Notes du mont Royal

www.notesdumontroyal.com

Cette œuvre est hébergée sur « *Notes du mont Royal* » dans le cadre d'un exposé gratuit sur la littérature.

SOURCE DES IMAGES

Google Livres

HERODOTI

HALICARNASSEI

HISTORIARUM

LIBRI IX.

ITEM

VITA HOMERI

Græce & Latine.

BAE
+

N. vander Myn inven. F. Bleyswyk sculp.

LUGDUNI BATAVORUM,

Apud SAMUELEM LUCHTMANS. MDCCXVI.

Cum Privilegio Potentiss: D.D. Ordinum Hollandiæ & Westfrisiæ.

NEW YORK
LIBRARY
ASTOR, LENOX AND
TILDEN FOUNDATIONS

ΗΡΟΔΟΤΟΥ
ΑΛΙΚΑΡΝΗΣΣΕΩΣ
ΙΣΤΟΡΙΩΝ
ΛΟΓΟΙ Θ
ΕΠΙΓΡΑΦΟΜΕΝΟΙ ΜΟΥΣΑΙ.

HERODOTI
HALICARNASSEI
HISTORIARUM
LIBRI IX.
Muſarum Nominibus Inſcripti

Gr. & Lat. cum interpretatione LAURENTII VALLÆ.

Ex MS. membrana Medicea poſt ALDI MANUTII, JOACH. CAMERARII, HENR. STEPHANI, GOTH. JUNGERMANNI, TH. GALE in edendo operas non tantum adjutis locis, ubi ab Viris doctis ſentiebatur corruptela, ſed etiam Græciſmo per ſingulas fere paginas remollito

INDUSTRIA

JACOBI GRONOVII,

cujus accedunt notæ.

Τῦ αὐτῦ Ἐξήγησις περὶ τῦ Ὁμήρυ βιοτῆς.

Ejuſdem Narratio de vita HOMERI Gr. Lat. interprete CONR. HERESBACHIO.

Accedunt Excerpta ex XENOPHONTE, STRABONE, DINONE, HERACLIDE CYMÆO, CLEARCHO, AGATHOCLE, CHERETE, PLUTARCHO, NYMPHODORO, de Perſicis, Ægyptiis, & Indicis;

item

de incremento Nili ex PLUTARCHO, THEOPHYLACTO SIMOCATA, ATHENÆO, DIOD. SICULO, ARISTIDE, DIONE, HELIODORO & præſertim CTESIA &c.

LUGDUNI BATAVORUM,
Apud SAMUELEM LUCHTMANS, 1715.

AV

THE NEW YORK
PUBLIC LIBRARY

ASTOR, LENOX AND
TILDEN FOUNDATIONS
R L

ILLUSTRIBUS, AMPLISSIMIS & NOBILISSIMIS

VIRIS

INCLITÆ CIVITATIS

LEIDENSIS

CONSULIBUS

SAPIENTISSIMIS

D. ABRAHAMO AB ALPHEN, J.C.
CONSULUM PRÆSIDI.

D. CONRADO RUYSCH, J.C.

D. NICOLAO VAN BANCHEM, J.C.

D. JOHANNI ALEXANDRO
VAN LANSCHOT, J.C.

PER TRIBUNALIA ET VARIA REIPUBL. NEGOTIA AC HONORARIA COLLEGIA
MULTUM SPECTATIS

Patronis ſuis Perpetuis

JACOBUS GRONOVIUS

Perennem felicitatem P.

IPSA quidem feſtivitas propoſiti hujus, quo Herodotum nova & prima apud Batavos editione decoratum eo, exigere videtur, ut plurima vel inventionis induſtria vel verborum comitate utar, atque ipſa ſcribendi ſedulitate oſtendam, quam ardenter poſt triginta & amplius annorum lucubrationes probatas cupiam nunc quoque placere, & hanc dedicationem Vobis favorabilem reddere.

dere. Sed nec labor in primariam antiqui temporis hiſtoriam editus tali genio fruitur, propter quem in diſcrimen aliquod me conjici ſuſpicer; tum cauſa univerſa adeo ſingularis eſt, ut ſimile unquam occurriſſe neç meminerim nec credam. Unde ſicut ipſa res & materia clamat ſe averſari & odiſſe, quod non eſt ſimpliciſſimum; ita ego cenſere cogor melius eſſe nihil artificioſum huc arceſſere, neç felicitatem applauſus Veſtri ulla arte circumvenire.

Agebatur enim præterito ſæculo annus LXII, quum menſe Majo ludus hujus civitatis literarius more ſanctiſſimo inſpiceretur, ut poſt exploratos frequentantium ſucceſſus, auſpiciis Deceſſorum Veſtrorum in Supremo Magiſtratu, ab IIII Viris Scholæ Lugdunenſis conſtituendæ, quorum tunc erant præſentes ſuperſtites Wilh. Paedtz, Joh. Coccejus, Jac. Golius, donandus, acceperim ex manu Cornelii Schrevelii, Rectoris equidem prudentis & nati ad tenera illa ingenia colenda continendaque, exemplar hiſtoriarum hujus Herodoti ex editione Gothofr. Jungermanni. Verum dixero, ſi confitear fuiſſe id fatale rudimenti per adoleſcentiam editi & optatum decus, ſed & ſtudiorum totius poſtea vitæ adjumentum prædulce. Sic enim poſſeſſor factus magni voluminis, non oculos tantum pavi placito lemniſcorum & fulgentis in membrana auri nitore; ſed quod hortantibus laborum gradibus poſtpaulo & patre me ad Juſtini hiſtorias vertente cogebar, per varia momenta advocabam Herodotum. Advocabam, dico, ſed ut in univerſis narrationibus aliquam opem adſequebar, ita perſæpe oppido exiguam capere me ſenſi, quum nec Vallæ verſionem cum Græcis conferre poſſem utpote nimis inde digreſſam, & Græca continuam parerent offenſam, ut ita quod hiſtoriæ liquidum quærebam, ſatis certe non nanciſcerer. Hoc ipſum dubitari non debet, quin obtinuerit per omnem primæ Academicæ meæ vitæ ætatem, atque ideo nihil niſi reſervare Herodotum magnæ occaſioni, ſi qua ventura eſſet, fui compulſus.

Quæ ipſa quum non ſolum venerit, ſed tantopere etiam felicis exſtiterit fœturæ, ut Herodotus importunis variorum corruptelis circumſeſſus, immo in eis deliteſcere compulſus, modò redierit ad ſuam lenitatem, quam Græcæ aures olim tantopere in eo agnoverunt; quomodo proferam concinnos plauſus & impetus multiplicis gratulationis, quam Veſtræ iſtius Liberalitatis ratio ab majoribus comparata meretur? Etenim obtinuit illa & tunc, & ſemper obtinet, quod ſolum & unum quaſi videtur ſpectare, nempe ut donatio bene meritos coronans moveat omnium ſtudia & æmulandi acrimoniam. At iſta ipſa præter hunc ſcopum prominet mirabiliter in futurum, & peragens extraordinaria quædam, inopinanter experitur ex ſe ſurgere in publicum quoque, non modo in privatum bonum,

num, commoditates & occaſiones, quæ ſeris etiam annis ſtimulos præbeant ad egregios impetus. Sic certe agrum colentibus jucundum eſt, ſi ille, quod expetebant, juſto tempore ſplendeat fertili ſemente; ſed magnopere inſuper delectat, ſi quod non prævidebant, in fodiendo aperiatur theſaurus. Gaviſus fuit ſine dubio Fulvius Nobilior, quum Ambracia ſubacta triumpharet, quod multis laboribus quæſiverat; ſed & volupe illi fuit tunc, quod præconcipere vix poterat, Romam per ipſum deportatas ad ſpectandum invehi in illo triumpho ignotas antea novem Muſarum imagines ſub Hercule Muſagete, varios ad mitiora ſtudia tracturas.

Neque verò tacere hîc debeo, quantopere has primas cogitationis in me adoleſcentis umbras, aut verius dixerim, hanc quaſi prærogativam, vagam licet incertamque, & tam longo tempore antecurrentem, memorabili & maximo momento muniverit dies anni MDCLXVIII, qui dies erat a. d. IV Idus Januar. quem Veſtra Curia conſenſit indici feſtum huic Academiæ. Quantus ille ſplendor erat, quum ſpectaculum certe inuſitatum præberent Sereniſſima Regia Celſitudo COSMI III benigniſſime audiens & ſpectans, tum Pater meus venerans & alloquens. Id placuiſſe tunc quidem paſſim memini; ſed mihi penitius intuenti jam ardua deſideriorum meorum, tacita quoque tunc conformatio immittebatur, quæ oculos erraturos alioquin in peregrinando ultra Alpes in formoſiſſimam Etruriæ vallem dirigeret.

Per has ſcalas mihi tandem venit licentia eſcendendi ad iſta Parnaſſia culmina felicitatis uberrimæ, & qua majorem nec ratio mihi nec fors ſubjecerit, ut in rempublicam literariam conferam Herodotum, ſi non penitus, qualis ex auctoris manu ante ſæcula prodierat, certe infinitis in locis ita reparatum. Quod quum rem magnæ molis eſſe cernam; tum ſi ruminando circumagar & revertar ad dies illos, quibus inter locupletes illos pleniſſimoſque pluteos Mediceos ſpatians, Herodoteum iſtud exemplar, palmaria prædicatione dignum, non videndi modo, ſed dum res dabat, in complexu & manibus habendi volvendique poteſtate fruens exultabam ad veritatem antiquæ ſcripturæ, vix mei compos maneo. Stellas ad me deſcendere credebam, quoties aut in hiſtoria cognoſcenda aut in Græca narratione aliquid liquidius repente oculos meos ſubibat. Satis dextre enim deprehendebam lucri præſentis pretium, ut ab iſta hora non ultra cogerer peccatis alienis concedere; immo conceptam Herodoteis exemplaribus obſcuritatem diſſipari tandem atque exoleſcere ſentirem. Ita apparet ab unica Veſtra liberalitate primos appetendæ hujus operæ cœptus mihi innatos, ultra decennium occultatos & inanes, denique Altorem & Fautorem in-

veniſſe Veſtra vehementer arte conciliatum. Fors fuat, ut lux illa nominum Veſtrorum in Italiam aliquando deferat notitiam præſtantiæ, qua excellit ſuper omnia iſte codex tantopere hiſtoriam veterem per univerſa ſupplens, ſanans & redintegrans, & Florentiam exhilaret publica humani generis commoditate aucta, ut tam conſpicua antiquiſſimæ notitiæ adjumento illuſtrato per ſanctam ejus cuſtodiam, gaudeat porro ſimilibus exemplis decorari.

Cæterum dum in hac conſectatione munditiæ Herodoti me recreo, ambigere incipio, utrum Academiæ, quam colo, an magis ludo literario, quem colui, hoc donum conſecrari à me debeat. Utraque Veſtræ Curiæ adminiſtratio eſt; utriuſque cuſtodia amabiliter per annos in Veſtram curam & manum recepta floret; utramque juſſu Veſtro percenſeo & pro virili parte confero, ut diſciplinam utrobique deſignatam habeatis ſartam tectamque; in poſteriore etiam hoc ago, ut forſan alicui munificentia Veſtra infigat parem mihi indolem & quod opto, annis futuris glorioſam. In proximis ludo annis, dum audiendi & erudiendi cauſa adfui Academiæ, contigit mihi præparare imperitiam meam eamque ſentire, quod in morbis multum eſt; redux deinde in eandem ſæpe diffundi me, ſæpe refici expertus ſui ob Herodotum à ſe ipſo per vitia aliorum diductum & disjunctum nunc ſibi reconciliatum. Quod quum ita ſit ſibi innexum, ut decidi à me nequeat, & vix debeat; ſtatuo optime ex cærimonia antiqua Veſtram Laurum utrobique tam feliciter florentem à me pro faſcino apprehendi, & hanc Herodoti novam reparationem, velut ſacram coronam Græciæ, ad poſtes figi Curiæ Veſtræ, ut ei præſidens Minerva non modo urbis amor, ſed etiam clavium in adytis ſancte habendis arbitra, ſicut apud ſuos cognominabatur tum πολιοῦχος, tum κληδοῦχος, hanc æternam Benignitatis Veſtræ fidem ſervare & conſignare velit, Deum precans, ut Leidam Herodoti fautricem tum aliis rebus omnibus, tum etiam ſtudiis vigentem ſub præſidio Veſtro cernat & celebret Chriſtianus orbis. Dabam in Urbe Veſtra a. d. XIV Calendas Julias anni MDCCXV.

LECTO.

LECTORI BENEVOLO S.

NOlo te paginis concidere, ſed indulge quæſo ſpatium ad explicandam diſputationem hanc, quam omni ratione confido non fore ingratam, ſed certe neceſſariam. Quum per ordines pluteorum in Bibliotheca Medicea pervium mihi factum eſſet, ut liceret ubicunque cernere & deſtinare; ita conſtitui ſignavique, ut mixta vice aliquid majus aggrederer minore profligato. Etiam hæc varietas recreabat. In cujus viciſſitudinis propoſito contigit, ut ad Herodotum pervenirem poſt duo exemplaria epiſtolarum Ignatii accuratiſſime perlecta & editiones ad ea exactas. Vel ſi nihil dignum annotatu reperiſſem, mihi ſufficiebat prorſus ſcire ita legi in priſcis illis membranis, ut certa ſolidaque notitia & ab meis oculis collecta, non alienis, fulcire lectionem meam Ignatianam poſſem. Cæterum ultra exſpectationem locupletavit me hæc collatio. Neque enim ab eo tempore poſſedi illa ipſa tantum, quæ Oxonii nuper vulgata ſunt anno MDCCIX *ab Cl. Thoma Smitho, in his Epiſtolis juxta Exemplar Mediceum denuo recenſitis, ſed plura. Ne dubites, accipe ſpecimen, & quidem ſtatim in principio, & quidem unum, ſed tanti, ut quoslibet illos bene notos lectores in pudorem conjiciat. In ipſa enim inſcriptione epiſtolæ ad Smyrnæos edidit Voſſius* τῇ ἁγίᾳ ἐν Σμύρνῃ τῆ Ἀσίας, ἐν ἀμώμῳ πνεύματι, λόγῳ θεῦ, *quo nihil aliud probavit, quam ſe nolle ſequi antiquitatis fidem, & hoc agere, ut ſoli ſuo arbitratui innitatur; quod ei concedens miror tamen, quum in oppoſita verſione Latina præbeat* in incoinquinato ſpiritu & verbo Dei, *judicaviſſe vim copulativæ debere exprimi in ſigno commatis, quod in MS. eſt nullum. Unde nihil aliud promovit, quam ut daretur oportunitas viris eruditis in Britannia, cui mirabiliter blandiuntur hæ epiſtolæ, immittendi in ſpatium inepte vacuum particulam* καὶ, *prout nuperrime continuavit editio Oxonienſis* MDCCIX *per eundem Cl. virum, quum id jam anno* MDCXLIV *etiam editio Oxonienſis biennio antecedens Voſſianam inchoaviſſet per ſummum in literis & ſacris Virum Uſſerium. Hinc vide ſuſpicionem ipſius Smithi de hoc loco & fortuitam hujus particulæ conjunctivæ omiſſionem in verſione Voſſiana, quum vere nihil genuinum ſit in iſto* καὶ. *Nam in MS. Mediceo manifeſte legitur* αμωμω ΠΝῙΖ λογω *quod explanari oportet* ἀμώμῳ πνεύματικῷ λόγῳ θεῦ. *Alia dabuntur alio tempore, ſi Deus volet.*

Quum ita ceſſiſſet inſpectio codicis, quem adhibuit Voſſius, & qui jactatur genuina continere; an potui hoc tam dulci guſtu ineſcatus, ſtatim poſt hæc deciſa ab Ignatianis diſcedere? Omnino adamavi etiam alia, quæ proſcribi vulgo ſolent ut ſuppoſita. Decrevi prorſus illa pariter recognoſcere, præſertim quum reperiſſem, ut dico, alium codicem, qui ea exhibebat, ut forſan non æqualem ætati voluminis, de quo actum eſt, certe tamen veterem & aut nihil aut parum natu minore. Itaque eninvero & legi & tum paſſim exſignavi, tum in Epiſtola ad Philippenſes deprehendi pag. 99 Voſſianæ editionis illic legi τὸ εἰς τ θάνατον ᾧ κυρίῳ ἀφιδιδόμενον, *non modo διδόμενον, quod prius eſt illic nervoſius; pag.* 101 ὄλεθρον γὰρ ἑαυτῶ γινώσκ. &c. *non ἑαυτῶν, quod firmatur ab Latina verſione, ſicut etiam pag.* 106 μαρτυρία πνεύματος καὶ θεῦ ὑποτεάγωθιν, *non* Πατρὸς; *& pag.* 107 μετὰ τῶν ησεῖαν πεινῶντα, *non* πεινῶντα. *Etiam pag.* 110 *legebam* καὶ τῆς ἐντολῆς ἡμᾶς τὰς ὑθὲν ἀδικήσαντάς σε, *non* ἐξώσας, *ut editur; in Latinis*, & à mandato Dei eos avertiſti. *An igitur cap.* IX

de pernicie Judæ occaſione epiſtolæ iſtius ad Philippenſes non licuit mihi notare, quod ſcripſi? Quin etiam ſi qua codici Mediceo fides, non meretur minorem auctoritatem, quam reliquæ, quum & illum verſaverimus, & hanc jucundiſſime illic perlegerimus. *In eo codice quem Voſſius tractavit exſtare epiſtolam ad Philippenſes ego utique non ſcribo; relinquo Voſſium, qualis eſt; & quis ſupponi poteſt tam perverſus, ut id ſcribere vellet, quum & Voſſius eſſet teſtatus, & tu ipſe aliter vidiſſes? ſed tamen & alter codex eſt codex Mediceus, & de eo loquor; ſed fervor inhumanus maluit durum ſtrepere, quam recte intelligere, idque etiam ſicut percepi, ſciſcitatione inſtituta ex eo, quem ut antea fautorem ſtudiorum præcipuum & mihi deditiſſimum, ita nunc comitatis & prolixitatis immenſæ memoria venerabilem revereri non deſino, quum res ipſa ſatis loqueretur. Non eſt ut roget Tentzelius* Utri magis credamus: *non eſt ut ſcribat* Voſſio qui MStum diligentiſſime excuſſit, an Gronovio, qui tantam procul dubio curam in eo evolvendo non adhibuit. *Nihil de hoc poſtremo prorſus novit, & ego non aperiam, niſi quod ipſe locus ex principio peroret. Sed eſt iſta argumentatio par & ſimilis aliarum, quibus turget iſte liber, plane talem hominem decens. Et eſt tamen ex vicino ſemigermanus, quem iſta delectaverunt. Sed pereant illa; ego curſu recto Theſpias tendo, ut poſt hanc exploſionem Cupidinem, quo me adigit ſerenior tempeſtas, viſam & perviſam diligentius, quam ab Voſſio factum, & divinæ prorſus delectationi me dedo, ut poſt Ignatii Epiſtolas ex Herodoto diſcam: ad illum enim ex ratione viciſſitudinis me contuli.*

Quum enim res ad id ſe daret, memini doluiſſe aliquoties, non adſequi me nec intelligere, quid adferret iſte ſcriptor; idque plane accidebat præter exſpectationem. Nactus enim fueram editionem Francofurti exaratam, cujus indicem inſignia nomina condecorant, Valla, Henr. Stephanus, Frid. Sylburgius, Gothofr. Jungermanus. Et jam audiveram aliunde ab Aldo paratam primam editionem & ab Joach. Camerario duas ex officina Frobenii; ac denique plurimam operam illi impenſam ab Æmilio Porto. Huic tanto pulcherrimorum ingeniorum concilio quum placuiſſet Herodotus, jure opinabar fore, ut à me inveniretur ſicut ille ab Cicerone deſcriptus eſt, ſine ullis ſalebris quaſi ſedatus amnis fluens; utque hinc deſcendens ad occupationem ejus legendi ingrederer penitus dimoto dejectoque ab hoc ipſorum alveari, ab hac antiquitatis extremæ ſaluberrima peregrinatione, quidquid ſordidum aut diſtortum ex medii temporis ſitu & incuria inoleviſſe potuerat, omniaque occurſura mihi ſic decentia, ſic apta, ut nihil deſideria mea morari poſſet. Non ſperabam me illic reperturum (loquor manifeſte exempli ergo ex libro 1) *vel cap.* 30 ὃς Φιλοσοφίων τ̃ πολλ̃ς ἡσυχίης ἕνεκεν ἐπελήλυθας, *cum tam feſtiva interpretationis variaque fabrica; vel c.* 41 Ἄχαιέ τι τοι οὐκ ὀνειδίζω, *hinc de adjectivi iſtius ſenſu ambigente Valla & Stephano; cap.* 52 Σάκ@ τε χρύσεον πᾶν ὁμοίως, καὶ αἰχμὴν στερεὴν πᾶσαν χρυσέην καὶ τὸ ξυσὸν τ̃ῃσι λόγχῃσι ἐὸν ὁμοίως χρύσεον· τὰ ἀμφότερα &c. *c.* 58 Ἀπὸ σμικρ̃ τέως τὴν ἀρχὴν ὁρμεώμενον. *c.* 91 Κροῖσ@ πέμπει ἀνέ@ ἀμαρτέδα ἐξερησόμενος. *c.* 98 *in domo Deiocis* Κύκλων ἐόντων τ̃ συναπτόντων ἑπτά. *c.* 116 *character faciei in Cyro* στρογγύλ@ ἐδόκεε ὡς ἑωυτὸν. *c.* 173 Καὶ τ̃ μητρὸς ἀναμνεέσθω *vel* ἀναμνάσθω τὰς μητέρας. *cap.* 194 Νομέας τ̃ πλοίου καὶ καλάμου πᾶσαν ἀπεκήρυξαν. *cap.* 186. Τὰ χείλεα τ̃ ποταμ̃ καὶ κατὰ τὰς καταβάσιας. *Denique cap.* 191. Κατὰ τὸ ῥέεθρον τ̃ Εὐφρήτεω ποταμ̃ ὑπονενοσηκότ@ ἀνδρείως, *quibus ſimilia exſtant plurima, ſin-*

ſingula profecto & ſtomachi & mentis & oculorum faſtidia, & prorſus talia, ut Endymionis ſomnum mihi optare maluiſſem, quam procedere ad iſta legenda. Audimus quidem in iſtis diductis & ſeparatis vocabula bene Græca, ſed quæ quomodo ab illis in unum conjungi potuerunt? immo vero illi, quod mœrebam, non modo legerunt juncta, etiam interpretati ſunt Latine, ſed ut inde pateat ſæpe illos parum duxiſſe officii & exiſtimationis rationem, & exſtare Herodotum cum magno elegantiæ eorum detrimento. Hinc cavere non poteram, quin ſuccreſceret mihi etiam in hac indignatione macerante ſibilus, quod ab hoc primi Græcorum temporis donario dicam, an diario? cui eximia veterum Ægypti, Aſiæ, Africæ & Europæ fatorum ab Carico ingenio pars erat commiſſa, non in anteceſſum abegiſſent vel quamcunque obſcuritatem. Utique hinc contigit, ut Dan. Heinſius potuerit ingenuitatem Scaligeri ac candorem prædicare, qui locorum emendationes, quas ex tempore illi ſuggeſſerit aut cum eo communicaverit, nomine appoſito in margine expreſſerit; id quod in Herodoto Heſychioque factum ſit. Deus bone, ubi iſtud exemplar? Hinc fieri potuit, ut in primis annis ſæculi MDC *Pariſios profectus Nobiliſſimus ille Jac. Palmerius à Grentemeſnil Caſaubonum Herodoti illuſtrationi vacantem audire ſategerit, ut in illius vita notavit St. Morinus. Quo evaſerunt iſtæ Herodoto tam faventes horæ? Habeo plures, quorum vulgatur pollicitatio notarum ad Herodotum: ſed valeant; quia intellexerunt nihil.*

Attamen ſi omnia recte expendas, elaboravit hæc omnis, quam nominavi, tribus quidem ad officium ſuum, ut quoad licuit, Herodoto ſuccurrentes evigilaverint in ſtudio, quod ſuſceperant; ſed tam infeſta auctori noſtro deinde fuerunt quædam ſæcula, & tam malevola variorum ex poſteris ſortitus fuit judicia, ut mirari non oporteat, ſi ſparſis turbidis & fallacibus lectionibus nequierit per eoſdem nunc cito elucere aut ſanitatem plenam ita vel quacunque adjuvandi contentione ac induſtria repetere. Ut enim ego rem concipio, quum frueretur juſta gloria, & ne etiam in mortuo Herodoto quidem mox imminueretur eadem celebratio, quæ hiſtorias viventis proſequuta fuerat; repens incepit res novas moliri Cteſias. Huic enim ſatis non fuit perſcribere, quæ placuerant, & novum quaſi nomenclatorem Perſicarum appellationum & Herodoto uberiorem apud Græcos ſe profiteri; ſed, ut ſolent illi, quibus ſtatutum eſt ſubdole agere, jactare ſe voluit & ex invidia præſertim ac detrectatione Herodoti, directo ab eo ad rejiciendum & improbe deferendum nominati, creſcere, ſiquidem credimus Photio, cujus ſolâ fide hæc omnia ſtant caduntque. Sed tamen aliquamdiu Cteſias non auditus, non creditus. Labentibus vero & mutantibus ſæculis nec quid nec quare exſtitit poſt ætas (quam fatentur ipſa nomina mox ad partes vocanda) quâ perſpicue nonnullis placere etiam Cteſias incepit adeo, ut Herodotus antea aſſidue laudatus quodammodo exigeretur ſuo honore, aut ſi non è manibus fuit excuſſus, ob vitii, quod Cteſias inchoaverat, ego autem ex veneratione Herodoti ne proferre quidem cummaxime velim, crimen diu ſuſpenſum tantum non damnatus, legeretur modo carpendi & vituperandi gratia. Ex hoc nimirum fonte orta ſunt, quæ dixerunt poſt trecentos & ultra annos, ut cernimus ex ſcriptis, illi indigni nominatu in hac parte, ſed ut rideantur, procedant; quæ inquam dixerunt tam ſerus ille Diodorus Siculus, tam ſerus Manethon cum novis ſacer-

cerdotibus, antiquiſſima melius ſcilicet ſciſcitatis, quam ante ſæcula eorum deceſſores; tam ſerus Strabo, tam ſerus Ælius Harpocration aliique; hinc ſerus ille Plutarchus aut iræ aut vindictæ moderari nequivit: hinc alter, qui indicatus nobis eſt ab Euſebio Præpar. Evangel. lib. x. *cap.* 3 *ex Porphyrii ſcriptis, cujus verba intelligas rogo ex ipſo Euſebio, vel maxime ſerus Pollio. Sic enim de illis omnibus non dubito pronunciare, ſicut libro octavo deſcripſi Dionem Chryſoſtomum. Ab hac gravi nube non ipſe tantum obrutus fuit pudendi & fœdi criminis varie ab illis expreſſi reus; ſed quaſi injuria intra hanc criminationem non deberet ſtare, exemplaria hiſtoriæ ejus mirabiliter conſpurcata & interpolata literis modo demptis, mutatis, appoſitis vitioſe (quod in Græcis facile contingit) & quidem ita, ut fere dixeris ludum ſcribis illis librariis perinde ac malevole doctis & certamen noxæ Herodoto inferendæ fuiſſe, ut iſta dulcedo ſtyli quondam Olympiæ & Athenis audita nec minus materia per veracitatem placens plane deleretur. Deprehendi id poteſt ex illis, quæ ſatis macra & nævis ſanequam fœda edidit Aldus acquieſcente illis Camerario, & quæ mox cum tanta farragine variarum lectionum Henr. Stephanus. Stephani illa ratio docet codices Herodoti ſatis denſos ſupereſſe, ſed depravatos mira diverſitate, ut exſtarent in ejus ſcripto loquutiones voceſque nunquam ab Herodoto cogitatæ, præcipua truculentia in particulis, quod maximis modis ex codice Mediceo ad mirationem uſque didici. Quis illud deſperatum in libro* IX Ἀμαζονίδας τὰς ἀποθήκας *non ita ex compacto conflatum, aut excogitando commentum & vel ingenioſe fictum ad ludibria auctoris æque ac lectoris tædia videt? An non credimus optime hæc intelecta fuiſſe optimo Henr. Stephano, à quo refertur in indicem* in Amazonidas præclarum facinus Athenienſium, *ſequuto Jungermano. Quis illam abominandam licentiam citationum in tanta diverſitate non ſentit inde fluxiſſe? quæ nequivit ex memoriæ fiducia, ut interdum in exiguis libris fieri amat, eveniſſe, ſed quod vel gravarentur Herodoto ſuum relinquere, vel uterentur exemplari in tantum perdito.*

Nihilominus quum hi ſic baccharentur, ex tantis antiquorum probris emerſit noſter, quoniam interim non defuerunt prudentioris ſententiæ in utraque lingua auctores, qui & Muſarum exemplaria ſibi comparaverunt bene explorata, relictâ iſtâ vulgari proſtitutione illis acerbis & impotentibus dominis; & probarent ſequerenturque ac laudarent Herodotum & hiſtoriam, prout ipſe diſtribuerat atque annis, nominibus, ordine interpunxerat: imo qui ſicut ipſi acquieſcebant Herodotea diſpenſatione temporum ac rerum, ſic liberos ſuos eam ipſam & non aliam docebant, omnino ſtatuentes illam melioris venæ eſſe. Conſtant enim ſibi Dionyſius Halicarnaſſeus & Cicero in venerando Herodoto, nec ab eo deduci ſe patiuntur. Priſci certe illi negant aliud oraculum peti poſſe, ſi in hac antiquitate Herodoto caruerimus; & Cteſiana iſta maluerunt mergi æternâ oblivione, quum proferrentur ubique Herodotea: ne audire quidem Cteſiana licuit, quum per grandiores Herodotea perſonarent. Immo nec ipſos qui Cteſiam probaverunt, quum ad cauſam hiſtoriæ res veniret, videas teſtimonio Cteſiæ uti, quum ubique id in ſe experiatur Herodotus. Itaque ab ipſius ævo, forſan & chirographo, quum & in ludis Olympicis & in alio loco, ubi adſtabat patri Thucydides adhuc junior, hoc eſt, concione Attica, legerit has relationes, diu remanſerunt exemplaria incorrupte exarata & notæ prorſus exquiſitæ, multis haud dubie

hæc illorum audientium sibi ea comparantibus & sic per nationes Græcas dispergentibus hoc scriptum. Quorum plurimis detritis aut per humanos casus amissis, non utique contigit omnia cadere in lasciviam posteriorum invidentium & Ctesiana amplectentium, qui descripturi ipsi, vel describentium tabernas instructuri falsis suppositis corrumpi & rideri Herodotum gaudebant; sed credibile est, utique postquam ista lascivia cognosci cœpit, contra talem depravationem doctiores & elegantiores possessores hoc egisse, ut caute ab suis bibliothecis illa perversa & scabiosa abigerentur; hac ratione & studiis suis bene consulentes & sic providendo etiam de posteritate amabiliter anxios. Verum excessit superavitque illa gregaria multitudo vilium codicum, quos & statim post archetypa exemplaria confieri accidit, & per omnes deinde ætates cernimus continuatos fuisse ad ipsos præli cum plumbeis literis inventi annos: unde deprehendimus in manus plurium venisse libros Herodoteos per citeriora sæcula descriptos, sed qui carerent ista laude, quam & Dionysius Halicarnasseus & Quintilianus attribuunt scriptori prorsus merenti. Pretiosiora & accurate magis exarata ejus volumina latibulis nescio quibus immersa sunt, forsan ultro se abscondentia, ne ab ista copia perditorum exemplarium suus nitor contraheret aliquid sordium, si ad contagium jungerentur; sicut occultatus latuit iste codex Herodoti in Helicone Mediceo, non aliis magnopere laudatus, & quanti deberet judicari, nulli cognitus, nisi forsan illi, per quem in istas oras invectus fuit, & postquam ad meam sitim pervenit.

Ut enim dicam quod res est, verticordiæ cujusdam faustitatis industria demorata fuit & detinuit me, ut quasi gubernans adigeret ad sacram cellam, qua salutaris hujus depositi signatus angulus neminem ante potuit advertere, quin velut nec inspectu dignum & denunciatione boni exemplaris carentem præteriret, quum ego hîc defixus ac volumina alia seponens uni illi Herodoto agglutinatus fuerim, ita ut tanquam Hector ab Ilio non recedens novem Musas peregerim non tantum sine pœnitentia, sed ut modò experiens tolli offensionem, quæ me antea aliquoties tardaverat, immo torserat, modò nescio quo odore tactus melioris unguenti exultarem creberrime, & mirabili voluptate sentirem identidem me vegetari. Itaque ne morer, hujus dulcissimi temporis memor & non pauca continenter inde ruminans, simulatque potui, Herodoto rursus secessi, & ut ad Isulæ portus otia divitias meas noscere inciperem, curavi sedulo, & tam feliciter, ut deinde non omiserim in oculis, in animo, in manibus habere hunc Herodotum ita ἐξωνυχισμένον *ex comparatione Mediceæ pergamenæ prorsus auctorem decoctæ suavitatis, & adferentem continue* μυρμηκιὰν *lætitiæ ex certa rerum Græcarum & vocum notitia, eo efficaciorem, quod post paulo, n. anno* MDCLXXIX *venit novus ex Britannia Herodotus, in quo desiderium cognoscendi & ardorem suum sic indicabat Gudius Grævio, ut patet ex pagina* 31 *epistolarum:* Narrant præterea Angli extare etiam & laudari novam editionem Herodoti . . . . Herodotum si vidisti, certiorem quæso me facias, quid in ea editione præstiterint & quibus subsidiis. *Sed de eo quum deinceps taceatur, nec vel alteruter quidquam dixerit, mihi quoque liceat eam dicere jure suo talem esse, qualis est, nisi quod codices ad eam adhibiti variis in partibus permiteant,*

im-

unde quid certe delicatius proponi agnoſco potuiſſe. Sane etiam & magis cogitavi mihi ad manum eſſe Pegaſejum melos, & urbanitatis Herodoteæ genuinum ſemen, quod qualiumcunque horarum acerba, quod omnes lectas auditaſque nugas poſſet diluere & abſtergere. In hoc potui ita mihi dulcis eſſe, ut per annos quadraginta in eo figerem ac locarem multa mea ſtudia, & diem hujus Herodoti repertorem ſupplicationibus commendarem ac venerarer domeſticis. Quid enim dicam de aliis viris doctis, qui proximo tempore poſt editionem Jungermani deruncinando aliquas partes Herodoti ſuſtinuerunt attrectare? Quid immo etiam de illis, qui intra hos L nuperos annos illam veterem Muſam expolire conati fuerunt? Sane certatim omnia benigne, ſed etiam ex putida affectatione inanis ΣΟΦΩΣ. Quippe nullus eorum de antiquitatis erga Herodotum pietate ſollicitus, nec vel pedem movere dignatus ad conſulendam priſcam membranam, quidquam aliud quam in exiguo & incerto hæret, in hac illepida ratione magis deſpiciendus, quod quum auxilii prorſus minimum adferat quiſque, cernas commentariis adnexos indices Herodotum pluribus paginarum numeris oſtentare, quam quenquam alterum. Omnes ſolo illo genere & ſpecimine codicum veterum, unde Henr. Stephanus poſuit diverſas lectiones, magniloqui & eatenus firmi porro ita ſe gerunt, ut univerſa quæ adferunt, ruant ſponte ad notam Medicei promptuarii, quæ docet illos per ſummam levitatem agendo plus vitiaviſſe. Quid de illis, qui in Vallæ interpretatione aliquid carpere & corrigere juſſerunt, quos tamen patebat nunquam vel inſpexiſſe Lexicon Porti? Nam & paulatim hæc à me adſtruebantur, non tantum cernente, quid eſſet penes me, ſed quanta ipſorum diſtantia ab Herodoto; occurrentque horum experimenta, ſed plura futura, niſi adſuetus mea pleraque chartulis & conciſis fruſtis credere, ſæpe quererer ea disjici, prout nunc multa Herodotea queror periiſſe. Quod mutare in hoc nequivi, ad editionis decus pretioſa ſatis collata eſſe mihi imaginans, ita tamen ut Herodotea reliqua abhinc cariora habiturus ſim, ſervemque, ſi quid hinc inde recepero.

Sic potui in his jucunde & amæne gerere multam ætatem. Etiam potuiſſem totius porro vitæ domicilium in eiſdem reperiviſſe, niſi & gratus in bene merito eſſe vellem, & fortunam publicam in conſilio habens etiam ab ipſis annis cogerer poſſeſſionis hujus ſocietate delinire omnes, qui ad rempubl. literariam pertinent. Cui propoſito ut dicarem aliquod nunc ſtudium ratione optima, non potui aliter quam omnia quæ producta erant & edita ſordide, quum flectere in melius nequirem, delendo & jubendo ire unde venerant, reponere fideliter ea, quæ clare docerent earum ineptiarum auctores, falſi gaudii uſuram non uſquequaque permanere. Potuit diſcrimen aliquod fieri, ut ſemper in tam multis; ſed ea quæ probitatem ſuam fidemque bono exemplo indicabant, tanti erant, ut potuerint etiam trahere ea, de quibus cuperes deliberare. Hinc ne quid ſurriperem, vulgata illa & pulcherrimi alias Herodoti mentem manumque & ſenſum turbantia, & ſane ejus fœditatis, ut mererentur ulterius nec luce frui, nec loco, quem oculus legentis notare poſſet, minori charactere conjeci in imam oram, quum contextus offerat Herodotum redintegratum, cujus etiam egregia notis volui illuminare. Sic putavi juſtiſſime & ſimpliciter agendo, quum nihil cuiquam auferatur, exedram Herodoti in ſtudiis noſtris evulſa quantum fieri potuit importunitate validam fore. Quæ utinam porro eniteſcat, & tum primorum ſæculo-

rum

rum intelligentias enudare pergat, tum in eo efflorescere indolem eruditæ linguæ agnoscant Musæ, quæ libris singulis insident, siquam meam diligentiam, aut incensam officio sedulitatem, tuam quoque legentis erga se benevolentiam perpetuo collaudaturæ! Nam illa multa, quæ nunc onerant Herodotum, abesse mallem, ut non addi me auctore scias; & quod nunc in oculos venit, pag. 134. v. 8 interpretare, attractis utribus ipsum duos aut tres pediculos solvere demissos. *Id ultro sæpius facias!*

EPIGRAMMATA TRIA VETERA IN HERODOTUM.

ΧΡΙΣΤΟΔΩ'ΡΟΥ ποιητῦ Θηβαίυ Κοπλίτυ.

Οὐδ' Ἁλικαρναστῦ με παρέδραμε θέατις ἀοιδὸς
Ἡ'ρόδοτ@ πολύιδρις, ὃς Ὠ'γυγίων κλέα φώ[ς]ων
Ὅ'σσά πιρ ἠπείρων δυαὶς ἠγαγλυ, ὅσσά πιρ αἰὼν
Ἔ'δρακεν ἑρπύζων, ἐνάταις ἀνεθήκαλο Μέσαις
Μίξας εὐεπίησιν Ἰ'ωνιδ@ ἄυθια φωνῆς.

CHRISTODORI POETÆ THEBANI COPTITÆ.
Interprete Cl. SALMASIO.

Nec te Alicarnasso vates divine silebo
HERODOTE *ô sapiens, quo fortia facta virorum,*
Quidquid in Europa atque Asia labentibus annis
Tempora prisca tulere, novem sacrante Camœnis
Juncta Iadi certat florens facundia linguæ.

Α' Δ Η' Λ Ο Υ.

Ἡ'ρόδοτον Λύξεω κρύπλ κόνις ἥδε θανόντ@.
Ἰ'ωδ@ δεχαίης ἱστορικῆς πέτασιν,
Δωρίεων πάτρης βλασθὶς ἄπο. τῷ γδ ἄπλητον
Μῶμον ὑποτεκτοφυγὼν, Θύριον ἔσχε πάτρην.

INCERTI.

Eodem interprete.

Lyxidæ HERODOTI *cineres humus ista recondit*
Historiæ antiquæ patris Ioniacæ.
Quem Doris patria extulerat, patria altera posthæc
Thurias excepit, dum fugit invidiam.

Fuit epigramma & allatum ab avo meo, cum ejusdem interpretatione, infra pag. 717. Monuit me etiam SALMASIUS noster ὁ πάνυ, in tertio versu, ubi vulgo habetur Δωριέων πάτρης, Palatinos codices habere Δωριδ@ ἐκ πάτρης, quod ipsum tamen vulgato melius non esse censet. *Jungerman.*

Ἄ Λ Λ Ο.

Ἡ'ρόδοτ@ Μώσας ξεινίσατο· τῷ δ' ἄρ ἑκάστη
Ἀ'ντὶ φιλοξενίης βίβλον ἔδωκε μίαν.

***

MUSÆ

MUSÆ
HERODOTI
HALICARNASSEI
IN INTEGRUM RESTITUTÆ
A
VIRO CLARISSIMO
JACOBO GRONOVIO
GRÆCARUM LITTERARUM SERVATORE.

ANtiquitatis mellifluæ lepos,
Æterna prisci gratia sæculi,
Rerumque gestarum propago,
HERODOTE, & cynosura Suadæ.
Rectè venusti depositi decus
Inscripsit index Mnemosynes choro,
Pulcrisque natabus, futurum
Emeriti grave pignus ævi.
His namque famæ vindicibus tuæ
Jam tot superstes sæcula substitit,
Et merce pulcrâ posterorum
Nobile opus meritò superbit.
Et hinc politæ gloria Græciæ
Jam tunc ab almâ claruit Elide
Cunctas per oras insulasque
Finitimas Asiæ, Africæque.
Illinc ad urbes Helladis Italæ,
Transmissa pennis æquor Ionium,
Orbemque Romanum refinxit
Pegasidum repetita cura.
Sed servientis rudera Græciæ,
Sed barbarorum fulmina, Romuli
Illata tectis, obruissent
Hoc pretium melioris ævi:
Si non Camœnæ delicias suas
His abstuliissent, dum rabies furens,
Tempusque conspirans furori
Dejiceret decora ampla sæcli.
Posthæc sorores restituens suâ
In luce Phœbus gentibus intulit,
Et his tenebras insitamque
Barbariem ducibus removit
Hinc lux renidens, HERODOTE, exiit
Fœdis ab umbris, nec tineæ tuis
Blattæque, vermesque situsque
Ulterius nocuere Musis.
Sed fœce quantâ; quot maculis lacer,
Ineruditis quot manibus malè
Distortus, obscuratus, impar
Dissimilisque tibi redisti!
Sic se beari posterior tamen
Gaudebat ætas; mox studio incubans
Deesse laudatos lepores
Vidit & indoluit subinde.
Quantum deesset nunc videt, & levat,
Cum digna COSMI prosapiâ domus
Suos thesauros eruditis
Explicuit generosa Musis.
Diveſque ab illa sorte GRONOVIUS,
Auctus vetustæ dotibus Hellados,
Hac luce donavit, suisque
Reddidit HERODOTUM Camœnis.
Hanc in Batavis ex Italo solo
Lucem renasci post varias vices
Gaudete manes, sentiendi
Si supereſt genio potestas.
Secura custos Pegasidum, Charis,
GRONOVIANI nominis inclyta
Et nota fautrix, hæc perenni
Fige memor monumenta templo.
Inducta laurus HERODOTO suo
Jungat decorâ fronde GRONOVIUM,
Et sæcla vincat, posterâque
Laude recens juveneſcat Orbi.

HENR. SNAKENBURG.

ΤΩΙ ΠΑΝΤ

ΙΑΚΩΒΩ ΓΡΟΝΩΒΙΩ

ΤΩΙ ΤΗΣ ΠΑΛΛΑΔΟΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΚΑΙ ΡΩΜΑΪΚΗΣ

ΜΥΣΤΑΓΩΓΩΙ ΕΝΔΟΞΟΤΑΤΩΙ,

ΠΕΡΙ ΤΗΝ

ΗΡΟΔΟΤΟΥ ΜΟΥΣΑΣ

ΚΑΤΟΡΘΩΣΑΝΤΙ, ΚΑΙ ΤΑ ΤΩΝ ΠΟΛΛΩΝ

ΣΦΑΛΜΑΤΑ ΑΦΑΝΙΣΑΝΤΙ

ΧΑΙΡΕΙΝ.

Εὖ μάλα δηναιὸν πὰ βίης Ἡρακληείης
Ἔρχα μὲν ἔκλειον κυδαλίμοιο πόνος.
Σὴν δ' ἀρετὴν τῇ τῶδ' ἀπάλαιον ἄρ' (οὐκ ἀναφυσῶ
Ἄτλα, σὺ γ' ὡς αἰνῶν, ψεύδεα ῥινὸς ὅπι)
Ἔρχά τι τίσκ' ἐνέπει σὺ ΓΡΟΝΩΒΙ' ἀχαυὰ κατ' ἄισαν,
Αἰθαλὲς Πυθίῳ Πισηίδωνος κλέος;
Ὅσσά ποτ' Αὐσονίη δῶρ' ἢ κυρότροφος Ἑλλὰς
Ἔγνα τ' Σοφίης κυδιάνειρα τρέφεν,
Σή ῥα μεταλλώσῃ πολλῶν δότορά γ' ἰάων
Θεῖα δαημοσύνη γήσια πάντα τιθεῖ.
Οὐ σὺ μόνον θνητοῖς ἀλλ' ἀθανάτοις μέγ' ὄνειαρ
Ἡδὲ χάρις· πεδόθεν τοῖσδε γὰ ἐστὶ φίλος.
Ἡρόδοτε Μῦσαις, ἐπεσπόμενε τὰ ἀμήχανα ἔκεινο
Ἀλγῦσιν ζάθεον κάλλος ὀλέσθαι ἐὸν,
Πίονα δαιόμενος σὺ δ' Ἀθήνης μαζὸν ἐρώγὸς
Ἦλθες, ἀνορθώσας τὴν πρὶν ἄρ' ἀγλαΐαν.
Κρύψασ' ἤπιος πέδε Φῶς Τυρσηνὶς ἔσχεν,
Δῶ δὲ Γρονωβιάδα μῆτις ἀμυναμένα.
Νῶ γάλ' ἀκηράσιον Φιλομήσις ἐσὶν ἀθέλγειν,
Νῶ γλυκερὸν γήσιν κηρὸν Ἡροδότε.
Ἀνίσιν ὡς τῶδε πόνῳ κεχαρισμένος ἐστὶ,
Μῶμος, ὄπα δὲ φθόρος, κεῖσε νέοιο κακῶς.
Γήραος εἰν ὁδῷ τοι πεῖδε ΓΡΟΝΩΒΙ' ἀμοιβὴν
Ταύτην δῶσ', ἄλυπον ζῶν βίον ὥστε ΧΡΟΝΟΣ.
Καὶ τὸ πέλος, δωσατὴ γὰ, ἐπεὶ Διὶ δεξιαὶ ἧνται,
Ἡρακλέος δίκα σ' ἀσπασίως δίκαν.

JOANNES DE BEY.

PRIVILEGIE.

DE STATEN VAN HOLLAND ENDE WEST-VRIESLAND, Doen te Weeten: Alſoo Ons vertoond is by *Samuel Luchtmans*, Onſen onderdaan, Boekverkoper en Burger der Stad Leyden, hoe hy Suppliant nu vijff jaren beſig was geweeſt met het drukken van *Herodoti Halicarnaſſei Hiſtoriarum libri novem, item vita Homeri Gr. & Lat. in Folio:* met gantſch andere leeſingen volgens 't MSS. van Florence aldaar gecollationeert, met ſeer grooten arbeyd door de Hr Profr Gronovius, en met deſſelfs noten verreykt, als mede van Th. Gale en andere, alwaar reets exceſſive onkoſten en grooten arbeyd in was gedaan, ſoo was den Suppliant bedugt, dat de *Variæ Lectiones* en *Notæ J. Gronovii, Th. Gale & aliorum*, in 't geheel, ofte ten deele, ofte eenige van die in 't byſonder, in 't groot, ofte in 't kleyn hier te Lande oft elders door eenige nijdige en baatſoekende menſchen, hem Suppliant mogten werden nagedrukt, ſoo als den Suppliant van buytenslands reets was gedreygt, en den Suppliant daar door van zijn exceſſive onkoſten en arbeyd, tot ſeer merkelijke ſchade, zoude gefruſtreert werden; Soo keerde den Suppliant hem tot Ons, verſoekende, dat Wy hem Suppliant, met ſecluſie van alle anderen, gelieffden te verleenen Octroy en Privilegie voor den tijd van vijftien agter een volgende jaren, ſoo voor ſig zelven, als ook voor die geene, dewelke namaals zijn regt, ofte actie in deſe zoude mogen verkrijgen, omme de voorn. *Herodotus cum variis lectionibus & notis J. Gronovii, Th. Gale & aliorum*, te mogen drucken, doen drucken, uytgeven en verkoopen, in een off meer deelen, alles by malkander, off elk apart, ſoodanig als den Suppliant beſt en voor zijn intreſt oirbaar zoude vinden, met expres verbod, waar door allen en een ygelijk buyten hem Suppliant, ofte die in der tijd zijn Actie, ofte regt zoude mogen verkrijgen, verbooden wierd, de voorn. *Herodotus cum variis lectionibus & notis J. Gronovii, Th. Gale & aliorum*, te mogen drucken, doen drucken, uyt te geven, te verkoopen, ofte te verhandelen, ofte elders buyten deſen Onſen Lande gedrukt, deſelve te mogen inbrengen, te verhandelen, ofte te verkoopen, t' elkens op de verbeurte van alle de gedrukte, nagedrukte, ingebragte, verhandelde, ofte verkogte exemplaren, ſoo dikwils en meenigmaal als deſelve zoude werden agterhaald, mitſgaders te ſtellen een pœne van drie duyſend guldens tegens de contraventeurs. SOO IST: Dat Wy de ſaake ende 't verſoek voorſz. overgemerkt hebbende, ende genegen weſende ter beede van den Suppliant, uyt Onſe regte wetenſchap, Souvereyne magt ende authoriteyt, den ſelven Suppliant geconſenteert, geaccordeert ende geoctroyeert hebben, conſenteren, accorderen en Octroyeren hem mitſdeſen, dat hy off zijn actie verkrijgende gedurende den tijd van vijftien eerſt agtereenvolgende jaren, het voorſz. Boek van *Herodotus cum variis lectionibus & notis J. Gronovii, Th. Gale & aliorum*, binnen den voorſz. Onſen Lande alleen zal mogen drucken, doen drucken, uytgeven ende verkoopen, in een off meer deelen, alles by malkander, off elk apart, verbiedende daar omme allen ende een ygelijken, het ſelve Boek, in 't geheel, off ten deele te drucken, naar te drucken, te doen naardrucken, te verhandelen, ofte verkoopen, ofte elders naargedrukt binnen den ſelven Onſen Lande te brengen, uy te geven, ofte te verhandelen, ende verkoopen, op de verbeurte van alle de naargedrukte, ingebragte, verhandelde, ofte verkogte exemplaren, ende een boete van drie duyſend guldens daar en boven te verbeuren, te appliceren een derdepart voor den Officier die de calange doen zal, een derdepart voor den Armen der plaatſe daar het caſus voorvallen zal, ende het reſterende derdepart voor den Suppliant, ende dit alles ſoo meenigmaal als deſelve zullen werden agterhaald. Alles in dien verſtande, dat Wy den Suppliant met deſen Onſen Octroye alleen willende gratificeren, tot verhoedinge van zijne ſchaade door het nadrucken van het voorſz. Boek, daar door in genigen deele verſtaan, den inhouden van dien te authoriſeren, ofte te advoueren, ende veel min het zelve onder Onſe protextie ende beſcherminge eenig meerder credit, aanſien ofte reputatie te geven, nemaar den Suppliant in cas daar inne yets onbehoorlijks zoude influeren, alle het zelve tot zijnen laſte zal gehouden weſen te verantwoorden, tot dien eynde wel expreſſelijk begerende, dat by aldien hy deſen Onſen Octroye voor het zelve Boek zal willen ſtellen, daar van geen geabrevieerde, ofte gecontraheerde mentie zal mogen maaken, nemaar gehouden weſen, het zelve Octroy in 't geheel, ende ſonder eenige omiſſie daar voor te drucken, ofte te doen drucken, ende dat hy gehouden zal zijn een Exemplaar van het voorſz. Boek, gebonden ende wel geconditioneert, te brengen in de Bibliotheecq van Onſe Univerſiteyt tot Leyden, ende daar van behoorlijk te doen blijken, alles op pœne van het effect van dien te verlieſen; Ende ten eynde den Suppliant deſen Onſen conſente ende Octroye moge genieten als naar behoren, Laſten Wy allen ende een ygelijken, die 't aangaan mag, dat zy den Suppliant van den inhoude van deſen, doen, laten ende gedogen,

gen, ruſtelijk, vreedelijk, ende volkomentlijk genieten ende gebruyken, ceſſerende alle belet ter contrarie. Gedaan in den Hage onder Onſen grooten Zegele hier aan doen hangen, den twintigſten July, in't jaar Onſes Hoere ende Saligmakers ſeventien honderd vijſtien.

Was geparapheert,
A. HEINSIUS. v^t

Onder ſtont,
Ter Ordonnantie van de Staten.
Was getekent,
SIMON van BEAUMONT.

SERIES
EORUM QUÆ IN HOC OPERE CONTINENTUR.

Herodoti hiſtoriarum libri novem Græce & Latine.
Ejuſdem libellus de genere vitaque Homeri, Gr. Lat. Pag. 555
anteeuntibus judiciis virorum doctorum de iſto.
Appendix ad Herodotum de Legibus & Inſtitutis Perſicis & Ægyptiacis ab Henr. Stephano adjecta 572 & 595
Appendix alia de incremento Nili & ejus cauſis ex diverſis auctoribus 603
De Cteſia Henr. Stephani diſquiſitio 626
De διπλογραφίᾳ *quorundam nominum in Cteſia præſertim, & de Excerptis ipſis ac voce* Ἐκλογῶν *ejuſdem Caſtigationes* 629
Cteſiæ Elogium ex Briſſonio 630
De eodem & ejus ſtylo teſtimonia aliquot veterum 631
Series regum Perſicorum ad Cteſiæ hiſtoriam ab A. Schotto deſcripta 633
Cteſiæ Perſicorum Excerpta ex Photio, cum interpr. H. Stephani, & variis lectionibus ex editione Græca Photii: item cum diverſis interpretationibus A. Schotti; & notis ejuſdem & Henr. Stephani, Davidiſque Hoeſchelii 634
Cteſiæ Indicorum Excerpta ex eodem Photio cum iiſdem quæ ad Perſica acceſſerunt 655
Eadem Indicorum Excerpta ex interpretatione Laur. Rhodomani 667

Ex iisdem Persicis, Indicis, & aliis Ctesiæ scriptis fragmenta, ex variis auctoribus congesta 672
Ex Joach. Camerarii proœmio defensio Herodoti, nominatim contra Plutarchum 710
Herodoti vita, ex eodem 717
De Dialecto Ionica ex eodem 718
Herodoti vocabula Ionica & quædam genera loquendi, illi cum Homero magna ex parte communia: nec non alia; collecta & Latine reddita partim ab Joach. Camerario, partim ab Henr. Stephano 720
Ionismi Gallici, sive Ionici Gallicismi, ex eodem H. Stephano 734
Alia de Herodoti vocibus & varia in quibusdam MSS. scriptura &c. ex ejusdem Steph. prolegomenis diversis 735.740.743
Lexicon vel Glossæ Herodoteæ Græcæ ex MS. 745
Chronologia Herodoti ex editione Thomæ Gale 747
Variantes lectiones & Notæ Breves Th. Gale 759
Jac. Gronovii Notæ & Observationes in novem libros Herodoti 791

HENR. STEPHANI APOLOGIA
pro Herodoto, siue Herodoti historia fabulositatis accusata.

VT antiquitatem nonnulli nimiùm religiosè atque adeo superstitiosè colunt, ita non desunt qui eandem merito honore meritáque obseruantia fraudare videantur. Horum autem vitiorum vtrunque non peculiare seculo nostro, sed illi cum superioribus esse commune, multa nobis argumento esse possunt. Posterioris quidem certè fidem nobis vel ipsa Græci sermonis consuetudo facit, in quo ἀρχαῖος & ἀρχαϊκὸς de homine nimia simplicitate prædito, interdum verò & de planè stolido bardóque dicuntur: & ἀρχαῖον ἔργον itidem. Atque hinc, id est ex hoc priscorũ morum & institutorum (vtpote quibus nimiùm rudis simplicitas inesset) cõtemptu, manarunt & illa, χρόνος, χρόνιος, χρονόλυπος, βαττολλιωσ. Hinc & illi versus,

Prisca iuuent alios: ego nunc me denique natum
Gratulor, hæc ætas moribus apta meis.

At illi priori vitio eorum qui superstitiosè antiquitatem colunt, quid ansam præbuerit, assequi coniectura nequaquam facile est. Non iam de illa altè repetita antiquitate, nec de iis loquor qui mores sui seculi exosi, vota contraria votis Nasonis fecerunt: vt quum dicit Tibullus,

Tunc mihi vita foret: vulgi nec tristia nossem
Arma, nec audissem corde micante tubã. Quæ verba eruperũt huic poetæ postquam aurei seculi felicitatem cõmemorauit. Atque hunc, dum eò respiceret, pertæsum vitæ suæ fuisse, mirum videri non debet: quum ipse Hesiodus multis antè ætatibus hæc protulerit,

Μηκέτ' ἔπειτ' ὤφελον ἐγὼ πρώτοισι μετεῖναι
Ἀνδράσιν, ἀλλ' ἢ πρόσθε θανεῖν, ἢ ἔπειτα γενέσθαι.

Sed & ille ipse Naso, qui in versibus quos modò citaui, antiquitatem ludibrio habet, illam laudari solitam, alibi fatetur, quum dicit,

Laudamus veteres, sed nostris vtimur annis. Et quî (obsecro) prisci seculi laus dissimulari posset, cuius vt rudis simplicitas iis quæ dixi verbis apud Græcos notata, ita vicissim probitas & fides consuetudine Latini sermonis celebrata fuit? Ille demum antiquis est adolescens moribus, inquit Plautus. Homo antiqua virtute ac fide, inquit Terentius. Homines antiqui, qui ex sua natura cæteros fingerent, inquit Cicero. His autẽ loquendi generibus materiã non alios quàm poetas præbuisse verisimile est: sed hi quàm angustis spatiis tempus illud circunscribant, vel ex his Iuuenalis versibus patet,

Antiquum & vetus est alienum Posthume lectum
Concutere, atque sacri genium contemnere fulcri.
Omne aliud crimen mox ferrea protulit ætas,
Viderunt primos argentea secula mœchos. Sed & ipsum Hesiodũ longo interuallo argentei seculi mores ab aurei seculi moribus separantẽ audimus. Dubium verò nemini esse debet quin aureo seculo argenteũ, vt æreo ferreum poetæ subiunxerint, id ipsum exprimere volentes quod Horatius his versibus cecinit,

AEtas parentum peior auis, tulit
Nos nequiores, mox daturos
Progeniem vitiosiorem. Quam sententiam ex hoc Arati loco mutuatus videri potest,

Οἷσιν χρύσεοι πατέρες γένετ' εἰλίποντο
Χειροπέλεκυν δ' ὑμεῖς δὴ καλέσεσθε πρόγονοι.

Huius autem rei (meo iudicio) non obscura ratio est. quum enim posteri vltra nequitiam suorum maiorum, cuius hæredes relinquuntur, sibi nouam in dies comparent, nequiores euadere necesse est. Verùm (si seriò loquendum est) ne primum quidem seculum, vel potius ne primos quidem illos primi seculi homines nequitia caruisse, & ea vel maxima, sacræ literæ nos Caini exemplo docent. Quo minus Romuli multis seculis posterius factum in perpetranda itidem fratris sui cæde, mirum videri debuit. Atque (vt huic sermoni finem imponamus) priscorum hominum maiorẽ simplicitatem atque adeo rusticitatem fuisse, quàm probitatem, & aut nullo vitio aut sola auaritia minus quàm nos laborasse, credibile est. At nostrum seculum si aureum ea vocari ratione

nõ poteſt ob quam nomen id primo ſeculo impoſitũ fuit, illa certè eadem ratio hanc appellationem ei vẽdicat, propter quam Naſo in his verſibus (nam eorum authorem illum eſſe potius quam Propertium iudico) eam ſuæ ætati tribuit,

Aurea ſunt verè nunc ſecula: plurimus auro
Venit honos, auro conciliatur amor. Quibus adiicienda ſunt quæ apud Propertium ſequuntur,

Auro pulſa fides, auro venalia iura,
Aurum lex ſequitur, mox ſine lege pudor. Adiiciendus & hic verſus, qui diſtichon illud Aurea ſunt, &c. præcedit,

Aurum omnes victa iam pietate colunt.

Verumenimuero non de illis (vti dixi) altè repetitæ antiquitatis admiratoribus loquor, qui, quæcunque poetæ de ea ſomniarunt, vera eſſe in animum induxerunt. De quibus igitur? de iis qui ſuæ ætatis artifices, (præſertim que pictores & ſculptores) necnon poetas, præ illis quos ſuperiores ætates tulerant, floccifaciebant. Nam quis vel ex Cicerone non didicit quanto ſtudio olim antiqui operis tabulæ, ſigna, toreumata conquiri, quanto pretio comparari ſolita fuerint?

Inſanit veteres ſtatuas Damaſippus emendo, inquit Horatius: at quàm multos præterea eadem inſania & circa ſtatuas & circa res huiuſmodi laboraſſe putamus, perinde ac ſi cum Apelle & Zeuxide ars pingendi, cum Scopa, Myrone, Praxitele, ars ſculpendi ſiue fingendi ſepulta eſſet? Nec verò aliúnde quàm hinc ortum apud Latinos habuiſſe crediderim illa loquendi genera, Nihil antiquius mihi fuit, Nihil antiquius habui, Antiquiſſimum mihi fuit, aliáque huiuſmodi. Nam qui hæc ab ea quæ ſenili ætati debetur reuerentia petita eſſe exiſtimant, aut falluntur, aut ego fallor. Quæ tamen origo voci Græcæ πρεσβύτερον meritò fortaſſe tribuatur: ſed vocabulum Antiquius, vt illi ſignificatione reſpondet, ita origine reſpondere, nequaquam dixerim. Et de artificibus quidem hactenus. Quod autem de poetis dixi, vel ſolius Horatii querimonia nobis ſatis ſupérque teſtatum reddet: in qua inter cætera hæc dicit,

Si meliora dies, vt vina, poemata reddit,
Scire velim pretium chartis quotus arroget annus.
Scriptor abhinc annos centum qui decidit, inter
Perfectos veteréſque referri debet, an inter
Viles atque nouos? Similis autem cum alibi, tum lib. ſecundo Anthologiæ Græcorum epigrammm. extat querimonia. Veruntamen vt hodie cantilenæ ſiue cantica, quo recentiora, eo ſunt gratiora, ita iam Homeri ſeculo nouitatem illa non vetuſtatem commendaſſe, ex his illius verſibus diſcimus,

Τὼ γὰρ ἀοιδὼ μᾶλλον ἐπικλείουσ' ἄνθρωποι
Ἥτις ἀκουόντεσσι νεωτάτη ἀμφιπέληται.

Cui ſubſcribens Thebanus poeta dixit, Αἰνεῖ παλαιὸν μὲν οἶνον, ἀνθεῖ δ' ὕμνων νεωτέρων. Vbi animaduertendum eſt negari à Pindaro quod Horatius ex vulgi ſententia affirmat.

SED quorſum hæc omnia? dicat aliquis. Nimirum vt propoſitis duobus hiſce hominum generibus, quorum vnum nimis religioſos, alterum nimis irreligioſos oculos & aures ad antiquitatem affert, iis qui veterum hiſtoriarum lectores futuri ſunt, vt mediam quandam viam teneant author ſim: ſic tamen vt veteres hiſtoricos (ſicut & poetas) dum legunt, illos ab eorum poſteris, tanquam magiſtros à diſcipulis, diſtinguendos eſſe meminerint. Nam ad hiſtorias quidem quod attinet, ſi verè illud dictum fuit, diſcipulum prioris eſſe poſteriorem diem, quin facta plurima quæ in poſterioribus hiſtoriis celebrãtur, priores hiſtorias (id eſt facta quæ in illis cõmemorantur) tãquam exemplar ſibi propoſuerint, nemo (vt opinor) inficiari volet. Nam quis L. Tarquinium (vt vnum aliquod in hiſtoria Græca celebre factum cum celebri in Romana facto comparem) in decutiendis ſummis papauerum capitibus Thraſybulum imitari voluiſſe neget? Imò verò vt hunc ille imitatus eſt, ita hiſtoricos Latinos in deſcribendo eius facto Græcos imitari voluiſſe dicas. Ego verò ex Græcis Herodotum, ex Latinis T. Liuium deligens, vtriuſque locum (ne quid fingere videar) proferam. Herodotus igitur (ſi bene interpretor) hæc ſcribit, Præconem ad Thraſybulum Periander miſit qui ex eo ſciſcitaretur quis maximè tutus ipſi rerum ſtatus & ad exercendum in vrbem ſuam imperium accõmodatiſſimus futurus eſſet. Thraſybulus hunc à Periandro miſſum ſecum ex vrbe educens, ſegetem ingreſſus eſt, eámq; perambulans, dum illum repetitis ſubinde ſuper eius è Corintho aduentu interrogationibus compellaret, vt quanque ſpicam ſupra reliquas eminere cernebat, retundebat: & poſtquã retuderat, proiiciebat. donec quotquot in tota ſegete pulcherrimæ

altiſſimæque erant, hoc modo labefactauit. Quum autem vniuerſum prædium obiiſſet, præconem nullo dato conſilio remiſit. Reuerſo deinde præcone, quum Periãder Thraſybuli conſilium audire ſummopere cuperet, is nullum ſibi ab eo datum reſpondet: & ſe mirari addit quid illi in mentem venerit, vt ad talem virum eum mitteret qui ita mente captus eſſet vt etiam ſuas ipſius res profligaret. Quæ dicens, ſimul quæ facientem Thraſybulum viderat, narrare cœpit. At Periander quum huius facti mentem percepiſſet, & Thraſybulum ipſi de interficiendis ciuibus cõſilium dare animaduertiſſet, mala omnia ciuibus ſuis inferre cœpit. Hactenus Herodotus. Liuiũ nunc audiamus de Sexto Tarquinio ita loquentem, Itaque poſtquã ſatis virium collectum ad omnes conatus videbatur, tum è ſuis vnum ſciſcitatum Romam ad patrem mittit quidnam ſe facere vellet: quandoquidem vt omnia vnus ipſe Gabiis poſſet, ei dii dediſſent. Huic nuntio (quia credo dubiæ fidei videbatur) nihil voce reſponſum eſt: rex, velut deliberabundus, in hortum ædiũ tranſit, ſequente nuntio filii. ibi inambulans tacitus ſumma papauerum capita dicitur baculo decuſſiſſe. Interrogando expectandóque reſponſum nuntius feſſus, vt re imperfecta redit Gabios: quæ dixerit ipſe, quæque viderit, refert: ſeu ira, ſeu odio, ſeu ſuperbia inſita ingenio, nullam eum vocem emiſiſſe. Sexto, vbi quid vellet parens, quidve præciperet tacitis ambagibus, patuit, primores ciuitatis, criminando alios apud populum, alios ſua ipſos inuidia opportunos, interemit. Hactenus & Liuius. Quis autem hîc ea quæ dixi, id eſt πηγὰς ποιήσεως & πηγὰς ἱστορίας, non agnoſcit? Iam verò, ſi fluuiorum quos vidimus, fontes quoque videre iuuat, cui non lectio veterum hiſtoriarum (à quibus aliqui in poſteriores ſiue riui ſiue riuuli profluxerint) gratiſſima eſſe debet? Nam vt Homeri poeſin fontem appellat Naſo, (quum canit,

—à quo, ceu fonte perenni,
Vatum Pieriis ora rigãtur aquis.)

ita ego Herodoti & Thucydidis ſcripta fontibus cõparare, duabus de cauſis non dubitem. Vna eſt, quòd ex illorum lectione præſtãtiſſimos quoſque & bellica virtute clariſſimos viros prudentiam hauſiſſe, & de variis rebus gerendis vel non gerendis conſilium, tanquam ex oraculo certiſſimo petiiſſe, (felices, quos facerent aliena pericula cautos) atque adeo illorum facta non in ſimilibus tãtùm rebus imitatos eſſe, ſed interdum ad vſus alioqui diſſimiles accommodaſſe, verisimile eſt. Altera, quòd ex horum vtroque (ac præſertim ex Thucydide) omnes propemodum qui ſequuti ſunt hiſtoricos, cum alia tum varias ſcribendæ hiſtoriæ regulas deriuaſſe, & horum ſcripta tanquam ideas illis ſcribentibus obuerſatas fuiſſe, multa nobis argumento eſſe poſſint. Verùm quum iſta ſint eiuſmodi quæ multo facilius mente comprehendi quàm verbis explicari poſſint, quæ addi huc pertinentia poſſent, cogitanda relinquo. Hoc autem nequaquam ſilentio prætereundum cenſeo, veteres hiſtoricos (ſicut & poetas) ſi non ob aliud, ob eam certè reuerentiam qua fictitiũ numen ſuum ſuáque adulterina ſacra proſequuntur, digniſſimos eſſe quos reuereamur. Hanc autem illorum reuerentiam fateri cogentur quicunque multa loquendi genera, quibus ſacræ literæ nobis Dei prouidentiam, & (vt theologica voce vtar) omnipotentiam teſtãtur, itidem ab illis vſurpata inuenient: quæ contrà eorum poſteri neglexerunt. Duobus exemplis contẽtus ero: quis non, quum hæc verba audit, Deus in cor meum immiſit, Deus in manus meas illum tradidit, Dauidem, vel Eſaiam, vel Ieremiam, aliúmve quempiam è ſacroſanctorum Prophetarum numero, potius quàm Homerum vel Heſiodum, aut alium poetam loquentẽ audire ſibi videtur? At ego & hæc & alia loquendi genera Herodoto veteri hiſtorico cum veteribus illis poetis dico eſſe communia: vt omittam quæ præterea ore Chriſtiano itidem digniſſima ſibi habet ille peculiaria. Quæ quoniam vt omnino impietatis, ita mendacii ſuſpicione aliqua eum ex parte liberare poſſe videntur, non omittenda ſed alii loco ſeruanda iudico: atq;, hactenus in gratiã & laudatorum & vituperatorum antiquitatis, ex multis pauca præfatus, ad ipſum diſputationis caput venio.

QVVM in legendis hiſtoriis duo conſideranda ſint, quæ narrentur & à quo narrentur, prius de eo qui hæc memoriæ prodidit, nobis dicendum eſt. Herodoti fabuloſitatem ita omnibus omnium ſermonibus fuiſſe iam olim iactatam vt in prouerbium propemodum abierit, quis eſt qui neſciat? Sed quod hodie in multis experimur, idem plurimis ſuperiorũ ſeculorũ hominibus vſuueniſſe credibile eſt, vt aliena fide illũ mendacii arguerent: quippe qui ne librorũ quidem eius titulum vnquã niſi per tranſennam aſpexiſſent, ſed aliorum à quibus lectos eſſe credebant, iudicio ſtandum ſibi eſſe exiſtimarẽt. Verùm vt huiuſmodi hominum voces olim exibilari potius quàm refelli ſolitas veriſimile eſt, quippe qui temerariam ſuam credulitatem impudentiámque prodentes, non Herodoti ſed ſuam ipſorum famam læderent: ſic & hodie ſimilem impudentiam ſimiliter exib.lã-

dam explodendámque potius quàm argumentis vllis confutandam cenſeo. Quare hos miſſos faciens, illos compellabo qui Herodotum non ſemel ſed ſæpius, non eius partem ſed opus integrum, non oſcitanter, ſed ſumma cum attentione voluerunt. Ac primùm ex illis ſcire velim vtrum Herodotus prudens ſciénſque, an imprudens mentiatur. Illum prudentem ac ſcientem mentiri ſi reſpondebunt, mendacii ipſimet ex eius ſexcentis locis conuincentur. Si enim mentiri propoſitum illi eſſet, cur quoties aliquid commemorat quod perſpectum exploratúmque non habet, hac de re nos admonet? cur tot locis tã ſolicitè ſe excuſat? Aut quid hæc, Vt audiui, Vt narrãt, Vt aiunt, addere paſſim attinebat? Aut quid, horum quidem ſe teſtem eſſe oculatum, at illorum teſtem auritum duntaxat, fateri neceſſe erat? vt in Euterpe, μάχεται μὲν τῇσι Ελληνικῇσι πόλιος αὐτόπτης ἐλθών, τὰ δ' ἀπὸ τούτου ἤδη ἀκοῇ ἱστορέων. Sed & ſæpe de rebus ſibi dubiis ſcribens, neſcire ſe quàm veræ ſint illæ, ſed quæ ab aliis referantur, narrare, & penes eos fidem eſſe velle dicit. Atque adeo in Polymnia, hoc ſuum eſſe in vniuerſo opere conſilium pronuntiat, vt ſibi commemoranda quæ ab aliis acceperit, non item omnino ſibi credenda eſſe cenſeat. ἐγὼ δέ, inquit, ὀφείλω λέγειν τὰ λεγόμενα, πάντα γε μὰν οὐ πιστὰ ὀφείλω. καί μοι τοῦτο τὸ ἔπος ἐχέτω ἐς πάντα τὸν λόγον. Ac ne his quidem contentus, ſæpe etiam ſuſpicionem lectoris præuenit, & hoc vel illud narrari quidem ſed veriſimile ſibi non fieri profitetur. vt quũ in Clione ſcribit, φασὶ δέ οἱ αὐτοὶ οὗτοι, ἐμοὶ μὲν οὐ πιστὰ λέγοντες, τὸν δὲν αὐτὸν φοιτᾶν, &c. Sic in Terpſichore dicit, ἐμοὶ μὲν οὐ πιστὰ λέγοντες, ἄλλῳ δέ τῳ. At multis locis hanc admonitionem non attexit, in quibus videtur eſſe neceſſaria. Nimirum tibi neceſſaria videtur: at illi contrà ſuperuacaneam (quippe cui ſui dicti ratio conſtaret) viſam fuiſſe perſuaſum habeo. Atque hanc meã opinionem confirmat (ni fallor) iſte Clionis locus, in quo Babylonici ſoli fertilitatẽ exponẽs, ſcribit, In quã autem altitudinem milium & ſeſamum arboreſcant, etſi probè norim, tamen id nõ referam: quum certò ſciam, iis qui nunquam Babylonicam regionem adierũt, quæ de fructibus dicta ſunt, planè incredibilia videri. Meã, inquã, opinionem cõfirmat (vt opinor) hic locus. vt enim de his tacere voluit quòd fidem impetratura non crederet, quidni de illis quoque tacuiſſet, ſi fide maiora fore putaſſet: aut aliquo ſaltem verbo, vt aliis in locis ſuſpecta ſibi eſſe teſtatus eſſet? Quid quòd comperta ſibi aliorum mendacia diſſimulare non poteſt, vt cum in Euterpe, tum alibi apertè oſtendit? Atqui mendacia exagitare, nequaquã eius qui mendaciis gaudeat, eſſe videtur. Ac primum quidem hoc ſit φιλαληθείας Herodoti argumẽtum. Secundum eſſe poſſit, quòd non, vt alii plerique hiſtorici, quæ vel à dicendo vero eum deterrerent, vel ad mentiendum impellerẽt, habuerit. Cui enim illum aſſentari voluiſſe, aut quod aſſentationis præmium ſibi propoſuiſſe dicemus? Adde quòd aſſentari & φιλοπόλιον amare, velut ex diametro inter ſe pugnent: quam tamen illum amaſſe, cum ex aliis locis, tum ex hoc in Polymnia deprehẽdimus, Hic ego, quod ſentio & verum mihi videtur, nõ diſſimulabo: licet eiuſmodi eſſe ſciam quod mihi inuidiam apud multos conflare poſſit. Atenim quorundam encomia ſuæ hiſtoriæ inſeruit. Id quidem fateor: ſed & rara & nullam aſſentationis ſpeciem præ ſe ferẽtia eſſe dico. nec quicquam aſſentatorium vel in Polycratis laude in Thalia, vel Bogis aut Cadmi in Polymnia, agnoſco. Remoto autem aſſentationis ſtudio, quid ei lucri fuiſſet (vt ille apud comicum loquitur) nos fallere? Eſto tamen, aliquos hiſtoriæ eius locos criminis illius ſuſpectos nobis eſſe: at quis eam ſaltem partem quæ nó res geſtas ſed varios hominum variorum mores ac ritus deſcribit, (quæ potiſſimùm calumniis obnoxia eſt) ſuſpicione huiuſ modi non liberet? Tertium argumentum (niſi quis coniecturam vocare malit) ex magna hominis circa ſuum numen ſuáque ſacra obſeruantia peti poſſe dixerim, quam & paulo antè attigi. Multæ enim ſententiæ ſiue γνῶμαι tum quas aliis locis adhibuit, tum quas narrationibus vel præfixit, vel tanquã corollaria adiunxit, tanta illum pietate præditum fuiſſe teſtantur quanta in hominem Chriſtianæ religionis ignarum cadere poteſt: imò verò ea de diuina potentia prouidentiáque ſenſiſſe quæ Chriſtianũ ſentire & deceat & oporteat. Huiuſmodi ſunt hæc in Thalia, SED profectò prouidentia Dei, pro ſua ſapiẽtia, quæcunque animalia meticuloſa & eſculenta ſunt, valde fœcunda reddidit, ne aſſiduo eſu abſumpta deficerent: at quæcunque improba & pernicioſa, parum fœcunda. Atque hinc fit vt lepus &c. Conſideremus & hæc ex Polymnia, VIDEN' vt Deus animalia prægrandia fulmine feriat, eorum faſtum nõ tolerans: at puſilla ne vellicet quidem? Viden' vt in editiſſima quæque ædificia & in celſiſſimas quaſque arbores tela hæc ingruant? Gaudet enim Deus quæcunque eminẽt, deprimere. Vnde etiam contingit vt ingens exercitus ab exiguo profligetur: Deo videlicet illis quorum inſolẽtiam exoſam habet, terrorem aut fulmen immittente: ita vt ſuperiores eorum ſucceſſus exitus exitiales habeant. Magnificè enim de ſe ſentire nemini commune ſecum eſſe finit Deus. Quid, obſecro,

obſecro, de diuina poteꝛtia diuini⁹ iſtis dici potuit? Heſiodeã illã γνώμην laudib⁹ oẽs efferũt,

Ρεῖα μὲν γὰρ βελέεσι, ῥέα δὲ βελέεσσι χαλέπτει·
Ρεῖα δ' ἀρίζηλον μυρίῳ, ἠὲ ἄδηλον ἀΐξει,
Ρεῖα δέ τ' ἰθύνει σκολιὸν, ἠδ' ἀγλωὸν οὐρὸν
Ζηὸς ὑψιβρεμέτης, ὃς ὑπέρτατα δώματα ναίει.

Quem imitatus Horatius dixit,

—valet ima ſummis Mutare, & inſignem attenuat Deus, Obſcura promens.

Et meritò quidem certè illam veteris poetæ ſententiam laudibus extollũt: ſed quanto tamen vlterius progreditur hic noſter hiſtoricus? Iam verò gnomẽ illam quæ Deo vindicem oculum tribuit, quot nobis exemplis cõfirmat? vel potius, quot locis eam tanquã in ſpeculo intuẽdam proponit? Primùm quæ de Pheretima narrat, & verba quibus narrationem ſuã claudit, audiamus: ac quoniam eſt valde memorabilis, eam à capite ipſo arceſſamus, diſperſa eius membra in vnum corpus colligentes. Erat hæc Pheretima Batti claudi Cyrenes regis vxor. hic Arceſilai filius erat, quem Cyrenes regnum tenẽtem, dum morbo laboraret, frater Aliarchus ſtrangulauerat: iſque vicißim ab illius vxore cui nomen Eryxo, ex inſidiis interfectus fuerat. Batto hoc mortuo, Arceſilaus quem is è Phereti ma ſuſtulerat, regni hæres relinquitur: ſed quum orta inter hunc & populum ſeditione, factio populi ſuperior euaſiſſet, Arceſilaus Samum, Pheretima eius mater Salaminem profugit: & ab EVelthonte, imperium eius obtinente, exercitum à quo vnà cum filio Cyrenem reducatur, petit. At EVelthon quiduis potius illi quàm exercitum dabat. Illa, quicquid dabatur accipiens, pulchrum quidem & id eſſe dicebat, ſed pulchrius futurum eſſe ſi ipſi quem petebat exercitum daret. Atque hoc reſponſo donum vnumquodque proſequebatur. Tandem verò EVelthon ei fuſum aureum, & colum cui circumpoſitum ſtamen erat, dono miſit. Quum autem iiſdem quibus prius verbis inter accipiendum hoc munus vſa eſſet, tunc EVelthon ſe talia fœminis non exercitum donare dixit. Arceſilaus autem interea Sami agens exercitum coegit, à quo quum Cyrenem reductus & in antiquum ſtatum reſtitutus eſſet, magnam in ſuos ſæuitiam exercuit: ob quam ſibi metuens quum ad Alazerem Barcæorũ regem ſocerum ſuum ſe contuliſſet, à Barcæis quibuſdã, quibus ſe nõnulli Cyrenæi exules adiunxerãt, in foro interfectus fuit: eiuſq; cædem mox Alazeris ſoceri cædes ſequuta eſt. At Pheretima, tãtiſper quidem dũ Arceſilaus filius Barcæ ageret, eius gradũ apud ſuos cum aliis in rebus, tum in præſidendo ſenatui, tenebat: ſed vbi filiũ Barcæ interemptũ audiuit, fuga ſe in AEgyptum proripuit: atque ibi Aryandem (quem Cambyſes AEgypto præfecerat) ſupplex rogauit vt vicem ſuam vlciſceretur, hoc prætextu vtens, quòd filium ſuũ, quia Medorũ partibus fauebat, interfectũ diceret. Quum Barcen peruenißent quos exoratus Aryandes ex AEgypto miſerat, cámque vrbem vi capere fruſtra conati, fraude cepißent, Pheretima ex Barcæis eos qui perpetrandæ cædis principes fuerant; crucibus per ambitũ murorum ſuffixit: eorum autẽ vxoribus mammas amputauit; quibus eoſdem muros tanquã notis quibuſdã interpũxit. Cæteros Barcæos Perſis diripiẽdos reliquit, præter eos qui Battiadæ & affines cædis nõ erant: his autẽ vrbis gubernacula tradidit. Hactenus de Pheretimæ facto. nunc animaduertere operæpretiũ fuerit, quod huic narrationi (interiectis tamẽ nõnullis) corollariũ, librum claudẽs, attexat. At Pheretima (inquit) ne ipſa quidẽ mitẽ vitæ exitũ habuit. quam primũ enim è Libya, Barcæos vlta, AEgyptũ rediit, miſerabilem mortẽ obiit. viua enim vermibus ſcatere cœpit, à quibus corroſa fuit. Nẽpe homines tã atrocibus vindictis inuidiã ſibi apud deos cõflant. Hactenus de Pheretima. Ad Hermotimũ eunuchum veniamus. ſcriptã enim de illo hiſtoriã religio mihi eſſet ſilentio præterire. Hermotimo, inquit, amplior illatæ ſibi iniuriæ, quàm vlli vnquã mortali (quod ſciã) contigit vltio. Is ab hoſtibus captus & venalis à Panionio quodam Chio emptus fuerat, qui ex ſceleſtiſſimo facinore quæſtũ faciebat. quoſcũque enim nãciſci poterat formoſos pueros, caſtrabat, móxq; Sardis aut Epheſum abductos magna pecunia vẽdebat. Barbaris enim eunuchi in pretio ſunt, quòd iis maiorẽ quàm aliis fidẽ in rebus omnibus habendã putent. Ex eorũ autẽ numero quos caſtrauerat Panionius, erat Hermotimus cui felici ſorte cõtigerat vt cũ aliis donis Sardib⁹ ad Xerxẽ mitteretur: tẽporis autẽ progreſſu primũ inter eunuchos locũ apud illũ obtineret. Quũ autẽ rex Perſicas copias in expeditionẽ aduerſus Athenas educẽs, Sardis peruenißet, tũ Hermotimus negotii cuiuſdã gratia quũ in Myſiã regionem deſcendißet, quæ à Chiis incolitur, Atarneus dicta, hîc Panioniũ offendit. Quẽ agnitũ quũ blãdè cõpellaſſet, & primùm quidẽ ei expoſuiſſet quãta bona, eius opera cõſequutus eſſet, deinde verò magnã ſe illius meriti gratiã relaturũ promiſiſſet, ſi cum ſuis liberis illuc cõmigraret, ei vt id faceret perſuaſit. Poſtquam verò eũ in poteſtate habuit, quippe qui cum liberis & vxore illuc cõmigraſſet, his eum affatus eſt verbis, O qui præ omnibus mortalibus quæſtum è

ſceleſtiſſimo facinore quæſtũ feciſti, quid de te ego aut meorũ maiorũ quiſpiã, de te inquã vel aliquo tuorum commeruimus, propter quod me ex viro nihil eſſe feceris? Nempe deos tuas illas artes ignoraturos ſperabas: at te rem adeo iniuſtam auſum, iuſto ipſi contrà iudicio in manus meas compulerunt, vt tantas quantis dignus es pœnas mihi dares. Quæ dum Panionio exprobrantur, adductis in conſpectum quatuor filiis, eorum amputare genitalia coactus fuit: quod quum illis feciſſet, ad idem ei viciſſim faciendum adacti ipſi fuerunt. Ita Hermotimo aduerſus Panionium diuinæ vltionis vices adiutrices fuerunt. Quid quæſo hîc legimus quod ore Chriſtiano ſonari non mereatur, ſi tantũ pluralem deorum numerũ in ſingularem vertamus? Sed & in Euterpe quàm pulchrè ab eo dicitur magnorum ſcelerum magnas immitti à diis vltiones? τῷ δαιμονίου ἀξιοπαθέοντος ὅκως πανωλεθρίῃ ἀπολόμενοι, καταφανὲς τῶν τοῖσι ἀνθρώποισι ποιήσαντας ὡς τῶν μεγάλων ἀδικημάτων μεγάλας οἱ καὶ αἱ ἀμφοτέρων ἔκγονοι τίσεις ἀπέδοσαν θεῶν. Illis autem verbis quibus ſuum de Hermotimi vltione ſermonem finit, cõſona ſunt (ſi ipſum etiam loquẽdi genus ſpectemus) hæc quæ in Thalia habentur, χρόνῳ δὲ οὐ πολλῷ ὕστερον καὶ Ὀρσίπτα Γολγιμάπος ἔσεσε μαπῆλθον. dixerat enim illic, Πανιώνιον μοῦνον οὔτω ἐξεῦρε ἥτις καὶ ὁ Ἑρμότιμος. Sed & ἔσεσε δίκην τινὶ interdum dicit, vt in Eratone; οὐ μὴν οὐδὲ Λεπτυχίδης κατῆκται ὑπὸ Σπαρτητέων, δίκην ἔσεσε τοιήνδε ἔσχε ὑπὸ Δημαρήτου ὀκτίσαν. & in eodem libro, de Cleomene, cuius inſaniam vindictæ diuinæ imputat, ἐμοὶ δὲ δοκέει πᾶσαν τοῦτον τὸν λόγον ὁ Κλεομένης Δημαρήτου ὀκτίσασθαι. In Calliope autem δίκην τῇ φόνου τῇ Λεωκήδεω ὑπὸ Μαρδονίου. dicit. Huc etiam pertinet vocabulum μοῖρα, vt quum ſcribit in Polymnia, τοῖσι δὲ ὧν Λακεδαιμονίοισι μοῖρα κατέσκηψε Τροιζηνίου τῇ Ἀγαμέμνονος κάρτος. & paulo pòſt, ὅτε μὲν γὰρ κατέσκηψε ἐς ἀγγέλους ὁ Ταλθυβίου μῆνις, &c. in quo etiam loco obſeruatione digniſſimum eſt quod tradit de ſcelere quod in filiis authorum eius Deus vindicauerit. Frequens eſt illi vſus & vocis, χρῶ, ſiue ἔδει (pro ἔδη, quod & ipſum apud eũm extat) de eo quod vt à Deo decretũ fuerit, ita fieri oportuerit & neceſſe fuerit: vt non procul à Cliûs initio, χρῆν γὰρ Κλεισθένεα γενέσθαι πατρώνυμον. Et circa finem Calliopes, πατρώνυμον γὰρ ἔδεε τοῦτον γενέσθαι. Et in Terpſichore, οὐ γὰρ ἔδεε τοῦτον τὸν τῆς τύλης Νάξιον ἀποπλέσθαι. In eadem, ἔδη δὲ ὑπὸ τοῦ Ἡσιώνεω γένεω Κορίνθῳ κακὰ αἰσχρὰ γενέσθαι. Item in Eratone, δεῖν γὰρ Μιλτιάδεα πλυτῆσαι μὲν θύρῃ. Nec verò mihi dubium eſt quin Liuius imitari Herodoteum iſtud loquendi genus volens, (vt antea dixi à veteribus hiſtoricis poſteros multa mutuatos eſſe) non procul à primi libri initio ita loquutus ſit, Sed debebatur, vt opinor, fatis tantæ origo vrbis, maximíque ſecundum deorum opes imperii principium. Quòd ſi huius χρῶ vel ἔδει explicationem quærimus, eam nobis eiuſdem Herodoti Calliope ſuppeditabit, Hoſpes, inquit, quod à Deo contingere oportet, homo nulla ratione auertere à ſe poteſt. quoniam ne veriſimilia quidem dicentibus quiſquam auſcultare vult. Sed narrationem à qua dictum illud pendet, audiamus. Dum autem, inquit, hac in re occupati ſunt barbari, Attaginus Phrynonis filius vir Thebanus conuiuio magnificentiſſimè inſtructo Mardonium ipſum, & quinquaginta eorum qui cum illo erant honoratiſſimos, excepit. Secundum cœnam Perſa quidam Therſandrum Orchomenium cuias eſſet interrogauit: quẽ vbi Orchomenium eſſe accepit, Quoniam, inquit, te mihi menſæ & libaminum conſortem eſſe contigit, tibi ſententiæ meæ mnemoſyna relinquere libet, vt & ipſe eorum quæ impendent præſcius, tuis rebus conſulere poſſis. Vides Perſas qui hîc epulantur, & exercitum quem ad flumen caſtra habentem reliquimus? Ex hoc vniuerſo numero non multo pòſt perpaucos videbis ſuperſtites. Atque his verbis multas lacrymas ille miſcebat. Quæ quum admiratus Therſander dixiſſet, Nónne Mardonio hæc ſignificanda ſunt, & Perſis qui ſecundum ab eo locum obtinent? tum ille ſubiecit, Hoſpes, quod à Deo contingere oportet, homo à ſe arte nulla depellere poteſt. ſiquidem ne veriſimilia quidem dicentibus fidem quiſquam adhibere vult. Atque adeo ex Perſis multi quanuis hoc ſciamus, ſequimur neceſſitate conſtricti. Ex his, (ſicut & ex aliis quæ antè attuli) quæ fuerit noſtri hiſtorici pietas, patere ſatis arbitror. quanuis enim hæc poſtrema verba non in ſua ſed in Perſæ cuiuſdam perſona proferat, (cui eũ illa nequaquam affingere dixerim) illi tamen aliqua ex parte adſcribi poſſunt: quòd ſic ea commemoret vt illis ſe aſſentiri planũ faciat. Reliquũ eſt vt ſcrupulum, quem animis aliquorum iniicere potuit vocabulum τύχη, eximam. Nam quomodo (dicent nonnulli) huic quã prædicas pietati conſentanea ſit illa τύχης appellatio, quæ quum apud vetuſtiſſimos ſcriptores tarò, apud Hometum autem nunquã reperiatur, hic contrà illi euentus rerum imputat? Qui fortunam conſtituit, nónne is prouidentiam tollit? Hoc ego ſanè fateor: ſed τύχῃ illis in locis vulgarem fortunæ ſignificationem habere nego. Alioqui enim quomodo adderet θείη cum τύχη? vt in Melpomene, πρὸς δὲ οἰήσιος πρὸς ὄπισθε τῆς ἁρμαμάξης τιμωρέας ὁ Σύρτης τῆς χώρης ἀφανιζούσας θείη τύχη. Et in Terpſichore, τὸν λακέδαιμον θεὸς ἀνδρὸν θείη τύχη φερσηλαον τὸ πατρόθεν. Hîc enim θείη τύχη nihil aliud ſonat quàm θείη μοίρᾳ, & quod vernaculo ſermone

dicimus, *Ainſi que Dieu uoulut*. Quod illa etiam verba Calliopes indicant, εἶπε καλῶς εἶναι ἅλων πυθέσθαι, εἶπε δὲ κατὰ συμπτύχην, ἦν πιεσῶσι. Illæ porrò Gallicæ voces aliud loquendi genus in memoriam mihi reuocant, quod quum ineptum alioqui iudicetur, magnam tamen cum iſto Herodoteo habet affinitatem, atque adeo tantam vt eius videri poſſit ὑπόγραφον. Ita enim loquitur ſæpe apud nos vulgus; *C'eſt fortune: Dieu le veult*. Quàm multas autem alias habeat hic ſcriptor dicendi formulas ſibi magna ex parte inter Græcos ſcriptores peculiares, at quæ ſermoni noſtro cum eo ſint communes, alius erit aliquando dicendi locus. Ad θεῖον πάλιν reuertor, & hoc addo, interdum etiam θεῖον πρῆγμα vocare Herodotum τὸ θεῖον πάντα συμφορέειν. vt quum in Eratone dicit, ὀρέων δέ μιν καταμυθέομαι ὁ Λεῖστον, ἔμαθε ὡς θεῖον εἴη τὸ πρῆγμα. Et in Polymnia, δῆλον ὦν μοι ὅτι θεῖον ἐγένετο τὸ πρῆγμα οὐκ τῆς μιήσιος. Dixerat autem paulo antè, τοῦτό μοι ὦν θεῖα πάντων φαίνεται γενέσθαι. Sed & in Calliope legimus, δῆλα δὴ πολλοῖσι πυθομένοισι ἔσεσθαι θεῖα τὰ πρήγματα. In quo etiam loco nobis obſeruandum eſt quod & alibi dicit, nimirum diuinitus ſigna malorum futurorum hominibus ſolere dari. vt in Eratone, φιλέει δέ κως τὸ θεῖον σημαίνειν ὅτε δὴ μέλλῃ μεγάλα κακὰ ἢ πόλει ἢ ἔθνεϊ ἔσεσθαι. Rurſus in eodem libro, ἐς τοῦτο μὲν κου πέρας ἀνθρώποισι τῆς μελλόντων ἔσεσθαι κακῶν ἔφηνε ὁ θεός. Verumenimuero quas hactenus recenſui Herodoti pias ſententias dum mecum reputo (vt tandem huic ſermoni finem imponam) hic animum meum percellit metus, ne cum profana illa muliere regina Saba profanus Herodotus, & cum Herodoto cæteri profani ſcriptores quibuſcunque adeo ſacra dicta eruperunt, nos in illo extremo iudicii die reos peragant, qui quum Chriſto, vnico veræ religionis duci, nomen dederimus, & cognomen ab eo acceperimus, profanius plerunque & ſentimus & loquimur & ſcribimus. Sed quoniam non hoc in præſentia quæritur, quàm pius, ſed quàm verax fuerit Herodotus, quod initio huius ſermonis dixi, iterum dico, tertium φιλαληθίας Herodoti argumentum ex hac eius pietate (meo iudicio) poſſe duci. Quis enim rationi cõſentaneum eſſe dicat, vt qui tam pius, idem tam improbus etiam fuerit, vt ſciens prudénſque, nulla ſpe aut lucri aut alius commodi propoſita, lectoribus imponere planéque eos ludificari voluerit? Niſi fortè eum aliquis, quantum eſſet inter hiſtorici & poetæ officium diſcriminis, & veritatis lucem eſſe hiſtoriã, neſciuiſſe arbitratur: vnde incomperta pro compertis, ficta pro factis, falſa pro veris commemorare, adeo religioni non habuerit, vt ſuum etiam nomen (ne poſteritas illorum mendaciorum authorem ignoraret) operi ſuo præfixerit. Imò verò vel hinc, id eſt è præfixo operi nomine, quartum φιλαληθίας eius argumentum peti poſſe crediderim: quod tamen non tanquam neceſſarium, ſed potius tanquam ex abundanti cæteris additum exiſtimari volo. Cæterùm cogitanti aliquando mihi quid fidem Herodoti & cæterorum priſci ſeculi ſcriptorum tantopere ſuſpectam multis reddat, ratio illa occurrit, quòd vt bonam eorum partem qui res à ſe longinquis in regionibus viſas aut auditas narrant, mentiri ſuſpicamur; quaſi locorum lõginquitas ad hoc audaciores reddat: ita etiam non paucis dubia ſit illorum hiſtoricorum fides, quaſi temporum longinquitate (quæ rerum memoriam propè obliterarit) freti, fabulas pro hiſtoriis obtrudere nobis non dubitent. Atqui eos quorum animis inſidet hæc ſuſpicio, quantum inter hæc duo ſit diſcrimen, animaduertere decebat. locorum enim longinquitas eadem ſemper manet, at temporum non item. atque adeo multæ res geſtæ quàm longè à noſtris temporibus abſunt, tam propè ab eorum tẽporibus qui eas memoriæ prodiderunt, abfuere. Et hactenus quidem iis qui Herodotum conſultò mentiri perſuaſum habent, reſponſum ſit.

At qui Herodoto propoſitum quidem non fuiſſe mentiri, ſed mentitum tamen eſſe arbitrantur, dum incomperta pro compertis (vt modò dixi) commemorat, & ſuam interdum fidem de iis quæ audierit, non ſecus ac de iis quæ viderit, obſtringit, reſpondeant velim ad hoc, Herodotum illa comperta non habuiſſe, id verò vnde ipſi compertum habeant. Si enim ſe hinc coniecturam facere dixerint quòd aliis quibuſdam repugnantia tradat, ecqua tandem ipſi certiore antiquitatis cognitione freti, Herodotum mẽdacem, cæteros veraces eſſe pronuntiare audebunt? & quam tandem ad normam eas quæ de rebus priſcis extant ſcriptiones dirigendas cenſebunt? Quòd ſi fortè Herodotum fabuloſitatis reum agi poſſe exiſtimẽt hoc vno nomine quòd eorum fidem ſuperẽt quæ narrat: at non protinus quæ fidem apud illos excedunt, apud omnes fidem excẽſſura putanda ſunt. Demus tamen ea eſſe eiuſmodi quæ fidem apud nullum mortalium impetrent, an quia eam non impetrant, eam non mereri dicemus? Quæ noua eſt iſta dialectica, per quam nobis ita colligere liceat, vt quod veriſimile non eſt, ne verum quidem eſſe poſſit? Quæ porrò eſt iſta in hiſtoricos tyrannis, vt ſi res ab illis ſcriptas credere nolimus, eos noſtræ incredulitatis (liceat hoc vti verbo) præſtare culpam velimus? Quæ tamen ego dum ſcribo, non ſum neſcius Ioſephum in hac altera opinio-

ne fuiſſe, nimirum vt diceret Herodotum in mendacio quidem ſibi non placuiſſe, ſed ſuam illi credulitatem, mentiendi occaſionem dediſſe. Sed ego quam modò ab aliis exegi normam, ad quam priſcæ hiſtoriæ dirigantur, ab eo quoque exigere non dubitarim.

NE TAMEN dum alios nimis incredulos eſſe queror, nimiùm ipſe credulus habear, quibus nitens aut argumẽtis aut exemplis, non temerè derogandam eſſe antiquis hiſtoriis fidem contẽdam, exponere decreui. Quæcunque leguntur apud hiſtoricos miracula, ea vel ipſius naturæ rerum, vel humanarum actionum eſſe, nemo (vt opinor) negauerit. Nam ſiquid hæc vel illa regio aut prorſus inauditum, aut inauditæ certè magnitudinis vel contrà paruitatis producit, id naturæ: ſiquid ab hominibus mirabile proficiſcitur, id humanæ actionis miraculũ voco. Primùm igitur (vt terræ fruges omittam) quot animalium genera ſumma admiratione digna deſcribunt hiſtorici, quæ aut non habemus omnino aut certè forma & magnitudine plurimùm ab illis differentia? Ne longè abeamus, ad homines, omnium animalium præſtãtiſſimum nobiliſſimúmque genus, veniẽdũ eſt. Quales nobis paſſim gigantes, quales viciſſim Pygmæi deſcribuntur? Quid? an quòd neutros viderimus, neutros eſſe aut fuiſſe dicemus? Atqui ad gigantes quidem quod attinet, qui fabuloſos eſſe illos dixerit, (vt omittã multa eorum extare paſſim oſſa) non profanos tantùm ſed & ſacros libros fabuloſitatis inſimulauerit. Pygmæos autẽ ſi eſſe aut fuiſſe negabimus, non ſolùm magnæ externorum ſcriptorum turbæ, ſed & noſtris ipſorum oculis fidem derogabimus. quid enim aliud ſunt qui paſſim ſpectantur nani quàm Pygmæi, aut certè ex Pygmæis oriundi? Cur autem ſi naturam (id eſt naturæ opificem) omnipotentem eſſe credimus, homines à nobis & forma & magnitudine variè differentes creare olim potuiſſe & hodie quoque poſſe non credemus? Iã verò & hoc circa hominem (antequam ab eo digrediatur oratio) diuerſum naturæ opus conſideremus. Ea nunc fœtum vtero mulieris per nouem duntaxat menſes includit: an igitur Herodoto, ex cuius hiſtoria quadam, fœtus vtero muliebri plerunque decem menſium ſpatio includi ſolitos colligimus, fidem derogabimus? Atqui vt taceã, ne veriſimile quidem eſſe, longam eum hiſtoriam ad inferendum illi tale mendacium confinxiſſe, quicũque vel Herodoto vel alii cuilibet hoc narranti fidem derogat, & fieri poſſe negat, nónne is eadem opera fidem diuinæ potentiæ derogare putandus eſt? Verùm vt ad diuinam vſque potentiam non progrediamur, qui hîc mendacii Herodotũ accuſant, quàm multos in crimen trahant, oſtendemus: ſi prius illam hiſtoriam paucis perſtrinxerimus. hæc igitur ſunt eius verba, de tertia vxore Ariſtonis regis Lacedæmoniorum loquẽtis, Nondum autem elapſo decem menſium ſpatio mulier iſta hunc Demaratum Ariſtoni parit. At is in ſolio ſuo cum ephoris ſedens, nuntium de nato ſibi filio ſimulatque accepit, temporis quo vxorem duxerat, memor, ſubducto in digitos menſium numero, hunc, filium ſuum non eſſe, iureiurando affirmauit. Quod quum audiſſ. &c. Aliquanto pòſt narrat iſtum huius mulieris ad filium ſuum ſermonem, Quod autẽ præcipuè obiiciunt tibi inimici, ipſum Ariſtonem, quum ei te natum eſſe nuntiatum eſt, multis audiẽtibus eſſe te ſuum negauiſſe, quippe quòd exacti nondum decem menſes forent, nimirũ vt talium rerum imperito hæc verba exciderunt. Mulieres ſiquidẽ nono etiam atque adeo ſeptimo menſe pariunt: nec omnes decem menſium ſpatium implent. Ego verò te, fili, ſeptimo menſe peperi. Hactenus Herodotus: ex cuius narratione elici quod dixi, apertius eſt quàm vt vllam dubitationem relinquat. Supereſt igitur vt illos proferam quos in crimẽ trahi neceſſe ſit ab iis qui Herodotum mendacii hîc inſimulabunt. A Plauto ſumam initium, in cuius Sticho leguntur hi lepidiſſimi verſus,

Famem fuiſſe ſuſpicor matrem mihi:
Nam poſtquam natus ſum, ſatur nũquam fui.
Sed quam ego matri meæ refero inultiſſumus,
Ea mihi nunquam retulit mater gratiam.
Nam me illa in aluo menſes geſtauit decem,
At ego illam in aluo geſto plus annos decem.
Atque illa puerum me geſtauit paruulum,
Quo minus laboris illam cepiſſe exiſtumo:
At ego non pauxillulam in vtero geſto famem,
Verùm hercle multo maxumam & grauiſſumam.
Vteri dolores mihi oboriuntur quotidie.
Sed mátrem parere nequeo, neſcio quomodo.
Audiui ſæpe hoc volgò à multis dicier,
Solere elephantum grauidam perpetuos decem

Eſſe annos: eius ex ſemine hæc certò eſt fames.
Nam iam complures annos vtero hæret meo.

Idem poetá in Ciſtellaria,

—tum illa quam compreſſerat,
Decumo pòſt menſe exacto hîc peperit filiam.

Extant & Cæcilii ſuper hac re verſus, in Plocio,

Inſolétne mulier decimo menſe parere?
Pol nono etiam, ſeptumo atque octauo. Quæ ſcripſiſſe fertur, hæc Menandri verba in eiuſdem nominis fabula ſequutus, γυνὴ κυεῖ δεκάμηνον. Audiamus & Pomponium in Hirnea,

Pappi decimus menſis eſt quum factum eſt: ita fit, ita ſemper ſolet:
Decimo menſe demum turgens verminatur, parturit.

Ac ne ex vno poetarum genere teſtimonia proferamus, quis non illius Virgiliani verſus recordatur?

Matri longa decem tulerint faſtidia menſes.

quis non illorum Propertii?

Non non humani ſunt partus talia dona:
Iſta decem menſes non peperere bona.

Sed quoniam dubiæ ſunt itidem fidei poetæ, (qui tamẽ in iis quæ ad rerum naturam pertinent, veraces eſſe ſtuduerunt) ne videar τὸ ζητούμενον σιωπᾷ παίζειν, ad Hippocratem, Ariſtotelem, Plutarchum, lectorem remittam, qui non ſolùm decimo menſe ſed vndecimo etiam, partus edi ſcripſerunt. Sed horum partuum exempla etiam ex Plinio, viro in huiuſmodi rerum indagatione diligentiſſimo, proferre libet. Veſtilia C. Herdicii (inquit) ac poſtea Pomponii atque Orfiti clariſſimorum ciuium coniunx, ex his quatuor partus enixa, Sempronium ſeptimo menſe genuit, Suillium Ruffum vndecimo, Corbulonem ſeptimo, vtrunque Conſulem: poſtea Cæſoniam Caii principis coniugem, octauo. Hactenus Plinius. His autem exemplis quin & alia ex hoc nòſtro ſeculo petita poſſint addi non dubito. Ad me certè quod attinet, honeſtiſſimam matronam Pariſiis audiui, in frequenti cœtu, puerum quem oſtendebat, vndecim mẽſes à ſe in vtero geſtatum affirmãtem. ex certiſſimis enim ſignis (quæ mulieribus ſæpius enixis cognita ſunt) cõceptus tẽpus compertum ſe habuiſſe. Quæ quum ita ſint, crudelem quorundam iuriſconſultorũ incredulitatem (hoc vti verbo cogor) mirari ſubit, qui pueros poſt certum & à ſe præſcriptum diem ex vtero materno prodeũtes legitima hæreditate fraudauerint. Scribit enim Vlpianus, Poſt decem menſes mortus natus non admittetur ad legitimam hæreditatem. De eo autem qui centeſimo octogeſimo ſecundo die natus eſt, Hippocrates ſcripſit, & diuus Pius pontificibus reſcripſit, iuſto tempore videri natum. nec videri in ſeruitutem cõceptũ, quũ mater ipſius ante centeſimũ octogeſimũ ſecundũ diem eſſet manumiſſa. Hæc Vlpianus. Iam verò & Iuſtinianus mulierẽ quandam, quæ vndecimo poſt mariti mortẽ mẽſe pepererat, ſtupri dãnat, quòd fœtũ tanto tẽpore vtero includi, incredibile eſſe credat: & quam ipſe forſan ei⁹ liberis ſua incredulitate iniuriã facit, partui matris imputat. αἰσχύνης, inquit, οἱ παῖδες οἱ τῇ ἑπταμηνιαίῳ τῆς μητρὸς τοκετῷ ἀριθμούμενοι τῶν χρῶν πρὸς γάμους ἀγαγεῖν τὴν μητέρα ἀξιοῦσι καὶ ἔχειν ἀμφισβητοῦσι. Imò verò tu fortaſſe Iuſtiniane eos ἀφυεῖς εἶναι, vel ἰδιοφυεῖς potius τῇ σῇ ἀπιστίᾳ, propter quã indicta cauſa illorum matrem damnas. Lõgè certè tuo iudicio diſſimile L. Papyrii Prætoris iudicium fũit, qui ſecũdo hærede lege agente, bonorum poſſeſſionem cõtra eum dedit, quum mater partum ſe X I I I menſibus diceret tuliſſe: quoniam nullum certum tempus pariendi ſtatutum videretur. Enimuero poſtulare videtur hic locus vt miram quam tempus attulit circa rem hanc mutationem conſideremus. Hunc enim Lacedæmoniorum regem Ariſtonem videmus, ob non elapſos decem menſes, partum vxoris nolle agnoſcere: quum hodie contrà elapſi illi iuſtam mariti occaſionem non agnoſcendi vxorum partum, atque adeo ſuſpectam habendi illarum pudicitiam, præbere videantur. Atque, vt generalẽ huic ſermoni clauſulã imponamus, quicũque quid ſit ratiocinari, nouerit, ex hac Herodoti narratione colligi fatebitur, quod hodie eſt ordinarium vterum geſtandi ſpatium, olim fuiſſe extraordinariũ: cõtrà, quod extraordinariũ nũc ſit, id olim fuiſſe ordinarium. Quantumuis enim Herodoti accuſatores in ſua pertinacia ſibi hîc placeant, Herodotum certè hîc abſoluere quàm cum eo tot grauiſſimos ſcriptores damnare malent. Ego verò huic ratiocinationi aliam quam hinc elicio, adiungam. ita enim colligo, quemadmodum ſi nuſquam alibi mentio facta reperiretur partus decimo menſe editi, hiſtoria hæc, quum vera ſit, falſa iudicaretur: ita multas alias eſſe quæ, quòd exemplo careant, falſæ iudicentur, quum tamen veriſſimæ ſint, & exemplo fortaſſe nõ

itidem apud reliquos omnes mortales vt apud nos careant.

Hoc autem cum aliâs, tum vel maximè vbi quarundam regionũ fertilitatem deſcribit, animo infixum habere debemus. Nam quum ea legimus quæ de Babylonici ſoli fertilitate ſcribit, ſi quidem ad noſtros reſpiciamus agros, & coniecturam ex illis facere velimus, ſtatim mendacii Herodotum accuſabimus. At ſi hanc regulam teneamus, nõ eſſe nobis ex iis quæ viderimus & audierimus ferendum de iis quæ nec viſa nobis nec audita ſint, iudicium, & mentem ad omnipotentem Dei manum potius quàm oculos ad arua noſtra conuerterimus, nulla tanta deſcribetur nobis fertilitas, vt eam incredibilem iudicemus, ſed vt antea potuiſſe, ita nunc quoque poſſe alicubi eſſe credemus. Atenim (dicet aliquis) veteres hiſtoriæ locis quibuſdam ſummam fertilitatem tribuũt quos hodie penuriæ tantùm fertiles eſſe videmus. Hoc ego vt concedam, non tamen mentiri earum hiſtoriarum authores in eâ fertilitate narranda, protinus concedam. Niſi fortè & ipſa ſacra biblia ſuſpecta mendacii nobis eſſe debent, quòd ab illis celebratæ quorundam locorum fertilitatis nullum hodie veſtigiũ in illis appareat. Quod abſit vt nobis in mentem veniat: ſed potius illud Dauidis animo noſtro ſemper obuerſetur,

Te magnam pandente manum, ſaturantur abundè
Omnia, te rurſus vultum condente fatiſcunt.

Quid? ſi Babylonis magnitudinem è noſtrarum vrbium magnitudine metiamur, an credibile fuerit, expugnata iam vna vrbis parte, rumorem expugnationis ad alteram longo poſt tempore peruenisſe? Aut, ſi expeditionem Xerxis è noſtrorum regum aut etiam ipſius Turcarum imperatoris expeditionibus æſtimemus; nónne quot flumina à Xerxis militibus epota legimus, tot impudentiſſima mendacia nos audire credemus? Sed nimirum qui Xerxis & cæterorum Perſiæ regum potentiam ex ea qua prædi ti ſunt noſtri reges, & illius regionis ac temporis μικρὸν σφαῖρα ex ea quæ hodie cernitur, æſtimare volet, hunc eadem opera & aquilæ vel ſtruthiocameli magnitudinem ex regaliolo, & Oceani magnitudinẽ ex paruo Rubicone æſtimare oportebit. Verùm vt ei qui Nilum vel Danubiũ viderit, multo credibilior Oceani vaſtitas fuerit quàm ei qui paruum Rubiconem duntaxat ſpectauerit: ita qui in regum noſtrorum factis non inſiſtet, ſed paulo altius res bellicas repetens, ad Tamberlanem aut eiuſmodi quempiam aſcendet, non tã incredibilia eius ad aures accident quæ de Xerxis exercitu narrantur. Tamberlanes ex bubulco miles factus, eò tandem potentiæ euectus eſt vt quadringẽtis equitum, ſexcentis peditum millibus Paiazetem Turcarum regem adortus ſuperauerit: & cæſis eius militum ducentis millibus, ipſum aureis catenis vinctum & caueæ incluſum in omnibus quas poſtea ſuſcepit expeditionibus, ſecum duxerit. Hic ille eſt Tamberlanes qui quemcunque locum oppugnatum venerat, prima die tentorio candido, ſecunda rubro, tertia nigro vtebatur: candore pacem pollicente, rubore, omnium puberum cædem, nigredine, loci illius excidium omniúmque incolarum internecionem minitante. Sed hæc narratio huius loci non eſt. hoc vnum conſideremus, vt longo interuallo Tamberlanis copiæ à Xerxianis abſunt, ita quãtum viciſſim noſtræ ætatis reges à Tamberlanis exercitu (qui centum duntaxat & ſexaginta octo annis illos præceſſit) ſuperentur. Quũ autẽ de regibus noſtri temporis loquor, Turcarum regem ſiue imperatorem excipio, qui (ne longius abeamus) tantam vnus manum militum quantam omnes fere omnibus collatis viribus Chriſtiani principes, cogere poteſt: vt non immeritò magni domini appellationem obtinuerit. Tantam verò eſſe eius potentiam & mirabitur & vix credibile fortaſſe arbitrabitur qui Turcici imperii ſtatum cognitum non habuerit, & ex noſtrorum principum imperiis æſtimare voluerit: at qui illum cognouerit, mirari deſinet. Eiuſmodi enim is ſtatus eſt vt duos duorum Perſiæ regum titulos (de potentia non loquor) vnus Turcarum rex ſibi vendicare, & dominum, vt Cambyſes: inſtitorẽ, vt Darius, appellare ſe meritò poſſit. & quod in nos quidã iocatus eſt, quum regem Gallorum, regem aſinorum eſſe diceret, (quòd onera nulla ſibi ab illo impoſita detrectarent) de vniuerſis qui ſub ditione eius viuunt, non ioco ſed ſeriò dici queat. Verè enim illi, tanquam ὅτου μηδὲ πολὺς ἄχθεται πιρόσθεν (vt Tyrtæus de Meſſeniis cecinit) nõ bona tantùm omnia precaria poſſident, ſed ipſam etiam animam precariam trahũt. Atque vt in regum noſtrorum aulis inter multos de nobilitatis, ſic apud illos inter omnes de ſeruitutis gradibus certatur: Nec tamen hoc tantùm nomine, ſed & aliis multis, regno Perſico maior eſt cum Turcico quàm cum aliis affinitas. Atque vt taceam huius ſplendorem multis in rebus Perſico ſi non parem, certè æmulum, vt magnam eunuchorum Turcæ, magnam pallacarũ, magnam ſatraparum turbam omittam: multos etiam ritus, multas conſuetudines velut hæreditarias manſiſſe illius regno cõſtat. Quinetiam quòd Turcæ portam pro Turcæ

aula nominari audimus, id à Perſarum regibus manaſſe, Herodotus, Thucydides, Xenophon, Plutarchus, Athenæus, nos docent. Sed & hoc ipſum quòd Turcam pro rege Turcarum vulgò dicimus, (quum tamen nec Gallum pro Gallorum rege, nec Hiſpanum pro Hiſpanorum rege, nec Anglum pro Anglorum rege, nec Polonum pro Poloniæ rege dicere ſoleamus) ab iiſdem regibus originem habere, ex illis ſcriptoribus diſcere poſſumus. Nec verò dubium eſt quin idem Turca morem illum rarò in publicũ ac nonniſi cum magno & ſpeciem exercitus præbente ſatellitio prodeũdi, (vt ita ſuis formidabiliorẽ ſe venerabiliorémque reddat) à Perſarũ itidẽ regibus mutuatus fuerit. Noſtri autem reges (vt hoc obiter dicam) quid à Perſarum regibus peculiariter mutuati ſint neſcio, reginæ certè noſtræ à Perſarum reginis zonas ſuas ſumpſiſſe videri poſſunt. Perſarum enim reges Antyllæ vrbis reditus ſuis vxoribus in zonas donare ſolitos, memoriæ proditũ eſt. Cæterùm vt vnde digreſſa eſt eò reuertatur oratio, quàm abſurda ſit potentiæ alicuius noſtrorum regum cum Xerxis potentia comparatio, vel vnum eius quo Themiſtoclem donauit, munus abundè nos docebit. Ex multis enim hiſtoricis didicimus Xerxem Themiſtocli Lampſacum in vinum, Magneſiam in panem, Myuntem in opſonium donauiſſe. At ſicui noſtrorum regum quiſpiam non tres pagos ſed vnicum donauerit, magna hæc liberalitas & rege digna cenſetur.

Sed iam ad alteram partem veniamus, & miracula quæ circa humanas actiones ſiue humana facta verſantur, examinemus. (quam ad partẽ ſiquis ea referre malit quæ modò de regibus dicta ſunt, nõ magnopere repugnabo.) Quæ ſunt illa igitur apud Herodotum quæ tantopere à fide abhorrere iudicanda ſint, vt illorum ergô præ quouis alio mẽdax iudicari debeat? An quæ de variis variarum gẽtium ritibus moribúſque ſcribit? Hãc nimirum partem reprehenſionibus patere, hanc potiſſimùm calumniis obnoxiam, hãc ſannis multorum expoſitam eſſe video. Quare? quòd nõ tam aqua igni quàm ritus moréſque illi noſtris repugnent, atque adeo illorum rituum nonnulli huiuſmodi etiam ſint vt nihil magis fatuum illis, nihil magis ridiculum fieri ac ne fingi quidẽ poſſe videatur. Atqui nónne ipſimet in eo ridiculi comperiuntur, quòd eum quem in vicinis populis non inueniunt morum conſenſum, in iis quærendum putent quos maria tot montéſque à nobis ſeparant, & quibus longè diuerſum cælum longè diuerſas animorum incli nationes tribuit? atque adeo quæ in vicinorum moribus excuſant, ob eadem hyperboreos neſcio quos accuſandos cenſeant? Age enim, cur quod Herodotus de Perſis commemorat, eos nimirum nonniſi inter pocula de rebus grauioribus agitare conſilia, incredibile cuiquam videbitur, quum apud quoſdam ex vicinis populis hunc morem magna cura, velut inuiolabilem, ſeruari videamus, vt qui ſunt de re quapiã magni momenti conſultaturi, aut cum aliquo contracturi, ex caupona βουλευτήριον faciant, atque ibi non prius vllum de ſuo negotio verbum facere incipiant, quàm pes & caput officium facere deſinant? Apud hos καπηλοβουλευτὰς ſi mulierem quampiam de marito interroges, illum edormiſcere crapulam, nihil mutato vultu, nec dato vllo pudoris ſigno, reſpõdebit. Nos hæc in illis populis quibuſcum nobis quotidie commercium eſt, & qui nobiſcum religione coniuncti ſunt, non miramur: quæ de ebrietate illorum narrãtur quibus nullus vnquam Chriſtianæ religionis affulſit radius, non mirabília ſolùm ſed planè incredibilia iudicabimus? Sed quid ego exemplũ ex alia natione peto? Quæ non dicam natio, ſed vrbs, ſed domus, non habet aliquos ſacris Bacchicis initiatos? nónne ex duobus communi tecto vtẽtibus ſæpe cõtingit vt alter edere & bibere vt viuat, alter contrà, non alia de cauſa quàm vt edat bibátq;, viuere velle videatur? Verùm eos qui cibo & potu abutũtur, miſſos faciam*: diſcrimẽ inter eos qui moderatè illis vtũtur, cõſideremus. Nónne quod huic palato ſapit, illi inſipidum eſt? quæ hoc palatum appetit, ea illud faſtidit? nónne cibos nonnullos à quibus ipſi abhorremus, aliis quibuſdam in deliciis eſſe videmus? nónne multos ſelibus, nónullos & muribus veſci videmus? Interim tamẽ ſi gentis alicuius victus nobis à quopiã hiſtorico deſcribatur à noſtro diſcrepans, is ſtatim nugator, ſtatim mendax, ſtatim fabuloſus audiet. Verũtamẽ ſúſque déque ferri profanorum ſcriptorum ſugillatio poſſit: quid quòd ne libris quidem ſacris incredulitas quorundam parcit? Ioannem Baptiſtam locuſtas ediſſe non veriſimile eſt: (aiebant nonnulli) qualis enim fuiſſet iſte cibus? At hoc Euangeliſta ſcribit. Non Euangeliſtæ (reſpondebant) ſed librario fidem derogamus, eúmque ἀκρίδας pro ἀγρίδας vel alia quapiam voce ſcripſiſſe dicimus. Quid tandem? non prius de illa deduci ſententia potuerunt quàm varii ex variis authoribus externis prolati ſunt de locuſtarum eſu mentionem facientes loci. Labãtem ſcilicet ſacrorum librorum hac in parte fidem, teſtimonio profanorum fulciri oportebat. Atqui nobis ex ea quã experimur paſſim circa ciborum delectum diſcrepãtia,

quod de locuſtarum eſu traditur, vel à quolibet profano ſcriptore (nedum ab Euangeliſta) ſcriptum, credibile videri poterat. Vtrum enim mirabilius? locuſtarum aut huiuſmodi animalium eſu delectari, an ab eſu panis abhorrere? Nónne hoc quàm illud maiori admiratione dignum quilibet fatebitur? At ego, qui locuſtis veſceretur, neminem: qui à panis eſu prorſus abhorreret, his oculis ſæpe vidi. Rurſum verò quàm mirabile nobis eſt videre quempiam qui panis eſu non delectetur, tam mirabile AEthiopibus macrobiis erat (Herodoto teſte) Perſas pane veſci audire. Vt autem à pane ad vinum veniamus, ſi nunquam abſtemios vllos vidiſſemus, nónne eos qui à vini potu abhorrentes aliquos ſe vidiſſe dicerent, fabulari crederemus? Et tamen illa ipſa regio quæ homines alioqui vino deditiſſimos gignit, quoſdã etiã hoſtes vini acerrimos habet. De hominibus φιλονηφίοις quum loquor, primũ locum Flandris, ſecundum Germanis tribuo. nã qui Germanis potandi principatum deferunt, Flandris (meo quidem iudicio) magnam iniuriam faciunt. qua de re ego non ex iis quæ audiui, ſed ex iis quæ vidi, ſententiam pronuntio. Nam multa quidem Germanicis potoribus cum Flandricis fateor eſſe communia, atque illud in primis vt quot calices ſuper menſam, tot matulas ſub menſa habeant, aut omnia illis vicem matularum præſtẽt: (de iis tãtùm loquor qui apud vtroſque principem inter Bacchi ſatellites locum obtinẽt) ſed illos ab his ſuperari hac in re dico, quòd horum bona pars nõ priꝰ legitimum Bacchum adoriatur, quàm à ſpurio Baccho, id eſt zytho ſiue ceruiſia, domitam aut certè ſemidomitam ſe ſenſerit. Quod quùm ſe more inſtitutóque maiorum facere dicant, eius tamen facti rationem aſſequi coniectura non potui. niſi fortè vt clauum clauo, ceruiſiam vino ſe repulſuros, aut vt vulgari prouerbio fertur, inter duos litigãtes tertium gaudere, ita ſe, interea dum in ſtomacho vinum cum ceruiſia pugnabit, pace fruituros, & à neutro illorum oppugnatum iri ſperant. Et hactenus in illorum laudes digreſſus, ad ſermonem de abſtemiis redeo. Si ſuperiorum tẽporum hiſtorias excutiamus, non ſolùm natura abſtemios abſtemiáſque, ſed & lege, in illis inueniemus. Multis enim in locis vini potũ mulieribꝰ ignominioſum fuiſſe ſcimus: Romæ autem non ſolùm mulieri ingenuæ, ſed & ſeruo vini vſus interdictus erat. atque adeo (ſi quibuſdam credimus) ne ingenuo quidem, antequam triceſimum annum attigiſſet, eius vſus concedebatur. Romanas quidem certè mulieres à iudice non minus, ſi vinum bibiſſent, quàm ſi adulterium admiſiſſent, multari ſolitas, M. Cato refert. Nunc autem apud nos nulli mulieri, cuiuſcunque conditionis ſit; probro eſt vini vſus: & tamẽ morẽ illũ oſculãdi obuios ſibi propinquos nobiles fœminæ apud nos retinuerunt, (& auxerunt etiam) ob quem Romanis mulieribus vinum interdicebatur, ne videlicet cum oſculo vinoſum halitum olfaciendum præberent. Vel potius (ſi quibuſdam credimus) non ob oſculandi conſuetudinem vini vſus lege vetabatur, ſed ad deprehendendum an legem illam violaſſent, oſculi vſus inſtitutus erat. Quid quòd Zaleucus legiſlator Epizephyrius Locris merum bibere (præterquã ægrotis, ex medici cõſilio) capitale crimẽ eſſe voluerat? Sed & aliud circa vini potũ cõſideremus. Aliis in vino nihil magis placere quàm vinum, id eſt vini ſaporem: ex Anglis cõtrà multos aut ſaccharũ aut herbam quampiam ad eius ſaporem infuſcãdum miſcere videmus. (& nos quoque, ſi Plauto credimus, vinum, dum diluimus, infuſcamus.) Verùm id quidẽ quod de Anglis dixi, credibile viſum iri, mihi perſuadeo: at quod de Flandris addam, vt fidem impetrare poſſit vereor: & tamen vtriuſque peræquè oculatus ſum teſtis. Quid illud eſt? Vinũ butyro (nauſeo referens) diluere, & ita dilutum (ſi tamẽ hoc diluere eſt) potare. Quod mihi narranti fidem non facilè adhiberi haud mirabor: ipſe certè meis hac de re oculis credo, vix alienis creditурus. Nã in Flãdrorum menſis butyrum inter omnia fercula atque adeo inter bellaria locum obtinere, mihi, antequam eorum regionem adiiſſem, credibile videbatur: at verò vllum vſquam mortalem eſſe qui vinum è butyro ſiue butyrum è vino potaret, tum demum quum vidi, credere potui. Quòd ſi inter vicinos populos tanta eſt in victu diſcrepantia, cur ea quæ narrantur de victu hominum qui longinquitate & temporis & loci procul à nobis abſunt, fabuloſa habebuntur? Aliud exemplum ab hoc de cibis ſermone non alienum proponam. Scribit Hermippus, Illyrii ſedentes edũt atque bibunt: & ad conuiuia ſuas vxores ducunt: quæ nihil indecens facere exiſtimãtur, ſi ex iis qui in cœtu illo ſunt, cuicunque fors tulerit propinauerint. Hæc ſcribit Hermippus, primùm quidem illud ceu nouum referens, ſedentes Illyrios edere ac bibere: at nos contrà miramur eos qui aliter quàm ſedentes ederint. Quod autem ſequitur de iiſdem qui ad conuiuia vxores ducerent, & eas cuilibet ſine diſcrimine propinare permitterent, quin, vt ipſe mirabatur, ita mirum aliis futurum putauerit, nemini dubium eſſe poteſt. Sed & AEmylius Probus (aut is potius cui AEmylii Probi nomen tribuitur) poſtquã de

iis lo-

iis loquutus eſt qui nihil rectum niſi quod ipſorum moribus conueniat, putant, inter alia hoc diſcrepantiæ morum Romanorum à Græcis exemplum affert, Quem enim Romanorum pudet vxorem ducere in conuiuium? aut cuius materfamiliâs non primum locum tenet ædium, atque in celebritate verſatur? Quod multo ſit aliter in Græcia. nam neque in conuiuium adhibetur, niſi propinquorum: neque ſedet niſi in interiore parte ædium, quæ γυναικωνῖτις appellatur: quò nemo accedit niſi propinqua cognatione coniunctus. Hactenus ille: cuius quum verba de maritis vxores ad conuiuia ducentibus cum verbis Hermippi confero, ita ego mecum, Quid ſi igitur maritos illos in Anglia tam lentos & patientes non multos abhinc annos vidiſſent, vt ignotis etiam viris ſuas ipſi vxores ad compotationes abducendas traderent, iiſdémque eas reducentibus Bacchi ſacris (& iis quæ illa comitantur) operatas, gratias immortales agerent? Quod factum ſumma alioqui admiratione dignum, ſi tamen cum Candaulis aut Caii Caligulæ facto comparetur, minus admirabile iudicabitur: contrà verò, ſi cum Corys regis zelotypia, de qua poſtea dicetur, aut cum Macedonum facto conferatur, hos, viros, illos autem, ne homines quidem eſſe dixeris. Cuius quidem facti hiſtoriam multi Galli ſi legiſſent, aut lectam memoriæ infixam habuiſſent, ipſis Neapolis & Mediolanum ſepulchra miſerè interfectis non fuiſſent: imò nec dominũ fortaſſe vrbes illæ mutaſſent: ſed nimirũ, vt illis, dũ ſe in Macedonia nõ in Perſia eſſe, obliuiſcũtur, Macedonicarum mulierum, ita his, dum ſe in Italia non in Gallia eſſe non cogitant, Italarũ mulierum attrectationes & oſculationes, atque adeo ſalutationes (quum ne ſalutari quidem ſuas vxores Itali velint) eo pretio quo nullum maius eſſe poteſt, emerunt. Sed quoniam iucunda non eſt harum rerum memoria, illum de mulieribus ſermonem perſequens, vt multa de illis ab Herodoto referri dico quibus noſtri ſeculi exẽpla fidem afferãt, ita viciſſim nonnulla illum narrare quorum exempla deſint, fateor. Hoc enim ſeculum Pheretimarum, Ameſtridum, Atoſſarum, necnon (vt Cteſiæ hiſtoriam cum Herodotea connectam) Amytidum & Paryſatidum ferax, contrà Artemiſiarum & Argiarũ ſterile eſſe dico. Quocunque enim quis oculos conuertat, mulieres multas nobili genere ortas, implacabilis iræ & nulla vltione ſatiabiles, cũ Pheretima, Ameſtride & Paryſatide, non pauciores libidinoſas cum Amytide, multas etiam noui ſemper luxus auidas cum Atoſſa: nullas autẽ vel pauciſſimas ſtrenuas cum Artemiſia aut Argia, reperiet. Sed muliebris quidem in vindicta crudelitatis exempla vetera pariter & noua præ aliis regionibus Anglia ſuggerere poteſt: de mulierum autẽ inexhauſta libidine luxúque infatiabili regiones omnes æquè conqueri poſſe exiſtimo. Nec verò ſi ſeculi illius mulieres cõſideremus quod inter eas quas modò nominaui & noſtras interceſſit, pauciora nobis exempla ſuppetent. Nam ſi ad libidinem Romanarum mulierũ reſpicere velimus, Claudius audi quæ tulerit. Audi inquam ex Iuuenale, adeo monſtroſè libidinoſam Meſſalinam Claudii Cæſaris vxorem fuiſſe, vt à latere viri quocum iacebat, furtim ſe ſubducens, ad lupanar ſe conferret, & inde laſſata viris nondum ſatiata rediret. Ad luxum autẽ quod attinet non mirum tantùm ſed incredibile etiam videri poſſit quod de Atoſſa narrat Herodotus, illam ad bellum Græciæ inferendum Darium maritum ſolicitaſſe, Lacænarũ, Argiuarum, Atticarum, Corinthiarũm denique ancillarum cupiditate incenſam. Sed vt ad reginas vſque non aſcendamus, nónne Romanas matronas pro ſuo luxu tanquam pro aris & foeis apud T. Liuiũ certare videmus? Nónne & Naſonem querentẽ audimus?

Quis furor eſt cenſus corpore ferre ſuos?

& Propertium, Matrona incedit cenſus induta nepotum.

Nec tamen ſingularum ætatũ luxum peculiare aliquid habuiſſe negauerim. Exẽpli gratia: eunuchos olim à regibus, præcipuè barbaris, ſtudioſè vndiq; cõquiſitos fuiſſe ſcimus, quòd illos, vt ſcribit Herodotus, magis fidos in rebus omnibus quàm alios, eſſe putarẽt. (quid autem eos tales reddere videatur, docet Pædiæ lib. ſeptimo Xenophon) quinetiam vt eunuchos, ita & eunuchas Lydos reges habuiſſe, memoriæ proditũ eſt. Verùm, vt veteres Romani eunuchorum minus ſtudioſi erant, eóſque pauci barbaris inuidebant, ita nos hodie Turcæ aliíſque barbaris principibus eos non inuidemus. Porrò quin Romanorum viciſſim luxus peculiare aliquid habuerit, minimè dubium eſt, vt quum Tibullus de domina ſua dicit,

Illi ſint comites fuſci, quos India torret,

Solis & admotis inficit ignis equis. quod & Italas quaſdam imitari videmus. Itidem verò & noſtri huius ſeculi luxum propria ſibi habere multa, cõtrouerſum nõ eſt. Sed Gallicus (vtinam verum hoc non dicerem) eo cæteris omnibus qui vnquam fuerũt eſt damnoſior, quòd in dies atque adeo in horas innouatur. Nam vt taceam, in regum

noſtrorum aulis id veſtis genus quod manè geſtari cœperit, veſperi pro obſoleto haberi, id demum circa cultum corporis magnificum & ſplendidum ducitur quod diu magnificum ſplendidúmque eſſe non poteſt: ne videlicet nouæ ſemper ſumptuum occaſiones deſint. Hinc factũ eſt vt armillæ & torques aureæ, quæ magno olim in pretio illis fuerunt (vt hodiéque ſunt Germanis) ſordere incipiant. Quem tamen ornatum iam inde à priſcis temporibus originem habere variæ nos hiſtoriæ docent. Ex tribus etiam rebus quas nunc in deliciis regum noſtrorum aulæ habent, duas cum ſuperioribus ſeculis cómunes eſſe illis conſtat, tertiam ſuo quodam iure, tãquam propriũ inuentum, vendicare ſibi videntur. Nanos enim & catellos Melitæos Sybaritis quidem primùm, poſtea verò & aliis in deliciis fuiſſe (ſicut & ſimiolas) legimus. Refert enim Plutarchus Iuliũ Cæſarem, quum peregrinos quoſdam diuites vidiſſet qui catellos & ſimiolas in ſinu circumferrẽt, interrogaſſe an apud eos fœminæ infantes non parerent. Itidem verò & Maſaniſſa Mauruſiorum rex iam antea quoſdam mercatores, qui ſimiarum coemendarum gratia illuc venerant, eadem de re interrogauerat, ſi Ptolemæo apud Athenæũ credimus. Fuiſſe autem & Romanas mulieres catellorum huiuſmodi ſtudioſas, teſtatur apud Lucianum catella nomine Myrrhina quæ philoſophicã Theſmopolidis barbam (ſi bene memini) perminxit. Hanc enim catellam ei hera ſua mulier Romana nobilis (ludos miſerum philoſophum faciens) cuſtodiendam dederat. Ad illud tertiũ venio quod regum noſtrorum aulis peculiare eſſe, vel hinc coniicio, quòd vocem nec Græcam nec Latinam qua illud exprimam inuenio: ac certè vel nũquã vel rarò inuentã exiſtimo. ſed interim morionem fœminam petita à grammaticis venia nominare non dubitabo. Quam igitur nunc ex morionibus fœminis voluptatẽ reginæ aliæque principes capiunt, huic ſeculo peculiarem eſſe ſuſpicor: certè ſi non peculiarem, at longè vſitatiorem illi eſſe, affirmare audeo. Sed nec moriones viros tam crebros in veterum principũ aulis fuiſſe (de ſcurris, id eſt γελωτοποιοῖς, nõ loquor) atque adeo poſterioribus demum ſeculis illos haberi in pretio cœpiſſe, mihi perſuadeo. Nunc enim (quod fateri pudet) non naturales tantùm ſed & artificiales Gallia moriones habet, qui nimirum ex ἠμιμόρων facti ſunt μωροί, aut certè in eum ſtatum redacti qui inter φρενήρη & μωρὸν medius eſt: ſiquid tamen inter hæc duo medium eſſe poteſt. Hoc autem, vti dixi, fateri pudet, quia qui barbarorum factum damnamus in amputãdis virilibus, tanto grauius illis peccamus, quanto illi corporis parti mens antecellit, quæ alioqui & vniuerſo corpore longè præſtantior ſemper iudicata eſt. Atenim ex iis duntaxat fiũt moriones quibus parum mentis ineſt, adeo vt iam aliquam naturæ inclinationem ad μωρείαν habere videantur. Tanto certè magis miſerari eorum cõditionem, nõ deteriorẽ efficere, conari oportebat. Sed quoniá vereor ne in hac de morionibus quæſtione immorari, μωρολογεῖν eſſe iudicetur, aliis eam relinquam: & comparationem hanc claudens, hoc addam, principes noſtri ſeculi fœminas (ac præſertim Gallas) ſi non alia virtute à priſcis, φιλοσοφίᾳ ſaltem ſuperari. Quotacunque enim princeps fœmina hodie infanti ex vtero ſuo prodeunti ſua vbera ſugenda præbet? Atque huius rei ideo mentionem faciendam putaui, ne qui reginas ipſas apud noſtrum Herodotum aliósque hiſtoricos nutricum officio fungi leget, fidem illis derogandam putet. Sed quid ego φιλοσοφίας huius (à qua illæ degenerant) exempla à priſcis vſque ſeculis repeto? Carolum Marilliacum (clariſſimum virũ, & qui multis pro rege legationibus functus, honorificentiſſimam ſui memoriam reliquit) hiſtoriam hanc ex Hiſpanicis chronicis aliquoties referentem audiui: reginam quandam Galliæ quæ ex Hiſpania oriunda erat, tanta cum zelotypia infantem ſuum lactaſſe, vt quum aliquando abſente ipſa lactatum ab alia reſciuiſſet (qui iam per aliquot menſes ſolius matris lac ſuxerat) nunquam conquieſcere potuerit donec infantem lac illud externũ euomere coegiſſet. Hæc ille. Cæterũm vt Herodoto derogandam non eſſe fidem admonui vbi reginam aliquam nutricis officio fungentem nobis deſcribit, ita nec quod in Calliope de Ameſtri regina texẽte marito ſuo amiculum, nec quod in Vranie de alia quadam regina piſturam ſuæ familiæ exercente ſcribit, ſuſpectum eſſe debere, ſed vt in quibuſdam hiſtoriis luxum illius ſeculi, ſic in quibuſdã viciſſim ſimplicitatem contemplãdam nobis eſſe dico. Sed vt à reginis ad reges tranſferatur oratio, non minus certè quæ de regibus ſcribit Herodotus, impetrare fidem debent: quanuis ſi ad regum noſtrorum mores inſtitutáque exigantur, in dubium meritò vocari poſſint. Si enim quod de Pſeudoſmerdi mago narrat, eum pro vero Smerdi rege per ſeptem menſes habitum fuiſſe, ad aulicos huius tempeſtatis ritus exigatur, quî fraus illa tandiu latere potuerit, & quî à nullo ſuorum tam longo tempore agnitus fuerit, valde mirandum videbitur: at ſi aditum ad reges illos non itidem vt nobis ad noſtros patuiſſe, ſed multo paucioribus & rarius ſe cõſpiciendos exhibere ſolitos fuiſſe

conſideremus, minor iam huius facti animos noſtros ſubibit admiratio. Primus Deioces(inquit in Clione noſter Herodotus)hoc inſtituit, ne cui ad regem aditus pateret, ſed omnia per internuntios trãſigerentur, & nequis regem conſpiceret. quinetiam inhoneſtũ cuiuis coram rege ridere vel ſpuere, cenſeri voluit. Hæc ille, cauſam etiam ſubiungens. Vt autem eandem conſuetudinem à rege Turcarum ſeruari dixi, ita ſimilem impoſturam locum apud eos ſuperioribus annis inueniſſe ſcimus, quodã Pſeudomuſtapha pro Muſtapha vero ad regnum graſſante. Quæ tamen quum dico, alibi quoque, vbi conſuetudo hæc recepta non erat, Pſeudariarathi, Pſeudantiocho, Pſeudoneroni, Pſeudalexandro viam arte diuerſa ad ſimilẽ dolum patuiſſe nõ ignoro. Quinetiam Valerius Maximus, Iuſtinus, Appianus, Ioſephus, aliorum præterea meminerunt qui hac ſimilitudinis formæ occaſione vſi, in principum itidem imperia aut in aliorum opes fortunáſque graſſati ſunt. Atque adeo(vt omnes non temerè veteribus hiſtoriis fidem derogari debere, & noſtrum ſeculum multis in rebus non minus ſuperioribus miraculorum ferax eſſe intelligant) facta duo eiuſdem cum præcedentibus artificii, id eſt ſimiles illis duas impoſturas, (diuerſum tamẽ finem propoſitũ habẽtes)recentẽ vnam, aut recenti proximã, alteram, recẽtiſſimã, cõmemorabo. Anno poſt natũ Redemptorem noſtrum M. CC. XXV, cuidã Gallo cui nomen Bertrãdo Remenſi, inopi & vilibus miniſteriis operã locare ſolito, quòd Balduinum qui ex Flandrorum comite imperator Conſtantinopolitanus euaſerat, facie planè referret, à proditoribus quibuſdam, vt nomen pariter & imperium Flãdricum illius Balduini ſibi vendicet ſuadetur. Hoc quum illi non ſuaſiſſent ſolùm ſed etiam perſuaſiſſent, (vt facilè ad amplectendos obuiis vlnis huiuſmodi honores eriguntur hominum animi)eum in eremo quadam commorari tantiſper voluerunt, dum fama percrebuiſſet Balduinum imperatorem è captiuitate reducem, eremum quandam ad agendam peccatorum pœnitentiam, incolere. Quæ mox per Flãdriam quum diſſipata eſſet fama, vndique illuc concurritur, magnáq; cum põpa illinc hic Pſeudobalduinus per vniuerſas regionis vrbes deducitur, quæ vno omnes ore illum dominum ſuum gratulabundæ agnoſcunt & ſalutant. Hoc ſubreptitium imperium quum per menſes aliquot exercuiſſet, Ioanna veri Balduini filia, & paterni in Flandria imperii hæres(quæ paulo antè, niſi repentina fuga ſibi conſuluiſſet, in illius Pſeudobalduini manus ventura fuerat)regem Galliæ Ludouicum octauum, ſibi conſanguineum, de hac quæ ſibi fiat iniuria certiorem facit. Rex Pſeudobalduinum fide data ad ſe vocat. Ille vt adfuit, variis interrogationibus à rege aliiſq; qui regi à conſiliis erant, vrgeri cœpit. Aptè ad ſingula & vt ipſius impoſturæ conſentaneum erat, reſpondet: quippe qui nõniſi ore præcompoſito illuc veniſſet. Sedenim quum multos difficiles alioqui nodos expediſſet, vnum facillimum, quem quidam Bellouacenſis epiſcopus ei propoſuerat, expedire nõ potuit. Interrogatus enim quo in loco vxorem duxiſſet, ad hanc quæſtionem obmutuit: quo ſilentio certum impoſturæ ſuæ teſtimonium dedit. Eum tamen rex ob datam à ſe fidem impunè à ſe abire permiſit. Ille quum ſe inde in patriam proripuiſſet, aliquanto pòſt ibi deprehenſus, captus, & ad Ioannam miſſus fuit: quæ eum ſibi non donatum ſed magno pretio venditũ, cruci affixit. Hæc fere ſunt quæ Flandriæ annales de hoc Pſeudobalduino referunt: aliis quibuſdã hiſtoricis nonnihil circa facti ipſius circunſtantias diſſentientibus. Ad alterã illam quam recentiſſimam eſſe dixi impoſturam venio, huic & ſuperioribus ſimilem, & eadem quidem via, ſed aliò tamen tendentem. Alii enim ſua fallacia in principum imperia aut in aliorum bona inuolarunt, aut certè inuolare conati ſunt: at hic in alienæ vxoris poſſeſſionem inuolauit, & fabuloſum Plauti Iouem non fabuloſè imitatus eſt, vt teſtatur ſentẽtia quã aduerſus eũ curia Toloſona tulit, lite primùm apud eã intẽdi cœpta AN. M. D. LIX. vnde excerpta eſt quæ ſequitur breuis facti illius narratio, (quæ tibi prima fronte Amphitruonẽ, Alcmenam, Iouem repræſentare videbitur.) Quidam nomine Martinus Guerre relicta iuuene vxore in militiam proficiſcitur. Elapſo demum octauo poſt eius diſceſſum anno, quidam Arnauldus Tillius (ſed ſibi illius Martini Guerre nomen aſſerens, quòd ei omnibus oris lineamentis aſſimilis eſſet) ad illam quum veniſſet, ab ea pro marito recipitur. quippe quem eſſe Martinum Guerre, nõ ipſa ſolùm ſed quatuor ipſius Martini ſorores, aliique nonnulli propinqui, & cum his amici vicinique omnes perſuaſiſſimum haberẽt. Nam præter illam oris ſimilitudinem, qua potiſſimùm fretus hoc facinus aggrediebatur, indicia omnia quæ à vero marito afferri poterant, afferebat: & varia ſuperioris temporis facta dictáque illi in memoriam reuocans, ad arcanos vſque ſermones ab illa & marito habitos dum prima in nuptiali thalamo veſtigia ponerent, & ad alia quorum nox conſcia ſola eſt, progrediebatur. (Ea autem partim ex vero marito reſciuiſſe, cum quo illi ex commilitio ſumma familiaritas interceſſerat, partim

magicæ artis auxilio diuinaſſe creditus fuit) Sed quum per tres annos cum illa cõſueuiſſet, duobus iam ſuſceptis ex ea liberis, quarto tandem ineunte anno quum eius impoſturæ ſuſpicio mulieri oborta eſſet, actionémque in eum intendiſſet, in carcerem coniicitur. A iudice ſecundario damnatus quum ad curiam Toloſanam prouocaſſet, ſic ad infinitas propemodum eius interrogationes reſpondit, tótque probabilibus argumentis innocentiam ſuam tueri viſus eſt, (præterquam quòd tot eum teſtes, aut circiter, ſuo teſtimonio ſubleuabãt, quot erant ii qui ſuo eũdem teſtimonio premebant) vt vocatis ad calculum omnibus coniecturis, nec damnare illum nec abſoluere curia Toloſana auderet. Hæſitãtibus in re tam perplexa iudicibus, verus maritus Martinus Guerre aduenit: móxque quam ſibi factam videt iniuriam, iudicibus exponit, eorúmque opem implorat. Verùm ille alter ſuppoſititius maritus poſtquã cum hoc vero commiſſus fuit, tot eum obiectionibus oppugnare cœpit, vt aliquandiu ſuſpenſos ſicut & antea iudices tenuerit: donec tandem ille paulo poſt reditum, ab vxore veniam poſcente agnitus, necnon ſororum aliorúmque multorum palinodiam canentium teſtimoniis comprobatus verus maritus, ſuæ vxori ſuáeque domui redditur, alteri autem ſuæ impoſturæ præmium, domicilium in patibulo datur. Hîc mihi huius generis exemplis finem imponere volenti in mentem venit alia præ cæteris omnibus mirabilis Ioannis octaui Pontificis impoſtura: qui non tantùm Pſeudopapa verumetiam ψευδανηρ fuit, id eſt ſub muliere virum mẽtitus eſt. donec vir illa (non ille) ſuo ſe tanquam ſorex indicio prodidit, & media in via repentè enixa, fœminini non maſculini generis ſe geſſiſſe papatũ fateri coacta eſt. At ne in poſterũ alius quàm maſculinus gereretur, ſolerti patrum petaſatorum cura prouiſum eſt, qui neminem ad eum admittendum cenſuerunt niſi vir magnis teſtibus comprobatus eſſet. Quam tamen conſuetudinem alii potiori ſua ætate ceſſiſſe, docet Paſquillus: qui vbi illam & illius cauſam verſibus octo deſcripſit, ita ſuum epigramma claudit,

Cur igitur noſtro mos hic iam tempore ceſſat?
Antè probet quòd ſe quilibet eſſe marem. Cæterùm huius facti lõgiore alioqui narratione digni refricãdam duntaxat memoriã (quòd eius fama peruagata ſit) exiſtimaui. Eſt tamen hæc eo diuerſa à præcedentibus impoſtura, quòd non alienum ſed alterius ſexus nomen mentita fuerit. At ſimilis ſuperioribus virorum impoſturis muliebris fallaciæ exemplum Valerius (ſi parua magnis licet adiungere) nobis in quadam quæ ſe pro Rubria bonis nihil ad ſe pertinentibus inſerebat, proponit.

Sed ad reges orationem referens, iterum dico, multa ad noſtrorum regum mores & inſtituta non debere exigi, eorum quæ ab illis dicta factáve commemorantur. alioqui enim cui perſuadebit Herodotus Xerxis ſatellites legatos Lacedæmoniorũ in caput protruſiſſe, vt ad procumbendũ pedibus Xerxis eúmq; adorandũ adigerent? Sed & alia circa eos qui vltro citróque mittebantur legatos obſeruari poſſint quæ non ſatis cum nunc recepta conſuetudine conueniunt. Illud certè omnibus ſeculis commune fuiſſe videtur, vt legati ſæpe ſub legationis ſpecie ſpeculatorum exploratorúmque officio fungerentur. Nam vt in Thalia audimus AEthiopum regem legatos Cambyſis ſic alloquentem, Neque Perſarum rex vos ad me cum donis ideo miſit quòd me ſibi hoſpitii neceſſitudine iungi, magni æſtimet, neque vos vera loquimini. venitis enim exploratores meæ ditionis futuri. Vt (inquam) hũc regem his legatos verbis compellantem audimus, (erat autem is non hæreditario iure regnum adeptus, ſed ex AEthiopum inſtituto, quòd cæteris ciuibus corporis proceritate & robore præſtaret, rex creatus) ſic apud Saluſtiũ in bello Iugurthino legimus, Ibi cum Boccho Numida quidam nomine Aſpar multùm & familiariter agebat, præmiſſus ab Iugurtha: qui poſtquam Syllam accitum audierat, orator & ſubdolè ſpeculatũ Bocchi conſilia ierat. Hactenus Saluſtius. Noſtri quoque ſeculi principes non ignorare hunc legatorum vſum, quis ignorat? Verũenimuero ille Saluſtii lõcus Libyam mihi in memoriam reuocans, vnà etiam quandam Libyæ regum conſuetudinem ex Herodoti Melpomene in memoriam reuocauit, quam præ quauis alia exemplo carere, & tamen fabuloſam nequaquam eſſe credo. Siquidem eorum Libyum regi qui Adyrmachidæ vocantur, ſolenne fuiſſe ſcribit vt adductis in conſpectum virginibus quarũ propinquæ nuptiæ eſſent, ei quæ præ cæteris placuiſſet, virginitatẽ raperet. Sed quúm & alia multa idem hiſtoricus regum facta commemoret, in quibus vel libido, vel ebrietas, vel crudelitas, vel fatuitas fide maior appareat, ex collatione cum aliorũ regum factis qui longo pòſt tempore extiterunt, fidem priſcis illis viſum eſt conciliare. Primùm igitur illum deuirginatorem regem, vel Rampſinitum filiam ſuam proſtituentem, cum Hieronymo Syracuſarum rege comparemus. Hunc quandam ex iis quæ lupanari præerant, Pitho dictam, vxorem duxiſſe, & reginam conſtituiſſe, memoriæ proditum eſt.

Quid Ptolemæus? Thaidem nobile illud ſcortum matrimonio ſibi iunxit,& ex ea filios duos Leontiſcum & Lagum,filiam vnam Irenem ſuſcepit. Darius autem is quem Alexãder imperio ſpoliauit,in eo ipſo bello in quo de fortunis omnibus aduerſus illum dimicabat,trecentis quinquaginta pallacis ſtipatus erat. Sardanapalum, Ninum,alióſque huiuſmodi,necnon eorum æmulum Heliogabalum(quòd monſtra iuſtius quàm homines appellari poſſint)omitto:& à Venere ad Bacchum,id eſt ab illius ſatellitibus ad huius ſatellites venio.Narrat Herodotus ebrietatem Cleomenis eò inſaniæ illum perduxiſſe vt arrepto gladio ſibi tibias primùm,mox femora & coxas,tãdẽ vẽtrẽ cõſcinderet. Cur(obſecro)id narranti Herodoto minus fidei adhibebitur quàm iis qui ab Alexandro magno Clitum intimum eius amicum inter pocula interfectum commemorant, & hanc cædẽ ſenſibus eius mero victis imputant? Hunc (ſi illis credimus)vt ebrietas ad cædem illius ſtimulauerat,ita & ipſe ebrietatis pœnas,quum ex ea morbum contraxiſſet,morte tandẽ luit.Huic ſeniper ad edormiſcendam crapulam non breuiori quàm duorum dierum totidémque noctium ſpatio fuiſſe opus aiunt. Quid huius pater Philippus? Quid rex Antiochus,& qui eum ſequuti ſunt eiuſdem nominis reges? Quid poſterior Dionyſius Siciliæ tyrannus,qui per totos nonaginta dies ebrius interdum erat? Quid prioris Dionyſii filius Hipparinus?nónne ſua illũ crapula iugulaſſe fertur?Hactenus & de ebrietate. Nũc de crudelitate,quæ ebrietatis plerunque ſolet eſſe comes. Exempla crudelitatis apud Herodotum horrenda legi fateor, & quidem horrendum præ cæteris Aſtyagis facinus Atreum æmulantis exiſtimari ſcio: ſed Neronem vnum non ea ſolùm quæ ab Herodotò ſcribũtur,ſed omnia omniũ mortaliũ crudelia facinora crudelitate ſua partim ſuperaſſe, partim credibilia reddidiſſe dico.De qua tamen(quòd & ſatis peruulgata & omnibus exoſa ſit) dicere ſuperſedeo. Hanc autẽ miſſam faciens,vt de regum multorum fatuitate dicam,ordo poſtulat.Ad quam generatim probandam licet veteris illius prouerbii authoritate niti poſſim, Aut regem aut fatuum naſci oportet, à ſuis tamen ſingulos factis, tanquam locupletiſſimis & certiſſimis teſtibus,conuinci malo. Sed hîc mihi hærenti, & vnde incipiam cogitanti,illud Naſonis ſubit,

Vt ſtat,& incertus qua ſit ſibi neſcit eundum
Quum videt ex omni parte viator iter.

Verè enim mihi ipſa exemplorum copia nocet.Sed cõtinuòdùm illius regis facta in mẽtem veniunt,qui ſuo ipſius cognomine veteri illi prouerbio aſtipulatus eſt. Qui enim ab adulatoribus Antiochus Epiphanes, is ab ingenuè verum profitẽtibus Epimanes dictus eſt.Is ſubinde regali veſte depoſita vilem togam induebat,eáque indutus ad forũ ſeſe cõferebat,in quo obuium quenque prehenſabat, vt ædilis aut tribunus plebis crearetur:& quem magiſtratum adeptus erat,eo tanquam plebeius fungebatur.Idem ſubinde à ſuis ſe ſubducens,aurifabrorum aut aliorum artificum officinas adibat, vt cum illis confabularetur:aut certè qui primus è plebe atque adeo è fæce plebis ei occurreret, illum congerronem habebat.Obuiis & nunquam antea ſibi viſis munera ſæpenumero dabat. Interdum per compita numos proiiciens, Cui dat fortuna,capiat,inquiebat: móxque ſe inde proripiebat.Interdum & ſertis caput redimitus per vrbem incedebat, lapides occultè circumferens,quibus aulicos qui ipſum ſequebantur, petebat. Idem balneis publicis & ad quas plebs confluebat,vtebatur.vbi quum aliquãdo plebeius aliquis ei pretioſis vnguentis ſe perfricãti dixiſſet,Beati eſtis vos reges quibus harum rerum vſus ſuppetit, ex quibus tam bene oletis: At ego te iſtis (reſpondit) ad ſatietatem vſque, & vltra etiam,explebo. Cuius promiſſi memor poſtridie ad locum in quo is lauabat accedit,& magnum vas vnguento pretioſiſſimo ſtacte appellato plenum in eius caput effundit. Quum autem multi è plebecula(qui non procul & ipſi lauabant) accurrentes,in vnguento illo in terram effuſo ſe volutarent, móxque in loco illo, quia lubricus redditus erat,multi labentes riſum ſpectantibus mouerent, tandem & rex ipſe ex illis ſuo lapſu riſum excitantibus vnus eſſe voluit.Idem rex fontem quendam apud Antiochiam(Midæ factum imitatus) vino perfudit. Alia egregia eiuſdem regis eiuſdémque generis facta ex hiſtoriis promenda lectori relinquo. Cæterùm hic quidé rex in vnam,alii potius in alteram ſtultitiæ peccarunt partem. quanto enim hic infra regiam dignitatem ſe demittebat,tanto alii multi ſupra illam ſe extollebant, & aliquam de ſeipſis diuinitatis opinionem concipiebant.Qua de re extant aurei Rhiani verſus:qui poſtquam oſtendit quàm miſera egenis conditio ſua videatur,contrà de diuitibus & qui in magno imperio conſtituti ſunt, ita canit,

Ος δ' αν ὁ ὀχθήσας, ὅτις ἀ' ὄλβιος ἔπλετο θνητῶν
καὶ πλουσιοσύνῃ, θαλερὴν ἥντινα οὐδὲν ἔχει.

Ποσὶν ὑπερβαίνει, θνητοὶ δέ οἱ εἰσὶ πόδεσσι.
Ἀλλ' ἐς Ἀθηναίην καὶ ἀμύμονα νόσφιν ἐόντα
Ἴσκε δὲ βρομίῃ κεφαλὴν ἀνὰ αὐχένας ἴσχει,
Καίπερ ἐὼν ὀλίγος. μνᾶται δ' ὅπλοισι Ἀθήνην,
Ἠΐ τιν' ἀστεροπὴν πατρὸς ἐρεμνὸν ὀλυμπόνδε,
Ὡς κε μετ' ἀθανάτοισιν ἀριθμὸς εἰλαπινάζῃ.

Hîc autem quorſum poeta, non contentus dixiſſe, reges ita faſtu turgere vt obliti videantur ſe terram pedibus calcare, & mortalibus ortos parẽtibus eſſe, addat inter alia, eos Mineruæ nuptias ambire, quum à non paucis doctiſſimis viris quæſitum ſciam, à nemine autem repertum audierim, ſi explicauero (quum præſertim explicationem propoſito noſtro congruentem habeat) maximam me à multis inituru gratiam ſpero. Poetam igitur non hyperbole poetica hîc vti voluiſſe, nec Mineruã pro quauis alia dea nominaſſe, ſed ad hiſtoriam reſpexiſſe dico à Theopompo ſic relatam. Cotys qui luxum cæterorum Thraciæ regum ſupergreſſus eſt, nuptiale epulum aliquando apparauit, tanquam Mineruam in vxorem ducturus eſſet: adornatóque thalamo, quum ebrius ipſius aduentum aliquandiu expectaſſet, tandem furore percitus, vnum ex ſatellitibus, nũ dea in thalamũ veniſſet, viſere iuſſit. Quem reuerſum, & neminem in thalamo eſſe reſpondentem, ſagitta tranſfixit: móxque ſecundum à ſe miſſum, ob idem reſponſum itidem interfecit. Tandem miſſus tertius, re animaduerſa, illum à dea iampridem in thalamo expectari retulit. Hactenus quæ ad germanam (vt ego quidem iudico) verborum Rhiani expoſitionem faciunt. Qualis verò hic bellus Mineruæ procus erga vxorem ſuam fuit? Ex zelotypia in tantam iram repentè aduerſus illam exarſit, vt propriis manibus eam, à vulua orſus, diſſecuerit. Sed de Coty ſatis. Quid Alexander? nónne Ammonis ſiue Iouis filius haberi gaudebat? nónne modò Mercurii ritu talaria petaſũmque & caduceũ, modò Herculis more leoninam pellem clauámque geſtabat? Commodus autem nónne cum Herculis inſignibus nomen etiam eius ſibi vendicabat? Vnde hæc? roget aliquis. Nimirum ex praua præbendi adulatoribus aures conſuetudine. Quid enim aliud ſunt adulatorum voces apud principes, (quibus ingenita iam cum opibus eſt ſuperbia) quàm additum incendio oleum? Quum igitur illa de Alexandro & Commodo legimus quæ modò commemorata ſunt, quum eundem Alexandrum ſtatuæ dei alicuius cultum & ornatum ſibi adhibitum admiſiſſe, quum alterum quem debellaret orbem quæſiuiſſe audimus, vnà cũ hac adeo ſtulta eorũ arrogantia ſimul & aſſentatorum diram blandiloquẽtiam, à qua illa profecta ſit, audire nobis videamur. Et tamen principibus multis amici, nullis adulatores defuerunt. Habuit & Philippus huius pater ſuum Cliſophum, Antigonus cui cognomen fuit Epitropo, ſuum Apollophanem, Ptolemæus tertius ſuum Callicratem, Ptolemæus ſeptimus ſuum Hieracem, Philopator ſuum Philonem, Attalus ſuum Simachum ſiue Theodorium, Mithridates ſuum Soſipatrum, Seuthes Thracum rex Heraclidem Maronitem, cuius à Xenophonte etiã fit mẽtio: habuerunt ambo Dionyſii Syracuſarũ tyranni Satyrum, Chiriſophũ, Democlem: habuit earũdem Syracuſarum tyrannus Hieronymus Thraſonem & Oſin. Nec verò his aſſentatoribus illos contentos fuiſſe, ſed horum duntaxat & aliorum quorundam nomina, quòd cæteris antecelluerint, literis mandata eſſe credibile eſt. Ego certè ne ipſum quidem Alexandrum Hegeſia, Agnone, Demetrio, Medio, Bagoa, Gergithio, Dioxippo, Anaxandro, aliíſque quorum per hiſtorias ſparſa extant nomina, contentum fuiſſe exiſtimo. Quid quòd ipſos quoque philoſophos aſſentationis artifices eſſe non puduit? Anaxandrum enim (quem hîc poſtremum nominaui, & cuius verba putidæ adulationis plena paulo pòſt referã) philoſophũ fuiſſe conſtat. Sed & eum quem Attalo aſſentari ſolitum dixi, Simachũ ſiue Theodorium, eius etiam præceptorem fuiſſe legimus: qui librum περὶ τῆς Ἀτταλικῆς παιδείας ſcribere (Xenophõtis Κύρου παιδείαν, vt opinor, æmulatus) & hoc ſuæ adulationis monimentum poſteritati commendare non erubuit. Quinetiam huiuſmodi homines à nõnullis principibus tanquã prouerbiale nomen traxiſſe, & ab Alexandro ἀλεξανδροκόλακας, à Dionyſio διονυσοκόλακας appellatos fuiſſe accepimus. Sunt porro aſſentatorũ duo genera: vnum eſt eorum qui aperto (vt ita dicam) marte, alterum, eorum qui ex inſidiis adulantur. Hos illis vt periculoſiores, ita formidabiliores eſſe debere nemo ignorat: & tanto quidem quanto ſaxa ſub aquis latentia ſcopulis conſpicuis ſunt formidabiliora. Rurſum verò inter eos qui aperto marte graſſantur, periculoſiores ſunt ii qui ad id quod præſtant infame obſequiũ, verba non tantùm ad demerendam principum gratiam, ſed ad inflandos etiam eorum animos accommodata addunt. Vtriuſque generis exempla proferam, ſed minus periculoſis priorem locum dabo. Chiriſophus Dionyſii prioris adulator, ridentẽ illum cum quibuſdam familiaribus cernens, ridere & ipſe cœpit. Interrogante Dionyſio quæ illi cauſa

riſus eſſet, quum ea quæ dicerentur non audiret, Fidem, inquit, vobis adhibeo, quicquid illud ſit quod dixeritis, eſſe riſu dignum. Eius autem filius Dionyſius eos circa ſe habuit qui διονυσοκόλακες appellati fuerunt, qui ſpuēte Dionyſio faciem ſuam ſæpenumero conſpuendam præbebāt, atque adeo ſputum eius, interdum etiam (honor ſit auribus) quod euomuerat lambentes, melle dulcius eſſe aiebant. Iidem, quum Dionyſius ex ebrietate cæcus aut certè cæco proximus euaſiſſet, patinas & calices inter cœnandum deiiciebant, tanquam & ipſi ita cæcutirent vt nequaquām illa vaſa ac ne ipſos quidem cibos cernerent: expectabántque dum Dionyſius prehenſam eorum manum patinæ admoueret. Quod officium Hiero quoque quibuſdam ſuis adulatoribus idem oculorū vitiū ſimulātibus præſtitiſſe ſcribitur. Iidem illi Dionyſii aſſentatores, vt ſibi in illa ſua ſimulatione cō ſtarent, inter eundum alter in alterum ſępe impingebant, adeo vt eos ipſe Dionyſius manu perinde ac cæcos deduceret. Cum hoc autem eorū facto optimè quadrat quod Chiſophus Philippi aſſentator facere ſolitus narratur. Quū enim exculptus Philippo fuiſſet oculus, eum comitabatur eundem & ipſe oculū faſciis inuolutum habēs. Rurſus quū ex vulnere debilitatum crus Philippo eſſet, vnà cum Philippo claudicās incedebat. Sed hic tamen, ſicut & illi διονυσοκόλακες, ſuam artem, ſine vllo ſuo damno exercebat: at Mithridates (en quò progrediatur aſſentationis furor) aſſētatores nactus eſt qui graues ſibimet-ipſis aſſentationis ſuæ pœnas dabant. Quū enim ille rei medicæ ſtudioſus eſſet, vt oſtenderent quantam de illius peritia opinionem concepiſſent, ſecandos illi vrendóſque (quū alioqui nihil opus hoc remedio haberent) ſe præbebant. Ad alterū illud adulatorum genus, quod periculoſius eſſe dixi, venio. Niceſias Alexandri aſſentator, quum eum ex epoto pharmaco torſionibus vexari cerneret, O rex, inquit, quid faciēdum nobis eſt, quū vos dii talia patiamini? Dioxippus autem Athenienſis pancratiaſtes, fluente è vulnere quod Alexander acceperat, ſanguine, Homericum illum verſum protuliſſe fertur,

Ιχὼρ οἷός πέρ τε ῥέει μακάρεσσι θεοῖσιν. Quid nebulo ille philoſophus, (cuius & antea meminimus) eandem & ipſe artem factitans? Quum aliquando Alexandro itineris comes eſſet, orto tam vehementi tonitru vt omnes trepidarent, At tu fortaſſe (inquit) Alexander fili Iouis, huius tonitrus es author. Eiuſdem farinæ eſt illud Democlis factum, qui poſterioris Dionyſii aſſentator erat. Is, quum moris in Sicilia eſſet ſingulos domi Nymphis ſacrificare, & circum earū ſimulachra tripudiare, Democles relictis Nymphis, ad Dionyſiū, circa eum tripudiaturus, acceſſit: negans oportere ad inanima numina ſtudiū cōuertere. Quis verò nō multo etiam magis Athenienſiū planè ſimilem adulationem miretur? Traditur enim illos Demetriū cognomento Poliorceten, quum Athenas veniſſet, cū aliis diuinis honoribus proſequutos eſſe, tum canticis eum & domi & in publico celebraſſe, quibus inter cætera ſolum illum verum eſſe deum dicebant. Cæteri dii (inquiebant) aut procul à nobis abſunt, aut dormiunt, aut auribus carent, aut preces noſtras negligunt, fortaſſe etiam ne omnino quidem vlli ſunt: at te præſentem cernimus, non ligneum, nō lapideū, ſed verum. Qui verò ſunt hi quos in tam horrendā adulationem prolapſos audimus? Illi ipſi (illorum certè poſteri) qui Euagoram, quòd regē Perſarū adoraſſet, morte mulctarunt. En quàm propenſa ſint ad aſſentationem hominum ingenia. An verò minus propenſos eſſe putamus ad eam recipiendam principum animos? Quis eorum tam bene ſe modulo ſuo metiri nouit, vt ei aſſiduæ illæ & quidem immodicæ laudationes recordationē menſuræ ſuæ non extorqueāt? Si princeps aliquis vel minimā rei militaris ſcientiam habet, Themiſtoclem, Epaminondam, Scipiadas ambos ſuperat: ſiqua corporis firmitate præditus eſt, ſtatim audit Hercules: ſi nō omnino indiſertus eſt, alter Demoſthenes vel Cicero alter appellatur: ſi vel vnum verſiculum ſcribere nouit, Homerus aut Virgilius eſt. Attalum quidem certè eodem & præceptore & aſſentatore vſum eſſe, hiſtoriæ perhibent, Simacho ſiue Theodorio, cuius & antea facta fuit à nobis mentio: idem verò aliis multis principibus & olim cōtigiſſe & hodie contingere veriſimile eſt. Quamobrem verè à Carneade dictum eſt, diuitum & regum filios ſolam equitandi artem rectè diſcere: quòd & in ludo literario præceptor, laudando, & qui colluctatur, ſponte ſuccumbendo, illis aduletur: at equus quum nec ſciat nec curet priuatúſne an magiſtratus, diues an pauper ſit is quem vehit, ceruicem cuilibet equitandi imperito frangit. Nec verò hac tantùm in parte exitiales ſunt ſuis dominis adulatores quòd illis falſam de ſeipſis perſuaſionem induant: verumetiam quòd calumniis apud illos grauent quoſcunque ſuarum partium eſſe non vident, id eſt quoſcunque liberè & ingenuè loqui, & (vt habet vetus prouerbium) πλὼ σταφὼ σταφὼ appellare, quos denique ea quæ veros amicos decet, & loqui & facere animaduertūt. Vnde enim (obſecro) Alexandrum ad Calliſthenis, Parmenonis, Philotæ cædem, niſi ab illo ſuo adulatorum agmine impulſum fuiſſe ar-

bitramur? Sed vt tandem aliquando ad priſcos illos Herodoti reges reuertamur, quorum miram & propè incredibilem aſſentiam commemorat, quin illi quoque ſuos adulatores habuerint, minimè cuiquam dubiũ eſſe debet. Verùm cæteris omiſſis, de eo qui principem inter eos arrogantiæ pariter & dementiæ tenere locum videtur, dicam. Qui Helleſpontum compedibus vinciit, qui Helleſponto minatur & contumeliam dicit, qui denique Helleſpontum flagellat, nónne Mardonio adulatori perniciosiſſimo potius quàm Artabano amico fideliſſimo auſcultat, ſicut & Dionyſius, Philippus, Ptolemæus, ſuis ſinguli adulatorib⁹, quàm Dioni, Samio, Cleomeni, amicis & probatæ fidei viris, auſcultare maluerunt? Iam verò & illis multo etiã antiquioribus regibus (qui quicquid delirant, plectuntur Achiui) ſunt qui ſuos apud Homerum adulatores aſſignent. Vt autem reges alióſque principes aſſentatoribus comitatos, ita & reginas quaſdam aſſentatricibus comitatas fuiſſe, memoriæ traditum eſt: inter quas eæ quæ κυμαιόδις appellatæ ſunt, claruerunt: id nomen ab obſequio quod reginis præſtabant, adeptæ. harum enim dorſa ſcalarũ vicem illis currum conſcendere volentibus præbebãt. Quæ quum ita ſint (vt hunc tandem de regum fatuitate locum claudam) ſicut credibilem nobis cæterorum regum ſtultitiam reddit corrupta illorum ab aſſentatoribus natura, itidem Herodoto priſcorum quorundã regũ amentiã deſcribenti credamus, ſi quidẽ aſſentatores his itidem fuiſſe credimus. Simul verò & principũ huius tẽpeſtatis conditionẽ conſideremus, qui quũ à maioribus ſuis potentia circa res multas ſuperentur, ſola multitudine adulatorũ illis potentiores manent. ſi modò qui ſuorũ dominorum domos, vrbes, populos, regna, vt peſſundederunt olim, ita & hodie peſſundant, principum potentiam augere putandi ſunt. Cuius mali exempla ab hoc noſtro ſeculo petita odioſa eſſent, & ſatis multa veteres hiſtoriæ ſuppeditant. nam ſi principum mores ab adulatoribus corrumpuntur, quæ illam morũ corruptelam ſequuntur clades, non dubium eſt quin adulationi acceptæ ferri debeant. Adde quòd adulatorum eſt imminentia ſuis dominis pericula diſſimulare, ſecuros illos eſſe iubere, ad quiduis ſibi de ſua potentia pollicendum incitare. Quod qui faciunt, nónne illos in pericula trudunt? nónne hoſtiũ telis inermes exponunt? nónne in illorũ deni que manus eos tradunt? Et hoc quidem modo exitii cauſa principibus iure dicantur eſſe adulatores, ſed non propinqua. At propinquam etiam exitii cauſam ſuis dominis eos ſæpenumero fuiſſe teſtantur cum alii multi, tum is Philippus quem Romani imperio euerterunt. eius enim iam antea regnum ab aſſentatore Proclide Tarentino labefactatum fuiſſe Polybius author eſt. Craſſi autem adulator Andromachus Parthis operam ſuam ad illum fortunis pariter & vita ſpoliandum locauit. Porrò vt adulatores ſuperiorum ſeculorum ab adulatoribus noſtræ ætatis, numero, ſic etiam peritia tanquam diſcipulos à magiſtris ſuperari ſciendum eſt. quo diligentius ab illorum inſidiis cauere ſibi principes debent. ſed ipſi viderint. Ad me quidem quod attinet, ſiquid vota hîc valere poſſent, vt Theſſali olim vrbem quæ Adulatio vocabatur, funditus euertérũt, ita præ quibuſuis aliis maleficis radicitus exturpatos adulatores aulicos optarim.

Nunc & luxus priſcorum regum ab Herodoto & aliis deſcripti collationem cum poſterorum quorũdam partim regum partim aliorum luxu, aggredior. Inter cætera igitur quæ de luxu regũ Perſarũ monimentis literarũ tradita ſunt, vix credibile nõnulli putarunt quod Herodotus narrat, quocunque illi irent (nam quod de Cyro dixit, de eius ſucceſſoribus etiam intelligi voluit) Choaſpis fluuii aquam circumuehi ſolitam fuiſſe, & nullam illos aliam potare conſueuiſſe. Ego verò quenquam qui hoc mirabile, nedũ incredibile, iudicet, eſſe demiror. Vtrum enim, quæſo, maiori admiratione dignũ? aquæ plauſtris regem Perſarum comitatum ditionem ſuam peragrare, an Cardinalem è media Gallia Romam vſque aliquot lagenarum millibus comitatum peruenire? Quod tamen ego tacuiſſem, niſi earum fama iam percrebuiſſet, atque adeo earum ignominia in Gallos omnes (quippe quos inde *botiglioni* Itali vocãt, quaſi lagenarios, Græcè λαγωνίωνας dicas) redundare cœpiſſet. Et illis quidem qui curioſas illas potus aquæ certæ delicias obiicient, hæc pauca reſpondiſſe, fuerit, meo quidem iudicio, ſatis. Illis autem qui cætera obiicient, multa habeo quæ reſpondeam. Ad luxum quidem certè quod attinet qui circa ciborum apparatum verſatur, nec plura nec luculentiora ex vllo quàm è noſtro ſeculo poſſe promi exẽpla exiſtimo, quo iam peruulgatũ circa ferinam carnẽ eſſe cœpit, (de Gallia loquor) vt auulſi ex vtero viuarũ matrũ fœtus menſis apponantur. Quẽ tamen luxum menſa Galli cuiuſdam primarii in regis aula viri, vilem iam reddiderat: & verba propediem exprimẽdis aliis eius circa cibos & ciborum apparatum deliciis defutura erant, ſi ciuilis Galliæ noſtræ Mars illi parcere, & coquorum celebrium vota (quibus inſigne ſui deſideriũ reliquit) exaudire voluiſſet. Verùm vt ad magnates vſque non venia-

mus, virum quendam fide digniſſimum de quadam Auenionenſi muliere (quæ aulæ pontificiæ ibi tum ſedem Apoſtolicam habentis Lais fuerat)audiui narrantem,eã turdis & perdicibus aliiſque auibus veſci ſolitam , quæ fœniculi , anethi, coriannive aut ſimiliũ ſemine ſaccharo cõdito paſtæ eſſent. Sed illud audiui:at lactucas aqua ſaccharata, quam vocant,à matronæ cuiuſdam ancillis(& quidem illius,vt aiebant,iuſſu)irrigari vidi.Quæ quum ita ſint,quid aliuude quàm è noſtro ſeculo, huiuſmodi deliciarũ arceſſere exẽpla neceſſe eſt? At verò alteri⁹ luxus multa genera luxui noſtræ ætatis(de quo & antea dictum eſt) poſſe accedere fateor. Alterum luxum voco qui non circa cibos ſed circa reliqua verſatur.De hoc igitur quæcunque ab Herodoto memorantur, à Siciliæ tyrannis ſuperata eſſe dico. Quibus quum primum in hac re locum tribuo, ipſum etiam Herodotum ſequor,qui de Polycrate loquens,ita ſcriptum reliquit, Nullus enim regũ Græciæ,exceptis Syracuſanis,dignus eſt qui cum Polycrate,quod ad magnificentiam attinet, comparetur. Nec tamen ſolos Syracuſarum reges ſiue tyrannos, ſed & Alexandrum alióſq; illa prætergreſſos eſſe dico. Argumento autẽ vel vna Alciſthenis Sybaritæ veſtis eſſe poteſt,quæ centũ viginti talentis vendita fuiſſe fertur. Quòd ſi ad vitẽ & platanũ aureã vel platanos aureas veniendũ eſt , earum cum aulæ Alexãdri ſplendore & magnificẽtia comparationem ex Phylarcho audiamus. Aureæ platani, inquit, & aurea vitis,ſub qua ſedentes ſæpe Perſarum reges iura ſuis populis dabant, quotidianum regiæ Alexandri ſumptum æquare non videntur:quanuis alioqui vitem illam commendarent etiam vuæ quæ ſmaragdos & Indicos carbunculos aliáſque pretioſiſſimas gemmas racemos imitantes haberẽt.His autem deſcriptionem opulentiæ & magnificentiæ illius adiungit: quæ ſi vera eſt, verè etiam platanos aureas Perſicorum regum vitémque auream cedere illi dixit. Porro vt comparationem hanc perſequentes, ab ipſis dominis ad eorum famulos aut ſeruos veniamus,(nam quicunque ſub ditione regum Perſarum erant,ſerui eius vocabantur)narrat Cteſias quendam Annarum, qui ſatrapa Babyloniæ à rege conſtitutus fuerat,centum quinquaginta pſallentes & canentes mulieres circa menſam ſuã habere ſolitum.Audiamus viciſſim quæ de quibuſdã Alexãdri ſiue ſodalibus,ſiue aſſentatoribus tradita ſunt. Phylarchus & Agatharchides memoriæ prodiderunt,eorum aliũ clauos aureos crepidis ſuppactos geſtaſſe, alium,quoties de publicis negotiis cum aliquo tractaret,ſuper pauimento purpura ſtrato deambulare ſolitũ fuiſſe:alios aulæis per quinque ſtadia locum in quo venarentur,cingere conſueuiſſe: alios puluerem ad palæſtræ vſum ſibi à iumentis multis,quocunque irent,portãdum curauiſſe. His ego comparationibus (quanuis alioqui in exemplorum luxus commemoratione luxuriare oratio mea poſſit,præſertim ſi ad Romanos vſque progredi voluerit)vtpote mea ſentẽtia aptiſſimis contentus eſſe ſtatui. At noſtri ſeculi principum luxus illo quidem artificioſior & (vt ita loquar)ingenioſior meritò dici poſſit:at opulentia tantum illi cedit quãto minores ſunt horum quàm illorum principum opes.

Vt autem ad varios variarum gentium mores atque ritus ab Herodoto deſcriptos aliquando tandem reuertamur , quis non ex Græcis multos in eo quod de AEgyptiorum ſcribendi more à dextra in ſiniſtram tendendo,commemorat , ſuſpectum mendacii habuiſſe credat? At nos,quibus familiares ſunt Hebraicæ literæ,tantum abeſt vt hoc admiratione dignum cenſeamus,vt potius quenquam hoc mirari miremur. Multo certè minus fidem(& meritò quidem) apud lectores impetraſſet Herodotus ſi aliquos inter AEgyptios reperiri ſcripſiſſet qui ſiniſtra in ſcribendo non dextra vterentur : quum tamen mihi duos qui id facerent, videre contigerit, Flandrum vnum, Sabaudum alterum.Quid ſi verò eſſe tradidiſſet qui oculis caſu aliquo orbati,nihilo tamẽ minus ſcriberent? rẽ aliis quidẽ fortaſſe incredibilẽ,at mihi certè credibilem narraret. Quare ? quòd ſcribere abſque oculorum vſu(id eſt vel in tenebris, vel oculis aliò conuerſis) neceſſitas rerũ omniũ magiſtra me docuerit.Atque hæc de iſto miraculorũ genere hactenus. ad alia veniamus. Quidni viros AEgyptios lanificium exercuiſſe credemus, quum apud Seguſianos nobis vicinos vſitatum viris multis nendi morem cernamus? At quàm ineptũ eſt viro, quàm ridiculum,colum geſtare,& muliebri more fila deducere! Ineptum eſt(fateor)& ter quatérque ridiculum:ſed quid agas? an quia ridiculum,ideo verum non erit? Ridiculum eſt nobis eiuſdem Herodoti illud , AEgyptios viros(honor ſit auribus) ſubſidentes meiere. At Turcis ridiculum id nequaquam fuerit,quibus hanc meiendi rationem tanquam honeſtam in vſu eſſe,noſtram contrà velut turpiſſimã auerſari aiunt.Ac certè(ſi in re huiuſmodi philoſophari nefas nõ eſt)non de nihilo eſt quòd Heſiodus,ne ſtantes meieremus vetuit,quũ μηδ' ὀρθὸς ὀμιχεῖν,dixit. Sed eſto (excipiet aliquis)veracẽ in hoc fuiſſe Herodotũ: quid quòd addit,mulieres contrà, ſtantes meiere ? De hoc certè (vt ingenuè fatear)aliud

quod reſpondeam non habeo quàm hoc: quemadmodum ſi, quod de viris AEgyptiis tradit, Turcæ nobis exemplo ſuo non confirmarent, incredibile videretur, quum tamen verum eſſet: ita, quod de mulieribus addit, etiamſi nullo exemplo (quod quidem ad aures noſtras peruenerit) comprobetur, verum nihilominus eſſe poſſe. Hũc autem locum, Sophoclis poetæ & Nymphodori hiſtorici authoritate claudendum cenſeo, qui eandem quam Herodotus morum AEgyptiacorum ab aliis diſcrepantiam teſtantur. Antequam tamen à ridiculis diſcedamus, addam & quod de vxoribus Libyum Adyrmachidarũ narrat in Melpomene, eas videlicet pediculos ſuos (honor nũc quoque ſit auribus) non antè abiicere quàm eos viciſſim momorderint. (eſt enim ἀντιδάκνειν viciſſim mordere, non præmordere, vt interpres verterat) Hoc quoque iis annumerari debere quæ nõ ridicula ſint ſolùm, ſed & fœditatem ſpurcitiémque incredibilem habeant, confiteor: ſed cur aliis hiſtoricis quoſdã φθειροφαγεῖν nobis commemorantibus fidem adhibebimus, Herodoto narranti has mulieres φθειροδακεῖν, (quod multo minus eſt) fidẽ derogabimus? Imò ne φθειροφάγους quidem fuiſſe vllos credo, reſpondebit fortaſſe aliquis. Cur, obſecro, minus credibile eſt τὸ φθειροφαγεῖν quàm τὸ ἀνθρωποφαγεῖν? licet hoc magis crudele, illud magis fœdũ ſit? Anthropophagiæ autem exẽplum, vt feritatis extra omnem cõtrouerſiam poſitæ, profero: quum eius hac etiam tempeſtate multi oculatos ſe teſtes eſſe iactent. Quam feritatem nequis in barbaris hominibus miretur (ſimul autem & alia multa crudeliter ab iiſdem perpetrata, quæ ab Herodoto deſcribuntur) aut ne fide maiorem iudicet, audiat non barbarum ſed Græcum hominem, non literarum rudem, ſed philoſophum, & quidem inter philoſophos celeberrimum, verba hæc vel ipſis Cyclopibus & Læſtrygonibus anthropophagiæ authoribus indigna proferentem: ἡ αὖ τῶν μειζόνων ἀπόκοπή τι μέρος ποιεῖ τοῦ ζῴου κύσαντας, μήτε καταφύεσθαι αὐτὸ, μήτε ἄλλως ῥίπτειν, αἰσχρὸν ὄν· αὐτὸ, ὅπως τῶν ἡμετέρων ὅτι μέρος ᾖ τοῦτο. Hæc Chryſippum in libro De iuſtitia, ſcripta reliquiſſe, de mortuis hominibus loquentem, teſtatur Sextus philoſophus. ſicut & iſta in libro De officio, διὸ καὶ χρεὼν μὴ ὅτιοῦν τῶν κρειττόνων, ζῴων κύσαντας αὐτοὺς, καταφαγεῖν καὶ τῶν ἰδίων μηδὲν· οἷον πόδες ἀποκοπέντες ἐπίσαιμι χρῆσθαι αὐτοῖς καὶ τοῖς ὀφθαλμοῖς. In quorum autem cadauera ita nos officio fungi iubet? Parentum. I nunc, & ab Herodoto vel aliis hiſtoricis deſcriptam ἀνθρωποφαγίαν aut ἀνθρωποδυσίαν fabuloſam eſſe clama.

Verùm vt ad illam morum AEgyptiacorum à Græcanicis diſcrepantiam redeam, ad inuenienda miræ & propè incredibilis morum diſſimilitudinis exempla, ab hoc noſtro ſeculo nõ diſcedamus. Quid ſimile Germanorum Flandrorúmque mores cum Gallorũ aut Italorum moribus habent, ſiue victus rationem, ſiue cultũ corporis, ſiue ſtudia & animorum inclinationes ſpectes? Si Gallus aut Italus ad mẽſam ducatur ea lege vt per ſex ſeptémve horas illi accumbat, in carcerem trudi non ad menſam duci ſibi videbitur: ſi verò accumbenti tale œnophorum quale illis ebibendum proponatur, ad ſupplicium malle ſe rapi clamabit. nam vt horum vtrique, vino ſe ingurgitare, acerbiſſima mors eſt, ita illis (de vulgo loquor) ſuauiſſima vita cenſetur. adeo vt non immeritò quis eos progeniem illius eſſe ſuſpicetur qui apud comicũ Alexin, dicebat, O me beatũ, ἐγὼ ὅτι ἐν ταῖς γαμεταῖς ἀνδρὸς ἀναχύσομαι. Ἀλλ' ὅτι διαῤῥαγήσομαι, αὖ τοῦτ' ἦν. Ad veſtitũ autẽ quod attinet, ſiue huic ſiue illi caligas Lãtſknechthicas indueris, nõ homini caligas, ſed hominẽ caligis alligaueris, & ex quantumuis agili immobilẽ illa panni ſaburra reddideris. Eiſdem verò (Gallo dico & Italo, ac iis quidem potiſſimùm qui in aliquo ſunt dignitatis gradu locati) nihilo magis vt in patria ſua cũ viridi pallio quam vt nudi in publicũ prodeant perſuaſeris. non enim ſatis ſanæ mentis haberentur. At Germanis nulla huiuſmodi de eo quẽ ita vidẽt amictũ, oboritur ſuſpicio. Sic & verſicolorẽ veſtẽ aut certè verſicoloribus fimbriis prætextam geſtare fœminis permittunt: nos nequaquã. Permittunt iiſdem (ac præſertim virginibus) paſſo & per colla ſparſo capillo incedere: apud nos autẽ virgo propter hũc habitũ mænadibus annumeraretur. Et hæc quidẽ pauca ſũt huius diſſimilitudinis exẽpla è multis quæ hãc collationẽ perſequi volẽtibus ſuppetent. Viciſſim verò aliquod exẽplũ rituũ in quibus nos ab Italis diſcrepam⁹, proferre libet. Vxores noſtræ ad illud exẽplar inſtitutæ ſunt,

Illa regat cunctos, illi ſint omnia curæ,
Et nihil in tota me iuuet eſſe domo:

at illorum vxoribus dicas hos verſus ita inuerſos eſſe,

Illa regat nullos, ſint nulla negotia curæ,
Illámque in tota nil iuuet eſſe domo.

Illi vxoribus ſuis fucare faciẽ permittũt, (quũ tamen hoc facinus in earũ ſenectutem redundaturũ ſciant) nos ſuſpectas fucatæ faciei, ſuſpectas adulterii eadem opera haberemus. (aulas principum excipio, quæ miſcellaneos mores ritúſque vſurpant.) Vt verò à perſonatis mulieribus abhorremus, ita nec grallatrices amamus: ſed eaſdem & in lecto & in menſa (id eſt vtrobique vel proceras

vel paruas) habere volumus. Inaures priſco more geſtare multi eorũ ſuis vxoribus permittũt: nos id in vxorib⁹ noſtris meretriciũ iudicaremus. Nos obuias Gallas, ſiue matronas, ſiue virgines, quæ nobis familiares ſunt, ſalutamus: ſi patriciæ ſint, etiam oſculamur: Italas vix quiſquam voce, nedum oſculo ſalutare auſit. Offenduntur Itali oſculationib⁹ huiuſmodi quas vxoribus noſtris concedimus: offendimur viciſſim papillarum nudationibus, quas ſuis illi (ac præſertim Veneti) permittunt. Cur enim quas pudicas eſſe volunt, cultu ſuſpicionẽ impudicitiæ præbere volunt? Niſi fortè obuiis quibuſque nudare papillas, retecta veſte, & hac ratione (vt eſt in prouerbio) ἀγυιὰς κυσὶν ὁσία, pudicitiæ per occultam quandam antiperiſtaſin argumentum eſſe exiſtimant. Ad me certè quod attinet, cõiectura nulla poſſum aſſequi quód nã eorũ à quibus hoc inſtitutũ profectũ eſt, conſiliũ fuerit: ſicut nec quod fuerit apud eoſdẽ Venetos illius qui vt velare faciem cõmune meretricibus cũ ingenuis virginibus eſſet, ſtatuit. Et quoniã à meretricibus ad lupanaria facilis tranſitus eſt, de his quoque aliquid dicendum eſt. Nónne quæ ſit inter ipſas etiam Chriſtianas nationes de his controuerſia videmus? nónne de his varias in vtrãque partẽ (excluſo interim, proh pudor, Dei mandato) diſputationes quotidie audimus? dum hi iuuenum corruptelam eſſe obiiciunt, illi matronarũ pudicitiæ præſidium eſſe reſpõdẽt? At vulgus Italorũ magis miretur vrbẽ quæ receptaculis huiuſmodi quàm quæ tẽplis careat, & ſibi ἄζιον illic eſſe potius q̃ hîc fateri nõ dubitet. Sed quid de illo Patre ſacro dicemus, quẽ adeo grauẽ authorẽ προσοχεσιφάχοι ſequũtur? Ego certè quod de illo aliâs (& quidẽ in media vrbe Roma) dixi, nũc quoq; liberè dico, pudẽdũ quidẽ ei⁹ factũ mihi in eo videri quòd lupæ matris Romuli ſtudioſius reuerentiúſq; quàm Petri Apoſtoli memoriã colat: quippe qui viuis luparũ imaginibus Romam circumuallarit, at Petrũ Apoſtolũ cum vnica (quæ quidem in pretio ſit) imagine, in angulũ vrbis detruſerit: alioqui certè prudentis medici officio functum mihi videri, quòd, vt illi, vbi ægrotis huius vel illius cibi vſu interdixerunt, aliquẽ alium quo veſcantur, illis proponunt: ita ipſe quibus licitũ eſſe matrimoniũ noluit, licitã ſaltem eſſe ſcortationem voluerit. Sed quòd ſibi κοινὸν ἱερεῖον cum lupabus illis eſſe inſtituit, huic verò eius inſtituto qua ratione patrocinari quis poſſit, nõ video. nam ſi verè dixit ille, Turpe tori reditu cenſus augere paternos, quanto turpius tã profani reditus partem in ſacraria inferri, & illo Petrum Apoſtolum ditari? Verùm quũ de his latius philoſophari, nec loci huius nec temporis ſit, hũc ſermonẽ ſimúlque eã quæ in illum deduxit diſputationem finiendã cenſeo: ſi tamẽ prius hãc eſſe huius ſummã monuero, vt ex ea quam noſtris oculis credere cogimur in vicinis etiã regionibus morũ diſcrepãtia (cuius ſpecimẽ tãtùm pauculis illis exẽplis dare libuit) multa quãtũuis ab iis quæ aut viderimus aut audierimus abhorrẽtia, à fide tamẽ abhorrere nõ putemus. Sed quid de vicinis populis loquor? nos à nobiſmetipſis, id eſt à maioribus noſtris, lõgè moribus diſſentire dico. Quis enim vel Gallus vel Italus vel Hiſpanius vel Germanus maiores ſuos valde diuerſo victu cultúque corporis vſos fuiſſe & diuerſa etiã ſtudia habuiſſe neſcit? vt diuerſos ritus ceremoniáſque, leges, inſtituta, iura omittã. Nam (vt de nobis loquar) quũ fumoſas noſtrorum Galliæ regum noſtrarúmque reginarum imagines aſpicimus, nónne quid illis in mentem venerit vt eo veſtitu vterentur, mirari ſolemus? Quòd ſi priuatorum etiam hominum qui coæui illis fuerunt, imagines haberemus, nõ tãtùm admiraremur fortaſſe, ſed etiam veſtitum illum cum hodierno cõferentes, obſtupeſceremus. Ad victum veniamus. Quàm multos cibos in deliciis olim fuiſſe putamus, qui nobis viles ſint: quàm multos contrà palato maiorum diſplicuiſſe, qui noſtro gratiſſimi ſint? Dignum ſcilicet hodie regia menſa fuerit ferculum anſer: at Cyrus regis Artoxerxis frater χῆνας ἡμιβρώτους amicis è mẽſa ſua mittebat, vt participes eſſent voluptatis quam ex eorum eſu ceperat. Quidni etiam credibile ſit diuerſum à noſtris ſaporem maiorémque teneritatem illas habuiſſe, vt gallinas Indicas duabus his aliiſq; rebus differre à noſtris videmus? Quinetiam anſerinũ iecur in deliciis olim fuiſſe, & has delicias hodiéque Iudæos qui Venetiis agunt, magno Chriſtianis vẽdere nouimus, quæ tamẽ vix alibi vſquã celebrentur. Sed & quũ Martialẽ primã gloriã inter aues turdis dãtẽ audimus, nónne aut diuerſos à noſtris turdos aut planè diuerſum à noſtro palatum habuiſſe, aut perdicẽ nũquam guſtaſſe putandus eſt? Quid quòd Itali ab iis qui regis Galliæ apud Senatũ Venetũ legati erãt, lepuſculos leporibus, perdicia perdicibus anteferre didicerunt? Sed ne latũ æquor de diſſenſione in ciborum delectu, maius etiam de ea quæ eſt in ciborum apparatu, ingrediar, curſum hîc ſiſtẽs, hoc tãtùm addo, homines moribus nõ ſolùm à maioribus ſuis, nó ſolùm à finitimis populis, non ſolùm à ciuibus, à vicinis, à domeſticis denique ſuis, ſed ipſos à ſeipſis ſæpiſſimè diſſentire. Quàm enim exiguus eſt eorũ numerus qui iidem eadẽ poſſunt horã durare probãtes? Quæ ſi nobiſcum reputabimus, minus quæ de diuerſis moribus

apud Herodotũ aliósq; hiſtoricos legũtur,& mirabimur,& ſuſpecta mẽdacii habebimus.

Ad ritus ceremoniáſque cum aliarũ gentiũ tum AEgyptiorum venio.In his quoque multa ridicula,multa nõ ſtultitiæ ſolùm ſed & furoris plena narrari nõ nego: ſed eo nomine mendacii ſuſpecta eſſe debere pernego.Mirũ fortaſſe tibi & fictum etiam videtur quod de AEgyptiis ab Herodoto narratur, illos ſolenni quodam ritu ſeipſos verberare: at ego nec mirũ nec fictũ puto,quippe qui & Venetiis & Romæ ſolennes huiuſmodi verberationes viderim. Sed quod potiſſimũ hominũ genus apud AEgyptios hunc ritũ coleret,neſcio:quos Romæ & Venetiis ſeipſos verberãtes videbam,eos, ex multis qui norãt, verberones eſſe audiebam. Verùm quid ex Italia exẽplum mutuamur quod noſtra ſuppeditare Prouincia poteſt? Cõmodùm tamẽ facta Romæ mentio in memoriã mihi Mariæ Lauretanæ templũ ipſi vicinum reuocauit, vbi eorũ ſpectator fui quæ multa tum ab Herodoto tum ab aliis de variarũ gentium ſuperſtitione relata, nõ credibilia ſolùm reddere ſed & excuſare poſſunt.Verùm ea referre horret animus:ac ne eos quidem ipſos Athenienſes quorũ ſuperſtitioſis ritibus tantopere cõmotus fuit Paulus Apoſtolus,ea ſine horrore ſpectaturos fuiſſe exiſtimo.Receptam & alibi ſuperſtitionũ farraginem omitto.

Hunc igitur ſermonẽ miſſum facientes,potius vt antea priſcũ Bacchũ & priſcam Venerem cum noſtro Baccho & noſtra Venere contulimus,Martem itidem hunc eum illo cõferamus.Equidem noſtrum illi aut furore aut crudelitate aut perfidia cedere,an meritò dici antea potuerit,neſcio: ne certè vnquã poſthac dici poſſit, ciuilia Galliæ noſtræ bella(vtinam vel nunc bene ſedata) prohibuiſſe ſcio.Quis adeo eſt ferus vt ſiccis oculis illud quorundã barbarorũ facinus legat,qui pueros elemẽta prima diſcentes, media in ſchola crucidarunt? Priſcum eſt facinus illud: quod ſicui incredibile antea viſum eſt, ſimilis crudelitatis exẽplo tẽpora noſtra credibile reddẽt.(ſi tamẽ ſimilis,quæ illam multis partibus ſuperat,dicẽda eſt)Ecquis enim adeo humanitatem omnem exuerit vt id factũ quod primũ incẽdiis illorũ ciuiliũ bellorũ ſuſcitabulũ fuit,ſine ſuſpiriis ac gemitibus audiat? Viri, fœminæ,pueri,iuuenes,ſenes,dũ ab ore ſacri hypophetæ pẽdent,nõ à Turcarũ aliorúmve barbarorũ caterua,ſed eorum qui & ipſi Chriſto nomẽ dederãt, multis vulneribus inermes ab armatis repẽtè cõfodiũtur.Verùm vt à peculiari crudelitate ad cõmunẽ trãſeã,in vtris,quæſo,veteribúſne an noſtri ſeculi bellis,Vulcanus Marti frequẽtius cõſociatus fuit? Puerile bellũ hodie exiſtimatur τὸ ἀνδροκτονεῖν, éſtq; in vſu potius τὸ πυρπολεῖν :incendiis paſſim res geritur.Quid quòd vnuſquiſque iam miles,ex quo globi igniuomi reperti ſunt, ferro pariter & igni armatus eſt?Quid quòd nõ multis abhinc mẽſibus,ad augẽdam ignis illius crudelitatẽ(quaſi nõ ſatis ignis in igne eſſet)artes nouæ excogitatæ fuerũt? Quòd ſi & noſtras expugnatiões vrbiũ ſpectemus,frigebit illa deſcriptio Homerica, Ἀνδρας μὲν κτείνουσι,&c.

IAM verò quædam etiam legi apud Herodotum alióſque hiſtoricos dico, quæ quanuis à fide abhorreant,non ſolùm exemplis ſimilium factorum quæ alii referunt, veriſimilia reddũtur, ſed & eorum authoritate qui noſtro ſeculo eadẽ apud alios viderũt, cõfirmãtur. Ex quorũ numero eſt quod de Threſſis quibuſdã mulieribus tradit,eas excedentibus è vita maritis comites ſe certatim offerre.Hoc enim veriſimile quidẽ reddi aio ea hiſtoria quã Iul.Cæſar & Nicolaus Damaſcenus de quibuſdã Aquitaniæ regibus referunt, ſexcẽtos cũ illis verſari viros, qui vt cũ viuẽtibus viuũt,& quidẽ regii dominatus regiæq; opulẽtiæ participes, ita etiã libẽter cũ moriẽtibus moriũtur: ſed(quod maius eſt)idẽ illud factũ mulieribus Indicis nõ veteres tãtùm ſcriptores ſed & oculati teſtes hodie adſcribũt.

Quinetiam ex iis narrationibus quæ vt à veritate abhorrere videntur,ita etiã à fide abhorrẽt,fuerint nonnullæ fortaſſe quas poſteri eorum de quibus ſcriptæ ſũnt, eorúmve annales,aliqua ex parte teſtimonio ſuo comprobare hodiéque poſſint.In quam opinionem me adduxit oſtenſus mihi à quodam amico locus ex Sigiſmundi commentariis rerum Moſcouiticarũ petitus,in quo hiſtoria Herodoti de Scythis ſeruis qui dominis abſentibus in vxorum illorum poſſeſſionem inuolarant, tandémque quũ iuſto prælio repelli à dominis nõ potuiſſent, flagellis repulſi fuerunt,annalibus poſterorum teſtata extat:detortis duntaxat(vt fit)nonnullis facti circunſtantiis.

AD CTESIAE autẽ Indica quod attinet,mirãda illic naturæ opera deſcribi fateor: ſed vt de aue Indica pſittaco illi ſimúlq; oculis noſtris credere cogimur,(alioqui vix credituri)ita & de aliis multo maiori admiratione dignis credere fortaſſe debem⁹,etiãſi nõ viderimus. Certè vt Horatio de exuenda prorſus admiratione nõ aſſentior,ita viciſſim admirationẽ tantã vt ex ea increduli reddamur,non probo: ſæpéque illa Iuuenalis mecum reputo,Quis tumidum guttur miratur in Alpibus?&c. Denique,ne iis quæ vel de natura rerũ vel de factis humanis memoriæ prodita ſunt, fidẽ temere derogemus,Dei potentiã omnia miracula vincere,ſeculum noſtrum ſuperiora omnia miraculis ſuperare dico.

ΗΡΟΔΟΤΟΥ
ΤΟΥ
ΑΛΙΚΑΡΝΗΣΣΗΟΣ
ΙΣΤΟΡΙΑ·

Η᾽ ΙΣΤΟΡΙΩΝ ΒΙΒΛΟΙ Θ᾽, ΕΠΙΓΡΑΦΟ᾽ΜΕΝΑΙ ΜΟΥ᾽ΣΑΙ.

HERODOTI
HALICARNASSEI
HISTORIA.

SIVE HISTORIARUM LIBRI NOVEM,

MUSARUM NOMINIBUS INSCRIPTI.

LIBER PRIMUS,
qui inscribitur CLIO.

HERODOTI Halicarnassei curæ demonstratio hæc est: ut neque ea quæ facta sunt ab hominibus, tempore exolescant, neque ingentia & admiranda opera vel à Græcis edita vel à barbaris, gloria fraudentur, cum alia, tum vero etiam qua de causa inter
1 se belligeraverint. Persarum quidem igitur docti memorant dissensionis autores extitisse Phœnicas, qui à mari quod rubrum vocatur, in hoc nostrum profecti, & hanc incolentes regionem quam nunc quoque incolunt, longinquis continuo navigationibus incubuerunt: sic deportandis mercibus Ægyptiis & Assyriis cum in alias plagas, tum etiam Argos pervenerunt. Argos vero ea tempestate omnibus civitatibus regionis quæ nunc Græcia nominatur, antecellebat. Huc porro appulsos Phœnicas mercimonia venum dedisse: & quinto sextove quam appulissent die, cunctis fere divenditis, feminas ad mare venisse cum alias multas, tum vero regis filiam, cui nomen esset idem quod Græci tradunt, Io filiam Inachi. Dumque hæ feminæ puppi navis assistentes ea mercarentur quæ cujusque stu-

a Edit. τῶν τὸ τὸ κ᾽.

ΙΣΤΟΡΙΩΝ ΠΡΩΤΗ,
Ἐπιγραφομένη ΚΛΕΙΩ᾽.

ΗΡΟΔΟ᾽ΤΟΥ Ἁλικαρνησσῆος ἱστορίης ἀπόδεξις ἥδε, ὡς μήτε τὰ γενόμενα ἐξ ἀνθρώπων τῷ χρόνῳ ἐξίτηλα γένηται, μήτε ἔργα μεγάλα τε καὶ θωϊμαστὰ, τὰ μὲν Ἕλλησι, τὰ δὲ βαρβάροισι ἀποδεχθέντα, ἀκλεᾶ γένηται· τά τε ἄλλα, καὶ δι᾽ ἣν αἰτίην ἐπολέμησαν ἀλλήλοισι. Περσέων μέν νυν οἱ λόγιοι Φοίνικας φασὶ γενέσθαι τῆς διαφορῆς αἰτίους. τούτους γὰρ ἀπὸ τῆς Ἐρυθρῆς καλεομένης θαλάσσης ἀπικομένους ἐπὶ τήνδε τὴν θάλασσαν, καὶ οἰκήσαντας τοῦτον τὸν χῶρον τὸ καὶ νῦν οἰκέουσι, αὐτίκα ναυτιλίῃσι μακρῇσιν ἐπιθέσθαι. ἀπαγινέοντας δὲ Φορτία Αἰγύπτιά τε καὶ Ἀσσύρια, τῇ τε ἄλλῃ χώρῃ ἐσαπικνέεσθαι, καὶ δὴ καὶ ἐς Ἄργος. Τὸ δὲ Ἄργος τοῦτον τὸν χρόνον προεῖχε ἅπασι τὰ ἐν τῇ νῦν Ἑλλάδι καλεομένῃ χώρῃ. ἀπικομένους δὲ τοὺς Φοίνικας ἐς δὴ τὸ Ἄργος τοῦτο, διατίθεσθαι τὰ φόρτου. πέμπτῃ δὲ ἢ ἕκτῃ ἡμέρῃ ἀπ᾽ ἧς ἀπίκοντο, ἐξεμπολημένων σφι σχεδὸν πάντων, ἐλθεῖν δὴ τὴν θάλασσαν γυναῖκας, ἄλλας τε πολλὰς, καὶ δὴ καὶ τοῦ βασιλῆος θυγατέρα. τὴν δέ οἱ οὔνομα εἶναι καὶ τωὐτὸ ὁ καὶ Ἕλληνες λέγουσι, Ἰοῦν τὴν Ἰνάχου· τὰύτας στεῦσαι καὶ πρύμνῃσι τὰ νηὸς, ὠνέεσθαι τὰ φορτία, τὰ σφίν οἱ θυμὸς μάλιστα

A καὶ

κὴ τὰς Φοίνικας ἀμπελδσαμένας ὁρμῆσαι ἐπ' αὐτάς. Τὰς μὲν δὴ πρώτας τ γυναικῶν ἁποφυγέειν, τὴν δὲ Ἰοῦν σὺν ἄλλησιν ἁρπασθῆναι. ἐσβαλομένας δὲ ἐς τὴν νέα, οἴχεσθαι ἀποπλέουσας ἐπ' Αἰγύπτε. Οὕτω μὲν Ἰοῦν ἐς Αἴγυπτον ἀπικέσθαι λέγυσι Πέρσαι, σὺκ ὡς Ἕλληνες· κὴ τ ἀδικημάτων τῦτο ἄρξαι πρῶτον. Μετὰ δὲ ταῦτα, Ἑλλήνων τινὰς (ἃ γὰρ ἔχυσι τὔνομα ἀπηγήσασθαι) φασὶ τ Φοινίκης ἐς Τύρον πρσχόντας, ἁρπάσαι Ε βασιλῆος τὴν θυγατέρα Εὐρώπην. (εἰκὸς δ' ἂν ἦσαι Κρῆτες) ταῦτα δὴ ἴσα πρὸς ἴσα σφι [a] γενέσθαι. μετὰ δὲ ταῦτα, Ἕλληνας αἰτίυς τ δευτέρης ἀδικίης γενέσθαι. καταπλώσαντας γὰρ μακρῇ νηὶ ἐς Αἶάν τε τὴν Κολχίδα Ε ἔτι φάσιν ποταμὸν, ἐνθεῦτεν, διαπρηξαμένυς Ε τἄλλα, τ εἵνεκεν ἀπίκατο [b], ἁρπάσαι Ε βασιλῆος τὴν θυγατέρα Μηδείην. πέμψαντα δὲ τ Κόλχων βασιλέα ἐς τὴν Ἑλλάδα κήρυκα, αἰτέοντα τε δίκας τ ἁρπαγῆς, καὶ ἀπαιτέοντα τὴν θυγατέρα· τὺς δὲ ὑπολαβόντας εἰπεῖν ὡς οὐδὲ ἐκεῖνοι Ἰῦς τῆς Ἀργείης ἔδοσάν σφι δίκας τῆς ἁρπαγῆς· οὐδὲ ὧν αὐτοὶ δώσυσι ἐκείνοισι. Δευτέρῃ δὲ λέγυσι γενεῇ μετὰ ταῦτα Ἀλέξανδρον τ Πριάμυ, ἀκηκόότα ταῦτα, ἐθελῆσαι οἱ ἐκ τῆς Ἑλλάδος δι' ἁρπαγῆς γυναῖκα κτήσασθαι, εἰδότα πάντως ὅτι δώσει δίκας· ἔτι γὰρ ἐκείνυς δοῦναι. ὕτω δὴ ἁρπάσαντα αὐτὸ Ἑλένην, τοῖσιν Ἕλλησι δόξαι, πρῶτον πέμψαντας ἀγγέλυς, ἀπαιτέειν τε Ἑλένην, καὶ δίκας τῆς ἁρπαγῆς αἰτέειν. τὺς δὲ, προφερομένων ταῦτα, προφέρειν σφι Μηδείης τὴν ἁρπαγήν· ὡς δὲ δόντες αὐτοὶ δίκας, οὐδὲ ἐκδόντες ἀπαιτεόντων, βουλοίατό σφι παρ' ἄλλων δίκας γενέσθαι. Μέχρι μὲν ὧν τύτυ [c], ἁρπαγὰς μούνας εἶναι παρ' ἀλλήλων· τὸ δὲ ἀπὸ τύτυ, Ἕλληνας δὴ μεγάλως αἰτίυς γενέσθαι. πρότερυς γὰρ ἄρξαι στρατεύσασθαι ἐς τὴν Ἀσίην, ἢ σφέας ἐς τὴν Εὐρώπην. τὸ μὲν νυν ἁρπάζειν γυναῖκας, ἀνδρῶν ἀδίκων νομίζειν ἔργον [d] εἶναι· τὸ δὲ ἁρπασθεισέων ἁτυδὴν ποιήσασθαι τιμωρέειν, ἀνοήτων· τὸ δὲ μηδεμίην ὥρην ἔχειν ἁρπασθεισέων, σωφρόνων. δῆλα γὰρ δὴ ὅτι εἰ μὴ αὐταὶ ἐβυλέατο, σὺκ ἂν ἡρπάζοντο. σφέας μὲν δὴ τὺς ἐκ τῆς Ἀσίης λέγυσι Πέρσαι ἁρπαζομενέων [e] τῶν γυναικῶν λόγον ὀδένα ποιήσασθαι· Ἕλληνας δὲ Λακεδαιμονίης εἵνεκεν γυναικὸς στόλον μέγαν συναγεῖραι, καὶ ἐπελθόντας ἐς τὴν Ἀσίην, τὴν Πριάμυ δυνασμὸν καταλεῖν· ἀπὸ τύτυ αἰεὶ [f] νομίσαι τὸ Ἑλληνικὸν σφίσι εἶναι πολέμιον. τὴν γὰρ Ἀσίην Ε τὰ ἔθνεα τὰ

studium maxime ferebat, Phœnicas sese adhortatos in eas impetum fecisse: & ipsarum plerisque aufugientibus, Io cum aliis raptam fuisse: eisque in navem impositis Phœnicas in Ægyptum vela fecisse. Sic quidem Io in Ægyptum perveniſse referunt Persæ, non quemadmodum Græci; & hoc injuriarum principium extitisse. Post hæc Græcorum quosdam, quorum nomen non possunt memorare, narrant Tyrum appulsos, filiam regis rapuisse Europam: fuerint autem isti Cretenses. sic illis par pari repensum. Verum postea Græcos secundæ injuriæ autores extitisse. longa enim nave vectos ad Æam urbem Colchidis & ad Phasim fluvium, illinc, quum cetera transegissent quorum gratia venerant, rapuisse filiam regis Medeam; quumque ad pœnas de raptu petendas, & filiam repoſcendam rex Colchorum caduccatorem misisset, Græcos respondisse, ut illi de raptu Iûs Argivæ pœnas sibi non dedissent; nec se igitur illis daturos. Secunda dehinc ætate, ferunt, Alexandro Priami filio, quum ista audisset, voluntatem incessisse uxoris sibi per rapinam è Græcia comparandæ, certum habenti omnino se pœnas non daturum; nec enim illos dare. Ita quum is Helenam rapuisset, visum esse Græcis, primum missis nunciis & Helenam repetere, & pœnas de raptu poscere; illos vero quum hi ista denunciavissent, protulisse ipsis raptum Medeæ: tanquam qui quum nec pœnas dedissent, nec tradidissent quum repoſceretur, vellent ab aliis sibi pœnas dari. Huc usque igitur inter eos mutuis solis rapinis actum. Ab hoc autem tempore quod accidit; Græcos omnino præcipue autores extitisse, qui priores in Asiam, quam ipsi in Europam, militatum venire incepissent. Se quidem sentire iniquorum virorum factum esse rapere feminas: amentium vero, raptis ulciscendis operam dare: prudentium autem, nulla cura prosequi raptas; manifestum enim esse, si illæ non voluissent, nequaquam futurum fuisse, ut raperentur. Se quidem omnino ex Asia feminarum raptarum Persæ negant ullam habuisse rationem: Græcos autem Lacedæmoniæ mulieris gratia ingentem collegisse classem, & mox in Asiam profectos, imperium Priami evertisse: ex eo tempore semper existimasse sibi hostes esse Græcos. Siquidem Asiam & barba-

a ταῦτα δὴ ἴσα σφι ὡς ἔτι. b ἀπίκοιτο. c τύτων. d ἔργον νομίζειν. e ἁρπαζομένων. f ἀπὸ τύτυ τ' αἰεὶ.

baras gentes quæ incolunt, Perſæ ſibi junctas tenent, Europam vero & Græcos putant ſeductos. Hunc in modum
5 Perſæ memorant accidiſſe, & Ilii excidium ſibi hoſtilis iræ in Græcos extitiſſe principium comperiunt. Cum quibus non conſentiunt de Io Phœnices, quam negant ſe in Ægyptum duxiſſe raptu uſos, ſed eam apud Argos cum nauclero navis rem habuiſſe: & quum ſe gravidam eſſe comperiſſet, veritam parentes, ſic volentem ipſam cum Phœnicibus enavigaſſe, ne detegeretur. Et hæc quidem Perſæ Phœniceſque referunt: ego vero, utrum iſta ſic geſta ſint, an aliter, non pluribus perſequar. Ceterum quem ipſe novi primum cœpiſſe inferre Græcis injuriam, hunc ubi indicavero, ſermone ulterius progrediar, tam parvas urbes civitateſque commemorando quam magnas. Nam quæ olim magnæ erant, earum permultæ factæ ſunt parvæ: rurſus, quæ mea memoria magnæ erant, prius fuerant parvæ. Igitur quum ſciam humanam felicitatem nequaquam in eodem tenore perſtare, utrarumque mentionem habebo.

6 CROESUS genere quidem fuit Lydus, filius autem Alyattis: tyrannus vero nationum quæ intra Halym amnem ſunt. Hic à meridie Syros ac Paphlagonas interfluens, verſus ventum aquilonem, in pontum quem vocant Euxinum exit. Iſte Crœſus, è barbaris quos novimus, primus alios Græcorum ad tributum pendendum adegit, alios ſibi amicos conciliavit. Subegit quidem Ionas, Æolenſes & qui ſunt in Aſia Dorienſes: amicos autem fecit Lacedæmonios, quum ante ejus imperium univerſi Græci liberi fuiſſent. Nam Cimmeriorum adverſus Ioniam expeditio, vetuſtior illa Crœſo, non urbes expugnavit, ſed per incurſio-
7 nem egit prædas. Ceterum principatus quum eſſet Heraclidarum, ad genus Crœſi, qui vocabantur Mermnadæ, ſic pervenit: CANDAULES, is quem Græci Myrſilum nominant, Sardium fuit tyrannus, ab Alcæo Herculis filio oriundus. Siquidem Heraclidarum primus, Sardium rex extitit Agron, Nini filius, Beli nepos, Alcæi pronepos; noviſſimus, Candaules Myrſi filius: quum ante Agronem qui in ea regione regnaverant, fuiſſent oriundi à Lydo Atyis filio, à quo totus is populus cognominatus eſt.

κέοντα ἔθνεα βάρβαρα οἰκεῦντες οἱ Πέρσαι, τὴν δὲ Εὐρώπην ϲ τὸ Ἑλληνικὸν ἕνα τινὰ κεχωρίσθαι. Οὕτω μὲν Πέρσαι λέγουσι γενέας, καὶ ἀπὸ τῆς Ἰοῦς τὸν Ἰλίου ἄλωσιν δεύτερον σφίσιν ἔσεσθαι τὸν ἀπὸ τῆς ἁρπαγῆς τῆς ἐν τῆς Ἕλληνας. περὶ δὲ τῆς Ἰοῦς οὐκ ὁμολογέουσι Πέρσῃσι ἄτερ a Φοίνικες. ἀπὸ γὰρ ἁρπαγῆς σφέας γενομένης λέγουσι b ἀγαγεῖν αὐτὴν εἰς Αἴγυπτον, ἀλλ' ὡς ἐν τῷ Ἄργει ἐμίσγετο τῷ ναυκλήρῳ τῆς νηός· ἐπεὶ δὲ ἔμαθεν ἔγκυον ἐοῦσα, αἰδεομένη τοὺς τοκέας, ἑκοῦσα δὴ ἐθελοντὴν αὐτὴν τοῖσι Φοίνιξι συνεκπλῶσαι, ὡς ἂν μὴ κατάδηλος γένηται. ταῦτα μέν νυν Πέρσαι τε καὶ Φοίνικες λέγουσι c. ἐγὼ δὲ περὶ μὲν τούτων οὐκ ἐρέω ἐρέων ὡς ἔστι ἢ ἄλλως κως ταῦτα ἐγένετο· τὸν δὲ οἶδα αὐτὸς πρῶτον ὑπάρξαντα ἀδίκων ἔργων ἐς τοὺς Ἕλληνας, τοῦτον σημήνας, προβήσομαι ἐς τὸ πρόσω τοῦ λόγου, ὁμοίως σμικρὰ καὶ μεγάλα ἄστεα ἀνθρώπων ἐπεξιών. τὰ γὰρ τοπάλαι μεγάλα ἦν, τὰ πολλὰ αὐτῶν σμικρὰ γέγονε· τὰ δὲ ἐπ' ἐμεῦ ἦν μεγάλα, πάτερον ἦν σμικρά. τὴν ἀνθρωπηίην ὦν ὀπίσαμεν ϲ εὐδαιμονίην ἐδαμὰ ἐν τωὐτῷ μένουσαν, ὀπομνήσομαι ἀμφοτέρων ὁμοίως.

ΚΡΟΪΣΟΣ ἦν Λυδὸς μὲν γένος d, παῖς δὲ Ἀλυάττεω· τύραννος δὲ ἐθνέων τῶν ἐντὸς Ἅλυος ποταμοῦ, ὃς ῥέων ἀπὸ μεσαμβρίης μεταξὺ Σύρων τε Παφλαγόνων, ἐξίει πρὸς βορέην ἄνεμον εἰς τὸν Εὔξεινον καλεόμενον πόντον. οὗτος ὁ Κροῖσος, βαρβάρων πρῶτος τοὺς ἡμεῖς ἴδμεν, τοὺς μὲν καταστρέψατο Ἑλλήνων εἰς φόρου ἀπαγωγήν, τοὺς δὲ φίλους προσεποιήσατο. καταστρέψατο μὲν Ἰωνάς τε καὶ Αἰολέας, καὶ Δωριέας τοὺς ἐν τῇ Ἀσίῃ· φίλους δὲ προσεποιήσατο Λακεδαιμονίους. πρὸ δὲ τῆς Κροίσου ἀρχῆς πάντες Ἕλληνες ἦσαν ἐλεύθεροι. τὸ γὰρ Κιμμερίων στράτευμα τὸ ἐπὶ τὴν Ἰωνίην ἀπικόμενον, Κροίσου ἐὸν πρεσβύτερον, οὐ καταστροφὴ ἐγένετο τῶν πολίων, ἀλλ' ἐξ ἐπιδρομῆς ἁρπαγή. Ἡ δὲ ἡγεμονίη οὕτω περιῆλθεν, ἐοῦσα Ἡρακλειδέων, ἐς τὸν Κροίσου τὸν καλεομένους δὲ Μερμνάδας. ἦν Κανδαύλης, τοῖσι Ἕλλησι Μυρσῖλον ὀνομάζουσι e, τύραννος Σαρδίων, ἀπόγονος δὲ Ἀλκαίου τοῦ Ἡρακλέος. Ἄγρων f μὲν γὰρ ὁ Νίνου, τοῦ Βήλου, τοῦ Ἀλκαίου, πρῶτος Ἡρακλειδέων, βασιλεὺς ἐγένετο Σαρδίων· Κανδαύλης δὲ ὁ Μύρσου, ὕστατος. οἱ δὲ πρότερον Ἄγρωνος g βασιλεύσαντες ταύτης τῆς χώρης, ἦσαν ἀπόγονοι Λυδοῦ τοῦ Ἄτυος· ἀπὸ τοῦ ὁ δῆμος Λυδὸς ἐκλήθη ὁ

a πίσυνοι ἔσαν. b λέγουσι. c λέγουσι. d μὲν τὸ γένος. e καλέουσι. f Ἄγρων. g Ἄγρωνος.

πᾶς ἔτ@, πρότερον Μήων καλεόμεν@. παρὰ τούτων Ἡρακλεῖδαι [a] ἀπιγραφόμενοι, ἔχον τὴν ἀρχὴν ἐκ θεοπροπίου, ἐκ δούλης τε τῆς Ἰαρδάνου γεγονότες καὶ Ἡρακλέ@· ἄρξαντες μὲν ἐπὶ δύο τε καὶ [b] εἴκοσι γενεὰς ἀνδρῶν, ἔτεα πέντε τε καὶ πεντακόσια, παῖς παρὰ πατρὸς ἐκδεκόμεν@ τὴν ἀρχὴν, μέχρι Κανδαύλεω τοῦ Μύρσου. Οὗτ@ δὴ ὦν ὁ Κανδαύλης ἠράσθη τῆς ἑωυτοῦ γυναικός· ἐρασθεὶς δὲ, ἐνόμιζέ οἱ εἶναι γυναῖκα πολλὸν πασέων καλλίστην. ὥς τε δὴ τοῦτο νομίζων· ἦν γάρ οἱ τῶν αἰχμοφόρων Γύγης ὁ Δασκύλου ἀρεσκόμεν@ μάλιστα· τούτῳ τῷ Γύγῃ καὶ τὰ σπουδαιότερα τῶν πρηγμάτων ἐπιτρέπετο ὁ Κανδαύλης, καὶ δὴ καὶ τὸ εἶδ@ τῆς γυναικὸς ὑπερεπαινέων. χρόνῳ δὲ ὀλίγῳ διελθόντ@ (χρῆν γὰρ Κανδαύλῃ γενέσθαι κακῶς) ἔλεγε πρὸς τὸν Γύγην τοιάδε· Γύγη, οὐ γάρ σε δοκέω πείθεσθαί μοι λέγοντι περὶ τοῦ εἴδε@ τῆς γυναικός. (ὦτα γὰρ τοῖσι ἀνθρώποισιν ἑόντα ἀπιστότερα ὀφθαλμῶν) ποιέειν ὅκως ἐκείνην θεήσεαι γυμνήν. ὁ δ' ἀμβώσας [c], εἶπε, Δέσποτα, οἵην λέγεις λόγον οὐκ ὑγιέα, κελεύων με δέεσθαι τὴν ἐμὴν θεήσασθαι γυμνήν; ἅμα δὲ χιτῶνι ἐκδυομένῳ συνεκδύεται καὶ τὰ αἰδοῖα γυνή. πάλαι δὲ τὰ καλὰ ἀνθρώποισιν ἐξεύρηται, ἐκ τῶν μανθάνειν δεῖ. ἐν τοῖσιν ἓν τόδε ἐστὶ, σκοπέειν πειρᾶ [d] τὰ ἑωυτοῦ. ἐγὼ δὲ πείθομαι ἐκείνην εἶναι πασέων γυναικῶν καλλίστην· καὶ δέομαι μὴ δέεσθαι ἀνόμων. Ὁ μὲν δὴ, λέγων τοιαῦτα, ἀπεμάχετο, ἀρρωδέων μή τι οἱ ἐξ αὐτέων γένηται κακόν. ὁ δὲ ἀμείβετο [e] τοιάδε, Θάρσει Γύγη· καὶ μὴ φοβέο μήτε ἐμὲ, ὡς σέο πειρώμενον λέγω λόγον [f] τόνδε· μήτε γυναῖκα τὴν ἐμὴν, μή τι τοι ἐξ αὐτῆς γένηται βλαβ@. ἄρχω γὰρ ἐγὼ μηχανήσομαι ἥτω ὥστε [g] μηδὲ μαθεῖν μιν ὀφθεῖσαν ὑπὸ σεῦ. ἐγὼ γάρ σε ἐς τὸ οἴκημα ἐν τῷ κοιμώμεθα, ὄπισθε τῆς ἀνοιγομένης θύρης θήσω. μετὰ δὲ ἐμὲ ἐσελθόντα, παρέσται καὶ ἡ γυνὴ ἡ ἐμὴ ἐς κοίτην [h]. κεῖται δὲ ἀγχοῦ τῆς ἐσόδου θρόν@· ἐπὶ τοῦτον τὰ ἱμάτια κατὰ ἓν ἕκαστον ἐκδύσεται θήσει, καὶ κατ' ἡσυχίην πολλὴν παρέξει τοι θεήσασθαι. ἐπεὰν δὲ ἀπὸ τοῦ θρόνου ἴσχῃ [i] ἐπὶ τὴν ὀπίσω, κατὰ νώτου τε αὐτῆς γένῃ, σοὶ μελέτω τὸ ἐνθεῦτεν ὅκως μὴ ἐσόψεταί σε διὰ θυρέων [k]. Ὁ μὲν δὴ, ὡς οὐκ ἠδυνάλο ἀλαφυγέειν, ἦν ἕτοιμ@. ὁ δὲ Κανδαύλης, ἐπεὶ ἐδόκεε [l] ὥρη τῆς κοίτης εἶναι, ἦγε τε Γύγεα ἐς τὸ οἴ-

nominatus est Lydius, quum Meon antea vocaretur. Ab his præfecti Heraclidæ, imperium ex oraculo adepti sunt, Jardani ancilla & Hercule geniti: idque per quingentos & quinque annos, duas & viginti virorum ætates, tenuerunt, filius patri deinceps succedens, usque ad Candaulem Myrsi filium. Hic igitur 8
Candaules uxoris suæ amore tenebatur, eamque deperiens arbitrabatur sibi uxorem omnium esse pulcherrimam. Hoc ita esse sibi persuadens, apud Gygem, Dascyli filium, ex satellitibus suis (erat enim is maxime ipsi acceptus, eoque in rebus magis arduis utebatur Candaules) formam quoque uxoris supra modum extollebat. Ad quem non multo interjecto tempore (necesse nanque erat ei male evenire) inquit his verbis, Gyges, non enim opinor te mihi fidem habere referenti de conjugis forma: (quod magis incredulæ sunt hominibus aures quam oculi) fac illam conspicias nudam. Hic autem exclamans, Quemnam, inquit, here, sermonem profers haudquaquam sanum, qui me jubes inspicere heram meam nudam? Mulier exutâ tunicâ & verecundiam pariter exuit. Jam olim hominibus sunt honesta excogitata, unde discere debemus: in quibus hoc unum est, sua quemque inspicere debere. Ego vero tibi fidem habeo, illam esse feminarum omnium speciosissimam, teque oro ne me ores illicita. Atque hæc dicendo Gyges re- 9
pugnabat, pertimescens nequid sibi ex his mali contingeret. Cui vicissim ille his verbis, Fidens, inquit, esto Gyges: neque time aut me, quasi utar hoc sermone tentaturo te; aut uxorem meam, nequid tibi ex ea detrimenti creetur. Omnino enim sic ego machinabor, ut illa ne deprehendere quidem possit se conspectam abs te. Te nanque secundum apertam januam cubiculi in quo cubamus, collocabo. Ubi ego fuero ingressus, aderit & uxor mea in cubiculum: juxta cujus introitum sella posita est, super quam vestes illa, ut quamque exuit, reponet, sese per multum otium spectandam præbens: quæ quum à sella in lectum ibit, & à tergo ejus eris, curæ tibi sit deinceps, ne per fores abeuntem conspiciat. Gyges igitur, ubi effu- 10
gere non potuit, fuit paratus: quem Candaules, posteaquam tempus cubandi videbatur

a τούτων ἦ Ἡρακλεῖδαι. b ἄρξαντες ἐπὶ ἐνὸς κ. c ὁ ἦ μέγα ἀμβώσας. d ἴσως σκοπεῦν. e ἀμείβε ἦ. f πρεσβύμενον λόγον. g ἔτως ὥστε. h κοιλῶνα. i στίχῃ. k μή σε ὄψεται ἐόντα διὰ τῶν θυρέων. l ἐδόκεεν.

debatur adeſſe, in cubiculum duxit; ſtatimque poſt & uxor adfuit. ingreſſam ac veſtimenta ponentem Gyges intuitus, ubi averſa fuit illa in lectum vadens, ipſe prorepens foras abiit: & interea exiens à muliere conſpectus eſt. Hæc ut didicit à viro actum, neque exclamavit præ pudore, neque viſa eſt percepiſſe, habens in animo Candaulem ulciſci. Apud Lydos enim, & fere apud ceteros quoque barbaros, etiam virum conſpici nudum magno probro
11 eſt. Ita quidem tunc nihil aperiens, ſilentium tenuit: mox autem ſimulac dies illuxit, quos ſervorum maxime ſibi fideles intelligebat eſſe, quum præparaſſet, Gygem arceſſit. Hic verò eam nihil ſuſpicans ſcire eorum quæ acta erant, arceſſitus venit: quippe & antea ſolitus quoties vocaret regina accedere. Ut venit, his verbis mulier inquit; Nunc duabus tibi præſentibus viis, Gyges, concedo electionem, in utram velis vertere. Aut enim me pariter ac regnum Lydorum habe, ubi Candaulem interfeceris, aut teipſum continuo occumbere ſic oportet: ne omnia Candauli obſequens, poſthac videas quæ te non decet. ſed aut illum qui iſta conſuluit, interire opus eſt; aut te, qui nudam me es conſpicatus, & illicita feciſti. Ad hæc verba Gyges primum obſtupefactus, poſtea obſecrare illam, ne ſe neceſſitati illigaret dijudicandæ talis electionis. Ubi non perſuadet, ſed utique propoſitam neceſſitatem cernit aut perdendi herum, aut per alios pereundi, elegit ut ipſe ſupereſſet: atque ita percontans illam, inquit, Quandoquidem me adigis invitum ad herum meum occidendum, age, audiam quo etiam pacto illum adoriemur. Excipiens illa, Ex eodem quidem, inquit, loco adoriendus erit, unde & ille me nudam oſtendit: in ſopitum autem impetus da-
12 bitur. Poſteaquam igitur inſidias inſtruxerunt, & nox advenit, (non enim dimittebatur Gyges, neque illi ulla devitandi facultas erat, ſed neceſſe perire aut ipſum, aut Candaulem) mulierem in thalamum ſequitur, quem illa, dato pugione, ſubter caſdem fores occulit: unde poſtmodum procedens, quieſcentem Candaulem obtruncat, uxoreque & regno potitus eſt Gyges. Cujus & Archilochus Parius, qui per idem tempus

οἴκημα· καὶ μετὰ ταῦτα αὐτίκα παρῆν καὶ ἡ γυνή. ἐσελθοῦσαν δὲ καὶ πιθέισαν τὰ εἵματα ἐθηεῖτο [a] ὁ Γύγης. ὡς δὲ κατὰ νώτου ἐγίνετο, ἐξιόντος ἐς τὸν κοίτωνα, ὑπεκδὺς ἐχώρεεν ἔξω. καὶ ἡ γυνὴ ἐπορᾷ [b] μιν ἐξιόντα. μαθοῦσα δὲ τὸ ποιηθὲν ὑπ' ἀνδρὸς, ὅτε ἀνέβωσεν αἰσχυνθεῖσα, ὅτε ἔδοξε μαθεῖν [c], ἐν νόῳ ἔχουσα τίσασθαι [d] τὸν Κανδαύλεα. πάλαι γὰρ τοῖσι Λυδοῖσι, σχεδὸν δὲ καὶ παρὰ τοῖσι ἄλλοισι βαρβάροισι, καὶ ἄνδρα ὀφθῆναι γυμνὸν, ἐς αἰσχύλον [e] μεγάλην φέρει. Τότε μὲν δὴ ἄτως, ἀδέν δηλώσαντα, ἡσυχίην εἶχεν· ὡς δὲ ἡμέρη τάχιστα ἐγεγόνεε, τῶν οἰκετέων τοὺς μάλιστα ὤετο [f] πιστοὺς ἑωυτῇ ἐόντας, ἑτοίμους ποιησαμένη, ἐκάλεε τὸν Γύγεα. ὁ δὲ, ἀδέν δοκεόντων αὐτῷ τῶν πρηχθέντων ὀπίσαθε, ἦλθε καλεόμενος. ἐώθεε γὰρ καὶ πάροθεν, ὅκως ἡ βασίλεια καλέοι, φοιτᾶν. ὡς δὲ ὁ Γύγης ἀπίκετο, ἔλεγε ἡ γυνή ,,τάδε· Νῦν τοι δυοῖν ὁδοῖν παρεχομένων, Γύγη, ,,δίδωμι αἵρεσιν, ὁκοτέρην βούλεαι τραπέσθαι. ,,ἢ γὰρ Κανδαύλεα ἀποκτείνας, ἐμέ τε καὶ τὴν ,,βασιληίην ἕξεις τὴν Λυδῶν, ἢ αὐτόν σε αὐ-,,τίκα ὧδε ἀποθνήσκειν δεῖ· ὡς ἂν μὴ πάν-,,τα πειθόμενος Κανδαύλῃ, ἴδῃς τὰ ,,μή σε δεῖ. ἀλλ' ἦτοι κεῖνόν γε τὸν ταῦτα βου-,,λεύσαντα δεῖ [h] ἀπόλλυσθαι, ἢ σὲ τὸν ἐμὲ γυ-,,μνὴν ἠνδρωμένον, καὶ ποιήσαντα ἃ νομίζο-,,μενα. ὁ δὲ Γύγης τέως μὲν ἀπεθώμαζε [i] τὰ λεγόμενα· μετὰ δὲ, ἱκέτευε μή μιν ἀναγκαίην ἐνδεῖν διαιρεῖναι τοιαύτην αἵρεσιν. ἔκων δὲ οὐκ ἔπειθεν, ἀλλ' ὥρα [k] ἀναγκαίην ἀληθέως προκειμένην, ἢ τὸν δεσπότεα ἀπολλυῶν [l], ἢ αὐτὸν ὑπ' ἄλλων ἀπόλλυσθαι, αἱρέετο αὐτὸς περιεῖναι. ἐπειρώτα [m] δὴ λέγων τάδε, Ἐπεί με ,,ἀναγκάζεις δεσπότεα τὸν ἐμὸν κλεινὸν, σὸν ,,ἐθέλοντα, φέρε ἀκούσω τέῳ καὶ τρόπῳ ἐπι-χειρήσωμεν αὐτῷ. ἡ δὲ ὑπολαβοῦσα ἔφη, Ἐκ ,,θεν μὲν αὐτοῦ χωρέειν ἡ ὁρμὴ ἔσται, ὁθεν περ καὶ ,,ἐκεῖνος ἐμὲ ἐπεδέξατο γυμνήν· ὑπνωμέ-,,νῳ δὲ ἡ ἐπιχείρησις ἔσται. Ὡς δὲ ἤρτυσαν τὴν ἐπιβουλὴν, νυκτὸς γινομένης, (οὐ γὰρ ἐμελλέ-το [n] ὁ Γύγης, οὐδέ οἱ ἦν ἀπαλλαγὴ ἐδεμίη, ἀλλὰ ἔδει ἢ αὐτὸν ἀπολωλέναι, ἢ Κανδαύλεα) ἤιπετο ἐς τὸν θάλαμον τῇ γυναικί. καί μιν ἐκείνη, ἐγχειρίδιον δόσα, κατακρύπτει ὑπὸ τὴν αὐτὴν θύρην. καὶ μετὰ ταῦτα, ἀναπαυομένου Κανδαύλεω, ὑπαδύς τε καὶ ἀποκτείνας αὐτὸν, ἔσχε καὶ τὴν γυναῖκα καὶ τὴν βασιληίην Γύγης· τοῦ καὶ Ἀρχίλοχος ὁ Πάριος, κατὰ

a ἐθηεῖτο. b ὁρᾷ. c μαθόν. d τίσασθαι. e γυμνὸν, αἰσχύλον. f μάλιστα ἐώρα. g ὅτως ἀποθνήσκοι. h βουλευσάμενον δεῖ. i ἀπεθαύμαζε. k ἀλλ' ὥρα. l ἀποκτείνας. m ἐπηρώτα. n ἔμελλεν.

κατὰ τ αὐτὸν χρόνον γλυπόμενον, ἐν ἰάμβῳ τριμέτρῳ ἐπεμνήσθη. Ἔσχε ὴ τὴν βασιληίην, καὶ ἀκαχωμένη ἐκ ἔ ἐν Δελφοῖσι χρησηρίῳ. ὡς γὰρ δὴ οἱ Λυδοὶ δεινὸν ἐποιεῦντο τὸ Κανδαύλεω πάθος, καὶ ἐν ὅπλοισι ἦσαν [a], συνέβησαν ἐς τωὐτὸ οἱ τε ἔ Γύγεω στασιῶται [b] καὶ οἱ λοιποὶ Λυδοί, ἢν μὲν τὸ [c] χρηστήριον ἀνέλῃ μιν βασιλέα εἶναι Λυδῶν [d], τόνδε βασιλεύειν· ἢν ὴ μὴ, ἀποδοῦναι ὀπίσω ἐς Ἡρακλείδας τὴν ἀρχήν. ἀνεῖλέ τε δὴ τὸ χρηστήριον, καὶ ἐβασίλευσεν ὧτος Γύγης. τοσόνδε μέντοι εἶπεν ἡ Πυθίη, ὡς Ἡρακλείδῃσι τίσις ἥξει ἐς τ πέμπτον ἀπόγονον Γύγεω. τοῦτο ἔ ἔπος Λυδοί τε καὶ οἱ βασιλέες αὐτῶν λόγον οὐδένα ἐποιεῦντο, πρὶν δὴ ἐπετελέωτο. Τὴν μὲν δὴ τυραννίδα ὧτος ἔσχον οἱ Μερμνάδαι, τοῦς Ἡρακλείδας ἀπελόμενοι. Γύγης ὴ τυραννεύσας ἀπέπεμψεν ἀναθήματα ἐς Δελφούς σφι ὀλίγα· ἀλλ' ὅσα μὲν ἀργύρου ἀναθήματά ἐστι οἱ παλεῖσι ἐν Δελφοῖσι· πάρεξ ὴ ἔ ἀργύρου, χρυσὸν ἄπλετον ἀνέθηκεν, ἄλλον τε, καὶ ἔ μάλιστα μνήμιόν ἄξιον ἔχειν ἐστὶ, κρητῆρές οἱ ἀριθμὸν ἓξ χρύσεοι ἀνακείαται. ἑστᾶσι ὴ ὧτοι ἐν τῷ Κορινθίων θησαυρῷ, σταθμὸν ἔχοντες τριήκοντα τάλαντα· ἀληθείῃ ὴ λόγῳ χρεωμένῳ, ἀ Κορινθίων ἔ δημόσιός [e] ἐστὶν ὁ θησαυρὸς, ἀλλὰ Κυψέλου ἔ Ἠετίωνος. ὧτος ὴ ὁ [f] Γύγης, πρῶτος βαρβάρων τ ἡμεῖς ἴδμεν, ἐς Δελφοὺς ἀνέθηκεν ἀναθήματα, μετὰ Μίδεω τ Γορδίεω, Φρυγίης [g] βασιλῆα. ἀνέθηκε γὰρ δὴ καὶ Μίδης τ βασιληίον θρόνον, ἐς τ προκατίζων ἐδίκαζεν, ἐόντα ἀξιοθέητον. κεῖται ὴ ὁ θρόνος ὅπερ ὅπου οἱ ἔ Γύγεω κρητῆρες. ὁ ὴ χρυσὸς ὅτος καὶ ὁ ἄργυρος τ ὁ Γύγης ἀνέθηκεν, ὑπὸ Δελφῶν καλέεται Γυγάδας ὀπὶ ἔ ἀναθέντος ἐπωνυμίῃ [h]. ἐσέβαλε μέν νυν στρατιὴν καὶ ὅτος [i], ἐπεί τε ἦρξεν, ἔς τε Μίλητον καὶ ἐς Σμύρνην, καὶ Κολοφῶνος τὸ ἄστυ εἶλεν. ἀλλ' ὐδὲν γὰρ μέγα ἔργον ἀπ' αὐτοῦ ἄλλο ἐγένετο, βασιλεύσαντος δυῶν δέοντα πεντηκοντέτεα [k] ἔπεα. τοῦτον μὲν παρήσομεν, τοσαῦτα ὀπιμνησθέντες. Ἄρδυος ὴ τοῦ Γύγεω μετὰ Γύγεω βασιλεύσαντος μνήμιον ποιήσομαι. ὅτος ὴ Πριηνέας τε εἶλεν, ἐς Μίλητόν τε ἐσέβαλεν. ὀπὶ τούτου τε τυραννεύοντος Σαρδίων, Κιμμέριοι ἐξ ἠθέων ὑπὸ Σκυθέων τ Νομάδων ἐξαναστάντες, ἀπίκοντο ἐς τὴν Ἀσίην, καὶ Σάρδις πλὴν τ ἀκροπόλιος εἷλον. Ἄρδυος ὴ βασιλεύσαντος ἐνὸς δέοντα πεντήκοντα ἔτεα, ἐξεδέξατο Σαδυάττης ὁ Ἄρδυος, καὶ ἐβασίλευσε ἔτεα δυώδεκα· Σα-

pus fuit, in jambo trimetro meminit. Obtinuit autem regnum Gyges & in eo 13
fuit confirmatus ab Delphico oraculo. nam quum Lydi indigno animo ferrent Candaulis casum, atque in armis essent, convenit inter hos ac factionem Gygianam, ut, si oraculum respondisset hunc esse regem Lydorum, ipse regnaret: sin minus, principatum Heraclidis restitueret. Accepto igitur oraculo Gyges ita regnavit. Attamen tantum dixit Pythia, Heraclidis ultionem in abnepotem Gygis esse venturam. quod vaticinium neque Lydi neque ipsorum reges ullius momenti fecerunt, priusquam exitu comprobatum est. Hunc in modum obtinuere tyran- 14
nidem Mermnadae, fraudatis ea Heraclidis. Gyges, tyrannidem nactus, Delphos donaria misit non pauca; sed quamplurima ex argento donata sunt ab illo Delphis. Et præter argentum, immensam vim auri dedicavit: posuitque cum alia, tum vero, quod præcipue mentione dignum est, crateras aureos, numero sex, pondo triginta talentorum: qui in Corinthiorum thesauro collocati sunt. licet is thesaurus, si vera loquar, non Corinthiorum publici sit, sed Cypseli Eetionis filii. Hic vero Gyges, barbarorum quos ipsi novimus primus, munera apud Delphos posuit, secundum Midam Gordii filium, Phrygiæ regem. Nam & Midas dedicavit regiam sellam, in qua præsidens jus dicebat, spectatu dignam: sella autem ista eodem, quo Gygæ crateres, loco posita. Auri sane ille & argenti, quod Gyges posuit, cumulus vocitatur à Delphis Gygadas, cognomine ejus qui donavit. Et hic igitur postquam imperio potitus est, arma intulit Mileto & Smyrnæ, urbemque Colophonem cepit. Nec aliud ullum magnum facinus ab eo gestum est, quum duodequadraginta annos regnaverit. Hunc quidem nos, his duntaxat de eo memoratis, missum faciemus. ARDYIS au- 15
tem ejus filii faciam mentionem, qui post Gygem regnavit. Hic Prienenses expugnavit, & Miletum invasit: quo Sardium tyrannidem obtinente, Cimmerii à Scythis Nomadibus ejecti è sedibus, in Asiam transierunt, Sardisque præter arcem ceperunt. Quum 16
autem undequinquaginta regnasset annos, successit SADYATTES Ardyis filius, regnavitque annis duodecim. Sa-

δυάττεω

a ἔτοιμοι ἦσαν. b στασιῶται. c μὲν δὴ τὸ. d εἶναι τ Λυδῶν. e δῆμιος. f ὅτος δὲ ὁ. g τ Φρυγίης. h ἐπωνυμίῃ. i καὶ ὅτος στρατιὴν. k πεντεκοντέτεα.

dyattæ ſucceſſit ALYATTES, qui & cum Cyaxare Deiocis nepote bellavit ac Medis, & Cimmerios exegit ex Aſia, Smyrnam etiam à Colophone conditam cepit, & Clazomenas invaſit. Unde non prout volebat diſceſſit, ſed vehementer offendens. Alia quoque opera, dum regnum tenuit, digniſſima me-
17 moratu edidit, quæ hæc ſunt. Bello quod geſſit cum Mileſiis à patre traditum, hac ratione Miletum illuc progreſſus obſidebat: Dum fruges in regione erant copioſæ, tunc exercitum immittebat, faciens expeditionem ad cantum fiſtularum, fidiumque, ac tibiæ tam muliebris quam virilis. Quumque in agrum Mileſium pervenerat, non ædificia quæ in agris erant, diruere, non incendere, non fores effringere, ſed incolumes eſſe paſſim ſinere: arboribus modo fructibuſque regionis pervaſtatis, retro ſe recipiebat. Nam Mileſii mare obtinebant, ut opus non eſſet exercitui illic conſidere. Ædificia autem Lydus non evertebat idcirco, ut & Mileſii poſſent inde progreſſi humum ſerere colereque: & quum hoc illi feciſſent, ipſe invadens haberet aliquid quod popula-
18 retur. Hæc faciens, undecim bellavit annis: per quos duo ingentia vulnera accepere Mileſii: unum, in Limeneio (quod eſt ipſorum regionis) pugna commiſſa, alterum in campo Mæandri. Horum undecim annorum ſex adhuc apud Lydos regnabat Sadyattes Ardyis filius, qui cum exercitu terram Mileſiam tunc invaſit, & idem bellum conflavit: quinque reliquis ejus filius Alyattes, bellum quod à patre acceperat, ut à me ſuperius commemoratum eſt, intentius adminiſtravit: in quo bello Mileſios nulli Ionum ſublevaverunt, præter Chios ſolos; reddentes ita vicem quòd antea Mileſii Chiis bello contra Erythræos au-
19 xilia tuliſſent. Duodecimo autem anno incenſis ab exercitu ſegetibus, hoc rei fieri contigit: Segetes ut celerrime conceperunt ignem valido urgente vento, is corripuit Minervæ templum, cognomine Aſſeſiæ, quo incendio id deflagravit. Neque ullius momenti ea res tunc habita eſt: ſed quum poſt exercitus reditum Sardes Alyattes decubuiſſet, diuturniuſque ægrotaret, Delphos miſit deum de valetudine ſciſcitaturos, ſive alieno ſive ſuopte conſilio ad mittendum

δυάττεω ᾗ, Ἀλυάττης. ἔτ῾ ᾗ Κυαξάρῃ τε τῷ Δηϊόκεω ἀπογόνῳ ἐπολέμησε, καὶ Μήδοισι· Κιμμερίους τε ἐκ τῆς Ἀσίης ἐξήλασε· Σμύρνην τε τὴν ἀπὸ Κολοφῶν῾ [a] κλυσθεῖσαν εἷλεν, ἐς Κλαζομενάς τε ἐσέβαλεν. ἀπὸ μέν νυν τούτων οὐκ ὡς ἤθελεν ἀπήλλαξεν, ἀλλὰ πρηγματίαις μεγάλως. ἄλλα ᾗ ἔργα ἀπεδέξατο ἐὼν ἐν τῇ ἀρχῇ ἀξιαπηγητότατα τάδε· Ἐπολέμησε Μιλησίοισι, παραδεξάμεν῾ τὸ πόλεμον παρὰ τοῦ πατρός. ἐπελαυνῶν γὰρ ἐπολιόρκεε [b] τὴν Μίλητον τρόπῳ τοιῷδε· ὁκόταν μὲν εἴη ἐν τῇ γῇ καρπὸς ἀδρὸς, τηνικαῦτα ἐσέβαλλε τὴν στρατιήν. ἐστρατοῦτο ᾗ ὑπὸ συρίγγων τε καὶ πηκτίδων, καὶ αὐλῶν γυναικείων τε καὶ ἀνδρείων. ὡς ᾗ ἐς τὴν Μιλησίην ἀπίκοιτο, οἰκήματα μὲν τὰ ἐπὶ τῆς ἀρούρης ὅτε κατέβαλλε, ὅτε ἐνεπίμπρη, ὅτε θύρας ἀπέστεα [c], ἔα ᾗ κατὰ χώρην ἑστάναι [d]· ὁ ᾗ τά τε δένδρεα καὶ τὸν καρπὸν τῆς ἐν τῇ γῇ ὁκόσα ἀμφιθείρειεν, ἀπαλλάσσετο ὀπίσω. τὸ γὰρ θαλάσσης οἱ Μιλήσιοι ἐπεκράτεον, ὥς τι ἐπ᾽ ἔδρης μὴ εἶναι ἔργον τῇ στρατιῇ. τὰς ᾗ οἰκίας ὃ κατέβαλλεν ὁ Λυδὸς, τῶνδε εἵνεκα, ὅκως ἔχοιεν ἐνθεῦτεν ὁρμώμενοι [e] τὴν γῆν ἀπείρειν τε καὶ ἐργάζεσθαι οἱ Μιλήσιοι, αὐτὸς ᾗ, ἐκείνων ἐργαζομένων, ἔχοι τι καὶ σίνεσθαι ἐσβάλλων. Ταῦτα ποιέων, ἐπολέμεε ἔτεα ἑνδεκα· ἐν τοῖσι πρώματα μεγάλα διφάσια Μιλησίων ἐγίνετο, ἔν τε ἐν Λιμενηίῳ [f] χώρης τῆς σφετέρης μαχεσαμένων, καὶ ἐν Μαιάνδρου πεδίῳ. τὰ μέν νυν ἓξ ἔτεα τῶν ἑνδεκα Σαδυάττης ὁ Ἄρδυος ἐπὶ Λυδῶν ἦρχε, ὁ καὶ ἐσβαλὼν τηνικαῦτα ἐς τὴν Μιλησίην τὴν στρατιήν· (Σαδυάττης ἔτ῾ γὰρ [g] καὶ ὁ τὸν πόλεμον ἦν συνάψας) τὰ ᾗ πέντε τῶν ἐτέων τὰ ἑπόμενα τοῖσιν ἐξ Ἀλυάττης ὁ Σαδυάττεω ἐπολέμεε, ὃς παραδεξάμεν῾ (ὡς καὶ πρότερόν μοι δεδήλωται) παρὰ τοῦ πατρὸς τὸν πόλεμον, προσετίχε ἐντεταμένως. τοῖσι ᾗ Μιλησίοισι ἐδαμοὶ Ἰώνων τὸν πόλεμον τοῦτον συνεπελάφρυνον, ὅτι μὴ Χῖοι μοῦνοι. ἔστοι ᾗ τὸ ὅμοιον ἀνταποδιδόντες ἐπεμώρεον· καὶ γὰρ δὴ πρότερον οἱ Μιλήσιοι τοῖσι Χίοισι τὸν περὶ Ἐρυθραίους πόλεμον συνδιήνεικαν. Τῷ ᾗ δυωδεκάτῳ ἔτεϊ λήϊα ἐμπρησαμένης ἐκ τῆς στρατιῆς, συνωλυείχθη τὸ τοιόνδε ῥηΐδιον πρῆγμα· ὡς ἄφθη τάχιστα τὸ λήϊον ἀνέμῳ βιωμενον, ἅψας νηὸν Ἀθηναίης, ἐπίκλησιν Ἀσσησίης. ἀφθεὶς ᾗ ὁ νηὸς κατεκαύθη· καὶ τοσαῦτα μὲν λόγῳ ἐδόθη ἐγκύρσαι, μετὰ ᾗ, τῆς στρατιῆς ἀπικομένης ἐς Σάρδις, ἐνόσησεν ὁ Ἀλυάττης. μακροτάτης δέ οἱ γινομένης τῆς νούσου, πέμπει ἐς Δελφοὺς θεοπρόπους, εἴτε δὴ συμβουλεύσαντος τεῦ, εἴτε

a ὑπὸ Κολοφῶν῾. b ἐπολιόρκεε. c καθίεσαν. d ἱεσθαι. e ὁρμεώμενοι. f ἔν τε Λιμενηίῳ. g γὰρ ἔτ῾.

ἔτι καὶ αὐτῷ ἔδοξε πέμψασα [a] τὸ θεὸν ἐπείρεσθαι τὸ νόσου. τοῖσι δὴ ἡ Πυθίη ἀπικομένοισι ἐς Δελφοὺς οὐκ ἔφη χρήσειν, πρὶν ἢ τὸν νηὸν τὸν Ἀθηναίης ἀνορθώσωσι [b], τὸν ἐνέπρησαν χώρης τῆς Μιλησίης ἐν Ἀσησῷ. Δελφῶν οἶδα ἐγὼ ἥτω ἀκούσας γνόντας· Μιλήσιοι δὲ τάδε προσετίθεσι τούτοισι, Περίανδρον τὸν Κυψέλου, ἐόντα Θεσπρωτίῳ τῷ τότε Μιλήτου τυραννεύοντι ξεῖνον ἐς τὰ μάλιστα, πυθόμενον τὸ χρηστήριον τὸ τῷ Ἀλυάττῃ γενόμενον, πέμψαντα ἄγγελον κατάπλειν, ὅκως ἂν τι προειδὼς πρὸς τὸ παρεὸν [c] βουλεύηται. Μιλήσιοι μὲν νυν ἥτω λέγουσι γνόντες. Ἀλυάττης δέ, ὡς οἱ ταῦτα ἐξηγγέλθη, αὐτίκα ἔπεμπε κήρυκα [d] ἐς Μίλητον, βουλόμενος συνθέσθαι Θρασυβούλῳ τε καὶ Μιλησίοισι χρόνον ὅσον ἂν τὸν νηὸν οἰκοδομῇ. ὁ μὲν δὴ ἀπέστελλε ἐς τὴν Μίλητον [e]· Θρασύβουλος δὲ συνοφέως προπεπυσμένος [e] πάντα λόγον, καὶ εἰδὼς τὰ Ἀλυάττης μέλλοι [f] ποιήσειν, μηχανᾶται τοιάδε [g]· ὅσος [e] ἦν ἐν τῷ ἄστεϊ σῖτος [e] καὶ ἐωϋτοῦ καὶ ἰδιωτικὸς, τοῦτον πάντα συγκομίσας [h] ἐς τὴν ἀγορὴν, προεῖπε Μιλησίοισι, ἐπεὰν αὐτὸς σημήνῃ, τότε πίνειν τε πάντας καὶ κώμῳ χρῆσθαι ἐς ἀλλήλους. Ταῦτα δὲ ἐποίεέ τε καὶ προηγόρευε Θρασύβουλος, τῶνδε εἵνεκεν [i], ὅκως ἂν δὴ ὁ κήρυξ ὁ Σαρδιηνὸς [k], ἰδὼν τε σωρὸν μέγαν σίτου κεχυμένον, καὶ τοὺς ἀνθρώπους ἐν δυπαδείῃσι ἐόντας, ἀγγείλῃ Ἀλυάττῃ. τὰ δὴ καὶ ἐγένετο. ὡς γὰρ δὴ ἰδών τε ἐκεῖνα ὁ κήρυξ, καὶ εἰπὰς [l] πρὸς Θρασύβουλον τὰς ἐντολὰς ἧς Λυδὸς, ἀπῆλθεν ἐς τοὺς Σάρδις, ὡς ἐγὼ πυνθάνομαι, δι' ὧδε ἄλλο ἐγένετο ἢ διαλλαγή. ἐλπίζων γὰρ ὁ Ἀλυάττης σιτοδείην τε εἶναι ἰσχυρὴν ἐν τῇ Μιλήτῳ, καὶ τὸν λεὼν πεινῶντας ἐς τὸ ἔσχατον κακοῦ, ἦκουε τὸν κήρυκα νοσησαντα ἐκ τῆς Μιλήτου τοὺς ἐναντίους λόγους ἢ ὡς αὐτὸς κατεδόκεε. μετὰ δὲ, ἤ τε διαλλαγή σφι ἐγένετο, ἐπ' ᾧ τε ξείνους ἀλλήλοισι εἶναι καὶ ξυμμάχους· καὶ δύο τε ἀντὶ ἑνὸς νηοὺς τῇ Ἀθηναίῃ ᾠκοδόμησεν ὁ Ἀλυάττης ἐν τῇ Ἀσησῷ, αὐτός τε ἐκ τῆς νόσου ἀνέστη. καὶ τὰ μὲν κατὰ τὸν πρὸς Μιλησίους τε καὶ Θρασύβουλον πόλεμον Ἀλυάττῃ ὧδε ἔσχε. Περίανδρος δὲ οὗτος Κυψέλου παῖς, ἔστω ὁ τῷ Θρασυβούλῳ τὸ χρηστήριον μηνύσας· ἐτυράννευε δὲ ὁ Περίανδρος Κορίνθου, τῷ δὴ λέγουσι Κορίνθιοι (ὁμολογέουσι δέ σφι Λέσβιοι) ἐν τῷ βίῳ θῶυμα μέγιστον παρασχεῖν. Ἀρίονα τὸν Μηθυμναῖον ἐπὶ δελφῖνος ἐξενειχθέντα ἐπὶ Ταίναρον,

dum inductus. Nunciis autem, quum Delphos perveniſſent, ſe reddituram reſponſum Pythia negavit, priuſquam templum Minervæ reparaſſent, quod in terra Mileſiorum apud Aſſeſum concremaſſent. Ita actum eſſe ego ex Delphis audiendo novi: ſed Mileſii his illa addunt, Periandrum, Cypſeli filium, quum audiſſet oraculum Alyatti redditum, miſſo nuncio indicaviſſe Thraſybulo, tunc Mileſiorum tyranno (cujus arctiſſimo utebatur hoſpitio) admonentem ut aliquid proſpiciendo ſibi conſuleret in præſens. Mileſii quidem ita id geſtum memorant. Alyattes autem, ubi hæc ipſi nunciata ſunt, confeſtim caduceatorem Miletum mittit, ad ineundas cum Thraſybulo & Mileſiis pactiones tantiſperdum templum ædificaret. Et hic quidem navigando Miletum venit. Thraſybulus vero quum omnem ſermonem ante prædidiciſſet, noſſetque quænam Alyattes facere ſtatuiſſet, hujuſcemodi rem machinatur. Quod frumenti in urbe erat vel ſuum ipſius vel privatorum, id omne in forum congerit: præcipitque Mileſiis, ut quum ipſe ſignum dediſſet, cuncti potarent, & inter ſe comeſſationibus uterentur. Hæc Thraſybulus ea gratia fecit præcepitque, ut caduceator Sardianus cernens ingentem frumenti acervum effuſum, & homines oblectationibus vacantes, renunciaret Alyattæ. Quod & contigit. nam ut illa conſpexit caduceator, Thraſybuloque Lydi mandata expoſuit, reverſus eſt Sardes: & (ut ego audio) ob nihil aliud inter eos pacificatum eſt. Sperans enim Alyattes vehementem penuriam frumenti Mileti eſſe, & populum ad extremum uſque malorum deveniſſe, ex reverſo illinc caduceatore audiebat contraria atque ipſe fuerat opinatus. Poſt hæc inter eos ita conventum eſt, ut mutuo hoſpites eſſent ac ſocii; proque uno duo delubra apud Aſſeſum Minervæ ædificavit Alyattes, etiam ipſe ex morbo convaluit. Et quæ ad bellum quidem Alyattis cum Mileſiis atque Thraſybulo pertinent, ita habuere. Periander autem Cypſeli filius, fuit is qui Thraſybulo indicavit oracullum, Corinthi tyrannus: cui maximum miraculum fuiſſe oblatum populares ſui prædicant, & his Lesbii aſſentiuntur. Arionem Methymnæum delphino inſidentem ad Tænaron

a πέμψασα. b ἀνορθώσωσι. c παρεὸν. d κήρυκα. e συνοφέως προπεπυσμένος. f μέλλοι. g τοιόνδε. h ἐπισυναγαγὼν. i εἵνεκα. k Σαρδιηνὸς. l εἰπὼν.

naron fuisse evectum, qui erat citharœdorum sui sæculi nulli secundus: quique primus hominum quos novimus, & fecit & nominavit & docuit Corinthi
24 dithyrambum. Hunc Arionem ferunt, quum permultum temporis trivisset apud Periandrum, concupisse in Italiam Siciliamque navigare: retroque, parta ingenti pecunia, voluisse Corinthum reverti: &, quum profecturus Tarento esset, quia nullis magis quam Corinthiis fidebat, navigium virorum Corinthiorum conduxisse. Quum igitur altum tenerent, istos Arioni insidiatos, ut eo exturbato, pecunia potirentur. Hoc illum intelligentem, oravisse oblata eis pecunia, mortem deprecatum. Non persuadenti nautas mandavisse, ut aut sibi manus inferret, quo sic sepulturam in terra nanciscereturⁿ, aut illico in mare desiliret. Arionem ad hanc difficultatem redactum, obsecrasse, ut quandoquidem ipsis ita placitum esset, paterentur se omni suo ornatu sumpto, stantem super foros, cantare: & quum cantasset, pollicebatur se sibi manus illaturum. Istos igitur (invaserat enim eos libido audiendi præstantissimum inter homines modulatorem) è puppe in mediam navem concessisse. Illum, induto omni ornatu, ac sumpta cithara stantem super foros, peregisse carmen quod dicitur orthium: eoque decantato, sese, ut erat cum omni isto ornatu, in mare iecisse. Et hos quidem cursum tenuisse Corinthum: illum vero aiunt à delphino exceptum, Tænaron fuisse evectum: & quum è delphino descendisset, Corinthum eodem habitu perrexisse: & ubi pervenit, quicquid contigerat enarrasse. Periandrum autem, quia non crederet, tenuisse hominem in custodia, nequò prodiret: ceterum curam intendisse in nautas. Eos accitos, ubi adfuerunt, percontatum siquid de Arione memorarent: & referentibus illum sospitem circa Italiam agere, fortunatumque Tarenti se reliquisse, Arionem apparuisse eodem quo desiluisset habitu: istos terrefactos, non potuisse amplius convictos inficiari. Hæc Corinthii ac Lesbii aiunt: extatque apud Tænaron non magnum Arionis ex ære donarium,
25 homo super delphinum vehens. Porro Alyattes Lydus, confecto cum Milesiis bello, postea, quum septem & quinquaginta

ναρον, ἐόντα κιθαρῳδὸν τ τότε ἐόντων ἀδενὸς δεύτερον, καὶ διθυραμβον, πρῶτον ἀνθρώπων τ ἡμεῖς ἴδμεν, ποιήσαντά τε καὶ ὀνομάσαντα καὶ διδάξαντα ἐν Κορίνθῳ. Τοῦτον τ Ἀρίονα λέγουσι, τ πολλὸν δ χρόνον διατρίβοντα παρὰ Περιάνδρῳ, ἐπιθυμῆσαι πλῶσαι ἐς Ἰταλίην τε καὶ Σικελίην· ἐργασάμενον δὲ χρήματα μεγάλα, θελῆσαι ὀπίσω ἐς Κόρινθον ἀπικέσθαι. ὁρμᾶσθαι μέν νυν ἐκ Τάραντος, πιστεύοντα δὲ ἀδαμοῖσι μᾶλλον ἢ Κορινθίοισι, μισθώσασθαι πλοῖον ἀνδρῶν Κορινθίων. τοὺς δὲ ἐν τῷ πελάγεϊ ἐπιβουλεύειν, τ Ἀρίονα ἐκβαλόντας, ἔχειν τὰ χρήματα. τ δὲ, συνέντα τοῦτο, λίσεσθαι, χρήματα μὲν παρίεντά σφι, ψυχὴν δὲ δεόμενον. ἔκων δὲ πείθειν αὐτὸν τούτοις, ἀλλὰ κελεύειν τοὺς παρόντας ἢ αὐτὸν διαχρᾶσθαί μιν, ὡς ἂν ταφῆς ἐν γῇ τύχῃ, ἢ ἐκπηδᾶν ἐς τὸ θάλασσαν τὸ ταχίστου. ἀπειλημένον δὲ τ Ἀρίονα ἐς ἀπορίην, δεήσασθαι, ἐπιδόντα σφι ἔτω δοκέοι, παρελθεῖν αὐτὸν ἐν τῇ σκηνῇ πᾶσαν στάντα ἐν τοῖσι ἑωυτοῦ ἐσθήμασι [a], ἀείσαντα. ἀείσας δὲ, ἐπαρθέντα ἑωυτὸν κατερρῖψαι. καὶ τοῖσι ἐπελθεῖν μὲν ἡδονὴν, εἰ μέλλοιεν ἀκέσεσθαι δ ἀρίστου ἀνθρώπων ἀοιδοῦ, ἀναχωρῆσαι ἐκ τ πρύμνης ἐς μέσον νέα. τ δὲ, ἐνδύντα τε πᾶσαν τὴν σκηνὴν, καὶ λαβόντα τὸν κιθάρην, στάντα ἐν τοῖσι ἑωυτοῦ ἐσθήμασι [b], διεξελθεῖν νόμον τ ὄρθιον. τελευτῶντος δὲ νόμου, ῥίψαί μιν ἐς τὸν θάλασσαν ἑωυτὸν, ὡς εἶχε, σὺν τῇ σκηνῇ πάσῃ. καὶ τοὺς μὲν ἀποπλέειν ἐς Κόρινθον [c]· τ δὲ, δελφῖνα λέγουσι ὑποδέξασθαι, ἐξενεῖκαι δὲ Ταίναρον [d]. ἀποβάντα δὲ αὐτὸν χωρέειν ἐς Κόρινθον σὺν τῇ σκηνῇ. καὶ ἀπικόμενον ἀπηγέεσθαι πᾶν τὸ γεγονός. Περίανδρον δὲ ὑπὸ ἀπιστίης Ἀρίονα μὲν ἐν φυλακῇ ἔχειν, ἀδαμῆ μελέτην, ἀναχῶς δὲ ἔχειν τ πρόσω· ὡς δὲ ἄρα παρεῖναι αὐτοὺς κληθέντας, ἱστορέεσθαι εἴ τι λέγοιεν περὶ Ἀρίονος. Φαμένων δὲ ἐκείνων ὡς εἴη τε σῶς περὶ Ἰταλίην [c], καί μιν εὖ πρήσσοντα λίποιεν ἐν Τάραντι, ἐπιφανῆναί σφι τ Ἀρίονα, ὡσπερ ἔχων ἐξεπήδησε· καὶ τοὺς, ἐκπλαγέντας, ὡς ἔχειν ἔτι ἐλεγχομένους ἐρέεσθαι. ταῦτα μέν νυν Κορίνθιοι τε καὶ Λέσβιοι λέγουσι. καὶ Ἀρίονός ἐστι ἀνάθημα χάλκεον ἐὸν μέγα ἐπὶ Ταινάρῳ, ἐπὶ Δελφῖνος ἐπέων ἄνθρωπος. Ἀλυάττης δὲ ὁ Λυδὸς τ πρὸς Μιλησίους πόλεμον διενείκας, μετέπιπτε τελευτῇ, βασιλεύσας ἔτεα ἑπτὰ καὶ πεντήκοντα. ἀνέθηκε δὲ, ἐκφυ-

a ἰδαλίοισι. b ἰδαλίοισι. c ἐς τὸν Κόρινθον. d ἐς Ταίναρον. e περὶ τὸν Ἰταλίην.

Crœsus succeſſor Græcos alioſque ad Halyn uſque domat, abſtinens ab inſulanis.

γὼν τὴν νοῦσον, δεύτερος ἔστω τῆς οἰκίης ταύτης, ἐς Δελφοὺς κρητῆρά τε ἀργύρεον μέγαν, καὶ ὑποκρητηρίδιον σιδήρεον κολλητὸν, θηητὸν ἄξιον ἀπὸ πάντων τῶν ἐν Δελφοῖσι ἀναθημάτων· Γλαύκου τοῦ Χίου ποίημα, ὃς μοῦνος δὴ πάντων ἀνθρώπων σιδήρου κόλλησιν ἐξεῦρε. Τελευτήσαντος δὲ Ἀλυάττεω, ἐξεδέξατο τὴν βασιληίην Κροῖσος ὁ Ἀλυάττεω, ἐτέων ἐὼν ἡλικίην πέντε καὶ τριήκοντα· ὃς δὴ Ἑλλήνων πρώτοισι ἐπεβήκατο Ἐφεσίοισι. ἔνθα δὴ οἱ Ἐφέσιοι πολιορκεόμενοι ὑπ' αὐτοῦ, ἀνέθεσαν τὴν πόλιν τῇ Ἀρτέμιδι, ἐξάψαντες ἐκ τοῦ νηοῦ σχοινίον ἐς τὸ τεῖχος. ἔστι δὲ μεταξὺ τοῦ τε παλαιῆς [a] πόλιος, ἣ τότε ἐπολιορκέετο, καὶ τοῦ νηοῦ, ἑπτὰ σταδίοι. πρώτοισι μὲν δὴ τούτοισι ἐπεχείρησε ὁ Κροῖσος· μετὰ δὲ, ἐν μέρεϊ ἑκάστοισι Ἰώνων τε καὶ Αἰολέων, ἄλλοισι ἄλλας αἰτίας ἐπιφέρων, τοὺς μὲν ἐδυνάστο μέζονας πρηγμάτων ἐποιέετο, μείζονα ἐπαιτιώμενος, τοῖσι δὲ αὐτῶν [b] καὶ φαύλα ἐπιφέρων. Ὡς δὲ ἄρα οἱ ἐν τῇ Ἀσίῃ Ἕλληνες κατεστράφατο ἐς φόρου ἀπαγωγήν, τὸ ἐνθεῦτεν ἐπενόεε, νέας ποιησάμενος, ἐπιχειρέειν τοῖσι νησιώτῃσι. ἑτοίμων δέ οἱ πάντων ἑτοίμων ἐς τὸν ναυπηγίην, οἱ μὲν Βίαντα λέγουσι τὸν Πριηνέα ἀπικόμενον ἐς Σάρδις, οἱ δὲ Πιττακὸν τὸν Μιτυληναῖον, εἰρομένου Κροίσου [c] εἴτι ἔστι νεώτερον περὶ τὴν Ἑλλάδα, εἰπόντα τάδε, καταπαῦσαι τὴν ναυπηγίην, Ὦ βασιλεῦ, νησιώτας ἵππον συνωνέονται μυρίην, ἐς Σάρδις τε καὶ ἐπὶ σε ἐχοντες ἐν νῷ στρατεύεσθαι. Κροῖσον δὲ, ἐλπίσαντα λέγειν ἐκεῖνον ἀληθέα, εἰπεῖν, Αἲ γὰρ θεοὶ ποιήσειαν ἐπὶ νόον νησιώτῃσι, ἐλθεῖν ἐπὶ Λυδῶν παῖδας σὺν ἵπποισι. τὸν δὲ, ὑποδεξάμενον φάναι, Ὦ βασιλεῦ, εὐθυμέως μοι φαίνεαι εὔχεσθαι νησιώτας ἵππους λαβεῖν ἐν ἠπείρῳ ἐοικότα [d] ἐλπίζων· νησιώτας δὲ τί δοκέεις εὔχεσθαι ἄλλο ἢ ἐπεί τε τάχιστα ἐπύθοντό σε μέλλοντα ἐπὶ σφέας ναυπηγέεσθαι νέας, λαβεῖν ἀρώμενοι [e] Λυδοὺς ἐν θαλάσσῃ, ἵνα ὑπὲρ τοῦ ἐν τῇ ἠπείρῳ οἰκημένων Ἑλλήνων τίσωνταί σε, τοὺς σὺ δουλώσας ἔχεις; χάρτα τε ἡδῆναι Κροῖσον τῷ ἐπιλόγῳ· καί οἱ (πεφυκὼς γὰρ δόξαι λέγειν) πειθόμενον, παύσασθαι τῆς ναυπηγίης· καὶ ὧδε τοῖσι τοὺς νήσους οἰκημένοισι Ἴωσι ξεινίην συνεθήκατο. Χρόνου δὲ ἐπιγινομένου, καὶ καταστραμμένων σχεδὸν πάντων τῶν ἐντὸς Ἅλυος ποταμοῦ οἰκημένων· πλὴν γὰρ Κιλίκων καὶ Λυκίων, τοὺς ἄλλους πάντας ὑπ' ἑωυτῷ [f] εἶχε καταστρεψάμενος ὁ Κροῖσος. εἰσὶ δὲ οὗτοι,

ginta regnaſſet annos, vita exceſſit: qui ſecundus ex hac domo, quum è morbo convaluiſſet, apud Delphos dedicavit grandem ex argento craterem: itemque crateris receptaculum parvum, ex ferro, ferruminatum, ſpectatu dignum inter omnia quæ ſunt Delphis donaria: opus Glauci Chii, qui ſolus omnium hominum ferruminationem excogitavit. Defuncto Alyatte, ſucceſſit in regno filius ejus CROESUS, annos natus quinque & triginta: qui primis Græcorum Epheſiis bellum intulit. Unde Epheſii ab eo obſeſſi, urbem Dianæ dedicarunt, funem ex ejus æde ad murum alligato. Eſt autem inter veterem urbem quæ tunc obſidebatur, & templum, ſeptem ſtadiorum intervallum. Hos primos Crœſus aggreſſus eſt, deinde vero per vices ſingulos Ionum Æolenſiumque, aliis alias cauſſas inferens, ut in quoſque maximas reperire poterat, majora; in quoſdam etiam frivola cauſatus. Poſtea vero quam Græcos in Aſia ſubegit ad tributum pendendum, inde conſtituit ædificatis navibus aggredi inſulanos. Ad quas compingendas, quum omnia illi parata eſſent, dicunt alii Biantem Prienenſem, quum Sardes veniſſet, alii Pittacum Mitylenæum, interrogatum à Crœſo numquid apud Græciam novi eſſet: reſpondiſſe quod illum à facienda claſſe inhibuit. Inquit enim, Inſulani, ô rex, decem millia equitum conducunt, habentes in animo adverſus Sardes atque te militare. Et Crœſum vera loqui ratum, dixiſſe, Utinam dent dii hanc inſulanis mentem Lydos invadendi cum equis! Atque hunc excipientem dixiſſe, Videris mihi, ô rex, cupide vota facturus ut inſulanos in continente adipiſcaris equitantes, haud abſurda ſpe. Verum quid aliud inſulanos optare cenſes, ſimulac audierunt conſtituiſſe te adverſus ſe claſſem ædificare, quam precantes, ut nacti Lydos in mari intercipiant, teque pro Græcis in continente, quos tu in ſervitute contines, ulciſcantur? Hoc ſermone delectatum admodum Crœſum, atque inductum (eſt enim viſus ille perquam ſcite dixiſſe) ab fabricanda claſſe deſtitiſſe, atque ita cum Ionibus qui inſulas incolerent, hoſpitium contraxiſſe. Interiecto autem tempore, ſubactis ferme omnibus qui intra Halyn fluvium colunt. nam præter Cilices ac Lycios Crœſus ceteros omnes in ſuam poteſtatem

26

27

28

a ἡ παλαιῆς. b τῶν αὐτέων. c εἰρομένου τοῦ Κροίσου. d οἰκότα. e ἀρησάμενοι. f ὑπὸ ἑωυτῷ.

rem redegit, qui sunt, Lydi, Phryges, Mysi, Mariandyni, Chalybes, Paphlagones, Thraces, Thynique & Bithyni, Cares, Iones, Dorienses, Æolenses, 29 Pamphyli. His inquam subactis, & potentia Lydorum per Crœsum augescente, contulerunt se Sardes opibus florentes, tum ceteri omnes è Græcia sophistæ, qui ea tempestate erant, pro se quisque proficiscentes: tum etiam Solon, vir Atheniensis, qui quum leges iubentibus Athenienſibus tulisset, enavigando decem annos per caussam contemplandi fuit peregrinatus, ut ne quam legum quas condiderat abrogare cogeretur. Nam hoc Athenienses ipsi facere nequibant, maximo iureiurando adacti ad eas decem per annos servandas quas 30 ipsis Solon condidisset. Harum itaque legum ac contemplandi gratia Solon peregre profectus, in Ægyptum ad Amasim se contulit, & Sardes ad Crœsum. Eo quum perveniſſet, hospitaliter in regiam à Crœso exceptus est; tertioque aut quarto post die, iussu Crœsi, ministri circumduxerunt Solonem circa thesauros, omniaque quæ illic erant magna ac beata, ostentarunt. Eum porro contemplatum cuncta, & ut sibi opportunum fuerat intuitum, talibus percontatus est Crœsus, Hospes Athenienſis, quia multus ad nos rumor de te emanavit ob tuam sapientiam, & ob peregrinationem, quemadmodum studio sapientiæ deditus multam mundi partem videndi studio adieris: ideo mihi nunc cupido incessit sciscitandi ex te, ecquem jam vidisti omnium beatissimum. Sperans videlicet se inter homines beatissimum esse, ita sciscitabatur. Solon autem nihil admodum assentatus, sed ut res erat respondens, Ego vero (inquit) ô rex, vidi beatissimum Tellum Athenienſem. Quod dictum admiratus Crœsus instat interrogare, Qua re Tellum judicas esse beatissimum? Quia, inquit, Tello, republica bene instituta, filii fuerunt honesti & boni, & illis vidit singulis enatos liberos, hosque omnes superstites: & quum vita bene huic cederet, quantum in nobis est, obitus splendidissimus insuper obtigit. Siquidem prœlio quod Athenienses cum finitimis gessere apud Eleusinem, quum auxilio venisset, hostesque in fugam vertisset, pulcherrimam oppetiit mortem. Quem Athe-

οἵδε, Λυδοὶ, Φρύγες, Μυσοὶ, Μαριανδυνοὶ, Χάλυβες, Παφλαγόνες, Θρῆικες, οἱ Θυνοί τε καὶ Βιθυνοὶ, Κᾶρες, Ἴωνες, Δωριέες, Αἰολέες, Πάμφυλοι. Καταστραμμένων δὲ τούτων, καὶ προσεπικλωμένυ Κροίσυ Λυδοῖσι, ἀπικνέοντο ἐς Σάρδις ἀκμαζόντως πλούτῳ ἄλλοι τε οἱ πάντες ἐκ τῆς Ἑλλάδος σοφιστεὶ, οἳ τοῦτον τὸν χρόνον ἐτύγχανον ἐόντες, ὡς ἕκας ἕκαστος αὐτῶν [a] ἀπικνέοιτο· καὶ δὴ καὶ Σόλων, ἀνὴρ Ἀθηναῖος, ὃς Ἀθηναίοισι νόμυς κελεύσαςι ποιήσας, ἀπεδήμησε ἔτεα δέκα, κατὰ θεωρίης προφασιν ἐκπλώσας, ἵνα δὴ μή τινα [b] τῶν νόμων ἀναγκασθῇ λῦσαι τῶν ἔθετο. αὐτοὶ γὰρ οὐκ οἷοί τε ἦσαν αὐτὸ ποιῆσαι Ἀθηναῖοι· ὁρκίοισι γὰρ μεγάλοισι κατέχοντο, δέκα ἔτεα χρήσεσθαι νόμοισι τοὺς ἄν σφι Σόλων [c] θῆται. Αὐτῶν δὴ ὧν τούτων [d] καὶ τῆς θεωρίης ἐκδημήσας ὁ Σόλων εἵνεκεν [e], ἐς Αἴγυπτον ἀπίκετο πρὸς Ἄμασιν, καὶ δὴ καὶ ἐς Σάρδις πρὸς Κροῖσον. ἀπικόμενος δέ, ἐξενίζετο ἐν τοῖσι βασιληίοισι ὑπὸ Κροίσυ· μετὰ δὲ ἡμέρῃ τρίτῃ ἢ τετάρτῃ, κελεύσαντος Κροίσυ, τοὺς Σόλωνα θεράποντες περιῆγον κατὰ τοὺς θησαυρούς, καὶ ἐπεδείκνυσαν [f] πάντα ἐόντα μεγάλα τε καὶ ὄλβια. θεησάμενον δέ μιν τὰ πάντα, καὶ κατὰ σκέψασθαι ὡς οἱ κατὰ καιρὸν ἦν, εἶπε ὁ Κροῖσος τάδε· Ξεῖνε Ἀθηναῖε, παρ' ἡμέας γὰρ περὶ σέο λόγος ἀπῖκται πολλὸς, καὶ σοφίης εἵνεκεν τῆς σῆς καὶ πλάνης, ὡς φιλοσοφέων [h] πολλὴν θεωρίης εἵνεκεν ἐπεληλυθώς· νυν ὦν ἵμερος ἐπείρεσθαί με ἐπῆλθέ σε, εἴ τινα πάντων εἶδες ὀλβιώτατον. ὁ μὲν, ἐλπίζων εἶναι ἀνθρώπων ὀλβιώτατος, ταῦτα ἐπηρώτα· Σόλων δὲ, οὐδὲν ὑποθωπεύσας, ἀλλὰ τῷ ἐόντι χρησάμενος, λέγει, Ὦ βασιλεῦ, Τέλλον Ἀθηναῖον. Ὑποθωμάσας [i] δὲ Κροῖσος τὸ λεχθὲν, εἴρετο ὀπίσω φέρεως, Κοίῃ δὴ κρίνεις Τέλλον εἶναι ὀλβιώτατον; ὁ δὲ εἶπε, Τέλλῳ τούτῳ μὲν, τῇ πόλις εὖ ἠκμάκει, παῖδες ἦσαν καλοί τε κἀγαθοὶ, καὶ σφι εἶδε ἅπασι τέκνα ἐκγενόμενα, καὶ πάντα διαμείναντα. τούτῳ δὲ [k] τῷ βίος εὖ ἤνθει, ὡς τὰ παρ' ἡμῖν, τελευτὴ δὲ βίυ λαμπροτάτη ἐπεγένετο. γενομένης γὰρ Ἀθηναίοισι μάχης πρὸς τοὺς ἀσυγκίτονας ἐν Ἐλευσῖνι, βοηθήσας, καὶ τροπὴν ποιήσας τῶν πολεμίων, ἀπέθανε κάλλιστα. καί μιν

Ἀθη-

a αὐτέων. b μὴ δή τινα. c ἂν σφίσι Σόλων. d Αὐτῶν δὴ ὧν τούτων. e εἵνεκα. f ἐπιδείκνυον. g τὰ παῖδα ἑόντα μεγάλα τε. h ὡς φιλοσοφέων, τῆς πολλῆς. i ὑποθωμάσας. k ἐς τοῦτο δή.

„Ἀθωναῖοι δημοσίῃ τε ἔθαψαν αὐτὸν τῇ περ
„ἔπεσε, καὶ ἐτίμησαν μεγάλως. Ὡς δὲ τὰ
κατὰ τὸν Τέλλον ἀπεδεξέψατο ὁ Σόλων τὸν Κροῖ-
σον, εἶπας πολλά τε καὶ ὄλβια, ἐπηρώτα τίνα
δεύτερον μετ' ἐκεῖνον ἴδοι· δοκέων πάγχυ δευ-
τερεῖα γῶν οἴσεσθαι. ὁ δὲ εἶπε Κλέωβίν τε καὶ
„Βίτωνα. τούτοισι γὰρ ἐοῦσι γένος Ἀργείοισι βίος
„τε ἀρκέων ὑπῆν, καὶ πρὸς τούτῳ, ῥώμη
„σώματος τοιήδε, ἀεθλοφόροι τε ἀμφότεροι
„ὁμοίως ἦσαν. καὶ δὴ καὶ λέγεται ὧδε ὁ λό-
„γος[a]· ἑόσης ὁρτῆς τῇ Ἥρῃ τοῖσι Ἀργείοισι,
„ἔδεε πάντως τὴν μητέρα αὐτῶν ζεύγει κομι-
„σθῆναι ἐς τὸ ἱρόν· οἱ δέ σφι βόες ἐκ τοῦ ἀ-
„γροῦ οὐ παρεγίνοντο ἐν ὥρῃ· ἐκκλησιόμενοι[b] δὲ
„τῇ ὥρῃ οἱ νεηνίαι, ὑποδυόντες αὐτοὶ ὑπὸ
„τὴν ζεύγλην, εἵλκον τὴν ἅμαξαν. ἐπὶ τῇ
„ἁμάξῃ δὲ σφι ὀχέετο ἡ μήτηρ. σταδίους δὲ πέν-
„τε ἑπτακαίδεκα[c] διακομισάντες, ἀπίκοντο
„ἐς τὸ ἱρόν[d]. τοῦτα δέ σφι ποιήσασι, καὶ ὀ-
„φθεῖσι ὑπὸ τῆς πανηγύριος, τελευτὴ τοῦ βίου
„ἀρίστη ἐπεγένετο. διέδεξέ τε ἐν τούτοισι ὁ θεὸς,
„ὡς ἄμεινον εἴη ἀνθρώπῳ τεθνάναι μᾶλλον ἢ
„ζώειν. Ἀργεῖοι μὲν γὰρ περιστάντες ἐμακάρι-
„ζον τῶν νεηνιέων τὴν ῥώμην[c]. αἱ δὲ Ἀργεῖαι,
„τὴν μητέρα αὐτῶν, οἵων τέκνων ἐκύρησε. ἡ
„δὲ μήτηρ, περιχαρὴς ἐοῦσα τῷ τε ἔργῳ καὶ
„τῇ φήμῃ, στᾶσα αὐτίον τοῦ ἀγάλματος, εὐ-
„χετο, Κλέωβίν τε καὶ Βίτωνι, τοῖσι ἑωυτῆς
„τέκνοισι, οἳ μιν ἐτίμησαν μεγάλως, δοῦναι
„τὴν θεὸν τὸ ἀνθρώπῳ τυχεῖν ἄριστόν ἐστι. μετὰ
„ταύτην τὴν εὐχὴν, ὡς ἔθυσάν τε καὶ δεί-
„πνησαν, κατακοιμηθέντες ἐν αὐτῷ τῷ ἱρῷ οἱ
„νεηνίαι, οὐκέτι ἀνέστησαν, ἀλλ' ἐν τέλει τού-
„τῳ ἔσχοντο. Ἀργεῖοι δέ σφεων εἰκόνας ποιησά-
„μενοι, ἀνέθεσαν ἐς Δελφοὺς, ὡς ἀνδρῶν ἀ-
„ρίστων γενομένων. Σόλων μὲν δὴ δευτερεῖα νεμε τούτοισι. Κροῖσος δὲ ὀργισθεὶς,
„εἶπε, Ὦ ξεῖνε Ἀθηναῖε, ἡ δὲ ἡμετέρη δεύτε-
„ρη εὐδαιμονίη οὕτω τοι ἀπέρριπται ἐς τὸ μηδέν, ὥς τε
„οὐδὲ ἰδιωτέων ἀξίους ἡμέας ἐποίησας; ὁ δὲ εἶπε,
„Ὦ Κροῖσε, ἐπιστάμενόν με τὸ θεῖον πᾶν ἐὸν
„φθονερόν τε καὶ ταραχώδες, ἐπειρωτᾷς ἀν-
„θρωπηίων πρηγμάτων πέρι; ἐν γὰρ τῷ μα-
„κρῷ χρόνῳ πολλὰ μέν ἐστιν ἰδεῖν[f] τὰ μή τις
„ἐθέλει, πολλὰ δὲ καὶ παθεῖν[g]. ἐς γὰρ ἑβδομήκον-
„τα ἔτεα χρόνον τὸν ζόης ἀνθρώπῳ τιθεμένῳ. ἔστι
„ἐόντες ἐνιαυτοὶ ἑβδομήκοντα, παρέχοντα ἡμέ-
„ρας διηκοσίας καὶ πεντεκαιδεκαλίας καὶ δισμυ-
„ρίας, ἐμβολίμου μηνὸς μὴ γενομένου. εἰ δὲ
„δὴ

Athenienſes, quo loco occubuerat, eo ipſo publice humarunt, magnificeque honorarunt. Tum vero multa de Tel- 31
lo ac beata Solone referente, excitatus Crœſus, interrogat quemnam ſecundum ab illo vidiſſet; putans haud dubie ſecundas ſe partes eſſe laturum. Cleobin, inquit ille, & Bitonem: quippe his & genus Argivum erat, & victus ſuppeditabat: adhæc corporis robur tantum ut & in certaminibus ambo pariter præmia tulerint, & de his etiam iſta memorentur: Quum dies feſtus Iunonis apud Argivos eſſet, oporteretque omnino matrem horum ad templum vehi bobus iunctis, hique boves ex agro eis ad horam præſto non eſſent: tunc juvenes excluſi tempore, ipſi jugum ſubeuntes, plauſtrum traxerunt quo mater vehebatur, & quinque ac quadraginta per ſtadia trahentes ad templum pervenerunt. Quibus quum hæc feciſſent, & ab omni cœtu conſpecti fuiſſent, optimus obtigit vitæ exitus: & in his deus demonſtravit, Satius homini eſſe mori magis quam vivere. Nam quum circunſtantes Argivi laudibus tollerent, viri quidem robur adoleſcentium, feminæ vero matrem eorum, quod tales filios ſortita eſſet: mater gaudio perfuſa cum facto tum fama, ante ſimulacrum ſtans, precata eſt Deam ut Cleobi & Bitoni filiis ſuis qui illam magnopere honoraviſſent, daret id quod optimum eſſet homini contingere. Poſt hanc precationem, ubi ſacrificarunt epulatique ſunt, adoleſcentes ſomno quieſcentes in ipſo delubro, non reſurrexerunt, ſed hoc vitæ exitu perfuncti. Quorum effigies, tanquam virorum qui præſtantiſſimi extitiſſent, Argivi factas apud Delphos collocarunt. Et his quidem Solon ſecundas beatitu- 32
dinis partes attribuit. Crœſus autem conturbatus, inquit, Hoſpes Athenienſis, adeone à te dejicitur in nihilum noſtra felicitas, ut ne privatis quidem viris nos æquiparandos ducas? Cui ille, Me, ô Crœſe, gnarum omne numen invidum eſſe & turbulentum, de rebus humanis interrogas? In diuturno enim tempore multa videre accidit, quæ nemo velit, atque etiam tolerare multa. Propono enim homini terminum vitæ ad ſeptuaginta annos, qui tot anni conſtant ex vigintiquinque millibus ac ducentis diebus, menſe intercalari non poſito. Quod ſi velis alternos iſto-

a ὧδε λόγος. b ἐκκλησιάζόμενοι. c τεσσαρακαίδεκα. d ἐπὶ τὸ ἱρόν. e τὴν τεκοῦσαν τὸν γενόμενον. f ἰστὶ ἰδέειν. g παθέειν.

istorum annorum addito mense prolixiores fieri, ut tempestates opportune incidentes congruant, menses quidem intercalares per annos septuaginta, fient trigintaquinque, dies autem ex his mensibus mille quinquaginta. Horum dierum omnium, qui sunt in septuaginta annos, numero vigintisex millia ducenti quinquaginta, nullus prorsus qualem alius rem adducit. Ita igitur, Crœse, universum est homo calamitas. Ceterum tu quidem mihi videris & divitiis valde pollere, & multorum hominum rex esse: sed id de quo me interrogasti, nondum te esse dixero, priusquam te bene vita defunctum esse audiero. Neque enim beatior est magnis opibus præditus, eo qui diurnum victum habet: nisi eidem omnibus bonis prædito, fortuna concesserit bene vita defungi. Etenim multi homines perquam locupletes, minime tamen beati sunt: multi vero mediocria habentes patrimonia, fortunati. Quorum is qui divitiis affluit, sed non beatus est, duabus tantummodo rebus antecellit fortunatum: at hic divitem & non beatum pluribus. Ille ad cupiditates peragendas, & ad grandem quæ incidat offensam tolerandam validior est: hic vero istis superat illum, ærumnam quidem & cupiditatem non similiter ac ille potest tolerare; verum ista ab illo abigit felicitas: sed est inexpertus, prospera fruens valetudine, malorum exsors, in liberis lætus, formosus. Quod si ad hæc, diem quoque suum feliciter obierit, is est, quem quæris, dignus qui vocetur beatus: prius tamen quam ad obitum pervenerit, contine, & nequaquam beatum appella, sed fortunatum. Sed hæc omnia consequi hominem impossibile est; sicut nec ulla regio cuncta sibiipsi suppeditat, sed aliud habens, alio indiget; quæ tamen habet plurima, ea est optima. quemadmodum etiam hominis corpus unum aliquod sibi non sufficit; quia aliud habet, alio caret. Sed quisquis horum plurima habere perseveraverit, & postea placido animo è vita excesserit, hic apud me nomine hoc, veluti rex, donari meretur. Omnis autem rei oportet inspicere exitum, quò sit evasura: quoniam multos deus, quibus felicitatem quodammodo monstraverat,
33 radicitus evertit. Hæc Solon, neque assentando Crœso, neque ullius eum momenti faciendo, loquutus dimittitur: sane-

„δὴ ἐξελήσῃ τέτερον τῶν ἑτέων μιῳὶ μακρότε-
„ρον γίνεσθαι, ἵνα δὴ αἱ ὧραι συμβαίνωσι πα-
„σχομένῃσι ἐς τὸ δέον, μιῶες μὲν ᾧδε τὰ
„ἑβδομήκοντα ἔτεα οἱ ἐμβόλιμοι γίνονται τρια-
„κοντάς [a] πεντε· ἡμέραι δὲ ἐκ τῶν μιῳῶν τέτων,
„χίλιαι πεντήκοντα. τῶν [b] δὲ ἀπασέων ἡμε-
„ρέων τῶν ἐς τὰ ἑβδομήκοντα ἔτεα, ἐνὸς ἑαυτέων πεν-
„τήκοντα καὶ διηκοσίων καὶ ἑξακισχιλίεων καὶ
„δισμυρίων [c], ἡ ἑτέρη αὐτέων τῇ ἑτέρῃ ἡμέ-
„ρῃ τοῦ βίου πᾶσαν ἀδὲν ὅμοιον τοῦ ἄλλῃ πρῆγμα.
„ἔτω ὦν, Κροῖσε, πᾶν [d] ἐστι ἄνθρωπος συμ-
„φορή. ἐμοὶ δὲ σὺ καὶ πλέτεν [e] μέγα φαί-
„νεαι, καὶ βασιλεὺς εἶναι πολλῶν ἀνθρώπων·
„ἐκεῖνο δὲ τὸ εἰρεό με, ἔκω σε ἐγὼ λέγω,
„πρὶν ἂν τελεύτησαντα καλῶς τὸν αἰῶνα πύθω-
„μαι. ὁ γάρ τοι ὁ μέγα πλέσιος μᾶλλον ἕ
„ἐπ' ἡμέρῃσι ἔχοντος, ὀλβιώτερός ἐστι· εἰ μὴ
„οἱ τύχη [f] ἐπίαιτοιτο, πάντα καλὰ ἔχοντα τε-
„λευτῆσαι τὸν βίον. πολλοὶ μὲν γὰρ ζάπλετοι ἀν-
„θρώπων, ἀνόλβιοί εἰσι· πολλοὶ δὲ μετρίως ἔ-
„χοντες βίε, εὐτυχέες. ὁ μὲν δὴ μέγα πλέ-
„σιος, ἀνόλβιος δὲ δυοῖσι πρὸς ἑκὰ ἕ εὐτυ-
„χέος μοιῶον· ἔτος δὲ, ἕ πλέσιος καὶ ἀ-
„νολβίε πολλοῖσι. ὁ μὲν, ἐπιθυμίῃσι ἐκτελέ-
„σας, καὶ ἄτλῳ μεγάλῳ περιπεσὼν ἐνεῖ-
„κας, δυνατώτερος· ὁ δὲ, τοῖσι δὴ πρὸς ἑκὰ
„ἐκείνε, ἄτλῳ μὲν καὶ ἐπιθυμίῃ οὐκ ὁμοί-
„ως δυνατὸς ἐκείνῳ ἐνεῖκαι, ταῦτα δὲ ἡ εὐ-
„τυχίη οἱ ἀπερύκει. ἄπαρος δέ ἐστι, ἄνοσος,
„ἀπαθὴς κακῶν, εὔπαις, εἰδής. εἰ δὲ πρὸς
„τέτοισι ἔτι πλευτήσει τὸν βίον εὖ, ἔτος ἐκεῖ-
„νος, τὸν σὺ ζητεῖς, ὄλβιος κεκλῆσθαι ἄξιός
„ἐστι. πρὶν δ' ἂν τελευτήσῃ, ἐπισχεῖν [h], μη-
„δὲ καλέειν κω ὄλβιον, ἀλλ' εὐτυχέα. τὸ πάν-
„τα μέν νυν τοῦτα συλλαβεῖν ἄνθρωπον ἐόντα,
„ἀδύνατον· ὥσπερ χώρη ἐδεμία [i] κατάρκεές
„πάντα ἐωυτῇ παρέχεσα, ἀλλὰ ἄλλο μὲν ἔ-
„χει, ἑτέρε δὲ ἐπιδέεται· ἡ δὲ ἂν τὰ πλεῖστα
„ἔχῃ [k], ἀρίστη αὕτη. ὡς δὲ καὶ ἀνθρώπε σώ-
„μα ἓν ἐδὲν αὐτάρκες ἐστι. τὸ μὲν γὰρ ἔχει,
„ἄλλε δὲ ἐνδεές ἐστι. ὃς δ' ἂν αὐτῶν [l] πλεῖστα
„ἔχων διατελέῃ, καὶ ἔπειτα πλευτήσῃ εὖ τα-
„ύτως τὸν βίον, ἔτος παρ' ἐμοὶ τὸ ὄνομα τοῦ-
„το, ὡς βασιλεύς, δίκαιός ἐστι φέρεσθαι. σκο-
„πέειν δὲ χρὴ παντὸς χρήματος τὴν τελευτὴν
„τὴν ἐπιβήσεται. πολλοῖσι γὰρ δὴ ὑποδέξας ὄλβον
„ὁ θεὸς, ποῤῥίζως ἀνέτρεψε. Ταῦτα λέγων τῷ
Κροίσῳ, ἔκως ὅτε ἐχαρίζετο, ὅτε λύγε μιν
ποιησάμενος ἐδενὸς, ἀποπέμπεται· κάρτα δὲ

a τριάκοντα. b τῶν. c ἑξακισχιλίων καὶ δισμυρίων. d ὁ Κροῖσε, πᾶς. e πλείων. f μὴ ἡ τύχη. g ἔχοντα. h ἐπισχεῖν. i ἱκανὴ. k ἔχοι. l αὐτάων.

Crœsi somnium circa filium, cui dat uxorem. Adrasti adventus. Aper in Olympo Mysio.

ξας ἁμαθέα εἶναι, ὃς τὰ παρεόντα ἀγαθὰ μετεὶς, τὴν τελευτὴν παντὸς χρήματος ὁρᾶν ἐκέλευε. Μετὰ δὲ Σόλωνα οἰχόμενον, ἔλαβε κακὸς θεῶν [a] νέμεσις μεγάλη Κροῖσον, (ὡς εἰκάσαι) ὅτι ἐνόμισε ἑωυτὸν εἶναι ἀνθρώπων ἁπάντων ὀλβιώτατον. Αὐτίκα δέ οἱ εὕδοντι ἐπέστη ὄνειρος, ὃς οἱ τὴν ἀληθηίην ἔφαινε τῶν μελλόντων γενέσθαι κακῶν κατὰ τὸν παῖδα. ἦσαν δὲ τῷ Κροίσῳ δύο παῖδες· τοῦ ἑτέρου μὲν διέφθαρτο· (λίην γὰρ δὴ κωφός) ὁ δὲ ἕτερος, τῶν ἡλίκων μακρῷ τὰ πάντα πρῶτος. ἔνομα δέ οἱ ἦν Ἄτυς. τοῦτον δὴ ὦν τὸν Ἄτυν σημαίνειν τῷ Κροίσῳ ὁ ὄνειρος ὡς ὑπολείψει μιν αἰχμῇ σιδηρέῃ βληθέντα. ὁ δὲ ἐπεί τε ἐξηγέρθη, καὶ ἐωυτῷ λόγον ἔδωκε, κατορρωδήσας τὸν ὄνειρον, ἄγαμα μὲν τῷ παιδὶ γυναῖκα ἐωθότα ἄγειν στρατηγέειν μιν τῶν Λυδῶν, ἐδαμῇ ἔτι ἐπὶ τοιοῦτο [b] πρῆγμα ἐξέπεμπε. ἀκόντια δὲ καὶ δόρατα, καὶ τὰ τοιαῦτα πάντα τοῖσι χρέονται ἐς πόλεμον ἄνθρωποι, ἐκ τῶν ἀνδρεώνων ἐκκομίσας, ἐς τοὺς θαλάμους συνέκησε, μή τι οἱ κρεμάμενον τῷ παιδὶ ἐμπέσῃ. Ἔχοντος δέ οἱ ἐν χερσὶ τὸν παῖδος τὸν γάμον, ἀπικνέεται ἐς τοὺς Σάρδις ἀνὴρ συμφορῇ ἐχόμενος, καὶ ὁ καθαρὸς χεῖρας ἐὼν, φρυγὸς μὲν γλώσσῃ, γένεος δὲ βασιληίου. παρελθὼν δὲ ἔστη ἐς τὰ Κροίσου οἰκία, καὶ νόμους τοὺς ἐπιχωρίους καθαρσίου ἐδέετο κυρῆσαι [c]· Κροῖσος δέ μιν ἐκάθηρε. ἔστι δὲ ὡσάντως ἡ καθαρσις τοῖσι Λυδοῖσι καὶ τοῖσι Ἕλλησι. ἐπεί τε δὲ τὰ νομιζόμενα ἐπέτησε ὁ Κροῖσος, ἐπυνθάνετο ὁκόθεν τε καὶ τίς εἴη. λέγων τάδε, Ὦ ἄνθρωπε [d], τίς τε καὶ τοῦ ἐὼν, καὶ κόθεν τῆς Φρυγίης ἥκων, δίκαιος ἐμοὶ ἐγένεο; τίνα τε ἀνδρῶν ἢ γυναικῶν ἐφόνευσας; ὁ δὲ ἀμείβετο, Ὦ βασιλεῦ, Γορδίεω μὲν τοῦ Μίδεω εἰμὶ παῖς, ὀνομάζομαι δὲ Ἄδρηστος. φονεύσας δὲ ἀδελφεὸν ἐμεωυτοῦ ἀέκων πάρειμι, ἐξελαθεὶς τε ὑπὸ τοῦ πατρὸς, καὶ ἐστερημένος πάντων. Κροῖσος δέ μιν ἀμείβετο τοῖσδε, Ἀνδρῶν τε φίλων τυγχάνεις ἔχων ἐὼν, καὶ ἐλήλυθας ἐς φίλους· ἔνθα ἀμηχανήσεις χρήματος οὐδενός, μένων ἐν ἡμετέρῃσι. συμφορὴν δὲ ταύτην ὡς κεφάλαιον φέρων, κερδανέεις πολλόν. ὁ μὲν δὴ ἀπελόγεε ἐν Κροίσου. Ἐν δὲ τῷ αὐτῷ χρόνῳ τούτῳ, ἐν τῷ Μυσίῳ Ὀλύμπῳ συὸς χρῆμα γίνεται μέγα· ὁρμώμενον [f] δὲ οὗτος ἐκ τοῦ ὄρεος [g] τούτου, τὰ τῶν Μυσῶν ἔργα διαφθείρεσκε. πολλάκις δὲ οἱ Μυσοὶ ἐπ' αὐτὸν ἐξελθόντες [h], παιέεσκον μὲν οὐδὲν κακὸν, ἔπασχον δὲ ὑπὸ αὐτοῦ. τέλος δὲ, ἀπικόμενοι θεσπέσιοι τὸν Κροῖσον τῶν Μυσῶν ἄγγελοι,

neque est visus esse indoctus, qui bonis præsentibus prætermissis, juberet omnium rerum inspicere exitum. Post abitum Solonis divinitus ingens vindicta Crœsum excepit, quod (ut coniicere licet) seipsum omnium hominum beatissimum arbitraretur. Statim igitur ei dormienti somnium oblatum est, veritatem indicans malorum quæ circa filium erant eventura. Erant autem Crœso liberi duo: quorum alter erat corruptus, utpote surdus: alter inter æquales omnia longe primus, nomine Atys. Hunc itaque Atym Crœso significat somnium fore, ut ferrea cuspide trajectum amitteret. Experrectus, & secum rem versans, somnio territus, accipit filio uxorem: & quum solitus esset præesse copiis Lydorum, nusquam eum amplius ad tale munus dimittit: jacula & hastas, omniaque hujuscemodi quibus homines in bello utuntur, è virilibus ædium partibus amovens, in thalamos coacervat, nequid suspensum in filium decideret. Quum autem nuptiæ filii sub manus essent, advenit Sardes quidam in calamitate positus, manibusque non puris, natione Phryx, regio ex genere. Hunc, quum ad ædes Crœsi venisset, ex rituque usitato, ut sibi expiari liceret, orasset, Crœsus expiavit. Modus autem expiandi apud Lydos est propinquus ei qui apud Græcos. Ubi vero legitima peregit Crœsus, percontatus est, unde ille & quisnam foret, hæc inquiens, ô homo, quis tu? & quo Phrygiæ loco profectus, domesticus mihi factus es? & quem virum aut quam feminam interemisti? Ad quem ille respondit, ô Rex, Midæ nepos, Gordii filius sum, nomine Adrastus: quia fratrem mei ipsius imprudens interemi, adsum ejectus à patre, & omnibus rebus exutus. Crœsus autem invicem eum sic alloquebatur, Ex viris amicis oriundus es, & ad amicos venisti: unde in nostris ædibus manens, nullius rei indigebis. Istam porro calamitatem quamlevissime ferendo, plurimum lucrifacies. Atque ille quidem apud Crœsum domicilium habuit. Verum per hoc idem tempus apud Olympum Mysium, aper eximiæ magnitudinis extitit, qui ex hoc monte progressus, Mysorum opera pervastabat: in quem sæpenumero Mysi egressi, nihil admodum mali ei fecerant, sed ab eo acceperant. Ad extremum igitur missi ad Crœsum ex

My-

a θεῶν. b τοιοῦτον. c ἐδέετο ἱκετεύσαντα. d Ἄνθρωπε. e ἐμεσίεσις. f ὁρμεώμενον. g ὄρεος. h ἐλθόντες.

Mysi auxilium contra aprum ab eo petunt duce filio, qui cupidus agit cum patre,

Mysia nuncii ita dixere, Apparuit, ô rex, apud nos maximus aper, qui agrestia corrumpit opera: quem studiosissime captantes interimere tamen non valuimus. Nunc itaque te obsecramus, ut nobiscum filium tuum ac delectos iuvenes canesque mittas, quò belluam è regione tollamus. Hæc illis precantibus, Crœsus somnii verba memoria repetens, ita respondit; Filii quidem mei nolite amplius facere mentionem: neque enim eum vobiscum miserim. nam est novus maritus, & ista nunc sunt ei cordi. Lydorum tamen delectos & venatorium officium una mittam, mandaboque euntibus ut promptissime vobiscum belluam de re-
37 gione summoveant. Hæc Crœsus respondit. Cuius verbis quum contenti non essent Mysi, intervenit Crœsi filius, auditis quæ Mysi precarentur, & Crœso negante cum illis missurum se filium, hæc inquit ad eum adolescens, ô Pater, antehac interdum honestissima nobis ac præclara maxime erant, vel in bella vel in venationes eundo gloriam parare; sed horum utroque nunc excluſum me tenes, nulla in me animadversa neque ignavia neque socordia. Nunc ergo quibus me oculis conspici oportet euntem in forum, atque illinc redeuntem? qualis civibus, qualis uxori recens nuptæ videbor? cui illa viro videbitur nupta? Proinde me tu aut sinas venatum ire, aut mihi verbis persuadeas, potiora ista esse
38 quæ sic facis. Cui respondens Crœsus, ô fili, inquit, neque quod ignaviam, neque quod aliud quippiam iniucundum mihi animadverterim in te, hæc facio: sed visum quod in somno mihi oblatum est, dixit te brevis ævi futurum: quippe ferrea periturum cuspide. Cujus visi gratia & has tibi maturavi nuptias, nec ad ea quæ suscipiuntur, dimitto, observans siquo queam te, dum vivo, furtim servare. Filius enim mihi unicus es. namque alterum auribus captum pro nullo existimo.
39 Ad quem vicissim adolescens, ô Pater, inquit, tibi equidem ignosco agenti circa me custodiam, qui tale videris somnium: verum tu illud non probè percipis: quod (quoniam te latet) æquum est me tibi interpretari. Ais tibi somnum ostendisse, me ferrea periturum cuspide. At vero quænam manus apri sunt, quæve cuspis ferrea, quam tu pertimescas? Nam si dente dixisset aut aliquo hujus simili periturum me, deberes facere quæ facis: nunc autem dixit, cuspide. Quare quum

,,λοι, ἔλεγον τάδε, Ὦ βασιλεῦ, υἱὸς ἡμῖν
,,μέγιστον ἀνεφάνη ἡμῖν ἐν τῇ χώρῃ, ὃς τὰ ἔρ-
,,γα διαφθείρει. τοῦτον προθυμεόμενοι ἐλέειν ἀ
,,δυνάμεθα. νῦν ὦν προσδεόμεθα σεῦ, τ παῖ-
,,δα καὶ λογάδας νεηνίας καὶ κυνὰς συμπέμ-
,,ψαι ἡμῖν, ὡς ἄν μιν ἐξέλωμεν ἐκ τ χώρης.
Οἱ μὲν δὴ τούτων ἐδέοντο. Κροῖσος δὲ μνημο-
νεύων τ ὀνείρου τὰ ἔπεα, ἔλεγέ σφι τάδε, Παι-
,,δος μὲν περὶ ἐμοῦ μὴ μνησθῆτε ἔτι· οὐ γὰρ ἂν
,,ὑμῖν συμπέμψαιμι· νεόγαμός τε γάρ ἐστι, καὶ
,,ταύτα οἱ νῦν μέλει. Λυδῶν μέντοι λογάδας καὶ
,,τὸ κυνηγέσιον πᾶν συμπέμψω· καὶ διακελεύ-
,,σομαι τοῖσι ἴθεσι, εἶναι ὡς προθυμοτάτοισι συν-
,,εξελεῖν ὑμῖν τὸ θηρίον ἐκ τ χώρης. Ταῦτα
ἀμείψατο. Ἀποχρεωμένων δὲ τούτοισι τ Μυσῶν,
ἐπισέρχεται ὁ τ Κροίσου παῖς, ἀκηκοὼς τ ἐδέον-
το οἱ Μυσοί. Ὡς δὲ φαμένου τ Κροίσου τὸν γε
παῖδά σφι συμπέμψειν, λέγει πρὸς αὐτὸν ὁ
,,νεηνίης τάδε, Ὦ πάτερ, τὰ κάλλιστα πρό-
,,τερόν κοτε καὶ θωυμαστότατα ἡμῖν ἦν, ἔς τε πο-
,,λέμους καὶ ἐς ἀγορὰς Φοιτέοντας εὐδοκιμέειν·
,,νῦν δὲ ἀμφοτέρων με τούτων ἀποκληίσας ἔ-
,,χεις, ἔτε τινα δειλίην μοι παρεῖδες, ἔτε ἀ-
,,θυμίην. νῦν τε τοῖσί με χρὴ ὄμμασι ἔς τε
,,ἀγορὴν καὶ ἐξ ἀγορῆς Φοιτέοντα φαίνεσθαι;
,,κοῖός μέν τις τοῖσι πολίτῃσι δόξω εἶναι;
,,κοῖός δέ τις τῇ νεογάμῳ γυναικί; κοίῳ δὲ
,,ἐκείνη δόξει ἀνδρὶ συνοικέειν; ἐμὲ ὦν σὺ ἢ μέ-
,,θες ἰέναι ἔτι τὴν θήρην, ἢ λόγῳ ἀνάπεισον
,,ὅκως μοι ἀμείνων ἐσὶ ταῦτα ἔτω ποιεόμενα.
Ἀμείβεται Κροῖσος τοῖσδε, Ὦ παῖ, ἔτε δει-
,,λίην, ἔτε ἄλλο ἐδὲν ἄχαρι παρειδών τοι,
,,ποιέω ταῦτα· ἀλλά μοι ὄψις ὀνείρου ἐν τῷ ὕ-
,,πνῳ ἐπιστᾶσα ἔφη σὲ ὀλιγοχρόνιον ἔσεσθαι. ὑπὸ
,,γὰρ αἰχμῆς σιδηρέης ἀποτέεσθαι. σπεύδω ὦν τῷ
,,ὄψιν ταύτην, τόν τε γάμον τοι τοῦτον ἔσπευ-
,,σα, καὶ ἔτι τὰ προσλαμβανόμενα σὸκ ἀ-
,,ποπέμπω, φυλακὴν ἔχων εἴ κως δυναίμην
,,ἔτι τ ἐμῆς σε ζωῆς ἀφανίσαι. εἷς γάρ μοι
,,μουνογενὴς τυγχάνεις ἐὼν παῖς· τ γὰρ δὴ ἕτε-
,,ρον, διεφθαρμένου τῷ ἀκοῷ, σὸκ εἶναί μοι
λογίζομαι. Ἀμείβεται ὁ νεηνίης τοῖσδε, Συγ-
,,γνώμη μέν ὦ πάτερ τοι, ἰδόντι γε ὄψιν τοιαύ-
,,την, πρὸς ἐμὲ φυλακὴν ἔχειν. τὸ δ᾽ οὐ μανθά-
,,νεις, ἀλλὰ λέληθέ σε τὸ ὄνειρον, ἐμέ τοι δί-
,,καιόν ἐστι φράζειν. φής τοι τὸ ὄνειρον ὑπὸ αἰ-
,,χμῆς σιδηρέης φάναι ἐμὲ τελευτήσειν· ὗος δὲ
,,κοῖαι μέν εἰσι χεῖρες, κοίη δὲ αἰχμὴ σιδηρέη,
,,τεὸν σὺ φοβέαι; εἰ μὲν γὰρ ὑπὸ ὀδόντος τοι
,,εἶπε τελευτήσειν με, ἢ ἄλλου τοῦ ὁ, τι τοι-
,,τῳ ἔοικε, χρὴ δή σε ποιέειν τὰ ποιέεις· νῦν δὲ

Filius accipit veniam eundi Adrasto custode, a quo occiditur.

,, δε τοῦ αἰχμῆς. ἐπεί τε ὧν ὁ πρὸς ἄνδρας
ἡμῖν γίνεται ἡ μάχη, μέθες με. Ἀμείβεται Κροῖ-
σος, Ὦ παῖ, ἐστι τῆ με νικᾷς γνώμῃ δοκο-
,, φαίνων σοι ἐκτρπίειν. ὡς ὧν νενικημένῳ
,, τοῦ σέο, μεταγνώσκω, μετίημι τε σε ἐκεί-
,, νῳ τῷ ἄγχω. Εἶπας δε ταῦτα ὁ Κροῖσος,
μετεπέμπετο τὸν Φρύγα Ἄδρηστον· ἀπικομένῳ δὲ
,, οἱ λέγει τάδε, Ἄδρηστε, ἐγώ σε συμφορῇ πε-
,, πληγμένον, ἀχαρίστῳ τοι οὐκ ὀνειδίζω [b], ἐ-
,, κάθηρα, καὶ οἰκίοισι τοῦδε δεξάμενος ἔχω,
,, παρέχων πᾶσαν δαπάνῃ· νυῦ ὧν (ὀφείλεις
,, γὰρ, ἐμοῦ ποιήσαντος χρηστὰ ἐς σε, χρη-
,, στοῖσί με ἀμείβεσθαι) φύλακα παιδὸς σε τοῦ
,, ἐμοῦ [c] χρήζω γενέσθαι, ἐς ἄγχιν ὁρμεωμένης·
,, μή πῃ κατ' ὁδὸν κλῶπες κακοῦργοι ὀπὶ δη-
,, λήσῃ φανέωσι ὑμῖν. πρὸς τ' τοῦτο, καὶ σέ τοι
,, χρεών ἐστι ἐναγὲς ἔνθα δορυλαμπρεύεσθαι τοῖσι ἑρ-
,, γοισι. πατρώιόν τε γάρ τοι ἐστὶ, καὶ πρόσεστι
φώμη τοῦ ἄρχειν. Ἀμείβεται ὁ Ἄδρηστος, Ὦ
,, βασιλεῦ, ἄλλως μὲν ἔγωγε ἂν οὐκ ἤια ἐς
,, ἆεθλον τοιόνδε· ἔστι γὰρ συμφορῇ τοιῇδε κεχρη-
,, μένον οἰκὸς ἐστι [d] ἐς ὁμήλικας εὖ πρήσσοντας
,, ἰέναι, ἔστι τὸ βέλεσι πολλαχῇ τε ἀ-
,, νίσχον ἐμεωυτόν· νυῦ δε, ἐπεί τε σὺ προθύμεαι,
,, καὶ δεῖ τοι χαρίζεσθαι (ὀφείλω γάρ σε ἀμεί-
,, βεσθαι χρηστοῖσι) πιέεσθαι εἰμὶ ἕτοιμος ταῦτα.
,, παῖδά τε σὸν, τὴν Ἀγχελόην φυλάσσειν, ἀ-
,, πόμονα γε φυλάσσοντος εἵνεκεν προσδόκα τοι
ἀποσοιήσειν. Τοιούτοισι ἐπεί τε ἔπος ἀμείψατο
Κροῖσον, ἦισαν μετὰ ταῦτα ἐξηρτυμένοι λογάσι τε
νεηνίῃσι καὶ [e] κυσί. ἀπικόμενοι δὲ ἐς τὸ Ὄλυμ-
πον τὸ ὄρος, ἐζήτεον τὸ θηρίον. εὑρόντες δε, καὶ
περισταντες αὐτὸ κύκλῳ, ἐσηκόντιζον. ἔνθα δὴ ὁ
ξεῖνος ἦν ὁ [f] καθαρθεὶς τὸν φόνον, καλεό-
μενος δὲ Ἄδρηστος, ἀκοντίζων τὸν σοῦ, τοῦ μὲν
ἁμαρτάνει, τυγχάνει δὲ τοῦ Κροίσου παιδός. ὁ μὲν
δὴ βληθεὶς τῇ αἰχμῇ, ἐξέπλησε τοῦ ὀνείρου τὸν
θρόνον. ἔθεε δέ τις ἀγγελέων Κροίσῳ [g] τὸ γεγο-
νός· ἀπικόμενος δὲ ἐς τὰς Σάρδις, τόν τε μά-
χλον τὸν τοῦ παιδὸς μόρον ἐσήμηνέ οἱ [h]. Ὁ δὲ
Κροῖσος, τῷ θανάτῳ τοῦ παιδὸς συντεταραγμέ-
νος, μᾶλλόν τι ἐδεινολογέετο ὅτι μιν ἀπέκτεινε τὸν
αὐτὸς φόνου ἐκάθηρε. περιημεκτέων δὲ τῇ συμ-
φορῇ δεινῶς, ἐκάλεε μὲν Δία καθάρσιον, μαρ-
τυρόμενος τὰ ἐπὶ τοῦ ξείνου πεπονθὼς εἴη. ἐκά-
λεε δὲ ἑταιρήιον τε [i] ἑταιρήιον, τὸν αὐτὸν τοῦτον ὀ-
νομάζων θεόν· τὸν μὲν ἑταίριον καλέων, διότι δὴ
οἰκίοισι ὑποδεξάμενος τὸν ξεῖνον, φονέα τοῦ παι-
δὸς ἐλάνθανε βόσκων· τὸν δὲ ἑταιρήιον, ὡς φύλα-
κα

quum non sit nobis pugna cum viris, ire me sinas. Et Crœsus, Evincis me, inquit, ô fili, ista loquens de somnio intelligendo. Quapropter, ut abs te victus, muto sententiam, & tibi veniam do eundi ad venationem. Hæc loquutus Crœsus, Adrastum Phrygem arcessit, eique, ubi adfuit, talia inquit; Ego te, Adraste, calamitate pressum (non ingrato tibi hæc exprobro) expiavi, & receptum domi habeo, omnem suppeditans sumptum: nunc ergo (debes enim de me qui prior de te bene meritus sum, invicem bene mereri) custodem te opus est esse filii mei, venatum proficiscentis, ne qui inter viam occulti grassatores in vestram perniciem prodeant. Ad hæc, tua interest eò te ire, ubi splendor ex rebus gestis paratur; quod tibi paternum est, & præterea robur adest. Cui Adrastus, Ego, inquit, ô rex, in istud certamen alioqui non pergerem: neque enim tali calamitate affectum fas est ad æquales se conferre fortunatos, neque istud velle mihi adest, & frequenter meipsum continui: nunc tamen quoniam tibi hoc cordi est, cui gratificari oportet (debeo enim gratiam referre per obsequia) ista excqui paratus sum: filiumque tuum, quem me custodire iubes, expecta incolumem rediturum vel custodis respectu. Posteaquam his verbis Adrastus Crœso respondit, mox instructi delectis iuvenibus & canibus, discedunt. Qui ubi ad montem Olympum pervenere, belluam indagant, & inventam circumfusi jaculis incessunt. Ibi hospes is qui à cæde fuerat expiatus, & vocabatur Adrastus, vibrato in aprum jaculo, non illum, sed frustrato ictu filium Crœsi adeptus est. Iste quidem cuspide ictus, vocem somni implevit. Quod factum quidam Crœso nunciaturus cucurrit, pervenienſque Sardes, pugnam illi & filii necem indicavit. Crœsus autem morte filii perturbatus, eò gravius eam ferebat, quòd is eum necasset quem expiaverat à cæde. Et pergraviter cladem istam lamentans, Iouem expiatorem invocabat, testificans quæ ab hospite passus esset. Invocabat vero etiam domorum præsidem & familiarem, hunc eundem nominans deum: domorum præsidem quidem, quod quum domo excepisset hospitem, percussorem filii sui imprudens aluisset; familiarem vero quod pro custode cum illo missum comperisset ma-

a Κροῖσος τοῖσδε. b ἀχαρί τοι οὐκ ὀνειδίζω. c ταύτῃ. d οἰκὸς ἐστι. e νεηνίῃσί τε καὶ. f ξεῖνος αὐτὸς δὴ. g τῷ Κροίσῳ. h οἱ ἐμήνυε οἱ. i ὅτι δὴ.

45 maximum hoſtem. Secundum hæc, Lydi adfuerunt qui cadaver ferebant: poſt ipſum interfector ſequebatur. Stans autem hic ante cadaver, ſeſe Crœſo tradebat manus protendens, iubenſque ut ſe ſuper cadaver mactaret, referendo tum priorem calamitatem ſuam, tum quia poſt illam ſuum etiam expiatorem perdidiſſet, ſibi vivendum amplius non eſſe. Hæc Crœſus audiens, etſi in tanto domeſtico luctu poſitus, tamen Adraſtum miſeratus eſt, & ad eum inquit; Habeo abs te hoſpes omnem vindictam, quoniam teipſum morte condemnas. Neque vero tu hujus mihi cladis autor es, niſi quatenus id feciſti imprudens: ſed deorum quiſpiam, qui jampridem mihi ventura ſignificavit. Crœſus ergo filium, prout juſtum erat, ſepelivit. Adraſtus autem Gordii filius, Midæ nepos is qui tum fratris ſui, tum expiatoris interfector erat, ubi ſilentium hominum fuit ad ſepulcrum, agnoſcens ſe eſſe hominum quos ipſe noverat, calamitoſiſſimum, ſeſe ſu-
46 per buſtum transfodit. Porro Crœſus, filio orbatus, ingenti in luctu duos annos deſedit. Quem luctum poſtea finivit Aſtyagis Cyaxaris filii dominatio à Cyro Cambyſis filio ſublata, & res Perſarum creſcentes: atque in ſolicitudinem venit, ſiqua ratione poſſet, potentiam iſtam priuſquam Perſæ nimis invaleſcerent, coercere. Poſt hanc ergo cogitationem, ſtatim tentavit oracula quæque apud Græcos eſſent, quodque in Africa, aliis aliò dimiſſis, quibuſdam Delphos, quibuſdam ad Abas Phocenſium, aliis Dodonam: nonnulli etiam ad Amphiaraum & ad Trophonium, & alii quidam ierunt ad Branchidas oræ Mileſiæ. Atque hæc ſunt Græca oracula, ad quæ conſulenda Crœſus miſit. In Africa vero ad Ammonem alios reſponſa petituros dimiſit. Omnes autem miſit exploratum oracula quid ſentirent: ut, ſi intelligentia veritatem deprehenderentur, ſecundò per ſuos rogaret nunquid in Perſas expe-
47 ditionem moliretur. Hæc mandata quum dediſſet Lydis, emiſit ad tentanda oracula, ut qua die proficiſcerentur ex Sardibus, ab ea reliquum tempus per quemlibet diem ſupputantes, quique iſta die oraculis uterentur, ſciſcitantes quidnam faceret Lydorum rex Crœſus Alyattis filius: & quod ſingula oracula reſpondiſ-

καὶ συμπέμψας αὐτὸν, ἐφύλασσε [a] πολεμιώτατον. Παρῆσαν δὴ μετὰ τοῦτο οἱ Λυδοὶ φέροντες τὸν νεκρὸν, ὄπισθεν δὲ εἵπετο ὁ φονεύς. στὰς δὲ ἔτι πρὸ τοῦ νεκροῦ, παρεδίδου ἑωυτὸν Κροίσῳ, προτείνων τὰς χεῖρας, ἀπικάσασθαί μιν κελεύων τῷ νεκρῷ· λέγων τήν τε προτέρην ἑωυτοῦ συμφορὴν, καὶ ὡς ἐπὶ σκείνῃ τὸν καθήραντα [b] ἀπολωλεκὼς εἴη· ἐδόκεε οἱ εἶναι βιώσιμον. Κροῖσος δὲ τούτων ἀκούσας [c], τόν τε Ἄδρηστον κατοικτείρει, καίπερ ἐὼν ἐν κακῷ οἰκηίῳ τοσούτῳ, καὶ λέγει πρὸς αὐτὸν, Ἔχω ὦ ξεῖνε πᾶσαν τὴν δίκην, ἐπείδή σεωυτὸν καταδικάζεις θανάτου. εἶς δὲ σὺ μοι τοῦδε τοῦ κακοῦ αἴτιος, εἰ μὴ ὅσον ἀέκων ἐξεργάσαο· ἀλλά τεῶν καὶ τις, ὃς μοι καὶ πάλαι προεσήμηνε τὰ μέλλοντα ἔσεσθαι. Κροῖσος μὲν νυν ἔθαψε ὡς εἰκὸς [d] τὸν τοῦ ἑωυτοῦ παῖδα. Ἄδρηστος δὲ ὁ Γορδίεω τοῦ Μίδεω, ἔτι δὴ ὁ φονεὺς μὲν τοῦ ἑωυτοῦ ἀδελφεοῦ νομιζόμενος, φονεὺς δὲ τοῦ καθήραντος, ἐπεί τε ἡσυχίη τὰ ἀνθρώπων ἐγίνετο περὶ τὸ [e] σῆμα, συγγινωσκόμενος ἀνθρώπων εἶναι τὰ αὐτὸς ἤιδεε [f] βαρυσυμφορώτατος, ἑωυτὸν ἐπικατασφάζει τῷ τύμβῳ. Κροῖσος δὲ ἐπὶ δύο ἔτεα ἐν πένθεϊ μεγάλῳ καθῆστο, τοῦ παιδὸς ἐστερημένος. μετὰ δὲ ἡ Ἀστυάγεος τοῦ Κυαξάρεω ἡγεμονίη καταιρεθεῖσα ὑπὸ Κύρου τοῦ Καμβύσεω, καὶ τὰ τῶν Περσέων πρήγματα αὐξανόμενα, πένθος μὲν Κροίσου ἀπέπαυσε· ἐνέβησε δὲ ἐς Φροντίδα, εἰκὼς δύναιτο, πρὶν μεγάλους γενέσθαι τοὺς Πέρσας, καταλαβεῖν [g] αὐτῶν αὐξανομένων τὴν δύναμιν. μετὰ ὧν τὴν Δελφικὴν ταύτην αὐτίκα ἀπέπεμψε τῶν μαντηίων τὸ τι ἐν Ἕλλησι, καὶ τοῦ ἐν Λιβύῃ· διαπέμψας ἄλλους ἄλλῃ, τοὺς μὲν ἐς Δελφοὺς ἰέναι, τοὺς δὲ ἐς Ἄβας τὰς Φωκέων [h], τοὺς δὲ ἐς Δωδώνην· οἱ δέ τινες ἐπέμποντο πρός τε Ἀμφιάρεων καὶ πρὸς Τροφώνιον· οἱ δὲ, τὴν Μιλησίης ἐς Βραγχίδας. ταῦτα μέν νυν τὰ Ἑλληνικὰ μαντήια, ἐς τὰ ἀπέπεμψε μαντευσόμενον Κροῖσος. Λιβύης δὲ πρὸς Ἄμμωνα ἀπέστελλε [i] ἄλλους χρησομένους. διέπεμπε δὲ πειρώμενος [k] τῶν μαντηίων ὅ, τι φρονέοιεν. ὡς εἰ φρονέοντα τὰ ἀληθήιλω εὑρεθείη, ἐπείρητο σφέα δεύτερα πέμπων, εἰ ἐπιχειρέοι ἐπὶ Πέρσας στρατεύειν. Ἐντειλάμενος δὲ τοῖσι Λυδοῖσι ταῦτα, ἀπέπεμπε ἐς τὰ μαντήια τῶν χρησομένων· ἀπ' ἧς ἂν ἡμέρης ὁρμηθέωσι ἐκ Σαρδίων, δὴ τοῦτο ἡμερολογήσαντας τὸν λοιπὸν χρόνον ἔχειν [l] τῇ ἡμέρῃ χρᾶν τοῖσι χρησομένοισι, ἐπειρωτῶντας [m] ὅ, τι ποιέων τυγχάνοι ὁ Λυδῶν βασιλεὺς Κροῖσος ὁ Ἀλυάττεω. ἅσσα δ' ἂν ἔχα-

C 5ος

a αὐτῷ διείσιοι. b καθήραντα. c ἀκούσας. d εἰκὸς. e τοῦ τὸ. f εἰδὼς. g καταβαλεῖν. h τῶν Φωκίων. i πέμπει. k πειρώμενος. l ἔχειν. m ἐπειρωτῶντας.

Modus, quo Crœsus oracula tentavit; Delphicum probans honoravit donis & sacrificiis.

ςαι τ χρηςηρίων θεσπίζη, συγχεαψαμένης ἀναφέρειν παρ' ἐωυτόν. ὅ, τι μέν νυν τὰ λοιπὰ τ χρηςηρίων ἐθέσπισε [a], ὐ λέγεται πρὸς ὐδαμῶν· ἐν γὰ Δελφοῖσι ὡς ἐσῆλθον τάχιστα ἐς τὸ μέγαρον οἱ Λυδοὶ χρησόμενοι τῷ θεῷ, κ ἐπρώτων [b] τὸ ἐντεταλμένον, ἡ Πυθὶη ἐν ἑξαμέτρῳ τόνῳ λέγει τάδε,

Οἶδα δ' ἐγὼ ψάμμου τ' ἀριθμὸν, καὶ μέτρα θαλάσσης,
Καὶ κωφῦ συίημι, καὶ ὐ φωνεῦντ@ ἀκούω.
Ὀδμή μ' ἐς φρένας ἦλθε κραταιρίνοιο [c] χελώνης
Ἑψομένης ἐν χαλκῷ ἅμ' ἀρνείοισι κρέεσσιν,
Ἠ χαλκὸς μὲν ὑπέστρωται, χαλκὸν δ' ἐπίεσται.

Ταῦτα οἱ Λυδοὶ θεσπισάντης τ Πυθίης συγγραψάμενοι, οἴχοντο ἀπιόντες ἐς τὰς Σάρδις. ὡς δ καὶ ἄλλοι οἱ πανταχόθεν παρῆσαν φέροντες τὰς χρησμούς, ἐνθαῦτα ὁ Κροῖσ@ ἔκαιε ἀναπύστων ἐπῶν τ συγγραμμάτων. τ μὲν δὴ ἄλλων οὐδένα ἐποιέετο μνεῖαν· ὁ δ, ὡς τὸ ἐκ Δελφῶν ἤκουσε, αὐτίκα προσεδέξατό τε καὶ προσεδέξατο, νομίσας μούνον εἶναι μαντήιον τὸ ἐν Δελφοῖσι, ὅτι οἱ ἐξευρήκεε τὰ αὐτὸς ἐποίησε. ἐπεί τε γὰ δὴ διέπεμψε πρὸς τὰ χρηςήρια τὰς θεοπόπους, φυλάξας τὸν κυρίλλιον τ ἡμερέων ἐμηχανᾶτο [d] τοιάδε· ἐπινοήσας τὰ λύ ἀμήχανον ἐξευρεῖν τε καὶ ἐπιφέρασθαι· χελώνην καὶ ἄρνα κατακόψας ὁμοῦ ἕψεε αὐτὸς ἐν λέβητι χαλκείῳ, χάλκεον ἐπίθημα ἐπιθείς. Τὰ μὲν δὴ ἐκ Δελφῶν ἔτω τῷ Κροίσῳ ἐχρήσθη· κατὰ δ τὸν Ἀμφιάρεω δ μαντήιον ἀποκρίνειν, οὐκ ἔχω εἰπεῖν ὅ, τι πρῆσι Λυδοῖσι ἔχρησε, ποιήσαντι πρὸς τὸ ἱρὸν τὰ νομιζόμενα. ὐ γὰ ὧν ὐδὲ τοῦτο λέγει ἄλλο γε, ἢ ὅτι καὶ τοῦτο ἐνόμισε μαντήιον ἀψευδὲς κεκτῆσθαι [e]. Μετὰ δ ταῦτα θυσίῃσι μεγάλῃσι τ ἐν Δελφοῖσι θεὸν ἱλάσκετο. κτίσεά τε γὰ τὰ θύσιμα πάντα τρισχίλια ἔθυσε, κλίνας τε ὑπερύσας ἐπαργύρους, καὶ φιάλας χρυσέας, καὶ εἵματα πορφύρεα, καὶ κιθῶνας, νήσας πυρὴν μεγάλην, κατέκαιε· ἐλπίζων τ θεὸν μᾶλλόν τι τούτοισι ἀνακτήσεσθαι [f]. Λυδοῖσί τε πᾶσι προεῖπε θύειν πάντα πυνθανομένοισι τῶν τεταγμένων ὅ, τι ἔχοι ἕκαστ@. ὡς δ ἐκ τ θυσίης ἐγένετο, καταχεάμεν@ χρυσὸν ἄπλετον, ἡμιπλίνθια ἐξ αὐτοῦ ἐξήλαυνε· ὑπὸ μὲν τὰ μακρότερα, τριέων ἐξαπάλαστα [g], ὑπὸ δ τὰ βραχύτερα, τετραπάλαστα [h]. ὕψ@ δ, παλαιστιαῖα [i]. ἀριθμὸν δ, ἑπτακαίδεκα καὶ ἑκατόν. καὶ τετρέων, ἀπέφθου χρυσοῦ πεντήκοντα, τρία ἡμι-

different, id omne conscriptum ad se referrent. Quid porro cetera responderint oracula, à nullis commemoratur: apud Delphos autem, simulatque intraverunt Lydi templum, consulturi deum, & scisscitati sunt quod erat injunctum, Pythia hexametro tenore hæc inquit;

Æquoris est spatium & numerus mihi notus arenæ.
Mutum percipio, fantis nihil audio vocem.
Venit ad hos sensus nidor testudinis acris,
Quæ simul agnina coquitur cum carne lebete,
Ære infra strato, & stratum cui desuper est æs.

His quæ Pythia cecinit, conscriptis, Lydi digressi, Sardes rediere. Quumque alii quos circummiserat Crœsus, affuissent ferentes vaticinia, tunc singula explicans, quod scriptum esset, inspexit: quorum quidem nullum admittebat eum. Ubi autem illud Delphicum audivit, protinus adoravit & agnovit existimans solum oraculum esse illud Delphicum; quippe quod comperisset quod ipse fecerat. Nam posteaquam ad petenda oracula consultores dimiserat, statuto illo die observato, tale quiddam est machinatus: commentando ea quæ ad deprehendendum & explicandum perdifficilia forent, testudinem pariter & agnum concisos in aheno ipse coxit, operculo aheneo impositio. Atque ita è Delphis Crœso responsum est. Ex Amphiarai vaticinio quidnam responsum sit Lydis, quum in sacro illo rite sacrificassent, non queo dicere. Nam de eo nil fertur aliud, quam quòd & hoc Crœsus verax vaticinium se nactum esse existimavit. Post hæc autem ingentibus hostiis deum qui est apud Delphos exorandum statuit. Immolavit enim lecta pecora numero ter mille: præterea lectos aureos & argenteos, phialas aureas, & amictus purpureos, ac tunicas ingenti pyra extructa concremavit, sperans sese aliquanto magis his rebus posse deum illum sibi placare, iussis etiam Lydis omnibus, ut sua ipsorum, quicquid haberet quisque, immolarent. Quo sacrificio peracto quum immensam vim auri liquefecisset, ex eo dimidiatos lateres conflavit, longiores quidem, sex palmorum, breviores autem, trium, crassitudine palmari, numero septendecim ac centum; quorum quatuor erant auri excocti, singuli pon-

48 49 50

a θεσπίσαι. b ἐπηρώτων. c κρεοκρηνοῖα. d ἐμηχανήσατο. e ἐνόμιζε. f μᾶλλον τι τούτοισι ἀναπείσασθαι. g ἐξαπάλαστα. h τριπάλαστα. i παλαιστιαῖα.

pondo duorum & dimidii talenti: ceteri vero, auri albidi, pondo binûm talentorum. Fecit quoque leonis effigiem ex auro excocto, decem talentorum pondo. qui leo quum templum Delphicum deflagravit, à ſemilateribus decidit: (ſuper illos enim erat collocatus) & nunc in Corinthiorum theſauro repoſitus eſt, pondo ſex talentorum atque dimidii, eliqua-
51 tis tribus talentis ac dimidio. Hæc Crœſus ubi perfecit, Delphos miſit, cumque eis hæc alia, duos grandi forma crateras, aureum argenteumque: quorum aureus intrantibus templum ad dexteram poſitus erat, argenteus ad ſiniſtram. Qui & ipſi, quum templum incenſum eſt, loco moti fuerunt, aureuſque in Clazomeniorum theſauro poſitus, pondo talentorum octo & dimidii, præterea minarum duodecim: argenteus ad angulum antetempli, ſexcentarum amphorarum capax: in quo miſcetur vinum à Delphis Theophaniorum feſto: opus (ut Delphi aiunt) Theodori Samii, ut & ego arbitror. non enim mihi videtur opus vulgare eſſe. Miſit præterea dolia argentea quatuor, quæ in Corinthiorum theſauro ſunt collocata. Donavit item aquiminaria duo, aureum argenteumque; quorum in aureo inſcriptum eſt, Lacedæmoniorum: qui dicunt ſuum eſſe donarium; non recte, quoniam & hoc Crœſi eſt. ſed quidam Delphorum gratificari Lacedæmoniis volens, hoc inſcripſit: cujus nomen ego cognitum habens, non tamen promam. Verum puer per cujus manum fluit aqua, Lacedæmoniorum eſt: ſed eorum neutrum aquiminare. Alia quoque cum his multa Crœſus dona miſit non inſignia: item fuſilia ex argento orbiculata: nec non mulieris ſimulacrum aureum tricubitale, quod Delphi narrant eſſe effigiem piſtricis Crœſi. Super hoc donavit Crœſus uxoris ſuæ monilia à collo, ac zonas.
52 Hæc quidem Delphos tranſmiſit. Amphiarao inſuper, cujus & virtutem audierat & cladem, donavit clypeum ex auro totum, ſimiliter & totam ex auro ſolido haſtam, haſtile perinde ac ſpicula totum ſimiliter aureum. quæ ambo ad meam uſque memoriam apud Thebas repoſita fuerunt, ibique in Iſmenii A-
53 pollinis templo. Hæc dona Lydis portaturis ad oracula Crœſus iniunxit, ut interrogarent an adverſus Perſas Crœſus ſu-

ἡμιτάλαντα ἕκαστον ἑλκυστά· τὰ δὲ ἄλλα ἡμιωλίνθια, λευκῆ χρυσῆ, στεθμὸν διτάλαντα. ἐπειέστο δὲ καὶ λέοντος εἰκόνα χρυσῆ ἀπέφθιτ, ἕλκυσαν στεθμὸν τάλαντα δέκα. ἔστο δὲ ὁ λέων, ἐπεί τε κατεκαίετο ὁ ἐν Δελφοῖσι νηὸς, κατέπεσε ἀπὸ τ ἡμιπλινθίων· (ἐπὶ γὰρ τούτοισι ἵδρυτο) καὶ νῦν κεῖται ἐν τῷ Κορινθίων θησαυρῷ, ἕλκων στεθμὸν ἕβδομον ἡμιτάλαντον. ἀπετάκη γὰρ αὐτοῦ τέταρτον ἡμιτάλαντον. Ἐπιτελέσας δὲ ὁ Κροῖσος ταῦτα, ἀπέπεμπε ἐς Δελφοὺς καὶ τάδε ἄλλα ἅμα τοῖσι, κρητῆρας δύο μεγάθει μεγάλους, χρύσεον καὶ ἀργύρεον· τὸ μὲν χρύσεον ἐκέετο ἐπὶ δεξιὰ ἐσιόντι ἐς τ νηόν· ὁ δὲ ἀργύρεος, ἐπ' ἀριστερά. μετεκινήθησαν δὲ καὶ ἔτοι ὑπὸ τ νηὸν κατακαέντα. καὶ ὁ μὲν χρύσεος κεῖται ἐν τῷ Κλαζομενίων θησαυρῷ, ἕλκων στεθμὸν ἔννατον ἡμιτάλαντον, καὶ ἔτι δυώδεκα μνέας· ὁ δὲ ἀργύρεος, ἐπὶ ᾧ γωνίῃ τ γωνίης, χωρέων ἀμφορέας ἑξακοσίους. ἐπικίρναται γὰρ ὑπὸ Δελφῶν θεοφανίοισι [a]. φασὶ δέ μιν Δελφοὶ Θεόδωρον τ Σαμίου ἔργον εἶναι. καὶ ἐγὼ δοκέω· ἐς γὰρ τὸ σωτυχὸν φαίνεταί μοι ἔργον εἶναι. καὶ πίθος τε ἀργυρέος τέτρασας ἀπέπεμψε, οἱ ἐν τῷ Κορινθίων θησαυρῷ ἑστᾶσι· καὶ τριφάσιαι τέλεα δύο ἀνέθηκε, χρύσεόν τε καὶ ἀργύρεον, τ τῷ χρυσέῳ ἐπιγεγραμμένα, Λακεδαιμονίων, φαμένων εἶναι ἀνάθημα· οὐκ ὀρθῶς λέγοντες. ἔστι γὰρ καὶ τοῦτο Κροίσου. ἐπιχαρίσασθαι δέ τ τις Δελφῶν, Λακεδαιμονίοισι βουλόμενος χαρίζεσθαι [b]· ἐπιγράμμενος τὸ ὄνομα, οὐκ ἐπιμνήσομαι. ἀλλ' ὁ μὲν παῖς δι' οὗ τ χειρὸς ῥέει τὸ ὕδωρ, Λακεδαιμονίων ἐστί· ὁ μέντοι τ γε τριφάσιος ἑτέρου. ἄλλα τε ἀναθήματα οὐκ ἐπίσημα πολλὰ ἀπέπεμψε ἅμα τούτοισι ὁ Κροῖσος, καὶ κολυμβητὰ ἀργύρεα κυκλοτερέα· καὶ δὴ καὶ γυναικὸς εἴδωλον χρύσεον τετράπηχυ, τὸ Δελφοὶ τ ἀρτοκόπου τ Κροίσου εἰκόνα λέγουσι εἶναι. τοὺς δ', ἐκ τ ἑωυτοῦ γυναικὸς τὰ ἀπὸ τ δειρῆς ἀνέθηκε ὁ Κροῖσος, καὶ τὰς ζώνας. Ταῦτα μὲν ἐς Δελφοὺς ἀπέπεμψε. τῷ δ' Ἀμφιάρεῳ, πυθόμενος αὐτοῦ τὴν τε ἀρετὴν καὶ τὴν πάθην, ἀνέθηκε ἀσπίδα τε χρύσεον πᾶν, ὁμοίως καὶ αἰχμὴν στερεὴν πᾶσαν χρυσέην, τὸ ξυστὸν [c] τῆσι λόγχῃσι ἐὸν ὁμοίως χρύσεον. τὰ ἔτι καὶ ἀμφότερα [d] ἐς ἐμὲ ἦν κείμενα ἐν Θήβῃσι, καὶ Θηβαίων ἐν τῷ νηῷ τ Ἰσμηνίου Ἀπόλλωνος. Τοῖσι δὲ ἄγειν μέλλουσι τ Λυδῶν ταῦτα τὰ δῶρα ἐς τὰ ἱρὰ, ἐπετέλλετο ὁ Κροῖσος ἐπειρωτᾶν τὰ χρηστήρια εἰ στρατεύηται ἐπὶ Πέρσας Κροῖσος,

a θεοφανίοις. b καταίσαι. c καὶ τὸ ξυστὸν. d ἀμφότερα.

Crœsi interrogationes. donumque incolis Delphorum datum, & oraculorum verba, unde falsum ejus gaudium.

χὴ εἴ τινα στρατὸν ἀνδρῶν συμμάχων προσθέοιτο [a] φίλον. ὡς δὲ ἀπιγμένοι ἐς τὰ ἀπεπέμφθησαν οἱ Λυδοὶ, ἀνέθεσαν τὰ ἀναθήματα, ἐχρέωντο τοῖσι χρησμολόγοισι, λέγοντες· Κροῖσος ὁ Λυδῶν τε καὶ ἄλλων ἐθνέων βασιλεύς, νομίσας τάδε μαντήια εἶναι μοῦνα ἐν ἀνθρώποισι, ὑμῖν τε ἀξια δῶρα ἔδωκε τῶν ἐξευρημάτων, καὶ νῦν ὑμέας ἐπειρωτᾷ εἰ στρατεύηται ἐπὶ Πέρσας, καὶ εἴ τινα στρατὸν ἀνδρῶν συμμάχων προσθέοιτο [b] σύμμαχον. οἱ μὲν τοῦτα ἐπειρώτων [c]. τὰ δὲ μαντήια ἀμφοτέρων ἐς τωὐτὸ αἱ γνῶμαι συνέδραμον, προλέγουσαι Κροίσῳ, μὴ στρατεύηται ἐπὶ Πέρσας, μεγάλῳ δὲ κωλύῃ μιν καταλῦσαι [d]. τοὺς δὲ Ἑλλήνων δυνατωτάτους συνεβάλετο οἱ ἐξευρόντα φίλους προσθέσθαι. Ἐπεί τε δὲ ἀνενειχθέντα τὰ χρηστήρια ἐπύθετο ὁ Κροῖσος, ὑπερήσθη τε τοῖσι χρησμοῖσι· πάγχυ τε ἐλπίσας καταλύσειν τὴν Κύρου βασιληίην, πέμψας αὖτις ἐς Πυθὼ, Δελφοὺς δωρέεται, πυθόμενος αὐτῶν τὸ πλῆθος, κατ' ἄνδρα δύο στατῆρας ἕκαστον χρυσοῦ. Δελφοὶ δὲ ἀντὶ τούτων ἔδοσαν Κροίσῳ καὶ Λυδοῖσι προμαντήιον καὶ ἀτελείην καὶ προεδρίην, καὶ ἐξεῖναι τῷ βουλομένῳ αὐτέων γῆν Δελφὸν ἐς τὰ ἀεὶ χρόνον. Δωρησάμενος δὲ τοὺς Δελφοὺς ὁ Κροῖσος, ἐχρηστηριάζετο τὸ τρίτον. ἐπεί τε γὰρ δὴ παρέλαβε ἡ μαντηίη ἀληθήιον, ἐνεφορέετο αὐτῇ. ἐπειρώτα δὲ τάδε χρηστηριαζόμενος, εἰ οἱ πολυχρόνιος ἔσται ἡ μοναρχίη. ἡ δὲ Πυθίη οἱ χρᾷ τάδε,

Ἀλλ' ὅταν ἡμίονος βασιλεὺς Μήδοισι γένηται,
Καὶ τότε Λυδὲ ποδαργὲ πολυψηφίδα παρ' Ἕρμον
Φεύγειν· μηδὲ μένειν, μήτοι αἰδεῖσθαι κακὸς εἶναι.

Τούτοισι ἐλθοῦσι τοῖσι ἔπεσι ὁ Κροῖσος πολλόν τι μάλιστα πεύσεσθαι ἤδη, ἐλπίζων ἡμίονον ἑδαμᾶ ἂν τὸν ἀνδρὸς βασιλεύσειν [f] Μήδων· ἐπὶ τοῖσι ὦν αὐτὸς, καὶ οἱ ἐξ αὐτοῦ, παύσεσθαί κοτε τῆς ἀρχῆς. μετὰ δὲ ταῦτα, ἐφρόντιζε ἱστορέων τοὺς ἂν Ἑλλήνων δυνατωτάτους εὑρίσκοι προσποιήσασθαι φίλους. ἱστορέων δὲ, εὕρισκε Λακεδαιμονίους καὶ Ἀθηναίους προέχοντας· τοὺς μὲν, ἐόντας Δωρικοῦ γένεος, τοὺς δὲ, Ἰωνικοῦ. ταῦτα γὰρ δὴ τὰ πρωτεύοντα ἐόντα τὸ ἀρχαῖον· τὸ μὲν, Πελασγικὸν, τὸ δὲ, Ἑλληνικὸν ἔθνος. καὶ τὸ μὲν, ἑδαμῇ κω ἐξεχώρησε· τὸ δὲ, πολυπλάνητον κάρτα. ἐπὶ μὲν γὰρ Δευκαλίωνος βασιλεύοντος οἴκεε γῆν τὴν Φθιῶ-

sumeret expeditionem, & aliquorum hominum auxilia adscisceret. Lydi ubi eò quò dimittebantur pervenerunt, donariis oblatis, oracula consuluerunt his verbis; Crœsus, Lydorum aliarumque nationum rex, ista in hominibus sola esse oracula existimans, idcirco vobis digna dona dat propter inventa, vosque percontatur, an adversus Persas sit profecturus in expeditionem, & an socialem aliquem exercitum sibi adiuncturus. Atque hi quidem hæc interrogarunt. Oraculi autem utriusque in idem concurrebant sententiæ, prædicentes Crœso, fore, ut si arma Persis inferret, magnum imperium is everteret. Consulebant etiam, ut potentissimos Græcorum vestigans & reperiens amicos compararet. His responsis relatis atque auditis, Crœsus vehementer elatus animo est, & omnino concipiens spem evertendi ab se imperii Cyri, ac rursus mittens ad Pytho, Delphos singulos, quorum illic numerum scitatus erat, donavit viritim binis auri stateribus. Ob quæ munera Delphi Crœso Lydisque donarunt primas in consulendo oracolo partes, immunitatemque, primumque in sedendo locum, & jus perpetuum cuique volenti adscribi in numerum Delphorum. Ceterum donis Crœsus prosequutus Delphos, tertio oraculum consuluit, quippe post veracitatem ejus oraculi compertam, large sibi indulgebat in eo. Quærebat autem ex oraculo, an diuturnum sibi foret imperium. Cui Pythia in hæc verba respondit,

Regis apud Medos mulo jam sede potito,
Lyde fugam mollis scrupeosum corripe ad Hermum,
Neve mane: ignavus posito sis Lyde pudore.

His ex versibus, quum allati essent, multo magis quam ex ceteris voluptatem Crœsus accepit, sperans fore ut nunquam apud Medos mulus pro viro regnaret: & proinde nec ipse nec posteri sui principatu privarentur. Post hæc putavit sibi curandum, ut potentissimos Græcorum inquirens sibi conciliaret. Idque vestigando, comperit Lacedæmonios atque Athenienses eminere, illos in Dorico genere, hos in Ionico. Hæ namque gentes prisco tempore præferebantur, altera Pelasgica, altera Hellenica: quarum hæc nunquam ex illo solo excessit, illa valde multumque est vagata. Etenim sub Deucalione rege oram Phthiotidem incoluit,

a προσθέσθαι. b προσθέσθαι. c ἱστορέοντες. d καταλύσῃ. e ἀγγιλίῃ. f βασιλεύσει.

Hellenica gens circa eaſdem terras ſemper morata. Pelaſgorum barbara lingua. Attici Pelaſgi. Hippocrates Piſiſtrati pater monitus portento & ab Chilone.

coluit, ſub Doro autem Hellenis filio regionem quæ ad Oſſam & Olympum jacet, nomine Iſtiæotim; unde à Cadmeis ejecta, coluit in Pindo vocatum Macednum; inde rurſus in Dryopidem commigravit, atque ita hinc in Peloponneſum veniens, Dorica nominata eſt. Ceterum qua lingua Pelaſgi ſint uſi, pro
57 certo affirmare non poſſum: ſed ſi fas eſt conjectando dicere ex his, qui cum maxime ſuperſunt, Pelaſgorum, qui ſupra Tyrrhenos urbem Creſtonem incolunt, aliquando finitimi eorum qui nunc Dorienſes vocantur, tunc incolentes regionem quæ nunc Theſſaliotis nominatur; & Placiam ac Scylacen qui Pelaſgi habitaverunt in Helleſponto, qui contermini Athenienſium fuerunt; & quæcunque alia Pelaſgica oppida nomen immutarunt. ſi hinc conjectantem oportet dicere, Pelaſgi utebantur barbara lingua. Quod ſi igitur & tota gens Pelaſgica talis erat, gens Attica utpote Pelaſgica, quum in Hellenas tranſiit, linguam quoque iſtorum addidicit. Etenim neque Creſtoniatarum lingua cum ullis circà habitantibus conſentit, neque Placianorum; inter ipſos vero convenit; & declarant, quam linguæ figuram intulerunt in hæc loca tranſeuntes, eandem ſe nunc conſervare.
58 At natio Hellenica, ex quo exiſtit, eodem ſermone ſemper utitur, ut mihi videtur; ſeparata quidem ab Pelaſgica, imbecillis, ab exiguo prorſus profecta, in multitudinem excrevit gentium plurimarum, quum etiam adnexuerint ſe illi aliæ gentes barbaræ frequentes. Quæ cauſſa inſuper mihi videtur fuiſſe, cur gens Pelaſgica, quum barbara eſſet, nequaquam magnos profectus fecerit.
59 Ex his igitur gentibus, Atticam quidem Crœſus audiebat contineri diſtractamque eſſe à Piſiſtrato Hippocratis filio. Hic enim ea tempeſtate tyrannus Athenis erat. Cujus patri, quum privatus iviſſet ad celebranda Olympia, ingens contigit portentum. Nam quum hoſtiam immolaſſet, ahena adſtantia plena & carnibus & aqua, abſque igne ferbuerunt, ita ut aqua redundaret. Quod portentum conſpicatus Chilon Lacedæmonius, qui forte aderat, ſuaſit ei primum, ne uxorem proli gignendæ aptam duceret domum: ſin vero jam haberet, ſecundo loco uxorem iſtam ejiceret:

φθιῶλαν· ἐπὶ δὲ Δώρου τοῦ Ἕλληνος, τὴν ὑπὸ τὴν Ὄσσαν [a] τε καὶ τὸν Ὄλυμπον χώρην, καλεομένην Ἱστιαιῶτιν. ἐκ δὲ τῆς Ἱστιαιώτιδος ὑπὸ Καδμείων ἐξανέστη ὑπὸ Μακεδνὸν καλεόμενον. ἐνθεῦτεν δὲ αὖτις ἐς τὴν Δρυοπίδα μετέβη, καὶ ἐκ τῆς Δρυοπίδος ἥκων ἐς Πελοπόννησον ἐλθὼν, Δωρικὸν ἐκλήθη. Ἥν τινα δὲ γλῶσσαν ἱεσαν οἱ Πελασγοὶ, οὐκ ἔχω ἀτρεκέως εἰπεῖν· εἰ δὲ χρεὼν ἐστὶ τεκμαιρόμενον λέγειν τοῖσι νῦν ἔτι ἐοῦσι Πελασγῶν τῶν ὑπὲρ Τυρσηνῶν Κρηστῶνα πόλιν οἰκεόντων, οἳ ὅμουροί κοτε ἦσαν τοῖσι νῦν Δωριεῦσι καλεομένοισι· οἴκεον δὲ τηνικαῦτα γῆν τὴν νῦν Θεσσαλιῶτιν καλεομένην, καὶ τὴν Πλακίην τε καὶ Σκυλάκην Πελασγῶν οἰκησάντων ἐν Ἑλλησπόντῳ, οἳ συνοικοι ἐγένοντο Ἀθηναίοισι· καὶ ὅσα ἄλλα Πελασγικὰ ἐόντα πολίσματα τὸ οὔνομα μετέβαλε· εἰ τούτοισι τεκμαιρόμενον δεῖ λέγειν, ἦσαν οἱ Πελασγοὶ βάρβαρον γλῶσσαν ἱέντες. εἰ τοίνυν ἓν καὶ πᾶν τοιοῦτον τὸ Πελασγικὸν, τὸ Ἀττικὸν ἔθνος ἐὸν Πελασγικὸν, ἅμα τῇ μεταβολῇ τῇ ἐς Ἕλληνας, καὶ τὴν γλῶσσαν μετέμαθε. καὶ γὰρ δὴ ὅτι οἱ Κρηστωνιῆται ἀδαμοῖζι τοῖσι νῦν σφέας περιοικεόντων εἰσὶν ὁμόγλωσσοι, ὅτι οἱ Πλακιηνοὶ, σφίσι δὲ ὁμόγλωσσοι. δηλοῦσί τε ὅτι τὴν εἰνοίκισαν γλώσσης χαρακτῆρα μεταβαίνοντες ἐς ταῦτα τὰ χωρία, τοῦτον ἔχουσιν ἐν Φυλακῇ. Τὸ δὲ Ἑλληνικὸν γλώσσῃ μὲν, ἐπί τε ἐγένετο, ἀείκοτε τῇ αὐτῇ διαχρᾶται [b], ὡς ἐμοὶ καταφαίνεται εἶναι, ἀποχιὸν μέντοι ἀπὸ τοῦ Πελασγικοῦ, ἐὸν ἀσθενὲς, ἀπὸ σμικροῦ τέο τεω [c] ἀρξάμενον ἐρμώμενον [d], αὔξηται ἐς πολλῆν τε ἐθνέων πολλῶν, μάλιστα δὲ προσκεχωρηκότων αὐτῷ καὶ ἄλλων ἐθνέων βαρβάρων συχνῶν. πρὸς δὲ [e] ὧν, ἐμοί τε δοκέει καὶ τὸ Πελασγικὸν ἔθνος, ἐὸν βάρβαρον, ἀδαμὰ μεγάλως αὐξηθῆναι. Τούτων δὲ ὧν τῶν ἐθνέων τὸ μὲν Ἀττικὸν καταχόμενόν τε καὶ διεπασμένον ἐπωθέετο ὁ Κροῖσος ὑπὸ Πεισιστράτου τοῦ Ἱπποκράτεος, τότε τὸν τότε χρόνον τυραννεύοντος Ἀθηναίων. Ἱπποκράτεϊ γὰρ, ἰδιώτῃ, καὶ θεωρέοντι τὰ Ὀλύμπια, τέρας ἐγένετο μέγα. θύοντος γὰρ αὐτοῦ τὰ ἱρὰ, οἱ λέβητες ἐπεστῶτες, καὶ κρεῶν τε ἐόντες ἔμπλεοι καὶ ὕδατος, ἄνευ πυρὸς ἔζεσαν, καὶ ὑπερέβαλον. Χίλων [f] ὁ Λακεδαιμόνιος παρεστυχὼν, καὶ θεησάμενος τὸ τέρας, συνεβούλευε τῷ Ἱπποκράτεϊ, πρῶτα μὲν γυναῖκα τεκνοποιὸν μὴ ἄγεσθαι ἐς τὰ οἰκία· εἰ δὲ τυγχάνοι ἔχων, δεύτερα τὴν γυναῖκα ἐκπέμπειν· καὶ εἴ τις

a Ὄσσαν. b χρέεται. c τέος τευ. d ἐρμώμενον. e ὡς δὲ. f Χείλων & mox Χείλωνος. g συνεβούλευεν.

Megacles, Lycurgus, Pisistratus factiosi. postremus astutior tyrannidem occupat, & ejectus recipit.

τις οἱ τυ∫χάνῃ ἐὼν παῖς, τοῦτον ἀπείπασθαι. ὑκων ταῦτα ϖ∆αινέσαντι Χίλωνος πείθεσθαι θέλειν τὸ Ἱπποκράτεα· γενέσθαι οἱ μὴ ταῦτα τὸ Πεισίστρατον τοῦτον, ὃς, στασιαζόντων τῶν ϖ∆ιάκρων τὸν τῶν ὑπὸ Α'θηναίων, καὶ τὸν μὲν ϖεσεστεῶτος Μεγακλέος τοῦ Α'λκμαίωνος, τὸν δὲ ὑπὸ πεδίου Λυκούργου Α'ε∫ισολαίδεω, καταφρονήσας τὴν τυραννίδα, ἤγαγε τρίτην στάσιν. συλλέξας δὲ στασιώτας, καὶ τῷ λόγῳ τὸν Τ'περακρίων ϖροστάς, μηχανᾶται τοιάδε. τραυματίσας ἑωυτόν τε καὶ ἡμιόνους, ἤλασεν ἐς τὴν ἀγορὴν τὸ ζεῦγος, ὡς ὑπεφεύγως τοὺς ἐχθρούς, οἳ μιν ἐλαύνοντα ἐς ἀγορὴν ἠθέλησαν ἀποκτεῖναι δῆθεν. ἐδέετό τε τοῦ δήμου φυλακῆς τινὸς ϖρὸς αὐτοῦ κυρῆσαι, ϖρότερον ∆οκιμήσας ἐν τῇ ϖρὸς Μεγαρέας γενομένῃ στρατηγίῃ, Νίσαιάν τε ἑλὼν, καὶ ἄλλα δοκοδεξάμενος μεγάλα ἔργα. ὁ μὲν δὴ δῆμος ὁ τῶν Α'θηναίων, ἐξαπατηθεὶς ἔδωκέ οἱ [a] τῶν ἀστῶν καταλέξας ἄνδρας τούτους, οἳ δορυφόροι μὲν οὐκ ἐγίνοντο Πεισιστράτου, κορυνηφόροι δέ. ξύλων γὰρ κορυνέας ἔχοντες εἵποντο οἱ ὄπισθεν. συνεπαναστάντες δὲ ἅμα Πεισιστράτῳ, ἔσχον τὴν ἀκρόπολιν. ἔνθα δὴ ὁ Πεισίστρατος ἦρχε Α'θηναίων, οὔτε πρήγματα τὰ ἐόντα συνταράξας, οὔτε θέσμια μεταλλάξας· ἀλλά τε τοῖσι καθεστεῶσι ἐνεμε [b] τὴν πόλιν κοσμέων καλῶς τε καὶ εὖ. μετὰ δὲ οὐ πολλὸν χρόνον τωὐτὸ φρονήσαντες οἵ τε τοῦ Μεγακλέος στασιῶται καὶ οἱ τοῦ Λυκούργου ἐξελαυνέσι μιν. Οὕτω μὲν Πεισίστρατος ἔσχε τυραννίδα τὸ πρῶτον Α'θηνέας, καὶ τὴν τυραννίδα οὔκω κάρτα ἐρριζωμένην ἔχων, ἐκπίπτει. οἱ δὲ ἐξελάσαντες Πεισίστρατον, αὖτις ἐκ νέης ἐπ' ἀλλήλοισιν ἐστασίασαν. ϖερισταμένου δὲ τὴν στάσιν ὁ Μεγακλέης, ἐπικηρυκεύεται Πεισιστράτῳ, εἰ βούλοιτό οἱ τὴν θυγατέρα ἔχειν γυναῖκα ἐπὶ τῇ τυραννίδι. ∆εξαμένου δὲ τὸν λόγον καὶ ὁμολογήσαντος ἐπὶ τούτοισι Πεισιστράτου, μηχανῶνται δὴ ἐπὶ τῇ καλλόῃ πρήγμα ∆ηθέστατον, ὡς ἐγὼ ∆οκέω, μακρῷ· ἐπεί γε ἀπεκέκριτο ἐκ παλαιοῦ τὸ βάρβαρον ἔθνος τοῦ Ε'λληνικοῦ [d]· εἶόν τε δεξιώτερον, καὶ ∆ηθείης ἠλιθίου ἀπηλλαγμένον μᾶλλον· εἰ δὲ τότε γε ἦσαν ἐν Α'θηναίοισι τοῖσι πρώτοισι λεγομένοισιν εἶναι Ε'λλήνων σοφίῃ, μηχανῶνται τοιάδε. Ε'ν τῷ δήμῳ τῷ Παιανιεῖ ἦν γυνὴ τῇ οὔνομα ἦν Φύη, μέγεθος ἀπὸ τεσσέρων πηχέων [c] ἀπολείπουσα τρεῖς δακτύλους, καὶ ἄλλως ∆εηδής. ταύτην τὴν γυναῖκα σκευάσαντες παμπανοπλίῃ, ἐς ἅρμα ἐσβιβάσαντες καὶ ϖροδέξαντες σχῆμα οἷόν τι ἔμελλεν ∆ιπεπτεσθαι φανέεσθαι ἔχουσα, ἤλασαν ἐς τὸ ἄστυ, ceret: & siquidem ex ea filium sustuliſſet, abdicaret. Tali Chilonis consilio nolens obsequi Hippocrates, hunc postea Pisistratum filium sustulit, qui in seditione litoralium, quibus præerat Megacles Alcmæonis filius; & campestrium, quibus præerat Lycurgus Aristolaidæ filius, tertiam seditionem excitavit, tyrannidem affectans: contractisque seditiosis, per causſam tutandi montanos, hujusce modi rem machinatur. Seipsum ac mulos quum vulnerasset, agitavit iumenta in forum, tanquam elapsus ex hostibus, quem rus proficiscentem scilicet illi prorsus interimere voluissent: & populum precatus est ut aliquid custodiæ ab illo obtineret, quum prius laudabile specimen sui edidisset in ducatu contra Megarenses, tum capta Nisæa, tum aliis præclaris operibus editis. Populus igitur Athenienſis deceptus, dedit ei quosdam è civibus delectos viros, qui non satellites quidem Pisistrato ferrent hastas, sed clavas. Ligneas enim clavas habentes sectabantur eum à tergo. Qui simul cum Pisistrato insurgentes arcem occuparunt: & inde Athenienſium imperio potitus, nullis quidem magistratibus perturbatis, neque legibus mutatis, sed priore statu integro administravit urbem bene ac pulchre exornans. Sed non multo post tempore factio Megaclis & Lycurgi concordibus animis eum ejecit. Hunc igitur in modum Pisistratus primum obtinuit Athenas, & tyrannidem nondum valde stabilitam habens amisit: cujus ejectores denuo inter se seditionem redintegrarunt. In qua obsessus Megacles, Pisistratum misso caduceatore invitat, nunquid velit sibi filiam capere uxorem sub tyrannidis præmio. Accipiente vero sermonem & condicente hanc conditionem Pisistrato, machinantur ad illius reditum, rem (ut ego comperio) longe stultissimam: quandoquidem jam olim separatum fuit barbarum genus ab Hellenico, ut quum hoc sit dexterius & magis ab ineptia puerili abhorrens; si etiam isti in Athenienſibus, qui inter Græcos feruntur sapientia primi, talia machinantur. Erat in populo Pæanienſi mulier nomine Phya, tribus digitis minus statura quatuor cubitorum: & præsertim formosa. Hanc mulierem plena armatura quum instruxissent, in currumque sustulissent, compositam in eum habitum quo venustissima apparitura esset, in urbem agunt, præ-

60

a ἑωυτοῦ. b ἔθηκε. c στερηθέντα. d Ἐν βαρβαρικὸν ἔθνος τὸ Ε'λληνικόν. e πηχέων τεσσάρων.

Pisistratus a Minerva reductus ducit filiam Megaclis; sed fœde abutens rursus pellitur, & Eretriæ se ad vim parat, venitque Marathonem.

præmissis qui præcurrerent præconibus, qui quum in urbem venissent, hæc mandata pronunciarent, dicentes; Athenienses, bona mente excipite Pisistratum, quem Minerva ipsa præcipuo inter homines honore prosequuta, in suam reducit arcem. Isti igitur passim euntes talia prædicaverunt: & statim rumor in populos emanavit, Pisistratum à Minerva reduci. Qui vero in urbe erant, audientes hanc mulierem esse deam ipsam, feminæ supplicarunt pariter, & Pisistratum acceperunt.
61 Hunc in modum quem diximus, recuperata tyrannide, Pisistratus, ex pactione quam inierat cum Megacle, filiam Megaclis ducit uxorem. Verum quum & filii essent ei adolescentes, & Alcmæonidæ dicerentur obnoxii esse piaculo, nolens ex novo coniugio liberos tollere, haud legitime coibat cum uxore. Quam rem quum primo mulier occultasset, postea sive inquisivisset seu non, matri suæ aperuit. Mater viro indicavit. Iste vero inique ferens se à Pisistrato contumelia affici, ut erat iratus, positis inimicitiis in gratiam rediit cum seditiosis. Quæ fieri Pisistratus contra se animadvertens, regione prorsus abscedit: & ubi Eretriam pervenit, una cum filiis deliberat. Quum autem sententia Hippiæ prævaluisset de tyrannide rursus recuperanda, ibi tum munera collegerunt ex civitatibus, quæ ipsis nonnihil ante placuerant. Et cum multi magnas contulerunt pecunias tum vero Thebani liberalitate superaverunt. Post hæc ut brevi sermone dicam, tempus exortum est, & omnia ad reditum eis expedita fuerunt. Nam & ex Peloponneso Argivi aderant mercede conducti, & Naxius quidam, nomine Lygdamis, voluntarius ipsis adveniens, multum alacritatis addidit, allatis & pecuniis & 62 viris. Profecti autem Eretria, anno undecimo vertente redierunt, & primum in Attica Marathonem occuparunt. Ad quos interea ibi castra habentes cum factiosi ex urbe se conferebant, tum alii ex populis adfluebant, quibus erat tyrannis quam libertas optabilior: atque ita hi quidem congregabantur. Ceterum quandiu Pisistratus pecuniam cogebat, & postea Marathonem tenebat, Athenienses qui intra urbem degebant, rem nihili fecerunt: sed ubi acceperunt eum ex Marathone urbem versus movere, ita demum auxilia adversus eum comparant. Isti igitur

ἄστυ, πεζοδρόμους κήρυκας πεσπέμψαντες, οἳ τὰ ἐντεταλμένα ἠγόρευον ἐς τὸ ἄστυ ἀπικόμενοι· „λέγουσες τοιάδε, Ὦ Ἀθηναῖοι, δέκεσθε ἀγα„θῷ νόῳ Πεισίστρατον, τὴν αὐτὴ ἡ Ἀθηναίη τι„μήσασα ἀνθρώπων μάλιστα, κατέρχεται ἐς τὸν „ἑωυτῆς ἀκρόπολιν. Οἱ μὲν δὴ ταῦτα Διϊφοιτίοντες ἔλεγον· αὐτίκα δὲ ἐς τε τὰς δήμους Φάτις ἀπίκετο, ὡς Ἀθηναίη Πεισίστρατον κατάγει· καὶ ἐν τῷ ἄστεϊ πυθόμενοι a τὸν γυναῖκα εἶναι αὐτοῦ τὸν θεὸν, πεσεύχοντό τε τὸν ἄνθρωπον, καὶ ἐδέχοντο τὸν Πεισίστρατον. Ἀπολαβὼν δὲ τὸν τυραννίδα τρόπῳ τῷ εἰρημένῳ ὁ Πεισίστρατος, κατὰ τὸν ὁμολογίην τὸν πρὸς Μεγακλέα γενομένην, γαμέει δὲ Μεγακλέος τὸν θυγατέρα b. οἷα δὲ παίδων τε οἱ ὑπαρχόντων νεηνιέων, καὶ λεγομένων ἐναγέων εἶναι τὸν Ἀλκμεωνιδέων, ἐὼν βουλόμενός οἱ γνήσιος ἐκ τῆς νεογάμου γυναικὸς παῖδας, ἐμίσγετο οἱ ὡς κατὰ νόμον c. τὰ μέν νυν πρῶτα ἔκρυπτε ταῦτα ἡ γυνή· μὴ δὴ, εἴτε ἰσορρόπου, εἴτε καὶ ὑπερφερέος, φράζοι τῇ ἑωυτῆς μητρί· ἡ δὲ τῷ ἀνδρί. ὁ δὲ δεινόν τι ἔσχε, ἀπομάζεσθαι πρὸς Πεισιστράτου. ὀργῇ δὲ ὡς εἶχε, κατελλάσσετο τὸν ἔχθρην τοῖσι περισώτῃσι. μαθὼν δὲ ὁ Πεισίστρατος τὰ πρήσσεται ἐπ' ἑωυτῷ, ἀπελλάσσετο ἐκ τῆς χώρης τὸ δεύτερον. ἀπικόμενος δὲ ἐς Ἐρέτριαν, ἐβουλεύετο ἅμα τοῖσι παισί. Ἰπποίεω δὲ γνώμην νικήσαντος, ἀνασκάπτειν ὀπίσω τὴν τυραννίδα, ἐνθαῦτα ἤγαγον δωτῖναι ἐκ τῶν πολίων, αἱ πολλαὶ σφι προηδέατο καὶ d πολλῶν δὲ μεγάλα χρήματα, Θηβαῖοι ὑπερβάλλοντο τῇ δόσει τὸ χρημάτων. μετὰ δὲ, ἐν πολλῷ λόγῳ εἶναι, χρόνος διέφυ, καὶ πάντα σφι ἐξήρτυτο ἐς τὴν κάθοδον. καὶ γὰρ Ἀργαῖοι μισθωτοὶ ἀπίκοντο ἐκ Πελοποννήσου· καὶ Νάξιός σφι ἀνὴρ ἀπιγμένος ἐθελοντὴς, τῷ οὔνομα ἦν Λύγδαμις, προθυμίῃ πολλῇ παρείχετο, χρήμασι καὶ χρήματα καὶ ἄνδρας. Ἐξ Ἐρετρίης δὲ ὁρμηθέντες, ἅλα ἐνδεκάτῳ ἔτεϊ ἀπικόντο ὀπίσω· καὶ πρῶτον τὴν Ἀττικῆς ἔσχον Μαραθῶνα. ἐν δὲ τούτῳ τῷ χώρῳ σφι στρατοπεδευομένοισιν, οἵ τε ἐκ τοῦ ἄστεος συσσωΐται ἀπίκοντο, ἄλλοι τε ἐκ τῶν δήμων προσέρρεον, οἵσιν ἡ τυραννὶς πρὸ ἐλευθερίης ἦν ἀπασάων ἡδίστη. ἅτε μὲν e δὴ συνηλίζοντο. Ἀθηναίων δὲ οἱ ἐκ τοῦ ἄστεος, ἕως μὲν Πεισιστράτου τὰ χρήματα ἦν, ἠσυχίην εἶχον Μαραθῶνα, λόγον οὐδένα εἶχον· ἐπεί τε δὲ ἐπύθοντο ἐκ τοῦ Μαραθῶνος αὐτὸν πορεύεσθαι f ἐπὶ τὸ ἄστυ, ἔτω δὴ βοηθέουσι

a πεπόρθαι. b γαμέει τὴν θυγατέρα αὐτοῦ. c κατὰ τὸν νόμον. d προηδίαζον. e ἔστι μὲν. f στρατεύεσθαι.

Unde hoſtes ſocordes adortus recipit tyrannidem. Naxum ſubegit. Delum expiavit. Lacedæmoniorum bellum contra Tegeatas.

θέσσι ἐπ' αὐτόν. καὶ ἔτοί τε παντραλῆ ἦσαν ἐπὶ τὰς καλιόνλας· καὶ οἱ ἀμφὶ Πεισίστρατον, ὡς ὁρμηθέντες ἐκ Μαραθῶνος ἦσαν ἐπὶ τὸ ἄστυ ἐς τωὐτὸ συνιόντες, ἀπικνέονται ἐπὶ Παλληνίδος Ἀθηναίης ἱρὸν, καὶ ἀντία ἕζοντο τὰ ὅπλα. ἐνθαῦτα θείη πομπῇ χρεώμενος παρίσταται Πεισιστράτῳ Ἀμφίλυτος ὁ Ἀκαρνὰν, χρησμολόγος ἀνὴρ, ὃς οἱ ἐπῶν χρᾷ ἐν ἑξαμέτρῳ τόνῳ, τάδε λέγων,

Ἔρριπται δ' ὁ βάλος, τὸ δὲ δίκτυον ἐκπεπέτασται·
Θυνοῖσι δ' ἰμήσεται ἐν λιπαραῖς ἀμφὶ νυκτός.

Ὁ μὲν δὴ οἱ ἐνθεάζων χρᾷ τάδε· Πεισίστρατος δ' ἐπύθετο, συλλαβὼν τὸ χρηστήριον, καὶ φὰς δέκεσθαι τὸ χρηθὲν, ἐπῆγε τῇσι φαλαγγίσι. Ἀθηναῖοι δὲ οἱ ἐκ τοῦ ἄστεος πρὸς ἄριστον τετραμμένοι ἦσαν δὴ τότε καὶ τότε· καὶ μετὰ τὸ ἄριστον μετεξέτεροι αὐτῶν, οἱ μὲν, πρὸς κύβους, οἱ δὲ, πρὸς ὕπνον. οἱ δὲ ἀμφὶ Πεισίστρατον, ἐπιόντες, τοὺς Ἀθηναίους τρέπουσι. Φευγόντων δὲ τούτων, βουλὴν ἐνθαῦτα σοφωτάτην Πεισίστρατος ἐπιτεχνᾶται, ὅκως μήτε ἀλισθήσεται ἔτι οἱ Ἀθηναῖοι, διεσκεδασμένοι τε εἶεν. ἀναβιβάσας τοὺς παῖδας ἐπὶ ἵππους, προέπεμπε· οἱ δὲ, καταλαμβάνοντες τοὺς φεύγοντας, ἔλεγον τὰ ἐντεταλμένα ὑπὸ Πεισιστράτου, θαρσέειν τε κελεύοντες, καὶ ἀπιέναι ἕκαστον ἐπὶ τὰ ἑωυτοῦ. Πειθομένων δὲ τῶν Ἀθηναίων, ἔτω δὴ Πεισίστρατος τρίτον ἔχων Ἀθήνας, ἐρρίζωσε τὴν τυραννίδα, ἐπικούροισί τε πολλοῖσι, καὶ χρημάτων συνόδοισι· τὰ μὲν, αὐτόθεν, τῶν δὲ, ἀπὸ Στρυμόνος ποταμοῦ συνιόντων· ὁμήρους τε τῶν προσκαμενάντων Ἀθηναίων ἐς μὲν αὐτίκα φυγόντων παῖδας λαβὼν, καὶ καταστήσας ἐς Νάξον. καὶ γὰρ ταύτην ὁ Πεισίστρατος κατεστρέψατο πολέμῳ, καὶ ἐπέτρεψε Λυγδάμι [b], ὡς γε ἔπι τύποισι, τὴν νῆσον Δῆλον καθήρας ἐκ τῶν λογίων. καθήρας δὲ ὧδε· ἐπ' ὅσον ἔποψις ἦν ἱροῦ εἶχεν, ἐκ τούτου χώρου πάντος ἐξορύξας τοὺς νεκροὺς, μετεφόρεεν ἐς ἄλλον χῶρον τῆς Δήλου. καὶ Πεισίστρατος μὲν ἐτυράννευε Ἀθηναίων· Ἀθηναίων δὲ οἱ μὲν ἐν τῇ μάχῃ ἐπεπτώκεσαν, οἱ δὲ αὐτῶν μετὰ Ἀλκμαιωνίδεω ἔφυγον ἐκ τῆς οἰκηίης [c]. Τὰς μέν νυν Ἀθηναίους τοιαῦτα τὸν χρόνον τοῦτον ἐπωνήσατο ὁ Κροῖσος κατέχοντα· τοὺς δὲ Λακεδαιμονίους ἐκ κακῶν τε μεγάλων πεφυγότας, καὶ ἤδη τῷ πολέμῳ κατυπερτέρους Τεγεητέων. ἐπὶ γὰρ Λέοντος βασιλεύοντος καὶ Ἡγησικλέος ἐν Σπάρτῃ, τοὺς ἄλλους πολέμους εὐτυχέοντες οἱ Λακεδαιμόνιοι, πρὸς Τεγεήτας μούνους προσέπταισαν.

a ἕκαστον. b Λυγδάμι. c οἰκίης.

tur cum omnibus copiis infesti in illos redeuntes tendebant. & Pisistratus cum suis, postquam è Marathone digressi, simul uno agmine ad urbem venissent, accedunt ad Minervæ Pallenidis fanum, & castra ex adverso posuerunt. Hîc divino instinctu fungens Amphilytus Acarnan ariolus, Pisistrato adfuit, eumque accedens hexametro carmine vaticinatur inquiens,

Lapsus abit jam jactus, & est quoque rete repansum.
Nocte ad erunt thyni claro sub sidere lunæ.

Hoc ille oraculum isti divinitus red- 63
didit. Pisistratus vero, eo percepto, & se divinam vocem accipere affirmavit, & copias adduxit. Athenienses autem urbani tunc ad prandium se converterant, & post prandium partim ad tesseras, partim ad somnum. In hos igitur impetu facto, qui cum Pisistrato erant, eos in fugam vertunt. Ipsis autem fugientibus solertissimum ibi consilium Pisistratus excogitat, ut Athenienses nec amplius recolligerentur, & dissipati manerent: Pueros impositos equis præmisit, qui assequuti fugientes, mandata Pisistrati dicerent, juberentque eos bono animo esse, & ad sua quemque abire. Ita 64
parentibus dicto Athenien sibus, Pisistratus tertio potitus Athenis, tyrannidem stabilivit, tum adiutoribus multis, tum pecuniarum proventibus, partim indidem, partim à flumine Strymone comparatis. Filios quoque eorum Athenien sium qui perstiterant, nec è vestigio fugam fecerant, pro obsidibus sumptos, in Naxum transtulit. Hanc enim insulam bello subegerat, Lygdamique permiserat, quum antehac etiam Delum insulam ex oraculis expiasset. Expiavit autem ita, quatenus prospectus à templo ferebatur, eatenus ex omni loco cadaveribus effossis, & in alium ejusdem insulæ locum translatis. Itaque Pisistratus tyrannide potitus est Athenien sium, eorum aliis in prœlio cæsis, aliis una cum Alcmæonida è patria profugis. Talem itaque statum 65
Athenien sium esse ea tempestate Crœsus audiebat: Lacedæmonios quoque magnis è cladibus ereptos, & jam Tegeatibus bello superiores esse. Quippe Leonte Spartæ regnante & Hegesicle, Lacedæmonii quum cetera bella prospere gessissent, adversus solos Tegeatas cladem

dem acceperant. Et antea fere ex omnibus Græcis utebantur peſſimis legibus & circa ſe ſe ipſos, tum etiam peregrinis intolerabiles, quæ inſtituta in melius ita mutavere. Lycurgo, viro inter Spartiatas probato, Delphos ad oraculum profecto, ſimulatque in ædem ingreſſus eſt, Pythia hæc ſtatim inquit,

Ad mea veniſti prapinguia templa Lycurge,
Grate Ioni & cunctis qui tecta tuentur olympi.
Ambigo tene deum jam nunc hominemne ſalutem.
Sed multo magis eſſe deum te credo Lycurge.

Nonnulli præter hæc ajunt Pythiam ei expoſuiſſe inſtituta quæ nunc à Spartiatis ſervantur. Ipſi tamen Lacedæmonii dicunt, Lycurgum, quum fuiſſet tutor filii fratris ſui Leobotæ Spartiatarum regis, è Creta hæc attuliſſe. Siquidem quum primum tutor factus eſt, omnia jura immutavit: deditque operam nequis ea tranſgrederetur: deinde vero quæ ad bellum pertinent, enomotias, triacadas, & ſyſſitia: ſuper hæc ephoros ac ſenatores
66 inſtituit Lycurgus. Ita illi ad rectum vitæ genus tranſlati ſunt & Lycurgum vita defunctum, delubro ædificato magnopere colunt. Ex quo cum bonitate ſoli, tum non exigua hominum copia, elevati ſunt ſtatim, ac bene floruerunt. Quin etiam non amplius ſuffecit illis pace & quiete frui, ſed quum ſe Arcadibus præſtantiores eſſe arbitrarentur, de omni Arcadum regione oraculum Delphis conſuluerunt. Quibus Pythia reſpondit,

Me petis Arcadiam? magnum petis: haud tibi tradam.
Multi apud Arcadiam veſcentes glande viri ſunt,
Qui te rejicient. tibi ego haud invidere quicquam,
Saltandam Tegeam planta plaudente daturus:
Utque queat campum metiri fune feracem.

Hæc reſponſa ubi accepere Lacedæmonii, à ceteris Arcadibus abſtinentes, bellum intulere Tegeatis, ferentes compedes: videlicet captioſo freti oraculo, tanquam redacturi Tegeatas in ſervitutem. Verum congreſſi prœlio ac fugati, quicunque eorum vivi ſunt capti, eiſdem quas ipſi attulerunt compedibus inclusi, &

πλειον. τὸ ᾗ ἔτι πρότερον τούτων, καὶ κακονομώτατοι ἦσαν σχεδὸν πάντων Ἑλλήνων, καὶ τὰ σφέας αὐτοὺς, καὶ ξείνοισιν ἀπροσσμικτοι. μετέβαλον ᾗ ὧδε ἐς εὐνομίαν. Λυκόργῳ τ Σπαρτιητέων δοκίμῳ ἀνδρὸς ἐλθόντι ἐς Δελφοὺς αὐτὶ τὸ χρηστήριον, ὡς ἐσῆιεν ἐς τὸ μέγαρον, οὔνομα ἡ Πυθίη λέγει τάδε,

Ἥκεις ὦ Λυκόργε [a] ἐμὸν πρὶ πίονα νηὸν,
Ζηνὶ φίλῳ, καὶ πᾶσιν ὀλύμπια δώματ' ἔχουσι.
Δίζω ἤ σε θεὸν μαψιδούμεν, ἢ ἄνθρωπον [b].
Ἀλλ' ἔτι καὶ μᾶλλον θεὸν ἔλπομαι ὦ Λυκόργε [c].

Οἱ μὲν δή τινες καὶ τάδε λέγουσι ἐς Φερεκύδεα αὐτῷ τῷ Πυθίῃ τ νηῷ καταστῆσαι κόσμον Σπαρτιήτῃσιν. Ὡς δ' αὐτοὶ Λακεδαιμόνιοι λέγουσι, Λυκοῦργον ἐπιτροπεύσαντα Λεωβώτεω, ἀδελφιδέος μὲν ἑωυτοῦ, βασιλεύοντος ᾗ Σπαρτιητέων, ἐκ Κρήτης ἀγαγέσθαι ταῦτα. ὡς γὰρ ἐπετρόπευσε, ταχέως μετέστησε τὰ νόμιμα πάντα, καὶ ἐφύλαξε ταῦτα μὴ παραβαίνειν. μετὰ ᾗ, τὰ ἐς πόλεμον ἔχοντα, ἐνωμοτίας, καὶ τριηκάδας καὶ συσσίτια· πρός τε τούτοισι, τοὺς ἐφόρους καὶ γερουσίας ἔστησε Λυκοῦργος. Οὕτω μὲν μεταβαλόντες εὐνομήθησαν. τῷ ᾗ Λυκόργῳ τελευτήσαντι ἱρὸν εἰσάμενοι, σέβονται μεγάλως. οἷα ᾗ ἐν τῇ χώρῃ ἀγαθῇ, καὶ πλήθει οὐκ ὀλίγων ἀνθρώπων, ἀνά τε ἔδραμον αὐτίκα, καὶ ηὐξήθησαν. καὶ δὴ σφίν οὐκέτι ἀπέχρα [d] ἡσυχίην ἄγειν, ἀλλὰ καταφρονήσαντες Ἀρκάδων κρέσσονες εἶναι, ἐχρηστηριάζοντο ἐν Δελφοῖσι περὶ πάσης τῆς Ἀρκάδων χώρης. ἡ ᾗ Πυθίη σφι χρᾷ τάδε,

Ἀρκαδίην μ' αἰτεῖς; μέγα μ' αἰτεῖς· ἔ τοι δώσω.
Πολλοὶ ἐν Ἀρκαδίῃ βαλανηφάγοι ἄνδρες ἔασιν,
Οἵ σ' ἀποκωλύσουσιν. ἐγὼ δέ τοι οὐ μεγαίρω.
Δώσω τοι Τεγέην ποσὶ καλὸν ὀρχήσασθαι,
Καὶ καλὸν πεδίον σχοίνῳ διαμετρήσασθαι.

ταῦτα ὡς ἀπενεχθέντα ἤκουσαν οἱ Λακεδαιμόνιοι, Ἀρκάδων μὲν τ ἄλλων ἀπέσχοντο· οἱ ᾗ πόδας φερόμενοι, ἐπὶ Τεγεήτας ἐστρατεύοντο, χρησμῷ κιβδήλῳ πίσυνοι, ὡς δὴ ἐξανδραποδίσοντες τοὺς Τεγεήτας. ἐσφαλέντες ᾗ τῇ συμβολῇ, ὅσοι αὐτῶν [e] ἐζωγρήθησαν, πόδας τε ἔχοντες τοὺς ἐφέροντο αὐτοὶ, καὶ σχοίνῳ διαμετρησάμενοι τὰ

a Ἀνιόντι. b ἢ καὶ ἄνδρα. c Ἀνιόντι. d ἀνέχειν. e αὐτέων.

Infelices in prœliis contra Tegeatas. Agathoergi Spartæ. Oreſtis oſſa Tegeæ ſepulta vii cubitorum.

πεδίον τὸ Τεγεητέων, ἐργάζοντο. αἱ δὲ πέδαι αὗται, ἐν τῇσι ἐδεδέατο, ἐπὶ καὶ ἐς ἐμὲ ἦσαν σῶαι ἐν Τεγέῃ, πρὸς τὸ νηὸν τῆς Ἀλέης [a] Ἀθηναίης κρεμάμεναι. Κατὰ μὲν δὴ τὸ πρότερον πόλεμον σπανίως αἰεὶ κακῶς ἀέθλεον πρὸς τοὺς Τεγεήτας. κατὰ δὲ τὸν κατὰ Κροῖσον χρόνον, καὶ τῶν Ἀναξανδρίδεώ τε καὶ Ἀρίστωνος βασιληίων ἐν Λακεδαίμονι, ἤδη οἱ Σπαρτιῆται κατυπέρτεροι τῷ πολέμῳ ἐγεγένεσαν, τρόπῳ τοιῷδε χρώμενοι. ἐπὴν αἰεὶ τῷ πολέμῳ ἐσχύοντο [b] ἐπὶ Τεγεητέων, πέμψαντες θεοπρόπους ἐς Δελφοὺς, ἐπηρώτων [c] τίνα ἂν θεῶν ἱλασάμενοι, κατυπέρτεροι τῷ πολέμῳ Τεγεητέων γένοιατο. ἡ δὲ Πυθίη σφέων ἔχρησε, τὰ Ὀρέστεω τοῦ Ἀγαμέμνονος ὀστέα ἐπαγαγομένους. ὡς δὲ ἀνευρεῖν σφι οἷοί τε ἐγένοντο [d] τῷ θείῳ τοῦ Ὀρέστεω, ἔπεμπον αὖτις τῷ ἐς θεὸν ἐπειρησομένους [e] τὸν χῶρον ἐν τῷ κέεται ὁ Ὀρέστης. εἰρωτῶσι δὲ ταῦτα τοῖσι θεοπρόποισι λέγει ἡ Πυθίη τάδε,

Ἔστι τις Ἀρκαδίης Τεγέη λιπαρῷ ἐνὶ χώρῳ,
Ἔνθ' ἄνεμοι πνείουσι δύο κρατερῆς ὑπ' ἀνάγκης,
Καὶ τύπος ἀντίτυπος, καὶ πῆμ' ἐπὶ πήματι κεῖται·
Ἔνθ' Ἀγαμεμνονίδην κατέχει φυσίζοος αἶα·

Τὸν σὺ κομισσάμενος, Τεγέης δεσπότης ἔσῃ.

οἷς δὴ καὶ ταῦτα ἤκουσαν οἱ Λακεδαιμόνιοι, ἀπεῖχον τὸ ἐξευρίσκον οὐδὲν ἧσσον, πάντα διζήμενοι· ἐς ὃ δὴ Λίχης τῶν ἀγαθοεργῶν καλεομένων Σπαρτιητέων ἀνεῦρε. οἱ δὲ ἀγαθοεργοί εἰσι τῶν ἀστῶν, ἐξιόντες ἐκ τῶν ἱππέων αἰεὶ οἱ πρεσβύτατοι, πέντε ἔτεος ἑκάστου. τοὺς δεῖ τοῦτον τὸν ἐνιαυτὸν τῶν ἐξίωσιν ἐκ τῶν ἱππέων, Σπαρτιητέων τῷ κοινῷ ἀγαπεμπομένους, μὴ ἐλινύειν ἄλλους ἄλλῃ. Τούτων [f] δὴ τῶν ἀνδρῶν Λίχης ἀνεῦρε ἐν Τεγέῃ, καὶ συμφορῇ χρησάμενος καὶ σοφίῃ. ἐλθὼν γὰρ τοῦτον τὸν χρόνον ἐπιμίξης πρὸς τοὺς Τεγεήτας, ἐλθὼν ἐς χαλκήιον, ἐθηεῖτο σίδηρον ἐξελαυνόμενον· καὶ ἐν θώυματι ἦν, ὁρέων ἃ τὸ ποιεόμενον. μαθὼν δέ μιν ὁ χαλκεὺς ἀποθωυμάζοντα, εἶπε παυσάμενος τοῦ ἔργου,

„Ἦ κου ἄν ὦ ξεῖνε Λάκων, εἴπερ εἰδες τὸ περ
„ἐγὼ καρφὸς ἂν ἐθαύμαζες, ὅκου νῦν ὧδε πυ-
„κάζεις θώυμα ποιεύμενος [h] τὸν ἐργαστῆρα τοῦ
„σιδήρου· ἐγὼ γὰρ ἐν τῇδε ἤλων ἐν τῇ αὐλῇ φοι-
„νικηίου ποιησάσθαι, ὀρυσσων, ἐπέτυχον σορῷ ἐπε-
„πηχέι. ἐπὶ δὲ ἀπιστίης μὴ μέν γε μεγάλους ἀν-
„θρώπους τῶν νῦν, ἀνῳξα αὐτὴν, καὶ εἶδον τὸν νεκρὸν μήκεϊ ἴσον ἑωυτῷ· συ-

& campum Tegeatem menſi ſunt in eo opus fecerunt. Compedes autem quibus vincti fuerant, ad meam uſque ætatem ſervatæ fuerunt in Tegea circa templum Minervæ Aleæ ſuſpenſæ. Et primore quidem bello adverſus Tegeatas aſſidue ſemper male pugnaverant: Croeſi tamen ætate & Anaxandrida ac Ariſtone regnantibus Lacedæmone, jam longe ſuperiores Spartiatæ bello extiterunt, hunc in modum tales effecti: Quum ſemper in bello à Tegeatis ſuperarentur, miſſis Delphos conſultoribus, oraculum ſunt ſciſcitati, quemnam deorum placarent ut Tegeatarum victores exiſterent. His Pythia reſpondit, id fore, ſi oſſa Oreſtis filii Agamemnonis referrent. Cujus loculum quum nequirent invenire, rurſus ad deum mittunt de loco ſciſcitatum in quo ſitus Oreſtes eſſet. Hæc nunciis interrogantibus, ita Pythia inquit,

Eſt quædam Arcadiæ Tegea, in regione patenti:
Hic duo flant venti vi pervehemente coacti,
Forma hoſtis forma, & noxa ſuperindita noxa,
Hic Agamemnonides terra omniparente tenetur,
Quo tu ſublato Tegea ſperabere victor.

Ubi hæc quoque audierunt Lacedæmonii, nihilo minus inventione abſtinuerunt omnia diſquirentes: donec Liches, unus Spartiatarum eorum, qui benemeriti vocantur, comperit. Sunt autem benemeriti, in civibus ſemper ex militia equeſtri egreſſi maxime ſenes, quinque quotannis, quos quo anno ex equitibus exeunt, oportet à Spartiatarum communi miſſos alios aliò non ceſſare. Ex his Liches quum eſſet, rem illam apud Tegeam adinvenit, fortuna pariter atque ſolertia uſus: nam quum cum Tegeatis hoc tempore jus commercii eſſet, & iſte in ærariam officinam veniſſet, inquebatur mirabundus ferrum dum procudebatur. Quo in ſpectaculo admirari eum animadvertens faber ærarius, intermiſſo opere, certe magis, ô Lacon hoſpes, inquit, admiraveris, ſi idem quod ego tu noſſes, qui tantopere admiraris ferri opificium. In hac enim certe puteum facere quum vellem, fodiens incidi in loculum ſeptem cubitorum: & quia incredulus eram omnino fuiſſe majores quàm nunc ſunt homines, aperui eum, & vidi cadaver ejuſdem loculo lon-

a Ἀλαίης. b ἰσχῶντο. c ἐπέφρασεν. d ἐγνώσθη. e αὖτις ἐπὶ τὸν ἐπειρησομένους. f τούτων. g ἐφέρη. h τοῦ σιδήρου. i θείλῃ τῇ.

longitudinis: quam ubi menſus ſum, iterum obrui. Hæc illo referente quæ viderat, Liches conſiderans, conjectabat hunc ex oraculo eſſe Oreſtem, hac utens conjectura: duos quidem quoscernebat fabri ærarii folles, totidem comperit eſſe ventos: incudem vero & malleum, formam & formæ repercuſſionem: ferrum vero quod cuderetur, noxam ſuperinditam noxæ: hac ratione id conjectans, quod in noxam hominis ferrum inventum ſit. Hæc itaque cum conjectaviſſet, Spartam regreſſus, rem omnem Lacedæmoniis refert. Illi ex compoſito & ficto ſermone hominem judicio aggredientes exilio damnant. Qui Tegeam profectus, & calamitatem ſuam referens fabro ærario, conducebat ab eo detrectante elocare cortem. Verum aliquanto poſt ubi perſuaſit, ibi domum habuit. ſic effoſſo ſepulchro oſſa collegit, eaque portans Spartam rediit. Quo ex tempore quoties ſe invicem experti ſunt, longe ſuperiores bello extitere Lacedæmonii: præterea vero magna etiam pars Peloponneſi jam eis parebat. Hæc itaque
69 omnia Crœſus audiens, miſit nuncios Spartam cum muneribus, ad rogandam belli ſocietatem, & mandatis quæ dicere oporteret. Ii poſtquam pervenerunt, Nos (ajunt) Crœſus miſit, Lydorum aliarumque gentium rex, ita inquiens, ô Lacedæmonii, quoniam deus oraculum reddidit, ut Græcum mihi amicum adſciſcerem, & vos inter Græcos antecellere audio, vos igitur ex oraculo advòco cupiens amicus eſſe & ſocius, citra dolum fraudemque. Crœſus hæc per legatos nunciavit. Quorum adventu Lacedæmonii, qui & ipſi oraculum Crœſo datum audierant, gaviſi, fœdus hoſpitii ſocietatiſque inierunt. Etenim jam antea intercedebant nonnulla Crœſi in Lacedæmonios beneficia. Nam quum illi miſiſſent Sardes ad aurum coemendum, quo uſuri erant in id ſimulacrum Apollinis quod nunc poſitum eſt in Thornace Laconicæ, eo auro ſunt à
70 Crœſo donati. Qua de re Lacedæmonii, quodque ſe amicos ille præ omnibus Græcis delegiſſet, ſocietatem admiſerunt. Et partim quidem denuncianti ſeſe paratos exhibuerunt; partim fabricatum craterem aheneum circa labia extrinſecus frequentibus animalium cælaturis ornatum & trecentarum amphorarum capacem avexerunt,

„σορῷ· μετρήσας ἦ, σωνέχωσι ὀπίσω. ὁ μὲν δή οἱ ἔλεγε [a] τὰ περ ὀπώπεε· ὁ ἦ, ἐννώσας τὲ λεγόμενα, σωνεβάλλετο τ' Ὀρέστεα κατὰ τὸ θεοπρόπιον τῦτον εἶναι, τῆδε συμβαλλόμενος· [b] ἔδε χαλκέος δύο ὀρέων [c] φύσας, τὰς ἀνέμας εὕρισκε ἐούσας· τ' ἦ ἄκμονα, καὶ τὼ σφύραν, τόν τε τύπον καὶ τ' ἀντίτυπον· τ' ἦ ἐξελαυνόμενον σίδηρον, τὸ πῆμα ὅτι πήματι κείμενον· κατὰ τοιόνδε τι εἰκάζων, ὡς ὅτι κακῷ ἀνθρώπῳ σίδηρος ἀνάρηται. συμβαλόμενος [d] ἦ ταῦτα, καὶ ἀπελθὼν ἐς Σπάρτην, ἔφραζε Λακεδαιμονίοισι πᾶν τὸ πρῆγμα. οἱ ἦ, ὀκ λόγῳ πλάσαντὲ ἐπενείκαντές οἱ αἰτίην, ἐδίωξαν. ὁ ἦ, ἀπικόμενος ἐς Τεγέην, καὶ φράζων τὼ ἑωϋτῦ συμφορὴν πρὸς τ' χαλκέα, ἐμισθῶτο παρ' ὀκ ὀκδιδόντος τὴν αὐλίν. χρόνῳ ἦ ὡς ἀνέγνωσαν, ἐνοικίζετο. ἀνορύξας δὲ τ' τάφον, καὶ τὰ ὀστέα συλλέξας, οἴχετο φέρων ἐς Σπάρτην. καὶ ἀπὸ τότε δὴ χρόνου, ὅκως ἐπιμίσγοντο ἀλλήλοισι, πολλῷ κατυπέρτεροι τῷ πολέμῳ ἐγίνοντο οἱ Λακεδαιμόνιοι· ἤδη δέ σφι καὶ ἡ πολλὴ τ' Πελοποννήσου ἐπεπείθητο. Ταῦτα δὴ ὧν πάντα πυθανόμενος ὁ Κροῖσος, ἔπεμπε ἐς Σπάρτην ἀγγέλους δῶρά τι φέροντας, καὶ δεησομένους συμμαχίης, ἐντελέα μενός τι τὰ λέγειν χρῄη. οἱ „δέ, ἐλθόντες ἔλεγον, Ἔπεμψε ἡμέας Κροῖσος „ὁ Λυδῶν τε καὶ ἄλλων ἐθνέων βασιλεύς, λέ„γων τάδε, Ὦ Λακεδαιμόνιοι, χρήσαντὸς θεοῦ „ἦ τ' Ἑλλάδα φίλον ποιήσασθαι, (ὑμέας γὰρ „πυθόμενος ποιεύμενος τ' Ἑλλάδος) ὑμέας „ὧν καλὰ τὸ χρηστήριον ποιοσκαλέομαι, φίλος „τε θέλων γενέσθαι καὶ σύμμαχος ἄνευ τε δόλου „καὶ ἀπάτης. Κροῖσος μὲν δὴ ταῦτα δι' ἀγγέλων ἐπεκηρυκεύετο. Λακεδαιμόνιοι δὲ, ἀκηκοότες καὶ αὐτοὶ τὸ θεοπρόπιον τὸ Κροίσῳ γενόμενον, ἥδοντό τε τῇ ἀφίξεϊ τ' Λυδῶν, καὶ ἐποιήσαντο ὅρκια ξεινίης πέρι καὶ ξυμμαχίης, καὶ γάρ τινες αὐτοὺς εὐεργεσίαι εἶχον ὀκ Κροίσου πρότερον ἔτι γενομένας. πέμψαντες γὰρ οἱ Λακεδαιμόνιοι ἐς Σάρδις, χρυσὸν ὠνέοντο, ἐς ἄγαλμα βουλόμενοι χρήσασθαι τοῦτο, τὸ νῦν τ' Λακωνικῆς ἐν Θόρνακι ἵδρυται Ἀπόλλωνος· Κροῖσος δέ σφι ὠνεομένοισι ἔδωκε δωτίνην. Τούτων [e] τε ὧν εἵνεκεν [f] οἱ Λακεδαιμόνιοι τὴν συμμαχίην ἐδέξαντο, καὶ ὅτι ὀκ πάντων σφέας ποιεύμενος Ἑλλήνων, αἱρέετο φίλους. καὶ τοῦτο μὲν, αὐτοὶ ἔσαν ἕτοιμοι ἐπαγγείλαντι· τοῦτο δὲ, ποιησάμενοι κρητῆρα χάλκεον, ζωδίων τε ἔξωθεν πλησαίτες περὶ τὸ χεῖλος, καὶ μεγάθεϊ τριηκοσίους ἀμφορέας

D 2 ρέας

a ἐλέγετο. b συμβαλόμενος. c ὀρέων. d συμβαλόμενος. e Τουτέων. f εἵνεκα.

Crateris Cræſo miſſi ab Spartanis, interceptio. Sandanis deterret Cræſum ab hoc bello. Perſarum tunc paupertas. Syrii Cappadoces. Halys fl.

ρέας χωρέοντα ἦγον, δῶρον βαλόμενοι ἀνταδῆναι Κροίσῳ. ἔστω ὁ κρητὴρ οὐκ ἀπίκετο ἐς Σάρδις, δι' αἰτίας διφασίας λεγομένας πάσδε· οἱ μὲν Λακεδαιμόνιοι λέγουσι ὡς ἐπεί τε ἀγόμενον ἐς τὰς Σάρδις ὁ κρητὴρ ἐγένετο κατὰ τὴν Σαμίην, πυθόμενοι Σάμιοι ἀπιλοίατο [a] αὐτὸν, νηυσὶ μακρῇσι ἐπιπλώσαντες· αὐτοὶ δὴ Σάμιοι λέγουσι ὡς ἐπεί τε ὑστέρησαν οἱ ἄγοντες τὸν Λακεδαιμονίων τὸν κρητῆρα, ἐπιπλώσαντο δὲ Σάρδις τε καὶ Κροῖσον ἡλωκέναι, ἀπέδοντο τὸν κρητῆρα ἐν Σάμῳ· ἰδιώτας δὲ ἄνδρας πριαμένους ἀναθεῖναί μιν ἐς τὸ Ἡραῖον· τάχα δ' ἂν καὶ οἱ ἀποδόμενοι λέγοιεν ἀπικόμενοι ἐς Σπάρτην, ὡς ἁρπαγείησαν ὑπὸ Σαμίων. καὶ μέν νυν τὸν κρητῆρα ἔτως ἔχει [b]. Κροίσῳ δὲ ἁμαρτὼν τοῦ χρησμοῦ, ἐποιέετο στρατηίην ἐς Καππαδοκίην, ἐλπίσας καταιρήσειν Κῦρόν τε καὶ τὴν Περσέων δύναμιν. ὡδὶ δὲ παρασκευαζομένῳ δὲ Κροίσῳ στρατεύεσθαι ἐπὶ Πέρσας, τῶν τις Λυδῶν, νομιζόμενος καὶ πρόσθεν εἶναι σοφὸς, ἀπὸ δὲ τούτης τῆς γνώμης καὶ τὸ κατὰ ἔνομα ἐν Λυδοῖσι ἔσχων, συνεβούλευσε Κροίσῳ τάδε, (ἔστι δὲ νόμος οἱ τοῦ Σανδανις) Ὦ βασιλεῦ, ἐπ' ἄνδρας τοιούτους στρατεύεσθαι παρασκευάζεαι, οἳ σκυτίνας μὲν ἀναξυρίδας, σκυτίνῃ δὲ τῇ ἄλλῃ ἐσθῆτι φορέουσι· σιτέονται δὲ οὐκ ὅσα ἐθέλουσι, ἀλλ' ὅσα ἔχουσι, χώρην ἐχόντες τραχείην. πρὸς δὲ, οὐκ οἴνῳ διαχρέωνται, ἀλλὰ ὑδροποτέουσι. ἰσὰ δὲ οὔκα δὲ ἔχουσι τρώγειν, οὐκ ἄλλο ἀγαθὸν ἐστί. τοῦτο μὲν δὴ, εἰ νικήσας, τί σφέας ἀπαγορήσεαι, τοῖσί γε μὴ ἔστι μηδέν [c]; τοῦτο δὲ, ἢν νικηθῇς, μάθε ὅσα ἀγαθὰ ἀποβαλέεις. γευσάμενοι γὰρ τῶν ἡμετέρων ἀγαθῶν, προσέξονται, καὶ ἅπαντοι ἕξονται. ἐγὼ μέν νυν θεοῖσι ἔχω χάριν, οἳ οὐκ ἐπὶ νόον ποιέουσι Πέρσῃσι στρατεύεσθαι ἐπὶ Λυδούς. ταῦτα λέγων, οὐκ ἔπειθε τὸν Κροῖσον. Πέρσῃσι γὰρ, πρὶν Λυδοὺς καταστρέψασθαι, ἦν ὅτε οὔτε ἀγαθὸν οὐδέν. Οἱ δὲ Καππαδόκαι ὑπὸ Ἑλλήνων Σύριοι ὀνομάζονται. ἔσαν δὲ οἱ Σύριοι ὅτοι, τὸ μὲν πρότερον ἢ Πέρσαι ἄρξαι, Μήδων κατήκοοι, τότε δὲ Κύρου. ὁ γὰρ ὅρος [d] ἦν τῆς τε Μηδικῆς ἀρχῆς καὶ τῆς Λυδικῆς, ὁ Ἅλυς ποταμὸς, ὃς ῥέει ἐξ Ἀρμενίων ἀρεσάμενος Διὰ Κιλίκων, μετὰ δὲ, Ματιηνοὺς μὲν ἐν δεξιῇ ἔχει ῥέων· ἐκ δὲ τοῦ ἑτέρου, Φρύγας. διαμειβόμενος δὲ τούτους, καὶ ῥέων ἄνω πρὸς βορέην ἄνεμον, ἔνθεν μὲν Συρίους Καππαδόκας ἀπέργει, ἐξ ἀριστερῆς δὲ Παφλαγόνας. ἔτω ὁ Ἅλυς ποταμὸς διαμπερὲς [e] σχεδὸν πάντα τὰ Ἀσίης τὰ κάτω ἐκ θαλάσσης τῆς ἀντίον Κύπρου ἐς τὸν Εὔξεινον

xerunt, hoc dono volentes Cræſum remunerari: ſed ille Sardes non pervenit, propter alterutram harum quæ feruntur cauſſarum. Lacedæmonii quidem ajunt hunc craterem quum veheretur Sardes, & prope Samum veniſſet, à Samiis fuiſſe interceptum; qui, cognita re, navibus iſtos longis aggreſſi fuere. Ipſi vero Samii ajunt, Lacedæmonios, qui craterem portabant, ſerò venientes, quum audiſſent Cræſum captum eſſe cum Sardibus, illum in Samo vendidiſſe viris privatis, qui eum Iunonis templo dedicavere: forſan autem & illi qui vendiderunt, Spartam reverſi dixerint à Samiis ſibi fuiſſe ereptum. Ac de cratere ita res ſe habet. Cræſus autem aberrans in oraculo, adverſus Cappadociam exercitus comparabat, ſpe & Cyrum & potentiam Perſarum evertendi. Cui in hac apparanda expeditione occupato, Lydus quidam, nomine Sandanis, & antehac pro ſapiente habitus, & ab hac ſententia plus nominis apud Lydos conſequutus, hunc in modum Cræſo conſuluit; Adverſus tales viros expeditionem paras, ô rex, qui è corio quidem ſubligacula, etiam è corio reliquam veſtem ferunt: qui non quibus volunt cibis veſcuntur, ſed quos habent, utpote regionem aſperam incolentes. Ad hæc potu non vini utuntur, ſed aquæ: non ficos ad comedendum, nec aliud quicquam boni habent. Hinc ſi vinces, quid illis eripias quibus nihil eſt? ſin victus fueris, animadverte quot bona amittes. Ubi guſtaverint illi noſtra bona, circumſiſtent nos, nec abigi poterunt. Equidem diis habeo gratiam, qui non inducunt in animum Perſis ut Lydos bello invaderent. Hæc loquutus, non tamen Cræſum flexit. Etenim Perſis, antequam Lydos ſubigerent, nihil erat neque lautum neque opiparum. Porro Cappadoces à Græcis Syrii nominantur: & erant hi Syrii, antequam Perſæ imperitarent, ditionis Medorum, tunc autem Cyro parebant. Siquidem imperium Medicum ac Lydium diſterminabat fluvius Halys, qui ex Armenio monte fluit per Cilicas, dehinc ita fluens Matienos habet ad dextram, & Phrygas ad lævam; quos præterlapſus & boream verſus ſurſum tendens hinc quidem Syrios Cappadocas includit, ab lævo autem Paphlagonas. Ita fluvius Halys cuncta fere inferiora Aſiæ, à mari quod Cypro objectum eſt, ad Euxinum

71

72

a ἀπελήϊσαντο. b ἔτω ἔχει. c τοῖσί γε μηδέν. d ὄρος. e διαπρύσ.

xinum usque Pontum dirimit. Est autem cervix hæc totius hujus regionis; longitudinem itineris quod attinet, quin-
73 que dies viro expedito insumuntur. Itaque adversus Cappadociam Crœsus cum exercitu profectus est, tum cupiditate regionis, volens hanc partem suæ adiicere, tum vel magis fiducia oraculi, & Cyrum ulcisci annitens propter Astyagem. Quippe hunc Astyagem Cyaxaris filium, Medorum regem, affinem Crœsi Cyrus Cambysis filius bello victum ceperat. Erat autem Crœso Astyages hunc in modum affinis: Apud Scythas Nomadas quum esset seditio, caterva virorum clam excessit in terram Medicam, qua tempestate Medorum tyrannus erat Cyaxares, Phraortis filius, Deiocis nepos; qui Scythas hos, utpote supplices, initio benigne excepit, & quum plurimi eos faceret, filium eis tradidit imbuendum & lingua Scythica, & artificio sagittandi. Interjecto deinde tempore, quum Scythæ venatum assidue irent & semper aliquid afferrent, nonnunquam tamen contingebat ut nihil caperent. Quos ita revertentes manibus inanibus Cyaxares (erat enim, ut monstravit, iræ non imperans) aspere admodum cum contumelia insectabatur. Id illi, ut se indignum, à Cyaxare pati non ferentes, consilio habito decreverunt aliquem eorum puerorum quos docerent, concidere; apparatumque ut feras apparare consueverant, Cyaxari offerre, perinde ac ferinam: idque quum obtulissent, quam celerrime se ad Alyattem Sadyattis filium Sardes conferrent. Quod & factum est. nam & Cyaxares & qui aderant convivæ ex his carnibus gustaverunt: & Scythæ perpetrato hoc, Alyatti se supplices præbuerunt. Quos post-
74 ea reposcenti Cyaxari quod Alyattes reddere abnuerat, bellum inter Lydos Medosque quinquennale conflatum est. Quo in bello sæpe Medi, sæpe Lydi victores extiterunt, & nocturnum quoddam prœlium fecerunt. Quum vero pari fortuna hoc bellum utrisque cederet, sexto anno signis collatis, contigit, ut in medio pugnæ repente dies nox efficeretur. Quam immutationem diei futuram Thales Milesius Ionibus prædixerat, hunc ipsum annum præfiniens quo immutatio facta est. Lydi ac Medi ubi diem noctescere viderunt, à pugnando destiterunt: eoque propensius utrique ad pacem inter se constituen-

νον πόλιν· ἔστι δὲ αὐχὴν οὗτος τῆς χώρης ταύτης εἰπάσης, μῆκος ὁδὸς ἀζώνῳ ἀνδρὶ πέντε ἡμέραι ἀναισιμοῦνται. Ἐστρατεύετο δὲ ὁ Κροῖσος ἐπὶ τὸν Καππαδοκίην τῶνδε εἵνεκα [a], καὶ γῆς ἱμέρῳ, προσκτήσασθαι πρὸς τὴν ἑωυτῦ μοίρην [b] βουλόμενος, καὶ μάλιστα τῷ χρηστηρίῳ πίσυνος ἐών, καὶ πόνου θήλων [c] ὑπὲρ Ἀστυάγεος Κῦρον. Ἀστυάγεα γὰρ τὸν Κυαξάρεω, ἐόντα Κροίσῳ μὲν γαμβρόν, Μήδων δὲ βασιλέα, Κῦρος ὁ Καμβύσεω κατεστρεψάμενος εἶχε, γνώμενον γαμβρὸν Κροίσῳ ὧδε. Σκυθέων τῶν νομάδων εἶλε [d] ἀνδρῶν στάσις ἀρξαμένη, ὑπεξῆλθε ἐς γῆν τὴν Μηδικήν· ἐπυθόμενος δὲ τὸν χρόνον τοῦτον Μήδων Κυαξάρης ὁ Φραόρτεω τοῦ Δηιόκεω, ὃς τοὺς Σκύθας τούτους τὸ μὲν πρῶτον ὡς ἱκέτας εὖ ἐόντας ἐποιήσατο· ὡς τε δὲ πολλοὺς παῖδας σφι παρέδωκε τὴν γλῶσσάν τε διδάσκειν [e], καὶ τὴν τέχνην τὸν τόξων. χρόνου δὲ γενομένου, καὶ αἰεὶ φοιτεόντων τῶν Σκυθέων ἐπ' ἄγγελον, καὶ αἰεί τι φερόντων, καί ποτε σκληρῶς ἐλεῖν σφέας μηδέν· νοήσαντας δὲ αὐτοὺς κενῇσι χερσὶ, ὁ Κυαξάρης, (ἦν γὰρ, ὡς δοκέει, ὀργῆν οὐκ ἄκρος) τρηχέως κάρτα ὠνείδισε ἀδικέοντας. οἱ δέ, τοῦτο πρὸς Κυαξάρεω πυθόμενοι, ὡς τε ἀναξίως σφέων ἑωυτῶν [f] πεπονθότες, ἐβούλοντο [g] τῶν σφῇσι διδασκομένων παίδων ἕνα κατακόψαι. σκευάσαντες δὲ αὐτὸν ὥσπερ εἰώθεσαν καὶ τὰ θηρία σκευάζειν, Κυαξάρῃ δῶρον φέροντες, ὡς ἄγγελον δῆθεν. δόντες δέ, τὸν ταχίστην κομίζεσθαι ὠδὲ Ἀλυάττεα τὸν Σαδυάττεω ἐς Σάρδις. τοῦτο καὶ δὴ ἐγένετο. καὶ γὰρ Κυαξάρης καὶ οἱ παρεόντες δαιτυμόνες τῶν κρεῶν τούτων [h] ἐπάσαντο· καὶ οἱ Σκύθαι τοῦτο ποιήσαντες, Ἀλυάττεω ἱκέται ἐγένοντο. Μετὰ δὲ ταῦτα (ἐπεὶ γὰρ δὴ ὁ Ἀλυάττης ἐξεδίδου τοὺς Σκύθας ἐξαιτέοντι Κυαξάρεϊ) πόλεμος τοῖσι Λυδοῖσι καὶ τοῖσι Μήδοισι [i] ἐγεγόνεε ἐπ' ἔτεα πέντε· ἐν τοῖσι πολλάκις μὲν οἱ Μῆδοι τοὺς Λυδοὺς ἐνίκησαν, πολλάκις δὲ οἱ Λυδοὶ τοὺς Μήδους· ἐν δὲ καὶ νυκτομαχίην τινὰ ἐποιήσαντο. Διαφέρουσι δέ σφι ὀλίγῳ ἴσης τὸ πόλεμον, τῷ ἕκτῳ ἔτεϊ συμβολῆς γενομένης, συνέμισγε ὡς τὸ μάχης συνεστεώσης, τὴν ἡμέρην ἐξαπίνης νὺξ ἐγένετο. τὴν δὲ μεταλλαγὴν ταύτην τῆς ἡμέρης Θαλῆς ὁ Μιλήσιος τοῖσι Ἴωσι προηγόρευσε ἔσεσθαι, ὅρον θέμενος ἐνιαυτὸν τοῦτον ἐν ᾧ δὴ καὶ ἐγένετο ἡ μεταβολή. οἱ δὲ Λυδοί τε καὶ οἱ Μῆδοι ἐπεί τε εἶδον νύκτα ἀντὶ ἡμέρης γινομένην, τῆς μάχης τε ἐπαύσαντο, καὶ μᾶλλόν τι ἔσπευδον ἀμ-

a ἵησι. b μοίρην. c ἰθύνων. d ἴλη. e συμμιγέντι. f ἑωυτέων. g ἐβουλεύσαντο. h τοιούτων. i καὶ Μήδοισι.

Astyages gener Alyattis. Fœderis vinculum in mutuo sanguine lingendo. Halyos transitus. Pteria.

ἀμφότεροι εἰρηνίῃ ἑωυτοῖσι χρήσεσθαι. οἱ δὲ συμβαλόμενοι αὐτὰς, ἦσαν οἵδε, Συέννεσίς τε ὁ Κίλιξ, καὶ Λαβυνήτος ὁ Βαβυλώνιος· οὗτοί σφι ἐπὶ τὸ ὅρκιον οἱ ἀποδυσάμενοι χρέσθαι ἔσαν, καὶ γάμων ἐπελαγήν ἐποίησαν· Ἀλυάττεα γὰρ ἐγνωσαν δοῦναι τὴν θυγατέρα Ἀστυάγεϊ τῷ Κυαξάρεω παιδί. ἄνευ γὰρ ἀναγκαίης ἰσχυρῆς συμβάσιες ἰσχυραὶ οὐκ ἐθέλουσι συμμένειν. ὅρκια δὲ ποιέεται ταῦτα τὰ ἔθνεα τά περ τε Ἕλληνες· καὶ πρὸς τάδε, ἐπεὰν τὰς βραχίονας ἀντιτάμωνται ἐς τὠυτὸ ὁμοχροίσω, τὸ αἷμα ἀναλείχουσι ἀλλήλων. Τοῦτον δὴ ὧν Ἀστυάγεα Κῦρος ἐόντα ἑωυτοῦ μητροπάτορα καταστρεψάμενος ἔσχε, δι' αἰτίην τὴν ἐγὼ ἐν τοῖσι ὀπίσω λόγοισι σημανέω. τὰ Κροῖσος ἀντιμεμφόμενος τῷ Κύρῳ, ἔς τε τὰ χρηστήρια ἔπεμπε, εἰ στρατεύηται ἐπὶ Πέρσας [a]. καὶ δὴ ἀπικομένῳ χρησμὸς κιβδήλως, ἐλπίσας πρὸς ἑωυτὸν τὸ χρησμὸν εἶναι, ἐστρατεύετο ἐς τὴν Περσέων μοίρην [b]. ὡς δὲ ἀπίκετο ἐπὶ τὸν Ἅλυν ποταμὸν ὁ Κροῖσος, τὸ ἐνθεῦτεν, ὡς μὲν ἐγὼ λέγω, κατὰ τὰς ἐούσας γεφύρας διεβίβασε τὸν στρατόν· ὡς δὲ ὁ πλεῖστος λόγος Ἑλλήνων, Θαλῆς οἱ ὁ Μιλήσιος διεβίβασε [c]. ἀπορέοντος γὰρ Κροίσου ὅκως οἱ διαβήσεται τὸν ποταμὸν ὁ στρατὸς, (οὐ γὰρ δὴ εἶναί κω τότον τὸν χρόνον τὰς γεφύρας ταύτας) λέγεται παρεόντα τὸν Θαλῆν ἐν τῷ στρατοπέδῳ ποιῆσαι αὐτῷ, τὸν ποταμὸν ἐξ ἀριστερῆς χειρὸς ῥέοντα ἔκ τε στρατοῦ, καὶ ἐκ δεξιῆς ῥέειν. ποιῆσαι δὲ ὧδε· ἄνωθεν ἔκ τε στρατοπέδου ἀρξάμενον, διώρυχα βαθέλην ὀρύσσειν, ἀγοντα μιλτοφόρεα, ὄκως ἂν τὸ στρατόπεδον ἱδρυμένον κατὰ νώτου λάβοι· ταύτῃ κατὰ τὴν διώρυχα ἐκτεραπόμενον ἐκ τοῦ ἀρχαίων ῥέεθρων, καὶ αὖτις ἀναμιγνύμενον τὸ στρατόπεδον, ἐς τὰ ἀρχαῖα ἐσβάλλοι. ὡς ἐπί τε ἐχώθη, τάχιστα ὁ ποταμὸς ἀμφοτέρῃ διαβατὸς ἐγένετο. οἱ δὲ ἐκ τοῦ ἀναπλέγουσι ἐκ τοῦ ἀρχαίου ῥεῖθρον [d] ἀποξηρανθῆναι. ἀλλὰ τοῦτο μὲν ἀπρόσημον. πῶς γὰρ ὀπίσω πορευόμενοι διέβησαν αὐτόν; Κροίσου δὲ, ἐπεί τε διαβὰς σὺν τῷ στρατῷ ἀπίκετο ἐς Καππαδοκίης ἐς τὴν Πτερίην καλεομένην. ἡ δὲ Πτερίη ἐστὶ τῆς χώρης ταύτης τὸ ἰσχυρότατον, κατὰ Σινώπην πόλιν τὴν ἐν Εὐξείνῳ πόντῳ μάλιστά κη κειμένην. ἐνθαῦτα ἐστρατοπεδεύετο, φθείρων τῶν Συρίων τοὺς κλήρους· καὶ εἷλε μὲν τὴν Πτερίων τὴν πόλιν, καὶ ἀνδραποδίσατο, εἷλε δὲ τὰς περιοικίδας αὐτῆς πάσας· Συρίους τε ἀνέν ἐόντας αἰτίους, ἀναστάτους ἐποίησε. Κῦρος δὲ ἀναείρας τὸν ἑωυτοῦ στρατὸν, καὶ προσαλεὼν τοὺς μεταξὺ οἰκεόντας πάντας, ἤντεε Κροίσῳ. πρὶν δὲ

stituendam festinaverunt; autoribus conventionis Syennesi Cilice & Labyneto Babylonio: qui ut & fœdus intercederet & matrimonii commercium fieret, enisi sunt; decernentes ab Alyatte Arienin filiam Astyagi Cyaxaris filio nuptum dari: quoniam sine vehementi necessitudine conventiones stabiles servari non queunt. Ineunt autem hæ gentes fœdera cum cetero ritu Græcorum, tum insecando brachia, donec simili colore sunt, ac mutuum sanguinem delingendo. Hunc igi- 75
tur Astyagem avum suum maternum Cyrus bello victum tenebat, ob eam quam in sequentibus indicabo caussam. Quo nomine Crœsus ei infensus, nunquid inferret Persis bellum, ad oracula misérat. Et quum responsum venisset haud sincerum, sibi favere interpretatus, expeditionem iniit adversus Persarum terram. Atque ubi ad Halym flumen pervenit, tunc (ut ego quidem narro) pontibus ibi sitis copias traduxit: ut autem Græci plurimi dictitant, Thales Milesius traduxit ei. Nam quum incertus animi Crœsus foret qua parte fluminis traiiceret exercitum (nullosdum enim ex illis pontibus ea tempestate fuisse) fertur Thalen, qui in his castris aderat, fecisse ut fluvius qui ad lævam exercitus fluebat, flueret etiam ad dextram. Feciisse autem hunc in modum: Fossam altam, exorsus superiore loco, quam erant castra, ductam in speciem lunæ, depressit, quæ castra, ut erant metata, à tergo amplecteretur: illac per fossam quum traduxisset ex pristino alveo fluvium, iterum eum, ubi castra præteriisset, in suum alveum refunderet; ita ut quum divisus esset, celerrime fluvius utrinque permeabilis effectus sit. Quidam vero ajunt veterem etiam omnino exaruisse alveum. Cui rei equidem non accedo. quo enim modo qui rursum redierunt, illum transiverunt? Crœsus igitur exercitu traje- 76
cto, venit in Cappadociæ regionem quæ dicitur Pteria, omnium ejus plagæ tutissimæ, juxta urbem Sinopen fere ad pontum Euxinum sitam. Hic stativa habens, prædia Syriorum vastat, & urbem Pteriorum expugnat diripitque. Cepit quoque cunctas circumsitas urbes, Syriosque ipsos nihil commeritos exterminavit. Hinc Cyrus coacto suo exercitu, adsumptisque omnibus qui in medio incolebant, obviam pergit: missio tamen, antequam exer-

a ἐπὶ Πέρσας στρατιήν. b μοῖραν. c Θαλῆς ὁ Μιλήσιος διαβιβάσαι οἱ λέγει. d ῥεῖθρον.

Æquum in ea prælium ostendit Crœsi culpam, quod paucos objecisset pluribus, ideoque rediit Sardes. Portenti explicatio Telmessensium.

exercitum educere conaretur, caduceatore ad Ionas tentandos ut ad se à Crœso deficerent. Illis abnuentibus, profectus castra Crœso oppositit: ibidemque in regione Pteria pro viribus se invicem lacessere. Commissaque acri pugna, & multis utrinque cadentibus, ad extremum noctis interventu dirimuntur, neutri victores. Atque hunc in modum duo
77 exercitus dimicaverunt. Crœsus, reprehensus propter suas ipsius copias respectu multitudinis (nam exercitus ejus qui conflixit, multo minor erat, quam Cyri) in hoc reprehensus, quum postero die Cyrus ipsum supersederet invadere, regressus est Sardes, habens in animo evocare Ægyptios ex fœdere; quorum cum rege Amasi, antequam cum Lacedæmoniis, societatem inierat: arcessere etiam Babylonios, cum quibus & ipsis societatem armorum pepigerat; erat autem Babyloniorum tyrannus ea tempestate Labynetus: denunciare item Lacedæmoniis ut ad dictam diem præsto essent: hisque & suis copiis coactis, ubi per hyemem quievisset, initio statim veris tendere adversus Persas. Hæc destinans Crœsus, abiit Sardes, dimisitque caduceatores ad belli socios, edicentes uti ad quintum mensem Sardes convenirent. Exercitum vero qui aderat ex militibus conductis, qui cum Persis dimicaverat, missum fecit ac dissipavit: minime sperans unquam fore, ut Cyrus, qui sic æquo Marte pu-
78 gnasset, Sardes copias promoveret. Hæc Crœso ratiocinante, omnia suburbana colubris impleta sunt: quos, ut appparuerunt, equi fastidientes pascua tondere comedebant. Id Crœso cernenti visum est (ut erat) esse portentum: ideoque è vestigio mittebat consultores ad conjectores Telmessenses. His ita profectis, ubi accepto responso ab Telmessensibus, didicerunt quid vellet significare portentum, non contigit ut Crœso renunciarent. Nam priusquam retro Sardes renavigarent, Crœsus est captus. Attamen Telmessenses ita responderant, exercitum externum Crœso illuc affuturum, qui quum advenisset, indigenas subigeret: quod dicerent anguem terræ prolem esse; equum, hostem & advenam. Hæc Telmessenses Crœso sunt interpretati, sed jam capto; nondum tamen gnari eorum quæ de Sardibus ac ipso Crœso ageren-
79 tur. Cyrus certior factus, Crœsum, qui sta-

δὲ ἐξελαυνήν ὁρμῆσαι τ στρατὸν, πέμψας κήρυκα [a] ἐς τὰς Ἴωνας, ἐπισπᾶσθαι σφέας ἀπὸ Κροίσου ἀποστάντας. Ἴωνες μέν νυν οὐκ ἐπείθοντο. Κῦρος δὲ ὡς ἀπίκετο, καὶ ἀντεστρατοπεδεύσατο Κροίσῳ, ἐνθαῦτα ἐν τῇ Πτερίῃ χώρῃ ἐπειρῶντο κατὰ τὸ ἰσχυρὸν ἀλλήλων. μάχης δὲ καρτερῆς γενομένης, καὶ πεσόντων ἀμφοτέρων πολλῶν, τέλος οὐδέτεροι νικήσαντες διέσησαν, νυκτὸς ἐπελθούσης. καὶ τὰ μὲν στρατόπεδα ἀμφότερα ἔτως ἠγωνίσατο. Κροίσῳ δὲ, μεμφθεὶς κατὰ τὸ πλῆθος τὸ ἑωυτοῦ στράτευμα· ἦν γὰρ οἱ συμβαλὼν στρατὸς πολλὸν ἐλάσσων ἢ ὁ Κύρου· τοῦτο μεμφθεὶς, ὡς τῇ ὑστεραίῃ οὐκ ἐπέσχετο ἐπιὼν ὁ Κῦρος, ἀπήλαυνε ἐς τὰς Σάρδις, ἐν νόῳ ἔχων, προσκαλέσας μὲν Αἰγυπτίους κατὰ τὸ ὅρκιον· (ἐποιήσατο γὰρ καὶ πρὸς Ἄμασιν βασιλεύοντα Αἰγύπτου συμμαχίην πρότερον ἢπερ πρὸς Λακεδαιμονίους) μεταπεμψάμενος δὲ καὶ Βαβυλωνίους· (καὶ γὰρ πρὸς τοῦτον αὐτῷ ἐπεποίητο συμμαχίη· ἐτυράννευε δὲ τ Βαβυλωνίων τ χρόνον τοῦτον Λαβυνήτος) ἐπαγγείλας δὲ καὶ Λακεδαιμονίοις παρεῖναι ἐς χρόνον ῥητόν· ἀλίσας τε δὴ [b] τούτους, καὶ τὴν ἑωυτοῦ συλλέξας στρατιὴν, ἐνένωτο, τ χειμῶνα παρεὶς, ἅμα τῷ ἦρι στρατεύειν ἐπὶ τοὺς Πέρσας. καὶ ὁ μὲν, ταῦτα φρονέων, ὡς ἀπίκετο [c] ἐς τὰς Σάρδις, ἔπεμπε κήρυκας [d] καλέοντας τοὺς συμμάχους, προερέοντας ἐς πέμπτον μῆνα συλλέγεσθαι ἐς Σάρδις. τ δὲ παρεόντα καὶ μαχεσάμενον στρατὸν Πέρσῃσι, ὃς ἦν αὐτὸς ξεινικὸς, πάντα ἀφεὶς, διεσκέδασε· οὐδαμῇ ἐλπίσας μή κοτε ἄρα ἀγωνισάμενον οὕτω ὑβριστικῶς Κῦρον ἐλάσσω [e] ἐπὶ Σάρδις. Ταῦτα ἐπιλεγομένῳ Κροίσῳ τὸ πρόσθεν πᾶν ὀφίων ἐνεπλήσθη. Φανέντων δὲ αὐτῶν [f], οἱ ἵπποι μελέοντες τὰς νομὰς νέμεσθαι, φοιτῶντες [g] κατήδιον. ἰδόντι δὲ τοῦτο Κροίσῳ [h], ὥσπερ καὶ ἦν, ἔδοξε τέρας εἶναι. αὐτίκα δὲ ἔπεμπε θεοπόπους ἐς τ ἐξηγητῶν Τελμησσέων [i]. ἀπικομένοισι δὲ τοῖσι θεοπρόποισι, καὶ μαθοῦσι πρὸς Τελμησσέων τὸ θέλει σημαίνειν τὸ τέρας, οὐκ ἐξεγένετο Κροίσῳ ἀπαγγεῖλαι. πρὶν γὰρ ἢ ὀπίσω σφέας ἀναπλῶσαι ἐς τὰς Σάρδις, ἦλω ὁ Κροῖσος. Τελμησσέες μέν τοι τάδε ἔγνωσαν, στρατὸν ἀλλόθροον πρόσδοκιμον εἶναι Κροίσῳ ἐπὶ τὴν χώρην· ἀπικόμενον δὲ τοῦτον καταιρέψειν τοὺς ἐπιχωρίους· λέγοντες ὅφιν εἶναι γῆς παῖδα, ἵππον δὲ, πολέμιόν τε καὶ [k] ἐπήλυδα. Τελμησσέες μέν νυν ταῦτα ἐξεκρίναντο Κροίσῳ ἤδη ἁλωκότι, οὐδέν κω εἰδότες τ ἦν πρὶ Σάρδις τε καὶ αὐτὸν Κροῖσον. Κῦρος δὲ, αὐτίκα ἀπελαύνοντος Κροίσου

μ

a κήρυκας. b ἁλίσας δὴ. c φρονέων, ἀπίκετο. d ἐπιμπτί τε κήρυκας. e ἐλάσσ. f αὐτέων. g φοιτέοντες. h ἰδόντι δὲ τῷ Κροίσῳ τοῦτο. i Τελμισσέων bis & Τελμισσέες. k πολέμιόν τε εἶναι καὶ.

Crœsum adsequutus Cyrus in campo ante Sardes cum eo conflixit per camelos victor. Lydorum virtus. Odor & visus cameli terret equos.

μὴ τὴν μάχην τὴν γιομένην ἐν τῇ Πτερίῃ, μαθὼν ὡς ἀπελάσας μέλλοι [a] Κροῖσος Ἁρπαγεδὰν τὸ στρατὸν, βαλλόμενος εὕρισκε πρῆγμά οἱ εἶναι ἐλαυνέειν ὡς δυνατὸς τάχιστα ὅπῃ τὰς Σάρδις, πρὶν ἢ τοδὲ τέρον ἀλισθῆναι τὸ Λυδῶν δύναμιν [b]. ὡς δέ οἱ ταῦτα ἔδοξε, καὶ ἐποίεε καλῷ τάχει. ἐλάσας γὰρ τὸ στρατὸν ἐς τὴν Λυδίην, αὐτὸς ἄγγελος Κροίσῳ ἐληλύθεε. ἐνθαῦτα Κροῖσος ἐς ἀπορίην πολλὴν ἀπιγμένος, ὡς οἱ τὰ δόξαν. ἔσχε τὰ πρήγματα ἢ ὡς αὐτὸς κατεδόκεε, ὅμως τὸς Λυδὸς ἐξῆγε ἐς μάχην. ἦν δὲ τοῦτο τὸ χρόνον ἔθνος οὐδὲν ἐν τῇ Ἀσίῃ ὅτι ἀνδρειότερον, ὅτι ἀλκιμώτερον τοῦ Λυδίου. ἦν δὲ μάχη σφέων ἐν ἀφίππων [c]. δορατά τε ἐφόρεον μεγάλα, καὶ αὐτοὶ ἔσαν ἱππασάσθαι ἀγαθοί. Ἐς τὸ πεδίον δὲ συνελθόντων τοῦτο τὸ πρὸ τοῦ ἄστεός ἐστι τοῦ Σαρδιήνου, ἐὸν μέγα τε καὶ ψιλὸν [d], (διὰ δὲ αὐτοῦ πόταμοι ῥέοντες καὶ ἄλλοι, καὶ τὸ Ὕλλος [e] συμῤῥήγνυσι ἐς τὸ μέγιστον, καλεόμενον δὲ Ἕρμον· ὃς ἐξ ὄρεος [f] ἱροῦ μητρὸς Δινδυμήνης ῥέων, ἐκδιδοῖ ἐς θάλασσαν κατὰ Φωκαίην [g] πάλιν) ἐνθαῦτα ὁ Κῦρος ὡς εἶδε τὸς Λυδὸς ἐς μάχην παρεομένους, καταῤῥωδήσας τὴν ἵππον, ἐποίησε, Ἁρπαγέα συμβαλεόντα ἀνδρὸς Μήδου, τοιόνδε· ὅσα τῷ στρατῷ τῷ ἑωυτοῦ εἵποντο σιτοφόροί τε καὶ σκευοφόροι καμηλοι, τούτους πάσους ἀλίσας, καὶ ἀπελὼν τὰ ἄχθεα, ἄνδρας ἐπ' αὐτῶν ἀνέβησε [h] ἱππάδα σταλὴν συνεσταλμένους. σκευάσας δὲ αὐτοὺς, προσέταξε τοῖς ἄλλης στρατιῆς προεῖναι πρὸς τὴν Κροίσου ἵππον· τῇ δὲ καμήλῳ ἕπεσθαι τὸ πεζὸν στρατὸν ἐκέλευε. ὅπισθε δὲ τοῦ πεζοῦ ἐπέταξε τὴν πᾶσαν ἵππον. ὡς δέ οἱ πάντες διετετάχατο, προεῖπε τοῖσι μὲν ἄλλων Λυδῶν μὴ φειδομένους, κτείνειν πάντα τὸν ἐμποδὼν γιόμενον, Κροῖσον δὲ αὐτὸν μὴ κτείνειν, μηδ' ἢν συλλαμβανόμενον ἀμύνηται [i]. ταῦτα μὲν προεῖπε. τὰς δὲ καμήλους ἔταξε ἀντία τοῦ ἵππου τῶνδε εἵνεκεν [k]· κάμηλον ἵππος φοβέεται, καὶ οὐκ ἀνέχεται οὔτε τὴν ἰδέην αὐτῆς ὁρέων, οὔτε τὴν ὀδμὴν ὀσφρεινόμενος. αὐτὸ δὴ τοῦτο εἵνεκε ἐσεσόφιστο, ἵνα τῷ Κροίσῳ ἄχρηιον ᾖ τὸ ἱππικὸν, τῷ δὴ καὶ [l] ἐπέιχε ἐλλάμψεσθαι ὁ Λυδός. ὡς δὲ καὶ συνήεσαν ἐς τὴν μάχην, ἐνθαῦτα ὡς ὠσφράνθη [m] τάχιστα τῶν καμήλων οἱ ἵπποι· καὶ εἶδον αὐτὰς [n], ὀπίσω ἀνέστρεφον. διέφθειρέ τε τῷ Κροίσῳ ἡ ἐλπίς. οἱ μέντοι γε Λυδοὶ τὸ ἐνθεῦτεν δειλοὶ ἦσαν. ἀλλ' ὡς ἔμαθον τὸ γινόμενον, ἀποθορόντες ἀπὸ τῶν ἵππων, πεζοὶ τοῖσι Πέρσῃσι συνέβαλλον. χρόνῳ δὲ πολλῶν πολλῶν ἀμφοτέρων πολλῶν,

stătim post prœlium in Pteria gestum abscesserat, constituisse post abitum dispergere copias, consilio inito, comperiebat operæpretium esse quam celerrime posset promovere exercitum Sardes, ut hostem, priusquam ille contraheret iterum Lydorum copias, occuparet. Hoc ubi probavit, statim quoque exequutus est: propereque ducto in Lydiam exercitu, ipsemet nuncius Crœso advenit. Unde Crœsus in magnam sollicitudinem adductus, quod præter opinionem præterque expectationem suam se res haberent, tamen Lydos in prœlium eduxit. Lydiâ vero gente in Asiâ nulla fuit eâ tempestate nec fortior nec magis strenua: ex equisque illi pugnabant, hastasque longas gestabant, & erant equitandi sane periti. Campus in quo concursum est, 80
ante urbem Sardianam jacet, magnus & nudus: quem cum alii amnes perfluentes, tum Hyllus, perrumpunt simul in omnium maximum qui vocatur Hermus, qui è monte sacro Matris Dindymenæ lapsus infunditur mari juxta Phocæam oppidum. Hîc ubi vidit Lydos ad pugnandum instructos Cyrus, equitatum reformidans, constituit admonitu Harpagi Medi, ita faciendum: Coactis omnibus quæ ipsius exercitum sequebantur camelis, vel frumentum vel vasa portantibus, sarcinas detraxit, & viros imposuit equestri veste indutos: quibus ornatis præcepit ut præirent ceteras copias adversus Crœsi equitatum: peditatum, ut hanc cameli aciem subsequeretur, jussit. post hunc collocavit omnem equitatum. Postquam omnes ordinati erant, imperat eis ne cui ceterorum Lydorum parcerent, sed quemlibet occiderent obsistentem, præter ipsum Crœsum, ne si captus quidem repugnaret. Hæc imperavit. Camelos vero contra equitatum instruxit, hac ratione quòd camelum equus reformidat, adeo quidem ut nec speciem ejus intueri nec odorem sentire sustineat. Id ideo commentus est, ut equitatum Crœsi, quo ille se prævaliturum considerabat, inutilem redderet. Simulatque etiam in pugnam itum est, equi, olfactis protinus conspectisque camelis, retro se avertunt. unde spes Crœsi interiit. Verum non protinus Lydi ob id exterriti sunt, sed cognita re, ab equis desiliunt, ac pedites cum Persis confligunt. sed tandem, multis utrinque cadentibus, vertuntur in fugam:

a μάχ. b Σάρδις, ὅκως περὶ ἢ τοδέτερον ἀλισθῆναι τὸ τῶν Λυδῶν δύναμιν, αὐτὸς ἐπικαταλάβοι. c ἀπ' ἵππων. d ὑψηλόν. e Ἔρμος. f ὄρεος. g Φωκαίαν. h ἔβησε. i ἀμύνηται. k εἵνεκα. l τῷ δὴ καὶ τῷ. m ἐσθαῦμα ὥσφρανθη. n τοὺς ἰδόντας αὐτὰς.

Crœsi obsessi vana consilia. Argi & Spartæ certamina de Thyrea. Othryades Laco victor.

gam: ac repulsi intra muros, à Persis ob-
81 sidebantur sic. Quam obsidionem in longius processuram ratus Crœsus, alios nuncios ex arce mittit ad socios. nam qui antea dimissi erant, hi ad coeundum Sardes quintum mensem indixerant. At hos dimittebat, oratum, quam celerrima auxilia mitti sibi utique jam obsesso. & cum ad alias societates misit, tum vero Lace-
82 dæmona. Ceterum per id ipsum tempus & ipsis Spartiatis inciderat cum Argivis contentio de loco, qui dicitur Thyrea. Quem locum, etsi terræ Argolidis partem, tamen Lacedæmonii abcisum tenebant. Etenim Argivorum etiam erat quicquid regionis Malea tenus ad occasum vergit, tum in continente, tum insulæ & aliæ, & Cytheria insula. Quum ergo Argivi suo territorio adempto auxilium ferrent, ibi ab utrisque in colloquium ventum est, pactique sunt ut trecenteni utrinque dimicarent; & utri superiores extitissent, eorum regio foret: atque ambo exercitus in suam terram discederent, nec permanerent dum dimicaretur; ea scilicet causa, ne si adessent, parti succumbenti auxilium sui ferrent. His conventis, in diversa digrediuntur. Ex utrisque delecti viri qui relicti sunt conflixerunt: atque illis quidem ut æquo marte pugnantibus, ex sexcentis tres omnino reliqui fuerunt: idque noctis interventu. ex Argivis duo, Alcenor & Chromius, qui tanquam victores cursu Argos contenderunt: ex Lacedæmoniis unus Othryades, qui spoliatis Argivorum cadaveribus, eorum arma ad sua castra detulit, & se in suo ordine tenuit. Secundo die utrique re audita adfuerunt, sibique victoriam vendicabant: Argivi quidem, quod suorum plures superfuisse dicerent: Lacedæmonii vero, quod qui eorum superfuerant, fugissent; suus autem perstitisset, & istorum cadavera spoliasset. Ex contentione tandem concurrentes pugnant: ac postquam permulti utrinque ceciderunt, Lacedæmonii vincunt. Quo ex tempore Argivi tonsis capitibus, quum antea necessario comati essent, legem condiderunt se devoventes ne prius comam aleret quisquam Argivorum, neve mulieres aurum ferrent, quam Thyreas recuperassent. His è diverso legem tulere Lacedæmonii, ut

λῶν, ἐπρέσβευο οἱ Λυδοί. καλεισηθέντες δὲ ἐς τὸ τεῖχος, ἐπολιορκέοντο ὑπὸ τῶν Περσέων· τοῖσι μὲν δὴ καλεσήκεε πολιορκίη. Κροίσῳ δὲ δοκέων οἱ χρόνον ὅτι μακρὸν [a] ἔσεσθαι τὴν πολιορκίην, ἔπεμπε ἐκ τοῦ τείχεος ἄλλους ἀγγέλους ἐς τὰς συμμαχίας. οἱ μὲν γὰρ πρότερον διεπέμποντο ἐς πέμπτον μῆνα παρεόντας συλλέγεσθαι ἐς Σάρδις, τότε δὲ ἐξέπεμπε τὴν ταχίστην δέεσθαι βοηθέειν, ὡς πολιορκεομένῳ Κροίσῳ. ἐς τε δὴ ὧν τὰς ἄλλας ἔπεμπε συμμαχίας, καὶ δὴ καὶ ἐς Λακεδαίμονα. Τοῖσι δὲ καὶ αὐτοῖσι τοῖσι Σπαρτιήτῃσι [b] καὶ αὐτὸν τοῦτον τὸν χρόνον συνεπεπώκεε ἔρις ἐοῦσα πρὸς Ἀργείους περὶ χώρου καλεομένου Θυρέης. τὰς γὰρ Θυρέας πάσας, ἐούσας τῆς Ἀργολιδικῆς μοίρης, ἀποτεμνόμενοι [c] ἔσχον οἱ Λακεδαιμόνιοι. ἦν δὲ καὶ ἡ μέχρι Μαλεέων καὶ πρὸς ἑσπέρην Ἀργείων, ἥ τε ἐν τῇ ἠπείρῳ χώρη, καὶ ἡ Κυθηρίη [d] νῆσος, καὶ αἱ λοιπαὶ τῶν νήσων. Βοηθησάντων δὲ Ἀργείων τῇ σφετέρῃ ἀποτεμνομένῃ, ἐνταῦθα συνέβησαν ἐς λόγους συνελθόντες, ὥστε τριηκοσίους ἑκατέρων μαχέσασθαι· ὁκότεροι δ' ἂν περιγένωνται, τούτων εἶναι τὴν χώρον. τὸ δὲ πλῆθος τοῦ στρατοῦ ἀπαλλάσσεσθαι ἑκάτερον ἐς τὴν ἑωυτῶν, μηδὲ παραμένειν [e] ἀγωνιζομένων, τῶνδε εἵνεκα, ἵνα μὴ παρεόντων τῶν στρατηπέδων, ὁρῶντες οἱ ἕτεροι ἐσπεμένους [f] τοὺς σφετέρους, ἐπαμυνοίεν. σωθέντες ταῦτα [g] ἀπαλλάσσοντο. λογάδες δὲ ἑκατέρων ὑπολειφθέντες συνέβαλλον. μαχομένων δὲ σφέων, καὶ γινομένων ἰσοπαλέων, ὑπολείπονται ἐκ ἀνδρῶν ἑξακοσίων τρεῖς· Ἀργείων μὲν, Ἀλκήνωρ τε [h] καὶ Χρόμιος· Λακεδαιμονίων δὲ, Ὀθρυάδης. ὑπολείφθησαν δὲ ὅτοι νυκτὸς ἐπελθούσης. οἱ μὲν δὴ δύω τῶν Ἀργείων, ὡς νενικηκότες ἔθεον ἐς τὸ Ἄργος· ὁ δὲ τῶν Λακεδαιμονίων Ὀθρυάδης, σκυλεύσας τοὺς Ἀργείων νεκροὺς, καὶ ἀποφορήσας τὰ ὅπλα πρὸς τὸ ἑωυτοῦ στρατόπεδον, ἐν τῇ τάξει εἶχε ἑωυτόν. ἡμέρῃ δὲ δευτέρῃ παρῆσαν πυνθανόμενοι ἀμφότεροι. τέως μὲν δὴ αὐτοὶ ἑκάτεροι ἔφασαν νικᾶν· λέγοντες, οἱ μὲν, ὡς ἑωυτῶν πολλοὶ πρεσβύτεροι περιγενόμενοι· οἱ δὲ, τοὺς μὲν ἀποφαίνοντες πεφυγότας, τὸν δὲ σφέτερον ἀποθανόντα, καὶ σκυλεύσαντα τοὺς ἐκείνων νεκρούς. τέλος δὲ, ἐκ τοῦ ἐρήμου συμπεσόντες ἐμάχοντο. πεσόντων δὲ καὶ ἀμφοτέρων πολλῶν, ἐνίκων Λακεδαιμόνιοι. Ἀργεῖοι μὲν νυν ἀπὸ τούτου τοῦ χρόνου καταξεσάμενοι τὰς κεφαλὰς, πρότερον ἐπάναγκες κομῶντες, ἐποιήσαντο νόμον τε καὶ κατάρην, μὴ πρότερον θρέψειν κόμην Ἀργείων μηδένα, μηδὲ τὰς γυναῖκας σφι χρυσοφορήσειν, πρὶν Θυρέας [i] ἀνασώζων. Λακεδαιμόνιοι δὲ τὰ

E ἐναν-

a μακρότερον. b αὐτοῖσι Σπαρτιήτῃσι. c ἀπετεμόμεθα. d Κύθηρα. e παρεμένειν. f ἐσπεμένους. g συνέβησαν ταῦτα. h Ἀλκήνωρ. i πρὶν ἂν Θυρέας.

Ab primo Hyræade conſcenſus Marus Sardium, cujus fata antiqua. Meles rex.

ἐναυλία [a] τέτων ἔξεντο νόμον· ἐπ γὰρ κημῶνλες πρὸ τέτε, ἀπὸ τέτε κημῶν. τ᾽ ἢ ἕνα λέγεσι τ᾽ περιλειφθέντα τ᾽ τριηκοσίων, Ὀθρυάδεω, αἰσχυνόμενον ἀπονοστέειν ἐς Σπάρτην τ᾽ οἱ συλλοχιτέων διεφθαρμένων, αὐτέ μιν ἐν τῇσι Θυρέῃσι καταχρήσασθαι ἑωυτέν. Τοιέτων δὲ τοῖσι Σπαρτιήτῃσι ἐνεστεώτων πρηγμάτων [b], ἦκε ὁ Σαρδιήνος κήρυξ, δεόμενος Κροίσῳ βοηθέειν πολιορκεομένῳ. οἱ δὲ ὅμως ἐπεί τε ἐπύθοντο τ᾽ κήρυκος, ὡρμέατο βοηθέειν. καί σφι ἤδη παρεσκευασμένοισι, καὶ νεῶν ἐσεσέων ἐτοίμων, ἦλθε ἄλλη ἀγγελίη, ὡς ἡλώκοι τὸ τεῖχος τ᾽ Λυδῶν, καὶ ἔχοιτο Κροῖσος ζωγρηθείς. ἕτω δὴ ἔτεϊ μὲν συμφορὴ ποιησάμενοι μεγάλην, ἐπέπαυντο. Σάρδιες δὲ ἑλωσαν [c] ὧδε. ἐπειδὴ πεντεκαιδεκάτη ἐγένετο ἡμέρη πολιορκεομένῳ Κροίσῳ, Κῦρος τῇ στρατιῇ τῇ ἑωυτέ διαπέμψας ἱππέας, προεῖπε, τῷ πρώτῳ ἐπιβάντι τ᾽ τείχεος δῶρα δώσειν. μετὰ δὲ τέτο, πρησαμένης [d] τ᾽ στρατιῆς, ὡς ἐ προεχώρεε [e], ἐνθαῦτα τ᾽ ἄλλων πεπαυμένων, ἀνὴρ Μάρδος ἐπεχείρεε προσβαίνων, τῷ οὔνομα ἦν Τμωλίδης, καὶ τέτε τ᾽ ἀκροπόλιος τῇ ἐδεῖς ἐτέτακτο φύλακος. ἐ γὰρ ἦν δεινὸν καὶ τέτο μὴ ἁλῶ κῆτε. ἀπότομός τε γάρ ἐστι ταύτῃ ἡ ἀκρόπολις, καὶ ἄμαχος· τῇ ἐδὲ Μήλης ὁ πρότερον [f] βασιλεὺς Σαρδίων μοιρη ἐ προεῖκε τ᾽ Λέοντα, τὸν οἱ ἡ παλλακὴ ἔτεκε, Τελμησσέων δικασσάντων, ὡς περιενεχθεὶς [g] Λέοντος τὸ τεῖχος, ἔσοιντο Σάρδιες ἀνάλωτοι. ὁ δὲ Μήλης καὶ τὸ ἄλλο τεῖχος περιενείκας, τῇ ἦν ὀπίμαχον τὸ χωρίον τ᾽ ἀκροπόλιος, κατηλόγησε τέτε, ὡς ἐὸν ἄμαχόν τε καὶ ἀπότομον. ἔστι δὲ πρὸς [g] Τμώλῳ τετραμμένον τ᾽ πόλιος. ὁ ὦν δὴ Τμωλίδης αὐτὸς ὁ Μάρδος, ἰδὼν τῇ προτεραίῃ τὸν πυρὸν Λυδῶν [h] καὶ τέτῳ τ᾽ ἀκροπόλιος καταβάντα ὀπὶ κυνέλεω ἄνωθεν καταχυλισθεῖσαν, καὶ ἀνελόμενον, ἐφράσθη, καὶ ἐς θυμὸν ἐβάλετο. τότε δὲ δὴ ὁ αὐτός τε ἀναβεβήκεε, καὶ καὶ αὐτὸν [h] ἄλλοι Περσέων ἀνέβαινον. προσβάντων δὲ συχνῶν, ἕτω δὴ Σάρδιές τε [i] ἡλώκεσαν, καὶ πᾶν τὸ ἄστυ ἐπορθέετο. Καὶ αὐτὸν δὴ Κροῖσον τάδε ἐγένετο. ἦν οἱ παῖς, τὸν καὶ πρότερον ἐπεμνήσθην, τὰ μὲν ἄλλα ὀπιεικὴς, ἄφωνος δέ. ἐν τῇ ὧν παρελθέσῃ ἀκμῇ τοῖ [k] ὁ Κροῖσος τὸ πᾶν ἐς αὐτὸν [l] ἐπεποιήκεε, ἄλλά τε ὀπιφραζόμενος, καὶ δὴ καὶ ἐς Δελφοὺς πρὸ αὐτέ ἐπεπόμφεε χρησομένους [m]. ἡ δὲ Πυθίη οἱ ἐπὶ τάδε,

Λυδὲ γενεῦ, πολλῶν βασιλεῦ, μέγα νήπιε Κροῖσε,

ut ab hoc tempore comati eſſent, quum antea non fuiſſent. Othryadem, qui unus e trecentis reliquus fuiſſet, ajunt pudore Spartam revertendi commilitonibus interfectis, illic apud Thyreas mortem ſibi conſciviſſe. Quum 83
hæc eſſet apud Spartiatas rerum conditio, advenit caduceator Sardianus precatum Crœſo obſeſſo auxilia. Illi, caduceatore audito, ſtatuerunt Crœſo ſtatim ſuccurrendum. Quibus jam ſe apparantibus, ac navibus paratis, alius affertur nuncius, murum Lydorum expugnatum, Crœſumque vivum eſſe captum. Sic Lacedæmonii magnitudine caſus perculſi, ſuperſederunt. Sardes autem hunc 84
in modum ſunt expugnatæ. Quartodecimo quàm obſideri cœptæ ſunt die, Cyrus, miſſis paſſim equitibus, ſuis copiis edicit, ſe dona daturum ei qui primus murum conſcendiſſet. Poſteaquam id conato exercitu res non proceſſit, ibi, quieſcentibus ceteris, Mardus quidam, cui nomen erat Hyræades; aggredi eſt auſus à parte arcis ubi nullus ad excubandum erat collocatus, quia illinc nequando arx caperetur haud ſuſpectum erat, utpote loco prærupto atque inoppugnabili: quaque una parte Leonem Meles, qui antea fuerat Sardium rex, non circumtulerat, ex pellice ſua genitum: qui Leo ſi murum circumlatus eſſet, Sardes inexpugnabiles fore Telmeſſenſes judicaverant. Eum Meles per ceteram partem muri circumduxit, quacunque poterat arx oppugnari: per hanc partem, tanquam inoppugnabilem atque præciſam, circumducere prætermiſit, quæ ad Tmolum vergit. Ab hac igitur parte ipſe Hyræades Mardus conſpicatus quendam Lydum pridie deſcendiſſe ad galeam ſuperne devolutam & recepiſſe, advertit animum, atque conſideravit: dehinc & ipſe tunc conſcendit, & ad ejus exemplum alii Perſæ ſubinde, atque alii frequentes. Ita urbs Sardes capta eſt, atque omnis direpta. Ipſi autem Crœſo 85
hæc contigerunt. Erat ei filius, cujus ſuperius habui mentionem, habilis ad cetera, ſed mutus. In priore igitur annorum felicitate ad vitium ejus emendandum Crœſus omnia fecerat, cum alia excogitando, tum vero Delphos mittendo ad oraculum ſciſcitandum: atque ei Pythia talibus reſpondit,

Lyde genus, rex multorum, valde inſcie Crœſe:

Ne

Μὴ

a ταναυλία. b συνεμβάντων τ᾽ πρηγμάτων. c ἡλώκεσαν. d πρεσταμένης. e προσεχώρεε. f πρότερος. g τ᾽ ἀπὸ Λυδῶν. h μετ᾽ αὐτόν. i ἕτω Σαρδιές τε. k διὰ τοῦτο ἐς & in marg. γρ. διὰ τοῦτο. l ἑωυτόν. m χρησόμενος.

Ne cura gnati exoptatam audisse loquentis
Intra ædes vocem: sine qua potior tibi longe.
Ille die quoniam primùm infelice loquetur.

Porro captis mœnibus quidam Persa in Crœsum sibi ignotum ut occisurus vadebat. Quem invadentem se Crœsus quum videret, tamen præsenti clade affectus devitare negligebat, nihil putans differre an percussus oppeteret mortem. Filius ejus mutus ubi vidit Persam irruentem, præ metu & tanta ærumna, rupit vocem, inquiens, ô homo, ne perimas Crœsum. Atque hoc ille primum effatus, postmodum per omne vitæ tempus
86 loquens extitit. Persæ & Sardibus potiti sunt, & ipso Crœso vivo, quum regnasset annos quatuordecim, totidemque dies fuisset obsessus, deleto magno suo imperio, ut ei fuerat responsum. Eum captum Persæ ad Cyrum duxerunt: quem ille vinctum compedibus super ingentem quam struxerat lignorum struem imponit, circaque eum bis septem Lydorum filios: sive habens in animo primitias has alicui deo offerre, sive volens votum persolvere, sive cupidus sciendi num quis dæmonum liberaret Crœsum, (quem religiosum esse audierat) quominus pyræ impositus vivus concremaretur. hæc quidem Cyrum feciisse ajunt. Crœso autem super pyram stanti, etsi in tanta calamitate posito, tamen veniisse in mentem Solonis, quod ab eo sibi nutu dei fuisset dictum, Ex viventibus beatum neminem. Quod dictum ubi subiit Crœso, ferunt eum refectum & ingemiscentem ex vehemente taciturnitate ter Solon nominasse: & Cyrum, quum audisset, jussisse interpretes eum percontari quemnam istum invocaret. Illosque accedentes fuisse percontatos, & hunc interrogatum silentium tenuisse. Deinde quum cogeretur, dixisse, Illum quem cum omnibus tyrannis colloqui ego, quàm ingentem pecuniam præoptassem. Eum non planè illis declarantem, rursus interrogant ea quæ dicta erant. Efflagitantibus ac molestè urgentibus, inquit, quemadmodum Solon, domo Athenienſis, omnino veniisset, & intuitus omnes ejus opes coram, pro nihilo duxisset, illa scilicet loquutus, quà sibi ipsi omnia cesserunt illuc, quo iste dixerat. neque hæc magis de seipso quàm de omni hominum genere, & de iis præsertim qui sibiipsis beati viderentur. Hæc Crœ-

Μὴ βάλῃ [a] πολύολβον ἐὼν ἀνὰ δώματ' ἀνάκτων
Παιδὸς φθεγομένης. τόδε σοι πολὺ λώϊον ἀμφὶς
Ἔμμεναι. αὐδήσῃ γὰρ ἐν ἤματι πρῶτον ἀνόλβῳ.

ἁλισκομένῃ δὲ οἱ πείχεϊ ἤιε γάρ τις [b] Περσέων ἀλλογνώστης [c] Κροῖσον ὡς ἀποκτενέοντα. Κροῖσος μέν νυν ὁρέων ἀπιόντα, ὑπὸ τῆς παρεούσης συμφορῆς παρημελήκεε, ἐδέ τι οἱ διέφερε τοληρὸν ἀποθανέειν. ὁ δὲ παῖς ἔτος ὁ ἄφωνος, ὡς εἶδε ἀπιόντα τὸν Πέρσην, ὑπὸ δέους τε καὶ ,, κακοῦ ἔρρηξε φωνήν. εἶπε δέ, Ὦνθρωπε [d], μὴ ,, κτεῖνε Κροῖσον. ἔτος μὲν δὴ τοῦτο πρῶτον ἐφθέγξατο· μετὰ δὲ τοῦτο ἦδη ἐφώνεε τὸν πάντα χρόνον τῆς ζόης. Οἱ δὲ Πέρσαι τάς τε δὴ Σάρδις εἶχον, καὶ αὐτὸν Κροῖσον ἐζωγρήκεσαν, ἄρξαντα ἔτεα τεσσερεσκαίδεκα, καὶ τεσσερεσκαίδεκα ἡμέρας πολιορκηθέντα, κατὰ τὸ χρηστήριόν τε καταπαύσαντα [e] τὴν ἑωυτοῦ μεγάλην ἀρχήν. λαβόντες δὲ αὐτὸν οἱ Πέρσαι ἤγαγον ἐπὶ Κῦρον. ὁ δὲ, συννήσας πυρὴν μεγάλην, ἀνεβίβασεν ἐπ' αὐτὴν τὸν Κροῖσόν τε ἐν πέδῃσι δεδεμένον, καὶ δὶς ἑπτὰ Λυδῶν παρ' αὐτὸν παῖδας· ἐν νόῳ ἔχων εἴτε δὴ ἀκροθίνια ταῦτα καταγιεῖν θεῶν ὁτεῳδὴ, εἴτε καὶ ἐύχεσθαι ἐπιτελέσας θέλων, εἴτε καὶ πυθόμενος τὸν Κροῖσον εἶναι θεοσεβέα, τόδε εἴνεκεν [f] ἀνεβίβασε ἐπὶ τὴν πυρήν· βουλόμενος εἰδέναι εἴ τις μιν δαιμόνων ῥύσεται ζῶντα καταφλεχθῆναι. τὰ μὲν δὴ ποιέειν ταῦτα. τῷ δὲ Κροίσῳ ἐσελθεῖν ἐπὶ τὴν πυρῆς, ἐσελθεῖν, καίπερ ἐν κακῷ ἐόντι τοσούτῳ, τὸ ἔπος Σόλωνος, ὡς οἱ εἴη σὺν θεῷ εἰρημένον, τὸ Μηδένα τῶν ζώντων ὄλβιον. ὡς δὲ ἄρα μιν προσῆναι [h] τοῦτο, ἀνενεικάμενόν τε καὶ ἀναστενάξαντα ἐκ πολλῆς ἡσυχίης [i], ἐς τρὶς ὀνομάσαι Σόλωνα [k]. καὶ τὰ Κύρου ἀκούσαντα, κελεῦσαι τοὺς ἑρμηνέας ἐπείρεσθαι τὸν Κροῖσον, τινα τοῦτον ἐπικαλέοιτο. καὶ τοὺς προσελθόντας ἐπειρωτᾶν. Κροῖσον δὲ τέως μὲν σιγὴν ἔχειν ἐρωτώμενον [l]· μετὰ δὲ, ὡς ἀναγκάζετο, εἰπεῖν, ,, Τὸν ἂν ἐγὼ πᾶσι τυράννοισι προετίμησα μεγά- ,, λων χρημάτων ἐς λόγους ἐλθεῖν. ὡς δέ σφι ἄσημα ἔφερε, πάλιν ἐπειρώτων [m] τὰ λεγόμενα. λιπαρεόντων δὲ αὐτῶν, καὶ ὄχλον παρεχόντων, ἔλεγε δὴ, ὡς ἦλθε ἐπὶ μὲν Σόλων ἐὼν Ἀθηναῖος, καὶ θεησάμενος πάντα τὰ ἑωυτοῦ ὄλβον, ὑποφλαυρίσαι οἱ· ἃ δὴ εἰπὰς, τῇ αὐτῷ πάντα ὑποβεβήκεε οἱ τῇ περ [n] ἐκεῖνος εἶπε· μηδέν τι μᾶλλον ἐς ἑωυτὸν λέγων, ἢ ἐς ἅπαν τὸ ἀνθρώπινον, καὶ μάλιστα τοὺς ὑπὸ σφίσι αὐτοῖσι δοκέοντας ὀλ-

a βάλῃ. b γάρ τις. c ἄλλογνώστης. d Ἄνθρωπε. e καταπαύσαντα. f εἵνεκα. g μηδέτα εἶναι τῶν. h προσῆναι. i λιπυψυχίης. k ὀνομάσαι τὸ Σόλων. l ἐρωτεώμενον. m ἐπειρώτεον. n ὑποβεβήκει τῇ περ.

Ab igne liberatur, Apolline etiam adjutore. Colitur ab Cyro. Pacis bona. Consilio servat Sardes.

εἶναι. τὸν μὲν Κροῖσον ταῦτα ἀπηγέεσθαι· τὸ δὲ ἤδη πυρῆς ἅψεσθαι ἀμμένης, καίεσθαι τε ἐπειγόμενον καὶ τὸν Κῦρον ἀκούσαντα τῶν ἑρμηνέων τὰ εἶπε Κροῖσος, μεταγνόντα τε, καὶ ἐννώσαντα ὅτι καὶ αὐτὸς ἄνθρωπος ἐὼν, ἄλλον ἄνθρωπον, γιόμενον ἐωυτοῦ εὐδαιμονίῃ οὐκ ἐλάσσω, ζῶντα πυρὶ [a] διδοίη· πρός τε τούτοισι, δείσαντα τὸ τίσιν, καὶ ἐπιλεξάμενον ὡς οὐδὲν εἴη τῶν ἐν ἀνθρώποισι ἀσφαλέως ἔχον, κελεῦσαι [b] σβεννύναι τάχιστα τὸ καιόμενον πῦρ, καὶ κατιζάνειν Κροῖσόν τε καὶ τοὺς μετὰ Κροίσου. καὶ τοὺς, πρωμένους ἀδυνατέειν ἔτι τοῦ πυρὸς ἐπικρατῆσαι. Ἐνθαῦτα λέγεται ὑπὸ Λυδῶν Κροῖσον μαθόντα τὸν Κύρου μετάγνωσιν, ὡς ὥρεε πάντα μὲν ἄνδρα σβεννύντα τὸ πῦρ, δυναμένους δὲ οὐκέτι καταλαβεῖν, ἐπικωκύσασθαι, τὸν Ἀπόλλωνα ἐπικαλεόμενον, εἴ τί οἱ κεχαρισμένον ἐξ αὐτοῦ ἐδωρήθη, ἐπαρκέσαι, καὶ ῥύσασθαι αὐτὸν [c] ἐκ τοῦ παρεόντος κακοῦ. τὸν μὲν, δακρύοντα ἐπικαλέεσθαι τὸν θεόν· ἐκ δὲ αἰθρίης τε καὶ νηνεμίης συνδραμεῖν [d] ἐξαπίνης νέφεα, καὶ χειμῶνά τε καταῤῥαγῆναι, καὶ ὖσαι ὕδατι λαβροτάτῳ, κατασβεσθῆναί τε τὸ πυρκαϊή. ἔστω δὴ μαθόντα τὸν Κῦρον ὡς εἴη Κροῖσος θεοφιλὴς καὶ ἀνὴρ ἀγαθὸς, καταβιβάσαντα αὐ-

„τὸν ἀπὸ τοῦ πυρῆς, εἰρέσθαι τάδε, Κροῖσε, τίς „σε ἀνθρώπων ἀνέγνωσε, ἐπὶ γῆν τὴν ἐμὴν „στρατευσάμενον, πολέμιον ἀντὶ φίλου ἐμοὶ „καταστῆσαι; ὁ δὲ εἶπε, Ὦ βασιλεῦ, ἐγὼ τοῦ- „το ἔπρηξα τῇ σῇ μὲν εὐδαιμονίῃ, τῇ ἐμεωυτοῦ „δὲ κακοδαιμονίῃ. αἴτιος δὲ τούτων ἐγένετο ὁ „Ἑλλήνων θεὸς, ἐπάρας ἐμὲ στρατεύεσθαι. οὐ- „δεὶς γὰρ οὕτω ἀνόητός ἐστι, ὅς τις πόλεμον τοῦ „εἰρήνης αἱρέεται. ἐν μὲν γὰρ τῇ οἱ παῖδες τοὺς „πατέρας θάπτουσι, ἐν δὲ τῷ, οἱ πατέρες τοὺς „παῖδας. ἀλλὰ ταῦτα δαίμοσι κου [e] φίλον ἦν „οὕτω γενέσθαι. Ὁ μὲν ταῦτα ἔλεγε. Κῦρος δὲ αὐτὸν λύσας καθεῖσέ τε ἐγγὺς [f] ἑωυτοῦ, καὶ κάρτα ἐν πολλῇ θωμῃδίῃ εἶχε. ἀπεθωύμαζέ τε ὁρέων καὶ αὐτὸς, καὶ οἱ περὶ ἐκεῖνον ἐόντες πάντες. ὁ δὲ, σεσωνοίῃ ἐχόμενος, ἡσυχος ἦν. μετὰ δὲ, ἐπιστραφείς τε καὶ ἰδόμενος τοὺς Πέρσας τὸ τῶν Λυ-

„δῶν ἄστυ κεραΐζοντας, εἶπε, Ὦ βασιλεῦ, „κότερον [g] λέγειν πρός σε τὰ νοέων τυγχάνω, „ἢ σιγᾶν ἐν τῷ παρεόντι χρόνῳ χρή [h]; Κῦρος δέ μιν θαρσέοντα ἐκέλευε λέγειν ὅ, τι βούλοιτο. „ὁ δὲ αὐτὸν εἰρώτα, λέγων, Οὗτος ὁ πολὺς „ὅμιλος τί τοῦτο σπουδῇ πολλῇ ἐργάζεται; ὁ „δὲ εἶπε, Πόλιν τε τὴν σὴν διαρπάζει, καὶ χρήματα τὰ σὰ διαφορέει. Κροῖσος δὲ ἀμείβετο

Crœso referente, jam pyrâ incensâ arsisse extrema: & Cyrum, auditis per interpretes quæ Crœsus dixisset, pœnituisse: quum se quoque hominem esse cogitaret, qui alium hominem, qui se inferior non fuisset opibus, vivum igni traderet. Præterea veritum ob id iram deorum, ac reputantem nihil esse in rebus humanis stabile, jussisse ignem celerrime extingui jam ardentem, Crœsumque deferri & qui cum eo erant. Verùm eos qui jussi fuerant, non potuisse amplius vim ignis superare. Ibi ferunt Lydi Crœ- 87
sum cognita Cyri sententiæ mutatione, quum cerneret unumquenque extinguendo igni incumbentem, non tamen coercere posse, exclamando invocasse Apollinem, ut ipsi adesset, siquod ab eo donum illi gratum fuisset oblatum, ipsumque præsenti malo liberaret. Ita cum lacrymis Crœso deum invocante, nubes repente, quum serenum ac tranquillum esset, contractas esse, & procellam erupisse, ac vehementissima aqua pluisse, & rogum extinctum fuisse. Ita Cyrum, cognito diis gratum ac bonum virum esse Crœsum, è pyra deposuisse: atque hunc in modum interrogasse, Crœse, quisnam tibi hominum persuasit ut cum exercitu invaderes fines meos, ex amico factus hostis? Cui Crœsus, Ego, inquit, ô rex, istud feci tuo prospero, meo infausto fato, Græcorum deo autore, qui me ad bellum gerendum impulit. Neque enim quispiam ita amens est ut bellum quàm pacem præoptet. nam in pace filii sepeliunt patres, in bello patres filios. Sed ut ista fierent, dæmonibus cordi fuit. Hæc Crœsus loquutus est: 88
quem Cyrus solutum juxta se collocavit, ac in multa sane observantia habebat: intuensque eum admirabatur, tam ipse quam omnis circa eum cœtus. Ille cogitabundus silentium tenebat. Mox attendens, ac cernens Persas Lydorum diripientes urbem, Utrum debeo, inquit, ô rex, tibi loqui quod sentio, an tacere hoc tempore? Cyrus vero eum, quæcunque liberet, audacter proloqui jussit. Tunc ille Cyrum percontatur, Ista, inquiens, tanta frequentia quid illa sic properat agere? Cui Cyrus, Tuam, inquit, urbem diripit, tuasque opes absumit. Atqui

(Crœ-

„το,

a πυρῇ. b Sed MS. habet κιλεύει. c ῥύσασθαι μιν. d συναμμένοι. e δαίμοσι κου. f καὶτοί τι ἐωυτοῦ. g κότερα. h παρεούσῃ χρεί.

(Crœsus excipit) neque urbem meam diripit, neque meas opes. nihil enim mihi jam cum istis rebus est: sed tua ferunt aguntque. His verbis injecta cura, 89 Cyrus Crœsum semotis arbitris interrogat quidnam in his quæ fierent, sibi constituendum censeret. Ad quem Crœsus, Quoniam, ait, me dii servum tibi tradiderunt, jure debeo, siquid amplius animadvertero, id tibi indicare. Persæ natura proterva sunt, & iidem inopes. Quos si diripientes tu ac potientes magnis opibus negligis, id tibi ex his credibile est eventurum, ut quisque istorum plurimis opibus potietur, ita facillime in te rebellaturum, esse expectandum. Nunc igitur, si tibi placent hæc quæ ego dico, ita facito: Siste ad singulas portas aliquot ex tuis satellitibus custodes, qui auferentes vetent exportari opes, tanquam earum decimæ Iovi necessario reddendæ sint. Ita neque tu odium illorum contrahes, vi opes eripiendo; & ipsi agnoscentes te justa agere, non inviti facient. 90 Hæc audiens Cyrus, majorem in modum gavisus est tali admonitu, eaque vehementer approbavit; & jussis satellitibus id exequi quod Crœsus ipsi subiecisset, his verbis eum affatus est; Crœse, quandoquidem & facta & dicta tua egregia viri regis sunt, pete quid muneris à me velis impræsentiarum tibi dari. Ad quem Crœsus, ô here, inquit, maxime gratum mihi facies, si siveris me deum Græcorum, quem ego maxime omnium veneratus sum, percunctari missis ad eum his vinculis, nunquid ei fas sit bene de ipso merentes decipere. Et Cyro interroganti quidnam id esset quod incusaret, altius repetens omnem suum aperuit animum, redditaque sibi oracula, & præcipue donaria sua, & quemadmodum excitus oracuło susceptisset adversus Persas expeditionem. Hæc commemorando rediit rursus ad petendam veniam ista deo exprobrandi. Ad quem ridens Cyrus, Et hoc, inquit, Crœse, à me impetrabis, & quicquid aliud identidem tibi opus erit. Ubi hæc audivit Crœsus, Delphos misit quosdam Lydos, jussos, quum ad limen templi vincula posuissent, sciscitari deum nunquid eum puderet, per oracula qui Crœsum induxisset ad bellum Persis inferendum, tanquam Cyri potentiam eversurum; unde tales primitiæ ipsi offerrentur: compedes scilicet ostendendo. & sciscitari cum hæc, tum nunquid Græcis diis

„ τε, Οὔτε πόλιν τλὼ ἐμὴν, ἔτε χρήματα τὰ „ ἐμὰ [a] ἁρπάζει· ἐδὲν γὰ ἐμοὶ ἔτι τέτων μέ„ τα. ἀλλὰ φέρεσί τε καὶ ἄγουζι τὰ σά. Κύρῳ ἢ ἀπιμελὲς ἐγένετο τὰ Κροῖσῳ εἶπε· μεταση„ σάμενῳ ἢ τὰς ἄλλας, εἴρετο Κροῖσον ὅ, τι οἱ „ ἐνορῴη ἐν τοῖσι πομπευμένοισι. ὁ ἢ εἶπε, Ἐπεί „ τί με θεοὶ δῶκαν δοῦλόν σοι, δικαιῶ, εἴ τι „ ἐνορῶ τλέον, σημαίνειν σοι. Πέρσας, φύσιν ἐόν„ τας ὑβριστὰς, εἶσι ἀχρήματοι· τὰ ὧν σὺ τέτους „ πρεῖδης ἁρπάσαντας καὶ κατασχόντας χρή„ ματα μεγάλα, τάδε τοι ἐξ αὐτῶν [b] ἀπίδοξα „ γένεται· ὃς ἂν αὐτῶν [b] πλεῖστα κατάσχῃ, τού„ τον προσδέκεσθαί τοι [c] ἐπαναστάμενον. νυῦ ὧν „ πίησον ὧδε, εἴ τοι ἀρέσκει τὰ ἐγὼ λέγω· κά„ τισον τ' δορυφόρων ἀπὶ πάσῃσι τῇσι πύλῃσι φυ„ λάκας, οἳ λεγόντων πρὸς τὰς ἐκφέροντας τὰ „ χρήματα ἀπαιρεόμενοι, ὡς σφέα ἀναγκαίως „ ἔχῃ δεκατωθῆναι τῷ Διΐ. καὶ σύ τε σφι ὀκ„ ἀπεχθήσεαι βίῃ ἀπαιρεόμενος τὰ χρήματα, „ καὶ ἐκεῖνοι συγγνόντες ποιέειν σε δίκαια, ἑκόντες „ ποιήσονσι. Ταῦτα ἀκέων ὁ Κῦρος, ἐπερήδετο, „ ὡς οἱ ἐδόκεε εὖ ὑποτίθεσθαι. αἰνέσας ἢ πολλὰ, „ καὶ ἐντειλάμενος τοῖσι δορυφόροισι τὰ Κροῖσος „ ἐπεθήκατο ἀπιτελέειν, εἶπε πρὸς Κροῖσον τά„ δε, Κροῖσε, ἀνηρημένα σεῦ ἀνδρὸς βασι„ λέως ἔρχῃσαι ἔργα καὶ ἔπεα ποιέων, αἰτέο δό„ σιν [d] τλὼ ἵνα βέλεαί τοι θυμὸν ἐξευτί„ κα. ὁ ἢ εἶπε, Ὦ δέσποτα, ἐάσας με χα„ ρεῖ [e] μάλισα τ θεὸν τ Ἑλλήνων, τ ἐτίμη„ σα ἐγὼ θεῶν μάλισα, ἐπείρεσθαι, πέμψαν„ τα τάσδε τὰς πέδας, εἰ ἐξαπατᾶν τὸς εὖ „ ποιεῦντας νόμος ἔστι οἱ. Κῦρος ἢ εἶρετο ὅ, „ τι οἱ τοῦτο ἐπιχωρέων πυθοιτέοτο. Κροῖσος δέ οἱ ἐπαινηλόγησε πᾶσαν τλὼ ἐωϋτοῦ Δήφοισαν, „ καὶ τ χρησηρίων τὰς ὑποκρίσιας, καὶ μάλι„ στα τὰ ἀναθήματα· καὶ ὡς ἐπαρθεὶς τῷ μαν„ τηίῳ, ἐστρατεύσατο ἐπὶ Πέρσας. λέγων ἢ ταῦ„ τα, κατέβαινε αὖτις πυθομένος, ἐπείναί „ οἱ τῷ θεῷ τοῦτων ὀνήσιμα. Κῦρος ἢ γελά„ σας εἶπε, Καὶ τοῦτο τύχεαι παρ' ἐμεῦ, „ Κροῖσε, καὶ ἄλλα παντὸς ὅ ἂν ἐπάζῃ δέη. ὡς ἢ ταῦτα ἤκουσε ὁ Κροῖσος [f], πέμπων τῶν Λυδῶν ἐς Δελφοὺς, ἐνετέλλετο, τιθέντας τὰς πέδας ἐπὶ τ νηὸ τ θύρην, εἰρωτᾶν εἰ ἐπαισχύνεται, τοῖσι μαντηίοισι ἐπάρας Κροῖσον στρατεύεσθαι ἐπὶ Πέρσας, ὡς καταπαύσοντα τλὼ Κύρου δύναμιν, ἀπ' ἧς οἱ ἀκροθίνια τοιαῦτα ἡγέεσθαι· δεικνύειν τὰς πέδας. ταῦτά τε ἐπρωτᾶν, καὶ εἰ ἀχαρίστοισι νόμος εἶναι τοῖσι

a τιμᾶ. b αὐτίον bis. c προσδέχεσθαί τοι. d τλὼ δόσιν. e χαρίῃ. f ἤκουσε Κροῖσος. g τοιαῦτά τε.

Deus culpâ absolvitur. Interpretatio oraculorum. Cyrus mulus. Donaria Crœsi Thebis & Ephesi.

Ἑλλωικῇσι θεοῖσι. Ἀπικομένοισι δὲ τοῖσι Λυδοῖσι, καὶ λέγουσι τὰ [a] ἐντεταλμένα, τῷ Πυθίῳ
„ λέγεται εἰπεῖν τάδε, Τῷ πεπρωμένῳ μοίρῳ
„ ἀδυνατά ἐστι ἀποφυγέειν καὶ θεῷ· Κροῖσος δὲ
„ πέμπτης γονέος [b] ἁμαρτάδα ἐξέπλησε, ὃς ἐὼν
„ δορυφόρος Ἡρακλειδέων, δόλῳ γυναικηίῳ
„ ὑπαπατώμενος, ἐφόνευσε τὸν δεσπότεα, καὶ ἐ-
„ σχε τοῦ ἐκείνου τιμὴν ἁδέως οἱ προσηκουσαν. προ-
„ φυμεομένου δὲ Λοξίεω ὅκως ἂν κατὰ τοὺς παῖδας
„ τοὺς Κροίσου [c] γένοιτο τὸ Σαρδίων πάθος, καὶ
„ μὴ κατ' αὐτὸν Κροῖσον, οὐκ οἷόν τε ἐγένετο
„ ἀποτραπεῖν μοίρας· ὅσον δὲ ἐνεδώκαν αὐτῷ,
„ ἠνύσατο, καὶ ἐχαρίσαντό οἱ. τρία γὰρ ἔτεα ἐπα-
„ νεβάλετο τὴν Σαρδίων ἅλωσιν. καὶ τοῦτο ὑπο-
„ κρίνομαί σε Κροῖσος, ὡς ὕστερον τοῖσι ἕτεσι τούτοισι ἀ-
„ λοὺς τε πεπρωμένης. δεύτερα δὲ τούτων, καιο-
„ μένῳ κάτωθι ἐπήρκεσε. κατὰ δὲ τὸ μαντήιον τὸ
„ γενόμενον, οὐκ ὀρθῶς Κροῖσος μέμφεται. προ-
„ τήρυνε γάρ οἱ Λοξίης, ἢν στρατεύηται ἐπὶ Πέρ-
„ σας, μεγάλην ἀρχὴν αὐτὸν καταλύσειν [d]. τὰ
„ δὲ, πρὸς παῦτα χρῆν εὖ μέλλοντα βουλεύεσθαι,
„ ἐπείρεσθαι πέμψαντα, πότερα τὴν ἑωυτοῦ ἢ τὴν
„ Κύρου λέγοι [e] ἀρχήν. ὁ συλλαβὼν δὲ τὸ ῥηθὲν,
„ οὐδὲ ἐπανειρόμενος, ἑωυτὸν αἴτιον ἀποφαι-
„ νέτω. ὦ καὶ τὸ τελευταῖον χρησμῳδεομένῳ
„ εἶπε τά εἶπε Λοξίης περὶ ἡμιόνου· οὐδὲ τοῦτο
„ συνέβαλε [f]. ἦν γὰρ δὴ ὁ Κῦρος οὗτος ἡμιό-
„ νου. ἐκ γὰρ δυοῖν οὐκ ὁμοεθνέων ἐγένετο,
„ μητρὸς ἀμείνονος, πατρὸς δὲ ἰσοδεεστέρου.
„ ἦν μὲν γὰρ ἦν Μηδὶς, καὶ Ἀστυάγεος θυγάτηρ
„ τοῦ Μήδων βασιλέως· ὁ δὲ, Πέρσης τε ἦν,
„ καὶ ἀρχόμενος ὑπὸ ἐκείνοισι· καὶ ἐνερθε
„ ἐὼν τοῖσι ἅπασι, δεσποίνῃ τῇ ἑωυτοῦ συνοίκεε [g].

Ταῦτα μὲν ἡ Πυθίη ὑπεκρίνατο τοῖσι Λυδοῖσι· οἱ δὲ ἀνήνεικαν ἐς Σάρδις, καὶ ἀπήγγειλαν Κροίσῳ [h]. ὁ δὲ, ἀκούσας, συνέγνω ἑωυτοῦ εἶναι τὴν ἁμαρτάδα, καὶ οὐ τοῦ θεοῦ. κατὰ μὲν δὴ τὸν Κροίσου τε ἀρχὸν, καὶ Ἰωνίης τὸν πρώτον καταστροφὴν, ἔσχε ὧδε. Κροίσῳ δέ ἐστι καὶ ἄλλα ἀναθήματα ἐν τῇ Ἑλλάδι πολλὰ, καὶ οὐ τὰ εἰρημένα μοῦνα. ἐν μὲν γὰρ Θήβῃσι τῇσι Βοιωτῶν, τρίπους χρύσεος, τὸν ἀνέθηκε τῷ Ἀπόλλωνι τῷ Ἰσμηνίῳ· ἐν δὲ Ἐφέσῳ, αἵ τε βόες αἱ χρύσεαι, καὶ τῶν κιόνων αἱ πλεῖαι· ἐν δὲ Προνηίης τῆς ἐν Δελφοῖσι, ἀσπὶς χρυσέη μεγάλη. ταῦτα μὲν καὶ ἔτι ἐς ἐμὲ ἦν σῳζόμενα, τὰ δὲ ἐξαπόλωλε τὰ τῶν ἀναθημάτων. τὰ δὲ ἐν Βραγχίδῃσι τῇσι Μιλησίων ἀναθήματα Κροίσῳ, ὡς ἐγὼ πυ-
θάνομαι,

diis foret fas esse ingratis. Lydis illuc profectis, & hæc mandata executis, Pythia fertur ita respondisse; Sortem fato destinatam defugere, deo quoque est impossibile. Crœsus autem quinti procreatoris crimen luit, qui quum esset fatelles Heraclidarum, mulieris dolo inductus, dominum interemit: illiusque dignitate potitus est, nihil ad ipsum pertinente. Verum Apollo, quum studuerit ut hæc Sardium clades liberis Crœsi, non ipsi Crœso contingeret, tamen transferre fata non potuit: sed quatenus illa permiserunt, annixus est, atque ei gratiam retulit, utpote dilata Sardium expugnatione tres annos. Et hoc Crœsus discat, tot illis annis serius quam fata destinarant, se fuisse captum. Secundo loco, quod ipsi ardenti opem tulit. Nam quod ad oraculum pertinet, haud recte Crœsus conqueritur: quoniam Apollo prædixit, eum esse magnum imperium, si bellum Persis inferret, eversurum: de qua re ipsum recte consultare volentem, decuerat mittere sciscitatum, utrum ipsius Apollo diceret imperium, an Cyri. Sed quod dictum erat, nec considerans, nec denuo interrogans, sibiipsi acceptum referat. Quod autem ultimo responso ait Apollinem dixisse de mulo, ne hoc quidem discussit. Nam mulus hic, Cyrus erat: quippe qui duobus diversarum gentium parentibus ortus sit, generosiore matre, patre tenuiore. Nam illa quidem, Meda erat, Astyagis Medorum regis filia: hic autem, Persa, & Medis subiectus: & licet omnium infimus, tamen dominam suam in matrimonium duxit. Hæc Lydis Pythia respondit: quæ illi Sardes reversi Crœso nunciarunt. Quibus auditis Crœsus suam ipsius agnovit culpam esse, non dei. De Crœsi igitur imperio & prima Ioniæ subactione ita res se habent. Porro Crœsi non hæc solum quæ jam diximus, sed alia quoque permulta donaria in Græcia extant. Siquidem apud Thebas Bœoticas tripus est aureus, quem illic Apollini nuncupavit Ismenio: apud Ephesum quoque buculæ aureæ, atque columnæ pleræque Quinetiam in Proneæ templo apud Delphos clypeus aureus ingens. Atque hæc etiamnum ad mea usque tempora supererant: nonnulla tamen interciderunt. Ac verò quæ apud Branchidas Milesiorum à Crœso dedicata fuerunt, pondere (quantum intelligo) æqua-

a Λυδοῖσι λέγουσι ταῦτα δὴ τὰ. b ἡμέων. c ἐκ Κροίσου. d ἀρχὴν καταλύσειν. e λέγοι. f συνέβαλε. g συνοίκεε. h ἀπήγγειλαν τῷ Κροίσῳ. i Προνηίοισι τοῖσι.

Pantaleon filius Alyattis. Crœſus fratrem ejus fœde interemit. Alyattis ſepulchrum. Lydorum luſus & colonia.

æquali & ſimilia erant iis quæ ſunt Delphis. Ceterum ea quæ tum Delphos, tum etiam ad Amphiarai miſit templum, hæc ibi, veluti domeſtica bona, paternarumque facultatum libamina, divis conſecravit. Quandoquidem cetera donaria è facultatibus erant viri adverſarii, qui Crœſo, priuſquam regnaret, repugnans, Pantaleontis partibus impenſe ſtudens hunc in regni poteſtatem provehere conabatur. Pantaleon enim & ipſe Alyattis filius erat, Crœſi frater, at non ex eadem matre. Nam Crœſus natus fuit Alyatti ex Carica uxore, Pantaleon ex Iade. Quum autem tradito à patre imperio Crœſus potiretur, hominem illum qui ſibi reſtiterat, *in* fullonis officinam tractum interemit; bona autem ejuſdem jam ante conſecrata, tunc uti diximus iis locis dedicavit. Atque de donariis hactenus dictum ſit. Porro Lydia quæ ſcribantur nulla ſane miranda habet, prout aliæ regiones, præter auri ramenta è Tmolo deferri ſolita. Unum tamen nobis exhibet multo maximum præter Ægyptiorum & Babyloniorum opera. Ibi enim eſt Alyattis Crœſi parentis ſepulcrum, cujus crepido è grandibus eſt lapidibus: reliqua ſepulchri pars, aggeſtio terræ. Id conſtruxerunt homines forenſes atque operarii, & una cum his ad quæſtum proſtitutæ puellæ. Ceterum ad meam uſque ætatem in ſummo tumulo quinque termini ſtabant, quibus literæ inſculptæ indicant quæ ſinguli elaboraverint: apparebatque ex menſura puellarum opus eſſe maximum. Lydorum enim populi filiæ omnes meretricantur, atque hoc quæſtu tantiſper dotem colligunt dum nupſerint: ſe autem ipſæmet locant. Sepulcri hujus ambitus, ſtadiorum eſt ſex, & duorum arpendiorum: latitudo, arpendiorum tredecim. Confinis eſt eidem ſepulcro lacus ingens, quem Lydi referunt eſſe perennem. vocatur autem Gygæus. Atque hoc quidem ſic habet. Lydi legibus propemodum
94 utuntur Græcorum ſimilibus, niſi quod illorum filiæ agant vitam meretriciam. primi eorum quos novimus, nummum aureum argenteumque ad utendum percuſſerunt, & primi caupones inſtitoreſque extiterunt. Ajunt & ipſi ſe ludos inveniſſe qui etiamnum apud Græcos & ipſos obtinent, ſimul autem hæc in ſuis terris inveniſſe, & in Tyrrheniam colonos duxiſſe. Id quod hunc in modum acci-

93

ϑάνομαι, ἴσα τε σταθμὸν. καὶ ὁμοῖα τοῖζι ἐν Δελφοῖσι. τὰ μέν νυν ἔς τε Δελφοὺς, καὶ ἐς τὸ Ἀμφιάρεω, ἀνέθηκε, οἰκηία τε ἐόντα, καὶ τὰ πατρώων χρημάτων ἀπαρχήν· τὰ δὲ ἄλλα ἀναθήματα ἐξ ἀνδρὸς ἐχθροῦ ἐόντος ἐχθροῦ, ὃς οἱ, πρὶν ἢ βασιλεῦσαι, ἀντιστασιώτης [a] κατεστήκεε, συναπάδων Πανταλέοντι γενέσθαι τὴν Λυδῶν ἀρχήν. ὁ δὲ Πανταλέων, τοῦ Ἀλυάττεω μὲν παῖς, Κροίζου δὲ ἀδελφεὸς οὐκ ὁμομήτριος. Κροίσου μὲν γὰρ ἐκ Καείρης ἦν γυναικὸς Ἀλυάττῃ, Πανταλέων δὲ ἐξ Ἰάδος. ἐπεί τε δὲ δόντος τοῦ πατρὸς ἐκράτησε τῆς ἀρχῆς ὁ Κροῖσος, τὸν ἄνθρωπον τὸν ἀντιστήσαντα ἑωυτῷ κναφήϊα ἔλκων διέφθειρε· τὴν δὲ οὐσίην αὐτοῦ ἔτι πρότερον κατιρώσας, τότε τρόπῳ τῷ εἰρημένῳ ἀνέθηκε ἐς τὰ εἴρηται. καὶ τοσαῦτα μὲν ἀναθημάτων τοσαῦτα εἰρήσθω. Θωϋμαστὰ δὲ [b] γῆ Λυδίη ἐς συγγραφὴν ἃ μάλα ἔχει, οἷά τε καὶ ἄλλη χώρη, πάρεξ δὲ ὅσα δὲ Τμώλῳ καταφερομένῳ ψήγματά ἐστι· ἐν δὲ ἔργον πολλὸν μέγιστον παρέχεται, χωρὶς τῶν τε Αἰγυπτίων ἔργων καὶ τῶν Βαβυλωνίων. ἔστιν αὐτόθι [c] Ἀλυάττεω δὲ Κροίζου πατρὸς σῆμα, τοῦ ἡ κρηπὶς μέν ἐστι λίθων μεγάλων, τὸ δὲ ἄλλο σῆμα, χῶμα γῆς. ἐξεργάσαντο δέ μιν οἱ ἀγορηοῖοι ἄνθρωποι, καὶ οἱ χειρώνακτες, καὶ αἱ ἐνεργαζόμεναι παιδίσκαι. ἔροι δὲ πέντε ἐόντες, ἔτι καὶ ἐς ἐμὲ ἦσαν ἑστεῶτες ἐπὶ τοῦ σήματος ἄνω· καί σφι γράμματα ἐνεκεκόλαπτο, τὰ ἕκασοι ἐξεργάσαντο. καὶ ἐφαίνετο μετρεόμενον τὸ τῶν παιδισκέων ἔργον εὖον μέγιστον. τοῦ γὰρ δὴ Λυδῶν δήμου αἱ θυγατέρες πορνεύονται πᾶσαι, συλλέγουσαι σφίσι φερνάς· ἐς ὃ ἂν σωφρονίζωσι τοῦτο ποιέουσαι. ἐκδιδόασι δὲ αὐτὰς ἑωυτάς. ἡ μὲν δὴ περίοδος τοῦ σήματος, εἰσὶ στάδιοι ἕξ, καὶ δύο πλέθρα· τὸ δὲ εὖρος ἐστὶ πλέθρα τριακαίδεκα. λίμνη δὲ ἔχεται τοῦ σήματος μεγάλη, τὴν λέγουσι Λυδοὶ ἀείναον εἶναι. καλέεται δὲ αὕτη Γυγαίη. τοῦτο μὲν δὴ τοιοῦτό ἐστι. Λυδοὶ δὲ νόμοισι μὲν παραπλησίοισι χρέωνται καὶ Ἕλλησι· χωρὶς ἢ ὅτι τὰ θήλεα τέκνα καταπορνεύουσι· πρῶτοι δὲ ἀνθρώπων τῶν ἡμεῖς ἴδμεν, νόμισμα χρυσοῦ καὶ ἀργύρου κοψάμενοι ἐχρήσαντο· πρῶτοι δὲ καὶ κάπηλοι ἐγένοντο. Φασὶ δὲ αὐτοὶ Λυδοὶ καὶ τὰς παιγνίας τὰς νῦν σφίσι τε καὶ Ἕλλησι κατεῳκισμένας, ἑωυτῶν ἐξεύρημα γενέσθαι. ἅμα δὲ ταύτας τε ἐξευρεθῆναι φασὶ σφίσι λέγουσι, καὶ Τυρσηνίην ἀποικῆσαι [d], ὧδε πῶς αὐ-

a ἀντιστασιώτης. b θωϋμαστὰ. c ἔστι αὐτόθι. d ἀποικῆσαι.

Tyrrhenus ducit Lydos in Umbriam à ſe mox appellatos. Aſiatica imperia.

αὐτῶν λέγοντες· ἐπὶ Ἄτυος τοῦ Μάνεω βασιλῆος σιτοδείλιν ἰσχυρὴν ἀνὰ τὴν Λυδίην πᾶσαν γενέσθαι· καὶ τοὺς Λυδοὺς τοὺς μὲν ἀλγέειν λιπαρέοντας· μετὰ δὲ, ὡς ἐπαύετο, ἄκεα ζητέειν· ἄλλον δὲ ἄλλο ἐπιμηχανᾶσθαι αὐτῶν. ἐξευρεθῆναι δὴ ὧν τότε κατὰ τοὺς κύβους καὶ τὰ ἀστραγάλων καὶ τὴν σφαίρης, καὶ τὰ ἄλλεα [a] παιδιέων παιγνιέων τὰ εἴδεα, πλὴν πεσσῶν [b]. τούτων γὰρ ὧν τὴν ἐξεύρεσιν [c] οὐκ οἰκηιοῦνται Λυδοί. ποιέειν δὲ ὧδε πρὸς τὸν λιμὸν ἐξευρόντας· τὴν μὲν ἑτέρην τῶν ἡμερέων παίζειν πᾶσαν, ἵνα δὴ μὴ ζητοῖεν σιτία· τὴν δὲ ἑτέρην σιτέεσθαι, παυομένους τῶν παιγνιέων. τοιούτῳ τρόπῳ ἀλγέων ἐπ' ἔτεα δυῶν δέοντα εἴκοσι· ἐπεί τε δὲ οὐκ ἀνιέναι τὸ κακὸν, ἀλλ' ἐπὶ μᾶλλον ἔτι βιάζεσθαι, ἔτω δὴ τὸν βασιλῆα αὐτῶν, δύο μοίρας διελόντα Λυδῶν πάντων, κληρῶσαι, τὴν μὲν ἐπὶ μονῇ, τὴν δὲ ἐπὶ ἐξόδῳ οὐκ τῆς χώρης· καὶ ἐπὶ μὲν τῇ μένειν αὐτὸς λαγχανούσῃ τῶν μοιρέων, ἑωυτὸν τὸν βασιλέα προστάσειν, ἐπὶ δὲ τῇ ἀπαλλασσομένῃ, τὸν ἑωυτοῦ παῖδα, τῷ οὔνομα εἶναι Τυρσηνόν. λαχόντας δὲ αὐτῶν τοὺς ἑτέρους ἐξιέναι οὐκ τῆς χώρης, καὶ καταβῆναι ἐς Σμύρνην, καὶ μηχανήσασθαι πλοῖα, ἐς τὰ ἐσθέμενοι τὰ πάντα ὅκοσα σφι ἦν χρηστὰ ἐπίπλοα, ἀποπλέειν κατὰ βίον τι καὶ γῆς ζήτησιν· ἐς ὃ ἔθνεα πολλὰ παραμείψαμένους, ἀπικέσθαι ἐς Ὀμβρικούς· ἐνθαῦτα σφέας ἐνιδρύσασθαι πόλιας, καὶ οἰκέειν τὰ μέχρι τοῦδε. ἀντὶ δὲ Λυδῶν μετονομασθῆναι αὐτοὺς ἐπὶ τοῦ βασιλέος τοῦ παιδὸς, ὃς σφέας ἀνήγαγε· ἐπὶ τούτου τοῦ ἐπωνυμίην τεθειμένους, ὀνομασθῆναι Τυρσηνούς. Λυδοὶ μὲν δὴ ὑπὸ Πέρσῃσι ἐδεδούλωντο [d]. Ἐπεὶ δὲ δὴ τὸ ἐνθεῦτεν ἡμῖν ὁ λόγος τόν τε Κῦρον, ὅστις ἐὼν τοῦ Κροίσου ἀρχὴν κατέλυσε, καὶ τοὺς Πέρσας, ὅτεῳ τρόπῳ ἠρήσαντο τὴν Ἀσίης. Ὡς ὦν Περσέων μὲν ἕτεροι λέγουσι, οἱ μὴ βουλόμενοι σημαίνειν τὰ περὶ Κῦρον, ἀλλὰ τἄντα λέγειν λόγον, κατὰ ταῦτα γράψω· ἐπισάμενος περὶ Κύρου καὶ τριφασίους ἄλλας λόγων ὁδοὺς φῆναι. Ἀσσυρίων ἀρχόντων τὰ ἄνω Ἀσίης ἐπ' ἔτεα εἴκοσι καὶ πεντακόσια, πρῶτοι ἀπ' αὐτῶν Μῆδοι ἤρξαντο ἀπίστασθαι· καί κως ἔστι περὶ τὴν ἐλευθερίης μαχεσάμενοι τοῖσι Ἀσσυρίοισι, ἐγένοντο ἄνδρες ἀγαθοί· καὶ ἀπωσάμενοι τὴν δουλοσύνην, ἠλευθερώθησαν. μετὰ δὲ τούτους, καὶ τὰ ἄλλα [e] ἔθνεα ἐποίεε τωὐτὸ τοῖσι Μήδοισι [f]. Ἐόντων δὲ αὐτονόμων πάντων ἀνὰ τὴν ἤπειρον

accidiſſe referunt: Tempore Atyis regis, Manis filii, annonæ difficultatem per univerſam Lydiam acrem fuiſſe, & aliquamdiu quidem Lydos vitam aſſiduis laboribus toleraſſe; poſtea vero, quum non ceſſaret, remedia quæſiviſſe, & alium aliud excogitaſſe. Tum igitur inventum ab iiſdem & teſſerarum & talorum ludum, & pilæ, ceterorumque luſuum omnium genera, præterquam calculorum. horum enim inventionem ſibi non vendicant Lydi. Porro his inventis ad famem ſic uſos eſſe, alterum quidem dierum totum luſibus dediſſe, ut videlicet cibos non quærerent: altero autem à luſibus abſtinentes, veſci conſueviſſe. Atque hoc modo vixiſſe annis duodeviginti. Ubi autem malum non remitteret, ſed magis etiam ſæviret, tum regem univerſos Lydos bifariam diviſos in ſortem miſiſſe, & hos quidem ut in ſedibus ſuis manerent, illos vero ut exirent ex patria. Ac vero iis qui in ſedibus ſuis manſionem ſortiti eſſent, regem ipſum ſe addidiſſe: illis autem qui egrediebantur, filium ſuum, cui nomen Tyrrheno. Hos ex ſortis caſu è Lydia excedentes, deſcendiſſe Smyrnam: & mox fabricatis navigiis quibus ea quæ ad ſupellectilem commoda habebant, imponerent, ad victum ſedeſque quærendas oram ſolviſſe; donec varias nationes prætervecti, ad Umbros perveniſſent: ubi civitatibus conſtructis, ad hunc uſque diem habitaverint, ac pro Lydis regii filii qui eos deduxit, nomen mutaviſſe, ut hujus appellatione quoque nominati fuerint Tyrrheni. Lydi itaque à Perſis in ſervitutem redacti fuerunt. HINC jam nobis requirit oratio & Cyrum quiſnam fuerit ille qui Cræſi evertit imperium, & Perſas quomodo Aſiæ imperio potiti ſint. Igitur quemadmodum quidam memorant Perſarum, non qui res Cyri extollere, ſed prout illa ſe habent, referre ſtudent, ita ego conſcribam; gnarus triplices alias eſſe de Cyro narrandi vias. Quum Aſſyrii annis quingentis viginti ſuperiorem Aſiam obtinuiſſent, primi Medi ab ipſis deficere cœperunt: qui cum Aſſyriis pro libertate prœliati ſtrenue ſe geſſerunt, excuſſoque ſervitutis jugo libertatem obtinuerunt. Poſt quos & aliæ nationes idem fecerunt quod & Medi. Ceterum quum jam per continentem gentes omnes propriis viverent legibus, hac occaſione

95

96

a καὶ ἄκων. b πεσσῶν. c τὴν εὕρεσιν. d δεδούλωτο. e καὶ τἆλλα. f τωὐτὸ Μήδοισι.

ſione rurſus tyrannidi ſubiecti fuerunt. Fuit apud Medos vir ſapiens, cui nomen erat DEIOCES, filius Phraortis, qui quum ad tyrannidem aſpiraret, ita ſe geſſit. Quum Medi per vicos habitarent, Dejoces cum ante apud ſuos probatus, tum magis ſtudioſiuſque æquitatem colens exercebat, idque, quia videbat apud Medos univerſos magnam quandam legum infirmitatem, ſat ſciens æquitati iniquitatem eſſe inimicam. Medi vero qui eundem habitabant vicum, intuentes hominis mores, judicem ipſum ſibi conſtituunt. Hic, ut qui principatum ambiret, rectum ſe æquumque præbuit. Quæ quum faceret, laudem apud populares obtinuit haudquaquam exiguam; adeo ut hæc intelligentes ceterorum pagorum incolæ, nempe Dejocem ſolum eſſe qui incorrupte judicaret, prius iniquis ſententiis adflicti, tunc poſtquam audiverunt læti affluerent ad Dejocem, & ipſi litigaturi: poſtremo nulli alii id committerent.

97 Quum vero numerus accurrentium ſemper creſceret, utpote qui intelligerent ſententias ex vero terminari, Dejoces, animadvertens univerſa in ſe unum incumbere, neque amplius illic conſidere, ubi prius præſidens judicabat, volebat, neque omnino judicare amplius dixit: ſiquidem non è re ſua eſſe, ſi totum diem rebus ſuis neglectis, dirimendis aliorum litibus impenderet. Quum igitur rapinæ ſceleraque paſſim per vicos multo etiam magis quam prius patrarentur, Medi convocato concilio, de communi rerum ſtatu colloqui cœperunt. Et quantum mihi videtur, Dejocis amici maxime in hanc ſententiam loquebantur, Nequaquam præſenti modo viventes hanc noſtram regionem poſſumus habitare; age, conſtituamus nobiſipſis regem, ut ſic regio noſtra bonis legibus adminiſtretur, & nos ad opera eamus, neque præ impunitate ſcelerum excidamus. Quæ quum ſic referrentur, conſciſcunt Medi ut regnentur.

98 Continuo ubi conſultatum eſt quemnam regem crearent, Dejoces adeo ab omnibus productus in medium & commendatus eſt, ut omnium ſuffragio rex comprobaretur. At ille juſſit & ædificia ſibi erigi regno digna & ſtipatoribus ſe roborari. Huic Medi hæc præſtiterunt, eique ædificia ingentia probeque munita extruxerunt in ea quam deſignaverat regione:

ἦπερον, ὧδε αὖτις ἐς τυραννιδὰς ἀπεῖλθον· ἀνὴρ τοῖς [a] Μήδοισι ἐγίνετο σοφὸς, τῷ οἰώματι ἦν Δηϊόκης, παῖς δ' ἦν Φραόρτεω. οὗτος ὁ Δηϊόκης, ἐρασθεὶς τυραννίδος, ἐποίεε τοιάδε· κατοικημένων τὰ Μήδων κατὰ κώμας, ἐν τῇ ἐωυτοῦ [b] ἐὼν καὶ πρότερον δοκιμος, καὶ μᾶλλόν τι καὶ [c] προθυμότερον δικαιοσύνῃ ἐπιθέμενος ἤσκεε. καὶ ταῦτα μέντοι, ἐούσης ἀνομίης πολλῆς ἀνὰ πᾶσαν τὴν Μηδικὴν, ἐπίσεε, ἐπιστάμενος ὅτι τῷ δικαίῳ τὸ ἄδικον πολέμιόν ἐστι. οἱ δ' ἐν τῇ αὐτῆς κώμης Μῆδοι, ὁρῶντες αὐτὸν τὰς τρόπας, δικαστὴν μιν ἐωυτῶν αἱρέονται· ὁ δὲ δὴ, οἷα μνώμενος [d] ἀρχὴν, ἰθύς τε καὶ δίκαιος ἦν. ποιέων τε ταῦτα, ἐπαινον εἶχε σὺκ ὀλίγον πρὸς τῶν πολιτέων ἔτω, ὥστε πυθανόμενοι οἱ ἐν τῇσι ἄλλῃσι κώμῃσι ὡς Δηϊόκης εἴη ἀνὴρ μετὸς δικαίζων, κατὰ τὸ ὀρθὸν δικάζων, πρότερον ἀπιπτόντες ἀδίκοισι γνώμῃσι, τότε ἐπεί τε ἤκουσαν, ἀσμενοι ἐφοίτων [e] ἐπὶ τὸν Δηϊόκεα καὶ αὐτοὶ δικασόμενοι· πλέους δὲ, ἐδενὶ ἄλλῳ ἐπετράπησαν. Πλεῦς δὲ ἀεὶ γινομένης [f] ἐπιφοιτέους, οἷα πυθανομένοισι τὰς δίκας ἀποβαίνειν κατὰ τὸ ἐὸν, γνοὺς ὁ Δηϊόκης ἐς ἑωυτὸν πᾶν ἀνακείμενον, ὅτε καπίζειν ἐπὶ ἤθελε ἔνθαπερ πρότερον πρηκατίζων ἐδίκαζε, ὅτ' ἔφη δικᾶν ἐπ. ὁ γὰρ οἱ λυσιτελέειν, τῶν ἐωυτοῦ ἐξημελημένα, τοῖσι πέλας δι' ἡμέρης δικάζειν. ἐούσης ὧν ἁρπαγῆς καὶ ἀνομίης ἐπὶ πολλῷ μᾶλλον ἀνὰ τὰς κώμας ἢ πρότερον ἦν, συνελέχθησαν οἱ Μῆδοι ἐς τωὐτὸ, καὶ ἐδίδοσάν σφισι λόγου, λέγοντες πρὸς τῶν κατηκόντων. ὡς δ' ἐγὼ δοκέω, μάλιστα [f] ἔ-
„λεγον οἱ [g] Δηϊόκεω φίλοι, Οὐ γὰρ δὴ τρό-
„πῳ τῷ παρεόντι χρεώμενοι, δυναλοὶ εἰμὲν
„οἰκέειν τὴν χώρην, Φέρε σήσωμεν ἡμέων
„αὐτῶν βασιλέα. καὶ οὕτω ἥ τε χώρη κυ-
„νομήσεται, καὶ αὐτοὶ πρὸς ἔργα τρεψόμε-
„θα, οὐδὲ ὑπ' ἀνομίης ἀνάστατοι ἐσόμεθα. ταῦτά κη λέγοντες, πείθουσι ἑωυτοὺς βασιλεύεσθαι. Αὐτίκα δὲ προβαλλομένων ὁντινα σήσονται βασιλέα, ὁ Δηϊόκης ἦν πολλὸς ὑπὸ παντὸς ἀνδρὸς καὶ προβαλλόμενος καὶ αἰνεόμενος· ἐς ὃ τοῦτον καταγνόντες βασιλέα σφίσι εἶναι. ὁ δ' ἐκέλευε αὐτοὺς οἰκία τε ἑωυτῷ ἄξια τῆς βασιληίης οἰκοδομῆσαι, καὶ περιστιῶαι αὐτὸν δορυφόροισι. ποιεῦσι δὴ ταῦτα οἱ Μῆδοι. οἰκοδομέονται τε γὰρ αὐτῷ οἰκία μεγάλα τε καὶ ἰσχυρὰ, ἵνα αὐτὸς ἔφερσε τῆς χώρης· καὶ

F δο-

a αἰεὶ τοῖσι. b ἐὼν ἐν ἑωυτῷ. c μᾶλλόν τι καὶ. d μνώμενος. e ἐφοίτεον. f πλέες. g τοῖσι.

Ecbatana condita & descripta. Dejoces fundat regnum, justitiæ severus.

δορυφόρους μὲν δὴ παρέπεμψαν ἐκ πάντων Μήδων καταλέξαντα. ὁ δὲ, ὡς ἔσχε τὴν ἀρχὴν, τοὺς Μήδους ἠνάγκασε ἓν πόλισμα ποιήσασθαι, καὶ τοῦτο προεστέλλοντας, τῶν ἄλλων ἦσσον ἐπιμελεῖσθαι. πθομένων δὲ καὶ ταῦτα τῶν Μήδων, οἰκοδομέει τείχεα μεγάλα τε καὶ καρτερὰ, ταῦτα τὰ νῦν Ἐκβάτανα [a] κέκληται, ἕτερον ἑτέρῳ κύκλῳ ἐνεστεῶτα [b]. μεμηχάνηται δὲ ἕτερος τοῦ [c] τείχεος ὥστε ὁ ἕτερος τοῦ ἑτέρου κύκλου τοῖσι προμαχεῶσι μούνοισι ἐστὶ ὑψηλότερος. τὸ μέν νυν πρ [d] καὶ τὸ χωρίον συμμαχέει, κολωνὸς ἐὼν, ὥστε τοιοῦτο εἶναι· τὸ δὲ καὶ μᾶλλόν κοτε ἐπετηδεύθη, κύκλων ἐόντων τῶν σταδίων [e] ἑπτὰ, ἐν δὲ τῷ τελευταίῳ τὰ βασιλήια ἔνεστι καὶ οἱ θησαυροί. τὸ δὲ αὐτῶν μέγιστόν ἐστι τεῖχος κατὰ τὰ Ἀθηναίων κύκλον μάλιστά κη τὸ μέγαθος. τοῦ μὲν δὴ πρώτου κύκλου οἱ προμαχεῶνες εἰσὶ λευκοί· τοῦ δὲ δευτέρου, μέλανες· τρίτου δὲ κύκλου, φοινίκεοι· τεταρτου δὲ, κυάνεοι· πέμπτου δὲ, σανδαρακινοί. ἕτοι πάντων τῶν κύκλων οἱ προμαχεῶνες ἠνθισμένοι εἰσὶ φαρμάκοισι. δύο δὲ οἱ τελευταῖοί εἰσι, ὁ μὲν καταργυρωμένους, ὁ δὲ καταχρυζωμένους ἔχων τοὺς προμαχεῶνας. Ταῦτα μὲν δὴ ὁ Δηιόκης ἑωυτῷ τε ἐτείχεε, καὶ περὶ τὰ ἑωυτοῦ οἰκία. τὸν δὲ ἄλλον δῆμον πέριξ ἐκέλευε τὸ τεῖχος οἰκέειν. οἰκοδομηθέντων δὲ πάντων, κόσμον τόνδε Δηιόκης πρῶτος ἐστὶ ὁ καταστησάμενος, μήτε ἐσιέναι παρὰ βασιλέα μηδένα, δι' [f] ἀγγέλων δὲ πάντα χρέεσθαι· ὁρᾶσθαί τε βασιλέα ὑπὸ μηδενός. πρός τε τούτοισι ἔπι γελᾶν τε καὶ πτύειν ἀντίον, καὶ ἄπασι τοῦτό γε εἶναι αἰσχρόν. ταῦτα δὲ περὶ ἑωυτὸν ἐπεμήνατο τῶνδε εἵνεκεν, ὅκως ἂν μὴ ὁρῶντες [g] οἱ ὁμήλικες ἐόντες σωτροφοίτεε ἐκείνῳ ἐς οἰκίης ὑπὸ φλαυροτέρης, μηδὲ ἐς ἀνδραγαθίῃ λειπόμενοι, λυπεοίατο [h], καὶ ἐπιβουλεύοιεν, ἀλλ' ἑτεροίοισι σφι [i] δοκέοι εἶναι μὴ ὁρῶσι [k]. Ἐπεί τε δὲ ταῦτα διεκόσμησε, καὶ ἐκράτησε ἑωυτὸν τῇ τυραννίδι, ἦν τὸ δίκαιον φυλάσσων χαλεπός. καὶ πάς τε δίκας γράφοντες, ἔσω παρ' ἐκεῖνον ἐσεπέμπεσκον· καὶ ἐκεῖνος διακρίνων, τὰς ἐσφερομένας ἐκπέμπεσκε. τοῦτο μὲν κατὰ τὰς δίκας ἐποίεε. τὰ δὲ δὴ ἄλλα ἐκεκοσμέατό οἱ· εἴ τινα πυθοίατο ὑβρίζοντα, τοῦτον ὅκως μεταπεμψάμενος καθ' ἁξίην ἑκάστου ἀδικήματος ἐδικαίου. καὶ οἱ κατάσκοποί τε καὶ κατήκοοι ἦσαν ἀνὰ πᾶσαν τὴν χώρην τὴν ἦρχε. Δηιόκης μὲν

gione: permiserunt quoque satellites ex universis Medis sibi deligere. Dejoces igitur imperio potitus, Medos compulit unum oppidum condere, ut hoc uno communito exornatoque, aliorum non ita magnam curam haberent. Obsequentibus quoque hac in re Medis, mœnia constituit ampla simul & valida, ea ipsa quæ nunc Ecbatana appellantur, in quibus muri alter orbis alteri inditus erat: sic nimirum constitutis mœnibus, ut orbis alter altero solis pinnis foret excelsior. Adjuvabat huc loci ipsius commoditas, quum collis esset, ut talis fieret. Sed accessit etiam majus quiddam data opera factum. siquidem ambitus isti simul omnes numero sunt septem, in quorum postremo regia est & thesauri. Horum vero maximus murus magnitudine ferme illum Athenarum æquat ambitum. Ac primi quidem ambitus pinnæ colore sunt albicanti, secundi nigro, tertii purpureo, quarti cæruleo, quinti sandaracino. Ita per cunctos ambitus pinnæ fulserunt coloribus. Postremi vero duo, alter argentatas, alter inauratas habet pinnas. Et hæc quidem munimenta Dejoces sibi struxit, & circa suam regiam; ac reliquum populum circumcirca habitare murum jussit. Ceterum universis constructis, ordinem hunc imposuit primus Dejoces, ne cui ad regem ingredi liceret, sed per internuncios cuncta transigerentur, adeo ut nec conspiceretur rex à quoquam: ad hæc, nec ridere, nec expuere coram eo, quod & omnibus factu deforme esset. Hæc ideo circa se instituit glorioſa, ne videlicet eum cernentes æquales & una cum eo educati & ex domo orti non viliore, neque virtute ac beneficentia inferiores doleant atque insidientur; sed quidam diversus & alienus ipsis esse videatur non intuentibus. Quibus quum sese Dejoces jam adornasset, atque in imperio confirmasset, in exercenda justitia valde severum se præbuit. Etenim litigantes causas suas conscriptas intro per internuncios ad eum mittebant, quas ille decisas remittebat. Et hæc quidem in judiciis factitabat. Ceteris autem in rebus hunc ordinem instituerat: Si quem intellexisset injuriam cuipiam facere, hunc ad se arcessitum, indicta pro delicti cujusque modo pœna multabat: in quem usum exploratores auscultatoresque per universam regionem habebat. Dejoces igitur solam Me-

99

100

101

a ἀγβάτανα est in MS. b ἐνεστεῶτα. c ἕτω τοῦ. d τὸ μέν νυν πρ. e συναπτόντων. f μηδένα συγχωρέειν, δι' g ἑωυτὸν ποιεόμενος ὅκως μὴ ὁρέοντες. h ἰσότιμοι καὶ σωτροφοῖται ἀγαθοῖσι καὶ ἀλκιμοι λυπεοίατο. i ἑτεροίοισι σφι. k ὁρέωσι.

Medicam ſubegit nationem, eique imperavit. Cujus nationis tot numero gentes ſunt, Buſæ, Paretaceni, Struchates, Arizanti, Budii, Magi. Hæ ſunt
102 tot Medorum gentes. Dejoce defuncto, qui annos tres & quinquaginta regnavit, filius ejus PHRAORTES ſuſcepit imperium. Qui ſolo imperio Medorum non contentus, bellum ante omnes intulit Perſis, eoſque primos in poteſtatem Medorum redegit. Quibus duabus nationibus potitus, valida utraque, mox Aſiam ſubegit, aliam deinceps atque aliam invadendo gentem: donec ad Aſſyrios oppugnandos pervenit, & quidem ad eos Aſſyriorum qui Ninum incolebant, quondam omnium principes, ſed tunc à ſociis per defectionem deſertos: alioqui per ſe bene habentes. Adverſus hos expeditione ſuſcepta Phraortes, ſecundo ac viceſimo quàm regno potitus eſt anno, cum pleraque exercitus parte periit.
103 Poſt obitum ejus, CYAXARES filius, Dejocis nepos, ſucceſſit: qui dicitur multo majoribus ſuis fortior fuiſſe, & primus Aſiaticos populos per corpora ad militiam diſtinxiſſe, primuſque in ſuum quoſque ordinem diſtribuiſſe, haſtatos, equites, ſagittarios: quum prius omnia promiſcue pariter fuiſſent confuſa. Hic eſt qui cum Lydis bellum geſſit; quo tempore in ipſa pugna dies in noctem eſt converſus: quique tota ſupra Halyn flumen Aſia ſibi conciliata, collectis ſuis omnibus, copias duxit adverſus Ninum, ſimul & patrem ulturus, & civitatem volens exſcindere. Ipſi porro, Aſſyriis prœlio ſuperatis, Ninum obſidenti ingruit ingens Scytharum exercitus, duce Scytharum rege Madye Protothyæ filio, qui Cimmeriis ex Europa ejectis in Aſiam eruperunt: & dum illos fugientes perſequuntur, ita in Mediam
104 penetrarunt. Eſt autem à lacu Mæoti ad Phaſim uſque & in Colchos, expedito viatori iter triginta dierum: è Colchis vero non ita longo itinere perveniri poteſt in Mediam: ſed una duntaxat natio interjecta eſt, Saſpires: quos ubi tranſieris, continuò occurrit Media. Scythæ tamen hâc non irruperunt, ſed alia via ſuperiore & multo longiore deflectentes, Caucaſo monte ad dextram relicto. Hîc Medi cum Scythis congreſſi, prœlioque fu-

μέν νυν τὸ Μηδικὸν ἔθνος συνέσρεψε μοῦνον, καὶ τότε ἦρξε· ἔστι δὲ Μήδων τοσάδε γένεα, Βουσοί, Παρητακηνοί, Στρούχαται, Ἀριζαντοί, Βούδιοι, Μάγοι. γένεα μὲν δὴ Μήδων ἐστὶ τοσάδε [a]. Δηιόκεω δὲ παῖς γίνεται Φραόρτης, ὃς, τελευτήσαντος Δηιόκεω, βασιλεύσας τρία καὶ πεντήκοντα ἔτεα, παρεδέξατο τὴν ἀρχήν. ὡς δὲ παραδεξάμενος οὐκ ἀπέσχετο μούνων ἄρχειν τῶν Μήδων· ἀλλὰ στρατευσάμενος ἐπὶ τοὺς Πέρσας, πρώτοισί τε τούτοισι ἐπέθηκε, καὶ πρώτους Μήδων ἐποιήσατο. μετὰ δὲ, ἔχων δύο ταῦτα ἔθνεα, καὶ ἀμφότερα ἰσχυρὰ, κατεστρέφετο τὴν Ἀσίην, ἀπ' ἄλλου ἐπ' ἄλλο ἰὼν ἔθνος. ἐς ὃ στρατευσάμενος ἐπὶ τοὺς Ἀσσυρίους, καὶ Ἀσσυρίων τοὺς Νῖνον ἔχοντας, καὶ ἄρχοντας πάντων, τότε δὲ ἦσαν μεμνημένοι μὲν συμμάχων, ἅτε ἀπεστεώτων, ἄλλως μέντοι εὖ ἥκοντες· ἐπὶ τούτους δὴ στρατευσάμενος ὁ Φραόρτης, αὐτός τε διεφθάρη, ἄρξας δύο καὶ [b] εἴκοσι ἔτεα, καὶ ὁ στρατὸς αὐτοῦ ὁ πολλός. Φραόρτεω δὲ τελευτήσαντος, ἐξεδέξατο Κυαξάρης ὁ Φραόρτεω τοῦ Δηιόκεω παῖς. οὗτος λέγεται πολλὸν ἔτι γενέσθαι ἀλκιμώτερος τῶν προγόνων· καὶ πρῶτός τε ἐλόχισε κατὰ τέλεα τοὺς ἐν τῇ Ἀσίῃ, καὶ πρῶτος διέταξε χωρὶς ἑκάστους εἶναι, τούς τε αἰχμοφόρους, καὶ τοὺς ἱππέας, καὶ τοὺς τοξοφόρους· πρότερον δὲ ἀναμὶξ ἦν πάντα ὁμοίως ἀναπεφυρμένα. οὗτος ὁ τοῖσι Λυδοῖσι ἐστὶ μαχεσάμενος, ὅτε νὺξ ἡ ἡμέρη ἐγένετο σφι μαχομένοισι· καὶ ὁ τὴν Ἅλυος ποταμοῦ ἄνω Ἀσίην πᾶσαν συνῆψας ἑωυτῷ. συλλέξας δὲ τοὺς ὑπ' ἑωυτῷ ἐχομένους πάντας, ἐστρατεύετο ἐπὶ τὴν Νῖνον, πιμπρέων τε τῷ πατρὶ, καὶ τὴν πόλιν ταύτην θέλων ἐξελεῖν. καὶ οἱ, ὡς συμβαλὼν ἐνίκησε τοὺς Ἀσσυρίους, περικατημένῳ τὴν Νῖνον, ἐπῆλθε Σκυθέων στρατὸς μέγας. ἦρχε δὲ αὐτῶν βασιλεὺς ὁ Σκυθέων Μαδύης, Πρωτοθύεω παῖς· οἱ ἐσέβαλον μὲν ἐς τὴν Ἀσίην, Κιμμερίους ἐκβαλόντες ἐκ τῆς Εὐρώπης, τούτοισι δὲ διωκομένοισι φεύγουσι, ἔστω ἐς τὴν Μηδικὴν χώρην ἀπίκοντο. ἔστι δὲ κατὰ τὴν λίμνην τὴν Μαιήτιδα ἐπὶ Φᾶσιν ποταμὸν καὶ ἐς Κόλχους τριήκοντα ἡμερέων ὁδὸς ἐξ ὠκέως ὁδοῦ. ἐκ δὲ τῆς Κολχίδος ἐστὶ πολλὸν ὑπερβολὴν ἐς τὴν Μηδικήν, ἀλλὰ διὰ τὸ Ἀραξέα μοῦνα ἐκθνηθῆναι ἐς τὴν Μηδικὴν, ἐκείνου τε ἐκλιπόντος τὴν ἐπικράτειαν, καὶ ὑπερβαλόντος τὴν Κολχίδα. ἔστι δὲ καὶ ἄλλη ἐκ τῶν Σκυθικῶν ἐσβολὴ ἐς τὴν Μηδικὴν, ἀπὸ μὲν τοῦ Ἀράξεω ποταμοῦ ἐκθνηθῆναι ἐς τὴν Μηδικὴν, ἀλλὰ διὰ τὸ Ἀραξέα μοῦνα

Ab Asia subacta versi Scythæ ad Ægyptum. Psammitichi solertia. Venus Cœlestis punit sacrilegos. & Cyaxares Asiâ pellit. Astyagis somnium.

ἀρχῆς κατελύθησαν· οἱ δὲ Σκύθαι τὴν Ἀσίην πᾶσαν ἐπέσχον. Ἐνθεῦτεν δὲ ἦσαν ἐπ' Αἴγυπτον· καὶ ἐπεί τε ἐγένοντο ἐν τῇ Παλαιστίνῃ Συρίῃ, Ψαμμίτιχος σφέας Αἰγύπτιος βασιλεὺς ἀντιάσας δώροισί τε καὶ λιτῇσι ἀποτρέπει προσω τέρω[a] μὴ προδύνειν. οἱ δὲ, ἐπεί τε ἀναχωρέοντες ὀπίσω, ἐγένοντο ἐν Ἀσκάλωνι πόλι[b], τῶν παλαιόνων Σκυθέων παρεξελθόντων ἀσινέων, ὀλίγοι τινὲς αὐτῶν ὑστολειφθέντες, ἐσύλησαν τὸ Οὐρανίης Ἀφροδίτης τὸ ἱρόν. ἔστι δὲ τοῦτο τὸ ἱρὸν, (ὡς ἐγὼ πυθόμενος διζήσκω) πάντων ἀρχαιότατον ἱρῶν ὅσα ταύτης τῆς θεοῦ. καὶ γὰρ τὸ ἐν Κύπρῳ ἱρὸν ἐνθεῦτεν ἐγένετο, ὡς αὐτοὶ λέγουσι Κύπριοι· καὶ τὸ ἐν Κυθήροισι, Φοίνικές εἰσιν οἱ ἱδρυσάμενοι, ἐκ ταύτης τῆς Συρίης ἐόντες[c]. τοῖσι δὲ τῶν Σκυθέων συλήσασι τὸ ἱρὸν τὸ ἐν Ἀσκάλωνι, καὶ τοῖσι τούτων[d] αἰεὶ ἐκγόνοισι ἐνέσκηψε ὁ θεὸς θήλειαν νοῦσον· ὥστε ἅμα λέγουσί τε οἱ Σκύθαι διὰ τοῦτο σφέας νοσέειν[e], καὶ ὁρᾶν παρ' ἑωυτοῖσι τοὺς ἀπικνεομένους ἐς τὴν Σκυθικὴν χώρην ὡς διακέαται, τοὺς καλέουσι Ἐναρέας οἱ Σκύθαι. Ἐπὶ μὲν νυν ὀκτὼ καὶ εἴκοσι ἔτεα ἦρχον τῆς Ἀσίης οἱ Σκύθαι, καὶ τὰ πάντα σφι ἐκ τοῦ τε ὕβριος καὶ ὀλιγωρίης ἀνάστατα ἦν. χωρὶς μὲν γὰρ φόρων, ἔπεσσον παρ' ἑκάστων τὸ ἑκάστοισι ἐπιβάλλον· χωρὶς δὲ φόρου, ἥρπαζον περιελαύνοντες τοῦτο ὅ, τι ἑκάστοι[f] ἔχοιεν ἕκαστοι. καὶ τούτων μὲν τοὺς πολλοὺς Κυαξάρης τε ὁ Μήδοι ξεινίσαντες καταμεθύσαντες κατεφόνευσαν. καὶ ὕτω ἀνεσώσαντο τὴν ἀρχὴν Μῆδοι, καὶ ἐπεκράτησαν τά τε πρὸ καὶ πρότερον· καὶ τήν τε Νῖνον εἷλον, (ὡς δὲ εἷλον, ἐν ἑτέροισι λόγοισι δηλώσω) καὶ τοὺς Ἀσσυρίους ὑπηκόους ἐποιήσαντο, πλὴν τῆς Βαβυλωνίης μοίρης. μετὰ δὲ ταῦτα, Κυαξάρης μὲν, βασιλεύσας πρόσω τεσσεράκοντα καὶ ἕνα, σὺν τοῖσι Σκύθῃσι ἦρξαν, πλοῦτα. Ἐκδέκεται δὲ Ἀστυάγης ὁ Κυαξάρεω παῖς τὴν βασιληίην. καί οἱ ἐγένετο θυγάτηρ, τῇ οὔνομα ἔθετο Μανδάνην. τὴν ἐδόκεε Ἀστυάγης ἐν τῷ ὕπνῳ ὑρῆσαι τοσοῦτον ὥστε πλῆσαι μὲν τὴν ἑωυτοῦ πόλιν, ὑπερκατακλύσαι δὲ καὶ τὴν Ἀσίην πᾶσαν. ὑποθήμενος δὲ τῶν μάγων τοῖσι ὀνειροπόλοισι τὸ ἐνύπνιον, ἐφοβήθη, παρ' αὐτῶν[h] αὐτὰ ἕκαστα μαθών[i]. μετὰ δὲ, τὴν μὲν Μανδάνην ταύτην ἐοῦσαν ἤδη ἀνδρὸς ὡραίην, Μήδων μὲν τῶν ἑωυτοῦ ἀξίων ἐδενὶ ἐθέλησε δοῦναι γυναῖκα, δεδοικὼς τὴν ὄψιν· ἐδίδου δὲ Πέρσῃ τῷ οὔνομα ἦν Καμ-

fusi, Asiæ imperium amiserunt. Porro 105
Scythæ universa Asia potiti, hinc recta in Ægyptum contendunt. Quibus jam Syriam Palæstinam ingressis Psammitichus occurrens Ægypti rex, muneribus precibusque effecit ne ulterius progrederentur. Scythæ, ubi regredientes venerunt in urbem Syriæ Ascalonem, maxima parte Scytharum prætergressa sine maleficio, pauci aliquot eorum relicti Veneris Cœlestis fanum despoliarunt. Est vero illud, quantum scisciscitans intelligo, inter omnia hujus deæ fana vetustissimum. Siquidem quod in Cypro est fanum, hinc prodiit; quod ipsi etiam Cyprii referunt. Quinetiam illud in Cytheris delubrum, Phœnices ex hac Syriæ regione orti condiderunt. Ac vero Scythis templi Ascalonensis spoliatoribus eorumque semper posteris numen morbum immisit femineum: quemadmodum & ipsi fatentur Scythæ se videlicet illo morbo ob id laborare; & illos, qui veniunt in Scythiam, videre quomodo constituti sint quos Enareas, diris obnoxios, appellant Scythæ. Post- 106
quam vero jam octo & viginti annis Asiæ imperium Scythæ obtinuissent, omniaque jam pæne ex lascivia & negligentia eversa essent. nam præter tributa exigebant ab singulis quod singulis imponerent; & præter hoc tributum rapiebant circumcingentes id ipsum quod singuli possidebant. tandem horum potiorem partem Cyaxares atque Medi hospitio acceptam inebriatamque interemerunt. Et sic Medi recuperarunt imperium, ac possederunt ea quibus prius potiebantur, & Ninum expugnaverunt: (ut autem ceperint, in aliis scriptis indicabo) Assyriosque, excepta Babylonica portione, subegerunt. Post hæc Cyaxares, ubi quadraginta annis, in quibus sunt & illi, per quos Scythæ dominati sunt, imperasset, vita functus est. Cujus regnum suscepit 107
Astyages filius. Hic filiam sustulit, appellavitque eam Mandanen: quæ visa est ei per quietem tantum urinæ fundere ut omnem ipsius urbem oppleret, atque universam Asiam inundaret. Quod somnium quum magis, somniorum interpretibus, exposuisset, conterritus est, singula quæque ab illis edoctus: postea vero Mandanen jam viro maturam, nulli Medorum suorum, qui ea dignus esset, tradendam statuit visum hoc reformidans. Immo ille jungit Persæ cuidam nomine

Cam-

a προσωτέρω. b πόλιν. c ἐόντες. d τοῦτων. e νοσεῦν. f ἕκαστοι. g περιελαύνοντες. h αὐτῶν. i ἕκαστα μαθών.

Mandane jungitur Cambysi, unde puer natus datur Harpago occidendus. Hujus hæsitatio & ambages.

Cambysi, quem compertum habebat familia quidem bona ortum, ceterum ingenio quieto, existimans eum multo infra
108 mediocris Medi statum. Primo post Cambysi collocatam filiam anno, visum alterum vidit: videbatur ei ex genitalibus filiæ vitis enasci, quæ omnem occuparet Asiam. Quod visum quum retulisset ad interpretes somniorum, filiam jam partui vicinam ex Persis arcessit, eique, quum venisset, custodiam apponit, volens quod illa peperisset interimere. Etenim magi somniorum interpretes visum illud portendere dicebant Astyagi, prolem filiæ ipsius pro ipso regnaturam. Hoc igitur cavens Astyages, ubi genitus est Cyrus, accito Harpago, familiari viro, & inter Medos fidissimo, atque omnium rerum suarum procuratori, hæc inquit; Harpage, negotio quod tibi injungo cave abutaris, neque vel me reiicias, vel alios sumens, postea tibiipsi perniciem crees. Capito quem Mandane peperit puerum, in domumque tuam ferens, occidito: postmodum quoquo modo voles ipse sepelito. Cui respondit ille, O rex, neque alias unquam huic viro advertisti aliquid ingratum; cavemus vero & in posterum nequid in te delinquamus. Quod si tibi cordi est hoc ita fieri, oportet pro
109 mea virili parte id industrie exequi. Hæc quum respondisset Harpagus, eique puerulus ornatus esset traditus ad necem, contulit se domum flens: adiensque uxorem, refert omnem habitum ab Astyage sermonem. Ad quem uxor, Quid igitur, inquit, facere tibi in animo est? Ego vero (respondet vir) non sicut Astyages mandavit, neque si desipiet, pejusque insaniet quam nunc insanit, non tamen huic voluntati parebo, neque ad hanc necem obsequar: multisque de caussis eum non occidam, tum quod puer ipsi mihi cognatus est, tum quod Astyages grandis natu est, & virili prole orbus: quo defuncto, si tyrannis ad hanc ejus perventura est filiam, cujus nunc filium per me interimit, quid aliud restat hinc mihi quam periculum maximum? Enimvero securitatis meæ caussa expedit hunc puerum interire, sed per aliquem ipsius Astyagis, non per aliquem
110 meorum. Hæc loquutus, è vestigio nuncium mittit ad bubulcum Astyagis, quem norat pascua maxime idonea pascere, & montes feris frequentissimos: cui nomen erat

Καμβύσης· τ εὕρισκε οἰκηίης μὲν ἐόντα ἀγαθῆς, τρόπῳ δὲ ἡσυχίῃ· πολλῷ ἔνερθε ἀγων αὐτὸν μέσου ἀνδρὸς Μήδου. Σωοικεύσης δὲ τῷ Καμβύσῃ τ Μανδάνης, ὁ Ἀστυάγης τῷ πρώτῳ ἔτεϊ εἶδε ἄλλῳ ὄψιν· ἐδόκεε δέ οἱ [a] ἐκ τ αἰδοίων τ θυγατρὸς ταύτης φυῆναι ἄμπελον· τὴν δὲ ἄμπελον ὑπισχεῖν τὴν Ἀσίην πᾶσαν. ἰδὼν δὲ τοῦτο, καὶ ὑποκρηθέντων τοῖσι ὀνειροπόλοισι, μετεπέμψατο ἐκ τ Περσέων τὴν θυγατέρα ὀπίτοκα [b] ἐοῦσαν. ἀπικομένην δὲ ἐφύλασσε, βουλόμενος τὸ γενόμενον ἐξ αὐτῆς ἀπολέσθαι· ἐκ γὰρ [c] οἱ τ ὄψιος οἱ τ μάγων ὀνειροπόλοι ἐσήμαινον ὅτι μέλλοι [d] ὁ τ θυγατρὸς αὐτοῦ γόνος βασιλεύσειν ἀντὶ ἐκείνου [e]. ταῦτα δὴ ὦν φυλασσόμενος ὁ Ἀστυάγης, ὡς ἐγένετο ὁ Κῦρος, καλέσας Ἅρπαγον, ἄνδρα οἰκήιον, καὶ πιστεύσαντο τε Μήδων, καὶ πάντων ὑπέρτατον τ ἑωυτοῦ, ἔλεγέ οἱ τοιάδε· Ἅρπαγε, πρῆγμα τὸ ἄν τοι προσθέω, μηδαμῶς [f] παραχρήσῃ· μηδὲ ἐμέ τι παραβάλῃ, καὶ ἄλλως ἐλόμενος, ἐξ ὑστέρης σοι ἑωυτῷ [g] προίσεαι. λάβε τ Μανδάνη [h] ἔτεκε παῖδα. φέρων δὲ ἐς σεωυτοῦ [i], κατακτεινον· μετὰ δὲ, θάψον τρόπῳ ὅτεῳ αὐτὸς βούλεαι. ὁ δὲ ἀμείβεται, Ὦ βασιλεῦ, ἔτε ἄλλοτέ κω παρεῦσες ἀνδρὶ τῷδε ἄχαριν οὐδέν, φυλασσόμεθα δὲ ἔς σε καὶ ἐς τ μετέπειτα χρόνον μηδὲν ἐξαμαρτεῖν. ἀλλ' εἴ τοι φίλον τοῦτο ἔτω γίνεσθαι, χρὴ δὴ τόγε ἐμὸν ὑπηρετίην ὑπιτηδέως. Τούτοισι ἀμειψάμενος ὁ Ἅρπαγος, ὡς οἱ παρεδόθη τὸ παιδίον κεκοσμημένον τὴν ὀπὶ θανάτῳ, ἦϊε κλαίων ἐς τὰ οἰκεῖα. παρελθὼν δὲ ἔφρασε τῇ ἑωυτοῦ γυναικὶ τ πάντα Ἀστυάγεος ῥηθέντα λόγον. ἡ δὲ πρὸς αὐτὸν λέγει, Νῦν ὦν τί σοι ἐν νόῳ ἐστὶ ποιέειν; ὁ δὲ ἀμείβετο· οὐκ ἦ ἐνετέλλετο Ἀστυάγης. Οὐδὲ εἰ παραφρονήσει τε [k] μανείς, κακίον ἢ νῦν μαίνεται, οὐ οἱ ἐγὼ προσθήσομαι τῇ γνώμῃ, οὐδὲ ἐς φόνον τοιοῦτον ὑπηρετήσω. πολλῶν δὲ εἵνεκα οὐ φονεύσω μιν· καὶ ὅτι αὐτῷ μοι συγγενής ἐστι ὁ παῖς, καὶ ὅτι Ἀστυάγης μέν ἐστι γέρων, καὶ ἄπαις ἔρσενος γόνου· εἰ δὲ θελήσει τούτου τελευτήσαντος ἐς τὴν θυγατέρα ταύτην ἀναβιῶναι ἡ τυραννὶς, ἧς νῦν τ ἦρον κλείνει δι' ἐμεῦ, ἄλλο τί ἢ λείπει τὸ ἐνθεῦτεν ἐμοὶ κινδυνεύων ὁ μέγιστος; ἀλλὰ δι' μὲν ἀσφαλέος εἵνεκα ἐμοὶ, δεῖ τοῦτον τελευτᾶν τ παῖδα· δεῖ μέν τοι τ τινα Ἀστυάγεος, αὐτοῦ φονέα γενέσθαι, καὶ μὴ τ ἐμῶν. Ταῦτα εἶπε καὶ αὐτίκα [l] ἄγγελον ἔπεμπε ὀπὶ τ βουκόλων τ Ἀστυάγεος [m], τ ἠπίστατο νομάς τε ὀπιτηδεωτάτας νέμοντα, καὶ ὄρεα θηριωδέστατα· τῷ ὄνομα ἦν

F 3 Μιτρα-

a ἰδόκεί οἱ. b ἐπίτοκα. c κ' ὰν γὰρ. d μέλλει. e αὐτ' ἐκείνου. f παραβίη, μηδαμῶ. g ὑστέρης σεωυτῷ. h τ αὐ Μανδάνη. i ἐς ἑωυτὸ. k παραφρονήσει τι. l ταῦτα εἶπας, αὐτίκα. m ἐπὶ τ βουκόλον τ Ἀστυάγεος.

Puer datur occidendus Mitradati bubulco qui cum uxore deliberat.

Μιτραδάτης. συοίκεε δὲ ἑωυτῷ [a] συνδούλη. ὄνομα δὲ τῇ γυναικὶ ἦν τῇ συνοίκεε, Κυνὼ, κατὰ τὴν Ἑλλήνων [b] γλῶσσαν· κατὰ δὲ τὴν Μηδικὴν, Σπακώ. τὴν γὰρ κύνα καλέουσι σπάκα Μῆδοι· αἱ δὲ ὑπώρεαι εἰσὶ τῶν ὀρέων [c] ἔνθα τοῖς νομοῖς τῶν βοῶν εἶχε ἔστιν ὁ βουκόλος, πρὸς βορέω τε ἀνέμου τοῦ Ἀγβατάνων [d], καὶ πρὸς ἥλιον πόντου τοῦ Εὐξείνου. ταύτῃ μὲν γὰρ ἡ Μηδικὴ χώρη πρὸς Σαπείρων ὀρεινή ἐστι κάρτα, καὶ ὑψηλή τε, καὶ ἰδηνσι σκιηρεφής· ἡ δὲ ἄλλη Μηδικὴ χώρη, ἐστὶ πᾶσα πεδιάς. ἐπεὶ ὦν ὁ βουκόλος σπουδῇ πολλῇ καλεόμενος ἀπίκετο, ἔλεγε ὁ Ἅρπαγος τάδε, Κελεύει σε Ἀστυάγης τὸ παιδίον τοῦτο λαβόντα, θεῖναι ἐς τὸ ἐρημότατον τῶν ὀρέων, ὅκως ἂν τάχιστα ἀπόλοιτο φθαρείη. καὶ τάδε σοι ἐκέλευσε εἰπεῖν, Ἢν μὴ αὐτὸς σκοπέων αὐτὸ, ἀλλά τεῳ τρόπῳ σκιπίσῃ, ὀλέθρῳ τῷ κακίστῳ σε ἀπολέσαι. ἐπρᾶν δὲ ἐκκείμενον τάπαγμα ἐγώ. Ταῦτα ἀκούσας ὁ βουκόλος, καὶ ἀναλαβὼν τὸ παιδίον, ἦιε τὴν αὐτὴν ὀπίσω ὁδὸν, καὶ ἀπικνέεται ἐς τὴν ἑπαυλιν. τῷ δ' ἄρα καὶ αὐτῷ ἡ γυνὴ τύχῃ ἔτεξε παῖδα ἡμέρῃ, τότε κως κατὰ δαίμονα τύχῃσι, οἰχομένου τοῦ βουκόλου ἐς πόλιν. ἦσαν δὲ ἐν φροντίδι ἀμφότεροι ἀλλήλων περί· ὁ μὲν, διὰ τόκον τῆς γυναικὸς ἀρρωδέων· ἡ δὲ γυνὴ, ὅτι οὐκ ἐωθὼς ὁ Ἅρπαγος μετεπέμψατο αὐτῆς τὸν ἄνδρα· ἐπεί τε δὲ ἀπονοσήσασα ἐπέστη, οἷα ἐξ ἀέλπτου ἰδοῦσα ἡ γυνὴ, εἴρετο θεράπην, ὅτι μιν οὕτω σπουδῇ Ἅρπαγος μετεπέμψατο. ὁ δὲ εἶπε, Ὦ γύναι, εἶδόν τε ἐς πόλιν ἐλθὼν καὶ ἤκουσα τὸ μήτε ἰδεῖν ὄφελον, μήτε κατὰ τοὺς ἡμετέρους δεσπότας τοὺς ἡμετέρους [g]. οἶκος μὲν πᾶς Ἅρπαγος κλαυθμῷ κατείχετο· ἐγὼ δὲ ἐκπλαγεὶς, εἶα ἔσω. ὡς δὲ τάχιστα ἐσῆλθον, ὁρέω παιδίον προκείμενον, ἀσπαίρον τε καὶ κεκυκλημένον, κεκοσμημένον χρυσῷ τε καὶ ἑσθῆτι ποικίλῃ. Ἅρπαγος δὲ ὡς εἶδέ με, ἐκέλευε τὴν ταχίστην ἀναλαβόντα τὸ παιδίον, οἴχεσθαι φέροντα, καὶ θεῖναι ἔνθα θηριωδέστατον εἴη τῶν ὀρέων [h]. φὰς Ἀστυάγεα εἶναι τοῦτο [i] ὀπιθέμενόν μοι· πολλ' ἀπλήσας εἰ μὴ σφέα ποιήσαιμι. καὶ ἐγὼ ἀναλαβὼν, ἔφερον, δοκέων τῶν τινος οἰκετέων εἶναι. ἀτὰρ γὰρ οὔκοτε καταδόξαν ἔνθεν γε ἐμοὶ [k]. ἐθάμβεον δὲ ὁρέων χρυσῷ τε καὶ εἵμασι κεκοσμημένον· πρὸς δὲ, καὶ κλαυθμὸν καταστάντα ἐμφανέα ἐν Ἅρπαγος. καὶ μοι καὶ αὐτίκα τι δὴ [l] καὶ ὁδὸν πυνθάνομαι τὸν πάντα λόγον θεράπων, ὃς ἐμὲ προπέμπων ἔξω πόλιος, ἐνεχείρισε τὸ βρέφος· ὡς ἄρα Μανδάνης τε εἴη παῖς τοῦ Ἀστυάγεος καὶ Καμβύσεω τοῦ Κύρου. καί μιν Ἀστυά-

erat Mitradates: cujus contubernalis erat conſerva nomine Cyno, Græca lingua; Medica, Spaco. nam canem Medi ſpaca appellant. Locus ubi boum paſcua ille bubulcus habebat, montium radices erant, ad ventum boream Ecbatanorum, & ad pontum Euxinum. Hoc enim tractu ad Saſpires vergente, Media valde montoſa eſt & edita, ac nemoribus frequens, reliqua vero Media tota admodum plana. Hic itaque arceſſitus propere quum veniſſet, inquit ad eum Harpagus, Iubet te Aſtyages hunc capere infantem, quem in deſertiſſimo montium exponas, ut celerrime pereat. & hæc ut tibi dicerem mihi injunxit; niſi hunc interemeris, ſed aliquo pacto ſervaveris, peſſimo exitio te occiſum iri. expoſitum inſpicere mihi injunctum eſt. Hæc ubi audivit bubulcus, III ſumpto infante, rediit eadem qua venerat via ad tugurium ſuum. Ei autem uxor ſua, quæ per totam diem parturierat, tunc divinitus enititur filium, quum bubulcus in urbem iret. Ergo utrique mutua tenebantur ſollicitudine; hic quidem uxori parturienti metuens, illa viciſſim marito timens, propterea quod præter conſuetudinem ab Harpago arceſſitus eſſet. Ubi autem reverſus affuit, eum uxor, utpote ex improviſo cernens, prior interrogavit quid ita ſtudioſe ipſum Harpagus arceſſiviſſet. Cui ille, Uxor, inquit, ubi in urbem veni, & vidi & audivi quod nec viſum oportuit nec agi circa dominos noſtros. Harpagi domus omnis luctu tenebatur: in quam ego perterrefactus ſimulatque introii, video puerulum in medio poſitum, palpitantem vagientemque, auro ac verſicolori veſte ornatum. eum Harpagus, ubi me vidit, juſſit celerrime ſumere, atque exponendum aſportare in montanum locum quammaxime feris abundantem: dicens Aſtyagem eſſe qui hæc mihi injungeret; magnopere minatus, niſi ea facerem. Ego acceptum puerum attuli, ratus alicujus illum domeſticorum eſſe; nunquam enim cogitaſſem, unde erat. Terrebar tamen quòd viderem auro veſtibuſque ornatum: præterea quod planctus manifeſtus fiebat in Harpagi domo. Atqui ſtatim in via reſciſco omnem ſermonem ex miniſtro, qui extra urbem deducens, mihi infantem tradidit, cum Mandanes Aſtyagis natæ & Cambyſis Cyro geniti eſſe filium, & ab Aſtyage juberi in-

Ἀστυά-

a δὲ τῇ ἑωυτ. b τὴν τῶν Ἑλλήνων. c ὀρέων ſemper. d Ἐκβατάνων. e ἀφελίτατα. f μετεπέμψατο. g δεσποτέας ἡμετέρους. h ὀρέων & ſemper mutat MS. i τουτοῦ. k ἄνθρωπον γοιοῦν. l καὶ δή. m Ἀστυάγεω.

112 interfici: atque is hîc est. Hæc loquens bubulcus, puerum detectum ostendit: quem illa intuita magnum ac speciosum, genua viri cum lacrymis amplexa, obsecrat ne qua ratione puerum exponat. Hic negare aliter ista fieri posse: superventuros enim ab Harpago speculatores ad rem explorandam; seque, nisi ista exequutus fuerit, miserrime periturum. Mulier ubi viro non persuadet, secunda hæc addit; Quandoquidem te nequeo inducere, ut non exponas, tu vero id facito, si utique necessitas prorsus est aspici puerum expositum. Quoniam ego quoque peperi, peperi autem mortuum; ablatum hunc in vicem expone, & istum ex filia Astyagis, tanquam ex nobis genitum, alamus. Ita neque tu injurius in dominos esse deprehenderis, neque nobis male consuluerimus. Nam & hic qui obiit, regale sepulchrum nanciscetur, & iste qui super-
113 est, animam non amittit. Sanequam commode visa est bubulco mulier loqui ad præsens tempus: atque ita continuo fecit. Quem puerum necaturus attulerat, eum uxori suæ tradidit: suum autem, qui mortuus erat, acceptum collocavit in eo vase in quo alterum portaverat; omnique alterius pueri cultu ornatum, in desertissimo montium exposuit. triduoque post pueri expositionem, relicto quodam pecuariorum illic ejus custode, in urbem se contulit, & ad domum Harpagi: aitque sese paratum illi ostendere puerum cadaver. Harpagus, missis suorum satellitum fidelissimis, rem per eos inspexit, ac bubulci filiolum sepelivit. Et hic quidem humatus est: alterum vero qui postea Cyrus appellatus est, uxor bubulci adsumptum nutrivit, impositio illi alio
114 quopiam ac non Cyri nomine. Qui posteaquam decennis fuit, cum res ista quæ illi talis contigit, palam fecit. Ludebat in pago ubi etiam armenta illa erant, & ludebat cum aliis æqualibus in via; & colludentes pueri elegerunt suum regem esse hunc cognominatum bubulci filium. Ipse igitur ordinabat eos; ut alii domos struerent: alii satellites forent: aliquem quoque eorum, ut oculus regis esset: alii, ut internuncius esset eorum, quæ ad aulam adferebantur, tanquam unicuique munus assignans. Horum puerorum quidam colusor Artembaris filius erat, viri inter Medos clari, quem Cyrus, quod imperata non fecisset, jussit ab aliis pueris apprehendi:

,, Ἀ'συάγης ἐντέλλε͡ται ἀποκτεῖναι. νυῦ τε ὧδέ ἐστι· Ἄμα ἢ ταῦτα ἔλεγε ὁ Βυκόλ͡ος, καὶ ἀνακαλύψας ἀπεδείκνυε. ἡ δ', ὡς εἶδε τὸ παιδίον μέγα τε καὶ εὐειδὲς ἐὸν, δακρύσασα, καὶ λαβομένη τῶν γονάτων τοῦ ἀνδρὸς, ἐξεζήτει μηδεμιῇ τέχνῃ ἀνῆναί μιν. ὁ δὲ οὐκ ἔφη οἱός τ' εἶναι ἄλλως αὐτὰ ποιέειν. ὅπι-
φοιτήσειν γὰρ κατασκόπους ἐξ Ἁρπάγου ἐπιψομένους [a]· ἀπολέεσθαί τε κάκιστα, εἰ μή σφεα ποιήσει. ὡς δὲ οὐκ ἐπῆλθε ἄρα τὸν ἄνδρα, δεύτερα λέ-
,, γει ἡ γυνὴ τάδε, Ἐπεὶ τοίνυν σὲ δυναμένη πείθειν μὴ ἀνῆναι, σὺ δὲ ὧδε ποίησον, εἰ δὴ πάσῃ
,, ἀνάγκῃ [b] ὀφθῆναι ἀνῆκείμενον. τέτοκα γὰρ κἐγὼ, τέτοκα δὲ τεθνεός· τοῦτο μὲν φέρων ἐκθές·
,, τὸν δὲ τοῦ Ἀ'συάγεω θυγατρὸς παῖδα ὡς ἐξ ἡμέων
,, ἐόντα τρέφωμεν. καὶ ὅτω ὅτε σὺ ἁλώσεαι ἀδικέ-
,, ων τοὺς δεσπότας [c], ὅτε ἡμῖν κακῶς βεβουλευμέ-
,, να ἔσεαι. ὅ, τε γὰρ τεθνεὼς βασιληίης ταφῆς κυ-
,, ρήσει, καὶ ὁ ζωὸς οὐκ ἀπολεῖ [d] τὴν ψυχήν. Κάρτα τε εὐδοξε τῷ βυκόλῳ ὡς τὰ παρεόντα εὖ λέγειν ἡ γυνὴ, καὶ αὐτίκα ἐποίεε ταῦτα. τὸν μὲν ἔ-
φερε θανατώσων παῖδα, τοῦτον μὲν τῷ δεδοικοῖ τὴν ἐωυτοῦ γυναικί· τὸν δὲ ἐωυτοῦ ἐόντα νεκρὸν λαβὼν ἔθηκε ἐς τὸ ἄγγος ἐν τῷ ἔφερε τὸν ἕτερον. κο-
σμήσας δὲ τῷ κόσμῳ παντὶ τοῦ ἑτέρου παιδὸς, φέ-
ρων ἐς τὸ ἐρημότατον τῶν ὀρέων [e] τιθεῖ· ὡς δὲ τρίτῃ ἡμέρῃ τῷ παιδίῳ κειμένῳ ἐγίνετο, ἦιε ἐς πό-
λιν ὁ βυκόλ͡ος, τῶν τινα τροβόσκων φύλακον [f] αὐτοῦ καταλιπών. ἐλθὼν δὲ ἐς τοῦ Ἁρπάγου, ἐπι-
δεικνύναι ἔφη ἑτοῖμ͡ος εἶναι τοῦ παιδίου τὸν νέκυν. πέμψας δὲ ὁ Ἁ'ρπαγ͡ος τῶν ἐωυτοῦ δορυφόρων τοὺς πιστοτάτους, εἶδέ τε αὐτὸ τοῦτον, καὶ ἔθαψε τοῦ βυ-
κόλου τὸ παιδίον. καὶ τὸ μὲν ἐτεθάπτο [g]· τὸν δὲ ὕστε-
ρον τούτων Κῦρον ὀνομασθέντα, θωμαζόμενον ἔτρεφε ἡ γυνὴ τοῦ βυκόλου, οὔνομα ἄλλο κου τι θέ-
μενοι Κῦρον. Καὶ ὅτε δὴ [h] δεκαέτης ὁ παῖς, πρῆγμα ἐς αὐτὸν τοιόνδε γενόμενον ἐξέφηνέ μιν. ἔπαιζε ἐν τῇ κώμῃ ταύτῃ ἐν τῇ ἦσαν καὶ αἱ βυκο-
λίαι αὗται· ἔπαιζε δὲ μετ' ἄλλων ἡλίκων ἐν ὁδῷ· καὶ οἱ παῖδες παίζοντες εἵλοντο ἑωυτῶν βασιλέα εἶναι τοῦτον δὴ τὸν τοῦ βυκόλου ὑπόκλησιν παῖδα. ὁ δὲ αὐτῶν [i] διέπαξε τοὺς μὲν, οἰκίας οἰκοδομέειν, τοὺς δὲ, δορυφόρους εἶναι· τὸν δέ κου τινὰ αὐτῶν [k], ὀφθαλμὸν βασιλῆ͡ος εἶναι· τῷ δέ τινι, τὰς ἀγ-
γελίας φέρειν [l] ἐδίδου γέρεας, ὡς ἑκάστῳ ἔργον προστάσσων. εἷς δὴ τούτων τῶν παιδίων συμπαί-
ζων, ἐὼν Ἀ'ρτεμβάρε͡ος [m] παῖς, ἀνδρὸς δοκίμου ἐν Μήδοισι· (ὃ γὰρ δὴ ἐποίησε τὸ προσταχθὲν οὐκ ὑπὸ Κύρου) οὐκέλευε αὐτὸν τοὺς ἄλλους παῖδας λαβεῖν.

a καταψομένους. b πάσά γε ἀνάγκη. c δεσποτέας. d ἀπολέσῃ. e ὄρεϊον. f φύλακα. g ἐθάπτετο. h ὅτι δὴ δὲ. i αὐτέων. k τὸ δέ κου τινὰ αὐτέων. l ἐπφέρειν. m Ἀ'ρτεμβάρεω bis.

Artembaris filius in lusu acerbe cæsus. Pueri ab bubulco educati constantia coram Astyage.

λαβεῖν [a]. πθομένων δε τῶν παιδων, ὁ Κῦρος τ παῖδα τεηχέως κάρτα ωειέπτε μασιγόων· ὁ δε, ἐπεί τε μετειθη [b] πάχισα, ὡς γε δὴ ἀνάξια ἑωυτῦ παθων, μᾶλλόν τι ωειημέκεες. καὶ ελθων δε ες πόλιν, ωρὸς τ πατερα ὠποικτίζετο τῶν ὑπὸ Κύρε ἰώτησε. λέγων δε ὁ Κύρος, (ὁ γαρ κω ἰῶ τῦτο τῦνομα) ἀλλὰ ωρὸς τῦ βεκόλε τῦ Ἀςυάγεος παιδός. ὁ δε Ἀρτεμβάρης ὀργῇ, ὡς εἶχε, ἐλθων ωρὸς τ Ἀςυάγεα, καὶ ἅμα ἀγόμενος τ παῖδα, ἀνάρσια πρήγματα „ἔφη πεπονθέναι, λέγων, Ὦ βασιλεῦ, ὑπὸ „τῦ σῦ δέλε, βεκόλε δε παιδος, ὧδε ωείυ„σόμεθα (δεικνὺς ἔ παιδος τὰς ὦμες.) Ἀ„κέσας ἢ καὶ ἰδων ὁ Ἀςυάγης, θέλων τιμωρῆσαι τῷ παιδὶ τιμῆς τ Ἀρτεμβάρεος ἕνεκα, μετε„πέμπετο τόν τε βεκόλον καὶ τ παῖδα. ἐπεί τε δε παρῆσαν ἀμφότεροι, βλέψας ωρὸς τ Κῦρον ὁ Ἀ„ςυάγης ἔφη, Σὺ δὴ ἐὼν τῦδε πεέτε ἐόν„παῖς, ἐτόλμησας τ ἔ δε παῖδα ἐό„πρωτα παρ' ἐμοὶ ἀεικείη [c] τοιῇδε ωειασσεῖν; ὁ δε ἀμεί„βε„ὦδε, Ὦ δέσποτα, ἐγὼ ταῦτα τῦτον ἐποίη„σα σεῦ δίκῃ. οἱ γαρ με ἐκ τ κώμης παῖδες, „τῶν ὅδε ἰῶ, παίζον„τες, σφέων αὐτῶν ἐςήσαν„το βασιλέα. ἐδόκεον γαρ σφι εἶναι ἐς τῦτο ἅπι„ηδεώτα„. οἱ μέν νυν ἄλλοι παῖδες τὰ ἐπι„τασσόμενα ἐποίεον, ὅτ δε ἀνηκέςεέ τι „λόγον εἶχε ἀδένα· ἐς ὃ ἔλαβε τλῶ δίκλω. εἰ „ὧν δὴ τῦδε εἵνεκα ἄξιός τε κακῦ εἰμι, ὧδέ τοι „πάρειμι. Ταῦτα λέγον„ ἔ παιδος, τ Ἀςυά„γεα ἐσῄει ἀνάγνωσις ἐωυτῦ· καί οἱ ὅ, τε χλαμυδηφόρος ἔ ωεοσώπε ωεοσφέρεος ἐδόκεε ἐς αὐτὸν [d], καὶ ἡ ὑπόκρισις ἐλευθερωτέρη εἶναι, ὅ, τε χρόνος τ ἐκθέσι„ [e] τῇ ἡλικίῃ ἔ παιδος ἐδόκεε συμβαίνειν. ἐκπλαγεὶς ἢ τῦτοισι, ὅπῃ χρόνον ἄφθογγος ἰῶ. μόγις ἢ δή κοτε ἀνενεχθεὶς, εἶπε (θέλων ἐκπέμψαι τ Ἀρτεμβάρεα, ἵνα τ βεκόλον μοῦνον „λαβὼν βασανίζῃ) Ἀρτέμβαρες, ἐγὼ ταῦτα „ποιήσω, ὥςε σε τ παῖδα [f] τ σὸν μηδεν ὀπι„μέμφεσθαι. τ μὲν δὴ Ἀρτεμβάρεα πέμπει· τ ἢ Κῦρον ἦγον εἴσω οἱ θεράποντες, κελεύσαν„ ἔ Ἀςυάγεος. ἐπεὶ ἢ ὑπελέλειπτο ὁ βεκόλος μοῦνος, μυνόθεν τάδε [g] αὐτὸν εἴρετο ὁ Ἀςυάγης, κόθεν λάβοι τ παῖδα, καὶ τίς εἴη ὁ ωαραδούς. ὁ δε ἐξ ἑωυτῦ τε ἔφη γεγονέναι, καὶ τλῶ τεκθσαν αὐτὸν εἶναι παρ' ἑωυτῷ. Ἀςυάγης δε μιν οὐκ εὖ βεκόεσθαι ἔφη, ὀπιθυμέοντα ἐς ἀνάγκας μεγάλας ἀπικνέεσθαι. ἅμα τε λέγων ταῦτα, ἐσήμαινε τοῖσι δορυφόροισι λαμβάνειν αὐτόν. ὁ δε, ἀγόμενος ἐς τὰς ἀνάγκας, οὕτω δὴ ἔφρασε τ ἐόντα λόγον. ἐρχόμενος δὴ ἀπ'

hendi: & quum illi paruissent, aspere admodum verberibus affecit. Quæ puer tanquam se indigna passus, iniquissimo animo ferens, ubi primum dimissus est, in urbem reversus ad patrem ea quæ à Cyro pertulisset deploravit: non tamen Cyrum nominans (nondum enim ejus hoc erat nomen,) sed ab filio bubulci Astyagis. Artembares, ut erat ira percitus, ad Astyagem ducens filium secum contendit: & rem intolerandam passum esse inquiens, ejusque humeros ostendens, O rex, sic insultatur (ait) nobis ab servi tui, ejusque bubulci filio. Au- 115
diens hæc atque cernens Astyages, volens Artembaris honoris gratia ulcisci puerum, jussit arcessi bubulcum & filium. Qui quum ambo adfuissent, intuens in Cyrum Astyages, Tune (inquit) hoc tali patre genitus, ausus es hujus filium, viri apud me primarii, tam indignis concidere verberibus? Cui viciſſim ille, Istud, inquit, ô here, huic ego jure feci. pueri enim ex hoc pago, quorum hic unus erat, me regem suum ludentes constituerant: quippe qui videbar eis ad hoc maxime esse idoneus. At iste, quum ceteri omnes pueri jussis obtemperarent, audiens dicto esse nolebat, ac nihili faciebat: propter quod pœnas dedit. Quod si ego propterea ullo malo sum dignus, hîc tibi præsto sum. Hæc loquente puero, subiit Astyagi re- 116
cognitio ejus, visaque ipsi est figura oris admoveri ad ipsos, & gestus esse liberalior, & tempus expositionis cum pueri ætate congruere. His perculsus Astyages, aliquandiu sine voce mansit. vixque tandem ad se reversus, volens à se Artembarem dimittere, ut bubulcum submotis arbitris rimaretur, Ego (inquit) Artembares, efficiam ut tu & filius tuus ob hoc nihil conqueramini. Dimisso igitur Artembare, & regis jussu per famulos Cyro introducto, bubulcum, qui solus erat relictus, ipse solus percontatur, unde puerum accepisset, quisve ei tradidisset. Ille ex se genitum respondere, & genitricem ejus apud se etiamnum esse. Astyages dicere, non bene sibi illum consulere, qui cuperet ad ingentes devenire necessitates. Simulque hæc dicens, satellitibus innuit ut prehenderent ipsum. Hic autem ad necessitates redactus, ita demum rem ut erat patefecit: ab initioque exorsus, vera referen-

a Ἀφλαβέσθαι. b ἐμετείθη. c ἀεικίῃ. d ὡς ἑωυτόν. e ἐκθέσεως. f ὥς τε τὸν παῖδα. g μεταθένδε τάδε.

Harpagi excusatio, sed non placans Astyagem; unde hujus dissimulatio, illius falsa lætitia.

ferendo, descendit ad preces & petendam
117 sibi veniam. Bubulco veritatem eloquuto, Astyages minorem quoque jam ejus curam habuit; sed Harpagum, cui valde succensebat, vocari à satellitibus jussit. Quem, ubi adfuit, percontatur Astyages, Harpage, qua nece interemisti quem tibi tradidi puerum è filia mea genitum? Harpagus (ut vidit bubulcum intus esse) noluit tergiversari mendacio, ne argumentis convinceretur: sed ita respondit, Ego posteaquam infantem accepi, rex, cogitavi quo pacto voluntati tuæ satisfacerem: & tamen, quum ad te delicti insons extitissem, ne forem aut filiæ tuæ aut tibi ipsi carnifex. ideoque ita statui agendum: Arcessito huic bubulco infantem tradidi, inquiens te esse qui juberes illum interficere. In quo dicendo mentitus non sum. tu enim ita præceperas. Nihilominus huic puerum trado hac lege: jussi exponere eum in deserto monte, & perstare observantem tantisper dum expirasset: comminatus isti extrema quæque nisi hæc effecta reddidisset. Ubi hic fecit imperata, & infans obiit, missis eunuchorum fidissimis, & per eosdem vidi & eum sepelivi. Ita res habet, ô rex: at-
118 que hac morte defunctus est puer. Et Harpagus quidem rectam habuit orationem. Astyages autem dissimulata qua illi infensus erat bile ob id quod contigerat, primum rem ei vicissim enarrat quemadmodum ipse ex bubulco audierat: deinde narratione sic repetita, illuc devenit ut diceret, Puer vivit, & quod accidit, bene habet. De eo enim (inquit) quod in hoc puero factum esset, valde laborabam, & à filia mea insimulatus, haud leviter ferebam. Igitur in bonum conversa fortuna, tum filium tuum mitte ad puerum hunc qui recens venit: tum vero ad cœnam mihi adesto; siquidem constitui pro salvo puero diis, quibus honor hic con-
119 venit, sacrificare. Harpagus quidem, quum hæc audisset, adorato rege, ac sibi majorem in modum gratulatus, quod peccatum suum commode cessisset, & propter sortem prosperam ad convivium vocaretur, domum abiit. Quam ingressus, properanter filium, qui ipsi unus solus erat tredecim circiter natus annos, eum emittit jubens ire ad regiam Astyagis, & exequi quodcunque ille imperaret. Ipse gestiens, quid sibi evenisset uxori expo-

ἀπ' ἀρχῆς, διεξῆλθε, τῇ ἀληθείῃ χρεώμενος· καὶ κατίβαινε ἐς λιτάς τε, καὶ συγγνώμην ἐωυτῷ κελεύων [a] ἔχειν αὐτόν. Ἀστυάγης δέ, ὡς μὲν βουκόλῳ τῷ ἀληθείῃ ἐκφήνατο, λόγον ἤδη ἐλάσσω ἐποιέετο· Ἁρπάγῳ δὲ μεγάλως μεμφόμενος, καλέσαι αὐτὸν τοὺς δορυφόρους ἐκέλευε. ὡς δέ οἱ παρῆν ὁ Ἅρπαγος, εἴρετο μιν ὁ Ἀστυάγης, Ἅρπαγε, τέῳ δὴ μόρῳ τὸν παῖδα κατεχρήσαο, τὸν τοι παρέδωκα ἐκ θυγατρὸς γεγονότα τὴν ἐμήν; ὁ δὲ Ἅρπαγος ὡς εἶδε τὸν βουκόλον ἐνδον ἐόντα, ἀτρεπτέοντι ἐπὶ ψευδέα ὁδὸν, ἵνα μὴ ἐλεγχόμενος ἀπολίσκηται· ἀλλὰ λέγε τάδε, Ὦ βασιλεῦ, ἐπεί τε παρέλαβον τὸ παιδίον, ἐβεβούλευον σκοπῶν ὅκως σοί τε ποιῶ [b] καλὰ νόον, καὶ ἐγὼ πρός σε χρώμενος ἀναμάρτητος, μήτε θυγατρὶ τῇ σῇ, μήτε σοὶ αὐτῷ σοι εἴλεω αὐχένης. ποιῶ [c] δὴ ὧδε· καλέσας τὸν βουκόλον τόνδε, ἐπιδιδοῦμι τὸ παιδίον, φὰς σὲ τε εἶναι τὸν κελεύοντα ἀποκτεῖναι αὐτό. καὶ λέγων ταῦτα, τόγε, σὸν ἐψευδόμην, οὐ γὰρ ἐνετέλλεο ἅτε. ἐπιδιδοῦμι μέντοι τῷδε καλὰ τάδε, ἐντειλάμενος θεῖναί μιν ἐς ἔρημον ὄρος, καὶ παραμένοντα φυλάσσειν ἄχρι οὗ [d] τελευτήσῃ· ἀπλήσας παντοίῳ τῷδε, ὡς μὴ τάδε ὑπιτελέα ποιήσῃ. ἐπείτε δὲ ποιήσαντα τάτε τὰ κελευόμενα, ἐτελεύτησε τὸ παιδίον, πέμψας τοὺς εὐνέχων τὰς πιστοτάτας, καὶ εἶδον δι' ἐκείνων, καὶ ἔθαψά μιν. ἅτε ἔχε, ὦ βασιλεῦ, ὧδε μὲν τὰ πρήγματα τάτε· καὶ τοιούτῳ μόρῳ ἐχρήσατο ὁ παῖς. Ἅρπαγος μὲν δὴ τὰ ἰθιὺ ἐφαινε λόγου. Ἀστυάγης δέ, κρύπτων τὸν οἱ ἐνείχετο [e] χόλον ἅμα τὸ γεγονὸς, πρῶτα μὲν κατάπερ ἤκουσε αὐτὸς παρὰ [f] μὲν βουκόλου τὸ πρῆγμα, πάλιν ἀπηγήσατο τῷ Ἁρπάγῳ· μετὰ δὲ, ὡς οἱ ἐπαλλιλόχησε, κατίβαινε λέγων ὡς ἥδεταί τε ὁ παῖς, καὶ τὸ γεγονὸς ἔχει καλῶς. Τῷ τε γὰρ πεπιημένῳ (ἔφη λέγων) ἐς τὰ παῖδα τὸν ἔκαμνον μεγάλως, καὶ θυγατρὶ τῇ ἐμῇ ἅμα βεβλημένον, σὸκ ἐν ἐλαφρῷ ἐποιεύμην. ὡς ὦν τὰ τύχης εὖ μετεσταλμένης, τόν μὲν, τὸν σεωυτοῦ παῖδα τὸν νεηλυδα· τόνδε δὲ (σώζρα γὰρ παιδὸς γε μέλλω θύειν τοῖσι θεῶν τιμῇ αὐτῇ προσκέεται) πάρελθέ μοι [g] δεῦρο δεῖπνον. Ἅρπαγος μὲν, ὡς ἤκουσε ταῦτα, προσκυνήσας, καὶ μεγάλα ποιησάμενος ὅτι τε ἡ ἁμαρτὰς οἱ ἐς δέον ἐγένετο, καὶ ὅτι τύχῃσι χρηστῇσι δεῖπνον ἐκέκλητο, ἦιε ἐς τὰ οἰκεῖα. ἐσελθὼν δὲ τὴν ταχίστην, ὡς γάρ οἱ παῖς εἷς μούνος, ἔτεα τρία καὶ δέκα καὶ μάλιστα γεγονὼς, τοῦτον ἐκπέμπει, ἐέναί τε κελεύων ἐς Ἀστυάγεα, καὶ ποιέειν ὅ, τι ἂν ἐκεῖνος κελεύῃ. αὐτὸς δὲ περιχαρὴς ἐὼν, φέρων τῇ γυναικὶ τὰ συγκυρήσαντα.

G Ἀστυά-

a κελεύων. b ποιέων. c ποιέω. d ἄχρις οὗ. e ἐνεῖχε. f ἤκουσε παρὰ. g πάρελθέ μοι.

Harpagus paſtus filii carnibus, & pro re fortis. Aſtyagis deliberatio cum magis.

Ἀστυάγης δὲ, ὡς οἱ ἀπίκετο ὁ Ἅρπαγος παῖς, σφάξας αὐτὸν, καὶ καλὰ μέλεα διελὼν, τὰ μὲν ὤπτησε, τὰ δὲ ἕψησε τῶν κρεῶν. εὐτυκτα δὲ ποιησάμενος, εἶχε ἑτοῖμα. ἐπείτε δὲ [a], τῆς ὥρης γινομένης καὶ δείπνου, παρῆσαν οἵ τε ἄλλοι δαιτυμόνες, καὶ ὁ Ἅρπαγος, τοῖσι μὲν ἄλλοισι καὶ αὐτῷ Ἀστυάγεϊ παρεθήκατο τραπέζας ἁπταλέας [b] μηλίων κρεῶν· Ἁρπάγῳ δὲ, πλὴν παιδὸς τῆς ἑωυτοῦ [c], πάλλω κεφαλῆς τε [d] καὶ ἄκρων χειρῶν τε καὶ ποδῶν, τἆλλα πάντα· ταῦτα δὲ χωρὶς ἐκεῖνα ἦν κανέῳ κατακεκαλυμμένα· ὡς δὲ τῷ Ἁρπάγῳ ἐδόκεε ἄλις ἔχειν τῆς βορῆς, Ἀστυάγης εἴρετό μιν εἰ ἡδείη τι τῇ θοίνῃ· φαμένου δὲ Ἁρπάγου καὶ κάρτα ἡδεῖσθαι, παρέφερον τοῖσι προσέκειτο τὴν κεφαλὴν τοῦ παιδὸς καταπεκαλυμμένην, καὶ τὰς χεῖρας καὶ τοὺς πόδας. Ἁρπαγον δὲ σκέλλουν προσέντες ἀποκαλύπτειν τε καὶ λαβεῖν τὸ βούλεται αὐτῶν [e]. πτώμενος δὲ ὁ Ἅρπαγος, καὶ ἀποκαλύπτων, ὁρᾷ τοῦ παιδὸς τὰ λείμματα· ἰδὼν δὲ, οὔτε ἐξεπλάγη, ἐντός τε ἑωυτοῦ γίνεται. εἴρετο δὲ αὐτὸν ὁ Ἀστυάγης εἰ γινώσκοι ὅτου θηρὸς κρέα βεβρώκοι [f]· ὁ δὲ γινώσκειν ἔφη, καὶ ἄρεστὸν εἶναι πᾶν τὸ ἂν βασιλεὺς ἔρδῃ [g]. τοιούτοισι δὲ ἀμειψάμενος, καὶ ἀναλαβὼν τὰ λοιπὰ τῶν κρεῶν, ἤιε ἐς τὰ οἰκία. ἐνθεῦτεν δὲ ἔμελλε (ὡς ἐγὼ δοκέω) ἁλίζους θήσειν τὰ πάντα. Ἁρπάγῳ μὲν Ἀστυάγης δίκην ταύτην [h] ἐπέθηκε. Κύρου δὲ περὶ βουλεύων, σκάλλει τοὺς αὐτοὺς τῶν μάγων οἱ τὸ ἐνύπνιον οἱ ταύτην ἔκρηναν· ἀπικομένους δὲ εἴρετο ὁ Ἀστυάγης τῇ ἔκρηνάν οἱ τὸν ὄψιν. οἱ δὲ καὶ τὰ αὐτὰ εἶπαν, λέγοντες ὡς βασιλεύσαι χρεὸν τὸ παῖδα εἰ ἐπέζωσε [i], καὶ μὴ ἀπέθανε πρότερον. ὁ δὲ ἀμείβεται αὐτοὺς τοῖσδε, Ἔτι τε ὁ παῖς ἐστὶ καὶ ζώει· καί μιν ἐπ' ἀγροῦ διαιτώμενον οἱ ἐκ τῆς κώμης παῖδες ἐσήσαντο βασιλέα. ὁ δὲ, πάντα ὅσαπερ οἱ ἀληθεῖ λόγῳ βασιλῆες, ἐτελέωσε ποιήσας. καὶ γὰρ δορυφόρους, καὶ θυρωρὸς, καὶ ἀγγελιηφόρους, καὶ τὰ λοιπὰ πάντα διαταξάμενος ἦρχε καὶ νῦν ἐς τί ὑμῖν ταῦτα φαίνεται φέρειν; εἶπαν οἱ μάγοι, Εἰ μὲν ἔστι τε, καὶ ἐκράτησε ὁ παῖς μὴ ἐκ τινοίης τινὸς, ἅρμοσαί τε τοῦτο εἵνεκα, καὶ θυμὸν ἔχε ἀγαθὸν. ἐπ' οὐδετέρου γὰρ ἄρξει. ἡμῖν δὲ σμικρὰ γὰρ καὶ τῶν λογίων ἡμῖν ἔνια [k] κεχώρηκε. καὶ τά γε τῶν ὀνειράτων ἐχόμενα, τελέως ἐς ἀσθενὲς ἔρχεται. ἀμείβεται Ἀστυάγης τοῖσδε καὶ αὐτὸς, Ὦ μάγοι, ταύτῃ μὲν ἐγὼ νόμῳ [l] εἰμὶ, βασιλῆϊ ὀνομασθέντι τοῦ παιδὸς

ponit. Ejus porro filium, ubi advenit, Aſtyages jugulatum membratim concidens partem carnium torruit, partem elixavit, & probe apparatas in promptu habuit. Dehinc ſub horam cœnæ, poſtquam adfuerunt cum ceteri convivæ, tum vero Harpagus; convivis quidem aliis atque ipſi Aſtyagi menſæ appoſitæ ſunt ovilla refertæ carne: Harpago autem, præter caput & manus extremas ac pedes, reliquis omnibus filii ſui partibus. nam illa in caniſtro bene operta, ſeparatim repoſita erant. Eum autem, poſtquam ſatis paſtus illo cibo videbatur, Aſtyages interrogat nunquid ſit illis oblectatus epulis. Se vero valde oblectatum dicenti Harpago, ii quibus negotium erat datum, adferunt caput filii cum extremis manibus ac pedibus tectum: & adſtantes jubent eum detegere, ac ſumere quod vellet ex iis. Harpagus obtemperans, ubi detexit, cernit reliquias filii. non tamen eo ſpectaculo conſternatus eſt, & ſui compos manſit. Sed percontanti Aſtyagi nunquid agnoſceret cujus feræ carne paſtus eſſet, ſe agnoſcere reſpondit, & quicquid rex ageret, placere. Hoc reddito reſponſo, receptiſque reliquiis carnium, domum abiit, eas (ut ego opinor) illic collectas humaturus. Et Harpagum quidem hac ultione Aſtyages inſequutus eſt. De Cyro autem deliberans, eoſdem ex magis arceſſivit, qui fuerant ipſius ſomnium ſic interpretati. Poſtquam venerunt, ſciſcitatur eos, quomodo ſibi viſum illud eſſent interpretati. Illi juxta eandem ſententiam affirmarunt dicentes puerum illum debere regnare, ſi ſuperſtes eſſet, nec prius obiiſſet. Atqui puer & vivit & incolumis eſt, Aſtyages excepit, & quum ipſum ruri agentem pueri ejus pagi delegiſſent regem, quæ fiunt ab juſtis regibus, ea omnia hic perfecit. Nam ſatellitibus, janitoribus, internunciis, ac ceteris officiis inſtitutis, imperium exercuit: quæ vobis quò nunc videntur ſpectare? Siquidem ſupereſt puer (magi reſpondent) atque regnavit non ex aliqua induſtria, confidito ob id, ac bono eſto animo. Non enim adhuc regnabit iterum. Nam quædam vaticinia nobis in exigua ceſſerunt, & quæ adnexa ſunt ſomniis etiam ad prorſus imbecillum deveniunt. Ego (inquit Aſtyages reſpondens) iſtius, ô magi, prorſus ſum ſententiæ, puero rege nominato fidem

120

παι-

a ἔπειτα ἦ. b τραπέζαι ἐπίπλοιαι. c ἧς ἑωυτοῦ παιδός. d πλὴν τῆς κεφαλῆς τε. e αὐτέων. f βεβρώκοι. g ἔρδοι. h τοιαύτην. i ἐπέζωσε. k ἡμῶν ἔνια. l πλὴν τῷ γνώμῃ.

fidem somnii impletam esse, nihilque mihi amplius eum puerum esse reformidandum. Vos tamen probe circumspicientes, quænam futura sint & meæ domui & vobis tutissima, consulite. Ad hæc magi, Nostra etiam, ô rex, (inquiunt) magni interest, tuum stare principatum: alioquin enim alienatur ad hunc puerum, qui Persa est, transgressus; & nos quoque qui Medi sumus, in servitutem redigemur, & quum simus extranei, nullius erimus apud Persas pretii: te autem regnante, qui popularis noster es, tum ex parte imperamus, tum magnos abs te honores obtinemus. Quo magis omnino per nos & tibi & regno tuo prospiciendum est, & nunc, siquid cerneremus timendum, universum tibi ante aperiremus: verum quum in rem frivolam nunc evaserit somnium, & ipsi confidimus, & te itidem alia hæc hortamur, ut hunc ableges puerum ab oculis
121 tuis in Persidem ad parentes. His auditis Astyages gavisus est: accitoque Cyro hæc inquit, O puer, quum ego propter quandam haud perfectam somnii visionem in te fuissem injurius, tuo tamen ipsius fato superstes es. Nunc itaque lætus ad Persas ito cum iis quos ad te deducendum mittam. Eo perveniens, parentes tuos offendes; nequaquam similes sorti quæ est Mitradatis bubulci, & uxoris ejus. Hæc loquutus
122 Astyages, Cyrum dimittit. Quem ad domum Cambysis reversum acceperunt sui parentes, & audita re vehementer amplexati sunt, ut quem statim mortem obiisse sciebant. Scisitabantur igitur quonam modo superstes esset. Hic se vero ait eos antea non novisse, & in plurimo errore versatum fuisse: inter viam tamen omne suum infortunium audisse. credidisse enim se bubulci Astyagis esse filium: verum in illo itinere omnem rem gestam, ab iis qui ipsum deduxerant accepisse. Commemorabat autem se ab uxore bubulci fuisse educatum, semper eam laudibus prosequens, ita ut in ejus sermone primas ferret Cyno. Quod nomen accipientes ejus parentes, ut magis divinitus videretur Persis filius fuisse ipsis servatus, divulgarunt, à cane Cyrum, quum esset expositus, fuisse educatum. unde hæc opinio emanavit. Ubi Cyrus in virilem adole-
123 vit ætatem, & inter æquales robustissimus evasit & amæniissimus, urgebat eum Harpagus dona mittendo, Astyagis ulciscendi cupidus. Nam ab sese, qui privatus

„παιδὸς, ἐξήκειν τε τ' ὄνειρον, καί μοι τ' παῖ-
„δα τῶτον εἶναι δεινὸν κἄδεν ἔτι. ὅμως μέν γέ
„τοι [a] συμβεβλῶσαί μοι, εὖ βεβουλευμέ-
„νοι, τὰ μέλλει ἀσφαλέστατα εἶναι οἴκῳ τε τῷ
ἐμῷ καὶ ὑμῖν. εἶπαν πρὸς ταῦτα οἱ μάγοι,
„Ὦ βασιλεῦ, καὶ αὐτοῖζι ἡμῖν ἐκ πολλῶ
„ἐστι κατηρθῶσθαι ἀρχὴ τὴν σὴν. κείνως μὲν
„γὰρ ἀλλοτριῶται, ἐς τ' παῖδα τῶτον βλεποῦσι
„ἐόντα Πέρσεω· καὶ ἡμεῖς ἐόντες Μῆδοι, δουλού-
„μεθά τε, καὶ λόγου οὐδενὸς γινόμεθα πρὸς Περ-
„σέων, ἐόντες ξεῖνοι· σέο δ' ἐπιεικῶτος βασι-
„λῆος, ἐόντος πολιήτεω, καὶ ἄρχομεν τὸ μέ-
„ρος, καὶ τιμὰς πρὸς σέο μεγάλως ἔχομεν.
„οὕτω ὦν πάντως ἡμῖν σέο καὶ [b] τὸ σῆς δεχῆς
„προσπλέον ἐστὶ καὶ νυῶ εἰ φοβερόν τι ἐωρῶμεν,
„πᾶν ἄν σοι προεφέρομεν· νυῶ δὲ ὑπνοκή-
„ψαντος τοῦ ἐνυπνίου ἐς φαῦλον [c], αὐτοί τε
„θαρσέομεν, καί σοι ἕτερα τοιαῦτα φρονέ-
„ομεν [d]. τ' δὲ παῖδα τοῦτον ἐξ ὀφθαλμῶν
„ἀποπεμψαι ἐς Πέρσας τε καὶ τοὺς γεναμένους.
Ἀκούσας ταῦτα ὁ Ἀστυάγης, ἐχάρη τε· καὶ κα-
„λέσας τ' Κῦρον, ἔλεγέ οἱ τάδε [e], Ὦ παῖ, σὲ
„γὰρ ἐγὼ δι' ὄψιν ὀνείρου ἀδίκεον, τῇ
„σεωυτοῦ δὲ μοίρῃ σῴζεις· νυῶ ὦν ἴθι χαίρων ἐς
„Πέρσας· πομπὸς δ' ἐγὼ ἅμα πέμψω. ἐλ-
„θὼν δὲ οἴκεῖ, πατέρα τε καὶ μητέρα εὑρήσεις,
„ἐ κἀμὲ Μιτραδάτεω τε τ' βυκόλου καὶ τὴν
„γυναῖκα αὐτοῦ. Ταῦτα εἶπας ὁ Ἀστυάγης, ἀπο-
πέμπει τ' Κῦρον. νοσήσαντα δέ μιν ἐς τ' Καμβύ-
σεω τὰ οἰκία, ἐδέξαντο οἱ γεναμένοι· καὶ δεξά-
μενοι, ὡς ἐπύθοντο, μεγάλως ἀπαζόντο [f], οἷα
δὴ πεπυσμένοι αὐτίκα τότε τελευτῆσαι. ἱστόρεόν
τε ὅτεῳ τρόπῳ σωθείη οἱ. ὁ δὲ σφι ἔλεγε, φὰς
πρῶτα μὲν σφᾶς οὐκ εἰδέναι, ἀλλὰ ἡμαρτηκέναι πολλῶ-
σον· κατ' ὁδὸν δὲ πυθέσθαι πᾶσαν τὴν ἑωυτοῦ πά-
θην. ὑπεδέχθαι μὲν γὰρ ὡς βυκόλου τοῦ Ἀστυάγε-
ος παῖς· ἀπὸ δὲ τ κεῖθεν ὁδῷ τ' πάντα λόγον
τ' πομπῶν πυθέσθαι. τραφῆναι δὲ ἔλεγε ὑπὸ τ'
τοῦ βυκόλου γυναικός· οὔνομα τε παρέχεσθαι αἰνέων λέγο-
ντος· λέγω τί οἱ ἐν τῷ λόγῳ τὸ πᾶν ἡ Κυνώ.
οἱ δὲ ταχέες θαλαβόντες τὸ οὔνομα τοῦτο, (ἵνα
μοιρίως δοκέῃ τοῖσι Πέρσῃσι θεῖόν σφι ὁ
παῖς) κατὰ βαλον φάτιν ὡς σκυλάκιον Κῦρον
κύων ἐξέθρεψε. ἐνθεῦτεν μὲν ἡ φάτις αὕτη κε-
χωρήκεε. Κύρῳ δὲ ἀνδρουμένῳ, καὶ ἐόντι τ' ἡ-
λίκων ἀνδρειοτάτῳ καὶ φρονιμωτάτῳ, πρόσ-
ἐκειτο ὁ Ἅρπαγος, δῶρα πέμπων, ἵνα δὴ
Ἀστυάγεα ἐπιτιμέων. ἀπ' ἑωυτοῦ γὰρ ἐόντα ἰδι-

a μάτοι. b σέο τε ἧς. c φλαῦρον. d ἀφρονιλοιμεθα. e οἱ τοιάδε. f ἀπαζόντο.

Harpagi ſpes vindictæ & clandeſtinæ ſimulatio, & conſiliorum actus.

ὡτεω οὐκ ἐνεώρα τιμωρέων ἐσομένῳ ἐς Ἀ ſtyage vindictam: ſed Cyrum cerneos adultum, cujus caſus ſuis aſſimulabat, ſocium comparabat. Sed & aliquo ante tempore hæc ab eo facta erant. Quum eſſet acerbus Aſtyages in Medos, Harpagus ſingulis quibuſque eorum inſinuans primoribus, perſuadebat oportere Aſtyagem à regno ſummoveri, Cyro delecto. Harpagus, his tranſactis ac paratis, ita demum volens Cyro apud Perſas agenti ſuam aperire ſententiam, quum aliter non poſſet, utpote itineribus cuſtoditis, hujuſmodi rem comminiſcitur. Leporem excogitans reſcidit ejus ventrem; & nihil ultra lacerans, prout erat, indidit libellum in quo quæ libuit conſcripſerat: & rurſus conſuto ventre, leporem una cum retibus tradidit venatori cuidam, quippe ſervorum fidiſſimo: miſitque in Perſas, præcipiens dicendo, quum daret leporem Cyro, inſuper diceret ut ipſe ſuis manibus aperiret, idque ſine arbitris faceret. Hæc 124
exequuto nuncio, Cyrus acceptum leporem reſcidit, inventumque libellum qui in eo inerat, adeptus legit, in hæc verba: O fili Cambyſis, quem dii reſpiciunt; nam aliter nunquam in tantum fortunæ perveniſſes: ulciſcere nunc Aſtyagem tuæ necis autorem. quoniam ex hujus tu quidem ſtudio perieras, deorum tamen beneficio & meo ſuperſtes es. Quæ omnia quemadmodum circa te ipſum geſta ſint, opinor te olim jam reſciviſſe: & item, qualia ego ab Aſtyage paſſus ſim, quod te non occiderim, ſed bubulco tradiderim. Nunc, ſi mihi auſcultare vis, omni tu cui Aſtyages imperat regioni imperabis. Quum enim Perſis ut deficiant perſuaſeris, expeditionem adverſus Medos ſuſcipe: & ſive ego dux ab Aſtyage ad tibi occurrendum creatus fuero, adſunt, quæ tu optes, ſive alius quiſpiam Medorum illuſtrium. Primi enim iſti ab illo deficientes, & à te ſtantes Aſtyagem conabuntur evertere. Tanquam igitur tibi ſit quodcunque hîc in expedito, iſta exequere, & exſequere ſine mora. Cyrus, his auditis, conſiderabat quonam 125
ſolertiſſimo modo Perſas induceret ad rebellandum. Cogitando tandem comperit hæc eſſe maxime appoſita, ut ita faceret: Scripto libello de iis quæ volebat, concilium Perſarum coegit. Deinde reſignato libello atque lecto, ducem ſe inquit Perſarum ab Aſtyage eſſe deſignatum.

Et

a τὰς πάθας ὑπ' Κύρου τῷ ἰωϋτῦ. b ὡς τὸν ἐλ' ἴλλο τότῳ. c ἐπίθηκε. d βιβλίον τὰ οἱ ἐδόκεε ἐγγράψας. e αὖθις ἐνεῖκε. f ἐκπορεύζι. g ἀπίκετο. h ἑωϋτῦ. i ἴσαι τοι τά. k ἀναπείσῃ. l εὐφρόσυνα ταῦτα. m ἐποίεε δὴ τάδε.

Nῶ,

Genera Perſarum, quos ad deſciſcendum impellit Cyrus, quem coercere vult Aſtyages.

Et nunc, ô Perſæ (ait) edico vobis ut præſto mihi ſitis cum ſingulis falcibus. Hoc Cyrus Perſis præcepit: quorum complura ſunt genera. Eorum quædam Cyrus congregavit & ad deficiendum à Medis induxit. Sunt autem hæc, ex quibus alii omnes; Arteatæ, Perſæ, Paſargadæ, Maraphii, Maſpii: Sed horum Paſargadæ ſunt præſtantiſſimi, in quibus & Achæmenidæ ſunt ſodalitium, unde reges Perſidæ ſunt oriundi. Alii Perſæ hi ſunt, Panthialæi, Deruſiæi, Germanii: hi quidem omnes aratores. Alii vero, pecuarii,
126 Dai, Mardi, Dropici, Sagartii. Ubi cuncti adfuerunt habentes quod erat præceptum, ibi Cyrus jubet locum quendam dumoſum (erat enim in Perſide is locus circiter octo & decem ſtadiorum aut viginti) totum prorſus detergant intra diem. Quo labore perfunctis Perſis, iterum præcipit in poſterum diem ut lauti adſint. Interim coactos in unum caprarum, ovium, boum greges omnes patris ſui mactat atque apparat, tanquam Perſarum exercitum excepturus vinoque ac cibariis quam lautiſſimis. Poſtero die ubi convenerunt Perſæ, jubet eos diſcumbere in prato atque epulari. Deinde cœnatos interrogat, utrum pridianam an præſentem conditionem præoptarent. Illis reſpondentibus, multum eſſe inter hæc duo intervalli: pridianam enim omnia mala habuiſſe, præſentem vero omnia bona habere: excepit Cyrus hoc reſponſum, & omnem rem denudavit, inquiens, Viri Perſæ, ita res veſtræ habent: volentibus vobis mihi obtemperare, & hæc & alia infinita commoda ſunt ſine ullo ſervili labore: nolentibus vero, innumerabiles, ſimiles heſternis, ærumnæ. Nunc itaque obtemperando mihi eſtote liberi. nam & divina quadam ſorte ipſe genitus hæc bona videor in manus veſtras adferre, & vos arbitror viros eſſe non inferiores Medis, cum in aliis, tum vero in bellicis rebus. Quæ quum ita ſint, deſciſcite quampri-
127 mum ab Aſtyage. Perſæ, ut qui jampridem dedignarentur parere Medis, nacti ducem, libenter in libertatem vindicabantur. Hæc moliri Cyrum Aſtyages quum accepiſſet, miſſo nuncio eum arceſſivit. Iſte nuncium jubet renunciare, ſe ad illum prius venturum quam Aſtyages ipſe velit. His auditis, Aſtyages Medos cunctos armat, hiſque utpote lymphatus

„ Νῦν, ἔφη τε λέγων, ὦ Πέρσαι, προαγορεύω
„ ὑμῖν, παρεῖναι ἕκαστον ἔχοντα δρέπανον. Κῦρος
μὲν ταῦτα προηγόρευσε. ἔστι δὲ Περσέων συχνὰ γένεα· καὶ τὰ μὲν αὐτέων ὁ Κῦρος συνάλισε, καὶ ἀνέπεισε ἀπίστασθαι ἀπὸ Μήδων· ἔστι δὲ ταῦτα, ἐξ ὧν ἄλλοι[a]
πάντες, Ἀρτεαταί, Πέρσαι, Πασαργάδαι, Μαράφιοι, Μάσπιοι[b]. τούτων Πασαργάδαι εἰσὶ ἄριστοι· ἐν τοῖσι
δὲ Ἀχαιμενίδαι εἰσὶ φύντες, ἔνθεν οἱ βασιλέες οἱ
Περσεῖδαι γεγόνασι. ἄλλοι δὲ Πέρσαι εἰσὶ οἵδε, Πανθιαλαῖοι, Δηρουσιαῖοι, Γερμάνιοι. οὗτοι μὲν πάντες ἀροτῆρές εἰσι. οἱ δὲ ἄλλοι, νομάδες, Δάοι, Μάρδοι, Δροπικοὶ, Σαγάρτιοι. Ὡς δὲ παρῆσαν ἅπαντες
ἔχοντες τὸ προφρημένον, ἐνθαῦτα ὁ Κῦρος· ἐν γὰρ
τῇ χώρος τῇ Περσικῇ ἀκανθώδης ὅσον τε ὀκτὼ καὶδεκα σταδίους, ἢ εἴκοσι· πάντα τοῦτον σφι τὸν χῶρον προεῖπε ἐξημερῶσαι ἐν ἡμέρῃ. ἀπαλλαξάντων δὲ
τῶν Περσέων τὸν προκείμενον ἆεθλον, δεύτερά σφι
προεῖπε, ἐς τὴν ὑστεραίην παρεῖναι λελουμένους. ἐν
δὲ τούτῳ τά τε αἰπόλια καὶ τὰς ποίμνας καὶ τὰ βουκόλια ὁ Κῦρος πάντα διὰ πυρὸς συνάλισας ἐς
τὠυτὸ, ἔθυσε[c], καὶ παρεσκεύαζε ὡς δεξόμενος[d]
τὸν Περσέων τὸν στρατὸν· ὡς δὲ, οἴνου τε καὶ σιτίοισι
ὡς ἁπανθρωποτάτοισι. ἀπικομένους δὲ τῇ ὑστεραίῃ τοὺς
Πέρσας κατακλίνας ἐς λειμῶνα[e], δεύτερα ἐπεί
τε δὴ δεῖπνόν ἦσαν, εἴρετό σφεας ὁ Κῦρος,
πότερα τὰ τῇ προτεραίῃ εἶχον, ἢ τὰ παρεόντα
σφι εἴη αἱρετώτερα· οἱ δὲ ἔφασαν πολλὸν εἶναι
αὐτέων τὸ μέσον. τὴν μὲν γὰρ προτέρην ἡμέρην
πάντα σφι κακὰ ἦν, τὴν δὲ τότε παρεοῦσαν,
πάντα ἀγαθά. Θαλαβὼν δὲ τοῦτο τὸ ἔπος ὁ Κῦ-
„ρος παρεγύμνου τὸν πάντα λόγον· λέγων, Ἄνδρες
„Πέρσαι, ὅτῳ ὑμῖν ἔχει· βουλομένοισι μὲν ἐμέο
„πείθεσθαι, ἔστι τάδε[f] τε καὶ ἄλλα μυρία ἀγαθὰ,
„οὐδένα πόνον δουλοπρεπέα ἔχουσι· μὴ βουλομέ-
„νοισι δὲ ἐμέο πείθεσθαι, εἰσὶ[g] ὑμῖν πόνοι τῷ χθι-
„ζῷ θαλλοτριώτατοι ἀναριθμητοί. νῦν ὦν ἐμέο πει-
„θόμενοι, γίνεσθε ἐλεύθεροι. αὐτός τε γὰρ δοκέω
„θείῃ τύχῃ γεγονὼς, τάδε ἐς χεῖρας ἄγεσθαι· καὶ
„ὑμέας ἤγημαι ἄνδρας Μήδων εἶναι οὐ φαυλοτέ-
„ρους, ὅτε τἄλλα, ὅτε τὰ πολέμια. ὡς ὦν ἐχόν-
„των ὧδε, ἀπίστασθε ἀπ' Ἀστυάγεος τὸν ταχίστην. Πέρσαι μέν νυν προσέτεω ὑπιλαβόμενοι, ἅσμενοι ἐλευθερωθῆναι, καὶ πάλαι δεινὸν ποιεύμενοι ὑπὸ Μήδων ἄρχεσθαι. Ἀστυάγης δὲ ὡς ἐπύθετο Κῦρον
πρήσσοντα ταῦτα, πέμψας ἄγγελον ἐκάλεε αὐτόν.
ὁ δὲ Κῦρος ἐκέλευε τὸν ἄγγελον ἀπαγγέλλειν ὅτι
πρότερον ἥξοι παρ' ἐκεῖνον ἢ αὐτὸς Ἀστυάγης βουλήσεται. ἀκούσας δὲ ταῦτα ὁ Ἀστυάγης, Μήδους τε ὡπλισε πάντας, καὶ στρατηγὸν αὐτῶν[h], ὡς τε θεοβλα-

a ἄλλοι. b Μαρδόφιοι, Μάσιοι. c ἔθυε. d δεξιωσόμενος. e λειμῶνας. f ἴσαι τάδε. g μὴ βουλομένοισι δὲ, εἰσὶ. h αὐτέων vel αὐτίων.

Frustra: nam exditur & vivus capitur, eui insultat Harpagus, sed verbis; parcit Cyrus.

ϛὴς ἐὼν, ἀπέδεξε [a] Ἅρπαγον, λήθω ποιεύμενος τὸ μιν ἐόργεε. ὡς δ' οἱ Μῆδοι γραλωσόμενοι τοῖσι Πέρσῃσι συνέμισγον, οἱ μέν τινες αὐτῶν [b] ἐμάχοντο, ὅσοι μὴ ξὺν λόγῳ μετέσχον· οἱ δὲ αὐτομόλεον πρὸς τοὺς [c] Πέρσας, οἱ δὲ ὠλαῖσι ἐξελοκάκεόν τε καὶ ἔφευγον. Διαλυθέντος δὲ τοῦ Μηδικοῦ γραλεύματος αἰσχρῶς, ὡς ἐπύθετο ταχίστα ὁ Ἀστυάγης, ἔφη, ἀπολέων τῷ Κύρῳ, Ἀλλ' ὅμως ,,ὁ Κῦρός γε χαιρήσει. τοσαῦτα εἴπας, πρῶτον μὲν τοὺς μάγων τοὺς ὀνειροπόλους, οἳ μιν ἀνέγνωσαν μετεῖναι τὸν Κῦρον, τούτους ἀνεσκολόπισε. μετὰ δὲ, ὡς ἐπύθετο τοὺς ὑπολειφθέντας τῶν Μήδων ἐν τῷ ἄστεϊ, νέους τε καὶ πρεσβύτας ἄνδρας. ἐξαγαγὼν δὲ τούτους, καὶ συμβαλὼν τοῖσι Πέρσῃσι, ἐσσώθη· καὶ αὐτός τε Ἀστυάγης ἐζωγρήθη, καὶ τοὺς ἐξήγαγε τῶν Μήδων ἀπέβαλε. Ἐόντι δὲ αἰχμαλώτῳ τῷ Ἀστυάγεϊ προσὼν ὁ Ἅρπαγος καταχαρέ τε καὶ κατεκερτόμεε. καὶ ἄλλα λέγων ἐς αὐτὸν ὑμαλγέα ἔπεα· καὶ δὴ καὶ εἰρέτο μιν πρὸς τὸ ἑωυτοῦ δεῖπνον, τό μιν σκαῖνον σαρξὶ παιδὸς ἐθοίνισε, ὅπι εἴη ἡ σκεύης δυλοσύνη ἀντὶ τῆς βασιληίης. ὁ δέ μιν προσιδὼν ἀντείρετο, εἰ ἑωυτοῦ ποιέεται τὸ Κύρου ἔργον. Ἅρπαγος δὲ ἔφη, αὐτὸς γὰρ κελεύσαι, τὸ πρῆγμα ἑωυτοῦ [d] δικαίως εἶναι. Ἀστυάγης δέ μιν ἀπέφαινε τῷ λόγῳ σκαιόπαλόν τε καὶ ἀδικώπαλον ἐόντα πάντων ἀνθρώπων· σκαιόπαλον μέν γε, εἰ παρεὸν αὐτῷ βασιλέα γενέσθαι, εἰ δὴ δι' ἑωυτοῦ γε ἐπρήχθη [e] τὰ παρεόντα, ἄλλῳ περιεῖπε τὸ κράτος· ἀδικώπαλον δὲ, ὅτι ξὺν δείπνου εἵνεκα Μήδους καταδέλωσε. εἰ γὰρ δὴ δέον [f] πάντως περιεῖναι ἄλλῳ τέῳ τὴν βασιληίην, καὶ μὴ αὐτὸν ἔχειν, δικαιότερον εἶναι Μήδων τέῳ περιβαλεῖν τοῦτο τὸ ἀγαθὸν ἢ Περσέων. νῦν δὲ Μήδους μὲν, ἀναιτίους τούτου ἐόντας, δούλους ἀντὶ δεσποτέων γεγονέναι· Πέρσας δὲ, δούλους ἐόντας τοπρὶν Μήδων, νῦν γεγονέναι δεσπότας. Ἀστυάγης μέν νυν βασιλεύσας ἐπ' ἔτεα πάντα καὶ τριήκοντα, ἔπαυτο τῆς βασιληίης κατιπαύθη. Μῆδοι δὲ ὑπὸ ἐκύψαν Πέρσῃσι διὰ τὴν τύτου μικρότητα, ἄρξαντες τῆς ἄνω Ἁλυος ποταμοῦ Ἀσίης ἐπ' ἔτεα τριήκοντα καὶ ἑκατὸν δυοῖν δέοντα, πάρεξ ἢ ὅσον οἱ Σκύθαι ἦρχον. ὑστέρῳ μέντοι χρόνῳ μετεμέλησέ τε σφι ταῦτα ποιήσασι, καὶ ἀπέστησαν ἀπὸ Δαρείου. ἀποστάντες δὲ, ὀπίσω κατεστράφθησαν [g], μάχῃ νικηθέντες. τότε δὲ ὅπι Ἀστυάγεος οἱ Πέρσαι τε καὶ ὁ Κῦρος ἐπαναστάντες τοῖσι Μήδοισι, ἦρχον τὸ λοιπὸ τούτου τῆς Ἀσίης. Ἀστυάγεα δὲ Κῦρος, κακὸν οὐδὲν ἄλλο ποιήσας, εἶχε παρ' ἑωυ-

phatus Harpagum præficit, oblitus eorum quæ illi feciſſet. Comparato exercitu, ubi Medorum copiæ cum Perſicis prœlium conſeruerunt, quicunque eorum conſilii erant expertes, prœliabantur; alii vero ad Perſas tranſibant. Plerique de induſtria ignaviter agebant, fugiebantque. Dilapſo turpiter Medico exercitu, 128
Aſtyages ut primum rem cognovit, minitans Cyro, inquit, Ne ſic quidem Cyrus gaudebit. Hæc loquutus, ante omnia eos magos ſomniorum interpretes qui ſuaſiſſent ipſi Cyrum dimittere, patibulis affigit. Deinde reliquos Medorum qui in urbe erant, adoleſcentes pariter & ſenes, armat. Quibus eductis, cum Perſis conſligens fugatur: vivuſque ipſe capitur, amiſſis quos eduxerat Medis. Ei captivo 129
aſtans Harpagus inſultavit, eumque dicteriis laceſſivit, cum alia quæ animo ejus dolorem darent dicens, tum vero etiam rogavit eum de cœna ſua, in qua ille ipſum carnibus filii paviſſet, quod foret ejus ſervitus pro regno. Eum intuens Aſtyages viciſſim interrogat numquid ſuum faceret Cyri opus. Harpagus vero, ſuum eſſe dicere, idque merito, quoniam ipſe ad Cyrum ſcripſiſſet. Tum Aſtyages eum conſilii læviſſimum atque iniquiſſimum omnium hominum demonſtravit: læviſſimum quidem, quòd, ſi facultas ei aderat ut rex fieret, alteri tribuerit imperium, ſi modo illa per ipſum geſta eſſent: iniquiſſimum vero, quod cœnæ cauſſa Medos in ſervitutem redegiſſet. Si enim oportebat omnino eum comparare alteri regnum, nec ſibi habere, juſtius futurum fuiſſe Medorum alicui id bonum comparare, quam Perſarum. Nunc Medos, qui hujus facinoris affines non extitiſſent, ex dominis factos eſſe ſervos: & Perſas qui fuiſſent antea Medorum ſervi, nunc dominos evaſiſſe. Hunc in modum Aſtyages, 130
quum quinque & triginta regnaſſet annos, regno excidit; ob cujus acerbitatem Medi ſuccubuerunt Perſis, centum ac duodetriginta annos, omni ſupra Halym fluvium Aſiæ dominati, excepto tempore quo Scythæ regnaverunt. Eoſdem tamen ſequenti tempore horum factorum pœnituit, ita ut à Dario defecerint: ſed poſt defectionem prœlio victi, iterum ſubacti ſunt. Tunc autem regnante Aſtyage Perſæ cum Cyro quum adverſus Medos rebellaviſſent, deinceps Aſiæ imperitaverunt. Cyrus nullo alio malo afficiens Aſtyagem,

a ἀπέδειξε. b αὐτέων. c πρὸς τοὺς. d γράψαι, καὶ τὸ πρῆγμα δι' ἑωυτοῦ. e ἑωυτοῦ ἐπρήχθη. f δεῖν. g καταστραφῆναι.

ſtyagem, penes ſe habuit quoad vita exceſſit. Ita Cyrus genitus educatuſque, regno potitus eſt. Et poſt hæc Crœſum injuriæ auctorem ſubegit, quemadmodum à me ſuperius memoratum eſt. Quo ſubacto, ita omnem Aſiam adeptus eſt.

131 PORRO ritus quibus utuntur Perſæ, tales eſſe comperi. Neque ſtatuas, neque templa, neque aras ponere & conſecrare fas putant, quinimmo hoc facientibus inſaniæ vituperium inferunt, ob id (ut mea fert opinio) quod non, quemadmodum Græci, ſentiunt deos humanæ formæ eſſe. Moris habent, editiſſimis conſcenſis montibus, Iovi facere ſacra, omnem gyrum cœli, Iovem appellantes. Soli lunæque ſacrificant, & telluri, igni, aquæ atque ventis: hiſque ſolis ſacra faciunt jam inde ab initio. Sed præterea quoque addidicerunt Vraniæ ſacrificare, ab Aſſyriis Arabibuſque edocti. Vocant autem Aſſyrii Venerem Mylitta, Arabes eandem Alitta appellant, Perſæ vero Mitran.

132 Sacrorum autem ritum circa hos modo dictos deos hunc ex inſtituto habent Perſæ, ut ſacrificaturi, nec aras erigant, neque ignem incendant, ſed neque libamentis utantur, neque tibiis, non infulis, non molis: verum, ut quis horum unicuique ſacra facere ſtatuit, in locum mundum victimam ducens, deum illum implorat, myrto maxime cinctam geſtans tiaram. Sacrificanti autem, non licet pro ſe ſolo privatim vota nuncupare; immo ille communiter univerſis Perſis bene precatur & regi: quippe inter Perſas omnes & ipſe comprehenditur. Ubi vero jam in minutas portiones hoſtiam concidit, carnibus elixis herbam ſubſternit quammolliſſimam, maxime trifolium. In hac igitur diſpoſitis omnibus carnibus, magus vir aſtans, theogoniam accinit. ſiquidem hanc illi dicunt eſſe incantationem. Citraque magum illis nullum fit legitimum ſacrificium. Brevi ſpatio interpoſito ille, qui mactavit, ſublatis carnibus utitur in quem-

133 cunque uſum illi fert animus. Ex omnibus diebus præcipue colendum cenſent ſuum quique natalem: unde hoc die plus aliis æquum cenſent ciborum proponere. Et beatiores, integrum bovem, equum, camelum, aſinum, in fornacibus toſtos, iſto die proponunt; pauperes vero eorum ex ovibus tenuiores proponunt. Cibis autem utuntur paucis, bellariis multis, neque iis admodum bonis. Hinc eſt quòd Per-

ἑωϋτῷ, ἐς ὃ ἐτελεύτησε. ἔστω δὴ Κῦρος γενόμενός τε καὶ τραφεὶς, καὶ ἐβασίλευσε, καὶ Κροῖσον ὕστερον τῶν ἄρξαντα ἀδικίης κατεστρέψατο, ὡς εἴρηταί μοι πρόσθεν. τῶν δὲ καταστρεψάμενος, ἔστω πάσης τῆς Ἀσίης ἦρξε. Πέρσας δὲ οἶδα νόμοισι τοιοῖσι χρεωμένους. ἀγάλματα μὲν καὶ νηοὺς καὶ βωμοὺς οὐκ ἐν νόμῳ ποιεύμενος ἱδρύεσθαι, ἀλλὰ καὶ τοῖσι ποιεῦσι μωρίην ὀνειδίζουσι· ὡς μὲν ἐμοὶ δοκέειν, ὅτι οὐκ ἀνθρωποφυέας ἐνόμισαν τοὺς θεοὺς, καθάπερ οἱ Ἕλληνες, εἶναι. οἱ δὲ νομίζουσι Διὶ μὲν, ὅκου τὰ ὑψηλότατα τῶν ὀρέων [a] ἀναβαίνοντες, θυσίας ἔρδειν, τὸν κύκλον πάντα τοῦτον οὐρανὸν Δία καλέοντες· θύουσι δὲ ἡλίῳ τε καὶ σελήνῃ καὶ γῇ καὶ πυρὶ καὶ ὕδατι καὶ ἀνέμοισι. τούτοισι μὲν δὴ μούνοισι θύουσι ἀρχῆθεν. ὑπομεμαθήκασι δὲ καὶ τῇ Οὐρανίῃ θύειν, παρὰ τε Ἀσσυρίων μαθόντες καὶ Ἀραβίων. καλέουσι δὲ Ἀσσυρίοι τὴν Ἀφροδίτην, Μύλιττα· Ἀράβιοι δὲ, Ἀλίττα· Πέρσαι δὲ, Μίτραν. Θυσίη δὲ τοῖσι Πέρσῃσι τοιήδε τοὺς εἰρημένους θεοὺς ἅπαντας καλεσήκεε. ἔστε βωμὸν ποιεῦνται, ἔστε πῦρ ἀνακαίουσι, μέλλοντες θύειν· ἀστοῦσι χρέωνται, οὐκὶ αὐλῷ, οὐ στέμμασι, οὐκὶ οὐλῇσι. τῶνδε ὡς ἕκαστος θύειν θέλῃ, ἐς χῶρον καθαρὸν ἀγαγὼν τὸ κτῆνος, καλέει τὸν θεὸν, ἐστεφανωμένος τὸν πάσσην ὑ μυρσίνῃ μάλιστα. ἑωϋτῷ μὲν δὴ τῷ θύοντι ἰδίῃ μοῦνῳ οὐ ἐγγένεται ἀρᾶσθαι ἀγαθά· ὁ γὰρ πᾶσι τοῖσι Πέρσῃσι κατάρχεται εὖ γίνεσθαι, καὶ τῷ βασιλεῖ. ἐν γὰρ δὴ τοῖσι ἄπασι Πέρσῃσι καὶ αὐτὸς γίνεται. ἐπεὰν δὲ διαμυσάμενος κατὰ μέρεα τὸ ἱρήιον, ἑψήσῃ τὰ κρέα, ὑποπάσας [c] πίλῳ ὡς ἁπαλωτάτῳ, μάλιστα δὴ τὸ τριφύλλον, ὅκου τοῦτο ἔσηται ὧν πάντα κρέα. διαθέντος δὲ αὐτοῦ, μάγος ἀνὴρ παρεστεὼς ἐπαείδει θεογονίην, οἴην δὴ σκεῖνοι λέγουσι εἶναι τὴν ἐπῳδήν· ἄνευ γὰρ δὴ μάγου οὔ σφι νόμος ἐστὶ θυσίας ποιέεσθαι. ὑπισχνέεται δὲ ὀλίγον χρόνον, διαφέρεται ὁ θύσας τὰ κρέα, καὶ χρᾶται ᾧ, τι μιν ὁ λόγος αἱρέει. Ἡμέρῃσι δὲ ἀπασέων μάλιστα σκείνῃ τιμᾶν νομίζουσι τῇ ἕκαστος ἐγένετο. ἐν τούτῃ δὲ πλέω δαῖτα τῶν ἄλλων διακοσμέουσι παρατίθεσθαι· ἐν τῇ οἱ δυνατοὶ αὐτῶν, βοῦν καὶ ἵππον καὶ κάμηλον καὶ ὄνον παρατιθέασι ὀπτοὺς ἐν καμίνοισι· οἱ δὲ πένητες αὐτίων τὰ λεπτὰ τῶν προβάτων παρατιθέασι. σίτοισι δὲ ὀλίγοισι χρέωνται, ὀψοφορήμασι δὲ πολλοῖσι, καὶ ἀ καλέει [d]. καὶ διὰ τοῦτο

a ὑψίστους. b τὴν ἡμέρην. c ὑποστάσας. d καλοῦσι.

Alii eorum mores, in potu, ſalutando, vicinos æſtimando, ſentiendo de ſe, externa accipiendo, populis digerendis, ſubolis numero.

τῦτο φασὶ Πέρσαι τὺς Ἕλλωας σιτιομένυς, πανῶνλας παύεσθαι, ὅτι σφι ἀπὸ δείπνυ ὠφελίμυ ἀπέρεται ὀλίγυ λόγυ ἄξιον· εἰ δέ τι ὠφελίμοιτο, ἐθελοντὰς ἂν ἐπαύεσθαι. οἴνῳ δὲ κάρτα προσκέαται· καὶ σφι οὐκ ἐμέσαι ἔξεστι, ἀλλὰ μὴ ἐνώπιον ἄλλυ. ταῦτα μὲν νῦν ἔτω φυλάσσεται. μεθυσκόμενοι δὲ ἐώθασι βυλεύεσθαι τὰ ἀναγκαιότατα τῶν πρηγμάτων· τὸ δ' ἂν ἄδοξον σφι βυλευομένοισι, τότε τῇ ὑστεραίῃ νήφυσι προτίθησι ὁ τὴν οἰκίην ἔχων, ἐν τῇ ἂν ἐόντες βυλεύωνται. καὶ ἢν μὲν ἄδοξα καὶ νήφυσι, χρέωνται αὐτίκα· ἢν δὲ μὴ ἄδοξα, μετίασι. τὸ δ' ἂν νήφοντες πρότερον βυλεύσωνται, μεθυσκόμενοι ἐπιδιαγινώσκυσι. Οἱ συντυγχάνοντες [b] δ' ἀλλήλοισι ἐν τῇσι ὁδοῖσι, τῶδε ἄν τις γνοίη εἰ ὁμοῖοί εἰσι οἱ ἐντυγχάνοντες. ἀντὶ γὰρ τῦ προσαγορεύειν ἀλλήλυς φιλέυσι τοῖσι στόμασι. ἢν δὲ ἢ ἕτερος ὑποδεέστερος ὀλίγῳ, τὰς παρειὰς φιλέοντες· ἢν δὲ πολλῷ ἢ ἕτερος ἀγχυέστερος, προσπίπτων προσκυνέει τὸν ἕτερον. τιμῶσι δὲ ὀκ πάντων τὺς ἄγχιστα ἑωυτῶν οἰκέοντας, μετὰ γε ἑωυτύς· δευτέρως δὲ, τὺς δευτέρυς· μετὰ δὲ, κατὰ λόγον προβαίνοντες τιμῶσι. ἤκιστα δὲ τὺς ἑωυτῶν ἐκαστότω οἰκημένυς ἐν τιμῇ ἄγοντες, νομίζοντες ἑωυτὺς εἶναι ἀνθρώπων μακρῷ τὰ πάντα ἀρίστυς· τὺς δὲ ἄλλυς, κατὰ λόγον τῷ λεγομένῳ τὴν ἀρετῆς ἀντέχεσθαι. τὺς δὲ ἐκαστότω οἰκέοντας ἀπ' ἑωυτῶν, κακίστυς εἶναι. Ὅτι δὲ Μήδων ἐρχόντων καὶ ἦρχε τὰ ἔθνεα ἀλλήλων, συναπάντων μὲν Μῆδοι, καὶ τὴν ἄγχιστα οἰκεόντων σφίσι· ὕστερι δὲ καὶ τὴν ὁμώρων· οἱ δὲ, μάλα τὴν ἐχομένων. κατὰ τὼυτὸν δὲ λόγον καὶ οἱ Πέρσαι τιμῶσι. προέβαινε γὰρ δὴ τὸ ἔθνος ἀρχόν τε καὶ ἐπιτροπεῦον. Ξεινικὰ δὲ νόμαια Πέρσαι προσίενται ἀνδρῶν μάλιστα. καὶ γὰρ δὴ τῷ Μηδικῷ ἐσθῆτα νομίσαντες τὴν ἑωυτῶν εἶναι καλλίω, φορέυσι, καὶ ἐς τὺς πολέμυς, τὺς Αἰγυπτίυς θώρηκας [c]. καὶ ὑπαφείας τε παντοδαπὰς πωλεύμενοι ἐπιτηδεύυσι, καὶ δὴ καὶ ἀπ' Ἑλλήνων μαθόντες, παισὶ μίσγονται. γαμέυσι δὲ ἕκαστος αὐτῶν [d] πολλὰς μὲν κυρίδιας [e] γυναῖκας, πολλῷ δ' ἔτι πλείυνας παλλακὰς κέκτηται. Ἀνδραγαθίῃ δὲ αὕτη ἀποδέδεκται, μετὰ τὸ μάχεσθαι εἶναι ἄριστον, ὃς ἂν πολλὺς ἀποδέξῃ παῖδας. τῷ δὲ τὺς πλείστυς ἀποδεικνύῃ, δῶρα ἐκπέμπει ὁ βασιλεὺς ἀνὰ πᾶν ἔτος. τὸ πολὺ δὲ ἡγέαται ἰσχυρὸν εἶναι. παιδεύυσι δὲ τὺς παῖδας, ἀπὸ πενταέτεος ἐς ἐξάμενοι,

Perſæ dicunt, Græcos in veſcendo deſinere eſurientes, quoniam ipſis à cœna adfertur nihil pretii ullius, & ſiquid adferatur non deſinere edentes. Vino largius adhærent. Eiſdem nec vomere nec urinam facere coram alio licet: quæ nunc quidem ita obſervantur. Potu impleti de rebus maxime ſeriis conſultare conſueverunt: quod autem placuerit ipſis conſultantibus, id poſtera die ſobriis proponit is qui ædibus illis in quibus forte conſultatur præeſt: &, ſi placuerit etiam ſobriis, utuntur ipſo; ſin minus, deſerunt. etiam de quibus jejuni ante deliberaverunt, de eiſdem poti inſuper cognoſcunt. Quum in via invicem ſibi occurrunt, ex hoc quis cognoſcat an pares ſint: nam ſalutationis loco mutuo ora oſculantur. quod ſi alter fuerit inferior paulo, malas oſculantur: ſin autem alter fuerit multo ignobilior, proſtratus adorat alterum. In primis autem illos obſervant reverenter qui proxime habitant, attamen poſt ſe ipſos: ſecundas tribuunt iis qui à primis proximi: atque ſic deinceps ut ratio dictat, progredientes; minime autem honorant longiſſime ab ſe habitantes. Sic enim exiſtimant, ſe hominum omnia longe optimos eſſe: alios vero, prout ſuadet ratio, hactenus ut dicatur, virtutem uſurpare. Qui autem remotiſſimi ab ipſis vivant, eſſe peſſimos. Sub Medis imperium obtinentibus, nationes quoque ſibi imperitabant: omnibus quidem ſimul præerant Medi & iis, qui proxime ipſos vivebant; iſti autem etiam vicinis; illi maxime affinibus. Ad eandem etiam rationem Perſæ colunt. Quæ gens imperitans & quaſi tutelam gerens, late progreſſa fuit. Externos autem mores Perſæ facillimi hominum admittunt. nam & Medicam veſtem propriâ elegantiorem arbitrantes, geſtant: & in pugnis utuntur thoracibus Ægyptiis. Quin voluptatibus etiam omnis generis quas reſcire potuerunt, frui ſtudent. A Græcis edocti, pueris miſcentur. Unusquiſque eorum virgines multas ducit uxores; ſed multo plures pallacas habent. Virilis præſtantia hæc declaratur poſt bellicam fortitudinem, ſi quis numeroſam ſubolem procreaverit: & illi qui liberos plurimos oſtenderit, rex ſingulis annis munera mittit. Quod multum eſt, credunt robuſtum eſſe. Liberos ſuos, à quinto anno incipientes uſque

134 135 136

a απαδαιότατα. b Ἐντυγχάνοντες. c θώρηκας. d αὐτῶν. e κυρίδιας.

que ad vicesimum, tribus duntaxat institutis, equitare, sagittare & vera loqui. Ante quinquennium filius in conspectum patri non venit, sed apud feminas degit. Quod ea gratia sic fit, ut si inter nutrimenta decedat, nullam patri afferat molestiam. Equidem hunc morem laudo: laudo item illum, ne ob unam tantum culpam liceat vel ipsi regi occidere quempiam, neque cuiquam aliorum Persarum atrocius aliquid in familiam suam consulere ob unum solum delictum: sed expendere jubetur quisque, si plura ac majora comperiat esse delicta quam obsequia, tum demum ira utatur. Suum autem patrem aut matrem ajunt à nemine unquam fuisse occisos: verum quotquot talia forte acciderunt, dicunt omnino necessum esse, ut bene hi excussi tandem deprehensi fuerint aut subditicii, aut spurii. Quippe verisimile nequaquam videri ajunt, ut is qui verus parens sit, à proprio filio in-
138 terimatur. Quæcunque illis facere non licet, ea nec dicere. Turpissimum apud eos ducitur, mentiri: secundo loco, æs alienum debere, cum ob alias multas caussas, tum maxime quod necessum esse tradant eundem qui debet, mendacio quoque obnoxium esse. Siquis è civibus lepra aut vitiligine infectus sit, hic in civitatem non accedit, neque cum aliis Persis consuetudinem habet. Dicunt enim hos morbos illi immissos, quod in solem peccaverit. Externum vero qui iisdem correptus fuerit, è regione sua multi exigunt: prout etiam albas columbas ob eandem caussam. In flumen nec immeiunt, nec inspuunt, nec manus abluunt, nec alium ista facientem negligunt, sed flumina religiosissime colunt.
139 Hoc quoque Persis accidit peculiare, quod quanquam illos lateat, nobis tamen minime est obscurum: nempe quæcunque apud illos nomina vel corporibus vel magnificentiæ sunt similia, ea omnia in eadem terminari littera, quam Dorienses san appellent, Iones sigma. Et, si animadvertas attentius, deprehendes nomina Persarum non quædam, sed omnia
140 similiter claudi. Equidem hæc probe sciens de Persis possum indubitatò affirmare. nihilominus ista tanquam abscondita referuntur, neque perinde certo, nempe de mortuo; cadaver defuncti Persæ non prius humatur quam aut ab alite aut cane tractum sit. Magos enim qui-

μενοι, μέχρι εἰκοσαέτους, τρία μοῦνα, ἱππεύειν, καὶ τοξεύειν, καὶ ἀληθίζεσθαι. πρὶν ἢ πενταέτης γένηται, οὐκ ἀπικνέεται ἐς ὄψιν τοῦ παιδὸς, ἀλλὰ σὺν τῇσι γυναιξὶ διαιτᾶται ἔχων. τοῦτο εἵνεκα τοῦ ἔτεα παιδεύεται [a], ἵνα μὴ ἀποθήνῃ τρεφόμενος, μηδεμίαν ἄσῃ τῷ [b] πατρὶ προσβάλλῃ. Αἰνέω μέν νυν τόνδε τὸν νόμον· αἰνέω δὲ καὶ τόνδε, τὸ μὴ μιῆς αἰτίης εἵνεκα μήτε αὐτὸν τὸν βασιλέα μηδένα φονεύειν, μήτε τῶν ἄλλων Περσέων μηδένα τῶν ἑωυτοῦ οἰκετέων ὅτεο μὴ αἰτίη ἀνήκεστον πάθος ἔρδειν. ἀλλὰ λογισάμενον εἰ σφέων πλέω τε καὶ μέζω τὰ ἀδικήματα ἐόντα τῶν εὐεργεσιάτων, ἔτεα τῷ θυμῷ χρᾶται· ἀποκτεῖναι δὲ ἀδέκα κω λέγεται τῶν ἑωυτοῦ παλλέκας, οὐδὲ μητέρα [c]. ἀλλὰ ὅκόσοι ἤδη τοιαῦτα ἐξήνεγκε, πᾶσαν ἀνάγκην φασὶ ἀναζητεόμενα τοῦτο ἀνευρεθῆναι ὅτι ὑποβολιμαῖα ἐόντα, ἢ μοιχίδια. οὐ γὰρ δή φασι οἰκὸς [d] εἶναι τὸν γε ἀληθέως [e] τοκέα ὑπὸ τοῦ ἑωυτοῦ παιδὸς ἀποθνήσκειν. ὅσα [f] δὲ σφι ποιέειν οὐκ ἔξεστι, ταῦτα δὲ λέγειν οὐκ ἔξεστι. αἴσχιστον δὲ αὐτοῖσι τὸ ψεύδεσθαι νενόμισται· δεύτερα δὲ, τὸ ὀφείλειν χρέος· πολλῶν μὲν καὶ ἄλλων εἵνεκα, μάλιστα δὲ ἀναγκαίην φασὶ εἶναι, τὸν ὀφείλοντα καί τι ψεύδεσθαι λέγειν. ὃς ἂν δὲ τῶν ἀστῶν λέπρην ἢ λεύκην ἔχῃ [g], ἐς πόλιν οὐκ ἔρχεται, οὐδὲ συμμίσγεται τοῖσι ἄλλοισι Πέρσῃσι. φασὶ δέ μιν ἐς τὸν ἥλιον ἁμαρτόντα τι, ταῦτ' ἔχειν· ξεῖνον δὲ πάντα, τὸν λαμβανόμενον ἐκτὸς τυγχάνων, πολλοὶ ἐξελαύνουσι ἐκ τῆς χώρης· καὶ τὰς λευκὰς περιστερὰς, τὸν αὐτὸν αἴτιον ἀποφέροντες. ἐς ποταμὸν δὲ οὔτε ἐνουρέουσι, οὔτε ἐμπτύουσι, οὐ χεῖρας ἐκπονίζοντες, οὐδὲ ἄλλον οὐδένα περιορῶσι [h], ἀλλὰ σέβονται ποταμοὺς μάλιστα [i]. Καὶ τόδε ἄλλο σφι ὧδε συμπέπτωκε γίνεσθαι, τὸ Πέρσας μὲν αὐτὸς λέληθε, ἡμέας μέν τοι οὔ [k]. τὰ ὀνόματα σφι ἐόντα ὅμοια τοῖσι σώμασι καὶ τῇ μεγαλοπρεπείῃ, πᾶσι τοῖσι πάντα ἐς τὠυτὸ γράμμα, τὸ Σιγμέες μὲν σὺν καλέουσι, Ἴωνες δὲ σίγμα. ἐς τοῦτο διζήμενος εὑρήσεις πολυτῶνυμα τὰ Περσέων τὰ ὀνόματα, ὁ τὸ μὲν, τὰ δὲ ὁ, ἀλλὰ πάντα ὁμοίως. Ταῦτα μὲν ἀτρεκέως ἔχω περὶ αὐτῶν εἰδὼς εἰπεῖν. τόδε μέντοι ὡς κρυπτόμενα λέγεται, καὶ ὁ σαφηνέως περὶ τοῦ ἀποθανόντος· ὡς ὁ πρότερον θάπτεται ἀνδρὸς Πέρσεω ὁ νέκυς, πρὶν ἂν ὑπὸ ὄρνιθος ἢ κυνὸς ἑλκυσθῇ [l]. μάγους μὲν γὰρ

H ἀτρε-

a τοῦτο ποιέει. b μηδεμίην ἄσῃ τῷ. c παλλέκας ἢ μητέρα. d εἰκὸς. e ἀληθῶς. f ὁκόσα. g ἔχοι. h ὁμοίως τι ὧδε ποιεῦσι. i ποταμοὺς τε πάντων μάλιστα. k ἡμέας γε. l ἑλκυσθῇ.

Magorum differentia ab ſacerdotibus Ægyptiis. Metus Ionum ab Cyro, quos humiles repellit lepida fabula; unde decurrunt ad Lacedæmonios.

ἀτρεκέως οἶδα ταῦτα ποιεύντας· ἐμφανέως γὰρ δὴ ποιεῦσι. καταχηρώσαντες δὴ ὦν τὸν νέκυν Πέρσαι, γῇ κρύπτουσι. μάγοι δὲ κεχωρίδηται πολλὸν τὸ πρὸς ἄλλων ἀνθρώπων, καὶ τὸ ἐν Αἰγύπτῳ ἱρέων. οἱ μὲν γὰρ ἁγνεύουσι ἔμψυχον μηδὲν κτείνειν, εἰ μὴ ὅσα θύουσι· οἱ δὲ δὴ μάγοι αὐτοχειρίῃ πάντα, πλὴν κυνὸς καὶ ἀνθρώπου, κτείνουσι. καὶ ἀγῶνισμα τοῦτο μέγα ποιεῦνται, κτείνοντες ὁμοίως μύρμηκάς τε καὶ ὄφις, καὶ τἆλλα ἑρπετὰ καὶ πετεινά. καὶ ἀμφὶ μὲν τῷ νόμῳ τούτῳ ἐχέτω ὡς καὶ ἐξ ἀρχῆς ἐνομίσθη. ἄνειμι δὲ ὀπίσω τὸν πρότερον λόγον. Ἴωνες δὲ καὶ Αἰολέες, ὡς οἱ Λυδοὶ τάχιστα κατεστρέφατο ὑπὸ Περσέων, ἔπεμπον ἀγγέλους ἐς Σάρδις πρὸς Κῦρον, ἐθέλοντες ἐπὶ τοῖσι αὐτοῖσι εἶναι τοῖσι καὶ Κροίσῳ ἦσαν κατήκοοι. ὁ δὲ, ἀκούσας αὐτέων τὰ πρέσχοντο, ἔλεξέ σφι λόγον, ἄνδρα φὰς αὐλητὴν ἰδόντα ἰχθῦς ἐν τῇ θαλάσσῃ, αὐλέειν, δοκέοντά σφεας ἐξελεύσεσθαι ἐς γῆν· ὡς δὲ ψευσθῆναι τὴν ἐλπίδα, λαβεῖν ἀμφίβληστρον, καὶ περιβαλεῖν τε πλῆθος πολλὸν τῶν ἰχθύων καὶ ἑλκυσαι. ἰδόντα δὲ πάλλομένους, εἰπεῖν πρὸς τοὺς ἰχθῦς, „Παύεσθέ μοι ὀρχεόμενοι, ἐπεὶ οὐκ ἐμέο αὐ„λέοντος ἠθέλετε σκαίνειν ὀρχεόμενοι. Κῦρος μὲν τοῦτον τὸν λόγον τοῖσι Ἴωσι καὶ τοῖσι Αἰολεῦσι τῶνδε εἵνεκα ἔλεξε, ὅτι δὴ οἱ Ἴωνες πρότερον αὐτὸς Κύρου δεηθέντος δι' ἀγγέλων [a] ἀπίστεσαν σφέας ἀπὸ Κροίσου, οὐκ ἐπειθοντο· τότε δὲ κατεργασμένων τῶν πρηγμάτων, ἦσαν ἑτοῖμοι πείθεσθαι Κύρῳ. ὁ μὲν δὴ, ὀργῇ ἐχόμενος, ἔλεγέ σφι ταῦτα. Ἴωνες δὲ ὡς ἤκουσαν τούτων ἀνενειχθέντων ἐς τὰς πόλιας, τείχεά τε περιεβάλλοντο ἕκαστοι, καὶ συνελέγοντο ἐς Πανιώνιον οἱ ἄλλοι πλὴν Μιλησίων· πρὸς μούνους γὰρ τούτους ὅρκιον Κῦρος ἐποιήσατο, ἐπ' οἷσπερ ὁ Λυδός. τοῖσι δὲ λοιποῖσι Ἴωσι ἔδοξε κοινῷ λόγῳ πέμπειν ἀγγέλους ἐς Σπάρτην, δεησομένους Ἴωσι τιμωρέειν. Οἱ δὲ Ἴωνες εἰσὶ, τῶν καὶ τὸ Πανιώνιόν ἐστι, ἔσχατοι μὲν ἀνθρώπων, καὶ τῶν ὡρέων [b] ἐν τῷ καλλίστῳ ἐτύγχανον ἱδρυσάμενοι πολιας πάντων ἀνθρώπων τῶν ἡμεῖς ἴδμεν. οὔτε γὰρ τὰ ἄνω αὐτῆς χωρία τοιοῦτόν ποιέει τῇ Ἰωνίῃ [c], οὔτε τὰ κάτω, οὔτε τὰ πρὸς τὸν ἠῶ, οὔτε τὰ πρὸς τὸν ἑσπέρην· τὰ μὲν, ὑπὸ ψύχεός τε καὶ ὑγροῦ πιεζόμενα,

quidem certe ſcio hæc factitare: quippe in aperto faciunt. Perſæ igitur cadaver poſtquam cera obleverunt terra condunt. Magi vero multum cum ab aliis hominibus, tum à ſacerdotibus Ægyptiis differunt. Siquidem hi puros ſe & caſtos ſtatuunt, ſi nullum animal occiderint præter ea duntaxat quæ immolant: Magi ſuis ipſorum manibus, excepto cane atque homine, quidvis occidunt; immo hoc palmarii loco ducunt, ſi pari modo formicas ſerpenteſque, & alia reptilia atque volatilia necaverint. Atque de hoc quidem ritu hunc in modum dictum ſit, prout omnino conſtitutus eſt: nos ad priorem narrationem recurrimus. PORRO Iones atque Æolenſes, ubi au- 141
dierunt Lydos celerrime à Perſis ſubverſos, legatos Sardes miſerunt ad Cyrum, volentes iiſdem conditionibus parere Cyro, quibus etiam paruerant Crœſo. Verum Cyrus auditis quæ proferebant, tali narratione eis reſpondit; Tibicinem inquiens quendam ubi piſces in mari conſpexiſſet, canere tibia, exiſtimantem eos in terram egreſſuros: at ſpe ſua fruſtratum, ſumpto verriculo, & ingentem piſcium vim complexum eſſe, & extraxiſſe; & quum palpitantes cerneret, utique dixiſſe ipſum piſcibus, Temperate mihi à ſaltando, quando non libuit vobis me canente egredi ſaltando. Hanc narrationem Cyrus Ionibus Æolenſibuſque ideo dixit, quod Iones prius ipſo Cyro per legatos petente ut à Crœſo deficerent, recuſaverant: ac tum demum, rebus perfectis, parati eſſent Cyro imperata facere. Sic quidem ille ira commotus, hoc reſponſum eis dedit. Iones his auditis, quum ad ſuas civitates ea relata eſſent, tum mœnia communiunt ſinguli, tum congregabantur in Panionium alii omnes, præter Mileſios. quippe cum his ſolis fœdus inierat Cyrus, iiſdem conditionibus quibus & Lydus. Porro reliqui Iones communi nomine decreverunt legatos Spartam mittere, qui rogarent Ionibus auxilio venire. Iones vero 142
illi ad quos Panionium quoque pertinet, urbes habent cum cœli bonitate, tum montium commoditate pulcherrime ſitas præ omnibus gentibus quas nos novimus, adeo ut neque ſuperior regio, neque inferior, neque ea quæ in orientem nec quæ in occidentem vergit plaga, Ioniam hac in parte æmulari poſſit. Siquidem hæc vel frigore vel aquis premitur:

a ἀγγέλων. b ὡρέων. c τοιοῦτο ἐπὶ τῆς Ἰωνίης.

mitur: illa rurſus calore ac ſitu ſqualet. Lingua utuntur non eadem, ſed quatuor derivationum modis. Miletus, prima earum urbs ad meridiem jacet. Poſt hanc Myus & Priene: hæ in Caria ſitæ ſunt, eadem inter ſe lingua utentes. Illæ vero in Lydia, Epheſus, Colophon, Lebedus, Teos, Clazomenæ, Phocæa, quæ cum jam dictis urbibus, quantum ad linguam attinet, nullo genere conveniunt, inter ſe tamen eadem ſonant lingua. Reliquæ ſunt tres urbes Ionicæ, quarum duæ inſulas habitant, Samum & Chium; una in continenti ſita, Erythræ. Ex his Chii & Erythræi eandem ſermonis proprietatem exercent: Samii vero ab his diſcrepantes, propriam quandam receperunt loquendi formam. Atque hunc in modum quatuor omnino linguarum
143 ſiunt proprietates. Ac horum Ionum Mileſii erant qui in obtegendo metu fœdus pepigerant. Inſularibus autem horum nihildum gravius fuit metuendum, quod Perſis Phœnices nondum eſſent ſubjecti, & ipſi Perſæ navalem uſum non haberent. Porro hi non aliam ob cauſſam ab Ionibus erant reſecti, quam quod cum imbecilles eſſent omnes alii Græci, tum Iones oppido quam infirmiſſimi, & minimi momenti. Siquidem præter unas Athenas, nulla urbs alia inſignis erat. unde alii Iones & Athenienſes, Ionum nomen refugerant, nolentes appellari Iones. Quinetiam nunc pleroſque ex illis apparet nominis iſtius pudere. Ceterum duodecim iſtæ civitates nomine ipſo gloriabantur, & fanum conſtruxerunt, cui ſuum ipſorum nomen poſuerunt Panionium; cujus nullos alios Ionas participes facere decreverant: nec erant qui poſtularent participes fieri, niſi Smyr-
144 næi. Tale quippiam Dorienſibus accidit qui Pentapolin nunc regionem incolunt, quæ eadem ante Hexapolis vocabatur. nam & hi cavent ne quem è finitimis Dorienſibus ad Triopicum ſacrum admittant: adeo ut etiam ex popularibus ſuis, qui ſacri legem tranſgreſſi eſſent, à communicatione excluſerint. Nam in certamine Apollinis Triopii tripodes victoribus conſtituebantur olim ærei: quos acceptos non è ſacro efferre, ſed deo dicare ibidem oportebat. At vir quidam Halicarnaſſenſis, nomine Agaſicles, victoria

να, τὰ δ', ὑπὸ δ' θερμῷ τε καὶ [a] αὐχμώδεϊ. γλῶσαν δὲ ἁ τὶω αὐτὴν ἔτοι νενομίκασι, ἀλλὰ τρόπας τέσσερας [b] ἀπεγγωγέων. Μίλητ- μὲν αὐτέων [c] πρώτη κεῖται πόλις πρὸς μεσαμβρίην· μετὰ δὲ, Μυοῦς τε καὶ Πριήνη· αὗται μὲν ἐν τῇ Καρίῃ κατοίκηνται, καθὰ ταὐτὰ διαλεγόμεναι σφι. αἵδε δὲ ἐν τῇ Λυδίῃ· Ἔφεσ-, Κολοφὼν, Λέβεδ-, Τέως, Κλαζομεναὶ, Φώκαια. αὗται δὲ αἱ πόλιες τῇσι πρότερον λεχθείσῃζι ὁμολογέουσι καθὰ γλῶσαν οὐδέν, σφίζι δὲ [d] ὁμοφωνέουζι. ἔτι δὲ τρεῖς ὑπόλοιποι Ἰάδες πόλιες, τῶν αἱ δύο μὲν νήσους οἰκέουσι, Σάμον τε καὶ Χῖον· ἡ δὲ μία ἐν τῇ ἠπείρῳ ἵδρυται, Ἐρυθραῖ. Χῖοι μέν νυν καὶ Ἐρυθραῖοι καθὰ τὠὐτὸ διαλέγονται, Σάμιοι δὲ ἐπ' ἑωυτῶν μούνοι. ἔτοι χαρακτῆρες γλώσσης τέσσερες [e] γίνονται. Τέτων δὴ ὧν τ Ἰώνων οἱ Μιλήσιοι μὲν ἦσαν ἐν σκέπῃ γε φόβου ὅρκιον [f] ποιεύμενοι· τοῖσι δὲ αὐτῶν [g] νησιώτῃζι ἦν δεινὸν ὀδέν. ἔτε γὰρ Φοίνικες ἦσάν κω Περσέων κατήκοοι, οὔτε αὐτοὶ οἱ Πέρσαι ναυβάται. ἀπεῤῥώθησαν δὲ ἀπὸ τῶν ἄλλων Ἰώνων οὗτοι κατ' ἄλλο μὲν οὐδέν, ἀσθενέϊ- δὲ ἐόντ- γε παντὸς τότε Ἑλληνικοῦ γένε-, πολλῷ δὲ μάλιστα ἀσθενέσταον τῶν ἐθνέων τὸ Ἰωνικὸν, καὶ λόγου ἐλαχίστου. ὅτι γὰρ μὴ Ἀθηναι, μάλιστα οὐδὲν ἄλλο πόλισμα λόγιμον. οἱ μέν νυν ἄλλοι Ἴωνες καὶ Ἀθηναῖοι ἔφυγον τοὔνομα, οὐ βουλόμενοι Ἴωνες κεκλῆσθαι. ἀλλὰ καὶ νῦν φαίνονταί μοι οἱ πολλοὶ αὐτῶν [h] ἐπαισχύνεσθαι τῷ ὀνόματι· αἱ δὲ δυώδεκα πόλιες αὗται τῷ πανομάτι ἠγάλλοντο καὶ ἱρὸν ἱδρύσαντο, ὅπῃ τῷ σφέων αὐτέων [i] ἔθεντο Πανιώνιον· ἐβουλεύσαντο δὲ αὐτῷ μεταδοῦναι μηδαμοῖσι ἄλλοισι Ἰώνων. ὡσὶ δὲ ἐδεήθησαν δὲ ἐθάμοι μετασχεῖν, ὅτι μὴ Σμυρναῖοι. Καταπερ οἱ ἐκ τ Πενταπόλι- νῦν χώρης Δωριέες, πρότερον δὲ Ἑξαπόλι- τ αὐτῆς ταύτης καλεομένης, φυλάσσονται ὧν μηδαμοὺς ἐσδέξασθαι τ τριποδίκων Δωριέων ἐς τὸ Τριοπικὸν ἱρόν· ἀλλὰ καὶ σφέων αὐτέων [k] τοὺς πρὶ τὸ ἱρὸν ἀνομήσαντας ἐξεκλήισαν τ μετοχῆς. ἐν γὰρ τῷ ἀγῶνι τ Τριοπίῳ Ἀπόλλων- ἐτίθεσαν τρίπαλαι τρίποδας χαλκέους τοῖσι νικῶσι· καὶ τούτους χρεὼν τοὺς λαμβάνοντας ἐκ τ ἱροῦ μὴ ἐκφέρειν, ἀλλ' αὐτόθι ἀναθεῖναι τῷ θεῷ. ἀνὴρ ὧν Ἁλικαρνησεὺς, τῷ οὐνόματι Ἀγασικλέης, νικήσας, τὸν νό-

a θερμῇ γ. b τέσσαρας. c αὐτῶν. d σφὶ γ. e τέσσαρες. f ὅρκια. g αὐτίων. h αὐτέων. i ἐπὶτι σφέων αὐτέων τοὔνομα. k αὐτῶν.

Halicarnaſſus ex corpore Dorico pulſa. Cur Ioniæ fuerint duodecim urbes, falſa opinione repulſa. Nuptarum ira in maritos Dorienſes.

μον κατηλόγησε· φέρων ἦ πρὸς τὸ ἑωϋτοῦ οἰκία προσεπασάλδυσε τὸ τρίπoδα. Ἀφ' ταύτῃ τῇ αἰτίῃ αἱ πέντε πόλιες, Λίνδος, καὶ Ἰήλυσός τε καὶ Κάμειρος, καὶ Κῶς τε καὶ Κνίδος, ἐξεκλήισαν τὸ μετοχῆς τὴν ἕκτην πόλιν Ἁλικαρνησόν. τούτοισι μέν νυν ταύτῃ τὴν ζημίην οὗτοι ἐπέθηκαν. Δοκέουσι δέ μοι δυώδεκα πόλιας ποιήσασθαι οἱ Ἴωνες, καὶ οὐκ ἐθελῆσαι πλεόνας ἐσδέξασθαι, τοῦδε εἵνεκα. ὅτι καὶ ὅτε ἐν Πελοποννήσῳ οἴκεον, δυώδεκα καὶ αὐτῶν μέρεα, καθάπερ νῦν Ἀχαιῶν, τὸ ἐξελασσάντων Ἴωνας, δυώδεκα ἐστὶ μέρεα. Πελλήνη μέν τε πρώτη πρὸς Σικυῶνος[a]· μετὰ δὲ, Αἴγειρα, καὶ Αἰγαί· ἐν τῇ Κρᾶθις ποταμὸς ἀέννaός ἐστι, ἀπὸ τοῦ ὁ ἐν Ἰταλίῃ ποταμὸς τὸ οὔνομα ἔσχε· καὶ Βοῦρα, καὶ Ἑλίκη, (ἐς τὴν καταφυγὸν Ἴωνες ὑπὸ Ἀχαιῶν μάχῃ ἐσσωθέντες) καὶ Αἴγιον, καὶ Ῥύπες, καὶ Πατρέες, καὶ Φαρέες, καὶ Ὤλενος, ἐν τῷ Πείρος ποταμὸς μέγας ἐστί· καὶ Δύμη, καὶ Τριταιέες, οἱ μοῦνοι τούτων[b] μεσογαῖοι οἰκέουσι. Ταῦτα δυώδεκα μέρεα νῦν Ἀχαιῶν ἐστι, καὶ τότε γε Ἰώνων ἦν. τούτων[c] δὴ εἵνεκα καὶ οἱ Ἴωνες δυώδεκα πόλιας ἐποιήσαντο· ἐπεὶ ὡς γέ τι[d] μᾶλλον οὗτοι Ἴωνές εἰσι τῶν ἄλλων Ἰώνων, ἢ κάλλιόν τι γεγόνασι, πολλὴ λέγω· τῶν Ἀβαντες μὲν ἐξ Εὐβοίης εἰσὶ οὐκ ἐλαχίστη μοῖρα, τοῖσι Ἰωνίης μέτα οὐδὲ τοὔνομα· οὐδέν. Μινύαι τε Ὀρχομενίοισι ἀναμεμίχαται, καὶ Καδμεῖοι, καὶ Δρύοπες, καὶ Φωκέες ἀποδάσμιοι, καὶ Μολοσσοὶ, καὶ Ἀρκάδες Πελασγοὶ, καὶ Δωριέες Ἐπιδαύριοι, ἄλλά τε ἔθνεα πολλὰ ἀναμεμίχαται. οἱ δὲ αὐτέων, ἀπὸ τοῦ πρυτανηίου τοῦ Ἀθηναίων ὁρμηθέντες, καὶ νομίζοντες γνωμοτάτοι εἶναι Ἰώνων· ἄτοι δὲ γυναῖκας ἠγάγοντο ἐς τὴν ἀποικίην, ἀλλὰ Καρίδας ἔσχον, τὰς ἐφόνευσαν τοὺς γονέας. Ἀφ' τούτου δὲ τὸ φόνου αἱ γυναῖκες αὗται, νόμον θέμεναι, σφίσι αὐτῇσι ὅρκους ἐπήλασαν, καὶ παρέδοσαν τῇσι θυγατράσι μή κοτε ὁμοσιτῆσαι τοῖσι ἀνδράσι, μηδὲ ἀνόματι βῶσαι τὸν ἑωυτῆς ἄνδρα, τοῦδε εἵνεκα, ὅτι ἐφόνευσαν σφέων τοὺς πατέρας καὶ ἄνδρας καὶ παῖδας· καὶ ἐπί τε τούτοισι ποιήσασαι, αὐτῇσι[e] συνοίκεον. ταῦτα δὲ ἐν Μιλήτῳ. Βασιλέας δὲ ἐχήσαντο, οἱ μὲν αὐτῶν, Λυκίης, ἀπὸ Γλαύκου τοῦ Ἱππολόχου γεγονότας· οἱ δὲ, Καύκωνας Πυλίους, ἀπὸ Κόδρου τοῦ Μελάνθου. οἱ δὲ, καὶ συναμφοτέρους. ἀλλὰ γὰρ προέχοντας τοὔνομα μᾶλ-

ctoria potitus, ſuſtinuit legem hanc violare, tripodemque domum ſuam ferens clavo affigere. Propter quod commiſſum, quinque hæ civitates, Lindus, Ialyſſus, Camirus, Cos atque Cnidus, ſextam civitatem Halicarnaſſum à ſacrorum participatione removerunt; hac videlicet pœna Halicarnaſſeos caſtigantes. Atqui 145
mihi ſane videntur Iones duodecim feciſſe civitates, nec voluiſſe plures recipere, propterea quod eorundem etiam Peloponneſum habitantium totidem fuerint partes: quemadmodum nunc quoque Achæorum, qui Ionas è ſedibus ſuis exegerunt, duodecim ſunt partes. Nempe prima prope Sicyonem eſt Pellena, deinde Ægira & Ægæ, in qua eſt Crathis fluvius perennis, à quo & Italicus ille vocatus eſt: & Bura & Helice, in quam ab Achæis bello fracti Iones confugerunt; & Ægion, & Rhypes, & Patrenſes, & Pharenſes, atque Olenus, ubi Pirus ingens fluvius eſt. Poſtea Dyma & Tritæenſes, qui ſoli mediterranea colunt. Hæc 146
nunc ſunt duodecim Achæorum portiones quæ tum quoque Ionum erant, & propterea Ionibus duodecim civitates conſtituere placuit. Nam iſtos eſſe aliquid amplius præ aliis Ionibus, aut præſtantius quippiam evaſiſſe magna inſania eſt aſſeverare: quum in his Abantes ſint Euboeæ haud minima portio, qui tamen nec cum Ionia nec cum nomine quicquam habent commune: & Minyæ Orchomeniis ſint admixti, & Cadmei, & Dryopes, & Phocenſes immunes, & Moloſſi, & Arcades Pelaſgi, & Dorienſes Epidaurii, atque aliæ multæ nationes inter ſe commixtæ ſint. Horum illi ex Athenienſium Prytaneo progreſſi & nobiliſſimos ſe Ionum exiſtimantes, hi vero non duxerunt uxores in coloniam, ſed habuerunt Caricas, quarum interemerant parentes. Propter quam cædem mulieres illæ legem tulerant, quam jurejurando inter ſe firmaverant, tradideruntque ſuis deinceps filiabus, cum maritis numquam cibum ſumere, neque nomine compellare ſuum virum; ideo quod earum patres, maritos atque filios trucidaſſent, & quum hæc patraſſent, ſecum matrimonia inirent. Hæc Mileti fiebant. Reges autem cre- 147
averant, partim Lycios, Glauco Hippolochi filio oriundos: partim Cauconas Pylios, Codro Melanthi progenie ortos: partim ex utriſque. Sed nomen tuentur acrius

a τοῦ Σικυῶνος. b τριῶν. c τριῶν. d ὡς γέτοι. e αὐτοῖσι.

acrius aliquanto quam ceteri Iones. Sint vero etiam illi veri atque genuini Iones: omnes tamen Iones sunt, quotquot Athenis oriundi Apaturia festum celebrant. Celebrant autem omnes, præter Ephesios & Colophonios, qui soli ex Ionibus ab Apaturiis arcentur, iique ob cædis pa-
148 tratæ causſam. Porro Panionium locus est Mycales sacer, ad septentrionem vergens, communiter ab universis Ionibus Neptuno Heliconio dicatus. Mycale autem promontorium est continentis zephyro vento expositum, ad Samum pertinens. Ad hunc montem collecti ex urbibus Iones sacrificium celebrabant quod Panionia vocant. Accidit hoc sane non Ionum sacris duntaxat, verum communiter omnia Græcorum omnium festa in eandem literam finiunt, perinde atque Persarum
149 nomina. Et hæ quidem Ionicæ sunt civitates. Æolicæ autem sunt, Cyme, quæ Phriconis vocatur, Larisæ, Novus murus, Tenus, Cilla, Notium, Ægiroessa, Pitana, Ægææ, Myrina, Grynia. Atque hæ XI Æolensium priscæ civitates. Una autem Smyrna hinc ab Ionibus diremta fuit. Alioqui & hæ duodecim erant numero, in continenti sitæ. Isti vero Æolenses regionem coluerunt præstantiorem, quam erat Ionum, ad cœli tamen temperiem ne-
150 quaquam accedebat. Smyrnam vero hac occasione amiserunt Æolenses, quod Colophonios per seditionem inferiores & è patria submotos recepissent: qui postea Smyrnæos observantes, dum extra urbem Bacchi festum celebrarent, occlusis portis urbem occuparunt. Succurrentibus autem Æolensibus universis, sic inter eos transigebatur, ut si Iones supellectilem redderent, Æolenses Smyrna cederent. Hanc conditionem quum Smyrnæi accepissent, illos distribuerunt inter se undecim civitates, suos quæque
151 constituens cives. Hæ itaque continentis sunt Æolicæ civitates, extra illas quæ Idam habitabant: nam illæ ad has non referuntur. Insulares vero quinque civitates Lesbum colunt. sextam enim in Lesbo Arisbam Methymnæi sibi subjecerant, licet consanguineam. In Tenedo autem una habitatur civitas, & altera quædam in Centum appellatis insulis. Jam vero Lesbiis Tenediisque nihil grave, perinde atque Ionibus insulas tenentibus, erat metuendum: at reliquis civitatibus communiter placuit Iones sequi, quocunque illi

μᾶλλόν τι τ̃ ἄλλων Ἰώνων. ἔσωζον δ' ἂν οἱ καθαρῶς γεγονότες Ἴωνες. εἰσὶ δὲ πάντες Ἴωνες, ὅσοι ἀπ' Ἀθηνέων γεγόνασι, καὶ Ἀπατούρια ἄγουσι ὁρτήν. ἄγουσι δὲ πάντες, πλὴν Ἐφεσίων καὶ Κολοφωνίων. οὗτοι γὰρ μούνοι Ἰώνων οὐκ ἄγουσι Ἀπατούρια· καὶ οὗτοι κατά φόνου τινὰ σκῆψιν. Τὸ δὲ Πανιώνιόν ἐστι τ̃ Μυκάλης χώρου ἱρὸς, τρὸς ἄρκτον τετραμμένου, κοινῇ ἐξαιρεθὲν ὑπὸ Ἰώνων Ποσειδέωνι Ἑλικωνίῳ· ἡ δὲ Μυκάλη ἐστὶ τ̃ ἠπείρου ἄκρη, τρὸς ζέφυρον ἄνεμον κατήκουσα Σάμῳ. ἐς τοῦτο συλλεγόμενοι ἀπὸ τῶν πολίων Ἴωνες, ἄγεσκον ὁρτήν, τῇ ἐθνος οὔνομα Πανιώνια. πεποίηνται δὲ οὔτι μοῦναι αἱ Ἰώνων ὁρταὶ τοῦτο, ἀλλὰ καὶ Ἑλλήνων πάντων ὁμοίως πᾶσαι ἐς τὸ αὐτὸ γράμμα τελευτῶσι, καθάπερ τῶν Περσέων τὰ οὐνόματα. αὗται μέν, αἱ Ἰάδες πόλιές εἰσι. Αἵδε δέ, αἱ Αἰολίδες, Κύμη, ἡ Φρικωνὶς καλεομένη, Λάρισαι, Νέον τεῖχος, Τέως, Κίλλα, Νότιον, Αἰγιρόεσσα, Πιτάνη, Αἰγαῖαι, Μύρινα, Γρύνεια· αὗται ἕνδεκα Αἰολέων πόλιες αἱ ἀρχαῖαι. μία γάρ σφεων παρελύθη ὑπὸ Ἰώνων, Σμύρνη. ἦσαν γὰρ καὶ αὗται δυώδεκα αἱ ἐν τ̃ ἠπείρῳ. ὅτε δὲ οἱ Αἰολέες χώρῳ μὲν ἔτυχον κτίσαντες ἀμείνονι Ἰώνων, ὡρέων δὲ ἤκουσαν οὐκ ὁμοίως. Σμύρνῃ δὲ ὧδε ἀπέβαλον Αἰολέες. Κολοφωνίους ἄνδρας στάσι ἐσωθέντας, καὶ ἐκπεσόντας ἐκ τ̃ πατρίδος, ὑπεδέξαντο. μετὰ δέ, οἱ Φυγάδες τῶν Κολοφωνίων φυλάξαντες τὰς Σμυρναίους ὁρτῇ ἔξω τείχεος ποιευμένους Διονύσῳ, τὰς πύλας ἐπικλήισαντες, ἔσχον τὴν πόλιν. βοηθησάντων δὲ πάντων Αἰολέων, ὁμολογίῃ ἐχρήσαντο, τὰ ἐπιτήδεα ἐπιδόντων τ̃ Ἰώνων, ἐκλιπεῖν Σμύρνῃ Αἰολέας. ποιησάντων δὲ ταῦτα Σμυρναίων, ἐπιδιείλοντο σφέας αἱ ἕνδεκα πόλιες, καὶ ἐποιήσαντο σφέων αὐτέων πολίτας. Αὗται μέν νυν αἱ ἠπειρώτιδες Αἰολίδες πόλιες, ἔξω τ̃ ἐν τ̃ Ἴδῃ οἰκημένων. κεχωρίδαται γὰρ αὗται. αἱ δὲ τὰς νήσους ἔσχον, πέντε μὲν πόλιες τοῦ Λέσβου νέμονται. τὴν γὰρ ἕκτην ἐν τ̃ Λέσβῳ οἰκεομένην Ἄρισβαν ὑποδραπέτισαν Μεθυμναῖοι, ἐόντας ὁμαίμους. ἐν Τενέδῳ δὲ μία οἰκέεται πόλις, καὶ ἐν τ̃σι Ἑκατὸν νησοισι καλεομένησι ἄλλη μία. Λεσβίοισι μέν νυν καὶ Τενεδίοισι, καθάπερ Ἰώνων τοῖσι τὰς νήσους ἔχουσι, δεινὸν ἐδόκεε τ̃σι δὲ λοιπ̃σι πόλισι ἔδοξε κοινῇ Ἴωσι ἕπεσθαι, τ̃ ἂν ὅτοι

a μόναι. b Ἑλλήνων ὁμοίως. c εἰς ταὐτό. d τελευτῶσαι. e Λάρισαι. f πόλιες ἀρχαῖαι. g δυώδεκα ἐν τ̃. h ἠπειρώτιδες πόλιες.

Lacedæmonii negato Ionibus auxilio tamen per legatos minantur Cyro eos ſpernenti, ut in regnum regreſſus Sardes & Lydos præfectis committat, quorum Pactyas deſcivit.

ἔτι ἐξηγέωνται. Ὡς ἦ ἀπίκοντο [a] ἐς τὴν Σπάρτην τῶν Ἰώνων καὶ Αἰολέων οἱ ἄγγελοι, (καὶ γὰρ δὴ τάχιστα ἐπυνθάνοντο ταῦτα πρηγματόμενα) εἵλοντο πρὸ πάντων λέγειν τὸν Φωκαέα, τῷ οὔνομα ἦν Πύθερμος. ὁ δὲ, πορφύρεόν τε εἵμα περιβαλλόμενος, ὡς ἂν πυθησόμενοι πολλοὶ συνέλθοιεν Σπαρτιητέων, καὶ κατασκὰς, ἔλεγε πολλὰ, παραινέων ἑωυτοῖσι χρήζων· Λακεδαιμόνιοι δὲ ἔκπαγλα ἤχθοντο, ἀλλ' ἀπεδόξεέ σφι μὴ παραινέειν Ἴωσι. οἱ μὲν δὴ ἀπαλλάσσοντο. Λακεδαιμόνιοι δὲ ἀπωσάμενοι τοὺς Ἰώνων τοὺς ἀγγέλους, ὅμως ἀπέστειλαν πεντηκοντέρῳ ἄνδρας, ὡς μὲν ἐμοὶ [b] δοκέειν, κατασκόπους τοῦ τε Κύρου πρηγμάτων, καὶ Ἰωνίης. ἀπικόμενοι δὲ ἔνθα ἐς Φώκαιαν, ἔπεμπον ἐς Σάρδις σφέων αὐτῶν [c] τὸν δοκιμώτατον, τῷ ὄνομα ἦν Λακρίνης, ἀπερέοντα Κύρῳ Λακεδαιμονίων ῥῆσιν, γῆς τε Ἑλλάδος μηδεμίαν [d] πόλιν σιναμορέειν [e], ὡς αὐτῶν ἀδικεομένων. Ταῦτα εἰπόντος τοῦ κήρυκος, λέγεται Κῦρον ἐπείρεσθαι τοὺς παρεόντας οἵ Ἑλλήνων, τίνες ἐόντες ἄνθρωποι Λακεδαιμόνιοι, καὶ κόσοι πληθος, ταῦτα ἑωυτῷ προαγορεύσαντα. πυθομένου δέ μιν εἰπεῖν τάδε τὸν κήρυκα τὸν Σπαρτιήτην, Οὐκ ἔδεισά κω ἄνδρας τοιούτους, τοῖσι ἔστι χῶρος ἐν μέσῃ τῇ πόλει καθεδεύδεμένος, ἐς τὸν συλλεγόμενοι, ἀλλήλους ὀμνύντες ἐξαπατῶσι. τοῖσι, λέγω ἐγὼ ὑγιαίνω, ὁ τὰ Ἰώνων πάθεα ἔρχεται ἑλέσθαι [f], ἀλλὰ τὰ οἰκήια. ταῦτα ἐς τοὺς πάντας Ἕλληνας ἀπέρριψε ὁ Κῦρος τὰ ἔπεα, ὅτι ἀγορὰς κτησάμενοι, ὠνῆτε καὶ πρήσεων [g]. αὐτοὶ γὰρ οἱ Πέρσαι ἀγορῇσι οὐδὲν ἐώθασι χρῆσθαι, οὐδέ σφι ἔστι τοιαύτη ἀγορή. μετὰ ταῦτα ἐπιτρέψας τὰς μὲν Σάρδις Ταβάλῳ ἀνδρὶ Πέρσῃ, τὸν δὲ χρυσὸν τόν τε Κροίσου καὶ τὸν τῶν ἄλλων Λυδῶν Πακτύῃ ἀνδρὶ Λυδῷ κομίζειν, ἀπήλαυνε αὐτὸς ἐς Ἀγβάτανα [g], Κροῖσόν τε ἅμα ἀγόμενος, καὶ τοὺς Ἴωνας ἐν οὐδενὶ λόγῳ ποιησάμενος τὴν πρώτιν εἶναι. ἤ τε γὰρ Βαβυλὼν οἱ ἦν ἐμπόδιος, καὶ τὸ Βάκτριον ἔθνος, καὶ Σάκαι τε καὶ Αἰγύπτιοι, ἐπ' οὓς ἐπεῖχέ τε στρατηλατέειν αὐτὸς, ὅπα δὲ Ἴωνας ἄλλον πέμψειν στρατηγόν. Ὡς δὲ ἀπήλασε ὁ Κῦρος ἐκ τῶν Σαρδίων, τοὺς Λυδοὺς ἀπέστησε ὁ Πακτύης ἀπό τε Ταβάλου καὶ Κύρου· καταβὰς δὲ ὅπα θάλασσαν, ἅτε τὸν χρυσὸν ἔχων πάντα τὸν ἐκ τῶν Σαρδίων, ὅπλισέ τε ἐμισθοῦτο, καὶ τοὺς ὑπερθαλασσίους ἀνθρώπους ἔπεισε σφὶ ἑωυτῷ στρατεύεσθαι. ἐλάσας δὲ ὅπα τὰς Σάρδις, ἐπο-

illi duxiſſent. Porro ubi Ionum Æolenſiumque legati Spartam appuliſſent (id quod fiebat properanter) pro omnibus delegarunt verba facere Phocæenſem quendam, cui nomen Pythermo. Hic purpurea veſte amictus, ut hoc reſciſcentes plurimi convenirent Spartiatæ, proceſſit: hortatuſque eſt Lacedæmonios multis verbis ad ſuam defenſionem. Sed Lacedæmonii nequaquam audiverunt, decretumque illis eſt auxilium Ionibus non ferre. Et hi quidem abierunt. Lacedæmonii, quamvis Ionum legatos repuliſſent, tamen pentecontoro emiſerunt viros, quantum ego conjicio, qui res Cyri Ioniæque explorarent. Hi Phocæam appulſi, Sardes mittunt ſpectatiſſimum ipſorum, nomine Lacrinem, qui Cyro Lacedæmoniorum mandata perferret: nimirum ne ulli terræ Græciæ civitati damnum inferret; utpote ſe id minime neglecturis. Cyrus audiens quæ Lacri- 153
nes proferret, rogaſſe fertur circumſtantes Græcos, quinam homines eſſent Lacedæmonii, & quam multi numero, talia ſibi præſcribentes: mox ubi hæc cognoviſſet, ad Spartiatam præconem dixiſſe, Equidem non extimui unquam homines illos quibus locus eſt in media urbe vacuus, in quem collecti mutuo ipſi ſibi jurando imponunt. Atque his, (ſi modo ſim incolumis) non Ionum, ſed propria ſua incommoda erunt in circulis deploranda. Hæc in univerſos Græcos verba detorſit Cyrus; quod fora ampla haberent emtioni & venditioni ſervientia. nam Perſis fora non ſunt in uſu, neque illis ullum eſt forum. Poſt hæc Sardes Tabalo homini Perſæ commiſit: Crœſi autem ceterorumque Lydorum aurum Pactyæ viro Lydo tradidit curandum, ipſe verſus Agbatana contendit, Crœſum una ducens: Ionum interim non magnam habendam rationem eſſe ex primo uſu ſtatuens. quandoquidem Babylon ei obſtaculo erat, & Bactriana natio, item Sacæ atque Ægyptii, in quos ipſe expeditionem facere in animo habebat, contra Ionas autem alium ducem mittere. Ubi 154
vero Cyrus è Sardibus diſceſſit, Lydos Pactyas à Tabalo atque Cyro deſciſcere impulit; & degreſſus ad mare, quippe Sardianum aurum omne in ſua poteſtate habens auxilia mercede conduxit, maritimiſque hominibus perſuaſit ut ſecum militarent. Et apud Sardes caſtra metatus,

a ἀπικέαται. b ὡς ἐμοὶ. c αὐτέων. d μηδεμίαν. e συναμορέειν. f ἕλεσθαι. g Ἐπικαίτα.

Cræsi prudentia in Lydis servandis ab excidio, quod minabatur Cyrus. Mazares præfectus Lydiæ, quem effugit Pactyas.

tus, Tabalum in arce concluſum obſedit. Cyrus hæc in itinere intelligens, Cræſum ita alloquutus eſt, Quiſnam, inquit, Cræſe, finis erit eorum quæ mihi accidunt? non ceſſabunt Lydi (ut videntur) & ſibi & mihi negotium faceſſere. Delibero an non optimum ſit eos in ſervitutem redigere. Videor equidem nunc mihi perinde feciſſe, atque is, qui occiſo patre filiis pepercerit: ſicut quidem ego te, qui plus aliquid quam Lydorum pater eras, captum duco; ipſis autem Lydis urbem tradidi. Et deinde miror eos à me deficere? Quum hanc ſuam ſententiam Cyrus expoſuiſſet, Cræſus excepit, veritus ne Sardes funditus everteret, ô Rex, inquit, probabilia dixiſti. tu tamen ne per omnia indulgeas iræ, neque antiquam civitatem excideris, quæ cum ſuperiorum, tum eorum quæ nunc acciderunt, rea non eſt. nam priorum ego autor fui, id quod meopte hoc capite pendo: præſens factum Pactyas admiſit, cui tu Sardes commiſiſti: hic tibi pœnas det. Lydis autem veniam dans, hæc illis impera, ne vel defectionem meditari auſint, vel timendi eſſe poſſint. Interdicito illis per legatum, ne arma bellica poſſideant, jubetoque tunicas ſub palliis geſtare, ſubligare item cothurnos. Adhæc impera ut liberos citharam pulſare, & pſallere, & cauponari doceant. & celeriter, ô Rex, viros in mulieres videbis degeneraſſe, nihilque erit metuendum, ne
156 rebelles unquam à te deſciſcant. Hæc ideo Cræſus ſuggeſſit, quod optabiliora hæc Lydis eſſe exiſtimaret, quam ſubactos eos venundari: ſat ſciens ſe, niſi prætextum idoneum comminiſceretur, non perſuaſurum illi ut inſtitutum deſereret. Adde etiam quod formidabat ne in poſterum aliquando Lydi, ſi imminentem calamitatem effugiſſent, rebellantes à Perſis funditus extinguerentur. Cyrus hac Græſi admonitione gaviſus, remiſſaque iracundia, reſpondit ei ſe pariturum. Arceſſitoque Mazare, homine Medo, eadem illi præcepit, quæ Cræſus ſuggeſſerat, Lydis imperanda. Atque præter hæc mandavit, illos omnes ſub corona venundari, quotquot una cum Lydis Sardes oppugnaſſent: Pactyam autem
157 prorſus vivum ad ſe perduci. Et iſta quidem ex itinere quum præcepiſſet, profectus eſt ad Perſarum ſedes. Pactyas vero intelligens exercitum contra ſe non pro-

ἐπολιόρκεε Τάβαλον, ἀπεργμένον ἐν τῇ ἀκροπόλει. Πυθόμενος δὲ κατ' ὁδὸν ταῦτα ὁ Κῦρος, εἶπε πρὸς Κροῖσον τάδε, Κροῖσε, τί ἔσεαι τὸ τέλος τῶν γινομένων τούτων ἐμοί; ἀπαύσονται Λυδοὶ, ὡς οἴκασι [a], πρήγματα παρέχοντες, καὶ αὐτοὶ ἔχοντες. Φροντίζω μὴ ἄμεινον ᾖ ἐξανδραποδίσασθαι σφέας. ὁμοίως γάρ μοι νῦν γε Φαίνομαι πεποιηκέναι, ὡς εἴ τις πατέρα ἀποκτείνας, τῶν παίδων αὐτὸς φείσαιτο. ὡς ὦ καὶ ἐγὼ Λυδῶν τὸν μὲν τολέον πατέρα ἐόντα σε λαβὼν ἄγω, αὐτοῖσι δὲ Λυδοῖσι τὴν πόλιν παρέδωκα, καὶ ἔπειτα θωυμάζω εἰ μοι ἀπεστᾶσι. ὁ μὲν δὴ τάπερ νόεε, ἔλεγε· ὁ δὲ ἀμείβετο τοῖσδε, δείσας μὴ ἀναστάτους ποιήσῃ τὰς Σάρδις, Ὦ βασιλεῦ, τὰ μὲν εἰκότα [b] εἴρηκας· σὺ μέντοι μὴ πάντα θυμῷ χρέω, μηδὲ πόλιν ἀρχαίην ἐξαναστήσῃς, ἀναμάρτητον ἐοῦσαν καὶ τὸ πρότερον, καὶ τὸ νῦν ἐκείνων. τὰ μὲν γὰρ πρόσθεν ἐγώ τε ἐπρηξα, καὶ ἐγὼ κεφαλὴν [c] ἀναμάξας φέρω· τὰ δὲ νῦν παρεόντα, Πακτύης γάρ ἐστι ὁ ἀδικέων, τῷ σὺ ἐπέτρεψας Σάρδις, ἔστω δότω τοι δίκην. Λυδοῖσι δὲ συγγνώμην ἔχων, τάδε αὐτοῖσι ἐπίταξον, ὡς μήτε ἀποστέωσι, μήτε δεινοί τοι ἔωσι [d]. ἄπαντα μέν σφι πέμψας, ὅπλα ἀρήια μὴ κεκτῆσθαι [e]· κέλευε δὲ σφέας κιθῶνάς τε ὑποδύειν τοῖσι εἵμασι, καὶ κοθόρνους ὑποδέεσθαι. πρόκεπτε δ' αὐτοῖσι κιθαρίζειν τε καὶ ψάλλειν, καὶ καπηλεύειν παιδεύειν τοὺς παῖδας. καὶ ταχέως σφέας, ὦ βασιλεῦ, γυναῖκας ἀντ' ἀνδρῶν ὄψεαι γεγονότας, ὥστε ἀδεὲς δεινοί τοι ἔσονται μὴ ἀποστέωσι. Κροῖσος μὲν δὴ ταῦτά τε οἱ [f] ὑπετίθετο, αἱρεθέντας ταῦτα δουλοσύνην Λυδοῖσι, ἢ ἀνδραποδισθέντας πεπυθώς σφεας· ὑποτάμενος ὅτι ἦν μὴ ἀξιόχρεων πρόφασιν προφανεῖν, σὺν ἀναπεισθεὶς μὲν μεταβουλεύσασθαι· ἀρρωδέων δὲ μὴ ὕστερόν κοτε οἱ Λυδοὶ, ἢν τὸ παρεὸν ὑπεκθράμωσι, ἀποστάντες ἀπὸ τῶν Περσέων ἀπόλωνται. Κῦρος δὲ ἡσθεὶς τῇ ὑποθήκῃ, καὶ ὑπειπὼν τὴν ὀργήν, ἔφη οἱ πείθεσθαι. καλέσας δὲ Μαζάρεα ἄνδρα Μῆδον, τοῦτά οἱ ἐνετείλατο προφρεῖν Λυδοῖσι τὰ ὁ Κροῖσος ὑποτίθετο· καὶ προσεξανδραποδίσασθαι τὰς ἄλλας πάσας, οἳ μετὰ Λυδῶν ὅτι Σάρδις ἐστρατεύσαντο, αὐτὸν δὲ Πακτύην πάντως ζῶντα ἀγαγεῖν παρ' ἑωυτόν. Ὁ μὲν δὴ ταῦτα ἐν τῇ ὁδῷ ἐντειλάμενος, ἀπήλαυνε ἐς ἤθεα τὰ Περσέων. Πακτύης δὲ πυθόμενος ἀγχοῦ εἶναι στρατὸν, ἐπ' ἑωυτὸν ἐόντα, δείσας

a οἴκασι. b εἰκότα. c κεφαλῇ. d δεινοί τι ἔωσι. e κεκτῆσθαι. f τοῦτά οἱ.

Lydorum vitæ corrúptela. Oraculum in Branchídis. Supplicis ſanctitas & Ariſtodici ſapiens pervicacia contra Deum.

δείσας ὤχετο φεύγων ἐς Κύμην. Μαζάρης δὲ ὁ Μῆδος ἐλάσας ὅτι τάχιστα τὰς Σάρδις, ἔτι Κύρῳ στρατὸν μοίρην ὁσηνδήκοτε ἔχων, ὡς οὐκ εὗρε ἔτι ἐόντας τοὺς ἀμφὶ Πακτύην ἐν Σάρδισι, πρῶτα μὲν τοὺς Λυδοὺς ἠνάγκασε τοῖς Κύρου ἐντολὰς ἐπιτελέειν· ἐκ τούτου δὲ κελεύσμοσύνης Λυδοὶ τὴν πᾶσαν διαίταν τῆς ζόης μετέβαλον. Μαζάρης δὲ μετὰ τοῦτο ἔπεμπε ἐς τὴν Κύμην ἀγγέλους, ἐκδιδόναι κελεύων Πακτύην· οἱ δὲ Κυμαῖοι ἐγνωσαν συμβουλῆς πέρι ἐς θεὸν ἀνῶσαι τὸ ἐν Βραγχίδῃσι. ἦν γὰρ αὐτόθι μαντήιον ἐκ παλαιοῦ ἱδρυμένον, τῷ Ἴωνές τε πάντες καὶ Αἰολέες ἐώθεσαν χρᾶσθαι. ὁ δὲ χῶρός ἐστι τῆς Μιλησίης ὑπὲρ Πανόρμου λιμένος. Πέμψαντες ὦν οἱ Κυμαῖοι ἐς τοὺς Βραγχίδας θεοπρόπους, ἠρώτων περὶ Πακτύην ὁκοῖόν τι ποιέοντες θεοῖσι μέλλοιεν χαριεῖσθαι. ἐπηρωτῶσι δέ σφι ταῦτα χρησμὸν ἐνήνεικε, ἐκδιδόναι Πακτύην Πέρσῃσι. ταῦτα δὲ ὡς ἀπενεχθέντα ἤκουσαν οἱ Κυμαῖοι, ὁρμέατο ἐκδιδόναι· ὁρμωμένων δὲ τούτων ἔτι πολὺς Ἡρακλείδης, Ἀριστόδικος ὁ Ἡρακλείδεω, ἀνὴρ τῶν ἀστῶν ἐὼν δόκιμος, ἔσχε μὴ ποιῆσαι ταῦτα Κυμαίους, ἀπιστέων τε τῷ χρησμῷ, καὶ δοκέων τοὺς θεοπρόπους οὐ λέγειν ἀληθέως. ἐς ὃ, τὸ δεύτερον περὶ Πακτύεω ἐπερησόμενοι, ἦισαν ἄλλοι θεοπρόποι, τῶν ἦν Ἀριστόδικος καὶ οὗτος. Ἀπικομένων δὲ ἐς Βραγχίδας, ἐχρησμῳδέετο ἐκ πάντων Ἀριστόδικος, ἐπερωτῶν τάδε, Ὦναξ, ἦλθε παρ' ἡμέας ἱκέτης Πακτύης ὁ Λυδὸς, φεύγων θάνατον βίαιον τὸν ἐκ Περσέων· οἱ δέ μιν ἐξαιτέουσι, Περσέων ἀγγέλους Κυμαίους. ἡμεῖς δὲ δειμαίνοντες τὴν Περσέων δύναμιν, τὸν ἱκέτην ἐς τόδε ἔτι τετολμήκαμεν ἐκδιδόναι, πρὶν ἂν τὸ ἀπὸ σεῦ ἡμῖν δηλωθῇ ἀτρεκέως ὁκότερα ποιέωμεν. ὁ μὲν ταῦτα ἐπηρώτα· ὁ δ' αὖτις τὸν αὐτὸν σφι χρησμὸν ἔφαινε, κελεύων ἐκδιδόναι Πακτύην Πέρσῃσι. τοῖς ταῦτα ὁ Ἀριστόδικος ἐκ προνοίης ἐποίεε τάδε· περιιὼν τὸν νηὸν κύκλῳ, ἐξαίρεε τοὺς στρουθούς, καὶ ἄλλα ὅσα ἦν νενοσσευμένα ὀρνίθων γένεα ἐν τῷ νηῷ. ποιέοντι δὲ αὐτῷ ταῦτα, λέγεται φωνὴν ἐκ τοῦ ἀδύτου φωνέουσαν, φέρουσαν μὲν πρὸς τὸν Ἀριστόδικον, λέγουσαν δὲ τάδε, Ἀνοσιώτατε ἀνθρώπων, τί τάδε τολμᾷς ποιέειν; τοὺς ἱκέτας μου ἐκ τοῦ νηοῦ συρραπίζεις; Ἀριστόδικον δὲ οὐκ ἀποφήσαντα πρὸς ταῦτα εἰπεῖν, Ὦναξ, αὐτὸς μὲν οὕτω τοῖσι ἱκέτῃσι βοηθέεις, Κυμαίους δὲ κελεύεις τὸν ἱκέτην ἐκδιδόναι; τὸν δὲ αὖτις ἀμείψασθαι τοῖσδε, Ναὶ κελεύω, ἵνα γε ἀσεβήσαντες, θᾶσσον ἀπόληθε, ὡς

procul abeſſe, conterritus fugit Cymen. Mazares vero nihil cunctatus, Cyri exercitus quotamcunque partem ducens Sardes promovit. Verum ubi Pactyam jam Sardibus abiiſſe cognovit, primum Lydos adegit Cyri mandatis obſecundare. Et ex hujus mandato Lydi omnem vitæ rationem commutarunt. Deinde Mazares nuncios Cymen miſit jubens Pactyam dedi. Sed Cymæi conſilio inito ſtatuerunt ad deum in Branchidis referendum quid facto opus eſſet. Erat enim illic oraculum pervetuſtum, quo Iones univerſi & Æolenſes uti conſueverant. Oraculum hoc in Mileſio agro eſt ſupra Panormum portum. Miſſis igitur ad Branchidas conſultoribus, 158
rogabant circa Pactyam quidnam facientes deis gratificaturi eſſent. Conſulentibus talia reſpondebatur Pactyam Perſis dedere. Quæ quum relata audirent Cymæi, putaverunt dedendum. Ceterùm quum huc multitudo propenſa eſſet, Ariſtodicus, Heraclidis filius, vir inter ceteros cives ſpectatus, oraculo parum fidens, & ipſos conſultores reſponſum non ex vero perferre exiſtimans tenuit quominus id facerent; donec iterum de Pactya interrogaturi alii mitterentur conſultores, inter quos Ariſtodicus quoque erat. Hi quum ad Branchi- 159
das perveniſſent, vnus ex omnibus Ariſtodicus conſulebat oraculum, ſciſcitans in hæc verba, O Rex, venit ad nos ſupplex Pactyas Lydus, mortem fugiens violentam ab Perſis. Hi eundem expoſcentes, jubent Cymæos hominem dimittere. Nos Perſarum potentiam formidantes, tamen ſupplicem nondum reddere auſi ſumus, donec indubitato intelligeremus ex te quid facere nos conveniret. Hunc in modum ſciſcitanti Ariſtodico, idem rurſus reſpondebatur, nempe Pactyam Perſis dedendum. Poſt hæc Ariſtodicus tale quippiam de induſtria aggreditur: Templum circumiens, paſſeres aliaſque aviculas quæ forte in templo iſtic nidulabantur, è nidis exemit. Quæ quum ille faceret, memorant vocem ex adyto auditam quæ ad Ariſtodicum ferretur, atque hujuſmodi quædam ſonaret, Hominum ſceleſtiſſime, quænam audacia te inceſſit ut ex templo meos ſupplices diripias? Ariſtodicum nihil dubitaſſe ad hunc modum reſpondere; Tune, ô Rex, ſic auxilium fers ſupplicibus, & Cymæos jubes ſupplicem tradere? Et deum viciſſim edidiſſe iſta, Equidem jubeo, ut impii male citius pereatis, ne deinde oraculum

a ὁρμεωμένων. b ἐπειρωτῶσι. c αὐτὸν σφίσι χρησμὸν.

Pactyas ab Chiis deditus Mazari post alia Ioniæ subacta mortuo, cui successit Harpagus. Atarneus Mysiæ. Phocæensium navigatio ad Arganthonium Tartessium.

lum de dedendis supplicibus lacessatis.
160 Porro ubi hæc relata audiverunt Cymæi, neque volentes dedendo supplice iram divinam in se concitari, & perire, neque eundem penes se detinendo, oppugnari, hominem ablegant Mytilenam. Mytilenæi, quum Mazares subinde per nuncios Pactyam flagitaret, pacisCuntur pro certa mercede, quod tamen non aulim liquide asseverare, quandoquidem non fuit res perfecta. Cymæi enim cognoscentes ea quæ à Mytilenæis gesta essent, misso Lesbum navigio, Pactyam deportant in Chium. Indidem vero ex Minervæ tutelaris deæ templo abstractus, à Chiis traditus fuit. Tradiderunt autem Chii pro Atarnei mercede. Atarneus autem locus est Mysiæ, è regione Lesbi situs. Et sic quidem compotes facti Persæ in custodia habebant Pactyam, ut Cyro illum monstrarent. Atque multo exinde tempore, Chiorum nullus ex Atarneo neque molis libabat hordeaceis deo cuiquam, neque bellaria fructus inde decerpti pinsebantur, & ex omnium templorum usu removebantur quæ ex
161 agro illo provenirent. Ab Chiis igitur Pactyas traditus fuit; Mazares mox in illos castra promovit, qui una Tabalum oppugnassent: & partim Prienenses subigens pro mancipiis vendidit, partim Mæandri campum universum incursavit prædam militibus permittens; Magnesiam etiam pari modo. Post id Mazares repentino morbo correptus, vita defun-
162 gitur. Hoc mortuo suffectus successor imperii Harpagus ad mare descendit & ipse Medus; quem Medorum rex Astyages impiis epulis exceperat, quique Cyri adiutor fuerat in regno occupando. Hic, inquam, à Cyro tunc institutus dux, simulatque in Ioniam venit, urbes ductis aggeribus cepit. Nam ubi cives mœnibus clausissent, aggeribus mox ad muros objectis expugnabat: atque sic Phocæam primam Ionum civitatem ag-
163 gressus est. Hi Phocæenses, primi Græcorum longis navigationibus usi sunt: Adriamque simul & Tyrrheniam, Iberiam atque Tartessum hi sunt qui ostenderunt. Navigiis autem utebantur non rotundis, sed penteconteris. Hi quum Tartessum venirent, grati admodum fuerunt regi, cui nomen erat Arganthonio, quique jam octoginta annis Tartessiorum regno præfuerat: vixit autem totos annos centum viginti. Atque Phocæenses Arganthonio

,, ὡς μὴ τολοιπὸν αὖθι ἱκετέων ἐκδόσι ἔλθητε [a]
,, ὅπῃ τὸ χρηστήριον. Ταῦτα ὡς ἀπενειχθέντα ἤκουσαν οἱ Κυμαῖοι, ἐβούλοντο ἔτι ἐκδόντες ἀπολέσθαι, ἢ παρ' ἑωυτοῖσι ἔχοντες πολιορκέεσθαι, ἐς Μυτιλήνην [b] αὐτὸν ἐκπέμπουσι. οἱ δὲ Μυτιληναῖοι [c], ἀπιπέμποντος Μαζάρεος ἀγγελίας ἐκδιδόναι τὸν Πακτύην, παρεσκευάζοντο ἐπὶ μισθῷ ὁσωδή. ἐγὼ δὲ ἔχω τοῦτό γε εἰπεῖν ἀτρεκέως· ἐγὼ δὲ ἐτελεώθη. Κυμαῖοι γὰρ ὡς ἔμαθον ταῦτα πρησσόμενα ἐκ τῶν Μυτιληναίων, πέμψαντες πλοῖον ἐς Λέσβον, ἐκκομίζουσι Πακτύην ἐς Χίον. ἐνθεῦτεν δὲ ἐξ ἱροῦ Ἀθηναίης Πολιούχου ἀπασπασθεὶς, ὑπὸ Χίων ἐξεδόθη· ἐξέδοσαν δὲ οἱ Χῖοι ἐπὶ τῷ Ἀταρνεῖ μισθῷ· ἔστι δὲ Ἀταρνεὺς τόπος ἐπὶ χώρῃ τῇ Μυσίης, Λέσβῳ ἀντίος. Πακτύην μὲν νυν ἐκδεξάμενοι οἱ Πέρσαι εἶχον ἐν φυλακῇ, θέλοντες Κύρῳ ἀποδέξαι. ἦν δὲ χρόνος ὅτε οὐκ ὀλίγος ἦν, ὅτε Χίων οὐδεὶς ἐκ τοῦ Ἀταρνέος τόπου, ὅτε ἀλφὶ κριθῶν πεφυρμένα ἐπιείετο θεῶν οὐδενὶ, οὔτε πέμμασι ἐπέσκεπτο καρπὸς ἐνθεῦτεν, ἀπείχετό τε τῶν πάντων ἱρῶν τὰ πάντα ἐκ τῆς χώρης ταύτης γινόμενα. Χῖοι μὲν νυν Πακτύην ἐξέδοσαν. Μαζάρης δὲ μετὰ ταῦτα ἐστρατεύετο ἐπὶ τοὺς συμπολιορκήσαντας Τάβαλον. καὶ τοῦτο μὲν, Πριηνέας ἐξηνδραποδίσατο· τοῦτο δὲ, Μαιάνδρου πεδίον πᾶν ἐπέδραμε, λῃΐην ποιεύμενος τῷ στρατῷ· Μαγνησίην δὲ ὡσαύτως. μετὰ δὲ ταῦτα, αὐτίκα νόσῳ τελευτᾷ. Ἀποθανόντος δὲ τούτου, Ἅρπαγος κατίσχει δόξαν τῆς στρατηγίης, ἦν καὶ αὐτὸς ἐὼν Μῆδος, τὸν Μήδων βασιλεὺς Ἀστυάγης ἀνόμῳ τραπέζῃ ἔδαισε, ὁ τῷ Κύρῳ τὸν βασιληίην συγκαταστησάμενος. ἔστι δὲ ὦ ἀνὴρ τότε ἐὼν Κύρου στρατηγὸς ἀποδεχθεὶς, ὡς ἀπίκετο ἐς τὴν Ἰωνίην, αἱρέει τὰς πόλιας χώμασι. ὄκως γὰρ τειχήρεας ποιήσαιτο, τὸ ἐνθεῦτεν χώματα χοῦν πρὸς τὰ τείχεα ἐπόρρεε. πρώτη δὲ Φωκαίη Ἰωνίης ἐπεχείρησε. Οἱ δὲ Φωκαιέες ἔστι ναυτιλίῃσι μακρῇσι πρῶτοι Ἑλλήνων ἐχρήσαντο, καὶ τόν τε Ἀδρίην καὶ τὴν Τυρσηνίην καὶ τὴν Ἰβηρίην καὶ τὸν Ταρτησσὸν ἔστι εἰσὶ οἱ καταδέξαντες. ἐναυπήγεντο δὲ οὐ στρογγύλῃσι ναυσὶ, ἀλλὰ πεντηκοντέροισι. ἀπικόμενοι δὲ ἐς τὸν Ταρτησσὸν, φερσοφιλέες ἐγένοντο τῷ βασιλέι τῷ Ταρτησσίων, τῷ οὔνομα μὲν ἦν Ἀργανθώνιος· ἐτυραννεύσε δὲ Ταρτησσοῦ ὀγδώκοντα [d] ἔτεα, ἐβίωσε δὲ πάντα εἴκοσι καὶ ἑκατόν. τούτῳ δὴ τῷ ἀνδρὶ φερσοφιλέες οἱ Φωκαιέες

a ἵλθοιτε. b Μιτυλήνην. c Μιτυληναῖοι & mox Μιτυληναίων. d ut infra. Sed in MS. exstat ὀγδοήκοντα.

Ejus liberalitas in Phocæenſes, qui ab Harpago ſubacti navigarunt Chium, mox Cyrnum, ubi Alalia eorum urbs. Oenuſſæ inſulæ. Feritas errantium & diræ.

ἄτω δή τι ἐμμανέος, ὡς τὰ μὲν πρῶτα σφέας ἐκλιπόντας Ἰωνίην, ἐκέλευε ἑωυτῶν χώρης οἰκῆσαι ὁκοῦ βούλονται· μὴ δὲ, ὡς τοῦτο οὐκ ἔπρηξε τοὺς Φωκαιέας, ὁ δὲ πυθόμενος τὸν Μῆδον παρ' αὐτῶν ὡς αὔξοιτο, ἐδίδου σφι χρήματα τείχεος περιβαλέσθαι τὴν πόλιν. ἐδίδου δὲ ἀφειδέως· καὶ ὃς ἡ περίοδος τοῦ τείχεος οὐκ ὀλίγοι σταδίοι εἰσί· τοῦτο δὲ πᾶν, λίθων μεγάλων, καὶ εὖ συναρμοσμένων. Τὸ μὲν δὴ τεῖχος τοῖσι Φωκαιεῦσι τρόπῳ τοιῷδε ἐξεποιήθη. ὁ δὲ Ἅρπαγος ὡς ἐπύθετο τὴν στρατιὴν, ἐπολιόρκεε αὐτούς, περιιὼν ἔπεα, ὡς οἱ καταχρέα εἰ βούλονται Φωκαιέες περιμαχεῶνα ἕνα μοῦνον τοῦ τείχεος ἐρεῖψαι, καὶ οἴκημα ἓν καπρῶσαι· οἱ δὲ Φωκαιέες, περιημεκτέοντες τῇ δουλοσύνῃ, ἔφασαν θέλειν βουλεύσασθαι ἡμέρην μίαν [a] καὶ ἔπειτα ἐκκομιέεσθαι. ἐν ᾧ δὲ βουλεύονται αὐτοὶ, ἀπαγαγεῖν ἐκεῖνον ἐκέλευον τὴν στρατιὴν ἀπὸ τοῦ τείχεος. ὁ δ' Ἅρπαγος ἔφη εἰδέναι μὲν εὖ τὰ ἐκεῖνοι μέλλοιεν ποιέειν, ὅμως δέ σφι παρεόντα βουλεύσασθαι. ἐν ᾧ ὦν ὁ Ἅρπαγος ἀπὸ τοῦ τείχεος ἀπήγαγε τὴν στρατιὴν, οἱ Φωκαιέες ἐν τούτῳ καταστάσαντες τὰς πεντηκοντέρους, ἐσθέμενοι πάντα καὶ γυναῖκας καὶ ἐπίπλα πάντα, πρὸς δὲ καὶ τὰ ἀγάλματα τὰ ἐκ τῶν ἱρῶν, καὶ τὰ ἄλλα ἀναθήματα, χωρὶς ὅτι χαλκὸς ἢ λίθος ἢ γραφὴ ἦν, τὰ δὲ ἄλλα πάντα ἐσβάντες, καὶ αὐτοὶ ἐσβάντες, ἔπλεον ἐπὶ Χίου. τὴν δὲ Φωκαίην ἐρημωθεῖσαν ἀνδρῶν ἔσχον οἱ Πέρσαι. Οἱ δὲ Φωκαιέες, ἐπεί περ σφι Χῖοι τὰς νήσους τὰς Οἰνούσσας καλεομένας οὐκ ἐβούλοντο [b] ὠνεομένοισι πωλέειν, δειμαίνοντες μὴ σφι μὲν ἐμπόριον γένωνται, ἡ δὲ αὐτέων νῆσος ἀποκληισθῇ τούτου εἵνεκα, τοῦτο δὴ οἱ Φωκαιέες ἐστέλλοντο ἐς Κύρνον. ἐν γὰρ τῇ Κύρνῳ εἴκοσι ἔτεσι πρότερον τούτων ἐκ θεοπροπίου ἀνεσκήσαντο πόλιν τῇ οὔνομα ἦν Ἀλαλίη. Ἀργανθώνιος δὲ τυραννεύσας ἤδη τετελευτήκεε. στελλόμενοι δὲ ἐπὶ τὴν Κύρνον, πρῶτα καταπλώσαντες ἐς τὴν Φωκαίην, καταφονεύσαντες τῶν Περσέων τὴν φυλακὴν, ἢ ἐφρούρεε σφᾶς δεδεγμένη παρὰ Ἅρπαγος τὴν πόλιν. μετὰ δὲ, ὡς τοῦτο σφι ἐξεργάσατο, ἐποιήσαντο ἰσχυρὰς κατάρας τῷ καταλειπομένῳ ἑωυτῶν ἅπασι. πρὸς δὲ τούτοισι, καὶ μύδρον σιδήρεον κατεπόντωσαν· καὶ ὤμοσαν μὴ πρὶν ἐς Φωκαίην ἥξειν, πρὶν ἢ τὸν μύδρον τοῦτον ἀναφῆναι. στελλομένων δὲ αὐτῶν ἐπὶ τὴν

thonio iſta occaſione ſic ſunt conciliati, ut primo quidem eos poſt Ioniam relictam juſſerit in ſua regione ſedes deligere ubicunque illis liberet. Verum quum hoc non perſuaſiſſet Phocæenſibus, intelligeretque ex eis interim Medum quemadmodum creſceret, pecunias illis dedit ad urbi murum circumdandum. Dedit autem non parce. Siquidem ipſius muri ambitus non paucorum eſt ſtadiorum, totuſque majuſculis lapidibus, iiſque affabre concinnatis. Et murus qui- 164
dem ille à Phocæenſibus hoc pacto fuit conſtructus. Porro Harpagus exercitum admovens, urbem oppugnavit: quum obtuliſſet illis verba, tanquam ſibi ſat eſſet, ſi vellent Phocæenſes unum duntaxat muri propugnaculum demoliri, & unam habitationem conſecrare. Phocæenſes ſervitutem averſantes, reſponderunt diem unum ſe velle conſultare, & dein reſponſuros: ſed interim dum conſultarent, illum jubebant exercitum ab urbe abducere. Harpagus autem quanquam ſe ſcire diceret quid facturi eſſent, tamen ſe illis ut conſultarent permittere. Iſto igitur tempore quo ab muro ille exercitum abduxit, Phocæenſes uſi ſunt in penteconteris deducendis, quibus liberos una cum uxoribus atque ſupellectile univerſa imponerent: ad hæc ſtatuas quoque ex templis & cetera donaria, niſi quæ vel ferrea vel lapidea aut denique picta eſſent, at reliqua omnia impoſuerunt. mox & ipſi conſcendentes, navigarunt in Chium. Phocæam ſic deſertam incolis occupaverunt Perſæ. Phocæenſes au- 165
tem, quum ipſis Chii inſulas quæ OEnuſſæ vocantur, licitantibus vendere nollent, metuentes ne illuc emporium transferretur, obque hanc cauſſam eorum inſula excluderetur, conceſſerunt Phocæenſes in Cyrnum. In hac enim inſula ante viginti annos civitatem ex vaticinio condiderant, nomine Alaliam. Interea autem Arganthonius fatis conceſſerat. Porro Cyrnum trajecturi Phocæenſes, prius reverterunt Phocæam, præſidiaque illic Perſarum quæ ab Harpago cuſtodiæ cauſſa relicta fuerant, trucidarunt. Quibus patratis, diras atroces imprecati ſunt unicuique ſuorum claſſem deſerenti. Præter has ferri quoque maſſam candentem in mare demergunt, jurantque non prius ſe Phocæam reverſuros quam maſſa iſta rurſus appareret. Sic autem quum na-

a μίην. b ἐβούλοντο.

Sic quoque ex cursu pars dimidia redit Phocæam: reliquos ex Corsica, quam petierant, post quinquennium expulsos ab Carthaginiensibus & Tyrrhenis excepit Rhegium, mox Hyela. Cyrnus heros. Abdera a Teiis condita.

navigarent in Cyrnum, plusquam dimidiam illorum partem desiderium cepit & miseratio urbis & sedium illius regionis; atque etiam violato jurejurando renavigarunt Phocæam: qui autem eorum jurijurando inhæserunt, solventes ex OE-
166 nussis Cyrnum navigarunt. Quo quum appulissent communiter habitarunt una cum superioris temporis colonis, per annos quinque, sacraque erexerunt. Ceterum quum jam vicinos omnes hostili more popularentur, communi sententia bellum in eos adornant Tyrrheni atque Carthaginienses, utrique sexaginta navibus: Phocæenses ex adverso sexaginta & ipsi naves milite implent, obviamque illis procedunt in mare quod appellatur Sardonium. Commissa navali pugna, Phocæensibus Cadmea quædam contigit victoria. nam quadraginta illis naves perierunt, reliquæ viginti detortis rostris factæ inutiles. Reversi igitur Alaliam, sumptis liberis uxoribusque atque reliquis facultatibus quantas ferre ipsis naves poterant, relicta Cyrno navigarunt Rhe-
167 gium. Verum è navibus illis quæ perierant, quotquot viri in Carthaginiensium Tyrrhenorumque manus pervenerunt, eorum plurimos subiecerunt sorti, & hi protracti, lapidibus sunt obruti. Deinceps vero quæcunque ex Agyllensium vel pecoribus vel jumentis atque hominibus locum illum accedebant, ubi Phocæenses lapidati jacebant, continuo distorta fiebant, aut mutila aut remisso corpore. Quare Agyllenses Delphos miserunt, volentes admissum illud expiare. Pythia hæc ipsos jussit facere, quæ etiam nunc ab Agyllæis observantur. nam & justa illis persolvunt magnifice, & gymnicum celebrant ac equestre certamen. Et hæc Phocæensium portio quidem hujusmodi fato usa fuit. Qui autem illorum Rhegium confugerant, hinc progressi civitatem possederunt in agro OEnotriæ quæ nunc appellatur Hyela. Eam autem condiderunt, ab viro Posidoniate edocti, Pythiæ oraculo jussos fuisse Cyrnum condere, qui heros esset, non insulam. Atque Phocææ quidem in Ionia res
168 sic habent. Simile quiddam accidit Teiis, quorum murum simulatque per aggerem cepisset Harpagus, omnes conscensis navibus trajecerunt in Thraciam, ibidemque urbem condiderunt Abdera, cujus fundamenta prius jecerat Timesius Clazomenius:

τὴν Κύρνον, ὥσπερ ἡμίσεας τῶν ἀστῶν ἔλαβε πόθος τε καὶ οἶκτος τῆς πόλιος, καὶ τῶν ἠθέων τῆς χώρης· ψαύσαντες δὲ ὅρκιοι γενόμενοι, ἀπέπλεον ὀπίσω ἐς τὴν Φωκαίδα· οἱ δὲ αὐτῶν τὸ ὅρκιον ἐφύλαξαν, ἀερθέντες ἐκ τῆς Οἰνωτρίης ἔπλεον. Ἐπείτε δὲ ἐς τὴν Κύρνον ἀπίκοντο, οἴκεον κοινῇ μετὰ τῶν πρότερον ἀπικομένων ἐπ' ἔτεα πέντε, καὶ ἱρὰ ἐνιδρύσαντο. καὶ ἦγον γὰρ δὴ [a] καὶ ἔφερον τὰς ἐκ τῶν οἰκίων ἅπασας· χρατυνόντων δὲ ἐπ' αὐτοὺς κοινῷ λόγῳ χρησάμενοι Τυρσηνοὶ καὶ Καρχηδόνιοι, νηυσὶ ἑκάτεροι ἑξήκοντα. οἱ δὲ Φωκαιέες, πληρώσαντες καὶ αὐτοὶ τὰ πλοῖα, ἐόντα ἀριθμὸν ἑξήκοντα, ἀντίαζον ἐς τὸ Σαρδόνιον καλεόμενον πέλαγος. συμμισγόντων δὲ τῇ ναυμαχίῃ, Καδμείη τις νίκη τοῖσι Φωκαιεῦσι ἐγένετο. αἱ μὲν γὰρ τεσσεράκοντα σφέων νῆες διεφθάρησαν, αἱ δὲ εἴκοσι αἱ ἐκπρῶτοι ἐγένοντο, ἦσαν ἄχρηστοι· ἀπεστρέφατο [b] γὰρ τοὺς ἔμβολους. καταπλώσαντες δὲ ἐς τὴν Ἀλαλίην, ἀνέλαβον τὰ τέκνα καὶ τὰς γυναῖκας, καὶ τὴν ἄλλην κτῆσιν ὅσην οἵην τε ἐγένοντο αἱ νῆες σφι ἄγειν· καὶ ἔπειτα ἀφέντες τὴν Κύρνον, ἔπλεον ἐς Ῥήγιον. Τῶν δὲ διαφθαρεισέων νεῶν τοὺς ἄνδρας οἵ τε Καρχηδόνιοι καὶ οἱ Τυρσηνοὶ ἔλαχόν τε αὐτῶν [c] πολλῷ πλείους, καὶ τούτους ἐξαγαγόντες κατέλευσαν. μετὰ δὲ Ἀγυλλαίοισι πάντα τὰ παρεόντα τοῦ χώρου ἐν τῷ οἱ Φωκαιέες κατελευσθέντες ἔκειντο, ἐγένετο διάστροφα [d] καὶ ἕμπηρα [d] καὶ ἀποπληκτικὰ ὁμοίως πρόβατα καὶ ὑποζύγια καὶ ἄνθρωποι. οἱ δὲ Ἀγυλλαῖοι ἐς Δελφοὺς ἔπεμπον, βουλόμενοι ἀκέσασθαι τὸ ἁμάρτημα. ἡ δὲ Πυθίη σφέας ἐκέλευσε ποιέειν τὰ καὶ νῦν οἱ Ἀγυλλαῖοι ἔτι ἐπιτελέουσι. καὶ γὰρ ἐναγίζουσί σφι μεγάλως, καὶ ἀγῶνα γυμνικὸν καὶ ἱππικὸν ἐπιτελέουσι [e]. καὶ ἕτοι μὲν τοῦ Φωκαιέων τοιοῦτο μόρου διεχρήσαντο. οἱ δὲ αὐτῶν ἐς τὸ Ῥήγιον καταφυγόντες, ἐνθεύτεν ὁρμεώμενοι, ἐκτήσαντο πόλιν γῆς τῆς Οἰνωτρίης ταύτην, ἥτις νῦν Ὑέλη καλέεται. ἔκτισαν δὲ ταύτην, πρὸς ἀνδρὸς Ποσειδωνιήτεω μαθόντες ὡς τὸν Κύρνον σφι ἡ Πυθίη ἔχρησε κτίσαι, ἥρων ἐόντα, ἀλλ' οὐ τὴν νῆσον. Φωκαίης μὲν νυν περὶ τὸ ἐν Ἰωνίῃ ἅστυ ἔσχε. Παρεσκευάσαντο δὲ τοιοῦτοι καὶ Τήιοι ἐποίησαν· ἐπεί τε γὰρ σφέων εἷλε χώματι τὸ τεῖχος Ἅρπαγος, ἐσβάντες πάντες ἐς τὰ πλοῖα, οἷπερ τοὺς Θρηικίους, καὶ ἐνθαῦτα ἔκτισαν πόλιν Ἄβδηρα· τὴν πρότερον τούτων Κλαζομένιος Τιμήσιος κτίσας,

a ἄγον γὰρ ἤδη. b ἀπεστρέφοντο. c αὐτέων. d ἕμπυα. e γυμνικὸν ἱππικόν.

Ionia ab Harpago ſubacta. Conſilia Biantis & Thaleris ſaluraria. Carum vetuſtas.

οὐκ ἀπώνητο, ἀλλ' ὑπὸ Θρηίκων ἐξελασθεὶς [a], πρὸς νῦν ὑπὸ Τηίων τῶν ἐν [b] Ἀβδήροισι ὡς ἥρως ἔχει. Οὗτοι μέν νυν Ἰώνων μοῦνοι τὴν δουλοσύνην οὐκ ἀνεχόμενοι, ἐξέλιπον τὰς πατρίδας. οἱ δ' ἄλλοι Ἴωνες, πλὴν Μιλησίων, ἁψὰ μάχης μὲν ἀπίκηντο [c] Ἁρπάγῳ, καθάπερ οἱ σκληπόνηες· καὶ ἄνδρες ἐγίνοντο ἀγαθοὶ, ὥστε τ' ἐωυτῶν ἕκαστοι μαχόμενοι· ἐστωθέντες δὲ καὶ ἀλόντες, ἔμενον κατὰ χώρην ἕκαστοι [d], καὶ τὰ ἐπιτασσόμενα ἐπετέλεον. Μιλήσιοι δὲ (ὡς καὶ πρότερόν μοι εἴρηται) κατὰ Κύρῳ ὅρκια ποιησάμενοι, ἡσυχίην ἦγον [e]. Οὕτω δὴ τὸ δεύτερον Ἰωνίη ἐδεδούλωτο. ὡς δὲ τοὺς ἐν τῇ ἠπείρῳ Ἴωνας ἐχειρώσατο Ἅρπαγος, οἱ τὰς νήσους ἔχοντες Ἴωνες, καταρρωδήσαντες ταῦτα, σφέας αὐτοὺς ἐδόσαν Κύρῳ. Κεκακωμένων δὲ Ἰώνων, καὶ συλλεγομένων ἐς τὸ Πανιώνιον, πυνθάνομαι γνώμην Βίαντα ἄνδρα Πριηνέα ὑποδέξασθαι Ἴωσι χρησιμωτάτην, τὴν εἰ ἐπίθοντο, παρῆν ἂν σφι εὐδαιμονέειν Ἑλλήνων μάλιστα· ὃς ἐκέλευε κοινῷ στόλῳ Ἴωνας ἀραμένους [f] πλέειν ἐς Σαρδὼ, καὶ ἑπτὰ πάντων Ἰώνων. καὶ οὕτω ἀπαλλαχθέντας σφέας δουλοσύνης, εὐδαιμονήσειν, νήσων τε ἁπασέων μεγίστων νεμομένους, καὶ ἄρχοντας ἄλλων· μένουσι δέ σφι ἐν τῇ Ἰωνίῃ οὐκ ἔφη ἐνορᾶν ἐλευθερίην ἔτι ἐσομένην. αὕτη μὲν Βίαντος τοῦ Πριηνέος γνώμη ὕστερον διεφθαρμένοισι Ἴωσι χρηστὴ ἐγνώσθη. χρηστὴ δὲ, καὶ πρὶν ἢ διαφθαρῆναι Ἰωνίην, Θάλεω ἀνδρὸς Μιλησίου ἐγένετο, τὸ ἀνέκαθεν [g] γένος ἐόντος Φοινικος· ὃς ἐκέλευε ἓν βουλευτήριον Ἴωνας κεκτῆσθαι [h]. τὸ δὲ εἶναι ἐν Τέῳ. Τέων γὰρ μέσον εἶναι Ἰωνίης. τὰς δὲ ἄλλας πόλιας οἰκεομένας, μηδὲν ἧσσον νομίζεσθαι, καθάπερ εἰ δῆμοι εἶεν. Οὕτω μὲν δὴ σφι γνώμας τοιάσδε ἀπεδέξαντο. Ἅρπαγος δὲ καταστρεψάμενος Ἰωνίην, ἐπιέζετο στρατηίῃ ἐπὶ Κᾶρας καὶ Καυκωνίους [i] καὶ Λυκίους, ἅμα ἀγόμενος καὶ Ἴωνας καὶ Αἰολέας. εἰσὶ δὲ τούτων Κᾶρες μὲν ἀπιγμένοι ἐς τὴν ἤπειρον ἐκ τῶν νήσων. τὸ γὰρ παλαιὸν ἐόντες Μίνῳ τε κατήκοοι [k], καὶ καλεόμενοι Λέλεγες, εἶχον τὰς νήσους, φόρον μὲν οὐδένα ὑποτελέοντες, ὅσον γε ἐγὼ δύναμαι εἰκάσαι μακρότατον ἐξικέσθαι ἀκοῇ· οἱ δὲ, ὁκόσα Μίνως δέοιτο, ἐπλήρων οἱ τὰς νέας. ἅτε δὲ Μίνω καταστραμμένου γῆς πολλῆς, καὶ δυστυχέοντος τῷ πολέμῳ, τὸ Καρικὸν οὐ ἔθνος ὀλο-

zomenius: ſed qui nullum inde fructum tulit, ſed à Thracibus expulſus nunc à Teiis apud Abdera ut heros colitur. Hi igitur Ionum ſoli ſervitutem non ferentes, patrium ſolum reliquere. Verum alii Iones, præter Mileſios, præliati quidem ſunt contra Harpagum, perinde atque illi qui exierunt, viroſque ſe ſtrenuos declararunt, de ſua patria quique pugnantes. Superati autem & capti in ſua quique patria remanſerunt, eaque quæ imperabantur ſubibant. Mileſii qui jam cum ipſo Cyro fœdus fecerant, (ſicut ſuperius à me dictum eſt) quietem agebant. Sic Ionia ſecundo ſerva facta eſt. Porro quum Ionibus iis potitus eſſet Harpagus qui continentem habitabant, inſulani horum exemplo conterriti, ultro ſeſe dediderunt Cyro. Jam verò Ionibus, etiam ſi afflictis, nihilominus ad Panionium convenientibus, audio Biantem Prienenſem dediſſe ſaluberrimum illis conſilium: cui ſi obtemperaſſent, licuiſſet Græcorum omnium feliciſſimos vivere. Siquidem ille ſuadebat, ut communi claſſe ſolventes Sardiniam peterent, & ibi unam civitatem omnium Ionum conſtruerent. Hoc enim pacto eos ſervitute liberatos feliciter eſſe victuros, omnium inſularum maximam incolentes, & ceterarum imperio potientes. Sin autem manerent in Ionia, nullam inquit ſibi apparere libertatis ſpem. Hæc Biantis Prienenſis ſententia de Ionibus in ſtatu perdito fuit. Verum Thaletis quoque Mileſii, ſed genus trahentis ex Phœnice, ſalubre fuit illud conſilium, jam ante ſic corruptam Ioniam datum, qui juſſerit Ionas unam quandam curiam habere, eamque eſſe in Teo: propterea quod Teos media eſſet Ioniæ: ceteras autem civitates habitatas, nihilominus legibus ſuis uſuras, ac ſi forent populi. Atque hi quidem hujuſmodi conſilia illis declaraverunt. Harpagus, ſubacta Ionia, exercitum traduxit in Caras, & Cauconios atque Lycios, una ducens Ionas atque Æolenſes. In his Cares quidem ex inſulis tranſierunt in continentem. Olim enim Minoi parebant, appellatique Leleges, inſulas habitabant, tributum quidem nullum pendentes, quantumcunque ego poſſum ad longiſſima audiendo venire. illi vero quum Minos flagitabat, naves ei implebant. Quum autem ille ſubjeciſſet ſibi magnum dominium & felix belli foret, Carica gens, omnium

169

170

171

a ἐξελαθείς. b Τηΐων ἐν. c ἀπίκιατο. d ἕκαστοι. e ἄγον. f ut paulo ante. Attamen MS. αἰρεθέντας. g ἐγγενὲς ἀνέκαθεν. h οἰκῆσαι. i Καυνίους paſſim. k Μίνῳ κατήκοοι.

omnium quæ illo tempore ſimul claruerunt ingenioſiſſima & quidem maximopere exſtitit: ejuſque memorantur tria inventa, quibus & Græci fuerunt uſi; quippe galeis criſtas adalligare oſtenderunt Cares, & clypeis ſigna adjungere; & lora clypeis qui primi fecerunt, hi ſunt. antea namque citra habenas geſtabant clypeos quotquot clypeis uti ſolebant, balteis duntaxat coriaceis gubernantes, collo ſiniſtroque humero circumpoſita habentes. Poſt Caras autem longo tempore ſuccedente, Dorienſes atque Iones ex inſulis egreſſi ſunt & ſic in continenti ſedes poſuerunt. Hunc in modum Cretenſes de Caribus referunt. Quanquam his non aſſentiuntur ipſi Cares, qui ſe aborigines atque indigenas continentis eſſe memorant, eodemque nomine ſemper uſos quo cummaxime. atque apud Mylaſſa Iovis Carii delubrum oſtentant vetuſtum, cujus etiam participes ſunt Myſi atque Lydi, ut qui Caribus ſint germani. Quippe Lydum & Myſum Caris fratres eſſe dicunt, atque ob id eodem utuntur fano: at quotquot alterius gentis, Carum lingua utuntur, non tamen
172 ſacrum participant. Cauconii vero, quantum mihi videtur, indigenæ ſunt: etſi ipſi ſe è Creta oriundos affirmant. Linguam ſane aut ipſi ad Caricum populum accommodaverunt, aut Cares ad Cauconicum. id quod liquide decernere nequeo. At legibus utuntur multum diverſis cum ab aliis gentibus, tum à Caribus. Nam apud illos laudatiſſimum habetur, pro diſcrimine ætatum & amicitiæ catervatim ad compotationes convenire tam viros quam mulieres atque pueros. Sacra quum ipſis conſtituta eſſent externa, eorum poſtea pertæſi, quum patriis duntaxat videretur utendum diis, Cauconii omnis ætatis ſumptis armis ad Calyndicos uſque montes perſequebantur, haſtis aëra cædentes, exclamanteſque externos ſe exigere deos. Et hujuſmodi moribus illi
173 utuntur. Lycii autem è Creta ab initio originem traxerunt. Cretam enim primum univerſam barbari incolebant: deinde contendentibus de imperio filiis Europæ Sarpedone atque Minoe, Minos per factionem ſuperior factus expulit Sarpedonem ejuſque partium ſocios. Hi expulſi in Aſiæ regionem venerunt Milyada. Quam enim nunc Lycii incolunt, olim erat Milyas: at Milyæ tunc appellaban-

λογιμώτατον τ̃ ἐθνέων ἁπάντων καὶ τὸ τῶτον ἅμα τ̃ χρόνον μακρῷ · μάλιστα. καί σφι τειχὰ ἐξευρήματα ἐγκύρ̃ο, τοῖσι οἱ Ἕλλ̃ηνες ἐχρήσαντο. καὶ γὰ ὅτι τὰ κράνεα λόφους ὑπιδέεσθαι Κᾶρές εἰσι οἱ καταδέξαι̃ες · καὶ ὅτι τὰς ἀσπίδας τὰ σημεῖα ποιέεσθαι · καὶ ὄχανα ἀσπίσι ἔτοί εἰσι οἱ πιησάμενοι πρῶτοι · πάντες ἦ ἄνδρ ὀχάνων ἐφόρεον τὰς ἀσπίδας πάντες οἵπερ ἐώθεισαν ἀσπίσι χρέεσθαι, τελαμῶσι σκυτίνοισι οἰηκίζον̃ες περὶ τοῖσι αὐχέσι τε & τοῖσι ἀριστεροῖσι ὤμοισι περικείμενοι. μετὰ ἦ τὰς Κᾶρας, χρόνῳ ὕστερον πολλῷ Δωριέες τε καὶ Ἴωνες ἐξανέστησαν ἐκ τ̃ νήσων, καὶ ὕτω ἐς τὴν ἤπειρον ἀπίκον̃ο. καθὰ μὲν δὴ Κᾶρας ὕτω Κρῆτες λέγουσι γηγένας · ἃ μέν τοι αὐτοί γε ὁμολογέουσι τούτοισι οἱ Κᾶρες, ἀλλὰ νομίζουσι αὐτοὶ ἑωυτὰς εἶναι αὐτόχθονας ἠπειρώτας, καὶ τῷ ὀνόματι τῷ αὐτῷ ἀεὶ Διαχρεωμένους τῷ περ νῦν. ἀποδεικνῦσι ἦ ἐν Μυλάσοισι Διὸς Καρίου ἱρὸν ἀρχαῖον, ἐς Μυσοῖσι μὲν & Λυδοῖσι μέτεσι, ὡς κασιγνήτοισι ἐοῦσι τοῖσι Καρσί. τὸν γὰ Λυδὸν & τ̃ Μυσὸν λέγουσι εἶναι Καρὸς ἀδελφεούς. τούτοισι μὲν δὴ μέτεστι · ὅσοι ἦ ἑούσ̃ες ἄλλ̃ ἔθνε@, ὁμόγλωσσοι τοῖσι Καρσὶ ἐγκύρ̃ο, τούτοισι ἦ ἐ μή. Οἱ ἦ Καυκώνιοι, αὐτόχθονες, δοκέουσι ἐμοὶ, εἰσί. αὐτοὶ μέν̃οι ἐκ Κρήτης Φασὶ εἶναι. προσκεχωρήκασι ἦ γλῶσσαν μὲν πρὸς τὸ Καρικὸν ἔθν@, ἢ οἱ Κᾶρες πρὸς τὸ Καυκωνικόν · τοῦτο γὰ οὐκ ἔχω ἀτρεκέως διακρῖναι. νόμοισι ἦ χρέωνται κεχωρισμένοισι πολλὸν τ̃ τε ἄλλων ἀνθρώπων καὶ Καρῶν. τοῖσι γὰ κάλλιστόν ἐστι κατ' ἡλικίην τε & φιλότητα εἰλαδὸν [b] συγγίνεσθαι ἐς πόσιν, καὶ ἀνδράσι & γυναιξὶ & παισί. ἐδιδάχθ̃ε δέ σφι ἱρῶν ξεινικῶν, μετέπειτα ὡς σφι ἀπέδοξε, (ἔδοξε ἦ τοῖσι πατρίοισι μοῦνον χρᾶσθαι θεοῖσι) ἐνδύντες τὰ ὅπλα ἅπαντες Καυκώνιοι ἡδέως τύπτον̃ες δόρασι τ̃ ἠέρα, μέχρι ἔρων τ̃ Καλυνδικῶν ἔπον̃το [c], καὶ ἔφασαν ἐκβάλλειν τοὺς ξεινικοὺς θεούς. καὶ ὅτοι μὲν τρόπῳ τοιούτῳ χρέωντα. Οἱ ἦ Λύκιοι ἐκ Κρήτης τὸ ἀρχαῖον γεγόνασι · τὴν γὰ Κρήτην εἶχον πᾶσαν πελασγὸν βάρβαροι. διενεχθέν̃ων ἦ ἐν Κρήτῃ περὶ τ̃ βασιληίης τ̃ Εὐρώπης παίδων, Σαρπηδόν@ τε & Μίνω, ὡς ἐπεκράτησε τῇ στάσι Μίνως, ἐξήλασε αὐτόν τε Σαρπηδόνα & τοὺς στασιώτας αὐτ̃ · οἱ ἦ, ἀπωσθέν̃ες, ἀπίκον̃το τ̃ Ἀσίης ἐς γλῶ τὴν Μιλυάδα. τὴν γὰ νῦ Λύκιοι νέμον̃ται, αὐτὴ πρόσθεν πελασγὶς Μιλυάς. οἱ ἦ Μιλύαι,

a χρέον, καὶ μακρῷ. b ἰδαίως. c ἵκοντο.

Solymi & Termilæ. Lycus Ægei frater. Lyciorum genealogia ex matribus. Cnidii. eorum labor impeditus.

τότε Σολυμοὶ ἐκαλέοντο. τέως μὲν δὴ αὐτῶν [a] Σαρπηδὼν ἦρχε. οἱ δὲ ἐκαλέοντο τόπῳ τε ἀπὸ καυνίου ὄνομα, καὶ νεῶν ἔτι καλέονται ὑπὸ τῶν ἐπιχωρίων οἱ Λύκιοι, Τερμίλαι. ὡς δὲ ἐξ Ἀθηνέων [b] Λύκῳ ὁ Πανδίονος, ἐξελαυθεὶς ὑπὸ τοῦ ἀδελφεοῦ [c] Αἰγέως, ἀπίκετο ἐς τοὺς Τερμίλας τοὺς ἀπὸ Σαρπηδόνα, ἀπὸ δὲ καὶ τοῦ Λύκου τὴν ἐπωνυμίην Λύκιοι ἀνὰ χρόνον ἐκλήθησαν. νόμοισι δὲ, τὰ μὲν Κρητικοῖσι, τὰ δὲ Καρικοῖσι χρέωνται. ἓν δὲ τόδε ἴδιον νενομίκασι, καὶ ἀδαμοῖσι ἄλλοισι συμφέρονται [d] ἀνθρώπων· καλέονται ἀπὸ τῶν μητέρων ἑωυτοὺς, καὶ οὐκὶ ἀπὸ τῶν πατέρων. εἰρομένου δὲ ἑτέρου τινὸς ἐπιπλήσιον τις εἴη, καταλέξει ἑωυτοῦ μητρόθεν, καὶ τὰς μητέρας ἀναπεμπόμενοι [e] τὰς μητρίας. καὶ ἢν μέν γε γυνὴ [f] ἀστὴ δούλῳ συνοικήσῃ, γυναῖκα τὰ τέκνα νενόμιται· ἢν δὲ ἀνὴρ ἀστὸς, καὶ ὁ πρῶτος αὐτῶν [g], γυναῖκα ξείνην ἢ παλλακὴν ἔχῃ, ἄτιμα τὰ τέκνα γίνεται. Οἱ μέν νυν Κᾶρες οὐδὲν λαμπρὸν ἔργον ἀποδεξάμενοι, ἐδουλώθησαν ὑπὸ Ἁρπάγου· οὔτε αὐτοὶ οἱ Κᾶρες ἀποδεξάμενοι οὐδὲν, οὔτε ὅσοι Ἑλλήνων ταύτῃσι τῇσι χώρῃσι οἰκέουσι. οἰκέουσι δὲ καὶ ἄλλοι, καὶ Λακεδαιμονίων ἄποικοι Κνίδιοι, τῆς χώρης τῆς σφετέρης τετραμμένης ἐς πόντον, τὸ δὴ Τριόπιον καλέεται. ἀρχομένης δὲ ἐκ τῆς Χερσονήσου τῆς Βυβασσίης [h], ἐούσης τε πάσης τῆς Κνιδίης, σμικρὴ ὀλίγης, περιῤῥόου· (τὰ μὲν γὰρ αὐτῆς πρὸς βορέην ἄνεμον, ὁ Κεραμικὸς [i] κόλπος ἀπείργει, τὰ δὲ πρὸς νότον, ἡ κατὰ Σύμην τε καὶ Ῥόδον θάλασσα) τὸ ὦν δὴ ὀλίγον τεῦ, ἐὸν ὅσον τε ἀπὶ πέντε σταδίους, ὤρυσσον οἱ Κνίδιοι, ἐν ὅσῳ Ἅρπαγος τὴν Ἰωνίην καταστρέφετο, βουλόμενοι νῆσον τὴν χώρην ποιῆσαι. ἐντὸς δὲ πᾶσι σφι ἐγίνετο. τῇ γὰρ ἡ Κνιδίη χώρη ἐς τὴν ἤπειρον τελευτᾷ, ταύτῃ ὁ ἰσθμός ἐστι τὸν ὤρυσσον. καὶ δὴ πολλῇ χειρὶ ἐργαζομένων τῶν Κνιδίων· μᾶλλον γάρ τι καὶ θειότερον ἐφαίνοντο πυρώσκεσθαι οἱ ἐργαζόμενοι τοῦ σώματος [k], τά τε ἄλλα τοῦ σώματος, καὶ μάλιστα τὰ περὶ τὰς ὀφθαλμούς, θραυομένης τῆς πέτρης· ἔπεμπον ἐς Δελφοὺς θεοπρόπους ἐπερησομένους [l] τὸ ἀνιστάμενον. ἡ δὲ Πυθίη σφι (ὡς αὐτοὶ Κνίδιοι λέγουσι) χρᾷ ἐν τριμέτρῳ τόνῳ τάδε,

Ἰσθμὸν δὲ μὴ πυργοῦτε, μήδ' ὀρύσσετε·
Ζεὺς γὰρ κ' ἔθηκε νῆσον, εἴ κ' ἐβούλετο.

labantur Solymi. Olim quidem ipſis imperitavit Sarpedon, & illo ipſo quod attulerant nomine vocabantur, & nunc adhuc Lycii vocantur à vicinis Termilæ. Quum vero Lycus Pandionis filius, & ipſe à fratre Ægeo Athenis pulſus, ad Sarpedonem in Termilas abiiſſet, factum eſt temporis progreſſu ut de Lyci nomine Lycii vocarentur. Legibus utuntur partim Creticis, partim Caricis. Hoc tamen unum, præter ceteros homines, pro lege habent peculiare, & cum nullis aliis hominum conveniens; à matribus nomina ſibi induunt, non à patribus: & ſi quis prope ſtantem percontetur quis ſit, quave familia ortus, deſcribet ſe ab matre & matris avias protinus memorabit. Adde quod ſiqua urbana ſervo nupſerit, liberi qui ex his ſuſcipiuntur, ingenui exiſtimabuntur: ſin autem vir civis, & quidem inter eos primarius, uxorem duxerit externam aut pallacam, ſuſcepti ex his liberi reputabuntur remoti ab honoribus. Enimvero hujus tempeſtatis Cares nullo præclaro facinore edito, ab Harpago ſubacti ſunt. Nec Cares tantum nullum ediderunt, ſed nec Græci quotquot illam regionem tenent. Tenent autem cum alii, tum Lacedæmoniorum coloni Cnidii, quorum regio declinat ad mare, quæ appellatur Triopium. Nam quum initium ex Bybaſſia peninſula ſumat & præter exiguum quid Cnidia omnis ſit circumflua: (eam enim partem qua boream ſpectat, Ceramicus coercet ſinus, auſtralem vero mare, in quo eſt Syme ac Rhodus) iſtud igitur exiguum, circiter quinque ſtadiorum, Cnidii fodiebant, interea dum Harpagus Joniam everteret, volentes ſuam regionem in inſulæ formam redigere. Intus vero univerſa illis erat: nam Cnidia regio qua parte in continentem finitur, illic iſthmus eſt, quem fodiebant. Et ſane multa manu operantibus Cnidiis, amplius humano & divinius videbantur vulnerari operarii, quam ſolet in talibus fieri, cum alias corporis partes, tum præcipue oculos inciſâ & vulneratâ petrâ: Delphos miſerunt conſultores oraculi, qui ſciſcitarentur quidnam eſſet quod tantopere adverſaretur. Pythia, ut ipſi referunt Cnidii ſenario verſu reſpondit talia,

Nec aggerate, nec vel Iſthmum fodite:
Nam, ſi placuiſſet, inſulam dederat
Deus.

Quum

Cni-

a αὐτέων. b Ἀθηναίων. c ἀδελφεῷ. d συμφέρονται. e ἀναμετρέονται. f ἢν μὲν γυνὴ. g αὐτέων. h eſt emendatio Iſ. Voſſii, & vera, pro vulgato Βυβλικίης, quod nihil eſt. i Κεραμικὸς. k σώματος. l Δελφοὺς, ἐπερησομένους.

Caidia peninſula divinitus ſervata. Pedaſa. Sacerdos Palladis in adverſis barbata. Xanthi calamitas. Caunus & omnia ab Harpago ſubacta. Babylonis magnitudo.

Quum talia reſpondiſſet Pythia, Cnidii à fodiendo deſtiterunt, & invadenti cum exercitu Harpago, ultro ſeſe ſine prœlio
175 dediderunt. Pedaſenſes erant qui mediterraneam ſupra Halicarnaſſum colunt; quibus quum incommodum aliquod eventurum eſt, ipſis ſeu eorum vicinis, ſacerdos Palladis magnam barbam accipit. id quod ter illis accidit. Hi ſoli in Caria virorum Harpago aliquamdiu reluctati ſunt, plurimumque negotii exhibuerunt, montem muniendo cui nomen Lida. Tandem tamen & ipſi expugnati fuerunt.
176 Ceterum ubi in Xanthium campum exercitum duxit Harpagus, Lycii contra procedentes, paucique cum multis confligentes, ſtrenue ſeſe geſſerunt. Superati autem prœlio fugatique in urbem, uxores, liberos atque pecunias una cum familiis in arcem congregaverunt, admotoque mox igne arcem univerſam iſtam incenderunt. Quæ ubi feciſſent, ipſi & jurejurando atroci adſtricti & clam egreſſi, pugnando Xanthii omnes oppetierunt. Ex Lyciis autem, qui Xanthios nunc dicunt ſe eſſe, hi omnes præter octoginta familias ſunt convenæ. Nam octoginta illæ familiæ tunc peregrinabantur, idcoque ſuperſtites remanſerunt. Xanthum quidem igitur hunc in modum obtinuit Harpagus: pari modo Caunum. Nam Caunii Lycios imitabantur magna
177 ex parte. Tum igitur inferiorem Aſiam Harpagus evertebat, ſuperiorem ipſe Cyrus, unamquamque gentem ſubigens nullamque prætermittens. At nos in præſentia illorum plura omittemus, ea duntaxat narraturi, quæ illi quamplurimo conſtiterunt labore, ſuntque memoratu digniſſima. Quum igitur Cyrus continentem univerſam ſuæ ditionis feciſſet,
178 Aſſyriis imminebat. ASSYRIÆ autem cum alia multa ſunt magna oppida, tum vero celeberrimi nominis ac validiſſimum eſt BABYLON, ubi ipſis poſt everſam Ninum regia erat, quæ urbs talis eſt. In magno campo illa ſita eſt, quod ad magnitudinem, unamquamque frontem habens centum & viginti ſtadiorum. eſt enim quadrata. Ita ſtadia quadringenta & octoginta circuitus urbis colliguntur omnia. Tanta quidem igitur eſt Babylonicæ urbis magnitudo; quæ ſic exornata eſt, ut aliud nullum ex oppidis quæ nos novimus. Jam primum foſſa ambit alta atque lata & aquæ plena. Deinde mu-

Κνίδιοι μὲν, ταῦτα τ᾽ Πυθίης χρησάσης, τ τε ὀρύγματ@ ἐπαύσαντο, καὶ Ἅρπαγι ὑπηκόῳ σὺν τῷ στρατῷ, ἀναχωρὶ σφέας αὐτὸς παρεδόσαν. Ησαν δὲ Πηδασέες οἰκήτορες ὑπὲρ Ἁλικαρνασσοῦ μεσόγαιαν· τοῖσι ὅκως τι μέλλοι ἀνεπιχθέον ἔσεσθαι, αὐτοῖσί τε καὶ τοῖς περιοίκοισι, ἡ ἱερείη τ᾽ Ἀθηναίης πώγωνα μέγαν ἴσχει. τρὶς σφι τοῦτο ἐγένετο. οὗτοι τῶν περὶ Καρίλλῳ ἀνδρῶν μοῦνοί τε ἀντέσχον χρόνον Ἅρπάγῳ, καὶ πρήγματα παρέσχον πλεῖστα, ὄρ@ τειχίσαντες, τῷ ὄνομά ἐστι Λίδη. Πηδασέες μέν νυν χρόνῳ ἐξαιρέθησαν. Λύκιοι δὲ, ὡς ἐς τὸ Ξάνθιον πεδίον ἤλασε ὁ Ἅρπαγ@ τὸ στρατὸν, ὑπεξιόντες, καὶ μαχόμενοι ὀλίγοι τοὺς πολλοὺς, ἀρετὰς ἀπεδείκνυντο· ἐσσωθέντες δὲ, καὶ κατληθέντες ἐς τὸ ἄστυ, συνήλισαν [a] ἐς τὴν ἀκρόπολιν τάς τε γυναῖκας καὶ τὰ τέκνα καὶ τὰ χρήματα καὶ τὰς οἰκέτας· καὶ ἔπειτα ὑπῆψαν τὴν ἀκρόπολιν πᾶσαν πυρὶ καίεσθαι. ταῦτα δὲ ποιήσαντες, καὶ σπομόσαντες ὅρκους δεινοὺς, ὑπεξελθόντες ἀπέθανον πάντες Ξάνθιοι μαχόμενοι. τῶν δὲ νῦν Λυκίων Φαμένων Ξανθίων εἶναι, οἱ πολλοὶ, πλὴν ὀγδώκοντα ἑστέων, εἰσὶ ἐπήλυδες· αἱ δὲ ὀγδώκοντα ἑστίαι αἵτινες ἔτυχον τηνικαῦτα ἐκδεδημέκασαι, καὶ οὕτω περιεγένοντο. τὴν μὲν δὴ Ξάνθον οὕτως ἔσχε ὁ Ἅρπαγ@. Καυνίους δὲ τὴν Καῦνον ἔσχε. καὶ γὰρ οἱ Καύνιοι τοὺς Λυκίους ἐμιμήσαντο τὰ πλέω. Τὰ μέν νυν κάτω τῆς Ἀσίης Ἅρπαγ@ ἀνάστατα ἐποίεε· τὰ δὲ ἄνω αὐτῆς, αὐτὸς Κῦρ@, πᾶν ἔθν@ καταστρεφόμεν@, οὐδὲν παρεὶς. τὰ μέν νυν αὐτέων πλέω παρήσομεν [b]· τὰ δὲ οἱ παρέσχε πόνον τε πλεῖστον θ᾽ ἀξιαπηγητότατά ἐστι, τούτων ἀπιμνήσομαι. Κῦρ@ ἐπεί τε [c] τὰ πάντα τῆς ἠπείρου ὑπηκόους ἐποιήσατο, Ἀσσυρίοισι ἐπετίθετο. Τῆς δὲ Ἀσσυρίης ἐστὶ τὰ μέν κου [d] καὶ ἄλλα πολίσματα μεγάλα πολλά· τὸ δὲ ὀνομαστότατον θ᾽ ἰσχυρότατον, καὶ ἔνθά σφι, Νίνου ἀναστάτου γενομένης, τὰ βασιλήια κατεσκήκεε, νῦν Βαβυλών, ἐοῦσα τοιαύτη δή τις πόλις· κεῖται ἐν πεδίῳ μεγάλῳ, μέγαθ@ ἐοῦσα μέτωπον ἕκαστον, εἴκοσι θ᾽ ἑκατὸν σταδίων, ἐέσης τετραγώνου. ἔστι σταδίοι τε περίοδος πάλι@ γίνονται συνάπαντες ὀγδώκοντα θ᾽ τετρακόσιοι. τὸ μέν νυν μέγαθ@ τοσοῦτόν ἐστι τῆς ἄστε@ τῆς Βαβυλωνίης. ἐκεκόσμητο δὲ ὡς οὐδὲν ἄλλο πόλισμα τῶν ἡμεῖς ἴδμεν. τάφρ@ μὲν πρῶτά μιν βαθέα τε θ᾽ [e] εὐρέα θ᾽ πλέη ὕδατ@ τυγχάνει· μετὰ δὲ, τεῖ-

χ@,

a συνείλησαν. b παρήσομαι. c Κῦρ@ δὲ, ἐπείτε. d ἔστι μὲν κου. e πρῶτα βαθέα τε καὶ. Statim in MS. ſemper legitur Εὐφρήτην & Εὐφρήτης; ſed in aliis locis modo ſic, modo aliter.

Babylonis conditæ modus & forma. Is fluvius bituminosus.

χ῾ , πεντήκοντα μὲν πηχέων βασιληίων ἐὸν τὸ εὖρ῾ , ὕψ῾ ᾗ , διηκοσίων πηχέων. ὁ ᾗ βασιλήι῾ πῆχυς ᾗ μετρέει ἐστὶ πήχε῾ μέζων τρισὶ δακτύλοισι. Δεῖ δή με πρὸς τούτοισι ὀπισφερέσπαν ἵνα τε ἐκ τ῾ τάφρου ἡ γῆ ἀναισιμώθη, κ῾ τὸ τεῖχ῾ ὅντινα τρόπον ἔργασ῾. ῥύσαντες ἅμα τὴν τάφρον, ἐκπλίνθευον τὴν γῆν ἐκ ᾗ ὀρύγματο῾ ἐκφερομένην· ἐλκύσαντες ᾗ πλίνθους ἱκανὰς, ὤπτησαν αὐτὰς ἐν καμίνοισι· μ῾ ᾗ, τάλμασι χρεώμενοι ἀσφάλτῳ θερμῇ, κ῾ ἀνὰ τριήκοντα δόμων πλίνθου παρσὰς καλάμων ἀφαιβάζοντες, ἔδειμαν πρῶτα μὲν τ῾ τάφρου τὰ χείλεα· δεύτερα ᾗ, αὐτὸ τὸ τεῖχ῾ τ῾ αὐτὸν τρόπον. ἐπάνω ᾗ ᾗ τείχε῾ ᾠδὴ τὰ ἔχατα, οἰκήματα μονόκωλα ἔδειμαν, τετραμμένα ἐς ἄλληλα. τὸ μέσον ᾗ τ῾ οἰκημάτων ἔλιπον τεθρέπτῳ ᾠειέλασιν. πύλας ᾗ ἐνεστᾶσι περιξ ᾗ τείχε῾ ἑκατὸν, χάλκεας πάσας. κ῾ σταθμοί τε ὁμοίως καὶ ὑπέρθυρα ὡσαύτως. ἔστι ᾗ ἄλλη πόλις ἀπέχουσα ὁκτὼ ἡμερέων ὁδὸν ἀπὸ Βαβυλῶνο῾· Ἶς ὄνομα αὐτῇ. ἔνθα ἐστὶ ποταμὸς ὁ μέγας. Ἶς δὲ τῷ ποταμῷ τὸ ὄνομα· ἐσβάλλει ᾗ ἔτ῾ ἐς τ῾ Εὐφρήτην ποταμὸν τὸ ῥέεθρον. οὗτ῾ ὦν ὁ Ἶς ποταμὸς, ἅμα τῷ ὕδατι θρόμβους ἀσφάλτου ἀναδιδοῖ πολλοὺς, ἔνθεν ἡ ἄσφαλτ῾ ἐς τὸ ἐν Βαβυλῶνι τεῖχ῾ ἀνομώθη. Ἐτετείχιστο μέν νυν ἡ Βαβυλὼν τρόπῳ τοιῷδε. ἔστι δὲ δύο φάρσεα τ῾ πόλι῾. τὸ γὰρ μέσον αὐτῆς ποταμὸς διείργει, τῷ οὔνομά ἐστι Εὐφρήτης· ῥέει δὲ ἐξ Ἀρμενίων, ἐὼν μέγας, κ῾ βαθὺς, κ῾ ταχύς. ἐξίει δὲ ἔτ῾ ἐς τὴν Ἐρυθρὴν θάλασσαν. τὸ ὦν δὴ τεῖχος ἑκάτερον τὰς ἀγκῶνας ἐς τὸν ποταμὸν ἐλήλαται. τὸ δὲ ἀπὸ τούτου, αἱ ὀπίσαμπαι ᾠδὴ χεῖλο῾ ἑκάτερον ᾗ ποταμοῦ αἰμασιὴ πλίνθων ὀπτέων ᾠδατείνει. τὸ δὲ ἄστυ αὐτὸ ἐὸν πλῆρες οἰκιέων τριωρόφων τε καὶ τετρωρόφων, κατατέτμηται τὰς ὁδοὺς ἰθείας τάς τε ἄλλας, κ῾ τὰς ὀπισθίας τὰς ἐπὶ τ῾ ποταμὸν ἐχούσας [a]. κατὰ δὴ ὧν ἑκάστην ὁδὸν ἐν τῇ αἰμασιῇ τῇ ᾠδὲ τ῾ ποταμοῦ πυλίδες ἐπῆσαν, ὁσσαπερ αἱ λαῦραι [b], τοσαῦται χαλκέαι, φέρουσαι κ῾ αὐταὶ ἐς αὐτὸν τ῾ πόταμόν. Τοῦτο μὲν δὴ τὸ τεῖχ῾, ὡρύγη ἐστὶ. ἕτερον δὲ ἔσωθεν τείχ῾ ᾠκοδόμηται, οὐ πολλῷ πεῳ ἀσθενέστερον ᾗ ἑτέρου τείχε῾, στενότερον δέ. ἐν δὲ Φάρσεϊ ἑκατέρῳ τ῾ πόλι῾ ἐτετείχιστο ἐν μέσῳ, ἐν τῷ ἦεν τὰ βασιλήια, ᾠκοδόλῳ τε μεγάλῳ τε [c] ἰσχυρῷ. ἐν ᾗ τῷ ἑτέρῳ, Διὸς Βήλου ἱρὸν χαλκόπυλον, κ῾ ἐς ἐμὲ τοῦτο ἔτι ἐὸν,

murus quinquaginta cubitorum regiorum crassitudine, ducentorum celsitudine. Est autem regius cubitus, quàm is quo pro mensura utimur, tribus digitis major. Oportet certe me præter hæc 179
differere, ubi sit consumpta terra, quæ ex fossâ fuerat egesta, & murus quomodo fuerit exstructus. Simul fodientes fossam, terram egestam ex isto opere formabant in lateres: quorum postquam magnam vim traxerant, eos in fornacibus coquebant. Postea pro cœno vel calce utentes bitumine ferventi & per triceſimas latericias compages constipantes alas arundinum struxerunt primum labra fossæ, deinde ipsum murum ad eundem modum. Super hunc murum circa oras extruxerunt domunculas unius membri ad se invicem versas; inter quas tantum intercapedinis medium relinquebatur, ut quadriga circumagi posset. Ejus muri per ambitum centum portæ injunctæ stabant, æreæ omnes, cum cardinibus itidem & superliminibus. Babylone octo dierum itinere abest alia urbs nomine Is, ubi fluvius est haud magnus, etiam ejusdem urbi nominis, qui se devolvit in flumen Euphratem. Hic itaque fluvius Is, una cum aqua multos reddit bituminis grumos; unde bitumen ad murum Babylonis portatum fuit. Hunc igitur in modum Babylon munita est. Ejus duæ 180
sunt plagæ, quoniam illam mediam separat fluvius nomine Euphrates, qui magnus & altus & celer, ex Armeniis in rubrum mare decurrit. In hunc fluvium uterque murus cubitos exporrigit; inde curvaturæ per labrum utrumque fluminis, coctilium laterum maceria, prætendunt. Ipsa urbs plena domibus ternarum quaternarumque contignationum secta est in vias, cum rectas alias, tum etiam transversas, quæ ad flumen tendunt; ad quarum quamque viam in maceria quæ præter flumen ducebatur portulæ factæ sunt pro numero vicorum & ipsæ æreæ, & ad flumen idem ferentes. Et 181
hic quidem murus lorica est. Alius vero intus murus non multo quam hic debilior circumtegit, sed angustior: inque utraque civitatis plaga per medium iste est erectus, quorum hic regiam comprehendit ambitu prægrandi atque valido: in altero vero Jovis Beli templum æreis portis, id quod mea etiam nunc ætate existit,

a ἀγώσας. b ὅταπερ λαῦραι. c μεγάλῳ κ῾.

Iovis Beli templum, turris octuplicata sine statua. Fratus sacerdotum de adventu Dei & somno, & alia ad ejus magnificentiam.

exiſtit, duorum undecunque ſtadiorum amplitudine, quum ſit quadratum. In templi medio turris ſolida, ſtadii longitudine ſimul & craſſitudine, cui alia ſuperimpoſita turris & huic ſubinde alia, ad octavam uſque. Adſcenſus in eas forinſecus per orbem circa ſingulas turres tendens factus eſt. Adſcendenti per eum in medio eſt diverſorium, ſellæque ad quieſcendum factæ, in quibus adſcendentes ſedent ac conquieſcunt. In poſtrema turri templum eſt magnum, in quo lectus eſt magnus ſplendide ſtratus, & appoſita illi menſa aurea. Statua tamen ibi nulla eſt poſita: neque hîc noctu cubat hominum aliquis, præter mulierem ſolam ex indigenis, quam ex omnibus deus delegerit, uti narrant Chaldæi hujus dei
182 ſacerdotes. Narrant autem ipſi illi, mihi quidem non credibilia referentes, deum ipſum & venire in templum, & in lecto conquieſcere, perinde atque Thebis Ægyptiis, eodem modo quo ferunt Ægyptii. Nam & ibi in Thebæenſis Iovis fano mulier cubat; quarum mulierum utraque cum nullis viris putatur habere conſuetudinem: ſicut etiam dei antiſtita Pataris Lyciæ civitate, quando adeſt numen. Neque enim oraculum ibi viget perpetuo: ubi autem fuerit, tunc antiſtita no-
183 ctu intus in templum concluditur. Porro in Babylonis templo aliud etiam eſt ſacellum inferius, ubi magna ineſt Iovis ſtatua aurea ſedens, eique menſa magna aurea appoſita, ſimul & gradus & thronus aureus: adeo ut Chaldæi octingentorum talentorum auri opus æſtimarent. Extra ſacellum altare eſt aureum: atque præter hoc, aliud altare ingens, in quo integræ ætatis oves immolantur; nam ſupra aureum illud non licet adolere, præterquam ſolas lactentes. Inſuper in hoc majuſculo altari Chaldæi quotannis mille talenta thuris adolent tunc, quando feſtum huic deo celebrant. Eratque in hoc templo etiamdum illo tempore ſtatua duodecim cubitorum è ſolido auro: quanquam ego hanc non viderim, ſed ea refero quæ à Chaldæis referuntur. Hanc ſtatuam quidem Darius Hyſtaſpis filius inſidioſe captans, non auſus tamen fuit auferre: ſed eam poſtea Xerxes Darii filius abſtulit, ſacrifico, qui prohibuerat ſtatuam loco movere, interempto. Atque illud templum hoc pacto fuit ornatum, etiamſi ſint peculi-
184 aria multa donaria. Hujus Babylonis mul-

ἐὸν, δύο σταδίων πάντη, ἐὸν τετράγωνον. ἐν μέσῳ δὲ τοῦ ἱροῦ πύργος στερεὸς οἰκοδόμηται, σταδίου καὶ τὸ μῆκος καὶ τὸ εὖρος· καὶ ἐπὶ τούτῳ τῷ πύργῳ ἄλλος πύργος ἐπιβέβηκε, καὶ ἕτερος ἄλλος ἐπὶ τούτῳ, μέχρις οὗ ὀκτὼ πύργων. ἀνάβασις δὲ ἐς αὐτοὺς ἔξωθεν κύκλῳ ᾗ ἐπὶ πάντας τοὺς πύργους ἔχουσα πεποίηται. μεσοῦντι δέ κῃ τὸ ἀναβάσιος, ἔστι καταγωγή τε καὶ θῶκοι ἀμπαυσήμενοι, ἐν τοῖσι κατίζοντες ἀμπαύονται οἱ ἀναβαίνοντες. ἐν δὲ τῷ τελευταίῳ πύργῳ νηὸς ἔπεστι μέγας· ἐν δὲ τῷ νηῷ κλίνη μεγάλη κέεται εὖ ἐστρωμένη, καὶ οἱ τράπεζα [a] παραπέκειται χρυσέη. ἄγαλμα δὲ οὐκ ἔνι οὐδὲν αὐτόθι ἐνιδρυμένον, οὐδὲ νύκτα οὐδεὶς ἐναυλίζεται ἀνθρώπων, ὅτι μὴ γυνὴ μούνη τῶν ἐπιχωρίων, τὴν ἂν ὁ θεὸς ἕληται ἐκ πασέων, ὡς λέγουσι οἱ Χαλδαῖοι, ἐόντες ἱρέες τούτου τοῦ θεοῦ. φασὶ δὲ οἱ αὐτοὶ, ἐμοὶ μὲν οὐ πιστὰ λέγοντες, τὸν θεὸν αὐτὸν φοιτᾶν τε ἐς τὸν νηὸν, καὶ ἀναπαύεσθαι [b] ἐπὶ τῆς κλίνης, κατάπερ ἐν Θήβῃσι τῇσι Αἰγυπτίῃσι, κατὰ τὠυτὸν τρόπον, ὡς λέγουσι οἱ Αἰγύπτιοι· καὶ γὰρ δὴ ἐκεῖθι κοιμᾶται ἐν τῷ τοῦ Διὸς τοῦ Θηβαιέος γυνή. ἀμφότεραι δὲ αὗται λέγονται ἀνδρῶν οὐδαμῶν ἐς ὁμιλίην φοιτᾶν· καὶ κατάπερ ἐν Παταρεῦσι τῆς Λυκίης, ἡ προφῆτις τοῦ θεοῦ ἐπεὰν γένηται· οὐ γὰρ ὢν αἰεί [c] ἐστι χρηστήριον αὐτόθι· ἐπεὰν δὲ γένηται, τότε ὦν συγκαταληφθεῖσα τὰς νύκτας ἔσω ἐς τὸν νηόν [d]. Ἔστι δὲ τοῦ ἐν Βαβυλῶνι ἱροῦ καὶ ἄλλος κάτω νηὸς, ἔνθα ἄγαλμα μέγα τοῦ Διὸς ἔνι κατήμενον χρύσεον. καὶ οἱ τράπεζα μεγάλη παραπέκειται χρυσέη, καὶ τὸ βάθρον οἱ τε καὶ ὁ θρόνος χρύσεός ἐστι· καὶ, ὡς ἔλεγον οἱ Χαλδαῖοι, παλάντων ὀκταχοσίων χρυσίου πεποίηται ταῦτα. ἔξω δὲ τοῦ νηοῦ, βωμός ἐστι χρύσεος. ἔστι δὲ τε ἄλλος βωμὸς μέγας, ὅπου θύεται τὰ τέλεα τῶν προβάτων. ἐπὶ μὲν γὰρ τοῦ χρυσέου βωμοῦ οὐκ ἔξεστι θύειν ὅτι μὴ γαλαθηνὰ μόνα. ἐπὶ δὲ τοῦ μείζονος βωμοῦ τε καταγίζουσι λιβανωτοῦ χίλια τάλαντα ἐπειδὰν ἑορτάσωσι οἱ Χαλδαῖοι, τόσα ἐπεὰν τῷ ὁρτῷ ἄγωσι τῷ θεῷ τούτῳ. ἐπὶ δὲ καὶ τῷ πεμπέῃ τούτῳ ἔτεϊ τὸν χρόνον ἐκεῖνον τε ἀνδριὰς δυώδεκα πηχέων, χρύσεος, στερεός. ἐγὼ μέν μιν οὐκ [e] εἶδον· τὸν δὲ λέγει ὑπὸ Χαλδαίων, ταῦτα λέγω. τούτῳ τῷ ἀνδριάντι Δαρεῖος μὲν ὁ Ὑστάσπεος ἐπιβουλεύσας, οὐκ ἐτόλμησε λαβεῖν· Ξέρξης δὲ ὁ Δαρείου ἔλαβε, καὶ τὸν ἱρέα ἀπέκτεινε, ἀπαγορεύοντα μὴ κινέειν τὸν ἀνδριάντα. τὸ μὲν δὴ ἱρὸν τοῦτο ὅτω κεκόσμηται. ἔστι δὲ τε ἴδια ἀναθήματα πολλά. Τῆς δὲ Βαβυλῶνος

a καὶ παράπεζα. b καὶ ἀμπαύεται. c οὐ δὲ ἀεί. d in MS. perſpicue legitur ἐν τῷ νεῷ. e μὲν νυν οὐκ.

Semiramis regina & Nitocris, quæ firmavit mire Babylonem, maximè contra Medos.

ταύτης πολλοὶ μέν κω καὶ ἄλλοι ἐγένοντο βασιλῆες, τοὺς ἐν τοῖσι Ἀσσυρίοισι λόγοισι μνήμῃσι ποιήσομαι, οἳ τά τε τείχεά τι ἐπεκόσμησαν καὶ τὰ ἱερά· ἐν δὲ γυναῖκες δύο· ἡ μὲν πρότερον ἄρξασα, τὴν ὑστερον γενεῇσι πέντε πρότερον γενομένην, τῇ οὔνομα ἦν Σεμίραμις. αὕτη μὲν ἀπέδεξατο χώματα ἀνὰ τὸ πεδίον ἐόντα ἀξιοθέητα· πρότερον δὲ ἐώθεε ὁ ποταμὸς ἀνὰ τὸ πεδίον πᾶν πελαγίζειν. Ἡ δὲ δεύτερον γενομένη ταύτης βασίλεια, τῇ οὔνομα ἦν Νίτωκρις (αὕτη δὲ σωφρονεστέρη γενομένη τὴν πρότερον δέξασα) τοῦτο μέν, μνημόσυνα ἐλίπετο τὰ ἐγὼ ἀπηγήσομαι· τοῦτο δέ, τὴν Μήδων ὁρῶσα δύναμιν μεγάλην τε καὶ οὐκ ἀτρεμίζουσαν ἀλλά τε ἁρπαγμένα ἄστεα αὐτοῖσι, ἐν δὲ καὶ τὴν Νῖνον, προεφυλάξατο ὅσα ἐδυνάτο μάλιστα· πρῶτα μὲν τὸν Εὐφρήτεω ποταμὸν, ῥέοντα [a] πρότερον ἰθυηδέα, οἳς σφι διὰ τῆς πόλιός μέσης ῥέει, τετράπλοον, ἄνωθεν διώρυχας ὀρύξασα, ὥστε δὴ τρὶς ἐς τῶν τινα κωμέων τὸν ἐν τῇ Ἀσσυρίῃ ἀπικνέεται ῥέων. τῇ δὲ κώμη οὔνομά ἐστι ἐς τὴν ἀπικνέεται ὁ Εὐφρήτης, Ἀρδέρικκα [b]. καὶ νῦν οἱ ἂν κομίζωνται ἀπὸ τῆσδε τῆς [c] θαλάσσης ἐς Βαβυλῶνα, καταπλέοντες ἐς τὸν Εὐφρήτεω ποταμὸν, τρὶς τε ἐς τὴν αὐτὴν ταύτην κώμην ἀφικνέονται, καὶ ἐν τρισὶ ἡμέρῃσι. τοῦτο μὲν δὴ τοιοῦτο ἐποίησε. χώματα δὲ παρέχωσι παρ' ἑκάτερον τοῦ ποταμοῦ τὸ χεῖλος, ἄξιον θωῦμα τοῦτο, μέγαθος καὶ ὕψος ὅσον τι ἐστί. κατύπερθε δὲ πολλῷ Βαβυλῶνος ὤρυξε ἕλυτρον λίμνῃ [d], ὀλίγον τινὰ ἀφεστεῶσα τοῦ ποταμοῦ, βάθος μὲν ἐς τὸ ὕδωρ ἀεὶ ὀρύσσουσα, εὖρος δὲ τὸ περίμετρον αὐτοῦ πλεθρα εἴκοσί τι καὶ τετρακοσίων σταδίων. τὴν δὲ ὀρυσσόμενον χοῦν ἐκ ταύτης τοῦ ὀρύγματος ἀναισίμωσε τὰ χείλεα τοῦ ποταμοῦ προσχέουσα. ἐπεί τε δέ οἱ ὤρυκτο, λίθους ἀγαγομένη [e], κρηπῖδα κύκλῳ περὶ αὐτὴν ἔλασε. ἐποίεε δὲ ἀμφότερα ταῦτα, τόν τε ποταμὸν σκολιὸν, καὶ τὸ ὄρυγμα πᾶν, ἕλος, ὡς ὅ, τε ποταμὸς βεβαθύτερος εἴη, καὶ καμπὰς πολλὰς ἀγνύμενος, καὶ οἱ πλόοι ἔωσι σκολιοὶ ἐς τὴν Βαβυλῶνα· ἔκ τε τῶν πλοίων ἐκδέκηται τὸ λίμνης μακρή [f]. καλὰ τοῦτο δὲ εἰργάζετο τῆς χώρης τῇ αἵ τε ἐσβολαὶ ἦσαν, καὶ τὰ σύνταμα τοῦ ἐκ Μήδων ὁδοῦ, ἵνα μὴ ἐπιμισγόμενοι οἱ Μῆδοι ἐκμανθάνοιεν αὐτῆς τὰ πρήγματα. Ταῦτα μὲν δὴ ἐκ βάθεος περιεβάλετο· τοιῇδε δὲ ἐξ αὐτῶν παρενθήκῃ ἐποιήσατο· τὴν πόλιος ἐούσης δύο Φαρσέων, τοῦ δὲ ποταμοῦ μέσον ἐχόντος, ὅθι τὸ πρότερον [g] βασιλέων ὅκως τις ἐθέλοι ἐκ τοῦ ἑτέρου Φάρσεος ἐς τοὔτερον διαβαίη, χρῆν πλοίῳ διαβαίνειν.

multi quoque & alii quondam reges extitere, quorum in exponendis rebus Assyriis mentionem faciam, qui & muros amplius ornaverunt & templa: & inter eos duæ fœminæ. Harum prior, quæ quinque ætatibus ante posteriorem regnavit, vocata est Semiramis. Hæc per campum aggeres excitavit spectatu dignos, quùm antehac flumen per eum omnem restagnare solitum esset. Se- 185
cunda post hanc regina, Nitocris nomine, extitit superiore solertior. cujus cum alia monumenta extiterunt, quæ ego memorabo, tum vero hoc; quod animadvertens imperium Medorum ingens ac non quiescens, subactaque ab his alia oppida, & inter hæc Ninum, præmunivit se omnibus quàm potuit maxime. Ante omnia fluvium Euphratem, qui antea fluebat rectus mediam ipsorum urbem interfluens, tortuosum reddidit, fossis superius depressis, adeo ut quendam Assyriæ pagum, nomine Ardericcam, ter influat, & qui nunc è mari hoc per Euphratem Babylonem versus subvehuntur, ter ad hunc eundem pagum applicent, idque triduo. Et hoc quidem tale reddidit. Aggerem vero in utroque fluminis labro aggeravit visu mirandum: tantæ est & magnitudinis & sublimitatis. Multo supra Babylonem, exiguum quid deflectens à flumine, fodit paludi eluviem, profunditate quidem ad aquam usque semper effodiens, latitudine vero ejus ad circuitum sumpta quadringentorum viginti stadiorum. Hujus cavernæ fossitia humus per fluminis labra aggerendo impensa est. Quem locum ubi depressit, crepidinem ambitus ejus lapidibus advectis duxit. Hæc duo, ut flumen flexuosum & tota fossa esset lacuna, ideo fecit ut fluvius per multas flexuras fractus, tardior mearet, & navigationes Babylonem versus essent tortuosæ, & ex ipsis navigationibus longus ambitus lacunæ exciperet. In ea vero parte regionis fecit hæc opera, ubi erant introitus in eam, & compendia ex Medis viæ, ne Medi commercio Assyriæ negotia sua cognoscerent. Et hæc qui- 186
dem ex profundo circumjecit. Cetera ex eis tale hausit additamentum. Quum sit urbs in duas dirempta regiones, fluvio medium tenente, quoties aliquis ex altera in alteram regionem transire volebat sub regibus superioribus, is necesse habebat

a πεζομὶ ἰόντα. b Ἀρδερικκὰ. c λιμνὸς. d λίμνης. e ἀγομένη. f MS. clare habet μακρὸς. g πρόσθεν.

Labra Euphratis & pons factus, cum sepulcro ejus, & ludibrio in Darium. Hujus reginæ filium invadit Cyrus.

bat navigio transire: quod erat (ut reor) molestum. Huic autem etiam rei ista prospexit. siquidem ubi effodit effluvium paludi, aliud istud ex opere eodem monumentum reliquit. Lapides prælongos excîdit; qui ubi parati fuerunt, & locus effossus, in locum ipsum quem effoderat, omnem fluminis cursum avertit. Qui locus effossus dum impleretur, interea pristino alveo arefacto, partim labia fluminis intra urbem, ac descensus qui ex portulis ad flumen ferunt, eduxit coctis lateribus, eadem qua murum ratione; partim extruxit circa mediam ferme urbem pontem iis quos foderat lapidibus, ferro eos ac plumbo devinciens. Per hunc pontem sublices quadratas, per quas Babylonii transirent, interdiu extendebat, easdem noctu tollebant; hac videlicet caussa, ne per noctem transeuntes mutua furta exercerent. Ubi porro id quod effossum erat, facta fuit palus repleta ex flumine, & opus pontis exornatum, tunc fluvium Euphratem ex palude in pristinum alveum revocavit: atque ita palus quam effoderat, visa est decenter & utiliter facta, & pons in usum
187 civium extructus. Hæc eadem ipsa regina hunc etiam machinata est dolum: Supra portas urbis celeberrimas, loco edito atque in superficie istarum portarum, sepulcrum sibi extruxit, atque literas hæc significantes insculpsit: SI CUI REGUM BABYLONIS POST ME FUTURORUM FUERIT PECUNIAE PENURIA, APERTO SEPULCRO SUMITO QUANTUMCUNQUE LIBUERIT PECUNIAE. NE TAMEN NON INDIGENS TEMERE APERITO. NON ENIM ID MELIUS. Hoc sepulcrum tamdiu fuit immotum, dum regnum pervenit ad Darium. Is indignum etiam esse ratus neque uti quippiam his portis, neque sumere pecunias ibi positas, & eas quidem ipsas invocantes. Ideo autem non utebatur portis illis, quod supra caput ipsi transeunti mortuus esset. Hinc referavit monumentum; in quo non quidem pecunias invenit, sed cadaver & literas hæc dicentes: NISI PECUNIAE ESSES INEXPLEBILIS ET TURPIS LUCRI CUPIDUS, DEFUNCTORUM LOCULOS NON APERUISSES. Talis extitisse hæc regina me-
188 moratur. Adversus cujus filium Labynitum,

βαίνειν. καὶ λεῖ (ὡς ἐγὼ δοκέω) ὀχληρὸν τῶτο· αὕτη ἦ τῶτο ἐσοπίσω. ἐπεί τε γὰρ ὤρυξε τὸ ἔλυτρον τῇ λίμνῃ, μνημόσυνον τόδε ἄλλο ἀπὸ τῆ αὐτῆ ἔργε ἐλίπετο· ἐπάμνετο λίθες ἐσιμήκεες· ὡς δέ οἱ ἦσαν οἱ λίθοι ἕτοιμοι, καὶ τὸ χωρίον ὠρώρυκτο, ἐκτρέψασα ἐς ποταμὸν τὸ ῥέεθρον πᾶν ἐς τὸ ὄρυξε χωρίον, ἐν ᾧ ὑπίμπλατο [a] τῶτο, ἐν τούτῳ ἀπεξηραμένε τῶ ἀρχαίε ῥεέθρε, τῶτο μὲν τὸ χείλεα τῶ ποταμῶ καθ' τὴν πόλιν καὶ τὰς [b] καταβάσιας τὰς ἀπ' τῶ πυλίδων ἐς τὸν ποταμὸν φερέσας ἀνοικοδόμησε πλίνθοισι ὀπτῇσι κατὰ τὸν αὐτὸν λόγον τῷ τείχεϊ· τῶτο δὲ, κατὰ μέσον κε μάλιστα τὴν πόλιν, τοῖσι λίθοισι τοῖσι ὠρύξατο, οἰκοδόμεε γέφυραν, δέσασα τοὺς λίθες σιδήρῳ τε & μολίβδῳ. ὑπιτείνεσκε [c] δὲ ἐπ' αὐτὴν, ὅκως μὲν ἡμέρη γένοιτο, ξύλα τετράγωνα, ἐπ' ὧν τὴν διάβασιν ἐποιεῦντο τοὶ Βαβυλώνιοι· τὰς δὲ νύκτας τὰ ξύλα ταῦτα ἀπαίρεσκον [d], τῶδε εἵνεκα, ἵνα μὴ διαφοιτέοντες [e] τὰς νύκτας κλέπτοιεν παρ' ἀλλήλων. ὡς δὲ τό, τε ὀρυχθὲν λίμνη πλήρης ἐγένετο ὑπὸ τῶ ποταμοῦ, καὶ τὰ περὶ τὴν γέφυραν ἐκεκόσμητο, τὸν Εὐφρήτεω ποταμὸν ἐς τὰ ἀρχαῖα ῥέεθρα ἐκ τῆ λίμνης ἐξήγαγε [f]· καὶ οὕτω τὸ ὀρυχθὲν ἕλῳ γωμένον, ἐς δέον ἐδόκεε γεγονέναι, καὶ τοῖσι πολίτῃσι γέφυρα λεῖα κατεσκευασμένη. Ἡ δὲ αὐτὴ αὕτη βασίλεια [g] καὶ ἀπάτεω τοιῶδέ τινα ἐμηχανήσατο· ὑπὲρ τὸν μάλιστα λαοφόρων [h] πυλέων τοῦ ἄρεω, τάφον ἑωυτῇ κατεσκευάσατο μετέωρον ὑπὲρ τῆς αὐτέων τὸν πυλέων. ἐνεκόλαψε δὲ ἐς τὸν τάφον γράμματα λέγοντα τάδε, ΤΩΝ ΤΙΣ ΕΜΕΥ ΥΣΤΕΡΟΝ ΓΙΝΟΜΕΝΩΝ ΒΑΒΥΛΩΝΟΣ ΒΑΣΙΛΕΩΝ, ΗΝ ΣΠΑΝΙΣΗΙ ΧΡΗΜΑΤΩΝ, ΑΝΟΙΞΑΣ ΤΟΝ ΤΑΦΟΝ, ΛΑΒΕΤΩ ΟΚΟΣΑ ΒΟΥΛΕΤΑΙ ΧΡΗΜΑΤΑ. ΜΗ ΜΕΝΤΟΙ ΓΕ ΜΗ ΣΠΑΝΙΣΑΣ ΓΕ, ΑΛΛΩΣ ΑΝΟΙΞΗ. ΟΥ ΓΑΡ ΑΜΕΙΝΟΝ. οὗτος ὁ τάφος ἐπὶ πολλὸν χρόνον ἀκίνητος, μέχρι οὗ ἐς Δαρεῖον ἀφίκετο ἡ βασιληίη. Δαρείῳ δὲ δόξαν ἐδόκεε εἶναι τῇσι πύλῃσι ταύτῃσι μηδὲν χρῆσθαι [i], ἢ χρημάτων κειμένων, ἢ αὐτῶν τῶν χρημάτων ἐπικαλεομένων, μὴ δὲ λαβεῖν αὐτά. τῇσι δὲ πύλῃσι ταύτῃσι οὐδὲν ἐχρᾶτο τῶδε εἵνεκα, ὅτι ἐπὶ κεφαλῆς οἱ ἐγίνετο ὁ νεκρὸς διεξελαυνόμενος. ἀνοίξας δὲ τὸν τάφον, εὗρε χρήματα μὲν οὐδέν, τὸν νεκρὸν δὲ, καὶ γράμματα λέγοντα τάδε, ΕΙ ΜΗ ΑΠΛΗΣΤΟΣ ΤΕ ΕΑΣ [k] ΧΡΗΜΑΤΩΝ, ΚΑΙ ΑΙΣΧΡΟΚΕΡΔΗΣ, ΟΥΚ ΑΝ ΝΕΚΡΩΝ ΘΗΚΑΣ ΑΝΕΩΓΕΣ. αὕτη μέν νυν ἡ βασίλεια, τοιαύτη τις λέγεται γενέσθαι. Ὁ δὲ

a ὑπὸ τῷ ὑπίμπλατο. b καὶ κατὰ τὰς. c ὑπετείνεσκε. d ἀπαιρέεσκον. e φοιτέοντες. f ἐξήγαγε. g αὐτὴ βασίλεια. h λαοφόρων. i χρέεσθαι. k ΕΙΠΣ.

Semiramis regina & Nitocris, quæ firmavit mire Babylonem, maxime contra Medos.

ταύτης πολλοὶ μέν κε ἄλλοι ἐγένοντο βασιλῆες, τῶν ἐν τοῖσι Ἀσσυρίοισι λόγοισι μνήμην ποιήσομαι, οἳ τά τε τείχεά τι ἐπεκόσμησαν καὶ τὰ ἱερά· ἐν δὲ γυναῖκες δύο· ἡ μὲν πρότερον ἄρξασα, τῦ ὕστερον γενεῇσι πέντε πρότερον γενομένη, τῇ οὔνομα ἦν Σεμίραμις. αὕτη μὲν ἀπεδέξατο χώματα ἀνὰ τὸ πεδίον ἐόντα ἀξιοθέητα· πρότερον δὲ ἐώθεε ὁ ποταμὸς ἀνὰ τὸ πεδίον πᾶν πελαγίζειν. Ἡ δὲ δεύτερον γενομένη ταύτης βασίλεια, τῇ οὔνομα ἦν Νίτωκρις (αὕτη δὲ σωφρονεστέρη γενομένη τὴν πρότερον δέξασα) τῦτο μὲν, μνημόσυνα ἐλίπετο τὰ ἐγὼ ἀπηγήσομαι· τῦτο δὲ, τὴν Μήδων ὁρῶσα δεχομένην μεγάλην τε καὶ οὐκ ἀτρεμίζουσαν ἄλλά τε ἀραιρημένα ἄστεα αὐτοῖσι, ἐν δὲ καὶ τὴν Νῖνον, προεφυλάξατο ὅσα ἐδυνάτο μάλιστα· πρῶτα μὲν τὸν Εὐφρήτεω ποταμὸν, ῥέοντα πρότερον ἰθὺν, ὡς σφι μὴ ἐκ τῆς πόλιος μέσης ῥέῃ, τεῖχος, ἄνωθεν διώρυχας ὀρύξασα, ἔτω δή τι ἐποίησε σκολιὸν, ὥστε δὴ τινὰς ἐς τῶν τινα κωμέων τῶν ἐν τῇ Ἀσσυρίῃ ἀπικνέεσθαι ῥέων. τῇ δὲ κώμῃ οὔνομά ἐστι ἐς τὴν ἀπικνέεται ὁ Εὐφρήτης, Ἀρδέρικκα [b]. καὶ νῦν οἱ ἂν κομίζωνται ἐκ τῆσδε τῆς [c] θαλάσσης ἐς Βαβυλῶνα, καταναλέοντες ἐς τὸν Εὐφρήτεω ποταμὸν, τρὶς τε ἐς τὴν αὐτὴν ταύτεω κώμεω φοιτέουσι, καὶ ἐν τρισὶ ἡμέρῃσι. τῦτο μὲν δὴ τοιῦτο ἐποίησε. χῶμα δὲ παρέχωσε παρ' ἑκάτερον τὸν ποταμὸν τὸ χεῖλος, ἄξιον θωυμάσαι, μέγαθος καὶ ὕψος ὅσον τι ἐστί. κατύπερθε δὲ πολλῷ Βαβυλῶνος ὤρυσσε ἕλυτρον λίμνῃ [d], ὀλίγου μὲν φοιτείνυσα κατὰ τὸν ποταμὸν, βάθος μὲν ἐς τὸ ὕδωρ ἀεὶ ὀρύσσουσα, εὖρος δὲ τὸ πρόμετρον αὐτῆς ποιεῦσα εἰκοσί τι καὶ πεντακοσίων σταδίων. τὴν δὲ ὀρυσσόμενον χῶν ἐκ ταύτης τῆς ὀρύγματος ἀναισίμωσε φοιτῶσα τὰ χείλεα τῦ ποταμῦ φοιτίσσουσα. ἐπεί τε δέ οἱ ὤρυκτο, λίθους ἀγαγομένη [e], κρηπῖδα κύκλῳ περὶ αὐτὴν ἔλασε. ἐποίεε δὲ ἀμφότερα ταῦτα, τόν τε ποταμὸν σκολιὸν, καὶ τὸ ὄρυγμα πᾶν, ἕλος, ὡς ὅ, τε ποταμὸς βεβαθύτερος εἴη, πρὸς καμπὰς πολλὰς ἀγκύμενος, καὶ οἱ πλόοι ἔωσι σκολιοὶ ἐς τὴν Βαβυλῶνα· ἔκ τε τῶν πλόων ἐκδέκηται πρόσοδος τῇ λίμνης μακρή [f]. καὶ τῦτο δὲ ἐργάζετο τὴν χώρης τῇ αἵ τε ἐσβολαὶ ἦσαν, καὶ τὸ στόμα τὸ ἐκ Μήδων ὁδῦ, ἵνα μὴ διαμισγόμενοι οἱ Μῆδοι ἐκμανθάνοιεν αὐτῆς τὰ πρήγματα. Ταῦτα μὲν δὴ ἐκ βάθεος προεβάλετο· τοιῶνδε δὲ ἐξ αὐτῶν παρενθήκην ἐποιήσατο· τὴν πόλιος ἐούσης δύο φαρέων, τοῦ δὲ ποταμοῦ μέσον ἔχοντος, διὰ τὸ πρότερον [g] βασιλέων ὅκως τις ἐθέλοι ἐκ τοῦ ἑτέρου φάρεος ἐς τοὔτερον διαβαίνειν, χέλῳ πλοίῳ διαβαίνεν.

multi quoque & alii quondam reges extitere, quorum in exponendis rebus Assyriis mentionem faciam, qui & muros amplius ornaverunt & templa: & inter eos duæ fœminæ. Harum prior, quæ quinque ætatibus ante posteriorem regnavit, vocata est Semiramis. Hæc per campum aggeres excitavit spectatu dignos, quùm antehac flumen per eum omnem restagnare solitum esset. Secunda post hanc regina, Nitocris nomine, extitit superiore solertior. cujus cum alia monumenta extiterunt, quæ ego memorabo, tum vero hoc; quod animadvertens imperium Medorum ingens ac non quiescens, subactaque ab his alia oppida, & inter hæc Ninum, præmunivit se omnibus quàm potuit maxime. Ante omnia fluvium Euphratem, qui antea fluebat rectus mediam ipsorum urbem interfluens, tortuosum reddidit, fossis superius depressis, adeo ut quendam Assyriæ pagum, nomine Ardericcam, ter influat, & qui nunc è mari hoc per Euphratem Babylonem versus subvehuntur, ter ad hunc eundem pagum applicent, idque triduo. Et hoc quidem tale reddidit. Aggerem vero in utroque fluminis labro aggeravit visu mirandum: tantæ est & magnitudinis & sublimitatis. Multo supra Babylonem, exiguum quid deflectens à flumine, fodit paludi eluviem, profunditate quidem ad aquam usque semper effodiens, latitudine vero ejus ad circuitum sumpta quadringentorum viginti stadiorum. Hujus cavernæ fossitia humus per fluminis labra aggerendo impensa est. Quem locum ubi depressit, crepidinem ambitus ejus lapidibus advectis duxit. Hæc duo, ut flumen flexuosum & tota fossa esset lacuna, ideo fecit ut fluvius per multas flexuras fractus, tardior mearet, & navigationes Babylonem versus essent tortuosæ, & ex ipsis navigationibus longus ambitus lacunæ exciperet. In ea vero parte regionis fecit hæc opera, ubi erant introitus in eam, & compendia ex Medis viæ, ne Medi commercio Assyriæ negotia sua cognoscerent. Et hæc quidem ex profundo circumjecit. Ceterum ex eis tale hausit additamentum. Quum sit urbs in duas dirempta regiones, fluvio medium tenente, quoties aliquis ex altera in alteram regionem transire volebat sub regibus superioribus, is necesse habebat

185

186

a ποταμὸν τόνδε. b Ἀρδέρικκα. c ἀπὸ τῆς. d λίμνης. e ἀγόμενος. f MS. clare habet μακρὸς. g πρότερον.

bat navigio transire: quod erat (ut reor) molestum. Huic autem etiam rei ista prospexit. siquidem ubi effodit effluvium paludi, aliud istud ex opere eodem monumentum reliquit. Lapides prælongos excîdit; qui ubi parati fuerunt, & locus effossus, in locum ipsum quem effoderat, omnem fluminis cursum avertit. Qui locus effossus dum impleretur, interea pristino alveo arefacto, partim labia fluminis intra urbem, ac descensus
4 qui ex portulis ad flumen ferunt, eduxit coctis lateribus, eadem qua murum ratione; partim extruxit circa mediam ferme urbem pontem iis quos foderat lapidibus, ferro eos ac plumbo devinciens. Per hunc pontem sublices quadratas, per quas Babylonii transirent, interdiu extendebat, easdem noctu tollebant; hac videlicet caussa, ne per noctem transeuntes mutua furta exercerent. Ubi porro id quod effossum erat, facta fuit palus repleta ex flumine, & opus pontis exornatum, tunc fluvium Euphratem ex palude in pristinum alveum revocavit: atque ita palus quam effoderat, visa est decenter & utiliter facta, & pons in usum
187 civium extructus. Hæc eadem ipsa regina hunc etiam machinata est dolum: Supra portas urbis celeberrimas, loco edito atque in superficie istarum portarum, sepulcrum sibi extruxit, atque literas hæc significantes insculpsit: SI CUI REGUM BABYLONIS POST ME FUTURORUM FUERIT PECUNIAE PENURIA, APERTO SEPULCRO SUMITO QUANTUMCUNQUE LIBUERIT PECUNIAE. NE TAMEN NON INDIGENS TEMERE APERITO. NON ENIM ID MELIUS. Hoc sepulcrum tamdiu fuit immotum, dum regnum pervenit ad Darium. Is indignum etiam esse ratus neque uti quippiam his portis, neque sumere pecunias ibi positas, & eas quidem ipsas invocantes. Ideo autem non utebatur portis illis, quod supra caput ipsi transeunti mortuus esset. Hinc referavit monumentum; in quo non quidem pecunias invenit, sed cadaver & literas hæc dicentes: NISI PECUNIAE ESSES INEXPLEBILIS ET TURPIS LUCRI CUPIDUS, DEFUNCTORUM LOCULOS NON APERUISSES. Talis extitisse hæc regina me-
188 moratur. Adversus cujus filium Labynitum,

βαίνειν. καὶ ἐμοὶ (ὡς ἐγὼ δοκέω) ὀχληρὸν τοῦτο· αὕτη ἦ τοῦτο ποιήσασα. ἐπεὶ τε γὰρ ὤρυξε τὸ ἕλυτρον τῇ λίμνῃ, μνημόσυνον τόδε ἄλλο ἀπὸ τοῦ αὐτοῦ ἔργου ἐλίπετο· ἐτάμνετο λίθους ποιεύμενος· ὡς δέ οἱ ἦσαν οἱ λίθοι ἕτοιμοι, καὶ τὸ χωρίον ὠρώρυκτο, σκεψάσα ἔμπαλιν τὸ ῥέεθρον πᾶν ἐς τὸ ὄρυγμα χωρίον, ἐν ᾧ ἐπίμπλατο τοῦτο, ἐν τούτῳ ἀπεξηραμένῳ τῷ ἀρχαίῳ ῥέεθρῳ, τοῦτο μὲν τὰ χείλεα τοῦ ποταμοῦ καθὰ τὴν πόλιν καὶ τὰς [b] καταβάσιας τὰς ἐκ τῶν πυλίδων ἐς τὸν ποταμὸν φερούσας ἀνοικοδόμησε πλίνθοισι ὀπτῇσι κατὰ τὸν αὐτὸν λόγον τῷ τείχεϊ· τοῦτο ἦ, κατὰ μέσον καὶ μάλιστα τὴν πόλιν, τοῖσι λίθοισι τοὺς ὠρύξατο, οἰκοδόμεε γέφυραν, δέουσι τοὺς λίθους σιδήρῳ τε καὶ μολίβδῳ. ὑπετείνετο [c] ἦ ἐπ' αὐτὴν, ὅκως μὲν ἡμέρη γένοιτο, ξύλα τετραγωνα, ἐπ' ὧν τὴν διάβασιν ἐποιεῦντο τοὶ Βαβυλώνιοι· τὰς ἦ νύκτας τὰ ξύλα παῦσι ἀπαίρεσκον [d], τοῦδε εἵνεκα, ἵνα μὴ διαφοιτέοντες [e] τὰς νύκτας κλέπτοιεν παρ' ἀλλήλων. ὡς ἦ τό, τε ὀρυχθὲν λίμνη πλήρης ἐγένετο ὑπὸ τοῦ ποταμοῦ, καὶ τὰ περὶ τὴν γέφυραν ἐκτετέλεστο, τὸ Εὐφρήτεω ποταμὸν ἐς τὰ ἀρχαῖα ῥέεθρα ἐκ τῆς λίμνης ἐξήγαγε [f]· καὶ οὕτω τὸ ὀρυχθὲν ἕλος γενόμενον, ἐς δέον ἐδόκεε γεγονέναι, καὶ τοῖσι πολίτῃσι γέφυρα ἦν κατεσκευασμένη. Ἡ δὲ αὐτὴ αὕτη βασίλεια [g] καὶ ἀπάτην τοιήνδε τινὰ ἐμηχανήσατο· ὑπὲρ τὰ μάλιστα λαοφόρων [h] πυλέων τοῦ ἄστεος, τάφον ἐωυτῇ κατεσκευάσατο μετέωρον ὑπερβολῇ αὐτέων τῶν πυλέων. ἐνεκόλαψε ἦ ἐς τὸν τάφον γράμματα λέγοντα τάδε, ΤΩΝ ΤΙΣ ΕΜΕΥ ΥΣΤΕΡΟΝ ΓΙΝΟΜΕΝΩΝ ΒΑΒΥΛΩΝΟΣ ΒΑΣΙΛΕΩΝ, ΗΝ ΣΠΑΝΙΣΗι ΧΡΗΜΑΤΩΝ, ΑΝΟΙΞΑΣ ΤΟΝ ΤΑΦΟΝ, ΛΑΒΕΤΩ ΟΚΟΣΑ ΒΟΥΛΕΤΑΙ ΧΡΗΜΑΤΑ. ΜΗ ΜΕΝΤΟΙ ΓΕ ΜΗ ΣΠΑΝΙΣΑΣ ΓΕ, ΑΛΛΩΣ ΑΝΟΙΞΗ. ΟΥ ΓΑΡ ΑΜΕΙΝΟΝ. οὗτος ὁ τάφος τοῦ ἀκίνητος, μέχρι οὗ ἐς Δαρεῖον ἀπῆλθε ἡ βασιληίη. Δαρείῳ ἦ δόξαν ἐδόκεε εἶναι τῆσι πύλῃσι ταύτῃσι μηδεν χρῆσθαι [i], καὶ χρημάτων κειμένων, καὶ αὐτῶν τῶν χρημάτων ἐπικαλεομένων, μὴ ἐθέλειν αὐτά. τῆσι ἦ πύλῃσι ταύτῃσι οὐδεν ἐχρᾶτο τοῦδε εἵνεκα, ὅτι ὑπὲρ κεφαλῆς οἱ ἐγίνετο ὁ νεκρὸς διεξελαυνόμενος. ἀνοίξας ἦ τὸν τάφον, εὗρε χρήματα μὲν οὐδέν, τὸν νεκρὸν ἦ, καὶ γράμματα λέγοντα τάδε, ΕΙ ΜΗ ΑΠΛΗΣΤΟΣ ΤΕ ΕΑΣ [k] ΧΡΗΜΑΤΩΝ, ΚΑΙ ΑΙΣΧΡΟΚΕΡΔΗΣ, ΟΥΚ ΑΝ ΝΕΚΡΩΝ ΘΗΚΑΣ ΑΝΕΩΓΕΣ. αὕτη μέν νυν ἡ βασίλεια, τοιαύτη τις λέγεται γνώμας. Ὁ δὲ

a ὑπὸ τῷ ἐπίμπλαθαι. b καὶ καθὰ τὰς. c ἐπετείνετο. d ἀπαιρέοντο. e φοιτέοντες. f ἐξήγαγε. g αὐτὴ βασίλεια. h λαοφόρων. i χρέεσθαι. k ΕΣΠΕ.

Cibus Perſicus regi in expeditionem profecto & aqua Choaſpis. Gyndes. Matieni montes. Dardanei. Sacri equi. Gyndes in 360 foſſas diviſus. Babylonios cædit & obſidet fruſtra.

δὴ Κῦρος ἐπὶ τούτῃ τὴ γυναικὸς τὸ παῖδα ἐστρατεύετο, ἔχοντά τι τοῦ πατρὸς τοῦ ἑωυτῆς τὄνομα Λαβυνήτου τὸν Ἀσσυρίων ἄρχοντα. Στρατεύει δὴ βασιλεὺς ὁ μέγας καὶ σιτοῖσι εὖ ἐσκευασμένοισι ἐξ οἴκου, καὶ ποτοῖσι· καὶ δὴ καὶ ὕδωρ ἀπὸ τοῦ Χοάσπεω ποταμοῦ ἅμα ἄγει τὸ φέρδεται Σοῦσα ῥέοντος, τοῦ μούνου πίνει βασιλεὺς, καὶ ἄλλου οὐδενὸς ποταμοῦ. τούτου δὴ τοῦ Χοάσπεω τοῦ ὕδατος ἀπεψημένου πολλαὶ κάμηλοι ἅμαξαι τετράκυκλοι ἡμιόνεαι κομίζουσι ἐν ἀγγηίοισι ἀγγείοισι ἕπονται ὅποι ἂν ἐλαύνῃσι ἑκάστοτε. Ἐπί τε δὴ ὁ Κῦρος πορδόμενος ἐπὶ τὸν Βαβυλῶνα ἐγένετο ἐπὶ Γυνδὴ ποταμῷ, τοῦ αἱ μὲν πηγαὶ ἐν Ματιηνοῖσι ὄρεσι, ῥέει δὲ διὰ Δαρδανέων, ἐκδιδοῖ δὲ ἐς ἕτερον ποταμὸν Τίγριν, ὁ δὲ φέρδεται διὰ Ὠπίνης πόλιος ἐς τὴν Ἐρυθρὴν θάλασσαν ἐκδιδοῖ· τοῦτον δὴ τὸν Γυνδὴν ποταμὸν ὡς διαβαίνειν ἐπειρᾶτο ὁ Κῦρος, ἐόντα νηυσὶ περητὸν, ἐνθαῦτά οἱ τῶν τις ἱρῶν ἵππων τῶν λευκῶν ὑπὸ ὕβριος ἐσβὰς ἐς τὸν ποταμὸν, διαβαίνειν ἐπειρᾶτο. ὁ δέ μιν συμψήσας, ὑποβρύχιον οἰχώκεε φέρων· κάρτα τε δὴ ἐχαλέπηνε τῷ ποταμῷ ὁ Κῦρος τούτῳ ὑβρίσαντι· καὶ οἱ ἐπηπείλησε, οὕτω δή μιν ἀσθενέα ποιήσειν, ὥστε τὸν λοιπὸν καὶ γυναῖκας μιν διπαίως, τὸ γόνυ ὑ βρεχούσας διαβήσεσθαι. μετὰ δὲ τὴν ἀπάλην, μετὰ τὴν ἐπὶ Βαβυλῶνα στρατιὴν, διαίρεε τὴν στρατιὴν διχα. διελὼν δὲ, κατέτεινε χοινοπενέας ὑπωδέξας διώρυχας ὀγδώκοντα καὶ ἑκατὸν, παρ' ἑκάτερον τὸ χεῖλος τοῦ Γυνδέω τετραμμένας πάντῃ τρόπον. διατάξας δὲ τὴν στρατὴν, ὀρύσσειν ἐκέλευε. οἷα δὲ ὁμίλου πολλοῦ ἐργαζομένου, ἦνεγκε μὲν τὸ ἔργον, ὅμως μέντοι τὴν θερείην πᾶσαν αὐτοὺς ταύτην διέτριψαν ἐργαζόμενοι. Ὡς δὲ τὸν Γυνδὴν ποταμὸν ἐπόησε Κῦρος, ἐς τριηκοσίας καὶ ἑξήκοντά μιν διώρυχας διαλαβών, καὶ τὸ δεύτερον ἔαρ ὑπανέλαμπε, ἅτε δὴ ἥλαυνε ἐπὶ τὴν Βαβυλῶνα. οἱ δὲ Βαβυλώνιοι ἐκστρατευσάμενοι, ἔμενον αὐτόν. ἐπεὶ δὲ ἐγγύτερον ἐλαυνόντων ἀγχοῦ τὸ πόλιος, σφέα λαβόν τε οἱ Βαβυλώνιοι, καὶ ἐσωθέντες τῇ μάχῃ, κατελήφθησαν ἐς τὸ ἄστυ. οἷα δὲ ἐξεπισταμένοι ἔτι πρότερον τὸν Κῦρον οὐκ ἀτρεμίζοντα, ἀλλ' ὀρέοντες αὐτὸν παντὶ ἔθνεϊ ὁμοίως ἐπιχειρέοντα, προεσάξαντο σιτία ἐτέων κάρτα πολλῶν. ἐνθαῦτα ἔτοι μὲν λόγον εἶχον τὴν πολιορκίης οὐδένα· Κῦρος δὲ ἀπορίῃσι ἐνείχετο, ἅτε χρόνου τε ἐγινομένου συχνοῦ, ἀνωτέρω δὲ οὐδὲν τῶν πρηγμάτων προεκπλομένων. Εἴτε δὴ ὦν ἄλλος οἱ ἀπορέοντι ὑπεθήκατο, εἴτε καὶ αὐτὸς ἔμαθε τὸ ποιητέον οἱ ἦν, ἐποίεε δὴ τοιόνδε· παύξας τὴν στρατιὴν ἅπασαν ἐξ ἐμβολῆς τοῦ ποταμοῦ, τῇ ἐς τὴν πόλιν ἐσ-

tum, patris nomen & Aſſyriæ imperium habentem, Cyrus exercitum duxit. Ducit autem rex magnus exercitum probe domi comparata re cibaria atque pecuaria. Portatur etiam aqua ex flumine Choaſpe, Suſa præterfluente, ex quo uno rex potat & non ex alio flumine. Cujus Choaſpis aquam decoctam, & in argentea vaſa diffuſam, ferentia permulta plauſtra quatuor rotarum, mulis trahentibus, aſſidue comitantur quocunque ille proficiſcitur. Cyrus igitur Babylonem 189
tendens, ubi venit ad Gynden amnem (qui in Matienis ortus montibus, per Dardaneos fluens in Tigrim alterum amnem exit, qui Opin urbem præterlabens, rubro infunditur mari) conabatur hunc traiicere, quum non poſſet niſi navibus traiici. Interim ei quidam è ſacris equis candidis laſcive ingreſſus fluvium tranſire conabatur. Hunc fluvius contorquens, ſubmerſum abripuit. Cyrus autem perquam ægre ferens hanc fluminis contumeliam, illi comminatus eſt, ſe ſic redditurum eum tenuem, ut in poſterum facile vel à mulieribus tranſiri poſſet, ne genua quidem tingentibus. Hæc minatus, expeditione in Babylonem intermiſſa, copias ſuas bifariam diviſit. Dehinc alveos ad funem deſignavit centenos & octogenos, utrinque ad Gyndis labra omnimodo converſos; quos diſtributis copiis effodi juſſit. Et opus quidem, ut quod à tanta multitudine fieret, perficiebatur: tamen iſtic in eo faciendo illam æſtatem univerſam triverunt. Cyrus ergo 190
quum Gynden mulctaſſet in trecentas & ſexaginta foſſas diductum, & alterum ver illuxiſſet, ita porro ire Babylonem pergit, Babyloniis eum educto exercitu præſtolantibus. Qui, ubi propius urbem ille promovit, cum eo conflixerunt, prœlioque fugati, in oppidum compulſi fuerunt. Ii tamen, quia Cyrum jampridem animadverterant inquietum eſſe, viderantque omnes pariter gentes aggredientem, comportaverant permultorum annorum commeatus: ideoque tunc obſidionem nihili faciebant. Et Cyrus, quum jam longo tempore peracto nihil admodum res ipſius proficerent, inops conſilii erat. Tandem, ſive alius ei anxio 191
ſuggeſſit, ſive ipſi in mentem venit quid in rem eſſet, ſic ſtatuit faciendum: Inſtructis univerſis copiis partim quâ fluvius

a δὲ βασιλεὺς. b ἐλαύνοι. c Ματιληνοῖσι. d κάρτα δὲ δὴ. e γόνυ μὲ βρεχούσας. f ἐνεῖδε. g κατειλάχθησαν. ſed eſt vitium editionis Jungermanni. h προεξάνθ.

Adeo Cyri ex die festo & fluvio derivato, unde intrat urbem. Præstantia Babyloniis & Assyriis. Tritantæmes. Poraba. Equorum regiorum fœtura.

vius urbem ingreditur, partim à tergo quâ egreditur, præcipit, ut, quum cognoverint alveum posse transiri, illac urbem invaderent. Ita instructis atque formatis suis, cum inutiliori exercitus parte abiit ad paludem. Eo ubi pervenit, quæ Babyloniorum regina fecerat circa flumen & circa paludem, eadem alia & ipse fecit. Nam fluvio per fossam inducto in paludem, quæ erat stagnum, alveum ejus pristinum pervium reddidit subsidente aqua fluvii. Quod quum ita contingeret, Persæ qui ad hoc ipsum instructi erant, per alveum unde fluvius Euphrates abcesserat ita ut vix medium femur transeuntis madefaceret, illac Babylonem introierunt. Quos Babylonii, si factum Cyri aut prius audissent aut sensissent, neque contemnentes Persarum ingressum, pessimo exitio affecissent. Nam obseratis omnibus quæ ad flumen ferunt portulis, conscensisque maceriis, quæ erant per labra fluvii ductæ, ipsi illos progressos veluti in nassa excepissent. Nunc ex inopinato eis Persæ astiterunt: & quum capti essent qui extrema urbis incolebant Babylonii, propter ejus tamen magnitudinem non sentiebant (ut fertur ab illis qui istic habitabant) hi qui circa medium habitabant eos captos esse. Sed quod forte dies festus eis esset, exercendis choreis atque oblectationibus operam dabant, donec planè etiam hoc resciverunt. Atque ita primò tunc capta est Babylon.

192 Cuius civitatis quanta sit potentia, cum ex aliis multis declarabo, tum vero ex hoc. Quum regi magno omnis plaga cui imperat, sit distributa in ipsius atque exercitus ejus alimentum, præter tributa, ex duodecim quibus annus constat mensibus, per quatuor menses regio Babylonica, octo reliquis eum omnis Asia alit. Ita hujus regionis potentia tertiam Asiæ alterius partem æquiparat, & ejus præfectura (quam satrapiam Persæ vocant) omnium satrapiarum longe est optima, adeo ut Tritantæmæ Artabazi filio, qui ab rege præfecturam hanc habebat, singulis diebus singulæ argenti plenæ artabæ penderentur. Artaba autem mensura Persica capit quam Attica medimnus, amplius tribus chœnicibus Atticis. Ad hæc erant ei peculiares equi, præter bello destinatos, admissarii octingenti, cum equarum à quibus admittebantur, sexdecim millibus. nam singuli mares à vicenis

Καὶ ἄλλῃ, καὶ ὅπῃ δὲ αὐτὸς τὴν πόλιν πάξας ἑτέρῃ, τῇ ἐξίῃ [a] ἐς τὴν πόλιν ὁ ποταμός· πρόσειπε τῷ στρατῷ, ἐπεὰν διαβατὸν τὸ ῥέεθρον ἴδωσιν ἥμενον, ἐσπίνειν ταύτῃ ἐς τὴν πόλιν. ὕτω τε δὴ [b] τάξας, καὶ κατὰ ταῦτα διαινέσας, ἀπήλαυνε αὐτὸς σὺν τῷ ἀρχαιοτάτῳ τῶν στρατοπέδων. ἀπικόμενον δὲ ὅπῃ τὴν λίμνην, πάπερ ἡ τῶν Βαβυλωνίων βασίλεια ἐποίησε καλὸν τε τὸν ποταμὸν ἐς κατὰ τὴν λίμνην, ἐποίεε ὁ Κῦρος ἕτερα τοιαῦτα. τὸν γὰρ ποταμὸν διώρυχι εἰσαγαγὼν ἐς τὴν λίμνην ἐοῦσαν ἕλος, τὸ δεχαῖον ῥέεθρον διαβατὸν εἶναι ἐποίησε, ὑπονοησάντων τὸν ποταμόν. ἡμένους δὲ τότε τοιούτους [c], οἱ Πέρσαι οἱ περ ἐπεπύσαλο ἐπ' αὐτῷ τότῳ καλὸν τὸ ῥέεθρον τοῦ Εὐφρήτεω ποταμοῦ, ὑπονοησάντων ἀνδρῶν ὡς [d] ἐς μέσον μηρὸν μάλιστά κη, κατὰ τοῦτο ἐσπέσοντες ἐς τὴν Βαβυλῶνα. εἰ μέν νυν προεπύθοντο ἢ ἔμαθον οἱ Βαβυλώνιοι τὸ ἐπὶ τοῦ Κύρου πεπόμενον, οὐδ' ἂν παρεῖδόν σφεας τοὺς Πέρσας ἐσελθεῖν ἐς τὴν πόλιν, διέφθειραν κακίστως. καταπλήσσοντες γὰρ ἂν πάσας τὰς ἐς τὸν ποταμὸν πυλίδας ἐχούσας, καὶ αὐτοὶ δὴ τὰς αἰμασιὰς ἀναβάντες τὰς περὶ τὰ χείλεα τοῦ ποταμοῦ ἐλημμένας, ἕλαβον ἂν σφέας ὡς ἐν κύρτῃ· νυῦν δὲ ἐξ ἀπροσδοκήτου σφι παρέσησαν οἱ Πέρσαι. ὑπὸ δὲ μεγάθεος τῆς πόλιος, ὡς λέγεται ὑπὸ τῶν ταύτῃ οἰκημένων, τῶν τὰ ἐκτὰς τῆς πόλιος ἁλισκομένων, τοὺς τὸ μέσον οἰκέοντας τῶν Βαβυλωνίων, οὐ μανθάνειν ἁλισκομένους, ἀλλὰ (τυχεῖν γάρ σφι ἑορτὴν ἐοῦσαν ὁρτὴν) χορεύειν τε τοσοῦτον τὸν χρόνον, καὶ ἐν ὑπαθείῃσι εἶναι. ἐς ὃ δὴ καὶ τὸ κάρτα πύθεσθαι. καὶ Βαβυλὼν μὲν οὕτω τότε πρῶτον [e] ἀνῃρέθη. τὴν δὲ δύναμιν τῶν Βαβυλωνίων πολλοῖσι μὲν καὶ ἄλλοισι δηλώσω ὅση τις ἐστί, ἐν δὲ δὴ καὶ τῷδε· βασιλεῖ τῷ μεγάλῳ ἐς τροφὴν αὐτοῦ τε καὶ τῆς στρατιῆς διαιρεθείσης πάρεξ τοῦ φόρου γῆ πᾶσα ὅσης ἄρχει. δυώδεκα ὧν μηνῶν ἐόντων ἐς τὸν ἐνιαυτὸν, τοὺς τέσσερας μῆνας τρέφει μὲν ἡ [f] Βαβυλωνίη χώρη, τοὺς δὲ ὀκτὼ τῶν μηνῶν ἡ λοιπὴ πᾶσα Ἀσίη. οὕτω τριτημορίη ἡ Ἀσσυρίη χώρη τῇ δυνάμει τῆς ἄλλης Ἀσίης. καὶ ἡ μὲν ἀρχὴ ταύτης τῶν χωρέων οἱ Πέρσαι σατραπηΐην καλέουσι, ἔστι δὲ ἀπασέων τῶν ἀρχέων πολλόν τι κρατίστη, ὅκου Τριτανταίγμης [g] τῷ Ἀρταβάζου ἐκ βασιλέος ἔχοντι τὸν νόμον τοῦτον, ἀργυρίου μὲν καθ' ἡμέρην ἑκάστην ἡμέρης ἀρτάβη μία· ἡ δὲ ἀρτάβη, μέτρον ἐὸν Περσικὸν, χωρεῖ μεδίμνου Ἀττικῆς [h] πλεῖον χοίνιξι τρισὶ Ἀττικῇσι. ἵπποι δέ οἱ αὐτοῦ ἦσαν ἰδίῃ, πάρεξ τῶν πολεμιζομένων, οἱ μὲν ἀναβαίνοντες τὰς θηλείας, ὀκταχόσιοι· αἱ δὲ βαινόμεναι, ἑξακισχίλιαι καὶ μύριαι. ἀνέβαινε δὲ ἕκαστος τῶν ἐρ-

a ἰζήσι. b ὧδε δή. c ἔτι τοιούτου d ἀνδρώδεος. e ὧδε πρῶτον. f τὸν τέσσαρας τρέφει μὲν ἡ. g Τριτανταίχμης. h μετρεῖ ἐστι Περσικὸν χωρέον μεδίμνου Ἀττικοῦ.

Canes Indici illic habiti. Agri felicitas in frumento & irrigatio. Oleum ex ſeſamis. Palmæ ſingulares. Naves fluviatiles.

ἐρσένων τέττων εἰκόζι ἵπποις. κυσὶν δ' Ἰνδικῶν τοσῶτον δή τι πλῆθος ἐτρέφετο, ὥστε πόλεις τε ἐν τῷ πεδίῳ κώμας μεγάλας, τε ἄλλων ἐόντας ἀτελέας, τοῖσι κυσὶ μούνοισι ἐπάχατο σῖτα παρέχειν. τοιαῦτα μὲν τῷ ἄρχοντι τῶν Βαβυλῶνος συνήνεικε εἶναι. Ἡ δὲ γῆ τῶν Ἀσσυρίων ὕεται μὲν ὀλίγῳ, καὶ τὸ σπέρμα τὸ ἐνεὸν τῇ ῥίζῃ ἔχει καὶ σίτου, ἐπὶ τοσοῦτο ἀρδόμενον· μέντοι γε οὐκ ἀπὸ τοῦ ποταμοῦ ἀρδώμενα τά τε τὰ λήϊα, καὶ ὡυξάνεται ὁ σῖτος, ὡς καπερ ἐν Αἰγύπτῳ, αὐτοῦ τοῦ ποταμοῦ ἀναβαίνοντος ἐς τὰς ἀρούρας, ἀλλὰ χερσί τε καὶ κηλωνηίοισι [b] ἀρδόμενος. ἡ γὰρ Βαβυλωνίη χώρη πᾶσα, καπερ ἡ Αἰγυπτίη, κατατέτμηται ἐς διώρυχας· καὶ ἡ μεγίστη τῶν διωρύχων ἐστὶ νηυσὶ πλωτὸς, πρὸς ἥλιον τετραμμένη τὸν χειμερινόν. ἐσέχει δὲ ἐς ἄλλον ποταμὸν ἀπὸ τοῦ Εὐφρήτεω, ἐς τὸν Τίγριν, παρ' ὃν Νῖνος πόλις οἰκέετο· ἔστι δὲ χωρέων αὕτη ἁπασέων μακρῷ ἀρίστη, τῶν ἡμεῖς ἴδμεν, δήμητρος καρπὸν ἀποφέρειν· τὰ γὰρ δὴ ἄλλα δένδρεα ὧδε πρήγματα ἀρχέως φέρειν, ὥστε συκέην, ὥστε ἄμπελον, ὥστε ἐλαίην. τὴν δὲ δήμητρος καρπὸν ὧδε ἀγαθὴν ἀποφέρειν ἐστί, ὥστε ὀπὶ διηκόσια μὲν τοπολλάπλασιον ἀποδιδοῖ· ἐπὰν [d] δὲ ἄριστα αὕτη ἑωυτῆς ἐνείκῃ, ὀπὶ τριηκόσια ἀποφέρει. τὰ δὲ φύλλα αὐτόθι τῶν τε πυρῶν καὶ κριθέων τὸ πλάτος γίνεται τεσσέρων δακτύλων [c] ἀνδρείων. ἀπὸ δὲ κέγχρου καὶ σησάμιος ὅσον τι δένδρον μέγαθος [f] γίνεται, ἐξεπίστεμαι μνήμην οὐ ποιεύμενος· εὖ εἰδὼς ὅτι τοῖσι μὴ ἀπιγμένοισι ἐς τὴν Βαβυλωνίην χώρην, καὶ τὰ εἰρημένα καρπὸν ἐχόμενα, ἐς ἀπιστίην πολλὴν ἀπίξεται. χρέωνται δὲ οἴνῳ ἐκ φοίνικος ποιεύμενοι. φοίνικες δὲ σφι φυόμενοι ἀνὰ πᾶν τὸ πεδίον, οἱ πλεῦνες αὐτῶν καρποφόροι· ἀπὸ τούτου καὶ σῖτα καὶ οἶνον καὶ μέλι ποιεῦνται. τοὺς συκέων τρόπον θεραπεύουσι· τά περ ἄλλα, καὶ φοινίκων τοὺς ἔρσενας Ἕλληνες καλέουσι, τοῦτον τὸν καρπὸν περιδέουσι τῇσι βαλανηφόροισι τῶν φοινίκων, ἵνα περιπαύηται σφι ὁ ψὴν τὴν βάλανον ἐσδυόμενος, καὶ μὴ λυπρὴν ἡ καρπὸς ἡ τοῦ φοίνικος. ψῆνας γὰρ δὴ φέρουσι ἐν τῷ καρπῷ οἱ ἔρσενες, καπερ οἱ [h] ὄλυνθοι. τὸ δὲ ἁπάντων θωῦμα μέγιστόν μοι ἐστὶ τῶν ταύτῃ, μετὰ γε τὴν πόλιν αὐτὴν, ἔρχομαι φράσων. τὰ πλοῖα αὐτοῖσι ἐστὶ τὰ κατὰ τὸν ποταμὸν πλέοντα ἐς τὴν Βαβυλῶνα ἐόντα κυκλοτερέα, πάντα σκύτινα. ἐπὰν γὰρ ἐν τοῖσι Ἀρμενίοισι τοῖσι κατύπερθε Ἀσσυρίων οἰκημένοισι νομέας ἵππης ταμόμενοι ποιήσωνται, περιτείνουσι τούτοισι διφθέρας στεγαρίδας

nis admittebantur. Præterea canum Indicorum tanta alebatur multitudo, ut ad præbenda eis cibaria, quatuor in eadem planitie magni vici attributi eſſent, aliorum tributorum immunes. Atque hæc præſidia Babylonis eveniebant. Porro in Aſſyriorum terra parum pluit, & hoc eſt, quo enutriatur radix frumenti, irrigatum quidem ex fluvio, & arvum ſine pingue, proveniatque frumentum, non ſicut in Ægypto, flumine ipſo in arva aſcendente, ſed manibus atque tollenonibus irrigatum. Etenim Babylonica regio omnis, quemadmodum Ægyptiaca, diſſecta eſt in foſſas, quarum maxima navibus trajici poteſt, ad ſolem hibernum vergens: tendit autem ex Euphrate in alterum flumen, in Tigrim, ad quem urbs Ninus ſita erat. Hæc regio omnium quas nos vidimus, longe optima eſt, duntaxat ferendo frumento. Nam alias arbores ferre, ficum, vitem, oleam, omnino ne conatur quidem; Cereris autem fructu proferendo tam commoda eſt, ut nuſquam non ad ducena reddat: ubi autem bonitate ſeſe ipſa vincit, etiam ad tricena efferat. Quaternûm autem digitorum commode latitudo eſt tritici illic atque hordei foliis. Ex milio autem ac ſeſamo quantæ proceritatis arbor ſurgat, etſi mihi comperta, tamen memorare ſuperſedeo, probe ſciens, iis qui nunquam Babylonicam regionem adierunt, quæ de frugiferis dicta ſunt, perquam incredibilia viſum iri. Oleo autem non utuntur niſi quod ex ſeſamis faciunt. Naſcuntur eis per campum omnem palmæ, pleræque fructiferæ; ex quibus & panes & vinum & mel conficiunt, eaſque colunt ficuum more: & tum alias, tum palmarum, quas Græci maſculas vocant, quarum fructum circumligant iis palmis quæ dactylos ferunt, ut illis matureſcat culex, dactylum intrans, & non decidat fructus palmæ. Maſculæ enim in fructu ferunt culices, quemadmodum caprifici. Venio ad id, quod ex omnibus quæ ſunt in ea regione, ſecundum ipſam urbem, mihi ſummo miraculo eſt, diſſerendum. Navigia illorum ſecundo flumine commeantia Babylonem, ſunt orbiculata atque omnia coriacea. Nam poſtquam in Armeniis, qui ſupra Aſſyrios incolunt, ex cæſis ſalicibus coſtas fecerunt, obducunt illis pelles tectorias extrinſecus in modum pavimenti,

a ἀρδόμενον. b κηλωνίοισι. c πόλις οἰκέεται. d ἐπὰν. e ἀνδρήϊα. f δένδρου μέγαθος. g αὐτόθι. h κατάπερ δὴ οἱ.

menti, neque puppe diſcreta, neque prora acuminata, ſed in ſpeciem clypei orbiculatam. Tale navigium omne ſtramento replentes fluvio deferendum permittunt oneratum mercibus: ſed maxime dolia ex palmis vino onuſta deferunt, dirigentibus illud duobus plectris vel palis, totidemque viris rectis ſtantibus; quorum alter introrſus palum trahit, alter extra pellit. Fiunt autem navigia hæc & magna admodum & minora: quorum maxima ferunt quoque pondus quinque millium talentorum, ſingula ſingulos aſinos vivos habentia, majora etiam plures. Poſtquam igitur navigantes Babylonem pervenerunt, onuſque diſtraxerunt, coſtas quidem navigii atque omnia ſtramenta venundant, ſed pelles aſinis imponunt, eoſque in Armeniam agitant. adverſo enim flumine navigari præ illius rapiditate nullo pacto poteſt. Propterea enim quoque non ex lignis, ſed ex pellibus navigia fiunt. Iidem, ubi aſinos agitando in Armeniam redierunt, alia ad eundem modum navigia conſuunt. Et naves quidem
195 eorum tales ſunt. Amictu autem tali utuntur: Duabus amiciuntur tunicis, una linea uſque ad pedes demiſſa, cui alteram laneam ſuperinduit: poſtremo candidam pænulam circumjicit, calceos gerens gentis more, ſoleis Thebanis pæne ſimiles. Capita habentes comata, mitris redimiunt, unguentis toto corpore delibuti. Anulum ſignatorium quiſque geſtat, & baculum manu factum, cui adeſt politum aut malum, aut roſa, aut lilium, aut aquila, aut aliud quid: nam abſque inſigni geſtare ſceptrum ipſis nefas. At-
196 que hic eorum corporis eſt cultus. Leges vero conſtitutæ ipſis hæ ſunt: Una quidem prudentiſſima, quantum ego ſentio, qua Enetos qui ſunt ex Illyriis, audio uti. Per ſingulos pagos ſemel quotannis iſta fiebant. Ubi virgines effectæ eſſent nubiles, eas quum congregaſſent univerſas, unum in locum ſic junctas recipiebant, quas circumſiſtente virorum frequentia, ſurgens præco ſingulatim vendebat: primum quidem pulcherrimam omnium; ſecundum hanc, poſtquam illa multo vendita eſſet auro, aliam proclamabat, quæ poſt illam eſſet ſpecioſiſſima. Vendebantur autem in connubium. Babylonii igitur qui locupletes & iidem maturi nuptiis erant, licitando quiſque alterum ſuperantes mercabantur pulcherrimas quaſque. At iis ex plebe qui eſſent parati

δας ἔξωθεν, ἐδάφε☉ τρόπον, ἅτε πεύμνλω ὀπικρέμνονλες, ἅτε πεώρλω σωάγονλες, ἀλλ' ἀσπίδ☉ τρόπον κυκλοτερέα ποιήσανλες, καὶ καλάμης πλήσανλες πᾶν τὸ πλοῖον τοῦτο, ἀπηῖζι [a] καθ' τ' πόλαμὸν φέρεσθαι, φορτίων πλήσανλες· μάλισα δ' βίκας φοινικηίας κατάγυσι οἴνυ πλέους. ἰθυίεται δ' ὑπό τε δύο πληκλρων, καὶ δύο ἀνδρῶν ὀρθῶν ἑσεώτων. καὶ ὁ μὲν ἔσω ἕλκ τὸ πληκλρον, ὁ δ' ἔξω ὠθέει. ποιέεται δ' καὶ κάρτα μεγάλα ταῦτα τὰ πλοῖα, καὶ ἐλάσσω· τὰ δ' μέγιστα αὐτέων, καὶ πεντακισχιλίων ταλάντων γόμον ἔχ. ἐν ἑκάσῳ δὲ πλοίῳ ὄν☉ ζῶς ἔνεσι, ἐν δ' τοῖζι μέζοζι πλείνες. ἐπεὰν δ' ὧν [b] ἀπίκωνται πλέονλες ἐς τὴν Βαβυλῶνα, καὶ διαθέωνται τ' φόρλον, νομέας μὲν δὴ πλοίυ ἓ τὴν καλάμιν πᾶσαν ἀπενεκήρυξαν [c]· τὰς δ' διφθέρας ὀπισάξανλες ὀπὶ τὰς ὄνυς, ἀπελαύνυσι ἐς τὰς Ἀρμενίας. ἀνὰ τ' ποταμὸν γὰρ δὴ σὸκ οἷά τέ ἐσι πλέειν ἀδενὶ τρόπῳ, ὑπὸ τάχε☉ δ' πόλαμός. διὰ γὰρ ταῦτα καὶ σὸκ ἐκ ξύλων ποιεῦνται τὰ πλοῖα, ἀλλ' ἐκ διφθερέων· ἐπεὰν δὲ τὰς ὄνυς ἐλαύνονλες ἀπίκωνται ὀπίσω ἐς τὰς Ἀρμενίας, ἄλλα τρόπῳ τῷ αὐτῷ ποιεῦνται πλοῖα. τὰ μὲν δὴ πλοῖα αὐτοῖζι ἐσὶ τοιαῦτα. Ἐσθῆτι δ' τοιῇδε χρέωνται, κιθῶνι ποδηνεκέι λινέῳ· καὶ ὀπὶ τοῦτον [d] ἄλλον ἠλινέον κιθῶνα ἐπενδυνῖ, καὶ χλανίδιον λευκὴν περιβαλλόμεν☉, ὑποδήμαα ἔχων [e] ὀπιχώρια, παπλήσια τῆσι Βοιωτίηζι [f] ἐμβάζι. κομῶνλες δὲ τὰς κεφαλὰς, μίτρηζι ἀναδέονται, μεμυρισμένοι πᾶν τὸ σῶμα. σφρηγῖδα δ' ἕκας☉ ἔχ, καὶ σκῆπτρον χειροποιηλόν· ἐπ' ἑκάσῳ δὲ σκήπτρῳ ἄπεσι πεποιημένον ἢ μῆλον, ἢ ῥόδον, ἢ κρίνον, ἢ αἰέτὸς, ἢ ἄλλό τι. ἄνευ γὰρ ὀπίσω ἄ σφι νόμος ἔσι ἔχειν σκῆπτρον. αὕτη μὲν δὴ σφι ἄρτις τῶν τὸ σῶμά ἐσι. Νόμοι δὲ αὐτοῖζι ὧδε κατεσέαται· ὁ μὲν σοφώτα☉ ὅδε, κατὰ γνώμιν τὴν ἡμετέρην, τῶν καὶ Γ'λλυριῶν Ε'νετῶν πυνθάνομαι χρῆσθαι· κατὰ κώμας ἑκάσας ἅπαξ τ' ἔτ☉ ἑκάσ ἐποιέετο τάδε· ὡς ἂν αἱ παρθένοι γυναῖκες γάμων ὡραῖαι, ταύτας ἅπας συναγαγοιεν πάσας, ἐς ἓν χωρίον ἐσάγισκον ἀλέας· περὶξ δ' αὐτῶν ἵσατο ὅμιλ☉ ἀνδρῶν. ἀνίσασὶ δ' κατὰ μίαν [g] ἑκάσην κήρυξ πωλέεσκε, πρῶτα μὲν τὴν διειδεσάτην ἐκ πασέων· μετὰ δ', ὅκως αὐτὴ ὑπερβάσι πολλὸν χρυσίον πρηνείη [h], ἄλλην ἀνεκήρυσσε, ἢ μετ' ἐκείνην ἔσκε διειδεσάτη. ἐπωλέοντο δ' ἐπὶ σωφροσύνῃ. ὅσοι μὲν δὴ ἔσκον ὑδαίμονες τ' Βαβυλωνίων ὀπίγαμοι, ὑπερβάλλονλες ἀλλήλυς ἐξωνέοντο τὰς καλλισφύρους· ὅσοι δὲ

a ἀπιᾶζι. b ἐπειὰν δ'. c ἀπενείρυξαν. In MS. vetus manus ſcripſerat ἀπενεκείρυξαν, ſed poſtea literæ tertiæ ſuperſcriptum ι. d ἐπὶ τοῦτον. e ὑποδήματα ἔχοντι. f Βοιωτίηζι. g κίν. h πρηθείη.

Item de ægrotis, sepultura, luctu, & purgatione post concubitum.

ἢ τῶ δήμω ἔσπον ὀπίσαμοι, ἤτοι ἢ εἰδεῶ μὲν ἀδὲν ἐδέοντ᾽ χρηστῶ, οἱ δ᾽ ἂν χρήματά τε καὶ αἰσχίονας παρθένους ἐλάμβανον. ὡς γὰ δή οἱ ἐξελθοι ὁ κήρυξ πωλέων τὰς ἀνειδεστάτας τ᾽ περθένων, ἀνίση ἂν τιὼ ἀμορφεστάτω [a], ἢ εἴ τις αὐτίων ἔμπηρ ἦε. καὶ ταότιων ἀνεκήρυσε, ὅστις θέλοι [b] ἐλάχιστον χρυσίον λαβών, συνοικέειν αὐτῆ· ἐς ὃ τῶ τὸ ἐλάχιστον ὑπισεμένω [c] συνοίκιτο. τὸ δὲ ἂν χρυσίον ἐγίνετ᾽ ἀπὸ τῶν ἀνειδέων παρθένων. καὶ ὕτω αἱ εὔμορφοι τὰς ἀμόρφους καὶ ἐμπήρους ἐξεδίδοσαν. ἐκδοῦναι δὲ τὴν ἑωυτῆ θυγατέρα ὅτεω βέλοιτ᾽ ἕκαστ᾽, οὐκ ἐξῆν, οὐδὲ ἄνδρ᾽ ἐγγυητέων ἀπαγαγέσθαι τὴν παρθένον πρὶν μένον, ἀλλ᾽ ἐγγυητῶς χρεῶ καταστήσαντα, ἢ μιὼ συνοικήσειν αὐτῆ, οὕτω ἀπάγεσθαι [d]· εἰ δὲ μὴ συμφεροίατο, ἀποφέρειν τὸ χρυσὸν ἔκειτο νόμ᾽. ἐξῆν δὲ καὶ ἐξ ἄλλης ἐλθόντα κώμης τ᾽ βελόμενον ὠνέεσθαι. ὁ μέν νυν κάλλιστ᾽ νόμ᾽, οὗτός σφι ἰῶ· οὐ μέντοι νῦῶ γε διατέλεστε [e] ἐών. ἄλλο δέ τι ἐξεύρηκασι νεωστὶ γενέσθαι, ἵνα μὴ ἀδικοῖεν αὐτὰς, μηδ᾽ ἐς ἑτέρω πάλιν ἄγωνται. ἐπεί τε γὰ ἁλόντες σκακώθησαν καὶ οἰκοφθορήθησαν, πᾶς τις δ᾽ δήμω βίω ἀπανίζων καταπορεύεται τὰ θήλεα τέκνα. Δεύτερ᾽ δὲ σοφίη ὧδε ἄλλος σφι νόμ᾽ κατεσήκεε· τοὺς κάμνοντας ἐς τὴν ἀγορὴν ἐκφορέεσι· οὐ γὰ δὴ χρέωνται ἰητροῖσι· προσιόντες ὧν πρὸς τ᾽ κάμνοντα, συμβαλέονσι περὶ τ᾽ νούσου, εἴ τις καὶ αὐτὸς τοιοῦτον ἔπαθε οἷον ἂν ἔχοι ὁ κάμνων, ἢ ἄλλον εἶδε παθόντα. ταῦτα προσιόντες συμβαλέονσι, καὶ παραινέουσι ἅσσα αὐτὸς ποιήσας ἐξέφυγε ὁμοίω νοῦσον, ἢ ἄλλον εἶδε ἐκφυγόντα. σιγῆ δὲ παρελθεῖν τ᾽ κάμνοντα οὐ σφι ἔξεστι, πρὶν ἂν ἐπείρηται ἥντινα νοῦσον ἔχῃ. Ταφαὶ δέ σφι ἐν μέλιτι. θρηνέουσι δὲ παραπλήσιοι τοῖσι ἐν Αἰγύπτω. ὁπόκις δ᾽ ἂν μιχθῇ γυναικὶ τῇ ἑωυτοῦ ἀνὴρ Βαβυλώνιος, περὶ [g] θυμίημα καταιθόμενον ἵζει, ἐπιρρωδὴ δὲ ἡ γυνὴ τὠὐτὸ τοῦτο ποιέει. ὄρθρου δὲ γενομένου, λοῦνται καὶ ἀμφότεροι [h]· ἄγγεος γὰ οὐδενὸς ἅψονται πρὶν ἂν λούσωνται. ταὐτὰ δὲ ταῦτα καὶ Ἀραβίοι ποιεῦσι [i]. Ὁ δὲ δὴ αἴσχιστ᾽ τ᾽ νόμων ἐστὶ τοῖσι Βαβυλωνίοισι, ὅδε· δεῖ πᾶσαν γυναῖκα ἅπαξ ἐν τῇ ζόῃ μιχθῆναι ἀνδρὶ ξείνω. πολλαὶ δὲ καὶ οὐκ ἀξιόμεναι ἀναμίσγεσθ᾽ τῆσι ἄλλῃσι, οἷα πλούτω ὑπερφρονέουσαι, ἐπὶ

rati ad nuptias, his non opus erat pulchra forma: immo isti pecunias simulque fœdiores virgines accipiebant. Nam præco, ubi virginum speciosissimarum peregisset venditionem, excitabat deformissimam, aut siqua illarum esset mutila, eamque proclamabat dicens; quisquis vellet quamminimo auri accepto eam in matrimonio habere, donec illi qui minimo contentus esset, addiceretur. Aurum vero istud ex speciosis virginibus conficiebatur, & sic speciosæ elocabant deformes ac mutilas. Elocare vero filiam suam cui quisque vellet, non licebat, nec cuiquam emptori fas erat sine fidejussoribus abducere puellam, sed datis fidejussoribus, certe se ducturum illam uxorem, ita demum abducere. si de hoc non conveniebat, lex erat ut aurum redhiberet. Quinetiam ex alio pago venienti licebat mercari si vellet. Hæc apud eos honestissima lex erat, quæ tamen ad hoc tempus non perseveravit. Sed novissime aliud quiddam excogitaverunt, ne quis feminas injuria afficiat, neve quis aliam in urbem abducat. Nam posteaquam expugnati male accepti sunt, & res domi fuit perdita, unusquisque plebeius, qui victus inopia premitur, filias suas adigit ad quæstum corpore faciendum. Alteram item 197
sapienter constitutam habent legem, qua ægrotos efferunt in forum: neque enim medicis utuntur; ut eum adeuntes, de languore consulant; siquis & ipse eundem habuit morbum, aut alium vidit correptum. Hæc illi qui illuc adeunt consulunt, hortanturque ad ea quæ ipse faciendo effugerit similem morbum, aut alium noverit effugisse. Nec fas est cuiquam ægrotantem præterire silentio, nec antequam exploraverit quonam ille morbo laboret. Sepulturæ eisdem in melle: luctus 198
funebres Ægyptiacis persimiles. Quoties autem cum uxore miscetur vir Babylonius, suffitui consecrato assidet, & ex altera parte mulier idem facit. Sub diluculum etiam abluuntur ambo; nullum quippe vas priusquam se abluerint tangent. Eadem hæc & Arabes faciunt. Una iisdem Babyloniis lex est omnibus 199
modis fœda. nempe quamque mulierem indigenam oportet semel in vita ad Veneris templum desidentem, cum externo viro consuetudinem habere. Ceterum multæ & dedignantes aliarum consortia, utpote divitiis tumentes, hæ jumentis in

ca-

a ἀμορφοτάτω. b θέλει & mox in MS. est βαλών. c ὑπισαμένω. d ἀπάγεσθαι. e διατέλεε. f ἔστι σφι. g περὶ. h λοῦνται ἀμφότεροι. i ποιεῦσι.

Cultus Veneris nefandus. Mylitta. Pars eorum piſce victitans. Maſſagetæ. Araxes & mos vivendi in inſulis ejus.

camaris vehentes, ad templum ſtant, ſequuta interim à tergo magna famulitii turba. Pleræque etiam ſic faciunt. In fano Veneris ſedent coronam funiculi in capitibus gerentes multæ mulieres, è quibus aliæ accedunt, aliæ diſcedunt. Nam diverticula undecunque funiculis diſtincta viam præbent externis per mulieres illas, quas tranſeuntes deligunt. Porro quum illic conſederit fœmina, non prius domum regreditur, quam externorum aliquis pecuniam mulieri in genua injecerit, & cum eadem extra fanum abducta rem habuerit. illum autem qui injicit, dicere oportet, Ego tibi deam Mylitta imploro. Mylitta enim Aſſyrii Venerem appellant. pecunia verò pretio eſt quantulacunque; non enim rejiciet; nec enim fas eſt; ſiquidem in ſacrum convertitur. quicunque pecuniam objecerit primus, hunc illa ſequitur, neque quenquam repudiat: ubi congreſſa fuerit deæ conſecrata & conciliata domum revertitur; & ab hoc tempore haud ita magnum illi dederis, ut eam nanciſcaris. Iam, quotquot forma & proceritate potuerunt aliquos capere, cito diſcedunt: quæ verò deformes, diutius deſident, quia nequeunt legi facere ſatis. Fitque interdum ut nonnullas etiam triennio atque quadriennio expectare oporteat. Alicubi quoque in Cypro ſimilis quædam
200 lex eſt. Hæc ſunt Babyloniorum inſtituta. quorum tres ſunt tribus, quæ nullo alio niſi piſcibus victitant. quos captos ubi arefecerunt ad ſolem, hoc faciunt: In pilam conjiciunt, ac piſtillis mitigatos per ſindonem incernunt, unde quiſquis illorum vult velut placentam confectam habet; alius verò in modum panis torret.
201 CYRO, poſt hanc quoque gentem ſubactam, inceſſit cupido MASSAGETAS in ſuam poteſtatem redigendi. Quæ gens fertur & magna eſſe & ſtrenua, ad auroram ſoliſque ortus ſita, trans Araxem fluvium è regione Iſſedonum. Sunt etiam qui eam Scythicam nationem eſſe dicant.
202 Araxes Iſtro major & idem minor eſſe memoratur; & in eo frequentes inſulæ Lesbo fere pares magnitudine: & homines qui illas incolunt, æſtate veſci radicibus quibuſlibet quas ipſi fodiunt; arborum autem fructus quos maturos comperiunt, in cibum reponere, quo per hyemem veſcantur. Ab illis inventas etiam eſſe arbores talem fructum ferentes, qui con-

πὶ ζᾠγέων ἐν καμάρῃσι ἑλάσασαι, πρὸς τὸ ἱρὸν ἑσᾶσι· θεραπὶη δέ σφι ἕπεται πολλὴ ὄπιθεν. αἱ δὲ ταλεῦνες ποιεῦσιν ὧδε· ἐν τεμένεϊ Ἀφροδίτης κατίσαι στέφανον περὶ τῇσι κεφαλῇσι ἔχουσαι θώμιγγες πολλαὶ γυναῖκες. αἱ μὲν γὰρ προσέρχονται, αἱ δὲ ἀπέρχονται. χοινοπενέες δὲ διέξοδοι πάντα τρόπον ὁδὸν ἔχουσι διὰ τῶν γυναικῶν, δι' ὧν οἱ ξεῖνοι διεξιόντες ἐκλέγονται. ἔνθα ἐπεὰν ἵζηται γυνὴ, ἐς πρότερον ἀπαλλάσσεται ἐς τὰ οἰκία, ἢ τις οἱ ξείνων ἀργύριον ἐμβαλὼν ἐς τὰ γούνατα, μιχθῇ ἔξω ἕδρης. ἐμβαλόντα δὲ δεῖ εἰπεῖν τοσόν-
„δε, Ἐπικαλέω σε τὴν θεὸν Μύλιτταν. Μύλιττα δὲ καλέουσι τὴν Ἀφροδίτην Ἀσσύριοι. τὸ δὲ ἀργύριον, μέγαθος ἐστὶ ὅσον ὤν. ἀ γὰρ μὴ ἀπώσηται. ἀ γὰρ οἱ θέμις ἐστί· γίνεται γὰρ ἱρὸν τοῦτο τὸ ἀργύριον. τῷ δὲ πρώτῳ ἐμβαλόντι ἕπεται, ὧδε ἀποδοκιμᾷ ἀδένα· ἐπεὰν δὲ μιχθῇ, ἀποσιωσαμένη τῇ θεῷ, ἀπαλλάσσεται ἐς τὰ οἰκία· καὶ τὼ ἀπὸ τούτου οὐκ ἔτω μέγα τί οἱ δώσεις ὡς μιν λάμψεαι. ὅσαι μέν νυν εἰδεός τε ἐπεμμέναι [a] εἰσὶ καὶ μεγάθεος, ταχὺ ἀπαλλάσσονται· ὅσαι δὲ ἄμορφοι αὐτέων εἰσὶ, χρόνον πολλὸν περιμένουσι, ἃ δυνάμεναι τὸν νόμον ἐκπλῆσαι· καὶ γὰρ τριέτεα καὶ τετραέτεα μεταξέτεαι χρόνον μένουσι. ἐνιαχῇ δὲ καὶ τῆς Κύπρου ἐστὶ ταῦτα πλήσιος τούτῳ νόμος. Νόμοι μὲν δὴ τοῖσι Βαβυλωνίοισι ἅτοι κατεστᾶσι [b]. εἰσὶ δὲ αὐτέων πατριαὶ τρεῖς, αἳ ἄδεν ἄλλο σιτέονται εἰ μὴ ἰχθῦς μοῦνον· τοὺς ἐπεί τε ἂν θηρεύσαντες αὐήνωσι πρὸς ἥλιον, ποιεῦσι τάδε. ἐσβάλλουσι ἐς ὄλμον, καὶ λειήναντες ὑπαέροισι, σῶσι διὰ σινδόνος. καὶ ὃς μὲν ἂν βούληται αὐτέων, ἄρτου μάζαν μαξάμενος ἔχει· ὁ δὲ, ἄρτου τρόπον ὀπτήσας. Ὡς δὲ τῷ Κύρῳ καὶ τοῦτο τὸ ἔθνος κατέργασο, ἐπεθύμησε Μασσαγέτας ὑπ' ἑωυτῷ [c] ποιήσασθαι· τὸ δὲ ἔθνος τοῦτο, καὶ μέγα λέγεται εἶναι καὶ ἄλκιμον, οἰκημένον δὲ πρὸς ἠῶ τε καὶ ἡλίου ἀνατολὰς, πέρην δὲ Ἀράξεω ποταμοῦ, ἀντίον δὲ Ἰσσηδόνων ἀνδρῶν. εἰσὶ δὲ οἵ τινες καὶ Σκυθικὸν λέγουσι τοῦτο τὸ ἔθνος εἶναι. Ὁ δὲ Ἀράξης λέγεται καὶ μέζων καὶ ἐλάσσων εἶναι ἢ Ἴστρος· νήσους δ' ἐν αὐτῷ Λέσβῳ μεγάθεα παραπλησίας συχνὰς φασὶ εἶναι. ἐν δὲ αὐτῇσι, ἀνθρώπους οἱ σιτέονται μὲν ῥίζας τὸ θέρος ὀρύσσοντες παντοίας· καρποὺς δὲ ὑπὸ δενδρέων ἐξῃρημένους σφι ἐς φορβὴν καταθέσθαι ὡραίους, καὶ τούτους σιτέεσθαι τὸν χειμερινόν. ἄλλα δέ σφι ἐξευρῆσθαι δένδρεα καρ-

a ἐπαγμένα. b κατεστᾶσι. c ἑωυτοῦ.

Matieni. Mare Caſpium. Caucaſus illi appoſitus. Maſſagetarum ſitus. Cur Cyrus eos bello invaſerit.

πρὸς ταῦτα δέ πινας φέρονται, τὰς, ἐπί τε ἂν ἐς τοῦτο συνέλθωσι καῦται εἴλας, καὶ πῦρ ἀνακαύσωσιν, κύκλῳ ἑστεῶτες ὑπεκάλλειν ὑπὸ τὸ πῦρ· ὀσφραινόμενοι δὲ καταγιζομένου καρποῦ ὑπεκβαλλόμενοι, μεθύσκεσθαι τῇ ὀδμῇ, καταπερ Ἕλληνας τῷ οἴνῳ. πλεῦν δὲ ὑπεκβαλλόμενοι καρπὸν, μᾶλλον μεθύσκεσθαι. ἐς ὃ ἐς ὄρχησίν τε ἀνίστασθαι, καὶ ἐς ἀοιδὴν ἀποκυκεέσθαι. τοῦτων μὲν αὐτὴν λέγεται δίαιταν εἶναι. ὁ δὲ Ἀράξης ποταμὸς ῥέων μὲν ἐκ Ματιηνῶν [b], ὁθενπερ ὁ Γύνδης, τε ἐς τὰς διώρυχας τὰς ἑξήκοντά τε καὶ τριηκοσίας διέλαβε ὁ Κῦρος· ῥέων δὲ ἐξερεύγεται [c] πρὸς ἀνατολέων, τὰ πάντα πλὴν ἑνός, ἐς ἕλεά τε καὶ τενάγεα ἐκδιδοῖ. ἐν τοῖσι ἀνθρώπους κατοικῆσθαι [c] λέγουσι ἰχθῦς ὠμοὺς σιτεομένους, ἐσθῆτι δὲ νομίζοντας χρᾶσθαι φωκέων δέρμασι. τὸ δὲ ἓν τε στομάτων τοῦ Ἀράξεω ῥέει λαμπρὸν καθαρὸν ἐς τὴν Κασπίην θάλασσαν. Ἡ δὲ Κασπίη θάλασσα ἐστὶ ἐπ' ἑωυτῆς, οὐ συμμίσγουσι τῇ ἑτέρῃ θαλάσσῃ. τὴν μὲν γὰρ Ἕλληνες ναυτίλλονται [d] πᾶσαι, καὶ ἡ ἔξω στηλέων θάλασσα ἡ Ἀτλαντὶς καλεομένη, καὶ ἡ Ἐρυθρὴ, μία τυγχάνει ἐοῦσα· ἡ δὲ Κασπίη, ἐστὶ ἑτέρη ἐπ' ἑωυτῆς, ἐοῦσα μήκεος μὲν πλόῳ, εἰρεσίῃ χρεωμένῳ, πεντεκαίδεκα ἡμερέων· εὖρος δὲ, τῇ φαρυτάτη ἐστὶ αὐτὴ ἑωυτῆς, ὀκτὼ ἡμερέων. καὶ τὰ μὲν πρὸς τὴν ἑσπέρην φέρονται τῆς θαλάσσης ταύτης ὁ Καύκασος παρέχεται, ἐὼν ὀρέων μέγιστον [e], καὶ μεγάθεϊ ὑψηλότατον [f]. ἔθνεα δὲ ἀνθρώπων πολλὰ καὶ παντοῖα ἐν ἑωυτῷ ἔχει ὁ Καύκασος· τὰ πολλὰ, πάντα ἀπ' ὕλης [g] ἀγρίης ζώοντα. ἐν τοῖσι καὶ δένδρεα φύλλα τοιῆσδε ἰδέης παρεχόμενα εἶναι λέγεται, τὰ τρίβοντάς τε καὶ παραμίσγοντας ὕδωρ, ζῶα ἑωυτοῖσι ἐς τὴν ἐσθῆτα ἐγγράφειν· τὰ δὲ ζῶα οὐκ ἐκπλύνεται, ἀλλὰ συγκαταγηράσκειν τῷ ἄλλῳ εἰρίῳ, καὶ ἅμα ἐκφανθέντα ἀρχήν· μίξιν τε τούτων τὰ ἀνθρώπων εἶναι ἐμφανέα, καὶ περ τοῖσι πρόβατοισι. Τὰ μὲν δὴ πρὸς ἑσπέρην τῆς θαλάσσης ταύτης τῆς Κασπίης καλεομένης ὁ Καύκασος ἀπέργει· τὰ δὲ πρὸς ἠῶ τε καὶ ἥλιον ἀνατέλλοντα, πεδίον ἐκδέκεται [h], πλῆθος ἄπειρον ἐς ἄποψιν. τοῦ ὧν δὴ πεδίου τοῦ μεγάλου οὐκ ἐλαχίστην μοίρην μετέχουσι οἱ Μασσαγέται, ἐπ' οὓς ὁ Κῦρος ἔσχε προθυμίην στρατεύεσθαι. πολλά τε γάρ μιν ἐκ μεγάλα τὰ ἐπαείροντα καὶ ἐποτρύνοντα ἦν. πρῶτον μὲν ἡ γένεσις, τὸ δοκέειν πλέον τι εἶναι ἀνθρώπου· δεύτερα δὲ, ἡ εὐτυχίη ἡ κατὰ τοὺς πολέμους γενομένη [k]. ὅκη γὰρ ἐτύγχανε στρατεύεσθαι Κῦρος, ἀμήχανον ἦν ἐκεῖνο τὸ ἔθνος φυγέειν. Ἦν δὲ τοῦ ἀνδρὸς τοῦδε γυνὴ τῆς Μασσαγετέων

conjiciatur ab illis in ignem quem catervatim collecti accenderint: illi vero circumquaque adſidentes & olfacientes ardentem fructum perinde inebriantur odore iſto ac vino Græci: & eo vehementius quo plus ejus fructus fuerit injectum, donec ad tripudiandum exſurgant & ad cantus veniant. Atque hæc fertur eorum eſſe vivendi conſuetudo. Araxes porro fluvius à Matienis quidem, unde & Gyndes, quem Cyrus in trecentos ac ſexaginta diduxit rivos, fluit; ſed per quadraginta ora erumpens, quæ omnia, uno excepto, in paludes eluvieſque evolvuntur. ubi feruntur homines habitare qui crudis victitent piſcibus, & pro veſtibus utantur phocarum pellibus. Reliquum illud inter oſtia Araxis per purum & ſolidum fluit in mare Caſpium, quod mare per ſeſe eſt, nec cum alio mari commiſcetur. Nam illud quod Græci pernavigant omne, & id quod extra columnas eſt, Atlanticum dictum & rubrum, idem eſt mare. Caſpium vero eſt alterum, ſeorſum 203
in ſeipſo, longitudinis quindecim dierum, curſui navis quæ remis utatur: latitudinis, ubi ſpatioſiſſimum eſt, octo dierum. Eſt autem, qua ex parte ad veſperum vergit, Caucaſo prætentum monte, cujus cum maxima vaſtitas, tum ſumma eſt altitudo, multaſque gentes atque omnigenas habet, ac pleraſque omnes ab agreſti materia victitantes: ubi arbores folia talis naturæ proferentes dicuntur eſſe, quibus tritis & aqua dilutis illi animalia ſibi in veſte pingunt; eaque animalia non elui, ſed perinde prorſus ac ſi eſſent intexta, ſic cum reliqua lana veteraſcere. Horum quoque hominum concubitus, ſicuti pecoribus, in propatulo eſſe. Et hujus quidem maris quod Ca- 204
ſpium vocatur, partem quæ ad veſperam vergit, Caucaſus diſterminat: qua vero parte vergit ad auroram orientemque ſolem, planities excipit proſpectu immenſæ magnitudinis. Hujus ſpatioſæ planitiei non minimam partem Maſſagetæ poſſident, quibus bellum Cyrus inferre cupiebat, quum multa eum ac magna extollerent incitarentque. Primum ſua nativitas & origo, quod videbatur majus quiddam homine eſſe: ſecundo loco, felicitas qua fuerat uſus in bellis: quocunque enim ſe ad bellandum Cyrus direxerat, ea gens nullo pacto poterat evadere. Erat autem Maſſagetarum regina, 205
de-

a καταγιαζομένου. b Ματιηνῶν. c καθικνέεσθαι. d πᾶσαι. e μέγιστον. f ὑψηλότατον. g ἐξ ὕλης. h ἐκδέκεται. i. δεύτερον. k γινομένη.

Cyri afflus de nuptiis delusus cogit eum ad Araxis trajectum omnia parare, dehortante Tomyri & offerente liberum transitum, de quo deliberatur.

defuncti mariti vidua, TOMYRIS nomine. Hanc per legatos procabatur Cyrus verbo, volens eam habere uxorem. at illa animadvertens non se ab eo conjugem peti, sed regnum Massagetarum, accessu Cyro interdicit. Postea Cyrus, quum dolus illi non procederet, progressus ad Araxem, aperte infesto cum exercitu in Massagetas tendens, tum flumen pontibus jungit, quibus copias trajiciat, tum in navibus ad transvehendum,
206 flumen turres ædificat. Ad quem in hoc labore occupatum, Tomyris caduceatorem misit, qui diceret, ô Rex Medorum, desine incumbere in quæ incumbis, nescius an ista quæ constituisti, tibi conducibilia erunt. Omisso incepto, in tuis regna, & nos sine finium quorum sumus principes, esse. Verum tu admonitionibus his uti noles, & omnia males quam quietem. Quod si tantopere affectas experiri Massagetas, age, quam fustines ærumnam in jungendo fluvio, omitte: quin tu nobis tridui itinere ab fluvio di-
8 gressis, trajicito in nostram regionem: aut, si mavis nos excipere in vestram, tu hoc idem facito. Hæc ubi Cyrus audivit, accitis Persarum primoribus coactisque, in medium rem proponit, consulens utrum ageret. Illorum in idem convenere sententiæ, jubentium recipi in ipsorum regionem cum suo exercitu
207 Tomyrin. Quam sententiam Crœsus Lydus quum adesset, improbabat, contrarium differens his verbis. Equidem tibi, ô Rex, etiam antea dixi, quandoquidem Jupiter tibi me tradidit, quicquid animadvertero offensæ in tua domo, id omne me pro viribus aversurum. nam mei casus, ingrati illi, extitere disciplinæ. Si tibi esse videris immortalis, & ejusmodi exercitui præesse, nihil est opus ut tibi dicam sententias: sin vero te quoque agnoscis hominem esse, & aliis talibus præes, illud in primis discito, humanarum rerum orbem esse, qui rotatus, semper eosdem fortunatos esse non sinit. Ideoque de hac quam proposuisti re, secus ego atque isti sentio. Si enim hostes in hanc terram volemus excipere, id tibi inde periculum erit, ne fugatus omne simul amittas imperium: quia haud dubie victores Massagetæ, non se retro fuga recipient, sed tua regna adorientur. Victor autem tu non perinde proficis, quantum si trajectu in terram illorum facto,

γετέων βασιλεια· Τόμυρις οἱ ἰῷ ὄνομα. ταύτην πέμπων ὁ Κῦρος ἐμνᾶτο τῷ λόγῳ, ἑλων γυναῖκα ἰὼ ἔχειν. ἡ δὲ Τόμυρις, σωιεῖσα [a] οὐκ αὐτὴν μνωμένον, ἀλλὰ τὴν Μασσαγετέων βασιληίην, ἀπείπατο τὴν προσοδον. Κῦρος δὲ μὲν τοῦτο, ὡς οἱ δόλῳ ἐπροσεχώρεε [b], ἐλάσας ἐπὶ τὸν Ἀράξεα, ἐπειρέτο οὐκ ἔτι ἐμφανέος ἐπὶ τοὺς Μασσαγέτας στρατιὴν, γεφύρας τε ζεύγνυσιν ἐπὶ τῶν ποταμῶν ἐφ' οἷσι διαβήσεσθαι τῷ στρατῷ, καὶ πύργους ἐπὶ τοῖσι πλοίων τῶν διαπορθμευσόντων τὸν ποταμὸν οἰκοδομεόμενος. Ἐχόντι δέ οἱ τοῦτον τὸν πόνον, πέμψασα ἡ Τόμυρις κήρυκα, ἔλεγε τάδε, Ὦ βασιλεῦ Μήδων, παῦσαι ἀπτόμενος τοῦ ἀπτόμενος. ἐς γὰρ ἂν εἰδείης εἴ τοι ἐς καιρὸν ἔσται ταῦτα τελεόμενα, παυσάμενος ἡσυχίην, βασίλευε τῶν σεωυτοῦ, καὶ ἡμέας ἀνέχου ὁρέων ἄρχοντας τὴν περ ἄρχομεν. ἢν δὲ ἐξελήσεις ὑπερθύμησι τῇδε χρέεσθαι, ἀλλὰ πάντως μᾶλλον ἢ δι' ἡσυχίης εἶναι; σὺ δὲ ἰὼ μεγάλως [c] σεσθύμεαι Μασσαγετέων πειρηθῆναι, φέρε, μόχθον μὲν, τὸν ἔχεις ζεύγνυς τὸν ποταμὸν, ἄφες. σὺ δὲ, ἡμέων ἀναχωρησάντων ἀπὸ τοῦ ποταμοῦ τριῶν ἡμερέων ὁδὸν, βάδαινε ἐς τὴν ἡμετέρην· εἰ δ' ἡμέας βούλεαι ἐσδέξασθαι μᾶλλον ἐς τὴν ὑμετέρην, σὺ τωὐτὸ τοῦτο ποίεε [d]. ταῦτα δὴ ἀκούσας ὁ Κῦρος συνεκάλεσε Περσέων τοὺς πρώτους· συναγείρας δὲ τούτους, ἐς μέσον σφι προέτεινε τὸ πρῆγμα, συμβαλλόμενος ὁκοτέρῃ κα πρήσσῃ. τοῖσι δὲ καὶ τωὐτὸ αἱ γνῶμαι συνεξέπιπτον, κελεόντων ἐσδέκεσθαι Τόμυριν τε καὶ τὸ στρατὸν αὐτῆς ἐς τὴν χώρην. Παρεὼν δὲ, καὶ μεμφόμενος τὴν γνώμην ταύτην Κροῖσος ὁ Λυδὸς, ἀπεδείκνυτο ἐναντίην τῇ προκειμένῃ γνώμῃ, λέγων [e] τάδε, Ὦ βασιλεῦ, εἶπον μὲν καὶ πρότερόν τοι, ὅτι ἐπεί με [f] Ζεὺς ἔδωκέ τοι, τὸ ἂν ὁρῶ σφάλμα ἐὸν οἴκῳ τῷ σῷ, καὶ δυνάμιν ἀποτρέψειν. τὰ δέ μοι παθήματα τὰ ἐόντα ἀχάριτα [g], μαθήματα γεγόνασι. εἰ μὲν ἀθανάτους δοκέεις εἶναι, καὶ στρατῆς τοιαύτης ἄρχειν, οὐδὲν ἂν εἴη πρῆγμα γνώμας ἐμὲ σοὶ ἀποφαίνεσθαι· εἰ δὲ ἔγνωκας ὅτι ἄνθρωπος καὶ σὺ εἶς, καὶ ἑτέρων τοιῶνδε ἄρχεις, ἐκεῖνο πρῶτον μάθε, ὡς κύκλος τὰ ἀνθρωπηίων ἐστὶ πρηγμάτων. φθονέρομενος δὲ, οὐκ ἐᾷ ἀεὶ τοὺς αὐτοὺς εὐτυχέειν. ἤδη ὦν γνώμῃ ἔχω τοῦτο καὶ περὶ στρατοῦ πρήγματος· τὰ ἔμπαλιν ἢ ὅτοι. εἰ γὰρ ἐθελήσομεν ἐσδέξασθαι τοὺς πολεμίους ἐς τὴν χώρην, οὐδέ τοι ἐν αὐτῷ κίνδυνος ἔνι. ἐσσωθεὶς μὲν, προσαπολλύεις πᾶσαν τὴν ἀρχήν. δῆλα γὰρ δὴ ὅτι νικῶντες Μασσαγέται, οὐ τὸ ὀπίσω φεύξονται, ἀλλ' ἐπ' ἀρχὰς τὰς σὰς ἐλῶσι. νικῶν δὲ, οὐ νικᾶς τοσοῦτον, ὅσον εἰ διαβὰς

a συνῆκα. b προσεχώρει. c οὐ μεγάλως. d ποίει. e προσιδὼν λέγων. f σύνεσίν τοι, ἐπεί με. g ἀπεχάρισα.

Consilio Cræsi mutatur propositum, & transgressus in fines Massagetarum prima nocte somniat de mutatione temporum.

„ βὰς ἐς τὴν ἐκείνων, νικῶν Μασσαγέτας, ἔπειτα
„ φεύγοσι. τοῦτο γὰρ ἀντιθήσω ἐκείνῳ, ὅτι νικη-
„ σας τοὺς ἀντιμένους [a] ἐλᾶς ἰθὺς τὴν ἀρχὴν τὴν Τομύ-
„ ριος [b]. χωρές τι τοῦ ἀπωτέρω, αἰσχρὸν δὲ [c] ἀν-
„ αναχωρῆσαι, τὸν Κῦρόν γε τὸν Καμβύσεω γυναικὶ εἶ-
„ ξαντα ὑποχωρῆσαι τῆς χώρης [d]. νῦν ὦν μοι δοκέει,
„ Δι᾽ασάντας [e] προελθεῖν ὅσον ἂν ἐκεῖνοι διεξίωσι·
„ ἐπειτεν ἢ τάδε ποιεῦντας, πρὸς τῆς ἐκείνων πε-
„ ριυθέας [f]. ὡς γὰρ ἐγὼ πυνθάνομαι, Μασσα-
„ γέται εἰσὶ ἀγαθῶν τε Περσικῶν ἄπειροι, καὶ κα-
„ λῶν μεγάλων ἀπαθέες. τούτοισι ὦν τοῖσι ἀνδρά-
„ σι τὰ πρόβατα ἀφειδέως πολλὰ κατακόψαν-
„ τας, καὶ σκευάσαντας, πρόθεινα ἐν τῷ στρα-
„ τοπέδῳ τῷ ἡμετέρῳ δαῖτα· μετὰ ταῦτα, καὶ κρητῆ-
„ ρας οἴνου ἀκράτου, καὶ σιτία παντοῖα.
„ ποιήσαντας ταῦτα, ὑποκαταλειπομένους τοῦ στρα-
„ τοῦ τὸ φλαυρότατον, τοὺς λοιποὺς αὖτις ἐξ-
„ αναχωρέειν ὀπίσω τὸν ποταμόν. ἐνθαῦτα ἐγὼ γνώ-
„ μης μὴ ἁμαρτὼν, κείνους ἰδόμενοι ἀγαθὰ πολ-
„ λὰ, τρέψονταί τε πρὸς αὐτὰ, καὶ ἡμῖν τὸ ἐν-
„ θεῦτεν λείπεται ἀποδεξις ἔργων μεγάλων. Γνῶ-
„ μαι μὲν αὕτη σωυέσασαν. Κῦρος δὲ, μετὰ
τοῦτο πρότερον γνώμην, τὴν Κροίσου ἑλόμενος,
πρηγόρεε Τόμυρι ἐξαναχωρέειν, ὡς αὐτὸς Δι-
βησόμενος ἐπ᾽ ἐκείνους. ὁ μὲν δὴ ἐξαναχώρεε,
κατὰ ὑπάκουσε πρῶτα. Κῦρος δὲ Κροῖσον ἐς τὰς
χεῖρας ἑωθεὶς τῷ ἑωυτοῦ παιδὶ Καμβύσῃ, τῷ-
περ τὴν βασιληίην ἐδίδου, καὶ πολλὰ ἐντελάμε-
νός οἱ τιμᾶν τε αὐτὸν [g] εὖ ποιέειν, ἢν ὁ Δι-
βησις ὁ ὀπίσω Μασσαγέτας μὴ ὀρθωθῇ· ταῦτα ἐν-
τελάμενος, καὶ ἀποστείλας τούτους ἐς Πέρσας,
αὐτὸς διέβαινε τὸν ποταμὸν, καὶ ὁ στρατὸς αὐτοῦ.
Ἐπεί τε δὴ ἐπεραιώθη τὸν Ἀράξεα, νυκτὸς ἐπελ-
θούσης, εἶδε ὄψιν εὐδων ἐν τῇ Μασσαγετίων τῇ
χώρῃ, τοιήνδε. ἐδόκεε ὁ Κῦρος ἐν τῷ ὕπνῳ
ὁρᾶν τὸν Ὑστάσεω παῖδων τὸν πρεσβύτατον ἔχον-
τα ἑκατέρου τῶν ὤμων πτέρυγας· καὶ τουτέων τῇ μὲν
τῷ Ἀσίλῃ, τῇ δὲ τὴν Εὐρώπην ἑκατέρῃ ἐπισκιάζειν.
Ὑστάσεϊ δὲ τῷ Ἀρσάμεος, ἐόντι ἀνδρὶ Ἀχαι-
μενίδῃ, ἢν τῶν παίδων Δαρεῖος πρεσβύτατος,
ἐὼν τότε ἡλικίην ἐς εἴκοσί κω μάλιστα ἔτεα. καὶ
ἔτος καταλέλειπτο ἐν Πέρσῃσι, ἐὼν γὰρ εἴχε κω
ἡλικίην στρατεύεσθαι· ἐπεὶ ὦν δὴ ἐξεγέρθη ὁ Κῦρος,
ἐδόκεε λόγον ἑωυτῷ πρὸς τὸ ὄψιος. ὡς δέ οἱ ἐδό-
κεε μεγάλη εἶναι ἡ ὄψις, καλέσας Ὑστάσεα, καὶ
„ ἀποστὰς μοῦνον, εἶπε, Ὑστάσες, παῖς σὸς ἐπι-
„ βουλεύων ἐμοί τε καὶ τῇ ἐμῇ ἀρχῇ ἐάλωκε. ὡς
„ δὲ ἀτρεκέως ταῦτα οἶδα, ἐγὼ σημανέω. ἐμεῦ
„ θεοὶ κήδονται, καί μοι πάντα προδηλοῦσι τὰ

facto, victoria Massagetarum potius instabis fugientibus. Hoc ipsum enim illi opponam, ut victis hostibus, recta pergas ad Tomyris regnum. Ac præter istud, quod est memoratum, turpe est atque intolerabile, Cyrum, Cambysis filium, mulieri cedentem cessisse regione. Nunc igitur mihi placet, trajectis copiis procedere eousque dum illi in occursum prodeant: atque dehinc ista faciendo, dare operam ut illos superemus. Namque, ut ego audio, Massagetæ bonorum sunt Persicorum insueti, & magnorum commodorum expertes. his ergo talibus viris propone in nostris castris lautam instructarum epularum copiam, magna ovium mactata, cum crateribus etiam effuse vini meri, atque omnis cibariorum generis. Hoc ubi fecerimus, vilissimis quibusque militum ibi relictis, cum reliquis retro ad flumen nos recipiamus. Multis enim bonis conspectis illi (nisi me fallit opinio) se ad ea convertent: unde nobis supererit oportunitas egregiorum facinorum. Atque hæc quidem in medium venere sententiæ. Cyrus autem, priore repudiata, Cræsique probata sententia, indixit Tomyri ut retrocederet, utpote se ad illam trajecturo. Illa, quemadmodum primo spoponderat, retrocessit. Cyrus in Cambysis filii sui (cui regnum tradebat) manus præbuit Cræsum, ac majorem in modum ut hominem honore beneficiisque prosequeretur, præcepit, si sua adversus Massagetas trajectio non recte cederet. Hæc ubi præcepit, eosque remisit in Persidem, ipse cum copiis suis flumen trajecit. Transmisso Araxe ubi nox advenit, vidit per quietem in terra Massagetide talem visionem: Videbatur Cyrus in somno cernere maximum natu filiorum Hystaspis, habentem in humeris alas, quarum altera Asiam, altera Europam inumbraret. Hystaspi (qui Achæmenides erat, Arsamis filius) erat ex liberis natu maximus Darius, tunc ferme vicesimum ætatis annum agens, in Persida relictus quod non maturus militiæ esset. Experrectus Cyrus de visu apud se cogitabat: qui quum ei magni momenti videretur, vocato Hystaspi remotis arbitris, inquit, Filius tuus, Hystaspes, mihi atque regno meo insidiari deprehensus est: hoc unde clare certeque noverim, ego indicabo. Dii mei curam gerunt, & quæcunque eventura sunt, mihi

a ἀντιμαχέας. b Τομύριδος. c αἰσχρόν τι καὶ. d τῆς μάχης. e Δαΐζας. f προγινώσκ.

mihi ostendunt. Igitur proxima nocte in
quiete vidi liberorum tuorum natu maxi-
mum, in humeris habentem alas, quarum
alteru Asiam, altera Europam inumbra-
ret. Ex quo viso nulla dubitatio est quin ab
illo mihi tendantur insidiæ. Quapropter
tu quamprimum in Persidem revertere, ne
facitoque ut quum ego subactis his illuc
redibero, filium tuum mihi sistas ad causæ
210 fam dicendam. Et Cyrus quidem hæc
loquutus est, sibi insidiari Darium su-
spicatus. At dæmon huic ipsi portende-
bat illum ibi mortem oppetiturum, & a
ejus regnum ad Darium esse perventu-
rum. Respondens igitur illi Hystaspes,
Absit, inquit, ô rex, ut quispiam vir ge-
nere Persa, tibi moliatur insidias: quod
si quis sit, is primo quoque tempore mor-
te mulctetur. tu enim Persas ex servis
liberos effecisti, ex subjectis aliorum,
omnibus imperantes. Quod si qua tibi
visio filium meum indicat rebus novis
contra te studere, ego tibi eum dedo
pro tuo arbitratu tractandum. Hoc red-
dito responso, Hystaspes trajecto Araxe
in Persidem contendit, Cyro filium suum
211 Darium custoditurus. Cyrus autem ab
Araxe progressus diei iter, quæ Crœsus
admonuerat exequitur: relictaque illic
inutili manu, mox cum integra & para
exercitus parte ad Araxem revertitur.
Hos itaque relictos ex Cyri exercitu
aggrediens tertia Massagetici exercitus
pars, sese defensantes interimit. Eadem,
conspecto epularum apparatu, post ad-
versariorum cædem, ad epulandum dis-
cumbit; refertaque cibo ac vino sopora-
tur. Persæ supervenientes occidunt qui-
dem multos horum, sed multo plures
vivos capiunt, cum alios, tum vero du-
cem eorum, regiæ Tomyris filium,
212 cui nomen erat SPARGAPISES. Tomyris,
cognito exercitus ac filii sui casu, misso
ad Cyrum caduceatore, ita inquit; Inex-
plebilis cruore Cyre, ne spiritus tollas
ex hoc quod actum est. Si fructu viti-
no, quo ipsi distenti adeo desipitis, ut
descendente in corpus vino mox impro-
bis vos verbis expleamini, tali veneno
fallens filium meum vicisti, non prœlio
& viribus. Quare meum admitte consi-
lium, bene nunc tibi consulentis: Abi,
reddito mihi filio, ex hac regione, feren-
impune quod tertiæ Massagetarum parti
insultavisti. Quæ nisi feceris, per Solem
juro Massagetarum dominum, fore ut e-
go

ὑστάσπεϊ μὲν ἀπὸ στρατιῆς ἀπαλλάσσει τὸν παῖδα· ὁ δὲ Μασσαγετέων βασιλεὺς τομύρις πυθόμενος τὰ περὶ τὸν παῖδα τὸν ἑωυτοῦ, πέμπει κήρυκα παρὰ Κῦρον, ἔλεγε δὲ τάδε· Ἄπληστε αἵματος Κῦρε, μηδὲν ἐπαρθῇς τῷ γεγονότι τῶνδε πρήγματι, εἰ ἀμπελίνῳ καρπῷ, τῷ περ αὐτοὶ ἐμπιπλάμενοι μαίνεσθε ἔτι, ὡς καλιόντος δὲ οἴνου ἐς τὸ σῶμα, ἐπαναπλέειν ὑμῖν ἔπεα κακά· τοιούτῳ φαρμάκῳ δολώσας, συνέλησας παῖδος ἐμὸς, ἀλλ' οὐ μάχῃ κατὰ τὸ καρτερόν. νῦν ὦν μοι εὖ βουλευσαμένῳ ὑπόλαβε τὸν λόγον. ἀπόδος μοι τὸν παῖδα, ἄπιθι ἐκ τῆσδε τῆς χώρης ἀζήμιος, Μασσαγετέων τριτημορίδα τὸν στρατὸν κατακτείνας. εἰ δὲ μὴ τοῦτο ποιήσεις, ὄμνυμί τοι τὸν Μασσαγετέων δεσπότην,

L 3 ἥλιον,

a ἀδίμητε. b σὺ τοίνυν. c τῷδ' ὁ. d ἀμείβει) ὦν. e ἐπιβουλεύοι. f Ἀράξεα. g Τομύριδος & infra. h εἰ δὲ μὴ ταῦτα σὺ ποιήσεις.

In prælio acerrimo obtruncatur Cyrus, cujus caput immittitur utri humani cruoris. Massagetarum cultus & mores.

„ σοῦσιν, ἢ μιν σὲ ἐγὼ ἐὸν ἄπληστον ἐόντα, αἵματος „ μιν ἐμπλήσω. Κῦρος μὲν νικᾷ, τὰ ἐπέων ἀτρεκέστατα τῶν ἀνθρώπων ἐπιστάμενα λόγον. ὁ δὲ βασιλίσσης Τομύριος παῖς Σπαργαπίσης, ὡς μιν ὁ οἶνος ἔλαβε, καὶ ἔμαθε ἐὼν ἄνους, δεηθεὶς Κύρου ἐκ τῶν δεσμῶν λυθῆναι, ἔτυχε, ὡς ἐλύθη τὰ τάχιστα, καὶ τὰς χεῖρας ἐπασάμενος, διεχρήσατο ἑωυτόν. καὶ ὁ μὲν Κῦρος τρόπῳ τοιούτῳ τελευτᾷ. Τόμυρις δὲ, ὡς οἱ ὁ Κῦρος οὐκ ἐπῄκοος ἐγένετο, συλλέξασα πᾶσαν τὴν ἑωυτῆς δύναμιν, συνέβαλε Κύρῳ. ποιέω τὴν μάχην, ὅσην δὴ βαρβάρων ἀνδρῶν μάχην ἐγὼ πυνθάνομαι [b] εἶναι τὴν πολεμιωτάτην γενομένην. πρῶτα μὲν γὰρ λέγεται αὐτοὺς ἀπὸ σφῶν ἐς ἀλλήλους τοξεύειν· μετὰ δὲ, ὡς σφι τὰ βέλεα ἐξετετοξεύτο, συμπεσόντας τῇσι αἰχμῇσι τε καὶ τοῖσι ἐγχειριδίοισι συνέχεσθαι· χρόνον τε δὴ πολλὸν συνεστεῶτας μαχομένους, καὶ οὐδετέρους ἐθέλειν φεύγειν· τέλος δὲ, οἱ Μασσαγέται ὑπερίσχυσαν. ἡ τε δὴ πολλὴ τῶν Περσικῶν αὐτοῦ στρατιῆς ταύτῃ διέφθαρη· καὶ δὴ καὶ αὐτὸς Κῦρος τελευτᾷ, βασιλεύσας τὰ πάντα ἐνὸς δέοντα τριήκοντα ἔτεα. αἷμα δὲ πλήσαι μάλα ἀνθρωπήιον Τόμυριν, ἐνθέντα ἐς τοῖσι τεθνεῶσι τῶν Περσέων τὸν Κύρου νέκυν. οὕτω δὲ εὗρε, ἐναπήσας [c] αὐτοῦ τὴν κεφαλὴν ἐς τὸν ἀσκόν. λυμαινομένη δὲ τῷ νεκρῷ, ἐπέλεγε τάδε; „Σὺ μὲν ἐμὲ ζώοντα τε καὶ νικώμενον σε μάχῃ [d] ἀ„πώλεσας, παῖδα τὸν ἐμὸν ἐλὼν δόλῳ· σὲ δὲ ἐγὼ, „καθάπερ ἠπείλησα, αἵματος μεθύσω. τὰ μὲν δὴ κατὰ τὸν Κύρου πλοῦτον ἐν βίῃ, πολλῶν λόγων λεγομένων, ὧδέ μοι ὁ πιθανώτατος ἔστω εἰρημένος. Μασσαγέται δὲ ἐσθῆτά τε ὁμοίην τῇ Σκυθικῇ φορέουσι, καὶ δίαιταν ἔχουσι. ἱππόται δὲ εἰσὶ καὶ ἀνιπποι· ἀμφοτέρων γὰρ μετέχουσι. καὶ τοξόται τε καὶ αἰχμοφόροι, σαγάρεις νομίζοντες ἔχειν. χρυσῷ δὲ καὶ χαλκῷ τὰ πάντα χρέωνται. ὅσα μὲν γὰρ ἐς αἰχμὰς καὶ ἄρδεις καὶ σαγάρεις, χαλκῷ τὰ πάντα χρέωνται· ὅσα δὲ περὶ κεφαλὴν, καὶ ζωστῆρας, καὶ μασχαλιστῆρας, χρυσῷ κοσμέουσι. ὡς δὲ αὖτως τῶν ἵππων τὰ μὲν περὶ τὰ στέρνα, χαλκέους θώρηκας περιβάλλουσι· τὰ δὲ περὶ τοὺς χαλινοὺς καὶ στόμια καὶ φάλαρα, χρυσῷ. σιδήρῳ δὲ καὶ ἀργύρῳ χρέωνται οὐδενί· οὐδὲ γὰρ οὐδὲ σφι ἔστι ἐν τῇ χώρῃ· ὁ δὲ χαλκὸς καὶ ὁ χρυσὸς, ἄπλετος. Νόμοισι δὲ χρέων τοιοῖσδε· γυναῖκα μὲν γαμέει ἕκαστος, πουτῆσι δὲ δὴ κοινὰ χρέωνται. ὃ γὰρ Σκύθας φασὶ Ἕλληνες ποιέειν, οὐ Σκύθαι εἰσὶ οἱ ποιεῦντες, ἀλλὰ Μασσαγέται·

go te, etsi insatiabilem, cruore tamen latiem. Hæc verba ad se perlata Cyrus pro nihilo habuit. Filius reginæ Tomyris Spargapises, ubi à vino relaxatus didicit, quo in malo esset, exoravit Cyrum ut vinculis solveretur, statimque quum solutus est ac manuum compos effectus, seipsum interimit: atque hic quidem talem obit mortem. Tomyris autem, quum Cyrus ipsi non auscultaret, contractis omnibus suis copiis ita conflixit cum Cyro, ut hanc pugnam ex omnibus, quæ ab barbaris viris editæ sunt pugnæ, acerrimam censeam extitisse. Eam autem ita gestam fuisse accipio: Primum illos spatio distantes, sagittas in se invicem misisse: deinde sagittis absumptis concurrentes, lanceis & gladiis conflixisse: ac diu pugnantes confertim stetisse, neutris fugere volentibus: ad extremum Massagetæ superaverunt: ibique cum permagna exercitus Persici pars proftrata fuit; tum vero Cyrus ipse occumbit, quum undetriginta omnino regnasset annos. Cujus cadaver inter cæsorum Persarum stragem Tomyris perquisitum quum invenisset, caput in utrem demisit, quem humano cruore compleverat: & cadaver mutilans inquit, Tu quidem me viventem & in pugna victricem tui perdidisti, dum dolo cepisti filium meum: at ego te, prout interminata sum, cruore saturabo. Hæc de Cyri vitæ exitu, de quo multa referuntur, mihi maxime verisimilis videtur narratio. Massagetæ & amictum gerunt & victum habent Scythico similem. Ex equis præliantur, & pedites. utroque enim genere valent. Sagittarii item sunt atque hastati, sagares e more gestantes: in omnibus auro utentes & ære. Utuntur namque ære in omnibus quæ ad hastas, ad sagittarum aculeos, ad secures pertinent: auro autem in cunctis quæ ad capitis, ad balteorum, ad axillarum ornamentum spectant. Equorum itidem pectoribus æreos thoraces circumdant: circa habenas, frenaque, & phaleras, aurum adhibent, ferro atque argento nihil prorsus utentes: nam quum in eorum regione immensa sit auri atque æris copia, ferri tamen atque argenti nihil est. Moribus his utuntur: Singuli quidem uxorem ducunt, sed ea communiter utuntur. Nam quod Græci memorant facere Scythas, id non Scythæ faciunt, sed Massagetæ.

[a] αἰτίαν τινὰ ἀνευρεθῆναι οὐδεμίαν ἐπιεικῆ. [b] καὶ δὴ καὶ πυνθάνομαι. [c] ἐναπῆκε. [d] ἐμοῦ ζώσης τε καὶ νικώσης ἐς μάχῃ.

Mores in conſuetudine mulierum, in moriendo & ſepeliendo, parando cibo, religione erga ſolem & ſacrificando.

ſiquidem vir Maſſageta quoties cupidine capitur mulieris, ſuſpenſa pro plauſtro pharetra, ſine metu concumbit. Terminus ætatis nullus eis propoſitus eſt: ſed ubi quis admodum ſenuit, convenientes propinqui omnes eum immolant, & cum eo aliquot oves, quas carnes, ubi coxerunt, epulantur, & hæc quidem apud eos beatiſſima habentur. Languore & morbo extinctum non edunt, ſed terra operiunt, loco damni putantes quod ad immolationem non pervenerit. Nihil omnino ſerunt: ſed pecoribus victitant, piſcatuque, quem eis abunde Araxes fluvius ſuppeditat: lac autem potitant. Ex diis unum Solem venerantur, cui equos immolant. Lex autem hæc ſacrificii; deorum perniciſſimo è mortalibus omnibus perniciſſimum mactant.

τὰ γὰρ ἐπιθυμήσῃ γυναικὸς Μασσαγέτης ἀνὴρ, ἢ φαρετρεῶνα ἀπικρεμάσας πρὸ τῆ ἁμάξης, μίσγεται ἀδεῶς. ἔρῳ δὲ ἡλικίης σφι προκειται· ἄλλῳ μὲν ὑδεὶς, ἐπεὰν δὲ γέρων γήρᾳ κάρτα, οἱ προσήκοντες οἱ πάντες συνελθόντες θύσι μιν, καὶ ἄλλα πρόβατα ἅμα αὐτῷ· ἑψήσαντες δὲ τὰ κρέα, κατευωχέονται. ταῦτα μὲν τὰ ὀλεώταλά σφι νενόμισται. τὸ δὲ νόσῳ τελευτήσαντα ὑ κατασιτέονται [a], ἀλλὰ γῇ κρύπτουσι, συμφορὴν ποιεύμενοι ὅτι οὐκ ἵκετο ἐς τὸ τυθῆναι. σπείρουσι δὲ ὐδέν, ἀλλ' ἀπὸ κτηνέων ζώουσι καὶ ἰχθύων· οἱ δὲ, ἄφθονοί σφι ἐκ τοῦ Ἀράξεω ποταμοῦ παραγόμενον. γαλακτοπόται δέ εἰσι. θεῶν δὲ μοῦνον ἥλιον σέβονται, τῷ θύουσι ἵππους· νόμος δὲ ἔστι τοῖσι θυσίης· τῶν θεῶν τῷ τα-χίστῳ, πάντων τῶν θνητῶν τὸ τάχιστον θοατίονται.

a ὑ κάρτα σιτέονται.

HPO.

ΗΡΟΔΟΤΟΥ
ΤΟΥ
ΑΛΙΚΑΡΝΑΣΣΕΩΣ
ΙΣΤΟΡΙΩΝ ΔΕΥΤΕΡΑ,
ΕΠΙΓΡΑΦΟΜΕΝΗ ΕΥΤΕΡΠΗ.

HERODOTI
HALICARNASSEI
HISTORIARUM
LIBER SECUNDUS,
QUI INSCRIBITUR EUTERPE.

ΤΕΛΕΥΤΗΣΑΝΤΟΣ δὲ Κύρυ, παρέλαβε τὴν βασιληίην Καμβύσης, Κύρυ καὶ Κασσανδάνης τῆς Φαρναάσπεω θυγατρός· τὴν πρεσβυτάτην ἐοῦσαν τῶν παίδων ἐούσης· Κύρῳ δὲ ὡυτὸς τε πένθεϊ μέγα ἐποιήσατο, καὶ τοῖσι ἄλλοισι πρεσβεῖπε πᾶσι τῆς ἦρχε, μέγα πένθος ποιέεσθαι. ταύτης δὲ τὴν γυναῖκα ἐοῦσαν τῆς καὶ Κύρυ Καμβύσης, Ἴωνας μὲν καὶ Αἰολέας ὡς δούλους πατρωίους ἐόντας ἐνόμιζε· ἐπὶ δὲ Αἴγυπτον ἐποιέετο στρατηλασίην, ἄλλους τε ἐπαγόμενος τῶν ἦρχε, καὶ δὴ καὶ Ἑλλήνων [a], τοὺς ἐπεκράτεε. Οἱ δὲ Αἰγύπτιοι, πρὶν μὲν ἢ Ψαμμήτιχον [b] σφέων βασιλεῦσαι, ἐνόμιζον ἑωυτοὺς πρώτους γενέσθαι πάντων ἀνθρώπων. ἐπείδὴ δὲ [c] Ψαμμήτιχος βασιλεύσας, ἠθέλησε εἰδέναι οἵ τινες γενοίατο πρῶτοι, ἀπὸ τούτου νομίζουσι φρύγας πρεσβυτέρους γενέσθαι ἑωυτῶν, τοὺς δὲ ἄλλων, ἑωυτούς. Ψαμμήτιχος δὲ ὡς [d] οὐκ ἐδύνατο πυνθανόμενος πόρον οὐδένα τούτου ἀνεύρειν οἵ γενοίατο πρῶτοι ἀνθρώπων, ἐπιτεχνᾶται τοιόνδε· παιδία δύο νεογνὰ ἀνθρώπων τοὺς ἐπιτυχόντας δίδωσι [e] ποιμένι τρέφειν ἐς τὰ ποίμνια τρόφῳ τοιῷδε· ἐντέλλεται μηδένα ἀνθρώπων [f] αὐτέων μηδεμίῃ φωνὴν ἱέναι, ἐν σηκῷ δὲ ἐρήμῃ ἐπ' ἑωυτῶν κεῖσθαι αὐτὰ, καὶ τῷ ὡρίῳ ἐπάξειν σφι αἶγας [g]. ὡλή-

ΕΓΥΡΟ vita functo, regnum susceptit CAMBYSES, ejus & Cassandanæ Pharnaspe genitæ filius; quam ante virum defunctam Cyrus ingenti luctu & ipse prosequutus est, & ceteris quibus imperabat, eam ingenti luctu prosequi præcepit. His parentibus ortus Cambyses, quum Iones & Æolenses pro patriis servis haberet, adversus Ægyptios fecit expeditionem, comparato cum ex subjectis aliis, tum vero è Græcis quibus dominabatur, exercitu. Ægyptii autem, priusquam apud eos regnaret PSAMMETICHUS, omnium hominum se primos extitisse arbitrabantur: verum Psammeticho regnum adepto, quem incessit cupido noscendi quinam primi hominum extitissent, ex eo tempore putaverunt Phrygas quam se priores extitisse, se vero quam ceteros. Enimvero Psammetichus, quum sciscitando quinam primi hominum extitissent, nullam viam hujus curæ invenire posset, hujusmodi rem machinatur: Puerulos duos ex humilibus parentibus recens natos, tradit pastori inter pecora nutriendos nunc in modum: jubens nihil coram eis vocem ullam edere, sed in deserta casa ambos seorsum locari, eisdemque suo tempore capras adducere: ubi au-

a Ἕλλωνας. b Ψαμμήτιχον. c ἐπεὶ δὲ. d ἠδύνατο. e δίδοῖ. f μηδεμιῇ αὐτέων. g ἐπαγαγέσθαι σφέτερα αἶγας.

Becos prima vox puerulorum. Phryges vetuſtiores Ægyptiis. Vulcanus in Memphi. Heliopolitæ ſolertiſſimi. Annus & XII partes ejus inventa Ægyptia.

autem lacte expleti forent, alia adminiſtrari. Hæc ideo faciebat jubebatque Pſammetichus, quod quæ vox prima ex his puerulis erumperet, ubi inarticulate vagire deſiſſent, audire cuperet: prout & contigit. Nam bimatus exacto tempore, paſtori qui hæc adminiſtrabat, aperienti januam atque intranti, ambo pueruli porrectis manibus allabentes, becos clamabant. Quod primo audiens paſtor obticuit: quum verò crebrius adeunti & curanti idem verbum frequentaretur, ita demum re domino indicata, juſſus ab eo, puerulos attulit exhibuitque. Quos quum & ipſe Pſammetichus audiſſet, percontabatur quinam homines becos quippiam appellarent. Hæc percontans comperit Phrygas panem appellare. Tali modo quum rem ponderaviſſent, Ægyptii Phrygas ſe vetuſtiores eſſe conceſſe-
3 runt. Quod ita actum eſſe ex ſacerdotibus Vulcani in urbe Memphi audiebam. Græci tamen cum alia multa inepta memorant, tum vero Pſammetichum pueros nutriendos ita curaſſe apud mulieres, quarum linguas excidiſſet. Et talia de puerorum nutrimentis referebant. Alia quoque apud Memphin audivi ex Vulcani ſacerdotibus, cum quibus in colloquium veni. Quinetiam harum ipſarum rerum gratia & Thebas & Heliopolin me contuli, animo cognoſcendi, nunquid conſentanea dicturi eſſent iis quæ Memphi dicerentur. Nam Heliopolitani feruntur Ægyptiorum eſſe ſolertiſſimi. Quas vero narrationes ad divina pertinentes audivi, eas non libenter in publicum enunciaverim, niſi ipſorum tantummodo nomina; exiſtimans omnes homines idem noviſſe de his. quorum quicquid commemorabo, id oratione coactus commemorabo. Quæ autem humana
4 negotia ſunt, hæc ita referebant inter ſe convenientes. Omnium hominum primos Ægyptios annum reperiſſe, deſcriptis per eum duodecim temporum partibus. Et hæc excogitaviſſe ex aſtris dicebant; tanto prudentius, me arbitro, hoc ducentes quam Græci; quod Græci quidem tertio quoque anno intercalarem adinducunt, temporum gratia: Ægyptii vero tricenorum dierum tenentes duodecim menſes, adjiciunt cuique anno quinos dies extra numerum, unde eis circulus temporum conſtat eôdem rediens. Ægyptios quoque primos, duodecim deorum

ωλήσουσας [a] δὲ τῷ βάλανον, πᾶλλα ἀμφιέησεσθαι. τοῦτα δὴ ἐπαιέε τε καὶ [b] ἐνεπέλλετο ὁ Ψαμμήτιχος, θέλων ἀκέσαι τῶν παιδίων, ἀπαλλαχθέντων τῶν ἀσήμων κνυζημάτων, λέγοντα φωνὴν ῥῆξαι πρώτην. τάπερ ὧν καὶ ἐγένετο. ὡς γὰρ διέτης χρόνος ἐγεγόνεε, ταῦτα τῷ ποιμένι πρήσσοντι, ἀνοίγοντι τὴν [c] θύρην, καὶ εἰσιόντι, τὰ παιδία ἀμφότερα προσπίπτοντα, βεκὸς [d] ἐφώνεον, ὀρέγοντα τὰς χεῖρας. τὰ μὲν δὴ πρῶτα ἀκέοντας, οὐκ ἔχων λέγω ὁ ποιμήν· ὡς δὲ πολλάκις φοιτέοντι καὶ ἐπιμελεομένῳ πολλὸν λέγω τοῦτο τὸ ἔπος, ἔτω δὴ σημήνας τῷ δεσπότῃ, ἦγε τὰ παιδία κελευσθείς ἐς ὄψιν τὴν ἐκείνου. ἀκέσας δὲ καὶ αὐτὸς ὁ Ψαμμήτιχος, ἐπυνθάνετο οἵτινες ἀνθρώπων βεκὸς τι καλέουσι. πυνθανόμενος δέ, εὕρισκε φρύγας καλέοντας τὸν ἄρτον. ἔτω σπευχώρησαν Αἰγύπτιοι, καὶ τοιούτῳ σταθμησάμενοι πρήγματι, τοὺς φρύγας πρεσβυτέρους εἶναι ἑωυτῶν. Ὧδε μὲν ἐγένοντο τῶν ἱρέων τοῦ Ἡφαίστου ἐν [e] Μέμφι ἤκουον. Ἕλλησι δὲ λέγουσι ἀλλά τε μάταια πολλὰ, καὶ ὡς γυναικῶν τὰς γλώσσας ὁ Ψαμμήτιχος ἐκταμών, τὴν διαίταν ἔτως ἐποιήσατο τῶν παιδίων ταῦτα καὶ τούτοισι τοῖσι γυναιξί. καὶ μὲν δὴ τὴν τροφὴν τῶν παιδίων τοσαῦτα ἔλεγον. ἤκουσα δὲ καὶ ἄλλα ἐν Μέμφι, ἐλθὼν ἐς λόγους τοῖσι ἱρεῦσι τοῦ Ἡφαίστου· καὶ δὴ καὶ ἐς Θήβας τε καὶ ἐς Ἡλιόπολιν αὐτέων τουτέων εἵνεκεν [f] ἐτραπόμην, ἐθέλων εἰδέναι εἰ συμβήσονται τοῖσι λόγοισι τοῖσι ἐν Μέμφι. οἱ γὰρ Ἡλιοπολῖται λέγονται Αἰγυπτίων εἶναι λογιώτατοι [g]. τὰ μέν νυν θεῖα τῶν ἀπηγημάτων οἷα ἤκουον, οὐκ εἰμὶ προθυμὸς ἐξηγέεσθαι ἔξω ἢ τὰ ὀνόματα αὐτέων μοῦνον· νομίζων πάντας ἀνθρώπους ἴσον τοὺς αὐτῶν ἐπίστασθαι. τὰ δ' ἂν ἐπιμνησθῶ αὐτῶν, ὑπὸ τοῦ λόγου ἐξαναγκαζόμενος [h] ἐπιμνησθήσομαι. Ὅσα δὲ ἀνθρωπήια πρήγματα, ὧδε ἔλεγον ὁμολογέοντες σφίσι· πρώτους Αἰγυπτίους ἀνθρώπων ἁπάντων ἐξευρεῖν τὸν ἑνιαυτὸν, δυώδεκα μέρεα δασαμένους τῶν ὡρέων ἐς αὐτόν. ταῦτα δὲ ἐξευρεῖν ἐκ τῶν ἄστρων [i] ἔλεγον. ἄγνωσι δὲ τοσῷδε σοφώτεροι Ἑλλήνων, ἐμοὶ δοκέειν [k], ὅσῳ Ἕλληνες μὲν ἀνὰ τρίτον ἔτος ἐμβόλιμον ἐπεμβάλλουσι, τῶν ὡρέων εἵνεκεν· Αἰγύπτιοι δὲ τριηκοντημέρους ἄγοντες τοὺς δυώδεκα μῆνας, ἐπάγουσι ἀνὰ πᾶν ἔτος πέντε ἡμέρας παρεξαρίθμους. καὶ σφι ὁ κύκλος τῶν ὡρέων ἐς τὠυτὸ περιίων, περιγίνεται. δυώδεκά τε θεῶν ἐπωνυμίας ἔλεγον πρώτους Αἰγυπτίους νομίσαι,

M καὶ

a πλήσουσι. b ἐπιτίθησί τε. c ἀνοίγοντί τε τὴν. d βέκος idque bis. e ἐν Ἡφαίστου ἱρῷ. f αὐτέων εἵνεκεν. g λογιώτατοι. h ἀναγκαζόμενος. i ἄστρων. k ὡς ἐμοὶ δοκέειν.

Item Deorum XII nomina, aras, simulacra & delubra. Mein primus rex Thebaidis, præter quam omnia erant palus. Latitudo Ægypti ad mare. Orgyiæ, stadia, parasangæ, schœni.

καὶ Ἕλληνες πᾶσι σφέων ἀναλαβεῖν. βωμούς τε καὶ ἀγάλματα καὶ νηοὺς θεοῖσι ἀπονείμαι σφέας πρώτους, καὶ ζῶα ἐν λίθοισι ἐγλύψαι. καὶ τούτων [a] μὲν νυν τὰ πλέω ἔργῳ ἐδήλωσε ἔτω γενόμενα. βασιλεῦσαι δὲ πρῶτον Αἰγύπτου ἀνθρώπων ἔλεγον Μῆνα [b]. ὑπὸ τούτου, πλὴν τοῦ Θηβαϊκοῦ νομοῦ, πᾶσαν Αἴγυπτον εἶναι ἕλος· καὶ αὐτῆς εἶναι ἄδηλον ὑπερέχον τῶν νῦν ἐνερθε λίμνης τῆς Μοίριος [c] ἐόντων· ἐς τὴν ἀνάπλεως ἀπὸ θαλάσσης ἑπτὰ ἡμερέων ἐστὶ ἀνὰ τὸ ποταμόν. Καί μοι εὖ ἐδόκεον λέγειν περὶ τῆς χώρης. δῆλα γὰρ καὶ [d] μὴ προακούσαντι, ἰδόντι γε δή, ὅς γε σώφρονα ἔχει, ὅτι Αἰγυπτίους, ἐς τὴν Ἕλληνες ναυτίλλονται, ἔστι Αἰγυπτίοισι ὑπήκτητός τε γῆ, καὶ δῶρον τοῦ ποταμοῦ· καὶ τὰ κατύπερθε ἔτι τῆς λίμνης ταύτης, μέχρι τριῶν ἡμερέων πλόος, τὰ περὶ ἐκείνους ἄδηλα ἔτι τοιόνδε ἔλεγον. Ἔστι γὰρ ἔπορον τοιόνδε [e]. Αἰγύπτου γὰρ φύσις τῆς χώρης ἐστὶ τοιήδε. πρῶτα μὲν προσπλέων ἔπι, καὶ ἡμέρης δρόμον ἀπέχων ἀπὸ γῆς, κατεὶς καταπειρητήριον, πηλόν τε ἀνοίσεις, καὶ ἐν ἕνδεκα ὀργυῇσι ἔσεαι. τοῦτο μὲν δὴ τοσοῦτον δηλοῖ προχυσιν τῆς γῆς ἐοῦσαν. Αὖτις δὲ αὐτῆς Αἰγύπτου ἐστὶ μῆκος [f] τὸ παρὰ θάλασσαν, ἑξήκοντα σχοῖνοι, καλῷ ἡμέες διαιρέομεν εἶναι Αἴγυπτον ἀπὸ τοῦ Πλινθινήτεω [g] κόλπου μέχρι Σερβωνίδος λίμνης, παρ' ἣν τὸ Κάσιον ὄρος. ταύτης ὦν ἀπὸ οἱ [h] ἑξήκοντα σχοῖνοι εἰσι· ὅσοι μὲν γὰρ γεωπεῖναί εἰσι ἀνθρώπων, ὀργυῇσι μεμετρηκαὶ τὴν χώρην· ὅσοι δὲ ἦσαν γεωπεῖναι, σταδίοισι· οἱ δὲ πολλὴν ἔχουσι, παρασάγγῃσι· οἱ δὲ ἄφθονον λίην, σχοίνοισι. δυώδεκα δὲ ὁ μὲν παρασάγγης τριήκοντα στάδια· ὁ δὲ σχοῖνος ἕκαστος, μέτρον ἐὸν Αἰγύπτιον, ἑξήκοντα στάδια. οὕτω ἂν εἴησαν Αἰγύπτου στάδιοι ἑξακόσιοι καὶ τρισχίλιοι, τὸ παρὰ θάλασσαν. Ἐνθεῦτεν μὲν καὶ [i] μέχρι Ἡλιουπόλιος ἐς τὴν μεσόγαιαν, ἔστι εὐρέα Αἴγυπτος, ἐοῦσα πᾶσα ὑγρή τε καὶ ἄνυδρος, καὶ ἰλύς. ἔστι δὲ ὁδὸς ἐς τὴν Ἡλιούπολιν ἀπὸ θαλάσσης ἄνω ἰοῦσι, παραπλησίη τὸ μῆκος τῇ ἐξ Ἀθηναίων ὁδῷ τῇ κατὰ τῶν δυώδεκα θεῶν τοῦ βωμοῦ φερούσῃ ἔς τε Πεῖσαν [k] καὶ ὑπὲρ τὸν νηὸν τοῦ Διὸς τοῦ Ὀλυμπίου. σμικρόν γε τὸ διάφορον [l] εὕροι τις ἂν λογιζόμενος τῶν οὐδῶν τουτέων τὸ μὴ ἴσας μήκεος εἶναι [m], οὐ πλέον πεντεκαίδεκα σταδίων. ἡ μὲν γὰρ ἐς Πεῖσαν [n] ἐξ Ἀθηναίων, κατὰ-

orum cognomina in usu habuisse, & ab illis Græcos fuisse mutuatos. Item primos ipsos diis & aras & simulacra & delubra statuisse: quinetiam animalia in saxis sculpsisse: quarum rerum pleraque sic effecta opere demonstrabant. Præterea primum in Ægypto mortalium regnasse Meinem, ac sub eo omnem Ægyptum, præter Thebaicam præfecturam, paludem fuisse: ex eaque nihil eorum quæ nunc sunt infra stagnum Mœrios, eminuisse: in quod stagnum à mari per flumen septem diebus navigatur. Atque 5
de regione bene mihi dicere videbantur. manifestum enim est ei qui, etsi antea non audierit, tamen inspexerit, modo sit solertia præditus, Ægyptum in quam Græci navigant, acquisitam Ægyptiis esse terram, ac fluminis donum: quinetiam loca quæ supra stagnum hoc sunt, ad trium usque dierum navigationem; de qua non jam tale quicquam commemorabant. Est autem aliud tale. Ægyptiacæ regionis hujuscemodi natura est: Jam primum adhuc adnavigans & distans ab ea diurno cursu, demissa bolide cœnum attolles & eris in undecim orgyis vel profunditate quatuor & quadraginta cubitorum, quæ res declarat eatenus esse profusionem telluris. Porro autem ipsius 6
Ægypti longitudo secundum mare est sexaginta schœnorum, quemadmodum nos Ægyptum esse distinguimus à sinu Plinthinete, usque ad paludem Serbonida, ad quam mons Casius. Itaque ab hac sunt sexaginta schœni. Etenim qui modicum terræ possident, mensi sunt illam per orgyias vel mensuram quatuor cubitorum: qui minus inopes terræ, stadiis: qui multum possident, parasangis: qui plurimum quantum, schœnis. Respondet autem parasanga tricenis stadiis; schœnus, mensura Ægyptiaca, sexagenis. Ita erat Ægyptus propter mare stadiorum trium millium sexcentorum. Hinc quidem etiam 7
ad Heliopolin mediterranea versus Ægyptus lata est, supina omnis & aquarum inops simul ac limosa. A mari autem versus Heliopolin adscendenti, iter est ejusdem spatii, cujus id quod ex Athenis ab ara duodecim deorum fert Pisam & ad delubrum Jovis Olympii: quæ itinera siquis computet, inveniat parum quiddam differre quominus sit par earum longitudo, non amplius quindecim stadiis. Nam viæ quæ ex Athenis Pisam fert, quin-

a ἐγγλύψαι· τοῦτον. b πρῶτον ἀνθρώπων ἔλεγον Μῆνα. c Μοίριος. d δὲ δῆλα. e τοιοῦτον. f Αὐτῆς δὲ τῆς Αἰγύπτου ἐστὶ μῆκος. g Πλινθινήτεω. h ἑξήκοντα σχοῖνοι· τοσοῦτοι δή τοι. i Ἐνθεῦτεν δὲ. k Πίσαν. l τι διάφορον. m μὴ ἴσας εἶναι. n Πίσαν.

Ægypti latera & inde ſitus latitudo : inferior olim ſinus maris.

quindecim ſtadia deſunt, ut ſit mille & quingentorum ſtadiorum : at ea quæ à mari ad Heliopolin ducit, hunc numerum complet. Ab Heliopoli autem ſuperiora petenti Ægyptus anguſta eſt. nam ab una parte mons Arabiæ prætentus eſt, ab aquilone ferens ad meridiem atque ad auſtrum, ſemper ſurſum tendens ad mare quod rubrum vocatur. In eo ſunt lapidicinæ, ad pyramides, quæ ſunt apud Memphin, exciſæ. Ibi quidem deſinens mons reflectit in quæ dictum eſt. Qua vero longiſſimus ſui ipſius eſt, duorum ego audiebam id menſium itineris eſſe ab aurora ad veſperam; & ejus extrema quæ ad auroram vergunt, feracia thuris. Atque hic quidem mons talis eſt. Latus autem Ægypti verſus Africam alius mons ſaxeus urget, in quo pyramides ſunt, ſabulo obvolutus, eodem modo quo Arabici montis partes quæ ad meridiem ferunt. Quod igitur ab Heliopoli patet, tale eſt, ut non multarum regionum ſit Ægypti; ſed Ægyptus eſt anguſta, quatuor dierum navigationis. Horum quos dixi montium medium campeſtris eſt terra, ſtadiorum ferme (ut mihi videbatur) qua parte arctiſſima eſt, non amplius ducentorum, è monte Arabico ad eum qui dicitur Libycus. Illinc vero rurſus Ægyptus laxa eſt. Atque ita ſitus regionis hujus natura comparatus eſt. Ab Heliopoli autem ad Thebas novem diebus ſurſum navigatur, ſpatio quatuor millium octingentorum & ſexaginta ſtadiorum, hoc eſt, unius & octoginta ſchœnorum: quæ Ægypti ſtadia compoſita, ſecundum quidem mare ſunt, prout à me ſuperius indicatum eſt, tria millia ſexcenta: quantum vero à mari ad mediterranea uſque Thebas ſit, indicabo. ſunt enim ſex millia ac centum viginti ſtadia: à Thebis autem ad urbem nomine Elephantinam, octingenta & mille. Hujus igitur regionis quæ à me dicta eſt, pleraque pars, ut ſacerdotes ajebant, etiam mihi ipſi eſſe videbatur acquiſita Ægyptiis. Siquidem quod inter dictos montes, ſupra Memphin urbem poſitos, medium eſt, videbatur mihi ſinus maris aliquando fuiſſe, quemadmodum ea quæ ſunt circa Ilium, & Teuthraniam, & Epheſum, & Mæandri campum, ut hæc parva magnis comparare liceat. quoniam nullum eorum fluminum quæ has regiones

8

9

10

καταδεῖ πεντεκαίδεκα σταδίων, μὴ [a] εἶναι πεντακοσίων καὶ χιλίων· ἡ δὲ ἐς Ἡλιόπολιν ἀπὸ θαλάσσης, πληροῖ ἐς τὸ ἀριθμὸν τοῦτον. Ἀπὸ δὲ Ἡλιουπόλιος ἄνω ἰόντι, στενή ἐστι Αἴγυπτος. Τῇ μὲν γὰρ τὸ Ἀραβίης ὄρος παρατέτακται, φέρον ἀπ' ἄρκτου πρὸς μεσαμβρίης τε καὶ νότου [b], αἰεὶ ἄνω τεῖνον ἐς τὸν Ἐρυθρὸν καλεόμενον θάλασσαν· ἐν τῷ αἱ λιθοτομίαι [c] ἔνεισι, αἱ ἐς τὰς πυραμίδας καταλιμηθεῖσαι τὰς ἐν Μέμφι. ταύτῃ μὲν λῆγον, ἀνακάμπτει ἐς τὰ εἰρηται, τὸ ὄρος. τῇ δὲ αὐτὸ ἑωυτοῦ ἐστι μακρότατον [d], ὡς ἐγὼ ἐπυθόμην δυὸ μηνῶν αὐτὸ εἶναι τὴν ὁδὸν ἀπὸ ἠοῦς [e] πρὸς ἑσπέρην· τὰ δὲ πρὸς τὴν ἠῶ [f], λιβανωτοφόρα αὐτοῦ τὰ πέρματα εἶναι. τοῦτο μέν νυν τὸ ὄρος τοιοῦτόν ἐστι. Τὸ δὲ πρὸς Λιβύης τὸν Αἰγύπτιον ὄρος ἄλλο πέτρινον τεινὲ, ἐν τῷ αἱ πυραμίδες ἔνεισι, ψάμμῳ κατειλυμένον τὸν [g] αὐτὸν τρόπον καὶ τὸ Ἀραβίης τὰ πρὸς μεσαμβρίην Φέρονσα. τὸ μὲν δὴ ἀπὸ Ἡλιουπόλιος, οὐκέτι πολλῶν χωρέων ὡς εἶναι Αἰγύπτιον, ἀλλ' ὅσον τε ἡμερέων τεσσέρων ἀναπλόον στενή ἐστι Αἴγυπτος ἐοῦσα. τὸν [h] ἐρέων τῶν εἰρημένων τὸ μεταξὺ, πεδιὰς μὲν γῆ, στάδιοι δὲ μάλιστα ἐδόκεόν μοι εἶναι, τῇ στενότατόν ἐστι, διηκοσίων ἀπὸ θαλάσσης, ἐκ τοῦ Ἀραβίου ὄρεος ἐς τὸ Λιβυκὸν καλεόμενον. τὸ δὲ ἐνθεῦτεν αὖτις εὐρέα Αἴγυπτός ἐστι. Πέφυκε μέν νυν ἡ [i] χώρη αὕτη ἅτω. ἀπὸ δὲ Ἡλιουπόλιος ἐς Θήβας ἔστι ἀνάπλοος ἐννέα ἡμερέων· στάδιοι δὲ τὸ ὁδὸν ἑξήκοντα καὶ ὀκτακόσιοι καὶ τετρακισχίλιοι, σχοίνων ἐνὸς καὶ ὀγδώκοντά ἐόντων. ἔτοι πωτεθμένοι στάδιοι Αἰγύπτιον, τὸ μὲν ἐπὶ θάλασσαν, ἤδη μοι καὶ πρότερον δεδήλωται ὅτι ἑξακοσίων τέ ἐστι σταδίων καὶ τρισχιλίων· ὅσον δέ τι ἀπὸ θαλάσσης ἐς μεσόγαιαν μέχρι Θηβαίων ἐστ [k] σημανέω. στάδιοι γάρ εἰσι εἴκοσι καὶ ἑκατὸν καὶ ἑξακισχίλιοι. τὸ δὲ ἀπὸ Θηβαίων ἐς Ἐλεφαντίνην καλεομένην πόλιν, στάδιοι χίλιοι καὶ [l] ὀκτακόσιοι εἰσί. Ταύτης δὴ τὴς χώρης τὸ εἰρημένης ἡ πολλὴ, καθάπερ οἱ ἱρέες ἔλεγον, ἐδόκεε καὶ [m] αὐτῷ μοι εἶναι ἐπίκτητος Αἰγυπτίοισι. τῶν γὰρ οὐρέων τῶν εἰρημένων τῶν ὑπὲρ Μέμφιν πόλιν κειμένων τὸ μεταξὺ ἐφαίνετό [n] μοι εἶναί κοτε κόλπος θαλάσσης, ὥσπερ γε τὰ περὶ [o] Ἴλιον, καὶ Τευθρανίην, καὶ Ἔφεσόν τε, καὶ Μαιάνδρου πεδίον· ὥστε εἶναι [p] σμικρὰ ταῦτα μεγάλοισι συμβαλέειν. τῶν γὰρ ποταμῶν τὰ χωρία προχωσάντων πεταμῶν, ἑνὶ τῶν στομά-

a σταδίων ὡς μὴ. b μεσαμβρίην τε καὶ νότον. c τῶν αἱ λιθοτομίαι. d μακρότατον. e ἀπ' ἠοῦς. f τὴν ἠῶ. g καλεομένην, τεσσαρῶν, &c. h τῆς ἠρέων. i μὲν ὧν ἡ. k ἐς τὴν ἀπὸ θαλάσσης μέχρι Θηβαίων μετρήσεως ἐστι. l στάδιοι εἴκοσι καὶ. m ἐδόκεε δὲ. n μεταξὺ γ' ἐφαίνετο. o ὥσπερ περὶ τὸ Ἴλιον. p ὡς εἶναι.

Arabiei maris receſſus & latitudo, cui ſimilis quondam Ægyptus, diverſa ab vicinis terris.

των τᾶ Νείλᾳ ἐόν[τ]ᾳ πενταστόμων [a], ἀδεὶς αὐτῶν ωλήθε[ι] πρὸς ἄξι[ο] συμβληθῆναι ἐστ. εἰσὶ γὰρ καὶ ἄλλοι ποταμοὶ ὀλίγῳ κατὰ τὸν Νεῖλον ἐόντες μεγάθεα [b], οἱ τινες ἔργα ἀποδεξάμενοι μεγάλα εἰσί· τῶν ἐγὼ φερέπω ἔχω ὀνόματα, καὶ ἄλλων, καὶ οὐκ ἥκιστα Ἀχελῴου· ὃς ῥέων δι' Ἀκαρνανίης, καὶ ἐξιεὶς [c] ἐς τὸν θάλασσαν, τὸν Ἐχινάδων νήσων τὰς ἡμίσεας ἤδη ἤπειρον πεποίηκε. Ἔστι δὲ τῆς Ἀραβίης χώρης, Αἰγύπτῳ δὲ ὀλίγῳ ωρόσω, κόλπος θαλάσσης ἐσέχων ἐκ τῆς Ἐρυθρῆς καλεομένης θαλάσσης, μακρὸς [d] ἄτω δή τι καὶ στενός, ὡς ἔρχομαι φέρσων. μῆκος μὲν, ωλόῳ δρῴσαμένῳ ἐκ μυχοῦ διεκωλῶσαι ἐς τὸν Κρητικὸν θάλασσαν, ἡμέραι ἀναισιμῶν[ται] πεντήκοντα, εἰρεσίη χρεωμένῳ· εὖρος δὲ, τῇ κρυπτός ἐστι ὁ κόλπος, ἥμισυ ἡμέρης ωλόος. ῥηχίη δ' ἐν αὐτῷ ἐστὶ ἄμπωτις ἀνὰ πᾶσαν ἡμέρην γινεται. ἕτερον τοιοῦτον κόλπον ἐς τὸν Αἴγυπτον δοκέω γῆν εἶναι· τὸν [e] μὲν, ἐκ τῆς Βορέης θαλάσσης κόλπον ἐκτείνοντα ἐπ' [f] Αἰθιοπίης· τὸν δὲ, Ἀραβίον, τὸν ἔρχομαι λέξων, ἐκ τῆς νοτίης φέροντα ἐπὶ Συρίης· κατὰ μὲν ἀλλήλοισι σωτηρεαίνοντας [g] τοὺς μυχοὺς, ὀλίγον δέ τι ωροσλάσσοντας τὴν χώρης. εἰ ὧν ἐθελήσῃ [h] ἐκτρέψαι τὸ ῥέεθρον ὁ Νεῖλος ἐς τοῦτον τὸν Ἀραβίον κόλπον, τί μιν κωλύει ῥέοντα τοῦτο ἐκχωσθῆναι [i] ἐντὸς γε δισμυρίων ἐτέων; ἐγὼ μὲν γὰρ ἔλπομαί γε ἐς μυρίων [k] ἐντὸς χωσθῆναι ἄν κε γε δὴ ἐν τῷ ωροαναισιμωμένῳ χρόνῳ ωρότερον ἢ ἐμὲ γῆν εἶναι, ὃς ἀναχωσθείη κόλπος, κῆ πολλῷ μέζων ἔτι τούτου, τοῦτο ποταμὸς ἐὼν ἔτως ἐρατικός; Τὰ ωρὸς Αἴγυπτον ὧν, καὶ τοῖσι λέγουσι αὐτὰ πιθόμενος, καὶ αὐτὸς οὕτω κάρτα δοκέω εἶναι, ἰδών τε τὴν Αἴγυπτον ωροκειμένην τῆς ἐχομένης γῆς, καὶ ὀστρακιὰ τε φαινόμενα ἐπὶ τοῖσι ὄρεσι, καὶ ἅλμην ἐπανθέουσαν· ὥστε καὶ τὰς ωυραμίδας δηλέεσθαι· καὶ ψάμμον μοῦνον Αἰγύπτου ἔρος τοῦτο τὸ ὑπὲρ Μέμφιος ἔχον. ωρὸς δὲ τῇ χώρῃ, οὔτε τῇ Ἀραβίῃ ωροσούρῳ ἐούσῃ τὴν Αἴγυπτον ωροσεικέλην, οὔτε τῇ Λιβύῃ, οὐ μὲν οὐδὲ τῇ Συρίῃ, (τῆς γὰρ Ἀραβίης τὰ ωρὸς θάλασσαν Σύριοι νέμονται) ἀλλὰ μελάγγαιόν τε [m] καὶ καταῤῥηγνυμένην, ὥστε ἐοῦσαν ἰλυώδεα καὶ ωρόχυσιν ἐξ Αἰθιοπίης κατενειγμένην [n] ὑπὸ τοῦ ωοταμοῦ. τὴν δὲ Λιβύην ἴδμεν ἐρυθροτέρην τε γῆν, καὶ ὑπολιθοτέρην· τὴν δὲ Ἀραβίην τε καὶ Συρίην ὀχθωδεστέρην τε καὶ ὑπόπετρον ἐοῦσαν. Ἔλεγον δὲ καὶ τόδε

nes oblimaverunt, dignum eſt comparari uni ex quinque oſtiis Nili reſpectu copiæ & multitudinis aquarum. Sunt & alii fluvii nequaquam magnitudine Nilum æquantes, qui magna opera ediderunt, quorum nomina poſſem referre; cum aliorum, tum vero non minimum Acheloi, qui per Acarnaniam fluens & emiſſus in mare Echinadum inſularum dimidiam partem fecit jam continentem. Eſt autem Arabicæ regio- 11
nis, non procul tamen ab Ægypto, ſinus maris, invergens ex eo mari quod rubrum vocatur, ita longus atque arctus, ut diſſerendo oſtendam. Longitudo quidem, inchoanti pernavigare ex receſſu in amplum æquor, conſumit quadraginta dies, ſi remigatio uſurpetur: latitudo vero, ubi ſinus ampliſſimus eſt, dimidiatum diem navigationis. In quo ſinu quotidie æſtus & receſſus eſt. Alium hujuſmodi arbitror ſinum etiam extitiſſe Ægyptum; ex quibus ille quidem, à mari ſeptentrionali ſinus infundens Æthiopiam verſus: alter vero Arabicus (de quo à me ſermo inſtituetur) ab auſtrino Syriam verſus tendit: qui prope ſibi invicem ſuos receſſus perforant, ſed exiguo quodam terræ intervallo dirempti. Quod ſi in hunc Arabicum ſinum Nilus volet alveum ſuum convertere, quid eum prohibebit iſto fluente utique intra viginti millia annorum oblimatum iri? Ego enim credo etiam intra decem millia aggeratum & oblimatum alicubi eſſe in eo tempore, quod ante me natum tranſiit. Et non rurſus oblimaretur ſinus etiam qui multo major eſſet hoc Arabico, à tanto flumine atque ita operoſo? Itaque 12
quæ circa Ægyptum ſunt, & dicentibus illa credo, & ipſe ita habere valide exiſtimo. quippe quum videam & Ægyptum procurrere extra vicinam regionem, & conchylia apparere in montibus, ac ſalſuginem efflorescere, ita ut etiam pyramides corrumpat: & hunc montem qui in Ægypto eſt ſuper Memphin, arenas ſolas habere. Præterea autem regione nec Arabiæ conterminæ Ægyptum adſimilem eſſe, neque Africæ, immo nec Syriæ (etenim Arabiæ maritimam oram Syrii incolunt) ſed nigram terram & confractam, quippe quæ ſit limus & proluvies ex Æthiopiâ delata ab flumine. Nam Africam ſcimus humum magis rubram eſſe, & fere arenoſiorem; Arabiam vero atque Syriam, argilloſiorem ac ſuppetroſam. Quinetiam hoc magnum hu- 13
jus

a ἐπτάστομον. b μεγάθεες. c ἐξιεὶς. d καλεομένης, μακρὸς. e καὶ ἐπὶ τὸν Αἴγυπτον δοκέω γῆν εἶναι· τὸν. f θαλάσσης ἔχοντα ἐπ'. g συμπεριφοιτῶντας. h εἰ ὧν δὴ ἐθελήσῃ. i χωσθῆναι. k ἔλπομαί γε μυρίων. l οὐκ ἂν χωσθείη. m μελάγγειόν τε. n καταενειγμένην.

jus regionis documentum mihi ajebant ſacerdotes, ſub rege Mœri fluvium, quoties octo minimum cubitos adſcenderet, irrigaſſe Ægyptum quæ infra Memphin eſt. necdum ab obitu Mœrios nongenti erant anni, quum hæc ego à ſacerdotibus audiebam. At nunc, niſi ad ſedecim aut minimum ad quindecim cubitos adſcendat fluvius, in regionem non ſupergreditur. Quæ regio, ſi proportione ſic in altum ſurgat, & tantundem ad incrementum tendat, non reſtagnante in eam Nilo, videntur mihi Ægyptii, utique Ægyptiorum illi qui infra paludem Mœrin incolunt cum alia loca, tum vero eum qui vocatur Delta, idem paſſuri omni futuro tempore Ægyptii, quod ajebant ipſi paſſuros aliquando Græcos. Nam quum audirent omnem Græcorum terram pluvia perfundi, non rigari fluminibus, ut ſuam, dicebant fore ut Græci decepti aliquando magna ſpe, male eſurirent. Qui ſermo hoc dicere vult, Græcos ſi nolit eis deus pluere, ſed ſiccitatem immittere, fame extinctum iri, utpote quibus nulla ſit averſio aquæ, niſi tantum à
14 Jove. Atque hæc quidem ab Ægyptiis in Græcos recte perpenſa dicuntur; age, nunc viciſſim dicam quomodo res ipſis Ægyptiis ſe habeant. Si, ut ſuperius dicebam, quæ infra Memphin eſt regio, (hæc enim eſt quæ augeſcit) velit in altum creſcere proportione præteriti temporis, aliud quid quam Ægyptiorum illi qui iſtic incolunt, eſuriant, ſi neque pluviam accipiet regio, neque flumen exſpatiari valebit ſuper rura? Iſti namque nunc tum ex aliis omnibus hominibus, tum ex reliquis Ægyptiis, maxime nullo partum labore percipiunt fructum, qui neque aperiendis aratro ſulcis operantur, neque ſubigendo ſolo, neque aliud quicquam operis faciendo, quod in arvo colendo cæteri mortales ſuſtinent: ſed poſtquam fluvius ſua ſponte ſuperveniens irrigavit rura, irrigataque reliquit rurſus, tunc in ſuum quiſque rus jacto ſemine ſues immittit, & ſatis conculcato a ſuibus ſemine, meſſem deinde expectat: atque ubi ſuibus ſementem concuſſerit, ita demum per-
15 cipit. Quod ſi vellem de Ægypto Ionum uti ſententiis, qui ſolum Delta Ægyptum eſſe ajunt, à Perſei appellata ſpecula, dicentes illam ſecundum mare eſſe ad Peluſiacas uſque taricheas, ubi quadraginta ſchœni ſunt: partem vero à mari dicentium

δε μοι μέχα τεκμήριον ωὲι τ χώρης ταύτης οἱ ἱρέες, ὡς ἐπὶ Μοίριο [a] βασιλῆο, ὄκως ἔλθοι ὁ ποταμὸς ἐπὶ ὀκτὼ πήχεας τὸ ἐλάχιστον, ἄρδεσκε [b] Αἴγυπτον τὴν ὑπερθε Μέμφιο. καὶ Μοίρι [c] οὔκω ἰῶ ἔτεα ἐννακόσια πεπελάτηκότι [d], ὅτε τ ἱρέων ταῦτα ἐγὼ ἤκουον. νυῦ δ εἰ μὴ ἐπ' ἑκκαίδεκα ἢ πεντεκαίδεκα πήχεας ἀναβῇ τὰ λάχιστον ὁ ποταμὸς, οὐκ ὑπερβαίνῃ ἐς τὴν χώρην. δοκέουσί τέ μοι [e] Αἰγυπτίων οἱ ὑπερθε τ λίμνης τ Μοίριο [f], οἰκεόντες τά τε ἄλλα χωρία & τὸ καλεόμενον Δέλτα, ἰῶ ὕτω ἡ χώρη αὕτη κατὰ λόγον ἐπιδιδοῖ ἐς ὕψο, & τὸ ὅμοιον ἀποδιδοῖ ἐς αὔξησιν, μὴ κατακλύζονο αὐτὴν δ Νείλε, πείσεσθαι τ πάντα χρόνον τ ἐπίλοιπον Αἰγύπτιοι, τὸ κοτε αὐτοὶ Ἕλληνας ἔφασαν πείσεσθαι. πυθόμενοι γὰ [g] ὡς ὕετος πᾶσα ἡ χώρη τ Ἑλλήνων, ἀλλ' ἀ ποταμοῖσι ἄρδεται, κατάπερ ἡ σφετέρη, ἔφασαν Ἕλληνας ψαθυρέντας κοτὲ ἐλπίδο μεγάλης, κακῶς πάσχησιν. τὸ δ ἔπο τῦτο ἐβέλει λέγειν, ὡς εἰ μὴ ἐθελήσῃ σφίσι ὕειν ὁ Ζεὺς, ἀλλ' αὐχμῷ λιμαχρέεσθαι, λιμῷ οἱ Ἕλληνες αἱρεθήσονται. ἀ γὰ δὴ σφι ἐστὶ ὕδατο ἀδεμίη ἄλλη ἀποσροφὴ ὅτι μὴ ἐκ τ Διὸς μένον. Καὶ ταῦτα μὲν ἐς Ἕλληνας Αἰγυπτίοισι ὀρθῶς ἔχοντα εἴρηται. Φέρε δ νυῦ & αὐτοῖσι Αἰγυπτίοισι ὡς ἔχει φράσω. εἰ σφι θέλοι [h], ὡς & πρότερον εἶπον, ἡ χώρη ἡ ὑπερθε Μέμφιο (αὕτη γὰ ἐστὶ ἡ αὐξανομένη) κατὰ λόγον δ παροιχομένου [i] χρόνου ἐς ὕψο αὐξάνεσθαι, ἄλλο τί ἢ οἱ ταύτῃ οἰκεόντες Αἰγυπτίων πεινήσουσι; εἰ μήτε γε ὑσετοῦ [k] σφι ἡ χώρη, μήτε ὁ ποταμὸς οἷός τ ἔσται ἐς τὰς ἀρούρας [l] ὑπερβαίνειν; ἢ γὰ δὴ νυῦ γε ὕεται ἀπανηλόταλα καρπὸν κομίζονται & γῆς [m], τ τε ἄλλων ἀνθρώπων ἀπάντων, & τ λοιπῶν Αἰγυπτίων· οἳ ὅτε ἀρότρῳ ἀναῤῥηγνύντες αὔλακας, ἔχουσι πόνους, ὅτε σκάλλοντες, ὅτε ἄλλο ἐργαζόμενοι ὀδὸν, τ οἱ ἄλλοι [n] ἄνθρωποι ωὲι λήϊον πονέουσι, ἀλλ' ἐπεάν σφι ὁ ποταμὸς αὐτόματο ἐπελθὼν [o] ἄρσῃ τὰς ἀρούρας, ἄρσας δ, ἀπολείπῃ ὀπίσω, τότε σπείρας ἕκας τὴν ἑωυτ ἄρουραν, ἐσβάλλει ἐς αὐτὴν ὗς. ἐπεὰν δ καλαπατήσῃ τῇσι [p] ὑσὶ τὸ σπέρμα, ἀμήτην [q] τὸ ἀπὸ τούτου μένει. ἀποδινήσας δ τῇσι [r] ὑσὶ τ σῖτον, ὅτω κομίζεται. Εἰ ὦν βουλόμεθα γνώμῃσι τῇσι [s] Ἰώνων χρᾶσθαι τὰ ωὲι [t] Αἰγύπτῳ, οἳ φασι τὸ Δέλτα μοῦνον εἶναι Αἰγύπτιον, ἀπὸ Περσέος καλεομένης [u] σκοπιῆς, λέγοντες τὸ ωὸς θάλασσαν εἶναι αὐτοῦ, μέχρι περιχώων τ Πηλουσιακῶν, τῇδε πατεράκωται εἰσὶ χοῖνοι. τὸ δ

M 3 ἀπὸ

a Μύρι. b ἀρδόισι. c Μύρις. d τετελευτηκώς. e δοκέουσι δέ μοι. f Μύρι. g πυθανόμενοι γὰ. h ἢ σφι ἐθελήσει. i παροιχημένου. k μήτε γένοιτο. l ἴσαι ἀρούρας. m σπῆς. n τ ἄλλοι. o ἐπιπελθὼν. p καταπατήσῃ τοῖσι. q τ ἀμητὸν. r τοῖσι. s τοῖσι. t χρᾶσθαι ωὲι. u καλεομένης.

Ionum inepta ſententia de Ægypto; quæ ſemper fuit. Thebæ olim Ægyptus. Nili fluxus.

ἀπὸ θαλάσσης λεγόντων ἐς μεσόγαιαν τείνειν αὐτῶν [a] μέχρι Κερκασώρου πόλιος, καὶ ἔστι ἑπτὰ ἡμερέων ὁ Νεῖλος, ἐς τε Πηλούσιον ῥέων καὶ ἐς Κάνωβον, τὰ δὲ ἄλλα λεγόντων τὴν Αἰγύπτου, τὰ μὲν Λιβύης, τὰ δὲ Ἀραβίης εἶναι· ἀποδεικνύομεν ἄν, τούτῳ τῷ λόγῳ χρεώμενοι, Αἰγυπτίοισι οὐκ ἐοῦσαν προτέρην χώρην. ἤδη γὰρ σφι τὸ γε Δέλτα, ὡς αὐτοὶ λέγουσι Αἰγύπτιοι, καὶ ἐμοὶ δοκέει, ἔστι καταῤῥυτόν τε, καὶ νεωστί, ὡς λόγῳ εἰπεῖν, ἀναπεφηνός. εἰ τοίνυν σφι χώρη γε μηδεμίη ὑπῆρχε, τί περιεργάζοντο [b] δοκέοντες πρῶτοι ἀνθρώπων γεγονέναι; οὐδὲ ἔδει σφέας ἐς ἀφάνειαν τὸ παιδίων ἰέναι, τινὰ γλῶσσαν πρώτιστα ἀπήσοντα [c]. ἀλλ' ὅτι Αἰγυπτίους δοκέω ἅμα τῷ Δέλτα τῷ ὑπὸ Ἰώνων καλεομένῳ χρόνῳ, αἰεί τε εἶναι ἐξ οὗ ἀνθρώπων γένος ἐγένετο. προϊούσης δὲ τῆς χώρης, πολλοὺς μὲν τοὺς ὑπολειπομένους αὐτῶν [d] γίνεσθαι, πολλοὺς δὲ τοὺς ὑποκαταδαινομένους. τὸ δὲ ἀρχαῖον πάλαι αἰ Θῆβαι Αἴγυπτος ἐκαλέετο· τὸ δὲ περίμετρον αὐτάων ἑπτακόσιοί εἰσι εἴκοσι καὶ ἑκατὸν καὶ ἑξακισχίλιοι. Εἰ ὦν ἡμεῖς ὀρθῶς περὶ αὐτῶν [e] γινώσκομεν, Ἴωνες οὐκ εὖ φρονέοντες περὶ Αἰγύπτου· εἰ δὲ ὀρθή ἐστι ἡ τῶν Ἰώνων γνώμη, Ἕλληνάς τε καὶ αὐτοὺς Ἴωνας ἀποδείκνυμι οὐκ ὀπισαμένους λογίζεσθαι· οἱ φασι τρία μόρια εἶναι γῆν [f] πᾶσαν, Εὐρώπην τε καὶ Ἀσίην καὶ Λιβύην. τέταρτον γὰρ σφέας δεῖ προσλογίζεσθαι [g] Αἰγύπτου τὸ Δέλτα, εἰ μή τί γε ἐστὶ τῆς Ἀσίης, μήτε τῆς Λιβύης. ἀτὰρ γὰρ δὴ ὁ Νεῖλός γε ἐστὶ κατὰ τοῦτον τὸν λόγον, ὁ τὴν Ἀσίην οὐρίζων τῇ Λιβύῃ. τῷ Δέλτα ἢ τούτου κατὰ τὸ ὀξὺ περιῤῥέουσα ὁ Νεῖλος· ὥστε ἐν τῷ μεταξὺ Ἀσίης τε καὶ Λιβύης γίνοιτ' ἄν. Καὶ τὴν μὲν Ἰώνων γνώμην ἀπίεμεν· ἡμεῖς δὲ οὐδὲ κατὰ περὶ τούτων λέγομεν· Αἴγυπτον μὲν πᾶσαν εἶναι ταύτην τὴν ὑπὸ Αἰγυπτίων οἰκεομένην, καθάπερ Κιλικίην, τὴν ὑπὸ Κιλίκων, καὶ Ἀσσυρίην, τὴν ὑπὸ Ἀσσυρίων. ὅρισμα δὲ Ἀσίης καὶ Λιβύης οὐδαμὸν ἄλλο ἐὸν ὀρθῷ λόγῳ, εἰ μὴ τὰς Αἰγυπτίων ὅρας. εἰ δὲ τῷ ὑπὸ Ἑλλήνων νενομισμένῳ χρησόμεθα, νομιοῦμεν Αἴγυπτον πᾶσαν, ἀρξαμένην ἀπὸ Καταδούπων τε καὶ Ἐλεφαντίνης πόλιος, δίχα διαιρέεσθαι, καὶ ἀμφοτέρων τῶν ἐπωνυμιέων ἔχεσθαι. τὰ μὲν γὰρ αὐτῆς, εἶναι τῆς Λιβύης· τὰ δὲ, τῆς Ἀσίης. ὁ γὰρ δὴ Νεῖλος ἀρξάμενος ἐκ τῶν [h] Καταδούπων, ῥέει, μέσην Αἴγυπτον σχίζων, ἐς θάλασσαν. μέχρι μὲν νυν Κερκασώρου πόλιος, σχίζεται τριφασίας ὁδούς· καὶ ἡ μὲν πρὸς ἠῶ τρέπεται, τὸ καλέεται [i] Πηλούσιον στόμα· ἡ δὲ ἑτέρη τῶν ὁδῶν πρὸς ἑσπέρην ἔχει. τὸν δὲ Κανωβικὸν στόμα

tium ad mediterranea pertinere uſque ad Cercaſorum urbem, juxta quam ſcinditur Nilus in Peluſium fluens & in Canobum; cetera vero dicentium Ægypti, partim eſſe Africæ, partim Arabiæ: oſtenderemus, hac ratione utentes, Ægyptiis primum non eſſe regionem. Jam quippe Delta eis, ut ipſi dicunt Ægyptii, & mihi videtur, fluctibus oppreſſa eſt, & quæ nuper, ut ſic dicam, apparuit. Itaque ſi nulla eis terra erat, quid curioſi erant, putantes ſe primos homines extitiſſe? neque in puerulorum oportuerat eos ire experimentum, quam primam linguam proderent. Ego certe Ægyptios opinor neque cum loco quem Delta Iones vocant, pariter extitiſſe, ſed ſemper eſſe ex quo genus humanum fuit, progreſſaque terra multos ex eis relictos fuiſſe, multos vero paulatim deſcendiſſe. Ideoque olim Thebæ Ægyptus vocabatur, cujus ambitus eſt ſtadiorum ſex millium ac centum viginti. Itaque ſi nos 16
de eis recte ſentimus, Iones non recte ſentiunt de Ægypto: ſin recte Iones ſentiunt, oſtendo Græcos & ipſos Iones ignaros computandi: qui ajunt tria membra totam eſſe terram, Europam, Aſiam, Africam. quartum enim membrum annumerare debent Delta Ægypti, ſi non ſit neque Aſiæ, neque Africæ. Nam ſecundum hanc rationem non eſt Nilus qui Aſiam ab Africa diſterminat: quippe circa acumen illius Delta circumfrangitur Nilus, ut ſit in eo id quod medium eſt Aſiæ & Africæ. Sed nos Ionum 17
ſententiam miſſam facientes, ita de his dicimus; Ægyptum quidem, eam omnem eſſe quæ ab Ægyptiis incolitur, quemadmodum Ciliciam, eam quæ à Cilicibus, & Aſſyriam, quæ ab Aſſyriis. Sed Aſiæ & Africæ ſcimus recta ratione nullum eſſe terminum, niſi terminos Ægyptiorum. Si vero quod Græcis perſuaſum eſt ſequemur, ſentiemus omnem Ægyptum quæ à Catadupis & Elephantina urbe incepit, bifariam dividi, & utrique cognomini adhærere: aliam enim ejus partem, eſſe Africæ, aliam Aſiæ. Quippe Nilus à Catadupis incipiens, mediam ſcindens Ægyptum, in mare fluit: uſque ad Cercaſorum quidem urbem fluit unus plane Nilus; inde autem ſcindit triplices vias. Et quæ quidem ad auroram vergit, Peluſium oſtium: altera via ad veſperam tendens, Canobicum oſtium

a αὐτέων. b προσεργάζοντο. c ἀπύσοντα. d αὐτέων. e αὐτέων. f εἶναι τέων γῆν. g δὲ δὴ τρίτα προσλογ. h ἀξαμένου ἀπὸ τῶν. i τρίτη, καλέεται.

ostium nominatum est. Recta autem viarum Nilo, talis est: Delatus ex superioribus, ad acumen Delta pervenit; dehinc medium Delta scindens, in mare exit: non minimam hanc aquæ portionem præbens, nec minime celebrem. Sebennyticum ostium appellatur. A Sebennytico item duo alia divisa exstant ostia, in mare ferentia, quibus hæc sunt imposita nomina, uni Saiticum, alteri Mendesium. Nam quod Bolbitinum & quod Bucolicum nominatur, non sunt
18 nativa ostia, sed effossa. Huic meæ opinioni, tantam esse Ægyptum quantam sermone demonstro, testimonium etiam dat oraculum quod ab Hammone est redditum: quod ego posterius quàm ita in animum induxeram, circa Ægyptum audivi. Nam qui ex urbe Marea & Apie incolunt Ægypti partes Africæ confines, qui & ipsi Afri, & non Ægyptii videntur, & perosi sacrorum ceremonias, etiam recusantes bobus feminis prohiberi, miserunt ad Hammonem, negantes quicquam cum Ægyptiis sibi esse commune. Habitare enim se extra Delta, nec esse ejusdem illis sententiæ, ac velle sibi fas esse omnia gustare. Hæc eos deus facere non permisit, inquiens Ægyptum esse eam quam Nilus supergressus irriget: quique infra urbem Elephantinem incolentes, ex hoc flumine potarent, eos esse Ægyptios. Hæc illis ita
19 oraculo responsa sunt. PORRO NILUS, ubi plurimus est, non modo Delta inundat, verum etiam aliquid ejus plagæ quæ dicitur Africana esse, & alicubi Arabicæ: idque utrobique duorum dierum iter, & amplius adhuc eo vel minus. De cujus fluminis natura neque à sacerdotibus quippiam, neque ab alio ullo percipere potui: sed promptissimo fui animo hæc ex illis cognoscere, cur Nilus aquis abundans defluat, inchoans ab æstivo solstitio, ad centum usque dies, & prope ad numerum horum dierum retrocedat, relinquens fluenta: ita ut per omnem hyemem tenuis esse perseveret ad solstitium rursus æstivum. De horum igitur nullo aliquid omnino potui percipere ab Ægyptiis sciscitando illos, quam vim Nilus haberet, ut natura diversus esset ab ceteris fluviis. Hæc ego quæ celebrata sunt noscendi cupidus, eos interrogabam, & cur solus omnium amnium nullas efflantes auras præ-
20 beret. De qua tamen aqua quidam Græcorum,

σῆμα κέκληται. ἡ δὲ ἰθέα τῶν ὁδῶν τῷ Νείλῳ ἔστι ἥδε· ἄνωθεν φερόμενος, ἐς τὸ ὀξὺ τοῦ Δέλτα ἀπικνέεται. τὸ δὲ ἀπὸ τούτου, σχίζων μέσον τὸ Δέλτα ἐς θάλασσαν ἐξίει, ὅτι ἐλαχίστῳ μοίρῃ τοῦ ὕδατος παρεχόμενος τούτῳ [a], ὅτε ἤκιστα ὀνομαστός· τὸ καλέεται Σεβεννυτικὸν στόμα. ἔστι δὲ ἕτερα διφάσια στόματα ἀπὸ τοῦ Σεβεννυτικοῦ ἀποῤῥαθέντα, φέροντα ἐς θάλασσαν, τοῖσι ὀνόματα κέεται τάδε· τῷ μὲν Σαϊτικὸν αὐτέων, τῷ δὲ, Μενδήσιον. τὸ δὲ Βολβίτινον στόμα καὶ τὸ Βουκολικὸν οὐκ ἰθαγενέα στόματά ἐστι, ἀλλ' ὀρυκτά. Μαρτυρέει δέ μοι τῇ [b] γνώμῃ ὅτι τοσαύτη ἐστὶ Αἴγυπτος, ὅσην ἐγὼ [c] ἀποδείκνυμι τῷ λόγῳ, καὶ τὸ Ἄμμωνος χρηστήριον γνόμενον· τὸ ἐγὼ τῆσι ἐμεωυτοῦ γνώμῃσι ὕστερον ὡς Αἴγυπτον ἐπυθόμην. οἱ γὰρ δὴ ἐκ Μαρέης τε πόλιος καὶ Ἄπιος οἰκέοντες Αἰγύπτου τὰ πρὸς Λιβύην, αὐτοί τε δοκέουσι εἶναι Λίβυες, καὶ οὐκ Αἰγύπτιοι, καὶ ἀχθόμενοι τῇ περὶ τὰ ἱρὰ θρησκείῃ, βουλόμενοι θηλέων βοῶν μὴ εἴργεσθαι [d], ἔπεμψαν ἐς Ἄμμωνα, φάμενοι οὐδὲν σφίσι τε καὶ Αἰγυπτίοισι κοινὸν εἶναι. οἰκέειν τε γὰρ ἔξω τοῦ Δέλτα, καὶ οὐκ ὁμολογέειν [e] αὐτοῖσι· βούλεσθαί τε πάντων σφίσι ἐξεῖναι γεύεσθαι. ὁ δὲ θεὸς σφέας οὐκ ἔα ποιέειν ταῦτα, φὰς Αἴγυπτον εἶναι ταύτῃ τὴν ὁ Νεῖλος θρώσκων ἄρδει· καὶ Αἰγυπτίους εἶναι τούτους, οἳ ἔνερθε Ἐλεφαντίνης πόλιος οἰκέοντες, ἀπὸ τοῦ ποταμοῦ τούτου πίνουσι. οὕτω σφι ταῦτα ἐχρήσθη. Ἐπέρχεται δὲ ὁ Νεῖλος, ἐπεὰν πλησθῇ, οὐ μόνον τὸ Δέλτα, ἀλλὰ καὶ τοῦ Λιβυκοῦ τε λεγομένου χωρίου εἶναι [f], καὶ τοῦ Ἀραβίου ἐνιαχῇ. καὶ ὅσον δύο ἡμερέων ἑκατέρωθι ὁδὸν, καὶ πλεῦν ἔτι τούτου, καὶ ἔλασσον. τοῦ ποταμοῦ δὲ φύσιος πέρι, οὔτε τι τῶν ἱρέων, οὔτε ἄλλου οὐδενὸς θυλαβεῖν ἐδυνάσθην. προθυμος δὲ ἐὼν ταῦτα παρ' αὐτέων πυθέσθαι, ὅτι κατέρχεται μὲν ὁ Νεῖλος πλήθων ἀπὸ τροπέων τῶν θερινέων [g] ἑξάμηνος ἐπὶ ἑκατὸν ἡμέρας· πέλας δὲ [h] ἐς τὸν ἀριθμὸν τουτέων τῶν ἡμερέων ὀπίσω ἀπέρχεται, ἀπολείπων τὸ ῥέεθρον· ὥστε βραχὺς τὸν χειμῶνα ἅπαντα διατελέει ἐών, μέχρι οὗ αὖτις τροπέων τῶν θερινέων. τουτέων ὦν πέρι οὐδενὸς οὐδὲν οἷός τ' ἐγνώμην θυλαβεῖν θυρὰ τῶν Αἰγυπτίων, ἱερέων αὐτὸς ἰδίην δυνάμιν ἔχει ὁ Νεῖλος πρὸς ἔμπαλιν πεφυκέναι τῶν ἄλλων ποταμῶν. ταῦτά τε δὴ τὰ λελεγμένα [i] βουλόμενος εἰδέναι, ἱστόρεον. καὶ ὅτι αὖρας ἀπιπνεούσας μουνος πάντων ποταμῶν οὐ παρέχεται. Ἀλλὰ Ἑλλήνων

a ταύτῃ. b εἵμι τῇ. c ὅτι ἐγὼ. d ἔργεσθαι. e καὶ οὐδὲν ὁμολογέειν. f χώρου εἶναι. g θερινῶν. h πεντήκοντας δ'. i τὰ λεγόμενα.

νων μέν πνες ὄπίσημοι βυλόμενοι ϛνέσθαι σοφίην, ἔλεξαν ωερὶ μὲν ὕδαϛος τϛτϖ τριφασίας ὁδός. τῶν τὰς μὲν δύο τῶν ὁδῶν ἀϛίας μνησθῆναι, εἰ μὴ ὅσον σημῆναι βυλόμενος μῦθον. τῶν ἡ ἑτέρη μὲν λέγει τὰς ἐτησίας ἀνέμους εἶναι αἰτίους ϖλῆθος τὸ ϖοταμὸν, κωλύοντας ἐς θάλασσαν ἐκρέειν τὸν Νεῖλον. ϖολλάκις δὲ ἐτησίαι μὲν οὐκων ἔπνευσαν, ὁ δὲ Νεῖλος τὠὐτὸ ἐργάζεται. ωρὸς δὴ, εἰ ἐτησίαι αἴτιοι ἦσαν, χρῆν καὶ τοὺς ἄλλους ϖοταμοὺς, ὅσοι τοῖσι ἐτησίῃσι ἀνίσοι ῥέουσι, ὁμοίως ϖάσχειν καὶ κατὰ τὰ αὐτὰ [a] τῷ Νείλῳ· καὶ μᾶλλον ἔτι τοσούτῳ, ὅσῳ ἐλάσσονες ἐόντες, ἀσθενέστερα τὰ ῥεύματα παρέχονται. εἰσὶ δὲ ϖολλοὶ μὲν ἐν τῇ Συρίῃ ϖοταμοὶ, ϖολλοὶ δὲ ἐν τῇ Λιβύῃ, οἳ οὐδὲν ϖιοὸτον ϖάσχουσι οἷόν τι καὶ ὁ Νεῖλος. Ἡ δὲ ἑτέρη, ἀνεϖιϛημονεστέρη μέν ἐϛι τῆς λελεγμένης, λόγῳ δὲ εἰϖεῖν, θωμασιωτέρη [b]· ἡ λέγει ἀϖὸ μὲν Ὠκεανοῦ ῥέοντα αὐτὸν ϖαῦτα μηχανᾶσθαι. τὸν δὲ Ὠκεανὸν γῆν ωᾶσαν κύκλῳ ῥέειν. Ἡ δὲ τρίτη τῶν ὁδῶν, ϖολλὸν διαφερεστάτη ἐοῦσα, μάλιϛα ἔψυχε. λέγει γὰρ δὴ οὐδὲ αὐτὴ οὐδέν, φαμένη τὸν Νεῖλον ῥέειν ἀϖὸ τηκομένης χιόνος· ὃς ῥέων μὲν ἐκ Λιβύης διὰ μέσων Αἰθιόϖων, ϖελιδοῖ δὲ ἐς Αἴγυϖτον. κῶς ὦν δῆτα ῥέοι ἂν ἀϖὸ χιόνος, ἀϖὸ τῶν θερμοτάτων τόϖων ῥέων ἐς τὰ ψυχρότερα [c]; τῶν τὰ ϖολλὰ ἐϛὶ ἀνδρί γε λογίζεσθαι [d] τοιούτων ϖέρι οἷόν τι ἐόντι, ὡς οὐδὲ εἰκὸς ἀϖὸ χιόνος μιν ῥέειν· ϖρῶτον μὲν καὶ μέγιϛον μαρτύριον οἱ ἄνεμοι ϖαρέχονται, ϖνέοντες ἀϖὸ τῶν χωρίων τούτων θερμοί. δεύτερον δὲ, ὅτι ἄνομβρος ἡ χώρη, ὅϖου ἂν ἀνῃρυσμένος ᾖ ἀϖοτελέσῃ ἐοῦσα. ὑϖὸ δὲ χιόνι ϖεσούσῃ, ϖᾶσα ἀνάγκη ἐϛὶ ὗσαι ἐν ϖέντε ἡμέρῃσι ὥϛε εἰ ἐχιόνιζε, ὗσαι ἂν ταῦτα τὰ χωρία. τρίτα δὲ [e], οἱ ἄνθρωϖοι ὑϖὸ καύματος μέλανες ἐόντες. ἰκτῖνοί δὲ καὶ χελιδόνες διὰ ἔτεος ἐόντες οὐκ ἀϖολείϖουσι. γέρανοι δὲ φεύγουσαι τὸν χειμῶνα τὸν ἐν τῇ Σκυθικῇ χώρῃ γινόμενον, φοιτῶσι ἐς χαμασίλην [f] ἐς τοὺς τόϖους τούτους. εἰ τοίνυν ἐχιόνιζε εἰ καὶ [g] ὀλίγων ταύτῃ τῇ χώρῃ διὰ ἧς τε ῥέει καὶ ἐκ. τῆς ἀρχῆς ῥέων ὁ Νεῖλος, ἴσως ἂν τούτων οὐδὲν [h], ὡς ἡ ἀνάγκη ἐλέγχει. Ὁ δὲ ωερὶ Ὠκεανοῦ λέξας, ἐς ἀφανὲς τὸν μῦθον ἀνενείκας, οὐκ ἔχει ἔλεγχον. οὐ γάρ τινα ἔγωγε οἶδα ϖοταμὸν Ὠκεανὸν ἐόντα· Ὅμηρον δὲ, ἢ τινα τῶν ωρότερον γενομένων ϖοιητέων, δοκέω τὸ οὔνομα Ὠρόντα ἐς τὴν ϖοίησιν ἐσενείκαντα. Εἰ δὲ δεῖ μεμψάμενον γνώμας τὰς ωροκειμένας, αὐτὸν [i] ωρὸς

corum, quum inſignes vellent haberi ſapientia, trifariam diſſeruerunt. quarum opinionum duas ne mentione quidem dignas exiſtimo, niſi eatenus ut illas tantum velim ſignificare. Earum una ait, ventos eteſias eſſe in cauſſa cur fluvius creſcat, prohibentes Nilum effluere in mare. Atqui crebro eteſiæ non ſpiraverunt, & tamen Nilus idem agit. Ad hæc ſi eteſiæ in cauſſa forent, oporteret aliis quoque fluminibus, quæcunque eteſiis adverſa fluunt, ſimiliter aliquid contingere, & idem quod Nilo, & eo adhuc magis quo tenuiora quum ſint, imbecilliores fluctus exhibent. Sunt autem multa in Syria, multa in Africa flumina, quæ nihil tale patiuntur quale quid etiam Nilus. Altera 21
eſt inſipientior quidem quam hæc quæ dicta eſt; ut tamen dicatur, quod res eſt, admirabilior, quæ ait illum, quod ab Oceano fluat, iſtud efficere: Oceanum vero circumfluere omnem terram. Ter- 22
tia opinio, ut multo modeſtiſſima, ita longe falſiſſima eſt: quippe quæ & ipſa nihil dicit, inquiens è nive liqueſcente manare Nilum: qui quum ex Africa per medios Æthiopes fluens in Ægyptum evadat, ex locis calidiſſimis ad frigidiſſima, quomodo ab nive flueret? De quibus multa ſane ſunt quæ quis ad talia validus conjectare poſſit, non eſſe probabile, eum manare de nive: primum ac maximum teſtimonium perhibentibus ventis, qui ab his regionibus calidi ſpirant. Secundum, quod ea plaga ſine imbribus & ſine glacie perpetuo eſt. ſuper nivem autem quæ cecidit neceſſe omnino eſt intra quinque dies pluere: quare ſi in his regionibus ningeret, etiam plueret. Tertium, homines ab æſtu nigri; & milvi, atque hirundines illic perennare non deſinunt. Grues quoque, hyemem Scythicæ plagæ fugientes, ad hæc loca ſe conferunt hybernatum. Si igitur vel quantulumcunque ningeret in ea plaga per quam fluit & ex qua fluere incipit Nilus, profecto nihil horum eſſet, quemadmodum neceſſitas arguit. At is qui de 23
Oceano loquutus fuit, ad occultum deferens fabulam, caret evictione. Neque enim ego ullum novi fluvium, qui ſit Oceanus, ſed hoc nomen opinor Homerum, aut aliquem antiquiorum poetarum, quum inveniſſet, in poeticam intuliſſe. Quod ſi opiniones quas propoſui, im- 24
probantem me ipſum oportet de illis oc-

a καλῶ ταυτὰ. b θωυμασιωτέρη. c θερμοτάτων ῥέων ἐς τὰ ψυχρότερα. d ἀνδρὶ λογίζεσθαι. e τρίτον δέ. f χαμαδίλα. g ἐχιόνιζε καὶ. h οὐκ τοιοῦτον οὐδέν. i αὐτέων.

Auctoris ſententia de Nili auctu, eumque venire ab ſole; & hinc quoque nullas auras eſſe.

occultis ferre ſententiam, dicam quare mihi videatur abundare Nilus æſtate. Hyberno tempore ſol depulſus à vetere meatu per hyemes incedit ſuperiora Africæ. Ut quidem ergo breviſſime demonſtrando, totum dictum eſt. Etenim deus hic cuicunque regioni proximus exiſtat, & circa quamcunque, eam maxime ſitire aquas credibile eſt, & ſcaturigines indigenas amnium areſcere. Ut autem pluribus verbis demonſtretur, ita habet: Sol Africæ ſuperiora permeans, ea efficit. nam quum per omne tempus ſit ſerenus aer in iſtis regionibus, & ipſa regio calida ac venti frigidi, peragrans, facit quale æſtate facere conſuevit means medium cœli. ad ſe enim trahit aquam, tractamque in ſuperna abigit loca. quam ſuſcipientes venti ac diſſipantes liquefaciunt; & ſunt probabiliter ab hac regione flantes, auſter & africus, multo ventorum omnium pluvioſiſſimi. Quanquam mihi videtur non omnem humorem annuum Nili ſol demittere, ſed & penes ſeipſum reſervare. Idem, mitigata hyeme, rurſus in medium cœlum regreditur, atque illinc jam itidem ex cunctis fluminibus trahit; quæ mox, multa illis pluviali aqua ex imbribus commixta, utpote terra per pluvias madefacta & lacunoſa, magna fluunt: at æſtate, quum deſtituantur ab imbribus, & à ſole trahantur, imbecilla ſunt. Nilus autem qui imbribus caret, ſed qui trahitur à ſole, merito ſolus fluviorum eo tempore fluit multo exilior quam per æſtatem. Tunc enim peræque trahitur atque omnes aquæ, per hyemem vero ſolus urgetur. Ita ſolem cenſui
26 harum rerum eſſe cauſſam. Idem iſte, mea ſententia, autor eſt aëris ſicci in ea regione, dum perurit tranſitum iſti. Ita ſemper Africæ ſuperiora æſtas obtinet. Quod ſi temporum ſtatio immutaretur, & in qua cœli parte nunc aquilo ſitus eſt & hyems, ibi auſtri ſitus eſſet & meridiei: & ubi nunc auſter locatus eſt, illic aquilo eſſet: ſi hæc ita haberent, profecto ſol amotus è medio cœlo ab hyeme & aquilone, mearet ſuperna Europæ, quemadmodum nunc Africæ: peragranſque omnem Eyropam, faceret (opinor) eadem in Iſtro quæ nunc facit in Nilo.
27 De aura autem quæ nulla efflat, hoc mea fert opinio: valde conſentaneum eſſe, è locis fervidis nihil exſpirare auræ: quippe quæ ab aliquo frigido flare gaudet.

Ve-

περὶ τῶν ἀφανέων γνώμλω ἀποδέξασθαι, φέρσιώ δ' ὅτι μοι δοκέϵ πλησθνέσθαι· ὁ Νεῖλος ὑπὸ τοῦ ἡλίου θερόμενος τὸν χϵιμερινὸν ὧρλω ἀπελαυνόμενος ὁ ἥλιος ἐκ τῆς μέσης διεξόδου ἐπὶ τὰ χϵιμώνα, ἔρχϵται τῆς Λιβύης τὰ [b] ἄνω. ὡς μέν νυν ἐν ἐλαχίστῳ δηλῶσαι, πᾶν εἰρηται· τὴν γὰρ ἀγχοτάτω ἢ χώρης [c] ἔτος ὁ θεὸς, καὶ κατ' ἣν τινα, ταύτην οἰκὸς διψῆν τε ὑδάτων μάλιστα, καὶ τὰ ἐγχώρια ῥεύματα μαραίνεσθαι τῶν ποταμῶν. Ὡς δ' ἂν ϵὐλόγου λόγῳ δηλῶσαι, ὧδε ἔχϵι. διεξιὼν τὴν Λιβύης τὰ ἄνω ὁ ἥλιος, τάδε ποιέϵι, ἅτε ἀεὶ παντὸς τοῦ χρόνου αἰθρίης τε καὶ θέρϵος [d] καταπϵπταμένου τῆς χώρης ταύτα τὰ χωρία, καὶ ἀλϵϵινῆς τὴν χώρης ἐούσης, καὶ ἀνέμων ψυχρῶν, διεξιὼν, ποιέϵι οἷόν περ τὸ θέρος ἐώθϵε ποιέϵιν, ἰὼν τὸ μέσον τοῦ οὐρανοῦ. ἕλκϵι γὰρ ἐπ' ἑωυτὸν τὸ ὕδωρ· ἑλκύσας δέ, ἀποθήϵι ἐς τὰ ἄνω χωρία· ὑποδεξάμενοι δὲ οἱ ἄνεμοι, καὶ διασκιδνάντες, τήκουσι. καί εἰσι οἰκότως [e] οἱ ἀπὸ ταύτης τῆς χώρης πνέοντες, ὅ, τε νότος, καὶ ὁ λίψ, ἀνέμων πολλὸν τῶν πάντων ὑετωδέστατοι. δοκέϵι δέ μοι καὶ τὸν ὑδωρ τὸ ἐπέτϵιον ἑκάστοτε ἀποπέμπϵσθαι τοῦ Νείλου ὁ ἥλιος, ἀλλὰ οὐκ ἀπολείπϵιν αὐτοῦ ἑωυτόν. πϵριϊόντος δὲ τοῦ χϵιμῶνος, ἀπέρχϵται ὁ ἥλιος ἐς μέσον τὸν οὐρανὸν ὀπίσω· καὶ τὸ ἐνθϵῦτϵν ἤδη ὁμοίως ἀπὸ πάντων ἕλκϵι τῶν ποταμῶν. τότϵ δὲ οἱ μὲν, ὀμβρίου ὕδατος [f] συμμισγομένου πολλοῦ αὐτοῖσι, ἅτε ὑομένης τε τῆς χώρης καὶ κϵχαραδρωμένης, ῥέουσι μεγάλοι· τοῦ δὲ θέρϵος τῶν τε ὄμβρων ἀπολϵιπόντων αὐτὸν, καὶ ὑπὸ τοῦ ἡλίου ἑλκόμενοι, ἀσθενέϵς εἰσί. ὁ δὲ Νεῖλος, ἐὼν ἄνομβρος, ἑλκόμενος δὲ ὑπὸ τοῦ ἡλίου, μοῦνος ποταμῶν τῶνδϵ τὸν χρόνον οἰκότως αὐτὸς ἑωυτοῦ ῥέϵι πολλῷ [g] ὑποδεέστερος ἢ τοῦ θέρϵος. τότϵ μὲν γὰρ μετὰ πάντων τῶν ὑδάτων ἴσον ἕλκϵι, τὸ δὲ χϵιμῶνα, μοιρῶς πέζϵι. οὕτω τὸν ἥλιον νενόμικα τούτων [h] αἴτιον εἶναι. Αἴτιος δ' ὡυτὸς οὗτος καθ' γνώμλω τὴν ἐμὴν, καὶ τὸν ἥϵρα ξηρὸν τὸν ταύτῃ [i] εἶναι, διὰ καιρὸν τὴν διέξοδον αὐτοῦ [k]. οὕτω τῆς Λιβύης τὰ ἄνω θέρος αἰϵὶ κατέχϵι. εἰ δὲ ἡ στάσις ἠλλακτο τῶν ὡρέων, καὶ τοῦ οὐρανοῦ, τῇ μὲν νυῖ ὁ Βορέης τε καὶ ὁ χϵιμὼν ἐσταίϵι, ταύτῃ μὲν τοῦ νότου [l] ἦν ἡ στάσις, καὶ τῆς μεσαμβρίης, τῇ δὲ ὁ νότος νυῖ ἔσχϵ, ταύτῃ δὲ ὁ Βορέης· εἰ ταῦτα οὕτως εἶχϵ, ὁ ἥλιος ἂν ἀπελαυνόμενος ἐκ μέσου τοῦ οὐρανοῦ ὑπὸ τοῦ χϵιμῶνος καὶ τοῦ Βορέω, ἴϵι ἂν τὰ ἄνω τῆς Εὐρώπης καταπϵρ νυῖ τῆς Λιβύης [l] ἔρχϵται. διεξιόντα δ' ἂν μιν [m] ἀνὰ πάσης Εὐρώπης, ἔλπομαι ποιέϵιν ἂν τὸν Ἴστρον τὰ περ νυῖ ἐρχάζϵται τὸν Νεῖλον. Τῆς αὔρης δὲ πέρι, ὅτι οὐκ ἀποπνέϵι, τῶνδϵ [n] ἔχω γνώμλω, ὡς κάρτα ἀπὸ θερμῶν χωρέων, οὐκ οἰκὸς [o] ἐστι ἀϋτϵν ἀποπνέϵιν. αὔρη δὲ ἀπὸ ψυχροῦ τινὸς φιλέϵι πνέϵιν.

N Ταῦ-

a πλησθύϵται. b Λιβύης ἐς τὰ. c ἀγχοτάτω γε χώρης. d καταπϵπταμένου ἐόντος καὶ θέρϵος. e οἰκότως bis. f ὄμβρϵίου καὶ ὕδατος. g ποταμῶν. h τούτου. i ἐνεῖναι ταύτῃ. k αὐτῷ. l νυῖ τὰ Λιβύης. m διεξιόντα μίμνω. n ἀποπνέϵι ἀπὸ τοῦ Νείλου, τῶνδϵ. o οἰκὸς.

Fontium Nili notatio ex relatione ſcribæ Saitæ. Pſammetichi fruſtratio. Ultra Elephantinen Æthiopes, inſula Tachompſo.

Ταῦτα μέν νυν ἔγω ὡς ἔστι τε καὶ ὡς ἀκήκοα ἐγράψα. ὁ δὲ Νεῖλος τὰς πηγὰς ὅτε Αἰγυπτίων, ὅτε Λιβύων, ὅτε Ἑλλήνων τῶν ἐμοὶ ἀπικομένων ἐς λόγους, οὐδεὶς ὑπερέχερο εἰδέναι, εἰ μὴ ὁ ἐν Αἰγύπτῳ ἐν Σάι πόλι ὁ γραμματιστὴς τῶν ἱρῶν χρημάτων τῆς Ἀθηναίης. ὅτῳ δή μοι ἐμοίγε παίζειν [a] ἐδόκεε, φάμενος εἰδέναι ἀτρεκέως. ἔλεγε δὲ ὧδε εἶναι δύο ὄρεα ἐς ὀξὺ τὰς κορυφὰς ἀπιγμένα, μεταξὺ Συήνης τε πόλιος κειμένα τῆς Θηβαΐδος, καὶ Ἐλεφαντίνης. ὀνόματα δὲ εἶναι τοῖσι ὄρεσι, τῷ μὲν, Κρῶφι, τῷ δὲ, Μῶφι. τὰς ὦν δὴ πηγὰς τοῦ Νείλου ἐούσας ἀδύτους, ἐκ τοῦ μέσου τῶν ὀρέων τουτέων ῥέειν. καὶ τὸ μὲν ἥμισυ τοῦ ὕδατος, ἐπ' Αἰγύπτου ῥέειν, καὶ πρὸς βορέω ἄνεμον· τὸ δὲ ἕτερον ἥμισυ, ἐπ' Αἰθιοπίης τε καὶ νότου. ὡς δὲ ἀδύτους εἶσι αἱ πηγαί, ἐς ἀφάτεραν ἔφη τούτου Ψαμμήτιχον Αἰγύπτου βασιλέα ἀπικέσθαι. πολλέων γὰρ αὐτὸν χιλιάδων ὀργυιέων παλεξάμενον κάλον, κατεῖναι ταύτῃ, καὶ οὐκ ἐξικέσθαι ἐς βυσσόν. οὕτω μὲν δὴ ὁ γραμματιστὴς εἰ ἄρα ταῦτα γλυφόμενα ἔλεγε, ἀπέφαινε· ὡς ἐμὲ καταμοέειν δίνας πρὸς ταύτῃ ἐούσας ἰσχυράς, καὶ παλιρροίου εἶσα ἐμβαλόντος [b] τοῦ ὕδατος τοῖσι ὄρεσι, μὴ δύνασθαι κατιεμένου καταφρητιεμένου [c] ἐς βυσσὸν ἰέναι. Ἄλλου δὲ οὐδενὸς οὐδὲν ἐδυνάμην πυθέσθαι. ἀλλὰ τοσόνδε μὲν ἄλλο ἐπὶ μακρότατον ἐπυθόμην, μέχρι μὲν Ἐλεφαντίνης πόλιος αὐτόπτης ἐλθὼν, τὰ δὲ ὀπίσω τούτου [d], ἀκοῇ ἤδη ἐγραψα. ἀπὸ Ἐλεφαντίνης πόλιος ἄνω ἰόντι, ἀνάντης ἐστὶ χωρίον· ταύτῃ ὦν δὴ τὸ πλοῖον δεδήσαντας [e] ἀμφοτέρωθεν, καπήτερ βοῦν, πορεύεσθαι· ἢν δὲ διαῤῥαγῇ, τὸ πλοῖον οἴχεται [f] φερόμενον ὑπὸ ἰσχύος τοῦ ῥόου. τὸ δὲ χωρίον τοῦτο, ἐστὶ ὅπου ἡμέρας τεσσερακοντόρου. σκολιὸς δὲ ταύτῃ, καπήτερ ὁ Μαιανδρος, ἐστὶ ὁ Νεῖλος. χοῖνοι δὲ δυώδεκά εἰσι ἅπτοι, τοὺς δεῖ τούτῳ τῷ τρόπῳ διεκπλῶσαι. καὶ ἔπειτα ἀπίξαι [g] ἐς πεδίον λεῖον, ἐν τῷ νῆσον περιῤῥεῖ ὁ Νεῖλος, Ταχομψὼ οὔνομα αὐτῇ ἐστι. οἰκέουσι δὲ τὰ ἀπὸ Ἐλεφαντίνης ἄνω Αἰθίοπες ἤδη, καὶ τὴν νῆσον τὸ ἥμισυ· τὸ δὲ ἥμισυ, Αἰγύπτιοι. ἔχεται δὲ τῆς νήσου λίμνη μεγάλη, περὶ τὴν περιξ νομάδες Αἰθίοπες νέμονται. περὶ διεκπλώσαντας, ἐς τὸν Νεῖλον τὸ ῥέεθρον ἥξεις, τὸ ἐς τὴν λίμνην ταύτην ἐκδιδοῖ. καὶ ἔπειτα ἀποβὰς, περὶ τὸν ποταμὸν ὁδοιπορέων ποιήσεαι ἡμερέων τεσσερακοντα. σκόπελοί τε γὰρ ἐν τῷ Νείλῳ ὀξέες ἀνέχουσι, καὶ χοιράδες πολλαί εἰσι, δι' ὧν οὐκ οἷά τε ἐστὶ

Verum hæc ita ſint quemadmodum & ſunt, & prorſus fuere. Nili tamen fontes nemo neque Ægyptiorum, neque Afrorum, neque Græcorum, qui in colloquium mecum venerunt, ſe noſſe profeſſus eſt, præter ſcribam ſacrarum Minervæ rerum in Ægypto, in urbe Sai: qui mihi jocari videbatur, affirmans ſe id procul dubio noſſe. Sic autem dicebat, geminos eſſe montes, cacuminibus in acutum tendentibus, in medio Syenes urbis poſitos Thebaidis, & Elephantinæ: quorum uni nomen eſſet Crophi, alteri Mophi, & ex iſtorum montium medio Nili fontes abyſſos, *hoc eſt*, ſine fundo, fluere. cujus aquæ dimidium Ægyptum verſus & ventum aquilonem flueret, reliquum dimidium Æthiopiam verſus atque auſtrum. Quod autem abyſſi forent fontes, ajebat Pſammetichum Ægypti regem periculum hujus rei feciſſe: nam fune menſuræ, quæ quatuor cubitorum eſt, millenas plurimas continente nexo, ibi eum demiſiſſe, tamen ad fundum non deveniſſe. Sic quidem ſcriba hic, ſi modo hæc ut geſta dicebat, affirmabat: ut ego opiner vortices quoſdam illic eſſe validos, ac refluxum quippe aquæ inſultantis montibus, unde nequeat funis ad explorandum demiſſus ire in fundum. Aliud ab ullo quoquam audire non potui. Sed tale quidem aliud ad longiſſimum indagavi uſque ad Elephantinam urbem ipſe ad inſpiciendum profectus; quod inde ulterius eſt, audiendo jam inquirens. Ab urbe Elephantina ad ſuperiora eunti eſt locus acclivis, ubi neceſſe ſit, navigio utrinque alligato, tanquam bove, pergere: &, ſi abrumpatur, abire navigium, raptum fluxus impetu. Abeſt autem hic locus quatuor dierum navigatione: eſtque ibi Nilus tortuoſus veluti Mæander, & ſunt hi duodecim ſchœni quos hunc in modum enavigare oportet, & poſtea pervenire planum in campum, ubi ſit inſula Nilo circumflua, nomine Tachompſo. Ab Elephantina vero ſuperiora jam Æthiopes incolunt & dimidium inſulæ: nam alterum dimidium Ægyptii. Inſulæ contigua eſt ingens palus, accolentibus circum Æthiopibus paſtoribus: quam navigando trajiciens venies in Nili alveum, qui in paludem iſtam effunditur. Deinde egreſſus, itinere pedeſtri quadraginta dierum perges propter flumen. nam in Nilo acuti ſcopuli ſurgunt & ſaxa frequentia, per quæ

a δίκαια παίζειν. b οἷα ἢν ἐμπελάσῃ. c καταπεφρηγιεμένου. d ὀπίσω τοῦδε. e δεδοκότας. f πλοῖον ἴξεται. g ἀπίξαι.

quæ navigare non licet. Peragrato in quadraginta diebus eo loco, alterum rursus ingressus navigium, duodecim diebus subveheris, & postea venies in oppidum magnum nomine Meroen, quæ urbs fertur aliorum Æthiopum esse metropolis. Cujus incolæ solos deorum colunt Iovem & Liberum, eosque magnopere venerantur. Iovis etiam illis adest oraculum, cujus Dei responsis, posteaquam jubentur, & quocunque jubentur, eo sumunt expe-
30 ditionem. Ab hac urbe, per alterum tantum temporis, quo ad ipsam Æthiopum metropolin ex Elephantina perveniſti, navigando pervenies ad Automolos, quibus Automolis nomen est Ascham: quod verbum Græca in lingua idem pollet quod ab sinistra manu regi assistentes. Isti quum essent Ægyptii bellatores, ducenta & quadraginta millia, ad hos Æthiopas transiere hac de caussa. Sub rege Psammeticho fuerant in præsidiis collocati alii in urbe Elephantina adversus Æthiopas, & ad Daphnas Pelusias, alii adversus Arabes & Assyrios, alii in Marea adversus Africam. Mea adhuc ætate etiam per eadem loca Persarum præsidia locantur, quemadmodum sub rege Psammeticho erant; nam & apud Elephantinam & apud Daphnas Persæ excubias agunt. Quum igitur triennium in præsidio fuissent Ægyptii, neque vices eorum aliqui exciperent, communi usi consilio, à Psammeticho ad Æthiopiam sibi transeundum putaverunt. Quos, re audita, Psammetichus insequutus, ubi est assequutus, multis verbis obsecrabat, vetabatque patrios deos ac liberos uxoresque deserere. Ibi quidam illorum fertur ostenso veretro dixisse, ubicunque id esset, illic etiam sibi uxores & liberos fore. Hi posteaquam in Æthiopiam profecti sunt, sese Æthiopum regi tradiderunt: quos ille ita remuneratus est. Erant ei nonnulli Æthiopum diffidentes, quos quum sustulissent, terram illorum jussit istos incolere. Æthiopes, his colonis inter se collocatis, facti sunt mansuetiores, moribus Ægyptiacis imbuti.
31 Ad quatuor igitur mensium partim navigationem, partim iter, cognoscitur Nilus, præter id quo fluit per Ægyptum. Tot enim menses computanti reperiuntur impendi ab eo qui ex Elephantina ad hos Automolos pergat. Fluit autem ab

ἐστι πλέειν. διεξελθὼν δὲ ἐν τῇσι τεσσερήκοντα [a] ἡμέρῃσι τῦτο τὸ χωρίον, αὖτις ἐς ἕτερον πλοῖον ἐμβὰς, δυώδεκα ἡμέρας πλεύσεαι· καὶ ἔπειτα ἥξεις [b] ἐς πόλιν μεγάλην, τῇ ὄνομά ἐστι Μερόη. λέγεται δὲ αὕτη ἡ πόλις εἶναι μητρόπολις τῶν ἄλλων Αἰθιόπων. οἱ δ' ἐν ταύτῃ, Διὰ θεῶν καὶ Διόνυσον μόνους σέβονται, τύτους τε μεγάλως τιμῶσι· καί σφι μαντήιον Διὸς κατίσηκε. στρατεύονται δ' ἐπεὰν σφέας ὁ θεὸς ἔτῳ κελεύῃ ἀφὸ θεσπισμάτων· καὶ τῇ ἂν κελεύῃ, ἐκεῖσε. Ἀπὸ δὲ ταύτης τῆς πόλιος πλέων ἐν ἴσῳ χρόνῳ ἄλλῳ, ἥξεις ἐς τὺς Αὐτομόλυς, ἐν ὥσωπερ ἐξ Ἐλεφαντίνης ἦλθες ἐς τὴν μητρόπολιν τῶν Αἰθιόπων [c]. τοῖσι δὲ Αὐτομόλοισι τύτοισι ὄνομά ἐστι Ἀσχάμ [d]. δυώδεκα δὲ τῦτο τὸ ἔτος, κατὰ τὴν Ἑλλήνων γλῶσσαν, οἱ ἐξ ἀριστερῆς χειρὸς παρισάμενοι βασιλέι. ἀπέστησαν δὲ αὖτοι τέσσερες καὶ εἴκοσι μυριάδες Αἰγυπτίων τῶν μαχίμων ἐς τὺς Αἰθίοπας τύτυς, δι' αἰτίην τοιήνδε· Ἐπὶ Ψαμμητίχυ βασιλέως φυλακὴ κατέστασαν ἔν τε Ἐλεφαντίνῃ πρὸς τῶν Αἰθιόπων, καὶ ἐν Δάφνῃσι τῇσι Πηλυσιήσι ἄλλη δὲ πρὸς Ἀραβίων καὶ [e] Ἀσσυρίων, καὶ ἐν Μαρέῃ πρὸς Λιβύης ἄλλη. ἔτι δὲ ἐπ' ἐμεῦ καὶ Περσέων κατὰ ταυτὰ αἱ φυλακὴ ἔχυσι ὡς καὶ ὅτε Ψαμμητίχυ ἦσαν. καὶ γὰρ ἐν Ἐλεφαντίνῃ Πέρσαι φρυρέυσι, καὶ ἐν Δάφνῃσι. τύς ὧν δὴ Αἰγυπτίυς τρία ἔτεα φρυρήσαντας ἀπέλυε οὐδεὶς τῆς φρυρῆς· οἱ δὲ, βυλευσάμενοι, καὶ κοινῷ λόγῳ χρησάμενοι, πάντες ἀπὸ τοῦ Ψαμμητίχυ ἀποστάντες, ἤισαν ἐς Αἰθιοπίαν. Ψαμμήτιχος δὲ πυθόμενος, ἐδίωκε. ὡς δὲ κατέλαβε, ἐδέετο, πολλὰ λέγων, καί σφεας θεοὺς πατρώυς ἀπολιπεῖν σφέα, καὶ τέκνα, καὶ γυναῖκας· τὸν δέ τινα λέγεται δείξαντα τὸ αἰδοῖον εἰπεῖν, ἔνθα ἂν τῦτο ᾖ, ἔσεσθαι αὐτοῖσι σφαῖτα καὶ τέκνα καὶ γυναῖκας. οὕτω ἐπεί τε ἐς Αἰθιοπίαν ἀπίκοντο, δίδοσι σφέας ἑωὐτοὺς [f] τῷ Αἰθιόπων βασιλέι. ὁ δὲ σφέας τῷδε ἀντιδωρέεται. ἦσαν οἱ διάφοροί τινες γεγονότες τῷ Αἰθιόπων· τύτυς ἐκέλευε ἐξελόντας, τὴν ἐκείνων γῆν οἰκέειν. τύτων ὦν ἐσοικισθέντων ἐς τὺς Αἰθίοπας, ἡμερώτεροι γεγόνασι Αἰθίοπες, ἥθεα μαθόντες Αἰγύπτια. Μέχρι μέν νυν τεσσέρων μηνῶν πλόος ἐστὶ ὁδῷ, γινώσκει ὁ Νεῖλος, πλὴν ἔστι ἐν Αἰγύπτῳ ῥοῦμα τοῦ. ἔστι γὰρ συμβαλλομένῳ μιῆς ὁδοῦ ἀναισιμώμενοι ἐξ Ἐλεφαντίνης πορευομένῳ ἐς τὺς Αὐτομόλυς τύτυς. ῥεῖ δὲ ἀπὸ

N 2 ἑσπέ-

a διὰ τριῶν τεσσερήκοντα. b ἥξεαι. c μητρόπολιν τῶν Αἰθιόπων. d Ἀσμάχ. e Ἀσσυρίων τε καί. f ἑωϊτὺς.

Cyrenæorum ſermo cum Etearcho Ammonio de interiùs ribus Africæ. Naſamonum petulantium curioſa profectio.

ἐσπέρης τε ἐς ἡλίου δυσμέων. τὸ δ' ἀπὸ τοῦδε, οὐδεὶς ἔχει σαφέως φράσαι. ἔρημός γάρ ἐστι ἡ χώρη αὕτη ὑπὸ καύματος. Ἀλλὰ τὰ μὲν [a] ἤκουσα ἀνδρῶν Κυρηναίων, φαμένων ἐλθεῖν τε ὀπὶ τὸ Ἄμμωνος χρηστήριον, καὶ ἀπικέσθαι ἐς λόγους περὶ τοῦ Νείλου Ἐτεάρχῳ [b] τῷ Ἀμμωνίων βασιλέϊ· καί κως ἐκ λόγων ἄλλων ἀπικέσθαι ἐς λέσχην περὶ τοῦ Νείλου, ὡς οὐδεὶς εἴη σφέων οἶδε τὰς πηγάς· καὶ τὸν Ἐτέαρχον φάναι ἐλθεῖν κοτὲ παρ' αὐτὸν Νασαμώνας ἄνδρας. τὸ δὲ ἔθνος τοῦτο ἔστι μὲν Λιβυκὸν, νέμεται δὲ περὶ Σύρτιν τε καὶ περὶ τοὺς πρὸς ἡῶ χώρου τοῦ Σύρτιος οὐκ ὀλίγου. ἀπικομένους δὲ τοὺς Νασαμῶνας, καὶ εἰρωτεωμένους εἴ τι ἔχοιεν πλέον λέγειν περὶ τῶν ἐρήμων τῆς Λιβύης, φάναι πολλοὺς σφίσι γενέσθαι ἀνδρῶν δυναστέων παῖδας ὑβριστάς· τοὺς ἄλλά τε μηχανᾶσθαι ἀνδρωθέντας πρηγματα, καὶ δὴ καὶ ἀποκληρῶσαι πέντε ἐωυτῶν, ὀψομένους τε τὰ ἔρημα τῆς Λιβύης, καὶ εἴ τι πλέον ἴδοιεν τῶν τὰ μακρότατα [c] ἰδομένων. τῆς μὲν γὰρ Λιβύης τὰ μὲν κατὰ τὸν βορηίην ἅλαδε παρήκουσαν, ἀπ' Αἰγύπτου ἀρξάμενοι μέχρι Σολόεντος ἄκρης, ἐν τελευτᾷ τῆς Λιβύης, παρήκουσι πᾶσαι Λίβυες, καὶ Λιβύων ἔθνεα πολλὰ, πλὴν ὅσον Ἕλληνες καὶ Φοίνικες ἔχουσι. τὰ δ' ὑπὲρ θαλάσσης τε καὶ τῶν ὑπὲρ θαλάσσαν [d] κατηκόντων ἀνθρώπων, τὰ κατύπερθε θηριώδης ἐστὶ ἡ Λιβύη. τὰ δὲ κατύπερθε τῆς θηριώδεος, ψάμμος τίς ἐστι, καὶ ἄνυδρος δεινῶς, καὶ ἔρημος πάντων. ἐπεὶ ὦν τοὺς νεηνίας ἀποπεμπομένους ὑπὸ τῶν ἡλίκων, ὕδατός τε [e] καὶ σιτίοισι εὖ ἐξηρτυμένους, ἰέναι πρῶτα μὲν διὰ τῆς οἰκεομένης· ταύτην δὲ διεξελθόντας, ἐς τὴν θηριώδεα ἀπικέσθαι· ἐκ δὲ ταύτης, τὴν ἔρημον διεξιέναι, τὴν ὁδὸν ποιεύμενους πρὸς ζέφυρον ἄνεμον· διεξελθόντας δὲ χῶρον πολλὸν ψαμμώδεα, καὶ ἐν πολλῇσι ἡμέρῃσι, ἰδεῖν δή κοτε δένδρεα ἐν πεδίῳ πεφυκότα· καὶ σφέας προσελθόντας, ἅπτεσθαι τοῦ ἐπεόντος ὀπὶ τῶν δενδρέων καρποῦ. ἀπτομένοισι δέ σφι ἐπελθεῖν ἄνδρας μικροὺς, μειζόων ἐλάσσονας ἀνδρῶν· λαβόντας δὲ ἄγειν σφέας. Φωνῆς δὲ ἔπί τι τὴν ἐκείνων τοὺς Νασαμῶνας γινώσκειν, ἔπι τοὺς ἄγοντας τῶν Νασαμώνων. ἄγειν τε δὴ αὐτοὺς [f] δι' ἑλέων μεγίστων· καὶ διεξελθόντας τούτους, ἀπικέσθαι ἐς πόλιν, ἐν τῇ ἅπαντας [g] εἶναι τοῖσι ἄγουσι τὸ μέγαθος ἴσους, χρῶμα δὲ μέλανας. ῥέειν δὲ τὴν πόλιν ῥέεθρον μέγαν. ῥέειν δὲ ἀπὸ ἑσπέρης αὐτὸν πρὸς ἥλιον ἀνατέλλοντα· φαίνεσθαι δὲ ἐν αὐτῷ

ab vespera & solis occasu: ultra quid sit, nemo potest pro comperto narrare. est enim deserta præ fervore ea regio. Sed 32 quæ accepi ex quibusdam Cyrenæis, qui se ad Ammonis oraculum isse commemorabant, colloquutosque de Nilo cum Etearcho Ammoniorum rege, & ex aliis sermonibus deveniſſe in confabulationem de Nilo, tanquam nemo nosceret ejus fontes: Etearchumque narrasse, aliquando quosdam ad se venisse Nasamonas, quæ gens est Africana, Syrtim incolens, & oram Syrtis quæ vergit ad auroram, non multum. Eos, quum venissent, interrogarenturque nunquid amplius haberent referre de Africæ desertis, retulisse, apud se fuisse quosdam virorum præpotentium filios petulantes: eos, quum in virilem ætatem adolevissent, cum alia supervacua fuisse machinatos, tum vero ex ipsis quinque sortito separavisse ad inspiciundas Africæ solitudines, & siquid amplius visuri essent quam ii qui longissima inspexissent. Oram enim Africæ mari septentrionali obversam Libyes & Libyum multæ gentes ab Ægypto incipientes omnem prætexunt usque ad promontorium Soloentem, quod Africæ extremum est, præter id quod aut Græci obtinent, aut Phœnices: at supra maritimam oram, & eos homines qui supra mare pertinent, ab feris ulterior Africa habetur: at ultra plagam à feris infestam, arena est, vehementerque arida, ac prorsus vasta. Igitur eos juvenes ab æqualibus dimissos, aquis atque cibariis probe instructos, primum per regionem iviſſe habitatam; hanc permensos, in illam ferinam perveniſſe; ex ea per solitudinem transiviſſe iter facientes ad ventum zephyrum; peragratoque multo spatio fabulosæ regionis & pluribus sane diebus, aspexisse demum arbores in planitie natas, & ipsos accessisse, ac fructum qui inerat decerpsisse; eisque inter [illegible]erpendum superveniſſe quosdam infra [illegible]iocrem virorum staturam pusillos, ar[illegible]psque duxisse illos; quorum linguam [illegible]imones non cognoscebant, ut nec [illegible]monum illi qui ducebant: & ab his [illegible]os fuisse per maximas paludes: atque il[illegible] transgressos perveniſſe in urbem, in qu[illegible] universi forent æquali statura illis qui duxissent, colore nigro: eam urbem præterlabi grande flumen, ab vespera ad orientem solem fluens, in quo conspicerentur

a τάδε μὲν. b λόγους Ἐτεάρχῳ. c τῶν μακρότατα. d τῶν ἐπὶ θάλασσαν. e ὕδατός τε. f ἄγειν τε αὐτούς. g πόντους.

33 rentur crocodili. Hactenus à me fermo Ammonii Etearchi commemoratus sit: nisi quod is aiebat Nasamonas (ut Cyrenæi referebant) revertisse, & eos homines ad quos illi pervenissent, omnes esse præstigiatores. Flumen autem quod præterfluebat, & Etearchus conjectabat Nilum esse, & ratio sic dictat. Ex Africa enim Nilus fluit, eamque mediam secat, & (ut ego conjecto ex apertis ignota arguens) pari tractu atque Ister meat. Ister namque fluvius incipiens à Celtis atque urbe Pyrrene mediam Europam scindit: Celtæ autem sunt extra columnas Herculis, Cynesiis finitimi, omnium in Europa ad occasum habitantium ultimi: totamque Europam permensus qua Istriani Milesiorum coloni incolunt, in mare
34 Euxini ponti influens finitur. Et Ister (fluit enim per terram habitatam) a multis cognoscitur: de Nili vero fontibus nemo habet quod referat, utpote Africa per quam fluit, inhabitata ac deserta. De ejus fluxu, quam potuit longissime inquirendo perveniri, dictum est. exit autem in Ægyptum. Porro Ægyptus montanæ Ciliciæ fere opposita jacet. Hinc ad Sinopen in ponto Euxino sitam, quinque dierum est rectum iter viro expedito. Sinope autem Istro mare irrumpenti ex adverso est sita. Ita Nilus totam permeans Africam, videtur mihi æquiparandus
35 Istro. Hactenus de Nilo dictum sit. Venio ad plura de Ægypto referenda; quoniam plurima mirabilia habet quam alia omnis regio, & supra omnem regionem exhibet opera relatu majora. Horum gratia plura de ea memorabuntur. Ægyptii, pro cœlo, quod apud eos est alterius modi, & flumine diversam ab aliis fluminibus naturam ostendente, ita ipsi pleraque omnia à ceteris hominibus diversa constituerunt, seu mores seu jura respicias. Apud hos feminæ quidem negociantur cauponanturque, & institoriis operis vacant; viri autem intra domos texunt. Alii vero texentes villum subtegminis desuper tramant, Ægyptii subter. Onera viri capitibus, feminæ humeris bajulant. Feminæ erectæ mingunt; viri sedentes. Domi ventrem exonerant, foris in viis comedunt: reddentes rationem, quæ sunt turpia, sed necessaria, ea in occulto fieri debere; palam vero, quæ non sunt turpia. Mulier neque dei neque deæ ulla sacerdos est, sed viri deorum

τῷ κροκοδείλῳ. Ὁ μὲν δὴ τὸ Ἀμμωνίῳ Ἐτεάρχῳ λόγος ἐς τοῦτό μοι δεδηλώσθω· πλεῦ ὅτι δὲ ὑπονοήσειέ τε ἔφασκε τοὺς Νασαμῶνας, ὡς οἱ Κυρηναῖοι ἔλεγον· καὶ ἐς τοὺς ἔτι ἀπικνέσθαι ἀνθρώπους, γόητας εἶναι πάντας. τὸν δὲ ποταμὸν τοῦτον τὸν Σαρρέοντα Ἐτέαρχος συνεβάλλετο εἶναι τὸν Νεῖλον· καὶ δὴ καὶ ὁ λόγος ἔτως αἰρέει. ῥέει γὰρ ἐκ Λιβύης ὁ Νεῖλος, καὶ μέσου τέμνων Λιβύην· καὶ (ὡς ἐγὼ συμβάλλομαι, τοῖσι ἐμφανέσι τὰ μὴ γινωσκόμενα τεκμαιρόμενος) τῷ Ἴστρῳ ἐκ τοῦ ἴσου μέτρῳ ὁρμᾶται. Ἴστρος τε γὰρ ποταμὸς ἀρξάμενος ἐκ Κελτῶν καὶ Πυρήνης πόλιος, ῥέει μέσου ἰόντος τοῦ Εὐρώπου. οἱ δὲ Κελτοὶ εἰσὶ ἔξω Ἡρακληίων στηλέων· ὁμουρέουσι δὲ Κυνησίοισι, οἳ ἔσχατοι πρὸς δυσμέων οἰκέουσι τῶν ἐν τῇ Εὐρώπῃ κατοικημένων. πελάσσας δὲ ὁ Ἴστρος ἐς θάλασσαν ῥέων τοῦ τοῦ Εὐξείνου πόντου ἀφ' ἑσπέρης Εὐρώπης, τῇ Ἰστριῶται Μιλησίων οἰκήσαντες ἀπικνέονται. Ὁ μὲν δὴ Ἴστρος (ῥέει γὰρ διὰ οἰκεομένης) πρὸς πολλῶν γινώσκεται· περὶ δὲ τῶν τοῦ Νείλου πηγέων οὐδεὶς ἔχει λέγειν. ἀοίκητός τε γάρ ἐστι καὶ ἔρημος ἡ Λιβύη, διὰ τῆς ῥέει. περὶ δὲ τοῦ ῥύσιος αὐτοῦ, ἐπ' ὅσον μακρότατον ἱστορεῦντα λεῖν ἐξικέσθαι, εἴρηται· σκολιοῖ δὲς ἐς Αἴγυπτον. ἡ δὲ Αἴγυπτος τοῦ ὀρθίου Κιλικίης μάλιστά κη ἀντίη κέεται. ἐνθεῦτεν δὲ, ἐς Σινώπην τὴν ἐν τῷ Εὐξείνῳ πόντῳ πέντε ἡμερέων ἰθεῖα ὁδὸς ἀνδρὶ ζώνῳ ἀνδρί. ἡ δὲ Σινώπη τῷ Ἴστρῳ ἐκδιδοῦσα ἐς θάλασσαν ἀντίον [a] κέεται. ἔτω τοῦ Νεῖλον δοκέω πᾶσαν τὴν Λιβύης διεξιοῦσαν ἐξισοῦσθαι τῷ Ἴστρῳ. Νείλου μὲν νυν περὶ τοσαῦτα εἰρήσθω. Ἔρχομαι δὲ καὶ ἐπὶ Αἰγύπτου μηκυνέων τὸν λόγον, ὅτι πολλὰ θωμάσια [b] ἔχει καὶ ἄλλη πᾶσα χώρη, καὶ ἔργα λόγου μέζω παρέχεται πρὸς πᾶσαν χώρην· τούτων εἵνεκα καὶ πλέω καὶ αὐτῆς εἰρήσεται. Αἰγύπτιοι ἅμα τῷ οὐρανῷ τῷ κατὰ σφέας ἐόντι ἑτεροίῳ, καὶ τῷ ποταμῷ φύσιν ἀλλοίην παρεχομένῳ ἢ οἱ ἄλλοι ποταμοί, τὰ πολλὰ πάντα ἐμπαλιν τοῖσι ἄλλοισι ἀνθρώποισι ἐξήσαντο. κατά τε νόμους. ἐν τοῖσι, αἱ μὲν γυναῖκες ἀγορεύουσι καὶ καπηλεύουσι· οἱ δὲ ἄνδρες, κατ' οἴκους ἑόντες, ὑφαίνουσι. ὑφαίνουσι δὲ οἱ [c] μὲν ἄλλοι, ἄνω τὸν κρόκον ὠθέοντες, Αἰγύπτιοι δέ, κάτω. τὰ ἄχθεα οἱ μὲν ἄνδρες ἐπὶ τῶν κεφαλέων φορέουσι· αἱ δὲ γυναῖκες, ἐπὶ τῶν ὤμων. ἀρέουσι, αἱ μὲν γυναῖκες, ὀρθαί· οἱ δὲ ἄνδρες, κατήμενοι. ἀπομάσσονται ἐν τοῖσι οἴκοισι, ἐσθίουσι δὲ ἔξω ἐν τῇσι ὁδοῖσι· ἐπιλέγοντες ὡς τὰ μὲν αἰσχρὰ, ἀναγκαῖα δέ, ἐν δεκρύφῳ ἐστὶ ποιέειν χρεών· τὰ δὲ μὴ αἰσχρὰ, ἀναφανδόν. ἱρῆες γυνὴ μὲν οὐδεμίη ἔστι ἐρσενος θεοῦ, ἔστι δὲ θηλέης· ἄνδρες δὲ, πάντων

a ἀπίη. b πλέω θωύμασια. c ὑφαίνουσι οἱ.

των τε ἑ πιοέων. τρέφειν τὰς τοκέας τοῖσι μὲν
παγτὶ ἐδεμίη ἀνάγκη, μὴ βυλομένοισι· τῇσι δ' ἱ-
ερηΐσι πᾶσι ἀνάγκη, ϗ μὴ βυλομένῃσι. Οἱ ἱρέες
τ θεῶν, τῇ μὲν ἄλλῃ κομέυσι, ἐν Αἰγύπτῳ δ' ξυ-
ρέυν[1][a]. τοῖσι ἄλλοισι ἀνθρώποισι νόμ@ ἅμα κηδεῖ
κεκάρθαι τὰς κεφαλὰς, τοὺς μάλιστα ἱκνέε[1]· Αἰ-
γύπτιοι δ' ἰσυτὸ τοὺς θνατέυς ἀνιέσι τὰς τρίχας αὔ-
ξεσθαι, τάς τε ἐν τῇ κεφαλῇ ἑ τῷ γνείῳ, τέως ἐξυ-
ρημένοι. τοῖσι μὲν ἄλλοισι ἀνθρώποισι χωρὶς θη-
ρίων δίαιτα διοκέκρι[1], Αἰγυπτίοισι δ' ὁμῦ θηρίοι-
σι ἡ δίαιτά ἐστι. διὸ πυρῶν[b] ἑ κριθέων οὐκ[c] ζώ-
ουσι· Αἰγυπτίων δὲ τῷ ποιεμένῳ διὸ τούτων τὴν
ζόην ὄνδ@ μέγιστόν ἐστι· ἀλλὰ διὸ ὀλυρέων ποι-
εῦσι[1] σιτία, τὰς ζειὰς μετονομάζουσι καλέοντες. Φυ-
ρῶσι τὸ μὲν στέαρ τοῖσι ποσὶ, τ δὲ πηλὸν τῇσι χερσὶ,
ϗ τὴν κόπρον ἀναιρέον[1]. τὰ αἰδοῖα οὗτοι[d] μὲν ἐῶσι
ὡς ἐγένετο, πολλοὶ ὅσοι διὸ τούτων ἔμαθον· Αἰγύ-
πτιοι δὲ περιτέμνον[1]. εἵματα, τ μὲν ἀνδρῶν ἑκα-
στ@ ἔχει δύο· τ δὲ γυναικῶν ἓν ἑκάστη. τ ἱστίων τὰς
κρήπιδας ἑ τὰς κάλως οἱ μὲν ἄλλοι ἔξωθεν περιτίθε-
σι, Αἰγύπτιοι δὲ, ἔσωθεν. γράμματα γράφουσι, ϗ
λογίζον[1] ψήφοισι, Ἕλληνες μὲν, διὸ τῶν ἀριστε-
ρῶν ἐπὶ τὰ δεξιὰ φέροντες τὴν χεῖρα, Αἰγύπτιοι
δὲ, διὸ τῶν δεξιῶν ἐπὶ τὰ ἀριστερά. ϗ ποιεῦντες
ταῦτα, αὐτοὶ μέν φασι ἐπὶ τὰ δεξιὰ ποιέειν, Ἕλ-
ληνας δὲ ἐπ' ἀριστερά. διφασίοισι δὲ γράμμασι
χρέον[1]· ϗ τὰ μὲν αὐτῶν, ἱερὰ, τὰ δὲ, δημοτικὰ
καλέε[1]. Θεοσεβέες δὲ περισσῶς ἐόντες μάλιστα πάν-
των ἀνθρώπων, νόμοισι τοιοισίδε[e] χρέον[1]. ἐκ
χαλκέων ποτηρίων πίνουσι, ἁγισμῶντες[f] ἀνὰ πᾶ-
σαν ἡμέρην· ἐκ ὁ μὲν, ὁ δ' δὲ, ἀλλὰ πάντες. εἵμα-
τα δὲ λίνεα φορέουσι αἰεὶ νεόπλυτα, ἐπιτηδεύον-
τες τοῦτο μάλιστα. τά τε αἰδοῖα περιτάμνονται, καθα-
ριότητ@ εἵνεκεν· περιτμῶντες καθαροὶ εἶναι ἢ
ὑπερπέτεροι. οἱ δὲ ἱρέες ξυρεῦνται πᾶν τὸ σῶμα
διὰ τρίτης ἡμέρης, ἵνα μήτε φθεὶρ, μήτε ἄλλο[g]
μυσαρὸν μηδὲν ἐγγίνηται σφι θεραπεύουσι τοὺς θεούς.
ἐσθῆτα δὲ φορέουσι οἱ ἱρέες λινέην μούνην, ϗ ὑπο-
δήματα βύβλινα. ἄλλην δέ σφισι ἐσθῆτα[h] οὐκ ἔξε-
στι λαβεῖν, οὐδὲ ὑποδήματα ἄλλα. λούονται δὲ δὶς τ
ἡμέρης ἑκάστης ψυχρῷ, ϗ δὶς ἑκάστης νυκτός. ἄλλας
τε θρησκείας μυρίας ἐπιτελέουσι, ὡς εἰπεῖν λόγῳ.
πάσχουσι δὲ ἀγαθὰ οὐκ ὀλίγα. οὔτε γὰρ τ οἰκηίων
τρίβουσι, οὔτε δαπανέωνται, ἀλλὰ ἑ σιτία σφι ἐστὶ
ἱερὰ πεσσόμενα. ϗ χηνέων ἑ βοέων κρεῶν πλῆθός
τι ἑκάστῳ γίνεται πολλὸν ἑκάστης ἡμέρης. δίδοται δὲ
σφι ἑ οἶν@ ἀμπέλιν@. ἰχθύων δ' οὐδὲ σφι ἔξεστι
πάσασθαι. κυάμους δ' οὔτε τι μάλα σπείρουσι Αἰγύ-
πτιοι ἐν τῇ χώρῃ, τούς τε γιομένους οὔτε τρώγουσι,
οὔτε

rum omnium & dearum. Alendi parentes filiis nulla, nolentibus; filiabus, etiamsi nolint, summa necessitas est. Deorum sacerdotes alibi comati sunt, in Ægypto rasi. Apud alios ritus est, statim in funere capita tonsa geri ab illis, quos maxime tangit; Ægyptii sub mortes sinunt capitis crines immitti, tum in capite, tum in mento antea rasi. Apud ceteros mortales victus à ferarum secretus est consortio; Ægyptii cum feris vivunt. Alii frumento atque hordeo victitant: Ægyptio qui ex iis vitam sectatur, maximo probro est; sed cibos è farre conficiunt, quos quidam siliginem appellant. Farinam aqua madefactam pedibus, lutum manibus subigunt & stercus tollunt. Virilia, alii talia relinquunt prout nata erant, præter eos qui ab istis didicerunt; Ægyptii circumcidunt. Viri binas vestes habent, feminæ singulas. Alii velorum ansulas & funes extrinsecus assuunt, Ægyptii intrinsecus. Græci literas scribunt & calculis computant, à sinistro in dextrum manum ferentes, Ægyptii à dextro in sinistrum; & hoc facientes ajunt se in dextrum, Græcos facere in sinistrum. Literis duplicibus utuntur, quarum unas sacras vocant, populares alteras. In deos affatim supra omnes ho- 37
mines religiosi sunt, talibus moribus utentes: Aheneis in poculis potant, singulis ea diebus extergentes, non hic quidem, ille autem non; sed universi. Linea ferunt vestimenta semper recens lota, hanc rem præcipue curantes. Virilia circumcidunt munditiæ gratia, pluris facientes se mundos esse quam decoros. Sacerdotes tertio quoque die totum corpus radunt, nequis pediculus deos colentibus aut aliud quid sordidum omnino adsit. Iidem vestem tantummodo lineam, calceos byblinos gestant: nec aliam vestem aut alios calceos sumere eis fas est. Lavantur quotidie bis frigida, item noctu bis. Alias præterea cerimonias prope dixerim infinitas exercent. Qui etiam non paucis afficiuntur commodis. nam neque è re domestica aliquid conterunt, neque impendunt, sed ipsis cibi sacri cocti præsto sunt, & carnis anserinæ & bubulæ copia quædam ingens quotidie unicuique adest. Vinum quoque ex vite pressum illis datur. De piscibus gustare nefas est illis. Fabas Ægyptii in sua terra nec admodum serunt, nec eas quæ provenerint, aut

a ξηρεῦν. b πυρίων. c φᾶσι. d ῥᾶσι. e τοιοισδε. f ἁγισμώσιος. g μήτε τι ἄλλο. h δὲ σφι ἐσθῆτα. i ἑκάστης ὕδατι ψυχρῷ.

aut crudas aut in aqua coctas, edunt. Sacerdotes vero ne aspicere quidem eas sustinent, arbitrantes haud mundum illud legumen esse. Sacerdos sit non unus cuiusque deorum, sed multi, quorum unus est maximus. ubi quis defunctus est, fi-
38 lius ejus subrogatur. Boves mares, Ephi esse statuunt; eaque de re hunc in modum eos explorant. Si pilum nigrum adesse vel unum viderit, nequaquam mundum esse censet. Explorat autem hæc sacerdotum aliquis ad id constitutus, pecude cum stante erecta, tum etiam resupinata: lingua etiam exerta, an pura sit ab iis signis quæ proposita sunt, & ego alio referam in libro. Inspicit & caudæ pilos, nunquid eos habeat secundum naturam procreatos. Eum, si fuerit his omnibus mundus, notat circumvolvens cornibus byblum; deinde adfingens terram sigillarem, anulum imprimit, & sic abducunt. Nam immolanti eo sigillo non notatam, pœna mors sancita est. Et hunc quidem in modum pecus exploratur.
39 Sacrificandi autem is eis est ritus. Pecude quæ signata est, ad aram ubi immolant adducta, pyram incendunt: deinde supra aram circa hostiam libato vino, ac deo invocato, mactant: mactatæ caput amputant, & reliquum corpus excoriant. Capiti autem illi multa imprecati, asportant illi, quibus jus est forum celebrare, & eis Græci negotiatores adfuerint; illi igitur ferentes in forum vendunt: quibus si non adfuerint Græci, in flumen abiiciunt. Execrantur autem capita in hæc verba, ut siquid mali aut ipsis immolantibus aut universæ Ægypto futurum sit, id in caput hoc vertatur. Eosdem porro hos ritus circa capita pecudum immolatarum, & vini libationem omnes pariter Ægyptii ad omnia sacra observant. Atque ex hoc ritu fit, ut nemo Ægyptiorum de capite ullius alte-
40 rius animantis degustet. At tamen sacrorum exemptio & crematio alia circa aliud sacrum ab eis instituta. Quam igitur deam maximam esse censent, & cui maximum festum celebrant, jam nunc dicam. Posteaquam corio bovem exuerunt habitis precibus, alvum illam totam extrahunt, viscera autem ejus in corpore adipemque linquunt, crura amputant, & extremum lumbum armosque, ac cervicem. His actis, reliquum bovis corpus stipant panibus puris, &

ὅτε ἕψοντες πατέονται [a]. οἱ δὲ ἱρέες, κἤδε ὀρέοντες ἀνέχονται, νομίζοντες καθαρὸν μιν εἶναι ὅσον μόνον. ἱρᾶται δὲ οὐκ εἷς ἑκάστου τῶν θεῶν, ἀλλὰ πολλοί, τῶν εἷς ἐστι ἀρχιερεύς [b]. ἐπὰν δέ τις ἀποθάνῃ, τότε ὁ παῖς ἀντικαθίσταται. Τοὺς δὲ βοῦς τοὺς ἄρσενας, τοῦ Ἔπαφον εἶναι νομίζουσι, καὶ τούτου εἵνεκα δοκιμάζουσι αὐτοὺς ὧδε· τρίχα ἢν ἓν μέλαν ἴδηται ἐπ' αὐτῷ πεπυσμένος μελαίνην, καθαρὸν εἶναι νομίζει. διζῆται δὲ ταῦτα ὑπὸ τοῦτο τεταγμένου τῶν τις ἱρέων, καὶ ὀρθὸν ἑστεῶτος καὶ κτείνοντος ἕτερον ὑγρόν, καὶ τὴν γλῶσσαν ἐξειρύσας, εἰ καθαρὴ τῶν προκριθέντων σημείων, περὶ ἐγὼ ἐν ἄλλῳ λόγῳ ἐρέω. κατοπτᾶται δὲ καὶ τὰς τρίχας τοὺρᾶς, εἰ κατὰ φύσιν ἔχει περυκνάς. ἢν δὲ τούτων πάντων ἡ καθαρὸς, σημαίνεται βύβλῳ περὶ τὰ κέρεα εἰλίσσων [c]· καὶ ἔπειτα γῆν σημαντρίδα ἐπιπλάσας, ὑπεκάλλει τὸ δακτύλιον· καὶ οὕτω ἀπάγουσι. ἀσήμαντον δὲ θύοντι θάνατος ἡ ζημίη ἐπικέεται. δοκιμάζεται μέν νυν τὸ κτῆνος τρόπῳ τοιῷδε. Θυσίη δέ σφι ἥδε κατέστηκε. ἀγαγόντες τὸ σεσημασμένον κτῆνος πρὸς τὸ βωμὸν ὅκου ἂν θύωσι [d], πυρὴν καίουσι. ἔπειτα δὲ ἐπ' αὐτοῦ οἶνον κατὰ τοῦ ἱρηίου σπείσαντες καὶ σφάξαντες τὸν θεόν, σφάζουσι. σφάξαντες δὲ, ἀποτάμνουσι τὴν κεφαλήν. σῶμα μὲν τοῦ [e] κτείνουσι δείρουσι· κεφαλὴν δὲ κείνην [f] πολλὰ καταρησάμενοι, φέρουσι τοῖσι μὲν ἂν ᾖ ἀγορὴ, καὶ Ἕλληνες σφισι ἔωσι ἐπίδημοι [g] ἔμποροι, οἴδε φέροντες ἐς τὴν ἀγορὴν, ἀπ' ὧν ἔδοντο· τοῖσι δὲ ἂν μὴ παρέωσι Ἕλληνες, οἷσι ἐκβάλλουσι ἐς τὸν ποταμόν. καταρέονται δὲ, τάδε λέγοντες τῇσι κεφαλῇσι, εἴ τι μέλλοι ἢ σφίσι τοῖσι θύουσι, ἢ Αἰγύπτῳ τῇ πανταπάσῃ κακὸν γενέσθαι, ἐς κεφαλὴν ταύτην τραπέσθαι. κατὰ μέν νυν τὰς κεφαλὰς τῶν θυομένων κτηνέων, καὶ τὴν ἐπίσπεισιν τοῦ οἴνου, πάντες Αἰγύπτιοι νόμοισι τοῖσι αὐτοῖσι χρέωνται ὁμοίως ἐς πάντα τὰ ἱρά. καὶ ἀπὸ τούτου τοῦ νόμου, οὐδὲ ἄλλου οὐδενὸς ἐμψύχου κεφαλῆς γεύσεται Αἰγυπτίων οὐδείς. Ἡ δὲ δὴ ἐξαίρεσις τῶν ἱρῶν, καὶ ἡ καῦσις, ἄλλη περὶ ἄλλο ἱρόν σφι κατέστηκε. τὴν δ' ὦν μεγίστην τε δαίμονα ἡγέονται εἶναι, καὶ μεγίστην οἱ ὀρτὴν ἀνάγουσι, ταύτην ἔρχομαι ἐρέων. ἐπὰν ἀποδείρωσι τὸν βοῦν καταεύξάμενοι, κοιλίην μὲν ἐκείνην πᾶσαν ἐξ ὧν εἶλον [g], σπλάγχνα δὲ αὐτοῦ λείπουσι ἐν τῷ σώματι καὶ τὴν πιμελήν. σκέλεα δὲ ἀποτάμνουσι, καὶ τὴν ὀσφὺν ἄκρην, καὶ τοὺς ὤμους τε καὶ τὸν τράχηλον. ταῦτα δὴ ποιήσαντες, τὸ ἄλλο σῶμα τοῦ βοὸς πιτνᾶσι ἄρτων καθαρῶν, καὶ

a διαίνονται. b ἀρχιερεὺς. c εἰλίσσων. d θύσωσι. e σῶμα μὲν δὴ τοῦ. f κεφαλὴν δ' ἐκείνην. g Ἕλληνές σφι ἔωσι ἐπίδημοι. h ἱρεῖον· ἐπὶ τὸ σφάγιον ἐπιστρώσαντες τῇσι, καὶ ἐπὶ τὸ πῦρ ἐπιβαλόντες θύουσι τὸν βοῦν· ἐπισπείσαντες, κοιλίην μὲν ἐκείνην πᾶσαν ἔξω εἶλον.

Jejunium ante ſacrificium, in hoc verberatio. Boves feminæ Iſidi ſacræ, maſculi ad ſacrificia; unde averſatio Græcorum. Sepultura pecudum memorabilis. Iſis & Oſiris communia Ægypti numina.

καὶ μέλιτος, καὶ ἀσταφίδος, καὶ σύκων, καὶ λιβανωτοῦ, καὶ σμύρνης, καὶ τ' ἄλλων θυωμάτων. πλήσαντες δὲ τούτων, καταγίζουσι, ἔλαιον ἀφθονον καταχέοντες. συῶς δὲ πάντες θύουσι· καθομένων δὲ τῶν ἱρῶν, τύπτονται πάντες. ἐπεὰν δὲ ἀποτύψωνται, δαῖτα σφι παρατίθενται, τὰ ἐλίποντο τ' ἱρῶν. Τὰς μέν νυν καθαρὰς βοῦς τὰς ἔρσενας [a] τοὺς μόσχους οἱ πάντες Αἰγύπτιοι θύουσι· τὰς δὲ θηλέας οὐ σφι ἔξεστι θύειν, ἀλλὰ ἱραί εἰσι τ' Ἴσιος. τὸ γὰρ τ' Ἴσιος ἄγαλμα ἐὸν γυναικήιον, βούκερών ἐστι, κατάπερ Ἕλληνες τὴν Ἰοῦν γράφουσι· καὶ τὰς βοῦς τὰς θηλέας Αἰγύπτιοι πάντες ὁμοίως σέβονται παντοίων πάντων μάλιστα μακρῷ. τ' εἵνεκα δὲ ἀνὴρ Αἰγύπτιος, οὔτε γυνὴ ἄνδρα Ἕλληνα φιλήσαι ἂν τῷ στόματι, οὐδὲ μαχαίρῃ ἀνδρὸς Ἕλληνος χρήσεται, οὐδ' ὀβελοῖσι, οὐδὲ λέβητι, οὐδὲ κρέως καθαροῦ βοὸς διατετμημένου Ἑλληνικῇ μαχαίρῃ γεύσεται. θάπτουσι δὲ τοὺς ἀποθνήσκοντας βοῦς, τρόπον τόνδε [b]. τὰς μὲν θηλέας ἐς τ' ποταμὸν ἀπιᾶσι· τοὺς δ' ἔρσενας κατορύσσουσι ἕκαστοι ἐν τοῖσι περιοικίοισι, τὸ κέρας τὸ ἕτερον ἢ ἀμφότερα ὑπερέχοντα, σημήιου εἵνεκεν [c]· ἐπεὰν δὲ σαπῇ, καὶ περιὼν ὁ τεταγμένος χρόνος, ἀπικνέεται ἐς ἑκάστην πόλιν βάρις ἐκ τ' Προσωπίτιδος καλεομένης [d] νήσου. ἡ δὲ ἔστι μὲν ἐν τῷ Δέλτα, περίμετρος δὲ αὐτῆς εἰσὶ ἑξαῖνοι ἐννέα. ἐν ταύτῃ ὦν [e] τῇ Προσωπίτιδι νήσῳ ἔνεισι μὲν καὶ ἄλλαι πόλιες συχναί· ἐκ τ' δὲ αἱ βάρεις παραγίνονται ἀναιρησόμεναι τὰ ὀστέα τ' βοῶν· οὔνομα τῇ πόλει Ἀθαρβηχις. ἐν δὲ αὐτῇ Ἀφροδίτης ἱρὸν ἅγιον ἵδρυται. ἐκ ταύτης τ' πόλιος πλανέονται πολλοὶ ἄλλοι ἐς ἄλλας πόλις [f]. ἀνορύξαντες δὲ τὰ ὀστέα ἀπάγουσι, καὶ θάπτουσι ἐς ἕνα χῶρον πάντες. καθὰ ταῦτα δὲ τοῖσι βουσὶ τἄλλα κτήνεα θάπτουσι [g] ἀποθνήσκοντα. καὶ γὰρ ταῦτα ὅτῳ σφι νενομοθέτηται. κλείνουσι γὰρ δὴ καὶ ταῦτα. Ὅσοι μὲν δὴ Διὸς Θηβαίου [h] ἱδρυνται ἱρὸν, ἢ νομῷ τῷ Θηβαίῳ εἰσὶ, ἅτοι μέν νυν πάντες [i] οἰῶν ἀπεχόμενοι, αἶγας θύουσι. θεοὺς γὰρ δὴ οὐ τοὺς αὐτοὺς ἅπαντες ὁμοίως Αἰγύπτιοι σέβονται, πλὴν Ἴσιός τε, καὶ Ὀσίριος [k]. τ' δὴ Διόνυσον εἶναι λέγουσι· τούτους δὲ ὁμοίως ἅπαντες σέβονται. ὅσοι δὲ [l] τῷ Μενδήτος ἔκτισται ἱρὸν, ἢ νομῷ τῷ Μενδησίῳ εἰσὶ, ἅτοι δὲ αἰγῶν ἀπεχόμενοι, οἰοὶ θύουσι. Θηβαῖοι μέν νυν, καὶ ὅσοι διὰ τούτους οἰῶν ἀπέχονται, διὰ τάδε λέγουσι τ' νόμον τόνδε σφι τεθῆναι. Ἡρακλέα θελῆσαι πάντως ἰδέσθαι τ' Δία, καὶ τ' οὐκ ἐθέλειν ὀφθῆναι ὑπ' αὐτοῦ· τέλος δὲ, ἐπεί τε [m] λιπαρέειν τ' Ἡρακλέα, τ' Δία

41

42

& melle, & uva paſſa, & ficis, & thure, & myrrha, atque aliis odoribus. Ubi hæc infarſerunt, adolent, multum olei adfundentes: jejunio tamen ante ſervato ſacrificant. Dum ſacrificium ardet, omnes verberant. Poſteaquam ſatis verberaverunt, dapem ex ſacrificii reliquiis proponunt. Mundos quidem igitur mares boves, ac vitulos univerſi Ægyptii immolant: at feminas eis immolare non licet, utpote Iſidi conſecratas. Nam Iſidis ſimulacrum muliebre bubulis præditum eſt cornibus, quemadmodum Io Græci pingunt; boveſque feminas ſimiliter Ægyptii omnes venerantur ex omnibus pecudibus longe plurimum: ideoque nemo vir Ægyptius Ægyptiave mulier Græcum virum aut ore ſuavietur, aut cultro, vel verubus, vel olla illius utetur, aut puri bovis carnem Græco cultro diſſecti guſtabit. Boves qui demortui ſunt hunc in modum ſepeliunt: Feminas quidem in flumen demittunt, maſculos autem in ſuburbanis ſinguli defodiunt, uno cornu aut utroque extante, ſigni gratia. Ubi computruit, & ſtatum tempus advenit, præſto eſt ad ſingulas urbes navis ex inſula nominata Proſopitide, quæ eſt in Delta, habetque novem ſchœnorum ambitum. In hac igitur Proſopitide inſula cum aliæ ſunt frequentes urbes, tum ea unde proficiſcuntur naves ad oſſa boum tollenda, nomine Atarbechis, ubi templum Veneris ſanctum extructum eſt. ex qua urbe alii multi vagantur in alias urbes. Ubi autem effoderunt oſſa, aſportant, eaque uno in loco cuncti ſepeliunt. Quem porro in modum boves, in eundem defuncta alia pecora ſepeliunt. ita enim apud eos circa hæc legibus comparatum eſt. nam ne hæc quidem interimunt. Ceterum qui Iovis Thebani templum incolunt, aut Thebanæ præfecturæ ſunt, ii omnes ab ovibus abſtinentes, capras immolant. Non enim eoſdem deos ſimiliter colunt univerſi Ægyptii, præter Iſin & Oſirin, quem Bacchum eſſe ajunt. hos peræque univerſi colunt. Qui vero Mendetis templum obtinent, ſive Mendeſiæ præfecturæ ſunt, hi capris abſtinentes, immolant oves. Itaque Thebani, & quicunque propter illos ovibus parcunt, ajunt ideo ſibi conditam hanc legem, quod Jupiter, quum ab Hercule cernere eum volente, cerni nollet, tandem quia orando inſtabat Hercules, hoc com-

a καθαρὰς ἔρσενας τ' βοῶν καὶ. b τοιόνδε. c οὕνεκα. d καλεομένης. e ταύτῃ δὴ ὦν. f πόλιας. g κλαίουσι πάντα θάπτουσι. h Θηβαίου. i μὲν πάντες. k Ὀσίριδος. l ὅσοι μὲν δή. m τέλος ἐπείτε.

commentus sit, ut amputato arietis capite, pelleque villosa quam illi detraxerat, indutra sibi, ita sese Herculi ostenderit: & ob id Ægyptios instituisse Iovis simulacrum facere arietina facie: & ab Ægyptiis Ammonios accepisse, qui sunt Ægyptiorum atque Æthiopum coloni, & linguam ex utrisque mixtam usurpantes. Qui etiam mihi videntur nomen Ammonios ex hoc sibi pro cognomine posuisse, quod Ægyptii Iovem appellant Ammoun. Arietes vero non mactantur à Thebanis, sed eis ob hanc rem sacri sunt. Uno tantum die quotannis in festo Iovis, unum arietem obtruncant, cujus pellem detractam eundem in modum Iovis simulacro induunt: ad illudque deinde aliud adducunt Herculis simulacrum. Hoc acto, cuncti qui circa templum sunt, arietem verberant, deinde in sacro eun-
43 dem loculo sepeliunt. De Hercule autem hunc ego audivi sermonem, eum esse ex diis duodecim. nam de altero Hercule quem Græci norunt, nulla in parte Ægypti quippiam potui audire. Et sane ejus nomen non Ægyptios à Græcis accepisse, sed Græcos potius ab Ægyptiis, & eos quidem Græcos qui hoc nomen filio Amphitryonis imposuere, cum multa alia mihi indicia sunt id ita se habere; tum vero istud, quod hujus Herculis uterque parens, Amphitryon & Alcmena, fuerunt olim ab Ægypto oriundi: & quod Ægyptii negant se aut Neptuni aut Dioscurorum nomina nosse: neque hi dei inter ceteros ab illis admissi fuerunt. Quod si nomen dæmonis ullius à Græcis mutuati essent, non minime, imo vel maxime istorum memoriam fuissent habituri: si quidem etiam tunc navigationes exercebant, & nonnulli Græcorum navicularii erant, ut credo, & mea fert opinio: ut Ægyptii istorum potius deorum nomina quam Herculis percepissent. Atqui vetustus quidam deus est apud Ægyptios Hercules, & (ut ipsi ajunt) septem & decem annorum millia sunt ad Amasin regem, ex quo duodecim dii ex octo diis exstiterunt, quorum
44 Herculem unum arbitrantur. Quibus ego de rebus certior fieri annitens, à quibus possem, in Tyrum Phœnices *urbem* navigavi, quod ibi templum Herculis sanctum esse audirem: quod & vidi opulenter exornatum cum aliis multis donariis, tum vero duobus cippis, altero ex auro

Δία μηχανήσασθαι, κριὸν ἐκδείραντα πρόσχε-
σθαί τε [a] τὴν κεφαλὴν ἀποτομόντα καὶ κριοῦ, καὶ
ἐνδύντα τὸ νάκος, ὕτω οἱ ἐωυτὸν ἐπιδέξαι [b].
ἀπὸ τούτου, κριοπρόσωπον τύπωμα καὶ Διὸς
ποιεῦσι Αἰγύπτιοι· ἀπὸ δὲ Αἰγυπτίων, Ἀμμώνιοι,
ἐόντες Αἰγυπτίων τε καὶ Αἰθιόπων ἄποικοι, καὶ φω-
νὴν μεταξὺ ἀμφοτέρων νομίζοντες. δοκέειν δέ μοι
καὶ τοὔνομα Ἀμμώνιοι ἀπὸ τοῦδέ σφι τὴν
ἐπωνυμίην ἐποιήσαντο. Ἄμμωνα γὰρ Αἰγύπτιοι κα-
λέουσι τὸν Δία. τοὺς δὲ κριοὺς οὐ θύουσι Θηβαῖοι, ἀλλ' ἱρούς
εἰσι σφι ἱροὶ διὰ τοῦτο. μιῇ δὲ ἡμέρῃ τοῦ ἐνιαυτοῦ,
ἐν ὁρτῇ τοῦ Διὸς, κριὸν ἕνα κατακόψαντες, καὶ
ἀποδείραντες, καὶ τὠὐτὸ ἐνδύουσι τύπωμα τοῦ
Διός· καὶ ἔπειτα ἄλλο ἄγαλμα Ἡρακλέος [c] προσ-
άγουσι πρὸς αὐτό. ταῦτα δὲ ποιήσαντες, τύπτουσι
οἱ περὶ τὸ ἱρὸν ἅπαντες τὸν κριὸν, καὶ ἔπειτα ἐν ἱρῇ
θήκῃ θάπτουσι αὐτόν. Ἡρακλέος δὲ περὶ τόνδε τὸν
λόγον ἤκουσα, ὅτι εἴη [d] τῶν δυώδεκα θεῶν. τοῦ δὲ ἑτέ-
ρου δὲ περὶ Ἡρακλέος, τὸν Ἕλληνες οἴδασι, οὐ-
δαμῇ Αἰγύπτου ἐδυνάσθην ἀκοῦσαι. καὶ μὲν ὅτι γε
οὐ παρ' Ἑλλήνων ἔλαβον τοὔνομα τοῦ Ἡρακλέος
Αἰγύπτιοι, ἀλλὰ Ἕλληνες μᾶλλον παρ' Αἰγυπτίων,
καὶ Ἑλλήνων οὗτοι οἱ θέμενοι τῷ Ἀμφιτρύωνος
γόνῳ οὔνομα Ἡρακλέα, πολλά μοι καὶ ἄλλα τεκ-
μήρια ἐστὶ τοῦτο οὕτω ἔχειν, ἓν δὲ [e] τόδε· ὅτι
τε τοῦ Ἡρακλέος τούτου οἱ γονέες ἀμφότεροι ἦ-
σαν Ἀμφιτρύων καὶ Ἀλκμήνη, γεγόντες τὸ ἀνέ-
καθεν ἀπ' Αἰγύπτου· καὶ ὅτι Αἰγύπτιοι οὔ τε Πο-
σειδέωνος οὔτε Διοσκούρων τὰ οὐνόματα φασὶ
εἰδέναι, οὐδέ σφι θεοὶ οὗτοι ἐν τοῖσι ἄλλοισι
θεοῖσι ἀποδεδέχαται. καὶ μὲν εἴ γε παρ' Ἑλ-
λήνων ἔλαβον οὔνομα τοῦ δαίμονος, τούτων
οὐκ ἥκιστα ἀλλὰ μάλιστα ἔμελλον μνήμην ἕ-
ξειν, εἴπερ καὶ τότε ναυτιλίῃσι ἐχρέωντο, καὶ
ἦσαν Ἑλλήνων πρῆγες ναυτίλοι, ὡς ἔλπομαί τε
καὶ ἐμὴ γνώμη αἱρέει. ὥστε τουτέων ἂν καὶ
μᾶλλον τῶν θεῶν τὰ οὐνόματα ἐξεπιστέατο. Αἰ-
γύπτιοι δὲ Ἡρακλέης. ἀλλά τις λόγος
ἐστὶ θεὸς Αἰγυπτίοισι Ἡρακλέης· ὡς δὲ αὐτοὶ
λέγουσι, ἔπεά ἐστι ἑπτακισχίλια καὶ μύρια ἐς
Ἄμασιν βασιλεύσαντα, ἐπεί τε ἐκ τῶν ὀκτὼ
θεῶν οἱ δυώδεκα θεοὶ ἐγένοντο, τῶν Ἡρακλέα
ἕνα νομίζουσι. Καὶ θέλων δὲ τούτων πέρι σα-
φές τι εἰδέναι ἐξ ὧν οἷόν τε λὼ, ἔπλωσα
καὶ ἐς Τύρον τὴν Φοινίκης, πυθόμενος αὐ-
τόθι εἶναι ἱρὸν Ἡρακλέος ἅγιον· καὶ ἰδὼν
πλουσίως κατεσκευασμένον ἄλλοισί τε πολλοῖσι
ἀναθήμασι, καὶ ἐν αὐτῷ ἦσαν στῆλαι δύο, ἡ
μὲν,

O

a προσθίαζε. b ἐπιδῦναι. c Ἡρακλέος, quater. d ὡς ἔπος. e τὸ δὲ τόδε.

Proprie templi Herculis in Tyro, & antiquitas. Thasius à quibus condita & ibi cultus Herculis, qui fuit diversus à Græco. Fabula de eo Græcorum, sed absurda. Panis cultus.

μὲν, χρυσοῦ ἀπέφθου· ἡ δ', μαραγδίτεω λίθου, λάμπουσα τὰς νύκτας μέγαθος. ἐς λόγους δὴ ἐλθὼν τοῖσι ἱρεῦσι τοῦ θεοῦ, εἰρόμην ὁκόσου χρόνου εἴη ἐξ οὗ σφι τὸ ἱρὸν ἵδρυται· εὗρον δὲ οὐδὲ τούτους τοῖσι Ἕλλησι συμφερομένους. ἔφασαν γὰρ, ἅμα Τύρῳ οἰκιζομένῃ καὶ τὸ ἱρὸν τοῦ θεοῦ ἱδρυθῆναι [b]. εἶναι δὲ ἕτεα ἀπ' οὗ Τύριοι οἰκέουσι, τριηκόσια καὶ δισχίλια. εἶδον δὲ ἐν τῇ Τύρῳ καὶ ἄλλο ἱρὸν Ἡρακλέους, ἐπωνυμίην ἔχοντος Θασίου εἶναι. ἀπικόμην δὴ καὶ ἐς Θάσον, ἐν τῇ εὗρον [c] ἱρὸν Ἡρακλέους ὑπὸ Φοινίκων ἱδρυμένον, οἳ κατ' Εὐρώπης ζήτησιν ἐκπλώσαντες, Θάσον ἔκτισαν. καὶ ταῦτα καὶ πάντε [d] γενεῇσι ἀνδρῶν πρότερα ἐστὶ ἢ τὸ Ἀμφιτρύωνος Ἡρακλέα ἐν τῇ Ἑλλάδι γενέσθαι. τὰ μέν νυν ἱστορημένα δηλοῖ σαφέως παλαιὸν θεὸν τὸν Ἡρακλέα ἐόντα. καὶ δοκέουσί μοι ἔτεα ὀρθότατα Ἑλλήνων ποιέειν, οἳ δισσοὺς Ἡρακλέας ἱδρυσάμενοι ἔκτισαν· καὶ τῷ μὲν, ὡς ἀθανάτῳ, Ὀλυμπίῳ θύουσι· τῷ δὲ ἑτέρῳ, ὡς ἥρωϊ, ἐναγίζουσι. λέγουσι δὲ πολλὰ καὶ ἄλλα ἀνεπισκέπτως οἱ Ἕλληνες· ὡς ἥδε ἡ αὐτῶν καὶ ὅδε ὁ μῦθός ἐστι, τὸν περὶ τοῦ Ἡρακλέους λέγουσι· ὡς αὐτὸν ἀπικόμενον ἐς Αἴγυπτον στέψαντες οἱ Αἰγύπτιοι, ὑπὸ πομπῆς ἐξῆγον ὡς θύσοντες τῷ Διί· τὸν μέν, τέως μὲν ἡσυχίην ἔχειν· ἐπεὶ δὲ αὐτοῦ πρὸς τῷ βωμῷ καταρχόντο, ἐς ἀλκὴν τραπόμενον, πάντας σφέας καταφονεῦσαι. ἐμοὶ μέν νυν δοκέουσι ταῦτα λέγοντες, τὴν Αἰγυπτίων φύσιν καὶ τὸν νόμων πάμπαν ἀπείρως ἔχειν οἱ Ἕλληνες. τοῖσι γὰρ οὐδὲ κτήνεα θύσιμα ἐστι, χοιρέων οὐῶν, καὶ ἐρσένων βοῶν, καὶ μόσχων, ὅσοι ἂν καθαροὶ ἔωσι, καὶ χηνέων, κῶς ἂν οὗτοι ἀνθρώπους θύσιεν; ἔτι δὲ ἕνα ὄντα τὸν Ἡρακλέα, καὶ ἐπ' ἄνθρωπον (ὡς δή φασι) κῶς φύσιν ἔχει πολλὰς μυριάδας φονεῦσαι; καὶ τῶν μὲν τούτων τοσαῦτα ἡμῖν εἰπεῖσθω καὶ τῶν θεῶν καὶ τῶν ἡρώων τοῖσι ἐμπείρως αὐτῶν ἔχουσι εἰρῆσθαι. Τὰς δὲ αἶγας καὶ τοὺς τράγους τῶνδε εἵνεκα οὐ θύουσι Αἰγυπτίων οἱ εἰρημένοι. τὸν Πᾶνα τῶν ὀκτὼ θεῶν λογίζονται εἶναι οἱ Μενδήσιοι. τοὺς δὲ ὀκτὼ θεοὺς πρώτους δυώδεκα θεῶν φασὶ γενέσθαι. γεφύρωσί τε δὴ [e] καὶ γλύφουσι οἱ ζωγράφοι, τοῦ Πανὸς τράγαλμα, καθάπερ Ἕλληνες [f], αἰγοπρόσωπον καὶ τραγοσκελέα· οὐ τοιοῦτον νομίζοντες εἶναί μιν, ἀλλ' ὅμοιον τοῖσι ἄλλοισι θεοῖσι.

auro excocto, altero ex lapide ſmaragdo, majorem in modum ſplendente per noctem. Venienſque in colloquium cum dei ſacerdotibus, percontabar quantum temporis foret ex quo id templum fuiſſet extructum: ſed comperi ne hos quidem congruere cum Græcis, quippe dicentes cum urbe condita fuiſſe dei templum pariter extructum: eſſe autem à Tyro ab ipſis habitata annorum duo millia ac trecentos. Vidi præterea Tyri etiam aliud Herculis templum cognomine Thaſii. Quinetiam in Thaſum profectus ſum, ubi inveni templum Herculis à Phœnicibus conditum, qui ad inveſtigandam Europam navigantes, Thaſum condiderunt: quod vel quinque virorum ætatibus prius fuit, quam Hercules Amphitryonis in Græcia exiſteret. Hæc quidem igitur inveſtigata plane declarant Herculem vetuſtum deum eſſe. eoque mihi videntur hi rectiſſime facere è Græcis, qui duplicia Herculi templa ædificata obtinent; uni quidem, ut immortali, cognomen Olympio, immolantes: alteri vero, ut heroi, parentantes. Alia quoque multa inconſiderate 45
Græci loquuntur, quorum & hæc inepta fabula eſt, quam de Hercule ferunt: Eum, quum in Ægyptum perveniſſet, ab Ægyptiis redimitum, tanquam Iovi immolandum, cum pompa fuiſſe eductum, ac illum tantiſper ſe continuiſſe; ſed quum illi ad aram eum conſecrarent, ibi ad vim converſum, omnes illos interemiſſe. Quæ quum dicunt Græci, videntur mihi ſe & naturæ Ægyptiorum & morum ignaros prorſus oſtendere. Quippe quibus nullam pecudem fas eſt immolare, præter ſues, præterque boves mares, & vitulos (dummodo mundos) & anſeres: ii qua ratione immolarent homines? Aut quomodo Hercules, quum unus eſſet, & adhuc (ut ajunt) homo, par eſſet ad multa millia virorum interimenda? Hæc tamen tot quæ de his diximus, ſint & à diis & ab heroibus in bonam partem accepta. Porro capras & 46
hircos ea de cauſſa ii quos diximus Ægyptiorum non mactant, quod Pana inter octo deos Mendeſii numerant, quos octo ajunt priores duodecim diis extitiſſe. Panos autem ſimulacrum & pingunt & ſculpunt pictores, quemadmodum Græci, caprina facie, hirciniſque cruribus: haudquaquam exiſtimantes eum eſſe talem, ſed ſimilem ceteris diis.

Qua

a σμαράγδου. b ἱδρυνθῆναι. c ἀπικόμην δὲ καὶ ἐς Θάσον εὗρον. d τὰ πάντα πέντε. e γεφύρωσί τε δὴ. f ζωγράφοι δὲ οἱ ἀγαλματοποιοὶ τοῦ Πανὸς, καθάπερ Ἕλληνες, τράγαλμα.

Mendes apud Ægyptios Pan & hircus: Mendesiorum honor erga capras. Suis aversatio, & nonnisi plenilunio immolata Lunæ ac Baccho; quis utriusque modus. Subulci vilitas.

Qua tamen eum caussa talem pingant, non est mihi relatu jucundum. Verum Mendesii omnes capras venerantur, & acrius capros quam feminas. Et caprarii præcipuo honore afficiuntur, & ex his unus maxime: qui quum decessit, ingens toti Mendesiæ præfecturæ luctus ponitur. Vocatur autem & hircus & Pan Ægyptiacè, Mendes. In hac regione contigit hoc mea memoria prodigium: Hircus cum muliere cojit propalam, quod in ostentationem hominum pervenit.

47 Suem autem Ægyptii spurcam belluam esse arbitrantur, unde & siquis istorum eam vel transeundo contigerit, cum ipsis vestimentis demersit se abiens ad flumen; & ideo soli omnium subulci, Ægyptii indigenæ, nullum in Ægypto ingrediuntur templum: nemoque aut filiam illis nuptum dare vult, aut cujuspiam eorum filiam ducere: sed ipsi inter se subulci dant accipiuntque filias. Aliis diis immolare sues jus Ægyptiis non est, præterquam Lunæ & Baccho: quibus quum per tempus plenilunii sues immolarunt, carne vescuntur. Cur autem aliis diebus festis sues oderint, at in isto mactent, de hac re ab Ægyptiis est quidem narratio relata: sed quam mihi notam decorum magis est non referre. Sacrificium autem de suibus Lunæ hunc in modum fit. Immolata sue, extremam ejus caudam, & lienem, & omentum simul componens, adipe omni qui circa alvum pecudis existat, ea operuit, ac deinde igni adolet: reliquis carnibus plenilunii die vescuntur, quo die sacra fecerint; alio die non amplius gustarent. Qui sunt ex eis inopes, propter tenuitatem victus fictas ex farina sues postquam coxerunt,

48 immolant. Baccho quoque in festi convivali cœna porcum pro foribus mactans quisque auferendum præbet ipsi subulco qui illum vendiderat. Reliquum festum

i Baccho Ægyptii celebrant exceptis choris, fere per omnia eadem Græcis. Sed loco phallorum, sunt ab eis excogitatæ aliæ statuæ circiter cubitales nervis mobiles, quas feminæ circumferunt per pagos, veretro nutante, quod non multo minus est cætero corpore; & tibia præeunte, quam feminæ, Bacchum canentes, sequuntur. Cur autem veretrum habeat majus & solum in corpore agitet, de eo est sacra narratio, quam habent.

49 Jam igitur Melampus Amytheonis filius non

σι. ὅτῳ δὲ εἵνεκα τοιοῦτον γράφουσι αὐτὸν, οὐ μοι ἡδιόν ἐστι λέγειν. σέβονται δὲ πάντας τοὺς αἶγας οἱ Μενδήσιοι, καὶ μᾶλλον τοὺς ἄρσενας τῶν θηλέων· καὶ τούτων οἱ αἰπόλοι τιμὰς μέζονας ἔχουσι. ὃν δὲ τούτων εἷς μάλιστα, ὅστις ἐπεὰν ἀποθάνῃ, πένθος μέγα παντὶ τῷ Μενδησίων νομῷ πίπτει. καλέεται δὲ ὁ, τε τράγος καὶ ὁ Πὰν Αἰγυπτίοισι, Μένδης. ἐγένετο δὴ ἐν τῷ νομῷ τούτῳ ἐπ' ἐμεῦ τοῦτο τὸ πρῆγμα· γυναικὶ τράγος ἐμίσγετο ἀναφανδόν. τοῦτο ἐς ὑπόδειξιν ἀνθρώπων ἀπίκετο. Τὴν δὲ Αἰγύπτιοι μιαρὸν ἡγέονται θηρίον εἶναι. καὶ τοῦτο μὲν, ὧν τις ψαύσῃ αὐτῶν παρεὼν ὑὸς, αὐτοῖσι τοῖσι ἱματίοισι ἀπ' ὧν [a] ἔβαψε ἑωυτὸν, βὰς ὑπὶ τ' [b] ποταμόν· τοῦτο δὲ, οἱ συβῶται, ἐόντες Αἰγύπτιοι ἐγγενέες, ἐς ἱρὸν οὐδὲν τῶν ἐν Αἰγύπτῳ ἐσέρχονται μουνοι πάντων. οὐδέ σφι ἐκδίδοσθαι θυγατέρα οὐδεὶς ἐθέλει, οὐδ' ἄγεσθαι ἐξ αὐτέων· ἀλλ' ἐκδίδονταί τε οἱ [c] συβῶται, καὶ ἄγονται ἐξ ἀλλήλων. τοῖσι μὲν νυν ἄλλοισι θεοῖσι θύειν ὑς οὐ δικαιεῦσι Αἰγύπτιοι· Σελήνῃ δὲ [d] Διονύσῳ μούνοισι, τοῖσι αὐτοὶ χρόνῳ, τῇ αὐτῇ πανσελήνῳ τοὺς ὗς θύουσι, πατίονται τῶν κρεῶν. διότι δὲ τοὺς ὗς ἐν μὲν τῇσι ἄλλῃσι ὁρτῇσι ἀπεχθήκασι, ἐν δὲ ταύτῃ θύουσι, ἔστι μὲν λόγος περὶ αὐτοῦ τοῦτο Αἰγυπτίων λεγόμενος· ἐμοὶ μέντοι ὑποσταμένῳ οὐκ ὑπερεπεστερός ἐστι λέγεσθαι. θυσίη δὲ ἥδε τῶν ὑῶν τῇ Σελήνῃ ποιέεται· ἐπεὰν θύσῃ, τὴν οὐρὴν ἄκρην, καὶ τὸ σπλῆνα, καὶ τὸ ὀπίσθιον σωθεὶς ὁμοῦ, κατὰ ὧν ἐκάλυψε πάσῃ τοῦ κτήνεος τῇ πιμελῇ τῇ περὶ τὴν νηδὺν γινομένῃ· καὶ ἔπειτα καταγίζει πυρί· τὰ δὲ ἄλλα κρέα σιτέονται ἐν τῇ πανσελήνῳ, ἐν τῇ ἂν τὰ ἱερὰ θύσωσι [d] ἐν ἄλλῃ δὲ ἡμέρῃ οὐκ ἂν ἔτι γεύσαιντο· οἱ δὲ πένητες αὐτῶν τὰ ἀσθενείης βίῃ, σφητίνας πλάσαντες ὗς, καὶ ὀπτήσαντες τούτους, θύουσι. τῷ δὲ Διονύσῳ τὰ ὀρτῆς τῇ ἀρχῇ, χοῖρον πρὸ τῶν θυρέων σφάξας ἕκαστος, δίδοι ἀποφέρεσθαι τὸν χοῖρον αὐτῷ τῷ ληιδομένῳ τῶν συβωτέων. τὴν δὲ ἄλλην ἀπάγουσι ὀρτὴν τῷ Διονύσῳ οἱ Αἰγύπτιοι, πλὴν χορῶν· κατὰ ταυτὰ σχεδὸν πάντα Ἕλλησι· ἀντὶ δὲ φαλλῶν, ἄλλα σφι ἐστὶ ἐξόμματα ἔσον τε πήχυιαῖα ἀγάλματα νευρόσπαστα, τὰ περιφορέουσι κατὰ κώμας γυναῖκες, νεῦον τὸ αἰδοῖον, καὶ πολλῷ τινι ἔλασσον ἐὸν τοῦ ἄλλου σώματος· προηγέεται δὲ αὐλός· αἱ δὲ ἕπονται ἀείδουσαι τὸν Διόνυσον. διότι δὲ μέζον τε ἔχει τὸ αἰδοῖον, καὶ κινέει μοῦνον τοῦ σώματος, ἔστι λόγος περὶ αὐτοῦ ἱρὸς λεγόμενος. Ἦ δὴ ὧν δοκέω μοι Μελάμπους ὁ Ἀμυθάονος

a ἀπ' ὧν. b βὰς ἐς τ'. c συβῶται οἱ. d θύωσι. e πλὴν χοίρων. f κώμας ταῖς γυναιξί.

Melampus doctor Græcorum in ſacris ab Ægypto & Cadmo edoctus. Dii Græci ab Ægyptiis & Pelaſgis. Neptunus ab Afris. Heroes ignoti Ægypto.

τὰ θυσίης παύτης οὐκ εἶναι ἀδαὴς, ἀλλ' ἔμπειρον. Ἕλλησι γὰρ δὴ Μελάμπους ἐστὶ ὁ ἐξηγησάμενος τῷ Διονύσῳ τό τε οὔνομα, καὶ τὴν θυσίην, καὶ τὴν πομπὴν τοῦ φαλλοῦ· ἀτρεκέως μὲν δὴ πάντα συλλαβὼν τὸν λόγον ἔφηνε· ἀλλ' οἱ ἐπιγινόμενοι τούτῳ σοφισταὶ μεζόνως ἐξέφηναν. τὸν δὴ ὧν φαλλὸν τὸν τῷ Διονύσῳ πεμπόμενον Μελάμπους ἐστὶ ὁ κατηγησάμενος [b]· καὶ ἀπὸ τούτου μαθόντες ποιέουσι τὰ ποιέουσι [c] Ἕλληνες. ἐγὼ μέν νυν φημὶ Μελάμποδα γενόμενον ἄνδρα σοφὸν, μαντικήν τε ἐωυτῷ συνῆσαι, καὶ πυθόμενον ἀπ' Αἰγύπτου, ἄλλα τε πολλὰ ἐσηγήσασθαι [d] Ἕλλησι, καὶ τὰ περὶ τὸν Διόνυσον, ὀλίγα αὐτῶν παραλλάξαντα. οὐ γὰρ δὴ συμπεσεῖν γε φήσω τά τε ἐν Αἰγύπτῳ ποιεύμενα τῷ θεῷ, καὶ τὰ ἐν τοῖσι Ἕλλησι. ὁμότροπα γὰρ ἂν ἦν [e] τοῖσι Ἕλλησι, καὶ οὐ νεωστὶ ἐσαγμένα [f]. οὐ μὴν οὐδὲ φήσω ὅκως Αἰγύπτιοι παρ' Ἑλλήνων ἔλαβον ἢ τοῦτο, ἢ ἄλλό κου τι νόμαιον. πυθέσθαι δέ μοι δοκέει μάλιστα Μελάμπους τὰ περὶ τὸν Διόνυσον παρὰ Κάδμου τε τοῦ Τυρίου, καὶ τῶν σὺν αὐτῷ ἐκ Φοινίκης ἀπιγμένων ἐς τὴν νῦν Βοιωτίην καλεομένην χώρην. Σχεδὸν δὲ καὶ πάντα τὰ οὐνόματα τῶν θεῶν ἐξ Αἰγύπτου ἐλήλυθε ἐς τὴν Ἑλλάδα. διότι μὲν γὰρ ἐκ τῶν βαρβάρων ἦκε, πυνθανόμενος οὕτω δοκέω εὑρήσειν ἐόν. δοκέει δέ μοι μάλιστα ἀπ' Αἰγύπτου ἀπῖχθαι. ὅ, τι γὰρ δὴ μὴ Ποσειδέωνος, καὶ Διοσκούρων (οἳ καὶ παρὰ σφι τιμέονται) καὶ Ἥρης, καὶ Ἑστίης, καὶ Θέμιδος, καὶ Χαρίτων, καὶ Νηρηίδων, τῶν ἄλλων [g] θεῶν, Αἰγυπτίοισι αἰεί κοτε τὰ οὐνόματα ἐστὶ ἐν τῇ χώρῃ. λέγω δὴ τὰ λέγουσι αὐτοὶ Αἰγύπτιοι· τῶνδε οὐ φασὶ θεῶν γινώσκειν τὰ οὐνόματα, οὗτοι δέ μοι δοκέουσι ἐκ τοῦ Πελασγῶν ὀνομάσθῆναι, πλὴν Ποσειδέωνος. τοῦτον δὲ τὸν θεὸν καὶ Λιβύων ἐπύθοντο· οὐδαμοὶ [h] γὰρ ἀπ' ἀρχῆς Ποσειδέωνος οὔνομα ἔκτισται, εἰ μὴ Λίβυες· καὶ τιμέουσι τὸν θεὸν τοῦτον αἰεί. Νομίζουσι δ' ὧν Αἰγύπτιοι οὐδ' ἥρωσι οὐδέν. Ταῦτα μέν νυν, καὶ ἄλλα πρὸς τούτοισι, τὰ ἐγὼ φράσω, Ἕλληνες ἀπ' Αἰγυπτίων νενομίκασι. Ἑρμέω δὲ τὰ ἀγάλματα ὀρθὰ ἔχειν τὰ αἰδοῖα ποιεῦντες, οὐκ ἀπ' Αἰγυπτίων μεμαθήκασι, ἀλλ' ἀπὸ Πελασγῶν, παρὰ τοῦτο μὲν Ἑλλήνων ἀπάντων Ἀθηναῖοι πρῶτοι παραλαβόντες, παρὰ τούτων ὡς ἄλλοι. Ἀθηναίοισι γὰρ ἤδη τηνικαῦτα [i] εἰς Ἕλληνας πλέουσι Πελασγοὶ συῴκεον ἐν τῇ χώρῃ· ὅθεν περ καὶ Ἕλληνες ἤρξαντο νομισθῆναι. ὅστις δὴ τὰ Καβείρων

non imperitus hujus ſacri, ſed gnarus fuiſſe mihi videtur. Siquidem Melampus fuit, qui Græcis Bacchi, & nomen & ſacrificium, & pompam phalli interpretatus fuit, non tamen omnem plane rationem complexus aperuit. Verum ii qui poſt hunc extiterunt ſapientes, rem magis explicaverunt. Itaque phallum qui in pompa Bacchi exhibetur Melampus induxit: à quo edocti Græci faciunt ea quæ faciunt. Ego quidem igitur Melampodem virum fuiſſe ſapientem aio, artemque divinandi ſibi comparaſſe: eundemque ab Ægypto accepta cum alia multa Græcis enarraſſe, tum vero illa de Baccho pauca in illis mutantem. Neque enim dixerim quæ in Ægypto fiunt huic deo, caſu congruere cum iis quæ in Græcia. nam ſimili modo ea fuiſſent Græcis, non autem recens inducta. Neque tamen dicam Ægyptios à Græcis fuiſſe mutuatos aut hoc aut aliud quippiam ad ritus pertinens. Videtur autem mihi Melampus quæ ad Bacchum pertinent audiſſe ex Cadmo Tyrio & illis qui cum eo è Phœnice venerunt in terram nunc Bœotiam appellatam. Ac omnia fere deorum nomina ex Ægypto in Græciam venerunt. Nam ex barbaris veniſſe ſciſcitatus ita eſſe comperio. Reor igitur ex Ægypto præcipue veniſſe. Nam præter Neptuni, & Caſtorum, quemadmodum à me ſuperius dictum eſt, & Iunonis, & Veſtæ, & Themidis, & Gratiarum, & Nereidum, nomina aliorum deorum fuerunt perpetuo Ægyptiis in regione. Dico autem quæ ipſi dicunt Ægyptii. Quorum vero deorum negant ſe noſcere nomina, iſti videntur mihi à Pelaſgis fuiſſe nominati, præter Neptunum; hunc quippe Deum ab Afris audierunt. Etenim Neptuni ab initio nulli obtinuerunt nomen, niſi Afri, qui ſemper hunc deum in honore habent. Sed heroas Ægyptii nullo cultu proſequuntur. Hos itaque ritus & alios præterea quos ego referam, Græci ſunt ab Ægyptiis mutuati. Sed ut Mercurii ſtatuas facerent rectis cum veretris, non ab Ægyptiis, ſed à Pelaſgis didicerunt, primi quidem ex omnibus Græcis Athenienſes nacti, & ab his alii. Nam Athenienſibus jam ea tempeſtate inter Græcos deſcriptis contiguas domos in ea regione Pelaſgi habuerunt, unde etiam pro Græcis inceperunt exiſtimari. Hoc quod dico, quiſquis Cabirorum

a Διονύσου τὸ οὔνομα. b ἀπηγήσατο. c ποιεῦσι τὰ ποιεῦσιν. d ἀπηγήσασθαι. e γὰρ ἂν ἦν. f ἐσηγμένα. g Νηρηίδων· καὶ τῶν ἄλλων. h βέβαμαι. i γὰρ δὴ τηνικαῦτα.

Pelasgorum Samothracia. Et hi Deos non distinctos nominibus habuerunt; quæ mox ab Ægypto. Dodonæ unum oraculum Græciæ. Hesiodus & Homerus 400 annis ante auctorem.

rorum sacra initiatus est, quæ Samothraces peragunt à Pelasgis accepta, novit. Nam Samothraciam prius incolebant hi Pelasgi, qui cum Athenienſibus habitaverunt, & ab illis orgia Samothraces accipiunt. Itaque primi è Græcis Athenienſes à Pelasgis edocti, ſtatuas Mercurii ut erecta pudenda haberent fecerunt. De qua re Pelasgi ſacrum quendam ſermonem retulerunt, qui in Samothraciæ myſteriis declaratus eſt. Iſti Pelasgi antea diis vota facientes omnia immolabant, quemadmodum ego apud Dodonam audiendo cognovi; nulli autem eorum cognomen neque nomen imponebant, quippe non audierant uſpiam. Deos autem cognominaverunt eos ob id quod cum ornatu poſuerint omnes res atque omnes diſtributiones. Multo deinde progreſſu temporis quum aliorum deorum nomina reſciverunt ex Ægypto digreſſa, poſt multo nomen Bacchi intellexerunt. Itemque aliquanto poſt de nominibus in Dodona oraculum petiverunt. Namque hoc oraculum ex eis quæ apud Græcos ſunt oraculorum vetuſtiſſimum eſſe exiſtimatur, atque adeo ſolum erat ea tempeſtate. Conſulentibus igitur Pelaſgis apud Dodonam, nunquid nomina quæ à barbaris advenirent adſciſcerent, oraculum redditum eſt ut illis uterentur. Atque ita ex eo tempore ſacrificaverunt, deorum nomina nuncupantes, & ea deinceps ab Pelaſgis Græci exceperunt.
53 Unde autem unuſquiſque deorum extiterit, an vero cuncti ſemper fuerint, aut qua ſpecie, ignorarunt uſque prius & heri, ut vere dicam. Nam Heſiodus atque Homerus (quos quadringentis, & non amplius, annis ante me opinor extitiſſe) illi fuere qui Græcis theogoniam fecerunt, deiſque & cognomina dederunt honoreſque & artificia ſeparaverunt, & figuras eorum deſignaverunt. Quibus viris qui poetæ feruntur extitiſſe priores, poſteriores ut ego opinor illis fuerunt. Et prima quidem illa Dodonides ſacerdotes memorant: poſteriora autem ad Heſiodum & Homerum ſpectantia, ego
54 refero. At de oraculis ſive illo, quod habent Græci, ſive illo quod in Africa eſt, talia Ægyptii commemorant. Narrabant ſacerdotes Iovis Thebæenſis duas feminas, quæ eſſent ſacerdotes, Thebis à Phœnicibus fuiſſe abductas: & ſe audiſſe harum unam in Africam fuiſſe venundatam, alteram in Græcos: atque has feminas

ρων ὄργια μεμίηται, τὰ Σαμοθρηίκες ἄπιπλέουσι θωμαζόμενοι [a] θωμὰ Πελασγῶν, ἔστω ὧνὴρ οἶδε τὸ λέγω [b]. τῷ γὰρ Σαμοθρηίκῳ οἴκεον θωτέρων Πελασγοὶ οὗτοι, οἵ περ [c] Ἀθηναίοισι συνοικήσαντες ἐγένοντο, καὶ θωμὰ τούτων Σαμοθρήικες τὰ ὄργια θωμαμβάνουσι. ὀρθὰ ὧν ἔχειν τὰ αἰδοῖα τἀγάλματα τοῦ Ἑρμέω, Ἀθηναῖοι πρῶτοι Ἑλλήνων θωμὰ Πελασγῶν μαθόντες, ἐποιήσαντο. οἱ δὲ Πελασγοὶ ἱρόν τινα λόγον θεὶ αὐτὸ ἔλεξαν, τὰ ἐν τοῖσι ἐν Σαμοθρηίκῃ μυστηρίοισι δεδήλωται. Ἔθυον δὲ πάντα [d] θωτέρων οἱ Πελασγοὶ θεοῖζι ἐπευχόμενοι, ὡς ἐγὼ ἐν Δωδώνῃ οἶδα ἀκούσας· ἐπωνυμίην δὲ οὐδὲ οὔνομα ἐπιεῖντο οὐδενὶ αὐτέων· οὐ γὰρ ἀκηκόεσάν κω. θεοὺς δὲ θωσωνόμασάν σφεας ἀπὸ τοῦ τοιούτου, ὅτι κόσμῳ θέντες τὰ πάντα πρήγματα καὶ πάσας νομὰς εἶχον. ἐπί τε δὴ χρόνου πολλοῦ διεξελθόντος [c], ἐπύθοντο ἐκ τῶν Αἰγυπτίων ἀπικόμενα τὰ οὐνόματα τῶν θεῶν τῶν ἄλλων, Διονύσου δὲ ὕστερον πολλῷ ἐπύθοντο· καὶ μετὰ χρόνον ἐχρηστηριάζοντο θεὶ τῶν οὐνομάτων ἐν Δωδώνῃ. τὸ γὰρ δὴ μαντήιον τοῦτο νενόμιστο ἀρχαιότατον τῶν ἐν Ἕλλησι χρηστηρίων εἶναι· καὶ ἦν τὸ χρόνον τοῦτον μοῦνον. ἐπεὶ ὦν ἐχρηστηριάζοντο ἐν τῇ Δωδώνῃ οἱ Πελασγοὶ εἰ ἀνέλωνται τὰ ὀνόματα τὰ ἀπὸ τῶν βαρβάρων ἥκοντα, ἀνεῖλε τὸ μαντήιον χρᾶσθαι. ἀπὸ μὲν δὴ τούτου τοῦ χρόνου ἔθυον, τοῖζι οὐνόμαζι τῶν θεῶν χρεώμενοι. θωμὰ δὲ Πελασγῶν Ἕλληνες ἐξεδέξαντο [f] ὕστερον. Ἔνθεν δὲ [g] ἐγένετο ἕκαστος τῶν θεῶν, ἔστε δὴ ἀσὶ [h] ἦσαν πάντες, ὁκοῖοί τέ τινες τὰ εἴδεα, οὐκ ἠπιστέατο μέχρι οὗ πρὸ τι ἐς [i] χθὲς, ὡς εἰπεῖν λόγῳ. Ἡσίοδον γὰρ ἐς Ὅμηρον ἡλικίῃ τετρακοσίοισι ἔτεσι δοκέω μοῦ πρεσβυτέρους γενέσθαι, καὶ οὐ πλέοσι. οὗτοι δέ εἰσι οἱ ποιήσαντες θεογονίην Ἕλλησι, καὶ τοῖσι θεοῖσι τὰς ἐπωνυμίας δόντες, καὶ τιμάς τε καὶ τέχνας διελόντες, καὶ εἴδεα αὐτῶν σημήναντες. οἱ δὲ πρότερον ποιηταὶ λεγόμενοι τούτων τῶν ἀνδρῶν γενέσθαι, ὕστερον, ἐμοὶ γε δοκέειν [k], ἐγένοντο τούτων. καὶ τὰ μὲν πρῶτα αἱ Δωδωνίδες ἱρήιαι λέγουσι· τὰ δὲ ὕστερα [l], τὰ ἐς Ἡσίοδόν τε καὶ Ὅμηρον ἔχοντα, ἐγὼ λέγω. Χρηστηρίων δὲ περὶ τοῦ τε Ἕλλησι [m] καὶ τοῦ ἐν Λιβύῃ τόνδε Αἰγύπτιοι λόγον λέγουσι. ἔφασαν οἱ ἱρέες τοῦ Θηβαιέος Διὸς, δύο γυναῖκας ἱρήιας ἐκ Θηβαίων ἐξαχθῆναι ὑπὸ Φοινίκων· καὶ τιμὴ μὲν αὐτέων πυθέσθαι ἐς Λιβύην περηθεῖσαν, τιμὴ δὲ, ἐς τοὺς Ἕλληνας. ταύτας δὲ τὰς γυναῖκας εἶναι

a θωμαζόμενοι. b εἶδε τὰ λέγω. c τοῖσι. d ἔθυον δὲ πάντα. e ἔπειτα δὲ χρόνῳ πολλῷ διελθόντος. f ἐδέξαντο. g Ὅθεν γε. h ἔτι σφι. i ἐς πρώην γε. k ἐμοὶ δοκέειν. l τὰ δὲ ὕστερα. m περὶ τοῦ τε ἐν Λιβύῃ.

Narrationes priscæ de oraculo Dodonæo, & auctoris explicatio earum.

τὰς ἱδρυσαμένας τὰ μαντήια πρώτας ἐν τοῖσι ἠπειρήνοισι ἔθνεσι. ἐρομένων δέ μου ἐκεῖθεν ὕστερον ἀτρεκέως ἐπισταμένους λέγειν, ἔφασαν περὶ ταῦτα ζήτησιν μεγάλην ὑπὸ σφέων γενέσθαι τῶν γυναικῶν τριῶν· τῶν ἀνδρῶν μέν σφεας οὐ δυνατοὺς γενέσθαι· πυθέσθαι δὲ ὕστερον ταῦτα περὶ αὐτέων τάπερ δὴ ἔλεγον. Ταῦτα μέν νυν τὰ ἐν Θήβῃσι ἱρέων ἤκουον. τάδε δὲ [a] Δωδωναίων φασὶ αἱ προμάντιες, δύο πελειάδας μελαίνας ἐκ Θηβέων τῶν Αἰγυπτίων ἀναπτομένας [b], τὴν μὲν αὐτέων ἐς Λιβύην, τὴν δὲ πρὸς σφέας ἀπικέσθαι. ἱζομένην δέ μιν ἐπὶ φηγόν, αὐδάξασθαι φωνῇ ἀνθρωπίνῃ, ὡς χρεὼν εἴη μαντήιον αὐτόθι Διὸς γενέσθαι. καὶ αὐτὰς ὑπολαβεῖν θεῖον εἶναι τὸ ἐπαγγελλόμενον αὐτοῖσι, καὶ σφέας ἐκ τούτου ποιῆσαι. τὴν δὲ ἐς τὰς Λίβυας οἰχομένην πελειάδα, λέγουσι Ἄμμωνος χρηστήριον κελεῦσαι τὰς Λίβυας ποιέειν· ἔστι δὲ καὶ τοῦτο Διός. Δωδωναίων δὲ αἱ ἱρήιαι, τῶν τῇ πρεσβυτάτῃ ὄνομα ἦν Προμένεια, τῇ δὲ μετὰ ταύτην [c], Τιμαρέτη, τῇ δὲ νεωτάτῃ, Νικάνδρη, ἔλεγον ταῦτα. συνωμολόγεον δέ σφι καὶ οἱ ἄλλοι [d] Δωδωναῖοι οἱ περὶ τὸ ἱρόν. Ἐγὼ δ' ἔχω περὶ αὐτέων γνώμην τήνδε· εἰ ἀληθέως οἱ Φοίνικες ἐξήγαγον τὰς ἱερὰς γυναῖκας, καὶ τὴν μὲν αὐτέων ἐς Λιβύην, τὴν δὲ ἐς τὴν Ἑλλάδα ἀπέδοντο, δοκέειν ἐμοὶ ἡ γυνὴ αὕτη τῇ νῦν Ἑλλάδι, πρότερον δὲ Πελασγίῃ καλεομένῃ τῇ αὐτῇ ταύτῃ, πεπρῆσθαι ἐς Θεσπρωτούς. ἔπειτα δουλεύουσαν αὐτόθι, ἱδρυσαμένην ὑπὸ φηγῷ πεφυκυίῃ Διὸς ἱρόν· ὥσπερ ἦν εἰκὸς, ἀμφιπολεύουσαν [e] ἐν Θήβῃσι ἱρὸν Διὸς, ἔνθεν [f] ἀπίκετο, ἐνθαῦτα μνήμην αὐτοῦ ἔχειν. ἐκ δὲ τούτου, ἐπείτε σαφέως κατηγήσατο, ἐπεί τε σωθῆναι τὴν Ἑλλάδα γλῶσσαν, φάναι δέ οἱ ἀδελφεὴν ἐν Λιβύῃ πεπρῆσθαι ὑπὸ τῶν αὐτῶν Φοινίκων ὑπ' ὧν καὶ αὐτὴ ἐπρήθη. Πελειάδες δέ μοι δοκέουσι κληθῆναι πρὸς Δωδωναίων ὅτι τῶνδε αἱ γυναῖκες, διότι βάρβαροι ἦσαν· ἐδόκεε δέ σφι ὁμοίως ὄρνισι φθέγγεσθαι. μετὰ δὲ χρόνον τὴν πελειάδα ἀνθρωπηίῃ [g] φωνῇ αὐδάξασθαι λέγουσι, ἐπεί τε τὰ σαφέα σφι ἠύδα ἡ γυνή· ἕως μὲν γὰρ ἐβαρβάριζε, ἐδόκεέ σφι ὄρνιθος τρόπον φθέγγεσθαι. ἐπεὶ τέο τρόπῳ ἂν πελειὰς γε ἀνθρωπηίῃ [h] φωνῇ φθέγξαιτο; μέλαιναν δὲ λέγοντες εἶναι τὴν πελειάδα, σημαίνουσι ὅτι Αἰγυπτίη ἡ γυνὴ ἦν. Ἡ δὲ μαντηίη ἡ ἐν Θήβῃσι τῇσι Αἰγυπτίῃσι καὶ ἐν Δωδώνῃ, σκυτάλησι ἀλλήλῃσι συγχέουσι

nas esse quæ primæ apud dictas gentes oracula constituissent. Percontantique mihi unde id commemorarent tanquam sic plane compertum habentes, ad hæc responderunt, majorem in modum se institisse vestigare de his mulieribus, nec tamen unquam invenire potuisse, sed postea hæc quæ dicebant de eis audisse. Hæc quidem igitur Thebis è sacerdoti- 55
bus audivi. Antistites autem Dodonæorum hæc ajunt: Geminas Thebis Ægyptiis columbas evolantes, utramque nigram, unam quidem in Africam venisse, alteram ad ipsos: quæ fago insidens humana voce eloquuta sit, fatum esse, ut eo loci Iovis oraculum condatur: & ipsos interpretatos esse, quod ipsis annunciaretur id fieri divinitus, & inde se ita fecisse: eam vero quæ ad Afros abisset columbam, dicunt jussisse illos Ammonis oraculum condere; quod & ipsum Iovis est. Ita referebant Dodonæorum sacerdotes, quarum vetustissimæ nomen erat Promeneæ: proximæ, Timaretæ: minimæ natu, Nicandræ; & his consentiebant reliqui Dodonæi, qui circa templum in usu erant. De quibus ita mea fert 56
opinio: Si re vera Phœnices eduxerunt feminas sacras, & earum alteram ut in Africam, alteram ut in Græciam exportarentur, vendiderunt: videtur mihi ista ipsa femina venundata esse in Thesprotos nunc dictæ Græciæ, antea vero Pelasgiæ vocatæ; deinde ancillans ibidem, condidisse sub fago ibi nata fanum Iovis; ut erat probabile, solitam Thebis tueri Iovis templum, unde processit, ideo memoriam illic ejus habere: atque hinc oraculum ab ea fuit institutum; & post linguam Græcam apprehensam, dixisse, sororem suam in Africa ab eisdem Phœnicibus (ut ipsa fuisset) venundatam. Quod 57
autem mulieres à Dodonæis columbæ vocatæ sunt, ob id mihi videtur factum, quia barbaræ essent; simile quid avibus sonare ipsis videbatur. Interiecto deinde tempore columbam humana voce loquutam ajunt, postquam quæ ipsi intelligerent, mulier loquebatur; tamdiu volucris modo sonare visa, quamdiu barbare loquebatur. nam columba quomodo humanam vocem sonaret? nigram autem columbam esse dicentes, Ægyptiam feminam significant. Suntque similia inter 58
se oracula, & illud apud Thebas Ægyptias, & hoc apud Dodonam. estque di-

vinan-

a τὰς. b ἀναπταμένας. c μετ' αὐτὴν. d καὶ ἄλλοι. e ἐν ἱρῷ, ἀμφιπολεύουσαν. f ἔνθα ἀπίκετο. g ἀνθρωπίῃ. h ἂν πελειὰς ἀνθρωπίῃ.

Divinatio per ſacerdotes inſtituta ab Ægyptiis, ut tota ſuperſtitio. Urbes ad hanc electæ vi. Feſtum Bubaſti, & Buſiridos. Cares in Ægypto.

vinandi per ſacerdotes ratio ex Ægypto oriunda. Ipſi certe Ægyptii extiterunt principes conventuum ſacrorum & pomparum & adductionum, & ab eis Græci didicerunt. Cujus rei hoc apud me argumentum eſt, quod illa conſtet ab multo quodam tempore factitata, Græ-
59 canica vero recenter facta ſunt. Nec vero ſemel quotannis conventum publicum celebrant Ægyptii, ſed frequentes illos, præcipue quidem ac ſtudioſiſſime ad urbem Bubaſton, in honorem Dianæ; ſecundo loco ad urbem Buſirin in honorem Iſidis. In hac enim urbe maximum eſt templum Iſidis, ipſa autem urbs in medio Delta Ægypti ſita. Eſt autem Iſis quæ Græca lingua dicitur Δημήτης, *Ceres*. Tertio celebrant conventus publicos ad urbem Sain, in honorem Minervæ; quarto ad Heliopolin, in honorem Solis; quinto ad urbem Buton, in honorem Latonæ; ſexto ad urbem Pa-
60 premin, in honorem Martis. Ceterum quum ſe conferunt in urbem Bubaſton, hæc faciunt: Navigant viri pariter & mulieres, magnaque eſt in unaquaque navi utrorumque multitudo. Inter navigandum aſſidue mulieres aliquot, crepitacula tenentes ſtrepunt, viri tibiis canunt: ceteri ceteræque modulantur manuſque complodunt. Atque ut ad quamque aliam urbem perveniunt navigando, talia agunt. Appulſa ad terram navi, mulierum aliæ ea quæ dixi faciunt, aliæ compellantes ejus urbis feminas, ingerunt probra, aliæ ſaltant, aliæ erectæ attrahunt veſtem. Talia in ſingulis civitatibus ad flumen poſitis agunt. Quum ad urbem Bubaſtum perventum eſt, feſtum celebrant magnis hoſtiis offerendis. quo in feſto plus vini ex vite abſumitur quam in reliquo univerſi anni tempore. Commeant illuc (ut indigenæ ajunt) virorum ac mulierum, præter pueros, etiam ad ſeptingenta millia. Atque hæc qui-
61 dem illic fiunt. At in urbe Buſiri quomodo feſtum Iſidi agant, ſuperius à me dictum eſt. Verberantur enim poſt ſacrificium cuncti & cunctæ, multa ſane hominum decem millia: quem autem verberent, non eſt mihi fas dicere. Sed quotquot Cares Ægyptum incolunt, hi vero tanto plus in talibus faciendis excellunt, ut gladiis quoque frontes concidant. Ex quo facto datur intelligi eos ho-
62 ſpites eſſe, non Ægyptios. Ubi vero in Sain

χέρυσι ἐξάσιν. ἔστι δὲ καὶ τῶν ἱρέων [a] ἡ μάλιστα κατὰ ἀπ' Αἰγύπτιος ἀπιγμένη· πανηγύρεις [b] δὲ ὧδε καὶ πομπὰς καὶ εἰσαγωγὰς πρῶτοι ἀνθρώπων Αἰγύπτιοι εἰσὶ οἱ ποιησάμενοι· καὶ ταῦτα τούτων Ἕλληνες μεμαθήκασι. τεκμήριον δέ μοι τούτου, τόδε· αἱ μὲν γὰρ φαίνονται σὺν πολλῷ τῷ χρόνῳ πρωιδύμεναι, αἱ δὲ Ἑλληνικαὶ νεωστὶ ἐποιήθησαν. Πανηγυρίζουσι δὲ Αἰγύπτιοι οὐκ ἅπαξ δὲ ἐνιαυτοῦ, πανηγύρεις [c] δὲ συχνάς· μάλιστα μὲν καὶ σπουδαιότατα ἐς Βούβαστον [d] πόλιν, τῇ Ἀρτέμιδι· δευτέρα, ἐς Βούσιριν πόλιν τῇ Ἴσι· ἐν ταύτῃ γὰρ δὴ τῇ πόλει ἐστὶ μέγιστον Ἴσιος ἱρόν· ἔδρυται δὲ ἡ πόλις αὕτη τῆς Αἰγύπτου ἐν μέσῳ τῷ Δέλτα· Ἶσις δέ ἐστι κατὰ τὴν Ἑλλήνων γλῶσσαν Δημήτηρ. τρίτα δέ, ἐς Σάιν πόλιν τῇ Ἀθηναίῃ πανηγυρίζουσι· τέταρτα δὲ, ἐς Ἡλιούπολιν τῷ Ἡλίῳ· πέμπτα δὲ, ἐς Βουτὼ πόλιν τῇ Λητοῖ· ἕκτα δὲ, ἐς Πάπρημιν πόλιν τῷ Ἄρει. Ἐς μὲν νυν Βούβαστον πόλιν ἐπειὰν [e] κομίζωνται, ποιεῦσι τοιάδε [f]· πλέουσί τε γὰρ δὴ ἅμα ἄνδρες γυναιξί, καὶ πολλόν τι πλῆθος ἑκατέρων ἐν ἑκάστῃ βάρι. αἱ μέν τινες τῶν γυναικῶν, κρόταλα ἔχουσαι, κροταλίζουσι· οἱ δὲ αὐλέουσι κατὰ πᾶσαν τὴν πλόον· αἱ δὲ λοιπαὶ γυναῖκες καὶ ἄνδρες ἀείδουσι, καὶ τὰς χεῖρας κροτέουσι. ἐπειὰν δὲ πλέοντες κατά τινα πόλιν ἄλλην γένωνται, ἐγχρίμψαντες τὴν βάριν τῇ γῇ, ποιεῦσι τοιάδε [g]· αἱ μέν τινες τῶν γυναικῶν ποιέουσι [h] τὰπερ εἴρηκα· αἱ δὲ τωθάζουσι, βοῶσαι τὰς ἐν τῇ πόλει ταύτῃ γυναῖκας· αἱ δὲ ὀρχέονται, αἱ δὲ ἀναστύρονται ἀνιέμεναι. ταῦτα μὲν δὴ πᾶσαν πόλιν παραπλησίως ποιεῦσι. ἐπειὰν δὲ ἀπίκωνται ἐς τὴν Βούβαστον, ἑορτάζουσι [i] μεγάλας ἀναγούσας θυσίας. καὶ οἶνος ἀμπέλινος ἀναισιμοῦται πλέον ἐν τῇ ὁρτῇ ταύτῃ ἢ ἐν τῷ ἄπαντι ἐνιαυτῷ τῷ ἄλλοι πρω. συμφοιτέουσι δὲ ὅ, τι ἀνὴρ καὶ γυνή ἐστι, πλὴν παιδίων, καὶ ἐς ἑβδομήκοντα μυριάδας, ὡς οἱ ἐπιχώριοι λέγουσι. ταῦτα μὲν δὴ ταύτῃ ποιέεται. Ἐν δὲ Βουσίρι πόλι ὡς ἀνάγουσι τῇ Ἴσι τὴν ὁρτήν, εἴρηται πρότερόν μοι. τύπτονται μὲν γὰρ [k] δὴ μυριάδες καρῶν πολλαὶ ἀνθρώπων. τὸν δὲ [l] τύπτονται, ἔ μοι ὅσιόν ἐστι λέγειν· ὅσοι δὲ Καρῶν εἰσὶ ἐν Αἰγύπτῳ οἰκέοντες, ἔστι δὲ τοσούτῳ ἔτι πλέω ποιεῦσι τούτων, ὅσῳ καὶ τὰ μέτωπα κόπτονται μαχαίρῃσι· καὶ τούτῳ εἰσὶ δῆλοι ὅτι εἰσὶ ξεῖνοι καὶ οὐκ Αἰγύπτιοι. Ἐς Σάιν δὲ πόλιν ἐπειὰν συλλε-

a ἱρῶν. b πανηγύρεις. c πανηγύρεις. d βούβαστιν. e βούβαστιν ἐπεάν, f τάδε. g τάδε. h ποιεῦσι. i βούβαστιν ἑορτάζουσι. k τύπτονται γὰρ δή. l τὸν δέ.

Lucernæ Ægyptiæ. Saïtica nox festa. Papremiticum festum Martis per verbera & pugnas ex fabula.

συλλεχθέωσι τῇσι θυσίῃσι ἐν τινι νυκτὶ [a], λύχνα καιουσι πάντες πολλὰ ἐπ' αἰθέρα ὑπὸ τὰ δώματα κύκλῳ. τὰ δὲ λύχνα, ἔστι ἐμβάφια ἐμπλεα ἁλὸς καὶ ἐλαίου· ἐπιπολῆς δὲ ἔπεστι αὐτὸ τὸ ἐλαιον λύχνιον, καὶ τοῦτο καίεται παννύχιον. καὶ τῇ ὀνομα κέεται λυχνοκαΐη· οἱ δὲ ἂν μὴ ἔλθωσι τῶν Αἰγυπτίων ἐς τὴν πανήγυριν ταύτην, φυλάσσοντες τὴν νύκτα τῆς θυσίης, καίουσι καὶ αὐτοὶ πάντες τὰ λύχνα. καὶ οὐκ ἐν Σαΐ μούνῃ καίεται, ἀλλὰ καὶ ἀνὰ πᾶσαν Αἴγυπτον. ὁτοῦ δὲ ἕνεκα φῶς ἔλαχε καὶ τιμὴν ἡ νὺξ αὕτη, ἔστι ἱρὸς λόγος λεγόμενος. Ἐς δὲ Ἡλίου πόλιν [b] καὶ Βουτὼ θυσίας μούνας ἐπιτελέουσι φοιτέοντες. ἐν δὲ Παπρήμι θυσίους μὲν καὶ ἱερὰ, καπερ καὶ τῇ ἄλλῃ, ποιεῦσι. εὖτ' ἂν δὲ γένηται [c] καταφερὴς ὁ ἥλιος, ὀλίγοι μέν τινες τῶν ἱρέων περὶ τὸ ἄγαλμα πεπόνηνται, οἱ δὲ πολλοὶ αὐτῶν, ξύλων [d] κορυνας ἔχοντες, ἑστᾶσι ἔξω ἱροῦ ἐν τῇ εἰσόδῳ. ἄλλοι δὲ ὑπερκόσιοι ἐπιτελέοντες πλεῦνες χιλίων ἀνδρῶν, ἕκαστοι ἔχοντες ξύλα, καὶ αὐτοὶ ἐπὶ τὰ ἑτέρωθι ἁλέες ἑστᾶσι. τὸ δὲ ἄγαλμα ἐὸν ἐν νηῷ μικρῷ ξυλίνῳ καταγεχρυσωμένῳ, προεκκομίζουσι τῇ προτεραίῃ ἐς ἄλλο οἴκημα ἱρόν. οἱ μὲν δὴ ὀλίγοι οἱ περὶ τὸ ἄγαλμα λελειμμένοι ἕλκουσι τετράκυκλον ἅμαξαν, ἄγουσι τε νηόν τε καὶ τὸ ἐν τῷ νηῷ ἐνεὸν ἄγαλμα· οἱ δὲ οὐκ ἐῶσι, ἐν τοῖσι προπυλαίοισι ἑστεῶτες, ἐσιέναι· οἱ δὲ ὑπερκόσιοι, πομπρέοντες τῷ θεῷ, παίουσι αὐτοὺς ἀλεξόμενοι. ἐνθαῦτα μάχη ξύλεσι καρτερὴ γίνεται· κεφαλάς τε παραράσσονται, καὶ, ὡς ἐγὼ δοκέω, πολλοὶ καὶ ἀποθνήσκουσι ἐκ τῶν τρωμάτων· ἀ μέντοι γε οἱ τε Αἰγύπτιοι ἔφασαν ἀποθνήσκειν οὐδένα. τὸν δὲ πανήγυριν ταύτην ἐκ τῶνδε νομίσαι φασὶ οἱ ἐπιχώριοι· οἰκέειν ἐν τῷ ἱρῷ τούτῳ, ὅς Ἄρεος τὴν μητέρα, καὶ τὸν Ἄρεα ἀποτροφέα γυόμενον, ἐλθεῖν ἐξανδρωμένον [e], ἐθέλοντα τῆς μητρὸς συμμίξαι, καὶ τοὺς παλαιοὺς [f] τῆς μητρὸς, οἷα οὐκ ὀπωπότας αὐτὸν πρότερον, ἀπερύκειν· τὸν δὲ ἐξ ἄλλης πόλιος ἀγαγόμενον ἀνθρώπους, τούς τε παλαιοὺς τρηχέως ἀμύνασθαι, καὶ ἐσελθεῖν ἐπὶ τὴν μητέρα. ἀπὸ τούτου τοῦ Ἄρεϊ τούτῳ τὸν πόλεμον ἐν τῇ ὁρτῇ νενομίκεναι φασί. καὶ τὸ μὴ μίσγεσθαι γυναιξὶ ἐν ἱροῖσι, μηδὲ ἀλούτους ἀπὸ γυναικῶν ἐς ἱρὰ ἐσιέναι, ἔστι εἰσὶ οἱ πρῶτοι θρησκεύσαντες. οἱ μὲν γὰρ ἄλλοι σχεδὸν πάντες ἄνθρωποι, πλὴν Αἰγυπτίων καὶ Ἑλλήνων, μίσγονται ἐν ἱροῖσι· καὶ ἀπὸ γυναικῶν ἀνιστάμενοι, ἄλουτοι ἐσέρχονται ἐς

Sain urbem sacrificatum noctu convenerunt, sub dio circum domos universi frequentes lucernas accendunt, vascula scilicet sale & oleo plena; in superficie adest ipsum ellychnium, quod tota ardet nocte. Cui festo nomen impositum est, Accensio lucernarum. Ad hunc conventum quicunque Ægyptiorum non jerint, observantes sacrificii noctem, & ipsi universi lucernas accendunt: atque ita accenduntur lucernæ non in Sai modo, sed etiam per universam Ægyptum. Qua vero gratia nox hæc lumen & honorem sortita sit, de eo sacer sermo commemoratur. Ad Heliopolin & ad Butun qui 63
veniunt, tantum sacrificant. In Papremi vero, quemadmodum alibi, & sacrificia & res divinas peragunt. Sed quando sol sit declivis, pauci sacerdotes circa simulacrum operati sunt: plures eorum tenentes ligneas clavas stant in ingressu templi; alii plus mille virorum qui vota exequuntur, cum singulis fustibus frequentes alia ex parte consistunt. Porro simulacrum in parvo ligneo sacello deaurato exportant pridie in aliud sacrum habitaculum, paucis illis qui ministerio simulacri relicti sunt, trahentibus plaustrum quatuor rotarum, quo vehitur sacellum cum simulacro quod intus est. Hos ingredi prohibent ii qui in anteforibus stant. At ii qui vota exequuntur, opitulantes deo, percutiunt hos, sese ipsi defensantes. Hic vehemens existit fustuaria pugna mutuo capita contundentium: multique ex vulneribus (ut ego opinor) pereunt, etsi Ægyptii quemquam mori negant. Ajunt autem indigenæ 64
conventum hunc inde institutum: Templum id incolere matrem Martis, & Martem nutrimentis depulsum, venisse viriliter impulsum eo proposito, ut coiret cum matre: quem maternos ministros, ut qui eum antea non viderant, non per negligentiam sinere ingredi, sed abigere; hunc, ex alia civitate adductis hominibus, illos tutores aspere mulcare, & ad matrem fuisse ingressum. Et ab ea re hanc verberationem ajunt solennem fuisse Marti die festo, & institutum, ne in templo cum feminis coiretur, neve illoti à Venere templa adirent. Hi sunt qui primi ceremoniis vacaverunt. nam ceteri fere omnes mortales, præter Ægyptios ac Græcos, coeunt in templis: & ab uxoribus surgentes, illoti introeunt templum

a συλλεχθῶσι τῇσι θυσίῃσι ἐν τῇ νυκτί. b Ἡλίου τε πόλιν. c ποιέουσι. εὖτ' ἂν δὲ γένηται. d κυτίσιν, ἐκ ξύλων. e Hæc duo verba ἐλθεῖν ἐξανδρωμένον non exstant in MS. nisi in margine. f τοὺς παλαιοὺς bis.

plum, putantes hominem eſſe ut ceteras animantes. Etenim videre & pecudes alias & volucrum turbas coeuntes in deorum templis atque in fanis; quod ſi non eſſet deo gratum, ne pecudes quidem id eſſe facturas. Et hi quidem talia prætexentes faciunt, quæ mihi non proban-
65 tur. Ægyptii porro cum in aliis ad ſacra pertinentibus, tum vero in his ſuperſtitioſe agunt. Ægyptus, quum ſit Africæ finitima, non tamen admodum beſtiis abundat: quæ vero illic ſunt, eæ omnes pro ſacris habentur, partim alumnæ ipſorum hominum, partim non. Qua autem cauſſa pro ſacris habentur, ſi dixero, ad res divinas oratio mea deſcendet, quas ego in primis enarrare devito; quarumque quicquid dixi delibando, id neceſſitate coactus dixi. Conſuetudo quæ de beſtiis eſt, ita habet: Eas ſeorſum ſingulas educandi curam & viri & feminæ Ægyptiorum ſuſceperunt; in quo honore filius patri ſuccedit. His beſtiis ſinguli qui in urbibus ſunt, vota perſolvunt, hunc in modum: Supplicantes illi deo cujus illa beſtia eſt, deraſis liberorum capitibus aut in totum, aut ex media, aut ex tertia parte, appendunt crines in lance ad argentum; quod traxerit, id tradunt curatrici beſtiarum. Illa pro hoc conciſos piſces præbet beſtiis eſcam. talis enim cibus illis præbetur. Quarum ſiquam quis necaverit, ſi volens, morte mulctatur: ſi invitus, plectitur ea mulcta quam ſacerdotes ſtatuerint. Quiſquis tamen ibin aut accipitrem necaverit, ſive volens ſive invitus, neceſ-
66 ſaria morte afficitur. Quum autem multæ beſtiæ una cum hominibus victitent, multo tamen plures eſſent, niſi hoc accideret felibus. Feles poſtquam ſunt enixæ, non amplius adeunt maſculos: eas iſti coeundi gratia indagantes, tamen potiri nequeunt: ergo contra id talia comminiſcuntur. Raptos & ſubductos earum fetus occidunt, non tamen occiſos edunt. Illæ fetibus orbatæ, cupiditate aliorum (amantiſſima enim fetuum beſtia eſt) ita demum ad mares ſe conferunt. Felem incendio orto divina res occupat. nam Ægyptii, per intervalla diſpoſiti ignem extinguere negligentes cuſtodias felium agunt. At illæ aut intercurrendo, aut tranſiliendo ipſos homines in ignem inſiliunt. Hoc dum

ἐς ἱρὸν, νομίζοντες ἀνθρώπους εἶναι κατάπτερα τὰ ἄλλα κτήνεα. καὶ γὰρ τὰ ἄλλα κτήνεα ὁρᾶν ἐστὶ ὀρνίθων γένεα ὀχλεόμενα ἔν τε τοῖσι νηοῖσι τῶν θεῶν ἐστὶ ἐν τοῖσι τεμένεσι [a]. εἰ ὦν ἐν τῷ θεῷ τῶτο μὴ φίλον, οὐκ ἂν ἐδὲ τὰ κτήνεα ποιέειν. ὅτοι μέν νυν τοιαῦτα ὑπολέγοντες ποιεῦσι [b] ἔμοι γε οὐκ ἀρεσκέ. Αἰγύπτιοι δὲ θρησκεύσι περισσῶς τά τε ἄλλα περὶ τὰ ἱερὰ, καὶ δὴ καὶ τάδε. ἐξόσα δὲ Αἴγυπτος ὁμορέει τῇ Λιβύῃ, ὑ μάλα θηριώδης ἐστί· τὰ δὲ ἐόντα σφι, ἅπαντα ἱερὰ νενόμισται· καὶ τὰ μὲν, σωτροφα αὐτοῖσι τοῖσι ἀνθρώποισι, τὰ δὲ, ὕ· τῶν δὲ εἵνεκεν [c] ἀνέηται τὰ ἱερὰ, εἰ λέγοιμι, καταβαίη ἂν τῷ λόγῳ ἐς τὰ θεῖα πρήγματα, τὰ ἐγὼ φεύγω μάλιστα ἀπηγέεσθαι· τὰ δὲ καὶ εἴρηκα αὐτῶν ὑπαυσάσις, ἀνάγκη [d] καταλαμβανόμενος εἶπον. νόμος δέ ἐστι περὶ τῶν θηρίων ὧδε ἔχων· μελεδωνοὶ ἀποδεδέχαται τῆς τροφῆς χωρὶς ἑκάστων, καὶ ἔρσενες καὶ θηλεῶν τῶν Αἰγυπτίων, τῶν παῖς παρὰ πατρὸς ἐκδέκεται τὴν πυμώ. οἱ δὲ ἐν τῇσι πόλισι ἕκασοι εὐχὰς τάσδε σφι ἀποτελέουσι· εὐχόμενοι τῷ θεῷ ᾧ ἂν ἡ τὸ θηρίον, ξυρῶντες τῶν παιδίων ἢ πᾶσαν τὴν κεφαλὴν, ἢ τὸ ἥμισυ, ἢ τὸ τρίτον μέρος τῆς κεφαλῆς, ἰσῶσι ζυγῷ πρὸς ἀργύριον τὰς τρίχας· τὸ δ' ἂν ἐλκύσῃ, τῶτο τῇ μελεδωνῷ τῶν θηρίων διδοῖ. ἡ δ' ἀντ' αὐτοῦ τάμνουσα ἰχθῦς, παρέχει βορὴν τοῖσι θηρίοισι. τροφὴ μὲν δὴ αὐτοῖσι τοιαύτη ἀποδεδέχαται. τὸν δ' ἄντις τῶν θηρίων τῶτων ἀποκτείνῃ, ἢν μὲν ἑκὼν, θανάτῳ ἡ ζημίη· ἢν δὲ ἀέκων, ἀποτίνει [e] ζημίην τὴν ἂν οἱ ἱρέες τάξωνται. ὃς δ' ἂν ἴβιν ἢ ἱρηκα ἀποκτείνῃ, ἤν τε ἑκὼν, ἤν τε ἀέκων, τεθνάναι ἀνάγκη. Πολλῶν δὲ ἐόντων [f] ὁμοτρόφων τοῖσι ἀνθρώποισι θηρίων, πολλῷ ἂν ἔτι πλέω ἐγίνετο, εἰ μὴ κατελάμβανε τὰς αἰελύρους τοιάδε. ἐπεὰν τέκωσι αἱ θήλεαι, οὐκέτι φοιτέουσι τοῖσι ἔρσεσι. οἱ δὲ, διζήμενοι μίσγεσθαι αὐτῇσι, οὐκ ἔχουσι. τοῖς ὦν ταῦτα σοφίζονται τάδε· ἁρπάζοντες ἀπὸ τῶν θηλέων, καὶ ὑποκλεπτόμενοι τὰ τέκνα, κτείνουσι· κτείναντες μέντοι, ἀ δατέονται [g]. αἱ δὲ, στερισκόμεναι τῶν τέκνων, ἄλλων δὲ ἐπιθυμέουσαι, ἵνα δὴ ἀπικνέωνται τοῖσι ἔρσεσι. φιλότεκνον γὰρ τὸ [h] θηρίον. πυρκαϊῆς δὲ γινομένης, θεῖα πρήγματα καταλαμβάνει τὰς αἰελύρους· οἱ μὲν γὰρ Αἰγύπτιοι ἁμαξάντες φυλακὰς ἔχουσι τῶν αἰελύρων [i], ἀμελήσαντες σβεννύναι τὸ καιόμενον· οἱ δὲ αἰέλυροι, ἁμαδύνουσαι, καὶ ὑπερθρώσκουσαι τοὺς ἀνθρώπους, ἄλλον ἐς τὸ πῦρ. ταῦτα δὲ γινόμενα [k],

P πέν-

a τεμένοισι b. τοιαῦτα ποιεῦντες, ὑπιλέγουσι. c εἵνεκα. d ἀναγκαίη. e ἀποτίνειν. f ἐόντων. g παίσονται. h φιλότεκνον γὰρ τὸ. i αἰλύρους & αἰλύρων & semper tum ante, tum post. k ὑπαλλομένας ἐς τὸ πῦρ. τάδε δὲ γινομένων.

In morte felium luctus, & sepultura. Propria crocodili, utque amicus trochilo.

πένθεα μεγάλα τὰς Αἰγυπτίους καταλαμβάνει. ἐν οἰκίοισι δ' ἂν οἰκίοισι αἰέλουρος ἀποθανὴ ἀπὸ ξυτοῦ σώματος, οἱ ἐνοικέοντες πάντες ξυρέονται τὰς ὀφρύας μοῦνας· παρ' οἰκίοισι δ' ἂν κύων, πᾶν τὸ σῶμα καὶ τὴν κεφαλήν. Ἀπάγονται δὲ οἱ αἰέλουροι ἀποθανόντες ἐς ἱρὰς στέγας, ἔνθα θάπτονται παρακαθήμενοι ἐν Βουβάστι πόλι. τοὺς δὲ κύνας ἐν τῇ ἑωυτῶν ἕκαστοι πόλι θάπτουσι ἐν ἱρῇσι θήκῃσι. ὡσαύτως δὲ τῇσι κυσὶ οἱ ἰχνευτὴ θάπτονται. τὰς δὲ μυγαλὰς καὶ τοὺς ἱρηκας ἀπάγουσι ἐς Βουτοῦν πόλιν. τὰς δὲ ἴβις ἐς Ἑρμέω πόλιν. τοὺς δὲ ἄρκτους ἐούσας σπανίας, καὶ τοὺς [b] λύκους, ἐὸντας μεγάλῳ τεῳ ἐόντας ἀλωπέκων μέζονας, αὐτοῦ θάπτουσι τῇ ἂν εὑρεθέωσι κείμενοι. Τῶν δὲ κροκοδείλων φύσις ἐστὶ τοιήδε· τοὺς χειμερινωτάτους μῆνας τέσσερας ἐδὶν οὐδέν· ἐὸν δὲ τετράπους, χερσαῖόν τε λιμναῖόν ἐστι. τίκτει μὲν γὰρ ὠὰ ἐν γῇ, καὶ ἐκλέπει· καὶ τὸ πολλὸν τῆς ἡμέρης διατρίβει ἐν τῷ ξηρῷ, τὴν δὲ νύκτα πᾶσαν ἐν τῷ ποταμῷ. θερμότερον γὰρ δή ἐστι τὸ ὕδωρ τοῦ αἰθερίου [c] καὶ τῆς δρόσου. πάντων δὲ τῶν ἡμεῖς ἴδμεν θνητῶν, τοῦτο ἐξ ἐλαχίστου μέγιστον γίνεται. τὰ μὲν γὰρ ὠὰ, χηνέων οὐ πολλῷ μέζονα [d] τίκτει· καὶ ὁ νεοσσὸς κατὰ λόγον τοῦ ὠοῦ γίνεται· αὐξανόμενος δὲ, γίνεται καὶ ἐς ἑπτακαίδεκα πήχεας, καὶ μέζων ἔτι. ἔχει δὲ ὀφθαλμοὺς μὲν, ὑός· ὀδόντας δὲ, μεγάλους καὶ χαυλιοδόντας, κατὰ λόγον τοῦ σώματος. γλῶσσαν δὲ μοῦνον θηρίων οὐκ ἔφυσι· οὐδὲ τὴν κάτω κινεῖ γνάθον, ἀλλὰ καὶ τοῦτο μοῦνον θηρίων τὴν ἄνω γνάθον προσπίλλει τῇ κάτω· ἔχει δὲ καὶ ὄνυχας καρτεροὺς, καὶ δέρμα λεπιδωτὸν ἄρρηκτον ὑπὸ τοῦ νώτου. τυφλὸν δὲ ἐν ὕδατι, ἐν δὲ τῷ αἰθερίῳ ὀξυδερκέστατον. ἅτε δὴ ὢν ἐν ὕδατι δίαιταν ποιεύμενον, τὸ στόμα ἔνδοθεν φορέει πᾶν μεστὸν βδελλέων. τὰ μὲν δὴ ἄλλα ὄρνεα καὶ θηρία φεύγει μιν· ὁ δὲ τροχίλος εἰρηναῖόν οἱ ἐστὶ, ἅτε ὠφελεομένῳ παρ' αὐτοῦ. ἐπεὰν γὰρ ἐς τὴν γῆν ἐκβῇ ἐκ τοῦ ὕδατος ὁ κροκόδειλος, καὶ ἔπειτα χάνῃ, (ἐωθὸς γὰρ τοῦτο ὡς ἐπίπαν ποιέειν πρὸς τὸ ζέφυρον) ἐνθεῦτεν ὁ τροχίλος ἐσδυόμενος ἐς τὸ στόμα αὐτοῦ, κατατρώγει τὰς βδέλλας· ὁ δὲ, ὠφελεόμενος [e] ἥδεται, καὶ οὐδὲν σίνεται τὸν τροχίλον. Τοῖσι μὲν δὴ τῶν Αἰγυπτίων ἱροί εἰσι οἱ κροκόδειλοι, τοῖσι δὲ οὔ, ἀλλ' ἅτε πολεμίους φυλάσσουσι. οἱ δὲ περὶ Θήβας καὶ τὴν Μοίριος λίμνην οἰκέοντες καρτερὰ ἡγέονται αὐτοὺς εἶναι ἱρούς. ἐκ παντὸς δὲ ἕνα ἑκάτεροι τρέφουσι [f] κροκόδειλον, δεδιδαγμένον εἶναι χειροήθεα· ὀρτήματά τε

dum contingit, ingenti luctu afficiuntur Ægyptii. Quibuscunque autem in domibus felis sine manu hominum oppetit mortem, earum habitatores cuncti sola supercilia radunt: totum autem corpus & caput, in quorum domibus *moritur* canis. Abducuntur autem feles mortuæ ad sacra 67
tecta, ubi salitæ sepeliuntur in urbe Bubasti. Canes feminas in sua quisque urbe tumulant, sacratis in loculis. Eodem modo quo canes feminæ, ichneutæ vestigatores sepeliuntur. Nam mygalas, & accipitres in urbem Butum asportant, ibides vero Hermopolin; ursas autem, quæ raræ sunt, & lupos non multo vulpibus grandiores, eo loci sepeliunt ubi jacentes inveniuntur. At crocodilis inest talis natura. Quatuor 68
mensibus maxime hybernis nihil omnino edit: & quum sit quadrupes, tamen terrestre & paludosum est. Nam ova parit in terra, excluditque: & plerumque diei in sicco agit, sed totam noctem in flumine, quippe calidiore aqua quam diurno sereno & rore. Ex omnibus quæ novimus animalibus, hoc maximum exiitit ex minimo. siquidem ova quod attinet, gignit haud multo majora anseribus, & proportione ovi fetus excluditur: at crescens, ad septendecim & amplius cubitos pervenit. oculos habet suillos, dentes magnos proportione corporis, & prominentes, cui ex omnibus bestiis soli lingua innata non est. Idem inferiorem maxillam non movet, sed etiam solum ex animalibus superiorem inferiori admovet. Ungues quoque robustos habet, pellemque squamatam circa tergum infractam. Inter aquas cæcus, sub dio perspicacissimus. Itaque quod in aqua vitam degat, os fert introrsum hirudinibus refertum. Quumque eum ceteræ volucres ac bestiæ fugiant, solus trochilus pacem cum eo agit, utpote a quo percipiat utilitatem. Etenim posteaquam crocodilus ex aqua in terram egressus est, ac deinde hiavit (semper enim fere hoc ad zephyrum facere solet) tunc in ejus os trochilus penetrans, deglutit illas sanguisugas. Qua utilitate delectatus, nihil omnino trochilum lædit. Quibusdam sane Ægyptio- 69
rum crocodili sacri sunt, quibusdam non sunt, sed veluti hostes exagitant. Sacros admodum esse eos existimant qui circa Thebas & Mœrios stagnum incolunt: quorum utrique unum ex omnibus crocodilis alunt edoctum manu tractari, appendentes ejus auribus inaures, nempe la-

a οἰκίῃσι δ' ἂν οἰκίῃσι αἴλουρος. b Βουβῶν πόλιν. τοὺς δὲ ἀγρίους ἐόντας ἱροὺς τοὺς. c ἢ τοῦ αἰθερίου. d μίζω. e ὠφελεόμενος. f ὀκτῳκαίδεκα.

Crocodilus Ionica appellatio: Ægyptis champſa. de eo varia opinio & hippopotamis & lutris & ſquamoſo piſce & anguilla & vulpanſere & phœnice.

lapillos fuſiles aureoſque, & primores pedes catenulis aut annulis cingentes; cibaria quoque ſtatuta ac ſacrificia præbentes, & curantes ut quam pulcherrime vivant; at ubi mortem obierunt, condientes ſacris in loculis ſepeliunt. At qui circa Elephantinam urbem incolunt, quod ſacros eſſe non cenſeant, etiam comedunt. Neque vero crocodili vocantur, ſed champſæ: verum Iones appellavere crocodilos, illi generi crocodilorum quod apud eos in ſepibus gignitur, ipſorum
70 formam comparantes. Hos capiendi quum ſint multa & omnimoda genera, hoc, quod maxime mihi dignum relatu videtur, ſcribo. Ubi tergum ſuillum ad illecebras hamo circumdederit, permittit in medium flumen, ipſe in labro fluminis porcellum, quem vivum tenet, verberat. cujus vocem crocodilus audiens, verſus illam tendit, nactuſque tergum devorat. Illi vero trahunt. Et poſteaquam in terram attractus eſt, ante omnia ejus oculos venator cœno opplet. Hoc acto, cetera facile ſane comprehenditur; ſin, cum la-
71 bore. Fluviatiles vero equi in plaga Papriemitana ſacri ſunt, in cetera Ægypto non ſacri; talem ſpeciem naturamque habentes. Quadrupes eſt, bifidis pedibus, ungulis bovinis, ſimo naſo, equina juba, exertos dentes oſtentans, equina cauda & voce, magnitudine maximi tauri, tam craſſo corio ut ex eo arefacto
72 fiant jacula raſa. Gignuntur præterea in fluvio lutræ quos ſacratos eſſe arbitrantur. Arbitrantur etiam ſacrum eſſe ex omnibus piſcibus qui vocatur ſquamoſus, atque etiam anguillam. Hos piſces ajunt ſacros Nili eſſe: ex volucri-
73 bus vero vulpanſeres. Eſt & alia volucris ſacra, nomine phœnix, quam equidem non vidi niſi in pictura. etenim perrara ad eos commeat, quingentis (ut ajunt Heliopolitani) annis, & tunc demum quum pater ei deceſſit. Is ſi picturæ affimilis eſt, talis tantuſque eſt: Pennæ coloris partim aurei, partim rubei, maxima ex parte cum habitu tum magnitudine ſimillimus aquilæ. Eum ajunt, quod mihi non fit veriſimile, hoc excogitare: Ex Arabia proficiſcentem in templum Solis geſtare patrem, quem myrrha obvolvit, & in Solis templo humare. ſic autem geſtare: primum myrrhæ ovum fingere quantum ipſe ferre poſſit: deinde fe-

τε λίθινα χυτὰ Ϲ χρύσεα ἐς τὸ ὦον ἐνῆεντις [a], καὶ ἀμφιδέας ϖᾶσι τοῖσι ἐμϖροσθίοισι πόδας, καὶ σιτία ἀποπεμπόμενοι διδόντες, καὶ ἱρήια, καὶ ϖαιείπαντες ὡς κάλλιστα ζῶντας· ἀποθανόντας δὲ ταριχεύοντες [b], θάπτουσι ἐν ἱρῇσι θήκῃσι. οἱ δὲ ϖᾶσι Ἐλεφαντίνῃ πόλιν οἰκέοντες, καὶ ἐσθίουσι αὐτούς, οὐκ ἡγεόμενοι ἱρὰς εἶναι. καλέονται δὲ οὐ κροκόδειλοι, ἀλλὰ χάμψαι. κροκοδείλους δὲ Ἴωνες ὠνόμασαν, εἰκάζοντες αὐτῶν τὰ εἴδεα τοῖσι ϖᾶσι σφίσι γινομένοισι κροκοδείλοισι τοῖσι ἐν τῇσι αἰμασιῇσι. Λύγξαι δὲ σφέων πολλαὶ κατεσθίουσι, καὶ παυλοῖαι. ἡ δὲ ὦν ἐμοὶ δοκέει [c] ἀξιωτάτη ἀπηγήσιος εἶναι, τοιῶδε γράφω· ἐπεὰν νῶτον ὗς [d] δελεάσῃ ϖᾶσι ἄγκιστρον, μεθῇσι ἐς μέσον τὸν ϖοταμόν. αὐτὸς δὲ ἐπὶ τοῦ χείλεος τοῦ ϖοταμοῦ ἔχων δέλφακα ζωὸν, τοῦτον τύπτει. ἐπακούσας δὲ τῆς φωνῆς ὁ κροκόδειλος, ἴεται κατὰ τὴν φωνήν· ἐντυχὼν δὲ τῷ νώτῳ, καταπίνει. οἱ δὲ ἕλκουσι· ἐπεὰν δὲ ἐξελκυσθῇ ἐς γλῶ, πρῶτον ἁπάντων ὁ θηρευτὴς [e] πηλῷ κατ' ὧν ἔωσε αὐτοῦ τοὺς ὀφθαλμούς. τοῦτο δὲ ποιήσας, κάρτα εὐπετέως τὰ λοιπὰ χρᾶται· μὴ ποιήσας δὲ τοῦτο, σοὶ πόνος. Οἱ δὲ ἵπποι οἱ ϖοταμιοι νομῷ μὲν τῷ Παϖριημίτῃ [f] ἱροί εἰσι, τοῖσι δὲ ἄλλοισι Αἰγυπτίοισι οὐκ ἱροί. Φύσιν δὲ ϖαρέχονται ἰδέης τοιῆνδε. τετράϖηχυ ἐστὶ, δίχηλον· ὀπλαὶ βοός· σιμὸν, λοφιὴν ἔχον ἵϖϖου, χαυλιόδοντας φαῦνον· οὐρὴν ἵϖϖου, καὶ φωνήν· μέγαθος, ὅσον τε βοῦς ὁ μέγιστος. τὸ δέρμα δ' αὐτοῦ οὕτω δή τι παχύ ἐστι, ὥστε αὖον γιγνόμενον, ξυστὰ ϖοιέεσθαι [g] ἀκόντια ἐξ αὐτοῦ. Γίνονται δὲ Ϲ ἐνύδριες ἐν τῷ ϖοταμῷ, τὰς ἱερὰς ἡγέονται εἶναι. νομίζουσι δὲ Ϲ ϖάντων [h] ἰχθύων τὸν καλεόμενον λεϖιδωτὸν, ἱρὸν εἶναι, καὶ τὴν ἔγχελυν. ἱρὰς δὲ τούτους εἶναι τοῦ Νείλου φασί· καὶ τῶν ὀρνίθων τὰς χλωραλώϖεκας. Ἔστι δὲ Ϲ ἄλλος ὄρνις ἱρὸς, τῷ οὔνομα Φοίνιξ. ἐγὼ μέν μιν οὐκ εἶδον, εἰ μὴ ὅσον γραφῇ. καὶ γὰρ δὴ Ϲ ϖτάνιος διϖλοῖτᾶ σφι, δι' ἐτέων (ὡς Ἡλιϖολῖται λέγουσι) ϖεντακοσίων. Φοιτέων [i] δὲ τότε φασὶ ἐπεὰν οἱ ἀϖοθάνῃ ὁ ϖατήρ. ἔστι δὲ ἐν τῇ γραφῇ ϖαρόμοιος, τοσόσδε Ϲ τοιόσδε· τὰ μὲν αὐτοῦ χρυσόχρωμα τῶν ϖτερῶν, τὰ δὲ, ἐρυθρά. ἐς τὰ μάλιστα αἰετῷ ϖεϊκῆσαι ὁμοιότατος, καὶ τὸ μέγαθος. τοῦτον δὴ λέγουσι μηχανᾶσθαι τάδε, ἐμοὶ μὲν οὐ ϖιστὰ λέγοντες. ἐξ Ἀραβίης ὁρμεώμενον, ἐς τὸ ἱρὸν τοῦ Ἡλίου κομίζειν τὸν ϖατέρα, ἐν σμύρνῃ ἐμϖλάσαντα, καὶ θάϖτειν ἐν τοῦ Ἡλίου τῷ ἱρῷ. κομίζειν δὲ δὴ ὧδε· ϖρῶτον, ᾠὸν σμύρνης ὡς ϖλάσσειν ἔσον τε δυνατὸς εἶναι φέ-

ρειν·

a ἰωθίσις. b ταριχεύσαντες. c ἔμοιγε δοκεῖ. d συὸς. e θηρευτὴς. f Παϖρημίτῃ. g ϖοιέεσθαι. h καὶ τῶν. i φοιτῶν.

De ſerpentibus & horum oſſibus circa Butum & pugna cum ibiſin, quæ duplices deſcribuntur.

ρειν [a]. μεῖζα ᾗ, πέρᾳ αὐτὸ φορέοντα· ἐπεὰν ᾗ ἀποπέρηθῇ, ἄτω δὴ χοιλήναντα τὸ ὠὸν, τ πατέρα ἐς αὐτὸ ἐντιθέναι. σμύρνη ᾗ ἄλλη ἐμπλάσσειν τῶτο, καθοπ ᾧ ὠῷ ἐγκοιλήνας ἐνέθηκε τ πατέρα. ἐσκειμένε [b] ᾗ ᾧ πατρὸς, γίνεθ τῶυτὸ βάρος. ἐμπλάσσαντα ᾗ, κομίζειν μιν ἐπ' [c] Αἰγύπτε ἐς ᾧ Ἡλίε τὸ ἱρόν. ταῦτα μὲν τῶτον τ ὄρνιν λέγεσι ποιέειν. Εἰσὶ ᾗ περὶ Θήβας ἱροὶ ὄφιες, ἀνθρώπων ὐδαμῶς [d] δηλήμονες· οἱ μεγάθει ἐόντες μικροὶ, δύο κέρεα φορέεσι, πεφυκότα ἐξ ἄκρης τ κεφαλῆς. τὰς ἀποθανόντας θάπτεσι ἐν τῷ ἱρῷ ᾧ Διός. τέτε γὰρ σφέας ᾧ θεῦ φασὶ εἶναι ἱρούς. Ἔστι δὲ χώρ τ Ἀραβίης κατὰ Βετῆν πόλιν μάλιστά κη κείμεν· ἐς ἣν ἐς τῶτο τὸ χωρίον ἦλθον πυθομένῳ περὶ τ ὀφίων [e]· ἀπικόμενῳ ᾗ, εἶδον ὀστέα ὀφίων, καὶ ἀκάνθας· πολλήθει μὲν ἀδυνάτα ἀπηγήσεσθαι· σωροὶ ᾗ ἦσαν ἀκανθέων τε μεγάλοι, καὶ ἐλάσσονες ἔτι [f] τέτων. πολλοὶ ᾗ ἦσαν ἔτοι. ἔστι ᾗ ὁ χῶρ ὗτ ἐν τῷ αἱ [g] ἀκανθαι κατακεχύαται, τοιόσδέ τις· ἐσβολὴ ἐξ ὀρέων στενῶν ἐς πεδίον μέγα· τὸ ᾗ πεδίον τῶτο συνάπτει τῷ Αἰγυπτίῳ πεδίῳ. λόγ δέ ἐστι, ἅμα τῷ ἔαρι πτερωθέντας ὄφις ἐκ τ Ἀραβίης πέτεσθαι ἐπ' Αἴγυπτ. τὰς δὴ ἶβις τὰς ὄρνιθας ἀπαντώσας ἐς τὠὐτὸ ἐσβολιῶ τύτης τ χώρης, οὐ παριέναι τὰς ὄφις, ἀλλὰ κατακτείνειν. καὶ τῶν ἶβιν λόγ τῶτο τὸ ἔργον πεπᾶσθαι λέγεσι Ἀραβίοι μεγάλως περὶ Αἰγυπτίων. ὁμολογέεσι ᾗ Αἰγύπτιοι λόγ τοῦτα τιμᾶν τὰς ὄρνιθας τύτας. Εἶδ ᾗ τ μὲν ἶβι [h] τόδε· μέλαινα δεινῶς πᾶσα, σκέλεα δὲ φορέει γερανε, πρόσωπον δὲ ἐς παμπάλιστα ὀπίγυπον, μέγαθ ὅσον κρέξ. τ μὲν δὴ μελαινέων τ μαχομένων [i] περὶ τὰς ὄφις, ἤδη ἰδέη. τ δ' ἐν ποτὶ μᾶλλον εἰλυμένων τοῖσι ἀνθρώποισι, (δίξαι γὰρ δή εἰσι αἱ ἶβιες) ἡ ψιλὴ [k] τῷ κεφαλῷ, καὶ τὴν δειρὴν πᾶσαν· λευκὴ πτεροῖσι, πλὴν κεφαλῆς, καὶ ᾧ αὐχένος [l], καὶ ἄκρων τ πτερύγων, καὶ ᾧ πυγαίε [m] ἄκρε· ταῦτα δὲ τὰ εἶπον πάντα, μέλανά ἐστι δεινῶς· σκέλεα δὲ ἐ πρόσωπον, ἐμφερὴς τῇ ἑτέρῃ. ᾧ δὲ ὄφι ἡ μορφὴ, οἵηπερ τ ὕδρων. πτίλα δὲ ἃ πτερῶτα φορέει, ἀλλὰ τοῖσι τ νυκτερίδος πτεροῖσι μάλιστά κη ἐμφερέστατα. τοσαῦτα μὲν θηρίων περὶ ἱρῶν εἰρήσθω. Αὐτῶν δὲ δὴ Αἰγυπτίων οἱ μὲν περὶ τὴν καταρρεομένην Αἴγυπτον οἰκέοντες, μνήμην ἀνθρώπων πάντων ἐποιησάμενοι, μάλιστα λογιώτατοί εἰσι μακρῷ τ ἐγὼ ἐς ἐμὲ ἀφίξεσαν ἀπικόμην. τρόπῳ δὲ ζόης τοιῷδε δὴ χρέωνται·

ferendo illud experiri: hoc ſatis expertum, ita demum ovum excavare, atque in illud parentem ponere: & qua parte ovi exinaniti patrem intulit, eam partem alia myrrha farcire: & quum tantundem ponderis impoſito parente effectum ſit, obſtructo rurſus foramine, bajulare illud veiſus Ægyptum in templum Solis. Hæc facere hanc avem commemorant. At circa Thebas ſunt ſacri ſerpentes, ni- 74
hil omnino hominibus noxii, puſillo corpore, binis præditi cornibus, è ſummo capite enatis: quos defunctos in Iovis æde ſepeliunt. huic enim deo ſacros illos eſſe prædicant. Eſt autem Arabiæ 75
locus, ad Butun urbem fere poſitus: ad quem locum ego me contuli inquirens de ſerpentibus. Eo quum perveni, oſſa ſerpentum aſpexi & ſpinas, multitudine ſupra modum ad enarrandum; ſpinarum quippe acervi erant etiam magni, & his alii atque alii minores, ingenti numero. Eſt autem hic locus, ubi ſpinæ effuſæ jacebant, hujuſcemodi: ex arctis montibus introitus in vaſtam planitiem Ægyptiæ contiguam. Fertur ex Arabia ſerpentes alatos ineunte ſtatim vere in Ægyptum volare, ſed eis ad ingreſſum illius planitiei occurrentes aves ibides, non permittere, ſed ipſos interimere: & ob id opus ibin magno in honore ab Ægyptiis haberi Arabes ajunt, confitentibus & ipſis Ægyptiis idcirco ſe his avibus honorem exhibere. Ejus avis ſpecies talis eſt: 76
Nigra tota vehementer eſt, cruribus inſtar gruis, roſtro maximum in modum adunco, eadem qua crex magnitudine. Et hæc quidem ſpecies eſt nigrarum quæ cum ſerpentibus pugnant. At earum quæ ante pedes hominibus verſantur magis, (nam duplices ibides ſunt) nudum caput ac totum collum, pennæ candidæ, præter caput cervicemque, & extrema alarum & natium. hæc omnia quæ dixi ſunt vehementer nigra; crura vero & roſtrum alteri conſentanea. Serpentis porro figura qualis hydrarum: alas non pennatas gerit, ſed alis veſpertilionis valde ſimiles. Hactenus de ſacris beſtiis dictum ſit. Ipſorum autem Ægyptiorum, ii qui cir- 77
ca partem Ægypti ſeminari ſolitam habitant, memoriam omnium hominum commentantes, ſunt fere eorum, in quorum ego veni experientiam, longe excellentiſſimi. Tali autem vitæ genere utuntur:

a ὅσον δυνατός εἰσι φέρειν. b ἐγκειμένε. c κομίζειν ἐπ'. d ὐδαμῶ. e περὶ τ πτερωτῶν ὀφίων. f ἔτι. g ἃ ᾧ αἱ. h τ ἶβιο. i μαχομένων. k ἶβιες) ψιλὴ. l καὶ αὐχένος. m ἐ πυγαίε.

tur: Singulis mensibus triduo continenti purgant se, vomitibus atque clysteribus venantes sanitatem; existimantes omnes languores hominibus oriri ex cibis quibus aluntur. Nam sunt alioqui Ægyptii omnium hominum, secundum Afros, maxime salubri corpore tempestatum anni (ut mihi videtur) beneficio, quæ non immutantur: ex illis enim mutationibus tum aliarum rerum, tum præsertim tempestatum anni, præcipue existunt in hominibus morbi. Panibus vescuntur quos ex farre conficiunt, eosque cylleſtis nominant. Vino utuntur facto ex hordeo: neque enim illis sunt in regione vites. Victitant quoque tum piscibus, partim crudis ad solem arefactis, partim salsugine conditis; tum avibus crudis, prius tamen sale conditis, coturnicibus anatibusque & parvis avibus; ceteris autem vel volucribus vel piscibus qui ipsis adsunt, præter illos qui ab eis sunt recepti pro
78 sacris, partim assis, partim elixis. Apud locupletes eorum in conviviis, quum à cœna discessum est, circumfert aliquis in loculo mortuum è ligno factum, sed pictura & opere maxime imitantem, longitudine cubitali omnino, aut bicubitali, ostendensque singulis convivarum, ait, In hunc intuens pota & oblectare, talis enim post mortem es futurus. Hæc illi inter convivia faciunt. Contenti vero moribus patriis, nullum alium iis asciscunt.
79 Et alia semel quædam sunt legitima facta, tum vero etiam cantilena usurpatur Linus, qui & in Phœnice decantatus est & in Cypro, & alibi. qui tamen nomen pro differentia gentium habet. Idem tamen congruit cum eo quem Græci cantant, appellantes Linum. ut ego admirer cum alia multa quæ sunt in Ægypto, tum vero unde id nomen Linum acceperint, quem semper quodammodo decantare cognoscuntur. Vocatur autem Linus Ægyptiace Maneros: quem Ægyptii tradiderunt, quum filius unicus extitisset primi Ægypti regis, præmaturaque morte decessisset, his lamentis ab Ægyptiis fuisse decoratum: & cantilenam hanc pri-
80 mam eamque solam ipsos habuisse. Congruunt præterea in hoc cum solis Græcorum Lacedæmoniis Ægyptii, quod minores majoribus natu obvii cedunt via, ac deflectunt, advenientibusque è sedili assurgunt. Attamen in hac re cum nullis aliis Græcorum conveniunt. In viis pro

χρέων) [a]. συριαίζουσι δὲ οἱ Αἰγύπτιοι ἡμέρας ἐπ' ἔξ μηνὸς ἑκάστου, ἐμέτοισι χρεώμενοι καὶ ὑγιείῃ [b] τῇ κλύσμασι, νομίζοντες ἀπὸ τῶν τρεφόντων σιτίων πάσας τὰς νούσους τοῖσι ἀνθρώποισι γίνεσθαι. εἰσὶ μὲν δὴ καὶ ἄλλως Αἰγύπτιοι μετὰ Λιβύας ὑγιηρέστατοι πάντων ἀνθρώπων, τῶν [c] ὡρέων (ἐμοὶ δοκέειν) εἵνεκα [d], ὅτι οὐ μεταλλάσσουσι αἱ ὧραι· ἐν γὰρ τοῖσι μεταβολῇσι τοῖσι ἀνθρώποισι αἱ νοῦσοι μάλιστα γίνονται), τῶν τε ἄλλων πάντων [e], καὶ δὴ καὶ τῶν ὡρέων μάλιστα. ἀρτοφαγέουσι δὲ ἐκ τῶν ὀλυρέων ποιεύμενοι ἄρτους, τοὺς ἐκεῖνοι κυλλήστις [f] ὀνομάζουσι. οἶνον δὲ ἐκ κριθέων πεποιημένον πίνουσι· οὐ γὰρ σφι εἰσὶ ἐν τῇ χώρῃ ἄμπελοι. ἰχθύων τοὺς μὲν, τοὺς ἡλίου αὐήνασες, ὠμοὺς σιτέονται, τοὺς δὲ, ἐξ ἅλμης τεταριχευμένους. ὀρνίθων δὲ τούς τε ὄρτυγας, καὶ τὰς νήσσας, καὶ τὰ μικρὰ τῶν ὀρνίθων [h] ὠμὰ σιτέονται, προταριχεύσαντες. τὰ δὲ ἄλλα ὅσα ἢ ὀρνίθων ἢ ἰχθύων ἐστὶ σφι ἐχόμενα, χωρὶς ἢ ὅκόσοι σφι ἱροὶ ἀποδεδέχαται), τοὺς λοιποὺς ὀπτοὺς καὶ ἑφθοὺς σιτέονται. Ἐν δὲ τῇσι συνουσίῃσι δαιτυμόσι αὐτῶν, ἐπεὰν ἀπὸ δείπνου χωρέωσι), περιφέρει ἀνὴρ νεκρὸν ἐν σορῷ ξύλινον πεποιημένον, μεμιμημένον [k] ἐς τὰ μάλιστα καὶ γραφῇ καὶ ἔργῳ· μέγαθος ὅσον τε πάντη πηχυαῖον, ἢ δίπηχυν [l]. δεικνὺς ,,ἑνὶ ἑκάστῳ τῶν συμποτέων, λέγει, Ἐς τοῦτον ,,ὁρέων, πῖνέ τε καὶ τέρπου· ἔσεαι γὰρ ἀποθανὼν τοιοῦτος. ταῦτα μὲν παρὰ τὰ συμπόσια ποιεῦσι. Πατρίοισι δὲ χρεώμενοι νόμοισι, ἄλλον οὐδένα ἐπικτέωνται) τοῖσι· ἄλλά τε ἄπαξ ἀ ἐστὶ [m] νόμιμα, καὶ δὴ καὶ ἆεισμα ἔνεστι Λίνος, ὅσπερ ἐν τε Φοινίκῃ ἀοίδιμός ἐστι καὶ ἐν Κύπρῳ, καὶ ἐν ἄλλῃ. καλέει μέντοι ἔθνεα οὔνομα ἔχει. συμφέρεται) δὲ ὥυτὸς εἶναι τὸν οἱ Ἕλληνες Λίνον ὀνομάζοντες ἀείδουσι· ὥστε πολλὰ μὲν καὶ ἄλλα ἀποθωυμάζειν με τῶν ἐν Αἰγύπτῳ ἐόντων· ἐν δὲ δὴ καὶ τὸν Λίνον ἐκόθεν ἔλαβον [n] τοὔνομα. φαίνονται δὲ ἀεί κοτε τοῦτον ἀείδοντες· ἔστι δὲ Αἰγυπτίοισι ὁ Λίνος καλεόμενος Μανέρως. ἔφασαν δέ μιν Αἰγύπτιοι τῶν πρώτων βασιλεύσαντα Αἰγύπτου [o] παῖδα μουνογενέα γενέσθαι· ἀποθανόντα δὲ αὐτὸν ἄνωρον, θρηνέουσι τούτοισι πρῶτα Αἰγυπτίων τιμηθῆναι. καὶ ἀοιδήν τε ταύτην πρώτην καὶ μούνην σφίσι [p] γενέσθαι. Συμφέρονται δὲ καὶ τόδε ἄλλο Αἰγύπτιοι Ἑλλήνων μουνοῖσι Λακεδαιμονίοισι. οἱ νεώτεροι αὐτέων τοῖσι πρεσβυτέροισι συντυγχάνοντες, εἴκουσι τὴν ὁδόν, καὶ ἐκτρέπονται· καὶ ἀναστάντα, ἐξ ἕδρης ἵστανται. τόδε μέντοι ἄλλοισι Ἑλλήνων [q] οὐδαμοῖσι συμφέρον).

a τοιῷδε λόγῳ). b ὑγιείῃ. c ὑγιέστατοι πάντων ἀνθρώπων τε. d εἵνεκα. e ἄλλων εἵνεκα πάντων. f κολλῆσις. g τεταριχευκότες. h ὀρνιθίων. i γάνου). k μεμιγμένον. l δίπηχυν. m ἐπικλέα). Τοῖσι ἁμάτε πολλὰ ἐπιξεῖα ἐστι. n ἔλαβε. o Αἰγυπτίων. p ταύτην μούνην εἶναι δὲ πρώτην σφίσι. q ἄλλο Ἑλλήνων.

Vestes lineæ & laneæ, thema natalicium, divinatio ab Diis, medici variarum partium, luctus in morte domesticorum.

ἀντὶ ξ προσαγορεύειν ἀλλήλους ἐν τῇσι ὁδοῖσι [a]. προσκυνέουσι, καπέντες μέχρι ξ γονάτων τὰς χεῖρας. Ἐνδεδύκασι δὲ κιθῶνας λινέους, περὶ τὰ σκέλεα θυσανωτοὺς, ἐς καλέουσι καλασίρις· ὑπὲρ τούτοισι δὲ εἰρίνεα εἱμάτια λευκὰ ἐπαναβλήδον φορέουσι. ἐ μέντοι ἐς γε τὰ ἱερὰ ἐσφέρεται εἰρίνεα, οὐδὲ συγκαταθάπτεται σφι. ἐ γὰρ ὅσιον. ὁμολογέουσι δὲ ταῦτα τοῖσι Ὀρφικοῖσι καλεομένοισι καὶ Πυθαγορείοισι [b]. ἐδὲ γὰρ τούτων τῶν ὀργίων μετέχουσι, ὅσιόν ἐστι ἐν εἰρινέοισι εἵμασι θαφθῆναι. ἔστι δὲ πρὸς αὐτῶν ἱρὸς λόγος λεγόμενος. Καὶ τάδε ἄλλα Αἰγυπτίοισι ἐστὶ ἐξευρημένα· μοῖρά τε ἑκάστῃ ἡμέρῃ ἑκάστῳ θεῶν· ὅτεῳ ἐστὶ καὶ τῇ ἕκαστος ἡμέρῃ γινόμενος, τοῖσι [c] ἐγκυρήσει, καὶ ὅκως τελευτήσει, καὶ ὁκοῖός τις ἔσται. καὶ τούτοισι τῶν Ἑλλήνων οἱ ἐν ποιήσει γινόμενοι ἐχρήσαντο. πρήγματά τε πολλὰ σφίσι ἀνεύρηται [d] ἢ τοῖσι ἄλλοισι ἅπασι ἀνθρώποισι. γινομένου γὰρ τέρατος, φυλάσσουσι γραφόμενοι τὸ πρόβαινον· καὶ ὡς κατὰ ὕστερον παραπλήσιον τούτῳ γένηται, κατὰ τοῦτο νομίζουσι ἀποβήσεσθαι. Μαντικὴ δὲ αὐτοῖσι ὧδε ἀσκέεται. ἀνθρώπων μὲν οὐδενὶ προσκέεται ἡ τέχνη, τῶν δὲ θεῶν μετεξετέροισι. καὶ γὰρ Ἡρακλέος μαντήιον αὐτόθι ἐστὶ, καὶ Ἀπόλλωνος, καὶ Ἀθηναίης [e], καὶ Ἀρτέμιδος, καὶ Ἄρεος, καὶ Διός. καὶ ὃν μάλιστα ἐν τιμῇ ἄγοντες πάντων τῶν μαντηίων, Λητοῦς ἐν Βουτοῖ πόλι ἐστί. οὐ μέντοι αἵγε μαντηίαι σφι κατὰ τωὐτὸ ἐόντα, ἀλλὰ διάφοροι εἰσι. Ἡ δὲ ἰητρικὴ κατὰ τάδέ σφι δέδασται. μιῆς νόσου ἕκαστος ἰητρός ἐστι, καὶ οὐ πλεόνων· πάντα δ' ἰητρῶν ἐστὶ πλέα. οἱ μὲν γὰρ, ὀφθαλμῶν ἰητροὶ κατεστᾶσι· οἱ δὲ, κεφαλῆς· οἱ δὲ, ὀδόντων· οἱ δὲ, κατὰ [f] νηδύν. οἱ δὲ, τῶν ἀφανέων νούσων. Θρῆκες δὲ ἐπαφαὶ σφέων, εἰσὶ αἵδε. τοῖσι ἂν ἀποκμήσῃ ἐκ τῶν οἰκηίων ἀνθρώπου, ἔν τις ἐν λόγῳ ἦ, τὸ ταχὺ γίνεται πᾶν τὸ ἐκ τῶν οἰκηίων τούτων κατ' ὧν ἐπλάσαντο τὴν κεφαλὴν πηλῷ ἢ ἐς [g] τὸ πρόσωπον. καπήλους ἐν τοῖσι οἰκηίοισι λιπόντας τὸν νεκρὸν, αὐτοὶ ἀνὰ τὴν πόλιν φορέονται, τύφους ἐπιζωσμένοι, καὶ φαίνουσι τὰς μαζούς· οὐ δὲ σφι αἱ προσηκοῦσαι πῶσαι. ἐπείρωθεν δὲ οἱ ἄνδρες τύφους, ἐπιζωσμένοι ἐστοί. ἐπεὰν δὲ ταῦτα ποιήσωσι, ἔτω ἐς τὴν παρόδους νομίζουσι. Εἰσὶ δὲ οἳ ἐπ' οἴκου τούτου κατέαται, καὶ τέχνην ἔχουσι τοιήνδε. ὅτοι ἐπεὰν σφι κομισθῇ ὁ νεκρὸς, δεικνύουσι [h] τοῖσι κομίσασι ξυλίνων νεκρῶν δείγματα, τῇ γραφῇ μεμιμημένα. καὶ τὴν μὲν ἀσεβεστάτην αὐτέων φασὶ

pro salutatione mutua adorant, genu tenus demissa manu. Vestibus amiciuntur lineis, circa crura fimbriatis, quas calasiris appellant, super quas candida ferunt amicula lanea superiniecta. Laneæ tamen vestes neque in ædes sacras inferuntur, neque una cum cadavere sepeliuntur: profanum enim est. Consentanea vero hæc sunt iis quæ Orphica appellantur & Pythagorea. Nam harum quoque ceremoniarum participem laneis in vestibus humari religiosum est; de quibus sacra redditur narratio. Alia insuper sunt ab Ægyptiis excogitata, quis mensis dieve cujus deorum sit, & quo quis die genitus qualia sortietur, & quam mortem obibit, & qualis existet. Quibus rebus Græci qui in poesi versati sunt, usi fuerunt. Plura quinetiam ab eis prodigia reperta sunt, quam à ceteris omnibus hominibus. nam quum prodigium extitit, scribunt id, observantes quomodo eveniat: &, si quando postmodum hujus simile extiterit, exemplo prioris putant eventurum. Divinatio apud eos ita est constituta, ut ejus artificium nulli mortalium vendicetur, sed certis diis. Siquidem Herculis illic oraculum est, & Apollinis, & Minervæ, Dianæque ac Martis, & Iovis. & quod præcipuo honore colunt ex omnibus oraculis, Latonæ est in urbe Buto. Verum hæc vaticinia non eodem modo sunt omnia instituta, sed differenter. Jam vero medicina apud eos hunc in modum est distributa, ut singulorum morborum sint medici, non plurium. itaque omnia referta sunt medicis. Alii enim sunt oculorum, alii capitis, alii dentium, alii alvi, alii morborum occultorum. Luctus eorundem ac sepulturæ tales sunt: Quibuscunque aliquis ex domesticis decessit, cujus aliquod momentum sit, ibi omnes feminæ illius familiæ caput sibi aut etiam vultum oblinunt luto. deinde relicto inter domesticos cadavere, ipsæ per urbem vagantes verberantur succinctæ & ostendentes mammas, & cum eis propinquæ omnes. Altera ex parte viri, & ipsi succincti se verberant. His actis, ita demum ad condiendum portant. Sunt autem certi ad hoc ipsum constituti, qui hoc artificium factitant: qui, quum ad ipsos cadaver portatum est, ostendunt iis qui portaverunt, exemplaria cadaverum lignea, picturâ assimulata. Et earum unam accuratissi-

a τοῖσι ὁδοῖσι. b καλεομένοισι δὲ Βακχικοῖσι, ἐοῦσι δ' Αἰγυπτίοισι δὲ Πυθαγορείοισι. c ὁτέοισι. d σφι εὕρηται. e Ἀθωνίης. f οἱ δὲ τῶν κατὰ. g πηλῷ δὲ. h δεικνύουσι.

ratissimam esse ejus ajunt, cujus nomen nuncupare fas non puto in hac materia: alteram illa inferiorem ostendunt ac vilioris pretii: tertiam, vilissimi. Quibus expositis scisciantur ab iis ad quam picturam velint effingi ipsis mortuum. Isti ubi de pretio convenerunt, illinc abeunt. At hi relicti in ædibus, hunc in modum diligentissime condiunt. Ante omnia incurvo ferro cerebrum per nares educunt, partim quidem ita educentes, partim medicamenta infundentes. Dehinc acuto lapide Æthiopico circa ilia conscindunt, atque illac omnem alvum protrahunt: quam ubi expurgarunt, ac vino palmeo perluerunt, rursus odoribus tritis proluunt: tum alvum complentes trita myrrha pura, & casia, & aliis (excepto thure) odoribus, postea consuunt. Ubi hæc fecere, saliunt nitro abditum septuaginta dies. nam diutius salire non licet. Exactis septuaginta diebus cadaver ubi abluerunt, sindonis byssinæ fasciis incisis universum ejus corpus involvunt, gummi sublinentes: quo Ægyptii glutinis loco plerunque utuntur. Eo deinde recepto, propinqui ligneum hominis effigie typum faciunt, in qua mox inserunt mortuum, inclusumque ita, reponunt in conclavi loculis talibus dicato, statuentes rectum ad parietem. Sic quidem sumptuosissimo modo curant cada-
87 vera. Eos autem qui mediocria volunt, nimium fugientes sumptum, ita apparant: post clysteres unguine quod è cedro gignitur completos mox eodem alvum mortui implerunt, ipsum neque scindentes neque interanea extrahentes, sed per secessum infercientes & impedientes lavationem eadem via relabi, propositis diebus condiunt. quorum dierum ultimo cedrinum unguen, quod prius ingesserant, ex alvo egerunt: quod tantam habet vim, ut una secum alvum atque intestina tabefacta educat. Nitrum autem carnes tabefacit, mortuique tantum cutis & ossa relinquuntur. Ubi ista fecere, sic reddidere mortuum, nihil amplius negocii susci-
88 cipientes. Tertia conditura hæc est, qua adornantur mortui, qui tenuiori sunt fortuna: Ablutione ubi ventrem percolaverunt, condiunt septuaginta per dies,
89 deinde sic tradunt reportandum. Uxores tamen insignium virorum, non statim

Φασὶ εἶναι τὸ σὺκ ὅσιον ποιεῦμαι τὸ ὄνομα ὑπὲ τοιούτω πρήγματι ὀνομάζειν· τῷ δὲ δευτέρῳ δεικνύασι [a] ὑποδεεστέρῳ τε ταύτης καὶ δυτελεστέρῳ· τῷ δὲ τρίτῳ, δυτελεστάτῳ. Φεύσαντες δὲ, πυθόμενοντα παρ' αὐτέων καθ' ὅ τινα βούλονταί σφι σκευασθῆναι τὸν νεκρόν. οἱ μὲν δὴ συνθεὼν μισθῷ ὁμολογήσαντες, ἀπαλλάσσονται. οἱ δὲ ὑπολειπόμενοι ἐν οἰκήμασι, ὧδε τὰ σπουδαιότατα ταριχεύουσι. πρῶτα μὲν σκολιῷ σιδήρῳ διὰ τῶν μυξωτήρων ἐξάγουσι τὸν ἐγκέφαλον, τὰ μὲν αὐτὸ ὧτω ἐξάγοντες, τὰ δὲ φάρμακα ἐγχέοντες. μετὰ δὲ λίθῳ Αἰθιοπικῷ ὀξέι θοίσαντες θοῖσι τὸν λαπάρῳ, ἐξ ὧν εἴλον τὴν κοιλίην πᾶσαν. ἐκκαθήραντες δὲ αὐτὴν, καὶ διηθήσαντες οἴνῳ φοινικηίῳ, αὖτις διηθέουσι θυμιήμασι τετριμμένοισι [b]. ἔπειτα τὴν γαστέρα σμύρνης ἀκηράτου τετριμμένης, καὶ κασίης, καὶ τῶν ἄλλων θυμιημάτων [c], πλὴν λιβανωτοῦ, πλήσαντες, συρράπτουσι ὀπίσω. ταῦτα δὲ ποιήσαντες, ταριχεύουσι λίτρῳ [d], κρύψαντες ἡμέρας ἑβδομήκοντα· πλεῦνας δὲ τούτων οὐκ ἔξεστι ταριχεύειν. ἐπειὰν δὲ παρέλθωσι αἱ ἑβδομήκοντα, λούσαντες τὸν νεκρὸν, κατακλίνουσι πᾶν αὐτοῦ τὸ σῶμα σινδόνος βυσσίνης τελαμῶσι κατατετμημένοισι, ὑποχρίοντες τῷ κόμμι, τῷ δὴ ἀντὶ κόλλης πολλαὶ χρέωνται Αἰγύπτιοι. ἐνθεῦτεν δὲ θοῖσι δεξάμενοι μιν οἱ προσήκοντες, ποιεῦσι ξύλινον τύπον ἀνθρωποειδέα· ποιησάμενοι δὲ, ἐσεργνῦσι τὸν νεκρόν. καὶ κατακληίσαντες ὧτω, ἵστασι ἐν οἰκήματι ἀδύτῳ, ἐπὶ τοῖχον πρὸς τοῖχον. ὧτω μὲν τοὺς τὰ πολυτελέστατα σκυβάλοισι νεκρούς· τοὺς δὲ τὰ μέσα βουλομένους, τὴν δὲ πολυτελείῃ φυγούσας [e], σκυβάζουσι ὧδε. ἐπειὰν τοὺς κλυστῆρας [f] πλήσωσι δὲ ἀπὸ τοῦ κέδρου ἀλειφατος γενομένου, ἐν ὧν ἔπλησαν τοῦ νεκροῦ τὴν κοιλίην, ὕστερον ἀναταμόντες αὐτὸν, ὕστερον ἐξελόντες τὴν γαστέρα· κατὰ δὲ τὴν ἕδρην ἐσηθήσαντες, καὶ ὑπιλαβόντες τὸ κλύσμα τοῦ ὀπίσω ὀδοῦ, ταριχεύουσι τὰς προκειμένας ἡμέρας· τῇ δὲ τελευταίῃ ἐξιεῖσι ἐκ τῆς κοιλίης τὴν κεδρίην, τὴν ἔσηκαν πρότερον· ἰσχὺν δὲ ἔχει τοσαύτην δύναμιν, ὥστε ἅμα ἐωυτῇ τὴν γαστέρα καὶ τὰ σπλάγχνα καταπεπτηκότα ἐξάγει. τὰς δὲ σάρκας τὸ νίτρον κατατήκει· καὶ δὴ λείπεται τοῦ νεκροῦ τὸ δέρμα μοῦνον, καὶ τὰ ὀστέα. ἐπειὰν δὲ ταῦτα ποιήσωσι, ἀπ' ὧν ἔδωκαν ὧτω τὸν νεκρὸν, οὐδὲν ἔτι πρήγματα παρέχουσι. Ἡ δὲ τρίτη ταρίχευσις ἔστι ἥδε, ἣν τοῖς χρήμασι ἀσθενεστέροις σκυβάζει. συρμαίῃ διηθήσαντες τὴν κοιλίην, ταριχεύουσι τὰς ἑβδομήκοντα [g] ἡμέρας, καὶ ἔπειτα ἀπ' ὧν ἔδωκαν ἀποφέρεται. Τὰς δὲ γυναῖκας τῶν ὀνιφανέων ἀνδρῶν, ἐπειὰν τε-

a δευτέρῳ. b θυμιήμασι ἀρίστοις μυρίοισι. c θυμάτων. d νίτρῳ. e ἐκφύγοντας. f ἐπειὰν κλυστῆρας. g ταριχεύουσι ἑβδομήκοντα.

Ab crocodilo raptus aut fluvio mersus, sacer est. Chemmis urbs, origo Persei.

τελευτήσωσι, ἀ ταφικὰ διδοῦσι ταριχεύειν, οὐδὲ ὅσιον ἂν ὦσι δεινὸς κάρτα καὶ λόγου πλεῖον γυναῖκες· ἀλλ' ἐπεὰν τριταῖοι ἢ τεταρταῖοι γένωνται, οὕτω ταφιδιδοῦσι τοῖσι ταριχεύουσι. τοῦτο δὲ ποιέουσι οὕτω τοῦδε εἵνεκα, ἵνα μὴ σφι οἱ ταριχευταὶ μίσγωνται τῇσι γυναιξί. λαμφθῆναι γάρ τινα φασὶ μισγόμενον νεκρῷ πρόσφατῳ γυναικός· καλεῖπτειν [a] δὲ τὸν ὁμότεχνον. Ὃς δ' ἂν ἢ αὐτῶν Αἰγυπτίων ἢ ξείνων ὁμοίως τὸν ποταμοῦ φαίνηται τεθνηὼς, κατ' ἣν ἂν πόλιν ἐξενειχθῇ, τούτους πᾶσα ἀνάγκη ἐστὶ ταριχεύσαντας αὐτὸν, καὶ πρεισείλαντας ὡς κάλλιστα, θάψαι ἐν ἱρῇσι θηκῃσι. οὐδὲ ψαῦσαι ἔξεστι αὐτοῦ ἄλλον ἐθέλοντα ἢ τοὺς προσηκόντων, ἢ τοὺς φίλων· ἀλλά μιν οἱ ἱρέες αὐτοὶ οἱ τοῦ Νείλου, ἀτὲ πλέον τι ἢ ἀνθρώπου [b] νεκρὸν, χειρίζοντες θάπτουσι. Ἑλληνικοῖσι δὲ νομαίοισι φάγεσι χρᾶται. τὸ δὲ σύμπαν εἰπεῖν, μηδὲ ἄλλων μηδαμῶν ἀνθρώπων νομίζουσι. οἱ μὲν νυν ἄλλοι Αἰγύπτιοι ἔτω τῷ Φυλάσσουσι· ἔστι δὲ Χέμμις πόλις μεγάλη νομοῦ τοῦ Θηβαϊκοῦ, ἐσχὺς Νέης πόλιος· ἐν ταύτῃ τῇ πόλι ἔστι Περσέος τοῦ Δαναὴς ἱρὸν τετράγωνον· περιέχει δὲ αὐτὸ φοίνικες πεφύκασι. τὰ δὲ προπύλαια τοῦ ἱροῦ, λίθινά ἐστι, κάρτα μεγάλα· ἐπὶ δὲ αὐτοῖσι ἀνδριάντες δύο ἑστᾶσι λίθινοι μεγάλοι. ἐν δὲ τῷ περιβεβλημένῳ τούτῳ νηός τε ἔνι, καὶ ἄγαλμα ἐν αὐτῷ ἐνέσηκε Περσέος. οὕτοι οἱ Χεμμῖται λέγουσι τὸν Περσέα πολλάκις μὲν ἀνὰ τὴν γῆν φαίνεσθαί σφι, πολλάκις δὲ ἔσω τοῦ ἱροῦ. σανδάλιόν τε αὐτοῦ πεφορημένον ἐξεύρεσθαι, ἐὸν τὸ μέγαθος, δίπηχυ· τὸ ἐπεὰν φανῇ, ἐπιλιπεῖν ἅπασαν Αἴγυπτον [c]. ταῦτα μὲν λέγουσι· ποιεῦσι δὲ τάδε Ἑλληνικὰ τῷ Περσεῖ. ἀγῶνα γυμνικὸν πρηξῖσι διὰ πάσης ἀγωνίης ἔχοντα· παρέχοντες ἆεθλα, κτήνεα, καὶ χλαίνας, καὶ δέρματα· εἰρομένῳ δέ μοι ὅτι σφι μοῦνοισι ἔωθε ὁ Περσεὺς ἐπιφαίνεσθαι, καὶ ὅτι κεχωρίδαται Αἰγυπτίων τῶν ἄλλων, ἀγῶνα γυμνικὸν ποιέοντες, ἔφασαν τὸν Περσέα ἐκ τῶν ἑωυτῶν πολίων γεγονέναι. τὸν γὰρ Δαναὸν καὶ τὸν Λυγκέα ἐόντας Χεμμίτας, ἐκπλῶσαι ἐς τὴν Ἑλλάδα. ἀπὸ δὲ τούτων γενεηλογέοντες, κατέβαινον ἐς τὸν Περσέα. ἀπικόμενον δὲ αὐτὸν ἐς Αἴγυπτον, κατ' αἰτίην τὴν καὶ [d] Ἕλληνες λέγουσι, οἴσοντα ἐκ Λιβύης τὴν Γοργοῦς κεφαλὴν, ἔφασαν ἐλθεῖν καὶ πρὸς σφέας, καὶ ἀναγνῶναι τοὺς συγγενέας πάντας. ἐκμεμαθηκότα δέ μιν, ἀπικέσθαι ἐς Αἴγυπτον, τὸ δὲ Χέμμιος ὄνομα πεπυσμένον πρὸς τῆς μητρός· ἀγῶνα δὲ οἱ

tim vita defunctas tradunt condiendas, nec quotquot formosæ valde & majoris pretii feminæ fuerunt, sed triduo atque quatriduo post mortem tradunt his unctoribus; ea de caussa facientes ita, ne cum feminis isti coeant. Deprehensum enim quendam ajunt coeuntem cum recenti cadavere muliebri, delatumque ab ejusdem artificii socio. Quisquis autem 90
vel ipsorum Ægyptiorum vel externorum deprehendatur, sive à crocodilo raptus, sive ab ipso flumine mortuus, necessarium prorsus est ei civitati ad quam ejectus est, condire, & quam honestissime comparantes sepelire in sacris loculis. quem ne contingere quidem fas est alteri aut propinquorum aut amicorum, sed eum ipsi Nili sacerdotes, utpote majus quiddam quam hominis cadaver manibus tractantes sepeliunt. Græcanicis institu- 91
tis uti recusant, & (ut semel dicam) nullorum hominum aliorum institutis uti volunt. Et hoc quidem ceteri Ægyptii observant. Est autem Chemmis oppidum grande Thebaicæ regionis, prope Neapolin: quo in oppido est templum Persei, Danaæ filii, quadratum ac palmeto circumdatum; antefores hujus templi sunt è saxis, valde magnæ; in his stant duæ grandes è lapide statuæ. In hoc ambitu est templum, & in eo simulacrum Persei: quem Chemmitæ memorant sibi apparere frequenter per terram, frequenter intra templum: ejusque sandalium quod gestabat, inveniri, bicubitali magnitudine: quod postquam apparuerit, exuberare omnem Ægyptum. Hæc quidem ajunt. Celebrant autem Perseo Græcanica hæc; gymnicos ludos faciunt per omne certandi genus, propositis præmiis tum pecorum, tum palliorum, tum pellium. Percontanti autem mihi cur eis solis consueviisset apparere Perseus, & cur ab Ægyptiis aliis discreparent edendo gymnico certamine, ajebant Perseum ex ipsorum civitate esse oriundum: Danaum enim & Lynceum, qui essent Chemmitæ, enavigasse in Græciam: à quibus originem posteritatis recensentes deveniebant ad Perseum. Hunc in Ægyptum profectum eam ob caussam quam & Græci dicunt, laturum ex Africa caput Gorgonis, ajebant venisse quoque ad ipsos, ac cognatos omnes agnovisse. quos postquam agnovisset, nomine Chemmis ex matre audito in Ægyptum ve-

a καλέπτειν. b ἀνθρώπου. c ἅπασαν τὴν Αἴγυπτον. d αἰτίην τὴν ἑ.

veniſſe, & ſe ei, quod juſſiſſet, gymni-
92 cum certamen celebrare. Hæc omnia Ægyptii qui ſupra paludes incolunt pro inſtitutis habent. Qui vero in paludibus, utuntur eiſdem quidem quibus ceteri Ægyptii legibus, ut tum alia, tum quod unuſquiſque ducit unam uxorem, quemadmodum Græci: ceterum ad victus facilitatem alia hæc ſunt eis excogitata. Siquidem quum fluvius eſt pleniſſimus & campi ſunt inſtar æquoris, in ipſa aqua oritur ingens vis liliorum, quæ loton Ægyptii vocant. Ea ubi demeſſuerunt, ad ſolem exſiccant: deinde quod medium loti eſt, papaveri aſſimile, poſtquam coxerunt, ex eo faciunt panes aſſos igne. Eſt autem hujus loti radix quoque eſculenta, etiam temperate edulcat, orbiculatum, mali magnitudine. Sunt & alia lilia roſis ſimilia, & ipſa in flumine naſcentia: quorum fructus in alio folliculo adnaſcente ex radice, ſimillimus ſpecie eſt favo veſparum. In eo bellaria inſtar nuclei olivæ innaſcuntur denſa, quæ & tenera comeduntur & arefacta. Iam vero byblum annuam ubi è paludibus extraxerunt, ſuperiorem ejus partem amputantes in aliud quiddam convertunt; quod relictum eſt inferius, longitudine cubitali, id edunt, ac venundant: & ſiqui admodum utili byblo uti cupiunt, in luculento furno torrefactam ita comedunt. Sunt præterea ex eis qui ſolis piſcibus victitant; quos ubi ceperunt, exenteratos ad ſolem ſiccant, ſiccatiſque
93 deinde veſcuntur. In fluminibus non fere gignuntur piſces gregales; ſed qui nutriuntur in ſtagnis, hæc faciunt. Simulac inceſſit eis libido gignendi, gregatim in mare enatant, ducibus maſculis genituram ſpargentibus, quam feminæ conſectantes abſorbent, & ex ea concipiunt. Eædem ubi repletæ in mari ſunt, remeant ſinguli rurſus ad loca ſibi conſueta, non amplius iiſdem anteeuntibus, ſed feminarum eſt ducatus. Gregatim autem præeuntes, faciunt quemadmodum fecerant mares, ova fundentes inſtar milii parva, quæ mares ſequentes deglutiunt. Sunt autem ea milii grana, piſces: quum ex granis quæ manent integra, nec abſorbentur, ſed ubi ſunt nutrita, piſces fiant. Ex his piſcibus qui capiuntur, dum in mare exeunt, capitum ſiniſtram partem attriti apparent: qui autem retro remeantes, dextram habent attritam. idque

ci γυμνικὸν αὐτῷ κελεύσαι Θ, ἐπιτελέειν. Ταῦτα μὲν πάντα οἱ κατύπερθε τ ἑλέων οἰκέοντες Αἰγύπτιοι νομίζουσι. οἱ δὲ δὴ ἐν τοῖσι ἕλεσι κατοικημένοι, τοῖσι μὲν αὐτοῖσι νόμοισι χρέωνται τοῖσι καὶ οἱ ἄλλοι Αἰγύπτιοι· καὶ τἄλλα, καὶ γυναικὶ μιῇ ἕκαστ Θ αὐτέων συνοικέει, κατάπερ Ἕλληνες. ἀτὰρ ἐπεὶ δύτελείῃ τ σιτίων, τάδε σφι ἄλλα ἐξεύρηται· ἐπεὰν πλήρης γένηται ὁ ποταμὸς, καὶ τὰ πεδία πελαγίσῃ, φύεται ἐν τῷ ὕδατι κρίνεα πολλὰ, τὰ Αἰγύπτιοι καλέουσι λωτόν. τοῦτ' ἐπεὰν ὀρύξωσι [a], αὐαίνουσι ἐπὶ ἥλιον. καὶ ἔπειτα τὸ ἐκ μέσου τοῦ λωτοῦ, τῷ μήκωνι [b] ἐὸν ἐμφερὲς, ὀπλήσαντες, ποιεῦνται ἐξ αὐτοῦ ἄρτους ὀπλοὺς πυρί· ἔστι δὲ καὶ ἡ ῥίζα τοῦ λωτοῦ τούτου ἐδωδίμη καὶ ἐγγλύσαι [c] ὀπωρικέως ἐὸν στρογγύλον, μέγαθος κατὰ μῆλον. ἔστι δὲ καὶ ἄλλα κρίνεα ῥόδοισι ἐμφερέα, ἐν τῷ ποταμῷ γινόμενα καὶ τοῦτο· ἐξ ὧν ὁ καρπὸς ἐν ἄλλῃ κάλυκι φυόμενος ἐκ τ ῥίζης γίνεται κηρίῳ σφηκῶν ἰδέῃσι ὁμοιότατον. ἐν τούτῳ τρωκτὰ ὅσον τε πυρῷ ἐλαίης ἐγγίνεται συχνά. τρώγεται δὲ καὶ ἁπαλὰ ταῦτα καὶ αὖα. τιὼ δὲ βύβλον τιὼ ἐπετήιον γινομένῳ, ἐπεὰν ἀναστάσωσι ἐκ τ ἑλέων, τὰ μὲν ἄνω αὐτῆς ἀποτάμνουσι, ἐς ἄλλο τι τράπεζαν· τὸ δὲ κάτω λελειμμένον ὅσον τε ἀπὶ πῆχυ, τρώγουσι, καὶ πωλέουσι. οἱ δὲ ἂν καὶ κάρτα βούλωνται χρῆσθαι τῇ βύβλῳ χρᾶσθαι, ἐν κλιβάνῳ διαφανέϊ πυρώσαντες, οὕτω τρώγουσι. οἱ δέ τινες αὐτῶν ζῶσι ἀπὸ τ ἰχθύων μόνων· τοὺς ἐπεὰν λάβωσι, καὶ ἐξελόντες τιὼ κοιλίῃ, αὐαίνουσι ἐπὶ ἥλιον, καὶ ἔπειτα αὖος εὐντμος σιτέονται. Οἱ δὲ ἰχθύες οἱ ἀγελαῖοι ἐν μὲν τοῖσι ποταμοῖσι οὐ μάλα γίνονται· τρεφόμενοι δὲ ἐν τῇσι λίμνῃσι, τοιάδε ποιεῦσι [d]· ἐπεάν σφεας ἐσῇ οἶστρος κυίσκεσθαι, ἀγεληδὸν ἐκπλώουσι ἐς τὴν θάλασσαν· ἡγέει δὲ οἱ ἔρσενες, ἀποῤῥαίνοντες καὶ θορῆ· αἱ δὲ, ἑπόμεναι ἀνακάπτουσι, καὶ ἐξ αὐτοῦ κυίσκουσι· ἐπεὰν δὲ πλήρεες ᾖσι, ἐν τῇ θαλάσσῃ, ἀναπλώουσι ὀπίσω ἐς ἤθεα τὰ ἑωυτῶν ἕκαστοι. ἡγέονται μέντοι γε οὐκέτι οἱ αὐτοὶ, ἀλλὰ τ θηλέων γένεται ἡ ἡγεμονίη. ἡγεομένας δὲ ἀγεληδὸν, ποιεῦσι οἷόν περ ἐποίεον οἱ ἔρσενες. τ δ' ὠῶν ἀποῤῥαίνουσι κατ' ὀλίγας τ κέγχρεων· οἱ δὲ ἔρσενες καταπίνουσι ἑπόμενοι [e]. εἰσὶ δὲ οἱ κέγχροι οὗτοι, ἰχθύες. ἐκ δὲ τῶν καταλειπομένων ἢ μὴ καταποθέντων κέγχρων οἱ τρεφόμενοι, ἰχθύες γίνονται· οἱ δ' ἂν αὐτέων ἀλῶσι ἐκπλώοντες ἐς θάλασσαν, φαίνονται τετριμμένοι τὸ ἐπ' ἀριστερὰ τῶν κεφαλέων· οἱ δ' ἂν ὀπίσω ἀναπλώοντες, τὸ ἀπὶ δεξιὰ

Q. τετρί-

a ξηράναι. b τῇ μήκωνι. c ἐγγλύσαι. d ποιέουσι. e ἐγχόμφοι.

Piſcium mira fertilitas. Sillicypria præbent materiam lucernis pro oleo. Retia adverſus culices. Navis vectoriæ fabrica.

πτερέφαλα. πίσχυσι δὲ ταῦτα ᾗδε· ἐχόμενοι τῆς γῆς ἐπ' ἀριστερὰ καταπλώουσι ἐς θάλασσαν· καὶ ἀναπλώοντες ὀπίσω, τὴν αὐτῆς ἀντέχονται ἐγχειμπτόμενοι, καὶ ψαύοντες ὡς μάλιστα, ἵνα μὴ [a] ἁμάρτοιεν τοῦ ὀρθοῦ ᾗ τοῦ ῥόου. ἐπεὰν δὲ πληθύεσθαι ἄρχηται ὁ Νεῖλος, τὰ τε κοῖλα τῆς γῆς, καὶ τὰ πλημμύρα τὰ παρὰ τὸ πέλαγος, πρῶτα ἄρχεται πιπλάσκ [b], διηθέοντος δὲ ὕδατος ἐκ δὲ πλημμυρῆ· καὶ αὐτίκα τε πολέα γίνεται ταῦτα, καὶ παραχρῆμα ἰχθύων σμικρῶν πίπλαται πάντα. κόθεν δὴ οἰκὸς αὐτὰς γίνεσθαι, ἐγώ μοι δοκέω καταμανθάνειν τάδε. δι' προτέρου ἔτεος ἐπεὰν ἀπολίπῃ ὁ Νεῖλος, οἱ ἰχθύες ἐκτεκόντες ἀπὰ ἐς τὴν ἰλὺν, ἅμα τῷ ἐκάτῳ ὕδατι ἀπαλλάσσονται· ἐπεὰν δὲ πρωϊελθόντος δι' χρόνου πάλιν ἐπέλθῃ τὸ ὕδωρ, ἐκ τῶν ὠῶν τούτων παραυτίκα γίνονται οἱ ἰχθύες. καὶ τοὶ μὲν τοὺς ἰχθῦς ὅτῳ [c] ἔχει. Ἀλείφαται δὲ χρέωνται Αἰγυπτίων οἱ πολλοὶ τὰ ἔλεα οἰκέοντες, ἀπὸ τῶν σιλλικυπρίων δι' καρπῶ, τὸ καλεῦσι μὲν Αἰγύπτιοι τήκι [d]· ποιεῦσι δὲ ὧδε· παραὶ τὰ χείλεα τῶν τε πολαμῶν καὶ τῶν λιμνέων ἀπείρυσι τὰ σιλλικύπρια ταῦτα, τὰ ἐν Ἕλλησι [e] αὐτόματα ἄγρια φύεται. ταῦτα ἐν τῇ Αἰγύπτῳ ἀπενεικάμενα, καρπὸν φέρει πολλὸν μὲν, δυσώδεα δέ. τοῦτον ἐπεὰν συλλέξωνται, οἱ μὲν, κόψαντες, ἀποπιέζουσι· οἱ δὲ καὶ φρύξαντες ἀπέψυξι, καὶ τὸ ἀποῤῥέον ἀπ' αὐτοῦ [f] συγκομίζονται. ἔστι δὲ παχὺ, καὶ οὐδὲν ἧσσον δι' ἐλαίου τῷ λύχνῳ παρεσκεύασται· ὀδμὴν δὲ βαρέαν παρέχεται. Πρὸς δὲ τοὺς κώνωπας ἀφθόνους ἐόντας τάδέ σφι ἐστὶ μεμηχανημένα· τοὺς μὲν τὰ ἄνω τῶν ἑλέων οἰκέοντας οἱ πύργοι ὠφελέουσι, ἐς οὓς ἀναβαίνοντες, κοιμῶνται [g]· οἱ γὰρ κώνωπες ὑπὸ τῶν ἀνέμων οὐκ οἷοί τε εἰσὶ ὑψοῦ πέτεσθαι. τοῖσι δὲ περὶ τὰ ἕλεα οἰκέουσι τάδε ἀντὶ τῶν πύργων ἄλλα μεμηχάνηται. πᾶς ἀνὴρ αὐτέων ἀμφίβληστρον κέκτηται [h], τῷ τὰ μὲν ἡμέρης μὲν ἰχθῦς ἀγρεύει, τὴν δὲ νύκτα αὐτῷ χρᾶται ἐν τῇ ἀναπαύεται κοίτῃ· περὶ παύτιλον ἴσῃσι τὸ ἀμφίβληστρον. καὶ ἕπεται ἐνδὺς ὑπ' αὐτῷ, καθεύδει· οἱ δὲ κώνωπες, λιὼ μὲν ἐν ἱματίῳ ἐνελιξάμενον [i] εὕδῃ, ἢ σινδόνι, ᾗ τούτων δάκνουσι· ᾗ δὲ τοῦ δικτύου οὐδὲ πρώτην ἀρχήν. Τὰ δὲ δὴ πλοιά σφι τοῖσι φορτηγέουσι, ἔστι ἐκ τῆς ἀκάνθης ποιεύμενα, τῆς ἡ μορφὴ μέν ἐστι ὁμοιοτάτη [k] τῷ Κυρηναίῳ λωτῷ· τὸ δὲ δάκρυον, κόμμι ἐστί. ἐκ ταύτης ὧν τῆς ἀκάνθης κοψάμενοι ξύλα ὅσον τε διπήχεα, πλινθηδὸν σωτηρίοισι, ναυπηγεύμενοι τρόπον τοιόνδε· περὶ γόμφους πυκνοὺς καὶ μακροὺς περιείρυσι τὰ διπήχεα ξύλα· ἐπεὰν δὲ τρόπῳ τούτῳ ναυπηγήσωνται

que ea de cauſſa patiuntur, quod in mare tendunt, à ſiniſtra terram legentes; & rurſus revertentes, eandem oram ſtringunt incurſantes tangenteſque validiſſime, ne itinere aberrent propter aquæ decurſum. Nilo incipiente augeſcere, in primis cava terræ & lacunæ fluvio proximæ impleri incipiunt, percolante aqua ex flumine, & tum hæc ſtatim plena fiunt, tum continuo cuncta piſciculis minutis opplentur. Unde autem veriſimile ſit eos gigni, hoc mihi videor intelligere; ſuperiore anno poſtquam Nilus abſceſſit, piſces qui ova in cæno pepererant, una cum poſtrema abeunt aqua: circumacto rurſus tempore, ubi aqua reſtagnavit, protinus ex his ovis gignuntur piſces. Et circa piſces quidem ita ſe res habet. Porro 94
Ægyptii qui paluſtria accolunt, unguento utuntur ex fructu ſillicypriorum, quod appellant Ægyptii TEKI, hunc in modum conficientes. Sillicypria hæc, quæ apud Græcos ultro agreſtia naſcuntur, ad labra fluminum ſtagnorumque Ægyptii ferunt, eaque in Ægypto multum quidem fructum ferunt, ſed graveolentem. Hunc ubi collegerunt, alii tuſum, ad ignem, alii in ſartagine coquunt, & quod ex eo defluit excipiunt, pingue quiddam, & non minus ad lucernam idoneum quam oleum, ſed graveolentiam exhibens. Sunt 95
autem adverſus culices, quorum magna vis eſt, hæc ab eis excogitata. Illos quidem qui ſupra paludes incolunt, juvant turres quas dormituri aſcendunt. nam culices ventus prohibet in alto volare. At qui circa paludes habitant, alia turrium vice ſunt machinati, hæc videlicet: Singuli ſuum habent rete, quo per diem piſces capiunt, eodem noctu utuntur ad cubile in quo requieſcunt. Circundant illud reti: deinde ingreſſi ſub illo ſomnum capiunt. qui ſi in veſte involuti aut in ſindone dormirent, eos per iſta culices morderent: per retia vero omnino nec conantur. Naves eorum vectoriæ 96
ſunt factæ è ſpina, cujus figura ſimillima eſt loto Cyrenæo, & cujus lacryma gummi eſt. Ex hac igitur ſpina ligna cædentes, fere bicubitalia, more laterum componunt, hoc modo navem fabricantes: Ligna hæc bicubitalia circum denſos ac longos ſtipites circumnectunt: ubi hunc in modum compegerunt, deſuper tran-

a ἵνα δὴ μὴ. b πίμπλαζ & mox πίμπλασθαι. c ἰχθύες ἔστοι· καὶ περὶ μὲν τοὺς ἰχθύας ἔστω. d πίκι. e τὰ μὲν ἐν Ἕλλησι. f ἀποῤῥέοντα ἀπ' αὐτοῦ. g κοιμέονται. h ἔχει. i ἐλιξάμενον. k ὁμοίη.

Baris quomodo naviget adverſo aut ſecundo fluxu. Facies Ægypti Nilo exundante, & navigatio. Anthylla & Archandripolis. Min rex.

tranſtra in illis tendunt. Coſtis nequaquam utuntur, ſed introrſum compages byblo inferciunt. Gubernaculum unum faciunt, & hoc per carinam trajicitur. Malo etiam ſpineo, & velis ex byblo utuntur. Hæc navigia quidem flumen ſubire non poſſunt, niſi luculentus ingruat ventus, verum è terra propter trahuntur. Cum decurſu autem hoc pacto feruntur: Eſt crates ex myricâ facta, vimine arundinum conſuta, & lapis perforatus duorum fere talentorum pondo. ex his cratem fune ligatam, in anteriore parte navis ſinit inferri; lapidem verò alio fune ab tergo. Ita crates impetu aquæ incidente, celeriter meat & trahit barim: hoc enim his navigiis eſt nomen. Lapis autem dum a tergo trahitur, fundo admotus dirigit curſum. Horum navigiorum ingens apud illos eſt copia, quorum quædam vehunt multa millia talentorum
97 pondo. Quum regionem ſupergreſſus eſt Nilus, ſolæ urbes apparent extantes, inſulis Ægæi maris fere affimiles. Nam cetera Ægypti, pelagus ſunt: ipſæque urbes ſolæ extant. Nec jam, quum hoc contingit, per alveos fluminis, ſed per medium campi tranſmittuntur. Ex Naucrati quidem ſi aſcendas Memphin verſus, juxta pyramides ipſas fit navigatio: ſed etiam hæc tunc nulla eſt, verum juxta acumen Delta & urbem Cercaſorum. A mari autem & Canobo Naucratin verſus per campum navigans ad Anthyllam urbem venies, & illam quæ vocatur Ar-
98 chandri. Harum urbium Anthylla, quæ eſt inſignis, datur peculiaris in calceamenta uxori ſemper ejus qui in Ægypto regnat. quod factum eſt ex quo Ægyptus fuit ditionis Perſarum. Altera videtur mihi nomen habere ab Archandro Danai genero, Phthii filio, Achæi nepote. Archandri enim urbs nominatur. Sit forſitan & alius quis Archandrus; nequa-
99 quam tamen Ægyptium nomen eſt. Hactenus quæ vidi, quæ novi, quæ interrogando percepi dicta ſunt: hinc pergam diſſerere ſermones Ægyptios quos audivi, addens & aliquid quod ipſe viderim. MINEM, qui primus apud Ægyptum regnavit, ajebant ſacerdotes pontibus ſeparaviſſe quoque Memphin. nam fluvium totum prætorlabi montem ſabuloſum Africam verſus. hunc ergo regem ſupra Memphin centum circiter inde ſtadia an-

ται, ζυγὰ ὑπὸ πλοῖα τίνυσι [a] αὐτῶν. νομεῦσι δὲ ἄδεν χρέωνται· ἔσωθεν δὲ τὰς ἁρμονίας ἐν ὧν ἐμπάκλωσαν τῇ βύβλῳ. πηδάλιον δὲ ἓν πιεῦται, καὶ τοῦτο διὰ τρόπου διαβαίνεται [b]. ἱστῷ δὲ ἀκανθίνῳ χρέωνται, ἱστίοισι δὲ βυβλίνοισι. ταῦτα τὰ πλοῖα ἀνὰ μὲν τὸν ποταμὸν ὑπὸ δυνάνται [c] πλέειν, ἢν μὴ λαμπρὸς ἄνεμος ἐπέχῃ· ἐκ γῆς δὲ παρέλκεται. κατὰ ῥοὸν δὲ νομίζεται ὧδε· ἔστι ἐκ μυρίκης πεποιημένη θύρη, κατερραμμένη ῥίπτι καλάμων, καὶ λίθος τετρημένος διτάλαντος μάλιστά κη σταθμόν. τούτων τὸν μὲν θύρῃ δεδεμένον κάλῳ ἔμπροσθε ὑπὸ πλοῖον ἀπίει ὑπαφέρεσθαι, τὸν δὲ λίθον ἄλλῳ κάλῳ ὄπισθε. ἡ μὲν δὴ θύρη, ὑπὸ ῥόου ἐμπίπτοντος, χωρέει ταχέως, καὶ ἕλκει τὸν βάριν· (τοῦτο γὰρ δὴ ὄνομά ἐστι τοῖσι πλοίοισι τούτοισι) ὁ δὲ λίθος ὄπισθεν ἑλκόμενος [d], καὶ ἐὼν ἐν βυσσῷ, κατευθύνει τὸν πλόον. ἔστι δὲ σφι τὰ πλοῖα τοῦτα πλήθει πολλά, καὶ ἄγει ἔνια πολλὰς χιλιάδας ταλάντων. Ἐπεὰν δὴ ἐπέλθῃ ὁ Νεῖλος τὸν χῶρον, αἱ πόλιες [e] μοῦναι φαίνονται ὑπερέχουσαι, μάλιστά κη ἐμφερέες τῇσι ἐν τῷ Αἰγαίῳ πόντῳ [f] νήσοισι. τὰ μὲν γὰρ ἄλλα τῆς Αἰγύπτου, πέλαγος γίνεται· αἱ δὲ πόλιες μοῦναι ὑπερέχουσι. πορθμεύονται ὦν, ἐπεὰν τοῦτο γένηται, οὐκέτι κατὰ τὰ ῥέεθρα τοῦ ποταμοῦ, ἀλλὰ διὰ μέσου τοῦ πεδίου. ἐς μέν γε Μέμφιν ἐκ Ναυκράτιος ἀναπλώοντι, παρ' αὐτὰς τὰς πυραμίδας γίνεται ὁ πλόος. ἔστι δὲ διῶρυξ, ἀλλὰ διὰ τοῦ ὀξέος τοῦ Δέλτα, καὶ διὰ Κερκάσωρον πόλιν. ἐς δὲ Ναύκρατιν ἀπὸ θαλάσσης ἐς Κανώβου διὰ πεδίου πόλεων, ἴξεις κατ' Ἄνθυλλάν τε πόλιν, καὶ τὴν Ἀρχάνδρου καλεομένην. τούτων δὲ ἡ μὲν Ἄνθυλλα, ἐοῦσα λογίμη πόλις, ἐς ὑποδήματα ἐξαίρετος δίδοται καὶ αἰεὶ βασιλεύοντος Αἰγύπτου τῇ γυναικί. τοῦτο δὲ γίνεται ἐξ ὅσου ὑπὸ Πέρσῃσι ἐστὶ Αἰγυπτίοισι. ἡ δὲ ἑτέρη πόλις δοκέει μοι τὸ οὔνομα ἔχειν ἀπὸ τοῦ Δαναοῦ γαμβρὸν Ἀρχάνδρου τοῦ Φθίου, τοῦ Ἀχαιοῦ. καλέεται γὰρ δὴ Ἀρχάνδρου πόλις. εἴη δ' ἂν καὶ ἄλλός τις Ἄρχανδρος· ἀτὰρ μέντοι γε Αἰγύπτιον τὸ οὔνομα. Μέχρι μὲν τούτου, ὄψις τε ἐμὴ, καὶ γνώμη, καὶ ἱστορίη ταῦτα λέγουσά ἐστι· τὰ δὲ ἀπὸ τοῦδε, Αἰγυπτίους ἔρχομαι λόγους ἐρέων, κατὰ ἤκουον. συνοίσεται δὲ αὐτοῖσι [h] τι καὶ τῆς ἐμῆς ὄψιος. Τὸν Μῖνα [i] πρῶτον βασιλεύσαντα Αἰγύπτου, οἱ ἱρέες ἔλεγον τοῦτον μὲν ἀπιγεφυρῶσαι καὶ τὴν [k] Μέμφιν. τὸν γὰρ ποταμὸν πάντα ῥέειν παρὰ τὸ ὄρος τὸ ψάμμινον [l] πρὸς Λιβύης· τὸν δὲ Μῖνα ἄνωθεν, ὅσον τε ἑκατὸν σταδίους ἀπὸ Μέμφιος, τὸν πρὸς μεσαμβρίης

ἀγκῶ-

Q 2

a τίνυσι. b διαβαίνεται. c δύνανται. d ὄπισθ. ἑλκόμενος. e πόλις. f κόλπῳ. g ὄψις τε ἐμοὶ, καὶ. h δὲ τοι καὶ αὐτοῖσι. i Μῆνα bis & mox Μηνὶ: ſed eodem id tendit, quo cap. IV. k ὑπεγεφυρῶσαι τὴν. l ψάμμιον, i

Memphis ab eo condita & quomodo. Templum Vulcani. Reges cccxxx. Nitocris regina. Mœris rex. Sesostris.

ἀγκῶνα προχώσαντα, τὸ μὲν ἀρχαῖον ῥέεθρον ἀποξηρᾶναι, τ' ἢ ποταμὸν ὀχετεῦσαι, τὸ μέσον τ' ὀρέων ῥέειν. ἔτι ἢ ἐς νῦν ὑπὸ Περσέων ὁ ἀγκὼν ἔτος τῷ Νείλῳ ὃς ἀπεργμένος ῥέει, ἐν φυλακῇσι μεγάλῃσι ἔχει), φερασσόμενος ἀνὰ πᾶν ἔτος. εἰ γὰρ ἐθελήσοι ῥῆξας ὑπερβλῦσαι ὁ ποταμὸς ταύτῃ, κίνδυνος πάσῃ Μέμφι καταμυσθλῦσαί ἐστι. ὡς ἢ τῷ Μινὶ τότῳ τῷ πρώτῳ ἡγεομένῳ βασιλεῖ χέρσον γεγονέναι τὸ ἀπεργμένον, τοῦτο μὲν, αὐτῷ [a] πόλιν κτίσαι ταύτῃ, ἥτις νῦν Μέμφις καλέεται). ἔστι γὰρ ἡ Μέμφις ἐν τῷ στεινῷ τ' Αἰγύπτου· ἔξωθεν ἢ αὐτῆς πρειορύξαι λίμνλιν ἀπ' τοῦ ποταμοῦ πρὸς βορέλιν τι ἐ πρὸς ἑσπέρλιν [b]. τὸ γὰρ πρὸς τλὶ ἠῶ αὐτὸς ὁ Νεῖλος ἀπέργει. τοῦτο ἢ, τοῦ Ἡφαίστου τὸ ἱρὸν ἱδρύσεσθαι ἐν αὐτῇ, ἐὸν μέγα τε καὶ ἀξιαπηγητότατον. Μετὰ ἢ τοῦτον, κατέλεγον οἱ ἱρέες ἀπ' βύβλου βασιλέων τριηκοσίων τε καὶ τελέοντα ὀνόματα. ἐν τοσαύτῃσι γενεῇσι ἀνθρώπων, ὀκτωκαίδεκα μὲν Αἰθίοπες ἦσαν, μία δὲ γυνὴ ἐπιχωρίη· οἱ δὲ ἄλλοι, ἄνδρες Αἰγύπτιοι. τῇ δὲ γυναικὶ ὄνομα λῦ, ἥτις ἐβασίλευσε, τόπερ ἐν τῇ [c] Βαβυλωνίῃ, Νίτωκρις. τλὺ ἔλεγον τιμωρέσασθαι ἀδελφεῷ, τ' Αἰγύπτιοι βασιλεύοντα σφέων ἀπέκτειναν· ἀποκτείναντες δὲ, ὕτω σκείνῃ ἀπέδοσαν τὴν βασιληίλν· τούτῳ τιμωρέσασθαι, πολλοὺς Αἰγυπτίων ἀπολέσαντι δόλῳ. ποιησαμένλν γάρ μιν οἴκημα περίμηκες, ὑπόγαιον, καινοῦ τῷ λόγῳ, νόῳ δὲ ἄλλα μηχανᾶσθαι. καλέσασαν [d] δέ μιν Αἰγυπτίων τοὺς μάλιστα μετατιτᾶς τοῦ φόνου ἤδεε πολλοὺς ἑστιᾶν· δαινυμένοισι δὲ, ἐπεῖναι τ' ποταμὸν δι' αὐλῶνος κρυπτοῦ μεγάλου. ταύτης μὲν πέρι τοσαῦτα ἔλεγον. πλὺ ὅτι αὐτήν μιν, ὡς [e] τοῦτο ἐξέργασται, ῥίψαι ἐς οἴκημα ἀποδοῦ πλέον, ὅκως ἀτιμώρητος γένηται. Τῶν δὲ ἄλλων βασιλέων, οὐ γὰρ ἔλεγον οὐδεμίλν ἔργων ἀπόδεξιν, κατ' οὐδὲν εἶναι λαμπρότητος, πλὺ ἑνὸς τοῦ ἐσχάτου αὐτῶν Μοίριος. τοῦτον δὲ ἀποδέξασθαι μνημόσυνα, τοῦ Ἡφαίστου τὰ πρὸς βορέλιν ἄνεμον πεποιημένα προπύλαια, λίμνλν τε ὀρύξαι, τῆς ἡ περίοδος ὅσων [f] ἐστὶ σταδίων ὕστερον δηλώσω· πυραμίδας τε ἐν αὐτῇ οἰκοδομῆσαι, τ' τοῦ μεγάθεος πέρι, ὁμοῦ αὐτῇ τῇ λίμνῃ ἐπιμνήσομαι. τοῦτον μὲν τοσαῦτα ἀποδέξασθαι· τ' δὲ μηδένα ἄλλων οὐδέν. Παραμειψάμενος ὧν τούτους, τοῦ ἐπὶ τούτοισι γενομένου βασιλέος, τῷ οὔνομα ἦλν Σέσωστρις, τούτου

anfractum fluminis meridiem versus aggesta humo arefeciſſe quidem priſtinum alveum; ſed flumen facto alveo duxiſſe, ut per medium montium flueret. Adeo nunc quoque ſub Perſis iſte anfractus Nili qui coercitus fluit, magnis præſidiis cuſtoditur, quotannis obſeptus. Quod ſi refringens flumen velit ea parte redundare, omnis Memphis adibit periculum ne aquis operiatur. Ab hoc Mine, qui primus extitit rex, quum id unde abactus erat fluvius, facta eſſet continens, partim eidem urbem hanc condidiſſe quæ nunc Memphis appellatur. (eſt enim quoque Memphis in anguſtiis Ægypti ſita) & extra eam aquilonem versus & veſperum ex flumine circumfodiſſe ſtagnum; (nam ab aurora ipſe Nilus abigit) partim in ea urbe extruxiſſe templum Vulcani magnum & memoratu digniſſimum. Poſt 100
hunc recenſebant è libro ſacerdotes nominatim alios trecentos ac triginta reges. In quibus tot ætatibus hominum, octo & decem fuiſſent Æthiopes, & una mulier indigena: ceteri, viri Ægyptii. Mulieri quæ regnavit, fuit nomen idem quod in Babylonia, NITOCRIS. Quam dicebant ultam fuiſſe fratrem, ab Ægyptiis, apud quos regnabat, interemptum: quum eo interempto, regnum ad hanc detuliſſent. ultam autem fratrem, multis Ægyptiorum dolo abſumptis. Nam extruxiſſe eam perlongum ædificium ſubterraneum, per cauſſam quidem novi operis, animo autem aliud agitantem: & convocatis ad convivium multis, quos præcipue noverat fraternæ cædis autores, per occultum magnum canalem immiſiſſe flumen diſcumbentibus. Hæc quidem de illa referebant, atque inſuper quum id feciſſet eam jeciſſe ſe in conclave cineris plenum, quò impunita eſſet. Aliorum au- 101
tem regum (non enim referebant aliquam operum ſpectationem) nullum eſſe ſplendorem, niſi unius, qui poſtremus horum extitit MOERIS. Hunc enim monumenta exſtruxiſſe Vulcani antefores, ad ventum aquilonem vergentes: & ſtagnum fodiſſe, cujus ambitus quot ſit ſtadiorum, poſterius aperiam: & pyramides in eo erexiſſe, de quarum magnitudine ſimul cum ipſo lacu mentionem faciam. Hunc itaque tantum operum edidiſſe: alios autem nihil prorſus. Iſtos ergo præ- 102
tergreſſus, ejus, qui his ſucceſſit, regis nomine SESOSTRIS mentionem habebo.

a τῷδε μὲν αὐτῷ. b κατ' ἑσπέρλν. c τότε τῇ. d καλέσασαν. e αὐτλὺ μὲν, ὡς. f ἡ περίμετρος ὅσων.

Mare vadoſum & non navigabile. Gentes ad meridiem ſubigit Seſoſtris. Ejuſdem expeditio terreſtris & felix uſque Scythas & Thracas, ac cippi paſſim poſiti. Colchi progenies Ægyptia. Circumciſa virilia.

τε μνήμιν ποιήσομαι· τὸν ἔλεγον οἱ ἱρέες πρῶτον μὲν πλοίοισι μακροῖσι ὁρμηθέντα ἐκ τ' Ἐρυθρίης κόλπου, τὰς πρῶτα τὴν [a] Ἐρυθρὴν θάλασσαν καταικημένους καταστρέφεσθαι. ἐς ὃ πλέοντά μιν πρόσω, ἀπικέσθαι ἐς θάλασσαν, οὐκέτι [b] πλωτὴν ὑπὸ βραχέων. ἐνθεῦτεν ὦν, ὡς ὀπίσω [c] ἀπίοιτο ἐς Αἴγυπτον, κατὰ τ' ἱρέων τὴν φάτιν, στρατὸν πολλὸν τ' λαβὼν ἤλαυνε διὰ τ ἠπείρου, πᾶν ἔθνος τὸ ἐμποδὼν καταστρεφόμενος. ὁτέοισι μέν νυν αὐτέων ἀλκίμοισι ἐνετύγχανε, καὶ δεινῶς γλιχομένοισι περὶ τ ἐλευθερίης, τούτοισι μὲν στήλας ἐνίσῃ [d] ἐς τὰς χώρας, διὰ γραμμάτων λέγουσας τό, τε ἑωυτοῦ ἔνομα, καὶ τ πάτρης, καὶ ὡς δυνάμι [e] τῇ ἑωυτοῦ κατεστρέψατο σφέας· ὁτέων δὲ ἀμαχητὶ καὶ ῥηιδίως παρέλαβε τὰς πόλιας [f], τούτοισι δὴ ἐνέγραφε ἐν τῇσι στήλῃσι κατὰ ταυτὰ καὶ τοῖσι ἀνδρηίοισι τ ἐθνέων γνωμένοισι· καὶ δὴ καὶ αἰδοῖα γυναικὸς προσενέγραφε [g], δῆλα βουλόμενος ποιέειν ὡς εἶησαν [h] ἀνάλκιδες· Ταῦτα δὴ ποιέων, διεξήιε τὴν ἤπειρον· ἐς ὃ ἐκ τ Ἀσίης ἐς τὴν Εὐρώπην διέβαινε, τούς τε Σκύθας κατεστρέψατο καὶ τοὺς Θρῄκας. ἐς τούτους δέ μοι δοκέει καὶ ὁ προσωτάτω ἀπικέσθαι ὁ Αἰγύπτιος στρατός. ἐν μὲν γὰρ τῇ τούτων χώρῃ φαίνονται καθεῖσαι αἱ στῆλαι· τὸ δὲ προσωτέρω τούτων, οὐκέτι. ἐνθεῦτεν δὲ ἀποστρέψας ὀπίσω ἤιε· καὶ ἐπεί τε ἐγένετο ἐπὶ Φάσι ποταμῷ, οὐκ ἔχω τὸ ἐνθεῦτεν ἀτρεκέως εἰπεῖν εἴτε αὐτὸς ὁ βασιλεὺς Σέσωστρις ἀποδασάμενος τ ἑωυτοῦ στρατιῆς μόριον ὁσονδὴ, αὐτὸ καταλείπει [i] τ χώρης οἰκήτορας· εἴτε τ τινες στρατιωτέων τῇ [k] πλάνῃ αὐτοῦ ἀχθεσθέντες, περὶ Φάσιν ποταμὸν κατέμειναν. Φαίνονται μὲν γὰρ ἐόντες οἱ Κόλχοι Αἰγύπτιοι. νοήσας δὲ πρότερον αὐτὸς, ἢ ἀκούσας ἄλλων, λέγω. ὡς δέ μοι ἐν Φροντίδι ἐγένετο, ἠρώτεον ἀμφοτέρους· καὶ μᾶλλον οἱ Κόλχοι ἐμεμνέατο τ Αἰγυπτίων, ἢ οἱ Αἰγύπτιοι τ Κόλχων. νομίζειν δ' ἔφασαν Αἰγύπτιοι τ Σεσώστριος στρατιῆς εἶναι τοὺς Κόλχους. αὐτὸς δὲ εἰκάσας τῇδε, καὶ ὅτι μελάγχροές εἰσι καὶ ὀλότριχες. καὶ τοῦτο μὲν ἐς οὐδὲν ἀνήκει· εἰσὶ γὰρ καὶ ἕτεροι τοιοῦτοι. ἀλλὰ τοῖσι δὴ καὶ μᾶλλον [l], ὅτι μοῦνοι πάντων ἀνθρώπων Κόλχοι καὶ Αἰγύπτιοι καὶ Αἰθίοπες περιτάμνονται ἀπ' ἀρχῆς τὰ αἰδοῖα. Φοίνικες δὲ καὶ Σύροι [m] οἱ ἐν τῇ Παλαιστίνῃ, καὶ αὐτοὶ ὁμολογέουσι παρ' Αἰγυπτίων μεμαθηκέναι· Σύροι δὲ οἱ περὶ Θερμώδοντα καὶ Παρθένιον ποταμὸν, καὶ Μάκρωνες οἱ τούτοισι ἀσυγείτονες ἐόντες, λέγουσι Κόλχων φασὶ νεωστὶ μεμαθηκέναι· οὗτοι γάρ εἰσι οἱ περιτεμνό-

bebo. Iſtum dicebant ſacerdotes, primùm quidem longis navibus ex Arabico ſinu profectum, rubri maris accolas in ſuam poteſtatem redegiſſe: uſque dum progrediens longius, venit in mare non jam navigabile vadis. Illinc ubi retro ſe in Ægyptum recepiſſet, ſecundum ſacerdotum commemorationem, coacto ingenti exercitu per continentem perrexiſſe; omneſque gentes, quæ occurrerent ſubegiſſe. Et quaſcunque earum nanciſcebatur fortes & vehementer ſtudioſas libertatis, in earum regionibus cippos ſtatuebat, indicantes per litteras ſuum nomen & patriam, & quemadmodum ipſe illas ſuis viribus ſubegiſſet: quarum vero urbes nullo prœlio & facile cepiſſet, harum cippis inſcripſit eadem, quæ ſcripſerat eis gentibus, quæ viriles extiterant; atque etiam adſcripſit muliebria genitalia, planum facere volens, illas imbelles extitiſſe. Hæc faciendo peragrabat continentem, donec ex Aſia in Europam tranſgreſſus, Scythas ſubegit & Thraces; ad quos uſque & non ulterius mihi videtur Ægyptius exercitus perveniſſe, quoniam in iſtorum terra tituli poſiti apparent, non ultra. Hinc digreſſus retro abiit, & poſteaquam ad Phaſin flumen ſubſedit, quid inde contigerit, non habeo liquide dicere, utrum ipſe rex Seſoſtris, diviſo ſuo exercitu, partem qualemcunque reliquerit ad eam regionem incolendam, an aliqui militum pertæſi peregrinationis errorem circa fluvium Phaſin ſubſtiterint. Nam Colchi videntur Ægyptii eſſe: quod ipſe prius cogitatum quàm ex aliis auditum refero. Cujus rei quum mihi cura inceſſiſſet ut utroſque percontarer, magis Colchi reminiſcebantur Ægyptiorum, quam Ægyptii Colchorum. Dicebant autem Ægyptii ſe opinari Colchos è Seſoſtris eſſe exercitu. Ipſe autem ex hoc conjectabam, quod atro colore ſunt & criſpo capillo, (tametſi hoc pro nihilo putari poſſet, quum & alii ſint hujuſcemodi) ſed magis etiam inde, quod ſoli omnium hominum Colchi & Ægyptii & Æthiopes ab initio pudenda circumcidunt. Nam & Phœnices & Syri, qui ſunt in Palæſtina, didiciſſe ab Ægyptiis & ipſi confitentur. Syrii vero qui fluvium Thermodontem & Parthenium accolunt, & horum contermini Macrones, à Colchis ſe nuper didiciſſe ajunt. Hi enim ex hominibus ſoli

103

104

a τὰς πρώτας. b μηκέτι. c δὲ, ὀπίσω. d ἀνίσῃ. e δυνάμει. f πόλις. g προσαπέγραφε. h εἶησαν. i καταλιπεῖ. k περιπλανήσει τῇ. l διὰ μᾶλλον. m Σύριοι,

Quinam Phœnices non circumciderint. Linum Colchicum & Ægyptium. Cippos duos vidit auctor circa Ioniam, male intellectos de Memnone. Periculum Sesostri a fratre in reditu.

μενοι ἀνθρώπων μοῦνοι· καὶ οὗτοι Αἰγυπτίοισι φαίνονται ποιεῦντες κατὰ ταυτά. αὐτῶν δὲ Αἰγυπτίων καὶ Αἰθιόπων οὐκ ἔχω εἰπεῖν ὁκότεροι παρὰ τῶν ἑτέρων ἐξέμαθον. δοκέει γὰρ δή τι φαίνεται εἶον· ὡς δὲ ἐπιμισγόμενοι Αἰγύπτῳ ἐξέμαθον, μέγα μοι καὶ τόδε τεκμήριον γίνεται [a]. Φοινίκων ὁκόσοι τῇ Ἑλλάδι ἐπιμίσγονται, οὐκέτι Αἰγυπτίους μιμέονται κατὰ τὰ αἰδοῖα, ἀλλὰ τῶν ἐπιγινομένων ἀπείρυσι τὰ αἰδοῖα. φέρε νυν καὶ [b] ἄλλο εἴπω περὶ τῶν Κόλχων, ὡς Αἰγυπτίοισι παραπλήσιοι εἰσί. λίνον μοῦνοι οὗτοί τε καὶ Αἰγύπτιοι ἐργάζονται καὶ κατὰ [c] ταυτά. καὶ ἡ ζόη πᾶσι καὶ ἡ γλῶσσα ἐμφερής ἐστι ἀλλήλοισι. λίνον δὲ τὸ μὲν Κολχικὸν, ὑπὸ Ἑλλήνων Σαρδονικὸν κέκληται· τὸ μέντοι ἀπ' Αἰγύπτου ἀπικνεύμενον, καλέεται Αἰγύπτιον. Αἱ δὲ ἕηλαι, τὰς ἴσας κατὰ τὰς χώρας ὁ [d] Αἰγύπτου βασιλεὺς Σέσωστρις, αἱ μὲν πολεῖται οὐκέτι φαίνονται πεπεῦσαι· ἐν δὲ τῇ Παλαιστίνῃ Συρίῃ αὐτὸς ὤρεον ἐόντας, καὶ τὰ γράμματα τὰ εἰρημένα ἐστόρηται, καὶ γυναικὸς αἰδοῖα. εἰσὶ δὲ καὶ περὶ Ἰωνίην δύο τύποι ἐν πέτρῃσι ἐγγεγλαμμένοι τούτου δὲ ἀνδρὸς, τῇ τε ἐκ τῆς Ἐφεσίης ἐς Φώκαιαν ἔρχονται [e], καὶ τῇ ἐκ Σαρδίων ἐς Σμύρνην. ἑκατέρωθι δὲ [f] ἀνὴρ ἐγγέγλυπται, μεγάθει πέμπτης παλαιστῆς, τῇ μὲν δεξιῇ χειρὶ ἔχων αἰχμὴν, τῇ δὲ ἀριστερῇ τόξα [g], καὶ τὴν ἄλλην σκευὴν ὡσαύτως· καὶ γὰρ Αἰγυπτίην καὶ Αἰθιοπίδα ἔχει. ἐκ δὲ τοῦ ὤμου ἐς τὸν ἕτερον ὦμον διὰ τῶν στηθέων γράμματα ἱερὰ Αἰγύπτια διήκει ἐγκεκολαμμένα, λέγοντα τάδε, ΕΓΩ ΤΗΝΔΕ ΤΗΝ ΧΩΡΗΝ ΩΜΟΙΣΙ ΤΟΙΣΙ ΕΜΟΙΣΙ ΕΚΤΗΣΑΜΗΝ. ὅστις δὲ καὶ ὁκόθεν ἐστὶ, ἐνθαῦτα μὲν οὐ δηλοῖ, ἐπέρωθι δὲ δεδήλωκε. τοὺς δὴ καὶ μετεξέτεροι τῶν θεησαμένων, Μέμνονος εἰκόνα εἰκάζουσί μιν εἶναι, πολὺ τοῦ ἀληθέος ἀποπεπλανημένοι. Τοῦτον δὴ τὸν Αἰγύπτιον Σέσωστριν ἀναχωρέοντα, καὶ ἀνάγοντα πολλοὺς [h] ἀνθρώπους τῶν ἐθνέων τῶν τὰς χώρας κατεστρέψατο, ἔλεγον οἱ ἱρέες, ἐπί τε ἐλθεῖν ἀναπαυσόμενον ἐν Δάφνῃσι τῇσι Πηλουσίῃσι, τὸν ἀδελφεὸν ἑωυτοῦ [i], τῷ ἐπέτρεψε Σέσωστρις τὸν Αἴγυπτον, τοῦτον ὑπὸ ξείνια αὐτὸν καλέσαντα, καὶ σὺν αὐτῷ τοὺς παῖδας, περιθεῖναι ἔξωθεν τὸν οἰκίσκον ὕλην· περιθέντα δὲ, ὑποπρῆσαι. τὸν δὲ ὡς μαθεῖν τοῦτο, αὐτίκα συμβουλεύεσθαι τῇ γυναικί· καὶ γὰρ δὴ ἐκ τὸν γυναῖκα αὐτὸν ἄμα ἄγεσθαι. τὸν δέ οἱ συμβουλεῦσαι, τοὺς παῖδων ἐόντων ἓξ, τοὺς δύο ὑπὸ τὴν πυρὸν ἐκτείναντα,

soli sunt qui circumciduntur: & apparet eos hoc facere more eodem Ægyptiis. Ipsi vero Ægyptii atque Æthiopes, non queo dicere utri ab utris didicerint. nam videtur esse aliquid antiquum. Sed quod ex Ægypto, quum illic commercium haberent, didicerint, magnum mihi conjectanti robur est, quod Phœnices quotquot cum Græcis commercium habent, non amplius circa virilia imitantur Ægyptios, sed eorum qui nascuntur, virilia non circumcidunt. Agedum & aliud 105
de Colchis dicam, quemadmodum sint similes Ægyptiorum. Hi soli atque Ægyptii linum, & quidem eadem ratione elaborant: omnisque utrorumque vita & lingua similis est. Linum autem Colchicum à Græcis Sardonicum appellatum est, quum illud quod ab Ægypto venit, appelletur Ægyptium. Titulorum quos 106
Sesostris rex Ægypti per regiones erexit, pleroque jam patet non superesse. quosdam vero in Syria Palæstina ipse vidi superstites, & inscriptos, tum quibus dixi litteris, tum mulieris genitalibus. Circa Ioniam quoque duæ hujus viri figuræ visuntur in petris incisæ: una quidem quâ ex Ephesio agro Phocæam itur, altera vero, quâ è Sardibus Smyrnam versus. In utraque insculptus est vir magnitudine quinûm palmorum, dextra spiculum tenens, sinistra arcus, ceteramque item armaturam & Ægyptiam & Æthiopicam gestans: & ex humero ad alterum humerum pertinent per pectora sacræ litteræ Ægyptiæ insculptæ hæc indicantes: HANC EGO REGIONEM MEIS OBTINUI HUMERIS. Quis tamen aut cujas fuerit, hîc quidem non indicat, sed indicavit alibi. Ea quidam conspicati, Memnonis imaginem esse conjectant, multum à veritate relicti. Hunc 107
igitur Sesostrin Ægyptium sacerdotes dicebant, redeuntem, multosque mortales earum gentium, quarum regiones subegerat, adducentem, eundem, posteaquam ad Daphnas Pelusias revertens venerat, fuisse à fratre suo, quem Ægypto Sesostris præfecerat, ad hospitalia officia invitatum una cum liberis: & quum ille domum exterius materia circumstipasset, struemque incendisset, re hunc intellecta extemplo cum uxore deliberasse, (nam & uxorem simul duxerat) & ea suadente, ut duos è sex liberis super pyram exten-

a τόδε μαρτύριον γίνεται. b φέρε δὴ ἔτι. c ἐργάζονται κατὰ. d κατὰ χώρας ὁ. e κατέρχονται. f ἑκατέρωθεν δὲ. g τόξον. h πολίας. i αὐτοῦ.

Seſoſtris fratrem punit: captivi trahunt lapides ad templum Vulcani & foſſis ſecant regionem, cujus agri æqualiter adſignantur. Geometriæ origo. Æthiopia paruit Seſoſtri, cujus ſtatua ad Vulcani.

tendens, pontem imponeret parti ardenti, ſuper quos ipſi tranſeuntes evaderent, ita feciſſe: & duobus filiis ita combuſtis, ceteros una cum patre fuiſſe ſervatos.
108 Seſoſtrin in Ægyptum reverſum, ultionem de fratre ſumpſiſſe: quam vero multitudinem è terris in poteſtatem redactis abduxerat, ea uſum in hæc fuiſſe. Nempe iſti fuerunt, qui ſub hoc rege immenſæ longitudinis lapides in templum Vulcani portatos traxerunt, quique divortia aquarum, quæ nunc in Ægypto ſunt, cuncta fodiebant neceſſitate adacti, faciebantque non volentes, ut Ægyptum, totam prius equis & plauſtris agendis ubique idoneam, redderent his carentem. Nam ab eo tempore Ægyptus, quæ omnis campeſtris eſt, inequitabilis & plauſtris inhabilis extitit, propter multiplices foſſas & omnigenis modis ductas. Sic autem terram rex ſcindendam putavit, quia civitates quæ non accolerent flumen, ſed in medio Ægypti eſſent, refluente flumine laborantes penuria aquarum denſioribus utebantur potionibus è puteis.
109 Propter hæc Ægyptus inciſa eſt; & ab hoc rege, ut dicebant, regio in omnes Ægyptios diſpartita, ſoli quadrati æqua portione viritim per ſortem data: atque hinc proventus inſtituti, impoſita penſione, quam illi quotannis ſolverent. Quod ſi cujus portionem alluvione flumen decurtaſſet, is adiens regem, rei quæ contigerat certiorem faciebat. rexque ad prædium inſpiciendum mittebat qui metirentur quanto minus factum eſſet, ut ex reſiduo pro portione taxatum vectigal penderetur: atque hinc geometria orta mihi videtur in Græciam tranſcendiſſe. Nam polum & gnomonem, & duodecim diei partes à Babyloniis Græci didicerunt. Solus hic Ægyptius rex imperio potitus eſt Æthiopiæ:
110 monumentum quoque reliquit ante ædem Vulcani, lapideas ſtatuas, duas quidem tricenùm, ſe & uxorem; quatuor autem filios, vicenûm ſingulas cubitorum. His ſtatuis longo poſt tempore quum Darii Perſæ ſtatua anteponeretur, non tulit id ſacerdos Vulcani, negans eum tales res geſſiſſe quales geſſiſſet Seſoſtris Ægyptius: quippe qui cum alias nationes non pauciores quam Darius, tum vero Scythas ſubegiſſet; Darium autem Scythas vincere non potuiſſe, eoque iniquum eſſe eum qui rebus geſtis non ſupergre-

τίγαντα, γεφυρῶσαι τὸ καλέομενον, αὐτὰς δ' ἐφ' ἑκείνων διαβαίνοντας ἑκσώζεσθαι. ταῦτα ποιῆσαι τ Σέσωστριν· καὶ δύο μὲν τ παίδων κατακαῆναι τρόπῳ τοιούτῳ [a]. τὰς δ' λοιπὰς ἀποσωθῆναι ἅμα τῷ πατρί. Νοσήσας δ' ὁ Σέσωστρις ἐς τὸν Αἴγυπτον, καὶ πισάμενος τ ἀδελφεὸν, τῷ μὲν ὁμίλῳ τ ἐπηγάγετο, τ τὰς χώρας κατερρέψατο, τούτῳ μὲν τάδε ἐχρήσατο· τὰς τε οἱ λίθους τὰς ἀπὸ τοῦτο ᾧ βασιλεὺς κομισθέντας ἐς ᾧ Ἡφαίστου τὸ ἱρὸν, εὐρὼν μεγαθεῖ ἀξιμήκεας, ἤτοι ἦσαν οἱ ἑλκύσαντες. καὶ τὰς διώρυχας τὰς νῦν ἐούσας ἐν Αἰγύπτῳ, πάσας ἔτοι ἀναγκαζόμενοι ὤρυσσον [b]. ἐπεὶ ἐσ τε ἐκείνης Αἴγυπτον, τοιαύτην ἐοῦσαν ἱππασίμην, καὶ ἁμαξευομένην πᾶσαν, ἐνδεᾶ τούτων. ἀπὸ γὰρ τούτου ᾧ χρόνου Αἴγυπτος ἐοῦσα πεδιὰς πᾶσα, ἀνιππος καὶ ἀναμάξευτος γέγονε. αἰτίαι δ' τούτων αἱ διώρυχες γεγόνασι, ἐοῦσαι πολλαὶ, καὶ παντοίους τρόπους ἔχουσαι. κατὰ τοῦτον μὲν δὴ τὸν ἕνεκα τοῦ χώρου ὁ βασιλεὺς· ὅσοι τ Αἰγυπτίων μὴ ἀπὸ τοῦ ποταμοῦ ἔκτηντο τὰς πόλις [c], ἀλλ' ἀναμέσους, ἔτοι ὅκως τε ἀπίοι ὁ ποταμὸς ἀπανίζοντες ὑδάτων, θολερωτέροισι ἐχρέωντο τοῖσι πόμασι ἐκ φρεάτων χρεώμενοι. Τούτων μὲν δὴ εἵνεκα κατεμήθη ἡ Αἴγυπτος. κατανεῖμαι δ' τοῦ χώρου Αἰγυπτίοισι ἅπασι τοῦτον ἔλεγον· τ βασιλέα, κλῆρον ἴσον ἑκάστῳ τετράγωνον διδόντα. καὶ ἀπὸ τούτου τὰς προσόδους ποιήσασθαι, ἀποτάξαντα ἀποφορὴν ἀποτελέειν [d] κατ' ἐνιαυτόν. εἰ δέ τινος ᾧ κλῆρος ὁ ποταμός τι παρέλοιτο, ἐλθὼν ἂν πρὸς αὐτὸν, ἐσήμαινε τὸ γεγενημένον· ὁ δ', ἔπεμπε τοὺς ἐπισκεψομένους, καὶ ἀναμετρήσαντας ὅσῳ ἐλάσσων ὁ χῶρος γέγονε, ὅκως ᾧ λοιπῷ κατὰ λόγον τ τεταγμένης ἀποφορῆς τελέοι. δοκέει δέ μοι ἐνθεῦτεν γεωμετρίη ἀνευρεθεῖσα, ἐς τὴν Ἑλλάδα ἐπανελθεῖν. πόλον μὲν γὰρ, καὶ γνώμονα, καὶ τὰ δυώδεκα μέρεα τ ἡμέρης παρὰ Βαβυλωνίων ἔμαθον Ἕλληνες. Βασιλεὺς μὲν δὴ ὅτος μοῦνος [e] Αἰγύπτιος Αἰθιοπίης ἦρξε. μνημόσυνα δ' ἐλίπετο πρὸ ᾧ Ἡφαιστείου, ἀνδριάντας λιθίνους· δύο μὲν, τριήκοντα πήχεων, ἑωυτόν τε καὶ τὴν γυναῖκα· τοὺς δ' παῖδας ἑοντας τετρεῖς, εἴκοσι πήχεων ἕκαστον. τ δὴ ὁ ἱρεὺς ᾧ Ἡφαίστου χρόνῳ μετέπειτα πολλῷ Δαρεῖον τ Πέρσῃ ἐπειρᾶτο ἐπιστήσας ἔμπροσθεν ἀνδριάντα, φὰς δ' οἱ πεποιῆσθαι ἔργα οἷάπερ Σεσώστριος τοῦ Αἰγυπτίου. Σέσωστριν μὲν γὰρ ἄλλά τε καταστρέψασθαι ἔθνεα οὐκ ἐλάσσω ἐκείνου, καὶ δὴ καὶ Σκύθας· Δαρεῖον δ' ἐπιβαλεῖν μὲν Σκύθας ἐλεῖν. σύκων δίκαιον εἶναι ἐστάναι [f] ἔμπροσθεν τ ἐκείνου ἀναθημάτων, μὴ οὐκ ὑπερ-

[a] τοιῷδε. [b] ὄρυξαν. [c] ἔκτηντο πόλις. [d] ἐπιτελέειν. [e] δὴ μοῦνος. [f] στάντα.

Pheron filius impie ſpiculo in Nilum miſſo occæcatus; viſum ita poſt XI annos recipit, quo omnes fœminæ probantur adulteræ præter unam. Succeſſit Proteus. Helena Venus hoſpita.

ὑπερβαλλόμενον τοῖσι ἔργοισι [a]. Δαρεῖον μέν νυν λέγουσι πρὸς ταῦτα συγγνώμῃ ποιήσασθαι. Σεσώστριος δὲ πολυτήσιος, ἐκδέξασθαι ἔλεγον τὸν βασιληίου τὰ πάθεα αὐτὸν φερῶν [b]. τὸν δὲ ἐκδέξασθαι μὲν ἐδεμίῃ στρατηίῃ, συνενεχθῆναι δέ οἱ τυφλὸν γενέσθαι, διὰ τοιόνδε πρῆγμα. ἐπεὰν πλήθοντος μέγιστα δὴ τότε ἐπ' ὀκτωκαίδεκα πήχεας, ὡς ὑπερέβαλε τὰς ἀρούρας, πνεύματος ἐμπεσόντος, κυματίης ὁ ποταμὸς ἐγίνετο. τὸν δὴ βασιλέα λέγουσι τοῦτον ἀταθαλίῃ χρησάμενον, λαβόντα αἰχμὴν, βαλέειν ἐς μέσας τὰς δίνας τοῦ ποταμοῦ· μετὰ δὲ, αὐτίκα καμόντα αὐτὸν τὰς ὀφθαλμὰς, τυφλωθῆναι. δέκα μὲν δὴ ἔτεα εἶναί μιν τυφλόν· ἐνδεκάτῳ δὲ ἔτεϊ ἀπικέσθαί οἱ μαντήιον ἐκ Βουτοῦς πόλιος, ὡς ἐξήκοι τίσιος ὁ χρόνος τῆς ζημίης, καὶ ἀναβλέψειε, γυναικὸς οὔρῳ νιψάμενος τὰς ὀφθαλμὰς, ἥτις ἀνδρὸς τοῦ ἑωυτῆς ἄνδρα μοῦνον πεφοίτηκε, ἄλλων ἀνδρῶν ἐόντα ἄπειρον. καὶ τὸν πρώτης τοῦ ἑωυτοῦ γυναικὸς πειρᾶσθαι· μετὰ δὲ, ὡς οὐκ ἀνέβλεπε [c], ἐπιέναι πασέων πειρᾶσθαι· ἀναβλέψασαν δὲ, συναγαγεῖν τὰς γυναῖκας τοῦ ἐπάρητον, πάσας σὺν αὐτῇ τῇ πόλι. τοῦ δὲ νιψάμενον τῷ οὔρῳ ἀνέβλεψε, τούτων δὲ εἶχε αὐτὸς γυναῖκα. ἀναθήματα δὲ, ἀποφυγὼν τὸν πάθεα τῶν ὀφθαλμῶν, ἄλλα τε ἀνὰ τὰ ἱρὰ πάντα τὰ λόγιμα ἀνέθηκε, καὶ τὸν γε λόγον μάλιστα ἄξιόν ἐστι ἔχειν, ἐς τοῦ Ἡλίου τὸ ἱρὸν ἀξιοθέητα ἀνέθηκε ἔργα, ὀβελοὺς δύο λιθίνους ἐξ ἑνὸς ἑόντας ἑκάτερον [d] λίθου, μήκεϊ μὲν ἑκάτερον πήχεων ἑκατόν, εὖρος δὲ ὀκτὼ πηχέων. Τοῦτον [e] δὲ ἐκδέξασθαι τὸν βασιλήιον ἔλεγον ἄνδρα Μεμφίτην, τῷ κατὰ τὴν τῶν Ἑλλήνων [f] γλῶσσαν οὔνομα Πρωτέα εἶναι· τοῦ νεὼ τεμένος ἐστὶ ἐν Μέμφι καρτερὸν καλόν τε καὶ εὖ ἐσκευασμένον, τοῦ Φοινίκης πρὸς νότον ἄνεμον κείμενον. οἰκέουσι δὲ τὸ τέμενος τοῦτο Φοίνικες Τύριοι. καλέεται δὲ ὁ χῶρος οὗτος ὁ συνάπας, Τυρίων στρατόπεδον. ἔστι δὲ ἐν τῷ τεμένεϊ τοῦ Πρωτέος ἱρὸν, τὸ καλέεται ξείνης Ἀφροδίτης· συμβάλλομαι δὲ τοῦτο τὸ ἱρὸν εἶναι Ἑλένης [g] τῆς Τυνδάρεω· καὶ τὸν λόγον ἀκηκοὼς, ὡς ἐδιαιτήθη [h] Ἑλένη παρὰ Πρωτέϊ· καὶ δὴ καὶ ὅτι ξείνης Ἀφροδίτης ἐπωνύμιόν [i] ἐστι. ὅσα γὰρ ἄλλα Ἀφροδίτης [k] ἱερά ἐστι, οὐδαμῶς [l] ξείνης ἐπικαλέεται. Ἔλεγον δέ μοι οἱ ἱρέες ἱστορέοντι περὶ τοῦ

grederetur ſiſti ante illius donaria. Hæc loquuto ſacerdoti tamen ignoviſſe Darium ferunt. Defuncto Seſoſtre, regnum ſuſcepiſſe PHERON ejus filium ajebant, & hunc quidem nullam ſumpſiſſe expeditionem, ſed ei contigiſſe ut luminibus caperetur. idque hac de cauſſa: Quum flumen eo tempore copioſiſſimum deſcenderet ad octo & decem cubita, ita ut rura tranſcenderet, vento ingruente, magnos fluctus ciere fluvius incepit. Ferunt hunc regem facinus admiſiſſe, quod ſumptum ſpiculum in medios fluminis vortices contorſerit: ſtatimque poſt laboraſſe ex oculis, ac viſum amiſiſſe, decennioque cæcum fuiſſe. Undecimo autem anno ex urbe Buto ei oraculum adveniſſe, jam exactum eſſe illi tempus calamitatis; viſumque ei rediturum, ſi oculos abluiſſet lotio mulieris, quæ ad ſuum ſolius virum acceſſiſſet, aliorum virorum expers. Eum ergo ante omnes urinam uxoris ſuæ expertum, quum nihil amplius cerneret, omnium deinceps urinam expertum, tandem vidiſſe. Tumque omnes mulieres quas fuiſſet expertus (præter eam cujus lotio lotus viſum recepiſſet) unam in urbem coegiſſe, quæ Erythrebolos, *rubra gleba*, nunc dicitur, & eas illic coactas cum ipſa urbe omnes concremaſſe: at eam cujus lotio lotus viſum recepiſſet, uxorem duxiſſe. Hac oculorum clade liberatus cum alia in omnibus templis fama celebratis donaria poſuit, tum cujus maxime æquum eſt mentionem facere, in templo Solis digna ſpectaculo poſuit, geminos ſaxeos obelos, ex uno utrumque lapide, centenûm cubitorum longitudinis, octonûm latitudinis. Huic in regno ſucceſſiſſe ajebant virum Memphiten, cui nomen eſſet lingua Græca PROTEUS. cujus nunc apud Memphin viſitur fanum, decorum valde ac ſane adornatum, ad auſtralem partem templi Vulcani poſitum, circumquaque Phœnicibus Tyriis habitantibus: qui locus plane omnis caſtra Tyriorum appellatur. In hoc fano Protei eſt ædes ſacra, quæ vocatur Veneris hoſpitæ: quam conjicio eſſe Helenæ Tyndari filiæ; tum quia apud Proteum fuiſſe diverſatam audivi, tum etiam quod cognomine Veneris hoſpitæ appellatum eſt. Nam quæcunque ſunt alia Veneris templa, neutiquam hoſpitæ appellantur. Et ſane percontanti mihi ſacerdotes de Helena,

a τοῦτο ἐκείνῳ ἐγγενέσθαι. b Φέρεσθαι. c ἀνέβλεψε. d ἑκάτερον. e ὀκτὼ. Τοῦτον. f καθὰ τὴν Ἑλλήνων. g τοῦ Ἑλένης. h ὡς διαιτήθη. i ἐπώνυμον. k οὐ ἄλλης ἄλλης Ἀφροδίτης. l οὐδαμῶς.

Pâtis Alexander delatus in Ægyptum. Herculis Ægyptii templum & ejus leges. Thonis indicium & Protei mandata de Alexandro, qui ad eum venit.

lena, referebant ita rem esse gestam: Alexandrum, rapta Helena è Sparta, quum renavigaret domum, in Ægæo ab expulsoribus ventis cursu excussum in Ægyptium pelagus: atque illinc, non remittentibus flatibus appulsum in Ægyptum, & quidem ad ostium Nili, quod nunc vocatur Canobicum, atque ad Taricheas. Erat in eo litore templum Herculis, quod nunc quoque est: ad quod siquis cujuscunque hominis servus confugiens inuri sibi curet sacras notas, sese deo tradens, eum nefas est tangere. Quæ sanctio ab initio ad meam usque ætatem similiter non mutata perseveravit. Eam templi legem mancipia Alexandri quum audissent, ab eo profugerunt: sedentesque numinis supplices, Alexandrum insimulabant, ei nocere volentes: remque omnem exponebant ut circa Helenam gesta erat, & illatam Menelao injuriam. Insimulabant autem de his apud sacerdotes & apud hujus ostii præfectum, nomine
114 Thonin. His auditis, Thonis quam raptissime Memphin ad Proteum mittit hoc nuncium, his verbis: Peregrinus venit genere Teucer, qui rem nefariam in Græcia perpetravit: quippe decepit hospitis uxorem, quam ducens cum multis admodum opibus, in hanc terram ventis appulsus est: utrumne sinemus ergo eum abire illæsum, an ea quæ attulit secum eripiemus? Ad hæc remisit Proteus qui diceret, Virum istum, quicunque is sit qui rem nefariam in hospitem suum perpetravit, comprehensum ad me deduci-
115 te, ut quidnam dicturus sit sciam. Hoc ubi accepit Thonis, Alexandrum comprehendit, naveseque ejus detinet: dehinc illum Helenamque cum opibus, atque etiam supplices Memphin duxit. Quibus omnibus allatis, Proteus percontatus est Alexandrum quisnam esset, & unde incepisset navigare. Alexander illi & genus suum commemoravit, & patriæ nomen, & unde navigationem instituisset. Sed interrogante Proteo unde Helenam accepisset, titubantem in loquendo ac obscurantem quod res erat coarguebant ii qui erant supplices, exponentes omnia quæ in scelere admittendo gesta essent. Tandem Proteus eis hanc sententiam tulit, inquiens, Ego, nisi magni interesse arbitrarer nullum peregrinum

τοῦ Ἑλένῃν ᾐρέθαι ὧδε· Ἀλέξανδρον ἁρπάσαντα Ἑλένῃν ἐκ Σπάρτης, ἀποπλέειν ἐς τὴν ἑωυτοῦ· καί μιν ὡς ἐγίνετο ἐν τῷ Αἰγαίῳ, ἐξώσαι ἀνεμοι ἐκβάλλουσι ἐς τὸ Αἰγυπτίων πέλαγος. ἐνθεῦτεν δὲ (οὐ γὰρ ἀνίεσαν τὰ πνεύματα) ἀπικνέεται ἐς Αἴγυπτον, καὶ Αἰγύπτῳ ἐς τὸ νῦν Κανωβικὸν καλεόμενον στόμα τοῦ Νείλου, καὶ ἐς Ταριχείας· ἦν δὲ ἐπὶ τῇ ἠιόνι, ὅ καὶ νῦν ἐστι, Ἡρακλέος ἱρόν. ἐς τὸ ἢν καταφυγὼν οἰκέτης ὁτεῳοῦν ἀνθρώπων ἐπιβάληται στίγματα ἱερά, ἑωυτὸν δίδους τῷ θεῷ, σὺν ἕξεσι τούτοισι ἅψασθαι. ὁ νόμος οὗτος διατελέει ἐὼν ὁμοίως μέχρεος ἐμεῦ τῷ ἀπαρχῆς. τοῦ ὦν δὴ Ἀλέξανδρου ἀπιστάται θεράποντες, πυθόμενοι τά τε περὶ τὸ ἱρὸν ἔχοντα νόμον. ἱκέται δὲ ἱζόμενοι [a] τοῦ θεοῦ, κατηγόρεον τοῦ Ἀλεξάνδρου, βουλόμενοι βλάπτειν αὐτόν· πάντα λόγον ἐξηγεύμενοι ὡς εἶχε περὶ τήν τε Ἑλένῃν καὶ τὴν ἐς Μενέλεων ἀδικίην. κατηγόρεον δὲ καὶ τοῦτο τοῦ στόματος τούτου φύλακον, τῷ οὔνομα ἦν Θῶνις. Ἀκούσας δὲ τούτων ὁ Θῶνις, πέμπει τὴν ταχίστην ἐς Μέμφιν ἐπὶ Πρωτέα ἄγγελον, λέγουσαν τάδε, Ἥκει ξεῖνος, γένος μὲν Τεῦκρος, ἔργον δὲ ἀνόσιον ἐν τῇ Ἑλλάδι ἐξεργασμένος [b]. ξεῖνος γὰρ τοῦ ἑωυτοῦ ἐξαπατήσας τὴν γυναῖκα, αὐτήν τε ταύτην ἄγων ἥκει, καὶ πολλὰ κάρτα χρήματα, ὑπὸ ἀνέμων ἐς γῆν ταύτην ἀπενεχθείς [c]. κότερα δῆτα τοῦτον ἐῶμεν ἀσινέα ἐκπλέειν, ἢ ἀφελώμεθα τὰ ἔχων ἦλθε; ἀντιπέμπει πρὸς ταῦτα ὁ Πρωτεὺς λέγοντα τάδε, Ἄνδρα τοῦτον, ὅστις κοτέ ἐστι ἀνόσια ἐργασμένος [d] ξεῖνον τὸν ἑωυτοῦ, συλλαβόντες, ἀπάγετε παρ' ἐμέ; ἵνα εἰδῶ ὅτι κοτὲ [e] καὶ λέξει. Ἀκούσας δὲ ταῦτα [f] ὁ Θῶνις, συλλαμβάνει τὸν Ἀλέξανδρον, καὶ τὰς νέας αὐτοῦ κατέχει· μετὰ δὲ, αὐτόν τε τοῦτον ἀνήγαγε [g] ἐς Μέμφιν, καὶ τὴν Ἑλένῃν τε καὶ τὰ χρήματα· πρὸς δὲ καὶ τοὺς ἱκέτας. ἀναπεμφθέντων [h] δὲ πάντων, ἠρώτα τὸν Ἀλέξανδρον ὁ Πρωτεὺς, τίς εἴη [i], καὶ ὁκόθεν πλέοι. ὁ δέ οἱ καὶ τὸ γένος κατέλεξε, καὶ τὴν πάτρης εἶπε τὴν οὔνομα. καὶ δὴ καὶ τὸν πλοῦν ἀπηγήσατο ὁκόθεν πλέοι. μετὰ δὲ, ὁ Πρωτεὺς ἠρώτα αὐτὸν ὁκόθεν τὴν Ἑλένῃν λάβοι· πλανωμένου δὲ τοῦ Ἀλεξάνδρου ἐν τῷ λόγῳ, καὶ ὁ λεγόντων τὴν ἀληθείην, ἤλεγχον οἱ ἡγεόμενοι ἱκέται, ἐξηγεύμενοι πάντα λόγον τῆς ἀδικήματος. τέλος δὲ δὴ σφι [k] λόγον τὸν δὲ ἐκφαίνει ὁ Πρωτεὺς, λέγων ὅτι, Ἐγὼ εἰ [l] μὴ περὶ πολλοῦ ἡγεύμην μηδένα ξείνων

a ἱζόμενοι. b ἐργασμένος. c γῆν τὴν τήνδε ἀπενεχθείς. d ἐργασμένος. e ἵνα εἰδῶ τί κοτε. f ταῦτα. g ἀπῆγε. h ἀναπεμφθέντες. i τίς τε εἴη. k δέ σφι. l ὅτι, εἰ.

Helenæ adventum in Ægyptum novit Homerus, & cur non perſpicue indicaverit.

„ κτείνειν, ὅσοι ὑπ' ἀνέμων ἤδη ἀπολαμφθέντες
„ ἦλθον ἐς χώρην τὴν ἐμὴν, ἐγὼ ἂν σε ὑπὲρ τοῦ
„ Ἕλλην ἐπισάμην· ὃς, ὦ κάκιστε ἀνδρῶν, ξει-
„ νίων τυχὼν, ἔργον ἀνοσιώτατον ἐργάσαο. τοῦ[a]
„ σεωυτοῦ ξείνην τὴν γυναῖκα ἁρπάσας ἦλθες[b]. καὶ
„ μάλα ταῦτα τοι οὐκ ἤρκεσε, ἀλλ'[c] ἀναπερώσας
„ αὐτὴν, οἴχεαι ἔχων σκυλεύσας. καὶ δὲ[d] ταῦ-
„ τά τοι μοῦνα ἤρκεσε, ἀλλὰ καὶ οἰκία τοῦ ξείνου κε-
„ ραίσας ἥκεις. νῦν ὦν ἐπιδὴ τοι πολλοῦ ἤγημαι
„ μὴ ξεινοκλονέειν, γυναῖκα μὲν ταύτην καὶ τὰ
„ χρήματα ἔ τοι αὐτὰ ἀπάγεσθαι, ἀλλ' αὐτὰ
„ ἐγὼ τῷ Ἕλλωι ξείνῳ φυλάξω, ἐς ὃ ἂν αὐτὸς
„ ἐλθὼν σκεῖνος ἀπαγαγέσθαι ἐθέλῃ. αὐτὸν δέ σε
„ καὶ τοὺς σοὺς συμπλόους τριῶν ἡμερέων πρόαγορεύω
„ ἐκ τῆς ἐμῆς γῆς ἐς ἄλλην τινὰ μεταρμίζεσθαι·
„ εἰ δὲ μή, ἅ τε πλεμίους πρέψεσθαι. Ἑλένης μὲν
ταύτην ἄπιξιν πρὸς Πρωτέα ἔλεγον οἱ ἱρέες γνώναι. δοκέει δέ μοι καὶ Ὅμηρος τὸν λόγον τοῦτον πυθέσθαι· ἀλλ' οὐ γὰρ ὁμοίως ἐς τὴν ἐποποιΐην ἐδύνατο ἐκείνῃ τῷ ἑτέρῳ, τῷπερ ἐχρήσατο· ἐς ὃ μετῆκε αὐτὸν, δηλώσας ὡς καὶ τοῦτον ἔπιστο τὸν λόγον. δῆλον δέ, κατὰ γὰρ ἐποίησε ἐν Ἰλιάδι, καὶ οὐδαμῇ ἄλλῃ ἀνεπόδισε ἑωυτὸν πλάνῃσι τῇσι Ἀλεξάνδρου, ὡς ἀπηνείχθη ἄγων Ἑλένην· τῇ τε δὴ ἄλλῃ πλανώμενον, καὶ ὡς ἐς Σιδῶνα τὴν Φοινίκης ἀπίκετο. ἐπιμέμνηται δὲ αὐτοῦ ἐν Διομήδεος ἀριστείῃ. λέγει δὲ τὰ ἔπεα ὧδε[e].

Ἔνθ' ἔσαν οἱ πέπλοι παμποίκιλοι, ἔργα γυναικῶν
Σιδονίων, ἃς[f] αὐτὸς Ἀλέξανδρος θεοειδὴς
Ἤγαγε Σιδονίηθεν, διὰ πλατὺν οἶδμα περήσας,
Τὴν ὁδὸν ἣν Ἑλένην περ ἀνήγαγε δῖα γενέθλη.

ἐπιμέμνηται δὲ καὶ ἐν Ὀδυσσείῃ, ἐν τοῖσδε τοῖσι ἔπεσι,

Τοῖα Διὸς θυγάτηρ ἔχε φάρμακα μητιόεντα,
Ἐσθλὰ, τά οἱ Πολυδάμνα πάρεν Θῶνος παρακοίτις
Αἰγυπτίη· τῇ πλεῖστα φέρει ζείδωρος ἄρουρα
Φάρμακα, πολλὰ μὲν ἐσθλὰ μεμιγμένα, πολλὰ δὲ λυγρά.

καὶ τάδε ἕτερα πρὸς Τηλέμαχον Μενέλεως λέγει,

Αἰγύπτῳ μ' ἔτι δεῦρο θεοὶ μεμαῶτα νέεσθαι
Ἔσχον, ἐπεὶ οὔ σφιν ἔρεξα τελείας ἑκατόμβας.

ἐν τούτοισι τοῖσι ἔπεσι δηλοῖ ὅτι ἠπίστατο τὴν ἐς Αἴγυπτον Ἀλεξάνδρου πλάνην. ὁμοίως γὰρ ἡ Συ-

num interficere, quotquot jam ad terram meam venerunt ventis appulſi, ſupplicium pro Græco illo de te ſumerem, qui, ô virorum deterrime, hoſpitii fidem adeptus, ſceleſtiſſimum facinus admiſiſti. Ad hoſpitis tui uxorem intraviſti: neque ſane his contentus fuiſti, ſed cum eam extuliſſes abiſti retinens per furtum. Ac ne ſic quidem ſatis conſceleratus, etiam compilata hoſpitis domo venis. Itaque quoniam magni momenti eſſe duco non necare hoſpitem, mulierem hanc atque opes tibi ut abducas non permittam, ſed ego hæc Græco hoſpiti ſervabo, dum ille ipſe veniens conſtituerit reportare. Tibi vero ipſi, tuiſque convectoribus, ut è mea terra in aliam triduo transfretetis, præcipio, alioqui vos pro hoſtibus perſequuturus. Hunc Helenæ ad Protea adventum fuiſſe ſacerdotes referebant. Quam famam videtur mihi & Homerus accepiſſe: ſed quia non perinde ad carminis formam decora erat, ac iſta, qua eſt uſus; in quod eam tranſtulit, declarans ſe hanc famam notam habuiſſe. Id manifeſtum eſt ex eo quod in Iliade facit mentionem ejuſdem erroris Alexandri: nec uſquam alibi retractat, Alexandrum abducentem Helenam, cum alibi fuiſſe errabundum, tum etiam Sidonem Phœnices applicuiſſe. Meminit enim hujus rei in eo loco, ubi eſt virtus Diomedis: ita autem verſus inquiunt; 116

Picturata inerant ibi pallia, facta puellis
Sidoniis, quas ipſe Paris formoſus ab urbe
Sidonia duxit, ſulcans freta lata carinis,
Quum retulit magnis Helenam natalibus ortam.

Meminit quoque in Odyſſea his verſibus,

Hoc habuit Iove nata probum præſensque venenum,
Quod Polydamna ſibi Thonis donaverat uxor
Ægypti, cui terra ſerax fert plurima mixtim,
Multa quidem proba, multa autem damnoſa venena.

Hæc quoque alia ad Telemachum Menelaus inquit,

Huc etiam Ægypto dii me tenuere reverti
Conantem, quibus haud tuleram ſolennia ſacra.

In his carminibus fatetur Homerus ſe noſſe errationem Alexandri in Ægyptum. Eſt

a ἐργάσαο· ὦδε Ε. b γυναῖκα, τὴν ἔχων ἦλθες. c καὶ μάλα οὐκ ἤρκεσί τοι τὸ συγχρῆσαι αὐτῇ, ἀλλ'. d αὐτὸν οἴχεο λαβών. καὶ ὧδε. e ὧδε. f τάς. g Μενέλαος.

Cypria carmina & Ilias non conveniunt. Ægyptiorum relatio belli Trojani.

Eſt enim Syria Ægypto contermina, & Phœnices, quorum Sidon eſt, in Syria
117 incolunt. Itaque cum hi verſus, tum vero hic locus, non minimum, imo maxime probant, Cyprios verſus, non Homeri, ſed cujuſpiam alterius eſſe: in quibus dicitur Alexander Helenam ducens, triduo Ilium ex Sparta perveniſſe, ſecundo vento uſus ac tranquillo mari: quum in Iliade dicat illum, quum Helenam
118 duceret, erraſſe. Sed Homerus & Cypria carmina valeant. Ceterum, nunquid Græci vana quæ circa Ilium geſta memorarent necne, percontanti mihi, ſacerdotes ita reſpondebant, ſe cognoviſſe ex ipſo Menelao, rapta Helena magnas Græcorum copias auxilio veniſſe Menelao in Teucrida: quæ in terram egreſſæ, locoque communito, miſerunt Ilium nuncios, cumque eis & ipſum Menelaum iſſe. Hos, poſtquam ingreſſi ſunt mœnia, tum Helenam, opeſque quas Alexander furto ſibi abſtuliſſet, repoſciſſe, tum injuriarum pœnas poſtulaviſſe. Teucros autem & tunc & poſtea eadem narraſſe, vel juratos vel injuratos, non habere ſe Helenam, neque opes, de quibus arguerentur, ſed ea in Ægypto eſſe omnia: neque ſe juſte reatum ſuſtinere earum rerum quas Proteus Ægyptius rex teneret: Græcos, quum ſe ab illis derideri arbitrarentur, ita obſediſſe Ilium, donec expugnaverunt. Urbe capta, quum Helena non appareret, & eandem orationem quam prius audirent: ita demum habita prioribus verbis fide, Græci Menelaum i-
119 pſum ad Proteum mittunt. Hic ubi in Ægyptum pervenit, & Memphin nave aſcendit, expoſita rei geſtæ veritate, honorificentiſſime hoſpitio exceptus, Helenam malorum immunem recepit, & inſuper omnes pecunias ſuas. Et quum hæc aſſequutus eſſet Menelaus, tamen injurius in Ægyptios extitit. nam quum proficiſci conaretur, nec per ventos poſſet, idque jam diu, rem nefariam excogitavit. Sumptis enim duobus pueris quorundam indigenarum filiis, exſectiſque, haruſpicinam fecit. Quod ubi eum feciſſe reſcitum eſt, inviſus & exagitatus fugiens navibus in Africam abiit. Inde quo ſe contulerit, non amplius referre Ægyptii poterant. Atque horum alia ſeſe inquirendo comperiſſe dicebant, alia ut apud

Συρίῃ Αἰγύπτῳ· οἱ δὲ Φοίνικες, τῶν ἐστι Σιδὼν, ἐν τῇ Συρίῃ οἰκέουσι. Κατὰ ταῦτα δὲ τὰ ἔπεα καὶ τόδε τὸ χωρίον οὐκ ἤκιστα, ἀλλὰ μάλιστα δηλοῖ ὅτι οὐκ Ὁμήρου τὰ Κύπρια ἔπεα ἐστὶ, ἀλλ' ἄλλου τινός. ἐν μὲν γὰρ τοῖσι Κυπρίοισι εἴρηται ὡς τριτάῳ Ἀλέξανδρος ἀπίκετο ἐκ Σπάρτης ἐς τὸ Ἴλιον ἄγων τὴν Ἑλένην, εὐαέι πνεύματι χρησάμενος καὶ θαλάσσῃ λείῃ· ἐν δὲ Ἰλιάδι λέγει ὡς ἐπλάζετο ἄγων αὐτήν. Ὅμηρος μέν νυν καὶ τὰ Κύπρια ἔπεα χαιρέτω. εἰρομένῳ δέ μοι τοὺς ἱρέας εἰ μάταιον λόγον λέγουσι οἱ Ἕλληνες τὰ περὶ Ἴλιον γενέσθαι, ἢ οὔ, ἔφασαν πρὸς ταῦτα τάδε, ἰσορέοντες φάμενοι εἰδέναι παρ' αὐτοῦ Μενέλεω. ἐλθεῖν γὰρ [b] μετὰ τὴν Ἑλένης ἁρπαγὴν ἐς τὴν Τευκρίδα τὴν Ἑλλήνων στρατιὴν πολλὴν βοηθεῦσαν Μενέλεῳ. ἐπελθόντων δὲ ἐς γῆν καὶ ἱδρυθεῖσαν τὴν στρατιήν, πέμψαι ἐς τὸ Ἴλιον ἀγγέλους· σφι δὲ σφι ἐόναι καὶ αὐτὸν Μενέλεων. τοὺς δ' ἐπεὶ τε ἐσελθεῖν ἐς τὸ τεῖχος, ἀπαιτέειν Ἑλένην τε καὶ τὰ χρήματα, τά οἱ ὤιχετο [c] κλέψας Ἀλέξανδρος, τά τε ἀδικημάτων δίκας αἰτέειν. τοὺς δὲ Τεύκρους τό τε αὐτὸν λόγον λέγειν τότε καὶ μετέπειτα, καὶ ὀμνύντας, καὶ ἀνωμοτὶ, μὴ μὲν ἔχειν Ἑλένην, μηδὲ τὰ ἀντικαλεόμενα χρήματα, ἀλλ' εἶναι αὐτὰ πάντα ἐν Αἰγύπτῳ. καὶ οὐκ ἂν δικαίως αὐτοὺς δίκας ὑπέχειν, ἃ Πρωτεὺς ὁ Αἰγύπτιος βασιλεὺς ἔχει. οἱ δὲ Ἕλληνες καταγελᾶσθαι δοκέοντες ὑπ' αὐτῶν, ὧδε δὴ ἐπολιόρκεον, ἐς ὃ ἐξεῖλον. ἑλοῦσι δὲ τὸ τεῖχος ὡς οὐκ ἐφαίνετο ἡ Ἑλένη, ἀλλὰ τὸν αὐτὸν λόγον τῷ πρότερῳ ἐπιπωθάνοντο, ὧδε δὴ πιστώσαντες τῷ λόγῳ τῷ πρώτῳ οἱ Ἕλληνες, αὐτὸν Μενέλεων ἀποστέλλουσι καὶ δὴ καὶ Πρωτέα. Ἀπικόμενος δὲ ὁ Μενέλεως ἐς τὴν Αἴγυπτον, καὶ ἀναπλώσας ἐς τὴν Μέμφιν, εἶπας τὴν ἀληθείην τῶν πρηγμάτων, καὶ ξεινίων τυχὼν μεγάλων, καὶ Ἑλένην ἀπαθέα κακῶν ἀπέλαβε· πρὸς δὲ, καὶ τὰ ἐωυτοῦ χρήματα πάντα. τυχὼν μέντοι τούτων, ἐόντος ἀνδρὸς Μενέλεως ἄδικος ἐς Αἰγυπτίους. ἀποπλέειν γὰρ ὡρμημένον αὐτὸν ἴσχον ἄπλοιαι· ἐπείδὴ δὲ τοῦτο πολλὸν τοιοῦτο ἦν, ἐπιτεχνᾶται πρῆγμα οὐκ ὅσιον. λαβὼν γὰρ δύο παιδία ἀνδρῶν ἐπιχωρίων, ἔντομά σφεα ἐποίησε. μανεὶς δὲ, ὡς ἐπάισε ἐωυτοῦ ἐργασμένου, μισηθεὶς τε καὶ διωκόμενος, οἴχετο φεύγων τῇσι νηυσὶ ἐπὶ Λιβύης. τὸ ἐνθεῦτεν δὲ οὐκέτι ἐπεξάπειτε, οὐκ εἴχον [d] εἰπεῖν Αἰγύπτιοι. τούτων δὲ τὰ μὲν ἱστορίῃσι ἔφασαν ἐπίστεσθαι, τὰ δὲ, παρ' ἑωυτοῖσι γενόμενα,

a Alii τριτώματι. b ἐλθόντα μὲν δὴ. c τὰ οἴχετο. d ὅκως ἐπεξάπειτε, οὐκ εἶχον.

Auctoris cogitata de narrationibus Troicis. Rhampſinitus rex dives admodum.

μενα, ἀτρεκέως ἐπιστάμενοι λέγω. Ταῦτα μὲν Αἰγυπτίων οἱ ἱρέες ἔλεγον. ἐγὼ δὲ τῷ λόγῳ τῷ περὶ Ἑλένης λεχθέντι αὐτὸς προστίθεμαι, τάδε ἐπιλεγόμενος· εἰ ἦν Ἑλένη ἐν Ἰλίῳ, ἀποδοθεῖσα ἂν αὐτὴν τοῖσι Ἕλλησι, ἤτοι ἐκοῦσά γε ἡ ἀκοντὶ Ἀλεξάνδρου. ἐγὼ δὴ ἔτω γε φρενοβλαβὴς οὐκ ὁ Πρίαμος, οὐδὲ οἱ ἄλλοι προσήκοντες αὐτῷ, ὥστε τοῖσι σφετέροισι σώμασι καὶ τοῖσι τέκνοισι καὶ τῇ πόλι κινδυνεύειν ἐθέλοντα, ὅκως Ἀλέξανδρος Ἑλένῃ συνοικέῃ. εἰ δέ τοι καὶ ἐν τοῖσι πρώτοισι χρόνοισι ταῦτα ἐγίνωσκον, ἐπεὶ πολλοὶ μὲν τῶν ἄλλων Τρώων, ὁκότε συμμίσγοιεν τοῖσι Ἕλλησι, ἀπώλλυντο· ὡστε ὁ Πριάμου σάφα ἔστι ὅτι ἢ δύο[a], ἢ τρεῖς, ἢ καὶ ἐπὶ πλείστοισι τῶν παίδων μάχης γινομένης ἀπέθνησκον, εἰ χρή τι τοῖσι[b] ἐπεισοδίοισι χρεώμενον λέγειν· τούτων δὴ τοιούτων συμβαινόντων, ἐγὼ μὲν ἔλπομαι, εἰ καὶ αὐτὸς Πρίαμος σφοίσι Ἑλένῃ, ἀποδοῦναι ἂν αὐτὴν τοῖσι Ἀχαιοῖσι, μέλλοντά γε δὴ τῶν παρεόντων κακῶν ἀπαλλαγήσεσθαι. οὐ μὲν οὐδὲ ἡ βασιληίη ἐς Ἀλέξανδρον περιῆλθε, ὥστε γέροντος Πριάμου ἐόντος, ἐπ' ἐκείνῳ τὰ πρήγματα εἶναι, ἀλλὰ Ἕκτορι, καὶ πρεσβυτέρῳ, καὶ ἀνδρὶ ἐκείνου μᾶλλόν γε ἐόντι, ἔμελλε αὐτὴν Πριάμου ἀποθανόντος παραλαμψεσθαι, τῷ οὐ πρέπον ἦν ἀδικέοντα τῷ ἀδελφεῷ ἐπιτρέπειν; καὶ ταῦτα, μεγάλων κακῶν δι' αὐτὸν συμβαινόντων, ἰδίῃ τε καὶ αὐτῷ[c], καὶ τοῖσι ἄλλοισι πᾶσι Τρωσί. ἀλλ' οὐδὲ εἶχον Ἑλένην ἀποδοῦναι, οὐδὲ λέγουσι αὐτοῖσι τὴν ἀληθείην ἐπίστευον οἱ Ἕλληνες· ὡς μὲν ἐγὼ γνώμην ἀποφαίνομαι, ἐξ δαιμονίης παραισιάζοντος, ὅκως πανωλεθρίῃ ἀπολόμενοι, καταφανὲς τοῖσι ἀνθρώποισι ποιήσωσι[d], ὡς τὰ μεγάλων ἀδικημάτων μεγάλαι εἰσὶ καὶ αἱ τιμωρίαι παρὰ τῶν θεῶν. καὶ ταῦτα μὲν τῇ ἐμοὶ δοκέει εἴρηται. Πρωτέα δὲ ἀκούσαντα τὴν βασιληίην Ῥαμψίνιτον ἔλεγον· ὃς μνημόσυνα ἐλίπετο τὰ προπύλαια τὰ πρὸς ἑσπέρην τετραμμένα ἐξ Ἡφαιστείου· ἀντίους δὲ τῶν προπυλαίων ἔστησε ἀνδριάντας δύο, ἐόντας τὸ μέγαθος πέντε ἐπὶ εἴκοσι πήχεων. τὸν Αἰγύπτιοι τὸν μὲν πρὸς βορέην[e] ἑστεῶτα καλέουσι θέρος· τὸν δὲ πρὸς νότον, χειμῶνα. καὶ τὸν μὲν καλέουσι θέρος, τοῦτον μὲν προσκυνέουσί τε καὶ εὖ ποιέουσι· τὸν δὲ χειμῶνα καλεόμενον[f], τοῦ ἔμπαλιν τούτων ἔρδουσι. πλοῦτον δὲ τούτῳ τῷ βασιλέι φασὶ γενέσθαι μέγαν, ὥστε δὲνα τῶν ὕστερον ἐπιστραφέντων[g] βασιλέων δοῦναι ἐπιβαλέσθαι, ὡς ἐγοὶ ἐλθεῖν. βουλόμενον δὲ αὐτὸν ἐν ἀσφαλείῃ τὰ χρήματα θησαυρίζειν, οἰκοδομέεσθαι οἴκημα λίθινον· καὶ τοῦ τοίχων ἕνα ἐς τὸ ἔξω μέρος τοῦ οἰκίης ἔχειν. τὸν δὲ ἐργαζόμενον

apud ipſos geſta, ſeſe liquide habere cognita. Et hæc quidem ajebant Ægyptiorum ſacerdotes. Ego vero ad ea quæ de Helena commemorata ſunt, & ipſe deferor hoc adjiciens, Si intra Ilium fuiſſet Helena, utique fuiſſet Græcis tradita, ſive volente Alexandro ſive invito. Neque enim ita deſipiebat Priamus, aut alii ejus propinqui, ut ſuis ipſorum corporibus ac liberis, atque etiam urbe periclitari vellent, quo Alexander Helenæ nuptiis potiretur. Quod ſi etiam inter initia ita ſenſiſſent, tamen, poſteaquam conflictibus contra Græcos habitis cum multi aliorum Trojanorum, tum vero Priami filiorum duo treſve aut plures perierant prœliantes, ſiquid referentibus credi verſificatoribus debet: hæc, inquam, talia quum contigiſſent, ego crediderim, Priamum, vel ſi ipſe contubernalem Helenam habuiſſet, Achæis redditurum fuiſſe, cupiditate præſentia mala devitandi. Neque vero regnum ad Alexandrum pertinebat, ut jam ſub eo res eſſent, ſeniore Priamo, quum Hector & natu major & virtute præſtantior quàm ille, regnum eſſet defuncto Priamo ſuſcepturus: quem haudquaquam decuiſſet fratri injuſte agenti indulgere, quum præſertim tanta mala propter eum, tum privatim ipſi, tum ceteris Trojanis omnibus evenirent. Sed nec poterant reddere Helenam, nec verum dicentibus eis Græci fidem habebant, numine (ut quod ſentio dicam) diſponente, ut funditus everſi planum facerent hominibus, Magnarum injuriarum magnas à diis etiam venire ultiones. Et hæc quidem, ut mihi videntur, dicta ſunt. Protei autem regnum dicebant ſuſcepiſſe RHAMPSINITUM, qui monumenta reliquit antefores ad occaſum ſpectantes templi Vulcani; & è regione iſtarum ſtatuit duo ſimulacra quinûm & vicenûm cubitorum magnitudinis: quorum quod verſus aquilonem ſtat, Ægyptii Æſtatem vocant; quod verſus auſtrum, Hyemem: & quod quidem vocant Æſtatem, id adorant & placant; Hiemem vero quod vocant, vice verſâ in eo conſulunt. Huic regi ingentem etiam pecuniarum vim fuiſſe, quam nemo regum qui deinceps Ægyptum tenuerunt, ſuperare potuerit, ac ne proxime quidem accedere. Et quum in tuto eam pecuniam collocare vellet, ædificium exſtruxiſſe lapideum, cujus parietum unus in exteriorem ædium par-

120

121

a ὅτε δύο. b καὶ τοῖσι. c ἰδίῃτε αὐτῷ. d ποιήσωσι. e βορέα. f ἑστῶτα καλέουσι θέρος, τοῦτον μὲν σέβονται καὶ εὖ ποιεῦσι· τὸν δὲ πρὸς νότον, χειμῶνα καλούμενον. g ἐπιγραφέντων.

Cujus erarium filii fabri compilant, quorum unius laqueo captus truncatur capite ab fratre.

partem pertinebat. sed structorem insidiantem hæc fuisse machinatum: unum è lapidibus ita struxisse ut è pariete facile eximi à duobus viris, etiam ab uno posset. Ædificio absoluto, regem in eo pecuniam reposuisse: interjecto tempore, structorem illum, quum esset circa vitæ finem, vocasse ad se filios (nam duo huic erant) eisque narrasse, se illis prospicientem, ut copiosum victum haberent, astu usum fuisse in ædificando regis thesauro; denique plane omnia illis expositisse quæ pertinerent ad lapidem eximendum, etiam dedisse mensuras ejus ac dixisse, illos hæc observantes, regis pecuniarum quæstores fore. Patre vita functo, haud in longum filios rem distuliisse. noctu enim ad regiam accedentes, lapidem in ædificio inventum nullo negocio amovisse, multumque pecuniæ extulisse. Quum autem rex fortè aperuisset ædificium, videretque vasa pecuniarum imminuta, obstupuisse: nec habuisse quem insimularet, quum & signa salva & ædificium obseratum esset. Ubi autem iterum ac tertio aperienti minor assidue pecunia apparebat, (nam fures non desinebant diripere) hoc feciisse: Laqueos fieri imperaviisse, & eos circa vasa in quibus pecuniæ inerant collocasse: fures, quemadmodum superiori tempore, quum veniissent, & alter eorum penetrans ad vas rectà perrexisset, eum fuisse laqueo innexum; & ubi agnovit quo in malo esset, protinus fratrem vocasse, & præsentis conditionis suæ certiorem feciisse; jussisseque ut quamcelerrime introgressus sibi caput abscinderet, ne ipse conspectus agnitusque quis esset, etiam illius vitam perderet. Qui quum visus esset probe dicere, fratrem ei obsequentem ita feciisse: & adaptato lapide domum abiisse, fratris caput asportantem. Ubi dies illuxit, ingressum in ædificium regem expaviisse, cernentem corpus furis in laqueo sine capite, & ædificium incorruptum, nullumque neque ingressum neque egressum habens. Ita quum hæreret, faciendum statuisse, ut furis cadaver è muro suspenderet: custodesque illic apposuisse, jussos ut siquem plorantem aut miserantem animadvertissent, eum apprehensum ad se ducerent. Suspenso cadavere matrem indigne tuliisse, alloquutamque filium qui supererat, imperasse ut quacunque ratione machinari posset, corpus fratris resolveret asportaretque: id si negligeret, mi-

γαζόμενον, ὑπερβαλόντα, παίδε μηχανᾶσθ᾽· τ᾽ λίθων τῶν ἀσκιδιάσαθ᾽ ἕνα ἐξαίρετον εἶναι ἐκ τ᾽ τοίχου ῥηιδίως ὑπὸ δυοῖν ἀνδρῶν ἢ ὑπ᾽ ἑνός. ὡς δὲ ἐπετελέσθη τὸ οἴκημα, τ᾽ μὲν βασιλῆα θησαυρὸν εἶναι τὰ χρήματα ἐν αὐτῷ· χρόνου δὲ περιόντος, τ᾽ οἰκοδόμον περὶ τελευτὴν τοῦ βίου ἐόντα, ἀναπαλέσασθ᾽ τοὺς παῖδας (εἶναι γὰρ αὐτῷ δύο) τούτοισι δὲ ἀπηγήσασθαι, ὡς ἐκείνων προφορέων, ὅκως βίον ἄφθονον ἔχωσι, τεχνάσαιτο οἰκοδομέων τ᾽ θησαυρὸν τοῦ βασιλῆος. σαφέως δὴ αὐτοῖσι πάντα ἐξηγησάμενον τὸν περὶ τὴν ἐξαίρεσιν τοῦ λίθου, δοῦναι τὰ μέτρα αὐτοῦ, λέγοντα ὡς παῦται ἂν φυλάσσοιεν, ταμίαι τ᾽ βασιλῆος χρημάτων ἔσοιντο· καὶ τ᾽ μὲν τελευτῆσαι τ᾽ βίον, τοὺς δὲ παῖδας αὐτοῦ σὺν ἐς μακρὸν [a] ἔργου ἔχεσθαι· ἐπελθόντας δὲ ὅτι τὰ βασιλήια νυκτὸς, καὶ τ᾽ λίθον ὅτι τῷ οἰκοδομήματι ἀνευρόντας ῥηιδίως μεταχειρίσασθαι, καὶ τ᾽ χρημάτων πολλὰ ἐξενείκασθαι. ὡς δὲ τυχεῖν τ᾽ βασιλῆα ἀνοίξαντα τὸ οἴκημα, θωϋμάσαι, ἰδόντα τ᾽ χρημάτων καταδεᾶ τὰ ἀγγήια· σὺν ἔχειν δὲ ὅν τινα ἐπαιτιᾶται, τ᾽ τε σημάντρεων ἐόντων σόων, καὶ τῆ οἰκήματος κεκλεισμένης [b]· ὡς δὲ αὐτῷ ἡ δὶς ἢ τρὶς ἀνοίξαντι, ἐλάσσω [c] φαίνεσθαι τὰ χρήματα (τοὺς γὰρ κλέπτας σὺν ἀνιέναι κερδαίζοντας) ποιῆσαί μιν τάδε· παγίδας προστάξαι ἐργάσασθαι, καὶ ταύτας περὶ τὰ ἀγγήια ἐν τοῖσι τὰ χρήματα ἐνῆν, ἐπεῖναι· τ᾽ δὲ φωρῶν ὡσπερ ἐν τῷ πρότερῳ χρόνῳ ἐλθόντων, καὶ ἐνδυμένου ἑτέρου αὐτῶν, ἐπὶ τὸ ἄγγος προσελθεῖν, ἰδόντα [d] τῆ παγίδι ἐνέχεσθαι. ὡς δὲ γνῶναι αὐτὸν ἐν οἴῳ κακῷ ἦν, ἰδόντα τ᾽ ἀδελφεὸν, καὶ δηλῶσαι αὐτῷ τὸ παρεόν, καὶ κελεύειν τὴν ταχίστην ἐσδῦντα, ἀποταμόντα αὐτοῦ τὴν κεφαλὴν ὅκως μὴ αὐτὸς ὀφθεὶς, καὶ γνωρισθεὶς ὃς εἴη, πρόσοπτος ἔσοιτο ἐκείνου· τῷ δὲ δόξαι εὖ λέγειν, καὶ ποιῆσαί μιν πάντα ταῦτα. καὶ καταρμόσαντα τ᾽ λίθον, ἀπιέναι ἐπ᾽ οἴκου, φέροντα [e] τὴν κεφαλὴν τοῦ ἀδελφεοῦ. ὡς δὲ ἡμέρη ἐγένετο, ἐσελθόντα τ᾽ βασιλῆα ἐς τὸ οἴκημα, ἐκπεπλῆχθαι, ὁρέοντα τὸ σῶμα τοῦ φωρὸς ἐν τῇ παγίδι ἄνευ τ᾽ κεφαλῆς ἐόν· τὸ δὲ οἴκημα, ἀσινὲς, καὶ ὔτε ἔσοδον, ὔτε ἔκδυσιν ἐδεμίαν ἔχον. ἀπορεόμενον δέ μιν, τάδε ποιῆσαι· τοῦ φωρὸς τ᾽ νέκυα κατὰ τοῦ τείχεος κατακρεμάσαι· φυλάκους δὲ αὐτοῦ καταστήσαντα, ἐντείλασθαί σφισι, τ᾽ ἂν ἴδωσι ἀποκλαυσόμενόν τε, ἢ κατοικτιούμενον, συλλαβόντας ἄγειν πρὸς ἑωυτόν. ἀνακρεμαμένης δὲ τοῦ νέκυος, τὴν μητέρα δεινῶς φέρειν. λόγους δὲ πρὸς τ᾽ περιεόντα παῖδα ποιεύμενον, προσέχειν αὐτῷ, ὅτεῳ τρόπῳ δύναιτο μηχανᾶσθαι ὅκως τὸ σῶμα τοῦ ἀδελφεοῦ καταλύσας κομιεῖ. εἰ δὲ τούτων ἀμελήσοι,

a μάτην. b κατακεκλεισμένης. c ὀλίζεσθαι, ἐλαττοῦσθαι. d ὑπὸ. e ἀπάγοντα. f ἐντείλασθαί σφι, τ᾽.

Suspensum fratris cadaver & ab excubiis custoditum asinute frater refigit & aufert. Regius ardor in deprehendendo.

ἀφανίσαι αὐτὴν, ὡς [a] ἐλθοῦσα πρὸς τὸν βασιλῆα, μεμφομένη αὐτὸν ἔχοντα τὰ χρήματα. ὡς δὲ χαλεπῶς ἐλάμβανε [b] ἡ μήτηρ τὸν ἀδελφεόν τε παῖδος, καὶ πολλὰ πρὸς αὐτὴν λέγων οὐκ ἔπειθε, ἐπιτεχνήσασθαι τοιάδε μιν· ὄνους κατασκευασάμενον, καὶ ἀσκοὺς πλήσαντα εἶναι, ἐπιθεῖναι ἐπὶ τὸν ὄνον, καὶ ἕπεσθαι ἐλαύνοντα αὐτούς. ὡς δὲ κατὰ τοὺς φυλάσσοντας λῦσαι τὸν κρεμάμενον νέκυν, ἐπιστάσαντα τῶν ἀσκῶν δύο ἢ τρεῖς ποδεῶνας αὐτὸν, λύειν ἀφαμμένους [c]. ὡς δὲ ἔρρεε ὁ οἶνος, τὴν κεφαλὴν μιν κόπτεσθαι μεγάλα βοῶντα, ὡς οὐκ ἔχοντα πρὸς οἰκεῖον τῶν ὄνων πρῶτον τρέπειν. τοὺς δὲ φυλάκους, ὡς ἰδεῖν πολλὸν ῥέοντα τὸν οἶνον, σπουδῇ ἐξιέναι ἐς τὴν ὁδὸν, ἀγγήια ἔχοντας, καὶ τὸν ἐκκεχυμένον οἶνον συγκομίζειν, ὡς κέρδεϊ ποιεύμενους. τὸν δὲ ἀφαλοιδορέεσθαι πᾶσι, ὀργὴν προσποιεύμενον. ὡς δὲ μυθεύμενόν τε αὐτὸν τῶν φυλάκων, χρόνῳ πεπύνεσθαι προσποιέεσθαι, καὶ ἵστασθαι [d] τὸ ὀργῆς. τέλος δὲ, ἐξελάσαι αὐτὸν τοὺς ὄνους ἐκ τῆς ὁδοῦ, καὶ κατασκευάζειν. ὡς δὲ λόγους τε πολλοὺς ἐγγίνεσθαι, καί τινα ἐσκῶψαί μιν, καὶ ἐς γέλωτα προσαγαγέσθαι [e], ἐπιδοῦναί σφι τὸν ἀσκὸν ἕνα αὐτῶν. τοὺς δὲ αὖτις ὥσπερ εἶχον κατακλιθέντας πίνειν ἀφυπνοέεσθαι, καὶ ἐκεῖνον ὑφαλαμβάνειν, καὶ κελεύειν μετ' ἑωυτῶν μένοντα συμπίνειν· τὸν δὲ πρόσθεσθαί τε δὴ, καὶ καταμεῖναι. ὡς δέ μιν ὑπὸ τοῖσι φιλοφρόνως ἠπατέοντο, ἐπιδοῦναι αὐτοῖσι τὸν ἀσκὸν [f]. δαψιλέως δὲ τῷ ποτῷ χρησαμένους τοὺς φυλάκους, ὑπερμεθυσθῆναι· καὶ κρατηθέντας ὑπὸ ὕπνου, αὐτοῦ ἐνθαπερ ἔπινον καταχοιμηθῆναι. τὸν δὲ, ὡς περὶ μέσας νύκτας, τό τε σῶμα τοῦ ἀδελφεοῦ καταλύσαι, καὶ τὸν φυλάκων ἐπὶ λύμῃ πάντων ξυρῆσαι τὰς δεξιὰς παρηίδας. ἐπιθεῖναι δὲ τὸν νέκυν ἐπὶ τοὺς ὄνους, ἀπελαύνειν ἐπ' οἴκου, ἐπιτελέσαντα τῇ μητρὶ τὰ προσεταχθέντα. τὸν δὲ βασιλέα, ὡς αὐτῷ ἀπηγγέλθη ὑπὸ Φωρὸς ὁ νέκυς σκευκελεμένος, δεινὰ ποιέειν. πάντως δὲ βουλόμενον εὑρεθῆναι ὅστις κοτὲ εἴη ὁ ταῦτα μηχανώμενος, ποιῆσαί μιν τάδε, ἐμοὶ μὲν δοκέει. τὴν θυγατέρα [g] τὴν ἑωυτοῦ καλέσαι ἐπ' οἰκήματος, ἑστάναι πάντας τε ὁμοίως προσδέχεσθαι· καὶ πρὶν συγχωρέσαι, ἀναγκάζειν λέγειν αὐτῇ ἕ, τι δὴ ἐν τῷ βίῳ ἔρξασαι αὐτῷ σοφώτατον καὶ ἀνοσιώτατον· ὃς δ' ἂν ἀπηγήσηται τὰ περὶ τὸν φῶρα γεγενημένα, τοῦτον συλλαμβάνειν, καὶ μὴ ἀπιέναι ἔξω. ὡς δὲ τὴν παῖδα ποιέειν τὰ ἐκ τοῦ πατρὸς προσταχθέντα, τὸν φῶρα πυθόμενον τῶν εἵνεκα ταῦτα ἐπιέστεο, βουληθέντα πολυτροπίῃ τὸν βασιλέα περιγενέσθαι, ποιέειν τάδε· νεκρὸν πρόσφατον ἀποταμόντα τὴν χεῖρα ἐν τῷ κόλπῳ, ἰέναι αὐτὸν ἔχοντα αὐτὴν ὑπὸ τῷ ἱματίῳ· ἐστελ-

minatam se regem esse adituram ad eum deferendum quod pecunias haberet. Adversus hanc quum filius multa verba faceret, nec persuaderet, quod illa eum graviter accipiebat, eum talem rem fuisse commentum: Instructis asinis utres vino plenos imposuisse: & postquam agendo asinos juxta custodes suspensi cadaveris fuit, attractis ligaculis aut petiolis ipsum duobus tribusve utrium solvisse laxatos: & quum vinum flueret, tum caput sibi cædentem, vehementer vociferatum esse, tanquam nescientem ad quem prius asinorum se converteret. Custodes quum multum vini fluere viderent, concurrisse cum vasis in viam: & id quod effusum esset lucrifacientes comportasse. Illum simulata iracundia omnibus maledixisse, aliquantoque post illis consolantibus, finxisse se mitigatum, & ab irascendo desisse. Tandem exegisse à via asinos atque reparavisse: & quum plura verba inter eos fierent, & quidam faceto dicto hominem lacesseret, ut risum eliceret, donasse illis unum ex utribus. Atque eos illic, ut erant discumbentes potare constituisse, prehensantes hominem ac jubentes ut secum ad compotandum maneret: atque istum obsequutum remansisse, & quum inter potandum comiter acciperetur, insuper donasse utres. Ita se vino ingurgitantes custodes, admodum temulentos esse factos, somnoque oppressos, ibidem ubi potaverant obdormisse. Istum, ubi multum noctis erat, tunc corpus fratris dissolvisse, & custodum malas dextras in contumeliam derasisse, & asinos impositio cadavere domum versus agitasse, exequutumque imperia matris. Regem, ubi ei renunciatum est furis cadaver surreptum, acerbe tulisse: & quum vellet quoquomodo invenire quinam esset ista machinatus, hoc fecisse, quod apud me caret fide: Filiam suam domi prostituisse, jussam omnes indifferenter excipere: sed priusquam coirent, adigere ad sibi dicendum quidnam in vita esset actum à se solertissimum ac sceleratissimum: & qui narraret quæ circa furem acta essent, eum comprehenderet, neque exire permitteret. Quum itaque filia patris imperia faceret, furem, quum audisset quamobrem ista fierent, ac vellet superare versutia regem, hoc egisse: Recentis mortui amputatam in humero manum sub pallio ferentem isse, atque ingressum ad

filiam

a αὐτῷ, ὡς. b ἐπελαμβάνετο. c ἀπαμμένους. d ὑπίσχεσθαι. e προσαγαγέσθαι. f αὐτοῖσι τὸν ἀσκόν. g τὴν θυγατέρα.

Alia astutia ejusdem furis, donec sit regius genet. Festum Ægyptium ob aleam Rhampsiniti & Cereris, & in eo ritus. Anima immortalis primum dicta ab Ægyptiis.

ἐστλθόντα ᾗ ὡς τῦ [a] βασιλῆος τὴν θυγατέρα, καὶ αἰρωτώμενον τἄπερ καὶ οἱ ἄλλοι, ἀπηγήσασθαι ὡς ἀνοσιώτατον μὲν εἴη ἐργασμένος, ὅτε δὲ ἀδελφεὸν ἐν τῷ θησαυρῷ τῦ βασιλέος ὑπὸ παγὶς ἁλόντος ἀποτάμοι τὠ κεφαλώ· σοφώτατον ᾗ, ὅτι τοὺς φυλάκους καταμεθύσας, καταλύσαι δὲ ἀδελφεὸν κρεμαμένου [b] τ νέκυος. τῶ ᾗ, ὡς ἤκουσε, ἄπεσθαι αὐτοῦ. τ ᾗ φῶρα ἐν τῷ σκότει πειρᾶσθαι αὐτῆ δὲ νεκρὸν τῶ χεῖρα. τὴν ᾗ, ἀπιλαβομένην, ἔχειν νομίζουσαν αὐτοῦ ἐκείνου τ χῖρὸς ἀντέχεσθαι. τ ᾗ φῶρα πειρώμενον αὐτῆ, οἴχεσθαι δι᾽ θυρέων φεύγοντα. ὡς ᾗ ἐ ταῦτα ἐς τ βασιλέα ἀνενείχθη, ἐκπεπλῆχθαί μὲν τῦ τε πολυφροσύνῃ τε καὶ τόλμῃ τἀνθρώπου. τέλος ᾗ, διαπέμπουτα ἐς πάσας τὰς πόλις, ἐπαγγέλλεσθαι ἄδειάν τε δώσοντα, καὶ μεγάλα προσδεκόμενον ἐλεύσεσθαι ἐς ὄψιν τὴν ἑωῦτοῦ. τ ᾗ φῶρα, πιστεύσαντα, ἐλθεῖν πρὸς αὐτόν. Ῥαμψίνιτον ᾗ μεγάλως θωϋμάσαι, καί οἱ τῶ θυγατέρα ταύτῳ συνοικίσαι, ὡς πλεῖστα ἐπισταμένῳ ἀνθρώπων. Αἰγυπτίους μὲν γὰρ τ ἄλλων προσεκεκρέσθαι, ἐκεῖνον ᾗ, Αἰγυπτίων. Μετὰ ᾗ ταῦτα, ἔλεγον τοῦτον τὸν βασιλέα ζωὸν καταβῆναι κάτω ἐς τὸν οἱ Ἕλληνες ᾅδου νομίζουσι εἶναι, καὶ ἐνθαῦτα συγκυβεύειν τῇ Δήμητρι. καὶ τὰ μὲν, νικᾶν αὐτῶ, τὰ ᾗ, ἑωυτοῦ ὑπ᾽ αὐτῆς. καί μιν πάλιν ἀπικέσθαι δῶρον ἔχοντα παρ᾽ αὐτῆς χρύσεον χρόμακτρον. ἀπὸ ᾗ τ Ῥαμψινίτου καταβάσιος, ὡς πάλιν ἀπίκετο, ὀρτὴν δὴ ἀνάγειν Αἰγυπτίους ἔφασαν, τῶ ἐ ἐγὼ οἶδα ἔτι ἐ ἐς ἐμὲ ἐπιτελέοντας αὐτούς. ἀ μέντοι εἴτε δι᾽ ἄλλό τι, εἴτε διὰ ταῦτα ὀρτάζουσι, ἔχω λέγειν· Φάρος ᾗ αὐτημερὸν ἐξυφήναντες οἱ ἱρέες, κατ᾽ ὧν ἔδησαν ἑνὸς αὐτῶν μίτρῃ τοὺς ὀφθαλμούς. ἀγαγόντες δέ μιν ἔχοντα τὸ φάρος ἐς ὁδὸν φέρουσαν ἐς ἱρὸν Δήμητρος, αὐτοὶ ἀπαλλάσσονται ὀπίσω. τὸν δ᾽ ἱρέα τοῦτον καταδεδεμένον τοὺς ὀφθαλμούς, λέγουσι ὑπὸ δύο λύκων ἄγεσθαι ἐς τὸ ἱρὸν τ Δήμητρος, ἀπέχον τ πόλεος ἐείκοσι σταδίους· καὶ αὖτις ὀπίσω ἐκ τοῦ ἱροῦ ἀπάγειν μιν τοὺς λύκους ἐς τωὐτὸ χωρίον. Τοῖσι μέν νυν ὑπ᾽ Αἰγυπτίων λεγομένοισι χρέωθω ὅτεω τὰ τοιαῦτα πιθανά ἐστι· ἐμοὶ δὲ πᾶσα πάντα τὸν λόγον ὑπόκειται, ὅτι τὰ λεγόμενα ὑπ᾽ ἑκάστων ἀνθρώπων γράφω. ὑπάρχειν δὲ τ κάτω Αἰγύπτιοι λέγουσι Δήμητρα [c] καὶ Διόνυσον. πρῶτοι δὲ ἐ τόνδε τὸν λόγον Αἰγύπτιοι εἰσὶ οἱ εἰπόντες [d], ὡς ἀνθρώπου ψυχὴ ἀθάνατός ἐστι· τοῦ σώματος δὲ καταφθιμένου, ἐς ἄλλο ζῶον αἰεὶ γινόμενον ἐσ-

filiam regis, quum interrogatus esset eadem quæ ceteri, enarrasse, hoc se scelestissimum perpetrasse, quod fratris in thesauro regis laqueo capti caput amputasset: solertissimum autem, quod custodibus ebriis factis cadaver fratris suspensi resolvisset. Illam, quum hæc audisset, manum in hunc injeciisse: eique furem in tenebris manum mortui porrexisse. quam mulier quum apprehendisset, manum se hujus tenere rata, istum per fores se propripuisse, muliere delusa. Postquam & hæc renunciata sunt regi, stuporem incussisse tum astutiam, tum audaciam hominis. Ad extremum, dimissis per omnes urbes nunciis, regem edixisse, non modo veniam sed etiam magna munera manere furem, si in conspectum ipsius veniret; ita furem, fide habita, ad eum venisse, eique Rhampsinitum, magna viri admiratione ductum, filiam suam collocasse, tanquam ex omnibus mortalibus plurima scienti: nam Ægyptios quidem ceteris, hunc autem Ægyptiis antecellere. Post hæc ajebant regem hunc descendisse vivum sub terram eo, ubi Græci opinantur sedes infernas esse, & ibi cum Cerere alea ludere: & aliquando victorem, aliquando victum fuisse: & sursum iterum fuisse reversum, munus ab ea obtinentem mantile aureum. Quod tempus à Rhampsiniti descensu ad reditum, dicebant feriatum esse apud Ægyptios. Idque ego ad meam memoriam scio observatum. Sed utrum ob aliud quid, an ob ista ipsa ferientur Ægyptii, asseverare non possum. Sacerdotes autem pallium postquam uno illo die detexuerunt, uni ex suis oculos mitra alligant: quem gestantem pallium ubi in viam deduxerunt quæ fert ad Cereris templum, ipsi retro discedunt. Hunc autem sacerdotem oculos obstrictos habentem ajunt à geminis lupis duci ad Cereris templum, quod ab urbe viginti stadia abest: & postea rursus ex templo in eundem locum à lupis reduci. Hæc quidem ab Ægyptiis relata sic cuique placeant, prout credibilia videntur; mihi autem in omni sermone constitutum est ea scribere quæ auditu ex singulis cognovi. Inferorum principatum tenere Cererem & Liberum Ægyptii ajunt. Hi denique primi extiterunt qui dicerent animam hominis esse immortalem; sed exolescente corpore subinde in aliud animal quod assidue nasci-

122

123

a ᾗ ἰς Ϝ. b κρεμάμβρου. c Δήμητρα. d εἰσὶ εἰπόντες.

Ejus ſtulta interpretatio. Cheopis iniquitas in ſubjectos, & pyramis.

ἐσδύεσθαι· ἐπεὰν δὲ ϖᾶσι ἐλθῇ πάντα τὰ χερσαῖα καὶ τὰ θαλάσσια καὶ τὰ πετηνὰ [a], αὖτις ἐς ἀνθρώπου σῶμα γινόμενον ἐσδύνειν. τὴν ϖερίλυσιν [b] ἢ αὐτῇ γίνεσθαι ἐν τριακοσίοισι ἔτεσι. τούτῳ τῷ λόγῳ εἰσὶ οἱ Ἑλλήνων ἐχρήσαντο, οἱ μὲν, ϖρότερον, οἱ δὲ, ὕστερον, ὡς ἰδίῳ ἑωυτῶν ἐόντι· τὰ ἐγὼ εἰδὼς τὰ ὀνόματα, οὐ γράφω. Μέχρι μέν νυν Ῥαμψινίτου βασιλῆος εἶναι ἐν Αἰγύπτῳ πᾶσαν ἀνομίλητον ἔλεγον, καὶ εὐθηνέειν Αἴγυπτον μεγάλως· μετὰ δὲ τοῦτον, βασιλεύσαντα σφέων Χέοπα, ἐς πᾶσαν κακότητα ἐλάσαι. κατακληίσαντα γάρ μιν πάντα τὰ ἱρὰ, πρῶτα μέν σφέας θυσιέων τοῦτον ἀπέρξαι· μετὰ δέ, ἐργάζεσθαι ἑωυτῷ κελεύειν πάντας Αἰγυπτίους. τοῖσι μὲν δὴ ἀποδεδεχθαι, ἐκ τῶν λιθοτομιέων τὰ ἐν τῷ Ἀραβίῳ ὄρεϊ, ἐκ τούτων ἕλκειν λίθους μέχρι ϖρὸς τὸν Νείλον· διαπερησιωθέντας δὲ τὸν ϖοταμὸν πλοίοισι τοὺς λίθους ἑτέροισι ἕπαρξε ἐκδέκεσθαι, καὶ ϖρὸς τὸ Λιβυκὸν καλεύμενον ὄρος, ϖέσσειν τοῦτο ἕλκειν. ἐργάζοντο δὲ καθ' ἑκάστους μυριάδας ἀνθρώπων αἰεὶ τὴν τριμηνίην ἑκάστην. χρόνον δὲ ἐγγενέσθαι τριακοσίων τῷ λαῷ [c], δέκα μὲν ἔτεα τὴν ὁδὸν κατ' ἣν εἵλκον τοὺς λίθους, τὴν ἔδεμαν, ἔργον ἐὸν κατὰ ϖολλῷ ϖῶι ἔλασσον τῆς ϖυραμίδος, ὡς ἐμοὶ δοκέειν. τὰ μὲν γὰρ μῆκός ἐστι ϖέντε σταδίοι· εὖρος δὲ, δέκα ὀργυιαί. ὕψος δὲ, τῇ ὑψηλοτάτη ἐστὶ αὐτὴ ἑωυτῆς, ὀκτὼ ὀργυιαί· λίθος τε ξεστὸς καὶ ζώων ἐγγεγλυμμένων. τούτου δὲ δὴ τὰ δέκα ἔτεα γεφυρέεσθαι καὶ τὴν ἐπὶ ἧς λόφος, ἐπ' ἣν ἑστᾶσι αἱ ϖυραμίδες, τὴν ἐόντα χῶν οἰκημάτων, τὰς ἐποιέετο θήκας ἑωυτῷ ἐν νήσῳ, διώρυχα ἧς Νείλου ἐσαγαγών. τῇ δὲ ϖυραμίδι αὐτῇ χρόνον γενέσθαι εἴκοσι ἔτεα ϖοιευμένῃ, τῆς ἐστι ϖαντάκῃ μέτωϖον ἕκαστον ὀκτὼ ϖλέθρα, ἐούσης τετραγώνου, καὶ ὕψος ἴσον· λίθου δὲ ξεστοῦ τε καὶ ἁρμοσμένου ϖαμάλιστα· ἑκάστη τῶν λίθων τριήκοντα ϖοδῶν ἐλάσσων. Ἐϖοιήθη δὲ ὧδε αὕτη ἡ ϖυραμὶς ἀναβαθμῶν τρόϖον, τὰς μετιξέτεροι κρώσσας, οἱ δὲ βωμίδας ὀνομάζουσι. ταύτην ϖοιήσαντες τὸ ϖρῶτον ἐϖεί τε ἐϖοίησαν αὐτὴν, ἤειρον τοὺς ὑϖολοίϖους λίθους μηχανῇσι ξύλων βραχέων ϖεϖοιημένῃσι· χαμάθεν [d] μὲν ἐϖὶ τὸ ϖρῶτον στοῖχον τῶν ἀναβαθμῶν ἀείροντες· ὅκως δὲ ἀνίοι ὁ λίθος ἐϖ' αὐτὸν, εἰς ἑτέρην μηχανὴν ἐτίθετο, ἑστεῶσαν ἐϖὶ τοῦ ϖρώτου στοίχου· ἀϖὸ τούτου δὲ ἐϖὶ τὸν δεύτερον ἤλκετο [e] στοῖχον, ἐϖ' ἄλλης μηχανῆς. ὅσοι γὰρ δὴ στοῖχοι ἦσαν τῶν ἀναβαθμῶν, τοσοῦτοι καὶ αἱ μηϲcitur, immigrare. Atque ubi per omnia ſe circumtuliſſet, terreſtria, marina, volucria, rurſus in hominis corpus, quod gigneretur, introire. atque hunc ab ea circuitum fieri intra annorum tria millia.- Hanc rationem ſunt è Græcis qui uſurpaverint velut propriam ipſorum, alii prius, alii poſterius. quorum ego nomina ſciens, non ſcribo. Ad Rhampſinitum uſque regem ajebant in Ægypto viguiſſe ſane legum præſtantiam & præclare omni copia eam floruiſſe. Poſt hunc autem, qui in regno ſucceſſit, CHEOPEM in omnem pravitatem fuiſſe prolapſum. Omnibus namque eum templis obſeratis primo Ægyptiis ne ſacrificarent interdixiſſe: Deinde juſſiſſe ut ſibi laborarent omnes Ægyptii: aliis aſſignando, ut ex lapidicinis Arabici montis ſaxa exciderent, & ad Nilum traherent: aliis, ut tranſmiſſo navibus flumine, illa acciperent, & ad montem qui dicitur Libycus traherent. Faciebant autem opus hominum centum millia, ternis ſemper menſibus ſingula. Tempus autem, quo populus attritus fuit, fuiſſe decennale circa viam, per quam traxerunt ſaxa, quam ſtruxerunt; opus, ut mihi videtur, non multo minoris molitionis, quam ipſa pyramis. Cujus longitudo eſt quinque ſtadiorum, latitudo cubitorum quadraginta; altitudo, ubi altiſſima ipſa ſui eſt, triginta duo cubitorum, lapide polito & animalibus inſculptis. Illic decem annos fuiſſe etiam conſumptos in ſubterraneis conclavibus in colle, ſupra quem pyramides ſtant, quas fecit ſibi repoſitoria, in inſula per introductam foſſam Nili. Verum in ipſa pyramide hac facienda annos viginti abſumptos: cujus ſingulæ frontes (nam eſt formæ quadratæ pari altitudine) ſunt octingentorum pedum, ſaxo dolato accuratiſſimeque coagmentato, in quo nullum eſt minus triginta pedum. Fuit autem ſic 125
extructa hæc pyramis in ſpeciem graduum, quas quidam ſcalas, quidam arulas vocant. Poſteaquam eam primo talem fecerant, attollebant reliquos lapides machinis factis è brevibus lignis ab humo in primum ordinem graduum levantes. Ubi ad hunc lapis aſcenderat, alteri machinæ imponebatur, quæ in ipſo primo ordine ſtabat. Ab hoc deinde in alterum ordinem trahebatur, ſuper alteram machinam. Nam quot erant ordines graduum, totidem quoque machinæ erant,

a πτηνὰ. b ἀϖειλίζεσθαι. c MS. τῷ ἄλλῳ. d χαμόθεν. e ἕλκετο.

Impenſæ in eam factæ, quibus exhauſtus filiam proſtituit, cujus etiam pyramis, & tertia Chephrenis ſucceſſoris & fratris Cheopis.

erant, ſive etiam eandem machinam, quæ erat una & facilis ad ferendum, transferebant ad unumquemque ordinem, quoties ſaxum exemerant. Dictum eſto à nobis in utrumque, ſicut dicitur. Effecta ſunt igitur ita prima ejus quæque altiſſima: deinde ſequentia abſolverunt: noviſſima vero quæ ſolo ſunt juncta & infima peregerunt. In ipſa pyramide per litteras Ægyptiacas ſignatum eſt, quantum in raphanum, cæpas, & allia erogatum ſit operantibus, & quod interpres earum litterarum, poſtquam legerat, (ut probe reminiſcor) ajebat in ſumma mille & ſexcenta talenta pecuniæ eſſe. Quod ſi ita ſe habet, quot alia credibile eſt fuiſſe conſumpta, vel in ferrum, quo operabantur, vel in cibos, vel in veſtem operantium? quando per id quod dixi tempus opera extruebant; per aliud (ut ego opinor) lapides exciderunt atque vexerunt, & per aliud non exiguum effe-
126 cerunt ſubterraneum cavum. Quin & eo flagitii veniſſe Cheopem, ut pecunia defectus, filiam ſuam in lupanari proſtituerit, imperans quantumcunque faceret quæſtum. (non enim dicebant quantum) eamque cum patris juſſa feciſſe, tum vero privatim de relinquendo monumento cogitaſſe; itaque ſingulos ad ſe intrantes oraſſe, ut ſibi ad opera ſingulos lapides donarent. Ex his lapidibus ajebant extructam fuiſſe pyramidem quæ ſtat in medio trium, ante pyramidem magnam, cujus unumquodque latus centum &
127 quinquaginta eſt pedum. Quinquaginta annos regnaſſe hunc Cheopem Ægyptii dicebant: eoque defuncto excepiſſe regnum fratrem ejus CHEPHRENEM: & hunc eodem alteri inſtituto uſum cum in aliis, tum vero in facienda pyramide, non tamen quæ ad menſuram fraternæ accederet. eas namque & nos ſumus dimenſi. Nam ſubterranea non ſubſunt conclavia, neque foſſa derivatur in eam ex Nilo (quemadmodum in alteram) fluens; ſed extructo canali introrſum inſulam circumluit, in qua ſitum eſſe ipſum Cheopem ajunt. Sed quum primam compagem ex Æthiopico lapide verſicolore ſtruxiſſet, quadraginta pedes degreſſus, alterius eandem magnitudinem, contiguam magnæ fabricæ. Stant autem ambæ ſuper eundem tumulum, centum fere pe-
128 des celſum. Porro quinquaginta ſex annos regnaſſe Chephrenem ajebant. Hi centum

μηχαναὶ ἦσαν· εἴτε καὶ τῷ αὐτῷ μηχανικὸ ἐξῆσαν μίλω τε καὶ διβάσακλον μεταφόρεον ἕκαστον ἔσχον ἕκαστον, ὅκως τὸν λίθον ἐξέλοιεν. λελέχθω ἡμῖν [a] ἐπ' ἀμφότερα, καθάπερ λέγεται. ἐξεποιήθη δὴ ὧν τὰ ἀνώτατα αὐτῆς πρῶτα· μὴ ἦ, τὰ ἑπόμενα τούτων ἐξεποίεον· τελευταῖα ἦ, αὐτῆς τὰ ὑπόγαια καὶ τὰ κατωτάτω ἐξεποίησαν. σεσήμανται ἦ δὲ γράμμασι Αἰγυπτίοισι ἐν τῇ πυραμίδι, ὅσα ἐς τε συρμαίην καὶ κρόμμυα καὶ σκόροδα ἀναισιμώθη τοῖσι ἐργαζομένοισι. καὶ, ὡς ἐμὲ εὖ μεμνῆσθαι τὰ ὁ ἑρμηνεύς μοι, ὑπολεγόμενος τὰ γράμματα, ἔφη, ἑξακόσια καὶ χίλια τάλαντα ἀργυρίου τετελέσθαι. εἰ δὴ ἔστι ἅτως ἔχοντα τοῦτα, κόσα εἰκὸς ἄλλα δεδαπανῆσθαί ἐστι ἐς τε σίδηρον, τῷ ἐργάζοντο, καὶ σιτία καὶ ἐσθῆτα τοῖσι ἐργαζομένοισι; ὁκότε χρόνον μὲν οἰκοδόμεον τὰ ἔργα τὸν εἰρημένον· ἄλλον ἦ (ὡς ἐγὼ δοκέω) ἐν τῷ τὰς λίθους ἔταμνον, καὶ ἦγον [b]· καὶ τὸ ὑπὸ γῆν ὄρυγμα ἐργάζοντο οὐκ ὀλίγον χρόνον. Ἐς τοῦτο ἦ ἐλθεῖν Χέοπα κακότητος, ὥστε τὴν θυγατέρα τὴν ἑωυτοῦ, χρημάτων δεομένου, κατίσαντα ἐπ' οἰκήματος, προστάξαι πρήσσεσθαι ἀργύριον ὁκόσον δή τι. ἃ μὲν δὴ τοῦτό γε ἔλεγον· τὴν ἦ, τά τε ὑπὸ γῆς πατρὸς ταχθέντα πρήσσεσθαι· ἰδίη ἦ καὶ αὐτὴ ἐπιθυμῆσαι μνημήιον [c] καταλιπέσθαι. καὶ δὴ ἐσιόντος πρὸς αὐτὴν ἑκάστου δέεσθαι, ὅκως ἂν αὐτῇ ἕνα λίθον ἐν τοῖσι ἔργοισι δωρέοιτο. ἐκ τούτων ἦ τῶν λίθων ἔφασαν τὴν πυραμίδα οἰκοδομηθῆναι, τὴν ἐν μέσῳ τῶν τριῶν ἑστηκυῖαν, ἔμπροσθεν τῆς μεγάλης πυραμίδος· τὴν ἐστὶ τὸ [d] κῶλον ἕκαστον, ὅλως καὶ ἡμίσεος πλέθρου. Βασιλεῦσαι ἦ τὸν Χέοπα τοῦτον Αἰγύπτιοι ἔλεγον [e] πεντήκοντα ἔτεα. τελευτήσαντος ἦ τούτου, ἐκδέξασθαι τὴν βασιληίην τὸν ἀδελφεὸν αὐτοῦ Χεφρῆνα. καὶ τοῦτον δὲ τῷ αὐτῷ τρόπῳ διαχρᾶσθαι τῷ ἑτέρῳ· τά τε ἄλλα, καὶ πυραμίδα ποιῆσαι, ἐς μὲν τὰ ἐκείνης μέτρα οὐκ ἀνήκουσαν· τοῦτα γὰρ ὧν καὶ ἡμεῖς ἐμετρήσαμεν. ἔστι γὰρ ὑπέργεα οἰκήματα ὑπὸ γῆν, ἔστε ἐκ τοῦ Νείλου διώρυξ ἥκει ἐς αὐτήν, ὥσπερ ἐς τὴν ἑτέρην, ῥέουσα· διοικοδομημένην δὲ αὐλῶνος ἔσω νῆσον περιῤῥέειν, ἐν τῇ αὐτὸν λέγουσι κεῖσθαι Χέοπα. ὑποδείμας δὲ τὸν πρῶτον δόμον λίθου Αἰθιοπικοῦ ποικίλου, τεσσερακοντάπηχυν πόδας ὑποβάς, τῆς ἑτέρης τοὐτὸ μέγαθος, ἐχομένην μεγάλης οἰκοδομῆς. ἑστᾶσι δὲ ὑπὸ λόφου τοῦ αὐτοῦ ἀμφότεραι, μάλιστα ἐς ἑκατὸν πόδας ὑψηλοῦ. βασιλεῦσαι δὲ ἔλεγον Χεφρῆνα ἓξ καὶ

πεντή-

a λελέχθω δὲ ἡμῖν. b ἤγαγον. c μνημόσυνον. d τὸ τό. e λέγουσι.

Philitis paſtor. Mycerinus Cheopis f. melior rex. Cujus filiæ ſepulchrum ſingulare, & ideo faculoſum.

πεντήκοντα ἔτεα. Ταῦτα ἔξ τε δὴ ἑκατὸν λογίζον[τ]ι ἔτεα, ἐν τοῖσι, Αἰγυπτίοισί τε πᾶσαν εἶναι κακότητα, καὶ τὰ ἱρὰ χρόνα τοσαῦτα κατακληισθέντα, σὺκ ἀνοιχθῆναι. τούτους ὧν μισέοντες οἱ κάρτα φέλεσι Αἰγύπτιοι ὀνομάζειν, ἀλλὰ δὲ τὰς πυραμίδας καλέουσι ποιμένος φιλίτιος[a], ὡς τῶν τὸν χρόνον ἔνεμε κτήνεα κατὰ ταῦτα τὰ χωρία. Μετὰ δὲ τοῦτον, βασιλεῦσαι Αἰγύπτου Μυκερῖνον ἔλεγον, Χέοπος παῖδα· τῷ τὰ μὲν δὴ πατρὸς ἔργα ἀπαδεῖν. τὸν δὲ τά τε ἱρὰ ἀνοῖξαι, καὶ τὸν λεὼ[b] τετρυμένον ἐς τὸ ἔσχατον κακοῦ, ἀνεῖναί τε ἐς ἔργα τε δὴ θυσίας. δίκας δέ σφι πάντων βασιλέων δικαιοτάτας κρίνειν. καὶ τοῦτο μέν νυν τὸ ἔργον, ἀπάντων ὅσοι ἤδη βασιλῆες ἐγένοντο Αἰγυπτίων, αἰνέσαι μάλιστα τοῦτον. τά τε γὰρ μιν ἄλλα κρίνειν εὖ, καὶ δὴ καὶ τῷ ὀπιμεμφομένῳ σὺν τὸ δίκης παρ' ἑωυτοῦ διδόντα ἄλλα, ἀποπιμπλάναι αὐτοῦ τὸν θυμόν. ἐόντι δὲ ἠπίῳ τῷ Μυκερίνῳ καὶ τὰς πολίτας, καὶ ταῦτα ὑπιτηδέοντι, πρῶτον κακῶν ἄρξαι τὴν θυγατέρα ἀποθανοῦσαν αὐτοῦ, τὴν μούνην οἱ εἶναι ἐν τοῖσι οἰκηίοισι τέκνον. τὸν δὲ, ὑπεραλγήσαντά τε τῷ συμπεπτωκότι πρήγματι, καὶ βουλόμενον συμφορώτερόν τι τῶν ἄλλων θάψαι τὴν θυγατέρα, ποιήσαντα βοῦν ξυλίνην κοίλην, καὶ ἔπειτα καταχρυσώσαντα μιν τούτῃσι, ἔσω ἐν αὐτῇ θάψαι τούτῃσι δὴ τὴν[c] ἀποθανοῦσαν θυγατέρα. Αὕτη ὦν ἡ βοῦς γῆ σὺκ ἐκρύφθη, ἀλλ' ἔτι καὶ ἐς ἐμὲ ἦν φανερή· ἐν Σάι μὲν πόλει ἐοῦσα, κειμένη δὲ ἐν τοῖσι βασιληίοισι, ἐν οἰκήματι ἐσκημένῳ. θυμιήματα δὲ παρ' αὐτῇ παντοῖα καταγίζουσι ἀνὰ πᾶσαν ἡμέρην· νύκτα δὲ ἑκάστην πάννυχος λύχνος παραίθεται. ἀγχοῦ δὲ τῆς βοὸς ταύτης ἐν ἄλλῳ οἰκήματι εἰκόνες τῶν παλλακέων τοῦ Μυκερίνου ἑστᾶσι, ὡς ἔλεγον οἱ ἐν Σάι πόλεϊ ἱρέες. ἑστᾶσι μὲν γὰρ ξύλινοι κολοσσοὶ, ἐοῦσαι ἀριθμὸν ὡς εἰκοσι μάλιστά κη, γυμναὶ ἐρχασμέναι[d]. αἱ τίνες μέντοι εἰσὶ, οὐκ ἔχω εἰπεῖν, πλὴν ἢ τὰ λεγόμενα. Οἱ δέ τινες λέγουσι πρὸς τῆς βοὸς ταύτης, καὶ τῶν κολοσσῶν, τόνδε τὸν λόγον· ὡς Μυκερῖνον ἠράσθη τῆς ἑωυτοῦ θυγατρὸς, καὶ ἔπειτα ἐμίγη οἱ ἀεκούσῃ. μετὰ δὲ, λέγουσι ὡς ἡ παῖς ἀπήγξατο τοῦ ἄχεος· ὁ δέ μιν ἔθαψε ἐν τῇ βοῒ ταύτῃ. ἡ δὲ μήτηρ αὐτῆς τῶν ἀμφιπόλων τὰς προδοσάσας τὴν θυγατέρα τῷ πατρὶ ἀπέτεμε τὰς χεῖρας· καὶ νῦν τὰς εἰκόνας αὐτέων εἶναι πεπονθυίας τὰ περ ζωαὶ ἔπαθον. ταῦτα δὴ λέγουσι φλυηρέοντες, ὡς ἐγὼ δοκέω, τά τε ἄλλα, καὶ δὴ καὶ τὰ περὶ τὰς χεῖρας τῶν κολοσσῶν. ταῦτα γὰρ ὧν καὶ ἡμεῖς ὡρέομεν ὅτι χρόνῳ τὰς χεῖρας ἀποβεβλήκασι, αἱ ἐν ποσὶ αὐτέων ἐφαίνοντο ἐοῦσαι ἔτι καὶ ἐς ἐμέ[e]. Ἡ δὲ βοῦς τὰ μὲν ἄλλα κατακέ-

tum & ſex anni ſupputantur; quibus Ægyptii in omni pravitate verſati ſunt, & templa tanto tempore occluſa non licuit aperiri. Hos reges Ægyptii præ odio ne nominare quidem volunt, ſed eorum pyramidas vocant paſtoris Philitidis, qui ea tempeſtate pecudes per hæc loca pascebat. Poſt hunc regnaſſe in Æ- 129
gypto dicebant MYCERINUM Cheopis filium, eumque paterna perosum facta, & templa reſeraſſe, & populo ad ultimum calamitatis afflicto dediſſe veniam eundi ad opera & ſacrificia: quinetiam ſuper omnes reges juſtitiam ipſis exercuiſſe. Quo nomine ex univerſis regibus hunc Ægyptii maxime prædicant, tum ob alia quæ bene judicabat, tum vero quod conquerenti de ipſius ſententia, de ſuo donans indignationi hominis ſatisfecerit. Quum autem eſſet in cives clemens Mycerinus, atque ita ageret, principium ei malorum contigiſſe obitum filiæ, quæ domi unica ſuboles erat. Qua clade ſupra modum quum doleret, velletque filiam excellentiori aliquo genere ſepelire quam ceteri, feciſſe ligneam bovem cavam, quam quum inauraſſet, in ea filiam iſtam defunctam ſepeliſſe. Neque humo bos hæc condita eſt, ſed 130
ad meam uſque memoriam erat conſpicua, in urbe Sai, in regia, in conclavi exornato poſita. Cui ſingulis diebus omnigenæ odores adolentur; noctibus autem ſingulis pernox incenſa lucerna aſtat. In altero conclavi prope illam bovem imagines ſtant concubinarum Mycerini, ut in urbe Sai ſacerdotes ajebant. Stant enim coloſſi lignei, numero circiter viginti, nudi facti: qui quarum ſint mulierum, non poſſum dicere, præterquam quæ narrantur. Sunt qui de hac bove & 131
coloſſis hæc referant: Mycerinum amore filiæ ſuæ captum, vim ei invitæ intuliſſe: deinde illam quum præ mœrore ſe ſtrangulaviſſet, patrem in hac bove ſepeliſſe: matrem autem manus miniſtrarum quæ filiam patri prodidiſſent, præcidiſſe: & nunc earum hæc ſimulacra paſſa eſſe id malum quod vivæ ſuſtinuerant. Hæc (ut ego opinor) dicunt nugantes, ut alia, ita & de manibus coloſſorum: quippe quas ipſi videbamus temporis diuturnitate delapſas, quæ ad me uſque ad pedes eorum ſtratæ viſebantur. Bos quo- 132
que cum ceterum corpus operta eſt pur-

pureo

a φιλίτιαν. b τὸν λαὸν. c θάψαι τὴν. d κεκάρμενα. e ἔτι ἐς ἐμέ.

ΕΝΔΟΝ ΠΑΤΡΙΚΗΝ
ΘΟΡΤΙΝ ΦΕΡΩ

pureo pallio, tum vero cervicem & caput craſſo admodum inducta auro: & inter media cornua ſolis circulus ad ſimilitudinem factus adeſt aureus. Neque erecta eſt bos, ſed ingeniculata, magnitudine quanta eſt grandis vacca viva. Effertur autem è conclavi quotannis. Quando Ægyptii verberant deum quendam, in tali negocio non mihi nominandum, tunc & bovem in lucem proferunt. Ajunt enim eam morientem oraſſe patrem Mycerinum, ut quotannis ſemel ſol eam
133 intueretur. Huic regi, poſt calamitatem filiæ, iſtud ſecundum accidiſſe: Ex urbe Buto veniſſe ipſi oraculum, fore ut ſex omnino annos viveret, ſeptimo defuncturus. Id hunc ægre ferentem, viciſſim miſiſſe ad oraculum contumelioſas deo querimonias exprobrantem, quod, quum pater ſuus & patruus qui & templa claudi juſſerant & deos non curaverant, hominesque perdiderant, diu vixiſſent, ipſe pietatem colens tam cito foret moriturus. Ei veniſſe altera ex oraculo reſponſa, eapropter ipſum propere vitam finiturum, quod non id faceret quod deberet. Oportuiſſe enim Ægyptum centum quinquaginta annis affligi: idque duos qui ante eum fuiſſent reges didiciſſe, ipſum vero nequaquam. Hæc ubi accepit Mycerinus, ſe jam à numinibus damnatum, lucernas feciſſe permultas, quibus quum nocteſceret accenſis, potaret ac ſe oblectaret; neque die neque noctu intermittens per paludes perque nemora vagari, & ubi cognoſceret voluptaria diverticula eſſe aptiſſima. Hæc autem idcirco excogitarat, quod vellet oraculum convincere mendacii, ut duodecim pro ſex fie-
134 rent anni, diebus factis ex noctibus. Pyramidem & hic reliquit longe minorem paterna, vicenis pedibus breviorem, omni ex lere trecentorum pedum & quadrangularem, Æthiopico ex lapide ad medium uſque. Hanc quidam Græcorum volunt eſſe Rhodopis mulieris meretricis, non recte ſentientes: qui ne noſſe quidem mihi videntur quænam fuerit Rhodopis de qua loquuntur. Neque enim talis pyramidis ſtructuram ad illam retuliſſent, in qua talentorum infinita (ut brevi dicam) millia conſumpta ſunt. Ad hæc, non iſtius ſed Amaſis regis temporibus Rhodopis floruit. Multis enim poſt hos reges, qui iſtas pyramides reliquerunt, annis Rhodopis extitit, genere Thra-

ταμέκρυπλα φοινικέῳ εἵματι· τὸν αὐχένα δὲ καὶ τὴν κεφαλὴν φαίνῃ κεχρυσωμένα πολλῇ χλιδῇ χρυσῷ. μεταξὺ δὲ τῶν κεράων, ὁ τῆς ἡλίου κύκλος μεμιμημένος ἔπεστι χρύσεος. ἔστι δὲ ἡ βοῦς οὐκ ὀρθή, ἀλλ' ἐν γόνασι κειμένη· μέγαθος δὲ ὅσον περ μεγάλη βοῦς ζωή. ἐκφέρεται δὲ ἐκ τοῦ οἰκήματος ἀνὰ πάντα τὰ ἔτεα· ἐπεὰν τύπτωνται οἱ Αἰγύπτιοι τὸν θεὸν ὀνομαζόμενον θεὸν ὑπ' ἐμεῦ ὅτι τοιούτῳ πρήγματι, τότε ὦν τὴν βοῦν ἐκφέρουσι ἐς τὸ φῶς. φασὶ γὰρ αὐτὴν δεηθῆναι τοῦ πατρὸς Μυκερίνου ἀποθνήσκουσαν, ἐν τῷ ἑωυτῷ ἄπαξ μιν τὸν ἥλιον καταιδεῖν. Μετὰ δὲ τὸ γενέτεος τὸ πάθος, δεύτερα τούτῳ τῷ βασιλέϊ πάλε γνώσθη· ἐλθεῖν οἱ μαντήϊον ἐκ Βουτοῦς πόλεος, ὡς μέλλοι ἐξ ἔτεα μοῦνον βιοὺς, τῷ ἑβδόμῳ τελευτήσειν. τὸ δὲ, δεινὸν ποιησάμενον, πέμψαι ἐς τὸ μαντήϊον τῷ θεῷ ὀνείδισμα, ἀνταμεμφόμενον ὅτι ὁ μὲν αὐτοῦ πατὴρ καὶ πάτρως, ἀποκληίσαντες τὰ ἱρὰ, καὶ θεῶν ἀμνημονέοντες, ἀνθρώπους φθείροντες, ἐείσαιεν χρόνον δὴ πολλόν· αὐτὸς δὲ ὅσιος ἐὼν, μέλλοι πεμπέως ἔτεϊ τελευτήσειν. ἐκ δὲ τοῦ χρησηρίου αὖτις δεύτερα ἐλθεῖν λέγοντα, τούτων εἵνεκα τοῦ σωτα χυΐην αὐτοῦ τὸν βίον· ἀγνοῦ ποιῆσαί μιν τὸ χρέων ἦν [b] ποιέειν. δεῖν γὰρ Αἴγυπτον κακωθῆναι ἐπ' ἔτεα πεντήκοντά τε καὶ ἑκατόν· καὶ τοὺς μὲν δύο τοὺς πρὸ ἐκείνου γενομένους βασιλέας, μαθεῖν τοῦτο, κεῖνον δὲ οὔ. τοῦτο ἀκούσαντα [c] τὸν Μυκερῖνον, ὡς καταμεμφθέντα ἤδη οἱ τούτων, λύχνα ποιησάμενον πολλὰ, ὅκως γίνοιτο νύξ, ἀνάπτοντα αὐτὰ, πίνειν τε καὶ ἀπαθέειν, ὅτε ἡμέρης, ὅτε νυκτὸς ἀνιέντα, ἔς τε τὰ ἕλεα καὶ τὰ ἄλσεα πλανώμενον, καὶ ἵνα πυθοίατο εἶναι ἐνηβήματα ἐπιτηδεώτατα. τοῦτο δὲ ἐμηχανᾶτο, θέλων τὸ μαντήϊον ψεύδεσθαι, ἵνα οἱ δυώδεκα ἔτεα ἀντὶ ἓξ ἐτέων γένηται, αἱ νύκτες ἡμέρας ποιεύμεναι. Πυραμίδα δὲ ἔτι [d] ἀπέλιπε πολλὸν ἐλάσσω τοῦ πατρὸς, εἰεικοσι ποδῶν καταδέουσαν, λίθων ἕκαστον τριῶν πλέθρων, ἐούσης τετραγώνου· λίθου δὲ ἐς τὸ ἥμισυ Αἰθιοπικοῦ. τινὲς δὴ μετεξέτεροι φασὶ Ἑλλήνων Ῥοδώπιος ἑταίρης γυναικὸς εἶναι, οὐκ ὀρθῶς λέγοντες. οὐδὲ γὰρ οὐδὲ εἰδότες μοι φαίνονται λέγειν ὅστις ἦν ἡ Ῥοδῶπις. οὐ γὰρ οἱ [e] πυραμίδα ἀνέθεσαν ποιήσασαν τοιαύτην, ἐς τὴν πολλῶν χιλιάδες ἀναρίθμητοι, ὡς λόγῳ εἰπεῖν, ἀνωνύμων. ἀλλὰ δὲ, ὅτι κατὰ Ἄμασιν βασιλεύουσα ἦν ἀκμάζουσα Ῥοδῶπις, ἀλλ' οὐ κατὰ τοῦτον. ἔτεσι γὰρ πολλοῖσι ὕστερον τούτων τῶν βασιλέων τῶν τὰς πυραμίδας ταύτας λιπόντων, ἦν Ῥοδῶπις· γένος μὲν, ὅπο

Θρηί-

S 2

a μίαν. b χρεὸν ἦν. c ταῦτα ἀκούσαντα. d ἧς ἐστὶ ὀκτώ. e οὐ γὰρ ἂν οἱ.

Æsopus servus Iadmonis. Charaxus frater Sapphûs. Donarium Rhodopis in templo Delphico. Meretrices Naucratiticæ. Asychis Mycerini successor.

Θρηίκης· δούλη δὲ ἦν Ἰάδμονος τοῦ Ἡφαιστοπόλιος, ἀνδρὸς Σαμίου, σκυδρὸν δὲ Αἴσωπον τοῦ λογοποιοῦ. καὶ γὰρ οὗτος Ἰάδμονος ἐγένετο, ὡς διέδεξε τῇδε σὺν ἴκισαι. ἐπεί τε γὰρ πολλάκις κηρυσσόντων Δελφῶν ἐκ θεοπροπίου, ὃς βούλοιτο ποινὴν τοῦ Αἰσώπου ψυχῆς ἀνελέσθαι, ἄλλος μὲν οὐδεὶς ἐφάνη, Ἰάδμονος δὲ παιδὸς παῖς ἄλλος Ἰάδμων ἀνείλετο· οὕτω δὴ Αἴσωπος Ἰάδμονος ἐγένετο. Ῥοδῶπις δὲ ἐς Αἴγυπτον ἀπίκετο, ἐξανέη τοῦ Σαμίου κομισσάνλος. ἀπικομένη δὲ κατ' ἐργασίην, ἐλύθη χρημάτων μεγάλων ὑπ' ἀνδρὸς Μιτυληναίου Χαράξου, τοῦ Σκαμανδρωνύμου παιδὸς, ἀδελφεοῦ δὲ Σαπφοῦς τὴν μυσσοπωλιν. οὕτω δὴ ἡ Ῥοδῶπις ἐλευθερωθη, καὶ κατέμεινέ τε ἐν Αἰγύπτῳ, καὶ κάρτα ἐπαφρόδιτος γινομένη, μεγάλα ἐκτήσατο χρήματα, ὡς ἂν εἶναι Ῥοδώπιν, ἀπὸρ ἔκως γε ἐς πυραμίδα τοιαύτην ἐξικέσθαι. τὸ γὰρ τὴν δεκάτην τῶν χρημάτων ἰδέσθαι ἐστὶ ἔτι καὶ ἐς τόδε παντὶ τῷ βουλομένῳ, οὐδὲν δεῖ μεγάλα οἱ χρήματα ἀναθεῖναι. ἐπεθύμησε γὰρ Ῥοδῶπις μνημήιον αὐτῆς ἐν τῇ Ἑλλάδι καταλιπέσθαι, τοιῆμα ποιησαμένη τοῦτο, τὸ μὴ τυγχάνῃ ἄλλῳ ἐξευρημένον, καὶ ἀνακείμενον ἐν ἱρῷ, τοῦτο ἀναθεῖναι ἐς Δελφοὺς μνημόσυνον ἑωυτῆς. τὴν ὧν δεκάτης τῶν χρημάτων ποιησαμένη ὀβελοὺς βοήιους πολλοὺς σιδηρέους, ὅσον ἐνεχώρεε ἡ δεκάτη οἱ, ἀπέπεμπε ἐς Δελφούς· οἱ καὶ νυῦ ἔτι σωρηνέαται, ὄπισθε μὲν τοῦ βωμοῦ τοῦ Χίοι ἀνέθεσαν, ἀντίον δὲ αὐτοῦ τοῦ νηοῦ. Φιλέουσι δέ κως ἐν τῇ Ναυκράτι ἑταῖραι γίνεσθαι αἱ ἑταῖραι. τοῦτο μὲν γὰρ, αὕτη, τὴν περὶ λέγεται ὅδε ὁ λόγος, ὕστερον δή τι κλεινὴ ἐγένετο, ὡς καὶ οἱ πάντες Ἕλληνες Ῥοδώπιος οὔνομα ἐξέμαθον· τοῦτο δὲ, ὕστερον ταύτης, τῇ οὔνομα ἦν Ἀρχιδίκη, ἀοίδιμος ἀνὰ τὴν Ἑλλάδα ἐγένετο, ἧσσον δὲ τῆς ἑτέρης περιλεχθήσεται. Χάραξος δὲ ὡς λυσάμενος Ῥοδῶπιν ἀπενόσησε ὡς Μιτυλήνηνδε, ἐν μέλεϊ Σαπφὼ πολλὰ κατεκερτόμησέ μιν. Ῥοδώπιος μέν νυν περὶ πέπαυμαι. Μετὰ δὲ Μυκερῖνον γενέσθαι Αἰγύπτου βασιλέα ἔλεγον οἱ ἱρέες Ἄσυχιν, τὸ τὰ πρὸς ἠέλιον ἀνίσχοντα ποιῆσαι τῷ Ἡφαίστῳ προπύλαια, ἐόντα πολλῷ τε κάλλιστα καὶ πολλῷ μέγιστα. ἔχει μὲν γὰρ καὶ τὰ πάντα προπύλαια τύπους τε εὖ γεγλυμμένους, καὶ ἄλλῳ ὄψιν οἰκοδομημάτων μυρίῳ, σκεῖνα δὲ καὶ μακρῷ μάλιστα. ἐπὶ τούτου βασιλεύοντος, ἔλεγον ἀμιξίης ἐούσης πολλῆς χρημάτων, γενέσθαι νόμον

Thracia, ancilla Iadmonis cui pater Hephæstopolis, viri Samii, conserva Æsopi fabularum scriptoris; nam & hic Iadmonis fuit, ut non minime hinc demonstravit. Siquidem quum sæpenumero Delphi ex oraculo pronunciarent, siquis sumere pœnas vellet animæ Æsopi, alius nullus extitit, sed Iadmonis ex filio nepos, alius Iadmon sumsit. ita & Æsopus Iadmonis fuit. Rhodopis autem in Ægyptum abiit, à Xantho Samio transportata. Et quum eo ad quæstum faciendum venisset, magnis pecuniis fuit redempta à viro Mitylenæo, Charaxo Scamandronymi filio, Sapphûs poetriæ fratre. Hunc in modum Rhodopis libertatem nacta est, & in Ægypto remansit; & venusta vehementer ingentes opes comparavit, ut esset Rhodopis, sed non quæ ad talem pyramidem ascenderet. Cujus enim opum decimam partem cuicunque volenti etiam nunc cognoscere licet, magnam illi pecuniam attribuere nihil oportet. Quum enim Rhodopis illa optaret memoriam sui in Græcia relinquere, faciendo opere quod ab alio excogitatum non est neque in templo dedicatum, id dedicavit in templo Delphico monumentum sui. E decima igitur suarum opum parte quum multa è ferro verua ad boves transfigendos fecisset, quantum sufficeret decima ipsi, Delphos misit: quæ nunc quoque posita sunt è regione templi, post aram quam Chii donaverunt. Solent autem quodammodo in Naucrati prostibula esse venusta. nam & hæc de qua nunc mentionem habeo, partim nobilitata est famâ, ut nemo Græcorum non edidicerit Rhodopis nomen: partim alterius quæ posterior fuit, nomine Archidicæ fama per Græciam celebris extitit, sed minus quam prior in circulis garrientium jactata. Charaxus vero postquam cum redempta Rhodopi Mitylenen rediit, in carminibus crebro Sappho conviciis eum fuit infectata. & de Rhodope quidem hactenus. Post Mycerinum autem Ægypti regem fuisse dicebant sacerdotes ASYCHIN, eumque fecisse Vulcano antefores ad solem orientem, longe pulcherrimas longeque maximas. Habere enim illas ubique cum figuras concinne sculptas, tum alium infinitum ædificiorum conspectum; has vero etiam multo maxime. Sub hoc rege fuisse factum dicunt, ut quum vehementer laboraretur inopia pecuniæ & hinc abstinentia esset à commerciis, lex Ægy-

a κομισσάνλος μιν. ἀπικομένη. b ὡς ἑ πάντες. c ἀπενόσησε ἐς Μιτυλήνην. d ἱρέες φασὶ Ἄσυχιν.

Leges de mutuo. Pyramis latericia. Anysis successor, cœcus & latens in paludibus Sabaco Æthiope regnante, & sapienter. Bubastis templum.

Ægyptiis promulgata fuerit, ut ita demum quis pecuniam mutuam acciperet, si cadaver patris pignori traderet. Hoc item ad hanc legem adjectum fuisse, ut penes creditorem esset potestas omnis sepulcri debitoris, utque hæc irrogaretur mulcta pignus illud supponenti, si dissolvere æs alienum recusaret, fas ne esset illi ipsi sepeliri aut in isto paterno aut ullo in alio sepulcro: ac ne alius quisquam ex ipso progenitus sepeliret. Hunc præterea regem superiores ipso reges Ægypti antecellendi cupidum, reliquisse memoriam sui pyramidem latericiam, incisis saxo litteris in hæc verba, NE ME AD SAXEAS PYRAMIDES EXIGENDO DIMINUERIS, QUÆ TANTUM ILLIS PRÆCELLO QUANTUM JUPITER CETERIS DIIS. NAM FUNDUM LACUS CONTO VERBERANTES, QUICQUID LUTI CONTO ADHÆRESCEBAT, ID COLLIGENTES, LATERES DUXERUNT, ET ME ISTO MODO ELABORARUNT. atque
137 ista opera hunc regem edidisse. Post hunc regnasse cœcum quendam ex urbe Anysi, nomine ANYSIN: atque eo regnante, excurrisse in Ægyptum magna cum manu Æthiopas & SABACUM Æthiopum regem; & quum cœcus hic fuga se in palustria proripuisset, illum Æthiopem regnasse in Ægypto quinquaginta annos; idque intra tempus ista edidisse: Quoties Ægyptiorum quisquam aliquid deliquisset, neminem voluisse morte afficere: sed pro sui quemque delicti magnitudine, damnare ad aggerendum aggerem ad urbem unde quisque delinquentium erat. Atque ita urbes sunt adhuc sublimiores effectæ. nam primum aggestæ fuerant sub rege Sesostre ab iis qui canales effoderunt: iterum sub rege Æthiope etiam valde sunt factæ excelsæ, cum ceteræ quæ in Ægypto sunt, tum vero (ut mihi videtur) Bubasti urbi præcipue quidem adaggeratum est. In qua urbe templum est Bubastis dignis-
138 simum memoratu. Quo etsi alia sunt tum grandiora, tum sumptuosiora, nullum tamen est aspectu jucundius. Bubastis autem in sermone Græco est Artemis, Diana. Templum ejus ita habet: Cetera præter accessum insula est: nam è Nilo fluenta insinuant, nec confluunt, sed ad ingressum usque fani utrumque im-

μον Αἰγυπτίοισι, ἀποδεικνῦσα ἐνέχυρον τῦ πατρὸς τὸ νέκυν, οὕτω λαμβάνειν τὸ χρέος. ὥρισται δὲ καὶ ἐπὶ τούτῳ τῷ νόμῳ τόνδε, τὸ διδόντα τὸ χρέος, μὴ ἀπαίτεος κρατέειν τὸ δὲ λαμβάνοντος δίκης· τῷ δὲ ἀποθνήσκοντι τοῦτο τὸ ἐνέχυρον τίθησι ἐπεῖναι ζημίην, μὴ [a] βουλομένῳ ἀποδοῦναι τὸ χρέος, μηδὲ αὖτις ἐκείνῳ τελευτήσαντι εἶναι ταφῆς κυρῆσαι μήτε ἐν ἐκείνῳ τῷ πατρῴῳ τάφῳ, μήτε ἐν ἄλλῳ μηδενί, μήτε ἄλλον μηδένα τῶν ἑωυτῦ ἀποσφαγιάσαι. ἐπεὰν δὲ βουλόμενον τοῦτον τὸν βασιλέα τὸν ὀπίσω ἑωυτῦ βασιλεύσαντα ἡγεομένης Αἰγύπτου, μνημόσυνον πυραμίδα λιπέσθαι ἐκ πολίων ποιησάμενος· ἐν τῇ γράμματα ἐν λίθῳ ἐγκεκολαμμένα τάδε λέγοντα ἔφη, ΜΗ ΜΕ ΚΑΤΟΝΟΣΘΗΣ [b] ΠΡΟΣ ΤΑΣ ΛΙΘΙΝΑΣ ΠΥΡΑΜΙΔΑΣ. ΠΡΟΕΧΩ ΓΑΡ ΑΥΤΕΩΝ ΤΟΣΟΥΤΟΝ, ΟΣΟΝ ΟΙ ΖΕΥΣ ΤΩΝ ΑΛΛΩΝ ΘΕΩΝ. ΚΟΝΤΩΙ ΓΑΡ ΥΠΟΤΥΠΤΟΝΤΕΣ ΕΣ ΛΙΜΝΗΝ, Ο, ΤΙ ΠΡΟΣΧΟΙΤΟ ΤΟΥ ΠΗΛΟΥ ΤΩΙ ΚΟΝΤΩΙ, ΤΟΥΤΟ ΣΥΛΛΕΓΟΝΤΕΣ, ΠΛΙΝΘΟΥΣ ΕΙΡΤΣΑΝ· ΚΑΙ ΜΕ ΤΡΟΠΩ ΤΟΙΟΥΤΩ ΕΞΕΠΟΙΗΣΑΝ. τοῦτον μὲν τοσαῦτα ἀποδέξασθαι. Μετὰ δὲ τοῦτον, βασιλεῦσαι ἄνδρα τυφλὸν ἐξ Ἀνύσιος πόλιος, τῷ ὄνομα Ἄνυσιν εἶναι· ἐπὶ τούτου βασιλεύοντος, ἐλάσαι ἐπ' Αἴγυπτον [c] τὸν μεγάλῃ Αἰθιοπάς τε καὶ Σαβακῶν τὸν Αἰθιόπων βασιλέα. τὸν μὲν δὴ τυφλὸν τοῦτον οἴχεσθαι φυγόντα ἐς τὰ ἕλεα· τὸν δὲ Αἰθιόπα βασιλεύειν Αἰγύπτου ἐπ' ἔτεα πεντήκοντα. ἐν τοῖσι οὐτὲν τάδε ἀποδέξασθαι· ὅκως τις Αἰγυπτίων ἁμάρτοι τι, κτείνειν μὲν αὐτῶν οὐδένα ἐθέλειν· τοὺς δέ, κατὰ μεγάθεα τῶν ἀδικημάτων ἑκάστῳ δικάζειν, ἐπιβάσονται χώματα χοῦν πρὸς τῇ ἑωυτῶν πόλι· ὅθεν ἔκαστοι τὸν τὰ ἀδικέοντα. καὶ οὕτω ἔτι αἱ πόλιες ἐγένοντο ὑψηλότεραι. τὸ μὲν γὰρ πρῶτον, ἐχώσθησαν ὑπὸ τῶν τὰς διώρυχας ὀρυξάντων, ἐπὶ Σεσώστριος βασιλέος· δεύτερα δὲ, ἐπὶ τοῦ Αἰθίοπος τὰ κάρτα [d] ὑψηλὰ ἐγένοντο. ὑψηλέων δὲ τῶν ἑτέρων ποιεομένων ἐν τῇ Αἰγύπτῳ πολέων, ὡς ἐμοὶ δοκέει, μάλιστα μὲν Βουβάστι πόλι [e] ἐξεχώσθη, ἐν τῇ τὸ ἱρόν ἐστι Βουβάστιος ἀξιαπηγητότατον. μέζω μὲν γὰρ ἄλλα [f], καὶ πολυδαπανώτερά ἐστι ἱερά· ἡδονὴ δὲ ἰδέσθαι οὐδὲν τούτου μᾶλλον. ἡ δὲ Βούβαστις, κατ' Ἑλλάδα γλῶσσαν ἐστὶ Ἄρτεμις. Τὸ δὲ ἱρὸν αὐτῆς ὧδε ἔχει. τὰλλὰ τὴν ἐσόδου, τὸ ἄλλο νῆσός ἐστι· ἐκ γὰρ τοῦ Νείλου διώρυχες ἐσέχουσι, οὐ συμμίσγουσαι ἀλλήλῃσι, ἀλλ' ἄχρι

S 3 τοῦ

a ζημίην, τὸν μὴ. b καθυθῆς. c ἐλάσαι ἐς Αἴγυπτον. d Αἰθίοπος κάρτα. e μάλιστα μὲν ἐν Βουβάστι πόλει. f μὲν γὰρ ἄλλα.

Ejus descriptio. Æthiopis abitus ex regno post 1. annos. Restitutio Cœci & exaggeratio insulæ Elbo. Sethon.

τὸ ἐσόδου ἑκατέρη ἐσέχει. ἡ μὲν, τῇ περιῤῥέουσι, ἡ δὲ, τῇ· εὖρος δὲ ἑκατέρη ἑκατὸν ποδῶν, δένδρεσι καταύσκιος. τὰ δὲ προπύλαια, ὕψος μὲν δέκα ὀργυιέων ἐστὶ, τύποισι δὲ ἐξαπηχέσι ἐσκαλάδαται ἀξίοισι λόγου. ἐὸν δὲ ἐν μέσῃ τῇ πόλι τὸ ἱρὸν, κατοπτᾶται πάντοθεν ἐπιόντι. ἄτε γὰρ τοῦ πόλεως μὲν ἐπικεχωσμένης ὑψοῦ, τοῦ δὲ ἱροῦ ἀεὶ κεκινημένου ὡς ἐρχήθεν ἐποιήθη, ἔσοπτόν ἐστι[a]. περιέχει δὲ αὐτὸ αἱμασιὴ ἐγγεγλυμμένη τύποισι. ἔστι δὲ ἐντὸς ἄλσος δενδρέων μεγίστων πεφυκόμενον περὶ νηὸν μέγαν, ἐν τῷ δὴ τὸ ἄγαλμα ἔνι. εὖρος δὲ καὶ μῆκος τοῦ ἱροῦ, πάντη σταδίου ἐστί· καθ' μὲν δὴ τὴν ἔσοδον, ἐστρωμένη ἐστὶ ὁδὸς λίθου ὀλίγη σταδίους τρεῖς μάλιστά κη, ἀφ' ἧς ἀγορῆς φέρουσα ἐς τὸ πρὸς ἠῶ· εὖρος δὲ, ὡς πεντήκοντα πλέθρων. τῇ δὲ καὶ τῇ τοῦ ὁδοῦ, δένδρεα οὐρανομήκεα πέφυκε· φέρει δὲ Ἑρμέω[b] ἱρόν. τὸ μὲν δὴ ἱρὸν τοῦτο οὕτω ἔχει. Τέλος δὲ τοῦ ἀπαλλαγῆς τοῦ Αἰθιοπος ὧδε ἔλεγον γενέσθαι· ὄψιν ἐν τῷ ὕπνῳ τοιήνδε ἰδόντα αὐτὸν, οἴχεσθαι φάσγανα. ἐδόκεέ οἱ ἄνδρα ὑπιστάναι, συμβαλόντα τοὺς ἱρέας τοὺς ἐν Αἰγύπτῳ συλλέξαντα πάντας, μέσους διαταμέειν[c]. ἰδόντα δὲ τὴν ὄψιν ταύτην λέγειν αὐτὸν, ὡς περίφασιν οἱ δοκέοι ταύτῃ τοὺς θεοὺς περιδεικνύναι, ἵνα ἀσεβήσας περὶ τὰ ἱερὰ, κακόν τι πρὸς θεῶν ἢ πρὸς ἀνθρώπων λάβοι· οὐκων ποιήσειν ταῦτα. ἀλλὰ γάρ οἱ ἐξεληλυθέναι τὸν χρόνον, ὀκόσον κεχρῆσθαι ἄρξαντα Αἰγύπτου ἐκχωρήσειν[d]. ἐν γὰρ τῇ Αἰθιοπίῃ ἐόντι αὐτῷ τὰ μαντήια, τοῖσι χρέωνται Αἰθίοπες, ἀνεῖλε ὡς δέοι αὐτὸν Αἰγύπτου βασιλεῦσαι ἔτεα πεντήκοντα. ὡς ὦν ὁ χρόνος οὗτος ἐξήιε, καὶ αὐτὸν ἡ ὄψις τοῦ ἐνυπνίου ἐπέλαβε, ἑκὼν ἀπαλλάσσεσθαι ἐκ τῆς Αἰγύπτου ὁ Σαβακῶς. Ὡς δὲ ἄρα οἴχεσθαι τὸν Αἰθιοπα ἐξ Αἰγύπτου, αὖτις τὸν τυφλὸν ἄρχειν ἐκ τῶν ἑλέων ἀπικόμενον· ἔνθα πεντήκοντα ἔτεα νῆσον χώσας ἀνοδῶ τε καὶ γῇ, οἴκεε. ἔκωσε γάρ οἱ φοιτᾶν σῖτον ἄγοντας Αἰγυπτίων, ὡς ἑκάστοισι προεστάχθαι σιγῇ δὲ Αἰθιοπος ἐς τὠυτὸ δωρεὼ κελεύειν σφέας καὶ ἀνοδὸν χομίζειν. ταύτῳ τῷ νήσου οὐδεὶς πρότερον ἐδυνάσθη Ἀμυρταίου ἐξευρεῖν· ἀλλὰ ἔτεα ὀλίγα πλέω ἢ ἑπτακόσια οὐκ οἷοί τε ἦσαν αὐτῷ ἀνευρεῖν οἱ πρότεροι γενόμενοι βασιλῆες Ἀμυρταίου. ὄνομα δὲ ταύτῃ τῇ νήσῳ Ἐλβώ. μέγαθος δὲ ἐστὶ[e] πάντη δέκα σταδίων. Μετὰ δὲ τοῦτον, βασιλεῦσαι τὸν ἱρέα τοῦ Ἡφαίστου, τῷ ὄνομα εἶναι Σεθών. τοῦτον

immittitur, alterum hac circumfluens, alterum illac, centum in unoquoque pedum latitudine, arboribus inumbrata. Ejus antefores quadraginta cubita sublimes figuris senûm cubitorum memoratu dignis adornantur. Id templum in media urbe situm, undique circumeuntium oculis subjicitur. nam quum urbs sit in altum aggerata, templum non motum, sicut fuit à principio conditum, patet conspectui. Illud maceria figuris insculpta ambit. Intus, ingens maximarum arborum manu consitarum lucus ambit templum, in quo statua est. Latitudo & longitudo templi quoquoversus est stadii. Ad ejus ingressum via strata lapide est, tria circiter stadia quæ fert per forum orientem versus quadringentorum pedum latitudinis, utrinque arboribus consitis in cœlum euntibus; & fert Mercurii templum. Atque hunc quidem in modum templum habet. Verum se ita ad extremum liberatos Æthiope referebant, quod ille per quietem oblata sibi visione, fugæ se mandaverit. Visus est sibi videre quendam subito oblatum, qui suaderet ipsi ut congregatos cunctos Ægypti sacerdotes dissecaret medios. Hac eum visione conspecta dixisse, videri sibi deos demonstrare hanc occasionem, ut piaculo in sacra commisso, aliquid cladis aut à diis aut ab hominibus acciperet: se vero nequaquam ista facturum, sed nempe sibi excessisse tempus, quantum oracula cecinerant regno Ægypti possesso exiturum. Etenim quum in Æthiopia ageret, oracula quibus utuntur Æthiopes, responderant, fore ut is in Ægypto quinquaginta regnaret annos. Id tempus quum excessisset, & viso insomnii perturbatus esset, ultro ex Ægypto discessit Sabacos. Eo profecto ex Ægypto, rursus cœcum 140
è paluſtribus egressum accepisse imperium: ubi quinquaginta annos habitavit insulam cinere atque humo aggestam. Nam ut quique Ægyptiorum jussi illuc ibant portantes frumentum, eis singulis mandabat ut clam Æthiope ad se dono etiam cinerem ferrent. Hanc insulam nemo ante Amyrtæum invenire potuit, sed septingentis & amplius annis superiores Amyrtæo reges nequierunt eam invenire: cui insulæ nomen est Elbo, decem undiquaque stadiorum magnitudinis. Post hunc regnasse sacerdotem Vul- 141
cani, nomine SETHON: eumque bellato-

a ἔστι ἰδεῖν ἐστι. b φέρει δὲ ἐς Ἑρμέω. c διαλαμεῖν. d ἐκχωρέειν e μέγαθος ἐστὶ.

Contra quem expeditio Sanacharibi, exitu memorando. Æras regni Ægyptii. Computatio per generationes. Solis curſus mutatus.

latoribus Ægyptiis abuſum fuiſſe, contemptui habentem tanquam ſibi non fore opportunos, & cum aliis ignominiis eos affeciſſe, tum vero aruras vel arva L. pedum abſtuliſſe, quas eximias à ſuperioribus regibus dono acceperant ſinguli duodenas. Poſtea, quum Sanacharibus Arabum Aſſyriorumque rex cum magnis copiis invaſiſſet Ægyptum, noluerunt bellatores Ægyptiorum ei opitulari. Tunc ſacerdotem conſilii inopem, in delubrum ſe contuliſſe; & apud ſimulacrum comploraſſe quanta pati periclitaretur: eique inter lamentationem obrepſiſſe ſomnum: & in quiete viſum veniſſe deum exhortantem, quippe nihil eum moleſti paſſurum, ſi copiis Arabum obviam iret: ſe enim auxiliarios ei miſſurum. His inſomniis fretum ſacerdotem, ſumptis Ægyptiorum iis qui ſequi vellent, caſtra in Peluſio poſuiſſe; hâc enim ſunt ingreſſus. nec eum fuiſſe quempiam bellatorum ſequutum, ſed inſtitores, & operarios, & forenſes homines. Eo quum perveniſſent, noctu infuſam in ipſos hoſtes vim agreſtium murium, qui illorum tum pharetras, tum arcus, tum ſcutorum habenas ambederunt, ita ut poſtera die hoſtes nudi, inermes fugam ſumentes, multos amiſerint. Eoque nunc iſte rex in templo Vulcani lapideus ſtat, manu murem tenens, atque hæc per litteras dicens, IN ME QUIS INTUENS, PIUS ESTO.

142 Ad hunc uſque narrationis locum & Ægyptii & ſacerdotes referebant, demonſtrantes à primo rege ad Vulcani ſacerdotem hunc qui poſtremus regnavit, generationes vel ætates hominum fuiſſe trecentas quadraginta unam, & totidem interea ſacerdotes maximos totidemque reges. Trecentæ autem generationes decem millia annorum æquant. Nam tres virorum generationes, centum anni ſunt. una & quadraginta, quæ reliquæ ſunt ultra trecentas, ſunt anni mille trecenti quadraginta. Ita intra undecim millia trecentoſque & quadraginta annos, negabant ullum deum forma humana extitiſſe: ſed neque aut prius aut poſterius in reliquis Ægypti regibus aliquid tale dicebant fuiſſe: ſed intra hoc tempus quater ſolem extra ſedes ſuas fuiſſe ortum. bis denuo illinc exortum ubi nunc occidit; bis autem unde nunc oritur, illic occidiſſe: nec tamen ſub hæc aliquid in Ægypto eſſe immutatum, nec ea quæ ex

τὸν ἐν ἀλσεϊήσι ἔχϝν ϖϑαχϱησάμενον τ̃ μαχίμων Αἰγυπ[ίων, ὡς ϐδ̃εν δεησομενον αὐτῶν. ἄλλά τε δὴ ἄτιμα ποιεύντα ἐς αὐτὸν, καὶ σφεας ἀπελέαϛ τὰς ἀρϱάς, τοῖσι ὄπι τ̃ ϖϱοτέρων βασιλήων δεδόαϛ ἑξαιρέτους ἑκάϛῳ δυωδεκα ἀρόυρας. μ̃ δὲ, ἐπ' Αἴγυπ[ον ἐλαυνόντα ϛρατὸν μέγαν Σαναχάρεϐον βασιλέα Ἀραβίων τε Ϛ Ἀσσυρίων. ἔκων δὴ ἐθέλειν τὰς μαχίμας τ̃ Αἰγυπ[ίων βοηθέϊν. τ̃ δὲ ἱρέα ἐς ἀπορείην ἀπ[ημμένον, ἐσελθόντα ἐς τὸ μέγαρον, ϖϱὸς τῷ ἄγαλμα ἀποδύρεϛαι [a] οἷα κινδυνεύϲ παθέϊν. ὀλοφυρόμενον δ' ἄρα μιν ἐπελθεῖν ὕπνον, καὶ οἱ δόξαι ἐν τῇ ὄψι [b] ὀπιϛάντα τ̃ θεὸν θαρσύνειν ὡς ϐδ̃εν πείσεται ὤχαρι, ἀντιάζων τ̃ Ἀραβίων ϛρατόν. αὐτὸς γὰρ οἱ πέμψειν τιμωρούς. τύτοισι δή μιν πίσωσι [c] τοῖσι ἐνυπνίοισι, ϖϑαλαϐόντα Αἰγυπ[ίων τὸς βυλομένους οἱ ἕπεϑαι, ϛρα[οπεδοῦσαϑαι ἐν Πηλυσίῳ. ταύτῃ γὰρ εἶϛι αἱ ἐσϐολαί. ἕπεϑαι δέ οἱ τ̃ μαχίμων μὲν ϐδένα ἀνδρῶν, καπήλους ϑ̃ καὶ χϱυσωνακ[ας, καὶ ἀγοραίους ἀνθρώπους, ἐνθαῦτα ἀπιγμένους, τοῖσι ἐναντίοισι αὐτοῖσι ὀπιχυθέν[ας νυκ[ὸς μῦς ἀγϱαίους, κατὰ μὲν φαγέειν τὰς φαρετϱεῶνας αὐτῶν, κα[ὰ ϑ̃ τὰ τόξα· ϖϱὸς ϑ̃, τῶν ἀσπίδων τὰ ὄχανα, ὥϛε τῇ ὑϛεραίῃ φυγόντων σφέων γυμνῶν ἀνόπλων [d], πεσέειν πολλούς. καὶ νυῦ ἔτ Ϙ ὁ βασιλεὺς ἕϛηκε ἐν τῷ ἱρῷ ϑ̃ Ἡφαίϛ λίθινο Ϙ, ἔχων ὄπὶ τ̃ χϱὸς μυῦ· λέγων ἀφ' χϱαμμάτων τάδε, Ἐ̃Σ ἘΜΈ ΤΙΣ ΟἾΡΕΩΝ, ΕΥ̓ΣΕΒῊΣ Ἔ́ΣΤΩ. Ἐ̃ς μὲν τοσόνδε ϑ̃ λόγυ Αἰγύπ[ιοί τε καὶ οἱ ἱρέες ἔλεγον, ἀποδεικνύντες, ἀπὸ τ̃ πρώτυ βασιλέο Ϙ, ἐς τοῦ Ἡφαίϛυ τ̃ ἱρέα τοῦτον τ̃ τελεύ[αῖον βασιλεύσα[α, μίλιά τε καὶ τεϲσερακον[α καὶ τριηκόσιας ἀνθρώπων γενεὰς γινομένας, καὶ ἐν ταύτῃσι ἀρχιρέας καὶ βασιλέας ἑκατέρυς τοσούτυς γινομένυς. καί τοι τριηκόσιαι μὲν ἀνδρῶν γενεαὶ δυνέαται μύρια ἔτεα. γενεαὶ γὰ τρεῖς ἀνδρῶν, ἑκά[ον ἔτεα ἑξήκοντα ϑ̃ καὶ τεϲσερά[οντα ἔϖι τ̃ ὀπιλοίπων γενεέων [e], αἱ ἐπῆσαν τῇσι τριηκοσίῃσι, ἔϛι τεϲσερά[οντα καὶ τριηκόσια καὶ χίλια ἔτεα. οὕτω ἐν μυρίοισί τε ἔτεσι καὶ χιλίοισι καὶ τριηκοσίοισί τε καὶ τεϲσερά[οντα ἔλεγον ϑεὸν ἀνθρωποειδέα ϐδένα γενέϑαι· ϐ μέντοι ϐδὲ ϖϱότερον, ϐδὲ ὕϛερον ἐν τοῖσι ἄλλοισι Αἰγύπτι βασιλεῦσι γινομένοισι, ἔλεγον τοιῦτον ϐδέν. ἐν τοίνυν τούτῳ τῷ χϱόνῳ τετϱάκις ἔλεγον ἐξ ἠῴων τ̃ ἥλιον ἀνατεῖλαι· ἔνθά τε νυῦ καταδύεται, ἐνθεῦτεν δὶς ἐπανα[εῖλαι· καὶ ἔνθεν νυῦ ἀνατέλλει [f], ἐνθαῦτα δὶς καταδῦναι [g]. ϰ ϐδὲν τ̃ κατ' Αἴγυπτον ἐόν-

τα[ῦτα

a λιποδύρεϛαι. b ὄψει. c τούτοισι μὲν δὴ πίσυνον. d γυμνῶν ὅπλων. e γινεῶν. f ἀντέλλει. g καταδῦναι.

Hecatæi divinam originem asserentis vanitas rejecta. Piromis. Reges in Ægypto olim Dii. Orus. Opinio de Pane, Hercule & Libero.

ταῦτα ἑτεροιωθλεῦσαι, ὅτε τὰ ἐκ τῆς γῆς, ὅτε τὰ ἐκ τοῦ ποταμοῦ σφι γινόμενα, ὅτε τὰ ἀμφὶ νόσους, οὔτε τὰ κατὰ τοὺς θανάτους. Πρότερον ὦν Ἑκαταίῳ τῷ λογοποιῷ ἐν Θήβῃσι γενεηλογήσαντι ἑωυτὸν, καὶ ἀναδήσαντι τε τὸν πατρικὸν ἐς ἑκκαιδέκατον θεὸν, ἐποίησαν οἱ ἱρέες τοῦ Διὸς, οἷόν τι καὶ ἐμοὶ ἐγενεηλογήσαντο ἐμεωυτόν. ἐσαγαγόντες ἐς τὸ μέγαρον ἔσω ἐὸν μέγα, ἐξηρίθμεον δεικνύτες κολοσσοὺς τοσούτους ὁσαπερ εἶπον. ἐκποδὼν γὰρ ἕκαστος αὐτῶν ἵστατο [a] τὸ ἑωυτοῦ ζόης εἰκόνα ἑωυτοῦ. ἀριθμέοντες ὦν καὶ δεικνύτες οἱ ἱρέες ἐμοὶ ἀπεδείκνυσαν παῖδα πατρὸς ἕκαστον ἑωυτὸν ἐόντα, ἐκ τοῦ ἀγχίστα ἀποθανόντος τὸ εἰκόνος, διεξιόντες διὰ πασέων, ἕως οὗ ἀπέδεξαν ἁπάσας αὐτάς [c]. Ἑκαταίῳ δὲ γενεηλογήσαντι ἑωυτὸν, καὶ ἀναδήσαντι ἐς ἑκκαιδέκατον θεὸν, ἀντεγενεηλόγησαν ὑπὸ τῇ ἀριθμήσι, οὐ δεκόμενοι παρ' αὐτοῦ, ἀπὸ θεοῦ γενέσθαι ἄνθρωπον. ἀντεγενεηλόγησαν δὲ ὧδε, φάμενοι ἕκαστον τῶν κολοσσῶν Πίρωμιν ἐκ Πιρώμιος γεγονέναι. ἐς ὃ τοὺς πέντε καὶ τεσσεράκοντα καὶ τριηκοσίους ἀπέδεξαν κολοσσούς. Πίρωμιν ἐπονομαζόμενον, καὶ οὔτε ἐς θεὸν, οὔτε ἐς ἥρωα ἀνεδήσαν αὐτούς. Πίρωμις δέ ἐστι κατ' Ἑλλάδα γλῶσσαν, καλὸς κἀγαθός. Ἤδη ὦν τὰ αἱ εἰκόνες ἦσαν, τοιούτους ἀπεδείκνυσαν σφέας πάντας ἐόντας, θεῶν δὲ πολλὸν ἀπηλλαγμένους. τὸ δὲ πρότερον τῶν ἀνδρῶν τούτων, θεοὺς εἶναι τοὺς ἐν Αἰγύπτῳ ἄρχοντας, οὐκ ἐόντας ἅμα τοῖσι ἀνθρώποισι· καὶ τούτων αἰεὶ ἕνα τὸν κρατέοντα εἶναι· ὕστατον δὲ αὐτῆς βασιλεῦσαι Ὧρον τὸν Ὀσίριος παῖδα, τὸν Ἀπόλλωνα Ἕλληνες ὀνομάζουσι· τοῦτον καταπαύσαντα Τυφῶνα, βασιλεῦσαι ὕστατον Αἰγύπτου. Ὄσιρις δέ ἐστι Διόνυσος καθ' Ἑλλάδα γλῶσσαν. Ἐν Ἕλλησι μέν νυν νεώτατοι τῶν θεῶν νομίζονται εἶναι Ἡρακλῆς τε καὶ Διόνυσος καὶ Πάν. παρ' Αἰγυπτίοισι δὲ, Πὰν μὲν, ἀρχαιότατος, καὶ τῶν ὀκτὼ τῶν πρώτων λεγομένων θεῶν· Ἡρακλῆς [d] δὲ, τῶν δευτέρων, τῶν δυώδεκα λεγομένων εἶναι· Διόνυσος [e] δὲ, τῶν τρίτων, οἳ ἐκ τῶν δυώδεκα θεῶν ἐγένοντο. Ἡρακλέι μὲν δὴ ὅσα αὐτοὶ Αἰγύπτιοι φασὶ εἶναι ἔτεα ἐς Ἄμασιν βασιλέα, δεδήλωται μοι πρόσθε. Πανὶ δὲ ἔτι τούτων πλέονα λέγεται εἶναι, Διονύσῳ δὲ ἐλάσσω τούτων· καὶ τούτῳ πεντακισχίλια καὶ μύρια λογίζονται εἶναι ἐς Ἄμασιν βασιλέα. καὶ τοῦτο Αἰ-

ex terra, nec ea quæ è flumine ipsis proveniunt, nec quæ ad morbos aut quæ ad mortes pertinent. Atque antea Hecatæo 143
historiæ scriptori, apud Thebas originem generis recensenti, ac propagationem familiæ suæ referenti ad sextumdecimum deum, sacerdotes Iovis tale quiddam fecerant, quale & mihi quid non recensenti familiam meam. Introducto in templum intus grande, enumerabant monstrando tot è ligno colossos quot dixi. Ibi namque quisque summus sacerdos ponit suam imaginem dum vivit. numerantes itaque & monstrantes sacerdotes ostendebant mihi unumquemque filium patris ipsum esse ex imagine ejus qui proxime esset mortuus eundo per imagines eorum, donec omnes illas exposuerant. Hecatæo igitur originem suam recensenti, & ad sextumdecimum deum alliganti, occurrebant simili ratione per numerationem, non admittentes id quod ab illo diceretur, hominem generari è deo. Occurrebant autem repetenda progenie hunc in modum, dicentes unumquemque colossorum fuisse Piromin ex Piromi genitum, donec trecentos quadraginta quinque colossos commemorarent: Piromin cognominatum: eosque referentes nec ad deum nec ad heroa. Est autem Piromis Græca lingua expositum *honestus & bonus*. Eos itaque quorum imagines erant, de- 144
monstrabant tales omnes extitisse, sed multum à diis distantes. Tempore autem hos viros antecedente fuisse deos in Ægypto principes, non agentes cum hominibus, & eorum semper unum extitisse dominatorem: & postremum illic regnasse Orum Osiridis filium, quem Græci Apollinem nominant. Hunc, postquam extinxit Typhonem, regnasse in Ægypto postremum. Osiris autem Græca lingua est, *Liber*. Atqui apud Græcos 145
novissimi deorum esse censentur Hercules, Liber & Pan: at apud Ægyptios Pan vetustissimus est, etiam ex octo diis, qui primi dicuntur: Hercules, ex secundis, qui dicuntur duodecim esse: Liber, ex tertiis, qui ab illis duodecim diis sunt procreati. Herculi autem quantum annorum ad Amasin regem esse ipsi Ægyptii dicant, superius à me patefactum est: Pani autem plus adhuc annorum esse dicitur; minimum horum Libero; quanquam huic ad Amasin regem quindecim millia annorum esse supputentur. Et hæc

Ægy-

a συγγενεηλογήσαντα. b ἱστᾶσι. c in MS. legitur διεξιόντες. Ἑκαταίῳ, & media absunt. d θεῶν εἶναι. Ἡρακλῆς. e λεγομένων. Διόνυσος.

Ætas Bacchi, Herculis, Panis: opinio Ægyptiorum; unde hæc nomina ad Græcos venerint. Ægyptus orba regnò sumit reges XII, ipsa Ægypto in tot partes divisa. Hinc labyrinthus.

Ἀιγύπτιοι ἀτρεκέως φασὶ ἐπίστασθαι, αἰεί τε λογιζόμενοι, καὶ αἰεὶ ἐπιγραφόμενοι τὰ ἔτεα. Διονύσῳ μέν νυν τῷ ἐκ Σεμέλης τῆς Κάδμου λεγομένῳ γενέσθαι, καὶ ἐξακόσια ἔτεα ἐς ἐμὲ γενέσθαι μάλιστα ἐστὶ ἐς ἐμέ· Ἡρακλέι δὲ τῷ Ἀλκμήνης, κατὰ εἰνακόσια ἔτεα· Πανὶ [a] δὲ τῷ ἐκ Πηνελόπης (ἐκ γὰρ δὴ τούτων γε καὶ Ἑρμέῃ λέγεται γενέσθαι καὶ τὸν Ἑλλήνων ὁ Πὰν) ἐλάσσω ἔτεα ἐστὶ τῶν Τρωϊκῶν, καὶ τὰ ὀκτακόσια [b] μάλιστα ἐς ἐμέ. Τούτων ὦν ἀμφοτέρων πάρεστι χρᾶσθαι τοῖσι τὰς πλείστας λεγομένοισι μᾶλλον· ἐμοὶ δ' ὦν ἡ περὶ αὐτέων γνώμη ἀποδέδεκται. εἰ μὲν γὰρ φανεροί τε ἐγένοντο, καὶ καταγηράσαντες ἔτι ἐν τῇ Ἑλλάδι, καπάπερ Ἡρακλέης ὁ ἐξ Ἀμφιτρύωνος γενόμενος, καὶ δὴ καὶ Διόνυσος ὁ ἐκ Σεμέλης, καὶ Πὰν ὁ ἐκ Πηνελόπης γενόμενος, ἔφη ἄν τις καὶ τούτους ἄλλους γενομένους ἀνδρας ἔχειν τὰ οὐνόματα τῶν προγεγονότων θεῶν. νυνὶ δὲ Διόνυσόν τε λέγουσι οἱ Ἕλληνες ὡς αὐτίκα γενόμενον, ἐς τὸν μηρὸν ἐνερράψατο Ζεὺς, καὶ ἤνεικε ἐς Νύσαν τὴν ὑπὲρ Αἰγύπτου ἐοῦσαν ἐν τῇ Αἰθιοπίῃ. καὶ Πανός γε περὶ οὐκ ἔχουσι εἰπεῖν ὅκη ἐτράπετο γενόμενος. δῆλά μοι ὦν γέγονε ὅτι ὕστερον ἐπύθοντο οἱ Ἕλληνες τούτων τὰ οὐνόματα, ἢ τὰ τῶν ἄλλων θεῶν. ἀπ' ὅσου δὲ ἐπύθοντο χρόνου, ἀπὸ τούτου γενεηλογέουσι αὐτέων τὴν γένεσιν. ταῦτα μέν νυν αὐτοὶ Αἰγύπτιοι λέγουσι. Ὅσα δὲ οἱ ἄλλοι [c] ἄνθρωποι, καὶ Αἰγύπτιοι λέγουσι, ὁμολογοῦντες τοῖσι ἄλλοισι κατὰ τωὐτὸν τὴν χώρην γενέσθαι, ταῦτ' ἤδη φράσω· πρόσεστι δέ τι αὐτοῖσι καὶ [d] τῆς ἐμῆς ὄψιος. Ἐλευθερωθέντες Αἰγύπτιοι μετὰ τὸν ἱρέα τοῦ Ἡφαίστου βασιλεύσαντα, (χρόνον γὰρ χρόνον οἷοί τε ἦσαν ἄνευ βασιλῆος διαιτᾶσθαι) ἐξήσαντο δυώδεκα βασιλέας, ἐς δυώδεκα μοίρας διασχόμενοι Αἴγυπτον πᾶσαν. οὗτοι ἐπιγαμίας ποιησάμενοι, ἐβασίλευον, νόμοισι τοῖσιδε [e] χρεώμενοι, μήτε καταμρέειν ἀλλήλους, μήτε πλέον τι δίζησθαι ἔχειν τὸν ἕτερον τοῦ ἑτέρου· εἶναί τε φίλους τελεωτάτους. τῶνδε δὲ εἵνεκα τοὺς νόμους τούτους ἐποιεῦντο, ἰσχυρῶς προειρήκεσαν γὰρ ἐκ τοῦ χρηστηρίου ἐν τῇ πρώτῃ ἐγκαταστάσι τοῖσι δυώδεκα τούτοισι, ὃς ἂν ἐς τὰς τυφλὰς ἐσβὰς ἐπὶ θυσίῃ σπένδῃ ἐκ χαλκέης φιάλης, τοῦτον ἐπὶ πάσης βασιλεύσειν Αἰγύπτου. ἐς γὰρ δὴ τὸ πᾶν ἱρὸν συνελέγοντο. Καὶ δὴ σφι μνημόσυνα ἔδοξε λιπέσθαι κοινῇ. δόξαν δέ σφι, ἐποιήσαντο λαβύρινθον, ὀλίγον ὑπὲρ τὴν λίμνην τὴν Μοίριος, καλεομένου πρὸς Κροκοδείλων καλεομένην πόλιν μάλιστα κατὰ κείμενον. τὸν ἐγὼ ἤδη ἰδὼν λόγου

Ægyptii liquide asseverant se scire, & assidue supputando, & semper annos describendo. Bacchо quidem certe, qui ex Semele Cadmi genitus fertur, ad meam ætatem sunt anni ferme mille sexcenti: Herculi autem Alcmenæ filio, prope nongenti anni: Pani autem Penelopes (ex hac enim & Mercurio Pan genitus dicitur à Græcis) minus annorum est quam à bello Trojano, octingenti fere
146 ad me anni. Utrum horum quæ dicuntur probabilius sibi videtur, eo quisque utatur licet; mihi autem de his opinio demonstrata est. Nam si & isti in Græcia cum celebres fuissent, tum senuissent, quemadmodum Hercules ex Amphitryone genitus, atque etiam Bacchus ex Semele, & Pan ex Penelope natus, dixerit aliquis & hos viros natos habere illorum deorum nomina, qui prius geniti fuerant: nunc vero Græci ajunt & Bacchum, statim, ut editus fuit, ab Iove insutum femori, portatumque in Nyssam quæ est supra Ægyptum in Æthiopia: de Pane ne habent quidem quod dicant, quonam à partu sit delatus. ex quo fit mihi manifestum, Græcos audivisse posterius horum, quàm aliorum deorum nomina: & ex eo tempore quo de iis audierant illorum nativitatem recensuisse; atque hæc
147 quidem ipsi Ægyptii ajunt. Quæ vero ceteri homines, & Ægyptii consentientes illis aliis memorant in hac regione fuisse gesta, hæc jam explicabo; aliquid etiam his quod ego vidi admiscebitur. Post Vulcani sacerdotis regnum Ægyptii libertatem adepti, duodecim reges (nullo enim tempore poterant sine rege vivere) deligunt, in totidem portiones omni Ægypto distincta. Isti juncti inter se affinitatibus regnabant, pactionibus his initis ne se invicem tollerent, neve alius plus alio quippiam obtinere quæreret, sed ut essent quam amicissimi. Atque ea de caussa has pactiones inierunt valide circummunientes, quod eis inter initia, simulatque tyrannides invaserunt, responsum oraculo fuerat, Qui eorum in templo Vulcani ærea phiala libasset; eum totius Ægypti regno potiturum: per omnia e-
148 nim templa congregabantur. Etiam placitum est eis relinquere communiter monumenta: ex eoque placito fecerunt labyrinthum, paulo supra stagnum Mœrios, maxime urbem versus quæ dicitur crocodilorum: quem ego jam aspexi fama

a εἰνακόσια. Πανὶ. b κατὰ ἑξακόσια. c οἵ τι ἄλλοι. d αὐτοῖς ἐμῆς. e τοῖσι.

 Hic superat omnia Græca opera, & describitur.

γε μέζω. εἰ γάρ τις τὰ ἐξ Ἑλλήνων τείχεά τε
καὶ ἔργων ἀποδέξιν συλλογίσαιτο, ἐλάσσονα πόνα
τε ἂν καὶ δαπάνης φανείη ἐόντα ταῦτα λαβυρίνθα τούτα·
καίτοι ἀξιόλογός γε καὶ ὁ ἐν Ἐφέσῳ ἐστὶ νηός, καὶ ὁ
ἐν Σάμῳ. ἦσαν μέν νυν καὶ αἱ πυραμίδες λόγα μέ-
ζονες, καὶ πολλῶν ἑκάστη αὐτέων Ἑλληνικῶν ἔργων
καὶ μεγάλων [a] ἀνατάξιη. ὁ δὲ δὴ λαβύρινθος καὶ τὰς
πυραμίδας ὑπερβάλλει· ἔχει γὰρ δυώδεκα μέν εἰσι
αὐλαὶ καταστεγοι, ἀντίπυλοι ἀλλήλῃσι· ἓξ μὲν
πρὸς βορέω [b], ἓξ δὲ πρὸς νότον τετραμμέναι πυλε-
χέες. τοῖχος δὲ ἔξωθεν ὁ αὐτὸς σφέας περιέργει.
οἰκήματα δὲ ἔνεσι διπλᾶ, τὰ μὲν, ὑπόγαια· τὰ
δὲ, μετέωρα ἐπ' ἐκείνοισι [c] τρισχίλια, ἀριθμὸν πεν-
τακοσίων καὶ χιλίων ἑκάτερα. τὰ μέν νυν μετέωρα
τῶν οἰκημάτων αὐτοί τε ὡρέομεν διεξιόντες, καὶ αὐ-
τοὶ θεησάμενοι λέγομεν· τὰ δὲ αὐτέων ὑπόγαια λό-
γοισι ἐπιφανόμεθα. οἱ γὰρ ἐπιστεῶτες τῶν Αἰγυπτίων
δεικνύναι αὐτὰ ἀδαμῶς ἤθελον, φάμενοι θῆ-
κας αὐτόθι εἶναι τῶν τε δεχθὲν τὸν λαβύρινθον τού-
των [d] οἰκοδομησαμένων βασιλήων, καὶ τῶν ἱρῶν
κροκοδείλων. ἄτε τῶν μὲν κάτω περὶ οἰκημάτων
ἀκοῇ μοῦνον λέγομεν. τὰ δὲ ἄνω, μέ-
ζονα ἀνθρωπηίων ἔργων αὐτοὶ ὡρέομεν. αἱ τε γὰρ
ἔξοδοι διὰ τῶν στεγέων, καὶ οἱ ἑλιγμοὶ διὰ τῶν
αὐλέων ἐόντες πολυπλοκώτατοι, θαῦμα μυρίον
παρέχοντο, ἐξ αὐλῆς τε ἐς τὰ οἰκήματα διεξ-
ιοῦσι, καὶ ἐκ τῶν οἰκημάτων ἐς παστάδας ἐς στε-
γας τε ἄλλας ἐκ τῶν παστάδων, καὶ ἐς αὐλὰς
ἐκ τῶν οἰκημάτων. ὀροφὴ δὲ πάντων τούτων λι-
θίνη, καθάπερ οἱ τοῖχοι. οἱ δὲ τοῖχοι, τύπων
ἐγγεγλυμμένων πολέοι· αὐλὴ δὲ ἑκάστη περίστυ-
λος, λίθου λευκοῦ ἁρμοσμένου τετραλίτρου. τῆς
δὲ γωνίης τελευτῶντος ἓξ λαβυρίνθου ἔχεται
πυραμὶς τεσσερακοντόργυος, ἐν τῇ ζῶα με-
γάλα ἐγγέγλυπται, ὁδὸς δὲ ἐς αὐτὴν ὑπὸ
γῆν πεποίηται. Τοῦ δὲ λαβυρίνθου τούτου ἐόντος
τοιούτου, θῶυμα ἔτι μέζον παρέχεται ἡ Μοί-
ριος καλεομένη λίμνη, παρ' ἣν ὁ λαβύρινθος
οὗτος οἰκοδόμηται. τὸ δὲ περίμετρον τῆς περι-
όδου εἰσὶ σταδίοι ἑξακόσιοι καὶ τρισχίλιοι, ἀριθ-
μὸν ἑξήκοντα ἐόντες, ἴσοι καὶ αὐτῆς Αἰγύπτου τὸ
παρὰ θάλασσαν. κεῖται δὲ μακρὴ ἡ λίμνη πρὸς
βορέην τε καὶ νότον, ἐοῦσα βάθος, τῇ βαθυτάτη
αὐτῆς ἐωυτῆς, πεντήκοντα ὀργυιέων. ὅτι δὲ χει-
ροποίητός ἐστι καὶ ὀρυκτή, αὐτὴ δηλοῖ. ἐν γὰρ
μέσῃ τῇ λίμνῃ μάλιστά κη ἑστᾶσι δύο πυραμί-
δες, ἐξ ὕδατος ὑπερέχουσαι πεντήκοντα ὀργυιὰς
ἑκατέρη· καὶ τὸ κατ' ὕδατος οἰκοδόμημα ἕτε-
ρον

ma majorem. Si quis enim aliquam ca-
stellorum aut operum Græcorum speciem
consideret, minori labore & sumptu de-
prehendentur stetisse, quam fuit hujus la-
byrinthi. Tametsi enim istud in urbe
Ephesio templum est memoratu dignum,
& in Samo; etiam pyramides erant nar-
ratione majores, quarum singulæ multis
ac magnis operibus Græcis æquiparandæ
sunt. At vero eas quoque labyrinthus su-
perjacit. Etenim duodecim ejus aulæ sunt
tecto opertæ, portis oppositis altrinsecus:
sex ad aquilonem, totidem ad austrum
vergentes contiguæ, eodem extrinsecus
muro præclusæ. Duplicia in eo sunt do-
micilia, subterranea, & superna illis im-
posita, numero tria millia, in singulis
mille quingenta. Quorum ea quæ super-
na sunt, ipsi peragentes videbamus, &
quæ aspeximus enarramus; subterranea
vero auditu didicimus. Nam præpositi
Ægyptiorum nolebant ullo pacto illa
monstrare, quod dicerent illic loculos esse
tum eorum regum, qui penitus ædificave-
runt labyrinthum istum, tum sacrorum
crocodilorum. Ita de infernis ædificiis
auditu cognita referimus. Superna ipsi
perspiciebamus humanis operibus majo-
ra. nam egressus per tecta, & anfractus
per aulas diversissimi, infinita me admi-
ratione afficiebant: & ex aula in ædificia
transitur, ex ædificiis in cubicula, & è
cubiculis in solaria & tecta alia & ex æ-
dificiis in alias aulas. Horum omnium la-
cunar, quemadmodum parietes, lapideum
est; parietes sculptilibus passim figuris or-
nati. Singulæ aulæ columnarum ambitu
redimitæ lapide arctissime juncto albo.
Angulo quo finit labyrinthus, adhæret
pyramis centum sexaginta cubitorum, in
qua grandia sunt insculpta animalia, in
quam iter sub terra factum est. Et quum 149
talis sit hic labyrinthus, tamen stagnum
Mœrios, ad quod labyrinthus ædificatus
est, plus adhuc præbet admirationis. Cu-
jus in circuitu mensura trium millium &
sexcentorum stadiorum est, schœnorum
sexaginta, quanta & ipsius Ægypti ad
mare latitudo est. Jacet autem stagnum
longo situ aquilonem versus austrumque:
altitudine, ubi ejus profundissimum est,
ducentorum cubitorum. Quod autem
manu facta sit ac depressa, ipsa indicat;
nam in ejus ferme medio stant duæ py-
ramides, cubita ducenta ex aqua extan-
tes, altero tanto ædificii aquis tecto. Su-
per

a μυρίων. b βορέα. c ὑπ' ἐκείνοισι. d τούτων.

per quarum utraque lapideus eſt coloſſus in ſolio ſedens: ita pyramides ſunt quadringentorum cubitorum. Tot autem cubita juſta ſunt ſtadium ſexcentorum pedum. Orgyja quidem menſurata ſex pedum & quatuor cubitorum: pedibus quidem, quatuor palmorum; cubito autem, ſex palmorum. Aqua ſtagni nativa non eſt, utpote ſolo illo admodum arido, ſed è Nilo per rivum inducta, & ſex quidem menſibus in ſtagnum influit, totidem retro in Nilum; illiſque ſex menſibus quibus ex eo effluit, ditans regium fiſcum talentis argenti ſingulis, in ſingulos dies, proventu piſcium; quum aqua
150 influit, viginti minis. Hoc ſtagnum dicebant etiam indigenæ evadere in Syrtin Africæ ſub terram, verſum in mediterranea ad occidentem, ſecundum montem qui eſt ſupra Memphin. Verum quum humum è foſſâ illa egeſtam nuſquam viderem (hoc enim mihi indagare curæ erat) percontabar proximos accolarum ubinam eſſet humus illinc effoſſa. Illi dicere, quò fuerit exportata; & facile perſuadebant: quippe qui aliud tale factum apud Ninum quoque urbem Aſſyriorum auditu cognoveram. Siquidem fures magnam vim pecuniæ Sardanapali, qui Nini rex erat, in theſauris ſubterraneis cuſtoditam, compilare quum conſtituiſſent, à ſuis igitur domibus exorſi dimenſi viam ſub terra ad regias ædes foderunt, eamque humum è cuniculo egeſtam, ubi nox aderat, in flumen Tigrim, qui Ninum præterfluit, exportabant, donec id quod optabant perfecere. Eodem modo audivi in Ægypto hanc alteram fuiſſe factam lacunam, præterquam quod non noctu hæc, ſed interdiu eſt facta: Ægyptios enim humum quam effodiebant, in Nilum extuliſſe, quam ille acceptam diſſiparet. Et hic quidem la-
151 cus ita fertur fuiſſe depreſſus. Duodecim autem reges quum juſte degerent, & interjecto tempore in templo Vulcani ſacrificaſſent, & ultimo feſti die libaturi eſſent, porrexit eis ſummus ſacerdos aureas phialas, quibus libare conſueverant, aberrans numero, undecim, quum eſſent ipſi duodecim. Ibi PSAMMITICHUS, qui poſtremus eorum ſtabat, quum non haberet phialam, detractam ſibi æream galeam tenuit, libavitque. Ferebant autem & ceteri omnes reges, & tunc quoque geſtabant galeas. Nullo quidem igitur dolo malo

ρον τοσοῦτον· καὶ ἐπ' ἀμφοτέρῃσι ἕπεσι κολοσσὸς λίθινος, κατήμενος ἐν θρόνῳ. ὅτω αἱ μὲν πυραμίδες εἰσὶ ἑκατὸν ὀργυιέων, αἱ δ' ἑκατὸν ὀργυιαὶ δίκαιαι εἰσὶ στάδιον ἐξάπλεθρον. ἐξαπέδῳ [a] μὲν τῇ ὀργυῇ μετρεομένῃ καὶ τετραπήχεϊ, τῶν ποδῶν μὲν τετραπαλαίσιων ἐόντων, τοῦ δὲ πήχεος, ἐξαπαλαίστου. τὸ δὲ ὕδωρ τὸ ἐν τῇ λίμνῃ, αὐθιγμὸς μὲν οὐκ ἔστι· (ἀνυδρος γὰρ δὴ δεινῶς ἐστὶ ταύτη) ἐκ τοῦ Νείλου δὲ καὶ διώρυχα ἐσῆκται. καὶ ἐξ μὲν μῆνας ἔσω ῥέει ἐς τὴν λίμνην, ἐξ δὲ μῆνας ἔξω ἐς τὸν Νεῖλον αὖτις. καὶ ἐπεὰν μὲν ἐκρέῃ ἔξω ἥδε, τότε τοῦ ἐξ μῆνας ἐς τὸ βασιλήιον καταβάλλει ἐπ' ἡμέρῃ ἑκάστῃ τάλαντον ἀργυρίου ἐκ τῶν ἰχθύων· ἐπεὰν δὲ ἐσίῃ τὸ ὕδωρ ἐς αὐτὴν, εἴκοσι μνέας. Ἔλεγον δὲ οἱ ἐπιχώριοι ὡς ἐς τὴν Σύρτιν τὴν ἐς Λιβύην [b] κατιδοῦσα ἡ λίμνη αὕτη κατὰ γῆν, τετραμμένη τὸ πρὸς ἑσπέρην ἐς τὴν μεσόγαιαν παρὰ τὸ ὄρος τὸ κατὲρ Μέμφιος. ἐπεὶ τό γε ὄρυγμα τοῦτο οὐκ ὥρεον τὸν χοῦν ἀδαμοῦ ἐόντα, ἐπιμελὲς γὰρ δή μοι ἦν, ἱστορέων τοῦτο ἀγχοτάτω οἰκεόντας τῆς λίμνης ὅκου εἴη ὁ χοῦς ὁ ἐξορυχθείς· οἱ δὲ ἔφραζόν μοι ἵνα ἐξεφορήθη. καὶ ἐπείθοντο ἐπειθον· ἤδεα γὰρ λόγῳ ἐν Νίνῳ τῇ Ἀσσυρίων πόλι γεγενόμενον ἕτερον τοιοῦτο [c]. τὰ γὰρ Σαρδαναπάλου [d] τοῦ Νίνου βασιλῆος χρήματα ἐόντα μεγάλα, καὶ φυλασσόμενα ἐν ἡσυχαίοισι καταγαίοισι, ἐπενόησαν κλῶπες ἐκφορῆσαι. ἐκ δὴ ὧν τοῦ σφετέρων οἰκιῶν ἀρξάμενοι οἱ κλῶπες, ὑπὸ γῆν στειβόμενοι ἐς τὰ βασιλήια οἰκία ὤρυσσον. τὸν δὲ χοῦν τὸν ἐκφορεόμενον [e] ἐκ τοῦ ὀρύγματος, ὅκως γένοιτο νύξ, ἐς τὸν Τίγριν ποταμὸν, παραῤῥέοντα τὴν Νῖνον, ἐξεφόρεον· ἐς ὃ κατεργάσαντο ὅ, τι ἐβούλοντο. τοιοῦτον ἕτερον ἤκουσα ἐγὼ τὸ τοῦ ἐν Αἰγύπτῳ λίμνης ὄρυγμα γενέσθαι· πλὴν οὐ νυκτὸς, ἀλλὰ μετ' ἡμέρην ποιεύμενον. ὀρύσσοντας γὰρ τὸν χοῦν τοὺς Αἰγυπτίους, ἐς τὸν Νεῖλον φορέειν· ὁ δὲ, ὑπολαμβάνων, ἔμελλε διαχέειν. ἡ μὲν νῦν λίμνη αὕτη ὕτω λέγεται ὀρυχθῆναι. Τῶν δὲ δυώδεκα βασιλέων δικαιοσύνῃ χρεωμένων, ἀνὰ χρόνον ὡς ἔθυσαν ἐν τῷ ἱρῷ τοῦ Ἡφαίστου, τῇ ὑστάτῃ τοῦ ὀρτῆς μελλόντων κατασπείσειν, ὁ ἀρχιερεὺς ἐξένεικέ σφι φιάλας χρυσέας, τῇσιπερ εἰώθεσαν σπένδειν, ἁμαρτὼν δὲ ἀριθμοῦ, ἐνδεκα, δυώδεκα ἐόντες. ἐνθαῦτα οὐκ ἔχοντα οὐκ εἶχε φιάλην ὁ ἔσχατος ἑστεὼς αὐτέων Ψαμμίτιχος, ἀφελόμενος τὴν κνημίδα τὴν χαλκέην ἐοῦσαν, ὑπέδεξε τε καὶ ἔσπενδε. κνημίδας δὲ καὶ οἱ ἄλλοι ἅπαντες [f] ἐφόρεόν τε βασιλῆες, καὶ ἐτύγχανον τότε ἔχοντες. Ψαμμίτιχος μέν νυν [g] ἀδεὴς δόλου τοῦ

a ἑξαπόδῳ. b ἐν Λιβύῃ. c ἕτερόν τι τοιοῦτο. d in MS. ſcribitur Σαρδαναπάλου. e ἀμφιῤῥύτου. f κνημίας δὲ καὶ οἱ ἄλλοι πάντες. g δέ νυ.

Pſammitichi fatorum varietas; ab æreis tandem viris ſtabilita. Ejus opera in ornando templo Vulcani.

νόῳ χρεώμενοι, ὑπέσχε τὴν κυνέην. οἱ δὲ, ἐν φρενὶ λαβόντες τό, τε πυθόμενον ἐκ Ψαμμιτίχου, καὶ τὸ χρηστήριον, ὅτι σφι ἐκέχρηστο, τῇ χαλκέῃ στείσαντα αὐτῶν φιάλῃ, τοῦτον βασιλῆα ἔσεσθαι μοῦνον Αἰγύπτου· ἀναμνησθέντες δὲ χρησμοῦ, κλεῖναι μὲν οὐκ ἐδικαίωσαν Ψαμμίτιχον, ὡς ἀνδρήϊον βασανίζοντες ἐξ ὑδεμιῆς προθυμίης αὐτὸν ποιήσαντα· ἐς δὲ τὰ ἕλεα ἔδοξέ σφι δίξαι, ψιλώσαντας τὰ πλείστα τῆς δυνάμεως· ἐκ δὲ τῶν ἑλέων ὁρμώμενον [a] μὴ ὑπαμίσγεσθαι τῇ ἄλλῃ Αἰγύπτῳ. Τὸν δὲ Ψαμμίτιχον τοῦτον πρότερον φεύγοντα τὸν Αἰθιοπα Σαβακῶν, ὃς οἱ τὸν πατέρα Νεκῶν ἀπέκτεινε [b], τοῦτον φεύγοντα τότε ἐς Συρίην, ὡς ἀπαλλάχθη ἐκ τοῦ ὄψεος τοῦ ὀνείρου ὁ Αἰθίοψ, κατήγαγον Αἰγυπτίων οὗτοι οἱ ἐκ νομοῦ τοῦ Σαΐτεω εἰσί. μάχῃ δὲ, βασιλεύοντα τοὐδοὺτερον πρὸς τῶν ἕνδεκα βασιλέων καταλαμβάνει μιν ἀμφὶ πόλιν κυνέην [c] ἐς τὰ ἕλεα. ὑποτεμόμενοι δὲ ὧν ὡς πρεύδεσμένον εἴη πρὸς αὐτῶν, ἐπενόεε [d] ποιήσαι τοὺς δικάσαντας. πέμψαντι δέ οἱ ἐς Βουτοῦν πόλιν ἐς τὸ χρηστήριον τοῦ Λητοῦς, ἔνθα δὴ Αἰγυπτίοισι ἐστὶ μαντήιον ἀψευδέστατον, ἦλθε χρησμὸς, ὡς τίσις ἥξει ἀπὸ θαλάσσης χαλκέων ἀνδρῶν ὑποφανέντων. καὶ τῷ μὲν δὴ ἀπίστη μεγάλη κατεκέχυτο, χαλκέους οἱ ἄνδρας ἥξειν ὑποκύρους· χρόνου δὲ οὐ πολλοῦ διελθόντος, ἀναγκαίη κατέλαβε Ἴωνάς τε καὶ Κᾶρας ἄνδρας, κατὰ λῃΐην ἐκπλώσαντας, ἀπενεχθῆναι ἐς Αἴγυπτον· ἐκβάντας δὲ ἐς γῆν, καὶ ὁπλισθέντας χαλκῷ, ἀγγέλλει τις Αἰγυπτίων ἐς τὰ ἕλεα ἀπικόμενον τῷ Ψαμμιτίχῳ, (ὡς οὐκ ἰδὼν πρότερον χαλκῷ ἄνδρας ὁπλισθέντας) ὡς χάλκεοι ἄνδρες ἀπιγμένοι ἀπὸ θαλάσσης λεηλατεῦσι τὸ πεδίον. ὁ δὲ, μαθὼν τὸ χρηστήριον ἐπιπλώμενον, φιλίην τε ποιεῖται Ἴωσι καὶ Καρσὶ πιθέα· καὶ σφέας, μεγάλα ὑπισχνούμενος, πείθει μετ' ἑωυτοῦ γενέσθαι. ὡς δὲ ἔπεσε, ἅτε ἅμα τοῖσι μετ' ἑωυτοῦ βουλομένοισι Αἰγυπτίοισι, καὶ τοῖσι ἐπικούροισι, καταιρέει τοὺς βασιλέας. Κρατήσας δὲ Αἰγύπτου πάσης ὁ Ψαμμίτιχος, ἐποίησε τῷ Ἡφαίστῳ προπύλαια ἐν Μέμφι, τὰ πρὸς νότον ἄνεμον τετραμμένα· αὐλήν τε τῷ Ἄπι, ἐν τῇ τρέφεται ἐπεὰν φανῇ ὁ Ἄπις, οἰκοδόμησε, ἐναντίον τῶν προπυλαίων, πάσαν τε περίδρομον ἔχουσαν, καὶ τύπων γεγλυμμένων. ἀντὶ δὲ κιόνων, ὑπέστασι κολοσσοὶ δυώδεκα πήχεες τὴν αὐλήν. ὁ δὲ Ἄπις καλὰ τὴν Ἑλλήνων γλῶσσαν ἔστι Ἔπαφος. Τοῖσι δὲ Ἴωσι καὶ τοῖσι Καρσὶ τοῖσι συγκατεργασαμένοισι αὐτῷ, ὁ Ψαμμίτιχος δίδωσι χώρους ἐνοικῆσαι ἀντίους ἀλλήλων,

malo uſus Pſammitichus galeam tenuit. Ceteri tamen mente advertentes id factum Pſammitichi & ſimul oraculum, quod ipſis cecinerat, qui eorum ærea in phiala libaſſet, eum ſolum regem Ægypti futurum; ejus igitur reminiſcentes non cenſuerunt quidem æquum eſſe Pſammitichum morte mulctari, poſtquam rimando compererunt non id illum feciſſe induſtria aliqua; ſed maxima potentiæ parte exutum in paluſtria relegandum, ex quibus ne egreſſus, reliquæ Ægypto ſe immiſceret. Hunc Pſammitichum, quum antea fugiens Sabacum Æthiopem, qui patrem ejus Econ interemerat, hunc exulem tunc in Syria, poſtquam Æthiops ex inſomnii viſione abiit, reduxerunt ii Ægyptii qui ſunt è regione Saiti: deinde ſecunda vice regnanti ab undecim regibus contigit ei ut in exilium iret propter illam galeam in paludes. Igitur intelligens quam ignominioſe tractatus ab illis eſſet, ſtatuit ultum ire qui ipſum perſequuti eſſent. Itaque ex oraculo Latonæ, quod in urbe Buto apud Ægyptios veraciſſimum eſt, ad quod ipſe miſerat, venit reſponſum, venturam ultionem è mari, quum viri ærei apparuiſſent. Quod reſponſum ei magnam incredulitatem ſuffudit, viros æreos ipſi in auxilium venturos. Non longo tempore interjecto, Iones quoſdam & Cares prædandi gratia navigantes, neceſſitas compulit applicare ad Ægyptum. Hi quum in terram exiſſent ære armati, Ægyptiorum quidam nuncium fert Pſammitticho ad paludes, ut qui nunquam viderat viros ære armatos, appulſos è mari æreos viros campeſtria populari. Ille agnoſcens oraculum eſſe impletum, amicitiam cum Ionibus & Caribus facit: eoſque magnis pollicitationibus hortatur ad ſuas partes fovendas. Ubi perſuaſit, ita demum una cum iis Ægyptiis qui ſecum ſentiebant, cumque auxiliariis, reges ſuſtulit. Omni potitus Ægypto, fecit in Memphi Vulcano antefores ad ventum auſtrum vergentes, & aulam exſtruxit Api, in qua Apis educatur, quum apparuerit, adverſus antefores undique columnis cinctam, ac figuris refertam: cui aulæ ſtant ſuppoſiti loco columnarum coloſſi duodenûm cubitorum. Apis autem Græcorum lingua Epaphus eſt. His Ionibus Cariſque, quibus fuerat uſus adjutoribus, Pſammitichus dedit ad habitandum oppoſita

152 153 154

a ὁρμώμενον. b πατέρα Νεκὼ ἀπέκτεινε. c φεύγοντα. d ἐπινόει.

Caſtra Ionum & Carum in Ægypto. Græci unde periti rerum Ægypti. Oraculum Latonæ in urbe Buto. & Chemmis inſula natans.

poſita invicem prædia, Nilo medio dirempta, quibus nomina poſita ſunt Caſtra. Et cum hæc eis loca dedit, tum vero cetera quæ fuerat pollicitus omnia tradidit. Pueros quinetiam Ægyptios illis commiſit lingua Græca imbuendos, à quibus linguam iſtam edoctis orti ſunt nunc in Ægypto interpretes. Incoluerunt autem Iones & Cares hæc loca longo tempore, & ſunt ea prope exiguum maris, infra urbem Bubaſtin, ad oſtium Nili quod dicitur Peluſiacum. Unde poſtea Amaſis rex educens Memphin eos tranſtulit, in ſui tutelam adverſus Ægyptios. Poſt ſedes ab iſtis in Ægypto collocatas, nos Græci cum illis ita commixti res circa Ægyptum à Pſammitticho rege exorſi, & quæ deinceps extiterunt, omnia liquide cognita habemus. Hi enim primi Ægyptum, qui alterius linguæ eſſent, incoluerunt. Atque ex quibus locis demigrarunt, ibi & veſtigia navalium, & domorum rudera, ad meam uſque ætatem oſtendebantur. Atque hunc quidem in modum Pſammitichus Ægy-
155 pto potitus eſt. De oracolo autem quod eſt in Ægypto, cum feci multa verba, tum faciam, utpote quod dignum eſt. Etenim oraculum hoc in Ægypto, ſacrum eſt Latonæ, poſitum in magna urbe cui nomen eſt (ut ſuperius à me nominatum eſt) Buto, ad oſtium Nili quod Sebennyticum appellatur, ab mari flumen ſubeuntibus. In hac urbe templum eſt Apollinis Dianæque; & illud Latonæ in quo redduntur oracula, tum ipſum grande eſt, tum antefores habens quadraginta cubitorum altitudinem. Ubi quid mihi ex iis quæ in aperto erant, maximo miraculo fuerit, referam: Eſt in hoc fano Latonæ ædes ex uno facta lapide, quod ad longitudinem attinet ac altitudinem; & cujus paries quilibet his æqualis; unumquodque ex his eſt quadragenûm cubitorum; cujus lacunari pro tecto impoſitus eſt alius lapis quatuor cubitorum
156 per oras craſſitudinis. Itaque eorum quæ circa templum hoc ſunt in propatulo poſita, maxime admirabilis apud me fuit iſta ædes. Secundo loco inſula quæ vocatur Chemmis, in lacu profundo ac ſpatioſo ſita propter templum quod Buto eſt; quæ inſula ab Ægyptiis fertur innare. Ego tamen eam neque innantem vidi, neque motam: ſed hoc audire admiratus ſum, ſi vere eſt inſula natans. In hac igitur tem-

λήλων, ἓξ Νείλῳ τὸ μέσον ἔχοντος· τοῖσι ἐνόμαζε ἑτέρη Στρατόπεδα. τούτους τε δὴ σφι τοὺς χώρους δίδωσι, καὶ πάλλα τὰ ὑπέσχετο πάντα ἀπέδωκε. καὶ δὴ παῖδας [a] παρέβαλε αὐτοῖσι Αἰγυπτίους, τοὺ Ἑλλάδα γλῶσσαν σκολιδάσκεσθαι. ἀπὸ τῶν τούτων σκολιδαστέων τὴν γλῶσσαν [b], οἱ νῦν ἑρμηνέες ἐν Αἰγύπτῳ γεγόνασι· οἱ δὲ Ἴωνές τε καὶ οἱ Κᾶρες τούτους τοὺς χώρους οἴκησαν χρόνον ἀπὸ πολλόν· εἰσὶ δὲ ἔτοι οἱ χῶροι πρὸς ὀλίγον θαλάσσης ἔνερθε Βουβάστιος πόλιος, ἀπὸ τοῦ Πηλουσίου καλεομένου στόματος ἓξ Νείλου· τούτους μὲν δὴ χρόνῳ ὕστερον βασιλεὺς Ἄμασις ἐξανάστησας, ἐνθεῦτεν κατοίκησε ἐς Μέμφιν, φυλακὴν ἑωυτοῦ ποιεύμενος πρὸς Αἰγυπτίων. τούτων δὴ οἰκισθέντων ἐν Αἰγύπτῳ οἱ Ἕλληνες ἔτω ἐπιμισγόμενοι τούτοισι, τὰ περὶ Αἴγυπτον γινόμενα, ἀπὸ Ψαμμιτίχου βασιλέος ἀρξάμενοι, πάντα καὶ τὰ ὕστερον ἐπιστάμεθα ἀτρεκέως. πρῶτοι γὰρ ἔτοι ἐν Αἰγύπτῳ ἀλλόγλωσσοι κατοικίσθησαν. ἐξ ὧν ἦν ἐξανέστησαν [c] χώρων, ἐν τούτοισι δὴ οἵ τε ὁλκοὶ τῶν νεῶν καὶ τὰ ἐρείπια τῶν οἰκημάτων τὸ μέχρι ἐμεῦ ἦσαν. Ψαμμίτιχος μέν νυν ἔτω ἔσχε Αἴγυπτον. Τοῦ δὲ χρηστηρίου τοῦ ἐν Αἰγύπτῳ πολλὰ ἐπεμνήσθην ἤδη· καὶ δὴ λόγον περὶ αὐτοῦ ὡς ἀξίου ἐόντος ποιήσομαι. τὸ γὰρ χρηστήριον τοῦτο ἐν [d] Αἰγύπτῳ, ἔστι μὲν Λητοῦς ἱρὸν, ἐν πόλι δὲ μεγάλῃ ἱδρυμένον, κατὰ τὸ Σεβεννυτικὸν καλεόμενον στόμα ἓξ Νείλου, ἀναπλέοντι ἀπὸ θαλάσσης ἄνω. ὄνομα δὲ τῇ πόλι ταύτῃ, ὅκου τὸ χρηστήριόν ἐστι, Βουτὼ, ὡς δὲ ὕστερον ἀνόμασταί μοι. ἱρὸν δέ ἐστι ἐν τῇ Βουτοῖ ταύτῃ Ἀπόλλωνος καὶ Ἀρτέμιδος. καὶ ὁ γε νηὸς τῆς Λητοῦς, ἐν τῷ δὴ τὸ χρηστήριον ἔνι, αὐτός τε τυγχάνει ἐὼν μέγας, καὶ τὰ πρόπυλα ἔχει ἐς ὕψος δέκα ὀργυιέων. τὸ δέ μοι τῶν φανερῶν θῶμα [e] μέγιστον παρεχόμενον φράσω. ἔστι ἐν τῷ τεμένεϊ τούτῳ Λητοῦς νηὸς, ἐξ ἑνὸς λίθου ποιημένου, ἔς τε ὕψος, καὶ ἐς μῆκος· καὶ τοῖχος ἕκας τούτοισι ἴσος· πεντεκαίδεκα πήχεων τετράων ἕκαστόν ἐστι. τὸ δὲ κατασκεύασμα τῆς ὀροφῆς, ἄλλος ὑπόκειται [f] λίθος, ἔχων τὴν παρωροφίδα πεντάπηχυν. Οὕτω μέν νυν ὁ νηὸς τῶν φανερῶν μοι τῶν περὶ τοῦτο τὸ ἱρόν ἐστι θωμαστότατον [g]. τῶν δὲ δευτέρων, νῆσος ἡ Χέμμις καλεομένη [h]. ἔστι μὲν ἐν λίμνῃ βαθέῃ καὶ πλατείῃ κειμένη παρὰ τὸ ἐν Βουτοῖ ἱρόν, λέγεται δὲ ὑπ' Αἰγυπτίων αὕτη ἡ νῆσος εἶναι πλωτή. αὐτὸς μὲν ἔγωγε οὔτε πλέουσαν, οὔτε κινηθεῖσαν εἶδον. πέφηνα δὲ ἀκούων εἰ νῆσος ἀληθέως ἐστὶ πλω-

a καὶ δὴ καὶ παῖδας. b τοὺ Ἑλλάδα γλῶσσαν. c ἀνέστησαν. d τοῦτο τὸ ἐν. e φανερῶν τῶν θωμάτων. f ἐπικείται. g θωμαστότατον. h καλεομένη.

Fabula de natante insula. Typhon. Azotos ab Psammitticho subacta, cujus filius Necus. Fossa è Nilo in sinum Arabicum.

τή. ἐν δὴ ὧν ταύτῃ νηός τε Ἀπόλλωνος μέγας ἔνι, καὶ βωμοὶ τριφάσιοι ἐνίδρυνται. ἐμπεφύκασι δὲ ἐν αὐτῇ φοίνικες συχνοὶ, καὶ ἄλλα δένδρεα, καὶ καρποφόρα τε ἄφορα πολλά. λόγον δὲ τόνδε [a] ἀπιλέγοντες οἱ Αἰγύπτιοι, φασὶ εἶναι αὐτὴν πλωτήν· ὡς ἐν τῇ νήσῳ ταύτῃ τότε ἐούσῃ πρότερον πλωτῇ, Λητὼ, ἐοῦσα τῶν ὀκτὼ θεῶν τῶν πρώτων γενομένων, οἰκέουσα ἐν Βουτοῖ πόλι, ἵνα δὴ οἱ τὸ χρηστήριον τοῦτό ἐστι, Ἀπόλλωνα παρὰ Ἴσιος παρακαταθήκην δεξαμένη, διέσωσε κατακρύψασα ἐν τῇ νῦν πλωτῇ λεγομένῃ νήσῳ· ὅτε τὸ πᾶν διζήμενος ὁ Τυφὼν ἐπῆλθε, θέλων ἐξευρεῖν καὶ Ὀσίριος [b] τὸ παῖδα. Ἀπόλλωνα καὶ Ἄρτεμιν, Διονύσου δὲ Ἴσιος λέγουσι εἶναι παῖδας. Λητὼ δὲ [c], τροφὸν αὐτοῖσι δὲ σώτειραν γενέσθαι. Αἰγυπτίοισι δὲ Ἀπόλλων μὲν, Ὧρος· Δημήτηρ δὲ, Ἴσις· Ἄρτεμις δὲ, Βούβαστις. ἐκ τούτου δὲ καὶ λόγου δὲ οὐδενὸς ἄλλου, Αἰσχύλος ὁ Εὐφορίωνος ἥρπασε τὸ ἐγὼ φράσω, μέν[ος] δὴ ποιητέων τῶν πρὸ ἐμοῦ γενομένων. ἐποίησε γὰρ Ἄρτεμιν εἶναι θυγατέρα Δήμητρος, τὴν δὲ νῆσον, διὰ τοῦτο γενέσθαι πλωτήν. ταῦτα μὲν δὴ τῷδε λέγεται. Ψαμμίτιχος δὲ ἐβασίλευσε Αἰγύπτου τεσσερακοντέτεα ἔτεα. τῶν τὰ ἐνὸς δέοντα τριήκοντα, Ἄζωτον τὴν Συρίης μεγάλην πόλιν, πρόσκατήμενος ἐπολιόρκεε, ἐς τὸ ἐξεῖλε· αὕτη δὲ ἡ Ἄζωτος ἁπασέων πολίων ἐτὶ πλεῖστον χρόνον πολιορκεομένη ἀντέσχε, τῶν ἡμεῖς ἴδμεν. Ψαμμιτίχου δὲ Νεκὼς παῖς ἐγένετο, καὶ ἐβασίλευσε Αἰγύπτου, ὃς τῇ διώρυχι ἐπεχείρησε πρῶτος τῇ ἐς τὴν Ἐρυθρὴν θάλασσαν Φερούσῃ· τὴν Δαρεῖος ὁ Πέρσης δεύτερος διώρυξε· τὸ μῆκός ἐστι πλόος ἡμερέων τεσσέρων· εὐρος δὲ ὠρύχθη, ὥστε τριήρεας δύο πλέειν ὁμοῦ ἐλαυνομένας [d]. ἤχθη δὲ ἀπὸ τοῦ Νείλου τὸ ὕδωρ ἐς αὐτήν. ἤχθη δὲ κατύπερθε ὀλίγον Βουβάστιος πόλιος παρὰ Πάτουμον τὴν Ἀραβίην πόλιν. ἐσέχει δὲ ἐς τὴν Ἐρυθρὴν θάλασσαν. ὀρύχθη δὲ πρῶτον μὲν τοῦ πεδίου τοῦ Αἰγυπτίου τὰ πρὸς Ἀραβίην ἔχοντα· ἔχεται δὲ κατύπερθε τοῦ πεδίου τὸ κατὰ Μέμφιν τείνον ὄρος, ἐν τῷ αἱ λιθοτομίαι ἔνεισι. τοῦ ὧν δὴ ὄρεος τούτου παρὰ τὴν ὑπωρείην ἦκται ἡ διώρυξ ἀπ' ἐσπέρης μακρὴ πρὸς τὴν ἠῶ, καὶ ἔπειτα τείνει ἐς Ἀραβίους Φερούσας κατὰ τοῦ ὄρεος πρὸς μεσαμβρίην τε καὶ νότον ἄνεμον, ἐς τὸν κόλπον τὸν Ἀράβιον. τῇ δὴ ἐλάχιστόν ἐστι καὶ συντομώτατον ἐκ τῆς Βορηίης θαλάσσης ὑπερβαίνειν ἐς τὴν Νοτίην καὶ Ἐρυθρὴν τὴν αὐτὴν ταύτην καλεομένην, ἀπὸ τοῦ Κασίου [e] ὄρεος τοῦ μεγίστου Αἰγυπτίου τε καὶ Συρίου, ἀπὸ τούτου εἰσὶ σταδίοι χίλιοι ἐς τὸν Ἀράβιον κόλπον. τοῦτο μὲν

templum Apollinis magnum, & aræ triplices extructæ sunt, & palmæ frequentes in eadem enatæ: aliæque multæ partim fructiferæ, partim steriles arbores. Cur autem ea natans sit, hanc Ægyptii rationem reddunt: quod in hac insula olim fixa & tunc non natante Latona (quæ ex octo numinibus quæ prima extiterunt, unum est) quum in urbe Buto, ubi hoc ejus oraculum est, habitaret: Apollinem ab Iside instar depositi accipiens, occultavit in ea jam natante insula, ac sospitem reddidit; quo tempore Typhon omnia indagans ut Osiris filium inveniret, advenisset. Nam Apollinem & Dianam ajunt Bacchi & Isidis liberos esse; Latonam vero, nutricem horum ac servatricem. Et Apollo quidem Ægyptiace Orus, Ceres autem Isis, Diana vero Bubastis. Atque ex hac narratione, non aliunde Æschylus Euphorionis filius, rapuit quod dicam: ut solus omnium qui poetæ antecesserunt, fecerit Dianam Cereris filiam, ideoque insulam redditam esse natantem. Hæc quidem sic ajunt. Psammitichus vero in 157
Ægypto quatuor & quinquaginta regnavit annos: per quorum undetriginta magnam Syriæ urbem obsidens oppugnavit, donec cepit. Hæc est Azotos, quæ diutissimam inter omnes urbes (quas novimus) sustinuit obsidionem. Psammiti- 158
chi filius qui & regnum Ægypti suscepit, extitit NECUS, qui fossam in rubrum mare ferentem primus aggressus est, quam Darius Perses secundo loco depressit, longitudinis quidem quatuor dierum navigationis; latitudinis, ut per eam duæ possent simul agi triremes. Aqua quæ in hanc è Nilo deducta est, paulo supra Bubastin urbem, juxta oppidum Arabiæ Patumon deducitur, pertinens in mare rubrum. Initium fodiendi sumptum est à planitie Ægypti Arabiam versus, cui planitiei supra contiguus est extensus prope Memphin mons, in quo lapidicinæ sunt. Itaque juxta hujus montis radices ducta est fossa ab occidente orientem versus longo tractu: & deinde pertinet ad divortia, quæ ab monte ad meridiem & ventum austrum ferunt in sinum Arabicum. Quâ sane brevissimus & maxime compendiarius est à mari septentrionali transitus ad australe & idem hoc rubrum vocatum; à monte Casio, qui Ægyptum Syriamque disterminat, stadia mille sunt in Arabicum sinum. Et hoc

a τοῖσδε. b Ὀσίριδος. c Λητοῦς. d ἐλαυνομένας. e ἀπὸ Κασίου

hoc quidem brevissimum est: verum fossa multo longior, scilicet quanto est magis inflexa. In qua fodienda sub rege Neco centum viginti millia Ægyptiorum perierunt. Inque ejus medio opere Necos destitit, hoc interpellatus oraculo, eum id opus barbaro præmunire. Ægyptii autem barbaros omnes vocant, qui non
159 ipsorum lingua loquuntur. Supersedens itaque à facienda fossa Necos, ad militum copias se convertit; & naves bellicæ partim ad mare septentrionale, partim in sinu Arabico ad rubrum mare sunt perfectæ: quarum adhuc vestigia navalium clara. Et his, ubi opus fuit, utens, ac terrestri quidem acie congressus Necos cum Syris in Magdolo, victoria potitus est, & post prœlium, Cadyti, magna Syriæ urbe. Vestem autem in qua id peregit, Apollini dicavit & ad Branchidas Milesiorum misit. Post id perfectis septem & decem omnino imperii sui annis decessit, tradito imperio PSAMMI filio.
160 Ad eum in Ægypto regnantem, nuncii quidam Eleorum advenerunt, jactantes in Olympia justissime ac pulcherrime inter mortales omnes proponi certamen, ita ut existimarent ne Ægyptios quidem hominum sapientissimos aliquid ultra hæc invenisse. Illi ubi in Ægyptum venientes, ea exposuerunt quorum gratia venerant, ibi tum iste rex convocavit ex Ægyptiis eos qui sapientissimi haberentur. Qui quum convenissent, & Eleos audissent omnia commemorantes quæ par erat ab ipsis fieri in edendo certamine, & se venisse dicentes scisciatum num quid possent Ægyptii reperire justius, habito inter se consilio, interrogarunt Eleos numquid apud eos certarent cives. Et illis respondentibus, sine discrimine & suorum & ceterorum Græcorum cuicunque volenti certare fas esse. Atqui, inquiunt, illos quum tale certamen proponerent, ab omni jure recessisse. Nullo etenim pacto posse fieri, quin civi certanti cives faverent, facientes injuriam peregrino. Sed si vellent juste ponere, & ejus gratia venissent in Ægyptum, jusserunt peregrinis certatoribus ponere certamen,
161 nullo Eleorum certare permisso. Hæc Ægyptii Eleos submonuerunt. Psammis autem, quum sex tantum regnasset annos in Ægypto, facta in Æthiopiam expeditione, mox vita defunctus est. Cujus regnum APRIES filius accepit, qui post

μὲν τὸ σωτομώτατον. ἡ δὲ διώρυξ πολλῷ μακροτέρη, ὅσῳ σκολιωτέρη ἐστί. τῶν δὴ τινὶ Νεκὼ βασιλῆϊ ὀρύσσοντες Αἰγυπτίων [a] ἀπώλοντο δυώδεκα μυριάδες. Νεκὼς μέν νυν μεταξὺ ὀρύσσων ἐπαύσατο, μαντηίῃ ἐμποδίῃ χρεώμενος τοιῇδε, τῷ βαρβάρῳ αὐτὸν προεργάζεσθαι [b]. βαρβάρους δὲ πάντας οἱ Αἰγύπτιοι καλέουσι τοὺς μὴ σφίσι ὁμογλώσσους [c]. Παυσάμενος δὲ τῆς διώρυχος ὁ Νεκὼς, ἐτράπετο πρὸς στρατηίας· καὶ τριήρεες αἱ μὲν, τῇ τῇ Βορηίῃ θαλάσσῃ ἐποιήθησαν, αἱ δὲ ἐν τῷ Ἀραβίῳ κόλπῳ, τῇ τῇ Ἐρυθρῇ θαλάσσῃ· τῶν ἔτι [d] οἱ ὁλκοὶ φαίνηλοι. καὶ ταύτῃσί τε ἐχρᾶτο ἐν τῷ δέοντι· καὶ Σύροισι πεζῇ ὁ Νεκὼς συμβαλὼν ἐν Μαγδόλῳ ἐνίκησε· μετὰ δὲ τὴν μάχην, Κάδυτιν πόλιν τῆς Συρίης ἐούσαν μεγάλην εἷλε. ἐσθῆτα δὲ ἐν τῇ ἐτύγχανε τούτοις κατεργασάμενος, ἀνέθηκε τῷ Ἀπόλλωνι, πέμψας ἐς Βραγχίδας τὰς Μιλησίων. μετὰ δὲ, ἐκκαίδεκα ἔτεα τὸν πάντα ἄρξας, τελευτᾷ, τῷ παιδὶ Ψαμμὶ παραδοὺς τὴν ἀρχήν. Ἐπὶ τούτου δὴ τοῦ Ψαμμὶν βασιλεύοντος Αἰγύπτου ἀπίκοντο Ἠλείων ἄνδρες ἄγγελοι [e], αὐχέοντες δικαιοτάτους καὶ κάλλιστα πεφάνθαι τοὺς ἐν Ὀλυμπίῃ ἀγῶνα πάντων ἀνθρώπων· καὶ δοκέοντες ταῦτα εὑρεῖν ἀν τοὺς σοφωτάτους ἀνθρώπων Αἰγυπτίους ἤδεν ἐπεξευρεῖν. ὡς δὲ ἀπικόμενοι ἐς τὴν Αἴγυπτον οἱ Ἠλεῖοι ἔλεγον τοῦ εἵνεκα ἀπίκοντο, ἐνθεῦτεν ὁ βασιλεὺς ἐπυνθάνετο συγκαλέσας Αἰγυπτίων τοὺς λεγομένους εἶναι σοφωτάτους. συνελθόντες δὲ οἱ Αἰγύπτιοι, ἐπυνθάνοντο τῶν Ἠλείων, λεγόντων ἁπάντων τὰ κατήκοα σφέας ποιέειν πρὸς τὸν ἀγῶνα· ἀπηγησάμενοι δὲ τὰ πάντα, ἔφασαν ἥκειν διδαξομένοι εἴ τι ἔχοιεν Αἰγύπτιοι τούτων δικαιότερον ἐπεξευρεῖν. οἱ δὲ, βουλευσάμενοι, ἐπηρώτων τοὺς Ἠλείους εἰ σφίσι οἱ [f] πολῖται ἐναγωνίζονται. οἱ δὲ ἔφασαν καὶ σφέων καὶ τῶν ἄλλων [g] Ἑλλήνων ὁμοίως τῷ βουλομένῳ ἐξεῖναι ἀγωνίζεσθαι. οἱ δὲ Αἰγύπτιοι ἔφασαν σφέας ἑτοίμους εἶναι δίκαια ἡμαρτηκέναι. ἀδεμίλιον γὰρ εἶναι μηχανᾶσθαι ὅκως ἐν τῷ ἀστῷ ἀγωνιζομένῳ προσθήσουσι, ἀδικέοντες τὸν ξεῖνον. ἀλλ' εἰ δὴ βούλονται δικαίως τιθέναι, καὶ τοῦτο εἵνεκα ἀπικόμενοι ἐς Αἴγυπτον, ξεινοισὶ ἀγωνισταῖσι ἐκέλευον τὸν ἀγῶνα τιθέναι, Ἠλείων δὲ μηδενὶ εἶναι [h] ἀγωνίζεσθαι. ταῦτα μὲν Αἰγύπτιοι Ἠλείοισι ὑπεθήκαντο. Ψαμμὶς δὲ ἐξ ἔτεα μοῦνον βασιλεύσαντος Αἰγύπτου, καὶ στρατευσαμένου ἐς Αἰθιοπίην, καὶ μεταλλικὰ τελετήσαντος, ἐξεδέξατο Ἀπρίης [i] ὁ Ψαμμίου. ὃς μετὰ

a ὀρύσσοντος Αἰγυπτίων. b προεργάζεσθαι. c μὴ σφι ὁμογλώσσους. d ἔτι. e MS. habet tantum Ἠλείων ἄγγελοι. f οἱ σφι οἱ. g καὶ ἄλλων. h ἐξεῖναι. i ἐξεδέξατο τὴν βασιληίην Ἀπρίης.

Apries filius & ſucceſſor, poſt alla geſta infelix in bello Cyrenaico Amaſin patitur rebellem.

μετὰ Ψαμμίτιχον τὸν ἑωυτοῦ πρόπορα ἐγένετο ὀλβιώτατος τῶν πρότερον βασιλέων, ἐπ' ἔτεα πέντε καὶ εἴκοσι ἄρξας. ἐν τοῖσι δὴ τε Σιδῶνα στρατὸν ἤλασε, καὶ ἐναυμάχησε τῷ Τυρίῳ. ἐπεὶ δέ οἱ ἔδεε κακῶς γενέσθαι, ἐγένετο ἀπὸ τοιῆσδε προφάσιος, τὴν ἐγὼ μείζονως μὲν ἐν τοῖσι Λιβυκοῖσι λόγοισι ἀπηγήσομαι, μετρίως δ' ἐν τῷ παρεόντι· ἀποπέμψας γάρ στράτευμα ὁ Ἀπρίης δὴ [a] Κυρηναίοις, μεγάλως προσέπταισε. Αἰγύπτιοι δὲ ταῦτα δὴ μεμφόμενοι, ἀπέστησαν ἀπ' αὐτοῦ, δοκέοντες τὸν Ἀπρίεω ἐκ προνοίης αὐτοὺς ἀποπέμψαι ἐς φανερὸν κακόν, ἵνα δὴ σφέων φθορὴ γένηται, αὐτοὺς δὲ τοὺς λοιποὺς Αἰγυπτίων ἀσφαλέστερον ἄρχοι [b]. ταῦτα δὲ δεινὰ ποιεύμενοι ἔτοί τε οἱ ἀπιόντες, καὶ οἱ τῶν ἀπολομένων φίλοι, ἀπέστησαν ἐκ τοῦ ἰθέος. Πυθόμενος δὲ Ἀπρίης ταῦτα, πέμπει ἐπ' αὐτοὺς Ἄμασιν καταπαύσοντα λόγοισι. ὡς δὲ, ἐπί τι ἀπικόμενος καταλάμβανε τοὺς Αἰγυπτίους, ταῦτα μὴ ποιέειν λέγων αὐτός, τις Αἰγυπτίων ὄπισθε σφέων σταθεὶς ἔκνισε οἱ κυνέην. καὶ στάντα, ἔφη δὴ βασιληίην σταθήναι. καὶ τῷ οὐκ ἀεκούσιον ἐγένετο τὸ ποιεύμενον, ὡς διεδείκνυε. ἐπεί τε γὰρ ἐστάναι μιν βασιλέα τῶν Αἰγυπτίων οἱ ἀπεστεῶτες, παρεσκευάζετο ὡς ἐλῶν δὴ τὸν Ἀπρίεα. πυθόμενος δὲ ταῦτα ὁ Ἀπρίης, ἔπεμπε ἐπ' Ἄμασιν ἄνδρα δόκιμον τῶν περὶ ἑωυτὸν Αἰγυπτίων, τῷ οὔνομα ἦν Πατάρβημις· ἐντειλάμενος αὐτῷ, ζῶντα Ἄμασιν ἀγαγεῖν παρ' ἑωυτόν. ὡς δὲ ἀπικόμενος ὁ Πατάρβημις, τὸν Ἄμασιν ἐκάλεε, ὁ Ἄμασις [c] (ἔτυχε γὰρ ἐπ' ἵππου καταμενος) ἐπῆρας ἀπεμαστίσατο· καὶ τοῦτό μιν ἐκέλευσε Ἀπρίῃ ἀπάγειν· ὅμως δὲ αὐτὸν ἀξιοῦν τὸν Πατάρβημιν, βασιλέος μεταπεμπομένου, ἰέναι πρὸς αὐτόν· τὸν δὲ αὖτις ὑποκρίνεσθαι [d] ὡς ταῦτα πάλαι παρεσκευάζετο ποιέειν, καὶ οὐκ ἂν μέμψασθαι Ἀπρίεα, παρέσεσθαι γὰρ καὶ αὐτὸς, καὶ ἄλλους ἄξειν. τὸν δὲ Πατάρβημιν ἔκ τε τῶν λεγομένων σὺν ἀγνοεῖν τὴν διάνοιαν· καὶ προσκυλαζόμενον ὁρέοντα σπουδὴν ἀπέναι, βάλλόμενον τὴν ταχίστην βασιλεῖ δηλῶσαι τὰ πρηγσόμενα [e]. ὡς δὲ ἀπικέσθαι αὐτὸν πρὸς τὸν Ἀπρίεα σὺν ἄγοντα [f] τὸν Ἄμασιν, οὐδένα αὐτῷ λόγον δόντα, ἀλλὰ προθύμως ἔχοντα, πρίασθαι πρόστιμον αὐτοῦ τά τε ὦτα καὶ τὴν ῥῖνα. ἰδόμενοι δὴ οἱ λοιποὶ τῶν Αἰγυπτίων, οἱ ἐπὶ τὰ ἐκείνου ἐφρόνεον, ἄνδρα τὸν δοκιμώτατον ἑωυτῶν οὕτω αἰσχρῶς λυμὴν δεδεγμένον, οὐδένα δὴ χρόνον ὑπισχόντες, ἀπέστησαν πρὸς τοὺς ἑτέρους, καὶ ἐδίδοσαν σφέας αὐτοὺς Ἄμασι. Πυθόμενος δὲ καὶ ταῦτα ὁ Ἀπρίης, ὡπλίζε τοὺς ὑπηκόους, καὶ ἤλασε

post Pſammitichum avum ſuum, fortunatiſſimus extitit omnium ad eam ætatem regum, quinque & viginti dominatus annos. Quod intra tempus & bellum Sidoni intulit, & cum Tyro pugna navali dimicavit. Sed quum deberet illi imprоſpere cedere, contigit ab occaſione, quam ego pluribus, dum res Libycas exſequar, exponam, paucis contentus in præſenti. Quum enim adverſus Cyrenæos Apries exercitu miſſo magnam cladem accepiſſet, id ei imputantes Ægyptii rebellaverunt, opinati ſe ab illo in apertam perniciem conſulto fuiſſe dimiſſos: ut his internecione deletis, ipſe ceteris Ægyptiis imperitaret ſecurius. Hæc perquam graviter ferentes tum ii qui redierunt, tum eorum qui interierant amici, palam deſciverunt. Id ubi reſcivit 162
Apries, mittit ad eos verbis ſedandos Amaſin. Qui quum perveniſſet, reprehendenſque diſſuaderet ne talia facerent, quidam Ægyptiorum ei à tergo ſtans galeam circumdat: eaque circumdata, inquit ſe illam ob regnum impoſuiſſe. Neque id eo invito factum fuit, ut oſtendit. nam ſimulatque ab iis qui deſciverant Ægyptiis declaratus eſt rex, ſeſe apparabat tanquam adverſus Aprien moturus. His cognitis Apries mittit ad Amaſin ex iis qui ſecum erant Ægyptiis, ſpectatum quendam hominem, nomine Patarbemin, juſſum ut ad ſe vivum Amaſin perduceret. Hic ubi pervenit, Amaſin ad ſe vocat. Amaſis (ſedebat enim in equo) elevans crus pepedit, & hoc jubet hunc adducere ad Aprien, & quum tamen Patarbemis eum rogaret ut regem adiret accitus, reſpondit ſe jamdudum dare operam ut id ageret: nec de ſe Aprien eſſe queſturum; ſe enim illi præſto futurum & alios ducturum. Patarbemis non ignarus ſententiæ illius ex oratione, etiam apparatum quem curabat videns, abiit, ſtatuens quamcelerrime regem rerum quæ agerentur facere certiorem. Huic redeunti, quod Amaſin non duceret, nullo verbo edito Apries ira percitus præcidi aures naſumque juſſit. Id intuentes ceteri Ægyptii qui cum eo adhuc ſenſerant, virum inter eos probatiſſimum ita fœde indigneque affectum, ne tantiſper quidem differentes ad ceteros tranſeunt, ſeſeque Amaſi tradunt. 163
His quoque auditis Apries armatis auxiliariis (habebat autem auxiliariorum cir-

a Ἀπρίης μὲν γὰρ ἐπὶ. b ἄρχῃ. c ὁ δ' Ἄμασις. d ὑποκρίνασθαι. e τὸ πρηγσόμενον. f ἔχοντα.

Ægyptii diviſi in ſeptem genera, & quæ; ex his Calaſiries & Hermotybies bellici incolunt certos nomos. Jactantia militarium. & vilitas opificum. Arura. Cubitus Ægyptius.

ἤλαυνε ἐπὶ τὺς Αἰγυπτίυς. εἶχε δὲ τῶν ἐωυτὸν Κᾶράς τε & Ἴωνας, ἄνδρας ἐπικύρυς τρισμυρίυς [a]. λιὼ δέ οἱ τὰ βασιλήια ἐν Σάι πόλι μεγάλα ἐόντα, & ἀξιοθέητα· & οἵ τε τῶν Ἀπρίεω ἐπὶ τὺς Αἰγυπτίυς ἦσαν, & οἱ τῶν Ἄμασιν, ἐπὶ τὺς ξείνυς. ἔν τε δὴ Μωμέμφι πόλι ἐγίνοντο ἀμφότεροι, & πρύσεσθαι ἔμελλον ἀλλήλων. Ἔστι δὲ Αἰγυπτίων ἑπτὰ γένεα. & τύτων, οἱ μὲν, ἱρέες, οἱ δὲ, μάχιμοι κεκλέαται· οἱ δὲ, βυκόλοι· οἱ δὲ, συβῶται· οἱ δὲ, κάπηλοι· οἱ δὲ, ἑρμηνέες· οἱ δὲ, κυβερνῆται. γένεα μὲν Αἰγυπτίων τοσαῦτά ἐστι. ὀνόματα δὲ σφι κέεται ἀπὸ τῶν τεχνέων. οἱ δὲ μάχιμοι αὐτέων καλέονται μὲν Καλασίριές τε & Ἑρμοτύβιες. ἐκ νομῶν δὲ τῶνδέ εἰσι· κατὰ γὰρ δὴ νομὺς Αἴγυπτος ἅπασα διαῤῥῴρηται. Ἑρμοτυβίων μὲν οἵδε εἰσὶ νομοί· Βυσιρίτης, Σαΐτης, Χεμμίτης, Παπρημίτης, νῆσος ἡ Προσωπῖτις καλεομένη, Ναθὼ τὸ ἥμισυ. ἐκ μὲν τύτων τῶν νομῶν Ἑρμοτύβιες εἰσὶ γινόμενοι, ὅτε ἐπὶ πλείστυς ἐγίνοντο [b], ἑκκαίδεκα μυριάδες. καὶ τούτων βαναυσίης οὐδὲὶς δεδάηκε οὐδέν, ἀλλ' ἀνέον) ἐς τὸ μάχιμον. Καλασιρίων δὲ οἵδε ἄλλοι νομοί εἰσι· Θηβαῖος, Βυβαστίτης, Ἀφθίτης, Τανίτης, Μενδήσιος, Σεβεννύτης, Ἀθριβίτης, Φαρβαιθίτης, Θμυΐτης, Ὀνυφίτης, Ἀνυτις, Μυεκφορίτης· οὗτος ὁ νομὸς ἐν νήσῳ οἰκέει, ἀντίον Βυβάστιος πόλιος. οὗτοι δὲ οἱ νομοὶ Καλασιρίων εἰσὶ γινόμενοι, ὅτε ἐπὶ πλείστυς ἐγένετο, πέντε & εἴκοσι μυριάδες ἀνδρῶν. ἐδὲ τύτοισι ἔξεστι τέχνῃ ἐπασκῆσαι ἐδεμίῃ, ἀλλὰ τὰ ἐς πόλεμον ἐπασκέουσι μοῦνα, παῖς πατρὸς ἐκδεκόμενος [c]. Εἰ μέν νυν & τῦτο παρ' Αἰγυπτίων μεμαθήκασι οἱ Ἕλληνες, οὐκ ἔχω ἀτρεκέως κρῖναι· ὁρέων & Θρήικας & Σκύθας & Πέρσας & Λυδὺς, & σχεδὸν πάντας τὺς βαρβάρυς, ἀτιμοτέρυς τῶν ἄλλων ἠγημένυς πολιητέων [d] τὺς τὰς τέχνας μανθανόντας, & τὺς ἐκγόνυς τύτων· τὺς δὲ ἀπαλλαγμένυς τῶν χθρωναξιέων, γνωσίυς νομιζομένυς [e] εἶναι, & μάλιστα τὺς ἐς τὸ πόλεμον ἀνῳμένυς. μεμαθήκασι δὲ ὧν τῦτο πάντες οἱ Ἕλληνες, & μάλιστα Λακεδαιμόνιοι. ἥκιστα δὲ Κορίνθιοι ὄνον) τὺς χθροτέχνας. Γέρεα δέ σφι λιὼ τάδε ἐξῃρημένα μούνοισι Αἰγυπτίων πάρεξ τῶν ἱρέων· ἄρυραι ἐξαίρετοι δυώδεκα ἑκάστῳ ἀπολέες. ἡ δὲ ἄρυρα ἑκατὸν πήχεων ἐστὶ Αἰγυπτίων πάντη. ὁ δὲ Αἰγύπτιος πῆχυς τυγχάνει ἴσος ἐὼν τῷ Σαμίῳ. ταῦτα μὲν δὴ τοῖσι ἅπασι λιὼ ἐξῃρημένα. τάδε δὲ ἐν περιτροπῇ ἑκάρπῳ, & ἑβδομᾷ ὠυτοί· Καλασιρίων χίλιοι,

Ægyptii divi ſi in ſeptem genera, & quæ; ex his Calaſiries & Hermotybies bellici incolunt certos nomos. Jactantia militarium. & vilitas opificum. Arura. Cubitus Ægyptius.

circa ſe ex Ionibus & Caribus triginta millia) in Ægyptios tendit. Erat autem ei regia in urbe Sai ingens ac ſpectatu digna. Itaque utrique adverſus alteros tendebant, Apries cum ſuis contra Ægyptios, Amaſis cum ſuis adverſus peregrinos; & in Momemphi urbe conſtiterunt tentaturi invicem. Sunt autem Ægyptiorum ſeptem genera: quorum alii ſacerdotes, alii pugnatores appellantur, alii bubulci, alii ſubulci, alii inſtitores, alii in-
164 terpretes, alii gubernatores navales. Tot ſunt Ægyptiorum genera, quibus à ſuis artibus ſunt data nomina: ſed ex iis pugnatores vocantur Calaſiries, & Hermotybies, qui horum nomorum ſunt: nam in nomos, *plagas*, diſtincta eſt omnis Ægyptus.
165 Hermotybium quidem hæ ſunt plagæ, Buſiritis, Saitis, Chemmitis, Papremitis, inſula Proſopitis quæ vocatur, Natho ex dimidia parte. Ex his tractibus Hermotybies, quum plurimi, centum ac ſexaginta millia ſunt: quorum nemo quippiam opificii quæſtuarii didicit, ſed o-
166 mnes rei militari vacant. Calaſirium hæ aliæ plagæ ſunt, Thebana, Bubaſtitis, Aphthitis, Tanitis, Mendeſia, Sebennitis, Athribitis, Pharbæthitis, Thmuitis, Onuphitis, Anytia, Myecphoritis. Hæc plaga inſulam incolit ex adverſo Bubaſtis urbis. Hæ plagæ Calaſirium, qui quum ad plurimos redacti ſunt, ducenta quinquaginta millia virorum ſunt: quibus nec ipſis licet ulli arti operam dare, ſed ſolum rei militari, filio diſcente à patre.
167 Hoc ab Ægyptiisne mutuati ſint Græci, non poſſum liquide dijudicare, quum videam & apud Thracas & Scythas Perſaſque & Lydos, denique apud omnes fere barbaros haberi pro ignobilioribus civibus eos qui artificia diſcunt, eorumque poſteros: generoſiores autem eos qui à manuariis operibus abſtineant, præſertim qui ſecernuntur ad bellum. Hoc itaque cum ceteri Græci omnes didicerunt, tum præcipue Lacedæmonii. Corinthii autem minime contemnunt opi-
168 fices. His ſolis Ægyptiorum præter ſacerdotes, hoc eximii honoris habebatur, ut ſingulis duodecim aruræ eſſent exemptæ & immunes. eſt autem arura centum cubitorum Ægyptiorum quoquoverſus. Ægyptius vero cubitus Samio par eſt. Hæc tamen univerſis illis exempta erant: iſtis vero per vices in orbem fruebantur, & nequaquam iidem. Calaſirium milleni,

a Hæc vox non eſt in MS. ſed nova manus in margine adſcripſit. b γινόμενοι. c ἐπιδεκόμενος. d ἀγνωμόνας πολιτέων. e νομιζομένους.

Victus prælio Apries captusque & brevi post strangulatus. Sepulchra Regum Ægypti. Mysteria. Sacra Græca ex Ægypto.

χίλιοι, καὶ Ἑρμοτυβίων, ἐδορυφόρεον ἑκάτερος ἑωυτόν· τὸ βασιλέα· τούτοισι δὲ ὧν τάδε πάρεξ τῶν ἀρουρέων ἄλλα ἐδίδοτο ἐπ' ἡμέρῃ ἑκάστῃ· ὀπλῆς οἴτυ σαθμὸς πέντε μνέαι ἑκάστῳ, κρεῶν βοέων δύο μνέαι, οἴνου τέσσερες ἀρυστῆρες. ταῦτα τοῖσι αἰεὶ δορυφορέουσι ἐδίδοτο. Ἐπεί τε δὴ συνιόντες, ὅ, τε Ἀπρίης, ἄγων τοὺς ἐπικούρους, καὶ ὁ Ἄμασις πάντας τοὺς Αἰγυπτίους, ἀπίκοντο ἐς Μέμεμφιν [b] πόλιν, συνέβαλον· καὶ ἐμαχέσαντο μὲν εὖ οἱ ξεῖνοι, τοπήθεϊ δὲ πολλῷ ἐλάσσονες ἐόντες, καὶ διὰ τοῦτο ἐσσώθησαν· Ἀπρίεω δὲ λέγει εἶναι οὐδὲ ἡ Δήμητρος, μηδ' ἂν θεόν μιν μηδένα δυνασθαι παῦσαι τῆς βασιληίης· οὕτω ἀσφαλέως ἑωυτῷ ἱδρύσθαι ἐδόκεε. καὶ δὴ τότε συμβαλὼν ἐσσώθη· καὶ ζωγρηθεὶς, ἀπίκετο ἐς Σάιν πόλιν, ἐς τὰ ἑωυτοῦ οἰκία τοῦτο μὲν ἐόντα, τότε δὲ Ἀμάσιος οὐδὴ βασιλήια. ἐνθαῦτα δὲ τέως μὲν ἐτρέφετο ἐν τοῖσι βασιληίοισι, καί μιν Ἄμασις εὖ ποιέων· τέλος δὲ, μεμφομένων Αἰγυπτίων ὡς δίκαια τρέφων τὸν σφίσι τε καὶ ἑωυτῷ ἔχθιστον, οὕτω δὴ παραδιδοῖ τὸν Ἀπρίεα τοῖσι Αἰγυπτίοισι. οἱ δέ μιν ἀπέπνιξαν, καὶ ἔπειτα ἔθαψαν ἐν τῇσι πατρώῃσι ταφῇσι. αἱ δὲ εἰσὶ ἐν τῷ ἱρῷ τῆς Ἀθηναίης, ἀγχοτάτω δὲ μεγάρου, ἐσιόντι ἀριστερῆς χειρός. ἔθαψαν δὲ Σαΐται πάντας τοὺς ἐκ νομοῦ τούτου γενομένους βασιλέας ἔσω ἐν τῷ ἱρῷ. καὶ γὰρ τοῦ Ἄμασιος σῆμα, ἑκαστέρω μέν ἐστι δὲ μεγάρου ἢ τοῦ Ἀπρίεω καὶ τῶν τούτου προπατόρων. Ἔστι μέντοι καὶ τοῦτο ἐν τῇ αὐλῇ τοῦ ἱροῦ, παστὰς λιθίνη μεγάλη, καὶ ἐσκημένη σύλοισί τι φοίνικας τοὺς δένδρεα μεμιμημένοισι, καὶ τῇ ἄλλῃ δαπάνῃ. ἔσω δὲ ἐν τῇ παστάδι θύρας θυρώματα ἔχουσι· ἐν δὲ τοῖσι θυρώμασι ἡ θήκη ἐστί. εἰσὶ δὲ καὶ αἱ ταφαὶ τοῦ ἱροῦ τοῦ ὄπισθε τοῦ νηοῦ παντὸς τοῦ τῆς Ἀθηναίης ἐχόμενον τοίχου· καὶ ἐν τῷ περιέῤῥει ὀβελοὶ ἑστᾶσι μεγάλοι λίθινοι· λίμνη τέ ἐστι ἐχομένη λιθίνη κρηπῖδι κεκοσμημένη, καὶ ἐρχασμένη εὖ κύκλῳ, καὶ μεγάθεϊ (ὡς ἐμοὶ ἐδόκεε) ὅση περ ἡ ἐν Δήλῳ, ἡ περιφερὴς καλεομένη. ἐν δὲ τῇ λίμνῃ ταύτῃ τὰ δείκηλα τῶν παθέων αὐτοῦ νυκτὸς ποιεῦσι, τὰ καλέουσι μυστήρια Αἰγύπτιοι. Περὶ μέν νυν τούτων, εἰδότι μοι ὅπως τολέον ὡς ἕκαστα αὐτέων ἔχει, εὔστομα κείσθω. καὶ τὴν Δήμητρα τελετῆς πέρι, τὴν οἱ Ἕλληνες θεσμοφόρια καλέουσι, καὶ ταύτης μοι πέρι εὔστομα κείσθω, πλὴν ὅσον αὐτῆς ὁσίη ἐστὶ λέγειν. αἱ Δαναοῦ θυγα-

leni & Hermotybium per annos circa regem fungebantur singuli satellitum munere. Istis igitur præter aruras dabantur quovis die alia, panis tosti pondo quinæ minæ unicuique, carnis bubulæ binæ, vini sextarii quaterni. Hæc semper satellitibus præbebantur. Ubi igitur è diverso 169
venientes, Apries cum auxiliariis, Amasis cum universis Ægyptiis ad urbem Momemphin pervenere, congressi sunt. Et peregrini quidem egregie pugnaverunt; tamen quod erant multo inferiores numero, ea parte victi sunt. Fertur Apries ea fuisse persuasione, ne deum quidem quenquam posse sibi adimere regnum: adeo videbatur sibi illud in stabili positum esse. Et tamen tunc congressus, prœlio victus est, vivusque captus ad urbem Sain ductus in ædes quæ ipsius antea fuissent, tunc autem jam Amasis regia. Ibi aliquamdiu in regia alebatur, eumque Amasis honeste asservavit. Tandem incusantibus Ægyptiis non juste agere, qui ipsorum & suum inimicissimum aleret, ita illis Aprien tradidit. Eum isti ubi strangulavere, paternis in monumentis sepelierunt, quæ sunt in templo Minervæ, proxime ædem ad lævam manum intranti. Saitæ autem cunctos qui ex illa sua præfectura fuere reges, intra templum sepelierunt. Etenim Amasis sepulchrum magis procul est ab æde quàm illud Apriæ ejusque progenitorum. In ejus tamen templi aula hoc quoque est, ingens cubiculum lapideum, tum columnis excultum palmas arbores imitantibus, tum alio sumptu. Intra id cubiculum gemini 170
postes stant, in quibus loculus est. Sunt etiam illius sepulcra, cujus nomen nuncupare hac in re, haud sanctum opinor in urbe Sai in templo Minervæ post ædem, idque contiguum est toti parieti Minervæ: atque in fano stant ingentes ex lapide obeli, lacusque adest contiguus lapidea crepidine adornatus, & circumquaque probe elaboratus, magnitudine (ut mihi videbatur) quanta in Delo, qui dicitur orbicularis. In hoc lacu imagines 171
casuum ejus noctu faciunt, quæ vocant Ægyptii mysteria: de quibus quum plurimum ego norim, quo pacto habeant singula, tamen absit ut proloquar. De Cereris quoque initiatione, quam Græci thesmophoria vocant *à ferendis legibus*, absit ut eloquar, nisi quatenus sanctum est de illa dicere. Danai filiæ

ritum

a Ἑρμοτυβίων ἄλλοι, ἑωυτοφόρεον ἑκάτερος ἑωυτόν. b Μέμφιν. c τοιῶν.

Amasis successor ex infimo loco; modus conciliatrix auctoritatis non sævus; sæpe remissior. & quare.

ritum hunc ex Ægypto extulerunt, eoque Pelasgiotidas feminas imbuerunt. Sed deinde omni Peloponneso à Dorienſibus excita ritus ille abolitus eſt, à ſolis Arcadibus, qui ex Peloponnenſibus relicti ſunt & non exciti, conſervatus.

172 Aprie ſic ſublato, regnavit AMASIS è præfectura Saitica, & urbe cui nomen eſt Siuph. Eum inter initia Ægyptii contemnere, nec ullius ſane momenti ducere, ut qui plebejus paulo ante fuiſſet, nec inſigni familia ortus. Eos verò poſtea Amaſis ſolertia, non aſperitate, conciliavit. Erant ei cum alia bona infinita, tum vero pelvis aurea, in qua tam ipſe quam omnes convivæ identidem pedes abluebant: hanc ille confregit, ex eaque dæmonis ſtatuam fecit, & in appoſitiſſimo urbis loco ſtatuit. Ægyptii ſimulacrum adeuntes, magnopere venerari. Id Amaſis fieri à popularibus edoctus, convocatis Ægyptiis aperit, ex illa pelvi in qua prius Ægyptii evomere immingereque, & in qua pedes abluere conſueſſent, factum eſſe ſimulacrum quod tunc tantopere venerarentur. Itaque ſuum ajebat idem atque pelvis eſſe fatum: etſi enim antehac fuiſſet plebejus, in præſenti tamen eſſe ipſorum regem, eoque jubere ut ſibi honor haberetur atque reverentia. Hunc in modum ad ſe traduxit Ægyptios, ita ut æquum cenſerent

173 ei ſervire. Idem hoc uſus eſt in rebus agendis inſtituto: ab aurora uſquedum refertum eſſet forum, accurate negocia oblata agebat: deinde potabat, & inter compotores jocabatur, morionem agens ac ſcurram. Quibus rebus offenſi amici, talibus eum verbis monebant, Rex, dicentes, non è dignitate tua te contines, qui ad nimiam te projicis nequitiam. Nam deberes venerando in ſolio ſedens venerabilis, interdiu res adminiſtrare; ita & Ægyptii ſcirent à magno ſe viro regi, & tu melius audires. Nunc haudquaquam facis regia. His ille reſpondit; arcus illi qui obtinent, quum debent uti, intendunt; ſed quando ſunt uſi, remittunt: ſi enim perpetuo intendantur, rumperentur, nec poſſent eis quum res exigeret, uti: ita & hominis conditio eſt: ſi aſſiduo laborare ſtudio, nec viciſſim ad luſum vacare velit, pedetentim aut mente captus erit aut membris. Quod ego intelligens, utrique rei partem impertio. Hæc amicis reſpondit.

γυναῖκες ἦσαν αἱ τὴν τελετὴν ταύτην ἐξ Αἰγύπτου ἐξαγαγοῦσαι, καὶ διδάξασαι τὰς Πελασγιώτιδας γυναῖκας. μετὰ δὲ, ἐξαναστάσης πάσης Πελοποννήσου ὑπὸ Δωριέων, ἐξαπώλετο ἡ τελετή. οἱ δὲ ὑπολελειμμένοι Πελοποννησίων, καὶ οὐκ ἐξαναστάντες Ἀρκάδες, διέσωζον αὐτὴν μοῦνοι. Ἀπρίεω δὲ ὧδε κατηπορημένου, ἐβασίλευσε Ἄμασις, νομῷ μὲν Σαΐτῃ ἐὼν ἐκ δὲ πόλεως, ἧς νόμα οἱ ἐστι Σιούφ. τὸ μὲν δὴ πρῶτα καταφρονέουσι τὸν Ἄμασιν Αἰγύπτιοι, καὶ ὄντα ἐκ δημοτίης μοίρης μεγάλης ἦγον, ἅτε δὴ δημότην τὸ πρὶν ἐόντα [a], καὶ οἰκίης οὐκ ἀφανέος· μετὰ δὲ, σοφίῃ αὐτὸν ὁ Ἄμασις, οὐκ ἀγνωμοσύνῃ [b] προσηγάγετο. λέβης οἱ ἄλλά τε ἀγάλματα μυρία, ἐν τῇ ἐκ ποδανιπτῆρος χρύσεος· ἐν τῷ αὐτός τε ὁ Ἄμασις καὶ οἱ δαιτυμόνες οἱ πάντες τοὺς πόδας ἐνάσσοντί τε ἐνανιζέατο. τοῦτον καταλῶν κεφαλὴν, ἄγαλμα δαίμονος ἐξ αὐτοῦ ἐποιήσατο, καὶ ἵδρυσε τῇ πόλεος ὅκου λύσιτελεώτατον. οἱ δὲ Αἰγύπτιοι φοιτέοντες πρὸς τὸ ἄγαλμα, ἐσέβοντο μεγάλως. μαθὼν δὲ ὁ Ἄμασις τὸ ἐκ τῶν ἀστῶν πάθεμενον, συγκαλέσας Αἰγυπτίους, ἐξέφηνε, ὡς ἐκ τοῦ ποδανιπτῆρος τοῦτο τὸ ἄγαλμα γεγονέναι, ἐς τὸ πρότερον μὲν τοὺς Αἰγυπτίους ἐνεμεῖν τε καὶ ἐνυρέειν, καὶ πόδας ἐνανίζεσθαι, τότε δὲ μεγάλως σέβεσθαι. ἤδη ὦν ἔφη λέγων ὁμοίως αὐτὸς τῷ ποδανιπτῆρι πεπερῆσθαι. εἰ γὰρ πρότερον εἶναι [c] δημότης, ἀλλ' ἐν τῷ παρεόντι εἶναι αὐτέων βασιλεύς· καὶ τιμᾶν τε καὶ προμηθέεσθαι ἐωυτοῦ σκέλεα. τοιούτῳ μὲν τρόπῳ προσηγάγετο τοὺς Αἰγυπτίους, ὥστε δικαιοῦσθαι δουλεύειν. Ἐχρᾶτο [d] δὲ καταστάσι πρηγμάτων τοιῇδε· τὸ μὲν ὀρθρινὸν, μέχρι οὗτου πληθούσης ἀγορῆς, προθύμως ἔπρησσε τὰ προσφερόμενα πρήγματα· τὸ δὲ ἀπὸ τούτου ἔπινέ τε καὶ κατέσκωπτε τοὺς συμπότας· καὶ λίην μάταιός τε καὶ παιγνιήμων. ἀχθεσθέντες δὴ τούτοισι οἱ φίλοι αὐτοῦ, ἐνουθέτεον αὐτὸν, τοιάδε λέγοντες, Ὦ βασιλεῦ, οὐκ ὀρθῶς σεωυτὸν προέηκας, ἐς τὸ ἄγαν φαῦλον προάγων σεωυτόν. σὲ γὰρ ἐχρῆν [e] ἐν θρόνῳ σεμνὸν σεμνῷ θωκέοντα, δι' ἡμέρης πρήσσειν τὰ πρήγματα· καὶ οὕτω Αἰγύπτιοί τ' ἂν ὑπίσταντο ὡς ὑπ' ἀνδρὸς μεγάλου ἄρχονται, καὶ ἄμεινον σὺ ἂν ἤκουες· νῦν δὲ οὐ πρέπει κατὰ μῶν βασιλικά. ὁ δὲ ἀμείβετο τοῖσι δὲ αὐτοὺς [f], Τὰ τόξα οἱ κεκτημένοι, ἐπεὰν μὲν δέωνται χρᾶσθαι, ἐντανύουσι· ἐπεὰν δὲ χρήσωνται, ἐκλύουσι [g]. εἰ γὰρ δὴ τὰ πάντα χρόνον ἐντεταμένα εἴη, ἐκραγείη ἄν· ὥστε ἐς τὸ δέον οὐκ ἂν ἔχοιεν αὐτοῖσι χρῆσθαι. ὕτω δὴ καὶ ἀνθρώπου κατάστασις· εἰ ἐθέλοι ἀεὶ σπουδάζειν, μηδὲ ἐς παιγνίδιον τὸ μέρος ἑωυτὸν ἀνιέναι, λάθοι ἂν ἔνδον μανείς, ἢ ὄγε ἀπαλλακτικὸς γινόμενος. τὰ ἐγὼ ἐπιστάμενος, μέρος ἑκατέρῳ νέμω. ταῦτα μὲν τοὺς φίλους ἀμείψα-

a δημότου τοιούτου ἐόντα. b ἀγνωμοσύνῃ. c πρότερον εἶναι. d ἐχρᾶτο. e εἰ γὰρ χρὴν. f τοῖσδε αὐτούς. g Hæc quatuor verba absunt ab MS.

Facinorosus in juventute. Distinctio oraculorum. Ornatum Minervæ templum. Ex Elephantina domus Saïn traducta. Templorum dona.

τα. Λέγεται ὴ ὁ Ἄμασις, ϗ ὅτε [a] ἰδιώτης, ὡς φιλοπότης ἰῶ ϗὴ φιλοσκώμμων, ϗ ἐδαμῶς κατισπυδασμένος ἀνήρ· ὄκως δέ μιν ἀπιλείποι πίνοντά τε ϗὴ ἀμπαίζοντα τὰ ἀπιτήδεια, κλέπτεσκε ἂν πεμιών. οἱ δ' ἄν μιν φάμενοι ἔχϝν τὰ σφέτερα χρήματα, ἐρεύμενον ἄγεσκον ἐπὶ μαντήιον, ὅκῃ ἑκάστοισι εἴη. πολλὰ μὲν δὴ κατηλίσκετο ὑπὸ τῶν μαντηίων, πολλὰ ὴ ϗ ἀπέφευγε [b]. ἐπεί τε ὴ ϗ ἐβασίλευσε, ἐποίησε τοιάδε [c]· ὅσοι μὲν αὐτὸν τ θεῶν ἀπέλυσαν μὴ φῶρα εἶναι, τούτων μὲν τ ἱρῶν ὅτε ἐπεμέλετο, ὅτε ἐς ἀπισκέψιν εἶδέ κῶδ ἐδέη· ὧδε φοιτέων ἔφη· ὡς ἐδενὸς ἐόντι ἀξιοισι, ψευδεάτε μαντήια κεκλημένοισι· ὅσοι δέ μιν κατέδησαν φῶρα εἶναι, τούτων ὴ ὡς ἀληθέων ἐόντων ϗὴ ἀψευδέα μαντήια παρεχομένων, ταμάλιστε ἐπεμέλετο. Καὶ τοῦτο μὲν, ἐν Σαΐ τῇ Ἀθηναίῃ πρηπύλαια θωϋμάσιά οἱ ἐξεποίησε, πολλὸν πάντας ὑπερβαλλόμενα τῷ τε ὑψεϊ ϗὴ τῷ μεγάθεϊ, ὅσων τε τὸ μέγαθος λίθων ἐστι, ϗὴ οἰκοίων τέων· τοῦτο ὴ, κολοσσοὺς μεγάλους ϗ ἀνδρόσφιγγας πρὸς μήκεας ἀνέθηκε. λίθους τε ἄλλους ἐς ἀπισκέψιν ὑπερφυέας τὸ μέγαθος ἐκόμισε· ἠράσατο ὴ τετίων τοὺς μὲν, ἐκ τ κατὰ Μέμφιν ἐοσέων λιθοτομιέων, τοὺς ὴ ὑπερμεγάθεας, ἐξ Ἐλεφαντίνης πόλιος, ὥλόον ϗὴ εἰκοσι [d] ἡμερέων ἀπεχούσης ἀπὸ Σαΐος. τὸ ὴ σηκὸν ἤκιστα αὐτέων, ἀλλὰ μάλιστα θωϋμάζω, ἔστι δὲ· οἴκημα μονόλιθον ἐκόμισε ἐξ Ἐλεφαντίνης πόλιος· ϗὴ τοῦτο ἐκόμιζον [e] μὲν ἐπ' ἔτεα τρία, διχίλιοι δέ οἱ προσετετάχατο ἄνδρες ἀγωγέες, ϗὴ ὅτοι ἅπαντες ἦσαν κυβερνῆται. τ ὴ στέγης ταύτης τὸ μὲν μῆκος ἔξωθέν ἐστι, εἴς τε ϗὴ εἴκοσι πήχεες· εὖρος ὴ, πεντεκαιδεκα· ὕψος ὴ, ὀκτὼ. ταῦτα μὲν τὰ μέτρα ἔξωθεν τ στέγης τ μονολίθου ἐστί. ἀταρ ἔσωθεν τὸ μῆκος, ὀκτωκαιδεκα πήχεων, ϗ πυγόνος· τὸ ὴ εὖρος, δώδεκα πήχεων [f]· τὸ ὴ ὕψος, πέντε πήχεων ἐστί. αὕτη ὲ ἱρὸ κεῖται πρὸ τοῦ ἔσοδον. ἔσω γὰρ μιν ἐς τὸ ἱρὸν φασὶ τ δι' εἰνεκα οὐκ ἐσελκύσαι τ ἀρχιτέκτονα· αὐτῆς ἑλκομένης τ στέγης, ἀναστενάξαι, οἷά τε χρόνου συμπεπονότος πολλοῦ, καταχθόμενον τῷ ἔργῳ· τ ὴ Ἄμασιν, ἐνθυμισθὲν ποιησάμενον, οὐκ ἐᾶν ἔτι πρόσω τέρω ἑλκύσαι. ἤδη δέ τινες λέγουσι ὡς ἄνθρωπος διεφθάρη ὑπ' αὐτῆς τ τις αὐτοῦ μοχλευόντων, ϗ δὴ τότε οὐκ ἐσελκυσθῆναι. Ἀνέθηκε ὴ ϗ ἐν τοῖσι ἄλλοισι ἱροῖσι ὁ Ἄμασις πᾶσι τοῖσι ἑλλογίμοισι ἔργα τὸ μέγαθος ἀξιοθέητα· ἐν ὴ ϗ ἐν Μέμφι, τ ὕπτιον κεί-

dit. Etenim fertur Amasis, quum privatus foret, fuisse potandi jocandique per dicteria studiosus, & vir neutiquam serius: & quum eum potantem ac voluptates sectantem necessaria defeciſſent, solitus circumeundo furari: illi vero dicentes eum ipsorum habere pecunias, negantem adducebant ad oraculum quodcunque eo in loco erat. Frequenter ab oraculis convictus, frequenter absolutus. Postquam vero etiam assequutus est regnum, ista egit: quicunque dii eum furti absolverant, horum templa neque curæ habuit, neque ulla re ad refectionem donavit, neque adiens sacrificavit, tanquam nihil mererentur, quod obtinerent falsa oracula; quicunque autem eum alligaverant furti crimine, hos tanquam vere deos, nec mendacia reddentes oracula, maxime coluit. Itaque partim in Sai Minervæ fecit antefores, opus admirandum, longe superans omnes tum sublimitate, tum magnitudine. & quantorum est magnitudo lapidum atque qualium eorum: partim ingentes colossos, & immanes androsphingas posuit. Alia quoque saxa prægrandia ad reficiendum curavit, ducta partim è lapidicinis quæ juxta Memphin sunt, partim utique quæ maximæ molis sunt, ex urbe Elephantina, quæ Sai distat viginti dierum navigatione. Adhæc, quod non minime, sed maxime omnium admiror, attulit ædificium ex solido saxo ab urbe Elephantina, in quo afferendo triennium consumpserunt duo millia ductorum virorum, qui omnes erant gubernatores. Hujus autem tecti extrinsecus est unius & viginti cubitorum longitudo: quatuordecim, latitudo: octo, altitudo. Hæc est dimensio exterior tecti ex uno lapide. Introrsum autem duodeviginti cubitorum & xx digitorum est longitudo: latitudo vero cubitorum duodecim, quinque sublimitas. Tectum hoc ad ingressum templi collocatum est. nam ob id ajunt in templum non fuisse pertractum ab architecto, quod quum suspirasset ille dum ista adtraheretur, utpote pertæsus diutini temporis operæ, id advertens Amasis non permisit ulterius trahere. Nonnulli ajunt quendam ex iis qui vectibus tectum agebant, ab illo fuisse oppressum, ideoque non introductum. Donavit præterea operibus ob magnitudinem spectatu dignis cum alia omnia templa insignia, tum in Memphi colosso supino ante templum

174

175

176

a Ἄμασις, ὅτε. b ὑπέφυγε. c τάδε. d πλέον ἑπτακοσι. e ἐκόμιζον. f Hæc quinque verba non sunt in MS.

Floret Ægyptus: urbes 20000. Lex de vita Athenas translata. Philellen, & Græcis concessa Naucratis. Hellenium.

plum Vulcani posito, longitudinis quinque & septuaginta pedum. Superque idem fundamentum gemini colossi stant ex eodem lapide, vicenûm pedum magnitudinis quilibet, hinc & hinc ædi illi assistentes: quorum instar est alter in Sai lapideus, eodem, quo hi in Memphi, habitu jacens. Illud etiam quod in Memphi est templum Isidis ingens & spectatu dignissimum,
177 Amasis est qui exædificavit. Sub Amasi rege dicitur Ægyptus fuisse maxime tunc beata, in iis quæ vel regioni ex flumine, vel hominibus ex regione proveniunt, & urbes quæ incolerentur tunc, fuisse omnes numero illic viginti millia. Amasis quoque extitit, qui legem hanc Ægyptiis præscripsit, ut singulis annis apud regionis præsidem Ægyptii omnes demonstrarent unde se tuerentur: & qui aut hoc non faceret, aut non demonstraret legitimam vitam, is morte afficeretur. Quam legem Solon ab Ægypto mutuatus, Athenienssibus tulit, quam illi, quod sit irreprehensa,
178 assidue usurpant. Amasis porro, quoniam Græcorum erat studiosus, cum alia in quosdam Græcos officia contulit, tum iis qui in Ægyptum concederent, dedit facultatem Naucratin urbem incolendi; qui vero eorum nollent illic habitare, sed navigandi commercio frui, fecit potestatem certis locis aras & fana diis inædificandi. Et maximum quidem eorum fanum ac præcipue famigeratum atque celeberrimum vocatur Hellenium *Græcum*: civitates autem quæ communiter illud extruxerunt, sunt, Ionum quidem, Chius, Teus, Phocæa, Clazomenæ: Dorienssium autem, Rhodus, Cnidus, Halicarnassus, Phaselis: Æolenssium vero, una Mitylene. Harum civitatum hoc fanum est, & ab his præfecti emporii præbentur. Ceteræ civitates quæ consortes hujus rei esse volunt rem ad ipsos minime pertinentem vindicant. Separatim tamen ædificaverunt Æginetæ fanum Iovis; & Samii aliud, Iunonis; Milesii quoque
179 Apollinis. Nam emporium erat antiquitus sola Naucratis: præter hoc in Ægypto aliud nullum. Quod siquis in aliud aliquod Nili ostium applicuisset, is necesse habebat dejerare se venisse non volentem, datoque jurejurando eadem navi ad Canobicum navigare: &, si id minus per contrarios ventos posset, onera fluvialibus navigiis circumagere circa Delta, donec perveniret Naucratin. ita Nau-
180 cratis in honore erat. Jam vero quum Amphictyones templum quod nunc Delphis

κείμενον χολοσσὸν, ᾧ Ἡφαιστίῳ ἔμπροσθε· ᾖ πόδες πέντε καὶ ἑξηκοντά εἰσι τὸ μῆκος. ὁκοῖ ἢ τῷ αὐτῷ βάθρῳ ἑστᾶσι, ᾖ αὐτοὶ εἰσὶ λίθου, δύο χολοσσοὶ, ἑκάτερος πηχέων εἴκοσι τὸ μέγαθος ἐὼν ἑκάτερος· ὁ μὲν ἔνθεν, ὁ δ' ἔνθεν ᾖ μεσάρσιος ἔστι ἢ λίθινος ἕτερος τοσοῦτος καὶ ἐν Σαΐ, κείμενος κατὰ τ' αὐτὸν τρόπον τῷ ἐν Μέμφι. τῇ Ἴσι τε τὸ ἐν Μέμφι ἱρὸν Ἄμασις ἐστι ὁ ἐξοικοδομήσας, ἐὸν μέγα τε καὶ ἀξιοθηητότατον. Ἐπ' Ἀμάσιος ἢ βασιλῆος λέγε Αἰγυπτίους μάλιστα δὴ τότε εὐδαιμονῆσαι, καὶ τὰ ἀπὸ ᾖ ποταμοῦ τῇ χώρῃ γινόμενα, καὶ τὰ ἀπὸ τ χώρης τοῖσι ἀνθρώποισι. καὶ πόλις ἐν αὐτῇ ᾠκέατο τὰς ἀπάσας τότε δισμυρίας τὰς οἰκεομένας. νόμον τε Αἰγυπτίοισι τόνδε Ἄμασις ἐστι ὁ καταιήσας· ἀποδεκνύναι ἕτεος ἑκάστου τῷ νομάρχῃ πάντα τινὰ Αἰγυπτίων, ὅτεν βεβαιοῖτο[a]· μηδὲ ποιεῦντα ταῦτα, μηδὲ ἀποφαίνοντα δικαίῳ ζόλῳ, ἀπόνεσθαι θανάτῳ. Σόλων ἢ ὁ Ἀθηναῖος λαβὼν ἐξ Αἰγύπτου τοῦτον τ νόμον, Ἀθηναίοισι ἔθετο· τῷ ἐκεῖνοι ἐς αἰεὶ χρέωνται, ἐόντι ἀμώμῳ νόμῳ. Φιλέλληνι ἢ γενόμενος ὁ Ἄμασις, ἄλλά τε ἐς Ἕλληνας μετεξετέρους ἀπεδέξατο, καὶ δὴ καὶ τοῖσι ἀπικνεομένοισι ἐς Αἴγυπτον ἔδωκε Ναύκρατιν πόλιν οἰκῆσαι· τοῖσι ἢ μὴ βουλομένοισι αὐτόθι οἰκέειν, αὐτοῦ ἢ ναυτιλλομένοισι, ἔδωκε χωρίοις ἱδρύσασθαι[b] βωμοὺς καὶ τεμένεα θεοῖσι. τὸ μέν νυν μέγιστον αὐτέων τέμενος, καὶ οὐνομαστότατον ἐὸν καὶ χρησιμώτατον, καλεόμενον ἢ Ἑλλήνιον, αἵδε πόλις εἰσὶ[c] αἱ ἱδρυμέναι κοινῇ, Ἰάνων μὲν, Χῖος, καὶ Τέως, καὶ Φώκαια, καὶ Κλαζομεναί· Δωριέων ἢ, Ῥόδος, καὶ Κνίδος, καὶ Ἁλικαρνησσὸς, καὶ Φάσηλις· Αἰολέων ἢ, ἡ Μιτυληναίων μούνη. τουτέων μέν ἐστι τὸ τέμενος τοῦτο, καὶ προστάται ᾖ ἐμπορίου αὗται αἱ πόλις εἰσὶ αἱ παρέχουσαι. ὅσαι ἢ ἄλλαι πόλις[d] μεταποιεῦνται, οὐδέν σφι μετεὸν μεταποιεῦνται. χωρὶς ἢ, Αἰγινῆται ἐπ' ἑωυτῶν ἱδρύσαντο τέμενος Διός· καὶ ἄλλο Σάμιοι, Ἥρης· καὶ Μιλήσιοι, Ἀπόλλωνος. Ἦν ἢ τοπαλαιὸν μούνη ἡ Ναύκρατις ἐμπόριον, καὶ ἄλλο οὐδὲν Αἰγύπτῳ. εἰ δέ τις ἐς τ ἄλλο στομάτων ᾖ Νείλου ἀπίκοιτο, χρεῶν ὀμόσαι, μὴ μὲν ἑκόντα ἐλθεῖν. ὀμοσάμενος δὲ, τῇ νηῒ αὐτῇ πλέειν ἐς τὸ Κανωβικόν. ἢ εἰ μή γε οἷά τε εἴη πρὸς ἀνέμους ἀντίους πλέειν, τὰ φορτία ἔδει περιάγειν ἐν βάρισι περὶ τὸ Δέλτα, μέχρι οὗ ἀπίκοιτο ἐς Ναύκρατιν. οὕτω μὲν δὴ Ναύκρατις ἐτετίμητο. Ἀμφικτυόνων ἢ μισθωσάντων τὸν ἐν Δελφοῖσι νεῶ ἑόντα νηὸν πρηνε-

a βιῶται. b ἴδιοις χώροις ἱδρύσασθαι. c πόλιές εἰσι bis. d πόλιες.

Templum Delphicum renovatum. Ladice Cyrenaica uxor. Statuæ Dearum in Græciam missæ pro dono. Danai filiæ Lindi. Cyprus capta.

σίων παλαίηων ἐξεργάσθαι [a]. (ὁ γὰρ ὕστερον ἐὼν αὐτόθι, αὐτομάτως κατεκαή) τὰς Δελφὰς ἐπέβαλε τετάρτημόριον ἔτι μισθώμασι ὠνήσασθαι· πλανώμενοι δὲ οἱ Δελφοὶ περὶ τὰς πόλις, ἐδωτίναζον. ποιεύμενοι δὲ τοῦτο, οὐκ ἐλάχιστον ἐξ Αἰγύπτου ἐνείκαντο. Ἄμασις μὲν γὰρ σφι ἔδωκε χίλια ταλάντων [b] πάλαντα· οἱ δὲ ἐν Αἰγύπτῳ οἰκέοντες Ἕλληνες, εἴκοσι μνέας. Κυρηναίοισι δὲ ἐς ἀλλήλους φιλότητά τε [c] καὶ συμμαχίην ποιήσασθαι. ἐδικαίωσε δὲ καὶ γῆμαι αὐτόθεν [d], εἴτε ἐπιθυμήσας Ἑλληνίδος γυναικὸς, εἴτε καὶ ἄλλως φιλότητι τῇ Κυρηναίων εἵνεκα. γαμέει δὲ ὧν, οἱ μὲν λέγουσι Βάττεω, οἱ δὲ Ἀρκεσίλεω θυγατέρα, οἱ δὲ, Κριτοβούλου, ἀνδρὸς τῶν ἀστῶν δοκίμου· τῇ οὔνομα ἦν Λαδίκη. τῇ ἐπεί τε συγκλίνοιτο Ἄμασις, μίσγεσθαι μὲν οὐκ οἷός τε ἐγίνετο· τῇσι δὲ ἄλλῃσι γυναιξὶ ἐχρᾶτο. ἐπεί τε δὲ πολλὸν τοῦτο ἐγένετο, εἶπε ὁ [e] Ἄμασις πρὸς τὴν Λαδίκην τάδε καλεομένην, Ὦ γύναι, κατά με ἐφάρμαξας, καὶ ἔστι τι ἐδεμία [f] μηχανὴ μή σοι κατολωλέναι κάκιστα γυναικῶν πασέων. ἡ δὲ Λαδίκη, ἐπεί τε οἱ δρησμένῃ οὐδὲν ἐγίνετο πρήγτερον Ἄμασις, εὔχεται ἐν τῷ νηῷ [g] τῇ Ἀφροδίτῃ, ἢν οἱ ἐπ' ἀκοινέῃ τὴν νύκτα μιχθῇ ὁ Ἄμασις, (τοῦτο γὰρ οἱ κακοῦ εἶναι μῆχος) ἀγάλμα οἱ ἀποπέμψειν ἐς Κυρήνην. μετὰ δὲ τὴν εὐχὴν αὐτίκα οἱ ἐμίχθη ὁ Ἄμασις. καὶ τὸ ἐνθεῦτεν ἤδη ὁκότε ἔλθοι Ἄμασις πρὸς αὐτὴν, ἐμίσγετο· καὶ κατὰ μὲν ἔσεργε μετὰ τοῦτο. ἡ δὲ Λαδίκη ἀπέδωκε τὴν εὐχὴν τῇ θεῷ. ποιησαμένη γὰρ ἄγαλμα, ἀπέπεμψε ἐς Κυρήνην, τὸ ἔτι ἐς ἐμὲ ἐὸν σῶον, ἔξω πεφαμένον ἐς Κυρηναίων ἄστεος. ταύτην τὴν Λαδίκην, ὡς ἐπεκράτησε Καμβύσης Αἰγύπτου, καὶ ἐπύθετο αὐτῆς ἥ τις εἴη, ἀπέπεμψε ἀσινέα ἐς Κυρήνην. Ἀνέθηκε δὲ καὶ ἀναθήματα ὁ Ἄμασις ἐς [h] τὴν Ἑλλάδα· τοῦτο μὲν, ἐς Κυρήνην ἄγαλμα θωρηχθέντων Ἀθηναίης, καὶ εἰκόνα ἑωυτοῦ γραφῇ εἰκασμένην· τοῦτο δὲ, τῇ ἐν Λίνδῳ Ἀθηναίῃ δύο τε ἀγάλματα λίθινα, καὶ θώρηκα λίνεον ἀξιοθέητον· τοῦτο δὲ ἐς Σάμον τῇ Ἥρῃ, εἰκόνας ἑωυτοῦ δύο ξυλίνας, αἳ ἐν τῷ νηῷ τῷ μεγάλῳ ἱδρυντο ἔτι καὶ τὸ μέχρις ἐμεῦ, ὄπισθε τῶν θυρέων. ἐς μὲν νυν Σάμον ἀνέθηκε κατὰ ξεινίην τὴν ἑωυτοῦ τινα καὶ Πολυκράτεος τοῦ Αἰάκεος· ἐς δὲ Λίνδον, ξεινίης μὲν οὐδεμιῆς εἵνεκεν· ὅτι δὲ τὸ ἱρὸν τὸ ἐν Λίνδῳ τὸ τῆς Ἀθηναίης λέγεται τὰς τῶν Δαναοῦ θυγατέρας ἱδρῦσθαι [i] πεσουσέων, ὅτε ἀπεδίδρησκον τοὺς Αἰγύπτου παῖδας. ταῦτα μὲν ἀνέθηκε ὁ Ἄμασις. εἶλε δὲ Κύπρον πρῶτος ἀνθρώπων, καὶ κατεστρέψατο ἐς φόρου ἀπαγωγήν.

phis est, (quia illud prius sua sponte deflagraverat) trecentis talentis construendum locassent, Delphis autem imperata esset locationis quarta pars, tum Delphi, circa civitates vagi, & dona colligentes, non minimum ex Ægypto retulerunt. nam Amasis quidem eis mille talenta odorati aromatis, Græci autem qui Ægyptum incolebant, viccnas minas donaverunt. Cyrenæis quoque amicitiam soci- 181
etatemque inter ipsos constituit, ita ut illinc uxorem etiam putaret sibi esse ducendam, sive teminæ Græcæ amore captus, sive alias ob benevolentiam Cyrenæorum. Uxorem quam duxit, alii volunt filiam fuisse Batti, alii Arcesilai, alii Critobuli, inter suos populares viri spectati, nomine Ladicen: cum qua dum Amasis in toro cubaret, coire non poterat, quum tamen aliis mulieribus uteretur. Id quum diu fieret, ad eam nomine Ladicen Amasis, Tu vero, inquit, uxor veneficio me lassisti: ideoque nullo pacto vales effugere, quominus inter omnes mulieres teterrima pereas morte. Ladice, quum pernegando nihilo placatiorem redderet Amasin, vovit in templo Veneri, si ea nocte secum coiret Amasis, (hoc enim ipsius mali esse remedium) statuam Cyrenas se illi missuram. Facto autem voto, coiit statim cum ea Amasis, ac deinceps quoties adiret, cum ea coibat: ac postmodum eam perquam dilexit. Et Ladide votum deæ persolvit, facta statua Cyrenasque missa, quæ ad meam usque memoriam incolumis erat, extra urbem Cyrenensem posita. Hanc Ladicen Cambyses, posteaquam Ægypto potitus est, cognito quænam esset, Cyrenas illæsam remisit. Dicavit item Amasis dona in Græ- 182
ciam: partim quidem Cyrenas, statuam Minervæ inauratam, & sui imaginem pictura adsimulatam: partim autem Minervæ Lindi duo lapidea simulacra, & thoracem lineum spectaculo dignum: sed & in insulam Samum, Junoni duplices sui imagines ligneas, quæ magno in templo erectæ erant post januas, ad meam usque ætatem. Samum quidem, propter hospitium quod inter ipsum erat & Polycratem Æacis filium: Lindum autem, nullius quidem hospitii gratia, sed quia templum quod Lindi est Minervæ feruntur extruxisse Danai filiæ, illuc appellentes, quum filios Ægypti fugerent. Hæc quidem donaria dedicavit Amasis, primusque mortalium Cyprum cepit, & compulit ad tributi solutionem.

a ἐξεργάσασθαι. b ταλάντων. c ἀλλήλους Ἄμασις φιλότητά τε. d αὐτόθι. e εἶπε δὲ ὁ. f ἔστι ἐδεμίη. g ὠνητῷ θεῷ. h Ἄμασις τίμησε ἐς. i ἱδρύσασθαι.

ΗΡΟΔΟΤΟΥ
ΤΟΥ
ΑΛΙΚΑΡΝΑΣΣΕΩΣ
ΙΣΤΟΡΙΩΝ ΤΡΙΤΗ,
ΕΠΙΓΡΑΦΟΜΕΝΗ ΘΑΛΕΙΑ.

HERODOTI
HALICARNASSEI
HISTORIARUM
LIBER TERTIUS,
QUI INSCRIBITUR THALIA.

ADversus hunc Amasin CAMBYSES Cyri filius, comparato cum ex aliis quibus imperabat, tum ex Græcis Jonibus Æolensibusque exercitu, bellum movit ob hanc causſam. Missō in Ægyptum legato, Cambyses petiit ab Amasi filiam; & petiit consilio cujusdam Ægyptii, qui Amasi erat infensus, quod se potissimum ex omnibus Ægypti medicis Amasis ab uxore & liberis abstraxisset, amandando in Persas, quo tempore Cyrus ad Amasin miserat petitum ocularium medicum, omnium qui in Ægypto essent præstantissimum. Ob id infensus Amasi ille Ægyptius, institit suadere Cambysi ut ab Amasi filiam peteret; ut ille aut mœrore afficeretur data filia, aut non data, Cambysi redderetur invisus. Amasis Persarum potentiam exosus horrensque eam nec dare audebat, nec abnuere. nam Cambysen intelligebat non habiturum illam uxoris loco, sed pellicis. Hæc reputans, ita sibi faciendum statuit. Erat Apriæ superioris regis filia, nomine Nitetis, unica domi relicta, grandis admodum atque speciosa. Hanc puellam Amasis vestitu pariter & auro exornatam, pro sua filia in Persas dimittit. Quam quum post aliquantum tempus Cambyses salutassset

Ἐπὶ τοῦτον δὴ τὸν Ἄμασιν Καμβύσης ὁ Κύρου ἐστρατεύετο, ἄγων τε ἄλλους τῶν ἦρχε, καὶ Ἑλλήνων Ἴωνάς τε καὶ Αἰολέας, δι' αἰτίην τοιήνδε. Πέμψας Καμβύσης ἐς Αἴγυπτον κήρυκα, αἴτεε Ἄμασιν θυγατέρα. αἴτεε δὲ ἐκ βουλῆς ἀνδρὸς Αἰγυπτίου, ὃς μεμφόμενος Ἄμασιν, ἔπεμψε ταῦτα, ὅτι μιν ἐξ ἁπάντων τῶν ἐν Αἰγύπτῳ ἰητρῶν ἀποστάσας ἀπὸ γυναικός τε καὶ τέκνων, ἔκδοτον ἐποίησε ἐς Πέρσας, ὅτε Κῦρος πέμψας ἀπὸ Ἄμασιν αἴτεε ἰητρὸν ὀφθαλμῶν, ὃς εἴη ἄριστος τῶν ἐν Αἰγύπτῳ. ταῦτα δὴ ὀπιμεμφόμενος ὁ Αἰγύπτιος, ἐνῆγε τῇ συμβολῇ [a], κελεύων αἰτέειν τε Καμβύσεα Ἄμασιν θυγατέρα· ἵνα ἢ δοὺς ἀνιῷτο, ἢ μὴ δοὺς, Καμβύσῃ ἀπέχθοιτο. ὁ δὲ Ἄμασις τῇ δυνάμῃ τε Περσέων ἀχθόμενος καὶ ἀρρωδέων, οὔτε εἶχε ὅτε δῶναι ὅτε ἀρνήσασθαι. εὖ γὰρ ἠπίστατο ὅτι οὐκ ὡς γυναῖκά μιν ἔμελλε Καμβύσης ἕξειν, ἀλλ' ὡς παλλακήν. ταῦτα δὴ σκολιζόμενος, ἐποίησε τάδε [b]· τὴν Ἀπρίεω τοῦ προτέρου βασιλέος θυγατέρα κάρτα μεγάλη τε καὶ εἰδὴς, μούνην δὲ οἱ οἴκου λελειμμένην. ἔνομα δέ οἱ τῇ Νίτητις. ταύτην δὴ τὴν παῖδα ὁ Ἄμασις κοσμήσας ἐσθῆτί τε καὶ [c] χρυσῷ, ἀπέπεμπε ἐς Πέρσας ὡς ἑωυτοῦ θυγατέρα. μετὰ δὲ χρόνον ὡς μιν ἠπάτζετο,

πα-

a συμβολήν. b ἐποίεε ταῦτα. c ἐσθῆτι καὶ.

Cauſæ belli inter Cambyſen & Amaſin creditæ. Caſſandane mater Cambyſis.

πατρόθεν ὀνομάζων, λέγε πρὸς αὐτὸν ἡ παῖς, „Ὦ βασιλεῦ, ἀπεβεβλημένῳ ὑπὸ Ἀμάσ„σιος ἀ μανθάνεις, ὃς ἐμέ σοι κόσμῳ ἀσκήσας „ἀπέπεμψε, ὡς ἐωυτῷ θυγατέρα δοὺς, ἐξ„εων τῇ ἀληθείῃ Ἀπρίεω· τὸν ἐκεῖνῳ ἐόντα „ἐωυτῷ δεσπότεα, μετ' Αἰγυπτίων ἐπαναστὰς „ἐφόνευσε. τῷδε δὴ τὸ ἔπος καὶ αὕτη ἡ αἰτίη ἐγγινομένη ἦγαγε Καμβύσεα τὸν Κύρου, μεγάλως θυμωθέντα, ἐπ' Αἴγυπτον. ὕτω μέν νυν λέγουσι Πέρσαι. Αἰγύπτιοι δὲ οἰκειεῦνται Καμβύσεα· φάμενοί μιν ἐκ ταύτης δὴ τὸν Ἀπρίεω θυγατρὸς γενέσθαι· Κῦρον γὰρ εἶναι τὸν πέμψαντα τοῦτον Ἄμασιν ἐπὶ τὴν θυγατέρα, ἀλλ' οὐ Καμβύσεα. λέγοντες δὲ ταῦτα, οὐκ ὀρθῶς λέγουσι. ἐμοὶ μὲν ἐνδέκει αὐτῶν (εἰ γάρ τινες καὶ ἄλλοι, τὰ Περσέων νόμιμα ἐπιστέαται καὶ Αἰγύπτιοι) ὅτι πρῶτα μὲν νόθον ἔσφι νόμῳ ἐπὶ βασιλεύσαι, γνησίης παρεούσης· αὖθις δέ, ὅτι Κασσανδάνης [a] τῆς Φαρνάσπεω θυγατρὸς οὐ παῖς Καμβύσης, ἀνδρὸς Ἀχαιμενίδεω, ἀλλ' οὐδ' ἐκ τοῦ Αἰγυπτίης. ἀλλὰ πάνυ σμικρὸν τὸν λόγον, ποιησάμενοι τῇ Κύρου οἰκίῃ συγγενέες εἶναι. καὶ ταῦτα μὲν ὧδε ἔχει. Λέγεται δὲ καὶ ὧδε λόγος, ἐμοὶ μὲν ἀπιθανός· ὡς τῶν Περσέων γυναικῶν εἰσελθοῦσά τις [b] πάντα τὰς Κύρου γυναῖκας, ὡς εἶδε τὴν Κασσανδάνην παρεστεῶτα τέκνα εὐειδέα τε καὶ μεγάλα, πολλῷ ἐχρᾶτο τῷ ἐπαίνῳ, ὑπερθωϋμάζουσα. ἡ δὲ Κασσανδάνη, ἐοῦσα τοῦ Κύρου „γυνὴ, εἶπε τάδε· Τοιῶνδε μέντοι ἐμὲ παίδων „μητέρα ἐοῦσαν Κῦρος ἐν ἀτιμίῃ ἔχει· τιμᾷ δὲ „ἀπ' Αἰγύπτου ἀπίκηται ἐν τιμῇ τίθεται. τιμᾷ μὲν ἀχθομένη τῇ Νιτήτι εἶπεῖν ταῦτα. τῶν δὲ παίδων τὸν πρεσβύτερον εἰπεῖν Καμβύσεα, Τοι„χάρ τοι, ὦ μῆτερ [c], ἐπεὰν ἐγὼ γένωμαι ἀνήρ, „Αἰγύπτου τὰ μὲν ἄνω, κάτω ποιήσω· τὰ δὲ κάτω, ἄνω. ταῦτα εἰπεῖν αὐτὸν ἔτεα ὡς δέκα κου γεγονότα, καὶ τὰς γυναῖκας ἐν θωύμαλι γενέσθαι· τὸν δὲ, ἀναμνημονεύσαντα, ἔτω δή, ἐπεί τε ἀνδρώθη, καὶ ἔσχε τὴν βασιληίδα, ποιήσασθαι τὴν ἐπ' Αἴγυπτον στρατηίην. Συμμίσγεται δὲ καὶ ἄλλό τι τοιόνδε πρῆγμα γενέσθαι ἐς τὴν ἐπίστρατόσιν [d] ταύτην. ἦν τις ἐπίκουρος Ἀμάσιος ἀνὴρ γενόμενος μὲν Ἁλικαρνησσεύς, οὔνομα δὲ οἱ Φάνης, καὶ γνώμην ἱκανὸς, καὶ τὰ πολεμικὰ [e] ἄλκιμος. ἔστε ὁ Φάνης μεμφόμενός κου τι Ἀμάσι, ἐκδιδράσκει πλοίῳ ἐξ Αἰγύπτου, βουλόμενος Καμβύσῃ ἐλθεῖν ἐς λόγους. οἷα δὲ ἐόντα αὐτὸν ἐν τοῖσι ἐπικούροισι λόγου καὶ μικροῦ, ἐπισάμενόν τε τὰ περὶ Αἴγυπτον ἀτρεκέστατα, μεταδιώκει ὁ Ἄμασις, ἀπο-

ta ſſet filiam Amaſis appellans, ipſa ad eum, Rem, inquit, rex, ignoras, ab Amaſi eluſus, qui me ornatu comptam tibi tranſmiſit, tradens pro ſua filia, quum revera ſim Apriæ filia, quem ille dominum ſuum cum Ægyptiis rebellans interemit. Hic ſermo & hæc cauſſa exorta Cambyſen Cyri filium vehementer indignatum impulit adverſus Ægyptum. Atque ita quidem memorant Perſiæ. Ægyptii autem Cambyſen ſuum vendicant aſſeverantes ex hac Apriæ filia illum eſſe genitum: Cyrum enim fuiſſe qui ad Amaſin miſerit ſuper filia, non Cambyſen. Quod quum dicunt, non recte dicunt. Equidem eos hoc non latet (nam ſiqui alii, profecto & Ægyptii recte norunt mores Perſarum) apud eos primo vetari lege ſpurium regnare, ſi adſit legitimus. Præterea Caſſandanes filius erat Cambyſes, Pharnaſpe viro Achæmenida genitæ, non mulieris Ægyptiæ. Sed Ægyptii hiſtoriam invertunt, fingentes ſibi cum Cyri familia intercedere cognationem. & hæc quidem ita habent. Ceterum ille etiam ſermo jactatur, mihi quidem non probabilis; mulierem quandam Perſidem ad uxores Cyri introgreſſam, quum liberos Caſſandanæ aſſiſtentes forma ac ſtatura egregia conſpicaretur, ſupra modum admirabundam magnis tuliſſe illam laudibus: eique Caſſandanen Cyri uxorem ita dixiſſe, Me, quæ talium filiorum ſum mater, Cyrus contemptui habet, illam vero ex Ægypto adquiſitam æſtimat. At illam infenſam Niteti iſta dixiſſe: & majore natu filium Cambyſen ei ſubjeciſſe, Ego vero, mater, quum in virilem ætatem adolevero, ſumma Ægypti reddam ima, & ima, ſumma: eaque dixiſſe ipſum circiter decem natum annos, admirantibus mulieribus. Et quum in virilem adoleviſſet ætatem, & regnum obtinuiſſet, hujus rei memorem, Ægypto bellum intuliſſe. Acceſſit huc & aliud quiddam, ad hanc ſumendam expeditionem. Erat quidam auxiliariorum Amaſis, nomine Phanes, genere Halicarnaſſenſis, vir conſilio præſtans, & in re bellica ſtrenuus. hic Phanes neſcio quid Amaſi ſuccenſens, navigio profugit ex Ægypto, volens in colloquium venire Cambyſis. Eum Amaſis (quod inter auxiliares non parvi momenti eſſet, quodque de rebus Ægypti nihil non compertiſſimum haberet) inſequi ſtatuit, adhibita diligentia aſſe-

a Κασσανδάνης, ſed MS. ſemper geminat literam tertiam. b ἐσελθοῦσά τις. c τοιγὰρ, ὦμῆτερ. d τὴν ἐπίστρατον. e πολέμια.

Phanis fruſtratio cuſtodum. Situs locorum Syriæ in vicinia Ægypti. Typho ubi obrutus. Cambyſis pactum cum rege Arabum.

aſſequendi. Itaque ad hominem inſequendum mittit cum triremi eunuchorum fidiſſimum, qui Phanem aſſequutus in Lycia cepit, ſed ne ſic quidem reduxit in Ægyptum; aſtu enim illum circumvenit Phanes. Nam poſtquam inebriaverat cuſtodes, abiit in Perſas, Cambyſemque molientem adverſus Ægyptum expeditionem, & quo pacto carentia aquis loca tranſmitteret ambigentem, adiit; eique cum alias Amaſis res expoſuit, tum vero quæ ad tranſmittendum pertinebant, ſuadens, ad regem Arabum mitteret oratum ut ſibi tutum præberet tranſitum.
5 Hâc enim duntaxat patet ingreſſus in Ægyptum. Nam à Phœnice uſque ad montes Cadytis, urbis Syrorum, qui Palæſtini vocantur: ab urbe Cadyti, non multo minore, ut mea fert opinio, quam Sardes, ab hac, inquam, emporia ab mari uſque ad urbem Ienyſum Arabicæ ditionis ſunt. Ab urbe Ienyſo rurſus Syriacæ, uſque ad paludem Serbonidem, juxta quam Caſius mons pertinet ad mare. A Serbonide palude in qua Typho fertur occultatus, ab illa plane Ægyptus eſt. Hoc tamen intercapedinis quod eſt inter urbem Ienyſum & montem Caſium & paludem Serbonidem, non exiguus tractus eſt, ſed itineris inſtar trium dierum, ve-
6 hementer aridus. Verum quod pauci eorum qui in Ægyptum navigant, notum habent, hoc dicere inſtitui. Ex omni Græcia, & præterea ex Phœnice, portatur in Ægyptum bis quotannis teſta vini plena: & tamen ibi ne unum quidem numero (ut vere dicam) dolium vinarium aſpici jacens poteſt. Ubinam ergo (dicat aliquis) hæc vaſa conſumuntur? hoc quoque ego depromam. Præfectus populi neceſſe habet ex ſua quiſque urbe colligere vaſa teſtacea omnia, quæ Memphin portentur: eadem incolæ Memphis aquæ referta portare in hæc arida Syriæ loca. Ita teſta adveniens & exempta in Ægypto, ad veterem in Syriam portatur.
7 Atque hoc modo Perſæ uſi fuerunt in hoc ingreſſu contra Ægyptum aqua apparando, prout dixi, quum ex ratione, quæ narrata eſt, traxiſſent, ſimulatque Ægypto potiti ſunt. Sed tunc, quum alicubi parata aqua non eſſet, Cambyſes, audito hoſpitis Halicarnaſſenſis conſilio, miſſis ad regem Arabum nunciis tutum iter precatus, obtinuit, data acceptaque
8 ab eo fide. Servant autem fidem Arabes in-

ἀπουδὴν ποιούμενον ἐλθεῖν. μεταδιώκει δὴ, τὴ δυνέχων τὸ πτερόπλοον ἀποστείλας τριήρη [a] κατ' αὐτὸν, ὃς αἱρέει μιν ἐν Λυκίῃ, ἐλὼν δὲ, οὐκ ἀνήγαγε ἐς Αἴγυπτον· σοφίῃ γὰρ μιν ὑπερέβαλε ὁ Φάνης. καταμεθύσας γὰρ τοὺς φύλακας, ἀπαλλάσσετο ἐς Πέρσας. ὡρμημένῳ δὲ Καμβύσῃ στρατεύεσθαι ἐπ' Αἴγυπτον, καὶ ἀποροέοντι τὴν ἔλασιν ὅκως τὴν ἄνυδρον διεκπερᾷ, ἐπελθὼν φράζει μὲν καὶ τἄλλα τὰ Ἀμάσιος πρήγματα· ἐξηγέετο δὲ καὶ τὴν ἔλασιν, ὧδε περαινέων· πέμψαντα φάσθαι τὸν Ἀραβίων βασιλέα δέεσθαι, τὴν διέξοδον οἱ ἀσφαλέα φυλαχεῖν. Μοιρέη δὲ αὕτη εἰσὶ φανεραὶ ἐσβολαὶ ἐς Αἴγυπτον. ἀπὸ γὰρ Φοινίκης μέχρι ὄρεων τῶν Καδύτιος πόλιος, ἥ ἐστι Συρων [b] τῶν Παλαιστινῶν καλεομένων· ἀπὸ δὲ Καδύτιος, ἐούσης πόλιος, ὡς ἐμοὶ δοκέει, Σαρδίων ὀλίγῳ ἐλάσσονος· ἀπὸ ταύτης τὰ ἐμπόρια τὰ ἀπὸ θαλάσσης [c] μέχρι Ἰηνύσου πόλιός ἐστι τῆς Ἀραβίης· ἀπὸ δὲ Ἰηνύσου, αὖτις Σύρων [d] μέχρι Σερβωνίδος λίμνης, παρ' ἣν δὴ τὸ Κάσιον ὄρος τείνει ἐς θάλασσαν. ἀπὸ δὲ Σερβωνίδος λίμνης, ἐν τῇ δὴ λόγος τὸν Τυφῶ κεκρύφθαι, ἀπὸ ταύτης δὴ [e] Αἰγυπτίων. τὸ δὲ μεταξὺ Ἰηνύσου πόλιος, καὶ Κασίου τε ὄρεος καὶ τῆς Σερβωνίδος λίμνης, ἐὸν τοῦτο οὐκ ὀλίγον χωρίον. ἀλλ' ὅσον τε ὑπὸ τρεῖς ἡμέρας ὁδὸν, ἄνυδρόν ἐστι δεινῶς. Τὸ δὲ ὀλίγοι τῶν ἐς Αἴγυπτον ναυλιλλομένων ἐννενώκασι, τοῦτο ἔρχομαι φράσων. ἐς Αἴγυπτον ἐκ τῆς Ἑλλάδος πάσης, καὶ τοὺς ἐκ Φοινίκης [f], κέραμος εἰσάγεται πλήρης οἴνου δὶς τοῦ ἔτεος ἑκάστου. καὶ ἐν κεράμιον οἰνηρὸν ἀριθμῷ κείμενον οὐκ ἔστι, ὡς λόγῳ εἰπεῖν, ἰδέσθαι [g]. κοῖ δῆτα (εἴποι τις ἄν) ταῦτα ἀναισιμοῦται [h]; ἐγὼ καὶ τοῦτο φράσω. δεῖ τὸν μὲν δήμαρχον ἕκαστον συλλέξαντα ἐκ τῆς ἑωυτοῦ πόλιος πάντα τὸν κέραμον, ἄγειν ἐς Μέμφιν· τοὺς δὲ ἐκ Μέμφιος ἐς ταῦτα δὴ τὰ ἄνυδρα τῆς Συρίης χωρία πλησαντας ὕδατος. Οὕτω ὁ ὀπιφορτέων κέραμος, καὶ ἐξαιρεόμενος ἐν Αἰγύπτῳ ὀπὶ τὸ παλαιὸν [i] κομίζεται ἐς Συρίην. Οὕτω μέν νυν Πέρσαι εἰσὶ οἱ τὴν ἐσβολὴν ταύτην στρατωσάμενοι ἐπ' Αἴγυπτον [k], κατὰ δὴ τὰ εἰρημένα ἑλόντες ὕδατι, ἐπεί τε τάχιστα παρέλαβον Αἴγυπτον· τότε δὲ οὐκ ἐόντος καὶ ὕδατος ἑτοίμου, Καμβύσης πυθόμενος τοῦ Ἁλικαρνασσῆος ξείνου, πέμψας φάσθαι τὸν Ἀραβίων ἄγγελον, καὶ δεηθεὶς τῆς ἀσφαλείης ἔτυχε, πίστις δούς τε καὶ δεξάμενος παρ' αὐτοῦ. Σέβονται δὲ Ἀράβιοι

X πίστις

a πτερόπλοον. b Συρίων. c τὰ ἐπὶ θαλάσσης. d Συρίων. e ταύτης ὕδατι. f φοινίκων. g εἰδέσθαι. h ἀναισιμοῦται. i τὸ παλαιὸν. k ἐς Αἴγυπτον.

Arabum ritus in faciendo fœdere, & Dii, & tonſura, & cura aquæ in deſertis Cambyſi parandæ. Pſammeniti caſtra. Amaſis mortuus. Pluit Thebis.

πίστις ἀνθρώπων ὁμοίως τοῖσι μάλιστα. ποιεῦνται δὲ αὐτὰς τρόπῳ τοιῷδε· τὸν βουλόμενον τὰς πίστις ποιέεσθαι, ἄλλος ἀνὴρ ἀμφοτέρων αὐτῶν ἐν μέσῳ ἑστεὼς, λίθῳ ὀξέι τὸ εἴσω τῶν χειρῶν τῶν ἐκ τῶν δακτύλων τὰς μεγάλας ἀποτάμνει τοῦ ποιευμένου τὰς πίστις· ἔπειτα λαβὼν ἐκ ἑκατέρου ἱματίου ἑκάτερα χροκύδα [a], ἀλείφει τῷ αἵματι ἐν μέσῳ κειμένους λίθους ἑπτά. τοῦτο δὲ ποιέων, ἐπικαλέεται τόν τε Διόνυσον καὶ τὴν Οὐρανίην. ἐπιτελέσαντι δὲ [b] τοῦτο ταῦτα, ὁ τὰς πίστις ποιησάμενος τοῖσι φίλοισι παρεγγυᾷ τὸν ξεῖνον, ἢ καὶ τὸν ἀστὸν, ἢν τινὰ ἀστὸν ποιέηται. οἱ δὲ φίλοι, καὶ αὐτοὶ τὰς πίστις δικαιοῦσι σέβεσθαι. Διόνυσον δὲ θεὸν μοῦνον καὶ τὴν Οὐρανίην ἡγέεσθαι εἶναι· καὶ τὸν τριχῶν τὴν κουρὴν κείρεσθαι φασὶ, κατάπερ αὐτὸν τὸν Διόνυσον κεκάρθαι. κείρουσι δὲ περιτροχάλα, ἀποξυρῶντες τὰς κροτάφους. ὀνομάζουσι δὲ τὸν μὲν Διόνυσον, Οὐροτάλτ· τὴν δὲ Οὐρανίην, Ἀλιλάτ. Ἐπεὶ ὦν τὴν πίστιν τοῖσι ἀγγέλοισι τοῖσι παρὰ Καμβύσεω ἀπιγμένοισι ἐποιήσατο ὁ Ἄραβος, ἐμηχανᾶτο τοιάδε· ἀσκοὺς καμήλων πλήσας ὕδατος, ἐπίσαξε δὴ τὰς ζωὰς τῶν καμήλων πάσας· τοῦτο δὲ ποιήσας, ἤλασε ἐς τὴν ἄνυδρον, καὶ ἐστέμενε ἐνθαῦτα τὸν Καμβύσεω στρατόν. ἔστι μὲν ὁ πιθανώτερος τῶν λόγων εἰρημένος· δεῖ δὲ καὶ τὸν ἧσσον πιθανὸν, ἐπεί γε δὴ λέγεται, ῥηθῆναι. ποταμός ἐστι μέγας ἐν τῇ Ἀραβίῃ, τῷ οὔνομα Κόρυς· ἐκδιδοῖ δὲ οὗτος ἐς τὴν Ἐρυθρὴν καλεομένην θάλασσαν. ἀπὸ τούτου δὴ ὦν τοῦ ποταμοῦ λέγεται τὸν βασιλέα τῶν Ἀράβων, ἀψάμενον τῶν ὠμοβοέων [c] καὶ τῶν ἄλλων δερμάτων ὀχετὸν μηκέτ' ἐξικνεόμενον ἐς τὴν ἄνυδρον, ἀγαγεῖν διὰ δὴ τούτων τὸ ὕδωρ. ἐν δὲ τῇ ἀνύδρῳ μεγάλας δεξαμενὰς ὀρύξαντα, ἵνα δεκόμεναι τὸ ὕδωρ σώζωσι. ὁδὸς δ' ἐστὶ δυώδεκα ἡμερέων ἀπὸ τοῦ ποταμοῦ ἐς ταύτην τὴν ἄνυδρον. ἄγει δέ μιν διὰ ὀχετῶν ἐς [d] τρία χωρία. Ἐν δὲ τῷ Πηλουσίῳ καλεομένῳ στόματι τοῦ Νείλου ἑστρατοπεδεύετο [e] Ψαμμενίτος ὁ Ἀμάσιος παῖς, οὐ σὺν μένων Καμβύσεα. Ἄμασιν γὰρ ὁ παραλαβὼν ζῶντα Καμβύσης ἐλάσας ἐπ' Αἴγυπτον. ἀλλὰ βασιλεύσας ὁ Ἄμασις τεσσερεσκαίδεκα ἔτεα, ἀπέθανεν. ἐν τοῖσι οὐδὲν οἱ μέγα ἀνάρσιον [f] πρῆγμα συνενείχθη. ἀποθανὼν δὲ, καὶ παραλαβόντες, ἔταφον ἐν τῇσι ταφῇσι τῇσι ἐν τῷ ἱρῷ, τὰς αὐτὸς οἰκοδομήσατο. ἐπὶ Ψαμμενίτου δὲ τοῦ Ἀμάσιος βασιλεύοντος Αἰγύπτου, φάσμα Αἰγυπτίοισι μέγιστον δὴ ἐγένετο. ὕσθησαν γὰρ Θῆβαι αἱ Αἰγύπτιαι, ἔστε πρότερον οὐδαμᾶ ὑσθεῖσαι, οὔτε τοτὲ μὲν ἐμοὶ, ὡς λέγουσι αὐτοὶ Θηβαῖοι. οὐ γὰρ δὴ ὑετοί γε τὰ ἄνω τῆς Αἰγύπτου πρόσθε ἔπιπτον· ἀλλὰ

inter homines ut qui maxime, quam hunc in modum paciſcuntur: Quoties fœdus inire volunt, alius vir medius inter utroſque ſtans, acuto lapide ſecat volam juxta majores digitos eorum qui fœdus ineunt. Deinde ſumpto flocco ex utriuſque veſtimento, inungit eo ſanguine ſeptem lapides in medio poſitos, inter inungendum invocans Bacchum & Uraniam. Hoc per iſtum acto, is qui facit fœdus, amicis vadatur hoſpitem aut etiam civem, ſi cum cive res agitur. Amici vero & & ipſi fidem colere juſtum cenſent. Bacchum unum Deum, & Uraniam eſſe arbitrantur. Et capillorum tonſuram tonderi dicunt, quemadmodum Bacchum ipſum tonſum fuiſſe. tondentur autem in rotundum tempora ſubradentes. Appellant vero Bacchum quidem Urotalt, Uraniam Alilat. Igitur poſtquam fœdus cum nunciis a Cambyſe miſſis iniit Arabs, talem rem commentus eſt: Camelos omnes poſteaquam utribus camelinis aqua completis oneravit, egitque ad loca humore carentia, ibi Cambyſis exercitum opperiebatur. Et iis quæ narrantur, hoc quod dixi propius fidem eſt; tamen id quoque quod minus credibile eſt, quandoquidem refertur, commemorare debeo. Eſt magnum in Arabia flumen nomine Corys, exiens in mare quod dicitur rubrum: ab hoc flumine fertur Arabum rex canalem ex bovinis aliiſque crudis coriis aptatum, tanta longitudine produxiſſe, ut ad loca arida per illa aquam produceret: inque ipſo arido ſolo ingentes ciſternas fodiſſe, quibus recepta aqua ſervaretur: & quum ſit à flumine ad hanc aridam duodecim dierum via, per canales in tres regiones aquam ducere. Ceterum apud Nili oſtium quod dicitur Peluſium bellabat PSAMMENITUS Amaſis filius, Cambyſem opperiens. Nam Amaſin Cambyſes in Ægyptum progreſſus vivum nactus non eſt, ſed defunctum, quum quatuor & quadraginta annis regnaſſet: per quos nihil admodum magnæ calamitatis eſt expertus. defunctuſque & conditus ſepultus fuit in ſepulchris in templo quæ ipſe ædificaverat. Sub ejus autem filio Pſammenito jam regnante maximum extitit Ægyptiis portentum: Apud Thebas Ægyptias (quod neque prius unquam neque poſtea ad meam uſque ætatem contigit, ut ipſi Thebani ajunt) pluit. Nam ſuperiora Ægypti penitus pluviam non ſentiunt. at-

a χροκύδα. b ἐπικαλέσαντι δὲ. c ἠμφιεσμένων ὠμοβοίοισι. d ὀχετῶν τριῶν ἐστι. e ἐστρατοπεδεύετο. f οἱ ἀνάρσιον.

Phanis liberi occisi, & sanguis vino & aqua mixtus pro potu fuit. Ægyptii victi, quorum crania duriora Persicis, & sine calvitie. Achæmenes Darii f. Inarus Afer. Sævitia Ægyptiorum in navem Mitylenæam & legatum.

11 attamen Thebis tunc pluit guttis. Persæ porro ubi siccâ transmissâ subsedere vicini Ægyptiis, tanquam congressuri; Ibi Ægyptiorum auxiliatores Græci & Cares, Phani qui externum exercitum in Ægyptum adduxisset, exprobrantes hoc rei in illum sunt machinati: Filios qui erant à Phane relicti in Ægypto, in castra perduxerunt, atque in conspectum patris, positoque in medio duorum exercituum cratere; dehinc productos singulos puerorum super craterem obtruncaverunt. Omnibus interfectis, vinum & aquam in craterem intulerunt: hunc sanguinem quum bibissent omnes auxiliatores, ita conflixerunt. Acri prœlio commisso, perquam multis utrinque cadenti-
12 bus, in fugam vertuntur Ægyptii. Ibi ego rem mirandam vidi, ab indigenis edoctus: Ossa utrorumque qui in acie ista cecidêrunt, quum seorsum jacerent circumfusa, ut ab initio distincta fuerant, seorsum erant Persarum, aliorsum Ægyptiorum: sed Persarum capita adeo fragilia sunt, ut si velis ferire vel solo calculo, perforare possis: Ægyptiorum autem ita firma, ea vix ictu lapidis perfringes. Cujus rei causssam hanc illi reddebant, facile mihi persuadentes, quod Ægyptii statim à pueris radere capita incipiunt, & os ad solem redditur compactum. Quæ eadem causssa est non calvescendi. nam ex omnibus hominibus paucissimos quis Ægyptios calvos videat. His igitur hoc causssæ est cur robusta capita gestent. At Persis cur fragilia sint capita, id in causssa est quod à principio assuefiunt in umbra nutrire, gestantes pileos tiaras. Hæc ergo quidem talia. Vidi item alia istis similia in Papremi, eorum qui una cum Achæmene
13 filio Darii ab Inaro Afro sunt cæsi. Ægyptii quoque postquam ex acie terga dederunt, nullo ordine fugam capessunt. Ad quos, quum se recepissent Memphin, misit Cambyses per flumen navim Mitylenæam cum caduceatore viro Persa, qui illos ad pactionem hortaretur. Isti ubi navim ingredi Memphin vident, frequentes ex castello effusi, navim corruperunt, virosque instar carnis dilaniatos in castellum afferunt. Et Ægyptii quidem post hæc obsessi aliquamdiu restiterunt. Afri vero finitimi ea quæ Ægypto contigissent veriti, sese citra pugnam dediderunt, tributumque descripserunt ac

ἀλλὰ ϵ τόπι ὕσθησαν αἱ θῆϐαι ψακάδι [a]. Οἱ ϗ Πέρσαι, ἐπεί τε διεξελάσαντες τὴν ἄνυδρον, ἵζοντο πέλας τ Αἰγυπτίων; ὡς συμϐαλέοντες, ὧδε ϝαῦτα οἱ ἐπίκουροι οἱ ϗ Αἰγυπτίων, ἐόντες ἄνδρες Ἑλλήνές τε ϵ Κᾶρες, μεμφόμενοι τῷ Φάνῃ ὅτι στρατὸν ἤγαγε ἐπ' Αἴγυπτον ἀλλόθροον; μηχανῶνται πρῆγμα ἐς αὐτὸν τοιόνδε· ἦσαν τῷ Φάνῃ παῖδες ἐν Αἰγύπτῳ καταλελειμμένοι· τοὺς ἀγαγόντες ἐς τὸ στρατόπεδον, ϗ ἐς ὄψιν ϗ πατρὸς, κρητῆρα ἐν μέσῳ ἔστησαν ἀμφοτέρων τ στρατοπέδων· μϗ δὲ, ἀγινέοντες κατὰ ἕνα ἕκαστον τ παίδων, ἔσφαζον ἐς τ κρητῆρα. Ἀφὶ πάντων δὲ διεξελθόντες τ παίδων, οἶνόν τε ϵ ὕδωρ ἐσεφόρεον ἐς αὐτόν. ἐμπιόντες δὲ ϗ αἵματος ϗ πάντες οἱ ἐπίκουροι, οὕτω δὴ συνέϐαλον. μάχης δὲ γιομένης καρτερῆς, ϗ πεσόντων ἐξ ἀμφοτέρων τ στρατοπέδων πολλῶν, ἐτράποντο οἱ Αἰγύπτιοι. Θωῦμα δὲ μέγα εἶδον πυθόμενος ἀφὶ τ ἐπιχωρίων. τ γὰρ ὀστέων διεκεχυμένων χωρὶς ἑκατέρων τ ἐν τῇ μάχῃ ταύτῃ πεσόντων· (χωρὶς μὲν γὰρ τ Περσέων ἔκειντο τὰ ὀστέα, ὡς ἐχωρίσθη κατ' ἀρχὰς, ἐτέρωθι δὲ, τ Αἰγυπτίων) αἱ μὲν τ Περσέων κεφαλαὶ εἰσὶ ἀσθενέες οὕτω, ὥστε εἰ θέλεις ψήφῳ μούνῃ βαλέειν, διατρήσεις· αἱ δὲ τ Αἰγυπτίων; οὕτω δή τι ἰσχυραὶ, μόγις [b] ἂν λίθῳ πάσας διαρρήξῃς [c]. αἴτιον δὲ τούτου τόδε ἔλεγον (ϗ ἐμέ γ' οὐ πετέως ἔπαθον) ὅτι Αἰγύπτιοι μὲν, αὐτίκα ἀπὸ παιδίων ἀρξάμενοι, ξυρεῦνται τὰς κεφαλὰς, ϗ πρὸς τ ἥλιον παχύνεται τὸ ὀστέον. τοῦτο δὲ τῶν ϵ μὴ φαλακρῶσι αἴτιόν ἐστι. Αἰγυπτίων γὰρ ἂν τις ἐλαχίστους ἴδοι φαλακρὰς πάντων ἀνθρώπων. τούτοισι μὲν δὴ τοῦτό ἐστι αἴτιον ἰσχυρὰς φορέειν τὰς κεφαλάς. τοῖσι δὲ Πέρσῃσι ὅτι ἀσθενέας φορέουσι τὰς κεφαλὰς, αἴτιον [d] τόδε· σκιητροφέουσι ἐξ ἀρχῆς, πίλους πάρας φορέοντες [e]. ταῦτα μέν νυν τοιαῦτα. εἶδον δὲ ϵ ἄλλα ὁμοῖα τούτοισι ἐν Παπρήμι, τ ἅμα Ἀχαιμένῃ τῷ Δαρείου διαφθαρέντων ὑπὸ Ἰνάρου ϗ Λίϐυος. Οἱ ϗ Αἰγύπτιοι ἐκ τ μάχης ὡς ἐτράποντο, ἔφευγον ἀδενὶ κόσμῳ. κατληθέντων ϗ ἐς Μέμφιν, ἔπεμπε ἀνὰ ποταμὸν Καμϐύσης νέα Μιτυληναίην κήρυκα ἄγοντα ἄνδρα Πέρσην, ἐς ὁμολογίην παρακαλέοντα Αἰγυπτίους. οἱ ϗ, ἐπεί τε τὴν νέα εἶδον ἐσελθοῦσαν ἐς τὴν Μέμφιν, ἐκχυθέντες ἀλέες ἐκ ϗ πύργου, τήν τε νέα διέφθειραν, ϗ τοὺς ἄνδρας κρεουργηδὸν διασπάσαντες, ἐφόρεον ἐς τὸ πύργου. ϗ Αἰγύπτιοι μὲν μϗ τοῦτο πολιορκεύμενοι, χρόνῳ παρέσχοντο· οἱ ϗ παρεσπεχέες Λίϐυες, δείσαντες τὰ παρὲς τὴν Αἰγυπτίην γεγονότα, παρέδοσαν σφέας αὐτοὺς ἀμαχητί· ϗ φόρον τι

a ψακάζι. b ἰσχυραὶ, οὐ μόγις. c διαῤῥήξῃς. d φορέουσι, αἴτιον. e πίλους τε φορέοντες.

Afri, Cyrenæi, Barcæi sibi metuunt a Cambyse. Hujus varia & sæva insolentia in Psammenitum & Ægyptios proceres.

τε ἐπέξαντο, καὶ δῶρα ἔπεμπον. ὡς δὲ Κυρηναῖοί τε καὶ Βαρκαῖοι, δείσαντες ὁμοίως τὰ καὶ οἱ Λίβυες, πικρῶς ἐποίεον. Καμβύσης δὲ τὰ μὲν παρὰ Λιβύων ἐλθόντα δῶρα, φιλοφρόνως ἐδέξατο· τὰ δὲ παρὰ Κυρηναίων ἀπικόμενα μεμφθείς, ὡς ἐμοὶ δοκέειν, ὅτι ἦν ὀλίγα. ἔπεμψαν γὰρ δὴ πεντακοσίας μνέας ἀργυρίου οἱ Κυρηναῖοι· ταύτας δραξάμενος, αὐτοχειρίῃ διέσπειρε τῇ στρατιῇ. Ἡμέρῃ δὲ δεκάτῃ ἀπ' ἧς παρέλαβε τὸ τεῖχος τὸ ἐν Μέμφι Καμβύσης, κατίσας ἐς τὸ προάστιον ὑπὲρ λύμης τὸν βασιλέα τὸν Αἰγυπτίων Ψαμμήνιτον, βασιλεύσαντα μῆνας ἓξ, τοῦτον κατίσας σὺν ἄλλοισι Αἰγυπτίοισι, διεπείρατο αὐτοῦ τὴν ψυχῆς, ποιέων τοιάδε[a]. στείλας αὐτοῦ τὴν θυγατέρα ἐσθῆτι δουλείῃ, ἐξέπεμπε ἐπ' ὕδωρ ἔχουσαν ὑδρήιον· συνέπεμπε δὲ καὶ ἄλλας παρθένους ἐκλεξάσας ἀνδρῶν τῶν πρώτων, ὁμοίως ἐσταλμένας τῇ θυγατρὶ βασιλέος. ὡς δὲ βοῇ τε καὶ κλαυθμῷ παρῆσαν αἱ παρθένοι παρὰ τοὺς [b] πατέρας, οἱ μὲν ἄλλοι πάντες ἀνεβόων τε καὶ ἀντεκλαιον [c], ὁρέοντες τὰ τέκνα κεκακωμένα· ὁ δὲ Ψαμμήνιτος, συνιδὼν καὶ μαθὼν, ἔκυψε ἐς τὴν γῆν. παρελθουσέων δὲ τῶν ὑδροφόρων, δεύτερα οἱ τοῦδε ἔπεμπε [d] μετ' ἄλλων Αἰγυπτίων χιλίων τὴν αὐτὴν ἡλικίην ἐχόντων· τοὺς δὲ αὐχένας κάλῳ δεδεμένους, καὶ [e] τὰ στόματα ἐγκεχαλινωμένους. ἤγοντο δὲ ποινὴν τίνοντες Μιτυληναίων τοῖσι ἐν Μέμφι ἁλοῦσι σὺν τῇ νηΐ. πᾶσι γὰρ ἐδίκασαν οἱ βασιλήιοι δικασταί, τεσσέρων ἀνδρῶν ἑκάστου δέκα Αἰγυπτίων τῶν πρώτων ἀνταπαλλυσθαι. ὁ δὲ, ἰδὼν παρεξιόντας, καὶ μαθὼν τὸν παῖδα ἀγόμενον [f] ἐπὶ θανάτου, τῶν ἄλλων Αἰγυπτίων τῶν συνεκατημένων αὐτὸν κλαιόντων καὶ δεινὰ ποιεόντων, τοῦτο ἐποίησε τὸ ἐπὶ [g] τῇ θυγατρί. παρελθόντων δὲ καὶ τούτων, σιωπὴ εἶχε ὡς τῶν συμποτέων οἱ ἄνδρες ἀπηλικίστερον ἐκπεπλωκότα ἐκ τῶν ἑόντων, ἔχοντά τε οὐδέν, εἰ μὴ ὅσα πλωχὸς, καὶ προσαιτέοντα τὴν στρατιὴν παρεόντα, Ψαμμενίτην τε τὸν Ἀμάσιος, καὶ τοὺς ἐν τῷ προαστείῳ κατημένους Αἰγυπτίων. ὁ δὲ Ψαμμήνιτος ὡς εἶδε, ἀνακλαύσας μέγα, καὶ καλέσας ὀνομαστὶ τὸν ἑταῖρον, ἐπλήξατο τὴν κεφαλήν· ἦσαν δ' ἄρα αὐτοῦ φύλακοι [h], οἳ τὸ παθόμενον πᾶν ἐξ ἑκάστης ἐπ' ἑκάστῃ ἐξόδῳ, Καμβύσῃ ἐσήμαινον. θωυμάσας δὲ ὁ Καμβύσης τὸ παθόμενα [i], πέμψας ἄγγελον, ἠρώτα αὐτὸν, λέγων τάδε, Δεσπότης σε Καμβύσης, Ψαμμήνιτε, ἐρωτᾷ διότι δὴ τὴν μὲν θυγατέρα ὁρέων κεκακωμένην, καὶ τὸν παῖδα ἐπὶ θανάτου ἰόντα, οὔτε ἀνέβωσας, οὔτε ἀνέκλαυσας,

ac dona miserant. Cyrenæi quoque ac Barcæi itidem ut Afri timentes, similia & ipsi fecere. Cambyses munera quæ ab Afris venere, perbenigne accepit: quæ autem à Cyrenæis, succensens, ut opinor, quod exigua erant. quingentas enim minas argenti miserant, quas fera manu prehensas dispertit in milites. Decimo 14
autem die quam castellum in urbe Memphi cepisset Cambyses, Psammenito Ægyptiorum rege, qui sex omnino regnarat menses, collocato in suburbio ignominiæ gratia, cum Ægyptiis aliis, hoc fecit ut ejus animum experiretur; Filiam illius, vestitu servili indutam, cum hydria ad aquam emisit; & cum ea similiter indutas alias quas delegerat, primorum virorum filias virgines. Quæ ubi ad patres pervenerunt cum ejulatu ploratuque, ceteri quidem patres omnes conspectis filiabus tam male acceptis, vociferati sunt atque fleverunt: Psammenitus autem prospiciens atque intelligens, humi vultum demisit. Prætergressis puellis aquam ferentibus, secundo loco Cambyses ante oculos Psammeniti misit filium ejus cum duobus millibus Ægyptiorum æqualis ætatis. vinctas fune cervices & frenata ora habentibus. Ducebantur autem luituri pœnas his Mityleneis qui cum navi fuerant ad Memphin obtruncati. Ita enim censuerant regii judices, pro singulis suorum interfectis denos primorum Ægyptiorum interficiendos. Psammenitus præter se exeuntes intuens, & filium animadvertens duci ad mortem, aliis Ægyptiis qui circum sedebant complorantibus, & gravia sibi accidere dolentibus, ipse idem quod in filia fecit. His quoque prætergressis, accidit ut quidam compotorum ejus natu grandior, pristinis bonis elapsus, ac nihil habens nisi quæ inops mendicus, obiret exercitum mendicans, nec non Psammenitum Amasis filium aliosque Ægyptios in suburbio consistentes. Quem ut conspexit Psammenitus erumpente ingente fletu, compellans nomine amicum, caput suum cædebat. Aderant autem ei observatores, qui ut quicquid ab illo fiebat in unoquoque exitu, Cambysi renunciarent. Ea quæ fiebant admiratus Cambyses, misso nuncio percontatus eum est, inquiens; herus te Cambyses, Psammenite, interrogat quamobrem tu, qui visa filia malo affecta, viso etiam filio ad mortem eunte, ne-

a τάδε. b παρθένοι κατὰ τοὺς. c ἀνέκλαιον. d ἐξέπεμπε. e δεδεμένους ἦγον, καὶ. f ἀγομένου. g κλαιούσῃ, τοῦτο ἐποίησε τὸ καὶ ἐπὶ. h αὐτῷ τῆς φύλακοι. i τὸ παθόμενον.

Causa lacrimarum Psammenito in amici luctu. Croesus in Ægypto. Filius regis & rex ocyssus. Filios defectorum miserantur Persæ. Thannyras Inari fil. Pausiris Amyrtæi fil. Cadaver Amasis laniatum.

neque ejulasti neque flevisti, sed pauperem tanti feceris, tibi (ut ab aliis audivit) non propinquum. Et ille quidem ita interrogavit. Psammenitus autem his verbis respondit; O fili Cyri, domestica mala erant majora, quam ut possem ea deflere: at lamentatio amici digna lacrymis fuit, qui è multis ac fortunatis opibus evolutus ad inopiam recidit, in limine senectutis. Hæc ubi delata ab hoc, sibi videri illa recte dicta esse; ut vero ab Ægyptiis fertur, Crœsum (quippe hic quoque adscitus erat ab Cambyse in expeditionem Ægyptiacam) illacrymasse, item qui aderant Persæ, ipsique Cambysi commiserationem subiisse, ut protinus jusserit & filium ex his qui morti addicti essent liberari, & patrem è suburbio excitum ad se duci. Sed filium quidem qui adierunt, non jam superstitem invenerunt, sed primo loco trucidatum: ipsum vero Psammenitum adsumtum ad Cambysem duxerunt: ubi reliquum vitæ vixit, nihil violentum passus. Qui si compertus etiam fuisset non affectasse res novas, accepisset Ægyptum ut eam procuraret. Nam consueverunt Persæ in honore habere filios regum; quorum si qui etiam ab eis defecerint, tamen illorum filiis restituunt principatum. Quod eos ita facere consuesse, cum aliis permultis potest probari documentis, tum vero hoc, quod Thannyras Inari filius recepit, quem pater obtinuerat, principatum: quodque Pausiris Amyrtæi filius & ipse paternum recuperavit imperium: quamvis Inaro & Amyrtæo infestius nunquam ulli Persis mala intulerint. Nunc Psammenitus male cogitans, mercedem accepit. nam ad defectionem Ægyptios inducere deprehensus est: ac deinde à Cambyse convictus, epoto cruore taurino, statim expiravit. Atque
16 hunc in modum iste decessit. Cambyses autem è Memphi in urbem Sain abiit, animo faciendi quæ fecit. Etenim simulatque in ædes Amasis ingressus est, statim imperavit cadaver Amasis è conditorio efferri: deinde prolatum verberibus cædi ac pilos avelli, & stimulis pungi, omni denique contumelia infestari. Quod facientes postquam defatigati erant, (nam cadaver utpote conditum resistebat, nec quicquam diffundebatur) jussit cremari: haudquaquam sancta jubens; quia Persæ deum ignem esse arbitrantur. Quin apud

„κλαυσας, τ δε πλωχὸν, ὐδέν σοι προσηκον(α,
„ὡς ἄλλων πυνθάνεται [a], ἐτίμησας. ὁ μὲν δὴ
ταῦτα ἐπηρώτα. ὁ δ' ἀμείβετο τοῖσδε, Ω πᾶ
„Κύρε, τὰ μὲν οἰκήια ἰῶ μέζω κακὰ ἢ ὡστε
„ἀνακλαίειν· τὸ δὲ ξ ἑταίρε πένθος [b], ἄξιον
„ἰῶ δακρύων· ὃς ἐκ πολλῶν τε καὶ ὀλβαιμό-
„νων ἐκπεσὼν, ἐς πλωχηίην [c] ἀπῖκται, ὀπὶ
„γήρεϊ ὐδῷ. καὶ ταῦτα ὡς ἀπενθχθέντα ἐστὶ
τάτε, εὖ δοκέειν οἱ εἰρῆσθαι. ὡς δὲ λέγεται ὑπ'
Αἰγυπτίων, δακρύσαι μὲν Κροῖσον (ἐπιτύχεε γὸ
καὶ ὅτ(ο) ὑπαπτωμεν(ο) Καμβύσῃ ἐπ' Αἴγυπτον)
δακρύσαι δὲ Περσέων τὸς παρεόντας. λύτῳ τε Καμ-
βύσῃ ἐσελθεῖν οἰκτὸν πινα· καὶ αὐτίκα κελόσαι
τόν τε οἱ παῖδα ἐκ τῶν ὑπολυμένων ζώζειν,
καὶ αὐτὸν ἐκ ξ σφασείης ἀναστησαντας, ἄγειν
παρ' ἑωυτόν. Τὸν μὲν δὴ παῖδα εὗρον οἱ [d] με-
τιόντες, οὐκέτι σωζεόντα, ἀλλὰ πρῶτον κατα-
κοπέντα. αὐτὸν δὲ Ψαμμενίτον ἀναστήσαντες,
ἦγον ὡδὸ Καμβύσεα· ἔνθα ξ λοιπῦ διαιτᾶτο, ἔχων ὐδὲν βίαιον. εἰ δὲ καὶ ἠπιστήθη μὴ πο-
λυπραγμονεῖν, ἀπέλαβε ἂν Αἴγυπτον, ὥστε ὑπο-
τροπόσειν αὐτῆς. ἐπεὶ τιμᾶν ἐώθασι Πέρσαι τῶν
βασιλήων τὸς παῖδας· τῶν, εἰ καί [e] σφεων
ὑποστέωσι, ὅμως τοῖσί γε παισὶ αὐτῶν ὑποδι-
δόσι τὴν ἀρχήν. πολλοῖσι μέν νυν καὶ ἄλλοισι
ἔστι σταθμώσασθαι ὅτι τῦτο ὕτω νενομίκασι ποιέειν·
ἐν δὲ καὶ [f] τῶδε Ἰνάρῳ [g] παιδὶ Θαννύρᾳ, ὃς
ἀπέλαβε τὴν οἱ ὁ πατὴρ εἶχε ἀρχήν· καὶ τῷ
Ἀμυρταίῳ Παυσίρι· καὶ γὸ ὅτ(ο) ἀπέλα-
βε τὴν ξ πατρὸς ἀρχήν. καίτοι Ἰνάρῳ τε
καὶ Ἀμυρταίῳ ὐδαμοί κω Πέρσαι κακὰ
πολέω [h] ἐργάσαντο. νῦν δὲ μηχανώμεν(ο)
κακὰ ὁ Ψαμμήνιτ(ο), ἔλαβε τὸν μισθόν·
ἀπιστὰς γὸ Αἰγυπτίους ἤλω. ἐπεί τε δὲ ἐπ-
αίτ(ο) ἐγένετο ὑπὸ Καμβύσεω, αἷμα ταύ-
ρυ πιὼν, ἀπέθανε ὡυτοχρῆμα. ὕτω δὴ ὅ-
τ(ο) ἐτελεύτησε. Καμβύσης δὲ ἐκ Μέμφι(ο)
ἀπίκετο ἐς Σάϊν πόλιν, βυλόμεν(ο) ποιῆσαι
τὰ δὴ καὶ ἐποίησε. ἐπεί τε γὸ ἐσῆλθε ἐς
τὰ ξ Ἀμάσι(ο) οἰκία, αὐτίκα ἐκέλευε ἐκ
τῆς ταφῆς τὸν Ἀμάσι(ο) νέκυν ἐκφέρειν ἔξω.
ὡς δὲ ταῦτα ὑπηρετέα ἐγένετο, μαστιγοῦν τὸν
νέκυν ἐκέλευε, καὶ τὰς τρίχας ὀποπίλλειν,
καὶ κεντεῦν, καὶ τἄλλα πάντα λυμαίνεσθαι.
ἐπεί τε δὲ καὶ ταῦτα ἔκαμον ποιεῦντες, (ἐ
γὸ δὴ νεκρὸς, ἅτε τεταριχευμέν(ο), διατεῖ-
χέ τε καὶ οὐδὲν διεχέετο) κελεύσαι μιν ἐ
Καμβύσης κατακαῦσαι· ἐντελλόμεν(ο) σὺκ ὅ-
σια. Πέρσαι γὰρ θεὸν νομίζυσι εἶναι τὸ πῦρ· τὸ

X 3 ὧν

a πυνθάνομαι. b πάθ(ο). c πλοχίλω. d εὑρον αὐτὸ οἱ. e τ, ἰῶ ξ. f ἐν ξ τῷδε. g τῷ Λίβυ(ο) Ἰνάρῳ. h πλέα.

Cambyſes violat manes ex opinione Perſica & Ægyptia. An Amaſis cadaver fuerit. Triplex bellum meditatur Cambyſes. Solis menſa.

ὧν καταικίειν τε τὰς [a] νεκρὰς, ἀδαμῶς ἐν νόμῳ ἀδετέροισί ἐστι, Πέρσῃσι μὲν, διὰ ὅπερ εἴρηται, θεῷ ἀ δίκαιον εἶναι λέγοντες [b] νέμειν νεκρὸν ἀνθρώπῳ· Αἰγυπτίοισι δὲ νενόμισται πῦρ θηρίον εἶναι ἔμψυχον· πάντα δὲ αὐτὸ κατεσθίειν πάπερ ἂν λάβῃ· σιτισθὲν δὲ αὐτὸ τῆς βορῆς, συναποθνήσκειν τῷ κατεσθιομένῳ. ἔκων θηρίοισι νόμῳ ἀδαμῶς φησὶν ἐστι [c] τὸν νέκυν διδόναι. κατὰ ταῦτα τοίνυν τειχόωσι, ἵνα μὴ κείμενον ὑπὸ θηρίων καταβρωθῇ. ἅτω ἀδετέροισι νομιζόμενα ἐνετέλλετο ποιέειν ὁ Καμβύσης. ὡς μέντοι Αἰγύπτιοι λέγουσι, οὐκ Ἄμασις ἦν ὁ ταῦτα παθών, ἀλλὰ ἄλλος τις τῶν Αἰγυπτίων, ἔχων τὴν αὐτὴν ἡλικίην Ἄμάσι. ᾧ λυμαινόμενοι Πέρσαι, ἐδόκεον Ἄμασιν [d] λυμήνεσθαι. λέγουσι γὰρ ὡς πυθόμενον οὐκ μαντήιόν ὁ Ἄμασις τὰ περὶ ἑωυτὸν ἐσπομενόμενα μέλλοντα γίνεσθαι, ἅτω δὴ ἀκεόμενον τὰ ἐπιφερόμενα, τὸν μὲν ἄνθρωπον τοῦτον τὸν μαστιγωθέντα, ἐσπομενόμενα ἔταξε ἐπὶ τοῖσι [e] θύρῃσι ἐντὸς τοῦ ἑωυτοῦ δώματος, ἑωυτὸν δὲ ἐνετείλατο τῷ παιδὶ ἐν μυχῷ τοῦ δώματος ὡς μάλιστα θεῖναι. οἱ μὲν νυν οὐκ ἔτ Ἄμάσιν ἐντολαὶ αὗται, αἱ εἰς τὴν ταφήν τε [f] τὸν ἄνθρωπον ἔχουσαι, ἔμοι δοκέουσι δεχθῆναι γνώμῃ, ἄλλως δ' αὐτὰ Αἰγύπτιοι σεμνοῦσι. Μετὰ δὲ ταῦτα ὁ Καμβύσης ἐβουλεύσατο τριφασίους στρατηίας, ἐπί τε Καρχηδονίους, καὶ ἐπὶ Ἀμμωνίους, καὶ ἐπὶ τοὺς μακροβίους Αἰθίοπας, οἰκημένους δὲ Λιβύης ἐπὶ τῇ νοτίῃ θαλάσσῃ. βουλευομένῳ δέ οἱ ἔδοξε, ἐπὶ μὲν Καρχηδονίους τὸν ναυτικὸν στρατὸν ἐκπέμπειν· ἐπὶ δὲ Ἀμμωνίους, ἐλθὼν δουλώσασθαι· ἐπὶ δὲ τοὺς Αἰθίοπας, κατασκόπους πρῶτον, ὀψομένους τε τὴν ἐν τούτοισι τοῖσι Αἰθίοψι λεγομένην εἶναι ἡλίου τράπεζαν, εἰ ἔστι ἀληθέως, καὶ πρὸς ταύτῃ τὰ ἄλλα κατοψομένους· δῶρα δὲ τῷ λόγῳ φέρουσας τῷ βασιλεῖ αὐτέων. Ἡ δὲ τράπεζα τοῦ ἡλίου, τοιήδέ τις λέγεται εἶναι· λειμών ἐστι ἐν τῷ πρασείῳ, ὑπάπλεως κρεῶν ἑφθῶν πάντων τῶν τετραπόδων· ἐς τὸν μὲν νύκτας ὑπιτιθεῖσι πρῆναι τὰ κρέα τοὺς ἐν τέλεϊ ἑκάστους ἐόντας τῶν ἀστῶν, τὰς δὲ ἡμέρας θαίνυσθαι πρόσοντα τὸν βουλόμενον. φάναι δὲ τοὺς ἐπιχωρίους ταῦτα τὴν γῆν αὐτὴν ἀναδιδόναι ἑκάστοτε. ἡ μὲν δὴ τράπεζα τοῦ ἡλίου καλεομένη, λέγεται εἶναι τοιήδε. Καμβύσῃ δὲ ὡς ἔδοξε πέμπειν τοὺς κατασκόπους, αὐτίκα μετεπέμπετο ἐξ Ἐλεφαντίνης πόλιος, τῶν Ἰχθυοφάγων ἀνδρῶν τοὺς ἐπισταμένους τὴν Αἰθιοπίδα γλῶσσαν. ἐν ᾧ δὲ τούτους μετῆσαν, ἐν τούτῳ ἐκέλευε ἐπὶ τὴν Καρχηδόνα πλέειν τὸν ναυτικὸν στρατόν. Φοίνικες δὲ οὐκ ἔφασαν ποιήσειν ταῦτα· ὁρκίοισί τε γὰρ μεγάλοισι ἐνδεδέσθαι, καὶ οὐκ ἂν

pud neutros etiam moris eſt cremare cadavera: apud Perſas quidem, propter id quod dictum eſt, quia nefas eſſe ajunt deo paſcere cadaver hominis: apud Ægyptios autem, quia perſualum habent ignem animatam beluam eſſe, & omnia quæ nanciſcitur devorare, & poſtquam devorando fuerit expleta, una cum ipſa re devorata emori. Non eſſe vero apud eos conſuetudinem mortuum beluis tradendi; & ideo condiunt ne jacens & humatus devoretur à vermibus. Ita neutris licitam rem juſſit agere Cambyſes. Quanquam (ut ipſi ajunt Ægyptii) non Amaſis fuit qui iſta paſſus eſt, ſed alius quidam Ægyptius eadem qua Amaſis ætate; quem Perſæ Amaſin arbitrantes vexaverunt. Memorant enim, Amaſin, quum ex oraculo audiſſet quæ circa ſe defunctum futura eſſent, hoc modo rei venturæ medendum putaſſe, ut hunc hominem qui flagellatus erat, mortuum ad fores ſepeliret intus conditorii ſui, ſe autem in conditorii quam intimo receſſu collocari filio mandaret. Mihi tamen penitus non videntur hæc Amaſis fuiſſe mandata de ſua ſepultura & iſto homine, ſed vane ab Ægyptiis adornata. SECUNDUM hæc Cambyſes conſtituit triplex movere bellum, adverſus Carthaginienſes, adverſus Ammonios, adverſus Æthiopes macrobios, *id eſt longævos*, qui Africam ad auſtrale mare incolunt. & adverſus quidem Carthaginienſes, nauticas copias; adverſus autem Ammonios, e peditatu excerptos; adverſus vero Æthiopes, primo exploratores mittere, ſpectatum illic menſam, quæ celebrabatur, Solis, nunquid revera eſſet: ſimulque res Æthiopicas inſpecturos; interim per ſpeciem dona laturos illorum regi. Solis autem menſa talis eſſe memoratur: eſt in ſuburbio pratum, omnium quadrupedum aſſa refertum carne, quam per noctem ſinguli civium magiſtratus properant ponere; ad eamque, ubi illuxit, cuilibet epulatum licet accedere. Hæc autem ipſa à terra reddi aſſidue indigenæ ajunt. Et menſa quidem quæ Solis vocatur, talis eſſe fertur. Cambyſes autem ubi ſtatuit exploratores mittere, continuo ab urbe Elephantina arceſſit ex Ichthyophagis gnaros Æthiopicæ linguæ. Interea dum iſti veniunt, navales copias Carthaginem verſus navigare jubet. verum hæc exequuturos ſe Phœnices negaverunt. eſſe enim magnis fœderibus

17 18 19

ſe

a κατακαίειν ἐστί. b λέγουσι. c ἀδαμῶς σφίσι. d Ἀμάσι. e ἐν τῇσι. f εἰς ταφήν.

se devinctos; neque facturos sancte, si adversus liberos suos militarent. Phœnicibus autem ire recusantibus, ceteri ad pugnandum haud idonei erant. Ita Carthaginienses servitutem Persarum evaserunt: quoniam Cambyses haud æquum ducebat vim afferre Phœnicibus, qui seipsos Persis dediderant, & ex illis nauticus omnis constabat exercitus. Sed & Cyprii, qui sese ipsi dediderant Persis, ad-
20 versus Ægyptum in militia erant. Porro Cambyses posteaquam ex Elephantina advenerunt Ichthyophagi, eos ad Æthiopes misit, jussos cum ea dicere quæ oporteret, tum dona ferre, amiculum purpureum, aureumque torquem ad cervicem, & armillas, ac unguenti alabastrum, cadumque vini Phœnicei. Æthiopes autem ii ad quos misit Cambyses, feruntur esse maximi omnium hominum atque pulcherrimi: legibus autem & aliis uti eos, & separatis ab aliorum hominum legibus, tum vero & hac circa regnum: quod quem è popularibus maximum & pro magnitudine validum judicant, hunc
21 regem deligendum censent. Ad hos itaque viros Ichthyophagi postquam venerunt, offerentes eorum regi munera ita loquuti sunt; Cambyses, Persarum rex, cupiens amicus tibi fieri atque hospes, nos misit, jubens ut in sermonem tuum veniremus, tibique hæc dona dat, quorum ipse usu maxime delectatur. Ad hos Æthiops, gnarus ad explorandum venisse, talia respondit; Neque rex Persarum vos ideo cum donis misit, quod magni faciat hospitii mei fœdus, neque vos vera loquimini, quippe qui ad explorandum meum imperium veniistis: neque justus ille vir est. si enim justus foret, non alienam regionem affectaret, sed esset sua contentus, nec homines à quibus nihil læsus est in servitutem redigeret. Ei nunc vos hunc arcum date, ita dicentes, Rex Æthiopum regi Persarum consilium dat, quando Persæ tam facile adducent tantæ magnitudinis arcus, tunc adversus macrobios Æthiopes copiis exsuperans moveat bellum: interim diis gratias habeat, qui non dant mentem filiis Æthiopum, ut præter suam velint aliam comparare regionem. Hæc loquutus, arcum
22 laxavit, eisque qui venerant dedit. Tum sumpto purpureo amiculo, rogavit quidnam esset & quomodo confectum. & quum Ichthyophagi veritatem de purpura

ἂν πείσειν ὅσια ἀπὶ τὰς παῖδας τὰς ἑωυτῶν στρατεύομενοι. Φοινίκων ὦν ἀβουλομένων, οἱ λοιποὶ οὐκ ἀξιόμαχοι ἐγένοντο. Καρχηδόνιοι μὲν νυν ἔτω δουλοσύνην διέφυγον ἐς Περσέων. Καμβύσης γὰρ βίλιν. οὐκ ἐδικαίου προσφέρειν Φοινίξι, ὅτι σφέας τε αὐτὸς ἐκδεδώκεσαν Πέρσῃσι, καὶ πᾶς ὁ ναυτικὸς στρατὸς. δόντες ὦν καὶ Κύπριοι σφέας αὐτὸς Πέρσῃσι, ἐστρατεύοντο ἐπ' Αἴγυπτον. Ἐπεί τε ὦν τῷ Καμβύσῃ ὁρμᾶτο ἐκ τῆς Ἐλεφαντίνης ἀπίκοντο οἱ Ἰχθυοφάγοι, ἔπεμπε αὐτὸς ἐς τὸς Αἰθίοπας, ἐντειλάμενος τὰ λέγειν χρὴ· καὶ [a] δῶρα φέροντας, πορφύρεόν τε εἶμα, καὶ χρύσεον στρεπτὸν περιαυχένιον, καὶ ψέλλια [b], καὶ μύρου ἀλάβαστρον, καὶ Φοινικηΐου οἴνου κάδον. οἱ ὦν Αἰθίοπες ἔτοι ἐς τὸς ἀπέπεμπε [c] ὁ Καμβύσης, λέγονται εἶναι μέγιστοι καὶ κάλλιστοι ἀνθρώπων πάντων. νόμοισι ὦν καὶ ἄλλοισι χρᾶσθαι αὐτὸς καὶ κεχωρισμένοισι [d] τῶν ἄλλων ἀνθρώπων, καὶ δὴ καὶ κατὰ τὴν βασιληΐην τοιῷδε· τὸν ἂν τῶν ἀστῶν κρίνωσι μέγιστόν τε εἶναι, καὶ κατὰ τὸ μέγαθος ἔχειν τὴν ἰσχύν, τοῦτον ἀξιοῦσι βασιλεύειν. Ἐς τούτους δὴ ὧν τοὺς ἄνδρας ὡς ἀπίκοντο οἱ Ἰχθυοφάγοι, διδόντες τὰ δῶρα τῷ βασιλέϊ αὐτῶν, ἔλεγον τάδε, Βασιλεὺς ὁ Περσέων Καμβύσης, βουλόμενός τοι καὶ ξεῖνός τε γενέσθαι, ἡμέας τε ἀπέπεμψε [e], ἐς λόγους τοι ἐλθεῖν κελεύων, καὶ δῶρα ταῦτά τοι διδοῖ, τοῖσι καὶ αὐτὸς μάλιστα ἥδεται χρεώμενος. ὁ δὲ Αἰθίοψ, μαθὼν ὅτι κατάσκοπα ἦκον, λέγει πρὸς αὐτὸς τοιάδε, Οὔτε ὁ Περσέων βασιλεὺς δῶρα ὑμέας ἔπεμψε φέρονας, πρότιμῶν πολλὸν ἐμοὶ ξεῖνος γενέσθαι· οὔτε ὑμεῖς λέγετε ἀληθέα· ἥκετε γὰρ κατόψεσθαι τὴν ἐμὴν ἀρχήν· ὅτε σκεῖνος ἀνὴρ ἐστὶ δίκαιος. εἰ γὰρ ἦν δίκαιος, ὅτ' ἂν ἐπεθύμησε χώρης ἄλλης ἢ τῆς ἑωυτοῦ· ὅτ' ἂν ἐς δουλοσύνην ἀνθρώπους ἦγε οὐκ ὧν μηδὲν ἠδίκηται. νῦν δὲ αὐτῷ τόξον τόδε δίδοτε, τάδε ἔπεα λέγετε, Βασιλεὺς ὁ Αἰθιόπων συμβουλεύει τῷ Περσέων βασιλέϊ, ἐπεὰν [f] ὧδε εὐπετέως ἕλκωσι τὰ τόξα Πέρσαι οἷόν περ μεγάθεϊ τοσοῦτα, τότε ἐπ' Αἰθίοπας τοὺς μακροβίους στρατεύεσθαι [g] παρασκευαζόμενον στρατιὴν ἄγειν· μέχρι δὲ τούτου, θεοῖσι εὐδέκας χάριν, οἳ οὐκ ὁπλίζουσι νόον πρὸς Αἰθιόπων παῖδας ἄλλην γῆν ἄρασθαι πρὸς τὴν ἑωυτῶν. Ταῦτα δὴ εἰπὰς, τὸ ἀνεὶς τὸ τόξον, παρέδωκε τοῖσι ἥκουσι. λαβὼν δὲ τὸ εἶμα τὸ πορφύρεον, ἠρώτα ὅ, τι εἴη, καὶ ὅκως πεποιημένον. εἰπόντων δὲ

a λίγειν χρῆν· καὶ. b MS. habet ψίλια etiam infra. c ἀπίπεμψε. d αὐτὸς κεχωρισμένοισι. e ἀπίπεμψε. f ἐπειδάν. g τούτου.

Ichthyophagorum ſermo cum Æthiopum rege de victu & vita ipſorum, & deductio ad fluvium olei, carcerem, menſam ſolis, & ſepulchra.

τῶ Ἰχθυοφάγων τὸν ἀληθήιλω ὦδε τὸ περφύρης & τὸ βαφῆς, δολερὰς μὲν τὰς ἀνθρώπους ἔφη εἶναι, δολερὰ δὲ αὐτέων τὰ εἵματα. δεύτερα δὲ, τὸ χρυσῶν [a] ἠρώτα χρεπῶν τὸ περιαυχένιον, & τὰ ψέλλια· ἐξηγεομένων δὲ τὸ Ἰχθυοφάγων τὸ κόσμον αὐτέων, γελάσας ὁ βασιλεὺς, & νομίσας εἶναι σφεα πέδας, εἶπε ὡς παρ' ἑωυτοῖσι εἰσι ῥωμαλεώτερα τυτέων πέδα. τρίτον δὲ, ἠρώτα τὸ μύρον· εἰπάντων δὲ τὸ ποιήσιον περὶ & ἀλείψιον, τὸν αὐτὸν λόγον τὸ & ὦδε & εἵματος εἶπε. ὡς δὲ ἐς τὸ οἶνον ἀπίκετο, & ἐπύθετο αὐτὸν τὸν ποίησιν, ὑπερηθεὶς τῶ πόματι, ἐπείρετο ὅ, τι τε σιτέοιτο ὁ βασιλεὺς, & χρόνον ὁκόσον μακρόβιόν ἀνὴρ Πέρσης ζώῃ. οἱ δὲ, σιτέεσθαι μὲν τὸν ἄρτον εἶπον, ἐξηγησάμενοι τὸν πυρῶν τὸν φύσιν· ὀγδώκοντα δ' ἔτεα ζόης πλήρωμα ἀνδρὶ μακρότατον προκέεσθαι. τοὺς τοῦτο ὁ Αἰθίοψ ἔφη, οὐδὲν θωυμάζειν εἰ σιτεόμενοι κόπρον, ἔτεα ὀλίγα ζώουσι. οὐδὲ γὰρ ἂν τοσοῦτο δυνασθῆναι ζώειν σφέας, εἰ μὴ τῷ πόματι ἀνέφυρον, φεριζῶν τοῖσι Ἰχθυοφάγοισι τὸν οἶνον. τοῦτο γὰρ ἑωυτοὺς ὑπὸ Περσέων ἐπυθέσθαι. Ἀντειρομένων δὲ τὸν βασιλέα τῶν Ἰχθυοφάγων τὸν ζόης & μάλιστα πέρι, ἔτεα μὲν ἐείκοσι [b] & ἑκατὸν τοὺς πολλοὺς αὐτέων ἀπικνέεσθαι, ὑπερβαλλέειν δέ τινας & τοῦτο. σίτησιν δὲ εἶναι κρέα τε ἑφθὰ, & πόμα, γάλα. θῶυμα δὲ ποιεύμενον τῶν κατασκόπων τοὺς τῶν ἐτέων, ὅτι κρήνην σφι ἠγήσαντο, ἀπ' ἧς λουόμενοι, λιπαρώτεροι ἐγένοντο, κατάπερ εἰ ἐλαίου εἴη· ὄζειν δὲ ἀπ' αὐτῆς ὡσεὶ ἴων. ἀσθενὲς δὲ τὸ ὕδωρ τὸ κρήνης ταύτης ἔτω δή τι ἔλεγον εἶναι οἱ κατάσκοποι, ὥστε μηδὲν οἷόν τε εἶναι ἐπ' αὐτοῦ [c] ἀποπλέειν, μήτε ξύλον, μήτε τῶν ὅσα ξύλου ἐστὶ ἐλαφρότερα. ἀλλὰ πάντα σφεα χωρέειν ἐς βυσσόν. τὸ δὲ ὕδωρ τοῦτο, εἴ σφί ἐστι ἀληθέως οἷόν τι λέγεται, διὰ τοῦτο ἂν εἶεν, τούτῳ τὰ πάντα χρεώμενοι, μακρόβιοι. ὀπισθε δὲ τὸ κρήνης ἀπαλλασσομένων, ἀγαγεῖν σφέας ἐς δεσμωτήριον ἀνδρῶν, ἔνθα τοὺς πάντας ἐν πέδῃσι χρυσείῃσι δεδέαται. ἔστι δὲ ἐν τούτοισι τοῖσι Αἰθίοψι πάντων ὁ χαλκὸς ἀτιμώτατον & τιμιώτατον. θηησάμενοι δὲ & τὸ δεσμωτήριον, ἐθηήσαντο & τὴν ἮΗλίου λεγομένην τράπεζαν. Μετὰ δὲ ταύτην, τελευτάιας ἐθηήσαντο τὰς θήκας αὐτέων, αἳ λέγονται κρυστάλλου εἶναι ἐξ ὑέλου, τρόπῳ τοιῷδε. ἐπεὰν τὸν νεκρὸν ἰσχνήνωσι, εἴτε δὴ κατάπερ Αἰγύπτιοι, εἴτε ἄλλως κως, γυψώσαντες ἅπαντα αὐτὸν, γραφῇ κοσμέουσι, ἐξομοιεῦντες τὸ εἰδος ἐς τὸ δυνατόν· ἔπειτα δὲ οἱ περιστᾶσι στήλην ἐξ ὑέλου πεποιημένην κοίλην. ἡ δὲ σφι πολλὴ & διεργὸς ὀρύσσεται. ἐν μέσῃ δὲ τῇ στήλῃ ἐνεὼν διαφαίνεται ὁ νέκυς, ὥστε οὐδμὴν

ra deque tinctura dixiſſent, doloſos inquit eſſe homines, doloſa illorum veſtimenta. Secundo loco de aureo ſciſcitatus ad cervicem torque atque armillis, ornatum ejus rei exponentibus Ichthyophagis, riſit, atque exiſtimans vincula eſſe, inquit robuſtiora apud ſe vincula eſſe. Tertio ſciſcitatus de unguento, quum illi de confectura ungendique ratione dixiſſent, idem dixit quod de veſtimento. Ubi ad vinum pervenit, ejuſque conficiendi rationem audivit, majorem in modum delectatus potu, percontatus eſt, quibuſnam rebus veſceretur rex, & quod longiſſimum tempus vir Perſa viveret. Iſti dixerunt veſci regem pane, expoſita tritici natura, plenumque & longiſſimum vivendi ſpatium homini proponi octoginta annos. Ad hæc Æthiops, Nihil ſe mirari inquit, ſi ſtercore veſcentes, paucis viverent annis. nam ne tot quidem annis victuros, niſi potu commiſcerent: Ichthyophagis indicans vinum; hoc enim ipſos à Perſis ſuperari. Interrogato viciſſim rege ab Ichthyophagis de vita & victu, pleroſque illorum ad centum viginti annos pervenire, nonnullos vero etiam hos tranſcendere: cibum eis eſſe carnem coctam; & potum, lac. Et quum exploratores de numero annorum mirarentur, ad fontem quendam eos duxiſſe, a quo loti efficiebantur magis nitentes, perinde atque olei foret; ab eodem olere, ac ſi violarum. Eam aquam ajebant exploratores adeo invalidam, ut in ea nihil innatare poſſet, ne lignum quidem, & quæ leviora ſunt ligno: ſed omnia peſſum ire in profundum. Hæc aquæ ſi vere apud illos eſt qualis commemoratur, ideo macrobii, *id eſt longævi*, exiſtunt, quod ea per omnia utuntur. Deinde à fonte digreſſos iſtos regem ad carcerem duxiſſe, ubi viri omnes aureis vinculis erant alligati. eſt enim apud hos Æthiopes omnium rariſſimum ac pretioſiſſimum æs. Inſpecto etiam carcere, inſpexerunt & menſam quæ dicitur ſolis. Poſt hanc ad 24
extremum inſpexere eorum conditoria, quæ dicuntur è vitro eſſe conſtructa, hunc in modum: Poſteaquam mortuum ſive Ægyptiorum ſive alio quodam more arefecerunt, totum gypſo inducunt, picturaque exornantes exhibent, quoad fieri poteſt, effigiem ejus: deinde cippum ei cavum è vitro, quod apud illos multum & labori aptum effoditur, circumdant: in cujus medio mortuus perlucet, ni-

a χρυσὸν. b μάλιστα ἑκατόν. c ἀπ' αὐτοῦ.

nihil neque odoris ingrati, neque fœditatis ullius præbens, sed omnia conspicua ipsi illi cadaveri similiter habens. Hunc cippum qui maxime sunt propinqui, intra ædes annum tenent, offerentes ei omnium rerum primitias, hostiasque: post talia efferunt, circaque urbem
25 statuunt. Omnibus exploratores inspectis reversi sunt. Qui quum ista renunciassent Cambysi, continuo ira percitus adversus Æthiopes exiit in expeditionem, neque rei frumentariæ apparatu indicto, neque secum ipso ratione inita quod in extrema terrarum faceret expeditionem: sed veluti vesanus, nec mentis compos, simulatque Ichthyophagos audiit, profectus est cum omni peditatu, Græcis qui aderant illi, manere jussis. Ubi ad Thebas est ventum, delegit de exercitu quinquaginta circiter millia, quibus præcepit ut Ammonios diriperent, deinde oraculum Jovis incenderent: ipse cum reliquis copiis adversus Æthiopes contendit. Sed antequam itineris partem quintam confecissent, exercitum ejus protinus commeatus omnis quem secum habebat, defecerat: mox & jumenta ad vescendum defecerunt. Quibus rebus cognitis Cambyses si respuisset ac retroduxisset exercitum, post id quod prius admiserat peccatum, vir sapiens extitisset: nunc autem nihil pensi habens, assidue processit ulterius. Milites, quamdiu quod de terra sumerent habuerunt, herbis victitaverunt: at ubi ad sabulum pervenere, ibi nonnulli diram rem perpetraverunt. nam sortiti ex seipsis decimum quemque comederunt. Id audiens Cambyses, veritus suorum mutuam depastionem, intermissa adversus Æthiopes expeditione, retro rediit, Thebasque pervenit, multis de exercitu amissis. Et quum è Thebis descendisset Memphin, Græcos missos fecit, ut illinc abnavigarent. Et expeditio
26 quidem adversus Æthiopes ita cessit. Copiæ autem quæ adversus Ammonios missæ erant, è Thebis moventes, itineris duces sequebantur: ac visæ sunt usque ad urbem Oasin perveniisse, quam incolunt Samii ii, qui feruntur è tribu Æschrionia esse, septem dierum per arenas itinere distantem Thebis: quæ regio vocatur lingua Græca *μακάρων νῆσος*, *beatorum insula*. in hunc locum dicitur perveniisse exercitus. Deinceps quid de eo actum sit, præter ipsos Ammonios & eos qui ab his

ὁδμὴν ἀδεμίλιω ἄχαριν παρεχόμενον, οὔτε ἄλλο ἀεικὲς οὐδέν· καὶ ἔχλ πάντα φανερὰ ὁμοίως αὐτῷ τῷ νέκυϊ. ἐνιαυτὸν μὲν δὴ ἔχουσι τιὼ σήλιω ἐν τοῖσι οἰκίοισι οἱ μάλιστα προσήκοντες, πάντων ἀπαρχόμενοι, καὶ θυσίας οἱ προσάγοντες. μετὰ δὲ ταῦτα ἐκκομισάντες, ἐσάξι [a] περὶ τὴν πόλιν. θεησάμενοι δὲ τὰ πάντα οἱ κατάσκοποι, ἀπαλλάσσοντο ὀπίσω [b] ἀπαγγελέοντες δὲ ταῦτα τῶν, αὐτίκα ὁ Καμβύσης ὀργιῇ πεπωσάμενος, ἐστρατεύετο ἐπὶ τοὺς Αἰθίοπας· ἔστε μὲν ἀφ' ἑσπέρης οὔτω ἀδεμίλιον ἐφαίνετο στρατιὴ ἐλάσας, οὔτε λόγον ἑωυτῷ δοὺς ὅτι ἐς τὰ ἔσχατα γῆς ἔμελλε στρατεύεσθαι. οἷα δὲ ἐμμανὴς τε ἐὼν [c] ἐς οὐ φρενήρης, ὡς ἤκουσε τῶν Ἰχθυοφάγων, ἐστρατεύετο· Ἑλλήνων μὲν τοὺς παρεόντας αὐτῷ τάξας ἐπορεύειν, τὸ δὲ πεζὸν πᾶν ἄρας ἀγόμενος. ἐπεί τε δὲ στρατοῦ ἐγένετο ἐν Θήβῃσι, ἀπέκρινε ἐκ στρατοῦ ὡς πέντε μυριάδας· καὶ τούτοισι μὲν ἐνετέλλετο Ἀμμωνίους ἐξανδραποδισαμένους, τὸ χρηστήριον τὸ ἐκ Διὸς ἐμπρῆσαι· αὐτὸς δὲ τὸν λοιπὸν ἄγων στρατὸν, ἤιε ἐπὶ τοὺς Αἰθίοπας. πρὶν δὲ ἢ ὁδοῦ τὸ πέμπτον μέρος διεληλυθέναι τὴν στρατιὴν, αὐτίκα πάντα αὐτοὺς τὰ εἶχον σιτία ἐχόμενα, ἐπελελοίπεε· μετὰ δὲ τὰ σιτία, καὶ τὰ ὑποζύγια ἐπέλιπε κατεσθιόμενα. εἰ μέν νυν μαθὼν ταῦτα ὁ Καμβύσης ἐγνωσιμάχεε, καὶ ἀπῆγε ὀπίσω τὸ στρατὸν ἐπὶ τῇ ἀρχῆθεν γνωμένῃ ἁμαρτάδι, ἐὼν ἂν σοφὸς ἀνήρ· νῦν δὲ οὐδένα λόγον ποιεύμενος, ἤιε αἰεὶ ἐς τὸ πρόσω. οἱ δὲ στρατιῶται ἕως μέν τι εἶχον ἐκ τῆς γῆς λαμβάνειν, ποιηφαγέοντες διέζωον· ἐπεὶ δὲ ἐς τὴν ψάμμον ἀπίκοντο, δεινὸν ἔργον αὐτέων τινὲς ἐργάσαντο. ἐκ δεκάδος γὰρ ἕνα σφέων αὐτέων ἀποκληρώσαντες, κατέφαγον. πυθόμενος δὲ ταῦτα ὁ Καμβύσης, δείσας τὴν ἀλληλοφαγίην, ἀπεῖς τ' ἐπ' Αἰθίοπας στόλον, ὀπίσω ἐπορεύετο. καὶ ἀπικνέεται ἐς Θήβας, πολλὰς ἀπολέσας δὴ στρατιῆς. ἐκ Θηβέων δὲ καταβὰς ἐς Μέμφιν, τοὺς Ἕλληνας ἀπῆκε ἀποπλέειν. ὁ μὲν ἐπ' Αἰθίοπας στόλος οὕτω ἔπεσε. Οἱ δὲ αὐτέων ἐπ' Ἀμμωνίους ἀποσταλέντες στρατιῶται, ἐπεί τε ὁρμηθέντες ἐκ τῶν Θηβέων, ἐπορεύοντο ἔχοντες ἀγωγούς, ἀπικόμενοι μὲν φανεροί εἰσι ἐς Οἶασιν πόλιν, τὴν ἔχουσι μὲν Σάμιοι οἱ Αἰσχρωνίης Φυλῆς λεγόμενοι εἶναι· ἀπέχουσι δὲ ἐπτὰ ἡμερέων ὁδὸν ἀπὸ Θηβέων διὰ ψάμμου. ὀνομάζεται δὲ ὁ χῶρος οὗτος κατὰ Ἑλλήνων γλῶσσαν, Μακάρων νῆσος. ἐς μὲν δὴ τοῦτον τὸν χῶρον λέγεται ἀπικέσθαι τὸ στρατόν. τὸ δὲ ἐνθεῦτεν δέ, ὅτι μὴ αὐτοὶ Ἀμμώνιοι, καὶ οἱ τούτων ἀκούσαντες,

Y

a ἐσῶσι. b ἰμμανὴς τε ἐών. c ἐκ Θηβέων (sic nunc edidderunt, at mox bis Θηβαίων, pro quo id quod posui, reperi in MS. longe quidem melius, & ter) ὑποδεδεγμένοι ἔχοντες ἀγωγούς. καὶ καταβὰς.

Arena obrutus exercitus prandens. Apis apparet, unde in festo Ægyptii ringente Cambyse & occidente proceres Memphi, & femur Apis, qui describitur, vulnerante.

σαντες, ἄλλοι δὲ δένες δὲν ἔχουζι εἰπεῖν πρὸς αὐτέων. ὅτι γὰρ ἐς τὰς Ἀμμωνίους ἀπίκοντο, ὅτι ὀπίσω ἐνόσησαν. λέγεται δὲ ταῦτα καὶ αὐτέων Ἀμμωνίων· ἐπιδὴ ἐκ τῆς Ὀάσιος ταύτης ἴενται διὰ τῆς ψάμμου ἐπὶ σφέας, γνῶναί τε αὐτὰς μεταξύ κου μάλιστα αὐτέων τε καὶ τῆς Ὀάσιος· ἄρμησαν αἰρεομένοισι αὐτοῖσι ὑπαπνεῦσαι [a] νότον μέγαν τε καὶ ἐξαίσιον, φορέοντα δὲ θῖνας τῆς ψάμμου καταχῶσαί σφεας, καὶ τρόπῳ τοιούτῳ ἀφανισθῆναι. Ἀμμώνιοι μὲν δὴ οὕτω λέγουσι γνῶναι τὸν τῆσδε τῆς συμφορῆς. Ἀπιγμένου δὲ Καμβύσεω ἐς Μέμφιν, ἐφάνη Αἰγυπτίοισι ὁ Ἆπις, τὸν Ἕλληνες Ἔπαφον καλέουσι. ὑπιφανέος δὲ τούτου γενομένου, αὐτίκα οἱ Αἰγύπτιοι εἵματα ἐφόρεον τὰ κάλλιστα, καὶ ἦσαν ἐν θαλίῃσι. ἰδὼν δὲ ταῦτα τοὺς Αἰγυπτίους ποιεῦντας ὁ Καμβύσης, πάγχυ σφέας καταδόξας, ἑωυτῷ κακῶς πρήξαντι, χαρμόσυνα ταῦτα ποιέειν, σκαλέσας τοὺς ὑπηρέτας τὸν Μέμφιν· ἀπιγμένους δὲ ἐς ὄψιν εἴρετο ὅτι τοσοῦτον μὲν ἐόντι αὐτῷ ἐν Μέμφι ἐπίδυν τοιοῦτον οὐδὲν Αἰγύπτιοι, τότε δὲ, ἐπεὶ αὐτὸς παρείη τῆς στρατιῆς πολλῆς τι ἀποβαλών. οἱ δὲ ἔφασαν ὡς σφι θεὸς εἴη [b] φανείς, τῷ χρόνῳ πολλῷ ἑωθὼς ὑπιφαίνεσθαι· καὶ ὡς ἐπεὰν φανῇ, τότε πάντες οἱ Αἰγύπτιοι κεχαρηκότες ὀρτάζοιεν. ταῦτα ἀκούσας ὁ Καμβύσης, ἔφη ψεύδεσθαί σφεας, καὶ ὡς ψευδομένους, θανάτῳ ἐζημίου. Ἀπαξαναστὰς δὲ τούτους, δεύτερα τοὺς ἱρέας ἐκάλεε ἐς ὄψιν. λεγόντων δὲ κατὰ τὠυτὰ τῶν ἱρέων, ὡς λήσειν ἔφη αὐτὸν, εἰ θεός τις χρηίζων ἀπημένος εἴη Αἰγυπτίοισι. τοσαῦτα δὲ εἰπὰς, ἐπάγειν ἐκέλευε τὸν Ἆπιν τοὺς ἱρέας. οἱ μὲν δὴ μετῆσαν ἄγοντες. ὁ δὲ Ἆπις ἔστι ὁ Ἔπαφος, γίνεται μόσχος ἐκ βοὸς ἥτις οὐκέτι οἵη τε γίνεται ἐς γαστέρα ἄλλον βάλλεσθαι γόνον. Αἰγύπτιοι δὲ λέγουσι σέλας ἐπὶ τῇ βοῒ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ καταῖξαι, καὶ μιν ἐκ τούτου τίκτειν τὸν Ἆπιν. ἔχει δὲ ὁ μόσχος ἔστι ὁ Ἆπις καλεόμενος σημήια τοιάδε· ἐὼν μέλας [c], ἐπὶ μὲν τῷ μετώπῳ λευκὸν τετράγωνον· ἐπὶ [d] δὲ νώτῳ, αἰετὸν εἰκασμένον· ἐν δὲ τῇ οὐρῇ, τὰς τρίχας διπλᾶς, ἐπὶ δὲ τῇ γλώσσῃ, κάνθαρον. Ὡς δὲ ἤγαγον τὸν Ἆπιν οἱ ἱρέες, ὁ Καμβύσης, οἷα ἐὼν ὑπομαργότερος, ταρασσόμενος τὸ ἐγχειρίδιον, θέλων τύψαι τὸν γαστέρα δὲ Ἆπιος, πάιει τὸν μηρόν. „γελάσας δὲ, εἶπε πρὸς τοὺς ἱρέας, Ὦ κακὴ „κεφαλαὶ, οὗτοι οἱ θεοὶ [e] γίνονται ἔναιμοί τε „καὶ σαρκώδεες, καὶ ἐπαΐοντες σιδηρέων; ἄξιος „μέν γε Αἰγυπτίων οὗτος γε ὁ θεός [f]. ἀτάρ τοι ὑμεῖς

27

28

29

me

his audierunt, nulli alii habent quicquam de illis dicere. Nam neque ad Ammonios pervenerunt, neque retro reversi sunt. Ab ipsis autem Ammoniis etiam hoc fertur, quum illi ex urbe ista Oasi per arenam iter adversus ipsos facerent, jamque medio fere spatio inter Oasin & Ammonios pranderent, ingruisse magnum ac validum austrum, & ingestis arenæ cumulis eos obruisse, atque hunc in modum illos è conspectu sublatos. ita actum esse de hoc exercitu Ammonii memorant. Cambyse autem Memphin regresso, Apis, (quem Græci vocant Epaphon) apparuit. Ægyptii, quum Apis extitisset, vestimenta quampulcherrima ferebant, & celebrando festo operam dabant. Id tunc facientes Ægyptios Cambyses intuens, & omnino ratus illos ob res à se male gestas esse in his gaudiis; præpositos arcessit urbis Memphis; quos, ubi præsto fuerunt, interrogabat, quid ita, quum antea se apud Memphin agente nihil tale fecissent, tunc vero, posteaquam ipse rediisset parte copiarum amissa. Illi dicere, ipsis deum adesse conspicuum; longo autem temporis intervallo apparere solitum, & quum id fit, tunc omnes Ægyptios solennem celebrare lætitiam. Hæc ubi audiit Cambyses, mentiri eos respondit, ac tanquam mentientes morte mulctavit. His interemptis, mox jussit sacerdotes in conspectum venire. quibus eadem referentibus, dixit, Siquis deus mansuetus ad Ægyptios veniret, fore ut se non lateret. Hæc loquutus jussit sacerdotes adducere Apin. illi ad eum ducendum perrexerunt. Est autem hic Apis, idemque Epaphus, è vacca juvencus genitus quæ nullam dum aliam potest admittere genituram: eamque Ægyptii ajunt fulgure ex cœlo tangi, & ictam parere ex eo Apin. Habet autem hic vitulus qui appellatur Apis, hæc signa: est bene niger, in fronte album figuræ quadratæ: in tergo effigiem aquilæ, in cauda duplices pilos, in lingua scarabeum. Posteaquam Apin sacerdotes duxere, Cambyses veluti vecordior, educto gladiolo quum vellet ferire ventrem ejus, femur percussit, cachinnansque ad sacerdotes inquit, O capita nequam! hujuscemodi dii existunt, sanguine atque carne præditi, & ferrum sentientes? dignus nimirum Ægyptiis hic deus. vos certe

a ἄελσαι δὲ αἰρεομένοισι αὐτοῖσι ἐπιπνεῦσαι. b θεὸς παρεῖη. c μέγας. d τετράγωνον φορέει· ἐπὶ. e κεφαλαὶ, τοιοῦτοι θεοὶ. f ἔστω ὁ θεός.

Feritas Cambyſis in ſacra Ægyptia & ſacerdotes & Apin. Smerdis fortitudo, quem interfecit. Soror uxor ejus. Judices Regii in Perſis.

me ludibrio habuiſſe non juvabit. Hæc loquutus imperavit iis quorum hoc munus erat, ut ſacerdotes quidem acriter flagris cæderent; ceteros autem Ægyptios ut quemque feſto deditum adipiſcerentur, occiderent. Ita feſtum ſane ſolutum eſt Ægyptiis, ſacerdotes mulcati: Apis ſauciatus femur, in templo jacens extabuit; quem e vulnere extinctum tumulavere ſacerdotes clam Cam-
30 byſe. Ob hoc ſcelus, (ut Ægyptii ajunt) continuo Cambyſes inſaniit: qui ne antea quidem compos mentis fuerat. Et primo quidem pravum impetum vertit in Smerdin, ex eiſdem parentibus fratrem, quem ex Ægypto remiſerat in Perſas, livore commotus, quod ille Perſarum ſolus arcum, quem Ichthyophagi ab Æthiope tulerant, ad duos fere digitos adduceret: quod nemo alius è Perſis poterat. Smerdi igitur in Perſidem profecto, hanc vidit in ſomnis Cambyſes viſionem: Nuncius quidam è Perſis veniens, ei nunciare eſt viſus, Smerdin in regio ſedentem ſolio cœlum contigiſſe vertice. Ob id Cambyſes ſibi metuens, ne ſe necato à fratre occuparetur imperium, ad illum interimendum mittit in Perſas Prexaſpem, ſibi ex Perſis virum fideliſſimum. Hic ubi Suſa aſcendit, Smerdin necandum curavit, ut quidam ajunt, quum eduxiſſet venatum: quidam, quum ad mare rubrum duxiſ-
31 ſet, demerſiſſe. Et hoc quidem initium malorum Cambyſis extitiſſe ferunt. Secundum autem perpetravit in ſorore, in Ægyptum eum ſequuta: quæ & uxor & ex eiſdem parentibus erat ſoror; quam hunc in modum duxerat. Antehac enim Perſæ nequaquam conſueverant ſorores in matrimonium accipere. Cambyſes, unius ſororum amore captus, cupiduſque deinde ducendi illam uxorem, quum rem inſolitam cogitaret efficere, arceſſit eos qui regii judices nominantur. Hos Cambyſes percontatur, num qua lex ſit quæ jubeat volentem cum ſorore contrahere matrimonium. Hi autem regii judices, probati è Perſis viri, ſuntque perpetui, donec moriantur; aut injuſtum aliquid in illis compertum fuerit. Iſti apud Perſas inter litigantes & legum patriarum ſunt interpretes, & ad eos omnia referuntur. Percunctanti igitur Cambyſi & juſte & caute illi reſpondebant, negantes ullam ſe invenire legem, quæ jubeat fratrem ducere

„ὑμεῖς γε ἐ χαίροντες, γέλωτα ἐμὲ ϑήσεϑε. ταῦτα εἴπας, ἐνετείλατο τοῖσι ταῦτα πρήσσουσι, τὲς μὲν ἱρέας ἐπιμαστιγῶσαι, Αἰγυπτίων δὲ τ̃ ἄλλων τ̃ ἂν λαβεῖσι ὀρτάζοντα κτείνειν. ὀρτὴ μὲν δὴ διελέλυτο [a] Αἰγυπτίοισι· οἱ δὲ ἱρέες ἐδικαιεῦτο. ὁ δὲ Ἆπις πεπληγμένος τὸν μηρὸν, ἔφθινε ἐν τῷ ἱρῷ κατακείμενος. καὶ τὸν μὲν, τελευτήσαντα ἐκ ϑ̃ τρώματος, ἔθαψαν οἱ ἱρέες λάθρη Καμβύσεω. Καμβύσης δὲ, ὡς λέγουσι Αἰγύπτιοι, ἀφ' τ̃ τὸ ἀδίκημα αὐτίκα ἐμάνη, ἐὼν ἀδὲ πρότερον φρενήρης. καὶ πρῶτα μὲν τ̃ κακῶν ἐξεργάσατο τὸν ἀδελφεὸν Σμέρδιν, ἐόντα πατρὸς καὶ μητρὸς τ̃ αὐτ̃ς· τὸν ἀπέπεμψε ἐς Πέρσας φθόνῳ ἐξ Αἰγύπτ, ὅτι τὸ τόξον [b] μοῦνον Περσέων ὅσον τε δύο δακτύλους εἵρυσε, ὁ δὲ καὶ [c] ϑ̃ Αἰϑιοπος ἥνεικαν οἱ Ἰχθυοφάγοι· τ̃ ϑ̃ ἄλλων Περσέων ἀδεὶς οἷός τε ἐγένετο. ἀπικομένου ὦν ἐς Πέρσας ϑ̃ Σμέρδιος, ὄψιν εἶδε ὁ Καμβύσης ἐν τῷ ὕπνῳ τοιήνδε· ἐδόκεέ οἱ ἄγγελον ἐλϑόντα ἐκ Περσέων ἀγγέλλειν ὡς ἐν τῷ ϑρόνῳ τῷ βασιληίῳ ἱζόμενος Σμέρδις, τ̃ῇ κεφαλ̃ϑ ϑ̃ οὐρανὸν ψαύσει. ὡς δὲ ὦν ταῦτα, δείσας περὶ ἑωυτ̃ μή μιν ἀποκτείνας ὁ ἀδελφεὸς ἄρξῃ, πέμπει Πρηξάσπεα ἐς Πέρσας (ὅς οἱ ἦν ἀνὴρ Περσέων πιστότατος) ἀποκτενέοντά μιν. ὁ δ', ἀναβὰς ἐς Σῦσα, ἀπέκτεινε Σμέρδιν. οἱ μὲν λέγουσι, ἐπ' ἄγρης ἐξαγαγόντα· οἱ δ', ἐς τὴν Ἐρυθρὴν ϑάλασσαν περιαγαγόντα καταπόντωσαι. Πρῶτον μὲν δὴ λέγουσι Καμβύσῃ τῶν κακῶν ἄρξαι τ̃ϑ. Δεύτερα δ', ἐξεργάσατο τὴν ἀδελφεὴν, ϑυγατρομένην οἱ ἐς Αἴγυπτον, τ̃ῇ καὶ συνοίκεε, καὶ ἦν οἱ ἀπ' ἀμφοτέρων ἀδελφεή. ἔγημε δ' αὐτὴν ὧδε· ἐδαμῶς γὰρ ἐώθεσαν πρότερον τῇσι ἀδελφεῇσι συνοικέειν οἱ Πέρσαι. ἠράσθη μιῆς τ̃ ἀδελφεῶν Καμβύσης· καὶ ἔπειτα βουλόμενος αὐτὴν γῆμαι, ὅτι οὐκ ἐωθότα ἐποιέετο, εἴρετο καλέσας τὲς βασιληίους δικαστὲς, εἴ τις ἐστὶ κελεύων νόμος τὸν βουλόμενον ἀδελφεῇ συνοικέειν. οἱ δὲ βασιληίοι δικασταὶ, κεκριμένοι ἄνδρες γίνονται Περσέων, ἐς ὃ ἀποθνήσκωσι, ἢ σφι παραλυϑῇ [d] τι ἄδικον μέχρι τούτων. ἔστι δὲ τοῖσι δίκας δικάζουσι καὶ ἐξηγηταὶ τ̃ πατρίων ϑεσμῶν γίνονται, καὶ πάντα ἐς τούτους ἀνακέεται. εἰρομένου ὦν ϑ̃ Καμβύσεω, ὑπεκρίνοντο [e] αὐτῷ ἕτοιμοί καὶ δίκαια καὶ ἀσφαλέα· φάμενοι, νόμον οὐδένα εὑρίσκειν ὃς κελεύει ἀδελφεῇ συνοικέειν

Y 2 ἀδελ-

a μὴ διαλίλυϑ. b ὅτι τόξον. c εἶχον, τὸ ϖρῶϑ. d ἢν τφι μὴ παραλυϑῇ. e ὑπεκρίνατο.

Prudentia eorum circa Cambysen, ut sororem ducat contra morem, cui secundam addit in Ægypto occisam. Morbus major in Cambyse.

ἀδελφεόν· ἄλλον μέν τοι ἐξ ὑρηκέναι νόμον, τῷ βασιλεύοντι Περσέων ἐξεῖναι ποιέειν τὰ ἂν βουλῆται. οὕτω οὔτε τὸν νόμον ἔλυσαν, δείσαντες Καμβύσεα· ἵνα τε μὴ αὐτοὶ ἀπόλωνται τὸν νόμον φερίσταλλοντες, παρεξεῦρον ἄλλον νόμον συμμαχον τῷ θέλοντι γαμέειν ἀδελφεάς. τότε μὲν δὴ ὁ Καμβύσης ἔγημε τὴν ἐρωμένην. μετὰ μέν τοι οὐ πολλὸν χρόνον ἔσχε ἄλλην ἀδελφεήν. τουτέων δὴ τὴν νεωτέρην ἀπαιρεμένην οἱ ἐπ' Αἴγυπτον κλαίουσαν. Ἀμφὶ δὲ τῷ θανάτῳ αὐτῆς δίχα (ὥσπερ περὶ Σμέρδιος) ἐκφέρεται λόγος. Ἕλληνες μὲν λέγουσι [a] Καμβύσεα συμβαλέειν σκύμνον λέοντος σκύλακι κυνός· θεωρέειν δὲ τὴν γυναῖκα τοῦτο. νικωμένην δὲ σκύλακος, ἀδελφεὸν αὐτοῦ ἄλλον σκυλακα, ἀπορρήξαντα τὸν δεσμὸν, ὡσαμένην ἐπ' αὐτοὺς δύο δὲ γενομένους ἔτω δὴ τὸς σκύλακας ἀπικέσθαι ἐς σκύμνους. καὶ τὸν μὲν Καμβύσεα ἡδέως θεώμενον· τὴν δὲ παρημένην δακρύειν. Καμβύσεα δὲ μαθόντα τοῦτο, ἐπείρεσθαι διότι δακρύοι· τὴν δὲ εἰπεῖν, ὡς ἰδοῦσα τὸν σκύλακα τῷ ἀδελφεῷ τιμωρήσαντα, δακρύσαι, μνησθεῖσά τε Σμέρδιος, καὶ μαθοῦσα ὡς κείνῳ οὐκ εἴη ὁ τιμωρήσων. Ἕλληνες μὲν δὴ διὰ τοῦτο τὸ ἔπος φασὶ αὐτὴν ἀπολέσθαι ὑπὸ Καμβύσεω. Αἰγύπτιοι δὲ, ὡς τραπέζῃ παρακατημένων, λαβοῦσαν θρίδακα τὴν γυναῖκα παρειπεῖν [b]· καὶ ἐπανείρεσθαι τὸν ἄνδρα, κότερον [c] παρειλημένη ἡ θρίδαξ, ἢ δασεῖα, εἴη καλλίων [d]. καὶ τὸν φάναι, „δασεῖα· τὸν δ' εἰπεῖν, Ταύτην μέν τοι κατ„τε [e] σὺ τὸν θρίδακα ἐμιμήσαο, τὸν Κύρου οἶ„κον ἀποψιλώσας. τὸν δὲ θυμωθέντα, ἐμπη-
δῆσαι αὐτῇ ἐχούσῃ ἐν γαστρὶ, καί μιν ἐκτεώσασαν ἀποθανεῖν. Ταῦτα μὲν ἐς τὰς οἰκηίας ὁ Καμβύσης ἐξεμάνη, εἴτε δὲ Ἆπιν τὸν Ἄπιν, εἴτε καὶ ἄλλως, οἷα πολλὰ ἐώθεε [f] ἀνθρώπους κακὰ καταλαμβάνειν. καὶ γάρ τινα ἐκ γενεῆς νοῦσον μεγάλην λέγεται ἔχειν ὁ Καμβύσης, τὴν ἱρὴν ὀνομάζουσί τινες. οὐ νύν τοι εἰκὸς ἦν ὧν, ἔστε σώματος νοῦσον μεγάλην νοσέοντος, μηδὲ τὰς φρένας ὑγιαίνειν. Τάδε δ' ἐς τοὺς ἄλλους Πέρσας ἐξεμάνη. λέγεται γὰρ εἰπεῖν αὐτὸν πρὸς Πρηξάσπεα, τὸν ἐτίμα τε μάλιστα, καὶ οἱ τὰς ἀγγελίας ἐφόρεε ὅστις. τοῦτόν τε ὁ παῖς οἰνοχόος [g] τῷ Καμβύσῃ· τιμὴ δὲ καὶ αὕτη ὑ σμικρή. „εἰπεῖν δὲ λέγεται τάδε, Πρηξάσπες, κοῖον μέ „τινα νομίζουσι Πέρσαι εἶναι ἄνδρα; τινάς τε „λόγους περὶ ἐμέο ποιεῦνται; τὸν δὲ εἰπεῖν, Ὦ „δέσποτα, τὰ μὲν ἄλλα πάντα μεγάλως ἐπαι-
νέεσθαι,

re sororem: tamen invenisse aliam legem, qua liceat regi Persarum facere quicquid libeat. Ita neque legem solverunt metu Cambysis: & ne legem tuentes ipsi perirent, aliam adinvenerunt adjutricem ejus qui sorores in matrimonium ducere vellet. Tunc itaque Cambyses eam quam amabat accepit uxorem, & post non multum temporis habuit alteram. Harum juniorem quæ ipsum in Ægyptum comitata est, interemit. Cujus mors, quemadmodum illa Smerdis, anceps refertur. Græci siquidem ajunt, dum Cambyses duos catulos, alterum leonis, alterum canis, committit, hanc interfuisse spectaculo: & quum caninus catulus superaretur, alterum catulum hujus fratrem abrupto loro superveniisse; & quum duo essent, ita superiores catulos leunculo extitisse. Et Cambyse, dum id cernit, capiente voluptatem, hanc ei assidentem illacrymasse. Ea re animadversa, Cambysem interrogasse quidnam lacrymaretur: & mulierem dixisse, se viso catulo suppetias fratri ferente, ideo flere quod subierit memoria Smerdis, cujus sciret neminem fore ultorem. Ob hoc dictum Græci illam à Cambyse fuisse interemptam memorant: Ægyptii vero ob id quod quum ad mensam discumberetur, mulier lactucam sumpsit, ejusque decerptis foliis, virum interrogavit utrum discerpta lactuca an densa pulchrior foret: quum hic respondisset, densa; Hanc, inquit, lactucam aliquando imitatus es, qui Cyri domum denudasti. Ibi Cambysem indignatione percitum, insiluisse calcibus in prægnantem, eamque abortu edito decessisse. Ita Cambyses in domesticis 33
insaniit, sive id propter Apin, sive aliunde, qualia multa humanis mala contingere solent. Etenim fertur Cambyses ab ipsis natalibus grandi quodam laborasse morbo, quem quidam sacrum nominant: ut haud ab fide fuerit, quum corpus magna infirmitate correptum esset, ejus nec mentem sanam fuisse. At in alios quo- 34
que Persas hæc insanivit; narratur enim dixisse Prexaspi, quem præcipuo honore prosequebatur, & qui ad eum nuncios perferebat: & cujus filius pincerna Cambysis erat, qui honos & ipse non parvus est. Fertur autem dixisse ista, ô Prexaspes, Quemnam virum Persæ me esse censent? aut qualem de me sermonem habent? Et ille respondisse, o Domine, cetera quidem

a μὲν γὰρ λέγουσι. b παρειλε. c κότερα. d εἴη μείων. e ταύτην μὲν δὴ κατε. f ἔωθε. g τιμὴ δ' αὕτη.

dem omnia in te magnis laudibus ferunt; sed nimis te vino deditum ajunt esse. Hæc ille de Persis dicebat. Quibus ille indignatus, Siccine, respondit, me ajunt vino deditum desipere, nec mentis esse compotem? ergo in eo quod prius dixerunt, non veri fuere. Nam Persas consiliarios suos, in quibus & Crœsum, antea interrogarat Cambyses, qualis ipse videretur esse vir ad patrem Cyrum consummandum. Et illi responderant, eum patre esse præstantiorem; qui & omnia illius haberet, & Ægypti ac maris accessionem adjecisset. Hæc quidem Persæ dicebant. Sed Crœsus qui aderat, displicente ei quæ dicebatur sententia, ad Cambysem inquit, Mihi tu quidem, Cyro genite, non videris adæquandus esse patri: nondum enim tibi est filius qualem ille te reliquit. Hoc Cambyses delectatus, Crœsi sententiam approbavit.
35 Quorum nunc reminiscens, ad Prexaspem iratus inquit; Intellige nunc ipse, nunquid Persæ vera dicant, an hæc dicentes ipsi desipiant. Nam si filii tui qui in anteforibus stat, medium cor non frustrato ictu percussero, constabit nihil Persas dicere: sin aberravero, constabit Persas vera loqui, & me esse male sanum. Hoc loquutus, intendit arcum, puerumque percussit: atque eum collapsum jussit discindi, & inspici ictum. quumque in corde sagitta esset inventa, ob id lætabundus atque cachinnans, ad patrem pueri inquit; Prexaspes, facta est tibi fides non me insanire, sed Persas delirare. Verum nunc mihi dicito, quemnam ex omnibus hominibus jam noris ita ad destinatum emittere sagittas. Prexaspes hominem advertens esse vesanum, & de se timens, Here, inquit, ego ne deum quidem arbitror tam probe sagittare. Et tunc quidem hoc perpetravit. Altero die, duodecim Persarum primores similiter ob nullum dignum crimen necavit,
36 vivos in caput defodiens. Hæc eum facientem Crœsus Lydus censuit his verbis admonendum, o Rex, cuncta noli ætati atque iræ indulgere: sed cohibe & compesce teipsum. Conducit tibi te providum esse: & sapientis est prospicere: tu vero viros interficis tuos populares ob nullam dignam caussam, interficis pueros: qualia si multa facies, considera ne abs te deficiant Persæ. Enimvero pater tuus

„ νέεαι, τῇ δὲ Φιλισινίῃ [a] σε φασὶ πολέοντας
„ πεσσκέσθαι. τὸν μὲν δὴ λέγλν πάσπε πᾶι Περ-
„ σέων· τὸν δὲ ϑυμωϑέντα, τοιάδε [b] ἀμείβε-
„ σθαι, Νεῦ ἄεκ με φασὶ οἶνῳ πεσσκείμενον
„ πᾶ ϑ' Φρονέειν, καὶ σὸκ εἶναι νοήμονα. ἀλλ'
„ ἄεκ σφέων οἱ πεστεροι λόγοι πᾶσιν ἀληϑέες.
πεστερον γὰ δὴ ἄεκ Περσέων εἰ σωτέρων εόντων,
καὶ Κροίζε, εἴρετ' Καμβύσης κεῖός τις δοκέοι [c]
ἀνὴρ εἶναι πᾶς τ' πατέρα τελέσαι Κῦραν· εἰ δὲ
ἀμείβοντο ὡς εἴη ἀμείνων ϑ' πολλός· τά τε γὰ
ἐκείνε πάντα ἔχειν αὐτὸν, καὶ πεσσεκτῆϑαι
Αἰγυπτόν τε καὶ τὸν ϑάλασσαν. Πέρσαι μὲν τάδ-
τα ἔλεγον. Κροῖσ ϑ δὲ παρεών τε καὶ σὸκ ἀρε-
σκόμεν ϑ τῇ κρίσι, εἶπε πᾶς τὸν Καμβύσεα
„ τάδε, Ἐμοὶ μέν νυ, ὦ παῖ Κύρε, ὲ δοκέεις ὄ-
„ μοι ϑ εἶναι τῷ πατρί. ὲ γάρ κω τοι ἐστὶ ὡς
„ οἷόν σε ἐκεῖν ϑ κατελίπετο. ἥδη τε πεῦσαι
ὁ [d] Καμβύσης, καὶ ἐπαίνεε τὴν Κροίσε κρίσιν.
Τότων δὴ ὧν ὀπιμνησϑέντα, ὀργῇ λέγλν πᾶς
„ τὸν Πρηξάσπεα, Σὺ νεῦ μάϑε εἰ λέγεσι Πέρ-
„ σαι ἀληϑέα, εἴτε αὐτοὶ λέγοντες ταῦτα πᾶ ϑ'
„ Φρονέασι. εἰ μὲν γὰ ϑ παιδὸς ϑ σῦ τᾶδε ἐκτε-
„ τό ϑ ἐν τοῖσι πεσθύροισι βαλὼν τύχοιμι μέ-
„ σης τ καρδίης, Πέρσαι Φασέοντας λέγειν
„ ἔδεν· εἰ δὲ ἁμάρτω, Φάναι τε Πέρσας λέ-
„ γειν ἀληϑέα, καί με μὴ σωφρονέειν. ταῦτα
δὲ εἰπὼν, καὶ διατείνας τὸ τόξον, βαλέειν
τὸν παῖδα· πεσόν ϑ δὲ ϑ παιδὸς, ἀναῤῥῆξαι
αὐτὸν κελεύειν, καὶ σκέψασθαι τὸ βλῆμα. ὡς
δὲ ἐν τῇ καρδίῃ διηϑευμένον εὑρεῖν τὸν ἰὸν, εἰπεῖν
πᾶς τὸν πατέρα ϑ παιδὸς, γελάσαντα, καὶ πε-
„ εὐχαρέα γενόμενον, Πρήξασπες, ὡς μὲν ἐγὼ
„ γε ὲ μαίνομαι, Πέρσαι τε ϑ' οὐ Φρονέεσι, δῆλά
„ τοι γέγονε. νεῦ δέ μοι εἰπὲ τίνα εἰδὲς πρὸ πάν-
„ ϑρώπων ἅτως ϑηρεύοντα τοξεύοντα. Πρηξά-
σπεα δὲ ὀρέοντα ἄνδρα ὲ φρενήρεα, κῆ πᾶ ἐωϋτῷ
„ δεισιφόνον, εἰπεῖν, Δέσποτα, ϑεὸν, ὃν αὐτὸν ἔγω-
„ γε δοκέω τὸν ϑεὸν ἅτω ἂν καλῶς βαλέειν. τότε
„ μὲν ταῦτα ἐξεργάσατο. ἑτέρωϑι δὲ Περσέων ὁμοί-
ως τοῖσι πρώτοισι δυώδεκα ἐπ' ὐδεμιῇ αἰτίῃ ἀξιό-
χρεῳ ἑλὼν, ζώοντας ϑὴ κεφαλὴν καταώρυξε.
Ταῦτα δέ μιν ποιεῦντα ἐδικαίωσε Κροῖσ ϑ ὁ Λυδὸς
„ νουθετῆσαι τοῖσδε τοῖσι ἔπεσι, Ὦ βασιλεῦ, μὴ
„ πάντα ἡλικίῃ ϲ ϑυμῷ ἐπίτρεπε· ἀλλ' ἴσχε ϲ κα-
„ ταλάμβανε σεωϋτόν, ἀγαϑόν τε [e] πρόνοον εἶναι.
„ σοφὸν δὲ ἡ προμηϑείη. σὺ δὲ κτείνεις μὲν ἄνδρας
„ σεωϋτῶ πολίτας [f] ἐπ' ὐδεμιῇ αἰτίῃ ἀξιόχρεῳ ἐ-
„ λών, παῖδας δὲ παῖδας. ἰὼ δὲ πολλὰ τοιαῦτα ποι-
„ ἐῃς, ὅρα ὅκως μή σοι ὑποστήσονται Πέρσαι. ἐμοὶ

δὲ

a φιλοσιχίῃ. b τοῖσδε. c δοκέει. d ταῦτα ἀνέστησε. e ἀγαθῶντε. f πολίτας.

Ejus offensa ergo Crœsum bene monentem, & insania adversus cadavera & sacra & simulacra.

,,δε πατὴρ σὸς Κῦρος ἐπετέλεε πολλὰ, κελεύων
,,σε νεῖσθαι, καὶ ἐπισπέσθαι ὁ, τι ἂν ἔμοιγε
ἀγαθὸν. ὁ μὲν δὴ εὔνοιαν φαίνων σωι ἐβούλευε οἱ
,,πᾶσι· σὺ δ' ἀμείβεο τοῖσδε, Σὺ δ' ἐμοὶ τολμᾷς
,,συμβουλεύειν, ὃς χρηστῶς μὲν τὰ σεωυτοῦ πατρί-
,,δα ἐπέτρεψας διοικεῖν, εὖ δὲ τῷ πατρὶ τῷ ἐμῷ σωι-
,,βούλευσας, κελεύων αὐτὸν Ἀράξεω [a] ποταμὸν
,,διαβάντα, ἰέναι ἐπὶ Μασσαγέτας, βουλομένων
,,ἐκείνων διαβαίνειν ἐς τὴν ἡμετέρην; καὶ δοτὸ μὲν
,,σεωυτὸν ὤλεσας, τῆς σεωυτοῦ πατρίδος καὶ κακῶς
,,πρήσσειν, δοτὸ δὲ ὤλεσας Κῦρον, πειθόμενόν σοι.
,,ἀλλ' ὅτι χαίρων [b]. ἐπεί τοι σὲ πάλαι ἔς σε εὐ-
,,φάσιός τε ἐδεόμην ἐπιλαβέσθαι. ταῦτα δὲ [c] εἰ-
πὰς ἐλάμβανε τὸ τόξον ὡς καταπάξοντα αὐτόν.
Κροῖσος δὲ ἀναδρομὼν ἔφευγε ἔξω. ὁ δὲ, ἐπεί τε
τοξεῦσαι οὐκ εἶχε, ἐπετίλασε τοῖσι θεράπουσι λα-
βέσθαι καὶ μιν ἀπαγαγεῖν. οἱ δὲ θεράποντες, ἐπισάμε-
νοι τὸ τρόπον αὐτοῦ, κατακρύπτουσι τὸν Κροῖσον· ἐπὶ
τῷδε τῷ λόγῳ, ὥστε εἰ μὲν μεταμελήσοι τῷ Καμβύ-
σῃ, καὶ ἐπιζητέοντι [d] τὸν Κροῖσον, οἱ δὲ, ἐκφήναντες αὐ-
τὸν, δῶρα λαμψόμενοι ζωάγρια Κροίσου· ἢν δὲ μὴ [e]
μεταμελήσῃ, μηδὲ ποθῇ μιν, τότε κατάχρασθαι.
ἐπόθησέ τε δὴ ὁ Καμβύσης τὸν Κροῖσον ὑπὸ πολλῷ με-
τέπειτα χρόνῳ ὕστερον, καὶ οἱ θεράποντες μαθόντες τὰ
τα, ἐπηγγέλλοντο αὐτῷ ὡς ζώοι. Καμβύσης δὲ
Κροίσῳ μὲν συνήδεσθαι ἔφη ζώοντι, ἐκείνους μέν
τοι τοὺς ζωιποιήσαντας ὑπὸ παλαπροιξίας, ἀλλ' ἀπο-
κτενέειν· καὶ ἐποίησε ταῦτα. Ὁ μὲν δὴ τοιαῦτα
πολλὰ ἐς Πέρσας τε καὶ τοὺς ξυμμάχους ἐξεμαίνετο,
μένων ἐν Μέμφι· καὶ δὴ καὶ τὰς παλαιὰς ἀνοί-
γων, καὶ σκεπτόμενος τοὺς νεκρούς. ὡς δὲ δὴ καὶ ἐς
τὸ Ἡφαίστου ἱρὸν [f] ἦλθε, καὶ πολλὰ τῷ ἀγάλματι κα-
τεγέλασε· ἔστι γὰρ τοῦ Ἡφαίστου τὤγαλμα τοῖσι Φοινι-
κηίοισι Παταίκοισι ἐμφερέστατον, τοὺς οἱ Φοίνικες ἐν
τῇσι πρῴρῃσι τῶν τριήρεων περιάγουσι. ὃς δὲ τούτους μὴ
ὄπωπε, ὧδε [g] σημανέω· πυγμαίου ἀνδρὸς μίμη-
σίς ἐστι. ἐσῆλθε δὲ καὶ ἐς τὸν Καβείρων τὸ ἱρὸν, ἐς
τὸ δὲ θεμιτόν ἐστι ἐσιέναι ἄλλόν γε ἢ τὸν ἱρέα. ταῦ-
τα δὲ τὰ ἀγάλματα καὶ ἐνέπρησε, πολλὰ κατασκώ-
ψας. ἔστι δὲ καὶ ταῦτα ὅμοια [h] Ἡφαίστου. τού-
του δέ σφεας παῖδας λέγουσι εἶναι. Πανταχῇ
ὦν μοι δῆλα ἐστὶ ὅτι ἐμάνη μεγάλως ὁ Καμβύ-
σης· οὐ γὰρ ἂν ἱροῖσί τε καὶ νομαίοισι ἐπεχεί-
ρησε καταγελᾶν. εἰ γάρ τις προθείη [i] πᾶσι
ἀνθρώποισι ἐκλέξασθαι κελεύων νόμους τοὺς
καλλίστους ἐκ τῶν πάντων νόμων, διασκεψά-
μενοι ἂν ἑλοίατο ἑκαστοι τοὺς ἑωυτῶν· οὕτω
νομίζουσι πολύ τι καλλίστους τοὺς ἑωυτῶν νό-
μους ἕκαστοι εἶναι. οὔκων οἰκὸς ἐστι [k] ἄλλο γε ἢ
μμη-

tuus Cyrus, etiam atque etiam mandans, mihi præcepit, ut te commonefacerem, subjiciendo quicquid boni comperirem. Hoc illi Crœsus benevolentiam præ se ferens consulebat. Ad quem Cambyses respondens, Etiam mihi tu, inquit, dare consilium audes, tanquam bene aut tuam ipsius patriam administraris, aut patri meo consulueris, jubens eum trajecto flumine Araxe tendere adversus Massagetas, quum illi vellent transire in terram nostram? Imo & teipsum male præsidentem patriæ tuæ, & Cyrum tibi credentem perdidisti. sed ob id nequaquam gaudens; quia olim jam debebam captare in te occasionem. Cum hoc dicto arcum corripiebat velut eum confixurus. at Crœsus cursu se foras proripuit. Hic ubi non poterat sagittare, mandat ministris ut illum comprehensum interimant. Ministri, qui mores ejus nossent, Crœsum abdiderunt: hac ratione, ut si Cambyses facti pœnitens requireret Crœsum, eo producto donis afficerentur quod illum servassent: si non pœniteret, nec desideraret, tunc hominem interficerent. Nec ita multo post quum Cambyses desideraret Crœsum, ministri hoc animadvertentes, enunciant ei hominem supersesse. Cambyses se quidem inquit Crœso superstiti adgaudere, sed iis qui illum servassent, veniam non daturum, sed mortem allaturum: prout & fecit. Multa hujusmodi tam in Persas quam in 37
socios, Cambyses insanivit, Memphi desidens, & vetusta recludens sepulcra, mortuosque inspiciens. Ut vero etiam templum Vulcani adiit, multo derisu simulacrum illius quoque cavillatus est. siquidem statua Vulcani simillima est Pataicis Phœniciis, quos in triremium proris Phœnices circumferunt: quos qui non vidit, hîc indico, esse illos Pygmæi viri imagine. In templum quoque Cabirorum, inaccessum alteri quam sacerdoti, ingressus est: & quæ illic erant simulacra, multis in ea jocatus verbis, concremavit. Sunt autem & hæc Vulcani similia, hujus autem illos ajunt esse filios. Undique igitur mihi clarum 38
esse videtur Cambysem vehementer insanisse; non enim tentassset templa ac ritus habere ludibrio. Nam siquis universis hominibus præbeat facultatem optimas ex omnibus leges eligendi, profecto cunctas singuli rimati, suas eligerent. Ita existimant quique longe pulcherrimas esse suas leges. Non igitur credibile est alium

a Ἀράξεα. b ἄτοι χαίρων. c Hæc tres voces ἐπιλαβέσθαι. ταῦτα δὲ absunt a MS. d ἐπιζήσιον. e ἢν μὴ δὲ μὴ, ἐς δὲ καὶ Ἡφαίστου τοιοῦτον. g ὀπώπασι, ἐγὼ δὲ σημανέω. h ὅμοια τοῖσι Φ. i MS. habet προθείη. k εἰκὸς ἐστι.

Genti cuique placent avitæ consuetudines. Polycrates tyrannus Sami, infestus vicinis & nimium felix, ut vinceret Lesbios & hospes atque amicus fieret Amasi.

alium virum quam dementem, talia ludibrio habere. At ita de suis omnes homines legibus sentire, licet cum multis aliis conjecturis colligere, tum etiam hac: Darius accitos qui in sua ditione erant Græcos percontatus est, quanta pecunia vellent defunctis parentibus vesci: illis negantibus ulla se pecunia hoc esse facturos, Darius dehinc Græcis præsentibus, & quæ dicebantur per interpretem discentibus, vocatos ad se eos Indos qui Callatiæ nominati vescuntur parentibus, rogavit, quantum accipere pecuniarum vellent ut patres defunctos igne comburerent. Indi vehementer reclamantes, meliora illum ominari jubebant. Atque ita moribus comparatum est: rectèque mihi videtur Pindarus in carmine fecisse ut diceret Legem omnium esse
39 regem. CETERUM dum Cambyses in Ægypto bella gerit, Lacedæmonii quoque intulere bellum Samo & Polycrati Æacis filio, qui Samum vi occupatam habebat, & urbem inter initia trifariam partitus erat cum fratribus, Pantagnoto & Syloſonte: quorum deinde altero necato, altero qui erat junior, Syloſonte ejecto, totam obtinebat Samon, & amicitiæ inito fœdere hospitii cum Amasi rege Ægypti, mittens munera, vicissimque ab eo accipiens: brevique statim tempore res ejus adeo processerunt, ut per Ioniam ceteramque Græciam celebrarentur. Quocunque enim bellare intenderet, cuncta ei prospere cedebant, quum haberet centum naves quinquaginta remorum, mille sagittarios, invadens omnes sine ullo cujusquam discrimine: quod diceret se magis gratificaturum amico, si ei quæ abstulisset redderet, quam si nihil omnino auferret. Multas itaque hic insulas, multa etiam in continente oppida capiebat. Sic etiam Lesbios cum omnibus copiis opem Milesiis ferentes navali prœlio vicit cepitque, qui omnem fossam mœnia Sami
40 ambientem vincti foderunt. Atque res Polycratis tantopere secundas esse non latuit Amasin, cui hoc curæ erat. Sed quum assidue forent multo secundiores, Amasis libellum Samum misit in hæc verba scriptum, AMASIS POLYCRATI ITA INQUIT, Mihi quidem, feliciter agi cum viro amico & hospite, au-

ἀγαινόμενον ἄνδρα γέλωτα τοιαῦτα [a] τίθεσθαι. ὡς ᾧ ἔστω νενομίκασι τὰ περὶ τοὺς νόμους πάντες ἄνθρωποι, πολλοῖσί τε καὶ ἄλλοισι τεκμηρίοισι πάρεστι καθορώσασθαι, ἐν ᾧ δὴ καὶ τῷδε· Δαρεῖος ἐπὶ τοῦ ἑωυτοῦ ἀρχῆς καλέσας Ἑλλήνων τοὺς παρεόντας, εἴρετο ἐπὶ κόσῳ [b] ἂν χρήματι βούλοιατο τοὺς πατέρας ἀποθνήσκοντας καταφαγεῖν· οἱ δὲ ἐπ' οὐδενὶ ἔφασαν ἔρδειν ἂν τοῦτο. Δαρεῖος δὲ μετὰ ταῦτα καλέσας Ἰνδῶν τοὺς καλεομένους Καλλατίας, οἳ τοὺς γονέας κατεσθίουσι, εἴρετο, παρεόντων τῶν Ἑλλήνων, καὶ δι' ἑρμηνέος μανθανόντων τὰ λεγόμενα, ἐπὶ τίνι χρήματι δεξαίατ' ἂν τελευτῶντας τοὺς πατέρας κατακαίειν πυρί· οἱ δέ, ἀμβώσαντες μέγα, εὐφημεῖν μιν ἐκέλευον. ἔστω νυν [c] ταῦτα νενόμισται· καὶ ὀρθῶς μοι δοκέει Πίνδαρος ποιῆσαι, νόμον πάντων βασιλέα φήσας εἶναι. Καμβύσεω δὲ ἐπ' Αἴγυπτον στρατευομένου, ἐποιήσαντο καὶ Λακεδαιμόνιοι στρατηίην ἐπὶ Σάμον τε καὶ Πολυκράτεα τὸν Αἰάκεος, ὃς ἔσχε Σάμον ἐπαναστάς. καὶ τὰ μὲν πρῶτα τριχῆ δασάμενος τὴν πόλιν, τοῖσι ἀδελφεοῖσι Πανταγνώτῳ καὶ Συλοσῶντι ἐνέμε· μετὰ δὲ, τὸν μὲν αὐτέων ἀποκτείνας, τὸν δὲ νεώτερον Συλοσῶντα ἐξελάσας, ἔσχε πᾶσαν τὴν Σάμον. ἴσχων δὲ, ξεινηίην Ἀμάσι τῷ Αἰγυπτίου βασιλέι φιλίην συνεθήκατο [d], πέμπων τε δῶρα, καὶ δεχόμενος ἄλλα παρ' ἐκείνου. ἐν χρόνῳ δὲ ὀλίγῳ αὐτίκα ἦν Πολυκράτεος τὰ πρήγματα αὔξεται, καὶ ὦν βεβωμένα ἀνά τε τὴν Ἰωνίην, καὶ τὴν ἄλλην Ἑλλάδα· ἔκτα γὰρ ἰθύσεε στρατεύεσθαι, πάντα οἱ ἐχώρεε εὐτυχέως. ἐκέκτητο [e] δὲ πεντηκοντόρους τε ἑκατὸν, καὶ χιλίους τοξότας. ἔφερε δὲ καὶ ἦγε πάντας, ἀδιακρίνως ὁδένα. τῷ γὰρ φίλῳ ἔφη χαριεῖσθαι μᾶλλον ἀποδιδοὺς τὰ ἕλαβε, ἢ ἔχων μηδὲ λαβών. συχνὰς μὲν δὴ τῶν νήσων εἷρηκε, πολλὰ δὲ καὶ τῆς ἠπείρου ἄστεα. ἐν δὲ δὴ καὶ Λεσβίους πανστρατιῇ βοηθέοντας Μιλησίοισι, ναυμαχίῃ κρατήσας εἷλε, οἳ τὴν τάφρον ὦρυσσον περὶ τὸ τεῖχος τὸ ἐν Σάμῳ πᾶσαν δεδεμένοι ἄρυξαν. Καὶ κως τὸν Ἄμασιν εὐτυχέων μεγάλως ὁ Πολυκράτης οὐκ ἐλάνθανε, ἀλλά οἱ τοῦτ' ἦν ἐπιμελές. πολλῷ δὲ ἔτι πλειοῦς [f] οἱ εὐτυχίης γινομένης, γράψας ἐς βιβλίον τάδε, ἐπέστειλε ἐς Σάμον· ΑΜΑΣΙΣ ΠΟΛΥΚΡΑΤΕΙ ΩΔΕ ΛΕΓΕΙ. ΗΔΥ μὲν πυνθάνεσθαι ἄνδρα φίλον καὶ ξεῖνον εὖ πρήσσοντα

a γέλωτα τὰ τοιαῦτα. b πόσῳ. c ἔστω μὲν νυν. d ᾧ ξεινίην Ἀμάσι τῷ Αἰγυπτίων βασιλεῖ συνεθήκατο. e ἔκτητο. f πολλῷ δὲ τοι πλείους

Amasi ſuſpecta continua proſperitas. ad eam conſilium dat Polycrati.

„σνζα· ἐμοὶ γὰ αἱ σὰ μεγάλαι ὄτυχίαι οὐκ
„ἀρέσκυσι, τὸ θεῖον ὄπιζεμένῳ ὡς ἔστι φθο-
„νερόν. καί κως βέλομαι καὶ αὐτὸς καὶ τ
„ἂν κήδωμαι, τὸ μέν τι ὄτυχέειν τῶν πεπγ-
„μάτων, τὸ γὰ ωεσπαίειν· καὶ ὕτω ἀμα-
„φέρειν τὸν αἰῶνα, ἐναλλὰξ πεήσσων, ἢ
„ὄτυχέων τὰ πάντα. οὐδένα γάρ κω λόγῳ
„οἶδα ἀκύσας, ὅστις ἔπρ ὐ [a] κακῶς ἐτε-
„λύτησε ωεόρριζ, ὄτυχέων τὰ πάντα.
„σὺ νυῦ [b] ἐμοὶ πᾴόμεν, ποίησον ωὸς τὰς
„ὄτυχίας τοιάδε· Φερονίσιος τὸ ἂν εὕρῃς [c]
„ἐόν τοι τολέσσι ἄξιον, καὶ ἐπ' ᾧ σὺ ὀπο-
„λομένῳ μάλιστα τὴν ψυχλὼ ἀλγήσῃς, τὸ-
„το ὀπίβαλε ὕτω, ὅκως μηκέτι ἥξῃ ἐς ἀν-
„θρώπυς. ἢν τι μὴ ἐναλλὰξ ἤδη τῷ πὸ
„τότυ αἱ ὄτυχίαι τοιαύτῃσι πάθῃσι [d] ωεσ-
„πίπτωσι, τρόπῳ τῷ ἐξ ἐμεῦ ὑωκειμένῳ
„ἀκέο. Ταῦτα ὄπιλεξάμεν ὁ Πολυκρά-
της, καὶ νόῳ λαβὼν ὡς οἱ εὖ ὑωοτίθετο [e]
Ἄμασις, ἐδίζετο ἐπ' ᾧ ἂν μάλιστα τὴν ψυ-
χλὼ ἀλθείη [f] ὀπολομένῳ τ κειμηλίων. διζήμε-
νος δ' εὕρισκε τόδε· ἢν οἱ σφρηγὶς τὴν ἐφόρεε
χρυσόδετος, σμαραγδυ μὲν λίθυ ἐοῦσα, ἢν δ'
ἔργον Θεοδώρυ τ Τηλεκλέος Σαμίυ· ἐπεὶ ὧν
ταύτην οἱ ἐδόκεε ὀποβαλέειν, ἐποίεε τοιάδε [g].
πεντηκόντερον ωληρώσας ἀνδρῶν, ἐσέβη ἐς αὐτήν·
μετὰ δ', ἀναγαγεῖν ἐκέλευε [h] ἐς τὸ πέλαγ·
ὡς δ' ὀπὸ τ νήσυ ἱκὰς ἐγένετο, ωεριελόμεν τὴν
σφρηγῖδα, πάντων ὁρεόντων τ συμπλόων, ῥίπτει
ἐς τὸ πέλαγ. τῦτο δ' ποιήσας ἀπέωλεε· ἀπι-
χόμεν δ' ἐς τὰ οἰκία, συμφορὴ ἐγένετο. Πέμ-
πτῃ δ' ἢ ἕκτῃ ἡμέρῃ ὀπὸ τύτων, τάδε οἱ συνήνε-
κε γενέωαι· ἀνὴρ ἁλιεύς, λαβὼν ἰχθῦν μέγαν
τε & καλὸν, ἠξίυ μιν Πολυκράτει δῶρον δοθῆ-
ναι. φέρων δ' ὅτι τὰς θύρας, Πολυκράτει ἔφη
ἐθέλειν ἐλθεῖν ἐς ὄψιν. χωρήσαν δέ οἱ τύτυ,
„ἔλεγε, διδὰς τ ἰχθῦν, Ὦ βασιλεῦ, ἐγὼ
„τόδε ἑλὼν, οὐκ ἐδικαίωσα φέρειν ἐς ἀγορὴν,
„καίπερ ἐὼν ὀποχθροβίων, ἀλλά μοι ἐδόκεε
„σεῦ τε εἶναι ἄξι & τ ὅης ἀρχῆς. σοὶ δή μιν
φέρων δίδωμι. ὁ δ', ἡσθεὶς τοῖσι ἔπεσι, ἀμεί-
„βετ τοῖσδε, Κάρτα τε εὖ ἐποίησας· καὶ χά-
„ρις διπλέη τ τε λόγων καὶ δώρυ· καί σε
ὀπὶ δεῖπνον καλέομεν. ὁ μὲν δὴ ἁλιεὺς, μέγα
ποιεύμεν ταῦτα, ἤιε ἐς τὰ οἰκία. τὸν δὲ
ἰχθῦν τάμνοντες εἰ θεράποντες, εὑρίσκυσι ἐν
τῇ νηδύι αὐτύ ἐνεῦσαν τὴν Πολυκράτε σφρη-
γῖδα. ὡς δ' εἶδόν τε καὶ ἔλαβον, τάχιστα ἔφε-
ρον κεχαρηότες [i] ωρὸς τ Πολυκράτεα. διδόν-
τες

audire voluptati eſt: tamen tuæ magnæ proſperitates mihi non placent, qui intelligo quam invidum numen ſit. Quod ad me attinet, velim tum meas ipſius, tum eorum qui mihi curæ ſunt res alias proſpere ire, alias offendere, & ita ævum traducere viciſſim, varians quam omnia proſperus. Nec enim adhuc de quoquam audiſſe me puto, qui quum in omnibus felix fuiſſet, non tandem male perierit funditus. Tu itaque mihi obtemperans, hoc adverſus proſperitates agito: diſpice quid tibi ſit quod plurimi facias, & in quo amiſſo maxime ſis animo doliturus; id ubi inveneris, ita abjicito ut nunquam ad homines veniat. Quod ſi proſpera tua deinceps jam non fuerint variata adverſis, medeare tu tibi ſubinde eo modo quem tibi ſubjeci. Hæc quum legiſſet 41
Polycrates, & in animum demiſiſſet, tanquam bene ſibi ab Amaſi præcepta, diſquirebat quodnam ſuorum ornamentorum eſſet quo amiſſo maxima ipſe moleſtia afficeretur; atque hoc tandem quæritando invenit. Erat ei gemma ſignatoria ſmaragdus, quam geſtabat, auro vincta, opus Theodori Samii Telecle geniti: hanc ubi abjiciendam ſtatuit, ita faciebat. Quinquaginta remorum navem viris inſtructam conſcendit, & mox in altum provehere jubet. Et poſtquam ab inſula procul aberat, detractum ſibi ſigillum, iis qui una navigabant inſpectantibus, abjecit in pelagus: hoc acto renavigavit. Reverſo domum, quum ex ja- 42
ctura afficeretur, quinto ſextove quam hæc acta ſunt die, hoc ei caſu evenit. Piſcator quidam captum à ſe piſcem, grandem ſanè ac pulchrum, putavit dignum quo Polycratem donaret. eum ad tores quum attuliſſet, dixit ſe in conſpectum Polycratis ire velle: à janitore permiſſus, donans Polycrati piſcem, O Rex, inquit, hunc ego quem cepi piſcem, etſi operis manuariis vitam tolero, tamen non judicavi ferendum à me eſſe in forum, ſed te tuaque potentia dignum. Eum itaque affero tibi, donoque. His verbis iſte delectatus, ita reſpondit, Tu vero probe, nec facto ſolo, ſed etiam oratione apud me iniſti gratiam: ad cœnamque te vocatum volo. Hæc magni faciens piſcator domum abiit. piſcem miniſtri ſcindentes, offendunt in ejus alvo ſigillum Polycratis. Quod ubi viderunt ſumpſeruntque, ad Polycratem lætabundi

a ὄρις ἐς τέλ ὐ. b σὺ ὦν νυῦ, & quod ſequitur verbum πόιησον abeſt a MS ſed margini inſcriptum. c εὕρῃς. d ἤδη αἱ ὄτυχίαι τοι τῶ πὸ τῶδι αὐτοῖσι πάθεσι. e ὑωοτίθοιτο. f ἀλγήσειε. g ταῦτ. h ἐκέλευσε. i κεχαρηκότες.

Amasis videns omnia felicem Polycratem, renunciat hospitio, qui auxilia mittit Cambysi, in quo facto varia incerta.

tabundi quamcelerrime tulerunt. Eoque illi reddito, referebant quo pacto fuisset inventum. Polycrates, quum illi subvenisset divinam rem esse, singula quæque à se gesta retulit in libellum, & qualia accidissent ipsi. Hæc ubi scripsit, in Æ-
43 gyptum misit. Amasis perlectis tabellis quæ à Polycrate venerant, intellexit fieri non posse, ut homo alterum hominem casui eventuro eripiat; & Polycratem non bene moriturum esse qui per omnia fuisset felix, adeo ut ea quoque reperiret quæ abjecisset. Misso itaque Samum caduceatore, dixit se jus cum illo hospitii solvere. Quod ideo fecit, ne in tristem aliquem gravemque casum incidente Polycrate, animi dolorem veluti
44 de hospite ipse contraheret. Adversus hunc igitur Polycratem in omnibus feliciter agentem, Lacedæmonii sumpsere expeditionem, acciti ab iis Samiis qui post hæc Cydoniam in Creta condiderunt. Polycrates, misso ad Cambysem Cyri filium, adversus Ægyptum copias comparantem, oravit ut nunciis etiam ad se in Samum missis, rogaret aliquid copiarum. Quod audiens Cambyses, libenter in Samum misit ad rogandas à Polycrate nauticas copias, quas secum iste mitteret in Ægyptum. Polycrates, delectos quos maxime suspicabatur ex urbanis ad rebellionem spectare, quadraginta triremibus misit, Cambysi mandans ne retro eos di-
45 mitteret. Et alii quidem negant Samios à Polycrate missos, in Ægyptum perveniisse: sed quum in Carpathio mari cursum tenerent, inter se colloquutos decreviisse ne ulterius tenderent. Alii vero ajunt perveniisse in Ægyptum, ac retentos inde fugam feciisse: & in Samum redeuntibus Polycratem cum classe occurrentem pugnaviisse; sed illos, qui redirent superasse, atque in insulam exiisse: ubi mox pugna pedestri commissa victi sint, atque ita Lacedæmonem navigarunt. Sunt qui dicant eosdem ab Ægypto redeuntes adversus Polycratem victoria potitos fuisse: non recte dicentes mea opinione. Neque enim oportuisset illos ascisere Lacedæmonios, si per se satis ad expellendum Polycratem validi erant. Præterea nec ratio dictat, ut cui permulti aderant, cum auxiliarii mercede conducti, tum domestici sagittarii, is à Samiis redeuntibus numero paucis fuerit superatus; eorum vero qui sub ipso erant ci-

τες δέ οἱ τὼ σφρηγῖδα, ἔλεγον ὅτεῳ τρόπῳ εὑρεθείη. τὸν δὲ ὡς ἐσῆλθε θεῖον εἶναι τὸ πρῆγμα, γράφει ἐς βιβλίον πάντα, τὰ περ ἐποίησαντό μιν, οἷα κατελελάβηκε· γράψας δέ, ἐς Αἴγυπτον ἐπέβηκε. Ἐπλεξάμενος δὲ ὁ Ἄμασις τὸ βιβλίον τὸ παρὰ Πολυκράτεος ἦκον, ἔμαθε ὅτι ἐκκωμίσαι τε ἀδυνάτου εἴη ἀνθρώπῳ ἄνθρωπον ἐκ μέλλοντος γίνεσθαι περῆμα, καὶ ὅτι σὺν [a] εὖ τελευτήσειν μέλλει Πολυκράτης εὐτυχέων τὰ πάντα· ὃς καὶ τὰ ἀποβαλλει, εὑρίσκει. πέμψας δὲ οἱ κήρυκα ἐς Σάμον, ἀφιλέεσθαι ἔφη τὴν ξεινίην. τοῦδε εἵνεκα ταῦτα ἐποίεε, ἵνα μὴ συντυχίης δεινῆς τε καὶ μεγάλης Πολυκράτεα καταλαβούσης, αὐτὸς ἀλγήσῃ τὴν ψυχήν, ὡς περὶ ξείνου ἀνδρός. Ἐπὶ [b] τούτου δὴ ὦν τὸν Πολυκράτεα εὐτυχέοντα τὰ πάντα, ἐστρατεύοντο Λακεδαιμόνιοι, ἐπικαλεσαμένων τὸν μὲν ταῦτα Κυδωνίην τὴν ἐν Κρήτῃ κτισάντων Σαμίων. Πολυκράτης δὲ πέμψας παρὰ [c] Καμβύσεα τὸν Κύρου συλλέγοντα στρατὸν ἐπ' Αἴγυπτον, ἐδεήθη ὅκως ἂν καὶ παρ' ἑωυτὸν πέμψας ἐς Σάμον, δέοιτο στρατοῦ. Καμβύσης δὲ ἀκούσας τούτων, εὐφρόνως ἔπεμπε ἐς Σάμον, δεησόμενος Πολυκράτεος στρατὸν ναυτικὸν ἅμα πέμψαι ἑωυτῷ ἐπ' Αἴγυπτον. ὁ δὲ, ἐπιλέξας τῶν ἀστῶν τοὺς δοκέοντας μάλιστα ἐς ἐπανάστασιν, ἀπέπεμπε τεσσερήκοντα τριήρεσι· ἐντειλάμενος Καμβύσῃ ὀπίσω τούτους μὴ ἀποπέμπειν. Οἱ μὲν δὴ λέγουσι τοὺς ἀποπεμφθέντας Σαμίων ὑπὸ Πολυκράτεος [d], οὐκ ἀπικέσθαι ἐς Αἴγυπτον· ἀλλ' ἐπεί τε ἐγένοντο ἐν Καρπάθῳ πλέοντες, δόξαί σφι λόγον, καί σφι ἀδεῖν τὸ περισωτέρω μηκέτι πλέειν. οἱ δὲ λέγουσι ἀπικομένους τε ἐς Αἴγυπτον καὶ φυλασσομένους, ἐνθεῦτεν αὐτοὺς ἀποδρῆναι. καταπλέουσι δὲ ἐς τὴν Σάμον Πολυκράτης νηυσὶ ἀντιάσας, ἐς μάχην κατέστη· νικήσαντες δὲ οἱ κατιόντες, ἀπέβησαν ἐς τὴν νῆσον. πεζομαχήσαντες δὲ ἐν αὐτῇ, ἐσωθήσαν· καὶ ἔτω δὴ ἔπλεον ἐς Λακεδαίμονα. εἰσὶ δὲ οἳ λέγουσι τοὺς ἀπ' Αἰγύπτου νικῆσαι Πολυκράτεα· λέγοντες, ἐμοὶ δοκέειν, οὐκ ὀρθῶς. ἤδεσαν γὰρ ἔδει σφέας Λακεδαιμονίους ἐπικαλέεσθαι, εἴπερ αὐτοὶ ἱκανοὶ ἦσαν Πολυκράτεα καταστρέψασθαι. ὡς δὲ τούτοισι, ἐδὲ λόγου αἱρέει, τῷ ἐπίκουροι μισθωτοὶ [e] καὶ τοξόται οἰκήιοι ἦσαν πλήθεϊ πολλοί, τούτων ὑπὸ τῶν καπόντων Σαμίων ἐόντων ὀλίγων ἐσωθῆναι· τῶν δὲ ὑπ' ἑωυτῷ ἐόντων πολιητέων τοὺς τέκνα καὶ

Z τοὺς

a καὶ ὅτι οὐκ οὐκ. b ξείνου. Ἐπὶ. c Σαμίων. Πέμψας δὲ κήρυκα λάθρῃ Σαμίων Πολυκράτης δεηθ. d haec verba ὑπὸ Πολυκράτεος non exstant in MS: e ἐπίκουροί τε μισθωτοί.

Laconica brevitas in loquendo & per ænigma. Lacedæmonii ſumunt expeditionem in Samum cauſa ambigua, ſociis Corinthiis, qui infeſti Samiis.

τὰς γυναῖκας ὁ Πολυκράτης ἐς τὰς νεωσοίκους συνειλήσιος, εἶχε ἑτοίμους, ἵν' ἅρα συνδιδῶσι ἅτοι σὺν τοῖς καπόντας, ὑποπρήσωσι αὐτοῖσι τοῖσι νεωσοίκοισι. Ἐπεί τε δὲ οἱ ἐξελασθέντες [a] Σαμίων ὑπὸ Πολυκράτεος ἀπίκοντο ἐς τὴν Σπάρτην, καταστάντες ἐπὶ τοὺς ἄρχοντας, ἔλεγον πολλὰ, οἷα κάρτα δεόμενοι. οἱ δὲ σφι τῇ πρώτῃ καταστάσι ὑποκρινάμενοι, τὰ μὲν πρῶτα λεχθέντα ἐπελήθοντο, τὰ δὲ ὕστερα [b] ἀπεσώιζοντο. μετὰ δὲ ταῦτα, δευτέρῃ καταστάντες, ἄλλο μὲν εἶπον οὐδέν, θύλακον δὲ φέροντες, ἔφασαν τὸν θύλακον ἀλφίτων [c] δέεσθαι. οἱ δὲ σφι ὑποκρινάντο, τῷ θυλάκῳ προσιζήσθαι. βοηθέειν δ' ὧν ἔδοξε αὐτοῖσι. Καὶ ἔπειτα παρασκευασάμενοι ἐστρατεύοντο Λακεδαιμόνιοι ἐπὶ Σάμον. ὡς μὲν Σάμιοι λέγουσι, δικαίοισι κτίνοντες ὅτι σφι πρότεροι αὐτοὶ νηυσὶ ἐβοήθησαν ἐπὶ Μεσσηνίους· ὡς δὲ Λακεδαιμόνιοι λέγουσι, οὐκ ἔτω πιμπρῆσαι [d] δεομένοισι Σαμίοισι ἐστρατεύοντο, ὡς πίσαντας βουλόμενοι ἐκ κρητῆρος τὸ ἀρπαγῆς, τὸν ἦγον Κροίσῳ, καὶ ἐκ θώρηκος τὸν αὐτοῖσι Ἄμασις ὁ Αἰγύπτου βασιλεὺς ἔπεμψε δῶρον. καὶ γὰρ θώρηκα ἐλήισαντο τῷ πρότερῳ ἔτεϊ ἢ τὸν κρητῆρα, οἱ Σάμιοι· εἶναι μὲν λίνεον, καὶ ζώων ἐμφασμένων συχνῶν, κεκοσμημένον δὲ χρυσῷ καὶ εἰρίοισι ἀπὸ ξύλου· τῶνδε εἵνεκα θωϊμάσαι ἄξιον ἀρπεδόνη ἑκάστη ἐκ θώρηκος πέπεται. ἐοῦσα γὰρ λεπτὴ, ἔχει ἀρπεδόνας ἐν ἐωυτῇ τριηκοσίας [e] καὶ ἑξήκοντα, πάσας φανερὰς. τοιοῦτος ἕτερός ἐστι ὁ τὸν ἐν Λίνδῳ ἀνασχὼν τῇ Ἀθηναίῃ Ἄμασις. Συνεπιλάβοντο δὲ καὶ στρατεύματος ἐς Σάμον ὥστε γνώμας, καὶ Κορίνθιοι προθύμως. ὕβρισμα γὰρ καὶ ἐς τούτους εἶχε ἐκ τὸν Σαμίων γινόμενον γνώμης πρότερον ἐς στρατεύματος τοῦτο, κατὰ δὴ τὸν αὐτὸν χρόνον ἐς κρητῆρος τῆς ἁρπαγῆς γενόμενος. Κερκυραίων γὰρ παῖδας τριηκοσίων ἀνδρῶν τῶν πρώτων, Περίανδρος ὁ Κυψέλου ἐς Σάρδις ἀπέπεμψε εὐνούχους Ἀλυάττεω ἐπὶ ἐκτομῇ. παραχθέντων δὲ ἐς τὴν Σάμον τῶν ἀγόντων τοὺς παῖδας Κορινθίων, πυθόμενοι οἱ Σάμιοι τὸν λόγον, ἐπ' οἷσι ἀγοίατο ἐς [f] Σάρδις, πρῶτα μὲν τοὺς παῖδας ἐδίδαξαν ἱρὸν ἅψασθαι Ἀρτέμιδος· μετὰ δὲ, ὑπερεόντες ἀπέλκειν τοὺς ἱκέτας ἐκ τοῦ ἱροῦ, σιτίων δὲ τοὺς παῖδας ἐρχθέντων Κορινθίων, ἐπιήσαντο οἱ Σάμιοι ὀρτὴν, τῇ ἔτι νῦν ἔτι χρέων [g] καλὰ ταῦτά. νυκτὸς γὰρ ἐπιγινομένης, ὅσον χρόνον ἱκέτευον οἱ παῖδες, ἔστασαν χοροὺς παρθένων τε καὶ ἡιθέων· ἱστάντες δὲ τοὺς χορούς, τρωκτὰ σησά-

civium liberi atque uxores Polycrates in navalia coactos tenebat paratos, ut ſi ii eum redeuntibus aliis prodidiſſent, una cum ipſis navalibus combureret. Poſtea- 46
quam vero Samii qui à Polycrate exacti erant, Spartam venerunt, introducti ad principes multa ſane, qualia ſupplices, commemorabant. Quibus illi primo congreſſu reſponderunt, eorum quæ iſti dixiſſent, priorum quidem oblitos eſſe, poſteriora vero non intelligere. Secundo deinde congreſſu nihil illi dixerunt, niſi allato panario, illud pane indigere. Quibus iidem reſponderunt panario curioſe actum fuiſſe. Itaque opem ferendam eis cenſuerunt. Ac poſtea inſtructi 47
Lacedæmonii, cum exercitu in Samum ſe contulere, referendæ gratiæ cauſſa, ut Samii ajunt, quia illis aliquando Samii adverſus Meſſenios navibus auxilio fuiſſent: ut vero Lacedæmonii ajunt, non tam ut tutarentur precantes Samios, militaviſſe, quam ut ulciſcerentur rapinam crateris, quem Crœſo portabant, & thoracis ab Amaſi rege Ægypti ipſis muneri miſſi. Interceperant enim Samii priore quam craterem anno, thoracem quoque lineum quidem, & frequentibus animalium figuris intextis, ſed ornatum auro laniſque, ex xylo: ob id admiratione dignum faciunt thoracis licia: nam quum ea tenuia & exilia, tamen in ſe habeant trecenta ac ſexagena licia, ſingulaque conſpicua. Qualis alter eſt, quem in Lindo Minervæ idem Amaſis dedicavit. Adjuverunt autem hanc expeditionem 48
contra Samios, ut fieret, admodum prompte Corinthii. In quos etiam Samiorum extabat injuria ætate quæ præceſſit hanc expeditionem, circa idem tempus facta quo crater interverſus eſt. Nam quum Periander Cypſeli filius, Sardes ad Alyattem caſtrandos mitteret trecentorum primorum in Corcyræis liberos, Corinthiique qui illos ducebant, Samum appulſi eſſent, audita Samii cauſſa cur Sardes ducerentur, primum edocuere pueros, ut templum Dianæ tangerent: deinde non negligentes abſtrahere ſupplices a templo, quum arcerent Corinthii eos alimentis, ipſi Samii diem ſolennem egerunt, quem nunc quoque per eadem facta celebrant. Quum enim nox advenerat, quamdiu pueri ſupplicabant, exercebant choros virginum atque adoleſcentium, & interea dum choros exercent, ritum inſtituerunt

a ἐξελασθέντες. b Hæc verba ἐπιλελήθοντο, τὰ δὲ ὕστερα non exſtant in MS. niſi in margine adſcripta. c τὸν ἀλφίτων. d ὡς οὐ τιμωρήσαι. e τριηκοσίας habet MS. f ἀγοίατο οἱ παῖδες ἐς.

Inimicitia Corcyræorum & Corinthiorum; qui hinc infesti Samus. Periandri uxor, & filii, & socer Procles, quem visunt nepotes. Mira junioris torvitas in patrem, hujusque ultio.

ſtituerunt ferendi eſculenta ex ſeſamo ac melle, ut ea Corcyræorum filii rapientes, alimenta haberent. id eouſque factum eſt, dum Corinthii puerorum cuſtodes illis omiſſis abierunt. Ita Samii pueros
49 Corcyram reduxerunt. Quod ſi defuncto Periandro, Corinthiis cum Corcyræis amicitia extitiſſet, illi non fuiſſent portio expeditionis hujus contra Samum propter hanc cauſam: nunc ab ipſis inſulæ originibus, Corinthii ſemper cum Corcyræis diſcordes mutuo fuere. Hujus igitur rei memores Corinthii, exulcerato in Samios animo erant. Mittebat autem Periander ad caſtrandum Sardes primorum Corcyræorum delectos pueros, ulciſcendi gratia, quia Corcyræi priores nefandum facinus in eum admiſerant. Nam
50 poſteaquam uxorem ſuam Meliſſam necavit Periander, accidit, ut ad ſuperiorem calamitatem hæc quoque altera illi accederet. Erant ei ex Meliſſa filii duo, unus ſeptem & decem, & alter duodeviginti natus annos. hos avus maternus Procles Epidauri tyrannus, ad ſe accitos, ea proſequebatur charitate qua par erat nepotes ex filia ſua. Quos ubi remittendos ſtatuit, deducens illos, Scitis, inquit, pueri, quis matrem veſtram interemerit? Hoc dictum, ei qui major natu erat, nullius momenti habitum eſt: at minor, cui nomen erat Lycophroni, ita hoc audito doluit, ut reverſus Corinthum, patrem neque ſalutaverit, neque colloquentem viciſſim alloqui, ac ne interroganti quidem ſermonem aliquem dederit. Eum Periander tandem ſane indignatus à lari-
51 bus ejecit. Quo ejecto, majorem natu percontatur quænam cum eis avus eſſet colloquutus. Ille narrare ut ipſos avus amantiſſime accepiſſet: non tamen recordari dicti illius quod Procles in eis dimittendis dixiſſet, quippe quod in mentem non admiſerat. Periander dicere, nulla ratione fieri poſſe quin aliquid illis ab avo ſit ſuggeſtum: itaque percontando inſtare. Tunc adoleſcens in memoriam rediens, id quoque narravit. Quod Periander etiam animo attendens, tamen nolens aliquid concedere mollius, mittit illuc apud quos filius ab ipſo expulſus degebat, prohibens ne adoleſcentem in domum excipiant. Iſte poſtquam ejectus in alteram ſe domum conferebat, ab hac quoque abigebatur; & Periandro iis qui acceperant comminante, atque ut arcerent

ησάμην τε Ϛ μέλιτ☉ ἐποιησάντο νόμον φέρειν· ἵνα ἁρπάζοντες οἱ τ̃ Κερκυρ̃αίων παῖδες ἔχοιεν τροφήν. ἐς τοῦτο δέ οἱ ἐχώρεε, ἐς ὃ οἱ Κορίνθιοι τ̃ παίδων οἱ φύλακοι οἴχοντο[a] ἀπολιπόντες. τοὺς δὲ παῖδας ἀπήγαγον ἐς Κέρκυραν οἱ Σάμιοι. Εἰ μέν νυν Περίανδρ☉ πλωτήσαντ☉ τοῖσι Κορινθίοισι φίλα ἦν ἔμ̃ς τοὺς Κερκυρ̃αίους, οἱ δὲ οὐκ ἂν σφι ἐπελάβοντο ἔς στρατηίην ἔς δὴ Σάμον ταύτης εἵνεκεν[b] τ̃ς αἰτίης· νῦν δὲ αἰεὶ ἐπεί τε ἔκτισαν τὴν νῆσον, εἰσὶ ἀλλήλοισι διάφοροι ἐόντες ἐωυτ̃οῖσι. τούτων ὦν εἵνεκεν[c] ἀπεμνησικάκεον τοῖσι Σαμίοισι οἱ Κορίνθιοι. ἀπέπεμψε δὲ[d] ἐς Σάρδις ἐπ' ἐκτομ̃ Περίανδρ☉, τ̃ πρώτων Κερκυραίων ἐπιλ ξας τοὺς παῖδας, τιμωρεύμεν☉· πρότεροι γὰρ οἱ Κερκυρ̃αῖοι ἤρξαν ἐς αὐτὸν πρ̃γμα ἀπόθαλον ποιήσαντες. Ἐπεί τε γὰρ τὴν ἑωυτ̃ γυναῖκα Μέλισσαν Περίανδρ☉ ἀπέκτεινε, συμφορ̃ τοιῳδὲ οἱ ἄλλῃ συνέβη πρὸς τ̃ῇ γεγονυ̃ῃ γρεΐῃ. ἦσαν οἱ ἐκ Μελίσσης δύο παῖδες, ἡλικίᾳ ὁ μὲν, ἑπτακαίδεκα· ὁ δὲ, ὀκτωκαίδεκα ἔτεα γεγονώς. τούτους ὁ μητροπάτωρ Πρόκλ̃ς, ἐὼν Ἐπιδαύρ τύραννο☉, μεταπεμψάμεν☉ παρ' ἑωυτὸν, ἐφιλοφρονέετο[e], ὡς εἰκὸς ἦν, θυγατρὸς ἐόντας τ̃ ἑωυτ̃ παῖδας· ἐπεί τε δέ σφεας ἀπεπέμπετο, εἶπε πρὸς πέμπων αὐτούς, Ἄγετε ἴστε, ὦ παῖδες, ὃς ὑμέων ,,τὴν μητέρα ἀπέκτεινε; τοῦτο τὸ ἔπ☉ ὁ μὲν πρεσβύτερο☉ αὐτ̃ν οὐ λόγου ἐποιήσατο· ὁ δὲ νεώτερο☉, τῷ ὄνομα ἦν Λυκόφρων, ἤλγησε ἀκούσας οὕτω, ὥστε ἀπικόμεν☉ ἐς τὴν Κόρινθον, ἅτε φονέα τ̃ μητρὸς τ̃ πατέρα οὔτε προσεῖπε, προσλεγομένῳ τε οὐ προσδιελέγετο, ἰσορρόντί τε λόγον οὐδένα ἐδίδου. τέλ☉ δέ μιν πρὸς θυμὸν ἐχόμεν☉ ὁ Περίανδρ☉ ἐξελαύνει ἐκ τ̃ οἰκίων. Ἐξελάσας δὲ τοῦτον, ἰσόρρεε τ̃ πρεσβύτερον τάδε σφι ὁ μητροπάτωρ διελέχθη· ὁ δέ οἱ ἀπηγέετο ὡς σφέας φιλοφρόνως ἐδέξατο. ἐκεῖνα δὲ ἔφ̃ ἔπε☉ τόδε σφι ὁ Πρόκλ̃ς ἀποστέλλων εἶπε, ἅτε οὐ νόῳ λαβὼν, οὐκ ἐμέμνητο. Περίανδρ☉ δὲ οὐδεμιῇ μηχανῇ ἔφη εἶναι μὴ οὐ σφι ἐκεῖνον ὑποθήσεσθαί τι· ἐλιπάρεέ τε ἰσορρέων. ὁ δὲ, ἀναμνησθεὶς, εἶπε ἔς τοῦτο· Περίανδρ☉ δὲ νόῳ λαβὼν ἔς τοῦτο, ἠμαλακὸν ἐνδιδόναι βουλόμεν☉ οὐδὲν, ἧ ὁ ἐξελασθεὶς[f] ὑπ' αὐτ̃ πῇς δίκαιον ἐποιέετο, ἐς τάδε πέμπων ἄγγελον, ἀπηγόρευε μή μιν δέκεσθαι οἰκίοισι. ὁ δὲ, ὅκως ἀπελαυνόμεν☉ ἔλθοι ἐς ἄλλην οἰκίην, ἀπελαυνέτ' ἂν ἔ ὑπὸ ταύτης· ἀπαλέοντός τε ἔ Περιάνδρου τοῖσι δεξαμένοισι, ἦ ἐξάρχειν κελεύοντ☉, ἀπελαυνόμεν☉

a οἴχοντο. b οὕνεκα. c οὕνεκα. d ἔπεμπε. e φιλοφρονέετο. f ἐξελαθεὶς.

Dira oriuntur inter patrem & filium. Periander Epidaurum expugnat & Procli capit. Filia Periandri.

νόμενος· αὖ [a] ἦιε ἐπ' ἑτέρῳ τ' ἑτάρων. οἱ δὲ, ἅτε Περιάνδρου ἐόντα παῖδα, καίπερ δεδιότες, ἅμως ἐδέκηντο. Τέλος δὲ, ὁ Περίανδρος κήρυγμα ἐποιήσατο, ὃς ἂν ἢ οἰκίοισι [b] ὑποδέξηταί μιν, ἢ προσδιαλεχθῇ, ἱρὸν ζημίην τοῦτον τῷ Ἀπόλλωνι ὀφείλειν, ὅσην δὴ εἶπε. πρὸς ὦν δὴ τοῦτο τὸ κήρυγμα, ἅτε τοῦ μὲν Περιάνδρου, ἅτε οἰκίοισι δέκεσθαι ἐθέλοντος, ἀλλὰ μηδὲ προσδιαλέγεσθαι ἀπειρημένου, ἀλλὰ μᾶλλον ἐπιτρεπόντων ἐν τῇσι στοῇσι σκαλινδέεσθαι. τεταρτῇ δὲ ἡμέρῃ ἰδών μιν ὁ Περίανδρος ἀλγήσασί τε καὶ ἀσιτίῃσι συμπεπλωκότα οἰκτείρας· ὑπεδέκετο δὲ τὸ ὀργῆς, ἦιε ἄσσον, καὶ ἔλεγε, Ὦ παῖ, πότερα τούτων αἱρετώτερα ἐστί, τὰ τοῦτα τὰ νῦν ἔχων πρήγματα, ἢ τὴν τυραννίδα, καὶ τὰ ἀγαθὰ τὰ νῦν ἐγὼ ἔχω, παῖδα, ἐόντα τῷ πατρὶ ὀλητήδεον, καταλαμβάνειν; ὃς ἐὼν ἐμός τε παῖς, καὶ Κορίνθου τὸ δόλαιμον βασιλεύς, ἀλήτην βίον εἵλαο· ἀντιστατέων τε καὶ ὀργῇ χρεώμενος ἐς τὸν σε ἥκιστα ἐχρῆν. εἰ γάρ τις συμφορὴ ἐν αὐτοῖσι ἐγένετο ἐξ ἧς τοῦτο ψυχρὸν ἐς ἐμὲ ἔχεις, ἐμοί τε αὕτη γέγονε, καὶ ἐγὼ αὐτῆς τὸ πλεῦν μέτοχός εἰμι, ὅσῳ αὐτὸς σφε ἐξεργασάμην [c]. σὺ δὲ μαθὼν ὅσῳ φθονέεσθαι κρεῖσσόν ἐστι ἢ οἰκτείρεσθαι, ἅμα τε ἐκποδὼν τι ἐς τὰς τοκῆας καὶ ἐς τὰς κρείσσονας τελεῦν, ἄπιθι ἐς τὰ οἰκία. Περίανδρος μὲν ταῦτα αὐτὸν καταλάμβανε. ὁ δὲ ἄλλο μὲν οὐδὲν ἀμείβεται τὸν πατέρα, ἔφη δέ μιν ἱρὸν ζημίην ὀφείλειν τῷ θεῷ, ἑωυτῷ ἐς λόγους ἀπικόμενον. μαθὼν δὲ ὁ Περίανδρος ὡς ἄπορόν τι τὸ κακὸν εἴη τῷ παιδὸς καὶ ἀνίκητον, ἐξ ὀφθαλμῶν μιν ἀποπέμπεται, στεῖλας πολλῷ [d] ἐς Κέρκυραν. ἐπεκράτεε γὰρ καὶ τούτων. ἀποστείλας δὲ τοῦτον ὁ Περίανδρος, ἐστρατεύετο ἐπὶ τὸν πενθερὸν Προκλέα, ὡς τὰ παρεόντων οἱ πρηγμάτων ἐόντα αἰτιώτατον· καὶ εἷλε μὲν τὴν Ἐπίδαυρον, εἷλε δὲ αὐτὸν Προκλέα, καὶ ἐζώγρησε. Ἐπεὶ δὲ χρόνῳ ὕστερον ἐνόσεε [e], ὅ, τι Περίανδρος παρηυδήκεε, καὶ συνεγινώσκετο ἑωυτῷ οὐκέτι εἶναι δυνατὸς τὰ πρήγματα ἐπορᾶν τε καὶ διέπειν, πέμψας ἐς τὴν Κέρκυραν, ἀπεκαλέε [f] τὸν Λυκόφρονα ἐπὶ τὴν τυραννίδα. ἐν γὰρ δὴ τῷ πρεσβυτέρῳ τῶν παίδων ἦσαν ἐώρα [g], ἀλλά οἱ κατεφαίνετο εἶναι νωθέστερος. ὁ δὲ Λυκόφρων οὐδὲ ἀνακρίσιος ἠξίωσε τὸν φέροντα τὴν ἀγγελίην. Περίανδρος δὲ, ὡς ἐνεχόμενος τῷ νεωτέρῳ, δεύτερα ἀπέστειλε ἐπ' αὐτὸν τὴν ἀδελφεὴν [g], ἑωυτοῦ δὲ θυγατέρα· δοκέων μιν μάλιστα ταύτην ἂν πείθεσθαι. ἀπικομένης δὲ ταύτης, καὶ λεγούσης, Ὦ παῖ, βούλεαι τὴν τε τυραννίδα ἐς

rent imperante, expulsus in aliam sodalium domum se contulit. Illi etsi formidantes, tamen quod esset Periandri filius, hominem excipiebant. Ad postremum 52
Periander per præconem edici jussit, quisquis hunc in domum reciperet, aut alloqueretur, eum sacram mulctam Apollini debiturum, quantam ipse nuncupans. Ad hoc edictum quum nemo affari, nemo illum in domum recipere vellet, etiam ipse ille non putavit rem illicitam esse tentandam: sed sustinens in porticibus assidue versabatur. Quem die quarta Periander illuvie & inedia enectum cernens, misertus est, depositaque ira propius accedens, Fili, inquit, utrum est optabilius, istud quod cummaxime toleras, an tyrannidem atque opes, quas ego nunc habeo, accipere patri obtemperantem? qui quum sis & meus filius & beatæ Corinthi rex, præoptasti mendicam vitam, obsistendo atque irascendo illi cui minime debebas. Nam siquid calamitatis in iis accidit unde suspicionem in me habes, id mihi accidit, ejusque ego particeps eo magis sum, quod ipse id perpetravi. Tu vero, edoctus quanto satius sit invideri quam miserabilem esse, & simul quid sit in parentes & in majores irasci, abi domum. Periander quidem his verbis filium corripiebat: ille autem nihil patri respondit, nisi ipsum sacram mulctam deo debere, quod in ipsius colloquium venisset. Ibi Periander animadvertens malum filii desperatum esse & insuperabile, ab oculis eum sibi amandavit, navigio in Corcyram misso. nam & huic imperitabat. Eo autem amandato, bellum socero Procli intulit, tanquam præcipuo harum rerum autori: expugnataque Epidauro, Proclem cepit, quem tamen vivum servavit. Interjecto 53
deinde tempore quum senuisset Periander, sibique esset conscius se non esse amplius parem administrandis obeundisque rebus, mittit Corcyram arcessitum Lycophronem ad tyrannidem. Nam in majore filio non erat indoles, hebetiorque esse ei videbatur. Lycophron ne interrogatione quidem est dignatus eum qui sibi nuncium afferebat. At Periander in amorem adolescentis propensus, rursus ad eum misit sororem filiam suam, sperans fore ut ille huic præcipue auscultaret. Hæc, ubi venit, ô puer, inquit, mavis tyrannidem recidere in alios, & domum

a κελεύοντος. ἀπελαυνόμενος δ' ἀν. b ἂν οἰκίοισι. c ἐξεργασάμην. d πλείω. e ἐτικάλει. f ἔκπεμπε ἑωυτῷ. g ἀδελφὴν.

Sororis sermo & pondus apud fratrem, quem occidunt Corcyræi. Laconum irrita expeditio contra Samum. Archiæ, cujus nepotem vidit Herodotus, & Lycopæ virtus, sed infelix.

mum patris dispergi potius, quàm tu ipse habere illuc reversus? Redi quæso ad penates, desine tibimet officere. Ambitio est possessio sinistra: noli malum medicari malo. Multi justis mansuetiora præponunt. multi jam & materna quærentes, paterna converterunt. Lubrica res est tyrannis, cujus multi sunt amatores. Pater senex jam est provectæque ætatis: tua ipsius bona ne aliis tradas. His illa verbis ad inducendum maxime appositis fratrem alloquebatur, à patre edocta. Cui iste respondens, negat se iturum Corinthum quoad patrem superesse audiret. Hoc quum mulier renunciasset, tertio Periander caduceatorem mittit, qui dicat se quidem in Corcyram velle concedere, sed ut hic Corinthum proficiscatur ad tyrannidis successionem. Id approbante filio, Periander Corcyram ipse veniebat, juvenis Corinthum. Hæc omnia edocti Corcyræi, ne ad ipsorum regionem Periander accederet, adolescentem interimunt. Ob hæc igitur Periander de Corcyræis ultionem sumebat. Lacedæmonii
54 ingenti cum classe ubi pervenere, Samum obsederunt, succedentesque muro, turrem mari imminentem in suburbio transcenderunt. Sed mox cum magna manu suppetias ipso ferente Polycrate, rejecti sunt. Sed quum à superiore turri, quæ tergo montis imposita erat, erupissent tum auxiliarii, tum ipsorum Samiorum permulti, & aliquantisper Lacedæmonios sustinuissent ipsi, retro fugam fecerunt, insequentique ab hoste cædebantur. Quod si Lacedæmonii qui aderant, Archiæ & Lycopæ similes extitissent eo die, capta Samus fuisset. Siquidem Archias & Lycopes soli cum Samiis intra murum simul irruentes, intercluſa ad redeundum via, intra urbem Samiorum occubuerunt. Equidem ipse cum tertio ab hoc Archia alio Archia, qui Archiæ Samii filius, congressus sum apud Pitanen (hujus enim populi erat) qui ex omnibus hospitibus maxime Samios honorabat, dicente patri suo nomen Samio fuisse inditum, quod ei pater Archias strenuè pugnans in Samo mortem oppetisset: se vero ideo Samiis honorem habere, quod avus suus fuisset à Samiis publica
56 affectus sepultura. Lacedæmonii, quadraginta diebus in obsidendo absumptis, quum in suscepta re nihil admodum proficerent, in Peloponnesum tedierunt.

„ ἐς ἄλλας πεύσειν, καὶ τ οἶκον ⸀ πατρὸς ⸀ἀφα-
„ φορητέοντα μᾶλλον, ἢ αὐτὸς σφι ἀπελθὼν ἐ-
„ χειν; ἄπιθι ἐς τὰ δίκαια, παῦσαι νεωτέρων ζη-
„ μιῶν. φιλοτιμίη, κτῆμα σκαιόν. μὴ τὸ κα-
„ κὸν τῷ κακῷ ἰῶ. πολλοὶ τ δικαίων τὰ ὑπε-
„ ικέστερα ⸀προτιθεῖσι. πολλοὶ δὲ ἤδη τὰ μητρῷα
„ διζήμενοι, τὰ πατρῷα μετέβαλον [a]. τυραν-
„ νὶς, χρῆμα σφαλερόν· πολλοὶ δὲ αὐτῆς ἐρα-
„ σταί εἰσι. ὁ δὲ, γέρων τε ἤδη καὶ περιεσπεύκώς.
„ μὴ δῶς τὰ σεωυτῆ ἀγαθὰ ἄλλοισι. ἡ μὲν δὴ
τὰ ἐπαγωγότατα διδαχθεῖσα ὑπὸ ⸀τοῦ πατρὸς,
ἔλεγε πρὸς αὐτόν. ὁ δὲ, ὑπεκρινάμενος [b],
ἔφη ἀδαμᾶ ἥξειν ἐς Κόρινθον, ἐστ' ἂν πυν-
θάνηται πρεσβεύσας τ πατέρα. ἀπαγγελάσης δὲ
ταύτης ταῦτα, τὸ τρίτον ὁ Περίανδρος κήρυ-
κα πέμπει, βουλόμενος αὐτὸς μὲν ἐς Κέρκυ-
ραν ἥκειν· ἐκεῖνον δὲ ἐκέλευε ἐς Κόρινθον
ἀπικόμενον, διάδοχον ἥντινα ἢ τυραννίδος
καταπαύσοντος σφί. ὑπὸ τούτοισι ⸀δὲ τοῦ παιδὸς, ὁ μὲν
Περίανδρος ἐξέλλετο ἐς τὴν Κέρκυραν, ὁ δὲ
πρὸς οἱ ἐς τὴν Κόρινθον. μαθόντες δὲ οἱ Κερκυραῖοι
τούτων ἕκαστα, ἵνα μὴ σφι Περίανδρος ἐς τὴν χώ-
ρην ἀπίκηται, κτείνουσι τ νεηνίσκον. ἀντὶ τούτων μὲν
Περίανδρος Κερκυραίους ἐτιμωρέετο. Λακεδαιμό-
νιοι δὲ στόλῳ μεγάλῳ ὡς ἀπίκοντο, ἐπολιόρκεον Σά-
μον· προσβαλόντες δὲ τοῖς τὸ τεῖχος, ⸀ἀπὸ μὲν τοῦ
θαλάσσης ἐξετῶτος πύργου καὶ τοῦ προάστιον τ πάλαι
ὑπερέβησαν· μετὰ δὲ, αὐτοῖς βοηθησάντος Πολυκράτεος
χρῆμα πολλῷ, ἀπηλάσθησαν [c]. καὶ ⸀ἀπὸ δὲ τ ἐπίνειον
πύργον τ ὑπὲρ τ ῥάχιος τοῦ ὄρεος ἐπιόντα ἐπεξῆλθον
οἵ τε ὑπήκοοι ⸀αὐτῶν Σαμίων συχνοί. δεξάμενοι
δὲ τοὺς Λακεδαιμονίους ἐπ' ὀλίγον χρόνον, ἔφευγον
ὀπίσω· οἱ δὲ, ὑπισχνούμενοι, ἔκτεινον. Εἰ μὲν νυὼ οἱ
παρεόντες Λακεδαιμονίων ὅμοιοι ἐγένοντο τούτοισι
τοῖσι ἡμέρῃσι Ἀρχίη τε ⸀καὶ Λυκώπῃ, αἱρέθη ἂν Σά-
μος. Ἀρχίης γὰρ ⸀καὶ Λυκώπης μούνοι συνεισπεσόντες
φεύγουσι ἐς τὸ τεῖχος ⸀τοῖσι Σαμίοισι, καὶ ἀποκλησθέντες
τ ὀπίσω ὁδῷ, ἀπέθανον ἐν τῇ πό-
λι τῇ Σαμίων. τρίτῳ δὲ ἀπ' Ἀρχέω τούτου γε-
γονότι ἄλλῳ Ἀρχίῃ τῷ Σαμίῳ ⸀καὶ Ἀρχέω, αὐ-
τὸς ἐν Πιτάνῃ συνεγενόμην· (δήμῳ γὰρ τούτῳ μοῦνῳ)
ὃς ξείνων πάντων μάλιστα ἐτίμα τε Σαμίους, καὶ
οἱ τῷ πατρὶ ἔφη Σάμιον τὄνομα τεθεῖναι, ὅτι
οἱ πατὴρ Ἀρχίης ἐν Σάμῳ ἀριστεύσας ἐτελεύτησε. τιμᾶν δὲ Σαμίους ἔφη, διότι παφλῶναί οἱ τ
πάππου δημοσίῃ ⸀τοὺ Σαμίων. Λακεδαιμόνιοι [d]
δὲ, ὡς σφι τεσσερακοντοῦ ἐγεγένεσαν ἡμέραι πολιορ-
κέουσι Σάμον, ἐς τὸ πρόσω τε οὐδὲν προεκόπτεον
τ πρηγμάτων, ἀπαλλάσσοντο ἐς Πελοπόννησον [e].

Z 3 Ferra

a ἀπίθαλον. b ὑποκρινάμενος. c ἀπηλάθησαν. d Σαμίων τοῦ. Λακεδαιμόνιοι. e ἐς τὴν Πελοπόννησον.

Samiorum, Polycratem fugientium, varia fortuna, præsertim in Siphno, quæ dives metallis. Eius thesaurus Delphis, & oraculum. Trajectio Thyreæ ab Hermionensibus ad Troëzenios. Samii petierunt Cretæ Cydoniam unde ejecerunt Zacynthios.

ὡς δὲ ὁ μακρότερος λόγος ὧδε ἔχεται. Πολυκράτεα ἐπιχώριον νόμισμα κόψαντα πολλὸν μολίβδου, καταχρυσώσαντα, δῶναί σφι τὰς δέ, δεξαμένους, ἔτω δὴ ἀπαλλάσσεσθαι ταύτῃ τῇ στρατιῇ ἐς τὴν Λακεδαίμονα Δωριέες [b] ἐποιήσαντο. Οἱ δὴ ὅτε τὸν Πολυκράτεα στρατωσάμενοι Σαμίων, ἐπεὶ οἱ Λακεδαιμόνιοι αὐτοὺς ἀπολείπειν ἔμελλον, καὶ αὐτοὶ ἀπέπλεον ἐς Σίφνον· χρημάτων γὰρ ἐδέοντο. τὰ δὲ τῶν Σιφνίων πράγματα ἤκμαζε τότον τὸν χρόνον, καὶ νησιωτέων μάλιστα ἐπλήστεον, ἅτε ἐόντων αὐτοῖσι ἐν τῇ νήσῳ χρυσέων καὶ ἀργυρέων μετάλλων ἔτω, ὥστε ἀπὸ τῆς δεκάτης τῶν γινομένων αὐτόθεν χρημάτων, θησαυρὸς ἐν Δελφοῖσι ἀνακέεται, ὁμοῖα τοῖσι πολυσπλήτοισι. αὐτοὶ δὲ τὰ γινόμενα τῷ ἐνιαυτῷ ἑκάστῳ χρήματα διενέμοντο. ὅτε ὧν ἐποιεῦντο τὸν θησαυρὸν, ἐχρέωντο τῷ χρηστηρίῳ, εἰ αὐτοῖσι τὰ παρεόντα ἀγαθὰ οἷά τε ἐστὶ πολλὸν χρόνον σῳζόμενα. ἡ δὲ Πυθίη ἔχρησέ σφι τάδε,

Ἀλλ' ὅταν ἐν Σίφνῳ πρυτανήια λευκὰ γένηται,
Λευκοφρύς τ' ἀγορὴ, τότε δὴ δεῖ φεράδμονος ἀνδρὸς,
Φράσασθαι ξύλινόν τε λόχον κήρυκά τ' ἐρυθρόν.

τοῖσι δὲ Σιφνίοισι τότε ἔτι ἡ ἀγορὴ καὶ τὸ πρυτανήιον Παρίῳ λίθῳ ἠσκημένα. Τοῦτον τὸν χρησμὸν οὐκ οἷοί τε ἦσαν γνῶναι, ἅτε τότε εὐθὺς, ὅτε τῶν Σαμίων ἀπιγμένων. ἐπεί τε γὰρ τάχιστα πρὸς τὴν Σίφνον προσέσχον οἱ Σάμιοι, ἔπεμπον τῶν νεῶν μίαν πρέσβεας ἄγουσαν ἐς τὴν πόλιν. τὸ δὲ παλαιὸν ἅπασαι αἱ νῆες ἦσαν μιλτηλεφέες. καὶ ἔτι τοῦτο τὸ ἡ Πυθίη προηγόρευε τοῖσι Σιφνίοισι, φυλάξασθαι τὸν ξύλινον λόχον κελεύσασα, καὶ κήρυκα ἐρυθρόν. ἀπικόμενοι δὴ ὧν οἱ ἄγγελοι ἐδέοντο τῶν Σιφνίων, δέκα τάλαντά σφι χρῆσαι. ὑποφασκόντων δὲ χρήσειν τῶν Σιφνίων αὐτοῖσι, οἱ Σάμιοι τοὺς χώρους αὐτῶν ἐπόρθεον. πυθόμενοι δὲ εὐθὺς ἦκον οἱ Σίφνιοι βοηθέοντες, καὶ συμβαλόντες αὐτοῖσι, ἐνίκησαν· καὶ αὐτῶν πολλοὶ ἀπεκλήισθησαν ἔξω ἄστεος ὑπὸ τῶν Σαμίων· καὶ αὐτοὺς μὴ ταῦτα ἑκάλεον τάλαντα ἔπρηξαν. Παρὰ δὲ Ἑρμιονέων νῆσον ἀντὶ χρημάτων παρέλαβον, Θυρέην τὴν ἐν Πελοποννήσῳ, καὶ αὐτὴν Τροιζηνίοισι ὠθισθέντες. αὐτοὶ δὲ Κυδωνίην τὴν ἐν Κρήτῃ ἔκτισαν· οὐκ ὅτι τῶν τειόντων, ἀλλὰ Ζακυνθίους ἐξελασσάντων ἐκ τῆς νήσου. ἔμειναν δὴ ἐν ταύτῃ καὶ εὐδαιμόνησαν ἐπ' ἔτεα

Fertur, Polycratem, (ut rumor quidam temerarius emanavit) magnum numerum monetæ patriæ è plumbo percussisse, eamque auro induxisse, ac Lacedæmoniis dedisse: atque ea accepta illos recessisse. Hanc expeditionem Lacedæmonii Dorienses in Asiam susceperunt. Samii, qui 57
Polycrati bellum intulerant, posteaquam à Lacedæmoniis se relictum iri vident, & ipsi transmiserunt in Siphnum. deficiebant enim pecuniæ. Vigebant autem ea tempestate Siphniorum res, erantque inter insulares locupletissimi, ut quibus in insula essent auraria & argenti metalla, unde tantum pecuniæ redibat, ut ex decimis ejus reponeretur apud Delphos thesaurus locupletissimo cuique par. Siphnii autem ipsi pecuniam quæ quotannis conficiebatur distribuebant. Qui dum thesaurum parabant, nunquid diu permanere possent ipsis præsentia bona, consuluere oraculum. Eis ita Pythia respondit,

Quum tamen in Siphno fuerint prytaneia cana,
Cana fori facies, tunc vir vafer adsit oportet,
Qui notet è ligno agmen, legatumque rubentem.

Erant eo tempore Siphniis forum & prytaneium Pario lapide exculta. Hoc autem 58
oraculum Siphnii neque tunc statim, neque post adventum Samiorum intelligere potuerunt. Nam Samii quum primum ad Siphnum adplicuissent, miserunt ad urbem cum legatis unam è navibus. Veteri autem instituto naves omnes erant rubrica delibutæ: atque hoc erat quod Siphniis Pythia prædixit, ut observarent ligneum agmen ac rubrum legatum. Nuncii igitur ubi pervenere, decem sibi talenta mutuari Siphnios precabantur. Negantibus Siphniis se mutua daturos, Samii eorum agros populabantur. Id audientes Siphnii, continuo occurrentes, commissa pugna fugati sunt: eorumque multi ab urbe a Samiis intercluſi, a quibus postea centum talenta exegerunt. Ab Hermionensibus insulam Samii pecu- 59
niarum loco acceperunt, Thyream Peloponneso adjacentem, quam Trœzeniis obligaverunt: ipsi Cydoniam in Creta condiderunt, quum illuc non ea de caussa navigassent, sed ut Zacynthios ex insula summoverent. In hac quinquennium degentes, ita rem bene gesserunt, ut templa

a ταύτῃ πρώτῃ. b Λακεδαιμονίοισι Δωριέες.

Naves mutilatas consecrant Æginetæ Dianæ suæ. Amphicrates Sami rex. Samii tribus illustribus operibus insulam suam ornarunt. Magi fratres rebellant contra Cambysem.

pla quæ nunc in Cydonia visuntur, isti fecerint, & Dictynnæ præterea delubrum. Sexto eos anno Æginetæ navali prœlio victos cum Cretensibus subegerunt in servitutem, ac naves aprugnis proris instructas, rostratas, mutilaverunt, easque apud Minervæ templum in Ægina dedicaverunt. Hæc Æginetæ Samiis fecere, infensi quod illi antea sub Amphicrate Sami rege, bello Æginæ illato, magnis cladibus illos affecerant, & invicem affecti fuerant. & hæc quidem fuit caussa.
60 Protraxi autem sermonem de Samiis ob hoc magis, quod tria sunt apud eos opera Græcanicorum omnium maxima. Unum montis in centum quinquaginta orgyias editi; fossa ab ejus imo incipiens habet duplex os, longitudinis fossæ septem stadiorum; celsitudinis autem ac latitudinis, utriusque octonûm pedum. Item per eum totum altera fossa depressa est viginti cubitorum altitudinis, trium pedum latitudinis, per quam derivata à magno fonte aqua, fistulis diffusa in urbem deducitur. Hujus fossæ architectus extitit Megarensis Eupalinus Naustrophi filius. Hoc primum è tribus operibus est. Alterum agger circa portum in mari, ad viginti orgyias altitudinis, duobus amplius stadiis longitudinis. Tertium opus est templum omnium quæ nos vidimus amplissimum, cujus architectus primus extitit Rhœcus, Philei filius, indigena. Horum operum gratia sermonem aliquanto
61 magis de Samiis extendi. Cambyse Cyri circa Ægyptum moras trahente, ac desipiente, duo magi iidemque fratres contra eum insurrexerunt: quorum alterum Cambyses reliquerat rei domesticæ curatorem. Hic cognita Smerdis nece, quæ occultabatur, pauciſque Persarum erat nota, plerisque eum vivere arbitrantibus, hæc in consilium istud adhibens inhiavit regiis opibus. Erat ei frater, quem dixi una cum illo contra eum conspirasse, corporis habitu quamsimillimus Smerdi, Cyri filio, quem Cambyses fratrem suum interemit: nec specie tantum corporis Smerdi assimilis, sed etiam nomen habebat Smerdin. Hunc virum magus Patizithes instructum quemadmodum ipse illi omnia peracturus esset, in regium solium perducit. Hoc acto, caduceatores cum alia in loca, tum vero unum in Ægyptum dimittit ad exercitum, qui ediceret ut Smerdi Cyri filio deinceps obe-
62 dirent, non Cambysi. Hæc caduceatores alii

ἕτεα πέντε, ὥστε τὰ ἱρὰ τὰ ἐν Κυδωνίῃ ἐόντα νηῦς ἕτοί εἰσι οἱ ποιησάντες, καὶ τὸ τῆς Δικτύννης νηόν. ἕκτῳ δὲ ἔτεϊ Αἰγινήτας αὐτὰς ναυμαχίῃ νικήσαντες, ἠνδραποδίσαντο μετὰ Κρητῶν. καὶ τὰ νηῶν καπήϊα ἐχάσσεων τὰς πρῴρας ἠκρωτηρίασαν, καὶ ἀνέθεσαν ἐς τὸ ἱρὸν τῆς Ἀθηναίης ἐν Αἰγίνῃ. τοῦτο δὲ ἐποίησαν ἔγκοτον ἔχοντες Σαμίοισι Αἰγινῆται. πρότεροι γὰρ Σάμιοι ἐπ' Ἀμφικράτεος βασιλεύοντος ἐν Σάμῳ, στρατεύσαντες ἐπ' Αἴγιναν, μεγάλα κακὰ ἐποίησαν Αἰγινήτας, καὶ ἔπαθον ὑπ' ἐκείνων. ἡ μὲν αἰτίη αὕτη. Ἐμοὶ κυρσσα δὴ περὶ Σαμίων μᾶλλον, ὅτι σφι τρία ἐστὶ μέγιστα ἁπάντων Ἑλλήνων ἐξεργασμένα, χρεὸς τε ὑψηλὸς ὄρυγμα [b] ἐς πεντήκοντα καὶ ἑκατὸν ὀργυιάς· τοῦ τὸ ὄρυγμα κάτωθεν ἀρξάμενον, ἀμφίστομον. τὸ μὲν μῆκος ἕξ ὀρύγματος, ἑπτὰ σταδίους εἶσι· τὸ δὲ ὕψος καὶ εὖρος, ὀκτὼ ἑκάτερον πόδες. διὰ παντὸς δὲ αὐτοῦ ἄλλο ὄρυγμα εἰκοσίπηχυ βάθος ὤρυκται [c], τρίπουν δὲ τὸ εὖρος· δι' οὗ τὸ ὕδωρ μετοχετευόμενον διὰ τῶν σωλεύων, ἀφαγμένων ἐς τὴν πόλιν ἀγόμενον ἀπὸ μεγάλης πηγῆς. ἀρχιτέκτων δὲ τούτου ἐγένετο Μεγαρεὺς Εὐπαλῖνος Ναυστρόφου. τοῦτο μὲν δὴ ἓν τῶν τριῶν ἐστι· δεύτερον δὲ περὶ λιμένα χῶμα ἐν θαλάσσῃ, βάθος κατὰ εἴκοσι ὀργυιέων· μῆκος δὲ ἕξ χώματος, μέζον δύο σταδίων. τρίτον δὲ σφι ἐξέργασται νηὸς μέγιστος πάντων νεῶν τῶν ἡμεῖς ἴδμεν· τούτου ἀρχιτεκτόνων πρῶτος ἐγένετο Ῥοῖκος Φιλέω ἐπιχώριος. τούτων εἵνεκα μᾶλλόν τι περὶ Σαμίων ἐμήκυνα. Καμβύσῃ δὲ τῷ Κύρου, χρονίζοντι περὶ Αἴγυπτον, καὶ ἀφροσυνήσαντι, ἐπανίστανται ἄνδρες μάγοι δύο ἀδελφεοί· τούτων τὸν ἕτερον κατάλελοιπε τῶν οἰκηίων μελεδωνὸν ὁ Καμβύσης. ἔτος δὴ ὦν οἱ ἐπανέσῃ μαθών τε τὸν Σμέρδιος θάνατον, ὡς κρύπτοιτο γινόμενος, καὶ ὡς ὀλίγοι τε ἦσαν οἱ εἰδότες αὐτὸν Περσέων, οἱ δὲ πολλοὶ τοὐμεσόντα μιν εἰδείησαν· ἐκ τοῦτου βουλεύσας τάδε, ἐπεχείρησε τοῖσι βασιληίοισι. ἦν οἱ ἀδελφεὸς τῷ εἶπά οἱ συνεπαναστῆναι, εἰκὼς μάλιστα τὸ εἶδος Σμέρδι τῷ Κύρου, τὸν ὁ Καμβύσης εἶπε ἐωυτοῦ ἀδελφεὸν ἀπέκτανε. ἦν τε δὴ ὅμοιος εἶδος τῷ Σμέρδι, καὶ δὴ καὶ ὄνομα τοὔνομα εἶχε Σμέρδιν [d]. τοῦτον τὸν ἄνδρα ἀναγνώσας ὁ μάγος Πατιζείθης, ὡς οἱ αὐτὸς πάντα διαπρήξει, εἷσε ἄγων ἐς βασιλήιον θρόνον. ποιήσας δὲ τοῦτο, κήρυκας διέπεμπε τῇ τε ἄλλῃ καὶ δὴ καὶ ἐς Αἴγυπτον, προερέοντα τῷ στρατῷ ὡς Σμέρδιος τοῦ Κύρου ἀκουστέα εἴη τοῦ λοιποῦ, ἀλλ' οὐ Καμβύσεω. Οἵτε δὴ ὦν ἄλλοι κήρυκες

a προτεραιτέρω. b Hæc vox ὄρυγμα non est in MS. & patet interpreti fuisse ignotum. c ὀρώρυκται. d Σμέρδις.

Caduceator magi ab Prexaſpe interrogatus rem aperuit.

ρυκες ϖϱοηγόϱευον ταῦτα, ϗ δὴ ἑ ὁ ἐπ' [a] Αἰγυπτον ταχθεὶς, (εὕϱισκε γὰϱ Καμβύσεα ἑ τ ϛϱατὸν ἐόντα τ Συϱίης ἐν Ἐκβατάνοισι) ϖϱοηγόϱευε τὰς ἐς μέσον [b] τὰ ἐντεταλμένα ἐκ ἔφη μάγυ. Καμβύσης ἢ ἀκούσας ταῦτα ἐκ ἔφη κήρυκα, ϗ ἐλπίσας μιν λέγειν ἀληθέα, αὐτός τε ϖϱοδεδόσθαι ἐκ Ϸϱηξάσπεος (ϖεμφθέντα γὰϱ αὐτὸν ὡς ἀποκτενέοντα Σμέϱδιν, ἀ ποιῆσαι ταῦτα) βλέψας ἐς τ ,, Ϸϱηξάσπεα, εἶπε, Ϸϱήξασπες, ὅτι μοι διεπϱήξαο τὸ τοι ϖϱοσταχθὲν πρῆγμα. ὁ ἢ εἶπε, Ὦ ,, δέσποτα, ἐκ ἔϛι ταῦτα ἀληθέα ὅκως κοτέ σοι ,, Σμέρδις ἀδελφεὸς ὁ σὸς ἐπανέϛηκε, οὐδὲ ὅκως τὶ ,, ἐξ ἐκείνυ ἔ ἀνδρὸς νεικὸς τοι ἔϛαι [c] ἢ μέγα ἢ ,, σμικρόν. ἐγὼ γὰϱ αὐτὸς, ποιήσας τὰ σύ με ἐκέ- ,, λευες, ἔθαψά μιν χερσὶ τῇσι ἐμεωυτ. εἰ μέν ,, νυ οἱ τεθνεῶτες ἀνεϛέαϛι, ϖϱοσδέκεό τοι ϗ Α- ,, ϛυάγεα τ Μῆδον ἐπαναϛήσεϑαι· εἰ δ' ἔϛι ὥσϖεϱ ,, ϖϱοτ, ἀ μήτι τοι ἔκχυ ἐκείνυ νεώτεϱον κακὸν ,, ἀναβλάϛῃ. νυῦ ὦν μοι δοκέει, μεταδιώξαντας ,, τ κήρυκα, ἐξετάζειν εἰϱωτεῶντας παῤ ὅτ ἤ- ,, κων ϖϱαγοϱεύει ἡμῖν Σμέϱδι βασιλῆι ἀκ- ϱύειν. Ταῦτα εἰπάντ Ϸϱηξάσπε, (ἤϱεσε γὰϱ Καμβύσῃ) αὐτίκα μεταδιωκτὸν ἡγεόμεν ὁ κῆρυξ ἦκε. ἀπιγμένον δέ μιν εἴϱετο ὁ Ϸϱηξάσπης ,, τάδε, Ὦ ἄνθϱωπε, φὴς γὰϱ ἥκειν ϖαῤ Σμέϱ- ,, δι τ Κύρυ ἄγγελος· νυῦ ὦν εἶπας τὶν ἀ- ,, ληθείυ, ἄπιθι χαίρων· κόπτεα αὐτός τι Σμέϱ- ,, δις Φαινόμεν ἐν ὄψι ἐπέλλετο ταῦτα, ἢ τ ,, τις ἐκείνυ ὑπηϱετέων. ὁ ἢ εἶπε, Ἐγὼ Σμέϱδιν ,, μὲν τ Κύρυ ἐξ ὅτυ βασιλεὺς Καμβύσης ἤλασε ,, ἐς Αἴγυπτον, ἔκω ὔπωπα [d]· ὁ δέ μοι μάγος τ ,, Καμβύσης Ϸπίτϱοπον τ οἰκηίων ἀπέδεξε, ἔτος ,, ταῦτα ἐνετείλατο, Φὰς Σμέϱδιν τ Κύρυ εἶναι ,, τ ταῦτα Ϸπιθέμενον εἶπαι ϖϱὸς ὑμέας. ὁ μὲν δὴ σφι ἔλεγε, ἐδέν Ϸπικατεψευσμένος. Καμ- ,, βύσης ἢ εἶπε, Ϸϱήξασπες, σὺ μὲν, οἷα ἀνὴϱ ,, ἀγαθὸς, ποιήσας τὸ κελευόμενον, αἰτίυ ἐκ- ,, πέφυγας· ἐμοὶ ἢ τίς ἂν εἴη Περσέων ὁ ἐπανε- ,, στεὼς, Ϸπιβαλόμενος τ Σμέϱδιος ὀνόματος; ὁ ἢ εἶπε, Ἐγώ μοι δοκέω σαφιέναι τὸ γεγονὸς τοῦτο, ,, ὦ βασιλεῦ. οἱ μάγοι εἰσί τοι οἱ ἐπανεστεῶτες, ,, τόν τε ἔλιπες μελεδωνὸν τ οἰκίων, Ϸατιζείθης, ,, ϗ ὁ τότυ ἀδελφεὸς Σμέϱδις. Ἐνταῦτα ἀκηκοῦσα Καμβύσεα τὸ Σμέϱδι οὔνομα, ἔτυψε ἡ ἀληθείη τ τε λόγων ϗ τοῦ ἐνυπνίυ· ὃς ἐδόκεε ἐν τῷ ὕπνῳ ἀπαγγεῖλαί τινά οἱ ὡς Σμέϱδις ἰζόμεν ἐς τ βασιλήιον Ϸρόνον, ψαύσε τῇ κε- Ϸαλῇ τοῦ οὐϱανοῦ μαθὼν ἢ ὡς μάτλυ ἀπε- λωλεκὼς εἴη τὸν ἀδελφεὸν, ἀπέκλαιε Σμέϱδιν. ἀπο-

alii alibi edixere. Is quoque qui ad Ægyptum delegatus erat, (invenit autem Cambyſem atque exercitum in Ecbatanis Syriæ agentem) ſtans in medio, præcepta magi expoſuit. Hæc audiens Cambyſes, vera loqui caduceatorem ratus, ſeque à Prexaſpe eſſe proditum, quod miſſus ad occidendum Smerdin, rem non peregiſſet, intuens in eum, Prexaſpes, inquit, rem mihi non exequutus es, quam injunxeram. Ad quem ille, Iſta, o here, ait, haudquaquam vera ſunt, ut aut frater tuus aliquando rebellaverit in te, aut quippiam ex illo viro certaminis exiſtat magni exiguive. quippe quum ego ipſe exequutus quæ tu mihi imperaſti eum humarim meis ipſius manibus. Quod ſi defuncti reſurrexerunt, expecta ut tibi etiam Aſtyages Medus inſurrecturus ſit: ſin autem ita habet ut antea, nullum tibi ex illo novum malum amplius germinabit. Igitur mihi videtur curare, ut reprehendamus caduceatorem, & percontando indagemus, a quo veniens nobis denunciet Smerdin regem audire. Hæc 63
loquentem Prexaſpem Cambyſes audiens quum ei placuiſſent, confeſtim reprehenſus caduceator venit. Eum, ubi rediit, Prexaſpes his verbis interrogavit, O homo, quandoquidem te ais à Smerdi Cyri filio venire nuncium, dicito veritatem, qua dicta, abito ſoſpes. Utrum Smerdis ipſe in conſpectum datus tibi iſta mandavit, an quiſpiam ejus miniſtrorum? Tum ille, Equidem, inquit, ego Smerdin Cyri filium, ex quo Cambyſes rex in Ægyptum fecit expeditionem, nunquam conſpexi: ſed magus quem Cambyſes rerum ſuarum familiarium procuratorem conſtituit, is mihi iſta mandavit, dicens Smerdin Cyri filium eſſe, qui imperet hæc apud vos dicere. Hæc ille loquutus fuit, nihil ementitus. Tum Cambyſes, Prexaſpes, inquit, tu quidem ut vir bonus, facto quod imperatum erat, culpam effugiſti: verum quiſnam è Perſis mihi inſurrexerit, occupato Smerdis nomine? Ad quem Prexaſpes, Ego, inquit, ô Rex, hoc quod actum eſt mihi videor intelligere. Magi ſunt qui adverſus te inſurrexerunt, Patizithes quem tu rerum familiarium curatorem reliquiſti, & frater ejus Smerdis. Ibi Cambyſem, quum Smer- 64
dis audiſſet nomen, percuſſit veritas ſermonis, ac ſomnii, qui viſus fuerat videre in ſomno aliquem ipſi nunciare, Smerdin regio inſidentem ſolio, cælum tangere vertice. Agnoſcens itaque ſine cauſſa fratris interemptorem ſe fuiſſe, deflebat Smerdin.

Quem

a ϗ δὴ ϗ ἐπ'. b τοῖς ὦ μίσουσι. c τινός τι ἔσαι. d οὐκ ὄπωπα.

Quem ubi deflevit (ut erat omni clade afflictus) in equum inſiluit, habens in animo quamraptiſſime Suſa verſus exercitum ducere in magum. Inſilienti in equum, fungus vaginæ gladii excidit, unde nudatus gladius percuſſit femur. Vulneratus in ea parte in qua prius ipſe Ægyptiorum deum Apin percuſſerat, poſtquam viſa fuit plaga letalis, Cambyſes, quodnam illi oppido nomen eſſet interrogavit. Illi ajunt Ecbatana. Et jam antea erat illi redditum ex urbe Buto oraculum, eum in Ecbatanis deceſſurum: & ipſe quidem interpretabatur ſe in Ecbatanis Mediæ (ubi res ejus omnis erat) ſenem vita functurum; at oraculum in Ecbatanis Syriæ utique loquebatur. Tunc poſtquam ſciſcitatus reſcivit oppidi nomen, præ calamitate, tum ex mago perculſus, tum ex vulnere, reſipuit, & oraculum expendens, Hoc in loco, inquit, fatale eſt Cam-
65 byſem Cyri decedere. Hactenus tunc quidem. Viceſimo dehinc die accitis Perſarum qui aderant præſtantiſſimis, ita inquit; Quod maxime occultum volebam, Perſæ, id apprehendit me, ut apud vos efferam. ego enim quum in Ægypto agerem, inter quietem viſum vidi, quod utinam minime vidiſſem! Videbatur mihi nuncius quidam domo adveniens, nunciare Smerdin in regio ſedentem ſolio, cœlum capite contingere. Ex quo veritus ne à fratre exuerer principatu, properantius quam prudentius feci. neque enim in hominis natura ſitum eſt avertere quod eventurum eſt. Itaque vanus ego Prexaſpem Suſa ad Smerdin interimendum mitto. Quo tanto malo perpetrato ſecurius degebam, nequaquam conjectans fore, ut Smerdie ſublato, alius quiſpiam mortalium in me exſurgeret. Verum prorſus in futuro fruſtratus, & parricida fratris quod non debuerat fieri, nec opus erat, extiti, & nihilominus regno exutus ſum. nam Smerdis magus erat is quem dæmon mihi per quietem præmonſtravit in me arma ſumpturum. Hoc opus quum ego perpetrarim, jam vobis Smerdin Cyri non ſupereſſe exiſtimetis, ſed magi vobis regnum occuparunt: quorum alterum rerum domeſticarum procuratorem reliqueram, alter ejus frater eſt Smerdis. Quem

ἀποκλαύσας ἦ, καὶ ἐξεπηδήσας τῇ ἀπάσῃ συμφορῇ, ἀναθρώσκει ἐπὶ τὸ ἵππον, ἐν νόῳ ἔχων τὸν ταχίστῳ ἐς Σοῦσα στρατεύσειν ἐπὶ τὸ μάγον. καί οἱ ἀναθρώσκοντι ἐπὶ τὸ ἵππον, ἐκ κολεοῦ ἐξίφεος ὁ μύκης ἀποπίπτει. γυμνωθὲν ἦ τὸ ξίφος παίει τὸ μηρόν. τρωματισθεὶς ἦ κατὰ τὸν τῇ αὐτὸς πρότερον [a] τὸ Αἰγυπτίων θεὸν Ἄπιν ἔπληξε, ὡς οἱ καιρὸς ἔδοξε τετύφθαι, εἴρετο ὁ Καμβύσης ὅ, τι τῇ πόλι ὄνομα εἴη. οἱ δὲ εἶπαν [b] ὅτι Ἐκβάτανα [c]. τῷ ἦ ἔπι πρότερον ἐκέχρητο ἐκ Βυτοῦς πόλιος ἐν Ἐκβατάνοισι τελευτήσειν τὸ βίον. ὁ μὲν δὴ ἐν τοῖσι Μηδικοῖσι Ἐκβατάνοισι ἐδόκεε τελευτήσειν γηραιὸς, ἐν τοῖσι οἱ ἦν πάντα τὰ πρήγματα. τὸ ἦ χρηστήριον τοῖσι ἐν Συρίῃ Ἐκβατάνοισι ἔλεγε ἄρα· καὶ δὴ ὡς τότε ἐπιρρεόμενος ἐπύθετο τὸ πόλιος τὸ ὄνομα, καὶ τὸ συμφορῆς τὸ τε ἐκ τοῦ μάγου ἐκπεπληγμένος, καὶ τοῦ τρώματος, ἐσωφρόνησε. συλλαβὼν δὲ τὸ θεσπέσιον, εἶπε, Ἐνθαῦτα Καμβύσεα τὸν Κύρου ἐστὶ πεπρωμένον τελευτᾶν. Τότε μὲν τοσαῦτα. ἡμέρῃσι δὲ ὕστερον ὡς εἰκοστῇ μεταπεμψάμενος Περσέων τοὺς παρεόντων τοὺς λογιωτάτους, ἔλεγέ σφι τάδε, Ὦ Πέρσαι, καταλελάβηκέ με, τὸ πάντων μάλιστα ἔκρυπτον πρηγμάτων, τοῦτο ἐς ὑμέας ἐκφῆναι. ἐγὼ γὰρ ἐὼν ἐν Αἰγύπτῳ, εἶδον ὄψιν ἐν τῷ ὕπνῳ τὴν μηδαμᾶ ὄφελον ἰδεῖν. ἐδόκεον δέ μοι ἄγγελον ἐλθόντα ἐξ οἴκου ἀγγέλλειν, ὡς Σμέρδις ἰζόμενος ἐς τὸν βασιλήιον θρόνον, ψαύσοι τῇ κεφαλῇ τοῦ ἀφανοῦς. δείσας δὲ μὴ ἀπαιρεθέω τὴν ἀρχὴν ὑπὸ τοῦ ἀδελφεοῦ, ἐποίησα ταχύτερα ἢ σοφώτερα. ἐν γὰρ ἀνθρωπηίῃ φύσι οὐκ ἐνεῖναι ἄρα τὸ μέλλον γενέσθαι ἀποτρέπειν. ἐγὼ δὲ ὁ μάταιος Πρηξάσπεα ἀπέπεμπον ἐς Σοῦσα ἀποκτενέοντα Σμέρδιν. ἐξεργασθέντος δὲ κακοῦ τοσούτου, ἀδεῶς διαιτώμην, οὐδαμοῦ ὑποπτεύσας μή κοτέ τις μοι, Σμέρδιος ἐπαναστὰς, ἄλλος ἐπαναστήσῃ ἀνθρώπων. πάντος δὲ τοῦ μέλλοντος ἔσεσθαι ἀμαρτὼν, ἀδελφεοκτόνος τε οὐδὲν δέον γέγονα, καὶ τῆς βασιληίης οὐδὲν ἧσσον ἐστέρημαι. Σμέρδις γὰρ δὴ ἦν ὁ μάγος, τὸν μοι ὁ δαίμων προέφαινε ἐν τῇ ὄψι ἐπαναστήσεσθαι. τὸ μὲν δὴ ἔργον ἐξέργασταί μοι [d], καὶ Σμέρδιν τὸν Κύρου μηκέτι ὑμῖν ἐόντα λογίζεσθε· οἱ δὲ ὑμῖν μάγοι κρατέουσι τῆς βασιληίων, τόν τε ἕλιπον ἐπίτροπον τῶν οἰκίων, καὶ ὁ ἐκείνου ἀδελφεὸς Σμέρδις.

A a τὸν

a τῶτο αὐτὸς τῇ πρότερον. b εἶπον. c Ἀκβάτανα continue in MS. d ἔργασταί μοι.

Cambyſis mors, quam ſermo ejus careret fide. Prexaſpes negat filium Cyri a ſe occiſum. Magi liberalitas in ſubjectos.

,,τὸν μέν νυν μάλιστα χρῆν ἐμεῦ αἰχρὸν πρὸς τ
,,μάγων πεπονθότα τιμωρέειν ἐμοὶ, ἔτα μὲν
,,ἀνοσίῳ μόρῳ τετελεύτηκε ὑπὸ τ ἑωυτῦ οἰκηιο-
,,τάτων. τάτα δὴ μηκέτι ἐόντα, δεύτερα τῶν
,,λοιπῶν ὑμῖν ὦ Πέρσαι γίνεταί μοι ἀναγκαιότα-
,,τον ἐπιτέλεα, τὰ θέλω μοι θνητῶν τ
,,βίον· τ δὴ ὑμῖν τάδε ἐπισκήπτω, θεοὺς τοὺς βασι-
,,ληίους ἐπικαλέων, τ πᾶσιν ὑμῖν, τ μάλιστα
,,Ἀχαιμενιδέων τοῖσι παρεῦσι, μὴ περιιδεῖν τὸ
,,ἡγεμονίλεω αὖτις ἐς Μήδους περιελθεῖσαν· ἀλλ'
,,εἴτε δόλῳ ἔχουσι αὐτὸ κτησάμενοι, δόλῳ ἐπα-
,,μυνθέντας ὑπὸ ὑμέων· εἴτε ἐ φανερῇ τεῷ [a] κατερ-
,,γασάμενοι, φανερῇ κατὰ τὸ κάρτιρὸν ἀνασώσα-
,,σθαι. τ πᾶσι μὲν νυν ὑμῖν γῆ τε καρπὸν
,,ἐνφέροι, τ γυναῖκές τε ἐ παῖδας [b] τίκτοιεν
,,ἐοῦσι ἐς τ ἀπαντα χρόνον ἐλευθέροισι· μηδ'
,,ἀνασωσαμένοισι δέχεσθαι, μηδ' ἐπιτρέπειν
,,ἀνασώζειν· τὰ ἐναντία τούτοισι ἀρέσκεσθαι ὑμῖν
,,θεούς· τ καὶ σφίσι τούτοισι, τε τέλος Περσέων
,,ἑκάστῳ ἐπιγένεσθαι οἷον ἐμοὶ ἐπιγέγονε. ἅμα τε
εἴπας ταῦτα ὁ Καμβύσης, ἀπέκλαιε πᾶσαν τὴν
ἑωυτῦ πρῆξιν. Πέρσαι δ' ὡς τ βασιλέα εἶδον ἀ-
ναπλαύσαντα, πάντες τά τε ἐωθότα ἐχόμενα
εἶχον, ταῦτα κατήρεικάν [c] τε ἐ οἰμωγῇ ἀφθόνῳ
διαχρέωντο. μετὰ δὲ ταῦτα, ὡς ἐσφακέλισέ τε τὸ
ὀστέον, τ ὁ μηρὸς ταχέως ἐσάπη, ἀπέλιπε Καμ-
βύσεα τ Κύρου, βασιλεύσαντα μὲν τὰ πάντα ἐπτὰ
ἔτεα ἐ μηνῦας πέντε, ἄπαιδα δὲ τὸ παράπαν ἐόντα
ἔρσεν ἐ θήλεος γόνου. Περσέων δὲ τοῖσι παρεῦσι
ἀπιστίη πολλὴ ὑπεκύκλου, τὸν μάγον ἔχειν τὰ
πρήγματα· ἀλλ' ἠπίστατο δὴ Ἀμασὶς εἰπεῖν
Καμβύσεα τὸ εἶπε πρὸς Σμέρδιος θανάτου, ἵνα
οἱ ἀπαλεμωθῇ πᾶν τὸ Περσικόν. οὕτω μέν νυν ἠ-
πίστατο Σμέρδιν τ Κύρου βασιλέα ἀνεστεῶτα· δει-
νῶς δὲ ἐ ὁ Πρηξάσπης ἔχαρι τοῦ μὴ μὲν δοκέειν
Σμέρδιν. ἐ δὲ τοῦ οἱ ἀσφαλὲς, Καμβύσεω τετελευτηκότος, φάναι τὸν Κύρου υἱὸν δολοφονηθέντα αὐτοχερίῃ. Ὁ δὲ μάγος, τελευτήσαντος Καμβύσεω, ἀδεῶς ἐβασίλευσε, ἐπιβαλλόμενος τῷ ὀνόματι Σμέρδιος τοῦ Κύρου μιῆς ἐπὶ τὰς ἐπιλοίπους Καμβύσῃ ἐς τὰ ὀκτὼ ἔτεα τῆς πληρώσιος· ἐν τοῖσι ἀπέδεξε ἐς τοὺς ὑπηκόους πάσης διεργεσίας μεγάλας, ὥστε δοθηναί μιν πάσῃ πολλὴν ἔχειν πάσας τὰς ἐν τῇ Ἀσίῃ, πάρεξ αὐτῶν Περσέων. Ἀμαπέμψας γὰρ ὁ μάγος ἐς πᾶν ἔθνος τῆς ἦρχε, προεῖπε ἀπαλλαίην εἶναι στρατιῆς τε φόρου ἐπ' ἔτεα τρία. προεῖπε μὲν δὴ πρῶτα αὐτίκα ἀνιστάμενος ἐς τὴν ἀγ-

Quem igitur decebat præcipue vicem meam ulciſci, ſi indigna à magis paſſus fuiſſem, is impia morte à proximis ſuis affectus eſt. Quum vero ille non ſit amplius, ſecundum ex reliquis mihi eſt vobis, ô Perſæ, maxime neceſſarium mandare quæ è vita exiens effici mihi volo. Ergo vobis hæc præcipio, regios deos obteſtans cum omnibus vobis, tum maxime Achæmenidis qui adeſtis, ne negligatis imperium rurſus circumire ad Medos. Sed ſi dolo occupatum illud tenent, dolo per vos ſurripiatur; ſin vi aliqua præreptum, vi, prout poteritis, recuperetis. Hæc vobis facientibus, & tellus fructum efferat, uxoreſque & pecua pariant in omne tempus libertate fruentibus: ſecus facientibus, & neque recuperantibus imperium neque aggredientibus recuperare contraria his quæ dixi vobis fieri imprecor; & præterea unicuique Perſarum eum finem qualis mihi contigit. Simul hæc loquutus Cambyſes, deflevit omnem ſuam condicionem. Perſæ, ut regem lamentantem conſpexere, univerſi tum veſtimenta reſcindere, tum effuſo ploratu uti. Poſt hæc ubi os vitiatum eſt, femurque celerrime computruit, Cambyſi vita erepta eſt, Cyri filio, quum regnaſſet ſeptem omnino annos & menſes quinque, nulla prorſus prole ſuſcepta virili femineave. At Perſis qui aderant magna ſuffuſa eſt incredulitas, rerum potiri magos, interpretantibus potius, Cambyſem, quæ de nece Smerdis dixiſſet, ea dixiſſe ut ſic ab eo omne nomen Perſicum ad hoſtilem iram concitaretur. Itaque pro certo habebant Smerdin Cyri exſurrexiſſe regem, utpote etiam Prexaſpe uſque pernegante à ſe fuiſſe Smerdin interfectum. Neque enim tutum ei erat poſt Cambyſis obitum fateri, ipſius manu filium Cyri interemptum. MAGUS defuncto Cambyſe, ſimulando ſe Smerdin eſſe Cyri filium, qui ipſi fuerat cognominis, ſecurus regnavit menſes ſeptem, qui reliqui erant ad implendum octavum annum regni Cambyſis: per quos menſes in ſubjectos omnes munificentiam permagnam exhibuit, adeo ut ejus defuncti magnum ceperit deſiderium omnes Aſiaticos, ipſis Perſis exceptis. Nam miſſis ad ſingulas quibus imperabat nationes edictis, magus immunitatem tributorum ac vacationem militiæ in triennium tribuit: atque hoc quidem ſtatim adeptus imperium edixit.

66

67

a φανερὴ τῳ. b παῖσι. c καθήρεσαν.

Otanis & Phædymæ consilia ad deprehendendum magum.

68 edixit. Octavo autem mense, quisnam esset compertus est hunc in modum. Erat Otanes Pharnaspis filius, sed genere atque opibus primo cuique Persarum par. Hic Otanes magum non esse Smerdin filium Cyri, primus suspicatus est, sed eum qui erat, hac conjectura, quod neque ex arce progrediebatur, neque Persarum procerum quempiam ad conspectum suum vocabat. Itaque eum suspectum habens, hoc fecit. Habebat filiam ejus nomine Phædymam Cambyses, eamque ipsam tunc magus tenebat ejusque consuetudine utebatur, ut aliarum omnium Cambysis uxorum. Otanes mittens ad eam scisitabatur quocum homine cubaret, utrum cum Smerdie Cyri, an cum alio quopiam. Illa remisit negans se scire, quippe quæ nec Smerdin filium Cyri vidisset unquam, nec eum cum quo cubaret nosset quisnam esset. Altera vice mittit Otanes, inquiens, Si ipsa Smerdin Cyri non habes cognitum, tu vero scisitare ab Atossa quocum viro tu atque illa cubitetis. omnino enim illa suum ipsius novit fratrem. Filia ad hoc respondit, Ne in Atossæ quidem colloquium venire possum, aut ullam aliam cernere considentium mulierum. Namque hic vir, quisquis est, quumprimum adeptus est regnum,
69 nos disperdit, aliam alibi collocans. Audienti hæc Otani res est visa manifestior. itaque tertio nuncium ad eandem mittit in hæc verba, Filia, decet te bonis ortam natalibus, suscipere periculum, quod te subire pater hortatur. Si enim iste Smerdis, filius Cyri non est, sed is quem ego suspicor, non debet tua fruens consuetudine, & potentiam Persarum obtinens, hinc lætus abire, sed pœnas luere. Nunc igitur hoc agito: quum tecum cubabit, animadvertesque somno vinctum, palpa ejus aures: quas si habentem compereris, cum Smerdie filio Cyri te cubare existima: sin minus, cum Smerdie mago. Ad hæc Phædyma remittit, se, si id faciat, magnum adituram discrimen, quoniam probe scit, si ille careat auribus, & ipsa in palpando deprehendatur, fore ut ipsa ab illo trucidetur: tamen se id facturam. Et Phædyma quidem recipit se patri hoc perfecturam. Huic autem Smerdi mago Cyrus, quum regnaret, aures præciderat, non exigua de caussa.

ἀρχέλεω. Ὀ γὰρ δὴ ὦτα εἶχε τὰ τοῦ Σμέρδιος τοῦ Κύρου, ὁ Ὀτάνης οὗτος ἦν ὁ πρῶτος ὑποψησάμενος τὸν μάγον, οὐκ ἔχοντα τὰ ὦτα, ἐπιβουλεύσας τῷ πρήγματι τοιῷδε· Ὀτάνης τὸν Φαρνάσπεω μὲν παῖδα, ἡλικίην δὲ ἐὼν κατὰ τὠυτὸ μάλιστα τῷ πρώτῳ Περσέων. ἔστι δὲ ὁ Ὀτάνης [a] πρῶτος ὑποψησάμενος τὸν μάγον, ὡς οὐκ εἴη ὁ Κῦρος Σμέρδις, ἀλλ' ὅσπερ ἦν· τῇδε συμβαλλόμενος, ὅτι τε οὐκ ἐξεφοίτα ἐκ τῆς ἀκροπόλιος, οὐδ' ὅτι οὐκ ἐκάλεε ἐς ὄψιν ἑωυτῷ ἀνδρῶν τῶν λογίμων Περσέων. ὑποπτεύσας δέ μιν, ἐποίεε τάδε. ἔσχε αὐτοῦ ὁ Καμβύσης γυναῖκα, τῇ οὔνομα ἦν Φαιδύμη· τὴν αὐτὴν δὴ ταύτην εἶχε τότε ὁ μάγος, καὶ ταύτῃ τε συνοίκεε [b], καὶ τῇσι ἄλλῃσι πάσῃσι τῇσι ἐκ Καμβύσεω γυναιξί. πέμπων δὴ ὢν ὁ Ὀτάνης παρ' αὐτὴν [c] τὴν θυγατέρα, ἐπυνθάνετο παρ' ὅτεῳ ἀνθρώπων κοιμῴτο, εἴτε μετὰ Σμέρδιος τοῦ Κύρου, εἴτε μετὰ ἄλλου τευ. ἡ δέ οἱ ἀντιπέμπει; Φαμένη οὐ γινώσκειν· οὔτε γὰρ τὸν Κύρου Σμέρδιν ἰδέσθαι ἐδαμᾶ, οὔτε ὅστις εἴη ὁ συνοικέων αὐτῇ εἰδέναι. ἔπεμπε δεύτερα ὁ Ὀτάνης, λέγων, Εἰ μὴ αὐτὴ „Σμέρδιν τὸν Κύρου γινώσκεις, σὺ γε τὸν Ἀτόσσης „πύθευ ὅτεῳ τούτῳ συνοικέει αὐτή τε ἐκείνη; „καὶ σύ. πάντως γὰρ δή κου τόν γε ἑωυτῆς ἀδελφεὸν γινώσκει. ἀντιπέμπει πρὸς ταῦτα ἡ θυγάτηρ· „Οὔτε Ἀτόσσης δυνάμεθα ἐς λόγους ἐλθεῖν, ἔτι „ἄλλοισι ἀδεμίοισι ἰδέσθαι τῶν συγκατημένων γυναι„κῶν. ἐπεί τε γὰρ τάχιστα ἔστι ἄνθρωπος, „ὅστις ποτέ ἐστι, παρέλαβε τὸν βασιλήιον, διέ„στειρε ἡμέας, ἄλλοισι ἄλλη τάξας. Ἀτὰρ οὐδέν τι ἧσσον ταῦτα τῷ Ὀτάνῃ, μᾶλλον καταφαίνετο τὸ πρῆγμα. τρίτῳ δὴ ἀγγελίην ἐπέμπει παρ' αὐτήν· „λέγουσαν ταῦτα, Ὦ θύγατερ, δεῖ σε γεγονυῖαν „εὖ, κινδύνου ἀναλαβέσθαι τὸν ἂν ὁ πατὴρ ὑπο„δύειν κελεύῃ [d]. εἰ γὰρ δὴ μή [e] ἐστι ὁ Κύρου „Σμέρδις, ἀλλὰ τὸν καταδοκέω [f] ἐγώ, ἔτοί „μιν σοί τε συγκοιμώμενον, καὶ τὸ Περσέων κρά„τος ἔχοντα, δεῖ χαίροντα ἀπαλλάσσειν, ἀλλὰ „δῶνα δίκην. νῦν ὦν ποίησον τάδε· ἐπεάν σοι „συνεύδῃ, καὶ μάθῃς αὐτὸν κατυπνωμένον, ἄ„φασον αὐτοῦ τὰ ὦτα. καὶ εἰ μὲν φαίνηται ἔ„χων ὦτα, νόμιζε σεωυτὴν Σμέρδι τῷ Κύρου „συνοικέειν· εἰ δὲ μὴ ἔχων, σὺ γὰρ τῷ μάγῳ Σμέρδι. ἀντιπέμπει πρὸς ταῦτα ἡ Φαιδύμη, Φαμένη κινδυνεύσειν μεγάλως εἰ ποιῇ ταῦτα. ἢν γὰρ δὴ μὴ τυγχάνῃ τὰ ὦτα ἔχων, ὑπιλαμπόμενον [g] ἀφάσεσθαι [h] ἔφη, εὖ εἰδέναι ὡς ἀτιμώσει μιν. ὅμως μέντοι ποιήσειν ταῦτα. ἡ μὲν δὴ ὑποδέξατο ταῦτα τῷ πατρὶ καταρχήσεσθαι [h]. ἔστι δὲ μάγος τούτου δὲ Σμέρδιος Κύρου ὁ Καμβύσεω ἄρχων τὰ ὦτα ἀπέτεμε ἐπ' αἰτίῃ δή τινι ἐσμικρῇ· ἡ δὲ δὴ

Aa 2

a ἔστι ὦν ὁ Ὀτάνης. b ταύτῃ συνοίκει. c MS. habet παρ' αὐτόν. Nescio an quid lateat. d κελεύει. e εἰ δὲ μή. f τὸν ὦν καταδοκέω. g ὑφαιρεθέντα. h καταρχήσεσθαι.

Magus hic auribus deprehenditur regni. Septem Persæ quomodo conspiraverint, & nomina, & consilia de tempore.

δὴ Φαιδύμη [a] αὕτη ἡ τ Ὀτάνεω θυγάτηρ, πάντα ἀπικέσθαι τὰ ἐπιτελέεται τῷ πατρὶ, ἐπί τε αὐτῇ μέρος ἐγίνετο ἡ ἀπίξις ὥστε τὸν μάγον (ἐν γὰρ δὴ αἱ γυναῖκες [b] Περσῇσι τοῖσι Πέρσῃσι) ἐλθεῖν παρ' αὐτὸν ηὐδε. ἐπαναμένας δὲ καρτερῶς τ μάγον, ἤφασε τὰ ὦτα. μαθεῖν δὲ ἀκαλεπτῶς ἀλλ' ἐπιτηδέως ἐδύνατο ἔχουσα τὸν ἄνδρα ὦτα, ὡς ἡμέρῃ τάχιστα ἐγεγόνεε, πέμψασα ἐσήμηνε τῷ πατρὶ τὰ γιγνόμενα. Ὁ δὲ Ὀτάνης συμβαλλόμενος Ἀσπαθίνῃ καὶ Γωβρύῃ, Περσέων τε πρώτους ἐόντας καὶ ἑωυτῷ ἐπιτηδεωτάτους ἐς πίστιν, ἀπικνέεται πρὸς τὸ πρῆγμα. οἱ δὲ καὶ αὐτοὶ ἄρα ὑποπτεύοντο ἕκαστα τούτων ἔχειν. ἀνενείκαντος δὲ τ Ὀτάνεω [c] τοὺς λόγους, ἐδέξαντο· καὶ ἔδοξέ σφι ἕκαστον ἄνδρα Περσέων προσεταιρίσασθαι τῶν ὅτῳ πιστεύει μάλιστα. Ὀτάνης μὲν νυν ἐσήγετο Ἰνταφέρνεα· Γωβρύης δὲ [d], Μεγάβυζον· Ἀσπαθίνης δὲ, Ὑδάρνεα. γενομένων δὲ τούτων ἓξ, συνεγίνετο ἐς τὰ Σοῦσα Δαρείου ὁ Ὑστάσπεος, ἐκ Περσέων ἥκων· τούτου γὰρ δὴ καὶ οἱ ὁ πατὴρ ὕπαρχος. ἐπεὶ ὦν αὐτὸς ἀπίκετο, τοῖσι ἐξ τ Περσέων ἔδοξε καὶ Δαρεῖον προσεταιρίσασθαι. συνελθόντες δὲ ὑπὲρ ἐόντες ἑπτὰ, ἐδίδοσαν σφίσι πίστις [e] καὶ λόγους. ἐπεί τε δὲ ἐς Δαρεῖον ἀπίκετο γνώμην ἀποφαίνεσθαι, ἔλεγε σφι τάδε· Ἐγὼ ταῦτα ἐδόκεον μὲν αὐτὸς [f] μοῦνος ἐπίστασθαι, ὅπως τε ὁ μάγος εἴη ὁ βασιλεύων, καὶ Σμέρδις ὁ Κύρου τετελεύτηκε. καὶ οὕνεκα τούτου ἐσήλυθον ἥκων σπουδῇ, ὡς συσσήσων τῷ μάγῳ φόνον. ἐπεί τε δὲ συνήνεικε, ὥστε δὲ ὑμέας εἰδέναι, καὶ μὴ μοῦνον ἐμὲ, ποιέειν αὐτίκα μοι δοκέει, καὶ μὴ ὑπερβάλλεσθαι. ἐγὼ γὰρ ἄμεινον. εἶπε πρὸς ταῦτα ὁ Ὀτάνης, Ὦ παῖ Ὑστάσπεος, εἰς τε πατρὸς ἀγαθοῦ, καὶ φαίνειν ἐοικὰς σεωυτὸν ἐόντα τοῦ πατρὸς [h] οὐδὲν ἧσσω· τὴν μέντοι ἐπιχείρησιν ταύτην μὴ οὕτω συντάχυνε ἀβούλως, ἀλλ' ἐπὶ τὸ σωφρονέστερον αὖτις λάμβανε. δεῖ γὰρ πλεύνας γνώμας, οὕτω ἐπιχειρέειν. λέγει πρὸς ταῦτα Δαρεῖος, Ἄνδρες οἱ παρεόντες, τρόπῳ τῷ εἰρημένῳ ἐξ Ὀτάνεω εἰ χρήσεσθε, ἐπίστασθε ἐπ' ἀγαθοῖσι κακίστοισι. ἐξοίσει γάρ τις πρὸς τ μάγον, ἰδίῃ συμβαλλόμενος ἑωυτῷ κέρδεα. μάλιστα μέν νυν ἐφείλετο ἐπ' ὑμέων αὐτῶν βαλλόμενοι σιγᾶν ταῦτα· εἰ δέ τῳ ὑμῖν ἀναφέρειν ἐς πλεῦνας ἐδόκεε, καὶ ἐμοὶ συναρέσκει· ἐνθαῦτα, ἢ πείσομεν σήμερον, ἢ ἴστε ὑμῖν ὅτι ἐν ἡμέρῃ ἡμέρη, ὡς οὐκ ἄλλῳ φανησόμενος ἔσομαι, ἀλλὰ σφέας αὐτὸς ἐγὼ

caussa. Ergo Phædyma hæc Otanis filia, quæcunque receperat patri, exequuta est. nam ubi vices ejus fuerunt adeundi magum, (etenim uxores Persarum per circuitum ad illos pergunt) adiens magum, una cubuit, ejusque, dum vehementi somno correptus esset, aures palpavit: quibus carere hominem, non difficulter sed facile sane deprehendit. Ubi illuxit, celerrime patrem certiorem rei gestæ facit. Iste, sumptis Aspathine & Gobrya Persarumque primoribus, & ad fidem sibi servandam accommodatissimis, rem omnem exponit, qui & ipsi rem ita se habere suspicabantur. eoque verba quæ Otanes attulerat, admiserunt: constituerunt que ut singuli sibi singulos in societatem deligerent è Persis quibus maxime confiderent. Ascivit itaque sibi Otanes Intaphernem, Gobryas Megabyzum, Aspathines Hydarnem. hi quum sex forent, advenit Susa Darius Hystaspis ex Persis veniens; nam his pater ejus præerat. qui quum advenisset, placuit sex Persis Darium quoque in societatem adsciscere. Qui quum septem essent, congressi fidem mutuo dederunt & colloquuti sunt. Quumque ad Darium ordo dicendæ sententiæ venisset, ita apud ceteros verba fecit: Equidem mihi videbar ego solus nosse magum regnare, & Smerdin, filium Cyri, mortem oppetiisse: atque ob id ipsum dedita opera huc me contuli, ad necem mago comparandam. Verum quandoquidem contigit, ut vos quoque rem sciatis & non solum ego, videtur mihi confestim esse peragendum neque differendum. neque enim id melius. Ad hæc Otanes, Fili, inquit, Hystaspis, & patre egregio ortus es, & te nihilo inferiorem esse patre tuo videris præferre: noli tamen ita properare ad rem aggrediendam inconsulto, sed consideratius illam capesse: oportet enim ita eam aggredi quum plures fuerimus. Tum Darius, Viri, inquit, qui adestis, si eo quem Otanes dixit utemini modo, sciatis vos teterrime perituros. aliquis enim privati lucri ratione habita rem ad magum deferet. Et vos quidem debetis maxime in vos solos rem suscipientes exequi: sed quoniam statuistis ad plures referendum & me adhibendum, aut hodie conficiamus, aut scitote, vobis si hodiernus elabatur dies, non alium occupaturum, ut me accusat, sed me ut vos deferam

[a] Φαιδυμη est in MS. [b] γυναῖκες. [c] Ὀτάνεω. [d] ὁ δὲ Γωβρύης. [e] ἐδίδοσάν σφισι πίστις. [f] ἐμοὶ μοῦνος αὐτὸς. [g] τῷ αὐτῷ τούτου. [h] ἐόντα πατρός. [i] βουλόμενοι.

Darius docet in festinando omnia sita. In negotiis omnia nequeunt verbis edisseri, & facto relinqui oportet. Veritas & mendacium pretii ejusdem. Huic adsentiuntur.

72 feram ad magum. Ad hæc Otanes, quum cerneret Darium properare, Quoniam, inquit, nos una maturare compellis, nec finis differre, age, expone ipse quonam pacto regiam introire possimus, & illos aggredi. excubias namque dispositas esse, ipse quoque, etsi non visu, certe auditu nosti: quas qua ratione transibimus? Cui respondens Darius, Certe multa sunt, inquit, Otanes, quæ nequeunt oratione declarari, sed facto: alia, quæ oratione quidem possunt, sed unde nihil clari operis existit. Vos vero nostis, excubias quæ dispositæ sunt, haudquaquam difficiles esse ad transeundum. Partim enim nos qui tales sumus, nemo non (quisquis ille sit) cedet nobis, vel ob reverentiam, vel ob timorem; partim habeo ipse prætextum accommodatissimum propter quem transeamus: siquidem modo è Persis venire me dicam, ac velle quædam à patre mandata regi nunciare. Ubi enim oportet mendacium dicere, dicatur. nam idem optamus, quique mendacium dicimus, quique veritatem: quippe quum illi mentiantur tunc, quum persuadendo sunt quippiam lucri facturi: & illi verum dicant, ut verum dicendo aliquod lucrum attrahant: & magis aliquid illis committatur. Sic igitur ista factitantes, idem tamen obtinemus. quod si nihil lucri facturi sunt, peræque & verax foret mendax, & mendax verax. Quod autem ad janitores attinet, siquis eorum volens prætermittat, melius ei sequenti tempore erit: siquis resistere conabitur, ibi tunc pro hoste habeatur: & deinde intro irrumpentes, rem transigamus. Post hæc
73 Gobryas, Viri amici, inquit, nobis pulchrius erit recuperare imperium, aut, si recuperare non poterimus, mortem oppetere, quum, qui sumus Persæ, ab viro Medo regamur, eoque aures non habente; & quicunque vestrûm Cambysi ægrotanti adfuerunt, memoria teneatis omnes, quæ ille dum vita excederet, Persis imprecatus est, imperium recuperare non tentantibus: quæ nos tunc non admittebamus, sed per calumniam dici à Cambyse existimabamus. Nunc igitur calculum pono in Darii sententiam, neque ex hoc cœtu dissolvi aliorsum euntes, quam recta adversus magum. Hæc dicta
74 à Gobrya omnes comprobarunt. Interea vero dum ab istis consultatur, forte hoc

,, ἐγὼ κατερέω πρὸς τὸ μάγον. Λέγε πρὸς ταῦτα
Ὀτάνης, ἐπεὶ ὥρα παρερχόμενον Δαρεῖον, Ἐ-
,, πεί τε ἡμέας σπουδαχώειν ἀναγκάζεις, καὶ
,, ὑπερβάλλεσθαι σὺ ἐᾶς, ἴθι ἐξήγεο αὐτὸς ὅ-
,, τεῳ τρόπῳ πάρεμεν ἐς τὰ βασιλήια, καὶ
,, ἐπιχειρήσομεν αὐτοῖσι. Φυλακὰς γὰρ δὴ διεσε-
,, ώσας εἶδας καὶ αὐτὸς, εἰ μὴ ἰδὼν, ἀλλ'
,, ἀκούσας, ἃς τέῳ τρόπῳ περησόμεθα; ἀμεί-
βετο Δαρεῖος τοῖσδε· Ὀτάνη, ἦ πολλά ἐστι
,, τὰ λόγῳ μὲν σὺκ οἷά τε δηλῶσαι, ἔργῳ δέ·
,, ἄλλα δ' ἐστὶ τὰ λόγῳ μὲν οἷά τε, ἔργον δ'
,, ἀπ' αὐτῶν λαμπρὸν γίνεται. ὑμεῖς δὲ
,, ἴστε φυλακὰς τὰς καθεστεώσας, ἐόσας ἀπ'
,, ἀλεπὰς παρελθεῖν. τοῦτο μὲν γὰρ, ἡμέων
,, ἐόντων τοίων, ἀπ' ὅτεο ἀπαρήσῃ· τὰ μέν
,, κε καταιδεόμενοι ἡμέας, τὰ δέ κε καὶ δει-
,, μαίνων. τοῦτο δὲ, ἔχω αὐτὸς σκῆψιν ἐ-
,, πιτετραμμένην, τῇ πάρεμεν· φὰς ἄρτι τε ἥ-
,, κειν σὺκ Περσέων, καὶ βούλεσθαί τι ἔπος πα-
,, ρὰ τοῦ πατρὸς σημῆναι τῷ βασιλέι. ἔνθα γάρ
,, τι δεῖ ψευδέος λέγεσθαι, λεκτέον. τοῦ γὰρ αὐ-
,, τοῦ γλιχόμεθα οἵ τε ψευδόμενοι καὶ οἱ τῇ ἀ-
,, ληθείῃ διαχρεώμενοι. οἱ μέν γε ψεύδονται τό-
,, τε, ἐπεάν τι μέλλωσι ψεύδεσι [a] πείσαντες
,, κερδήσειν· οἱ δ' ἀληθίζονταί τε, ἵνα τῇ ἀ-
,, ληθείῃ ἐπιστάσων) κέρδεος, καί τι μᾶλλον [b]
,, σφίσι ἐπιτέλληται. ἔστω ὦν ταῦτα ἀσκέοντες,
,, τωὐτοῦ [c] πειρεχόμεθα. εἰ δὲ μηδὲν κερδήσεσθαι
,, μέλλοιεν, ὁμοίως ἂν ὅ, τε ἀληθίζόμενος,
,, ψευδὴς εἴη, καὶ ὁ ψευδόμενος, ἀληθής.
,, ὃς ἂν μέν νυν τῶν πυλωρῶν ἐκὼν παρείη, αὐτὸν
,, οἱ ἄμεινον ἐς χρόνον ἔσεσθαι· ὃς δ' ἂν ἀντιβαί-
,, νειν πειρᾶται, δεικνύσθω ἐνταῦτα ἐὼν πολέμιος,
,, καὶ ἑπόμενα ὠσάμενοι ἔσω, ἔργα ἐχώμεθα. Λέγει
Γωβρύης μὲν ταῦτα, Ἄνδρες φίλοι, ἡμῖν κότε
,, καλλιον παρέξει [d] ἀναστώσασθαι τὴν ἀρχήν, ἢ
,, εἴ γε μὴ οἷοί τε ἐσόμεθα αὐτὴν ἀναλαβεῖν;
,, ἀποθανεῖν. ὅτε γὰρ ἀρχόμεθα μὲν, ἐόντες Πέρ-
,, σαι, ὑπὸ Μήδου ἀνδρὸς μάγου, καὶ τέτου ὦπα
,, σὺκ ἔχοντος, ὅσοι τε ὑμέων Καμβύσῃ νοσέοντι
,, παρεγένοντο, πάντως κε μέμνησθε τὰ ἐπίσκη-
,, ψε Πέρσῃσι τελευτῶν τὸν βίον, μὴ πρεωμένοισι
,, ἀναπαύεσθαι τὴν ἀρχήν. τὰ τότε σὺκ ἐνεδεκό-
,, μεθα, ἀλλ' ὑπὸ ἀλαζονίῃ εἰκάζομεν εἰπεῖν Κα-
,, μβύσεα. νῦν ὦν τιθεμαι ψῆφον πείθεσθαι Δα-
,, ρείῳ, καὶ μὴ διαλύεσθαι ἐκ τῆς συλλόγου τῇδε
,, ἄλλοθι ἰόντας ἢ ὑπὸ τοῦ μάγου ἰδέως. ταῦτα
εἶπε Γωβρύης. καὶ πάντες ταύτῃ ἄνευον. Ἐν ᾧ δ'
ἔτοι ταῦτα ἐβουλεύοντο, ἐγένετο κατὰ συντυχίην

a μίσγουσι τοῖσι ψεύδεσι. b καὶ ἢ μᾶλλον. c τωὐτῷ. d περιέξειν.

Prexaſpis fruſtra ab magis ſollicitati veritas & mors, & hinc inutilis Perſarum convocatio a magis facta. Darius fervet re ſtatim agenda.

πάδε· τοῖσι μάγοισι ἔδοξε βελδομένοισι Πρηξάσπεα φίλον ποιήσασθαι, ὅπι τε ἐπιπονέοι τοῦ Καμβύσεω ἀνάρσια, ὅς οἱ τ' παῖδα τοξεύσας ἀπολωλέκεε· καὶ διότι μὲν ἀπέπεμψε τ' Σμέρδιν ὁ Κύρε θανατον, αὐτοχειρίη μιν ἀπολέσας· ποιὸς δὲ ἐπ, ἐόντα ἐν αἴνῃ μεγίστῃ τ' Πρηξάσπεα ἐν Πέρσῃσι. τούτων δή μιν εἵνεκε καλέσαντες, φίλον ποιεύμενοι, πίστι τε λαβόντες, καὶ ἐπιόρκοισι, ἢ μιν ἕξειν παρ' ἑωυτῷ, μηδὲ ἐξοίσειν μηδενὶ ἀνθρώπων τὴν ἀπὸ σφέων ἀπάτην ἐς Πέρσας γενομένην· ὑποσχνεύμενοι τὰ πάντα οἱ μυρία δώσειν. ὑποδεξαμένου δὲ τοῦ Πρηξάσπεω ποιήσειν ταῦτα, ὡς ἀνέπεισαν μιν οἱ μάγοι, δεύτερα προσέφερον, αὐτοὶ μὲν φάμενοι Πέρσας πάντας συγκαλέειν ὑπὸ τὰ βασιλήιον τεῖχος, κεῖνον δὲ ἐκέλευον ἀναβάντα ἐπὶ πύργον ἀγορεῦσαι, ὡς ὑπὸ τοῦ Κύρου Σμέρδιος ἄρχοιεν, καὶ ὑπ' οὐδενὸς ἄλλου. ταῦτα δὲ ἵνα τῷ ἐπιτέλλοντο, ὡς πιστοτάτου δὴ ἐόντος αὐτοῦ ἐν Πέρσῃσι, καὶ πολλάκις δοκεόντος γνώμῃ ὡς χρεωμένου ὁ Κύρος Σμέρδις, καὶ ἐξαρνησαμένου τ' φόνον αὐτός. φαμένου δὲ καὶ ταῦτα ἑτοίμου εἶναι ποιέειν τοῦ Πρηξάσπεω, συγκαλέσαντες Πέρσας [c] οἱ μάγοι, ἀνεβίβασαν αὐτὸν ἐπὶ πύργον [d], καὶ ἀγορεύειν ἐκέλευον· ὁ δὲ, τ' μὲν πρόσθε ἐκείνοισι προσεδέοντο αὐτοῦ, τούτων μὲν ἐκὼν ἐπελήθετο. ἀρξάμενος δὲ ἀπ' Ἀχαιμένεος, ἐμνημονέυσε τοῦ πατρὸς τοῦ Κύρου. μετὰ δὲ, ὡς ἐς τοῦτο κατέβη, τελευτῶν ἔλεγε ὅσα ἀγαθὰ Κῦρος Πέρσας πεποιήκοι· διεξελθὼν δὲ ταῦτα, ἐξέφαινε τοῦ ἀληθέα, φάμενος πρότερον μὲν κρύπτειν· οὐ γὰρ οἱ εἶναι ἀσφαλὲς λέγειν τὰ γεγομένα· ἐν δὲ τῷ παρεόντι ἀναγκαίως μιν καταλαμβάνειν φανῆναι. καὶ δὴ ἔλεγε, τ' μὲν Κύρου Σμέρδιν ὡς αὐτὸς ἐπὶ Καμβύσεω ἀναγκαζόμενος ἀποκτείνειε, τοὺς μάγους δὲ βασιλεύειν. Πέρσῃσι δὲ πολλὰ ἐπαρησάμενος, εἰ μὴ ἀνακτήσαιτο ὀπίσω τοῦ δόμου, καὶ τοὺς μάγους ποιήσαιτο, ἀπῆκε ἑωυτὸν ἐπὶ κεφαλῆς φέρεσθαι ἀπὸ τοῦ πύργου κάτω. Πρηξάσπης μὲν νυν ἐὼν τ' πάντα χρόνον ἀνὴρ δόκιμος, οὕτω ἐτελεύτησε. Οἱ δὲ δὴ ἑπτὰ τ' Περσέων, ὡς ἐβουλεύσαντο αὐτίκα ἐπιχειρέειν τοῖσι μάγοισι, καὶ μὴ ὑποβαλλεσθαι, ἵεσαν εὐξάμενοι τοῖσι θεοῖσι, τ' σφὶ Πρηξάσπεα πρηχθέντων εἰδότες ἐόν. ἐν τε δὴ τῇ ὁδῷ μέσῃ στίχοντες [e] ἐγίνοντο, καὶ τὰ σφὶ Πρηξάσπεα γεγονότα ἐπιωθάνοντο. ἐνθαῦτα ἐκστάντες τ' ὁδοῦ, ἐδίδοσαν αὐτοῖσι σφίσι λόγους· οἱ μὲν ἀμφὶ τ' Ὀτάνεω, πάγχυ κελεύοντες ὑπερβαλέεσθαι [f], μηδὲ οἰδεόντων τ' πρηγμάτων, ὑποτίθεσθαι· οἱ δὲ ἀμφὶ τ' Δαρεῖον, αὐτίκα τε ἰέναι, καὶ τὰ δεδογμένα ποιέειν, μηδὲ ὑπερβάλλεσθαι. ἀθυμεόντων δὲ αὐτῶν, ἐφάνη ἱρήιον

hoc contigit, ut magi inito inter ſe conſilio ſtatuerent conciliandum ſibi amicum Prexaſpem, quod indigna paſſus à Cambyſe eſſet, occiſo ejus filio ictu ſagittæ, & ſolus mortem Smerdis Cyro geniti noſſet, quem ipſe ſuapte manu interemiſſet: quod præterea apud Perſas in maxima erat exiſtimatione. His de cauſſis accitum hominem, ſibi amicum comparabant; accipientes fidem, ac jurejurando, certe fallaciam quæ ab ipſis in Perſas facta eſſet apud ſe habiturum, neque cuiquam mortalium patefacturum, pollicitantes omnia innumera ſe ei daturos. Recipiente Prexaſpe facturum ſe quæ magi ſuaſerant, iterum illi dicere, in animo ſe habere omnes Perſas ſub caſtellum regium convocare: ideoque jubere hunc conſcenſa turri prædicare, à Smerdie Cyri Perſis imperari, & ab alio nemine. Hæc illi ſic præcipiebant, veluti homini ſummæ apud Perſas autoritatis, & qui ſæpenumero aſſeveraſſet ſupereſſe Smerdin Cyri, ac cædem à ſe factam pernegaſſet. Hæc quoque Prexaſpe ſe paratum exequi 75
dicente, magi convocatis Perſis, hominem in turrim perductum jubent habere orationem. Prexaſpes, ea quæ ab iſtis oratus fuerat ſponte obliviſcitur: exorſuſque ab Achæmene, ſeriem familiæ Cyri recenſet: & ubi devenit ad hoc, tandem commemoravit Cyri in Perſas beneficia. His expoſitis, prompſit veritatem, cauſſatus ideo ſe antehac occultaſſe, quod ſibi tutum non fuiſſet proferre rem geſtam, ſed in præſens ab neceſſitate deprehenſam proferre: dixitque ſe à Cambyſe adactum Smerdin Cyri quidem occidiſſe, & magos eſſe qui regnent. Multis quoque verbis Perſas quum devoviſſet niſi rurſus imperium recuperarent, ac magos ulciſcerentur, ſeſe in caput à turri præcipitem dedit. Hunc in modum Prexaſpes, vir per omne tempus vitæ ſpectatus, occubuit. At ſeptem Perſæ, ubi conſtitue- 76
runt aggredi protinus magos, neque rem differre, deos comprecatum ierunt, omnino ignari eorum quæ circa Prexaſpem acta eſſent: ſed hæc inter eundum in medio itineris audierunt: eoque à via ſecedentes inter ſe colloquuti ſunt. Et Otanes quidem cenſuit propoſitum prorſus differi, neque tumeſcentibus rebus inſidiari: Darius vero confeſtim ire, & quod decretum eſſet peragere, neque ceſſare. Eis concertantibus apparuerunt ſeptem

a πίστιν. b ἐξοίσειν ἀνθρώπων μηδενί. c συγκαλέσαντες τοὺς Πέρσας. d ἐπὶ τ' πύργον. e στίχοντες. f ὑποβαλλέσθαι.

Augurio firmati aggrediuntur regiam, ubi in aulam admissi coguntur omnia gladiis efficere, & res successit. Capita magorum ludibrio sunt.

septem accipitrum paria, insectantium duo paria vulturum, eosque vellicantium atque infestantium. Quod intuentes illi septem, sententiam Darii omnes comprobarunt; & mox freti avibus ad regiam
77 cum fiducia perrexerunt. Ubi ad portas adfuerunt, prout Darius senserat, ita evenit. nam custodes reveriti Persarum primarios, nec aliquid hujusmodi suspicantes ex his fore, admiserunt missione divina instinctos; neque vel interrogavit quisquam. Ubi in aulam introgressi sunt, offendunt eunuchos qui erant à nunciis; & hos qua gratia venirent interrogaverunt; simulque inter percontandum janitoribus minitabantur, quod istos ingredi permisissent: atque ulterius pergere volentes eosdem prohibebant. Isti se mutuo cohortati, eductis gladiis, eos à quibus arcebantur, ibidem simul trucidant; iidemque cursu in conclave contendunt. In eo tunc forte ambo magi agebant, & de iis quæ à Prexaspe erant acta consul-
78 tabant. Qui quum vidissent tumultuantes eunuchos atque vociferantes, recurrerunt uterque: & quod fiebat animadvertentes, ad vires conversi sunt: quorum unus occupat arcum, alter lanceam sumit. atque inde adoriuntur invicem. Verum arcus ei qui illum sumpserat, quum hostes juxta essent, & arriperent, nulli usui fuit: alter qui se lancea tuebatur, tum Aspathinis femur percussit, tum oculum Intaphernis; oculoque ex vulnere Intaphernes, non tamen & vita privatus est. Hos igitur alter magorum vulneravit: alter vero, quando arcus ei nulli usui erat, in thalamum qui erat conclavi contiguus, se proripuit, fores occlusurus. Sed illuc duo de septem cum eo simul irrumpunt, Darius & Gobryas: quum autem Gobryas esset amplexus magum, Darius adstans atque hærens, utpote in tenebris, præcavebat ne Gobryam feriret. Eum cernens Gobryas ociosum adstantem, interrogavit cur non uteretur manu. Respondenti Dario, sollicitus de te, ne feriam, Tu vero, inquit Gobryas, vel per utrumque exige gladium. Cui Darius obtemperans, pugionis ictu
79 adacto magum casu percussit. Interfectis magis & capitibus eorum amputatis, eos qui saucii ex suis erant illic relinquunt, tum quod invalidi essent, tum arcis tuendæ caussa; quinque eorum habentes magorum capita currunt cum vociferatione ac

ἱρήκων ἑπτὰ ζεύγεα, δύο αἰγυπιῶν ζεύγεα διώκοντά τε Ϲ πίλονΐα Ϲ ἀμύσσονΐα. ἰδόντες δὲ ταῦτα οἱ ἑπτὰ, τῇ τε Δαρείῳ πάντες αἶνεον γνώμῃ, καὶ ἔπεσι ἤεσαν ἐπὶ τὰ βασιλήια τεθαρρηκότες τοῖσι ὄρνισι. Ἐπιξᾶσι δὲ ἐπὶ τὰς πύλας ἐγένετο οἷόν τι Δαρείῳ ἡ γνώμη ἔφερε. καταιδεόμενοι γὰρ οἱ Φύλακοι ἄνδρας τοὺς Περσέων πρώτους, καὶ οὐδὲν τοιοῦτον ὑποπτεύοντες ἐξ αὐτῶν ἔσεσθαι, παρίεσαν, θείῃ πομπῇ χρεωμένους. αὐτοὶ ἐπηρώτα οὐδείς. ἐπεί τε δὲ Ϲ παρῆλθον ἐς τὴν αὐλὴν, ἐνέκυρσαν τοῖσι Ϲ τὰς ἀγγελίας ἐσφέρουσι εὐνέχοισι, οἳ σφέας ἰσόρεον ὅ, τι θέλοντες ἥκοιεν. καὶ ἅμα ἰσορέοντες τούτους, τοῖσι πυλωροῖσι [a] ἀπείλεον ὅτι σφέας παρῆκαν· ἴσχον τε βουλομένους τὰς ἑπτὰ ἐς τὸ πρόσω παριέναι· οἱ δὲ, ἀλαλαξάμενοι, καὶ ἀναισάμενοι τὰ ἐγχειρίδια, τούτους μὲν τοὺς ἴσχοντας αὐτοῦ ταύτῃ συγκεντέουσι· αὐτοὶ δὲ ἤεσαν δρόμῳ ἐς Ϲ ἀνδρεῶνα. Οἱ δὲ μάγοι ἔτυχον ἀμφότεροι τὠυτὸ ταῦτα ἐόντες τε εἴσω [b], καὶ τὰ ὑπὸ Πρηξάσπεω γιγνόμενα ἐν βουλῇ ἔχοντες. ἐπεὶ ὦν εἶδον τοὺς εὐνούχους τεθορυβημένους τε Ϲ βοῶντας, ἀνά τε ἔθραμον πάλιν ἀμφότεροι, καὶ ὡς ἔμαθον τὸ ποιεύμενον, πρὸς ἀλκὴν ἐτράποντο. ὁ μὲν δὴ αὐτέων φθάνει τὰ τόξα κατελόμενος· ὁ δὲ, πρὸς τὴν αἰχμὴν ἐτράπετο. ἐνθαῦτα δὲ συνέμισγον ἀλλήλοισι. τῷ μὲν δὴ τὰ τόξα ἀναλαβόντι αὐτέων, ἐόντων τε ἀγχοῦ Ϲ [c] πολεμίων, καὶ προσκειμένων, οὐ χρησιὴ οὐδέν. ὁ δὲ ἕτερος τῇ αἰχμῇ ἠμύνετο· καὶ τοῦτο μὲν, Ἀσπαθίνεϊ παίει ἐς Ϲ μηρόν· τοῦτο δὲ, Ἰνταφέρνεα ἐς Ϲ ὀφθαλμόν. καὶ ἐξερήμωσε μὲν Ϲ ὀφθαλμὸν ὁκοῖ Ϲ τρώματος ὁ Ἰνταφέρνης, ἀπέθανε μέντοι γε. Ϲ μὲν δὴ μάγων ἕτερος τρωματίζει τούτους· ὁ δὲ ἕτερος, ἐπεί τοι τὰ τόξα οὐδὲν χρησιὴ ἐγίνετο, οὐ γὰρ δὴ θαλάμου ἐπέχων ἐς Ϲ ἀνδρεῶνα, ἐς τοῦτον καταφεύγει, θέλων αὐτοῦ προθεῖναι τὰς θύρας· καὶ οἱ συνεπαίρουσι Ϲ ἐπτὰ δύο, Δαρεῖός τε Ϲ Γωβρύης. συμπλακέντος δὲ Γωβρύεω τῷ μάγῳ, ὁ Δαρεῖος ἐπισεὼς ἦν περὶ, οἷα ἐν σκότεϊ, προμηθεόμενος μὴ πλήξῃ Ϲ Γωβρύην. ὁρέων δέ μιν δεξιὴν ἐπισείοντα ὁ Γωβρύης, „ἔειπε ὅτι χρῆσαι τῇ χειρί· ὁ δὲ εἶπε, Προμηθεόμενός σεο, μὴ πλήξω· Γωβρύης δὲ ἀμείβετο, „Ὦ θεὲ Ϲ δι' ἀμφοτέρων τὸ ξίφος. Δαρεῖος δὲ πυθόμενος, ὡς τὸ [d] ἐγχειρίδιον, καὶ ἔτυχέ κως Ϲ μάγος. Ἀποκτείναντες δὲ τοὺς μάγους, καὶ ἀποταμόντες αὐτέων τὰς κεφαλὰς, τοὺς μὲν τρωματίας ἑωυτῶν αὐτοῦ λείπουσι, καὶ ἀδυνασίης εἵνεκεν, καὶ φυλακῆς Ϲ ἀκροπόλιος. οἱ δὲ πέντε αὐτέων ἔχοντες Ϲ μάγων τὰς κεφαλὰς, ἔθεον, βοῇ τε Ϲ

a πυλωροῖσι. b ἐόντας ἔσω. c ἀγχοῦ αὐτῷ Ϲ. d ὡς τι τὸ.

Hinc odium in cetéros magos ac cædes in festo hõe die. Post dies quinque deliberatum de imperio. Otani displicet monarchia.

παπάγω χρεώμενοι. καὶ Πέρσας τὰς ἄλλας ἐπικαλέοντο, ἐξηγεόμενοί τε τὸ πρῆγμα, καὶ δεικνύοντες τὰς κεφαλάς· καὶ ἅμα ἔκλεινον πάντα τινὰ τῶν μάγων τὸν ἐν ποσὶ γινόμενον. οἱ δὲ Πέρσαι, μαθόντες τὸ γεγονὸς ἐν τῇ ἑπτὰ, καὶ τὸ μάγων τλῶ ἀπάτῃσι, ἐδικαίευν καὶ αὐτοὶ ἕτερα τοιαῦτα ποιέειν. ἀπασάμενοι δὲ τὰ ἐγχειρίδια, ἔκτεινον ὅκου τινὰ μάγον εὕρισκον· εἰ δὲ μὴ νὺξ ἐπελθοῦσα ἔσχε, ἔλιπον ἂν οὐδένα μάγον. ταύτλην τὴν ἡμέρλω θεραπεύουσι Πέρσαι κοινῇ μάλιστα τῶν ἡμερέων· καὶ ἐν αὐτῇ ὁρτὴν μεγάλλω ἀνάγουσι [a], ἣ κέκληται ὑπὸ Περσέων μαγοφόνια [b]· ἐν τῇ μάγον οὐδένα ἐξεστι φανλῶαι ἐς τὸ φῶς, ἀλλὰ κατ' οἴκους ἑωυτοὺς οἱ μάγοι ἔχουσι τὴν ἡμέρλω ταύτλω. Ἐπεί τε δὲ κατῆκε ὁ θόρυβος, καὶ ἐντὸς πέντε ἡμερέων ἐγένετο, ἐβουλεύοντο οἱ ἐπαναστάντες τοῖσι μάγοισι περὶ τῶν πρηγμάτων πάντων· καὶ ἐλέχθησαν λόγοι ἄπιστοι μὲν ἐνίοισι Ἑλλήνων, ἐλέχθησαν δὲ ὦν. Ὀτάνης μὲν ἐκέλευε ἐς μέσον Πέρσῃσι καταθεῖναι „τὰ πρήγματα, λέγων τάδε, Ἐμοὶ δοκέει, ἕνα „μὲν ἡμέων μοναρχον μοῦνον μηκέτι γενέσθαι· οὔτε „γὰρ ἡδύ, οὔτε ἀγαθόν. εἴδετε μὲν γὰρ τὴν Καμβύ„σεω ὕβριν ἐπ' ὅσον ἐπεξῆλθε, μετεσχήκατέ τε καὶ „αὐτοὶ τῆς μάγου ὕβριος. κῶς δὲ ἂν εἴη πρῆγμα κατηρ„τημένον μοναρχίη, τῇ ἔξεστι ἀνυθρίστῳ [c] ποιέειν „τὰ βούλεται; καὶ γὰρ ἂν τὸν ἄριστον ἀνδρῶν πάν„των στάντα ἐς τοιοῦτο, ἐκτὸς [d] τῶν ἐωθότων νο„μάτων στήσει. ἐγγίνεται μὲν γὰρ οἱ ὕβρις „ὑπὸ τῶν παρεόντων ἀγαθῶν, φθόνος δὲ ἐκ„πάθεν ἀνθρώπῳ. δύο δὲ ἔχων „ταῦτα, ἔχει πᾶσαν κακότητα. τὰ μὲν γὰρ „ὕβρει κεκορημένος ἔρδει πολλὰ καὶ ἀτάσθα„λα· τὰ δὲ, φθόνῳ. καίτοι ἄνδρα γε τύ„ραννον, ἄφθονον εἶναι, ἔχοντά γε πάν„τα τὰ ἀγαθά· τὸ δὲ ὑπεναντίον τούτου ἐς „τοὺς πολίτας πέφυκε· φθονέει γὰρ τοῖσι ἀρί„στοισι ὡρμημένοισί τε καὶ ζώουσι, χαίρει δὲ τοῖ„σι κακίστοισι τῶν ἀστῶν. Προσέτι δὲ ἄριστον „ὑποδέκεσθαι φήμεται. ἀναρμοστότατον δὲ πάν„των· ἑνὸς γε γὰρ αὐτοῦ μετρίως θωϋμάζοντος, „ἄχθεται ὅτι οὐ κάρτα θεραπεύεται· ἑνός τε „θεραπευθέντος κάρτα, ἄχθεται ἅτε θωπείαν „ἡγούμενος [f]. τὰ δὲ δὴ μέγιστα ἔρχομαι ἐρέων· „νόμιμά τε κινεῖ πάτρια, καὶ βιᾶται γυναῖ„κας, κτείνει τε ἀκρίτους. πλῆθος δὲ ἄρ„χον, πρῶτα μὲν, ἄνομα πάντων κάλλιστον „ἔχει, ἰσονομίην· δεύτερα δὲ, τούτων τοῦ ὁ „μοναρχος, ποιέει οὐδέν. πάλῳ μὲν δὴ χρὰς [g] ἄρχοι,

ac strepitu: ceteroſque Perſas compellando, rem geſtam exponebant, capita oſtentantes: & ſimul quicunque magorum ipſis occurrebat mactabant. Perſæ, cognito quod actum ab ſeptem iſtis erat ac dolo magorum, & ipſi facienda ſibi alia ejuſmodi cenſuerunt; eductiſque gladiis, ubicunque reperiebant magum, interficiebant, &, niſi noctis interventu cohibiti fuiſſent, neminem magum reliquiſſent. Hunc diem Perſæ maxime ſolennem publice obſervant, & in eo ingens celebrant feſtum, vocantes id *μαγοφόνια*, *id eſt, magorum cædem.* quo die nulli mago fas eſt prodire in lucem, ſed cuncti magi ſe intra domum continent. Ubi reſedit tumultus, dieſque quinque exceſſere, ii qui magos invaſerant, de omni rerum ſtatu conſultabant. Quorum orationes etſi apud nonnullos Græcorum fide carent, tamen hujuſmodi fuerunt: Otanes hortabatur, ut rem Perſicam in medium deponerent, ita inquiens; Unum è nobis principem ſolum amplius fieri mihi non videtur: neque enim id aut jucundum eſt, aut bonum. Nam & inſolentiam Cambyſis noviſtis, quo proceſſerit, & partem ſenſiſtis inſolentiæ. Quomodo autem res apta habeatur monarchia, cui licet pro libidine agere quæ vult impune? quæ virum, etiamſi optimus omnium fuerit, tamen quum in illa poſitus eſt, extra conſuetos abjecerit ſenſus? Quippe quum præter invidiam ab initio ingenitam homini, ingeneretur ex præſentibus bonis inſolentia. Itaque hæc duo habens, omnem malitiam habet; partim enim ſatiatus inſolentia, multa & atrocia committit; partim per invidiam. Atenim vir tyrannus, ut qui omnia bona obtineat, debebat ſine livore eſſe: verum contrario modo is comparatus eſt erga populares ſuos. ſiquidem eorum optimis quibuſque qui ſuperſtites ſunt atque vivunt, invidet, deterrimis civium delectatur: calumnias etiam admittere optimum putat. Hoc autem omnium indecentiſſimum eſt, Nam ſive mireris eum modeſte, offenditur quod non effuſe colatur: ſive effuſe colat quis, offenditur, quippe adulationem exiſtimans. Et ut exequar dicendo quæ maxima ſunt, jura patriæ labefactat, feminis vim affert, ſine judicio interimit. At quum dominatur multitudo, primum quidem nomen obtinet omnium pulcherrimum, juris æquabilitatem: deinde vero nihil eorum agit quæ unus omne imperium

a ἐν αὐτῇ, κοινῇ ὁρτὴν μεγάλλω ἄγουσι. b μαγοφονίαν. c ἀνυθρώπως. d ταύτλῃ τλῶ ἐκτὸς, ἁπλῶς. e MS. habet ἐφθύσαν, ita ut literæ ν ſit ſuperpoſita litera μ. f. verbum ἡγούμενος non exſtabat in MS. g. πάλῳ μὲν δὴ χρὰς.

rium tenens. nam magistratus sorte regit, tum administrationum rationem reddit: omnia denique consilia in commune refert. Itaque dico pro sententia nobis monarchiam seponentibus multitudinem auctum ire. in multo enim insunt omnia. Otanes quidem hanc sententiam
81 dixit. Megabyzus autem imperio paucorum monebat permittere, his verbis; Quæ Otanes dixit de abolenda tyrannide, ea sint dicta à me quoque: sed quatenus hortabatur potentiam deferri ad multitudinem, ab optima erravit sententia. Etenim inutili cœtu nihil est neque insipientius, neque insolentius. Itaque eos qui tyranni insolentiam fugiunt, ad intemperantis plebis recidere insolentiam, nequaquam tolerandum est. Nam tyrannus, siquid facit, intelligens facit: at plebi hoc adest, ut nihil intelligat. quo enim pacto intelligat, qui neque edoctus est, neque quidquam honestum novit, neque domesticum? & qui incidens pellit negotia sine mente torrenti flumini similis? Quare siqui male consultum Persis cupiunt, ii statu populari utantur: nos vero conventu virorum optimorum delecto, ad eos imperium deferamus. nam inter eos & ipsi erimus, & ex optimis viris credibile est optima existere consilia. Hanc Megabyzus sententiam
82 dixit. Tertio loco suam Darius, inquiens, Quæ Megabyzus dixit, quatenus ad statum popularem pertinent, recte mihi videtur dixisse: quatenus autem ad statum paucorum, non recte. propositis enim tribus statibus, & his omnibus optimis, ut optime imperet populus, optime pauci, optime unus, inter hæc multo antecellere hoc postremum sentio. imperio enim unius viri qui optimus sit, nihil melius queat esse. Hoc enim animo utens sine reprehensione multitudinem populi curet, taceanturque sic præcipue consilia in viros infestos capta. At in statu paucorum, quum plures virtuti incumbant in publicum, vehementia privata odia excitari consuerunt. quum enim quisque princeps esse optet, & consiliis vincere, ad ingentes inter se inimicitias evadunt. Ex quibus seditiones existunt, è seditionibus cædes, è cædibus ad unius imperium devenitur. & hac re monstravit, quantum sit hoc præstantissimum. Jam vero, plebe imperante, fieri non

„ἀρχὴ, ὅταν δὲ ἀρχλὴν ἔχῃ, βλάπτει „μαλα δὲ πάντα ἐς τὸ κοινὸν ἀναφέρει. πί„θεται ὧν γνώμῃ, μετέντας ἡμέας μοναρ„χίην, τὸ πλῆθος ἀέξειν· ἐν γὰρ τῷ πλ„λῷ ἔνι τὰ πάντα. Ὀτάνης μὲν δὴ παύτῃσι τῇ γνώμῃ ἐσέφερε. Μεγάβυζος δὲ ὀλιγαρχίῃ ἐκέλευε ἐπιτρέπειν, λέγων τάδε, „Τὰ μὲν Ὀτάνης εἶπε, τυραννίδα παύων, „λελέχθω καὶ μοὶ ταῦτα· τὰ δ' ἐς τὸ πλῆ„θος ἄνωγε φέρειν τὸ κράτος, γνώμης „τ' ἀρίστης ἡμάρτηκε. ὁμίλου γὰρ ἀχρηίου ἐ„δὲν ἐστὶ ἀξυνετώτερον, οὐδὲ ὑβριστότερον [a]. καὶ „τυραννὶς ὕβριν φεύγοντας ἄνδρας, ἐς δή„μου ἀκολάστου ὕβριν πεσεῖν, ἔστι ἀδαμῶς ἀ„ναχετόν· ὁ μὲν γὰρ, εἴ τι ποιέει, γι„νώσκων ποιέει· τῷ δὲ [b] γινώσκειν ἔνι. „κῶς γὰρ ἂν γινώσκοι, ὃς ὅτ' ἐδιδάχθη, „ὅτι οὔδε καλὸν οὐδὲν, οὐδ' οἰκήιον· ὠθέει „τε ἐμπεσὼν τὰ πρήγματα ἄνδυ νόου, χει„μάρρῳ ποταμῷ ἴκελος. δήμῳ μὲν νυν οἱ „Πέρσῃσι κακὸν νοέοντι, οὗτοι χρήσθων. ἡ„μεῖς δὲ ἀνδρῶν τῶν ἀρίστων ἐπιλέξαντες „ὁμιλίῃσι, τούτοισι προσθέωμεν τὸ κράτος. „ἐν γὰρ δὴ τούτοισι καὶ αὐτοὶ ἐνεσόμεθα. ἀ„γαθῶν δὲ ἀνδρῶν εἰκὸς ἄρηται βουλεύμα„τα γίνεσθαι. Μεγάβυζος μὲν δὴ ταύτῃ γνώμῃ εἰσέφερε. Τέλος δὲ Δαρεῖος ἀ„πεδείκνυτο γνώμῃ, λέγων, Ἐμοὶ δὲ τὰ „μὲν εἶπε Μεγάβυζος, ἐς τὸ πλῆθος ἔ„χοντα, δοκέει ὀρθῶς λέξαι· τὰ δ' ἐς „ὀλιγαρχίην, οὐκ ὀρθῶς. τριῶν γὰρ προ„κειμένων, καὶ πάντων τῶν λέγω ἀρίστων „ἐόντων, δήμου τε ἀρίστου, καὶ ὀλιγαρχίης, „καὶ μουνάρχου, πολλῷ τοῦτο προέχειν λέ„γω. ἀνδρὸς γὰρ ἑνός του ἀρίστου οὐδὲν ἄ„μεινον ἂν φανείη. γνώμῃ γὰρ τοιαύτῃ χρε„ώμενος, ἐπιτροπεύοι ἂν ἀμωμήτως τοῖ „πλήθεος· σιγῶτό τε ἂν βουλεύματα ἐπὶ „δυσμενέας ἀνδρας οὕτω μάλιστα· ἐν δὲ ὀ„λιγαρχίῃ, πολλοῖσι ἀρετὴν ἐπασκέουσι ἐς τὸ „κοινὸν, ἔχθεα ἴδια ἰσχυρὰ φιλέει ἐγγίνε„σθαι. αὐτὸς γὰρ ἕκαστος βουλόμενος κα„ρυφαῖος εἶναι, γνώμῃσί τε νικᾶν, ἐς ἔ„χθεα μεγάλα ἀλλήλοισι ἀπικνέονται· ἐξ ὧν „στάσιες ἐγγίνονται· ἐκ δὲ τῶν στασίων, φό„νος· ἐκ δὲ τοῦ φόνου, ἀπέβη ἐς μοναρ„χίην. καὶ ἐν τούτῳ δείξει ὅσον ἐστὶ τοῦ„το ἄριστον. δήμου τε αὖ ἄρχοντος ἀδύ-

a ὑβριστότερον. b τῷ δὲ ἰδεῖ γινώσκειν.

Mala democratiæ, bona monarchiæ. Otanes edit regnum, nec se suosve vult regnari, idque cum honore impetrat. Reliquorum consilia de regno.

„ναῖα μὴ ἂ κακότητα ἐγγρέαθαι. κακότη-
„τος τοίνυν ἐγγινομένης ἐς τὰ κοινὰ, ἔ-
„χθεα μὲν οὐκ ἐγένετο τοῖσι κακοῖσι, φι-
„λίαι [a] δὲ ἰσχυραί. οἱ γὰρ κακοῦντες τὰ κοι-
„νὰ, συγκρύψαντες ποιεῦσι. τοῦτο δὲ τοιοῦ-
„το γίνεται, ἕως ἂν τοιούτος τις τοῦ δήμου
„τοὺς τοιούτους παύσῃ. ἐκ δὲ αὐτῶν θωυμά-
„ζεται ὑπὸ δὴ τοῦ δήμου· θωυμαζόμε-
„νος δὲ ἂν ὢν ἐφάνη μούναρχος ἐών·
„καὶ ἐν τούτῳ δηλοῖ καὶ ὅτι ὡς ἡ μου-
„ναρχίη κεφάλαιον. ἐνὶ δὲ ἔπει πάντα συλ-
„λαβόντα εἰπεῖν, πόθεν ἡμῖν ἡ ἐλευθερίη ἐ-
„γένετο; καὶ τεῦ δόντος; πότερα τοῦδε τοῦ
„δήμου, ἢ ὀλιγαρχίης, ἢ μουναρχίης; ἔχω
„τοίνυν γνώμην, ἡμέας ἐλευθερωθέντας διὰ
„ἕνα ἄνδρα, τὸ τοιοῦτο περισέλλειν. χωρίς τε
„τούτου, πατρίους νόμους μὴ λύειν ἐχόντας εὖ.
„οὐ γὰρ ἄμεινον. Γνώμην μὲν δὴ τρεῖς αὐτῶν
προεκέαρο [b]. οἱ δὲ πατέρες τῶν ἑπτὰ ἀνδρῶν προσ-
έθεντο ταύτῃ. ὡς δὲ ἐσάθη τῇ γνώμῃ ὁ Ὀτάνης,
Πέρσῃσι ἰσονομίλιν ἀπεύδων ποιῆσαι, ἔ-
„λεξε ἐς μέσον αὐτοῖσι τάδε, Ἄνδρες στασιῶ-
„ται, δῆλα δὴ ὅτι δεῖ ἕνα γέ τινα ἡμέων βα-
„σιλέα γενέσθαι ἢ τοι κληρώσαντας, ἢ
„ὑπείξαντας τῷ Περσέων πλήθεϊ τὸν ἂν
„ἐκεῖνοι ἕλωνται, ἢ ἄλλῳ τινὰ μηχανῇ. ἐ-
„γὼ μέν νυν ὑμῖν οὐκ ἀναγωνιεῦμαι. ἔστι γὰρ
„ἄρχειν ἔστε ἄρχεσθαι ἐθέλω. ἐπὶ τούτῳ δὲ ὑπ-
„εξίσταμαι τῆς ἀρχῆς, ἐπ' ᾧ τε ἐγὼ ὑπ' ἄλλου ὑ-
μέων ἄρξομαι, ἔστε αὐτὸς ἐγὼ, ἔστε οἱ ἀπ'
ἐμεῦ αἰεὶ γινόμενοι. τούτοις εἰπάντος ταῦτα ὡς συν-
εχώρεον [c] οἱ ἑξ ἐπὶ τούτοισι, ἔστε μὲν δὴ
σφι οὐκ ἐπηγωνίζετο, ἀλλ' ἐκ μέσου καθῆτο.
καὶ νῦν αὕτη ἡ οἰκίη διατελέει μούνη ἐλευθέρη
ἐοῦσα Περσέων, καὶ ἄρχειν τοσοῦτο ὅσον αὐτὴ
θέλει, νόμους οὐκ ὑπερβαίνουσα τοὺς Περσέων.
Οἱ δὲ λοιποὶ τῶν ἑπτὰ ἐβουλεύοντο ὡς βασιλέα δι-
καιοτάτῳ σφέοντες· καί σφι ἔδοξε, Ὀτάνῃ μὲν
ἐπὶ τοῖσι ἐπὶ Ὀτάνεω αἰεὶ γινομένοισι, ἰέναι ἐς
ἄλλόν τινα τῶν ἑπτὰ ἔλθῃ ἡ βασιληίη, ἐξαίρετα
δίδοσθαι ἐσθῆτά τε Μηδικὴν ἔστε ἑκάστῳ ἐπὶ πλεῖ
πάντων δωρεὴν ἡ γίνεσθαι ἐν Πέρσῃσι τιμιωτάτη.
τοῦδε δὲ εἵνεκεν ἐβούλοντο οἱ δίδοσθαι ταῦτα, ὅτι
ἐβούλευσέ τε πρῶτος τὸ πρῆγμα, καὶ συνέστησε
αὐτούς. ταῦτα μὲν δὴ Ὀτάνῃ ἐξαίρετα. τάδε δὲ
ἐς τὸ κοινὸν ἐβούλευσαν, παρεόναι ἐς τὰ βασι-
λήια πάντα τὸν βουλόμενον τῶν ἑπτὰ ἀνδρῶν εἰσαγγε-
λέοντα, ἢν μὴ τυγχάνῃ εὐδων μετὰ γυναικὸς βα-
σιλεύς· γαμέειν δὲ μὴ ἐξεῖναι ἄλλοθεν τῷ βασι-
λέϊ

non potest, quin malitia intret: ingressa malitia in rempublicam malis quidem illis odia non existunt, sed amicitiæ validæ. qui enim rempublicam corrumpunt, mutuo se occultant: idque tamdiu fit dum aliquis populo præpositus tales homines compescat; quem propter ista populus admiratur. Hic quum admirationi est, tunc vere monarchus ostenditur, declarans etiam in hoc monarchiam esse præstantissimum. Atque ut uno verbo omnia comprehendens dicam, unde nobis libertas extitit? & à quo data? à populóne, an oligarchia, an monarcho? Ego igitur sentio, nos per unum virum liberatos, debere illud ipsum complecti; & præter hoc leges patrias bene constitutas non dissolvere: non enim melius. Hæ tres 83
dictæ fuerunt sententiæ, & ex septem illis quatuor huic assenserunt. Otanes, qui juris æquabilitatem facere Persis studebat, ubi ipsius sententia rejecta est, apud eos ita in medium loquutus est, Viri socii, videlicet necesse est unum aliquem è nobis regem fieri, sive sorte sortiamur, sive permittamus Persarum multitudini quem illi elegerint, sive qua alia ratione; equidem ego inter vos non contendam. quippe qui neque præesse volo, neque regnari. Et hac lege cedo imperio, ut à nullo vestrûm regner aut ipse ego, aut ullus unquam meorum posterorum. Otane hæc loquuto, postquam ceteri sex ejus postulatis assenserunt, ita hic in aliis non contendens, è medio abiit alio sessum. Atque ad hunc usque diem sola hæc familia inter Persas libertatem retinet, & in tantum regnatur, quantum ipsa vult, leges Persarum non transgrediens. Ceteris autem istorum sep- 84
tem de rege justissime deligendo consultantibus, visum est, si ad aliquem ex ipsorum numero regnum perveniret, Otanem donari debere peculiariter ejusque deinceps universos posteros tum Medica quotannis veste, tum omni alio magnificentiæ genere apud Persas honorificentissimo. Quæ ideo decreverunt ei donanda quod primus rem agitaverat, & ipsos in cœtum coegerat. Et hæc quidem decora Otani decreverunt: illa vero in commune, ut regiam introire unicuique è septem sine internuncio liceret, nisi forte cum uxore cubaret rex: neve regi fas esset aliunde quam è familia conjuratorum

a ἰγγίνεται τοῦτο, φιλίαι. b προαιρέθη. c ταὐτὰ, συνεχώρεον.

rum uxorem ducere. De regno autem hunc in modum; ut sub ortum solis cōscensis equis, dum in suburbio vectarentur, cujus equus sonum primus ediditset, is regnum obtineret. Erat autem Dario equito, vir solers, nomine OEbares: ad quem Darius, postquam e cœtu digressi sunt, ita inquit, OEbares, de regni negocio sic inter nos convenit: cujus equus sub ipsum solis ortum equis conscensis sonum primus ediderit, is regno potiatur. Nunc igitur siquid solertiæ habes, comminiscere, ut nos obtineamus hoc decus, & nemo alius. Respondet OEbares, O Here, si in hoc versatur tibi ut rex sis vel non, de hoc ne esto sollicitus, & bonum habeto animum; certe ante te rex nemo futurus est: ejusmodi habeo medicamenta. Si igitur, inquit Darius, habes istiusmodi commentum, adest tempus eo utendi, nec differendi rem, utpote crastino die nobis est certamen. Hæc ut audivit OEbares, ita facit: Ubi nox advenit, unam equarum quam equus Darii maxime adamabat, istam in suburbium adductam alligat: tum equum Darii inducit: eumque sæpius circumduxit prope equam identidem feminæ appropinquans, ac tandem permisit ascendere. Postero die, quum illucesceret, sex Persæ ex convento adfuerunt equis insidentes. & quum in suburbio ultro citroque vectarentur, ubi ad locum istum pervenerunt, ubi superiore nocte equa fuerat alligata, ibi Darii equus accurrens hinnitum edidit: & equo id exsequuto protinus fulgur sereno cœlo tonitruque extitit. Hæc quum Dario superveniissent, eum inaugurarunt, tanquam ex composito quodam evenientia. nam ceteri ex equis desilientes Darium ut regem adorarunt. Sunt qui hoc dicant OEbarem fuisse machinatum, sunt qui illud. utroque enim modo refertur à Persis. Volunt namque OEbarem attrectatis manu hujus equæ genitalibus, ipsam manum intra subligacula tenuisse abditam: & sub ipsum statim solis ortum, quum equi digressuri essent, eam extulisse, & naribus equi Darii admovisse, eumque ad odoris sensum infremuisse atque hinnisse. DARIUS itaque, Hystaspis filius, declaratus est rex: eique omnes Asiani audientes dicto fuerunt, præter Arabas, à Cyro & postea rursus à Cambyse subacti; Arabes vero à Persis nunquam in servitutem redacti sunt, sed hospites extiterunt, transmittentes Cam-

85 86 87 88

λεί ἡ ἐπὶ τ σωσπαναστείων. τοῖς ἢ τ βασιληίης ἐβάλλοσαν τοιόνδε· ὅτῳ ἂν ὁ ἵππος ἡλίου ἐπιστοπολῶν πρῶτος φθέγξηται ἐν τῷ προαστείῳ, αὐτῶν ὑπισεβηκότων, τοῦτον ἔχειν τὴν βασιληίην. Δικαίως ἢ δὴ ὑπεκόρισος, ἀνὴρ σοφὸς, τῷ ἑταίρῳ τῷ Οἰβάρεϊ· ἐπεὶ τοῦτον τ ἄνδρα, ἐπεί τε διελύθησαν, ἔλεξε Δαρείῳ τάδε, Οἰβάρες, ὡς ἡμῖν δέδοκται περὶ τ βασιληίης ποιέειν κατὰ τάδε· ὅτῳ ἂν ὁ ἵππος πρῶτος φθέγξηται ἅμα τῷ ἡλίῳ ἀνιόντι, αὐτῶν ἐπαναβεβηκότων, τοῦτον ἔχειν τὴν βασιληίην. νυῦ ὦν εἴ τινα ἔχεις σοφίην, μηχανῶ ὡς ἂν ἡμεῖς χώμεν τοῦτο τὸ ἆεθλος, καὶ μὴ ἄλλός τις. ἀμείβετ Οἰβάρης· εἰ μὲν δὴ, ὦ δέσποτα, ἐν τούτῳ τοι ἐστὶ ἡ βασιλέα εἶναι ἢ μὴ, θάρσεε τούτου εἵνεκα, καὶ θυμὸν ἔχε ἀγαθόν· ὡς βασιλεὺς ἔσεαι ἄλλος οὐδεὶς ἀλλ ἐγὼ σεῦ ἔσομαι· τοιαῦτα ἔχω φάρμακα. λέγει Δαρεῖος, Εἰ τοίνυν τι τοιοῦτον ἔχεις σοφισμα, ὥρη μηχανᾶσθαι, καὶ μὴ ἀναβάλλεσθαι· ὡς τ ὀπτώσης ἡμέρης ὁ ἀγὼν ἡμῖν ἐστι. οἰχώσεσθαι ταῦτα ὁ Οἰβάρης, ποιέει τοιόνδε. ὡς ἐγένετο ἡ νὺξ, τ θηλέων ἵππων μίαν, τὴν ὁ Δαρείου ἵππος ἐσερᾳ μάλιστα, πεύτην ἀγαγὼν ἐς τὸ προάστιον, κατέδησε, καὶ ἐπήγαγε τ Δαρείου ἵππον. καὶ τὰ μὲν πολλὰ πρόσω ἀγχοῦ τῇ ἵππῳ, ἐγχρίμπτων τῇ θηλέῃ τέλος ἢ, ἐπῆκε ὀχεύσαι τὴν ἵππον. Ἅμα ἡμέρῃ ἢ Δικαιοσύνη, οἱ ἓξ, καλὰ συνεθήκαντο, παρῆσαν ἐπὶ τ ἵππων. διεξελαυνόντων ἢ καλὰ τὸ προάστιον, ὡς καλὰ τοῦτο τὸ χωρίον ἐγένοντο ἵνα τ παροιχομένης νυκτὸς κατεδέδετο ἡ θηλέα ἵππος, ἐνθαῦτα ὁ Δαρείου ἵππος προσδραμὼν ἐχρεμέτισε. ἅμα ἢ τῷ ἵππῳ τοῦτο ποιήσαντι, ἐξράγη ἐξ αἰθρίης Ϲ βροντὴ ἐγένετο. ὑπηχούμενα ἢ ταῦτα τῷ Δαρείῳ, ἐπλέωσε μιν, ὥσπερ ἐκ συνθέτου τοῦ ἠχούμενα. οἱ ἢ, καταθορόντες ἀπὸ τ ἵππων, προσεκύνεον τ Δαρεῖον ὡς βασιλέα. Οἱ μὲν δή φασι τ Οἰβάρεα τοῦτο μηχανήσασθαι· οἱ ἢ, τοιάδε. (καὶ γὰρ ἐπ ἀμφότερα λέγεται ἐμοὶ Περσέων) ὡς τ ἵππου ταύτης τ ἄρθρων ἅψασθαι τῇ χειρὶ, ἔχοι ἀὐτὴν κρύψας ἐν τῇσι ἀναξυρίσι· ὡς ἢ ἅμα τῷ ἡλίῳ ἀνιόντι ἀπίεσθαι μέλλειν τὰς ἵππους, τ Οἰβάρεα τοῦτον ἐξείρασθαι τὴν χεῖρα, πρὸς ᾧ Δαρείου ἵππου τοὺς μυκτῆρας προσενεῖκαι· τ ἢ, αἰσθόμενον, φερμάξασθαί τι Ϲ χρεμετίσαι. Δαρεῖός τε δὴ ὁ Ὑστάσπεος βασιλεὺς ἀπεδείδεκτο, καὶ οἱ ἦσαν ἐν τῇ Ἀσίῃ πάντες κατήκοοι, πλὴν Ἀράβων, Κύρου τε καταστρεψαμένου, καὶ ὕστερον αὖτις Καμβύσεω. Ἀράβιοι ἢ οὐδαμᾶ κατήκοοσαν ἐπὶ δουλοσύνῃ Πέρσῃσι, ἀλλὰ ξείνοι ἐγένοντο,

a ἔχοις. b προσεκύνεόν μιν τ. c ἔχει.

Darii uxores : monumentum memoriæ causſa : provinciæ viginti cum magnitudine tributi constitutæ, quæ ſub Cyro & Cambyſe non fuerant.

πρότερος Καμβύσης ἐπ' Αἴγυπτον στρατεύσων. τὸ δὲ Ἀχαιμενίων, ὅσοι ἦν ἐσβάλλοντες Πέρσαι ἐς Αἴγυπτον. γαμέεται τε τὰς πρώτας ἐγγυᾶται Πέρσης ὁ Δαρεῖος, Κύρου μὲν δύο θυγατέρας, Ἀτόσσαν τε καὶ Ἀρτυστώνην· τὴν μὲν Ἄτοσσαν, τὴν πρότερον ἐπ' ἀδελφεῷ Καμβύσῃ τυχοῦσαν τῷ μάγῳ· τὴν δὲ Ἀρτυστώνην, παρθένον. ἔτι δὲ Σμέρδιος τοῦ Κύρου ἐγγυᾶται θυγατέρα ἔχουσαν, τῇ οὔνομα ἦν Πάρμυς. ἔχει δὲ καὶ τὴν τοῦ Ὀτάνεω θυγατέρα, τὴν τὸν μάγον κατιδοῦσαν ἐπίστασθαι. δυνάμιός τε πολλὰ οἱ ἀπιπολέοντος [a]. πρῶτον μέν νυν τύπον ποιησάμενον λίθον [b], ἔστησε, ζῶον δὲ οἱ ἐνῆν, ἀνὴρ ἱππεύς. ἐπεξαίρει δὲ γράμματα λέγοντα τάδε, ΔΑΡΕΙΟΣ Ο ΥΣΤΑΣΠΕΟΣ ΣΥΝ ΤΕ ΤΟΙ ΙΠΠΟΥ ΤΗΙ ΑΡΕΤΗΙ, τὸ οὔνομα λέγων, ΚΑΙ ΟΙ ΒΑΓΕΟΣ ΤΟΥ ΙΠΠΟΚΟΜΟΥ, ΕΚΤΗΣΑΤΟ ΤΗΝ ΠΕΡΣΕΩΝ ΒΑΣΙΛΗΙΗΝ. Ποιήσας δὲ ταῦτα ἐν Πέρσῃσι, ἀρχὰς κατέστησε εἴκοσι, τὰς αὐτὸι καλέουσι σατραπηίας. καταστήσας δὲ τὰς ἀρχὰς, καὶ ἄρχοντας ἐπιστήσας, ἐτάξατο φόρους οἱ ἔθνεσι ἄλλα τε, καὶ πρὸς τοῖσι ἔθνεσι τοὺς πλησιοχώρους προστιθέντων, καὶ ὑπερβαίνων τοὺς ἐπ' ἐσχάτοισι, τὰ ἐκάστοισι ἄλλοισι ἄλλα ἔθνεα νέμων. ἀρχὰς δὲ καὶ φόρων ἀποδέδεκται τὸν ἐπίνειον καλὰ τάδε λέγω. τοῖσι μὲν αὐτῶν ἀργύριον ἀπαγινέουσι εἰρημένα Βαβυλώνιον σταθμὸν τάλαντον ἀπαγινέουσι· τοῖσι δὲ χρυσὸν ἀπαγινέουσι, Εὐβοϊκόν· τὸ δὲ Βαβυλώνιον τάλαντον φέρεται Εὐβοϊκοὺς ἑβδομήκοντα μνέας. ἐπὶ μὲν δὴ Κύρου ἄρχοντος, καὶ αὐτὸς Καμβύσεω, οὐ κατεστραμμένοι ἦσαν φόρου πέρι, ἀλλὰ δῶρα ἔφερον. Ἀλλὰ δὴ τούτων τὴν ὑπαρξίην ἕνεκα φόρου, καὶ ἄλλα πολλὰ πεύθομαι ἄλλα, λέγουσι Πέρσαι ὡς Δαρεῖος μὲν ἦν κάπηλος· Καμβύσης δὲ, δεσπότης· Κῦρος δὲ, πατήρ. ὁ μὲν, ὅτι ἐπαπηλεύοι πάντα τὰ πρήγματα· ὁ δὲ, ὅτι χαλεπός τε ἦν καὶ ἀλιγωρος· ὁ δὲ, ὅτι ἤπιός τε, καὶ ἐξευρὼν σφι τὰ ἐμηχανήσατο [c]. Ἀπὸ μὲν δὴ Ἰώνων, καὶ Μαγνήτων τῶν ἐν τῇ Ἀσίῃ, καὶ Αἰολέων, καὶ Καρῶν, καὶ Λυκίων, καὶ Μηλυέων, καὶ Παμφύλων, (εἷς γὰρ ἦν οἱ τεταγμένος φόρος οὗτος) προσῆκε τεσσαράκοντα τάλαντα ἀργυρίου. ὁ μὲν δὴ πρῶτος οὗτος οἱ νομὸς [d] κατεστήκεε. δεύτερος δὲ Μυσῶν, καὶ Λυδῶν, καὶ Ἀλυσσονίων, καὶ Καβαλίων, καὶ Ὑγεννέων, πεντήκοντα τάλαντα· νομὸς [e] δεύτερος οὗτος. ἀπὸ δὲ Ἑλλησποντίων τῶν ἐπὶ δεξιὰ ἐσπλέοντι, καὶ Φρυγῶν, καὶ Θρηίκων τῶν ἐν τῇ Ἀσίῃ, καὶ Παφλαγόνων, καὶ Μαριανδηνῶν, καὶ Συρίων, ἑξήκοντα καὶ τριηκόσια ἦν τάλαντα φόρος· νομὸς τρί-

Cambyſem in Ægyptum: quippe quibus invitis haudquaquam invaſiſſent Perſæ Ægyptum. Darius matrimonia primaria ex Perſis auſpicatus eſt, ductis duabus Cyri filiabus, Atoſſa, quæ ante Cambyſi fratri & poſtea mago nupſerat, & Artyſtona virgine. Præterea duxerat Smerdis, filii Cyri, filiam, nomine Parmyn, nec non filiam Otanis duxit, quæ magum prodiderat. Idem, viribus omni ex parte ſtabilitis, ante omnia quum effigiem feciſſet lapidem ſtatuit cui inerat animal, vir eques, inſcriptis in hæc verba literis, DARIUS, HYSTASPIS FILIUS, TUM EQUI VIRTUTE, (cujus nomen legebatur) TUM OEBARIS EQUISONIS, PERSARUM REGNUM ADEPTUS EST. His apud Perſas actis, viginti provincias, quas ipſi ſatrapias vocant, conſtituit: earumque ſingulis præſides præfecit, deſcriptis quæ ei penderentur tributis per nationes, & nationibus finitimos adtribuens, & ſupergrediens vicinos, remotiores gentes alias aliis dividens. Provincias autem & tributorum reditus annuos hunc in modum diſtribuit. Aliis quidem argentum afferentibus injungebatur Babylonico pondere talentum adferre: qui aurum, Euboico. Valet autem Babylonicum talentum ſeptuaginta minas Euboicas. Etenim ſub Cyro atque deinde ſub Cambyſe nihildum fuerat circa tributa inſtitutum, ſed munera afferebantur. Ob hanc tributi ordinationem & alia hujuſmodi, Perſæ ajunt Darium fuiſſe inſtitorem: Cambyſem autem, dominum: Cyrum vero, patrem. quoniam Darius res omnes quæſtui habebat: Cambyſes, aſper erat ac negligens: Cyrus mitis, & bona illis quæ aggreſſus fuit. Ab Ionibus igitur & Magnetibus qui in Aſia incolunt, & Æolenſibus & Caribus & Lyciis & Melyenſibus & Pamphylis (unum enim erat illi poſitum hoc tributum) pendebantur quadringenta argenti talenta. Hæc erat ab eo prima præfectura inſtituta. A Myſis & Lydis & Alyſoniis & Cabaliis & Hygennenſibus quingena talenta. Secunda portio hæc erat. Ab Helleſpontiis, qui ad dextram illuc innavigantium ſiti ſunt, & Phrygibus & Thracibus qui Aſiam incolunt, & à Paphlagonibus & Mariandenis & Syriis, trecenta & ſexaginta talenta erant tributum. Hæc ter-

a ἐπιμπλέοντος. b λίθινον. c ἀγαθά σφι παύσας ἐμηχανήσατο. d ὁ μὲν δὴ πρῶτός οἱ νομὸς. e τάλαντα ἐγγυέα. νομὸς.

tertia portio. A Cilicibus, equi albi trecenti sexaginta in dies singulos singuli, nec non talenta argenti quingenta: quorum centum & quadraginta erogabantur in equitatum qui Ciliciæ regionem pro præsidio custodiebat: trecenta autem & sexaginta Dario obveniebant: Hæc quarta portio. Ab urbe Posideio, quam Amphilochus Amphiarai filius exstruxit in finibus Cilicum ac Syrorum, ab hac ad Ægyptum usque, præter Arabum partem (hæc enim erat immunis) trecenta & quinquaginta talenta erat tributum: Quinta portio hæc. cui annumeratur Phœnice omnis & Syria quæ dicitur Palæstina, & Cyprus. Ab Ægypto & Afris Ægypto conterminis, & Cyrene & Barce (in portione namque Ægyptia istæ ordinantur) septingenta proveniebant talenta, præter pecuniam è piscario proventu lacus Mœris. Extra hanc pecuniam mensurati quoque frumenti septingenta talenta obveniebant. Nam ad centum viginti millia etiam illis Persis, qui in Albo muro Memphitico habitant, admetiuntur & eorum auxiliariis. Sexta portio hæc. Sargagydæ & Gandarii & Dadicæ & Aparytæ, in idem conjuncti, centum & septuaginta talenta pendebant: Septima portio hæc. A Susis & cetera Cissiorum regione, trecenta: Octava hæc portio. A Babylone vero ceteraque Assyria mille talenta argenti proveniebant, & præterea pueri castrati quingenti: Nona portio hæc. Ab Ecbatanis & ab reliqua Medica & Parycaniis & Orthocorybantiis, quadringenta & quinquaginta talenta: Decima portio hæc. Caspii & Pausicæ & Pantimathi & Daritæ simul conferentes, ducenta talenta afferebant: Undecima hæc portio. A Bactrianis ad Æglos usque, trecentorum & sexaginta talentorum erat tributum: Portio duodecima hæc. A Pactyica & Armeniis, eorumque conterminis, Euxino tenus ponto, talenta quadringenta: Tertiadecima hæc portio. A Sargatiis & Sarangæis & Thamanæis & Utiis & Mecis, & iis qui rubri maris insulas incolunt, ubi rex eos qui Relegati vocantur collocat: ab his omnibus sexcentorum talentorum proveniebat tributum: Quartadecima portio hæc. Sacæ & Caspii ducenta & quinquaginta talenta afferebant: Quintadecima portio hæc. Parthi Choraſmiique & Sog-

τρίτη ὅτη ἦν ἡ Κιλίκων, ἵπποι τε λευκοὶ ἑξακόσιοι ἡμέρης ἑκάστης εἰς χρόνον, καὶ τάλαντα ἀργυρίου πεντήκοντα. τέτων ἦν τεσσεράκοντα καὶ ἑκατὸν ἐς τὴν φρουρέουσαν ἵππον τὴν Κιλικίην χώρην ἀνασιμῶτο, τὰ δὲ τριηκόσια ἑξήκοντα Δαρείῳ ἐφοίτα· νομὸς τάταρτος ἔτεος. Ἀπὸ δὲ Ποσιδηίου πόλιος, τὴν Ἀμφίλοχος ὁ Ἀμφιάρεω οἴκισε ἐπ' ὁρίοισι τοῖσι Κιλίκων τε καὶ Σύρων, δεξάμενον δὲ ταύτης μέχρι Αἰγύπτου, πλὴν μοίρης τῆς Ἀραβίων (ταύτη γὰρ ἦν ἀτελής) πεντήκοντα καὶ τριηκόσια τάλαντα φόρος ἦν. ἔστι δὲ ἐν τῷ νομῷ τούτῳ Φοινίκη τε πᾶσα, καὶ Συρίη ἡ Παλαιστίνη καλεομένη, καὶ Κύπρος· νομὸς πέμπτος ὅτος. ἀπὸ Αἰγύπτου δὲ, καὶ Λιβύων τῶν παρακειμένων Αἰγύπτῳ, Κυρήνης τε καὶ Βάρκης (ἐς γὰρ τὸ Αἰγύπτιον νομὸν αὗται ἐπιτάσσονται) ἐπτάκοντα παρεδίδοτο τάλαντα, πάρεξ δὲ ἐκ τῆς Μοίριος λίμνης γενομένου ἀργυρίου, τὸ ἐγίνετο ἐκ τῶν ἰχθύων· τούτου δὲ χωρὶς ἀργυρίου, καὶ τοῦ μετρεομένου σίτου παρεδίδοτο ἑπτακόσια τάλαντα. παρὰ γὰρ δύο καὶ δέκα μυριάδας Περσέων τε τοὺς ἐν τῷ Λευκῷ τείχεϊ τῷ ἐν Μέμφι κατοικημένους καταμετρέεται, καὶ τοῖσι τούτων ἐπικούροισι· νομὸς ἕκτος ὅτος. Σαγγαρίδαι τε ἦσαν, καὶ Γανδάριοι, καὶ Δαδίκαι τε καὶ Ἀπάρυται, ἐς τωὐτὸ τεταγμένοι, ἑβδομήκοντα καὶ ἑκατὸν τάλαντα παρεφέροντο· νομὸς ἕβδομος ὅτος. Ἀπὸ Σούσων τε, καὶ τῆς ἄλλης Κισσίων χώρης, τριηκόσια· νομὸς ὄγδοος ὅτος. Ἀπὸ Βαβυλῶνος δὲ καὶ τῆς λοιπῆς Ἀσσυρίης, χίλιά τε αἱ παρεδίδοτο τάλαντα ἀργυρίου, καὶ παῖδες ἐκτομίαι πεντακόσιοι· νομὸς ἔνατος ὅτος. Ἀπὸ δὲ Ἐκβατάνων τε καὶ τῆς λοιπῆς Μηδικῆς καὶ Παρυκανίων, καὶ Ὀρθοκορυβαντίων, πεντήκοντά τε καὶ τετρακόσια τάλαντα· νομὸς δέκατος ὅτος. Κάσπιοι δὲ καὶ Παυσίκαι, Παντίμαθοί τε καὶ Δαρεῖται, ἐς τωὐτὸ συμφέροντες, διηκόσια τάλαντα ἀπαγίνεον· νομὸς ἑνδέκατος ὅτος. Ἀπὸ Βακτρίων δὲ μέχρι Αἴγλων, ἑξήκοντα καὶ τριηκόσια τάλαντα φόρος ἦν· νομὸς δωδέκατος ὅτος. Ἀπὸ Πακτυϊκῆς δὲ, καὶ Ἀρμενίων, καὶ τῶν παρακειμένων μέχρι τοῦ πόντου τοῦ Εὐξείνου, τετρακόσια τάλαντα· νομὸς τρίτος καὶ δέκατος ὅτος. Ἀπὸ δὲ Σαργατίων, καὶ Σαραγγαίων, καὶ Θαμανταίων, καὶ Οὐτίων, καὶ Μήκων, καὶ τῶν ἐν τῇσι νήσοισι οἰκεόντων τῶν ἐν τῇ Ἐρυθρῇ θαλάσσῃ, ἐν τῇσι τοὺς Ἀναστάσεις καλεομένους καλαικίζει βασιλεύς, ἀπὸ τούτων πάντων ἑξακόσια τάλαντα ἐγίνετο φόρος· νομὸς τεσσαρακαιδέκατος οὗτος. Σάκαι δὲ καὶ Κάσπιοι πεντήκοντα καὶ διηκόσια ἀγίνεον τάλαντα· νομὸς πέμπτος καὶ δέκατος οὗτος. Πάρθοι δὲ, καὶ Χορασμιοι, καὶ

Bb 3 Σογ-

a τεσσερήκοντα μὲν καὶ. b ἀναστιμῶνται. c ἔρεσι. d σπαδοσμίαι. e Μύρι. f ἐπιμετρεομένου. g τάλαντα. σίτου γὰρ δυοῖδεκα. h Σαγγαγύδαι. i νομὸς ἕβδομος ὅτος. k Ἀσσυρίης χώρης, χίλια. l MS. Ἀγβατάνων. m δωδέκατος. n Σαγαρτίων. o ἀπαγίνεον.

Ratio thesauri Persici. Persia immunis ab tributo. Æthiopes ab Cambyse subacti & Calantiæ Indi tertio anno aliquid ferebant.

Σογδοί τε καὶ Ἄριοι, τριηκόσια τάλαντα· νομὸς ἕκτος καὶ δέκατος ἔστω. Παρικάνιοι δὲ, καὶ Αἰθίοπες οἱ ἀπὸ τῆς Ἀσίης, τετρακόσια τάλαντα ἀπαγίνεον· νομὸς ἕβδομος καὶ δέκατος ἔστω. Μαντιηνοῖσι, καὶ Σαρπηδόνιοισι, καὶ Ἀλαροδίοισι δηκόσια ἐπετέτακτο τάλαντα· νομὸς ὄγδοος καὶ δέκατος ἔστω. Μόσχοισι δὲ, καὶ Τιβαρηνοῖσι, καὶ Μάκρωσι, καὶ Μοσσυνοίκοισι, καὶ Μαρδοῖσι, τριηκόσια τάλαντα προείρητο· νομὸς εἰνατος καὶ δέκατος ἔστω. Ἰνδῶν δὲ πολλῷ πλεῖστόν ἐστι πάντων τῶν ἡμεῖς ἴδμεν ἀνθρώπων, καὶ φόρον ἀπαγίνεον πρὸς πάντας τοὺς ἄλλους, ἐξήκοντα καὶ τριηκόσια τάλαντα ψήγματος· νομὸς εἰκοστὸς ἔστω. Τὸ μὲν δὴ ἀργύριον τὸ Βαβυλώνιον πρὸς τὸ Εὐβοϊκὸν συμβαλλόμενον τάλαντον, εἴναι τεσσερεσκαίδεκα καὶ πεντακόσια καὶ εἰνακισχίλια τάλαντα. τὸ δὲ χρυσίον τρισκαιδεκαπλάσιον λογιζόμενον, τὸ ψῆγμα εὑρίσκεται ἐὸν Εὐβοϊκῶν ταλάντων ὀγδοήκοντα καὶ ἑξακοσίων καὶ τετρακισχιλίων. τούτων ὦν πάντων πεντηκοντημένων τὸ πλῆθος, Εὐβοϊκὰ τάλαντα συνελέγετο εἰς τὸν ἐπέτηον Φόρον Δαρείῳ, μύρια καὶ τετρακισχίλια καὶ πεντακόσια καὶ ἑξήκοντα. τὸ δὲ ἔπ' τούτων ἔλασσον ἀπιεὶς, οὐ λέγω. Οὗτος Δαρείῳ πρόσοδος ἦτο τῆς Ἀσίης, καὶ τῆς Λιβύης ὀλιγαχόθεν. περιόντος μέντοι τοῦ χρόνου, καὶ ἀπὸ νήσων προσῆιε ἄλλος Φόρος, καὶ τῶν ἐν τῇ Εὐρώπῃ μέχρι Θεσσαλίης οἰκημένων [a]. τοῦτον τὸν Φόρον θησαυρίζει βασιλεὺς τρόπῳ τοιῷδε. εἰς πίθους παραμίνυας [b] τήξας καταχεῖ. πλήσας δὲ τὸ ἄγγος, περιαιρεῖ τὸν κέραμον. ἐπεὰν δὲ δεηθῇ χρημάτων, κατακόπτει τοσοῦτον ὅσου ἂν ἑκάστοτε δέηται. Αὗται μὲν δὴ ἀρχαί τε [c] ἦσαν, καὶ Φόρων ἐπιτάξιες. ἡ Περσὶς δὲ χώρη μούνη μοι οὐκ εἴρηται δασμοφόρος· ἀτελέα γὰρ Πέρσαι νέμονται χώρων. οἵδε δὲ Φόρον μὲν οὐδένα ἐπῆγον φέρειν, δῶρα δὲ ἀγίνεον [d]. Αἰθίοπες οἱ πρόσουροι Αἰγύπτῳ, τοὺς Καμβύσης ἐλαύνων ἐπὶ τοὺς Μακροβίους Αἰθίοπας κατεστρέψατο· οἳ περί τε Νίσσῃν τὴν ἱρὴν κατοίκηνται, καὶ τῷ Διονύσῳ ἀνάγουσι τὰς ὀρτάς· οὗτοι οἱ Αἰθίοπες καὶ οἱ παλησιόχωροι τούτοισι, σπείρεται μὲν χρέωνται τῷ αὐτῷ τῷ καὶ οἱ Καλαντίαι Ἰνδοί· οἰκήματα δὲ ἐκτίηνται κατάγαια. οὗτοι συναμφότεροι ἀεὶ τρίτου ἔτεος ἀγίνεον, ἀγινέουσι δὲ καὶ τὸ μέχρι ἐμεῦ, δύο χοίνικας ἀπύρου χρυσίου, καὶ διηκοσίας φάλαγγας ἐβένου, καὶ πέντε παῖδας Αἰθίοπας, καὶ ἐλέφαντος ὀδόντας μεγάλους εἴκοσι. Κόλχοι δὲ ἔπεξῆλθον οἱ ἐς τὸν ἄθλον, καὶ οἱ πρόσ-

Sogdi & Arii, trecenta talenta: Sextadecima portio hæc. Paricanii & qui ex Asia 94
sunt Æthiopes, quadringenta talenta: Septimadecima portio hæc. Mantienis & Sarpiribus & Alarodiis ducenta injuncta talenta erant: Duodevicesima portio hæc. Moschis & Tibarenis & Macronibus & Mosynœcis & Mardis trecenta talenta præcepta erant: Undevicesima hæc portio. Indi, ut sunt multitudine multo numerosissimi inter omnes quos novimus mortales, ita tributum ad omnes ceteros afferebant trecenta sexaginta talenta auri ramentorum: Vicesima portio hæc. Quod si Babylonica pecunia ad talentum 95
Euboicum redigatur, fiunt novies millena quingenaque & quadraginta talenta. Aurum vero si terdecies multiplicatum computetur ad argentum, ramentum reperitur ad rationem Euboicam esse quatuor millia talentorum sexcentaque & octoginta. Quibus in unum contractis, Euboica talenta colligebantur in summam annui tributi à Dario, quatuordecim millia quingenta & sexaginta. Minorem his summam omittens non refero. Hoc tributum Dario ex Asia obvenie- 96
bat, & aliquantulum ex Africa: ceterum procedente tempore & ab insulis obvenit aliud tributum, & ab iis qui Europam Thessalia tenus incolunt. Id tributum rex hunc ad modum in thesauris reponit. Liquefactum in fictiles fidelias defundit: expleta autem fidelia subinde testam aufert: ex eoque, quoties pecunia indiget, tantum decidit quantum usus postulat. Atque hæ quidem provinciæ e- 97
rant ac tributorum taxationes. Sola autem regio Persis tributaria à me dicta non est, quod immunem regionem Persæ colunt. Isti autem ad ferendum ullum tributum non adigebantur, sed dona portabant. Æthiopes Ægypto contermini, quos Cambyses in expeditione contra Macrobios Æthiopes sumpta subegit; quique sacram Nissam incolunt, & Baccho dies festos agunt; isti Æthiopes eorumque finitimi, eodem quo Indi Calantiæ semine utuntur, subterraneasque habent domos. horum utrique tertio quoque anno portabant, portantque ad meam usque memoriam, binos chœnicas auri non igniti, & ducentas trabes ebeni, & quinque Æthiopes pueros, & viginti grandes elephanti dentes. Colchi quoque ad donationem ipsi ordinabant, eorum-

a οἰκεομένων. b παραμίνυς. c μὲν νυν ἀρχαίτε. d ἀγίνεον.

eorumque finitimi ad montem uſque Caucaſum. Ad hunc enim montem imperitatur à Perſis. nam qui ad aquilonem Caucaſi habitant, eorum jam nulli Perſas curant: Iſti igitur dona ſibi imperata, etiam ad meam uſque ætatem, quinto quoque anno afferebant, centum pueros, totidemque virgines. Afferebant & Arabes mille quotannis talenta thuris. Hæc quidem iſti dona, præter tributum, regi portabant.

98 Sed Indi id aurum tam multum, unde ramenta, quæ dixi, regi afferunt, hac ratione comparant. Indicæ regionis id quod ad ſolem orientem vergit, fabuloſum eſt. nam ex illis quos ſcimus, de quibus aliquid pro certo narratur, primi ſunt hominum in Aſia ad auroram & ſolis ortum habitantes. INDORUM enim tractus qui auroram ſpectat, propter arenam vaſtus eſt. Eorum autem complures ſunt gentes, atque eæ lingua inter ſe diſſonæ: & eorum alii ſunt dediti rei pecuariæ, alii non: item alii in paludibus fluvii habitant, crudis victitantes piſcibus, quos aggreſſi ex arundineis navigiis captant. Singula autem navigia è ſingulis arundinis genubus fiunt. Iſti quidem ex Indis gerunt veſtem è libro; quem ubi è flumine meſſuerunt contuderuntque, plectentes in modum ſtoreæ, tanquam

99 thoracem induunt. Alii Indorum, ad iſtorum auroram habitantes ſunt pecuarii, carnibus crudis veſcentes, nomine Padæi, qui talibus uti moribus narrantur: Quicunque civium ſeu vir ſeu fœmina ægrotat, virum quidem ſui maxime familiares interimunt; quod dicant illum morbo tabeſcentem, carnes ipſis corrumpere: & licet ſe neget ille ægrotare, nihilominus iſti non ignoſcentes necant eum, epulanturque. Mulier vero ſi ægrotet, ſuæ maxime neceſſariæ fœminæ, idem quod viri faciunt. Qui enim ad ſenium pervenit, eo mactato paſcuntur. Sed in hujus rationem non multi eorum perveniunt; nam ante id unumquemque, qui in morbum incidit, necant.

100 Eſt aliorum Indorum hæc diverſa conſuetudo, ut nihil animatum interimant, utque nihil ſerant, nec domos poſſidendas exiſtiment, atque herba victitent. Eſtque eis quoddam milii inſtar magnitudine, ſua ſponte naſcens è terra, ſuo in calyce: quod cum ipſo calyce lectum coquunt, eduntque. Eorum quiſquis in morbum incidit, is in locum deſertum per-

ἐχέης μέχρι τοῦ Καυκάσου ὄρεος. ἐς τοῦτο γὰρ τὸ ὄρος ὑπὸ Πέρσῃσι ἄρχεται. τὰ δὲ πρὸς βορέω ἀνέμου τοῦ Καυκάσιος, Περσέων οὐδεὶς ἔτι φροντίζει. οὗτοι ὦν δῶρα τὰ ἐταξαντο, ἔτι καὶ ἐς ἐμεῦ ἁβρὸ πεντετηρίδος ἀγίνεον, ἐν καστὸν παῖδας, καὶ ἑκατὸν παρθένους. Ἀραβίοι δὲ χίλια τάλαντα ἀγίνεον λιβανωτοῦ ἀνὰ πᾶν ἔτος. ταῦτα μὲν οὗτοι [a] δῶρα πάρεξ τοῦ φόρου βασιλέι ἐκόμιζον. Τὸν δὲ χρυσὸν τοῦτον τὸν πολλὸν οἱ Ἰνδοὶ, ἀπ' οὗ τὸ ψῆγμα τῷ βασιλέι τὸ εἰρημένον χομίζουσι [b], τρόπῳ τοιῷδε δή τινι κτέωνται [c]. ἔστι δ' Ἰνδικῆς χώρης τὸ πρὸς ἥλιον ἀνίσχοντα ψαμμος. τῶν γὰρ ἡμεῖς ἴδμεν, τῶν περὶ [d] ἀτρεκέως τι λέγεται, πρῶτοι πρὸς ἠῶ καὶ ἡλίου ἀνατολὰς οἰκέουσι ἀνθρώπων τῶν ἐν τῇ Ἀσίῃ. Ἰνδῶν [e] γὰρ τὸ πρὸς τὴν ἠῶ ἐρημίη ἐστὶ, ἁβρὸ τοῦ ψάμμου. ἔστι δὲ πολλὰ ἔθνεα Ἰνδῶν, καὶ οὐκ ὁμόφωνα σφίσι· καὶ οἱ μὲν αὐτῶν, νομάδες εἰσὶ, οἱ δὲ, οὔ· οἱ δὲ, ἐν τοῖσι ἕλεσι οἰκέουσι τοῦ ποταμοῦ· καὶ ἰχθύας σιτέονται ὠμούς, τοὺς αἴρουσι ἐκ πλοίων καλαμίνεων ὁρμεώμενοι. καλάμου δὲ ἓν γόνυ πλοῖον ἕκαστον ποιέεται. οἵτοι μὲν δὴ τῶν Ἰνδῶν φορέουσι ἐσθῆτά τε φλοιόν· ἐπεὰν [f] σὺν τοῦ ποταμοῦ φλοιὸν ἁμήσωσι, καὶ κόψωσι, τὸ ἐνδεῦν τὸν φορμὸν τρόπον καταπλέξαντες, ὡς θώρηκα ἐνδυνέουσι. Ἄλλοι δὲ τῶν Ἰνδῶν πρὸς ἠῶ οἰκέοντες τούτων, νομάδες εἰσὶ, κρεῶν ἐδεσμὴ ὠμῶν. καλέονται δὲ Παδαῖοι. νόμοισι δὲ τοιοῖσδε λέγονται χρᾶσθαι. ὃς ἂν κάμῃ τῶν ἀστῶν, ἢν τε ἀνὴρ, ἢν τε γυνὴ, τὸν μὲν ἄνδρα ἄνδρες οἱ μάλιστά οἱ ὁμιλέοντες κλαίουσι, φάμενοι αὐτὸν, τηκόμενον τῷ νούσῳ, τὰ κρέα φθείρεσθαι [g]· ὁ δὲ, ἀπαρνεόμενός ἐστι μὴ μὲν νοσέειν· οἱ δὲ, ἐπισυγνωσκόμενοι, ἀποκτείναντες [h] κατεσθίουσι. ἢν δὲ γυνὴ κάμῃ, ὡσαύτως αἱ ὁμιχρεώμεναι μάλιστα γυναῖκες ταὐτὰ τοῖσι ἀνδράσι ποιεῦσι. τὸν δὲ δὴ ἐς γῆρας ἀπικόμενον θύσαντες, κατεσθίουσι. ἐς δὲ τοῦτο λέγουσι [i] οἱ πολλοί τινες αὐτέων ἀπικνέεσθαι· πρὸ γὰρ τοῦ ἐς νοῦσον πάντα πίπτοντα κλαίουσι. Ἕτερον δέ ἐστι Ἰνδῶν ὅτε ἄλλο τρόπο· οὔτε κλαίουσι οὐδὲν ἔμψυχον, οὔτέ τι σπείρουσι [k], οὔτε οἰκίας νομίζουσι κτᾶσθαι. ποιηφαγέουσι δὲ, καὶ αὐτοῖσι ἐστὶ ὅσον κέγχρου τὸ μέγαθος ἐν κάλυκι, αὐτόματον ἐκ τῆς γῆς γινόμενον· τὸ συλλέγοντες, αὐτῇ τῇ κάλυκι ἕψουσί τε καὶ σιτέονται. ὃς δ' ἂν ἐς νοῦσον αὐτέων πέσῃ, ἐλθὼν ἐς τὸν ἔρημον κέεται.

Φρον-

a μὲν οὖν οὗτοι. b Hoc verbum κομίζουσι non exſtat in MS. c τοιῷδε κτέωνται. d τῶν ἐς πέρι. e Ἀσίῃ Ἰνδοί. Ἰνδῶν. f φλοιὸν· ὦ ἐπεὰν. g ἀλφθείρεσθαι. h ἀποκτείνοντες. i σημαίνουσι δὲ λόγῳ. k οὐδὲ σπείρουσι.

Caſpatyrus urbs, Pactyica regio. Indi arrum formicis tollentes, & quomodo. Cameli à partu recentis fortitudo, & generalis deſcriptio. Solis vis in India.

φροντίζει δὲ οὐδεὶς οὔτ' ἀποθανόντος, οὔτε καμνόντος. Μίξις δὴ τῶν τῶν Ἰνδῶν τῶν κατὰ λεξα πάντων, ἐμφανὴς ἐστι, καπερ τῶν προβάτων, καὶ τὸ χρῶμα φορέουσι ὁμοῖον πάντες τῷ βδελλήσιον Αἰθιοψι. ἡ γονὴ δὲ αὐτῶν, τῷ ἀπιεν ἐς τὰς γυναῖκας, ἐστὶ, καπερ τῶν ἄλλων ἀνθρώπων, ἐστὶ λευκὴ, ἀλλὰ μελαινα, κατάπερ τὸ χρῶμα. τοιαύτῳ δὲ Αἰθιοπες ἀπιεν θορῷ. ἔστι μὲν τῶν Ἰνδῶν ἑκαστέρω τῶν Περσέων οἰκέουσι, καὶ πρὸς νότα ἀνέμου· καὶ Δαρείῳ βασιλῆϊ ὑδαμὰ ἐπείθοντο. Ἄλλοι δὲ τῶν Ἰνδῶν Κασπατύρῳ τε πόλι καὶ τῇ Πακτυικῇ χώρῃ εἰσὶ πρόσχωροι, πρὸς ἄρκτου τε καὶ Βορέω ἄνεμον κατοικημένοι, καὶ τῶν ἄλλων Ἰνδῶν, οἱ Ρακτρίοισι πρόσχωρον ἔχουσι διαιταν· ἔστι δὲ μαχιμώτατοί εἰσι Ἰνδῶν. καὶ οὗτοι ἐπὶ τὴν χρυσὸν στελλόμενοι εἰσὶ ἔστι· κατὰ γὰρ τοῦτό ἐστι ἐρημίη διὰ τὴν ψάμμον. ἐν δὲ ταύτῃ τῇ ἐρημίῃ τῇ ψάμμῳ γίνονται μύρμηκες, μεγάθεα ἔχοντες κυνῶν μὲν ἐλάσσονα, ἀλωπέκεων δὲ μέζονα. εἰσὶ γὰρ αὐτῶν καὶ βασιλέι τῶν Περσέων, ἐνθεῦτεν θηρεύθεντες. ἔστι ὧν οἱ μύρμηκες οἰκήσιν ποιεύμενοι ὑπὸ γῆν, ἀναφορέουσι τὴν ψάμμον κατάπερ οἱ ἐν τοῖσι Ἕλλησι μύρμηκες, καὶ τὸν αὐτὸν τρόπον. εἰσὶ δὲ καὶ εἶδος ὁμοιότατοι αὐτοί. ἡ δὲ ψάμμος ἡ ἀναφερομένη ἐστὶ χρυσῖτις. ἐπὶ δὴ ταύτην τὴν ψάμμον στέλλονται ἐς τὴν ἔρημον οἱ Ἰνδοὶ, ζεύξαμενοι ἕκαστοι καμήλους τρεῖς, σφι φόρον μὲν ἑκατέρωθεν ἔρσενα παρέλκοντα, θήλεα δὲ, ἐς μέσον· ἐπὶ ταύτην δὴ αὐτὸς ἀναβαίνει, ἐπιτηδέους ὅπως ἔσται τέκνων ὡς νεωτάτων ἀποσπάσας ζεύξῃ. αἱ γὰρ σφι κάμηλοι ἵππων οὐκ ἥσσονες ἐς ταχυτῆτά εἰσι καὶ ἐς φορτία δὲ πολλῷ ἐρρωμενέστεραι. Τὸ μὲν δὴ εἶδος ὁκοῖόν τι ἔχει ἡ κάμηλος, ἐπιστέαται Ἕλλησι· ἐγὼ δὲ οὐ συγγράφω. τὸ δὲ μὴ ἐπιστέαται αὐτῆς, τοῦτο φράσω. κάμηλος ἐν τοῖσι ὀπισθίοισι σκέλεσι ἔχει τέσσερας μηροὺς, καὶ γούνατα τέσσερα· καὶ τὰ αἰδοῖα, πρὸς τὰ ὀπισθίων σκελέων, πρὸς τὴν οὐρὴν πεφυκότα. Οἱ δὲ Ἰνδοὶ τρόπῳ τοιούτῳ ἐπὶ ζεύξει τοιαύτῃ χρεώμενοι, ἐλαύνουσι ἐπὶ τὸν χρυσὸν λελογισμένως, ὅκως ἂν καύματος τοῦ θερμοτάτου ἐόντος ἔσονται ἐν τῇ ἁρπαγῇ. ἅμα γὰρ ἔαρ καύματος οἱ μύρμηκες ἀφανέες γίνονται ὑπὸ γῆν. θερμότατος δέ ἐστι ὁ ἥλιος τούτοισι τοῖσι ἀνθρώποισι τὸ ἑωθινόν· ἐστὶ καπερ τοῖσι ἄλλοισι μεσαμβρίης, ἀλλ' ὑπερπίλας μέχρις ἐς ἀγορῆς πλήθουσης· τοῦτον δὲ τὸν χρόνον καίει πολλῷ μᾶλλον ἢ τῇ μεσαμβρίῃ τὴν Ἑλλάδα· ὥστε ὥστ' ἐν ὕδατι λόγος αὐτοὺς ἐστι βρέχεσθαι τηνικαῦτα. μεσέουσι δὲ ἡ ἡμέρη,

pergit, ibique decumbit, ejus vel defuncti vel decumbentis curam gerente nemine. Horum omnium quos recenſui Indorum coitus in propatulo eſt, ſicut pecorum: color ſimilis ac proximus Æthiopico. genitura quam in mulieres emittunt, non alba, quemadmodum ceterorum hominum, ſed atra, ut color corporis: quale virus Æthiopes quoque emittunt. Hi Indi longius a Perſis abſunt, & ventum auſtrum verſus: eoque Dario neutiquam obtemperaverunt. Alii vero Indorum Caſpatyro urbi & Pactyicæ regioni contermini ſunt, verſus ſeptentrionem & ventum aquilonem habitantes; & ex aliis Indis qui proximam Bactriamis vitam degunt; hi & pugnaciſſimi in eis ſunt, & qui ad aurum mittuntur, hi ſunt. Circa hanc enim plagam vaſta ſunt propter arenam loca. in ea igitur ſolitudine arenoſa formicæ gignuntur, canum quidem magnitudine minores, vulpium vero majores. Earum quippe nonnullæ & apud regem Perſarum viſuntur, hinc venatu captæ. Hæ formicæ in faciendis ſub terra domiciliis egerunt arenam, ut apud Græcos formicæ, atque eodem modo, ipſa etiam ſpecie corporis ſimillima. Ea autem quæ egeritur arena, aurea eſt: ad quam in deſertum mittuntur Indi; ternis ſinguli camelis junctis, ut utrinque funales mares trahant, femina in medio, in quam ipſi aſcendunt: data opera ut à recentiſſimis fetibus abſtractas jungant. Etenim iſtæ apud eos cameli nihilo ſunt minori pernicitate quam equi, ſeparatim vero ad ferenda onera multo valentiores. Qualem autem habeat camelus ſpeciem, Græcis, utpote ſcientibus, non conſcribo: ſed quod de eo animali neſcitur, id dicam. Camelus in poſterioribus cruribus gerit quatuor femora, & totidem genua, & veretra per poſteriora crura caudam verſus ſpectantia. Hunc in modum junctis camelis, Indi ad aurum tendunt dinumerate, ut quum ferventiſſimi fuerint æſtus, ſint in rapina. ſiquidem præ æſtu formicæ ſub terra ſe occultas tenent. Eſt autem illis hominibus ſol ardentiſſimus matutinus, non quemadmodum aliis meridie, eouſque capitibus imminens dum tempus eſt a foro diſcedendi: per quod ſpatium multo magis urit quam meridianus Græciam, adeo ut dicantur illi tum in aqua ſe madefacere. Meridies vero fere

In-

a βορέω. b καὶ οἱ ἐπὶ. c ἀλωπέκων. d γὰρ ἐξ αὐτέων καὶ. e καὶ τὸ εἶδος ὁμοιότατοι ἔστι. f σφι φόρον. g MS. habet πολλοὶ. h ἐγὼ φράσω.

Solis ratio apud Indos, auferendi auri formicis, Camelus mas tardior in cursu, quam femina. Extrema orbis feliciora, quam media. Equi Nisæi. Thuris collectio. Serpentes alati.

Indos urit peræque atque alios homines: declinante meridie, talis est illic sol qualis alibi matutinus: ac deinceps magis ac magis frigescens, dum ad occasum per-
105 veniens præcipue friget. Ubi ad locum Indi pervenere, culeis quos attulere, arena completis, quamprimum retro se recipiunt. Protinus enim illos formicæ (ut à Persis fertur) olfactu perceptos insequuntur tanta pernicitate ut nulli alii sit similis; ita ut nisi viam interim dum formicæ congregantur, anticipent Indi, nemo sit ipsorum inde evasurus. Ideoque camelos mares, quod impares feminis sunt in currendo, etiam plane resolvi attractos, non pariter utrosque: feminas vero, pullorum quos reliquerunt memores, nihil remittere. Isti Indi majorem auri partem possident, ut Persæ memorant. nam quod effoditur in eadem regione
106 aurum, rarius est. Et sane pulcherrima quodammodo extremæ orbis habitati partes sortitæ sunt, quemadmodum Græcia tempestates optime temperatas nacta est. Nam, ut paulo ante dixi, ultima plagarum quæ ad orientem vergentes habitantur, Indica est: in qua tum animantes tam quadrupedes quam volucres, multo sunt grandiores quam ceteris in locis, præterquam equi. nam quod ad eam partem attinet, ab equis Medicis vincuntur qui Nisæi vocantur; tum infinita vis auri illic est, partim effossi, partim per flumina devecti, partim ut indicavi surrepti. præterea agrestes arbores illic pro fructu lanam ferentes, ovillæ tum pulchritudine tum bonitate præcellentem: & ab his arboribus veste Indi utun-
107 tur. Porro ad meridiem ultima è regionibus quæ habitantur, Arabia est: in qua sola omnium terrarum nascuntur thus, myrrha, casia, cinnamomum, & ledanum. cuncta hæc facilia Arabibus ad nanciscendum, præter myrrham. Thus quidem Arabes styrace suffientes colligunt, ea quam Phœnices ad Græcos exportant. hanc suffientes thus capiunt. Etenim thuriferas illas arbores servant columbri subalati, exiguo corpore, discolori specie, permagno numero circa singulas arbores; iidem videlicet qui adversus Ægyptum facto exercitu tendunt. Nec ullo alio ab arboribus quam styracis fumo submoventur, universam terram oppleturi, ut Arabes ajunt, nisi (ut iidem narrabant)

ρή, χεδὸν ὡς ἀπὸ πλησίον καὶ τὰς τε ἄλλας ἀνθρώπους καὶ τοὺς Ἰνδούς· ἀποκλινομένης δὲ τῆς μεσαμβρίης, γίνεταί σφι ὁ ἥλιος κατάπερ τοῖσι ἄλλοισι ὁ ἑωθινός· καὶ τὸ ἀπὸ τούτου ὀλπιὸν ἔτι μᾶλλον ψύχει, ἐς ὃ ὀλπὶ δυσμῇσι ἐὼν, καὶ τὸ κάρτα ψυχῇ. Ἐπὰν δὲ ἔλθωσι ἐς τὸν χῶρον οἱ Ἰνδοὶ, ἔχοντες θυλάκια, ἐμπλήσαντες ταῦτα τῶν ψάμμου, τῷ τοχίστῳ ἐλαύνουσι ὀπίσω. αὐτίκα γὰρ οἱ μύρμηκες ὀδμῇ, ὡς δὴ λέγει ὑπὸ Περσέων, μαθόντες διώκουσι. εἶναι δὲ τοχυτῆτα οὐδενὶ ἑτέρῳ ὅμοιον ἔτω, ὥστε εἰ μὴ προλαμβάνοιεν τὴν ὁδὸν τοὺς Ἰνδοὺς ἐν ᾧ τοὺς μύρμηκας συλλέγεσθαι, οὐδένα ἂν σφέων ἀποσώζεσθαι. τοὺς μέν νυν ἐρσενας τῶν καμήλων, εἶναι γὰρ ἥσσονας θεῖν τῶν θηλέων, καὶ προσδιώκεσθαι ἐπελαυνομένους, οὐκ ὁμοῦ ἀμφοτέρους· τοὺς δὲ θηλέας ἀναμιμνησκομένους τῶν ἑλίπον τέκνων, διδόναι μαλακὸν οὐδέν. τὸν μὲν δὴ πλέω χρυσὸν ἔστι οἱ Ἰνδοὶ κλῶνται, ὡς Πέρσαι φασί· ἀλλὰ καὶ ἀτρεκιώτερός ἐστι ἐν τῇ χώρῃ ὀρυσσόμενος. Αἱ δὲ ἐσχατιαὶ κως τῆς οἰκεομένης τὰ κάλλιστα ἔλαχον, καπάπερ ἡ Ἑλλὰς τὰς ὥρας πολλόν τι κάλλιστα κεκερασμένας ἔλαχε. τοῦτο μὲν γὰρ πρὸς τῷ ἑῴῃ ἐσχάτῃ τῶν οἰκεομένων ἡ Ἰνδικὴ ἐστι, ὥσπερ ὀλίγον πρότερον εἴρηκα. ἐν ταύτῃ τοῦτο μὲν, τὰ ἔμψυχα πολλαπλάσιά τε καὶ μεγάθεα πολλῷ μείζω ἢ ἐν τοῖσι ἄλλοισι χωρίοισι εἰσι, πάρεξ τῶν ἵππων· τοῦτο δὲ ἐνθεῦτεν ὑπὸ τῶν Μηδικῶν, Νισαίων καλεομένων ἵππων· τοῦτο δὲ χρυσὸς ἀπλετος αὐτόθι ἐστὶ, ὁ μὲν, ὀρυσσόμενος· ὁ δὲ, καταφορεόμενος ὑπὸ ποταμῶν· ὁ δὲ, ὥσπερ εἰρήκαμεν, ἁρπαζόμενος. τὰ δὲ δένδρεα τὰ ἄγρια αὐτόθι φέρει καρπὸν εἶρια καλλονῇ τε προφέροντα, καὶ ἀρετῇ τῶν ἀπὸ τῶν οἰῶν· καὶ ἐσθῆτι οἱ Ἰνδοὶ ἀπὸ τούτων τῶν δενδρέων χρέωνται. Πρὸς δὲ αὖ μεσαμβρίης ἐσχάτη Ἀραβίη τῶν οἰκεομένων χωρέων ἐστί. ἐν δὲ ταύτῃ λιβανωτός τε ἐστὶ μούνῃ χωρέων πασέων φυόμενος, καὶ σμύρνη, καὶ κασίη, καὶ κινναμωμον, καὶ λήδανον. ταῦτα πάντα πλὴν σμύρνης, δύπτεώς κτέων οἱ Ἀράβιοι. τὸν μέν γε λιβανωτὸν συλλέγουσι, τοὺς ξύλακα θυμιῶντες, τῷ ἐς Ἕλληνας Φοίνικες ἐξάγουσι· ταύτῃ θυμιῶντες λαμβάνουσι. τὰ γὰρ δένδρεα ταῦτα τὰ λιβανωτοφόρα, ὄφιες ἱπτάμενοι, μικροὶ μὲν μεγάθεα, ποικίλοι τὰ εἴδεα, φυλάσσουσι, πλήθεϊ πολλοὶ περὶ δένδρον ἕκαστον· ἔστι οἵπερ ἐπ' Αἴγυπτον ἐστρατεύσαντο, οὐδενὶ δὲ ἄλλῳ ἀπελαύνονται τοῦτο τῶν δενδρέων, ἢ τῷ ξύλακι τῷ καπνῷ. Λέγουσι δὲ καὶ τόδε Ἀράβιοι, ὡς πᾶσα ἂν γῆ πλήμ-

a ὁμοίων τούτῳ, ὥστε. b οὐδὲ δίναι. c ὅτι. e ὀλίγῳ. e πτερνά. f ἵππων· ἔστι γὰρ ἰανῶν. g ἀρίστῃ τῇ λιβ. h ἐστὶ καὶ μύρῃ. i ταῦτα γὰρ πάντα.

Utilia fecit fœmina divinus ordo; maligna ratione. Leporis fertilitas, Leonis sterilitas, & viperæ, & serpentis. Casiæ collectio: etiam cinnamomi.

ωλαφ[a] τ̃ ὀφίων τύτων, εἰ μὴ γίνεοθ καπ' αὐτὰς οἷον τι καὶ τὰ ἐχίδνας ἠπιστάμεθα γίνεοθ. καί κως θ̃ θεία ἡ σοφίη, ὥσπερ Ĉ οἰκὸς [b] ἐστι, ἔδοσα σοφή. ὅσα μὲν γὰ ψυχλεύ τι [c] δειλὰ Ĉ ἐδώδιμα, τοῦτα μὲν πάνυ πολύγονα πεποίηκεν, ἵνα μὴ ὀπιλίπῃ) [d] καπαθιόμενα· ὅσα ὴ ἀχέτλια Ĉ ἀνιηρὰ, ὀλιγόγονα. τ̃ῳ μὲν, ὅτι ὁ λαγὼς ὑπὸ πάντος θηρεύε) θηρίυ, κ ὄρνιθ@, κ ἀνθρώπυ· ἔτω δή τι τὸ πολύγονόν ἐστι· ὀπικυίσκε) μ̃κιστον πάντων τ̃ θηρίων· κ τὸ μὲν δασὺ τ̃ πάντων ἐν τῇ γαστρὶ, τὸ ὴ, ψιλόν· πε ὴ, ἅρπι ἐν τ̃σι μήτρῃσι πλάσασε). τὸ ὴ, ἀναμένε)· τ̃ῳ μὲν δὴ τοι τ̃ῳ ἐστί. ἡ δὲ δὴ λέαινα, ἐὸν ἰσχυρότατον, κ θρασύτατον, ἅπαξ ἐν τῷ βίῳ τίκτει ἕν. τίκ|σασα γὰ, συνεκβάλλει τῷ τόκῳ τὰς μήτρας· τὸ δὲ αἴτιον τύτυ τόδε ἐστί· ἐπειὰν ὁ σκύμν@ ἐν τῇ μήτρῃ ἐὼν ἄρχη) Δ|αμαχινεόμεν@, ὁ δὲ, ἔχων ὄνυχας θηρίων πολλὸν πάντων ὀξυτάτυς, ἀμύσσει τὰς μήτρας· αὐξανόμενός τε δὴ πολλῷ μᾶλλον ὀπτικνέε) κατατραφών. πέλας τε δὴ ὁ τόκ@ ἐστι, κ τότ' ἤδη λείπε|αι αὐτέων ὑγιὲς οὐδὲ ἕν. Ὡς δὲ Ĉ αἱ ἐχιδναί τε Ĉ οἱ ἐν Ἀ[ρ]αβίῃ ὑπάπτεροι ὄφιες, εἰ ἐγένοντο ὡς ἡ Φύσις αὐτοῖσι ὑπάρχει, οὐκ ἂν ἐῶ βιώσιμα ἀνθρώποισι· νῦ δ' ἐπειὰν χρυσόωνται κατὰ ζεύγεα, κ ἐν αὐτῇ ἡ ὁ ἔρσεν τῇ σκοπιῇσί, ἀπεμένε αὐτὰ τῷ γονέϊ, ἡ θήλεα ἅπτε|αι τ̃ δέρης, κ ἐμφῦσα, τόκ ἀνίεί πε ἀ|αφάγη [c]. ὁ μὲν δὴ ἔρσεν ἀποθνήσκει τρόπῳ τῷ εἰρημένῳ. ἡ δὲ θήλεα τίσιν τοιῇδε ἀποτίνει τῷ ἔρσενι· τῷ γονεῖ τιμωρέουσα ἔτι ἐν τῇ γαστρὶ ἐόντα τὰ τέκνα, διεφθάρη τὴν μήτρεον. Ἀ|αφαγόντα δὲ τὴν νηδὺν αὐτ̃ς, ἔτω τὴν ἔκδυσιν ποιέετα. οἱ δὲ ἄλλοι ὄφιες, ἐόντες ἀνθρώπων ἀ δηλήμονες, τίκ|σοί τε ὠὰ, κ ὀολέπυσι πολλόν τι χρῆμα τ̃ ὀφίων. αἱ μέν νυν ἔχιδναι καλὰ πέπονε τὴν γῆν εἰσί· οἱ δὲ ὑπόπτεροι ἐόντες, ἀθρόοι εἰσὶ ἐν τῇ Ἀ[ρ]αβίῃ, κ ἀδαμῇ ἄλλῃ· κατὰ τ̃τ' ὀοκέυσι πολλοὶ εἶναι. Τὸν μὲν δὴ λιβανωτὸν τ̃τον ἔτω κτῶνται Ἀ[ρ]άβιοι. τὴν δὲ κασσίην, ὧδε· ἐπειὰ καταδήσωνται βύρσῃσι Ĉ δέρμασι ἄλλοισι πᾶν τὸ σῶμα Ĉ τὸ πρόσωπον, πλὴν αὐτέων τ̃ ὀφθαλμέων, ἔρχονται ἐπὶ τὴν κασσίην· ἡ δὲ ἐν λίμνῃ φύεται ἀ βαθέῃ. περὶ δὲ αὐτὴν Ĉ ἐν αὐτ̃ αὐλίζεται κε θηρία πτερωτὰ, τῇσι νυκτερίσι προσεικέλα μάλιστα· κὴ τέτρωγε δεινόν, κ ἐς ἀλκὴν ἄλκιμα. τὰ δὴ ἀπαρυσσομένυς ἀπὸ τ̃ν ὀφθαλμέων, ἔτω φρέπτε τὴν κασσίην. Τὸ δὲ δὴ κινναμωμον ἔπι τέτοισι θωυμαστότερον συλλέγυσι. ὅκυ μὲν γὰ γίνεται, κ ὅτις μιν γῆ ἡ τρέφυσά ἐστι, οὐκ ἔχυσι εἰπεῖν, πλὴν

rabant) simile quiddam istis contingeret ei quod novimus contingere viperis, idque (ut credere debemus) solerti divinitatis prudentia. nam quæ & timido animo sunt & esculenta, ea omnia fetuosa fecit, ne assiduo esu deperirent: contra, quæ sæva & maligna sunt, parum fetuosa. Unde fit ut lepus, quem venator omnis fera, ales, homo, tam ferax sit: solaque ex omnibus bestiis, quum gravida est, denuo se impleri patiatur, & alium fetum in utero gestet pilis vestitum, alium nudum, alium tantum quod formatum: alium concipiat. Et lepus quidem talis est. At leæna validissimum ferocissimumque animal, semel in vita unum parit. nam una cum fetu uteros emittit. Cujus rei causa est hæc, quod scymnus leoninus, ubi moveri in utero incipit, quum habeat ungues longe acutissimos ex omnibus feris, uteros lacerat, augescensque multo magis ungues imprimendo exulcerat: ita ut ad postremum, quum partus instat, nihil eorum relinquatur incolume. Sic quoque si viperæ 109
& alati Arabiæ serpentes gignerentur ut ipsis natura fert, non esset hominibus vivendi facultas: nunc autem, quum libidine agitantur, & per paria coeunt, femina collum maris in emittenda genitura comprehendit, & innexa non prius dimittit quam devoraverit. & mas quidem hoc modo perit. Femina vero talem luit masculo pœnam: quod fetus dum adhuc intra ventrem sunt, patrem ulciscentes uterum ambedunt: ejusque alvo ambesa, ita partum faciunt. Ceteri serpentes qui non sunt hominibus perniciosi, ova pariunt & magnam rem fetuum excludunt. Porro viperæ per universum orbem terrarum exiftunt: alati vero densi nusquam alibi nisi in Arabia; ideo videntur frequentes esse. Thus vero illud 110
hunc|in modum Arabes comparant. Casiam autem sic: Postquam & totum corpus, & faciem præter solos oculos obligaverunt coriis aliisque pellibus, ad casiam pergunt. Ea nascitur in palude non alta, circa quam & in qua degunt feræ alatæ, vespertilionibus simillimæ, stridore diro, & viribus prævalentibus: quas ab oculis arcentes Arabes, sic casiam metunt. Cinnamomum etiam quam super- 111
riora mirabilius colligunt. nam aut ubi nascatur aut quæ terra nutriat illud, nequeunt dicere: nisi quod probabili ratione

ne

a ἐπιμπλίθ. b εἰκός. c ὅσα μὲν ψυχλῶτι. d ἐπιλείπῃσι. e περὶ δὲ ἀ|αφάγῃ.

Cinnamomi per Arabas collectio. Ladanum ex barbis caprarum. Arabum oves mire aut longis aut latis caudis. Æthiopia extrema ad mare. Europæ extrema ignota.

ne utentes quidam narrent id gigni in iis regionibus ubi Bacchus educatus est: & ipsas festucas, quas nos ab Phœnicibus edocti vocamus cinnamomum, afferri à grandibus quibusdam alitibus ad nidos è luto constructos in præruptis montium & homini inaccessis. Ad ista igitur Arabes hæc excogitaverunt: boum asinorumque defunctorum & aliorum jumentorum membra concisa quammaxima in ea loca portant: & ubi juxta nidos posuere, procul inde abscedunt. Ad hæc frusta delapsæ volucres, ad nidos carnem jumentorum apportant: cui sustinendæ impares nidi, dirupti ad terram labuntur: tunc Arabes accedentes ita colligere cinnamomum; quod hac ratione collectum illinc in alias regiones dimittitur.

112 At ledanum (quod Arabes ladanum vocant) etiam cinnamomo mirabilius comparatur: quippe quod in graveolentissimo loco nascens, tamen fragrantissime olet. Nam in barbis caprarum hircorum invenitur innatum, veluti mucor ligni, cum ad conficienda multiplicia unguenta utile, tum præcipue ad suffi-

113 tionem qua Arabes utuntur. Hactenus de thymiamatis dictum sit. Redolet Arabica regio mirifice jucundo quodam odore. Suntque in ea ovium duo genera admiratione digna, quæ nusquam alibi sunt. Quorum unum caudas habet longas, trium cubitorum, non breviores: quas siquis eas trahere permittat, ulcera habeant certe, dum ad terram atteruntur: nunc vero unusquisque pastorum hactenus est doctus arte fabrili, ut plostella faciant, quæ singula singularum ovium caudis subligent, superque plostella caudas ipsas alligent. Alterum genus ovium ad cubi-

114 talem latitudinem caudas gerit. Huic, qua parte meridies ad solem occidentem vergit, contermina est Æthiopia, terrarum habitatarum ultima. Hæc & auri multum fert, & vastos elephantes, prominentibus utrinque dentibus: & cum agrestes omnes arbores, tum vero ebenum, necnon viros maximos pulcherri-

115 mosque & ævi longissimi. Atque hæc quidem extrema sunt Asiæ Africæque. De extremitatibus autem Europæ ad vesperam quod pro comperto referam non habeo. neque enim assentior fluvium quendam Eridanum à barbaris vocitari, qui exit in mare ad septentrionem spectans, unde electrum venire narratur. Ne Cassiteridas quidem novi insulas, unde

πολλὰ τῶν μύρων ἐστὶ θυμιῶσί τε μάλιστα τῷ Ἀ-
ραβίοι. Τοσαῦτα μὲν θυμιαμάτων [d] περὶ εἰρή-
σθω. ἀπόκειται δὲ τῆς χώρης τῆς Ἀραβίης θαυμάσιον
ὡς ἡδύ. δύο δὲ γένεα οἰῶν σφι ἐστὶ θωῦμα
ἄξια, τὰ ἑδαμόθι ἐπίρωθί ἐστι. τὸ μὲν αὐτῶν
ἕτερον ἔχει τὰς οὐρὰς μακρὰς, τριπήχεας [e], οὐκ
ἐλάσσονας· τὰς εἴ τις ἐπίοι σφι ἀπέλκειν, ἕλ-
κεα ἂν ἔχοιεν, ἀναιρεομένων πρὸς τῇ γῇ τῶν
οὐρέων. νῦν δ' ἅπας τις τῶν ποιμένων ἐπίσταται ξυ-
λουργέειν ἐς τοσοῦτο· ἁμαξίδας γὰρ ποιεῦντες, ὑπο-
δέουσι αὐτὰς τῇσι οὐρῇσι, ἑνὸς ἑκάστῳ κτήνεϊ τὴν
οὐρὴν ἐπὶ ἁμαξίδα ἑκάστῳ καταδέοντες· τὸ δὲ
ἕτερον γένος τῶν οἰῶν τὰς οὐρὰς πλατείας φορέουσι,
καὶ ἐπὶ πῆχυν πλάτος. Ἀποκλινάμενος δὲ με-
σαμβρίης, παρήκει πρὸς δυσμὰς ἥλιον ἡ Αἰθιοπίη
χώρη, ἐσχάτη τῶν οἰκεομένων. αὕτη δὲ χρυσόν τε
φέρει πολλὸν, καὶ ἐλέφαντας ἀμφιλαφέας, καὶ δένδρεα πάντα ἄγρια, καὶ ἔβενον, καὶ ἄνδρας μεγίστους τε
καλλίστους τε μακροβιωτάτους. Αὕτη μέν νυν ἐν
τῇ Ἀσίῃ ἐσχατιαί εἰσι [f] τε ἐν τῇ Λιβύῃ. περὶ δὲ τῶν
ἐν τῇ Εὐρώπῃ τῶν πρὸς ἑσπέρην ἐσχατιέων ἔχω μὲν
οὐκ ἀτρεκέως λέγειν. οὔτε γὰρ ἔγωγε ἐνδέκομαι Ἠ-
ριδανὸν καλέεσθαι πρὸς βαρβάρων ποταμὸν,
ἐκδιδόντα ἐς θάλασσαν τὴν πρὸς βορέην ἄνε-
μον, ἀπὸ τοῦ τὸ ἤλεκτρον φοιτᾶν λόγος ἐστὶ,
οὔτε νήσους οἶδα κασσιτερίδας ἐούσας, ἐκ τῶν ὁ

a πιπλατυδίας πηλῷ. b ἐπὶ τὸν γλῶ. c ἔστω μὲν τὸ κυπάρισσον. d In MS. est θωμάτων, sed in margine θυμιαμάτων. e τριπήχεων. f In MS. est ἐσχαταί εἰσι.

Cassiterides insulæ & Eridanus ficta. Auri copia in Septentrione Europæ apud Gryphes & Arimaspos. Alia regio cincta nostris. Persarum rapacitas ex regione humili & obstructa, quam inundat Aces.

καστέρου ἡμῖν φοιτᾷ. τοῦτο μὲν νῦν, ὁ Ἠριδανὸς αὐτὸ κατηγορέει τὸ οὔνομα, ὡς ἔστι Ἑλληνικὸν, καὶ οὐ βαρβαρικόν· ὑπὸ ποιητοῦ δέ του ποιηθέν. ὅτι δὲ ἀδένος αὐτόπτεω γνωμένου ἀκούσαι τοῦτο μελετῶν, ὅκως θάλασσά ἐστι τὰ ἑσπέρια Εὐρώπης. ἐξ ἐσχάτης δὴ ὧν ὁ καστέρου ἡμῖν φοιτᾷ, καὶ τὸ ἤλεκτρον. Πρὸς δὲ ἄρκτου τῆς Εὐρώπης πολλῷ πλείστου χρυσὸς φαίνεται ἐών. ὅκως μὲν γινόμενον, οὐκ ἔχω οὐδὲ τοῦτο ἀτρεκέως εἰπεῖν· λέγεται δὲ ὑπὸ τῶν γρυπῶν ἁρπάζειν Ἀριμασπούς, ἄνδρας μουνοφθάλμους· πείθομαι δὲ οὐδὲ τοῦτο, ὅκως μουνόφθαλμοι ἄνδρες φύονται, φύσιν ἔχοντες τὴν ἄλλου ὁμοίην τοῖσι ἄλλοισι ἀνθρώποισι. αἱ δὲ ὧν ἐσχαταὶ οἰκαζι πρεικληίσθαι τὴν ἄλλην χώρην, καὶ ἐντὸς ἀπέργουσι τὰ κάλλιστα δοκέοντα ἡμῖν εἶναι, καὶ θαυμασιώτατα ἔχειν αὗται. Ἔστι δὲ πεδίον ἐν τῇ Ἀσίῃ περικεκλῃσμένον οὔρεϊ πάντοθεν· διαφάγες δὲ τοῦ οὔρεος εἰσὶ πέντε. τοῦτο τὸ πεδίον ἐὸν μέν κοτε Χορασμίων, ἐν οὔρεσι ἐόντων Χορασμίων τε αὐτῶν καὶ Ὑρκανίων, καὶ Παρθυαίων, καὶ Σαραγγέων, καὶ Θαμαναίων· ἐπεί τε δὲ Πέρσαι ἔσχον τὸ κράτος, ἔστι τοῦ βασιλέος· ἐκ δὴ ὧν τοῦ περικλήιστου οὔρεος τούτου ῥέει ποταμὸς μέγας, οὔνομα δέ οἱ ἐστὶ Ἄκης. οὗτος πρότερον μὲν ἄρδεσκε διαλελαμμένος πανταχοῦ τῶν εἰρημένων τούτων τὰς χώρας, διὰ διαφάγος ἀγόμενος ἑκάστης ἑκάστοισι· ἐπεί τε δὲ ὑπὸ τῷ Πέρσῃ εἰσὶ, πεπόνθασι τοιόνδε· τὰς διαφάγας τῶν οὐρέων ἐνδείμας ὁ βασιλεὺς, πύλας ἐπ' ἑκάστῃ διαφάγι ἔσησε. ὑποκεκλημένου δὲ τοῦ ὕδατος τὴν ἐξόδου, τὸ πεδίον τὸ ἐντὸς τῶν οὐρέων, πέλαγος γενέσθαι, ἐνδιδόντος μὲν τοῦ ποταμοῦ, ἔχοντος δὲ οὐδαμῆ ἐξήλυσιν. οὕτοι ὧν οἱ περ ἔμπροσθεν εἰώθεσαν χρᾶσθαι τῷ ὕδατι, οὐκ ἔχοντες αὐτῷ χρᾶσθαι, συμφορῇ μεγάλῃ διαχρέονται· τὸν μὲν γὰρ χειμῶνα ὕει σφι ὁ θεὸς, ὥσπερ καὶ τοῖσι ἄλλοισι ἀνθρώποισι· τοῦ δὲ θέρεος σπείροντες μελίνεω, καὶ σήσαμον, χρηίζουσι τοῦ ὕδατος. ἐπεὰν ὦν μηδὲν σφι παραδιδῶται τοῦ ὕδατος, ἐλθόντες ἐς τοὺς Πέρσας αὐτοί τε καὶ γυναῖκες, στᾶσαι κατὰ τὰς θύρας τοῦ βασιλέος, βοῶσι ὠρυόμενοι. ὁ δὲ βασιλεὺς τοῖσι δεομένοισι αὐτῶν μάλιστα ἐντέλλεται ἀνοίγειν τὰς πύλας τὰς ἐς τὸν Φερήσας· ἐπεὰν δὲ ἀρόσῃ καὶ γῆ σφέων θέσῃ πίνεσι τὸ ὕδωρ, αὖτις μὲν αἱ πύλαι ὑποκλήιονται, ἄλλας δὲ ἐντέλλεται ἀνοίγειν ἄλλοισι τοῖσι δεομένοισι μάλιστα τῶν λοιπῶν. ὡς δὲ ἐγὼ οἶδα ἀκούσας, χρήματα μεγάλα

de ad nos venit cassiteros, *stannum*. nam vel ipsum coarguit nomen Eridanus, quod Græcum est, & non barbarum, ab aliquo poeta fictum. Sed etsi hoc studiose quæsivi, à nemine qui ipse viderit accipere possum, quomodo se habeat mare ad illam Europæ partem. Ab extrema itaque ad nos venit stannum electrumque. Ceterum ad septentrionem Europæ quamplurimam auri vim esse constat: sed quomodo fiat, ne hoc quidem pro comperto dicere queo. Dicuntur tamen id super gryphas auferre Arimaspi, viri unoculi. quod nec ipsum crediderim, ut viri nascantur unoculi, ceteram naturam habentes aliis hominibus parem. Porro extremitates terrarum videntur circumcludere aliam regionem intusque cohibere ea quæ nobis pulcherrima esse putantur & habere rarissima istæ. Est in Asia planities undique cincta monte quinque in locis interciso, quæ aliquando fuit Choraſmiorum, in montibus viventium Choraſmiorum ipsorum & Hyrcaniorum & Parthorum & Sarangensium & Thomanæorum: sed posteaquam Persæ rerum potiti sunt, facta est regis. Ex hoc igitur circumclaudente monte ingens amnis profluit, nomine Aces: qui quondam per singulas undique intercisiones ductus ac distributus, totidem quas dixi gentium regiones irrigabat: ubi vero in Persæ potestatem venerunt, hoc ab illo sunt passæ, quod sectionibus montium ab rege obstructis, & ad earum singulas portis positis, aqua ab exitu intercluſa est; & planities quæ intra montes erat, pelagus facta, quum fluat in interiora amnis, sed nulla ex parte exitum habeat: atque ita ipsæ gentes pristino aquæ usu fraudatæ afficiuntur magno detrimento. Nam hyberno tempore deus illis, quemadmodum aliis hominibus, pluit: sed æstate quum serunt anicum & sesamum, aquam desiderant. Igitur quum nihil eis aquæ tribueretur, ad Persas venerunt viri atque mulieres: stantesque ad fores regis, cum ejulatu vociferabantur. Tunc rex iis qui maxime indigebant portas reserari jussit, utique eas quæ ad illud ferrent: easdem, quum illorum terra humore hausto satiata esset, rursus obserari; alias vero, ut quique ceterorum populorum maxime aqua indigerent, jubet aperire. id faciens (quantum ego auditu cognovi) magnam pecuniam

a ὅτι. b πολλῷ τοι πλείστου. c Hæc quatuor vocabula χωρησίων ὧν ἔρεσι ἰσίλων non exstant in MS. d Σαραγγαίων καὶ Θαμανίων. e διεξόδου.

Intaphernes pacto de licentia adeundi regis abusus vinciτur cum filio & cognatis. uxor data conditione servat fratrem, & cur?

niam exigit præter tributum. Atque hæc
118 quidem ita se habent. CETERUM unum è septem viris qui adversus magum conspiraverunt, Intaphernem, accidit per insolentiam ita perire. statim post oppressos magos regiam ingressus, volebat admitti ad colloquium regis. etenim hac etiam lege conventum erat inter magi oppressores, ut eis ad regem foret aditus sine internuncio, nisi cubantem cum uxore. Itaque non oportere sibi intervenire nuncium censens Intaphernes, quia foret unus è septem, introire utique volebat. sed quum janitor & qui à responsis erat introire non sinerent, quod regem dicerent rei uxoriæ dare operam, eos mentiri ratus, educto acinace, aures utrique naresque præcidit, & annectens circa frenum equi cervicibus ipsorum circumdedit ho-
119 minesque dimisit. Qui quum sese regi exhibuissent & cur id passi fuerant exposuissent, Darius singulatim unoquoque arcessito, veritus ne id communi sex sociorum consilio factum esset; exploravit numquid id quod actum foret comprobarent. Ubi comperit sine horum consensu Intaphernem hæc fecisse, hominem comprehendit ejusque filium atque omnem familiam; multis de caussis credens illum cum suis propinquis rebellionem fuisse moliturum: hos comprehensos ad necem vinciri jussit. Tunc uxor Intaphernis ad regias fores accedens, plorabat atque lamentabatur. Id assidue faciendo ad sui misericordiam Darium quum adduxisset, misso ad eam nuncio, rex inquit, Mulier, offert tibi Darius unius electionem ex vinctis domesticis tuis quem velis liberare. Illa postquam secum deliberavit, ita respondit, Si quidem unius animam rex mihi gratificatur, eligo ex omnibus fratrem. Hæc audiens rex, miratus hujus orationem, misso nuncio, inquit, Percontatur te rex, qua de caussa, viro filiisque prætermissis, fratrem delegeris, ut supereresset, qui & remotiore abs te est gradu quam filii, & minus jucundus quam maritus. Cui illa respondens, o Rex, inquit, maritus mihi alius, si dæmon voluerit, atque alii liberi, si hos amisero, esse possunt: alius frater, parentibus meis jam vita defunctis, nulla ratione potest esse. Hanc sequuta caussam, ita loquuta est. visaque est mulier Dario probe dixisse. itaque ea re delectatus, & eum

λα πρηνσόμεν☉ ἀνοίγᾳ, πάρεξ ☧ Φόρυ. ταῦτα μὲν δὴ ἔχ☌ ἅτω. Τῶν ☽ τῷ μάγῳ ἐπαναστάντων ἑπτὰ ἀνδρῶν, ἕνα αὐτῶν Ἰνταφέρνεα κατίλαβε ὑβρίσαντα τάδε, ἀποθανεῖν. αὐτίκα μ☧ τὼ ἐπανάστασιν ἦλθε ἐς τὰ βασιλήια ἐσελθὼν χρηματίσασθαι τῷ βασιλέι. κρ☌ γὸ δὴ κρ☌ ὁ νόμ☉ [a] ἅτω εἶχε, τοῖσι ἐπαναστᾶσι τῷ μάγῳ ἔσοδον εἶναι ἄνευ βασιλέα ἄνδ☌ ἀγγέλυ, ἢν μὴ γυναικὶ τυγχάνῃ μισγόμεν☉ ὁ βασιλεύς. ἔκων δὴ Ἰνταφέρνης ἐδικαίου ἐδένα οἱ ἐσαγγεῖλαι· ἀλλ' ὅτι ἰὼ ☦ ἑπτὰ, ἦθελε ἐσιέναι. ὁ ☽ πυλωρὸς κ☽ ὁ ἀγγελιηφόρ☉ ἀ ἐπιώρεον, φάμενοι ☦ βασιλέα γυναικὶ μίσγεσθαι. ὁ ☽ Ἰνταφέρνης, δεκέων σφέας ψεύδεα λέγειν, πιέει τοιάδε [b]· ἀπασάμεν☉ ☦ ἀκινάκεα, ἀποτάμνῃ αὐτῶν τά τε ὦτα ☾ τὰς ῥῖνας· κ☽ ἀνείρας ἐπὶ ☦ χαλινὸν [c] ☧ ἵππου, ἐπὶ τὰς αὐχένας σφέων ἔδησε, κ☽ ἀπῆκε. οἱ ☽ τῷ βασιλέι ἀφικνέαται [d] ἑωϋτὸς, κ☽ τἰὼ αἰτίην εἶπον, δι' ἰὼ πεπονθότες εἴησαν. Δαρεῖ☉ ☽, ἀρρωδήσας μὴ κοινῷ λόγῳ οἱ ἐξ πεποιηκότες ἔωσι ταῦτα, μεταπεμπόμεν☉ ἕνα ἕκαστον, ἀπεπειρᾶτο γνώμης, εἰ συνεπαγοί εἰσι τῷ πεποιημένῳ. ἐπεί τε ☽ ἐξέμαθε ὡς ἀ συγκαμένοισι εἴη ταῦτα πεποιηκώς, ἐλάβε αὐτόν τε ☦ Ἰνταφέρνεα, κ☽ ☦ παῖδα [e] αὐτ☌, κ☽ τὸς οἰκηίους πάντας· ἐλπίδας πολλὰς ἔχων μ☧ ☦ συγγυέων μιν ἐπιβουλεύειν οἱ ἐπανάστασιν. συλλαβὼν δέ σφεας, ἐδησε τἰὼ ἐπὶ θανάτῳ. ἡ ☽ γυνὴ ☧ Ἰνταφέρνε☉ φοιτέουσα ἐπὶ τὰς θύρας ☧ βασιλέ☉, κλαίεσκε ἀν ☾ ὠδύρετο· ποιεῦσα ☽ αἰεὶ τωὐτὸ τῷ, ☦ Δαρεῖον ἔπεισε οἰκτείρασί μιν· πέμψας ☽ ἄγγελον, ἔλεγε τάδε, Ὦ γύναι, βασιλεύς „τοι Δαρεῖ☉ δίδωσι ἕνα ☦ δεδεμένων οἰκηίων „ῥύσασθαι, ☦ βούλεαι σὺ πάντων. ἡ ☽, βουλευσαμένη, ὑποκρίνετο τάδε, Εἰ μὲν δή „μοι δίδωσι βασιλεὺς ἑνὸς ψυχὴν, αἱρέομαι σὺ πάντων ☦ ἀδελφεόν. πυθόμεν☉ ☽ Δαρεῖ☉ ταῦτα, κ☽ θωϋμάσας ☦ λόγον, πέμψας ἠγόρευε, „Ὦ γύναι, εἰρωτᾷ σε βασιλεύς, τίνα ἔχουσα „γνώμην, ☦ ἄνδρά τε ☾ τὰ τέκνα ἐγκαταλι„ποῦσα, ☦ ἀδελφεὸν εἵλευ σωθῆναί τοι· ὃς ☾ „ἀλλοτριώτατός τοι ☦ παίδων, κ☽ ἧσσον κεχαρισμέν☉ ☧ ἀνδρός ἐστι. ἡ δ' ἀμείβετο τοῖσδε, „Ὦ βασιλεῦ, ἀνὴρ μέν μοι ἂν ἄλλ☉ γένοιτο, „εἰ δαίμων ἐθέλοι, κ☽ τέκνα ἄλλα, εἰ ταῦτα „ἀποβάλλοιμι· πατρὸς ☽ ☾ μητρὸς σὺκ ἔτι μοι „ζωόντων, ἀδελφεὸς ἂν ἄλλ☉ οὐδενὶ τρόπῳ γέ„νοιτο. ταύτῃ τῇ γνώμῃ χρεωμένη, ἔλεξα [f] ταῦτα. εὖ τε δὴ ἔδοξε τῷ Δαρείῳ εἰπεῖν ἡ γυνὴ, καί οἱ ἀπῆκε

a κ☽ γὸ δὴ ὁ νόμ☉. b τάδε. c ἀνείρας ☦ χαλινὸν. d ἀπικνέαται. e κ☽ τὰς παῖδας. f ἐξέλεξα.

Occasio Orœten instigans ad perdendum Polycratem. Anacreon Tejus. Minos Cnossius.

τῶτόν τε τὸν ϖαῖδα τὸν ϖρεσβύτατον, ἠθέϊς αὐτῇ· τὰς δ' ἄλλας ἀπέκτανε ϖάντας. τὸ μὲν δὴ ἐϖὶ εἰς αὐτίκα τρόϖῳ τῷ εἰρημένῳ ἀϖολώλεε. Κατὰ δέ κα μαλιστα τῷδε Καμβύσεω νοῦσον ἐγίνετο τάδε· ἄνὴρ Κῦρε καταξαθεὶς ἐπ' Σαρδίων ὕπαρχον Ὀροίτης, ἀνὴρ Πέρσης· ὅτος ἐπεθύμησε πρήγματος οὐκ ὁσίου· ὅτε γὰρ τι ϖαθὼν ὅτε ἀκούσας μάταιον ἐπὶ ϖοδὸς Πολυκράτεα τὸν Σαμίου, ὅτε ἰδὼν ϖρότερον, ἐπεθύμεε λαβὼν αὐτὸν ἀϖολέσαι· ὡς μὲν οἱ ϖλεῦνες λέγουσι, ἀϕ' ὅτου τινά ϕασι αἰτίου· ὅτι τὸ βασιλέος ϑυρέων κατήμενον τὸν τε Ὀροίτεω καὶ ἄλλον Πέρσεα τὸν ὄνομα εἶναι Μιτροβάτεα, νομοῦ ἄρχοντα τὸν ἐν Δασκυλείῳ, τούτους ἐκ λόγων ἐς νείκεα συμπεσεῖν. κερτομέων δὲ ϖερὶ ἀρετῆς, εἰπεῖν τὸ Μιτροβάτεα τὸν Ὀροίτεω ϖροφέροντα, Σὺ γὰρ ἐν ἀνδρὸς λόγῳ, ὃς βασιλέι νῆσον Σάμον ϖρὸς τῷ σῷ νομῷ ϖροσκειμένῳ ὐ ϖροσκτήσαο, ὧδε δή τι ἐῦσαν ὀϖτὸν χειρωθῆναι, τὸν τῶν τις ὀϖιχωρίων ϖεντηκαίδεκα ὁπλίτῃσι ἐϖαναστὰς ἔσχε, καὶ νῦν αὐτῆς τυραννεύει; οἱ μὲν δή μιν ϕασὶ τοῦτο ἀκούσαντα, καὶ ἀλγήσαντα τῷ ὀνείδεϊ, ὀϖῶϑυμῆσαι οὐκ ὅτῳ τὸ εἰϖαντα ταῦτα ϖοιήσαι, ὡς Πολυκράτεα ϖάντως ἀϖολέσαι, ἀϕ' ὅτου τινὰ κακῶς ἤκουσε. Οἱ δὲ ἐλάσσονες λέγουσι ϖέμψαι Ὀροίτεα ἐς Σάμον κήρυκα ὅτου δὴ χρήματος δεησόμενον· (ὐ γὰρ ὦν δὴ τοῦτο γε λέγεται [b]) καὶ τὸ Πολυκράτεα τυχεῖν κατακείμενον ἐν ἀνδρεῶνι· ϖαρεῖναι δέ οἱ καὶ Ἀνακρέοντα τὸν Τήϊον. καί κως εἴτ' ἐκ ϖρονοίης αὐτὸν κατηλογήσαντα τὰ Ὀροίτεω ϖρήγματα, εἴτε καὶ σϖουδῇ τινος τοιαύτῃ ἐϖεχθέντα. τὸν τε γὰρ κήρυκα τὸν Ὀροίτεω ϖαρελθόντα ϕάναι λέγεσθαι, καὶ τὸν Πολυκράτεα (τυχεῖν γὰρ ἐϖεστραμμένον ϖρὸς τὸν τοῖχον) οὔτε τι ϖαραφθέγξασθαι, οὔτε ὑϖακοῦσαι. Αἰτίας μὲν δὴ αὗται διϕάσιαι λέγονται τοῦ θανάτου τοῦ Πολυκράτεος γενέσθαι, πάρεστι δὲ ϖιστέεσθαι ὁκοτέρῃ τις βούλεται αὐτέων. ὁ δὲ ὢν Ὀροίτης ἰζόμενος ἐν Μαγνησίῃ τῇ ὑϖὲρ Μαιάνδρου τοῦ ϖοταμοῦ οἰκημένῃ [c], ἔϖεμϖε Μύρσον τὸν Γύγεω ἄνδρα Λυδὸν ἐς Σάμον ἀγγελίην ϕέροντα, μαϑὼν δὲ Πολυκράτεα τὸν νόον. Πολυκράτης γὰρ ἐστι ϖρῶτος τῶν ἡμεῖς ἴδμεν Ἑλλήνων, ὃς ϑαλασσοκρατέειν ἐϖενοήϑη, ϖάρεξ Μίνωός τε τοῦ Κνωσσίου, καὶ εἰ δή τις ἄλλος ϖρότερος τούτου ἦρξε τῆς ϑαλάσσης. τὸ δὲ ἀνθρωϖηίης λεγομένης ϑωῆς Πολυκράτης

eum quem mulier optaverat missum fecit, & filiorum natu maximum, ceteris omnibus interfici jussis. Ita unus è septem statim eo modo, quo dixi, occubuit. Enimvero illud fere circa Cambysis infirmitatem contigit: Erat Sardibus præses quidam à Cyro præfectus, nomine Orœtes, Persa, cui nefariæ rei cupido incessit: siquidem Polycratem Samium, à quo nullo nec facto nec dicto quantulocunque læsus esset, quemque ne vidisset quidem unquam, tamen concupivit capere ad interimendum, ob hanc (ut plerique ajunt) caussam: Quum aliquando ad fores regis considerent Orœtes & alter quidam Persa nomine Mitrobates, præfectus gentis quæ est in Dascylio, è verbis ad jurgia pervenerunt. Et quum de virtute disceptaretur, Mitrobates objiciens Orœti, inquit, Tune in pretio virorum es, qui insulam Samum tuæ provinciæ adjacentem, regi non acquisivisti, ita facilem captu ut quidam è popularibus quindecim armatis fretus occuparit, ejusque tyrannide nunc potiatur? Hoc jurgium audienti Orœti adeo doluisse quidam ajunt, ut affectaverit non de objurgante vindictam, sed Polycratem prorsus occidere, propter quem male audisset. Alii (sed pauciores) inquiunt, caduceatorem in Samum ab Orœte missum cujusdam rei rogandæ caussa: (cujus autem, non dicitur) Polycratem autem tunc forte in conclavi virili cubantem fuisse, assistente ei Anacreonte Teio, sive id consulto, quod res Orœtis contemptui haberet, sive forte aliqua hujusmodi factum sit. ad quem quum accedens Orœtis caduceator, ejus mandata exponeret, Polycratem neque se ad hominem convertisse (erat enim ad parietem versus) neque quicquam respondisse. Hæ duplices caussæ mortis Polycratis fuisse memorantur, quarum utrilibet accommodare fidem quis potest. Itaque Orœtes in *urbe* Magnesia degens, quæ est super Mæandrum flumen sita, misit Myrsum Lydum, Gygis filium, cum nuncio in Samum ad Polycratem, cujus animum noverat. Etenim Polycrates primus extitit Græcorum, quos novimus (secundum Minoem Cnossium, & siquis alius isto prior maris imperio potitus est) qui in animum induxerit ut mari potiretur: sed quod ad generationem & ætatem attinet, quæ humana vocatur, solus est Polycra-

tes

120

121

122

a ἀϕ' τιν' ἃ κακῶς. b τοῦτο λέγεται. c οἰκεομένῃ.

tes, qui multam conciperet spem Ioniæ atque insulis dominandi. Hoc igitur eum in animo habere certior Orœtes factus, misit nuncium in hæc verba, OROETES POLYCRATI, ITA INQUIT, Audio te res ingentes agitare animo, sed proposito rem pecuniariam non suppetere. Quod si ita feceris, ut suadeo, prospexeris & tibi & saluti meæ. Nam rex Cambyses (ut mihi pro comperto renunciatur) de me interficiendo cogitat, nunc igitur meipsum recipito, atque pecunias, earum partem tibi habiturus, partem mihi permissurus: & ipsarum pecuniarum beneficio omni Græciæ imperaturus. De quibus si mihi fidem non habes, mittito quempiam tibi fidissimum, cui
123 ego monstrabo. Quo audito Polycrates gavisus est, atque obsequi volebat. majorem enim in modum pecuniam avebat. Mittit itaque prius ad rem inspiciendam è popularibus Mœandrium Mœandrii filium, scribam suum: qui non longo post hæc tempore ornatum conclavis Polycratis spectatu dignum, templo Junonia omnem dicavit. Hunc Orœtes quum cognovisset speculatorem esse exspectandum, ita sibi agendum putavit: Octo arcas lapidibus quum implevisset, præter admodum parvam partem circa ipsa ora, ac superficiem lapidum aurum injecit: easque arcas alligatas in expedito habet. Quas advenienti Mœandrio quum
124 inspexisset, Polycrati renunciavit. At ille dehortantibus multum tum vatibus, multum quoque amicis, profectus illuc est, quum etiam filia in somnio vidisset hoc visum. Videbatur sibi cernere patrem in aëre sublimem esse, qui à Jove quidem lavaretur, à sole autem ungeretur. Hanc visionem conspicata, instabat omni modo dissuadere, ne à patria proficisceretur ad Orœtem: quinetiam ad navem L remorum eunti male ominabatur. Cui quum ille minitaretur, si sospes rediret, fore ut hæc perdiu maneret virgo: ipsa ut ita contingeret, sibi imprecata est. malle enim se diutius virginem
125 esse quam patre orbari. Polycrates omne consilium pro nihilo habens, ad Orœtem navigavit, cum alios multos familiarium secum ducens, tum vero Democedem Calliphontis filium, Crotoniensem medicum, qui eam artem optime omnium sine ætatis exercebat. Ubi Magnesiam pervenit Polycrates, tetra morte est af-

της μουῦ ἐλπίδας πολλὰς ἔχων Ἰωνίης τε καὶ νησων ἄρξειν. μαθὼν ὦν ταῦτα μὲν Δημοκήδεα μενον [a] ὁ Ὀροίτης, πέμψας ἀγγελίῳ, ἔλεγε τάδε, ΟΡΟΙΤΗΣ ΠΟΛΥΚΡΑΤΕΙ ΩΔΕ ΛΕ-„ΓΕΙ, Πυθόμενος δπιβεβλῶσθαι σε πρήγμασι „μεγάλοισι, καὶ χρήματά τοι σὸκ εἶναι κατὰ „τὰ φρονήματα, σὺ νυῦ ὧδε ποίησις, ὀρθῶ-„σεις μὲν σεωῦτὸν, σώσεις δὲ καὶ ἐμέ. ἐμοὶ γὰρ [b] „βασιλεὺς Καμβύσης δπιβεβλεύηται θανάτου, καὶ „μοι τῦτο ἐξαγγέλλεται σαφηνέως. σὺ νυῦ ἐμὲ „σκεδάσας αὐτὸν, καὶ χρήματα, τὰ μὲν, αὐ-„τέων αὐτὸς ἔχε, τὰ δὲ, ἐμὲ ἔα ἔχειν· εἶνε-„κέν τε [c] χρημάτων, ἄρξεις ἁπάσης τῆς Ἑλλά-„δος [d]. εἰ δέ μοι ἀπιστέεις τὰ περὶ τῶν χρημά-„των, πέμψον ὅστις τοι πιστὸς δδὸν τυγχάνῃ ἐὼν, τῷ ἐγὼ ὑποδέξω [e]. Ταῦτα ἀκούσας Πολυκράτης, ἥδη τε καὶ ἐβούλετο· καὶ κως (ἐμέρετο γὰρ χρημάτων μεγάλως) ὑποπέμπει πρῶτα κατοψόμενον Μαιάνδριον [f] Μαιανδρίου, ἄνδρα τῶν ἀστῶν, ὃς οἱ ἦν χρηματιστής· ὃς χρόνῳ ὀλίγῳ ὕστερον τούτων, τὸν κόσμον τὸν ἐν τῷ ἀνδρεῶνι τῷ Πολυκράτεϊ ἐόντα ἀξιοθέητον, ἀνέθηκε πρῶτος ἐς τὸ Ἡραῖον. ὁ δὲ Ὀροίτης, μαθὼν τὸν κατάσκοπον ἐόντα, προσδόκιμον, ἐποίεε τοιάδε [g]· λάρνακας ἀκτὼ πληρώσας λίθων, πλὴν κάρτα βραχέος τοῦ περὶ φάτνας τὰς χείλεα, δπιπολῆς τοὺς λίθους, χρυσὸν ἐπέβαλε. καταδήσας δὲ τὰς λάρνακας, εἶχε ἑτοίμας. ἐλθὼν δὲ ὁ Μαιάνδριος [h], καὶ θεησάμενος, ἀπήγγελε τῷ Πολυκράτεϊ. Οἱ δὲ, πολλὰ μὲν τῶν μαντίων [i] ἀπαγορευόντων, πολλὰ δὲ τῶν φίλων, ἐξέλλετο αὐτός. τέως δὲ, καὶ ἰδόντος τὸ θυγατρὸς ὄψιν ἐνυπνίῳ τοιῷδε· ἐδόκεέ οἱ τὸν πατέρα ἐν τῷ ἠέρι μετέωρον ἐόντα, λοῦσθαι μὲν ὑπὸ τοῦ Διὸς, χρίεσθαι δὲ ὑπὸ τοῦ ἡλίου. ταύτῃσι ἰδόντα τὴν ὄψιν, παντοίῃ ἐβούλετο μὴ ἀποθανέεσθαι τὸν Πολυκράτεα τοῦτο τὸν Ὀροίτεα· καὶ δὴ καὶ ἰόντα αὐτὸν δπὶ τὴν πεντηκοντόρον, ἐφθέγξατο [k]. ὁ δέ οἱ ἐπείλησε, λέγων τάδε, ἀπονοσφίσασθαι τοσόνδε μὲν χρόνον παρθενεύεσθαι. ἢ δὲ ἠρήσατο δπιτελέα τοῦτα γενέσθαι. βούλεσθαι γὰρ παρθενεύεσθαι πλέω χρόνον ἢ σὺν πατρὸς ἐστερῆσθαι. Πολυκράτης δὲ, πάσης συμβουλίης ἀλογήσας, ἔπλεε τοῦτόν τε τὸν Ὀροίτεα, ἅμα ἀγόμενος ἄλλους τε πολλοὺς τῶν ἑταίρων, καὶ δὴ καὶ Δημοκήδεα τὸν Καλλιφῶντος, Κροτωνιήτην, ἄνδρα ἰητρὸν τ' ἐόντα, καὶ τὴν τέχνην ἐπισκεύοντα ἄριστα τῶν κατ' ἑωυτόν. ἀπικόμενος δὲ ἐς τὴν Μαγνησίην ὁ Πολυκράτης, διεφθάρη κακῶς, ὥστε ἑωυ-

a ταῦτα Δημοδόκου. b ἐμοὶ μὲν γάρ. c εἵνεκά τε. d ἀπάσης Ἑλλάδος. e ὑποδέξω. f Μαιανδρίου. g τάδε. h Μαιανδρίου. i μαντήιων. k ἐπιφθέγξατο.

Polycrates cruci adfixus. Orœtis etiam ſcelera & furiæ. Mitrobatis & filii Cranapæ interitus.

ἑωϋτῦ ἀξίως ὅτε τῶν ἑωϋτῦ Φρονημάτων. ὅπ
γὰ μὴ οἱ Συρηκουσίων γωμένοι, ὐδὲ [a] εἷς τῶν
ἄλλων Ἑλλ|ωικῶν τυρά|νγων ἄξιός ἐςι Πολυκρά-
τεϊ μεγαλοπρεπείω συμβληθῆναι. ἀποκ|είνας
δέ μιν οὐκ ἀξίως ἀπηγήσι Ὀροίτης ἀνε|ρεύ-
ρωσε. τῶν δέ οἱ ἑπομένων ὅσοι μὲν ἦσαν Σά-
μιοι, ἀπῆκε, κελεύων σφέας ἑωϋτῷ χάριν
εἰδέναι, ἐόντας ἐλευθέρους. ὅσοι δὲ ἦσαν ξεῖνοί
τε καὶ δοῦλοι τῶν ἑπομένων, ἐν ἀνδραπόδων
λόγῳ ποιεύμενος εἶχε. Πολυκράτης γὰ ἀνα-
κρεμάμενος, ἐπετέλεσε πᾶσαν τὴν ὄψιν τῆς
θυγατρός. ἐλοῦτο μὲν γὰ ὑπὸ μὲ Διὸς ὄκως ὗοι,
ἐχρέετο γὰ ὑπὸ μὲ ἡλίῳ, ἀνιεὶς αὐτὸς ἐκ μὲ
σώματος ἱκμάδα. Πολυκράτεος μὲν δὴ αἱ
πολλαὶ δυτυχίαι ἐς τοῦτο ἐτελεύτησαν, τῇ οἱ
Ἄμασις ὁ Αἰγύπτιος βασιλεὺς προεμαν|εύσατο.
Χρόνῳ γὰ ὑ πολλῷ ὕστερον καὶ Ὀροίτεα Πολυ-
κράτεος πίσιες μετῆλθον. μετὰ γὰ τὸν Καμ-
βύσεω θάνατον, καὶ τῶν μάγων τὴν βασι-
ληίην, μένων ἐν τῇσι Σάρδισι Ὀροίτης, ὠφεί-
λησε μὲν ὐδὲν Πέρσας, [b] ὑπὸ Μήδων ἀπαρασιρη-
μένους τὴν ἀρχήν· ὁ γὰ ἐν ταύτῃ τῇ ἀρχῇ κα-
τὰ μὲν ἔκτεινε Μιτροβάτεα τὸν ἐκ Δασκυλείου
ὑπαρχον, ὃς οἱ ὠνείδισε τὰ ἐς Πολυκράτεα ἔ-
χοντα· καλὰ γὰ, τὸν Μιτροβάτεω παῖδα Κρα-
νάπην· ἄνδρας ἐν Πέρσῃσι δοκίμους. ἄλλά τε
ἐξύβρισε παντοῖα, καί τινα ἀγγελιηφόρον ἐλ-
θόντα Δαρείου παρ' αὐτὸν, ὡς ὑ τάχος ἡδονῇ οἱ
ἦ τὰ ἀγγελλόμενα, κτείνει [b] μιν ὀπίσω νο-
μιζόμενον, ἄνδρας οἱ ὑπείσας κατ' ὁδόν. ἀποκ|είνας δέ μιν, ἠφάνισε αὐτῷ ἵππῳ. Δαρεῖος
γὰ ὡς ἔσχε τὴν ἀρχήν, ἐπεθύμεε [c] τὸν Ὀροί-
τεα τίσασθαι, πάντων τῶν ἀδικημάτων εἵ-
νεκε, καὶ μάλιστα Μιτροβάτεω, καὶ ὑ παι-
δός· ἐκ μὲν δὴ τῆς ἰθείης στρατὸν ἐπ' αὐτὸν
οὐκ ἐδόκεε πέμπειν, ἅτε οἱ οἰδαινόντων ἔτι τ
πρηγμάτων, καὶ νεωστὶ ἔχων τὴν ἀρχήν, καὶ
τὸν Ὀροίτεα μεγάλων [d] τὴν ἰσχὺν πυνθανό-
μενος ἔχειν· τὸν χιλίους μὲν Περσέων ἐδο-
ρυφόρεον· εἶχε γὰ νομὸν τόν τε Φρύγιον, καὶ
Λύδιον, καὶ Ἰωνικόν. τοὺς ταῦτα δὴ ὧν ὁ Δα-
ρεῖος τάδε ἐμηχανήσατο· συγκαλέσας Περσέων
„τοὺς δοκιμωτάτους, ἔλεγέ σφι τάδε, Ὦ Πέρ-
„σαι, τίς ἄν μοι τοῦτο ὑμέων ἐπιτρέ-
„λέσαι σοφίη τε, καὶ μὴ βίῃ τε καὶ ὁμίλῳ·
„ἔνθα γὰ σοφίης δέει, βίης ἔργον ὐδέν. ὑμέων
„δὴ ὧν τίς μοι Ὀροίτεα ἢ ζώοντα ἀγάγοι, ἢ
„ἀποκ|είνειε· ὃς ὠφέλησε μέν κω Πέρσας ὐ-
„δέν, κακὰ δὲ μεγάλα ἔοργε· τοῦτο μὲν, δύο
ἡμέων

affectus, nec digna vel ſua perſona vel cogitationibus. nam præter illos qui Syracuſis extiterunt, ne unus quicem aliorum Græcorum tyrannorum ullus eſt magnificentia cum Polycrate comparandus. Eum Orœtes (quod indignum relatu eſt) poſtquam occidit, cruci ſuffixit: ex illis vero qui illum comitabantur, Samios quidem dimiſit, jubens eos gratiam ſibi habere quod liberi eſſent: peregrinos autem atque ſervos eorum qui comites fuerant, pro mancipiis ſibi vendicans, retinuit. Polycrates ergo ſuſpenſus omnem filiæ viſionem explevit. nam ab Jove quidem, quum plueret, lavabatur; à ſole autem ungebatur, dum ipſe ex corpore humorem emitteret. Hunc exitum habuerunt tot proſperæ res Polycratis, quem ante vaticinatus ei fuerat Amaſis rex Ægypti. Verum non multo poſt tempore Polycratis manes ab Orœte pœnas petiverunt. 126
quippe poſt Cambyſis obitum & uſurpationem à magis regni, Orœtes quum maneret Sardibus, nihil de Perſis qui à Medis imperio fraudati erant, bene meritus eſt: ille vero in ea regni uſurpatione Mitrobatem Daſcylii præfectum, qui illi de Polycrate exprobraverat, interemit, & ejus filium Cranapem, ſpectatos in Perſis viros: & cum alia quoque generis omnis flagitia commiſit, tum quendam è nunciis qui ad ipſum à Dario venerat, quod parum jucunda nunciaſſet, trucidandum in via curavit, ſummiſſis qui redeuntem aggrederentur; trucidatumque cum ipſo equo occultavit. Darius, ubi principatu potitus eſt, Orœtem 127
ulciſci cum ob alia ſcelera, tum præcipue ob Mitrobatem filiumque, cupiebat: ſed adverſus eum directo mittere copias conſilii non erat, utique rebus nondum ſatis tranquillis, & imperio recens parto: quum præſertim audiret Orœtem multa vi nixum, quum mille Perſarum ſatellitio ſtipatus eſſet. nam ſuæ provinciæ habebat Phrygiam, Lydiam, Ioniam. Itaque Darius adverſus hæc hanc rationem inivit: Accitis Perſarum laudatiſſimis eos alloquutus eſt his verbis, Perſæ, quis hoc veſtrum mihi repromittat, exequuturus & prudentia duntaxat, & nulla vi, nulliſque copiis? Ubi enim opus prudentia eſt, ibi vi agere nihil attinet. Ergo quis veſtrum mihi Orœtem vel ducat vivum, vel interficiat? qui de Perſis nihil omnino bene meruit, ſed cum alia multa ſcelera admiſit, tum hæc duo: unum, quod duos

a ἡμόμβρου τύραννοι, ὐδὲ. b ἔκτεινε. c ἐπεθύμεε. d vox iſta μεγάλων in MS. non exſtat.

Orœtes interfectus per Bagæum, & inter ejus bona Democedes avectus Susa agnoscitur & adhibetur ad pedem Darii extortum restituendum.

duos è nobis, Mitrobatem ejusque filium interemit; alterum, quod à me missos ad se arcessendum necat, insolentiam non tolerandam exhibens. ideoque priusquam majora in Persas mala admittat,
128 occupandus est nobis nece. Hæc Darius interrogabat; & triginta extiterunt qui repromitterent, singuli volentes ipsi id exequi. Quos invicem contendentes Darius reprehendens, sortiri jussit. id quum fecissent, sors Bagæum Artontis filium ex omnibus contigit. Hic sorte delectus, hac ratione usus est: Complures litteras variis de rebus ubi scripsit, sigillumque Darii impressit, cum his protectus est Sardes. Eas, posteaquam in conspectum Orœtis venit, dedit separatim recitandas regio scribæ. (regios autem scribas cuncti præfides habent.) Reddebat autem separatim Bagæus litteras, explorandi gratia animos satellitum, numquid annuerent ad deficiendum ab Orœte. Quos animadvertens magnopere venerari litteras, & ea, quæ in illis dicerentur, etiam vehementius, reddidit aliam epistolam in hæc verba; Persæ, Darius rex interdicit vobis ne apud Orœtem fungamini satellitum officio. His illi auditis lanceas deposuerunt. Tunc Bagæus cernens illos obtemperantes huic epistolæ, sumpta fiducia reddidit scribæ ultimum libellum in hæc verba scriptum; Rex Darius mandat Persis qui Sardibus sunt ut Orœtem interimant. Id ubi audiere satellites, eductis acinacibus sine mora Orœtem interemerunt. Ita vindicta Polycratis Sa-
129 mii Orœtem Persam insequuta est. Traductis atque comportatis Susa bonis Orœtis, contigit non diu post, ut in venatu ferarum Darius rex, dum ab equo desilit, pedem torserit. Et sane tortus fuit vehementius. nam talus è junctûris exactus est. Se itaque existimans, ut etiam prius, habere ex Ægyptiis eos qui primi putarentur arte medicinæ, eorum opera utebatur. At isti retorquendo pedem ac violenter tractando malum augebant; adeo quidem ut septem dies totidemque noctes Darius præ molestia qua afficiebatur transegerit insomnes. Octavo die eidem male habenti quidam Democedis Crotoniatæ mentionem apud eum facit; cujus de artificio prius jam inde Sardibus audisset. Darius hominem quamcelerrime arcessi ad se jubet. Ille, ut inter servos Orœtis fuit inventus, ubi pro neglecto habebatur, in medium

„ ἡμέων ἡίστωσι, Μιτροβάτεά τε καὶ τ παῖδα
„ αὐτοῦ· τὸν μὲν, τὸς ἀναπαλέοντας αὐτὸν,
„ καὶ πεμπομένους ὑπ' ἐμοῦ, κτείνει, ὕβριν οὐκ
„ ἀνασχετὸν φαίνων. πρίν τι ὧν μέζον ἐξερ-
„ γάσασθαί μιν Πέρσας κακὸν, καταλαμπτέον
„ ἐστὶ ἡμῖν ὅπως τάχιστα. Δαρεῖον μὲν ταῦτα ἐπηρώ-
τα, τῷ δὲ ἄνδρες τελευτὴν ὑπέστησαν, αὐ-
τὸς ἕκαστον ἐθέλων πρῶτον τοῦτο· ἐρίζοντας
δὲ Δαρεῖον καταλάμβανε, κελεύων πάλλεσθαι.
παλλομένων δὲ, λαγχάνει ὁκ πάντων Βαγαῖος
ὁ Ἀρτόντεω. λαχὼν δὲ ὁ Βαγαῖος, τοιήδε τοιά-
δε· βιβλία γραψάμενος πολλὰ, καὶ ἐπὶ πολ-
λῶν ἔχοντα πρηγμάτων, σφρηγῖδά σφι ἐπέβα-
λε τὴν Δαρείου. μετὰ δὲ ἦιε ἔχων ταῦτα ἐς τὰς
Σάρδις. ἀπικόμενος δὲ, καὶ Ὀροίτεω ἐς ὄψιν
ἐλθὼν, τ βιβλίων ἓν ἕκαστον ἀνελισσόμενος,
ἐδίδου τῷ γραμματιστῇ τῷ βασιληίῳ ἀναλέγεσθαι.
(γραμματισταὶ δὲ βασιληίων οἱ πάντες ὑπαρχοι
ἔχουσι) ἀποπειρεώμενος δὲ τ δορυφόρων, ἐδίδου
τὰ βιβλία ὁ Βαγαῖος, εἰ σὺν δεξαίατο [a] ἀποστασιν
ἀπὸ Ὀροίτεω. ὁρέων δὲ σφέας τά τε βιβλία σε-
βομένους μεγάλως, καὶ τὰ λεγόμενα ὁκ τ βιβλίων
ἔπι μεζόνως, δίδοι ἄλλο, ἐν τῷ ἐνῆν ἔπεα τάδε [b],
„ Ὦ Πέρσαι, Βασιλεὺς Δαρεῖος ἀπαγορεύει ὑμῖν
„ μὴ δορυφορέειν Ὀροίτεα. οἱ δὲ, ἀκούσαντες τού-
των, μετῆλθόν οἱ πὰς αἰχμάς. ἰδὼν δὲ τούτῳ σφέας
ὁ Βαγαῖος πειθομένους τῷ βιβλίῳ, ἐνταῦτα δὴ
θαρσήσας, τὸ πλέον τ βιβλίων δίδοι τῷ γραμ-
„ ματιστῇ, ἐν τῷ ἐγέγραπτο, Βασιλεὺς Δαρεῖος
„ Πέρσῃσι τοῖσι ἐν Σάρδισι ἐντέλλεται κτείνειν Ὀροί-
τεα. οἱ δὲ δορυφόροι ὡς ἤκουσαν ταῦτα, ταραττόμε-
νοι τὰς ἀκινάκεας, κτείνυσι παραυτίκα μιν. οὕτω
δὴ Ὀροίτεα τ Πέρσην Πολυκράτεος ὑβρίσαντος πο-
σιες μετῆλθον. Ἀπικομένων δὲ καὶ ἀναπομπεόντων
τ Ὀροίτεω χρημάτων ἐς τὰ Σοῦσα, συμβαίνει χρό-
νῳ ὑπολλῷ ὕστερον βασιλέα Δαρεῖον, ἐν ἄγρῃ θηρῶν
ἀποθρώσκοντα ἀπ' ἵππου, σφαλῆναι τ πόδα. καί
κως ἰσχυροτέρως ἐσράφη· ὁ γὰρ οἱ ἀστράγαλος ἐξε-
χώρησε ἐκ τ ἄρθρων. νομίζων δὲ ὁ δεύτερον τοῦδε
εἰωυτὸν ἔχειν Αἰγυπτίων τοὺς δοκέοντας εἶναι πρώτους
τὴν ἰητρικὴν, τούτοισι ἐχρᾶτο. οἱ δὲ, στρεβλοῦντες καὶ
βιώμενοι τ πόδα, κακὸν μέζον ἐργάζοντο· ἐπ' ἑπτὰ
μὲν δὴ ἡμέρας καὶ ἑπτὰ νύκτας ὑπὸ τ παρεόντος
κακοῦ ὁ Δαρεῖος ἀγρυπνίῃσι εἴχετο· τῇ δὲ δὴ ὀγδόῃ
ἡμέρῃ ἔχοντι οἱ Φλαύρως, θωμάσας τὸν ὁστεό-
ρον ἔτι ἐν Σάρδισι ἐὼν Κροτωνιήτεω Δημοκήδεος τὴν
τέχνην, ἀγγέλλει τῷ Δαρείῳ. ὁ δὲ ἄγειν μιν τὴν τα-
χίστην παρ' ἑωυτὸν ἐκέλευσε. τ δὲ ὡς ἐξεῦρον ἐν
τοῖσι Ὀροίτεω ἀνδραποδοισι ὄντα δὴ ἀπημελημένον [c],

Dd παρῆ-

a ii οἱ ὑποδεξαίατο. b τοιάδε. c ὄντα δηθὰ ἀπημελημένον.

Et restituit, unde aureis donis ab rege & ejus fœminis ditatus fuit. Ejus ex patria digressi fata & amicitia cum Polycrate.

παρῆγον ἐς μέσον, πέδας τε ἔλκοντα, καὶ ῥάκεσι ἐσθημένον. Σταθέντα δὲ ἐς μέσον, ἠρώτα ὁ Δαρεῖος τὸν τέχνην εἰ ἐπίσταιτο. ὁ δ' οὐκ ὑπεδέκετο, ἀρρωδέων μὴ ἑωυτὸν ἀνφήνας, τοῦ πάντων τὸ Ἑλλάδος ἦ ἀπεστερημένος. κατεφάνη τε τῷ Δαρείῳ τέχνην ἐπισάμενος· καὶ τοὺς ἀγαγόντας αὐτὸν, σκέλεσι μάστιγάς τε καὶ κέντρα προσφέρειν ἐς τὸ μέσον. ὁ δὲ ἐνθαῦτα δὴ ὢν ἀνφαίνῃ, φὰς, ἀτρεκέως μὲν οὐκ ἐπίστασθαι, ὁμιλήσας δὲ ἰητρῷ, φλαύρως ἔχειν τὸν τέχνην. μετὰ δὲ, ὡς οἱ ἐπέτρεψε, Ἑλληνικοῖσι ἰήμασι χρεώμενος, καὶ ἡπιώμασι τὰ ἰσχυρὰ προσφέρων, ὕπνον τε μιν λαγχάνειν ἐποίεε, καὶ ἐν χρόνῳ ὀλίγῳ ὑγιέα μιν ἐόντα ἀπέδεξε, οὐδαμᾶ ἔτι ἐλπίζοντα δρητὸν ἔσεσθαι. δωρέεται δέ μιν μετὰ ταῦτα ὁ Δαρεῖος πεδέων χρυσέων δύο ζεύγεα. ὁ δέ μιν ἐπείρετο, εἴ οἱ διπλήσιον τὸ κακὸν ἐπίτηδες νέμει, ὅτι μιν ὑγιέα ἐποίησε. ἡσθεὶς δὲ τῷ ἔπεϊ ὁ Δαρεῖος, ἀποπέμπει μιν καὶ τοὺς ἑωυτοῦ γυναῖκας. προσελθόντες δὲ οἱ εὐνοῦχοι, ἔλεγον πρὸς τὰς γυναῖκας ὡς βασιλέϊ ἔστι εἴη ὃς τὸν ψυχλὸν οἱ ἀπέδωκε. ὑποτύπτουσα δὲ αὐτέων ἑκάστη, φιάλην [a] χρυσοῦ σὺν θήκῃ ἐδωρέετο τὸν Δημοκήδεα· ἔστω δή τι δαψιλέϊ δωρεῇ, ὡς τὸν ἀποπέμποντας ἀπὸ τῶν φιαλέων στατῆρας ἐσόμενος· ὁ σίκέτης τῷ ὄνομα ἦν Σκίτων, ἀναλέγετο, καί οἱ χρῆμα πολλὸν ἁ χρυσὸς συνελέχθη. Ὁ δὲ Δημοκήδης ἔστο, ὡδε ἐκ Κρότωνος ἀπηγμένος, Πολυκράτεϊ ὡμίλησε. πατρὶ, ὃς [b] συνείχετο ἐν τῇ Κρότωνι, ὀργιλοῦ χαλεπῷ. τοῦτον ἐπί τε οὐκ ἐδυνάτο φέρειν, ἀπολιπὼν, οἴχετο ἐς Αἴγιναν. καταστὰς δὲ ἐς πρώτην, τῷ πρώτῳ ἔτεϊ ὑπερεβάλετο τοὺς πρώτους ἰητροὺς, ἀσκεύης περ ἐὼν, καὶ ἔχων οὐδὲν τῶν ὅσα περὶ τὴν τέχνην ἐστὶ ἐργαλήια· καὶ μιν δευτέρῳ ἔτεϊ παλάντῳ Αἰγινῆται δημοσίῃ μισθοῦνται· τρίτῳ δὲ ἔτεϊ Ἀθηναῖοι, ἑκατὸν μνέων· τεταρτῳ δὲ ἔτεϊ Πολυκράτης δυῶν ταλάντων [c]. ἔστω μὲν ἀπίκετο ἐς τὴν Σάμον. καὶ ἀπὸ τούτου τοῦ ἀνδρὸς οὐκ ἤκουσε Κροτωνιῆται ἰητροὶ δοκίμασιοι· ἐγένετο γὰρ ὧν τοῦτο ὅτε πρῶτοι μὲν Κροτωνιῆται ἰητροὶ ἐλέγοντο εἶναι τὴν Ἑλλάδα εἶναι, δεύτεροι δὲ, Κυρηναῖοι. καθ' [d] ὃν δὲ χρόνον καὶ Ἀργεῖοι ἤκουον μουσικὴν εἶναι Ἑλλήνων πρῶτοι. Τότε δὴ ὁ Δημοκήδης ἐν τοῖσι Σάμοισι ἐξιησάμενος Δαρεῖον, οἶκόν τε μέγαν εἶχε, καὶ ὁμοτράπεζος

dium adductus est, sicut erat trahens compedes ac pannosus. In medio positum Darius interrogavit numquid eam nosset artem. Democedes non promittere, veritus ne si se proderet, usquequaque Græciâ privaretur, sed tamen visus fuit Dario notitiam artis perite didicisse; unde jussit eos qui hominem duxerant, verbera & stimulos afferre in medium. Tunc ille dissimulatione missa, se plane quidem scire artem illam negavit, sed aliquantulum, ob eam consuetudinem quam cum medico habuisset. Factaque ei potestate curandi, Græcis medicamentis utens, & fomenta acria admovens, Darium compotem somni fecit, & brevi tempore incolumem reddidit, nequaquam amplius sperantem sibi integrum fore usum pedum. Ob quam curationem postea quum eum Darius duobus aurearum compedum paribus donasset, interrogavit Democedes numquid ideo se duplici malo ex industria mactaret, quod ipsum sospitem fecisset. Hoc dicto Darius delectatus, ad suas uxores hominem misit. Eunuchi vero qui eum deduxerunt ad feminas, dicebant hunc esse qui restituisset animam regi. tunc earum unaquæque subverberans auri phialam cum theca Democedi donavit tam amplo munere, ut famulus nomine Sciton qui sequebatur, excidentes ex phialis stateres colligens, prorsus grandem auri summam coegerit. Hic Democedes hunc in modum è Crotone profectus cum Polycrate consuetudinem habuit. In Crotone continebatur ab patre, sane difficili; quem cum gravaretur, eo relicto abiit in Æginam: ubi commoratus, primo anno superavit primos medicos etsi imparatus, & nihil instrumentorum habens quæ ad artem medicinæ pertinerent. Ex quo factum est, ut insequenti anno Æginetæ publice conduxerint eum talento, Athenienses tertio anno centum minis, Polycrates quarto anno talentis duobus. ita Samum profectus est. A quo viro non minimum medici Crotoniatæ inclaruerunt. Tunc enim id factum est, quando primi quidem Crotoniatæ medici celebrarentur per Græciam, secundi Cyrenæi. Qua etiam tempestate Argivi ceteris Græcis præstare musica ferebantur. Tunc itaque Democedes Dario sanato Susis maximas ædes obtinebat, & cum rege mensam communem habebat, omnibus re-

130 131 132

a φιάλῳ τῷ. b vocula ista ὃς non exstat in MS. prout nec videtur agnovisse Valla. c δυοῖν ταλάντοιν. d αὐτὸν δὲ τοῦτον χρόνον.

Democedis gratia apud Darium. Atoſſæ ulcus in mamilla ab eo ſanatum, per quam deſiderio patriæ ſtruit dolum.

rebus affluens, præter hanc unam quod in Græciam redire non poterat. Quinetiam Ægyptios medicos regem antea curare ſolitos, quum eſſent patibulis ſuffigendi, quod à Græco medico ſuperati forent, impetrata ab rege venia liberavit: item vaticinum quendam Eleum, qui Polycratem ſequutus fuerat & inter mancipia pro neglecto relictus. Denique maximi apud regem momenti Democe-
133 des erat. Interjecto deinde brevi tempore, inter alia contigit, ut Atoſſæ Cyri filiæ (quæ erat Darii uxor) in mamilla ulcus exoriretur, deinde diruptum porro ſerperet; quod iſta, quoad fuit exiguum, præ pudore occultans, nemini indicavit: ſed ubi male jam ſe habebat, arceſſito Democedi rem oſtendit. Ille ſe redditurum ſanam affirmans, jurejurando adigit eam ut ſibi viciſſim ipſa inſerviat in eo quod oraverit; oraturum autem nihil un-
134 de dedecus redundaret. A quo poſteaquam medicis remediis curata eſt, edocta ab eodem, Darium, dum cum eo cubat, his verbis alloquuta eſt, O rex, quum tantum tu habeas copiarum, deſides, nullam neque gentem neque potentiam Perſis acquirens. atqui par eſt virum & juvenem & magnarum opum dominum, aliquid operis edendo ſe oſtendere, quo etiam Perſæ cognoſcant ſibi virum præeſſe. Quod ut facias, duabus de cauſſis intereſt, ut Perſæ & eum qui ipſis præeſt, virum eſſe intelligant, & bello atterantur: ne otium agentes tibi inſidias tendant. Nunc ergo aliquod opus edas quoad in ætate juvenili es. nam augeſcente corpore ingenium quoque pariter augeſcit, & conſeneſcente conſeneſcit, & ad res omnes hebetatur. Hæc Atoſſa ex admonitu Democedis. Ad quam Darius reſpondens, Quæ, inquit, uxor, ipſe facere deſtinaveram, ea omnia dixiſti. ego enim conſtitui Scythis bellum inferre, junctо mari è noſtra continente in alteram ponte: & hæc brevi tempore perficientur. Ad eum Atoſſa, Animadverte, inquit, nunc; omitte primum Scythis bellum inferre, qui, quandocunque voles, tui erunt: adverſus Græciam mihi tu eas in expeditionem. concupiſco enim Lacænas & Argivas & Atticas & Corinthias, fando cognitas, mihi fieri ancillas. Et ad hoc virum habes ex omnibus maxime idoneum ad demonſtrandas Græciæ res atque exponendas, hunc qui pedem tuum

ζ@ βασιλέι ἐγενέτε· καλέω τε ἐνὸς τῦ ἐς Ἕλλησας ἀπέναι, πάντα τἄλλα οἱ παρεῖν. καὶ τῦτο μὲν, τὰς Αἰγυπτίας ἰητρὰς, οἳ βασιλέα πρότερον ἰῶντο, μέλοντας ἀνασκολοπιεῖσθαι, διότι σφᾶς Ἕλλην@ ἰητρὸς ἐσωθήσαν, τότες, βασιλέα παρῃτησάμεν@, ἐρρύσατο· τῦτο δὲ, μάντιν Ἠλεῖον Πολυκράτεϊ ὀπαπατώμενον, καὶ ἀπημελημένον ἐν τοῖσι ἀνδραπόδοισι, ἐρρύσατο. ἐκέλευε δὲ μέγιστον πρῆγμα Δημοκήδης παρέχ@ τῷ βασιλέϊ. Ἐν χρόνῳ δὲ ὀλίγῳ μετὰ ταῦτα, τάδε ἄλλα συνέβη γενέσθαι· Ἀτόσῃ τῇ Κύρου μὲν θυγατρὶ, Δαρείου δὲ γυναικὶ, ὀπὶ τοῦ μαζοῦ ἔφυ φῦμα· μετὰ δὲ, ἐκραγὲν, ἐνέμετο πρόσω. ὅσον μὲν δὴ χρόνον ἦν ἔλασσον, ἡ δὲ, κρύπτουσα ἐπ αἰσχυνομένη, ἔφραζε οὐδενί· ἐπεί τε δὲ ἐν κακῷ ἦν, μετεπέμψατο τ Δημοκήδεα, καί οἱ ἐπέδειξε· ὁ δὲ, φὰς ὑγιέα ποιήσειν, ἐξορκοῖ[a] μιν, ἢ μὴν οἱ ἀντιτεργήσειν ἐκείνῳ τῦτο τὸ ἂν αὐτῆς δεηθῇ· δείσασα δὲ οὐδενὸς τῶν ὅσα ἐς αἰσχύλον[b] ἐστὶ φέρον@. Ὡς δὲ ἄρα μιν μετὰ ταῦτα ἰώμεν@ ὑγιέα ἀπέδεξατο, ἐνθαῦτα δὴ διδαχθεῖσα ὑπὸ τῦ Δημοκήδε@ ἡ Ἄτοσα, προσέφερε ἐν τῇ κοίτῃ Δα-
„ρείῳ λόγον τοιόνδε, Ὦ βασιλεῦ, ἔχων δυνάμιος
„τοσαύτης κάτοσυ, ἔθνε τε ἔθν@ προσκτώμεν@,
„ὔτε δυνάμιν Πέρσῃσι, εἰκὸς δέ ἐστι ἄνδρα, καὶ νέον,
„καὶ χρημάτων δεσπότην μεγάλων, φαίνεσθαί τι
„ἀποδεικνύμενον, ἵνα τε Πέρσαι σκιμάθωσι ὅτι ὑπ'
„ἀνδρὸς ἄρχονται. ἐπ' ἀμφότερα δέ τοι φέρει τοῦ-
„το ποιέειν, καὶ ἵνα σφέων Πέρσαι ὑπίσχωνται ἄν-
„δρα εἶναι τ προσεσῶτα, καὶ ἵνα τρίβωνται πολέ-
„μῳ, μηδὲ σχολὴν ἄγοντες, ὑπιβάλλωσί τοι.
„νῦν γὰρ ἄν τι τε ἀποδέξαιο ἔργον, ἕως νέ@ εἶς ἡ-
„λικίην. αὐξανομένῳ γὰρ τῷ σώματι συναύξον-
„ται τε αἱ φρένες, γηράσκοντί τε συγγηράσκουσι, καὶ
„ἐς τὰ πρήγματα πάντα ἀπαμβλυόνται. ἡ μὲν
δὴ ταῦτα οὐκ διδαχῆς ἔλεγε· ὁ δὲ ἀμείβετο τοῖσδε,
„Ὦ γύναι, πάντα ὅσα περ αὐτὸς ὑπενόεον ποιήσειν,
„εἴρηκας. ἐγὼ γὰρ βεβούλευμαι ζεῦξαι γέφυραν·
„οὐκ γὰρ τ ἠπείρῳ ἐς τὴν ἠπειρον ὑπὸ Σκύθας
„στρατεύεσθαι. καὶ ταῦτα ὀλίγῳ χρόνῳ ἔσεσθαι πλέ-
„μενα. λέγει Ἄτοσα[c] τάδε, Ὅρα νυν, ἐς Σκύ-
„θας[d] μὲν τὴν πρώτην ἰέναι ἔασον (ἔστι γὰρ, ἐπεὰν
„σὺ βούλῃ, ἔσεσθαί τοι) σὺ δέ μοι ὑπὸ τὴν Ἑλλάδα
„στρατεύεσαι. ὑπιδυμέω γὰρ, λόγῳ πιθανομένη,
„Λακαίνας τέ μοι γυναῖκας περικτίονας καὶ Ἀργείας
„καὶ Ἀθηναίας καὶ Κορινθίας. ἔχεις δὲ ἄνδρα ὑπη-
„κοώτατον ἀνδρῶν πάντων δέξαί τε ἔκασα τ
„Ἑλλάδ@ καταμηνύσειν, τῦτον ὃς σοὶ τ πα-

a ἐξορκεῖ. b ὅσα αἰσχύνῃ. c λέγει δὲ Ἄτοσα. d ὅρα νυν, ἐπὶ Σκύθας.

Quindecim Persæ mittuntur in Græciam speculatores cum Democede, qui sic in patriam redit ab Aristophilide occasionem nactus.

ι, δὲ ἐξηπόστο. ἀμείβετο Δαρεῖος, Ὦ γύναι, ἐπεὶ
ι, τοίνυν τοι δοκέει τ' Ἑλλάδ' ἡμέας πρῶτα ἐπιπέ-
ι, μψαι, κατασκόπους μοι δοκέει Περσέων πρῶ-
ι, τον ἄμεινον εἶναι ἀμῦναι τοῦτο τῷ σὺ λέγεις, πέμψαι
ι, ἐς αὐτούς· οἱ μαθόντες τ' ἰδόντες ἕκαστα αὐτῶν,
ι, ἐξαγγελέουσι ἡμῖν. ἐγὼ ἔπειτα ἐξεπιστάμενος, ἐπ'
ι, αὐτοὺς τρέψομαι. Ταῦτα εἶπε. ἐγὼ ἅμα τε ἔπος ἐφα,
καὶ ἔργον ἐποίεε. ἐπεί τε γὰρ πέρην ἡμέρη ἐπέλαμ-
ψε, καλέσας Περσέων ἄνδρας δοκίμους πεντεκαί-
δεκα, ἐνετέλλετο σφι, ἑπομένους Δημοκήδεϊ, διεξ-
ελθεῖν τὰ παράλια τὰ Ἑλλάδος· ὅκως τε
μὴ Δημοκήδης σφέας ὁ Δημοκήδεος, ἀλλά μιν
πάλιν ὀπίσω ἀπάξωσι. ἐντελλόμενος ἅμα τοῖσι
ταῦτα, δεύτερα καλέσας αὐτὸν Δημοκήδεα, ἐ-
δέετο αὐτὸς ὅκως ἐξηγησάμενος πᾶσαν τὴν δεξι-
δέξος τὴν Ἑλλάδα τοῖσι Πέρσῃσι, ὀπίσω ἥξει.
δῶρα δέ μιν τῷ πατρὶ τοῖσι ἀδελφεοῖσι σκέ-
λεσι παντοίοισι τὰ σφείνων ἐπιπλοα λαβόντα ἄγειν,
φὰς ἄλλα οἱ πολλαπλήσια ἀντιδώσειν. πρὸς ἅ,
εἰ τὰ δῶρα, ἐλπίδα οἱ ἔφη συμβαλλέεσθαι, πλή-
σας ἀγαθῶν παντοίων, τὴν ἁμαξαν οἱ πλήσασθαι.
Δαρεῖος μὲν δὴ, δοκέειν ἐμοὶ, ἀπ' ἀδενὸς
δόλερδ νόου ἐπαγγέλλετό οἱ ταῦτα. Δημοκήδης
δ', δείσας μὴ εὐπρηγίῃ Δαρείου, ἔτι ὀπισθαμιῶν πάντων [b], τὰ διδόμενα ἐδέκετο. ἀλλὰ
τὰ μὲν ἑωυτοῦ, καίπερ χώρῃσι ἔφη καταλείψειν,
ἵνα ὀπίσω σφέα ἀπελθὼν ἔχοι· τὴν μέν τοι
ἑλκάδα, τὴν οἱ Δαρεῖος ἐπαγγέλλετο ἐς τὴν δω-
ρεὴν τοῖσι ἀδελφεοῖσι, δέκεσθαι ἔφη. ἐντελλο-
μένου δὲ τούτῳ ταῦτα ὁ Δαρεῖος, ἀποστέλ-
λει αὐτοὺς ἐπὶ θάλασσαν. καταβάντες δ' οὗτοι ἐς Φοινίκην, καὶ Φοινίκης ἐς Σιδῶνα πόλιν,
αὐτίκα μὲν τριήρεας δύο ἐπλήρωσαν, ἅμα δὲ
αὐτῇσι [c] καὶ γαυλὸν μέγαν, παντοίων ἀγαθῶν.
παρασκευασαμένοι δὴ πάντα, ἔστελλον ἐς τὴν Ἑλ-
λάδα. περιπλώοντες δὲ αὐτῆς τὰ [d] παράλια ἐδηλέοντο, καὶ ἀπεγράφοντο. ἐς ὃ, τὰ πολ-
λὰ αὐτῆς ἐπόμενοι θεησάμενοι, ἀπίκοντο ἐς
Ἰτουλίης ἐς Τάραντα. ἐνθαῦτα δὲ ἐκ Κρητώ-
νης τε Δημοκήδεος, Ἀριστοφιλίδης τύραννος τῶν Ταραντίνων ὁ βασιλεύς, τὸν μὲν, τὰ πηδάλια
παρέλυσε τῶν Μηδικέων νεῶν, τὸν δὲ, αὐτοὺς
τοὺς Πέρσας ἔρξε, ὡς κατασκόπους ὄντας ἐόντας. ἐν ᾧ δὲ οὗτοι ταῦτα ἔπρησσον, ὁ Δημοκή-
δης ἐς τὴν Κρότωνα ἀπικνέεται. ἀπιγμένον δὲ τ-
δη τοῦτον ἐς τὴν ἑωυτοῦ, ὁ Ἀριστοφιλίδης ἔλυ-
σε τοὺς Πέρσας, καὶ τὰ παρέλαβε τῶν νεῶν, ἀπέ-
δωκέ σφι. πλεύσαντες δὲ ἐνθεῦτεν οἱ Πέρσαι, καὶ
διώκοντες Δημοκήδεα, ἀπικνέονται ἐς τὴν Κρότωνα.

εὐρόν-

tuum latavit. Cui Darius; Quandoquidem, inquit, uxor, tibi videtur nos primum Græciam tentare debere, mihi videtur satius ante omnia mittere illuc exploratores Persas, una cum isto quem dicis, qui percepta omnia illic & visa renuncient: & mox ego ab illis edoctus, adversus Græcos tendam. Hæc loquutus Darius, & quod fuit loquutus, re quoque aggressus est. namque ubi primum illuxit, accitis quindecim viris Persarum spectatis, præcepit ut sequentes Democedem omnia Græciæ maritima loca colluſtrarent, neve committerent ut Democedes ab illis aufugeret, sed rursus eum omnino reducerent. Hæc illis ubi præcepit, secundo loco Democedem ipsum arcessitum orat, ut peragrata atque monstrata Persis omni Græcia, rursus redeat: jubetque eum dona ferre patri ac fratribus omnia sua instrumenta, quæ secum sumeret, affirmans se alia multo copiosiora illi in vicem donaturum. ac præter ea conferre illi ait ad dona vehenda onerariam navim, omnigenis bonis refertam, quæ cum eo esset navigatura. Quæ Darius nullo doloso consilio (ut mea fert opinio) promittebat: ille tamen veritus ne se Darius tentaret, nihil omnium offendens oblata sibi accepit: sed sua quidem se illic velle ait relinquere, ut ea reversus haberet: verum navim onerariam quam sibi Darius promitteret ad donationem fratribus, accipere respondit. Darius postquam hæc etiam Democedi præcepit, homines ad mare demisit. Isti, quum in Phœnicen descendissent, & Phœnices urbem Sidonem, confestim duas triremes nautis impleverunt, & simul ingentem onerariam omnigenis bonis, comparatisque omnibus in Græciam trajiciunt. & quum appulissent adeuntes maritima ejus loca intuebantur atque describebant. Donec pleraque ac celeberrima Græciæ loca contemplati, in Italiam Tarentum transmiserunt. Ibi Aristophilides Tarentinorum rex, & ipse Crotonensis, gubernacula Medicarum navium resolvit, pariter & ipsos Persas detinuit, tanquam certos exploratores. Interea dum isti patiuntur hæc, Democedes Crotonem abiit. Quo digresso & jam reverso ad domum suam Aristophilides Persas missos fecit, restitutis iis quæ de navibus abstulisset. Illinc Persæ navigantes, ac Democedem persequentes, Crotonem perveniunt: na-

135

136

137

&tique

a ἅμα ἕπεσθαι ἀπί. b πάντων. c ἅμα ἑαυτοῖσι. d αὐτῆς τὰ.

Unde ſtultus eſſpere conatos & in Iapygia ſervos fugitivos ad regem reducit Gillus; ſperans remere per eum reditum in patriam. Samus ab Dario capta.

&que in foro Democedem prehendunt. Eum Crotoniatarum quidam, res Perſicas reformidantes, tradere parati erant: quidam injectis è diverſo manibus, fuſtibus cædebant Perſas, hæc verba proferentes; Viri Crotoniatæ, conſiderate quid faciatis, qui hominem regis fugitivum eripitis. An ex uſu erit vobis hanc injuriam regi Dario intuliſſe, ac vobis bene cedet ita feciſſe, ſi nos ſpoliaveritis? Cui enim prius quam huic urbi bellum inferemus? aut quam priorem diripere conabimur? Hæc dicendo Crotoniatis plane non perſuaſerunt. quinimo non modo Democede, ſed etiam oneraria navi quam una duxerant, privati ſunt; atque in Aſiam reverſi, omiſſo jam ſtudio diſcendi ulteriora Græciæ, quod duce eſſent fraudati. Quibus tamen in digreſſu Democedes mandavit ut Dario dicerent, Democedem duxiſſe uxorem Milonis filiam. erat enim apud regem celebre nomen Milonis luctatoris. Quas nuptias videtur mihi eo tempore properaſſe magna erogata pecunia, ut ipſum etiam in patria
138 ſua ſpectatum eſſe Dario appareret. Profecti Crotone Perſæ, ad Iapygiam navibus ſuis curſu excidentes venerunt: à quibus in ſervitutem redactos Gillus quidam Tarentinus exul redemit, & ad regem Darium reportavit. Ob quod meritum quum rex paratus eſſet donare ei quicquid vellet, optavit ſe in patriam reduci, expoſita prius ſua calamitate; ſed ne omnem Græciam conturbaret, ſi claſſis ingens ipſius cauſſa in Italiam mitteretur, ajebat ſolos Cnidios pares fore ad ipſum reducendum: exiſtimans, pro amicitia quæ Cnidiis erat cum Tarentinis, ſibi præcipue reditum paratum iri. Id Darius pollicitus effecit. nam miſſo Cnidum nuncio juſſit ut Gillum Tarentum reducerent. Cnidii Dario obſequentes, id tamen à Tarentinis non impetraverunt: nam ad vim inferendam invalidi erant. Atque hæc hunc in modum adminiſtrata ſunt. hique Perſæ primi extitere, qui ex Aſia in Græciam trajecerunt explorandi gratia, & ob hanc
139 rem. SAMUM vero poſt hæc rex Darius omnium vrbium tam Græcarum quam barbararum primam, evertit, ob hanc cauſſam: Dum Cambyſes in expeditione adverſus Ægyptum ageret, permulti ſe illuc Græcorum conferebant, partim (ut credibile eſt) negotiandi, partim militandi, partim ipſius regionis ſpe-

εὑρόντες δέ μιν ἀγαρπάζοντα, ἄπιον αὐτό. τῶν δὲ Κροτωνιητέων οἱ μέν, καταῤῥωδέοντες τὰ Περσικὰ πρήγματα, παρίεσαν ἑτοῖμοι ἐόντες· οἱ δὲ ἀντάπλοντό τε [a] τοῖσι σκυτάλοισι ἔπαιον τοὺς Πέρσας, παριχομένους ἔπεα τάδε, Ἄνδρες Κροτωνιῆται, ὁρᾶτε τὸ ποιέετε· ἄνδρα βασιλέος δρηπέτεα ἠμφιμένου ἐξαιρέεσθε; κῶς ταῦτα βασιλέϊ Δαρείῳ ἀκηρέα παρέσεσθε [b]; κῶς δὲ ὑμῖν τὰ ποιεύμενα ἔξει καλῶς, ὃς ἀπὸ λησθε ἡμέας; ὁκοῖ τινα δὲ τῆσδε [c] παρέρχεαι πρατθυσόμεθα πόλιν; τίνα δὲ παρέρχεαι ἀνδραποδίζεσθαι φρονέοντες; ταῦτα λέγοντες [d], τοὺς Κροτωνιήτας ἔπειθον· ἀλλ' ἐξαιρεθέντες τε τὸν Δημοκήδεα, καὶ τὸ ταυλόν τε ἅμα ἦγον [e] ἀπαμρεθέντες, ἀπέπλωον ὀπίσω ἐς τὴν Ἀσίην, ἀδόκητα ἐζητηκόσι τὸ παρεσκευάσατο Ἑλλάδι ἀπονέμοντες ὀκμαζεῖν, ἐστερημένοι δὲ ἡγεμόνος. τοσόνδε μέντοι ἐπετέλεσε σφι Δημοκήδης, ἀναπεμφθεῖσι κελεύων εἰπεῖν Δαρείῳ σφέας, ὅτι ἁρμόσεται τὴν Μίλωνος θυγατέρα Δημοκήδης γυναῖκα. ἐγὼ δὲ τὴν παλαιστὴν Μίλωνα λέγω ἔνερθε πολλὸν εἶναι βασιλέϊ. καλὰ δὲ τοῦτό μοι δοκέει ἀποβῆναι τὸ γάμον τοῦτον, τελέσαι χρήματα μεγάλα Δημοκήδεα, ἵνα φανῇ παρὰ Δαρείῳ ἐὼν [f] ἐν τῇ ἐωυτοῦ δόκιμος. Ἀναχθέντες δὲ ἐκ τοῦ Κρότωνος οἱ Πέρσαι, ἐκπίπτουσι [f] τῇσι νηυσὶ ἐς Ἰηπυγίην. καὶ σφέας δουλοσύνης ἐνθεῦτα, Γίλλος ἀνὴρ Ταραντῖνος φυγὰς ῥυσάμενος, ἀπήγαγε παρὰ βασιλέα Δαρεῖον. ὁ δὲ ἀντὶ τούτων ἑτοίμως μιν δίδοναι τούτῳ ὅ, τι βούλοιτο αὐτός· Γίλλος δὲ αἱρεῖ κάτοδον οἱ ἐς Τάραντα γενέσθαι, παρασπησόμενος τὴν συμφορήν. ἵνα δὲ μὴ σαυτὸν ἐξάγῃ τὴν Ἑλλάδα, ἣν δι' αὐτῶν στέλλω μέγας πολέμιος ὅτι τὴν Ἰταλίην, Κνιδίους μούνους δοκέω ἐξαγαγεῖν οἱ ἔφη τοὺς καταγίνοντας γένεσθαι· δοκέων δὲ τούτων ἑόντων τοῖσι Ταραντίνοισι φίλων μάλιστα τὴν κάτοδον οἱ ἔσεσθαι. Δαρεῖος δὲ ἐπινεύσαντος ἐπετέλεε. πέμψας γὰρ ἄγγελον ἐς Κνίδον, κατέλεγε σφέας ἐκέλευε Γίλλου ἐς Τάραντα. πυθόμενοι δὲ Δαρείου Κνίδιοι Ταραντίνους ἔχοντα ἔπεμπον, βίκιμα δὲ ἀδυνατοὶ ἦσαν προσφέρειν. ταῦτα μὲν νυν ἔτοιμα ἐπεκέλευε. ἔστι δὲ πρῶτος ἐς τὴν Ἑλλάδα ἐκ τῆς Ἀσίης ἀπικόμενος Πέρσης, τῷ ἔτεϊ δι' τοιόνδε πρήγματος κατεσκοπος ἐγίνετο. Μετὰ δὲ ταῦτα, Σάμον βασιλεὺς Δαρεῖος αἱρέει, πολίων πασέων πρώτην Ἑλλησίδων τε βαρβάρων, δι' τοιήνδε τινὰ αἰτίην· Καμβύσεω τοῦ Κύρου στρατευομένου ἐπ' Αἴγυπτον, ἄλλοι τε συχνοὶ ἐς τὴν Αἴγυπτον ἀπίκοντο Ἑλλήνων, οἱ μὲν, ὡς εἰκὸς, καὶ ἐμπορίην στρεψόμενοι, οἱ δέ τινες, καὶ αὐτῆς τῆς χώρης θεηταὶ, τῶ

Dd 3 λοῦ

a τῇσι σκυτάλῃσι. b ἀφανιεῖτε. c ταύτης. d ταῦτα δὲ λέγοντες. e ἄγον. f ἐμπίπτουσι.

Propter Syloſontem, fratrem Polycratis, qui in Ægypto quondam Dario privato veſtem dederat.

ἦν Ϲ Συλοσῶν ὁ Αἰάκε[ος] [a], Πολυκράτεός τε ἐὼν ἀδελφεὸς, καὶ φεύγων ἐκ Σάμου. τοῦτον τὸν Συλοσῶντα καταλάβε εὐτυχίη τοιήδε τις· λαβὼν χλανίδα Ϲ εὖ ἐϐαλόμεν[ος] πυρρὴν ἠγόραζε ἐν τῇ Μέμφι· ἰδὼν δὲ αὐτὸν Δαρεῖ[ος], δορυφόρ[ος] τε ἐὼν Καμβύσεω, καὶ λόγου οὐδενὸς κω μεγάλου, ἐπεθύμησε [b] τῆς χλανίδ[ος], καὶ αὐτὴν προσελθὼν ὠνέετο. ὁ δὲ Συλοσῶν ὁρέων τὸν Δαρεῖον μεγάλως ἐπιθυμέοντα τῆς χλανίδ[ος], θείῃ „τύχῃ χρεώμεν[ος], λέγει, Ἐγὼ τούτου πω„λέω μὲν οὐδενὸς χρήματ[ος]· δίδωμι δὲ ἄλλως, „εἴ περ ἄτω δεῖ γυμνοῦσθαι. πάντως τοι αἰνέσας ταῦτα ὁ Δαρεῖ[ος], προσλαμϐάνει τὸ εἷμα. Ὁ μὲν δὴ Συλοσῶν [c] ἐπίσταλ[τ]ό οἱ τέῳ ἀπολωλέναι δι' εὐηθείην· ὡς δὲ ἔ χρόνῳ προσϐαίνου[σι] Καμβύσης τε ἀπέθανε, καὶ τῷ μάγῳ ἐπανέστησαν οἱ ἑπτά, καὶ ἐκ τῶν ἑπτὰ Δαρεῖ[ος] τὴν βασιληίην ἔσχε, πυνθάνεται ὁ Συλοσῶν ὡς ἡ βασιληίη προσεληλύθοι ὡς τοῦτον [d] τὸν ἄνδρα τῷ καὶ αὐτὸς ἔδωκε ἐν Αἰγύπτῳ δεηθέντι τὸ εἷμα. ἀναϐὰς δὲ ἐς τὰ Σοῦσα, ἵζετο ἐς τὰ προθύρα τῶν βασιλέ[ος] οἰκίων, καὶ ἔφη Δαρείῳ εὐεργέτης εἶναι. ἀγγέλλει [e] ταῦτα ἀκούσας ὁ πυλωρὸς τῷ βασιλέι· ὁ δὲ, θωυμάσας λέγει πρὸς ἑωυτόν, Καὶ „τίς ἐστι Ἑλλήνων εὐεργέτης, ὃν ἐγὼ προαιδεῦ„μαι, νεωστὶ μὲν τὴν ἀρχὴν ἔχων; ἀναϐέϐη„κε δ' ἢ τις [f] ἢ οὐδείς κω παρ' ἡμέας αὐτῶν. „ἔχω δὲ χρέ[ος] εἰπεῖν οὐδὲν [g] ἀνδρὸς Ἕλλη„νος. ὅμως δὲ αὐτὸν παράγγελε ἔσω, ἵνα εἰδέω τί θέλων λέγει ταῦτα. παρῆγε ὁ πυλωρὸς τὸν Συλοσῶντα. στάντα δὲ εἰς μέσον ἠρώτεων οἱ ἑρμηνέες τίστε εἴη, καὶ τί ποιήσας, εὐεργέτης φησὶ εἶναι βασιλῆ[ος]. εἶπε ὧν ὁ Συλοσῶν πάντα τὰ πρὸς τὴν χλανίδα γενόμενα, καὶ ὡς αὐτὸς εἴη κεῖν[ος] „ὁ δούς. ἀμείϐετο πρὸς ταῦτα Δαρεῖ[ος], Ὦ γεν„ναιότατ[ε] ἀνδρῶν, σὺ κεῖν[ος] εἰ, ὃς ἐμοὶ οὐδεμίην „ἔχοντί κω δώσαμεν ἔδωκας; εἰ Ϲ σμικρὰ, ἀλλ' „ὦν ἴση γε ἡ χάρις ὁμοίως ὡς εἰ νῦν κεῖθέν τι μέ„γα λάϐοιμι. ἀντ' ὧν τοι χρυσὸν Ϲ ἄργυρον ἀπλε„τον δίδωμι, ὡς μή κοτε τοι μεταμελήσῃ Δα„ρείου τὸν στέφαν[ον] εὖ ποιήσαντι. λέγει πρὸς ταῦ„τα ὁ Συλοσῶν, Ἐμοὶ μήτε χρυσον ὦ βασιλεῦ „μήτε ἄργυρον δίδου, ἀλλ' ἀνασωσάμενός μοι δὸς „τὴν πατρίδα Σάμον· τὴν νῦν, ἀδελφεοῦ τοῦ ἐμοῦ „Πολυκράτε[ος] δοπηθησόν[τ]α ὑπὸ Ὀροίτεω, ἔχει „δῆλ[ον] ἡμέτερ[ον]· ταύτην μοι δὸς ἄνευ τε Φό„νου Ϲ ἐξανδραποδίσι[ος]. Ταῦτα ἀκούσας Δαρεῖος, ἀπέστειλε στρατιὴν Ὀτάνεα, ἀνδρῶν τῶν ἑπτὰ ἡγεόμενον· ἐντειλάμεν[ος] ὅσων ἐδεήθη ὁ Συ-

λοσῶν,

spectandæ gratia. E quibus fuit Syloſon Æacis filius, Polycratis germanus, extorris patria. Huic Syloſonti felicitas hujuſmodi contigit: ſumpto hic amiculo rutilo ac ſibi circumdato, in foro Mempheos ſpatiabatur. quem quum vidiſſet Darius Cambyſis ſatelles, nullius etiamnum auctoritatis vir, captus deſiderio amiculi, adit hominem ut mercetur amiculum. Syloſon, animadvertens Darium magnopere amiculum cupere, divina fortuna uſus, Ego, inquit, amiculum hoc nulla pecunia vendo, ſed largior, præſertim ſi modo ſic debet eſſe. Hæc penitus approbans Darius, accipit indumentum. Syloſon, qui putarat ſibi illud 140
ſtulte periſſe, interjecto tempore, quum Cambyſes deceſſiſſet, & ſeptem illi magum oppreſſiſſent, & ex ſeptem illis Darius regnum adeptus eſſet, ubi certior factus eſt ad eum virum perveniſſe regnum, cui ipſe roganti dediſſet in Ægypto illud amiculum, Suſa aſcendit, ſedenique ad antefores regiæ ait, ſe eum eſſe qui de Dario ſit bene meritus. hæc audiens janitor, regi nunciavit: & admirabundus rex, ſecum; Et quis, inquit, Græcorum eſt beneficus, cui ego reverentiam ante debeam, recens regno potitus? Etiamnum aut aliquis aut nullus eorum ad nos aſcendit: nec ullius Græci viri mutuum dicere habeo. tamen hominem introducite, ut ſciam quid hæc dicendo velit ſibi. Ubi à janitore introductus eſt Syloſon, ac ſtetit in medio, interrogatur ab interpretibus quiſnam eſſet, aut quo facto beneficus in regem extitiſſet. Ipſe rem omnem geſtam circa amiculum refert, ſeſeque illum eſſe qui id donaſſet. Ad hæc reſpondens Darius, O, inquit, virorum generoſiſſime, tune ille es qui mihi nullamdum potentiam habenti donaſti ea, quamvis parva, tamen perinde grata, acſi nunc aliquid magnum acciperem? Quam ob rem immenſo te auro argentoque remuneror, ut nunquam pœniteat te liberalem in Darium Hyſtaſpis filium extitiſſe. Ad quæ Syloſon, Mihi, inquit, o rex, neque aurum neque argentum dederis, ſed patriam meam da Samum, ubi eam ſervaveris; quam nunc poſt necem fratris mei Polycratis ab Oroete interfecti, occupat ſervus noſter: hanc mihi donato citra cædem atque direptionem. His 141
Darius auditis, miſit exercitum duce Otane uno è ſeptem viris, juſſo ut quæ Syloſon

a Αἰακαῖ[ος]. b MS. habet ἐπιθυμέω. c ὁ μὲν ὦν Συλοσῶν. d ἐς τοῦτον. e ἀπαγγίλλει. f ἀναϐέϐηκε δέ τις. g ἔχων οὐ χρέ[ος], ὡς εἰπεῖν, οὐδέν.

Mæandrius poſt Polycratem, cupiens liberare Samum, impeditur. Accedit cum Syloſonte Otanes.

loſon rogaſſet, ea effecta redderet. Otanes ad mare deſcendens, contrahebat exercitum. At Sami imperium obtinebat Mæandrius Mæandrii filius, acceptum à Polycrate, ut illud procuraret. Cui, juſtiſſimo virorum volenti eſſe, non licuit. nam ubi de Polycratis interitu allatus eſt nuncius, fecit iſta: ante omnia Jovi Liberatori ſtatuit aram, eique fanum in circuitu deſignavit, quod nunc quoque in ſuburbanis extat. Deinde ubi hoc perfecit, advocata omnium civium concione, ita verba fecit; Mihi ſceptrum atque omnis potentia Polycratis (ut vos etiam noſtis) demandata fuit; & mihi nunc ſuppeditat vobis dominari: ſed quæ in propinquo reprehendo, ipſe quoad potero non faciam. Nam neque Polycrates placebat mihi, in viros ſibi ipſi pares dominatum habens, neque alius quiſpiam talia faciens. Et Polycrates quidem fatum ſuum explevit: ego autem, poſito in medium dominatu, juris æquabilitatem vobis pronuncio: poſtulans tamen jure optimo mihi ipſi hos honores concedi, ut è pecunia Polycratis ſex talenta eximia mihi cedant; & præterea Jovis Liberatoris (cui ego templum extruxi) ſacerdotium tam mihi ipſi, quam meis in perpetuum poſteris; & ſic libertatem vobis reſtituo. Hæc Mæandrius à Samiis poſtulabat. Tunc quidam ſurgens, Tu vero, inquit, indignus es qui nobis imperes, tu qui malus extitiſti, & es funeſtus, ſed dignus potius qui pecuniarum, quas intervertiſti, rationem reddas. Hæc Teleſarchus (ita enim vocabatur) dixit, inter cives ſpe-
143 ctatus. Quæ Mæandrius animo accipiens, reputanſque fore ut ſi ipſe dominatum deponeret, alius quiſpiam in ejus locum tyrannus conſtitueretur, non deponendum ſibi dominatum ſtatuit: ſed in arcem regreſſus, accitum unumquemque eorum, tanquam rationem pecuniarum redditurus, comprehendit, & in carcerem miſit. Poſt hæc, dum hi in vinculis ſunt, Mæandrius morbo corripitur: quem deceſſurum credens frater, nomine Lycaretus, quo facilius Sami rerum potiretur, omnes vinctos interemit; neque enim
144 videbantur velle liberi eſſe. Igitur ubi Samum venere Perſæ, Syloſontem reducentes, nihil prorſum adverſus eos manum levavit, & ii qui ejuſdem Mæandrio factionis erant, ſe paratos eſſe ad ſe ſubmittendum data fide dixerunt; & ipſe Mæandrius

λοσῶν, ταῦτά οἱ ποιέϝν ὑπιτελέα. καταβὰς δ' ὑπὶ τὴν θάλασσαν ὁ Ὀτάνης, ἔστελλε τὴν στρατιήν. Τῆς δὲ Σάμου Μαιάνδριος ὁ Μαιανδρίου εἶχε τὸ κράτος, ὑπιτροπέϝν [a] παρὰ Πολυκράτεος λαβὼν τὴν ἀρχήν. τῷ δικαιοτάτῳ ἀνδρῶν βουλομένῳ χρέεσθαι, οὐκ ἐξεγένετο· ἐπεὶ γὰρ οἱ ἐξαγγέλθη ὁ Πολυκράτεος θάνατος, ἐποίεε τοιάδε· πρῶτα μέν, Διὸς Ἐλευθερίου βωμὸν ἱδρύσατο, καὶ τέμενος περὶ αὐτὸν ἔρεισε τοῦτο τὸ νῦν ἐν τῷ προαστείῳ ἐστί. μετὰ δέ, ὡς οἱ ἐπεποίητο, ἐκκλησίην συναγείρας πάντων τῶν ἀστῶν, ἔλεξε τάδε, Ἐμοὶ (ὡς ἴστε καὶ ὑμεῖς) σκῆπτρον καὶ δυνάμις πᾶσα ἡ Πολυκράτεος ὑπιτετάχαται, καί μοι παρέχει νῦν ὑμέων ἄρχειν· ἐγὼ δὲ τὰ τῷ πέλας ὑπιστάμενος, αὐτὸς καλὰ δυνάμενος ἐ ποιέεσθαι. ὅτε γάρ μοι Πολυκράτης ἤρεσκε δεσπόζων ἀνδρῶν ὁμοίων ἑωυτῷ, ὅτι ἄλλος ὅστις τοιαῦτα ποιέει. Πολυκράτης μέν νυν ἐξέπλησε μοῖραν τὴν ἑωυτοῦ· ἐγὼ δὲ ἐς μέσον τὴν ἀρχὴν πιθεὶς, ἰσονομίην ὑμῖν προαγορεύω. τοσάδε μέντοι δικαιῶ γέρεα ἐμεωυτῷ γενέσθαι· ἐκ μέν γε τῶν Πολυκράτεος χρημάτων, ἐξαίρετα ἓξ τάλαντα μοι γενέσθαι· ἱεροσυλίην δὲ πρὸς τούτοισι αἱρεῦμαι κατὼ τ' ἐμοὶ καὶ τοῖσι ἀπ' ἐμεῦ αἰεὶ γινομένοισι, τῷ Διὸς τοῦ Ἐλευθερίου· τῷ αὐτός τε ἱρὸν ἱδρυσάμην, καὶ τὴν ἐλευθερίην ὑμῖν προτίθημι. ὁ μὲν δὴ ταῦτα τοῖσι Σαμίοισι ἐπαγγέλλετο· τῷ δέ τις ἐξαναστὰς εἶπε, Ἀλλ' οὐδὲ ἄξιος εἶ σύ γε ἡμέων ἄρχειν, γεγονὼς τε κακὸς, καὶ ἐὼν ὄλεθρος· ἀλλὰ μᾶλλον ὅκως λόγον δώσεις τῶν μεταχειρισθεὶς χρημάτων. ταῦτα εἶπε, ἐὼν ἐν τοῖσι ἀστοῖσι δόκιμος, τῷ οὔνομα ἦν Τελέσαρχος [b]. Μαιάνδριος δὲ νόῳ λαβὼν ὡς εἰ μετήσει τὴν ἀρχὴν, ἄλλος τις αὐτὶ αὐτοῦ τύραννος καταστήσεται), οὐ δή τι ἐν νόῳ εἶχε μετιέναι αὐτήν· ἀλλ' ὡς ἀνεχώρησε ἐς τὴν ἀκρόπολιν, μεταπεμψάμενος ἕνα ἕκαστον ὡς δὴ λόγον τῶν χρημάτων δώσων, συνέλαβέ σφεας, καὶ κατέδησε. οἱ μὲν δὴ ἐδέδεατο. Μαιάνδριον δὲ μετὰ ταῦτα κατέλαβε νοῦσος· ἐλπίζων δέ μιν ἀποθανέεσθαι ὁ ἀδελφεὸς, τῷ οὔνομα ἦεν Λυκάρητος, ἵνα εὐπετέστερον κατάσχῃ τὰ ἐν τῇ Σάμῳ πρήγματα, κατακτείνει τοὺς δεσμώτας πάντας. ὁ γὰρ δὴ, ὡς ἐοίκασι, ἐβούλετο εἶναι ἐλεύθερος. Ἐπείτε δὲ ἀπίκοντο ἐς τὴν Σάμον οἱ Πέρσαι, κατάγοντες Συλοσῶντα, ὅς τις τῶν Περσέων ἀνταείρετο, ἐπαπόνοιά τις ἔφαινε εἶναι ἐπιμοῖροι οἱ Μαιανδρίου φασιῶται, καὶ αὐτὸς Μαιάνδριος,

a ὑπιτροπεύων. b Τελεσίαρχος.

δελφ, ἐκχωρῆσαι ἐκ τ νήσυ. καταινέσαντ δ' ἐπὶ τύτοισι Ὀτάνεω, ἡ ἀπειπαμένυ, τ Περσέων οἱ τὰλείσυ ἄξιοι ἥμενοι, κατεναντίον τ ἀκροπόλι ἐκάτεροι. Μαιανδρίῳ ἦ τῷ τυράννῳ ἰῷ ἀδελφεὸς ὑπομαργότερ, τῷ ὄνομα ἰῷ Χαρίλεως. ὅτος ὅτι δὴ ἐξαμαρτὼν, ἐν γοργύρῃ ἐδέδετο· ἡ δὴ τότε ἐπακύσας τε τὰ πρησσόμενα, ἐς ἀγακύψας διὰ τ γοργύρης, ὡς εἶδε τὰς Πέρσας εἰρεσιαίως κατημένυς, ἐβόα τε ἔφη λέγων, Μαιανδρίῳ ἥλιν ἐλθεῖν ἐς λόγυς. ἐπακύσας ἦ ὁ Μαιάνδριος, λύσαντας αὐτὸν ἐκέλευε ἄγειν παρ' ἑωυτόν· ὡς ἦ ἄχθη τάχιστα λοιδορέων τε ἐς κακίζων μιν, ἀνέπηδε ἐπὶ τοῖσι Πέρσῃσι, λέγων „ τοιάδε, Ἐμὲ μέν, ὦ κάκιστε ἀνδρῶν, ἐόντα σεωυτῦ „ ἀδελφεὸν, ἡ ἀδικήσαντα ἐδὲν ἄξιον δεσμῶ, δήσας [a] γοργύρῃ ἠξίωσας; ὁρέων ἦ τὺς Πέρσας ἐκ„ βάλλοντάς τε σε ἐς ἄνκιστρον ποιεύμενα, ἐ τολμᾶς „ τίσασθαι, ἔτω δή τι ἐόντας ἀσπετέας χειρωσύνης; „ ἀλλ' εἴ τι σύ σφεας καταῤῥώδηκας, ἐμοὶ δὸς τὺς „ ἐπιτηδέως, κἀγὼ σφεας ἐγὼ τιμωρήσομαι τ ἐνθάδε „ δε ἀπιξι· αὐτόν τε σε ἐκπέμψαι ἐκ τ νήσυ ἑτοῖμός εἰμι. ταῦτα δὲ ἔλεξε ὁ Χαρίλεως. Μαιάνδριος δὲ ὑπερέλαβε τ λόγον, ὡς μὲν ἐγὼ δοκέω, ὐκ ἐς τὸ ἀφροσύνης ἀπικόμεν, ὡς δόξαι τιὼ ἑωυτῦ δυνάμιν ὠφελέσθαι τ βασιλέ, ἀλλὰ φθονήσας μᾶλλον Συλοσῶντι, εἰ ἀπονητὶ ἔμελλε ἀποβήσεσθαι [b] ἀκέραιον τιὼ πόλιν. ἐρεθίσας ὦν τὺς Πέρσας, ἤθελε ὡς ἀσθενέστατα ποιῆσαι τὰ Σάμια πρήγματα, ἡ ἅτω ῥᾳδιδόναι· εὖ ἐξεπιστάμεν ὡς παῖδες οἱ Πέρσαι, ὠφελιμπικραινέεσθαι [c] ἔμελλον τοῖσι Σαμίοισι· εἰδώς τε ἑωυτῷ ἀσφαλέα ἔκδυσιν ἐοῦσαν ἐκ τ νήσυ τότε, ἐπεὰν αὐτὸς βέληται. ἐπεποίητο γὰρ οἱ κρυπτὴ διώρυξ ἐκ τ ἀκροπόλι φέρυσα ἐπὶ θάλασσαν. αὐτὸς μὲν δὴ ὁ Μαιάνδριος ἐκπλεύσας ἐκ τ Σάμυ. τὺς δὲ ἐπικύρυς πάντας ὁπλίσας ὁ Χαρίλεως ἀναπετάσας τὰς πύλας, ἐξῆκε ἐπὶ τὺς Πέρσας, ἅτε ὠφσδεκομένυς τοιῦτο ἐδέν, δοκέοντάς τε δὴ πάντα συμβεβάναι. ἐμπεσόντες ἦ οἱ ἐπίκυροι, τ Περσέων τὺς διαφορᾳμένυς τε ἐς λόγυς τολείσυ ἐόντας ἔκτεινον. ἡ ἅτοι μὲν ταῦτα ἐποίευν, ἡ ἦ ἄλλη στρατιὴ ἡ Περσικὴ ἐπεβοήθεε. πιεζόμενοι [d] δὲ οἱ ἐπίκυροι ὀπίσω καὶελήλυθεσαν ἐς τιὼ ἀκρόπολιν. Ὀτάνης δὲ ὁ στρατηγὸς, ἰδὼν πάθος μέγα Πέρσας πεπονθότας, ἐντολάς τε τὰς Δαρεῖ ἀποστέλλων [e] ἐνετέλλετο, μήτε κτείνειν μηδένα Σαμίων, μήτε ἀνδραποδίζεσθαι, ἀπαθέα τε κακῶν ἀποδοῦναι τιὼ νῆσον Συλοσῶντι, τυτέων μὲν τ ἐντολέων μεμνημένος ἐπελανθάνετο· ὁ δὲ παρήγγελε τῇ στρατιῇ πάντα τ ἂν λάβωσι, ἡ ἄνδρα ἡ παῖδα,

Cui ex pacto tradita fuiſſet Samus integra, niſi obſtitiſſet ſævitia Charilei & invidia Mæandrii in Syloſontem.

drius ex inſula diſcedere. Approbante hæc Otane, atque inito fœdere, eminentiſſimi quique Perſarum poſitis ſellis è regione arcis ſedebant. Erat autem Mæan- 145
drio frater ſubvecordior, nomine Charileus, qui ob quodcunque delictum in ſubterraneo loco erat alligatus. Hic quum audiſſet quæ agebantur, & per ſpecum ſuſpiciens vidiſſet Perſas tranquille ſedentes, vociferando dicebat velle ſe in colloquium venire Mæandrii. Eum audiens Mæandrius, juſſit ſolutum ad ſe adduci. ubi adductus eſt, confeſtim conviciando maledicendoque illi ſuadebat ut impetum daret in Perſas: hæc inquiens, Me tu, ô deterrime virorum, qui ſum tuus frater, quique nihil vinculis dignum peccavi, in ſubterraneo carcere alligandum putaſti: Perſas autem, quos cernis te expellentes atque extorrem facientes, ulciſci non audes, tam faciles ad capiendum? Quos ſi tu reformidas, præbe mihi auxiliares, ut iſtos ob ſuum huc adventum ulciſcar: paratus etiam teipſum ex inſula ejicere. Hæc Charileus. Quem ſermonem Mæ- 146
andrius ſuſcepit, quantum ego ſentio, non quia eo inſipientiæ veniſſet, ut putaret ſuas vires regiis ſuperiores eſſe: ſed invidens Syloſonti, ſi civitatem integram ſine labore eſſet accepturus. Irritatis igitur Perſis maluit res Samias debilitare, atque ita tradere, probe intelligens, Perſas ſi quid ipſis accideret ſævituros eſſe in Samios, & ſibi tutum ſciens ex inſula exceſſum eſſe quandocunque vellet. foderat enim ſibi occultum cuniculum, ex arce ferentem ad mare. itaque ipſe quidem Mæandrius è Samo enavigavit. Charileus autem, armatis cunctis auxiliariis, patefactiſque portis egreditur in Perſas nihil tale expectantes, ſed omnia conveniſſe exiſtimantes. Hos Perſas qui ſellas attulerant, & plurimi momenti erant, dato impetu auxiliarii occiderunt. Dum hæc illi agunt, ceteræ Perſarum copiæ auxilio veniunt; à quibus repulſi auxiliarii, rurſus in arcem ſe recipiunt. Otanes 147
imperator, cernens tantam cladem illatam Perſis, memor præceptorum quæ Darius eum mittens dederat, ne quem Samiorum aut occideret aut caperet, inſulamque immunem malorum Syloſonti traderet: horum dico præceptorum reminiſci neglexit, juſſitque milites ut quemque Samium adipiſcerentur, occidere, virum pariter & puerum. Tunc

pars

a ἅτε. b ἀπολάμψεσθαι. c οἱ Πέρσαι κακῶς, ὠφσιμπικραίνεσθαι. d πιεζόμενοι. e Δαρεῖ οἱ ἀπεστάλκει.

Mæandrii fraus apud Lacedæmonios. Cleomenis & reliquorum continentia. Babylon rebellat, quam Darius obsidet.

pars copiarum arcem obsidebat, pars obvium quemque sine discrimine trucidabat, tam in delubro quam extra
148 delubrum. Mæandrius è Samo profugiens, Lacedæmonem navigavit. eo ubi pervenit, ac devexisset quæ secum habens excesserat, id egit; postquam pocula argentea & aurea proposuit, servi in eo erant, ut ea extergerent: interea ipse Cleomenem, Anaxandridæ filium, Spartæ regem, colloquendo deducit ad ædes suas. Cleomenes ubi pocula vidit, præ admiratione attonitus erat. Mæandrius eum jubere, quæcunque liberet, illinc asportare: idque quum bis & ter Mæandrius diceret, tamen Cleomenes virorum justissimus extitit, qui ea quæ sibi donabantur, recipienda non putavit. Sed quum didicit eadem aliis civium Mæandrium elargientem punitum iri, aditis ephoris, dixit satius esse Spartæ hospitem Samium è Peloponneso ablegari, ne aut ipsi aut alii cuipiam Spartanorum persuaderet fieri malum. Illi, Cleomeni obsequentes, Mæandrio indixerunt abi-
149 tum. Persæ ubi diripuere Samum, Syloſonti tradiderunt viris desolatam. Interjecto tamen tempore etiam Otanes imperator frequentem incolis effecit, tum è visione insomnii, tum ex mor-
150 bo, quo laboravit circa pudenda. CETERUM, dum Samum nauticus proficiscitur exercitus, Babylonii rebellaverunt, rebus probe admodum comparatis. nam quamdiu magus imperavit, & septem insurrexerunt, per hoc omne tempus & per turbationem se ad ferendam obsidionem instruxerunt, & in his apparandis usque latuerunt: verum ubi è professo desciverunt, hæc sibi facienda statuerunt: Matribus exceptis mulierum unam, quam sibi quisque voluit, è domesticis deligit; ceteras omnes contractas strangularunt: illam vero unam quisque ad panem pinsendum eligebat; strangularunt autem eas, ne frumentum
151 ipsorum absumerent. His rebus cognitis Darius collectis omnibus copiis adversus eos contendit: & postquam pervenit, urbem obsidione cingit. Sed illi nihili pendere obsidionem. nam conscensis muri propugnaculis, tripudiare probraque ingerere Dario atque exercitui ejus; quorum quidam ita inquit, Quid hic desidetis Persæ? quin potius abscceditis, quip-

πᾶδα, ὁμοίως κτενέειν. ἐνθαῦτα ἡ στρατιὴ οἱ μὲν τὴν ἀπρόπολιν ἐπολιόρκεον, οἱ δὲ ἐκείνου πάντα τὸν ἐμπεσὸν χινόμενον, ὁμοίως ἔν τε ἱρῷ & ἔξω ἱροῦ. Μαιάνδριον δὲ ἀποδρῆσαι ἐκ τῆς Σάμου, ἐκπλέειν ἐς Λακεδαίμονα. ἀπικόμενον δὲ ἐς αὐτὴν, καὶ ἀνενεγκάμενον τὰ ἔχων ἐξεχώρησε, ἐποίεε τοιάδε· ὁκως ποτήρια ἀργύρεά τε & χρύσεα ἀπο-δεῖτο, οἱ μὲν θεράποντες αὐτοῦ ἐξέσμων αὐτά. ὁ δὲ ἀν τὸν χρόνον τοῦτον τῷ Κλεομένεϊ τῷ Ἀναξανδρίδεω ἐν λόγισι ἐὼν, βασιλεύοντι Σπάρτης, ἀπεκήκε μιν ἐς τὰ οἰκία. ὁκως δὴ ἴδοιτο Κλεομένης τὰ ποτήρια, ἐπεθαύμαζέ τε [a] καὶ ἐξεπλήσσετο· ὁ δὲ ἂν ἐκέλευε αὐτέων ἀποφέρεσθαι αὐτὸν ὅσα βούλοιτο. τοῦτο καὶ δὶς καὶ τρὶς εἶπαν & Μαιανδρίου, ὁ Κλεομένης δικαιότατος ἀνδρῶν γίνεται· ὃς λαβεῖν μὲν διδόμενα οὐκ ἐδικαίου· μαθὼν δὲ ὡς ἄλλοισι δώσει τῶν ἀστῶν εὑρήσεται τιμωρέοντα, βὰς ἐπὶ τὰς ἐφόρους, ἔφη ἄμεινον εἶναι τῇ Σπάρτῃ τὸν ξεῖνον τὸν Σάμιον ἀπαλλάσσεσθαι ἐκ τῆς Πελοποννήσου, ἵνα μὴ ἀναπείσῃ ἢ αὐτὸν, ἢ ἄλλον τινὰ Σπαρτιητέων, κακὸν γενέσθαι. οἱ δὲ ὑπακούσαντες ἐξεκήρυξαν Μαιάνδριον. Τὴν δὲ Σάμον συγκατοικήσαντες οἱ Πέρσαι, παρέδωσαν Συλοσῶντι, ἔρημον ἐοῦσαν ἀνδρῶν· ὑστέρῳ μέντοι χρόνῳ & συγκατοίκισε αὐτὴν ὁ στρατηγὸς Ὀτάνης, ἐκ τινος ὄψιος ὀνείρου, καὶ νόσου ἣ μιν κατέλαβε νοσῆσαι τὰ αἰδοῖα. Ἐπὶ δὲ Σάμον στρατεύματος ναυτικοῦ οἰχομένου, Βαβυλώνιοι ἀπέστησαν, κάρτα εὖ παρεσκευασμένοι. ἐν ὅσῳ γὰρ ὁ, τε μάγος ἦρχε & οἱ ἑπτὰ ἐπανέστησαν, ἐν τούτῳ παντὶ τῷ χρόνῳ καὶ τῇ παρασκῇ ἐς τὴν πολιορκίην παρεσκευάσαντο. καί κως ταῦτα ποιεῦντες ἐλάνθανον. ἐπεί τε δὲ ἐκ & ἐμφανέος ἀπέστησαν, ἐποίησαν τοιόνδε· τὰς μητέρας ἐξελόντες, γυναῖκα ἕκαστος μίαν συνεξαιρέετο, τὴν ἐβούλετο [b] ἐκ τῶν ἐωυτοῦ οἰκηίων· τὰς δὲ λοιπὰς ἁπάσας συναγαγόντες, ἀπέπνιξαν. τὴν δὲ μίαν ἕκαστος σιτοπρὸν ἐξαιρέετο. ἀπέπνιξαν δὲ αὐτὰς, ἵνα μὴ σφέων τὸν σῖτον ἀναισιμώσωσι. Πυθόμενος δὲ ταῦτα ὁ Δαρεῖος, καὶ συλλέξας ἅπασαν τὴν ἑωυτοῦ δύναμιν, ἐστρατεύετο ἐπ' αὐτούς. ἐπελάσας δὲ ὑπὸ τὴν Βαβυλῶνα, ἐπολιόρκεε, φροντίζοντας ὀδὸν τὴν πολιορκίης. ἀναβαίνοντες γὰρ ὑπὸ τὰς προμαχεώνας & τείχεα οἱ Βαβυλώνιοι, κατωρχέοντο, καὶ κατίσκωπτον Δαρεῖον & τὴν στρατιὴν αὐτοῦ· καί τις αὐτῶν εἶπε τοῦτο τὸ ἔπος, „Τί κάθησθε ἐνθαῦτα ὦ Πέρσαι, ἀλλ' οὐκ ἀπ-

Ee ἀλλάσσεσθε;

a ἀνιφαύμαζέ τε. b πλὴ ἂν ἐβούλετο.

Mulæ partus. Obsidio XIX mensium. Zopyrus sibi manus ad hoc opus præfigendum.

,,ἀλλὰ σεωθε; τότε γὰρ αἱρήσεσθε ἡμέας ἐπὰν ἡμίονοι τέκωσι. τοῦτο εἶπε τὸ πρὸς Βαβυλωνίων, ἀδάμαν ἐλπίζων ἂν ἡμίονον [a] τεκεῖν. Ἐπὰ δὲ μησὶν ἐς αὐτὸ διεληλυθόσι ἤδη, ὁ Δαρεῖός τε ἤχαλε, καὶ ἡ στρατιὴ πᾶσα, ἀδυνατὴ ἐοῦσα ἐλεῖν τοὺς Βαβυλωνίους· καί τοι πάντα σοφίσματα ἐπῆσαν μηχανὰς ἐπιτηδείας ἐς αὐτοὺς Δαρεῖον. ἀλλ' ἤδη ὡς ἐδεδώκεσαν ἑλεῖν σφέας· ἄλλοισί τε σοφίσμασι πρησάμενον, καὶ δὴ ἐπὶ τῷ Κύρου εἶλε σφέας, καὶ τότε ἐπῆλθε. ἀλλὰ γὰρ ὄφελον ἔτι ἐν φυλακῇσι οἱ Βαβυλώνιοι, οὐδὲ σφέας οἷός τε ἦν ἑλεῖν. Ἐνθαῦτα εἰκοστῷ μηνὶ Ζωπύρῳ τῷ Μεγαβύζου τοῦ, ὃς [b] τῶν ἐπὰ ἀνδρῶν ἐφέρετο τὸν μάγον καταλύοντων, τούτῳ τῷ Μεγαβύζου παιδὶ Ζωπύρῳ ἐγένετο τόδε· τῶν οἱ σιτοφόρων ἡμιόνων ἡ μία ἔτεκε. ὡς δέ οἱ ἐξαγγέλθη, καὶ οὐκ ἀπιστίης αὐτὸς ἦν Ζώπυρος εἶδε τὸ βρέφος, ἀπιστέοντας τοῖσι ἰδοῦσι μηδενὶ φράζειν τὸ γεγονὸς, ἐβουλεύετο. καί οἱ πρὸς τὰ τοῦ Βαβυλωνίου ῥήματα, ὃς κατ' ἀρχὰς ἔφησε, ἐπεάν περ ἡμίονοι τέκωσι, τότε τὸ τεῖχος ἁλώσεσθαι, πρὸς ταῦτα τὴν φήμην Ζωπύρῳ ἐδόκεε ἁλώσιμον εἶναι ἡ Βαβυλών. σοὶ γὰρ θεῷ ἐοικέναι τι εἰπεῖν, καὶ ἑωυτῷ τεκεῖν τὴν ἡμίονον. Ὡς δέ οἱ ἐδόκεε μοῖρσιμον εἶναι ἤδη τῇ Βαβυλῶνι ἁλίσκεσθαι, σκυτάλῃσι Δαρείου ἀπιστευθέντος εἰ πᾶσι πολλῷ κάρτα πίστευε τὴν Βαβυλῶνα ἑλεῖν. πυθόμενος ἢ ὡς πολλοῦ τιμῶτο, ἄλλο ἐβουλεύετο, ὅκως αὐτός τε ἔσται ὁ ἑλὼν αὐτὴν, καὶ ἑωυτῷ τὸ ἔργον ἔσται. κάρτα γὰρ ἐν πᾶσι Πέρσῃσι αἱ ἀγαθουργίαι ἐς τὸ πρόσω μεγάθεος τιμῶνται. ἄλλῳ μὲν οὐκ [c] ἐφρόντιζε ἔργῳ δυνατὸς [d] εἶναί μιν αὐτοχειρίῃ ποιήσας [e], εἰ δὴ ἑωυτὸν λωβησάμενος αὐτομολήσοι ἐς αὐτούς. ἐνθαῦτα ἐν ἐλαφρῷ ποιησάμενος ἑωυτὸν λωβᾶται λώβῃ ἀνήκεστον· ἀποταμὼν γὰρ ἑωυτοῦ τὴν ῥῖνα καὶ τὰ ὦτα, καὶ τὴν κόμην κακῶς διεκείρας, καὶ μαστιγώσας, ἦλθε πρὸς Δαρεῖον. Δαρεῖος δὲ κάρτα βαρέως ἤνεγκε, ἰδὼν ἄνδρα δοκιμώτατον τῶν ἐκείνων ἐπ' ἀτιμίῃ τοιαύτῃ λελωβημένον· ἔκ τε θρόνου ἀνεπήδησε, ἀνέβωσέ τε καὶ εἴρετο μιν ὅστις εἴη ὁ λωβησάμενος, καὶ ὅ, τι ποιήσας. ὁ δὲ εἶπε, Οὐκ ἔστι ὅστις ὦ νηπύτιε ὅτι μὴ σὺ, τῷ ,,ἔστι δυώδεκα τοιαύτη ἐμὲ δὴ ὧδε ἀσχημονέειν. ἀ,,πὸ τῶν ἀλλοτρίων, ὦ βασιλεῦ, τάδε ἔργασται, ἀλλ' ,,αὐτὸς ἐγὼ ἐμεωυτόν· δεινόν τι ποιέων ,,Ἀσυρίοις Πέρσῃσι κερτομέων. ὁ δὲ ἀμείβετο, Ὦ κατλιώτατε ἀνδρῶν, ἔργῳ τῷ ,,αἰσχίστῳ ὄνομα τὸ κάλλιστον ἔθου, φὰς ἀσ-

τὰς

quippe tunc expugnaturi nos, quum pepererint mulæ. Hoc quidam Babyloniorum dicebat, credens nunquam parere mulam. Anno ac septem mensibus in obsidione consumptis, jam Darium, atque universum exercitum, tædere quod Babylonios expugnare non posset; etsi adversus illos omnia machinamenta atque omnes insidias expertus, cum alias, tum illas quibus eosdem Cyrus expugnaverat. Omnia hæc frustra fuerunt, quia Babylonii vehementer excubiis incumbebant. Sed quum ne sic quidem capi possent, vicesimo quam circumvallati sunt mense, Zopyro, Megabyzi filio, unius è septem viris qui magum sustulerunt, hoc contigit portentum, ut quædam mularum ejus quæ frumentum subvectabant, pareret. Quod ubi ei renunciatum fuit, non credens, fetum ipse inspicere voluit; simulque vetans suos, qui viderant, cuipiam rem aperire, consultabat, & ad illius Babylonii verba, qui inter initia dixerat, postquam mulæ peperissent, fore ut murus expugnaretur: ad hoc omen a Zopyro visa est expugnabilis Babylon. divino enim numine & illum loquutum & sibi mulam peperisse. Igitur ubi visum est fatale esse jam Babylonem capi, adiens Darium, scisscitatus est numquid perquam magni faceret expugnare Babylonem. Audiens perquam magni ab illo fieri, aliud consultat, quomodo ipse foret urbis expugnator, & suum hoc esset opus. bene gesta enim apud Persas permultum ad incrementa magnitudinis valent. Alio quidem nullo opere illam se facere opus manuum suarum posse cogitabat, quam si à seipso mutilatus ad illos transfugeret. Tum igitur parvi pendens seipsum insanabili mutilatione afficit. quippe nasum sibi præcidit auresque, comamque deformiter circumtondit, & se flagris cecîdit: atque ita ad Darium perrexit. Quem ille intuens, virum videlicet spectatissimum mutilatum, adeo graviter tulit ut exiliens è solio exclamaret, interrogando quis eum & ob quod facinus mutilasset. Ad eum respondens Zopyrus, Nemo, inquit, ille vir est præter te, cujus tanta potentia est, ut ita me possis afficere. neque alienus quispiam, o rex, hæc mihi fecit, sed ipse ego: quod indigno animo fero Assyrios Persis illudere. Cui respondit, O virorum miserrime, turpissimo facto pulcherrimum nomen imposuisti, inquiens

a ἐλπίζων ἡμίονον. b Μεγαβύζου, τούτου ὤν. c ἄλλῳ μὲν δὴ οὐκ. d δυνατὸν. e αὐτοχειρίην ποιήσας.

Zopyrus cum Dario formæ propositi sui dolum, transfugitque & Babylonios incipit decipere.

ens propter eos qui obsidentur, temetipsum indigne laceràsse. Numquid, ô demens, te mutilato hostes citius deditionem facient? quomodo non teipsum lanians mente excidisti? Ad eum Zopyrus, Siquidem, inquit, prodidissem, quæ eram facturus, tu mihi non permisisses: nunc memet ego adhibens, id feci. Itaque jam Babylonem capimus, nisi tu tuis deeris. ego enim ita uti sum ad murum pro transfuga ibo, dicamque illis me hæc abs te esse passum: & opinor, ubi persuasero illis hæc ita habere, militiæ fiam particeps. At tu decimo die quàm murum fuero ingressus, mille milites ex eo genere cujus jactura nihil admodum damni fiat, colloca ad portas quæ vocantur Semiramis: rursus interjectis septem diebus, colloca mihi alia duo millia ad portas quæ dicuntur Niniorum: atque tertio, viginti diebus interjectis, è regione portarum quæ dicuntur Chaldæorum, alios statue, numero quatuor millia: sed neque priores neque posteriores habeant quo se defendant, præter gladios: hoc tantum sinas eos habere. Post diem vicesimum reliquas copias jube recta muros undique subire. Verum ad portas quæ Belides ac Cissiæ vocantur Persas mihi statuito. etenim (ut ego arbitror) Babylonii mihi, qui magna opera ediderim, committent cum alia, tum vero portarum claves. illinc mihi atque
156 Persis curæ erit operam navare. Hæc ubi mandavit, ad portas perrexit, subinde respectans tanquam vere perfuga. Eo conspecto qui in turribus ad id dispositi erant, deorsum decurrerunt, & alteram portam aliquantulum reclinantes, scisitabantur quisnam esset, & cujus rei indigens veniret. Quumque hic dixisset se Zopyrum esse, & se ad illos transfugere, eum ad Babyloniorum magistratus deduxerunt. Ante quos ubi stetit Zopyrus, condicionem suam miserabatur, referens à Dario se passum quæ à semetipso passus erat; idque ob eam caussam quod suasisset illi discedere cum exercitu, quoniam nulla via ostenderetur urbis expugnandæ. At nunc, inquit, ad vos venio, Babylonii, futurus vobis maximo bono, Dario autem & copiis & Persis maximo malo. Neque enim quod ita me mutilavit feret impune, quum habeam exploratos omnes consiliorum ejus exitus.
157 Hæc Zopyrus commemorabat. Quem Ba-

„ τὲς πολιορκεομένες [a] σεωῦτὸν ἀνηκέςως Δί-
„ θεινας. τί, ὦ [b] μάταιε, λελωβημένε σεῦ, θά-
„ σον οἱ πολέμιοι ωδ' ἀφήσοντας; πῶς ὀκ ἐξέ-
„ πλωσας τ' φρενῶν, σεωῦτὸν Δί' ἀφθείρας; ὁ
„ ἢ εἶπε, Εἰ μέν τοι ὑπερετίθεα τὰ ἔμελλον ποι-
„ ήσειν, ὀκ ἂν με ἔπειθες· νῦν δ' ἐπ' ἐμεωῦ-
„ τὲ βαλλόμενος, ἔπηξα. ἤδη ὧν λῶ μὴ τ'
„ σῶν δεήσῃ, αἱρέομεν Βαβυλῶνα· ἐγὼ μὲν γὰρ
„ ὡς ἔχω, αὐτομολήσω ἐς τὸ τεῖχος, κ' φήσω
„ ωρὸς αὐτὲς ὡς ὑπ' σεῦ τάδε ἔπαθον, κ' δοκέω,
„ πείσας σφέας ταῦτα ἔχειν ὕτω, τάξεως σρα-
„ τῆς. σὺ δ', ἀφ' ἧς ἂν ἡμέρης ἐγὼ εἰσέλθω ἐς
„ τὸ τεῖχος, ἀπὸ ταύτης ἐς δεκάτιον ἡμέρην τ
„ σεωῦτοῦ σρατιῆς, τ οὐδεμίη ἔσῃ ὥρη ἀπολλυ-
„ μένης, ταύτης [c] χιλίες τάξον καλὰ τὰς Σεμι-
„ ράμιος καλεομένας πύλας· μετὰ δὲ, αὖτις
„ ἀπὸ τ δεκάτης ἐς ἑβδόμιον, ἄλλες μοι τάξον
„ διχιλίες καλὰ τὰς Νινίων καλεομένας πύλας.
„ ἀπὸ δ' τ ἑβδόμης Δί' ἑλιπῶν εἴκοσι ἡμέρας, κ'
„ ἕπεσθαι ἄλλες κάτισον, ἀγαγὼν καλὰ τὰς Χαλ-
„ κιδέων καλεομένας πύλας, τετρακισχιλίες. ἐ-
„ χόντων δὲ μήτε οἱ ωρότεροι μηδὲν τ' ἀμυνοῦ-
„ των, μήτε οὗτοι, πλὴν ἐγχειριδίων. τοῦτο δ'
„ ἐᾶν ἔχειν. μετὰ δὲ τὴν εἰκοστὴν ἡμέρην, ἰθέως
„ τὴν μὲν ἄλλην σρατιὴν κελεύειν περὶξ ωρος-
„ βάλλειν ωρὸς τὸ τεῖχος· Πέρσας δέ μοι τάξον
„ καλὰ τε τὰς Βηλίδας καλεομένας πύλας κ'
„ Κισσίας. ὡς γὰρ ἐγὼ δοκέω, ἐμέο μεγάλα ἔργα
„ δεδεγμένε, τά τε ἄλλα ἐπιτρέψονται ἐμοὶ
„ Βαβυλώνιοι, κ' δὴ κ' τ πυλέων τὰς βαλανά-
„ γεας· τὸ δ' ἐνθεῦτεν, ἐμοί τε κ' Πέρσῃσι
„ μελήσει ταῦτα ποιέειν. Ταῦτα ἐντειλάμενος ἦιε ἐπὶ
τὰς πύλας, ἐπιστρεφόμενος ὡς δὴ ἀληθέως αὐ-
τόμολος· ὁρέωντες δ' ἀπὸ τ πύργων οἱ καλὰ τᾶτα
τεταγμένοι, κατέτρεχον κάτω· κ' ὀλίγον τι
ωροκλίναντες τὴν ἑτέρην πύλην, ἠρώτεον τίς
τε εἴη, κ' ὅτευ δεόμενος ἥκοι. ὁ δέ σφι ἠγόρευε
ὡς εἴη τε Ζώπυρος, κ' αὐτομολέοι ἐς ἐκείνες.
ἦγον δή μιν οἱ πυλωροὶ, ταῦτα ὡς ἤκεσαν, ἐπὶ τὰ
κοινὰ τ Βαβυλωνίων. καταστὰς δ' ἐπ' αὐτὰ, κατοι-
κτίζετο, φὰς ὑπὸ Δαρείε πεπονθέναι τὰ ἐπεπόν-
θεε [d] ὑπ' ἑωυτέ· παθεῖν δ' ταῦτα διότι συμβελεύ-
σοι οἱ ἀπανιστάναι τὴν σρατιήν, ἐπεί τε δ' ἀδεὴς [e]
„ πορθ' ἐφαίνετο τ ἁλώσιος. Νῦν τε (ἔφη
„ λέγων) ἐγὼ ὑμῖν, ὦ Βαβυλώνιοι, ἥκω μέγιστον
„ ἀγαθὸν, Δαρείῳ δ' κ' σρατιῇ κ' Πέρσῃσι μέ-
„ γιστον κακόν. ἃ γὰρ δὴ, ἐμέ γε ὧδε λωβησάμενον,
„ κατασοίξειν· ἐπίσαμαι δ' αὐτὰ πάσας τὰς
„ διεξόδες τ βελευμάτων. τοιαῦτα ἔλεγε. Οἱ

a πολιορκεμένης. b τί δ' ὦ. c ταύτην. d πεπόνθεε. e ἐπεί τε ἀδεὴς.

ὦ Βαβυλώνιοι, ὁρέωντες ἄνδρα τ' ἐν Πέρσῃσι δοκιμώτατον ῥινός τε καὶ ὤτων ἐστερημένον, μάστιξί τε καὶ αἱμάλῃ ἀναπεφυρμένον, πάγχυ ἐλπίσαντες λέγειν μιν ἀληθέα, καὶ σφι ἤκειν σύμμαχον, ἑτοιμοι ἦσαν τ' ἐόντε σφέων ἡγέεσθαι ὦν στρατιῆς. ὁ δ', ἐπεί τε αὐτέων τῶν περ ἐλάβετο, ἐποίεε τὰ περ τῷ Δαρείῳ συνεθήκατο. ἐξαγαγὼν δὲ τῇ δεκάτῃ ἡμέρῃ τὴν στρατιὴν τῶν Βαβυλωνίων, καὶ κυκλωσάμενος τοὺς χιλίους, τοὺς πρώτους ἐνετείλατο Δαρείῳ τάξαι, τούτους καλεφόνευσε. μαθόντες δὲ μιν οἱ Βαβυλώνιοι τοῖσι ἔπεσι τὰ ἔργα παρεχόμενον ὁμοῖα, πάγχυ ἐπεχάρησαν, πᾶν δὴ ἑτοῖμοι ἦσαν ὑπηρετέειν. ὁ δ', ἀφαλιπὼν ἡμέρας τὰς συγκειμένας, αὖτις ἐπιλεξάμενος τῶν Βαβυλωνίων, ἐξήγαγε καὶ καλεφόνευσε τῶν Δαρείου στρατιωτέων τοὺς δισχιλίους. ἰδόντες δὲ καὶ τοῦτο τὸ ἔργον οἱ Βαβυλώνιοι, πάντες Ζώπυρον εἶχον ἐν στόμασι αἰνέοντες. ὁ δ', αὖτις ἀφαλιπὼν τὰς ἐγκειμένας ἡμέρας, ἐξήγαγε ἐς τὸ ὠρυγμένον· καὶ κυκλωσάμενος καλεφόνευσε τοὺς τετρακισχιλίους. ὡς δὲ καὶ τοῦτο κατέργασε, πάντων δὴ μᾶλλον ἐν τοῖσι Βαβυλωνίοισι Ζώπυρος, καὶ στρατάρχης τε ἦτοι σφι καὶ τειχοφύλαξ ἀπεδέδεκτο. Προσβαλὼν δὲ Δαρεῖος κατὰ τὰ συγκείμενα τοῖσι μέλλει τοῦ τείχεος, ἐνθαῦτα δὴ πάντα τὸν δόλον ὁ Ζώπυρος ἐξέφαινε. οἱ μὲν δὴ Βαβυλώνιοι ἀναβάντες ἐπὶ τὸ τεῖχος, ἡμύνοντο τὸν Δαρεῖον στρατιὴν ἐσβαλλόμενον· ὁ δὲ Ζώπυρος τάς τε Κισσίας καὶ Βηλίδας καλεομένας πύλας ἀναπετάσας, ἐσῆκε τοὺς Πέρσας ἐς τὸ τεῖχος. τῶν δὲ Βαβυλωνίων οἱ μὲν εἶδον τὸ παθὸν, ὅτι ἔφυγον ἐς τὸν Διὸς τὸν Βήλου τὸ ἱερόν· οἱ δὲ οὐκ εἶδον, ἐμενον ἐν τῇ ἑωυτῶν τάξι[b] ἔκαστοι, ἐς ὃ δὴ καὶ ἔμαθον περιοδευόμενοι. Βαβυλὼν μὲν νῦν ἐστὶ τοῦ δευτέρου αἱρέσιος. Δαρεῖος δὲ ἐπεὶ τὸ ἐκράτησε τῶν Βαβυλωνίων, τοῦτο μὲν, σφέων τὸ τεῖχος περιεῖλε, καὶ τὰς πύλας πάσας ἀπέσπασε· τὸ γὰρ πρότερον ἑλὼν Κῦρος τὴν Βαβυλῶνα, ἐποίησε τοὐναντίον ἀμφοτέρων. τοῦτο δὲ, ὁ Δαρεῖος τῶν ἀνδρῶν τὰς κεφαλὰς μάλιστα ἐς τρισχιλίους ἀνεσκολόπισε, τοῖσι δὲ λοιποῖσι Βαβυλωνίοισι ἀπέδωκε τὴν πόλιν οἰκέειν. ἵνα δὲ ἐξῶσι γυναῖκας οἱ Βαβυλώνιοι, ἵνα σφι γένεα ἐκπορίζηται, τάδε Δαρεῖος περιδὼν ἐποίησε. τὰς γὰρ ἑωυτῶν, ὡς ἐγὼ καὶ ἀρχὰς δεδήλωκα, ἀπέπνιξαν οἱ Βαβυλώνιοι, ἅτε σίτου συμμέτρου δεόμενοι. ἐπέταξε τοῖσι περιοίκοισι ἔθνεσι γυναῖκας[c] ἐς Βαβυλῶνα καταγέειν, ὁσασδὴ ἑκάστοισι ἐπιτάσσων, ὥστε πέντε μυριάδων τὸ κεφαλαίωμα τῶν γυναικῶν συνῆλθε. ἐκ τούτων δὴ τῶν γυναικῶν οἱ νῦν Βαβυλώνιοι γεγό-

Mox credulos aliquamdiu fingens, Darium per duas portas recepit, qui muris evulsis & proceribus cruci affixis novum genus per vicinas mulieres urbi dedit.

Babylonii virum apud Persas spectatissimum cernentes naso atque auribus privatum, vibicibus ac sanguine conspersum, existimantes omnino vera cum loqui, & ad ipsos venire socium, parati erant ad committenda ei quæcunque postulabat. Postulabat autem copias militum: quod ubi ab illis accepit, perfecit ea quæ cum Dario constituerat. Siquidem decimo die eductis Babyloniorum copiis, mille Persas quos collocari primos Dario mandarat, circumventos trucidavit. Eum Babylonii animadvertentes consentanea verbis facta præstare, majorem in modum lætabantur, parati omni in re homini parere. Iste rursus interjectis diebus de quibus erat conventum, cum delectis Babyloniorum egressus, duo millia Darii militum interfecit. Babylonii cernentes hoc etiam opus, nihil aliud quam Zopyrum in ore omnes habere, laudibus tollere. Hic rursus constitutis diebus supersedens ad id quod prædixerat copias educit, circumventaque quatuor millia occidit: quo & ipso opere edito, Zopyrus omnia apud Babylonios erat, adeo ut & dux exercitus & murorum custos declararetur. U- 158
bi vero è composito Darius copias undique muris admovit, ibi Zopyrus dolum omnem patefecit. nam quum Babylonii conscenso muro copias Darii adorientes arcerent, ipse apertis portis quas Cissias ac Belidas vocant, Persas intra murum introduxit. Ex Babyloniis, qui id factum videbant, alii quidem in templum Jovis Beli fugerunt: qui non videbant, hi in suo quisque loco permanserunt, donec & ipsi se proditos intellexerunt. Ita Babylon iterum capta est. qua 159
potitus Darius & muros ejus circumevertit, & portas omnes detraxit: quorum neutrum Cyrus fecerat prius eidem à se captæ. Babyloniorum quoque procerum tria millia patibulis affixit, data ceteris venia urbem incolendi. Atque ut iidem uxores haberent unde succresceret suboles, providit. nam feminas proprias Babylonii (ut superius demonstratum est) rei frumentariæ consulentes, strangulaverant. Itaque Darius vicinis circum populis negocium dedit ut feminas Babylone exhiberent, injungens singulis numerum. In summa igitur quinquaginta millia feminarum convenerunt. ex quibus qui nunc sunt Babylonii originem duxe-

a στρατάρχης. b τάξει. c MS. habet γυναῖκα, & mox omittit ὁπωσδὴ.

160 duxerunt. Zopyri autem factorum præstantiam nemo Persarum, Darii judicio, supergressus est, neque eorum qui prius, neque eorum qui posterius extiterunt, præter unum Cyrum: cui comparari nullus usquam Persarum dignum se existimavit. Fertusque Darius hoc dictum sæpenumero usurpasse, præoptaturum se, Zopyrum nihil esse cladis passum, quam viginti sibi Babylones ultra illam quam haberet acquiri. Egregie vero eum remuneratus est, cum dando quotannis dona, quæ apud Persas sunt honorificentissima, tum tradita Babylone immunni, quoad viveret, in peculiarem portionem; sed & alia multa insuper dedit. Hujus Zopyri filius fuit Megabyzus, qui dux exercitus extitit in Ægypto adversus Athenienses & socios: atque hujus Megabyzi filius Zopyrus ille, qui ad Athenienses transfugit à Persis.

γενέσθαι. Ζωπύρῳ δὲ τούτῳ μεγαθυμοτέρῳ Περσέων οὐδεὶς παρεβάλετο οὔτε δὴ Δαρείῳ κειτῇ, οὔτε τῶν ὕστερον γενομένων, οὔτε τῶν πρότερον, ὅτι μὴ Κύρῳ μοῦνῳ· τούτῳ γὰρ οὐδεὶς Περσέων ἠξίωσε κωτέοντον συμβαλέειν. πολλάκις δὲ Δαρεῖον λέγειν ἀκούειν τοῦτον τὸν ἄνδρα δεξιόν, ὡς βουλοίατο ἂν Ζωπύρου εἶναι ἀπαθέα τὰ ἀσυχείης μᾶλλον, ἢ Βαβυλῶνας δύο εἶναι πρὸς τῇ οὔσῃ πεπονηκέναι. ἐτίμησε δέ μιν μεγάλως. καὶ γὰρ δῶρα οἱ ἀνὰ πᾶν ἔτος ἐδίδου τοῦτον τὰ Πέρσῃσι ἐστὶ τιμιώτατα, καὶ τὴν Βαβυλῶνά οἱ ἔδωκε ἀτελέα νέμεσθαι μέχρι τοῦ ζώειν· καὶ ἄλλα πολλὰ ἐπέδωκε[a]. Ζωπύρου δὲ τούτου γίνεται Μεγάβυζος, ὃς ἐν Αἰγύπτῳ ἀντία Ἀθηναίων καὶ τῶν συμμάχων ἐστρατήγησε. Μεγαβύζου δὲ τούτου γίνεται Ζωπύρου, ὃς ἐς Ἀθήνας μετεμολήσας ἐκ Περσέων.

a ἐπίδοσις.

ΗΡΟΔΟΤΟΥ
ΤΟΥ
ΑΛΙΚΑΡΝΑΣΣΕΩΣ
ΙΣΤΟΡΙΩΝ ΤΕΤΑΡΤΗ,
ΕΠΙΓΡΑΦΟΜΕΝΗ ΜΕΛΠΟΜΕΝΗ.

HERODOTI
HALICARNASSEI
HISTORIARUM
LIBER QUARTUS,
QUI INSCRIBITUR MELPOMENE.

ΜΕΤΑ' ΔΕ τὴν Βαβυλῶνος αἵρεσιν ἐγένετο ἐπὶ Σκύθας αὐτῷ Δαρείῳ ἔλασις. ἀνθρώπων γὰρ τὴν Ἀσίην ἀνδράσι, καὶ χρημάτων μεγάλων σωμάτων, ἐπεθύμησε ὁ Δαρεῖος τίσασθαι Σκύθας, ὅτι ἐκεῖνοι πρότεροι ἐσβαλόντες ἐς τὴν Μηδικὴν, καὶ νικήσαντες μάχῃ τοὺς ἀντιωμένους, ὑπῆρξαν ἀδικίης. τὴν γὰρ ἄνω Ἀσίην ἦρξαν (ὡς ἐγὼ πρότερόν μοι εἴρηται) Σκύθαι ἔτεα δυῶν δέοντα τριήκοντα. Κιμμερίους γὰρ διωκόντες ἐσέβαλον ἐς τὴν Ἀσίην, καταπαύσαντες τὴν ἀρχὴν Μήδους. ἔστι γὰρ, πρὶν ἢ Σκύθας ἀπικέσθαι, ἦρχον τῆς Ἀσίης· τοὺς δὲ Σκύθας ὑποδημήσαντας ὀκτὼ καὶ εἴκοσι ἔτεα, καὶ χαλεπὰ χειμῶνα τοσοῦτον καταγαγόντας ἐς τὴν σφετέρην, ἐξεδέξατο οὐκ ἐλάσσων πόνος ἢ Μηδικός· εὗρον γὰρ ἀντιωμένην σφι στρατιὴν οὐκ ὀλίγην. αἱ γὰρ τῶν Σκυθέων γυναῖκες, ὡς σφι οἱ ἄνδρες ἀπῆσαν χρόνον πολλὸν, ἐφοίτεον σφίσι τοὺς δούλους. Τοὺς δὲ δούλους οἱ Σκύθαι πάντας τυφλοῦσι, ἕνεκα γάλακτος εἵνεκε, καὶ πίνουσι, πιεῦνται ὧδε· ἐπεὰν φυσητῆρας λάβωσι ὀστέινους, αὐλοῖσι παραπλησιωτάτους, τούτους ἐσθέντες ἐς τῶν θηλέων ἵππων τὰ ἄρθρα, φυσῶσι τοῖσι στόμασι· ἄλλοι δὲ ἄλλων φυσεόντων ἀμέλγουσι[a]. φασὶ δὲ τοῦδε εἵνεκα τοῦτο πι-

a ἀμέλγουσι.

POST Babylonis expugnationem, ipſe Darius adverſus Scythas expeditionem fecit. Nam quum floreret viris Aſia & magno pecuniæ proventu, cupido inceſſit ei Scythas ulciſcendi: quippe qui priores injuriam intuliſſent, quum Mediam ingreſſi eſſent, & eos qui reſtiterant, prœlio viciſſent. Etenim Scythæ (quemadmodum & ſuperius à me dictum eſt) duodetriginta annos ſuperiori Aſiæ imperitaverunt. ſiquidem perſequentes gentem Cimmeriam, ingreſſi Aſiam, abrogarunt imperium Medis, qui ante ipſorum adventum Aſiam obtinuerant. Sed Scythas, quum octo & viginti annos peregre abfuiſſent, & poſt tantum temporis in patriam reverterentur, excepit non minor, quam Medicus fuerat, labor: offenderunt enim non exiguam militarem turbam ſibi occurrentem. Uxores namque eorum, in diuturna virorum abſentia cum ſervis conſuevcrant. Occœcant autem Scythæ ſervos omnes lactis gratia, quod potant, ita id facientes: Sufflatoria oſſa fiſtulis ſimillima ſumuntur, eaque genitalibus equarum impoſita ore inflantur. aliis inflantibus, alii equas emulgent. Hoc ideo ſe fa-

Modus exigendi lactis ex vacca, & equandi. Semimarites ascent dominos reduces ab Asia victa, sed flagellis subacti. Scythæ fiunt hostes Darii. Origines Scytharum, qui se censent novissimam gentem.

facere ajunt, quod venæ equarum sufflatæ implentur & uber demittitur. Posteaquam emulxere lac, in cava vasa lignea diffundunt: & compungentes ad illa vasa cæcos lac agitant. cujus quod summum est delibatur, pretiosiusque habetur: vilius autem, quod subsidit. Hujus rei gratia Scythæ quemcunque capiunt, visu orbant. non enim agricolæ sunt, sed pa-
3 stores. Ex his igitur servis & uxoribus Scytharum educata est juventus, quæ suorum natalium condicione cognita, obviam perrexit iis quum reverterentur à Medis. Et primum quidem regionem intersepserunt ducendo latam fossam, quæ à Tauricis montibus pertinebat ad Mæotin paludem maximam: deinde Scythis introire conantibus castris contra positis repugnabant. Sæpe commissa pugna, quum nihil tamen Scythæ pugnando proficerent, unus ex eis inquit, Quidnam rei facimus, viri Scythæ? cum nostris ipsorum servis dimicantes, dum interficimur, pauciores efficimur: & illos interficiendo, paucioribus deinceps imperabimus. Mihi videtur spiculis arcubusque omissis sumenda cuilibet flagella quibus equos verberamus, & ad illos propius eundum. Nam quoad vident nos arma habentes, arbitrantur se similes nobis, atque è similibus esse: ubi nos pro armis verbera tenere viderint, tunc se nostros servos esse intelligentes, atque id agno-
4 scentes, non perstabunt. Hoc Scythæ quum audissent, ita sibi faciendum putaverunt. Qua ex re perculsi illi, pugnæ immemores, fugam capesserunt. Ita Scythæ imperio sunt Asiæ potiti: & rursus à Medis ejecti, ad patriam hunc in modum reversi. Hac de caussa Darius ulciscendi cupidus, comparavit contra
5 eos exercitum. Scythæ gentem suam omnium novissimam esse ajunt, idque hoc modo extitisse. Virum quendam in hac terra, quum deserta esset, primum fuisse, nomine Targitaum, & ejus parentes dicunt esse (mihi quidem non credenda dicentes, dicunt tamen) Jovem, Borysthenisque fluvii filiam. Tali quidem genere ortum Targitaum: ejusque tres liberos fuisse, Lipoxain, Arpoxain, & novissimum Colaxain. His regnantibus, ex cœlo in Scythicam regionem cecidisse ex auro facta, aratrum, jugum, securim, phialam. Quæ quum primus omnium vidisset natu maximus, accessisse

πωιέεσθαι· τὰς φλέβας τε πιμπλάσθαι φυσεωμένας τ ἵππων, καὶ τε ὕδωρ κατιέναι. ἐπὰν δὲ ἀμέλξωσι τὸ γάλα, ἐσχέαντες ἐς ξύλινα ἀγγήια κοῖλα, καὶ σοβησιζάντες [a] κατὰ τὰ ἀγγήια τὰς τυφλὰς, δονέουσι τὸ γάλα. καὶ τὸ μὲν αὐτοῦ ἐπιστάμενον ἀπαρύσαντες, ἡγεῦνται [b] εἶναι πιμιώτερον· τὸ δὲ ὑποσιζόμενον, ἧσσον ἕτερα. Τούτων μὲν εἵνεκα ἄπασα ἥ ἂν λάβωσι οἱ Σκύθαι, ἐκτυφλοῦσι. ἀρότῃ γὰρ οὐ εἰσὶ, ἀλλὰ νομάδες. Ἐκ τουτέων δὴ ὧν σφι τῶν δούλων καὶ τῶν γυναικῶν ἐτράφη νεότης· οἱ ἐπεί τε ἔμαθον τὴν σφετέρην γένεσιν, ἠντιοῦντο αὐτοῖσι [c] καταῖσι ἐκ τῶν Μήδων· καὶ πρῶτα μὲν τὴν χώρην ἀπετάμοντο, τάφρον ὀρυξάμενοι εὐρέαν, καταteίνουσαν ἐκ τῶν Ταυρικῶν ὀρέων ἐς τὴν Μαιῶτιν λίμνην, ἥπερ ἐστὶ μεγίστη· μετὰ δὲ, πρεωμένοισι ἐσβάλλειν τοῖσι Σκύθῃσι ἀνθισταμένοι [d] ἐμάχοντο. γινομένης δὲ μάχης πολλάκις, καὶ οὐ δυναμένων οὐδὲν πλέον ἔχειν τῶν Σκυθέων τῇ μάχῃ, εἷς „ αὐτῶν ἔλεξε τάδε, Οἷα ποιεῦμεν, ἄνδρες Σκύ„ θαι; δούλοισι τοῖσι ἡμετέροισι μαχόμενοι, ἐλάσ„ σονες [e] κτεινόμενοι γινόμεθα, καὶ ἐκείνους κτείνον„ τες ἐλασσόνων τοιοῦτον ἄρξομεν. νῦν ὦν μοι δο„ κέει αἰχμὰς μὲν καὶ τόξα μεθεῖναι, λαβόντα δὲ „ ἕκαστον ἕτερος ἵππου τὴν μάστιγα, ἰέναι ἐπ' αὐτούς. „ μέχρι μὲν γὰρ ὅπλα ἡμέας ὁρέοντας ἔχοντας, οἱ δὲ „ ἐνόμιζον ὁμοίους τε καὶ ἐξ ὁμοίων ἡμῖν εἶναι· ἐπεὰν „ δὲ ἴδωσι μάστιγας ἀντὶ ὅπλων ἐχοντας, μαθόντες „ ὡς εἰσὶ ἡμέτεροι δοῦλοι, καὶ συλλαβόντες τῷ τρ, οὐκ ὑποστήσονται. Ταῦτα ἀκούσαντες οἱ Σκύθαι, ἐποίησαν ὡς ἐκεῖνος ἐκέλευε. οἱ δὲ ἐκπλαγέντες τῷ [f] γενομένῳ, τῆς μάχης τε ἐπελάθοντο, καὶ ἔφυγον. ὥστε οἱ Σκύθαι τῆς τε Ἀσίης ἦρξαν, καὶ ἐξελασθέντες [g] αὖτις ὑπὸ Μήδων, κατῆλθον τρίπῃ τοιήτῃ ἐς [h] τὴν σφετέρην. τῶνδε εἵνεκα ὁ Δαρεῖος πίσυνος βυλόμενος, συνήγειρε ἐπ' αὐτοὺς στράτευμα. Ὡς δὲ Σκύθαι λέγουσι, νεώτατον ἁπάντων ἐθνέων εἶναι τὸ σφέτερον. τοῦτο δὲ γενέσθαι ὧδε· ἄνδρα γενέσθαι πρῶτον ἐν τῇ γῇ ταύτῃ ἐούσῃ ἐρήμῃ, τῷ οὔνομα εἶναι Ταργίταον. τοῦ δὲ Ταργιτάου τούτου τοὺς γονέας λέγουσι εἶναι (ἐμοὶ μὲν οὐ πιστὰ λέγοντες, λέγουσι δὲ ὦν) Δία τε καὶ Βορυσθένεος τοῦ ποταμοῦ θυγατέρα. γενέσθαι μὲν τοιούτου δή τινος γενέσθαι τὸν Ταργίταον· τούτου δὲ γενέσθαι παῖδας τρεῖς, Λιποξαΐν, καὶ Ἀρποξαΐν καὶ νεώτατον Κολαξαΐν. ἐπὶ τούτων δὲ ἀρχόντων, ἐκ μὲν οὐρανοῦ φερόμενα χρύσεα ποιήματα, ἄροτρόν τε καὶ ζυγὸν καὶ σάγαρίν τε καὶ φιάλην, πεσεῖν ἐς τὴν Σκυθικήν. καὶ τὸν ἰδόντα πρῶτον τὰ προσκύσαντα ἰέναι, βυ-

λόμενον

a σειόντων. b ἡγέονται. c ἀντιοῦσθαι τοῖσι. d ἀνθισταζόμενοι. e μᾶλλον ἢ οὐκέτι τε ὀλίγους τινάς. f ἐπλαγέντες ἐπὶ τῷ. g ἐξελασθέντες. h τοιῷδε ἐς.

Minor ex tribus fratribus omine firmatur ad regnum. Aurum ſacrum. Primus rex Targitaus. Ætas mille annorum. Aer pennis oppletus. Græca fabulatio de Hercule.

λόμενον αὐτὸ λαβεῖν· τὸν δὴ χρυσὸν, ὑπιόντα καίεσθαι· ἀπαλλαχθέντα δὲ τούτου, ἡσυχίην ἄγειν τὸ δεύτερον· καὶ τὸ αὖτις ταυτὰ ποιέειν. τοὺς μὲν δὴ καιόμενον τὸ χρυσὸν ἀπώσασθαι· τρίτῳ δὲ τῷ νεωτάτῳ ἐπελθόντα καταστῆναι [a], καὶ μιν σκῆπτρον νομίσαι ἐς ἑωυτοῦ. καὶ τοὺς πρεσβυτέρους ἀδελφεοὺς ἐκ τούτου συγγνόντας, τῷ βασιληίῳ πᾶσαν ἐπιδοῦναι τῷ νεωτάτῳ. Ἀπὸ μὲν δὴ Λιποξάιος γενέσθαι τούτους τοὺς Σκυθέων οἱ Αὐχάται γένος καλέονται· ἀπὸ δὲ τοῦ μέσου Ἀρποξάιος, οἱ Κατιάροί τε καὶ Τραῦσιες καλέονται· ἀπὸ δὲ τοῦ νεωτάτου αὐτῶν, τοὺς βασιλέας οἱ καλέονται Παραλάται. σύμπασι δὲ εἶναι ἔθνεα Σκολότους, τοῦ βασιλέος ἐπωνυμίην· Σκύθας δὲ Ἕλληνες ἐνόμασαν. Γενέσθαι μέν νυν σφέας ὧδε [b] λέγουσι οἱ Σκύθαι· ἔπειτα δέ σφι, ἐπεί τε γενέσθαι, τὰ σύμπαντα λέγουσι εἶναι ἀπὸ τοῦ πρώτου βασιλέος Ταργιτάου ἐς τὴν Δαρείου διάβασιν τὴν ἐπὶ σφέας, χιλίων ἐτέων μάλιστα. τὸν δὲ χρυσὸν τοῦτον τὸ ἱρὸν φυλάσσουσι οἱ βασιλέες ἐς πλεῖστον, καὶ θυσίῃσι μεγάλῃσι ἱλασκόμενοι διατελέουσι ἀνὰ πᾶν ἔτος. ὃς δ' ἂν ἔχων τὸ χρυσὸν τὸ ἱρὸν ἐν τῇ ὁρτῇ ὑπαίθριος καταγκιμηθῇ, τοῦτον λέγεται ὑπὸ Σκυθέων οὐ διενιαυτίζειν· διδόασι δέ οἱ ὅσα ἂν ἵππῳ ἐν ἡμέρῃ μιῇ περιελάσῃ αὐτός. τὴν δὲ χώρης ἐούσης μεγάλης, τριφασίας τὰς βασιληίας τοῖσι παισὶ τοῖσι ἑωυτοῦ καταστήσασθαι Κολάξαϊν· καὶ τούτων μίαν μεγίστην ποιῆσαι, ἐν τῇ τὸ χρυσὸν φυλάσσεται· τὰ δὲ καταὐτερθε πρὸς βορέην λέγουσι ἄνεμον τὸ ὑστεροικέειν τὴν χώρην, ὑπ' οὐκ οἷά τε εἶναι ἔτι προσωτέρω οὔτε ὁρᾶν, οὔτε διεξιέναι, ὑπὸ πτερῶν κεχυμένων· πτερῶν γὰρ τήν τε γῆν καὶ τὸ ἠέρα εἶναι πλέον, καὶ τούτου εἶναι τὰ ἀποκληίοντα τὴν ὄψιν. Σκύθαι μὲν ὧδε ὑστερ περὶ σφέων τε αὐτῶν, καὶ τὴν χώρης τὴν κατύπερθε λέγουσι. Ἑλλήνων δὲ οἱ τὸν πόντον οἰκέοντες, ὧδε· Ἡρακλέα ἐλαύνοντα τὰς Γηρυόνεω βοῦς, ἀπικέσθαι ἐς γῆν ταύτην ἐοῦσαν ἐρήμην, τὴν πυνθάνεσθαι νῦν Σκύθαι νέμεσθαι. Γηρυόνεα δὲ οἰκέειν, ἔξω τοῦ πόντου, κατοικημένον, τὴν Ἕλληνες λέγουσι Ἐρύθειαν νῆσον, τὴν πρὸς Γαδείροισι τοῖσι ἔξω στηλέων τῶν Ἡρακλητίων στηλέων τῷ Ὠκεανῷ. τὸν δὲ Ὠκεανὸν λόγῳ μὲν λέγουσι ἀπὸ ἡλίου ἀνατολέων ἀρξάμενον, γῆν πᾶσαν ῥέειν, ἔργῳ δὲ οὐκ ἀποδεικνῦσι. ἐνθεῦτεν τὸν Ἡρακλέα ἀπικέσθαι ἐς τὴν νῦν Σκυθίην χώρην καλεομένην. καταλαβεῖν γὰρ αὐτὸν χειμῶνά τε καὶ κρυμόν. ἐπφυσάμενον δὲ τὴν λεοντῆν, κατυπνῶσαι. τὰς δέ οἱ ἵππους τὰς ἀπὸ τοῦ ἅρματος νεμομένας ἐν τούτῳ τῷ χρόνῳ [c], ἀφανίσε prope animo illa ſumendi: ſed eo accedente, aurum arſiſſe: hoc digreſſo, ſecundum acceſſiſſe, & itidem aurum arſiſſe. Ambobus ab ardenti auro ſummotis, quum minimus natu accederet tertius, aurum conſtitiſſe, & ab illo aſportatum ad domum illius. eaque re majores fratres animadverſa, totum regnum ad minimum detuliſſe. Et à Lipoxai 6
quidem progenitos eſſe Scythas, quorum genus Auchatæ appellatur: ab Arpoxai vero, qui medius fuit, eos qui Catiari & Traſpies nominantur: à minimo autem natu, reges qui Paralatæ vocantur. Omnibus autem nomen eſſe Scolotis, regis cognomen. ſed Scythas Græci appellavere. Hunc in modum ſe ex- 7
titiſſe Scythæ memorant, & ex quo extiterunt, à primo rege Targitao, uſque ad Darii adverſus ipſos tranſitum, annos omnino mille non amplius, ſed totidem fuiſſe. Aurum vero illud ſacrum accuratiſſime cuſtoditur à regibus, placantesque magnis ſacrificiis, adeunt quotannis & qui aurum ſacrum habens, die feſto dormierit ſub dio, is ab Scythis nunquam perennare fertur: & ob id dari ipſi tantum ſoli quantum uno die vectus equo circumire poteſt. Quum autem regio ſit ingens, Colaxain conſtituiſſe triplex filiis ſuis regnum: & in his unum maximum, ubi aurum aſſervatur. Quæ autem ad ventum aquilonem, ultra eos, qui ſupremi incolæ regionis ſunt, dicunt non poſſe ulterius neque proſpicere neque tranſire, propter fuſas pennas. Pennis enim tum terram, tum aërem oppletum eſſe: & has præpedire viſum. Hæc Scythæ pa- 8
riter de ſeipſis ac de regione ſuperiore narrant. At Græci qui Pontum incolunt, ad hunc modum: Herculem, Geryonis vaccas agentem, in hanc perveniſſe terram, quæ deſerta eſſet, quam nunc Scythæ incolunt. Geryonem autem habitaſſe extra Pontum, incolam inſulæ, quam Græci Erythiam vocant prope Gades, quæ ſunt extra ad columnas Herculis in Oceano. Oceanum vero, ab ortu ſolis incipientem, circumfluere terram omnem, verbis quidem affirmant, ſed re tamen non demonſtrant. Herculem illinc in regionem quæ nunc Scythia vocatur veniſſe, adducta ſibi pelle leonis obdormiſſe (deprehenderat enim eum hiemans tempeſtas & gelu) & equas ejus à curru paſcentes medio tempore

a καθεσθῆναι. b ὧδε. c χρόνῳ.

9 pore divina ſorte non comparuiſſe. Eas experrectus quum indagaret, omnem regionem perluſtrans, tandem in terram quæ dicitur Hylæa deveniſſe; ibique in antro quandam inveniſſe virginem mixtæ naturæ, Echidnam geminam: ſuperne quidem, natium tenus, feminam; inferius autem, ſerpentis. Eam conſpicatum Herculem atque admiratum, interrogaſſe nuncubi equas errabundas vidiſſet; Illamque reſpondiſſe, Se illas habere, ſed non prius reddituram ei quam cum ipſa coiiſſet: Herculem pro ea mercede cum illa concubuiſſe. Sed quum illa differret reddere equas, cupida diutiſſime cum Hercule concumbendi, at hic cuperet receptis equis abire, ad poſtremum illis redditis eam dixiſſe, Has ego tibi equas quæ huc venerant, ſervavi: tu earum ſervatarum pretium ſolviſti. Concepi enim ex te filios tres: qui ubi adoleverint, expone quid facere debeam; utrum hîc præbeo domicilium, (nam ſola hujus regionis imperium teneo) an ad te mitto? Hæc percontatæ reſpondiſſe, Poſteaquam eos in virilem ætatem adoleviſſe videris, ſi ita facies non delinques: quem animadverteris eorum hunc arcum ita tendentem, & hoc balteo ita præcinctum, eum tu hujus regionis incolam effice: qui autem his operibus quæ mando non erit par, eum hinc ablegabis. Hæc exequendo & ipſa lætaberis, & præceptis meis
10 obtemperabis. Atque ita quidem Herculem, poſtquam adduxit alterum arcum, (duos enim hucuſque geſtabat) & balteum inſuper monſtraſſet, illi tradidiſſe & arcum & balteum, qui balteus in extrema commiſſura haberet auream phialam: & his donatis abiiſſe. Illam pueris natis quum in virilem ætatem adoleverunt, partim nomina impoſuiſſe, uni, Agathyrſo; ſequenti, Gelono; minimo, Scythæ: partim eandem mandatorum memorem illa peregiſſe: & duos quidem filiorum, Agathyrſum ac Gelonum, qui propoſito certamini non ſuffeciſſent, à matre ablegatos è regione exceſſiſſe: Scytham vero minimum natu qui rem compleſſet, ibidem remanſiſſe: & ab illo Scytha Herculis *filio* progeneratos qui deinceps fuerint reges Scytharum: ab illa autem phiala, Scythas ad hanc uſque ætatem phialas in balteis ferre: & id ſolum Scythæ matrem

φανισθῆναι θείῃ τύχῃ. Ὡς δ' ἐγερθῆναι τὴν Ἡρακλέα, δίζεσθαι· πάντα δὴ τὰ τῆς χώρης ἐπεξελθόντα, τέλος ἀπικέσθαι ἐς τὴν Ὑλαίην καλεομένην γῆν. ἐνθαῦτα δὴ αὐτὸν εὑρεῖν ἐν ἄντρῳ μιξοπάρθενόν τινα Ἐχιδναν διφυέα. τῇ τὰ μὲν ἄνω λοπὸ τῆς γλυτέων, εἶναι γυναικός· τὰ δὲ ἔνερθεν, ὄφιος. ἰδόντα δὲ θωϋμάσαντα, ἐπείρεσθαί μιν εἰ κου ἴδοι ἵππους πλανωμένας. τὴν δὲ φάναι ἑωυτὴν ἔχειν, καὶ σὺκ ἀποδώσειν ἐκείνῳ πρὶν οἱ μιχθῆναι[a]. τὸν δὲ Ἡρακλέα μιχθῆναι ὑπὸ τῷ μισθῷ τούτῳ. κείνην τε δὴ ὑπερβαλέσθαι τὴν ἀποδοσιν τῶν ἵππων, βουλομένην ὡς πλεῖστον χρόνον συνεῖναι τῷ Ἡρακλέϊ· καὶ τὴν, νομισάμενον, ἐθέλειν ἀπαλλάσσεσθαι. τέλος δὲ, ἀποδιδοῦσαν αὐτὴν εἰπεῖν, „Ἵππους μὲν δὴ τουτονὶ ἀπικομένας ἐνθάδε, ἔσω„σά τοι ἐγώ· σώσρά τε σὺ παρέχες. ἐγὼ γὰρ σοὶ „σεῦ τρεῖς παῖδας ἔχω. τούτους, ἐπεὰν γένων„τρόφιες, ὅ, τι χρὴ ποιέειν, ἐξηγέο σύ· εἴτε αὐ„τῦ κατοικίζω (χώρης γὰρ τῆσδε ἔχω τὸ κράτος αὐτὴ) εἴτε ἀποπέμπω πρὸς σέ. τὴν μὲν δὴ ταῦτα ἐπῃρώτᾳ. τὴ δὲ λέγουσι τοῦς τοῦτα εἰπεῖν, „Ἐπεὰν ἀνδρωθέντας ἴδηαι τοὺς παῖδας, τάδε „ποιεῦσα σὺκ ἂν ἁμαρτάνοις. τὸν μὲν ἂν ὁρᾷς „αὐτέων τόδε τὸ τόξον ὧδε διατεινόμενον, καὶ τῷ „ζωστῆρι τῷδε καταζωννύμενον, τοῦτον μὲν τῆς„δε τῆς χώρης οἰκήτορα ποιεῦ. ὃς δ' ἂν τουτέων „τῶν ἔργων τῶν ἐπιτέλλομαι λίπῃ, ἔκπεμπε ἐκ τῆς „χώρης. καὶ ταῦτα ποιεῦσα, αὐτή τε εὐφρανέεαι, „καὶ τοὺς ἐντεταλμένα ποιήσεις. Τὸν μὲν δὴ εἰρύσασθαι τῶν τόξων τὸ ἕτερον (δύο γὰρ δὴ φορέειν πέρα Ἡρακλέα) καὶ τὸν ζωστῆρα περισσείξαντα, ἀποδοῦναι τὸ τόξον τε καὶ τὸν ζωστῆρα, ἔχοντα ἐπ' ἄκρης τῆς συμβολῆς φιάλην χρυσέην· διδόντα δὲ, ἀπαλλάσσεσθαι. τηνὼ δή, ἐπεί οἱ γενομένους τοὺς παῖδας ἀνδρωθῆναι, τῷ μὲν σφι ὀνόματα θέσθαι· τῷ μὲν, Ἀγάθυρσον, αὐτέων· τῷ δ' ἑπομένῳ, Γελωνόν· Σκύθῃ δὲ, τῷ νεωτάτῳ· τοῦτο δὲ, τὸν Ἡρακλῆα μεμνημένην αὐτηνὼ, ποιῆσαι τὰ ἐντεταλμένα. καὶ δὴ δύο μὲν τῶν [b] παίδων τόν τε Ἀγάθυρσον καὶ τὸν Γελωνὸν σὺκ οἵους τε γενομένους ἐξικέσθαι πρὸς τὸν προκείμενον ἆεθλον, οἴχεσθαι ἐκ τῆς χώρης, ἐκβληθέντας ὑπὸ τοῦ γενομένου. τὸν δὲ νεώτατον [c] αὐτέων Σκύθην ὑποτελέσαντα, κατασμῆναι ἐν τῇ χώρῃ. καὶ ἀπὸ μὲν Σκύθεω τοῦ Ἡρακλέος γενέσθαι τοὺς αἰεὶ βασιλέας γινομένους Σκυθέων. ἀπὸ δὲ τοῦ φιάλης, ἔτι καὶ ἐς [d] τόδε φιάλας ἐκ τῶν ζωστήρων φορέειν Σκύθας. τὸ δὲ μοῦνον μηχανᾶσθαι τηνὼ μητέρα Σκύθην.

Ff Ταῦ-

a πρὶν ἢ οἱ μιχθῆναι. b μὴ οἱ τ. c νεώτατον. d ἔτι δὲ καὶ ἐς.

Τοῦτα δὲ Ἑλλήνων οἱ τὸν Πόντον οἰκέοντες λέγουσι. ἔστι δὲ ἕτερος λόγος ἔχων ὧδε· (τῷ μάλιστα λεγομένῳ αὐτὸς πιστοποιέομαι·) Σκύθας τοὺς νομάδας, ἐπιόντας τὴν Ἀσίην, πολέμῳ πιέζοντας [a] ὑπὸ Μασσαγετέων, οἰχεσθαι διαβάντας τὸν Ἀράξεα [b] ἐς γῆν τὴν Κιμμερίην. τὴν γὰρ νῦν νέμονται Σκύθαι, αὐτὴν λέγεται παλαιὸν εἶναι Κιμμερίων. τοὺς δὲ Κιμμερίους, ἐπιόντων Σκυθέων, βουλεύεσθαι, ὡς στρατῷ ἐπιόντι μεγάλῳ. καὶ δὴ τὰς γνώμας σφέων κεχωρισμένας, ἐντόνους μὲν ἀμφοτέρους, ἀμείνω δὲ τὴν τῶν βασιλέων. τὴν μὲν γὰρ δὴ ἐς δῆμον φέρειν γνώμην, ὡς ἀπραλωσεσθαι πεῖγμα εἴη, μηδὲ αὐτοὺς πολλοὺς δεόμενα [c] κινδυνεύειν· τὴν δὲ τῶν βασιλέων, διαμάχεσθαι περὶ τῆς χώρης τοῖσι ἐπιοῦσι. ἔκκλητον δὴ ἐθέλειν ποιέεσθαι ἔστι τοῖσι βασιλεῦσι τὸ δῆμον, ἔστι τῷ δήμῳ τοὺς βασιλέας. τοὺς μὲν δὴ ἀπραλώσεσθαι βουλεύεσθαι ἀμαχητί, τὴν χώρην ἐκλείποντας [d] τοῖσι ἐπιοῦσι· τοῖσι δὲ βασιλεῦσι δόξαι ἐν τῇ ἑωυτῶν πεσεῖσθαι ἀποθανόντας, μηδὲ συμφεύγειν τῷ δήμῳ· λογισαμένους ὅσα τε ἀγαθὰ πεπονθοῖεν, καὶ ὅσα φεύγοντας ἐκ τῆς πατρίδος καὶ ἐπίδοξα κακὰ προσλαμβάνειν. ὡς δὲ δόξαι σφι ταῦτα, διαταχθέντας, καὶ δρῦμὸν ἴσους γενομένους, μάχεσθαι πρὸς ἀλλήλους. καὶ τοὺς μὲν ἀποθανόντας πολλοὺς ὑπ' ἑωυτῶν, θάψαι τὸ δῆμον τῶν Κιμμερίων ἐπὶ παλαιοῦ Τύρητος· καὶ σφέων ἔτι δῆλός ἐστι ὁ τάφος. θάψαντας δέ, οὕτω τὴν ἔξοδον ἐκ τῆς χώρης ποιέεσθαι. Σκύθας δὲ ἐπελθόντας, λαβεῖν ἔρημον τὴν χώρην. Καὶ νῦν ἔστι μὲν ἐν τῇ Σκυθικῇ Κιμμέρια τείχεα, ἔστι δὲ πορθμήια Κιμμέρια. ἔστι δὲ καὶ χώρη οὔνομα Κιμμερίη. ἔστι δὲ βόσπορος, Κιμμέριος καλέεται. Φαίνονται δὲ οἱ Κιμμέριοι φεύγοντες ἐς τὴν Ἀσίην τοὺς Σκύθας, καὶ τὴν χερσόνησον κτίσαντες, ἐν τῇ νῦν Σινώπη πόλις Ἑλλὰς οἰκίσται. φανεροὶ δὲ εἰσι καὶ οἱ Σκύθαι διώξαντες αὐτούς, καὶ ἐσβαλόντες ἐς γῆν τὴν Μηδικήν, ἁμαρτόντες τῆς ὁδοῦ. οἱ μὲν γὰρ Κιμμέριοι αἰεὶ παρὰ θάλασσαν ἔφευγον· οἱ δὲ Σκύθαι, ἐν δεξιῇ τὸν Καύκασον ἔχοντες, ἐδίωκον· ἐς ὃ [e] ἐσέβαλον ἐς τὴν Μηδικὴν γῆν, ἐς μεσόγαιαν τὴν ὁδὸν τραπόμενοι. Οὕτω δὴ ἄλλος ξεῖνος Ἑλλήνων τε καὶ βαρβάρων γενόμενος λόγου ἅψομαι. ἔφη δὲ Ἀριστέης ὁ Καυστροβίου, ἀνὴρ Προκοννήσιος, ποιέων ἔπεα, ἐλθὼν ἐς Ἰσσηδόνας, φοιβόληπτος γενόμενος· Ἰσσηδόνων ὑπερβορέους [f] Ἀριμασπούς, ἀνδρας μουνοφθάλμους. οὗτος δὲ τούτων, τοὺς χρυσοφύλακας γρῦπας· τούτων δὲ, τοὺς Ὑπερβορέους, πεπυσμένους ὑπὸ Ἰσσηδόνων.

Massagetæ fugerunt Scythas. Araxen transeuntibus & Cimmerios; arbitrum nullis per seditionem relictis, sepulti prope Tyren. Cimmerii migrarunt in Chersonesum ad Sinopen. Scythæ invadunt Mediam.

trem excogitasse. Hæc Græci qui habitant in Ponto referunt. Fertur & alius sermo ita habens, cui ipse præcipue assentior: Scythas Nomadas, qui Asiam incolunt, quum à Massagetis bello vexarentur, Araxe transmisso, in Cimmeriam abiisse. nam regio quam nunc Scythæ incolunt, ea fertur olim fuisse Cimmeriorum. Sed invadentibus Scythis Cimmerios, quum deliberarent, tanquam magno irruente exercitu, in sententia diversos fuisse; utraque quidem rigida, sed regum meliore. nam populum quidem sensisse consultius fore, si excederent, neque quod jampridem precabantur, periclitarentur *pugna*: at reges, pro regione cum invasoribus dimicandum. Ita quum neutris alteri obtemperare vellent, & populus consilium caperet sine prœlio demigrandi, tradita invadentibus regione; reges vero, in sua potius patria occumbentes jacere, nec una cum plebe fugiendum censuisse, quot bona habuissent, & quot mala evidentia habituri essent patria profugi, reputantes: hæc illos sentientes, dissedisse & inter se decertasse, utrosque numero pares: & omnes qui ab populariibus essent occisi, fuisse à populo Cimmeriorum sepultos ad flumen Tyren: & eorum adhuc sepulcrum manifestum est. Sepultis his, illum è regione migrasse: quam desertam supervenientes Scythas occupavisse. Extantque adhuc in Scythia tum muri Cimmerii, tum trajectus Cimmerii, tum regio nomine Cimmeria est, & Bosporus qui Cimmerius appellatur. Constat autem Cimmerios in Asiam fugisse Scythas, & Chersonesum condidisse, ubi nunc Sinope Græca urbs sita est. Apparet etiam Scythas in persequendis illis Mediam intrasse, via aberrantes. nam Cimmerii quidem fugientes, iter semper juxta mare tenebant: Scythæ autem ad dexteram Caucasum habentes, eos insequebantur, donec ingressi sunt Mediam, itinere in mediterranea converso. Alia quoque fertur communis Græcorum barbarorumque narratio: Aristeas quidam Proconnesius, versificator, Caustrobii filius, memoravit se Phœbo instinctum venisse ad Issedonas: supra hos incolere Arimaspos, viros unoculos: & item supra hos esse grypas, qui aurum asservent: ac super hos esse Hyperboreos, ad mare pertinentes.

a πιεζόντας. b Ἀράξεα. c δεόμενοι. d ἐκλείποντας. e ἐς. f Ἰσσηδόνων δ' ὑπερβορέους.

nentes. Hos autem omnes, præter Hyperboreos, Arimaspis autoribus, assidue finitimis bellum inferre, & ab Arimaspis exterminari Issedones, ab Issedonibus Scythas: à Scythis autem vexatos Cimmerios, qui ad australe mare incolebant, regionem relinquere. Itaque ne Aristeas quidem cum Scythis de ea re-
14 gione consentit. Qui unde fuerit, qui hæc retulit, dictum est: sed à me dicetur item, quidnam de eodem viro in Proconneso & Cyzico audierim. Aristeam enim ajunt, quum nullo suæ civitatis esset inferior genere, ingressum in Proconneso fullonicam officinam, decessisse: fullonemque occlusa officina, abisse denunciatum rem propinquis defuncti. Dissipatoque jam per urbem rumore Aristeam esse vita functum, in quæstiones hoc affirmantibus quendam venisse Cyzicenum, ex urbe Artace profectum, qui diceret sibi occurrisse eunti Cyzicum, ac fuisse colloquutum. Et quum id iste contendendo asseveraret, propinquos mortui ad fullonicam præsto fuisse, habentes quæ ad efferendos homines expediunt: sed aperta domo, Aristeam nec mortuum nec vivum comparuisse; septimoque deinde anno, quum in Proconneso comparuisset, eos versus fecisse, qui nunc
15 a Græcis Arimaspei vocantur; quibus conditis, rursus evanuisse. Hæc quidem istæ civitates commemorant: sed hæc ego novi evenisse Metapontinis qui sunt in Italia, trecentis & quadraginta annis post secundum recessum Aristeæ, quemadmodum conjiciens & in Proconneso & apud Metapontinos inveni. Metapontini enim ajunt ipsum Aristeam, quum in urbe ipsorum apparuisset, jussisse aram Apollini extrui, & juxta eam erigi statuam, quæ cognomen Aristeæ Proconnesii haberet: dixisse enim ipsis Italiotarum solis Apollinem in regionem venisse, & se illum assectari qui nunc Aristeas esset; tum vero quum deum assectaretur, corvum fuisse: & istum hæc loquutum evanuisse. Eoque ajunt Metapontini se Delphos misisse scisitatum ex Deo, quodnam illud hominis esset spectrum, sibique præcepisse Pythiam ut dicto audientes illi essent. melius enim cum ipsis actum iri, si parerent. Se igitur hæc admittentes perfecisse. Et nunc statua extat cognomine Aristeæ, juxta statuam ipsam Apollinis, in foro extructam, circum-

λαοσαι. τούτους ὧν πάντας, πλὴν Ὑπερβορέων, Ἀριμασπῶν Ἑλληνικῶν, αἰεὶ τοῖσι πλησιοχώροισι ἐπιπίπτειν· τοὺς δὲ Ἀριμασπῶν ἐξωθέεσθαι ὑπὸ Ἰσσηδόνων· τοὺς δὲ Ἰσσηδόνων, Σκύθας· Κιμμερίους δὲ οἰκέοντας ἐπὶ τῇ νοτίῃ θαλάσσῃ, ἐκλείπειν τὴν χώρην. οὕτω δὴ οὐδὲ οὗτος συμφέρεται περὶ τῆς χώρης ταύτης Σκύθῃσι. Καὶ ὅθεν μὲν ἦν Ἀριστέης ὁ ταῦτα εἰπὰς, εἴρηται· τὰ δὲ καὶ αὐτοῦ ἤκουον λόγον ἐν Προκοννήσῳ ἐστὶ Κυζίκῳ, λέξω. Ἀριστέην γὰρ λέγουσι, ἐόντα τῶν ἀστῶν ἀδενὲς φῶς [a] ἐκείνων δεύτερον, ἐσελθόντα ἐς κναφήιον ἐν Προκοννήσῳ, ἀποθανεῖν. καὶ τὸ κναφέα καταπλήσσοντα τὸ ἐργαστήριον, οἴχεσθαι ἀγγελέοντα τοῖσι προσήκουσι τῷ νεκρῷ. ἐσκεδασμένης δὲ ἤδη τῆς λόγου ἀνὰ τὴν πόλιν ὡς τεθνηὼς [b] εἴη ὁ Ἀριστέης, ἐς ἀμφισβασίας [c] τοῖσι λέγουσι ἀπικνέεσθαι ἄνδρα Κυζικηνὸν, ἥκοντα ἐξ Ἀρτάκης πόλιος· φάντα συντυχεῖν τέ οἱ ἰόντι ἐπὶ Κυζίκου, καὶ ἐς λόγους ἀπικέσθαι. καὶ τοῦτον μὲν σπευδόμενον ἀμφισβητέειν· τοὺς δὲ προσήκοντας τῷ νεκρῷ ἐπὶ τὸ κναφήιον παρεῖναι, ἔχοντας τὰ προσφορέα, ὡς ἀναιρησομένους· ἀνοιχθέντος δὲ τοῦ οἰκήματος, ἔτε τεθνεῶτα, ἔτε ζῶντα φαίνεσθαι Ἀριστέην· μετὰ δὲ, ἑβδόμῳ ἔτεϊ φανέντα αὐτὸν ἐς Προκόννησον, ποιῆσαι τὰ ἔπεα ταῦτα τὰ νῦν ἐστὶ Ἑλλήνων Ἀριμάσπεα καλέεται· ποιήσαντα δὲ, ἀφανισθῆναι τὸ δεύτερον. Ταῦτα μὲν αἱ πόλιες αὐτοὶ λέγουσι. τὰ δὲ οἶδα Μεταποντίνοισι τοῖσι ἐν Ἰταλίῃ συγκυρήσαντα μετὰ τὴν ἀφάνισιν τὴν δευτέρην Ἀριστέω ἔτεσι [d] πεντεκαίδεκα καὶ τριηκοσίοισι, ὡς ἐγὼ συμβαλλόμενος ἐν Προκοννήσῳ τε καὶ Μεταποντίῳ εὗρισκον. Μεταποντῖνοι φασὶ [e] αὐτὸν Ἀριστέα φανέντα σφι ἐς τὴν πόλιν, κελεῦσαι βωμὸν Ἀπόλλωνι ἱδρύσασθαι, καὶ Ἀριστέω τοῦ Προκοννησίου ἐπωνυμίην ἔχοντα ἀνδριάντα παρ' αὐτὸν ἱστάναι· φάναι γάρ σφι τὸν Ἀπόλλωνα Ἰταλιωτέων μούνοισι δὴ ἀπικέσθαι ἐς τὴν χώρην, καὶ αὐτὸς οἱ ἕπεσθαι ὁ νῦν ἐὼν Ἀριστέης· τότε δὲ ὅτε εἵπετο τῷ θεῷ, εἶναι κόρακα· καὶ τοῦτον, εἰπόντα ταῦτα, ἀφανισθῆναι· σφέας δὲ Μεταποντῖνοι λέγουσι ἐς Δελφοὺς πέμψαντας, τὸν θεὸν ἐπερωτᾶν ὅ, τι τὸ φάσμα τοῦτο ἀνθρώπου εἴη· τὴν τε Πυθίην σφέας κελεύειν πείθεσθαι τῷ φάσματι· πειθομένοισι δέ, ἄμεινον σφι οἰκήσεσθαι. καὶ σφέας δεξαμένους ταῦτα, ποιῆσαι ὑπερφυέα. καὶ νῦν ἔστηκε [f] ἀνδριὰς ἐπωνυμίην ἔχων Ἀριστέω, παρ' αὐτῷ τῷ ἀγάλματι τοῦ Ἀπόλλωνος. φοιτᾷ δὲ αὐτὸν δάφνη ἐστέφων· τὸ

a ἠοῖος. b τεθνηκὼς. c MS. ἀφισβατίαις. d Ἀριστέω τοῦ Προκοννησίου ἔτεσι. e Μεταποντῖνοι γάρ φασι. f ἵστατι.

Issedones; termini notitiæ horum gentium. Callipidæ, Græci Scythæ, Halizones, Scythæ aratores, Neuri; ad orientem Borysthenis Hylæa, Borysthenitæ, Androphagi, Nomades.

ἢ ἄχαλμα ἐν τῇ ἀγορῇ ἱδρυται. Ἀ ρίστεω μέν νυν περὶ τοσαῦτα εἰρήσθω. τὴν δὲ γῆς τὴν πέρι ὁ λόγος ὧδε ὡρμηται λέγεσθαι, ἐὼν εἰδὼς οὐδὲν ἀτρεκέως ὡς ὄ, τι τὸ κατύπερθε ἐστί. ἐθένος γὰρ δὴ αὐτόπτεω εἰδέναι φαμένου δυνατὰ πυθέσθαι· οὐδενὸς γὰρ [a] οὐδὲ Ἀ ρίστεω, τοῦπερ ἀλίγῳ πρότερον τούτων μνήμην ἐποιεύμην, οὐδὲ ὅτι ὧδε σωτέρω Ἰσσηδόνων, ἐν αὐτοῖσι τοῖσι ἔπεσι ποιέων, ἔφησε ἀπικέσθαι· ἀλλὰ τὰ κατύπερθε ἔλεγε ἀκοῇ, φὰς Ἰσσηδόνας εἶναι τοὺς ταῦτα λέγοντας. ἀλλ' ὅσον μὲν ἡμεῖς ἀτρεκέως οἷοί τε ἐγενόμεθα ἀκοῇ ἐξικέσθαι, πᾶν εἰρήσεται. Ἀ πὸ δὲ Βορυσθενειτέων ἐμπορίου (τοῦτο γὰρ τῆς θαλάσσης μεσαίτατόν ἐστι πάσης τῆς Σκυθίης·) ἀπὸ τούτου πρῶτοι Καλλιπίδαι νέμονται, ἐόντες Ἕλληνες Σκύθαι. ὑπὲρ δὲ τούτων, ἄλλο ἔθνος, οἱ Ἀ λαζόνες καλέονται. ἔθνεα δὲ ἀμφὶ οἱ Καλλιπίδῃσι τὰ μὲν ἄλλα κατὰ τὰ περὶ Σκύθῃσι ἐπιτηδεύσασι· σῖτον δὲ καὶ σπείρουσι, καὶ σιτέονται καὶ κρόμμυα καὶ σκόρδα [b] καὶ φακοὺς καὶ κέγχρεους. ὑπὲρ δὲ Ἀ λαζόνων οἰκέουσι Σκύθαι ἀροτῆρες, οὐ τοῦ σίτου ἕνεκα σπείροντες τὴν σῖτον, ἀλλ' ὄφρα πρήσωσι. τούτων δὲ κατύπερθε οἰκέουσι Νεῦροι. Νεύρων δὲ τὰ πρὸς βορέην ἄνεμον, ἔρημον ἀνθρώπων, ὅσον ἡμεῖς ἴδμεν. παρὰ μὲν τὸν Ὑπάνιν ποταμὸν ἐστὶ ἔθνεα πρὸς ἑσπέρης [c] τοῦ Βορυσθενείτεω. Ἀ πὸ δὲ Ἀλαζόνων τὴν Βορυσθενείτεα ἀπὸ θαλάσσης πρῶτον μὲν ἡ Γ λαύη· ἀπὸ δὲ ταύτης, ἄνθρωποι οἰκέουσι Σκύθαι γεωργοί· τοὺς Ἕλληνες οἱ οἰκέοντες ὑπὲρ τὸν Γ λαύην ποταμὸν καλέουσι Βορυσθενείτας· σφέας δὲ αὐτοὺς, Ὀλβιοπολίτας. ἔστι δὲ οἱ γεωργοὶ Σκύθαι νέμονται τὰ μὲν πρὸς τὴν ἠῶ, ὑπὲρ τοῦ ἐμέος ὁδὸν κατήκοντες ὑπὲρ ποταμὸν τὸν ἄνεμα κεῖται Παυλοκάκης· τὸ δὲ πρὸς βορέην ἄνεμον, πλόον ἀνὰ τὸν Βορυσθένεα ἡμερέων ἕνδεκα. ἤδη δὲ κατύπερθε τούτων ἡ ἔρημός ἐστι ἐπὶ πολλόν. μετὰ δὲ τὴν ἔρημον Ἀ νδροφάγοι οἰκέουσι, ἔθνος ἴδιον, καὶ οὐδαμῶς Σκυθικόν. τὸ δὲ τούτων κατύπερθε, ἔρημον ἤδη ἀληθέως, καὶ ἔθνος ἀνθρώπων οὐδὲν, ὅσον ἡμεῖς ἴδμεν. Τὸ δὲ πρὸς τὴν ἠῶ τῶν γεωργῶν τούτων Σκυθέων, Ἀλαζονίην τὴν Παυλοκάκην πολαμὸν, Νομάδες ἤδη Σκύθαι νέμονται, οὐδὲ σπείραντες οὐδὲν, οὐδὲ ἀρώσαντες· ψιλὴ δὲ δενδρέων ἡ πᾶσα αὕτη γῆ, πλὴν τῆς Γ λαύης [d]. οἱ δὲ Νομάδες οὗτοι τὸ πρὸς τὴν ἠῶ, ἡμερέων πορέων καὶ δέκα ὁδὸν νέμονται χώρου καταπίνοντα ἀπὸ ποταμὸν Γέρρον. Πέρην δὲ τοῦ Γέρρου ταῦ-

cumstantibus in orbem lauris. Hæc de Aristea hactenus. Regione autem de qua 16
hic sermo dicere instituit, quidnam sit ulterius, nemo exploratum habet. neque enim id inquirere ab aliquo potui, qui se diceret nosse quod ipse vidisset; sicut nec ullum Aristeas, cujus paulo ante ista feci mentionem, neque iste in iis quos fecit versibus, ait se ultra Issedones processisse: sed ulteriora fatebatur auditu, testatus Issedones illa commemorare. Verum à nobis, quoad longissime auditu penetrare liquide potuimus, omne referetur. Ab emporio Borysthenitarum 17
(hoc enim ex maritimis totius Scythiæ est maxime medium) ab eo primi incolunt Callipidæ, qui sunt Græci Scythæ. super hos alia gens, qui vocantur Halizones. Horum utrique in ceteris servant ritum Scytharum; sed frumentum serunt, eoque vescuntur, & cæpe & allio & lente & milio. Supra Halizones autem incolunt Scythæ aratores, qui non ad edendum serunt triticum, sed ad vendendum. Supra hos incolunt Neuri: quorum tractus qui ad aquilonem vergit, quantum nos scimus, ab hominibus desertus est. Atque hæ quidem nationes juxta flumen Hypanin colunt, ad occidentalem partem Borysthenis. Verum transmisso Borysthene 18
à mari prima est Hylæa: dehinc habitant Scythæ agricolæ, quos Græci qui ad Hypanin incolunt, Borysthenitas appellant, ipsi vero se Olbiopolitas. Hi igitur agricolæ Scythæ colunt quidem quod patet ad auroram, trium dierum iter, pertinentes ad flumen nomine Panticapem: quod vero ad ventum aquilonem, undecim dierum navigatione per Borysthenem. tractus autem ulterior his, in multum sane spatii desertus est. Ultra quam solitudinem habitant Androphagi, *id est*, *virorum carne vescentes*, separata natio, ac nequaquam Scythica. At supra hos deserta jam proculdubio omnia, nec ulla hominum gens, quantum nos scimus. Quæ vero ad latus orientale horum Scy- 19
tharum, qui agricolæ sunt, plaga adjacet, transmisso flumine Panticape, Scythæ jam Nomades, *id est*, *pastorii*, incolunt, neque serentes quicquam neque arantes. Nuda autem arboribus est omnis hæc plaga præter Hylæam. Nomades autem isti incolunt spatium quatuordecim dierum itineris, auroram versus, ad Gerrhum usque flumen. Trans Gerrhum 20
au-

a οὐδὲ γὰρ. b σκόροδα. c πρὸς ἑσπέρης. d MS. legit πᾶσα αὕτη ἡ Γ λαύης.

autem sunt ea quæ vocantur regia, & Scythæ optimi pariter & plurimi, & qui suos servos esse ceteros Scythas arbitrantur; à meridie quidem ad Tauricam regionem pertinentes, ab aurora vero ad fossam quam duxerunt illi qui è cæcis geniti fuerunt: & ad emporium paludis Mæotidis, quod vocatur Cremni, sed eorum alia ad flumen Tanain porriguntur. At superiora ad ventum aquilonem Scythis regiis, ea incolunt Melanchlæni, alia gens non Scythica; & supra Melanchlænos paludes sunt, & deserta hominibus regio, quantum nos
21 scimus. Trans flumen autem Tanain non amplius regio Scythica, sed prima quidem portionum est Sauromatarum, qui à recessu Mæotidis paludis incipientes, incolunt tractum qui spectat aquilonem, iter dierum quindecim, vacuum prorsus arboribus tam agrestibus quam mitibus. Supra hos habitant secundam portionem tenentes Budini, terram colentes totam omni arborum genere spissam. Supra Budinos ad aquilonem statim excipit soli-
22 tudo octo dierum itineris. Post hanc solitudinem declinanti magis ad ventum subsolanum, incolunt Thyssagetæ, natio copiosa & propria, & è venatu victitans. His contigui, in eisdem habitantes locis sunt quibus nomen inditum est Iyrcæ, & ipsi è venatione victitantes, hunc in modum: Conscensis arboribus, quæ per omnem regionem frequentes sunt, insidiantur. singulis autem adest equus, in ventrem procumbere edoctus, humilius subsidendi gratia: est in promptu & canis. Ubi quis igitur ab arbore feram viderit, sagittaque percusserit, conscenso equo illam persequitur, & canis adhæret. Super hos regionem auroram versus incolunt alii Scythæ, qui à regiis Scythis deficientes, ita in hunc locum pervene-
23 runt. Ad hos usque Scythas regio omnis Scythica est campestris, & profundi soli: reliqua dehinc lapidosa atque salebrosa. Cujus regionis magno transmisso spatio, incolunt ad excelsorum montium radicem homines qui ab ipso natali dicuntur esse calvi, mares pariter & feminæ, simis quoque naribus, & ingenti mento; propriam vocem edentes, sed Scythicam gestantes vestem: ex arboribus victitantes. cui arbori nomen est Ponticum, magnitudo ferè eadem quæ fico, fructus fabæ instar, nucleum habens.

ταῦτα δὴ τὰ καλεόμενα βασιλήια ἐστι, καὶ Σκύθαι οἱ ἀρηιότατοί τε καὶ πλεῖστοι· καὶ τοὺς ἄλλους νομίζουσι τοὺς Σκύθας, δούλους σφετέρους εἶναι· κατοικῆσθαι δὲ ἔστι τὰ μὲν πρὸς μεσαμβρίην, ἐς τὴν Ταυρικήν· τὰ δὲ πρὸς ἠῶ, ὅσον τε πέφρον, τὴν δὴ οἱ ἐκ τῶν τυφλῶν γενόμενοι ὤρυξαν, καὶ ὅσον τὸ λίμνης τὸ Μαιήτιδος [a] τὸ ἐμπόριον, τὸ καλέεται Κρημνοί. παρὰ δὲ αὐτῶν καλήκεσι ὅσα πρὸς Τάναϊν. Τὰ δὲ κατύπερθε πρὸς βορέην ἄνεμον τῶν βασιληίων Σκυθέων οἰκέουσι Μελάγχλαινοι, ἄλλο ἔθνος, καὶ οὐ Σκυθικόν. Μελαγχλαίνων δὲ τὸ κατύπερθε, λίμναι, καὶ ἔρημος ἐστι ἀνθρώπων, κατόσον ἡμεῖς ἴδμεν. Τάναϊν δὲ ποταμὸν διαβάντι, οὐκέτι Σκυθικὴ, ἀλλ' ἡ μὲν πρώτη τῶν λαχίων, Σαυροματέων ἐστὶ, οἱ ἐκ τοῦ μυχοῦ ἀρξάμενοι τῆς Μαιήτιδος λίμνης, νέμονται τὸ πρὸς [c] βορέην ἄνεμον, ἡμερέων πεντεκαίδεκα ὁδὸν, πᾶσαν ἐοῦσαν ψιλὴν καὶ ἀγρίων καὶ ἡμέρων δενδρέων. Ὑπεροικέουσι δὲ τούτοισι δευτέρην λαχὶν ἔχοντες Βουδῖνοι, γῆν νεμόμενοι πᾶσαν δασέαν ὕλῃ παντοίῃ. Βουδίνων δὲ κατύπερθε πρὸς βορέην, ἔστι πρώτη μὲν ἔρημος, ἐπ' ἡμερέων ἑπτὰ ὁδὸν· μετὰ δὲ τὴν ἔρημον ἀποκλίνοντι μᾶλλον πρὸς ἀπηλιώτεω ἄνεμον, νέμονται Θυσσαγέται, ἔθνος πολλὸν καὶ ἴδιον· ζώουσι δὲ ἀπὸ θήρης. συνεχέες δὲ τούτοισι ἐν τοῖσι αὐτοῖσι τόποισι κατοικημένοι εἰσὶ [d] τοῖσι οὔνομα κεῖται Ἴυρκαι· καὶ ἔστι ἀπὸ θήρης ζώοντες τρόπῳ τοιῷδε· λοχήσαντες ἀπὸ δένδρεον ἀναβάς. τὰ δὲ ἔστι πυκνὰ ἀνὰ πᾶσαν τὴν χώρην· ἵππος δὲ ἑκάστῳ διδιδαγμένος κεῖσθαι γαστέρα κεῖσθαι, παρήνοτηλος εἵνεκα· ἕτοιμός ἐστι καὶ κύων· ἐπεὰν [e] δὲ ἀπίδῃ τὸ θηρίον ἀπὸ τοῦ δενδρέου, τοξεύσας, ἐπιβὰς ἵππου, διώκει· καὶ ὁ κύων ἕπεται [f]. ὑπὲρ δὲ τούτων, τὸ πρὸς τὴν ἠῶ πεπαμένοι οἰκέουσι Σκύθαι ἄλλοι, ἀπὸ τῶν βασιλήων Σκυθέων ἀποστάντες, καὶ ἔτι ἀπικόμενοι ἐς τοῦτον τὸν χῶρον. Μέχρι μὲν δὴ τῆς τούτων τῶν Σκυθέων χώρης, ἔστι ἡ καταλελεγμένη πᾶσα, πεδιὰς τε γῆ καὶ βαθύγαιος· τὸ δὲ ἀπὸ τούτου, λιθώδης τε ἐστὶ καὶ τρηχείη. διεξελθόντι δὲ καὶ τὸ τρηχείης χώρης πολλὸν, οἰκέουσι ὑπωρέην ὀρέων ὑψηλῶν ἄνθρωποι λεγόμενοι εἶναι πάντες φαλακροὶ ἐκ γενετῆς γινόμενοι, καὶ ἔρσενες καὶ θήλεαι ὁμοίως· καὶ σιμοὶ· καὶ γένεια ἔχοντες μεγάλα· φωνὴν δὲ ἰδίην ἱέντες. ἐσθῆτι δὲ χρεώμενοι Σκυθικῇ· ζώοντες δὲ ἀπὸ δενδρέων. Ποντικὸν μὲν οὔνομα τῷ δενδρέῳ ἐστὶ ὃ ζώουσι, μέγαθος δὲ κατὰ συκέην μάλιστα καρπὸν δὲ φορέει κυάμῳ ἴσον, πυρῆνα δὲ ἔχει.

Id

a καλήκυσι. b MS. habet τοῦτο hic, tum infra Μαιήτιδος. c τὰ πρὸς. d καθικνεῦνται οἱ. e ἐπεὰν. f ἕπεται.

τῦτο ἐπεὰν γήρηται πέπων, σκυτέοισι ἱματίοισι· ἀποῤῥέει δὴ ἀπ' αὐτοῦ παχὺ καὶ μέλαν. ὄνομα δὲ τῷ ἀποῤῥέοντι ἐστὶ ἄσχυ· τοῦτο καὶ [a] λείχουσι, καὶ γάλακτι συμμίσγοντες πίνουσι· καὶ ἀπὸ τῆς παχυτήτου αὐτοῦ τῆς τυγὸς πελλάδας συνπλέκουσι, καὶ τούτοις σιτέονται. σπάνια γὰρ σφι ἐν πολλά ἐστι· ἐν γὰρ τι σταδαίῃ νομῇ [b] αὐτόθι εἰσί. ὑπὸ δενδρέῳ δὲ ἕκαστος κατοίκηται, τὸν μὲν χειμῶνα, ἐπεὰν τὸ δένδρεον σπιναλύψῃ πίλῳ στεγνῷ λευκῷ· τὸ δὲ θέρος, ἄνευ πίλου. τούτους οὐδεὶς ἀδικέει ἀνθρώπων· ἱροὶ γὰρ λέγονται εἶναι. οὐδέ τι ἀρήϊον ὅπλον κέκτηται. καὶ τοῦτο μὲν, τοῖσι σπιονικέουσι ὅτοί εἰσι οἱ τοὺς ἀμφοτεροδεξίους διαιρέοντες· τοῦτο δὲ, ὃς ἂν καταφεύγων καταφύγῃ [c] ἐς τούτους, ὑπ' οὐδενὸς ἀδικέεται· ὄνομα δέ σφι ἐστὶ Ἀργιππαῖοι. Μέχρι μέν νυν τῶν Φαλακρῶν τυτέων, πολλὴ σπιφάνεια τῆς χώρης ἐστὶ, καὶ τῶν ἐμπροσθεν ἐθνέων. καὶ γὰρ Σκυθέων τινὲς ἀπικνέονται ἐς αὐτοὺς, τοῦ οὐ χαλεπὸν ἐστι πυθέσθαι, καὶ Ἑλλήνων τοῦ ἐκ Βορυσθενεός τε ἐμπορίου καὶ τῶν ἄλλων Ποντικῶν ἐμπορίων. Σκυθέων δὲ οἱ ἂν ἔλθωσι ἐς αὐτοὺς, διὰ ἑπτὰ ἑρμηνέων καὶ διὰ ἑπτὰ γλωσσέων διαπεφόνηνται. Μέχρι μὲν δὴ τυτέων γινώσκεται. τὸ δὲ τοῦ Φαλακρῶν κατύπερθε οὐδεὶς ἀτρεκέως οἶδε φράσαι· ὄρεα γὰρ ὑψηλὰ ὑποπίμπλησι ἄβατα, καὶ οὐδεὶς σφέας [d] ὑπερβαίνει. οἱ δὲ Φαλακροὶ ὅτι λέγουσι, (ἐμοὶ μὲν οὐ πιστὰ λέγοντες) οἰκέειν τὰ ὄρεα αἰγίποδας [e] ἄνδρας· ὑπερβαίνει δὲ τούτους, ἄλλους ἀνθρώπους, οἳ [f] τὸν ἐξάμηνον καθεύδουσι· τοῦτο δὲ οὐκ ἐνδέκομαι τὴν ἀρχήν· ἀλλὰ τὸ μὲν πρὸς ἠῶ τῶν Φαλακρῶν γινώσκεται ὑπὸ [g] Ἰσσηδόνων οἰκεόμενον· τὸ μέν τοι κατύπερθε πρὸς βορέην ἄνεμον, οὐ γινώσκεται), οὔτε τῶν Φαλακρῶν, οὔτε τῶν Ἰσσηδόνων, εἰ μὴ ὅσα αὐτῶν τυτέων λεγόντων. Νόμοισι δὲ Ἰσσηδόνες τοῖσιδε λέγονται χρᾶσθαι· ἐπεὰν ἀνδρὶ ἀποθάνοι πατὴρ, οἱ προσήκοντες πάντες προσάγουσι πρόβατα· καὶ ἔπειτα ταῦτα θύσαντες, καὶ καταταμόντες τὰ κρέα, καταταμνουσι δὲ καὶ τὸν δεκομένου τεθνεῶτα γονέα· ἀναμίξαντες δὲ πάντα τὰ κρέα, δαῖτα προτίθενται. τὴν δὲ κεφαλὴν αὐτοῦ ψιλώσαντες καὶ ἐκκαθήραντες, ἀποχρυσοῦσι· καὶ ἔπειτα ἅτε ἀγάλματι χρέωνται, θυσίας μεγάλας ἐπετείους ἀπιτελέοντες. παῖς δὲ παρὰ τοῦτο ποιέει, καπερ οἱ Ἕλληνες τὰ γενέσια. ἄλλως δὲ δίκαιοι καὶ ὅτοι λέγονται εἶναι. ἰσοκρατίες δὲ ὁμοίως αἱ γυναῖκες τοῖσι ἀνδράσι. γινώσκονται μὲν δὴ καὶ ὅτοι. Τὸ δὲ ἀπὸ τούτων τὸ

Aschy potus. Sacri Scythæ Argippæi. Septem linguæ illic in vicino. Fabulæ de capripedibus & VI menses dormientibus. Issedonum convivia de patris mortui carnibus.

Id ubi maturuerit, vestibus excolant, & quod ab eo crassum & nigrum defluit, nomine aschy, id & lingunt, & lacte commixtum potant. ex ipsius quoque crassitudine fæcis massas componunt & edunt. Neque enim multum est eis ovium, utpote non sunt ibi pascua serio culta. Sub arbore quisque habitat: per hyemem quidem, ubi arborem pileo albo firmoque contexerint; per æstatem vero, sine hoc pileo. His nemo mortalium injuriam infert. sacri enim dicuntur esse: nihilque Martiorum armorum possident. Et partim quidem hi sunt, qui finitimorum controversias dirimunt; partim vero quisquis exulans ad eos confugit, is à nemine læditur. Nomen eis est Argippæi. Ad hos usque calvos ingens 24
circumcirca prospectus est regionis & gentium, quæ in anterioribus sunt. Nam & Scytharum nonnulli ad eos commeant, quos non difficile est scisciscitari; atque etiam Græcos ex emporio Borysthenis atque aliis Ponticis emporiis. Ex Scythis vero qui ad eos commeant, per septem interpretes totidemque linguas id peragunt. Horum tenus notitia re- 25
rum habetur. at quod supra illos calvos est, nemo pro comperto referre potest. nam montes editi inaccessi præcidunt, & eos nemo transcendit. Isti tamen calvi referunt, (quæ apud me fidem non habent) incoli montes ab viris capripedibus: quos ubi transieris, esse alios qui senos menses dormiant. quod ego omnino non admitto. Sed tractum illum qui ad auroram calvis est, ab Issedonibus habitari sine ambiguitate compertum est. Ille vero superior vergens ad aquilonem ventum non cognoscitur vel ab Issedonibus vel ab calvis, nisi quatenus isti ipsi dicunt. Issedones porro talibus moribus 26
uti feruntur: Quoties pater alicui decessit, omnes propinqui pecora adducunt; quæ ubi mactaverunt concideruntque carnes, concidunt & mortuum patrem illius à quo excipiuntur, commixtisque omnibus carnibus convivium exhibent. Caput autem ejus depilatum expurgatumque inaurant, eoque pro re sacrata utuntur, peragentes quotannis magna sacrificia. Hæc filius patri facit, quemadmodum Græci natalitia. Alioqui dicuntur & illi justi esse, & ipsorum uxores peræque fortes ac viri. Hi & ipsi cognoscuntur. Quod ab his super- 27
num

τοῦτο ἤδη. b γὰρ τοι σταδαίῃ αἰγιαλῷ. c ἂν καταφύγῃ. d οὐδεὶς σφέα. e MS. habet ἱπποπόδας. f ἀνθρώπους οἵ. g γινώσκεται πρὸς ἠῶ ὑπὸ.

Arimaſporum etymologia. Saevitia hiemis Scythicæ per octo menſes. Pluvia æſtiva, tonitrua, terræmotus. Equi duriores aſinis & mulis. Cornua in locis calidis. Elis non gignit mulos.

num eſt, ibi ajunt Iſſedones eſſe homines unoculos, & grypes auri cuſtodes. Hæc ab eis nacti Scythæ narrant, à Scythis nos ceteri profecti habuimus, & Scythice eos appellamus Arimaſpos. nam ἀρι Scythæ unum vocant, σπω vero oculum. Omnis autem quæ dicta eſt regio, adeo infeſtatur hyberna ſævitia, ut octo menſibus intolerabile ſit illic gelu; in quibus ſi aquam effundas, non facies lutum, facies autem ſi illic ignem accenderis. Mare compingitur, & omnis Cimmerius Boſporus: ſuperique glaciem qui intra foſſam incolunt Scythæ militant, & plauſtra agunt trans eam uſque ad Indos. Ita vis hyberna octo menſibus perſtat, quatuor tamen menſibus reliquis frigora illic ſunt. Ubi etiam aliam quam in ceteris regionibus conditionem habet hyems. nam quum tempus pluendi eſt, nihil ibi quod ſit ullius momenti, pluit: æſtate pluere non ceſſat. Quietiam tonitrua quando alibi fiunt, tum ibi nulla exiſtunt, per æſtatem vero denſa: hyeme ſi fiant tonitru, decernitur pro oſtento habendum in admiratione; ſicut terræmotus ſi exiſtat ſeu æſtate ſeu hyeme in Scythica regione, prodigium creditur. Eam vim hyemis equi ſuſtinentes ferunt, muli aſinique prorſus non ferunt: quum tamen alibi ſtantes in gelido equi tabeſi-
29 ant, aſini vero ac muli durent. Et hæc mihi videtur eſſe cauſſa, cur omnino cornua bovino generi illi mutilo iſtic non naſcantur: aſtipulante ſententiæ meæ Homeri carmine in Odyſſea, quod ita habet,

Et Libyen, ubi ſunt cornuti protinus agni.

Quod recte dictum eſt, in locis calidis feſtine cornua adnaſci. at in vehementibus frigoribus aut non oriuntur omnino pecoribus cornua, aut ſi oriuntur, vix
30 oriuntur. In Scythia itaque hoc propter frigora contingit. Quo magis miror (ab initio enim oratio mea acceſſiones indagabat) cur in omni Eleo agro muli nequeant gigni, quum neque locus ſit frigidus, neque ulla alia cauſſa appareat. Ajunt Elei ipſi ex imprecatione quadam non poſſideri ab ipſis mulos, ſed quum tempus conceptus equarum adeſt, ad finitimos iſtas educunt; ibi poſtquam admiſerint aſinos, uſque dum conceperint,

τὸ καστόρεϝε, Ἰσσηδόνας εἶσι οἱ λέγοντες μονοφθάλμους ἀνθρώπους Ϛ χρυσοφύλακας γρύπας εἶναι. ϖερὶ δὲ τούτων Σκύθαι ϖαραλαβόντες λέγουσι· ϖερὶ δὲ Σκυθέων ἡμεῖς οἱ πολλοὶ νενομίκαμεν, καὶ ἑρμαίζομεν αὐτὸς Σκυθιστὶ Ἀριμασπούς. ἀρίμα γὰρ ἓν καλέουσι Σκύθαι, σπὶν δὲ τὸ ὀφθαλμόν. Δυσχείμερος δὲ αὕτη ἡ καταλεχθεῖσα πᾶσα χώρη ἔστω δή τοι ἐστὶ· ἔνθα τὰς μὲν ὀκτὼ τῶν μηνῶν ἀφόρητος ὁ χάνης χρυμὸς, ἐν τοῖσι ὕδωρ ἐκχέας, πηλὸν ἂν ποιήσεις· πῦρ δὲ ἀναπτύσσων, πιήσεις πηλόν· ἡ δὲ θάλασσα πήγνυται, καὶ ὁ Βόσπορος πᾶς ὁ Κιμμέριος. καὶ ὑπὲρ ταύτης κρυστάλλου οἱ ἐντὸς τάφρου Σκύθαι κατοικημένοι στρατεύονται, καὶ τὰς ἁμάξας ἐπελαύνουσι πέρην ἐς τοὺς Ἰνδούς. οὕτω μὲν δὴ τοὺς ὀκτὼ μῆνας διατελεῖ χειμὼν ἐών· τοὺς δ' ἐπιλοίπους τέσσερας ψῦχος αὐτόθι ἐστί. μεταβολὴν δὲ ἔχει ὁ χειμὼν τοὺς τρόπους πᾶσι τοῖσι ἐν ἄλλοισι χωρίοισι γινομένοισι χειμῶσι. ἐν τῷ τὴν μὲν ἀρότου οὐκ ὑπολόγου ἄξιον οὐδέν· τὸ δὲ θέρος, ἴσον οὐκ ἀνίει βρονταί τε ἡμέρῃ τῇ ἄλλῃ γίνονται, τεταμαῦται μὲν οὐ γίνονται, θέρεος δὲ ἀμφιλαφέες· καὶ ἢν χειμῶνος βρονταὶ γένωνται, ὡς τέρας νενόμισται θωυμάζεσθαι· ὡς δὲ καὶ [b] σεισμὸς γένηται καὶ τε θέρεος καὶ τε χειμῶνος ἐν τῇ Σκυθικῇ, τέρας νενόμισται. ἵπποι [c] δὲ ἀνεκτόμενοι φέρουσι τὸν χειμῶνα τοῦτον, ἡμίονοι δὲ οὐδὲ ὄνοι ἀνέχονται τὸν δριμύν. τῇ δὲ ἄλλῃ ἵπποι μὲν ἐν κρυμῷ ἑστεῶτες διαστραπελίζουσι, ὄνοι δὲ καὶ ἡμίονοι ἀνέχονται. διαφέρει δέ μοι καὶ τὸ γλίσχρον τοῦ βοὸς τὸ κόλον [d] διὰ ταῦτα οὐ φύσιν κέρεα αὐτόθι. μαρτυρέει δέ μοι τῇ γνώμῃ Ὁμηρος [e] ἔπος ἐν Ὀδυσσείῃ, ἔχον ὧδε,

Καὶ Λιβύην, ὅθι τ' ἄρνες ἄφαρ κεραοὶ τελέθουσι·

ἀληθέα εἰρημένον, ἐν τοῖσι θερμοῖσι ταχὺ τὰ κέρεα γίνεσθαι καὶ κέρσεα· ἐν δὲ τοῖσι ἰσχυροῖσι ψύχεσι ἢ οὐ φύεται κέρεα τὰ πολλὰ δριμέος, ἢ φύεται φύεται μόγις. Ἐνθαῦτα μέν νυν διὰ τὰ ψύχεα γίνεται τοῦτο· θωυμάζω δ' (παρεστήκεε γὰρ δή μοι ὁ λόγος ἐξ ἀρχῆς ἐρεύγεσθαι) ὅτι ἐν τῇ Ἠλείῃ πάσῃ χώρῃ οὐ δυνέαται γίνεσθαι ἡμίονοι, ἔστι ψυχρὸς ἐὼν χώρος, ἔστι πολλὰ φανερὰ αἰτίης οὐδενός. φασὶ δὲ αὐτοὶ Ἠλεῖοι ἐκ κατάρης οὐ γίνεσθαί σφι ἡμιόνους· ἀλλ' ἐπεὰν σεσοφ[g]ὴ ἡ ὥρη κυΐσκεσθαι τὰς ἵππους, ἐξελαύνουσι ἐς τοὺς πλησιοχώρους αὐτῶν· καὶ ἔστι σφι ἐν τῇ τ' πόλιος ὀπτεῖσι τοῖς ὄνοις, ἐς οὗ ἂν ᾖσι αἱ ἵπποι ἐν γαστρί· ἔστι δὲ ὅτε

ὀπι-

a Id quoque ſubſtantivum verbum non eſt in MS. b ἀπὸ τοῦ. c Σκυθικῇ, ὡς τέρας θωυμάζεται. ἵπποι. d διὰ ταῦτα. e δέ μοι τῇ γνώμῃ τὸ Ὁμήρου. f καθάρσεως τοῦ ὑ. g σεσοίη.

Pennis aër obductus. Hyperborei. Sacra ab his delata in Delum. Perpherees.

ὀπίσω ἀπιλαύνυσι. Περὶ δὲ τῦ πτερῶν, τῦ Σκύθαι λέγυσι ἀνάπλεων εἶναι τὴν ἠέρα, καὶ τυτέων εἵνεκα οὐκ οἷοί τε εἶναι οὔτε ἰδεῖν τὸ πρόσω τῆς ἠπείρυ, οὔτε διεξιέναι, τήνδε ἔχω περὶ αὐτέων τὴν γνώμην· τὰ κατύπερθε τύτης τῆς χώρης αἰεὶ νίφει, ἐλάσσονι δὲ γε ἢ χειμῶνος ἢ θέρεος· ἢ γὰρ χιὼν πολλὴ ἐοῦσα ἐπιπίπτουσα εἰδὲ, οἴδε τε λέγω· ἔοικε γὰρ ἡ χιὼν πτερυοῖσι. καὶ διὰ τὸν χειμῶνα τοῦτον εὐόπτα τοιοῦτον ἀνοίκηται· τὰ πρὸς βορέω ἐστὶ τῆς ἠπείρυ ταύτης. τὰ μὲν πτερά, εἰκάζοντας τὴν χιόνα, τούς Σκύθας τε καὶ τοὺς περιοίκυς δοκέω λέγειν. ταῦτα μέν νυν τὰ λεγόμενα, μακρόπτερα εἴρηται. Τῶν δὲ Ὑπερβορέων περὶ ἀνθρώπων οὐτί τι Σκύθαι λέγυσι, οὔτε τινες [b] ἄλλοι τῶν πλησιοικημένων, εἰ μὴ ἄρα Ἰσσηδόνες. ὡς δ' ἐγὼ δοκέω, οὐδ' οὗτοι λέγυσι οὐδέν. ἔλεγον γὰρ ἂν καὶ Σκύθαι, ὡς περὶ [c] τῶν μυνοφθάλμων λέγυσι. ἀλλ' Ἡσίοδος μέν ἐστι περὶ Ὑπερβορέων εἰρημένα, ἔστι δὲ καὶ Ὅμηρος ἐν Ἐπιγόνοισι, εἰ δὴ τῷ ὄντι γε Ὅμηρος ταῦτα τὰ ἔπεα ἐποίησε. Πολλῷ δὴ πλεῖστα [d] περὶ αὐτέων Δήλιοι λέγυσι, φάμενοι ἱερὰ ἐνδεδυμένα ἐν καλάμῃ πυρῶν, ἐξ Ὑπερβορέων φερόμενα, ἀπικνέεσθαι ἐς Σκύθας· ἐκ δὲ Σκυθέων ἤδη δεχομένυς αἰεὶ τὰς πλησιοχώρυς ἑκάστυς, κομίζειν αὐτὰ τὸ πρὸς ἑσπέρης ἑκάστους ἐπὶ τὴν Ἀδρίην. ἐνθεῦτεν δὴ πρὸς μεσαμβρίην πρόπεμπόμενα πρώτυς Δωδωναίυς Ἕλλήνων δέκεσθαι· ἐκ δὲ τυτέων καταβαίνειν ἐπὶ τὸν Μηλιέα κόλπον, καὶ διαπορεύεσθαι ἐς Εὔβοιαν. πόλιν δ' ἐς πόλιν πέμπειν, μέχρι Καρύστυ· τὸ δ' ἐκ ταύτης, ἐκλιπεῖν Ἄνδρον. Καρυστίυς γὰρ εἶναι τὸς κομίζοντας ἐς Τῆνον· Τηνίυς δὲ, ἐς Δῆλον. ἀπικνέεσθαι μέν νυν ταῦτα τὰ ἱερὰ ἔτω λέγυσι ἐς Δῆλον [e]· πρῶτον δὲ τὰς Ὑπερβορέας πέμψαι φερούσας τὰ ἱερὰ δύο κόρας, τὰς ὀνομάζυσι Δήλιοι εἶναι Ὑπερόχην τε καὶ Λαοδίκην. ἅμα δὲ αὐτῇσι [f] ἀσφαλείης εἵνεκεν πέμψαι τὰς Ὑπερβορέας τῶν ἀστῶν ἄνδρας πέντε πομπούς, τύτυς οἳ νῦν Περφερέες [g] καλέονται, τιμὰς μεγάλας ἐν Δήλῳ ἔχοντες. ἐπεὶ δὲ τοῖσι Ὑπερβορέοισι τὰς ἀποπεμφθείσας ὀπίσω οὐκ ἀπενοστέειν, δεινὰ ποιυμένυς εἰ σφέας αἰεὶ καταλάμψει, ἀποστέλλοντας μὴ ἀποδέκεσθαι, οὕτω δὴ φερούσας ἐς τὰς οὔρας τὰ ἱερὰ ἐνδεδυμένα ἐν πυρῶν καλάμῃ, τὰς πλησιοχώρυς ἐπισκήπτειν, κελεύοντας προπέμπειν σφέας ἀπ' ἑωυτῶν ἐς ἄλλο ἔθνος. καὶ ταῦτα μὲν ὕτω προπεμπόμενα, ἀπικνέεσθαι λέγυσι ἐς Δῆλον· Οἶδα δὲ αὐτὸς τύτοισι τοῖσι ἱροῖσι τόδε

rint, tunc rursus eas reducunt. De pennis autem quibus ajunt Scythæ oppletum esse aerem, & idcirco non posse prospici longinquiora continentis, nec transiri, de illis hæc est mea sententia: Quæ super eam regionem sunt, assidue nix in ea cadit, & (ut credibile est) minus æstate quam hyeme. jam igitur cuilibet cominus intuenti cadentem nivem copiosam liquet quod dico. nix enim pennis assimilis est: & propter hanc talem hyemem inhabitabilia sunt ejus continentis loca quæ ad aquilonem spectant. Eoque opinor, pennas nivem esse interpretantes Scythas ac circumjectas gentes, ita loqui. Hæc quidem igitur, quæ dicuntur, longissime dicta sunt. De Hyperboreis autem hominibus neque Scythæ quippiam, neque alii ulli illic incolentium memorant, præter Issedones: ne ipsi quidem (ut mihi videtur) dicentes aliquid. dicerent enim & Scythæ de hoc, quemadmodum de unoculis dicunt. Quamquam & ab Hesiodo de Hyperboreis mentio fit: quinetiam ab Homero in Epigonis, si tamen Homerus re vera fecit hos versus. Sed multo plurima de his Delii memorant, narrantes sacra illigata in triticea stipula ex Hyperboreis delata venisse ad Scythas, à Scythis deinceps finitimos accepisse, gradatimque per quoslibet vicinos remotissime ad Adriam: atque illinc meridiem versus deducta, à primis Græcorum Dodonæis esse accepta, & ab his descendisse ad Meliensem sinum, pervasisseque in Euboeam, & oppidatim usque ad Carystum; ab hac vero reliquisse Andrum. Carystios enim esse qui in Tenum portarint, Tenios vero in Delum: atque ita hæc sacra in Delum ajunt perveniisse. Sed primum Hyperboreos misisse duas puellas quæ ferrent hæc sacra, quas Delii nominant esse Hyperochen & Laodicen, & cum his tutelæ gratia quinque viros è suis popularibus, qui eas deducerent, nunc Perpherees vocatos in Delo, ubi in magno honore habentur. Sed quum isti ab Hyperboreis missi retro non redirent, indigne ipsos tulisse, si id continue ipsis accideret, ut eos quos mitterent non reciperent; ita ferentes ad fines suos sacra in stipula tritici illigata, mandavisse vicinis, jubentes illos deducere ad aliam nationem: atque ita hæc gradatim missa, ajunt deveniisse in Delum. His ego sacris simile quiddam fieri animad-

31

32

33

a ἀοίκητα. b λέγυσι οὐδὲν, οὐτί γε. c ὡς περὶ μόνων. d πολλῷ δὲ ἔτι πλεῖστα. e Hæc decem connexa vocabula non sunt in MS. f αὐτοῖσι. g Περιφερέες.

Dianæ Regiæ cultus. Virgines Hyperboreæ in Delo mortuæ accipiunt inferias. Hyperoche, Laodoce, Argis & Opis. Olen hymnorum auctor. Abaris. Geographiam purgat auctor.

animadverti à feminis Thraciis atque Pæoniis, quæ in ſacrificando Regiæ Dianæ non ſine ſtipula triticea habent ſacra: at-
34 que ipſe vidi eas hæc facientes. Cetera his virginibus Hyperboreis vita functis in Delo, parentant puellæ ac pueri Deliorum, tonſis utrique crinibus: puellæ quidem ante nuptias ſpiram abciſam fuſo circumvolutam, in monumento ponunt. Monumentum autem intra Dianæ templum ad ſiniſtram eſt intranti, oleaque ſupra ipſum nata: quotquot autem pueri Deliorum, ad quandam herbam partes crinium circumvolutas & ipſi imponunt ſepulchro. Hoc honore ab incolis
35 Deli afficiuntur hæ virgines. Ajunt vero iidem Argin & Opin virgines ex Hyperboreis eorundem hominum ætate, in Delum veniſſe, etiam priores Hyperoche & Laodoce: & has quidem veniſſe ad reddendum Lucinæ tributum, quod pro partu maturato inſtituerant: Argin vero & Opin una cum ipſis deis adveniſſe, hoſque illis alios honores donaſſe. Illis enim colligere mulieres agnominantes nomina in hymno quem Olen vir Lycius fecit: & ab illis edoctos inſulanos & Iones hymno celebrare Opin & Argin, nominantes & colligentes. Hic Olen è Lycia profectus, alios quoque veteſtos fecit hymnos, qui cantantur in Delo. Et dum femora adolentur in ara, iſte cinis ſupra capulum Opis & Argis conſumitur injectus. Eſt autem capulus earum poſt Artemiſium, ad auroram ſpectans, proxime Cejorum cœnaculum.
36 Hactenus de Hyperboreis dictum ſit. Nam de fabula Abaris, qui fertur eſſe Hyperboreus, nihil dico; qui ſagittam dicitur per univerſam terram circumtuliſſe, nihil comedens. Quod ſi qui ſunt Hyperborei, *id eſt ſuperaquilonares*, ſunt & alii hypernotii, *id eſt ſuperauſtrales*. Nempe rideo jam multos videns deſcripſiſſe ambitus terræ, & nullum habentes in exponendo ſenſum, qui Oceanum ſcribunt circumfluere, & terram eſſe orbiculatam tanquam à torno, & Aſiam faciunt Europæ parem. Nam ego ſingularum magnitudinem brevi patefaciam, & quan-
37 ta ſint ſingula ad deſcribendum. Ubi Perſæ incolunt, id ad auſtrale pertinet mare quod dicitur Rubrum. Super hos ad ventum aquilonem habitant Medi, ſuper Medos Sapires, ſuper Sapires Colchi, ad ſeptentrionale pertinentes mare, in quod in-

δε ποιεύμενοι, ωερισφερές· τὰς Θρηίσσας Ϲ τὰς Παιονίδας γυναῖκας, ἐπεὰν θύωσι τῇ Ἀρτέμιδι τῇ Βασιληίῃ, ϭὸκ ἄνευ πυρῶν καλάμης ἐχέσας [a] τὰ ἱερά· ϗ ταῦτα δὴ [b] οἶδα ταύτας ποιεύσας. Τῇσι δὴ παρθένοισι ταύτῃσι τῇσι ἐξ Ὑπερβορέων τελευτησάσῃσι ἐν Δήλῳ, κείρονται Ϲ αἱ κόραι Ϲ οἱ παῖδες οἱ Δηλίων· αἱ μέν, ωερὶ γάμου ωολύκαμον ἀποϛαμνόμεναι, ϗ ωερὶ ἀτραχήλῳ εἰλίξασαι, ἐπὶ τὸ σῆμα τιθεῖσι. τὸ δὲ σῆμά ἐϛι ἔσω ἐς τὸ Ἀρτεμίσιον ἐσιόντι ἀριϛερῆς χῶρος. ἐπιπέφυκε δέ οἱ ἐλαίη· ὅσοι δὲ [c] παῖδες τῶν Δηλίων, ωερὶ χλόῃ τινὰ εἰλίξαντες τῶν τριχῶν, τιθεῖϛι Ϲ ἔϛοι ἐπὶ τὸ σῆμα. αὕτῃ μὲν δὴ ταύτῃσι τῇσι τιμῇσι ἔχουϛι ωερὸς τῶν Δήλιοι σικητόρων. φαϭὶ δὲ οἱ αὐτοὶ Ϲ τοὺς Ἄργην τε Ϲ τὴν Ὦπιν ἐλθεῖν παρθένους ἐξ Ὑπερβορέων, κατὰ τὰς αὐτὰς τύτοις ἀνθρώπους πορευομένας, ἀπικέϭθαι ἐς Δῆλον, ἔτι πρότερον Ὑπερόχης τε Ϲ Λαοδόκης [d]. ταύτας μέν νυν τῇ Εἰληθυίῃ ἀποφερούσας ἀντὶ ϗ ὠκυτόκια τὲ ἐπάξαντε Φόρον ἀπικέϭθαι· τὴν δὲ Ἄργιόν τε Ϲ τὴν Ὦπιν ἅμα αὐτοῖϛι τοῖσι θεοῖϛι ἀπικέϭθαι λέγουϛι· ϗ σφι τιμὰς ἄλλας δεδόϭθαι ωρὸς σφέων. ϗ γὰρ ἀγείρειν σφι τὰς γυναῖκας, ἐπονομαζούσας τὰ ὀνόματα ἐν τῷ ὕμνῳ, τὸν σφι Ὠλῆν ἀνὴρ Λύκιος ἐποίησε. ωαρὰ δὲ σφέων μαθόντας νησιώτας τε Ϲ Ἴωνας, ὑμνέειν Ὦπίν τε ϗ Ἄργην, ὀνομάζοντάς τε Ϲ ἀγείροντας. ἔϛι δὲ ὁ Ὠλὴν Ϲ τοὺς ἄλλους τοὺς παλαιοὺς ὕμνους ἐποίησε ἐκ Λυκίης ἐλθών, τοὺς ἀειδομένους ἐν Δήλῳ. ϗ τῶν μηρίων καταγιζομένων ἐπὶ τῷ βωμῷ, τὴν ωυρὸν ταύτῃ ἐπὶ τὴν θήκην τὴν Ὦπιός τε ϗ Ἀργέος ἀναϭιμᾶϭθαι ἐπιβαλλομένην. ἡ δὲ θήκη αὐτέων ἔϛι ὄπιϭεν τῆς Ἀρτεμισίης, ωρὸς ἠῶ τετραμμένη, ἀγχοτάτω τῶν Κηίων ἱδρυμένη. Καὶ ταῦτα μὲν Ὑπερβορέων ωερὶ εἰρήϭω. τὸν γὰρ ωερὶ Ἀβάριος λόγον τῶν λεγομένων εἶναι Ὑπερβορέων οὐ λέγω, λέγων ὡς τὸ ὀϊϛὸν ωεριέφερε κατὰ ωᾶϭαν τὴν γῆν, ἄϭητον σιτεόμενον. εἰ δὲ εἰϭὶ τινες Ὑπερβόρεοι ἄνθρωποι, εἰϭὶ ϗ ὑϭερνότιοι ἄλλοι. γελῶ δὲ ὁρῶν γῆς ωερίοδους γράψαντας ωολλοὺς ἤδη, ϗ οὐδένα νόον ἔχοντας ἐξηγησάμενον· οἳ Ὠκεανόν τε ῥέοντα γράφουϭι ωερὶξ, τήν τε γῆν ἐοῦϭαν κυκλοτερέα ὡς ἀπὸ τόρνου, ϗ τὴν Ἀσίην τῇ Εὐρώωῃ ωοιεῦντων ἴϭην [e]. ἐν ὀλίγοισι γὰρ ἐγὼ δηλώσω μέγαθός τε ἑκάϭης αὐτέων, ϗ ὅϭη [f] τίς ἐϭι ἐς γεγραφὴν ἑκάϭη. Πέρσαι οἰκέουϭι κατήκοντες ἐπὶ τὴν νοτίην θάλασσαν, τὴν Ἐρυθρὴν καλεομένην. τυτέων δὴ ὑϭερορέουϭι ωρὸς βορέην ἄνεμον, Μῆδοι· Μήδων δὲ, Σάωειρες· Σαωείρων δὲ, Κόλχοι, κατήκοντες ἐπὶ τὴν βο-

a θυώσας. b ταῦτα μὲν δὴ. c οἱ δὲ. d Λαοδίκης. e ποιεῦσι ἴϭην. f οἵη.

Asiæ descriptio, & Africæ. Auctor censet male terram distinctam in tria.

ρηίην θάλασσαν, ἐς τὴν φάσις πόταμὸς ἐκδιδοῖ. ταῦτα πόντου ἔθνεα οἰκέει ἐκ θαλάσσης ἐς θάλασσαν. Ἐνθεῦτεν δὲ τὸ πρὸς ἑσπέρης [a] ἀκτὴν διφάσιαι ἀπ' αὐτῆς καταπίνουσι ἐς θάλασσαν, τὰς ἐγὼ ἀπηγήσομαι. ἔνθεν μὲν ἡ ἀκτὴ ἡ ἑτέρη τὸ πρὸς βορέην ἀπὸ φάσιος δεξαμένη, παρατέταται ἐς θάλασσαν παρά τε τὸν Πόντον καὶ τὸν Ἑλλήσποντον, μέχρι Σιγείου τε Τρωικοῦ. τὰ δὲ πρὸς νότου [b], ἡ αὐτὴ αὕτη ἀκτὴ ἀπὸ τοῦ Μαριανδύνων [c] κόλπου τοῦ πρὸς Φοινίκην [d] κειμένη τείχεϊ τὸ ἐς θάλασσαν μέχρι Τριοπίου ἄκρης. οἰκέει δὴ ἐν τῇ ἀκτῇ ταύτῃ ἔθνεα ἀνθρώπων τριήκοντα. αὕτη μὲν νυν ἡ ἑτέρη τῶν ἀκτέων. Ἡ δὲ δὴ ἑτέρη, ἀπὸ Περσέων δεξαμένη, παρατέταται ἐς τὴν Ἐρυθρὴν θάλασσαν· ἥ τε Περσικὴ, καὶ ἡ ἀπὸ ταύτης ἐκδεκομένη Ἀσσυρίη· καὶ ἀπὸ Ἀσσυρίης, ἡ Ἀραβίη· λήγει δὲ αὕτη ἐκλήγουσα, εἰ μὴ νόμῳ, ἐς τὸν κόλπον τὸν Ἀραβίον, ἐς τὸν Δαρείου ἐκ τοῦ Νείλου διώρυχα ἐσαγαγόντος. μέχρι μὲν νυν Φοινίκης ἀπὸ Περσέων, χῶρος πλατὺς καὶ πολλός ἐστι· τὸ δὲ ἀπὸ Φοινίκης παρήκει διὰ τῆσδε τῆς θαλάσσης ἡ ἀκτὴ αὕτη ἐπὶ τε Συρίην τὴν Παλαιστίνην [e], καὶ Αἴγυπτον, ἐς τὴν πλάστα· ἐν τῇ ἑωυτῆς ἐστι τρία μέρεα. ταῦτα μὲν ἀπὸ Περσέων τὰ πρὸς ἑσπέρης [f] τῆς Ἀσίης ἔχοντα. Τὰ [g] δὲ κατύπερθε Περσέων, καὶ Μήδων, καὶ Σαπείρων, καὶ Κόλχων, τὰ πρὸς ἠῶ τε καὶ ἥλιον ἀνατέλλοντα, ἔνθεν μὲν ἡ Ἐρυθρὴ παρήκει θάλασσα· πρὸς βορέω δὲ, ἡ Κασπίη τε θάλασσα, καὶ ὁ Ἀράξης ποταμός, ῥέων πρὸς ἥλιον ἀνίσχοντα. μέχρι δὲ Ἰνδικῆς οἰκέεται Ἀσίη· τὰ δὲ ἀπὸ ταύτης, ἔρημον ἤδη τὸ πρὸς τὴν ἠῶ, ἀδρὸν ἔχει, οὐδεὶς φέρσαι οἷόν τι ἐστί. Τοιαύτη μὲν ἡ πρώτη ἡ Ἀσίη ἐστί. ἡ δὲ Λιβύη, ἐν τῇ ἀκτῇ τῇ ἑτέρῃ ἐστί· ἀπὸ γὰρ Αἰγύπτου Λιβύη ἤδη ἐκδέκεται. κατὰ μέν νυν Αἴγυπτον ἡ ἀκτὴ αὕτη ἐστὶ ἡ ἔστι [h] ἀπὸ τοῦδε τοῦ θαλάσσης ἐς τὴν Ἐρυθρὴν θάλασσαν, δέκα μυριάδες εἰσὶ ὀργυιέων· αὗται δὲ ἂν εἶεν χίλιοι σταδίοι. τὰ δὲ ἀπὸ Αἰγύπτου τείνει τέταται, κάρφα πλατέα τυγχάνει ἐοῦσα ἀκτὴ, πᾶσα Λιβύη κεκλῆται). Θωυμάζω ὦν τοὺς διορισαμένους ἐς Λιβύην καὶ Ἀσίην καὶ Εὐρώπην, οὐκ σμικρὰ διαφέροντας αὐτέων ἐστί. μήκεϊ μὲν γὰρ παρ' ἀμφοτέρας παρήκει ἡ Εὐρώπη· εὖρος δὲ πάρα, οὐδὲ συμβαλέσθαι ἄξιη φαίνεταί μοι εἶναι. Λιβύη μὲν γὰρ δηλοῖ ἑωυτήν, ἐοῦσα περίρρυτος, πλὴν ὁκόσον αὐτῆς πρὸς τὴν Ἀσίην συνάπτει. Νεκὼ [i] ὁ Αἰγύπτιων βασιλεὺς πρῶτος τῶν ἡμεῖς ἴδμεν, κατάδεξας ὃς ἐπὶ τὴν διώρυχα ἐπέστησε τὴν ἐκ Νείλου ἐχομένην ἐς τὸν Ἀράβιον κόλπον, ἀπέ-

influit flumen Phasis. Hæ quatuor nationes à mari ad mare incolunt. Dehinc 38
veſperam verſus ab ea duæ oræ terrarum ad mare procedunt, quas ego exponam. Hinc quidem ora una aquilonem verſus à Phaſi incipiens porrecta eſt ad mare juxta Pontum & Helleſpontum, uſque ad Sigeum Troicum: ſed auſtrum verſus, eadem iſta ora à ſinu Mariandynorum, qui Phœnicæ adjacet, tendit in mare ad promontorium uſque Triopium. Incolunt autem in ora hac homunum nationes triginta. talis quidem eſt una ora. Altera vero, à Perſis incipiens 39
porrigitur ad Rubrum mare, quod & Perſicum vocatur: deinde gradatim Aſſyria, atque inde Arabia: definitque non deſinens, niſi jure, in ſinum Arabicum, in quem Darius è Nilo rivum induxit. A Perſis ad Phœnicen tractus amplus eſt ac multus. A Phœnice quod ſequitur, hæc ora tendit per hoc mare præter Syriam Palæſtinam & Ægyptum, in qua terminatur: in qua tres ſunt modo nationes. Atque hæc ſunt quæ à Perſis verſus occaſum Aſiæ continentur. Quæ 40
ſupra Perſas ſunt & Medos & Sapires & Colchos, auroram verſus & ſolem orientem, hinc mari Rubro alluuntur; aquilonem autem verſus, à mari Caſpio & flumine Araxe, qui contra ſolem orientem fluit. Porro India tenus habitatur Aſia. Illinc jam auroram verſus deſerta ſunt: nec qualia ſint dicere quiſpiam poteſt. Et Aſia quidem talis & tanta eſt. Africa autem in altera ora eſt. ab Ægypto enim jam Africa excipit. Hæc ipſa 41
ora circa Ægyptum jam eſt quâ eſt. nam ab hoc mari ad rubrum interrapedo eſt centum millium orgyiarum, quæ efficiunt mille ſtadia. Ab his deinceps anguſtiis ſpatioſa valde ora eſt quæ Africa dicitur. Itaque admiror eos qui diſter- 42
minarunt atque diſtinxerunt Africam, Aſiam, Europam; inter quas non parum eſt differentiæ. Siquidem Europa longitudine præter utramque extenditur, latitudine vero non videtur mihi comparari digna. nam Africa ſe ipſam manifeſtat, circumflua mari, excepto duntaxat ubi Aſiæ contermina eſt. Neco Ægyptiorum rege, eorum quos novimus primo in hoc demonſtrando, Is poſtquam deſtitit à deprimenda foſſa à Nilo ad Arabicum ſinum, miſit navibus,

quæ-

a ἱστίῃσι. b νότου. c Μαριανδυνῶν. d φοινίκῃ. e Συρίην τὴν δὴ τὴν Παλαιστίνην. f ἱστίῃσι. g ἔχοντα ἐστί. Τὰ h αὕτη τυγχάνει ἐοῦσα, i διώρυχα.

Triennio Phœnices ex mari rubro navigantes ad Herculis columnas. Sataspis Persa sub Xerxe navigatio semiperfecta, & hinc illi letalis.

quosdam viros Phœnices, præcipiens ut evecti per columnas Herculeas penetrarent ad septentrionale usque mare, atque ita ad Ægyptum remearent. Phœnices igitur è rubro mari solventes, abierunt in mare australe: qui quum autumnus advenisset, applicitis ad terram navibus sementem faciebant, ubi identidem navigantes in Africa forent, ac messem expectabant. deinde messo frumento navigabant. Ita biennio consumpto, anno tertio quum flexissent Herculeas columnas in Ægyptum remearunt, referentes quæ apud me fidem non habent, sed forte apud aliquem alium: præternavigantes Africam, se habuisse solem ad dextram. Atque hunc in modum Africa
43 primum est cognita. Secundo loco, (Carthaginienses sunt qui dicunt) postquam Sataspes, Teaspis filius, vir Achæmenides, Africam non circumnavigavit ad hoc ipsum missus; sed cum navigationis longitudine, tum terræ solitudine deterritus retro rediit, non impleto labore quem ei mater injunxerat. Etenim vitiaverat filiam virginem Zopyri, neptem Megabyzi, quem ob hanc caussam à Xerxe rege suffigendum cruci mater Sataspis, quæ erat Darii soror, liberavit: quod diceret se majus illi supplicium irrogaturam quam rex. quippe necesse ei fore præternavigare Africam, dum perveniret eam circumnavigans ad Arabicum sinum. His annuente Xerxe, Sataspes in Ægyptum abiit, sumptaque illinc nave ac nautis, navigavit ad columnas Herculeas: quibus transmissis, flectens Africæ promontorium, cui nomen Syloes, in meridiem cursum tenebat. Emensusque permultum maris intra complures menses, quum assidue pluri opus esset, converso cursu in Ægyptum rediit. Et illinc ad regem Xerxem regressus, ajebat in remotissimis homines pusillos præternavigasse, rubra utentes veste, qui, quum ipsi terræ navim applicarent, ad montes se fuga proriperent relictis urbibus; ipsos autem nihil illis injuriæ intulisse vastantes, cibaria tantum illinc accepisse. Quod autem totam Africam non circumnavigassent, hæc caussa afferebatur, quod navigium ulterius procedere non posset, sed retineretur. Hunc Xerxes negans loqui vera, & quod operam ipsi propositam non absolvisset, in crucem sustulit, irrogata vetere pœna. Hujus Sataspis eunuchus,

ἐκπέμψε Φοίνικας ἄνδρας πλοίοισι, ἐντειλάμενος ἐς τὸ ὀπίσω δι' Ἡρακληίων στηλέων ἐκπλέοντι ἕως ἐς τὴν βορηίην θάλασσαν, καὶ ἔπειτα οὕτω ἐς Αἴγυπτον ἀπικνέεσθαι. ὁρμηθέντες ὦν οἱ Φοίνικες ἐκ τῆς ἐρυθρῆς θαλάσσης [a], ἔπλεον τὴν νοτίην θάλασσαν. ὁκόσῳ δὲ χρόνῳ φθινόπωρον, προσχόντες ἂν ἀπαίρεσκον τὴν χῆν, ἵνα ἑκάστοτε τὴν Λιβύης πλέοντες χρώμενοι, καὶ μένοντες τὸν ἀμητόν· θερίσαντες δὲ ἂν τὸν σῖτον, ἔπλεον. ἐπὶ δύο ἐτέων διεξελθόντων, τρίτῳ ἔτεϊ κάμψαντες Ἡρακληίας στήλας, ἀπίκοντο ἐς Αἴγυπτον. καὶ ἔλεγον ἐμοὶ μὲν οὐ πιστὰ, ἄλλῳ δὲ δή τεῳ, ὡς περιπλώοντες τὴν [b] Λιβύην, τὸν ἥλιον ἔσχον ἐς τὰ δεξιά. ὕτω μὲν αὕτη ἐγνώσθη τὸ πρῶτον. Μετὰ δὲ, Καρχηδόνιοι εἰσὶ οἱ λέγοντες, ὑπὲκ Σατάσπεος γε τοῦ Τεάσπιος, ἀνδρὸς Ἀχαιμενίδεω, οὐ περιέπλωσε Λιβύην, ἐπ' αὐτὸ τοῦτο πεμφθείς· ἀλλὰ δείσας τό, τε μῆκος τοῦ πλόου καὶ τὴν ἐρημίην, ἀπῆλθε ὀπίσω, οὐδὲ ἐπετέλεσε τὸ ἐπετάχθη οἱ ἡ μήτηρ ἆεθλον. θυγατέρα γὰρ Ζωπύρου ἐβιήσατο Μεγαβύζου παρθένον. ἔπαθε μέλλοντος αὐτοῦ ἁλῶναι ταύτην τὴν αἰτίην ἀνασκολοπισθῆναι ὑπὸ Ξέρξεω βασιλέος, ἡ μήτηρ δὲ Σατάσπεος, ἐοῦσα Δαρείου ἀδελφεὴ, παρητήσατο, φᾶσα οἱ αὐτὴ μέζω ζημίην ὑπιθήσειν ἢπερ ἐκεῖνον. Λιβύην γὰρ οἱ ἀνάγκην ἔσεσθαι περιπλώειν, ἐς ὃ ἂν ἀφίκηται [c], περιπλέων αὐτὴν, ἐς τὸ Ἀράβιον κόλπον. συγχωρήσαντος δὴ Ξέρξεω ἐπὶ τούτοισι, ὁ Σατάσπης ἀπικόμενος ἐς Αἴγυπτον, καὶ λαβὼν νέα τε καὶ ναύτας ἐνθεῦτεν ἐπλεε ἐνθεῦτεν Ἡρακληίας στήλας. διεκπλώσας δὲ, καὶ κάμψας τὸ ἀκρωτήριον τῆς Λιβύης, τῷ οὔνομα Συλόεις ἐστὶ, ἔπλεε πρὸς μεσαμβρίην. περήσας δὲ θάλασσαν πολλὴν ἐν πολλοῖσι μησὶ, ἐπεί τε δὴ πλεῦνα αἰεὶ ἔδεε, ἀποστρέψας ὀπίσω, ἀπέπλεε ἐς Αἴγυπτον. ἐκ δὲ ταύτης ἀπικόμενος πρὸς βασιλέα Ξέρξεα, ἔλεγε, φὰς τὰ περισωθέντα ἀνθρώπους μικροὺς πρὸς ἀπαλὸν ἐσθῆτι Φοινικηίῃ διαχρεωμένους· οἳ, ὅκως σφέας κατανοίατο τῇ νηῒ, φεύγοιεν πρὸς τὰ ὄρεα, λείποντες [d] τὰς πόλιας· αὐτοὶ δὲ ἀδικέειν οὐδὲν σινόμενοι, βρωτὰ δὲ μοῦνα ἐξ αὐτέων λαμβάνειν. τοῦ δὲ μὴ περιπλῶσαι Λιβύην πάντα, αἴτιον τόδε ἐλέγετο· τὸ πλοῖον ὑπὸ σφέων οὐ δυνατὸν ἔτι προβαίνειν [e], ἀλλ' ἐνέχεσθαι. Ξέρξης δὲ οὐκ [f] συγγινώσκων λέγειν ἀληθέα, οὐκ ἐπιτελέσαντά τε τὸν προκείμενον ἆεθλον, ἀνεσκολόπισε, τὴν ἀρχαίην δίκην ἐπιτιμῶν. τούτου δὲ τοῦ Σατάσπεος οὐνοῦχος ἀπ-

a Εὐρυθρῆς καλουμένης θαλάσσης. b περιπλώοντες ἐς νότον. c ἀπίκηται. d καταλιπόντες. e ἔτι εἶναι προβαίνον
f δὲ οἱ ἐ.

Scylax cum aliis ex Indo fl. venerunt in mare rubrum xxx menſibus. Crocodili in Indo. Europæ extrema ignota, & cauſa diviſionis terræ ac nominum trium.

ἐδρη ἐς Σάμον, ἐπεί τε ἐπῆλθε πάντα τὰ δεκατόπια τετελδυτηκότα, ἔχων δὲ μεγάλα μεγάλα, τὰ Σάμιος ἀνὴρ κατέχε· ἐξ ὑπισχνεομένου τὸ ὄνομα, ἐκὼν ὑπιλήθομαι. Τῆς δὲ Ἀσίης τὰ πολλὰ ὑπὸ Δαρείου ἐξευρέθη, ὃς βουλόμενος Ἰνδὸν ποταμὸν, ὃς κροκοδείλους δεύτερος ὅτου ποταμῶν πάντων παρέχεται, τοῦτον τὸν ποταμὸν εἰδέναι τῇ ἐς θάλασσαν ἐκβολὴ, πέμπει πλοίοισι ἄλλους τε τοῖσι ἐπίστευε τὰ ἀληθέα ἐρέειν, καὶ δὴ Σκύλακα ἄνδρα Καρυανδέα. οἱ δὲ, ὁρμηθέντες ἐκ Κασπατύρου τε πόλιος καὶ τῆς Πακτυϊκῆς γῆς, ἔπλεον κατὰ ποταμὸν πρὸς ἠῶ τε καὶ ἡλίου ἀνατολάς ἐς θάλασσαν. Διὰ θαλάσσης δὲ πρὸς ἑσπέρην πλέοντες, τριηκοστῷ μηνὶ ἀπικνέονται ἐς τοῦτον τὸν χῶρον, ὅθεν ὁ Αἰγυπτίων βασιλεὺς τοὺς Φοίνικας, τοὺς πρότερον εἶπα, ἀπέστειλε περιπλώσιον Λιβύην. μετὰ δὲ τούτους περιπλώσαντας, Ἰνδοὺς τε κατεστρέψατο Δαρεῖος, καὶ τῇ θαλάσσῃ ταύτῃ ἐχρᾶτο. ἔστι καὶ τῆς Ἀσίης, πλὴν τὰ πρὸς ἥλιον ἀνίσχοντα, τὰ ἄλλα ἀνθρώπῳ ὁμοίως παρεχομένην τῇ Λιβύῃ. Ἡ δὲ Εὐρώπη πρὸς οὐδαμῶν φαίνεται ἐοῦσα γινωσκομένη, οὔτε τὰ πρὸς ἥλιον ἀνατέλλοντα, οὔτε τὰ πρὸς βορέην, εἰ περίρυτός ἐστι· μήκεϊ δὲ γινώσκεται παρ' ἀμφοτέρας παρήκουσα. οὐδὲ ἔχω συμβαλέσθαι, ἐπ' ὅτῳ μιῇ ἐούσῃ γῇ, ὀνόματα τριφάσια κεῖται, ἐπωνυμίας ἔχοντα γυναικῶν· ἔστι δὲ σήματα αὐτῇ Νεῖλός τε ὁ Αἰγύπτιος ποταμὸς ἐπῆλθε, καὶ Φᾶσις ὁ Κόλχος· οἱ δὲ Τάναϊν ποταμὸν, καὶ Μαιήτιος λίμνης τοὺς πορθμέας τοὺς Κιμμερίους λέγουσι. οὐδὲ τῶν διαιρεσάντων τὰ ὀνόματα πυθέσθαι, καὶ ὅθεν ἔθεντο τὰς ἐπωνυμίας. ἤδη γὰρ Λιβύη μὲν ὅτι Λιβύης[b] λέγεται ὑπὸ τῶν πολλῶν Ἑλλήνων ἔχειν τοὔνομα γυναικὸς αὐτόχθονος· ἡ δὲ Ἀσίη, ὅτι τῇ[c] Προμηθέος γυναικὸς τῷ ἐπωνυμίῃ. καὶ τούτου μὲν μεταλαμβάνουσι Λυδοὶ, φάμενοι ὅτι Ἀσίου[d], Κότυος, Μάνεω, κεκλῆσθαι τὸν Ἀσίην, ἀλλ' οὐκ ὅτι τῇ[c] Προμηθέος Ἀσίης· ἀπὸ τοῦ δὲ τὸν ἐν Σάρδισι φυλλὸν κεκλῆσθαι Ἀσιάδα. ἡ δὲ Εὐρώπη ὅτι εἰ περίρυτός ἐστι γινώσκεται πρὸς οὐδαμῶν ἀνθρώπων· ὅτι ὁκόθεν τὸ ὄνομα ἔλαβε τοῦτο, ὅτι ὅς τίς οἱ ἦν ὁ θέμενος φαίνεται, εἰ μὴ ἀπὸ τῆς Συρίης φήσομεν Εὐρώπης λαβεῖν τὸ ὄνομα τὸν χῶρον· πρότερον δὲ ἦν ἄρα ἀνώνυμος, ὥσπερ αἱ ἤπειροι. ἀλλ' αὕτη γε ἐκ τῆς Ἀσίης τι φαίνεται ἐοῦσα, καὶ οὐκ ἀπικομένη ἐς τὸν γῆν τοῦτον ἥτις νῦν ὑπὸ Ἑλλήνων Εὐρώπη καλέεται, ἀλλ' ὅσον ἐκ Φοινίκης, ἐς Κρήτην· ἐκ Κρήτης δὲ, ἐς Λυκίην[f]. τοσαῦτα μέν νυν ὅτι πεσσόν εἰρήσθω. τοῖσι γὰρ νομιζομένοισι

chus, audita domini nece, Samum celerrime cum magna pecunia profugit, quam Samius quidam intervertit: cujus nomen quum ſciam, volens obliviſcor. Ceterum 44
Aſiæ bona pars à Dario perveſtigata eſt. Is cupidus cognoſcendi ubinam Indus, qui ſecundus omnium fluviorum crocodilos præſtat, mare influat, miſit navibus cum alios quoſdam, quos vera renunciaturos confidebat, tum Scylacem virum Caryandenſem. Iſti è Caſpatyro urbe & terra Pactyica ſolventes, ſecundo flumine auroram verſus atque ſolem orientem navigantes in mare, dehinc per ipſum mare occaſum verſus, triceſimo demum menſe tenuerunt eum locum, unde rex Ægyptiorum eos Phœnices, quos antea dixi, miſerat ad Africam circumnavigandam. Poſt horum circumnavigationem Darius Indos ſubegit, & eo mari potitus eſt. Ita Aſiæ (præter eam quæ orientem ſolem ſpectat) reliqua compertum eſt ſimilia Africæ ſuppeditare. At 45
Europa à nullis inveſtigata eſt, neque qua ad orientem neque qua ad aquilonem vergit, an circumflua ſit. Longitudine tamen cognoſcitur præter utramque accedere. Neque poſſum conjectura colligere, unde, quum una ſit terra, triplicia ſint ei nomina indita è mulierum cognominibus: ejuſque fines ponantur Nilus fluvius Ægyptius, & Phaſis Colchus: alii ajunt Tanain, Mæetam trajectuſque Cimmerios: ſed neque ſciſcitari nomina eorum qui diſtinxerunt, & unde nomina ſumpſerint. Jam enim Libya, Africa, quidem à pleriſque Græcorum fertur ſortita nomen à Libya muliere indigena: Aſia vero, ab uxore Promethei. quamquam Lydi hoc ſibi nomen participant, dicentes ab Aſie filio Cotys, nepote Manis, Aſiam appellatam, non ab Aſia Promethei: unde & Sardibus tribum eſſe vocatam Aſiadem. Europa autem an ſit mari circumflua, ab nullis hominibus noſcitur; neque unde hoc nomen acceperit, neque quis nominis autor extiterit, compertum eſt: niſi dicamus ab Europa Syria nomen accepiſſe regionem; ante vero, ſicut ceteræ, erat ſine nomine. Tamen illam ex Aſia fuiſſe conſtat, neque in hanc commeaſſe terram, quæ nunc à Græcis vocatur Europa, ſed è Phœnice tantum in Cretam, & è Creta in Lyciam. Hæc hactenus dicta ſint. nam illis quæ exiſtimata ſunt

de

a καὶ δὴ καὶ Σκύλακα. b ἀπὸ τῆς Λιβύης. c Ἀσίη, ἀπὸ τῆς. d φάμενοι ἀπὸ Ἀσίου. e οὐκ ἀπὸ τῆς. f ἐς Λυκίην.

Scythiæ indoctæ inventa ad vitam commoda, fluviis copiosæ. Istri magnitudo, unde? fluvii in eum exeuntes.

μένοισι αὐτέων χρησόμεθα. Ὁ δὲ πόντος ὁ Εὔξεινος ἐπ' ὃν ἐστρατεύσατο Δαρεῖος, χωρέων παντοίων παρέχεται, ἐξ ὧν ἐπιστάμεθα, ἐθνέα ἀμαθέστατα. ὅτι γὰρ ἔθνος τὸ ἐντὸς τοῦ πόντου οὐδὲν ἔχομεν τοῦτο ἐξευρεθὲν σοφίης πέρι, ὅτι ἄνδρα λόγιον οἴδαμεν γενόμενον πάρεξ τοῦ Σκυθικοῦ ἔθνεος, καὶ Ἀναχάρσιος. τῷ δὲ Σκυθικῷ γένει ἐν μὲν τὸ μέγιστον τῶν ἀνθρωπηίων πρηγμάτων σοφώτατα πάντων ἐξεύρηται, τῶν ἡμεῖς ἴδμεν· τὰ μέντοι ἄλλα οὐκ ἀγάλλομαι. τὸ δὲ μέγιστον αὐτὸ σφι ἀνεύρηται ὥστε ἀποφυγέειν τινὰ μηδένα ἐπελθόντα ἐπὶ σφέας· μὴ βουλομένους τε ἐξευρεθῆναι, καταλαβεῖν μὴ οἷόν τε εἶναι. τοῖσι γὰρ μήτε ἄστεα μήτε τείχεα ἡ οἰκήματα ἐστὶ ἐπαμένα, ἀλλὰ φερέοικοι ἐόντες πάντες, ἐοῦσι ἱπποτοξόται, ζώοντες μὴ [a] ἀπ' ἀρότου [b], ἀλλ' ἀπὸ κτηνέων, οἰκήματα τε σφι ἡ ἐπὶ ζυγέων, κῶς οὐκ ἂν εἴησαν ἄμαχοί τε καὶ ἄπορα πρὸς μάχην [c]; Ἐξευρηταὶ δὲ σφι τούτων, τῆς τε γῆς ἐούσης ὀπιπτευτέης καὶ τῶν ποταμῶν ἐόντων σφι συμμάχων. ἥ τε γὰρ γῆ ἐοῦσα πεδιὰς αὐτῇ, πιοίδης [d] τε καὶ εὔυδρός ἐστι· ποταμοί τε δι' αὐτῆς ῥέουσι οὐ πολλῷ τεῳ ἀριθμὸν ἐλάσσονες τῶν ἐν Αἰγύπτῳ διωρύχων· ὅσοι δὲ ἐνομασταί τε εἰσὶ αὐτέων, καὶ πρὸς ἅλωσιν κατὰ γνώμην ἐλάσσονες τῶν ἐν Αἰγύπτῳ διωρύχων. ὅσοι δὲ ἐνομασταί τε εἰσὶ αὐτέων, καὶ πρὸς ἅλωσιν κατὰ γνώμην ἐλάσσονες, ταῦτα ἀπομνήσω. Ἴστρος μὲν, πεντάστομος· μετὰ δὲ, Τύρης τε καὶ Υ̓͂πανις, καὶ Βορυσθένης, καὶ Παντικάπης, καὶ Ὑπάκυρις, καὶ Γέρρος, καὶ Τάναϊς. ῥέουσι δὲ οἵδε κατὰ τάδε. Ἴστρος μὲν ἐὼν μέγιστος ποταμῶν πάντων, τοῦτο ἡμεῖς ἴδμεν, ἴσος αἰεὶ αὐτὸς ἑωυτῷ ῥέει καὶ θέρεος καὶ χειμῶνος. πρῶτος δὲ τὸ ἀπ' ἑσπέρης τῶν ἐν τῇ Σκυθικῇ ῥέων κατὰ τοιόνδε μέγας γέγονε, ποταμῶν καὶ ἄλλων ἐς αὐτὸν ἐκδιδόντων. εἰσὶ δὲ οἵδε οἱ μέγαν αὐτὸν ποιεῦντες· πέντε μὲν οἱ διὰ Σκυθικῆς χώρης ῥέοντες· τὸν τε Σκύθαι Πόρατα καλέουσι, Ἕλληνες δὲ Πυρετόν· καὶ ἄλλος Τιαραντός, καὶ Ἄραρός τε καὶ Νάπαρις, καὶ Ὀρδησσός [e]. ὁ μὲν πρῶτος λεχθεὶς τῶν ποταμῶν, μέγας, καὶ πρὸς ἠῶ ῥέων, ἀναχωνεῦται τῷ Ἴστρῳ τὸ ὕδωρ· ὁ δὲ δεύτερος λεχθεὶς Τιαραντός, πρὸς ἑσπέρης τε μᾶλλον, καὶ ἐλάσσων· ὁ δὲ δὴ Ἄραρός τε καὶ ὁ Νάπαρις καὶ ὁ Ὀρδησσὸς [e], διὰ μέσου τούτων ἰόντες [f], ἐσβάλλουσι ἐς τὸν Ἴστρον· οὗτοι μὲν αὐτοχθόνες ποταμοὶ Σκυθικοὶ συμπληθύουσι αὐτόν. Ἐκ δὲ Ἀγαθύρσων Μάρις ποταμὸς ῥέων συμμίσγεται τῷ Ἴστρῳ· ὃν δὲ ἐξ Αἵμου τοῦ κορυφέων τρεῖς ἄλλοι μεγάλοι ῥέοντες πρὸς βορέην ἄνεμον, ἐσβάλλουσι ἐς αὐτὸν, Ἄτλας, καὶ Αὖρας, καὶ Τίβισις [g]· διὰ δὲ Θρηίκης

46 de his, utemur. Pontus autem Euxinus, in quem Darius fecit expeditionem, nationes exhibet regionum omnium imperitissimas, Scythica excepta. neque enim nationem earum quæ sunt intra Pontum, aliquam sapientiæ causa comparare possumus, neque virum eruditum fuisse novimus, præter Scythicam gentem & Anacharsin. Ab gente autem Scythica unum quidem maximum rerum humanarum, quas nos scimus, sapientissime omnium excogitatum est: at cetera non admiror. Quod maximum ab eis excogitatum, id est, ut neque quispiam qui ad eos se contulerit, aufugere, neque illi qui nolint inveniri, possint deprehendi. Siquidem nullæ sunt eis urbes, nulla mœnia exstructa: sed domos ferentes singuli, equestres sunt sagittarii, non ab aratione victitantes, sed ab pecoribus: etiam domicilia sunt ad juga jumentorum: quidni tales invicti sint & ad
47 commiscendum difficiles arduique? Hæc autem sunt ab eis inventa cum opportunitate terræ, tum fluminum commilitio. nam hæc terra, quum sit campestris, herbida, & aquis rigua, eamque interfluant flumina non multo pauciora numero quam in Ægypto fossæ. Quorum quæ sunt celebria nomine & à mari adnavigabilia, ea recensebo. Ister, quinque ostia habens: post hunc Tyres & Hypanis & Borysthenes & Panticapes & Hypacyris & Gerrhus & Tanais. Isti hunc in modum
48 fluunt. Ister, omnium quos novimus fluviorum maximus, semper sibiipsi par, tam æstate quam hyeme fluit, ab occasu primus omnium, qui sunt in Scythia. ob id omnium maximus, quod alii in eum influunt, qui ipsum ingentem reddunt; per Scythiam quidem delapsi, numero quinque. unus quem Porata Scythæ appellant, Græci Pyreton: alius, Tiarantus: tertius, Ararus: quartus, Naparis: quintus, Ordessus. Horum primo loco dictus fluvius, magnus est, & ad auroram fluens cum Istro aquam communicat: minor & secundus est Tiarantus, ad occasum magis vergens. In medio horum euntes Ararus, Naparis & Ordessus, in Istrum infunduntur. Hi sunt vernaculi Scythiæ
49 amnes, qui illum augent. Ex Agathyrsis autem fluens unus, Maris, Istro se immiscet: ex Hæmi vero jugis tres alii ingentes ad aquilonem ventum, Atlas & Auras & Tibisis: per Thraciam vero & Cro-

a ζώοντες μὴ. b ἀρότου. c συστήσαι. d πιώδης. e Ὀρδησσὸς bis. f ἐκδιδόντες. g Τίβισις.

Europa omnis eſt, quam Iſter perfluit, omnium fl. maximus & ſemper ſibi par. Nilum nullus fons aut fluvius auget. Tyres & Tyritæ. Hypanis & mater ejus.

χ᾽ Θρηϊκων τ̃ Κροβύζων ῥέοντες, Ἄθρυς [a], χ᾽ Νόης, χ᾽ Ἀρτάνης [b], ἐκδιδοῦσι ἐς τ̃ Ἴστρον· ἐκ δ᾽ Παιόνων, χ᾽ ὄρεος Ῥοδόπης, Κῖος ποταμὸς μέσος [c] ῥίζων τ̃ Αἶμον, ἐσδιδοῖ ἐς αὐτόν. ἐξ Ἰλλυριῶν δ᾽ ῥέων πρὸς βορέην ἄνεμον Ἄγγρος ποταμὸς, ἐσβάλλει ἐς πεδίον τὸ Τριβαλικὸν, χ᾽ ἐς ποταμὸν Βρόγγον· ὁ δ᾽ Βρόγγος ἐς τ̃ Ἴστρον· ὧτω ἀμφότερος ἐόντας μεγάλους ὁ Ἴστρος δέκεται [d]. ἐκ δὲ τ̃ κατύπερθε χώρης Ὀμβρίκων, Κάρπις ποταμὸς, χ᾽ ἄλλος Ἅλπις ποταμὸς πρὸς [e] βορέην ῥέοντες ἄνεμον, χ᾽ ἔστι ἐκδιδοῦσι [f] ἐς αὐτόν. ῥέει γὰρ δὴ διὰ πάσης τ̃ Εὐρώπης ὁ Ἴστρος, δεξάμενος ἐκ Κελτῶν, οἳ ἔσχατοι πρὸς ἡλίου δυσμέων μετὰ Κυνήτας οἰκέουσι τ̃ ἐν τῇ Εὐρώπῃ. ῥέων δὴ διὰ πάσης τ̃ Εὐρώπης, ἐς τὸ θαλάσσιον τ̃ Σκυθέων ἐσβάλλει. τυτέων δὲ τ̃ καταλεχθέντων, χ᾽ ἄλλων πολλῶν συμβαλλομένων τὸ σφέτερον ὕδωρ, γίνεται ὁ Ἴστρος ποταμῶν μέγιστος· ἐπεὶ ὕδωρ γε, ἓν πρὸς ἓν συμβάλλειν, ὁ Νεῖλος θαλπθεὶ ὑποκρατέει [g]. ἐς γὰρ δὴ τ̃τον ὅτι ποταμὸς, ὅτι κρείσσων ὑδατος ἐσδιδοῦσα, ἐς πλῆθος οἱ συμβάλλεται. ἴσος [h] δὲ αἰεὶ ῥέει ἔν τε θέρεϊ & χειμῶνι ὁ Ἴστρος, κατὰ τοιόνδε τοι, ὡς ἐμοὶ δοκέει· ἓν μὲν χειμῶνος ἐπὶ ὅσσον πέρ ἐστι· ὀλίγῳ τι μείζων τ̃ ἑωυτ̃ φύσιος γίνεται. ὕεται γὰρ ἡ γῆ αὕτη ἓν χειμῶνος πάμπαν ὀλίγῳ· νιφετῷ δὲ πλεύνα χρᾶται. ἓν δὲ θέρεος ἡ χιὼν ἡ ἐν τῷ χειμῶνι πεσοῦσα ἀμφιλαφὴς, τηκομένη πάντοθεν ἐσδιδοῖ ἐς τ̃ Ἴστρον. αὕτη τε δὴ ἡ χιὼν ἐσδιδοῦσα ἐς αὐτὸν, συμπληθύει, & ὄμβροι πολλοί τε καὶ λαβροι σὺν αὐτ̃. ὑεῖ γὰρ δὴ τὸ θέρος. ὅσῳ δὲ πλέον ἐπ᾽ ἑωυτὸν ὕδωρ ὁ ἥλιος ἐπέλκεται ἐν τῷ θέρεϊ ἢ ἐν τῷ χειμῶνι, τοσούτῳ τὰ συμμισγόμενα τῷ Ἴστρῳ, πολλαπλήσιά ἐστι ἓν θέρεος ὑπὲρ τὸ χειμῶνος. ἀντιτιθέμενα δὲ ταῦτα, ἀντισήκωσις γίνεται, ὥς τε ἴσον μιν αἰεὶ φαίνεσθαι ἐόντα. Εἷς μὲν δὴ τ̃ ποταμῶν τοῖσι [i] Σκύθῃσι ἐστὶ ὁ Ἴστρος· μετὰ δὲ τ̃τον, Τύρης. ὃς ἀπὸ βορέω μὲν ἀνέμου ὁρμᾶται, ἔρχεται δὲ ῥέων ἐκ λίμνης μεγάλης, ἣ κεῖται τῷ τε Σκυθικῷ & Νευρικὰ γαῖα. ἐπὶ δὲ τῷ στόματι αὐτ̃ κατοίκηνται Ἕλληνες, οἱ Τυρῖται καλέονται. Τρίτος δὲ Ὕπανις ποταμὸς ὁρμᾶται ἐκ [k] τ̃ Σκυθικ̃ς, ῥέει δὲ ἐκ λίμνης μεγάλης, τὴν περιοικέουσι ἵπποι ἄγριοι λευκοί. καλέεται δὲ ἡ λίμνη αὕτη ὀρθῶς, μήτηρ Ὑπάνιος· ἐκ ταύτης δὲ ἀναπίλλων ὁ Ὕπανις ποταμὸς ῥέει. ἐπὶ μὲν πέντε ἡμερέων πλόον βραχὺς καὶ γλυκύς ἐστι· ἀπὸ δὲ τούτου, πρὸς θαλάσσης τεσσέρων ἡμερέων πλόον, πικρὸς δεινῶς. ἐκδιδοῖ γὰρ ἐς αὐτὸν κρήνη πικρὴ, ὧτω δή τι ἐοῦσα πικρὴ, ἡ με-

Crobyzos Thraces, Athres & Noes & Artanes: at ex Pæonibus ac monte Rhodope, medius interſcindens Hæmum Cius in ipſum erumpit. Quin ex Illyriis in aquilonem tendens Angrus, planitiem Tribalicam interfluens, Brongum intrat, Brongus iſte Iſtrum. ita utrumque magnum Iſter excipit. Præterea ex regione quæ eſt ſupra Umbricos, Carpis, & alius ad ventum aquilonem fluvius Alpis, in Iſtrum exeunt. Omnem enim Europam Iſter emetitur ſumpto ex Celtis initio, qui omnium in Europa ad ſolis occaſum extremi ſunt poſt Cynetas, totamque permenſus Europam, transverſa ingreditur Scythiæ. His quæ re- 50
cenſui fluminibus, & aliis multis aquas ſuas conferentibus, Iſter fit omnium fluviorum maximus. nam ſi alterius cum alterius aqua comparetur, profecto Nilus copia aquæ antecellit, quod in eum nullus neque fluvius neque fons ingrediens, ad incrementum aquæ confert. Quod autem Iſter ſibi ſemper par fluit tam æſtate quam hyeme, ob id fit, ut mihi videtur, quod hyeme eſt quantus eſt, & parvulo major fit ſuâ naturâ. nam per hyemem penitus paululum in ea regione pluit, ſed ubique ningit. Æſtate vero nix, quæ ſub hyemem decidit permulta, undique liquefacta in Iſtrum dilabitur. Sic & ipſa hæc nix in eum immiſſa, ſimul auget, cumque ea imbres multi atque vehementes. Quippe per æſtatem pluit: quo tempore quanto plus aquæ ſol ad ſe attrahit quam hyeme, tanto magis multiplicantur Iſtro immixta æſtate quam hyeme. Ita quum paria faciat Iſter datis aquis & acceptis, fit ut ſemper videatur ſibi eſſe ſimilis. Ex fluviis ergo 51
qui apud Scythas ſunt, unus eſt Iſter. Poſt hunc Tyres, qui ab aquilone means, ortum trahit ex ingenti palude, quæ Scythicam terram à Neuride ſeparat. ad oſtium hujus incolunt Græci qui Tyritæ vocantur. Tertium flumen eſt 52
Hypanis ex Scythia veniens, & ex magna palude profluens, circum quam paſcuntur equi ſilveſtres candidi: rectèque vocatur hæc palus, mater Hypanis. Ex hac igitur ortus amnis Hypanis fluit fere quinque dierum navigatione, brevis, & dulcis, ſed inde quatuor à mari dierum navigatione ſanequam amarus, propter amarum qui in eum fluit fontem: adeo, inquam, amarum, ut quum ſit exiguus

a Ἄθρης. b Ἀρτάκης. c μέσον. d δέχεται. e Ἅλπις πρὸς. f ἐκδιδοῦσι. g ἐπικρατέει. h οἱ συμβάλλεται οἱ. ἴσος. i Hæc vox τοῖσι non eſt in MS. k ἐρημίας μὲν ἐξ.

Exampæus fons amarus inficiens Hypanin, cui miſcetur fl. Boryſthenes. Hippoleon. Matris delubrum. Panticapes. Hypacaris.

guus magnitudine, inficiat Hypanin flumen, in paucis magnum. Eſt autem hic fons in finibus regionis Scytharum aratorum & Alizonum, eodem nomine quo locus unde emanat, Scythice quidem Exampæus, Græca autem lingua, *Ἱραὶ ὁδοί, id eſt, ſacræ viæ.* Apud Alizonas autem contrahunt terminos ſuos Tyres & Hypanis: mox deinde in diverſum abeuntes, mediam intercapedinem la-
53 xant. Quartus fluvius eſt Boryſthenes, ſecundum Iſtrum maximus illorum, & noſtra ſententia, non modo Scythicorum fluviorum longe uberrimus, ſed etiam ceterorum omnium, præter Ægyptium Nilum, cum quo non licet alium comparare. Ceterorum autem uberrimus eſt Boryſthenes, paſcua præbens amœniſſima & accommodatiſſima pecoribus, nec non optimorum excellenter plurimorum piſcium affatim: idem ad potandum ſuaviſſimus, limpidus inter turbidos fluens; juxta quem ſementis optima fit, & herba, ubi non feritur regio, altiſſima. In hujus quoque oſtio ingens vis ſalis ſua ſponte concreſcit. Præbet idem ingentia cete ad ſalſuram, ſpinis carentia, quæ antacæos appellant. Alia præterea præſtat admiratione digna. Porro quadraginta quidem dierum navigatione uſque ad locum Gerrheum, cognoſcitur ab aquilone vento fluere: at ſuperiora per quæ fluit, nemo hominum eloqui poteſt: videtur tamen fluere per ſolitudinem ad Scytharum agricolarum plagam. nam hi Scythæ decem dierum navigatione accolunt hoc flumen. Cujus tantum ac Nili fontes nec ipſe poſſum, nec ullum Græcorum reor poſſe dicere. Idem Boryſthenes prope ad mare accedit, & Hypanis cum eo miſcetur eundem in finem egrediens. Quod inter hos amnes intereſt roſtrum regionis, Hippoleon promontorium vocitatur, ubi delubrum Matris exſtructum eſt. Ultra quod delubrum ad Hypanin incolunt Boryſthenitæ. Hacte-
54 nus quæ ab his fluviis. Poſt hos alius, qui quintus eſt, nomine Panticapes, & ipſe ab aquilone fluens è palude: inter quem & Boryſthenem incolunt Scythæ agricolæ. Idem in Hylæam ingreditur, qua tranſmiſſa, Boryſtheni immiſcetur.
55 Sextus eſt Hypacaris, qui è palude manans, medioſque Scythas nomadas perfluens, in mare volvitur, juxta Carcinitin

ἡ μεγάθει σμικρὴ ἐοῦσα, κιρνᾶ τὸ Ὑπάνιος, ἐοῦσα ποταμὸν ἐν ὀλίγοισι μέγαν. ἔστι δὲ ἡ πρώτη αὕτη ἐν ἱροῖσι χώρης τῆς τε ἀροτήρων Σκυθέων καὶ Ἀλαζόνων. ὄνομα δὲ τῇ πρώτῃ, τῷ δὲ χώρῳ, Σκυθιστὶ μὲν, Ἐξαμπαῖος· κατὰ δὲ τὸν Ἕλληνων γλῶσσαν, Ἱραὶ ὁδοί. συναγουσι δὲ τὰ τέρματα ὅ, τε Τύρης καὶ ὁ Ὑπάνις καλεόμενος· τὸ δὲ μετὰ τοῦτο, διαστρέψας ἑκάτερος ῥέει ἀπ' οὐρίους τὸ μέσον. Τέταρτος δὲ, ὁ Βορυσθένης ποταμός, ἐστί τε [a] μέγιστός τε καὶ ἄφθονον τροφὴν κεκτημένος, καὶ τὸν γνώμας τὰς ἡμετέρας, ἔστι μοῦνον τῶν Σκυθικῶν ποταμῶν, ἀλλὰ καὶ τῶν ἄλλων ἀπάντων, πλὴν Νείλου· τοῦτον γὰρ οὐκ οἷόν τε ἐστὶ συμβαλέσθαι ἄλλον ποταμόν· τῶν δὲ λοιπῶν Βορυσθένης ἐστὶ πολυαρκέστατος, ὃς νομὰς τε καλλίστας καὶ ἀκωμιδεστάτους [b] κτήνεσι παρέχεται, ἰχθύας τε ἀρίστους διαφερόντως [c] πλείστους· πίνεταί τε ἡδίστος ἐστὶ· ῥέει τε καθαρὸς παρὰ θολεροῖσι· αὐτόρυτόν τε παρ' αὐτὸν ἄρουρα γίνεται· πόα τε, τῇ ἂν ἀκτέρεα τὴν ἡ χώρη, βαθυτάτη. ἄλως τε ὀπὶ τῷ ῥοῦσιν αὐτοῦ αὐτόματοι πήγνυνται ἄπλετοι· κήτεά τε μεγάλα ἀναίκανθα, τὰ ἀντακαίους καλέουσι, παρέχεται ἐς ταρίχευσιν, ἄλλά τε πολλὰ θωυμάσια ἄξια. μέχρι μὲν νεῶν Γερρέος χώρης, ἐπὶ τεσσερήκοντα ἡμερέων πλόος ἐστὶ, γνώσεται ῥέον ἀπὸ βορέω ἀνέμου· τὸ δὲ ἀνωτέρω δι' οἵου ῥέει ἀνθρώπων οὐδεὶς ἔχει φράσαι. φαίνεται δὲ ῥέων διὰ ἐρήμου ἐς τῶν γεωργῶν τῶν Σκυθέων τὸν χώριον. ἔστι γὰρ οἱ Σκύθαι παρ' αὐτὸν ὀκτὼ καὶ ἡμερέων πλόον νέμονται. μοῦνος δὲ τούτου [d] ποταμῶν καὶ Νείλος οὐκ ἔχω φράσαι τοὺς πηγάς· δοκέω δὲ, οὐδὲ οὐδεὶς Ἑλλήνων. ἔρχεται τε δὴ διὰ λάσιος ὁ Βορυσθένης ῥέων γάνεται, καὶ οὐ συμμίσγεται ὁ Ὕπανις ἐς ταὐτὸ τέλεος ἐκδιδούς. τὸ δὲ μεταξὺ τῶν ποταμῶν τούτων ἐὸν προβολὴν τῆς χώρης, Ἱππολέων ἄκρη καλέεται. ἐν δὲ αὐτῷ τῷ ἱρὸν Μητρὸς [e] ἵδρυται. πρόσω δὲ ἀπὸ τοῦ ἱροῦ τοῦ Ὑπάνι Βορυσθενίται κατοικέουσι. ταῦτα μὲν τὰ ἀπὸ τούτων τῶν ποταμῶν. Μετὰ δὲ τοῦτον πέμπτος ποταμὸς ἔρχεται, οὔνομα Παντικάπης. ῥέει μὲν γὰρ καὶ οὗτος ἀπὸ βορέω τε ἐκ λίμνης [f], καὶ τὸ μεταξὺ τούτου τε καὶ τοῦ Βορυσθένεος νέμονται οἱ γεωργοὶ Σκύθαι· ἐκδιδοῖ δὲ ἐς τὸν Γλαῦκον. ἐσβάλλει δὲ ταύτην, τὴν Βορυσθενεῖ συμμίσγεται. Ἕκτος δὲ Ὑπακύρις ποταμὸς, ὃς ἀναπλώσας μὲν ἐκ λίμνης, διὰ μέσων δὲ τῶν νομάδων Σκυθέων ῥέων, ἐκδιδοῖ κατὰ Καρκινῖτιν

a τρέχων, ὃς ἐστί τε. b ἀκωμιδεστάτους. c διαφερόντως πλείστους. d ἐστὶ δὲ τούτων. e βορέω τε καὶ ἐκ λίμνης. f MS. Κερκίνης.

Fluvii Gerrhus & Tanais. Numina Scythica & appellationes, & sacrificii ritus.

νῖπιν πόλιν, ἐς δεξιλὼ ἀπέργων τὴν τε Ὑλαίην καὶ Ἀχιλλήιον καλεόμενον Δρόμον. Ἕβδομος δὲ Γέρρος ποταμὸς ἀπέχων μὲν ἀπὸ τοῦ Βορυσθένεος, καλὰ τοῦτο τὸ χώρης ἐς ὃ γινώσκεται ὁ Βορυσθένης· ἀπέχων μέν νυν ἐκ τούτου τοῦ χώρου· οὔνομα δὲ ἔχει τόπερ ὁ χῶρος αὐτὸς, Γέρρος. ῥέων δὲ ἐς θάλασσαν, ἀφίζει τήν τε τῶν Νομάδων χώρην, καὶ τὴν τῶν Βασιλητίων Σκυθέων· ἐκδιδοῖ δὲ ἐς τὸν Ὑπάκαριν. Ὄγδοος δὲ ὁ Τάναϊς ποταμὸς, ὃς ῥέει τανέκαθεν ἐκ λίμνης μεγάλης ὁρμεώμενος, ἐκδιδοῖ δὲ ἐς μέζω ἔτι λίμνην καλεομένην Μαιῆτιν, ἣ ἀφίζει Σκύθας τε τοὺς Βασιλητίους καὶ Σαυρομάτας· ἐς δὲ τὸν Τάναϊν τοῦτον ἄλλος ποταμὸς ἐσβάλλει τῷ οὔνομά ἐστι Ὕργις. Τοῖσι μὲν δὴ ἀνομαστοῖσι ποταμοῖσι οὕτω δή τι οἱ Σκύθαι ἐσκλήκασι. τοῖσι δὲ κτήνεσι ἡ πίη ἀναφυομένη ἐν τῇ Σκυθικῇ, ἐστὶ ὀπιχυλωτάτη παντέων πιέων τῶν ἡμεῖς ἴδμεν. ἀνοιγομένοισι δὲ τοῖσι κτήνεσι ἔστι σεσημήνασθαι ὅτι τοῦτο οὕτως ἔχει. τὰ μὲν δὴ μέγιστα οὕτω σφι εὔπορά ἐστι· τὰ δὲ λοιπὰ νόμαια κατὰ τάδε σφι διακέεται. θεοὺς μὲν μούνους τούσδε ἱλάσκονται, Ἱστίην μὲν μάλιστα, ὀπίσω δὲ, Δία τε καὶ Γῆν, νομίζοντες τὴν Γῆν τοῦ Διὸς εἶναι γυναῖκα. μετὰ δὲ τούτους, Ἀπόλλωνά τε καὶ οὐρανίην Ἀφροδίτην, καὶ Ἡρακλέα, καὶ Ἄρεα. τούτους μὲν πάντες οἱ Σκύθαι νενομίκασι. οἱ δὲ βασιλήιοι [a] Σκύθαι καὶ τῷ Ποσιδέωνι θύουσι. ὀνομάζεται [b] δὲ Σκυθιστὶ, Ἱστίη μὲν, Ταβιτί· Ζεὺς δὲ ὀρθότατα κατὰ γνώμην γε τὴν ἐμὴν καλεόμενον Παπαῖον· Γῆ δὲ, Ἀπία· Ἀπόλλων δὲ, Οἰτόσυρον· οὐρανίη δὲ Ἀφροδίτη, Ἀργίμπασα [c]· Ποσιδέων δὲ, Θαμιμασάδας [d]. ἀγάλματα δὲ καὶ βωμοὺς καὶ νηοὺς οὐ νομίζουσι ποιέειν, πλὴν Ἄρεϊ· τούτῳ δὲ νομίζουσι. Θυσίη δὲ ἡ αὐτὴ πᾶσι κατέστηκε τοῖσι πάντα τὰ ἱρὰ ὁμοίως, ἐρδομένη ὧδε [e]· τὸ μὲν ἱρήιον αὐτὸ ἐμπεποδισμένον τοὺς ἐμπροσθίους πόδας ἕστηκε [f]· ὁ δὲ θύων, ὄπισθεν ἐπιστὰς ἑλίσσει ἑωυτοῦ, ἀπάσας τὴν ἀρχὴν τοῦ σφόδρα, καταβάλλει μιν· πίπτοντι δὲ τοῦ ἱρηίου, ἐπικαλέεται τὸν θεὸν τῷ ἂν θύῃ· καὶ ἅπτει βρόχῳ οὐδὲν ἔβαλε τὸν αὐχένα. σκυταλίδα δὲ ἐμβαλὼν οὐδεμίαν, καὶ διαπρήσας· ἔπειτα πῦρ ἀναχαύσας, ἔπειτα καταρξάμενος, οὐτὶ ἀπατείσας. διαπρήσας δὲ καὶ δαπορεύσας, τρέπει [g] ὡς ἕψησιν. Τῆς δὲ γῆς τῆς Σκυθικῆς αἰνῶς ἀξύλου ἐούσης, ὧδε σφι ἐς τὴν ἕψησιν τῶν κρεῶν ἐξεύρηται. ἐπεὰν διαδείρωσι τὰ ἱρήια, γυμνοῦσι τὰ ὀστέα τῶν κρεῶν· ἔπειτα ἐσβάλλουσι [g] ἐς μὲν τύχωσι ἔχοντες λέβητας ὀπίσω ἐόντας, μάλιστα Λεσβίοισι κρητῆρσι συμφορέλυσι, χωρὶς ἢ ὅτι πολλῷ μέζονας· ἐς τού-

nitin oppidum, ad dexteram coercens Hylæam, & Dromon qui dicitur Achillis. Septimus est Gerrhus, nomen à loco obtinens, qui à Borysthene dirimitur circa ea loca apud quæ Borysthenes cognoscitur: cui loco nomen est Gerrho; fluens autem ad mare disterminat regionem Scytharum nomadum ac regiorum, & in Hypacarin dilabitur. Octavus Tanais, qui superius è vasta palude profluens, in aliam vastiorem diffunditur, nomine Mæotin, quæ discludit regios Scythas à Sauromatis. In hunc Tanain alius influit, nomine Hyrgis. His celeberrimis amnibus ita Scythæ præditi sunt. Gramen quod in Scythia germinat, omnium quæ nos novimus germinum succosissimum est: quod ita se habere dissectis pecoribus licet discernere. Et sic quidem maxima apud eos abundant. cetera autem ad ritus & leges hoc modo sunt eis instituta. Deorum hos solos placant, Vestam ante omnes, deinde Jovem ac Tellurem; existimantes Tellurem Jovis conjugem esse. Post hos Apollinem, & cœlestem Venerem, & Herculem, & Martem. Hos cuncti Scythæ deos arbitrantur. Sed qui regii Scythæ vocantur, etiam Neptuno sacrificant. Appellantur autem Scythice Vesta Tabiti: Jupiter, Papæus mea sententia rectissime: Tellus, Apia: Apollo, OEtosyrus: cœlestis Venus, Arippasa: Neptunus, Thamimasades. Simulacra & aras & delubra facere non statuunt, præterquam Marti; huic probant facere. Idem sacrificium prorsus omnibus apud omnia templa fieri eodem modo est institutum, quod tale est: Victima ipsa primoribus implicita pedibus sistitur, cujus à tergo stans qui sacrificat, tracto principio funis, pecudem dejicit, eaque concidente deum invocat, cui illam mactat: deinde circumdat laqueum collo, tum injecto baculo circumagit, ac strangulat non incenso igni, non prosecans, non adspergens; sed ubi pecudem strangulavit, & pellem detraxit, ad coquendum se vertit. Verum quum Scythica regio lignorum sit admodum inops, hoc ab illis ad carnem coquendam excogitatum est. Ubi victimas pelle nudarunt, nudant quoque ossa carnibus, dehinc injiciunt, si ad manum habeant, lebetes indigenas Lesbiis crateribus maxime assimiles, nisi quod sunt multo capaciores,

56 57 58 59 60 61

a οἱ δὲ καλεόμενοι βασιλήιοι. b ὀνομάζουσι δὲ. c Ἀργίμπασα. d Θαμιμασάδες. e ἐρδομένη δὲ ὧδε. f ἐμπεποδισμένου τοῦ δὸς πόδας τοὺς ἐμπροσθίους ἕστηκε. Sed insuper habet MS. ἐμπεποδισμένῳ. g ἔπειτα δὲ ἐσβάλλουσι.

Victima se ipsam cremat. Sacrificium Martis, qui est Acinaces, & sarmentorum congeries templum. Crudelitas in hostes captos, etiam in occisos. Aversatio suum.

res; in hos injicientes succensis ossibus hostiarum, coquunt. Si autem non adfuerit lebes, omnes carnes hostiarum in alvos illarum injicientes aqua admixta, ossa succendunt. Quibus acerrime ardentibus, & alvis facile capientibus carnes ossibus separatas, ita fit ut bos se ipse excoquat: & item cetera sacrificia unumquodque se ipsum. Coctis carnibus, is qui immolavit, earum atque intestinorum prosicias sumens ante se porricit. Immolant autem & alias oves, tum præ-
62 cipue equos. Et aliis quidem diis hunc in modum & tales pecudes immolant: Marti vero sic legitimo ritu. Singulis in curiis ab eis struitur tale templum: Sarmentorum fasces congeruntur trium in longum latumque stadiorum, minoris tamen sublimitatis: desuper quadrata planities efficitur: tria latera prærupta sunt, quartum acclive, per quod adscendatur. Eo quotannis comportant centum quinquaginta plaustra sarmentorum. nam semper propter cœli atrocitatem illa marcescunt. Super hanc congeriem ferreus acinaces à singulis vetustus statuitur. Idque est Martis simulacrum, cui annuas hostias offerunt ovium & equorum; & sane plura his sacrificant quam ceteris diis. Ex hostibus captivis centesimum quemque immolant, non eodem quo & pecora modo, sed diverso. nam ubi capitibus vinum libaverunt, ipsos in vas jugulant: dehinc in congeriem sarmentorum sublatum acinaci cruorem invergunt. Hunc quidem supra ferunt. inferius autem prope templum ista faciunt: Virorum interemptorum omnes humeros dextros præcidunt una cum manibus & in aerem jaciunt. & ceteris deinde solennibus confectis abeunt: quò autem ceciderit ma-
63 nus, ibi jacet, ac seorsum cadaver. Et sacrificia quidem hæc eis sunt instituta. Sues vero illi nihil morantur, quas nec
64 alere omnino in regione volunt. Quæ vero ad bellum attinent, hunc in modum sunt eis comparata. Quem primum virum dejecerit vir Scytha, ejus sanguinem potat: quoscunque in prœlio interemerit, eorum capita regi offert. nam capite allato, fit prædæ quamcunque ceperint particeps, alioqui expers. Caput hoc modo pelle nudat: In orbem illud amputat circa aures, verticeque sumpto excutit, deinde involvens carni

τούτους ἐσβάλλουσι, ἔψουσι δὲ κατακαίουσι τὰ ὀστέα τῶν ἱρηίων· ἢν δὲ μὴ σφι παρῇ λέβης, οἱ δὲ ἐς τὰς γαστέρας τῶν ἱρηίων ἐσβάλλουσι τὰ κρέα πάντα, καὶ ὕδωρ μίξαντες ὕδωρ, κατακαίουσι τὰ ὀστέα. τὰ δὲ αἰγέτεα κάλλιστα. αἱ δὲ γαστέρες χωρέουσι εὐπετέως τὰ κρέα ἐψιλωμένα τῶν ὀστέων· καὶ ἕτερον βοῦς τε ἑωυτὸν ἐξέψει, καὶ τἆλλα ἱρήια ἑωυτό ἕκαστον. ἐπεὰν δὲ ἑψηθῇ τὰ κρέα, ὁ θύσας, τῶν κρεῶν καὶ τῶν σπλάγχνων ἀπαρξάμενος, ῥίπτει ἐς τὸ ἔμπροσθεν. θύουσι δὲ καὶ τἆλλα πρόβατα, καὶ ἵππους μᾶλλον. Τοῖσι μὲν δὴ ἄλλοισι τῶν θεῶν οὕτω θύουσι, καὶ ταῦτα τῶν κτηνέων. τῷ δὲ Ἄρηι ὧδε κατὰ νόμους· ἐκάστοισι τῶν ἀρχηίων ἐπιδρυτὰ σφι Ἄρεος ἱρὸν τοιόνδε· Φρυγάνων φάκελοι συννενέαται ὅσον τε ἀπὸ σταδίου τρεῖς μῆκος καὶ εὖρος, ὕψος δὲ ἧσσον· ἄνω δὲ τούτου, τετράγωνον ἄπεδόν πεποίηται· καὶ τὰ μὲν τρία τῶν κώλων ἐστὶ ἀπότομα, κατὰ δὲ τὸ ἓν, ἀπίβατόν. ἔτεος δὲ ἑκάστου ἁμάξας πεντήκοντα καὶ ἑκατὸν ἐπινέουσι φρυγάνων. χειμοῦται γὰρ δὴ αἰεὶ καὶ τῶν φρυγάνων. ἐπὶ τούτου δὴ τοῦ ὄγκου ἀκινάκεος σιδήρεος ἵδρυται ἀρχαῖος ἑκάστοισι· καὶ τοῦτ' ἐστὶ τοῦ Ἄρεος τὸ ἄγαλμα. τούτῳ δὲ τῷ ἀκινάκει θυσίας ἐπετείους ποσάγουσι προβάτων καὶ ἵππων. καὶ δὴ καὶ πλέω θύουσι ἢ τοῖσι ἄλλοισι θεοῖσι. ὅσους δ' ἂν τῶν πολεμίων ζωγρήσωσι, ἀπὸ τῶν ἑκατὸν ἀνδρῶν ἄνδρα ἕνα [a] θύουσι, τρόπῳ οὐ τῷ αὐτῷ ὥσπερ καὶ τὰ πρόβατα, ἀλλ' ἑτεροίῳ. ἐπεὰν γὰρ οἶνον ἐπιπαστείσωσι κατὰ τῶν κεφαλέων, ἀποσφάζουσι τοὺς ἀνθρώπους ἐς ἄγγος· καὶ ἔπειτα ἀνενείκαντες ἄνω ἐπὶ τὸ ὄγκον τῶν φρυγάνων, καταχέουσι τὸ αἷμα τοῦ ἀκινάκεος. ἄνω μὲν δὴ φορέουσι τοῦτο. κάτω δὲ ποιεῦσι τάδε· τῶν ἀποσφαγέντων ἀνδρῶν τοὺς δεξιοὺς ὤμους πάντας ἀποταμνόντες σὺν τῇσι χερσὶ, ἐς τὸ ὑπαὶθριον ἱεῖσι· καὶ ἔπειτα τἆλλα ἀπαρξάντες ἱρήια ἀπαλλάσσουσι. χεὶρ δὲ τῇ ἂν πέσῃ κεῖται [b], καὶ χωρὶς ὁ νεκρός. Θυσίαι μέν νυν αὗται σφι κατεστέασι. ὑσὶ δὲ οὔτοι οὐδὲν νομίζουσι, οὐδὲ τρέφειν ποιεῦσι ἐν τῇ χώρῃ θέλουσι. Τὰ δὲ ἐς πόλεμον ἔχοντα ὧδε σφι διακέαται [c]· ἐπεὰν τὸν πρῶτον ἄνδρα καταβάλῃ ἀνὴρ Σκύθης, τοῦ αἵματος ἐμπίνει· ὅσους δ' ἂν φονεύσῃ ἐν τῇ μάχῃ, τούτων τὰς κεφαλὰς ἀποφέρει τῷ βασιλέϊ. ἀπενείκας μὲν γὰρ κεφαλὴν, τὴν λείης μεταλαμβάνει τὴν ἂν λάβωσι· μὴ ἐνείκας δὲ, οὔ. ἀποδείρει δὲ αὐτὴν τρόπῳ τοιῷδε· περιταμὼν κύκλῳ περὶ τὰ ὦτα, καὶ λαβόμενος τῆς κεφαλῆς, ἐξίει. μετὰ δὲ, σαρκίσας

a Vocem ἕνα non agnoscit MS. b κεῖται. c διάκεινται.

Coria humana ad varios usus, ex capite pocula; jactantia in bibendo. Divinatio ex virgis salicum: Veneris ex tilia.

σας βοὸς πλευρῇ, δέψῃ τῇσι χερσί. ὀρχέαται δὲ αὐτὸ, ἅτε χλῳομαχίρον ἐκτημένοι. ἐκ δὲ τῶν χαλινῶν τοῦ ἵππου τὸ αὐτὸς [a] ἐλαύνει, ἐκ τούτου ἐξάπτει, ἢ ἀγάλλεται. ὃς γὰρ ἂν πλείστα δέρματα χλῳομαχίρεα ἔχῃ [b], ἀνὴρ ἄριστος οὕτω κέκριται. πολλοὶ δὲ αὐτέων ἐκ τῶν ἀνθρωπηίων δορέων καὶ χλαίνας ἐπείνυται πιεῦζι, συρράπτοντες κατάπερ βλίτας. πολλοὶ δὲ ἀνδρῶν ἐχθρῶν τὰς δεξιὰς χέρας νεκρῶν ἐόντων ἀποδείραντες αὐτοῖσι [c] ὄνυξι, καλύπτρας τῶν φαρετρέων ποιεῦνται. δέρμα δὲ ἀνθρώπου, καὶ παχὺ καὶ λαμπρόν, ἰδεῖν ἄρα χρεὸν δερμάτων πάντων λαμπρότατον λευκότητι. πολλοὶ δὲ καὶ ὅλους ἀνθρώπους ἀποδείραντες, καὶ διατείναντες ἐπὶ ξύλων, ἐπ' ἵππων φερόμενοι φορέουσι. ταῦτα μὲν δὴ ὧδε σφι νενόμισται. Αὐτὰς δὲ τὰς κεφαλὰς, ὅτι [d] πάντων, ἀλλὰ τῶν ἐχθίστων, ποιεῦσι τάδε· ἀποπρίσας ἑκάστου πρὸ τοῦ ὀφρύων, ἐκκαθαίρει· καὶ εἰ μὲν ἦ πένης, ὅδε ἐξωθέει ὠμοβοείῃ μούνῃ χρᾶται· εἰ δὲ ἦ πλούσιος [e], τὴν μὲν ὠμοβοείῃ περιτείνει· ἔσωθεν δὲ περιχρυσώσας, ὧδε χρᾶται ποτηρίῳ. ποιεῦσι δὲ τοῦτο καὶ ἐκ τῶν οἰκηίων, εἴ σφι διάφοροι γένωνται, καὶ εἰ ὑπερβατήσει [f] αὐτὸς πρὸς τὸν βασιλέα. ξείνων δέ οἱ ἐλθόντων τὸν ἂν λόγου ποιέηται, τὰς κεφαλὰς ταύτας προφέρει, καὶ διηλέγχει ὡς οἱ ἐόντες οἰκήιοι πόλεμον προσεφήκαντο, καί σφεων αὐτὸς ἐπεκράτησε, ταύτην τὴν ἀνδραγαθίην λέγοντες [g]. Ἅπαξ δὲ ἑνιαυτοῦ ἑκάστου ὁ νομάρχης [h] ἑκάστῳ ἐν τῷ ἑωυτοῦ νομῷ κίρνᾷ κρητῆρα οἴνου, ἀπ' οὗ πίνουσι τῶν Σκυθέων ὅσοις δὴ ἄνδρες πολέμιοι ἀραιρημένοι ἔωσι· τοῖσι δ' ἂν μὴ κατεργασμένον ᾖ τοῦτο, οὐ γεύονται οἴνου τούτου, ἀλλ' ἀτιμωμένοι ἀποκατέαται. ὄνδρον δέ σφι ἐστὶ μέγιστον τοῦτο· ὅσοι δὲ αὐτῶν [i] καὶ κάρτα πολλοὺς ἄνδρας ἀναιρηκότες ἔωσι, οὗτοι δὲ σκύφους κύλικας ἔχοντες, πίνουσι ὁμοῦ. Μάντιες δὲ Σκυθέων εἰσὶ πολλοὶ, οἱ μαντεύονται ῥάβδοισι ἰτέῃσι πολλῇσι ὧδε· ἐπεὰν φακέλους ῥάβδων μεγάλους συνείκωσι, θέντες χαμαὶ, διεξελίσσουσι αὐτούς· καὶ ἅμα μίαν ἑκάστην ῥάβδον πρὸς θέντες, θεσπίζουσι. ἅμα τε λέγοντες ταῦτα, συνειλέουσι τὰς ῥάβδους ὀπίσω, καὶ αὖτις κατὰ μίαν συντιθεῖσι. αὕτη μέν σφι ἡ μαντικὴ πατρωίη ἐστί [k]. οἱ δὲ ἐναρέες καὶ οἱ ἀνδρόγυνοι τὴν Οὐρανίην σφι λέγουσι μαντικὴν δοῦναι· φιλύρης ὦν φλοιῷ μαντεύονται, ἐπεὰν τὴν φιλύρην τρίχα [l] σχίσῃ διπλεκόμενον ἐν τοῖσι δακτύλοισι τοῖσι

ni ex bovis latere, manibus subigit ac mollitum, tanquam mantile possidet, eaque ex habenis equi quem agitat, appensa gloriatur: ut quisque enim coria mantilia plurima habet, ita vir judicatur præstantissimus. Sunt quoque multi qui ex corii hujus frustis lænas densari curant, consarcinantes tanquam sisyras pastorias. Multi etiam occisorum hostium manus dextras cum ipsis unguibus excoriant, opercula hæc pharetrarum habentes. Est autem inter omnia coria humanum fere & crassum maxime & candore splendidum. Multi etiam totos homines excoriatos, & super ligna extentos, in equis circumferunt. Hæc ab illis ita sunt re- 65
cepta. Ipsis autem capitibus non utique omnium, sed inimicissimorum hæc faciunt; quisque illud quod est infra supercilia, serra abcisum prorsus expurgat: & crudo tantum bovis corio, si pauper sit; sin dives, non modo exterius inducit bovino corio, verum etiam interius inaurat, & sic uterque pro poculo utitur. Idem agunt de familiaribus, si inter eos extiterint discordiæ, & alter eorum apud regem victoria sit potitus. Hæc capita hospitibus, qui ad eum veniunt alicujus apud ipsum existimationis, exhibet: refertque illos, quum essent domestici, & ad pugnam lacessissent, ab ipso esse superatos: id strenuitatis loco ponentes. Semel 66
autem quotannis quilibet regionis princeps in eadem regione miscet vini craterem, de quo bibunt Scythæ, à quibus hostes sublati sunt; at non inde gustant qui nihil tale ediderint, sed sine honore seorsum sedent: quæ res apud eos maximæ est ignominiæ. Qui vero illorum complures cædes fecerunt, hi duobus pariter quos habent calicibus potant. A- 67
pud eosdem multi sunt vaticinatores, qui pluribus virgis salignis divinant, ad hunc modum: Grandes virgarum fasces quum attulerunt, humi positos dissolvunt, ac separatim ponentes illarum singulas, fata prædicunt, & dum ista dicunt, vice versa virgas convolvunt, ac rursus sigillatim componunt. Hæc est illis tradita à majoribus divinatio. Sed Enaries & semiviri, ajunt sibi à Venere tradi divinationem. Tiliæ igitur fronde vaticinantur. Tiliam ubi quis trifariam sciderit,

a τὰ αὐτὰ. b ἔχοι. c ἀποδείραντες καὶ ἀφελόντες αὐτοῖσι. d ἔστι. e ἢ πλούσιος. f ὑπερβάληται. g λέγει. h ὁ νομάρχης. i ἔστι ὃς ἂν αὐτῶν. k μάλιστα ἡ μαντικὴ πατρωίη σφι ἐστί. l τρία MS.

Absurda opinio de causa morbi regis. Iusjurandum maximum. Temeraria fides vatum, hosque comburendi modus. Cum patre filii pereunt. Fœderis firmandi ratio. Sepulcra regum.

derit, digitis suis eam implicans ac resol-
68 vens vaticinatur. Horum tres maxime probatos arcessit rex Scytharum, quoties ægrotat, eo modo quo dixi vaticinantes; & semper fere hi dicunt talia, nempe hunc aut illum civem (indicant autem hominem de quo loquuntur) pejerasse per regia solia: (est autem Scythis mos plerunque jurandi per regia solia, quum maximum volunt interponere jusjurandum) protinusque is, quem dixerint pejerasse, adductus, coarguitur scientia divinandi, tanquam compertus falso dejerasse per regia solia, & ob id regem ægrotare. Si ille inficiatur se dicens non pejerasse, atque indignatur, rex duplum numerum vaticinorum arcessit: qui inspecta divinandi ratione, si & ipsi hominem perjurii convicerint, sine mora caput abcidunt; ejusque facultates inter se partiuntur primi vaticini. Sin vero illi qui supervenerunt vaticini homines absolverint, alii atque alii præsto sunt: quorum si plures absolverint, decretum est primis illis vaticinis esse pere-
69 undum. Eosque hunc in modum necant. Plaustrum concamaratum ubi sarmentis referserunt, bobusque junxerunt, vaticinos pedibus implicatis, & manibus post tergum revinctis, atque ore obstructo, infulciunt in medium sarmentorum: incensisque illis territando agitant boves. quorum boum multi cum vaticinis concremantur, multi ambusti, cremato illorum temone, aufugiunt. Hoc quem dixi modo comburunt vaticinos, etiam ob alias causas, appellantque falsos
70 vates. Sed quos morte rex afficit, eorum nec liberos linquit, sed universos mares interficit, feminis nihil læsis. Fœdera cum quibuscunque ineunt Scythæ, hoc modo ineunt: Infuso in grandem calicem fictilem vino, commiscent eorum sanguinem qui feriunt fœdus, percutientes cultello aut incidentes gladio paululum corporis. deinde in calice tingunt acinacem, sagittas, securim, jaculum. Hæc ubi fecerunt, multa apprecantur: postea vinum epotant non modo ii qui fœdus faciunt, sed etiam comitum ii
71 qui sunt maximæ dignitatis. Regum autem sepulchra in Gerrhis sunt. Ubi Borysthenes jam navigabilis est, ibi, quum rex eis decessit, ingentem in terra scrobem fodiunt forma quadrata. hoc ubi præpararunt, suscipiunt cadaver, cor-

τοῖσι ἐωϋτοῦ, καὶ ἁλισκόμενον, χρᾶ. Ἐπεὰν δὲ βασιλεὺς ὁ Σκυθέων κάμῃ, μεταπέμπεται τῶν μαντίων ἄνδρας τρεῖς τοὺς εὐδοκιμέοντας μάλιστα, οἱ τρόπῳ τῷ εἰρημένῳ μαντεύονται. καὶ λέγουσι ὅτι ὡς τοιπίπαν μάλιστα τάδε, ὡς τοὺς βασιληίας ἱστίας ὀμόρκησε ὃς δὴ ὃς λέγονται τῶν ἀστῶν τὸν δὴ λέγουσι· (τὰς δὲ βασιληίας ἱστίας νόμος Σκύθησι παμάλιστά ἐστι ὀμνύναι τότε ἐπεὰν τὸ μέγιστον ὅρκον ἐθέλωσι ὀμνύναι) αὐτίκα δὲ ἁλισκόμενον ἄγονται ἐπὶ τοῦτον τὸν ἂν δὴ φῶσι ὀμορκῆσαι. ἀπιγμένον δὲ ἐλέγχουσι οἱ μάντιες ὡς ὀμορκήσαντος φαίνεται ἐν τῇ μαντικῇ τοὺς βασιληίας ἱστίας, καὶ ἁλόντα τοῦτον ἀληθέα ὁ βασιλεύς. ὁ δὲ ἀρνέεται, ἐὰν φάμενον ὀμορκῆσαι, καὶ δεινολογέεται. ἀρνεομένου δὲ τούτου, ὁ βασιλεὺς μεταπέμπεται ἄλλους διπλησίους μάντιας· καὶ ἢν μὲν ἐς ἔτι εἰσορέωνται ἐς τὴν μαντικὴν, καταδήσαντες ὀμορκῆσαι, τῶνδε ἕνεκα τὴν κεφαλὴν ἀποτέμνουσι, καὶ τὰ χρήματα αὐτοῦ διαλαγχάνουσι οἱ πρῶτοι τῶν μαντίων· καὶ ἢν δὴ οἱ ἐπελθόντες μάντιες ἀπολύσωσι, ἄλλοι παρεισὶ μάντιες, καὶ μάλα ἄλλοι. ἢν δὲ οἱ πλείους τῶν ἀνθρώπων ἀπολύσωσι, δέδοκται τοῖσι πρώτοισι τῶν μαντίων αὐτοῖσι ἀπολλύναι. ἀπολλῦσι δὲ τοιόνδε τρόπῳ τοιῷδε· ἐπεὰν ἅμαξαν καμάρης [c] φορτίων πλήσωσι, καὶ ὑποζεύξωσι βόας, ἐμπεδήσαντες τὰς μάντιας, καὶ χεῖρας ὀπίσω δήσαντες, καὶ στομώσαντες, κατειργνῦσι ἐς μέσα τὰ φρύγανα. ὑποπρήσαντες δὲ αὐτὰ, ἀπειλέουσι φοβήσαντες τοὺς βόας. πολλοὶ μὲν δὴ συγκαίονται τοῖσι μάντεσι βόες, πολλοὶ δὲ περικεκαυμένοι ἀποφεύγουσι, ἐπεὰν αὐτῶν ὁ ῥυμὸς κατακαυθῇ. κατακαίουσι δὲ τρόπῳ τῷ εἰρημένῳ καὶ δι' ἄλλας αἰτίας τοὺς μάντεις, ψευδομάντεις καλέοντες. Τοὺς δ' ἂν ἀποκτείνῃ [d] βασιλεὺς, τούτων οὐδὲ τοὺς παῖδας λείπει, ἀλλὰ πάντα τὰ ἔρσενα κτείνει, τὰ δὲ θήλεα οὐκ ἀδικέει. ὅρκια δὲ ποιεῦνται Σκύθαι ὧδε, πρὸς τοὺς ἂν ποιέωνται· ἐς κύλικα μεγάλην κεραμίνην οἶνον ἐγχέαντες, αἷμα συμμίσγουσι τῶν τὰ ὅρκια ποιευμένων, τύψαντες ὑποκάτω ἢ σφάξαντες μαχαίρῃ σμικρὸν τοῦ σώματος· καὶ ἔπειτα ἀποβάψαντες ἐς τὴν κύλικα ἀκινάκεα, καὶ ὀιστοὺς, καὶ σάγαριν, καὶ ἀκόντιον· ἐπεὰν δὲ ταῦτα ποιήσωσι, καὶ δόξωσι πολλὰ, καὶ ἔπειτα ἀποπίνουσι αὐτοί τε οἱ τὸ ὅρκιον ποιεύμενοι, καὶ τῶν ἑπομένων οἱ πλείστου ἄξιοι. Ταφαὶ δὲ τῶν βασιλέων ἐν Γέρροισι εἰσί. ἐς ὃ ὁ Βορυσθένης ἐστὶ πεζοπορίης, ἐνθαῦτα ἐπεὰν σφι ἀποθάνῃ ὁ βασιλεὺς, ὄρυγμα γῆς μέγα ὀρύσσουσι τετράγωνον. ἑτοῖμον δὲ τοῦτο ποιήσαντες, ἀναλαμβάνουσι τὸν νεκρὸν, κατακεκηρωμένον μὲν τὸ σῶ-

Hh 2 μα·

a μαντίων· lib. 3. b λαπαῦσι 3 αὐτούς. c vox καμάρης ignoratur in MS. d ἀπολείπει.

μα· τὴν ἢ νηδὺν ἀναχωθεῖσαν, καὶ καθαρθεῖσαν, πλέῳ κυπέρου κεκομμένου, καὶ θυμιήματος, καὶ σελίνου σπέρματος, καὶ ἀνίσου, συνερραμμένῳ ὀπίσω, καὶ κομίζουσι ἐν ἁμάξῃ ἐς ἄλλο ἔθνος. οἱ δ' ἂν παραδέξωνται κομισθέντα τὸν νεκρὸν, ποιεῦσι τάπερ οἱ βασιλήιοι Σκύθαι· ἀπὸ ὦτός τε ἀποτάμνονται, τρίχας περικείρονται, βραχίονας περιτάμνονται, μέτωπον τε ῥῖνα καταμύσσονται, διά τε τῆς ἀριστερῆς χειρὸς ὀιστὸν διαβιβρώσκονται. ἐνθεῦτεν ἢ κομίζουσι ἐν ἁμάξῃ τὸν νέκυα ἐς ἄλλο ἔθνος τῶν ἄρχουσι. οἱ δὲ σφι ἕπονται, ἐς τὰς πρότερον ἦλθον. ἐπεὰν ἢ πάντως περιέλθωσι τὸν νέκυα κομίζοντες, ἐν Γέρροισι ἔσχατα καλοικημένοισι εἰσὶ τῶν ἐθνέων τῶν ἄρχουσι, καὶ ἐν τῇσι ταφῇσι. καὶ ἔπεστα ἐπεὰν θάψωσι τὸν νέκυα ἐν τῇσι θήκῃσι ὧδε ποιέουσι, στοιβάζαντες αἰχμὰς ἔνθεν καὶ ἔνθεν τοῦ νεκροῦ, ξύλα ὑπερπετείνουσι, καὶ ἔπεστα ῥιψὶ καταστεγάζουσι. ἐν δὲ τῇ λοιπῇ εὐρυχωρίῃ τῆς θήκης, τῶν παλλακέων τινὰ μίαν ἀποπνίξαντες θάπτουσι, καὶ τὸν οἰνοχόον, καὶ μάγειρον, καὶ ἱπποκόμον, καὶ διηκόνιον, καὶ ἀγγελιηφόρον, καὶ ἵππους, καὶ τῶν ἄλλων ἀπάντων ἀπαρχὰς, καὶ φιάλας χρυσέας. ἀργύρῳ ἢ ὐδὲν ὐδὲ χαλκῷ χρέωνται. ταῦτα ἢ ποιήσαντες, χῶσι πάντες χῶμα μέγα, ἁμιλλώμενοι, καὶ σπουδὴν ποιεύμενοι ὡς μέγιστον ποιῆσαι. Ἐνιαυτῷ ἢ περιφερομένῳ, αὖτις ποιεῦσι τοιόνδε. λαβόντες τῶν λοιπῶν θεραπόντων τοὺς ἐπιτηδεωτάτους· οἵδε εἰσὶ Σκύθαι ἐγχώριοι· ἔστι γὰρ εἰσὶ θεραπεύοντες τοὺς ἂν αὐτὸς ὁ βασιλεὺς κελεύσῃ, ἀργυρώνητοι ἢ οὐκ εἰσὶ σφι θεράποντες· τούτων ὧν τῶν διηκόνων ἐπεὰν ἀποπνίξωσι πεντήκοντα, καὶ ἵππους τοὺς καλλίστους πεντήκοντα, ἐξελόντες αὐτέων τὴν κοιλίην, καὶ καθήραντες, ἐμπιπλᾶσι ἀχύρων, καὶ συρράπτωσι. ἀψῖδα ἢ ἡμίσυ ὑπὲρ ξύλα δύο, ἡμίσυ σκηπτοὺς ὑπλίου, καὶ τὸ ἕτερον ἡμίσυ τῆς ἀψῖδος ἐπ' ἑτέρα δύο καταπήξαντες τρόπῳ τοιούτῳ, πολλὰ παῦτα ἕπεστα τῶν ἵππων καταμύκεα ξύλα παχέα διελάσαντες μέχρι τῶν τραχήλων, ἀναβιβάζουσι [b] αὐτοὺς ὑπὲ τὰς ἀψῖδας. τῶν ἢ, αἱ μὲν πρόπρῃαι ἀψῖδες ὑπέχουσι [c] τοὺς ὤμους τῶν ἵππων· αἱ δὲ, ὄπισθεν ὧδὲ τοὺς μηροὺς, τὰς γαστέρας ὑπολαμβάνουσι· σκέλεα δὲ ἀμφοτέρα κατακρέμαται μετέωρα. χαλινοὺς δὲ τε στόμια ἐμβαλόντες ἐς τοὺς ἵππους, καταπείνουσι ἐς τὸ πρόσθεν αὐτέων, καὶ ἔπεστα ἐκ παραλλήλου δέουσι. τῶν δὲ δὴ νεηνίσκων τῶν ἀποπεπνιγμένων τῶν πεντήκοντα ἕνα ἕκαστον ἀναβιβάζουσι ὑπὲ τὸν ἵππον [d], ὧδε ἀναβιβάζοντες· ἐπεὰν νεκρῷ ἑκάστῳ ὧδὲ τὸν ἀκάνθην ξύλον ὀρθὸν διελάσωσι μέχρι

corpore incerato, alvo diſciſſa atque expurgata, quam ſilere contuſo & thymiamate apiique ſemine & aniſi quum expleverunt, conſuunt rurſus, & in plauſtro ad aliam gentem ferunt. Qui vero delatum cadaver excipiunt, eadem agunt quæ regii Scythæ: auris aliquid decidunt, crinem circumtondent, brachia circumcidunt, frontem naſumque conſauciant, ſiniſtram manum ſagittis trajiciunt. Poſtmodum regis cadaver in plauſtro ferunt ad aliam gentem cui imperitant, quæ ipſos comitatur ad eos unde primum venerant. Ubi jam mortuum ferentes, luſtraverunt univerſas gentes, in Gerrhis extrema habitantibus ſunt gentium, quibus imperant, & in his ſepulchris. Quem poſtquam in loculis poſuerunt ſuper torum, mucronibus hinc atque hinc defixis, deſuper ligna extendunt, ac deinde palliis contegunt. In reliqua loculi ſpatioſitate aliquam ejus pallacam ſtrangulatam ſepeliunt, & pincernam, & cocum, & equiſonem, & miniſtrum, & internuncium, nec non equos & aliarum rerum omnium primitias, quinetiam phialas aureas. nam argentum aut æs in uſu non habent. His actis, humum certatim atque avide injiciunt, cupientes tumulum quam maximum efficere. Circumacto anno, rurſus hoc 72
agunt: E famulis reliquis aptiſſimos ſumunt. ſunt autem hi ingenui Scythæ; illi enim ſerviunt, quos ipſe rex juſſerit. nam pecunia emptos ſervos non habent. Horum miniſtrorum quinquaginta quum ſtrangulaverunt ac totidem præſtantiſſimos equos, alvo eorum exempta & expurgata, paleis implent, ac conſuunt: & ubi dimidium fornicis ſuper duo ligna, dimidium ſupinum ſtatuentes, alterumque dimidium fornicis ſuper altera duo ligna, tali modo defixerint, multa illa tum oblonga ligna craſſa per equos ad cervicem uſque quum trajecerunt, attollunt eos ſupra fornices, quorum priores fornices ſuſtinent armos equorum, poſteriores vero juxta femora ſuſcipiunt ventres, utriſque cruribus ſuperne dependentibus. Equos autem infrenant, eorumque habenas anteriora extendunt, & mox ad palos alligant: dehinc ſuper eorum ſingulos ſtatuunt ſingulos quinquaginta juvenum ſtrangulatorum hunc in modum. Unicuique eorum rectum ſtipitem præter ſpinam ad cervicem uſque transfigunt:

a Hæc quatuor verba τρίχας περικείρονται, βραχίονας περιτάμνονται non ſunt in MS. b ἀναβιβάζουσι. c MS. ὑπερέχουσι. d ἐπ' ἵππων.

Sepultura communis. Purgatio eorum qui per 40 dies cadaveri adfuerunt. Cannabis; & inde Thracum veſtes. Ex ejus ſemine inſtar lavationis. Fuga extremi moris.

gunt: quod inferius extat aliquid ſtipitis, id infigunt foramini ligni alterius quo equus trajectus eſt. His equitibus
73 ſepulchro circumpoſitis abeunt. Hunc in modum reges ſepeliunt. Alios autem Scythas, quum deceſſerunt, proximi quique in plauſtris collocatos ad amicos circumferunt. eos ſinguli amicorum excipientes, epulum comitantibus præbent; ſed & cadaveri ſimiliter ex omnibus apponit, quæ ceteris. Ad hunc modum quadraginta diebus privati homines circumaguntur: dehinc humantur. Scythæ autem qui ſepeliverunt tali modo purgantur. Ubi caput terſerunt abluerunt que, circa corpus ita agunt. Tria ligna ſtatuunt mutuo inclinata, circa hæc prætendunt lanea pilea, quam maxime conſtipantes, & in alveum in medio lignorum pileorumque poſitum lapides conjiciunt ex igne perlucidos.
74 Naſcitur autem apud eos cannabis lino ſimillima, præterquam craſſitudine ac magnitudine: ſed multo iſta cannabis eſt præſtantior, vel ſua ſponte naſcens, vel ſata: ex qua Thraces quidem etiam veſtimenta conficiunt lineis ſimillima: neque ſane niſi quis admodum peritus ſit ejus, linea ſint an cannabina, queat dignoſcere: & qui non viderit cannabem exiſtimabit lineum eſſe veſtimentum.
75 Hujus ergo cannabis ſemen ubi acceperint Scythæ ſub pileis ſuccedunt, ac deinde id ſupra lapides igne perlucidos jaciunt. Id vero aggrediens ſuffire etiam vaporem reddit tantum, ut Græcum nullum thuribulum eum ſuperet. Hoc odore gaudentes Scythæ fremunt; quod apud ipſos loco lavacri eſt. neque enim aqua lavant omnino corpus, ſed uxores eorum adfundentes aquam, ad lapidem ſcabrum conterunt a cypreſſi & cedri & thuris ligno: deinde iſtud detritum, quod eſt craſſum, etiam oblinunt toto corpore & facie. Id eas ſimul bene olentes facit, ſimul poſtero die, auferentes illud oblitum, mundas ac
76 ſplendidas. Externis vero & hi ritibus uti magnopere cavent, ne quidem mutuis inter ſe: ſed Græcorum etiam minime, ut oſtendit Anacharſis, & deinde iterum Scyles. Siquidem Anacharſis quum multum orbis terrarum contemplatus eſſet, & magnam ſapientiam inde confeciſſet, ad ſedes Scytharum proficiſcebatur.

χρι δ τραχήλε, κάτωθεν δε ὑπερέχῃ δ ξύλε τέτε, τὸ ἐς τέρμον πηγνύσι δ ἕτερε ξύλε δ ἀφ' δ ἵππε. ἁπισησάμενοι δε κύκλῳ τὸ σῆμα ἱππέας τοιέτες ἀπελαύνεσι. Οὕτω μὲν τὲς βασιλέας θάπτεσι. τὲς δε ἄλλες Σκύθας, ἐπεὰν ἀποθάνωσι, περιάγεσι οἱ ἀγχοτάτω οἰκέοντες καλὰ τὲς φίλες ἐν ἁμάξῃ [a] κειμένες. τῶν δε ἕκασ@ ὑποδεκόμεν@ δίωχέι τὲς ἑπομένες, καὶ τῷ νεκρῷ ἀπάντων ὡσαύτως παρατίθησι ὅσα τοῖσι ἄλλοισι. ἡμέρας δε τεσσεράκοντα οὕτω οἱ ἰδιῶται περιάγονται, ἔπειτα θάπτονται. θάψαντες δε οἱ Σκύθαι, καθαίρονται τρόπῳ τοιῷδε· σημηνάμενοι τὰς κεφαλὰς & ὑποπλυνάμενοι, ποιεῦσι περὶ τὸ σῶμα τάδε· ἐπεὰν ξύλα στήσωσι τρία ἐς ἄλληλα κεκλιμένα, περὶ ταῦτα πίλες εἰρινέες περιτείνεσι· συμφράξαντες δε ὡς μάλιστα, λίθες ὑπὸ πυρὸς διαφανέας ἐσβάλλεσι ἐς σκάφην κειμένην ἐν μέσῳ τῶν ξύλων τε & τῶν πίλων. Ἔστι δέ σφι κάνναβις φυομένη ἐν τῇ χώρῃ, πολὺ παχύτῃ@ & μεγάθε@, τῷ λίνῳ ἐμφερεστάτη. ταύτῃ δε πολλῷ ὑπερφέρει ἡ κάνναβις αὕτη· καὶ αὐτομάτη καὶ σπειρομένη φύεται· καὶ ἐξ αὐτῆς Θρῆικες μὲν καὶ εἵματα ποιεῦνται τοῖσι λινέοισι ὁμοιότατα· ἀσ' ἂν, ὅστις μὴ κάρτα τρίβων εἴη αὐτῆς, διαγνοίη λίνα ἡ καννάβιός ἐστι· ὃς δε μὴ εἰδέ κω τὴν καννάβιδα, λίνεον δοκήσει εἶναι τὸ εἷμα. Ταύτης ὦν οἱ Σκύθαι τ καννάβι@ τὸ σπέρμα ἐπεὰν λάβωσι, ὑποδύονται ὑπὸ τὲς πίλες, καὶ ἔπειτα ὑπιβάλλεσι [b] τὸ σπέρμα ὑπὶ τὲς διαφανέας λίθες τῷ πυρί. τὸ δε θυμιῶσαι ὑπιβαλλόμενον, καὶ ἀτμίδα παρέχεται τοσαύτην, ὥστε Ἑλληνικὴ ὑδρομία ἂν μιν πυρίη ὑποκρατήσαι· οἱ δε Σκύθαι ἀγάμενοι τῇ πυρίῃ ὠρύονται. τοῦτό σφι ἀντὶ λυτροῦ ἐστί. οὐ γὰ δὴ λοῦνται ὕδατι τὸ παράπαν τὸ σῶμα. αἱ δε γυναῖκες αὐτέων ὕδωρ παραχέασαι, καταστώχουσι περὶ λίθον τρηχὺν τ κυπαρίσσου, καὶ κέδρε, καὶ λιβάνε ξύλε· καὶ ἔπειτα τὸ καταστωχόμενον τοῦτο, παχὺ ἐὸν, καὶ καταπλάσσονται [c] πᾶν τὸ σῶμα & τὸ πρόσωπον· καὶ ἅμα μὲν εὐωδίη σφέας ἀπὸ τούτε ἴσχει, ἅμα δε ἀπαιρέσαι τῇ δευτέρῃ ἡμέρῃ τὸν καταπλασμὸν [d], γίνονται καθαροὶ καὶ λαμπροί. Ξεινικοῖσι δε νομαίοισι καὶ ἔτι αἰνῶς χρέωνται φεύγουσι, μήτοι γε ὧν ἀλλήλων, Ἑλληνικοῖσι δε καὶ ἤκιστα [e], ὡς παρέδεξαν Ἀνάχαρσίς τε καὶ δεύτερα αὖτις Σκύλης. τοῦτο μὲν γὰ Ἀνάχαρσις, ἐπεί τε γῆν πολλὴν θεωρήσας, καὶ ἀποδεξάμεν@ κατ' αὐτὴν σοφίην πολλὴν, ἐκομίζετο ἐς ἤθεα τὰ Σκυθέων· πολέων δὲ

a ἁμάξῃσι. b ὑποβάλλουσι. c ἰὸν, καταστώσσονται. d καταπλασμὸν. e ἧκιστα.

δε δ' Ελλησπόντε, ωεοσίχε ες Κύζικον· καὶ εὑρε γὰ τῇ Μητρὶ τῶν θεῶν ἀναγοντας τὲς Κυζικηνὲς ὀρτὴν μεγαλοπρεπέα κάρτα, εὔξατο τῇ Μητρὶ ὁ Ἀνάχαρσις, ἢν τῶς καὶ ὑγιὴς ἀπονοσήσῃ ες ἑωυτόν, θυσέν τι κατὰ ταυτὰ κατὰ ὥρα τὲς Κυζικηνὲς ποιεῦντας, καὶ παννυχίδα ςήσειν. ὡς δ' ἀπίκετο ες τὴν Σκυθικὴν, κατεδὺς ες τὴν καλεομένην Υλαίην· ἡ δ' ἔςι μὲν παρὰ τ' Αχιλλήιον Δρόμον, τυγχάνει δ' πᾶσα ἐοῦσα δενδρέων παντοίων πλέη· ες ταύτην δὴ κατεδὺς ὁ Ἀνάχαρσις, τὴν ὀρτὴν πᾶσαν ἐπετέλεε τῇ θεῷ, τύμπανόν τε ἔχων, καὶ ἐκδησάμενος ἀγάλματα. καί τις τ Σκυθέων καταφρασθεὶς αὐτὸν ταῦτα ποιεῦντα, ἐσήμηνε τῷ βασιλέι Σαυλίῳ· ὁ δ', καὶ αὐτὸς ἀπικόμενος, ὡς εἶδε τ Ἀνάχαρσιν ποιεῦντα ταῦτα, τοξεύσας αὐτὸν ἀπέκτεινε. καὶ νῦν εἴ τις εἰρηται τῶν Ἀναχάρσιος, ἃ φασὶ μιν Σκύθαι γενέσθαι, ἀλλὰ τᾶτο ὅτι ἐξεδήμησέ τε ες τὴν Ἑλλάδα, καὶ ξεινικοῖσι ἔθεσι διεχρήσατο ὡς δ' ἐγὼ ηκουσα Τίμνεω τ Ἀριαπείθεος [b] θητεύσαντα, εἶναι αὐτὸν Ἰδανθύρσου [c] τ Σκυθέων βασιλέος πάτρων, παῖδα δ' εἶναι Γνούρου τ Λυκου τ Σπαργαπίθεος. εἰ ὦν τούτης ἦν τ οἰκίης Ἀνάχαρσις, ἴσως ἂν τ ἀδελφεῦ ἀποθανόντα. Ἰδάνθυρσος γὰ ἦν παῖς Σαυλίου, Σαύλιος δ' ἦν ὁ ἀποκτείνας Ἀνάχαρσιν. Καί τι τινὰ ἤδη ἤκουσα λόγον ἄλλον ὑπὸ Πελοποννησίων λεγόμενον, ὡς ὑπὸ τ [d] Σκυθέων βασιλέος Ἀνάχαρσις ἀποπεμφθεὶς, τ Ἑλλάδος μαθητὴς γένοιτο· ὀπίσω τε ἀπονοσήσας, φαίη πρὸς τ ἀποπέμψαντα, Ἕλληνας πάντας ἀσχόλους εἶναι ες [e] πᾶσαν σοφίην, πλὴν Λακεδαιμονίων· τούτοισι δὲ εἶναι μούνοισι σωφρόνως δοῦναί τε καὶ δέξασθαι λόγον. ἀλλ' ἔστε μὲν ὁ λόγος ἄλλως πεπλασται ὑπ' αὐτῶν [f] Ἑλλήνων. ἔσθ' ὧν ἀνὴρ, ὥσπερ πρότερον εἰρέθη, διεφθάρη. ἔστε μέν νυν οὕτω δὴ ἐπρηξε [g] μὲν ξεινικά τε νόμαια καὶ Ἑλληνικὰς ὁμιλίας. Πολλοῖσι δὲ κάρτα ἔπειτα ὕστερον Σκύλης ὁ Ἀριπείθεος [h] ἔπαθε πρηγματώδεα τούτῳ. Ἀριπείθεϊ γὰ τῷ Σκυθέων βασιλέι γίνεται μετ' ἄλλων παίδων Σκύλης. ἐξ Ἰστρινῆς δ' γυναικὸς ἔστε γίνεται, καὶ ἐδαμῶς ἐγχωρίης· τ ἡ μήτηρ αὕτη γλῶσσάν τε Ἑλλάδα καὶ γράμματα ἐδίδαξε. μετὰ δὲ, χρόνῳ ὕστερον, Ἀριπείθης μὲν τελευτᾷ δόλῳ ὑπὸ Σπαργαπείθεος τ Ἀγαθύρσων βασιλέος· Σκύλης δὲ τήν τε βασιληίδα παρέλαβε, καὶ τὴν γυναῖκα τ πατρὸς, τῇ ὄνομα ἦν Ὀπόια ἦν δὲ αὕτη ἡ Ὀπόια ἀδὴ

Anacharſidis inde calamitas & genus. Mater Deûm Cyzici. Lacedæmoniorum proprium & diverſum ab Græcis aliis.

batur. Is quum per Helleſpontum navigans tenuiſſet Cyzicum, vovit Matri deorum, (offendit enim Cyzicenos ei diem feſtum magnifico ſane apparatu celebrantes) ſi ſalvus ſoſpeſque domum revertiſſet, ſacrificaturum ſe eodem ritu quo Cyzicenos ſacrificantes vidiſſet, & pervigilium inſtituturum. Quum igitur in Scythiam veniſſet, ingreſſus regionem quæ dicitur Hylæa, eaque eſt juxta Achillis Dromon ſita, ubique omnigenis arboribus referta. in hanc ingreſſus Anacharſis, omnem feſti ceremoniam deæ perſolvit, tympanum tenens, alligatiſque ſimulacris. Hæc eum agentem quidam Scytha animadvertens, indicium detulit Saulio regi. Rex quum & ipſe contuliſſet ſe eo, & Anacharſin ea facientem inſpexiſſet, excuſſa ſagitta necavit. Et nunc ſiquis de Anacharſi interroget, Scythæ negant ſe noviſſe hominem, ob id quod in Græciam peregrinatus externoſque ſit mores ſectatus. Sicut autem ego accepi ex Timne tutore Spargapithis, eſſe eum patruum Idanthyrſi Scytharum regis, filium Gnuri, nepotem Lyci, pronepotem Spargapithis. Itaque ſi ex hac familia extitit Anacharſis, ſciat ſe ab fratre fuiſſe interemptum. Idanthyrſus enim fuit filius Saulii, Saulius autem fuit qui Anacharſin interemit. Quanquam & a- 77
liud quiddam Peloponnenſes audivi referentes, Anacharſin à rege Scytharum miſſum, Græciæ fuiſſe diſcipulum, & quum rediſſet, dixiſſe ei qui ipſum miſerat, cunctos Græcos eſſe in omni ſapientia occupatos, Lacedæmoniis exceptis, quibus ſolis datum eſſet prudenter dare & accipere rationem. Verum hæc narratio temere ab ipſis Græcis ficta eſt. Hic igitur vir, quemadmodum antea dictum eſt, trucidatus fuit, & tale aliquod fatum propter externos ritus & Græcas conſuetudines conſequutus. Multis autem ſane annis poſtea interje- 78
ctis ſimilia excepit Scyles, Aripithis filius. etenim Aripithes Scytharum rex, cum alios filios multos ſuſtulit, tum Scylem ex uxore Iſtrina, haudquaquam cive, quæ filium Græcam linguam literaſque edocuit. Interjecto deinde tempore, Aripithe per dolum occiſo à Spargapithe Agathyrſorum rege, Scyles regnum ſuſcepit, & uxorem patris, nomine Opœam. Erat autem Opœa hæc

a πλέων δ' Ἑλλησπόντε. b Σπαργαπίθεος. c Ἰδανθύρσου. d ἔτι. e σοφίη. f ὑπὸ τ. g δέκα ἔπρηξε. h Ἀριπείθεος semper MS.

Scyli regi vita & ſacra Græca cum placerent, inde cauſa exitii. Bacchanal averſantur Scythæ.

hæc civis, ex qua erat Aripithi filius Oricus. Scyli regnum Scytharum obtinenti Scythicus tamen vivendi mos nihil prorſus cordi erat, ſed multo magis convertebatur ad Græca, in quibus fuerat imbutus à puero; & tale quid fecit. Utique quum ad urbem Boryſthenitarum Scythicum ducebat exercitum, (Boryſthenitæ autem ſe à Mileſiis ajunt eſſe oriundos.) ad hos quoties Scyles veniebat, relicto in ſuburbanis exercitu, ipſe muros ingreſſus portas obſerabat; depoſita Scythica veſte, Græcum ſumebat veſtimentum, & eo indutus, in foro ſpatiabatur, nullo neque ſatellitum neque alio comitatu; ſed portas ſervabant, nequis Scytharum cerneret eum geſtantem hujuſmodi veſtimentum: & cum in ceteris Græcorum diſciplina utebatur, tum ſacra diis faciebat ritu Græco. Et quum ibi tempus menſtruum aut amplius triverat, abſcedebat, induta ſibi Scythica veſte. Idque ſæpenumero faciebat, extructis ſibi ædibus in Boryſthenide, & uxore
79 illinc accepta. Sed quum deberet ei male cedere, ex hac occaſione evenit. Affectabat Baccho per Bacchanal initiari, ac initiationem jam ſumpturo in manibus, oblatum eſt ingens oſtentum. Erant ei in urbe Boryſthenitarum circum ædes (quarum etiam paulo ante habui mentionem) magnas atque magnificas ſpatii laxitas, circaque eam è lapide candido ſphinges & grypes ſtantes. in has ædes deus fulmen jaculatus eſt, totæque deflagraverunt. Scyles nihilominus propterea initiationem peragit. Enimvero Scythæ Græcis probro dant bacchari, negantes eſſe credibile deum inveniſſe quo homines ad dementiam adigantur. Poſteaquam bacchanali initiatus eſt Scyles, quidam Boryſthenitarum Scythis indicium detulit, inquiens, Nos enim irridete Scythæ quod bacchanalia agamus, quodque nos deus corripiat; at nunc dæmon hic veſtrum quoque regem inſedit. nam bacchatur & à deo inſanit. Quod ſi mihi non habetis fidem, ſequimini me rem vobis oſtenſurum. Primores Scytharum ſequuti ſunt: quos Boryſthenita ille deductos clanculum in turri collocavit. Ubi adfuit Scyles cum thiaſo, Scythæ eum bacchabundum conſpicati, rem ingentis calamitatis eſſe duxerunt: digreſſique, ea quæ viderant
80 omni exercitui indicarunt. Poſt hæc ubi

ἀρὴ ἐξ ἧς ἰῶ Ὄρικος Ἀριπείθεϊ παῖς. Βασιλεύων δὲ Σκυθέων ὁ Σκύλης, Ἑλλήνων μὲν ἐδαμῶς ἠρέσκετο Σκυθικῇ, ἀλλὰ πολλὸν ὡς τὰ Ἑλληνικὰ μᾶλλον πεπαιδευμένος ἰῶ ἀπὸ παιδὸς τροφεῦσι· ἐποιέετό τε τοιῆδε· ἐὼν ἀγόμενος τὴν στρατιὴν τῶν Σκυθέων ἐς τὸ Βορυσθενειτέων ἄστυ· (οἱ δὲ Βορυσθενεῖται αὐτοὶ λέγουσι σφέας αὐτοὺς εἶναι Μιλησίους) ἐς τούτους ὅκως ἔλθοι ὁ Σκύλης, τὴν μὲν στρατιὴν καταλίπεσκε ἐν τῷ προαστείῳ, αὐτὸς δὲ ὅκως ἔλθοι ἐς τὸ τεῖχος, καὶ τὰς πύλας ἐγκλῄσας, τὴν στολὴν ἀποθέμενος τὴν Σκυθικὴν, λαβέσκε ἂν Ἑλλησίδα ἐσθῆτα· ἔχων δὲ ἂν ταύτην, ἠγόραζε, οὔτε δορυφόρων ἑπομένων, οὔτε ἄλλου ἀδενός. τὰς δὲ πύλας ἐφύλασσον, μή τις μιν Σκυθέων ἴδοι ἔχοντα ταύτην τὴν στολήν. καὶ τἄλλα ἐχρᾶτο Διονύσῳ Ἑλληνικῇ, καὶ θεοῖσι ἱερὰ ἐποίεε κατὰ νόμους τοὺς Ἑλλήνων. ὅτε δὲ διατρίψας μῆνα ἢ πλέον τούτου, ἀπαλλάσσετο, ἐνδὺς τὴν Σκυθικὴν στολήν. ταῦτα ποιέεσκε πολλάκις· καὶ οἰκίαν τε ἐδείματο ἐν Βορυσθένει, καὶ γυναῖκα ἔγημε ἐς αὐτὰ ἐπιχωρίην. Ἐπεί τε δὲ ἔδεε οἱ κακῶς γενέσθαι, ἐνέμετο ὑπὸ τοιῆσδε φάσι· ἐπεθύμησε Διονύσῳ βακχείῳ τελεσθῆναι· μέλλοντι δέ οἱ ἐς χεῖρας ἄγεσθαι τὴν τελετὴν, ἐνέμετο φάσμα μέγιστον. ἦν οἱ ἐν Βορυσθενειτέων τῇ πόλι, οἰκίης μεγάλης καὶ πολυτελέος περιβολὴ, (τὸ δὲ ὀλίγῳ τι πρότερον τούτων μνήμιον εἶχον) τὴν τε περιξ λιθοῦ λίθου σφίγγες τε καὶ γρῖπες ἕστασαν. ἐς ταύτην ὁ Διὸς ἐνέσκηψε βέλος· καὶ ἡ μὲν κατεκάη πᾶσα. Σκύλης δὲ οὐδὲν τούτου εἵνεκα ἧσσον ἐπετέλεσε τὴν τελετήν. Σκύθαι δὲ τὸ βακχεύειν περὶ Ἕλλησι ὀνειδίζουσι. οὐ γάρ φασι εἰκὸς εἶναι θεὸν ἐξευρίσκειν τοῦτον ὅστις μαίνεσθαι ἀναγκάζει ἀνθρώπους. ἐπεί τε δὲ ἐτελέσθη τῷ βακχείῳ ὁ Σκύλης, ἐπρήσσευσε τις Βορυσθενειτέων πρὸς τοὺς Σκύθας, λέγων, Ἡμῖν γὰρ καταγελᾶτε, ὦ Σκύθαι, ὅτι βακχεύομεν, καὶ ἡμέας ὁ θεὸς λαμβάνει· νῦν αὖτος ὁ δαίμων καὶ τὸν ὑμέτερον βασιλέα λελάβηκε, καὶ βακχεύει τε, καὶ ἐνθεάζει. εἰ δέ μοι ἀπιστέετε, ἕπεσθε, καὶ ὑμῖν ἐγὼ δείξω. εἵποντο τῶν Σκυθέων οἱ πρεσβύτατοι· καὶ αὐτοὺς ἀναγαγὼν ὁ Βορυσθενείτης, λάθρῃ ἔστι πύργον κατοπτεύσας. ἐπεί τε ἦλθε σὺν τῷ θιάσῳ ὁ Σκύλης, καὶ εἶδόν μιν βακχεύοντα οἱ Σκύθαι, κάρτα συμφορὴν μεγάλην ἐποιήσαντο. ἐξελθόντες δὲ ἐσήμηνάν πασι τῷ στρατῷ τὰ ἴδοιεν. Ὡς δὲ μετὰ

a πολλάκις. οἰκίαν. b τὴν πέριξ. c τούτων. d διαπρήσσουσι. e ὑμῖν δὲ. f καὶ βακχεύει, καὶ. g ἐκάστους.

Occiditur ab fratre Octamasade. Multitudo Scytharum quanta. Crater Pausaniæ in ostio Ponti, & alius Scythicus.

τὰ τοῦτα ἐξήλωνε ὁ Σκύλης ἐς ἦθεα τὰ ἑωυτῦ, οἱ Σκύθαι ποιησάμενοι τὸν ἀδελφεὸν αὐτοῦ Ὀκταμασάδην, γεγονότα ἐκ τῆς Τέρεω [a] θυγατρὸς, ἐπανίστανται τῷ Σκύλῃ. ὁ δὲ, μαθὼν τὸ γινόμενον ἐπ' ἑωυτῷ, καὶ τὴν αἰτίην δι' ἣν ἐποιέετο, καταφεύγει ἐς τὴν Θρηίκην. πυθόμενος δὲ ὁ Ὀκταμασάδης ταῦτα, ἐστρατεύετο ἐπὶ τὴν Θρηίκην· ἐπεὶ τε δὲ ἐπὶ τῷ Ἴστρῳ ἐγένετο, ἠντιάσαν μιν οἱ Θρήικες. μελλόντων δὲ αὐτέων ποιήσεσθαι [b], ἔπεμψε Σιτάλκης τὸν ἀγγελιηφόρον πρὸς τὸν Ὀκταμασάδην, λέγων τοιάδε, Τί δεῖ ἡμέας ἀλλήλων πειρηθῆναι; εἰς μὲν μοι τὸν ἀδελφεὸν παῖς, ἔχεις δέ μοι ἀδελφεόν· σὺ τέ μοι ἀπόδος τοῦτον, κἀγὼ ἐγώ σοι τὸν παρὰ Σκύλεω ἀγαθὸν δώσω. σφαλερὴ δὲ μήτε σὺ κινδυνεύσῃς, μήτ' ἐγώ. ταῦτά οἱ πέμψας ὁ Σιτάλκης ἐπεκηρυκεύετο. ἦν δὲ ἀγαθὸν τῷ Ὀκταμασάδῃ ἀδελφεὸς Σιτάλκης πεφευγώς. ὁ δὲ [c] Ὀκταμασάδης καταινέει ταῦτα. ἐκδιδοῖ [d] δὲ τὸν ἑωυτῦ μητρωα Σιτάλκῃ [e], ἔλαβε δὲ τὸν ἀδελφεὸν Σκύλεω. καὶ Σιτάλκης μὲν ἀγαλαβὼν τὸν ἀδελφεὸν, ἀπῆγε. Σκύλεω δὲ Ὀκταμασάδης αὐτοῦ ταύτῃ ἀπέταμε τὴν κεφαλήν. ἔτω μὲν ἀπεστέλλοντο τὰ σφέτερα νόμαια Σκύθαι, τοῖσι δὲ ἀπεστεωμένοισι ξεινικοὺς νόμους τοιαῦτα ἐπιτίμια διδοῦσι. Πλῆθος δὲ τὸ Σκυθέων οὐκ οἵους τε ἐγὼ ἐμοὶ ἀτρεκέως πυθέσθαι, ἀλλὰ διαφόρους λόγους ἀπὸ ἀριθμοῦ ἤκουον. καὶ γὰρ κάρτα πολλοὺς εἶναί σφεας, καὶ ὀλίγους, ὡς Σκύθας εἶναι. τοσόνδε μέντοι ἀπεφαινόν μοι ἐς ὄψιν· ὡς ἔστι [f] μεταξὺ Βορυσθενέος τε ποταμοῦ καὶ τῆς πάντος χώρος· ἄνομα δέ ἐστι οἱ Ἐξαμπαῖος· ἐπὶ δὲ ὀλίγον καὶ πρότερον τούτων μνήμην εἴχομεν, φάμενοι ἐν αὐτῷ κρήνην ὕδατος πικροῦ εἶναι, ἀπ' ἧς τὸ ὕδωρ ἀποῤῥέον τὴν πάντιν ἄπλοον ποιέειν [g]. ἐν τούτῳ τῷ χώρῳ κεῖται χαλκήιον, μεγάθεϊ δὲ ἐξακοσίοισιν [h] ἐπὶ τῷ στόματι ἐπὶ Πόντου κρητῆρος, τὸν Παυσανίης ὁ Κλεομβρότου ἀνέθηκε. ὃς δὲ μὴ εἶδε καὶ τοῦτον, ὧδε δηλώσω· ἑξακοσίους ἀμφορέας ἀπέτεως χωρέει τὸ ἐν Σκύθῃσι χαλκήιον. πάχος δὲ τὸ Σκυθικὸν τοῦτο χαλκήιόν ἐστι δακτύλων ἕξ. τοῦτο ὦν ἔλεγον οἱ ἐπιχώριοι ὡς ἐρδίνων γλυφείη. βουλόμενον γὰρ τὸν πρότερον βασιλέα, τῷ οὔνομα εἶναι Ἀριαπείθην, τοῦτον εἰδέναι τὸ πλῆθος τῶν Σκυθέων, κελεύειν μιν πάντας Σκύθας ἄρδιν ἕκαστον μίαν ἀπὸ σφέων κομίσαι· ὃς δ' ἂν μὴ κομίσῃ, θανάτου ἀπείλεε. κομισθῆναι τε δὴ χρῆμα πολλῶν ἐρδίνων, καὶ οἱ δόξαι ἐξ αὐτέων μνημόσυνον ποιήσας λιπέσθαι. ὡς τούτων δὴ μὲν τὸ χαλκήιον ποιῆσαι τοῦτο, καὶ ἀναθεῖναι ἐς τὸν Ἐξαμπαῖον τοῦτον. ταῦτα δὴ ἐγὼ ἐπὶ πλέον ἐκ Σκυθέων ἤκουον. θωυμάσια δὲ ἡ χώρη αὕτη οὐκ ἔχει, χωρὶς

bi ad lares suos redibat Scylés, præposito fratre ejus Octamasade, ex filia Terei genito, insurrexerunt contra Scylen. Scyles cognito quid de se fieret, & quam ob causam, profugit in Thraciam. Id quum audisset Octamasades, cum exercitu adversus Thraciam contendit: cui ad Istrum progresso Thraces occurrerunt. Et quum conflicturi essent, Sitalces ad Octamasadem misit caduceatorem, cum his mandatis, Quid opus est inter nos tentare? Tu quidem sororis meæ es filius, sed habes germanum meum, quem si mihi reddideris, ego vicissim Scylen trado tibi. Ita neque tu, neque ego periclitabor exercitu. Per hæc verba pacem firmabat Sitalces. Erat enim apud Octamasadem frater Sitalcis profugus. Et Octamasades ista accepit, redditoque Sitalci avunculo suo, Scylen cepit fratrem. Et Sitalces quidem accepto fratre reduxit exercitum: Octamasades autem eodem die caput Scyli dempsit. Adeo sua instituta Scythæ observant: & iis qui externos ritus adsciscunt, tales irrogant pœnas. Multitudinem autem Scytharum non potui exacte indagare, quum de ejus numero varia referentes audiam, & permultos illos, & rursus paucos esse utique Scythas. Quantum autem sub aspectum meum venit: Est inter Borysthenen & Hypanin flumina, locus nomine Exampæus: cujus etiam aliquanto antea habuimus mentionem, quum dicebam fontem in eo esse aquæ amaræ, Hypanin in quem fluit, impotabilem reddentis. Hoc in loco jacet ahenum sexies tantum quantus crater qui est in ostio Ponti, à Pausania Cleombroti filio dedicatus. Quod siquis illum non inspexit, hunc ei in modum declarabo: Sexcentarum est amphorarum facile capax istud in Scythis ahenum, crassitudine digitorum sex. id ajunt indigenæ ex aculeis sagittarum esse factum: regem enim suum, nomine Ariantan, quum numerum Scytharum scire vellet, jussisse singulos Scythas conferre singulos sagittarum aculeos, proposita morte ei qui non ferret. Ita magnam vim collatam esse aculeorum: & ex his confectum ahenum illud placuisse ei pro monumento relinquere, & in hoc Exampæo dedicare. Hæc de multitudine Scytharum audiebam. Miracula autem hæc regio nulla habet, præter flumina cum

81

82

εἰς

a Τυρέος. b ποιήσεσθαι. c πείθεται τοῦτον. ὁ δὲ. d ἀποδίδοῖ. e Σιτάλκῃ. f ἔστι. ἔστι. g ποιέειν. h μεγάθεϊ ἑξαπλάσιον. i ποιήσειν.

Herculis vestigium. Artabani vana dissuasio belli Scythici, & OEobazi inde orbitas. Ponti, Bospori, Propontidis, Hellesponti mensura.

cum multo maxima, tum numero plurima. Si quid tamen præter flumina & magnitudinem campi exhibetur admiratione dignum, id dicetur. Vestigium Herculis ostendunt petræ impressum, virili vestigio simile, bicubitali magnitudine, juxta fluvium Tyrem: Et hoc ita se ha-
83 bet. REDEO ad eam quam ab initio institueram orationem; Dario adversus Scythas exercitum comparanti, dimissis nunciis ad imperandum, aliis ut peditatum, aliis ut classem præstarent, aliis ut Bosporum Thracium ponte jungerent: Artabanus, Hystaspis filius, Darii frater, nolebat illum ullo pacto Scythis inferre bellum, commemorans Scytharum inopiam, utilia suadens: quum tamen non persuaderet illi, destitit à dissuadendo. Darius, ubi omnia ei in expedito fuere, copias eduxit ex urbe Su-
84 sis. Ibi eum OEobazus ex Persis, cui tres filii erant, & omnes militantes, obsecrabat ut unum sibi relinqueret. Cui Darius tanquam amico & modesta obsecranti, respondit se omnes liberos relicturum. Eo responso OEobazus magnopere lætabatur, sperans liberos suos missionem habere militiæ. At ille adstantes jussit ut omnes OEobazi filios interimerent. Ita filii OEobazi obtruncati, illic
85 sunt relicti. Darius Susis movens, postquam pervenit ad Bosporum Calchedoniæ, ubi pons junctus erat, illinc conscensa navi, transmisit in Cyaneas, quæ dicuntur, quas Græci prius errabundas fuisse ajunt. Ibi sedens in templo subjiciebat oculis Pontum, rem spectaculo dignam. nam inter omnia maria est maxime admirabilis. Cujus longitudo est undecim millium ac centum stadiorum: latitudo (qua latissimus sui est) trium millium ducentorum. Hujus pelagi os latitudinis est quatuor stadiorum: longitudo oris (quod est collum) quæ Bosporus dicitur, ubi pons connectebatur, circiter centum viginti stadia. Bosporus ad Propontidem pertinet. Propontis autem latitudinis quingentorum stadiorum est, mille & quadringentorum longitudinis, influens in Hellespontum. Ipse Hellespontus, ubi angustissimus, stadiis septem, quadringentis longus, intrans pelagi hiatum quod Ægæum vocatur.
86 Hæc autem ita dimensa sunt. Navis fere meat omnino septuaginta millia orgyiarum longo die, nocte vero sexaginta mil-

ἐς ἣ ὅτι πολλῷ μείζους, καὶ ἀριθμὸν πολείους. ὁ δὲ ἐπιθωϋμάσας ἄξιον ἦν παρεξ[a] τῶν ποταμῶν, καὶ τῆς μεγάθεος τῆς πεδίου, παρέχεται, εἰρήσεται. ἴχνος Ἡρακλέος φαίνεται ἐν πέτρῃ ἐνεόν, τὸ ἔοικε μὲν βήματι ἀνδρός, ἔστι δὲ τὸ μέγαθος δίπηχυ, πλησίον τοῦ Τύρου ποταμοῦ. τοῦτο μέν νυν τοιοῦτό ἐστι. Ἀναβήσομαι δὲ ἐς τὸ καὶ ἔρχας ἥια λέξων λόγον. παρασκευαζομένου Δαρείου ἐπὶ τοὺς Σκύθας, καὶ ἀπιεμπολέος ἀγγέλους ἐπιτάξοντας τοῖσι μὲν πεζὸν στρατὸν, τοῖσι δὲ νέας παρέχειν, τοῖσι δὲ ζεύγνυσθαι τὸν Θρηίκιον Βόσπορον· Ἀρτάβανος ὁ Ὑστάσπεος, ἀδελφεὸς ἐὼν Δαρείου, ἔσχε μηδαμῶς αὐτὸν στρατιὴν ἐπὶ Σκύθας ποιέεσθαι, καταλέγων τὴν Σκυθέων πλῆθος ἀπορείην. ἀλλ', οὐ γὰρ ἔπειθε συμβουλεύων οἱ χρηστὰ, ὁ μὲν ἐπέπαυτο· ὁ δὲ, ἐπείτε οἱ τὰ πάντα παρεσκεύαστο, ἐξήλαυνε τὸν στρατὸν ἐκ Σούσων. Ἐνθαῦτα τῶν Περσέων Οἰόβαζος ἐδεήθη Δαρείου, τριῶν ἐόντων οἱ παίδων, καὶ πάντων στρατευομένων, ἕνα αὐτῷ καταλειφθῆναι. ὁ δέ οἱ ἔφη, ὡς φίλῳ ἐόντι, καὶ μετρίων δεομένῳ, πάντας τοὺς παῖδας καταλείψειν. ὁ μὲν δὴ Οἰόβαζος ὠρέχαρης ἦν, ἐλπίζων τοὺς υἱέας στρατηίης ἀπολελύσθαι· ὁ δὲ ἐκέλευσι τοὺς ἐπεσταλμένους[b], ἀποκτεῖναι πάντας τοὺς Οἰοβάζου παῖδας· καὶ ὅτι μὲν ἀποσφαγῶσι, αὐτοῦ ταύτῃ ἐλίποντο. Δαρεῖος δὲ ἐπεὶ τε στρατευόμενος ἐκ Σούσων ἀπίκετο τὸν Καλχηδονίης ἐπὶ τὸν Βόσπορον, ἵνα ἔζευκτο ἡ γέφυρα, ἐνθεῦτεν ἐσβὰς ἐς νέα, ἔπλεε ἐπὶ τὰς Κυανέας καλεομένας, τὰς πρότερον πλαγκτὰς Ἕλληνες φασὶ εἶναι. ἑζόμενος δὲ ἐπὶ τῷ ἱρῷ, ἐθηεῖτο[c] τὸν Πόντον ἐόντα ἀξιοθέητον. πελαγέων γὰρ ἁπάντων πέφυκε θωϋμασιώτατος· τοῦτο μέν, μῆκος εἰσὶ σταδίοι ἑκατὸν καὶ χίλιοι καὶ μύριοι· τοῦτο δὲ, τῇ εὐρύτατος αὐτὸς ἑωυτοῦ, σταδίοι διηκόσιοι καὶ τριςχίλιοι. τούτου δὲ πελάγεος τὸ στόμα, ἔστι εὖρος πέντερες σταδίοι· μῆκος δὲ στόματος, ὁ αὐχήν, τὸ δὴ Βόσπορος κέκληται, κατ' ὃ δὴ ἐζεύκτο ἡ γέφυρα, ἐπὶ σταδίους εἴκοσι καὶ ἑκατόν ἐστι. πόντῳ δὲ ἐς τὸν Προποντίδα ὁ Βόσπορος. ἡ δὲ Προποντὶς, ἐοῦσα εὖρος μὲν σταδίων πεντακοσίων, μῆκος δὲ τετρακοσίων καὶ χιλίων, καταδιδοῖ ἐς τὸν Ἑλλήσποντον, ἐόντα στενότητι μὲν ἑπτὰ σταδίους, μῆκος δὲ τετρακοσίους. σκολιοῖ δὲ ὁ Ἑλλήσπονος ἐς χάσμα πελάγεος τὸ δὴ Αἰγαῖον καλέεται. Μεμέτρηται δὲ ταῦτα ὧδε· νηῒ ἐπίπαν μάλιστά κη κατανύσῃ ἐν μακρημερίῃ[d] ὀργυιὰς ἑπτακισμυρίας, νυκτὸς δὲ, ἑξακισμυρίας[e].

a ἄξιον, παρέξ. b ὁ δὲ κελεύει τοὺς ἐπὶ τούτων ἐπισταλέντας. c ἐθηεῖτο. d μακρῇ ἡμέρῃ. e Hæc tres voces absunt ab MS.

ἤδη ὧν ἐς μὲν Φάσιν ἀπὸ τοῦ στόμα[ος], (τοῦτο γάρ ἐστι τοῦ Πόντου μακρότατον) ἡμερέων ἐννέα πλόος ἐστὶ, καὶ νυκτῶν ὀκτώ· αὗται, ἔνδεκα μυριάδες καὶ ἑκατὸν ὀργυιέων γίνονται. ἀπὸ δὲ τοῦ ὀργυιέων τούτων, στάδιοι ἑκάλον καὶ χίλιοι καὶ μύριοί εἰσι. ἐς δὲ Θεμίσκυραν τὴν ἐπὶ Θερμώδοντι ποταμῷ ἀπὸ τῆς Ἰνδικῆς, (κατὰ τοῦτο γάρ ἐστι καὶ Πόντου εὐρύτατον) τριῶν τε ἡμερέων καὶ δύο νυκτῶν πλόον [a]. αὕτη δὲ, τρεῖς καὶ τεσσεράκοντα μυριάδες ὀργυιέων γίνονται, στάδιοι δὲ, τετρακόσιοι καὶ τετρακισχίλιοι. ὁ μέν νυν Πόντος οὗτος καὶ Βόσπορός τε καὶ Ἑλλήσποντος οὕτω τί μοι μεμέτρηται, καὶ κατὰ τὰ εἰρημένα παρέχεται. παρέχεται δὲ καὶ λίμνην ὁ Πόντος ἐκδιδοῦσαν [b] ἐς ἑωυτὸν, ἣ πολλῷ τῳ ἐλάσσω ἑωυτοῦ· ἣν Μαιῆτις τε καλέεται, καὶ μήτηρ δὲ Πόντου. Ὁ δὲ Δαρεῖος ὡς ἐθηήσατο τὸν Πόντον, ἔπλεε ὀπίσω διὰ τὴν γέφυραν, τὸ δεκτικλέων ἐπῆρτο Μανδροκλέης Σάμιος. θηησάμενος δὲ καὶ τὸν Βόσπορον, στήλας ἔστησε δύο ἐπ' αὐτοῦ [c], λίθου λευκοῦ, ἐνταμὼν γράμματα, ἐς μὲν τὴν Ἀσσυρίην [d]· ἐς δὲ τὴν Ἑλληνικὴν, ἔθνεα πάντα ὅσα περ ἦγε· ἦγε δὲ πάντα τὰ ἦρχε. τούτων μυριάδες ἐξηριθμήθησαν, χωρὶς δὲ ναυτικοῦ, ἑβδομήκοντα σὺν ἱππεῦσι· νέες δὲ ἑξακόσιαι συνελέχθησαν. τῆσι μέν νυν στήλῃσι ταύτῃσι Βυζάντιοι, κομίσαντες ἐς τὴν πόλιν, ὕστερον τούτων ἐχρήσαντο πρὸς τὸ βωμὸν τῆς Ὀρθωσίης Ἀρτέμιδος, χωρὶς ἑνὸς λίθου. ἔστι καταλείφθη [e] δὲ καὶ δὲ Διονύσου τὸ νηὸν ἐν Βυζαντίῳ, γραμμάτων Ἀσσυρίων πλέος. δὲ δὲ Βοσπόρου ὁ χῶρος, τὸν ἔζευξε βασιλεὺς Δαρεῖος, ὡς ἐμοὶ δοκέει συμβαλλομένῳ, μέσον ἐστὶ Βυζαντίου τε καὶ δὲ τοῦ στόματος ἱρόν. Δαρεῖος δὲ μὴ ταῦτα ἐρεθεὶς τῇ γεφύρῃ, τὸν δεκτικλέα αὐτῆς Μανδροκλέα τὸν Σάμιον ἐδωρήσατο πασι δέκα· ἀπ' ὧν δὴ Μανδροκλέης ἀπαρχὴν, ζωγραφήσαντος πᾶσαν τὴν ζεῦξιν τοῦ Βοσπόρου, καὶ βασιλέα τε Δαρεῖον ἐν προεδρίῃ καθήμενον, καὶ τὸν στρατὸν αὐτοῦ διαβαίνοντα, ταῦτα γραψάμενος, ἀνέθηκε ἐς τὸ Ἥραιον, ἐπιγράψας τάδε,

Βόσπορον ἰχθυόεντα γεφυρώσας ἀνέθηκε
Μανδροκλέης Ἥρῃ μνημόσυνον γεφύρης·
Αὐτῷ μὲν στέφανον πρεπέα, Σαμίοισι δὲ κῦδος.

Δαρείου βασιλέος ἐκτελέσας κατὰ νοῦν.

ταῦτα μέν νυν τοῦ ζεύξαντος τὴν γέφυραν μνημόσυνα ἐγένετο. Δαρεῖος δὲ δωρησάμενος Μανδροκλέα, διέβαινε ἐς τὴν Εὐρώπην,

Maeotis palus. Pontis in Bosporo faber Mandrocles donatus ab Dario, cujus copiæ illic ineisæ duabus pilis lapideis,

millia. Itaque è faucibus Ponti ad Phasin (hoc est enim Ponti longissimum) novem dierum est navigatio, & octo noctium, quæ fiunt centum ac decem millia orgyiarum & centum, hoc est, stadiorum undecim millia ac centum. E Sindica autem ad Themiscyram, quæ est super flumen Thermodontem (hîc namque Ponti latissimum est) trium dierum duarumque noctium est navigatio, quæ fiunt passium trecenta ac triginta millia, stadiorum vero tria millia & trecenta. Hunc igitur in modum Pontus ac Bosporus & Hellespontus à me dimensi sunt, & secundum ea quæ dixi situm habent. Quinetiam Pontus hic paludem habet influentem in se, non multo quam ipse est minorem, quæ Mæotis appellatur, & mater Ponti. Darius, ubi Pontum contemplatus est, renavigavit ad pontem, cujus architectus extitit Mandrocles Samius. Contemplatus item Bosporum, duos ad eum cippos erexit è candido lapide, incidens litteris in uno quidem Assyriis, in altero autem Græcis, omnes gentes quas ducebat. Ducebat autem omnes gentes quibus imperabat, continentes numero septingenta millia hominum cum equitatu, præter classem, quæ constabat è navibus sexcentis. His postea cippis Byzantii in urbem suam translatis usi sunt ad aram Dianæ Orthosiæ, præter unum lapidem, qui apud Bacchi delubrum in eadem urbe relictus est litteris Assyriis oppletus. Ceterum Bospori locus quem rex Darius ponte commisit, conjectanti mihi videtur medius inter Byzantium & templum quod ad os est. Post hæc Darius ponte ratito delectatus, autorem ejus Mandroclem Samium donavit decem pueris. Ex quorum primitiis Mandrocles pingendo totam commissionem Bospori & regem Darium in solio sedentem, ac copias ibi transeuntes, effinxit, eamque picturam templo Junonis dedicavit, cum hac inscriptione,

Qui rate piscosum conjunxit Bosporon, implens
Darii regis vota, jubentis opus,
Junoni Mandrocles hæc monumenta dicavit,
Esset honor Samiis unde, corona sibi.

Hæc igitur monumenta extiterunt ejus qui pontem compegit. Quem ubi remuneratus est Darius, transmisit in Europam,

a πλόος. b Πόντος ἐκδιδοῦσαν. c αὐτοῦ. d τὴν ἐτέρην Ἀσσυρίην. e ἐστὶ δὲ καὶ καταλείφθη.

Iones navigant ad pontes faciendos in Istri ostiis. Tearus fl. Ad eum Darii per Bosporum profecti inscriptio & progressus ad Getas cum acervis lapidum.

pam, jussis Ionibus navigare in Pontum usque ad Istrum, atque ubi eo perveniſſent, se illic opperiri fluvium ponte jungentes. Ducebant enim classem Iones & Æolenses & Hellespontii. Hi prætervecti Cyaneas, recta ad Istrum navigarunt, subvectique duorum dierum itinere à mari ad collum fluminis, ubi in ostia scinditur, illud ponte jungunt. Darius, transmisso per ratem Bosporo, faciebat per Thraciam iter, & quum ad fontes Teari amnis perventum esset, triduo hîc habuit
90 stativa. Tearus fertur ab accolis amnium esse optimus cum ad alios morbos, tum ad scabiem curandam vel hominum vel equorum. Ejus enim fontes duodequadraginta sunt, ex eadem petra manantes, partim frigidi, partim calidi. Ad hos tantundem viæ est ab Heræo urbe juxta Perinthum, & ab Apollonia quæ est in Ponto Euxino, duorum dierum utraque. Fluit autem Tearus hic in fluvium Contadesdum, Contadesdus in Agrianem, Agrianes in Hebrum, Hebrus
91 in mare juxta urbem Ænum. Ad hunc igitur amnem quum perveniſſet Darius, castraque posuisset, oblectatus amne, cippum erexit etiam illic his litteris inscriptum, TEARI AMNIS CAPITA OPTIMAM AQUAM ATQUE PULCHERRIMAM CUNCTORUM AMNIUM CONTINENT, ET AD EA PERVENIT, EXERCITUM DUCENS ADVERSUS SCYTHAS, VIR OPTIMUS ATQUE PULCHERRIMUS CUNCTORUM HOMINUM, DARIUS HYSTASPIS FILIUS, PERSARUM CUNCTÆ-
92 QUE CONTINENTIS REX. Hæc sunt illic scripta. Darius hinc movens venit ad alium amnem nomine Artiscum, qui per Odrysas fluit: quo ubi pervenit, ita agendum sibi putavit. Ostenso certo loco copiis suis, jussit illic virum quemque prætereuntem ponere unum lapidem in isto demonstrato loco. Id quum exercitus feciſſet, grandes acervos lapidum istic relinquens abduxit exer-
93 citum. Sed priusquam ad Istrum perveniret, primos subegit Getas, qui de immortalitate sectam sequuntur. Nam Thraces qui obtinent Salmydessum, quique supra Apolloniam & Mesambriam urbem incolunt, & qui Cyrmianæ & Mypsæi vocantur, sine pugna sese ipsos Dario dediderunt. Getæ vero ad pervicaciam conversi, statim in servitutem redacti sunt, quum sint fortissimi Thracum

πλω, τοῖσι Ἴωσι ϖροσταξείλας ϖλέειν ἐς τ Πόντον, μέχρι Ἴστρου ποταμοῦ· ἐπεὰν δὲ ἀπικωνῦ ἐς τ Ἴστρον, ἐνταῦτα αὐτὸν ϖεριμένειν, ζεύγνυντας τ ϖοταμόν. τὸ γὰρ δὴ ναυτικὸν ἦγον Ἴωνές τε Αἰολέες τε Ἑλλησπόντιοι. ὁ μὲν δὴ ναυλικὸς στρατὸς τὰς Κυανέας διεκϖλώσας, ἔϖλεε ἰθὺ τοῦ Ἴστρου. ἀναϖλώσας δ ἀνὰ τ ϖοταμὸν δυῶν ἡμερέων ϖλόον ἀϖὸ θαλάσσης, τοῦ ποταμοῦ τ αὐχένα, ἐν τῷ χίζει τὰ στόματα τοῦ Ἴστρου, ἐζεύγνυε. Δαρεῖος δ, ὡς διέβη τ Βόσπορον κατὰ τὠυτὸ χεδίλιον, ἐπορεύετο διὰ τ Θρηίκης. ἀπικόμενος δὲ ἐπὶ Τεάρου ϖοταμοῦ τὰς πηγάς, ἐστρατοπεδεύσατο ἡμέρας τρεῖς. Ὁ δὲ Τέαρος λέγει κατὰ τ ϖεδιοίκων εἶναι ϖοταμῶν ἄριστος, τά τε ἄλλα ἐς ἄκεσιν φέρονται, καὶ δὴ καὶ ἀνθρώϖοισι ἵπποισί τε ψώρῃσι ἀκέεσθαι. εἰσὶ δὲ αὐτοῦ αἱ πηγαὶ δυῶν δεόντων τεσσερήκοντα, ἐκ πέτρης τ αὐτῆς ῥέουσαι. καὶ αἱ μὲν αὐτέων, εἰσὶ ψυχραί· αἱ δὲ, θερμαί. ὁδὸς δ ἐπ' αὐτάς ἐστι ἴση ἐξ Ἡράκλειάν τε τὴν ϖρὸς Περίνθῳ, καὶ ἐξ Ἀπολλωνίης τ ἐν τῷ Εὐξείνῳ Πόντῳ, δυῶν ἡμερέων ἑκατέρη. ἐκδιδοῖ δὲ ὁ Τέαρος ἐς τ Κονταδέσδον ϖοταμόν· ὁ δὲ Κονταδέσδος, ἐς τ Ἀγριάνιν· ὁ δὲ Ἀγριάνης, ἐς τ Ἕβρον· ὁ δὲ, ἐς θάλασσαν τὴν ϖαρ' Αἶνῳ ϖόλι. Ἐϖὶ τοῦτον ὦν τὸν ϖοταμὸν ἀϖικόμενος ὁ Δαρεῖος, ὡς ἐστρατοπεδεύσατο, ἡσθεὶς τῷ ϖοταμῷ, ϛήλην ἔστησε καὶ ἐνταῦτα γεάμματα γεάψας [b], λέγοντα τάδε, ΤΕΆΡΟΥ ΠΟΤΑΜΟΥ͂ ΚΕΦΑΛΑΙ͂ ΥΔΩΡ ΑΡΙΣΤΌΝ ΤΕ ΚΑΙ͂ ΚΆΛΛΙΣΤΟΝ ΠΑΡΈΧΟΝΤΑΙ ΠΆΝΤΩΝ ΠΟΤΑΜΩ͂Ν. ΚΑΙ͂ ΈΠ' ΑΥ͂ΤΑ͂Σ ΆΠΙΚΕΤΟ, ΈΛΑΎΝΩΝ ΈΠΙ͂ ΣΚΎΘΑΣ ΣΤΡΑΤΌΝ, ΆΝΗ͂Ρ ΆΡΙΣΤΌΣ ΤΕ͂ ΚΑΙ͂ ΚΆΛΛΙΣΤΟΣ ΠΆΝΤΩΝ ΆΝΘΡΏΠΩΝ, ΔΑΡΕΙ͂ΟΣ Ο͂ Υ͂ΣΤΆΣΠΕΟΣ, ΠΕΡΣΈΩΝ ΤΕ͂ ΚΑΙ͂ ΠΆΣΗΣ ΤΗ͂Σ ΉΠΕΊΡΟΥ ΒΑΣΙΛΕΎΣ. ταῦτα δὲ ἐνταῦτα ἐγεάφη. Δαρεῖος δὲ ἐνθεῦτεν ὁρμηθεὶς, ἀϖίκετο ἐς ἄλλον ϖοταμὸν, τῷ ὄνομα Ἀρτισκός ἐστι, ὃς δὴ διὰ Ὀδρυσέων ῥέει. ἐϖὶ τοῦτον δὴ τ ϖοταμὸν ἀϖικόμενος ἐϖοίησε τοιόνδε· ἀϖοδεξάμενος χωρίον τῇ γραπτῇ, ἐκέλευε ϖάντα ἄνδρα λίθον ἕνα ϖαρεξιόντα τιθέναι ἐς τὸ ἀϖοδεδεγμένον τοῦτο χωρίον· ὡς δὲ ταῦτα ἡ γραπτὴ ἐϖετέλεστο, ἐνταῦτα χοάνας μεγάλας [c] τ λίθων καταλιϖὼν, ἀϖήλαυνε τὴν στρατιήν. Περὶν δὲ ἀϖικέσθαι ἐϖὶ τὸν Ἴστρον, ϖρώτους αἱρεῖ Γέτας τοὺς ἀθανατίζοντας. οἱ μὲν γὰρ δὴ τὸν Σαλμυδησσὸν ἔχοντες Θρῆικες, καὶ ὑϖὲρ Ἀϖολλωνίης τε καὶ Μεσαμβρίης ϖόλιος οἰκημένοι, καλεόμενοι δὲ Κυρμιᾶνοί, καὶ Μυψαῖοι, ἀμαχητὶ σφέας αὐτοὺς ϖαρέδοσαν Δαρείῳ. οἱ δὲ Γέται, τοὺς ἀγνωμοσύνῃ τρεϖόμενοι, αὐτίκα ἐδουλώθησαν, Θρηίκων

a οἱ γὰρ τῶν αἱ. b ἐγγράψας. c MS. μεγάλων,

Cerè ἀναπείθουσι per Zamolxin; cujus narrata & fallacia latè tractatur etiam ætas.

ἐόντες ἀθανάτους καὶ δικαιοτάτους. Ἀθανατίζουσι δὲ τῷδε τὸν τρόπον· ὅτι ἀποθνήσκειν ἐωυτοὺς νομίζουσι, εἶναι τε τὸν ἀπολλύμενον πρὸς Ζάμολξιν δαίμονα. οἱ δὲ αὐτῶν τὸν αὐτὸν τοῦτον νομίζουσι Γεβελέιζιν [b]. Διὰ πεντετηρίδος δὲ τὸν πάλῳ λαχόντα αἰεί ἄφεων αὐτῶν ἀποπέμπουσι ἄγγελον πρὸς τὸν Ζάμολξιν, ἐντελλόμενοι τῶν ἂν ἐκάστοτε δέωνται. πέμπουσι δὲ ὧδε· οἱ μὲν αὐτῶν τεταγμένοι, ἀκόντια τρία ἔχουσι· ἄλλοι δὲ Διαγελασσόμενοι ἀποπεμπόμενοι [c] πρὸς τὸν Ζάμολξιν τὰς χεῖρας καὶ τοὺς πόδας, ἀναπηδήσαντες αὐτὸν μετέωρον, ῥίπτουσι ἐς τὰς λόγχας. ἢν μὲν δὴ ἀποθανὴ ἀναπαρεὶς, τοῖσι θεὸς ἵλεως ὁ θεὸς δοκέει εἶναι· ἢν δὲ μὴ ἀποθάνῃ, αἰτιῶνται αὐτὸν τὸν ἄγγελον, φάμενοι μιν ἄνδρα κακὸν εἶναι. αἰτιησάμενοι δὲ τοῦτον, ἄλλον ἀποπέμπουσι· ἐντέλλονται δὲ ἔτι ζῶντι. ἔθνος οἱ αὐτοὶ Θρήικες καὶ πρὸς βροντήν τε καὶ ἀστραπὴν τοξεύοντες ἄνω πρὸς τὸν οὐρανὸν, ἀπειλέουσι τῷ θεῷ οὐδένα ἄλλον θεὸν νομίζοντες εἶναι εἰ μὴ τὸν σφέτερον. Ὡς δὲ ἐγὼ πυνθάνομαι τῶν τὸν Ἑλλήσποντον οἰκεόντων Ἑλλήνων καὶ Πόντου [d], τὸν Ζάμολξιν τοῦτον εὐόντα ἄνθρωπον, δουλεῦσαι ἐν Σάμῳ· δουλεῦσαι δὲ Πυθαγόρῃ τῷ Μνησάρχου. ἐνθεῦτεν δὲ αὐτὸν ἡρύμενον [e] ἐλεύθερον, χρήματα κτήσασθαι συχνά. κτησάμενον δὲ, ἀπελθεῖν ἐς τὴν ἑωυτοῦ. ἅτε δὲ κακοβίων τε ἐόντων τῶν Θρηίκων καὶ νηπενθεστέρων, τὸν Ζάμολξιν τοῦτον ὁπόσα ἐπίστατο μείζονα ἢ κατὰ Θρήικας (οἷα Ἕλλησί τε ὁμιλήσαντα, καὶ Ἑλλήνων τῷ σοφωτάτῳ σοφιστῇ Πυθαγόρῃ) καταστήσασθαι ἀνδρεῶνα, ἐς τὸν παραδεξάμενος τῶν ἀστῶν τοὺς πρώτους, καὶ δειπνίσας, ἀναδιδάσκειν ὡς οὔτε αὐτὸς, οὔτε οἱ συμπόται αὐτοῦ, οὔτε οἱ ἐκ τούτων αἰεὶ γινόμενοι ἀποθανέονται, ἀλλ' ἥξουσι ἐς χῶρον τοῦτον ἵνα ἀεὶ περιέοντες ἕξουσι τὰ πάντα ἀγαθά. ἐν ᾧ δὲ ἐποίεε τὰ καταλεχθέντα, καὶ ἔλεγε ταῦτα, ἐν τούτῳ καταγαιον οἴκημα ἐποιέετο· ὡς δέ οἱ παντελέως εἶχε τὸ οἴκημα, ἐκ μὲν τῶν Θρηίκων ἠφανίσθη· καταβὰς δὲ κάτω ἐς τὸ κατάγαιον οἴκημα, διαιτᾶτο ἐπ' ἔτεα τρία· οἱ δέ μιν ἐπόθεόν τε καὶ ἐπένθεον ὡς τεθνεῶτα. τετάρτῳ δὲ ἔτεϊ ἐφάνη τοῖσι Θρηίξι, καὶ οὕτω πιθανά σφι ἐγένετο τὰ ἔλεγε ὁ Ζάμολξις. ταῦτα Φασί μιν ποιῆσαι. Ἐγὼ δὲ περὶ μὲν τούτου καὶ τοῦ καταγαίου οἰκήματος οὔτε ἀπιστέω, οὔτε ὦν πιστεύω τι λίην· δοκέω δὲ πολλοῖσι ἔτεσι πρότερον τὸν Ζάμολξιν τοῦτον γενέσθαι

cum atque juſtiſſimi. Immortalitatem 94
autem tenent hoc modo: Nec mori ſe putant, & eum qui defunctus eſt, meare ad Zamolxin dæmonem, quem nonnulli eorum opinantur eundem eſſe Gebeleizin. Per ſingula quinquennia eum qui ſorte ductus eſt, aſſidue ex ſe ipſis dimittunt nuncium ad Zamolxin, præcipientes ea quibus ſemper indigent: eumque ita mittunt; Quibuſdam eorum datur negocium, ut tria jacula teneant: aliis, ut comprehenſis ejus qui ad Zamolxin dimittitur, manibus pedibuſque, hominem agitantes in ſublime, jactent in jacula. Qui ſi transfixus extinguitur, propicium iſtis deum arbitrantur: ſin minus, ipſum nuncium cauſantur aſſeverantes malum illum eſſe virum. Hoc vituperato, alium dimittunt, dantes adhuc viventi mandata. Iidem hi Thraces, dum tonat fulguratque, in cœlum ſagittas excutiunt, deo minitantes, nec ullum alium deum præter ſuum eſſe arbitrantes. Verum (ut ego à Græcis ac- 95
cepi, Helleſpontum & Pontum incolentibus) Zamolxis hic, homo fuit, Samique ſervitutem ſervivit Pythagoræ Mneſarchi filio. Illinc nactus libertatem, quum multum pecuniæ comparaſſet, in patriam rediit. Qui quum animadverteret Thraces male viventes & ſubinſcite, ipſe edoctus Ionicum vivendi genus & mores liberaliores quam Thracum, ut qui verſatus eſſet cum Græcis, cumque Pythagora non infirmiſſimo inter Græcos ſophiſta, domicilium virile extruxit in quod primos quoſque popularium convivio accipiebat, & inter convivandum docebat, neque ſe neque ſuos convivas, neque illos qui inde ſemper gignerentur, interire: ſed in eum locum venturos ubi ſuperſtites perpetuo omnium bonorum compotes eſſent. Dum ea quæ commemorata ſunt ageret atque diceret, interim ſubterraneum ædificium ſtruebat. Quo prorſus abſoluto, è Thracum conſpectu ſubductus fuit; deſcendens in illud ſubterraneum ædificium. ubi circiter triennium egit, deſiderantibus eum Thracibus, ac deflentibus tanquam mortuum. quarto anno ſe eiſdem in conſpectum dedit. atque ita credibilia ſunt effecta quæ illis expoſuerat. Hæc Zamolxin ajunt feciſſe. Cujus ſubter- 96
raneo ædificio neque fidem detraho, neque valde credo, ſed multis eum ante

Py-

Πυ-

a Ζάμολξιν· οἱ. ſed MS. ſemper vocat Σάλμοξιν. b MS. νομίζ-ζι βελείζιν. c MS. τὸν ἀποπεμπόμενος. d Hæc duo vocabula καὶ Πόντου abſunt ab MS. e ἑρυόμενον. f Voces illæ τούτου καὶ non ſunt in MS g ὅτι πιστεύω λίην.

Pythagoram annis extitiſſe arbitror. Verum ſive Zamolxis quiſpiam fuerit homo, ſive ſit dæmon Getarum indigena, valeat. Getæ hoc ritu utentes, ubi à Dario & Perſis ſubacti fuerunt, reliquum ſunt exercitum ſequuti. Darius ubi ad Iſtrum pervenit, & una pedeſtres copiæ, cunctique flumen tranſmiſerunt, tunc vero juſſit Iones, poſtquam ratem ſolviſſent, ſequi ſe pedeſtri itinere, cum nauticis copiis. Qui quum ratem ſoluturi eſſent & imperata facturi, Coes Erxandri filius, Mitylenæorum dux, ita apud Darium verba facit, ſciſcitatus antea nunquid ei gratum foret audire ſententiam dicere volentis: Quum adverſus eam terram rex facias expeditionem, in qua fertur nihil arari, nullas urbes coli, ſinito nunc pontem hoc loci ſtare, relictis ad ejus tutelam cuſtodibus iis qui eum contexuerunt: per quem ſive ex ſententia rem geremus, Scythis inventis, ſive illos invenire nequibimus, tutus nobis ſit reditus. Neque enim veritus fuerim, ne prœlio à Scythis ſuperemur: ſed potius ne ſi eos invenire nequeamus, aliquid patiamur errabundi. At enim credat me quiſpiam mea ipſius cauſſâ hæc dicere, ut hîc ſubſiſtam: ego vero, quod in tuam rem eſſe ſentio, rex, id in medium profero. ipſe tamen te ſequi volo, neque hîc relinqui. Delectatus admodum eo conſilio Darius, ita reſpondit, Hoſpes Lesbie, fac omnino quum ſoſpes domum rediero, præſto mihi ſis, ut te ob egregium conſilium egregiis factis remunerem. Hæc loquutus, ubi ſexaginta nodis lorum innodavit, accitis ad colloquium tyrannis Ionum, ita loquutus eſt, Viri Iones, quam prius habueram de ponte ſententiam, eam miſſam facio. vos ſumpto hoc loro, hæc ita velim agatis: ſimulatque videritis me iter facere in Scythas, ex eo tempore incipientes, ſolvite quotidie unum nodum: intra quod tempus niſi adfuero, ſed dies nodorum vobis exierint, vela facite in patriam veſtram. interea, quoniam conſilium ſic mutavi, agite cuſtodiam ratis, omne ſtudium illi & conſervandæ & cuſtodiendæ adhibentes: quod facientes, majorem in modum mihi gratificabimini. Hæc loquutus Darius, promovet exercitum. Thracia tellus in mare tendens, Scythicæ prætenditur; ſed ſinu ejus terræ ducto

Πυθαγόρεω. εἴτε δὲ ἐγένετό τις Ζάμολξις ἄνθρωπος, εἴτ' ἔστι δαίμων τις Γέτῃσι ἐπιχώριος, χαιρέτω. οὗτοι μὲν δὴ τρόπῳ τοιούτῳ χρεώμενοι, ὡς ἐχειρώθησαν ὑπὸ Δαρείου [a] Περσέων, εἵποντο τῷ ἄλλῳ στρατῷ. Δαρεῖος δέ, ὡς ἀπίκετο καὶ ὁ πεζὸς ἅμα αὐτῷ στρατὸς ἐπὶ τὸν Ἴστρον, ἐνθαῦτα ἁμαξέων πάντων, Δαρεῖος ἐκέλευσε τοὺς Ἴωνας τὴν σχεδίην λύσαντας, ἕπεσθαι κατ' ἤπειρον ἑωυτῷ, καὶ τὸν σὺν τῇ νεῶν στρατόν. μελλόντων δὲ τῶν Ἰώνων λύειν, καὶ ποιέειν τὰ κελευόμενα, Κώης ὁ Ἐρξάνδρου, στρατηγὸς ἐὼν Μιτυληναίων, ἔλεξε Δαρείῳ τάδε, πυθόμενος πρότερον εἰ οἱ φίλον εἴη γνώμην ἀποδέκεσθαι [b] „ἢν δὲ βουλομένου ἀποδείκνυσθαι, Ὦ βασι„λεῦ, ἐπὶ γῆν τὴν μέλλεις στρατεύεσθαι, τὴν οὔ„τε ἀρηρομένον φανήσεται οὐδὲν, οὔτε πόλις οἰ„κεομένη. σὺ νῦν γεφύρεα ταῦτα ἔα κατὰ „χώρην ἑστάναι, φυλάκους αὐτῆς λιπὼν τού„τους οἵπερ μιν ἔζευξαν. καὶ ἢν τε καταὶ νόον „πρήξωμεν εὑρόντες Σκύθας, ἔσται ἄπονθος ἡμῖν· „ἢν τε καὶ μὴ σφέας εὑρεῖν δυνώμεθα [c], ἥ γε „ἄποδος ἡμῖν ἀσφαλής. οὐ γὰρ ἔδεισά κω μὴ „ἐσωθήσωμεν ὑπὸ Σκυθέων μάχῃ, ἀλλὰ μᾶλ„λον μὴ ἐς δυνάμενοι σφέας εὑρεῖν, πάθωμέν „τι ἀλώμενοι. καὶ τάδε λέγω Φαίη τις ἂν με „ἑωυτῷ εἶναι, ὡς καταμένων· ἐγὼ δὲ γνώμην „μὲν τὴν εὐρίσκον ἀρίστην οἱ βασιλεῖ, ἐς μέσον „φέρω [d]· αὐτὸς μέντοι ἕψομαί τοι, καὶ οὐκ ἂν „λείποιμι. καλά τε ἤθεα τῇ γνώμῃ Δαρεῖος, „καί μιν ἀμείψατο τοῖσδε, Ξεῖνε Λέσβιε, σω„τὴρ μὲν ἐμοὶ ὀπίσω ἐς οἶκον τὸν ἐμὸν, ὀπιφάνη„θί μοι πάντως, ἵνα σε ἀντὶ χρηστῆς συμβουλίης „χρηστοῖσι ἔργοισι ἀμείψωμαι. Ταῦτα δὴ εἰπὰς [e], καὶ ἀπαλύσας ἄμματα ἐξήκοντα ἐν ἱμάντι, καλέσας ἐς λόγους τοὺς Ἰώνων τυράννους, ἔλεγε „τάδε, Ἄνδρες Ἴωνες, ἡ μὲν πρότερον γνώμη „ἀποδεχθεῖσα ἐς τὴν γέφυραν, μετείσθω μοι. „ἔχοντες δὲ τὰ ἱμάντια τόνδε, ποιέετε τάδε· ἐπεάν „με ἴδητε παιήσαντα πορεύόμενον ἐπὶ Σκύθας, ἀπὸ „τούτου δεξάμενοι τὸν χρόνον, λύετε ἄμμα ἓν ἑ„κάστης ἡμέρης· ἢν δὲ τούτῳ [f] τῷ χρόνῳ μὴ πα„ρέω, ἀλλὰ διελθωσι [g] ὑμῖν αἱ ἡμέραι τῶν ἀμμά„των, ἀποπλέετε ἐς τὴν ὑμετέρην αὐτέων. μέ„χρι δὲ τούτου, ἐπί τε ἔτω μετέοξε, φυλάσσετε „τὴν σχεδίην, πᾶσαν σπουδὴν σωτηρίης τε καὶ „φυλακῆς παρεχόμενοι. ταῦτα δὴ ποιεῦντες, ἐ„μοὶ μεγάλως χαριεῖσθε. Δαρεῖος μὲν ταῦτα εἰπὰς ἐς τὸ πρόσω ἐπέτεινε. Τῆς δὲ Σκυθικῆς γῆς ἡ Θρηίκη τὸ ἐς θάλασσαν προέχει· κόλπῳ δὲ

a Voces hæ Δαρείου καὶ absunt à MS. b ἀποδέκεσθαι. c διαμεθα. d φέρω eſt in MS. e ταῦτα εἰπὰς. f δὲ τούτῳ. g διεξελθωσι.

ἀγομένης τ γῆς ταύτης, ἡ Σκυθικὴ π ἐκδέκεται, καὶ ὁ Ἴ ῥ ἐκδιδοῖ ἐς αὐτὴν, πρὸς εὖρον ἄνεμον τὸ στόμα πετρημένον. τὸ μὲν ἀπὸ Ἴ ῥ ἔρχομαι σημανέων, τὸ πρὸς θάλασσαν· αὐτῆς Σκυθικῆς χώρης ἐς μέτρησιν. Ἀπὸ Ἴ ῥ αὕτη ἤδη ἀρχαίη Σκυθικὴ ἐστι [a] πρὸς μεσαμβρίην τε καὶ νότον ἄνεμον κεκλιμένη, μέχρι πόλιος καλεομένης Καρκινίτιδος. τὸ δὲ ἀπὸ ταύτης, τὴν μὲν ἐπὶ θάλασσαν τὴν αὐτὴν φέρουσαν, ἐξόρμου ὀρεινέι τε χώρην καὶ πρεκειμένην τὸ ἐς Πόντον, νέμεται τὸ Ταυρικὸν ἔθνος, μέχρι Χερσονήσου τ τραχέης καλεομένης. αὕτη δὲ ἐς θάλασσαν τὴν πρὸς ἀπηλιώτην ἄνεμον κατήκει. ἔστι γὰρ τ Σκυθικῆς τὰ δύο μέρεα τ ὀρέων ἐς θάλασσαν φέροντα, τήν τε πρὸς μεσαμβρίην, καὶ τὴν πρὸς τὴν ἠῶ, καπάπερ τ Ἀτθικῆς χώρης. καὶ προσπλήσια ταύτῃ ἐοὶ Ταῦροι νέμονται τ Σκυθικῆς, ὡς εἰ τ Ἀτθικῆς ἄλλο ἔθνος ἐὸν μὴ Ἀθηναῖοι νεμοίατο τ γυνὸν τ Συνιακὸν, μᾶλλον ἐς τ πόντον τέω ἄκρην ἀνέχοντα τ ἀπὸ Θορικοῦ μέχρι Ἀναφλύστου δήμου. λέγω δή, ὡς εἶναι παπὰ σμικρὰ μεγάλοισι συμβάλλειν. τοιοῦτον [b] ἡ Ταυρικὴ ἐστι. ὃς δὴ τ Ἀτθικῆς ταῦτα μὴ προσπέπλωκε, ἐγὼ δὴ ἄλλως δηλώσω· ὡς εἰ τ Ἰηπυγίης ἄλλο ἔθνος ἐὸν, καὶ μὴ Ἰήπυγες, ἀρξάμενοι ἀπ Βρεντεσίου λιμένος, ἀποτάμοιατο μέχρι Τάραντος, καὶ νεμοίατο τέω ἄκρην. δύο δὴ λέγων ταῦτα, πολλὰ λέγω παρόμοια, τοῖσι ἄλλοισι ἔοικε ἡ Ταυρική. Τὸ δὲ ἀπὸ τ Ταυρικῆς, ἤδη Σκύθαι τὸ κατύπερθε τ Ταύρων ἐόντα πρὸς θαλάσσης τ ἠοίης νέμονται· καὶ πρὸς Βοσπόρου καὶ Κιμμερίου τὰ πρὸς ἑσπέρης, καὶ τ λίμνης τ Μαιήτιδος, μέχρι Ταναΐδος ποταμοῦ, ὃς ἐκδιδοῖ ἐς μυχὸν τ λίμνης ταύτης. ἤδη ὦν ἀπὸ μὲν Ἴ ῥ τὰ κατύπερθε ἐς τὴν μεσόγαιαν φέρουσα ἀποκληίεται ἡ Σκυθικὴ ὑπὸ πρώτων Ἀγαθύρσων· μετὰ δὲ, Νευρῶν· ἔπειτα δὲ, Ἀνδροφάγων· τελευταίων δὲ, Μελαγχλαίνων. Ἔστι ὦν τ Σκυθικῆς, ὡς ἐόντος τετραγώνου, τὰ δύο μερέων κατηκόντων ἐς θάλασσαν, πάντη ἴσον τό, τε ἐς τέω μεσόγαιαν φέρον καὶ τὸ παρὰ τέω θάλασσαν. ἀπὸ μὲν γὰρ Ἴ ῥ ἐπὶ Βορυσθένεα δέκα ἡμερέων ὁδός· ἀπὸ Βορυσθενέος τ' ἐπὶ τέω λίμνην τὴν Μαιῆτιν, ἑτέρων δέκα. καὶ τὸ ἀπὸ θαλάσσης ἐς μεσόγαιαν ἐς τοὺς Μελαγχλαίνους τοὺς κατύπερθε Σκυθέων οἰκημένους, εἴκοσι ἡμερέων ὁδός. ἡ δὲ ὁδὸς ἡ ἡμερησίη ἀνὰ διηκόσια στάδια συμβέβληταί μοι. ἔστω ἂν εἴη πρὸς Σκυθικῆς [c] τὰ ἐπικάρπια, τετρακισχιλίων σταδίων· καὶ τὰ ὄρθια τὰ ἐς τὴν μεσόγαιαν φέρουσα, ἑτέρων τοσούτων σταδίων. ἡ μὲν νυν γῆ αὕτη ἐστὶ μέγαθος τοσαύτη. Οἱ δὲ Σκύθαι δόν-

ducto Scythica excipit: & Iſter ad hanc in ventum eurum os converſus exit. Quod autem ab Iſtro ſoli ipſius Scythici ſecundum mare eſt, id metiendo indicare aggrediar: Ab Iſtro hæc jam vetus Scythia eſt, meridiem verſus & auſtrum poſita, uſque ad urbem Carcinitin. ejuſdem deinceps quod ad idem mare fert montanæ regionis, & in Pontum prominens, incolit gens Taurica uſque ad Cherſoneſum dictam aſperam. Hæc ad mare pertinet quod ad ventum ſubſolanum eſt. Sunt autem finium Scythicæ partes duæ, ferentes ad mare, tum quod ad meridiem, tum quod ad orientem, quemadmodum Atticæ regionis. Et ſimilem partem Scythiæ Tauri incolunt, ut ſi Atticæ jugum Suniacum alia gens, non Athenienſes, incoleret, quod magis in pontum, qui eſt ab Thorico uſque ad Anaphlyſtum populum, porrigit promontorium. talis eſt (ut parva cum magnis comparem) Taurica regio. Qui autem non eſt has Atticæ partes prætervectus, huic alio modo planum faciam: ut ſi Japygiæ alia gens & non Japyges, incipientes à Brunduſio portu præcidantur uſque Tarentum, & promontorium incolant. Quum hæc duo dico, multa perſimilia dico, quibus aliis Taurica eſt comparanda. Ab Taurica deinceps Scythæ ſupra Tauros & orientale verſus mare incolunt, & quæ Boſpori Cimmerii ſunt ad veſperam vergentia, & quæ paludis Mæotidis Tanai fluvio tenus, qui influit in hujus paludis receſſum. Itaque ab Iſtro jam quæ ad ſuperiora pertinet ferentia in mediterranea, ſecluditur Scythia ab primis Agathyrſis, deinde à Neuris, deinde ab Androphagis, poſtremo à Melanchlænis. Itaque Scythiæ veluti formam quadratam habentis, duabus partibus ad mare pertinentibus, prorſus æquale, tum quod ad mediterranea fert, tum quod ad mare. nam ab Iſtro ad Boryſthenem, decem dierum eſt iter, tantundem à Boryſthene ad Mæotin paludem. A mari mediterranea verſus, ad Melanchlænos qui ſupra Scythas habitant, viginti dierum iter. Supputantur autem à me in ſingulos dies itineris ducenta ſtadia. Ita tranſverſa Scythiæ erunt quatuor millium ſtadiorum: recta quæ ad mediterranea ferunt, aliorum totidem ſtadiorum. Tantæ eſt hæc terra magnitudinis. Scythæ inter ſe

100

101

102

a Σκυθίη ἐστί. b τοιοῦτο. c εἴη τ Σκυθικῆς.

Nomina Scythartum Europæ. Taurorum ſævitia ex cultu Iphigeniæ. Agathyrſorum vita, & fabula de Neuris. Androphagi pecuarii.

ſe colloquuti, quum ſoli impares eſſent copiis Darii prœlio repellendis, nuncios ad finitimos miſere. Eorum reges quoque ubi convenere, conſultabant, ut ingenti exercitu invadente. Erant autem qui convenerant reges, Taurorum, & Agathyrſorum, & Neurorum, & Androphagorum, & Melanchlænorum, &
103 Gelonorum, & Budinorum, & Sauromatarum. E quibus Tauri hujuſmodi moribus utuntur; Virgini naufragos immolant, & quoſcunque Græcos ceperint illuc delatos, hoc modo: poſtquam preces peregerunt, hominis caput clava feriunt, truncum ejus quidam ajunt deturbari è rupe. nam in rupe prærupta templum eſt ſitum; cruci affigunt caput. Quidam de capite *ſuffigendo* conſentiunt, ſed truncum è præcipitio dejici negant, ſed humo contegi dicunt. Dæmonem cui immolant, ipſi Tauri ajunt eſſe Iphigeniam, Agamemnonis filiam. In hoſtes autem quos ceperint, hoc agunt: Amputatum quiſque caput hoſtis domum reportat, & ingenti fuſti transfixum ſupra tecta eminens multum ſtatuit, & plerunque ſupra fumarium: ideo in ſublimi ſuſpendi dicentes quaſi totius
104 domus cuſtodes. Vivunt autem è rapto & ex bello. At Agathyrſi lautiſſimi viri ſunt, & aurum plerunque geſtantes. In commune cum mulieribus coeunt, ut inter ſe germani ſint ac domeſtici omnes, nihil neque livoris neque odii
105 mutuo exercentes: in ceteris ad Thraeum conſuetudines accedunt. At Neuri Scythicis quidem utuntur moribus, qui una ante Darii expeditionem ætate coacti fuerant ſolum vertere propter ſerpentes. nam ſerpentum cum magna vis ex ipſorum ſolo eſt edita, tum major ſuperne è locis deſertis ingruerat: quibus uſque adeo infeſtati fuerunt, ut relicto ſuo ſolo cum Budinis habitaverint. Iidem homines in periculum veniunt, ut præſtigiatores habeantur; dicuntur enim à Scythis & ab iis qui in Scythia incolunt Græcis, ſemel quotannis finguli ad paucos dies effici lupi, & rurſus in priſtinum habitum redire. quod tamen dicentes mihi non perſuadent: nihilominus
106 tamen illi ajunt ita eſſe, ac dejerant. Androphagi agreſtes maxime omnium hominum mores habent, non judiciis, non legibus utentes, pecuariam exercentes, veſtem Scythicæ ſimilem geſtantes, propriam

δόντες σφίσι λόγον ὡς σὺκ οἷοί τε εἰσὶ τ Δαρείου στρατὸν ἰθυμαχὶη διώσασθαι [a] μοῦνοι, ἔπεμπον ἐς τὺς πλησιοχώρους ἀγγέλους. τῶνδε δὴ οἱ βασιλῆες συνελθόντες ἐβουλεύοντο ὡς στρατῷ ἐπελαύνοντι μεγάλῳ. ἔσαν δὴ οἱ συνελθόντες βασιλῆες, Ταύρων, καὶ Ἀγαθύρσων, καὶ Νευρῶν, καὶ Ἀνδροφάγων, καὶ Μελαγχλαίνων, καὶ Γελωνῶν, καὶ Βουδίνων, καὶ Σαυροματέων. Τούτων Ταῦροι μὲν νόμοισι τοιοῖσιδε χρέωνται· θύουσι μὲν τῇ παρθένῳ τούς τε ναυηγούς, καὶ τοὺς ἂν λάβωσι Ἑλλήνων ἐπαναχθέντας, τρόπῳ τοιῷδε· καταρξάμενοι, ῥοπάλῳ παίουσι τὺ κεφαλύ. οἱ μὲν δὴ λέγουσι ὡς τὸ σῶμα ἀπὸ τ κρημνοῦ διωθέουσι κάτω· (ἐπὶ γὰρ κρημνοῦ ἵδρυται τὸ ἱρόν) τὺ δὲ κεφαλὺ ἀνασταυροῦσι. οἱ δὲ, κατὰ μὲν τὺ κεφαλὺ ὁμολογέουσι, τὸ μέντοι σῶμα οὐκ ὠθέασθαι ἀπὸ τ κρημνοῦ λέγουσι, ἀλλὰ γῇ κρύπτεσθαι. τὴν δὲ δαίμονα ταύτην τῇ θύουσι, λέγουσι αὐτοὶ Ταῦροι Ἰφιγένειαν τὴν Ἀγαμέμνονος εἶναι. πολεμίους δὲ ἄνδρας τοὺς ἂν χειρωσώνται [b], ποιεῦσι τάδε· ἀποτεμὼν ἕκαστος κεφαλύ, ἀποφέρεται ἐς τὲ οἰκία· ἐπεῖτα δὴ ξύλῳ μεγάλῳ ἀναπείρας ἱστᾷ ὑπὲρ τ οἰκίης ὑπερέχουσαν πολλὸν, μάλιστα δὲ ὑπὲρ τ καπνοδόκης. φασὶ δὲ τούτους φυλάκους τ οἰκίης πάσης ὑπεραιωρέεσθαι. ζῶσι δὲ ἀπὸ ληίης τε καὶ πολέμου. Ἀγαθυρσοὶ δὲ, ἁβρότατοι ἀνδρῶν εἰσὶ, καὶ χρυσοφόροι τὰ μάλιστα. ἐπιθοινον δὲ τ γυναικῶν τὴν μίξιν ποιεῦνται, ἵνα κασιγνητοί τε ἀλλήλων ἔωσι, καὶ οἰκήιοι ἐόντες πάντες, μήτε φθόνῳ, μήτ' ἔχθεϊ χρέωνται ἐς ἀλλήλους. τὰ δ' ἄλλα νόμαια Θρηίξι προσκεχωρήκασι. Νευροὶ δὲ νόμοισι μὲν χρέωνται τοῖσι Σκυθικοῖσι, χώρη δὲ μιῇ πρότερον σφέας ἡ Δαρείου στρατηλασίης, κατέλαβε σκλιπεῖν τὴν χώρην πᾶσαν ὑπὸ ὀφίων. ὄφιας γὰρ σφι πολλὰς μὲν ἡ χώρη ἀνέφαινε, οἱ δὲ ὑπερθεν τῶν ἐρήμων ἐπέπεσον. ἐς ὃ πιεζόμενοι, οἴκησαν μετὰ Βουδίνων τὴν ἐωυτῶν σκλιπόντες. κινδυνεύουσι δὲ οἱ ἄνθρωποι οὗτοι γόητες εἶναι. λέγονται γὰρ ὑπὸ Σκυθέων καὶ Ἑλλήνων τῶν ἐν τῇ Σκυθικῇ κατοικημένων, ὡς ἔτεος ἑκάστου ἅπαξ τ Νευρῶν ἕκαστος, λύκος γίνεται ἡμέρας ὀλίγας, καὶ αὖτις ὀπίσω ἐς τωὐτὸ κατίστασθαι. ἐμὲ μέν νυν ταῦτα λέγοντες οὐ πείθουσι· λέγουσι δὲ οὐδὲν ἧσσον, καὶ ὀμνύουσι δὲ λέγοντες. Ἀνδροφάγοι δὲ ἀγριώτατα πάντων ἀνθρώπων ἔχουσι ἤθεα· οὔτε δίκην νομίζοντες, οὔτε νόμῳ οὐδενὶ χρεώμενοι. νομάδες δέ εἰσι. ἐσθῆτα δὲ φορέουσι τῇ Σκυθικῇ ὁμοίην, γλῶσ-

a ἰθυμαχίῃ διώσασθαι. b χειρώσωνται. c MS. ταῦτα.

Melanchlæni, Budini. Urbs Gelonus, cujus incolæ, ex Græcis orti. Luctæ & castores. Sauromatæ.

γλῶσσαν δὲ ἰδίην. Μελάγχλαινοι δὲ εἵματα μὲν μέλανα φορέουσι πάντες, ἐπ' ὧν [a] ἁ τὰς ἐπωνυμίας ἔχουσι. ἀνδροφαγέουσι δὲ μοῦνοι τούτων· νόμοισι δὲ Σκυθικοῖσι χρέωνται. Βουδῖνοι δὲ, ἔθνος ἐὸν μέγα καὶ πολλὸν, γλαυκόν τε πᾶν ἰσχυρῶς ἐστι καὶ πυρρόν. πόλις δὲ ἐν αὐτοῖσι πεπόλισται ξυλίνη· οὔνομα δὲ τῇ πόλι ἐστὶ Γελωνός. ἕ δὲ τείχεος μέγαθος κῶλον ἕκαστον, τρηκοντόργυιοι σταδίων ἐστὶ, ὑψηλὸν δὲ, καὶ πᾶν ξύλινον· καὶ οἰκίαι αὐτῶν ξύλιναι, καὶ νηοὶ ἐρεοί· ἔστι γὰρ δὴ καὶ αὐτόθι Ἑλλήνων θεῶν ἱρὰ, Ἑλληνικῶς κατεσκευασμένα ἀγάλμασί τε καὶ βωμοῖς καὶ νηοῖς ξυλίνοισι. καὶ τῷ Διονύσῳ τελετὴν ἄδας ἀνάγουσι, καὶ βακχεύουσι. εἰσὶ γὰρ οἱ Γελωνοὶ τὸ ἀρχαῖον Ἕλληνες. ἐκ δὲ τῶν ἐμπορίων ἐξαναστάντες, οἴκησαν ἐν τοῖσι Βουδίνοισι· καὶ γλώσσῃ τὰ μὲν, Σκυθικῇ, τὰ δὲ, Ἑλληνικῇ χρέων [b]). Βουδῖνοι δὲ τῇ αὐτῇ γλώσσῃ χρέων [b]) οὐ Γελωνοί· οὐδὲ δίαιτα ἡ αὐτή. οἱ μὲν γὰρ Βουδῖνοι, ἐόντες αὐτόχθονες, νομάδες τε εἰσὶ καὶ φθειροτραγέουσι μοῦνοι τῶν ταύτῃ· Γελωνοὶ δὲ, γῆς τε ἐργάται, καὶ σιτοφάγοι, καὶ κήπους ἐκτημένοι οὐδὲν τοῦ [c] ἰδέῃ ὁμοίους, οὐδὲ τὸ χρῶμα. ὅμως μέντοι Ἑλλήνων καλέονται καὶ οἱ Βουδῖνοι, Γελωνοὶ, οὐκ ὀρθῶς καλεόμενοι. ἡ δὲ χώρη σφέων, πᾶσά ἐστι δασέη ἰδῃσι παντοίῃσι. ἐν δὲ τῇ ἴδῃ τῇ πολλῇ ἐστὶ λίμνη μεγάλη τε καὶ πολλὴ, καὶ ἕλος, καὶ κάλαμος περὶ αὐτήν. ἐν δὲ ταύτῃ ἐνύδρους ἁλίσκουσι [d]), καὶ κάστορας, καὶ ἄλλα θηρία τετραγωνοπρόσωπα, τῶν τὰ δέρματα περὶ τὰς σισύρας [e] περόνται [f]) καὶ οἱ ὄρχεες αὐτοῖσι [g] εἰσὶ χρήσιμοι ἐς ὑστερέων ἄκεσιν. Σαυροματέων δὲ περὶ ὧδε λέγεται· ὅτι Ἕλληνες Ἀμαζόσι ἐμαχέσαντο, (τὰς δὲ Ἀμαζόνας καλέουσι Σκύθαι Οἰόρπατα [c]. δύναται δὲ τὸ οὔνομα τοῦτο κατ' Ἑλλάδα γλῶσσαν ἀνδροκτόνοι. Οἰὸς [f] γὰρ καλέουσι τὸ ἄνδρα, τὸ δὲ πατὰ, κτείνειν) τότε λόγος τοὺς Ἕλληνας νικήσαντας τῇ ἐπὶ Θερμωδόντι μάχῃ, ἀποπλέειν ἄγοντας τρισὶ πλοίοισι τῶν Ἀμαζόνων ὅσας ἠδυνάατο [g] ζωγρῆσαι· τὰς δὲ ἐν τῷ πελάγεϊ ἐπιθεμένας, σκήψαι τοὺς ἄνδρας· πλοῖα δὲ οὐ γινώσκειν αὐτὰς, οὐδὲ πηδαλίοισι χρῆσθαι, οὐδὲ ἱστίοισι, οὐδὲ ἐρετμῷ· ἀλλ' ἐπεὶ ἐξέκοψαν τοὺς ἄνδρας, ἐφέροντο κατὰ κῦμα καὶ ἄνεμον· καὶ ἀπικνέονται ἐς λίμνης τὰς Μαιήτιδος ἐπὶ Κρημνούς. οἱ δὲ Κρημνοὶ, εἰσὶ τῆς γῆς τῶν Σκυθέων τῶν ἐλευθέρων. ἐνταῦτα ἀποβᾶσαι ἀπὸ τῶν πλοίων αἱ Ἀμαζόνες, ὡδοιπόρεον ἐς τὴν οἰκεομένην. συντυχοῦσαι δὲ πρώτῳ ἱπποφορβίῳ, τοῦτο διήρπασαν· καὶ ἐπὶ τούτων ἱππαζόμεναι, ἐληίζοντο τὰ

priam linguam habentes. Melanchlæni omnes indumenta nigra gerunt, unde & cognomen habent, qui soli humana carne vescuntur, institutis Scythicis utentes. Budini, ingens natio atque numerosa, vehementer cæsiis oculis omnis ac rufa: quorum urbs nomine Gelonus è materia constructa est; muri ea magnitudo est, ut singula latera tricenorum stadiorum sint; est vero altus & totus ligneus. Ædes quoque cum privatæ, tum sacræ sunt è materia. Nam sunt ibi deorum Græcorum templa Græcanice extructa, simulacris, aris, delubris ligneis. Baccho triennalia agunt, & bacchanal exercent. quippe Geloni sunt ab originis vetustate Græci, sed ex emporiis summoti inter Budinos habitaverunt: lingua partim Scythica, partim Græca utentes. Budini non lingua, non victu u- 109
tuntur eodem Gelonis: nam Budini, utpote indigenæ tum pastores sunt, tum soli ejus regionis pediculos edunt. at Geloni agriculturæ operam dantes frumento victitant, & hortos possident, nihil illis neque aspectu neque colore similes: à Græcis autem etiam Budini vocantur Geloni, non recte vocantibus. Horum regio omnis est arboribus omnis generis frequens; & ubi plurimum consita, ibi est lacus ingens & multus, & palus, ac circa eam arundo. In eo lacu lutræ capiuntur, & castores, & aliæ ferræ, oris quadrati, quorum pelles circa renones adsuuntur, & testiculos habent ad uterorum medelam utiles. De Sauroma- 110
tis vero ita memoratur: Quum Græci bellaverunt cum Amazonibus (quas Scythæ OEorpata vocant, quod nomen potest transferri, Viricidæ: œor enim virum dicunt, pata autem occidere) feruntur post victoriam prœlii ad Thermodontem facti, abiisse, portantes tribus in navibus quascunque potuerant ex Amazonibus vivas capere: quibus illæ in pelago insidiatæ, cunctos trucidavere. Sed quum naves haberent incognitas, nec gubernaculis aut velis aut remis uterentur, interfectis viris, ferebantur secundum fluctus & ventum; delatæque sunt ad paludis Mæotidis Cremnos, *præruptia*, quæ Scytharum liberorum telluris sunt. Ibi è navibus egressæ Amazones, ad loca habitata iter facientes, quod primum nactæ sunt equorum armentum, diripiunt, conscenduntque: & obequitantes,

a ἀπ' ὧν. b ὑδὶ τῷ. c MS. σισύρας. d αὐτέων. e Λιορπατὰ. f αἰὸς. g MS. ἐδυνάατο.

111 tantes, è Scythis prædas agunt. Scythæ quid hoc rei esset conjicere nequibant, quum neque vocem, neque vestem, neque gentem agnoscerent; admirabundi unde venirent, & rati cunctos esse viros ejusdem ætatis. Ergo commissa cum eis pugna fuit; unde potiti quibusdam, ita demum feminas esse cognoverunt. Itaque consilio habito visum est eis, nullo pacto posthac quampiam illarum occidere: sed ex se qui maxime juvenes essent, in eas dimitti, eodem numero quo illas esse conjectabant, qui sua prope eas castra haberent, & eadem quoque illis facerent. Si invaderentur, non quidem pugnare, sed subterfugere: ubi subsisterent illæ, ipsos etiam proxime accedentes castra ponere. Hoc Scythæ idcirco decreverunt, quod prolem ex illis suscipere cu-
112 piebant. Adolescentes qui missi sunt, mandata peregerunt. quos ubi Amazones intellexerunt neutiquam ad se lædendas venisse, valere sinebant. quotidie tamen castra castris propius admovebantur. Ceterum ne ipsi quidem adolescentes quicquam habebant, quemadmodum Amazones, præter arma & equos: & vitam eandem illis vivebant, venan-
113 do atque prædando. Circa meridiem Amazones solebant aut singulæ aut binæ separatim à reliquis ad ventrem levandum longius vagari. ea re Scythæ cognita, & ipsi idem faciunt, quorum aliquis uni illarum, quæ solivagæ erant, quum se admovisset, non se avertit Amazon, sed uti permisit: nec appellare quidem poterat (non enim intelligebant se invicem) tamen manu significavit, ut ad eundem locum postridie rediret, adducto secum altero, ut duo essent; se quoque alteram adducturam. Digressus ab ea juvenis hæc enarrat ceteris: posteroque die socium secum ducens, ad locum præsto fuit, ac reperit Amazonem cum alterâ expe-
114 ctantem. Ejus rei certiores facti reliqui juvenes, & ipsi conciliaverunt ceteras. Post hæc commixtis castris pariter habitarunt; eam quisque uxorem, cum qua primum coierat, habentes. Earum vocem quum ipsi discere non possent, ipsorum illæ discebant. Et quum se mutuo intelligerent, viri ad Amazones ista dixerunt; Nobis parentes sunt; sunt & facultates: proinde non agamus diutius hanc vitam, sed hinc digressi, in hominum fre-

τὰ τ' Σκυθέων. Οἱ δὲ Σκύθαι οὐκ εἶχον συμβαλέσθαι τὸ πρῆγμα. ἔτε γὰρ φωνὴν, ἔτε ἐσθῆτα, ἔτε τὸ ἔθνος ἐγίνωσκον, ἀλλ' ἐν θωύμασι ἔσαν ὁκόθεν ἔλθοιεν. ἐδόκεον δ' αὐτὰς εἶναι ἄνδρας τὴν αὐτὴν ἡλικίην ἔχοντας. μάχην τε δὴ πρὸς αὐτὰς ἐποιεῦντο· ὡς δὲ τῶν μάχης πνας τ' γυναικῶν ἐκράτησαν οἱ Σκύθαι, καὶ ὕστερον ἔγνωσαν ἐόντας γυναῖκας. βυλευομένοισι ὧν αὐτοῖσι ἔδοξε κτείνειν μὲν ἐδενὶ τρόπῳ ἔτι αὐτὰς, ἐωυτῶν δὲ τοὺς νεωτάτους ἀποπέμψαι ἐς αὐτὰς, πληθος εἰκάσαντας ὅσαπερ ἐκεῖναι ἦσαν· τούτους δὲ στρατοπεδεύεσθαι πλησίον ἐκείνων, καὶ ποιέειν τάπερ ἂν ἐκεῖναι ποιέωσι. ἢν δὲ αὐτοὺς διώκωσι, μάχεσθαι μὲν μή, ὑποφεύγειν δέ· ἐπὰν δὲ παύσωνται, ἐλθόντας αὐτοὺς πλησίον, στρατοπεδεύεσθαι. ταῦτα ἐβυλεύσαντο οἱ Σκύθαι, βυλόμενοι ἐξ αὐτέων παῖδας ἐγκτήσεσθαι. Ἀποπεμφθέντες δὲ οἱ νεηνίσκοι, ἐποίεον τὰ ἐντεταλμένα· ἐπεὶ δὲ ἔμαθον αὐτοὺς αἱ Ἀμαζόνες ἐπ' ἐδεμιῇ δηλήσι ἀπιγμένους, ἐῶν χαίρειν. προσεχώρεον δὲ πλησιαίτερω τὸ στρατόπεδον τῷ στρατοπέδῳ ἐπ' ἡμέρῃ ἑκάστῃ. εἶχον δὲ οὐδὲν ἧσσον οἱ νεηνίσκοι, ὥσπερ αἱ Ἀμαζόνες, εἰ μὴ τὰ ὅπλα, καὶ τοὺς ἵππους· ἀλλὰ ζόην ἔζωον τὴν αὐτὴν ἐκείνῃσι, ληιζόμενοί τε καὶ θηρεύοντες. Ἐποίεον δὲ αἱ Ἀμαζόνες ἐς τὴν μεσαμβρίην τοιόνδε· ἐγένοντο ἀποραίδες καθ' μίην τε καὶ δύο, πρόσω δὴ ἀπ' [a] ἀλληλέων ἐς εὐμαρείην ἀποσκιδνάμεναι. μαθόντες δὲ καὶ οἱ Σκύθαι, ἐποίεον τοῦτο τῷ· καί τις μεμνωθεισέων αὐτέων τινὶ ἐπεχείρεε, καὶ ἡ Ἀμαζὼν οὐκ ἀπωθέετο, ἀλλὰ πρηΐδα χρήσασθαι. καὶ φωνῆσαι μὲν οὐκ εἶχε, (οὐ γὰρ συνίεσαν ἀλλήλων) τῇ δὲ χειρὶ ἔφραζε τὴν [b] ὑστεραίην ἐλθεῖν ἐς τωὐτὸ χωρίον, καὶ ἕτερον ἄγειν· σημαίνουσα δύο γενέσθαι, καὶ αὐτὴ ἑτέρην ἄξειν. ὁ δὲ νεηνίσκος ἐπεὶ ἀπῆλθε, ἔλεξε ταῦτα πρὸς τοὺς λοιπούς. τῇ δὲ ὑστεραίῃ ἦλθε ἐς τὸ χωρίον αὐτός τε ἔτος, καὶ ἕτερον ἦγε, καὶ τὴν Ἀμαζόνα εὗρε δευτέρην αὐτοῦ [c] ὑπομένουσαν. Οἱ δὲ λοιποὶ νεηνίσκοι ὡς ἐπύθοντο ταῦτα, καὶ αὐτοὶ ἐκπλώσαντες τὰς λοιπὰς τ' Ἀμαζόνων. μετὰ δὲ, συμμίξαντες τὰ στρατόπεδα, οἶκεον ὁμοῦ, γυναῖκα ἔχων ἕκαστος τὴν τῇ πρεσβῶτον συνεμίχθη. τοῦ δὲ φωνὴν τοῦ μὲν τῶν γυναικῶν, οἱ ἄνδρες οὐκ ἐδυνάσθησαν [d] μαθεῖν, τὴν δὲ τ' ἀνδρῶν αἱ γυναῖκες συνέλαβον. ἐπεὶ δὲ συνῆκαν ἀλλήλων, ἔλεξαν „πρὸς τὰς Ἀμαζόνας τάδε οἱ ἄνδρες, Ἡμῖν εἰ„σὶ μὲν τοκέες, εἰσὶ δὲ κτήσις. νῦν ὦν μηκέτι „πλεῦνα χρόνον ζόην τοιήνδε ἔχωμεν· ἀλλ' ἀπ-

ελθόντες

Kk

a ἀπὸ τοῦ ἀπ'. b ἵππου ἐς τοῦ. c αὐτόν. d MS. ἐδυνάσθη.

Quibus nuptæ cum viris trajecto Tanai fœcerot procul reliquerunt. Feminis idem mos, qui viris. Lingua corrupta. Nubendi ratio.

„ελθόντες ἐς τὸ πλῆθος, ἀμφιτάμεθα. γυναῖ-
„κας δὲ ἕξομεν ὑμέας, ἢ ἀδαμέας [a] ἄλλας. αἱ
„δὲ ὧδε τοῖσι τοῖσδε ἐλεξαν τάδε, Ἡμεῖς σὺν ἂν δυ-
„ναίμεθα οἰκέειν μετὰ τῶν ὑμετέρων γυναικῶν. ἀγὼ
„τὰ αὐτὰ νόμαια ἡμῖν τε καὶ ἐκείνῃσί ἐστι. ἡμεῖς
„μὲν τοξεύομέν τε καὶ ἀκοντίζομεν, καὶ ἱππαζό-
„μεθα, ἔργα δὲ γυναικήια οὐκ ἐμάθομεν· αἱ δὲ
„ὑμέτεραι γυναῖκες, τῶν μὲν ὧδε τῶν ἡμεῖς κα-
„τελέξαμεν ποιεῦσι, ἔργα δὲ γυναικήια ἐργάζον-
„μένυσαι ἐν τῇσι ἁμαξῇσι, οὔτε ἐπὶ θήρην ἴουσαι,
„οὔτε ἄλλῃ ὁμαδῇ· σὺν ἂν ὦν δυναίμεθα ἐκείνῃσι
„συμφέρεσθαι. ἀλλ' εἰ βούλεσθε γυναῖκας ἔχειν
„ἡμέας, καὶ δοκέειν εἶναι δίκαιοι, ἐλθόντες πρὸς
„τοὺς τοκέας, ἀπολάχετε τῆς κτημάτων τὸ μέρος·
„καὶ ἔπειτα ἐλθόντες, οἰκέωμεν ἐπ' ἡμέων αὐτέων.
Ἐπείθοντο δὲ ἐποίησαν ταῦτα οἱ νεηνίσκοι. ἐπεί τε δὴ
ἀπελαχόντες τῆς κτημάτων τὸ ἐπιβάλλον, ἦλθον
ὀπίσω πρὸς τὰς Ἀμαζόνας, ἔλεξαν αἱ γυναῖκες
„σφεῖς αὐτοῖς τάδε, Ἡμέας ἔχει φόβος τε δέος
„ἔκκως χρὴ οἰκέειν ἐν τῷδε τῷ χώρῳ· τοῦτο μὲν, ὑ-
„μέας ἀποξεινήσασαι πατέρων, τοῦτο δὴ, τὴν γῆν τὴν
„ὑμετέρην δηλήσαμένας πολλά. ἀλλ' ἐπεί τε αἰτιᾶ-
„τε ἡμέας γυναῖκας ἔχειν, τάδε ποιέετε ἅμα ἡμῖν,
„φέρετε, ἐξαναστέωμεν σὺν τοῖσι παισὶ τῆσδε, καὶ περή-
„σαντες Τάναϊν ποταμὸν οἰκέωμεν. Ἐπείθοντο καὶ
ταῦτα οἱ νεηνίσκοι. διαβάντες δὴ τὸν Τάναϊν, ὁδοι-
πόρεον πρὸς ἥλιον ἀνίσχοντα, τριῶν μὲν ἡμερέων
ἀπὸ μὲν Τανάιδος ὁδὸν, τρισὶ δὲ ἀπὸ τοῦ λίμνης τοῦ
Μαιήτιδος, πρὸς βορέην ἄνεμον. ἀπικόμενοι δὲ
ἐς τοῦτον τὸν χῶρον ἐν τῷ νῦν καλοίκλῳ), οἴκησαν
τοῦτον, καὶ διαίτῃ ἀπὸ τούτου χρεώμενοι τῇ παλαιῇ
τῶν Σαυροματέων αἱ γυναῖκες, καὶ ἐπὶ θήρην ἐπὶ
ἵππων ἐκφοιτῶσι ἅμα τοῖσι ἀνδράσι, καὶ χωρὶς
τῶν ἀνδρῶν· καὶ ἐς πόλεμον φοιτῶσι, καὶ φορέου-
σι τὠυτὸ αὐτοῖσι τοῖσι ἀνδράσι φορέουσι. φωνὴν δὲ οἱ
Σαυρομαται νομίζουσι Σκυθικὴν, σολοικίζοντες αὐ-
τῇ ἀπὸ τοῦ ἀρχαίου, ἐπεὶ οὐ χρηστῶς ἐξέμαθον αὐ-
τὴν αἱ Ἀμαζόνες. περὶ δὲ γάμων δὲ ὧδε σφι διατε-
τάχαται· οὐ γαμέει παρθένος ἀνδρὶ, πρὶν ἂν
τῶν πολεμίων ἄνδρα ἀποκτείνῃ. αἱ δέ τινες αὐτέ-
ων καὶ τελευτῶσι γηραιαὶ πρὶν γήμασθαι, οὐ δυνά-
μεναι τὸν νόμον ἐκπλῆσαι. Ἐπὶ τούτων ὦν τοὺς καλεχθέντων ἐθνέων τοὺς βασιλέας ἀλισμένους
ἀπικόμενοι τῶν Σκυθέων οἱ ἄγγελοι, ἔλεγον σκο-
διδάσκοντες ὡς ὁ Πέρσης, ἐπείδη οἱ τὰ ἐν τῇ ἠπείρῳ τῇ
ἑτέρῃ πάντα κατέσχε πάλαι, γέφυραν ζεύξας ἐπὶ
τῷ αὐχένι τῷ Βοσπόρου, διαβέβηκε ἐς τήνδε τὴν ἤπει-
ρον. διαβὰς δὲ, καὶ καταστρεψάμενος Θρήικας, γε-

frequentia degamus, ubi vos habebimus uxores, nequaquam alias. Ad hæc illæ reſponderunt, Nos vero non poſſumus veſtris cum feminis habitare, quibus non iidem qui nobis ſunt mores. nos enim arcu tela excutimus, & jaculamur, & equitamus, muliebria opera non edoctæ: veſtræ feminæ nihil eorum quæ recenſuimus, ſed opera muliebria factitant, manentes in plauſtris, non ad venationem atque alia hujuſmodi prodeuntes. proinde non poſſumus inter illas verſari. Quod ſi vobis cordi eſt habere nos conjuges, & juſti videri vultis, ite ad parentes veſtros, & facultatum ſortiti partem, poſtea redite, ut deinde ſemoti ab illis habitemus. Id approbantes juvenes 115
ita fecere, & ſortiendo accepta facultatum quæ ipſis contingebat portione, rurſus ad Amazones redierunt. Ad quos illæ, Duplex, inquiunt, metus & terror nos tenet in hoc loco habitandi: partim quod nos parentibus veſtris vos privavimus: partim, quod terram veſtram magnopere vaſtavimus. Sed quoniam dignamini nos habere uxores, hoc una nobiſcum agatis. Agedum proficiſcamur è regione hac, & Tanai fluvio tranſmiſſo habitemus. Huic quoque rei obtempe- 116
ravere juvenes; trajectoque Tanai, & orientem verſus trium quidem dierum itinere confecto à Tanai, trium quoque à Mæotide palude ad aquilonem. Pervenientes vero ad eum locum quem nunc incolunt, ibi ſubſederunt, & inde priſca conſuetudine vivendi feminæ Sauromatarum utuntur. nam ad venationem una cum viris ac ſine viris, equis inſidentes, & ad prœlium proficiſcuntur, eandemque viris veſtem gerunt. Sauro- 117
matæ adſueverunt linguæ Scythicæ ſolœcizantes in ea jam antiquitus, quod eam non probe didicerint Amazones. Quod ad conjugia pertinet, ita ab eis eſt inſtitutum: Nulla virgo nubit, priuſquam aliquem hoſtium interemerit: ideoque nonnullæ earum decedunt jam vetulæ, antequam nubant, quod legi ſatisfacere nequeant. Ad harum igitur 118
quas dixi gentium coactos reges nuncii Scytharum quum perveniſſent, certiores eos fecerunt, Perſam, ubi omnia, quæ ſunt in altera continente, in ſuam ditionem redegit, cervice Boſpori ponte juncta, in hanc trajeciſſe continentem: ſubactiſque illic Thracibus, fluvium

[a] ἀδαμὰς.

vium Istrum ponte junxisse, animo hæc omnia in suam redigendi potestatem. Proinde vos nolite ullo pacto ex medio sedentes sinere ad perniciem nos devenire; sed idem sentientes, obviam eamus invadenti: quod nisi facitis, nos in ultimum discrimen adducti, aut regionem deseremus, aut manentes conditiones inibimus. quid enim cladem subeamus, nolentibus vobis auxilio esse? Quamquam non commodius post id agetur vobiscum; venit enim Persa nequaquam magis adversus nos, quam non etiam adversus vos: neque, nos subegisse contentus, à vobis abstinebit. Cujus rei magnum hinc accipite documentum; quod si nobis solis inferret ille bellum, animo superioris servitutis ulciscendæ, oportebat à ceteris hominibus abstinentem sic in nostram tendere regionem. Ostenderet enim omnibus se adversus Scythas, & non adversus alios ire: at nunc, simulatque trajecit in hanc continentem; ut quisque ipsi occurrit, pacat: ceteros, veluti Thraces & nobis confines Getas,
119 suo subjectos imperio habet. Hæc quum Scythæ denunciassent, ii qui è nationibus venerant reges deliberabant, sed discordes eorum erant sententiæ. Nam Gelonus quidem & Budinus & Sauromates concordes receperunt se Scythis auxilio futuros: Agathyrsus autem & Neurus & Androphagus & Melanchlænorum Taurorumque reges ita Scythis responderunt: Si vos in injuria Persis facienda ac bello inferendo priores non fuissetis, recte videremini precari quæ precamini; & nos vestris precibus morem gerentes, idem vobis ageremus. Nunc autem vos sine nobis illorum terram ingressi, imperitastis Persis, quamdiu deus vobis indulsit: illi itidem, quandoquidem eos idem deus excitat, vicem vobis reddunt. Nos neque tunc quicquam intulimus injuriæ his viris, neque nunc conabimur priores infestare. Quod si hic nostram regionem invaserit, & prior injuriam fecerit, nos haudquaquam tolerabimus. id donec cernamus, apud nosmet ipsos manebimus. neque enim in nos venire Persas opinamur, sed in eos qui fuerunt au-
120 tores injuriæ. Scythæ, ubi hæc relata audiere, statuerunt nullam sibi pugnam recta atque ex aperto conferendam, quando ipsis isti ad societatem non accedebant. Itaque subducentes se ac longius progressi, puteos quos ipsi præterirent, ac

γαφυροῖ πόλεμον ἴσχον, βυλόμενοι καὶ τάδε
„ πάντα ὑπ' ἑωυτῷ ποιήσασθαι. ὑμεῖς ὦν μηδενὶ
„ τρόπῳ ἐκ τοῦ μέσου κατήμενοι φεύξεσθε ἡμέας
„ ἀγαθὰ πρήσσοντας· ἀλλὰ τῶυτο νομίσαντες, ἀντιά-
„ ζομεν τὸ ἐπιόν. ἄκων ποιήσετε ταῦτα; ἡμεῖς
„ μὲν πιεζόμενοι, ἢ ἐκλείψομεν τὴν χώρην, ἢ
„ μένοντες, ὁμολογίην χρησόμεθα. τί γὰρ πάθω-
„ μεν, μὴ βυλομένων ὑμέων τιμωρέειν; ὑμῖν δὲ
„ ὧδε ἔτι τούτῳ ἔσται ἐλαφρότερον. ἥκει γὰρ ὁ
„ Πέρσης οὐδέν τι μᾶλλον ἐπ' ἡμέας ἢ καὶ ἐπὶ
„ ὑμέας· οὐδὲ οἱ καταρκέσει ἡμέας καταστρεψα-
„ μένῳ, ὑμέων ἀπέχεσθαι. μέγα δὲ ὑμῖν λόγων
„ τῶνδε μαρτύριον ἐρέομεν. εἰ γὰρ ἐπ' ἡμέας
„ μοῦνους ἐστρατηλάτεε ὁ Πέρσης, πίσυνος τῷ πρό-
„ θε ὅλου πάντων βυλομένων, χρεὼν ἦν αὐτὸν πάν-
„ των τῶν ἄλλων ἀπεχομένων, οὕτω ἰέναι ἐπὶ τὴν
„ ἡμετέρην· καὶ ἂν ἐδήλου πᾶσι ὡς ἐπὶ Σκύθας
„ ἐλαύνοι, καὶ οὐκ ἐπὶ τοὺς ἄλλους. νῦν δὲ ἐπεί
„ τε τάχιστα διέβη τήνδε τὴν ἤπειρον, τοὺς αἰεὶ
„ ἐμποδὼν γινομένους ἡμεροῦται πάντας· τούς τε
„ δὴ ἄλλους ἔχει ὑπ' ἑωυτῷ Θρήικας, καὶ δὴ καὶ
„ τοὺς ἡμῖν ἐόντας πλησιοχώρους Γέτας. Ταῦτα
Σκυθέων ἐπαγγελλομένων, ἐβυλεύοντο οἱ βασι-
λῆες οἱ ἀπὸ τῶν ἐθνέων ἥκοντες. καὶ σφέων ἐμά-
θησαν αἱ γνῶμαι· ὁ μὲν Γελωνὸς [b], καὶ ὁ Βυδῖνος,
καὶ ὁ Σαυρομάτης, κατὰ τωὐτὸ γνόμενοι, ὑπε-
δέκοντο Σκύθῃσι τιμωρήσειν· ὁ δὲ Ἀγάθυρσος, καὶ
Νεῦρος, καὶ Ἀνδροφάγος, καὶ οἱ τῶν Μελαγχλαί-
νων, καὶ Ταύρων, πάλιν Σκύθῃσι ὑπεκρίναντο, Εἰ
„ μὲν μὴ ὑμεῖς ἦτε οἱ πρότερον ἀδικήσαντες
„ Πέρσας, καὶ ἄρξαντες πολέμου, τούτων δεόμενοι
„ τῶν νῦν δέοισθε, λέγειν τι ἂν ἐφαίνεσθε ἡμῖν ὀρ-
„ θὰ, καὶ ἡμεῖς ὑπακούσαντες, τωὐτὸ ἂν ὑμῖν
„ ἐπράσσομεν. νῦν δὲ ὑμεῖς τε ἐς τὴν ἐκείνων
„ ἐσβαλόντες γῆν, ἄνδρ' ἡμέων, ἐπεκράτητε
„ Περσέων, ὅσον χρόνον ὑμῖν ὁ θεὸς παρεδίδου· καὶ
„ ἐκεῖνοι, ἐπεὶ σφέας ὠυτοὺς θεὸς ἐμάνη, τὴν
„ ὁμοίην ὑμῖν ἀποδιδοῦσι. ἡμεῖς οὔτέ τι [c] τότε
„ ἠδικήσαμεν τοὺς ἄνδρας τούτους οὐδέν, οὔτε
„ νῦν πρότεροι πρήσσομεν ἀδικέειν· ἢν μέντοι
„ ἐπὶ, καὶ ἐπὶ τὴν ἡμετέρην ἄρξῃ τε ἀδικέων [d], καὶ
„ ἡμεῖς οὐ πάσομεθα. μέχρι μὲν τοῦτο ἴδωμεν,
„ μενέομεν παρ' ἡμῖν αὐτοῖσι. ἥκειν γὰρ δοκέομεν
„ οὐκ ἐπ' ἡμέας Πέρσας, ἀλλ' ὅτι τοὺς αἰτίους
„ τῆς ἀδικίης ἡγεμόνας. Ταῦτα ὡς ἀπενεχθέντα
ἐπύθοντο οἱ Σκύθαι, ἐβυλεύοντο ἰθυμαχέειν μὲν
μηδεμίῃ πρεπτῇ ἐκ τοῦ ἐμφανέος, ὅτι δὴ σφι
ἥκοι γε σύμμαχοι ἀπὸ προστεγένοντο· ὑπεξιόν-
τες δὲ, καὶ ὑπεξελαυνόντες, τὰ φρέατα τὰ παρεξί-

a ἢ καὶ. b ὁ μὲν γὰρ Γελωνός. c ἡμῖν δὲ ἥτε. d ἄρξῃ ἀδικέων.

οἱεν αὐτὸι, ἢ τὰς πρώιας συγχεῖν, τὴν ποίην τε ἐκ τῆς γῆς σκαρίζειν, διχῇ [a] σφέας διελόντες. καὶ τοὺς μὲν τὴν μίλητον τῶν μοιρέων, τῶν ἐβασίλευε Σκώπασις, προσχωρέειν Σαυρομάτας. τούτους μὲν δὴ ὑπάγειν, ἢν δή τοῦτο τρέπηται ὁ Πέρσης, ἴθυ Τανάιδος ποταμοῦ καὶ τὴν Μαιῆτιν λίμνην ὑποφεύγοντας· ἀπελαύνοντός τε δὴ Πέρσεω, ἐπιόντας διώκειν. αὕτη μέν σφι μία λὴ μοῖρα τῶν βασιληίης, παραγομένη ταύτῃ τῇ ὁδὸν ἥπερ εἴρηται. τὰς δὲ δύο τῶν βασιληίων, τὴν τε μεγάλην, τῶν ἦρχε Ἰνδάθυρσος, καὶ τὴν τρίτην τῶν ἐβασίλευε Ταξάκις, συνελθούσας ἐς τωὐτό, καὶ Γελωνῶν τε καὶ Βουδίνων προσγωμένων, ἡμέρης καὶ τούτους ὁδῷ προέχοντας τῶν Περσέων, ὑπεξάγειν, ὑπιόντας τε καὶ ποιεῦντας τὰ βεβουλευμένα. πρῶτα μέν νυν ὑπάγειν σφέας ἴθυ τῶν χωρέων τῶν ἀπεστεώτων τὴν σφετέρην συμμαχίην, ἵνα καὶ τούτους ἐκπολεμώσωσι· εἰ δὲ μὴ ἐκόντες γε ὑποδύοιεν τὸν πόλεμον τὸν πρὸς Πέρσας, ἀλλ' ἀέκοντας ἐκπολεμῶσαι. μετὰ δὲ τοῦτο, ὑποστρέφειν ἐς τὴν σφετέρην, καὶ ὁκοῖόν τι δόξῃ, τοῦτο βουλευομένοισι δοκέειν. Ταῦτα οἱ Σκύθαι βουλευσάμενοι, ὑπὸ τὸν παλαιὸν τὸν Δαρείου στρατὸν, προόδους ἀποστείλαντες τῶν ἱππέων τοὺς ἀρίστους. τοὺς δὲ ἀμάξας ἐν τῇσι σφι ἐδιαιτᾶτο [b] τά τε τέκνα τε καὶ αἱ γυναῖκες πᾶσαι καὶ τὰ πρόβατα, πάλιν [c] ὅσα σφι ἐς φορβὴν ἱκανὰ ἦν, πάντα ὑπολιπόμενοι [d], τὰ ἄλλα ἅμα τῇσι ἁμάξῃσι προέπεμψαν, ἐντειλάμενοι αἰεὶ τὸ πρὸς βορέω ἐλαύνειν. Ταῦτα μὲν δὴ προεκομίζετο [e]. τῶν δὲ Σκυθέων οἱ πρόδρομοι ὡς εὗρον τοὺς Πέρσας ὅσον τε τριῶν ἡμερέων ὁδὸν ἀπέχοντας ἀπὸ τοῦ Ἴστρου, ἔστι μὲν τούτους εὑρόντες ἡμέρης ὁδῷ προέχοντας, ἐστρατοπεδεύοντο, τὰ ἐκ τῆς γῆς φυόμενα λεαίνοντες. οἱ δὲ Πέρσαι ὡς εἶδον ἐπιφανέντα τῶν Σκυθέων τὴν ἵππον, ἐπείγοντο κατὰ κόσον αἰεὶ ὑπαγόντων· καὶ ἐπεὶ τὸ (πρὸς γὰρ τὴν μίλητον τῶν μοιρέων ἴθυσαν οἱ Πέρσαι) ἐδίωκον πρὸς ἥλιόν τε καὶ τὸν Τανάιδα. Διαβάντων δὲ τούτων τὸν Τάναϊν ποταμὸν, οἱ Πέρσαι διαβάντες ἐδίωκον· ἐς ὃ τῶν Σαυροματέων τὴν χώρην διεξελθόντες, ἀπίκοντο ἐς τὴν τῶν Βουδίνων. Ὅσον μὲν δὴ χρόνον οἱ Πέρσαι ἦισαν διὰ τῆς Σκυθικῆς καὶ τῆς Σαυρομάτιδος χώρης, οἱ μὲν εἶχον ὅδεν ἐπιθήσωνται, ἅτε τῆς χώρης ἐούσης κακοῦ· ἐπεὶ τε δὲ ἐς τὴν τῶν Βουδίνων χώρην εἰσέβαλον, ἐνθεῦτεν δὴ ἐντυχόντες τῷ ξυλίνῳ τείχεϊ, ἔκλεπτον τῶν Βουδίνων, καὶ κεκενωμένην τε τείχεος πόλιν, ἐνέπρησαν αὐτό. τῇ δὲ πορισάμενοι, εἵποντο αἰεὶ τὸ πρόσω κατὰ κόσον· ἐς ὃ διεξελθόντες ταύτῃ, ἐς τὴν ἔρημον ἀπί-

ac fontes obstruunt, bifariamque divisi herbam terrestrem atterunt. Et ad unam è partibus, ubi regnabat Scopasis, jubent Sauromatas pergere, qui se subducerent, si eo Persa declinaret, suffugientes recta ad flumen Tanaim, secundum Mæotin: iidem Persam abscedentem invadendo persequerentur. Hæc erat una pars regni ordinata ad hanc viam, quemadmodum dictum est. Reliquas duas regiorum, & magnam, cui imperabat Indathyrsus, & tertiam in qua regnabat Taxacis, in unum coeuntes, accedentibus Gelonis atque Budinis, jubent hos uno die prægressos exercitum Persarum, clam progredi, subeuntesque & facientes ea quæ decrevissent: & ante omnia hostem subducere recta in agros illorum qui societatem ipsorum abnuissent, ut eos etiam irritarent; & si minus volentes bellum adversus Persas susciperent, at invitos redderent istis hostes. deinde in suam terram reflectere, & aggredi, si quid ipsis consultantibus videretur. Hæc ubi decrevere Scythæ, 121
copiis Darii ex occulto occurrebant, præstantissimis equitum præcursoribus missis: plaustra autem in quibus eorum filii uxoresque omnes degunt, una cum pecoribus, præter quæ ad victum suppetebant, tot relinquentes, reliqua cum plaustris præmiserunt, dato suis mandato, ut semper aquilonem versus tenderent. Hæc quidem prævehebantur. Scytharum 122
vero præcursores, posteaquam compererunt Persas ab Istro trium fere dierum & ante se unius diei itinere abesse, positis castris, germina terræ vastant. Persæ, ubi Scytharum equitatus in conspectum se dedit, incesserunt per vestigia se semper subducentium: & deinde (nam ad unam partium recta tetenderunt Persæ) auroram versus & Tanain, persecuti sunt. Quibus Tanain fluvium trajicientibus, Persæ itidem trajecto eo insequuntur, donec peragrata Sauromatarum plaga, pervenirent in Budinicam. Ce- 123
terum quamdiu Persæ fuerunt in Scythica ac Sauromatide regione, nihil eis detrimenti inferre potuerunt, quippe quum regio foret vasta: ubi vero Budinicam ingressi sunt, ibi obvii ligneo castello à Budinis deserto & omnibus rebus vacuo, id incenderunt. His actis, ipso vestigio ire porro tendunt, dum eam regionem pervagati, in solitudinem devene-

a διχῇ. b διαιτᾶτο. c πρόβατα πάντα, πλὴν. d ὑπολιπόμενοι. e προπομπεύοντο.

venerum. Hæc ſolitudo à nemine hominum colitur, poſita ſupra Budinorum regionem, ſeptem dierum itineris magnitudine; ultra quam Thyſſagetæ incolunt, ex quibus quatuor ingentes amnes per Mæotas effluunt in paludem, nomine Mæotin: quibus hæc ſunt indita nomina, Lycus, Oarus, Tanais, Syr-
124 gis. Darius, ut ad ſolitudinem pervenit, curſu omiſſo copias ſuper fluvium Oarum locavit. Poſt hæc, octo caſtella eaque ingentia condidit, pari inter ſe ſpatio diſtantia, ſexaginta fere ſtadiorum, quorum ad meam uſque memoriam adhuc ruinæ extabant. Dum in his Darius occupatur, interim Scythæ (quos ille inſequebatur) circumitis locis ſuperioribus, reverterunt in Scythiam. Quibus è conſpectu omnino ſemotis, nec ſe amplius exhibentibus, ita Darius caſtellis illic relictis dimidiatis, convertit iter ad occaſum, ratus & hos eſſe cunctos Scythas, & ad occaſum fugere. Proinde cum exercitu maturans iræ, in Scythiam devenit; ubi in duas Scytharum incidit partes. Hos nactus inſequebatur u-
125 nius diei ſpatio ſubterfugientes. Et Scythæ (non enim intermittens incedebat Darius) ſubterfugiebant ex conſulto in terram eorum qui ſocietatem ipſorum reſpuerant, & primum in Melanchlænorum. Quos quum perturbaſſent tam Perſæ quam Scythæ eorum terram ingreſſi, Scythæ in loca Androphagorum Perſas adducunt. Perturbatis autem & Androphagis, hoſtem in Neuridem ducunt. Neuris quoque conſternatis, tendunt ſubterfugiendo ire ad Agathyrſos. Sed Agathyrſi cernentes fugari finitimos à Scythis ac perturbari, priuſquam à Scythis ager ipſorum invaderetur, miſſo caduceatore, Scythis ingreſſum ſuorum finium prohibent, prædicentes, ſi conarentur invadere agrum ſuum, cum eis primum ſe prœlium commiſſuros. Hoc interminati Agathyrſi, in fines procurrunt, animo arcendi ingredientes. At Melanchlæni & Androphagi & Neuri, invadentibus Perſis una cum Scythis, neque virium neque minarum memores, ſed timore perculſi, fugam capeſſerunt aquilonem verſus in ſolitudinem. Scythæ partim ad Agathyrſos, jam non recuſantes ſocietatem, ſe conferebant, partim è Neuride regione in ſuam Perſis præ-
126 ibant. Id quum diu factitaretur, neque de-

ἀπικόμενος, ἡ μὲν ἔρημος αὕτη ἔσχατη ἐοῦσα νέμεται ἀνδρῶν, πρὸς δὲ ἑσπέρης Βουδίνων χώρης, ἑπτὰ ταύτῃ ἐπ' ἐμὲ ἡμερέων ὁδός. ὑπὲρ δὲ τῆς ἐρήμου Θυσσαγέται οἰκέουσι. ποταμοὶ δὲ ἐξ αὐτῶν τέσσερες μεγάλοι ῥέοντες διὰ Μαιητέων ἐκδιδοῦσι ἐς τὴν λίμνην τὴν καλεομένην Μαιῆτιν· τοῖσι οὐνόματα κατὰ τάδε, Λύκος, Ὄαρος, Τάναϊς, Σύργις. Ἐπὶ τοῦτον τὸν Δαρεῖος πᾶν μὲν ἐς τὸν ἔρημον, παυσαμένην [a] τὴν στρατιὴν ἀπὸ τοῦ ποταμοῦ Ὄαρου· τεῖχος δὲ πύργους, οὓς τείχεα ἐτείχεε μεγάλα, ἦσαν δὲ ἀλλήλων ἀπέχοντες ὡς ἑξήκοντα μάλιστα σταδίους· τοῦτον ἔτι ἐς ἐμὲ τὸν χρόνον ἦν ἐν ᾧ δὲ οὗτος πρὸς τούτοισι ἐτράπετο, οἱ διαπεμφθέντες Σκύθαι πρῶτοι καταλαβόντες τοὺς κατύπερθε, ὑπέστρεφον ἐς τὴν Σκυθικήν. ἀφανισθέντων δὲ τούτων τοσούτων, ὡς οὐκέτι ἐφαντάζοντο σφι, οὕτω δὴ ὁ Δαρεῖος τείχεα μὲν ἐκεῖνα ἡμίεργα μετῆκε· αὐτὸς δὲ ὑπερβὰς ἦλθε πρὸς ἑσπέρην· δοκέων τούτους τε πάντας τοὺς Σκύθας εἶναι, καὶ πρὸς ἑσπέρην σφέας φεύγειν. ἐλαύνων δὲ τὴν ταχίστην ἔσεσθαι, ὡς ἐς [b] τὴν Σκυθικὴν ἀπίκετο, ἐνέκυρσε [c] ἀμφοτέρῃσι τῇσι μοίρῃσι τῶν Σκυθέων. συντυχὼν δὲ, ἐδίωκε ὑπερφερούσας ἡμέρης ὁδῷ. καὶ (οὐ γὰρ ἀνίεσαν ὀπτῶν ὁ Δαρεῖος) οἱ Σκύθαι κατὰ τὰ βεβουλευμένα ὑπέφευγον ἐς τῶν ἀπεστεώτων τὴν ἑτέρην συμμιξίην, πρῶτον δὲ ἐς τῶν Μελαγχλαίνων τὴν γῆν. ὡς δὲ ἐσβαλόντες τούτους ἐτάραξαν καὶ τὰ Σκυθέων δὴ καὶ οἱ Πέρσαι, κατηγέοντο οἱ Σκύθαι ἐς τὸν Ἀνδροφάγων τοὺς χώρους· ταραχθέντων δὲ καὶ τούτων, ὑπῆγον ἐπὶ τὴν Νευρίδα. περιστομένων δὲ καὶ τούτων, ἦισαν ὑποφεύγοντες οἱ Σκύθαι ἐς τοὺς Ἀγαθύρσους. Ἀγαθυρσοὶ δὲ ὁρέοντες καὶ τοὺς ὁμούρους φεύγοντας ὑπὸ Σκυθέων, καὶ τεταραγμένους, πρὶν ἢ σφι ἐμβαλέειν τοὺς Σκύθας, πέμψαντες κήρυκα, ἀπηγόρευον Σκύθῃσι μὴ ὑπερβαίνειν τῶν σφετέρων οὔρων· ἀπολέγοντες ὡς εἰ πρήσσοιεν ἐσβαλόντες, σφίσι πρῶτα διαμαχήσονται. Ἀγαθυρσοὶ μὲν προεῖπαντες ταῦτα, ἐβοήθεον ὑπὸ τοὺς οὔρους, ἐν νῷ ἔχοντες ἐρύκειν τοὺς ὑπιόντας. Μελάγχλαινοι δὲ καὶ Ἀνδροφάγοι καὶ Νευροὶ, ἐσβαλόντων τῶν Περσέων ἅμα Σκύθῃσι, ὅτε πρὸς ἀλκὴν ἐτράποντο· ὑπιλαθόμενοί τε τῆς ἀπειλῆς, ἔφευγον αἰεὶ τὸ πρὸς βορέω ἐς τὴν ἔρημον τεταραγμένοι. οἱ δὲ Σκύθαι ἐς μὲν τοὺς Ἀγαθύρσους οὐκέτι ἀπέπεμψαν ἀπικνέεσθαι [d]· οἱ δὲ καὶ τὰ Νευρέων χώρης ἐς τὴν σφετέρην κατηγέοντο τοῖσι Πέρσῃσι. Ὡς δὲ πολλὸν τοῦτο ἐγίνετο, καὶ δὴ ἐπῆλθε,

a παυσάμενον. b τὴν ἐς. c ἀπίκετο· ἐς ἑκάτερα ἐξέκυρσε. d ἀπιέναι.

Darii monitum ad Indathyrsum cum responso hujus. Sepulcra Scytharum & heri.

πέμψας Δαρεῖος ἱππέα ἀπὸ τὸν Σκυθέων
„βασιλῆα Ἰνδάθυρσον, λέγει τάδε [a], Δαι-
„μόνιε ἀνδρῶν, τί φεύγεις αἰεὶ, ἐξὸν σοι
„τῶνδε τὰ ἕτερα ποιέειν; εἰ μὲν γὰρ ἀξιόχρεως
„δυνατὸς εἶναι σεωυτῷ, τοῖσι ἐμοῖσι πρήγμασι
„ἀντιωθῆναι, σὺ δὲ στῆθι, καὶ μάχεο· εἰ δὲ μὴ,
„καὶ οὕτω ποιήσαμεν· σὺ δὲ δρόμῳ, θεραπόντῃ τῷ
„σῷ δῶρα φέρων γαῖάν τε καὶ ὕδωρ, ἐλθὲ ἐς λό-
„γους. Πρὸς ταῦτα ὁ Σκυθέων βασιλεὺς Ἰνδάθυρσος ἔλεγε τάδε, Οὕτω τὰ ἐμὸν ἔχει ὦ Πέρ-
„σαι [b]· ἐγὼ οὐδένα πω ἀνθρώπων δείσας ἔφυγον,
„οὔτε πρόσθεν, οὔτε νῦν σε φεύγω· οὐδέ τι νε-
„ώτερον εἰμὶ ποιήσας νῦν ἢ καὶ ἐν εἰρήνῃ εἰώθεα [c]
„ποιέειν. ὅπι δὲ σὺ αὐτίκα μάχομαί τοι, ἐγὼ
„καὶ τοῦτο σημανέω· ἡμῖν ἔστε ἄροτα, ἔστε γῆ
„πεφυτευμένη ἐστὶ, ἣν περὶ δείσαντες μὴ ἀλῶσι
„ἢ καρῇ, ταχύτερον [d] συμμίσγοιμεν ἂν ἐς μά-
„χλιν ὑμῖν. εἰ δὲ δέοι πάντως ἐς τοῦτο κατὰ τά-
„χος ἀπικνέεσθαι, τυγχάνουσι ἡμῖν ἐόντες τά-
„φοι πατρώιοι, φέρετε, τούτους ἀνορύξαντες,
„συγχέειν πειρᾶσθε αὐτούς· καὶ γνώσεσθε τότε
„εἴτε ὑμῖν μαχησόμεθα περὶ τῶν τάφων, εἴτε καὶ
„οὐ μαχησόμεθα. πρότερον δὲ οὐ μὴ ἡμέας λό-
„γου δώρῳ, οὐ συμμίξομέν τοι. ἀμφὶ μὲν
„μάχῃ τοσαῦτα εἰρήσθω. δεσπότας δὲ ἐμοὺς, Δία
„τε ἐγὼ νομίζω τὸν ἐμὸν πρόγονον, καὶ Ἑστίην τὴν
„Σκυθέων βασιλέαν, μούνους εἶναι. σοὶ δὲ ἀντὶ
„μὲν δώρων γῆς τε καὶ ὕδατος, δῶρα πέμψω
„τοιαῦτα οἷά σοι πρέπει ἐλθεῖν· ἀντὶ δὲ ὅτι
„δεσπότης ἔφησας εἶναι ἐμὸς, κλαίειν λέγω.
τοῦτό ἐστι ἡ ἀπὸ Σκυθέων ῥῆσις. ὁ μὲν δὴ κήρυξ
οἰχώκεε ἀγγελέων ταῦτα Δαρείῳ. Οἱ δὲ Σκυθέων
βασιλῆες, ἀκούσαντες τὸ δουλοσύνης τὸ οὔνομα,
ὀργῆς ἐπλήσθησαν. τοῖσι μὲν δὴ μετὰ Σαυρομα-
τέων μοῖρα ἔπεσε, τοῖσι ἦρχε Σκώπασις, πέμ-
πουσι, ἵνα σφι κελεύσαντες ἐς λόγους ἀπικέσθαι τοῖσι
οἱ τὸν Ἴστρον ἐζευγμένον ἐφύλασσον. αὐτῶν δὲ
τοῖσι ὑπολειπομένοισι ἔδοξε πλανᾶν μὲν μηκέτι
Πέρσας, ὅτε δὲ ἑκάστοτε ἀναιρεομένοισι ἐπιτίθεσθαι.
γνόντες δὲ οὕτω ἀναιρεομένους τοὺς Δαρείου, ἐπέ-
βαλον τοῖσι βεβλημένοισι. ἡ μὲν δὴ ἵππος τοῖσι ἵπποις
αἰεὶ τρέπεσκε ἡ τῶν Σκυθέων· οἱ δὲ τῶν Περσέων ἵπ-
ποι φεύγοντες ἐσέπιπτον ἐς τὸν πεζόν. ὁ δὲ πεζὸς
ἦν ἐπεκέρεε [e]. οἱ δὲ Σκύθαι ἐσαράξαντες τοῖσι
ἵπποις, ὑπέστρεφον, τὸν πεζὸν φοβεόμενοι. ἐποι-
έοντο δὲ καὶ τὰς νύκτας τοιαύτας ἐπιδρομὰς ποιεύμενοι οἱ Σκύθαι. Τὸ δὲ τοῖσι Πέρσῃσι τε καὶ συμμαχον
καὶ τοῖσι Σκύθῃσι ἀντίξοον, ἐπιτιθεμένοισι τῷ
Δαρείῳ στρατοπέδῳ, θῶυμα μέγιστον ἐρέω· τὰ τε
ὄνων

desisteretur, Darius ad Indathyrsum Scytharum regem misso equite, inquit, Virorum infeliciſſime, quid aſſidue fugam facis, quum liceat tibi horum facere alterutrum? ſi tibi videris idoneus ad reſiſtendum negociis meis, ſiſte curſum, ac prœliare: ſin agnoſcis te imparem eſſe, ſic quoque ſiſte curſum, & hero tuo munera offerens terram atque aquam, in colloquium veni. Ad hæc Scy- 127
tharum rex Indathyrſus ita reſpondit; Sic res meæ habent, ô Perſa, ut neque ullum mortalium ego metuens ante fugerim, neque nunc fugiam te, neque quicquam feci diverſum nunc atque in pace facere conſueveram. Cur autem non protinus tecum ineam prœlium, id ego etiam declarabo. Nobis neque oppida ſunt neque agri culti, quos invadi aut tonderi metuentes, properemus vobiſcum conferre pugnam. ad quam ſi opus eſt continuo devenire, ſunt paterna ſepulcra, quæ vos quum nacti fueritis, agedum tentate labefactare: & tunc intelligetis, pugnaturi vobiſcum ſimus pro ſepulcris, necne: prius autem (niſi nos ratio traxerit) tecum prœlium non conſeremus. Hactenus, quod ad prœlium pertinet, dictum ſit. heros autem meos ego ſolos arbitror Jovem progenitorem meum, & Hiſtiam Scytharum reginam. Tibi autem pro donis terræ & aquæ, mittam quæ decet ad te venire dona: pro eo quod herum te meum eſſe dixiſti, jubeo te flere. Hoc à Scythis reſponſum eſt: quod caduceator reverſus Dario renunciavit. Scytharum 128
reges, audito nomine ſervitutis, ira perfuſi, partem illam quæ cum Sauromatis ordinata erat, cui præerat Scopaſis, mittunt ad colloquendum cum Ionibus qui Iſtrum ponte junctum aſſervabant. At ipſorum illis, qui relinquebantur, viſum fuit non amplius errare Perſas, ſed aſſidue commeatu erepto inſidias tendere. Diſtributis igitur illis, qui copiis Darii frumenta auferrent, quæ decreta erant exequebantur. Enimvero equitatus Scytharum ſemper in fugam vertebat equitatum, ſed Perſarum equites fugientes incidendo in peditatum, ab eo defenſabantur. Ita Scythæ ſummoto equitatu hoſtili, tamen metu peditum recedebant, & nihilominus noctibus quoque tales incurſiones faciebant. Ceterum quod Perſis auxi- 129
lio erat, Scythis vero infeſtum, aggreſſis caſtra Darii, referam: res valde admi-

a ἔλεγε τάδε. b Πέρσα. c ἔωθα. d τάχιον. e πεζὸς ἀεὶ ἐπεκέρει.

Asinus & mulus Scythici frigoris impatiens, unde insuetus equo Scythico. Astus Scytharum in Persis fallendis. Munera Scythica ad ludibrium Persarum.

mirabilis, asinorum vox ac mulorum species. Nam (ut superius à me demonstratum est) nullus in terra Scythica neque asinus neque mulus gignitur, ac neuter omnino visitur, propter frigora. Itaque rudentes asini perturbabant Scytharum equos: & quum Scythæ sæpenumero Persas adorirentur, interim equi audita asinorum voce consternati avertebantur, arrectis auribus stupefacti, utpote insolentia tum vocis quam prius non audissent, tum formæ quam nunquam inspexissent. Atque hoc quidem paululum quiddam momenti ad bellum
130 afferebat. Ceterum Scythæ ubi animadverterunt Persas tumultuantes, quo diutius in Scythia illi commorarentur, & commorantes torquerentur omnium rerum inopes, faciendum ita sibi putarunt, ut suis ipsorum pecoribus una cum pastoribus relictis, in alium ipsi abscederent locum. Persæ illuc se conferentes,
131 excipiebant pecora. Quo facto exsultabant. Sed quum sæpius idem tentarent, ad ultimum Darius inopia rerum laboravit. Id reges Scytharum intelligentes, mittunt ad eum cum muneribus caduceatorem, ave, mure, rana, & quinque sagittis. Persæ, cum qui munera ferebat, percontabantur quid illa significarent. Iste negare sibi aliud esse mandatum, nisi ut quum illa tradidisset, celerrime rediret. jubere tamen ipsos Persas, si solertes forent, interpretari quid si-
132 bi dona vellent. Hoc quum audissent Persæ, consultabant. Et Darii quidem sententia erat, Scythas seipsos ei donare, & terram atque aquam: hac ratione conjectantis, quod mus quidem in terra gignatur, eodem quo homines fructu victitans; rana autem in aquis; avis vero sit equo assimilis: at sagittis dandis, quod suum robur traderent. In hanc sententiam Darius interpretabatur. At Gobryas unus è septem viris qui magum sustulerunt, hoc dicere dona conjectabat, O Persæ, nisi conversi in aves subvoletis in cœlum, aut effecti mures subeatis terram, aut collati in ranas insiliatis in paludes, non remeabitis unde venistis, his sagittis confecti. Et Persæ quidem
133 illa munera sic interpretabantur. At una pars Scytharum, cui datum ante erat negocium Mæotidis paludis custodiendæ, tunc autem cum Ionibus qui ad Istrum erant colloquendi, ubi ad pontem venit, ita

ὄναν ἡ φωνὴ, καὶ τῶν ἡμιόνων τὸ εἶδος· ἅτε γὰρ ὄνον ἔτε ἡμίονον γῆ ἡ Σκυθικὴ φέρει, ὡς καὶ πρότερόν μοι δεδήλωται· ἀδὲ ἔστι ἐν τῇ Σκυθικῇ πάσῃ χώρῃ τοιοῦτον ἔτε ὄνος, ἔτε ἡμίονος, διὰ τὰ ψύχεα. ὀχλίζοντες ὦν οἱ ὄνοι ἐτάρασσον τὼν ἵππων τῶν Σκυθέων· πολλάκις δὲ ἐπιλαιωνόντων ἅμα τὰς Πέρσας, μεταξὺ ὅκως ἀκούσαν οἱ ἵπποι τῶν ὄνων τ φωνῆς, ἐπαρέστασντό τε ὑποτρεφόμενοι, καὶ ἐν θωύμαλι ἔσκον, ὀρθὰς ἱστάντες τὰ ὦτα· ἅτε ἔτε ἀκούσαντες πρότερον φωνῆς τ τοιαύτης, ἔτε ἰδόντες τὸ εἶδος. ταῦτα μέν νυν ἅμα σμικρόν τι ἐφέροντο τ πολέμυ. Οἱ δὲ Σκύθαι ὅκως τὰς Πέρσας ἴδοιεν τεθορυβημένας, ἵνα τιμωρημένοιέν τε ἅμα πλέω χρόνον ἐν τῇ Σκυθικῇ, καὶ τιμωρημένοι ἀνικοῖατο [b], τῶν πάντων ἀπορίῃσι ἐόντες, ἐποίεον τοιάδε [c]· ὅκως τῶν στρατάτων τῶν σφετέρων αὐτῶν καταλίποιεν μὴ τῶν νομέων, αὐτοὶ ἂν ὑπεξήλαυνον ἐς ἄλλον χῶρον· οἱ δὲ ἂν Πέρσαι ἐπελθόντες ἐλάβεσκον τὰ πρόβατα, καὶ λαβόντες, ἐπήροντο ἂν τῷ πεποιημένῳ. Πολλάκις δὲ τοιῦτο γινομένυ, τέλος Δαρεῖός τε ἐν ἀπορίῃσι εἶχετο, καὶ οἱ Σκυθέων βασιλῆες μαθόντες τοῦτο, ἔπεμπον κήρυκα δῶρα Δαρείῳ φέροντα, ὄρνιθά τε ἓ μυῶ ἓ βάτραχον ἓ ὀιστοὺς πέντε. Πέρσαι δὲ τὸν φέροντα τὰ δῶρα ἐπηρώτεον τὸν νέον τῶν διδομένων. ὁ δ' ἔδεν ἔφη οἱ ἐπεστάλθαι ἄλλο ἢ δόντα τὴν ταχίστην ἀπαλλάσσεσθαι· αὐτὸς δ' τοὺς Πέρσας ἐκέλευε, εἰ σοφοί εἰσι, γνῶναι τὸ θέλημα [d] τὰ δῶρα λέγει. Ταῦτα ἀκούσαντες οἱ Πέρσαι, ἐβουλεύοντο. Δαρείῳ μέν νυν ἡ γνώμη ἦν [e], Σκύθας ἑωυτῷ δοδόναι σφέας τε αὐτοὺς, καὶ γῆν τε ἓ ὕδωρ· εἰκάζοντο [f] τῇδε, ὡς μῦς μὲν ἐν τῇ γῇ γίνεται, καρπὸν τ αὐτὸν ἀνθρώπῳ σιτεόμενον· βάτραχος δ' ἐν ὕδατι· ὄρνις δ' μάλιστα ἔοικε ἵππῳ· τοὺς δὲ ὀιστοὺς, ὡς τὴν ἑωυτῶν ἀλκὴν διδοῦσι. αὕτη μὲν Δαρείῳ ἡ γνώμη ἀπεδέδεκτο. συνεῖκε δὲ ταύτῃ ἡ γνώμη Γοβρύεω, τ ἀνδρῶν τῶν ἑπτὰ ἑνὸς τῶν τ μάγον καταλόντων, εἰκάζοντο τὰ δῶρα λέγειν, „Ἢν μὴ ὄρνιθες γενόμενοι ἀναπτῆσθε ἐς τ οὐρανὸν, ὦ Πέρσαι, ἢ μῦες γενόμενοι κατὰ τ γῆς „καταδύητε, ἢ βάτραχοι γενόμενοι ἐς τὰς λί„μνας ἐσπηδήσητε [g], οὐκ ὀπονοσήσετε ὀπίσω, „ὑπὸ τῶνδε τῶν τοξευμάτων βαλλόμενοι. Πέρσαι μὲν δὴ τὰ [h] δῶρα εἰκαζον. Η δὲ Σκυθέων μία μοῖρα ἡ ταχθεῖσα πρότερον μὲν περὶ τὴν Μαιῆτιν λίμνην φυλάσσειν, ὅτε δὲ ἐπὶ τ Ἴστρον Ἴωσι ἐς λόγυς ἐλθεῖν, ὡς ἀπίκετο ἐπὶ τὴν γέφυραν,

a ἰσῶσι. b ἀνιῶνται. c τοιόνδε. d θέλημ. e ἦλθε. f MS. εἰκάζον. g ἐσπηδήσητε. h δὲ ἅτε τὰ.

Tentatio Ionum per Scythas. Lepus percurrens movit tumultum. Darius terrefactus recedere incipit cum damno ſuorum.

φυραν, ἔλεγε τάδε, Ἄνδρες Ἴωνες, ἐλεύθε-
„ερίην ὑμῖν ἤκομεν φέροντες, ἤνπερ γε ἐθέλητε
„ἐπακούειν. πυνθανόμεθα γὰρ Δαρεῖον ἐπιλα-
„βεῖν ὑμῖν, ἑξήκοντα ἡμέρας μούνας φρουρή-
„σοντας τὴν γέφυραν, αὐτὸν μὴ ἀπικομένου
„ἐς τοῦτο τοῦ χρόνου, ἀπαλλάσσεσθαι ἐς τὴν ὑ-
„μετέρην. νῦν ὦν ὑμεῖς τάδε ποιεῦντες, ἐκτὸς
„μὲν ἔσεσθε πρὸς ἐκείνου αἰτίης, ἐκτὸς δὲ πρὸς
„ἡμέων· τὰς προκειμένας ἡμέρας προδιαμείναν-
„τες, τὸ λοιπὸν τοῦτο ἀπαλλάσσεσθε. ἔφασαν μέν νυν,
ὑποδεξαμένων Ἰώνων ποιήσειν ταῦτα, ὀπίσω τὴν
ταχίστην ἐπείγοντο. Πέρσῃσι δὲ μετὰ τὰ δῶρα τὰ ἐλ-
θόντα Δαρείῳ, ἀντετάχθησαν οἱ ὑπολειφθέντες
Σκύθαι πεζῷ καὶ ἵπποισι, ὡς συμβαλέοντες. τεταγ-
μένοισι δὲ τοῖσι Σκύθῃσι λαγὸς ἐς τὸ μέσον διῆξε· τὸν δὲ,
ὡς ἕκαστοι ὤρεον τὸν λαγόν, ἐδίωκον. πεφαθέντων δὲ
τῶν Σκυθέων, καὶ βοῇ χρεωμένων, εἴρετο ὁ Δα-
ρεῖος τὸν ἀντιπολεμίων τὸν ἡγεμόνα. πυθόμενος δὲ
σφέας τὸν λαγὸν διώκοντας, εἶπε πρὸς τοὺς περὶ
„ἑωυτὸν καὶ τὰ ἄλλα λέγων, Οὗτοι ἄνδρες ἡ-
„μέων πολλὸν καταφρονέουσι. καί μοι νῦν φαί-
„νεται Γοβρύης εἰπεῖν [a] περὶ τῶν Σκυθικῶν δώρων ὀρ-
„θῶς· ὡς ὧν ἔτεος ἤδη δοκεόντων οἱ αὐτῷ μοι ἐ-
„χέφρων βουλῆς ἀγαθῆς δεῖ, ὅκως ἀσφαλέως ἡ κο-
μιδὴ ἡμῖν ἔσται ὀπίσω. πρὸς ταῦτα Γοβρύης εἶπε,
„Ὦ βασιλεῦ, ἐγὼ μὲν κατὰ λόγον ἠπιστάμην
„τούτων τῶν ἀνδρῶν τὴν ἀπορίην· ἐλθὼν δὲ,
„μᾶλλον ἐξέμαθον, ὁρέων αὐτοὺς ἐμπαίζοντας ἡ-
„μῖν. νῦν ὦν μοι δοκέει, ἐπὴν τάχιστα νὺξ ἔλθῃ [b],
„σκηνεύσαντας τὰ πυρὰ (ὡς καὶ ἄλλοτε εἰώθαμεν
„ποιέειν) τῶν στρατιωτέων τοὺς ἀσθενεστάτους ἐς τὰς
„παλαιπωρίας ἐξαπαλλάσσοντας, καὶ τοὺς ὄνους πάν-
„τας καταδήσαντας, ἀπαλλάσσεσθαι, πρὶν ἢ καὶ ἐπὶ
„τὸν Ἴστρον ἰοῦσαν Σκύθας λύσαντας τὴν γέφυραν, ἢ
„καί τι Ἴωσι δόξαι, τὸ ἡμέας οἷόν τε ἔστι [c] ἐξερ-
„γάσασθαι. Γοβρύης μὲν ταῦτα συνεβούλευε. μετὰ δὲ,
νύξ τε ἐγένετο, καὶ Δαρεῖος ἐχρᾶτο τῇ γνώμῃ ταύ-
τῃ· τοὺς μὲν καματηροὺς τῶν ἀνδρῶν, καὶ τῶν ὄνων ἐλ-
άχιστα ὀπολλυμένων λόγον, καὶ τοὺς ὄνους πάν-
τας καταδήσας, κατέλιπε αὐτοῦ ταύτῃ σὺν [d] τῷ στρα-
τοπέδῳ· κατέλιπε δὲ τούς τε ὄνους καὶ τοὺς ἀσθενέας τῆς
στρατιῆς, τῶνδε εἵνεκεν [e]· ἵνα οἱ μὲν ὄνοι βοὴν πα-
ρέχωνται· οἱ δὲ ἄνθρωποι ἀσθενείης μὲν εἵνεκεν [e] κα-
τελείποντο, προφάσιος δὲ τῆσδε δηλαδή· αὐτὸς μὲν
σὺν τῷ καθαρῷ τοῦ στρατοῦ ἐπιθήσεσθαι μέλλοι τοῖσι
Σκύθῃσι, ἅτε δὲ τὸ στρατόπεδον τεκτήνατο πολλὸν ῥυσί-
ην. ταῦτα τοῖσι ὑπολελειμμένοισι [f] ὑποθέμε-
νος ὁ Δαρεῖος, καὶ πυρὰ σκηνώσας, τὴν ταχίστην
ἐπείγετο ἐπὶ τὸν Ἴστρον. οἱ δὲ ὄνοι ἐρημωθέντες τοῦ ὁμίλου,

ita verba fecit, Viri Iones, libertatem vobis ferentes venimus, ſi modo exaudire volueritis. Accepimus enim, Darium vobis præcepiſſe, ut ad ſexaginta duntaxat dies cuſtodiam pontis ageretis; ſi intra id tempus ipſe non afforet, domum abiretis. Itaque vos id facientes, & apud illum & apud nos culpam devitaveritis. proinde quum ad præſtitutam diem permanſeritis, jam abſcedite. Hæc ſe facturos recipientibus Ionibus, Scythæ celerrime retro abiere. At ceteri Scy- 134
thæ, poſt miſſa Dario dona, cum peditatu ac equitatu adverſus Perſas in acie inſtructi ſteterunt tanquam conflicturi. quum interim lepus in medium proſiluit, quem ut quiſque vidit, inſequebatur. Perturbatis Scythis ac vociferantibus, ſciſcitabatur Darius unde hoſtium tumultus exiſteret: & quum audiſſet illos leporem inſectari, inquit ad eos Perſas cum quibus cetera colloqui conſueverat, Hi viri videntur magno nos habere contemptui, & nunc Gobryas recte dixiſſe de Scythicis donis. Unde quum mihi quoque jam ipſi ita habere videantur, bono conſilio eſt opus, ut tutus nobis eo unde venimus ſit receptus. Ad hæc Gobryas, Equidem, inquit, ô rex, horum ego virorum inopiam videbar mihi fere fama habere cognitam, ſed ubi adveni, evidentius intellexi, animadvertens eos habere nos ludibrio. Proinde mihi videtur, quum primum nox venerit, incenſis ignibus, prout alias quoque conſuevimus facere, maxime imbecillis ad ærumnas deceptis aſiniſque omnibus alligatis, abeundum, priuſquam verſus Iſtrum recta pergant Scythæ ad pontem ſolvendum, aut Ionibus aliquid videatur, quod nos queat perdere. Hoc Gobryas conſilium dabat. Cui aſ- 135
ſentiens Darius, ubi nox adfuit, reliquit in caſtris viros languidos, & eos quorum amiſſio minimi facienda eſſet, nec non omnes aſinos alligatos: reliquit vero & aſinos & infirmos ex agmine idcirco, ut aſini quidem vocem ederent; homines autem relinquebantur infirmitatis cauſa, ſed ſcilicet hoc titulo; quaſi ipſe cum flore copiarum adoriturus foret Scythas, iſti interea caſtra tutarentur. Hæc perſuadens iis qui relinquebantur Darius, accenſis ignibus quammaturrime ad Iſtrum contendit. Aſini, quod multitu-

a ἔφαν. b ἐπειὰν τάχιστα νὺξ ἐπέλθοι. c Verbum ἔστι non eſt in MS. d αὐτῷ σὺν. e οὕνεκα bis. f ὑπολειπομένοισι.

Sed aſſure digreſſum Scythæ perſequuti fruſtra ad Iſtrum, horrantur Ionas ad libertatem, obnitente contra Hiſtiæo & vincente.

titudine deſtituti eſſent, eo magis rudere. quos audientes Scythæ, credere omnino Perſas in eiſdem permanere caſtris.
136 Verum ubi illuxit, ii qui relicti erant, cognito ſe proditos eſſe à Dario, manus protendere ad Scythas, & quæ decebat edere. His illi auditis, repente collecti, duæ Scytharum partes, & una, Sauromatæ Budinique ac Geloni, Perſas recta ad Iſtrum perſequuntur. Quum verò Perſicus exercitus magnam partem eſſent pedites, & itinera neſciret, utpote viis non ſectis, Scythicus vero forent equites, & compendia viarum ſcientes, utrique ab alteris aberrantes, multo priores ad pontem Scythæ pervenere quam Perſæ. Ibi cognito nondum veniſſe Perſas, ita ad Ionas qui in navibus erant verba fecerunt, Viri Iones, & dierum numerus jam pertranſiit, & injurii eſtis qui adhuc permanetis: ſed quoniam antea præ timore manſiſtis, nunc ſolvite trajectum, atque quam celerrime abite liberi, diis ac Scythis gratiam habentes. Nam eum qui antea dominus veſter erat, ita tractabimus ut adverſus nullum mortalium ſit facturus ex-
137 peditionem. De hac re conſultantibus Ionibus, Miltiadis quidem Athenienſis ducis ac tyranni Cherſonenſium (qui ſunt in Helleſponto) ſententia erat, Scythis obtemperandum eſſe, & Ioniam ſervitute liberandam. At Hiſtiæi Mileſii diverſa, quod diceret nunc quidem eos ſuæ quemque urbis tyrannos eſſe ob Darium: potentia vero Darii ſublata, neque ſe Mileſiis, neque alium quemquam uſquam præeſſe poſſe. Fore enim ut ſingulæ civitates popularem ſtatum quam tyrannicum mallent. Hanc ſententiam quum dixiſſet Hiſtiæus, omnes confeſtim qui Miltiadi aſſenſi fuerant, in eam
138 tranſierunt. Fuere autem qui ſententias tulerunt & alicujus apud regem exiſtimationis, Helleſpontiorum quidem tyranni, & Daphnis Abydenus, & Hippoclus Lampſacenus, & Herophantus Parienus, & Metrodorus Proconneſius, & Ariſtagoras Cyzicenus, & Ariſton Byzantius: & iſti quidem ex Helleſponto. Ab Ionia autem, & Stratias Chius, & Æacides Samius, & Laodamas Phocæenſis, & Hiſtiæus Mileſius: cujus ſententia prælata eſt contraria ſententiæ Miltiadis. Æolenſium vero unus affuit qui eſſet alicujus auctoritatis, Ariſtagoras Cy-
139 mæus. Hi, poſteaquam Hiſtiæi probavere

ἦλθε, ἔστω δὴ [a] μᾶλλον πολλῷ ἴσασιν τὴν φωνήν. ἀκούσαντες δὴ οἱ Σκύθαι τῶν ὄνων, πάσχω κατὰ χώρην ἔλπιζον τοὺς Πέρσας εἶναι. Ἡμέρης δὲ γιομένης γνόντες οἱ ὑπολελοφθότες ὡς περιοδευόμενοι εἶεν ὑπὸ Δαρείου, χειρός τε πειρέεσθαι [b] τοῖσι Σκύθῃσι, καὶ ἔλεγον τὰ κατήκοντα. οἱ δὲ ὡς ἤκουσαν ταῦτα, τὴν ταχίστην συναφέντες, αἵ τε δύο μοῖραι τῶν Σκυθέων, καὶ ἡ μία, Σαυρομάτῃσι καὶ Βουδίνοισι καὶ Γελωνοῖσι, ἐδίωκον τοὺς Πέρσας ἰθὺ τοῦ Ἴστρου. ἅτε δὲ Περσικὸν μὲν πολλὸν ἐόντα πεζὸν στρατὸν, καὶ τὰς ὁδοὺς οὐκ ἐπισταμένους, ὥστε δὲ τετμημένων τῶν ὁδῶν, τοῦ δὲ Σκυθικοῦ, ἱππότεω, καὶ τὸ συστρατευόμενον τὰς ὁδοὺς ἐπισταμένους, ἁμαρτάνοντες ἀλλήλων, ἔφθησαν πολλῷ οἱ Σκύθαι τοὺς Πέρσας ἐπὶ τὴν γέφυραν ἀπικόμενοι. μαθόντες δὲ τοὺς Πέρσας οὔκω ἀπιγμένους, ἔλεγον πρὸς τοὺς Ἴωνας ἐόντας ἐν τῇσι νηυσὶ, Ἄνδρες Ἴωνες, „ αἵ τε ἡμέραι ὑμῖν τοῦ ἀριθμοῦ διοίχεται, καὶ οὐ „ ποιέετε δίκαια ἔτι παραμένοντες. ἀλλ' ἐπεὶ πρό„τερον δειμαίνοντες ἐμένετε, νῦν λύσαντες τὸν „ ζυγὸν, τὴν ταχίστην ἅπαντες χαίροντες ἐλεύθεροι, „ θεοῖσί τε καὶ Σκύθῃσι εἰδότες χάριν. τὸν δὲ πρότε„ρον ἐόντα ὑμέων δεσπότεα ἡμεῖς παραιρησόμεθα „ οὕτω, ὥστε δίκη μηδαμοὺς ἔτι ἀνθρώπους αὐτὸν στρατεύσασθαι. Πρὸς ταῦτα οἱ Ἴωνες ἐβουλεύοντο. Μιλτιάδεω μὲν [c] Ἀθηναίου στρατηγέοντος καὶ τυραννεύοντος Χερσονησιτέων [d] τῶν ἐν Ἑλλησπόντῳ, τοῦ γνώμη πειθόμενοι Σκύθῃσι, καὶ ἐλευθεροῦν Ἰωνίην· Ἱστιαίου δὲ τοῦ Μιλησίου ἐναντίη ταύτῃ, λέγοντος ὡς νῦν μὲν ἕκαστος αὐτέων τυραννεύει πόλιος, τῆς Δαρείου δὲ δυνάμεως καταιρεθείσης, οὔτε αὐτὸς Μιλησίων οἷός τε ἔσται ἄρχειν, οὔτε ἄλλον οὐδένα οὐδαμῶν. βουλήσεται γὰρ ἕκαστος τῶν πολίων δημοκρατέεσθαι μᾶλλον ἢ τυραννεύεσθαι. Ἱστιαίου δὲ γνώμην ταύτην ἐπιδεικνυμένου, αὐτίκα πάντες ἦσαν τετραμμένοι πρὸς ταύτην τὴν γνώμην, πρότερον τοῦ Μιλτιάδεω αἱρεόμενοι. Ἦσαν δὲ οὗτοι οἱ ἀξιοφέροντές τε τοῦ ψήφου, καὶ ἐόντες λόγου πρὸς βασιλῆος, Ἑλλησποντίων μὲν τύραννοι, Δάφνις τε Ἀβυδηνὸς, καὶ Ἱππόκλος Λαμψακηνὸς, καὶ Ἡρόφαντος Παριηνὸς, καὶ Μητρόδωρος Προκοννήσιος, καὶ Ἀρίστων Βυζάντιος. οὗτοι μὲν ἦσαν οἱ ἐξ Ἑλλησπόντου. ἀπὸ Ἰωνίης δὲ, Στρατίης τε Χῖος, καὶ Αἰακίδης Σάμιος, καὶ Λαοδάμας Φωκαιεὺς [e], καὶ Ἱστιαῖος Μιλήσιος· τοῦτου τοῦ γνώμη προκειμένη ἐναντίη τῇ Μιλτιάδεω. Αἰολέων δὲ παρῆν λόγιμος μοῦνος Ἀρισταγόρης ὁ Κυμαῖος. Οὗτοι ὦν ἐπεί τε τὴν Ἱστιαίου αἱ-

a ἔστω μὲν δή. b ποιέεσθαι. c Μιλτιάδεω μὲν τοῦ. d Χερσονησιτέων. e Φωκιεύς.

Hiſtiæi & Ionum dolus circa Scythas, quos effugit Darius ipſorum culpa. Scytharum ira in Ionas.

ρίονῃ γνώμην, ἔδοξέ σφι πρὸς ταύτῃ τάδε ἔρξαι τι ἔτερα προσθεῖναι· τὸ μὲν γεφύρης λύειν τὰ κατὰ τοὺς Σκύθας ἐόντα, λύειν δ' ὅσον τέλεσμα ἐξικνέεσθαι· ἵνα δὲ πίσεών τι δοκέωσι, ποιεῦντες μηδέν· ἢ εἰ Σκύθαι μὴ πρόσω βιώσονται, ἢ βουλόμενοι Δαρεῖον τὸν Ἴστρον κατὰ τοῦτο γεφυρῶσαι· εἰπεῖν τε λύοντας τὸ γεφύρης τὸ ἐς τὴν Σκυθικὴν ἔχον, ὡς πάντα ποιήσουσι τὰ Σκύθῃσι ἐστὶ ἐπ' ἡδονῇ. ταῦτα μὲν προσέθηκαν τῇ γνώμῃ. μετὰ δέ, ὡς πάντων „ ὑπεκρέμασε Ἱστιαῖος, τάδε λέγων, Ἄνδρες „ Σκύθαι, χρηστὰ ἤκετε φέροντες, καὶ ἐς καιρὸν „ ἐπείγεσθε. καὶ τά τε ἀπ' ὑμέων ἡμῖν χρηστῶς „ ἐδόκησε, καὶ τὰ ἀπ' ἡμέων ἐς ὑμέας πανηδέως „ ὑπηρετέεται. ὡς γὰρ ὁρᾶτε, καὶ λύομεν τὸν πόν„ τον, καὶ προθυμίην πᾶσαν ἔχομεν, βουλόμενοι ἐλ„ ευθέροι. ἐν ᾧ δὲ ἡμεῖς τάδε λύομεν, ὑ„ μέας καιρὸς ἐστὶ ἀνιχνεῦσαι Πέρσας· εὑρόντες δὲ, „ ὑπέρ τε ἡμέων καὶ ὑμέων αὐτέων [a] τίσεσθαι ἀ„ ξίως ἐς ἐκείνους πρέπει. Σκύθαι μὲν πρότερον ἴσασι πταίσαντες λέγοντα ἀληθέα, ὑπέστρεφον ὀπὶ ζήτησιν τῶν Περσέων, καὶ ἡμάρτανον πάσης τῆς ἐκείνων διεξόδου. εἶπον δὲ τότε αὐτοῖσι οἱ Σκύθαι ἐκείνοις, τοὺς νομοὺς τῶν ἵππων τοὺς σφετέρους διαφθείραντες, καὶ τὰ ὕδατα συγχέαντες. εἰ γὰρ ταῦτα μὴ ἐποίησαν, παρεῖχε ἂν σφι, εἰ ἐβούλοντο, εὐπετέως ἐξευρέειν τοὺς Πέρσας· νικῶσι δὲ τὰ σφι ἐδόκεε ἄριστα βουλεύεσθαι, κατὰ τοῦτο ἐσφάλησαν. Σκύθαι μέν νυν τὴν σφετέρην χώρην τῇ χιλοῦ τε πᾶσι ἵπποισι καὶ ὕδατι ἔρρωται, ταύτῃ διεξιόντες, ἐπέζευσαν τοῖσι ἀντιπολεμίοισι, δοκέοντες δὲ σφέας ἀπὸ ταύτων τὴν ὁρμὴν ποιήσεσθαι [b]. οἱ δὲ δὴ Πέρσαι τὸ μὲν πρότερον ἐοῦσαν ἡμέρην ὁδὸν ἦσαν [c], καὶ ὅτω μόγις εὗρον τὸν πόρον. οἱ δέ, νυκτός τε ἀπικόμενοι, καὶ λελυμένην τὴν γέφυρης ἐπιτυχόντες, ἐς πᾶσαν ἀρρωδίην ἀπίσχοντο μὴ σφέας οἱ Ἴωνες ἐόντες ἀποπλείσωσι. Ἦν δὲ περὶ Δαρεῖον ἀνὴρ Αἰγύπτιος, φωνέων μέγιστον ἀνθρώπων· τοῦτον δὴ τὸν ἄνδρα καταστάντα ἐπὶ τὸν χείλεος τὸν Ἴστρου, κελεῦσαι Δαρεῖον πάλιστον ἐπαῦσαι Μιλήσιον. ὁ μὲν δὴ ἐποίεε τοῦτο· Ἱστιαῖος δέ, ἐπακούσας τῷ πρώτῳ κελεύσματι, πάσας τε νέας ἀπέπεμψε παρεῖχε διαπορθμεύειν τὸν στρατὸν, καὶ τὴν γέφυραν ἔζευξε. Πέρσαι μὲν δὴ οὕτω σωθέντες ἔφυγον. Σκύθαι δὲ δοκέοντες, καὶ πρότερον ἡμαρτηκέναι τῶν Περσέων. καὶ τοῦτο μέν, ὡς ἐόντας Ἴωνας ἐλευθέρους, κακίστους τε καὶ ἀνανδροτάτους κρίνασι εἶναι ἀπάντων ἀνθρώπων· τοῦτο δὲ, ὡς δούλων Ἴωνας τοὺς λόγου ποιεύμενοι, ἀσπάσασθαι φιλοδέσποτόν φασι εἶναι,

vere ſententiam, hoc ſibi præterea agendum dicendumque cenſuerunt, pontis partem verſus Scythicam ripam ſolvere, ſolvere autem quantum ex arcu ſagitta adſequitur; ut & facere aliquid viderentur, quum tamen nihil facerent, neve Scythæ tentarent vim afferentes, & volentes Iſtrum ponte tranſire, & dicere ſolventes ab iſta parte pontem, quaſi omnia ad voluntatem Scytharum facerent. Hæc ſententiæ Hiſtiæi addiderunt; & mox pro univerſis ad Scythas Hiſtiæus iſta verba fecit, Viri Scythæ, utilem nobis rem attuliſtis, & opportune inſtatis: atque ut vos nobis probe viam oſtenditis, ita nos vobis obſequenter obtemperamus. Ut enim cernitis, & trajectum reſcindimus, & adhibebimus omnem pronitatem mentis, cupidi aſſequendæ libertatis. Ceterum dum nos hæc ſolvimus, interea vos inquirere illos tempus admonet, & inventos, tam veſtro quam noſtro nomine ita ulciſci ut merentur. Scythæ, Ionibus iterum fi- 140
dem habentes, tanquam vera eloquutis, ad inquirendos Perſas reverterunt: atque ab omni illorum itinere aberrarunt; cujus ipſi fuerunt cauſſa, quod pabula equorum illis in locis corruperant, fonteſque obſtruxerant. quæ niſi feciſſent, facile ſi voluiſſent Perſas inveniſſent: nunc ita faciendo, viſi ſibi fuerant optime conſuluiſſe, ob quæ tamen eos res fruſtrata eſt. Quippe eam ſuæ regionis partem conſectantes in qua cibaria equis atque aquæ forent, hoſtem indagabant, rati illum eadem parte fugam intendiſſe: at ille obſervato quod prius tenuerat itinere, abierat, atque ita ægre trajectus reperit locum. Et quum noctu perveniſſet, nactus pontem ſolutum, animo prorſus concidit, veritus ne ſe relicto Iones abiiſſent. Erat autem apud Dari- 141
um Ægyptius vir, omnium hominum vocaliſſimus: hunc Darius ſupra labrum Iſtri poſitum jubet inclamare Hiſtiæum Mileſium: Hiſtiæus primam inclamationem exaudiens, omnes naves admovit ad trajiciendum exercitum, & pontem junxit. Atque hunc in modum Perſæ effu- 142
gerunt; quos indagantes Scythæ, iterum aberraverunt. & ob id Iones tum quaſi liberos, ſed peſſimos & ignaviſſimos omnium hominum eſſe judicant; tum de eis tanquam de ſervis loquentes, mancipia dominos amantia eſſe ajunt, & mi-

a αὐτῶν. b ποιήσασθαι. c ἦσαν.

minime fugientia. Hæc in Ionas Scy-
143 thæ probra jaciunt. Darius per Thraciam iter faciens, Sestum Chersonesi pervenit, atque illinc in Asiam navibus ipse transivit, relicto in Europa exercitus duce Megabazo, viro Persa, cui Darius aliquando hunc honorem habuit, ut hoc verbum inter Persas diceret: quum esset esurus mala Punica, simulac primum malum aperuit, interrogatus à fratre Artabano, quid tam multiplex fieri sibi optaret quantum in malo esset acinorum, respondit, Se præoptare tot numero sibi esse Megabazos quàm Græciam subditam. His verbis apud Persas hominem honoravit: quem tunc prætorem reliquit cum octoginta millibus suorum mi-
144 litum. Megabazus autem hic immortalem sui memoriam apud Hellespontios reliquit, hoc dicto, quod quum Byzantii rogans & inquirens audisset Chalcedonios septem & decem annis ante Byzantios regionem condidisse, inquit Chalcedonios eo tempore cæcos fuisse; qui, quum pulchrior adesset locus ad condendum, nequaquam turpiorem elegissent nisi cæci fuissent. Hic igitur Megabazus in Hellespontiorum plaga pro prætore relictus, eos qui diversarum à Medis partium erant, subigebat. & iste
145 quidem talia agebat. Per idem sane tempus alia ingens in Africam extitit militaris expeditio, ob eam quam ego commemorabo caussam, his prius expositis: Argonautarum posteri quum à Pelasgis qui feminas Athenienssium ex Braurone prædati sunt, essent ejecti à Lemno, Lacedæmonem navigaverunt, considentesque apud Taygetum ligneum acervum accenderunt. Quos Lacedæmonii quum vidissent, nuncium misere scisscitatum quinam & unde essent. Illi nuncio scisscitanti responderunt se Minyas fuisse, ab iis heroibus oriundos qui in Argo navigassent, quique quum Lemnum appulissent, illic eos procreassent. Hanc mentionem stirpis Minyarum quum audissent Lacedæmonii, misso iterum nuncio scisscitantur quid sibi velit ipsorum adventus in hanc regionem, atque ignis accensio. Illi vero se respondent à Pelasgis ejectos, redire ad parentes, (æquissimum enim id factu esse) orareque ut liceat una cum eis habitare, tum honorum, tum agrorum participes. Eos recipere conditione qua ipsi vellent, Lacedæmoniis placuit, cum

εἶναι, κ᾽ ἄδρηστα μάλιστα. τοῦτο μὲν δὴ Σκύθησι ἐς Ἴωνας ἀπέρριπται. Δαρεῖος δὲ ἀλὸς τὸ Θρηϊκης παρὰ τόμενος, ἀπίκετο ἐς Σηστὸν τὸ Χερσονήσου. ἐνθεῦτεν δὲ αὐτὸς μὲν διέβη τῇσι νηυσὶ ἐς τὴν Ἀσίην, λείπει δὲ στρατηγὸν ἐπὶ τῇ Εὐρώπῃ Μεγάβαζον, ἄνδρα Πέρσην· τῷ Δαρεῖός ποτε ἔδωκε γέρας, τοιόνδε εἰπὰς ἐν Πέρσῃσι ἔπος. ἐρμημένης Δαρείῳ ῥοιὰς τρώγειν, ὡς ἄνοιξε τάχιστα τὴν πρώτην τῶν ῥοιέων, εἴρετο αὐτὸν ὁ ἀδελφεὸς Ἀρτάβανος, ὅ, τι βούλοιτ᾽ ἂν οἱ τοσοῦτον πλῆθος γυναῖκας ὅσαι ἐν τῇ ῥοιῇ κόκκοι. Δαρεῖος δὲ εἶπε, Μεγαβάζους ἂν οἱ τοσούτους ἀριθμὸν μᾶλλον βούλεσθαι μᾶλλον ἢ τὴν Ἑλλάδα ὑποχείριον. ἐν μὲν δὴ Πέρσῃσι τοῦτό μιν εἶπας ἐτίμα· τότε δὲ αὐτὸν ὑπέλιπε στρατηγὸν, ἔχοντα τὸ στρατοῦ τὸ ἑωυτοῦ ὀκτὼ μυριάδας. Οὗτος δὲ ὁ Μεγάβαζος, εἶπας τόδε ἔπος, ἐλίπετο ἀθάνατον μνήμην ἐς Ἑλλησποντίους. ἐρόμενος [a] δὲ ἐν Βυζαντίῳ ἐπύθετο ἐπτακαίδεκα ἔτεσι πρότερον Χαλκηδονίους κτίσαντας τὴν χώρην Βυζαντίων. πυθόμενος δὲ, ἔφη Χαλκηδονίους τὸν τὸν χρόνον τυγχάνειν ἐόντας τυφλούς· οὐ γὰρ ἂν ἕλλιον καλλίονος περεόντος κτίζειν χώρην, τοὺς αἰσχίονα ἑλέσθαι, εἰ μὴ ἦσαν τυφλοί. ἔστι δὴ ὧν τότε ὁ Μεγάβαζος στρατηὸς λειφθεὶς ἐν τῇ χώρῃ Ἑλλησποντίων, τοὺς μὴ μηδίζοντας κατεχείρωσε. οὗτος μέν νυν ταῦτα ἔπρηξε. Τὸν αὐτὸν δὴ τοῦτον χρόνον ἐγένετο ὑπὸ Λιβύην ἄλλος στρατιῆς μέγας στόλος, ἐπὶ τοσοῦτον τὴν ἐγὼ ἀπηγήσομαι, προδηλώσαντα πρότερον πάντα· τὰ ἐκ τῶν Ἀργοῦς ὑπολοίπων παίδων παῖδες, ἐξελασθέντες ὑπὸ Πελασγῶν τὰ ἐκ [b] Βραυρῶνος ληϊσαμένων τὰς Ἀθηναίων γυναῖκας, ὑπὸ τούτων δὲ ἐξελασθέντες [c] ἐκ Λήμνου, οἴχοντο πλέοντες ἐς Λακεδαίμονα. ἱζόμενοι δὲ ἐν τῷ Ταϋγέτῳ, πυρὶ ἔκαιον [d]. Λακεδαιμόνιοι δὲ ἰδόντες, ἄγγελον ἔπεμπον, πυνθανόμενοι [e] τινες τε εἶεν ὁκόθεν εἰσί. οἱ δὲ τῷ ἀγγέλῳ εἰρωτέοντι ἔλεγον, ὡς εἶησαν μὲν Μινύαι, παῖδες δὲ εἶεν τὰ ἐν τῇ Ἀργοῦς πλεόντων ἡρώων· ἐσοχόντας γὰρ τούτους [f] ἐς Λῆμνον, φυτεῦσαι σφέας. οἱ δὲ Λακεδαιμόνιοι ἀκηκοότες τὸν λόγον τὸ γυναικὸς τὸ Μινυέων, πέμψαντες τὸ δεύτερον, ἠρώτεον τί θέλοντες ἥκοιέν τε ἐς τὴν χώρην, κ᾽ πῦρ αἴθοιεν. οἱ δ᾽ ἔφασαν, ὑπὸ Πελασγῶν ἐκβληθέντες, ἥκειν ἐς τοὺς πατέρας· δικαιότατον γὰρ εἶναι ἔτω τοῦτο γενέσθαι· δεῆσθαί τε οἰκέσιον ἅμα τοῖσι, μοίρης τε τιμέων μετέχοντες, κ᾽ τῆς γῆς ὁπλαχόντες. Λακεδαιμονίοισι δὲ ἔσαδε δέκε-

a γομένῳ. b Πελασγῶν ἐκ. c ὑπὸ τουτέων ἐξελασθέντες. d πῦρ αἴθοιεν. e πυνθόμενοι. f ἐσοχόντως δ τούτους.

Minyæ rursus egressi ex Sparta, unde & Theras ex Cadmi posteris ac tutor regum abiit. Thera insula.

ἄνδρας τοὺς Μινύας ἐπ' οἷσι ἦλθον αὐτοί· μάλιστα γὰρ ἐπῆγε σφέας ὥστε ποιέειν ταῦτα, τὰ Τυνδαρεΐδεων ἡ ναυτοσύνη ἐν τῇ Ἀργοῖ. δεξάμενοι δὲ τοὺς Μινύας, γῆς τε μετέδοσαν, καὶ ἐς φυλὰς διεδάσαντο. οἱ δὲ αὐτίκα μὲν γάμους ἐμνῶντο, τὰς δὲ ἐκ Λήμνου ἠγάγοντο, ἐξεδόσαν ἄλλοισι. Χρόνῳ δὲ ὑπὸ πολλοῦ διεξελθόντος, αὐτίκα οἱ Μινύαι ἐξύβριζον, τά τε βασιλήια μετιέντες, καὶ ἄλλα τοιαῦτα ἐποίεον οὐκ ὁσιά. τοῖσι ὦν Λακεδαιμονίοισι ἔδοξε αὐτοὺς ἀποκτεῖναι· συλλαβόντες δὲ σφέας κατεῖρξαν ἐς εἰρκτήν. κτείνουσι δὲ τοὺς ἐν κτείνουσι Λακεδαιμονίοισι, νυκτός· μετὰ ἡμέρῃ δὲ, οὐδένα ἐπὶ ὧν ἔμελλον σφέας καταχρήσεσθαι, παρῄνεον αἱ γυναῖκες τῶν Μινυέων, ἐοῦσαι ἄστεά τε, καὶ τῶν πάντων Σπαρτιητέων θυγατέρες, ἐς ὃ ἐλθεῖν τε ἐς τὸν εἰρκτὸν, καὶ ἐς λόγους ἐλθεῖν ἑκάστῃ τῷ ἑωυτῆς ἀνδρί. οἱ δὲ σφέας παρῆκαν, οὐδένα δόλον δοκέοντες ἐξ αὐτέων ἔσεσθαι. αἱ δὲ ἐπεί τε ἐσῆλθον, τοιάδε ἐποίεον· πᾶσαν τὴν εἶχον ἐσθῆτα παραδοῦσαι τοῖσι ἀνδράσι, αὐτὴ τὴν τῶν ἀνδρῶν ἐλάβοσαν. οἱ δὲ Μινύαι, ἐνδυόμενοι τὴν γυναικηΐην ἐσθῆτα, ἅτε γυναῖκες, ἐξήισαν ἔξω. ἐκφυγόντες δὲ τρόπῳ τοιούτῳ ἵζοντο αὖτις ἐς τὸ Ταΰγετον. Τὸν δὲ αὐτὸν τοῦτον χρόνον Θήρας ὁ Αὐτησίωνος, τοῦ Τισαμενοῦ, τοῦ Θερσάνδρου, τοῦ Πολυνείκεος, ἔστελλε ἐς ἀποικίην ἐκ Λακεδαίμονος. ἦν δὲ ὁ Θήρας ἀπὸ μητρὸς Καδμεῖος, τῶν μητρὸς ἀδελφεὸς τοῖσι παισὶ Οἰδιπόδεος, Εὐρυσθένεϊ τε καὶ Προκλέι. ἐόντων δὲ ἔτι τῶν παίδων τούτων νηπίων, ἐπιτροπεύειν εἶχε ὁ Θήρας τὴν ἐν Σπάρτῃ βασιληίην. αὐξηθέντων δὲ τῶν ἀδελφιδέων [c], καὶ σφεας ἐκβαλόντων τὴν ἀρχὴν, ἔτω δὴ ὁ Θήρας δεινὸν ποιεύμενος ἄρχεσθαι ὑπὸ ἄλλων, ἐπεί τε ἐγεύσατο ἀρχῆς, οὐκ ἔφη μενεῖν ἐν τῇ Λακεδαίμονι, ἀλλ' ἀποπλώσεσθαι ἐς τοὺς συγγενέας· ἦσαν δὲ ἐν τῇ νέῃ Θήρῃ καλεομένῃ νήσῳ, πρότερον δὲ Καλλίστῃ τῇ αὐτῇ ταύτῃ, ἀπόγονοι Μεμβλιάρεω τοῦ Ποικίλεω, ἀνδρὸς Φοίνικος. Κάδμου γὰρ τοῦ Ἀγήνορος, Εὐρώπῃ διζήμενος, πρόσχημα ἔσχε ἐς τὴν νῆσον Θήρην καλεομένην· πρόσχοντι δέ, εἴτε δὴ οἱ ἡ χώρη ἤρεσε, εἴτε καὶ ἄλλως ἠθέλησε ποιῆσαι τοῦτο, καταλείπει δὴ ἐν [f] τῇ νήσῳ ταύτῃ ἄλλους τε τῶν Φοινίκων, καὶ δὴ καὶ τῶν ἑωυτοῦ συγγενέων Μεμβλίαρον. ἔτοι ἐνέμοντο τὴν Καλλίστην καλεομένην ὀκτὼ γενεὰς, πρὶν ἢ Θήραν ἐλθεῖν ἐκ Λακεδαίμονος, ὀκτὼ ἀνδρῶν. Ἐπὶ τούτοις δὴ ὢν ὁ Θήρας λαὸν ἔχων ἐκ τῶν Φυλέων, ἔστελλε συνοικίσων τούτοισι· καὶ οὐδαμῶς ἐξελᾶν αὐτούς, ἀλλὰ κατὰ οἰκηΐδιμεν.

cum ob alia ad hoc faciendum inductis, tum præcipue quod Tyndaridæ in Argo navigaverant. Receptos Minyas & agris impertierunt & in tribus cooptarunt. Ibi confestim ablocatis in alios quas e Lemno duxerant mulieribus, matrimonia contraxerunt. Non longo deinde interjecto tempore, statim Minyæ lascivierunt, tum regnum affectantes, tum alia flagitiosa perpetrantes. Quo nomine eos Lacedæmonii morte mulctandos quum censuissent, comprehensos in carcerem conjecerunt. Quoscunque autem Lacedæmonii morte plectendos censent, eos noctu plectunt, interdiu neminem. Quum igitur essent in illos animadversum, exorati sunt ab eorum uxoribus, quæ cives erant & primorum Spartanorum filiæ, veniam ingrediendi carcerem, & cum suo cujusque viro colloquendi, nullum in illis dolum fore suspicantes. Horum permissu Minyarum uxores ingressæ carcerem, omni veste quam gestabant viris tradita, illorum vestem illæ sumpserunt. Ita Minyæ muliebri veste amicti, veluti mulieres, foras prodierunt, & hoc modo erepti rursus ad Teygetum confederunt. Hac eadem tempestate Theras, Autesionis filius, Tisameni nepos, Thersandri pronepos, Polynicis abnepos, missus est in coloniam ex Lacedæmone. Erat hic Theras genere Cadmeo, avunculus Aristodemi filiorum, Eurysthenis & Proclis: quorum, quum pupilli essent, tutelarem habebat regni Spartani curam. Adultis mox fororis filiis, ac recepto imperio, Theras ita graviter tulit sibi ab aliis imperari, quoniam imperium gustasset, ut negaret se Lacedæmone moraturum, sed ad cognatos navigaturum. Erant autem in insula, quæ nunc Thera vocatur, quondam Callista, posteri Membliaris Pœcilis filii qui fuerat Phœnix. Cadmus enim Agenoris filius Europam quæritans, in insulam quæ nunc Thera vocatur quum appulsus esset, sive regionis amore captus, sive qua alia voluntate, relinquit illic cum alios quosdam Phœnices, tum Membliarem consanguineum suum. Isti hominum ætatibus octo antequam Theras Lacedæmone venisset, insulam quæ Callista vocabatur, incoluerunt. Ad quos Theras cum multitudine ex tribubus petita discessit nequaquam ad illos ejiciendos, sed ad

147

148

a θυγατέρες, τοιαῦται ἐοῦσαι. b λόγου. c παῖδες. d τῷ τοῦτο τῷ. e ἀδελφιδῶν. f καταλείπει ἐν.

Membliaris posteri in eo. Eleorum sex oppida. Oiolycus filius Theræ. Tribus Spartæ Ægidæ. Grinus rex Theræ, & filius Battus.

ad una habitandum, & valde concilians. Postea vero quàm Minyas è carcere & lapsos & ad Teygetum considentes, Lacedæmonii necare deliberant, Theras necem eorum deprecabatur ne fieret, recipiens se illos ex regione abducturum. Et huic postulato Lacedæmoniis assentientibus, cum tribus triginta remorum navibus ad posteros Membliaris navigavit, ducens secum non universos Minyas, sed paucos quosdam, quia plurimi ex ipsis ad Paroreatas Cauconasque diverterunt, quos quum è regione expulissent, seipsos in sex partes distribuerunt, & totidem illic oppida condiderunt, Lepreum, Magistum, Thrixas, Pyrgum, Epium, Nudium, quorum pleraque Eolei memoria mea deleverunt. Insulæ autem à conditore Thera nomen est indi-
149 tum. At filius omnino negabat se cum eo navigaturum; propterea dixit se relicturum ovem in lupis. ex quo dicto nomen adolescenti impositum est Oiolycus, & id nomen valuit. Oiolyco natus est filius Ægeus, à quo vocantur Ægidæ, in Sparta ingens tribus. Ex hac tribu viri, quum sibi non permanerent filii, ex oraculo delubrum Erinnyum Laji & OEdipodis extruxerunt: quod ipsum postea in Thera mansit illis qui ex
150 his viris procreati fuere. Hactenus Lacedæmonii in narrando cum Theræis consentiunt: quod deinceps contigit, soli Theræi factum hoc modo esse memorant. Grinus, Æsanii filius, ab hoc Thera oriundus, quum esset Theræ insulæ rex, contulit se Delphos, ducens ex urbe sacrificium centum victimarum, comitantibus eum tum aliis civibus, tum etiam Batto, filio Polymnesti, apud Minyas prosapia ex Euthymi posteris. Consulenti autem Grino Theræorum regi de aliis rebus, Pythia respondit, urbem in Africa condere. Cui vicissim iste, Equidem (inquit) ego, ô domine, senior sum & gravis ad moliendum: tu vero quempiam horum jube ista facere. Simul hæc dicens, Battum ostendebat. Hæc hactenus. Deinde ubi reversi sunt, pro nihilo habuere responsum; neque ubi terrarum Africa esset gnari, neque in negotium ignotum coloniam mittere au-
151 dentes. Septem post hæc annos quum in Thera non pluisset, & omnes ipsis præter unam arbores in insula exaruissent, consulentibus Theræis, Pythia objecit

ἰόμεν. ἐπεὶ τῇ δὴ καὶ οἱ Μινύαι ἐκδρασάντες ἐκ τῆς ἐρκτῆς ἵζοντο ἐς τὸ Τήϋγετον, τῶν Λακεδαιμονίων βουλευομένων σφέας ἀποκτεῖναι, δεδιότι μὴ ὁ Θήρας ἐὼν μήτε φόνου ἄμοιρος, αὐτός τε ὑποδέκηται σφέας ἐξάξειν ἐκ τῆς χώρης συγχωρησάντων δὲ τῇ γνώμῃ τῶν Λακεδαιμονίων, τρισὶ τριηκοντόροισι ἐς τοὺς Μεμβλιάρεως ἀπογόνους ἔπλωσε· ἔστι πάντας ἄγων τοὺς Μινύας, ἀλλ' ὀλίγους πάνυ. οἱ γὰρ πλεῖστοι αὐτῶν ἐτράποντο ἐς τοὺς Παρωρεάτας καὶ Καύκωνας. τούτους δὴ ἐξελάσαντες ἐκ τῆς χώρης, σφέας ἐωυτοὺς ἐς ἓξ μοίρας διέλαχον· καὶ ἔπειτα ἔκτισαν πόλιας πάσδε ἐν αὐτῇσι, Λέπρεον, Μάγιστον, Θρίξας, Πύργον, Ἔπιον, Νήδιον. τούτεων δὲ τὰς πλείστας ἐπ' ἐμέο Ἠλεῖοι ἐπόρθησαν· τῇ δὲ νήσῳ ἔτι [b] οἰκιστέω Θήρᾳ ἡ ἐπωνυμίη ἐγένετο. Ὁ δὲ παῖς, ἐὼν γὰρ ἔφη οἱ συμπλώσεσθαι, ταύτῃσι [c] ἔφη αὐτὸν καταλείψειν ὄιν ἐν λύκοισι· ἔτι δὲ [d] ἐπὶ τούτῳ τῷ ὀνόματι τῷ νεηνίσκῳ τούτῳ Οἰόλυκος ἐγένετο· καί κως τὸ ὄνομα τοῦτο [e] ἐπεκράτησε. Οἰόλυκον δὲ γίνεσθαι Αἴγλυος· ἀπ' οὗ [f] Αἰγλίδαι καλεῦνται, φυλὴ μεγάλη ἐν Σπάρτῃ. τοῖσι δὲ ἐν τῇ φυλῇ ταύτῃ ἀνδράσι (οὐ γὰρ ὑπέμειναν τὰ τέκνα) ἱδρύσαντο ἐκ χρηστηρίου Ἐρινύων τῶν Λαΐου τε καὶ Οἰδιπόδεω ἱρόν· καὶ μετὰ τοῦτο, ὑστέρῳ τούτῳ τούτῳ καὶ ἐν Θήρῃ τοῖσι ἀπὸ τῶν ἀνδρῶν τούτων γενομένοισι. Μέχρι μὲν νυν τούτου τοῦ λόγου Λακεδαιμόνιοι Θηραίοισι κατὰ ταυτὰ λέγουσι· τὰ δὲ ἀπὸ τούτου μοῦνοι Θηραῖοι ὧδε χρέωνται λέγουσι. Γρῖνος ὁ Αἰσανίου ἐὼν Θήρῃ τούτῳ ἀπήγων, καὶ βασιλεύων Θήρης τῆς νήσου, ἀπίκετο ἐς Δελφούς, ἄγων ἀπὸ τῆς πόλιος ἑκατόμβην. εἵπετο δέ οἱ καὶ οἱ ἄλλοι τῶν πολιητέων, καὶ δὴ καὶ Βάττος ὁ Πολυμνήστου, ἐὼν γένος Εὐθυμίδης [g] τῶν Μινυέων. χρεωμένῳ δὲ τῷ Γρίνῳ τῷ βασιλέι τῶν Θηραίων περὶ ἄλλων, χρᾷ „ἡ Πυθίη κτίζειν οἱ Λιβύῃ πόλιν. ὁ δὲ ἀμείβετο λέγων, Ἐγὼ μέν, ὦ ναξ, πρεσβύτερός τε εἰμὶ ἤδη, καὶ βαρὺς ἀείρεσθαι· σὺ δέ „τινα τῶνδε [h] τῶν νεωτέρων κέλευε ποιέειν τάδε. ἅμα τε ἔλεγε ταῦτα, καὶ ἐδείκνυε ἐς τὸν Βάττον. τότε μὲν τοσαῦτα. μετὰ δὲ, ἀπελθόντες, ἀλογίην εἶχον τοῦ χρηστηρίου, ὅτε Λιβύην εἰδότες ὅκου γῆς εἴη, ὅτε πολλῶνες ἐς ἀφανὲς χρῆμα ἀποστέλλειν ἀποικίην. Ἑπτὰ δὲ ἐτέων μετὰ ταῦτα οὐκ ὗε τὴν Θήρην· ἐν τοῖσι τὰ δένδρεα πάντα σφι τὰ ἐν τῇ νήσῳ, πλὴν ἑνός, ἐξαυάνθη. χρεωμένοισι δὲ τοῖσι Θηραίοισι ἔφερε ἡ Πυθίη

a βυλομένῳ. b τὸ πάλαι Ε. c τοιγαροῦν. d λύκοισι· ἔτι Ε. e καὶ νῦν ἔτι. f ἀπ' ἐκ. g Εὐθυμίδης. h Hæc τοῦ τῶνδε non est in MS & statim κέλευε ταῦτα ποιέειν, ἅμα τε.

Thera inf. edgitur coloniam in Africam mittere Corobio dicte, & occupata Platea. Cibaria ab Samiis, & felix horum procella. Tarteſſus emporium.

τὴν ἐς Λιβύλιν ἀποικίλιν. ἐπεί τε δὲ κακῶ ὑδὲν λῶ σφι μῆχος ἦν, πέμπουσι ἐς Κρήτλιν ἀγγέλους, διζημένους εἴ τις Κρητῶν ἢ μετοίκων ἀπιγμένος εἴη ἐς Λιβύην. ἀπικομένοισι δὲ αὐτὴν ἔτος, ἀπίκοντο καὶ ἐς Ἴτανον πόλιν. ἐν ταύτῃ δὲ συμμίσγουσι ἀνδρὶ πορφυρέι, τῷ οὔνομα ἦν Κορώβιος· ὃς ἔφη ὑπὸ ἀνέμων ἀπενεχθεὶς ἀπικέσθαι ἐς Λιβύην, καὶ Λιβύης ἐς Πλατέαν [b] νῆσον. μισθῷ δὲ τοῦτον πείσαντες ἦγον ἐς Θήρλν. ἐκ δὲ Θήρης ἔπλεον κατάσκοποι ἄνδρες, περιῶσι δὲ πολλοί. κατηγησαμένου δὲ τοῦ Κορωβίου ἐς τὴν νῆσον ταύτλν δὴ τὴν Πλατέαν, τὸν μὲν Κορώβιον λείπουσι, σιτία καταλιπόντες ὅσον δύο μηνῶν [c]· αὐτοὶ δὲ ἔπλεον τὴν τάχιστην ἀπεσπελέοντες Θηρσίοισι πρὸς τὴν νῆσον. Ἀποδημεόντων δὲ τούτων πολέως χρόνον δὴ συγκομένου, τὸν Κορώβιον ἐπέλιπε πάντα. μετὰ δὲ, νηῦς Σαμίη, τοῦ ναύκληρος ἦν Κωλαῖος, πλέουσα ἐπ' Αἰγύπλου [d], ἀπενείχθη ἐς τὴν Πλατέαν ταύτλν. πυθόμενοι δὲ οἱ Σάμιοι παρὰ τοῦ Κορωβίου τὰ πάντα λόγον, σιτία οἱ ἐνιαυτοῦ καταλείπουσι· αὐτοὶ δὲ ἀναχθέντες ἐκ τῆς νήσου, καὶ γλιχόμενοι Αἰγύπλου, ἔπλεον, ὑποφερόμενοι ἀπηλιώτῃ ἀνέμῳ. καὶ, ἐπεὶ μὲν ἀνίει τὸ πνεῦμα, Ἡρακλέας στήλας διεκπερήσαντες, ἀπίκοντο ἐς Ταρτησσὸν, θείῃ πομπῇ χρεώμενοι. τὸ δὲ ἐμπόριον τοῦτο ἦν ἀκήρατον τότον τὸν χρόνον· ὥστε ὑστερήσαντες ἔτεα ὀπίσω, μέγιστα δὴ Ἑλλήνων πάντων, τὰ ἡμεῖς ἀγορεύομεν ἴσμεν, ἐκ φορτίων ἐκέρδησαν, μετά γε Σώστρατον τὸν Λαοδάμαντος, Αἰγινήτλν. τοῦτο μὲν οὐκ οἷά τε ἐστὶ ἐόντα ἄλλον. οἱ δὲ Σάμιοι τὴν δεκάτην τῶν ὠνητερδέων ἐξελόντες ἐξ τάλαντα, ἐποιήσαντο χαλκίτιον, κρητῆρος Ἀργολικοῦ τρόπον. πέριξ δὲ αὐτοῦ [e], χρυπῶν κεφαλαὶ προέκρουσοί εἰσι· καὶ ἀνέθηκαν ἐς τὸ Ἡραῖον, ὑποστήσαντες αὐτοῦ τρεῖς χαλκέας κολοσσοὺς ἑπταπήχεας, τοῖσι γουνάσι ἐρηρεισμένους. Κυρηναίοισι δὲ καὶ Θηρσίοισι ἐς Σαμίους ἀπὸ τούτου τοῦ ἔργου πρῶτα φιλίαι μεγάλαι συνεκρήσαντο [f]. Οἱ δὲ Θηρσῖοι, ἐπί τι, τὸν Κορώβιον λιπόντες ἐν τῇ νήσῳ, ἀπίκοντο ἐς τὴν Θήρην, ἀπήγγελλον ὡς σφι εἴη νῆσος ὑπὸ Λιβύῃ ἐκτισμένη· Θηρσίοισι δὲ ἔαδε ἀδελφεόν τι ἀπ' ἀδελφεοῦ [g] πέμπειν πάλῳ λαγχάνοντα [h], καὶ ἀπὸ τῶν χώρων ἁπάντων ἑπτὰ ἐόντων, ἄνδρας. εἶναι δὲ σφέων βασιλέα καὶ ἡγεμόνα Βάττον. ἔτω δὴ στέλλουσι δύο πεντηκοντέρους ἐς τὴν Πλατέαν. Ταῦτα μὲν Θηρσῖοι λέγουσι· τὰ δ' ἄλλοισι πάντα λόγου, συμφέρονται ἤδη Θηρσῖοι Κυρηναίοισι.

jecit coloniam in Africam. Illi, quoniam nullum mali remedium erat, mittunt in Cretam nuncios inveſtigatum, ſiquis aut indigenarum aut advenarum illic eſſet qui in Africam navigaſſet. Nuncii, quum Cretam pererraſſent, & ad urbem Itanum perveniſſent, in ea notitiam contraxerunt cum purpurario, cui nomen erat Corobius; is ajebat ſe ventis abreptum in Africam applicuiſſe ad Plateam inſulam Africæ. Hunc nuncii mercede inductum in Theram duxerunt. Verum non multi ad rem explorandam ex Thera primo profecti ſunt; ſed quum ipſe in eam inſulam deduxiſſet Corobius, relinquunt eum cum duorum circiter menſium cibariis; ipſi vero quamcelerrime navigaverunt ad renunciandum de inſula civibus. Qui- 152
bus ultra præſtitutum tempus redire differentibus, omnia Corobio deerant: ſed appulſa in inſulam Plateam navi Samia quæ verſus Ægyptum navigabat (cujus gubernator erat Colæus) Samii, omni re geſta à Corobio audita, in annum homini cibaria reliquerunt. Ipſi ex hac inſula quum ſolviſſent, Ægyptum optantes, vento ſubſolano abrepti navigabant: nec intermittente flatu, Herculeas tranſvecti columnas, pervenerunt in Tarteſſum, divina vi eos mittente. Erat ea tempeſtate id emporium intemeratum, adeo ut inde revertentes iſti ex mercibus quæſtum maximum fecerint inter omnes quos novimus Græcos, duntaxat poſt Soſtratum Laodamantis filium Æginetam, cum quo nemo poſſit contendere. Ex hoc quæſtu Samii decima (id eſt ſex talentis) exempta, fecerunt ahenum ad exemplum crateris Argolici, gryphum capitibus in circuitu altrinſecus obverſis: & in templo Junonis collocarunt, ſuſtinentibus illud tribus coloſſis ſeptenûm cubitorum, genu nixis. Ex hoc facto primum ingens amicitia Cyrenæis Theræiſque cum Samiis contracta eſt. Theræi, ubi relicto in inſula Co- 153
robio ad Theram reverſi renunciarunt eſſe illis inſulam Africæ appoſitam conditam, placuit Theræis ut è ſingulis oppidis, quæ ſeptem erant, viri mitterentur, fratribus inter ſe ſortitis uter mitteretur, & rex ſimul eorum ac dux foret Battus. Ita duas quinquaginta remorum naves in Plateam miſerunt. Hæc Theræi memorant. Cetera jam The- 154
ræis cum Cyrenæis conveniunt. nam quod

a μῆκος. b Sic MS. ubique habet, non Πλαταίαν. c MS. habet ὅσον δὴ μηνῶν. d ἐπ' Αἰγύπλου. e αὐτοῦ, f MS. habet συνεκρίθησαν. g ἐπ' ἀδελφοῦ. h λαχόντα.

Etearchus Oaxi rex. Novercæ novercale facinus in filia maritt. Themiſon & Polymneſtus. Theræi Batti origo & nominis vis.

quod ad Battum pertinet, Cyrenæi nequaquam cum Theræis conſentiunt. ſic enim narrant. Eſt in Creta oppidum Oaxus, in quo fuit Etearchus rex. hic amiſſa uxore, induxit filiæ, nomine Phronimæ, novercam: quæ domum ingreſſa, ut erat, ita re ipſa ſe Phronimæ novercam præſtitit, cum lædendo atque omne genus injuriarum excogitando, tum ad extremum impudicitiam exprobrando: atque ita rem habere viro perſuaſit. Iſte ab uxore deceptus rem de filia nefariam commentus eſt. Erat in Oaxo negociator quidam Theræus, nomine Themiſon: hunc ad hoſpitii ſacra acceptum Etearchus jurejurando obſtringit, ut quam rem oraret, in ea ſe miniſtrum præberet. Ubi hominem jurejurando adegit, adductam ei tradidit filiam ſuam; jubens ut eam abductam in mare demergeret. Themiſon triſti animo ferens ſe deceptum jurejurando & hoſpitium gravatus ita ſibi faciendum putavit: accepta puella mare ingreſſus, quum in alto fuit, jurijurando quod inſtituerat Etearchus ſatisfaciens, revinctam funibus puellam demiſit in pelagus: ea deinde re-
155 tracta Theram pervenit. Ibi Polymneſtus, vir inter Theræos ſpectatus, in concubinatum puellam accepit, ex qua interjecto tempore natus eſt ei filius, ſono vocis exili ac balbutienti, cui nomen impoſitum eſt Batto, ut Theræi & Cyrenæi ajunt: ut autem ego ſentio, aliud aliquod; ſed eum cognominatum Battum, poſtquam in Africam abiit, cum propter oraculum apud Delphos ſibi redditum, tum propter honorem quem aſſequutus eſt. Battum enim Afri regem appellant, & ob id reor Pythiam quum oraculum reddidit, lingua Africana vocaſſe Battum, quia noverat futurum regem eſſe in Africa. Hic enim, ubi in virilem adolevit ætatem, Delphos adiit de voce. Cui conſulenti Pythia reſpondit,

Batte ades ad vocem, ſed tu, Rex Phœbus Apollo,
Lanigeram in Libyam nutrias, vule, conditor urbis.

Perinde acſi lingua Græca oraculum reddens dixiſſet, O rex, vocis cauſſa veniſti. Ad hæc Battus ſic viciſſim inquit, O Rex, ego ad te veni gratia conſulendi de voce: tu de aliis mihi reſpondes quæ nequeunt fieri, jubens colonos ducere in

Κυρηναῖοι γὰρ τὰ μὲν ἄλλα Βάττου ἀδαμοῦ ὁμολογέουσι Θηραίοισι. λέγουσι γὰρ ὧδε· ἔστι τῆς Κρήτης Ὄαξος πόλις· ἐν τῇ ἐβασίευε Ἐτέαρχος βασιλεύς. ὃς δὴ γυναικὶ ἀμφιτρεφεῖ, τῇ οὔνομα ἦν Φρονίμη, δὴ ταύτῃ ἔγημε ἄλλην γυναῖκα. ἡ δὲ ἐπισελθοῦσα ἐδικαίου εἶναι καὶ τῷ ἔργῳ μητρυιὴ τῇ Φρονίμῃ, παρέχουσά τε κακὰ, καὶ πᾶν ἐπ' αὐτῇ μηχανωμένη· καὶ τέλος, μαχλοσύνην ἐπενεγκεῖσά οἱ [a], πείθει τὸν ἄνδρα ταῦτα ἔχειν ὧδε· ὁ δὲ, ἀναγνωσθεὶς ὑπὸ τῆς γυναικὸς, ἔργον οὐκ ὅσιον ἐμηχανᾶτο δὴ τῇ θυγατρί. ἦν γὰρ δὴ Θεμίσων ἀνὴρ Θηραῖος ἔμπορος ἐν τῇ Ὄαξῳ· τοῦτον ὁ Ἐτέαρχος ξεινοδόκησε δὴ ξείνια [b], ἐξεργεῖ δὲ μὴν οἱ διηγήσασθαι ὅ, τι οἱ δεηθῇ. ἐπεί τε δὲ ἐξώρκωσε, ἀγαγὼν οἱ παῖδα τὴν ἑωυτοῦ θυγατέρα· καὶ ταύτῃ ἐπέλευε καταπομπεῦσαι ἀπαγαγόντα. ὁ δὲ Θεμίσων, ἀείρας ἐκ τῆς ἀπάτης τὸν ὅρκον, καὶ ἀλυσάμενος [c] τὴν ξενίην, ἐποίεε τοιάδε· παῖδα λαβὼν τὴν παῖδα ἀπήγαγε. ὡς δὲ ἐβάθυνε ἐν τῷ πελάγεϊ, ἀποσειόμενος [d] τὸν ἐξόρκωσιν τοῦ Ἐτεάρχου, χρησάμενος [e] αὐτὴν ἀλφήσιος καλῇσι ἐς τὸ πέλαγος· ἀναπάσας δὲ ἀπῆκε ἐς τὸν θήρην. Ἐνθεῦτεν δὲ τὸν Φρονίμην παῖδα λαβὼν Πολύμνηστος, ἐὼν ἀνὴρ Θηραίων δοκιμος, ἐπαλλακεύετο· χρόνου δὲ μεσσόντος ἐξεγένετό οἱ παῖς ἰαχρόφωνος καὶ τραυλὸς, τῷ οὔνομα ἐτέθη Βάττος, ὡς Θηραῖοί τε καὶ Κυρηναῖοι λέγουσι. ὡς μέντοι ἐγὼ δοκέω, ἄλλο τι· Βάττος δὲ μετωνομάσθη ἐπί τι ἐς Λιβύην ἀπικέσθαι, δόκον τε ἴσχοντι τοῦ χρηστηρίου τοῦ γενομένου ἐν Δελφοῖσι αὐτῷ, καὶ δοκὸν τῇ πάσης μοῦνον ἔσχε [f], τοῦτο ἐπωνυμίην ποιεύμενος. Λίβυες γὰρ τὸν βασιλέα Βάττον καλέουσι. καὶ τούτου εἵνεκα δοκέω χρησάμενον τοῦ Πυθίην, καλέσαι μιν Λιβυκῇ γλώσσῃ, εἰδόμενον ὡς βασιλεὺς ἔσοιτο ἐν Λιβύῃ. ἐπεί τε γὰρ ἠνδρώθη τάχιστα, ἦλθε ἐς Δελφοὺς περὶ τῆς φωνῆς· ἐπιρωτέοντι δέ οἱ χρᾷ ἡ Πυθίη πάλαι,

Βάττ', ἐπὶ φωνὴν ἦλθες· ἄναξ δέ σε Φοῖβος Ἀπόλλων
Ἐς Λιβύην πέμπει μηλοτρόφον οἰκιστῆρα.

ὥσπερ εἰ εἶπε Ἑλλάδι γλώσσῃ χρεωμένη, Ὦ „βασιλεῦ, ἐπὶ φωνὴν ἦλθες. ὁ δ' ἀμείβεται „τοιόνδε, Ὦ ναξ, ἐγὼ μὲν ἦλθον περί σε „χρησόμενος περὶ τῆς φωνῆς· σὺ δέ μοι ἄλλα „κάδυνατα χρᾷς, κελεύων Λιβύῃ ἐποικίζειν. τέῳ

a ἐπιτέπασά οἱ. b ἐπὶ ξενίῃ. c ὄρκια, ἀλυσάμενος. d ἀποσειόμενος. e χοίνιξι. f MS. τοῦ ἔσχε.

Varia contumacia Theræorum, ſed parere Deo coguntur. Aziriſtus. Fons Apollinis. Iraſa. Zoa.

,, πῶ δωσάμε; κοίη χειρί; ταῦτα λέγων, οὐκὶ [a] ἔπαθε ἄλλα οἱ χρᾶν. ὡς ὦν κατὰ ταυτὰ ἐθέσπιζέ οἱ ἢ καὶ [b] ὕστερον, οἴχετο μεταξὺ δοκέοντα ὁ Βάττος ἐς τὴν Θήρην. Μετὰ ὦν, αὐτῷ τε τούτῳ καὶ τοῖσι ἄλλοισι Θηραίοισι συνεφέρετο παλιγκότως. ἀγνοεῦντες ὦν τὰς συμφορὰς οἱ Θηραῖοι, ἔπεμπον ἐς Δελφοὺς περὶ τῶν παρεόντων κακῶν. ἡ ὦν Πυθίη σφι ἔχρησε, συγκτίζειν Βάττῳ Κυρήνην τῆς Λιβύης ἀμείνονα πρήξειν. ἀπίκετο μετὰ ταῦτα τοῦ Βάττου οἱ Θηραῖοι δύο πεντηκοντέροισι. πλώσαντες δὲ ἐς τὴν Λιβύην ἔτει, (ὡς γὰρ εἶχον ὅ, τι πρήσσωσι ἄλλο) ὀπίσω ἀπεπλάεσκον ἐς τὴν Θήρην. οἱ δὲ Θηραῖοι καταγομένους ἔβαλλον, καὶ σφέας οὐκ ἐῶν τῇ γῇ προσσχεῖν, ἀλλ' ὀπίσω πλώειν ἐκέλευον· οἱ δὲ, ἀναγκαζόμενοι, ὀπίσω ἀπέπλεον. καὶ ἔκτισαν νῆσον ἀπὶ Λιβύῃ κειμένην, τῇ οὔνομά ἐστι (ὡς καὶ πρότερον ἐρρήθη) Πλάτεα. λέγεται δὲ ἴσην εἶναι ἡ νῆσος τῇ νῦν Κυρηναίων πόλι. Ταύτην οἰκέοντες δύο ἔτεα, οὐδὲν χάρι σφι χρηστὸν προσέφερετο, ἕνα αὐτῶν καταλιπόντες, οἱ λοιποὶ πάντες ἀπέπλεον ἐς Δελφούς. ἀπικόμενοι δὲ ἀπὶ τὸ χρηστήριον, ἐχρέωντο, Φάμενοι οἰκέειν τε τὴν Λιβύην, καὶ οὐδὲν ἄμεινον πεποιθῶς οἰκεῦντες. ἡ δὲ Πυθίη σφι πρὸς ταῦτα χρᾷ τάδε,

Ἄκου [c] ἐμεῦ Λιβύην μηλοτρόφον οἶδας ἀμείνον

Μὴ ἐλθών. ἐλθόντι σοὶ ἄγαν ἀγαμαι σοφίην σεῦ.

ἀκούσαντες δὲ τούτων [d] οἱ ἀμφὶ τὸν Βάττον, ἀπέπλωον ὀπίσω. οὐ γὰρ δή σφεας ἀπίει ὁ θεὸς τὴν ἀποικίης, πρὶν δὴ ἀπίκωνται ἐς αὐτὴν Λιβύην. ἀπικόμενοι δὲ ἐς τὴν νῆσον, καὶ ἀναλαβόντες τὰ ἔλιπον, ἔκτισαν αὐτῆς τῆς Λιβύης χῶρον ἀντίον τῆς νήσου τῷ [e] οὔνομα ἦν Ἀζίρις. νάπαι τε κάλλισαι ἐπ' ἀμφότερα συγκλείουσι, καὶ ποταμὸς τὰ ἀπὶ θάτερα διαῤῥέει. Τοῦτον οἴκεον τὸν χῶρον ἓξ ἔτεα· ἑβδόμῳ δὲ σφέας ἔτεϊ παρῃτήσαντο Λίβυες, ὡς ἐς ἀμείνονα [f] χῶρον ἄξουσι, ἀνέγνωσαν ἐκλιπεῖν. ἦγον δὲ σφέας ἐνθεῦτεν οἱ Λίβυες ἀναστήσαντες πρὸς ἑσπέρην, καὶ τὸν κάλλιστον τῶν χώρων· ἵνα διεξιόντες οἱ Ἕλληνες μὴ ἴδοιεν, συμμετρησάμενοι τὴν ὥρην τῆς ἡμέρης, νυκτὸς παρεξῆγον. ἔστι δὲ τῷ χώρῳ τούτῳ οὔνομα Ἴρασα. ἀφικόμενοι δέ σφεας ἀπὶ κρήνην λεγομένην εἶναι Ἀπόλλωνος, εἶπαν, Ἄνδρες Ἕλληνες, ἐνθαῦτα μὲν ἁρμόδιον οἰκέειν· ἐνθαῦτα γὰρ ὁ οὐρανὸς τέτρηται. Ἐπὶ μέν νυν Βάττου τοῦ οἰκιστέω τῆς Ζόης ἄρξαντος ἀπὶ τεσσερήκοντα ἔτεα, καὶ

in Africam. qua copia? quave manu? Hæc loquens non perſuaſit illi ut alia reſponderet; ſed eadem quæ prius reſpondente, illinc digreſſus abiit in Theram. Mox deinde & huic ipſi & ceteris Theræis male cedebat; ſed ignorantes caſuum originem mittunt Delphos de præſentibus adverſis. Quibus quum reſpondiſſet Pythia, melius cum ipſis actum iri, ſi Cyrenen in Africa conderent cum Batto, miſerunt Theræi Battum cum duabus quinquaginta remorum navibus. Iſti in Africam profecti (quandoquidem non aliud habebant quod agerent) retro ad Theram ſe receperunt. Sed eos Theræi arcentes acceſſu Theræ repellebant, ac rurſus reverti jubebant. neceſſitate adacti, remenſo iterum mari, condiderunt oppidum in inſula Africæ adjacenti, nomine ut prius dictum eſt, Platea, quæ fertur Cyrenæorum urbi quæ nunc eſt, par eſſe magnitudine. Hanc bien- 157
nio incolentibus, quum nihilo melius ſecum ageretur, uno è ſuis relicto, ceteri Delphos navigaverunt ad oraculum conſulendum. Eo poſtquam venerunt, ſciſcitantibus quid ita ſecum in Africam profectis nihilo tamen melius ageretur, Pythia reſpondit his verbis,

Lanigera Libya ſcis quam nec adiveris urbem,
Me melius: tuum ego ingenium mirabor euntis.

His auditis, ii qui cum Batto erant, rurſus abnavigarunt. neque enim dimittebat eos deus ab colonia priuſquam in Africam ipſam deveniſſent. Reverſi ad inſulam, recepto quem reliquerant, condiderunt locum in Africa ipſa, è regione inſulæ, nomine Aziriſtum, amœniſſimis collibus utrinque concluſum, & alterum latus flumine præterlabente. Hunc lo- 158
cum ſex annis quum incoluiſſent, ſeptimo deprecantes Afri perſuaſerunt relinquere, ut in meliorem tranſirent. Ita illinc eos Afri quum exciviſſent, veſperum verſus & ad locorum ſpecioſiſſimum duxerunt, & quidem noctu, ne Græci interdiu facientes iter, diurnum ſpatium metiendo animadverterent. Eſt autem huic loco nomen Iraſa. Eos, ubi ad fontem qui Apollinis eſſe fertur, duxerunt, inquiunt, Viri Græci, hic vobis incolere commodum eſt, ubi cœlum foratum eſt. Sub Batto igitur, qui con- 159
didit Zoam, & annos quadraginta regnavit,

a οὐκ. b MS. tantum habet οἱ καὶ. c ἄκου. d ἀκούσαντες ταῦτα. e τῇ. f ἐς ἀμείνονα. g ἐνθαῦτα ὑμῖν ἐστι οἰκέειν.

gnavit, & sub ejus filio Arcesilao, qui regnavit annos sexdecim, Cyrenæi habitaverunt tot omnino quot in coloniam missi fuerant. Sub tertio autem Batto, qui Felix est appellatus, cunctos Græcos ad navigandum, ut Africam cum Cyrenæis habitarent, induxit suo oraculo Pythia. Nam arcessebant Cyrenæi ad agri partitionem. Induxit autem hæc verba respondens,

Serior in Libyen quisquis pervenerit almam
Post discretum agrum, mox hunc, affirmo, pigebit.

Quum ergo ingens multitudo Cyrenen se contulisset, finitimi Afri spoliati magna agrorum parte eorumque rex, nomine Adicran, quippe agris exuti & contumeliose habiti à Cyrenæis, missis in Ægyptum quibusdam, sese dediderunt Apriæ Ægypti regi. Iste comparatum grandem Ægyptiorum exercitum misit adversus Cyrenen. Cyrenæi, instructa apud Irasa locum & ad fontem Thesten acie, cum Ægyptiis conflixerunt, eosque superaverunt, utpote inexpertos antea atque contemptores Græcorum: adeoque profligarunt ut pauci ex eis in Ægyptum redirent. Qua de re Ægyptii succensentes Apriæ, ab eo desciverunt. Hujus autem Batti filius extitit Arcesilaus, qui regnum adeptus, inter initia cum fratribus suis seditiones exercuit, donec illi relicto eo in alium Africæ locum migraverunt, ubi inter se deliberantes urbem hanc condiderunt, quæ, ut tunc, Barce nunc appellatur. Et inter condendum Afros sollicitabant ad deficiendum à Cyrenæis. Arcesilaus tam illis, qui ex Afris eos receperant, quam ipsis iis, qui defecerant, bellum intulit: quem reformidantes Afri, fugam ad orientales Afros intenderunt. Sed fugientibus Arcesilaus usque instituit insequendo, dum ad Leuconem Africæ perveniret: & Afris visum fuit eum adoriri. Itaque congressi cum eo, adeo superavere Cyrenæos, ut ex illis septem millia gravis armaturæ ibi ceciderint. Post hanc cladem, Arcesilaum ægrotantem epoto medicamento frater Aliarchus strangulavit: sed hunc dolo uxor Arcesilai interfecit, nomine Eryxo. Arcesilao successit in regno puer Battus, claudus, & pedibus non integer. Cyrenæi ob acceptam calamitatem, Delphos miserunt per quosdam

160

161

τῇ παιδὸς αὐτοῦ Ἀρκεσίλεω ἄρξαντα ἐπὶ ἑπτὰ καὶ δέκα ἔτεα, οἴκεον οἱ Κυρηναῖοι, ἐόντες τοσοῦτοι ὅσοι περ ἐς τὴν ἀποικίην ἐστάλησαν· ὅτε δὲ τρίτῳ Βάττῳ, τῷ Εὐδαίμονος καλεομένῳ, Ἕλληνας πάντας ὥρμησε χρήσασα ἡ Πυθίη πλέειν, συνοικίσοντας Κυρηναίοισι Λιβύην. ἐπεκαλέοντο γὰρ οἱ Κυρηναῖοι ὅτε γῆς ἀναδασμῷ. ἔχρησε δὲ ὧδε ἔχοντα,

Ὃς δέ κεν ἐς Λιβύην πολυήρατον ὕστερον ἔλθῃ
Γᾶς ἀναδασαμένας, μετά οἱ πόκα φαμὶ μελήσειν.

συλλεχθέντος δὲ ὁμίλου πολλοῦ ἐς τὴν Κυρηναίην, φοβεόμενοι γλῶ πολλῷ οἱ προοικοι Λίβυες, καὶ ὁ βασιλεὺς αὐτῶν, τῷ ὄνομα ἦν Ἀδικράν, οἷα τε χώρης τεμνόμενοι, καὶ προσυβριζόμενοι ὑπὸ τῶν Κυρηναίων, πέμψαντες ἐς Αἴγυπτον ἔδοσαν σφέας αὐτοὺς Ἀπρίῃ τῷ Αἰγύπτου βασιλέι. ὁ δὲ, συλλέξας στρατὸν Αἰγυπτίων πολλὸν, ἔπεμπε ἐπὶ τὴν Κυρηναίην· οἱ δὲ Κυρηναῖοι ἐκστρατωσάμενοι ἐς Ἵρασα χῶρον, καὶ ἐπὶ κρήνῃ Θέσηι[a], συνέβαλόντο τοῖσι Αἰγυπτίοισι, καὶ ἐνίκησαν τῇ συμβολῇ. ἅτε δὲ ἀπείρημένοι πρότερον Αἰγύπτιοι Ἑλλήνων, καὶ καταφρονεόμενοι, διεφθάρησαν ἔτεω ὥστε ὀλίγοι τινὲς αὐτέων ἀπενόστησαν ἐς Αἴγυπτον. ἀπὸ τούτων Αἰγύπτιοι κατὰ τοῦτο ἀπιμεμφόμενοι Ἀπρίῃ, ἀπέστησαν ἀπ' αὐτοῦ. Τούτῳ δὲ Βάττου γίνεται παῖς Ἀρκεσίλεως[b], ὃς βασιλεύσας, πρῶτα τοῖσι ἑωυτοῦ ἀδελφεοῖσι ἐστασίασε, ἐς ὃ μιν ἄλλοι ἀπολιπόντες οἴχοντο ἐς ἄλλον χῶρον τῆς Λιβύης· καὶ ἐπ' ἑωυτῶν βαλλόμενοι, ἔκτισαν πάλιν ταύτην, ἣ νῦν ἐστὶ νυῦ Βάρκη καλέεται. κτίζοντες δὲ ἅμα αὐτὴν, ἀπίσεσι ἀπὸ τῶν Κυρηναίων τοὺς Λίβυας. μετὰ δὲ, Ἀρκεσίλεως ἐς τοὺς ὑποδεξαμένους τε τῶν Λιβύων, καὶ ἀποστάντας τοὺς αὐτοὺς τούτους, ἐστρατεύετο· οἱ δὲ Λίβυες δείσαντες αὐτὸν, οἴχοντο φεύγοντες πρὸς τοὺς ἠοίους τῶν Λιβύων. ὁ δὲ Ἀρκεσίλεως εἵπετο φεύγοντι· ἐς οὗ ἐν Λευκωνί τε τῇ Λιβύης ἐγένετο ἐπιδιώκων, καὶ ἔδοξε τοῖσι Λίβυσι ἐπιθέσθαι οἱ. συμβαλόντες δὲ ἐνίκησαν τοὺς Κυρηναίους τοσοῦτο, ὥστε ἐπακισχιλίους ὀπλίτας Κυρηναίων ἐνθαῦτα πεσεῖν. μετὰ δὲ τὸ πρῶτον τοῦτο, Ἀρκεσίλεων μὲν κάμνοντά τε ἐφαρμακον πεπωκότα, ὁ ἀδελφεὸς Ἀλιάρχος ἀπέκτεινε· Ἀλιάρχου δὲ ἡ γυνὴ Ἀρκεσίλεω δόλῳ κτείνει, τῇ ὄνομα ἦν Ἐρυξώ. Διεδέξατο δὲ τὴν βασιληίην τοῦτον[d] Ἀρκεσίλεω ὁ παῖς Βάττος, χωλός τε ἐὼν[e], καὶ οὐκ ἀρτίπους. οἱ δὲ Κυρηναῖοι περὶ τὴν καταλαβοῦσαν συμφορὴν, ἔπεμπον ἐς Δελφοὺς, ἐπειρησομένους

Mm ὅτευ

a Θέσει. b Ἀρκεσίλαος. ut & bis infra. c ἐς ὃ ὦν. d βασιληίῃ τούτου. e χωλὸς ἰών.

Demonax ab Mantinea corrector Cyrenes. ſed cujus inſtituta gravans Arceſilaus expulſus, abiit Samum, mater Cyprum, quæ exercitum ſæpe orans, deriſa eſt ab rege Euelthonte.

ὅν τινα τρόπον καταςησάμενοι, κάλλιςα ἂν οἰκέοιεν. ἡ δὲ Πυθίη ἐκέλευε ἐκ τῆς Μαντινέης τῆς Ἀρκάδων καταγισῆσαι ἀγαγόντας. αἴτεον ὦν οἱ Κυρηναῖοι, καὶ οἱ Μαντινέες ἔδοσαν ἄνδρα τῶν ἀςῶν δοκιμώτατον, τῷ ὄνομα ἦν Δημώναξ. ἔτος ὦν ὧνὴρ ἀπικόμενος ἐς τὴν Κυρήνην, καὶ μαθὼν ἕκαστα, τὰ μὲν, τριφύλας ἐποίησε σφέας, τῇδε διαθείς· Θηραίων μὲν δὴ τῶν περιοίκων μίαν μοίρην ἐποίησε· ἄλλην δὲ, Πελοποννησίων καὶ Κρητῶν· τρίτην ἦ, νησιωτέων πάντων. τοῦτο ἦ, τῷ βασιλέι Βάττῳ τεμένεα ἐξελὼν, καὶ ἱρωσύνας, τἄλλα πάντα τὰ πρότερον εἶχον οἱ βασιλῆες, ἐς μέσον τῷ δήμῳ ἔθηκε. Ἐπὶ μὲν δὴ τούτου τοῦ Βάττεω, οὕτω διετέλεε ἐόντα· ἐπὶ δὲ τοῦ παιδὸς Ἀρκεσίλεω πολλὴ ταραχὴ περὶ τῶν τιμέων ἐγένετο. Ἀρκεσίλεως γὰρ ὁ Βάττου τοῦ χωλοῦ καὶ Φερετίμης, οὐκ ἔφη ἀνέξεσθαι κατὰ τὰ ὁ Μαντινεὺς Δημώναξ ἔταξε, ἀλλὰ ἀπαιτέε τὰ τῶν προγόνων γέρεα. ἐνθεῦτεν ςασιάζων ἐσῴζη, καὶ ἔφυγε ἐς Σάμον· ἡ δὲ μήτηρ οἱ ἐς Σαλαμῖνα τὴν Κύπρου ἔφυγε. τὴν δὴ Σαλαμῖνος τότε τὸν χρόνον ἐπεκράτεε Εὐέλθων, ὃς τὸ ἐν Δελφοῖσι θυμιητήριον ἐὸν ἀξιοθέητον ἀνέθηκε, τὸ ἐν τῷ Κορινθίων θησαυρῷ κέεται. ἀπικομένη δὴ καὶ τούτου ἡ Φερετίμη, ἐδέετο ςρατιῆς, ἥ κατάξει σφέας ἐς τὴν Κυρήνην. ὁ δὲ Εὐέλθων πᾶν μᾶλλον ἢ ςρατιὴν οἱ ἐδίδου· ἡ δὲ, λαμβάνουσα τὸ διδόμενον, καλὸν μὲν ἔφη καὶ τοῦτο εἶναι, κάλλιον δὲ ἐκεῖνο, τὸ δοῦναί οἱ δεομένῃ ςρατιήν. τοῦτο γὰρ ἐπὶ παντὶ τῷ διδομένῳ ἔλεγε. πλεύτιον οἱ ἐξέπεμψε δῶρον ὁ Εὐέλθων ἄτρακτον χρύσεον καὶ ἠλακάτην· περὶ δὲ καὶ [a] εἴρεον. ἐπαινέσας [b] δὲ αὖτις τῆς Φερετίμης τοῦτό ἐπος, ὁ Εὐέλθων ἔφη, πρέπειν γυναῖκας δωρέεσθαι, ἀλλ' οὐ ςρατιῇ. Ὁ δὲ Ἀρκεσίλεως τοῦτον τὸν χρόνον ἐὼν ἐν Σάμῳ, σωτῆρα πάντα ἄνδρα ἐπὶ γῆς ἀναδασμῷ. συλλεγομένου δὲ ςρατοῦ πολλοῦ, ἐςάλη ἐς Δελφοὺς Ἀρκεσίλεως, χρησόμενος τῷ χρηςηρίῳ περὶ κατόδου. ἡ δὲ Πυθίη οἱ χρᾷ [c] τάδε, Ἐπὶ μὲν τέσσερας Βάττους, καὶ Ἀρκεσίλεως τέσσερας, ὀκτὼ ἀνδρῶν ἡλικας, δίδοι ὑμῖν Λοξίης βασιλεύειν Κυρήνης. τὰ πολλὰ μέντοι τούτου οὐδὲ πειρᾶσθαι κελεύω. οὐ μέντοι ἥσυχον εἶναι, καπελθὼν ἐς τὸν σεωυτοῦ. ἢν δὲ τὸν κάμινον εὕρῃς πλέων ἀμφορέων, μὴ ἐξοπίσῃς τοὺς ἀμφορέας, ἀλλ' ἀποπεμπε κατ' οὖρον· εἰ δὲ ἐξοπίσῃς τὸν

a δί οἱ χ. b ἐκπαίσας. c Πυθίη χρᾷ.

dam interrogatum, quam rationem ineuntes optime habitarent. His Pythia reſpondens, juſſit ex Mantinea Arcadum adducerent moderatorem. Itaque petentibus Cyrenæis Mantineenſes dederunt quendam nomine Demonactem, virum inter populares probatiſſimum. Hic igitur vir Cyrenen profectus, ubi ſingula quæque edoctus eſt, tum in tres tribus diſtribuens illos, ita digeſſit, ut unam quidem partem faceret Theræorum atque confinium: alteram autem Peloponneſiorum atque Cretum: tertiam vero, cunctorum inſulanorum; tum Batto regi fana ac ſacerdotia eximens, alia omnia quæ ſuperiores reges obtinuerant, contulit in medium populo. Quæ inſtituta ſub hoc quidem Batto ſin- 162
cera permanſerunt: verum ſub ejus filio Arceſilao de honoribus vehementes ſunt excitatæ turbæ, negante Arceſilao Batti illius claudi & Pheretimæ filio ſe toleraturum quæ Mantinenſis Demonax conſtituiſſet, ac repoſcente honores ſuorum majorum. Hinc ſeditione orta, inferior profugit in Samum, mater ejus Salaminem Cypri. Obtinebat ea tempeſtate Salaminis imperium EUelthon, qui Delphis dedicavit thuribulum ſpectatu dignum, quod in theſauro Corinthiorum ſitum eſt. Ad hunc profecta Pheretima precabatur ut ſe filiumque Cyrenen cum exercitu reduceret. Ille omnia potius quam exercitum huic dabat. Pheretima id quod dabatur accipiens, dicere etiam bonum id quidem eſſe, ſed melius facturum eum ſi ei petenti daret exercitum. Quumque identidem ad omnia quæ dabantur, hoc diceret, tandem miſit ad eam EUelthon dono fuſum aureum, atque colum penſo circumdatam. dicentique quæ conſueverat verba Pheretimæ, inquit talibus rebus donari feminas, non exercitu. Arceſilaus interea 163
Sami agens, unumquemque ſolicitabat conditione diviſionis agrariæ: coactoque ingenti exercitu, navigavit Delphos ad conſulendum de reditu. Cui Pythia ita reſpondit, Ad quatuor Battos, ac totidem Arceſilaos, octo hominum ætates dat vobis Apollo Cyrene regnare: ulterius vel conari dehortatur. Tibi vero ſuadet, ut reverſus in domum tuam, quietem agas. Quod ſi fornacem inveneris plenam amphorarum, ne eas excoquas, ſed ad auram emittas. Sin fornacem incen-

Reversus ab exilio dominatur crudeliter, nec memor Oraculi occiditur Barcæ, dedirus Cambysæ. Mater Pheretima fugit in Ægyptum ad Aryandem.

cenderis, ne committas ut circumfluam introëas: alioqui peribis tu pariter & taurus optime opus faciens. Hæc Ar-
164 ceſilao Pythia reſpondit. Iſte ſumptis iis qui erant è Samo, rediit Cyrenen: recuperatoque rerum dominio, immemor oraculi, vocatis ad dicendam cauſſam iis qui contra ipſum in partibus fuerant, objecit culpam fugæ ſuæ. At illorum alii exilio ſolum vertebant, alii ab eo comprehenſi, in Cyprum ad perniciem mittebantur: quos Cnidii ad ſuam terram appulſos liberaverunt, ad Theramque dimiſerunt. Quoſdam, qui in grandem quandam & privatam Aglomachi turrim refugerant, circumdata materia Arceſilaus igni cremavit. His perpetratis, agnoſcens id eſſe oraculum, quo Pythia non ſinebat eum inventas in fornace amphoras excoquere, arcebatur ex urbe Cyrene, extimeſcens necem oraculo prædictam, & Cyrenen exiſtimans eſſe circumfluam. Uxorem vero habebat cognatam ſuam regis Barcæorum, cui nomen erat Alazir, filiam. Ad hunc proficiſcitur. Et quidam tum Barcæi, tum exules Cyrenæi quum in foro agentem eum animadvertiſſent, obtruncarunt, inſuper & ejus ſocerum Alazira. Ita Arceſilaus, ſive volens ſive invitus oraculo non ob-
165 ſequutus, fatum ſuum implevit. Mater ejus Pheretima, dum filius Arceſilaus mali ſui ſibi autor Barcæ agit, ipſa interea honoribus filii Cyrene fungebatur, ac munera obibat cum alia, tum in ſenatu præſidebat. Ubi autem cognovit filium ſuum Barcæ occiſum eſſe, fuga ſe proripuit in Ægyptum. nam Arceſilaus fuerat de Cambyſe Cyri bene meritus; quod is extitiſſet qui Cyrenen Cambyſi tradiderat, ac tributum inſtituerat. Hæc in Ægyptum quum perveniſſet, ſupplex Aryandi ſedit: hortanſque eum ad ſe ulciſcendam, etiam prætendens titulum quod ideo filius ſuus, quia cum Medis ſentiret, interemptus
166 eſſet. Erat hic Aryandes Ægypti prætor à Cambyſe conſtitutus, qui aliquanto poſt tempore, quum æmulari Darium vellet, ab eo eſt interfectus. Siquidem audiens atque animadvertens Dario cordi eſſe memoriam ſui relinquere opere quod à nullo alio regum factum eſſet, id ſibi imitandum putavit: donec mercedem accepit. Etenim Darius ex auro quàm po-

,,τὴν κάμινον, μὴ εἰσέλθῃς ἐς τὴν ἀμφίῤῥυ-
,,τον· εἰ δὲ μὴ, ἀποθανέεαι καὶ αὐτὸς, καὶ
,,ταῦρος ὁ καλλιστεύων. Ταῦτα ἡ Πυθίη Ἀρ-
κεσίλεῳ χρᾷ. ὁ δὲ, ὡς ἐγαλάσθη τὸς ἐκ τῆς
Σάμου, κατῆλθε ἐς τὴν Κυρήνην· καὶ ὑπερεπ-
τήσας τὰ πρηγμάτων, τῶν μαντηίων οὐκ ἐμέμνητο,
ἀλλὰ δίκας τὸς αἰτιωτεωμένους ἔπεφε τῆ ἑωυτῶ
φυγῆς. τὰ δὲ οἱ μὲν τραφθέντες ἐκ τῆς χώρης
ἀπαλλάσσοντο, τὸς δέ τινας χειρωσάμενος ὁ
Ἀρκεσίλεως ἐς Κύπρον ἀπέστελλε ὀλέθρῳ ἀμφιῤ-
ῥῆ. τούτους μέν νυν Κνίδιοι ἀπενειχθέντας ποιέε
τὴν σφετέρην, ἐῤῥύσαντο, καὶ ἐς Θήρην ἀπέ-
στελλαν. ἑτέρους δέ τινας τῶν Κυρηναίων ἐς πύρ-
γον μέγαν Ἀγλωμάχεω καταφυγόντας ἰδιώτεω,
ὕλῃσι περιέπεσε, Ἀρκεσίλεως ἐνέπρησε. μαθὼν δὲ ἐπ' ἐξεργασμένοισι τὸ μαντήιον εἶον τεῦ-
το, ὅτι μιν ἡ Πυθίη οὐκ ἔα εὑρόντα ἐν τῇ κα-
μίνῳ τὰς ἀμφορέας ἐξοπλῆσαι, ἔρχεται ἐπὶ τὸ
τῶν Κυρηναίων [a] ἄστυ, δυμηχάνων τε τὸν κεχρη-
μένον θάνατον, καὶ δοκέων ἀμφίῤῥυτον τὴν Κυ-
ρηναίην εἶναι. εἶχε δὲ γυναῖκα συγγενέα ἑωυτῶ,
θυγατέρα δὲ τοῦ τῶν Βαρκαίων βασιλῆος, τῷ οὔνο-
μα ἦν Ἀλαζίρ [b]. ἐπὶ τοῦτον ἀπονείατο· καί
μιν Βαρκαῖοί τε ἄνδρες, καὶ [c] τῶν ἐκ Κυρήνης
φυγάδων τινὲς καταμαθόντες ἀγορεύοντα, κτεί-
νυσι· ἔσαν δὲ, καὶ τὸν πενθερὸν αὐτοῦ Ἀλαζίεα [d].
Ἀρκεσίλεως μέν νυν εἴτε ἐκὼν εἴτε ἄκων αἱμα-
τῶν [e] δὲ χρησμῶ, ἐξέπλησε μοῖραν τὴν ἑωυτοῦ.
Ἡ δὲ μήτηρ Φερετίμη, τέως μὲν ὁ Ἀρκεσίλεως
ἐν τῇ Βάρκῃ ἐτύγχανε ἐξεργασμένος ἑωυτῶ κα-
κὸν, ἡ δὲ εἶχε αὐτὴ τὸ παιδὸς τὰ γέρεα ἐν Κυ-
ρήνῃ, καὶ πολλὰ νεμομένη, καὶ ἐν βουλῇ παρέ-
ζουσα· ἐπεί τε δὲ ἔμαθε ἐν τῇ Βάρκῃ ἀποθανόν-
τα οἱ τὸν παῖδα, φεύγουσα οἰχώκεε ἐς Αἴγυπτον.
ἦσαν γάρ οἱ ἐκ τοῦ Ἀρκεσίλεω εὐεργεσίαι ἐς
Καμβύσεα τὸν Κύρου πεπομημέναι· οὕτω γὰρ ἦν
Ἀρκεσίλεως ὃς Κυρήνῃ Καμβύσῃ ἔδωκε, καὶ
φόρον [f] ἐπέξαρε. ἀπικομένη δὲ ἐς Αἴγυπτον ἡ
Φερετίμη, Ἀρυάνδεω ἱκέτις ἵζετο [g], τιμωρῆσαι
ἑωυτῇ κελεύουσα· πρεσβευομένη πρόφασιν, ὡς
δὴ τὸν μηδίσαντα ὁ παῖς οἱ τέθνηκε. Ὁ δὲ Ἀρυ-
άνδης ἦν οὗτος ὁ Αἰγύπτου ὕπαρχος ὑπὸ Καμ-
βύσεω καταστὰς· ὃς ὑστέρῳ χρόνῳ τούτων πρε-
σευόμενος Δαρείῳ διεφθάρη. πυθόμενος γὰρ καὶ
ἰδὼν Δαρεῖον ἐπιθυμέοντα μνημόσυνον ἑωυτοῦ
λιπέσθαι τοῦτο τὸ μὴ ἄλλῳ εἴη βασιλέϊ κατερ-
γασμένον, ἐμιμέετο τοῦτον· ὃς οὗ [h] ἔλαβε τὸν
μισθόν. Δαρεῖος μὲν γὰρ χρυσίον πανθαυμάσιον

Mm 2 ἀπε-

a ἔργεται ἐπὶ τὸ Κυρηναίων. b Ἀλαζὼς. c Hæc copulativa non eſt in MS. d Ἀλαζῶνα. Sed in MS. eſt Ἀλιζέα manifeſte pro Ἀλαζόνα. e ἐξαμαρτὼν. f φόρους. g MS. ἵζοιο. h ἐς ὃ.

Numanus Darici & Aryandici. Sub titulo auxilii Pheretimæ Perlicus exercitus Cyrenen missus ad Afros vincendos. quorum varii populi.

ἀπενήνοχε ἐς τὸ βασιλήϊον, νόμισμα ἐκόψατο· Ἀρυάνδης δὲ ἄρχων Αἰγύπτου, ἀρχύριον τοῦτο τῶν ἐπέρεε. καὶ νῦν ἔτι ἀρχύριον καθαρώτατον τὸ Ἀρυανδικόν. μαθὼν ὦν Δαρεῖος μιν τοῦτο ποιεῦντα, αἰτίην οἱ ἄλλην ἐπενείκας, ὡς οἱ ἐπανίστατο [a], ἀπέκτεινε. Τότε ὦν δὴ ὁ Ἀρυάνδης καταστρεψάμενος Φερετίμην, δίδοῖ αὐτῇ στρατὸν τὸ ἐξ Αἰγύπτου ἅπαντα, καὶ τὸ πεζὸν καὶ τὸ ναυτικόν. στρατηγὸν ὦν ἔδωκε μὲν πεζοῦ, Ἅμασιν ἀποδέξας, ἄνδρα Μαραφίον· ἔδωκε δὲ ναυτικοῦ Βάδρην, ἐόντα Πασαργάδην ἡνίκα. πρὶν δὲ ἢ ἀποστεῖλαι [b] τὴν στρατιὴν ὁ Ἀρυάνδης πέμψας ἐς τὴν Βάρκην κήρυκα, ἐπυνθάνετο τίς εἴη ὁ Ἀρκεσίλεων ἀποκτείνας· οἱ δὲ Βαρκαῖοι αὐτὸ ὑπεδέκοντο [c] πάντες. πολλά τε γὰρ κακὰ πάσχειν ὑπ' αὐτοῦ. πυθόμενος δὴ ταῦτα ὁ Ἀρυάνδης, ἅτε δὴ τὴν στρατιὴν ἀπέστελλε ἅμα τῇ Φερετίμῃ. αὕτη μέν νυν αἰτίη πρόφημα ἔλαβε λόγου εἶναι. Ἀπεπέμπετο δὲ ἡ στρατιὴ, ὡς ἐμοὶ δοκέειν [d], ἐπὶ Διβύων καταστροφῇ. Λιβύων γὰρ δὴ ἔθνεα πολλὰ καὶ παντοῖά ἐστι· καὶ τὰ μὲν αὐτῶν ὀλίγα, βασιλέϊ οὐ μελήσαντα, τὰ δὲ πολλὰ ἐφρόντιζε βασιλέϊ Δαρείῳ οὐδέν. οἰκέουσι δὲ καὶ τοῦδε Λίβυες ἀπ' Αἰγύπτου ἀρχόμενοι πρῶτοι Ἀδυρμαχίδαι Διβύων καλεόμενοι [e], οἱ νόμοισι μὲν τοῖσι αὐτοῖσι Αἰγυπτίοισι χρέωνται [f], ἐσθῆτα δὲ φορέουσι οἵην περ οἱ ἄλλοι Λίβυες. αἱ δὲ γυναῖκες αὐτῶν, ψέλλιον [g] ἑκατέρῃ τῇ κνημέων φορέουσι χάλκεον· τὰς κεφαλὰς δὲ κομῶσαι, τοὺς φθεῖρας ἐπὰν λάβωσι τοὺς ἑωυτῶν ἑκάστη ἀντιδάκνῃ, καὶ οὕτω ῥίπτει· ὅσαι δὲ μοῦνοι Διβύων τῶνδε ἐγκρατέες. καὶ τῷ βασιλέϊ μοῦνοι τὰς παρθένους μελλούσας νυμφεύεσθαι ἐπιδεικνύουσι· ἢ δὲ ἂν τῷ βασιλέϊ ἀρέσκῃ κόρη, ἐκείνη τοῦτον ἀναπερᾷ [h]. παρέχουσι δὲ οὗτοι οἱ Ἀδυρμαχίδαι ἀπ' Αἰγύπτου μέχρι λιμένος, τῷ οὔνομα Πλυνός ἐστι. Τούτων δὲ ἔχονται Γιζάμυες [i], νεμόμενοι τὴν ἐπὶ θάλασσαν χώρην, μέχρι Ἀφροδισιάδος νήσου. ἐν δὲ τῷ μεταξὺ τούτου χώρῳ ἥ τε [h] Πλατέα νῆσος κεῖται, τὴν ἐκόλωσαν Κυρηναῖοι· καὶ ἐν τῇ ἠπείρῳ Μενελάου λιμήν ἐστι, καὶ Ἄζιρις, τὴν οἱ Κυρηναῖοι εἶχον· καὶ τὸ Σίλφιον ἄρχεται κατὰ τοῦτο. παρήκει δὲ κατὰ Πλατέης νήσου, μέχρι ἐς στόμα τοῦ Σύρτιος τὸ Σίλφιον. νόμοισι δὲ χρέωνται οὗτοι παραπλησίοισι τοῖσι ἑτέροισι. Γιζαμύων δὲ ἔχονται τὰ πρὸς ἑσπέρης Ἄσβυσται· οὗτοι κατὰ [k] Κυρήνης οἰκέουσι· ἐπὶ θάλασσαν δὲ οὐ κατήκουσι Ἄσβυσται. τῇ γὰρ ἐπὶ θαλάσσαν Κυρηναῖοι νέμουσι. τελεώτατοι δὲ οὐκ εἰσὶ Λιβύων εἰσί. νόμοισι δὲ τοῖσι αὐτοῖσι μάλιστα Λιβύων εἰσί. νόμοισι δὲ τοῖσι αὐτοῖσι μιμέεται Ἀπιανὸς τοὺς Κυρηναίων. Ἄσβυσται δὲ ἔχονται τὰ πρὸς ἑσπέρης Αὐσχίσαι· οὗτοι κατὰ Βάρκης οἰκέουσι, κατήκοντες ἐπὶ

potuit purgatissimo monetam percussit: Aryandes autem Ægypti prætor idem ex argento fecit; & nunc quoque exstat purissimum argentum Aryandicum. Ea re comperta Darius insimulatum quasi rebellaret, morte affecit. Tunc autem Aryandes hic misertus Pheretimæ, omnes ei copias Ægypti tradidit, pedestres simul & nauticas, præposito quidem pedestribus Amasi viro Maraphio, nauticis autem Badre, qui genere Pasargades erat. Sed priusquam copias mitteret, caduceatore Barcam misso percontabatur quisnam percussor Arcesilai extitisset. Barcæi se omnes extitisse respondent: multa etenim se ab illo mala esse perpessos. His auditis Aryandes ita exercitum una cum Pheretima mittit. Atque hic quidem titulus infe- 168
rendi belli extitit. Verum (ut mea fert opinio) exercitus mittebatur ad Afros subigendos. Afrorum enim multæ sunt & variæ nationes, quarum paucæ regi obtemperabant, pleræque Darium contemnebant. Habitant autem Afri hoc modo ab Ægypto incipientes, Afrorum primi Adyrmachidæ, eisdem fere quibus Ægyptii moribus utentes. Vestem gestant qualem & alii Afri; uxores eorum in utraque tibia armillam æream. Eædem capitis comam alentes, pediculos si capiant, quæque suos mordet, atque ita abjicit. Hoc isti ex omnibus Afris soli factitant: solique virgines nupturas regi exhibent, & quæ illi placuerit, eam devirginat. Pertinent hi Adyrmachidæ ab Ægypto ad portum usque nomine Pleunum. His confines sunt 169
Gigamæ, regionem versus occasum incolentes, Aphrodisiade tenus insula. In hujus loci medio adsita est insula Platea, quam condidere Cyrenæi. Atque in continente est portus Menelaius & Aziris, quam Cyrenæi incoluere. Et hinc Silphium incipit, ab insula Platea pertinens usque ad os Syrtis. Apud hos iidem pene ritus qui apud alios sunt. Gigamas 170
ab occasu contingunt Asbystæ, qui supra Cyrenen incolentes non pertinent ad mare. nam maritima Cyrenæi incolunt. Iidem non postremi, sed præcipui Afrorum sunt in quadrigis regendis, studiosi in Cyrenæorum legibus pleraque ex parte imitandis. Horum sunt occasum 171
versus confines Auschisæ, qui supra Barcam incolentes ad mare pertinent prope Eu-

a ἐπανισάσθαι. b πρὶν ἢ ἀποστεῖλαι. c αὐτὸν ὑπεδικάζοντο. d δοκέει. e οἵλιον οἱ. f MS. habet ψίλιον. g MS. habet τιλιγάμμας. & mox γιλιγαμμίσιν. h μετεξὺ χώρου τούτου ἥτε. i MS. Ἀτύγιες bis atque iteri mox Ἀτυγίων. k ἔστι τὸ ὑπὲρ.

EUeſperidas. Circa mediam AUſchiſarum plagam habitant Cabales, exigua natio, ad mare pertinentes circa Tauchiram oppidum agri Barcæi, eiſdem quibus ii qui ſupra Cyrenen ſunt, legi-
172 bus utentes. AUſchiſarum quod ad occaſum vergit, contingunt Naſamones, grandis natio, qui ſub æſtatem relictis ad mare pecoribus, adſcendunt ad locum Augila decerpturi palmulas. nam palmæ illic & permultæ ſunt, & ſpatioſæ, & fructiferæ omnes. Locuſtas ubi venando ceperint ad ſolem ſiccantes, molunt, deinde lacte adſperſo ſorbillant. Uxores multas ſinguli è conſuetudine habent, & cum eis communem faciunt coitum, eodem pæne quo Maſſagetæ modo, prius ſcipione præfixo. Naſamonibus mos eſt, quum quis primum ducit uxorem, prima nocte ut ſponſa ſingulos convivas obeat concubitus gratia, & ut quiſque illorum cum ea concubuit, donum det illi quod ſecum habet domo allatum. Jurejurando ac divinatione tali utuntur: Per eos viros qui juſtiſſimi atque optimi apud illos fuiſſe dicuntur, jurant, illorum ſepulcra tangentes. Divinant, ad majorum accedentes monumenta, & illis, ubi preces peregerunt, indormiunt: ubi quodcunque per quietem inſomnium viderunt, eo utuntur. Fidei dandæ conſuetudo hæc eſt: De manu alterius uterque invicem bibit. quod ſi nihil humoris habuerint, ſumptum è terra ci-
173 perem lingunt. Naſamonibus confines ſunt Pſylli, qui hunc in modum interciderunt: Notus eis omnia receptacula aquarum arefecerat: erat autem omnis eorum regio intra Syrtin & aquarum inops. Ob id iſti publico colloquio atque conſilio expeditionem fecere adverſus notum. (quæ Afri memorant ipſa refero) & quum ad arenas veniſſent, notus ſpirans ipſos obruit. Pſyllis extinctis,
174 eorum terram Naſamones obtinent. Super hos notum verſus, in regione feris frequenti Garamantes habitant, qui fugiunt quemcunque hominem & cujuſcunque commercium, nihil bellicæ armaturæ habentes, ac ne defendere quidem
175 ſeſe ſcientes. Hi ſupra Naſamones incolunt. Circa maritima verò, occaſum verſus, confines ſunt Macæ, qui criſtas tondentur; in medio capillos creſcere ſinentes, hinc atque hinc ad cutem

ἐπὶ θάλασσαν καὶ Εὐεσπερίδας. Αὐχισέων ὃ κατὰ μέσον τ χώρης οἰκέουσι Κάβαλες, ὀλίγον ἔθνος, κατήκοντες ἐπὶ θάλασσαν κατὰ Ταύχειρα πόλιν τ Βαρκαίης. νόμοισι δὲ τοῖσι αὐτοῖσι χρέωνται τοῖσι καὶ οἱ ὑπὲρ Κυρήνης. Αὐχισέων δὲ τετράων τὰ πρὸς ἑσπέρης ἔχονται Νασαμῶνες, ἔθνος ἐὸν πολλόν· οἳ τὸ θέρος κατὰ λείποντες ἐπὶ τῇ θαλάσσῃ τὰ πρόβατα, ἀναβαίνουσι ἐς Αὔγιλα [a] χῶρον ὀπωρεμοῦντες τὰς φοίνικας· οἱ δὲ, πολλοὶ ἐόντες ἀμφιλαφέες πεφύκασι, πάντες ἐόντες καρποφόροι. τὰς δὲ ἀπελέβας ἐπεὰν θηρεύσωσι, αὐήναντες πρὸς τ ἥλιον, καταλέουσι· καὶ ἔπειτα γάλα ἐπιπάσαντες, πίνουσι. γυναῖκας δὲ νομίζοντες πολλὰς ἔχειν ἕκαστος, ἐπίκοινον αὐτέων τὴν μίξιν ποιεῦνται· τρόπῳ παραπλησίῳ τῷ Μασσαγέται, ἐπεὰν σκίπωνα [b] προθήσωνται, μίσγονται. πρῶτον δὲ γαμέοντος Νασαμώνος ἀνδρὸς, νόμος ἐστὶ τὴν νύμφην νυκτὶ τῇ πρώτῃ ἀπὸ πάντων διεξελθεῖν τ δαιτυμόνων μισγομένην. τὸ δὲ ὡς ἕκαστος οἱ μίχθῃ, δίδοι δῶρον τι ἂν ἔχῃ φερόμενος ἐξ οἴκου. Ὁρκίοισι [c] δὲ καὶ μαντικῇ χρέωνται τοιῇδε. ὀμνύουσι μὲν τοὺς πρὸ σφέων ἄνδρας δικαιοτάτους καὶ ἀρίστους λεγομένους γενέσθαι τούτους, τ τύμβων ἁπτόμενοι. μαντεύονται δὲ ἐπὶ τ προγόνων φοιτέοντες τὰ σήματα· κῆν κατακοιμηθέωσι, ἐνυπνιῶνται [d]. τὸ δ' ἂν ἴδῃ ἐν τῇ [e] ὄψι ἐνύπνιον, τούτῳ χρῶνται. πίστιν δὲ τοιήνδε χρέωνται. ἐκ τ χαροῦς δίδοι πιεῖν, καὶ αὐτὸς ἐκ τ ἑτέρου πίνει. ἢν δὲ μὴ ἔχωσι ὑγρὸν μηδὲν, οἱ δὲ τ χαμαίθεν [f] ἀποδῦ λαβόντες λείχουσι. Νασαμῶσι δὲ προσόμουροί εἰσι Ψύλλοι. ἔστι ἐξαπολώλασι τρόπῳ τοιῷδε· ὁ νότος σφι πνέων ἄνεμος τὰ ἔλυτρα τ ὑδάτων ἐξήνυσε. ἡ δὲ χώρη σφι πᾶσα ἐντὸς ἐοῦσα τ Σύρτιος, ἦν ἄνυδρος· οἱ δὲ βουλευσάμενοι κοινῇ λόγῳ, ἐστρατεύοντο ἐπὶ τ νότον· (λέγω δὲ ταῦτα τὰ λέγουσι Λίβυες) καὶ ἐπεί τε ἐγένοντο ἐν τ ψάμμῳ, πνεύσας ὁ νότος κατέχωσε σφέας. ἐξαπολομένων δὲ τούτων, ἔχουσι τὴν χώρην οἱ Νασαμῶνες. Τούτων δὲ κατύπερθε πρὸς νότον ἄνεμον, ἐν τῇ θηριώδεϊ οἰκέουσι Γαραμάντες, οἳ πάντα ἄνθρωπον φεύγουσι, καὶ παντὸς ὁμιλίην· καὶ ἅτε οὔτε πολέμου σκευάσιν ἀρήιον ἐόντες, οὔτε ἀμύνεσθαι ἐπιστάμενοι. Οὗτοι μὲν δὴ κατύπερθε οἰκέουσι Νασαμώνων. τὸ δὲ πρὸς τὴν θάλασσαν ἔχοντες τὸ πρὸς ἑσπέρης Μάκαι, οἳ λόφους κείρονται· τὸ μὲν μέσον τ τριχῶν ἀνιέντες αὔξεσθαι, τὰ δὲ ἔνθεν καὶ ἔνθεν κείροντες

a Αὔγιλα. b σκίπωνα. c ὅρκοισι. d ἐπικαθεύδουσι. e ἐν ἴδοιτο τῇ. f χαμόθεν. g κείρονται.

Continuatur recenſio populorum Africæ: & Jaſonii navigatio in Africam ante Colchicam.

ἐν χροΐ· ἐς δὲ τὸ πόλεμον, σφυθέων καταγάων δορὰς φέρουσι [a] παραβλήματα. Ἀπὸ δὲ αὐτῶν Κίνυψ ποταμὸς ῥέων ἐκ λόφου καλεομένου Χαρίτων, ἐς θάλασσαν ἐκδίδοι. ὁ δὲ λόφος οὗτος ὁ Χαρίτων δασὺς ἰδῆσί ἐστι, ἐὼν τὰ ἄλλα τῆς παραπαλεχθείσης Λιβύης ψιλὸς. ἀπὸ θαλάσσης δὲ ἐς αὐτὸν στάδιοι διηκόσιοι εἰσί. Μακέων δὲ τῶν ἐχόμενοι Γινδάνες εἰσί· τῶν αἱ γυναῖκες περισφύρια δερμάτων πολλὰ ἐκάστη φορέει κατὰ τοιόνδέ τι, ὡς λέγεται· κατ' ἄνδρα ἕκαστον μιχθέντα περισφύριον περιδέεται· ἢ δ' ἂν πλείστας ἔχῃ, αὕτη ἀρίστη δέδοκται εἶναι, ὡς ὑπὸ πλείστων ἀνδρῶν φιληθεῖσα. Ἀκτὴν δὲ παρέχονται ἐς τὸ πόντον τοῦτον τῶν Γινδάνων νέμονται Λωτοφάγοι· οἱ τὸν καρπὸν μοῦνον τοῦ λωτοῦ τρώγοντες ζώουσι. ὁ δὲ τοῦ λωτοῦ καρπὸς, ἔστι μέγαθος ὅσον τε τὸ [b] χῖον· γλυκύτητα δὲ, τοῦ φοίνικος τῷ καρπῷ παραπλήσιος. ποιεῦνται δὲ ἐκ τοῦ καρποῦ τούτου οἱ Λωτοφάγοι καὶ οἶνον. Λωτοφάγων δὲ τὸ παρὰ θάλασσαν ἔχοντας Μάχλυες, τῷ λωτῷ [c] μὲν καὶ αὐτοὶ χρεώμενοι, ἀσθενέστερον γε τοῦ πρότερον λεχθέντος. κατήκουσι δὲ οὗτοι ποταμὸν μέγαν, τῷ οὔνομα Τρίτων ἐστί· ἐκδιδοῖ δὲ οὗτος ἐς λίμνην μεγάλην Τριτωνίδα. ἐν δὲ αὐτῇ νῆσός ἐστι τῇ οὔνομα Φλά. παρεῖναι δὲ ταύτην νῆσον Λακεδαιμονίοισι φασὶ λόγιον εἶναι κτίσαι. Ἔστι δὲ καὶ ὧδε λόγος λεγόμενος· Ἰήσονα, ἐπεί τοι ἐξειργάσθη ὑπὸ τῷ Πηλίῳ ἡ Ἀργὼ, ἐσβάντα ἐς αὐτὴν ἄλλα τε ἑκατόμβην, καὶ δὴ καὶ τρίποδα χάλκεον, περιπλώειν Πελοπόννησον, βουλόμενον ἐς Δελφοὺς ἀπικέσθαι. καί μιν ὡς πλέοντα γνέφαι κατὰ Μαλέην, ὑπολαβεῖν ἄνεμον βορέην, καὶ ἀποφέρειν πρὸς τὴν Λιβύην. πρὶν δὲ καταδέαι γῆς, ἐν τοῖσι βαθέσι γενέσθαι λίμνης τῆς Τριτωνίδος. καί οἱ ἀπορέοντα τὴν ἐξαγωγὴν λόγος ἐστὶ Φανησῶτα Τρίτωνα, καὶ κελεύειν τὸν Ἰήσονα ἑωυτῷ δοῦναι τὸν τρίποδα· φάμενόν σφι καὶ τὸν πόρον δείξειν, καὶ ἀπήμονας ἀποστελέειν· πυθομένου δὲ τοῦ Ἰήσονος, οὕτω δὴ τόν τε διέκπλοον τῶν βαθέων δεικνύναι τὸν Τρίτωνά σφι, καὶ τὸν τρίποδα θεῖναι ἐν τῷ ἑωυτοῦ ἱρῷ· ἐπιξεσσάμενόν τε τῷ τρίποδι, καὶ τοῖσι σὺν Ἰήσονι σημήναντα τὸν πάντα λόγον, ὡς ἐπεὰν τὸν τρίποδα κομίσηται τῶν ἐκγόνων τις τῶν ἐν τῇ Ἀργοῖ συμπλεόντων, τότε ἑκατὸν πόλιας οἰκῆσαι περὶ τὴν Τριτωνίδα λίμνην Ἑλληνίδας, πάσας εἶναι ἀνάγκην. ταῦτα ἀκούσαντας τοὺς ἐπιχωρίους τῶν Λιβύων, κρύψαι τὸν τρίποδα.

Τού-

tem uſque tondentur. In bellum pelles ſubterraneorum ſtruthionum ferunt pro tegumento. Per eos flumen Cinyps è colle, qui vocatur Gratiarum, fluens, in mare influit. Hic collis Gratiarum nemoribus frequens eſt, quum cetera, cujus memini, Africa ſit arboribus nuda. ducentorum ab eo ad mare ſtadiorum eſt intercapedo. Horum Macarum finitimi ſunt Gindanes: quorum uxores ferunt faſcias ad pedum malleolos ex pellibus ſingulæ multas, ob hoc, ut memoratur, quod ut à quoque viro venerem paſſa eſt, faſciam circumligat, & ut quæque plurimas habet, ita præclariſſima cenſetur, tanquam à pluribus viris adamata. Horum Gindanum oram in mare porrectam incolunt Lotophagi, qui ſolum loti fructum manducantes victitant: cujus fructus eſt magnitudine inſtar lentiſci, ſuavitate aſſimilis fructui palmarum. Ex hoc fructu Lotophagi vinum quoque conficiunt. Lotophagis ſecundum mare vicini ſunt Machlyes, loto & ipſi utentes, ſed minus quàm ſuperiores. Pertinent autem uſque ad ingentem amnem nomine Tritonem, qui in grandem paludem Tritonidem influit, in qua eſt inſula quæ dicitur Phla. Hanc vero inſulam ajunt dici oraculum eſſe Lacedæmoniis condere. Ajunt autem & hæc: Jaſonem, poſteaquam ſub Pelio compacta eſt ab eo Argo, quum eam oneraviſſet tum alio centum victimarum onere, tum vero etiam tripode æreo, circuiſſe Peloponneſum, animo Delphos eundi: eumque, quum teneret curſum circa Maleam, abreptum à vento aquilone, & abductum in Africam, & priuſquam tellurem cerneret, in brevibus paludis Tritonidis fuiſſe: eique hæſitanti de egreſſu fama fert apparuiſſe Tritonem, ac juſſiſſe dari ſibi tripodem, quod diceret oſtenſurum ſe illis exitum, atque incolumes dimiſſurum. Aſſentiente Jaſone, ita demum Tritonem oſtendiſſe qua ratione è brevibus enavigarent, & tripodem in ſuo templo poſuiſſe, eique tripodi oraculum indidiſſe, & iis qui cum Jaſone erant, rem omnem indicaſſe. Fore enim, ut quum quis ex poſteris eorum qui in Argo ſimul navigarent, tripodem acceperit, neceſſario tunc centum Græcæ civitates accolerent paludem Tritonidem. hæc quum audiſſent Afri incolæ, tripodem oc-

a φορέουσι. b ὅσον τε τὸ. c Μάχλυες, λωτῷ.

Festum Minervæ circa Tritonidem paludem. Scutum & galea ab Ægyptiis. Arenæ ab Thebis ad Columnas Herculis. Jupiter Thebanus vultu arietino.

Τούτων δὲ ἔχονται τῶν Μαχλύων Αὐσῆς. οὗτοι δὲ οἱ Μάχλυες περὶξ τὴν Τριτωνίδα λίμνην οἰκέουσι. τὸ μέσον δέ σφι ἀρέζει ὁ Τρίτων. καὶ οἱ μὲν Μάχλυες τὰ ὀπίσω κομέουσι τῆς κεφαλῆς· οἱ δὲ Αὐσῆς, τὰ ἔμπροσθεν. ὀρτὴ δὲ ἐνιαυσίη Ἀθηναίης αἱ παρθένοι αὐτῶν δίχα διαστᾶσαι μάχονται πρὸς ἀλλήλας λίθοισί τε καὶ ξύλοισι, τῇ αὐθι γμέῃ θεῷ λέγουσι τὰ πάτρια διατελέειν, τὴν Ἀθηναίην καλέομεν [a]. τὰς δὲ διαθνησκούσας παρθένους ἐκ τῶν τρωυμάτων [b], ψευδοπαρθένους καλέουσι. πρὶν δ' ἀνεῖναι αὐτὰς μάχεσθαι, τάδε ποιεῦσι. κοινὴ παρθένον τὴν καλλιστεύουσαν ἑκάστοτε κοσμήσαντες κυνῆ τε Κορινθίῃ καὶ πανοπλίῃ Ἑλληνικῇ, καὶ ἐπ' ἅρμα ἀναβιβάσαντες, περιάγουσι τὴν λίμνην κύκλῳ. ὁτίοισι δὲ τὸ πάλαι ἐκόσμεον τὰς παρθένους πρὶν ἢ σφι Ἕλληνας παροικισθῆναι, οὐκ ἔχω εἰπεῖν· δοκέω δ' ὧν Αἰγυπτίοισι ὅπλοισι κοσμέεσθαι αὐτάς. ἀπὸ γὰρ Αἰγύπτου ἐς τοὺς Ἕλληνας τὴν ἀσπίδα καὶ τὸ κράνεον φημὶ ἀπιχθῆναι. τὴν δὲ Ἀθηναίην φασὶ Ποσειδέωνος εἶναι θυγατέρα καὶ τῆς Τριτωνίδος λίμνης· καί μιν μεμφθεῖσάν τι τῷ πατρὶ, δοῦναι ἑωυτὴν τῷ Διΐ· τὸν δὴ Δία ἑωυτῆς μιν ποιήσασθαι θυγατέρα. ταῦτα μὲν λέγουσι. μίξιν δὲ θηλυτέρου τῶν γυναικῶν πρὸς ἄρσενα, ἔτι σωφρονέοντες, κτησιδόν τε μισγόμενοι. ἐπὰν δὲ γυναικὸς τὸ παιδίον ἀρρὸν ἡβήσῃ, συμφοιτέουσι ἐς τὠυτὸ οἱ ἄνδρες τρίτῳ μηνὸς, καὶ τῷ ἂν οἰκὴ [c] τῶν ἀνδρῶν τὸ παιδίον, τούτου παῖς νομίζεται. Οὗτοι μὲν οἱ περιθαλάσσιοι τῶν Νομάδων Λιβύων εἰρέαται. ὑπὲρ δὲ τούτων ἐς μεσόγαιαν ἡ θηριώδης ἐστὶ Λιβύη. ὑπὲρ δὲ τῆς θηριώδεος, ὀφρύη ψάμμης [d] κατήκει, διατείνουσα ἀπὸ Θηβέων τῶν Αἰγυπτίων ἐπὶ Ἡρακλήϊας στήλας. ἐν δὲ τῇ ὀφρύῃ ταύτῃ μάλιστα δι' δέκα ἡμερέων ὁδός, ἅλός ἐστι τρύφεα κατὰ χόνδρους μεγάλους ἐν κολωνοῖσι, καὶ ἐν κορυφῇσι ἑκάστου δὲ κολωνοῦ [e] ἀναχωνεύει ἐκ μέσου δὲ ἁλὸς ὕδωρ ψυχρὸν καὶ γλυκύ. περὶ δὲ αὐτὸ ἄνθρωποι οἰκέουσι ἔχαται πρὸς τῆς ἐρήμου, καὶ ὑπὲρ τῆς θηριώδεος, πρῶτοι μὲν ἀπὸ Θηβέων δι' δέκα ἡμερέων ὁδὸν Ἀμμώνιοι, ἔχοντες τὸ ἱρὸν ἀπὸ τοῦ Θηβαιέος Διός. καὶ γὰρ τὸ ἐν Θήβῃσι (ὡς καὶ πρότερον εἰρηταί μοι) κριοπρόσωπον τοῦ Διός τύπωμά ἐστι. τυγχάνει δὲ καὶ ἄλλο σφι ὕδωρ κρηναῖον ἐόν· τὸ τε μὲν ὄρθρον γίνεται χλιαρὸν, ἀγορῆς δὲ πληθυούσης ψυχρότερον· μεσεμβρίη τέ ἐστι, καὶ τὸ κάρτα γίνεται ψυχρόν· τότε καὶ ἄρδουσι τοὺς κήπους. ἀπὸ-

κλι-

181 occultasse. Juxta hos Machlyes habitant AUsenses: & circum paludem Tritonidem utrique habitant, ita ut medio Tritone dirimantur. Quorum Machlyes quidem occiput crinitum gestant, AUsenses vero sinciput. Horum virgines, anniversario Minervæ festo, in honorem ipsius deæ inter se bifariam divisæ, prœliantur lapidibus fustibusque, dicentes se ritus patrios peragere ei quam Minervam nominamus: & quæ virgines è vulneribus decedunt, eas falsas virgines appellant. Sed priusquam à pugnando desistant, hoc faciunt: Quæ virgo in pugna navavit optimam operam, eam semper communi consensu ornant cum cetera armatura Græca, tum galea Corinthia, & currui impositam circa paludem circumducunt. Quibus autem rebus ornarentur olim hæ virgines antequam accolerent Græci, non habeo dicere. arbitror autem ornari suetas armis Ægyptiis. nam ab Ægypto affirmarim & scutum & galeam Græcis esse tradita. Ajunt autem Minervam Neptuni esse filiam ac paludis Tritonidis eamque succensentem nescio quid patri donasse seipsam Jovi, & Jovem sibi illam asciviisse filiam. Hæc illi ajunt. Iidem promiscue cum mulieribus, non una habitantes, sed pecudum more concumbunt. Ubi apud mulierem puer robustus est factus, cui virorum similis sit puer, (nam tertio quoque mense viri
181 conveniunt) ejus filius censetur. Isti quidem maritimi Afrorum Nomadum dicti sunt. Supra hos autem ad partem mediterraneam Africa est feris abundans. Supra hanc ferinam supercilium soli fabulosum est, porrectum à Thebis Ægyptiis ad columnas Herculis. In hoc supercilio ferme decem dierum itinere sunt frusta salis, fere grumi grandes in collibus, & singulorum collium vertices è medio sale ejaculantur aquam dulcem pariter & gelidam. Circa quam homines habitant ultimi solitudinem versus, & supra *plagam* ferinam *dictam*, à Thebis itinere dierum decem primi Ammonii, habentes templum ab Thebano Jove. Etenim Thebis (quemadmodum à me etiam memoratum est) aspectu arietino Jovis simulacrum est. Apud hos est alia quoque aqua fontana, quæ sub matutinum quidem tepet, sub horam autem fori repleti frigescit: sub meridiem valde frigida est. eaque hora hor-

a καλέωσι. b MS. habet τραυμάτων. c ᾖκῃ. d ψάμμου. e τοῦ κολωνοῦ.

Fons Solis. Colles ſalis. Boves retro paſcentes. Atlantium propria, & Atlas mons columna cœli.

κλινομένης δὲ τ ἡμέρης ὑπαίεται ᾧ ψυχρῷ, ἐς ὃ δύεπαί τε ὁ ἥλιος, καὶ τὸ ὕδωρ γίνεται χλιαρόν. ὀπὶ μᾶλλον ἰὸν ἐς τὸ θερμὸν ἐς μέσας νύκτας πελάζει[a]. τὴν δὲ καῦπα ἤδη ζέει ἀμβολαδόν. παρέρχονται τε μέσαι νύκτες, καὶ ψυχεται μέχρι ἐς ἠῶ. ὀπικλησιν ἥ αὐτη ἡ κρήνη καλέεται ἡλίου. Μετὰ δὲ Ἀμμωνίους, λόφος τ ὀφρύης τ ψάμμου δι' ἀλλέων δέκα ἡμερέων ὁδός, κόλωνός τε ἄλός ἐστι ὁμοῖος τῷ Ἀμμωνίῳ, καὶ ὕδως, καὶ ἄνθρωποι ἀμφὶ αὐτὸν οἰκέουσι· τῷ δὲ χώρῳ τούτῳ ὄνομα Αὐγίλα[b] ἐστι. ἐς τοῦτον τὸν χῶρον οἱ Νασαμῶνες ὁπωρίζουσι τὸς Φοίνικας φοινίσσοντας. Ἀπὸ δὲ Αὐγίλων, λόφος δέκα ἡμερέων ἀλλέων ὁδός, ἕτερος ἄλὸς κόλωνος, καὶ ὕδωρ, καὶ φοίνικες καρποφόροι πολλοὶ, καπάπερ ἐν τοῖσι ἑπτροισι· καὶ ἄνθρωποι οἰκέουσι ἐν αὐτῷ, τοῖσι οὔνομα Γαραμάντες ἐστι, ἔθνος μέγα ἰσχυρῶς· οἳ ὀπὶ τὰ ἅλα γῆν ὀπιφορέοντες, ὕτω σπείρουσι. σωτομώτατον δὴ ἐστὶ ἐς τὸς Λωτοφάγους· ἐκ τ τριήκοντα ἡμερέων ἐς αὐτὸς ὁδός ἐστι· ἐν τοῖσι δὲ οἱ ὀπιθονόμοι βόες γένονται. ὀπιθονόμοι δὲ λέγω τόδε εἶναι· τὰ κέρεα ἔχουσι κεκυφότα ἐς τὸ ἔμπροσθεν. λόφῳ τῷ ὀπίσω ἀναχωρέοντες, νέμονται· ἐς γὰ τὸ ἔμπροσθεν οὐκ οἷοί τε εἰσὶ, προσεμβαλλόντων ἐς τὴν γῆν τῶν κεράων. ἄλλο δὲ οὐδὲν διαφέρουσι τῶν ἄλλων βοῶν ὅτι μὴ τῷ, καὶ τὸ δέρμα ἐς παχύτητά τε δοκέει τελέειν. οἱ Γαραμάντες δὲ ἵπποι τοὺς Τρωγλοδύτας Αἰθίοπας θηρεύουσι τοῖσι τεθρίπποισι. οἱ γὰ Τρωγλοδύται Αἰθίοπες πόδας τάχιστοι ἀνθρώπων πάντων εἰσὶ, τῶν ἡμεῖς περὶ λόγους ἀφικόμεθα ἀκούομεν. σιτέονται δὲ οἱ Τρωγλοδύται ὄφις καὶ σαύρας, καὶ τὰ τοιαῦτα τῶν ἑρπετῶν. γλῶσσαν δὲ οὐδεμιῇ ἄλλῃ παρομοίην νενομίκασι, ἀλλὰ τετρύζουσι, καπάπερ αἱ νυκτερίδες. Ἀπὸ δὲ Γαραμάντων δι' ἀλλέων δέκα ἡμερέων ὁδὸς, ἄλλος τε κόλωνος, καὶ ὕδωρ, καὶ ἄνθρωποι ἀμφὶ αὐτὸν οἰκέουσι, τοῖσι οὔνομά ἐστι Ἄτλαντες· οἱ ἀνώνυμοί εἰσι μοῦνοι ἀνθρώπων τ ἡμεῖς ἴδμεν. ἀλέσι μὲν γὰρ σφι ἐστὶ Ἄτλαντες οὔνομα, ἑνὶ δὲ ἑκάστῳ αὐτίων οὔνομα οὐδὲν κεῖται. οὗτοι τῷ ἡλίῳ ὑπερβάλλοντι καταρῶνται, καὶ πρὸς τούτοισι πάντα τὰ αἰσχρὰ λοιδορέονται, ὅτι σφέας καίων ὑπερίσχει, αὐτούς τε τοὺς ἀνθρώπους, καὶ τὴν χώρην αὐτέων. μετὰ δὲ, δι' ἀλλέων δέκα ἡμερέων ὁδοῦ[c], ἄλλος κόλωνος ἄλὸς, καὶ ὕδωρ, καὶ ἄνθρωποι ἀμφὶ αὐτὸν οἰκέουσι. ἔχει δὲ καὶ ὄρος τοῦτο οὔρος, τῷ οὔνομα ἐστὶ Ἄτλας[d]. ἐστὶ δὲ στρογγύλον καὶ κυκλοτερὲς πάντη. ὑψηλὸν δὴ οὕτω τι[e] λέγεται ὡς τὰς κορυφὰς αὐτοῦ οὐκ οἷά τε εἶναι ἰδέσθαι. οὐδέκοτε γὰ αὐτὰς ἀπολείπει νέφεα ὔτε θέρεος ὔτε χειμῶνος. τοῦτο τ κίονα[f] τοῦ οὐρανοῦ λέγουσι οἱ ἐπιχώριοι εἶναι. ὀπὶ τούτου δὴ οὔρεος οἱ ἄν-

hortos irrigant. Declinante jam die remittitur frigus, donec ſol occidit: tunc tepeſcit; magis ac magis caleſcens, ad mediam accedit noctem; quo tempore fervens exæſtuat: præterita nocte media, ad auroram uſque refrigeſcit. cognominatur autem fons iſte, Solis. Poſt Ammonios autem per ſupercilium ſabuli, decem 182
rurſus dierum itinere eſt collis ſalis, illi Ammonio par & aqua, hominibus circumhabitantibus: cui loco nomen eſt Augila, ad quem locum Naſamones veniunt palmulas decerptum. Rurſus decem 183
dierum ſpatio ab Augilis alius collis eſt ſalis, & aqua, & palmularum fructiferarum magna vis, quemadmodum apud alios: incolentibus illic hominibus quibus nomen eſt Garamantibus, natione ſane magna, qui inducta ſuper ſalem humo, ita ſerunt. Ab his ad Lotophagos breviſſimum iter. A quibus triginta dierum ſpatium eſt ad eos, apud quos gignuntur boves retro paſcentes. Propterea autem retro paſcentes, quod cornua inclinata anterius habent, & ob id ceſſim euntes paſcunt. nam præinjicientibus in terram cornibus, progrediendo nequeunt: alioqui nihil differentes à ceteris bobus, præter hoc ipſum & craſſitudinem pellis atque duritiem. Garamantes hi Troglodytas Æthiopes quadrigis venantur. nam Troglodytæ Æthiopes, omnium hominum quos fando cognovimus, perniciſſimis pedibus ſunt, ſerpentibus, lacertiſque & aliis id genus reptilibus veſcentes, lingua nulli alteri ſimili utentes, ſed veſpertilionum more ſtridentes. A Garamantibus decem quo- 184
que dierum itinere alius collis eſt ſalis, & aqua: accolentibus hominibus quibus nomen eſt Atlantibus, ſolis omnium hominum, quos ipſi novimus, innominatis. nam congregati quidem vocantur Atlantes, ſingulis autem eorum nullum nomen imponitur. Hi ſolem tranſcendentem execrantur eique præterea omnia convitia ingerunt, quod torridus & ipſos & regionem perdat. Poſt totidem dierum iter alius tumulus ſalis eſt, cum aqua, & hominibus accolentibus. Cui ſali confinis eſt mons nomine Atlas, anguſtus, & undique teres: & (ut fertur) adeo celſus ut ejus cacumen nequeat cerni, quod à nubibus nunquam relinquatur, neque æſtate neque hyeme: quem eſſe columnam cœli indigenæ aajunt.

a προσαγίζει. b Αἴγιλα & mox Αἰγίλων. c Hæc vox ὁδοῦ nunc in MS. non agnoſcitur. d ὄνομα Ἄτλας. e ὕτω δή τι. f τοῦτο κίονα.

Vicus Atlantes montana, in quibus salis fodina, ubi nulla pluvia; & sic excipit vasta. Inter Ægyptum & Tritonem vacca sacra. Medicina infantum.

junt. Ab hoc monte cognominantur hi homines: nam Atlantes vocantur. dicunturque nec ulla animante vesci, nec
185 ulla somnia cernere. Ad hos usque Atlantes possum recensere nomina eorum qui in supercilio habitant, post hos non amplius. Porrigitur autem id supercilium ad columnas usque Herculeas, atque extra illas. Intra quod est salis metallum, decem dierum itinere, & homines incolentes, qui domicilia sua faciunt ex grumis salinis. isti enim jam tractus Libyæ vacant imbribus. nam si plueret, non possent manere parietes salis. ibi autem & albus & purpureus sal foditur. Supra autem hoc supercilium, notum versus ac mediterranea Africæ, deserta jam plaga est, & sine aqua ferisque, sine pluvia ac lignis, omni prorsus humore vacans. Ita ab Ægypto ad
186 Tritonidem paludem, pastoricii Afri sunt carne victitantes ac lacte, nihil vaccinum gustantes, quia nec Ægyptii; & neque suem alentes. Vaccam quidem nec Cyrenææ feminæ tangere sibi fas putant, ob Isidem, quæ est in Ægypto, cui etiam jejunia & dies festos studiose agunt. At mulieres Barcææ non modo gustu vaccinæ carnis, sed etiam suillæ abstinent. Atque hæc quidem ita
187 habent. Ad occasum vero Tritonidis paludis jam non sunt pascuales Afri, neque eisdem moribus utentes, neque idem circa infantes quod pascuales solent, factitantes. Nam Afrorum qui pastorales sunt plerique hoc faciunt, an omnes, non queo pro certo dicere. Ubi filii ipsorum quadrimi effecti sunt, venas verticis illorum lana ovium succida inurunt, nonnulli venas temporum: eam ob caussam ne eis ullo unquam tempore phlegma, *id est*, *pituita*, defluens è capite, officiat. eaque de re se ajunt esse optima valetudine. Et sunt revera Afri inter omnes quos nos novimus homines saluberrimo corpore: incertum mihi an ob hanc utique caussam, certe optima valetudine sunt. Quod si pueris inurendis convulsio existat, inventa est ab eis medicina. urina enim hirci aspersa eos liberant. Ea autem refero quæ A-
188 fri ipsi narrant. Porro sacrificia apud pastoricios talia sunt: Ubi pro primitiis aurem pecudis præsecuerunt, eam supra domum abjiciunt: hoc acto, cervicem ejus avertunt. Solis autem immolant

ἄνθρωποι ἔτοι ἐπώνυμοι ἐγένοντο· καλέονται γὰρ δὴ Ἄτλαντες. λέγουσι δὲ ἤτοι ἔμψυχον μηδὲν σιτέεσθαι, ἔτι ἐνύπνια ὁρᾶν. Μέχρι μὲν δὴ τῶν Ἀτλάντων τούτων, ἔχω τὰ ὀνόματα τῶν ἐν τῇ ἀφρύῃ κατοικημένων καταλέξαι· τὸ δὲ ἀπὸ τούτων, οὐκέτι. δίκελα δὲ ὧν ἡ ἀφρύη μέχρι Ἡρακληίων στηλέων, καὶ τι ἐξω τούτων. ἔστι δὲ ἅλός τι μέταλλον ἐν αὐτῇ ἀφὰ δέκα ἡμερέων ὁδὸς, καὶ ἄνθρωποι οἰκέοντες· τὰ δὲ οἰκία τούτοισι πᾶσι ἐκ τῶν ἁλίνων χόανδρων οἰκοδομέαται. ταῦτα γὰρ ἤδη τῆς Λιβύης ἄνομβρά ἐστι· ἐπεὶ γὰρ ἂν ὑδωρέαται μένειν οἱ τοῖχοι ἐόντες ἅλινοι, εἰ ὗε. ὁ δὲ ἅλς αὐτόθι ἐστὶ λευκὸς καὶ πορφύρεος τὸ εἶδος ὀρύσσεται. ὑπὲρ δὲ τῆς ἀφρύης ταύτης, τὸ πρὸς νότον ἐστὶ μεσόγαιον τῆς Λιβύης, ἔρημον ἐστὶ ἄνυδρον ἐστὶ ἄθηρον ἐστὶ ἄνομβρον ἐστὶ ἄξυλος ἐστὶ ἡ χώρη· καὶ ἰκμάδα οὐκ ἔστι ἐν αὐτῇ οὐδεμίαν. Οὕτω μὲν μέχρι τῆς Τριτωνίδος λίμνης ἀπ' Αἰγύπτου νομάδες εἰσὶ κρεοφάγοι τε καὶ γαλακτοπόται Λίβυες· καὶ θηλέων τε βοῶν οὐ τοι γεύονται, διότιπερ οὐδὲ Αἰγύπτιοι, οὐδὲ ὗς ἐκτρέφουσι. βοῶν μέν νυν θηλέων οὐδὲ αἱ Κυρηναίων γυναῖκες διαιτέονται ἄπιεσθαι [b], ἀφὰ τὴν ἐν Αἰγύπτῳ Ἶσιν, ἀλλὰ καὶ νηστείας αὐτῇ καὶ ὁρτὰς ἐπιτελέουσι· αἱ δὲ τῶν Βαρκαίων γυναῖκες οὐδὲ ὑῶν ἔτι τοῖσι βουσὶ γεύονται. ταῦτα μὲν δὴ οὕτω ἔχει. Τὸ δὲ πρὸς ἑσπέρης τῆς Τριτωνίδος λίμνης οὐκέτι νομάδες εἰσὶ Λίβυες, οὐδὲ νόμοισι τοῖσι αὐτοῖσι χρεώμενοι, οὐδὲ κατὰ τὰ παιδία ποιεῦντες οἷόν τι καὶ οἱ νομάδες ἐώθασι ποιέειν. οἱ μὲν δὴ τῶν Λιβύων νομάδες, εἰ μὲν πάντες, οὐκ ἔχω ἀτρεκέως τοῦτο εἰπεῖν [c]· ποιεῦσι δὲ αὐτῶν συχνοὶ τοιάδε. τῶν παιδίων τῶν σφετέρων, ἐπὰν τετραετὲς γένηται, οἴεται [d] προβάτων καίουσι τὰς ἐν τῇσι κορυφῇσι φλέβας· μετεξέτεροι δὲ αὐτέων, τὰς ἐν τοῖσι κροτάφοισι, τοὐνεκα, ὡς μὴ σφέας ἐς τὸ πάντα χρόνον καταῤῥέον φλέγμα ἐκ τῆς κεφαλῆς δηλῆται. καὶ ἀφὰ τοῦτό σφεας λέγουσι εἶναι ὑγιηροτάτους (εἰσὶ γὰρ ὡς ἀληθέως οἱ Λίβυες ἀνθρώπων πάντων ὑγιηρόποτοι, τῶν ἡμεῖς ἴδμεν· εἰ μὲν ἀφὰ τοῦτο, οὐκ ἔχω ἀτρεκέως εἰπεῖν [e], ὑγιηρότατοι δ' ὦν εἰσί) λοιὸν δὲ καίουσι τὰ παιδία ἀστασμὸς ἐπιγένηται, ἐξεύρηται σφι ἄκος· τράγου γὰρ οὖρον ἀποσείσαντες ῥοιῇσι σφέας. λέγω δὲ τὰ λέγουσι αὐτοὶ Λίβυες. Θυσίαι δὲ τοῖσι νομάσι εἰσὶ αἵδε. ἐπὰν ὗς ὠὸς ἀπάρξωνται ἐς κτίσιος, ῥιπτέουσι ὀπίσω τῆς τὸ δόμου. τοῦτο δὲ ποιήσαντες, ἀποστρέφουσι τὸ αὐχένα αὐτοῦ. θύουσι δὲ ἡλίῳ

N n ἐλίῳ

a δὲ ἰδιωτικῶς. b πανδικῶς. c οἶδα. d οἰονται. e οἶδα.

Sol & Luna pro Diis; circa Tritonem & Pallas & Triton & Neptunus. Minervæ veſtis & ægis hinc ad Græcos venit. Ejulatus in ſacris. Quadrigæ. Sedentes ſepeliri. Domus ex caulibus aſphodeli.

ἡλίῳ καὶ σελήνῃ μούνοισι. τούτοισι μέν νυν πάντες Λίβυες θύουσι· ἀτὰρ οἱ περὶ τὴν Τριτωνίδα λίμνην νέμοντες, τῇ Ἀθηναίῃ μάλιστα, μετὰ δέ, τῷ Τρίτωνι καὶ τῷ Ποσειδέωνι. Τὴν δὲ ἐσθῆτα καὶ τὰς αἰγίδας τῶν ἀγαλμάτων τῇ Ἀθηναίῃ ἐκ τῶν Λιβυστίδων ἐποιήσαντο οἱ Ἕλληνες. πάλαι γὰρ ἡ ὀπὶ σκυτίνη ἡ ἐσθὴς τῶν Λιβυστίδων ἐστὶ, καὶ οἱ θύσανοι, οἱ ἐκ τῶν αἰγίδων αὐτῇ εἰσι [b], ὄφιές εἰσι, ἀλλὰ ἱμάντινοι· τὰ δὲ ἄλλα πάντα κατὰ ταὐτὰ ἔσταλται. καὶ δὴ καὶ τοὔνομα κατηγορέει ὅτι ἐκ Λιβύης ἥκει ἡ στολὴ τῶν Παλλαδίων. αἰγίδας γὰρ περιβάλλονται ψιλὰς περὶ τὴν ἐσθῆτα θυσανωτὰς αἱ Λίβυστιν, κεχριμένας ἐρυθρεδάνῳ. ἐκ δὲ τῶν αἰγίων τῶν αἰγέων αἰγίδας οἱ Ἕλληνες μετωνόμασαν. δοκέει δέ μοι ἔμοιγε καὶ ὀλολυγὴ ἐν ἱροῖσι ἐνθαῦτα πρῶτον γενέσθαι. καίεται γὰρ ταύτῃ χρέωνται καλῶς αἱ Λίβυσσαι. καὶ πρόσεστι ἵππων συζεύγνυσθαι [c] παρὰ Λιβύων οἱ Ἕλληνες μεμαθήκασι. Θάπτουσι δὲ τοὺς ἀποθνήσκοντας οἱ νομάδες, κατάπερ οἱ Ἕλληνες, πλὴν Νασαμώνων. οὗτοι δὲ καταμένοντες θάπτουσι, φυλάσσοντες, ἐπειὰν ἀπὸ μέλλῃ τὴν ψυχὴν, ὅκως μιν κατίσουσι, μηδὲ ὕπτιον ἀποθνήσκοντα. οἰκήματα δὲ συμπηγέα ἐξ ἀνθερίκων ἐστεφανέων [d] περὶ χοίνικας ἐστὶ, καὶ ταῦτα περιφορητά. νόμοισι μὲν τοιούτοισι ἔτεσι χρέωνται. Τὸ δὲ πρὸς ἑσπέρης [e] τοῦ Τρίτωνος ποταμοῦ, Αὐσέων ἔχονται ἀροτῆρες ἤδη Λίβυες, καὶ οἰκίας νομίζοντες ἐκτῆσθαι, τοῖσι οὔνομα κεῖται Μάξυες· οἱ τὰ ὄπισθε τῶν κεφαλέων κομόωσι, τὰ δὲ ἐπαορίσιν κείρουσι· τὸ δὲ σῶμα μίλτῳ χρίονται. Φασὶ δὲ εἶναι τῶν ἐκ Τροίης ἀνδρῶν. ἡ δὲ χώρη αὕτη τε καὶ ἡ λοιπὴ τῆς Λιβύης ἡ πρὸς ἑσπέρην, πολλῷ θηριωδεστέρη τε καὶ δασυτέρη ἐστὶ τῆς τῶν νομάδων χώρης. ἡ μὲν γὰρ δὴ πρὸς τὴν ἠῶ τοῦ Λιβύης, τὴν οἱ νομάδες νέμονται, ἔστι πατητή τε καὶ ψαμμώδης, μέχρι τοῦ Τρίτωνος ποταμοῦ. ἡ δὲ λοιὴ τούτου τὸ πρὸς ἑσπέρην, ἡ τῶν ἀροτήρων, ὀρεινή τε κάρτα καὶ δασέα καὶ θηριώδης. καὶ γὰρ οἱ ἄφιες οἱ ὑπερμεγάθεες, καὶ οἱ λέοντες κατὰ ταῦτα οἰκέουσι, καὶ οἱ ἐλέφαντές τε καὶ ἄρκτοι, καὶ ἀσπίδες τε καὶ ὄνοι οἱ τὰ κέρεα ἔχοντες· καὶ οἱ κυνοκέφαλοι, καὶ οἱ ἀκέφαλοι οἱ [f] ἐν τοῖσι στέρνοισι τοὺς ὀφθαλμοὺς ἔχοντες (ὡς δὴ λέγονταί γε [g] ὑπὸ Λιβύων) καὶ ἄγριοι ἄνδρες, καὶ

lant Soli & Lunæ. & his quidem univerſi Afri ſacrificant: at qui circa Tritonidem paludem incolunt, etiam Minervæ inprimis, tum Tritoni ac Neptuno. A quibus Afris Græci veſtem 189
& ægidas ſimulacrorum Minervæ mutuati ſunt; præterquam enim quod coriacea ſit veſtis Africanarum, & prodeuntes ex ægidibus ipſi fimbriæ non ſunt ſerpentes, ſed è loris factæ: cetera vero omnia ad eandem formam efficta eſt: nomine quoque ipſo teſtificante veniſſe ex Africa Palladiorum ſtolam. Quippe Africanæ mulieres circa veſtem amiciuntur nudis ægidibus, *caprinis pellibus non villoſis*, fimbriatis ac rubrica delibutis, à quibus ægeis, *caprinis pellibus*, ægidas denominavere Græci. Quinetiam hinc primum mihi videtur ejulatus in templis extitiſſe, quod eo Africanæ mulieres vehementer utuntur ac belle. Et ab Africa quadrijugos equos jungere Græci didicere. Sepeli- 190
unt autem paſtorales Afri defunctos ut Græci, præter Naſamones, qui illos ſedentes ſepeliunt, obſervantes ut dum quis cœpit agere animam, eum ſedentem conſtituant, ne ſupinus expiret. Domicilia eorum ſunt compacta ex aſphodeli caulibus immiſſis circa juncos, & ea quoquoverſus mobilia. Et iſti quidem talibus utuntur moribus. Contingunt autem hos Auſenſes ab oc- 191
cidentali parte Tritonis fluminis ii Afri qui ſunt aratores, & domos poſſidere in uſu habent; quibus nomen impoſitum eſt Maxyes, qui dextram capitis partem comatam geſtant, ſiniſtram tondent, corpus minio tingunt, aſſeverantes ſe à Trojanis eſſe oriundos. Regio autem hæc & reliqua Africæ ad occidentem vergens, multo frequentior eſt feris ſylviſque quàm regio paſtoralium. Nam quæ ad auroram Africæ reſpicit, quam paſtorales incolunt, Tritone flumine tenus & depreſſa eſt & arenoſa: hinc deinceps quæ aratorum eſt, veſperam ſpectans, montana valde eſt ac nemoroſa, ferisque frequens. Siquidem apud hos & ſerpentes ſunt ſupra modum grandes ac leones, elephantes quoque & urſi, & aſpides, & aſini cornibus præditi; & cynocephali, *capita canina habentes*, & acephali, *non habentes capita*, qui in pectoribus oculos habent, ut ab Afris memorantur, viri feminæque feræ,

a γὰρ ὅτι. b αὐτῇσι. c ζεύγνυσθαι. d ἐστεφανέων. e ἑσπέρης. f καὶ οἱ στερνοφθαλμοὶ, οὓς g λέγονται γε.

feræ, & aliæ permultæ feræ haud e-
192 mentitæ. Quorum nihil apud paſtorales eſt, ſed alia, veluti pygargi, & capreæ, & bubali, & aſini, non illi quidem cornua habentes, ſed alii impoti: nunquam enim bibunt; & oryes, quorum cornua Phœnicibus inſerviunt ad fidium normas in cithara. hujus feræ magnitudo eſt ad bovem: & baſſaria, & hyænæ, & hyſtriches, & arietes feri, & dictyes, & thoës, & pantheræ, & boryes, & crocodili tricubitales ferme terreſtres, lacertis ſimillimi & ſtruthi ſubterranei, & ſerpentes puſilli cum ſingulis cornibus. Hæ ſunt illic feræ, & item ceteræ quæ alibi, præter cervum & aprum. cervus enim & aper prorſus in Africa nullus eſt. Sunt ibidem quoque tria murium genera, quorum alii bipedes vocantur, alii zegeries, Africana lingua (quod in Græca pollet idem quod βουνοὶ, *colles*) alii echines. Sunt præterea muſtelæ quæ in ſilphio naſcuntur, Tarteſſiacis ſimillimæ. Tot habet feras Afrorum paſtoralium regio, quantum nos maxime ſcrutando longiſſime
193 inveſtigare potuimus. Maxyum autem Afrorum confines ſunt Zaueces, quibus feminæ aurigantur currus ad bellum.
194 His finitimi ſunt Zygantes, ubi magnam vim mellis apes conficiunt, ſed multo plus opifices viri facere dicuntur. omnes autem minio inficiuntur, ac ſimiis veſcuntur, quarum eſt affatim iis in mon-
195 tibus naſcentium. Juxta hos ajunt Carthaginienſes ſitam eſſe inſulam nomine Cyranin, ducentorum ſtadiorum longitudine, arctam latitudine, in quam tranſiri è continente poteſt, oleis refertam ac vitibus; & in ea eſſe lacum, unde virgines indigenarum pennis volucrum pice illitis ramenta auri referunt è limo. Hæc an vera ſint haud equidem ſcio, ſed quæ narrantur ſcribo. Fuerit autem totum, ut ipſe ego in Zacyntho vidi picem è lacu & aqua referri. Sunt eo loci quoque complures lacus, quorum qui maximus, ſeptuaginta quoquoverſus pedum eſt, altitudinis duûm orgyiarum. in hunc demittunt contum, cujus in ſummitate myrtus alligata eſt, deinde efferunt myrto picem, odorem quidem bituminis habentem, ſed cetera præſtantiorem pice Pieriâ: eamque in ſcrobem quam juxta lacum foderunt, infundunt, & ubi multum illius aggeſſerunt, ita è ſcrobe in amphoras tranſfundunt. Quicquid autem in lacum decidit,

καὶ γυναῖκες ἄγελαι, καὶ ἄλλα πλήθει πολλὰ θηρία ἀναπέφυκε. Κατὰ τὰς Νομάδας δέ ἐστι τετράπων ἅδην, ἀλλ' ἄλλα τοιάδε [a], πύγαργοι, καὶ ζορκάδες, καὶ βυβάλιες, καὶ ὄνοι οὐκ οἱ τὰ κέρεα ἔχοντες, ἀλλὰ ἄλλοι ἄποτοι· ἁ γὰρ δὴ πίνουσι· καὶ ὄρυες, (τὰ τὰ κέρεα [b] τοῖσι Φοίνιξι οἱ πήχεες ποιεῦνται· μέγαθος δὲ τὸ θηρίον τοῦτο κατὰ βοῦν ἐστί) καὶ βασσάρια, καὶ ὕαιναι, καὶ ὕστριχες, καὶ κριοὶ ἄγελοι, καὶ δίκτυες, καὶ θῶες, καὶ πάνθηρες, καὶ βόρυες, καὶ κροκόδειλοι ὅσον τε τριπήχεες χερσαῖοι, τῇσι σαύρῃσι ἐμφερέστατοι· καὶ στρουθοὶ κατάγαιοι, καὶ ὄφιες μικροὶ, κέρας ἓν ἕκαστος ἔχοντες. ταῦτά τε δὴ αὐτόθι ἐστὶ θηρία, καὶ ἅπερ τῇ ἄλλῃ, πλὴν ἐλάφου τε καὶ ὗος ἀγρίου. ἔλαφος μὲν οὐκ ἔστι. μυῶν δὲ γένεα τρίξα αὐτόθι ἐστί· οἱ μὲν, δίποδες καλέονται· οἱ δὲ, ζεγέριες· (τὸ δὲ ἔνομα τοῦτο ἔστι μὲν Λιβυκὸν, δύναται δὲ κατ' Ἑλλάδα γλῶσσαν, βουνοί) οἱ δὲ, ἐχινέες [c]. εἰσὶ δὲ καὶ γαλαῖ ἐν τῷ σιλφίῳ γινόμεναι, τῇσι Ταρτησσίῃσι ὁμοιόταται. τοσαῦτα μέν νυν θηρία ἡ τῶν Νομάδων Λιβύων γῆ ἔχει, ὅσον ἡμεῖς ἱστορέοντες ὀπῇ μακρότατον οἷοί τε ἐγενόμεθα ἐξικέσθαι. Μαξύων δὲ Λιβύων Ζαύηκες ἔχουσι, τοῖσι αἱ γυναῖκες ἡνιοχεύουσι τοὺς ἅρματα ἐς τὸν πόλεμον. Τούτων δὲ Ζύγαντες [d] ἔχουσι, ἐν τοῖσι μέλι μὲν πολλὸν μέλισσαι κατεργάζουσι, πολλῷ δὲ ἔτι πλέον λέγονται δημιουργοὺς ἀνθρώπους ποιέειν. μιλτοῦνται δὲ ὦν πάντες ἔτοι, καὶ πιθηκοφαγέουσι· οἱ δὲ σφι ἄφθονοι ἐόντες ἐν τοῖσι ὄρεσι γίνονται. Καλὰ τούτους δὲ λέγουσι Καρχηδόνιοι κεῖσθαι νῆσον τῇ οὔνομα εἶναι Κύρανιν [e]. μῆκος μὲν, διηκοσίων σταδίων, πλάτος δὲ, σφίσι, στεινὴν ἐοῦσαν τὴν ἠπείρου· ἐλαιέων τε μεστὴν καὶ ἀμπέλων. λίμνην δὲ ἐν αὐτῇ εἶναι, ἐκ τῆς αἱ παρθένοι τῶν ἐπιχωρίων, πτεροῖσι ὀρνίθων κεκολλημένοισι πίσσῃ, ἐκ τοῦ ἰλύος ψήγματα ἀναφέρουσι χρυσοῦ. ταῦτα εἰ μέν ἐστι ἀληθέως, οὐκ οἶδα, τὰ δὲ λεγόμενα γράφω. εἴη δ' ἂν πᾶν, ὅτου καὶ ἐν Ζακύνθῳ ἐκ λίμνης τοῦ ὕδατος πίσσαν ἀναφερομένην αὐτὸς ἐγὼ εἶδον. εἰσὶ μὲν καὶ πολλαὶ λίμναι αὐτόθι· ἡ δὲ ὧν μεγίστη αὐτέων, ἑβδομήκοντα ποδῶν πάντη, βάθος δὲ, διόργυιός ἐστι· ἐς ταύτην κοντὸν καλαμέῃσι, ἐπ' ἄκρῳ μυρσίνην περιδήσαντες, καὶ ἔπειτα ἀναφέρουσι τῇ μυρσίνῃ πίσσαν, ὀδμὴν μὲν ἔχουσαν ἀσφάλτου, τὰ δ' ἄλλα, τῆς Πιερικῆς πίσσης ἀμείνω. ἐκχέουσι δὲ ἐς λάκκον ὀρωρυγμένον ἀγχοῦ τῆς λίμνης. ἐπὰν δὲ ἀθρόον ᾖ συχνὸν, οὕτω ἐς τοὺς ἀμφορέας ἐκ τοῦ λάκκου καταχέουσι. ὅ, τι δ' ἂν ἐμπέσῃ ἐς [f] τὴν λίμνην,

[a] τάδε. [b] τὰ καὶ κέρεα. [c] ἐχῖνες. [d] Γύζαντες habet MS. [e] MS. habet Κυρανίν. [f] ἐμπέσῃ ἐς

Modus mercandi sine sermone, sed plenus fidei. Indigenæ Afri & Æthiopes. Cinypis regionis bonitas, & Euesperitarum.

κατὰ γῆν ἰὸν, ἀναφαίνεται ἐς τὴν θάλασσαν. ἡ δὲ ἀπίκηται ὡς πλησίον κατὰ τὸ λίμνης. ἔτω ὧν κεῖται πρὸς τὸ κατὰ τὸ νῆσον τὸ ἐπὶ Λιβύῃ κειμένης εἰκότως ἐστὶ ἀληθείη. Λέγουσι δὲ οὗτοι Καρχηδόνιοι, εἶναι τὸ Λιβύης χῶρόν τι καὶ ἀνθρώπους ἔξω Ἡρακλητίων στηλέων κατοικημένους, ἐς τοὺς ἐπεὰν ἀπίκωνται καὶ ἐξέλωνται τὰ φορτία, θέντες αὐτὰ ἐπεξῆς [a] παρὰ τὴν κυμαίνην, ἐσβάντες ἐς τὰ σφέτερα πλοῖα, τύφην καπνόν· τοὺς δὲ ἐπιχωρίους, ἰδομένους τὸν καπνὸν, ἰέναι ἐπὶ τὴν θάλασσαν· καὶ ἔπειτα ἀντὶ τῶν φορτίων χρυσὸν θέντας, καὶ ἐξαναχωρέειν πρόσω ἀπὸ τῶν φορτίων. τοὺς δὲ Καρχηδονίους ἐκβαίνοντας, σκέπτεσθαι [b]. καὶ ἢν μὲν φαίνηταί σφι ἄξιον ὁ χρυσὸς τῶν φορτίων, ἀπαλόμενοι [c] ἀπαλλάσσονται· ἢν δὲ μὴ εἴη ἄξιον [d], ἐσβάντες ὀπίσω ἐς τὰ σφέτερα κατίασι· οἱ δὲ, προσελθόντες, ἄλλον τι ἐκ ὧν ἔθηκαν χρυσὸν, ἐς ἂν πείθωσι. ἀδικέειν δὲ ἀμοιβαίους· ὅτι μὲν γὰρ αὐτοὺς ἅψασθαι πρὶν ἂν σφι ἀπισωθῇ τῇ [e] ἀξίῃ τῶν φορτίων, ὅτι ἐκείνους τῶν φορτίων ἅψεσθαι πρότερον ἢ αὐτοὶ τὸ χρυσίον λάβωσι. Οὗτοι μὲν οἰκᾶσι τοὺς ἡμεῖς ἴσμεν Λιβύων ἀνομάσαμεν· καὶ τοῦτον οἱ πολλοὶ βασιλῆος ἔδ Μήδων ἔτι τι νεῦ ἔτι τότε ἐφρόντιζον ἐόντες. τοσόνδε δὲ ἔτι [f] ἔχω εἰπεῖν πρὸς τὰ χώρης ταύτης, ὅτι πρότερα ἔθνεα νέμει ταύτην [g], καὶ ἐς πλέω τούτων, ὅσον ἡμεῖς ἴδμεν· καὶ τὰ μὲν δύο, αὐτόχθονα τῶν ἐθνέων, τὰ δὲ δύο, οὔ. Λίβυες μὲν καὶ Αἰθίοπες, αὐτόχθονες· οἱ μὲν, τὰ πρὸς βορέω, οἱ δὲ, τὰ πρὸς νότου τῆς Λιβύης οἰκέοντες· Φοίνικες δὲ καὶ Ἕλληνες, ἐπήλυδες. Δοκέει δέ μοι καὶ ἀρετὴν εἶναί τις ἡ Λιβύη ἀγαθὴν, ὥστε ἢ Ἀσίη ἢ Εὐρώπη οὐκ ἀντιβολῆσαι, πλὴν Κίνυπος μούνης. τὸ γὰρ δὴ αὐτὸ οὔνομα ἡ γῆ τῷ πλαμῷ ἔχει. αὕτη δὲ ὁμοίη τῇ ἀρίστῃ γαιῶν, Δήμητρος καρπὸν φέρειν· οὐδὲ οἶκε οὐδὲν τῇ ἄλλῃ Λιβύῃ. μελαίγαιός τε [h] γάρ ἐστι, καὶ ἔπυδρος πίδακι, καὶ οὔτε ἀὐχμοῦ φροντίζουσα οὐδὲν, οὔτε ὄμβρον πλέω ποιεῦσα, δεδίληπται. ὕεται γὰρ δὴ τρόπῳ τῷ Λιβύης. τὸ δὲ φερόμενον καρπὸν τοῦτο μέτρα τῇ Βαβυλωνίων γῇ κατίσασιν. ἄρουρα δὲ γῆ καὶ τῷ Εὐεσπερίτῃ νέμονται. ἐπ' ἑκατοστὰ γὰρ, ἐπεὰν αὐτὴ ἑωυτῆς ἄρξασα ἐνείκῃ, φέρει· ἡ δὲ ἐν τῇ Κίνυπι, ἐπὶ τριηκόσια. ἔχει δὲ καὶ ἡ Κυρηναίη χώρη, ἐοῦσα ὑψηλοτάτη ταύτης τῆς Λιβύης τῷ οἱ Νομάδες νέμονται, τριῶν ὡρέων [i] ἐν ἑωυτῇ, ἀξίας θωύματος [k]. πρῶτα μὲν γὰρ τὰ θαλάσσια τῶν καρπῶν ὀργᾶ ἀμᾶσθαί τε καὶ τυγχάνει. τεττίων τε δὴ συγκεκομισμένων, τὰ ὑπερ-

dit, id ſub terram means rurſus apparet in mari, quod à lacu quatuor ſtadiis abeſt. Ita quæ de inſula adjacenti Africæ dicuntur, conſentanea ſunt veritati. A-196
junt præterea Carthaginienſes, locum eſſe Africæ extra columnas Herculis habitatum hominibus: eo quoties ipſi applicuere, ſe merces è navibus exponere, eaſque in crepidine terræ ordine collocare; tum conſcenſis navibus fumum excitare: fumo autem conſpecto, indigenas ad mare contendere: dehinc auro pro mercibus poſito, procul ab eis abſcedere, tum ſe è navibus egreſſos conſiderare, & ſi dignum mercibus aurum videatur, eo ſumpto abire; ſin minus, conſcenſis iterum navibus confidere. illos vero accedentes, plus auri ad id quod poſuerunt addere, donec perſuadeant. Neutros autem injuſte agere: neque enim illos aurum attingere, priuſquam illis adæquatum fuerit rationæ mercium, neque illos contingere merces priuſquam ipſi ſumpſerint aurum. Atque hi ſunt 197
Afrorum quos nominare poſſumus. quorum plerique neque tunc de rege Medorum curabant quicquam, neque nunc curant. De qua regione eatenus adhuc queo dicere, à quatuor eam nationibus, quantum nos ſcimus, & non à pluribus incoli: quarum duæ ſunt indigenæ, totidem non indigenæ. Indigenæ quidem, Afri atque Æthiopes: quorum alteri ad aquilonem, alteri ad notum Africæ incolunt; advenæ vero, Phœnices & Græci. Neque vero videtur mihi bonitas A-198
fricana terræ cum bonitate Aſiæ atque Europæ comparanda, præter unam Cinypem, quæ tellus fluvio cognominis eſt. Hæc autem optimæ cuique telluri par eſt proventu fructus cerealis, nec omnino ſimilis eſt ceteræ Africæ. Eſt enim nigra glebis & uda fontibus, ac ſecura ſiccitatis aëris: ac ne imbre quidem, qui ſit vehementior, læditur. nam in eo tractu Africæ pluit. Ex proventibus autem fructuum terræ, totidem menſuræ illic quot è Babylonica tellure percipiuntur. Bonum ſolum & illud eſt, quod Euſperitæ colunt. nam quoties id eximie ſeipſum ubertate ſuperat, centuplum reddit; at illud Cinypis, circiter trecenta. Porro Cyrenaica regio, quæ hujus Africæ, 199
editiſſima eſt, quam phœnicales incolunt, tres in ſe tempeſtates continet, admiratione dignas. Primi enim in locis propter mare fructus deſiderant meti vindemiari-

que:

a ἐφεξῆς. b σκέλαχ. c ἀπελάμβανον. d μὴ ἄξιον ἦν. e ἀντιφορίῃ τῷ. f καρπὸν δὲ ἔτι. g νέμεται αὐτὴν. h MS. tamen hic habet μελαίγαιός τε. i κώμας. k MS. Σῶμα Θ.

Cyrenaicæ fertilitas. Barce frustra obsidetur, astucia deprehendendi cuniculos. Dolo subigitur.

que: his comportatis, media in locis quæ supra maritimam sunt, quos bunos appellant comportari fructus appetunt: & simul hic medius fructus collectus est, etiam is qui in editissima plaga, maturuit & idem petit. Itaque primus fructus bibitur atque editur & simul adest ultimus. Atque hunc in modum ad octo menses perceptio fructuum Cyrenæos occupat.
200 Hæc hactenus de his dicta sint. Persæ autem ad ulciscendam Pheretimam ab Aryande missi, postquam ex Ægypto Barcen pervenerunt, oppidum obsiderunt, missis illico qui denunciarent dedi autores necis Arcesilai. Eorum verbis oppidani, ut qui cædis omnes participes essent, non adnuerunt. Ita novem menses Barcen quum obsedissent Persæ subterraneos cuniculos fodientes ad murum ferentes, & validos incursus fecerunt. sed cuniculos quidem faber quidam ærarius deprehendit æreo scuto, sic ratiocinans. Circumferens illud intra murum, admovebat pavimento urbis: & alia quidem quibuscunque admovebatur, erant surda: ad locum autem qui fodiebatur, æs clypei sonabat. ubi contra fodientes Barcæi, Persas terræ fossores interemerunt. sic quidem istud adinventum est.
201 Irruptiones autem Barcæi ipsi repulsabant. Verum quum multum temporis contereretur, & multi utrinque caderent, nec pauciores ex Persis, Amasis, dux peditatus, talem rem commentus est: Animadvertens Barcæos vi non posse superari, sed dolo, hoc facit; latam fossam per noctem depressit, eique fragilia superstravit ligna, & super ea humum ingessit, reddens solum cetero æquabile. simulatque illuxit, Barcæos in colloquium evocat. Illi libenter obtemperavere, quod eis cordi erat ad pactionem venire. Pactionem autem in hanc formulam inierunt, inter sacra jurantes super illam occultam fossam: ut quoad humus ea ita se haberet, tamdiu fœdus & jusjurandum ratum foret, Barcæis, quod æquum foret se pensuros regi, & Persis, se nihil rerum novarum adversus Barcæos esse molituros, promittentibus. Barcæi dehinc fœderibus freti, & ipsi ex urbe prodibant, & ex hostibus cuicunque libebat intrandi urbem faciebant potestatem, patefactis omnibus portis. At Persæ rescisso ponte occulto in urbem foras proruperunt: ideo autem pontem quem fecerant rescinderunt,

θαλασσιδίων [a] χώρων τὰ μέσα ὀργᾶ συγκομίζεσθαι, τὰ βαρκὰς καλέουσι. συγκεκομισμένου τε ἔτι ὁ μέσος καρπὸς, καὶ ὁ ἐν τῇ κατυπερτάτῃ τῆς γῆς πεπαινόμενός τε ἐς ὀργᾶν. ὥσπερ ἀκροτομή τε ἐς καταβέβρωται ὁ πρῶτος καρπὸς, καὶ ὁ πλούτῳ συμφθαίνεται. ἅτω ἐπ' ὀπτὼ μῆνας Κυρηναίους ἐπώρη ἐπέχει. ταῦτα μέν νυν δὴ τοῦτον εἰρήσθω. Οἱ δὲ Φερετίμης πρωτοὶ Πέρσαι, ἐπεί τε ἐκ τῆς Αἰγύπτου ἐκαλέοντο ὑπὸ Ἀρυάνδεω, ἀπίκατο [b] ἐς τὴν Βάρκην, ἐπολιόρκεόν τε τὴν πόλιν, ἐπαγγελλόμενοι ἐκδιδόναι τοὺς αἰτίους τοῦ φόνου τοῦ Ἀρκεσίλεω. τῶν δὲ, (πᾶν γὰρ τὸ πλῆθος μετάπιπτον) οὐκ ἐδέκοντο τοὺς λόγους. ἐνθαῦτα δὴ ἐπολιόρκεον τὴν Βάρκην δεκαμῆνα, ἐξευρόντες τε ὀρύγματα ὑπόγαια, φέρουσι ἐς τὸ τεῖχος, καὶ προσβολὰς καρτερὰς ποιεύμενοι. τὰ μέν νυν ὀρύγματα ἀνὴρ χαλκεὺς ἀνεῦρε, ἀσπίδι ἀντηχήσας ἀσπίδα, ὧδε ἀνευρεθέντα· περιφέρων αὐτὴν ἐντὸς τοῦ τείχεος, περιῆκε [c] πρὸς τὸ δάπεδον τῆς πόλιος. τὰ μὲν δὴ ἄλλα ἴσα κωφὰ πρὸς ἃ προσήκε, κατὰ δὲ τὰ ὀρυσσόμενα ἤχεσε ὁ χαλκὸς τῆς ἀσπίδος. ἀντορύσσοντες δ' ἂν τούτῳ οἱ Βαρκαῖοι ἔκτεινον τοὺς Περσέων τοὺς χωρυχέοντας. τοῦτο μὲν δὴ ὅτῳ ἐξευρέθη· τὰς δὲ προσβολὰς ἀπεκρούοντο οἱ Βαρκαῖοι. Χρόνων δὲ δὴ πολλῶν τελεομένων, καὶ πτολίων ἀμφοτέρων πολλῶν, καὶ δὴ καὶ ἦσαν τῶν Περσέων, Ἄμασις, ὁ στρατηγὸς τοῦ πεζοῦ, μηχανᾶται τοιάδε· μαθὼν τοὺς Βαρκαίους, ὡς κατὰ μὲν τὸ ἰσχυρὸν οὐκ αἱρετοὶ εἶεν, δόλῳ δὲ αἱρετοὶ, ποιέει τοιάδε [d]· νυκτὸς τάφρον [e] ὀρύξας εὐρέαν, ἐπέστρωσε ξύλα ἀσθενέα ὑπὲρ αὐτῆς· κατύπερθε δὲ ἐπάλξεως τῶν ξύλων χοῦν γῆς ἐπεφόρησε, πρηέων τῇ ἄλλῃ γῇ ἰσόπεδον. ἅμα ἠρέρῃ δὲ ἐς λόγους προσεκαλέετο τοὺς Βαρκαίους· οἱ δὲ ἀσπασίως ὑπήκουσαν, ἐς ὅ σφι ἔμελλε ὁμολογίη χρήσεσθαι. τὴν δὲ ὁμολογίην ἐποιεῦντο τοιήνδε τινα. ὀμνύουσι τῆς κρυπτῆς τάφρου τάμνοντες ὅρκια, ἔστ' ἂν ἡ γῆ αὐτὴ ὕτω ἔχῃ, μένειν τὸ ὅρκιον κατὰ χώρην· καὶ Βαρκαίους μὴ ὑποτελέα [f] φόρου ἀξίους βασιλέϊ, καὶ Πέρσας μηδὲν ἄλλο νεοχμοῦν κατὰ τοὺς Βαρκαίους [g]. μετὰ δὲ τὸ ὅρκιον, Βαρκαίους μὲν πίστ' ὑποτμήσαντες τέτοισι, αὐτοί τε ἐξήισαν ἐπὶ ἄστεος, καὶ τῶν πλεμίων ἐόντων παρελέναι ἐς τὸ τεῖχος τὸν βουλόμενον, τοὺς πύλας πάσας ἀνοίξαντες. οἱ δὲ Πέρσαι παπερρήξαντες τὴν κρυπτὴν γάφυραν, ἔθεον ἔξω [h] ἐς τὸ τεῖχος· κατέρρηξαν δὲ τῶδε εἵνεκα τὴν ἐποίησαν γάφυ-

ραν,

a τὰ ἰσαίς τ' θαλασσιδίων. b ἀπίκοντο. c περιῆκε. d τάδε. e τάφρου. f ὑποτελέων. g Βαρκαίους. h ἔθεον ἔσω.

Pheretimæ ſævitia in viros & fœminas, ſed diis invisa & punita. Reditus Perſarum in Ægyptum plena ſtragis.

ρεαν, ἵνα ἐμπεδορκέοιεν, τιμώντες τοῖσι Βαρκαίοισι χρόνον μένειν αἰεὶ τὸ ὅρκιον ὅσον ἂν ἡ γῆ μένῃ κατὰ τὰ τότε εἶχε· καταῤῥήξασι δ', οὐκέτι ἔμενε τὸ ὅρκιον κατὰ χώρην. Τὰς μέν νυν αἰπωτάτας τῶν Βαρκαίων ἡ Φερετίμη, ἐπί τε οἱ σφι τῶν Περσέων παρεδόθησαν, ἀνεσκολόπισε κύκλῳ τοῦ τείχεος· τῶν δὲ σφι γυναικῶν τὰς μαζοὺς ἀποταμοῦσα, περιέσιξε καὶ τούτοισι τὸ τεῖχος. τοὺς δὲ λοιποὺς τῶν Βαρκαίων, λαβεῖν ἐκέλευσε ἁπάντων τοὺς Πέρσας, πλὴν ὅσοι αὐτῶν ἦσαν Βαττιάδαι τε καὶ τοῦ φόνου ἀμέτοχοι· τούτοισι δὲ πόλιν ἐπέτρεψε ἡ Φερετίμη. Τοὺς δὴ λοιποὺς τῶν Βαρκαίων οἱ Πέρσαι ἀνδραποδισάμενοι [a] ἀπήγαγον ὀπίσω· καὶ ἐπί τε δὴ τῇ Κυρηναίων πόλι ἐπέσχον, οἱ Κυρηναῖοι λόγιόν τι ἀποσφάλμενοι διεξῆκαν αὐτοὺς διὰ τοῦ ἄστεος. διεξιόντων δὲ τὸ στρατιῆς, Βάρης μὲν ὁ τοῦ ναυτικοῦ στρατοῦ στρατηγὸς ἐκέλευε αἱρέειν τὴν πόλιν, Ἄμασις δὲ ὁ τοῦ πεζοῦ, οὐκ ἔα· δοκέειν γὰρ βούλεσθαι μοῦνον Ἑλλησίδα πόλιν. ἐς ὃ διεξελθοῦσι, καὶ ἰζομένοισι ἐπὶ Διὸς Λυκαίου ὄχθον [b], μετεμέλησε σφι οὐ κατασχοῦσι τὴν Κυρήνην, καὶ ἐπειρῶντο τὸ δεύτερον παρελθεῖν ἐς αὐτήν. οἱ δὲ Κυρηναῖοι οὐκ ἐπίστευον. τοῖσι δὲ Πέρσῃσι, οὐδενὸς μαχομένου, φόβος ἐνέπεσε· δοκοῦντες δὲ ὅσον ἑξήκοντα στάδια, ἵζοντο. ἱδρυθεῖσι δὲ τῷ στρατοπέδῳ τούτῳ ἦλθε παρὰ Ἀρυάνδεω ἄγγελος, ἀνακαλέων αὐτούς. οἱ δὲ Πέρσαι, Κυρηναίων δεηθέντες ἐφόδιά σφι [c] δοῦναι, ἔτυχον. λαβόντες δὲ ταῦτα, ἀπελαύνοντο ἐς τὴν Αἴγυπτον. προσγαλαβόντες δὲ τοιῆνδε αὐτοὺς Λίβυες, τά τε ἐσθῆτος εἵνεκα καὶ τὰ σκυτέων, τοὺς ὑπολειπομένους αὐτῶν καὶ ἐπιλαμβανομένους ἐφόνευον, ἐς ὃ ἐς τὴν Αἴγυπτον ἀπίκεατο [d]. Οὗτος ὁ Περσέων στρατὸς τὰ Λιβύης ἐκάστατω ἐς Εὐεσπερίδας ἦλθε. τοὺς δὲ ἠνδραποδίσαντο τῶν Βαρκαίων, τούτους δὲ ἐκ τῆς Αἰγύπτου ἀναστάτους ἐποίησαν πρὸς βασιλέα. βασιλεὺς δὲ σφι Δαρεῖος ἔδωκε τῆς Βακτρίης χώρης κώμην οἰκητοιρήσιον. οἱ δὲ τῇ κώμῃ ταύτῃ οὔνομα ἔθεντο Βάρκην, ἥπερ ἔτι καὶ ἐς ἐμὲ ἦν οἰκεομένη ἐν τῇ γῇ τῇ Βακτρίῃ. Οὐ μὲν οὐδὲ ἡ Φερετίμη εὖ τὸν ζόλον κατέπαλεξε. ὡς γὰρ δὴ τάχιστα ἐκ τῆς Λιβύης ποιμένη τοὺς Βαρκαίους ἀπενόσησε ἐς τὴν Αἴγυπτον, ἀπέθανε κακῶς. ζῶσα γὰρ εὐλέων ἐξέζεσε. ὡς ἄρα ἀνθρώποισι αἱ λίην ἰσχυραὶ τιμωρίαι παρὰ θεῶν ὀπίφθονοι γίνονται. ἡ μὲν δὴ Φερετίμης τῆς Βάττεω τοιαύτη τε καὶ τοσαύτη τιμωρίη ἐγένετο ἐς Βαρκαίους.

derunt, ut ſtarent jurejurando, quo cum Barcæis pacti erant, tamdiu ratum fore fœdus quamdiu maneret terra in ſtatu, quem tunc habebat: refracto enim ponte, non manebat jusjurandum in ſuo loco amplius. Pheretima deditos ſibi à Perſis Barcæos qui faciendæ cædis principes fuerant, crucibus ſuffixit per ambitum murorum. Feminarum quoque deciſas mammas circa muros appendit. Ceteros Barcæos Perſis ut diriperent imperavit, præter Battiadas, & qui cædis affines non extiterant, hiſque urbem permiſit Pheretima. Reliquis igitur Barcæorum in ſervitutem abreptis Perſæ redierunt. qui quum ad urbem Cyrenen rediſſent, Cyrenæi eos oraculi cujuſdam ſervandi gratia, per urbem deduxerunt. ſed inter tranſeundum præfectus navalis exercitus Bares illis præcepit, ut urbem diriperent, recuſante Amaſi peditum duce. ſe enim adverſus unam Barcen Græcam civitatem eſſe miſſos. Verum poſtquam tranſierunt, & ad collem Lycæi Jovis ſubſederunt, pœnitentia eos ſubiit quod Cyrenen non occupaſſent: eamque iterum ingredi conati ſunt, Cyrenæis non permittentibus. Et licet nemo contra ferret arma, tamen inceſſit eis metus: illincque curſu ſe proripientes ſexaginta circiter ſtadia conſederunt. ubi ſtativa habentibus, ab Aryande nuncius advenit ad eos revocandos. Quum igitur à Cyrenæis commeatum ſibi præberi precati eſſent Perſæ, & eum accepiſſent, in Ægyptum revertebantur. Quos deinde Afri excipientes, veſtitus atque utenſilium gratia, ut quiſque relinquebatur trahebaturque, interficiebant, donec in Ægyptum perventum eſt. Hic Perſarum exercitus in Africam longiſſime ad EUeſperidas proceſſit. Quos autem Barcæorum cepere, eos ex Ægypto eduxere ad regem; iis Darius rex ad incolendum dedit vicum Bactrianæ regionis, (cui vico nomen impoſuere Barcæ) ad meam uſque memoriam etiam incolis in Bactriana regione frequentem. Verum ne ipſa quidem Pheretima facilem vitæ finem habuit. nam ſimulatque ulta Barcæos ex Africa in Ægyptum rediit, male periit. Vivens enim vermibus exæſtuavit. Sic acres admodum ultiones hominibus ſunt invidioſæ apud Deos. Talis ac tanta Pheretimæ Batti filiæ in Barcæos vindicta extitit.

202

203

204

205

a ἐξανδραποδισάμενοι. b ὄχθην. c ἐπόδια σφι. d MS. habet ἀπίκοντο.

ΗΡΟΔΟΤΟΥ
ΤΟΥ
ΑΛΙΚΑΡΝΑΣΣΕΩΣ
ΙΣΤΟΡΙΩΝ ΠΕΜΠΤΗ,

ΕΠΙΓΡΑΦΟΜΕΝΗ ΤΕΡΨΙΧΟΡΗ.

HERODOTI
HALICARNASSEI
HISTORIARUM
LIBER QUINTUS,

QUI INSCRIBITUR TERPSICHORE.

1 AT Persæ qui in Europa sub Megabazo relicti à Dario erant, primos ex Hellespontiis Perinthios, Dario parere recusantes, subegerunt, antea quoque à Pæonibus male affectos. Siquidem à Strymone Pæones, admoniti divino responso ut bellum Perinthiis inferrent: & si quidem à Perinthiis ex adverso considentibus provocarentur, nominatim compellantibus, eos invaderent; sin minus, ab invadendo abstinerent; ita fecerunt. Enimvero confidentibus Perinthiis è regione Pæonum in suburbanis, ibi singulare certamen triplex ex provocatione commissum est, viri cum viro, equi cum equo, canis cum cane. Et quum victores duobus certaminibus Perinthii præ gaudio pæana cantarent, tunc Pæones hoc ipsum esse responsum dei conjectantes, inter se dixere, Nunc oraculum dei perfectum est, nunc nostrum est opus. Atque ita in Perinthios pæana canentes impetum fecerunt, egregieque vincentes ex illis paucos reli-
2 quere. Sic ista quidem prius à Pæonibus gesta hunc in modum acciderant. Tunc autem Perinthii pro libertate strenue pugnantes, tamen multitudine à Per-

Οἱ δὴ ἐν τῇ Εὐρώπῃ τῶν Περσέων καταλειφθέντες ὑπὸ Δαρείου, τὸν Μεγάβαζον ἦρχε, πρώτους μὲν Περινθίους ἐδουλώσαντο, ἀρξάντων Περινθίων, ἀμυνομένους ὑπηκόους εἶναι Δαρείου, καταστρέψαντο, βουλευσάμενοι πότερον καὶ ὑπὸ Παιόνων πρηχέως. οἱ γὰρ ὧν ἀπὸ Στρυμόνος Παίονες, χρήσαντος σφι θεοῦ στρατεύεσθαι ἐπὶ Περινθίους, καὶ τότε μὲν ἀντικαθιζόμενοι ἐπικαλέσωνται σφέας οἱ Περίνθιοι, ὀνομαστὶ βώσαντες, τοὺς δὲ ἐπιχωρέειν· τότε δὲ μὴ ἐπιβώσωνται, μὴ ἐπιχωρέειν· ἐποίεον οἱ Παίονες ταῦτα. ἀντικαθιζομένων δὲ τῶν Περινθίων ἐν τῷ προαστείῳ, συνῆλθε μονομαχίη τριφασίη ἐκ προκλήσιος ἐγένετο· καὶ γὰρ ἄνδρα ἀνδρὶ καὶ ἵππον ἵππῳ συνέβαλλον, καὶ κύνα κυνί. νικώντων δὲ τὰ δύο τῶν Περινθίων, ὡς ἐπαιώνιζον κεχαρηκότες, συνεβάλοντο οἱ Παίονες τὸ χρηστήριον αὐτὸ τοῦτο εἶναι· καὶ εἶπάν κως „ πρὸς σφίσι αὐτοῖσι, Νῦν ἂν εἴη ὁ χρησμὸς „ ἐπιτελέομενος ἡμῖν, νῦν ἡμέτερον τὸ ἔργον. ἔστω τοῖσι Περινθίοισι παιωνίσασι ἐπιχειρέειν οἱ Παίονες, καὶ πολλόν τε ἐκράτησαν, καὶ ἐλίπον σφέων ὀλίγους. Τὰ μὲν δὴ ἀπὸ Παιόνων πρότερον γενόμενα, ὧδε ἐγένετο. τότε δὲ ἀνδρῶν ἀγαθῶν περὶ τὴν ἐλευθερίης γινομένων τῶν Περινθίων, οἱ

Πέρ-

a ἀντιζομένων. b προκλήσιός σφι ἐγένετο.

Perinthus urbs ſubigitur ab Perſis, & pars Thraciæ; cujus potentia, diſcordia, mos ſingularis in naſcendo & moriendo &c,

Πέρσαι τε καὶ ὁ Μεγάβαζος ἐπεκράτησαν τῶν πόλεων. ὡς δὲ ἐχειρώθη ἡ Πέρινθος, ἤλασε τὸν στρατὸν ὁ Μεγάβαζος διὰ τῆς Θρηίκης, πᾶσαν πολιν καὶ πᾶν ἔθνος τῶν ταύτῃ οἰκημένων ὑπήκοον βασιλέϊ. ταῦτα γὰρ οἱ ἐντέταλτο ὑπὸ Δαρείου, Θρηίκην καταστρέφεσθαι. Θρηίκων δὲ ἔθνος μέγιστόν ἐστι, μετὰ γε Ἰνδούς, πάντων ἀνθρώπων· εἰ δὲ ὑπ' ἑνὸς ἄρχοιτο, ἢ φρονέοι κατὰ τωὐτὸ, ἄμαχόν τ' ἂν εἴη, καὶ πολλῷ κράτιστον πάντων ἐθνέων, κατὰ γνώμην τὴν ἐμήν. ἀλλὰ γὰρ τοῦτο ἄπορόν σφι ἐστὶ ἀμήχανον μή κοτε ἐν γένηται. εἰσὶ δὲ καὶ κατὰ τοῦτο ἀσθενέες. ὀνόματα δὲ πολλὰ ἔχουσι κατὰ χώρας ἕκαστοι· νόμοισι δὲ ὅμοιοισι πάντες χρέωνται κατὰ πάντα, πλὴν Γετέων, καὶ Τραυσῶν, καὶ τῶν κατύπερθε Κρηστωναίων οἰκεόντων. Τὰ μὲν Γέται οἱ ἀθανατίζοντες ποιεῦσι, εἰρηταί μοι· Τραυσοὶ δὲ τὰ μὲν ἄλλα πάντα κατὰ ταὐτὰ τοῖσι ἄλλοισι Θρῃξὶ ὁμοτελέουσι, καὶ τὰ περὶ τὴν γινόμενόν σφι καὶ ἀποθνῄσκοντα, ποιεῦσι τοιάδε [d]· τὸν μὲν γινόμενον τῶν προσηκόντων ἀμφιζόμενοι οἱ προσήκοντες ὀλοφύρονται, ὅσα μιν δεῖ, ἐπί τε ἐνθρώπῳ, ἀναπλῆσαι κακά· ἀνοιγόμενοι τὰ ἀνθρωπήια πάντα πάθεα· τὸν δὲ ἀποθνῄσκοντα, παίζοντές τε καὶ ἡδόμενοι, γῆ καλύπτουσι, ὀπολέγοντες ὅσων κακῶν ἐξαπαλλαχθεὶς, ἔστι ἐν πάσῃ εὐδαιμονίῃ. Οἱ δὲ κατύπερθε Κρηστωναίων, ποιεῦσι τοιάδε [d]· ἔχει γυναῖκας ἕκαστος πολλάς· ἐπὰν ὦν τις αὐτῶν ἀποθάνῃ, κέλευθος γένεται μεγάλη τῶν γυναικῶν, καὶ φίλων ἀγχιστῖναι ἰσχυρὰ σπουδὴ τῇδε, ὅτις αὐτέων ἐφίλεετο μάλιστα ὑπὸ τοῦ ἀνδρός. ἡ δὲ ἂν κελευσθῇ καὶ πιμηθῇ, ἐγκωμιασθεῖσα ὑπό τε ἀνδρῶν καὶ γυναικῶν, σφάζεται ἐς τὸν [c] τάφον ὑπὸ τοῦ οἰκηιοτάτου ἑωυτῆς. σφαχθεῖσα δὲ, συνθάπτεται τῷ ἀνδρί. αἱ δὲ ἄλλαι συμφορὴν μεγάλην ποιεῦνται. ὄνειδος γάρ σφι τοῦτο μέγιστον γίνεται. Τῶν δὲ δὴ ἄλλων Θρηίκων ἔστι ὅδε νόμος· πωλεῦσι τὰ τέκνα ἐπ' ἐξαγωγῇ· τὰς δὲ παρθένους οὐ φυλάσσουσι, ἀλλ' ἐῶσι εἶσι αὐτὰς βάλλονται ἀνδράσι μίσγεσθαι. τὰς δὲ γυναῖκας ἰσχυρῶς φυλάσσουσι, καὶ ὠνέονται τὰς γυναῖκας παρὰ τῶν γονέων χρημάτων μεγάλων. καὶ τὸ μὲν ἐστίχθαι, εὐγενὲς κέκριται· τὸ δὲ ἄστικτον, ἀγενές. ἀργὸν εἶναι, κάλλιστον· γῆς δὲ ἐργάτην εἶναι, ἀτιμότατον. τὸ ζῆν ἀπὸ πολέμου καὶ ληιστύος, κάλλιστον. οὗτοι μέν σφεων οἱ ἐπιφανέστατοι

Perſis & Megabazo ſuperati ſunt. Perintho capta, Megabazus per Thraciam arma circumferebat, omnes ejus urbes atque omnes nationes inibi viventes pacatas regi reddens. Hoc enim illi a Dario fuerat imperatum, ut Thraciam ſubigeret. Gens Thracum, ſecundum Indos, 3
omnium hominum maxima eſt: quæ ſi aut unius imperio regeretur, aut idem ſentiret, ut mea fert opinio, inexpugnabilis foret, & omnium gentium multo validiſſima: ſed quia id nimis arduum illis eſt, & nulla ratione contingere poteſt, ideo imbecilles ſunt. Habent autem multa nomina per ſingulas regiones ſinguli. Moribus tamen ac opinionibus conſimilibus imbuti ſunt, præter Getas & Trauſos, & qui ſupra Creſtonæos incolunt. Ex quibus quæ à Getis 4
fiant qui ſe pro immortalibus gerunt, à me commemoratum eſt. Trauſi vero in ceteris quidem omnibus idem quod Thraces, verum circa natalia ſuorum atque obitus hoc factitant: Edito puero, propinqui eum circumſidentes cum ploratione proſequuntur, ob ea mala quæ neceſſe eſt illi, quod vitam ingreſſus ſit, perpeti, humanas omnes calamitates recenſentes; hominem autem fato functum, per luſum atque lætitiam terræ demandant, referentes quod malis liberatus in omni ſit felicitate. At qui ſu- 5
pra Creſtonæos incolunt, iſta agunt: Singuli plures uxores habent: quorum ubi quis deceſſit, diſceptatio magna fit inter uxores, acri amicorum circa hanc rem ſtudio, quænam dilecta fuerit à marito præcipue. Quæ talis judicata eſt & hunc honorem adepta, ea à viris ac mulieribus exornata, in tumulo à ſuo propinquiſſimo mactatur, unaque cum viro humatur, ceteris uxoribus id ſibi pro ingenti calamitate ducentibus. nam id eis ſummo dedecori datur. Reliquis 6
Thracibus hic mos eſt: Liberos ſub conditione avehendi venundant. Virgines autem non aſſervant, ſed quibus libuerit cum viris concumbere ſinunt. at uxores aſſervant vehementer, eaſque magno ære à parentibus coëmunt. Punctam notis habere cutem, nobile judicatur: non habere notas, ignobile. Otioſum eſſe, pro honeſtiſſimo habetur: agricolam vero, pro contemptiſſimo. E bello atque rapto vivere, pulcherrimum. Atque hi quidem ſunt eorum maxime in-

a βασιλέϊ Δαρείῳ. ταῦτα. b φρονέοιεν. c ἐς γῆν. d τάδε bis. e ἐπὶ τόν.

7 insignes mores. Deos autem hos solos colunt, Martem, Liberum, Dianam: sed reges, præter populares alios, etiam Mercurium, eumque è diis præcipue: per quem solum jurant, à quo progenitos quo-
8 que se ajunt. Optimatibus eorum tales sunt sepulturæ: Prolato triduum cadavere, mactatisque omnis generis hostiis, convivantur, illudque defletum prius, deinde combustum sepeliunt, aut aliter humo tectum. Aggestoque desuper tumulo, omnis generis agona proponunt, in quo præmia maxima ponuntur ex ratione singularis certaminis. Et sepultu-
9 ræ quidem Thracum hujusmodi. Quod autem hujus regionis ad aquilonem vergit, nemo potest pro comperto referre quinam homines eam incolant: sed illam quæ trans Istrum plaga est, apparet vastam esse atque infinitam. Solos tantum rescisci posse habitantes ultra eum homines nomine Sigynna, veste Medica utentes, eorumque equos toto corpore hirsutos esse, ad quinque digitos altitudine pilorum, eosdemque pusillos ac simos, invalidosque ad viros gestandos, sed currui junctos esse pernicissimos: atque ob hæc curribus indigenas uti. Horum fines pertinere prope ad Enetos, qui sunt in Adria. Eos quoque se colonos Medorum dicere: qui quo pacto coloni Medorum fuerint, equidem non queo cogitare: sed fiat quidlibet in longo tempore. Sigynas Ligures qui supra Massiliam incolunt, institores appellant; Cy-
10 prii autem jacula. Verum, ut Thraces ajunt, apes loca quæ sunt trans Istrum, obtinent, & supra illas ulterius procedi non potest. Quæ quum dicunt, haud credibilia apud me dicunt, quoniam hoc animal constat frigoris intolerans esse. Sed mihi videntur loca quæ septemtrionibus subsunt, ob geli inhabitabilia esse. Hactenus de hac regione: cujus oram maritimam Megabazus Persis obedientem
11 reddidit. Darius simulatque transmisso Hellesponto Sardes venit, recordatus est beneficii in se ab Histiæo collati, & consilii Cois Mitylenæi. Quibus arcessitis in eam urbem, obtulit electionem. Histiæus, ut qui esset Mileti tyrannus, nullam sibi insuper tyrannidem popo-
scit: sed Myrcinum Edonidem, animo urbis in ea condendæ. Et iste quidem hanc elegit. Coës autem, ut qui non tyrannus sed privatus esset, optavit Mitylenes

πι νόμοι εἰσί. Θεὸς δὲ σέβονται μούνους τούσδε, Ἄρεα, καὶ Διόνυσον, καὶ Ἄρτεμιν. οἱ δὲ βασιλέες αὐτέων, παρεξ τῶν ἄλλων πολιητέων, σέβονται Ἑρμέω μάλιστα θεῶν· καὶ ὀμνύουσι μοῦνον τοῦτον, καὶ λέγουσι γεγονέναι σφέων ἑωυτούς. Ταφαὶ δὲ τοῖσι εὐδαίμοσι αὐτέων εἰσὶ αἵδε· τρεῖς μὲν ἡμέρας προτιθέασι τὸν νεκρόν· καὶ πάντια σφάξαντες ἱρήια, εὐωχέονται, προπλαύσαντες πρῶτον· ἔπειτα δὲ θάπτουσι κατακαύσαντες, ἢ ἄλλως γῇ κρύψαντες. χῶμα δὲ χέαντες, ἀγῶνα τιθεῖσι πάντων· ἐν τῷ τὰ μέγιστα ἆθλα τίθενται κατὰ λόγον μονομαχίης. ταφαὶ μὲν δὴ Θρηϊκέων εἰσὶ αἵδε. Τὸ δὲ πρὸς βορέω ἔτι τῆς χώρης ταύτης, ἐόντας ἔχειν φέρεσθαι τὸ ἀτρεκὲς οἱ πάντες εἰσὶ ἀνθρώπων οἱ οἰκέοντες αὐτήν· ἀλλὰ πέρην [a] ἤδη τοῦ Ἴστρου ἔρημος χώρη φαίνεται ἐοῦσα ἄπειρος. μούνους δὲ δυνάμεθα πυθέσθαι οἰκέοντας πέρην τοῦ Ἴστρου ἀνθρώπους, τοῖσι οὔνομα εἶναι Σιγύννας, ἐσθῆτι δὲ χρεωμένους [b] Μηδικῇ. τοὺς δὲ ἵππους αὐτέων εἶναι λασίους ἅπαν τὸ σῶμα, ὀπὶ πέντε δακτύλους τὸ βάθος τῶν τριχῶν· μικροὺς δὲ καὶ σιμοὺς, καὶ ἀδυνάτους ἄνδρας φέρειν· ζευγνυμένους δὲ ὑπ' ἅρματα, εἶναι ὠκυπόρους. ἁρματηλατέουσι δὲ ἐπὶ τοῦτο τοῦτο τοὺς ὄπιθεν ἐόντας. καταύχεα δὲ τούτων τοὺς ἵππους ἀγχοῦ Ἐνετῶν τῶν ἐν τῷ Ἀδρίῃ. εἶναι δὲ Μήδων σφέας ἀποίκους λέγουσι. ὅκως δὲ ἔτι Μήδων ἄποικοι γεγόνασι, ἐγὼ μὲν οὐκ ἔχω ὅτι φερίσωμαι· γένοιτο δὲ ὅκως τις ἐθέλει ἐν τῷ μακρῷ χρόνῳ. Σιγύνας δὲ ὧν καλέουσι Λίγυες οἱ ἄνω ὑπὲρ Μασσαλίης οἰκέοντες, τοὺς καπήλους· Κύπριοι δὲ, τὰ δόρατα. Ὡς δὲ Θρήϊκες λέγουσι, μέλισσαι κατέχουσι τὰ πέρην τοῦ Ἴστρου· καὶ ὑπὲρ τούτων οὐκ εἶναι διελθεῖν προσωτέρω. ἐμοὶ μέν νυν, ταῦτα λέγουσι, δοκέουσι λέγειν οὐκ εἰκότα. τὰ γὰρ ζῶα ταῦτα φαίνεται εἶναι δύσερια· ἀλλά μοι τὰ ὑπὸ τὴν ἄρκτον οἰκήματα δοκέει εἶναι, διὰ τὰ ψύχεα. ταῦτα μέν νυν τῆς χώρης ταύτης πέρι λέγεται· τὰ περιπαλάστια δὲ ὧν αὐτῆς Μεγάβαζος Περσέων κατήκοα ἐποίεε. Δαρεῖος δὲ, ὡς διαβὰς τάχιστα τὸν Ἑλλήσποντον, ἀπίκετο ἐς Σάρδις, ἐμνήσθη τοῦ ἐξ Ἱστιαίου τοῦ Μιλησίου εὐεργεσίης, καὶ τῆς συμβουλίης τοῦ Μιτυληναίων Κόων. μεταπεμψάμενος δὲ σφέας ἐς Σάρδις, ἐδίδου αὐτοῖσι αἵρεσιν. ὁ μὲν δὴ Ἱστιαῖος, ἅτε τυραννεύων τοῦ Μιλήτου, τυραννίδα μὲν ἑωυτοῦ οὐκ ἐδέετο· αἰτέει δὲ Μύρκινον τὴν Ἠδωνῶν, βουλόμενος ἐν αὐτῇ πόλιν κτίσαι. ἔστι μὲν δὴ ταύτην αἱρεῖ· ὁ δὲ Κόης, οἷά τε ὑὸς τυραννεύσας, δημότης τε ἐὼν, αἰτέει Μι-

τυλήνης

a ἀλλὰ τὰ πέρα. b Σιγύνας, ἐσθῆτι χρεωμένους.

Indulsit fœminis Pœonicæ, quæ Strymonis Thracis regionis cupidum Darium fecit.

πυλείης τοιῆνδε. πλεωθέντων δὲ ἀμφοτέρωσε, ὅτοι μὲν κατὰ εἵλοντο [a] ἐτράποντο. Δαρεῖον δὲ τοιάδε ἰδόμενον, ἐπιθυμῆσαι ἐπείλασθαι Μεγαβάζου, Παίονας ἐλόντα ἀναστάσιος ποιῆσαι ἐκ τῆς Εὐρώπης ἐς τὴν Ἀσίην. ἦν Πίγρης τε καὶ Μαντύης [b], ἄνδρες Παίονες· οἱ ἐπεὶ τὰ Δαρεῖον διέβη ἐς [c] τὴν Ἀσίην, αὐτοὶ ἐθελοντὴς Παιόνων τυραννεύειν, ἀπιγνίου ἐς Σάρδις, ἄμα ἀγόμενοι ἀδελφεὴν μεγάλην τε καὶ εὐειδέα. Φυλάξαντες δὲ Δαρεῖον περιπατεύμενον ἐς τὸ προάστιον τῶν Λυδῶν, ἐποίησαν τοιάδε· παιδίσκας ἐς τὴν ἀδελφεὴν ὡς εἶχον ἄκρας, ἐπ' ὕδωρ ἔπεμπον, ἄγγος ἐπὶ τῇ κεφαλῇ ἔχουσας, καὶ ἅμα ἵππον ἐπέλκουσαν [d] λίνον. ὡς δὲ παρεξήιε ἡ γυνὴ, ἐπιμελὲς τῷ Δαρείῳ ἐγένετο. ὅτι γὰρ Περσικὰ μὲν ὅτι Λύδιά τε ποιεύμενα οὐκ ἦν γυναικός, ἔτι πολὺς ἦν καὶ ὁ Ἀσίης θάλαμος. ἐπιμελὲς δ' ὡς οἱ ἐγένετο, τῶν δορυφόρων τινὰς πέμπει, κελεύων φυλάξαι ὅ, τι χρήσεται [e] τῷ ἵππῳ ἡ γυνή. οἱ μὲν δὴ ὄπισθεν εἵποντο· ἡ δὲ, ἐπεί τε ἀπίκετο ἐπὶ τὸν ποταμὸν, πρῶτα μὲν τὸν ἵππον, ἅμα ἐρύσασα τὸν λίνον. ἄρασα δὲ, καὶ τὸ ἄγγος [f] ὕδατος ἐμπλησαμένη, τὴν αὐτὴν ὁδὸν παρεξήιε, φέρουσα τὸ ὕδωρ ἐπὶ τῆς κεφαλῆς, καὶ ἐπέλκουσα ἐκ βραχίονος τὸν ἵππον, καὶ στρέφασα τὸν ἄτρακτον. θωυμάζων δὲ ὁ Δαρεῖος τά τε ἤκουσε ἐκ τῶν κατασκόπων, καὶ τὰ αὐτὸς ὤπτευσε, ἄγειν αὐτὴν ἐκέλευε ἐσωὐτῷ ἐς ὄψιν. ὡς δὲ ἄχθη, παρῆσαν καὶ οἱ ἀδελφεοὶ αὐτῆς, οὐκ ποτὲ σκοπὴν ἔχοντες τυγχάνων. εἰρωτέωνται δὲ [g] Δαρείῳ ὁποδαπὴ εἴη, ἔφασαν οἱ νεωτέρους εἶναι Παίονες, καὶ ἑωυτῶν εἶναι σφέων ἀδελφεήν. ὁ δ' ἀμείβετο τίνες δὲ οἱ Παίονες ἄνθρωποί εἰσι, καὶ κῇ γῆς οἰκημένοι, καὶ τί κεῖνοι [g] ἐθέλοντες ἦλθον ἐς Σάρδις. οἱ δέ οἱ ἔφραζον ὡς ἔλθοιεν μὲν ἑωυτῶν δωρησόμενοι σφέας αὐτούς· εἴη δὲ ἡ Παιονὶη ἐπὶ τῷ Στρυμόνι ποταμῷ πεπολισμένη· ὁ δὲ Στρυμὼν ὁ πρόσω ἐστὶ Ἑλλησπόντου· εἶναι δὲ Τευκρῶν τε ἐκ Τροίης ἄποικοι. οἱ μὲν δὴ αὐτὰ ἕκαστα [h] ἔλεγον. ὁ δὲ ἐρώτα εἰ καὶ πᾶσαι εἶεν αὐτόθι αἱ γυναῖκες ἅτω ἐργατίδες. οἱ δὲ καὶ τοῦτο ἔφασαν προθύμως ἅτω ἔχειν. αὐτὸ γὰρ ὧν τοῦτο εἵνεκα ἐποιέετο [i]. Ἐνθαῦτα Δαρεῖος γράφει γράμματα πρὸς Μεγάβαζον [k], τὸν ἔλιπε ἐν τῇ Θρηίκῃ στρατηγέοντα· ἐντελλόμενος ἐξαναστῆσαι ἐξ ἡθέων Παίονας, καὶ παρ' ἑωυτὸν ἀγαγεῖν σὺν αὐτοῖς σὺν τέκνα τε καὶ γυναῖκας αὐτέων. αὐτίκα δὲ ἱππεὺς ἔθεε φέρων τὴν ἀγγελίην ἐπὶ τὸν Ἑλλήσποντον. περαιωθεὶς δὲ, ἐδίδου τὸ βιβλίον τῷ

tylenes tyranniidem. Impetratō utērque quod optaverat, eo ſe contulit. At Da- 12
rio res hujuſcemodi oblata eſt, ut illam videnti inceſſerit cupido mandandi Megabazo, ut Pæonas ex Europæ ſedibus in Aſiam transportaret. Erant Pigres & Mantyes viri Pæones, qui, poſtquam Darius tranſmiſit in Aſiam, & ipſi Sardes venere, cupidi tyrannidis apud Pæonas potiundæ, ducentes una ſororem procera ſtatura atque ſpeciosa. Obſervato tempore dum in ſuburbano Lydorum Darius ante fores ſederet, talem rem ſibi agendam putarunt, ſororem quamoptime poterant quum exornaſſent, ad aquam mittunt, vas capite tenentem, 2
equumque è brachio trahentem, linumque nentem. Eam prætereuntem Darius attente conſiderabat, quod neque Perſica erant illa quæ ageret mulier, neque Lydica, neque ullarum ex Aſia feminarum. Hæc conſiderans, miſit quoſdam ſuorum ſatellitum, juſſos obſervare in quam rem uteretur mulier equo. Iſtis à tergo ſequentibus, femina ubi pervenit ad flumen, equum curavit; & mox vas aqua implevit. His actis, eadem via regreditur, aquam capite ſuſtinens, equum è brachio trahens, ac fuſum verſans. Admiratus Darius, tum iis quæ ab explo- 13
ratoribus audiſſet, tum iis quæ ipſe vidiſſet, adduci coram feminam jubet. Ea adducta, adoleſcentes fratres qui aderant, non procul rem ipſam ſpeculantes, interroganti Dario cujas illa eſſet, ajunt ſe Pæonas eſſe, & illam ſuam ſororem. Ad quos Darius, quinam homines eſſent Pæones, & ubi loeorum habitarent, & cujus rei gratia illi veniſſent Sardes, percontari. Adoleſcentes, ſe vero veniſſe dicere ut ſeſe ei donarent. Pæoniam autem eſſe ad flumen Strymonem ſitam, qui Strymon non procul abeſſet ab Helleſponto. Eſſe vero Pæonas colonjam Teucrorum qui è Troia fuerunt. Hæc ſingulatim illi referebant. Interrogantique Dario nunquid omnes illic feminæ tam laborioſæ eſſent, affirmare prompte id ita ſe habere. hujus enim rei gratia illud fiebat. Ibi Da- 14
rius litteras ad Megabazum dat, quem in Thracia præfectum reliquerat, jubens è ſedibus ſuis Pæonas ad ipſum transferri cum liberis pariter & uxoribus. Eques cum hoc nuncio confeſtim ad Helleſpontum cucurrit, Helleſpontoque tranſmiſſo

τῷ

a κατὰ τὰ εἵλοντο. b Μαντύης. c διέβη ἐκ τῆς Εὐρώπης ἐς. d MS. habet κλῶσαν, cui ſuper adſcripſit alia manus ſyllabam σα. e χρήσεται. f ποδαπὴ. g τί δὴ κεῖνοι. h δὴ ταῦτα ἕκαστα. i ἔστιν αὐτὰ καὶ ἐποιέετο. k γράμματα Μεγαβάζῳ habet MS.

Ingreſſus Perſarum in Pæoniam, cujus pars ſubacta & in Aſiam trajecti incolæ. Mira Pæonum vita in palude Praſiade. Piſcium copia.

ſo litteras Megabazo reddidit. Quibus ille lectis, ſumptis è Thracia ducibus, adverſus Pæoniam exercitum du-
15 cit. Pæones, cognito Perſarum in ſe adventu, contractis copiis proceſſere ad mare, rati illac Perſas ingreſſuros ad dimicandum. Et Pæones quidem ad arcendum exercitus Megabazi ingreſſum parati erant: Perſæ autem certiores facti Pæonas conveniſſe ad intercludendum ab ora maritima ingreſſum, uſi ducibus, quos habebant, iter ad ſuperiora convertunt, hoſtemque fallentes in Pæonum oppida irrumpunt, & illa, utpote vacua, facile occupant. Quod ubi reſcivere Pæones, protinus diſperſi, ad ſua quiſque dilabuntur, ſeque Perſis dedunt. Ita è Pæonibus Syropæones & Pæoplæ, & qui ad Praſiadem uſque paludem incolunt, è ſuis ſe-
16 dibus emoti, in Aſiam ſunt abducti. Qui vero circa Pangæum montem incolunt, Doberaſque & Agrianas & Odomantos, & ipſam Praſiadem paludem, omnino non cepit Megabazus. Tentavit tamen eos etiam expugnare qui paludem incolunt, hunc in modum: In media palude ſtant tabulata compacta in altiſſimis ſublicis, anguſtum à continente ingreſſum uno ponte habentia. Has ſublicas tabulatis ſuppoſitas, olim quidem communiter omnes cives ſtatuerunt: mox tali lege uſi ſtatuunt, ut pro ſingulis uxoribus quas quiſque duceret (ducunt autem ſinguli multas uxores) ternas defigeret ſublicas, è monte ſumptas cui nomen eſt Orbelus. Hoc autem habitant modo: obtinent ſinguli ſuper ea tabulata tugurium in quo degunt, & januam depactam per tabulata ferentem deorſum ad paludem. Parvulos autem liberos per pedem reſte illigant, metuentes ne devolvantur. Equis autem & jumentis piſces pro pabulo præbent. Porro piſcium tanta eſt copia, ut quoties quis januam depactam reſupinaverit, demiſſam fune ſportam vacuam in paludem non multo poſt retrahat piſcium plenam. quorum duo ſunt genera, unum quod
17 vocant Papraces, alterum Tilones. Ceterum è Pæonibus ii qui capti fuere, in Aſiam ſunt abducti. Pæonibus ſubactis, Megabazus nuncios in Macedoniam, ſeptem Perſas, qui poſt eum erant in exercitu ſpectatiſſimi, miſit ad Amyntam, petituros regi Dario terram & aquam. Eſt autem è palude Praſiade brevis admo-

τῷ Μεγαβάζῳ. ὁ δὲ, ὑπολεξάμενος, καὶ λαβὼν ἡγεμόνας ἐκ τῆς Θρηϊκῆς, ἐστρατεύετο ἐπὶ τὴν Παιονικήν. Πυθόμενοι δὲ οἱ Παίονες τὰς Πέρσας ἐπὶ σφέας ἰέναι, ἀλισθέντες ἐξεστρατεύσαντο ἐπὶ τὴν θάλασσαν· δοκέοντες ταύτῃ ἐπιχειρήσειν τὰς Πέρσας ἐμβάλλοντας. οἱ μὲν δὴ Παίονες ἦσαν ἑτοῖμοι τῷ Μεγαβάζῳ στρατὸν ἐπιόντα ἐρύκειν· οἱ δὲ Πέρσαι πυθόμενοι σπευδόντων[a] τοὺς Παίονας, καὶ τὴν ἐπὶ θαλάσσης ἐσβολὴν φυλάσσοντας, ἐχόντων ἡγεμόνας, τὴν ἄνω ὁδὸν τράπονται. λαβόντες δὲ τοὺς Παίονας, ἐσπίπτουσι ἐς τὰς πόλιας αὐτέων, ἐούσας ἀνδρῶν ἐρήμους. νέα δὲ κενὴν ἐπιπεσόντες, εὐπετέως κατέσχον. οἱ δὲ Παίονες ὡς ἐπύθοντο ἐχομένας τὰς πόλιας, αὐτίκα διασπεδασθέντες, κατ' ἑωυτοὺς ἕκαστοι ἐτράποντο, καὶ παρεδίδοσάν σφεας αὐτοὺς τοῖσι Πέρσῃσι. ἔστω δὴ Παιόνων Σιροπαίονές τε καὶ Παιόπλαι, καὶ οἱ μέχρι τῆς Πραστιάδος λίμνης, ἐξ ἡθέων ἐξαναστάντες ἤγοντο ἐς τὴν Ἀσίην. Οἱ δὲ περὶ τὸ Πάγγαιον ὄρος, καὶ Δόβηρας, καὶ Ἀγριᾶνας, καὶ Ὀδομάντους, καὶ αὐτὴν τὴν λίμνην τὴν Πραστιάδα, οὐκ ἐχειρώθησαν ὑπὸ Μεγαβάζου. ἐπειρήθη δὲ καὶ τοὺς ἐν τῇ λίμνῃ κατοικημένους ἐξαιρέειν, ὧδε· ἰκρία ἐπὶ σταυρῶν ὑψηλῶν ἐζυγμένα ἐσήκεε ἐν μέσῃ τῇ λίμνῃ, ἔσοδον ἐκ τῆς ἠπείρου στενὴν ἔχοντα μιὴν γεφύρῃ. τοὺς δὲ σταυροὺς τοὺς ὑποστεώτας τοῖσι ἰκρίοισι τὸ μέν κου ἀρχαῖον ἔσησαν κοινῇ πάντες οἱ πολῖται· μετὰ δὲ, νόμῳ χρεώμενοι ἐσῴζοντο τοιῷδε· κομίζοντες ἐξ ὄρεος τῷ οὔνομα ἐστὶ Ὄρβηλος, κατὰ γυναῖκα ἑκάστην ὁ γαμέων τρεῖς σταυροὺς ὑπίστησι· ἄγεται δὲ ἕκαστος πολλὰς γυναῖκας. οἰκέουσι δὲ τοιοῦτον τρόπον· κατύπερθε ἕκαστος ἐπὶ τῶν ἰκρίων καλύβης τε ἐν ἢ διαιτᾶται, καὶ θύρης καταπακτὸς διὰ τῶν ἰκρίων κάτω φερούσης ἐς τὴν λίμνην· παῖδα δὲ νήπια παιδία δέουσι τοῦ ποδὸς σπάρτῳ, μὴ καταχυλισθῇ δειμαίνοντες· τοῖσι δὲ ἵπποισι καὶ τοῖσι ὑποζυγίοισι παρέχουσι χόρτον ἰχθῦς. τοῦ δὲ πλήθεός ἐστι τοσοῦτον, ὥστε ὅταν τὴν θύρην τὴν καταπακτὴν ἀνακλίνῃ, κατὰ σχοίνου σπυρίδα κενὴν[c] ἐς τὴν λίμνην· καὶ ἐπὶ πολλὸν πανσχεδὸν ὑπιεῖν, ἀναστᾶσαν πλήρεα ἰχθύων. τῶν δὲ ἰχθύων ἐστὶ γένεα δύο, τοὺς καλέουσι πάπρακάς τε καὶ τίλωνας. Παιόνων μὲν δὴ οἱ χειρωθέντες ἤγοντο ἐς τὴν Ἀσίην. Μεγάβαζος δὲ ὡς ἐχείρωσατο τοὺς Παίονας, πέμπει ἀγγέλους ἐς Μακεδονίην, ἄνδρας ἑπτὰ Πέρσας, οἳ μετ' αὐτὸν κεῖνον ἦσαν δοκιμώτατοι ἐν τῷ στρατοπέδῳ. ἐπέμποντο δὲ ἵνα παρ' Ἀμύντεω, αἰτήσοντες γῆν τε καὶ ὕδωρ Δαρείῳ βασιλεῖ. ἔστι δὲ ἐκ τῆς Πραστιάδος λίμνης στόμος

[a] ἐσπαλόντων. [b] σπαλιθίζας. [c] MS. tamen hoc loco habet κιβὸν.

Amyntas Macedo ſe Perſis dedidit, quorum laſciviam in convivio non fert filius Alexander.

μῶν πάρξα ἐς τὴν Μακεδονίην. πρῶτον [a] μὲν γὰρ ἔχει ἡ λίμνης τὸ μέταλλον, ἐξ οὗ ὕστερον τυτέων πάλαιστον ἀργυρίου Ἀλεξάνδρῳ ἡμέρης ἑκάστης ἐφοίτα. μετὰ δὲ τὸ μέταλλον, Δύσωρον καλεόμενον ὄρος ὑπερβάντα εἶναι ἐν Μακεδονίῃ. Οἱ ὦν Πέρσαι οἱ πεμφθέντες ἵνα τε Ἀμύντην ὡς ἀπικοίατο, αἴτιον, ἐλθόντες ἐς ὄψιν τὴν Ἀμύντεω, Δαρείῳ βασιλέϊ γῆν τε καὶ ὕδωρ. ὁ δὲ τοῦτο ἐδίδου, καί σφεας ἐπὶ ξεινίων καλέει [b]· παρασκευασάμενος δὲ δεῖπνον μεγαλοπρεπὲς, ἐδέκετο τοὺς Πέρσας φιλοφρόνως. ὡς δὲ καὶ δεῖπνου ἐγίνοντο ἀμφιποτίδες, εἶπαν οἱ Πέρσαι τάδε, Σεῦτε Μακεδὼν, ἡμῖν νόμος ἐστὶ τοῖσι Πέρσῃσι, ἐπεὰν δεῖπνον παρεσκευάμεθα μέγα, τότε καὶ τὰς παλλακὰς καὶ τὰς κυρίδιας γυναῖκας εἰσαγινδῦμεν παρέδρους. σὺ νυν, ἐπεὶ παρ' ἡμῖν ἀγαθὸς μὲν ἐδέξαο, μεγάλως δὲ ξεινίζεις, Δαρείῳ δὲ βασιλέϊ δίδοις γῆν τε καὶ ὕδωρ, ἴσθι νόμῳ τῷ ἡμετέρῳ. εἶπε πρὸς ταῦτα Ἀμύντης, Ὦ Πέρσαι, νόμος μὲν ἡμῖν γέ ἐστι οὐκ ἔτος, ἀλλὰ κεχωρίδμεθα ἄνδρας γυναικῶν· ἐπεί τε δὲ ὑμεῖς ἐόντες δεσπόται πρόσχρήζετε τυγχάνειν, παρέσται ὑμῖν καὶ ταῦτα. εἶπας ταῦτα ὁ Ἀμύντης μετεπέμπετο τὰς γυναῖκας· αἱ δὲ ἐπεί τε καλεόμεναι ἦλθον, ἐπεξῆς ἵζοντο τοῖσι Πέρσῃσι. ἐνθαῦτα οἱ Πέρσαι ἰδόμενοι γυναῖκας εὐμόρφους, ἔλεγον πρὸς Ἀμύντην, Φάμενοι τὸ ποιηθὲν τοῦτο, οὐδὲν εἶναι σοφόν. κρεῖσσον γὰρ εἶναι ἐλθεῖν μὴ ἐλθεῖν τὰς γυναῖκας, ἢ ἐλθούσας καὶ μὴ παρεζομένας, ἀντίας ἵζεσθαι, ἀλγηδόνας σφι ὀφθαλμῶν. ἀναγκαζόμενος δὲ ὁ Ἀμύντης ἐπέλευε παρίζειν. πειθομένων δὲ τῶν γυναικῶν, αὐτίκα οἱ Πέρσαι μαζῶν τε ἅπτοντο, οἷα πλέοντες οἰνωμένοι, καί κου τις καὶ φιλέειν ἐπειρᾶτο. Ἀμύντης μὲν δὴ τοῦτο ὁρέων, ἀτρέμας εἶχε, καίπερ δυσφορέων, οἷα κατεδεδμαίνων τοὺς Πέρσας· Ἀλέξανδρος δὲ ὁ Ἀμύντεω, παρεών τε καὶ ὁρέων τοῦτο, ἅτε νέος τε ἐὼν καὶ κακῶν ἀπαθὴς, ἀδαμῶς ἔφη κατέχειν οἷός τ' ἦεν· ὥστε δὲ βαρέως φέρων, εἶπε πρὸς Ἀμύντην τάδε, „Σὺ μὲν ὦ πάτερ εἶκε τῇ ἡλικίῃ, ἀπιών τε „ἀνάπαυε, μηδὲ λιπάρεε τῇ πόσι· ἐγὼ δὲ „τουτουμένων αὐτῶν τῶνδε, πάντα τὰ ἐπιτήδεα „παρέξω τοῖσι ξείνοισι. πρὸς ταῦτα σείεις Ἀμύντης ὅτι νεώτερα πρήγματα πρήξαι μέλλοι „Ἀλέξανδρος, λέγει, Ὦ παῖ, σχεδὸν γάρ σεο „ἀναπαυομένου σημήνω τοὺς λόγους, ὅτι ἐθέλεις „ἐμὲ ἐκπέμψας ποιέειν τι νεώτερον· ἐγὼ ὦν σεῦ χρή-

modum in Macedoniam via. nam in primis paludi confinis eſt fodina, unde poſt ea tempora Alexandro in ſingulos dies ſingula argenti talenta proveniebant. Poſt fodinam ſuperato monte quem vocant Dyſorum, Macedonia intratur. Igitur iſti Perſæ ad Amyntam miſſi ubi 18
pervenere, in conſpectum Amyntæ admiſſi regi Dario terram & aquam petunt: Amyntas & ea dedit, & homines in hoſpitium vocavit: inſtructaque ſplendide cœna, percomiter accepit. Perſæ, poſtquam à cœna ad potum pervenere, Hoſpes, inquiunt, Macedo, nobis Perſis conſuetudinis eſt, quoties magnam exhibuimus cœnam, tunc etiam concubinas & quas virgines duximus uxores ad aſſidendum introducere. Proinde tu nunc, quoniam comiter excepiſti nos, & liberali hoſpitio proſequutus es, & regi Dario & terram das & aquam, ſectare conſuetudinem noſtram. Ad hæc Amyntas, Nobis, inquit, Perſæ, iſta conſuetudo non eſt, ſed viros à feminis ſemovendi: verum quandoquidem vos exigitis qui domini eſtis, hoc quoque vobis præſtabitur. Hæc loquutus Amyntas, feminas arceſſit. Illæ, ut vocabantur, præſto fuerunt, & è regione Perſarum deinde conſederunt. Quas Perſæ conſpicati formoſas, Amyntam alloquuntur, negantes omnino id factum eſſe ſapienter. ſatius enim futurum fuiſſe, ab initio non veniſſe feminas, quam, poſtquam venerant, non aſſidere, ſed ex adverſo ſedere, oculorum ipſis dolores. Ita coactus Amyntas illas aſſidere juſſit. Quæ quum obtemperaſſent, illico Perſæ mamillas illarum tractare, utpote pluſculo vino temulenti, nonnemo etiam tentare ſuaviari. Hæc Amyntas 19
intuens etſi iniquo ferebat animo, tamen præ metu Perſici nominis quieſcere. Verum ejus filius Alexander quum adeſſet, atque hæc aſpiceret, utpote adoleſcens, & malorum inexpertus, nequaquam amplius tolerare poſſe. itaque graviter ferens, ad Amyntam inquit, Tu quidem pater cede ætati, abique hinc ad requieſcendum, neque adeſto potationi: ego vero hîc remanens, omnia hoſpitibus quæ oportet exhibebo. Amyntas eum juvenile aliquid facturum animadvertens, ad hæc reſpondit, Fili, inquiens, verba tua hinc me ſummoventis pæne intelligo. ideo enim me dimittis, quod aliquid novi agere in animo habes. Quare

[a] πρῶτα. [b] ἐκάλει.

re nolo te quicquam novi in hos viros perpetrare, futurum in perniciem noſtram: ſed tolera adſpectans quæ geruntur. nam quod ad diſceſſum meum pertinet, parebo. His reſponſis Amyntas
20 abiit. Tum Alexander ad Perſas, Vobis, inquit, hoſpites, cum his feminis vel omnibus, ſi libet, facillime licet concumbatis: ſed cum qua earum concumbere libeat indicate. Nunc enim fere tempus cubandi adventat, & vos bene potos eſſe temulentoſque video. Proinde has feminas, ſi vobis cordi eſt, ſinite ire ad lavandum; lotas denuo exſpectate. Hæc loquutus Alexander, approbantibus Perſis, egreſſas feminas in muliebre remittit conclave: ac totidem viros læves malas habentes, muliebri veſte exornat, traditiſque pugionibus introducit: idque faciens Perſis dixit, Vos vero, Perſæ, à nobis in convivium eſtis omni munificentia accepti: quippe quibus & quæ habemus, atque inſuper, quæ invenire potuimus, ea omnia adſunt: &, quod omnium maximum eſt, etiam noſtras ipſorum matres & ſorores liberaliter vobis exhibemus: ut prorſus univerſo honore affectos vos eſſe à nobis intelligatis quo digni eſtis: ac denique ut regi qui vos miſit, à Græco Macedonum principe vos & menſa & lecto bene acceptos eſſe renuncietis. Hæc loquutus Alexander, ſingulos Macedonas quos feminas eſſe ajebat, aſſidere juſſit ſingulis Perſis. qui poſteaquam à Perſis attrectari cœpere, illos obtruncavere. 21 Et hac quidem morte affecti ſunt Perſæ ipſi & eorum comitatus. Comitabantur enim eos & vehicula, & famulitia, & omnis generis multus apparatus, quæ cuncta cum illis omnibus pariter intercepta ſunt. Non multo deinde interjecto tempore, quum magna horum virorum à Perſis inquiſitio fieret, Alexander illos prudentia occupavit, tum multas pecunias dando, tum ſororem ſuam nomine Gygæam. His datis Bubari, viro Perſæ, uni ex inquiſitoribus interfectorum ducum rem disjecit. Et horum quidem Perſarum cædes tali aſſu 22 perfecta ſilentio ſuppreſſa eſt. Eſſe autem Græcos hos qui à Perdicca progeniti ſunt, quemadmodum ipſi ajunt, & ego ſcio, & eſſe tales oſtendam in iis quæ poſtea dicam. Quinetiam & ii qui in Olym-

„χρίζω μηδὲν νεοχμῶσαι κατ' ἀνδρας [a] τούτους, „ἵνα μὴ ἐξεργάσηι ἡμέας· ἀλλὰ ἀνέχου ὁρέων „τὰ παθόμενα. ἀμφὶ δὲ δοτέῳ τῇ ἐμῇ πείσομαί „τοι. Ὡς δὲ Ἀμύντης χρήσιος τοιῆιον οἰχώκεε, „λέγει ὁ [b] Ἀλέξανδρος πρὸς τὰς Πέρσας, Γυ„ναικῶν τοιῶνδε ὦ ξεῖνοι πολλή ἐστι ὑμῖν [c] εὐ„πετείη, καὶ εἰ πάσῃσι βούλεσθε μίσγεσθαι, καὶ „ὁκοίῃσι ἂν αὐτέων. τοῦτο μὲν περὶ αὐτοὶ δόσο„σημανέετε. νυῦν δὲ (χρεὸν γὰρ ἤδη τὸ κοίτης „ὥρη προσέρχεται ὑμῖν, καὶ καλῶς ἔχοντας „ὑμέας ὁρέω μέθης) γυναῖκας ταύτας, αἳ ὑ„μῖν φίλον ἐστὶ, ἄφετε λούσασθαι· λουσαμένας „δὲ, ὀπίσω προσδέκεσθε. εἶπας ταῦτα (συνέπ„αινοι γὰρ ἦσαν οἱ Πέρσαι) γυναῖκας μὲν ἐξελθούσας ἀπέπεμπε ἐς τὠὐ γυναικηίου· αὐτὸς δὲ ὁ Ἀλέξανδρος ἴσους τῇσι γυναιξὶ ἀριθμὸν ἄνδρας λειοχρωίους τῇ τε γυναικῶν ἐσθῆτι σκευάσας, καὶ ἐγχειρίδια δοὺς, ἦγε [d] εἴσω. Φάσ„γων δὲ τούτους, ἔλεγε τοῖσι Πέρσῃσι τάδε, Ὦ „Πέρσαι, οἵκαπερ πανδωσίην τελέῃ ἠσιήθαμεν [e]. τά „τε γὰρ ἄλλα ὅσα εἴχομεν, καὶ ὑμέας, τὰ οἷά „τε ἐὼν ἐξευρόντας παρέχω, πάντα ὑμῖν πάρ„εστι. καὶ δὴ καὶ τάδε τὸ πάντων μέγιστον, τὰς „τε ἑωυτῶν μητέρας καὶ τὰς ἀδελφεὰς ὀπτεύο„μεν [f] ὑμῖν· ὡς παντελέως μάθητε τι„μεώμενοι παρ' ἡμέων τῶνπερ ἐστὲ ἄξιοι. πρὸς „δὲ, καὶ βασιλέι τῷ πέμψαντι ἀπαγγείλητε, „ὡς ἀνὴρ Ἕλλην Μακεδὼν ὑπαρχος εὖ ὑμέας „ἐδέξατο ἐν τραπέζῃ τε καὶ κοίτῃ. ταῦτα εἶπας Ἀ„λέξανδρος, παρίζει Πέρσῃ ἀνδρὶ ἄνδρα Μα„κεδόνα, ὡς γυναῖκα τῷ λόγῳ. οἱ δὲ, ἐπεὶ τὰ σφέων οἱ Πέρσαι ψαύειν ἐπαύσαντο, διεργάζοντο αὐτούς. Καὶ ἔστι μὲν τούτῳ τῷ μόρῳ διεφθάρησαν, καὶ αὐτοὶ καὶ ἡ θεραπηίη αὐτέων. εἵπετο γὰρ δὴ σφι καὶ ὀχήματα, καὶ θεράποντες, καὶ ἡ πᾶσα πολλὴ παρασκευή. πάντα δὴ ταῦτα, ἅμα κείνοισι [g] ἠφανίσθη. μετὰ δὲ χρόνῳ οὐ πολλῷ ὕστερον, ζήτησις τῶν ἀνδρῶν τούτων μεγάλη ἐκ τῶν Περσέων ἐγίνετο· καὶ σφέας Ἀλέξανδρος κατέλαβε σοφίῃ, χρήματά τε δοὺς πολλὰ, καὶ τὴν ἑωυτοῦ ἀδελφεὴν, τῇ οὔνομα ἦν Γυγαίη. δοὺς δὲ ταῦτα κατέλαβε ὁ Ἀλέξανδρος Βουβάρη ἀνδρὶ Πέρσῃ τῶν διζημένων τοὺς ἀποτομέους τῶν στρατηγῶν. ὁ μὲν νυν τῶν Περσέων τούτων θάνατος οὕτω κατελαμφθεὶς ἐσίγησε. Ἕλληνας δὲ τούτους εἶναι τοὺς ἀπὸ Περδίκκεω γενομένους, κατάπερ αὐτοὶ λέγουσι, αὐτός τε οὕτω συγχάνω ἐπιστάμενος, καὶ δὴ καὶ ἐν τοῖσι ὀπισθε λόγοισι ἀποδέξω ὡς εἰσὶ Ἕλληνες. πρὸς δὲ, καὶ οἱ τὸ

a πρὸς ἀνδρα. b Ἴλιγι ὁ. c ποιὴ ἐστι ἐν ὑμῖν. d δὸς, παρῆγε. e εἰσιέναι. f ἐπισκοπεόμεθα. g ἅμα πᾶσι κείνοισι.

Macedo Græci generis. Hiſtiæus ab munic[illegible] in Thracia Myrcino avocatur ſummo æſtu ad aulam Perſicam.

Ὀλυμπίῃ [a] διέπονλες ἀγῶνα ἑλλανοδίκαι ἔτω ἐγνωσαν εἶναι. Ἀλεξανδρε γὰ ἀεθλεύειν ἑλομένε, καὶ καλαβάνλ@ ἐπ' αὐτὸ τῦτο, οἱ ἀντιθεώμενοι Ἑλλήνων ἐξεῖργόν μιν, φάμενοι ἐ βαρβάρων ἀγωνιστέον εἶναι τ ἀγῶνα, ἀλλὰ Ἑλλήνων. Ἀλέξανδρ@ ὖ, ἐπεὶ ἀπέδεξε ὡς εἴη Ἀργεῖ@, ἐκελεύθη τε εἶναι Ἕλλην, καὶ ἀγωνιζόμεν@ στάδιον, συνεξέπιπλε τῷ πρώτῳ. Ταῦτα μέν νυν ἔτω καὶ ἐγένετο. Μεγάβαζ@ ὖ ἄγων τὺς Παίονας, ἀπίκετο ὅπι τ Ἑλλήσποντον· ἐνθεῦτεν [b] διαπεραιωθεὶς, ἀπίκετο ἐς Σάρδις. ἅτε ὖ τειχέον@ ἤδη Ἱστιαίε τ Μιλησίε τὸν τότε Δαρείε αἰτήσας ἔτυχε μισθὸν δωρεὰν φυλακῆς τ χεδίης· ἐόν@ ὖ χώρε τύτε τοῦ Στρυμόνα ποταμὸν, τῷ ὄνομά ἐστι Μύρκιν@. μαθὼν ὖ ὁ Μεγάβαζ@ τὸ ποιεύμενον ὑπ Ἱστιαίε, ὡς ἦλθε τάχιστα ἐς τὰς Σάρδις ἄγων τὺς Παίονας, ἔλεγε Δαρείῳ τάδε, Ὦ βασιλεῦ, κοῖόν τι [c] χρῆμα ἐποίησας, ἀνδρὶ Ἕλλωι δεινῷ τε καὶ σοφῷ δὺς ἐγκτίσαι πόλιν ἐν Θρηίκῃ; ἵνα ἴδῃ τε ναυπηγήσιμός ἐστι ἄφθον@, καὶ πολλοὶ κωπέες, καὶ μέταλλα ἀργύρεα· ὅμιλός τε πολλὸς μὲν Ἕλλων τοῦτοι κέει, πολλὸς ὖ βάρβαρ@· οἳ τοῦτόν σε ἐπιλαβόμενοι, ποιήσυσι τῦτο τὸ ἂν ἐκεῖν@ ἐξηγήσηται καὶ ἡμέρης καὶ νυκτός. σὺ τοίνυν τῦτον τ ἄνδρα παῦσον τοῦτα ποιεῦντα, ἵνα μὴ οἰκηίῳ πολέμῳ συνέχηαι. τρόπῳ ὖ ἠπίῳ μεταπεμψάμεν@, παῦσον. ἐπεὰν ὖ αὐτὸν φιλάδῃς, ποιέειν ὅκως μηκέτι κεῖν@ ἐς Ἕλλωας ἀπίξεται. Ταῦτα λέγων ὁ Μεγάβαζ@, εὐπετέως ἔπεισε Δαρεῖον, ὡς εὖ προορέων τὸ μέλλον γίνεσθαι· μετὰ δὲ ἄγγελον πέμψας ὁ Δαρεῖ@ ἐς τὸν Μύρκινον, ἔλεγε τάδε, Ἱστιαῖε, βασιλεὺς Δαρεῖ@ τάδε λέγει, Ἐγὼ φρονπίζων εὑρίσκω ἐμοί τε καὶ τοῖσι ἐμοῖσι πρήγμασι ἄδενα εἶναι σεῦ ἄνδρα εὐνοέστερον. τᾶτο δὲ ἐκ λόγοισι ἀλλ' ἔργοισι οἶδα μαθών. νυῦν ὦν (ἐπινοέω γὰ πρήγματα μεγάλα κατεργάσασθαι) ἀπίκνεό μοι πάντως, ἵνα τοι αὐτὰ ἐπιδεξέω. τούτοισι τοῖσι ἔπεσι πισθύσας ὁ Ἱστιαῖ@, καὶ ἅμα μέγα ποιεύμεν@ βασιλῆ@ σύμβυλ@ γνώσεσθαι, ἀπίκετο ἐς Σάρδις. ἀπικομένῳ δέ οἱ ἔλεγε Δαρεῖ@, τάδε, Ἱστιαῖε, ἐγώ σε μετεπεμψάμην τῶνδε εἵνεκεν· ἐπεί τε τάχιστα ἐνόησα ἀπὸ Σκυθέων, καὶ σύ μοι ἐγένεο ἐξ ὀφθαλμῶν, ἄδεν κω ἄλλο χρῆμα ἔτω ἐμβαχεῖ ἐπεζήτησα ὡς σὲ ἰδέσθαί τε καὶ ἐς λόγυς μοι ἀπικέσθαι· ἐγνωκὼς ὅτι κτημάτων πάντων ἐστὶ τιμιώτατον ἀνὴ φίλ@, πιστός τε καὶ εὔνο@. τά τοι ἐγὼ καὶ ἀμφότερα σωκιδὼς, ἔχω μαρτυρέειν ἐς πρήγματα τὰ ἐμά. νῦν ὦν (εὖ γὰ ἐποίη-

Olympia certamini Græcorum præſunt, ita eſſe decreverunt. Nam quum Alexander certandi ſtudio captus ad hoc ipſum deſcendiſſet, æmuli in curſu Græci arcebant eum, quod negarent barbarorum id eſſe certamen, ſed Græcorum. at ubi probavit ſeſe Argivum, tum Græcus eſſe judicatus eſt; tum ſtadium certans, proximus primo extitit. Et hæc 23
quidem ita geſta ſunt. Megabazus autem Pæonas ducens, abiit ad Helleſpontum: illo tranſmiſſo, pervenit Sardes. quum interim Hiſtiæus Mileſius jam muris cingeret locum, quo à ſe petito donatus à Dario fuerat in pretium ſervatæ ratis, qui locus eſt ad flumen Strymonem nomine Myrcinus. At Megabazus, cognito quod fiebat ab Hiſtiæo, quum primum venit Sardes ducens Pæonas, ita eſt Darium alloquutus, ô Rex, quidnam tu rei feciſti, dato loco ad urbem condendam in Thracia viro Græco, eique ſolerti atque induſtrio? ubi affatim materiæ eſt ad naves fabricandas, multumque remigum, quin & aurifodinæ? multis etiam cum Græcis, tum barbaris accolentibus? qui nacti ducem, facient quicquid ille vel die vel nocte præceperit. Nunc igitur tu virum hunc ita facientem inhibe, ne domeſtico bello afflicteris. Inhibe autem miti modo arceſſitum: quem quum acceperis, da operam nequando in Græciam revertatur. Hæc loquutus Megabazus, facile Dario 24
perſuaſit, tanquam probe proſpiciens quod eſſet eventurum. Darius miſſo in Myrcinum nuncio ad Hiſtiæum, hæc inquit, Hiſtiæe, rex Darius hæc dicit, Mihi rebuſque meis melius conſulentem quam te invenio neminem: quod non verbis, ſed factis compertum habeo. proinde quum res magnas agere deſtinem, præſto mihi ſis ut eas tibi aperiam. His verbis fidem habens Hiſtiæus, & ſimul magni faciens conſiliarium regis fieri, Sardes profectus eſt. Cui advenienti Darius, Hiſtiæe, ego (inquit) ea de cauſſa te arceſſivi, ſimulatque ab Scythis rodii, & tu ab oculis meis abfuiſti, nulliùs rei deſiderium brevi tam me tenuit, quam ut tu in aſpectum & colloquium meum venires: quum ſciam omnium poſſeſſionum pretioſiſſimam eſſe virum amicum, ſolertem, bene ſentientem: quæ tibi ambo ad res meas adeſſe ego teſtari poſſum. Quare tibi ego,

a τὴν Ὀλυμπίῃ. b καὶ διαβὰς. c οἷόν τι.

go, qui feciſti probe quod veneris, hæc offero, ut omiſſa Mileto, & recens condita in Thracia urbe, me ſequaris Suſa, eadem quæ ego habiturus, meuſque conſ 25 victor ac conſiliarius futurus. Hæc loquutus Darius, una ſecum Hiſtiæum ducens, Suſa verſus iter intendit, præfecto Sardibus Artapherne, fratre ſuo ex eodem patre: item præfecto Otane oræ maritimæ; cujus patrem Siſamnem, unum è regiis judicibus, quod injuſte ob pecuniam judicaſſet, rex Cambyſes quum mactaviſſet, pellem humanam totam detraxit, eamque in lora concidit, illiſque tribunal in quo ille ſedens judicarat, intendit; ibidem ejus filium Otanem pro Siſamne patre deglupto eſſe judicem præcipiens, atque in memoria habere in quo 26 tribunali ſedens judicaret. Hic igitur Otanes in eo tribunali ſedere juſſus, tunc Megabazi in ducatu ſucceſſor, Byzantios ac Calchedonios cepit: cepit item Antandrum, quæ eſt in terra Troade; cepit quoque Lamponium. Sumpta etiam à Lesbiis claſſe, cepit Lemnum & Imbrum, à Pelaſgis tunc adhuc utram- 27 que habitatam. Sed Lemnii quoniam egregie repugnaverant, etiam aliquamdiu ſe defendentes, mala perpeſſi ſunt: quorum qui ſuperfuere, iis præfectum Perſæ impoſuere Lycaretum, Mæandrii ejus qui Sami regnavit, germanum. Hic Lycaretus quum Lemno præeſſet, hac de cauſſa mortem oppetiit, quod omnes in captivitatem redigebat, atque evertebat, alios inſimulans deſertores Scythicæ expeditionis, alios vexatores copiarum Darii à Scythis revertentium. Hæc iſte in ſua præfectura perpetrabat: ſed non diu poſt malis fuit reſolutus. 28 Et cœperunt iterum è Naxo atque Mileto calamitates Ionibus afferri. è Naxo quidem, quod inter inſulas felicitate præſtabat: è Mileto autem, quod ea tempeſtate prope ſeipſa ſuperata maxime florebat, eratque Ioniæ prætextum: quum ægrotaviſſet duabus ſuperioribus ætatibus ſeditione, donec eam Parii ſedaverunt, ex omnibus Græcis 29 reſtitutores à Mileſiis delecti. Hunc autem in modum eos Parii conciliaverunt: Quum Miletum veniſſent viri ex illis præſtantiſſimi, cernerentque eos domi vehementer labefactatos, dixerunt velle ſe regionem ipſorum peragrare. Id facientes, & omnem agrum Mileſium luſtrantes, ut

„ἐπίηνας ἀπικόμενον·) τοῦδε τοι ἐγὼ πεποίημαι
„μέγ· Μίλητον μὲν ἔα, ἢ τὴν νεόκτιστον ἐν Θρηί-
„κῃ πάλιν· σὺ δέ μοι ἑσπόμενος ἐς Σῦσα, ἔχε τάπερ
„ἂν ἐγὼ ἔχω, ἐμός τε σύνδικος ἐών ἐμοῦ θυμοβόρος·
Τοιῶνδε Δαρεῖος εἴπας, ἢ καταγηπάμενος Ἀρτα-
φέρνεα ἀδελφεὸν ἑωυτοῦ ὁμοπάτριον, ὑπερέχοντα εἶ-
ναι Σαρδίων, ἀπήλαυνε ἐς Σῦσα, ἅμα ἀγόμενος
Ἱστιαῖον· Ὀτάνεα δὲ δοκεόντως χρηστὸν εἶναι τὸ πε-
ρὶ θαλασσίων ἀνδρῶν, τοῦ τὸ πατέρα Σισάμνεα βα-
σιλεὺς Καμβύσης, ἡμόμενον τὰ βασιληΐων δικαι-
έων, ὅτι ἐπὶ χρήμασι δίκην ἄδικον ἐδίκασε,
σφάξας, ἀπεδέρμησε πᾶσαν τὴν ἀνθρωπείην, καὶ ἀπο-
δείξας τοῦτο τὸ δέρμα ἱμάντας ἐξ οὗτε ἔτεμε, καὶ
ἐνέτεινε τὸ θρόνον ἐς τὸν ἴζων ἐδίκαζε. ἐντεινύσας
ὁ Καμβύσης, ἀπέδεξε δικάσκειν εἶναι ἀντὶ τοῦ Σι-
σάμνεω, τὸ δοκησίσοφος ἀπέφερε, τὸ παῖδα τοῦ Σισά-
μνεω, ἐντελάμενός οἱ μεμνῆσθαι ἐν τῷ κατίζων
θρόνῳ δικάζει. Οὗτος ὦν ὁ Ὀτάνης ὁ ἐγκατιζόμενος ἐς τοῦτον τὸν θρόνον, τότε Λεσβίους νήσους
ἐπὶ Μεγαβάζου τοῦ στρατηγίης, Βυζαντίους τε εἶλε
καὶ Καλχηδονίους. εἶλε δὲ Ἄντανδρον, τήν τε ἐν τῇ
Τρωάδι γῇ· εἶλε δὲ Λαμπώνιον. λαβὼν δὲ καὶ
Λεσβίων νέας, εἶλε Λῆμνόν τε καὶ Ἴμβρον, ἀμφοτέρας ἔτι τότε τὰς Πελασγῶν οἰκεομένας. Οἱ
μὲν δὴ Λήμνιοι ἐμαχέσαντο εὖ, καὶ ἀμυνόμενοι
ἀνὰ χρόνον, κακὰ ἐκακώθησαν. τοῖσι δὲ περιεοῦσι αὐτῶν
οἱ Πέρσαι ὕπαρχον ἐπιστᾶσι Λυκάρητον, τὸν Μαιανδρίου τοῦ βασιλεύσαντος Σάμου ἀδελφεόν. ἐπ' ὁ
Λυκάρητος ἄρχων ἐν Λήμνῳ, πολλοῦ μὲν αἰτίη
ἦν τάδε· πάντας ἀνδραποδίζετο καὶ κατεσφέρετο· τοὺς μὲν, λειποστρατίης ἐπὶ Σκύθας
αἰτιώμενος, τοὺς δὲ, σπανὸς τοῦ Δαρείου στρατοῦ
τοῦ ἀπὸ Σκυθέων ἐπίσω ἀποπεμπομένου. ἐπ'
μὲν νυν τοσοῦτο [a] ἐξεργάσατο στρατηγήσας. μετὰ
δὲ πολλὸν χρόνον ἄνευ κακῶν ἦν. Καὶ ἤρ-
χετο τοδεύτερον ἐκ Νάξου τε καὶ Μιλήτου Ἴωσι
γίνεσθαι κακά. τοῦτο μὲν δὴ, ἡ Νάξος εὐδαιμονίῃ τῶν νήσων προέφερε· τοῦτο δὲ, κατὰ τὸν αὐτὸν
χρόνον ἡ Μίλητος αὐτή τε ἑωυτῆς μάλιστα δὴ τότε ἀκμάσουσα, καὶ δὴ καὶ τὰ Ἰωνίης ἦν πρόσχημα. κατύπερθε δὲ τεσσέων, ὅτε δύο γενεὰς ἀνθρώπων νοσήσασα ἐς παραλίστατα στάσι, μέχρι οὗ μιν
Πάριοι κατηρτίσαντο. τούτους γὰρ καταρτισήσασθαι ἐκ πάντων τῶν Ἑλλήνων εἵλοντο οἱ Μιλήσιοι. Καταπλάξαι δέ σφεας ὧδε Πάριοι· ὡς ἀπικέσθαι
αὐτέων ἄνδρας ἀρίστους ἐς τὴν Μίλητον (ὁρέοντο γὰρ δὴ σφέας δεινῶς οἰκοφθορημένους) ἔφασαν
αὐτέων βούλεσθαι διεξελθεῖν τὴν χώρην. ποιεῦντες δὲ ταῦτα, καὶ διεξιόντες πᾶσαν τὴν Μιλησίην,
ὅκως

a MS. habet ἐπὶ δὲ τοσοῦτο.

Parii Milesios sedant. Naxiotum exulum fuga ad Aristagoram preceſque, cujus per Artapherneu consilia Græcis noxia.

ὅπως τινὰ ἴδοιεν ἀνεσηκμένην τῇ χώρῃ ἀγρὸν εὖ ἐξεργασμένον, ἀπιγραφέα τὸ τένομα ἑωυτοῦ καὶ ἀγροῦ. διεξελάσαντες δὲ πᾶσαν τὴν χώρην, καὶ ἀπανίεις εὑρόντες τούτους, ὡς τάχιστα κατέβησαν ἐς τὸ ἄστυ, ἀλίην ποιησάμενοι, ἀπέδεξαν τούτους μὲν σφὶ πάλιν νέμειν τε εὗρον τοὺς ἀγροὺς εὖ ἐξεργασμένους. δοκέειν γὰρ ἔφασαν καὶ τῶν δημοσίων ἔτω δὴ σφέας ἐπιμελήσεσθαι ὥσπερ τῶν σφετέρων τοὺς δὲ ἄλλους Μιλησίους τοὺς περὶ στασιάζοντας, τούτοις ἔπεξαν πείθεσθαι. Πάρμοι μέν νυν ἔτω Μιλησίους κατήρτισαν. Τότε δὲ ἐκ τυτέων τῶν πολίων ὧδε ἤρξατο κακὰ γίνεσθαι τῇ Ἰωνίῃ. ἐκ Νάξου ἔφυγον ἄνδρες τῶν πλουσίων ὑπὸ τοῦ δήμου· φυγόντες δὲ ἀπίκοντο ἐς Μίλητον· τὴν δὲ Μιλήτου ἐτύγχανε ἐπιτροπεύων ἐὼν Ἀρισταγόρης ὁ Μολπαγόρεω, γαμβρός τε ἐὼν καὶ ἀνεψιὸς Ἱστιαίου τοῦ Λυσαγόρεω, τὸν ὁ Δαρεῖος ἐν Σούσοισι κατεῖχε. ὁ γὰρ Ἱστιαῖος, τύραννος ἐὼν Μιλήτου, καὶ ἐτύγχανε τοῦτον τὸν χρόνον ἐὼν ἐν Σούσοισι ὅτε οἱ Νάξιοι ἦλθον, ξεῖνος περὶ ἐόντες τῷ Ἱστιαίῳ. ἀπικόμενοι δὲ οἱ Νάξιοι ἐς τὴν Μίλητον, ἐδέοντο τοῦ Ἀρισταγόρεω, εἴ κως αὐτοῖσι δυνάμιόν τινα, καὶ κατέλθοιεν ἐς τὴν ἑωυτῶν· ὁ δὲ, ὑπολεξάμενος ὡς δι' ἑωυτοῦ κατέλθοιεν ἐς τὴν πάλιν, ἄρξει τῆς Νάξου· σκῆψιν δὲ ποιεύμενος τὴν ξεινίην τὴν Ἱστιαίου, τινδέ σφι λόγον προσέφερε, Αὐτὸς μὲν ὑμῖν οὐ φερέζυος εἰμι δυνάμιν τοσαύτην παρέχειν, ὥστε κατάγειν ἀεκόντων τῶν τὴν πόλιν ἐχόντων Ναξίων. πυνθάνομαι γὰρ ἐκκαιεικοσίλιόν σφεας Ναξίοισι εἶναι, καὶ πλοῖα μακρὰ πολλά· μηχανήσομαι δέ, πᾶσαν σπουδὴν ποιεύμενος. ὑπενοέω δὲ τῆδε· Ἀρταφέρνης μοι τυγχάνει ἐὼν φίλος. ὁ δὲ Ἀρταφέρνης, τοῦτο μὲν ἐστὶ παῖς, Δαρείου δὲ τοῦ βασιλέος ἀδελφεός· τῶν δὴ ὑπαλαοσίων τὰ ἐν τῇ Ἀσίῃ ἄρχει πάντων, ἔχων στρατιήν τε πολλὴν καὶ πολλὰς νέας. τοῦτον ὦν δοκέω τὰ ἄνδρα ποιήσειν τὰ ἂν χρήζωμεν. ταῦτα ἀκούσαντες οἱ Νάξιοι, προσέτασσον [a] τῷ Ἀρισταγόρῃ πρήσσειν ἢ δυνατὸν ἄριστα· καὶ ὑποσχέσθαι δῶρα σφίσι δώσειν, καὶ δαπάνην τὴν στρατιῆς, ὡς αὐτοὶ ἀπαλύσοντες· ἐλπίδας πολλὰς ἐχόντες, ὅταν ὑπαφανέωσι ἐς τὴν Νάξον, πάντα ποιήσειν τοὺς Ναξίους τὰ ἂν αὐτοὶ κελεύωσι· ὡς δὲ καὶ τοὺς ἄλλους νησιώτας. τῶν γὰρ νήσων τυτέων τὰ Κυκλάδων οὐδεμίη κω ἦν ὑπὸ Δαρείῳ. Ἀπικόμενος δὲ ὁ Ἀρισταγόρης ἐς τὰς Σάρδις, λέγει τοῖς τὰ Ἀρταφέρνεϊ, ὡς Νάξος εἴη νῆσος [c] μεγάθεϊ μὲν οὐ μεγάλη, ἄλλως δὲ, καλή τε καὶ ἀγαθὴ,

ut quemque fundum acclivi regione animadvertebant bene cultum, conscribebant domini nomen. Peragrata omni regione, quum paucos hujusmodi fundos comperissent, simulatque ad urbem descenderunt: coactoque populo, decreverunt urbem ab iis esse administrandam, quorum fundos bene cultos inveniissent. videri enim illos ita curaturos publica ut sua ipsorum curavissent. Ceteros Milesios, qui prius seditionem movissent, jusserunt his dicto audientes esse. Ita Milesios Parii correxerunt. Ex his tunc urbibus hoc modo cœperunt Ioniæ mala contingere: Ex Naxo quidam locupletes à plebe in exilium missi, Miletum se contulerunt. Miletum autem procurabat Aristagoras, Molpagoræ filius, idemque gener ac consobrinus Histiæi, Lysagoræ filii, quem Darius Susis detinebat. nam Histiæus Mileti erat tyrannus, & per id tempus Susis degebat, quum Naxii venere iampridem Histiæi hospites. Quum autem Miletum Naxii advenere, obsecrarunt Aristagoram, ut aliquantulum copiarum ipsis præstaret ad redeundum in patriam. Ille colligens, si per eum isti in patriam redirent, fore ut Naxo imperaret, tamen prætendens Histiæi hospitium, ita eos est alloquutus, Meæ quidem vires ad tantum copiarum præbendum non suppetunt, ut invitis iis qui Naxum tenent, vos possim reducere; quum audiam octo millia scutatorum Naxiis esse ac multas longas naves: tamen omne studium ad istud efficiendum adhibebo, hoc scilicet in animo versans: Est mihi amicus Artaphernes, Hystaspis filius, Darii regis frater, qui præses est omnium in Asia litoralium, multo exercitu instructus ac multa classe: hunc ego virum opinor facturum omnia ex animi nostri sententia. His auditis Naxii tradiderunt Aristagoræ negotium, ut quamoptime posset conficeret: utque munera homini polliceretur, jubent, & exercitui sumptum, utpote ipsis suppeditaturis; magnam videlicet spem habentes, quum ipsi in Naxo apparuissent, Naxios omnia quæ ipsi juberent esse facturos, atque adeo ceteros insulanos. nulladum enim Cycladum insularum sub Dario erat. Profectus Sardes Aristagoras, ait Artapherni esse insulam Naxum, non spatiosam illam quidem, sed pulchram

a ὅστις τε τῷ. b προσέτασσον. c Hæc vox ἐοῦσα non est in MS.

Uterque enim classe juncta Naxum petunt. Scylax nàvarchus ob remissiores excubias punitur.

chram alioqui & bonam, Ioniæque vicinam, multis præterea & pecuniis & mancipiis refertam. Proinde tu adversus hanc regionem ducito exercitum, ejus exules illuc reducens. Quod ubi feceris, partim magnæ tibi sunt penes me in expedito pecuniæ, præter illas quæ in exercitum erogabuntur; has enim æquum est nos præbere, qui ducimus: partim insulas regi acquires, ipsam Naxum & quæ ex hac pendent, Parum & Andrum, ceteraſque quæ Cyclades nominantur. Unde progressus, haud difficulter invades Euboeam, insulam magnam ac beatam, nec inferiorem Cypro, ac facilem sane ad capiendum, centum omnino navibus ad has omnes occupandas suffecturis. Huic respondens Artaphernes, Tu vero, inquit, quæ sunt ex utilitate regiæ domus exponis, & probe ista suades omnia, præterquam de numero navium. nam pro centum navibus, ducentæ tibi ineunte statim vere in promptu erunt. Oportet tamen in his rebus auctoritatem quoque regis accedere.
32 His auditis Aristagoras lætus Miletum rediit. Artaphernes autem misso Susa ad Darium nuncio, per quem de rebus ab Aristagora dictis eum certiorem faceret, ubi ille rem approbavit, ducentas triremes instruxit, tum Persarum, tum aliorum sociorum magna sane multitudine, præfecto eis duce Megabate, viro Persa, è familia Achæmenidarum, suo ac Darii consanguineo: cujus (si vera sunt quæ dicuntur) posteriore tempore filia pacta fuit Pausaniæ Lacedæmonio, Cleombroti filio, Græciæ tyrannidem affectanti. Delecto itaque duce Megabate, exercitum Artaphernes ad
33 Aristagoram misit. Megabates ex Mileto Aristagora assumpto atque Ionum exercitu cum Naxiis, navigavit simulans ire in Hellespontum. Atque ubi Chium pervenit, classem continuit apud Caucasa, ut illinc vento aquilone trajiceret in Naxum. Sed quoniam non erat fatale Naxios ea classe deleri, hoc contigit: Megabates in circumeundis navium excubiis offendit navem Myndiam à nemine custodiri. quam rem indigne ferens, jussit satellites inventum ejus navis rectorem, nomine Scylacem, vincire trajectum per thalamiam navis, *id est*, foramen per quod infimi remi extant: ita ut caput extaret, corpus intus esset. Aristagoras au-

χαὴ, καὶ ἀγχὲ Ἰωνίης· χρήματα δ' ἔνι πολ-
„λὰ [a], καὶ ἀνδράποδα. Σὺ ὧν ὅπι ταύτῃσι τῇσι
„χώρῃσι στρατηλάτεε, καταίγων ἐς αὐτὴν τοὺς
„φυγάδας ἐξ αὐτῆς. καί τοι ταῦτα ποιήσαντι
„τῶτο μέν ἐστι ἑτοῖμα παρ' ἐμοὶ χρήματα μεγά-
„λα πάρεξ τῶν ἀναισιμωμάτων τῇ στρατιῇ· παῦ-
„τα μὲν γὰρ δίκαιον [b] ἡμέας τοὺς ἄγοντας παρέ-
„χειν ἐστί· τῶτο [c] δ', νήσους προσκτήσεαι βασι-
„λέι, αὐτήν τε Νάξον καὶ τὰς ἐκ ταύτης ἠρτη-
„μένας, Πάρον τε καὶ Ἄνδρον καὶ ἄλλας τὰς Κυ-
„κλάδας καλουμένας. ἐνθεῦτεν δ' ὁρμεώμενος,
„εὐπετέως ἐπιθήσεαι Εὐβοίῃ νήσῳ μεγάλῃ τε καὶ
„εὐδαίμονι, σὺκ ἐλάσσονι Κύπρῳ, καὶ κάρτα εὐ-
„πετέι χρωθλῶαι. ἀποχρέωσι δ' ἑκατὸν νέες ταύ-
„τας πάσας χρώσασθαι. ὁ δ', ἀμείβετο αὐτὸν τοῖσ-
„δε, Σὺ ἐς οἶκον τὸν βασιλῆος ἐξηγητὴς γίνεαι
„πρηγμάτων ἀγαθῶν, καὶ ταῦτα εὖ φρονέοντι
„πάντα, πλὴν τῶν νεῶν· ἀντὶ δὲ τουτέων [d] ἑ-
„κατὸν νεῶν, διπλησίας τοι ἑτοῖμοι ἔσονται ἅμα τῷ
„ἔαρι. δεῖ δὲ τάδε ταῦτα [e] βασιλῆα σοὶ ἐπαι-
„νέοντα γενέσθαι. Ὁ μὲν δὴ Ἀρισταγόρης ὡς ταῦτα
ἤκουσε, περιχαρὴς ἐὼν, ἀπῆλθε [f] ἐς Μίλητον. ὁ δὲ
Ἀρταφέρνης, ὡς οἱ πεμφθεὶς ἐς Σοῦσα, καὶ ὑπερ-
ἐθετο τὰ ἐκ τοῦ Ἀρισταγόρεω λεγόμενα, σοιέσαν-
τα δὲ αὐτὸς Δαρεῖον ἐβούλετο, παρεσκεύαστο μὲν
διηκοσίας τριήρεας, πολλὸν δὲ κάρτα ὅμιλον Περ-
σέων τε καὶ τῶν ἄλλων συμμάχων. στρατηγὸν δὲ τού-
των ἀπέδεξε Μεγαβάτεω, ἄνδρα Πέρσεω τῶν Ἀ-
χαιμενιδέων, ἑωυτῷ τε καὶ Δαρείῳ ἀνεψιόν·
τῷ Παυσανίης ὁ Κλεομβρότου Λακεδαιμονίου, εἰ
δὴ ἀληθής γε ὁ λόγος, ὑστέρῳ χρόνῳ τυτθὴν
ἠρμόσατο θυγατέρα, ἔρωτα σχὼν τῆς Ἑλλάδος τύ-
ραννος γενέσθαι. ἀποδέξας δὲ Μεγαβάτεα στρατη-
γὸν Ἀρταφέρνης, ἀπέστειλε τὸν στρατὸν τῶν τὸν
Ἀρισταγόρεα. Παραλαβὼν δὲ ὁ Μεγαβάτης ἐκ
τῆς Μιλήτου τόν τε Ἀρισταγόρεα καὶ τὴν Ἰάδα
στρατιὴν, καὶ τοὺς Ναξίους, ἔστελλε τοῦ φάσιν
ἐπ' Ἑλλησπόντου· ἐπεί τε δὲ ἐγένετο ἐν Χίῳ,
ἔσχε τὰς νέας ἐς Καύκασα [g], ὡς ἐνθεῦτεν βο-
ρέῃ ἀνέμῳ ἐς τὴν Νάξον διαβαίη. καὶ (ἐπὶ γὰρ
ἔδεε τούτῳ τῷ σάλῳ Ναξίους ἀπολέσθαι) πρῆγ-
μα τοιόνδε συνηνείχθη γενέσθαι· ἐπιόντος Με-
γαβάτεω κατὰ τὰς τῶν νεῶν φυλακὰς, ἔτυχε νεὸς
Μυνδίης ἔτυχε οὐδεὶς φυλάσσων· ὁ δὲ, δεινόν
τι ποιησάμενος, ἐκέλευσε τοὺς δορυφόρους ἐξευ-
ρόντας τὸν ἄρχοντα ταύτης τῆς νεὸς, τῷ οὔνομα
ἦν Σκύλαξ, τοῦτον δῆσαι διὰ θαλαμίης διε-
λόντας τὸ νεὸς καὶ ἐὰν τοῦτο· ἔξω μὲν κεφαλὴν
ποιεῦντας, ἔσω δὲ τὸ σῶμα. δεδεκότας δὲ τὸν Σκύ-

λακος,

a χρήματα δ' ἔνι πολλά. b δίκαιον. c παρέχειν· τῶτο. d ἀντὶ δὲ τούτων. e καὶ τὸν. f ἀπῆλθε. g Καύκασον.

Unde inimicitiæ & infausta expeditio coëgerunt Aristagoram deficere. Histiæus misa raptio auncti mittendi.

λαιος, ἐξαίφνης τις τῷ Ἀρισαγόρῃ ὅπ τὸ ξεῖνόν οἱ τὸ Μύνδιον Μεγαβάτης δήσας λυμαίνοιτο. ὁ δ' ἐλθὼν ἐς ὄψιν τίθεται τὸ Πέρσῃ. τυγχάνων δὲ οὐδενὸς τῶν ἐδέετο, αὐτὸς ἐλθὼν ἔλυσε· πυθόμενος δὲ, κάρτα δεινὸν ἐποιήσατο ὁ Μεγαβάτης, καὶ ,,ἐπετέρχετο τῷ Ἀρισαγόρῃ. ὁ δὲ εἶπε, Σοὶ δὲ ,,καὶ τούτοισι τοῖσι πρήγμασι τί ἐστι; οὐ σὲ [a] ,,ἀπέστειλε Ἀρταφέρνης ἐμὲ πείθεσθαι, καὶ ,,πλέειν τῇ ἂν ἐγὼ κελεύω; τί πολλὰ πρήσσεις; ταῦτα εἶπε Ἀρισαγόρης. ὁ δὲ, θυμωθεὶς τούτοισι, ὡς νὺξ ἐγίνετο, ἔπεμπε ἐς Νάξον τινὰ ἀνδρῶν Φερσαίων τοῖσι Ναξίοισι πάντα τὰ περιόντα σφι πρήγματα. Οἱ γὰρ ὦν Νάξιοι οὐδὲν πάντως προσεδέκοντο ὅτι σφέας τὸ ξύλον τοῦτον ὀρμήσεσθαι. ἐπεὶ μέν τοι ἐπύθοντο, αὐτίκα μὲν ἐσενείκαντο τὰ ἐκ τῶν ἀγρῶν ἐς τὸ τεῖχος, παρεσκευάσαντο δὲ, ὡς πολιορκησόμενοι, καὶ σῖτα [b] καὶ πολὰ, καὶ τεῖχος ἐσείσαντο. ἐν οὕτοι μὲν παρεσκευάδατο ὡς παρεσομένου σφι πολέμου· οἱ δ' ἐπί τε διέβαλον ἐκ τῆ Χίη τὰς νέας ἐς τὴν Νάξον, προφερομένους προσεφέροντο, ἐν ἐπολιόρκεον μῆνας τέσσερας. ὡς δὲ τά τε ἐχόντες ἤλθον χρήματα οἱ Πέρσαι, ταῦτα κατεδεδαπάνητο σφι, καὶ αὖτις τῷ Ἀρισαγόρῃ προσπονησόμενα πολλὰ, καὶ τελεῦντός τε ἐδέετο ἡ πολιορκίη, ἐνθεῦτα τείχεα τοῖσι Φυγάσι τῶν Ναξίων οἰκοδομήσαντες, ἀπαλλάσσοντο [c] ἐς τὴν ἤπειρον, κακῶς πρήσσοντες. Ἀρισαγόρης δὲ οὐκ εἶχε τὴν ὑπόσχεσιν τῷ Ἀρταφέρνεϊ ἐκπληρῶσαι· ἅμα δὲ ὀπίζετο μὴν ἡ δαπάνη τὸ στρατοῦ ἀπαιτεομένη, ἀρρωδέέ τε, καὶ στρατοῦ πρήξαντος κακῶς· καὶ Μεγαβάτῃ διαβεβλημένος, ἐδόκεέ τε τλὺ βασιληίλιν τὴν Μιλήτου ἀπαιρεθήσεσθαι [d]. ἀρρωδέων τε τυγχάνων ἔκαιρε, ἐβούλευέτο ἀποστάσιν. συνέπιπτε γὰρ καὶ τὸν ἐστιγμένον τὴν κεφαλὴν ἀπιχθαι ἐκ Σαρδέων παρὰ Ἱστιαίου, σημαίνοντα ἀπίστασθαι Ἀρισαγόρῃ τὸν βασιλήος. ὁ γὰρ Ἱστιαῖος βουλόμενος τῷ Ἀρισαγόρῃ σημῆναι ἀποστῆναι, ἄλλως μὲν οὐδαμῶς εἶχε ἀσφαλέως σημῆναι, ὥστε φυλασσομένων τὰς ὁδῶν· ὁ δὲ, τὸν δούλων τὸν πιστότατον ἀποξυρήσας τὴν κεφαλὴν, ἔστιξε, καὶ ἀνέμεινε ἀναφυῆναι τοὺς τρίχας. ὡς δὲ ἀνέφυσαν, πέμψας αὖτις ἔπεμπε ἐς Μίλητον, ἐντειλάμενος αὐτῷ ἄλλο μὲν οὐδέν· ἐπεὰν δὲ ἀπίκηται ἐς Μίλητον, κελεύειν Ἀρισαγόρην ξυρήσαντά μιν τὰς τρίχας, κατιδόντα ἐς τὴν κεφαλήν. τὰ δὲ στίγματα ἐσήμαινε (ὡς ἐμοὶ εἰρήκατε) ἀποστασιν. ταῦτα δὲ ὁ Ἱστιαῖος ἐποίεε, συμφορὴν ποιεύμενος μεγάλην τὴν

autem à quodam factus certior, hospitem suum Myndium à Megabate vinctum afflictari, Persam adit & hominem excusans reposcit: quum nihil exoraret, ipse accedens Scylacem solvit. Id ubi rescivit Megabates, graviter admodum ferens, Aristagoram vituperavit. Cui Aristagoras, Quid tibi, inquit, est cum istis negociis? nonne te misit Artaphernes ut me sequereris, atque eo navigares quocunque ego juberem? quid multa agis? His verbis indignatus Megabates, ubi nox adfuit, misit Naxum quosdam cum navi, ad rem Naxiis quæ imponderet exponendam. Naxii, ut qui nihil minus quam hanc adversus se classem venturam expectabant, ubi tamen id audierunt, omnia confestim ex agris in urbem comportare; & se, ut qui obsidendi essent, instruere cibariis, potu, murorum refectione. Et isti quidem tanquam instante sibi bello sese apparabant: illi vero, posteaquam è Chio in Naxum trajecerunt, jam præmunitos aggressi sunt; consumptisque quatuor in oppugnando mensibus, absumptaque à Persis quam secum attulerant pecunia, & magna etiam ab ipso Aristagora, quum plus desideraret obsidio, ubi castella Naxiis exulibus exstruxerunt, in continentem reverterunt male affecti. Aristagoras ita nec quod Artapherni receperat præstare poterat, & simul angebat eum militiæ impensa quæ exigebatur, etiam timebat ob exercitum male affectum, præsertim Megabate insimulante, verebaturque præterea ne regno Mileti fraudaretur, his de caussis trepidus, de defectione cogitabat. Contigit enim quoque e Susis ab Histiæo venire quendam compuncto notis capite, quibus Histiæus Aristagoram commonefaciebat ut ab rege deficeret. Id namque volens Histiæus Aristagoræ indicare, quia alia ratione secure facere non poterat, utpote itineribus custoditis, fidelissimo e servis caput abrasum notis signavit, & hominem retinens quoad capilli renascerentur, ubi illi renati sunt, raptissime dimisit Miletum, nihil aliud mandans nisi ut quum Miletum perveniisset, juberet Aristagoram erasso suo capite inspicere. Ea autem stigmata significabant (ut à me superius dictum est) defectionem. Hæc ideo Histiæus faciebat quod magnam calami-

a ἀπὸ. b σῖτα. c ἀπαλλάσσοντο. d ἀπαιρήσεσθαι.

Modus Aristagoræ in deficiendo. Civitatum Ioniæ liberatio ab tyrannis, quas conciliat sibi.

lamitatem ducebat se Susis detineri: etiam atque etiam sperans fore ut si ab Aristagora rebellaretur ad mare proficisceretur: sin Miletus nil novi moliretur, nullam sibi viam amplius esse ad eam re-
36 vertendi intelligebat. Eum quidem nuncium Histiæus hæc considerans mittebat. Aristagoras autem, quum ei hæc omnia consentanea per idem tempus contigissent, retulit ad suæ factionis homines tam de sua sententia quam de Histiæi mandatis. Cui quum ceteri omnes assensissent, jubentes ut rebellaret, Hecatæus tamen historiographus initio dissuadere bellum sumi adversus regem Persarum, enumerans cunctas nationes quibus Darius imperaret, illiusque potentiam: sed quum hoc persuadere non posset, secundo loco suadere, ut classe mare occuparent, negans se videre qua alia ratione id esset eventurum. scire enim se Milesiorum vires esse imbecillas: si tamen pecuniæ è templo quod est in Branchidis tollerentur, quas Crœsus Lydus dedicavisset, multum spei recipere maris potiundi, atque ita pecuniam & ipsos habituros ad utendum, nec hostes eam spoliaturos. Erant autem hæ ingentes pecuniæ, quemadmodum à me in primo libro declaratum est. Verum ne hæc quidem sententia vicit; & nihilominus placuit, ut omnino rebellaretur: utque unus eorum Myuntem navigaret ad exercitum qui è Naxo reversus illic agebat, ut conaretur duces classiariorum
37 comprehendere. Missus autem ad hoc ipsum Iatragoras, dolo cepit Oliatum Ibanolis filium Mylassensem, & Histiæum Tymnis Termenensem, & Coën Erxandri filium, quem Darius Mitylene donaverat, & Aristagoram Heraclidis filium Cymæum, complureſque alios. Ita ex professo Aristagoras defecit, omnia in Darium comminiscens: & primum quidem, verbo duntaxat tyrannidem deserens, statum reipublicæ Mileti constituit, ut secum libenter Milesii deficerent. Idem dehinc quoque in reliqua Ionia fecit, tyrannorum alios ejiciens, ex aliis autem quos tyrannos ceperat è navibus iis, quæ adversus Naxum una ierant, ut civitatibus gratificaretur, dedidit alium in aliam urbem tradens,
38 ex qua quisque illorum erat. Quorum Coën Mitylenæi ut acceperunt, sine mora productum lapidibus interemerunt: Cy-

τὴν ἑωυτῶ κατοχὴν τὴν ἐν Σάμοισι. Ἀποστάσιος δὲ ὢν γινομένης, πολλὰς εἶχε ἐλπίδας μετήσεσθαι καὶ θαλάσσαν, μηδὲ νεώτερόν τι ποιεῦσης τῆς Μιλήτου, ἑτοίμως ἐς αὐτὴν ἥξειν ἔτι ἐλογίζετο. Ἱστιαῖος μέν νυν ταῦτα διανοεύμενος, ἀπέπεμπε τὸν ἄγγελον· Ἀρισταγόρῃ δὲ συνέπιπτε ἅπαντα ταῦτα συνελθόντα. ἐβουλεύετο ὧν μετὰ τῶν ἑταίρων, σκοπέων τήν τε ἑωυτῶ γνώμην καὶ τὰ Ἱστιαίου ἀπεγμένα. οἱ μὲν δὴ ἄλλοι πάντες γνώμην κατὰ τὠυτὸ ἐξεφέροντο, κελεύοντες ἀπίστασθαι· Ἑκαταῖος δὲ ὁ λογοποιὸς πρῶτα μὲν οὐκ ἔα πολεμεῖν βασιλέϊ τῶν Περσέων ἀναιρέεσθαι, καταλέγων τά τε ἔθνεα πάντα τῶν ἦρχε Δαρεῖος, καὶ τὴν δύναμιν αὐτοῦ· ἐπεί τε οὐκ ἔπειθε, δεύτερα συνεβούλευε πιέζειν ὅκως ναυκρατέες τῆς θαλάσσης ἔσονται· ἄλλως μέν νυν ἀδαμῶς ἔφη λέγων εὐπορῆν ἐσόμενον τοῦτο. ἐπίστασθαι γὰρ τὴν δύναμιν τὴν Μιλησίων [a] ἐοῦσαν ἀσθενέα· εἰ δὲ τὰ χρήματα καταμαθεῖν τὰ ἐν τῷ ἱρῷ τῷ ἐν Βραγχίδῃσι, τὰ Κροῖσος ὁ Λυδὸς ἀνέθηκε, πολλὰς εἶχε ἐλπίδας ὑπερεχήσειν τὴν θαλάσσης· καὶ ἅτε αὐτούς τε ἕξειν χρήμασι χρᾶσθαι, καὶ τοὺς πολεμίους δὲ συλήσειν αὐτά. τὰ δὲ χρήματα εἶναι ταῦτα μεγάλα, ὡς δεδηλώκοτά μοι ἐν τῷ πρόσθεν τῶν λόγων. αὕτη μὲν δὴ οὐκ ἐνίκα ἡ γνώμη. ἐδόκεε δ' ὅμως ἀπίστασθαι· ἕνα τε αὐτέων ἀπολώσοντες ἐς Μυοῦντα ἐς τὸ στρατόπεδον τὸ ἀπὸ τῆς Νάξου ἀπελθόν, ἐὸν ἐνθαῦτα, συλλαμβάνειν τοὺς ἐπὶ τῶν νεῶν ἐπιστάτας στρατηγούς. Ἀποπεμφθέντος δὲ Ἰητραγόρεω κατ' αὐτὸ τοῦτο, καὶ συλλαβόντος δόλῳ Ὀλίατον Ἰβανώλιος Μυλασσέα, καὶ Ἱστιαῖον Τύμνεω Τερμερέα, καὶ Κώην Ἐρξάνδρεω, τῷ Δαρεῖος Μιτυλήνην ἐδωρήσατο, καὶ Ἀρισταγόρεω Ἡρακλείδεω Κυμαῖον, καὶ ἄλλους συχνούς· ἔστω δὴ οὐκ ἔτι ἐμφανέος ὁ Ἀρισταγόρης ἀπεχόμενος, πρὸν δὴ Δαρείῳ μηχανώμενος. καὶ πρῶτα μὲν λόγῳ μετὶς τὴν τυραννίδα, ἰσονομίην ἐπιέσι τῇ Μιλήτῳ, ὡς ἂν ἑκόντες αὐτῷ οἱ Μιλήσιοι συναπίσχωσι [b]· μετὰ δὲ, καὶ ἐν τῇ ἄλλῃ Ἰωνίῃ τὠυτὸ τοῦτο ἐπιέσι, τοὺς μὲν ἐξελαύνων τῶν τυράννων, τοὺς δ' ἑλὼν ἔδωκε τυράννους ἀπὸ τῶν νεῶν τῶν συμπολεμισασέων ἐπὶ Νάξον, τούτους δὲ φίλα βουλόμενος ποιέεσθαι τὰς πόλις, ἐξεδίδου, ἄλλον ἐς ἄλλην πόλιν μεταδιδούς, ὅθεν εἴη ἕκαστος. Κώην μέν νυν Μιτυληναῖοι, ἐπί τε πολλῷσι παρέλαβον, ἐξαγαγόντες κατέλευσαν·

a δύναμιν τῶν Μιλησίων. b συναπισχώσι.

Aristagoras quærit societatem Spartæ, cujus regnum tenebat Cleomenes Anaxandridæ filius miro casu.

Κυμαῖοι ἢ τ' ὅ ἕτερον αὐτέων, ἀπῆκαν. ὡς ἢ καὶ ἄλλοι οἱ πλεῦνες αὐτῶν ἀπέστησαν, τυραννέων μέν νυν κατάπαυσις ἐγίνετο ἀνὰ πάσας πόλιας. Ἀρισταγόρης ἢ ὁ Μιλήσιος ὡς τοὺς τυράννους κατέπαυσε, στρατηγὸς ὢν ἑκάστῃ τῶν πολίων κελεύσας ἑκάστους καταστῆσαι, δίκροτον αὐτὸς ἐς Λακεδαίμονα τριήρεϊ ἀπόστολος ἐγίνετο. ἔδεε γὰρ δὴ συμμαχίης τινὸς οἱ μεγάλης ἐξευρεθῆναι. Τῆς ἢ Σπάρτης Ἀναξανδρίδης μὲν ὁ Λεοντος οὐκέτι ἐβασίλευε, ἀλλὰ ἐπιτελευτήκεε· Κλεομένης ἢ ὁ Ἀναξανδρίδεω εἶχε τὴν βασιληΐδα, οὐ κατὰ ἀνδραγαθίην ἔχων, ἀλλὰ κατὰ γένος. Ἀναξανδρίδης γὰρ ἔχων γυναῖκα ἀδελφεῆς ἑωυτοῦ θυγατέρα, καὶ ἐούσης ταύτης οἱ καταθυμίης παῖδας οὐκ ἐγίνοντο. τοῦτο ἢ τοιοῦτο ἐόντος, οἱ ἔφοροι εἶπαν, προκαλεσάμενοι αὐτὸν, Εἴ τι σὺ γε σεωυτῷ μὴ σκοπέαι, ἀλλ' ἡμῖν τοῦτ' ἐστὶ σκεπτέον, γένος τὸ Εὐρυσθένεος [a] ἐξίτηλον. σύ νυν τοὶ μὲν ἔχεις γυναῖκα, ἐπί τί τοι οὐ τίκτει ἐν οἴκῳ, ἄπες [b], ἄλλην ἢ γῆμον· καὶ ποιέων ταῦτα, χαριῇ τε ἂν μέγιστα Σπαρτιήτῃσι. ὁ δ' ἀμείβετο, φὰς τούτων οὐδέτερα ποιήσειν· ἐκείνους τε οὐ καλῶς συμβουλεύειν, κελεύοντας, τὴν ἔχει γυναῖκα, ἐοῦσαν ἀναμάρτητον ἑωυτῷ, ταύτην ἀπέπεμπειν, ἄλλην ἐσοιχίζεσθαι· οὐδέ σφι πείσεσθαι. Πρὸς ταῦτα οἱ ἔφοροι καὶ οἱ γέροντες βουλευσάμενοι [c], ἦλθον παρὰ Ἀναξανδρίδην τάδε, Ἐπεὶ τοίνυν τοι παρεχόμενόν σε ὁρέομεν ἔχεις γυναῖκας, σὺ ἢ ταῦτα ποίεε, καὶ μὴ ἀντίβαινε τούτοισι, ἵνα μή τι ἀλλοῖον περὶ σεῦ οἱ Σπαρτῆται βουλεύσωνται. γυναικὸς μὲν τὴν ἔχεις ἐὼ παρεσδέομαι δὲ ἐξέσται· σὺ ἢ ταύτῃ τε πάντα ὅσα νῦν παρέχεις παρέχε, καὶ ἄλλῃ πρὸς ταύτην ἐσοίκεο γυναῖκα πιεσιμόν. ταῦτά κοι λεγόντων, συνεχώρησε ὁ Ἀναξανδρίδης. μετὰ ἢ, γυναῖκας ἔχων δύο, διξὰς οἰκίας οἴκεε, ποιέων οὐδαμῶς [d] Σπαρτιητικά. Χρόνου δὲ οὐ πολλοῦ διελθόντος, ἡ ὑστέρη ἐπελθοῦσα γυνὴ τίκτει τὸν δὴ Κλεομένεα τοῦτον. καὶ αὕτη τε ἔφεδρον βασιλέα Σπαρτιήτῃσι ἀπέφαινε· καὶ ἡ πρώτη γυνὴ τὸ πρότερον χρόνον ἄπαις ἐοῦσα, τότε κως ἐκύησε, συνεχέα ταύτῃ χρησαμένη. ἔχουσαν δὲ αὐτὴν ἀληθέϊ λόγῳ, οἱ τῆς ἐπελθούσης γυναικὸς οἰκήιοι πυθόμενοι ὠχλεον, φάμενοι αὐτὴν κομπάζειν ἄλλως, βουλομένην ὑποβαλέσθαι. δεινὰ δὲ ποιεύντων αὐτέων, ἔν χρόνῳ συντάμνονται, ὡς ἀπούσης αἱ ἔφοροι πλησίαν τὴν γυναῖκα τεθεϊ-

ζόμενοι

Cymæi suum dimiserunt. Posteaquam autem & alii complures tyranni fuga solum vertêre, passim per civitates eorum abdicatio facta est. Tyrannis summotis, Aristagoras Milesius singulos jussit in singulis civitatibus constituere magistratus: quod secundum fuit, ipse Lacedæmonem triremi navigavit. opus enim erat magnam aliquam comparare societatem. Spartæ regnum jam non 39
tenebat Anaxandrides, Leontis filius, quia non superstes erat, sed ejus obitu filius Cleomenes regnabat; non ille quidem propter virtutis specimen, sed propter genus. Etenim Anaxandrides duxerat in matrimonium sororis suæ filiam, quæ etsi cordi erat, tamen ex ea liberos non suscipiebat. Id quum ita esset, ephori his eum verbis hortati sunt: Si tu tibi non prospicis, at certe nobis hoc non est despiciendum, Eurysthenis genus intercidere. Tu igitur quandoquidem uxorem habes quæ ex te non parit, ea repudiata aliam ducito, gratissimam rem in hoc Spartiatis facturus. His ille respondens, negat se earum rerum alterutram esse facturum: & hos non recte consulere ait, qui ipsum hortentur repudiata quam habeat uxore innoxia, alteram inducere: eoque se non esse pariturum. Cui ephori atque seni- 40
ores consilio habito retulerunt: Quoniam te cernimus amore conjugis quam habes implicitum, facito quod dicemus, ac noli repugnare, nequid de te Spartiatæ gravius consulant. Conjugem quam habes ut repudies non postulamus: quæcunque ei præstas nunc, ea omnino præstato: alteram tamen ducito præter hanc uxorem, quæ sit fecunda. Hæc dicentibus assensus est Anaxandrides: qui duas dehinc uxores habens, binis ædibus habitabat, haudquaquam Spartana faciens. Non longo inter- 41
jecto tempore, uxor quæ posterius ducta est parit hunc Cleomenem, & ipsa successorem regni Spartiatarum protulit. At uxor prior quæ præcedente tempore sterilis fuerat, & ipsa tunc concepit, hoc fato usa: quæ quum revera prægnans esset, consanguinei tamen posterioris uxoris id audientes, ac moleste ferentes, dicere, jactari hoc ab illa animo subjiciendi sibi partum. Itaque his indigne ferentibus, exacto tempore ephori increduli feminam parientem

a Εὐρυσθέος. b Verbum hoc ἄπες non exstat in MS. c συμβουλευσάμενοι. d ἰδιωτικά.

Id dolens Dorieus colonos duxit in Africam, sed inde pulsus Siciliam petebat, ni detentus bello inter Sybarin & Crotona & occitus movisset varias fabulas.

ξόμενοι ἐφύλαξαν. ἡ δὲ ὡς ἔπικε Δωριέα, ἰθέως ἴσχε Λεωνίδεω· καὶ μὴ τοῦτον, ἰθέως ἴσχε Κλεόμβροτον. οἱ δὲ καὶ διδύμους λέγουσι Κλεόμβροτον καὶ Λεωνίδεω γενέσθαι. ἡ δὲ, Κλεομένεα πεκτῆσθαι, καὶ τοὐδεύτερον ἐπελθοῦσα γυνὴ, ἐοῦσα θυγατηρ Περινηταίδεω [a] τοῦ Δημαρμένου, οὐκέτι ἔσχε τοὐδεύτερον. Ὁ μὲν δὴ Κλεομένης, ὡς λέγεται, διὰ τὸ ἐ φρενήρης, ἀκρομανής τε. ὁ δὲ Δωριεὺς διὰ τὸ ἡλίκων πάντων πρῶτος· εὖ τε ἐλπίσας κατ' ἀνδρηΐην αὐτὸς ἕξεσθαι τὴν βασιληίην. ὥστε ὢν ἔτι φρονέων, ἐπειδή ὁ, τε Ἀναξανδρίδης ἀπέθανε, καὶ οἱ Λακεδαιμόνιοι χρεώμενοι τῷ νόμῳ, ἐσήσαντο βασιλῆα τὸν πρεσβύτατον Κλεομένεα, ὁ Δωριεὺς δεινόν τε ποιεύμενος, καὶ οὐκ ἀξιῶν ὑπὸ Κλεομένεος βασιλεύεσθαι, αἰτήσας λαὸν [b], Σπαρτιήτας ἦγε [c] ἐς ἀποικίην· ἔτε τῷ ἐν Δελφοῖσι χρησομένῳ χρησόμενος, ἐς ἥντινα γῆν κτίσων ἴοι, ἔτε ποιήσας οὐδὲν τῶν νομιζομένων, οἷα βαρέως φέρων, ἀπῆλθε ἐς τὴν Λιβύην τὰ ὦλοιά· πατηγέοντο δέ οἱ ἄνδρες Θηραῖοι [d]. ἀπικόμενος δὲ ἐς Κίνυπα, οἴκησε χῶρον κάλλιστον τῶν Λιβύων παντὸς ποταμοῦ. ἐξελασθεὶς δὲ ἐνθεύτεν τρίτῳ ἔτεϊ ὑπὸ Μακέων τε καὶ Λιβύων καὶ Καρχηδονίων, ἀπίκετο ἐς Πελοπόννησον. Ἐνθαῦτα δὲ οἱ Ἀντίχαρης, ἀνὴρ Ἐλεώνιος, πυνθανομένοισί οἱ ἐκ τῶν Λαΐου χρησμῶν, Ἡράκλειαν τὴν ἐν Σικελίῃ κτίζειν, φὰς τὴν Ἐρυκος χώρην πᾶσαν εἶναι Ἡρακλειδέων, αὐτὸ Ἡρακλέος κτησαμένου. ὁ δὲ, ἀκέσας ταῦτα, ἐς Δελφοὺς οἴχετο χρησόμενος τῷ χρησομένῳ, εἰ αἱρεῖ ἐπ' ἣν στέλλεται χώρην. ἡ δὲ Πυθίη οἱ χρᾶ αἱρήσειν. ὡς δὲ ταῦτα ἤκουσε ὁ Δωριεὺς τὸν χρησμὸν, ἐκόμιζε τὸν στόλον ἐς Λιβύην ἦγε, ἐκομίζετο δὲ καὶ τὴν Ἰταλίην. Τὸν χρόνον δὲ τοῦτον, ὡς λέγουσι Συβαρῖται, σφέας τε αὐτοὺς, καὶ Τῆλιν τὸν ἑωυτῶν βασιλῆα ὑπὸ Κροτωνιητέων μέλλειν στρατεύεσθαι· τοὺς δὲ Κροτωνιήτας ταῦτα ἐόντα γνώμενος, δεηθῆναι Δωριέος σφίσι τιμωρῆσαι, καὶ τυχεῖν δεηθέντας. συστρατεύσασθαί τε δὴ ὑπὸ Συβαρίν Δωριέα, καὶ συνελεῖν τὴν Συβαρίν. ταῦτα μέν νυν Συβαρῖται λέγουσι ποιῆσαι Δωριέα τε καὶ τοὺς μετ' αὐτοῦ. Κροτωνιῆται δὲ οὐδένα σφίσι φασὶ ξεῖνον γενόσθαι παραστάτην τοῦ πρὸς Συβαρίτας πολέμου, εἰ μὴ Καλλίην τὸν Ἰαμιδέων μάντιν Ἠλεῖον μοῦνον· καὶ τοῦτον τρόπῳ τοιῷδε ἐκ Τήλυος τοῦ Συβαρίτεων τυράννου ἀποδράντα ἀπικέσθαι πρὸς σφέας, ἐπεί τε οἱ τὰ ἱρὰ οὐ προεχώρεε [e] χρήσασθαι θυομένῳ ὑπὲρ Κροτωνιητέων. ταῦτα δὲ οὐκ οὗτοι λέγουσι. Μαρτύρια δὲ τοιάδε ἑκάτεροι ἀποδεικνύουσι τάδε. Συβαρῖται μὲν

42 genuit. Et Cleomenes quidem mentis non compos (ut fertur) sed admodum furens, Dorieus autem inter æquales omnes primus erat, meritoque putans se ob virilitatem regno potiturum. hoc ita opinione præsumens, defuncto Anaxandrida quum Lacedæmonii Cleomenem ex lege, quod maximus natu esset, creassent, indigne id tulit, sibi à Cleomene imperari. Igitur petita à Spartiatis plebe, coloniam duxit, neque Delphico usus oraculo, in quam terram ad urbem condendam tenderet, neque quippiam legitime aut ex more exequutus: adeo rem indigne ferebat. In Africam autem navigans ducibus Theræis ad Cinypen delatus, locum incoluit totius Africæ pulcherrimum, juxta flumen. Sed illinc tertio ejectus anno à Macis & Afris & Carthaginiensibus, in Peloponnesum abiit. Ubi Antichares vir Eleonius ei consilium dedit ex Laii oraculis, ut Heracleam in Sicilia conderet, affirmans Erycis regionem omnem esse Heraclidarum, ad ipso Hercule possessam. Hoc ille audito Delphos se contulit ad oraculum consulendum numquid regione ad quam proficiscebatur potiturus esset. Pythia eum potiturum respondit. Sumptaque Dorieus classe quam & in Africam duxerat, Italiam prætervehebatur. Ea tempestate (ut ferunt) Sybaritæ cum Tely rege suo bellum Crotoniatis erant illaturi: id metuentes Crotoniatæ Dorieum ut sibi opem ferret oravere. Hic precibus inductus, una cum illis adversus Sybarin contendit, eamque cepit. Hæc Sybaritæ Dorieum & qui cum illo erant feciisse ajunt. at Crotoniatæ negant quempiam sibi adjutorem peregrinum fuisse belli adversus Sybaritas, præter unum Calliam Eleum ex familia Iamidarum vatem: & hunc à Tely Sybaritarum tyranno ad ipsos transfugisse, hoc modo, quod sacrificans de eundo adversus Crotonem, non litaret. Hæc isti non ajunt. Harum rerum utrique testimonia hæc adferunt; Sybaritæ quidem, par-

43

44

45

a Περινηταίδεω. b λαὸν. c ἄγει. d Θηραῖοι. e προεχώρεε.

τέμενός τε καὶ νηὸν ἐόντα ἐν τῇ ἔξηρον Κράστιν, τὴν ἱδρύσασθαι σφελόντα τὴν πόλιν Δωριέα λέγουσι Ἀθηναίη ἐπωνύμῳ Κραστίῃ. τοῦτον δή, αὐτὸν Δωριέα τὸν θάνατον μαρτύριον μέγιστον ποιεῦνται, ὅτι τὰ μεμαντευμένα ποιέων διεφθάρη. εἰ γὰρ δὴ μὴ παρέπεμψε μηδέν, ἐπ' ὃ ἦλθε ἐπέλη ἐποίεε, εἶλε ἂν τὴν Ἐρυκίνλιον χώρην, οὐδ' ἂν αὐτός τε καὶ ἡ στρατιὴ διεφθάρη. οἱ δ' αὖ Κροτωνιῆται ἀποδεικνῦσι Καλλίῃ μὲν τῷ Ἠλείῳ ἐξαίρετα ἐν γῇ τῇ Κροτωνιήτιδι πολλὰ δοθέντα, τὰ καὶ ἐς ἐμὲ ἔτι ἐνέμοντο οἱ Καλλίεω ἀπόγονοι· Δωριεῖ δὲ καὶ τοῖσι Δωριέος ἀπογόνοισι, οὐδέν. καίτοι εἰ συνεπλάκετό γε Συβαριτικῷ πολέμῳ Δωριεὺς, δοθῆναι ἄν οἱ πολλαπλάσια ἢ Καλλίῃ. ταῦτα μέν νυν ἑκάτεροι αὐτέων μαρτύρια ἀποφαίνονται· καὶ πάρεστι ἑκατέροισι τοῖς πείθεται αὐτέων, τούτοισι προσχωρέειν. Συνέστρατευσε δὲ Δωριεῖ καὶ ἄλλοι συγκτίσαι Σπαρτιητέων, Θεσσαλὸς καὶ Παραιβάτης καὶ Κελεὴς καὶ Εὐρυλέων. οἳ ἐπεί τε ἀπίκοντο πάντι στόλῳ ἐς τὴν Σικελίην, ἀπέθανον μάχῃ ἐσσωθέντες ὑπό τε Φοινίκων καὶ Αἰγεσταίων [b]. μοῦνος δέ γε Εὐρυλέων τῶν συγκτίσεων περιεγένετο τούτου τοῦ πάθεος. συλλαβὼν δὲ ἕτερος τῶν στρατιῆς τὰς περιλοιπομένας, ἔσχε Μινῴου τὴν Σελινουσίων ἀποικίην· καὶ συνελαβέτην Σελινουσίους τὴν μουνάρχην Πυθαγόρεω [c]. μετὰ δὲ, ὡς τοῦτον κατεῖλε, αὐτὸς τυραννίδι ἐπεχείρησε Σελινοῦντος, καὶ ἐμουνάρχησε χρόνον ἐπ' ὀλίγον. οἱ γὰρ μιν Σελινούσιοι ἐπαναστάντες ἀπέκτειναν καταφυγόντα ἐπὶ Διὸς ἀγοραίου βωμόν. Συνέστρατευσε δὲ Δωριεῖ καὶ συναπέθανε Φίλιππος ὁ Βουτακίδεω, Κροτωνιήτης ἀνήρ· ὃς ἁρμοσάμενος Τήλυος τοῦ Συβαρίτεω θυγατέρα, ἔφυγε ἐκ Κρότωνος· ψυδηθεὶς δὲ τοῦ γάμου εἶχετο πόλεων ἐς Κυρηναίην· ἐκ ταύτης δὲ ὁρμεώμενος συνέστρατευσε οἰκηίῃ τε τριήρεϊ καὶ οἰκηίῃ ἀνδρῶν δαπάνῃ, ἐών τε Ὀλυμπονίκης καὶ κάλλιστος Ἑλλήνων τῶν κατ' ἑωυτόν· διὸ δὴ τὸ ἑωυτοῦ κάλλος ἐνείκατο καὶ Αἰγεσταίων τὰ εἴδεα ἄλλος. ὅπου δὲ τοῦ τάφου αὐτοῦ ἥρωον ἱδρυσάμενοι, θυσίῃσι αὐτὸν ἱλάσκονται. Δωριεὺς μέν νυν τρόπῳ τοιούτῳ ἐτελεύτησε. εἰ δὲ ἤνεσχετο βασιλευόμενος ὑπὸ Κλεομένεος, καὶ κατέμεινε ἐν Σπάρτῃ, ἐβασίλευε ἂν Λακεδαίμονος. οὐ γὰρ τινα πολλὸν χρόνον ἦρξε ὁ Κλεομένης, ἀλλ' ἀπέθανε ἄπαις, θυγατέρα μούνην λιπὼν τῇ οὔνομα

Doriei memoria, & quidam ejus comites, ſed in Sicilia occiſi. Euryleon Minoæ & Selinuntis tyrannus. Philippus olympionices. Cleomenis breve regnum.

partim fanum ac templum prope ſiccum flumen Craſtin, quod Dorieum capta urbe ajunt extruxiſſe Minervæ cognomine Craſtiæ: partim ipſius Doriei necem, quam volunt eſſe maximum teſtimonium, quoniam contra vaticinia agens interemptus fuit. Si enim nihil niſi id ad quod proficiſcebatur feciſſet, nec tranſgreſſus eſſet, Erycinam regionem obtinuiſſet, & obtentam poſſediſſet, non ipſe cum exercitu conſumptus eſſet. At Crotoniatæ multa monſtrant eximie donata Calliæ Eleo in agro Crotonienſi, quæ etiam ad meam uſque memoriam prognati Calliæ colebant: Dorieo autem & ejus poſteri nihil. cui tamen, ſi in bello Sybaritano fuiſſet Crotoniatis auxilio, multo plura quam Calliæ fuiſſent donata. hæc pro ſe utrique eorum teſtimonia referunt, quorum utris accedere quiſque mavult, his accedat licet. Navigarunt autem cum Dorieo & alii 46
Spartiatarum, deducendæ coloniæ ſocii, Theſſalus & Parætbates & Celees & EUryleon: qui quum omni claſſe Siciliam tenuerunt, ſuperati à Phœnicibus atque Ægeſtanis, in prœlio occubuerunt, uno tantum ex hac adverſa pugna ſuperſtite EUryleonte: qui collectis eorum reliquiis, occupavit Minoam Selinuſiorum coloniam, Selinuſioſque liberavit monarchia Pithagoræ. Hunc quum ſuſtuliſſet, ipſe tyrannidem Selinuntis invaſit. Sed ad breve tempus eam obtinuit. nam Selinuſii impetu in eum facto, quum ad Jovis forenſis aram confugiſſet, obtruncarunt. Dorieo & 47
viæ & mortis ſocius fuit Philippus Butacidæ filius, vir Crotoniata, qui deſponſa ſibi filia Telyos Sybaritæ, Crotone profugerat, abnegatoque matrimonio tranſmiſit Cyrenen. Ex hac diſcedens, ſectatus eſt propria trireme, ac proprio virorum ſumptu, qui erat & olympionices, & omnium ſui temporis Græcorum pulcherrimus. Ob quam corporis ſpeciem ab Ægeſtanis ea quæ nemo alius reportavit. nam ad ſepulchrum ejus monumento extructo, ſacrificiis eum placant. Hunc in modum Dorieus 48
vita functus eſt. qui ſi in animum induxiſſet ferre Cleomenis regnum, & in Sparta permanſiſſet, regno fuiſſet Lacedæmoniorum potitus. Neque enim diu Cleomenes imperavit: ac ſine liberis deceſſit, una duntaxat relicta filia, cui

a συνεπολέμεε F. b MS. habet Ἐγεσαίων tum hic, tum infra. c Πυθαγόρεω.

49 cui nomen Gorgo. Cleomene igitur imperium tenente, Spartam venit Aristagoras Mileti tyrannus: cui etiam in sermonem venit, habens (ut Lacedæmonii ajunt) æream tabellam, in qua totius terræ ambitus erat incisus, cunctumque mare, atque omnia flumina. Accedens igitur in colloquium Aristagoras, ita ad eum inquit: Studium meum, Cleomenes, qui huc advenerim, ne mireris. officia enim sunt talia. Ionas pro liberis servos esse, dedecus dolorque maximus est cum nobis ipsis, tum vero inter cæteros vobis, quanto præstis Græciæ. proinde igitur, per deos Græcos, eripite Iones à servitute, consanguineos vestros. quod facile est ad præstandum: nam neque barbari sunt viri strenui, & vos in summum rei bellicæ per virtutem evasistis, & pugna eorum hujuscemodi est; arcus ac breve spiculum, bracasque induti veniunt ad pugnas, & in capitibus pileos. sic faciles captu sunt. Ad hæc, tantum bonorum est iis qui eam incolunt continentem, quantum non est ceteris universis, tum auri, (ut ab hoc incipiamus) tum argenti, tum æris, tum variæ vestis, tum jumentorum, tum mancipiorum: quibus vos, si potiri libuerit, potiemini. Sunt quoque inter se confines, ut ego disseram; his quidem Ionibus sunt Lydi, qui terram incolunt bonam, & circumfluunt argento. Hæc autem dicebat, ostendens in ambitu terræ inciso tabellæ quam ferebat. Lydis vero (dicebat Aristagoras) confines sunt hi Phryges, auroram versus, pecorum copia & fructuum ubertate, omnium quos ego novi longe beatissimi. Phrygibus annexi sunt Cappadoces, quos nos Syrios appellamus. His proximi sunt Cilices, hujus maris accolæ, ubi hæc Cyprus insula est sita: qui tributum annuum regi pendunt quingena talenta. His Cilicibus confines sunt hi Armenii, & ipsi re pecuaria abundantes. Armeniis his Matieni, istam regionem tenentes, quorum terræ Cissia hæc adhæret: in qua juxta fluvium hunc Choaspem sita sunt hæc Susa, ubi rex magnus domicilium habet, atque hic pecuniarum thesauri sunt. Hanc vos urbem si ceperitis, bona fide jam cum Jove de divitiis licet certetis. Verum de terra neque multa neque ita feraci, & pro exiguis finibus oportet vos rejicere

νομα ἰῷ Γοργώ. Ἀπικνέεται δ' ὦν ὁ Ἀ ριστα γό ρης ὁ Μιλήτου τύραννος ἐς τὴν Σπάρτην, Κλεομένεϊ ἔχοντι τὸν δρόμον. τῷ δὴ ἐς λόγους ἦλθε, ὡς Λακεδαιμόνιοι λέγουσι, ἔχων χάλκεον πίνακα, ἐν τῷ γῆς ἁπάσης περίοδος ἐνετέτμητο, καὶ θάλασσά τε πᾶσα καὶ πόταμοι πάντες. ἀπικνεόμενος δὴ ἐς λόγους ὁ Ἀ ριστα γόρης, ἔλεγε τοιάδε [a], Κλεόμενες, μὴ θωϋμάσῃς τὸν ἐνθεῦτεν ἀπόξιος· τὰ κατηκοντα γὰρ ἐστὶ τοιαῦτα. Ἰώνων παῖδας δούλους εἶναι ἀντ' ἐλευθέρων, ὄνειδος καὶ ἄλγος μέγιστον μὲν αὐτοῖσι ἡμῖν, ἔπι δὲ τοῖσι λοιποῖσι ὑμῖν, ὅσῳ προέστατε [b] τῆς Ἑλλάδος. νυῦν ὦν προὶξ θεῶν τῶν Ἑλληνίων ῥύσασθε Ἴωνας ὀπίσω δουλοσύνης, ἄνδρας ὁμαίμονας. εὐπετέως δὲ ὑμῖν τοῦτο χωρέειν οἷά τε ἐστί. ὅτι γὰρ οἱ βάρβαροι ἄλκιμοί εἰσι, ὑμεῖς τε τὰ ἐς τὸν πόλεμον, ἐς τὰ μέγιστα ἀνήκετε ἀρετῆς πέρι. ὅπλα μάχη αὐτέων, ἐστὶ τοιάδε, τόξα, καὶ αἰχμὴ βραχέα· ἀναξυρίδας δὲ ἔχοντες ἔρχονται ἐς τὰς μάχας, καὶ κυρβασίας ὀπὶ τῇσι κεφαλῇσι. ὅτῳ εὐπετέες χειρωθῆναί εἰσι. ἐστὶ δὲ καὶ ἀγαθὰ τοῖσι πρὸ ἠπείρου ἐκείνην νεμομένοισι, ὅσου οὐδὲ τοῖσι συνάπασι ἄλλοισι· ὀπὸσα χρυσοῦ δρέπανα ἔχουσι, ἄργυρος, καὶ χαλκὸς, καὶ ἐσθὴς ποικίλη, καὶ ὑποζύγιά τε καὶ ἀνδράποδα. τὰ δὴ ὑμῶν βουλόμενοι, αὐτοὶ ἂν ἔχοιτε. καὶ οἰκίλλωνται δὴ ἀλλήλων ἐχόμενοι, ὡς ἐγὼ φράσω. Ἰώνων μὲν τῶνδε οἵδε Λυδοὶ, οἰκέουσί τε χώρην ἀγαθὴν καὶ πολυαργυρώτατοι ἐόντες. δεικνὺς δὴ ἔλεγε ταῦτα ἐς τὴν τοῦ γῆς περίοδον, τὴν ἐφέρετο ἐν τῷ πίνακι ἐντετμημένην. Λυδῶν δὴ (ἔφη λέγων ὁ Ἀ ριστα γόρης) οἵδε ἔχονται Φρύγες οἱ πρὸς τὴν ἠῶ, πολυπροβατώτατοί τε ἐόντες καὶ πολυκαρπότατοι. Φρυγῶν δὴ ἔχονται Καππαδόκαι, τοὺς ἡμεῖς Σύριους καλέομεν. τούτοισι δὲ πρόσουροι Κίλικες, κατήκοντες ἐπὶ θάλασσαν τήνδε, ἐν τῇ ἥδε Κύπρος νῆσος κέεται· οἳ πεντακόσια τάλαντα βασιλέϊ τὸν ἐπέτηον φόρον ἐπιτελεῦσι. Κιλίκων δὲ τῶνδε ἔχονται Ἀρμένιοι οἵδε, καὶ ἕτοι ἐόντες πολυπροβατώτατοι· Ἀρμενίων δὲ, Ματιηνοὶ, χώρην τήνδε ἔχοντες. ἔχεται δὲ τούτων γῆ ἥδε Κισσίη, ἐν τῇ δὴ πρὸς μεσαμβρίην τόνδε Χοάσπεα κείμενά ἐστι τὰ Σοῦσα ταῦτα, ἔνθα βασιλεύς τε μέγας δίαιταν ποιέεται, καὶ τὰ χρήματα οἱ θησαυροὶ ἐνθαῦτά εἰσι. ἑλόντες δὲ ταύτην τὴν πόλιν, θαρσέοντες ἤδη τῷ Διὶ πολλοῦ πιέρι ἐρίζετε. ἀλλὰ σφὶ μὲν χώρης ἄρξα ἐ πολλῆς, οὐδὲ ἔτω χρηστῆς, καὶ ἄρων σμικρῶν,

a τοιάδε. b MS. habet προίστατε.

Aristagorx fraus infelix propter veritatem intervalli expositam. Supplex ergo factus ne pecunia Cleomenem expugnaret, arcuit hujus filiola.

„ κρῶν, χρεών ἐστι ὑμέας μάχας ἀναβάλλεσθαι
„ ὦ ξεῖνε Μεσσηνίης ἑόντας ἰσοπαλέας, ἢ Ἀρ-
„ κάδας τε καὶ Ἀργείους· τοῖσι ἔστι χρυσὸς ἐχόμενον
„ ἐστὶ οὐδέν, ἔστι δὲ χώρου, τοῦ περὶ καὶ τινα ἀνάγκη
„ ἐστὶ θυμὸν μαχόμενον ἀποθνήσκειν. παρεὸν δὲ τοῦ
„ Ἀσίης πάσης ἄρχειν ἄπερ ἔστι, ἄλλο τι αἱρήσεσθε;
Ἀρισταγόρης μὲν ταῦτα ἔλεξε. Κλεομένης δὲ ἀμεί-
„ βετο τοῖσδε, Ὦ ξεῖνε Μιλήσιε, ἀναβάλλομαί
„ τοι ἐς τρίτιον ἡμέρην ἀποκρινέεσθαι. Τότε μὲν ἐς
τοσοῦτον ἤλασαν. ἐπείτε δὲ ἡ κυρίη ἡμέρη ἐγένετο τῇ
ἀποκρίσι, καὶ ἦλθον ἐς τὸ συγκείμενον, εἴρετο ὁ
Κλεομένης τὸν Ἀρισταγόρην ὁκόσων ἡμερέων ἀπὸ θα-
λάσσης τοῦ Ἰώνων ὁδὸς εἴη τῷ βασιλῆα· ὁ δὲ Ἀ-
ρισταγόρης, τἄλλα ἐὼν σοφὸς, καὶ ἀμβάλλων ἐκεῖ-
νον εὖ, ἐς τοῦτο ἐσφάλη. χρεὼν γὰρ μιν μὴ λέγειν
τὸ ἐὸν, βουλόμενόν γε Σπαρτιήτας ἐξαγαγεῖν ἐς τὴν
Ἀσίην, λέγει δὲ ὧν, τριῶν μηνῶν φὰς εἶναι τὴν
ἄνοδον. ὁ δὲ, ὑποτάψας τὸν ὀπίσω λόγον, τὸν
ἐκ Ἀρισταγόρης ὥρμητο λέγειν πρὸς τοῦτο, εἶπε, Ὦ
„ ξεῖνε Μιλήσιε, ἀπάλλαξο ἐκ Σπάρτης πρὸ
„ δυσμέων ἡλίου. οὐδένα γὰρ λόγον ἀπεπέα λέγεις Λα-
„ κεδαιμονίοισι, ἐθέλων σφέας ἀπὸ θαλάσσης
„ τριῶν μηνῶν ὁδὸν ἀγαγεῖν. ὁ μὲν δὴ Κλεομένης
ταῦτα εἰπὰς, ἤιε ἐς τὰ οἰκία. Ὁ δὲ Ἀρισταγόρης
λαβὼν ἱκετηρίην, ἦιε ἐς τοῦ Κλεομένεος· ἐσελθὼν
δὲ εἴσω, ὡς ἱκετεύων, ἐπᾶκουσε, ἐκέλευε τὸν
Κλεομένεα ἀποπέμψαι τὸ παιδίον. προσεῖχε γὰρ
δὴ τῷ Κλεομένει ἡ θυγάτηρ τῇ οὔνομα ἦν Γοργώ·
τοῦτο δέ οἱ ἦν μουνογενὲς τέκνον ἐτύγχανε, ἐὸν ἐτέων
ὀκτὼ ἢ ἐννέα ἡλικίην. Κλεομένης δὲ λέγειν μιν
ἐκέλευε τὰ βούλεται, μηδὲ ἀπισχεῖν τοῦ παιδὸς
εἵνεκα· ἐνθαῦτα δὴ ὁ Ἀρισταγόρης ἄρχετο ἐκ
δέκα ταλάντων ὑπισχνεόμενος, ἢν οἱ ἀπιτε-
λέσῃ τὴν ἐδέετο. ἀναιδέος δὲ τοῦ Κλεομένεος,
προσέβαινε τοῖσι χρήμασι ὑπερβάλλων ὁ Ἀρι-
στοβούλου· ἐς οὗ πεντήκοντά τε τάλαντα ὑπεδέ-
„ δεκτο[a], καὶ τὸ παιδίον ηὐδάζετο, Πάτερ, μὴ
„ φθερέῃ σε ὁ ξεῖνος, ἢν μὴ ἀπίσῃς ἤης. Ὅ τε
δὴ Κλεομένης ἡσθεὶς τοῦ παιδίου τῇ φρονήσι,
ἦιε ἐς ἕτερον οἴκημα· καὶ ὁ Ἀριστοβούλου ἀπαλ-
λάσσετο τοπαραπὰν ἐκ τῆς Σπάρτης, οὐδέ οἱ
ἐξεγένετο ἀπιόντι ἔτι σημῆναι περὶ τῆς ἀνόδου
τῆς παρὰ βασιλῆα. Ἔχει γὰρ ἀμφὶ τῇ ὁδῷ ταύ-
τῃ ὧδε· σταθμοί τε πανταχῇ εἰσὶ βασιλήιοι,
καὶ καταλύσιες κάλλισται· πᾶσα οἰκεομένης τε
ἡ ὁδὸς ἔπεστι καὶ ἀσφαλές· διὰ μέν γε Λυ-
δίης καὶ Φρυγίης σταθμοὶ τείνοντες εἴκοσί εἰσι, πα-
ρασάγγαι δὲ τεσσερες καὶ ἐννενήκοντα καὶ ἥμισυ. ἐκ-
δέκεται δὲ ἐκ τῆς Φρυγίης ὁ Ἅλυς ποταμὸς, ἐπ' ᾧ
πύλαι

cere bella adversus Messenios vobis pares; & Arcades & Argivos, quibus nihil est neque auri neque argenti, quarum rerum cupiditate quis inducitur ad mortem periclitandam: at quum offeratur occasio facile potiundi tota Asia, aliudne quippiam præoptabitis? Hæc Aristagoras dicebat. Cui respondens Cleomenes, Milesie, inquit, hospes, in triduum tibi differo respondere. Tunc quidem hactenus processum est. ubi vero dies responsioni præstituta adfuit, & ad locum de quo convenerant, ventum est, interrogavit Aristagoram Cleomenes, quot dierum ab Ionum mari ad regem esset iter. Aristagoras, alioqui solers, & illum præclare decipiens prudentia, in hoc tamen lapsus est: qui quum non deberet rem ut se habebat illi aperire, volens Spartiatas in Asiam educere, dixit trium mensium esse adscensum. Cleomenes, interpellata hujus quam ordiri instituerat oratione de itinere, inquit, Hospes Milesie, abscede è Sparta ante solem occidentem. nec enim sermonem auditu gratum dicis Lacedæmoniis, volens eos trimestri itinere abducere à mari. Hæc loquutus Cleomenes domum abiit. Aristagoras, sumpto oleæ ramo instar supplicis ad domum Cleomenis se contulit, eamque ingressus ut supplex, jubebat ad se audiendum dimitti illius filiam. Stabat enim ante Cleomenem filia cui nomen erat Gorgo, unica illius proles, eaque octo aut novem annos nata. Cleomene jubente eum dicere quæ vellet, neque reticere filiolæ gratia, tunc Aristagoras incepit polliceri illi ab decem talentis, si precibus suis annueret; abnuente Cleomene, subinde adjiciendo illuc pervenit, ut quinquaginta talenta polliceretur. Ad quod puella, Pater, inquit, hospes te corrumpet, nisi hinc abis. Prudenti monito puellæ delectatus Cleomenes, in aliud conclave abiit: & Aristagoras è Sparta prorsus abscessit, non facta ei amplius potestate indicandi adscensus ad regem. Ea namque istius itineris ratio ita habet. Ubique sunt regii stathmi, *id est*, mansiones, ac diversoria pulcherrima. Iter omne per loca culta, ac tuta. Et per Lydiam quidem & Phrygiam, stathmi vel mansiones tendunt viginti, parasangæ nonaginta quatuor & dimidiatus. E Phrygia excipit fluvius Halys, cui imminent

a ὑπεδέκετο.

minent portæ, quas tranſire omnino neceſſe, atque ita fluvium tranſmittere. eſt & cuſtodia magna ad illum. Tranſgreſſo in Cappadociam, & eam permetienti uſque ad fines Cilicios, duodetriginta ſtathmi ſunt, paraſangæ centum quatuor. In horum finibus poſitas duplices portas ac totidem cuſtodias pertranſis. Has tranſgreſſo, & per Ciliciam iter facienti, tres ſtathmi ſunt, paraſangæ quindecim ac dimidiatus. Terminus Ciliciæ & Armeniæ eſt flumen quod navibus tranſitur, nomine Euphrates. In Armenia ſtathmi ſunt diverſoriorum quindecim, paraſangæ quinquaginta ſex & dimidiatus, in quibus & cuſtodia eſt. Eam fluvii qui navibus tranſeuntur quatuor perfluunt, quos tranſmittere prorſus neceſſarium eſt: primus, Tigris: ſecundus dehinc ac tertius ejuſdem nominis, etſi non idem fluvius, nec ex eodem fluens loco. nam horum quos enumeravi primus ex Armeniis fluit, alter ex Matienis. quartus fluvius nominatur Gyndes, quem Cyrus aliquando in trecentos ac ſexaginta diduxit alveos. Ex hac Armenia in terram Matienam tendentes ſtathmi ſunt quatuor: unde in regionem Ciſſiam tranſeunti ſunt undecim ſtathmi, paraſangæ vero quadraginta duo & dimidiatus, ad fluvium Choaſpem, qui & ipſe navibus tranſmittitur. ſupra quem urbs Suſa eſt ſita. Omnes hi ſtathmi, ſunt centum ſundecim. diverſoria igitur ſtathmorum tot ſunt ad-
53 ſcendenti Sardibus Suſa. Quod ſi iter regium recte metiamur paraſangis, & paraſanga valet triginta ſtadia, (ut valet), ſunt è Sardibus ad regiam quæ dicitur Memnonia, tredecim millia ſtadiorum & quingenta: quum ſint paraſangæ quadringenti quinquaginta. Itaque peragrando ſingulis diebus centena & quinquagena ſtadia, conſumuntur ſolidi no-
54 naginta dies. Hunc in modum ab Ariſtagora Mileſio apud Cleomenem Lacedæmonium dicente trium menſium adſcenſum eſſe ad regem recte dicebatur. Quod ſiquis exploratius iſta inquirat, hoc quoque ego indicabo. nam iter ab Epheſo ad Sardis huic rationi decet apponi in computando. A Græco igitur mari ad Suſa (hæc enim urbs Memnonia vocatur) dico eſſe quatuordecim millia ſtadiorum & quadraginta. Ex Epheſo enim ad Sardes, quingenta & quadra-

πύλαι τε ἔπεισι, τὰς διεξελάσαι πᾶσι ἀνάγκη, καὶ ἔτω διεκπερᾶν τὸν ποταμόν· καὶ φυλακτήριον μέγα ἐπ' αὐτῷ. Διαβάντι δὲ εἰς τὴν Καππαδοκίην, καὶ ταύτῃ πορευομένῳ μέχρι ἔρων τῶν Κιλικίων, σταθμοὶ δυώδεκα δέοντες εἰσὶ τριήκοντα, παρασάγγαι δὲ πέντε καὶ εἰκοσι. ὅρος δὲ τοῖσι τούτων ὅροισι διξὰς τε πύλας διεξελᾶς, καὶ διξὰ φυλακτήρια διαμείψας. ταύτῃ δὲ διεξελάσαντι, καὶ διὰ τῆς Κιλικίης ὁδὸν πορευμένῳ, τρεῖς εἰσὶ σταθμοὶ, παρασάγγαι δὲ πεντεκαίδεκα, καὶ ἥμισυ. ὅρος δὲ Κιλικίης καὶ τῆς Ἀρμενίης ἐστὶ ποταμὸς νηυσὶ περητὸς, τῷ ὄνομα Εὐφρήτης. ἐν δὲ τῇ Ἀρμενίῃ σταθμοὶ μέν εἰσι καταγωγίων πεντεκαίδεκα, παρασάγγαι δὲ ἑξήκοντα καὶ ἥμισυ· καὶ φυλακτήριον ἐν αὐτοῖσι. ποταμοὶ δὲ νηυσὶ περητοὶ τέσσερες διὰ ταύτης ῥέουσι, τὰς πᾶσα ἀνάγκη διαπορθμεῦσαί ἐστι· πρῶτος μὲν, Τίγρης· μετὰ δὲ, δεύτερός τε καὶ τρίτος οὐτὸς ὀνομαζόμενος· οὐκ αὐτὸς ἐὼν ποταμὸς, οὐδὲ ἐκ τῆς αὐτῆς ῥέων. ὁ μὲν γὰρ πρότερος αὐτέων καταλεχθεὶς, ἐξ Ἀρμενίων ῥέει· ὁ δὲ ὕστερον, ἐκ Ματιηνῶν. ὁ δὲ τέταρτος τῶν ποταμῶν, ὄνομα ἔχει Γυνδῆς, τὸν Κῦρος διέλαβέ κοτε ἐς διώρυχας ἑξήκοντα καὶ τριηκοσίας. ἐκ δὲ ταύτης τῆς Ἀρμενίης ἐσβάλλουσι[a] ἐς τὴν Ματιηνὴν γῆν, σταθμοὶ εἰσι τέσσερες. ἐκ δὲ ταύτης ἐς τὴν Κισσίην χώρην μεταβαίνουσι, ἕνδεκα σταθμοὶ, παρασάγγαι δὲ δύο καὶ τεσσερήκοντα καὶ ἥμισυ ἐστὶ ὅτι ποταμὸν Χοάσπην, εὐπορίη καὶ τούτῳ γεφυρωθῆναι πλοίοισι. ἔστι δὲ ἐπὶ τοῖσι τούτων ὅροισι διξὰς τε πύλας διεξελᾶς, καὶ διξὰ φυλακτήρια παρεξελάσας. ταύτῃ δὲ διεξελάσαντι, καὶ διὰ τῆς Κισσίης ὁδὸν πορευμένῳ, τρεῖς εἰσὶ σταθμοὶ, παρασάγγαι δὲ πεντεκαίδεκα, καὶ ἥμισυ. ἔρος δὲ Κισσίης καὶ τῆς Ἀρμενίης ἔστι

Harmodius & Aristogiton prosapia Gephyræi, à quibus Hipparchus interfectus, & origo Gephyræorum, unde primæ Græcorum literæ & scholæ.

ἐκέλοι· ἡμὶ ἔτω τρισὶ ἡμέρῃσι μηκιώεν ἡ τρίμηνος ἐδές. Ἀπελαυνόμενος δὲ ὁ Ἀναγόρης ὑπὸ τοῦ Σπαρτης, ἦκε ἐς τὰς Ἀθήνας, γλυκύνας τὸν δεσμὸν τυράννων ἐλευθέρους· ἐπεὶ Ἵππαρχον τὸν Πεισιστράτου, Ἱππίεω δὲ τυράννου ἀδελφεὸν, ἰδόντα τε ὄψιν ἐνυπνίου τῷ ἑωυτοῦ πάθει ἐναργεστάτην, καὶ εἰνύχοισι Ἀναγορίτεω καὶ Ἁρμοδίου, φόνου ἐόντες αἰτιηθέντες Γεφυραῖοι, μετὰ τοῦτο ἐτυράννευον Ἀθηναίους ἐπ' ἔτεα πλείονα, ἢ ἐλάσσονα ἑκκαίδεκα μάλιστα ἢ τούτου. Ἡ μὲν νυν ὄψις τοῦ Ἱππάρχου ἐνυπνίου ἦν ὅδε· ἐν τῇ προτέρῃ νυκτὶ τῶν Παναθηναίων ἐδόκεε ὁ Ἵππαρχος ἀνδρὰ οἱ ἀγαθοῦ καὶ μέγαν καὶ εὐειδέα αἰνίσσεσθαι παρὰ τὸν ἔπεα,

Τλῆθι λέων ἄτλητα παθὼν τετληότι θυμῷ.
Οὐδεὶς ἀνθρώπων ἀδίκων τίσιν οὐκ ἀποτίσει.

ταῦτα δὲ, ὡς ἡμέρη ἐγένετο τάχιστα, φανερὸς ἦν ἐκτρεπτήμενος ἐνυποπόλοισι. μετὰ δὲ, ἀπεπεμμένου τὸν ὄψιν, ἔπεμπε τὴν πομπὴν ἐν τῇ δὴ τελευτᾷ. Οἱ δὲ Γεφυραῖοι, τὸ ἐσον οἱ φανέες Ἵππαρχον, ὡς μὲν αὐτοὶ λέγουσι, ἐγένοντο ἐξ Ἐρετρίης τὸν ἀρχηγέα· ὡς δὲ ἐγὼ ἀναπυνθανόμενος εὑρίσκω, ἦσαν φοίνικες τῶν συὺν Κάδμῳ ἀπικομένων Φοινίκων ἐς γῆν τὴν νῦν Βοιωτίην καλεομένην. οἴκεον δὲ τὴν χώρης ταύτης ἀποταξάντες τὴν Ταναγρικὴν μοίρην. ἐνθεῦτεν δὲ Καδμείων μετέπειτα ἐξαναστάντων ὑπὸ Ἀργείων, οἱ Γεφυραῖοι ὕστερα τῶν Βοιωτῶν ἐξαναστάντες ἐτράποντο ἐπ' Ἀθηναίων [a]. Ἀθηναῖοι δὲ σφέας ἐπὶ ῥητοῖσι ἐδέξαντο, σφέων αὐτῶν εἶναι πολίητας, πολλῶν μὲν καὶ οὐκ ἀξιαπηγήτων ἀπιτάξαντες ἔργεσθαι. Οἱ δὲ φοίνικες ἦσαν οἱ σὺν Κάδμῳ ἀπικόμενοι, τῶν ἔσονται οἱ Γεφυραῖοι, ἄλλά τε πολλὰ, οἰκήσαντες ταύτην τὴν χώρην, ἐσήγαγον διδασκάλια ἐς τοὺς Ἕλληνας, καὶ δὴ καὶ γράμματα, οὐκ ἐόντα πρὶν Ἕλλησι, ὡς ἐμοὶ δοκέειν [b]. πρῶτα μὲν, τοῖσι καὶ ἅπαντες χρέωνται Φοίνικες· μετὰ δὲ, χρόνου προβαίνοντος, ἅμα τῇ φωνῇ μετέβαλον καὶ τὸ ῥυθμὸν τῶν γραμμάτων. περιοίκεον δὲ σφέας τὰ πολλὰ τοῦ χώρου τοῦτον τὸ χρόνον Ἑλλήνων Ἴωνες· οἱ διδαχθέντες ὑπὸ τῶν Φοινίκων τὰ γράμματα, μεταρρυθμίσαντες σφέων ὀλίγα, ἐχρέωντο. χρεώμενοι δὲ, ἐφάσαν, ὥσπερ καὶ τὸ δίκαιον ἔφερε, ἐσαγαγόντων Φοινίκων ἐς τὴν Ἑλλάδα, Φοινικήια κεκλῆσθαι. καὶ τὰς βύβλους διφθέρας κα-

draginta ſtadia: atque ita tribus omnino diebus augetur ſpatium itineris trimeſtris. 55
Digreſſus è Sparta Ariſtagoras Athenas contendit, tyrannis liberatas, hoc modo: Poſtquam Hipparchum Piſiſtrati filium, Hippiæ tyranni fratrem, qui in ſomnis viſionem cladis ſuæ evidentiſſimam viderat, interfecere Ariſtogiton & Harmodius, priſca origine Gephyræi; poſt hæc nihilominus Athenienſes, imo magis quam prius, tyrannidem quadriennio pertulerunt. Viſio autem inſomnii 56
Hipparchi hæc erat: Nocte quæ anteceſſit Panathenæa videbatur Hipparchus cernere virum adeſſe ſibi procerum atque ſpecioſum, hos verſus per ænigma dicentem,

Intoleranda leo tolera, tolerans animo agro.
Nemo hominum injuſtus non ſolvit tempore pœnam.

Hæc ſimulatque dies illuxit, palam referebat ad ſomniorum conjectores: ſed mox ſpreta viſione, celebravit pompam, ubi mortem oppetiit. Gephyræi 57
autem è quibus erant percuſſores Hipparchi, fuere à principio ex Eretria oriundi, ut ipſi ajunt: verum, ut ego interrogando comperio, fuere Phœnices, ex iis qui cum Cadmo in terram quæ nunc vocatur Bœotia venere, atque eam incoluere, ſortiti Tanagricum tractum. unde Cadmeis prius per Argivos exactis, iterum per Bœotos hi Gephyræi expulſi, Athenas diverterunt. Athenienſes autem receperunt ſub conditionibus, ut inter ſuos cives eſſent, multis quibuſdam nec memoratu dignis abſtinere jubentes. Phœnices iſti 58
qui cum Cadmo advenerunt, quorum Gephyræi fuere, dum hanc regionem incolunt, cum alias multas doctrinas in Græciam induxere, tum vero litteras, quæ apud Græcos, ut mihi videtur, antea non fuerant. Et primas quidem illas, quibus omnes etiam Phœnices utuntur: ſed progreſſu temporis, una cum ſono mutaverunt & modulum litterarum. Et quum ea tempeſtate in pleriſque circa locis eorum accolæ ex Græcis eſſent Iones, qui quum litteras à Phœnicibus diſcendo accepiſſent, earum illi pauca commutantes, in uſu habuerunt: & utentes confeſſi ſunt, ut æquitas ferebat, vocari Phœnicias, quod eſſent à Phœnicibus in Græciam illatæ: priſ-

a Ἀθηναίων. b ἐοικέναι.

Cadmeorum literarum Thebis vestigia. Amphitryon. Sexus, Laodamas. Cadmei & Gephyræi ejecti ex Bœotia. Ceres Achæa. Alcmæonidæ.

scaque consuetudine biblos Iones appellant pelles, quod aliquando penuria biblorum Ægypti & Syriæ, pellibus caprinis ovilibusque utebantur: adhuc quoque ad meam usque memoriam multi barbarorum talibus in pellibus scribunt.
59 Quin ipse vidi apud Thebas Bœotias in Ismenii Apollinis templo, litteras Cadmeas in tripodibus quibusdam incisas, magna ex parte consimiles Ionicis. quorum tripodum unus habet hoc epigramma,

Obtulit Amphitryon me gentis Teleboarum.

Hæc fuere circa ætatem Laii, qui fuit filius Labdaci, nepos Polydori, pronepos Cadmi. Alter tripus hexametro carmine ait,
60

Scæus in assueto pugilum certamine victor,
Me tibi sacravit speciosum munus, Apollo.

Scæus autem hic Hippocoontis filius fuerit: si quidem hic est qui tripodem dicavit, & non alius idem Hippocoontis *filii* nomen habens circa ætatem OEdipi Laio geniti. Tertius tripus, & is hexametro carmine, ait,
61

Laodamas ipsum tripodem sua in urbe monarchus,
Hoc insigne decus tibi magne dicavit Apollo.

Sub hoc Laodamante Eteoclis filio, qui solus imperavit, ejecti sunt Cadmei ab Argivis, & se ad Encheleas contulerunt. Gephyræi autem derelicti postea ab Bœotis recedunt Athenas: ubi sunt ab eis templa extructa, cum quibus nihil est ceteris Atheniensibus, & cum alia separata ab aliis templis, tum quoque Cereris Achæiæ & templum & orgia.
62 Quod igitur fuerit visum Hipparchi in somnis, & unde fuerint oriundi Gephyræi, ex quibus fuere percussores Hipparchi, à me commemoratum est. Super ista oportet adhuc altius repetere sermonem quem à principio institueram, qua ratione sint Athenienses liberati tyrannis. Hippia tyrannidem obtinente, & exacerbato Atheniensibus propter cædem Hipparchi, Alcmæonidæ, qui genere sunt Athenienses, profugi patria propter Pisistratidas, quoniam ipsis una cum ceteris exulibus res de redeundo tentata omni ope infeliciter cedebat, conatique Athenas reverti & liberare, ve-

a ἀγοράν τι.

κωλύσι δοτὸ ϛ παλαιοῦ Ἴωνες, ὅτι κοτὲ ἐν ἀπάσῃ βίβλων ἐχρέωντο διφθέρῃσι αἰγέῃσί τε [a] καὶ οἰέῃσι. ἔτι δὲ ϵ τὸ κατ' ἐμὲ πολλοὶ τῶν βαρβάρων ἐς τοιούτους διφθέρας γράφουσι. εἶδον δὲ καὶ αὐτὸς Καδμήια γράμματα ἐν τῷ ἱρῷ τοῦ Ἀπόλλωνος τοῦ Ἰσμηνίου ἐν Θήβῃσι τῇσι Βοιωτῶν, ὀπὶ τρίποσί τισι ἐγκεκολαμμένα, τὰ πολλὰ ὁμοῖα ἐόντα τοῖσι Ἰωνικοῖσι· ὁ μὲν δὴ εἷς τῶν τριπόδων ὀπίγραμμα ἔχει,

Ἀμφιτρύων μ' ἀνέθηκεν, ἐὼν ἀπὸ Τηλεβοάων.

τοῦτο ἡλικίῃ ἂν εἴη κατὰ Λάϊον τὸν Λαβδάκου τοῦ Πολυδώρου τοῦ Κάδμου. Ἕτερος δὲ τρίπους ἐν ἑξαμέτρῳ τόνῳ λέγει,

Σκαιὸς πυγμαχίων με ἑκηβόλῳ Ἀπόλλωνι
Νικήσας ἀνέθηκε τόδιν ὡραιότατον ἄγαλμα.

Σκαιὸς δ' ἂν εἴη ὁ Ἱπποκόωντος· εἰ δὴ ἔτός γ' ἐστὶ ὁ ἀναθείς, καὶ μὴ ἄλλος τοὔνομα ἔχων τοῦτο Ἱπποκόωντος, ἡλικίῃ κατὰ Οἰδίπουν τὸν Λαΐου. Τέταρτος δὲ τρίπους λέγει καὶ οὗτος ἐν ἑξαμέτρῳ,

Λαοδάμας τρίποδ' αὐτὸν ἑὸν κάτεθηκε Ἀπόλλωνι
Μοναρχέων ἀνέθηκε τόδιν ὡραιότατον ἄγαλμα.

ὀπὶ τούτου δὴ τοῦ Λαοδάμαντος τοῦ Ἐτεοκλέος μοναρχέοντος ἐξανιστέαται Καδμεῖοι ὑπ' Ἀργείων, καὶ τρέπονται ἐς τοὺς Ἐγχελέας. οἱ δὲ Γεφυραῖοι ὑποληφθέντες ὕστερον ὑπὸ Βοιωτῶν, ἀναχωρέουσι ἐς Ἀθήνας. καί σφι ἱρὰ ἔστι ἐν Ἀθήνῃσι ἱδρυμένα, τῶν ἄδην μέτα τοῖσι λοιποῖσι Ἀθηναίοισι, ἄλλα τε κεχωρισμένα τῶν ἄλλων ἱρῶν, καὶ δὴ καὶ Ἀχαιΐης Δήμητρος ἱρόν τε καὶ ὄργια. Ἡ μὲν δὴ ὄψις τοῦ Ἱππάρχου ἐνυπνίου, καὶ οἱ Γεφυραῖοι ὅθεν ἐγένοντο, τῶν ἔσαν οἱ Ἱππάρχου φονέες, ἀπήγηταί μοι. δεῖ δὲ τοὺς τύπους ἔτι ἀναλαβεῖν τὸν κατ' ἀρχὰς ἦια λέξων λόγον, ὡς τυράννων ἐλεύθερώθησαν οἱ Ἀθηναῖοι. Ἱππίεω τυραννεύοντος, καὶ ἐμπικραινομένου Ἀθηναίοισι διὰ τὸν Ἱππάρχου θάνατον, Ἀλκμεωνίδαι, γένος ἐόντες Ἀθηναῖοι, καὶ φεύγοντες Πεισιστρατίδας, ἐπεί τί σφι ἅμα τοῖσι ἄλλοισι Ἀθηναίων φυγάσι πειρωμένοισι κατὰ τὸ ἰσχυρὸν ἀπαράγειν κάτοδος, ἀλλὰ πρόσχημα μεγάλως, πειρώμενοι κατιέναι τε ἐλεύθερον τὰς Ἀθήνας,

Hi patrix cupidi templum Delphicum exstruunt: ubi occasio simulandi Lacedæmonios ad liberandas Athenas, unde pulsi Thessali, socii Pisistratidarum.

ἀμφὶ μέσον τὸ ἔτος τὸ τρίτον Παιονίης πιεζομένης, ἐπ-
ῆλθον οἱ Ἀλκμεωνίδαι πᾶν δὴ τοῖσι Πεισιστρα-
τίδῃσι μηχανώμενοι, περὶ Ἀμφικτυόνων τὸν
νηὸν μισθῶσαι τὸν ἐν Δελφοῖσι, τὸν τηῦ ἐόντα,
ἔτι δὲ ἔκαιε, τότε ἐξοικοδομῆσαι. εἰκὰ δὲ χρη-
μάτων εὖ ἥκοντες, καὶ ἐόντες ἄνδρες δόκιμοι
ἀνέκαθεν ἔτι, τόν τε νηὸν ἐξεργάσαντο τῷ ἐξ-
δείγματι κάλλιον, τά τε ἄλλα, καὶ συγκε-
μένου σφι Πωρίνου λίθου πιέσαι τὸν νηόν, Πα-
ρίῃ τὸ ἔμπροσθεν αὐτοῦ ἐξεποίησαν. Ὡς ὦν δὴ
οἱ Ἀθηναῖοι λέγουσι, ἔπυθοντο οἱ ἄνδρες ἐν Δελ-
φοῖσι κατήμενοι ἀνέπεισθον τῷ Πυθίῃ χρήμασι,
ὥστε ἐλθοῦσαν Σπαρτιητέων ἄνδρας, εἴ τε ἰδίῳ
στόλῳ εἴτε δημοσίῳ χρησόμενοι, προφέρειν σφι
τοὺς Ἀθήνας ἐλευθεροῦν. Λακεδαιμόνιοι δὲ, ὡς
σφι αἰεὶ τοῦτο προφαῖνον ἐγίνετο, πέμπουσι
Ἀγχιμόλιον τὸν Ἀστέρος, ἐόντα τῶν ἀστῶν ἄνδρα
δόκιμον, σὺν στρατῷ, ἐξελῶντα Πεισιστρατί-
δας ἐξ Ἀθηνέων [a], ὁμῶς καὶ ξεινίας σφι ἐόντας παμπάλαιος. τὰ μὲν δὴ θεῖα πρόσουρα ἐπιτιμῶ-
ντι ἢ τὰ τῶν ἀνδρῶν. πέμπουσι δὲ τούτους κατὰ
θάλασσαν πλοίοισι. ὁ μὲν δὴ προσχὼν ἐς Φά-
ληρον τὸν στρατὸν ἀπέβησε. οἱ δὲ Πεισιστρατίδαι
προπυθανόμενοι ταῦτα, ἐπεκαλέοντο ἐκ Θεσ-
σαλίης ἐπικουρίην· ἐπεπείκατο γάρ σφι συμμα-
χίῃ πρὸς αὐτούς. Θεσσαλοὶ δὲ σφι δεομένοισι
ἀπέπεμψαν, κοινῇ γνώμῃ χρεώμενοι, χιλίην
τε ἵππον, καὶ τὸν βασιλῆα τὸν σφέτερον Κι-
νέην, ἄνδρα Κονιαῖον. τοὺς ἐπί τε ἔχον συμ-
μάχους οἱ Πεισιστρατίδαι, ἐμηχανήσαντο τοιάδε·
κείραντες τῶν Φαληρέων τὸ πεδίον, καὶ ἱππά-
σιμον ποιήσαντες τὸν χῶρον, ἐπῆκαν τῷ
στρατοπέδῳ τὸν ἵππον. ἐμπεσοῦσα δὲ διέφθειρε
ἄλλους τε πολλοὺς τῶν Λακεδαιμονίων, καὶ δὴ καὶ
τὸν Ἀγχιμόλιον· τοὺς δὲ περιφυομένους αὐτῶν ἐς
τὰς νέας κατέρξαν. ὁ μὲν δὴ πρῶτος στόλος
ἐὼν Λακεδαιμονίων ἔτω ἀπήλλαξε· καὶ Ἀγχι-
μολίου εἰσὶ τάφοι ἐν Ἀλωπεκῇσι, ἀγ-
χοῦ δὲ Ἡρακλείου τοῦ ἐν Κυνοσάργει. Μετὰ δὲ,
Λακεδαιμόνιοι μέζω στόλον στείλαντες, ἀπέπεμ-
ψαν ἐπὶ τοὺς Ἀθήνας, στρατηγὸν δὲ στρατῆς ἀ-
ποδέξαντες βασιλῆα Κλεομένεα τὸν Ἀναξαν-
δρίδεω, οὐκέτι κατὰ θάλασσαν στείλαντες,
ἀλλὰ κατ' ἤπειρον. τοῖσι δὲ ἐσβαλοῦσι ἐς τὸν
Ἀττικὸν χῶρον οἱ τῶν Θεσσαλέων ἵπποι πρώτοισι
συνέμιξαν, καὶ σφέων οὐ μετὰ πολὺ ἐτράποντο. καί σφεων
ἔπεσον ὑπὲρ τεσσεράκοντα ἄνδρες· οἱ δὲ περιφυό-
μενοι, ἀπεκλίνοντο ἐς εἶχον ἰθὺς ὁδὸν Θεσσα-
λίης. Κλεομένης δὲ ἀπορέων ἐς τὸ ἄγος ἔμελλε
Ἀθη-

a Ἀθηναίων.

vehementer spe deciderunt, Lipsydrium super Pæoniam communierunt: dehinc omnia adversus Pisistratidas comminiscendo, mercede conduxerunt ab Amphictyonibus templum Delphis ædificandum, id quod nunc est, tunc autem non erat. Enimvero quum divitiis abundarent, ac viri spectati forent jam inde à suis majoribus, extruxerunt templum exemplari pulchrius. Inter cetera etiam quum ex lapide Porino conventum esset ut illud facerent, tamen anteriora ejus Pario lapide effecerunt. Ut igitur Athenienses ajunt, hi viri Delphis sedentes, Pythiam pecunia induxerunt, ut & quoties viri Spartiatæ venirent, sive privato sive publico missu, petentes oraculum, proponeret ipsis liberare Athenas. Lacedæmonii autem, quum sibi idem semper diceretur, mittunt Anchimolium, Asteris filium, inter populares eximium, cum exercitu ad expellendos Athenis Pisistratidas, tametsi hospites suos in primis: antiquiora enim duxerunt quæ ad deum quam quæ ad homines pertinent. Hos itaque mari navibus miserunt: cum quibus Anchimolius ad Phalerum appulsus, copias exposuit. Id præscisscentes Pisistratidæ auxilia ex Thessalia evocaverunt. societatem enim armorum cum Thessalis fecerant. quibus rogantibus, communi decreto Thessali miserunt mille equites cum suo rege Cinea, viro Coniæo. Hos socios ubi habuere Pisistratidæ, hoc excogitavere: planitiem campi Phalereorum detondent, eumque locum equitando habilem reddunt, atque illac equitatum in castra immittunt. Equitatus in Lacedæmonios irruens, cum alios multos, tum vero Anchimolium interemit: ceteros qui superfuere, ad naves repulit. Hunc in modum prima ex Lacedæmone classis discessit. Extantque Alopecis Atticæ sepulchra Anchimolii, juxta Herculis templum quod est in Cynosargi. Postea vero Lacedæmonii majores copias contra Athenas miserunt, non mari, sed terra, præfecto illis rege Cleomene Anaxandridæ filio: cum quibus regionem Atticam invadentibus congressus primum Thessalorum equitatus, non diu post in fugam versus est, cæsis supra quadraginta è suis. qui superfuere, ut erant, recta in Thessaliam rediere. Cleomenes ad urbem pergens, una cum iis Athe-

Pisistratidæ inter Codri posteros oriundi Athenis. Sigeum. Factiones Isagoræ & Clisthenis, qui populo decem tribus instituit. Ionis filii quatuor.

thenienſibus qui liberi eſſe cupiebant, obſedit tyrannos intra murum Pelaſgicum redactos. Nec tamen omnino Piſiſtratidas ejeciſſent Lacedæmonii, quippe qui de obſidione paranda non cogitabant, & Piſiſtratidæ cibo potuque bene inſtructi erant. Itaque quum paucos dies Lacedæmonii tyrannos obſediſſent, Spartam abiere. Nunc tamen qui caſus aliis infauſtus extitit, aliis idem iſte commilito fuit. nam filii Piſiſtratidarum qui clam extra regionem educebantur, capti ſunt. Quo ex facto omnes eorum res perturbatæ ſunt, & pro redimendis filiis ad voluntatem Athenienſium tranſegerunt, ut intra quinque dies ex Attica excederent. Moxque in Sigeum quod eſt ſupra Scamandrum conceſſerunt, quum ſex & triginta annos regnaſſent, oriundi è Pylo atque à Neleo, ex eiſdem prognati etiam Codrus ac Melanthus, qui prius adventicii, Athenienſium reges evaſere. Eaque de re Hippocrates Piſiſtrati pater, repetita memoria Piſiſtrati filii Neſtoris, idem nomen filio ſuo impoſuit. Hoc Athenienſes modo tyrannis liberati ſunt. Qui recepta libertate, quæcumque aut fecère aut paſſi ſunt memoratu digna, antequam Ionia defecerit à Dario, & Ariſtagoras Mileſius Athenas oratum auxilia venerit, 66 hæc prius ediſſeram. Athenæ, quum magnæ fuiſſent antea, tunc tamen tyrannis liberatæ, extitere majores. in quibus duo viri præpollebant, Cliſthenes, vir Alcmæonides, qui (ut fama fert) Pythiam induxerat: & Iſagoras, Tiſandri filius, illuſtri quidem familia, ſed anteriora non queo affirmare: ejus tamen cognati Jovi Cario immolant. Hi viri per factiones de opibus in republica contendebant. Cliſthenes, quum vinceretur, populum conciliavit; & ex quatuor tribubus mox decem effecit, cognominibus Ionis filiorum, Teleontis & Ægicoris & Argadei & Hopletis, in alia commutatis quæ ipſe invenit, aliorum heroum indigenarum, præterquam Ajacis: quem etſi peregrinum, tamen ad- 67 jecit, utpote finitimum ac ſocium. Qua in re videtur mihi Cliſthenes hic avum ſuum maternum Cliſthenem Sicyonis tyrannum fuiſſe imitatus. ille enim, quum bellum geſſiſſet cum Argivis, tum ſummovit è Sicyone certamina rhapſodorum canentium poemata, ob Homeri carmina,

Ἀθηναίων τοῖσι βουλομένοισι εἶναι ἐλευθέροισι, ἐπολιόρκεε τοὺς τυράννους, ἀπεργμένους ἐν τῷ Πελασγικῷ τείχεϊ. Καὶ οὐδέν κω μᾶλλον ἂν ἐξεῖλον τοὺς Πεισιστρατίδας οἱ Λακεδαιμόνιοι· ἦσαν γὰρ ἐπὶ δόλῳ ἐπενόεον ποιήσασθαι, οἵ τε Πεισιστρατίδαι σίτοισι καὶ ποτοῖσι εὖ παρεσκευάδεσαν· καὶ κε διατρίψαντές τε ἂν ἡμέρας ὀλίγας, ἀπαλλάσσοντο ἐς τὸν Σπάρτην. νῦν δὲ συντυχίη τοῖσι μὲν κακὴ ἐπεγένετο, τοῖσι δέ, ἡ αὐτὴ αὕτη σύμμαχος. κατειλημένοι γὰρ ἔκ τε χώρης οἱ παῖδες τῶν Πεισιστρατιδέων ἁλώσιμοι. τῶν δὴ ὡς ἐγένετο, πάντα αὐτίκα τὰ πρήγματα συνετίθεσαν. παρείσησαν δὲ ὅτι μισθῷ τοῖσι πᾶσι, ἐφ' οἷσι ἐβούλοντο οἱ Ἀθηναῖοι, ὥστε ἐν πέντε ἡμέρῃσι ἐκχωρῆσαι ἐκ τῆς Ἀττικῆς. μὴ δὲ, ἐξεχωρησαν ἐς Σίγειον τὸ ἐπὶ τῷ Σκαμάνδρῳ, ἄρξαντες μὲν Ἀθηναίων ἐπ' ἔτεα ἓξ καὶ τριήκοντα, ἐόντες δὲ ἐκ τοῦ Πύλιοί τε καὶ Νηλέϊδαι, ἐκ τῶν αὐτῶν γεγονότες καὶ οἱ ἀμφὶ Κόδρον τε καὶ Μέλανθον· οἳ πρότερον ἐπήλυδες ἐόντες, ἐγένοντο Ἀθηναίων βασιλῆες. ἐπὶ τούτοισι δὲ καὶ τῶνδε ἕνεκα ἀπεμνημόνευσε Ἱπποκράτης τῷ παιδὶ θέσθαι τὸ Πεισιστρατίδεω, ὅτι περ καὶ Νέστορι Πεισιστράτῳ παιδὶ ἐπωνυμίην τοῦτο ἐγένετο. οὕτω μὲν Ἀθηναῖοι τυράννων ἀπηλλάχθησαν. ὅσα δὲ ἐλευθερωθέντες ἔρξαν ἢ ἔπαθον ἀξιόχρεα [a] ἀπηγήσιος, πρὶν ἢ Ἰωνίην τε [b] ἀποστῆσαι ἀπὸ Δαρείου, καὶ Ἀρισταγόρεα τὸν Μιλήσιον ἀπικόμενον ἐς Ἀθήνας χρῆσαι σφέων βοηθέειν, ταῦτα πρῶτα φράσω. Ἀθηναῖοι ἐῶσαι δὲ πρὶν μεγάλαι, τότε ἀπαλλαχθεῖσαι τυράννων, ἐγένοντο μέζονες. ἐν δὲ αὐτῇσι [c] δύο ἄνδρες ἐδυνάστευον, Κλεισθένης τε, ἀνὴρ Ἀλκμαιωνίδης, ὅστις δὴ λόγον ἔχει τὴν Πυθίην ἀναπεῖσαι· καὶ Ἰσαγόρης ὁ Τισάνδρου, οἰκίης μὲν ἐὼν δοκίμου, ἀτὰρ τὰ ἀνέκαθεν οὐκ ἔχω φράσαι. θύουσι δὲ οἱ συγγενέες αὐτοῦ Διὶ Καρίῳ. ἔσαν οἱ ἄνδρες οὗτοι ἐστασιασμένοι περὶ δυνάμιος· ἐστασιασμένου δὲ ὁ Κλεισθένης τὸν δῆμον προσεταιρίζεται· μετὰ δὲ, τετραφύλους ἐόντας Ἀθηναίους, δεκαφύλους ἐποίησε, τῶν Ἴωνος παίδων Τελέοντος καὶ Αἰγικόρεος καὶ Ἀργάδεω καὶ Ὁπλητος, ἐπωνυμίας μεταλλάξας τὰς ἐπωνυμίας· ἐπιχωρίων δὲ ἑτέρων ἡρώων ἐπωνυμίας ἐξεῦρε, πλὴν Αἴαντος. τοῦτον δέ, ἐόντα ἀστυγείτονα καὶ σύμμαχον ξεῖνον ἐόντα, προσέθηκε. Ταῦτα δὲ, δοκέειν ἐμοὶ, ἐμιμέετο ὁ Κλεισθένης τὸν ἑωυτοῦ μητροπάτορα Κλεισθένεα τὸν Σικυῶνος τύραννον. Κλεισθένης γὰρ Ἀργείοισι πολεμήσας, τοῦτο μὲν, ῥαψῳδοὺς ἔπαυσε ἐν Σικυῶνι ἀγωνίζεσθαι τῶν Ὁμηρείων ἐπέων

a ἀξιόχρεα. b περὶ Ἰωνίην τε. c αὐτοῖσι.

Clisthenis Sicyonii tentamina contra memoriam & honores Adrasti. Tribus in ea urbe.

εἵνεκα, ὅτι Ἀργεῖοί τε καὶ Ἄργος τὰ πολλὰ πάντων ὑμνέασι· τὸν ἦν, ἡρῷον γὰρ ἦν καὶ ἔστι ἐν αὐτῇ τῇ ἀγορῇ τῇ Σικυωνίων Ἄδρηστος Ταλαοῦ, τοῦτον ἐπεθύμησε ὁ Κλεισθένης ἐόντα Ἀργεῖον, ἐκβαλεῖν ἐκ τῆς χώρης. ἐλθὼν ὦν ἐς Δελφοὺς, ἐχρηστηριάζετο εἰ ἐκβάλοι τὸν Ἄδρηστον· ἡ δέ οἱ Πυθίη χρᾷ οἱ φᾶσα, Ἄδρηστον μὲν εἶναι Σικυωνίων βασιλῆα, ἐκεῖνον δὲ λιθοβολέα. ἐπὶ ὦν ὁ θεὸς τοῦτό γε οἱ παρεδίδου, ἀπελθὼν ὀπίσω, ἐβούλευε μηχανᾶσθαι τῇ αὐτὸς ὁ Ἄδρηστος ἀποπαλάξειε. ὡς δέ οἱ ἐξευρῆσθαι ἐδόκεε, πέμψας ἐς Θήβας τὰς Βοιωτίους, ἔφη θέλειν ἐπαγαγέσθαι Μελάνιππον τὸν Ἀστακοῦ [a]. οἱ δὲ Θηβαῖοι ἔδοσαν. ἐπαγαγόμενος δὲ ὁ Κλεισθένης τὸν Μελάνιππον, τέμενός οἱ ἀπέδεξε ἐν αὐτῷ τῷ πρυτανηίῳ, καί μιν ἵδρυσε ἐνθαῦτα ἐν τῷ ἰσχυροτάτῳ. ἐπηγάγετο δὲ τὸν Μελάνιππον ὁ Κλεισθένης (καὶ γὰρ τοῦτο δεῖ ἀπηγήσασθαι) ὡς ἐχθρὸν εἰόντα Ἀδρήστῳ· ὃς τόν τε ἀδελφεὸν οἱ Μηκιστέα ἀπέκτεινε, καὶ τὸν γαμβρὸν Τυδέα. ἐπεί τε δέ οἱ τὸ τέμενος ἀπέδεξε, θυσίας τε καὶ ἑορτὰς Ἀδρήστου ἀπέλομεν, ἔδωκε τῷ Μελανίππῳ. οἱ δὲ Σικυώνιοι ἐώθεσαν [b] μεγαλωστὶ κάρτα τιμᾶν τὸν Ἄδρηστον. ἡ γὰρ χώρη ἦν αὐτοῦ Πολύβου· ὁ δὲ Ἄδρηστος ἦν Πολύβου θυγατριδέος· ἄπαις δὲ Πόλυβος πλούτων δίδοι Ἀδρήστῳ τὸν ἀρχήν. τά τε δὴ ἄλλα οἱ Σικυώνιοι ἐτίμων τὸν Ἄδρηστον, καὶ δὴ καὶ πρὸς, τὰ πάθεα αὐτοῦ τραγικοῖσι χοροῖσι ἐγέραιρον· τὸν μὲν Διόνυσον ὑμνέοντες, τὸν δὲ Ἄδρηστον. Κλεισθένης δὲ χορὰς μὲν τῷ Διονύσῳ ἀπέδωκε, τὰ δὲ ἄλλα θυσίας τῷ Μελανίππῳ. ταῦτα μὲν ἐς Ἄδρηστον οἱ ἐπεποίητο. φυλὰς δὲ τὰς Δωριέων, ἵνα δὴ μὴ αἱ αὐταὶ ἔωσι τοῖσι Σικυωνίοισι καὶ τοῖσι Ἀργείοισι, μετέβαλε ἐς ἄλλα ὀνόματα. ἔνθα καὶ πλεῖστον κατεγέλασε τοὺς Σικυωνίων. ὄνον γὰρ ὑός τε καὶ ὄνου τὰς ἐπωνυμίας μεταθεὶς, αὐτὰ τὰ τελευταῖα ἐπέθηκε, πλὴν τῆς ἑωυτοῦ φυλῆς. ταύτῃ δὲ τὄνομα ἀπὸ τοῦ ἑωυτοῦ ἀρχῆς εἴλετο. ἔτεοι μὲν δὴ Ἀρχέλαοι καλέονται· ἕτεροι δὲ, Ὑᾶται· ἄλλοι δὲ, Ὀνεᾶται· ἕτεροι δὲ, Χοιρεᾶται. τούτοισι τοῖσι ὀνόμασι τὰς φυλέων ἐχρέωντο οἱ Σικυώνιοι, καὶ ὅτε Κλεισθένης ἄρχοντος, καὶ ἐκείνου τεθνεῶτος, ἔτι ἐπ' ἔτεα ἑξήκοντα. μετέπεσε μέντοι λόγον σφίσι δόντες, μετέβαλον ἐς τοὺς Ὑλλέας καὶ Παμφύλους καὶ Δυμανάτας· τεταρτοὺς δὲ αὐτοῖσι προσέθεντο ἀπὸ τοῦ Ἀδρήστου παιδὸς Αἰγιαλέος, τὸν ἐπωνυμίην ποιεύμενοι κεκλῆσθαι Αἰγιαλέας.

Ταῦ-

na, in quibus Argos atque Argivi tantopere celebrantur; tum etiam cupivit monumentum Adrasti, Talai filii, quod erat in ipso Sicyoniorum foro, quia fuerat Argivus, exterminare: ideoque Delphos adiit ad oraculum consulendum numquid Adrastum ejiceret. Cui Pythia respondens, inquit, Adrastum quidem Sicyonium regem esse, ipsum vero lapidatorem. Id non concedente sibi deo, Clisthenes domum reversus excogitabat modum, quo Adrastus ipse demigraret. Quem ubi excogitasse sibi visus est, misit ad Bœotias Thebas, dicens velle se reducere Sicyonem Melanippum Astaci filium: eumque tribuentibus Thebanis postquam reduxit, ei fanum in ipso prytaneio designavit, eumque locavit munitissimo in loco. Reduxit autem Clisthenes Melanippum (nam id oportet narrari) ut inimicissimum Adrasto, quod & Mecistem fratrem ejus & Tydeum generum Melanippus interfecisset. Clisthenes ubi fanum extruxit, sacrificia & dies festos Melanippo dedit Adrasto ablatos, quibus illum Sicyonii magnifice admodum honorare consueverant. Etenim regio ista Polybi fuerat, qui quum sine liberis decederet, imperium Adrasto legavit nepoti suo ex filia. Hunc igitur Sicyonii cum aliis honoribus prosequebantur, insuper vero tragicis choris casus ejus venerabantur, ita ut non Bacchum, sed Adrastum colerent. at Clisthenes choros quidem Libero, reliquam vero solennitatem Melanippo dicavit. Hæc quidem ille in Adrastum egit. Tribus autem Dorienſium ne forent eædem Sicyoniis quæ Argivis, in alia nomina trajecit, ita ut Sicyonios plurimum ridiculos redderet. quippe ab *hyos & onos* vel sue & asino cognomina transponens, partes ultimas appositi præterquam in tribu sua, cui à sua *arche*, vel imperio, nomen indidit. itaque hi tribules Archelai vocabantur: ceterorum autem alii Hyatæ ab suibus: alii Oneatæ, ab asinis: alii Chœreatæ ab porcis. His tribuum nominibus Sicyonii, & Clisthene imperante, & eo defuncto, ad sexaginta annos usi sunt; attamen postea inter se consilio habito transtulerunt in Hylleas, Pamphylos, Dymanatas: quartam tribum adjecerunt ab Ægialeo Adrasti filio imponentes cognomen, ut vocarentur Ægialenses. 68

Hæc

a MS. habet Θ'σακοῦ. b ἰώθασι.

69 Hæc Sicyonius Cliſthenes fecerat. Athenienſis autem Cliſthenes, quum hujus Sicyonii eſſet ex filia nepos, & ab eo nomen haberet, & ipſe, ut mihi videtur, præ contemptu Ionum, ne tribus forent eædem ipſis & Ionibus, Cliſthenem ſibi cognominem imitatus eſt. Poſtquam enim populum Athenienſem antea alienatum, tunc omnem ad ſuam unius autoritatem redegit, tum tribuum nomina immutavit, & plures ex paucioribus fecit, decem phylarchos pro quatuor, atque etiam decem demos, *id eſt*, populos diſtribuit in tribus: atque ita populum augebat multo ut eſſet
70 ſuperior contraria factione. Viciſſim ſuperatus Iſagoras, hæc contra molitus fuit, ut Cleomenem Lacedæmonium advocaret, jam inde ab obſidione Piſiſtratidarum ſibi hoſpitem factum: qui quidem culpabatur quod ad uxorem Iſagoræ ventitaret. is miſſo primum Athenas caduceatore, Cliſthenem ejecit, & cum eo alios complures Athenienſes, eos enageas inſuper vocans, *q. d. piaculares*. Hæc autem mittens dicebat admonitu Iſagoræ. nam Alcmæonidæ & qui horum ſectam ſequebantur erant affines cædis hujus; ipſe autem & amici ejus
71 non erant participes. Hi vero Athenienſium enagees *piaculo obſtricti*, ita nominabantur. Cylon Athenienſis vir Olympicorum ludorum victor, affectatæ tyrannidis compertus eſt. Conciliato namque æqualium ſodalitio arcem occupare conatus eſt. Id quum efficere non potuiſſet, aſſedit ſimulacro deæ ſupplex, ipſe ac ſocii. hos illinc ſubmoverunt quidem prytanes Naucrarorum, qui tunc Athenas regebant, data fide puniendi eos citra mortem: ſed culpa horum mox interfectorum fuit penes Alcmæonidas. Hæc ante Piſiſtrati ætatem geſta ſunt.
72 Ubi autem Cleomenes mittens ejecit Cliſthenem atque piaculares, quamvis Cliſthenes ipſe profugiſſet, nihilo ſecius Athenas venit, non magna cum manu, atque illinc ſeptingentas familias Athenienſium, tanquam piaculo contaminatas, relegavit, quas ei ſuggerebat Iſagoras. Hoc acto combatur ſecundo loco ſenatum diſſolvere, & magiſtratus trecentis Iſagoræ factionis ſociis mandare: verum reluctante ſenatu, atque obtemperare nolente, Cleomenes Iſagoraſque cum ſuæ factionis hominibus arcem occuparunt. quos ceteri Athenienſes cum ſenatu ſentientes, biduo obſederunt: tertio die accepta fide ex Attica diſceſſerunt, quicunque La-

Ταῦτα μὲν νυν ὁ Σικυώνιος Κλεισθένης ἐπεποίηκεε. ὁ δὲ δὴ Ἀθηναῖος Κλεισθένης, ἐὼν τῷ Σικυωνίῳ τούτῳ μητροθεὸς, καὶ τὸ οὔνομα ἀπὸ τούτου ἔχων, δοκέειν ἐμοὶ, καὶ ἵνα μὴ σφίσι αἱ αὐταὶ ἔωσι Φυλαὶ καὶ Ἴωσι, τὸ ὁμώνυμον Κλεισθένεα ἐμιμήσατο. ὡς γὰρ δὴ τὸν Ἀθηναίων δῆμον πρότερον ἀπωσμένον, τότε πόντα ὑπὸ τὠυτοῦ μοίρῃ προσεθήκατο, τὰς Φυλὰς μετωνόμασε, καὶ ἐποίησε πλείους ἐξ ἐλασσόνων. δέκα τε δὴ Φυλάρχους ἀντὶ τεσσέρων ἐποίησε, δέκα δὲ καὶ τοὺς δήμους κατένειμε ἐς τὰς Φυλάς· λύων τε τὸν δῆμον προσθέμενος πολλῷ κατύπερθε τὸ ἀντιπρόσωπον ἔσχε. Ἐν τῷ μέρεϊ δὲ ἐόντι ὁ Ἰσαγόρης ἀντιτεχνᾶται τάδε· ἐπικαλέεται Κλεομένεα τὸν Λακεδαιμόνιον, ξεῖνον ἐόντα ἐωυτῷ ἀπὸ τῆς Πεισιστρατιδέων πολιορκίης. τὸν δὴ Κλεομένεα εἶχε αἰτίην φοιτᾶν τῇ γυναικὶ τῇ Ἰσαγόρεω. τὸν μὲν δὴ πρῶτα πέμπων ὁ Κλεομένης ἐς τὰς Ἀθήνας κήρυκα, ἐξέβαλε Κλεισθένεα, καὶ μετ' αὐτοῦ ἄλλους πολλοὺς Ἀθηναίων, τοὺς ἐναγέας ἐπελέγετο. τοῦτον δὲ πέμπων, ἔλεγε ἐκ διδαχῆς τοῦ Ἰσαγόρεω. οἱ μὲν γὰρ Ἀλκμεωνίδαι καὶ οἱ συστασιῶται αὐτέων εἶχον αἰτίην τοῦ φόνου τούτου· αὐτὸς δὲ ὁ μετῆλθε, δῆλοι οἱ φίλοι αὐτοῦ. Οἱ δὲ ἐναγέες Ἀθηναίων ὧδε ὠνομάσθησαν· ἦσαν Κύλων τε Ἀθηναίων ἀνὴρ Ὀλυμπιονίκης· ἔτεϊ δὴ τυραννίδι ἐπόμενος προσαγορευσάμενός τε ἑταιρηίην τε ἡλικιωτέων, κατελαβεῖν τὴν ἀκρόπολιν ἐπῆρτο· ἐδυνάμενός τε δὲ ἁρπάσαι, ἱκέτης ἵζετο πρὸς τὸ ἄγαλμα· τέτρες ἀναστάσαι μὲν οἱ πρυτάνιες τῶν Ναυκράρων, οἵπερ ἐνέμοντο τότε τὰς Ἀθήνας ὑπαγωγούς, παλιὸν θανάτου. Φονεῦσαι δὲ αὐτοὺς αἰτίη ἔχει Ἀλκμεωνίδας. ταῦτα μὲν τὸ Πεισιστράτου ἡλικίης ἐγίνετο. Κλεομένης δὲ ὡς πέμπων ἐξέβαλε Κλεισθένεα καὶ τοὺς ἐναγέας, Κλεισθένης μὲν αὐτὸς ὑπεξέρχε· μετὰ δὲ, οὐδὲν ἧσσον παρὼν ἐς τὰς Ἀθήνας ὁ Κλεομένης, σὺν στρατῷ μεγάλῃ χλεί. ἀπικόμενον δὲ ἀγγελτιεῖ ἑπτακόσια ἐπίκτια Ἀθηναίων, τὰ οἱ ὑπέθετο ὁ Ἰσαγόρης. τοῦτα δὲ ποιήσας, δείσας τὸν βουλὸν καταλύειν ἐπέρχεται. τριηκοσίοισι δὲ τοῖσι Ἰσαγόρεω στασιώτῃσι τοὺς ἄρχας ἐνεχείριζε. ἀντισταθείσης δὲ τῆς βουλῆς, καὶ οὐ βουλομένης πείθεσθαι, ὅ, τε Κλεομένης καὶ ὁ Ἰσαγόρης καὶ οἱ στασιῶται αὐτοῦ καταλαμβάνουσι τὸν ἀκρόπολιν· Ἀθηναίων δὲ οἱ λοιποὶ τὰ αὐτὰ φρονήσαντες, ἐπολιόρκεον αὐτοὺς ἡμέρας δύο. τῇ δὲ τρίτῃ ὑποσπονδοὶ ἐξέρχονται ἐκ τῆς χώρης ὅσοι ἔσαν αὐ-

αὐτῶν Λακεδαιμόνιοι. ἐπετελέετο δὲ τῷ Κλεομένεϊ ἡ φήμη. ὡς γὰρ ἀνέβη ἐς τὸν ἀκρόπολιν, μέλλων δὴ αὐτὴν καταρχήσειν, ἦιε ἐς τὸ ὀπίσω τοῦ θεοῦ, ὡς μεσοπορέων. ἡ δὲ ἱρείη ἐξαναστᾶσα ἐκ τοῦ θρόνου, πρὶν ἢ τὰς θύρας αὐτὸν ἀμεῖψαι, „εἶπε· Ὦ ξεῖνε Λακεδαιμόνιε, πάλιν χώρει, „μηδ' ἔσιθι ἐς [a] τὸ ἱρόν. οὐ γὰρ θεμιστὸν Δωριεῦ„σι παρεῖναι ἐνθεῦτεν. ὁ δὲ εἶπε, Ὦ γύναι, „ἀλλ' οὐ Δωριεύς εἰμι, ἀλλ' Ἀχαιός. ὁ μὲν δὴ τῇ κληδόνι οὐδὲν χρεώμενος, ἐπεχείρησέ τε, καὶ τότε πάλιν ἐξεπίπτε μετὰ τῶν Λακεδαιμονίων. τοὺς δὲ ἄλλους Ἀθηναῖοι κατέδησαν τὴν ὀφὶ θανάτῳ· ἐν δὲ αὐτοῖσι, καὶ Τιμησίθεον τὸν ἀδελφεὸν, τοῦ ἔργα χειρῶν τε καὶ λήμματος ἔχοιμ' ἂν μέγιστα καταλέξαι. οἵτοι μέν νυν δεδεμένοι ἐτελεύτησαν. Ἀθηναῖοι δὲ μετὰ ταῦτα Κλεισθένεα καὶ τὰ ἑπτακόσια ὀλίγια τὰ διωχθέντα ὑπὸ Κλεομένεος μεταπεμψάμενοι, πέμπουσι ἀγγέλους ἐς Σάρδις, συμμαχίην βουλόμενοι ποιήσασθαι πρὸς Πέρσας. ἠπίστατο γὰρ σφι πρὸς Λακεδαιμονίους τε καὶ Κλεομένεα ἐκπεπολεμῶσθαι. ἀπικομένων δὲ τῶν ἀγγέλων ἐς τὰς Σάρδις, καὶ λεγόντων τὰ ἐντεταλμένα, Ἀρταφέρνης ὁ Ὑστάσπεος, Σαρδίων ὕπαρχος, ἐπηρώτα τίνες εἰόντες ἄνθρωποι, καὶ ποῖ γῆς οἰκέοντες, δεηθεῖεν Περσέων σύμμαχοι γενέσθαι. πυθόμενος δὲ παρὰ τῶν ἀγγέλων, ἀπεκρίνατο σφι τάδε· εἰ μὲν διδοῦσι βασιλέϊ Δαρείῳ Ἀθηναῖοι γῆν τε καὶ ὕδωρ, ὁ δὲ συμμαχίην σφι σωτείζεται· εἰ δὲ μὴ δίδοῦσι, ἀπαλλάσσεσθαι αὐτοὺς ἐκέλευε. οἱ δὲ ἄγγελοι ὀφὶ σφέων αὐτέων βουλόμενοι, δεδόναι ἔφασαν, βουλόμενοι τὴν συμμαχίην ποιήσασθαι. ἔτοι μὲν δὴ ἀπελθόντες ἐς τὴν ἑωυτῶν, αἰτίας μεγάλας ἔσχον. Κλεομένης δὲ ἐπισάμενος πρηϋνέεσθαι ἔπεσι καὶ ἔργοισι τοὺς Ἀθηναίων, συνέλεγε ἐκ πάσης Πελοποννήσου στρατὸν, οὐ φράζων ἐς τὸ συλλέγει· πᾶσάσθαι τε ἐθέλων τὸν δῆμον τῶν Ἀθηναίων, καὶ Ἰσαγόρεα βουλόμενος τύραννον καταστῆσαι. συνεξῆλθε γὰρ οἱ οὗτος ἐκ τῆς ἀκροπόλιος. Κλεομένης τε δὴ στόλῳ μεγάλῳ ἐσέβαλε ἐς τὴν Ἐλευσῖνα, καὶ οἱ Βοιωτοὶ κατὰ συγκυρήματος Οἰνόην αἱρέουσι, καὶ Ὑσίας, δήμους τοὺς ἐσχάτους τῆς Ἀττικῆς. Χαλκιδέες τε ἐπὶ τὰ ἕτερα ἐσίνοντο, ὁρμώμενοι χώρης ἐκ Ἀττικῆς. Ἀθηναῖοι δὲ, καίπερ ἀμφιβολίην ἔχόμενοι, Βοιωτῶν μὲν καὶ Χαλκιδέων ὕστερον ἔμελλον μνήμην ποιήσεσθαι [b], Πελοποννησίοισι δὲ ἐοῦσι ἐν Ἐλευσῖνι ἀντία ἔθεντο τὰ ὅπλα. Μελλόντων δὲ συνάψειν τὰ στρατόπεδα ἐς

a ἴσιθ' ἐς. b ποιήσασθαι.

Cleomenis impia fraus punita, & Cliſthenes reduc conatur ſocios facere fruſtra Perſas ſuperbos contra Cleomenem arma parantem.

Lacedæmonii ibi erant. Cleomeni autem peragebatur omen. nam ei ad occupandam arcem aſcendenti, & ad deæ penetrale alloquendi gratia eunti, exſurgens è ſella ſacerdos, antequam ille valvas reſeraret, Lacedæmonie, inquit, hoſpes, retro redeas, neve templum introëas. non enim Dorienſibus huc introire fas eſt. Cui Cleomenes, At ego, inquit, ô mulier, Dorienſis non ſum, ſed Achæus. Itaque admonitu uti nolens, atque in conatu pergens, tunc quoque iterum cum Lacedæmoniis excidit. Ceteros autem ad necem vinxere Athenienſes, & in iis Timeſitheum fratrem ejus, cujus manuum opera atque ſtrenuitatem maximam referre poſſem. Atque hi quidem in vincula conjecti mortem oppetiere. Athenienſes autem poſt hæc 73
revocatis cum Cliſthene ſeptingentis familiis, quas Cleomenes exegerat, Sardes mittunt ad contrahendam cum Perſis ſocietatem. Intelligebant enim ſibi cum Cleomene atque Lacedæmoniis eſſe bellandum. Ut Sardes venere nuncii, mandataque expoſuere, percontatus eſt eos Artaphernes Hyſtaſpis filius, Sardium prætor, quinam homines eſſent, & ubi terram incolentes, qui ſocii Perſarum fieri orarent. Ubi id ex nunciis audivit, hæc eis in breve contracta obtulit, Si regi Dario terram Athenienſes darent & aquam, ſe contracturum cum eis ſocietatem: ſinminus, illos abſcedere præcepit. Nuncii inter ſe colloquuti, quod ſocietatem facere cuperent, daturos ſe eſſe dixerunt. quo nomine, ubi reverſi ſunt domum, vehementer accuſati ſunt. Cleomenes intelligens ab A- 74
thenienſibus ſe & verbis & factis lædi, ex omni Peloponneſo copias coëgit, diſſimulans quem ad finem, quum haberet in animo tum populum Athenienſem ulciſci, tum Iſagoram conſtituere tyrannum, qui una cum eo ex arce deceſſerat. Comparato exercitu ingenti, ipſe Eleuſina invaſit, & ex compoſito Bœoti OEnoën occuparunt & Hyſias, ultimos Atticæ populos: & ab altera parte Chalcidenſes oræ Atticæ loca populabantur. Athenienſes etſi ancipiti bello diſtricti, Bœotorum & Chalcidenſium ultione dilata, arma contra Peloponnenſes in Eleuſine agentes ferunt. Dumque ambo exercitus conſerturi præ- 75
lium

Qui dilapſis ſociis irritus abiit, unde lex Spartæ facta Reges ſimul duos non exire ad bellum. Athenienſium ultio ab Bœotis & Chalcidenſibus.

lium eſſent, Corinthii, primi omnium ſecum reputantes injuſte à ſe agi, averterunt ſe, atque abſceſſerunt: ſecundum hos Demaratus Ariſtonis filius, qui & ipſe erat rex Spartiatarum, & è Lacedæmone copias ſimul eduxerat, nec à Cleomene ſuperiori tempore diſſenſerat. Ob quam regum diſſenſionem lex apud Spartam lata eſt non licere utrique regi ſequi, exercitu progreſſo. nam prius ſequebantur ambo. & altero horum vacante ab militia, alterum quoque è Tyndaridis relinqui; nam & iſti antehac ab eis evocati ambo comitabantur. Porro tunc ceteri ſocii qui erant in Eleuſine, cernentes non convenire inter reges, & Corinthios aciem deſeruiſſe, etiam ipſi
76 dilapſi abierunt. Quartum iſtud Dorienſes in Atticam profecti ſunt, bis ad bellum ingreſſi, bis ob Athenienſium multitudinis commodum: Primo, quum & Megara coloniam deduxerunt, hæc expeditio recte vocetur ſub Codro Athenarum rege: iterum ac tertio, quum ad expellendos Piſiſtratidas ex Sparta ventum eſt: quarta vice, quum Cleomenes Peloponnenſes ducens, Eleuſina invaſit. Ita quarto tunc Dorienſes in Athenas
77 irruerunt. Dilapſo igitur inglorie hoc exercitu, ibi Athenienſes volentes ultum ire injurias, primam expeditionem fecerunt adverſus Chalcidenſes: quibus Bœoti ad Euripum iere ſuppetias. His conſpectis Athenienſes putarunt ſibi cum eis prius quam cum Chalcidenſibus pugnam conſerendam. itaque congreſſi cum illis egregie ſuperant, permultiſque eorum cæſis, ſeptingentos vivos capiunt. Eodem die tranſgreſſi in Eubœam, cum Chalcidenſibus conflixere: quibus etiam victis, quatuor millia colonorum in prædiis hippobotarum reliquerunt. hippobotæ autem apud Chalcidenſes vocabantur locupletes. Horum etiam quoſcunque vivos ceperunt, una cum Bœotorum captivis vinctos compedibus in carcerem conjecerunt; quos aliquanto poſt binis mulctatos minis ſolverunt: eorumque vincula quibus alligati fuerant, in arce ſuſpenderunt, quæ ad meam uſque memoriam extabant, pendentia è muris à Medo ambuſtis, è regione penetralis ad occaſum ſpectantis. Decimas quoque pretii redemptionis conſecrarunt, facta ærea quadriga, quæ ad ſiniſtram ma-

ἐς μάχλω, Κορίνθιοι μὲν πρῶτοι σφι [a] αὐτῶν ἐσι δόντες λόγον ὡς ἐ δίκαια, μεταβάλλοντο τε [b] καὶ ἀπαλλάσσοντο· μετὰ δὲ, Δημάρητος, ὁ Ἀρίστωνος, ἐὼν καὶ οὗτος βασιλεὺς Σπαρτιητέων, καὶ συνεξαγαγών τε τὸν στρατὸν ἐκ Λακεδαίμονος, καὶ οὐκ ἐὼν διάφορος ἐν τῷ πρόσθεν χρόνῳ Κλεομένεϊ. ἀπὸ δὲ ταύτης τῆς διχοστασίης, ἐτέθη νόμος ἐν Σπάρτῃ, μὴ ἐξεῖναι ἕπεσθαι ἀμφοτέρους τοὺς βασιλέας, ἐξιόντος τοῦ στρατοῦ. τὸν γὰρ ἀμφότεροι εἵποντο. τὸν δὲ ἕνα λυομένου [c] δὲ τοῦτον δὲ ἕτερα, καταλείπεσθαι καὶ τῶν Τυνδαριδέων τὸν ἕτερον. τοῦτο γὰρ δὴ καὶ ἐκεῖνοι ἀμφότεροι, ἐπικλητοὶ σφι ἐόντες, εἵποντο. τότε δὴ ἐν τῇ Ἐλευσῖνι ὁρέωντες οἱ λοιποὶ τῶν συμμάχων τούς τε βασιλέας τῶν Λακεδαιμονίων οὐκ ὁμολογέοντας, καὶ Κορινθίους σκολιπόντας τὴν τάξιν, οἴχοντο καὶ αὐτοὶ ἀπαλλασσόμενοι. Τέταρτον δὴ τοῦτο ἐπὶ τὴν Ἀττικὴν ἀπικόμενοι Δωριέες, δὶς μὲν ἐπὶ πολέμῳ ἐσβαλόντες, καὶ δὶς ἐπ' ἀγαθῷ τῷ τῆσδε τῶν Ἀθηναίων· πρῶτον μὲν, ὅτε Μέγαρα κατοίκισαν, ἐὼν οὗτος ὁ σὺν Κόδρῳ βασιλεύοντος Ἀθηναίων, ὀρθῶς ἂν καλέοιτο· δεύτερον δὲ τοῦτον, ὅτε ἐπὶ Πεισιστρατιδέων ἐξέλασιν ὁρμηθέντες, ἐκ Σπάρτης ἀπίκοντο· τέταρτον δὲ τότε, ὅτε ἐς Ἐλευσῖνα Κλεομένεος ἄγων Πελοποννησίους ἐσέβαλε. οὕτω τέταρτον τότε Δωριέες ἐσέβαλον ἐς Ἀθήνας. Διαλυθέντος δὲ τοῦδε τούτου ἀκλεῶς, ἐνθαῦτα Ἀθηναῖοι πάντων βουλόμενοι, πρῶτα στρατηίην ποιεῦνται ἐπὶ Χαλκιδέας. Βοιωτοὶ δὲ τοῖσι Χαλκιδεῦσι βοηθέουσι ἐπὶ τὸν Εὔριπον. Ἀθηναίοισι δὲ ἰδόντες τοὺς Βοιωτοὺς, ἔδοξε πρότερον τοῖσι Βοιωτοῖσι ἢ τοῖσι Χαλκιδεῦσι ὀπιχρέειν· συμβάλλουσί τε δὴ τοῖσι Βοιωτοῖσι οἱ Ἀθηναῖοι, καὶ πολλῷ κρατέουσι· κάρτα δὲ πολλοὺς φονεύσαντες, ἑπτακοσίους αὐτῶν ἐζωγρησαν. τῇ δὲ αὐτῆς ταύτης ἡμέρης οἱ Ἀθηναῖοι διαβάντες ἐς τὴν Εὔβοιαν, συμβάλλουσι τοῖσι Χαλκιδεῦσι. νικήσαντες δὲ τούτους, τεσσερακοντάλιτρα κληρούχους ἐπὶ τοὺς ἱπποβοτέων [d] τῇ χώρῃ λείπουσι· οἱ δὲ ἱπποβόται [e] καλέονται οἱ πλούσιοι τῶν Χαλκιδέων. ὅσους δὲ τετρακοσίους ἐζωγρησαν, ἅμα τοῖσι Βοιωτῶν ἐζωγρημένοισι εἶχον ἐν φυλακῇ, ἐς πέδας δήσαντες· χρόνῳ δὲ ὕστερον [f] ἔλυσάν σφεας ἀργυρίου διαλλαξάμενοι. τὰς δὲ πέδας αὐτέων, ἐν τῇσι ἐδεδέατο, ἀνεκρέμασαν ἐς τὴν ἀκρόπολιν, αἵπερ ἔτι καὶ ἐς ἐμὲ ἔσαν κρεμάμεναι ἐκ τειχέων κατειπτολυσμένων πυρὶ ὑπὸ τοῦ Μήδου, ἀντίον δὲ τοῦ μεγάρου τοῦ πρὸς ἑσπέρην τετραμμένου, καὶ τὰ λύτρων τὴν δεκάτην ἀνέθηκαν, ποιησάμενοι τέθριππον χάλκεον· τὸ δὲ, ἀριστερῆς χειρὸς ἕστηκε πρῶτον [g]

ἐσιόν-

a πρώτα σφι. b μετέβαλόν τε. c MS habet ἀπολυομένου. d ἱπποβολίων. e ἱπποβόλαι. f Hæc vox ὕστερον non eſt in MS. g πρῶτα.

Laudatio libertatis. Thebani ultionem quærentes accedunt ad Athenienſibus, nec juvant Æacidæ.

ἐσιόντι ἐς τὰ προπύλαια τὰ ἐς τὴν ἀκρόπολι. ἀναγεγραμμένη δέ οἱ ταῦτα,

Ἕθνεα Βοιωτῶν ϛ Χαλκιδέων δαμάσαντες
Παῖδες Ἀθηναίων ἔργμασιν ἐν πολέμου,
Δεσμῷ ἐν ἀχλυόεντι σιδηρείῳ ἔσβεσαν ὕβριν·
Τῶν ἵππους δεκάτῃ Παλλάδι τάσδ' ἔθεσαν.

Ἀθηναῖοι μέν νυν ηὐξήκεσαν. δηλοῖ δὲ οὐ κατ' ἓν μοῦνον, ἀλλὰ πανταχῇ ἡ ἰσηγορίη ὡς ἐστὶ χρῆμα ἀστυδαῆρον, οἱ καὶ Ἀθηναῖοι τυραννευόμενοι μὲν, οὐδαμῶν τῶν σφέας περιοικεόντων ἐόντα τὰ πολέμια ἀμείνονες, ἀπαλλαχθέντες δὲ τυράννων, μακρῷ πρῶτοι ἐγένοντο. δηλοῖ ὦν τοῦτο ὅτι κατεχόμενοι μὲν, ἐθελοκάκεον, ὡς δεσπότῃ ἐργαζόμενοι· ἐλευθερωθέντων δὴ, αὐτὸς ἕκαστος ἑωυτῷ προθυμίην παρῄρεσκάζετο. ἔτι μὲν νυν τοῦτο ἔπεφανται. Θηβαῖοι δὲ μετὰ ταῦτα ἐς θεὸν ἔπεμψαν, βουλόμενοι πάσασθαι Ἀθηναίους. ἡ δὲ Πυθίη δοῦσα σφέων μὴν αὐτῶν σὺν ὕβρι σύνοικοι εἶναι τίσιν, ἐς Πολύφημον δὲ ἐξενείκασα ὀνείλασθαι τὴν ἀγχιστα δίκαθαι. ἀπελθόντων δὲ τῶν θεοπροπόων, ἐξέφερον τὸ χρηστήριον, αὐτοῖσι ποιησάμενοι. ὡς δὲ ἐπακηκόεσαν οἱ λεχθέντων αὐτέων τὴν ἀγχιστα δίκαθαι, εἶπαν οἱ Θηβαῖοι ἀκηκοότες τοιάδε, Οὐκ ὦν ἀγχιστα ἡμέων ἐστὶ ἐκείνους Τανάγρῃσί τε καὶ Κορωνεῦσι καὶ Θεσπιεῦσι, καὶ ἄτοι γε ἅμα ἡμῖν αἰεὶ μαχόμενοι, εὐθυμέοντες συμβαίνουσι τὴν πόλεμον; τί δεῖ τούτων γε δίκαθαι; ἀλλὰ μᾶλλον μὴ ἢ τοῦτο ἦν τὸ χρηστήριον. Τοιαῦτα δὴ διαλεγομένων, εἶπε δή τις μαθών τε, Ἐγώ μοι δοκέω συνιέναι [b] τὸ ἐθέλει λέγειν τὸ χρηστήριον [c]. Λέγοντα γὰρ Νάξου τε ἡμιτέρου Θέωνα καὶ Αἴγινα· τοὺς τείων ἀδελφεοὺς ἐκτείνων, δοκέει ἡμῖν Αἰγινητέων δεῖσθαι τὸν χρῆναι τιμωρητήρων γενέσθαι. καὶ, εἰ γάρ τις γνώμη ταύτης ἀμείνων ἐδόκεε φαίνεσθαι, αὐτίκα πέμψαντες ἐδέοντο Αἰακιδέων, συμπαραλαμβανόμενοι κατὰ τὸ χρηστήριον σφι βοηθέειν, ὡς ἐόντων ἀγχιστίων. οἱ δὲ σφι αὖτις ἀπεμήλεον τοὺς Αἰακίδας συμπέμψαι [d] ἔφασαν. Περιπεσομένων δὲ τῶν Θηβαίων κατὰ τὸν συμμαχίκον τῶν Αἰακιδέων, καὶ τῶν χρεὼν ἀπολομένων ὑπὸ τῶν Ἀθηναίων, αὖθις οἱ Θηβαῖοι πέμψαντες, τοὺς μὲν Αἰακίδας σφι ἀπέδοσαν, τῶν δὲ αὐτῶν ἐδέοντο. Αἰγινῆται δὲ, ὑβριστικῇ τε μαχόμενοι ἐπιόντες, καὶ ἔχθεος παλαιοῦ ἀναμνησθέντες ἐόντες πρὸς Ἀθηναί-

manum intranti ſtatim in propylæa arcis ſtabat, cum hac inſcriptione,

Attica perdomitis acri ſub marte juventus
Bœotûm populis Chalcidicaque manu,
Damna rependerunt vinclis & carcere caeco,
Querum hæ de decima ſtant tibi Pallas eque.

Et Athenienſes quidem augeſcebant. Juris autem æquabilitatem eſſe rem ſeriam, non ex uno tantum, ſed undique datur intelligi: ſiquidem Athenienſes etiam quamdiu tyrannis ſubjecti fuerunt, nullis finitimorum in bello præſtantiores erant; liberati vero tyrannis, multo primi extitere. Unde liquet, eos, dum continebantur, ſegnis propoſiti fuiſſe, tanquam domino laborantes: at libertate parta, ſibiipſi quiſque rem gerere properabat. Athenienſes ita agebant. Thebani autem poſt hæc ulciſcendi illos cupidi, ſciſcitatum ad deum miſerunt. Quibus reſpondens Pythia, negabat per ſeſe eos poſſe illos ulciſci, ſed ad Polyphemum referentes jubebat ut rogarent proximos. Digreſſis igitur conſultoribus reſponſum vulgaverunt convocato populo Thebani. Ut vero ſciſcitati ſunt dicentibus illis à proximis peti debere, auditis his dicebant; Numquid non proxime nos incolunt Tanagræi Coronæique & Theſpienſes, qui noſtri aſſidue commilitones, alacri atque concordi in partes animo bella nobiſcum tolerant? quid hos rogari oportet? ſed potius non hoc eſt oraculum. Hæc illis ſermocinantibus, quidam re audita, inquit, Ego quid nobis ſignificare velit oraculum videor mihi intelligere. Aſopi duæ filiæ fuiſſe traduntur, Thebe & Ægina; quæ quoniam ſorores ſunt, opinor deum reſpondere nobis, ut Æginetas rogemus vicem noſtram ulciſci. Thebani, quoniam nulla quam hæc viſa eſt excogitari poſſe potior ſententia, protinus miſere ad Æginetas orandos auxilia, tanquam proximos, ex dei oracuło. Illi petentibus his auxilia dixerunt ſe mittere cum eis Æacidas. Societate Æacidarum freti Thebani, quum laceſſiſſent Athenienſes, aſpere ab iiſdem excepti, iterum auxilia virorum remiſſis Æacidis oraverunt. Quorum prece moti Æginetæ, tum magnitudine opum inflati, tum priſtinæ inimicitiæ quam geſſere cum Athenienſibus

78 79 80 81

[a] ἀχνυόεν in MS. [b] συνιέναι. [c] MS. habet λέγειν τὸ μαντήϊον, omiſſa etiam voce ἡμῖν. [d] MS. habet συμπεῖθεν.

Æginetæ vastarunt Atticam; hujus iræ origo. Damiæ & Auxesiæ numina & simulacra Epidauri, unde deficit Ægina, domina maris, & simulacra in se transfert. Cultus harum dearum per choros muliebres.

sibus memores, bellum illis haud indictum intulerunt. Nam quum Athenienses vertissent omnes vires adversus Bœotos, ipsi longis navibus in Atticam trajicientes, tum Phalerum diripuerunt, tum multos populos in cetera ora maritima, magnam ex hac re calamitatem Athe-
82 nienſibus afferentes. Inimicitia autem quæ Æginetas stimulabat adversus Athenienses, ab initio extitit talis: Epidaurii, quum sua ipsis terra nihil fructuum efferret, de hac calamitate Delphicum consuluere oraculum. Quos Pythia jussit Damiæ & Auxesiæ simulacra erigere; & postquam erexissent, melius actum iri. Scisciantibus igitur Epidauriis utrum ex ære facerent illa an ex lapide, Pythia ex neutro permisit fieri, sed è ligno mitis oleæ. Rogabantur ergo ab Epidauriis Athenienses ut sibi permitterent oleam cædere, oleas illas rati sacratissimas esse. Fertur etiam nusquam gentium nisi Athenis illa tempestate oleas fuisse. Athenienses se vero dixerunt concessuros, hac tamen lege, si quotannis illi sacra Minervæ Urbicæ & Erechtheo afferrent. Accepta condicione Epidaurii quæ rogabant impetraverunt, & simulacra ex his oleis fabricata statuerunt: terraque sua fructum eis ferente, quod con-
83 venerat Athenienſibus perſolvebant. Eo adhuc tempore atque superiori Æginetæ Epidauriis parebant, tum in aliis, tum vero in litibus, quas Æginetæ inter se vel actores, vel rei, illuc transeuntes agebant: verum ex eo tempore fabricatis navibus, ad contumaciam versi, ab Epidauriis desciverunt: & jam potentiores vastabant eos, quippe maris imperio potiti, tum quoque simulacra ista Damiæ & Auxesiæ surripuerunt: eaque asportata, in regionis suæ mediterraneo loco statuerunt, cui nomen est OEæ, viginti ferme procul ab urbe stadiis. Hoc in loco illis erectis supplicabant sacrificiis atque jocabundis choris mulierum, denis viris utrique dæmonum assignatis, qui choris præessent. Chori autem neminem virum jocis lacessebant, sed indigenas feminas: quæ ceremoniæ apud ipsos quo-
84 que Epidaurios fuerant. Sunt illis etiam arcana sacra. Surreptis statuis, Epidaurii quod fuerant pacti Athenienſibus non solvebant: cujus rei quum à nunciis Athenienſium admonerentur, reddidere

ας, τότε Θηβαίων δεηθέντων, πόλεμον ἀνήρυκτον Ἀθηναίοισι ἐπέφερον. ὀπτικομένων γὰρ αὐτέων Βοιωτοῖσι, διαπαλώσαντες μακρῇσι νηυσὶ ἐς τὴν Ἀττικὴν, καὶ τὰ μὲν ἔσυραν Φάληρον, καὶ τὰ ἄλλα τῆς θαλάσσης πολλοὺς δήμους. πιεζοῦντες δὲ τοῦτο, μεγάλως Ἀθηναίους ἐσίνεοντο. Ἡ δὲ ἔχθρη ἡ συνοφελομένη ἐς Ἀθηναίους ἐκ τῶν Αἰγινητέων, ἐκίνεε ἐξ ἀρχῆς τοιήνδε [a]· Ἐπιδαυρίοισι ἡ γῆ καρπὸν οὐδένα ἐδίδου [b]. περὶ τούτης ὦν τῆς συμφορῆς οἱ Ἐπιδαύριοι ἐχρέωντο ἐν Δελφοῖσι. ἡ δὲ Πυθίη σφέας ἐκέλευε Δαμίης τε καὶ Αὐξησίης ἀγάλματα ἱδρύσασθαι. καὶ σφι ἱδρυσαμένοισι ἄμεινον συνοίσεσθαι. ἐπηρώτεον ὦν οἱ Ἐπιδαύριοι πότερα χαλκοῦ ποιεόντες τὰ ἀγάλματα, ἢ λίθου. ἡ δὲ Πυθίη οὐδέτερα τούτων ἔα, ἀλλὰ ξύλου ἡμέρης ἐλαίης. ἐδέοντο ὦν οἱ Ἐπιδαύριοι Ἀθηναίων ἐλαίην σφι δοῦναι τεμέσθαι, ἱρωτάτας δὴ κείνας νομίζοντες εἶναι· λέγεται δὲ καὶ ὡς ἐλαῖαι ἔσαν ἄλλοθι γῆς οὐδαμοῦ κατ' ἐκεῖνον τὸν χρόνον, ἢ Ἀθήνῃσι [c]. οἱ δὲ ὑπὲρ τοῖσδε δώσειν ἔφασαν, ἐπ' ᾧ ἀπάξουσι ἔτεϊ ἑκάστῳ τῇ Ἀθηναίῃ τε τῇ Πολιάδι ἱερὰ, καὶ τῷ Ἐρεχθέι. καταινέσαντες δὲ ὑπὲρ τούτοισι οἱ Ἐπιδαύριοι, τὸ τε ἐδέοντο ἔτυχον, καὶ ἀγάλματα ἐκ τῶν ἐλαιέων τυπέων ποιησάμενοι, ἱδρύσαντο. καὶ ἥ τε γῆ σφι ἔφερε [d], καὶ Ἀθηναίοισι ἐπετέλεον τὰ συνέθεντο. Τοῦτον δὲ ἔτι τὸν χρόνον, καὶ τὸ πρὸ τούτου, Αἰγινῆται Ἐπιδαυρίων ἦρχον, τά τε ἄλλα, καὶ δίκας, διαβαίνοντες ἐς Ἐπίδαυρον, ἐδίδοσάν τε καὶ ἐλάμβανον παρ' ἀλλήλων οἱ Αἰγινῆται, τότε δὴ [e] ἀπὸ τοῦδε, νῆάς τε πηξάμενοι, καὶ ἀγνωμοσύνῃ χρησάμενοι, ἀπέσησαν ἀπὸ τῶν Ἐπιδαυρίων· ὅτε δὴ ἐόντες διάφοροι, ἐδῃλέοντο αὐτούς. ὥστε δὴ θαλασσοκρατορες ἐόντες, καὶ δὴ καὶ τὰ ἀγάλματα ταῦτα τά τε Δαμίης καὶ τὰ Αὐξησίης ἐπαιρέον αὐτέων. καὶ σφεα κομίσαντο [f] καὶ ἱδρύσαντο τὰ σφετέρης χώρης ἐς τὸν μεσόγαιαν, τῇ Οἴῃ μέν ἐστι οὔνομα, στάδια δὲ μάλιστά κη ἀπὸ τῆς πόλιος ὡς εἴκοσι [g] ἀπέχει. ἱδρυσάμενοι δὲ ἐν τούτῳ τῷ χώρῳ, θυσίῃσί τε σφέα καὶ χοροῖσι γυναικηίοισι κερτόμοισι ἱλάσκοντο, χορηγῶν δοσοδεικνυμένων ἑκατέρῃ τῶν δαιμόνων δέκα ἀνδρῶν. κακῶς δὲ ἠγίρθουν οἱ χοροὶ ἄνδρα μὲν οὐδένα, τὰς δὲ ὀπιχωρίας γυναῖκας. ἔσαν δὲ καὶ τοῖσι Ἐπιδαυρίοισι αἱ τοιαῦται ἱρορηίαι [h]· εἰσὶ δέ σφι καὶ ἄρρητοι ἱρορηίαι [h]. Κλεφθέντων δὲ τῶνδε τῶν ἀγαλμάτων, οἱ Ἐπιδαύριοι τοῖσι Ἀθηναίοισι τὰ ξυνέθεντο, οὐκ ἐπετέλεον. πέμψαντες δὲ οἱ Ἀθηναῖοι ἐμέμφοντο τοῖσι Ἐπιδαυρίοισι. οἱ δὲ ἀπέφαινον λό-

a τοιῇδε. b ἀπεδίδου. c ἦ ὡς Ἀθήνῃσι est in MS. d ἤνεικε καρπὸν, &c. e τὸ δὴ. f ἐκομίσαντό τε καὶ. g ἐς εἴκοσι. h ἱερορηίαι bis.

Simulacris ſpoliati Epidaurii jubent, quod patent jus eſſe, ut Athenienſes exigant debitum vectigal ab Æginetis, qui rapuiſſent. Varietas hiſtoriæ de illis, qui ad violente eripienda miſſi ſunt.

γε ὡς οὐκ ἀδικοῖεν. ὅσον μὲν γὰρ χρόνον εἶχον τὰ ἀγάλματα ἐν τῇ χώρῃ, ἐπετέλεόν τε τὰ συνέβαινε ἐπὶ δὲ ἐκπομπῇ αὐτέων, ἐδίκαιον εἶναι δοκοφόρεια ἔτι, ἀλλὰ τὰς ἐχούσας αὐτὰ Αἰγινήτας πρήσσεσθαι ἐπιλύσιον. πρὸς ταῦτα Ἀθηναῖοι, ὡς Αἰγινήτας πέμψαντες, ἀπαίτεον τὰ ἀγάλματα· οἱ δὲ Αἰγινῆται ἔφασαν σφίσι τε καὶ Ἀθηναίοισι εἶναι ἀδὲν πρῆγμα. Ἀθηναῖοι μέν νυν λέγουσι, μὴ τῶν ἀπαιτήσιν δοσταλίῃσι χρήσει μὴ τῶν οἰκῶν τέτυχε, οἱ δὲ ἀποπεμφθέντες δόξῃ χρηῖ, καὶ ἀπικόμενοι ἐς Αἴγιναν, τὰ ἀγάλματα πάντα, ὡς ἑωυτέρων ξύλων ἐόντα, ἐπειρῶντο [a] ὅκως τῷ βαθέων ἐξανασπάσωσι, ἵνα σφέα ἀναγκαίως ἔχωσι· ἐν δὲ τούτῳ τῷ πρόπῳ αὐτέων κρατῆσαι, τοιῷδε ἀλόντας χοινίσι ἕλκειν τὰ ἀγάλματα. καί σφι ἕλκουσι, βροντήν τε, καὶ ἅμα τῇ βροντῇ σεισμὸν ἐπιγενέσθαι· τοὺς δὲ τοιῆρεας τοὺς ἕλκοντας, ταῦτά τε ποιέειν ἀλλοφρονήσαι· πεσόντας δὲ τοῦτο, κτείνειν ἀλλήλους ἀπὸ παλαμέων· ἐς ὃ ὁκοῖων πάντων ἕνα λειφθέντα, ἀναχωρῆσαι αὐτὸν ἐς Φάληρον. Ἀθηναῖοι μὲν ἕτω [b] λέγουσι ἠφάνιζε· Αἰγινῆται δὲ, ἐπὶ νηὶ μιῇ ἀπικέσθαι Ἀθηναίους, (μίαν μὲν γὰρ, καὶ ὀλίγας πλεούσας μιῆς, καὶ εἰ σφι μὴ ἔτυχον ἐοῦσαι νέες, ἀπεμαίνοντο ἂν ἐπιπλέοντες) ἀλλὰ πολλῇσι ναυσὶ ἐπιπλέειν σφι ἐπὶ τὴν χώρην· αὐτοὶ δὲ σφι εἴξαι, καὶ οὐ ναυμαχῆσαι. ὅτε ἔχουσι δὲ τοῦτο ἀμφισβητήσιος ἀτρεκέος, οὕτω εἰ ἔστονες συγγινωσκόμενοι εἶναι τῇ ναυμαχίῃ, κατὰ τοῦτο εἶξαι, οὔτε εἰ βουλόμενοι ποιῆσαι οἷόν τε καὶ ἐπίστασθαι. Ἀθηναίους μέν νυν, ἐπεί τί σφι οὐδεὶς ἐς μάχην κατέστη, ἀποβάντας ἀπὸ τῶν νεῶν, τετράφθαι πρὸς τὰ ἀγάλματα· οὐ δυναμένους δὲ ἀναστάσης ἐκ τῶν βάθρων αὐτὰ, οὕτω δὴ περιβαλομένους χοινίσι, ἕλκειν, ἐς οὗ ἑλκόμενα τὰ ἀγάλματα ἀμφότερα τώυτὸ ποιῆσαι· ἐμοὶ μὲν οὐ πιστὰ λέγοντες, ἄλλῳ δέ τῳ. ἐς γὰρ τόδε γε σφι αὐτὰ πεσεῖν, καὶ τ' ἀπὸ τότε χρόνου ἀμεταλείπτως οὕτω ἔχοντα. Ἀθηναίοις μὲν δὴ ταῦτα πεῖσαι. σφέας δὲ Αἰγινῆται λέγουσι πυθομένους τοὺς Ἀθηναίους, ὡς μέλλοιεν ἐπὶ σφέας στρατεύεσθαι, ἐπίμους Ἀργείους πιέεσθαι· τούς τε δὴ Ἀθηναίους ἀποβεβάναι ἐς τὴν Αἰγιναίην [c], καὶ ἥκειν [d] βοηθέοντάς σφι τοὺς Ἀργείους, καὶ λαθεῖν τε ἐξ Ἐπιδαύρου ἀμβάντας ἐς τὴν νῆσον, καὶ ἐπεσκηκόσι τοῖσι Ἀθηναίοισι ἐπιπεσεῖν καταπεμομένους τὸ ἀπὸ τῶν νεῶν· ἅμα τε ἐν τούτῳ τὴν βροντήν τε γενέσθαι καὶ τὸν σεισμὸν αὐτοῖσι. Λέγε) μὲν νυν καὶ Ἀργείων τε καὶ Αἰγινητῶν

dere rationem cur injurii non eſſent: ſe enim quamdiu apud ſe ſtatuas habuiſſent, quod conventum erat exſolviſſe, eiſdem jam viduatos jure non debere exſolvere, ſed Æginetas, qui illas haberent, à quibus id exigi jubebant. Hoc reſponſo accepto, ad eas repetendas Æginam Athenienſes miſere. Æginetæ negare quicquam negocii eſſe ſibi cum Athenienſibus. Athenienſes igitur 85
ajunt, poſt repetitionem illam, triremi una huc navigaviſſe cives illos, qui ab republica miſſi Æginam quum venerunt, ſimulacra illa, tanquam è ſuis lignis facta, conati ſint ſuis ſedibus emoliri ut aſportarent: quumque eo pacto auferre nequirent, circumdatis funibus trahere tentaſſe. Sed dum trahunt, tonitrum & cum tonitru terræmotum extitiſſe: eaque de re illos remiges qui trahebant ſimulacra, in amentiam eſſe converſos: & ex hoc morbo ſeſe tanquam hoſtes mutuo trucidaſſe, donec unus ex omnibus relictus eſt, qui ad Phalerum ſe recepit. Athenienſes quidem ita rem 86
geſtam eſſe memorant: Æginetæ vero non illos una navi veniſſe, (facile enim ſe unam navim, atque etiam paulo plures unâ, etiam ſi ſibi nullæ fuiſſent naves, fuiſſe propulſaturos) ſed multis navibus in ipſorum terram invaſiſſe, ſe vero ceſſiſſe, nec pugna navali contendiſſe. Qui tamen planum facere nequeunt, an quia impares ſe eſſe ad pugnam navalem agnoſcerent, ceſſerint; an volentes facere quod etiam fecerunt. Athenienſes certe, quod nulli propugnatores obſtarent, egreſſos è navibus ad ſimulacra ſe convertiſſe: & quum ea è ſuis baſibus amoliri nequirent, circumdatis reſtibus trahere ita conatos, donec illic ambo ſimulacra, dum traherentur, fecere rem eandem; ſed apud me fide carentem, alicui forſan alteri credibilem. ajunt enim illa procubuiſſe ſibi in genua, atque ex eo tempore ſemper in hoc geſtu permanſiſſe. Et hæc quidem Athenienſes feciſſe: Se vero, quod audirent ſibi bellum ab Athenienſibus illatum iri, præparaſſe Argivos; & quum Athenienſes in Æginam exſcendiſſent, Argivos illis adfuiſſe auxilio, eoſque, quum latuiſſent hoſtem in trajiciendo ex Epidauro in inſulam, in Athenienſes, qui nihil præſciſſent, à navibus diſcluſos irruiſſe: & interea tonitrum ipſis terræque motum extitiſſe. Hæc ab Argivis Æ- 87
gine-

a MS. habet πεῖρεῶ. b μέν νυν ἕτω. c Αἰγινίλιω. d παρεῖναι.

Usus ex Atheniensibus dominæ reducendi fibulis ad femoris ad mortem punctus, quibus antea hinc imposita. Vestis Græca muliebris. Atheniensis potentiores aliquantus Æginetas oracula differre jubente.

ginetisque commemorantur. Athenienses quoque confitentur unum omnino è suis incolumem in Atticam revertisse, quem tamen Argivi ajunt superstitem fuisse ipsis Atticum exercitum profligantibus; Athenienses autem dæmonio nihilo secius ne hunc quidem incolumem mansisse, sed periisse, hunc in modum: Quum Athenas se recepissent, clademque renunciassent, uxores eorum qui adversus Æginam militatum profecti fuerant, indigne ferentes unum istum ex omnibus esse reducem, circumfusas hominem prehendisse, ac fibulis vestimentorum pupugisse, percontantes singulas ubi suus vir esset, atque hoc modo hunc fuisse confectum. Idque factum mulierum visum esse Athenienſibus ipsa clade tristius. in quas quum alia ratione animadvertere non possent, vestem illarum in Ionicam mutaverunt. nam antea Doricam vestem gerebant Athenienſium feminæ, simillimam Corinthiæ: eam itaque mutaverunt in lineam, ne fibulis uterentur.
88 Quanquam si ex vero sermocinemur, non Ionica hæc olim vestis fuit, sed Carica: quoniam omnis prisca vestis feminarum Græcanica eadem erat, quam nunc Doricam appellamus. Argivos quod attinet, & Æginetas, insuper adhuc id etiam fecisse, ut pro lege haberetur apud illorum utrosque, fibulas facere sesquialteras, quam erat mensura quæ tunc obtinebat, & has præsertim ab feminis in eorum numinum templis consecrari; Atticum vero neque aliud quicquam ad templum offerre, ne urceum quidem, sed lege juberi ex ollis gentilibus in posterum ibidem potare. Eóque contentionis processere Argivorum atque Æginetarum mulieres cum Atticis, ut ad meam usque ætatem fibulas gestaverint
89 quam antea grandiores. Inimicitiæ principium ab Athenienſibus in Æginetas ortum, hoc prout commemoratum est, extitit. Cujus rei circa statuas gestæ memoriam retinentes, libenter Thebanorum rogatu auxilium tulere Bœotis Æginetæ. Qui quum maritima Atticæ vastarent, Athenienſesque adversus Æginetas expeditionem inirent, advenit è Delphis oraculum, ut ab Æginetis lædendis triginta annos abstinerent; tricesimo anno, quum fanum Æaco dicassent, bellum cum Æginetis inchoarent, ad votum eis re succeſſura. Sin bellum continuo in-

γαικηΐων τάδε. ὁμολογέοντα ἦ καὶ ὑπ' Ἀθηναίων ἕνα μοῦνον ἐκ πάντων ἀποσωθῆναι αὐτεῶν ἐς τὴν Ἀττικὴν χώρην. τοῦτον Ἀργεῖοι μὲν λέγουσι, αὐτῶν τὸν Ἀττικὸν στρατὸν διαφθείραντα. ἐμοὶ δὲ οὐκ ἔστι τοῦτον τὸν λόγον πιθέσθαι. Ἀθηναῖοι ἦ, ἐπὶ δαιμονίῃσι συμφοῇσι μοῦνοι τοῦτον τὸν ἕνα, ἀλλὰ καὶ πάντας ἀπολέσθαι τρόπῳ τοιῷδε. κομισθεὶς οἶκόν [a] τε τὰς Ἀθήνας, ἀπαγγέλλει τὸ πάθημα· τὰς δὲ τῶν γυναικῶν τὰς ἐπ' Αἰγίνῃσι στρατωθεισέων ἀνδρῶν ἦν τις γυναῖκας τὸν ἐπανελθόντα ἐπειρώτα ἑστεῶσα, δεινόν τι ποιησάσας κεῖνον μοῦνον ἐξ ἁπασέων σωθῆναι, περιέξ τὸν ἄνδρωπον τοῦτον λαβοῦσαι, καὶ κεντεύσας τῇσι περόῃσι τῶν ἱματίων ὁκόθεν [b] εἴροντο ἑκάστην ἐκείνου αὐτοῦ ὄκως [c] εἴη ἐὼν τυγχάνοι. καὶ τοῦτον μὲν ἔτισαν διαφθαρεῦσαι Ἀθηναίοισι ἦ ἔτι δεινότερόν τι δόξαι εἶναι τὸ τῶν γυναικῶν ἔργον· ἄλλῳ μὲν δὴ οὐκ ἔχειν ὅτεῳ ζημιώσωσι τὰς γυναῖκας, τῇ ἦ ἐσθῆτα μεταβαλεῖν αὐτέων ἐς τὠυτὸ Ἰάδα. φόρεον γὰρ δὴ πάντες αἱ τῶν Ἀθηναίων γυναῖκες ἐσθῆτα Δωρίδα, τῇ Κορινθίων ἐστὶ παραπλησιωτάτην· μεταβαλεῖν ὦν ἐς τὸ λίνεον χιτῶνα, ἵνα δὴ περόνῃσι μὴ χρέωνται. Ἔστι ἦ, ὡς λέγω, λόγῳ χρεωμένοισι, οὐκ ἐὸς αὖτις ἡ ἐσθὴς ἐπελαύνουσα, ἀλλὰ Κάρισσα· ἐπεὶ ἦν γε Ἑλληνικὴ ἐσθὴς πᾶσι ἡ ἀρχαίη τῶν γυναικῶν, ἡ αὐτὴ ἐκείνῃ, τῇσι νῦν Δωρίδα καλέομεν. τῇσι ἦ Ἀργείοισι ἐπὶ τῇσι Αἰγινήτῃσι, ἢ ὡς ταῦτα ἐπὶ τόδε πεποίηται νόμιον εἶναι ἐσθῆτα σφι ἑκατέροισι, τὰς περόνας ἡμιολίας ποιέεσθαι τοῦ πρὸ κατεστεῶτος [d] μέτρου, καὶ ἐς τὸ ἱρὸν τῶν θεῶν τῶν τελέων περόνας μάλιστα ἀναπιθέναι τὰς γυναῖκας· Ἀττικὴν ἦ μήτε τι ἄλλο προσφέρειν ἐς τὸ ἱρὸν, μήτε κίεσθαι, ἀλλ' ἐκ χυτρίδων ὀστρακίνεων [e] νόμον τὸλοιπὸν αὐτόθι εἶναι πίνειν. Ἀργείων μέν νυν καὶ Αἰγινητέων αἱ γυναῖκες ἔκ τε τότου κατ' ἔμε τῶν Ἀθηναίων, περόνας ἔτι καὶ ἐς ἐμὲ ἐφόρεον μέζονας ἢ πρότερον. Τῆς ἦ ἔχθρης τὸ πρὸς Αἰγινήτας ἐξ Ἀθηναίων γενομένης [f] ἀρχὴ κατὰ τὰ εἰρημένα ἐγένετο· τότε δὲ Θηβαίων ὀφειλομένων πρόθυμος τῶν πρὶ τὰ ἀγάλματα γενομένων ἀναμιμνησκόμενοι οἱ Αἰγινῆται ἐβοήθεον τοῖσι Βοιωτοῖσι. Αἰγινῆται δὲ ἐδῄωσαν τὰ Ἀττικὰ τὰ παράθαλάσσια· καὶ Ἀθηναίοισι ἐρεσσομένοισι ἐπ' Αἰγινήτας στρατόν, ἦλθε μαντήιον ἐκ Δελφῶν, ἀπειχόντας ἀπὸ ἦ Αἰγινητέων ἀδικίης [g] τριήκοντα ἔτεα, τῷ ἐνὶ καὶ τριηκοστῷ, Αἰακῷ τίσαντας ἀποδέξασθαι, ἄρξεσθαι ἦ αὐτοὺς Αἰγινήτας πολέμου· καὶ σφι χρησθὲν τὸ βέλεσθαι. ἐνθεῦ ἦ αὐτίκα ἀπεστράλευον-

Rr 3 τες,

a τυτίων. b γαίς. c ὅκῃ. d ἐπιχωρίων. e Αἰγινήτῃσι Ἀθηναίοισι ξυμφορῆς. f αἰτίης.

Auct. fanum in foro Athenis, quibus ædificantibus bellò contra Æginam obstitit Lacedæmon. Hujus iræ in Atheniensis. Oracula Pisistratidarum, qui Sigeum migrarunt.

τας, πολλὰ μέν σφεας ἐν τῷ μεταξὺ ἔτι χρόνου πιέσεσθαι, πολλὰ δὲ καὶ αὐτοὺς ποιήσειν· τέλος μέντοι καταιρέψασθαι. ταῦτα ὡς ἀπενεχθέντα ἤκουσαν [a] οἱ Ἀθηναῖοι, τῷ μὲν Αἰακῷ τέμενος ἀπεδέξαντο τοῦτο τὸ νῦν ὑπὸ τῆς ἀγορῆς ἵδρυται· τριήκοντα δὲ ἔτεα οὐκ ἀνέσχοντο, δόξαντες ὄκως χρεὼν εἴη ὑπάρχειν πεπυσμένοι τῶν Αἰγινητέων ἀχάρστα. Ἐς τιμωρίην δὴ τοῖσι δεομένοισι αὐτῶν, ὑπὸ Λακεδαιμονίων πρήγματα ἐχόμενον, ἐμπόδιον ἐγίνετο. πυθόμενοι γὰρ Λακεδαιμόνιοι τὰ ὑπὸ τῶν Ἀλκμεωνιδέων ἐς τὸν Πυθῶνα μεμηχανημένα, καὶ τὰ ὑπὸ τῆς Πυθίης ὑπὸ σφέας τε καὶ τοὺς Πεισιστρατίδας, συμφορὴν ἐπιεικῆ διαβολῆς, ὅτι τοὺς ἄνδρας ξείνους σφι ἐόντας ἐξελελάκεσαν ὑπὸ τοῦ ὁμίλου, καὶ ὅτι ταῦτα ποιήσασι χάρις οὐδεμία ἐφαίνετο ὡσὸς τοῦ Ἀθηναίων. ἔτι τε ὡσὸς τύραννοι ἐτύγχανον σφέας οἱ χρησμοί, λέγοντες πολλά τε καὶ ἀκάρστα ἔσεσθαι αὐτοῖσι ἐξ Ἀθηναίων, τὸ πρότερον μὲν ἔσαν ἀδύναες, τότε δὲ, Κλεομένεϊ τε κομισθέντι ἐς Σπάρτην, ἐξέμαθον. ἐκτήσατο δὲ ὁ Κλεομένης ἐκ τοῦ Ἀθηναίων ἀκροπόλιος τοὺς χρησμούς, τοὺς ἐκ[b] πρότερον μὲν οἱ Πεισιστρατίδαι, ἐξελαυνόμενοι δὲ ἔλιπον ἐν τῷ ἱρῷ· καταλειφθέντας δὲ ὁ Κλεομένης ἀνέλαβε. Τότε δὲ ὡς ἀνέλαβον οἱ Λακεδαιμόνιοι τοὺς χρησμούς, καὶ τοὺς Ἀθηναίους ἐώρων αὐξομένους, καὶ ἐδαμῶς ἐτοίμους ἐόντας πείθεσθαί σφι, νόῳ λαβόντες ὡς ἐλεύθερον μὲν ἐὸν τὸ ἄστυ τὸ Ἀττικὸν, ἰσόρροπον τῷ ἑωυτῶν γένοιτο [c], κατεχόμενον δὲ ὑπὸ τυραννίδος, ἀσθενὲς, καὶ πρόθυμον ἐτοίμον· μαθόντες δὲ τυτέων [d] ἔκαστα, μετεπέμποντο Ἱππίην τὸν Πεισιστράτου ἐόντα Σιγείῳ τῷ ἐν Ἑλλησπόντῳ, ἐς ὃ καταφεύγουσι οἱ Πεισιστρατίδαι. ἐπεὶ τε δὲ σφι Ἱππίης καλεόμενος ἦκε, μεταπεμψάμενοι καὶ τῶν ἄλλων συμμάχων ἀγγέλους, ἔλεγον σφι Σπαρτιῆται τάδε, Ἄνδρες σύμμαχοι, συγγινώσκομεν αὐτοῖσι ἡμῖν ἐ ποιῆσαι ὀρθῶς. ἐπαρθέντες γὰρ χρηστηρίοισι μαντηίοισι, ἄνδρας ξείνους ἐόντας ἡμῖν ταμάλιστα, καὶ ἀναδεκομένους ἐπιτοχήμους παρέξειν τὰς Ἀθήνας, τούτους ἐκ τῆς πατρίδος ἐξηλάσαμεν, καὶ ἐπὶ τοῖσι ποιήσασι ταῦτα, δήμῳ ἀχαρίστῳ παρεδώκαμεν τὴν πόλιν· ὃς ἐπεί τε δι' ἡμέας ἐλεύθερος ἐγένετο ἀνέκυψε, ἡμέας μὲν καὶ τὸν βασιλέα ἡμέων ἐπιτίμους ἐξέβαλε, δόξαν δὲ Φύσας αὐξάνει· ὥστε ἐκμεμαθήκαμεν μάλιστα μὲν οἱ ἐπίλοιποι αὐτέων Βοιωτοὶ καὶ Χαλκιδέες, τάχα δέ τις καὶ ἄλλος ἐκμαθήσεται ἁμαρτών. ἐπεὶ δὲ ἐκεῖνα ποιήσαντες ἡμάρτημεν, καὶ αὖ πρησόμεθά σφεας ἅμα ὑμῖν

inferrent, fore ut interea multa ipsi detrimenta acciperent; sed & multa inferrent, sed ad extremum subigerent. Hoc oraculum ad se Athenienses allatum ubi audiere, Æaco quidem fanum dicaverunt, id quod nunc in foro extructum visitur; sed triginta annos non abstinuerunt, quod videlicet audissent fieri debere ut multa paterentur indigna ab Æginetis, si bello abstinerent. His tamen ad ulciscendum se parantibus, Lacedæmonium factum extitit impedimento. Siquidem Lacedæmonii, audito commento Alcmæonidarum erga Pythiam, & quæ egisset Pythia in ipsos atque Pisistratidas, duplicem se jacturam fecisse animadvertebant: quod & suos hospites è patria ejecissem, & nulla sibi ex hoc facto gratia ab Atheniensibus haberetur. Præterea oraculis urgebantur, denunciantibus multa ipsis & atrocia ex Atheniensibus futura, quorum antehac ignari fuissent, tunc autem Cleomene Spartam ferente didicerant. Etenim Cleomenes potitus est ex arce Atheniensium oraculis quæ à Pisistratidis prius possessa, ab iisdem expulsis relicta fuerant in templo, & relicta Cleomenes sumpserat. Ea Lacedæmonii oracula ubi 91
per Cleomenem accepere, & videbant Athenienses augescentes, nec ad ipsis obtemperandum ullo modo esse animatos: præterea animadvertentes genus Atticum quod sub tyrannide mansurum esset infirmum, & parendo promptum, nunc parta libertate vel suo par exstiturum: hæc singula considerantes, arcessiverunt Hippiam Pisistrati à Sigeo Hellesponti, quo Pisistratidæ confugerant. Postquam Hippias arcessitus adfuit, accitis etiam aliorum sociorum nunciis, ita Spartiatæ apud eos verba fecere, Agnoscimus, viri socii, nos haud recte egisse, qui ementitis oraculis inducti, viros qui erant nostri in primis hospites, quique receperant præbere nobis Athenas obnoxias, illos è patria ejecimus, & post id peractum ingrato populo urbem tradidimus: qui posteaquam per nos liberatus caput erexit, nos pariter ac regem nostrum per dedecus ejecit; inflatusque superbe, famam auget, ut præcipue quidem Bœoti illorum finitimi atque Chalcidenses didicerint, fortassis & alius quis, si peccaverit, idem discet. Quare, quoniam in illis agendis peccavimus, nunc dabimus operam ut illuc

euntes

a ἀκούσαν. b ἐκτίλοιβ. c ἑωυτῶν ἂν γένοιβ. d μαθόντες τυτέων.

euntes una vobiſcum, illos puniamus. Hac enim de cauſſa & Hippiam & vos è ſua quoſque urbe arceſſivimus, ut publico conſenſu & communi exercitu introducentes hunc Athenas, reddamus quæ
92 abſtulimus. Hæc Spartiatæ. Quæ quum alii plerique ſocii non probarent, attamen ſilentium tenerent, Corinthius Soſicles ita
1 loquutus eſt: Certe quo tempore & hoc cœlum infra terram, ac terra ſublimis ſupra cœlum erit, hominesque domicilium in mari habebunt, & piſces, quod antea homines; quando vos, Lacedæmonii, rebus publicis everſis, tyrannides in urbes introducere conabimini. quibus nihil eſt in rebus humanis neque injuſtius, neque magis pollutum cædibus. Quod ſi bonum vobis videtur civitates ſubeſſe tyrannidi, ipſi vobis primi tyrannum conſtituite, atque ita ut aliis conſtituatis operam date. At nunc ipſi tyrannorum expertes, & ne id in Sparta contingat vehementiſſime caventes, hoc in ſocios ſtudetis efficere: qui ſi effetis, ut nos ſumus, experti, meliorem quam nunc facitis, de hac re ſententiam conferre
2 poſſetis. Nam iſte apud Corinthios civitatis ſtatus fuit. Erat paucorum regimen: & ii qui Bacchiadæ vocabantur, urbem gubernabant; ultro citroque inter eos matrimonia contrahebantur. Horum uni nomine Amphioni nata eſt filia claudа, cui nomen erat Labda: quam quoniam nemo Bacchiadarum ducere volebat, duxit Eetion Echecratis filius, è Petra quidem populo, ſed ab prima origine Lapitha ac Cænides. Qui quum neque ex hac muliere, neque ex alia tolleret liberos, profectus eſt Delphos ad conſulendum de prole. eum introeuntem ſtatim Pythia his verſibus compellavit,

Eetion, te nemo (licet ſis tamus) honorat.
Conceptum pariet ſaxum grave Labda, monarchos
Quod cadet in cives, emendabitque Corinthum.

Hoc oraculum Eetioni redditum, enunciatur caſu Bacchiadis, quibus prius de Corintho editum oraculum erat obſcurum & ignotum, eodem reſpiciens, quo etiam iſtud Eetionis & in hæc verba,

Concipit in petris aquila, emittetque leonem
Robuſtum, ſævum, genus & qui multa reſolvet.

Hæc

„ὑμῖν ἀπικόμενοι ποιεῦμεν. αὐτὰρ γὰρ δὴ τῶνδε εἵ-
„νεκε τόνδε τὸν Ἱππίην μετεπεμψάμεθα καὶ ὑ-
„μέας ἀπὸ τῶν πολίων, ἵνα κοινῇ τι λόγῳ καὶ
„κοινῇ σφλῳ ἐπαιρόμενοι αὐτὴν ἐς τὰς Ἀθήνας,
„ἀποδῶμεν τὰ καὶ ἀπῳλόμεθα [a]. Οἱ μὲν ταῦτα
ἔλεγον· τῶν δὲ συμμάχων τὸ πλῆθος οὐκ ἐνεδέ-
κετο τοὺς λόγους· οἱ μέν νυν ἄλλοι ἡσυχίην ἦ-
γον· Κορίνθιος δὲ Σωσικλέης [b] ἔλεξε τάδε,
„Ἦ δὴ ὅπα ὁ οὐρανὸς ἔσται ἔνερθε τῆς γῆς, καὶ ἡ γῆ με-
„τέωρος ὑπὲρ τοῦ οὐρανοῦ, καὶ οἱ ἄνθρωποι νομὸν ἐν
„θαλάσσῃ ἕξουσι, καὶ οἱ ἰχθύες τῶν πρότερον ἀνθρώ-
„πων, ὅτε γε ὑμεῖς [c] ὦ Λακεδαιμόνιοι ἰσηγορίας
„καταλύοντες, τυραννίδας ἐς τὰς πόλιας καταιγίζε-
„θ᾽ ἐπιχειρέετε. Οὐ γὰρ ἀδικώτερον οὐδὲν ἔστι
„κατ᾽ ἀνθρώπους, οὔτε μιαιφονώτερον. εἰ γὰρ δὲ
„τοῦτό γε δοκέοι ὑμῖν εἶναι χρηστὸν, ὥστε τυραν-
„νεύεσθαι τὰς πόλιας, αὐτοὶ πρῶτοι τύραννον κα-
„τασησάμενοι φῶς σφίσι αὐτοῖσι, ὕστω δὲ τοῖσι
„ἄλλοισι δίζεσθε καλλιστεύειν· νῦν δ᾽, αὐτοὶ ἄπειροι
„ἐόντες τυραννέων, καὶ φυλάσσοντες δεινότατα τῶν
„ἐν τῇ Σπάρτῃ μὴ γένηται, ἐπιχειρέετε ἐς
„τὰς συμμάχους. εἰ δὲ αὐτοὶ ἔμπειροι ἔατε, κα-
„τάπερ ἡμεῖς, εἴχετε ἂν τοῖς αὐτοῖσι γνώμας ἀ-
„μείνονας συμβάλλεσθαι ὑπὲρ ὑμῶν. Κορίνθιοις
„γὰρ ἐμὶ πόλις κατάπυστος τοιήδε. ἐν ἐλαίῃσι χώρῃ,
„καὶ ἔστι Βακχιάδαι καλεόμενοι ἔνεμον τὴν σφε-
„λῶν· ἐπίδοσιν δὲ ἔλαβον ἐξ ἀλλήλων. Ἀμ-
„φίονι δὲ ἐόντι τυτθίων τῶν ἀνδρῶν, χάνε ἡ γυνὴ
„χωλή· ὄνομα δέ οἱ ἐν Λάβδα. τούτῳ, βουλο-
„μένων γὰρ ἐόντες ἥβηλε γῆμαι, ἦλθε Ἠετίων ὁ Ἐ-
„χεκράτεος· δήμου μὲν ἐὼν Πέτρης ἐών, ἀπὸ
„τοῦ ἀνέκαθεν Λαπίθης τε καὶ Καινείδης. ἐπεὶ δὲ
„οἱ τούτου τῆς γυναικὸς, ἐπεὶ ἐξ ἄλλης, παῖδες
„ἐγίνοντο· ἐφοίτα ὧν ἐς Δελφοὺς περὶ γόνου. ἐπεὶ δὲ
„τὰ δὲ αὐτὸν, ἰθέως ἡ Πυθίη προσηγορεύει τοι-
„σίδε τοῖσι ἔπεσι,

„Ἠετίων, ἔτος ἐστὶ τὰ πολύτιμον ἐσίλα.
„Λάβδα κύει, τέξει δὲ ἀλαίτροχον· ἐν δὲ
„πεσεῖται
„Ἀνδράσι μουνάρχοισι, δικαιώσει δὲ Κόρινθον.

„ταῦτα χρησθέντα τῷ Ἠετίωνι, ἐξαγγάλλεται
„ὡς τοῖσι Βακχιάδῃσι, τοῖσι τὸ μὲν πρότερον
„ἀμφὶ μεγάλων χρηστηρίων ἐς Κόρινθον ἦλθε ἄσημον,
„φέρον τε ἐς τωὐτὸ καὶ τὸ τοῦ Ἠετίωνος, καὶ
„λέγον ὧδε,

„Αἰετὸς ἐν πέτρῃσι κύει. τέξει δὲ λέοντα
„Καρτερὸν, ὠμηστήν· πολλῶν δὲ λύσει γόνατα·
„τὸν λύσει.

Ταῦ-

a τὰ ἀπιλέμεθα. b MS. habet continue Σωκλῆς. c δεῖ ὑμεῖς.

„ Ταῦτά νυν εὖ φεάζεσθε Κορίνθιοι, οἱ πρὸ
„ καλλιῶ
„ Πυθίῃ οἰκέοντε καὶ ἐφρουέοντα Κόρινθον.
„ τῷ μὲν δὴ τοῖσι Βακχιάδῃσι πρότερον γινόμε-
„ νον, λὼ ἀτέκμαρτον· τότε ἤ τῷ Ηετίωνι γινόμε-
„ νον ὡς ἐπύθοντο, αὐτίκα ἐς τοπρότερον πωπόκασι,
„ ἐὸν σφωδὸν τῷ Ηετίωνος. σφέων δὲ τοῦτο,
„ εἶχον ἐν ἡσυχίῃ, ἐθέλοντες τὸ μέλλοντα Ηετίωνι
„ γενέσθαι γόνον διαφθεῖραι. ὡς δὲ ἔτεκε ἡ γυνὴ,
„ τάχιστα πέμπουσι σφέων αὐτῶν δέκα ἐς τὸ δῆ-
„ μον ἐν τῷ καλοιάτῃ Ηετίων, ὀπυιηνεόντας τὸ
„ παιδίον. ἀπικόμενοι ἤ ἔτοι ἐς τὴν Πέτρην, καὶ
„ παρελθόντες ἐς τὴν αὐλὴν ἔνδον Ηετίωνος, αἰ-
„ τέον τὸ παιδίον· ἡ δὲ Λάβδα, εἰδυῖά τε οὕνεκα τὸ
„ εἵνεκα ἐκεῖνοι ἀπικοίατο, καὶ δοκέουσά σφεας
„ φιλοφροσύνης ἕνεκα πατρὸς εἵνεκα αἰτέειν, φέ-
„ ρουσα ἐνεχείρισε αὐτῶν ἑνί. τοῖσι δὲ ἄρα ἐ-
„ βεβούλευτο κατ' ὁδὸν, τὸ πρῶτον αὐτῶν λα-
„ βόντα τὸ παιδίον προσαράσσειν. ἐπεί τε ὦν ἔδω-
„ κε φέρουσα ἡ Λάβδα, τὸ λαβόντα τῶν ἀν-
„ δρῶν θείῃ τύχῃ προσεγέλασε τὸ παιδίον. καὶ
„ τὸ, φραδέσθαι τοῦτο, οἰκίος τις ἴσχοι ὀπυιέ-
„ ναι. κατοικτείρας δὲ προδιδοῖ τῷ δευτέρῳ·
„ ὁ δὲ, τῷ τρίτῳ. ἕτω δὴ διεξῆλθε διὰ πάν-
„ των τὸ δέκα προδιδόμενον, οὐδενὸς βουλομέ-
„ νου διεργάσασθαι. ἀποδόντες ὦν ὀπίσω τῇ τεκούσῃ
„ τὸ παιδίον, καὶ ἐξελθόντες ἔξω, ἑστεῶτες ἅπτι τὸ
„ θυρέων, ἀλλήλων ἄπλοντο, καταγλωμένοι· καὶ
„ μάλιστα δὴ πρώτῳ λαβόντι, ὅτι σφι ἐποίησε
„ κατὰ τὰ δεδογμένα· ἐς ὃ δή σφι χρόνῳ ἐξη-
„ νομένῳ, ἔδοξε αὐτοῖς παρελθοῦσι πάντας δὴ
„ φόνου μετίσχειν. ἔδεε ἤ ὧν δὴ Ηετίωνος γένος
„ Κορίνθῳ κακὰ ἀναδλαστεῖν· ἡ Λάβδα γὰρ πάντα
„ ταῦτα ἦκουε ἑστεῶσα πρὸς αὐτῇσι τῇσι θύρῃσι·
„ δείσασα ἤ μή σφι μεταδόξῃ, καὶ τὸδεύτερον
„ λαβόντες τὸ παιδίον ἀποκτείνωσι, φέρουσα κα-
„ τακρύβει [b] ἐς τὸ ἀφανεστάτων οἱ ἐφαίνετο εἶ-
„ ναι, ἐς κυψέλην· ὑπισαμένη ὡς εἰ ἐπανορέ-
„ ψαιεν ἐς ζήτησιν ἀπικνέοιντο [c], πάντα ἐρά-
„ νησιν μέλλοιεν. τὰ ἤ καὶ ἐγίνετο. ἐλθοῦσι ἤ
„ καὶ [d] διζημένοισι αὐτοῖσι ὡς οὐκ ἐφαίνετο,
„ ἐδόκεε ἀπαλλάσσεσθαι, καὶ λέγειν πρὸς τοὺς
„ ἀποπεμψαντας, ὡς πάντα ποιήσειαν τὰ ἐκεῖ-
„ νοι ἐνετείλαντο. οἱ μὲν δὴ ἀπελθόντες, ἔλε-
„ γον ταῦτα. Ηετίωνι ἤ μὴ ταῦτα ὁ παῖς ἡυ-
„ ξάνετο· καί οἱ Δαφνίτην τὸν τὸν κίνδυ-
„ νον, ἀπὸ τῆς κυψέλης ἐπωνυμίην Κύψελον
„ οὔνομα ἐτέθη. ἀνδρωθέντι ἤ καὶ μαθόντι μέ-
„ ντοι Κυψέλῳ ἐχρήσθη ἀμφιδέξιον χρηστήριον ἐν
Δελ-

Mox tamen parit filium, mire præsenti periculo ereptum, Cypselum.

Hæc bene nunc animis versate Corinthia proles,
Quæ colis ad pulchram Pirenem, altumque Corinthum.

Id quidem antea Bacchiadis datum non 3
erat intellectum; tunc autem Eetioni datum quum percepissent, statim etiam istud prius intellexerunt, quippe concinens oraculo Eetionis. Hoc quum animadvertissent, silentio suppressere, animo futurum Eetionis filium extinguendi. Et ut primum mulier enixa est, miserunt è suo numero decem viros ad populum, in quo habitabat Eetion, qui puerulum extinguerent. Isti, postquam ad Petram pervenere, & ad Eetionis atrium accessere, puerum petunt. Labda cur venissent ignara, paternæque amicitiæ officio venisse eos rata, affert filium, & in unius eorum manum porrigit. erat autem inter viam illis constitutum, ut qui primus eorum puerulum cepisset, is humi illum allideret. Verum divina quadam fortuna puerulus ei viro cui à Labda traditus erat, arrisit. quam rem illi consideranti miseratio subiit ejus occidendi. Sic misertus alteri tradidit, & ille tertio, atque ita deinceps per manus traditus infans, per omnes decem transiit: ac nemine interimere volente, rursus matri est redditus. Illi egressi atque ante januam stantes, alius alium incusabant castigabantque, sed primum præcipue, qui eum nactus ex convento non fecisset; donec interjecto temporis spatio placitum est, ut rursus introgressi 4
omnes fierent participes cædis. Sed erat necesse ex Eetionis prole germinari Corintho perniciem. nam Labda stans ad easdem fores, hæc omnia exaudiebat: eoque metuens ne illi immutata voluntate acceptum rursus puerulum interimerent, asportavit, & occuluit in eo, ubi minime cogitari poterat, nempe in mensura frumentaria: quum sciret, illos, si redirent ad investigandum, scrutaturos omnia: ut & contigit. nam introgressis & scrutantibus ubi non apparuit, visum est eis abeundum, atque iis à quibus missi essent, dicendum se cuncta quæ illi mandassent perpetrasse: 5
atque ita reversi dixerunt. Post hæc Eetionis filio crescenti impositum est nomen Cypselo, ob periculum hoc quod devitaverat in cypsela, *vel mensura frumentaria*. Ubi autem in virilem adolevit ætatem, consulenti oracullum Del-

a πρὸς τῇσι. b καταχρύπτει. c ἀπικνέοιτο. d ἐπιλεζζι γὰρ ἐς.

Cypſelus crudelis, mitior filius Periander, ſed ab Thraſybulo Mileſio corruptus, & quomodo. Necyomantion Theſprotiæ. Apparet umbra Meliſſæ.

Delphis, anceps redditum, quo fretus Corinthum aggreſſus occupavit. oraculum autem hoc erat,

Vir locuples noſtras hic qui deſcendit ad ades
Cypſelus Eetides, clara rex ille Corinthi,
Ipſe, & eo nati, ſed nulli deinde nepotes.

Et oraculum quidem hoc erat. Cypſelus vero tyrannide potitus, talis extitit, ut Corinthiorum multos inſequutus ſit, multos pecunia, longe plurimos anima
6 privaverit. Cui, quum triginta regnaſſet annos, bene vita defuncto ſucceſſit in tyrannide filius Periander, qui inter initia mitius agebat quam pater: ſed ubi per nuncios conſuetudinem habuit cum Thraſybulo Mileti tyranno, multo magis quam pater cruentus effectus eſt. Miſſo enim legato, Thraſybulum interrogavit qua ratione ipſe rebus tutius conſtitutis, civitatem pulcherrime gubernaret. Thraſybulus, eo qui à Periandro miſſus erat, extra oppidum educto, ingreſſus eſt arvum quoddam ſatum, & una cum eo ſegetem interambulans, ſciſcitabatur & repetebat hominem de ſuo adventu è Corintho, detruncans identidem ut quamque videbat ſpicam ſupra alias extantem, donec ſegetem formoſiſſimam atque profundiſſimam hunc in modum corrupit: prædiumque illud pervagatus, nullo verbo reddito legatum remiſit. Reverſus Corinthum legatus, avido præceptionis audiendæ Periandro, negavit ſibi quippiam reſpondiſſe Thraſybulum, & mirari quod ſe ad virum veſanum Periander miſiſſet, & ſua ipſius deſtruentem: exponitque quæ
7 ex Thraſybulo vidiſſet. Periander id quod à Thraſybulo actum erat intelligens, atque interpretans ſibi ab illo præceptum ut eminentiſſimos quoſque popularium interimeret, tunc vero omnem in cives malitiam exercuit, interficiendo ac perſequendo conſummans id quod à Cypſelo fuerat omiſſum. Atque adeo die uno univerſas mulieres Corinthias exuit, popter Meliſſam uxorem ſuam. nam quum ad Theſprotos ad flumen Acherontem miſiſſet nuncios ſciſcitatum necyomantium de hoſpitis depoſito, Meliſſa apparens negavit ſe indicaturam aut dicturam ubinam depoſitum eſſet collocatum; algere enim ſe & nudam eſſe. nihil enim ſibi prodeſſe veſtes cum quibus

„Δελφοῖζι, τῷ πίσωι ϑωμένῳ ἐπιχείρησέ „τε καὶ ἔσχε Κόρινθον. ὁ δὲ χρησμὸς, ὅδε λῷ·

„Ὄλβιός ἔστω ἀνὴρ ὃς ἐμὸν δόμον ἐσκαταβαίνει,

„Κύψελος Ἠετίδης, βασιλεὺς κλεινοῖο Κορίνθου·

„Αὐτὸς, καὶ παῖδες, παίδων γε μὲν οὐκέτι παῖδες.

„τὸ μὲν δὴ χρηστήριον τοῦτο λῷ. τυραννεύσας δὲ ὁ „Κύψελος, τοιοῦτός δή τις ἀνὴρ ἐγένετο· πολλοὺς „μὲν Κορινθίων ἐδίωξε, πολλοὺς δὲ χρημάτων ἀ„πεστέρησε, πολλῷ δὲ ἔτι πλείστους τῆς ψυχῆς. ἄρξας „τος δὲ τριάκοντα ἔτεα, καὶ εὐδαιμονήσας „τὸν βίον εὖ, ἀμφιδόχου οἱ τὴν τυραννίδα ὁ παῖς „Περίανδρος γίνεται. ὁ τοίνυν Περίανδρος κατ' ἀρ„χὰς μὲν λῷ ἠπιώτερος ἦν πατρός· ἐπεί τε δὲ ὠμί„λησε δι' ἀγγέλων Θρασυβούλῳ τῷ Μιλήτου τυρέν„νῳ, πολλῷ ἔτι ἐγένετο Κυψέλου μιαιφονώτερος. „πέμψας γὰρ ἄγγελον Θρασύβουλον κήρυκα, ἐπυνθά„νετο ὁντινα ἂν τρόπον [b] ἀσφαλέστερον καταστήσά„μενος τὰ πράγματα, κάλλιστα τὴν πόλιν διοικοῖ„πού. Θρασύβουλος δὴ τὰ ἐλθόντα οὐδὲν ἦν Πε„ρίανδρῳ ἐξηγεῖτο ἔξω ἔπος. ἐσβὰς δὲ ἐς ἄ„ρουραν ἐσπαρμένην, ἅμα τε διεξῄει τὸ λήϊον, „ἐπείρωτών τε καὶ ἀναπυνθανόμενος τὰ κήρυκα κατὰ τὴν „ὁδὸν Κορίνθου ἄπιξιν· καὶ σκόλυε αἰεὶ ὅκως „τινὰ ἴδοι [c] τῶν ἀσταχύων ὑπερέχοντα· κολούων [d] „δὲ, ἔρριπτε· ἐς ὃ τοῦ λήϊου τὸ καλλιστόν τε καὶ βαθύ„ταλον διέφθειρε τρόπῳ τοιούτῳ. διεξελθὼν τὸ „χωρίον, καὶ ὑποθέμενος ἔπος ὀδὸν, ἀπεπεμπε „τὸν κήρυκα. νοσήσαντι μὲν οἱ τὸν κήρυκα ἐς τὴν Κό„ρινθον, λῷ ποθυμῶ πυθομένῳ τὴν ὑποθή„κην ὁ Περίανδρος· ὁ δὲ ὡς εἶδέν οἱ ἔφη Θρασύβουλον „ὑποθέσθαι· θωϋμάζειν τε αὐτὸν, παρ' οἷόν μιν „ἄνδρα ἀποπέμψαι, ὡς ἐπιλήπτου τε καὶ τοῦ ἐωυ„τοῦ σωφρονεστέρου· ἀπηγεομένου δὲ περὶ τοῦ Θρα„συβούλου ὅπωπε. Περίανδρος δὲ, συνιεὶς τὸ πρά„γμα, καὶ νόῳ ἔχων ὡς οἱ ὑποτίθετο Θρασύβουλος „τοὺς ὑπερέχοντας [e] τῶν ἀστῶν φονεύειν, ἐνθαῦτα δὴ „πᾶσαν κακότητα ἐξέφαινε ἐς τοὺς πολίτας. ὅσους „γὰρ Κύψελος ἀπέλιπε, κλεινῶν τε καὶ δυνάτων Πε„ρίανδρος σφέας ἀπεπέλεσε· μιῇ δὲ ἡμέρῃ ἀπέδυσε „πάσας τὰς Κορινθίων γυναῖκας, διὰ τὴν ἑωυτοῦ „γυναῖκα Μέλισσαν. πέμψας γὰρ οἱ ἐς Θεσ„πρωτοὺς ἐπ' Ἀχέροντα ποταμὸν ἀγγέλους ὅπου τὸ νε„κυομαντήιον Ὀδυσσεὺς ἱδρύσατο, ἔπε „σημανέουσαν ἔφη ἡ Μέλισσα ὅτεο φανεῖσα, ἢ πα„ρέοισα ἐν τῷ νέῳ χώρῳ ἡ Ὀδυσσεὺς ἵδρυται· ῥιγοῦν „τε γὰρ, καὶ εἶναι γυμνή· τὰ γάρ οἱ συγκατόρυξε

Sf ἱμα-

a δή τις λῷ ἀνὴρ. πολλούς. Ita exſtat hic locus in MS. b ὅτεῳ τρόπῳ. c τινὰς ἴδοι. d ὑπερεχοντας & ἄλλων πολλῶν. e ὑπερόχους.

Mulieres Corinthiæ ab tyranno, cujus probatur odium. Hippias rediit Sigeum ad tyrannum ejus Hegesistratum.

„ ἱματίων ὄφελος εἶναι ἔδεν, ἢ καλαχαυθέντων.
„ μαρτύριον δέ οἱ εἶναι ὡς ἀληθέα ταῦτα λέγει, ὅτι
„ ὅτε ψυχρὸν τ' ἐπνον Περίανδρος τὰς ἄρτας ἐπ-
„ έβαλε. ταῦτα δὲ ὡς ὀπίσω ἀπηγγέλθη τῷ Πε-
„ ριάνδρῳ, πιστὸν χάρ οἱ ἦν τὸ συμβόλαιον, ὡς νε-
„ κρῷ [a] ἐούσῃ Μελίσσῃ ἐμίγη, ἰδέως δὴ μὴ τὴν ἀγ-
„ γελίην, πρόφημα ἐποιήσατο, ἐς τὸ Ἡραῖον ἐξιέ-
„ ναι πάσας τὰς Κορινθίων γυναῖκας. αἱ μὲν δὴ,
„ ὡς ἐς ὁρτὴν ἴσαν κόσμῳ τῷ καλλίστῳ χρεώμε-
„ ναι· ὁ δ' ὑποδησάμενος τὰς δορυφόρους, ἀπέδυσε
„ σφέας, πάσας ὁμοίως τάς τ' ἐλευθέρας καὶ τὰς
„ ἀμφιπόλους. συμφορήσας δὲ ἐς ὄρυγμα, Με-
„ λίσσῃ ἐπευχόμενος κατέκαιε. ταῦτα δέ οἱ
„ ποιήσαντι, καὶ τὸ δεύτερον πέμψαντι, ἔφραζε
„ τὸ εἴδωλον τὸ Μελίσσης ἐς τὸ κατέδηκε χῶρον
„ ὅ ξεινε τὼ θεοξενήκει. τοιῦτο μέν ἐστι
„ ὑμῖν ἡ τυραννὶς ὦ Λακεδαιμόνιοι, καὶ τοιοῦτον
„ ἔργον. ἡμέας δὲ τοὺς [b] Κορινθίους τότε αὐτίκα
„ θώυμα μέγα εἶχε, ὅτι ὑμέας εἴδομεν μεγα-
„ λαυχμένους Ἱππίῃ· νῦν τε δὴ καὶ μεζόνως
„ θωυμάζομεν λέγοντας ταῦτα· ἱκνεόμεθά τε ἐπικαλεόμενοι ὑμῖν θεοὺς τοὺς Ἑλλη-
„ νίους, μὴ κατιστάναι τυραννίδας ἐς τὰς πόλιας.
„ εἰ δὲ οὐκ ἐῶν μὴ παύσησθε, ἀλλὰ πρήσσησθε τῷδε
„ τὸ δίκαιον κατέχοντες Ἱππίῃ, ἴστε ὑμῖν Κο-
„ ρινθίους γε οὐ συμμενέοντας. Σωσικλέης μὲν δὴ τὰ
Κορίνθιος πρὸς ταῦτα ἔλεξε τάδε. Ἱππίης δὲ αὖ-
τὸν ἀμείβετο, τοὺς αὐτοὺς ἐπικαλέσας θεοὺς
κείνῳ, ἦ μὴν Κορινθίους μάλιστα πάντων ἐπιμε-
μνῆσθαι Πεισιστρατίδας, ὅταν σφι ἥκωσι ἡμέραι αἱ
κύρμαι ἀνιᾶσθαι ὑπὸ Ἀθηναίων. Ἱππίης μὲν
τούτοισι ἀμείψατο, οἷα τοὺς χρησμοὺς ἀτρεκέα
ἐόντα ἀπὸ τῶν ἐξεπίστατο. οἱ δὲ λοιποὶ τῶν ξυμ-
μάχων τὸν μὲν εἶχον ἐν ἡσυχίῃ σφέας αὐτούς·
ἐπεὶ τε δὲ Σωσικλέης ἤκουσαν εἰπάντος ἐλευθε-
ρῶσαι, πᾶς [c] τις αὐτῶν φωνὴν ῥήξας, αἱρέετο τὴν
Κορινθίων γνώμην· Λακεδαιμονίοισί τε ἐπεμαρ-
τύρατο, μὴ ποιέειν μηδὲν νεώτερον πρὸς πόλιν Ἑλλά-
δα [d]. οὕτω μὲν τοῦτο [e] ἐπαύθη. Ἱππίῃ δὲ ἐνθεῦτεν
ἀπαλαινομένῳ, ἐδίδου μὲν Ἀμύντης ὁ Μα-
κεδόνων βασιλεὺς Ἀνθεμοῦντα, ἐδίδοσαν δὲ Θεσ-
σαλοὶ Ἰωλκόν. ὁ δὲ τυραννίων μὲν ἑτέρων αἱρέετο,
ἀνεχώρεε δὲ ὀπίσω ἐς Σίγχον, τὸν εἷλε Πεισίστρα-
τος ἐκ Μιτυληναίων. κρατήσας δὲ αὐτοῦ, κα-
τέστησε τύραννον εἶναι παῖδα τὸν ἑωυτοῦ νόθον Ἡγησί-
στρατον, γεγονότα [f] ἐξ Ἀργείης γυναικός· ὃς ὁκόσα
μαχητὶ εἶχε τὰ παρέλαβε τῷδε Πεισιστράτῳ. ἐπο-
λέμεον γὰρ, ἔν τε Ἀχιλληίῳ πολλῷ ὁρμεώμενοι ἐς Σι-
γαίου,

bus ſepulta fuiſſet, utpote non concrematas. Cujus rei, quod vera loqueretur, teſtimonio foret, quod Periander in frigidum furnum panes ingeſſiſſet. Hæc Periandro renunciata, ob illud argumentum fidem fecere, quod ipſe cum Meliſſa jam cadavere coierat. Itaque ſtatim poſt id nuncium per præconium edixit, ut omnes Corinthiorum mulieres ad Junonis templum prodirent. Eo, tanquam ad feſtum, quam ornatiſſime poterant quum iſſent mulieres iſtæ, poſitis clam ſatellitibus, omnes ſine diſcrimine, ingenuas pariter & ancillas, exuit atque ad foveam comportaras veſtes Meliſſam precando cremavit. Hæc ubi fecit, & nuncios iterum eoſdem miſit, tunc ei Meliſſæ idolum expoſuit ubinam depoſitum hoſpitis collocaſſet. Hujuſmodi quidem vobis, Lacedæmonii, eſt tyrannis, & tale opus: eoque nos Corinthios cum magna admiratio cepit, ſimulatque vidimus vos arceſſere Hippiam, tum vero major nunc dum iſta dicitis. Propterea deos Græcorum invocantes obteſtamur vos, ne velitis tyrannides in civitatibus conſtituere; quod ſi non omittitis, ſed tentabitis præter æquum reducere Hippiam, ſcitote Corinthios vobis non aſſenſuros. Hæc quidem Soſicles ab Corintho legatus 93
dixit; quem excipiens Hippias eoſdem illi deos invocando dixit, Certe Corinthios maxime omnium defideraturos Piſiſtratidas, quum ipſis veniſſent dies ſtatuti vexationibus quas ab Athenienſibus paſſuri forent. Hactenus reſpondit Hippias, quoniam oracula ipſe accuratiſſime nota haberet. Ceteri ſocii, qui antea ſilentium tenuerant, audito Soſicle ſtatuente liberare, pro ſe quiſque vocem rumpentes, accedere ſententiæ Corinthii, obteſtarique Lacedæmonios, nequid agerent novi circa Græcam civitatem. Ita ab ea re ceſſatum eſt. Hippias illinc profectus, offeren- 94
te ſibi Amynta Macedonum rege Anthemuntem, & Theſſalis Iolcon, neutrum accipere voluit, ſed rurſus ad Sigeum conceſſit, quod armis Piſiſtratus Mitylenæis eripuerat. Eoque capto, tyrannum ibi conſtituerat Hegeſiſtratum, filium nothum ex muliere Argiva, qui tamen, quæ à Piſiſtrato acceperat, non tenuit ſine prœliis. nam diu inter Mitylenæos ac Athenienſes pugnatum

a νεκρᾶ. b ξ. αὐτὰς τὰς. c ἐλευθέρας ἅπας. d Ἑλλάδα. e ταῦτα. f ὄντα.

Athenienſium jura obtinendi Sigei, unde bellum cum Mitylenæis, cui adfuit Alcæus, ſed infelix; pace reconciliata per Periandrum; qui etiam ab calumniis Hippiæ fruſtra apud Artaphernem ſe liberaſſet, Ariſtagoca eos incendente ad bellum Perſicum.

tum eſt, hos ex oppido Achilleo, illos è Sigeo prodeuntes: hos repetentes regionem, illos non conſentientes, & refellentes hac ratione, quod dicerent nihilo magis juris eſſe Æolenſibus in agrum Ilienſem, quam ſibi ac ceteris Græcis qui Menelao in raptu Helenes
95 operam navaſſent. His aſſidue bellantibus, cum alia in prœliis geſta ſunt, tum illud, quod Alcæus poeta in prœlio quod collatis ſignis gerebatur, vincentibus Athenienſibus, ipſe quidem fugæ ſe mandans evaſit: ſed armis ejus potiti ſunt Athenienſes, quæ apud templum Minervæ in Sigeo ſuſpenderunt. Hanc rem Alcæus carmine conſcribens, in Mitylenem repoſuit, indicans Melanippo viro ſodali ſuam calamitatem. Mitylenæos tamen atque Athenienſes reduxit in gratiam Periander Cypſeli filius, qui delectus arbiter, ita eos reconciliavit, ut utrique ea colerent quæ haberent. Atque ita Sigeum factum eſt A-
96 thenienſium. Hippias, poſteaquam Lacedæmone in Aſiam abiit, cuncta agitabat, inſimulando Athenienſes apud Artaphernem, atque omnem operam dando, ut Athenæ in illius ac Darii venirent poteſtatem. Quæ agitare Hippiam quum accepiſſent Athenienſes, mittunt Sardes nuncios non paſſuros, ut Perſæ fidem habeant exulibus Atheniſium. Sed Artaphernes jubere Athenienſes ſi ſalvi eſſe vellent, rurſus Hippiam recipere: Athenienſes eam condicionem recuſare, & malle profeſſi eſſe Perſarum
97 hoſtes. Dum ita animati ſunt atque apud Perſas inſimulantur, hoc interim tempore Mileſius Ariſtagoras à Cleomene Lacedæmonio rejectus è Sparta Athenas venit. nam ea civitas inter ceteras præpollebat. ubi ad concionem venit Ariſtagoras, eadem quæ in Sparta commemoravit de commodis quæ eſſent in Aſia, deque Perſico bello, quod neque ſcutum neque haſtam in uſu haberent, facileſque eſſent ad ſubjugandum. Hæc ille referens, ea quoque addebat, Mileſios eſſe Athenienſium colonos, quos æquum eſſet ab eis liberari qui multum pollerent. Denique nihil non pollicebatur, omnibus precibus obſecrans, donec eos induxit. Facilius enim ei viſum eſt multos decipere quam unum: qui ſi Cleomenem ſolum fallere non potuit, id tamen in triginta millibus Athe-

γείᾳ, χρόνον ὅτι συχνὸν, Μιτυληναῖοί τε καὶ Ἀθηναῖοι· οἱ μὲν, ἀπαιτίονλες τὴν χώρην· Ἀθηναῖοι δὲ, ἅτε συγγινωσκόμενοι, ἀποδεικνῦντές τε λόγῳ οὐδὲν μᾶλλον Αἰολεῦσι μετεὸν τῆς Ἰλιαδικῆς χώρης, ἢ καὶ τοῖσι ἄλλοισι, ὅσοι Ἑλλήνων συνεπράξαντο Μενέλεῳ [a] τὰς Ἑλένης ἁρπαγάς. Πολεμεόντων δὲ σφέων, καὶ ἄλλα πολλὰ παντοῖα ἐγένετο ἐν τῇσι [b] μάχῃσι· ἐν δὲ δὴ καὶ Ἀλκαῖος ὁ ποιητὴς, συμβολῆς γενομένης, καὶ νικώντων Ἀθηναίων, αὐτὸς μὲν φεύγων ἀπέδρη, τὰ δὲ οἱ ὅπλα ἴσχυσι Ἀθηναῖοι, καὶ σφέα ἀνεκρέμασαν τοῖσι τὸ Ἀθήναιον τὸ ἐν Σιγείῳ. ταῦτα δὲ Ἀλκαῖος ἐν μέλεϊ ποιήσας, ἐπέπληξε ἐς Μιτυλήνην, ἐξαγγελλόμενος τὸ ἑωυτῦ πάθος Μελανίππῳ ἀνδρὶ ἑταίρῳ. Μιτυληναίους δὲ καὶ Ἀθηναίους κατήλλαξε Περίανδρος ὁ Κυψέλου. τούτῳ γὰρ ἐπιτρέψαντε. κατήλλαξε δὲ ὧδε· νέμεσαν ἑκατέρους [c] τὴν ἔχυσι. Σίγειον μέν νυν ἔτι ἐγένετο ὑπ' Ἀθηναίοισι. Ἱππίης δὲ ἐπεί τε ἀπίκετο ἐκ Λακεδαίμονος ἐς τὴν Ἀσίην, πᾶν χρῆμα ἐκίνεε, διαβάλλων τοὺς τε Ἀθηναίους πρὸς τὸν Ἀρταφέρνεα, καὶ ποιέων ἅπαντα ὅκως οἱ Ἀθῆναι γνοίατο ὑπ' ἑωυτῷ καὶ Δαρείῳ. Ἱππίης τε δὴ ταῦτα ἔπρησσε, καὶ οἱ Ἀθηναῖοι πυθόμενοι ταῦτα, πέμπουσι ἐς Σάρδις ἀγγέλους, οὐκ ἐῶντες τοὺς Πέρσας πείθεσθαι Ἀθηναίων τοῖσι φυγάσι. ὁ δὲ Ἀρταφέρνης ἐκέλευέ σφεας, εἰ βούλοιατο σῶοι εἶναι, καταδέκεσθαι ἐπίσω Ἱππίην. οὐκων δὴ ἐπεδέκοντο τοὺς λόγους ἀποφερομένους Ἀθηναῖοι· οὐκ ἐπιδεκομένοισι δὲ σφι, ἐδεδόκτο ἐκ τοῦ φανεροῦ τοῖσι Πέρσῃσι πολεμίους εἶναι. Νομίζουσι δὴ ταῦτα, καὶ διαβεβλημένοισι ἐς τοὺς Πέρσας, ἐν τούτῳ δὴ τῷ καιρῷ ὁ Μιλήσιος Ἀρισταγόρης ὁ τοῦ Κλεομένεος τοῦ Λακεδαιμονίου ἐξελαθεὶς ἐκ τῆς Σπάρτης, ἀπίκετο ἐς Ἀθήνας. αὕτη γὰρ ἡ πόλις τῶν λοιπῶν ἐδυνάσθη μέγιστον. ἐπελθὼν δὲ ὅτι τὸν δῆμον ὁ Ἀρισταγόρης, ταῦτα ἔλεγε τὰ καὶ ἐν τῇ Σπάρτῃ, ὡς εἴη τὰ ἀγαθὰ πολλὰ ἐν τῇ Ἀσίῃ, καὶ τοῦ Περσικοῦ πολέμου, ὡς οὔτε ἀσπίδα οὔτε δόρυ νομίζουσι, εὐπετέες τε χειρωθῆναι εἴησαν. ταῦτά τε δὴ ἔλεγε, καὶ πρὸς τοῖσι, τάδε, ὡς οἱ Μιλήσιοι τῶν Ἀθηναίων εἰσὶ ἄποικοι, καὶ εἰκὸς σφέας εἶναι [d] ῥύεσθαι δυναμένους μέγα. καὶ οὐδὲν ὅ, τι οὐκ ὑπίσχετο, οἷα χρῄζων δεόμενος· ἐς ὃ ἀνέπεισέ σφεας. πολλοὺς γὰρ οἷόν τε εἶναι εὐπετέστερον διαβάλλειν ἢ ἕνα, εἰ Κλεομένεα μὲν τὸν Λακεδαιμόνιον μοῦνον οὐκ οἷός τε ἐγένετο μεταβαλέειν, τριῆρεις δὲ μυριάδας Ἀ-

a τοῖσι Ἑλλήνων, ὅσοι συνεπράξαντο Μενελάῳ. b ἐγένετο τῇσι. c ἀμφοτέρους. d εἰκὸς σφι εἶη.

θλιωτέων ἐποίησε τῶν. Ἀθηναῖοι μὲν δὴ ἀναπαθέντες ἐψηφίσαντο εἴκοσι νέας ἀποστεῖλαι βοηθὸς Ἴωσι, στρατηγὸν ἀποδέξαντες αὐτέων εἶναι Μελάνθιον, ἄνδρα τ' ἀστῶν ἐόντα τὰ πάντα δόκιμον· αὗται δὴ αἱ νέες, ἀρχὴ [a] κακῶν ἐγένοντο Ἕλλησί τε καὶ βαρβάροισι. Ἀρισταγόρης δὲ ὁ στασιώσας, καὶ ἀπικόμενος ἐς τὴν Μίλητον, ἐξεδρυὼν βάλδυμα ἀπ' ὧν Ἴωσι μὲν ἔμελλε ἀδεμιῆ ὠφέλεια ἔσεσθαι, ἀλλ' ὧν ἀνδρὸς τούτου εἵνεκα ἐποίεε, ἀλλ' ὅκως βασιλῆα Δαρεῖον λυπήσει, ἔπεμψε ἐς τὴν Φρυγίην ἄνδρα δὴ τὸν Παίονας τοὺς ἀπὸ Στρυμόνος ποταμοῦ αἰχμαλώτους γενομένους ὑπὸ Μεγαβάζου, οἰκέοντας δὴ τὸ Φρυγίης χωρόν τε καὶ κώμην ἐπ' ἑωυτῶν· ὃς ἐπείδη ἀπίκετο ἐς τοὺς Παίονας, ἔλεγε τάδε, Ἄνδρες Παίονες, ἔπεμψέ με Ἀρισταγόρης ὁ Μιλήτου τύραννος, σωτηρίην ὑμῖν ὑποθησόμενον, εἰ ὑπερβάλεσθε πείθεσθαι. νῦν γὰρ Ἰωνίη πᾶσα ἀπέστηκε ἀπὸ βασιλέος, καὶ ὑμῖν παρέχει σώζεσθαι ἢν τὴν ὑμετέρην αὐτέων· μέχρι μὲν θαλάσσης, αὐτοῖσι ὑμῖν· τὰ δὲ ἀπὸ τούτου, ἡμῖν ἤδη μελήσει. ταῦτα δὲ ἀκούσαντες οἱ Παίονες, κάρτα τι ἀπροσδόκητον ἐποιήσαντο, καὶ ἀναλαβόντες παῖδάς τε καὶ γυναῖκας, ἀπέδρησαν ἢν θάλασσαν· οἱ δέ τινες αὐτέων καὶ κατέμειναν, ἀρρωδήσαντες, αὐτοί. ἐπεί τε δὲ οἱ Παίονες ἀπίκοντο ἢν θάλασσαν, ὑπερβάντες ἐς Χίον διέβησαν. ἐόντων δὲ ἤδη ἐν Χίῳ, κατὰ πόδας ἐλήλυθε Περσέων ἵππος πολλή, διώκουσα τοὺς Παίονας. ὡς δὲ κατέλαβον, ἐπεβούλευσαν ἐς τὴν Χίον τοῖσι Παίοσι, ὅκως ἂν ὀπίσω ἀπέλθοιεν. οἱ δὲ Παίονες τοὺς λόγους οὐκ ἐπεδέκοντο· ἀλλ' ἐκ Χίου μὲν Χῖοί σφεας ἐς Λέσβον ἤγαγον, Λέσβιοι δὲ ἐς Δορίσκον ἐκόμισαν. ἐνθεῦτεν δὲ πεζῇ κομιζόμενοι, ἀπίκοντο ἐς Παιονίην. Ἀρισταγόρης δὲ, ἐπείδη οἵ τε Ἀθηναῖοι ἀπίκοντο [b] εἴκοσι νηυσὶ, ἅμα ἀγόμενοι Ἐρετριέων πέντε τριήρεας, οἳ δὲ τὴν Ἀθηναίων χάριν ἐστερήθησαν, ἀλλὰ τὴν αὐτέων Μιλησίων, ὀφειλόμενά σφι ἀποδιδόντες. οἱ γὰρ δὴ Μιλήσιοι πρότερον τοῖσι Ἐρετριεῦσι τὸν πρὸς Χαλκιδέας πόλεμον συνδιένεικαν, ὅτε περὶ Χαλκιδεῦσι ἀντία Ἐρετριέων Μιλησίων Σάμιοι ἐβοήθησαν. ἔτεϊ ὧν ἐπὶ τὰ σφι ἀπικοίατο, καὶ οἱ ἄλλοι σύμμαχοι παρῆσαν, ἐπιέζετο στρατῷ ὁ Ἀρισταγόρης ἐς Σάρδις· αὐτὸς μὲν δὴ οὐκ ἐστρατεύετο, ἀλλ' ἔμενε ἐν Μιλήτῳ· στρατηγὸς δὲ ἄλλος ἀπέδεξε Μιλησίων εἶναι, τὸν ἑωυτοῦ ἀδελφεὸν Χαροπῖνον, καὶ τὸν ἄλλων ἀστῶν, Ἑρμόφαντον. Ἀπικόμενοι δὲ τῷ στόλῳ τούτῳ Ἴωνες ἐς Ἔφεσον, τὰ μὲν κατέλιπον ἐν Κορήσῳ τὰ Ἐφε-

a ἀρχὴ. b ἀπικνέεται.

Et placuit Athenienſibus mitti auxilium Ariſtagoræ porro Pæonas in Aſiam traductos inciſæ ad reditum qui bene illis ceſſit. Sed & expeditio Mileſia contra Sardes.

thenienſium effecit. Itaque Athenienſes perſuaſi, decrevere viginti naves Ionibus auxilio mittendas, Melanthio illis præfecto, viro inter populares per omnia ſpectato. Hæ naves initium malorum extiterunt Græcis pariter & barbaris. Ante harum egreſſum Ariſta- 98
goras revectus Miletum, excogitavit conſilium, quod in nullam lonem utilitatem erat redundaturum. quamquam ne ille quidem hac ratione faciebat, ſed ut regi Dario moleſtiam afferret. Etenim miſit quendam in Phrygiam ad Pæones à flumine Strymone in captivitatem abductos per Megabazum, incolentes locum atque vicum ſeorſum, ad quos ut pervenit nuncius, ita verba fecit, Viri Pæones, miſit me Ariſtagoras Mileti tyrannus ad oſtendendam vobis, ſi obtemperare velitis, ſalutem. Nunc enim cuncta Ionia ab rege defecit, vobiſque præſtat, ut ſalvi redeatis ad patriam veſtram; per vos quidem ſolos uſque ad mare, deinceps nobis jam curæ erit. His auditis Pæones & magnam ſane voluptatem acceperunt, & ſumptis liberis atque uxoribus, ad mare ſinga ſe proripuerunt: nonnullis eorum præ metu illic remanentibus. Ubi ad mare pervenere, illinc in Chium tranſpiſere. quo poſtquam applicuere, eorum veſtigia inſequutus adfuit ingens equitatus Perſarum: & quia eos aſſequi non potuit, miſit in Chium ad illos ut eodem redirent. Cujus orationem repudiata, à Chiis ſunt ex inſula iſta in Lesbum tranſportati, mox à Lesbiis in Doriſcum, unde terreſtri itinere ſe in Pæoniam receperunt. Poſt hæc ad Ariſta- 99
goram Athenienſes viginti cum navibus venere, ducentes una quinque triremes Eretrienſium, qui non Athenienſium gratia militabant, ſed ipſorum Mileſiorum, vicem debitam illis reddentes. Nam Mileſii antehac pro Eretrienſibus in bello contra Chalcidenſes præſtiterant auxilia, quum Samii contra Eretrienſes atque Mileſios Chalcidenſibus opem tuliſſent. Ariſtagoras, ubi iſti atque alii ſocii adfuere, expeditionem fecit adverſus Sardes, non tamen ipſe proficiſcens, ſed Mileti remanens, præfectis aliis ducibus Mileſiorum, fratre ſuo Charopino, & ceterorum civium Hermophanto. Hac claſſe Iones ubi pervenere Ephe- 100
ſum, relictis navibus apud Coreſum agri.

Ephe-

Quæ crematur præter aream. Pactolus & Hermus fl. Cybebæ templum. Mox collecti ex Asia Persæ prælio eos vincunt circa Ephesum fædè dilapsos, nec ultra juvantur ab Atheniensibus.

Ephesii; ipsi cum ingenti manu, sumptis viæ ducibus Ephesiis, ad superiora tendebant, secundum flumen Caystrum tenentes iter. Illinc superato Tmolo Sardes adveniunt, easque obsistente nemine capiunt, omniaque ejus urbis, præter arcem, quam Artaphernes ipse tutabatur, habens non exiguas virorum copias.
101 Quod autem impedivit, quominus qui ceperant urbem, diriperent, hoc fuit. Erant Sardibus domus pleræque arundineæ: quæ autem istarum etiam latericiæ erant, tamen ex arundinibus tabulata habebant. harum unam quidam è militibus, quum incendisset, repente ignis ab domo in domum progressus totam urbem absumpsit. Ardente urbe, Lydi & Persarum quicunque in urbe erant, undique circumventi, utpote vastante jam extrema incendio, nec præbente regressum, ex urbe in forum confluunt, & ad amnem Pactolum, qui medium forum interfluens, ramenta auri è Tmolo illis deferens, medium forum interfluit, ac deinde flumini Hermo immiscetur, & ille mari. Ad hunc amnem & in forum conglobati Lydi pariter & Persæ sese defendere adigebantur. Ubi videntes hostium alios sese tutantes, alios magna multitudine se obviam ferentes, metu perculsi, ad montem qui dicitur Tmolus sese recipiunt, atque illinc
102 noctu ad naves discedunt. Crematis Sardibus, deflagravit una templum Cybebes indigenæ deæ: cujus prætextu postea Persæ templa in Græcis cremaverunt. Hoc ubi Persæ qui intra Halyn domicilia habebant, resciverunt, tunc vero ad ferendam Lydis opem convenerunt: nec adepti Sardibus Iones jam illinc profectos, eadem via insequuti, comperiunt Ephesi: congressique cum illis ex adverso instructis, in fugam eos vertunt, multosque occidunt, & in his cum alios illustres viros, tum EUalcidem Eretrienses ducem, qui in certaminibus quorum præmia erant coronæ, illas adeptus fuerat, & à Simonide Ceo majorem in modum celebratus. Ex ea pugna qui evasere, per urbes fue-
103 re dissipati. Et tunc quidem ita dimicatum est. Athenienses autem, post hæc desertis prorsus Ionibus, etsi per nuncios Aristagoras magnopere rogaret, negaverunt se auxilio futuros. Quorum societate fraudati Iones, tamen quoniam ista adversus Darium egerant, nihilo se-

Ἐφεσίης· αὐτοὶ ἦ ἀνέβαινον χθὲι πολλῇ, πειθόμενοι Ἐφεσίοις ἡγεμόνας. προβάλόμενοι ἦ τοῦδε τοῦ ποταμοῦ Καΰστριον, ἐνθεῦτεν ἐπί τε Τμῶλον ἀνέτεινον, καὶ ἐς Σάρδις, οὐδενός σφι ἀνθισταμένου. αἱρέουσι ἦ χωρὶς τῆς ἀκροπόλιος πάντα τὰ ἐν τῷ ἄστεϊ· τὴν ἦ ἀκρόπολιν ἔσχε αὐτὸς Ἀρταφέρνης, ἔχων δυνάμιν ἀνδρῶν οὐκ ὀλίγην. Τὸ ἦ μὴ λεηλατῆσαι ἐλόντας σφέας τὴν πόλιν, ἔσχε τόδε. ἔστεν ἐν τῇσι Σάρδῃσι οἰκίαι, αἱ μὲν πολλοῖσι, καλάμινοι· ὅσαι δ' αὐτέων καὶ πλίνθινοι ἔσαν, καλάμους εἶχον τὰς ὀροφάς· τινὲς δὲ καὶ μίλτῳ τῆς στεγανωτικῆς ὡς ἐπέχησε, αὐτίκα ἀπ' οἰκίης ἐς οἰκίην ἰὸν τὸ πῦρ, ἐπενέμετο τὸ ἄστυ ἅπαν. καιομένῃ ἦ τῇ ἄστεϊ, οἱ Λυδοί τε καὶ ὅσοι Περσέων ἐνῆσαν ἐν τῇ πόλι, ἀπολαμφθέντες πάντοθεν, ὥσπερ τὰ θηρία κεκομένῃ δὲ πυρὸς, καὶ σφέων ἐθελόντων ἐξήλυσιν ἐκ τοῦ ἄστεος, συνέρρεον ἐς τὴν ἀγορὴν τὴν ἐπὶ τῷ Πακτωλῷ ποταμῷ, ὅς σφι ψῆγμα χρυσοῦ καταφορέων ἐκ τοῦ Τμώλου, διὰ μέσης τῆς ἀγορῆς ῥέει, καὶ ἔπειτα ἐς τὸν Ἕρμον ποταμὸν ἐκδιδοῖ, ὁ ἦ ἐς θάλασσαν· ἐπὶ τοῦτον δὴ τὸν Πακτωλὸν, καὶ [a] ἐς τὴν ἀγορὴν ἀθροιζόμενοι οἱ τῶν Λυδῶν τε καὶ Περσέων, ἀναγκάζοντο ἀμύνεσθαι. οἱ ἦ Ἴωνες ἰδόντες τοὺς μὲν τῶν πολεμίων ἀμυνομένους, τοὺς ἦ, σὺν πολλῷ ὄχλῳ πολλῷ προσφερομένους, ἐξαναχώρησαν· δείσαντες ἐκεῖνοι τὸ ὄρος τὸ Τμῶλον καλεόμενον· ἐνθεῦτεν δὲ ἐπαναστάντες ἀπαλλάσσοντο ἐπὶ τὰς νέας. Αἱ δὲ Σάρδις ἐνεπρήσθησαν [b], ἐν δὲ αὐτῇσι καὶ ἱρὸν ἐπιχωρίης θεοῦ Κυβήβης· τὸ σκηπτόμενοι οἱ Πέρσαι, ὕστερον ἀνταπεπέμπεσθαι τὰ ἐν Ἕλλησι ἱρά. τότε δὲ οἱ Πέρσαι οἱ ἐντὸς Ἅλυος ποταμοῦ νομὸν ἔχοντες, προσπυθανόμενοι ταῦτα, συνηλίζαντο καὶ ἐβοήθεον τοῖσι Λυδοῖσι· καί κως ἐν μὲν Σάρδεσι οὐκέτι ἐόντας τοὺς Ἴωνας εὑρίσκουσι, ἑπόμενοι ἦ κατὰ σφέων, εὑρίσκουσι αὐτοὺς ἐν Ἐφέσῳ. καὶ ἀντετάχθησαν μὲν οἱ Ἴωνες, συμβαλόντες ἦ, πολλὸν ἐνικήθησαν. καὶ πολλοὶ αὐτέων οἱ Πέρσαι φονεύουσι, ὀνομαστός τε ἄλλος· ἐν δὲ δὴ, καὶ Εὐαλκίδεα [c] στρατηγέοντα Ἐρετριέων, στεφανηφόρους τε ἀγῶνας ἀναῤῥαιρηκότα, καὶ ὑπὸ Σιμωνίδεω τοῦ Κηΐου πολλὰ αἰνεθέντα. οἱ δὲ αὐτέων αὐτίκα [d] ἀπέφυγον τὴν μάχλην, ἐσκεδάσθησαν ἀνὰ τὰς πόλιας. Τότε μὲν δὴ ὧδε ἠγωνίσαντο. μετὰ δὲ, Ἀθηναῖοι μὲν τοσοῦτον ἀπολιπόντες τοὺς Ἴωνας ἀπεκαλεσμένους σφέας πολλὰ δὴ ἀγγέλων Ἀρισταγόρεω, οὐκ ἔφασαν τιμωρήσειν σφίσι. Ἴωνες δὲ τῆς Ἀθηναίων συμμαχίης στερηθέντες, (ἦν γὰρ σφι ὑπερέχε πεπισμένα ἐς Δαρεῖον) ὅμως δὴ ἦσσον [d]

Sf 3 τῆς

a τῆς πολλῆς, &c. b ἵσως. Καὶ Σάρδιες μὲν ἐνεπρήσθησαν. c MS. habet Εὐαλκίδην. d Hæc vox αὐτίκα non est in MS. e ὅμως ἦσσον.

τ πρὸς τ Βασιλῆα πόλεμον ἐσκυλάζοντο. πλώσαντες δὲ ἐς τ Ἑλλήσποντον, Βυζάντιόν τε & τὰς ἄλλας πόλιας ἁπάσας τὰς ταύτῃ, ὑπ' ἑωυτοῖσι ἐποιήσαντο· ἐκπλώσαντές τε ἔξω τ Ἑλλήσποντον, Καύνῳ τῷ πολλῷ προσεκτήσαντο σφίσι σύμμαχον εἶναι. καὶ γὰρ τὴν Καῦνον πρότερον ἀβουλομένῳ συμμαχέειν, ὡς ἐνέπρησαν τὰς Σάρδις, τότε σφι & αὐτὴ προσεγένετο. Κύπριοι δὲ ἐθελονταὶ σφι πάντες προσεγένοντο, πλὴν Ἀμαθουσίων. ἀπέστησαν γὰρ & οὗτοι ὧδε ἀπὸ Μήδων· ἦν Ὀνήσιλος, Γόργου μὲν τ Σαλαμινίων βασιλῆος ἀδελφεὸς νεώτερος, Χέρσιος δὲ τ Σιρώμου τ Εὐέλθοντος πάις. ἔστι ὧν οὗτος πολλάκις μὲν & πρότερον τ Γόργον παρηγορέοντα ἀπίστασθαι ἀπὸ Βασιλῆος, τότε δὲ ὡς & τὴν Ἰωνίην ἐπύθετο ἀπεστέναι, πάσχυ ἐπικείμενος ἐνῆγε. ὡς δὲ οὐκ ἔπειθε τ Γόργον, ἐνθαῦτα μιν φυλάξας ἐξελθόντα τὸ ἄστυ τὸ Σαλαμινίων ὁ Ὀνήσιλος, ἅμα τοῖσι ἑωυτοῦ πασιώτῃσι, ἀπεκλήισε τ πυλέων. Γόργος μὲν δὴ στρηθεὶς τ πάλιος, ἔφυγε ἐς Μήδους· Ὀνήσιλος δὲ ἦρχε Σαλαμῖνος, καὶ ἀνέπειθε πάντας Κυπρίους συναπίστασθαι. τοὺς μὲν δὴ ἄλλους ἀνέπεισε· Ἀμαθουσίους δὲ βουλομένους οἱ πείθεσθαι, ἐπολιόρκεε προσπατήμενος. Ὀνήσιλος μέν νυν ἐπολιόρκεε Ἀμαθοῦντα. βασιλέι δὲ Δαρείῳ, ὡς ἐξαγγέλθη Σάρδις ἁλώσιμα ἐμπεπρῆσθαι [a] ὑπό τε Ἀθηναίων καὶ Ἰώνων, τ δὲ ἡγεμόνα γενέσθαι τ συλλογῆς, ὥστε ταῦτα συνυφανθῆναι, τ Μιλήσιον Ἀρισταγόρην, πρῶτα μὲν λέγεται αὐτὸν, ὡς ἐπύθετο ταῦτα, Ἰώνων ἑνδεᾶ λόγον ποιησάμενον, εὖ εἰδότα ὡς ἔστί γε οὐ καταπρῳίζοντας ἀποστάντες, εἰρέσθαι οἵ τινες εἶεν οἱ Ἀθηναῖοι. μαθόντα δὲ καὶ πυθόμενον, αἰτῆσαι τὸ τόξον. λαβόντα δὲ καὶ ἐπιθέντα οἰστὸν, ἄνω πρὸς τ [b] οὐρανὸν ἀπιέναι· καί μιν ἐς τ ἤπειρα βαλόντα, εἰπεῖν, Ὦ Ζεῦ, ἐκδῦναί [c] μοι Ἀθηναίους τίσασθαι. εἶπαντα δὲ ταῦτα, προστάξαι ἑνὶ τ θεραπόντων, δείπνου προκειμένου αὐτῷ, ἐς τρὶς ἑκάστοτε εἰπεῖν, Δέσποτα, μέμνεο τ Ἀθηναίων. Προστάξας δὴ ταῦτα, εἶπε, καλέσας ἐς ὄψιν Ἱστιαῖον τ Μιλήσιον, τ ὁ Δαρεῖος κατεῖχε χρόνον ἤδη πολλὸν, Πυθάνομαι Ἱστιαῖε ὑπηρετοπόν τ σὸν, τῷ σὺ Μίλητον ἐπέτρεψας, νεώτερα ἐς ἐμὲ πεποιηκέναι πρήγματα. ἀνδρας γάρ μοι ἐκ τ ἑτέρης ἠπείρου ἐπαγαγὼν, καὶ Ἴωνας σὺν αὐτοῖσι, τοὺς δούλους ἐμοὶ δίκῃ τ ἐποίησαν, τούτους ἀναγνώσας ἅμα ἐκείνοισι ἔπεσχε, Σαρδίων με ἀπεστέρησαν. νῦν ὦν κῶς τοι φαίνεται ταῦτα ἔχειν καλῶς; κῶς δ' ἂν σὺ τ σῶν βουλευμάτων τοιοῦτον

a ἐμπεπρῆσθαι. b ἄνω ἐς τ. c ἐκδοῦναι.

Perguat tamen Iones turbate tum ultra Helleſpontum, tum in Caria & Cypro, quæ deficit ab Perſis, occaſione fratrum Gorgi & Oneſili. Darii ardor ad vindictam.

ſegnius bellum adverſus regem parabant: Helleſpontumque invecti, Byzantium ac ceteras circa urbes in ſuam poteſtatem redegerunt. Inde eundem evecti, magnam Cariæ partem in belli ſocietatem adſciverunt. nam Caunus, quæ prius ſocietatem facere recuſaverat, ubi Sardes conflagrarunt, & ipſa Ionibus acceſſit. Cyprii quoque omnes ultro, exceptis A- 104
mathuſiis, acceſſerunt. Defecerunt autem Cyprii à Medis in hunc modum: Erat Oneſilus, Gorgi Salaminiorum regis frater minor, Cherſis filius, Siromi nepos, EUelthontis pronepos. Hic vir, quum ſæpenumero antea Gorgum ſolicitaſſet ad rebellandum ab rege, tunc audiens etiam Ionas rebellaſſe, vehementius urgere hominem inſtitit. In quo quia nihil proficiebat Oneſilus, obſervato tempore dum oppidum Salaminiorum egreſſus foret, una cum ſuæ factionis hominibus, eum portis excluſit. Gorgus oppido exutus, ad Medos fugit: eo potitus Oneſilus Cypriis omnibus ut rebellarent ſuadebat: perſuaſis ceteris, Amathuſios rebellare abnuentes obſidione circumdedit. Dum hic Amathuntem obſidet, Darius, 105
ut ei nunciatum eſt Sardes captas incenſaſque ab Athenienſibus atque Ionibus, & hujus cœtus ducem fuiſſe, ut talia contexerentur, Ariſtagoram Mileſium, fertur primo, ut hæc audivit, Iones nihili feciſſe, probe ſciens non fuiſſe illos præ contemptu ſui rebellaturos; interrogaſſe quinam eſſent Athenienſes: dein id quum audiſſet, tum arcum poſciſſe, eoque ſumpto, ſagittam quam impoſuerat, in cœlum emiſiſſe: & ea in aërem emiſſa, dixiſſe, O Jupiter, contingat mihi Athenienſes ulciſci! Atque hæc loquutus, cuidam famulorum præcepiſſe, ut ſibi ſemper appoſita cœna ter diceret, Here, memento Athenienſium. Et quum hoc præcepiſſet, 106
accito ad ſuum conſpectum Hiſtiæo Mileſio, quem Darius jam diu detinebat, ita eum fuiſſe alloquutus, Audio, Hiſtiæe, procuratorem tuum, cui tu Miletum demandaſti, novas adverſum me res eſſe molitum. viros enim ex altera continente adductos & cum illis Iones (qui mihi commiſſorum pœnas dabunt) eos quum commoviſſet cum illis alteris me Sardibus privavit. Nunc igitur quomodo videntur hæc tibi bene habere? quomodo tale quid ſine tuis conſiliis actum eſt?

Pro-

Proinde vide ne rurſus teipſum in culpam induas. Ad hæc Hiſtiæus, Quoniam, inquit, rex protuliſti verbum? mene conſulere rem, quæ tibi ſit quippiam ſive multum ſive parum moleſtiæ allatura? Quid mihi quærens iſta facerem? aut cujus rei indigens? cui omnia adſunt quæ tibi? quem tu omnium conſiliorum tuorum communione dignaris? Quod ſi iſtud quod ais egit procurator meus, ſic habeto, id eum feciſſe ſuo conſilio. Sed prorſus ſermonem iſtum non admitto, quaſi Mileſii ac meus procurator quippiam rerum novarum fecerint circa imperium tuum: ſiquid tamen hujuſmodi faciunt, & tu id quod eſt audiſti, rex, intellige quid rei egeris, dum me à mari ablegandum putaſti. nam Iones id agere aggreſſi videntur, poſtquam ego ex ipſorum conſpectu ſum amotus, cujus aggrediendi jam pridem libidine tenebantur: quum me manente in Ionia, nulla civitas vel minimum commoverit. Proinde nunc propere dimitte me ut in Ioniam contendam, illic omnia negocia tibi in integrum reſtituturus, & hunc Mileti procuratorem, talium rerum machinatorem, in tuam poteſtatem redacturus. Hæc, quum ex animi tui ſententia confecero, juro per deos regios me non prius exuturum hanc veſtem, qua indutus in Ioniam deſcendam, quam Sardiniam inſulam maximam tibi tributariam reddam.

107 Hæc Hiſtiæus fallendi gratia dicebat, quibus perſuaſus Darius hominem dimiſit, præcipiens ut poſteaquam ea quæ ſpoponderat præſtitiſſet, ad ſe Suſa reverteretur. Dum nuncius de Sardibus ad regem venit, Dariuſque illud circa arcum fecit, & Hiſtiæum eſt alloquutus, Hiſtiæuſque ab eo dimiſſus ad mare ſe contulit, iſto interea omni tempore hæc geſta ſunt: Oneſilo Salaminio Amathuſios obſidenti nuncius affertur, Artybium virum Perſam navibus magnam vim Perſarum vehentibus curſum tenere in Cyprum. Quo accepto, Oneſilus legatos paſſim in Ioniam dimittit ad Iones evocandos: qui non diu in deliberando cunctati, cum magna claſſe ad eum ſe contulerunt. Et quum Cyprum tenuiſſent, Perſæ navibus è Cilicia trajecerunt, terreſtrique itinere Salaminem contenderunt, Phœnicibus claſſe circumeuntibus promontorium quæ

„ ἔτον τι ἐπεήχθη; ὅρα μὴ ἐξ ὑςέρης σεωϋτὸν
ἐν αἰτίῃ ἀχῆς. εἶπε πρὸς ταῦτα ὁ Ἱςιαῖος, Βασι-
„ λεῦ κοῖον ἐφθέγξαο ἔπος, ἐμὲ βυλεύσειν πέρη-
„ μα, ἐκ τοῦ σοί τι ἢ μέγα ἢ σμικρὸν ἔμελλε λυ-
„ πηρὸν ἀναχήσειν; τί δ' ἂν δεηθείμεν,
„ πειέοιμι ταῦτα; πεῦ ἢ ἐνδεὴς ἐών; τῷ πάρα
„ μὲν πάντα ὅσαπερ σοὶ, πάντων ἢ μοῦνος σέο βυ-
„ λευμάτων ἐπακούειν ἀξιεῦμαι; ἀλλ' εἴπέρ τι
„ τοιοῦτον οἷον σὺ εἴρηκας πέρασε ὁ ἐμὸς δεσπό-
„ πο, ἴσθι αὐτὸν ἐπ' ἑωϋτῷ βαλλόμενον πεπαι-
„ κέναι [a]. δέχομαι ἢ ἔγωγε ὧδε ἐνθέεσθαι τὸ λό-
„ γον, ὅκως τι Μιλήσιοι ἢ ὁ ἐμὸς δεσπό-
„ νεώτερον πρήσσωσι περὶ πρήγματος τοῦ σοῦ· εἰ
„ δ' ἄρα τι τοιοῦτο πιεύσι, ἢ σὺ τὸ ἐὸν ἀκή-
„ κοας ὦ βασιλεῦ, μάθε οἷον πρῆγμα ἐργάσαο,
„ ἐμὲ ἀπὸ θαλάσσης ἀνάσασον ποιήσας. Ἴωνες
„ γὰρ οἰκαζοι, ἐμεῦ ἐξ ὀφθαλμῶν σφι γομένου,
„ ποιήσουσι τὰ πάλαι ἵμερον εἶχον· ἐμέο δ' ἂν
„ ἐόντος ἐν Ἰωνίῃ, ὀδεμίη πόλις ἐτεκίνησε.
„ νεῦ ὦν ὡς τάχος με ἄφες πορεύθεϖαι ἐς
„ Ἰωνίην, ἵνα τοι κεῖνά τε πάντα καταρτήσω
„ ἐς τὠϋτὸ, καὶ τὸν Μιλήτου δεσπόσυνον τοῦτον τὸν
„ ταῦτα μηχανησάμενον, ἐγχειρίδιον φανερὸν ποιήσω.
„ ταῦτα ἢ κατὰ νόον τὸν σὸν ποιήσας, θεὸς ἐπό-
„ μνυμι τοὺς βασιληίους, μὴ μὲν πρότερον ἐκ-
„ δύσασθαι, τὸν ἔχων χιθῶνα [b] καταβήσομαι ἐς
„ Ἰωνίην, πρὶν ἄν τοι Σαρδὼ νῆσον τιὼ μεγίστην,
δασμοφόρον ποιήσω. Ἱςιαῖος μὲν λέγων ταῦ-
τα, διέβαλε· Δαρεῖος ἢ, ἐπείθετο· καί μιν
ἀπῆκε, ἐντελάμενος, ἐπειὰν τὰ ὑποίχετο οἱ
δεσπότεα ποιήσῃ, φανερὸν ποιήσαι οἱ ὀπίσω ἐς τὰ
Σοῦσα. Ἐν ᾧ ἢ ἡ ἀγγελίη τε ἦλθε τὸν Σαρδίων
φανὰ βασιλῆα ἀνῆκε, καὶ Δαρεῖος τὰ περὶ
τὸ τόξον ποιήσας, Ἱςιαίῳ ἐς λόγους ἦλθε,
καὶ Ἱςιαῖος μεμεμιμένος ὑπὸ Δαρείου,
ἐκομίζετο δὴ θάλασσαν· ἐν τούτῳ παντὶ τῷ
χρόνῳ ἐγίνετο τάδε. πολιορκεόντι τῷ Σαλα-
μινίῳ Ὀνησίλῳ Ἀμαθουσίους ἐξαγγέλλεται,
νηυσὶ στρατιὴν πολλὴν ἄγοντα Περσικὴν Ἀρ-
τύβιον, ἄνδρα Πέρσην, περσδόκιμον ἐς
τὸν Κύρσον εἶναι. πυθόμενος δὲ ταῦτα ὁ Ὀ-
νήσιλος, κήρυκας διέπεμπε ἐς τὴν Ἰωνίην,
παρακαλέων σφέας. Ἴωνες ἢ οὐκ ἐς μα-
κρὴν βυλευσάμενοι, ἦσαν πολλῷ σάλῳ. Ἴωνές
τε δὴ παρῆσαν ἐς τὴν Κύπρον, καὶ οἱ Πέρσαι
νηυσὶ διαβάντες ἐκ τῆς Κιλικίης, ἤισαν διὰ
τὴν Σαλαμῖνα πεζῇ· τῆσι ἢ νηυσὶ οἱ φοίνικες
περιέπλωον τὸν ἄκρον, τὸν καλέονται Κληῖδες

τὴν

a πεπαιχέναι. b ἔχων χιθῶνα. c ἀγγελίη τῆς Σαρδίων. Ita ſolum habet MS.

Ionas navali, Cyprii terrestri pugna usi. Equus Persicus erectus pugnare solitus.

τὴν Κύπρον. Τούτων δὴ τοιούτων γινομένων, ἔλεξαν οἱ τύραννοι τῆς Κύπρου, συγκαλέσαντες τοὺς Ἰώνων τοὺς στρατηγούς, Ἄνδρες Ἴωνες, αἵρεσιν ὑμῖν δίδομεν ἡμεῖς οἱ Κύπριοι, ὁκοτέροισι βούλεσθε προσφέρεσθαι, ἢ Πέρσῃσι [a], ἢ Φοίνιξι. εἰ μὲν γὰρ πεζῇ βούλεσθε ταχθέντες Περσέων διαπολεμῆσαι, ὥρη ἂν εἴη ὑμῖν, ἐκβαίνοντας ἐκ τῶν νεῶν πρόσθεσθαι πεζῇ, ἡμέας δὲ ἐς τὰς νέας ἐμβαίνειν τὰς ὑμετέρας, Φοίνιξι ἀνταγωνισμένους· εἰ δὲ Φοινίκων μᾶλλον βούλεσθε διαπολεμῆσαι, ποιέειν χρεὼν ἐστὶ ὑμέας. ὁκοτέρως δὲ ἂν δὴ τούτων ἕλοισθε, ὅκως τὸ κατ' ἡμέας ἔσται ἡ τε Ἰωνίη & ἡ Κύπρος ἐλευθέρη. εἶπαν οἱ Ἴωνες πρὸς ταῦτα, Ἡμέας ἀπέπεμψε τὸ κοινὸν τῶν Ἰώνων, φυλάσσοντας τὴν θάλασσαν, ἀλλ' οὐχ ἵνα Κυπρίοισι τὰς νέας παραδόντες, αὐτοὶ Πέρσῃσι πεζῇ προσφερώμεθα. ἡμεῖς μέν νυν ἐπ' ἃ [b] ἐπρήχθημεν, ταύτῃ πρησσόμεθα εἶναι χρηστοὶ [c]· ὑμέας δὲ χρεὼν ἐστὶ ἀναμνησθέντας οἷα ἐπάσχετε δουλεύοντες πρὸς τῶν Μήδων, γίνεσθαι ἄνδρας ἀγαθούς. Ἴωνες μὲν ταῦτα ἀμείψαντο. Μετὰ δὲ, ἐκείνων ἐς τὸ πεδίον τὸ Σαλαμινίων τῶν Περσέων, διέκρινον οἱ βασιλῆες τῶν Κυπρίων, τοὺς μὲν ἄλλους Κυπρίους κατὰ τοὺς ἄλλους στρατιώτας ἀνθιστάντες· Σαλαμινίων δὲ & Σολίων ἀπολέξαντες τὸ ἄριστον, ἀντίστασιν Πέρσῃσι. Ἀρτυβίῳ δὲ τῷ στρατηγῷ τῶν Περσέων ἐθελοντὴς ἀντίστασιν Ὀνήσιλος. Ἦλαυνε δὲ ἵππον ὁ Ἀρτύβιος διδιδαγμένον πρὸς ὁπλίτην ἀντίστασιν ὀρθόν. πυθόμενος δὴ ταῦτα ὁ Ὀνήσιλος, λέγει πρὸς τὸν Κάρα τὸν ἀσπιστήν· ἦ μὲν Κάρ, τὰ δὲ πολέμια πάρεστι δόκιμος [d], καὶ ἄλλως λήμμα πολύς, εἴτε πρὸς τοῦτον, Πωλήσομαι τὸν Ἀρτυβίου ἵππον ἐπαίροντα ὀρθὸν, καὶ ποσὶ & χερσὶ κατεργάζεσθαι πρὸς τὸν ἂν προσπέσηται· σὺ δὲ ὦν βουλεύσιμος, αὐτίκα εἴτε ἐκτὸς βέλεος φυλάξας πλῆξαι, εἴτε τὸν ἵππον, εἴτε αὐτὸν Ἀρτύβιον. εἴπας πρὸς ταῦτα ὁ ὁπλίτης, Ὦ βασιλεῦ, ἑτοῖμος μὲν ἐγώ εἰμι ποιέειν & ἀμφότερα, καὶ τὸ ἕτερον αὐτῶν, καὶ πάντως τὸ ἂν ὑπαίσῃς σύ. ὡς μέντοι ἔμοιγε δοκέει εἶναι τοῖσι σοῖσι πρήγμασι προσφερέστατον, φράσω. Βασιλῆα μὲν & στρατηλὸν χρεὼν εἶναι φημι βασιλέι τε & στρατηγῷ προσφέρεσθαι. λύεται μὲν κατίλης ἀνδρὸς στρατηγὸν, μέγα τοι γένος· καὶ δεύτερον [e], λύει δὲ ἐκεῖνος (τὸ μὴ ἥμισυ) ὑπὸ ἀξιόχρεω & δαπανῆσαι, ἡμίσεα συμφορή. ἡμέας δὲ τοὺς ὑπηρέτας ἑτέροισί τε ὑπηρέτῃσι προσφέρεσθαι· καὶ πρὸς ἵππον, δὲ σὺ τὰς μηχανὰς μηδὲν φοβέο· ἐγὼ γὰρ δὴ τοι ὑποδέκομαι μή μιν ἀνδρὸς ἔτι γε μηδενὸς ἧσσον σεωυτόν. Ταῦτα εἶπε, καὶ μεταπτύσας σευ ἐμισγε

quæ Claves Cypri vocantur. His ea facientibus, Cyprii tyranni convocatis Ionum ducibus dixere, Viri Iones, vobis nos Cyprii optionem damus cum utris dimicare velitis, cum Persis an cum Phœnicibus. Si terra mavultis cum Persis acie confligere, jam tempus est è navibus egrediendi, & in acie standi, ut nos vestras ingressi naves, cum Phœnicibus dimicemus: sin cum Phœnicibus fortunam tentare mavultis, facere vos opus est. Eligite horum alterutrum, ut quantum in nobis situm est, Ionia atque Cyprus sint liberæ. Ad hæc Iones, Commune, inquiunt, Ioniæ nos misit ad mare tutandum, non ut naves Cypriis tradentes, ipsi cum Persis in terra confligeremus. Nos quidem igitur ubicunque collocati fuerimus, ut operam navemus enitemur: vos vero debetis qualia servientes fueritis passi ab Medis reminiscentes, viros egregios vos ostendere. Hæc Iones responderunt. Post hæc Persis in campum Salaminiorum tendentibus, Cyprii reges adversus alios milites constituerunt alios Cyprios; adversus Persas optimum quodque Salaminiorum ac Solensium. adversus Artybium Persarum ducem Onesilus ultro constitit. Insidebat Artybius equo in armatum erigere se docto. Quod audiens Onesilus, (erat enim ei satelles genere Car, sanequam peritus rei bellicæ, & alioqui audaciæ plenus) ad hunc, Audio, inquit, Artybii equum stantem & erectum, & pedibus simul atque ore pugnam adjuvare adversus adversarium; proinde tu propere inita ratione dicito utrum malis observare, equumne tibi feriendum, an ipsum Artybium. Ad quem servus suus, Ego vero, inquit, rex, paratus sum & utrumque & alterutrum & omnino quicquid imperaveris, facere. promam tamen quod rebus tuis esse conducibilius sentiam, regem ac ducem oportere cum rege ac duce certare. sive enim talem occidas, decori tibi fore: sive (quod secundum est) ille te, (quod absit!) ab digno occidi dimidiata calamitas; nos vero famulos cum famulis aliis confligere: & quod ad equum attinet, non est causa cur ejus artificium extimescas. recipio enim tibi eum posthac adversus neminem se erecturum. Hæc illo loquuto, mox exercitus conflixere ter-

109 110 111 112

a προσφέρεσθαι, Πέρσῃσι. b μᾶλλον ἢ. c χρῆσθαι χρεών. d χρώμενος μᾶλλον καὶ τὰ πολέμια πάρεστι δόκιμος. e δεύτερον.

terreſtres navaleſque: & claſſe quidem Iones eo die ſtrenue pugnantes ſuperavere Phœnices: Samiorum tamen præcipua virtus extitit. In terra autem, ubi concurſum eſt, dum acies dimicant, circa ambos imperatores hoc actum eſt. Ubi Artybius equo cui inſidebat in Oneſilum invectus eſt, Oneſilus (uti convenerat cum ſatellite) ipſe invadentem Artybium ferit, mox equo pedes injiciente in ſcutum Oneſili, ibi Car falce percutiens equi pedes abſcidit. quo ictu Artybius Perſarum imperator illic una cum
113 equo corruit. Ceteris autem pugnando occupatis, Steſenor Curii tyrannus, non parum circa ſe copiarum habens, prodidit ſocios. Curienſes hi Argivorum coloni dicuntur eſſe. Poſt horum proditionem, ſtatim Salaminiorum bellici currus idem Curienſibus fecere. quo ex facto Perſæ Cypriis ſuperiores extitere. Horum acie in fugam verſa, cum alii multi occubuere, tum vero Oneſilus Cherſis filius, qui Cyprios ad defectionem induxerat, & Soliorum rex Ariſtocyprus Philocypri filius, ejus, inquam, Philocypri, quem Solon Athenienſis Cyprum profectus inter tyrannos maxime verſibus ce-
114 lebravit. Oneſili quidem caput Amathuſii, quoniam ipſos obſederat, abciſum in oppidum retulerunt ac ſupra portas ſuſpenderunt. Quod ſuſpenſum quum jam exinanitum eſſet, ingreſſum apum examen favo referſit. Quod quum tale contigiſſet, oraculum Amathuſiis (nam oraculum conſuluere) redditum eſt, ut tollentes caput humarent, Oneſiloque quotannis tanquam heroi ſacrificarent. hoc facientibus, melius cum eis actum iri. quod Amathuſii ad meam uſque memo-
115 riam faciebant. Iones, qui in Cypro navali pugna dimicaverant, ubi didicere res Oneſili perditas, & ceteras Cypriorum urbes obſideri præter Salaminem, eam autem Gorgo priſtino regi Salaminios reſtituiſſe, in Ioniam redire maturaverunt. Civitatum autem Cypriarum diutiſſime obſidionem Soli urbs pertulit, ſed eam Perſæ quinto menſe circum ſuf-
116 foſſo muro expugnaverunt. Ita Cyprii, quum annum liberi fuiſſent, denuo in ſervitutem ſunt redacti. At Dauriſes, qui filiam Darii uxorem habebat, Hymæeſque & Otanes, atque alii Perſarum duces, & ipſi filias Darii in matrimonio habentes perſequuti eos Iones qui ad-

ἐμισγε τὰ γραλόπεδα πεζῇ, ϗ νηυσί· νηυσὶ μέν νυν Ἴωνες ἄκροι γινόμενοι, ταύτῃσι τὴν ἡμέρην ὑπερεβάλοντο τοὺς Φοίνικας, ϗ τυτίων Σάμιοι ἠρίστευσαν· πεζῇ δὲ, ὡς συνῆλθε τὰ γραλόπεδα, συμπεσόντα ἐμάχοντο. κατὰ δὲ τοὺς γρατηγοὺς ἀμφοτέρους τάδε ἐγίνετο. ὡς προσέφερε πρὸς τὸ Ὀνήσιλον ὁ Ἀρτύβιος ἐπὶ ἵππου κατήμενος, ὁ Ὀνήσιλος, καὶ ξυνεβήκατο τῷ ὑπασπιστῇ, πάλῃ προσφερόμενον αὐτὸν τὸν Ἀρτύβιον· ὑπιβαλόντος δὲ τοῦ ἵππου τοὺς πόδας ἐπὶ τὴν Ὀνησίλου ἀσπίδα, ἐνταῦτα ὁ Κὰρ ἁρπάσας πέλεκυν, ἀπαρύστῃ τοὺς πόδας. Ἀρτύβιος μὲν δὴ ὁ γρατηγὸς τῶν Περσέων ὁμοῦ τῷ ἵππῳ πίπτει αὐτοῦ ταύτῃ. Μαχομένων δὲ τῶν ἄλλων Στησήνωρ, τύραννος ἐὼν Κυπρίων, προδιδοῖ ἔχων δυνάμιν ἀνδρῶν πρὸς ἑωυτὸν ὁ μικρός. οἱ δὲ Κυρηναίους ἔστι λέγοντες εἶναι Ἀργείων ἄποικοι. Προδόντων δὲ Κυρηναίων, αὐτίκα δὴ καὶ τὰ Σαλαμινίων πολεμιήια ἅρματα τωὐτὸ τοῖσι Κυρηναίοισι ἐποίεε. γινομένων δὲ τυτίων, καταπέρτεροι ἦσαν οἱ Πέρσαι τῶν Κυπρίων. πεφευγότος δὲ γρατηγοῦ, ἄλλοι τε ἔπεσον πολλοὶ, ϗ δὴ καὶ Ὀνήσιλός τε ὁ Χέρσιος, ὅσπερ τὴν Κυπρίων ἀπόστασιν ἔπρηξε, ϗ ὁ Σολίων βασιλεὺς Ἀριστόκυπρος, ὁ Φιλοκύπρου· Φιλοκύπρου δὲ τοῦτον τὸν Σόλων ὁ Ἀθηναῖος ἀπικόμενος ἐς Κύπρον, ἐν ἔπεσι αἴνεσε τυράννων μάλιστα. Ὀνήσιλον μέν νυν Ἀμαθούσιοι, ὅτι σφέας ἐπολιόρκησε, ἀποταμόντες τὴν κεφαλὴν, ἐκόμισαν ἐς Ἀμαθοῦντα· καί μιν ἀνεκρέμασαν [a] ὑπὲρ τῶν πυλέων. κρεμαμένης δὲ τῆς κεφαλῆς, ϗ χρόνης ἤδη ἐόντος, ἐσμὸς μελισσέων ἐσδὺς ἐς αὐτὴν, κηρίων μιν ἐνέπλησε. τούτου δὲ γενομένου τοιούτου, ἐχρέωντο γὰρ περὶ αὐτῆς οἱ Ἀμαθούσιοι, ἐμαντεύθη σφι, τὴν μὲν κεφαλὴν καταθάψαι, Ὀνησίλεῳ δὲ θύειν ὡς ἥρωι ἐνιαυτὸν πᾶν ἕτος· καί σφι ποιεῦσι ταῦτα, ἄμεινον σφίσι ἔσεσθαι. Ἀμαθούσιοι μὲν ἐποίευν [b] ταῦτα ἔτι καὶ τὸ μέχρις ἐμεῦ. Ἴωνες δὲ οἱ ἐν Κύπρῳ ναυμαχήσαντες, ἐπεί τε ἔμαθον τὰ πρήγματα τὰ Ὀνησίλου διεφθαρμένα, ϗ τὰς πόλιας τῶν Κυπρίων πολιορκουμένας τὰς ἄλλας, πλὴν Σαλαμῖνος, ταύτην δὲ Γόργῳ τῷ πρὸ τοῦ βασιλεῖ τὴν Σαλαμινίων ἀπαλλάσσοντα, αὐτίκα μαθόντες οἱ Ἴωνες ταῦτα, ἀπέπλωον ἐς τὴν Ἰωνίην. τῶν δὲ ἐν Κύπρῳ πολίων ἀντέσχε χρόνον ὀγδωκαίδεκα πολιορκουμένη Σόλοι, τὸν τεῖχος [c] ὑποκόψαντες τὸ τείχος, πέμπτῳ μηνὶ εἷλον οἱ Πέρσαι. Κύπριοι μὲν δὴ ἐνιαυτὸν ἐλεύθεροι γενόμενοι, αὖτις ἐκ νέης κατεδεδούλωντο· Δαρείου δὲ ἔχων Δαρείου θυγατέρα, ϗ Ὑμαίης τε [d] καὶ Ὀτάνης, ϗ ἄλλοι Πέρσαι τεκτηνὶ ἔχοντες καὶ ἔστι Δαρείου θυγατέρας, ἐπιδιώξαντες τοὺς ἐς Σάρδις [d] ἁλισκομένους Ἰώ-

a ἀνακρέμασαν. b μὴ νυν ἐποίευν. c Ὑμάης τε, ſic MS. & infra. d MS. habet τοὺς οὐ Σάρδιν.

Urbes ad Helleſpontum receptæ ab Perſis, & eorum felicia prælia adverſus Ionas, Caras & Mileſios.

νων, καὶ ἐσαρέξαντες σφέας ἐς τὰς νέας, τῇ μάχῃ ὡς ἐπεκράτησαν, τοιῇδε ἐπιδιελόμενοι τὰς πόλιας ἐπόρθεον. Δαυλίσιος μὲν τραπόμενος πρὸς τὰς ἐν Ἑλλησπόντῳ πόλιας, εἷλε μὲν Δάρδανον, εἷλε δὲ Ἄβυδόν τε καὶ Περκώτην, καὶ Λάμψακον καὶ Παισόν. ταύτας μὲν ἐπ' ἡμέρῃ ἑκάστῃ [a] αἵρεε. ἀπὸ δὲ Παισοῦ ἐλαύνοντί οἱ ἀπὶ Πάριον πόλιν, ἦλθε οἱ ἀγγελίη [b], τοὺς Κάρας τοῦτο ἴωσι φρονήσαντας, ἀπεστέναι ἀπὸ Περσέων. ἀποστρέψας ὦν ἐκ τοῦ Ἑλλησπόντου, ἤλαυνε τὸ στρατὸν ἀπὶ τοὺς Καρήνους. Καί κως πᾶσι τοῖσι Καρσὶ ἐξαγγέλθη πρότερον πρὶν [c] ἢ τὸν Δαυλίσιον ἀπικέσθαι. πυθόμενοι δὲ οἱ Κάρες συνελέγοντο ἀπὶ Λεύκας τε Στήλας καλεομένας, καὶ ποταμὸν Μαρσύην· ὃς ῥέων ἐκ τοῦ Ἱδρυάδεω χώρης, ἐς τὸν Μαίανδρον ἐκδιδοῖ. συλλεχθέντων δὲ τῶν Καρῶν ἐνθαῦτα, ἐγίνοντο βουλαὶ ἄλλαι τε πολλαί, καὶ ἀρίστη γε δοκέουσι εἶναι ἐμοὶ, Πιξοδάρου τοῦ Μαυσώλου, ἀνδρὸς Κινδυέος, ὃς τοῦ Κιλίκων βασιλῆος Συεννέσιος εἶχε θυγατέρα. τούτου τοῦ ἀνδρὸς ἡ γνώμη ἔφερε, διαβάντας τὸν Μαίανδρον τοὺς Κάρας, καὶ κατὰ νώτου ἔχοντας τὸν ποταμὸν, οὕτω ξυμβάλλειν· ἵνα μὴ ἔχοντες ὀπίσω φεύγειν οἱ Κᾶρες, αὐτοῦ τε μένειν ἀναγκαζόμενοι, γνοίατο ἔτι ἀμείνονες τὴν φύσιν. αὕτη μέν νυν οὐκ ἐνίκα ἡ γνώμη, ἀλλὰ τοῖσι Πέρσῃσι κατὰ νώτου γενέσθαι τὸν Μαίανδρον μᾶλλον ἡ σφίσι. δηλαδὴ διὰ [d] φυγὴν τῶν Περσέων γρῄσ), καὶ εὐσωτέωσι τῇ συμβολῇ, ὡς οὐκ ἀπονοησομένοισι ἐς τὸν ποταμὸν ἐσπίπτοντες. Μετὰ δὲ, παρεόντων, καὶ διαβάντων τὸν Μαίανδρον τὸν Περσέων, ἐνθαῦτα ἀπὶ τῷ Μαρσύῃ ποταμῷ συνέβαλόν τε [e] τοῖσι Πέρσῃσι οἱ Κᾶρες, καὶ μάχῃ ἐμαχέσαντο ἰσχυρῇ, καὶ ἐπὶ χρόνον πολλόν. τέλος δὲ ἐσώθησαν ὑπὸ πλήθεος. Περσέων μὲν δὴ ἔπεσον ἄνδρες ἐς δισχιλίους, Καρῶν δὲ, ἐς μυρίους. ἐνθεῦτεν δὲ οἱ διαφυγόντες αὐτέων κατέληξησαν ἐς Λάβραυνδα [f], ἐς Διὸς Στρατίου ἱρὸν, μέγα τε καὶ ἅγιον ἄλσος πλατανίστων. μοῦνοι δὲ, τῶν ἡμεῖς ἴδμεν, Κᾶρές εἰσι οἱ Διὶ Στρατίῳ θυσίας ἀνάγουσι. καταληφθέντες δὲ ὧν [g] ὅτοι ἐνθαῦτα, ἐβουλεύοντο περὶ σωτηρίης, ὁκότερα ἢ προδόντες [h] σφέας ἑωυτοὺς Πέρσῃσι, ἢ ἐκλιπόντες τοῦτο μὲν τὴν Ἀσίην, ἄμεινον πρήξουσι. Βουλευομένοισι δέ σφι ταῦτα προσγίνονται βοηθέοντες Μιλήσιοί τε καὶ οἱ τούτων ξύμμαχοι. ἐνθαῦτα δὲ, τὸ μὲν πρότερον οἱ Κᾶρες ἐβουλεύοντο, μετῆκαν, οἱ δὲ αὖτις πολεμεῖν ἐξ δεχῆς δρτίουτο. καὶ ἐπίπροσθεν τε τοῖσι Πέρσῃσι συμβάλλουσι, καὶ μαχεσάμενοι ἐπὶ πλέον ἢ πρότερον, ἐσώθησαν. πεσόντων δὲ πολλῶν, Μιλήσιοι μάλιστα ἐπλήγησαν. Μετὰ δὲ τοῦτο τὸ πρῶμα, ἀνέλαβόν τε καὶ ἀνεμαχέσαντο οἱ Κᾶρες.

adverſus Sardes expeditionem fecerant, poſtquam in naves repulerunt prœlio victos, dehinc partiti urbes expugnarunt. Dauriſes quidem converſus ad urbes in 117
Helleſponto ſitas, cepit Dardanum, cepit & Abydum, & Percoten, & Lampſacum, & Pæſon, ſingulas diebus ſingulis. Cui à Pæſo ad urbem Parion contendenti nuncius adfertur, Cares cum Ionibus ſentientes, à Perſis defeciſſe. igitur converſo itinere ex Helleſponto adverſus Cariam copias duxit. Sed an- 118
tequam Dauriſes perveniret, de ejus adventu certiores facti Cares conveniunt ad Columnas Albas quæ dicuntur atque amnem Marſyam, qui ex Hidryade regione defluit in Mæandrum. Ibi coactis Caribus, multæ ſunt aliæ dictæ ſententiæ: ſed optima omnium, meo judicio, à Pixodaro Mauſoli filio, viro Cindyenſi, qui Syenneſis Cilicum regis filiam in matrimonio habebat. Ab hoc ſententia diccbatur, ut tranſmiſſo Mæandro Cares flumen à tergo habentes, ita cum hoſte congrederentur, ut ſublata ſpe retro fugiendi, atque ibidem manere coacti, redderentur meliores quam natura eſſent. Verum hæc ſententia non vicit, ſed illa, ut Perſis potius à tergo Mæander eſſet, quam ſibi, ut ſi Perſarum fuga accideret, & acie vincerentur, ne redirent in flumen incidentes. Poſt hæc quum adeſſent Perſæ, 119
ac Mæandrum tranſiſſent, ibi ſuper amnem Marſyam Cares prœlium conſeruere cum Perſis acre atque diuturnum: ad poſtremum præ multitudine hoſtium terga vertunt. Quo in prœlio, Perſarum cecidere duo millia, Carum decem millia: ex quibus qui effugerunt, ad Labraunda in Jovis Militaris templum, & magnum atque ſanctum lucum platanorum compulſi ſunt. Soli autem ex iis quos novimus, Cares ſunt, qui Jovi Militari ſacrificia offerant. Huc igitur compulſi Cares de ſalute conſultabant, utrum ſeſe Perſis dedere, an Aſiam penitus relinquere ſatius eſſet. De hac re 120
conſultantibus, ſubſidio venere Mileſii cum horum ſociis. Ibi Cares immutata priori voluntate, rurſus ad bellum inſtaurandum animantur: & cum invadentibus Perſis concurrunt; & quum diutius quam prius dimicatum eſſet, fugantur, multis cæſis, Mileſiorum præci- 121
pue. Poſt acceptam calamitatem hanc Cares copiis reparatis denuo pugnaverunt.

a ἐπ' ἡμέρης ἑκάστης. b ἦλθε ἀγγελίη. c Hæc vocula πρὶν abeſt a MS. d δηλαδὴ ἵνα MS. e συνέβαλόν τε. f Λάβρανδα. g καταληθέντες ὦν. h ὁκότερα οἱ προδόντες.

Persarum strages per insidias Carum; etiam Hymeæ mors. Æolis reducta ad obsequium Persarum, item Gergithes, Clazomenæ, Cyma, ut desperet Aristagoras ab Thracibus occisus.

runt. Audientes enim urbes suas invasum iri à Persis, insidias illis in via quæ in Pidaso est collocaverunt. In eas insidias Persæ noctu incidentes, obtruncati sunt cum ducibus suis Dauriše & Amorge & Sisimace. Periit cum istis etiam Myrses
122 Gygis filius. Harum vero insidiarum præfectus erat Heraclides Ibanolis filius, vir Mylassensis. Hunc in modum interiere hi Persæ. Hymees autem (qui & ipse erat ex insequentibus Ones qui adversus Sardes militaverant) ad Propontidem conversus cepit Cion Mysiam. Hac expugnata, audiens Dauriſem relicto Hellesponto tendere adversus Cariam, omissa Propontide, in Hellespontum duxit exercitum, cepitque Æolenses omnes qui oram Iliadem incolunt. cepit item Gergithas, qui ex priscis Teucris reliqui fuerant. Et ipse quidem Hymees, quum has gentes caperet, morbo decessit Troade: & hic quidem ita
123 mortem obiit. Artaphernes autem Sardium præfectus, & Otanes tertius dux, adversus Ioniam confinemque Æolidem delecti ad ducendum exercitum, cepere ex Ionia quidem Clazomenas, ex Æo-
124 lide vero Cymam. Quibus oppidis captis, Aristagoras Milesius, ut declaravit, non erat compos mentis, ut qui perturbasset Ioniam, & magna negocia confudisset. Itaque cernens hæc, atque insuper ubi constitit non posse Darium regem superari, de fugiendo deliberabat, convocatisque suæ factionis hominibus, consultabat, dicens satius fore eis, si Mileto expellerentur, aliquod perfugium in promptu habere, sive ex hoc loco ducat coloniam vel in Sardiniam, vel in Myrcinum Edonorum, quam Histiæus, à Dario ea donatus, mœnibus sepserat.
125 Hæc Aristagoras percontabatur. Verum Hecatæus Hegesandri filius, vir historicus, negabat coloniam alterutrò ducendam: sed, si Mileto ejiceretur, castellum in Lero insula exstruendum, atque illic quiescendum: deinde illinc Miletum remeaturum. Hoc consulebat Hecatæus.
126 Sed Aristagoræ sententia præcipue erat abeundi in Myrcinum. Itaque demandata Mileto Pythagoræ, viro inter populares probato, ipse sumptis secum omnibus ira volentibus in Thraciam navigavit, regionemque obtinuit ad quam concesserat. Ex ea profectus, dum urbem obsidet, tam ipse quam ejus exercitus à Thracibus, tametsi illinc accepta fide excedere volentibus, interemptus est.

Κᾶρες. πυθόμενοι γὰρ ὡς στρατὸς ἀρμέας οἱ Πέρσαι ἐπὶ τὰς πόλιας σφέων, ἐλοχήσαντο τῷ ἐν Πιδάσῳ ὁδόν [a]· ἐς τὸν ἐμπεσόντες οἱ Πέρσαι νυκτὸς, διεφθάρησαν, καὶ αὐτοὶ, καὶ οἱ στρατηγοὶ αὐτέων, Δαυρίσης τε Ἀμόργης τε Σισιμάκης [b]. σὺν δὲ σφι ἀπέθανε τε Μύρσης ὁ Γύγεω. τοῦ δὲ λόχου τούτου ἡγεμὼν ἦν Ἡρακλείδης Ἰβανώλιος, ἀνὴρ Μυλασσεύς. ὧδε μέν νυν τῶν Περσέων ἄτῳ διεφθάρησαν. Γύμης δὲ καὶ αὐτὸς ἐὼν τῶν ἐπιδιωξάντων τοὺς ἐς Σάρδις στρατευσαμένους Ἰώνων, τελευτᾷ ἐς τὴν Προποντίδα, εἷλε Κίον τὴν Μυσίην. ταύτην δὲ ἑξελὼν, ὡς ἐπύθετο τὸν Ἑλλήσποντον ἐκλελοιπέναι Δαυρίσην, καὶ στρατὸν ἄγοντα ἐπὶ Καρίης, καταλιπὼν τὴν Προποντίδα, ἐπὶ τὸν Ἑλλήσποντον ἦγε τὸν στρατόν· καὶ εἷλε μὲν Αἰολέας πάσας, ὅσοι τὴν Ἰλιάδα νέμονται, εἷλε δὲ Γεργίθας τοὺς ὑπολοφθέντας τῶν ἀρχαίων Τευκρῶν. αὐτός τε Γύμης [c] αἰρέων ταῦτα τὰ ἔθνεα, νούσῳ τελευτᾷ ἐν τῇ Τρωάδι. ὅτῳ μὲν δὴ ὅτῳ ἐτελεύτησε. Ἀρταφέρνης δὲ ὁ Σαρδίων ὕπαρχος, καὶ Ὀτάνης ὁ τρίτος στρατηγὸς, ἐτάχθησαν ἐπὶ τὴν Ἰωνίην, καὶ τὴν ἐπιοῦσαν Αἰολίδα στρατεύεσθαι. Ἰωνίης μέν νυν, Κλαζομενὰς αἱρέουσι· Αἰολέων δὲ, Κύμην. Ἁλισκομένων [d] δὲ τῶν πολίων, λέγουσι δὴ ὡς διέδεξε [e], Ἀρισταγόρης ὁ Μιλήσιος ψυχὴν οὐκ ἄρρος, ὃς παράξας τὴν Ἰωνίην, καὶ ἐπινοήσαμενος πρήγματα μεγάλα, ὁρμὴν ἐβάλετο, ὀρέων ταῦτα. ἐπὶ δὲ οἱ ἀδύνατα ἐφαίνετο βασιλῆα Δαρεῖον ὑπερβαλέσθαι. ἐπὶ τούτῳ δὴ ὦν συγκαλέσας τοὺς συνεταιρίους, ἐβούλευε, λέγων ὡς ἄμεινόν σφι εἴη κρησφύγετόν τι κατάρχον εἶναι· ἢν ἄρα ἐξωθέωνται ἐκ τῆς Μιλήτου. εἶτε δὴ ὦν ἐς Σάρδων ἐκ τοῦ παρόντος τούτου ἄγοι ἐς ἀποικίην, εἴτε ἐς Μύρκινον τὴν Ἠδωνῶν, τὴν Ἱστιαῖος ἐπείχεε παρὰ Δαρείου δωρεὴν λαβών. ταῦτα ἐπηρώτα ὁ Ἀρισταγόρης. Ἑκαταῖος μέν νυν ὁ Ἡγησάνδρου, ἀνδρὸς λογοποιοῦ, τειχέων μὲν ἐς δεύτερον οὐδὲν ἔφερε ἡ γνώμη, ἐν Λέρῳ δὲ τῇ νήσῳ πεῖσαι οἰκοδομησάμενον ἡσυχίην ἄγειν, ἢν ἐκπέσῃ ἐκ τῆς Μιλήτου· ἔπειτα δὲ ἐκ ταύτης ἐρμεώμενον, κατελθεῖν εἰς τὴν Μίλητον. ταῦτα μὲν δὴ Ἑκαταῖος συνεβούλευε. Αὐτῷ δὲ Ἀρισταγόρῃ ἡ πλείστη γνώμη ἦν ἐς τὴν Μύρκινον ἀπάγειν. τὴν μὲν δὴ Μίλητον ἐπιτρέπει Πυθαγόρῃ, ἀνδρὶ τῶν ἀστῶν δοκίμῳ. αὐτὸς δὲ πολλαχόθεν πάντα τὸν βουλόμενον, ἔπαλλε ἐς τὴν Θρηίκην· καὶ ἔσχε τὴν χώρην ἐπ' ἣν ἐστάλη. ἐκ δὲ ταύτης ὁρμεώμενος, ἀπόλλυται ὑπὸ Θρηίκων αὐτός τε ὁ Ἀρισταγόρης, καὶ ὁ στρατὸς αὐτοῦ πολιορκήσαντος, καὶ βουλομένων τῶν Θρηίκων ὑποσπόνδων ἐξιέναι.

a τὴν ἐπὶ Δώτῳ ὁδόν. b Σιταμάκης. c αὐτὸς μὲν Γύμης. d Ἁλισκομένων. e διέδεξε.

ΗΡΟΔΟΤΟΥ
ΤΟΥ
ΑΛΙΚΑΡΝΑΣΣΕΩΣ
ΙΣΤΟΡΙΩΝ ΕΚΤΗ,
ΕΠΙΓΡΑΦΟΜΕΝΗ ΕΡΑΤΩ.

HERODOTI
HALICARNASSEI
HISTORIARUM
LIBER SEXTUS,
QUI INSCRIBITUR ERATO.

ΑΡΙΣΤΑΓΟΡΗΣ μέν νυν Ἰωνίλω ἀποστήσας, ἔτω πολιτῇ. Ἱστιαῖον δὲ ὁ Μιλήτου τύραννον μεμεσημένον ὑπὸ Δαρείου, πυθόμενος ἐς Σάρδις. ἀπιγμένον δὲ αὐτὸν ἐκ τῶν Σούσων, ἤρετο [a] Ἀρταφέρνης ὁ Σαρδίων ὕπαρχος, κατὰ τοῦ πρόσσω [b] Ἴωνας ἀποστάναι· ὁ δὲ ὅτι εἰδέναι ἔφη, ἐθωύμαζέ τε τὸ γεγονὸς, ὡς οὐδὲν δῆθεν τῶν παρεόντων πρηγμάτων ἐπιστάμενον. ὁ δὲ Ἀρταφέρνης ὁρέων αὐτὸν τεχνάζοντα, εἶπε, εἰδὼς τὴν ἀτρεκείην τοῦ ἀποστάσιος, Οὕτω τοι Ἱστιαῖε ἔχει κατὰ ταῦτα τὰ πρήγματα· τῦτο τὸ σανδάλημα ἔρραψας μὲν σὺ, ὑπεδήσατο δὲ ὁ Ἀρισταγόρης. Ἀρταφέρνης μὲν ταῦτα ἐς τὴν ἀπόστασιν ἔχοντα εἶπε· Ἱστιαῖον δὲ, δείσας ὡς σωιεύντα Ἀρταφέρνεα, ὑπὸ τὴν πρώτην ἐπελθοῦσαν νύκτα ἀπέδρη ἐπὶ θάλασσαν, βασιλέα Δαρεῖον ἐξηπατηκώς· ὃς Σαρδὼ νῆσον τὴν μεγίστην ὑποδεξάμενος κατεργάσατο, ὑπέδυνε τοὺς Ἰώνων τὴν ἡγεμονίην ἐπὶ τοὺς Δαρεῖον πολέμους. Λαβὰς δὲ ἐς Χίον, ἐδέθη ὑπὸ Χίων, κατηγορηθεὶς πρὸς αὐτέων [c] νεώτερα πρήσσειν πρήγματα ἐς ἑωυτὸν ἐκ Δαρείου. μαθόντες μέντοι οἱ Χῖοι τὸ πᾶν λόγον, ὡς πολέμιος εἴη βασιλέι, ἔλυσαν αὐτόν. Ἐνθαῦτα δὴ εἰρωτεώμενος ὑπὸ τῶν Ἰώνων ὁ Ἱστιαῖος κατόπιν τεθυμωμένως ἔτω ἐπέσκηψε τῷ Ἀρισταγόρῃ.

ARISTAGORAS quidem Ionicæ rebellionis auctor ita oppetiit. Histiæus autem Mileti tyrannus à Dario dimissus Sardes venit. eo quum venisset è Susis, interrogatus est ab Artapherne Sardium præfecto, quidnam ei videretur Iones ad rebellandum induxisse: & quum negaret se id scire, quinimo mirari quod actum esset, tanquam rerum præsentium prorsus ignarus, Artaphernes, qui eum artificio uti comperisset, & veram defectionis originem nosset, inquit, Histiæe, sic res istæ se habent; hunc calceum tu quidem suisti, Aristagoras autem calceavit. Hoc Artaphernes ad rebellionem pertinens dixit: quem Histæus tanquam rei gnarum veritus, prima statim nocte fuga se ad mare proripuit, regem Darium frustratus, cui Sardiniam insulam maximam in illius potestatem redacturum se pollicitus, subiit ducatum Ionum belli adversus Darium. Is quum in Chium transmisisset, à Chiis in vincula conjectus est, vituperatus ab eis quasi res novas moliretur contra ipsos ab Dario: sed ubi omnem cognovere rationem, quod regi hostis esset, hominem solverunt. Ibi interrogatus Histiæus ab Ionibus, cur ita propense Arista-

a ἤρεθ. b δοκέϊ. c κακηγορηθεὶς ὑπ' αὐτέων.

Hiſtiæus falſo reſponſo placans Iones, ab Hermippo deceptus, multis Perſis exitio Sardibus fuit: ille ab ſolis Lesbiis receptus vexat naves e Ponto venientes. Perſæ tendunt Miletum verſus, & conſilia incolarum.

Ariſtagoræ ut à rege deficeret mandaſſet, & tanta clade Iones affeciſſet, cauſam quæ ipſis fuerat plane non aperuit, ſed dixit regem Darium conſtituiſſe, Phœnices è ſedibus ſuis amotos in Ioniam transferre, & Iones in Phœnicen, & hac cauſſa ſic monuiſſe: quum nihil omnino tale rex deliberaviſſet, ipſe
4 Iones terrefaciebat. Poſt hæc ad Perſas qui Sardibus erant, literas dat, tanquam ſecum antea de rebellione fabulatos; quas literas miſit per quendam Hermippum Atarnitam. Eas Hermippus non iis ad quos dabantur reddidit, ſed in manum dedit Artapherni. Ille, omnibus quæ agebantur cognitis, jubet Hermippum eas quidem reddere, quibus Hiſtiæus mittebat, ſed quæ viciſſim à Perſis ad Hiſtiæum reſponderentur, ſibi dare. Ita rebus palam factis, Artaphernes de mul-
5 tis Perſarum ſupplicium ſumpſit. Et Sardibus quidem tumultus extitit: Hiſtiæus autem hac ſpe lapſus, exoratis Chiis, Miletum ab illis reductus eſt. Sed Mileſii, libenter etiam ab Ariſtagora liberati, nullo pacto animum inducebant ad alium tyrannum illuc recipiendum, utpote guſtata libertate. Hiſtiæus igitur ſub noctem conatus per vim redire Miletum, à quodam Mileſio femur vulneratus eſt. Ita rejectus à patria ſua, ſe recepit Chium: atque illinc, quoniam Chios ad tradendas ſibi naves inducere non poterat, trajecit Mitylenen: & quum Lesbiis ut ſibi traderent naves perſuaſiſſet, hi ſane octo triremibus inſtructis Byzantium cum eo navigarunt. Ibique ſubſidentes, navigia è Ponto enavigantia intercipiebant, præter eorum qui ſe paratos obſequi Hiſtiæo ipſi
6 aſſentiebantur. Hiſtiæo & Mitylenæis hæc agentibus, ad ipſam Miletum ingens exercitus navalis pariter & terreſtris expectabatur. Duces enim Perſarum coactis in unum exercitum copiis verſus eam ducebant, minoris cetera oppida facientes. Inter claſſiarios promptiſſimi erant Phœnices, cum quibus militabant, & Cyprii recens ſubacti, & Cilices, &
7 Ægyptii. Hos adverſus Miletum & ceteram Ioniam venturos quum intellexiſſent Iones, miſerunt ſuos quique primores ad commune Ioniæ concilium. Quibus in eum locum coactis atque deliberantibus, viſum eſt, non debere terreſtres copias adverſus Perſas contrahi, ſed ab

Ἀρισταγόρῃ ἀπίστασθαι ἀπὸ βασιλῆος, ἢ κακὸν τοσοῦτον εἴη Ἴωνας ἐξεργασμένῳ· τὴν μὲν γνωμένῳ αὐτοῖσι αἰτίῃ οὐ μάλα ἐξέφαινε, ὁ δὲ ἔλεγέ σφι, ὡς βασιλεὺς Δαρεῖος ἐβουλεύσατο Φοίνικας μὲν ἐξαναστήσας, ἐν τῇ Ἰωνίῃ κατοικίσαι, Ἴωνας δὲ, ἐν τῇ Φοινίκῃ· ἢ τοιῶν εἵνεκα ἐπιστείλαι. οὐδέ τι πάντως τοῦτο βασιλέος βουλευσαμένου, ἐδέματα τοὺς Ἴωνας. Μετὰ δὲ, ὁ Ἱστιαῖος δι' ἀγγέλου ποιεύμενος ἐρμίπτῳ, ἀνδρὸς Ἀταρνείτεω, τοῖσι ἐν Σάρδισι ἐοῦσι Περσέων ἔπεμπε βιβλία, ὡς συνελελεγμένων αὐτῷ, ἀποστάσιος πέρι. ὁ δὲ Ἑρμιππος τοὺς μὲν ἀπεπέμφθη, οὐ διδοῖ, φέρων δὲ ἐσεχείρισε τὰ βιβλία Ἀρταφέρνεϊ. ὁ δὲ, μαθὼν ἅπαν τὸ γινόμενον, ἐκέλευε τὸν Ἑρμιππον τὰ μὲν αὐτοῦ δοῦναι Ἱστιαίῳ, δῶρα φέροντα τοῖσί περ ἔφερε, τὰ δὲ ἀμοιβαῖα τὰ αὐτοῦ τῶν Περσέων ἀντιπεμπόμενα Ἱστιαίῳ, ἐωϋτῷ δοῦναι. τοιῶν δὲ γνωμένων φανερῶν, ἀπέκτεινε ἐνθαῦτα πολλοὺς Περσέων ὁ Ἀρταφέρνης. Περὶ Σάρδις μὲν δὴ ἐγένετο ταραχή. Ἱστιαῖον δὲ, ταύτης διασφαλέντα τὰ ἐλπίδα, Χῖοι κατῆγον ἐς Μίλητον, αὐτὸν Ἱστιαῖον δεηθέντα· οἱ δὲ Μιλήσιοι ἄσμενοι ἀπαλλαχθέντες τὸν Ἀρισταγόρεω, οὐδαμῶς αὐθημοι ἦσαν ἄλλον τύραννον δέκεσθαι ἐς τὴν χώρην, οἷα ἐλευθερίης γευσάμενοι. καὶ δὴ (νυκτὸς γὰρ ἐύσης βίη ἐπιφέρων καλιῶν ὁ Ἱστιαῖος ἐς τὴν Μίλητον) πυρώσκεται τὸν μηρὸν ὑπό τευ τῶν Μιλησίων. ὁ μὲν δὴ ὡς ἀπωσθεὶς τάχιστα ἐωϋτοῦ γένεται, ἀπικνέεται ὀπίσω ἐς τὴν Χίον. ἐνθεῦτεν δὲ (οὐ γὰρ ἐπίστευον οἱ Χῖοι ὥστε ἑωϋτῷ δοῦναι νέας) διέβη ἐς Μιτυλήνην, καὶ ἔπεισε Λεσβίους δοῦναι οἱ νέας. οἱ δὲ, πληρώσαντες ὀκτὼ τριήρεας, ἔπλεον ἅμα Ἱστιαίῳ ἐς Βυζάντιον. ἐνθαῦτα δὲ ἱζόμενοι, τὰς ἐκ τοῦ Πόντου ἐκπλώοντας τῶν νεῶν ἐλάμβανον, πλὴν ἢ ὅσοι αὐτῷ Ἱστιαίῳ [b] ἔφασαν ἑτοῖμοι εἶναι πείθεσθαι [c]. Ἱστιαῖος μέν νυν ἐς Μιτυληναίους ἐποιέετο ταῦτα. ἐπὶ δὲ Μίλητον αὐτῷ ναυτικὸς πολλὸς ἐς πεζὸς λεὼς στρατὸς προσεδόκιμος. συναφέντες γὰρ οἱ στρατηγοὶ τῶν Περσέων, καὶ ἐν ποιησάντες στρατόπεδον, ἠλαυνον ἐπὶ τὴν Μίλητον, τἄλλα πολίσματα πρὶν ἐλάσσονα ποιησάμενοι. τῶν δὲ ναυτικῶν Φοίνικες μὲν ἦσαν προθυμότατοι, συνεστρατεύοντο δὲ καὶ Κύπριοι, νεωστὶ κατεστραμμένοι, καὶ Κίλικές τε καὶ Αἰγύπτιοι. οἱ μὲν δὴ ἐπὶ τὴν Μίλητον καὶ τὴν ἄλλην Ἰωνίην ἐστράτευον [d]. Ἴωνες δὲ, πυθανόμενοι ταῦτα, ἔπεμπον πρόβουλους σφέων αὐτῶν ἐς Πανιώνιον· ἀπικομένοισι δὲ τούτοισι ἐς τοῦτον τὸν χῶρον, καὶ βουλευομένοισι, ἔδοξε πεζὸν μὲν στρατὸν μὴ συλλέγειν [e] ἀντίξοον Πέρσῃσι, ἀλλὰ

a ἀπωσθεὶς ὑπό τ. b ἔφασι αὐτῷ Ἱστιαίῳ. c πείθεσθαι. d ἐστρατεύοντο. e στρατὸν μηδένα συλλέγειν.

Qui classe numerosa sistunt se prœlio, ut Persæ terrefacti cogantur eos astu distrahere per tyrannos è Ionia nuper expulsos.

τὰ πίχεα ῥύεσθαι [a] αὐτὸς Μιλησίους· τὸ δὲ ναυτικὸν πλήρουν, ὑπολειπομένους μηδεμίλν τῶν νεῶν. πληρώσαντας δὲ, συλλέγεσθαι τὴν ταχίστην ἐς Λάδην, πρὸς ναυμαχήσοντας Μιλήτῳ. ἡ δὲ Λάδη, ἔστι νῆσος μικρὴ ἐπὶ τῇ πόλι τῇ Μιλησίων κειμένη. Μετὰ δὲ ταῦτα, πεπληρωμένησι τῇσι νηυσὶ παρῆσαν οἱ Ἴωνες· σὺν δέ σφι, καὶ Αἰολέων ὅσοι τὴν Αἰολίδα γῆν νέμονται. ἐτάσσοντο δὲ ὧδε· τὸ μὲν πρὸς τὴν ἕω εἶχον κέρας αὐτοὶ Μιλήσιοι, νέας παρεχόμενοι ὀγδώκοντα. εἶχοντο δὲ τούτων Πριηνέες δυώδεκα νηυσὶ, καὶ Μυήσιοι τρισὶ νηυσί· Μυησίων δὲ Τήιοι εἶχοντο ἑπτακαίδεκα νηυσί· Τηίων δὲ εἶχοντο Χῖοι ἑκατὸν νηυσί. πρὸς δὲ τούτοισι, Ἐρυθραῖοί τε ἑπόντο καὶ Φωκαέες· Ἐρυθραῖοι μὲν, ὀκτὼ νέας παρεχόμενοι, Φωκαέες δὲ, τρεῖς. Φωκαέων δὲ εἶχοντο Λέσβιοι νηυσὶ ἑβδομήκοντα. πλευταῖοι δὲ ἑπόντο ἔχοντες τὸ πρὸς ἑσπέρην κέρας Σάμιοι, ἐξήκοντα νηυσί. πασέων [b] δὲ τούτων ὁ σύμπας ἀριθμὸς ἐγένετο, τρεῖς καὶ πεντήκοντα καὶ τριηκόσιαι τριήρεες. αὗται μὲν Ἰώνων ἦσαν. Τῶν δὲ βαρβάρων τὸ πλῆθος τὸ νεῶν ἦσαν ἑξακόσιαι· ὡς δὲ καὶ αὗται ἀπίκατο [c] πρὸς τὸ Μιλησίων, καὶ ὁ πεζὸς σφι ἅπας παρῆν, ἐτάσσοντο οἱ Περσέων στρατηγοὶ πυθόμενοι τὸ πλῆθος τῶν Ἰώνων νεῶν, καταρρώδησαν μὴ σφέας δυνατοὶ γένωνται ὑπερβαλέσθαι, καὶ ἔτι ἔτι τὸ Μίλητον οἷοί τε ἔωσι ἑξελεῖν, μὴ σὺν ἐόντες ναυκράτορες, πρός τε Δαρείου κινδυνεύσωσι κακόν τι λαβεῖν. ταῦτα δὲ ἐπιλεγόμενοι ἔλεξαν συλλέξαντες [d] τῶν Ἰώνων τοὺς τυράννους, οἳ τότε Ἀρισταγόρεω μὲν τοῦ Μιλησίου καταλυθέντες τῶν ἀρχαίων, ἔφυγον ἐς Μήδους, (ἐτύγχανον δὲ τότε συστρατεύόμενοι ἐπὶ τὸ Μίλητον) τυράννων τῶν ἀνδρῶν τοὺς παρεόντας ξυγκαλέσαντες, ἔλεγόν σφι τάδε [e], Ἄνδρες Ἴωνες, νῦν τις ὑμέων εὖ ποιήσας φανήτω τὸν βασιλῆος οἶκον· τοὺς γὰρ αὐτέων ἑκάστου [f] ὑμέων πολίτας πεφάδω ἀποστήσας ἀπὸ τοῦ λοιποῦ συμμαχικοῦ· προσέχοντες τὸν νοῦν ἐπαγγείλασθε τάδε, ὡς πίσονταί τε ἄχαριν ἔσεσθαι ἀπ' ἡμέων ἀπόστασιν, ἢν δὲ σφι ἔτι τὰ ἱερὰ ἔτε τὰ ἴδια ἐμπρήσεται [g]· ἢν δὲ βιαιότερον ἔχωσι ἢ πρότερον εἶχον. εἰ δὲ ταῦτα μὲν μὴ ποιήσουσι [h], οἱ δὲ πάντως ἀπὸ μάχης ἐλάσσονται, τάδε σφι λέγετε ἐπηρεάζοντες, τὰ περ σφέας καταμένει, ὡς ἐοσωθέντες τῇ μάχῃ, ἐξανδραποδιεῦνται, καὶ ὡς σφέων τοὺς παῖδας ἐκτομίας ποιήσομεν, τὰς δὲ παρθένους ἀναστάσας ἐς Βάκτρα· καὶ ὡς τὴν χώρην ἄλλοισι παραδώσομεν.

ab ipsis Milesiis muros defendi, classem sociis navalibus instruere nulla navi prætermissa: instructaque classe, primo quoque tempore contrahi apud Ladam pugna navali decreturos ad juvandam Miletum. Lada autem, parva est in- 8
sula, urbi Milesiorum objacens. Post hæc impletis navibus Iones præsto fuerunt, comitantibus Æolensibus quicunque incolunt Æolidem terram, atque ita aciem instruxerunt. Cornu quod erat auroram versus, ipsi Milesii cum octoginta navibus quas etiam præbebant, tenebant. His contigui Prienenses erant, duodecim cum navibus & Myusii cum tribus. His contigui Teii, septem & decem cum navibus; illis juncti Chii cum centum. Ultra hos locati erant Erythræi & Phocæenses: Erythræi quidem, collatis octo navibus, Phocæenses vero tribus. Phocæensibus adhærebant Lesbii cum navibus septuaginta. Ultimi in cornu occasum versus erant Samii cum sexaginta navibus. In summa omnium numerus, trecentæ quinquaginta tres triremes. Tot fuere 9
Ionum naves. Barbarorum vero, numero sexcentæ. Quæ ubi & ipsæ ad agrum Milesium venere, omnisque eis peditatus adfuit, tum vero duces Persarum, audita multitudine Ionicarum navium, extimuerunt ne hostem superare, atque ita nec Miletum capere possent classe non potentes, simulque ob id apud Darium caderent in periculum pœnæ subeundæ. Hæc reputantes, contractis Ionum tyrannis, qui ab Aristagora Milesio dejecti imperiis, ad Medos fugerant, & tunc adversus Miletum simul militabant, horum quicunque aderant convocatis, ita verba fecerunt, Viri Iones, nunc aliquis vestrûm bene merens de domo regia appareat. Suos enim populares quisque vestrûm conetur abducere à reliquis sociis, eliciendo illos hac promissione, nihil eos quod rebellarint, molestiæ sensuros, nullas eorum vel sacras vel privatas res incensum iri, nihil violentius quam antea passuros; sin minus ista facere, sed omnino decernere prœlio voluerint, hæc eis damna dicite eventura, quæ certe evenient; ipsos prœlio victos in servitutem rapiendos, liberos eorum a nobis castrandos, virgines in Bactra asportandas. terram aliis tra-

den-

a ἀπ' ἑωυτέων ὡς δυνατὸν ῥύεσθαι. b MS. habet πάντων. c ἀπίκοιτο. d ἐπιλεγόμενοι, συλλέξαντες. e ἔλεγον τάδε. f δὲ ἑωυτῷ ἕκαστος. g MS. habet ἐμπεπρήσεται. h μὴ μὴ ποιήσωσι.

Ionesfraudem proditionis ſapienter diſcutiunt, ſed ad inſulam Laden coacti utiliter momentem Dionyſium ſpernunt, exoſi laborem belli.

10 dendam. Hæc loquutis Perſarum ducibus, Ionum tyranni ſub noctem ad ſuos quiſque populares denunciatum miſerunt. Ionesad quos ii nuncii etiam pervenerunt, contemnere hæc nec admittere proditionem, ſibi quique ſolis illa à Perſis denunciari exiſtimantes. Hæc quidem, ſimulatque Miletum Perſæ
11 applicuere, geſta ſunt. Mox quum ad Laden Iones coacti eſſent, conciliaque haberentur, & aliæ ab aliis ſententiæ dicerentur, etiam in his Dionyſius Phocæenſis dux ita loquutus eſt: In acie quippe novaculæ res noſtræ ſunt, viri Iones, ut aut liberi ſimus aut ſervi, & quidem tanquam fugitivi. Itaque vos, ſi vultis ærumnas excipere, cummaxime quidem ſubeundus erit vobis labor; verumtamen ſuperatis hoſtibus, liberi eſſe poteritis: ſin autem ignavi fueritis, & per tumultum omnia confuderitis, nullam veſtri ſpem habeo quominus pœnas regi rebellionis detis. Sed aſſentiamini mihi, & vos ipſos mihi permittite; & ego, diis ex æquo juvantibus, recipio vobis aut non concurſuros hoſtes, aut ſi con-
12 current, multo inferiores futuros. His auditis, Iones ſeſe Dionyſio permiſere. Ille naves identidem in cornua producens, ut remigibus uteretur, navibus inter ſe trajectum procurans, & propugnatores armaret, reliquum diei naves in ancoris retinebat, & quotidie laborem Ionibus exhibebat; ad ſeptimum uſque diem obtemperaverunt atque imperata fecerunt. Poſt dies iſtos proximo Iones, utpote talium vexationum inſueti, tum laboris hac tolerantia, tum ſole afflictati, inter ſe dixere, Quo nos deorum offenſo iſta patimur? qui deſipientes ac de curſu mentis dejecti viro Phocæenſi ſuperbo tres naves habenti, omnino nos ipſos permiſimus? quos ille ſumptos perdit inſanabilibus ærumnis? quorum multi quidem in morbum inciderunt, multi idem paſſuri videntur. quibus ſatius eſt quidvis aliud quam hæc mala pati, atque adeo ſervitutem futuram, ſiqua erit, ſuſtinere, quam præſenti afflictari. Agite, huic ne deinceps obtemperemus. Hæc inter ſe loquuti, & mox deinde nemo illi parere velle, ſed tentoriis more militari in inſula defixis, frui umbraculis, ac nolle naves ingredi, neque experi-
13 mentis explorari. Id ab Ionibus fieri animadvertentes Samiorum duces, tunc per

μεν. Οἱ μὲν δὴ ἔλεγον ταῦτα· τῶν δὲ Ἰώνων οἱ τύραννοι διέπεμπον νυκτὸς ἑκάστοθεν ἐς τοὺς ἑωυτῶν ἐξαγγελλόμενοι. οἱ δὲ Ἴωνες, ἐς τοὺς ἐπὶ κηλο αὐτῶν αἱ ἀγγελίαι, ἀγνωμοσύνῃ τε διεχρέωντο, καὶ ἐπετρέποντο τῷ παρεδοσίλεω· ἑωυτοῖσί τε ἕκαστοι ἐδόκεον μούνοισι ταῦτα τοὺς Πέρσας ἐξαγγέλλεσθαι. ταῦτα μέν νυν ἰθέως ἀπικομένων ἐς τὴν Μίλητον τῶν Περσέων ἐγένετο. Μετὰ δὲ, τῶν Ἰώνων συλλεχθέντων ἐς τὴν Λάδην, ἐγίνοντο ἀγοραί· καὶ δὴ καὶ σοφὸς ἀνὴρ ἄλλοι ἠγορόωντο, ἐν δὴ καὶ ὁ Φωκαιεὺς στρατηγὸς Διονύσιος, „λέγων τάδε, Ἐπὶ ξυρῇ γὰρ τὰ ἀκμῆς ἔχει ἡμῖν „τὰ πρήγματα, Ἄνδρες Ἴωνες, ἢ εἶναι ἐλεύθεροισι „ἢ δούλοισι, καὶ τούτοισι ὡς δρηπετῆσι. νῦν ὦν ὑμέες, „ἢν μὲν βούλησθε ταλαιπωρίην δέκεσθαι [a], τὸ „μὲν παραχρῆμα πόνος ὑμῖν ἔσται, οἷοί τε δ' ἔσε„σθε, ὑπερβαλλόμενοι τοὺς ἐναντίους, εἶναι ἐλεύ„θεροι· εἰ δὲ μαλακίῃ τε καὶ ἀταξίῃ παραχρήσεσθε, „ἀδεμίην ὑμέων ἔχω ἐλπίδα μὴ οὐ δώρην ὑμέας δί„κην τῷ βασιλέι τῶν ἀποστάσιος. ἀλλ' ἐμοί τε πεί„θεσθε, καὶ ἐμοὶ ὑμέας αὐτοὺς ἐπιτρέψατε. καὶ ὑμῖν „ἐγὼ, θεῶν τὰ ἴσα νεμόντων, ὑποδέκομαι ἢ οὐ „συμμίξειν τοὺς πολεμίους, ἢ συμμίσγοντας, πολ„λὸν ἐλάσσω ἥσεσθαι [b]. Ταῦτα ἀκούσαντες οἱ Ἴωνες ἐπιτρέπουσι σφέας αὐτοὺς τῷ Διονυσίῳ· ὁ δὲ, ἀνάγων ἑκάστοτε ἐπὶ κέρας τὰς νέας, ὅκως τοῖσι ἐρέτῃσι χρήσαιτο, διέκπλοον ποιεύμενος τῇσι νησὶ δι' ἀλλήλεων, καὶ τὰς ἐπιβάτας ὑπαλίσσων, τὸ λοιπὸν τῆς ἡμέρης τὰς νέας ἔχεσκε ἐπ' ἀγκυρέων. παρεῖχέ τε τοῖσι Ἴωσι πόνον δι' ἡμέρης. μέχρι μέν νυν ἡμερέων ἐπλὰ ἐπείθοντό τε καὶ ἐποίεῦν τὰ κελευόμενον. τῇ δὲ ὀγδόῃ ταύτῃσι, οἱ Ἴωνες, οἷα ἀπαθέες ἐόντες πόνων τοιούτων, τελευμένοι τε ταλαιπωρίῃσί τε καὶ „ἠελίῳ, ἔλεξαν πρὸς ἑωυτοὺς τάδε, Τίνα δαιμό„νων παραβαίνομες, τάδε ἀναπίμπλαμεν; οἵτινες „παραφρονήσαντες, καὶ σκαιωσάμενοι σὺν τῷ νόῳ, „ἀνδρὶ Φωκαεῖ ἀλαζόνι, παρεχομένῳ νέας τρεῖς, „ὑπερέψαντες ἡμέας ἑωυτοὺς ἔχομεν; ὃς δὴ, παρα„λαβὼν ἡμέας, λυμαίνεται λύμῃσι ἀνηκέστοισι· καὶ „δὴ πολλοὶ μὲν ἡμέων ἐς νούσους πεπτώκασι, πολλοὶ „δὲ ὑπίδοξοι τοῦτο τοῦτο πίσεσθαι εἰσί. πρός τε [c] τού„των τῶν κακῶν, ἡμῖν γε κρέσσον σὺν ὅτιοῦν ἄλλο πα„θεῖν εἴη, καὶ τῷ μέλλοντι δυσηνίῃ ὑπομεῖναι, „ἤπερ ἔσται, μᾶλλον ἢ τῇ παρεούσῃ συνέχεσθαι. Φέ„ρετε, καὶ λοιπὸν μὴ πειθώμεθα αὐτῷ. Ταῦτα ἔλεξαν. καὶ μὲν τοῦτο αὐτίκα πεῖσαι οὐδεὶς ἤθελε, ἀλλ' οἷα στρατιὴ, σκηνάς τε πηξάμενοι ἐν τῇ νήσῳ, ἐσκηνεφόεντο, καὶ ἐσθαίνειν σφι ἐθέλεσκον ἐς τὰς νέας, οὐδ' ἀναπλέειν. Μαθόντες δὲ ταῦτα τὰ γινόμενα ἐκ τῶν Ἰώνων οἱ στρατηγοὶ τῶν Σαμίων, σοφοῦται δὴ

a ταλαιπωρίαν ὑπομεῖναι. b ἥσσονας. c πρός τε.

Unde Samii per Æacem fraude Persica corrupti & subtrahentes se prœlio, præter xi naves, quæ manserunt, causam dederunt magnæ Ionum stragis. Chiorum virtus.

δὴ παρ' Αἰάκεος τοῦ Συλοσῶντος, κείνους τοὺς πρότερον ἐπεμπε λόγους Αἰάκης, κελευόντων τῶν Περσέων, δεόμενός σφεων συλλιπεῖν τὴν Ἰάονων συμμαχίην· οἱ Σάμιοι ὦν, ὁρέοντες ἅμα μὲν ἐοῦσαν ἀταξίην πολλὴν ἐν τῶν Ἰώνων, ἐδέκοντο τοὺς λόγους· ἅμα δὲ καταφαίνετό σφι εἶναι ἀδύνατον τὸ βασιλῆος πρήγματα ὑπερβαλέσθαι, εὖ τε ἐπιστάμενοι ὡς εἰ ἓν τὸ παρεὸν ναυτικὸν ὑπερβαλοίατο τὸ Δαρεῖον, ἄλλο σφι παρέσται πεντακαπλάσιον. τοιῷδε ὦν ἐπιλαβόμενοι, ἐπεί τε τάχιστα εἶδον τοὺς Ἴωνας ἀβουλομένους εἶναι χρηστούς, ἐν κέρδεϊ ἐποιεῦντο ποιήσασθαι τά τε ἱρὰ τὰ σφέτερα καὶ τὰ ἴδια. ὁ δὲ Αἰάκης, παρ' οὗ τοὺς λόγους ἐδέκοντο, παῖς μὲν ἦν Συλοσῶντος τοῦ Αἰάκεος, τύραννος δὲ ἐὼν Σάμου, ὑπὸ δὲ Μιλησίου Ἀρισταγόρεω ἀπεστέρητο τὴν ἀρχὴν, καὶ ἅπερ οἱ ἄλλοι τῶν Ἰωνίης τύραννοι. Τότε ὦν ἐπεὶ ἐπέπλεον οἱ Φοίνικες, οἱ Ἴωνες ἀνταυπῆγον αὐτοὶ τὰς νέας ἐπὶ κέρας. ὡς δὲ ἐγγὺς ἐγίνοντο, καὶ συνέμισγον ἀλλήλοισι, τοιῆδε τινὶ οὐκ ἔχω ἀτρεκέως συλλαβεῖν οἵτινες τῶν Ἰώνων ἐγένοντο ἄνδρες κακοὶ ἢ ἀγαθοὶ ἐν τῇ ναυμαχίῃ ταύτῃ. ἀλλήλους γὰρ καταιτιῶνται. λέγονται δὲ Σάμιοι ἐνθαῦτα, καὶ τὰ συγκείμενα πρὸς τὸν Αἰάκεα, ἀειρόμενοι τὰ ἱστία, ἀποπλῶσαι ἐκ τῆς τάξιος ἐς τὴν Σάμον, πλὴν ἑνδεκα νεῶν· τούτων δὲ οἱ τριήραρχοι παρέμενον [b] καὶ ἐναυμάχεον, ἀνηκεστήσαντες τοῖσι στρατηγοῖσι. καί σφι τὸ κοινὸν τῶν Σαμίων ἔδωκε δωρεὴν τοῦτο τὸ πρῆγμα, ἐν σφίσι ἀναγραφῆναι πατρόθεν, ὡς ἀνδράσι ἀγαθοῖσι νομιζομένοισι· καὶ ἔστι αὕτη ἡ στήλη ἐν τῇ ἀγορῇ. ἰδόμενοι δὲ καὶ Λέσβιοι τοὺς πρωτοπλόους φεύγοντας, τωὐτὸ ἐποίεον τοῖσι Σαμίοισι· ὡς δὲ καὶ οἱ πλεῖστοι τῶν Ἰώνων ἐποίεον τὰ αὐτὰ τοῦτο. Τῶν δὲ συμμαχεόντων ἐν τῇ ναυμαχίῃ προεθύμησαν τρηχύτατα Χῖοι, ὡς ἀποδεικνύμενοί τε ἔργα λαμπρὰ καὶ σὺν ἐξελοκακέοντες. παρείχοντο μὲν γὰρ, ὥσπερ [c] καὶ πρότερον ἐρρήθη, νέας ἑκατὸν, καὶ ἐπ' ἑκάστης αὐτέων, ἄνδρας τεσσερακοντέρους τῶν ἀστῶν λογάδας ὁπλιτεύοντας· ὁρέοντες δὲ τοὺς πολλοὺς τῶν συμμάχων προδιδόντας, οὐκ ἐδικαίευν ἑωυτοὺς ποιῆσαι τοῖσι κακοῖσι αὐτέων ὁμοίους, ἀλλὰ μετ' ὀλίγων ξυμμάχων μεμουνωμένοι, διεκπλώοντες ἐναυμάχεον, ἐς ὃ τῶν πολεμίων ἑλόντες νέας συχνὰς, ἀπέβαλον τῶν σφετέρων νεῶν τὰς πλεῖστας. Χῖοι μὲν δὴ τῇσι λοιπῇσι τῶν νεῶν ἀποφεύγουσι ἐς τὴν ἑωυτῶν. Ὅσοισι δὲ τῶν Χίων ἀδυνατοῖσι ἦσαν αἱ νέες ὑπὸ τρωμάτων, αὐτοὶ [d] δὴ ὡς ἐδιώκοντο, καταφυγόντες πρὸς τὴν Μυκάλην.

νέας

per Æacem Syloſontis filium, illos quos antea miſerat ſermones Æaces, jubentibus Perſis rogans illos, ut deſererent ſocietatem Ionum: Samii igitur, videntes ſimul gravem confuſionem Ionum exiſtere, admiſerunt eos ſermones, ſimul quod fieri non poſſe videretur, ut regis potentiam ſuperarent, ac probe ſcirent, ſi præſens copia navalis ſuperaretur Darii, aliam quintuplo majorem adfuturam. Nacti igitur occaſionem, ubi primum viderunt Iones negantes ſe in officio futuros, lucrifaciendam putaverunt ſuorum ſacrorum atque privatarum rerum conſervationem. Æaces autem cujus orationem admiſere Samii, filius Syloſontis Æacis filii fuit, Sami tyrannus, ab Ariſtagora Mileſio exutus principatu, quemadmodum alii Ioniæ tyranni. Itaque poſteaquam Phœnices adnavigare cœperunt, Ioneſque & ipſi naves in cornua digeſtas contra educere, ac propius ventum eſt, prœliumque conſertum, tunc quinam Iones ignavi, quive egregii fuerint, haud queo pro comperto ſcribere, quia alius in alium rejicit culpam. Dicuntur tamen Samii tunc, quemadmodum cum Æace compoſuerant, ſublatis velis ex ordine exceſſiſſe Samumque abiiſſe, præter undecim naves, quarum trierarchi permanſerunt, dimicaruntque, nolentes dicto audientes eſſe ducibus. Quo ex facto commune Samiorum eis donavit, ut ipſorum nomina à majoribus paternis repetita, tanquam egregiorum virorum in columna ſcriberentur: exſtatque ea columna in foro. Lesbii videntes Samios qui juxta erant fugam capeſſere, idem fecere quod Samii, ſicut etiam plurimi Ionum fecerunt hæc eadem. Ex iis vero qui in pugna perſtiterunt Chii, aſperrime circumventi ſunt, & quia nolebant perfide agere, & propter edita egregia opera. Qui (ut ſuperius dictum eſt) centum naves quum præberent, ſingulas cum quadragenis propugnatoribus delectorum civium, etſi cernerent permultos ſociorum eſſe proditores, tamen non exiſtimaverunt ſibi licere iſtis pravis ſimiles eſſe. ſed deſolati cum paucis ſociis diſcurſando dimicaverunt, donec compluribus captis hoſtium navibus, pluribus ſuarum amiſſis, cum ceteris in terram ſuam perfugerunt. Quorum vero naves invalidæ erant propter vulnera, illi, quum inſequeretur hoſtis, ad Mycalen fugientes, impactis ter-

14

15

16

a παρ' ὅτου. b ἔμενον. c οἳ παρέχοντο μὲν, ὥσπερ. d ἔστε.

Sed circa Ephesum occisi. Dionysii Phocæensis reliqua vita vaga. Miletus expugnata & Didymæum oraculum spoliatum : cives Susa abducti.

terræ navibus atque ibi relictis, per continentem pedestre iter fecerunt. Et quum in agrum Ephesium ingressi essent, sub noctem ad urbem contenderunt, quum illic à mulieribus sacra legiferæ Cereris fierent. quos armatos Ephesii ingressos agrum suum videntes, quum de eis nihil audissent, prorsus suspicati fures esse & ad mulieres tendere, universi ad vim arcendam procurrerunt, Chiosque interemerunt: & hi quidem hoc casu oc-
17 ciderunt. Dionysius autem Phocæensis, postea quam res Ionum accisas intellexit, captis tribus hostium navibus abiit non jam versus Phocæam, (probe sciens eam cum reliqua Ionia direptum iri) sed ut erat, recta contendit in Phœnicen: ubi navibus onerariis mersis raptaque ingenti pecunia, in Siciliam navigavit: atque illinc prodeundo, latrocinia agitavit, in nullum quidem Græcorum, sed
18 in Carthaginenses ac Tyrrhenos. At Persæ, victis pugna navali Ionibus, Miletum à terra atque mari obsederunt, suffossisque muris, & omni genere tormentorum admoto, eam vi & armis ceperunt sexto quàm rebellaverat Aristagoras anno, atque diripuerunt: ut defuncta sit ea calamitate quam oraculum præ-
19 dixerat. Siquidem Argivis apud Delphos de civitatis suæ salute consulentibus, oraculum commune redditum est, partim ipsos quidem Argivos spectans, sed adjectionem habuit, de Milesiis eventura prædicentem, Illud quidem quod ad Argivos pertinet, quum ad eum locum venero, referam: quatenus autem absentibus Milesiis cecinit, ita habet,

Tunc quoque commentrix operum Milete malorum,
Permultis cœna & præstantia munera fies,
Crinitisque pedes tua pluribus abluet uxor:
Nostri erit ast aliis delubri cura gemellis.

Hæc tunc Milesiis contigerunt, quum ex iis plerique viri à Persis, qui criniti erant, sunt cæsi, uxores ac liberi in mancipiorum numerum cesserunt, templumque quod erat in Didymis, & delubrum juxta oraculum exspoliata deflagrarunt. Pecuniarum autem quæ in hoc templo erant, sæpe alibi mentio-
20 nem feci. Milesii conservati à cæde, dehinc Susa perducti sunt: quos rex Darius nulla alia pœna afficiens, collocavit

νέας μὲν δὴ αὐτὸ ταύτῃ ἐποιείλαντες κατέλιπον, οἱ δὲ πεζῇ ἐκομίζοντο διὰ τῆπείρου. ἐπεὶ δὲ ἐσέβαλον ἐς τὴν Ἐφεσίην κομιζόμενοι οἱ Χῖοι, νυκτός τε ἀπικέατο ἐς αὐτὴν, καὶ ἑόντων τῇσι γυναιξὶ αὐτόθι θεσμοφορίων, ἐνθαῦτα δὴ οἱ Ἐφέσιοι, ὅτε προσακηκότες ὡς εἶχε [a] τὰ τῶν Χίων, ἰδόντες τε σεχτὸν ἐς τὴν χώρην ἐσβεβληκότα, πάγχυ σφέας καταδόξαντες εἶναι κλῶπας, καὶ ἐόναι ἐπὶ τὰς γυναῖκας, ἐξεβοήθεον παγδημεὶ, καὶ ἔκλεινον τοὺς Χίους. ὅτοι μὲν τοί νυν [b] τοιαύτῃσι προεπίπλον τύχῃσι. Διονύσιος δὲ ὁ Φωκαεὺς, ἐπεί τε ἔμαθε τῶν Ἰώνων τὰ πρήγματα διεφθαρμένα, νέας ἑλὼν τρεῖς τῶν πολεμίων, ἀπέπλεε ἐς μὲν Φώκαιαν οὐκέτι, εὖ εἰδὼς ὡς ἀνδραποδιεῖται σὺν τῇ ἄλλῃ Ἰωνίῃ, ὁ δὲ ἰθέως ὡς εἶχε, ἔπλεε ἐς Φοινίκην· γαυλοὺς δὲ ἐνθαῦτα καταδύσας, καὶ χρήματα λαβὼν πολλὰ, ἔπλεε ἐς Σικελίην. ὁρμεώμενος δὲ ἐνθεῦτεν, λῃστὴς κατεστήκεε Ἑλλήνων μὲν οὐδενὸς, Καρχηδονίων δὲ καὶ Τυρσηνῶν. Οἱ δὲ Πέρσαι ἐπεί τε τῇ ναυμαχίῃ ἐνίκων τοὺς Ἴωνας, τὴν Μίλητον πολιορκέοντες ἔκ τε γῆς καὶ θαλάσσης, καὶ ὑπορύσσοντες τὰ τείχεα, καὶ παντοίας μηχανὰς προσφέροντες, αἱρέουσι κατ' ἄκρης, ἕκτῳ ἔτεϊ ἀπὸ τῆς ἀποστάσιος τοῦ Ἀρισταγόρεω· καὶ οὐδραποδίσαντο τὴν πόλιν, ὥστε ξυμπεσεῖν τὸ παθος τῷ χρησμῷ τῷ ἐς Μίλητον γενομένῳ. Χρεωμένοισι γὰρ Ἀργείοισι ἐν Δελφοῖσι περὶ σωτηρίης τῆς πόλιος τῆς σφετέρης, ἐχρήσθη ἐπίκοινον χρηστήριον· τὸ μὲν ἐς αὐτοὺς τοὺς Ἀργείους φέρον, τὴν ἢ παρενθήκην ἔχρησε ἐς Μιλησίους. τὸ μέν νυν ἐς αὐτοὺς [c] Ἀργείους ἔχον, ἐπεὰν κατὰ τοῦτο γένωμαι τοῦ λόγου, τότε μνησθήσομαι. τὰ δὲ τοῖσι Μιλησίοισι ὁ παρεὼν ἔχρησε, ἔχει ὧδε,

Καὶ τότε δὴ Μίλητε, κακῶν ἐπιμήχανε ἔργων,
Πολλοῖσι δείπνοί τε καὶ ἀγλαὰ δῶρα γένῃσθ·
Σαὶ δ' ἄλοχοι πολλοῖσι πόδας νίψουσι κομήτας·
Νηῶν δ' ἡμετέρων διδύμοις ἄλλοισι μελήσει.

Τότε δὴ ταῦτα τοὺς Μιλησίους κατελάμβανε, ὁπότε ἄνδρες μὲν οἱ πλεῖστοι ἐκλείποντο ὑπὸ τῶν Περσέων ἐόντων κομητέων, γυναῖκες δὲ καὶ τέκνα ἐν ἀνδραποδέων λόγῳ ἐγένοντο· ἱερὸν δὲ τὸ ἐν Διδύμοισι, καὶ ὁ νηός τε [d] καὶ τὸ χρηστήριον, συληθέντα ἐνεπιμπράτο. τῶν δὲ ἐν τῷ ἱρῷ τούτῳ χρημάτων πολλάκις μνήμην ἐποιησάμην. Ἐνθεῦτεν οἱ ζωγρηθέντες τῶν Μιλησίων ἤγοντο ἐς Σῦσα· βασιλεὺς δέ σφεας Δαρεῖος, κακὸν οὐδὲν ἄλλο ποιήσας, κατοίκισε ἐπὶ τῇ

a ὅτως εἶχε. b μέν νυν. c ἐς τοὺς. d διδύμοισι, ὁ νηός τε.

Ampe urbs ad Tigrim. Ingrata Sybaritarum ratio. Atheuienſium miſericordia. Phrynichi ætas. Samiorum magnanima patriæ derelictio, invitantibus Zanclæis, qui turbantur ab Anaxilao.

τῇ Ἐρυθρῇ θαλάσσῃ [a], ἐν Ἄμπῃ [b] πόλι, παρ' ἣν Τίγρης ποταμὸς ἀποδαρρέων, ἐς θάλασσαν ἐξίησι. τὴν δὲ Μιλησίων χώρης αὐτοὶ μὲν οἱ Πέρσαι εἶχον τὰ περὶ τὴν πόλιν καὶ τὸ πεδίον, τὰ δὲ ὑπερκείμενα ἔδοσαν Καρσὶ Πηδασεῦσι ἐκτῆσθαι. Παθοῦσι δὲ ταῦτα Μιλησίοισι τοῖς Περσέων, οὐκ ἀπέδοσαν τὴν ὁμοίην Συβαρῖται, οἳ Λάον τε καὶ Σκίδρον οἴκεον, τὴν πόλιν ἀπεστερημένοι. Συβαρίοισι γὰρ ἁλόντος ὑπὸ Κροτωνιητέων, Μιλήσιοι πάντες ἥδοντο ἀποκείραντο τὰς κεφαλὰς, καὶ πένθος μέγα προσεθήκαντο. πόλιες γὰρ αὗται μάλιστα δὴ τῶν ἡμεῖς ἴδμεν, ἀλληλοισι ἐξενώθησαν, μᾶλλον ὁμοίως καὶ Ἀθηναῖοι. Ἀθηναῖοι μὲν γὰρ δῆλον ἐποίησαν ὑπεραχθέντες τῇ Μιλήτου ἁλώσι, τῇ τε ἄλλῃ πολλαχῇ, καὶ δὴ καὶ ποιήσαντι Φρυνίχῳ δρᾶμα Μιλήτου ἅλωσιν, καὶ διδάξαντι, εἰς δάκρυά τε ἔπεσε [c] τὸ θέατρον, καὶ ἐζημίωσάν μιν, ὡς ἀναμνήσαντα οἰκήια κακὰ, χιλίῃσι δραχμῇσι· καὶ ἐπέταξαν μηκέτι μηδένα χρᾶσθαι τούτῳ τῷ δράματι. Μίλητος μέν νυν Μιλησίων ἐρήμωται. Σαμίων δὲ τοῖσί τι ἔχουσι, τὸ μὲν ἐς τοὺς Μήδους οὐκ τῶν στρατηγῶν τῶν σφετέρων ποιηθὲν, ἀδαμῶς ἤρεσκε· ἐδόκεε γὰρ μετὰ τὴν ναυμαχίην αὐτίκα βουλομένοισι, πρὶν ἢ σφι ἐς τὴν χώρην ἀπικέσθαι τὸν τύραννον Αἰάκεα, ἐς ἀποικίην ἐκπλέειν, μηδὲ μένοντας, Μήδοισί τε καὶ Αἰάκεϊ [d] δουλεύειν. Ζαγκλαῖοι γὰρ οἱ ἀπὸ Σικελίης; τὸν αὐτὸν χρόνον τοῦτον πέμποντες ἐς τὴν Ἰωνίην ἀγγέλους, ἐπεκαλέοντο τοὺς Ἴωνας ἐς Καλὴν ἀκτὴν, βουλόμενοι αὐτόθι πόλιν κτίσαι Ἰώνων· ἡ δὲ Καλὴ αὕτη ἀκτὴ καλεομένη, ἔστι μὲν Σικελῶν, πρὸς δὲ Τυρσηνίην τετραμμένη τὸ Σικελίης. τούτων δὴ προκαλεσαμένων, οἱ Σάμιοι μοῦνοι Ἰώνων [e] ἐστάλησαν, σὺν δὲ σφι Μιλησίων οἱ ἐκπεφυγότες. Ἐν ᾧ τοίνυν δὴ τι ξυμβαίνει ἡμέρῃ· Σάμιοι γὰρ κομιζόμενοι ἐς Σικελίην, ἐγίνοντο ὑπὸ Λοκροῖσι τοῖσι Ἐπιζεφυρίοισι, καὶ Ζαγκλαῖοι, αὐτοί τε ὁ βασιλεὺς αὐτέων, τῷ ὄνομα ἦν Σκύθης, βουλευσάμενοι πόλιν τῶν Σικελῶν ἐξελεῖν βουλόμενοι. μαθὼν δὲ ταῦτα ὁ Ῥηγίου τύραννος Ἀναξίλεως, ὢν ἐν διαφορῇ τοῖσι Ζαγκλαίοισι, συμμίξας τοῖσι Σαμίοισι, ἀναπείθει ὡς χρεὼν εἴη Καλὴν μὲν ἀκτὴν ἐᾶν ἣν ἔκτισαν, ἐᾶν χαίρειν, τὴν δὲ Ζάγκλην σχεῖν, ἐοῦσαν ἔρημον [f] ἀνδρῶν. πυθομένων δὲ τῶν Σαμίων, καὶ σχόντων τὴν Ζάγκλην, συθημοῦται οἱ Ζαγκλαῖοι ὡς ἐπύθοντο ἐχομένην τὴν πόλιν ἐωυτῶν, ἐβοήθεον αὐτῇ, καὶ ἐπεκαλέοντο Ἱπποκράτεα τὸν Γέλης τύραννον· ἦν γὰρ δὴ σφι ἔτι σύμμαχος. ἐπί τε δὴ αὐτοῖσι ἦλθε ὁ Ἱπποκράτης σὺν τῇ στρατιῇ ἥκε βοηθέων, Σκύθην μὲν τὸν μούναρχον τῶν Ζαγκλαίων, ἀπο-

cavit in urbe Ampe ad mare rubrum ſita, ubi fluvius Tigris eam præterfluens exit in mare. Agrum Mileſium urbi circumjectum atque planitiem ipſi Perſæ obtinuere, montana Caribus Pedaſenſibus poſſidenda dederunt. Hæc Mileſiis quum ab 21
Perſis accidiſſent, non reddiderunt vicem Sybaritæ, qui urbe exuti Laon & Scidron incolebant. nam Sybari à Crotoniatis capta, univerſi Mileſii puberes capita detonderunt, & ingentem luctum exhibuerunt. Ex omnibus enim civitatibus (quas novimus) hæ præcipue mutuo hoſpitio jungebantur. At non ſimiliter Athenienſes; hi enim Mileti expugnationem ſe permoleſte tuliſſe cum aliis multifariam rebus declararunt, tum vero hac, quod Phrynicho docente fabulam, quam de Mileto direpta fecerat, theatrum illacrymavit, & Athenienſes eum, quod domeſtica mala refricuiſſet, mille drachmis mulctaverunt; adjecto interdicto nequis poſtea ea fabula uteretur. Et Miletus quidem Mileſiis de- 22
ſolata eſt. Samiis autem iis qui aliquid habebant, adeo non id quod ſui duces erga Medos fecerant, probabatur, ut inito ſtatim poſt pugnam navalem conſilio, viſum ſit, priuſquam eò tyrannus Æaces veniret, in coloniam proficiſci, neque manentes & Medis ſervire & Æaci. Etenim per hoc idem tempus Zanclæi ab Sicilia miſſis in Ioniam nunciis ſolicitabant Iones ad Pulchrum litus, cupientes illic urbem Ionum condere. Hoc autem litus quod Pulchrum dicitur, Siculorum quidem eſt, ſed in ea parte Siciliæ quæ ad Tyrrheniam vergit. His ergo ſolicitantibus, ſoli ex Ionibus Samii cum iis qui effugere Mileſiis eo conceſſerunt. Quibus 23
in Siciliam tendentibus, jamque navigantibus circa Locros Epizephyrios, hoc rei contigit, ut interea Zanclæi una cum ſuo rege, cui nomen erat Scythes, obſiderent urbem Siculorum eam expugnaturi; idque quum audiſſet Anaxileus tyrannus Rhegii, offenſus Zanclæis, adiens Samios, ſuaſit ſatius eſſe, ut Pulchrum litus, ad quod navigabant, valere ſinerent, & Zanclam occuparent viris deſertam. Samii perſuaſi Zanclam occuparunt. Id Zanclæi quum audiſſent, urbi ſuæ ſuppetias ferunt, advocato Hippocrate Gelæ tyranno. erat enim is eorum ſocius. Qui poſteaquam ad illos juvandos cum exercitu venit, Scythæ Zanclæorum monarcho, orbato

a Ἐρυθρῇ καλεομένῃ θαλάσσῃ. b Ἄμπι. c ἔπιπτε. d Αἰάκεϊ. e Ἴωνες. f ἐρήμῃ.

Zanclæorum miseria, oppido a Samiis capto. Scythæ tyranni fuga ad Darium. Æaces restitutus tyrannidi Sami. Caria subacta ab Persis. Histiæi felix pugna cum Chiis. Chorus Cadolescentum Delphos missus.

to urbe, & fratri ejus Pythogeni vincula indidit, eosque in oppidum Inycum relegavit: at ceteros Zanclæos ex compacto agens cum Samiis, dato & accepto jurejurando, prodidit, pacta mercede ut dimidium omnis supellectilis ac mancipiorum in urbe ipse haberet; quæ vero in agris essent, omnia ipsi cederent. Ergo pleroſque Zanclæorum titulo mancipiorum in vinculis ipse habebat: quorum præstantiores trecentos Samiis occidendos tradidit: quod tamen illi facere no-
24 luerunt. Ceterum Scythes Zanclæorum monarcha ex Inyco profugit Himeram, atque illinc transmisit in Asiam, ascenditque ad Darium regem: quem Darius justissimum virorum omnium censuit qui è Græcia ad se ascendissent. nam quum exorato rege in Siciliam abiisset, rursus è Sicilia ad regem rediit: donec præ senio admodum beatus apud Persas excessit è
25 vita. Samii itaque Medis liberati, Zanclam urbem pulcherrimam nullo negocio adepti sunt. Ceterum post navale prœlium pro Mileto gestum, Phœnices jubentibus Persis Æacem Syloſontis filium, utpote de ipsis bene meritum, & qui egregiam operam navasset, Samum reduxerunt. Quæ civitas, sola ex omnibus quæ Dario rebellaverant, ea fuit cujus neque urbs neque templa incenderentur, quod in pugna navali à sociis defecisset. Statim expugnata Mileto Persæ Cariam cepere, civitatibus partim se ultro dedentibus, partim vi adactis. Et hæc quidem ita ge-
26 sta sunt. Histiæo autem Milesio, dum circa Byzantium agit, & Ionum onerarias naves quæ è Ponto cursum tenebant intercipit, affertur nuncius de rebus ad Miletum gestis. Itaque negociis ad Hellespontum pertinentibus Bisaltæ Apollophanis filio Abydeno delegatis, ipse habens Lesbios, Chium navigat, & apud locum quendam agri Chii, quem vocant Cava, cum Chiorum præsidio, quod ipsum non recipiebat, congressus, permultos eorum interfecit: simulque ceteros Chios, utpote ex pugna navali male affectos subegit, quodam ex eorum oppi-
27 dulo cum Lesbiis progrediens. Sed videlicet quoties ingentes sunt eventuræ calamitates civitati vel nationi, solent signis prænunciari. etenim Chiis ante hanc cladem ingentia signa contigerant: unum, quod ex choro centum adolescentum quos miserant Delphos, duo omni-

ἀποβαλόντα [a] τὴν πόλιν, ὁ Ἱπποκράτης πεδήσας, καὶ τὸν ἀδελφεὸν αὐτοῦ Πυθαγόρεα, ἐς Ἴνυκον πόλιν ἀπέπεμψε. τοὺς δὲ λοιποὺς Ζαγκλαίους, κοινολογησάμενος τοῖσι Σαμίοισι, καὶ ὅρκον δοὺς καὶ δεξάμενος, παρέδωκε· μισθὸς δέ οἱ ἦν εἰρημένος ὅδε ὑπὸ τῶν Σαμίων, πάντων τῶν ἀπόλων καὶ ἀνδραπόδων τὰ ἥμισεα λαβεῖν τοὺς ἐν τῇ πόλι· τὰ δ' ἀπὸ τῶν ἀγρῶν πάντα, Ἱπποκράτεα [b] λαγχάνειν. τοὺς μὲν δὴ πλεῦνας τῶν Ζαγκλαίων αὐτοὺς ἐν ἀνδραπόδων λόγῳ εἶχε δήσας· τοὺς δὲ κορυφαίους αὐτέων τριηκοσίους, ἔδωκε τοῖσι Σαμίοισι καταφάξαι· οἱ μέν τοι οἱ γε Σάμιοι ἐποίησαν ταῦτα. Σκύθης δὲ ὁ τῶν Ζαγκλαίων μουνάρχος, ἐκ τοῦ [c] Ἴνυκος ἐκδιδρήσκει ἐς Ἱμέρην· ἐκ δὲ ταύτης, παρὼν ἐς τὴν Ἀσίην, καὶ ἀνέβη παρὰ βασιλῆα Δαρεῖον. καί μιν ἐνόμισε Δαρεῖος πάντων ἀνδρῶν δικαιότατον εἶναι, ὅσοι ἐκ τῆς Ἑλλάδος παρ' ἑωυτὸν ἀνέβησαν. καὶ ἦλθε θωμασάμενος βασιλῆα, ἐς Σικελίην ἀπίκετο· καὶ αὖτις ἐκ τῆς Σικελίης ὀπίσω πάλιν βασιλῆα, ἐς ὃ γήρᾳ μέγα ὄλβιος ἐὼν ἐτελεύτησε ἐν Πέρσῃσι. Σάμιοι δὲ ἀπαλλαχθέντες Μήδων, ἀντὶ πόλιν καλλίστην Ζάγκλην ἀπῳκισαλέατο. μετὰ δὲ τὴν ναυμαχίην τὴν ὑπὲρ Μιλήτου γενομένην, Φοίνικες, κελεύσαντος Περσέων, καταγον ἐς Σάμον Αἰάκεα τὸν Συλοσῶντος, ὡς πολλοῦ τινα ἄξιον γενόμενον σφίσι, καὶ μεγάλα καπρηνάμενον. καὶ Σαμίοισι μούνοισι τῶν ἀποστάντων ἀπὸ Δαρείου ἄλφα τὴν ἔκλειψιν τῶν νεῶν τῶν ἐν τῇ ναυμαχίῃ, ὅτε ἡ πόλις, ὅτε τὰ ἱρὰ ἐνεπρήσθη. Μιλήτου δὲ ἁλόντος, αὐτίκα Καρίην ἔσχον οἱ Πέρσαι· τοὺς μὲν ἑθελοντὶ [d] τῶν πολίων ὑπεκυψάσας, τοὺς δὲ ἀνάγκῃ προσηγάγοντο. ταῦτα μὲν δὴ ὕστερον ἐγένετο. Ἱστιαίῳ δὲ τῷ Μιλησίῳ ἐόντι παρὰ Βυζάντιον, καὶ συλλαμβάνοντι τοὺς Ἰώνων ὁλκάδας ἐκπλεούσας ἐκ τοῦ Πόντου, ἐξαγγέλλεται τὰ περὶ Μίλητον γενόμενα. τὰ μὲν δὴ περὶ Ἑλλήσποντον ἔχοντα πρήγματα, ὀπίσω ἀπῆκε Βισάλτῃ Ἀπολλοφάνεος παιδὶ Ἀβυδηνῷ· αὐτὸς δὲ ἔχων Λεσβίους, ἐς Χίον ἔπλεε. καὶ Χίων φρουρὴν μὲν προσεπεμένην μιν, συνέβαλε ἐν Κοίλοισι καλεομένοισι τῆς Χίης χώρης. τούτων τε δὴ ἐφόνευσε συχνούς, καὶ τῶν λοιπῶν Χίων, οἷα δὴ κεκακωμένων ἐκ τῆς ναυμαχίης, ὁ Ἱστιαῖος ἔχων τοὺς Λεσβίους ἐπεκράτησε, ἐκ πολίχνης τῆς Χίων ὁρμεώμενος. φιλέει δέ κως προσημαίνειν εὖτ' ἂν μέλλῃ μεγάλα κακὰ πόλι [e] ἢ ἔθνεϊ ἔσεσθαι. καὶ δὴ Χίοισι πρὸ τούτων σημήια μεγάλα ἐγένετο· τοῦτο μέν σφι πέμψασι ἐς Δελφοὺς χορὸν

a Ζαγκλαίων, ὡς ἀποβαλόντα. b Ἱπποκράτεϊ. c Hæc voces ἐκ τοῦ non sunt in MS. d Ἐθελοντί. e κατὰ τὴν πόλι.

Quorum recenſentur nomina. Hiſtiæus infelicis Ridini & occiſi & in crucem acti, capite ad Darium miſſo.

κεφαλέων ἑκάστην, δύο μοιρῶν τῶν πάντων ἀπενόησαν, τὰς ἢ ὀκτώ τε καὶ ἑκατὸν αὐτέων λοιμὰς ἱστάλασσαν [a] ἀπολωλέκεσι· τοῦτο ἦν, ἐν τῇ πόλι τὸν αὐτὸν τοῦτον χρόνον, ὀλίγον τινὸς δεῖν ναυμαχίης, πᾶσι γράμματα διδασκομένοισι, ἐνέπεσε ἡ στέγη, ὥστε ἀπ' ἑκατὸν καὶ εἴκοσι παίδων εἰς μοῦνος ἀπέφυγε. ταῦτα μὲν σφι σημήια ὁ θεὸς ἀπέδειξε [b]. μετὰ δὲ ταῦτα, ἡ ναυμαχίη ἱστᾶτο, ἐς χεῖρας τὴν πόλιν ἔβαλε. ἅτε δὲ τῇ ναυμαχίῃ ἐπεσχηκότος Ἱστιαίου Λεσβίους ἄγων, πολλῶν συμμαχικῶν ἢ τῶν Ἰώνων, καταφρονέων ὀλίγους ἐπιόντας [c]. Ἐνθεῦτεν ἦν ὁ Ἱστιαῖος ἐστρατεύετο ἐπὶ Θάσιον, ἄγων Ἰώνων καὶ Αἰολέων συχνούς. πευσαμένοισι δέ οἱ Θασίοισι ἦλθε ἀγγελίη ὡς οἱ Φοίνικες ἀνακωλύουσι τὸν Μιλήτου ἐπὶ τὴν ἄλλην Ἰωνίδα. πυθόμενος ὦν ταῦτα, Θασίοισι μὲν ἀπόρθητον λείπει, αὐτὸς ἦν ἐς τὴν Λέσβον ἡπείγετο ἄγων πᾶσαν τὴν στρατιήν. ἐκ Λέσβου ἦν δρμηνέως οἱ τὸν στρατὸν, πόλιν Δηβαίην, ἐκ τῆς [d] Ἀταρνέος ὡς ἀμήσων τὸν σῖτον, τὸν τε ἐνῆεν, καὶ τὸν ἐκ Καΐκου πεδίου τὸν τῆς [e] Μυσῶν. ἐν ᾗ τούτοισι τοῖσι χωρίοισι ἐτύγχανε ἐὼν Ἅρπαγος, ἀνὴρ Πέρσης, στρατηγὸς στρατιῆς ἱκανῆς ἐλάσσων· ὃς οἱ ἀποβάντι ἀντιβολέει, αὐτόν τε Ἱστιαῖον ζωγρήσας ἔλαβε, καὶ τὸν στρατὸν αὐτοῦ τὸν πλέω διέφθειρε. Ἐζωγρήθη δὲ ὁ Ἱστιαῖος ὧδε· ὡς ἐμάχοντο οἱ Ἕλληνες τοῖσι Πέρσῃσι ἐν τῇ Μαλήνῃ τῆς Ἀταρνείτιδος χώρης, οἱ μὲν συνέστεσαν χρόνον ὀλίγον πολλόν, ἡ δὲ ἵππος ὑστέρησε ὁρμηθεῖσα ἀθρόη τοῖσι Ἕλλησι. τότε δὴ ἔργον τῆς ἵππου τοῦτο ἐγένετο. καὶ πεφαμμένων τῶν Ἑλλήνων, ὁ Ἱστιαῖος ἐλπίζων σὺν ἀπολείσεσθαι ὑπὸ βασιλέος τὴν παρεοῦσαν ἁμαρτάδα, φιλοψυχίῃ τοιῇδε τινὶ ἐχρήσατο· ὡς φεύγων τε κατελαμβάνετο ὑπ' ἀνδρὸς Πέρσεω, καὶ ὡς καταιρεόμενος, ὑπ' αὐτοῦ ἔμελλε συγκεντηθήσεσθαι, Περσίδα γλῶσσαν μαθὼν, καταμιλώσῃ ἑωυτὸν, ὡς εἴη Ἱστιαῖος ὁ Μιλήσιος. Εἰ μέν νυν, ὡς ἐζωγρήθη, ἤχθη ἀγόμενος πρὸς βασιλέα Δαρεῖον, ὁ δέ κ' ἐν ἔπαθε κακὸν οὐδέν, δοκέειν ἐμοὶ, ἀφῆκέ τ' ἂν αὐτὸν τὴν αἰτίην· νῦν δέ μιν, αὐτῶν τε τυπέων εἵνεκα, καὶ ἵνα μὴ διαφυγὼν, αὖτις μέγας πρὸς βασιλέι γένηται, Ἀρταφέρνης τε ὁ Σαρδίων ὕπαρχος, καὶ ὁ λοχὼν Ἅρπαγος, ὡς ἀπίκετο ἀγόμενος ἐς Σάρδις, τὸ μὲν αὐτοῦ σῶμα αὐτοῦ τούτου ἀνεσταύρωσαν, τὴν δὲ κεφαλὴν ταριχεύσαντες, ἀνήνεικαν πρὸς βασιλέα Δαρεῖον ἐς Σοῦσα. Δαρεῖος δὲ πυθόμενος ταῦτα καὶ ἐπαινήσας τοὺς τούτου πρήσσοντας, ὅτι μιν ἐκ ζώοντα ἀνήγαγον ἐς ὄψιν τὴν ἑωυτοῦ, τὴν κεφαλὴν τὴν Ἱστιαίου λούσαντάς τε καὶ στεφανώσαντας εὖ ἐνετείλατο θά-

omnino rediere, nonaginta octo tabe intercipiente abſumptis: alterum, quod ſub idem tempus, paulo ante navalem pugnam, tectum ſupra pueros litteras diſcentes corruit, ita ut ex centum viginti pueris unus modò evaſerit. hæc eis ſigna deus præmonſtravit. Poſt hæc excepit pugna navalis, quæ civitatem in genu dejecit. Poſt eam pugnam acceſſit Hiſtiæus cum Lesbiis, qui Chios jam exhauſtos facile excidit. Hiſtiæus autem illinc cum multa Ionum & Æolenſium copia adverſus Thaſum contendit. Cui Thaſum obſidenti quum eſſet nunciatum Phœnices à Mileto in reliquam Ioniam proficiſci, Thaſum inexpugnatam reliquit, atque in Lesbum trajecit cum omnibus copiis: & illinc eas formidine invadente trajicit in oppoſitam continentem, ex Atarneo meſſurus frumentum tam illinc quam ex campo Caici qui erat Myſorum. Erat in his locis forte Harpagus, vir Perſa, non parvi exercitus dux: qui cum Hiſtiæo egreſſo in terram certamen committens, & ipſum Hiſtiæum vivum cepit, & majorem exercitus ejus partem occidit. Hunc autem in modum captus eſt Hiſtiæus: Dum Græci cum Perſis pugnarent in Malena regionis Atarmitidis, illi quidem diu perſtiterunt, deinde vero equitatus emiſſus in Græcos impetum dedit, & inde tota acies pependit; adeo ut verſis in fugam Græcis, Hiſtiæus ſperans ſe ob præſentem noxam non interfectum iri ab rege, talem quandam vitæ cupiditatem concipit, ut quum fugiens caperetur à quodam Perſa, atque captus ab eodem eſſet transfodiendus, ſeſe Mileſium Hiſtiæum eſſe, lingua Perſica utens indicaverit. Quem opinor ſi ita vivus captus ad regem Darium perductus fuiſſet, nihil mali fuiſſe paſſurum; & remiſſurum ei Darium culpam; nunc ne id contingeret, neve fuga elapſus apud regem magnus rurſus exiſteret, Artapherneſ Sardium prætor & Harpagus, qui ceperat, ut Sardes reverſus eſt captivum ducens, corpus quidem ejus illic in crucem ſuſtulerunt, caput ſale conditum Suſa ad regem Darium detulerunt. Ea re audita Darius objurgatis qui id fecerant, quod hominem vivum in conſpectum ſuum non adduxiſſent, juſſit Hiſtiæi caput eos elotum atque decorè obvolu-

ἅτε

a ἀπολέσαι. b σημήιξε. c ἐπιόντας. d ἀβδηρίτιδος Β. e πεδίου Β. f ἐστεφάνωσάν τε καὶ ἐνετείλατο.

Insulis Chio & Lesbo & Tenedo subactis etiam Ionia subjugata & dira exempla in pueros & puellas edita: mox & Europæ maritima Persis cesserunt. Casus Byzantii, Chalcedonis, Cyzici.

volutum sepelire, tanquam viri de ipso ac de Persis bene meriti. Ita res Histi-
31 æi se habuerunt. PERSARVM autem nauticæ copiæ circa Miletum hybernantes, altero anno ut inde navigarunt, haud difficulter insulas continenti adjacentes ceperunt, Chium, Lesbum, Tenedum: quarum insularum ut quamque capiebant, singulas barbari subactas verriculabant. verriculant autem hunc in modum: Vir viri manum tenens prehensam, à mari borcali ad australe transiverunt: post hæc omnem insulam peragrant, venando homines. Ceperunt quoque in continente urbes Ionicas eadem ratione, præterquam quod non verriculabant homi-
32 nes. neque enim poterant. Hîc autem non falso cesserunt ea quæ duces Persarum minati sunt Ionibus, quum ex adverso castra haberent. nam posteaquam potiti sunt urbibus, formosissimos quosque puerorum seligentes exciderunt, ut exsectis testibus pro viris integris facerent eunuchos; virgineseque forma præstantissimas ad regem transportarunt: & super hæc, urbes cum ipsis templis cremaverunt. Ita tertio Iones sunt in servitutem redacti, primum à Lydis, bis
33 deinceps à Persis. Profectus ab Ionia navalis exercitus, omnia quæ ad lævam sunt Hellespontum innavigantibus subegit. nam quæ sunt ad dexteram, jam subacta erant à Persis per continentem. Hellesponti autem hæc in Europa sunt, Chersonesus, in qua frequentes sunt urbes, & Perinthus, & castella per Thraciam, & Selymbria, & Byzantium. Quorum Byzantii, & qui ulteriori in litore sunt Chalcedonii, ne expectaverunt quidem adventum Phœniciæ classis: sed relicta regione sua, in interiora Euxini ponti recesserunt, ibique urbem Mesambriam condiderunt. at Phœnices his locis quæ deserta erant incensis, ad Prœconnesum & Artacen se convertunt. Quibus & ipsis igni traditis, rursus in Chersonesum revehuntur, eversuri ceteras urbes, quas superiore accessu non everterant. nam Cyzicum omnino ne accesserunt quidem; quod ipsi Cyziceni, jam ante adventum hunc classis Phœnicum sub rege erant, quum se OEbari, qui Dascylii præses erat, filio Megabazi, dedissent. Ceteras Chersonesi urbes præter Cardiam
34 Phœnices subegerunt. Quarum usque ad id tempus tyrannus erat Miltiades, filius

θαλασσα, ὡς ἀνδρὸς μεγάλως ἑωυτῷ τε & Πέρσῃσι δεδεργότος. τὰ μὲν δὴ Ἰωνικὸν ὕστερον ἔσχε. Οἱ δὲ ναυτικὸς στρατὸς ὁ Περσέων, χειμερίσας δὴ Μίλητον τῷ δευτέρῳ ἔτεϊ ὡς ἀνέπλωσε, αἱρέων δυτέως τὰς νήσους τὰς πρὸς τῇ ἠπείρῳ κειμένας, Χίον & Λέσβον & Τένεδον. ἔκτως δὲ λάβοι τινὰ τῶν νήσων, ὡς ἑκάστην αἱρέοντες οἱ βάρβαροι ἐσαγλεύδουν τοὺς ἀνθρώπους. σαγλεύουσι δὲ τόνδε [a] τὸν τρόπον. ἀνὴρ ἀνδρὸς ἀψάμενος τῆς χειρὸς, ἐκ θαλάσσης τὸν βορηίης ἐπὶ τὸν νοτίην διήκοντα [b], καὶ ἔπειτα διὰ πάσης τῆς νήσου διέρχονται σαγηνεύοντες τοὺς ἀνθρώπους. αἱρέουσι δὲ & ἐκ τῆς ἠπείρου πόλιας τὰς Ἰάδας κατὰ τὠυτό· πάλαι δὲ οὐκ ἐσαγλεύδοντο τοὺς ἀνθρώπους· ἐπεὶ δὲ εἰάτ' ἦν. Ἐνθεῦτεν Περσέων οἱ στρατηγοὶ οὐκ ἐψώμισαν τὰς ἀπήλας τὰς ἐπιπλήσαντο [c] τοῖσι Ἴωσι στρατοπεδευομένοισι ἐναντία σφίσι. ὡς γὰρ δὴ ἐπεκράτησαν τῶν πολίων, παῖδάς τε τοὺς εὐειδεστάτους συλλεγόμενοι ἐξέταμνον, καὶ ἐποίεον αὐτοὺς εἶναι εὐνούχους [d]· καὶ παρθένους τὰς καλλιστευούσας, ἀναπαστὰς φερόμενοι βασιλέϊ. τοῦτό τε δὴ ἐποίεον, καὶ τὰς πόλιας ἐνεπίμπρασαν αὐτοῖσι τοῖσι ἱροῖσι. ἔτεα δὴ τελεύτων Ἴωνες κατεδουλώθησαν· πρῶτον μὲν, ὑπὸ Λυδῶν, δὶς δὲ ἐξῆς [e] ὑπὸ Περσέων. Ἀπὸ δὲ Ἰωνίης ἀπαλλασσόμενος ὁ ναυτικὸς στρατὸς, τὰ ἐπ' ἀριστερὰ ἐπλέοντι & Ἑλλησπόντῳ, αἴρεε πάντα. τὰ γὰρ δεξιὰ αὐτοῖσι τοῖσι Πέρσῃσι ὑπεδέκετο ἤδη. εἰσὶ δὲ αἱ ἐν [f] τῇ Εὐρώπῃ αἵδε & Ἑλλησπόντῳ, Χερσόνησός τε, ἐν τῇ πόλιες συχναὶ ἔνεισι [g], καὶ Πέρινθος, καὶ τὰ τείχεα τὰ πρὸς Θρηίκης, καὶ Σηλυμβρίη τε [h] καὶ Βυζάντιον. Βυζάντιοι μέν νυν, καὶ οἱ πέριξ Χαλκηδόνιοι, ἐπεὶ ὑπερέμειναν ἐπὶ πολλὸν τὰς Φοίνικας, ἀλλ' οἴχοντο ἀπολιπόντες τὴν σφετέρην, ἔσω [i] ἐς τὸν Εὔξεινον πόντον· καὶ ἐνθαῦτα πόλιν Μεσαμβρίην οἴκησαν. οἱ δὲ Φοίνικες καταπρήσαντες πάσας τὰς χώρας τὰς κατυπερθείας [k], τρέπονται ἐπί τε Προικόννησον, καὶ Ἀρτάκην. πυρὶ δὲ καὶ πάσας νείμαντες, ἔπλεον αὖτις ἐς τὴν Χερσόνησον, ἐξαιρήσοντες τὰς ὑπολοίπους τῶν πολίων, ὅσας πρότερον παρῆκαν [l] ἐκπρήσαντες. ὑπὸ δὲ Κύζικον αὐτὸν ἔπλωσαν τὸν δεύτερον. αὐτοὶ γὰρ Κυζικηνοὶ ἔτι πρότερον τῶν Φοινίκων ἔστησαν, ἐγεγόνεσαν [m] ὑπὸ βασιλέϊ, Οἰβάρῃ τῷ Μεγαβάζου ὁμολογήσαντες τῷ ἐν Δασκυλίῳ ὑπαρχῳ. τὸν δὴ Χερσόνησον, πλὴν Καρδίης πόλιος, τὰς ἄλλας πάσας ἐχρᾶτο οἱ Φοίνικες. Ἐτυράννευε δὲ αὐτέων μέχρι τότε Μιλτιάδης

Vv 3 ὁ

a τῶτον. b διήκουσι. c ἐπαπήλησαν. d ἀντὶ εὐνούχους εἶναι εὐνούχους. e δὶς ἐπὶ ξῆς. f εἰσὶ δὲ αἱ ἐν. g πόλιες πολίες εἰσὶ. h Σαλυβρίη τε. i οἴχοντο, φεύγοντες ἀπολιπόντες τὴν πόλιν, ἔσω. k καταλειφθείσας. l ὅσας παρῆκαν. m ὑπεγένοντο, ὑπηκόους ἐγένοντο.

Miltiades Cypſeli filius per Doloncos tyrannus Cherſoneſi, quam munivit contra Abſinthios Thracas, mox ab Lampſacenis captus.

ὁ Κίμωνος τοῦ Στησαγόρεω, κτησαμένου τὴν ἀρχὴν ταύτην πρότερον Μιλτιάδεω τοῦ Κυψέλου, τρόπῳ τοιῷδε· εἶχον Δόλογκοι Θρήικες τὴν ἀρχὴν τῆς Χερσονήσου ταύτην· ἅτε ὦν οἱ Δόλογκοι πιεζόμενοι πολέμῳ ὑπὸ Ἀβαντίων, ἐς Δελφοὺς ἔπεμψαν τοὺς βασιλέας περὶ τοῦ πολέμου χρησομένους. ἡ δὲ Πυθίη σφι ἀνεῖλε οἰκιστὴν ἐπάγεσθαι ἀπὸ τῆς χώρης τοῦτον, ὃς ἂν σφέας ἀπονήσας ἐκ τοῦ ἱροῦ πρώτου ἐπὶ ξείνια καλέσῃ. ἰόντες δὲ οἱ Δόλογκοι τὴν ἱερὴν ὁδὸν, διὰ Φωκέων τε καὶ Βοιωτῶν ἤισαν. καί σφεας ὡς ἐδέησε ἐκάλεσε, ἐκτραπόμενοι ἐπ' Ἀθηναίων [a]. Ἐν δὲ τῇσι Ἀθήνῃσι τηνικαῦτα εἶχε μὲν τὸ πᾶν κράτος Πεισίστρατος, ἀτὰρ ἐδυνάστευέ τε [b] Μιλτιάδης ὁ Κυψέλου, ἐὼν οἰκίης πεντεμπορικοῦ, τὰ μὲν ἀνέκαθεν, ἀπ' Αἰακοῦ τε καὶ Αἰγίνης γενόμενος· τὰ δὲ νεώτερα, Ἀθηναῖος, φυλαίου τοῦ Αἴαντος παῖδος γενόμενος πρώτου τῆς οἰκίης ταύτης Ἀθηναίης. οὗτος ὁ Μιλτιάδης, κατήμενος ἐν τοῖσι πρυτανηίοισι τοῖσι ἑωυτοῦ, ὀρέων τοὺς Δολόγκους παριόντας, ἐσθῆτα τε οὐκ ἐγχωρίην ἔχοντας, καὶ αἰχμὰς, προσεβώσατο· καί σφι προσελθοῦσι, ἐπηγείλατο καταγωγήν τε καὶ ξείνια. οἱ δὲ δεξάμενοι, τε ξεινισθέντες ὑπ' αὐτοῦ, ἐξέφαινον πᾶν τὸ μαντήιον. ἐκφήναντες δὲ, ἐδέοντο αὐτοῦ τῷ θεῷ μιν πείθεσθαι. Μιλτιάδεα δὲ ἀκούσαντα, παραυτίκα ἔπεσε ὁ λόγος, οἷα ἀχθομένου τε τῇ Πεισιστράτου ἀρχῇ, καὶ βουλόμενον ἐκποδὼν εἶναι. αὐτίκα δὲ ἐστείλε ἐς Δελφοὺς, ἐπιφρασόμενος τὸ χρηστήριον εἰ ποιέῃ τὰ περὶ αὐτοῦ οἱ Δόλογκοι προστάσσουσι. Κελευόντων δὲ καὶ τῆς Πυθίης, ἔτω δὴ Μιλτιάδης ὁ Κυψέλου ὀλυμπιονίκης ἀνηρηκὼς πρότερον τετράρματι θέρματι, ἅτε Θρηικαίων Ἀθηναίων πάντα τὸν βουλόμενον μετέχειν τοῦ στόλου, ἔπλεε ἅμα τοῖσι Δολόγκοισι, καὶ ἔσχε τὴν χώρην· καί μιν οἱ ἐπαγαγόμενοι [c] τύραννον κατεστήσαντο. ὁ δὲ πρῶτον μὲν ἐπετείχισε [d] τὸν ἰσθμὸν τῆς Χερσονήσου, ἐκ Καρδίης πόλιος ἐς Πακτύην, ἵνα μὴ ἔχοιεν σφέας οἱ Ἀβαντίοι δηλέεσθαι ἐσβάλλοντες ἐς τὴν χώρην. εἰσὶ δὲ ἕτοι σταδίοι ἓξ τε καὶ τριήκοντα τοῦ ἰσθμοῦ. ὅσον δὲ τοῦ ἰσθμοῦ τούτου ἡ Χερσόνησός ἐστι εἴσω πάσα ἐστὶ σταδίων εἴκοσι καὶ τετρακοσίων τὸ μῆκος. Ἀποτειχίσας δὲ τὸν αὐχένα τῆς Χερσονήσου ὁ Μιλτιάδης, καὶ τοὺς Ἀβαντίους τρόπῳ τοιῷδε ὠσάμενος, τῶν λοιπῶν πρώτοισι ἐπολέμησε Λαμψακηνοῖσι· καί μιν οἱ Λαμψακηνοὶ λοχήσαντες [e] αἱρέουσι ζωγρίῃ. ἦν δὲ ὁ Μιλτιάδης Κροίσῳ τῷ Λυδῷ ἐν γνώμῃ γεγονώς. πυθόμενος δὲ ὁ Κροῖσος ταῦτα, πέμπων προηγόρευε τοῖσι Λαμψακηνοῖσι

lius Cimonis, nepos Steſagoræ: cujus imperii autor fuerat Miltiades Cypſeli filius, ad hunc modum. Dolonci Thraces imperium hoc Cherſoneſi tenebant. Hi Dolonci quum ab Abſinthiis bello vexarentur, reges ſuos, ut de bello conſulerent, Delphos miſerunt. quibus Pythia reſpondit, ut coloniæ in ſuam terram deducendæ eum autorem aſciſcerent, qui primus eos templo abeuntes hoſpitio invitaſſet. Dolonci ſacram viam ingreſſi, per Phocenſes atque Bœotios iter fecerunt: à quorum nemine invitati, Athenas divertunt. Ea tempeſtate Athenis omne 35
quidem imperium tenebat Piſiſtratus, dominabatur tamen & Miltiades Cypſeli filius è familia quadrigas alente ad Olympia, primam originem repetens ab Æaco & Ægina, ſed recentiora Athenienſis, ab Philæo Ajacis filio, qui primus in ea domo Athenienſis extitit. Miltiades hic, ut ſedebat in ſuis anteforibus, cernens Doloncos prætereuntes, non illius loci veſtem gerentes neque haſtas, homines inclamavit: accedentibuſque obtulit domicilium & hoſpitalia dona. Illi admiſſa oblatione, hoſpitaliter ab eo accepti, aperuerunt ei totum oraculum, preceſque addiderunt ut deo obſequeretur. Miltiadi ea oratione audita, confeſtim perſuaſum eſt, ut qui pertæſus imperium Piſiſtrati, cuperet illinc emigrare: protinuſque Delphos ſe contulit oraculum conſulturus, nunquid faceret quæ Dolonci ab eo petiverant. Jubente etiam 36
Pythia, ita Miltiades Cypſeli filius, quadrigæ curriculo jam antea in Olympiacis victor, una cum Doloncis navigavit, aſſumptis Athenienſium voluntariis quibuſque ad expeditionem. & ubi locum illum tenuit, ab iis qui ſe deduxerant, tyrannus creatus eſt. Is ante omnia Cherſoneſi iſthmum operibus munivit, ab urbe Cardia ad Pactyam, ne ab Abſinthiis regionem incurſantibus infeſtari poſſet. ſunt autem iſthmi iſta ſex ac triginta ſtadia. ab hoc autem iſthmo introrſus, omnis Cherſoneſus quadringentorum viginti ſtadiorum eſt longitudinis. Mil- 37
tiades igitur, interſeptis faucibus Cherſoneſi, atque hoc modo Abſinthiis expulſis, primis ceterorum Lampſacenis intulit bellum: illi diſpoſitis inſidiis eum vivum cepere. Ea re Crœſus Lydus audita (erat autem Crœſo Miltiades charus) per nuncios Lampſacenis præcepit, ut

a ἐπ' Ἀθηναίων. b ἐδυνάστευε τε. c ἐπαγόμενοι. d ἀπετείχιζε. e λαμψακηνοὶ οἱ λοχήσαντες.

Crœsus amicus Miltiadis. In morem pinûs extererе. Miltiadæ plures imperarunt Cherſoneſo, etiam Steſagoras. Scytharum irruptio.

ut hominem miſſum facerent: alioqui ſe illos in morem pinus extriturum minatus eſt. Hac oratione nutantibus Lampſacenis, quid ſibi vellet quod Crœſus minabatur ſe illos in morem pinus extriturum, vix tandem quidam è majoribus natu intelligens, quid illud eſſet expoſuit, inquiens pinum ex omnibus arboribus ſolam eſſe, quæ exciſa nullam ſubolem remittat, ſed prorſus emoriatur. Eapropter veriti Crœſum Lampſaceni, ſolutum
38 Miltiadem remiſerunt. Ita Miltiades ob Crœſum evaſit: qui poſtea ſine liberis moriens, imperium atque opes tradidit Steſagoræ, Cimonis ſui fratris uterini filio. Cui defuncto Cherſoneſitæ, ut mos eſt, conditori ſacrificant, certamenque equeſtre ac gymnicum ſtatuto tempore celebrant, in quo nulli Lampſacenorum certare permittitur. Durante autem cum Lampſacenis bello, contigit ut Steſagoras quoque liberis orbus decederet, in prytaneo percuſſus ſecuri caput à quodam qui ſe transfugam verbis ſimulabat, ſed
39 re ipſa hoſtis erat & ſubardentior. Steſagora hunc in modum defuncto, tum Piſiſtratidæ Miltiadem Cimonis filium fratrem defuncti Steſagoræ, cum trireme ad ſuſcipiendas in Cherſoneſo res dimiſerunt: in quem etiam Athenis beneficia contulerant, tanquam non ſane conſcii mortis Cimonis patris ejus; quam mortem alio in libro qualis fuerit commemorabo. Miltiades ut venit in Cherſoneſum, domi tenebat fratrem Steſagoram, videlicet puniens. Quod quum audiſſent Cherſoneſitæ, undique ex omnibus civitatibus principes congregati ſunt; quum autem communi profectione uterentur, quaſi ad ſimul lugendum, in vincula ab eo conjecti ſunt, & Miltiades Cherſoneſum obtinet, adjutores nutriens quingentos; filiamque Olori regis Thracum Hegeſipylam duxit uxorem. Hic
40 Cimonis filius Miltiades nuper quidem in Cherſoneſum venerat, tamen poſtquam venit, alia graviora negotia quam præſentia erant, illum exceperunt. nam tertio quam hæc geſta ſunt anno Scythas profugit. Scythæ enim paſtorii à rege Dario irritati, coactis copiis ad hanc uſque Cherſoneſum proceſſerant. Hos non auſus expectare venientes Miltiades fugit ab Cherſoneſo. Donec illis digreſſis eum poſtea Dolonci reduxere tribus
41 annis antequam hæc ei accideren. Tunc Phœ-

κλωσῖζι μετπέναι Μιλτιάδεα· εἰ δὲ μὴ, σφέας πίτυος τρόπον ἀπίλεε ἐκτρίψειν. ὠλανωμένων δὲ τῶν Λαμψακλωῶν ἐν τοῖσι λόγοισι, τί θελέ τὸ [a] ἔπος ἦναι τὸ σφι ἀπείλησεν ὁ Κροῖσος, πίτυος τρόπον ἐκτρίψειν, μόγις κοτὲ μαθὼν τις τῶν πρεσβυτέρων, εἶπε τὸ ἐὸν, ὅτι πίτυς μούνη δενδρέων πάντων ἐκκοπεῖσα, βλαστὸν οὐδένα μετίῃ, ἀλλὰ πανωλέθρως ἐξαπόλλυται. δείσαντες ὦν οἱ Λαμψακλωοὶ Κροῖσον, λύσαντες μετῆκαν Μιλτιάδεα. ὅτος μὲν δὴ ἀπὸ Κροῖσον ἐκφεύγει. μετὰ δὲ τελευτᾷ [b] ἄπαις, τῷ ἀρχαίῳ τε καὶ τὰ χρήματα ἐόντα δώσων Στησαγόρῃ τῷ Κίμωνος ἀδελφεῷ παιδὶ ὁμομητρίῳ. καί οἱ τελευτήσαντι Χερσονησῖται θύουσι, ὡς ὁ νόμος, οἰκιστῇ, καὶ ἀγῶνα ἱππικόν τε καὶ γυμνικὸν ἐπιτιθέασι, ἐν τῷ Λαμψακλωῶν οὐδενὶ ἐξεῖναι ἀγωνίζεσθαι. πολέμου δὲ ἐόντος πρὸς Λαμψακλωὺς, καὶ Στησαγόρεα κατέλαβε ἀποθανεῖν ἄπαιδα, πληγέντα τὴν κεφαλὴν πελέκει ἐν πρυτανηίῳ, πρὸς ἀνδρὸς αὐτομόλου μὲν τῷ λόγῳ, πολεμίου δὲ καὶ ἐπιθερμοτέρου τῷ ἔργῳ. Τελευτήσαντος δὲ Στησαγόρεω τρόπῳ τοιῷδε, ἐνθεῦτα Μιλτιάδεα τὸν Κίμωνος, Στησαγόρεω δὲ τελευτήσαντος ἀδελφεὸν, καταλαμψόμενον τὰ πρήγματα, ὑπὸ Χερσονήσου ἀποστέλλουσι τριήρεϊ οἱ Πεισιστρατίδαι· οἱ μὲν δὴ ἐν Ἀθήνῃσι ἐποίεον εὖ, ὡς ἐὸντα σωφρόνως δοῦναι τὸν πατρὸς Κίμωνος αὐτὸν τὸν θάνατον· τὸν ἐγὼ ἐν ἄλλῳ λόγῳ σημανέω ὡς ἐγένετο. Μιλτιάδης δὲ ἀπικόμενος ἐς τὴν Χερσόνησον, εἶχε κατ' οἶκον τὸν [c] ἀδελφεὸν Στησαγόρεα, δηλαδὴ ἀποτιμέων· οἱ δὲ Χερσονησῖται πυθόμενοι ταῦτα, συνελέχθησαν κατὰ πόλιας τὰς πολίων οἱ δυνασεύοντες πάντοθεν· καινῷ δὲ κόλῳ ἀπικόμενοι ὡς συλλυπησόμενοι, ἐδέθησαν ὑπ' αὐτοῦ. Μιλτιάδης τε δὴ ἔσχε τὴν Χερσόνησον, πεντακοσίους βόσκων ἐπικούρους, καὶ γαμέει Ὀλόρου τοῦ Θρηίκων βασιλῆος τὴν θυγατέρα Ἡγησιπύλην. Οὗτος δὲ ὁ Κίμωνος Μιλτιάδης, νεωστὶ μὲν ἐληλύθεε ἐς τὴν Χερσόνησον, καταλάμβανε δέ μιν ἐλθόντα ἄλλα τῶν κατεχόντων πρηγμάτων χαλεπώτερα. τέλῳ μὲν δὴ ἔτεϊ τετάρτῳ, Σκύθας ἐκφεύγει. Σκύθαι γὰρ οἱ νομάδες ἐρεθισθέντες ὑπὸ βασιλῆος Δαρείου, συνεστέφησαν καὶ ἤλασαν μέχρι Χερσονήσου ταύτης. τίσιος δὲ ἐπιόντος οὐκ ὑπεμείνας ὁ Μιλτιάδης, ἔφυγε ἐκ Χερσονήσου [d]· ἐς ὃ οἱ τε Σκύθαι ἀπαλλάχθησαν, καὶ ἐκεῖνον Δόλογκοι κατήγαγον ὀπίσω. ταῦτα μὲν δὴ τέλῳ ἕτεϊ ὕστερον ἐγένετο τῶν τότε μιν κατεχόντων. Τότε δὲ πυθόμενος εἶναι τὰς Φοί-

a MS. habet τὸ θέλει τὸ. b μετὰ δὲ ταῦτα τελευτᾷ. c οἶκον τὸν. d ἔφυγε Χερσονήσου.

Fuga Miltiadis Athenas, filio Metiocho ab Perſis excepto & Suſa perducto, ubi vixit. Ionia formata ad arbitrium Perſicum. Paraſangæ. Mardonius, gener regis, deſcendit cum novis copiis ad mare.

Φοίνικας ἐν Τενέδῳ, πληρώσαις χρημάτων τριήρεας πέντε τὰς παρεούσας, ἀπέπλεε ἐς τὰς Ἀθήνας. καὶ ὥσπερ ὡρμήθη ἐκ Καρδίης πάλιν, ἔπλεε διὰ Μέλανος κόλπου. διαμείβετό τε τὴν Χερσόνησον, καὶ οἱ Φοίνικες οἱ περιπλώσι τῇσι νήυσι. αὐτὸς μὲν δὴ Μιλτιάδης σὺν τῇσι πρώτῃσι τῶν νεῶν καταφεύγει ἐς Ἴμβρον· τὴν δέ οἱ πέμπλην τῶν νεῶν καὶ εἷλον διώκοντες οἱ Φοίνικες· τῷ δὲ νεὸς ταύτης ἔτυχε τῶν Μιλτιάδεω παίδων ὁ πρεσβύτατος ἄρχων Μητίοχος, οὐκ ἐκ τῆς Ὀλόρου θυγατρὸς Θρῄικος ἐὼν γυναικός, ἀλλ' ἐξ ἄλλης· καὶ τότον ἅμα τῇ νηὶ εἷλον οἱ Φοίνικες· καί μιν πυθόμενοι ὡς εἴη Μιλτιάδεω παῖς, ἀνήγαγον δι' ἀγγέλων ἐς βασιλέα, δοκέοντες χάριτα μεγάλην καταθήσεσθαι· ὅτι δὴ Μιλτιάδης γνώμην ἀπέδεξατο ἐν τοῖσι Ἴωσι, πείθεσθαι κελεύων τοῖσι Σκύθῃσι, ὅτε οἱ Σκύθαι προσεδέοντο, λύσαντας τὴν γέφυραν, ἀποπλέειν ἐς τὴν ἑωυτῶν· Δαρεῖος δή, ὡς οἱ Φοίνικες Μητίοχον τὸν Μιλτιάδεω ἀνήγαγον, ἐποίησε κακὸν μὲν οὐδὲν Μητίοχον, ἀγαθὰ δὲ συχνά· καὶ γὰρ οἶκον καὶ κτῆσιν ἔδωκε, καὶ Περσίδα γυναῖκα, ἐκ τῆς οἱ τέκνα ἐγένετο, τὰ ἐς Πέρσας κεκοσμέατο. Μιλτιάδης δὲ ἐξ Ἴμβρου ἀπικνέεται ἐς τὰς Ἀθήνας, καὶ κατὰ τὸ ἕτερον οὐκ τῶν Περσέων οὐδὲν ὀπίσω ἐγένετο πρηγμάτων, ἐς νεῖκος φέρον Ἴωσι, ἀλλὰ τάδε μὲν χρήσιμα κάρτα τοῖσι Ἴωσι ἐγένετο. τότε δὲ ἔτεος Ἀρταφέρνης ὁ Σαρδίων ὕπαρχος, μεταπεμψάμενος ἀγγέλους ἐκ τῶν πολίων [a], συνῆκας σφέας αὐτοῖσι τοὺς Ἴωνας ἀναγκάσαι ποιήσασθαι, ἵνα δοσίδικοι εἶεν, καὶ μὴ ἀλλήλους φέροιέν τε καὶ ἄγοιεν. ταῦτά τε ἠνάγκασε ποιέειν, καὶ τὰς χώρας σφέων μετρήσας καταὰ παρασάγγας, τοὺς καλέουσι οἱ Πέρσαι τὰ τριήκοντα στάδια· καταὰ δὴ τούτους μετρήσας, φόρους ἔταξε ἑκάστοισι, οἳ καταὰ χώρην ἑκάστοισι ἔχοντες ἐκ τούτου τοῦ χρόνου αἰεὶ καὶ ἔτι ἐς ἐμέ, ὡς ἐτάχθησαν ἐξ Ἀρταφέρνεος· ἐτάχθησαν δὲ κατὰ περ καταὰ τὰ καὶ πρότερον εἶχον. καί σφι ταῦτα μὲν εἰρήνευε ἔτι. Ἅμα δὲ τῷ ἔαρι τῶν ἄλλων καταλελυμένων στρατηγῶν ἐκ βασιλέος, Μαρδόνιος ὁ Γωβρύεω καταβαίνει ἐπὶ θάλασσαν, στρατὸν πολλὸν μὲν πεζὸν ἅμα ἀγόμενος, πολλὸν δὲ ναυτικόν· ἡλικίην τε νέος ἐὼν, καὶ νεωστὶ γεγαμηκὼς βασιλέος Δαρείου θυγατέρα Ἀρτοζώστρην. ἄγων δὲ τὸν στρατὸν τοῦτον ὁ Μαρδόνιος, ἐπεί τε ἐγένετο ἐν τῇ Κιλικίῃ, αὐτὸς μὲν ἐπιβὰς ἐπὶ νεὸς, ἐκομίζετο ἅμα τοῖσι ἄλλοισι νηυσὶ, στρατιὴν δὲ τὴν πεζὴν ἄλλοι ἡγεμόνες ἦγον ἐπὶ τὸν Ἑλλήσποντον. ὡς δὲ διαπερήσας τὴν Ἀσίην ἀπίκετο ὁ Μαρδόνιος ἐς τὴν Ἰωνίην, ἐνθαῦτα μέγιστον θῶυμα ἐρέω τοῖσι μὴ δεδοξακόσι Ἑλλήνων, Περσέων τοῖσι ἐπὶ τὰ Ὀτά-

Phœnices apud Tenedum eſſe quum audiſſet, quinque cum triremibus (quas præſentibus facultatibus impleverat) Athenas navigavit; & ſicut ſolverat ex urbe Cardia, per ſinum Melana navigabat, prætervehens Cherſoneſon, & Phœnicum claſſe circumventus, ipſe quidem cum quatuor navibus ad Imbrum evaſit, quintam vero Phœnices inſequuti ceperunt, cui præerat Miltiadis filius natu maximus Metiochus, non ex filia Olori Thracis, ſed ex alia muliere. Eum Phœnices cum navi cepere; & quum Miltiadis filium eſſe cognoviſſent, ad regem perduxerunt, rati ſe magnam apud eum gratiam inituros: quoniam Miltiades dixerat apud Iones ſententiam, ut ſuaderet Scythis, rogantibus ſoluta rate domum abire, obtemperare. Oblato tamen ſibi Metiocho Darius tantum abeſt ut quicquam mali fecerit, ut permultis eum bonis affecerit. donavit enim domo & poſſeſſione, uxore etiam Perſide: ex qua liberi geniti ſunt qui inter Perſas cenſentur. Miltiades autem ex Imbro Athenas pervenit. Neque hoc anno quicquam eſt à Perſis amplius in Ionas ſtatutum contentioſum, ſed benigna ſane hæc eis contigerunt. Hoc anno Artaphernes Sardium præſes accitis civitatium legatis, adegit Iones ad pactiones inter ſe faciendas de jure dando, & ne ſeſe invicem ferrent aut agerent. Ad hoc adactis Ionibus, per paraſangas (ita enim Perſæ triginta ſtadia appellant) regiones eorum diviſit: regionatimque tributa ſingulis inſtituit, quæ ab Artapherne inſtituta, ad meam uſque ætatem illic obtinuerunt, juxta eadem pæne quæ prius fuerant. Et hæc quidem illis pacata erant. Ceterum ineunte ſtatim vere aliis ducibus ab rege abdicatis, Mardonius Gobryæ filius, adhuc adoleſcens, & recens in matrimonium accepta Darii filia Artozoſtra, ad mare deſcendit, permagnas ducens peditum claſſiariorumque copias. Qui cum exercitu poſtquam in Ciliciam pervenit, ipſe conſcenſa navi cum claſſe reliqua abiit, aliis ducibus pedeſtres copias in Helleſpontum ducentibus. Poſteaquam autem prætervectus Aſiam in Ioniam pervenit Mardonius, miram hîc rem ego referam iis Græcis qui non aſſentiuntur Ota-

a ἔτι πλίους. b πολιμίων.

Is in Ioniam induxit democratias. Strages classis ejus circa Athon, militum ab Brygis, debellatio reliquorum Macedonum. Thaliorum aurifodinæ.

Otanem inter septem Persas suasisse potiorem esse Persis statum popularem, abdicatis Ionum tyrannis Mardonius statum popularem per civitates constituit. his actis, in Hellespontum ire contendit: ubi coacta ingenti vi navium, etiam multo peditatu, eas copias navibus trajecit Hellespontum, perque Europam iter Eretriam versus atque Athenas faciebat.
44 Hæ enim civitates erant prætextus expeditionis: sed in animo habebat quam plurimas posset Græcarum civitatum subigere. Nam & classe Thasios nec manum ex adverso levantes subegit, & peditatu Macedones, ultra eos qui jam erant, in servitutem redegit. etenim quæ intra Macedones sunt nationes, jam subactæ omnes erant. Hæc classis è Thaso transmittens, ac oppositam continentem legens, ad Acanthum usque processit: & ex Acantho solvens, dum Athon circumflectit, ventus aquilo vehemens atque arcens transitu in eam ingruit, naviumque valde multas in Athon expulit; adeo ut dicatur ad trecentas afflixisse, & supra viginti millia hominum interiisse: quippe quum feris illud marc circa Athon plane scateat, perierunt rapti ab illis, aut petris allisi, partim quod natare nescirent, partim gelu absumpti. Et cum nautico quidem
45 exercitu ita actum est. Mardonium autem cum pedestribus copiis in Macedonia stativa habentem Thraces Brygi sub noctem invasere, & cum alios multos ex eis occidunt, tum ipsum Mardonium vulnerant. Sed non tamen vel ipsi servitutem Persarum devitare potuerunt. nam Mardonius non prius ex iis locis decessit, quam illos in suam redegit potestatem. His subactis reduxit exercitum, tum ob eam quam adversus Brygos in exercitu terrestri, tum ob majorem quam in classe ad Athon acceperat calamitatem. Ita hic exercitus turpi-
46 ter re gesta rediit in Asiam. Altero post hæc anno Darius ante omnia Thasios à vicinis insimulatos tanquam defectionem molientes, misso nuncio jussit diruere muros, & naves in Abdera transportare. nam Thasii, ut qui ab Histiæo Milesio fuerant obsessi, & proventus magnos habebant, opibus utebantur, cum in texendis navibus longis, tum validioribus muris urbi circumdandis. Erat autem eis proventus hic ex continenti

Ὀτάνεα γνώμην ἀποδέξασθαι, ὡς χρεὼν εἴη δημοκρατίας Πέρσας. τὰς γὰρ τυράννους τῶν Ἰώνων καταπαύσας πάντας ὁ Μαρδόνιος, δημοκρατίας κατίστα ἐς τὰς πόλιας. ταῦτα δὲ ποιήσας, ἠπείγετο ἐς τὸν Ἑλλήσποντον. ὡς δὲ συνελέχθη μὲν χρῆμα πολλῶν νεῶν, συνελέχθη δὲ καὶ πεζὸς στρατὸς πολλὸς, διαβάντες τῇσι νήυσὶ τὸν Ἑλλήσποντον, ἐπορεύοντο διὰ τῆς Εὐρώπης· ἐπορεύοντο δὲ ἐπί τε Ἐρέτριαν καὶ Ἀθήνας. Αὗται μὲν ὦν σφι πρόσχημα ἔσαν τῆς στρατηλασίης, ἀτὰρ ἐν νόῳ ἔχοντες ὅσας ἂν πλείστας δυνατὸς ἦν καταστρέψασθαι τῶν Ἑλλησίδων πολίων. τῶν μὲν δὴ, τῇσι νήυσὶ Θασίους ἀδε χειρωσάμενος, κατεστρέψαντο· τῶν δὲ, τῷ πεζῷ Μακεδόνας πρὸς τοῖσι ἐπικαίροισι δούλους προσεκτήσαντο. πρὸ γὰρ ἐντὸς Μακεδόνων ἔθνεα πάντα σφι ἤδη ἦν ὑποχείρια γενόμενα. ἐκ μὲν δὴ Θάσου διαβαλόντες πέρην ἐπὶ τὴν ἤπειρον ἐκομίζοντο μέχρι Ἀκάνθου· ἐκ δὲ Ἀκάνθου ὁρμεώμενοι, τὸν Ἄθων περιέβαλλον. ἐπιπεσὼν δέ σφι πρόσκλυσις βορέης ἄνεμος, μέγας τε καὶ ἄπορος, κάρτα τρηχέως προσέσχε πολλὰς τῶν νεῶν ἐκβάλλων πρὸς τὸν Ἄθων. λέγεται γὰρ τριηκοσίας μὲν τῶν νεῶν τὰς διαφθαρείσας εἶναι, κατὰ δὲ δύο μυριάδας ἀνθρώπων. ὥστε γὰρ θηριωδεστάτην ἐοῦσαν τὴν θάλασσαν ταύτην τὰ περὶ τὸν Ἄθων, οἱ μὲν ὑπὸ τῶν θηρίων διεφθείροντο ἁρπαζόμενοι· οἱ δὲ, πρὸς τῇσι πέτρῃσι ἀρασσόμενοι· οἱ δὲ αὐτέων νέφν οὐκ ἐπιστάμενοι, ἐν κατὰ τοῦτο διεφθείροντο· οἱ δὲ, ῥίγεϊ. ὁ μὲν δὴ ναυτικὸς στρατὸς οὕτω ἐπρήσσετο. Μαρδονίῳ δὲ τῷ πεζῷ στρατοπεδευομένῳ [a] ἐν Μακεδονίῃ, νυκτὸς Βρύγοι Θρήικες ἐπεχείρησαν· καί σφεων πολλοὺς φονεύσαντες οἱ Βρύγοι, Μαρδόνιον δὲ αὐτὸν τρωματίσαντες. ἀλέοντο δὲ αὐτοὶ δουλοσύνην διέφυγον πρὸς Περσέων. ἀλῶναι γὰρ δὴ πρότερον ἀπαγέσθαι ἐκ τῶν χωρέων τουτέων Μαρδόνιον, πρὶν ἢ σφέας ὑποχειρίους ἐποιήσατο. τοῦτους μέντοι καταστρεψάμενον, ἀπῆγε τὴν στρατιὴν ὀπίσω, ἅτε τῷ πεζῷ τε προσπταίσας πρὸς τοὺς Βρύγους, καὶ τῷ ναυτικῷ μεγάλως περὶ τὸν Ἄθων. οὗτος μέν νυν ὁ στόλος αἰσχρῶς ἀγωνισάμενος, ἀπαλλάχθη [b] ἐς τὴν Ἀσίην. Δαρείῳ δὲ ἔτεϊ τουτέων ὁ Δαρεῖος, πρῶτα μὲν Θασίους διαβληθέντας ὑπὸ τῶν ἀσυμφόρων ὡς ἀποστασιν μηχανοίατο, πέμψας ἄγγελον, ἐκέλευε σφέας τὸ τεῖχος περιαιρέειν, καὶ τὰς νέας ἐς Ἄβδηρα κομίζειν. οἱ γὰρ δὴ Θάσιοι, οἷα ὑπὸ Ἰσταίου τε τοῦ Μιλησίου πολιορκηθέντες, καὶ προσόδων ἐσέων μεγάλων, ἐχρέωντο τοῖσι χρήμασι, ναῦς τε ναυπηγούμενοι μακράς, καὶ τεῖχος ἰσχυρότερον περιβαλλόμενοι. ἡ δὲ πρόσοδος σφι ἐγίνετο ἔκ τε τῆς ἠπείρου καὶ

a πεζῷ στρατῷ στρατοπεδευομένῳ. b ἀπηλλάχθη.

καὶ ἀπὸ τῶν μετάλλων. ἐκ μέν γε τῶν ἐν Σκαπτῇ ὕλῃ τῶν χρυσείων μετάλλων, τοεπίπαν ὀγδώκοντα τάλαντα ωροσῆλθε· ἐκ δὲ τῶν ἐν αὐτῇ Θάσῳ, ἐλάσσω μὲν τούτων, συχνὰ δὲ ἄτω, ὥστε τοεπίπαν Θασίοισι ἐξοῦσι καρπῶν ἀτελέσι, ωροσῆλθε ἀπό τε τῆς ἠπείρου καὶ τῶν μετάλλων ἕτεος ἑκάστου, ὀγδώκοντα τάλαντα· ὅτε δὲ τὸ πλεῖσον ωροσῆλθε, τριηκόσια. Εἶδον δὲ καὶ αὐτὸς τὰ μέταλλα ταῦτα· καὶ μακρῷ δὴ αὐτῶν θωυμασιώτατα τὰ οἱ Φοίνικες ἀνεῦρον οἱ μετὰ Θάσου κτίσαντες τὴν νῆσον ταύτην, ἀπ' οὗ καὶ ἡ νῆσος ἀπὸ τοῦ Θάσου τούτου τοῦ Φοινικὸς τὄνομα ἔσχε· τὰ δὲ μέταλλα τὰ Φοινικικὰ ταῦτα ἐστὶ μὲν Θάσου, μεταξὺ Αἰσύρων τε χώρης καλεομένης καὶ Κοινύρων. ἄντικρυ δὲ Σαμοθρηίκης ὄρος μέγα ἀνεστραμμένον ἐν ζητήσει. τοῦτο μέν νυν ἔστι πᾶν. Οἱ δὲ Θάσιοι τῷ βασιλέι κελεύσαντι τὸ τεῖχος τὸ σφέτερον κατεῖλον, καὶ τὰς νέας τὰς πάσας [a] ἐκόμισαν ἐς Ἄβδηρα. μετὰ δὲ τοῦτο, ἀπεπέμπετο ὁ Δαρεῖος τοὺς Ἑλλήνων ὃς, τι ἐν νόῳ ἔχοιεν, ἤτοι πόλεμόν σφι ἐωυτῷ, ἢ δασμοδόκους σφέας αὐτούς. διέπεμπε δὲ κήρυκας, ἄλλους ἄλλῃ πέρας, ἀνὰ τήν τε Ἑλλάδα, κελεύων αἰτέειν βασιλέι γῆν τε καὶ ὕδωρ. τοῦτος μὲν δὴ ἐς τὴν Ἑλλάδα ἔπεμπε· ἄλλους δὲ κήρυκας διέπεμπε ἐς τὰς ἐωυτοῦ δασμοφόρους πόλιας τὰς παραθαλασσίους, κελεύων νέας τε μακρὰς καὶ ἱππαγωγὰ πλοῖα πλέειν. Οὗτοί τε δὴ παρεσκεύαζοντο ταῦτα, καὶ τοῖσι ἥκουσι ἐς τὴν Ἑλλάδα κήρυξι, πολλοὶ μὲν ἤδη ἐδόσαν τὰ προεῖχε αἰτέων ὁ Πέρσης· πάντες δὲ νησιῶται, ἐς τοὺς ἀπικόμενοι αἰτήσοντες, οἵ τε δὴ ἄλλοι νησιῶται δίδοσι γῆν τε καὶ ὕδωρ Δαρείῳ, καὶ δὴ καὶ Αἰγινῆται. ποιήσασι δὲ σφι ταῦτα, ἐπῆλθον Ἀθηναῖοι ἐπιφέροντες, δοκέοντες ὑπὸ σφίσι ἐπιχορίας [b] τοὺς Αἰγινήτας δεδωκέναι, ὡς σφέας τῷ Πέρσῃ ὑπὸ σφέων στρατεύων. καὶ ἄσμενοι προφάσι ἐπελάβοντο· φοιτιόωντές τε ἐς τὴν Σπάρτην, κατηγόρεον Αἰγινητέων τὰ πεποιήκεσαν, προθύμως τὴν Ἑλλάδα. Πρὸς ταύτῃ δὲ τὴν κατηγορίην, Κλεομένης ὁ Ἀναξανδρίδεω, βασιλεὺς ἐὼν Σπαρτιητέων, διέβη ἐς Αἴγιναν, βουλόμενος συλλαβεῖν Αἰγινητέων τοὺς αἰτιωτάτους. ὡς δὲ ἐπειρᾶτο συλλαμβάνων [c], ἄλλοι τε δὴ αὐτῷ ἐγίνοντο ἀντίξοοι τῶν Αἰγινητέων, ἐν δὲ δὴ καὶ Κριὸς ὁ Πολυκρίτου μάλιστα· ὃς οὐκ ἔφη αὐτὸν ἀνδένα ἄξειν χαίροντα Αἰγινητέων. ἀνὰ χρὸν μὲν Σπαρτιητέων τε καὶ κοινὸν ποιέεσθαι ταῦτα, κατ' Ἀθηναίων ἀναγνωσθέντα χρήματα· ἅμα γὰρ ἂν μὲν τῷ ἑτέρῳ βασιλεῖ ἐλθόντα συλλαμβάνειν. ἔλεγε δὲ ταῦτα ἐκ ἐπιστολῆς τὸ Δημαρήτου.

Thasius à Phœnicibus condita, & unde nominata. Darius tentat Græcos petendo aquam & terram, & accipit, etiam ab Æginetis, quos Lacedæmone accusant Athenienses, mittiturque Cleomenes puniturus.

nenti atque ex metallis. ex auri quidem fodinis in Scapte syla plerumque redibant octoginta talenta: ex Thasiis autem metallis pauciora quidem his, sed tamen ita densa ut quum Thasii forent plerumque immunes circa fructus, eis in summam provenerint quotannis ex continenti atque ex metallis ducenta talenta; & quando plurimum, trecenta. Quæ metalla ipse 47
quoque inspexi, & ex ipsis longe admiratu dignissima erant, quæ Phœnices ii, qui cum Thaso eam insulam condiderunt, invenere; quæ ab hoc Thaso Phœnice nomen obtinuit. Hæc autem Thasi Phœnicia metalla sita sunt inter Ænyra locum appellatum & Cœnyra: atque è regione Samothraciæ ingens mons indagando eversus est. Et hoc quidem hu- 48
jusce modi est. Thasii autem jubente Dario, & murum suum diruerunt, & naves omnes Abdera devexerunt. Post hæc Darius, quid in animo Græci haberent, bellarene secum an sese ipsos dedere, tentandum ratus, caduceatores per Græciam alios alio dimittit, regi terram & aquam petere jussos. Et hos quidem in Græciam misit; alios autem ad tributarias sibi maritimas civitates dimisit, imperans longas naves fieri, & navigia quibus equi vehuntur. Hæc igitur 49
isti comparabant, & legatis per Græciam euntibus, & quæ Persa præceperat petentibus, multi in continente populi dederunt: insulani quoque omnes, ad quos eadem petituri accessere, & tum alii insulani dant terram & aquam Dario, tum etiam Æginetæ. Qua re continuo Athenienses irritati sunt, quod putarent hostili in ipsos animo dedisse Æginetas, ut una cum Persa adversus eosdem militarent. Itaque libenter occasionem amplexi, Spartam profecti illos insimulaverunt, quasi eo quod fecerant Græciam prodidissent. Ad hanc delationem Cleo- 50
menes Anaxandridæ filius, Spartiatarum rex, Æginam transmisit, animo præcipuos ejus rei autores comprehendendi. Conanti autem illos comprehendere cum alii Æginetæ interceſſere, tum præcipue Crius Polycriti filius, negans fore, ut gaudens quemquam duceret Æginetarum: nam id eum facere sine communi Spartiatarum, ab Athenienſibus pecunia corruptum; alioqui cum altero rege venturum fuisse ad comprehendendum. Hoc autem dicebat ex epistola Demarati.

a τὰς νέας πάσας. b σφίσι ἐχούσας. c συλλαμβάνειν.

Dictum mordens Cleomenis erga Crium. Demaratus illius obtrectator. Ariſtodemus auctor Lacedæmonis, pater geminorum, ſed quorum ordo in naſcendo ignoratus.

marati. Crium Cleomenes ex Ægina repulſus interrogavit quod ei nomen eſſet. Ille reſpondit quod erat. Cui Cleomenes, Crie, inquit, jam nunc præferrato cornua, tanquam occurſurus ma-
51 gno malo. Spartæ autem calumniabatur Cleomenem per id tempus remanens Demaratus Ariſtonis filius & ipſe rex Spartiatarum, ſed ex familia inferiore, non tamen ob aliud inferiore, (ab eodem enim oriundi) quam quod familia EUryſthenis, quia primogenituræ jus
52 habebat, honoratior erat. Etenim Lacedæmonii, nulli poëtarum aſſentientes, negant ſe in eam quam nunc poſſident regionem ductos à filiis Ariſtodemi, ſed ab ipſo Ariſtodemo, filio Ariſtomachi, nepote Cleodæi, pronepote Hylli regnante. Et poſt non multo Ariſtodemi uxorem nomine Argiam, (quam dicunt fuiſſe filiam Auteſionis, neptem Tiſameni, proneptem Therſandri, abneptem Polynicis) peperiſſe geminos: eiſque conſpectis Ariſtodemum morbo deceſſiſſe. Lacedæmonios autem qui tum erant, inito conſilio creaſſe regem è pueris eum qui eſſet primogenitus, ut lex jubebat. Hinc igitur neſcientes utrum eligerent, quum eſſent ſimiles ac pares; id quum nequirent ſcire, aut etiam ante hoc tempus, fuiſſe percontatos genitricem: ea quoque ipſa negante ſe dignoſcere, etſi optime noſſet illa aperire, quod cuperet ambos effici reges: ita de hoc dubitantes Lacedæmonios miſiſſe Delphos ſciſcitatum quid in ea re agerent; & iis Pythiam imperaviſſe, ut utrumque puerorum regem ducerent, ſed primogenitum magis honorarent. Hoc reſponſo à Pythia edito, Lacedæmonios nihilominus incertos quo pacto primogenitum reperirent, admonitos fuiſſe ab Meſſenio, cui nomen Panites, ut obſervarent utrum puerorum mater priorem lavaret cibaretque; quam ſi deprehenderent eodem ſemper modo factitare, illos vero habituros id omne quod quærerent, & vellent invenire: ſin & illa alternando erraret, palam eis fore ne ipſam quidem quippiam magis noſſe; & ut iſti aliam rationem inirent. Ibi Spartiatas ex admonitu Meſſenii obſervantes matrem Ariſtodemi puerorum, ignaram cur obſervaretur, animadvertenteſque illam uno modo præferentem primogenitum tum cibando, tum lavando, accepiſſe puerum

μαρήτ. Κλεομένης δὲ ἀπελαυνόμενος ἐκ τῆς Αἰγίνης, εἴρετο τὸν Κριὸν ὅ, τι οἱ εἴη τὸ ὄνομα· ὁ δὲ τὸ ἐὸν ἔφρασέ οἱ. ὁ δὲ Κλεομένης πρὸς αὐτὸν ἔφη, Ἤδη νυῦ κατάχαλκα ὦ Κριὲ τὰ κέρεα, ὡς συνοισόμενος μεγάλῳ κακῷ. Ἐν δὲ τῇ Σπάρτῃ τὸν τοῦ χρόνου ὑστερεόντων Δημάρητος ὁ Ἀρίστωνος, διέβαλε τὸν Κλεομένεα, ἐὼν βασιλεὺς καὶ ἐὼν Σπαρτιητέων, οἰκίης δὲ τῆς ὑποδεεστέρης· κατ' ἄλλο μὲν δὴ οὐδὲν ὑποδεεστέρης, (ἀπὸ γὰρ τοῦ αὐτοῦ γεγόνασι) καὶ ἀπεσυληιείλω δέκως τετίμηντο) μᾶλλον ἢ Εὐρυσθένεος. Λακεδαιμόνιοι γὰρ, ὁμολογέοντες οὐδενὶ ποιητῇ, λέγουσι αὐτὸν Ἀριστόδημον τὸν Ἀριστομάχου τοῦ Κλεοδαίου τοῦ Ὕλλου βασιλεύοντα, ἀγαγεῖν σφέας ἐς ταύτην τὴν χώρην τὴν νῦν ἐκτίσαντας, ἀλλ' οὐ τοὺς Ἀριστοδήμου παῖδας. μὴ ἐὸν χρόνον οὐ πολλὸν, Ἀριστοδήμῳ τελεῦν τὸν γυναῖκα, τῇ οὔνομα εἶναι Ἀργείη. Ἰσυγενέα δὲ αὐτὴν λέγουσι εἶναι Αὐτεσίωνος, τοῦ Τισαμενοῦ, τοῦ Θερσάνδρου, τοῦ Πολυνείκεος. ταύτην δὴ τεκεῖν δίδυμα· ἐπιδόντα δὲ τὸν Ἀριστόδημον τὰ τέκνα, νόσῳ τελευτᾶν. Λακεδαιμονίους δὲ τοὺς τότε ἐόντας, βουλεῦσαι κατὰ νόμον βασιλῆα τῶν παίδων τὸν πρεσβύτερον ποιήσασθαι· ἔχειν δὲ σφέας ἔτι οὐκ ὅτεροι ἔμελλον, ὥστε ὁμοίων τε ἴσων ἀμφοτέρων [a] ἐόντων. βουλομένους δὲ γνῶναι, ἢ καὶ πρὸ τούτου, ἐπειρωτᾶν τὴν τεκοῦσαν. τὴν δὲ, οὐδὲ αὐτὴν φάναι διαγινώσκειν, εἰδυῖαν μὲν τὸ κατὰ λέξιν λέγειν ταῦτα, βουλομένην δὲ εἰ κως ἀμφότεροι γνοίατο βασιλέες. τοὺς μὲν δὴ Λακεδαιμονίους ἀπορέειν. ἀπορεόντας δὲ, πέμπειν ἐς Δελφοὺς, ἐπειρησομένους ὅ, τι χρήσονται τῷ πρήγματι. τὴν δὲ Πυθίην κελεύειν σφέας ἀμφοτέρους τὰ παιδία ἡγήσασθαι βασιλέας, τιμᾶν δὲ μᾶλλον τὸν γεραίτερον [b]. τὴν μὲν δὴ Πυθίην ταῦτά σφι ἀνελεῖν. τοῖσι δὲ Λακεδαιμονίοισι ἀπορέουσι οὐδὲν ἦσσον ὅκως ἐξεύρωσι αὐτέων τὸν πρεσβύτερον, ὑποθέσθαι ἄνδρα Μεσσήνιον, τῷ οὔνομα εἶναι Πανίτῃ. ὑποθέσθαι δὲ τοῦτον τὸν Πανίτην τάδε τοῖσι Λακεδαιμονίοισι, φυλάξαι τὴν γυναμένην, ὁκότερον τῶν παίδων πρότερον λύῃ τε σιτίζει· καὶ ἢν μὲν καὶ ταὐτὰ φαίνηται αἰεὶ ποιεῦσα, τοὺς δὲ πάντα ἔχειν ὅσον περ δίζηται τε θέλουσι ἐξεύρειν· ἢν δὲ πλανᾶται τε ἐκείνην, ἑτεροιάζει ποιεῦσα, δῆλα σφι ἔσεσθαι ὡς οὐδὲ ἐκείνη πολέον οὐδὲν εἰδὸς· ἐπ' ἄλλην τε σφέας τρέπεσθαι ὁδόν. ἐνθαῦτα δὴ τοὺς Σπαρτιήτας, καὶ τὰς τοῦ Μεσσηνίου ὑποθήκας, φυλάξαντας τὴν μητέρα τῶν Ἀριστοδήμου παίδων, λαβεῖν κατὰ ταυτὰ τιμῶσαν τε πρότερον καὶ σιτίουσι καὶ λουτροῖσι, οὐκ εἰδυῖαν τε εἵνεκεν ἐφυλάσσετο. λα-

a Hæc vox ἀμφοῖν non exſtat in MS. b In MS. eſt πρεσβύτερον.

Dorienſium reges uſque à Perſeo fuiſſe Græcos, qui cujas fuerit, litigatur. Regum Spartæ jura.

δόντες δὲ τὸ παιδίον τὸ πρωτόγονον τῇ τεθνεώσῃ, ὡς ἐὸν ἄτερον, τρέφειν ἐν τῷ δημοσίῳ· καὶ οἱ ἔνομα τεθῆναι Εὐρυσθένεα· τῷ δὲ νεωτέρῳ [a], Προκλέα. τούτους ἀνδρωθέντας, αὐτούς τε ἀδελφεοὺς ἐόντας, λέγεσι διαφόρους εἶναι τὸ πάντα χρόνον τὸν ζόης αὐτέων [b] ἀλλήλοισι, καὶ τοὺς ἀπὸ τούτων γενομένους, ὡσαύτως διατελέειν. Λακεδαιμόνιοι μὲν ταῦτα λέγουσι μούνοι Ἑλλήνων· τάδε δὲ κατὰ τὰ λεγόμενα [c] ὑπ' Ἑλλήνων, ἐγὼ γράφω. τούτους τοὺς Δωριέων βασιλῆας, μέχρι μὲν Περσέος τοῦ Δαναὴς τοὺς γε ἀπὸ ἐόντας, καταλεγομένους ὀρθῶς ὑπ' Ἑλλήνων, καὶ ἀποδεικνυμένους ὡς εἰσὶ Ἕλληνες· ἤδη γὰρ τηνικαῦτα ἐς Ἕλληνας ἦσαν ἐπίλεκτοι. ἔλεξα δὴ, μέχρι Περσέος, τοῦδε εἵνεκα, ἀλλ' οὐκ ἀνέκαθεν ἔτι ἐλάσσων, ὅτι οὐκ ἔστι ἐπωνυμίη Περσέι ἀνδρὸς θνητοῦ, ὥσπερ Ἡρακλέι Ἀμφιτρυων. ἤδη ὦν ὀρθῷ λόγῳ χρεωμένῳ, μέχρι τοῦ Περσέος ὀρθῶς εἰρέσθαί μοι [d]. ἀπὸ δὲ Δαναὴς τοὺς Ἀκρισίου καταλέγουσι τοὺς ἄνω αἰεὶ πατέρας αὐτῶν, φανοίατο ἂν ἐόντες οἱ τῶν Δωριέων ἡγεμόνες Αἰγύπτιοι ἐόντες. ταῦτα μέν νυν κατὰ τοὺς Ἕλληνας λέγουσι γεγλωσσολογήσθαι. Ὡς δὲ ὁ Περσέων λόγος λέγεται, αὐτὸς ὁ Περσεὺς ἦν Ἀσσύριος, ἐγένετο Ἕλλην, ἀλλ' οὐκ οἱ Περσέος προγονοί. τοὺς δὲ Ἀκρισίου πατέρας ὁμολογούσας κατ' οἰκηιότητα Περσέι εἶναι, καθάπερ Ἕλληνες λέγουσι, Αἰγυπτίους. Καὶ ταῦτα μέν νυν περὶ τούτων εἰρήσθω. ὅτι δὲ ἐόντες Αἰγύπτιοι, καὶ ὅτι ἀποδεξάμενοι ἔλαβον τὰς Δωριέων βασιληίας, ἄλλοισι γὰρ περὶ αὐτέων εἴρηται, ἐάσομεν αὐτά· τὰ δὲ ἄλλοι ἐκαπηλάσαντο, τούτων μνήμην ποιήσομαι. Γέρεά τε δὴ τάδε τοῖσι βασιλεῦσι Σπαρτιήτῃσι δεδώκασι, ἱρωσύνας δύο, Διός τε Λακεδαίμονος, καὶ Διὸς οὐρανίου· καὶ πόλεμόν γε ἐκφέρειν ἐπὶ τοὺς ἂν βούλωνται χώρην. τοῦτο δὲ μηδένα εἶναι Σπαρτιητέων ἀποκωλύειν· εἰ δὲ μή, αὐτὸν ἐν τῷ ἀργεῖ ἐπέχεσθαι. στρατευομένων δὲ, πρώτους ἰέναι τοὺς βασιλέας, ὑστάτους δὲ ἀπιέναι· ἑκατὸν δὲ ἄνδρας λοχαγοὺς ἀπὸ στρατιῆς φυλάσσειν αὐτούς. τοῖσι δὲ σφάγια ἐν τῇσι ἐξοδίῃσι [e], ἐκδοῦσι ἂν ἐθέλωσι· τῶν δὲ θυομένων ἀπάντων τὰ δέρματά τε καὶ τὰ νῶτα λαμβάνειν σφέας. ταῦτα μὲν τὰ ἐμπολέμια. Τὰ δὲ ἄλλα τὰ εἰρηναῖα καὶ τὰδε σφι δέδοται· ἢν θυσίην τις δημοτελῆ [f] ποιέηται, πρώτους ἀπὸ τοῦ δείπνου ἵζειν τοὺς βασιλέας· καὶ ἀπὸ τούτων πρώτων ἄρχεσθαι, διπλήσια νεμομένους ἑκατέρῳ τοῦ παντὸς ἢ τοῖσι ἄλλοισι δαιτυμόνεσι. καὶ σπονδαρχίας εἶναι τούτων, καὶ τὰ τυθέντων τοῦτον τὰ δέρματα. νεομηνίας δὲ πάσας [g] καὶ ἑβδόμας ἱσταμένου μηνὸς, δίδοσθαι τῷ μὲν βασιλεῖ ἀπὸ τοῦ κοινοῦ τέλεος ἱρήιον ἕν, ἄρτων τε Κορινθίων μεδίμνου καὶ κοτύλης Λακωνικῆς οἴνου μέτρον, κρεῶν δὲ τὸ μηρίον καὶ τὸ δέρμα· τῷ δὲ ἄλλῳ ἀγαθῷ ἀνδρὶ ἐπὶ δόξῃ ἀφικομένῳ δίδοσθαι τὸν αὐτὸν τοῦτον τρόπον. ἢν δὲ μὴ παρῇ, ἀλλὰ πέμψῃ, τὰ μὲν ἐπὶ τῇ ἑστίῃ τοῦ βασιλέος ἱδρύσασθαι, τὰ δὲ ἐπὶ τοῦ ἀγαθοῦ ἀνδρός. ἐπὶ δὲ τοῖσι θανάτοισι τοῖσι βασιλέων καὶ ἐπὶ τοῖσι τῶν γυναικῶν τοῖσι βασιλέων, ἱππέας ἀναγκαίους ἐκ πάσης τῆς περιοίκου ἐλθεῖν ἐς τὴν Σπάρτην, ἐς τὸν ἂν ἐκ τοῦ νεκροῦ ἐλθόντες ἐς τὴν Σπάρτην ἀπαγγείλωσι. ἐπὶ δὲ τοῖσι θανάτοισι τοῖσι βασιλέων καὶ ἐπὶ τοῖσι τῶν γυναικῶν τοῖσι βασιλέων, ἐν τῇ Σπάρτῃ ἀναγκαίους ἐκ πάσης τῆς περιοίκου καὶ ἐκ τῆς Σπάρτης αὐτῆς ἐλθεῖν ἐς τὸν ἂν ἐκ τοῦ νεκροῦ ἐλθόντες ἐς τὴν Σπάρτην ἀπαγγείλωσι. ἐπὶ δὲ τοῖσι θανάτοισι τοῖσι βασιλέων καὶ ἐπὶ τοῖσι τῶν γυναικῶν τοῖσι βασιλέων, ἐν τῇ Σπάρτῃ ἀναγκαίους ἐκ πάσης τῆς περιοίκου καὶ ἐκ τῆς Σπάρτης αὐτῆς ἐλθεῖν ἐς τὸν ἂν ἐκ τοῦ νεκροῦ ἐλθόντες ἐς τὴν Σπάρτην ἀπαγγείλωσι. ἐπὶ δὲ τοῖσι θανάτοισι τοῖσι βασιλέων καὶ ἐπὶ τοῖσι τῶν γυναικῶν τοῖσι βασιλέων, ἐν τῇ Σπάρτῃ ἀναγκαίους ἐκ πάσης τῆς περιοίκου καὶ ἐκ τῆς Σπάρτης αὐτῆς ἐλθεῖν ἐς τὸν ἂν ἐκ τοῦ νεκροῦ ἐλθόντες ἐς τὴν Σπάρτην ἀπαγγείλωσι.

rum qui honorabatur à matre, tanquam primogenitum publiceque alendum curaſſe, impoſito ei nomine EUryſthene; juniori, Procle. Hos autem fratres, ubi adoleverunt, per omne vitæ tempus inter ſe diſſenſiſſe, & itidem eorum poſteros perſeveraſſe. Hæc ſoli Græcorum Lace- 53
dæmonii ajunt. At hæc ſecundum ea, quæ commemorantur à Græcis, ego ſcribo; hos Dorienſium reges uſque ad Perſeum Danaæ filium deo omiſſo, recenſeri recte à Græcis, & demonſtrari Græcos eſſe. jam tum enim iſti inter Græcos cenſebantur. Ideo autem dixi, uſque ad Perſeum, nec altius repetii, quod nullum Perſeo cognomentum adeſt mortalis patris, quemadmodum Herculi Amphitryon. Itaque à me rectam rationem ſequente dictum recte eſt uſque ad Perſeum. A Danae vero Acriſii filia retrorſum patres eorum ſuperiores recenſendo, conſtabit principes Dorienſium eſſe Ægyptios indigenas. Hæc generis recenſio ex commemoratione Græcorum facta eſt. Ut autem à Perſis narratur, Per- 54
ſeus ipſe, quum eſſet Aſſyrius, factus eſt Græcus, non tamen progenitores ejus. nam majores Acriſii fateri, quod ad cognationem, nihil cum Perſeo ſibi eſſe; eoſque quemadmodum Græci ajunt, Ægyptios eſſe. Hæc de his hactenus. Quod 55
autem in regna Dorienſium, quum Ægyptii eſſent, ſucceſſerint, & ea acceperint, hæc (quoniam ab aliis dicta ſunt) omittemus: quæ vero alii non attigerunt, eorum faciam mentionem. Hæc autem 56
decora regibus Spartiatæ tribuerunt: duo ſacerdotia, Jovis Lacedæmonis & Jovis cœleſtis: & jus belli in quamcunque libuerit regionem efferendi, ut id nulli Spartiatarum prohibere fas ſit; ſin, piaculari crimine teneatur. Ut in militando primi eant reges, abeant poſtremi. Centum delecti viri eis in militia cuſtodes adſint. In profectionibus ad bellum utantur ovibus quotcunque libuerit: quarum immolatarum omnium pelles ac terga accipiant ipſi. Bellica hæc. Alia ſunt quæ pacis 57
tempore eis tribuuntur: Ut quoties aliquod publicum ſacrificium fit, primi in cœna reges diſcumbant, & iis primis dari partes incipiant, unicuique eorum dupla omnia quàm ceteris convivis: libaminumque initia penes illos ſint, & immolatarum ovium coria. Singulis quoque calendis & ſeptimis diebus ingreſſi menſis, ſin-

a Etiam hæc vox νεωτέρῳ non eſt in MS. b Hæc quoque vox αὐτέων non legitur in MS. c τάδε ἢ κατὰ λογόμενα. d ἐρωτᾶν μοι. e τοῖσι ἐξοδίοισι. f δημοτελῆ. g νεομηνίας ἢ ἀπὸ πάσας.

Alia regum jura, etiam erga mortuos domi seu in bello legitima.

singula pecora perfecta utrique è publico dentur in Apollinis: & farinæ medimnus, & vini Laconicus quartarius: & in omnibus certaminibus primaria sint exempta loca; & penes illos sit constituere proxenos, quos ex civibus velint; & utrique binos eligere Pythios. sunt autem Pythii, qui Delphos ad consulenda oracula mittuntur, quique publice cum regibus pascuntur. Regibus ad cœnam non euntibus domum mittantur bini farinæ chœnices, & vini cotyla: præsentibus dupla dentur omnia. eadem ratione à privatis quoque invitati ad cœnam honorentur. Vaticinia quæ contigerunt, ab illis custodiantur: sed simul ea noscant Pythii. Reges soli de his solis judicent: de virgine ad quam tota hereditas devenerit, quem habere eam oporteat, si pater eam nondum desponderit: nec non de viis publicis: & si quis adoptivum filium facere velit, coram regibus id fieri: eosdem quoque consultantibus affidere senioribus, qui sunt duodetriginta: si eo non accesserint, eorum maxime propinqui senes decora regum obtineant, duos calculos ponendi, tertium pro seipsis.
58 Viventibus hæc regibus à republica Spartiatarum tribuuntur; ista defunctis. Equites per universam Laconicam quid acciderit nunciant: feminæ per urbem circumeuntes lebetem pulsitant. quumque hoc fit, necesse est ex singulis domibus duos ingenuos, marem ac feminam, contaminari, magnis pœnis, nisi hoc faxint, impositis. Eadem autem circa mortes regum consuetudo Lacedæmoniis est, quæ barbaris Asianis. nam plerique barbarorum eodem ritu in mortibus regum utuntur. Siquidem posteaquam mortem obiit Lacedæmoniorum rex, oportet ejus exequiis adesse ex omni Lacedæmone absque Spartanis aliquo numero vicinos apertis pectoribus. Horum igitur & hilotarum atque ipsorum Spartiatarum posteaquam multa millia in unum coacta sunt, promiscue cum mulieribus frontes suas intrepide pulsant, & ululatu immenso utuntur, ultimum semper quemque regum dicentes fuisse optimum. Qui vero regum in bello periit, ejus simulacrum quum expresserunt, in toro bene strato efferunt; & cum sepeliverunt decem dies justitium est, nullusque comitiorum consessus, sed lu-
59 ctus continens. Aliud autem hoc istis convenit cum Persis, quod defuncto rege

δίδοσθαι ἐκ τῶ δημοσίᾳ ἱρήϊον τέλειον ἑκατέρῳ ἐς Ἀπόλλωνα, καὶ μέδιμνον ἀλφίτων, καὶ οἶνου παρτίην Λακωνικήν. καὶ ἐν τοῖσι ἀγῶσι πᾶσι προεδρίας ἐξαιρέτους, καὶ προξείνους ἀποδεικνύναι τοῖσι προσήκουσι [a] τοὺς ἂν ἐθέλωσι τῶν ἀστῶν, καὶ Πυθίους αἱρέεσθαι δύο ἑκάτερον. οἱ δὲ Πύθιοι, εἰσὶ θεοπρόποι ἐς Δελφούς, σιτεόμενοι μετὰ τῶν βασιλήων τὰ δημόσια. μὴ ἐλθοῦσι δὲ τοῖσι βασιλεῦσι ἐπὶ τὸ δεῖπνον, ἀποπέμπεσθαί σφι ἐς τὰ οἰκία ἀλφίτων τε δύο χοίνικας ἑκάτερω, καὶ οἴνου κοτύλην· παρεοῦσι δὲ διπλήσια πάντα δίδοσθαι. τὠυτὸ δὲ τοῦτο καὶ προς ἰδιωτέων κληθέντας ἐπὶ δεῖπνον τιμᾶσθαι. τὰς δὲ μαντηίας τὰς γινομένας, τέτους φυλάσσειν· συμφέρεσθαι δὲ καὶ τοὺς Πυθίους. δικάζειν δὲ μούνους τοὺς βασιλέας τοσάδε μοῦνα· παρθένου περὶ, ἐς τὸν ἰκνέεται ἔχειν, ἢν μή περ ὁ πατὴρ αὐτὴν ἐγγυήσῃ· καὶ ὁδῶν δημοσίων περὶ· καὶ ἤν τις θέτον παῖδα ποιέεσθαι ἐθέλῃ, βασιλήων ἐναντίον ποιέεσθαι. καὶ παρίζειν βουλεύουσι τοῖσι γέρουσι, ἐόντες δυῶν δέουσι τριήκοντα. ἢν δὲ μὴ ἔλθωσι, τοὺς μάλιστά σφι τῶν γερόντων προσήκοντας ἔχειν τὰ τῶν βασιλήων γέρεα, δύο ψήφους πεφυκότας, τριτάτην δὲ, τὴν ἑωυτῶν. Ταῦτα μὲν ζώοισι τοῖσι βασιλεῦσι δέδοται ἐκ τοῦ κοινοῦ τῶν Σπαρτιητέων· ἀποθανοῦσι δὲ, πάδε· ἱππέες περιαγγέλλουσι τὸ γεγονὸς κατὰ πᾶσαν τὴν Λακωνικήν· κατὰ δὲ τὴν πόλιν γυναῖκες περιιοῦσαι, λέβητα [b] κροτέουσι. ἐπὰν ὦν τοῦτο γίνηται τοιοῦτο, ἀνάγκη ἐξ οἰκίης ἑκάστης ἐλεύθερους δύο καταμιαίνεσθαι ἄνδρα τε καὶ γυναῖκα· μὴ ποιήσασι δὲ τοῦτο, ζημίαι μεγάλαι ἐπικέαται. νόμος δὲ τοῖσι Λακεδαιμονίοισι κατὰ τοὺς βασιλήων τοὺς θανάτους ἐστὶ ὡυτὸς καὶ τοῖσι βαρβάροισι τοῖσι ἐν τῇ Ἀσίῃ· τοὺς γὰρ ὧν βαρβάρων [c] οἱ πολλοὶ τοὺς τῷ νόμῳ χρεὼν] καὶ τοὺς θανάτους τοῦ βασιλήων. ἐπὰν γὰρ ἀποθάνῃ βασιλεὺς Λακεδαιμονίων, ἐκ πάσης δεῖ Λακεδαίμονος, χωρὶς Σπαρτιητέων, ἀριθμῷ τοῦ περιοίκων ἀναμαθεῖν ἐς τὸ κῆδος ἰέναι. τουτέων ὦν καὶ τοῦ εἰλωτέων, καὶ αὐτέων Σπαρτιητέων ἐπὰν συλλεχθέωσι ἐς τὠυτὸ πολλαὶ χιλιάδες, σύμμιχα τῇσι γυναιξὶ κόπτονταί τε τὰ μέτωπα περιφυμίως, καὶ οἰμωγῇ ἀφιεροῦνται ἀπλέτῳ· φάμενοι τὸν ὕστατον αἰεὶ ἀποθνῄσκοντα τῶν βασιλήων, τοῦτον δὴ γνώμῃ ἄριστον. ὃς δ' ἂν ἐν πολέμῳ τῶν βασιλήων ἀποθάνῃ, τούτῳ δὲ εἴδωλον σκυτάσαντες, ἐν κλίνῃ εὖ ἐστρωμένῃ ἐκφέρουσι. ἐπὰν δὲ θάψωσι [d], ἀγορὴ δέκα ἡμερέων οὐκ ἵσταται σφι, οὐδ' ἀρχαιρεσίη σιτίζεται, ἀλλὰ πενθέουσι τούτους τὰς ἡμέρας. Συμφέρον] δὲ ἄλλο τόδε [e] τοῖσι Πέρσῃσι· ἐπὰν

Xx 3 ἀπο-

a προξείνους. b λέβητας. c οἱ βαρβάρων. d Hæc tria verba non sunt in MS. e ἄλλο ἢ τοι τόδε.

Lacedæmonii opificia paterna excipiunt. Historia & fata Aristonis connubiorum. Puellæ forma per Helenam emendata.

ἀποθανόντος δὲ βασιλῆος ἄλλος ἐνίκησε βασιλεύς, ὅτευ ὁ ἐσιὼν ἐλεύθερος ὅστις τι Σπαρτιητέων τῷ βασιλέϊ ἢ τῷ δημοσίῳ ὤφλε. ἐν δὲ αὖ Πέρσῃσι ὁ καπηλάμενος βασιλεύς τὸ ωεοφλόμενον φόρον μετὰ πάσῃσι τῇσι πόλισι. Συμφέρονται δὲ καὶ τάδε Αἰγυπτίοισι Λακεδαιμόνιοι· οἱ κήρυκες αὐτέων καὶ αὐληταὶ καὶ μάγειροι ἐκδέκονται τὰς πατρώιας τέχνας· καὶ αὐλητὴς τε αὐλητέω γίνεται, καὶ μάγειρος μαγείρου, καὶ κῆρυξ κήρυκος, ἢ καλὰ λαμπροφωνίῃ ἐπιτηδέμενοι ἄλλοι σφέας ωροσκλήϊζι[a], ἀλλὰ καλὰ τὰ πάτρια ἐπιτελέϊσι. ταῦτα μὲν δὴ ἐτῶ γίνεται. Τότε δὲ τὸν Κλεομένεα ἐόντα ἐν τῇ Αἰγίνῃ, καὶ κοινὰ τῇ Ἑλλάδι [b] ἀγαθὰ ωροτιθέμενον, ὁ Δημάρητος διέβαλε, οὐκ Αἰγινητέων ἕτω κηδόμενος, ὡς φθόνῳ ἑωυτῷ ἄτῃ χρεώμενος. Κλεομένης δὲ νοσήσας ἀπ' Αἰγίνης, ἐβούλευε τὸν Δημάρητον ωαῦσαι τῆς βασιληίης, ἁλὰ ωρῆγμα τοιόνδε ἐπίεζε ἐς αὐτὸν ποιεύμενος. Ἀρίστωνι βασιλεύοντι ἐν Σπάρτῃ, καὶ γήμαντι γυναῖκας δύο, παῖδες οὐκ ἐγίνοντο. καὶ, ἢ γὰρ ωυνεγινώσκετο αὐτὸς τοῦτο εἶναι αἴτιος, γαμέει τρίτῳ γυναῖκα. ὧδε δὴ γαμέει. ἦν οἱ φίλος τῶν Σπαρτιητέων ἀνὴρ, τῷ ωροσεκέετο τῶν ἀστῶν μάλιστα ὁ Ἀρίστων. τούτῳ τῷ ἀνδρὶ ἐτύγχανε ἐοῦσα γυνὴ καλλίστη μακρῷ τῶν ἐν Σπάρτῃ γυναικῶν· καὶ ταῦτα μέντοι καλλίστη ἐξ αἰσχίστης γενομένη. ἐοῦσαν γὰρ μιν τὸ εἶδος φλαύρην, ἡ τροφὸς αὐτῆς, οἵα ἀνθρώπων τε ὀλετίων δυσμενεστάτη, καὶ δυσβόητος ἐοῦσα, ωρὸς δὴ καὶ ὀρέοντα τοὺς γονέας συμφορὴν τὸ εἶδος αὐτῆς ποιεύμενους, ταῦτα ἔκαστα μαθοῦσα, ἐπιφράζεται τοιάδε· ἐφόρεε αὐτέην ἀνὰ πᾶσαν ἡμέρην ἐς τὸ τῆς Ἑλένης ἱρὸν, τό ἐστι ἐν τῇ Θεραπνῇ καλεομένῃ, ὑπερθε δὲ Φοιβηίου ἱροῦ. ὅκως δὲ ἐνείκαιε ἡ τροφὸς, ωρός τι τῶγαλμα ἵστα, καὶ ἐλίσσετο τὸν θεὸν ἀπαλλάξαι τὸ δυσμορφίης τὸ παιδίον. καὶ δή κοτε ἀπιούσῃ ἐκ τοῦ ἱροῦ τῇ τροφῷ γυναῖκα λέγεται ἐπιφανῆναι· ἐπιφανεῖσαν δὲ, ἐπείρεσθαί μιν ὅ, τι φέροι ἐν τῇ ἀγκάλῃ. καὶ τὴν φάναι, ὡς παιδίον φέροι[c]. τὴν δὲ κελεῦσαι οἱ δεῖξαι· τὴν δὲ ἀπαρνᾶσθαι· ἀπρηξάσῃ γὰρ οἱ ἐκ τῶν γεναμένων μηδενὶ ἐπιδεικνύναι. τὴν δὲ πάντως ἑωυτῇ κελεύσαι ἐπιδεῖξαι. ὁρῶσαν [d] δὲ τὴν γυναῖκα ωολλῷ ποιεύμενον ἰδέσθαι, ἕτω δὴ τὴν τροφὸν δεῖξαι τὸ παιδίον. τὴν δὲ, καταψῶσαν τοῦ παιδὸς τὴν κεφαλὴν, εἰπεῖν ὡς καλλιστεύσει ωασέων τῶν ἐν Σπάρτῃ γυναικῶν. ἀπὸ μὲν δὴ ταύτης τῆς ἡμέρης μεταπεσεῖν τὸ εἶδος. γαμέει δέ μιν ἐς γάμου ὥρην ἀπικομένην Ἄγητος ὁ Ἀλκειδέω,

ge alter qui succedit liberat ære alieno, quicunque Spartiatarum aliquid aut reipublicæ debebat: & apud Persas item qui rex creatus est, omnibus civitatibus tributum quod debebant remittit. Cum Ægyptiis etiam Lacedæmonii in hoc congruunt, quod eorum præcones & tibicines & coqui excipiunt paterna artificia: & tibicen è tibicine, & coquus è coquo, & præco ex præcone gignitur, neque alii propter vocalitatem impositi ipsos excludunt, sed in paterno opere perseverant: atque hæc quidem ita fiunt. Cleomenem autem tunc quum apud Æginam esset, ac communi Græciæ bono operam daret, insimulabat Demaratus, non tam Æginetis studens, quam invidia & damni studio ductus. Quem Cleomenes ab Ægina reversus consultabat ut regno submoveret; ob hanc rem intendens in eum actionem. Ariston Spartæ regnum obtinens, quum duabus uxoribus ductis liberos non susciperet, in se culpam ejus rei non esse agnoscens, tertiam duxit uxorem, & duxit hunc in modum. Erat ei amicus quidam Spartiata, cujus opera ex omnibus civibus maxime utebatur; cui viro erat uxor longe speciosissima omnium Spartanarum, idque sane ex turpissima talis facta: siquidem quum haberet faciem minus luculentam, nutrix ejus, utpote filia parentum locupletum & formæ indecoræ, insuper videns parentes ægre ferre, hoc excogitavit, ut puellam singulis diebus bajularet ad Helenæ templum, quod est in loco qui dicitur Therapne, supra Phœbeium fanum. eo quoties nutrix intulerat puellam, adstans simulacro, deam precabatur ut alumnam deformitate liberaret. Cui aliquando abeunti è templo mulier quædam apparuisse fertur, atque interrogasse illam quidnam in ulnis gestaret: & quum nutrix se infantem gestare respondisset, jussisse sibi ostendi: quumque negaret nutrix id se facturam, quod infantem parentes vetuissent ostendi cuipiam, jussisse prorsus ut sibi ostenderetur. Nutricem vero, quum videret mulierem illam magni æstimare visum, ei tandem puellam ostendisse. Hanc autem demulcentem caput puellæ dixisse, futuram eam omnium Spartæ mulierum formosissimam: atque ab eo die pristinam speciem mutari cœpisse. Hanc, quum ad nubilem pervenit ætatem, duxit uxorem Agetus Alcidis

a MS. effert disserte ωροσκλήϊζι. b MS. habet ποιεῦ ἐν τῇ Ἑλλάδι. c φορέϊ. d MS. habet ἰδοῦσα.

Modus astutus dictæ ab Aristone tertiæ uxoris, unde natus Demaratus citato partu, in quo temere quid projecit pater, ob quod filius dein spoliatus regno, subjecto Leutychide.

62 cidis filius, ille amicus Aristonis. Ejus mulieris amore titillatus quum esset Ariston, hanc rem commentus est: Ageto sodali suo, cujus illa erat uxor, recepit se dono daturum unam è suis rebus omnibus quamcunque ille optaret; atque invicem jussit illum simile munus sibi dare. Agetus nihil de uxore suspicatus, quum videret Aristoni quoque uxorem esse, accepit condicionem, & in eam rem jusjurandum interposuerunt. Cui mox Ariston è suis rebus pretiosis donavit, quæcunque fuit, quam ille elegit: ita ipse vicissim pro scopo habens donari ab illo, ibi tum ergo optavit uxorem amici abducere. Agetus dicere, se præter hoc unum cetera annuisse; jurejurando tamen adactus ac doli astutia permittit ab-
63 duci. Ita tertiam hanc Ariston repudiata secunda duxit uxorem: quæ intra brevius tempus, nondum exactis decem mensibus, hunc ei genuit Demaratum. Ariston, quum ei sedenti in sella regia cum ephoris quidam ex domesticis nuncium nati filii attulisset, sciens ab quo tempore duxisset uxorem, deductis per digitos mensibus, dixit adjurans, Hic non est filius meus. Quod audientes ephori, haud magni fecere impræsentiarum; sed posteaquam puer adolevit, pœnituit Aristonem dicti, opinantem utique filium sibi esse Demaratum: cui ideo nomen impositum est Demaratus, quod ante eum natum omnis populus vota fecit, ut Aristoni, omnium ante id tempus regum viro probatissimo, filius gigneretur. ea de re
64 id nomen huic impositum est. Interjecto deinde tempore Aristone vita functo, Demaratus obtinuit regnum: sed videlicet necesse erat ut hæc quæ in notitiam venerant, hominem regno privarent. Eapropter à Cleomene vehementer insimulabatur, cum antea quod ab Eleusine abduxisset exercitum, tum eo tempore quum adversus Æginetas cum
65 Medo sentientes trajecit Cleomenes. Ergo ingressus eum ulcisci Cleomenes, componit cum Leutychide Menaris filio, Agidis nepote, ex eadem qua erat Demaratus familia, ut si eum regem in locum Demarati constituisset, se adversus Æginetas comitaretur. Erat autem Leutychides Demarato maxime inimicus, ob hanc caussam, quod quum Percalum filiam Chilonis, neptem Demar-

κεῖθεν, ἔστω δὴ ὁ τοῦ Ἀρίστωνος φίλος. Τὸν γὰρ Ἀρίστωνα ἔκνιζε ὅσα τὴν γυναῖκες ταύτης ἔρως. μηχανᾶται δὴ τοιάδε· αὐτός τε τῷ ἑταίρῳ τοῦ ἦν ἡ γυνὴ αὕτη, ὑποδέκε[ται] [a] δωτίνην δώσειν τοῦ ἑωυτοῦ πάντων ἓν τὸ [b] ἂν αὐτὸς ἐκεῖνος ἕλη[ται], καὶ τὸν ἑταῖρον ἐκέλευε ὡσαύτως τὴν ὁμοίην δίδοναι. ὁ δή, οὐδὲν φοβηθεὶς ἀμφὶ τῇ γυναικὶ, ὀρέων ἐοῦσαν τὴν Ἀρίστωνι γυναῖκα, κατανεύει ταῦτα. ὀμνὺς τύχαισι δὴ ὅρκιος ἐπήλασαν. μετὰ δὲ, αὐτός τε ὁ Ἀρίστων ἔδωκε τοῦτο ὅ, τι δὴ οἱ τὸ εἵλετο τῶν κτημάτων τῶν Ἀρίστωνος ὁ Ἀγιδος, καὶ αὐτὸς τὴν ὁμοίην ζητέων φέρεσθαι παρ' ἐκεῖνον. ἐνθαῦτα δὴ ὁ ἑταῖρος τὴν γυναῖκα ἐπιφέρει ἀπάγεσθαι. ὁ δὲ, πολλῷ τοῦτο μειοῦτο, πάντα ἔφη κατανένοσται. ἀναγκαζόμενον μέν τοι τῷ τε ὅρκῳ, καὶ τὴν ἀπάτης τῇ ἀφαγωγῇ, ἀπίησι [c] ἀπάγεσθαι. Οὕτω μὲν δὴ τὴν τρίτην ἐπηγάγετο γυναῖκα ὁ Ἀρίστων, τὴν δευτέραν ἀποπεμψάμενος. ἐν δὲ οἱ χρόνῳ ἐλάσσονι, καὶ οὐ πληρώσασα τοὺς δέκα μῆνας ἡ γυνὴ αὕτη, τίκτει τοῦτον τὸν Δημάρητον. καί τις οἱ τῶν οἰκετέων ἐν θρόνῳ κατημένῳ μετὰ τῶν ἐφόρων, ἐξαγγέλλει ὡς οἱ παῖς γέγονε. ὁ δὲ, ἐπιστάμενός τε τὸν χρόνον ἐξ ὅτου ἠγάγετο [d] τὴν γυναῖκα, καὶ ἐπὶ δακτύλων [e] συμβαλλόμενος τοὺς μῆνας, εἶπε ,,δεσπόσας, Οὐκ ἂν ἐμὸς εἴη. τοῦτο ἤκουσαν μὲν οἱ ἔφοροι. πρῆγμα μέντοι οὐδὲν ἐποιήσαντο τοσοῦτον· ὁ δὲ παῖς ηὔξετο· καὶ τὸν Ἀρίστωνι τὸ εἰρημένον μετέμελε, παῖδα γὰρ τὸν Δημάρητον ἐς τὰ μάλιστά οἱ ἐνόμισε εἶναι· Δημάρητον δὲ αὐτῷ οὔνομα ἔθετο, ἀπὸ τόδε· πρότερον τῶν τέων, πανδημεὶ Σπαρτιῆται Ἀρίστωνι ὡς ἀνδρὶ εὐδοκιμέοντι ἀπὸ πάντων δὴ τῶν βασιλέων τῶν ἐν τῇ Σπάρτῃ γιομένων, ἀρτίως ἐποιήσαντο παῖδα γενέσθαι. ἀπὸ τούτου μέν οἱ τὸ οὔνομα Δημάρητος ἐτέθη. Χρόνῳ δὲ ὕστερον Ἀρίστων μὲν ἀπέθανε, Δημάρητος δὲ ἔσχε τὴν βασιληίην. ἔδεε δὲ (ὡς ἔοικε) ἀναπυσθέντα τοῦτο, καταπαῦσαι Δημάρητον τὴν βασιληίης, ἀπὸ τοῦ Κλεομένεϊ διεβλήθη μεγάλως, ὕστερόν τε ὁ Δημάρητος ἀπαγαγὼν τὴν στρατιὴν ἐξ Ἐλευσῖνος, καὶ δὴ καὶ τότε ἐπ' Αἰγινητέων τοὺς μηδίσαντας ἀπαγόμενος Κλεομένεος. Ὀρμηθεὶς ὦν διατίννυσθαι ὁ Κλεομένης, συντίθεται Λευτυχίδῃ τῷ Μενάρεος τοῦ Ἄγιος, ἐόντι οἰκίης τῆς αὐτῆς Δημαρήτῳ, ἐπ' ᾧ τε, εἰ αὐτὸν καταστήσῃ βασιλέα ἀντὶ Δημαρήτου, ἕψεται οἱ ἐπ' Αἰγινήτας· ὁ δὲ Λευτυχίδης εἰ ἐχθρὸς τῷ Δημαρήτῳ μάλιστα γεγονὼς, ἀπὸ πρήγματα τοιάνδε· ἁρμοσαμένου Λευτυχίδεω Πέρκαλον τὴν Χίλωνος τοῦ Δη-

μαρ-

a ὑποδέκεται. b ἤν τι τὸ. c ἀπίησι. d χρόνον τῷ ἠγάγετο. e δακτύλῳ.

μαρμένης γυναῖκα, ὁ Δημάρητος ἀπεστέρησε, ἀποστερεῖ Λευτυχίδεα ἔχων γάμων, φθείσας αὐτὸς τῷ Πέρκαλον ἁρπάσας καὶ ἔχων γυναῖκα. κατὰ τοῦτο μὲν τῷ Λευτυχίδῃ ἡ ἔχθρη ἡ ἐς τὸν Δημάρητον ἐγεγόνεε· τότε δὲ ὁκ τοῦ Κλεομένεος προθυμίης ὁ Λευτυχίδης καλῶμυνε Δημαρήτῳ, φὰς αὐτὸν οὐκ ἰκνεομένως βασιλεύειν Σπαρτιητέων, οὐκ ἐόντα παῖδα Ἀρίστωνος. μετὰ δὲ τῷ καλωμοσίῃ, ἐνόησε ἀνασώζων ἐκεῖνο τὸ ἔπος τὸ εἶπε Ἀρίστων τότε, ὅτε οἱ ἐξήγγελε ὁ οἰκέτης παῖδα γεγονέναι, ὁ δὲ, συμβαλλεόμενος τοὺς μῆνας, ἀπώμοσε, φὰς οὐκ ἑωυτοῦ εἶναι [a]. τούτῳ δὴ ἀπεμάσσων τῷ ῥήματι ὁ Λευτυχίδης, ἀπέφαινε τὸν Δημάρητον οὔτε ἐξ Ἀρίστωνος γεγονότα, οὔτε ἰκνεόμενος βασιλεύοντα Σπάρτης, τοὺς ἐφόρους μάρτυρας παρεχόμενος ἐκείνους, οἳ τότε ἐτύγχανον παρεδροί τε ἐόντες καὶ ἀκούσαντες ταῦτα Ἀρίστωνος. Τέλος δέ, ἐόντων περὶ αὐτέων νεικέων, ἔδοξε Σπαρτιήτῃσι ἐπείρεσθαι τὸ χρηστήριον τὸ ἐν Δελφοῖσι, εἰ Ἀρίστωνος [b] εἴη παῖς ὁ Δημάρητος. ἀνοίσει δὴ χρωμένους ἐκ προνοίης τοῦ Κλεομένεος ἐς τὸν Πυθίην, ἐνθαῦτα προσποιέει Κλεομένεος Κόβωνα τὸν Ἀριστοφάντου, ἄνδρα ἐν Δελφοῖσι δυνατώτατον μέγιστον. ὁ δὴ Κόβων περίαλλα τῷ προμαντίῃ ἀναπείθει τὰ Κλεομένεος ἐβούλετο [c] λέγεσθαι, λέγειν. ἔτω δὴ ἡ Πυθίη, ἐπερωτώντων τῶν θεοπρόπων, ἔκρινε μὴ Ἀρίστωνος εἶναι Δημάρητον παῖδα. ὑστέρῳ μέντοι χρόνῳ ἀνάπυστα ἐγένετο ταῦτα, καὶ Κόβων τε ἔφυγε ἐκ Δελφῶν, καὶ Περίαλλα ἡ προμαντίς ἐπαύθη τῆς τιμῆς. Κατὰ μὲν δὴ τὸν Δημαρήτου κατάπαυσιν τῆς βασιληίης ἔτω ἐγένετο. ἔφυγε δὴ Δημάρητος ἐκ Σπάρτης ἐς Μήδους ἐκ τοιῆσδε ὀνειδεος· μετὰ τὴν βασιληίης τὴν καταπαυσιν ὁ Δημάρητος ἦρχε αἱρεθεὶς ἀρχάς. ἦσαν μὲν δὴ γυμνοπαιδίαι· θεωμένῳ δέ οἱ Δημαρήτῳ, ὁ Λευτυχίδης, γεγονὼς ἤδη αὐτὸς βασιλεὺς ἀντ' ἐκείνου, πέμψας τὸν θεράποντα δὴ γέλωτί τε καὶ λάθῃ, ἠρώτα τὸν Δημάρητον ὁκοῖόν τι εἴη τὸ ἀρχὴν μὴ τὸ βασιλεύειν. ὁ δὲ, ἀλγήσας τῷ ἐπερωτήματι, εἶπε φὰς, αὐτὸς μὲν ἀμφοτέρων ἤδη πεπειρῆσθαι, κεῖνον δέ, τὸν μέντοι ἐπερώτησιν ταύτην ἄρξειν Λακεδαιμονίοισι μυρίης κακότητος, ἢ μυρίης εὐδαιμονίης. Ταῦτα δὴ εἰπὰς, καταχαλυψάμενος, ἤιε ἐκ τοῦ θεήτρου ἐς τὰ ἑωυτοῦ οἰκία. αὐτίκα δὴ θυσκεύσας ἔθυε τῷ Διῒ βοῦν. θύσας δέ, τὴν μητέρα ἐκάλεσε. Ἀπικομένην δὲ τῇ μητρὶ ἐθέλεις ἐς τὰς χεῖρας οἱ τὰ σπλάγχνα, καὶ ἱκέτευε, λέγων τοιάδε,

Id quo ordine contigerit, & Cleomenis nefas in Pythia. Sed & contumelia Leutychidæ urget Demaratum relicta patria fugere ad Darium.

marmeni sponsam haberet, Demaratus insidiose hominem conjugio privavit, præveniens & præripiens Percalum ac pro uxore retinens. Ob hanc caussam Leutychidi inimicitiæ cum Demarato extitere. Is tunc, Cleomene sollicitante, contra Demaratum juravit, negans eum rite in Spartanis regnare, qui Aristonis filius non esset; postquam ita juraverat, instituit persequi, repetens quod Ariston tunc dixerat, quum ei nunciasset domesticus filium natum, & menses conferens, jurejurando negasset illum esse suum. Huic verbo insistens Leutychides, pronunciabat Demaratum neque ex Aristone genitum esse, neque rite Spartæ regnare; eisdem ephoris adhibitis testibus, qui Aristoni assidentes tunc hæc ex illo audierant. Tandem re in contentionem deducta, visum est Spartiatis oraculum quod Delphis est consulendum, an foret Demaratus Aristonis filius. Quum ergo nihil suspicionis exstaret de Cleomenis providentia ad conciliandam Pythiam, ibi ille subornat Cobonem Aristophanti filium maxima apud Delphos autoritate, ut persuadeat Periallæ antistiti, dicere ea quæ Cleomenes volebat dici. Ita Pythia scisitantibus iis qui ad oraculum erant missi negavit Aristonis filium esse Demaratum. quæ tamen res sequenti tempore palam factæ sunt, & Cobon è Delphis profugit, & Perialla honore spoliata est. Hactenus quæ ad dejiciendum regno Demaratum acta sunt. Is vero è Sparta ad Medos profugit, ob hanc contumeliam: post ejectionem ex regno gerebat electus magistratum, quum esset spectaculum luctæ nudorum puerorum, & adesset Demaratus, misit ad eum Leutychides, in locum Demarati jam rex factus, deridendi insultandique caussa, ministrum, qui interrogaret qualis esset hæc præfectura post regnum. Eam interrogationem ægre ferens Demaratus, respondit se utrumque expertum esse, illum vero non; eam tamen interrogationem Lacedæmoniis futuram initium plurimæ aut calamitatis aut felicitatis. Hæc loquutus, velato capite è theatro domum abiit, confestimque præparatum Jovi bovem immolavit: quo immolato matrem arcessivit. Quæ quum adveniisset, positis in ejus manus extis, mulierem obsecravit his verbis, Per ego te

66

67

68

a οὐκ ἑωυτοῦ μιν εἶναι. b εἰ ἄρα Ἀρίστωνος. c ἐβουλεύθη.

te, mater, cum alios deos, tum Jovem hunc Herceum tangens, precor, promas mihi veritatem: quiſnam revera meus eſt pater? Nam Leutychides quidem in contentionibus objecit, te è priore viro gravidam, ita ad Ariſtonem veniſſe. Alii etiam dementius referentes, ajunt te ad aſinarium ex tuis ſervis ventitaſſe, illiuſque me filium eſſe. ego igitur te obſecro per Deos, ut verum dicas. Siquid enim eorum quæ dicuntur feciſti, non ſola feciſti, ſed cum multis: & multus in urbe Sparta ſermo eſt, negantium Ariſtoni fuiſſe ſemen procreando aptum. nam ſi fuiſſet, priores uxores ei
69 fuiſſe parituras. Hæc Demaratus. Cui mater ita reſpondens, Fili, inquit, quoniam precibus mecum agis ut dicam veritatem, omne tibi verum exponetur. Ut me domum Ariſton duxit, tertia quàm me duxerat nocte imago tanquam Ariſtonis ad me venit, quæ poſteaquam mecum concubuit, coronis quas geſtabat, me circumdedit, atque abiit. Dehinc Ariſton advenit, qui cernens me coronas habentem, ſciſcitabatur quiſnam me illis donaſſet. Ego ipſum dediſſe reſpondi: eoque id abnuente, juravi, aſſeverans non bene illum facere qui negaret, quippe qui paulo ante ingreſſus, ubi mecum coiiſſet, coronis me donaſſet. Ariſton, cernens me jurantem, intellexit eam rem divinam fuiſſe. compertumque eſt partim illas coronas fuiſſe ſumptas ex heroico conditorio, quod eſt juxta januam aulæ extructum, quod vocant Aſtrobaci: partim vates eſſe hunc eundem heroëm reſponderunt. Habet igitur, fili, ita omne, quod volebas audire. aut enim ex hoc heroë genitus es, paterque tibi eſt Aſtrobacus heros, aut Ariſton. nam ea te nocte concepi. Verum quod tibi præcipue exprobrant inimici, quod Ariſton, quum ei te natum eſſe nunciatum eſt, multis audientibus negavit te ſuum eſſe, quia tempus, decem menſes, non exiſſet, per inſcitiam talium rerum illi hoc verbum excidit. nam mulieres novem etiam menſium ac ſeptem menſium partum edunt, non omnes decimum menſem explentes. ego autem, fili, ſeptimeſtrem te genui. Ipſe quoque Ariſton non diu poſt agnovit, ſe per dementiam id verbum ejeciſſe. Alias narrationes de tua origine noli admittere. omnia enim ve-

„ ἀδε, Ὦ μῆτερ, θεῶν σε τῶν τε ἄλλων καλαπλό-
„ μενος ἱκετεύω, καὶ Ἕρκειόν Διὸς τόδε, φράσαι
„ μοι τὴν ἀληθείαν, τίς μοὶ ἐστὶ πατὴρ ὀρθῶς λό-
„ γῳ. Λεωτυχίδης μὲν γὰρ ἔφη ἐν τοῖσι νείκεσι λέ-
„ γων, κυήσαίν σε ἐκ τῶν ποτέρου ἀνδρὸς, ἥτω
„ ἐλθεῖν ποτὲ Ἀρίστωνα· οἱ δὲ καὶ τὸ ματαιότερον
„ λόγον λέγοντες, φασί σε ἐσελθεῖν ποτὲ τῶν οἰ-
„ κετέων τὸ ὀνοφορβὸν, καὶ ἐμὲ εἶναι ἐκείνου παῖδα.
„ ἐγὼ δέ σε ὧν μετέρχομαι πρὸς θεῶν [a], εἰπεῖν
„ τἀληθέα. οὔτε γὰρ, εἰ πεποίηκάς τι τῶν λεγο-
„ μένων, μοῦνη δὴ πεποίηκας, μετὰ πολλέων δέ·
„ ὁ, τι λόγος πολλὸς ἐν Σπάρτῃ, ὡς Ἀρίστωνι
„ σπέρμα παιδοποιὸν οὐκ ἐνείη· τεκεῖν γὰρ ἂν οἱ
„ τὰς προτέρας γυναῖκας. ὁ μὲν δὴ τοιαῦτα ἔ-
„ λεγε. Ἡ δὲ ἀμείβετο τοῖσδε, Ὦ παῖ, ἐπεί τέ
„ με λιτῇσι μετέρχεαι εἰπεῖν τἀληθέα, πᾶν
„ εἰς σὲ κατρήσει τἀληθές. ὡς με ἦγαγε Ἀ-
„ ρίστων ἐς ἑωυτοῦ, νυκτὶ τρίτῃ ἀπὸ τοῦ πρώτης
„ ἦλθέ μοι φάσμα εἰδόμενον Ἀρίστωνι· στεφα-
„ νηθὲν δέ, τὰς στεφάνους ἐς εἶχε, ἐμοὶ προσιεμένῃ.
„ καὶ τὸ μὲν οἰχώκεε, ἦκε δὲ μετὰ ταῦτα Ἀρίστων.
„ ὡς δέ με εἶδε ἔχουσαν στεφάνους, ἐρώτα τίς εἴη
„ ὁ, μοι δώς. ἐγὼ δὲ ἐφάμην ἐκεῖνον· ὁ δὲ
„ οὐκ ἐπιτρέπειν. ἐγὼ δὲ καταμνυμένῃ, φα-
„ μένη αὐτὸν οὐ καλῶς ποιέειν ἀπαρνεόμενον· ὀ-
„ λίγον [b] γάρ τι πρότερον ἐλθόντα καὶ στεφανη-
„ θέντα, δοῦναί μοι τὰς στεφάνους. ὁρέων δέ με
„ κατομνυμένην ὁ Ἀρίστων, ἔμαθε ὡς θεῖον εἴη
„ τὸ πρῆγμα. καὶ τοῦτο μὲν, οἱ στέφανοι ἐφάνη-
„ σαν ἐόντες ἐκ τοῦ ἡρῴου τοῦ πρὸς τῇσι θυρῇσι τῇσι
„ αὐλείῃσι ἱδρυμένου, τὸ καλέουσι Ἀστροβάκου·
„ τοῦτο δὲ, οἱ μάντιες τὸν αὐτὸν τοῦτον ἥρωα ἀνακά-
„ ρεον εἶναι. οὕτω δὴ ὦ παῖ ἔχει πᾶν ὅσον τι
„ καὶ βούλεαι πυθέσθαι. ἢ γὰρ ἐκ τοῦ ἥρωός τοῦ-
„ τυ γέγονας, καί σοι [c] πατὴρ ἐστι Ἀστροβακος
„ ὁ ἥρως, ἢ Ἀρίστων. ἐν γάρ σε τῇ νυκτὶ ταύ-
„ τῃ ἀναιρέομαι. τῇ δέ σοι μάλιστα κατέπλον-
„ ται οἱ ἐχθροὶ, λέγοντες ὡς αὐτὸς ὁ Ἀρί-
„ στων, ὅτε αὐτῷ οὐ ἠγγέλθης γεγωνημένος [d],
„ πολλῶν ἀκουόντων οὐ φήσειέ σε ἑωυτοῦ εἶναι·
„ τὸ χρόνον γὰρ τοὺς δέκα μηνῶς οὐδέκω ἐξή-
„ κειν· ἀϊδρηίῃ τῶν τοιούτων κεῖνος τοῦτο ἀπ-
„ έρριψε τὸ ἔπος. τίκτουσι γὰρ γυναῖκες καὶ
„ ἐννεάμηνα καὶ ἑπτάμηνα, καὶ οὐ πᾶσαι δέ-
„ κα μηνῶς ἐκτελέουσαι. ἐγὼ δέ σε ὦ παῖ
„ ἑπτάμηνον ἔτεκον. ἔγνω δὲ καὶ ὁ αὐτὸς Ἀρί-
„ στων οὐ μετὰ πολλὸν χρόνον ὡς ἀνείη τὸ ἔπος
„ ἐκβάλλοι τοῦτο. λόγους δὲ ἄλλους μὴ θέλε
„ σιος τὰ σεωυτοῦ μὴ δέκεο. τὰ γὰρ ἀληθέστε-

a MS. habet μετίεχομαι τ' θεῶν. b MS. ὀλίγῳ. c καί τοι. d αὐτῷ ἐγγέλθης γεγώμενος. Sed MS. etiam habebat ἐγγίλθη.

Demaratus fugit in Asiam. Leutychidæ infelix vita & mors in exilio. Hic tamen comitatur Cleomenem in Æginam.

„ τα πάντα [a] ἀκήκοας. ὃκ ἢ ὀνοφορβῶν αἰσῳ τε „ Λεωτυχίδη καὶ τοῖσι τοῦτα λέγουσι τίκτουσιν αἱ „ γυναῖκες παῖδας. ἡ μὲν δὴ ταῦτα ἔλεγε. Ὁ δὲ, πυθόμενός τε τὰ ἐβούλετο, καὶ ἐπόδια λαβὼν, ἐπορεύετο ἐς Ἦλιν· τῷ λόγῳ φὰς ὡς ἐς Δελφοὺς χρησόμενος τῷ χρηστηρίῳ πορεύεται. Λακεδαιμόνιοι δὲ, καταστοχασάμενοι Δημάρητον ὁρμημένον ἐπὶ χρηστηρίου, ἐδίωκον· καὶ κως ἔφθη ἐς Ζάκυνθον διαβὰς ὁ Δημάρητος ἐκ τῆς Ἤλιδος. ἐπιβαλόντες [b] δὲ οἱ Λακεδαιμόνιοι, αὐτά τε ἀπῆγον [c], καὶ τοὺς θεράποντας αὐτοῦ ἀπαιτέοντες. μὴ δὲ, (ἐξεδίδοσαν γὰρ [d] αὐτὸν οἱ Ζακυνθίοι) ἐνθεῦτεν διαβαίνει ἐς τὴν Ἀσίην παρὰ βασιλέα Δαρεῖον· ὁ δὲ καταδεξάμενός τε αὐτὸν μεγαλωστὶ, καὶ γῆν τε καὶ πόλιας ἔδωκε. ὅτῳ ἀπίκετο ἐς τὴν Ἀσίην Δημάρητος, καὶ ταύτῃ χρησάμενος τύχῃ· ἄλλά τε Λακεδαιμονίοισι αυχνὰ ἔργοισί τε καὶ γνώμῃσι ὑπολαμπρυνθείς, ἐν δὲ τῇ ἐς ὀλυμπιάδι σφι ἀνελόμενος τεθρίππῳ προσέβαλε, μούνῳ τοῦτο πάντων δὴ τῶν γνωμένων βασιλέων ἐν Σπάρτῃ ποιήσας. Λεωτυχίδης δὲ ὁ Μενάρεος, Δημαρήτου καταπαυσθέντος, διεδέξατο τὴν βασιληίην· καὶ οἱ γίνεται παῖς Ζεύξιδημος, τὸν δὴ Σπαρληπτίων μετεξέτεροι Κυνίσκον ἐκάλεον. ἔστι δὲ ὁ Ζεύξιδημος οὐκ ἐβασίλευσε Σπάρτης· πρὸ Λεωτυχίδεω γὰρ τελευτᾷ, λιπὼν παῖδα Ἀρχίδημον. Λεωτυχίδης δὲ στερηθεὶς Ζεύξιδήμου, γαμέει δευτέρῳ γυναῖκα Εὐρυδάμῃ, ἐοῦσαν Μενίου μὲν ἀδελφεὴν, Διακτορίδεω δὲ θυγατέρα· ἐκ τῆς οἱ ἔρσεν μὲν γίνεται ἐὸν, θυγάτηρ δὲ, Λαμπίτω· τὴν Ἀρχίδημος ὁ Ζεύξιδήμου γαμέει, δόντος αὐτῷ Λεωτυχίδεω. Οὐ μὲν δὲ Λεωτυχίδης κατεργάσατο ἐν Σπάρτῃ, ἀλλὰ τίσιν τοιῶνδέ τινα Δημαρήτῳ ἐξέτισε· ἐστρατήγησε Λακεδαιμονίοισι ἐς Θεσσαλίην· παρεὸν δέ οἱ ὑποχείρια πάντα ποιήσασθαι, ἐδωροδόκησε ἀργύριον πολύ· ἐπ' αὐτοφώρῳ δὲ ἁλοὺς αὐτὸς ἐν τῷ στρατοπέδῳ, ὀφληκατήμενος χρεὶ δίκτῃ ἀργυρίου, ἔφυγε ἐκ Σπάρτης, ὑπὸ δικαστηρίου ὑπαχθείς· καὶ τὰ οἰκία οἱ κατεσκάφη. ἔφυγε δὲ ἐς Τεγέην, καὶ ἐτελεύτησε ἐν ταύτῃ. ταῦτα μὲν δὴ ἐγένετο χρόνῳ ὕστερον. Τότε δὲ ὡς τῷ Κλεομένεϊ ὑπῳδώθη [e] τὸ ἐς τὸν Δημάρητον πρῆγμα, αὐτίκα στρατηλατέων Λεωτυχίδεα, ἦιε ἐπὶ τοὺς Αἰγινήτας, ὀργήν τινά σφι ἔχοντα διὰ τὸν προπηλακισμὸν ἔχων. ἔτω δὲ ἔστε οἱ Αἰγινῆται ἀμφοτέρων τῶν βασιλέων ἡκόντων ἐπ' αὐτοὺς ἐδικαίευν ἐπιβαίνειν, ἐκεῖνοί τε ὑπολεξάμενοι ἄνδρας δέκα Αἰγινητέων

veriſſima audiſti. Nam quod ad aſinarios attinet, ipſi Leutychidæ & iis qui talia loquuntur, ſuæ uxores de aſinariis pariant filios! Hæc illa dixit. Demaratus auditis quæ volebat, ſumpto viatico per ſpeciem eundi Delphos ad oraculum conſulendum, Elin contendit. Eum ſuſpicati Lacedæmonii fugam capeſſere, inſequuti ſunt. ſed Demaratus ante jam ex Elide Zacynthum trajecerat, quem illuc tranſgreſſi Lacedæmonii prehenderunt, ejuſque famulos auferunt; ſed Zacynthiis eum dedere abnuentibus, Demaratus illinc in Aſiam ad regem Darium trajecit: à quo magnifice exceptus eſt, terraque ac urbibus donatus. Ita in Aſiam Demaratus abiit, ac tali fortuna uſus vir cum aliis in multis factis dictiſque apud Lacedæmonios illuſtris, tum quod illis Olympiacam palmam quadrijugo certamine adjecit, quod ille ſolus omnium Spartæ regum confecit. Leu- 71
tychidi autem Menaris filio, qui in regnum amoti Demarati ſucceſſerat, natus eſt filius Zeuxidamus, quem nonnulli Spartiatarum Cyniſcon, catulum, vocabant. Is Spartæ non regnavit, ante Leutychidem defunctus, relicto filio Archidamo. Leutychides orbatus filio, alteram duxit uxorem EUrydamen, Menii ſororem, Diactoridis filiam, ex qua nullam prolem virilem ſuſcepit, ſed filiam nomine Lampito: quam Archidamus Zeuxidami filius in matrimonium accepit, ab ipſo Leutychide datam. At 72
ne Leutychides quidem ipſe Spartæ conſenuit, ſed has quaſdam pœnas Demarato rependit: In expeditione Theſſalica dux Lacedæmoniorum quum omnia ſubjugandi poteſtatem haberet, multum pecuniæ per corruptelam dono accepit, ipſaque in re deprehenſus ibi in caſtris, quum ſederet utraque manu pecuniam tenens, in judicium delatus è Sparta profugit, domuſque ejus exciſa fuit: & Tegeæ in quam profugerat, mortem obiit. Sed hæc inſequenti tempore acta ſunt. Tunc autem Cleomenes, 73
quum ſibi res in Demaratum bene ceſſiſſet, aſſumpto protinus Leutychide, contendit adverſus Æginetas, majorem in modum illis propter ignominiam infenſus. Ita & Æginetæ utriuſque regis contra ſe adventu non repugnandum jam ſibi eſſe putaverunt, & iſti quum elegiſſent viros decem, divitiis ac genere Æginetа-

a Hæc vox πάντα non exſtat in MS. b MS. habet tantum ἐπιβάντες. c ἄπῃσι. d ἀδὶ γὰρ. e MS. habet Κλεομβρότῳ ὑπῳδώθη.

Æginetæ principes male tractantur ab Cleomene, qui suorum iram veritus fugit, & mox reversus insanivit, ut se concideret. Aqua Stygis ad Nonacrin.

tarum eminentissimos duxerunt, cum aliis, tum Crium Polycriti, & Casambum Aristocratis filium, qui plurimum habebant potentiæ. Eos in Atticam adductos, penes inimicissimos Æginetis Athenien-
74 ses deposuerunt. Post hæc Cleomenes, jam manifestus maleficii in Demaratum perpetrati, quum eum subiisset metus Spartiatarum, in Thessaliam subterfugit: atque illinc in Arcadiam profectus, res novas moliebatur, solicitans Arcadas adversus Spartam, adigensque eos tum alio jurisjurandi genere ad se sequendum quocunque ipsos educeret; tum etiam in animo habebat primores illorum ad urbem Nonacrin ductos adigere ad jusjurandum per aquam Stygis. In hac ipsa autem urbe Arcadum fertur esse Stygis aqua: & est videlicet talis aliqua. E petra aqua exigua quæ apparet, stillat in vallem, in gyrum maceriâ præseptam. Nonacris autem ubi fons hic visitur, urbs Arcadiæ est ad
75 Pheneon. Talia molientem Cleomenem Lacedæmonii quum didicissent, timentes sibiipsis, Spartam revocarunt eadem conditione, qua & ante regnabat. Sed eum reversum statim morbus insania excepit, jam etiam antea subinsanum. nam ut cuique Spartiatarum obvius erat, in ejus faciem infligebat sceptrum. Hæc illum facientem ac desipientem propinqui cippo illigaverunt. Qui custodem digressis aliis solum remansisse cernens, petiit ab eo gladium. custode abnuente dare ab initio, comminabatur quæ mox ei faceret, donec minis conterritus custos (erat enim hilotarum quidam) gladium illi tradidit. Eo accepto, Cleomenes à tibiis incipiens sese truncabat. In longum namque discindens carnes, è tibiis ad femora processit, è femoribus ad coxarum vertebras atque ilia, quousque pervenit ad ventrem, in quo rescindendo sic expiravit, ut quidem plerique Græcorum memorant, quia Pythiam corruperat ad ea dicenda quæ circa Demaratum acta sunt: ut autem soli Athenienses, quod adortus Eleusinem, fanum dearum fuerat depopulatus: ut Argivi, quia eos qui è pugna fugerant, Argivos ex Argi templo ipsorum abductos obtruncarat; & ipsum lucum
76 irreverenter incenderat. Cleomeni enim Delphis oraculum poscenti responsum fuerat eum Argos esse capturum. qui posteaquam ad flumen Erasinum copias Spar-

γινητέων τὲς πολείτας ἀξίως ἐ πλούτῳ ἐ ἡλικίᾳ, ἦγον ἐ ἄλλως ἐ [a] δὴ ἐ Κριόν τε τ Πολυκρέτα, ϗ Κάσαμβον τ Ἀριστοκράτη, οἵπερ ἔχον μέγιστον κράτ. ἀγαγόντες δὲ σφέας ἐς γῆν τὴν Ἀττικὴν, ὡδὶ ἀμήχανα ὡδὶ ἐπάθοντο [b] ἐς τὲς ἐχθίστες Αἰγινήτῃσι Ἀθηναίες. Μετὰ δὲ ταῦτα, Κλεομένεα ἐπαίσιον ἡμόμενον κακοτεχνήσαντα ἐς Δημάρητον, δεῖμα ἔλαβε Σπαρτιητέων, ϗ ὑπεξέφυγε ἐς Θεσσαλίην. ἐνθεῦτεν δὲ ἀπικόμενος ἐς τὴν Ἀρκαδίην, νεώτερα ἔπεσπε πρήγματα, σπεύσας τὲς Ἀρκάδας ἐπὶ τὴ Σπάρτῃ, ἄλλως τε ὅρκῳ ποσάγων σφι, ἢ μὲν ἔψεσθαί σφεας αὐτῷ τῇ ἂν ἐξηγῆται· ϗ δὴ ἐ ἐς Νώνακριν πάλιν ποιέυμενος τὲ τ Ἀρκάδων τὲς προεστεῶτας ἀγινέων, ἐξορκῶν [h] τὸ Στυγὸς ὕδωρ. ἐν δὲ ταύτῃ τῇ πόλι λέγεται εἶναι τ Ἀρκάδων [d] τὸ Στυγὸς ὕδωρ. ϗ δὴ ἐ ἔστι τοιόνδε τι· ὕδωρ ὀλίγον φαινόμενον, ἐκ πέτρης ῥέον ἐς ἄγκον [e], τὸ δὲ ἄγκον αἱμασιῆς τις περιβέβληκύκλῳ. ἡ δὲ Νώνακρις, ἐν τῇ ἡ πηγὴ αὕτη τυγχάνει ἐοῦσα, πόλις ἐστὶ τ Ἀρκαδίης πρὸς Φενεόν. Μαθόντες δὲ Λακεδαιμόνιοι Κλεομένεα ταῦτα πρήσσοντα, κατῆγον αὐτὸν δείσαντες ὑπὲρ τοῖσι αὐτοῖσι ἐς Σπάρτην, τοῖσι ἐ πρότερον ἦρχε. κατελθόντα δὲ αὐτὸν, αὐτίκα ἐπέλαβε μανίη νόσος [f], ἐόντα ἐ πρότερον ἐπισφαλέστερον. ὅκως γάρ τεω ἐντύχοι Σπαρτιητέων, ἐνέγρεσε ἐς τὸ πρόσωπον τὸ σκῆπτρον. ποιεῦντα δὲ αὐτὸν ταῦτα, ϗ ὠδαφρονήσαντα, ἔδησαν οἱ προσήκοντες ἐν ξύλῳ. ὁ δὲ, δεθεὶς, τ φύλακον μουνωθέντα ἰδὼν τ ἄλλων, αἴτεε μάχαιραν. ὑβριζομένῳ δὲ τὸ πρῶτα ἔ φυλακὴ διδόναι, ἀπείλεε τά μιν αὐτὶς ποιήσει· ἐς ὃ δείσας τὴς ἀπειλὰς ὁ φύλακος (ἦν γὰρ τ τις εἱλωτέων) δίδοῖ οἱ μάχαιραν. Κλεομένης δὲ λαβὼν τ σίδηρον, ἄρχετο ἐκ τ κνημέων ἑωυτὸν λωβώμενος. διατάμνων γὰρ κατὰ μῆκος τὰς σάρκας, προῆλθε ἐκ τ κνημέων ἐς τὲς μηρές· ἐκ δὲ τ μηρῶν ἐς τὰ ἰσχία, ϗ τὴς λαπάρας· ἐς ὃ ἐς τὴν γαστέρα ἀπίκετο, ϗ ταύτῃ καταχορδεύων, ἀπέθανε τρόπῳ τοιούτῳ· ὡς μὲν οἱ πολλοὶ λέγουσι Ἑλλήνων, ὅτι τὴν Πυθίην ἀνέγνωσε τὰ [g] περὶ Δημάρητον γιόμενα λέγειν· ὡς δὲ Ἀθηναῖοί μοῦνοι [g] λέγουσι, διότι ἐς Ἐλευσῖνα ἐσβαλὼν, ἔκαυσε τὸ τέμενος τ θεῶν· ὡς δὲ Ἀργεῖοι, ὅτι ἐξ ἱρᾶ αὐτέων ϗ Ἄργυ, Ἀργείων τὲς καταφυγόντας ἐκ τ μάχης κατεργασέων, κατέκαυσε, ϗ αὐτὸ τὸ ἄλσος ἐν ἀλογίῃ ἔχων, ἐνέπρησε. Κλεομένεϊ γὰρ μαντευομένῳ ἐν Δελφοῖσι, ἐχρήσθη Ἄργος αἱρήσειν· ἐπεί τε δὲ Σπαρτιήτας ἄν-

γων

a ἦγον ἄλλως τε ϗ. b καθετίθεν. c MS. ἐξόρκιον. d ἐστὶ ἐν Ἀρκάδιον. e ἄγγος bis. f μανίης νόσος. g ἐν-νέγκωτε ἐς τὸ. h Hæc vox μοῦνοι non legitur in MS.

Cleomenis irrisio in fl. Erasinum, irruptio in Argivum agrum & praelium felix contra Argivos. Argi lucus.

γων ἀπίκετο ὅτι ποταμὸν Ἐρασῖνον, ὃς λέγεται ῥέειν ἐκ τῆ Στυμφαλίδ@ λίμνης. τὴν γὰρ δὴ λίμνην ταύτην ἐς χάσμα ἀφανὲς ἐκδιδοῦσαν, ἀναφαίνεσθαι ἐν Ἄργεϊ, τὸ ἐνθεῦτεν ἤδη τῷτο τῶν Ἀργείων Ἐρασῖνον καλέεσθαι. ἀπικόμεν@ δὲ ὧν ὁ Κλεομένης ὅτι τὸ ποταμὸν τῷτον, ἐσφαγιάζετο αὐτῷ. ἐπεὶ, ὡς γὰρ ἐδαμῶς ἐκαλλιέρεε διαβαίνειν μιν, ἄμαξαν μὲν ἔφη ἔχειν Ἐρασῖνον ὁ προδιδόντος τοὺς πολίτας, Ἀργείους μέντοι οὐ[δ]ὲ ὡς χαιρήσειν. μὴ ἂν ταῦτα ἐξαναχωρήσας τὴν στρατιὴν κατήγαγε[a] ἐς Θυρέην. σφαγιασάμενος δὲ τῇ θαλάσσῃ ταῦρον, πλοίοισι σφέας ἤγαγε ἔς τε τὴν Τιρυνθίην χώρην & Ναυπλίην. Ἀργεῖοι δὲ ἐβοήθεον, πυθόμενοι ταῦτα, ὅτι θάλασσαν. ὡς δὲ ἀγχοῦ μὲν ἐγίνοντο τῆ Τίρυνθος, χώρῳ δὲ ἐν τετρῳ τῷ κέεται ἡ Σιπία τοῦνομα, μεταίχμιον ἀμφοτέροισι ἀπολιπόντες, ἵζοντο ἀντίοι τοῖσι Λακεδαιμονίοισι. ἐνθαῦτα δὴ οἱ Ἀργεῖοι τὴν μὲν ἐκ τοῦ φανεροῦ μάχην οὐκ ἐφοβέοντο, ἀλλὰ μὴ δόλῳ αἱρεθέωσι. καὶ γὰρ δὴ σφι ἐς τοῦτο τὸ πρῆγμα εἶχε τὸ χρηστήριον, τὸ ὅτε κοινα ἔχρησε ἡ Πυθίη τοῖσί τε & Μιλησίοισι, λέγον ὧδε[b],

Ἀλλ' ὅταν ἡ θήλεια τὸ ἄρσενα νικήσασα
Ἐξελάσῃ, καὶ κῦδος ἐν Ἀργείοισιν ἄρηται,
Πολλὰς Ἀργείων ἀμφιδρυφέας τότε θήσει.

Ὥς ποτέ τις ἐρέει καὶ ἐπ' ἐσομένων ἀνθρώπων,

Δεινὸς ὄφις ἀέλικτος[c] ἀπώλετο δι' ἀμαθείης.

ταῦτα δὴ πάντα συνελθόντα, τοῖσι Ἀργείοισι φόβον παρεῖχε· καὶ δή σφι ὡς τοῦτα ἔδοξε τῷ κήρυκι τῶν πολεμίων χρᾶσθαι. δόξαν δέ σφι, ἐποίεον τοιόνδε· ὅκως ὁ Σπαρτιήτης κήρυξ προσημήνοι τι Λακεδαιμονίοισι, ἐποίευν & οἱ Ἀργεῖοι τωὐτὸ τοῦτο. Μαθὼν δὲ ὁ Κλεομένης ποιεῦντας τοὺς Ἀργείους οἰκηΐον, & ὁ σφέτερ@ κήρυξ σημήνῃ, ὡς ἄλλῃ σφι ὅτεον σημήνῃ ὁ κήρυξ ποιέεσθαι ἄριστον, τότε ἀναλαβόντας τὰ ὅπλα, χωρέειν ἐς τοὺς Ἀργείους. ταῦτα & ἐγίνετο ἐπιτελέα ἐκ τῶν Λακεδαιμονίων. ἄριστον γὰρ ποιεύμενοισι τοῖσι Ἀργείοισι ἐκ τοῦ κηρύγματ@ ἐπεκέατο· καὶ πολλοὺς μὲν ἐφόνευσαν αὐτέων, πολλῷ δὲ ἔτι πλείονας ἐς τὸ ἄλσος τοῦ Ἄργε καταφυγόντας προσειζόμενοι ἐφύλασσον. Ἐνθεῦτεν δὴ ὁ Κλεομένης ἐποίεε τοιόνδε· ἔχων αὐτομόλους ἄνδρας, καὶ πυθόμεν@ τινῶν, ἐξεκάλεε πέμπων κήρυκα, ὀνομαστὶ λέγων τοὺς ἐν τῷ ἱρῷ ἀπειργμένους τῶν Ἀργείων. ἐξεκάλεε δὲ, φὰς αὐτέων ἔχειν τὰ ἄποινα. ἄποινα δὲ ἐστι

Spartiatarum duxit, quod flumen è lacu Stymphalio manare fertur: hunc enim lacum in voraginem obscuram condi, & Argis rursus exorientem apparere, illincque jam eam aquam ab Argivis vocari Erasinum: ad hoc igitur flumen posteaquam pervenit, ei hostias immolavit; & quum læta non essent exta de flumine transmittendo, dixit delectari se quidem Erasino, qui nollet prodere cives suos, non tamen vel sic Argivos gavisuros. Moxque illinc motis castris ad Thyream venit, & mari taurum quum mactasset, navibus copias ad regionem Tirynthiam ac Naupliam duxit. Id audientes Argivi ad eos arcendos obviam tendunt ad mare. Et quum adventarent Tirynthem, in loco cui nomen inditum est Sipia, relicta non magna inter duas acies intercapedine, confederunt è regione Lacedæmoniorum. Neque vero illic pugnam ex aperto reformidabant, sed ne dolo caperentur. nam ad hanc rem attinebat oraculum quod Pythia ediderat communiter eis atque Milesiis, in hæc verba; 77

Verum quando marem prævertet fœmina victrix,
Inter & Argivos referet præclaris honorem:
Tunc Argivarum reddet pleraſque genas
Ut venturorum ajat quis quandoque virorum,
Telo sævus obit sinuoso corpore serpens.

Hæc omnia Argivis quum contigissent, metum incutiebant; ideoque eis visum est præcone hostium esse utendum. Quod quum decrevissent, sic egerunt, ut quoties præco Spartiata quippiam Lacedæmoniis denunciaret, idem facerent ipsi. Cleomenes autem animadvertens Argivos facientes quicquid suus præco denunciasset, præcepit suis, ut quum præco denunciaret prandendum, tunc raptis armis tenderent in Argivos. Hoc exequentes etiam Lacedæmonii, in Argivos è voce præconis prandentes impetum faciunt, eorumque cum multos occiderunt, tum plures in lucum Argi fuga elapsos circumsederunt. Qui dum asservantur, Cleomenes hoc sibi faciendum putavit: Scisciatus quosdam quos secum habebat perfugas, misit præconem ad evocandum nominatim eos Argivos qui in luco præclusi erant. Evocavit autem dicens se pro illis accepisse redemptionis pretia. est autem 78 79

a κατῆγε. b ᾗ τῶσι Μιλησίοισι, λέγον ὧτω. c κιθάικ@.

tem apud Peloponnenſes redemptio in ſingulos captos viros, binæ minæ. Ita Argivorum quinquaginta, ut quiſque evocatus fuerat, Cleomenes interimebat. quod faciens, latebat ceteros qui in fano erant, utpote denſo luco interjecto, qui vetabat interiores cernere, quid illis foras eductis accideret. niſi poſtquam quidam conſcenſa arbore, quod fiebat inſpexit; unde non amplius qui vocabantur prodiere. Ibi Cleomenes juſſit unumquemque hilotarum lucum materia circumdare, atque illis obtemperantibus, lucum incendit. Eoque jam ardente, percontatus eſt quendam perfugarum cujus deorum eſſet ille lucus: perfuga, Argi eſſe reſpondit. Quo audito Cleomenes vehementer ingemiſcens, O Apollo, inquit, vaticine, ſane magnopere me fruſtratus es, dicens Argos eſſe capturum. conjicio jam exitum habuiſſe oraculum. Poſt hæc majore copiarum parte Spartam redire permiſſa, ipſe cum mille eorum delectis perrexit ad templum Junonis ſacrificaturus. Sed ſacrificare ſuper aram volens, quum à ſacerdote vetaretur, negante fas eſſe externo illic ſacra facere, juſſit hilotas abductum ab ara ſacerdotem verberare & ipſe immolavit: quo facto, Spartam abiit. Reverſum inimici ad ephoros citaverunt, crimini dantes quod pecunia corruptus, Argos, quum facile poſſet, non cepiſſet. Quibus reſpondit Cleomenes, incertum mihi vere an falſo. Reſpondit igitur, poſteaquam templum Argi cepiſſent, viſum ſibi eſſe dei eveniſſe oraculum, & proinde non prius tentandam urbem quam ſacris operatus ſciret utrum ſibi deus illam traderet, an impedimento eſſet. Sibi autem apud Junonis templum litanti effulſiſſe flammam ignis è pectore ſimulacri: atque ita ſe intellexiſſe clare non expugnare Argos. Si enim è capite ſimulacri effulſiſſet, urbem vi caperet: quum vero è pectore illa extitiſſet, id omne fuiſſe confectum quod deus confici voluiſſet. Hæc dicens, credenda ac probabilia Spartiatis dicere viſus eſt, multoque majore parte ſententiarum abſolutus. Ceterum Argos ita viris deſolatum eſt, ut ſervi eorum res omnes ſuſceperint, atque magiſtratus adminiſtrarint, dum filii cæſorum acceſſerunt, qui urbem in ſuum jus redigentes, mancipia ejecerunt. Servi ejecti prœlio Tirynthem obtinuere. Aliquamdiu quidem igitur fuit in eis mutua benevolentia; ſed poſtea ad eos venit

80

81

82

83

ἐστι Πελοποννησίοισι, δύο μνέας πεπαγμένας κατ' ἄνδρα αἰχμαλώϊον ἑκάστου. κατὰ πεντήκοντα δὴ ὧν [a] τῶν Ἀργείων ὡς ἑκάστους ἐκαλέετο [b] ὁ Κλεομένης ἔκτεινε [c]. ταῦτα δέ κως γινόμενα ἐλελήθεε τοὺς λοιποὺς τοὺς ἐν τῷ τεμένεϊ· ἅτε γὰρ πυκνὸς ἐὼν ὁ ὄρνις ἔ ἄλσεος, οὐκ ὥρων οἱ ἐντὸς τοὺς ἐκτὸς, ὅ, τι ἔπρησσον· πρίν γε δὴ αὐτέων τις ἀναβὰς ἐπὶ δένδρεον [d] κατεῖδε τὸ ποιεύμενον. ἔκων δὴ ἔπ καλεόμενος ἐξήεσαν. Ἐνθαῦτα δὴ ὁ Κλεομένης ἐκέλευε πάντα πινα τῶν εἱλωτέων περιέειν ὕλῃ τὸ ἄλσος· τῶν δὲ πθομένων, ἐνέπρησε τὸ ἄλσος. καιομένου δὲ ἤδη, ἐπείρετο τῶν τινα αὐτομόλων [e], τίνος εἴη θεῶν τὸ ἄλσος. ὁ δὲ ἔφη Ἄργος εἶναι. ὁ δὲ, ὡς ἤκουσε, ἀναστενάξας μέγα, εἶπε, „Ὦ Ἄπολλον χρηστήρι, ἦ μεγάλως με ἠπάτη„κας, Φάμενος Ἄργος αἱρήσειν [f]. συμβάλλομαι δὴ „ἐξῆκειν μοι τὸ χρηστήριον. Μετὰ δὲ ταῦτα, ὁ Κλεομένης τῷ μὲν πλέῳ στρατιῇ ἀπῆκε ἀπίσω ἐς Σπάρτην· χιλίους δὲ αὐτέων λαβὼν τοὺς ἀρίστους, ἦιε ἐς τὸ Ἡραῖον θύσων. βουλόμενον δὲ αὐτὸν θύειν ἐπὶ ξ βωμῷ, ὁ ἱρεὺς ἀπηγόρευε, φὰς οὐκ ὅσιον εἶναι ξείνῳ αὐτόθι θύειν. ὁ δὲ Κλεομένης τὸν ἱρέα ἐκέλευε τοὺς εἱλωτας ἀπὸ ξ βωμοῦ ἀπάγοντας [g] μαστιγῶσαι, καὶ αὐτὸς ἔθυσε. ποιήσας δὲ ταῦτα, ἀπῆιε ἐς τὴν Σπάρτην. Νοσήσαντα δέ μιν ὑστέρησαν οἱ ἐχθροὶ ὑπὸ τοὺς ἐφόρους, Φάμενοί μιν δωροδοκήσαντα, οὐκ ἑλεῖν τὸ Ἄργος, παρεὸν εὐπετέως μιν ἑλεῖν. ὁ δέ σφι ἔλεξε, ἄτε εἰ ψευδόμενος, ἄτε εἰ ἀληθέα λέγων, ἔχω σαφηνέως εἰπεῖν· ἔλεξε δὲ ὧν Φάμενος, ἐπεί τε δὴ τὸ τοῦ Ἄργος ἱρὸν εἵλον [h], δοκέειν οἱ ἐξελελυθέναι τὸν χρησμὸν τοῦ θεοῦ. πρὸς ὧν ταῦτα οὐ δικαιεῶ πρῆξαι τὴν πόλιος, πρίν γε δὴ ἱροῖσι χρήσωνται, καὶ μάθῃ εἴτε οἱ ὁ θεὸς ὑποδιδοῖ, εἴτε οἱ ἐμποδὼν ἔσηκε. καλλιερευμένῳ δὲ ἐν τῷ Ἡραίῳ, ἐκ τοῦ ἀγάλματος τῶν ξηλέων φλόγα πυρὸς ἐκλάμψαι. μαθεῖν δὲ αὐτὸς ἔτω τῷ ἀτρεκηίῳ, ὅτι οὐκ [i] αἱρεῖ τὸ Ἄργος. εἰ μὲν γὰρ ἐκ τῆς κεφαλῆς τοῦ ἀγάλματος ἐξέλαμψε, αἱρέειν ἂν καὶ ἄκρης τῷ πόλιν· ἐκ τῶν ξηλέων δὲ λάμψαντος [k], πᾶν οἱ πεπιῆχθαι ὅσον ὁ θεὸς ἐβούλετο γενέσθαι. ταῦτα δὲ λέγων, πιστά τε ἐς εἰκότα ἐδόκεε Σπαρτιήτῃσι λέγειν, καὶ διέφυγε [l] πολλὸν τοὺς διώκοντας. Ἄργος δὲ ἀνδρῶν ἐχηρώθη ἔτω, ὥστε οἱ δοῦλοι αὐτέων ἔχον πάντα τὰ πρήγματα, ἄρχοντές τε ἐς διέποντες, ἐς ὃ ἐπέδησαν οἱ τῶν ἀποτελομένων παῖδες· ἔπειτα σφέας, ἔτω [m] ἀναδεξάμενοι ὀπίσω ἐς ἑωυτοὺς τὸ Ἄργος, ἐξέβαλον· ἐξωθεύμενοι δὲ οἱ δοῦλοι μάχῃ ἔχον Τίρυνθα. τέως μὲν δὴ σφι ἐν ἀρθμίῃ ἐς ἀλλήλους· ἔπειτα δὲ ἐς τοὺς δούλους ἦλθε

Yy 3

a πεντήκοντα δὴ ὧν. b καλεόμενον. c ἀπέκτεινε. d δένδρεον. e τῶν αὐτομόλων. f Ἄργος μὲ αἱρήσειν. g ἀπαγωγούσας. h εἶλε. i ἀτρεκηίῳ, ὡς οὐκ. k ἀλάμψαντος. l ἀπέφυγε. m ἔτοι.

Causæ variæ, unde creditus insaniviſſe. Scytharum ſocietas cum Spartanis ad ulciſcendum Darium. Accuſatio Leutychidæ & damnatio.

ἦλθε αἰνὴρ μάντις Κλεάνδρος, γένος ἐὼν Φιγαιεὺς ἀπ' Ἀρκαδίης· ὅστις τοὺς βασιλέας ἀνέγνωσε ἐπιθέσθαι τοῖσι Θεασσάλοισι. ἐκ τούτου ὦν πόλεμός σφι ἦν χρόνον συχνόν, ἐς ὃ δὴ μόγις οἱ Ἀργεῖοι ἐπεκράτησαν. Ἀργεῖοι μέν νυν λέγουσι τοῦτον Κλεομένεα φασὶ μανέντα ἀπολέσθαι κακῶς. αὐτοὶ δὲ Σπαρτιῆται φασὶ ἐκ δαιμονίου μὲν οὐδενὸς μανῆναι Κλεομένεα, Σκύθῃσι δὲ ὁμιλήσαντά μιν, ἀκρητοποτέοντι γοώδεσι, καὶ ἐκ τούτου μανῆναι. Σκύθας γὰρ τοὺς νομάδας, ἐπεί τέ σφι Δαρεῖον ἐσβαλεῖν ἐς τὴν χώρην, καὶ ταῦτα μεμονέναι μιν πίσεσθαι· πέμψαντας δὲ ἐς Σπάρτην, συμμαχίην τε ποιέεσθαι, καὶ συμπῆσαι ὡς χρεὼν εἴη αὐτοὺς μὲν τοὺς Σκύθας πρῶτα φᾶσιν πειρᾶν πόλεμον πρῆξαι ἐς τὴν Μηδικὴν ἐσβαλεῖν, σφέας δὲ τοὺς Σπαρτιήτας κελεύειν ἐξ Ἐφέσου ὁρμεωμένους ἀναβαίνειν, καὶ ἔπεσθαι ἐς τωὐτὸ ἀπαντᾶν. Κλεομένεα δὲ λέγουσι, ἡκόντων τῶν Σκυθέων ἐπὶ ταῦτα, ὁμιλέειν σφι μετρίως· ὁμιλέοντα δὲ μᾶλλον ἢ ἰκνεομένου, μαθεῖν τὴν ἀκρητοποσίην παρ' αὐτέων. ἐκ τούτου δὴ μανῆναί μιν νομίζουσι Σπαρτιῆται. ἔκ τε δή, ὡς αὐτοὶ λέγουσι, ἐπεὰν ζωρότερον βάλωνται πίνειν, Ἐπισκύθισον λέγουσι. οὕτω δὴ Σπαρτιῆται τὰ περὶ Κλεομένεα λέγουσι· ἐμοὶ δὲ δοκέει πίσιν ταύτην ὁ Κλεομένης Δημαρήτῳ ἐκτίσαι [a]. Τελευτήσαντα δὲ Κλεομένεα, ὡς ἐπύθοντο Αἰγινῆται, ἔπεμπον ἐς Σπάρτην ἀγγέλους κατασχοινίσοντες Λευτυχίδεω περὶ τῶν ἐν Ἀθήνῃσι ὁμήρων ἐχομένων. Λακεδαιμόνιοι δὲ δικαστήριον συναγαγόντες, ἔγνωσαν περιοῦσθαι Αἰγινήτας τὸν Λευτυχίδεω· καί μιν κατίκεσαν, ἔκδοτον ἄγεσθαι ἐς Αἴγιναν ἀντὶ τῶν ἐν Ἀθήνῃσι ἐχομένων ἀνδρῶν. μελλόντων δὲ ἄγειν τῶν Αἰγινητέων τὸν Λευτυχίδεα, εἶπέ σφι Θεασίδης ὁ Λεωπρέπεος, ἐὼν ἐν τῇ Σπάρτῃ δόκιμος ἀνήρ, Τί βούλεσθε ποιέειν, ἄνδρες Αἰγινῆται, τὸν βασιλέα τῶν Σπαρτιητέων ἔκδοτον γινόμενον ὑπὸ τῶν πολιητέων ἄγειν; εἰ νεῶν ὀργῇ χρεώμενοι ἔγνωσαν οὕτω Σπαρτιῆται, ὅκως ἐξ ὑστέρης μή τι ὑμῖν, λὺ ταῦτα πρήσσητε, πανωλεθρον κακὸν ἐς τὴν χώρην ἐσβαλοῦσι. ταῦτα ἀκούσαντες οἱ Αἰγινῆται, ἔχοντο τοῦ ἀγωγῆς. ὁμολογίῃ δὲ ἐχρήσαντο τοιῇδε, ὑπισχνεομένου Λευτυχίδεα ἐς Ἀθήνας, ἀποδώσειν Αἰγινήτῃσι τοὺς ἄνδρας. Ὡς δὲ ἀπικόμενος Λευτυχίδης ἐς τὰς Ἀθήνας ἀπαίτεε τὸν δικαστηρίου, οἱ Ἀθηναῖοι πρόφασιας εἶχον, βουλόμενοι ἀποδοῦναι, φάντες δύο σφέας βασιλέας παρεσχῆσθαι, καὶ τὸν μὲν δικαιοῦν τῷ ἑτέρῳ ἄνευ τοῦ ἑτέρου ἀποδιδόναι. τὸν δὲ φαμένων δώσειν τοὺς Ἀθηναίων, „ἔλεξέ σφι Λευτυχίδης τάδε, Ὦ Ἀθηναῖοι, πι-

a φανίσπας.

venit vates quidam Cleander, genere Phigaſenſis ab Arcadia. is perſuaſit ſervis ut dominos adorirentur: unde bellum inter eos diuturnum extitit, donec Argivi ægre evaſere victores. Ob hæc ajunt Ar- 84
givi Cleomenem ad inſaniam redactum, male periſſe. Ipſi autem Spartiatæ negant ab ullo dæmonio Cleomenem ad inſaniam redactum, ſed converſatione Scytharum, meribibam eſſe factum, & inde furioſum. Scythas enim Nomades, poſt illatum ſibi à Dario bellum, ad illum ulciſcendum perſtitiſſe, miſſiſque Spartam nunciis ad ſocietatem faciendam, ita pepigiſſe, ut oporteret ipſos quidem Scythas juxta flumen Phaſin conari Medicam regionem invadere, Spartiatas vero juſſiſſe ab Epheſo exorſos aſcendere, & deinde in idem occurrere. Cum iis Scythis qui ad hoc miſſi ſunt, conſuetudinem habuiſſe Cleomenem ajunt, atque plus nimio familiarem didiciſſe potationem meri; ſeque ob id eum inſaniſſe arbitrari. Unde etiam quoties intemperantius bibere volunt, ajunt, Epiſcythiſon, *adde Scythicum*. Ita de Cleomene referunt Spartiatæ. Mihi vero videtur ille has pœnas Demarato pependiſſe. Eum vero eſſe defunctum ubi audi- 85
vere Æginetæ, Spartam nuncios miſere, exprobraturos Leutychidæ de obſidibus qui Athenis tenerentur. His Lacedæmonii, judicio habito, multum injuriæ à Leutychide illatum eſſe cenſuerunt, hominemque dedendum, quem illi Æginam deportarent pro iis qui Athenis tenerentur. Hunc quum eſſent ducturi Æginetæ, tunc ad eos Theaſides Leoprepis filius, vir Spartæ probatus, Quid, inquit, viri Æginetæ, facere vultis? regemne Spartiatarum deditum à ſuis civibus ducere? Si nunc præ iracundia Spartiatæ ita decreverunt, ut nequod exitiale malum poſthac in veſtram regionem, ſi hoc feceritis, inferant. His auditis Æginetæ ab illo ducendo ſuperſederunt, hac tamen condicione ut ſecum profectus Athenas Leutychides redderet ſibi viros qui illic depoſiti eſſent. Ubi Athe- 86
nas venit Leutychides, ac depoſitum repopoſcit, Athenienſes (ut qui reddere nollent) tergiverſari, quod dicerent duos in deponendo reges fuiſſe, ideoque iniquum eſſe id alteri ſine altero reddi. Quibus negantibus ſe reddituros, 1
Leutychides, Facite, inquit, Athenienſes

ſes utrum ipſi vultis: ſi reddetis, ſanctè facturi; è contrario, ſi non redditis. Qualis autem res circa depoſitum contigerit Spartæ, volo referre. Dicimus nos Spartiatæ fuiſſe in urbe Lacedæmone tertia abhinc ætate Glaucum Epicydis filium, qui cum aliis ſummis laudibus excellebat, tum juſtitia audiebat optime ſuper omnes, qui per id tempus Lacedæmonem incolebant. Et huic procedente tempore contigiſſe, ut vir Mileſius Spartam venerit hominis conveniendi gratia, atque hæc præ ſe tulerit; Mileſius ſum, qui ad tuam, Glauce, fruendam juſtitiam venio. Namquum eſſet tuæ juſtitiæ fama celebris cum per omnem aliam Græciam, tum vero per Ioniam, apud memetipſum ratiocinatus ſum, Ionia quidem ſemper obnoxia periculis eſt, Peloponneſus autem tuto fundata, & quod nuſpiam videre licet eoſdem habere pecunias. Hæc reputanti mihi atque conſultanti viſum eſt dimidium mei cenſus in pecuniam redactum deponere penes te, quod probe intelligo hæc penes te depoſita mihi ſalva fore: tu vero has mihi pecunias accipe, & has notas, quas una cuſtodi; quas notas, quiſquis habens repoſcet pecuniam, ei reddito. Hæc hoſpes qui Mileto venerat dixit; atque ea condicione depoſitum Glaucus accepit.
2 Multo deinde tempore interjecto, filii ejus qui pecuniam depoſuerat, Spartam veniunt, Glaucum conveniunt: exhibitiſque notis pecuniam repoſcunt. Ille enimvero repellere, atque his verbis è contrario reſpondere, Neque iſtius rei quicquam reminiſcor, neque ad me pertinet de illis ſcire quæ dicitis. Volo tamen reminiſcens, quicquid juſtum fuerit facere, &, ſi accepi, jure optimo reddere: ſin omnino non accepi, Græcorum legibus in vos utar. Ad quod confirmandum præſtituo vobis tempus hinc ad
3 quatuor menſes. Ita Mileſii deplorantes caſum ſuum, diſceſſere tanquam fraudati pecunia: & Glaucus Delphos ſe contulit ad oraculum conſultandum. Cui conſultanti, an jurejurando pecuniam prædaretur, Pythia reſpondit his verſibus,

Glauce Epicydide, ſane expedit ad breve tempus
Jurando viciſſe, intervertiſſeque nummos;
Jura: jurandi memorem quia mors quoque tollit. Ju-

„πιέεπ μὲν ὁκόπερα βέλεσθε αὐτοί. κ᾽ γὰ ἀποδι-
„δόντες, πιέεπ ὅσια· κ᾽ μὴ ἀποδιδόντες, πὰ ἐναν-
„τία τυτέων. ὁκοῖον μέν᾽οι τι ἐν τῇ Σπάρῃ γεγε-
„νείχῃ γλυέᾳ τῶ Δαικαλάθηκης, βέλομαι ὑ-
„μῖν εἶπαι. λέγομεν ἡμεῖς οἱ Σπαρλῆπαι γλυέωαι
„ἐν τῇ Λακεδαίμονι κατὰ τρίτιν γλυκὺ τὶν ἀπ᾽
„ἐμέο, Γλαῦκην Ε᾽πικύδε[a] παῖδα· τῦτον τ᾽
„ἄνδρα φαμὲν πά τε ἄλλα πάν᾽α τῶ εἰήκεν τὰ
„πρῶτα, κ᾽ δὴ ἐ ἀκάν᾽ ἄρι᾽α δικαιοσύνης πά-
„ει, πάν᾽ων ὅσοι τὶν Λακεδαίμονα τῦτον τ᾽ χρό-
„νον οἴκεον. σωνενειχθῆναι δέ οἱ ἐν χρόνῳ ἰκνέ-
„μένῳ τάδε λέγομεν· ἄνδρα Μιλήσιον, ἀπικό-
„μενον ἐς Σπάρτιν, βέλεσθαί οἱ ἐλθεῖν ἐς λό-
„γυς, τῶ σοφιχόμενον τοιάδε· Εἰμὶ μὲν Μιλή-
„σι, ἥκω ἢ τ᾽ σῆς Γλαῦκε δικαιοσύνης βε-
„λόμεν ἀπολαῦσαι· ὡς γὰ δὴ ἀνὰ πᾶσαν μὲν
„τὴν ἄλλιν Ε᾽λλάδα, ἐν ᾗ ἐ τῶ Γ᾽ωνίλιν τ᾽ σῆς δι-
„καιοσύνης λὸ λόγ πολλὸς, ἐμεωϋτῷ λόγυς ἐ-
„δίδυν ἐ ὅπ ἀπικίνδυνός ἐσι αἰεί κοτε ἡ Γ᾽ωνίη, ἡ
„ἢ Πελοπόννησ ἀσφαλέως ἱδρυμένη· κ᾽ πλότ.
„χρήμαπι ὐδαμᾶ τὰς αὐτὰς ἐσι ὁρᾶν ἔχονλας.
„ταῦτά τε ὧν ἀπιλεγομένῳ, κ᾽ βελλομένῳ, ἔ-
„δοξέ μοι, πὰ ἡμίσεα πάσης τ᾽ ὐσίης ἐξαργυρώσαν-
„τα, γλαῦκε Δαικά σοι· εὖ ἐξεπισαμένῳ ὡς μοι κεί-
„μενα ἔσαι Δαικά σοι σῶα. σὺ δή μοι ἐ πὰ χρήμα-
„τα δέξαι, κ᾽ τάδε πὰ σύμβολα σῶζε λαβών· ὃς
„δ᾽ ἂν ἔχων ταῦτα ἀπαιτίῃ, τύτῳ ἀποδοῦναι. ὁ
„μὲν δὴ ἀπὸ Μιλήτυ ἥκων ξεῖν τοσαῦτα ἔλεξε·
„Γλαῦκ ἢ ἐδέξα τὴν Δαικαλάθηκλιν ἀπὶ
„τῷ εἰρημένῳ λόγῳ. χρόνυ δὲ πολλῦ διελθόν,
„ἦλθον ἐς τὴν Σπάρτιν τύτυ ᾧ Δαθημένυ πὰ
„χρήμαλα οἱ παῖδες. ἐλθόν᾽ες δὲ ἐς λόγυς τῶ
„Γλαύκῳ, κ᾽ ἀποδεικνύντες τὰ σύμβολα, ἀπαι-
„τεον τὰ χρήμαλα. ὁ δὲ διωθέτο, ἀντιπρόκεμέ-
„μεν τοιάδε, Οὔτε μέμνημαι τὸ πρῆγμα, ἔτε με
„Δικαιοφερῆ ἐδὲν εἰδέναι τύλέων ὧν ὑμεῖς λέγε. βέ-
„λομαί τε, ἀναμνηθεὶς, ποιέειν πᾶν τὸ δίκαιον. κ᾽
„γὰ εἰ ἔλαβον, ὀρθῶς ἀποδῦναι· κ᾽ εἴγε ἐχλιὸ μὴ
„ἔλαβον, νόμοισι τοῖσι Ε᾽λλήνων χρησομαι ἐς ὑμέας.
„ταῦτα ὧν ὑμῖν ἀναβάλλομαι κυρώσειν ἐς πέμπλον
„μιῦα ἀπὸ τοῦδε. οἱ μὲν δὴ Μιλήσιοι συμφορλῇ
„ποιεύμενοι, ἀπαλλάσσοντο, ὡς ἀπεςερημένοι τ᾽
„χρημάτων. Γλαῦκ ἢ ἐπορεύθ᾽ο ἐς Δελφοὺς
„χρησόμεν τῷ χρησηρίῳ. ἐπερωλῶντα δὲ αὐ-
„τὸν τὸ χρησήριον εἰ ὄρκῳ πὰ χρήμαλα λησίσεται,
„ἡ Πυθὴ μετέρχεται τοῖσδε τοῖσι ἔπεσι,
„Γλαῦκ᾽ Ε᾽πικυδείδη, τὸ μὲν αὐτίκα κέρδιον ἔτω,
„Ὄρκῳ νικῆσαι, κ᾽ χρήμαλα λησάσθαι·
„Ὅμυ· ἐπεὶ θάνατός γε ἐ εὕρκιον μένει ἄνδρα.
Ἀλλ᾽

a Ε᾽πικυδείδ.

Ægynetarum adversus Athenienses inimicitia. Navis horum sacra mitti Delum solenniter solita abripitur ab illis. Nicodromi pactum ad Æginam prodendam destitutum ab Athenienſibus.

„Ἀλλ' ὄρκια πάϊς ἐστὶν ἀνώνυμος, ὀσ|ὲπι χεῖρες,
„Οὐδὲ πόδες· κραιπνὸς δὲ μετέρχεται, εἰσόκε πᾶσιν
„Συμμάρψας ὀλέσῃ γυιοὺς, καὶ οἶκον ἄπαντα·
„Ἀνδρὸς δ|ὲ δίορκα γυνὴ μετόπισθεν ἀμείνων.

Jurandi tamen eſt natus ſine nomine, nullis
Et manibus pedibuſque, cituſque ſupervenit, omnem
Corripiens, donec tulerit ſubolemque domumque:
Poſtera jurandi memorem ſed laudat origo.

„ταῦτα ἀκούσας ὁ Γλαῦκος συγγνώμην τ' ἠτέων παρ„αιτέετο κατὰ ἔχνος τ' ἐρηθέντων· ἡ δὲ Πυθίη ἔφη, „Τὸ πρῆξαι καὶ θεὸν, καὶ ποιῆσαι, ἶσον δύνα„ται. Γλαῦκος μὲν δὴ, μεταπεμψάμενος τοὺς „Μιλησίους ξείνους, ἀποδιδοῖ σφι τὰ χρήματα. Καὶ „οἱ εἵνεκα ὁ λόγος, ὦ Ἀθηναῖοι, ὧδε ὡρμήθη λέγε„σθαι ἐς ὑμέας, εἰρίσεται. Γλαύκου νῦν ὅτι τι ἀ„πόγονόν ἐστι οὐδεὶς, οὔτ' ἐστὶ οἰκηίη νομιζομένη „εἶναι Γλαύκου· ἐκτέτριπταί τε παρρίζος ἐκ „Σπάρτης. οὕτω ἀγαθὸν μηδὲ διανοέεσθαι περὶ „παρακαταθήκης ἄλλο γε, ἢ ἀπαιτεόντων ἀποδι„δόναι. Λευτυχίδης μὲν εἶπας ταῦτα, ὡς οἱ οὐδὲ οὕτω ἐσήκουον οἱ Ἀθηναῖοι, ἀπαλλάσσετο. Οἱ δὲ Αἰ„γινῆται, πρὶν τὰ παρὰ τῶν ἀδικημάτων δοῦναι δί„κας, τὰ ἐς Ἀθηναίους ὕβρισαν, Θηβαίοισι χαρι„ζόμενοι, ἐποίησαν τοιόνδε· μεμφόμενοι τοῖσι Ἀ„θηναίοισι, καὶ ἀξιοῦντες ἀδικέεσθαι, ὡς τιμωρησό„μενοι τοὺς Ἀθηναίους παρεσκευάζοντο· καὶ, ἐν δὲ „τοῖσι Ἀθηναίοισι πεντήρης ἦτι Σουνίῳ· λοχή„σαντες ὧν, τὴν θεωρίδα νῆα εἷλον πλήρεα ἀνδρῶν „τῶν πρώτων Ἀθηναίων. λαβόντες δὲ τοὺς ἄνδρας ἐ„δήσαν. Ἀθηναῖοι δὲ παθόντες ταῦτα πρὸς Αἰγινη„τέων, οὐκέτι ἀνεβάλλοντο μὴ οὐ τὸ πᾶν μηχανήσε„σθαι ἐπ' Αἰγινήτῃσι. Ἦν γὰρ [b] Νικόδρομος Κνοί„θου καλεόμενος ἐν τῇ Αἰγίνῃ ἀνὴρ δόκιμος. οὗ„τος μεμφόμενος μὲν τοῖσι [c] Αἰγινήτῃσι, πρότε„ρον [d] ἐὼν τὸν ἐξέλασε ἐκ τῆς νήσου· μαθὼν δὲ „τότε τοὺς Ἀθηναίους ἀναρτημένους ἔρδειν Αἰγινή„τας κακῶς, σωτῆρι Ἀθηναίοισι πρόδοσίην Αἰ„γίνης, φεύσας ἐν ἡμέρῃ ἀπιχωρήσῃ, καὶ ἐκεί„νους ἐς ἐπὶ ἦκον δεήσῃ βοηθήσαι. μὴ ταῦτα, „καὶ λαμβάνῃ μὲν καὶ τὰ πρηθέντα· ὁ Νικόδρο„μος Ἀθηναίοισι τῷ παλαιῷ καλεομένῳ πόλιν. „Ἀθηναῖοι δὲ οὐ παρεγένοντο ἐς δέον· οὐ γὰρ ἔτυχον „ἐοῦσαι νέες σφι ἀξιόμαχοι τῇσι Αἰγινητέων συμ„βαλέειν. ἐν ᾧ ὧν Κορινθίων ἐδέοντο χρῆσθαί σφι „νέας, ἐν τούτῳ διεφθάρη τὰ πρήγματα. οἱ δὲ „Κορίνθιοι (ἔσαν γάρ σφι τοῦτον τὸν χρόνον φίλοι „ἐς τὰ μάλιστα) Ἀθηναίοισι δίδοσι δεομένοισι εἴκο„σι νέας, δίδοσι δὲ πενταδράχμους ἀποδόμενοι. „δωρεὴν γὰρ ἐν τῷ νόμῳ οὐκ ἐξῆν δοῦναι. πέντε „τε δὴ λαβόντες οἱ Ἀθηναῖοι, καὶ τὰς σφετέρας, πλη-

Jurati ſi quis ſine nomine natus, nullis
Et manibus pedibuſque, citus ſupervenit omnem
Corripiens, donec tulerit ſubolemque domumque:
Poſtera jurandi memorem ſed laudat origo.

His auditis Glaucus veniam ſibi eorum quæ dixiſſet ut daret, deum obſecrabat. Cui Pythia inquit, idem pollere, tentare deum & facere. Tunc Glaucus accitis Mileſiis hoſpitibus pecuniam reddidit. Cur autem, ô Athenienſes, hæc oratio apud vos inſtitui cœperit, dicetur: Glauci nunc neque ulla ſupereſt ſuboles, neque domus ulla, quæ Glauci cenſeatur: ſed ex Sparta radicitus extrita eſt. Ita bonum eſt nihil aliud de depoſito cogitare, quam ut repetentibus reddatur. Leutychides hæc loquutus, quum nihilo magis ab Athenienſibus audiretur, diſceſſit. At Æginetæ priuſquam ſuperiorum injuriarum, quas Athenienſibus intulerant gratificantes Thebanis, darent pœnas, hæc fecerant. Quum Athenienſibus ſuccenſerent, & ſibi ab illis injuriam fieri arbitrarentur, ſe ad caſtigandos eos apparabant. Erat autem Athenienſium in Sunio quinqueremis: hanc igitur Æginetæ locatis inſidiis navem ad ſacra mitti ſolitam intercepere, plenam primoribus Athenienſium, viroſque alligavere. Hæc ab Æginetis paſſi Athenienſes non amplius differendum putaverunt quin omnia in illos excogitarent. Erat igitur nomine Nicodromus Cnœthi filius, in Ægina vir ſpectatus: hic vituperans Æginetas antea ſe ex Ægina ejecit: ſed cognito Athenienſes eſſe animatos ad nocendum Æginetis, compoſuit cum illis de prodenda Ægina, ſtatuens certum diem, quo eſſet rem aggreſſurus ipſe, & illos oporteret venire ſubſidio. Atque ita ex compoſito urbem quæ vetus vocabatur occupat. Sed Athenienſes ad conſtitutum non adfuerunt, quia ipſis claſſis par ad pugnandum Ægineticæ non erat comparata. Dum igitur à Corinthiis commodari ſibi naves rogant, interim res corrupta eſt. Corinthii autem per id tempus Athenienſibus amiciſſimi dedere rogantibus naves viginti, ſed dedere vendentes ſingulas quinis drachmis: quoniam eas dono dare vetabantur lege. His acceptis Athenienſes, & ſuis inſtructis in ſummam ſe-

87 88 89

a χεῖρ. b Αἰγινήτῃσι. Καὶ γὰρ. c μεμφόμενος τοῖσι. d πρότερον.

Qui exulanti Sunium datum, unde infestavit Æginam. Sævitia procerum Æginæ in plebem cum piaculo in Cererem: ut post infelicem pugnam contra Athenienses frustra implorent Argivos.

septuaginta numero, in Æginam navigaverunt, pervenerunt que postridie e-
90 jus diei qui erat destinatus. Qui quum ad diem non adessent, conscenso navigio Nicodromus ex Ægina profugit, aliis nonnullis Æginetarum eum comitantibus, quibus Athenienses Sunium incolendum dederunt. Unde isti prodeuntes, eos qui in insula erant Æginetas & ferebant & agebant. sed hæc posterius acta sunt. Ceterum proceres Æginetarum, superata plebe quæ una cum Nicodromo tumultum in ipsis fecerat, mox eos quos ceperant, ad necem educebant.
91 Unde piaculum admisere quod nullo sacrificio expiare potuerunt, quum id sedulo facerent, præoccupatique, prius ex insula sunt dejecti quam sibi deam propitiarent. nam quum septingentos è plebe quos vivos ceperant, ad necem educerent, unus eorum è vinculis elapsus fugit ad Cereris legiferæ antesores, ejusque cardinibus prehensis adhærebat: quem illi quum avellere, quod tentabant, non possent, abscissis viri manibus ita duxerunt; quæ manus cardinibus con-
92 sertæ manserunt. Sic in se ipsis consuluerunt Æginetæ. Mox classe septuaginta navium cum Atheniensibus, qui supervenere, congressi superantur. Victi navali prœlio, eosdem quos prius Argivos in auxilium vocaverunt: sed illi noluere eis amplius auxilio esse, caussati quod & naves Æginææ per necessitatem sumptæ à Cleomene oram Argolidem tenuissent, & cum Lacedæmoniis in terram descendissent, ut nonnulli quoque è Sicyoniis navibus descenderunt in illa ipsa expeditione. Quo nomine utrisque mulcta ab Argivis injuncta est mille talentorum, quorum quingena quisque populus solveret. sed quum Sicyonii suam culpam agnoscentes, centum talentis cum Argivis decidissent, Æginetæ ne agnoscere quidem culpam voluere: erant enim superbiores. Eapropter rogantibus eis nemo amplius Argivorum publice auxilium tulit, sed voluntariorum circiter mille, duce quodam cui nomen erat EUrybates, quinquertionem adeptus. quorum plures non remeavere, sed in Ægina ab Athenienssibus occubuere. Et ipse dux EUrybates singulari certamine ter victor, quarto sub So-
93 phane Decelensi oppetiit. Verum Æginetæ sua classe adorti incomposito Athe-

τελησώσαντες ἐξεδομήκοντα τὰς πάσας νέας, ἔπλεον ἐπὶ τὴν Αἴγιναν· καὶ ὑστέρησαν [a] ἡμέρᾳ μιᾷ τῆ συγκειμένης. Νικόδρομος μὲν οὖν, ὡς οἱ Ἀθηναῖοι ἐς τὸν καιρὸν οὐ παρεγένοντο, ἐς τὴν Σούνιον ἐσβὰς, ἐκδιδράσκει ἐκ τῆς Αἰγίνης. σὺν δὲ οἱ ἄλλοι ἐκ τῆς [b] Αἰγινητέων εἵποντο, τοῖσι Ἀθηναίοις Σουνίον οἰκῆσαι ἔδοσαν. ἐνθεῦτεν δὴ ὕστερον ὁρμεώμενοι ἔφερόν τε καὶ ἦγον τοὺς ἐν τῇ νήσῳ Αἰγινήτας. ταῦτα μὲν δὴ ὕστερον ἐγένετο. Αἰγινητέων δὲ οἱ παχέες, ἐπαναστάντες τῷ δήμῳ σφι ἅμα Νικοδρόμῳ, ἐπεκράτησαν. καὶ ἑπτακόσιους χειρωσάμενοι, ἐξῆγον ἀπολέοντες. ἀπὸ τούτου δὲ καὶ ἄλλος σφι ἐγίνετο, τὸ ἐκθύσκοιεν σὺν οἷσί τε ἐγίνοντο ἀπιμηχανώμενοι, ἀλλ' ἔφθησαν ἐκπεσόντες πρότερον ἐκ τῆς νήσου ἢ σφι ἵλεων γενέσθαι τὴν θεόν. ἐπακοσίους γὰρ δὴ τοὺς [c] δήμου ζωγρήσαντες, ἐξῆγον ὡς ἀπολέοντες· εἷς δέ τις τουτέων ἐκφυγὼν τὰ δεσμὰ, καταφεύγει πρὸς πρόθυρα Δημήτερος θεσμοφόρου· ἀπιλαμβανόμενος [d] δὲ τῶν ἀπαγόντων, εἶχε. οἱ δὲ, ἐπεί τε μὲν ἀποσπάσαι σὺν οἷοί τε ἀπέλκοντες ἐγίνοντο, ἀποκόψαντες αὐτοῦ τὰς χεῖρας, ἦγον ἄτω· αἱ χεῖρες δὲ κεῖναι ἐμπεφυκυῖαι ἔσαν τοῖσι ἀπαγαγοῦσι. Ταῦτα μέν νυν σφέας αὐτοὺς οἱ [e] Αἰγινῆται ἐργάσαντο. Ἀθηναίοισι δὲ ἦκουσι ἐναυμάχησαν νηυσὶ ἑβδομήκοντα· ἐσωθέντες δὲ τῇ ναυμαχίῃ, ἐπεκαλέοντο τούτους αὐτοὺς τοὺς καὶ πρότερον, Ἀργείους· καὶ δή σφι οὗτοι μὲν οὐκέτι βοηθέουσι, μεμφόμενοι ὅτι Αἰγιναίαις νέες ἀναγκῃ λαμφθεῖσαι ὑπὸ Κλεομένεος, ἔσχον τε ἐς τὸν Ἀργολίδα χῶρον, καὶ συναπέβησαν Λακεδαιμονίοισι. συναπέβησαν δὲ καὶ ἀπὸ Σικυωνίων νεῶν ἄνδρες [f] τῇ αὐτῇ ταύτῃ ἐσβολῇ· καί σφι ὑπὸ Ἀργείων ἐπεβλήθη ζημίη, χίλια τάλαντα ἐκτίσαι, πεντακόσια ἑκατέρους. Σικυώνιοι μέν νυν συγγνόντες ἀδικῆσαι, ὡμολόγησαν, ἑκατὸν τάλαντα ἐκτίσαντες, ἀζήμιοι εἶναι· Αἰγινῆται δὲ ἔτι συνεγινώσκοντο, ἔσαν τι αὐθαδέστεροι. Διὸ δὴ ὧν σφι ταῦτα [g] δεομένοισι, ἀπὸ μὲν τοῦ δημοσίου οὐδεὶς Ἀργείων ἔτι ἐβοήθεε, ἐθελοντὴν δὲ ἐς χιλίους. ἦγε δὲ αὐτοὺς στρατηγὸς ἀνὴρ τῷ ὄνομα Εὐρυβάτης [h], πενταέθλου ἐπασκήσας· τουτέων οἱ παλαιοὶ οὐκ ἀπενόησαν ὀπίσω, ἀλλ' ἐπλάδυνσαν ὑπὸ Ἀθηναίων ἐν Αἰγίνῃ. αὐτὸς δὲ ὁ στρατηγὸς Εὐρυβάτης μονομαχίῃ ἐπασκέων, τρεῖς μὲν ἄνδρας τρόπῳ τοιούτῳ κτείνει [i], ὑπὸ δὲ τετάρτου Σωφάνεος δὲ Δεκελέος δεσποτήσαι. Αἰγινῆται δὲ, ἐοῦσι ἀτάκτοισι Ἀθηναίοισι

Zz ναυσὶ

a ὑστέρησαν. b ἄλλοι F. c δὲ F. d ἐπιλαβόμενος. e σφέας οἱ. f Σικυωνίων ἄνδρες. g δεομένοις ταῦτα. h στρατηγὸς Εὐρυβάτης. i ἀπολέσας.

Darius ira in Græcos indulgens, Datin & Artaphernem pro Mardonio ſubſtituens, mittit magnas copias in Græciam. Earum curſus per inſulas. Naxus direpta & incenſa. Delo parcitur.

ϑηναίοισι συμβαλόντας τῇσι νηυσὶ, ἐνίκησαν· καὶ ἑλκόντων νέας τέσσερας αὐτοῖσι ἀνδρῶν εἵλον. Ἀθηναίοισι μὲν δὴ πόλεμος συνῆπτο τοῖς Αἰγινήτῃσι. Ὁ δὲ Πέρσης τὸ ἐωυτῷ ἐπέκειτο, ὥστε ἀναμιμνήσκοντός τε αἰεὶ τοῦ θεράποντος, μεμνῆσθαί μιν τῶν Ἀθηναίων, καὶ Πισιστρατιδέων παροσκατημένων καὶ διαβαλλόντων Ἀθηναίους. ἅμα δὲ βουλόμενος ὁ Δαρεῖος, πρόφασιν ἔχόμενος τὴν παροῦσαν, καταστρέφεσθαι τοὺς Ἕλλάδος τοὺς μὴ δόντας οἱ σφι γῆν τε καὶ ὕδωρ, Μαρδόνιον μὲν δὴ φλαύρως πρήξαντα τῷ στόλῳ, ἀπαλλάσσει τῆς στρατηγίης· ἄλλους δὲ στρατηγοὺς ἀποδέξας, ἀπέστειλε ἐπί τε Ἐρέτριαν καὶ Ἀθήνας, Δάτίν τε, ἐόντα Μῆδον γένος, καὶ Ἀρταφέρνεα τὸν Ἀρταφέρνεος παῖδα, ἀδελφιδεὸν ἑωυτοῦ. ἐντειλάμενος δὲ ἀπέπεμπε ἐξανδραποδίσαντας Ἀθήνας καὶ Ἐρέτριαν, ἀγχοῦ ἑωυτῷ ἐς ὄψιν τὰ ἀνδράποδα. Ὡς δὲ οἱ στρατηγοὶ οὗτοι οἱ ἀποδεχθέντες παρῆσαν ἀπὸ βασιλέος, ἀπικόμενοι τὸ Κιλίκιον ἐς τὸ Ἀλήιον πεδίον, ἅμα ἀγόμενοι στρατὸν πολλὸν πεζὸν καὶ εὖ ἐσκευασμένον, ἐνθαῦτα στρατοπεδευομένοισι ἐπῆλθε μὲν ὁ ναυτικὸς πᾶς στρατὸς ὁ ὑπηρχθεὶς ἑκάστοισι· παρεγένοντο δὲ καὶ ἱππαγωγοὶ νέες, τὰς τῷ πρόσθε ἔτεϊ προεῖπε τοῖσι ἑωυτοῦ δασμοφόροισι Δαρεῖος ἑτοιμάζειν. ἐσβαλόμενοι δὲ τοὺς ἵππους ἐς πόντον, καὶ τὸ πεζὸν στρατὸν ἐσβιβάσαντες ἐς τὰς νέας, ἔπλεον ἐξακοσίῃσι [b] τριήρεσι ἐς τὴν Ἰωνίην. ἐνθεῦτεν δὲ ἀπὸ τοῦ ἤπείρου ἔχοντες τὰς νέας ἰθὺ τῆς τε Ἑλλησπόντου καὶ τῆς Θρηίκης, ἀλλ' ἐπὶ Σάμου ὁρμεώμενοι, παρά τε Ἰκάριον καὶ Δήλον τὴν νῆσον τὸ πλόον ἐποιεῦντο· ὡς μὲν ἐμοὶ δοκέειν, δείσαντες μάλιστα τὸ περίπλοον τοῦ Ἄθω, ὅτι τῷ προτέρῳ ἔτεϊ ποιεύμενοι ταύτῃ τὴν [c] κομιδὴν, μεγάλως προσέπταισαν· πρὸς δὲ, καὶ ἡ Νάξος σφέας ἠνάγκαζε, πρότερον οὐκ ἀλοῦσα. Ἐπεὶ δὲ ἐκ Ἰκάρου πελάγεος προσφερόμενοι προσέμιξαν τῇ Νάξῳ (ὅτι ταύτην γὰρ δὴ πρώτην ἐπεῖχον στρατεύεσθαι οἱ Πέρσαι) μεμνημένοι τῶν πρότερον οἱ Νάξιοι, πρὸς τὰ ὄρεα οἴχοντο φεύγοντες, οὐδὲ ὑπεμένεον. οἱ δὲ Πέρσαι ἀνδραποδιζόμενοι τοὺς κατέλαβον αὐτέων, ἐνέπρησαν τε τὰ ἱρὰ καὶ τὴν πόλιν. ταῦτα δὲ ποιήσαντες, ὥρμηντο ἐπὶ τὰς ἄλλας νήσους ἀνάγοντο. Ἐν ᾧ δὲ ἔτοιμα ταῦτα ἐποιέετο, οἱ Δήλιοι, ἐκλιπόντες καὶ αὐτοὶ τὴν Δῆλον, οἴχοντο φεύγοντες ἐς Τῆνον. τὸν δὲ στρατὸν καταπλεούσης, ὁ Δᾶτις προπλώσας, ὡρμίσατο πρὸς τὰς νέας πρὸς τὴν [d] νῆσον, καὶ κατὰ κήρυκα ἐκέλευε τοὺς Δηλίους μένειν καὶ μὴ φοβεῖσθαι, ἔφη τε γὰρ αὐτὸς ἐπὶ τοῦτο πεμφθῆναι ὑπὸ βασιλέος, καὶ πρώτιστα ἐπὶ τοὺς ἀδικέοντας ἰέναι, ἀνδρῶν ἱρῶν, τί φεύγοντες οἴχεσθε, οὐκ

a πλέοι ιν. b ἑξηκοντοίσι. c ταυτην τὴν. d Δῆλον.

thenienſes ſuperavere, eorumque naves quatuor cum omnibus viris cepere. Et Athenienſes quidem bellum cum Æginetis contraxerant. Perſa autem quæ 94
ipſius partes erant exequebatur, cum famulo aſſidue in memoriam redigente ut reminiſceretur Athenienſium, tum Piſiſtratidis aſſidentibus Athenienſeſque criminantibus; tum cupiditate per hunc prætextum quo nixus erat, ſubigendi in Græcia illos quicunque ſibi terram & aquam denegaſſent. Itaque Mardonium, qui male rem navalem geſſerat, præfectura amovit, alioſque deſignatos duces adverſus Eretriam & Athenas miſit, Datin genere Medum, & Artaphernem Artaphernis fratris ſui filium, datis mandatis ut Athenas atque Eretriam penitus diriperent, & mancipia in conſpectum ſibi ducerent. Poſtquam hi 95
duces declarati, ab rege digreſſi, ad campum Ciliciæ Aleium devenere cum ingenti pedeſtri ac bene inſtructo exercitu, ibi caſtris poſitis ſupervenerunt nauticæ copiæ omnes, ut ſingulis erant imperatæ; ad hæc equos vehentes naves, quas ſuperiore Darius anno mandaverat tributariis ſuis parandas. Quum has oneraviſſent equis, atque terreſtri exercitu navibus impoſito, ſexcentis cum triremibus in Ioniam contenderunt. Hinc non ſecundum continentem recto curſu, Helleſpontum & Thraciam verſus navigabant, ſed è Samo unde ſolverant, per Icarium, interque inſulas vehebantur: præcipue quidem (ut ego ſentio) metu circumnavigandi Athon, quia curſum ſuperiori anno illac peragentes, magnam jacturam fecerant; ſed & coacti propter Naxon, quam antea non ceperant. Ad 96
quam poſteaquam ex Icario pelago appulſi ſunt (in hanc enim ut primum copiæ ducerentur, Perſæ urgebant) Naxii memores priorum, fuga ſe in montes concitaverunt, non auſi reſiſtere. Eorum autem quos adepti ſunt Perſæ quum in ſervitutem rapuiſſent, delubra atque urbem incenderunt. His actis ad ceteras inſulas appellunt. Hæc dum iſti agunt, Delii relicta & ipſi Delo fuga Tenum abeunt. Eo tendentes naves præcedens Datis non ſinebat ad inſulam habere ſtationem, ſed trans eam ad Rhenæam. Et ſimul cognito ubi Delii eſſent, miſſo caduceatore his eos verbis affatus eſt, Viri ſacri, quid fugientes

Delos ab Perſis ſervata tremuit ad omen malorum Græciæ. quæ toleravit ſub tribus Perſiæ regibus. Caryſtus ſubacta. Eretria accipit auxilia Athenis.

entes abitis, non pro merito de me male opinantes? Ego enim & ipſe etiam talia intelligo, & ab rege juſſus ſum, qua in regione duo dii geniti ſunt, nequid aut eam regionem aut ejus incolas lædam. Et nunc igitur abite ad veſtra ipſorum, & colite inſulam. Hæc Deliis per caduceatorem dixit: mox trecenta thuris
98 talenta ſuper aram aggeſta adolevit. His actis Datis adverſus Eretriam primum navigavit, ſimul omnem exercitum, ſimul Iones pariter atque Æolenſes ducens. Statimque ab illius inde digreſſu Delos tremuit, ut Delii ajebant, & primum & poſtremum ad meam uſque ætatem mota, deo mala ventura hominibus per hoc prodigium portendente. Nam ſub Dario Hyſtaſpis, & Xerxe Darii, & Artoxerxe Xerxis filio, tribus iis deinceps ætatibus, plus malorum paſſa eſt Græcia, quam viginti aliis ætatibus, partim à Perſis, partim ab ipſis primoribus de principatu bellantibus: ut non ab re Delos mota ſit, prius immobilis: de qua etiam in oraculo ita ſcriptum erat,

Et Delon, quamvis ſit adhuc immota, movebo.

Et ſane in Græca lingua pollent hæc nomina, Darius, idem quod *coërcitor:* Xerxes, idem quod *martius*: Artoxerxes, idem quod *magnus bellator.* Hos igitur reges ita recte Græci ex ſuo ſermone vocaverint ἐρξείης, Ἀρήϊος,
99 μέγας Ἀρήϊος. Barbari, poſtquam à Delo ad inſulas profecti ſunt, ſumebant illinc tum copias, tum liberos inſularum obſides. Ut vero inſulas præternavigantes, Caryſtum appulerunt, Caryſtiique negarunt ſe vel obſides dare vel militare adverſus vicinas civitates, Athenas & Eretriam ſignificantes, Caryſtii tunc obſeſſi ſunt, eorumque ager vaſtatus, donec in deditionem Perſarum
100 venerunt. Eretrienſes autem audito Perſarum exercitum adverſus ſe venire, auxilia ab Athenienſibus imploravere. Quibus non deneganda auxilia rati Athenienſes, conceſſerunt ſubſidio illis ea quatuor millia hominum, qui ſorte Chalcidenſium equis euntium obtinuerant prædia. Sed Eretrienſium haudquaquam ſincerum erat conſilium, qui tametſi arceſſebant Athenienſes, tamen ancipiti ſententia vacillabant; quibuſdam eorum cenſentibus urbem deſerendam, & in

„οὐκ ὑπιτηδέα καταγνόντες καὶ ἐμεῦ; ἐγὼ γὰρ
„ἐμαυτὸς ἔτι γε[a] φρονέω, καί μοι ἐκ βασι-
„λῆος ὧδε ἐπέσταλται· ἐν ᾗ χώρῃ οἱ δύο θεοὶ ἐγένον-
„το, τοῦτο, ταύτῃσι μηδὲν σίνεσθαι, μήτε αὐτῇσι τὴν χώρην,
„μήτε τοὺς οἰκήτορας αὐτῆς. νυῦν ὦν ἐγὼ ἔπειμι ἐπὶ
„τὰ ὑμέτερα αὐτέων, καὶ τὴν νῆσον νέμεσθε. ταῦτα
μὲν ἐπεκηρυκεύσατο τοῖσι Δηλίοισι· μετὰ δὲ, λιβανω-
τοῦ περιθέντα τάλαντα καταύσας ἐπὶ τοῦ βωμοῦ ἐθυ-
μίησε. Δᾶτις μὲν δὴ ταῦτα ποιήσας, ἔπλεε ἅμα τῷ
στρατῷ ἐπὶ τὴν Ἐρέτριαν πρῶτα, ἅμα ἀγόμενος καὶ
Ἴωνας καὶ Αἰολέας· μετὰ δὲ τοῦτον ἐνθεύτεν ἐξαναχθέν-
τα, Δῆλον ἐκινήθη, ὡς ἔλεγον[b] Δήλιοι, καὶ πρῶτα
καὶ ὕστατα, μέχρι ἐμεῦ σφι θεῖσα[c]. καὶ τοῦτο μέν κου
τέρεσι ἀνθρώποισι τὰ μελλόντων ἔσεσθαι κακῶν ἔφη-
νε ὁ θεός. ἐπὶ μὲν Δαρείου τοῦ Ὑστάσπεος, καὶ Ξέρξεω
τοῦ Δαρείου, καὶ Ἀρτοξέρξεω τοῦ Ξέρξεω, τριῶν τυ-
τίων ἐπιξῆς γενεῶν, ἐγένετο πολλὸ κακὰ τῇ Ἑλ-
λάδι ἢ ἐπὶ εἴκοσι ἄλλας γενεὰς τὰς πρὸ Δαρείου
γενομένας· τὰ μὲν, ἀπὸ τῶν Περσέων αὐτῇ γενόμενα,
τὰ δὲ, ἀπ' αὐτέων τῶν κορυφαίων πρὸς τὴν ἀρχὴν πο-
λεμιόντων. ὥστε μηδέν κω δεινὸν οὕτω εἰκὸς κινηθῆναι Δῆλον,
τοπρὶν ἐοῦσαν ἀκίνητον. καὶ ἐν χρησμῷ οὕτω γεγραμ-
μένον πρὸς αὐτῆς ὧδε,

Κινήσω κἀὴ Δῆλον, ἀκίνητόν περ ἐοῦσαν.

δυνάται δὲ[d] κατὰ Ἑλλάδα γλῶσσαν ταῦτα τὰ ὀνό-
ματα, Δαρεῖος, ἐρξείης· Ξέρξης, ἀρήϊος· Ἀρ-
τοξέρξης, μέγας ἀρήϊος. τούτους δὴ τοὺς βασι-
λέας ὧδε ἂν ὀρθῶς καλὰ γλῶσσαν τὴν σφετέρην
Ἕλληνες καλέοιεν. Οἱ δὲ βάρβαροι ὡς ἀπῆραν
ἐκ τῆς νήσου[e], προσέσχον πρὸς[f] τὰς νήσους. ἐνθεῦ-
τεν δὲ στρατιὴν τε παρελάμβανον, καὶ ὁμήρους τῶν νη-
σιωτέων παῖδας ἐλάμβανον. ὡς δὲ περιέπλεόν τε
τὰς νήσους, προσέσχον ἐς Κάρυστον, οὐ γὰρ δή
σφι οἱ Καρύστιοι οὔτε ὁμήρους ἐδίδοσαν, οὔτε ἔ-
φασαν ἐπὶ πόλις ἀστυγείτονας στρατεύεσθαι, λέ-
γοντες Ἐρέτριάν τε καὶ Ἀθήνας, ἐνθαῦτα τούτους
ἐπολιόρκεόν τε καὶ τὴν γῆν σφέων ἔκαρπον, ἐς ὃ
καὶ οἱ Καρύστιοι παρέδοσαν ἑωυτοὺς τοῖσι Περσέων τὴν γνώ-
μην. Ἐρετριέες δὲ, πυθανόμενοι τὴν στρατιὴν
τὴν Περσικὴν ἐπὶ σφέας ἐπιστέλλεσθαι, Ἀθη-
ναίων ἐδεήθησαν σφίσι βοηθοὺς γενέσθαι. Ἀ-
θηναῖοι δὲ οὐκ ἀπέπεμπον τὴν ἐπικουρίην, ἀλ-
λὰ τοὺς τετρακισχιλίους κληρουχέοντας τοῦ ἱππο-
βοτέων Χαλκιδέων τὴν χώρην, τούτους σφι
ἐδίδοσαν πέμπουσι. τῶν δὲ Ἐρετριέων οὐ ἄρα ἐ-
δόκεον ὑγιὲς βούλευμα, οἱ μετεπέμποντο μὲν Ἀ-
θηναίους, ἐφρόνεον δὲ διφασίας ἰδέας. οἱ μὲν
γὰρ αὐτέων ἐβούλευόντο ἐκλιπεῖν τὴν πόλιν ἐς τὲ

ἄκρας

a ἐπὶ τοσοῦτο γε. b λέγουσι. c ὕστατα τὰ μέχρι ἐμεῦ σφίσι θεῖσα. d MS. habet τοπρὶν ἐοῦσαν ἀκίνητον. Δύναται δὲ, mediis omiſſis. e τῆς Δήλου. f MS. habet προσίσχουσι πρὸς.

Sed prodita. Hippias duxit Perſas in Marathona. Miltiades Cimonis fil. Steſagoræ nepos. Cimon exul & reſtituius, ab Piſiſtratidis occiſus.

ἄκρα τ῀ Εὐβοίης· ἄλλοι γὰ αὐτέων, ἴδια κέρδεα προσδεχόμενοι παρὰ τ῀ Πέρσεω οἴσεσθαι, προδοσίῃ ἐπεξήεσαν. μαθὼν δὲ τυτέων ἑκάτερα ὡς εἶχε Αἰσχίνης ὁ Νόθωνος, ἐὼν τ῀ Ἐρετριέων τὰ πρῶτα, φράζει τοῖσι ἡγεμόσι τ῀ Ἀθηναίων πρόσφατα τὰ παρεόντα σφι πρήγματα· προσδέεσθαί τε ἀπαλλάσσεσθαί σφεας ἐς τὴν σφετέρην, ἵνα μὴ προαπόλωνται. οἱ δὲ Ἀθηναῖοι ταῦτα Αἰσχίνῃ συμβουλεύσασι πείθονται. καὶ ἔτοι μὲν Δηλιέας ἐς Ὠρωπὸν, ἔσωζον σφέας αὐτούς. οἱ δὲ Πέρσαι πλέοντες κατέσχον τὰς νέας τ῀ Ἐρετρικῆς χώρης καλὰ τέμενος, καὶ Χοιρέας, καὶ Αἰγίλια. καταχθέντες δὲ ἐς ταῦτα τὰ χωρία, αὐτίκα ἵππους τε ἐξεβάλλοντο, καὶ παρεσκευάζοντο ὡς προσιόμενοι τοῖσι ἐχθροῖσι. οἱ δὲ Ἐρετριέες ἐπεξελθεῖν μὲν καὶ μάχεσθαι [a] σφι ἐπιεικὲς οὐκ ἐβούλοντο, εἴκοσι δὲ Δηλίους φυλάξειν τὰ τείχεα, τοῦτο σφι ἔμελε μέγα, ἐπί τε ἑπτὰ ἡμέρας μὴ ἐκλιπεῖν τὴν πόλιν. προσβολῆς δὲ γιομένης καρτερῆς πρὸς τὸ τεῖχος ἔπιπτόν [b] τε ἐξ ἡμέρης πολλοὶ μὲν ἀμφοτέρων· τῇ δὲ ἑβδόμῃ Εὔφορβός τε ὁ Ἀλκιμάχου, καὶ Φίλαγρος ὁ Κυνέης, ἄνδρες τ῀ ἀστῶν δόκιμοι, παραδίδοσι τοῖσι Πέρσῃσι. οἱ [c] δὲ, ἐσπεσόντες ἐς τὴν πόλιν, τοῦτο μὲν, τὰ ἱερὰ συλήσαντες ἐνέπρησαν, ἀποτιννύμενοι τ῀ ἐν Σάρδισι κατακαυθέντων ἱρῶν· τοῦτο δὲ, τοὺς ἀνθρώπους ἠνδραποδίσαντο, κατὰ τὰς Δαρείου ἐντολάς. Χρωσσόμενοι δὲ τὴν Ἐρέτριαν, καὶ ὀπτιχόντες ὀλίγας ἡμέρας, ἔπλεον ἐς τὴν Ἀττικὴν καλέσοντες τε πολλὸν καὶ δοκέοντες τοῦτα τοὺς Ἀθηναίους ποιήσειν τὰ καὶ τοὺς Ἐρετριέας ἐποίησαν. καὶ, ἐὼν γὰ ὁ Μαραθὼν [d] ἐπιτηδεώτατον χωρίον τ῀ Ἀττικῆς ἐπιπεύσαι, καὶ ἀγχοτάτω τ῀ Ἐρετρίης, ἐς τοῦτό σφι κατηγήσατο Ἱππίης ὁ Πεισιστράτου. Ἀθηναῖοι δὲ ὡς ἐπύθοντο ταῦτα, ἐβοήθεον καὶ αὐτοὶ ἐς τ῀ Μαραθῶνα· ἦγον δὲ σφέας στρατηγοὶ δέκα· τ῀ ὁ δέκατος Μιλτιάδης, ὃς τ῀ πατέρα Κίμωνα τ῀ Στησαγόρεω καταλελαβὼς φυγῇ ἐξ Ἀθηνέων [e] Πεισίστρατον τ῀ Ἱππίεω τοῦ τυράννου· καὶ αὐτῷ φεύγοντι, ὀλυμπιάδα ἀνελέσθαι τεθρίππῳ σωθέντι. καὶ ταύτῃσι μὲν τὴν νίκην ἀνελόμενον [f] μιν, τοῦτο ἐξενείκασθαι τῷ ὁμομητρίῳ ἀδελφεῷ Μιλτιάδῃ. μετὰ δὲ, τῇ ὑστέρῃ ὀλυμπιάδι τῇσι αὐτ῀σι [g] ἵπποισι νικῶν, ὥστε τοῦ Πεισιστράτου ἀνακηρυχθῆναι· καὶ τὴν νίκην παρεὶς τούτῳ, κατῆλθε ὅπως τὰ ἑωυτοῦ ἐπιτροπεύσῃ. καί μιν ἀνελόμενον τῇσι αὐτῇσι [g] ἵπποισι ἄλλην ὀλυμπιάδα, κατέλαβε δολοφονεῦν ὑπὸ τῶν Πεισιστράτου παίδων, ὡς μὴ φθάσαντος αὐτοῦ Πεισιστράτου. κτείνουσι δὲ

in promontoria Euboeæ eundum; quibuſdam, qui privata lucra à Perſis expectarent, proditionem molientibus. Horum utrorumque animos animadvertens Æſchines Nothonis filius, Eretrienſium primarius, patefecit Athenienſibus omnem præſentium rerum ſtatum, oravitque ut domum abirent, ne una cum illis occumberent. Hæc conſulenti Æſchini obtemperantes Athenienſes, illinc in Oropum tranſgreſſi, ſalutem ſibi pepererunt. At Perſæ eo advecti, naves oræ Eretricæ ad fanum & Chœreas & Ægilia applicuerunt: potitique his locis, continuo equos expoſuere, & tanquam cum hoſtibus conflicturi ſe inſtruxere. Adverſus quos non decreverunt Eretrienſes ſibi eſſe prodeundum: ſed quandoquidem ſententia de urbe non deferenda evicerat, dabant operam ut mœnia cuſtodirent. Adorientibus autem ea Perſis, acri pugna per ſex dies certatum eſt: multiſque utrimque cadentibus, ſeptimo die EUphorbus Alcimachi filius, & Philagrus Cyneæ, inter populares ſuos viri ſpectati, urbem hoſtibus prodidere. Quam ingreſſi Perſæ, templa poſtquam ſpoliavere, incenderunt, in ultionem eorum templorum quæ Sardibus deflagraverant, hominibus juſſu Darii in ſervitutem redactis. Potiti Eretria, & paucos illic dies morati, in Atticam navigaverunt, tum acriter ſe coërcentes, tum rati idem ſe illaturos Athenienſibus quod Eretrienſibus intuliſſent. etenim erat locus Atticæ Marathon ad equitandum opportuniſſimus, & proxime Eretriam; ideo huc illos Hippias Piſiſtrati filius deducebat. Eodem Athenienſes & ipſi re audita ad vim arcendam proceſſerunt, decem præfectis ſibi ducibus: quorum decimus erat Miltiades, cujus patrem Cimonem Steſagoræ filium, ut fugeret ex Athenis Piſiſtratum filium Hippocratis coëgerat caſus, & dum exul erat, obtinere palmam Olympicam quadrijugo certamine contigerat: quam victoriam muneris gratia tranſtulit in Miltiadem fratrem uterinum: proximaque Olympiade eiſdem equabus iterum vincens conceſſit Piſiſtrato, ut renunciaretur, & ſic victoria in hunc tranſlata rediit in domum ſuam reconciliatus, idemque quum eiſdem equabus aliam Olympiadem viciſſet, à filiis Piſiſtrati interfectus eſt, non jam vivo Piſiſtrato. Interfecerunt au-

a μαχέσασθαι. b ἔπιπτόν μοι ἐπὶ. c Πέρσῃσι τὴν πόλιν. οἱ. d MS. ἢ Μαραθὼν. e Ἀθηναίων. f MS. habet ἀνελομένῳ. g τοῖσι αὐτοῖσι, idque bis.

Equæ victoria triplici Olympica illustres. Miltiades post pericula ab hostibus & accusatoribus dispulsa dux Athenienſium. Phidippides curſor. Panis apparitio faventis Athenis.

autem eum ad Prytaneum, noctu ſummiſſis percuſſoribus, ſepultuſque ante urbem trans viam quæ vocatur percava: & è regione ejus ſepultæ ſunt equæ illæ quæ tres Olympicas victorias reportarant. Idem quod iſtæ, jam aliæ equæ fecerant, quæ fuerunt Euagoræ Laconis: aliæ præterea nullæ. Per idem tempus major natu filiorum Cimonis Steſagoras, apud Miltiadem patruum in Cherſoneſo educabatur: minor autem apud ipſum Cimonem Athenis erat, nomen habens Miltiades à Miltiade Cherſoneſi condi-
104 tore. Hic igitur Miltiades è Cherſoneſo tunc profectus, dux Athenienſium erat, è duplici cæde elapſus; nam ſimul eum Phœnices uſque ad Imbrum perſequuti, in magno negotio habebant capere hominem, ut ad regem perducerent; ſimul ab iis elapſum, & domum ſuam reverſum, ac ſe ſalvum eſſe exiſtimantem, inimici ſui inde exceperunt, & judicio ſubjecerunt, accuſantes occupatæ in Cherſoneſo tyrannidis. Sed & hoc reatu liberatus, ita ſuffragiis populi dux Athenienſium declaratus eſt.
105 Duces autem quum adhuc in urbe eſſent, ante omnia præconem Spartam mittunt Phidippidem, illum quidem Athenienſem, ſed diurnum curſorem & id ipſum meditantem. Huic Phidippidi, ut ipſe dicebat, & Athenienſibus renunciavit, circa Parthenium montem, qui ſupra Tegeam eſt, obvius fuit Pan: compellatoque nominatim Phidippide, juſſit nunciari Athenienſibus, quid ita illi nullam gererent curam ſui, qui ipſis bene nunc vellet, quique jam ſæpenumero de eis bene meritus fuiſſet atque etiam futurus eſſet. His verbis fide habita, Athenienſes, quando eorum tandem ſtatus erat bene conſtitutus, extruxerunt ſub arce templum Panis: illique annuis ſacrificiis ex quo nuncium accepere, ſacrificant, & lampadis curſu ſuppli-
106 cant. Tunc autem Phidippides hic à ducibus miſſus, quando ſibi dixit etiam Pana apparuiſſe, ſecundo die poſtquam Athenienſium urbe exivit, Spartam pervenit, adienſque magiſtratus, Lacedæmonii, inquit, orant vos Athenienſes ut ſibi opem feratis, nec civitatem inter Græcos vetuſtiſſimam negligatis, in diſcrimen adductam, ut barbaris ſerviat. Etenim Eretria direpta eſt, inſignique civitate Græcia imbecillior reddita. His man-

δὲ ἔτοί μιν κατὰ τὸ πρυτανήιον, νυκτὸς ὑπερείσαντες ἄνδρας. πίπτουσι δὲ Κίμωνι τοῦ ἀγῶνος, πέρην τῆς Δεκελείης καλεομένης ὁδοῦ. καταντίον δὲ αὐτοῦ αἱ ἵπποι πίπτουσαι αὖται αἱ τρεῖς ὀλυμπιάδας ἀνελόμεναι. ἐποίησαν δὴ καὶ ἄλλαι ἵπποι ἤδη τοῦτο τῷ Εὐαγόρεω Λάκωνος· πωλέω δὲ τυτθίων, ὀδαμοῦ. ὁ μὲν δὴ πρεσβύτερος τῶν παίδων τῷ Κίμωνι Στησαγόρης ἐὼν τυγχάνει ἐν τῇδε τῇ πάτρῃ μετὰ τοῦ πάτρεω Μιλτιάδεω τρεφόμενος ἐν τῇ Χερσονήσῳ· ὁ δὲ νεώτερος παρ' αὐτῷ Κίμωνι ἐν Ἀθήνῃσι [a], τέκνωμα ἔχων ἀπὸ τῆς οἰκιστέω τῆς Χερσονήσου Μιλτιάδεω, Μιλτιάδης. Οὕτος δὴ ὦν τότε ὁ Μιλτιάδης ἥκων ἐκ τῆς Χερσονήσου, καὶ ἐκπεφυγὼς [b] δισσὸν θάνατον, ἐστρατήγεε Ἀθηναίων. ἅμα μὲν γὰρ, οἱ Φοίνικες αὐτὸν οἱ ἐπιλιξάμενοι μέχρι Ἴμβρου, πολλῷ ἐπιεικῶς λαβεῖν τε καὶ ἀναγαγεῖν τῇδε βασιλέϊ· ἅμα δὲ, ἐκφυγόντα τε τούτους, καὶ ἀπικόμενον ἐς τὴν ἑωυτοῦ, δοκέοντά τε εἶναι ἐν σωτηρίῃ, ἤδη τοενηθεῦτόν μιν οἱ ἐχθροὶ ὑποδεξάμενοι, ὑπὸ δικαστήριον αὐτὸν ἀναγαγόντες [c], ἐδίωξαν τυραννίδος τῆς ἐν Χερσονήσῳ. ἀποφυγὼν δὲ καὶ τούτους, στρατηγὸς ἔτω Ἀθηναίων ἀπεδέχθη, αἱρεθεὶς ὑπὸ τοῦ δήμου. Καὶ πρῶτα μὲν, ἐόντες ἔτι ἐν τῷ ἄστεϊ οἱ στρατηγοὶ, ἀποπέμπουσι ἐς Σπάρτην κήρυκα φειδιππίδεα, Ἀθηναῖον μὲν ἄνδρα, ἄλλως δὲ ἡμεροδρόμον τε καὶ τοῦτο μελετῶντα. τῷ δὴ (ὡς αὐτός τε ἔλεγε Φειδιππίδης, καὶ Ἀθηναίοισι ἀπήγγελε) τότε τὸ Παρθένιον ὄρος τὸ ὑπὲρ Τεγέης ὁ Πὰν πρόσιππος. βώσαντα δὲ τὸνομα τοῦ Φειδιππίδεω τὸν Πᾶνα, Ἀθηναίοισι κελεῦσαι ἀπαγγεῖλαι, διότι ἑωυτῷ εὐδεμίλεω ἐπιμέλειαν ποιεῦνται, ἐόντος εὖνου ἤδη Ἀθηναίοισι, καὶ πολλαχοῦ χρηομένου ἤδη σφίσι χρησίμου, τά δέ τι καὶ ἐσομένου. καὶ ταῦτα μὲν Ἀθηναῖοι, καταστάντων σφίσι εὖ ἤδη τῶν πρηγμάτων, πιστεύσαντες εἶναι ἀληθέα, ἱδρύσαντο ὑπὸ τῇ ἀκροπόλι Πανὸς ἱρὸν, καὶ αὐτὸν ἀπὸ ταύτης τῆς ἀγγελίης θυσίῃσι ἐπετείῃσι καὶ λαμπάδι ἱλάσκονται. Τότε δὲ πεμφθεὶς ὑπὸ τῶν στρατηγῶν ὁ Φειδιππίδης οὗτος, ὅτε πέρ οἱ ἔφη καὶ τὸν Πᾶνα φανῆναι, δευτεραῖος ἐκ τῆς Ἀθηναίων ἄστεος ἦν ἐν Σπάρτῃ. ἀπικόμενος δὲ ἐπὶ τοὺς ἄρχοντας ἔλεγε, Ὦ Λακεδαιμόνιοι, Ἀθηναῖοι ὑμέων δέονται σφίσι βοηθῆσαι, καὶ μὴ περιιδεῖν πόλιν ἀρχαιοτάτην ἐν τοῖσι Ἕλλησι δουλοσύνῃ περιπεσοῦσαν ὑπὸ ἀνδρῶν βαρβάρων. καὶ γὰρ Ἐρέτρια τε νῦν ἀνδραποδίσται, καὶ πολλὴ μὲν λυμαίνεται ἡ Ἑλλὰς γίγνεται ἀσθενεστέρη. ὁ μὲν δὴ

a Κίμωνι Ἀθήνῃσι. b Χερσονήσου, ἐκπεφυγὼς. c ἐπαγαγόντες.

Lacedæmonii differunt auxilium ad plenilunium. Hippiæ somnium & explicatio vana: tussis & dens excussus & ænigma detectum. Platæenses dediti Athenienſibus.

δή σφι τὰ ἐντεταλμένα ἀπήγγελε· τοῖσι δὲ ἐαδε μὲν βοηθέειν Ἀθηναίοισι, ἀδυνάτα δέ σφι ἦν τοῦ θρησκηίου ποιέειν ταῦτα, ἐν βουλομένοισι λύειν τὸν νόμον. ἦν γὰρ ἱσταμένη τοῦ μηνὸς εἰνάτη· εἰνάτην δὲ οὐκ ἐξελεύσεσθαι ἔφασαν, μὴ ἐν πληρεῖ ἐόντος τοῦ κύκλου. ἔτι μέν νυν τὴν πανσέληνον ἔμενον. Τοῖσι δὲ βαρβάροισι κατηγέετο Ἱππίης ὁ Πεισιστράτου ἐς τὸν Μαραθῶνα, τὴν παροιχομένης νυκτὸς ὄψιν ἰδὼν ἐν τῷ ὕπνῳ [a] τοιήνδε· ἐδόκεε ὁ Ἱππίης τῇ μητρὶ τῇ ἑωυτοῦ συνεβάλλεσθαι. συνεβάλλετο ὦν οὐκ ἔτι ὀνείρου, κατελθὼν ἐς τὰς Ἀθήνας, καὶ ἀνασωσάμενος τὴν ἀρχὴν, τιλοῦτήσειν ἐν τῇ ἑωυτοῦ γηραιός. οὐκ μὲν δὴ τὸ ὄψιος συνεβάλλετο ταῦτα. τότε δὲ κατηγεόμενος, τοῦτο μὲν, τὰ ἀνδραπόδα τὰ ἐξ Ἐρετρίης ἀπέβησε ἐς τὴν νῆσον τὴν Στυρέων, καλεομένην δὲ Αἰγίλειαν· τοῦτο δὲ, καταγομένας ἐς τὸν Μαραθῶνα τὰς νέας ὥρμιζε ἔντος. ἐκβάντας δὲ ἐς τὴν γῆν τοὺς βαρβάρους διέπεμπε. καί οἱ ταῦτα διέποντι ἐπῆλθε πταρεῖν τε καὶ βῆξαι μεζόνως ἢ ὡς εἰώθεε· οἷα δὲ πρεσβυτέρῳ ἐόντι, τῶν ὀδόντων οἱ πολεῦσι ἐστιόντο. τυτθὸν ὦν ἕνα τῶν ὀδόντων ἐκβάλλει κατὰ βῆσσαν βήξας. ἐκπεσόντος δὲ ἐς τὴν ψάμμον αὐτοῦ, ἐπιέετο πολλῷ σπουδὴν ἐξευρεῖν. ὡς δὲ οὐκ ἐφαίνετο οἱ ὁ ὀδούς, ἀναστενάξας, εἶπε πρὸς τοὺς παρεστεῶτας, Ἡ γῆ ἥδε οὐκ ἡμετέρη ἐστὶ, οὐδέ μιν δυνησόμεθα ὑποχείριον ποιήσασθαι. ὁκόσον δέ τι μοι μέρος μετῆν, ὁ ὀδοὺς μετέσχε. Ἱππίης μὲν δὴ ταύτῃ τὴν [b] ὄψιν συνεβάλλετο ἐξεληλυθέναι. Ἀθηναίοισι δὲ τεταγμένοισι ἐν τεμένεϊ Ἡρακλέος, ἐπῆλθον βοηθοῦντες Πλαταιέες παμδημεί. καὶ γὰρ καὶ ἐδεδώκεσάν σφεας αὐτοὺς τοῖσι Ἀθηναίοισι οἱ Πλαταιέες, καὶ πόνους ὑπὲρ αὐτέων οἱ Ἀθηναῖοι συχνοὺς ἤδη ἀναιρέουντο. ἔδοσαν δὲ ὧδε· πιεζεύμενοι [c] ὑπὸ Θηβαίων οἱ Πλαταιέες, ἐδίδοσαν πρῶτα μὲν τυχοῦσι Κλεομένεϊ τε τῷ Ἀναξανδρίδεω καὶ Λακεδαιμονίοισι σφέας αὐτούς. οἱ δὲ, οὐ δεκόμενοι, ἔλεγόν σφι τάδε, „Ἡμεῖς μὲν ἑκατέρω τε οἰκέομεν, καὶ ὑμῖν τοι„ήδε τις γίνοιτ' ἂν ὀπιθερσὴς ψυχρή. φθαίητε „γὰρ ἂν πολλάκις ἐξανδραποδισθέντες ἢ πινα πυ„θέσθαι ἡμέων. συμβουλεύομεν δὲ ὑμῖν δόντας ὑ„μέας αὐτοὺς Ἀθηναίοισι, πλησιοχώροισί τε ἀνδράσι, καὶ πιμπρέειν ἐθέσι οὐ κακοῖσι. ταῦτα συνεβούλευον οἱ Λακεδαιμόνιοι, οὐ κατὰ εὐνοίην ἔτω τῶν Πλαταιέων, ὡς βουλόμενοι τοὺς Ἀθηναίους ἔχειν πόνους, συνεστεῶτας Βοιωτοῖσι. Λα-

mandatis à Phidippide expoſitis, placebat quidem Lacedæmoniis opem ferre Athenienſibus: ſed id ſibi impoſſibile confeſtim facere erat, nolentibus legem rumpere. nam erat nonus dies ſtantis menſis, quo die negabant ſe progreſſuros, orbe lunari non impleto. Et iſti quidem plenilunium expectabant. Hippiæ 107
autem Piſiſtrati filio, qui barbaros in Marathonem ducebat, viſum hoc in ſomnis ſuperiore nocte oblatum eſt: Videbatur ſibi Hippias cum matre concumbere. Quo ex ſomnio conjectabat fore, ut reverſus Athenas, ac recepto dominatu ſenex domi ſuæ obiret. Hunc in modum interpretabatur viſum ſuum. Tunc autem ducis officio fungens, partim mancipia Eretrienſia in inſulam Styreorum, nomine Ægileam, deportat; partim naves ad Marathonem appulſas ipſe in ſtationibus locat; ſed & barbaros in terram egreſſos diſponit. Ei talia adminiſtranti contigit ſternutatio, tuſſiſque ſolito vehementior. unde concuſſis ejus, utpote ſenis, pleriſque dentibus unus illorum ex violentia tuſſiendi excuſſus eſt, & in arenam delapſus: qui magna adhibita ad inveniendum diligentia, quum tamen non appareret, ſuſpirans Hippias, ad eos qui aderant ait, Hæc terra non eſt noſtra, nec eam poterimus nobis ſubjectam efficere; quanta autem pars ad me pertinebat, dens obtinet. Ita Hip- 108
pias iſta viſione interpretabatur ſe defunctum eſſe. Athenienſibus autem apud Herculis fanum inſtructis ſupervenere auxilio Platæenſes, omni cum populo; quippe qui ſeſe Athenienſibus dediderant, & pro quibus frequentes jam labores ſuſceperant Athenienſes. Dediderant autem ſeſe hoc modo: Quum à Thebanis premerentur Platæenſes, primum Cleomeni Anaxandridæ atque Lacedæmoniis qui intervenerant, ſeſe dediderant; à quibus tamen recepti non ſunt, hac oratione utentibus: à nobis qui procul habitamus, frigidum quoddam fuerit vobis auxilium. nam priuſquam noſtrûm quiſquam audiat, poſſitis occupati ab hoſtibus ſæpe expugnari. Suademus autem, ut voſipſos Athenienſibus dedatis, vicinis pariter & ad tutandum non invalidis. Hoc Lacedæmonii non tam conſulebant Platæenſibus quod eis bene vellent, quam quod optarent Athenienſes defatigari Bœotorum bello. Id ſuadentibus La-

a Hæc voces ὁ δὲ τῷ ὕπνῳ abſunt ab MS. b ταύτῃ τῇ. c πιεζόμενοι.

Thebani infelices in lite cum Platæenſibus. Modus dedendi. Thebarum termini. Miltiadis ſermo cum Callimacho ad ſuadendam pugnam. Polemarchus Athenis magiſtratus.

Lacedæmoniis non adverſati Platæenſes, aditis Athenienſibus, dum rem divinam duodecim diis faciunt, eis ad aram ſuppliciter ſedentes ſeſe dediderunt. Adverſus quos Thebani re audita exercitum duxerunt, in eorumque auxilium Athenienſes venerunt. Sed conſerturos prœlium, Corinthii non neglexerunt; verum occurrentes reconciliandi gratia, utrorumque permiſſu regionem hunc in modum terminarunt, ut Thebani eos Bœotos qui nollent inter Bœotos cenſeri, ſinerent facere quod vellent. Hoc ubi decrevere Corinthii, abſceſſere. Abſcedentes quoque Athenienſes aggreſſi Bœoti ſunt, ſed commiſſa pugna repulſi. unde Athenienſes tranſgreſſi quos Corinthii ſtatuerant Platæenſibus terminos, illos dico excedentes, Aſopum ipſum ſtatuerunt limitem eſſe Thebanis verſus Platæenſes & Hyſias. Ergo Platæenſes Athenienſibus ſeſe quum dedidiſſent eo quo dixi modo, ad Marathonem tunc auxilio
109 venerunt. Erant autem in Athenienſium ducibus ancipites ſententiæ, aliis vetantibus fieri prœlium: paucos enim ſe eſſe, ut cum Medis confligerent; aliis, quorum erat Miltiades, ad pugnandum hortantibus. Itaque quum ſepararentur, & deterior ſententia vinceret, ibi Miltiades Callimachum Aphidnæum adiit, tunc forte polemarchum, *belli principem:* qui magiſtratus per fabæ ſortitionem electus in ferendo ſuffragio undecimus eſt. nam quondam Athenienſes vi ſententiæ parem ducibus faciebant polemarchum. Ad hunc Miltiades, In te, inquit, nunc, Callimache, ſitum eſt, utrum in ſervitutem Athenæ redigantur, an tu eas liberando memoriam tui in omne ævum relinquas, qualem ne Harmodius quidem atque Ariſtogiton reliquerunt. Nam Athenienſes nunc in maximum omnium ex quo fuerunt veniunt diſcrimen: qui ſi Medis ſuccumbant, palam eſt quæ paſſuri ſint, traditi Hippiæ: ſin autem ſuperent, poterit hæc civitas urbium Græciæ effici prima. Quo autem pacto hæc fieri poſſint, &, quomodo ad te harum rerum arbitrium redeat, nunc exponam. Noſtræ, qui duces ſumus numero decem, diviſæ ſunt ſententiæ de prœlio committendo: aliis id ſuadentibus, aliis diſſuadentibus. Qui niſi prœlium committimus, vereor ne magna exiſtat ſeditio, quæ mentes civium ſollicitet

Λακεδαιμόνιοι μέν νυν Πλαταιεῦσι ταῦτα συνεβάλοντο· οἱ δὲ οὐκ ἠπίσησαν, ἀλλ' Ἀθηναίων ἱερὰ ποιεύντων τοῖσι δώδεκα θεοῖσι, ἱκέται ἱζόμενοι ἐπὶ τὸ βωμὸν, ἐδίδοσάν σφεας αὐτούς. Θηβαῖοι δὲ πυθόμενοι ταῦτα, ἐστρατεύοντο ἐπὶ τοὺς Πλαταιέας· Ἀθηναῖοι δέ σφι ἐβοήθεον. μελλόντων δὲ συνάπτειν [a] μάχῃ, Κορίνθιοι ἀμφοτέρων, ἀτυχέοντες δὲ, καὶ καταλλάξαντες, ἐπιτρεψάντων ἀμφοτέρων, ὥρισαν τὴν χώρην ἐπὶ τοῖσδε· ἐᾶν Θηβαίους Βοιωτῶν τοὺς μὴ βουλομένους ἐς Βοιωτοὺς τελέειν. Κορίνθιοι μὲν δὴ ταῦτα γνόντες ἀπαλλάσσοντο. Ἀθηναίοισι δὲ ἀπιοῦσι ἐπεβοήθησαν Βοιωτοί· ἐπιθέμενοι δὲ, ἐσσώθησαν τῇ μάχῃ. ὑποστρέψαντες δὲ οἱ Ἀθηναῖοι τοὺς οἱ Κορίνθιοι ἔθηκαν Πλαταιεῦσι εἶναι ὅρους, τούτους ὑποστρέψαντες, τὸν Ἀσωπὸν αὐτὸν ἐποιήσαντο ὅρον Θηβαίοισι τοῖς Πλαταιέας εἶναι καὶ Ὑσιάς. ἔδοσαν μὲν δὴ οἱ Πλαταιέες σφέας αὐτοὺς Ἀθηναίοισι τρόπῳ τῷ εἰρημένῳ· ἦσαν δὲ τότε ἐς Μαραθῶνα βοηθέοντες. Τοῖσι δὲ Ἀθηναίων στρατηγοῖσι ἐγίνοντο δίχα αἱ γνῶμαι· τὰ μὲν, οὐκ ἐώντων συμβάλλειν· ὀλίγους γὰρ εἶναι στρατιῇ τῇ Μήδων συμβαλέειν· τὰ δὲ, καὶ Μιλτιάδεω, κελευόντων. ὡς δὲ δίχα ἐγίνοντο, καὶ ἐνίκα ἡ χείρων τῶν γνωμέων, ἐνταῦτα, λέγω γὰρ ἐνδέκατος ψηφιδοφόρος ὁ τῷ κυάμῳ λαχὼν Ἀθηναίων πολεμαρχέειν· τοπάλαιον γὰρ Ἀθηναῖοι ὁμόψηφον τὸν πολέμαρχον ἐποιεῦντο τοῖσι στρατηγοῖσι. ἐνθεῦτεν δὴ τότε πολέμαρχος Καλλίμαχος Ἀφιδναῖος· πρὸς τοῦτον ἐλθὼν Μιλτιάδης, ἔλεγε τάδε, Ἐν σοὶ
„νυῦν Καλλίμαχέ ἐστι ἢ καταδουλῶσαι Ἀθήνας,
„ἢ ἐλευθέρας ποιήσαντα, μνημόσυνον λιπέ-
„σθαι ἐς τὸν ἅπαντα ἀνθρώπων βίον, οἷον
„οὐδὲ Ἁρμόδιός τε καὶ Ἀριστογείτων λείπε-
„ται. νυῦν γὰρ δὴ ἐξ οὗ ἐγίνοντο Ἀθηναῖοι, ἐς
„κίνδυνον ἥκουσι μέγιστον· καὶ εἰ μέν γε ὑπο-
„κύψουσι τοῖσι Μήδοισι, δέδοκται τὰ πείσον-
„τα σφᾶς δεδεδομένοι Ἱππίῃ· εἰ δὲ περιγενήσεται
„αὕτη ἡ πόλις, οἵη τέ ἐστι πρώτη τῶν Ἑλλανί-
„δων πολίων γενέσθαι. καὶ ὡς μὲν δὴ ταῦτα οἷά τε
„ἐστι γενέσθαι, καί κως ἐς σὲ τί [b] τυγχάνων ἀνήκει
„τῶν πρηγμάτων τὸ κῦρος ἔχειν, νυῦν ἔρχομαι
„φράσων. ἡμέων τῶν στρατηγῶν ἐόντων δέκα, δί-
„χα γίνονται αἱ γνῶμαι, τὰ μὲν, κελευόντων,
„τὰ δὲ, μὴ συμβάλλειν. εἰ μέν νυν μὴ συμβάλω-
„μεν, ἔλπομαί τινα στάσιν μεγάλην ἐμπεσοῦσαν

Dis-

a δι' ὀφίων συνάψαι. b ἐς ὅτι τοῦτο.

Callimachus ſequens Miltiadem auctor eſt pugnæ, cui acies inſtruitur in Marathone, quam valido in curſu inchoant Athenienſis.

„ἀμαστέοφν τὰ Ἀθηναίων φρονήματα, ὥστε
„μηδέσαι· ἰὼ ἢν συμβάλωμεν πρίν τι καὶ
„σαθρὸν Ἀθηναίων μετεξετέροισι ἐγγενέσθαι,
„θεῶν τὰ ἴσα νεμόντων, οἷοί τε εἰμὲν φεύγοντέ-
„σθαι τῇ συμβολῇ. ταῦτα ὦν πάντα ἐς σε νῦν
„τείνει, καὶ ἐκ σέο ἤρτηται. ἰὼ γὰρ σὺ γνώμῃ
„τῇ ἐμῇ χρεωθῇ, ἔστι τοι παλέος τε ἐλευθέρη,
„καὶ πόλις πρώτη τῶν ἐν τῇ Ἑλλάδι. ἰὼ δὲ τῦ
„ὑποστρωδόντων τὴν συμβολὴν ἔλῃ, ὑπάρξει
„τοι τῶν ἐγὼ κατέλεξα ἀγαθῶν πάντα τὰ ναντία.
Ταῦτα λέγων ὁ Μιλτιάδης, προσκλᾶται τὸν
Καλλίμαχον. προσχωμένης δὲ τῦ πολεμάρχου
τῇ γνώμης, ἐκεκύρωτο συμβάλλειν. μετὰ δὲ,
οἱ στρατηγοὶ, τῶν ἡ γνώμη ἐφέρετο συμβάλλειν,
ὡς ἑκάστῳ αὐτῶν [a] ἐγίνετο πρυτανηίη τῆς ἡ-
μέρης, Μιλτιάδῃ παρεδίδοσαν. ὁ δὲ, δεχόμενος,
ἔτι κου [b] συμβολὴν ἐποιέετο, πρίν γε δὴ αὐτῷ
πρυτανηίη ἐγίνετο. Ὡς δὲ ἐς ἐκεῖνον ἐτελήθη,
ἐνθαῦτα δὴ ἐπράσσοντο ὧδε Ἀθηναῖοι ὡς συμβα-
λέοντες. τῦ μὲν δεξιῦ κέρεος [c] ἡγέετο ὁ πολέ-
μαρχος Καλλίμαχος. ὁ γὰρ νόμος εἶχε οὕτω
τοῖσι Ἀθηναίοισι, τὸν πολέμαρχον ἔχειν κέρας
τὸ δεξιόν· ἡγεομένου δὲ τούτου, ἐξεδέχοντο ὡς ἀ-
ριθμέοντο αἱ Φυλαὶ, ἐχόμεναι ἀλλήλων. τε-
λευταῖοι δὲ ἐπάσσοντο, ἔχοντες τὸ εὐώνυμον κέ-
ρας, Πλαταιέες. ἀπὸ ταύτης γὰρ σφι τῆς μάχης,
θυσίας Ἀθηναίων ἀναγόντων ἐς παντὸς τὰς
ἐν τῇσι πεντετηρίσι γινομένας, κατεύχεται ὁ κή-
ρυξ ὁ Ἀθηναίου, ἅμα τε Ἀθηναίοισι λέγων
γίνεσθαι ἀγαθὰ καὶ Πλαταιεῦσι. τότε δὴ παρομέ-
νων τῦ Ἀθηναίων ἐν τῷ Μαραθῶνι, ἐγίνετο τοι-
όνδε τι. τὸ στρατόπεδον ἐξισούμενον τῷ Μηδικῷ
στρατοπέδῳ, τὸ μὲν αὐτοῦ μέσον ἐγίνετο ὀλίγῃ τά-
ξιος ὀλίγας· καὶ ταύτῃ ἰὼ ἀσθενέστατον τὸ στρα-
τόπεδον. τὸ δὲ κέρεος ἑκάτερον ἔρρωτο πλήθεϊ.
Ὡς δέ σφι διετέτακτο, καὶ τὰ σφάγια ἐγίνετο
καλὰ, ἐνθαῦτα ὡς ἀπείθησαν οἱ Ἀθηναῖοι,
δρόμῳ ἵεντο ἐς τοὺς βαρβάρους. ἦσαν δὲ στάδιοι
οὐκ ἐλάσσονες τὸ μεταίχμιον αὐτέων, ἡ ὀκτώ.
οἱ δὲ Πέρσαι, ὁρέοντες δρόμῳ ἰθυνομένους, παρε-
σκευάζοντο ὡς δεξόμενοι· μανίην τε τοῖσι Ἀθη-
ναίοισι ἐπέφερον, καὶ πάγχυ ὀλεθρίην, ὁρέον-
τες αὐτοὺς ἐόντας [d] ὀλίγους, καὶ τούτους δρόμῳ
ἐπειγομένους, ἄτε ἵππου ὑπαρχέοντος σφι, ἄτε
τοξευμάτων. ταῦτα μέν νυν οἱ βάρβαροι καλ-
εἰκαζον. Ἀθηναῖοι δὲ, ἐπεί τε ἀθρόοι προσέ-
μιξαν τοῖσι βαρβάροισι, ἐμάχοντο ἀξίως λό-
γου. πρῶτοι μὲν γὰρ Ἑλλήνων πάντων τῶν ἡμεῖς
ἴδμεν,

citet ad ſentiendum cum Medis: ſin pu-
gnamus antequam aliquid putre in non-
nullis Athenienſium exiſtat, poſſumus
diis æquis cum victoria diſcedere. Hæc
omnia ad te tendunt, & abs te depen-
dent: qui ſi meæ ſententiæ acceſſeris,
eſt & tibi patria libera, & civitas Græ-
carum omnium princeps: ſin acceſſe-
ris conſilio diſſuadentium pugnam, eo-
rum quæ recenſui bonorum tibi contra-
ria exiſtent. Hæc dicens Miltiades Cal- 110
limachum induxit. Ita accedente ſen-
tentia polemarchi, obtentum eſt ut con-
ſligeretur. Poſt hæc ii duces quorum
ſententia de conſligendo fuerat, ut cu-
juſque dies imperitandi venerat, vicem
ſuam Miltiadi dabant: quam ille accipi-
ens, non tamen prius decertandum pu-
tavit, quam ſua dies imperii advenit. I- 111
taque ubi vices ejus fuere, tunc Athe-
nienſes hunc in modum inſtructi ſunt ad
conſligendum: Dextro cornu præerat
Callimachus polemarchus. ita enim lex
apud Athenienſes tunc poſtulabat, ut po-
lemarchus dextrum cornu teneret. Hoc
duce ſequebantur deinceps ceteræ tribus,
ut quæque ordine erat, junctim cohæ-
rentes. Noviſſimi autem ſunt collocati
Platæenſes, ſiniſtrum cornu tenentes. Quo
factum eſt, ut ab hujus pugnæ tempo-
re, quoties Athenienſes offerunt hoſti-
as apud ſacros populorum conventus, qui
quinto quoque anno fiunt, Athenienſis
præco precetur bona Athenienſibus pa-
riter & Platæenſibus. Igitur Athenien-
ſium acie tunc apud Marathonem in-
ſtructa exſtabat tale quid. Acies æquata
aciei Medicæ in medio paucis conſta-
bat ordinibus, ideoque illic maxime de-
bilis acies; utroque autem in cornu per
multitudinem validior. Poſteaquam vero 112
ſtructa eſt, ac ſacrificium litavit, Athe-
nienſes ubi fuerunt emiſſi, curſu in bar-
baros tendunt. erat autem inter utram-
que aciem non minus octo ſtadiorum in-
tercapedinis. Quos curſu ferri in ſe vi-
dentes Perſæ, aptabant ſe tanquam illos
excepturi; inſaniæ eorum dantes & per-
niciem omnium prædicentes inde quod
cernerent eos curſu tendere, quum pau-
ci eſſent, & nec equitatu nec ſagittis freti.
Hoc ita barbari auſpicabantur. at vero
Athenienſes, poſteaquam conferti admix-
ti ſunt barbaris, pugnam memoratu di-
gnam edebant. Quippe primi omnium
Græcorum (quos ipſi novimus) curſu
in

a ἑκάστῃ αὐτέων. b ἔκω Ald. c κέρεως. d Hæc vox ἐόντας non exſtat in MS.

Eorundem victoria, & aciei casus, & numerus cæsorum, cum quorundam nominibus, frustra etiam ipsas Athenas tentantibus Persis, qui sic Asiam repetiverunt. Suspicio de Alcmæonidis.

ἴδμεν, δρόμῳ ἐς πολεμίους ἐχρήσαντο, πρῶτοί τε ἀνέσχοντο ἐσθῆτά τε Μηδικὴν ὁρέοντες, καὶ τοὺς ἄνδρας ταύτην ἐσθημένους· τέως δὲ καὶ τοῖσι Ἕλλησι καὶ τοὔνομα τὸ Μήδων φόβος ἀκοῦσαι. Μαχομένων δὲ ἐν τῷ Μαραθῶνι, χρόνον ἐγίνετο πολλός· καὶ τὸ μὲν μέσον τοῦ στρατοπέδου ἐνίκων οἱ βάρβαροι, τῇ Πέρσαι τε αὐτοὶ καὶ Σάκαι ἐτετάχατο. καὶ ἀτὸ μὲν ἐνίκων οἱ βάρβαροι, καὶ ῥήξαντες, ἐδίωκον ἐς τὴν μεσόγαιαν. τὸ δὲ κέρας ἑκάτερον ἐνίκων Ἀθηναῖοί τε καὶ Πλαταιέες· νικῶντες δέ, τὸ μὲν τετραμμένον τῶν βαρβάρων φεύγειν ἔων· τοῖσι δὲ τὸ μέσον ῥήξασι αὐτῶν, συναγαγόντες τὰ κέρεα ἀμφότερα, ἐμάχοντο [a], καὶ ἐνίκων Ἀθηναῖοι· φεύγουσι δὲ τοῖσι Πέρσῃσι εἵποντο κόπτοντες, ἐς ὃ ἐς [b] τὴν θάλασσαν ἀπικόμενοι, πῦρ τε αἴτεον, καὶ ἐπιλαμβάνοντο τῶν νεῶν. Καὶ τοῦτο μὲν, ἐν τούτῳ τῷ πόνῳ [c] ὁ πολέμαρχος Καλλίμαχος [d] διαφθείρεται, ἀνὴρ γενόμενος ἀγαθός· ἀπὸ δὲ ἔθανε τῶν στρατηγῶν Στησίλεως ὁ Θρασύλεω· τοῦτο δὲ, Κυναίγιρος [e] ὁ Εὐφορίωνος, ἐνθαῦτα ἀπελαβόμενος τῶν ἁφλάστων νηὸς, τὴν χεῖρα ἀποκοπεὶς πελέκει, ἔπιπτε· τοῦτο δὲ, ἄλλοι Ἀθηναίων πολλοί τε καὶ ὀνομαστοί. Ἑπτὰ μὲν δὴ τῶν νεῶν ἐπεκράτησαν τρόπῳ τοιούτῳ [f] Ἀθηναῖοι. τῇσι δὲ λοιπῇσι οἱ βάρβαροι ἐξαναχρεσάμενοι, καὶ ἀναλαβόντες ἐκ τῆς νήσου, ἐν τῇ ἔλιπον, τὰ ἐξ Ἐρετρίης ἀνδράποδα, περιέπλωον Σούνιον, βουλόμενοι φθῆναι τοὺς Ἀθηναίους ἀπικόμενοι ἐς τὸ ἄστυ. αἰτίη δὲ ἦν Ἀθηναίοισι ἐξ Ἀλκμαιωνιδέων μηχανῆς αὐτοὺς ταῦτα ὑπενοηθῆναι. τοῦτους γὰρ σημήναντας τοῖσι Πέρσῃσι ἀναδέξαι [g] ἀσπίδα, εἶναι ἤδη ἐν τῇσι νηυσί. Οὗτοι μὲν δὴ περιέπλωον Σούνιον. Ἀθηναῖοι δὲ ὡς ποδῶν εἴχοντο, τάχιστα ἐβοήθεον ἐς τὸ ἄστυ. καὶ ἔφθησάν τε ἀπικόμενοι, πρὶν ἢ τοὺς βαρβάρους ἥκειν· καὶ ἐστρατοπεδεύσαντο ἀπιγμένοι ἐξ Ἡρακλείου τοῦ ἐν Μαραθῶνι ἐν ἄλλῳ Ἡρακλείῳ τῷ ἐν Κυνοσάργει· οἱ δὲ βάρβαροι τῇσι νηυσὶ ὑπεραωρηθέντες Φαλήρου, (τοῦτο γὰρ ἦν τότε τὸ λιμένιον τῶν Ἀθηναίων) ὥσπερ τότε ἀνακωχεύσαντες τὰς νῆας, ἀπέπλεον ὀπίσω ἐς τὴν Ἀσίην.

Ἐν ταύτῃ τῇ ἐν Μαραθῶνι μάχῃ ἀπέθανον τῶν βαρβάρων κατὰ ἑξακισχιλίους καὶ τετρακοσίους ἄνδρας· Ἀθηναίων δὲ, ἑκατὸν ἐνενήκοντα καὶ δύο. ἔπεσον μὲν ἀμφοτέρων τοσοῦτοι. συνήνεικε δὲ αὐτόθι θῶυμα τοιόνδε γενέσθαι· Ἀθηναῖον ἄνδρα Ἐπίζηλον τὸν Κυφαγόρεω ἐν τῇ συρῇ μαχόμενόν τε, καὶ ἄνδρα γινόμενον ἀγαθὸν, τῶν ὀμμάτων στερηθῆναι, ἔτε τωληγώτα ἁδὲν τοῦ σώματος, ἔτε βληθέντα· καὶ τὸ λοιπὸν τῆς ζόης διατελέειν

1 in hoſtem uſi ſunt; ac primi ſuſtinuerunt cernere Medicam veſtem & viros ea indutos: quum antehac vel audire nomen Medorum Græcis terror fuiſſet.
113 In Marathone quum diu pugnatum eſſet, barbari circa mediam aciem vincebant, ubi Perſæ ſtabant & Sacæ; ibi ergo vincentes barbari eamque perrumpentes, hoſtem in mediterranea perſequebantur: at in utroque cornu vincentes Athenienſes Platæenſeſque, barbaris, qui terga dederant, fugam liberam dantes, contraxerunt utraque cornua, & cum iis, qui mediam ipſorum aciem perfregerant, dimicantes, quum ſuperaſſent, fugientes Perſas urgebant cædebantque, donec ad mare pervenientes, petito igne naves cor-
114 ripuere. Quo in certamine Callimachus polemarchus interficitur, egregia navata opera. Occubuit quoque è ducibus Steſileus Thraſyli, & Cynægirus Euphorionis filius, qui illic apluſtre navis apprehendens, abſciſſa manu ſecuri cecidit: nec non alii Athenienſes multi & cla-
115 ri. Ac ſeptem quidem naves obtinuerunt Athenienſes hoc modo: navibus ceteris barbari inhibuerunt, receptaque præda Eretrienſi ex inſula ubi reliquerant, circumvecti ſunt Sunium, animo prævertendi Athenienſes, ut in ipſam urbem venirent; quod conſilium eos excogitaviſſe apud Athenienſes in crimen conjecit Alcmæonidas ex eo, quod ex compoſito Perſis jam in naves redactis
116 ſcutum oſtenderint. Dum illi Sunium circumvehuntur, Athenienſes è veſtigio abeuntes celerrime ad ferèndam urbi opem properarunt, barbaroſque eodem tendentes præverterunt: progreſſique ex Herculis templo quod eſt in Marathone, in aliud Herculis fanum quod eſt in Cynoſargi, caſtra poſuerunt. Barbari, quum claſſe Phalerum ſuperaſſent (hîc enim Athenienſium navale tunc erat) ſuper eum locum ad ancoras ſuſpenſis navibus
117 morati, rurſus in Aſiam abierunt. Quorum in hac pugna apud Marathonem pugnata occubuere circiter ſex millia quadringenta: Athenienſium vero, centum nonaginta duo. tot ex utriſque cecidere. In qua pugna hæc res mira contigit, ut Athenienſis quidam Epizelus Cuphagoræ filius, dum ſtans in acie pugnat ſtrenue, luminibus caperetur, neque ſaucius ulla parte corporis, neque eminus ictus: atque ita cæcus in reliquum vitæ tempus per-

a κίρτα, ἐμάχοντο. b ἐπὶ. c πολίμῳ. d abeſt hoc nomen ab MS. e in MS. eſt Κυνίγιρος. f τοιῷδε. g ἀναδέξαντα.

Cæsæ Epizeli. Delio ablatum simulacrum Apollinis testimonium. Eretrienses captivi collocati in Cissia. Fœtus edens bitumen, sales & oleum. Post prœlium duo millia Lacedæmoniorum venerunt.

ἐόντα τυφλόν. λέγειν τε αὐτὸν ἤκουσε τῶν ἐξ ἀνθρώπων τοιόνδε τινα λόγον· ἄνδρα οἱ δοκέειν ὁπλίτην ἀντιῆναι μέγαν, καὶ τὸ φάσμα τοῦτο ἑωυτὸν μὲν παρεξελθεῖν, τὸν δὲ ἑωυτοῦ φονέα ἀποκτεῖναι. τοῦτο μὲν δὴ Ἐπίζηλον ἐπυθόμην λέγειν. Δᾶτις δὲ πορευόμενος ἅμα τῷ στρατῷ ἐς τὴν Ἀττικὴν, ἐπεί τε ἐγένετο ἐν Μυκόνῳ, εἶδε ὄψιν ἐν τῷ ὕπνῳ. καὶ ἔπεσε μὲν οὐδὲν ἡ ὄψις, ὡς λέγεται· ὁ δὲ, ὡς ἡμέρη τάχιστα ἐπελάμψε, ζήτησιν ἐποιέετο τῶν νεῶν. εὑρὼν δὲ ἐν Φοινίσσῃ νηῒ ἄγαλμα Ἀπόλλωνος κεχρυσωμένον, ἐπυνθάνετο ὁκόθεν σεσυλημένον εἴη· πυθόμενος δὲ ἐξ οὗ ἱδρύθη, ἔπλεε τῇ ἑωυτοῦ νηῒ ἐς Δῆλον· καὶ, ἀπικόμενος [a] ὡς τὰ νησαῖα τὰ οἱ Δήλιοι ὀπίσω ἐς τὴν νῆσον, καταστήσεταί τι ἐς τὸ ἱρὸν τὸ ἄγαλμα, καὶ ἐνετέλλετο τοῖσι Δηλίοισι ἀποπέμπειν τὸ ἄγαλμα ἐς Δήλιον τὸ Θηβαίων. τὸ δ' ἔστι ἐπὶ θαλάσσῃ, Χαλκιδικῷ καταντίον. Δᾶτις μὲν δὴ ταῦτα ἐντειλάμενος ἀπέπλεε. τὸν δὲ ἀνδριάντα τοῦτον Δήλιοι οὐκ ἀπήγαγον, ἀλλά μιν δι' ἐτέων εἴκοσι Θηβαῖοι αὐτοὶ ἐκ θεοπροπίου ἐκόμισαν ἐπὶ Δήλιον. Τοὺς δὲ τῶν Ἐρετριέων ἀνδραποδισμένους Δᾶτίς τε καὶ Ἀρταφέρνης, ὡς προσέσχον πρὸς τὴν [b] Ἀσίην πλέοντες, ἀνήγαγον ἐς Σοῦσα. βασιλεὺς δὲ Δαρεῖος, πρὶν μὲν αἰχμαλώτους γενέσθαι τοὺς Ἐρετριέας, ἐνεῖχέ σφι δεινὸν χόλον, οἷα δὴ ἀδίκως ἀδικήσαντας τῶν Ἐρετριέων· ἐπεί τε δὲ εἶδε σφέας ἀπαχθέντας παρ' ἑωυτὸν, καὶ ὑποχειρίους ἑωυτῷ ἐόντας, ἐποίησε κακὸν οὐδὲν ἄλλο ἔδρην, ἀλλά σφεας τῆς Κισσίης χώρης κατοίκισε ἐν προσκλινέι ἑωυτῷ, τῷ οὔνομά ἐστι Ἀρδέρικκα· ἀπὸ μὲν Σούσων δέκα καὶ διηκοσίους σταδίους ἀπέχοντι, τεσσερεσκαιδεκάγδουν δὲ ἀπὸ τοῦ Φρέατος, τὸ παρέχει τριφασίας ἰδέας. καὶ γὰρ ἄσφαλτον καὶ ἅλας καὶ ἔλαιον ἀρρύσιον ἐξ αὐτοῦ τρόπῳ τοιῷδε· ἀντλέεται μὲν κηλωνηΐῳ, ἀντὶ δὲ γαυλοῦ, ἡμίσεος ἀσκοῦ οἱ προσδέδεται [d]. καταστύψας δὲ τούτῳ ἀντλέει, καὶ ἔπειτα ἐγχέει ἐς δεξαμενήν· ἐκ δὲ ταύτης ἐς ἄλλο διαχεόμενον, πρῶτα μὲν τριφασίας ὁδός. καὶ ἡ μὲν ἄσφαλτος, καὶ οἱ ἅλες πήγνυται παραυτίκα, τὸ δὲ ἔλαιον συνάγεται ἐν ἀγγηίοις, τὸ [e] οἱ Πέρσαι καλέουσι ῥαδινάκην· ἔστι δὲ μέλαν, καὶ ὀδμὴν παρεχόμενον βαρέαν. ἐνθαῦτα τοὺς Ἐρετριέας καλοίκισε βασιλεὺς Δαρεῖος, οἳ δὲ μέχρι ἐμεῦ εἶχον τὴν χώρην ταύτην, φυλάσσοντες τὴν ἀρχαίην γλῶσσαν. τὰ μὲν δὴ περὶ Ἐρετριέας, ἔχει ἕτω. Λακεδαιμονίων δὲ ἦσαν ἐς τὰς Ἀθήνας διφάσιοι μυρίοι τὴν πεντέλλιον, ἔχοντες σπουδὴν πολλὴν καταλαβεῖν ἕτω ὥστε τριηκοστοὶ [f] ἐκ Σπάρτης ἐξέμενον ἐν τῇ Ἀττικῇ. ὕστεροι δὲ ἀπικόμενοι

permanserit. Quem audivi dicere solitum de sua clade, visum sibi esse obsistere virum armatum, procero corpore, cujus barba omnem clypeum inumbraret: & hoc spectrum præter ipsum quidem iviſſe, sed illum qui sibi assisteret occidisse. Hæc Epizelum solitum commemorare audivi. Porro Datis in Asiam 118
cum classe rediens, ubi Myconum tenuit, vidit in somnis visum. id tamen quod fuerit, non traditur: sed ubi primum dies illuxit, naves rimatus est; compertoque in navi Phœnissa simulacro Apollinis inaurato, scisitatus est unde sublatum esset: & ubi audivit ex quo templo foret, navigans sua navi Delum (jam enim Delii in insulam redierant) ibi simulacrum in templo deposuit, præcepitque Deliis ut illud in Delium Thebanorum referrent, quod est ad mare è regione Chalcidis. Hoc ubi præcepit Datis, vela illinc fecit. Delii tamen hanc statuam non reportaverunt, sed vicesimo post anno eam Thebani ex oraculo 119
in Delium tulerunt. Datis autem & Artaphernes, posteaquam in Asiam navigavere, captivos Eretrienses Susa perduxere. quos Darius rex, etsi in eos ante captivitatem bilem contraxerat acerbam, quod priores cœpissent injuste agere, tamen ut in conspectum suum abductos vidit ac sibi subjectos, nullo alio malo affecit, sed in suo Cissiæ regionis stathmo collocavit, cui nomen est Ardericca: ducentis ac decem stadiis procul à Susis, quadraginta à puteo qui exhibet triplices rerum species. nam ex eo bitumen & sales & oleum hauriunt, ad hunc modum. Hauritur quidem tollenone; pro fistula autem, dimidiatus uter ei est alligatus: quo in puteum decusso hauritur, & mox in cisternam diffunditur, atque hinc aliò effusum, triplici varietate concrescit: bitumen quidem & sales protinus; oleum autem (quod Persæ rhadinacen appellant) in vasa colligunt. est autem atrum ac graviter olens. Hoc loco rex Darius locavit Eretrienses, quem ad meam usque memoriam tenuere, servantes pristinam linguam. Quod ad Eretrienses attinet, ita habet. Ceterum post ple- 120
nilunium duo millia Lacedæmoniorum Athenas venerunt, tanta festinatione adipiscendi hostem, ut triduo quam ex Sparta discessere, in Atticam pervenerint: & ἐκ

a ἀπίεσθαι. b προσίσχον ἐς τὴν. c Ἀνδρίκκα. d ἀσκοῦ πρόσδεται. e Hæ voces συνάγεται δὲ ἀγγηίοις, τὸ non leguntur in MS. quatuor. f Post hanc vocem in MS. iterantur voces μετὰ τὸν πεντέλλιον.

Ab illis ſpectati Perſæ. Clypeus Perſis ad ſignum oſtenſus. an ab Alcmæonidis? negat auctor. Tyrannorum hoſtes Callias & Alcmæonidæ.

& licet ſerius poſt pugnam veniſſent, tamen intuendi Medos cupidi, ad illos intuendos in Marathonem perrexerunt. Deinde laudatis Athenienſibus & eorum facinore, rurſus redierunt. Tenet autem admiratio me, nec rationem inire poſſum, Alcmæonidas unquam Perſis ex compoſito oſtentaſſe clypeum, quod vellent Athenienſes barbaris atque Hippiæ ſubeſſe. quippe quos conſtat vehementiore aut ſimili odio in tyrannos fuiſſe, quam fuit Callias Phænippi, pater Hipponici. nam Callias cum alia omnia in Piſiſtratum inimiciſſime commentus eſt, tum vero ſolus Athenienſium omnium, illius Athenis ejecti quum publice ſub præcone venderentur bona, emere au-
122 ſus eſt. Cujus Calliæ mentionem crebro plerique omnes habere debent cum ob ea quæ dicta ſunt, ut viri ſummopere patriam liberantis, tum ob hæc quæ in Olympia fecit. nam & in equorum curſu palmam obtinuit, & in quadrigario fuit ſecundus: & in ludis Pythiis quum primas obtinuiſſet, in univerſos Græcos ſumptuoſiſſimus extitit: tum ob id quod talem ſe in filias ſuas quæ tres fuerunt, exhibuit. nam poſteaquam nubiles extitere, hoc eis magnificentiſſimum munus eſt gratificatus, ut quem ſibi unaquæque vellet ex omnibus Athenienſibus, eum deligeret: atque ita eam illi nu-
123 ptum dedit. At Alcmæonidæ aut perinde aut nihil minus quam Callias, peroſi tyrannos fuere. Quo major me admiratio ſubit, minuſque admitto criminationem, eos clypeum Perſis oſtentaſſe, qui per omne tempus tyrannidis in exilio vixerunt, & quorum aſtutia Piſiſtratidæ tyrannidem dereliquerunt: atque ita multo magis Athenarum liberatores extiterunt illi meo judicio, quam Harmodius & Ariſtogiton. Illi enim Hipparcho interempto, non tam ceteros Piſiſtratidas ab affectanda tyrannide repreſſerunt, quam aſperaverunt: Alcmæonidæ autem ex aperto Athenas liberaverunt, ſi modo ipſi fuere qui Pythiæ perſuaſere, ut imperaret Lacedæmoniis Athenas liberare, quemadmodum ſuperius à me com-
124 memoratum eſt. Atenim propter aliquam cauſam forſitan ſuccenſentes Athenienſi populo patriam prodiderunt? Imo nulli erant viri illuſtriores eis inter Athenienſes, neque qui magis eſſent honorati. Ita neque ratio probat clypeum ab

κόμενοι τὰ συμβολῆς, ἰμείροντο ὅμως θεήσεσθαι τὺς Μήδους. ἐλθόντες ὦν ἐς τὸ Μαραθῶνα, ἐθεήσαντο. μετὰ δὲ αἰνέσαντες Ἀθηναίους, καὶ τὸ ἔργον αὐτῶν, ἀπαλλάσσοντο ὀπίσω. Θώϋμα δέ μοι, καὶ οὐκ ἐνδέκομαι τὸν λόγον, Ἀλκμεωνίδας ἄν κοτε ἀναδέξαι Πέρσῃσι σημήμα[Θ] ἀσπίδα, βουλομένους τὸν βαρβάροισί τε εἶναι Ἀθηναίους καὶ τὸν Ἱππίη· οἵ τινες μᾶλλον ἢ ὁμοίως Καλλίῃ τῷ Φαινίππου, Ἱππονίκου δὲ πατρὶ, φαίνονται μισοτύραννοι ἐόντες. Καλλίης τε γὰρ μὲν[Θ] Ἀθηναίων ἀπάντων ἐτόλμα, ὅκως Πεισίστρα[Θ] σκήπτοιο ἐκ τῆς Ἀθηνέων [a], τὰ χρήματα αὐτοῦ κηρυσσόμενα τὸν δημοσίῃ ὠνέεσθαι, καὶ πάλλα τὰ ἔχθεα ἐς αὐτὸν πάντα ἐμηχανᾶτο. Καλλίεω δὲ τούτου ἄξιον πολλαχῇ μνήμην ἐστὶ πάντα τινα ἔχειν. τοῦτο μὲν γὰρ, τὰ προεπολεμήθη, ὡς ἀνὴρ ἀκρο[Θ] ἐλευθερῶν τὴν πατρίδα· τοῦτο δὲ, τὰ ἐν Ὀλυμπίῃ ἐποίησε, ἵππῳ νικήσας· τεθρίππῳ δὲ, δεύτερο[Θ] γενόμενο[Θ]. Πύθια δὲ πρότερον ἀνελόμενο[Θ], ἐφανερώθη ἐς τοὺς Ἕλληνας πάντας μεγίστῃσι δαπάνῃσι. τοῦτο δὲ, καὶ τὰς ἑωυτοῦ θυγατέρας, ἐούσας τρεῖς, οἵης τις ἀνὴρ ἐνόμισε. ἐπείδη γὰρ ἐγένοντο γάμου ὥρησίαι, ἔδωκέ σφι δωρεὴν μεγαλοπρεπεστάτην, σκεύησί τε ἐκαρέσατο. ἐκ γὰρ πάντων τῶν Ἀθηναίων τὸν ἐκάστη ἐθέλοι ἄνδρα ἑωυτῇ σκλέξασθαι, ἔδοσκε τούτῳ τῷ ἀνδρί [b]. Καὶ οἱ Ἀλκμεωνίδαι ὁμοίως, ἢ οὐδὲν ἧσσον τούτου ἔσαν μισοτύραννοι. Θώϋμα ὦν μοι, καὶ οὐ πρόσημα τὴν Δημοκόλεω, τούτους γε ἀναδέξαι [c] ἀσπίδα, οἵ τινες ἔφυγόν τε τὸν πάντα χρόνον τοὺς τυράννους, καὶ μηχανῆς τε τῆς τούτων ἐξέλιπον οἱ Πεισιστρατίδαι τὴν τυραννίδα. καὶ οὕτω τοὺς Ἀθήνας οὗτοι ἔσαν οἱ ἐλευθερώσαντες πολλῷ μᾶλλον ἢπερ Ἁρμόδιός τε καὶ Ἀριστογείτων, ὡς ἐγὼ κρίνω. οἱ μὲν γὰρ ἐξηγερίσαν τοὺς λοιποὺς [d] Πεισιστρατιδέων Ἵππαρχον ἀποκτείναντες, οὐδέ τι μᾶλλον ἔπαυσαν τοὺς λοιποὺς τυραννεύοντας. Ἀλκμεωνίδαι δὲ ἐμφανέως ἐλευθέρωσαν, εἰ δὴ οὗτοί γε ἀληθέως ἔσαν οἱ τὴν Πυθίην ἀναπείσαντες προσημαίνειν Λακεδαιμονίοισι ἐλευθεροῦν τὰς Ἀθήνας, ὡς μοι πρότερον δεδήλωται. Ἀλλὰ γὰρ ἴσως τι ὀπιμεμφόμενοι [e] τῶν Ἀθηναίων τῷ δήμῳ προεδίδοσαν τὴν πατρίδα; ὃ μὲν ὦν ἦσάν σφεων ἄλλοι δοκιμώτεροι ἔν γε Ἀθηναίοισι ἄνδρες, ὃς δὲ οἱ μᾶλλον ἐτετιμέατο. οὕτω δὲ λόγῳ αἰρέῃ ἀναδε-

Aaa 2 χθῆναι

a Ἀθηναίων. b Καλλίεω δὲ τούτου usque ad τούτῳ τῷ ἀνδρὶ hæc omnia abſunt ab MS. c ἀναδέξαι. d τοὺς λοιπούς. e ἴσως ἐπιμεμφόμενοι.

Alcmæonidæ clari & divites Athenis ab tempore Crœsi, & quomodo. Clariores ab tempore Clisthenis Sicyonii tyranni.

χθῆναι ἐκ γὰ δὴ τύτων ἀσπίδα ὀφθῆ πιφαν λόγῳ. ἀνεδείχθη μὲν γὼ ἀσπὶς · καὶ τῦτο οὐκ ἔστι ἄλλως εἰπεῖν · ἐφάνη γάρ. ὃς μέν τοι λῶ ὁ ἀναδέξας, οὐκ ἔχω πρόσωπα εἰπεῖν τύτων. οἱ δὴ Ἀλκμεωνίδαι ἔσαν μὲν καὶ τὰ ἀνέκαθεν λαμπροὶ ἐν τῇσι Ἀθήνῃσι, λατὰ δὴ Ἀλκμέωνα καὶ αὖτις Μεγακλέα ἐφάνησάν τε καὶ κάρτα λαμπροί. τῦτο μὲν γὼ, Ἀλκμέωνα ὁ Μεγακλέϊ τοῖσι ἐκ Σαρδίων Λυδοῖσι ἐλθὼ Κροίσῳ ἀπικομένοισι ὅτι τὸ χρηστήριον τὸ ἐν Δελφοῖσι, συμπεπότωκέ τε ἐγένετο καὶ συναλάμβανε πρόθυμος · καὶ μιν Κροῖσος πυθόμενος τ Λυδῶν τ ὡς τὸ χρηστήρια Φοιβοσύλων ἑωυτὸν εὖ ποιέειν, μεταπεμπτὸν ἐς Σάρδις. ἀπικόμενον δὴ δωρέεσθαι χρυσῷ, τ ἂν δύνηται τῷ ἑωυτῦ σώματι ἐξενείκασθαι [a] εἰσάπαξ. ὁ δὴ Ἀλκμέων πρὸς τὴν δωρεὴν ἐῶσαν τοιαύτην τοιάδε ἐπιτηδεύσας, προσάρμοσε· ἐνδὺς κιθῶνα μέγαν [b], καὶ κόλπον βαθὺν καταλιπόμενος ἀπὸ κιθῶνος, κοθόρνους ὡς [c] εὐμεγίστους εὑρυπάτους ἐόντας ὑποδησάμενος, ἦιε ἐς τὸ θησαυρὸν ἐς τὸν οἱ κατηγέοντο. ἐσπεσὼν δὴ ἐς σωρὸν ῥαγμάτων, πρῶτον μὲν παρέπαιξε πρὸς τὰς κνήμας ἀπὸ χρυσῦ ὅσον ἐχώρεον οἱ κοθόρνοι· μετὰ δὲ, τὸ κόλπον πᾶν ἔπλησε χρυσῦ, καὶ ἐς τὰς τρίχας τ κεφαλῆς ἀμφιπάσσας ἀπὸ ψήγματος, καὶ ἄλλο λαβὼν ἐς τὸ στόμα, ἐξῆλθε ἔσω ἀπὸ θησαυρῦ, ἕλκων μὲν μόγις τὰς κοθόρνους, παντὶ δέ πω εἰκὼς μᾶλλον ἢ ἀνθρώπῳ· ἀπὸ τό, τε στόμα ἐπύκνου ἐν, καὶ πᾶν ἐξώγκωτο. ἰδόντα δὲ τ Κροῖσον γέλως ἔσχε· καὶ οἱ πᾶσα ἐπεῖνα δέδοι, καὶ πρὸς ἄτερα δωρήσασθαι [d], οὐκ ἐλάσσω [e] ἐπείνων. ἅτε μὲν ἐπλούτησε ἡ οἰκίη αὕτη μεγάλως · καὶ ὁ Ἀλκμέων ἦν ὅτε τεθριππόλοφος, Ὀλυμπιάδα ἀνελόμενος. Μετὰ δὲ, χρεῶ δευτέρῳ ὕστερον, Κλεισθένης μὲν ὁ Σικυώνος τύραννος ἐξήνεικε [f], ὡς πολλῷ ἐνομαστότατον χρεώδεα ἐν τοῖσι Ἕλλησι ἢ πρότερον ἦν [g]. Κλεισθένεϊ γὼ τῷ Ἀριστωνύμου τ Μύρωνος τ Ἀνδρέω, γάμος ἦν ἐπιθυμητὸς τῇ ἁπάσῃ ἦν Ἀγαρίστῃ. ταύτῃ ἠθέλησε, Ἑλλήνων πάντων ἐξόχους τ ἄρεσθαι, τύτῳ γαμβρὸν ἀποδεῖξαι. Ὀλυμπίων ὧν ἀόντων, καὶ νικήσας ἐν αὐτοῖσι τεθρίππῳ ὁ Κλεισθένης, κήρυγμα ἐποιήσατο, ὅστις Ἑλλήνων ἑωυτὸν ἀξιοῖ Κλεισθένεος γαμβρὸν γενέσθαι, ἥκειν ἐς ἑξηκοστὴν ἡμέρην, ἢ καὶ πρότερον, ὡς Σικυῶνα, ὡς κυρώσοντος Κλεισθένεος τ γάμον ἐν ἑνιαυτῷ, δοκέοντος ἐξήσειν ἀξιαμένης ἡμέρης. ἐνταῦτα Ἑλλήνων ὅσοι σφίσι τε αὐτοῖσι ἦσαν καὶ πάτρῃ ἐξωγκωμένοι, ἐφοίτεον μνηστῆρες· τοῖ-

ab his esse ostensum ob talem causam. Nam certe ostensus fuit clypeus, idque non licet aliter dicere: factum est enim. sed quis tamen ostenderit, nequeo ulterius dicere, quam dixi. Quamquam 125 Alcmæonidæ jampridem extiterant Athenis clari sane: sed ab Alcmæone atque etiam Megacle extiterunt omnino splendidissimi. Etenim Alcmæon Megaclis filius, iis Lydis qui Sardibus à Crœso Delphos ad oraculum ierant, administrum se præbuit, eosque comiter accepit. Cujus beneficentiam Crœsus à Lydis ad oracula euntibus quum audisset, hominem Sardes arcessivit, & ubi advenit, eum donavit tanto auro quantum semel corpore suo efferre posset. Ad istam doni condicionem Alcmæon hanc astutiam attulit: pergrandem tunicam amictus, ingenti in ea sinu relicto, cothurnisque quos latissimos reperit calceatus, ad thesaurum perrexit ad quem illi ducebant. Ibi in acervum ramentorum procumbens, primum quidem præter tibias, quantum auri capiebant cothurni, inferfit: deinde omnem sinum implens atque etiam crines ramentis perspargens, & parte in os desumpta, è thesauro processit, ægre trahens cothurnos, cuivis alteri rei quam homini similior: cujus & os turgidum erat, & omnia exporrecta. Id cernens Crœsus, in cachinnumque erumpens, ea omnia illi donavit: nec minora his alia dona dedit. Ita domus hæc vehementer locupletata est, & sic Alcmæon iste quadrijugos equos alens, vicit Olympia. Sed eam 126 deinde secunda ætate Clisthenes Sicyonius tyrannus extulit, ut multo magis quam prius inter Græcos celebris extiterit. Erat enim Clisthenis Aristonymi filio, Myronis nepoti, Andri pronepoti, filia nomine Agarista: quam pater destinabat nuptum dare ei quem præstantissimum Græcorum omnium comperisset. Quum igitur ludi Olympiaci celebrarentur, & eis Clisthenes curriculo quadrigæ victor extitisset, exclamari jussit voce præconis, ut quisquis sese dignum putaret qui Clisthenis gener esset, is ad sexagesimum diem aut prius, Sicyone præsto foret, quod Clisthenes intra annum à sexagesimo die incipiens, exequi nuptias destinasset. Itaque Græci omnes & sua ipsorum & patriæ claritate arrogantes, eo proci contenderunt:

τοι-

a ἐξενέκαι. b vox hæc μέγαν non apparet in MS. c τῶν. d ἑτέρωσι μὴ δοκέοι. e ἐλάσσοΣι. f ἐξῆγε. g Hoc verbum ἦν abest ab MS.

runt: quibus Clisthenes & spatium currendi, & palæstram ad certandum præ-
127 paraverat. Ex Italia illuc se contulit Smindyrides Hippocratis filius Sybarita, qui unus vir in delicias plurimum processerat; florebat autem maxime Sybaris ea tempestate: & Damas Samyris filius, ejus qui sapiens appellabatur Sirites. & hi quidem ab Italia venerunt. Ab Ionio autem sinu Amphimnestus Epistrophi filius Epidamnius. Ætolus vero Males, frater Titormi illius qui Græcos robore fuerat supergressus, & in extrema Ætoliæ homines fugerat. E Peloponneso autem Leocedes Phidonis Argivorum tyranni filius, ejus inquam Phidonis, qui mensuras Peloponnensibus statuit, longe omnium Græcorum insolentissimus; qui summotis Eliensium agonothetis ipse agonotheta extitit in Olympia: necnon Amiantus Lycurgi filius Arcas, ex Trapezunte: & Laphanes Azenus, ex urbe Pæo, filius EUphorionis ejus qui (ut in Arcadia fertur fama) in domum suam excepit Castorem & Pollucem, & ab eo in omnes homines hospitalis: & Onomastus Agæi filius Eleus. Isti quidem ex ipsa Peloponneso venerunt. Ex Athenienssibus autem, Megacles, Alcmæonis ejus filius qui ad Crœsum se contulerat: alter, Hippoclides, Tisandri filius, divitiis ac forma inter Athenienses præcipuus. Ex Eretria autem, quæ per id tempus florebat, Lysanias: solus hic ab Eubœa. E Thessalia vero à Scopadeis Diactorides Cranonius. Ex Molossis autem Alcon. Tot proci fuere. Qui quum
128 ad diem præstitutam adfuissent, Clisthenes ante omnia patrias singulorum familiamque percontatur. deinde eos annum apud se detinens, exploravit uniuscujusque & virilitatem, & iracundiam, & eruditionem, & mores; nunc cum singulis, nunc cum universis congrediens, & juniores in gymnasia educens: præcipue tamen in convivio experiebatur. quandiu enim eos apud se tenuit, omnia fecit ac magnifice accepit. Sed ei inter procos præcipue cordi erant Athenienses: & illorum magis Hippoclides Tisandri filius, & strenuus esse judicabatur, & quod ejus majores Cypselidarum fuissent in urbe Corintho propinqui.
129 Quum autem illuxit dies destinatus & accubitui nuptiali, & pronunciationi ipsius Clisthenis, quem ex omnibus legeret,

τοῖσι Κλισθένης Ϲ ἀρέμον Ϲ παλαίστρην ποιησάμενος, ἐπ' αὐτῷ τούτῳ εἶχε. Ἀπὸ μὲν δὴ Ἰταλίης ἦλθε Σμινδυρίδης ὁ Ἱπποκράτεος Συβαρίτης, ὃς δὴ πολλὸν δὴ χλιδῆς εἰς ἀνὴρ ἀπίκετο· ἦ ἦ Σύβαρις ἤκμαζε τοῦτον τὸν χρόνον μάλιστα. καὶ Σιρίτης Δάμας ὁ Σαμύρεος ὃ σοφὸς λεγομένους παῖς. ἔστι μὲν δὴ ἀπὸ Ἰταλίης ἦλθον. ἐκ δὲ κόλπου τοῦ Ἰονίου, Ἀμφίμνηστος Ἐπιστρόφου Ἐπιδάμνιος· ἔστι δὲ οὗτος ἐκ τοῦ Ἰονίου κόλπου. Αἰτωλὸς δὲ ἦλθε, Τιτορμου τοῦ ὑπερφιάλου τε Ἑλλησι ἰσχύι, καὶ φυγόντος ἀνθρώπους ἐς τὰς ἐσχατιὰς τὴν Αἰτωλίδος[a] χώρης· τούτου τοῦ Τιτορμου ἀδελφεὸς Μάλης. ἀπὸ δὲ Πελοποννήσου, Φείδωνος τοῦ Ἀργείων τυράννου παῖς Λεωκήδης[b]. Φείδωνος δὲ τοῦ τὰ μέτρα ποιησαμένου Πελοποννησίοισι, καὶ ὑβριστοτάτου μέγιστα δὴ Ἑλλήνων ἁπάντων· ὃς ἐξαναστήσας τοὺς Ἠλείων ἀγωνοθέτας, αὐτὸς τὰ ἐν Ὀλυμπίῃ ἀγῶνα ἔθηκε. τούτου τε δὴ παῖς, καὶ Ἀμίαντος Λυκούργου Ἀρκὰς ἐκ Τραπεζοῦντος, καὶ Ἄζηλις ἐκ Παιοῦ[c] πόλιος Λαφάνης Εὐφορίωνος, τοῦ δεξαμένου τε (ὡς λόγος ἐν Ἀρκαδίῃ λέγεται) τοὺς Διοσκούρους οἰκίοισι, καὶ ἀπὸ τούτου ξεινοδοκεόντων πάντας ἀνθρώπους· καὶ Ἠλεῖος Ὀνομαστὸς Ἀγάου. ἔστι μὲν δὴ ἐξ αὐτῆς Πελοποννήσου ἦλθον. ἐκ δὲ Ἀθηναίων ἀπικνέετο Μεγακλέης τε ὁ Ἀλκμεωνίων τούτου δὲ τοῦδε Κροῖσον ἀπικομένου, καὶ ἄλλος Ἱπποκλείδης Τισάνδρου, πολλῷ Ϲ εἶδεϊ προφέρων Ἀθηναίων. ἀπὸ δὲ Ἐρετρίης, ἀνθεύσης τότε τὸν χρόνον, Λυσανίης. ἔστι δὲ ἀπ' Εὐβοίης μούνος. ἐκ δὲ Θεσσαλίης ἦλθε[d] τῶν Σκοπαδέων Διακτορίδης Κρανώνιος. ἐκ δὲ Μολοσσῶν, Ἄλκων. τοσοῦτοι μὲν ἐμνῶντο οἱ μνηστῆρες. Ἀπικομένων δὲ τούτων ἐς τὸν προφρημένον ἡμέρην, ὁ Κλεισθένης πρῶτα μὲν τοὺς πόντους τῶν αὐτῶν ἀνεπύθετο[e], καὶ ἕνα ἕκαστον· μετὰ δὲ, κατέχων ἐνιαυτὸν, διεπρήσσετο αὐτῶν τόν τε ἀνδραγαθίης, καὶ τὸν ὀργῆς, καὶ παιδεύσιός τε Ϲ τρόπου, καὶ ἐνὶ ἑκάστῳ ἰὼν ἐς συνουσίην, καὶ συνὼν ἅπασι· καὶ ἐς γυμνάσιά τε ἐξαγινέων ὅσοι ἦσαν αὐτῶν νεώτεροι· καὶ τὸ μέγιστον ἐν τῇ συνεστίῃ διεπρήσσετο. ὅσον γὰρ κατεῖχε χρόνον αὐτοὺς, τοῦτον πάντα ἐποίεε, καὶ ἅμα ἐξεπίνεε μεγαλοπρεπέως. καὶ δή κου μάλιστα τῶν μνηστήρων ἠρέσκοντο οἱ ἀπ' Ἀθηναίων ἀπεγμένοι, καὶ τούτων μᾶλλον Ἱπποκλείδης ὁ Τισάνδρου, καὶ κατ' ἀνδραγαθίην ἐκφέρων, καὶ ὅτι τὸ ἀνέκαθεν ἦσαν ἐν Κορίνθῳ Κυψελίδῃσι ἐοῦσι πρόσκοινοι. Ὡς δὲ ἡ κυρίη ἐγένετο τῶν ἡμερέων, τὸν τε καταλύσιος τοῦ γάμου, καὶ ἐκφάσιος αὐτὸς Κλεισθένης, τὸν κρίνει ἐκ πάντων,

a Αἰολίδος. b Λεωπίδης. c MS. habet Παίγυ. d In eodem legitur ἔχει. e MS. ἐπύθιτο.

Absurditas Hippoclidæ, qua prodidit suam causam. Omnibus præfertur Megacles.

βῦς ἑκατὸν ὁ Κλεισθένης, εὐώχεε αὐτούς τε τοὺς μνηστῆρας καὶ τοὺς Σικυωνίους πάντας. ὡς δὲ ἀπὸ δείπνου ἐγίνοντο οἱ μνηστῆρες, εἶχον ἔριν ἀμφί τε μουσικῇ καὶ τῷ λεγομένῳ ἐς τὸ μέσον. προϊόντος δὲ τοῦ πότου, κατέχων πολλὸν τοὺς ἄλλους ὁ Ἱπποκλείδης, ἐκέλευσε τὸν αὐλητὴν αὐλῆσαί οἱ ἐμμέλειαν. πειθομένου δὲ τοῦ αὐλητέω, ὠρχήσατο. καί κως ἑωυτῷ μὲν ἀρεσκῶς ὠρχέετο, ὁ δὲ Κλεισθένης ὁρέων ὅλον τὸ πρῆγμα ὑπώπτευε. μετὰ δὲ, ἐπισχὼν ὁ Ἱπποκλείδης χρόνον, ἐκέλευσε τινα τράπεζαν εἰσενεῖκαι. εἰσελθούσης δὲ τῆς τραπέζης, πρῶτα μὲν ἐπ' αὐτῆς ὠρχήσατο Λακωνικὰ σχήματα· μετὰ δὲ, ἄλλα Ἀττικά. τὸ τρίτον δὲ, τὴν κεφαλὴν ἐρείσας ἐπὶ τὴν τράπεζαν τοῖσι σκέλεσι ἐχειρονόμησε. Κλεισθένης δὲ τὰ μὲν πρῶτα καὶ τὰ δεύτερα ὀρχεομένου ὑποφυγέων γαμβρὸν ἂν οἱ ἔτι ἠνέσθαι Ἱπποκλείδεα διὰ τήν τε ὄρχησιν καὶ τὴν ἀναιδείην, κατεῖχε ἑωυτόν, ἐβουλόμενος ἐκφερέσαι ἐς αὐτόν· ὡς δὲ εἶδε τοῖσι σκέλεσι χειρονομήσαντα, οὐκέτι κατέχειν δυνάμενος, εἶπε, „Ὦ παῖ Τισάνδρου, ἀπορχήσαό γε μὲν τὸν γάμον. ὁ δὲ Ἱπποκλείδης ὑποστρεψάμενος εἶπε, Οὐ „φροντὶς Ἱπποκλείδῃ. διὰ τοῦτο μὲν τοῦτο ἐνομάζετο. Κλεισθένης δὲ σιγῇ ποιησάμενος, „ἔλεξε ἐς μέσον τάδε, Ἄνδρες μνηστῆρες τῆς ἐμῆς „μνηστῆρες, ἐγὼ καὶ πάντας ὑμέας ἐπαινέω, „καὶ πᾶσιν ὑμῖν, εἰ οἷόν τ' εἴη, χαριζοίμην ἂν, „μήτ' ἕνα ὑμέων ἐξαίρετον ἀποκρίνων, μήτε „τοὺς λοιποὺς ἀποδοκιμάζων. ἀλλ' ἐπεὶ γὰρ οἷά τέ „ἐστι, μιῆς παρθένου βουλευούσῃ, πᾶσι „καλὰ νέον ποιέειν. τοῖσι μὲν ὑμέων ἀπιλαυ„νομένοισι τοῦδε τοῦ γάμου, τάλαντον ἀργυρίου „ἑκάστῳ δωρεὴν δίδωμι τῆς ἀξιώσιος εἵνεκα τῆς „ἐξ ἐμεῦ γῆμαι, καὶ τῆς ἐξ οἴκου ἀποδημίης· „τῷ δὲ Ἀλκμαίωνος Μεγακλέι ἐγγυῶ [a] παῖδα „τὴν ἐμὴν Ἀγαρίστην, νόμοισι τοῖσι Ἀθηναί„ων. φαμένου δὲ ἐγγυᾶσθαι Μεγακλέος, ἐνεκυρώθη ὁ γάμος Κλεισθένει. Ἀμφὶ μὲν κείσθω [b] τῶν μνηστήρων τοσοῦτος ἐγίνετο, καὶ ἔτι ὡς Ἀλκμαιωνίδαι ἐβεώθησαν ἀνὰ τὴν Ἑλλάδα. τυραννεόντων δὲ Σικυωνίων, γίνεται Κλεισθένης τε ὁ τὰς Φυλὰς καὶ τὴν δημοκρατίην Ἀθηναίοισι καταστήσας, ἔχων τὸ οὔνομα ἀπὸ τοῦ μητροπάτορος τοῦ Σικυωνίου· ἔτος τε δὴ γίνεται Μεγακλέι καὶ Ἱπποκράτης. ἐκ δὲ Ἱπποκράτεος, Μεγακλέης τε ἄλλος, καὶ Ἀγαρίστη ἄλλη, ἀπὸ τοῦ Κλεισθένεος Ἀγαρίστης ἔχουσα τοὔνομα. ἣ συνοικήσασά τε Ξανθίππῳ τῷ Ἀριφρονος, καὶ

ret, mactatis centum bubus, in convivium tum ipsos procos, tum omnes Sicyonios accepit. Postea vero quàm cœnatum est, proci certamen de musica habebant, & de sermone, qui proferebatur in medium: procedente autem potatione, Hippoclides, quum longe alios antecederet, jussit tibicinem sibi canere ἐμμέλειαν, *id est, concinnum quoddam saltationis genus.* Tibicine obsequente saltavit, sibi quidem placens, sed Clisthenes omnem rem cernens dissimulabat. Post hæc aliquantulum interquiescens Hippoclides, jussit aliquam inferri mensam: qua illata, primum super eam Laconinicos saltavit modulos, mox alios Atticos: tertio super mensam capite statuto, cruribus veluti manibus gesticulabatur. Ad cujus primam ac secundam saltationem, etsi averſabatur Clisthenes, Hippocliden adhuc generum sibi esse propter saltationem & impudentiam, tamen sese continebat, nolens in eum erumpere: at ubi vidit cruribus veluti manibus gesticulantem, jam se ultra continere non sustinens, inquit, Fili Tisandri, exsaltasti sane matrimonium. Cui excipiens ille ait, Nulla cura Hippoclidæ. Unde proverbium factum 130
est. Tunc Clisthenes silentio impositio, in medium hæc protulit, Viri proci meæ filiæ, vos equidem omnes laudo, vobisque omnibus, si fieri posset, gratificarer, neque unum è vobis præcipuum probans, neque ceteros improbans: verum fieri non potest, ut de unica virgine deliberans, omnium voto satisfaciam. Itaque singulis vestrûm, qui compotes hujus matrimonii non estis, quod ita dignati fuistis uxorem petere ex me genitam, quodque domo peregre abfuistis, singula argenti talenta dono: Megacli autem Alcmæonis filio meam filiam Agaristam despondeo ritu Athenienſium. Annuente condicioni Megacle, nuptiæ Clisthenis confirmatæ sunt. De judicio inter 131
procos hæc evenerunt, atque hunc in modum Alcmæonidæ per Græciam celebrati fuerunt. Porro ex horum conjugio, cum Clisthenes, avo materno Sicyonii cognominis, procreatur, (qui Athenienſium tribus populariumque statum instituit) tum Hippocrates: ex Hippocrate autem alius Megacles & alia Agarista, ab Agarista Clisthenis nomen habens. quæ nupta Xanthippo Ariphronis filio quum

a MS. legit ἀποδημίης· Μεγακλεῖ δὲ ἐγγυῶ omisso nomine patris. b MS. habet κείσθω.

Periclis inde mater. Miltiadis vana expeditio contra Parios, & vitium femoris, de quo Parii narrant aliquid superstitiosum.

quum prægnans esset, visa est sibi in somnis parere leonem, paucosque post dies
132 peperit Xanthippo Periclem. Miltiades autem cum antea probatus apud Athenienses, tum vero post vulnus in Marathone hostibus inflictum magis tunc increvit, & quum petivisset septuaginta naves cum militum copia & pecunia, ab Athenienſibus, non promens eis cui regioni bellum esset illaturus, sed tantummodo illos locupletes futuros, si se sequerentur: ad eam enim regionem se ducturum, unde affatim auri nullo negocio deportarent. His Athenienses erecti
133 tradiderunt. Itaque militibus acceptis Miltiades in Parum navigat, per speciem ulciscendi, quod Parii triremibus in Marathonem una cum Persa venientes bellum priores intulissent. Hoc quidem colore orationis utebatur, sed odium quoddam gerebat adversus Parios ob Lysagoram Tisiæ filium, genere Parium, qui ipsum apud Hydarnem Persam accusaverat. Eo postquam pervenit Miltiades, Parios intra mœnia coactos obsedit, missoque caduceatore popoſcit centum talenta, dicens, si ea sibi non darent, se non prius illinc abducturum copias quam eos evertisset. At Parii ut quicquam pecuniæ Miltiadi darent, non consultabant; sed ut custodirent urbem, id excogitabant, cum alia loca obsepientes, tum maxime unde ea oppugnari poterat; quæ pars noctu in duplum quam fuerat vetus, ex-
134 citata erat. Hactenus Græci omnes in hac re commemoranda consentiunt; deinceps gesta ipsi Parii referunt hoc modo: Miltiadem, quum inops consilii esset, adisse atque alloquutam fuisse mulierem captivam, genere Pariam, nomine Timoun, quæ esset inferorum deorum subministra: hanc, quum in conspectum Miltiadi venisset, consilium ei dedisse ut si magni faceret Parum capere, exequeretur quæ à se præciperentur. Ejus deinde præceptis auditis Miltiadem quum accessisset ad collem qui est ante urbem, maceriam Cereris legiferæ transsiluisse, quum nequiret fores aperire; & quum tamen transsiluisset, ivisse in ipsum delubrum ad aliquid intus faciendum, sive ad movendum aliquid quod moveri nefas esset, sive ad aliquid quodcunque agendum. Et quum ad fores esset, repente horrore objecto, eadem via revertisse, deque maceria desilientem femur convulsisse. alii

κὴ ἔγκυον ἑῶσαι, εἰδὲ ὄψιν ἐν τῷ ὕπνῳ, ἐδόκεε ἢ λέοντα τικεῖν· κὴ μετ' ὀλίγας ἡμέρας, τίκτει Περικλέα Ξανθίππῳ. Μετὰ δὲ τὸ ἐν Μαραθῶνι τρῶμα ῥωμένον, Μιλτιάδης, κὴ πρότερον εὐδοκιμέων παρὰ Ἀθηναίοισι, τότε μᾶλλον αὔξετο. αἰτήσας δὲ νέας ἑβδομήκοντα, κὴ στρατιὴν τε καὶ χρήματα τοὺς Ἀθηναίους, ἐ φράσας σφι ἐπ' ἣν ἐπιστρατεύσεται χώρην, ἀλλὰ φὰς αὐτοὺς καταπλουτιεῖν ἢν οἱ ἕπωνται· ὅτι γὰρ χώρην τοιαύτην δή τινα ἄξειν, ὅθεν χρυσὸν εὐπετέως ἀφθονον οἴσονται· λέγων τοιαῦτα, αἴτεε τὰς νέας. Ἀθηναῖοι δὲ τούτοισι ἐπιτρέψαντες παρέδοσαν. Παραλαβὼν δὲ ὁ Μιλτιάδης τὴν στρατιὴν, ἔπλεε ὡς ἐπὶ Πάρον, προφασιν ἔχων ὡς οἱ Πάριοι ὑπῆρξαν πρότεροι στρατεύσαντες τριήρεσι ἐς Μαραθῶνα ἅμα τῷ Πέρσῃ. τοῦτο μὲν δὴ πρόσχημα λόγων ἦν, ἀτάρ τινα καὶ ἔγκοτον [a] εἶχε τοῖσι Παρίοισι διὰ Λυσαγόρεα [b] τὸν Τισίεω, ἐόντα ἄνδρα Πάριον, διαβαλόντά μιν πρὸς Ὑδάρνεα τὸν Πέρσεω. ἀπικόμενος ὦν ἐς τὴν ἔπλεε ὁ Μιλτιάδης τῇ στρατιῇ, ἐπολιόρκεε Παρίους, ἐγκατακλημένους ἐντὸς τείχεος· καὶ ἀπαιτέων χρήματα, φὰς, ἦν μιν οἱ δώσωσι [c], οὐκ ἀπανίστη τὴν στρατιὴν, πρὶν ἢ ἐξέλῃ σφέας. οἱ δὲ Πάριοι, ὅκως μέν τι δώσωσι Μιλτιάδῃ δόκεον, οὐδὲν διενοεῦντο· οἱ δὲ ὅκως διαφυλάξωσι τὴν πόλιν, τοῦτο ἐμηχανῶντο· ἄλλά τε ὑπερεζόμενοι, καὶ τῇ μάλιστα ἔσπε ἑκάστη ὑπερβάσιον ἦν τείχεος, τοῦτο ἅμα νυκτὶ ἐξήρτυον διατολίσιον τῇ δεχαίῃ. Ἐς μὲν δὴ τοσοῦτο τοῦ λόγου οἱ πάντες Ἕλληνες λέγουσι· τὸ ἐνθεῦτεν δὲ αὐτοὶ Πάριοι φασὶ τάδε λέγουσι. Μιλτιάδῃ ἀπορέοντι ἐλθεῖν ἐς λόγους αἰχμάλωτον γυναῖκα, ἐοῦσαν μὲν Παρίην γένος, οὔνομα δέ οἱ εἶναι Τιμοῦν. εἶναι δὲ ὑπηρέτιδα τῶν χθονίων θεῶν. ταύτην ἐλθοῦσαν ἐς ὄψιν Μιλτιάδεω, συμβουλεῦσαί οἱ, εἰ βούλοιτο πολλοῦ πλέονα Πάρον ἑλεῖν, τὰ ἂν αὐτὴ ὑποθῆται, ταῦτα ποιέειν· μετὰ δὲ, τὴν μὲν ὑποθέσθαι, τὸ δὲ, ἀπικόμενον ὅτι τὸ κολωνὸν τὸ πρὸ τοῦ πόλεος ἐόντα, ἔρκος θεσμοφόρου Δήμητρος ὑπερθορέειν, οὐ δυνάμενον τὰς θύρας ἀνοῖξαι· ὑπερθορόντα [d] δὲ, ἰέναι ὅτι τὸ μέγαρον, ὀπόθι πυθόνεται ἐντὸς, εἴτε κινήσοντά τι τῶν ἀκινήτων, εἴτε ὀπόθεν περίξοντα· πρὸς τῆσι θύρῃσί τι ῥυέσθαι, καὶ πρόκα τι φέρουσα αὐτὸν ὑπελθεῖν, ὀπίσω τὴν αὐτὴν ὁδὸν ἰέναι. καταθρώσκοντα δὲ τὴν αἰμασιὴν, τὸν μηρὸν ἀποαθῆναι·

a ἀτάρ τινα ἔγκοτον. b Λυσαγόρεω. c ἦν μὴ οἱ δώσι. d ὑπερθορόντα.

Miltiadis morbus, ægritudine judicii auctus, eum tollit, damnatum talentis. Lemnus quomodo ab eo capta. Pelasgi in Attica. Hecatæus. Enneacrunos.

οἱ ᾧ, αὐτὸν τὸ γένυ προσπαῖσαι λέγουσι. Μιλτιάδης μέν νυν Φλαύρως ἔχων, ἀπέπλεε ὀπίσω, ὅτε ἀφίκετο Ἀθήναζε ἄγων, ὅτε Πάρον προσκτησάμενος, ἀλλὰ πολιορκήσας ἓξ καὶ εἴκοσι ἡμέρας, καὶ δηώσας τὴν νῆσον. Πάριοι δὲ πυθόμενοι ὡς ἡ ὑποζάκορος τῶν θεῶν Τιμὼ Μιλτιάδῃ κατηγήσατο, βουλόμενοί μιν ἀντὶ τουτέων τιμωρήσασθαι, θεοπρόπους πέμπουσι ἐς Δελφούς, ὡς σφέας ἡσυχίη τε πολιορκίης ἔσχε. ἔπεμπον δὲ ἐπερησομένους εἰ κατανοήσουσι τὴν ὑποζάκορον τῶν θεῶν, ὡς ἐξηγησαμένῳ τοῖσι ἐχθροῖσι πατρίδος ἅλωσιν, καὶ τὰ ἐς ἔρσενα γόνον ἄῤῥητα ἱρὰ σκοφήνασαν Μιλτιάδῃ. ἡ δὲ Πυθίη οὐκ ἔα, φᾶσα δὲ Τιμοῦν εἶναι τὴν αἰτίην τουτέων, ἀλλὰ, δεῖν δὲ Μιλτιάδεα τελευτᾶν μὴ εὖ, φανῆναί οἱ τὰ κακῶν καταγεμόνα. Παρίοισι μὲν δὴ ταῦτα ἡ Πυθίη ἔχρησε. Ἀθηναῖοι δὲ οὐκ Πάρου Μιλτιάδεα ἀπόνοσήσαντα ἔχον ἐν σέμνοισι, οἵ τε ἄλλοι, καὶ μάλιστα Ξάνθιππος ὁ Ἀρίφρονος, ὃς θανάτου ὑπαγαγὼν [a] ὑπὸ τὸ δῆμον Μιλτιάδεα ἐδίωκε τὰ Ἀθηναίων ἀπάτης εἵνεκα. Μιλτιάδης δή, αὐτὸς μὲν παρεὼν οὐκ ἀπελογέετο, (λυμὸς γὰρ ἀθυμάλγιος, ὥστε σηπόμενος τὸν μηρὸν) προκλιθεὶς δὲ αὐτοῦ ἐν κλίνῃ, ὑπερεκαπολογέοντο οἱ φίλοι, τά τε μάχης τῆς ἐν Μαραθῶνι πολλὰ ὑπομεμνημένοι, καὶ τὴν Λῆμνον αἵρεσιν· ὡς ἑλὼν Λῆμνόν τε ἐποίησε τοὺς Πελασγούς· παρέδωκε Ἀθηναίοισι. προσχωρεόντων δὲ τοῦ δήμου αὐτῷ καὶ ἀπολύσιν τοῦ θανάτου, ζημιώσαντες δὲ καὶ τὴν ἀδικίην πεντήκοντα τάλαντα ἔστησαν, Μιλτιάδης μὲν μὴ τάδε, σφακελίσαντος αὐτῷ τοῦ μηροῦ, καὶ σαπέντος αὐτοῦ πλησίον· τὰ δὲ πεντήκοντα τάλαντα ἐξέπεσε ὁ παῖς αὐτοῦ Κίμων.

Alii illum impegisse genu ajunt. Ita Miltiades male habens, retro navigavit, neque pecuniam Athenien sibus portans, neque Paro acquisita; urbe tantum per sex & viginti dies obsessa, & insula vastata. Parii, cognito sub ministram deorum Timoun Miltiadem edocuisse, volentes ob id de ea supplicium sumere, postquam obsideri desierunt, Delphos miserunt scisitatum nunquid sub ministram deorum occiderent, ut quæ rationem capiendæ patriæ hostibus detexisset, quæque Miltiadi exposuissent sacra quæ ad virilem sexum efferri nefas esset. Id Pythia fieri non permisit, negans Timoun earum rerum esse causam: sed quia Miltiadi misera morte pereundum esset, ideo ei ducem malorum apparuisse: Hæc Pariis Pythia respondit. Miltiadem autem è Paro reversum cum alii Athenienses in ore habebant, tum præcipue Xanthippus Ariphronis filius, qui eum apud populum crimine capitali accusavit, quod Athenienses circumscripsisset. Cui accusationi Miltiades non per se ipse respondit, (neque enim poterat, qui putrescente femore jaceret in lecto) sed acriter eum defenderunt amici, sæpe memorantes pugnam in Marathone gestam, & Lemnum expugnatam, quam ultus Pelasgos, Athenien sibus tradidisset. Interventu tamen populi ne capitis damnaretur, quinquaginta talentis culpa mulctata est. Post hæc Miltiades dissoluto atque putrefacto femore decessit: quinquaginta autem talenta Cimon filius exsolvit.

Λῆμνον δὲ Μιλτιάδης ὁ Κίμωνος ὧδε [b] ἔσχε· Πελασγοὶ, ἐπεί τε ἐκτὸς Ἀττικῆς ὑπὸ Ἀθηναίων ἐξελάσθησαν, εἴτε ὦν δὴ δικαίως, εἴτε ἀδίκως, τοῦτο γὰρ οὐκ ἔχω φράσαι, πλὴν τὰ λεγόμενα, ὅτι Ἑκαταῖος μὲν ὁ Ἡγησάνδρου ἔφησε ἐν τοῖσι λόγοισι λέγων ἀδίκως· ἐπεί τε γὰρ ἰδεῖν τὰς Ἀθηναίους τὴν χώρην, τὴν σφίσι αὐτοῖσι ὑπὸ τὸν Ὑμηττὸν ἐξ-σαν ἔδοσαν οἰκῆσαι, μισθὸν τοῦ τείχεος τοῦ περὶ τὴν ἀκρόπολίν κεῖται ἐληλαμένου· ταύτην ὡς ἰδεῖν τὰς Ἀθηναίους ἐξεργασμένην εὖ, τὴν πρότερον εἶναι κακήν τε καὶ οὐδενὸς ἀξίην, λαβεῖν φθόνῳ τε ἴμερον τῆς γῆς, καὶ ὕτω ἐξελαυνέειν αὐτούς, οὐδεμίην ἄλλην πρόφασιν ποιεύμενους τοὺς Ἀθηναίους. ὡς δὲ αὐτοὶ Ἀθηναῖοι λέγουσι, δικαίως ἐξελάσαι. καταοικημένους γὰρ τοὺς Πελασγοὺς ὑπὸ τῷ Ὑμηττῷ, ἐνθεῦτεν ὁρμεωμένους, ἀδικέειν τάδε· φοινᾶν γὰρ ἀεὶ τοὺς σφετέρους γυναῖκάς τε καὶ παῖδας ἐπ' ὕδωρ ἐπὶ τὴν Ἐννεάκρουνον. (ἦν γὰρ εἶναι

Miltiades Cimonis filius hunc in modum obtinuerat: Pelasgi posteaquam ex Attica ab Athenien sibus exacti sunt, sive jure, sive injuria: nam de hoc nihil habeo præter relata, quia Hecatæus Hegesandri filius in historiis ait abrupte injuria. Athenienses enim, quum viderent regionem quæ ipsorum propria erat sub Hymesso, quam illis habitandam dederant, mercedem muri circa arcem ducti, bene excultam, quæ prius mala fuisset & nullius pretii, livore captos fuisse & amore terræ habendæ; & ita exegisse illos, nullam aliam speciem prætexentes Athenienses. Ut autem ipsi Athenienses ajunt jure ejecisse; quippe Pelasgos sub Hymesso habitantes, illinc prodire solitos hanc injuriam intulisse: filias enim ac filios Athenien sium assidue ad Novem fontes ire & aquam petere solitos (nulladum enim

[a] MS. habet ἀγαγὼν. [b] ὕτω.

Pelasgi ob noxam pulsi Attica, & Lemnum nacti rapiunt Atticas feminas, quas mox cum liberis inde quæsitis occidunt, divinitus inde puniti oraculum consulunt. Lemnia facinora.

enim aut eis aut ullis Græcis per id tempus servitia erant) quum ergo illæ irent, Pelasgos eis per libidinem & contemptum vim attulisse, neque hoc fecisse contentos, quippe ad extremum manifesto deprehensos, de invadendis Athenensibus consilia agitasse. se vero adeo meliores quam illi fuerant, viros fuisse, ut quum haberent facultatem interimendi Pelasgos, ut quos sibi insidiatos deprehendissent, tamen noluerint; sed eis præceperint ut è regione excederent: atque ita illos solum vertentes, tum alia loca, tum
138 vero Lemnum obtinuisse. Illa Hecatæus, hæc Athenienses ajunt. At Pelasgi Lemnum tunc incolentes, hanc Athenensium injuriam ulciscendi avidi, bene gnari quando dies festi Athenensium celebrarentur, navibus quinquaginta remorum instructis, insidias collocarunt uxoribus Athenensium diem festum Dianæ apud Brauronem agentibus: permultisque illarum inde raptis abierunt, & in Lemnum delatas pro concubinis habuerunt. Hæ feminæ posteaquam liberis abundavere, lingua Attica ac moribus Athenensium pueros imbuerunt. At illi consuetudinem cum Pelasgidum filiis habere abnuebant: & siquis è suis ab illorum ullo vapularet, cuncti auxilio aderant, & mutuo sese tutabantur: ac dignos se qui aliis pueris dominarentur existimabant, atque adeo longe prævalebant. Qua re animadversa Pelasgi inter se colloquuti sunt, considerantesque indignatio quædam intravit; Si autem isti pueri dignoscunt etiam sibi opitulari adversus pueros uxorum istarum, quas virgines duxerant, & eis continuo præesse conantur, quidnam facient in virilem adulti ætatem? itaque placitum est ut eos filios è mulieribus Atticis susceptos necarent. his necatis, addunt & cædes matrum. Ex hoc facinore, & illo superiore feminarum, quæ viros suos una cum Thoante interemerunt, usu receptum est per Græciam, ut teterrima quæ-
139 que facinora Lemnia appellentur. Pelasgi, quum eis post necem liberis suis atque mulieribus illatam neque tellus fructum redderet, neque uxores neque pecudes ut prius gignerent, pariter fame & liberorum sterilitate vexati, Delphos miserunt petitum aliquod laxamentum præsentium malorum. Jussi autem à Pythia pœnas Athenensibus quas illi vellent pendere, Athe-

εἶναι τῶτον τ' χρόνον σφίσι καὶ ἐς τοῖσι ἄλλοισι Ἕλλησι οἰκέτας) ὅκως ἢ ἔλθοιεν αὖτις, τὰς Πελασγὰς τῶν ὕβριός τε καὶ ὀλιγωρίης βιᾶσθαι σφεας· καὶ ταῦτα μέντοι σφίσι οὐκ ἀπεχρᾶν ποιέειν, ἀλλὰ τέλος καὶ ἐπιβουλεύοντας ἐπιχειρῆσιν, ἐπ' αὐτοφώρῳ φανῆναι. ἐωυτὰς ἢ γνώεσθαι τοσῦτο σκαιοτέρας ἄνδρας ἀμείνονας, ὅσῳ [a] πάρεον αὐτοῖσι ἀποκτεῖναι τὰς Πελασγάς, ἐπεί σφεας ἔλαθον ἐπιβουλεύοντας, οὐκ ἐθελῆσαι, ἀλλά σφι ὠφελεῖν ἐκ τῆς γῆς ἐξιέναι. τὰς ἢ, ἔτω δὴ ἐκχωρήσαντας, ἄλλα τε δὴ σχεῖν χωρία καὶ Λῆμνον. ἐκεῖνα μὲν δὴ ἐκατὸν ἔτεσι ἔλεξε, ταῦτα ἢ Ἀθηναῖοι λέγουσι. Οἱ ἢ Πελασγοὶ ἔτοι, Λῆμνον τότε νεμόμενοι, καὶ βουλόμενοι τὰς Ἀθηναίας τιμωρήσασθαι, εὖ τε ἐξεπισταμένοι τὰς Ἀθηναίων ὁρτὰς [b], πεντηκοντήρεις κτησάμενοι, ἐλόχησαν Ἀρτέμιδι ἐν Βραυρῶνι ἀγούσας ὁρτὴν τὰς τῶν Ἀθηναίων γυναῖκας. ἐνθεῦτεν ἢ ἁρπάσαντες τέτεων πολλὰς, οἴχοντο ἀποπλέοντες· καί σφεας ἐς Λῆμνον ἀγαγόντες, παλλακὰς εἶχον. ὡς δὲ τέκνων αὗται αἱ γυναῖκες ὑπεπλήθησαν, γλῶσάν τε τὴν Ἀττικὴν καὶ τρόπους τ' Ἀθηναίων ἐδίδασκον τοὺς παῖδας. οἱ ἢ οὐτε συμμίσγεσθαι [c] τοῖσι ἐκ τῶν Πελασγίδων γυναικῶν παῖσὶ ἤθελον· εἴ τι τύπτοιτό τις αὐτέων ὑπ' ἑκάστων τινός, ἐβοήθεόν τε πάντες, καὶ ἐτιμώρεον ἀλλήλοισι. καὶ δὴ καὶ ἄρχειν τε τῶν παίδων οἱ παῖδες ἐδικαίευν, καὶ πολλῷ ἐπεκράτεον. μαθόντες ἢ ταῦτα οἱ Πελασγοὶ, ἐωϋτοῖσι λόγους ἐδίδοσαν [d]· καὶ σφίσι βουλομένοισι, δεινόν τι ἐπέδοξε· εἰ ἢ δὴ Ἀθηναίων σφίσι τε βοηθέειν οἱ παῖδες τῷ τ' κυρίδιων γυναικῶν τοὺς παῖδας, καὶ τέτεων αὐτίκα ἄρχειν πειρώατο, τί δὴ ἀνδρωθέντες δῆθεν ποιήσουσι; ἐνθαῦτα ἔδοξέ σφι κλεινὴν τοὺς παῖδας τοὺς ἐκ τ' Ἀττικέων γυναικῶν. ποιεῦσι δὴ ταῦτα· πρωτοπλύσι δὲ σφέων καὶ τὰς μητέρας. ἀπὸ [e] τούτου ἢ ἔργου, καὶ ἔτι πρότερα τούτων τὸ ἐργάσαντο [f] αἱ γυναῖκες, τοὺς ἅμα Θόαντι ἄνδρας σφετέρους ἀποκτείνασαι, νενόμισται ἀνὰ τὴν Ἑλλάδα τὰ ἀρρέτλια ἔργα πάντα, Λήμνια καλέεσθαι. Ἀποκτείναντες δὲ τοῖσι Πελασγοῖσι τὰς σφετέρους παῖδάς τε ἠδὲ γυναῖκας, οὔτε γῆ καρπὸν ἔφερε, οὔτε γυναῖκές τε καὶ ποίμναι ὁμοίως ἐτίκτον καὶ [g] πρότερον. πιεζόμενοι ἢ λιμῷ τε καὶ ἀπαιδίῃ, ἐς Δελφοὺς ἔπεμπον, λύσιν τινὰ αἰτησόμενοι τῶν παρεόντων κακῶν. ἡ ἢ Πυθίη σφέας ἐκέλευε Ἀθηναίοισι δίκας δοῦναι ταύτας τὰς ἂν αὐτοὶ

a ὅτεοι. b ὁρτὰς αὐτῶν. c συμμίγνυσθαι. d ἔδοσαν. e ἢ κ τὰς μητέρας αὐτέων. ἀπὸ. f πρότερον τούτου τὸ ἐργάσαντο. g ἔτι πρὶν ὡς κ.

Sed etiam Lemno exacti per Miltiadem.

Ἀθηναῖοι δικάσωσι. ἦλθον τε δὴ ἐς τὰς Ἀθήνας οἱ Πελασγοὶ, καὶ δίκας ἐπαγγέλλοντο βουλόμενοι διδόναι πάντος τοῦ ἀδικήματος. Ἀθηναῖοι δὲ ἐν τῷ πρυτανηίῳ κλίνας στρώσαντες, ὡς εἶχον κάλλιστα, καὶ τραπέζας ἐπιπολέως ἀγαθῶν πάντων ὑπερθέντες, ἐκέλευον τοὺς Πελασγοὺς τὴν χώρην σφίσι ἀποδιδόναι οὕτω ἔχουσαν. οἱ δὲ Πελασγοὶ ὑπολαβόντες εἶπαν, Ἐπεὰν βορέη ἀνέμῳ αὐτημερὸν νηῦς ἐξανύσῃ ἐκ τοῦ ὑμετέρης ἐς τὴν ἡμετέρην, τότε ἀποδώσομεν. τοῦτο εἶπαν [a], ὑπισχνεύμενοι τοῦτο εἶναι ἀδυνάτου γένεος. ἡ γὰρ Ἀττικὴ πολὺ νότιον κεῖται, πολλὸν τοῦ Λήμνου. Τότε μὲν τοσαῦτα· ἔτεσι δὲ καρπὸν πολλοῖσι ὕστερον τούτων, ὡς ἡ Χερσόνησος ἡ ἐπ' Ἑλλησπόντῳ ἐκέκτητο ὑπὸ Ἀθηναίοισι, Μιλτιάδης ὁ Κίμωνος, ἐτησίων ἀνέμων καταιγισάντων, καὶ καλεόντων ἐξ Ἐλαιοῦντος [b], ἐν Χερσονήσῳ ἐς τὴν Λῆμνον, προεκήρυξε ἐξιέναι ἐκ τῆσδε τῆσι Πελασγοῖσι, ἀναμιμνήσκων σφέας τὸ χρηστήριον τὸ οὐδαμᾶ ἤλπισαν σφίσι τι Πελασγοὶ ὀπιπλέσαι. Ἡφαιστιέες μὲν νυν ἐπείθοντο. Μυριναῖοι δὲ οὐ συγγινωσκόμενοι εἶναι τὴν Χερσόνησον Ἀττικὴν, ἐπολιορκέοντο, ἐς ὃ καὶ ὅτε [c] παρέδοσαν. οὕτω δὴ Λῆμνον ἔσχον Ἀθηναῖοί τε καὶ Μιλτιάδης.

Athenas iere; pollicitique ſunt daturos ſe pœnas illis omnis injuriæ. Athenienſes, ſtratis in prytaneo toris quam poterant ſplendidiſſime, appoſitaque menſa omnium bonorum refertiſſima, juſſerunt Pelaſgos ita comparatam regionem ſibi tradere. Tunc Pelaſgi excipientes dicere, Si vento aquilone navis peraget uno die curſum è veſtra regione in noſtram, ita trademus. Hoc dixere quod ſcirent fieri hoc non poſſe. nam Attica multo magis ad auſtrum vergit quam Lemnus. Hæc hactenus. Tunc 140
compluribus deinde interjectis annis, ubi Cherſoneſus quæ eſt ad Helleſpontum, Athenienſium ditionis fuit, Miltiades Cimonis filius, ventis eteſiis perflantibus, ex Elæunte quæ eſt in Cherſoneſo, ſolvens, in Lemnum delatus eſt, præcepitque Pelaſgis ut ex inſula excederent: redigens eos in memoriam oraculi, quod nunquam illi expletum iri ſperaſſent. Quorum Hephæſtienſes quidem obtemperaverunt: Myrinæi autem, non agnoſcentes Cherſoneſum eſſe Atticam, tamdiu obſeſſi ſunt donec in deditionem venerunt. Ita Lemno potiti ſunt Athenienſes atque Miltiades.

a Hæc duæ voces τοῦτο εἶπαν abſunt ab MS. b Ἐλαιοῦντος. c αὐτοὶ.

ΗΡΟΔΟΤΟΥ
ΤΟΥ
ΑΛΙΚΑΡΝΑΣΣΕΩΣ
ΙΣΤΟΡΙΩΝ ΕΒΔΟΜΗ,
ΕΠΙΓΡΑΦΟΜΕΝΗ ΠΟΛΥΜΝΙΑ.

HERODOTI
HALICARNASSEI
HISTORIARUM
LIBER SEPTIMUS,
QUI INSCRIBITUR POLYMNIA.

1 POSTEAQUAM nuncius pugnæ in Marathone peractæ ad regem Darium Hystaspis filium allatus est, quum antea etiam vehementer infensus essет ille Athenienſibus quod Sardes invasissent, longe tunc infensior factus est, ac propensior ad bellum Græciæ inferendum: missisque continuo nunciis ad civitates, edixit ut colligerent turbam militum, & singulæ multo quam antea plures naves longas, equos, rem frumentariam & onerarias compararent. Dum autem hæc circumquaque denunciantur, Asia triennium agitata est. Ubi dum delectus agitur optimi cujusque, utpote adversus Græciam militaturi, & apparatui opera datur, quarto anno Ægyptii qui fuerant à Cambyse subacti, defecere à Persis: quo magis etiam adversus utrosque Darius expeditionem sumere properabat, Ægyptios atque Athenien-
2 ses. Dum autem huc tendit, interea ingens inter ejus filios de principatu exorta dissensio est, quoniam ex instituto Persarum, oportebat ita demum ire in expeditionem, quum regem declarasset. Erant autem Dario jam antequam regnaret, filii tres è priore uxore Gobryæ filia

Ἐπεὶ δὲ ἡ ἀγγελίη ἀπίκετο πρὸς τὰ μάχης τὰ ἐν Μαραθῶνι γενομένης τῷ βασιλῆϊ Δαρείου τὸν Ὑστάσπεος, καὶ πρὶν μεγάλως κεχαρωσμένον τοῖσι Ἀθηναίοισι διὰ τὴν ἐς Σάρδις ἐσβολήν, καὶ δὴ καὶ τότε πολλῷ τι δεινότερα ἐποίεε, καὶ μᾶλλον ὥρμητο στρατεύεσθαι ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα· καὶ αὐτίκα μὲν ἐπηγγέλλετο, πέμψων ἀγγέλους κατὰ πόλις, ἑτοιμάζειν στρατιήν, πολλῷ τι πλείω ἐπιτάσσων ἑκάστοισι ἢ πρότερον παρέχειν, καὶ νέας τε καὶ ἵππους, καὶ σῖτον, καὶ πλοῖα [a]. τῶν δὲ ἀγγελλομένων, ἡ Ἀσίη ἐδονέετο ἐπὶ [b] τρία ἔτεα. καταλεγομένων δὲ τῶν ἀρίστων ὡς ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα στρατευσομένων, καὶ παρασκευαζομένων, τεσσέρτῳ ἔτεϊ [c] Αἰγύπτιοι ὑπὸ Καμβύσεω δεδουλωμένοι, ἀπέστησαν ἀπὸ Περσέων. ἐνθαῦτα δὴ καὶ μᾶλλον ὥρμητο καὶ ἐπ' [d] ἀμφοτέρους στρατεύεσθαι. Στελλομένῳ δὲ Δαρείῳ ἐπ' Αἴγυπτον καὶ Ἀθήνας, τῶν παίδων αὐτοῦ στάσις ἐνέπεσε μεγάλη περὶ τῆς ἡγεμονίης, ὡς δεῖ μιν ἀποδέξαντα βασιλῆα κατὰ τὰ Περσέων νόμον, οὕτω στρατεύεσθαι. ἦσαν γὰρ Δαρείῳ καὶ πρότερον ἢ βασιλεῦσαι γενόμενοι τρεῖς παῖδες ἐκ τῆς πρώτης γυναικὸς Γοβρύεω

a Hæ voces καὶ πλοῖα non exstant in MS. b ἑδονέετο κατὰ ἔτεα. c MS. habet τεσσερεσκαίδεκάτῳ ἔτεϊ. d ἄμφω ἐπ'.

Controversia filiorum Darii de successione. Demarati Lacedæmonii exilium Susa, & consilium datum Xerxi, qui vicit Atossæ matris potentia. Mors Darii, & statim deliberatum de Ægypto, an Græcia invadenda.

ϑυγατρὸς· καὶ βασιλεύσαντι, ἐξ Ἀτόσσης τῆς Κύρου ἄλλοι παῖδες. τῶν μὲν δὴ πρεσβυτάτων ἐπρέσβευε Ἀρτοβαζάνης, τῶν δὲ νεωτάτων, Ξέρξης. ἐόντες δὲ μητρὸς ἀδελφεῆς τῆς αὐτῆς, ἐστασίαζον. ὁ μὲν δὴ Ἀρτοβαζάνης [a], κατὰπερ πρεσβύτατός τε εἴη παντὸς τοῦ γένεος, καὶ ὅτι νομιζόμενον εἴη πρὸς πάντων ἀνθρώπων, τὸν πρεσβύτατον τῶν ἀδελφεῶν ἔχειν· Ξέρξης δὲ, ὡς Ἀτόσσης τε παῖς εἴη τῆς Κύρου ϑυγατρὸς, καὶ ὅτι Κύρου εἴη ὁ κτησάμενος τοῖσι Πέρσῃσι τὴν ἐλευθερίην. Δαρείου δὴ οὐκ ἀποδεδεγμένου κω γνώμην, ἐτύγχανε κατὰ τοῦτο τοῦτοισι καὶ Δημάρητος ὁ Ἀρίστωνος ἀναβεβηκὼς ἐς Σοῦσα, ἐστερημένος τε τῆς ἐν Σπάρτῃ βασιληίης, καὶ φυγὼν ὑπὸ Ἀγιτάλεων ἑωυτῷ οὐκ Λακεδαίμονος. ἔτεϊ ὦν νεὶ πυϑόμενος τὰ Δαρείου παίδων τὴν διαφορὴν, ἐλθὼν, ὡς ἡ φάτις μιν ἔχει, Ξέρξῃ συμβουλεύσασθαι λέγων πρὸς τοῖσι ἔλεγε ἔπεσι, ὡς αὐτὸς μὲν γένοιτο Δαρείου ἤδη βασιλεύοντι, καὶ ἔχοντι τὸ Περσέων κράτος, Ἀρτοβαζάνης δὲ, ἐπ' ἰδιώτῃ ἐόντι Δαρείῳ. ἔχων δὲ εἰκὸς εἴη μὴ δίκαιον, ἄλλον τινὰ τοῦ γέρεος ἔχειν πρὸ ἑωυτοῦ. ἐπεί γε οὐδ' ἐν Σπάρτῃ, ἔφη ὁ Δημάρητος συμβουλεύσασθαι, ὅτῳ νομίζεται, τοῦτο οἱ μὲν προγεγονότες ἔωσι πρὶν ἢ τὸν πατέρα σφέων βασιλεύσαι, ὁ δὲ βασιλεύοντι ὀψίγονος ὑπογένηται, καὶ ὑπογενόμενος τὴν ἔκδεξιν τῆς βασιληίης γένεται. χρεωμένου δὲ Ξέρξεω τῇ Δημαρήτου συμβουλίῃ, γυνὴ ὁ Δαρεῖος ὡς λέγει δίκαια, βασιλέα μὲν ἀπέδεξε. δοκέει δέ μοι καὶ ἄνευ ταύτης τῆς συμβουλίης βασιλεύσαι ἂν Ξέρξης. ἦν γὰρ Ἀτόσσα εἶχε τὸ πᾶν κράτος. Ἀποδέξας δὲ βασιλέα Πέρσῃσι Δαρεῖος Ξέρξεα, ὡρμᾶτο στρατεύεσθαι. ἀλλὰ γὰρ μετὰ ταῦτά τε καὶ Αἰγύπτιοι ἀπέστησαν, τῷ ὑστέρῳ ἔτεϊ ϑωμαδὸν ἀναστάντες συνέλεξε αὐτὸν Δαρεῖον, βασιλεύσαντα τὰ πάντα ἐξ καὶ τριήκοντα ἔτεα, ἀποθανεῖν· οὐδέ οἱ ἐξεγένετο ὅτε τοὺς ἀπεστεῶτας Αἰγυπτίους οὔτε Ἀθηναίους τιμωρήσασθαι. Ἀποθανόντος δὲ Δαρείου, ἡ βασιληίη ἀνεχώρησε ἐς τὸν παῖδα τὸν ἐκείνου Ξέρξεα. ὁ τοίνυν Ξέρξης ὑπὸ μὲν τὴν Ἑλλάδα οὐδαμῶς ἐποιέετο θυμὸν ἐπὶ κατ' ἀρχὰς στρατεύεσθαι, ὑπὸ δὲ Αἴγυπτον ἐποιέετο τὴν στρατιὴν ἐλαύνειν. παρεὸν δὲ καὶ δυνάμενον παρ' ἑωυτῷ μέγιστον Περσέων Μαρδόνιον ὁ Γωβρύεω, ὃς ἐπὶ Ξέρξῃ μὲν ἀνεψιὸς, Δαρείου δὲ ἀδελφεῆς παῖς, τοιοῦτος

„ λόγος εἶχε, λέγων, Δέσποτα οὐκ εἰκὸς ἐστι Ἀθη-

„ ναίους ἐργασαμένους πολλὰ ἤδη κακὰ Πέρσας, μὴ

„ οὐ δοῦναί δίκην τῶν ἐποίησαν. ἀλλ' εἰ τὸ [b] μὲν νῦν

„ τοῦτο πρήσσοις τὸ περ ἐν χερσὶν ἔχεις· ἡμερώσας

„ δὲ Αἴγυπτον τὴν ἐξυβρίσασαν, στρατηλάτεε ὑπὲρ

„ τοὺς Ἀθήνας, ἵνα λόγος τε σε [c] ἔχῃ πρὸς ἀνθρώ-

πων

filia susceptι, & post partum regnum, alii quatuor ex Atossa Cyri filia. Superiorum maximus natu erat Artobazanes, posteriorum Xerxes. qui quum ex eadem matre non essent, disceptabant: nam Artobazanes quidem, quod omnis paternæ subolis ipse maximus natu foret, & quod apud universos homines sit institutum, ut maximus natu obtineat principatum: Xerxes vero, quod ipse Atossa genitus esset, filia Cyri, & quod Cyrus foret, qui Persis libertatem acquisisset. Dario autem nondum ferente 3
sententiam, aderat forte Demaratus Aristonis filius, qui per id tempus altercationis Spartano regno exutus, ac Lacedæmone profugus, Susa ascenderat. hic vir audita liberorum Darii controversia, adiit (ut fama fertur) Xerxem, admonuitque ut ad cetera quæ pro se dicebat hoc adderet, se quidem genitum Dario jam regi & Persarum imperium obtinenti; Artobazanem vero, Dario etiamdum privato: proinde neque æquum neque justum esse alium quempiam potius quam se illud decus adipisci; quoniam Spartæ quoque sic usurparetur, ut sicui antequam regnet filii nati fuerint, deinde regnanti alius nascatur, hujus postea nati successio regni sit. Hac à Demarato suggesta ratione utentem Xerxem, tanquam justa dicentem, Darius regem declaravit. Quamquam etiam citra præceptum Demarati Xerxes (ut mea fert opinio) regnavisset: quippe quum omnis potentia penes Atossam esset. Declara- 4
to Darius Xerxe rege quum conaretur rebus apparatis exire in expeditionem, altero ab defectione Ægyptiorum anno, supremum diem obiit, sex & triginta annis regni expletis, haud compos voti ut rebellantes Ægyptios & Athenienses ulciscereturEjus morte regnum ad Xer- 5
xem filium devenit, qui ab initio nequaquam animatus erat ad bellum Græciæ inferendum, sed Ægypto. Ceterum Mardonius consobrinus ejus, Gobryæ & sororis Darii filius, eum adiens, his verbis est alloquutus, Domine; haud decorum est Athenienses tam male jam de Persis meritos non dare pœnas eorum quæ perpetraverunt. tu vero si quod in manibus habes nunc perficias: tamen ubi Ægyptum illam contumelios am domueris, sume adversus Athenas expeditionem; ut & bene de te loquantur homines, &

post-

a ὁ μὲν Ἀρτοβαζάνης. b αὖθις τό. c λόγος σε.

Mardonii cauſæ ad Græciæ bellum adjuvantur ab Aleuadis & Piſiſtratidis & Onomacrito ſortilego, ſatis aſſute. Ægyptus tamen primo ſubacta.

poſthac abſtineat quiſque belli cauſa in terras tuas veniendo. Et hæc quidem erat ratio ultionis exigendæ: illa autem rationis acceſſio, Europam eſſe regionem admodum ſpecioſam, omniaque genera felicium arborum ferentem, ac ſummæ bonitatis, & dignam quæ à ſolo inter mortales rege poſſideatur. Hæc Mardonius dicebat ut novorum operum cupidus, & ambiens Græciæ præfectus eſſe. Tempore tandem intercedente etiam confecit, ac Xerxi perſuaſit, ut talia aggrederetur. Contigit enim quoque, ut alia ad hoc perſuadendum adjumenta fuerint. primum è Theſſalia nuncii ab Aleuadis ad regem invocandum, ſe enim adverſus Græciam omne obſequium præſtituros: Aleuadæ autem iſti erant Theſſaliæ reges. deinde ii Piſiſtratidæ qui Suſa aſcenderant: qui cum eiſdem ſermonibus inniterentur quibus & Aleuadæ, tum vero aliquid ſuper hæc amplius adporrigebant, Onomacritum virum Athenienſem habentes ſortilegum, & Muſæi ſortium venditorem. Aſcenderant autem ante cum eo reverſuri in gratiam. nam Onomacritus ab Hipparcho Piſiſtrati filio Athenis fuerat ejectus, quod à Laſo Hermionenſi manifeſtò deprehenſus fuiſſet, verſibus Muſæi etiam inſeruiſſe oraculum fore ut inſulæ, Lemno adjacentes, mari ſubmergerentur. Ob id Hipparchus hominem ejecerat, familiariſſime illo antea uſus. Et tunc cum ſimul aſcendiſſet, quoties in conſpectum regis veniret, honorifice de eo Piſiſtratidis loquentibus, ordine recenſebat quædam oracula. Si igitur alicui ineſſet aliquid cladem barbaro nuncians, ex illis nullum recitavit; ſed quibus feliciſſima ſignificabantur, ea excerpens dicebat & Helleſpontum jungi in fatis eſſe ab viro Perſa, & expeditionem
7 enarrans. Hic igitur oracula promens converſabatur, & Piſiſtratidæ ſententias dicentes. Ubi autem Xerxes ad inferendum Græciæ bellum inductus eſt, altero à morte Darii anno, primam expeditionem fecit adverſus eos qui rebellaverant: quos ſubactos, & Ægyptum omnem magis ſervam reddens quam ſub Dario fuerat, tradidit gubernandam Aehæmeni fratri ſuo, Darii filio: quem præſidem Ægypti interjecto deinde tempore interemit Inarus Pſammitichi filius,
8 vir Afer. Xerxes recepta Ægypto, ducturus in operas adverſus Athenas exercitum,

,, πων ἀγαθὸς, καὶ τις ὕστερον Φυλάσσῃ ὀπὶ
,, γλῶ τὸν σρατεύεσθαι. οὕτω μέν οἱ ὁ λόγος
ἦν πιμωρός. τοῦδε δὲ [a] ἕ λόγε παρενθήκην πο-
έσκετο [b] τήνδε, ὡς ἡ Εὐρώπη ωᾶσα καλλὴς εἴη
χώρη [c], καὶ δένδρεα παντοῖα φέρει τὰ ἥμερα,
ἀρετήν τε ἄκρη, βασιλεῖ τε μούνῳ θνητῶν
ἀξίη ἐκτῆσθαι. Ταῦτα δὲ ἔλεγε, οἷα νεωτέρων
ἔργων ὀπιθυμητὴς ἐὼν, καὶ θέλων αὐτὸς τὴν
Ἑλλάδα ὕπαρχον εἶναι. χρόνῳ δὲ κατερράσατό τε καὶ ἀνέπεισε Ξέρξεα ὥστε ποιέειν ταῦτα. συμέλαβε γὰρ καὶ ἄλλα οἱ σύμμαχα γιγόμενα ἐς τὸ [d] πείθεσθαι Ξέρξεα· τῶν μὲν, ἀπὸ τῆς Θεσσαλίης ωᾶσι τῶν Ἀλευαδέων ἀπιγμένοι ἄγγελοι ἐπεκαλέοντο βασιλῆα, πᾶσαν ωροθυμίην παρεχόμενοι ὀπὶ τὴν Ἑλλάδα· οἱ δὲ Ἀλευάδαι ἦσαν ἐόντες Θεσσαλίης βασιλῆες· τῶν δὲ, Πεισιστρατιδέων οἱ ἀναβεβηκότες ἐς Σῦσα, τῶν τε αὐτέων λόγων ἐχόμενοι τῶν καὶ οἱ Ἀλευάδαι· τῷ δὴ καὶ ωρὸς τούτοισι ὅτι [e] πλέον ωροσωρέγοντο οἱ ἔχοντες Ὀνομάκριτον, ἄνδρα Ἀθηναῖον χρησμολόγον τε καὶ διαθέτην χρησμῶν τῶν Μουσαίε. ἀνεβεβήκεσαν γὰρ τὴν ἔχθρην ωροκαταλυσόμενοι· ἐξηλάθη γὰρ ὑπὸ Ἱππάρχε τοῦ Πεισιστράτε ὁ Ὀνομάκριτος ἐξ Ἀθηναίων, ἐπ' αὐτοφώρῳ ἁλοὺς ὑπὸ Λάσε τοῦ Ἑρμιονέος ἐμποιέοντα ἐς τὰ Μουσαίε χρησμὸν, ὡς αἱ ὀπὶ Λήμνῳ ὀπικείμεναι νῆσοι ἀφανιζοίατο ὑπὸ τῆς θαλάσσης. διὸ ἐξήλασέ μιν ὁ Ἵππαρχος, ωρότερον χρεώμενος ταμίῃ τε. τότε δὴ σωσαβὰς, ὅκως ἀπίκοιτο ἐς ὄψιν τὸν βασιλῆος, λεγόντων τῶν Πεισιστρατιδέων ωερὶ αὐτοῦ σεμνοὺς λόγους, κατέλεγε τῶν χρησμῶν. εἰ μέν τι ἐνέοι σφάλμα φέρον τῷ βαρβάρῳ, τῶν μὲν ἔλεγε οὐδέν, ὁ δὲ τὰ εὐτυχέστατα ἐκλεγόμενος, ἔλεγε τόν τε Ἑλλήσποντον ὡς ζυγχθείη χρεὼν εἴη ὑπ' ἀνδρὸς Πέρσεω, τήν τε ἔλασιν ἐξηγεόμενος. ἔτος τε δὴ χρησμῳδέων ωροσεφέρετο, καὶ οἵ τε Πεισιστρατίδαι γνώμας [f] ἀποδεικνύμενοι. ὡς δὲ ἀνεγνώσθη Ξέρξῃ στρατεύεσθαι ὀπὶ τὴν Ἑλλάδα, ἐνθαῦτα δευτέρῳ μὲν ἔτεϊ μετὰ τὸν θάνατον Δαρείε, πρῶτα στρατιὴν ποιέεται ὀπὶ τοὺς ἀποστεῶντας. τούτους μὲν νυν καταστρεψάμενος, καὶ Αἴγυπτον πᾶσαν πολλῷ δυσοτέρην ποιήσας ἢ ὀπὶ Δαρείε ἦν, ὀπιτρέπει Ἀχαιμένεϊ, ἀδελφεῷ μὲν ἑωυτῦ, Δαρείε δὲ παιδί. Ἀχαιμένεα μέν νυν ὀπιτροπεύοντα Αἰγύπτε, χρόνῳ μετέπειτα ἐφόνευσε Ἰνάρως ὁ Ψαμμιτίχε, ἀνὴρ Λίβυς. Ξέρξης δὲ μετὰ Αἰγύπτε ἄλωσιν, ὡς ἔμελλε ἐς χεῖρας ἄξεσθαι τὸ στράτευμα τὸ ὀπὶ τὰς Ἀθήνας,

a τούτῳ ξ. b ἐποιέετο. c εὐφυέα χώρην. d χρώμενα τοῦτο τό. e ἔτι. f Πεισιστρατίδαι δὲ οἱ Ἀλευάδαι γνώμας.

Xerxes alloquitur purpuratos, ut probet causas expeditionis contra Græcos.

σύλλογον ἐπικλησ[ι]ον Περσέων τ̃ ἀρίστων ἐποιέετο, ἵνα γνώμας τε πύθηται σφέων, καὶ αὐτὸς ἐν πᾶσι εἴπῃ τὰ θελ[ό]. ὡς δὲ συνελέχθησαν, ἔλεξε Ξέρξης „τάδε. Ἄνδρες Πέρσαι, οὐτ' αὐτὸς κατηγήσομαι „νόμον τόνδε ἐν ὑμῖν τι[θ]εὶς, ὃν δεξάμενός τε, „αὖτις χρήσομαι. ὡς γὰ ἐγὼ πιν[θ]άνομαι τ̃ πρε„σβυτέρων, οὐδαμᾶ κω ἠτρεμήσαμεν, ἐπεί τε πα„ρελάβομεν τὸν ἡγεμονίην τήνδε παρὰ τ̃ Μήδων, „Κύρῳ κατελόν[τ]ι Ἀστυάγεα. ἀλλὰ θεός τε οὕτω „ἄγει, καὶ αὐτοῖσι ἡμῖν πολλὰ ἐπέπηγε συμφέρε„σθαι τὸ ἄμεινον. τὰ μέν νυν Κῦρός τε [a] ἐκ Καμ„βύσεω πατρὸς τε ἐμοῦ Δαρεῖ[ο]ς καὶ ἐργάσαντο καὶ „προσκ[τ]ήσαν[το] ἔθνεα, ἐπισταμένοισι εὖ οὐκ ἂν λι„λέγοι· ἐγὼ δὲ ἐπεί τε παρέλαβον τ̃ θρόνον, τοῦ„το ἐφρόντιζον, ὅκως μὴ λείψομαι τ̃ πρότερον „ἡμεόντων ἐν τιμῇ τῇδε, μηδὲ ἐλάσσω ποιήσω„μαι δύναμιν Πέρσῃσι. φροντίζων δὲ εὑρίσκω, ἅ„μα μὲν κῦδος ἡμῖν τε προσγινόμενον, χώρ[ι]ν τε „τ̃ νῦν ἐκτήμεθα οὐκ ἐλάσσονα οὐδὲ φλαυροτέ„ρην [b], πα[μ]φορω[τ]έρην δέ· ἅμα δὲ τιμωρίην τε „καὶ τίσιν γινομένην. διὸ ὑμέας νῦν ἐγὼ [c] συνέ„λεξα, ἵνα τὸ νοέω πρήσσω, ὑποτερπόμενος ὑ„μῖν. μέλλω, ζεύξας τ̃ Ἑλλήσποντον, ἐλᾶν στρα„τὸν διὰ τ̃ Εὐρώπης ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα, ἵνα Ἀθη„ναίοις τιμωρήσωμαι, ὅσα δὴ πεποιήκασι Πέρ„σας τε καὶ πατέρα τ̃ ἐμόν. ὁρᾶτε μέν νυν καὶ „πατέρα τ̃ ἐμὸν Δαρεῖον ἰθύνοντα στρατεύεσθαι ἐπὶ „τοὺς ἄνδρας τούτους· ἀλλ' ὁ μὲν τετελεύτηκε, καὶ „οὐκ ἐξεγένετο αὐτῷ τιμωρήσασθαι· ἐγὼ δὲ ὑπερ „τε ἐκείνου καὶ τ̃ ἄλλων Περσέων ὁ ταὐτὸν τοῦτο „ποιήσομαι, πρὶν ἢ ἕλω τε καὶ πυρώσω τοὺς Ἀθή„ναας, οἵ γε ἐμὲ καὶ πατέρα τ̃ ἐμὸν ὑπηρξαν „ἀδίκα ποιεῦντες· πρῶτα μὲν, ἐς Σάρδις ἐλ„θόντες ἅμα Ἀρισταγόρῃ τῷ Μιλησίῳ, δούλῳ ἢ „ἡμετέρῳ, ἀπικόμενοι, ἐνέπρησαν τά τε ἄλσεα „καὶ τὰ ἱερά· δεύτερα ἢ, ὑμέας οἷα ἔρξαν ἐς „τὼ σφετέρω ἀπικόντας, ὅτι Δᾶτίς τε καὶ „Ἀρταφέρνης ἐστρατήγεον, τὰ ἐπίστασθέ κω „πάντες. τοιέων μέντοι εἵνεκα ἀνάρτημαι ἐπ' „αὐτέους [d] στρατεύεσθαι. ἀγαθὰ ἢ ἐν αὐτοῖσι το„σάδε ἀνευρίσκω λογιζόμενος [e], εἰ τούτους τε „καὶ τοὺς τούτοισι πλησιοχώρους καταστρεψόμεθα, „οἳ Πέλοπος τ̃ Φρυγὸς νέμον[τ]αι χώρω, γῆν τε „τὼ Περσίδα ἀποδέξομεν τῷ Διὸς αἰθέρι ὁμο„ρέουσαν. ἓν γὰ δὴ χώρῳ γε εὐδεμίῃ κατόψε„ται ὁ ἥλιος ὁμορέουσαν [f] τῇ ἡμετέρῃ, ἀλλὰ „σφέας πάσας ἐγὼ ἅμα ὑμῖν μίαν χώρῳ ἠ„σω, διὰ πάσης διεξελθὼν τ̃ Εὐρώπης. πυθάνο„μαι γὰ ὧδε ἔχειν· οὔτε πόλιν ἀνθρώπων εὐδεμίην, οὔτε

citum, præstantissimos quosque Persarum in concilium vocavit, ut & illorum sententias audiret, & ipse coram omnibus diceret quæ liberet. Quibus coactis, ita loquutus est, Viri Persæ, 1
equidem ego non ero hujus instituti autor, sed ab aliis traditi imitator. nam quemadmodum à majoribus natu accepi, ex quo imperium hoc Medis eripuimus, Astyage per Cyrum amoto, nunquam conquievimus, sed ita deus ducit, & ipsis nobis multa adsequentibus in melius confert. Atque ea quidem quæ Cyrus Cambysesque ac pater meus Darius fecere, quasque gentes imperio addidere, non attinet referre apud probe scientes: ego autem posteaquam hanc sedem accepi, dedi operam ne ab iis qui hoc honore sunt functi degenerarem, neve minus potentiæ Persis acquirerem. Quod animo versans, invenio nobis accedentem gloriam pariter, & regionem ea quam nunc possedimus, neque minorem neque deteriorem, sed feraciorem, una cum ultione injuriæ atque vindicta. Ideoque ego vos contraxi, ut id quod agere constitui vobis exponerem. Constitui, jun- 2
cto Hellesponto, copias per Europam ducere in Græciam, ut Athenienses ulciscar injurias, quas cum Persis aliis, tum patri meo intulere. Noratis autem & Darium adversus hos viros bellum movere destinasse: verum ei morte prævento non contigit ut illos ulciscereturo. Ego vero ejus vicem aliorumque Persarum ulciscor non prius desinam, quam expugnavero incenderoque Athenas; cujus cives & me & patrem meum priores injuria affecerunt: primum quum Sardes una cum Aristagora Milesio servo nostro venientes cremaverunt lucosque ac delubra. Deinde in vos quid fecerint tertam suam ingressos, quum Datis & Artaphernes duces fuere, omnes scitis. Harum rerum gratia allevor ad in- 3
ferendum eis bellum: in quibus tot bona ratiocinando comperio, si hos atque ipsorum finitimos, regionem Pelopis Phrygis incolentes, in potestatem redegerimus; terram Persidem ætheri Jovis conterminam reddemus. nullam enim regionem spectabit sol finitimam nostræ, sed ego omnem permensus Europam, una vobiscum cunctas illas in unam redigam. Nam ita rem habere audio, nullam reliquam esse neque virorum civita-

a μετὰ τοῦ Κύρου τε. b φαυλοτέρην. c ὑμέας ἐγὼ. d ἐπ' αὐτοὺς. e εὑρίσκω ἅμα λογιζόμενος. f ὁμορέουσαν ἐοῦσαν.

vitatem neque gentem aliquam hominum, quæ nobiſcum dimicare poſſit exſtirpatis his quos dixi. Ita & qui nos laceſſierunt, & qui ſunt ſine culpa, jugum
4 ſervile ſuſtinebunt. In quo vos mihi hæc faciendo gratificemini: ubi tempus vobis indicavero quo præſto eſſe oportet, tunc unuſquiſque debebit impigre adeſſe. Quorum qui ornatiſſimis cum copiis aderit, eum donabo iis quæ in noſtra domo pretioſiſſima habentur. Et hæc quidem ita agenda ſunt. Sed ne meo videar arbitrio privatim conſulere, rem pono in medio, jubens unumquemque quam libet ſententiam dicere. His dictis loquendi
9 finem fecit. Poſt quem Mardonius, Domine, inquit, tu vero non modo natis Perſis, ſed etiam venturis es præſtantior: qui cum alia & optima & veriſſima commemoras, tum vero Ionas qui Europam incolunt, non ſines inſultare nobis, ſane illos indignos. Etenim res miſeranda fuerit, ſi Sacas & Indos & Æthiopes & Aſſyrios, aliaſque multas ac grandes nationes, quæ nihil Perſas læſere, tamen potentiæ prolatandæ gratia in ſatrapias redeginus; Græcos, qui nos laceſſere injuria inceperunt, non ulciſcemur. quidnam metuentes? quam multitudinis colluviem? quam pecuniarum vim? Eorum pugnam novimus, eorum novimus vires quæ ſunt imbecilles, eorum poſtquam ſubegimus liberos habemus, hos qui in regione noſtra habitantes, Ionas & Æoleneſes & Dorienſes appellantur. Quos ipſe quoque expertus jam ſum, quum eis juſſu patris tui intuli bellum: ac mihi quum Macedoniam uſque proceſſiſſem, & pene uſque ad ipſas Athenas, ne-
2 mo pugnaturus occurrit. Quanquam conſuevere Græci (ut audio) inconſultiſſime inire bella, propter imperitiam ac ſiniſteritatem. nam quum bellum inter eos indictum eſt, in locum quem pulcherrimum planiſſimumque invenere deſcendentes, ibi prœlia faciunt, ita ut magno cum ſuo malo victores inde diſcedant: de victis prorſus nihil dico. nam ad internecionem deveniunt: quos oportebat, quum ſint ejuſdem linguæ, interpoſitis caduceatoribus ac nunciis dirimere controverſias, & omnia alia potius agere quam pugnare: aut, ſi neceſſe habent inter ſe omnino pugnare, invenire qua parte utrique ſint expugnatu difficillimi, & ibi fortunam belli tentare.

„ ὅτε ἔθνεα ἥδεν ἀνθρώπων ὑπολείπεσθαι, τὸ
„ ἡμῖν οἷόν τε ἔσσαν ἐλπτὶν ἐς μάχλω, τυπέων τ̃
„ κατέλεξα, ὑπεξαιρημένων. ἅτω οἵ τε ἡ-
„ μὶν αἴτιοι ἔξουσι δουλιον ζυγὸν, οἵ τε ἀναίτιοι.
„ ὑμεῖς δ' ἄν μοι τάδε ποιέοντες χαρίζοισθε·
„ ἐπεὰν ὑμῖν σημήνω τ̃ χρόνον ἐς τ̃ ἥκειν δεῖ,
„ πρόθυμως πάντα τινα ὑμέων χρὴ παρεῖναι.
„ ὃς ἂν γὰ ἔχων ἥκῃ παρεσκευασμένον στρατὸν
„ κάλλιστα, δώσω οἱ δῶρα τὰ τιμιώτατα νομί-
„ ζεται εἶναι ἐν ἡμετέρῃ. ποιητέα μέν νυν ταῦ-
„ τα ἐστὶ ἅτω. ἵνα γὰ μὴ ἰδιοβουλεύειν ὑμῖν δοκέω,
„ πρῆγμι τὸ πρῆγμα ἐς μέσον, γνώμην κελεύω
„ ὑμέων τ̃ βουλόμενον δηλοφαίνεσθαι. ταῦτα εἶ-
πας ἐπαύετο. Μετ' αὐτὸν γὰ Μαρδόνιος ἔλεγε,
„ Ὦ δέσποτα, οὐ μόνον εἰς τ̃ γενομένων Περσέων
„ ἄριστος, ἀλλὰ καὶ τ̃ ἐσομένων· ὃς τά τε ἄλ-
„ λα λέγων ὀρθὸν ἔρεξας καὶ ἀληθέστατα, καὶ
„ Ἴωνας τοὺς ἐν τῇ Εὐρώπῃ κατοικημένους σὺν ἐ-
„ όντας καταγελάσαι ἡμῖν, εὐόνλως ἀναξίους. καὶ γὰ
„ δεινὸν ἂν εἴη πρῆγμα, εἰ Σάκας μὲν καὶ Ἰνδοὺς
„ καὶ Αἰθίοπας καὶ Ἀσσυρίους, ἄλλά τε ἔθνεα πολ-
„ λὰ καὶ μεγάλα, ἀδικήσαντα Πέρσας ἥδεν, ἀλλὰ
„ δυνάμιν τοσοῦδε βουλόμενοι, καταστρεψά-
„ μενοι δούλους ἔχομεν, Ἕλληνας δ', οὐδὲν ἀρξαν-
„ τας ἀδικίης, οὐ τιμωρησόμεθα. τί δείσαντες;
„ κοίην πολυθεν συστροφήν; κοίην δὲ χρημάτων
„ δυνάμιν; τ̃ διεπεμέθα μὲν τὴν μάχην, δια-
„ σάμεθα δὲ τὴν δυνάμιν ἐοῦσαν ἀσθενέα· ἔχο-
„ μεν δὲ αὐτέων παῖδας καταστρεψάμενοι, τοὺς
„ οἱ ἐν τῇ ἡμετέρῃ καλοικημένους, Ἴωνάς τε καὶ Αἰο-
„ λέας καὶ Δωριέας καλέομεν. ἐπῆλθον δὲ κἀγὼ τοὺς
„ ἤδη ἐπιλασπῶν ἐπὶ τοὺς ἄνδρας τούτους ὑπὸ
„ πατρὸς σὸ κελευσθείς· καὶ μοι μέχρι Μα-
„ κεδονίης ἐλάσαντι, καὶ ὀλίγου ἀπολιπόντι ἐς αὐ-
„ τὰς Ἀθήνας ἀπικέσθαι, οὐδεὶς ἠντιώθη ἐς μάχην.
„ καί τοι εὖ ἤθεσι Ἕλληνες (ὡς πυνθάνομαι)
„ ἀξυλότατα πολέμοις ἴσασθαι, ὑπό τε ἀγνωμο-
„ σύνης καὶ σκαιότητος. ἐπεὰν γὰ ἀλλήλοισι πό-
„ λεμον προείπωσι, ἐξευρόντες τὸ κάλλιστον χω-
„ ρίον καὶ λειότατον, ἐς τοῦτο κατιόντες μάχον-
„ ται· ὥστε σὺν κακῷ μεγάλῳ οἱ νικῶντες ἀπ-
„ αλλάσσονται. τοῖσι δὲ τ̃ ἡσσωμένων οὐδὲ λέγω
„ λόγχιον. ἐξώλεες γὰ δὴ γίνονται. τοὺς χρεὼ,
„ ἐόντας ὁμογλώσσους, κήρυξί τε διαπρησσομέ-
„ νους καὶ ἀγγέλοισι, καταλαμβάνειν τὰς διά-
„ φορας καὶ παντὶ μᾶλλον ἢ μάχῃσι. εἰ δ' πάν-
„ τως ἔδεε πολεμέειν πρὸς ἀλλήλους, ἐξευρέ-
„ σκειν χρεὼ τὴν ἑκάτεροι εἰσὶ δυσχειρωτότατοι,

καὶ

a ἡμετέρῳ.

Quem excipit patruus Xerxis Artabanus, casum belli & Græcam fortitudinem proponens.

„ ἡ τούτῃ πρᾶξαι. τρέπω τοίνυν ὁ χρηστὸς Ἕλ-
„ λήνες ἀμαχεσόμενοι, ἐμέο ἐλάσσωνος μέχρι
„ Μακεδονίης γῆς, οὐκ ἦλθον ἐς τοῦτον λόγον ὡς-
„ τε μαχεσάμενοι. σοὶ δὲ νῦν μέλλοντι, ὦ βασιλεῦ,
„ ἀντιώσεσθαι πόλεμον ποῖον φέρων, ἀγονίῃ ἐπολλῷ-
„ θης τὸ σὸν τῆς Ἀσίης, καὶ νέας τὰς ἁπάσας; ὡς
„ μὲν ἐγὼ δοκέω, οὐκ ἐς τοῦτο τρέψει ἀνίκητα
„ τὰ Ἑλλήνων πρήγματα· εἰ δὲ ἄρα ἐγώ γε ψεύ-
„ σομαι γνώμῃ, καὶ σκεῖνοι ἐπαρθέντες ἀβουλίῃ
„ ἔλθοιεν ἡμῖν ἐς μάχην, μάθοιεν ἂν ὡς εἰμὲν
„ ἀνθρώπων ἄριστοι τὰ πολέμια. ἔστω δὲ ὡς μη-
„ δὲν ἀπείρηται. αὐτόματον γὰρ οὐδέν, ἀλλ' ἀπὸ
„ πείρης πάντα ἀνθρώποισι φιλεῖ γίνεσθαι. Μαρ-
δόνιος μὲν τοσοῦτο ὑπολειφθεὶς τοῦ Ξέρξεω γνώ-
μιον, ἐπέπαυτο. Σιωπώντων δὲ τῶν ἄλλων Περσέων,
„ καὶ τὸ πολυμόνων γνώμιον ὑποδεικνύσθαι ἀντίον τῇ
προκειμένῃ, Ἀρτάβανος ὁ Ὑστάσεος, πάτρως
ἐὼν Ξέρξῃ, τῷ δὴ καὶ πίπτων ἐὼν, ἔλεγε τάδε, Ὦ
„ βασιλεῦ, μὴ λεχθησέων μὲν γνωμέων ἀντιέων
„ ἀλληλῃσι, οὐκ ἔστι τοῦ ἀμείνονα αἱρεόμενον ἐλέ-
„ σθαι, ἀλλὰ δεῖ τῇ εἰρημένῃ χρῆσθαι· λεχθησέων
„ δὲ, ἔστι· ὥσπερ τοῦ χρυσὸν τοῦ ἀκηράσιον, αὐτὸν μὲν
„ ἐπ' ἑωυτοῦ ὁ σημανώσκομεν, ἐπεὰν δὲ ἄλλα
„ τρίψωμεν ἄλλῳ χρυσῷ, σημανώσκομεν τὸ ἀ-
„ μείνω. ἐγὼ δὲ παρεὶς [b] τῷ σῷ, ἀδελφεῷ δὲ
„ ἐμῷ, Δαρείῳ, ἠγόρευον μὴ στρατεύεσθαι ἐπὶ Σκύ-
„ θας, ἄνδρας ἀδαμόθι γῆς ἄξυν νέμοντας· ὁ δὲ,
„ ἐλπίζων Σκύθας τοὺς Νομάδας καταστρέψεσθαι,
„ ἐμοί τε οὐκ ἐπείθετο, στρατευσάμενός τε, πολ-
„ λούς τε καὶ ἀγαθοὺς τοῦ στρατιῆς ἀπώλεσε.
„ σὺ δέ, ὦ βασιλεῦ, μέλλεις ἐπ' ἄνδρας στρατεύεσθαι
„ πολλὸν ἀμείνονας ἢ Σκύθας· οἱ καὶ θαλάσσαν
„ τε ἄριστοι καὶ καλὰ γῆν λέγονται εἶναι. τὸ δὲ αὖ-
„ τοῖσι ἔνεστι δεινὸν, ἐμέ σε δίκαιόν ἐστι φράζειν·
„ ζεύξας φὴς τὸν Ἑλλήσποντον, ἐλᾶν στρατὸν διὰ
„ τῆς Εὐρώπης ἐς τὴν Ἑλλάδα. καὶ δὴ καὶ συμβήσεται [c]
„ ἢ καὶ καλὰ γῆν ἢ καὶ θάλασσαν ἐσωθῆ-
„ ναι ἢ καὶ κατ' ἀμφότερα. οἱ γὰρ ἄνδρες λέγονται
„ εἶναι ἄλκιμοι. πάρεστι δὲ καὶ σταθμώσασθαι, εἰ
„ στρατιήν γε τοσαύτην σὺ Δάτιν καὶ Ἀρτα-
„ φέρνεϊ ἐλθοῦσαν ἐς τὴν Ἀττικὴν χώρην μά-
„ νοι Ἀθηναῖοι διέφθειραν, ἔκων ἀμφοτέρῃ
„ σφι ἐχώρησε [d]. ἀλλ' ἦν τῇσι νηυσὶ ἐμβά-
„ λωσι, καὶ νικήσαντες ναυμαχίῃ, πλέωσι
„ ἐς τὸν Ἑλλήσποντον, καὶ ἔπειτα λύσωσι
„ τὴν γέφυραν, τόδε δὴ, βασιλεῦ, γίνεται δει-
„ νόν. ἐγὼ δὲ οὐδεμιῇ σοφίῃ οἰκηίῃ αὐτὸς συμ-
„ βάλλομαι τοῦτο· ἀλλ' οἶόν κοτε ἡμέας ὀλίγους
„ ἐδέησε καταλαβεῖν πάθος, ὅτε πατὴρ σὸς Ζεύ-

tare. Hoc itaque ritu haud probo utentes Græci, nunquam mecum verbis egerunt de dimicando, quum Macedonia terra tenus promovissem. Tibi autem, rex, quis obviam venturus est bellandi caussa, copias Asiæ atque omnem classem agenti? non eo audaciæ procedunt, ut reor, Græcorum res. Quod si me fallit opinio, & illi vecordia elati ad pugnandum nobiscum venient, discant nos esse in re bellica præstantissimos hominum. Nihil igitur sit quod non experiamur. nam sua sponte nihil fit, sed omnia ab experimento hominibus fieri consuerunt. His Mardonius sententiæ Xerxis assentatus, loqui cessavit. Tum silentibus aliis Persis, nec diversam eis quæ dicta essent sententiam dicere audentibus, Artabanus Hystaspis filius, Xerxis patruus, eoque fretus, ita inquit, Rex, nisi diversæ inter se sententiæ dicantur, non potest quis eligere meliorem, sed necesse habet ea quæ dicta est uti: at quum plures dictæ sunt, licet; sicut aurum purum ipsum in se non discernimus, sed quum affricuerimus alteri, melius discernimus. Ego autem etiam patri tuo Dario eidemque fratri meo suadebam, ne sumeret adversus Scythas expeditionem, viros nulla usquam oppida incolentes: sed ille sperans Scythas Nomades se subacturum, mihi non est assensus, & sumpta expeditione, multis & egregiis viris de exercitu amissis abscessit. Tu vero, rex, bellum inferre destinas viris multo quam Scythæ sunt præstantioribus, quique & mari & terra optimi esse dicuntur: in quibus quid formidandum sit, hoc me tibi justum est promere. Quum ponte junxeris Hellespontum, ais te copias per Europam in Græciam ductum: atqui contigerit aut in terra aut in mari aut utrobique te superari; siquidem feruntur viri esse fortes. Cujus rei licet hinc argumentum capere: Si tot copias ductu Datis & Artaphernis Atticam regionem ingressas soli Athenienses profligaverunt, ergo non utraque in parte illis successit. Quod si iidem conscensis navibus pugna navali victores ad Hellespontum navigent, ac deinde pontem solvant, hoc formidabile, rex, fuerit. Neque vero hoc ex mea unius privata prudentia conjecto, sed eo casu quo aliquando parum abfuit quin opprimeremur, quum pater tuus junc-

1

2

3

to

a ἐγὼ φράσω εἶμι. b ἢ παρεὶς. c καὶ δὴ συνίσται. d ἀμφοτέροισι ἐχώρησε.

ctο Boſporo Thracio, ac flumine Iſtro pontibus commiſſo, trajecit ad Scythas: eum trajectum Scythæ omnibus modis inſtitere precari Iones, quibus cuſtodia pontium Iſtri delegata erat, ut interſcinderent. Quo tempore ſi Hiſtiæus Mileti tyrannus aliorum ſententiæ acceſſiſſet, ac non contradixiſſet, actum erat de rebus Perſarum. Atqui res eſt dictu & auditu quoque horribilis, omnem regis
4 ſtatum in uno viro poſitum fuiſſe. Quare ne delibera tu ullum tale adire diſcrimen, nulla exigente neceſſitate, ſed mihi obtempera: hunc cœtum in præſens miſſum facito, iterumque quum tibi videbitur, re apud teipſum ante conſiderata, edicito quod optimum eſſe arbitraberis. bene enim conſultare, comperio maximum eſſe lucrum. nam etiamſi quid è contrario evenire volet, nihilo tamen minus bene conſultum eſt, ſed ſuperavit fortuna conſilium: at qui turpiter conſultavit, ſi ei fortuna obſecundet, ille eſt quidem voti compos, nihilo tamen minus male conſilium cepit. Vides ut prægrandia animalia fulmine deus ferit nec ſinit inſo-
5 leſcere: parva vero nec leviter lædit? Vides ut maximas ſemper domos & arbores talia tela percutiunt? Gaudet enim deus eminentiſſima quæque mutilare. Unde & ingens exercitus ab exiguo profligatur, quoties deus iis invidens, aut metum incutit aut tonitru, per quæ indignis priore fortuna modis labuntur. Deus enim neminem alium quam ſeipſum ſinit
6 magnum ſapere. Quodcunque igitur quidem negotium properando parit errores, unde magna detrimenta fieri adſolent: in cunctando autem bona inſunt, ſi non talia quæ ſtatim appareant eſſe, certe ſuo tempore quis comperiat. Et hoc qui-
7 dem tibi, rex, ſuadeo. Tu vero, Gobryæ fili Mardonie, deſine loqui ſtulta de Græcis, haud dignis qui male audiant. nam Græcos calumniando, ipſum regem excitas ad bellandum; ad id tu omni aviditate contendere videris; Ne quæſo ita ſit. Calumnia namque importuniſſima res eſt: in qua duo ſunt qui injuriam faciunt, unus cui injuria fit. Qui enim calumniatur, injurius eſt, quod non præſens aliquid accuſat: item injurius eſt, qui ſibi patitur ab hoc perſuaderi, prius quam rem vere compertam habeat. & illi qui ab ſermone abeſt, ob id fit injuria quod ab altero per calumniam traducitur, ab
8 altero malus putatur. Quod ſi omnino bel-

„ζεύξας Βόσπορον τ' Θρηίκιον, γεφυρώσας δὲ
„πόταμον Ἴστρον, διέβη ὅπῃ Σκύθας· πέπυ-
„σμενοι δὲ ταῦτα Σκύθαι, δεόμενοι Ἰώνων λῦσαι
„τ' πόρον τοῖσι ἐπετέτραπτο ἡ φυλακὴ τ' γεφυ-
„ρέων τ' Ἴστρ. καὶ τότε γε Ἱστιαῖος ὁ Μιλήτ
„τυραννος εἰ ἐπεσπετο τ' ἄλλων τυράννων τῇ
„γνώμῃ, μηδὲ ἠναντιώθη [a], διέργασο ἂν τὰ
„Περσέων πρήγματα. καί τοι καὶ λόγῳ ἀκοῦσαι
„δεινὸν, ἐπ' ἀνδρί γε ἑνὶ πάντα τὰ βασιλέος
„πρήγματα γεγωνῆσθαι [b]. σὺ ὦν μὴ βούλευε [c]
„ἐς κίνδυνον μηδένα τοιοῦτον ἀπικέσθαι, μηδε-
„μιῆς ἀναγκαίης ἐούσης. ἀλλ' ἐμοὶ πείθευ [d]· νῦν
„μὲν τ' σύλλογον τόνδε λῦσον· αὖτίς τε ὅταν
„τοι δοκῇ [e], προσκεψάμενος ὅπῃ σεωυτῷ,
„προαγόρευε τά τοι δοκέῃ εἶναι ἄριστα. τὸ γὰρ
„εὖ βουλεύεσθαι, κέρδος μέγιστον εὑρίσκω ἐόν.
„εἰ γὰρ καὶ ἀναυλωθῆναί τοι θέλει, βεβούλευται
„μὲν ὀρθὸν ἦσον εὖ, ἔσωται δ' ὑπὸ τ' τύχης
„τὸ βούλευμα· ὁ δ' βουλευσάμενος αἰσχρῶς,
„εἴ οἱ ἡ τύχη ἐπίαιτο, εὕρημα εὕρηκε, ἦσον
„δὲ ὀρθόν οἱ κακῶς βεβούλευται. ὁρᾷς ὡς τὰ
„ὑπερέχοντα ζῶα κεραυνοῖ ὁ θεὸς, ὀρθὸς ἐῶ
„φαντάζεσθαι, τὰ δ' σμικρὰ ὀρθός μιν κνίζει;
„ὁρᾷς δ' ὡς ἐς οἰκήματα τὰ μέγιστα ἀεὶ καὶ δέν-
„δρεα, τὰ τοιαῦτ' ἀποσκήπτει τὰ βέλεα [f]; φι-
„λέει γὰρ ὁ θεὸς τὰ ὑπερέχοντα πάντα κολούειν.
„οὕτω δὴ καὶ στρατὸς πολλὸς ὑπὸ ὀλίγου διαφθεί-
„ρεται καλά τοιόνδε· ἐπεάν σφι ὁ θεὸς φθονήσας
„φόβον ἐμβάλῃ, ἢ βροντῶν, δι' ὧν ἐσφάλη-
„σαν [g] ἀναξίως ἑωυτῶν. ὁ γὰρ ἐᾶ φρονέειν ἄλ-
„λον μέγα ὁ θεὸς ἢ ἑωυτόν. ἐπιχθῆναι μέν νυν
„πᾶν πρῆγμα, πίπτει σφάλματα, ἐκ τ' ζημίας
„μεγάλας φιλέουσι γίνεσθαι· ἐν δὲ τῷ ἐπιχεῖν
„ἔνεστι ἀγαθὰ, εἰ μὴ φανερὰ δοκέοντα εἶναι,
„ἀλλ' ἀνὰ χρόνον ἐξεύροι [h] τις ἄν. σοὶ μὲν δὴ
„ταῦτα, ὦ βασιλεῦ, συμβουλεύω. σὺ δὲ, ὦ παῖ Γω-
„βρύεω Μαρδόνιε, παύσας λέγων λόγους μα-
„ταίους τοὺς Ἑλλήνων, ὧν ἐόντων ἀξίων φλαύ-
„ρως ἀκούειν. Ἕλληνας γὰρ ἀφάλλων, ἐπαίρεις
„αὐτὸν βασιλῆα στρατεύεσθαι. αὐτὸ δὲ τοῦτο εἶνε-
„κα δοκίεις μοι πᾶσαν προθυμίην σκεδάσειν.
„μή νυν ὕτω γένηται. ἀφαιρεόλη γὰρ ἐστι δεινότα-
„τον· ἐν τῇ δύο μέν εἰσι οἱ ἀδικέοντες, εἷς δὲ
„ὁ ἀδικεόμενος. ὁ μὲν γὰρ ἀφαιρέων, ἀδικέει,
„ἐπαρεόν τι καλῆ γορέων [i]· ὁ δὲ ἀδικεόμενος ἀναπι-
„θόμενος πρὶν ἢ ἀτρεκέως σκέψεται. ὁ δὲ δὴ
„ἀπεὼν τοῦ λόγου τούδε ἐν αὐτοῖσι ἀδικέεται, ἀφαι-
„ρεθείς τι ὑπὸ τοῦ ἑτέρου, καὶ νομισθεὶς κακὸς
„τοῦ ἑτέρου κακὸς εἶναι. ἀλλ' εἰ δὴ δεῖ γε πάντως

Ccc ἐπὶ

a ἀνθώθη. b γεγώνεσθαι. c βουλεύου. d πείθεο. e δοκίῃ. f ἐπισκήπτει βέλεα. g MS. habet ἐφθάρησαν. h εὑρέοι. i παραιτέονται καλήσαντος.

Reſidua Artabani orationis & infauſta Mardonio Xerxes ſuperbe cum minis refutat.

„ ἀλλὰ τοὺς ἄνδρας τούτους στρατεύεσθαι, φέρε, βα-
„ σιλεὺς μὲν αὐτὸς ἐν ἤθεσι τοῖσι Περσέων μενέ-
„ τω· ἡμέων δὲ ἀμφοτέρων ἀπολλομένων τοὺ
„ τέκνα, στρατηλάτεε αὐτὸς σὺ ἐπιλεξάμενος τε
„ ἄνδρας τοὺς ἐθέλεις, καὶ λαβὼν στρατιὴν ὁκό-
„ σην τινὰ βούλεαι. καὶ ἢν μὲν τῇ σὺ λέγῃς,
„ ἀναβαίνῃ βασιλέϊ τὰ πρήγματα, κτεινέσθων
„ οἱ ἐμοὶ παῖδες, πρὸς δὲ αὐτοῖσι, καὶ ἐγώ· ἢν
„ δὲ τῇ ἐγὼ προλέγω, οἱ σοὶ τοῦτα παθόντων,
„ σοὶ δέ σφι καὶ σὺ, ἢν ἀπινοσήσῃς. εἰ δὲ τοῦ-
„ τα μὲν ὑποδύεαι οὐκ ἐθελήσῃς, σὺ δὲ πάν-
„ τως στρατεύμα ἀνάξεις ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα, ἀ-
„ κούσεταί τινα φημὶ τὰ αὐτὰ τῇδε ὑπολειπο-
„ μένων, Μαρδόνιον μέγά τι κακὸν ἐξεργασμέ-
„ νον [a] Πέρσας ὑπὸ κυνῶν τε καὶ ὀρνίθων δια-
„ φορεύμενον, ἤ κου ἐν γῇ τῇ Ἀθηναίων, ἤ σέ
„ γε ἐν τῇ Λακεδαιμονίων· εἰ μὴ ἄρα [b] καὶ
„ πρότερον καταδόδν, γνόντα ἐπ' οἵοις ἄνδρας
ἀναγνώσκεις στρατεύεσθαι Βασιλῆα. Ἀρταβά-
νῳ μὲν ταῦτα ἔλεξε. Ξέρξης δὲ θυμωθεὶς
„ ἀμείβεται τοῖσδε, Ἀρτάβανε, παλρὸς εἷς σὺ
„ ἐμοὶ ἀδελφεός. τοῦτο δέ σε ῥύσεται μηδένα ἄξιον
„ μισθὸν λαβεῖν ἐπέων ματαίων· καί τοι τοῦ-
„ τον τὸν ἀτιμίην προσίθημι, ἐόντι κακῷ τε
„ ἐὼν ἀθύμῳ, μήτε συστρατεύεσθαι ἐμοί γε ἐπὶ τὴν
„ Ἑλλάδα, αὐτόν τε μένειν ἅμα τῇσι γυναιξί.
„ ἐγὼ δὲ καὶ ἄνευ σέο, ὅσα περ εἶπα, ἐπιτελέα
„ ποιήσω. μὴ γὰρ εἴην ἐκ Δαρείου καὶ Τεσσά-
„ κης καὶ Ἀρσάμεω, καὶ Ἀρμέω [c], καὶ Τεΐσπεω,
„ καὶ Κύρου, καὶ Καμβύσεω, καὶ Τεΐσπεω, καὶ [d] Ἀ-
„ χαιμένεω γεγονὼς, μὴ τιμωρησάμενος Ἀ-
„ θηναίους· εὖ ἐπιστάμενος ὅτι εἰ ἡμεῖς ἡσυχίην
„ ἄγομεν, ἀλλ' οὐκ ἐκεῖνοι, ἀλλὰ καὶ μᾶλλα
„ στρατεύσουσι ἐπὶ τὴν ἡμετέρην, εἰ χρὴ τεθμώ-
„ σασθαι τοῖσι ὑπαργμένοισι ἐξ ἐκείνων· οἳ Σάρ-
„ δις τε ἐνέπρησαν, καὶ ἤλασαν ἐς τὴν Ἀσίην. ἄκ-
„ων ἐξαναχωρέειν ἀδεπίροισι δωσὶ τῶς ἔχει, ἀλ-
„ λὰ ποιέειν ἢ παθέειν πρηκτέ) ἀγών· ἵνα ἢ τάδε
„ πάντα ὑπὸ Ἕλλησι ἢ ἐκεῖνα πάντα ὑπὸ Πέρ-
„ σῃσι γένηται· τὸ γὰρ μέσον οὐδὲν τοὶ ἔχθρης ἐστί. κα-
„ λὸν ὧν προπεπονθότας ἡμέας τιμωρέειν ἤδη [e] γέ-
„ νε), ἵνα δὲ τὸ δεινὸν, τὸ πείσομαι, τοῦτο μάθω,
„ ἐλάσας ἐπ' ἄνδρας τούτους· τὰς γε δὴ Πέλοψ ὁ
„ Φρυὲ, ἐὼν ἐμῶν πατέρων δοῦλος, κατεσρέψατο
„ ἅτω ὡς δὲ ἐς τόδε αὐτοί τε ὦ ἄνθρωποι δὲ ἡ χώρη αὐ-
„ τέων ἐπώνυμοι ἔσχον καλεόμενοι). ταῦ-
„ τα μὲν δὴ τοσαῦτα ἐλέγετο. Μετὰ δὲ, εὐφρόνη
τε ἐγίνετο, καὶ Ξέρξεα ἔκνιζε ἡ Ἀρταβάνου γνώμη.
νυκτὶ δὲ βαθέϊ οἱ δόξας, πάγχυ εὑρεσκέ οἱ ὑπερήμα

bellum his viris inferre oportet, agedum: rex ipſe permaneat domi apud Perſas, nobis ambobus liberos offerentibus ipſe tu in expeditionem ito, delectis quos velis viris ac quantiſcunque velis copiis: &, ſiquidem qua tu dicis, res ſuccedent regi, interimantur liberi mei, & inſuper ego: ſin cedent ut ego prædico, talia patiantur tui, & inſuper tu, ſi redieris. Quod ſi hanc ſubire condicionem recuſas, & omnino in Græciam deduces exercitum, affirmo fore ut aliquis eorum qui hic relinquentur, audiat Mardonium poſt allatam Perſis magnam aliquam calamitatem, à canibus volucribuſque diſcerpi aut in Athenienſium ſolo aut in Lacedæmoniorum, niſi forte & antea inter viam; ſciens adverſus quales viros ſuadeas regi ut moveat bellum. Hæc 11
Artabano loquuto, Xerxes ira percitus his verbis excepit, Artabane, quod patris mei frater es, hoc te ſublevat, ne dignam ſtulta oratione mercedem recipias. hac tamen te notabo ignominia, quia inſtrenuus es & ignavus, ne comes ſis meæ in Græciam expeditionis, ſed hic una cum feminis maneas. Ego etiam ſine te quæ dixi conficiam. neque enim fuerim Darii filius, (qui fuit Hyſtaſpis, qui fuit Arſamis, qui fuit Armnis, qui fuit Teiſpei, qui Cyri, qui fuit Cambyſis, qui fuit Teiſpei, qui fuit Achæmenis filius) niſi Athenienſes ultus fuero: probe intelligens, ſi nos quieverimus, non quieturos illos, ſed noſtram terram cum exercitu invaſuros: prout colligere licet ex iis quæ illi facere cœperunt, qui & Sardes incenderunt, & Aſiam incurſarunt. Itaque neutri poſſunt exire & recedere, ſed propoſitum eſt certamen aut agendi, aut patiendi, ut aut hæc omnia ſub Græcis, aut illa omnia ſub Perſis ſint. medium enim inimicitiarum nullum eſt. Quare honeſtum erit nos laceſſitos jam exigere ultionem, ut formidoloſum iſtud quod paſſurus ſum intelligam, profectus adverſus eos viros, quos etiam Pelops Phryx meorum majorum ſervus ita ſubegit, ut ad hoc uſque tempus & ipſi homines & eorum regio ab illius qui ſubegit cognomine appellentur. Hæc hactenus loquutus eſt. Poſt 12
iſta advenit nox, & Xerxem momordit Artabani ſententia; unde per noctem apud ſe conſultans, comperit

pror-

a ἐξεργασάμενον. b εἰ μὴ ἦρε. c Ἀριαράμνεω. d Καμβύσεω, καὶ Ἀτόσσης. e γε.

Nox turbulenta Xerxi propter somnia; denique tamen perstat in proposito expeditionis sumendæ contra Græciam; & sermo puerilis cum Artabano.

prorsus non esse suum opus inferre Græciæ bellum. Itaque postquam hæc rursus sederunt, obdormiit: & in ista tunc nocte vidit, ut fertur à Persis, hoc visum; somniabat virum corpore ingenti atque specioso repente apparentem sibi dicere. Resilisne ab decreto & statuis, ô Persa, exercitus non ducere in Græciam, quum imperaveris, ut Persæ comparent exercitum? Neque igitur mutans animum bene facis, neque qui tibi assentiatur adest. quare perge ire eam viam, quam interdiu ire destinaveras. Hæc loquutus
13 ille visus est Xerxi avolare. Ubi dies illuxit, Xerxes hujus insomnii nullam rationem habuit; imo ille coactis Persis quos & antea coëgerat, ita verba fecit: Viri Persæ, veniam mihi date dicenti contrariam superiori sententiam. nam & ipse nondum ad summum quo perveniendum est mihi prudentiæ perveni; & qui ut illud faciam suadent, nullo unquam à me tempore abscedunt. Equidem mihi Artabani sententiam audienti, confestim juventus efferbuit, ut verba in virum grandiorem natu effunderem petulantiora quam debui. nunc itaque agnoscens erratum meum, utar illius sententia: & quoniam revocavi expeditionis contra Græciam sumendæ sententiam, vos quieti estote. Hæc ubi audiere Persæ, lætitia affecti
14 adoravere. Insequenti nocte idem rursus insomnium quiescenti Xerxi apparens, inquit: Fili Darii, videris expeditionem apud Persas revocasse, verbis meis pro nihilo habitis, quasi illa à nemine audisses. Hoc igitur nunc bene intellige; nisi extemplo inis expeditionem, id tibi ex ea re continget: quemadmodum brevi magnus & amplus effectus es, ita brevi rur-
15 sus humilis eris. Hoc viso perterrefactus, è cubili exiluit pariter & nuncium misit ad arcessendum Artabanum. qui ubi advenit, ita ad eum inquit, Artabane, ego statim quum in te bene consulentem mihi stultis verbis invectus sum, non fui compos mentis: sed non multo post pœnitens, cognovi id mihi esse faciendum quod tu præcipiebas. Tamen id volens exequi non possum. nam mihi jam animo immutato, & prioris sententiæ pœnitenti, apparet in somnis visio, dissuadens omnino hoc quod posterius facere constitueram: quinetiam nunc interpositis minis abscessit. Quod si Deus est qui insomnium misit, eique prorsus est

μα εἶναι στρατεύεσθαι ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα. δεδογμένων δέ οἱ αὖτις τούτων, κατύπνωσε· καὶ δή κου ἐν τῇ νυκτὶ εἶδε ὄψιν τοιήνδε, ὡς λέγεται ὑπὸ Περσέων· ἐδόκεε ὁ Ξέρξης ἄνδρα οἱ ἐπιστάντα μέγαν τε καὶ εὐειδέα εἰπεῖν, Μετὰ δὴ βουλεύσαι, ὦ Πέρσα, στρατιὴν μὴ ἄγειν [a] ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα, προεῖπας ἀλίζειν Πέρσας στρατόν [b]; ὅτε ὦν μεταβουλόμενος τοιόσδε εὖ, ὅτε ὃ συγγνωσάμενός τοι πάρεσι· ἀλλ' ὥσπερ τὴν ἡμέρης ἐβούλευσαο [c] ποιέειν, τοῦτο ἴθι τὴν ὁδῶν. τὸν μὲν, ταῦτα εἰπάντα, ἐδόκεε ὁ Ξέρξης ἀποπλάδην. Ἡμέρης δὲ ὑπολαμψάσης, ὀνείρου μὲν τούτου λόγον ἐδένα ἐποιέετο, ὁ δὲ Περσέων τοὺς μάλιστα [d] καὶ πρότερον συνέλεξε, ἐλεγέ σφι τάδε· Ἄνδρες Πέρσαι, συγγνώμην μοι ἔχετε ὅτι ἀγχίφρονα βουλεύομαι. φρενῶν τε γὰρ ἐς τὸ ἐμεωυτοῦ πρῶτα ἔκω ἀνήκω, καὶ οὐ παρηγορεόμενοι κεῖνα ποιέειν, ἐδένα χρόνον μοι ἀπέχοντα. ἀκέουσι μέντοι μοι τῆς Ἀρταβάνου γνώμης, ὡς δυσμαθέα μὲν ἡ νεότης ἐπέζευξε, ὥστε ἀνεκτέρα ἀποῤῥίψαι ἔπεα ἐς ἄνδρα πρεσβύτερον ἢ χρεών· νῦν μέντοι συγγνούς, χρήσομαι τῇ ἐκείνου γνώμῃ. ὡς ὦν μεταδεδογμένῳ μοι μὴ στρατεύεσθαι ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα, ἥσυχοι ἔστε. Πέρσαι μὲν, ὡς ἤκουσαν ταῦτα, κεχαρηκότες προσεκύνεον. Νυκτὸς δὲ γενομένης, αὖτις τοῦτο ὄνειρον ἐλθὸν τῷ Ξέρξῃ, κατυπνωμένῳ ὑπίσχνεε· Ὦ πάϊ Δαρείου, καὶ δὴ φαίνεαι ἐν Πέρσῃσί τε ἀποπαυόμενος τὴν στρατηλασίην, καὶ τὰ ἐμὰ ἔπεα ἐν οὐδενὶ ποιησάμενος λόγῳ, ὡς παρ' οὐδενὸς ἀκούσας. εὖ νῦν τόσ' ἴσθι, λὺς περ μὴ αὐτίκα στρατηλατίης, τάδε τοι ἐξ αὐτίων προσδόκα ἀναχήσειν· ὡς καὶ μέγας καὶ πολλὸς ἐγένεο ἐν ὀλίγῳ χρόνῳ, ἕτω καὶ ταπεινὸς ὀπίσω κατὰ τάχος ἔσεαι. Ξέρξης μὲν δείσας ἐγένετο [e] τῇ ὄψει, ἀνά τε ἕβραμε ἐς τὸ κοίτης, καὶ πέμπει ἄγγελον ἐπὶ Ἀρτάβανον [f] καλέοντα. ἀπικομένῳ δὲ οἱ ἔλεγε [g] Ξέρξης τάδε· Ἀρτάβανε, ἐγὼ τοσοῦτόν μὲν σὸν ἐσωφρόνεον [h], εἰπὰς ἐς σε μάταια ἔπεα χρηστῆς εἵνεκα συμβουλίης [i]· μετὰ μέντοι οὐ πολλὸν χρόνον μετέγνων. ἔγνων δὲ ταῦτά μοι ποιητέα ἐόντα τὰ σὺ παρεθήκαο. ἔχων δὲ δυνατός τοι εἰμὶ ταῦτα ποιέειν βουλόμενος. τετραμμένῳ γὰρ δή κου καὶ μετεγνωκότι ἐπιφοιτῶν ὄνειρον φαντάζεταί μοι, οὐδαμῶς σιωπαινέον ποιέειν με ταῦτα· νῦν ὦν κῶς διαπλήσεται οἰχόμενος. εἰ ὦν θεός ἐστι ὁ ἐπιπέμπων, καὶ οὕτω

a στράτευμα ἄγειν. b Πέρσῃσι στρατὸν. c ἐβούλωσας. d συναλίσας τοὺς αὐτοὺς τοὺς. e χλωρὸς. f ἄγγελον, Ἀρτάβανον. g ἀπιγμένῳ ἔλεγε. h MS. habet οὐκ ἐφρόνεον. i συμβουλῆς.

„ πάντως ἐν ἡδονῇ ἐστι γνώεσθαι στρατηλασίην
„ ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα, ἐπιπλώσεσθαι καὶ σοὶ τοῦτο
„ ὄνειρον, ὁμοίως ὡς καὶ ἐμοὶ ἐντελλόμενον. εὖ-
„ ειμαι ἢ ὦδί ἂν γενόμενα· ταῦτα, εἰ λάβοις τὴν
„ ἐμὴν σκευὴν πᾶσαν, καὶ εὕδοις, μὴ τέτοι ἵζοια
„ ἐς τ' ἐμὸν θρόνον, καὶ ἔπειτα ἐν κοίτῃ τῇ ἐμῇ
„ κατυπνώσοις. Ξέρξης μὲν ταῦτά οἱ ἔλεγε.
Ἀρτάβανος δὲ ἢ ὃ πρώτῳ κελεύσματι πεθόμενος
οὐδαμῇ ἀξιεύμενος ἐς τ' βασήιον θρόνον ἵζεσθαι
πάλι ὡς ἠναγκάζετο, εἶπας τάδε, ἐπείρα τὸ κε-
„ λεύόμενον, ἴσον σεῖο, ὦ βασιλεῦ, παρ' ἐμοὶ
„ κέκριται, φρονέειν τε εὖ, καὶ τῷ λέγοντι χρη-
„ σθαι ἐθέλειν πείθεσθαι· τά σε καὶ [b] ἀμφότερα
„ ὠφελήσοντα, ἀνθρώπων κακῶν ὁμιλίαι [c] σφάλ-
„ λουσι. καπέρ τινὰ πάντων χρησιμωτάτων
„ ἀνθρώποισι θάλασσαν, πνεύματα φασὶ ἀνέ-
„ μων ἐμπίπτοντα, ἐκ τυραννίδα φύσει τῇ ἑωυτῆς
„ χρῆσθαι. ἐμὲ δὲ ἀκούσαντα πρὸς σεῦ κακῶς, ἐ-
„ πόνεον ἔδακε λύπη, ὅσον γνωμέων δύο προ-
„ κειμενέων [d] Πέρσῃσι, τὴν μὲν, ὕβριν αὐξανό-
„ σης [e], τὴν δὲ, καταπαύσης, καὶ λεγούσης ὡς
„ κακὸν εἴη διδάσκειν τινὰ ψυχῇ πλέον τι δι-
„ ζεσθαι αἰεὶ ἔχειν ἢ παρεόντα, τυγχάνων πρό-
„ κειμένων γνωμέων, ὅτι τινὰ σφαλερωτέρην
„ σεωυτῷ τε καὶ Πέρσῃσι ἀναίρεο. νεῦ ὦν, ἐπι-
„ δὴ πέπρωται ὑπὸ τινὰ ἀμείνω, φῆς τι μετ-
„ ἐνθεῖναι τ' ἐπ' Ἕλληνας στόλον, ὑπὸ φοίτην ὄνειρον
„ θεῖόν τινος πομπῆς, σὸν ἐωυτοῦ σε καταλύειν τ'
„ στόλον. ἀλλ' ὦδε ταῦτά ἐστι θεῖα, ὦ παῖ. ἐνύ-
„ πνια γὰρ τὰ ἐς ἀνθρώπους πεπλανημένα, τοι-
„ αῦτά ἐστι οἷά σε ἐγὼ διδάξω, ἔτεσι σεῦ πλ-
„ λοῖσι πρεσβύτερος ἐών. πεπλανῆσθαι αὐτοὺς
„ μάλιστα εἰώθασι αἱ ὄψιες τ' ὀνειράτων, τὰ πε-
„ ἡμέρης φροντίζει. ἡμεῖς δὲ τὰς περσὶ ἡμέρας
„ ταύτῃσι τῇ στρατηλασίῃ σὺ τὸ κάρτα εἴχομεν
„ μὴ χεῖρας. εἰ δὲ ἄρα μὴ ἔστι τοῦτο τοιοῦτο [f] οἷον
„ ἐγὼ δοκέω, ἀλλά τι καὶ θεῖ μετέχον, σὺ
„ πᾶν αὐτὸ συλλαβὼν ἔρηκας. φανήσεται γὰρ δὴ
„ καὶμοὶ ὡς σὲ σὺ δοκεόμενον. φανεῖται δὲ
„ ὦδέν μᾶλλόν μοι ὀφείλον ἔχοντα τῇ σῇ ἐσθῆ-
„ τι, ἢ σοὶ τῇ ἐμῇ· ὦδέ τι μᾶλλον ἐν κοίτῃ
„ τῇ σῇ ἀναπαυομένῳ, ἢ ἐμὲ ἐν τῇ ἐμῇ· οὐδὲ
„ γε ἐμὲ ἄλλως ἐθέλει φανεῖσθαι. ἐγὼ δὲ δὴ ἐς τοσῦ-
„ τό γε εὐηθείης ἀνήκω τοῦτο ὁ, τοῦκετι ἐστὶ τὸ
„ ὀφθησόμενόν τοι ἐν τῷ ὕπνῳ, ὥστε δοκέω,
„ ἐμὲ ὁρῶν, σὲ εἶναι, τῇ σῇ ἐσθῆτι τεκμαιρό-
„ μενον. εἰ δὲ ἐμὲ μὲν ἐν ἐδενὶ λόγῳ ποιήσεται,
„ ὦδε ἀξιώσει ὀφθῆναι, ὅτι ἦν τὴν ἐμὴν
„ ἐσθῆτα ἔχω, ὅτι ἦν τὴν σὴν, ὦδε ὀφθήσεται·
τοῦτο

est cordi expeditionem sumi adversus Græciam, advolabit hoc tibi quoque insomnium, itidem ut mihi præcipiens. Quod ita fore conjecto, si omnem meum ornatum sumas, eoque indutus in solio meo consideas, & deinde in cubili meo capias somnum. Hæc loquuto Xerxi, 16
Artabanus initio nolle obsequi, atque negare se dignum qui regio in solio sederet: tandem quum cogeretur, fecit imperata, hæc præloquutus, Apud me, 1
rex, tantundem valet bene sentire per se, & alteri bonam dicenti sententiam accedere velle: quæ ambo tibi quum adsint, malorum tamen hominum colloquia depravant: quemadmodum mare, quod est hominibus omnium utilissimum, ferunt ingruentes ventorum flatus non sinere, ut natura sua utatur. Me vero ex te mala verba audientem non tam dolor momordit, quam illud, quod quum propositæ essent duæ sententiæ Persis, una quæ contumeliam augeret, altera quæ tolleret, ac diceret perniciosum esse imbui animum plus aliquid semper expetendi quam præsens est; his propositis sententiis, tu elegisti eam quæ & tibi ipsi & Persis est periculosior. Nunc igitur quum mutato in melius con- 2
silio, tamen ais tibi remittenti adversus Græcos expeditionem accedere insomnium, alicujus dei nutu, quod te vetat dimittere exercitum, hoc non res divina est, fili. insomnia enim ista, quæ adeuntia homines frustrantur, talia sunt, qualia ego te docebo, multis quam tu annis natu grandior. Consuerunt ipsa somniorum visa plerumque frustari ob ea quæ quis per diem mente agitat. nos autem nudiustertius expeditionem hanc & quidem vehementer agitavimus. Quod si 3
hoc non est cujusmodi ego discutio, sed aliquid divini particeps, tu ipse omnia in verbis tuis comprehendisti. apparebit enim & mihi ita, ut tibi, jubens. Verum nihilo magis apparere mihi debet tuum amictum gerenti, quam etiam non meum: neque magis quiescenti in tuo toro quam non & in meo: si etiam alias vult se exhibere. Neque enim eo vesaniæ pervenit illud quicquid est quod sese obtulit tibi in somnis, ut me cernens putet esse te, ducto è vestibus argumento. Id autem si me contemptui habebit, nec aspectu suo dignabitur, sive mea geram vestimenta, sive tua, non mihi superveniet;

a MS. habet τρηχηλασίῃ. b τάδε γε. c ὁμιλίῃ. d ἀδελφεῶν. e αὐξάσης. f τοῦτο τοιόνδε.

Obtemperans tamen Xerxi in ſomnis videt eadem, quæ ille, cum verbis trucibus & minis circa oculos, crediturque bellum divinitus juſſum.

perveniet; quod jam animadvertendum erit. Nam ſi frequentius acceſſerit, ipſe quoque faterer divinum eſſe. Ceterum ſi ita tibi agendum videtur, neque id revocari poteſt, en ad cubandum in tuo cubili pergo. Age, mihi quoque, quum iſta fecero, appareat. hac tantum con-
17 dicione tuæ ſententiæ acquieſcam. Hæc loquutus Artabanus, qui ſperaret probaturum ſe Xerxem dicere nihil, juſſa exequutus eſt. Et quum induta ſibi Xerxis veſte, regali ſolio reſediſſet, moxque cubitum iviſſet, idem inſomnium dormienti adfuit quod Xerxem adierat, eique ſuperadſtans, ita inquit, Tunc ille es qui feſtinantem bellare contra Græciam Xerxem detines, tanquam ejus curam gerens? Tu neque in futurum neque in præſens conſideras, qui diſſuades id quod debet contingere. Quid autem Xerxem pati neceſſe ſit, dicto non audientem, ei ipſi demonſtratum eſt.
18 His verbis Artabano viſa eſt illa viſio in ſomnis minitari, candentibuſque ferramentis conari oculos ipſius exurere. Quare vehementer exclamans Artabanus exiluit, & ſedens prope Xerxem, ubi obverſatam ſibi in ſomnis viſionem expoſuit, ſecundo loco hæc inquit: Equidem, rex, ego, utpote homo, qui multa jam videram & magna negocia cecidiſſe ſub inferioribus, non ſinebam te omnia ætati indulgere, gnarus rem eſſe malam multa concupiſcere, memoria tenens expeditionem Cyri contra Maſſagetas quemadmodum cecidiſſet; etiam reminiſcens, quomodo actum fuerit cum exercitu Cambyſis contra Æthiopes: qui etiam cum Dario militavi adverſus Scythas. Hæc ſciens ego, ſentiebam te, ſi quieſceres, ab omnibus hominibus pro beato celebratum iri. Sed quoniam divinus quidam inſtinctus eſt, & Græcos clades quædam (ut videtur) miſſa divinitus manet, ego quoque & ipſe mutor, ac ſentio aliter. Tu vero quæ divinitus miſſa ſunt, indicato Perſis, jubetoque ut iis quæ ad apparatum pertinentia prima præceperas, operam dent. Ita autem agito, ut nihil tuorum, deo tribuente, deſit. His dictis, & elatis ex ea viſione animis, ſimulatque dies extitit, ibi confeſtim & Xerxes hæc Perſis exponit, & Artabanus, quem conſtabat prius ſolum omnium fuiſſe dehortatum, tunc
19 palam exhortabatur. Poſt hæc ineunti expe-

„τῦτο μαθητέον ἤδη ἔσαι [a]. εἰ γὰρ δὴ ἐπιφοιτήσει, σὲ σωεχέως, φαίλω ἂν Ϛ αὐτὸς θεῖον εἶναι. „εἰ δέ τι ἔτω δεδόκηται [b] γίνεσθαι, ϗ σὺ οἷός „τε αὐτὸν ἀποτρέψαι, ἀλλ' ἐνθη ἔημι ἐν κοίτῃ „τῇ σῇ κατυπνώσας, φέρε, τυτέων ἐξ ἐμεῦ „ἐπιτελεομένων, φανήτω Ϛ ἐμοί. μέχρι δ' „τύτε τῇ παρεούσῃ γνώμῃ χρήσομαι. Τοσαῦτα εἴπας Ἀρτάβανος, ἐλπίζων [c] Ξέρξεα ἀποδέξειν λέγοντα κόδεν, ἐπείρετο τὸ κελευόμενον. ἐνδὺς δὲ τὰ Ξέρξεω ἐσθῆτα, ϗ ἑζόμενος ἐς τ' βασιλήιον θρόνον, ὡς μετὰ ταῦτα κοῖτον ἐπείρα, ἦλθέ οἱ κατυπνωμένῳ τωὐτὸ ὄνειρον τὸ Ϛ πρὸς Ξέρξεα ἐφοίτα. ὑπερδὰν δὲ ϗ Ἀρτάβανος, „εἶπε, Ἄρα [d] σὺ δὴ κεῖνος ἦς ὁ ἀποστρεύδων „Ξέρξεα στρατεύεσθαι ἐπὶ τὰ Ἑλλάδα, ὡς „δὴ κηδόμενος αὐτῦ; ἀλλ' ἔτε ἐς τὸ μετέ„πειτα, ἔτε ἐς τὰ παρεόντα νυῦ καλὰ σωφρο„νέειν, ἀποτρέπων τὸ χρεὼν γενέσθαι. Ξέρξεα „δὲ τὰ δεῖ ἀνηκεστότατα παθεῖν, αὐτὸν σκήνῳ „δεδήλωται. Ταῦτά τε δὴ ἐδόκεε Ἀρτάβανος τ' ὄνειρον ἀπαλέειν, ϗ θερμοῖσι σιδηρείοισι σκαλεῖν αὐτῦ μέλλειν τὰς ὀφθαλμάς. ϗ ὃς, ἀμυδώσας μέγα ἀναθρώσκει· ϗ παρεζόμενος Ξέρξῃ, ὡς τὴν ὄψιν οἱ ϗ συνωνίη διεξῆλθε „ἀπηγεόμενος, δευτερά οἱ λέγει τάδε· Ἐγώ „μέν, ὦ βασιλεῦ, οἷα ἄνθρωπος ἰδὼν ἤδη „πολλά τε ϗ [e] μεγάλα πρήγματα πέπυσμαι „ὑπὸ ἡσσόνων, σὸκ ἐῶν σε τὰ πάντα τῇ ἡλι„κίῃ ἔκειν· ἐπιστάμενος ὡς κακὸν ἐὸν τὸ πολ„λῶν ἐπιθυμέειν· μεμνημένος μὲν τ' ἐπὶ „Μασσαγέτας Κύρῳ στόλον ὡς ἔπρηξε, μεμνη„μένος δὲ ϗ τ' ἐπ' Αἰθιοπας Ϗ Καμβύσεω, „συγκαλεόμενος δὲ ϗ Δαρείῳ ἐπὶ Σκύθας. „ἐπιστάμενος ὦν ταῦτα, γνώμλω εἶχον, ἀ„τρεμίζοντά σε μακαρίζειν εἶναι πρὸς πάν„των ἀνθρώπων. ἐπεὶ δὲ δεισιμονίη τις γίνεται „ὁρμὴ, ϗ Ἕλληνας (ὡς ἔοικε) φθορή τις „καταλαμβάνει θείλατος, ἐγὼ μὲν ϗ αὖ„τὸς τρέπομαι, ϗ τὴν γνώμλω μετατίθεμαι· „σὺ δὲ σήμηνον μὲν Πέρσῃσι τὰ ἐκ Ϗ θεοῦ πεμ„πόμενα, χρῆσθαι δὲ κέλευε τοῖσι ἐκ σέο πρώ„τοισι τεταγμένοισι ἐς τὸν στρατιλέα. πρὸς ἔ„δ' ἔτω ὅκως Ϗ θεὸς ἐπιδώσει τ' σῶν ἐπι„δέησι μηδέν. Τυτέων λεχθέντων, ἐνθαῦτα ἐπαρθέντες τῇ ὄψει, ὡς ἡμέρη ἐγένετο πάχιστα, Ξέρξης τε ἐπετέλλετο ταῦτα Πέρσῃσι· ϗ Ἀρτάβανος, ὃς πρότερον ἀποστρεύδων μὲν ἐφαίνετο, τότε δὲ παρρεύδων φανερὸς ἦν. Ὡρ-

a ἤδη ἔσι. b δέδοκται. c νομίζων. d εἶπε τάδε, Ἄρα. e ἰδών τε πολλὰ ϗ.

Adulatio magorum in tertii somnii conjectione. Moles apparatuum excedens cunctas expeditiones.

μημένῳ ᾗ Ξέρξῃ στρατηλατέειν, μὴ ταῦτα τε-
λέσῃ ὄψις ἐν τῷ ὕπνῳ ἐγίνετο, τὴν οἱ μάγοι
ἐκείναν ἀκούσαντες, φέρειν τε ὑπὸ πᾶσαν γῆν,
δουλώσειν τέ οἱ πάντας ἀνθρώπους. ἡ δὲ ὄψις ἐπὶ
τῷδε· ἐδόκεε ὁ Ξέρξης ἐστεφανῶσθαι ἐλαίης θαλ-
λῷ· ἀπὸ δὲ τῆς ἐλαίης τοὺς κλάδους γῆν πᾶσαν
ὑπέχειν. μετὰ δὲ, ἀφανισθῆναι τοῦτο τῇ κεφαλῇ
κείμενον τὸ στέφανον. κρινάντων δὲ ταύτῃ τὰ μά-
γων, Περσέων τε τῶν συλλεχθέντων, αὐτίκα πᾶς
ἀνὴρ ἐς τὴν ἑαυτοῦ ἀπελάσας, εἶχε προθυμίην πᾶσαν ὑπὸ τοῖσι εἰρημένοισι [a], θη-
λέων αὐτὸς ἕκαστος τὰ προκείμενα δῶρα λα-
βεῖν. Καὶ Ξέρξης δὲ στρατὸν ἄτῳ ἐπάγειν παι-
έεται, χῶρον πάντα ἐρευνῶν τὸν ἠπείρου. ἀπὸ γὰρ Αἰ-
γύπτου ἀλώσιος, ὑπὸ μὲν τέσσερα ἔτεα πλήρεα
παραρτέειν στρατιήν τε καὶ τὰ προσφορέα τῇ στρα-
τῇ· πέμπῳ δὲ ἔτεϊ ἀνομένῳ ἐστρατηλάτεε χειρὶ μεγάλῃ πολλῇ. στόλων γὰρ τῶν ἡμεῖς ἴδμεν
πολλῷ δὴ μέγιστος ἦτος ἐγίνετο· ὥστε μήτε τὸν
Δαρείου τὸν ὑπὸ Σκύθας προθέμενον τοῦτον μηδὲν φαί-
νεσθαι, μήτε τὸν Σκυθικὸν, ὅτε Σκύθαι Κιμμε-
ρίους διώκοντες, ἐς τὴν Μηδικὴν χώρην ἐμ-
βαλόντες, σχεδὸν πάντα τὰ ἄνω τῆς Ἀσίης κα-
τασρεψάμενοι, ἐσέβαλον· τοῦ εἵνεκεν ὕστερον Δα-
ρεῖος ἐπεμωρέετο. μήτε καὶ τὰ λεγόμενα τῶν
Ἀτρειδέων ἐς Ἴλιον, μήτε τῶν Μυσῶν τε καὶ
Τευκρῶν, τῶν πρὸ τοῦ Τρωϊκῶν γενομένων· οἳ
διαβάντες ἐς τὴν [b] Εὐρώπην κατὰ Βόσπορον,
τούς τε Θρήϊκας κατεστρέψαντο πάντας, καὶ ὑπὸ
τὸν Ἰώνιον πόντον κατέβησαν, μέχρι τε Πηνειοῦ
ποταμοῦ ἦλθον προσμηκύνοντες [c] ἐλάσαντες. Αὗται
αἱ πᾶσαι, καὶ εἰ ἑτέρη [d] πρὸς ταύτῃσι
γενόμεναι αἱ στρατηλασίαι, μιῆς τῆσδε οὐκ
ἀξίαι. τί γὰρ οὐκ ἦγαγε ἐπὶ τὴν Ἀσίην ἔθνεα
ὑπὸ τὴν Ἑλλάδα Ξέρξης; κοῖον δὲ πινόμε-
νόν μιν ὕδωρ [e] οὐκ ἐπέλιπε, πλὴν τῶν με-
γάλων ποταμῶν; οἱ μὲν γὰρ νέας παρείχοντο,
οἱ δὲ ἐς πεζὸν ἐτελέχατο, τοῖσι δὲ ἵππους
προσετέτακτο, τοῖσι δὲ ἱππαγωγὰ πλοῖα,
ἅμα [f] στρατευομένοισι· τοῖσι δὲ ἐς τὰς γεφύ-
ρας μακρὰς νέας παρέχειν· τοῖσι δὲ ἐς ὅπλα
τε [g] καὶ νέας. καὶ τοῦτο μὲν, ὡς προσπλαισίν-
των τῶν πρώτων προϊσχλεόντων πρὸς τὰς Ἄθως, προε-
τοιμάζετο ἐπὶ τρισὶν ἔτεσι καὶ μάλιστα [h] ἐς τὸ
Ἄθων. ἐν γὰρ Ἐλαιοῦντι [i] τῆς Χερσονήσου ὥρμεον
τριήρεες· ἐνθεῦτεν δὲ ὁρμεώμενοι, ὤρυσσον ὑπὸ
μαστίγων παντοδαποὶ τὸ στρατιῆς, ἀραδόκοι δὲ
ἐφοίτων· ὤρυσσον δὲ καὶ οἱ πρὸς τὸν Ἄθων κα-

expeditionem Xerxi tertium in somno visum oblatum est: quod magi auditum, conjectarunt ad universam terram pertinere, portendèreque omnes homines Xerxi servituros. visum autem tale erat: Videbatur sibi Xerxes surculo oleagino coronatus esse, cujus oleæ ramis universa tellus occuparetur, & mox coronam capiti circumdatam evanescere. Hæc magis interpretando illuc trahentibus, & Persis congregatis, sine mora quilibet eorum ad suam præfecturam digressus, omni studio incubuit ad exequenda jussa, certantes dona quæ proposita fuerant obtinere. Xerxes autem ita copias militares suscitavit, ut omnem continentis locum scrutaretur. siquidem à debellata Ægypto per totum quadriennium comparaverat exercitum, atque ejus apparatum, quinto autem anno ineunte movit cum ingenti copiarum manu. Nam omnium quas novimus expeditionum hæc multo maxima extitit: adeo ut ad eam nihil fuisse videatur aut illa Darii adversus Scythas sumpta, aut illa Scythica, quæ Cimmerios insequens Medicam regionem invasit, ac pene omnia superiora Asiæ subegit ac tenuit, quo nomine Darius postea Scythas ivit ultum: neque ad illa quæ jactantur Atridarum adversus Ilium, aut illa ante Troica Mysorum Teucrorumque, qui per Bosporum in Europam transgressi, omnes Thraces in ditionem suam redegerunt, ad Ioniumque pontum descendentes, ad Peneum usque amnem, qui ad meridem vergit, processerunt. Neque illæ 21
omnes expeditiones neque aliæ præter has, cum una hac comparari merentur. Quam enim ex Asia gentem non duxit contra Græciam Xerxes? quæ aqua præter ingentes amnes potando non defecit? Alii namque naves præstabant; aliis ut peditatum, aliis ut equitatum, aliis ut navigia ad vectandos equos una militantibus, aliis ut naves longas in usum pontium præberent, injunctum erat; aliis ut frumentum & naves: eaque triennio præparata erant, præcipue propter Athon, ut in quo superior classis dum circumvehitur afflictata fuisset. Ad Elæuntem enim Chersonesi triremes habebant stationem, illincque omnes copiæ sub flagellis cœperunt Athon effodere, quum per vices alii aliis succederent adjuvantibus etiam in ef-

a ἀνειρημένοισι. b MS. tantum habet Ἀφοβάντες τὴν. c μεσαμβρίην. d ἐπ' ἄλλη ἑτέρα. e πινόμενον ὕδωρ. f Vox ista ἅμα non exstat in MS. g τοῖσι δὲ, οἷα τε. h προσθιμαίζετο πρὸ τριῶν ἐτέων, καὶ μάλιστα. i Ἐλεοῦντι.

effodiendo accolis montis: præpoſitis operi, Bubare Megabazi, & Artachæa
22 Artæi filio, viris Perſis. Eſt autem Athos mons ingens ac nobilis, ad mare pertinens, ab hominibus cultus; qua ad continentem deſinit, habet ſpeciem peninſulæ, & eſt iſthmus duodecim fere ſtadiorum. Hæc planities, atque tumuli, è mari Acanthiorum ad mare quod eſt contra Toronen, non ſunt magni. In hoc iſthmo ubi Athos finitur, ſita eſt urbs Græca nomine Sana. Quæ autem intra Sanam & intus in Atho ſitæ ſunt urbes, & quas tunc Perſa ex continentibus inſulanas facere aggreſſus eſt, ſunt hæ, Dion, Olophyxus, Acrothoon, Thyſſum, Cleonæ. Iſtæ quidem ſunt urbes,
23 quæ Athon obtinent. Hoc autem modo fodi placuit. barbari locum nationatim diviſum circa Sanam urbem funè porrecto metientes poſteaquam depreſſa alte erat foſſa, illi quidem in imo verſantes pergebant fodere, alii humum effoſſam aſſidue tradebant aliis ſuper ſcalas ſtantibus: & iſti excipientes deinceps aliis, dum ad ſummos perveniebatur, qui illam efferebant atque ejiciebant. Qua in re aliis quidem deruptæ & præcipites ripæ operis, præterquam Phœnicibus, duplum laborem præbebant: nam quum eandem facerent menſuram oris ſuperioris & ejus quod erat inferius in fundo, id neceſſe fuit illis contingere. At Phœnices cum aliis in rebus, tum vero in illa prudentiam ſuam declaraverunt: quippe partem, quanta ipſis ſorte ducta erat, ita excavaverunt, ut ſuperius os foſſæ duplum facerent, quàm ipſam foſſam eſſe oportebat, procedenteque opere aſſidue illam coarctabant: ut & ad imum deveniret ac foſſa ceterorum partibus adæquaretur. Eſt autem hoc loco pratum quoddam, ubi illorum erat & forum & mercatus, quo multum etiam ex Aſia frumenti moliti comportabatur.
24 Hanc foſſam Xerxes (ut ego conjectura colligo) jactantiæ gratia deprimi juſſit, potentiæ oſtentandæ cupidus, ac monumenta relinquendi. nam quum liceret nullo negocio naves per iſthmum tranſportare, juſſit iſthmum intercidi, ad mare recipiendum in foſſam tantæ latitudinis, ut duæ triremes pariter illac agitari poſſent. Eiſdem autem quibus fuerat imperatum ut foſſam facerent, etiam imperatum fuit, ut flumen Strymonem

κατοικημένοι. Βύβαρις δὲ ὁ Μεγαβάζου, καὶ Ἀρταχαίης ὁ Ἀρταίου, ἄνδρες Πέρσαι, ἐπεστάτεον τοῦ ἔργου. Ὁ γὰρ Ἄθως ἐστὶ ὄρος μέγα τε καὶ ὀνομαστὸν, ἐς θάλασσαν κατήκον, οἰκημένον ὑπὸ ἀνθρώπων. τῇ μὲν τελευτᾷ ἐς τὸν ἤπειρον τὸ ὄρος, χερσονησοειδές τε ἐστι, καὶ ἰσθμὸς ὡς δώδεκα σταδίων· πεδίον μὲν τοῦτο, καὶ κολωνοὶ ὀλίγοι ἐκ θαλάσσης τοῦ Ἀκανθίων, ἐπὶ θάλασσαν τὴν ἀντίον Τορώνης· ἐν μέσῳ τῷ ἰσθμῷ τούτῳ, ἐς ὃν τελευτᾷ ὁ Ἄθως, Σάνη πόλις Ἑλλὰς οἴκηται. αἱ δὲ ἐντὸς Σάνης, ἔσω δὲ τοῦ Ἄθω οἰκημέναι, τὰς τότε ὁ Πέρσης νησιώτιδας ἀντὶ ἠπειρωτίδων ὥρμητο ποιέειν, εἰσὶ αἵδε, Δῖον, Ὀλόφυξος, Ἀκρόθοον, Θύσσον [a], Κλεωναί. πόλιες μὲν αὗται αἱ τοῦ Ἄθων νέμονται. Ὤρυσσον δὲ ὧδε· δασάμενοι τὸν χῶρον οἱ βάρβαροι κατὰ ἔθνεα, κατὰ Σάνην πόλιν ἐργασάμενοι ποιησάμενοι· ἐπεὶ δὲ ἐγίνετο βαθεῖα ἡ διώρυξ, οἱ μὲν, καταβαθὰ ἑστεῶτες, ὤρυσσον· ἕτεροι δὲ παρεδίδοσαν τὰ αἰεὶ ἐξορυσσόμενον χοῦν ἄλλοισι κατύπερθε ἑστεῶσι ἐπὶ βάθρων· οἱ δ' αὖ ἐκδεκόμενοι, ἑτέροισι, ἕως ἀπίκοντο ἐς τοὺς ἀνωτάτω· ἔτοι δὲ ἐξεφόρεόν τε καὶ ἐξέβαλλον. τοῖσι μέν νυν ἄλλοισι πολλὴ φοινίκων, καταῤῥηγνύμενοι οἱ κρημνοὶ τοῦ ὀρύγματος, πόνον διπλήσιον παρεῖχον. ἅτε γὰρ τοῦ τε ἄνω στόματος καὶ τοῦ κάτω τὰ αὐτὰ μέτρα ποιεύμενων, ἐμελλέ σφι τοιοῦτον ἀποβήσεσθαι· οἱ δὲ Φοίνικες σοφίῃ ἔν τε τοῖσι ἄλλοισι ἔργοισι ἀπεδείκνυντο, καὶ δὴ καὶ ἐν τούτῳ. ἀπολαχόντες γὰρ μόριον ὅσον αὐτοῖσι ἐπέβαλε, ὤρυσσον· τὸ μὲν ἄνω στόμα τοῦ διώρυχος ποιεῦντες διπλήσιον ἢ ὅσον ἔδει αὐτὸν τὸν διώρυχα γενέσθαι· προβαίνοντος δὲ τοῦ ἔργου, σωφρονέοντες αἰεί. κάτω τε δὴ ἐγίνετο, καὶ ἐξισοῦτο τοῖσι ἄλλοισι τὸ ἔργον. ἐνθαῦτα δὴ λειμών ἐστι, ἵνα σφι ἀγορή τε ἐγίνετο καὶ πρητήιον· σῖτος δέ σφισι πολλὸς ἐφοίτα ἐκ τῆς Ἀσίης ἀλεσμένος. Ὡς μὲν ἐμὲ συμβαλλεόμενον εὑρίσκειν, μεγαλοφροσύνης εἵνεκα αὐτὸ Ξέρξης ὀρύσσειν ἐκέλευε, ἐθέλων τε δυνάμιν ἀποδείκνυσθαι, καὶ μνημόσυνα λιπέσθαι. παρεὸν γὰρ, μηδένα πόνον λαβόντας, τὸν ἰσθμὸν τὰς νέας διειρύσαι [b], ὀρύσσειν ἐκέλευε διώρυχα τῇ θαλάσσῃ, εὖρος ὡς δύο τριήρεας πλέειν ὁμοῦ ἐλαυνομένας. τοῖσι δὴ αὐτοῖσι τούτοισι τοῖσί περ καὶ τὸ ὄρυγμα, προστέταχτο καὶ τὸν Στρυμόνα ποταμὸν ζεύξαντας γεφυρῶσαι.

a Θύσσος. b Διερύσαι.

Φυρῶσαι. Ταῦτα μέν νυν ἔτω ἐπισίεε [a]. παρεσκευάζετο δὲ καὶ ὅσα ἐς τὰς γεφύρας βύβλινά τε καὶ λευκολίνεα· ἐπετάσσετο δὲ Φοινίξι τε καὶ Αἰγυπτίοισι καὶ σιτία τῇ στρατιῇ καταβάλλειν, ἵνα μὴ λιμήνας ἡ στρατιὴ, μήδε τὰ ὑποζύγια ἐλαυνόμενα ἅπτηται τῶν Ἑλλάδα. ἀναπυθόμενος δὲ τὰς χώρας, καταβάλλειν ἐκέλευε ἵνα ἐπιτηδεώτατον εἴη, ἄλλα ἄλλῃ ἀγινέοντας ἐλκάσι τε καὶ πορθμηίοισι ἐκ τῆς Ἀσίης πανταχόθεν· τὰ δὴ πλεῖστα ἐς Λευκὴν ἀκτὴν καλεομένην τῆς Θρηίκης ἀγίνεον, οἱ δὲ, ἐς Τυρόδιζαν τὴν Περινθίων, οἱ δὲ, ἐς Δορίσκον, οἱ δὲ, ἐς Ἠιόνα τὴν ἐπὶ Στρυμόνι, οἱ δὲ, ἐς Μακεδονίην ἀφικνεόμενοι. Ἐν τῷ δὲ ἄλλοι τὸ προκείμενον πόνον ἐργάζοντο, ἐν τούτῳ ὁ πεζὸς ἅπας συλλελεγμένος ἅμα Ξέρξῃ, ἐπορεύετο ἐς Σάρδις, ἐκ Κριτάλλων ὁρμηθεὶς τῆς ἐν Καππαδοκίῃ. ἐνθαῦτα γὰρ εἴρητο συλλέγεσθαι πάντα τὸν κατ' ἤπειρον μέλλοντα ἅμα αὐτῷ Ξέρξῃ πορεύεσθαι στρατόν. ὃς μέν νυν τὸν ὑπάρχων στρατὸν κάλλιστα ἐσκευασμένον ἀγαγὼν, τὰ προκείμενα ἆθλα βασιλέος ἔλαβε δῶρα, οὐκ ἔχω φράσαι. ὧδε δὲ ἔχω [b] ἐς κρίσιν τούτου περὶ ἐλθόντας οἶδα. οἱ δὲ, ἐπεί τε διέβησαν τὸν Ἅλυν ποταμὸν, ὡμίλησαν τῇ Φρυγίῃ, δι' αὐτῆς πορευόμενοι, παρεγένοντο ἐς Κελαινάς, ἵνα πηγαὶ ἀναδιδοῦσι Μαιάνδρου ποταμοῦ, καὶ ἑτέρου οὐκ ἐλάσσονος ἢ Μαιάνδρου, τῷ οὔνομα τυγχάνει ἐὸν Καταῤῥήκτης· ὃς ἐξ αὐτῆς τῆς ἀγορῆς τῆς Κελαινέων ἀναπίπτων, ἐς τὸν Μαίανδρον ἐκδιδοῖ· ἐν τῇ καὶ ὁ τοῦ Σιλλίου Μαρσύεω ἀσκὸς ἐν τῇ πόλι ἀνακρέμαται· τὸν ὑπὸ Φρυγῶν λόγος ἔχει ὑπὸ Ἀπόλλωνος ἐκδαρέντα ἀνακρεμασθῆναι. Ἐν ταύτῃ τῇ πόλι ὑποκατήμενος Πύθης ὁ Ἄτυος, ἀνὴρ Λυδὸς, ἐξείνισε τὸν βασιλέος στρατιὸν πᾶσαν ξεινίοισι μεγίστοισι, καὶ αὐτὸν Ξέρξεα· χρήματά τε ἐπαγγέλλετο, βουλόμενος ἐς τὸν πόλεμον παρέχειν. ἐπαγγελλομένου δὴ χρήματα Πυθίου, εἴρετο Ξέρξης Περσέων τοὺς παρεόντας, τίς τε εἰὼν ἀνθρώπων Πύθης, καὶ κόσα χρήματα κεκτημένος, ἐπαγγέλλοιτο ταῦτα. οἱ δὲ εἶπαν, Ὦ βασιλεῦ, οὗτός ἐστι ὅς τοι τὸν πατέρα Δαρεῖον ἐδωρήσατο τῇ πλατανίστῳ τῇ χρυσέῃ, καὶ τῇ ἀμπέλῳ· ὃς καὶ νῦν ἐστι πρῶτος ἀνθρώπων πλούτῳ τῶν ἡμεῖς ἴδμεν, μετά σε. Θωϋμάσας δὲ τὸν ἐπέων τὸ πλῆθος Ξέρξης, αὐτὸς δεύτερα εἴρετο Πύθιον ὁκόσοι οἱ εἴη χρήματα· ὁ δὲ εἶπε, Ὦ βασιλεῦ, οὐκ ἐπικρύψω, οὔτε σκήψομαι τὸ μὴ εἰδέναι τὸν ἐμεωυτοῦ ὅσιον, ἀλλ' ἐπισταμένος τοι ἀτρεκέως καλα-

a ἐπισίεε. Mox MS. habet παρεσκευάζοντο. b οὐκ ἔχω.

Otia rei frumentariæ per loca Thraciæ & Macedoniæ. Xerxes cum exercitu movet ex Cappadocia venitque Celænas, ubi & memoria Marsyæ & habitatio ditissimi Pythii.

nem pontibus jungerent. Ista Xerxes hunc in modum fecit. Comparabantur 25
item ad pontes armamenta juncea & ex albo lino, dato hoc Phœnicibus atque Ægyptiis negocio ut commeatum quoque exercitui comportarent: ne fame vexaretur exercitus, neve jumenta quæ ducebantur in Græciam. Sed admonitus jussit illum deponere in loca quæ ubique opportunissima essent, alium alia via comportantes undique ex Asia navibus onerariis & vectoriis. Verum ex plurimis collectum portarunt in oram Thraciæ quæ dicitur Album litus: alii in Tyrodizam Perinthiorum, alii in Doriscum, alii in Eionem, quæ est ad Strymonem: alii in Macedoniam ex jussu. Dum isti in 26
impositio opere occupantur, interea Xerxes, coactis omnibus pedestribus copiis, iter ingressus est Sardes versus, movens ex Critalis Cappadociæ. Illuc enim edictum erat, ut cunctæ copiæ cogerentur, quæ per continentem erant cum Xerxe ituræ. In quibus quisnam præfectorum agmen pulcherrime instructum ducens, ab rege donatus fuerit propositis donis, affirmare non possum; neque omnino veniisse aliquos de ea re in judicium novi. Posteaquam autem transmisso flumine Haly, attigerunt Phrygiam, itinere per eam facto, pervenerunt Celænas, ubi fontes Mæandri existunt, & alterius amnis non minoris Mæandro, nomine Catarractæ, qui ex eo ipso foro Celænarum exoriens influit in Mæandrum. In qua urbe & in quo foro visitur suspensa Sileni Marsyæ pellis in utrem formata: quam à Phrygibus fertur Apollo illi detractam suspendisse. In hac urbe residens Pythius 27
Atyis filius, vir Lydus, omnem regis exercitum atque ipsum Xerxem magnificentissimo hospitio excepit: spopondit-que se pecuniam ei in bellum suppeditaturum. Ob quam sponsionem Xerxes eos qui aderant Persas interrogavit quisnam esset Pythius, & quantum possidens, qui hoc polliceretur. Illi, Rex, inquiunt, hic ille est qui Darium patrem tuum aurea platano ac vite donavit: quique nunc omnium hominum divitiis princeps est secundum te. Hæc 28
ultima verba Xerxes admiratus, secundo loco percontatus est ipse Pythium quantum ei pecuniarum esset. Cui ille, Neque te, inquit, celabo rex, neque prætexam me nescire meas ipsius facultates: sed sciens, proinde exacte re-

cen-

Pythii ſumma patrimonii, & celebratio regia. Terminus Phrygiæ à Lydia. Bivium in Cariam ducens ac Sardes. Huc ſe vertens Xerxes platano delectatur.

cenſebo. Etenim ſimulatque accepi te ad mare Græcum deſcendere, volens tibi ad bellum pecuniam dare, ſubducta ratione comperi mihi eſſe argenti quidem duo millia talentorum, auri vero quadragies centena millia ſtaterum Daricorum, ſeptem millibus minus: quæ tibi dono do. nam mihi ipſi victus è mancipiis atque ex agricolis ſuppetit.
29 Hæc Pythius. Quibus verbis delectatus Xerxes, Hoſpes Lyde, inquit, ego ex quo Perſidem regionem egreſſus ſum, neminem adhuc nactus ſum qui in exercitum meum hoſpitalia officia exercere voluerit, aut qui in conſpectum meum veniens, ſua ſponte pecuniam mihi ad bellum conferret, præter te; qui & exercitum meum magnifice hoſpitali comitate proſequutus es, & ingentem pecuniam polliceris. Pro his viciſſim ego tibi ea decora confero. Hoſpitem meum te facio: & iſta quadragies centena millia ſtaterum de meo ipſius explebo, datis ſeptem millibus: ne quadringentæ myriades deſtituantur ſeptem chiliadibus, ſed ſit tibi è me ſuppleta ſumma ſolida. quæque poſſediſti, ipſe poſſideto, ac ſcito ſemper talem agere. nam ita agentem te, neque in præſens neque in
30 poſterum pœnitebit. Hæc loquutus, & quæ dixerat exequutus, perrexit aſſidue progredi: prætergreſſuſque urbem Phrygiam nomine Anaua, & ſtagnum ex quo conficitur ſal, pervenit Coloſſas Phrygiæ majus oppidum, ubi Lycus amnis hiatum terræ ſubiens occulitur, deinde fere quinque poſt ſtadia emergens, elabitur & ipſe in Mæandrum. Movens autem è Coloſſis exercitus, venit ad confinia Phrygum ac Lydorum in oppidum Cydrara: ubi cippus defixus atque erectus à Crœſo eſt, indicans litteris eos fines. Ubi autem è Phrygia in
31 Lydiam ventum eſt, ad divortia viarum, quarum ſiniſtra in Cariam fert, dextra Sardes: quam tenenti neceſſe eſt prorſus Mæandrum tranſire, urbemque Callatebum præterire, in qua ſunt opifices mellis è myrica & tritico conficiendi: hanc viam tenens Xerxes, reperit platanum, quam ob pulchritudinem aureo monili donavit, eamque tuendam viro immortali delegavit: & ad urbem
32 Lydorum altero die pervenit. Poſtquam Sar-

„καταλέξω. ἐπεί τε γὰ τάχιστά σε ἐποψόμεω ἐπὶ
„θάλασσαν καταβαίνοντα τὴν Ἑλλησπόντα, βου-
„λόμενός τοι δοῦναι ἐς τὸν πόλεμον χρήματα, ἐξε-
„μαθον, καὶ εὕρον λογιζόμενος, ἀργυρίου μὲν
„δύο χιλιάδας ἐούσας μοι ταλάντων, χρυσίου δὲ
„τετρακοσίας μυριάδας στατήρων Δαρεικῶν, ὀλι-
„γέουσας ἑπτὰ χιλιάδεων· καὶ τούτοισί σε ἐγὼ δω-
„ρέομαι. αὐτὼ δέ μοι ἀπὸ ἀνδραπόδων τε καὶ
„νομάδων ἐστὶ βίος. ὁ μὲν τοῦτα ἔλεγε. Ξέρ-
ξης δὲ ἡσθεὶς τοῖσι εἰρημένοισι, εἶπε, Ξεῖνε Λυ-
„δὲ, ἐγὼ, ἐπεί τε ἐξῆλθον τὴν Περσίδα χώ-
„ρην, οὐδενὶ ἀνδρὶ ξείνῳ συνέμιξα ἐς τόδε, ὅστις ἠθέ-
„λησε ξείνια προθεῖναι στρατῷ τῷ ἐμῷ, οὐδὲ ὅστις
„ἐς ὄψιν τὴν ἐμὴν καταστὰς, αὐτεπάγγελτος
„ἐς τὸν πόλεμον ἐμοὶ ἠθέλησε συμβαλέσθαι χρήμα-
„τα, ἔξω σεῦ. σὺ γὰρ ξείνισας μεγάλως στρα-
„τὸν τὸν ἐμὸν, καὶ χρήματα μεγάλα [a] ἐπαγγέλλεαι.
„σοὶ ὦν ἐγὼ ἀντὶ αὐτέων χάρεα τοιάδε δίδωμι,
„ξεῖνόν τέ σε ποιεῦμαι ἐμὸν, καὶ τὰς τετρακοσίας
„μυριάδας τοὺς στατήρων ἀποπλήσω παρ' ἐμέ-
„αὐτοῦ, δοὺς τὰς ἑπτὰ χιλιάδας· ἵνα μήτοι
„ἀπιδεέες ἔωσι αἱ τετρακόσιαι μυριάδες ἑπτὰ
„χιλιάδεων, ἀλλ' ἦ τοι ἀπαρίθμησίν γε ἐμέο
„πεπληρωμένην. κέκλησό τε αὐτὸς τάπερ αὐτὸς
„κτήσαο [b], ἀπίεσό τε εἶναι αἰεὶ τοιοῦτος.
„οὐ γάρ τοι ταῦτα ποιέοντι, οὔτε ἐς τὸ παρεὸν,
„οὔτε ἐς χρόνον μεταμελήσει [c]. Ταῦτα δὴ εἰπὰς,
καὶ ἀπιτελέα ποιήσας, ἐπορεύετο αἰεὶ τωυτόσω.
Ἄναυα δὴ καλεομένην φρυγῶν πόλιν διαμει-
βόμενος, καὶ λίμνην, ἐκ τῆς ἅλες γίνονται,
ἀπίκετο ἐς Κολοσσὰς, πόλιν μεγάλην φρυγίης,
ἐν τῇ Λύκος ποταμὸς ἐς χάσμα γῆς ἐσπάλλων
ἀφανίζεται· ἔπειτα διὰ σταδίων ὡς μάλιστά κη
πέντε ἀναφαινόμενος, ἐκδιδοῖ καὶ οὗτος ἐς τὸν
Μαίανδρον. ἐκ δὴ Κολοσσέων ὁρμεώμενος ὁ στρα-
τὸς διὰ τὲς ὄρεας τὰ φρυγῶν καὶ τὰ Λυδῶν, ἀπίκε-
το ἐς Κύδραρα [d] πόλιν· ἔνθα στήλη καταπεπη-
γυῖα, σταθεῖσα ὑπὸ Κροίσου, καταμηνύει διὰ
γραμμάτων τὲς ὅρους. Ὡς δὲ ἐκ τῆς φρυγίης ἐσέ-
βαλε ἐς τὴν Λυδίην, ὁριζομένης τῆς ὁδοῦ, καὶ τῆς
μὲν ἐπ' ἀριστερὰ, ἰούσης Καρίην [e] φερούσης, τῆς
δὲ ἐς δεξιὴν, ἐς Σάρδις, τῇ καὶ πορευομένῳ διαβῆ-
ναι τὸν Μαίανδρον ποταμὸν πᾶσα ἀνάγκη γίνε-
ται, καὶ ἰέναι διὰ Καλλάτηβον πόλιν, ἐν τῇ
ἄνδρες δημιοεργοὶ ἐκ μυρίκης τε καὶ πυρῆς μέλι τοι-
οῦσι· ταύτην ἰὼν ὁ Ξέρξης τὴν ὁδὸν, εὗρε πλατάνι-
ζον, τὴν κάλλει εἵνεκα, δωρησάμενος κόσμῳ
χρυσέῳ, καὶ μελεδωνῷ ἀθανάτῳ ἀνδρὶ ἐπιτρέψας,
δευτέρῃ ἡμέρῃ ἀπίκετο ἐς τὰ Λυδῶν τὸ ἄστυ. Ἀπι-

a Hæc vox μεγάλα non eſt in MS. b κέκλησό τε αὐτὸς τάπερ ἐκτήσαο. c ἐς τὸ μέλλον μεταμελήσει. d Κύδραρα. e MS. habet μὲν ἐς ἀριστερὰ ἐπὶ Καρίης.

Sardibus cur miserit ad Græcos petitum terram & aquam. Locus pontis in Hellesponto & longitudo. Artayctæ casus. Ob pontes tempestate disjectos stolide furit.

κόμενος ἦ ἐς Σάρδις, πρῶτα μὲν ἀπέπεμπε κήρυκας ἐς τὴν Ἑλλάδα, αἰτήσοντας γῆν τε καὶ ὕδωρ, καὶ προερέοντας δεῖπνα βασιλεῖ προδασκυάζειν. πλὴν ὅτι ἐς Ἀθήνας, ὅτι ἐς Λακεδαίμονα ἀπέπεμπε δι' γῆς αἴτησιν, τῇ δὲ ἄλλῃ πάντῃ. τοῦτο δὲ εἵνεκα τοιόνδε τι προεύπρησον ἀπέπεμπε ἐπὶ γῆν τε καὶ ὕδωρ· ὅσοι πρότερον οὐκ ἐπεμψαν Δαρείῳ πέμψαντι, τούτους πάγχυ ἐδόκεε τότε δείσαντας δώσειν· βουλόμενος ὦν αὐτὸ τοῦτο σκοπιὴν ἀκριβέως, ἔπεμπε. Μετὰ δὲ ταῦτα, παρεσκευάζετο ὡς ἐλῶν ἐς Ἄβυδον· οἱ δὲ ἐν τούτῳ τῷ Ἑλλησπόντου ἐζεύγνυσαν ἀπὸ Ἀσίης ἐς τὴν Εὐρώπην. ἔστι δὲ ἡ Χερσόνησος ἡ ἐν Ἑλλησπόντῳ, Σηστόν τε πόλιος μεταξύ τε καὶ Μάδυτος, ἀκτὴ παχέα ἐς θάλασσαν κατήκουσα, Ἀβύδῳ καταντίον· ἔνθα μὲν ταῦτα, χρόνῳ ὕστερον δὴ πολλῷ, ἐπὶ Ξανθίππου τοῦ Ἀριφρονος, στρατηγοῦ Ἀθηναίων, Ἀρταΰκτην ἄνδρα Πέρσην λαβόντες Σηστοῦ ὕπαρχον, ζῶντα μὲν σανίδα προσδιεπασσάλευσαν· ὃς δὲ ἐς τοῦ Πρωτεσίλεω τὸ ἱρὸν τὸ ἐς Ἐλαιοῦντα ἀγινεόμενος γυναῖκας, ἀθέμιστα ἔρδεσκε[a]. Ἐς ταύτην ὦν τὴν ἀκτὴν ἐξ Ἀβύδου ὁρμεώμενοι, ἐγεφύρων τοῖσι προσέκειτο· τὴν μὲν λευκολίνου, φοίνικες· τὴν δ' ἑτέρην τὴν βυβλίνην, Αἰγύπτιοι. ἔστι δὲ ἐπὶ θαλάσσῃ[b] ἐξ Ἀβύδου ἐς τὴν ἀπαντίον. τῆς δὴ ἐζευγμένης τοῦ πόρου, διατμηθέντος χειμὼν μέγας συνέκοψέ τε σκεῖνα πάντα καὶ διέλυσε. Ὡς δὲ ἐπύθετο Ξέρξης, δεινὰ ποιεύμενος, τὸ Ἑλλήσποντον σκέλευσε τριηκοσίας ἐπικέαι μάστιγι πληγὰς, καὶ κατῖναι ἐς τὸ πέλαγος πεδέων ζεῦγος. ἤδη δὴ ἤκουσα ὡς ξυμφορῆς[c] ἅμα τούτοισι ἀπέπεμψε ἐξεντάς τὸν Ἑλλήσποντον. ἐνετέλλετο δὴ ὧν ῥαπίζοντας, λέγειν „βάρβαρά τε καὶ ἀπάθαλα, Ὦ πικρὸν ὕδωρ „καὶ ἁλμυρὸν[d], δεσπότης τοι δίκῃ ὑπέτιθεῖ „τήνδε, ὅτι μιν ἠδίκησας, οὐδὲν πρὸς σεῦ „ἄδικον παθόν. καὶ βασιλεὺς μὲν Ξέρξης ἀμυνέσται σε, ἢν τε σύ γε βούλῃ, ἢν τε μή· σοὶ „δὲ καλὰ δίκῃ οὐκ ἐθέλεις[e] ἀνθρώπων θύειν, ὡς „ἐούσῃ καὶ δολερῷ τε καὶ ἁλμυρῷ ποταμῷ. τὴν τε δὴ θάλασσαν ἐνετέλλετο τοιούτοισι ζημιοῦν, καὶ τοὺς ἐπεφορτωτῶν τῇ ζεύξι τοῦ Ἑλλησπόντου κεφαλὰς ἀποταμεῖν τοὺς κεφαλάς. Καὶ οἱ μὲν ταῦτα ἐποίεον τοῖσι προσέκειτο αὐτῇ ἡ ἄχαρις τιμή· τοὺς δὲ ἄλλοι ἀρχιτέκτονες ἐζεύγνυσαν. ἐζεύγνυσαν δὲ ὧδε· πεντηκοντόρους καὶ τριήρεας συνῆγον, ὑπὸ μὲν τὴν πρὸς τοῦ Εὐξείνου Πόντου, ἑξηκοντά τε καὶ τριηκοσίας· ὑπὸ δὲ τὴν ἑτέρην τεσσαρεσκαιδεκα καὶ τριηκοσίας, τοῦ μὲν[f] Πόντου, ἀπικαρσίας· τοῦ

Sardes advenit, principio caduceatores dimisit in Græciam petitum terram & aquam; edictumque ut cœnas regi instruerent. Sed neque Athenas neque Lacedæmonem dimisit ad petitionem terræ, sed prorsus in ceteras. Ea vero caussa dimittebat secunda vice ad terram & aquam; quia quotquot hæc ante Dario mittenti non miserant, hos tunc perterritos omnino daturos arbitrabatur. Id igitur volens accurate explorare, misit. Secundum hæc sese apparabat tanquam Abydum profecturus, quum interea alii Hellespontum ex Asia in Europam jungerent. Est autem Chersonesi in Hellesponto, Sestum inter & Madytum urbes, ora densa, quæ in mare procurrit è regione Abydi: ubi non longo post tempore sub Xanthippo Ariphronis filio Athenienſium duce, Artayctem virum Persam Sesti præfectum cepere, vivumque stipiti suffixerunt; qui in templum etiam Protesilai quod est in Elæunte adductis feminis nefanda perpetrabat. Ad hanc oram ex Abydo progressi jungebant pontem ii quibus hoc munus erat delegatum: hinc Phœnices albo lino, illinc Ægyptii sirpo. Est autem ex Abydo ad oppositam continentem septem stadiorum trajectus: quem pontibus junctum ingens adorta tempestas ea omnia contudit atque dissolvit. Quod quum audisset Xerxes, indigne ferens, jussit trecenta Hellespontо verbera flagello infligi, & in pelagus par compedum demitti. Jam vero audivi missse quoque cum his tortores, stigmata Hellespontо inusturos. Certe mandavit ut flagellantes eum dicerent barbara ac vesana, O aqua amara, dominus hanc tibi irrogat pœnam quod cum læsisti, qui de te nihil male meritus erat. Te tamen rex Xerxes, velis nolisve, transmittet: meritoque nemo hominum tibi sacrificat, ut dolosо & ingratæ salsuginis flumini. Hac pœna mare Xerxes plecti jussit, atque eis qui præpositi jungendo Hellesponto erant, capita præcidi. Et quidem ista fecerunt ii quibus hic ingratus honor propositus erat. At alii architecti illos junxerunt. Junxerunt autem hoc modo: quinquaginta remorum naves triremesque trecentas sexaginta Euxinum versus Pontum composuere: item ab altero latere trecentas quatuordecim, Ponto quidem transſ-

a ἀθέμιστα ἔργα ἔρδεσκε. b MS. habet σάδιοι. c μασιγίας. d Hæc duæ voces καὶ ἁλμυρὸν non exstant in MS. e ἄρα οὐκ ἐθέλεις. f ἑξήκοντά τε καὶ τριηκοσίας· τοῦ μὲν.

Exacta descriptio pontis in Hellesponto. Xerxes ex hibernis Sardium pergit petiturus Abydum. Sol deficit. Unde inconsulta petitio Pythii de vacatione majoris filii.

τῆ ἢ Ἑλλησπόντῳ, κατὰ ῥόον, ἵνα ἀναχωχεύῃ τὸν τόνον τῦ ὕδατος. σωθέντες ἦ, ἀγκύρας κατῆκαν περιμήκεας, τὰς μὲν πρὸς τῷ Πόντῳ τῦ ἑτέρης, τὰς ἀνέμων εἵνεκα τῦ εἴσω θεν σκοπεόντων· τῦ ἢ ἑτέρης τῦ πρὸς ἑσπέρης τε καὶ τῦ Αἰγαίου, εὖρόν τε καὶ νότου εἵνεκα. διέκπλοον δὲ ὑπὸ φαῦσιν κατέλιπον τῦ πεντηκοντέρων, καὶ τριχῆ, ἵνα καὶ ἐς τὸν Πόντον ἔχῃ ὁ βυλόμενος πλέειν πλοίοισι λεπτοῖσι, καὶ ἐκ τῦ Πόντου ἔξω. ταῦτα δὲ ποιήσαντες, κατέτεινον ἐκ γῆς, προβλῆντες ὄνοισι [a] ξυλίνοισι, τὰ ὕπλα· οὐκέτι χωρὶς ἑκάτερα τάξαντες, ἀλλὰ δύο μὲν λυκαβλίνου δασάμενοι ἐς ἑκατέρω, τέσσερα δὲ τῦ βυβλίνων. παχύτης μὲν ὦν αὐτη, καὶ καλλονή. κατὰ λόγον δὲ ὧν ἐμβεβλήκεσαν τὰ λίνεα, τῦ τάλαντον ὁ πῆχυς εἶλκε. ἐπειδὴ [b] ἢ ἐγεφυρώθη ὁ πόρος, κορμοὺς ξύλων κατασπείσαντες, καὶ ποιήσαντες ἴσας τὰ ἀρχαίης τῷ εὐρεῖ, κόσμῳ ἐπετίθεσαν κατύπερθε [c] τῦ ὕπλου τῦ τόνου. θέντες δὲ ἐπέξης, ἐνταῦτα αὖτις ἐπέζευγνυον. ποιήσαντες δὲ ταῦτα, ὕλῃ ἐπεφόρησαν· κόσμῳ δὲ θέντες καὶ τὴν ὕλην, γῆν ἐπεφόρησαν. καταπάξαντες δὲ καὶ τὴν γῆν, φραγμὸν παρείρυσαν ἔνθεν καὶ ἔνθεν, ἵνα μὴ φοβέηται τὰ ὑποζύγια τὴν θάλασσαν ὑπερορῶντα, καὶ οἱ ἵπποι. Ὡς δὲ τά τε τῦ γεφυρέων κατεσκεύασο, καὶ τὰ περὶ τὸν Ἄθων, οἵ τε χυτοὶ περὶ τὰ σώματα τῦ διώρυχος, εἰ τῦ μηχάνης εἵνεκεν ἐποιήθησαν, ἵνα μὴ πίμπληται [d] τὰ σώματα τῦ ὀρύγματος, καὶ αὐτὴ ἡ διώρυξ παντελέως πεποιημένη ἀγγέλλετο, ἐνταῦτα χειμεμένου, ἅμα τῷ ἔαρι παρεσκευασμένος ὁ στρατὸς, ἐκ τῦ Σαρδίων ὥρμᾶτο ἐλῶν ἐς Ἄβυδον· ὡρμημένῳ δέ οἱ, ὁ ἥλιος ἐκλιπὼν τὴν ἐκ τῦ οὐρανῦ ἕδρην, ἀφανὴς ἦν, ὕτ' ὀπινεφέλων ἐόντων [c], αἰθρίης τε τὰ μάλιστα· ἀντὶ ἡμέρης τε, νὺξ ἐγένετο. ἰδόντι δὲ καὶ μαθόντι τῦτο τῷ Ξέρξῃ ὀπίμελες ἐγένετο· καὶ εἴρετο τοὺς μάγους τὸ θέλει φαίνειν τὸ φάσμα. οἱ δὲ ἔφασαν ὡς Ἕλλησι προδεικνύει ὁ θεὸς ἔκλειψιν τῦ πολίου· λέγοντες ἥλιον εἶναι Ἑλλήνων προδέκτορα, σελήνην δὲ, σφέων. πυθόμενος δὲ ταῦτα ὁ Ξέρξης, περιχαρὴς ἐών, ἐπορεύετο τὴν ἐξέλασιν. Ὡς δὲ ἐξήλαυνε τὴν στρατιὴν, Πύθιος ὁ Λυδὸς καταῤῥωδήσας τὸ ἐκ τοῦ οὐρανῦ φάσμα, ἐπαρθεὶς τε τοῖσι δωρήμασι, ἐλθὼν πρὸς Ξέρξεα, ἔλεγε „ταδε, Ὦ δέσποτα, χρήσας ἄν τι τεῦ βυλοί„μην τυχεῖν, τὸ σοὶ μὲν ἐλαφρὸν τυγχάνει „ἐὸν ὑπεργῆσαι, ἐμοὶ δὲ μέγα γιόμενον; Ξέρξης δὲ πᾶν μᾶλλον δοκέων μιν χρήσειν ἢ τὰ ἐδεήθη, ἔφη τε ὑπεργήσειν, καὶ δὴ ἀγορεύειν ἐκέλευε

transversas, Hellesponto autem secundum fluxum, ut laxa esset fluitatio intentionis armamentorum. Quibus compositis, prægrandes ancoras demiserunt, partim ab latere contra Pontum, ventorum caussa qui intrinsecus exspirant: partim ab altero contra occasum & Ægæum, euri & austri caussa: relicto sub lumen navium L remorum transitu tribus in locis: ut qui vellet in Pontum minutis navigiis & ex Ponto navigare posset. His actis, intenderunt armamenta à terra torquentes asinis ligneis, non jam separatim utraque ordinantes, sed bina ex albo lino partientes in utramque, quaterna è byblo. hæc quidem erat crassitudo & species: sed prout ratio dictat, linea erant robustiora, quorum cubitus talentum pendebat. Porro trajectu pontibus juncto, truncos lignorum serra discissos & ad latitudinem pontis adæquatos apte imposuerunt super armamenta intenta. Hos ubi gradatim posuerunt, tum ibi rursus superjunxerunt. Quod postea-quam fecere, materiam intulerunt concinneque imposuerunt, deinde terram importarunt: qua complanata sepem hinc atque hinc, ne maris aspectu jumenta
37 & equi terrerentur, prætenderunt. Perfectis iis quæ ad pontes pertinent, quum & opera circa Athon, item aggeres ad ora fossæ jacti propter æstum maris, ne ipsa ora alvei implerentur, atque etiam ipsa fossa penitus perfecta nunciaretur: Sardibus, ubi hybernaverat, ineunte vere instructus exercitus profectus est Abydum versus. cui moventi sol suam in cœlo sedem relinquens apparere desiit, quum nullæ nubes, verum serenissimus aër esset: & pro die nox extitit. Id animadvertenti Xerxi quum cura incessisset percontandi magos quid ostentum id vellet portendere, illi responderunt, deum præsignificare Græcis civitatum defectum: quod dicerent, solem, Græcorum; lunam, ipsorum esse præsidem. Ea re audita Xerxes majorem in modum
38 lætatus ire pergebat. Quem procedentem adiens Pythius Lydus cœlesti ostento perterritus, elato animo propter munera his verbis alloquutus est; Domine, indulgeas quid quod impetrare cupio, tibi leve concessu, sed mihi pro magno futurum? Xerxes nihil non potius, quàm petebat, illum petiturum ratus, se indulturum respondit, & ut peteret proloqui

a ὄνυξι. b ἐπεὶ ἦ. c MS. habet κόσμῳ ἐπίθεσαν καὶ ὑπερθε. d μὴ ἐμπιπλῆται. e ἐπὶ πυφίοισι ἐόντων.

Cujus nece eam luit, ut per diſſecti corporis duas partes tranſiret exercitus. Ordo agminis.

ἐτῷ δεσιῳ. ὁ δ᾽, ἐπεί τε ταῦτα ἤκουσε, ἔλεγε ,,θαρσίσας παῖς; Ὦ δέσποτα, τυγχάνει μοι ,,παῖδες ἐόντες πέντε, καὶ σφέας καταλαμ- ,,βάνῃ πάντας ἅμα σοὶ στρατευόμενα ἐπὶ τὴν ,,Ἑλλάδα. σὺ δὲ ὦ βασιλεῦ, ἐμὲ ἐς τόδε ἡ- ,,λικίης ἥκοντα οἰκτείρας, τῶν μοι παίδων ἕνα ,,ἀφάλυσον τὸν στρατιῆς τὸ πρεσβύτατον, ἵνα ,,αὐτόθι τε ἐμεῦ ἔσῃ τῶν χρημάτων ἡ μελεδωνός· ,,τοὺς δὲ πόσεας ἄγε ἅμα σεωυτῷ· καὶ πρὶξας ,,τὰ νοέεις, νοσήσειας ὀπίσω. Κάρτα τε ἐγ- κώθη ὁ Ξέρξης, καὶ ἀμείβεται [a] τοῖσδε, Ὦ ,,κακὲ ἄνθρωπε, σὺ ἐτόλμησας ἐμεῦ στρα- ,,τευομένου αὐτοῦ ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα, καὶ ἀγον- ,,τῶν παῖδας ἐμοὺς τε ἀδελφεούς τε οἰκηίους τε ,,φίλους, μνήσεσθαι τοῦ σέο παιδὸς, ἐὼν ἐμὸς ,,δοῦλος· τῇ χρῆν πανοικίῃ αὐτῇ γυναικί σοι ἑπέ- ,,σθαι; εὖ νυν τόδ᾽ ἐξεπίστεο, ὡς ἐν τοῖσι ὠσὶ τοῦ ,,ἀνθρώπων οἰκέει ὁ θυμός· ὃς χρηστὰ μὲν ἀκού- ,,σας, περὶ ἐμπιπλέει τὸ σῶμα· ὑπερηνα- ,,τίη δὲ τοὐναντίον ἀκούσας, ἀνοιδέει [b]. ὅτε μέν ,,νυν χρηστὰ ποιῶσι ἕτερα τοιαῦτα ἐπηγγέλλεο, ,,ἐργασίῃ βασιλῆα ἀμαχήσεσθαι ὑπερβα- ,,λέσθαι· ἐπεί τοι δὲ ἐς τὸ ἀναιδέστερον ἐτράπεο, ,,τοῦ μὲν ἀξίου ἀμύνεσθαι, ἐλάσσω δὲ τοῦ ,,ἀξίης. σὺ μὲν γὰρ καὶ τοὺς πόσεας τῶν παί- ,,δων ῥύεσθαι τὰ ξείνια· τοῦ δὲ ἑνὸς τοῦ πρὸ ἐχεσθαι ,,μάλιστα, τοῦ ψυχροῦ ζημιώσεαι. ὡς δὲ ταῦτα ὑπεκρίνατο, αὐτίκα ἐκέλευε τοῖσι προσετέτα- κτο ταῦτα ποιέειν, τῶν Πυθίου παίδων ἐξευρόν- τας τὸ πρεσβύταλον, μέσον διαταμεῖν· διατα- μόντας δὲ, τὰ ἡμίτομα διαθεῖναι, τὸ μὲν, ἐπὶ τὰ δεξιὰ τῆς ὁδοῦ, τὸ δ᾽, ἐπ᾽ ἀριστερά· καὶ ταύτῃ διεξιέναι τὸ στρατόν. Ποιησάντων δὲ τοῦτων τοῦτο [c], μετὰ ταῦτα διεξῄει ὁ στρατός. ἡγέοντο δὲ πρῶτοι μὲν οἱ σκευοφόροι τε καὶ τὰ ὑποζύγια· μετὰ δὲ τούτους, συμμιγὴς [d] στρα- τὸς παντοίων ἐθνέων ἀναμίξ, οὐ διακεκριμέ- νοι· τῇ δὲ ὑστερημένοι ἦσαν, ἐνθαῦτα διελέ- λειπτο, καὶ ἦσαν πεμπόμενον [e] ὅπισι βασιλέι. προ- ηγεῦντο μὲν δὴ ἱππόται [f] χίλιοι, ἐκ Περσέων πάντων ἐπιλελεγμένοι, μετὰ δὲ αἰχμοφόροι χί- λιοι καὶ ὅτοι ἐκ πάντων ἐπιλελεγμένοι, τὰς λόγχας κάτω ἐς τὴν γῆν τρέψαντες· μετὰ δὲ, ἱροὶ Νισαῖοι καλεόμενοι ἵπποι δέκα, κεκοσμη- μένοι ὡς κάλλιστα. Νισαῖοι δὲ καλέονται ἵπποι οὗτοι τῇδε· ἔστι πεδίον μέγα τῆς Μηδικῆς τῷ οὔνομά ἐστι Νίσαιον· τοὺς ὦν δὴ ἵππους τοὺς μεγάλους φέρει τὸ πεδίον τοῦτο. ὄπισθεν δὲ τούτων τῶν δέκα ἵππων, ἅρμα Διὸς ἱρὸν ἐπετέτακτο, τὸ ἵπποι μὲν εἴλκον λευ-

qui juſſit. Pythius ubi hoc audivit, ſumpta fiducia, Domine, inquit, quinque mihi filii ſunt, quos omnes contingit in militiam tecum ire adverſus Græciam: horum unum tu quæſo, rex, miſertus mei qui huc proceſſi ætatis, dimitte ab militia eum, qui natu eſt maximus: ut & mei ipſius & cenſus curam gerat; quatuor tecum ducas. ita confectis quæ in animo habes, rurſus revertaris! Rex ob 39
id admodum indignatus, his verbis reſpondit, Homo improbe, tune, quum ego ipſe in expeditionem eam adverſus Græciam, filioſque meos & fratres & domeſticos & amicos ducam, auſus es mentionem filii tui facere, qui meus es ſervus, quem oportebat cum omni familia & ipſa uxore me comitari? Probe nunc diſcito hoc, animum in hominum habitare auribus. Qui bona quum audivit, corpus voluptate implet: qui his contraria, is exacerbatur. Tu itaque quum bene feciſti, & alia ejuſdem generis promiſiſti, non gloriaris te ſupergreſſum eſſe regem munificentia: quum vero ad impudentiora converſus es, non tu quidem pro merito, ſed minora quam pro merito accipies. nam te & quatuor filios liberant hoſpitalia munera: unius autem quem præcipue complecteris, damno mulctabere. Hæc quum reſpondiſſet, ſubito imperavit iis quibus delegatum erat iſta exequi, ut maximum natu filiorum Pythii inventum diſcinderent medium: ejuſque diſciſſi dimidium ad dexteram viæ, & dimidium ad ſiniſtram diſponerent, & illac tranſiret exercitus. Hoc illi ubi exequuti ſunt, illac exercitus pertranſivit. In quo præcedebant ii 40
qui ſarcinas portabant & impedimenta. Poſt hos omnigenarum gentium non diſtinctæ ſed promiſcuæ copiæ, numero ultra dimidium exercitus. Poſt has intercedebat intervallum: neque enim iſti cum rege miſcebantur. Præcedebant mille equites è Perſis omnibus delecti: ſecundum hos totidem haſtati, & ii delecti ex omnibus, verſis deorſum in terram ſpiculis. Poſt hos ſacri equi decem quam pulcherrime ornati, qui Niſæi dicuntur, ideo ſic dicti, quod eſt ingens Medicæ regionis campus nomine Niſæus, qui grandes fert equos. Hos decem equos ſequebatur ſacer Jovis currus, quem octo equi albi trahebant, pone

a ἀμείβετο. b τοὐναντίον, ἀνοιδέει. c Vox hæc τοῦτο abeſt ab MS. d Vox iſta συμμιγὴς non legitur in MS. e MS. habet συνέσμιγον. f μὲν δὴ ἱππόται.

Reliqua pars ordinis. Loca media inter Sardes & Abydum, quæ transiit Rex cum exercitu.

ne auriga comitante, qui pedibus ingrediens habenas tenebat, hanc enim sellam nemo mortalium inscendit. Post quem ipse Xerxes in curru equorum Nisæorum, ad latus incedente auriga, cui nomen erat
41 Patiramphes, Otanis filius, viri Persæ. Hunc quidem in modum Sardibus excessit Xerxes: sed è curru, quoties ratio exigebat, in essedum transcendebat. Eum sequebantur hastati Persarum optimi ac nobilissimi mille, è more spicula gestantes. Post hos alius delectus equitatus mille Persarum. Dehinc è ceteris Persis decem millia peditum delecta, quorum mille in hastis pro imis cuspidibus gestabant mala punica aurea, & reliquos undique includebant, at novem millia sic ab eis circumdata habebant argentea mala punica; sed & aurea mala punica habebant illi, quorum terram versus spectabant spicula: etiam mala, ii qui Xerxem proxime sequebantur. Hæc decem millia ordine subsequebatur equitatus è decem millibus Persarum. Relicta post hos duorum stadiorum intercapedine, mox ibat cete-
42 ra multitudo promiscue. Ita exercitus è Lydia perrexit ad flumen Caicum & regionem Mysiam: à Caico autem à læva habens montem Canæ, per Atarnem ad urbem Carinam. Ab hac per campum Thebæ, urbem Adramyttium & Antandrum Pelasgidem prætergrediens, & Idam ad sinistram manum stringens, ad terram Iliensem pervenit. cui primùm sub Ida noctem agenti, tonitrua & fulgura ingruerunt, & complures ibidem ex eo exercitu occiderunt. Deinde ad Scamandrum est ventum, quem fluviorum primum, ex quo iter è Sardibus fieri cœptum est, aqua destituit, nec hominibus jumentisque po-
43 tantibus suffecit. Ad istum amnem Xerxes postquam pervenit, Priami Pergamum ascendit, loci visendi cupidus. Quod ubi contemplatus est, & singula quæque eorum audivit, Minervæ Iliadi mille boves immolavit: sed & libamina Magi heroibus dederunt. His actis terror per noctem exercitum invasit. Simulatque illuxit, illinc movit, à læva stringens Rhœtion urbem, & Ophryneon, & Dardanon, quæ Abydo contermina est: à dextra, Gergithas & Teu-
44 cros. Ubi in mediam Abydon venerunt, Xerxi incessit cupido omnem exercitum oculis subjiciendi. itaque in exedra prominente, quam ei Abydeni prius ab illo jussi

λευκὴ ὀκτώ. ὄπισθε δὲ τῶν ἵππων εἵπετο πεζὴ ἡνίοχος, ἐχόμενος τοῦ χαλινῶν. ἐσὶς γὰρ δὴ ὀπίσω τούτου τοῦ θρόνου ἀνθρώπων ἀναβαίνει. τότε δὲ ὄπισθεν αὐτοῦ Ξέρξης ἐπ' ἅρματος ἵππων Νισαίων· παρεβεβήκεε δέ οἱ ἡνίοχος, τῷ ὄνομα ἦν Πατιράμφης, Ὀτάνεω παῖς, ἀνδρὸς Πέρσεω. Ἐξήλασε μὲν δὴ ἔτω ἐκ Σαρδίων Ξέρξης· μετεβάινεσκε δὲ, ὅκως μιν ὁ λόγος αἱρέοι, ἐκ δὲ ἅρματος ἐς ἁρμαμάξαν. αὐτοῦ δὲ ὄπισθεν αἰχμοφόροι Περσέων οἱ ἄριστοί τε καὶ γνωμαιότατοι, χίλιοι, καὶ κατὰ νόμον τοὺς λόγχας ἔχοντες. μετὰ δὲ, ἵππου ἄλλη χιλίη ἐκ Περσέων ἐπιλελεγμένη. μετὰ δὲ τὸν ἵππον, ἐκ τῶν λοιπῶν Περσέων ἐπιλελεγμένοι μύριοι. ἦν δὲ πεζὸς οὗτος. καὶ τετρακισχίλιοι μὲν ὀπίσω τῶν δορυφόρων ἦσαν αὐτῶν τῶν σωρωτήρων ῥοιὰς εἶχον χρυσέας, καὶ πελέκεα σωρωτήρων περικείμενον τοὺς ἄλλους· οἱ δὲ εἰναπιχίλιοι ἐκτὸς τετρακισχιλίων ἐόντες, ἀργυρέας ῥοιὰς εἶχον· εἶχον δὲ χρυσέας ῥοιὰς καὶ οἱ εἰς τοὺ γοῦ τρέποντες τὰς λόγχας, καὶ μῆλα, οἱ ἄγχιστα ἑπόμενοι Ξέρξῃ. τοῖσι δὲ μυρίοισι ἐπετετάκτο ἵππου Περσέων μυρίη. μετὰ δὲ τὴν ἵππον διέλιπε δύο σταδίους, καὶ ἔπεμπε ὁ λοιπὸς ὅμιλος ἤδη ἀναμίξ. Ἐποιέετο δὲ τὴν ὁδὸν ἐκ τῆς Λυδίης ὁ στρατὸς διὰ τε πεδίου Καΐκου καὶ τὴν γοῦν Μυσίην· ἐπὶ δὲ Καΐκου ὁρμεώμενος, Κάνης ὄρος ἔχων ἐν ἀριστερῇ, ᾖε διὰ Ἀτάρνεος ἐς Καρήνων πόλιν. ἐπὶ δὲ ταύτης, διὰ Θήβης πεδίου ἐπορεύετο, Ἀδραμυττηνόν τε πόλιν καὶ Ἄντανδρον τὴν Πελασγίδα παραμειβόμενος. τὴν Ἴδην δὲ λαβὼν ἐς ἀριστερὴν χεῖρα, ᾖε ἐς τὴν Ἰλιάδα γῆν. καὶ πρῶτα μέν οἱ ἐγένετο τῇ Ἴδῃ νύκτα ἀναμείναντι βρονταί τε καὶ πρηστῆρες ἐπιστάντες, καί τινα αὐτοῦ ταύτῃ συχνὸν ὅμιλον διέφθειραν. ἀπικομένῳ δὲ τοῦ στρατοῦ ἐπὶ ποταμὸν Σκάμανδρον, ὃς πρῶτος ποταμῶν, ἐπεί τε ἐκ Σαρδίων ὁρμηθέντες ἐπεχείρησαν τῇ ὁδῷ, ἐπέλιπε [b] τὸ ῥέεθρον, ἐπὶ ἀπέρξησι τῇ στρατιῇ τε καὶ τοῖσι κτήνεσι πινόμενον. Ἐπὶ τοῦτον δὴ τὸν ποταμὸν ὡς ἀπίκετο Ξέρξης, ἐς τὸ Πριάμου Πέργαμον ἀνέβη, ἱμερον ἔχων θηήσασθαι. θηησάμενος δὲ, καὶ πυθόμενος κείνων ἕκαστα, τῇ Ἀθηναίῃ τῇ Ἰλιάδι ἔθυσε βοῦς χιλίας· χοὰς δὲ οἱ μάγοι τοῖσι ἥρωσι ἐχέαντο. ταῦτα δὲ ποιησαμένοισι, νυκτὸς φόβος ἐς τὸ στρατόπεδον ἐνέπεσε. ἅμα ἡμέρῃ δὲ ἐπορεύετο ἐνθεῦτεν, ἐν ἀριστερῇ μὲν ἀπέργων Ῥοίτειον πόλιν καὶ Ὀφρύνιον, καὶ Δάρδανον, ἥπερ δὴ Ἀβύδῳ ὁμουρός ἐστι· ἐν δεξιῇ δὲ, Γεργίθας τε καὶ Τευκρούς. Ἐπεὶ δ' ἐγένοντο ἐν Ἀβύδῳ μέσῃ, ἠθέλησε Ξέρξης ἰδέσθαι πάντα τὸν στρατὸν, καὶ θεοπροπέετο γὰρ ἐπὶ κολωνῷ ἐπίτηδες οἱ τοῦτο ταύτῃ θεωξέδρη λίθου λευκοῦ· ἐποίησαν δὲ Ἀβυδηνοὶ, ἐντελαμένου

a MS. habet Καρήλα. b ἀπέλιπε.

Simul post copias universas, & navalis pugnæ formam spectatam ridens rex & flens dat causam colloquii Artabano de brevitate vitæ & ærumnis.

πρότερον βασιλῆϊ. ἐνθαῦτα, ὡς ἵζετο καταρῶν, ὑπὸ τοῦ ἡλίου ἐφέρετο ἐς τὸ πεζὸν καὶ τὰς νέας· θηευμένῳ δὲ, ἱμέρθη τῶν νεῶν ἅμιλλαν θυμοῦσθαι ἰδέσθαι. ἐπεὶ δὲ ἐγένετό τε ἐς ἐνίκων Φοίνικες Σιδώνιοι, ἤθη τε τῇ ἁμίλλῃ καὶ τῇ στρατῇ. Ὡς δὲ ὥρα πάντα μὲν τὸ Ἑλλήσποντον ἐστὸ τῶν νεῶν ἀποκεκρυμμένον, πάσας δὲ τὰς ἀκτὰς καὶ τὰ Ἀβυδηνῶν πεδία ἐπάλεα ἀνθρώπων, ἐνθαῦτα Ξέρξης ἑωυτὸν ἐμακάρισε· μετὰ δὲ τοῦτο, ἐδάκρυσε. Μαθὼν δὲ μιν Ἀρτάβανος ὁ πάτρως, ὃς τοπρῶτον γνώμην ἀπεδέξατο ἐλευθέρως τὰ συμβουλεύων Ξέρξῃ στρατεύεσθαι ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα· ἔτε ὧνὴρ φρασθεὶς Ξέρξεα δακρύσαντα, εἴρετο τάδε, Ὦ βασιλεῦ, ὡς πολὺ ἀλλήλων κεχωρισμένα ἐργάσαο νῦν τε καὶ ὀλίγῳ πρότερον. μακαρίσας μὲν σεωυτὸν, δακρύεις. ὁ δὲ εἶπε, Ἐπῆλθε γάρ με λογισάμενον κατοικτεῖραι ὡς βραχὺς εἴη ὁ πᾶς ἀνθρώπινος βίος, εἰ τυτέων γε ὄντων τοσούτων, οὐδεὶς ἐς ἑκαστὸν ἔτος πρείσσει. ὁ δὲ ἀμείβετο λέγων, Ἔστι τοῦτο οὕτω καὶ τὴν ζόην πεπόνθαμεν οἰκτρότερα [a]. οὐ μὲν οὐδὲ οὕτω βραχεῖ βίῳ οὐδεὶς οὕτω ἄνθρωπος ἐὼν εὐδαίμων πέφυκε, ὅτε τυτέων, ὅτε τῶν ἄλλων, τῷ οὐ πολλαχοῦ τοῦτο πολλάκις, καὶ οὐκὶ ἅπαξ, τεθνάναι βέλτιον μᾶλλον ἢ ζώειν [b]. αἵ τε γὰρ συμφοραὶ ἐπιπίπτουσι, καὶ αἱ νοῦσοι σταυροῦσι, καὶ βραχὺν ἐόντα, μακρὸν δοκέειν εἶναι ποιεῦσι τὸν βίον. οὕτω ὁ μὲν θάνατος, μοχθηρῆς ἐούσης τῆς ζόης, καταφυγὴ αἱρετωτάτη τῷ ἀνθρώπῳ γίγνεται· ὁ δὲ θεὸς, γλυκὺν γεύσας τὸν αἰῶνα, φθονερὸς ἐν αὐτῷ εὑρίσκεται ἐών. Ξέρξης δὲ ἀμείβετο λέγων, Ἀρτάβανε, βιοτῆς μὲν νυν ἀνθρωπηίης περὶ, ἐούσης τοιαύτης οἵην περ σὺ [c] διαιρέεαι εἶναι, παυσώμεθα, μηδὲ κακῶν μεμνώμεθα, χρηστὰ ἔχοντες πρήγματα ἐν χερσί. Φέρε δέ μοι τόδε, εἴ τοι ἡ ὄψις ἣ ἐνυπνίου μὴ ἐναργὴς οὕτω ἐφάνη, εἶχες ἂν πάντα δεχαίως γνώμῃ, σὺν ἐὼν μὲ στρατεύεσθαι ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα, ἢ μετέσης ἄν; Φέρε μοι τοῦτο ἀτρεκέως εἰπέ. ὁ δὲ ἀμείβετο λέγων, Ὦ βασιλεῦ, ὄψις μὲν ἡ ἐμφανὴς σοὶ ἐνείρατο, ὡς βουλόμεθα ἀμφότεροι τελευτήσαι· ἐγὼ δὲ ἐπὶ καὶ ἐς τόδε δείματος ἐμὸς ἐγένετο, οὐδὲ ἐντὸς ἐμεωυτοῦ· ἀλλά τε πολλὰ ἐπιλεγόμενος, καὶ δὴ καὶ ὀρέων τοι δύο [d] τὰ μέγιστα πάντων ἐόντα

juſſi è candido lapide in tumulo induſtrie extruxerant, reſidebat proſpiciens & in litore ſpectabat pedeſtres copias atque claſſem. Quam dum intuetur, ſubiit eum cupiditas ſpectandi navale certamen. Id certamen poſtquam commiſſum eſt, in quo Phœnices Sidonii vicere, voluptatem Xerxes cepit, cum certaminis, tum copiarum ſpectaculo. Et 45
quum intueretur omnem Helleſpontum navibus obductum, omnia vero litora atque Abydenorum campos hominibus refertos, ibi ſe beatum eſſe jactavit, & poſt hæc lacrymas fudit. Sed 46
animadvertens Artabanus eum patruus, qui primo libere ſententiam protulerat diſſuadens bellum Græciæ inferendum, hic vir conſiderans Xerxem lacrymantem, his verbis alloquebatur, Quam valde diverſa, rex, inter ſe nunc facis & paulo ante: nam qui te beatum eſſe dixeras, nunc lacrymas fundis. Et ille, Reputantem me, inquit, quam brevis ſit omnis humana vita, ſubiit horum miſeratio; quorum, quum tot ſint, nemo ad centeſimum annum ſupererit. Excipiens Artabanus, Atqui, inquit, alia, quam iſtud eſt, vivendo miſerabiliora patimur. Nam in tam brevi vita nullus hominum adeo felix extitit, neque horum neque aliorum, cui non crebro, nedum ſemel, ſubitura ſit animo moriendi voluntas potius quam vivendi. Incidunt enim calamitates & morbi perturbant: efficiuntque ut quum vita brevis ſit, tamen perlonga videatur. Ita mors optatiſſimum eſt perfugium ærumnoſæ vitæ; ſed deus, dulce guſtans ſæculum, in eo invidus eſſe deprehenditur. Cui Xerxes, Artabane, inquit, de humana 47
quidem vita, cujus condicio talis eſt qualem tu exponis, commemorare ſupersedeamus: neque triſtium meminerimus, quum jucunda in manibus habeamus. Hoc mihi potius ediſſere: niſi tibi ita evidens inſomnii viſio fuiſſet oblata, perſtareſne adhuc in priore ſententia, diſſuadens mihi adverſus Græciam bellum? an eam defereres? agedum aperte hoc mihi dicito. Ei reſpondens Artabanus, Viſio, inquit, rex, quæ in ſomnis objecta eſt, ad votum ſuccedat amborum! ego autem adhuc adeo metu perculſus ſum, ut non ſim apud me; etiam mecum reputans alia multa, tum quoque duo, omnium maxima, videns tibi ſummopere.

a οἰκτότερα. b ζῆν. c οἷόν σὺ. d ὀρέων ἐόντε.

Procedit colloquium Xerxis cum Artabano. Multitudini nimiæ terra & mare hostilia. Singula subtiliter considerari nequeunt, & audendo quædam tentanda.

48 pere hostilia. Ad hæc hæc Xerxes, Divine vir, inquit, quænam ista ais duo mihi summopere hostilia esse? utrum terrestris exercitus tibi improbandus est, tanquam non satis copiosus? & multo numerosior ille Græcus futurus esse nostro videtur? an classis, tanquam illorum classe inferior? an hæc ambo? Nam si ob hoc imbecilliores tibi videntur nostræ res, celerrime alterum quis
49 exercitum comparet. Respondit Artabanus, Neque hunc, Rex, exercitum improbaverit quisquam, qui sit mentis compos; neque hanc navium multitudi-
1 nem. Si vero plures coëgeris, quæ duo dico, erunt tibi multo magis hostilia. Ea vero duo sunt, terra & mare. neque enim usquam maris portus est ejusmodi, (ut ego conjecto) qui surgente tempestate sit capax hujus tuæ classis, idoneusque ad eam tutandam: neque vero unum illum portum esse oportet, sed per universam continentem, quam præterveharis. Itaque quum portus tibi opportuni desint, intellige homines in arbitrio fortuitorum, non fortuita in ar-
2 bitrio hominum esse. Et sic è duobus uno exposito, pergo dicere alterum: Terra tibi hostilis est; si nihil illic adversarium tibi vult constituere, eo hostilior tibi est, quo longius processeris, assidue ulterius surripiens. Nulla enim est hominibus rei feliciter cedentis satietas. Unde etiam, ut nemo tibi occurrat, dico majorem majori in tempore regionem, famem esse allaturam. At vir ita demum fuerit optimus, si in deliberando quidem, omnem rem se passurum reputans, extimescat, in re au-
50 tem agenda sit audax. Cui Xerxes, Ar-
1 tabane, inquit, probabiliter tu quidem horum singula discrevisti: tamen non est ut omnia reformides, omniaque peræque consideres. Nam si velis in negotii cujuscunque supervenientis consultatione semper omnia perinde considerare, nunquam aliquid efficias. Satius autem omnia alacriter aggredientem dimidium ærumnarum pati, quam omni in re præsumpto metu nihil omnino pati. Quod si repugnando omnibus quæ dicuntur, neque quod firmum est, demonstraveris, labi debes in illis, perinde atque is qui contraria istis dicat. Hoc sane perinde se habet. Scire vero aliquem (quum sit homo) qua ratione quid firmum esse oporteat, nequaquam arbitror. At eos qui

ἐόντα τοι πολεμιώτατα. Ξέρξης δὲ πρὸς ταῦτα
„ἀμείβετο τοῖσδε, Δαιμόνιε ἀνδρῶν, κοῖα τα-
„τα λέγῃς μοι εἶναι δύο πολεμιώτατα; κότερά
„τοι ὁ πεζὸς μεμπτὸς κατὰ τὸ πλῆθός ἐστι, καὶ
„τὸ Ἑλληνικὸν στράτευμα φαίνεται πολλαπλή-
„σιον ἔσεσθαι τοῦ ἡμετέρου; ἢ τὸ ναυτικὸν τὸ ἡ-
„μέτερον λείψεσθαι τοῦ ἐκείνων; ἢ καὶ σφωϊν-
„φότερα ταῦτα; εἰ γάρ τοι ταύτῃ ἐνδεέστερα
„φαίνεται εἶναι τὰ ἡμέτερα πρήγματα, στρα-
„τοῦ ἂν ἄλλυ τις τῳ ταχίστῳ ἄγερσιν ποιῆτο.
Ὁ δ' ἀμείβετο λέγων, Ὦ βασιλεῦ, οὔτε στρα-
„τὸν τῶν, ὅστις γε σώφρονα ἔχει, μέμφοιτ'
„ἄν, ὅτι τῶν νεῶν τὸ πλῆθος· σὺ δὴ πολεμίους
„συλλέξῃς, τὰ δύο τοι τὰ λέγω, πολλῷ ἔτι
„πολεμιώτερα γίνεται. τὰ δὴ δύο ταῦτα, ἔστι γῆ
„τε καὶ θάλασσα. ὅτι γὰρ τῇ θαλάσσης ἔστι λι-
„μὴν πόντου ὑδαμόθι (ὡς ἐγὼ εἰκάζω)
„ὅστις ἐμφρονέως χρῆται, δεξάμενός σε
„τῶν τὸ ναυτικὸν, φερέγγυον ἔσαι σῶσαι
„τὰς νέας. καίτοι οὐκὶ ἕνα αὐτὸν δεῖ εἶναι τῶν
„λιμένα, ἀλλὰ πᾶσαν τὴν ἠπείρου, παρ'
„ἣν δὴ κομίζεαι. ὑκῶν δὴ ἐόντων τοι τῶν λιμέ-
„νων εὐπροσδεξίων, μάθε ὅτι αἱ συμφοραὶ τῶν ἀν-
„θρώπων ἄρχουσι, καὶ οὐκὶ ὠνθρωποι τῶν συμ-
„φορέων. καὶ δὴ τῶν δύο τοι τῷ ἑτέρῳ εἰρημένῳ,
„τὸ ἕτερον ἔρχομαι ἐρέων. γῆ δὴ πολεμίη τῇδέ
„τοι κατίσταται. εἰ ἐθέλει τοι μηδὲν ἀντίξοον κα-
„ταστῆσαι, τοσούτῳ τοι γίνεται πολεμιωτέρη, ὅ-
„σῳ ἂν προβαίνοις ἑκάστερω, τὸ πρόσω αἰεὶ
„κλεπτόμενος. ἀπορηξίης γὰρ οὐκ ἔστι ἀνθρώπι-
„σι ὑδεμίη πλησθώρη. καὶ δή τοι ὡς ὑδενὸς ἐναν-
„τιωμένου, λέγω τὴν χώρην πλεῦσαι ἐν πλέ-
„ονι χρόνῳ γινομένῃ, λιμὸν πέρεσθαι. ἀνὴρ δὴ
„οὕτω ἂν εἴη ἄριστος, εἰ βουλεύοιτο μὲν,
„ἀρρωδέοι, πᾶν ἀπολεγόμενος πείσεσθαι χρῆ-
„μα, ἐν δὲ τῷ ἔργῳ θρασὺς εἴη. Ἀμείβεται
Ξέρξης τοῖσδε, Ἀρτάβανε, εἰκότως μὲν σύ γε
„τυτέων ἕκαστα διαιρέεαι· ἀταρ μήτε πάντα φο-
„βέο, μήτε πᾶν ὁμοίως ἀπολέγεο. εἰ γὰρ δὴ
„βούλοιο ἀπὸ τῷ αἰεὶ ἐπισφερομένῳ πρήγματι
„τὸ πᾶν ὁμοίως ἀπολέγεσθαι, πικύσας ἂν οὐδαμᾶ
„οὐδέν. χρεὸν δὲ, πάντα θαρσύνοντα, ἥμισυ τῶν
„δρηνῶν πάσχειν μᾶλλον, ἢ πᾶν χρῆμα προδεδμη-
„κότα, μηδαμᾶ μηδὲν παθεῖν. εἰ δὲ ἐρίζων πρὸς
„πᾶν τὸ λεγόμενον, μήτε βέβαιον [b] ὑποδέξῃς,
„σφάλλεσθαι ὀφείλεις ἐν αὐτοῖσι· ὁμοίως καὶ ὁ
„ὑπεναντία τούτοισι λέξας. τοῦτο μέν νυν ἀπό-
„κρυφα ἔχει· εἰδέναι δὲ ἄνθρωπον ἐόντα κῶς χρὴ τὸ
„βέβαιον, δοκέω μὲν ὑδαμῶς. τοῖσι τοίνυν βου-
λομέ-

a ἐόντων F. b μὴ τὸ βέβαιον.

Jactantia Xerxis, & monentis Artabani de Ionibus amovendis refutatio.

„ λομένοισι ποιέειν, ὡς τοιπίπαν φιλέει γίνεσθαι
„ τὰ κέρδεα· τοῖσι ἢ ὀπιλεγομένοισί τε πάντα
„ ἐς ὀκνέουσι, ἀ μάλα ἐθέλει. ὁρᾷς τὰ Περσέων
„ πρήγματα ἐς ὁ δυνάμιος προκεχώρηκε; εἰ
„ τοίνυν ἐκεῖνοι οἱ πρὸ ἐμεῦ γεγόμενοι βασιλῆες
„ γνώμησι ἐχρέωντο ὁμοίῃσι ἐμοὶ σὺ, ἢ μὴ χρεώ-
„ μενοι γνώμῃσι τοιαύτῃσι, ἄλλας συμβόλας εἶ-
„ χον τοιούτους, οὐκ ἄν κοτε [b] εἶδες αὐτὰ ἐς τοῦτο
„ προελθόντα· νῦν ἢ κινδύνους ἀναρριπτέοντες ἐς
„ τοῦτο σφέα [c] προηγάγοντο. μεγάλα γὰρ πρήγ-
„ ματα μεγάλοισι κινδύνοισι ἐθέλει καταιρέεσθαι.
„ ἡμεῖς τοίνυν ὁμοιεύμενοι κείνοισι, ὥρμεω τε ἐπ'
„ ἕτερον καλλίστην πορευόμεθα, καὶ καταστρεψά-
„ μενοι πᾶσαν τὴν Εὐρώπην, νοστήσομεν ὀπίσω,
„ ἤτε λιμῷ ἐντυχόντες ἐδαμόθι, ἤτε ἄλλο ἄχα-
„ ρι παθόντες. τοῦτο μὲν γὰρ, αὐτοὶ πολλὴν
„ φορβὴν φερόμεθα πορευόμενοι· τοῦτο ἢ, τ' ἄν
„ κοτε ἐπιβέωμεν γῆν ἐθνος, τοῦτον τ' σῖτον
„ ἕξομεν. ἐπ' ἀροτῆρας ἢ ἐς ποιμένας στρατευ-
„ όμεθα ἄνδρες. λέγει Ἀρτάβανος μετὰ ταῦτα,
„ Ὦ βασιλεῦ, ἐπεὶ τε ἀρρωδέειν ἐδὲν ἐᾷς πρήγ-
„ μα, σὺ δέ μοι συμβουλίην ἔνδεξαι. ἀναγκαίως
„ γὰρ ἔχει περὶ πολλῶν πρηγμάτων πλεῖα λό-
„ γον ἐκλέγειν. Κῦρος ὁ Καμβύσεω Ἰωνίην πᾶ-
„ σαν πλὴν Ἀθηναίων κατεστρέψατο δασμοφό-
„ ρον εἶναι Πέρσῃσι. τούτους ὦν τοὺς ἄνδρας συμ-
„ βουλεύω τοι μηδεμιῇ μηχανῇ ἄγειν ἐπὶ τοὺς πα-
„ τέρας. καὶ γὰρ ἄνδρ τυτέων οἷοί τε εἰμὲν τῶν
„ ἐχθρῶν κατυπέρτεροι γενέσθ. ἢ γὰρ σφέας, ἢν
„ ἕπωνται, δεῖ ἀδικωτάτους γενέσθ καταδουλω-
„ μένους τὴν μητρόπολιν, ἢ δικαιοτάτους, σωσε-
„ λοιπεροῦντας. ἀδικώτατοι μέν νυν γινόμενοι,
„ ὀδὲν κέρδος μέγα ἡμῖν προσβάλλουσι· δικαιό-
„ τατοι ἢ γινόμενοι, οἷοί τε δηλήσεσθε μεγάλως
„ τὴν σὴν στρατιὴν γίνοντες. ἐς θυμὸν ὦν βάλεσ
„ θ καὶ τὸ παλαιὸν ἔπος, ὡς εὖ εἴρηται, τὸ μὴ ἅμα
„ πάντ ἀρχῇ πᾶν τέλος καταφαίνεσθαι. Ἀμείβετο πρὸς
ταῦτα [d] Ξέρξης, Ἀρτάβανε, τ' ἀπεφήνατο γνω-
„ μέων, σφάλλεται κατὰ πολλὰ δὴ μάλιστα,
„ ὃς Ἴωνας φοβέεται μὴ μεταβάλλωσι· τ' ἔχομεν
„ γνῶμα μέγιστον, τ' σύ τι μάρτυς γενέσθ, καὶ οἱ
„ συστρατευσάμενοι Δαρείῳ ἄλλοι τε Σκύθας, ὅτε
„ τε τούτοισι ἡ πᾶσα Περσικὴ στρατιὴ ἐγένετο δια-
„ φθεῖραι καὶ πρόπαιπαν· οἱ ἢ δικαιοσύνην καὶ
„ πιστότητα ἐνεδείκνυντο, ἄχαρι ἢ ὀδέν. πάρεξ [e]
„ ἢ τοῦτο, ἐν τῇ ἡμετέρῃ καταλιπόντας τέκνα τε
„ γυναῖκας καὶ χρήματα, ὀφ' ὅτευ χρὴ
„ νεώτερόν τι ποιῆσαι. ἀτὰρ ἢ μηδὲ τοῦτο φοβέο,
„ ἀλλὰ θυμὸν ἔχων [f] ἀγαθὸν, σῷζε οἰκόν τε τ'
ἐμὸν,

qui facere quid volunt, consueverunt plerunque sequi lucra: raro autem illos qui perpensant omnia, & qui agere cunctantur. Cernis quo res Persica potentiæ processit: quo nunquam progressam videres, si ii qui ante me extitere reges, istiusmodi consiliis, quibus tu, usi fuissent; aut non utentes istis, alios suasores tales habuissent: nunc pericula contemnentes, tantopere illam provexerunt. Magna enim negocia magnis cum periculis suscipi volunt. Quare nos, illorum facta æmulantes, optimo anni tempore ingredimur: subactaque omni Europa, rursus revertemur, nullam usquam neque famem neque rem tristem passi. nam & commeatus affatim ipsi nobiscum portamus: & ad quamcunque vel regionem vel gentem veniemus, ejus re frumentaria potiemur. nam aratoribus viris, non pastoribus inferimus bellum. Posthæc Artabanus, Quandoquidem, inquit, non finis ullam rem formidari, tu tamen meum admitte consilium: necesse est enim de multis negociis in longius extrahi orationem: Cyrus, Cambysæ genitus, omnem præter Athenas Ioniam Persis tributariam reddidit. quare suadeo ne quo pacto hos viros adversus parentes suos ducas. nam sine Ionibus satis superque sufficimus hostem superare: quos necesse est aut injustissimos esse, si metropolim suam in servitutem redigant; aut justissimos, si illius libertatem adjuvent. Si injustissimi erunt, nullo modo certe nobis magnum lucrum adferunt: sin justissimi, magnam poterunt tuo exercitui afferre perniciem. Itaque hoc vetus dictum tanquam probum in mente habe, non statim cum initio exitum omnem esse manifestum. Ad hæc excipiens Xerxes, Artabane, inquit, sententiarum quas dixisti in hac præcipue falleris, qui Iones metuis ne immutentur; quorum maximum habemus documentum; quorum & tu testis es, & qui alii cum Dario adversus Scythas militaverunt; quia in eorum potestate situm fuit universas Persarum copias & perdere & servare: illi vero fidem justitiamque præstiterunt, nihil ingratum committentes. Præterea quum liberos suos atque uxores & opes in nostra terra reliquerint, ne cogitare quidem oportet eos aliquid rerum novarum molituros. Quare neque hoc extimescas, sed bonum habens animum, tutare

a ἐχρέωντο τῇσι. b οὐκ ἄν ποτε. c MS. habet σφέας. d MS. habet ἀμείβετο τ' ταῦτα. e ἄχαρι ἐδὲν ποιήσαντες. ποιήσειε. f MS. habet ἔχει.

Quem regni custodem Susa dimisit. Transitus copiarum Persicarum & solennitas per duos pontes.

re meam domum atque tyrannidem. tibi enim soli ex omnibus ego sceptra mea
53 permitto. Hæc loquutus Xerxes Artabanum Susa dimisit, iterumque illustrissimos quosque Persarum arcessivit. Qui posteaquam præsto fuere, his eos verbis alloquutus est, ô Persæ, ego hæc à vobis contendens, vos contraxi, ut viri præstantes existatis, neve res antehac gestas à Persis magnas præclarasque dedecoretis: sed cum singuli, tum universi exhibeamus alacritatem. commune enim hoc omnibus bonum procuratur. Eaque de re vobis impero bellum gnaviter excipere: nam, ut ego audio, adversus viros egregios tendimus; quos si superaverimus, nullus unquam nobis alius hominum exercitus obstabit. Nunc igitur deos præsides terræ Persidis pre-
54 cati, transeamus. Ac eo quidem die se se ad transeundum paraverunt. Postero autem tantisper morati sunt, volentes solem exorientem cernere, omnis generis odores in pontibus adolentes, ac myrto iter consternentes. Ubi sol exortus est, ex aurea phiala Xerxes libans in mare, ad solem vota concepit, nequid sibi adversi contingeret, quo prius desisteret Europam subigere, quam ad illius terminos perveniisset. Hæc precatus, phialam in Hellespontum abjecit, aureumque craterem, ac gladium Persicum, quem acinacem vocant. Hoc pro comperto dijudicare non possum, utrum soli dedicans gladium demiserit in pelagus; an Hellespontum, quod eum flagellasse pœniteret, in compensatio-
55 nem gladio donaverit. His actis, per alterum pontium, qui vergebat in Pontum, peditatus omnis equitatusque transivit: per alterum, qui vergebat in Ægæum, jumenta atque servitia, præcedentibus decem millibus Persarum, coronatis omnibus, quos promiscuus omnium nationum sequebatur exercitus. & hi quidem eo die. Insequenti autem die primi transiere equites, quique spicula deorsum versa gestabant, & hi etiam coronati, dehinc equi sacri, ac sacer currus, tum ipse Xerxes, post hastati, & mille equites; post hos alius exercitus, & naves pariter ad ulteriùs litus agebantur: quanquam audivi quoque postremum omnium transisse regem. Xer-

„ ἐμὸν, καὶ τυραννίδα τὴν ἐμὴν· σοὶ γὰρ ἐγὼ μό-
„ νῳ ἐκ πάντων σκῆπτρα τὰ ἐμὰ ἐπιτρέπω.
Ταῦτα εἰπὰς, καὶ Ἀρτάβανον ἀποστείλας ἐς Σῦ-
σα, δεύτερα μετεπέμψατο Ξέρξης Περσέων τοὺς
δοκιμωτάτους. ἐπεὶ δὲ οἱ παρῆσαν, ἔλεγε πρὸς
„ τάδε, Ὦ Πέρσαι, τοὺς μὲν ἐγὼ ὑμέων δεόμενος,
„ ὑμέας [a] συνέλεξα ἄνδρας τε γίνεσθαι ἀγαθοὺς,
„ καὶ μὴ καταισχύνειν τὰ ἀπόθεν ἐργασμένα
„ Πέρσῃσι, ἐόντα μεγάλα τε καὶ πολλὰ ἄξια·
„ ἀλλ' εἷς τε ἕκαστος καὶ οἱ σύμπαντες ἀποδυμίην
„ ἔχωμεν. ξυνὸν γὰρ τοῦτο πᾶσι ἀγαθὸν ἀπεύθε-
„ται. τῶνδε δὲ [b] εἵνεκα ἀποδημορεύω ἀντέχεσθαι
„ τοῦ πολέμου ἐντελεομένους· ὡς γὰρ ἐγὼ πυνθά-
„ νομαι, ἐπ' ἄνδρας στρατεύόμεθα ἀγαθούς· τοὺς
„ δὲ κρατήσωμεν, οὐκ ἔστι τις ἡμῖν ἄλλος στρα-
„ τὸς ἀντίσχῃ κοτε ἀνθρώπων. νεῦε δὴ Διὶ ἐπευξά-
„ μενοι τοῖσι θεοῖσι τοῖσι Περσίδα γῆν
„ λελόγχασι. Ταύτην μὲν τὴν ἡμέρην παρεσκευάζοντο [c] ἐς τὸν Ἑλλήσποντον· τῇ δὲ ὑστεραίῃ ἀνέμενον τὸν ἥλιον, ἐθέλοντες ἰδέσθαι ἀνίσχοντα, θυμιήματά τε πάντοια ἐπὶ τῶν γεφυρέων καταγίζοντες, καὶ μυρσίνῃσι στορνύντες τὴν ὁδόν. ὡς δὲ ἐπανέτειλε ὁ ἥλιος, σπένδων ἐκ χρυσέης φιάλης Ξέρξης ἐς τὴν θάλασσαν, εὔχετο πρὸς τὸν ἥλιον μηδεμίαν οἱ συμφορὴν τοιαύτην γενέσθαι, ἥ μιν ποιήσῃ καταστρέψασθαι τὴν Εὐρώπην πρότερον ἢ ἐπὶ τέρμασι τοῖσι σφετέροισι γενήται εὐξάμενος δὲ, ἐσέβαλε τὴν φιάλην ἐς τὸν Ἑλλήσποντον, καὶ χρύσεον κρητῆρα, καὶ Περσικὸν ξίφος, τὸ ἀκινάκην καλέουσι. τοῦτο μὲν οὐκ ἔχω ἀτρεκέως διαφρῆναι ὅτι εἰ τῷ ἡλίῳ ἀνα-θηὶς κατῆκε ἐς τὴν θάλασσαν [d], ὅτι εἰ μετα-μέλησέ οἱ τοῦ Ἑλλήσποντος μαστιγώσαντι, καὶ ἀντὶ τούτων τὴν θάλασσαν ἐδωρέετο. Ὡς δὲ τοῦτά οἱ ἐπετέλεστο, διέβαινον κατὰ μὲν τὴν ἐπὶ-ρην τῶν γεφυρέων τὴν πρὸς τὸν Πόντον, ὁ πεζός τε καὶ ἡ ἵππος ἅπασα· κατὰ δὲ τὴν πρὸς τὸ Αἰγαῖον, τὰ ὑποζύγια, καὶ ἡ θεραπηίη. ἡγέον-το δὲ πρῶτα μὲν οἱ μύριοι Πέρσαι, ἐστεφανω-μένοι πάντες· μετὰ δὲ τούτους, ὁ σύμμικτος στρατὸς παντοίων ἐθνέων. τούτων μὲν τὴν ἡμέρην ἔτοι. τῇ δὲ ὑστεραίῃ, πρῶτοι μὲν οἵ τε ἱππό-ται, καὶ οἱ τὰς λόγχας κάτω τρέποντες. ἐστε-φάνωντο δὲ καὶ ἔτοι. μετὰ δὲ, οἵ τε ἵπποι οἱ ἱροὶ, καὶ τὸ ἅρμα τὸ ἱρόν· ὄπισθε δὲ, αὐτὸς τε Ξέρξης, καὶ οἱ αἰχμοφόροι, καὶ οἱ ἱππόται οἱ χίλιοι· ὄπισθε δὲ τούτοισι, ὁ ἄλλος στρατὸς καὶ αἱ νῆες ἅμα ἀπήεσαν ἐς τὸν ἀπεναντίον. τὴν δὲ ἤκουσα καὶ ὕστατον διαβῆναι βασιλέα πάντων.

a Hæc vox non est in MS. b τοῦ ἕ, sed & modo ante erat in MS. ἀποδίτα. c MS. habet παρεσκευάζοντο. d MS. habet ἐς τὸ πέλαγος.

Ξέρξης ὦ ἐπεί τε διέβη ἐς τὴν Εὐρώπην, ἐθηεῖτο ὑπὸ μαστίγων διαβαινόντα. διέβη δὲ ὁ στρατὸς αὐτὸς ἐν ἑπτὰ ἡμέρῃσι καὶ ἐν ἑπτὰ νυξὶ διαρρόνησι, ἐλαυνόμενος δι' ἐθνέα πολλά. ἐνθαῦτα λέγεται, Ξέρξεω ἤδη διαβεβηκότος τὸν Ἑλλήσποντον, ἄνδρα εἰπεῖν Ἑλλησποντίον, Ὦ Ζεῦ, τί δὴ ἀνδρὶ εἰδόμενος Πέρσῃ, καὶ ὄνομα ἀγων Διὸς Ξέρξεα βέμενος, ἀναστάτους τὴν Ἑλλάδα ἐθέλεις ποιῆσαι, ἄγων πάντας ἀνθρώπους; καὶ νῦν ἄνευ τούτων ἐξεῖν τοι ποιέειν ταῦτα. Ὡς δὲ διέβησαν πάντες, ἐς ὁδὸν ὁρμημένοισι τέρας σφι ἐφάνη μέγα, τὸ Ξέρξης ἐν οὐδενὶ λόγῳ ἐποιήσατο, καίπερ εὐσύμβλητον ἐόν. ἵππος γὰρ ἔτεκε λαγών. εὐσύμβλητον δὲ τῇδε ἐγένετο, ὅτι ἔμελλε μὲν ἐλᾶν στρατιὴν ὅλην τὴν Ἑλλάδα Ξέρξης ἀγαυρότατά τε καὶ μεγαλοπρεπέστατα, ὀπίσω δὲ αὖτις ἰὼν τῷ περ ἦλθε ἐς τὸν αὐτὸν χῶρον. ἐγένετο δὲ καὶ ἕτερον αὖτις τέρας ἐόντι ἐν Σάρδισι. ἡμίονος γὰρ ἔτεκε ἡμίονον διξὰ ἔχουσαν αἰδοῖα, τὰ μὲν, ἕρσεν, τὰ δὲ, θηλέης· κατύπερθε δὲ ἦν τὰ τοῦ ἕρσενος. Τῶν ἀμφοτέρων λόγον οὐδένα ποιησάμενος, τοπαρέσω ἐπορεύετο, αὐτὸς δέ οἱ πεζὸς στρατός· ὁ δὲ ναυτικὸς ἔξω τῶν Ἑλλησποντίων πολέων, διὰ γῆς ἐκομίζετο, τὰ ἔμπαλιν πρήσσων τοῦ πεζοῦ. ὁ μὲν δὴ πρὸς ἑσπέρην ἔπλεε, διὰ Σαρπηδονίης ἄκρης τὴν ἄπιξιν ποιεύμενος, ἐς τὴν αὐτῷ προεῖρητο ἀπικνεόμενῳ πλέοντι· ὁ δὲ κατ' ἤπειρον στρατὸς πρὸς ἠῶ τε καὶ ἡλίου ἀνατολὰς ἐποιέετο τὴν ὁδὸν διὰ τῆς Χερσονήσου· ἐν δεξιῇ μὲν ἔχων τὸν Ἑλλης τάφον τῆς Ἀθαμαντίδος, ἐν ἀριστερῇ δὲ Καρδίην πόλιν. διὰ μέσης δὲ πορευόμενος πόλιος, τῇ οὔνομα τυγχάνει ἐὸν Ἀγορή, ἐνθεῦτεν δὲ κάμπτων, τὸν κόλπον τὸν Μέλανα καλεόμενον καὶ Μέλανα ποταμὸν, οὐκ ἀντιοχόντα τότε τῇ στρατιῇ τὸ ῥέεθρον, ἀλλ' ἐπιλιπόντα· τοῦτον τὸν ποταμὸν διαβάς, ἐπ' ἃ καὶ ὁ κόλπος οὗτος τὴν ἐπωνυμίην ἔχει, ἤιε πρὸς ἑσπέρην, λιπὼν τε πόλιν Αἰολίδα καὶ Στενυρίδα λίμνην παρεξιών, ἐς ὃ ἀπίκετο ἐς Δορίσκον. Ὁ δὲ Δορίσκος, ἔστι τῆς Θρηϊκίης αἰγιαλός τε καὶ πεδίον μέγα. διὰ δὲ αὐτοῦ ῥέει ποταμὸς μέγας Ἕβρος, ἐν τῷ τεῖχός τε ἐδεδμητο βασιλήιον, τοῦτο τὸ δὴ Δορίσκος κέκληται, καὶ Περσέων φρουρὴ ἐν αὐτῷ καθέστηκεε ἐπὶ Δαρείου ἐξ ἐκείνου ὅτε χρόνῳ ἐπεί τε ἐπὶ Σκύθας ἐστρατεύετο. ἔδοξε ἐν τῷ

Xerxes, posteaquam in Europam trajecit, conspicabatur exercitum sub flagellis transcuntem. Transivit autem ejus exercitus septem per dies totidemque noctes nullo tempore intermisso. Ibi jam transgresso Hellespontum Xerxe, fertur quidam vir Hellespontius dixisse, O Jupiter, quidnam tu sub specie viri Persæ, & accepto Xerxis pro Jovis nomine, Græciam è sedibus suis exturbare vis, omnes homines ducens, quum etiam sine his tibi id facere liceret? Transgressis omnibus & iter ingredientibus, ingens prodigium oblatum est: quod Xerxes nihili fecit, etsi ad conjecturam patens; siquidem equa leporem enixa est. quod facile erat inde ad conjectandum; quod Xerxes quidem exercitum adversus Græciam cum maximo strepitu & ambitiosissime ducturus foret, rursusque pro seipso sollicitus, ad eundem locum fuga recursurus. Alterum quoque ei prodigium, dum Sardibus foret, exhibitum est. mula enim mulam edidit ancipitia genitalia habentem, maris & feminæ; sed maris erant superiora. Quorum prodigiorum utrumque pro nihilo habens, ire pergebat, comitante eum pedestri copia, quum navalis exercitus extra Hellespontum navigans terram legeret, diverso pedestribus cursu. nam iste quidem vesperam versus ad promontorium Sarpedonium navigabat; quo quum perveniſſet, jussus erat permanere: at terrestris exercitus ad auroram & solis exortum iter faciebat per Chersonesum, dextrorsum habens sepulcrum Helles filiæ Athamantis, sinistrorsum Cardiam urbem; tum progressus per medium oppidi, cui nomen est Agora, illinc deflectens ad sinum nomine Melana, & fluvium, cui idem est nomen, fluxu non sufficientem exercitui, sed deficientem, hunc dico fluvium, unde etiam sinus iste accepit appellationem, transgressus vesperam versus contendit, & Ænon urbem Æolidem & paludem Stentoridem præteriens, donec ad Doriscon pervenit. Est autem Doriscus Thraciæ litus & campus ingens, quem grande flumen Hebrus interfluit: ubi extructum est castellum regium quod Doriscus appellabatur, in quo Persarum erat præsidium à Dario jam inde impositum, quum Scythis inferebat bellum. Quum igitur locus di-

ge-

Ad Doriſcum numeratio copiarum Xerxis. Varietates gentium, unde collectæ, & arma. Perſarum appellationis origo.

gerendis recenſendiſque copiis idoneus videretur, Xerxes ita ſibi faciendum putavit. Ejus juſſu navarchi, quum eo appuliſſent, omnes naves ad litus Doriſco contiguum receperunt, ubi Sala urbs Samothracica & Zona ſitæ ſunt: cujus litoris ultima Serrium, celebre promontorium, qui locus quondam erat Ciconum. In hoc litus appulſa ac ſubducta claſſe, reſpiravere. Xerxes autem per hoc tempus apud Doriſcon colligebat numerum militantium. Equidem quantam ſinguli turbam ad numerum præbuerint, pro certo affirmare non poſſum; quoniam à nullis prorſus hominibus id refertur: pedeſtris autem exercitus multitudo comperta fuit centum ſeptuaginta myriades, vel *decies ſepties centena millia*. Numerum hoc modo inierunt: Coëgerunt unum in locum myriadem, vel *decem millia* hominum: qua coarctata quammaxime poterant, intus circulum circumſcripſerunt; quo facto emiſſaque illinc myriade, ſepem ex circuli modo circumdederunt, in altum excitantes umbilico viri tenus. Eam ubi fecere, aliam ſubinde intra illud circumſtructum myriadem introduxerunt: donec omnes iſto pacto enumeraverunt; numeratos autem nationatim digeſſerunt. Ex quibus qui militabant, hi erant. Perſæ, hunc in modum ornati: Circa capita geſtabant pilea (quas vocant tiaras) non denſata; circa corpus tunicas, manicis auctas, varii coloris, ſquama è ferro conſerta in ſimilitudem piſcium: femoralia circa crura: pro clypeis gerra, pharetris ſubter pendentibus: haſtas breves, arcus grandes, ſagittas arundineas: inſuper ad dextrum femur pugiones è zona ſuſpenſos. Hi ducem habebant Otanem patrem Ameſtris, quæ erat uxor Xerxis. Vocabantur autem quondam Perſæ à Græcis Cephenes; à ſe vero ipſis atque ab accolis, Artæi: verum poſteaquam Perſeus Danaës & Jovis filius ad Cepheum Beli filium commeavit, & Andromedam ejus filiam duxit uxorem, ſuſtulit ex ea filium quem Perſem appellavit, eumque illic reliquit: à quo (nam Cepheus carebat virili prole) cognomen ſortiti ſunt Perſæ. Medi eodem ornatu inſtructi militabant. nam hæc armatura Medica eſt, non Perſica. Habebant autem ducem Tigranem, virum Achæmenidem. Hi quondam ab omnibus vocabantur Arii: ſed ubi ad iſtos Arios conceſſit ex Athenienſibus Medea

τῷ Ξέρξῃ ὁ χῶρος εἶναι ἁπιτήδεος ἐνόμισε τάξαί τε καὶ ἐξαριθμῆσαι τὸ στρατὸν, καὶ ἐποίεε ταῦτα. τὰς μὲν δὴ νέας τὰς πάσας ἀπικομένας ἐς Δορίσκον, οἱ ναύαρχοι, κελεύσαντος Ξέρξεω, ἐς τὸ αἰγιαλὸν τὸ παραπλέον Δορίσκῳ ἐκόμισαν· ἐν τῷ Σάλη τε Σαμοθρηϊκίη [a] πεπόλισται πόλις, καὶ Ζώνη. πλησιαίτατα δὲ αὐτῆς, Σέρρῃον, ἄκρη ὀνομαζομένη. ὁ δὲ χῶρος ἔστι τοῦτο τὸ παραπλαγίως Κικόνων. ἐς τοῦτο τὸ αἰγιαλὸν καταγαγόντες τὰς νέας ἀνέψυχον ἀνελκύσαντες. ὁ δὲ ἐν τῷ Δορίσκῳ τοῦτον τὸν χρόνον τὸν στρατιῆς ἀριθμὸν ἐποιέετο. Ὅσον μέν νυν ἕκαστοι παρεῖχον πληθος ἐς ἀριθμὸν [b], οὐκ ἔχω εἰπεῖν τὸ ἀτρεκές· οὐ γὰρ λέγεται ὑπὸ ἀνδρῶν ἀνθρώπων· συμπαντὸς δὲ τοῦ στρατοῦ τοῦ πεζοῦ τὸ πλῆθος ἐφάνη ἑβδομήκοντα [c] καὶ ἑκατὸν μυριάδες. ἐξηριθμήθησαν [d] δὲ τόνδε τὸν τρόπον· συναγαγόντες [e] ἐς ἕνα χῶρον μυριάδα ἀνθρώπων, καὶ συνάξαντες [f] ταύτῃ ὡς μάλιστα εἶχον, περιέγραψαν ἔστωθεν κύκλον. περιγράψαντες δὲ, καὶ ἀπιέντες τὸν μυριάδα, αἰμασιὴν περιέβαλον κατὰ τὸν κύκλον, ὑπὸ ὀμφαλὸν ἀνήκουσαν ἀνδρὶ ἐς τὸ ὀμφαλόν. ταύτῃ δὲ ποιήσαντες, ἄλλους ἐσεβίβαζον ἐς τὸ περιοικοδομημένον· μέχρις οὗ πάντας τούτῳ τῷ τρόπῳ ἐξηριθμήσαντο. ἀριθμήσαντες δὲ, κατὰ ἔθνεα διετάσσοντο [g]. Οἱ δὲ στρατευόμενοι, οἵδε ἦσαν. Πέρσαι μὲν, ὧδε ἐσκευασμένοι· περὶ μὲν τῇσι κεφαλῇσι εἶχον πίλους καλεομένους, πίλους ἁπαγάς· περὶ δὲ τὸ σῶμα, χιτῶνας χειριδωτοὺς ποικίλους, λεπιδωτοὺς σιδηρέους ὄψιν ἰχθυοειδέος· περὶ δὲ τὰ σκέλεα, ἀναξυρίδας· ἀντὶ δὲ ἀσπίδων, γέρρα. ὑπὸ δὲ, φαρετρεῶνες κρέμανται. αἰχμὰς δὲ βραχέας εἶχον, τόξα δὲ μεγάλα, οἰστοὺς δὲ καλαμίνους. περὶ δὲ, ἐγχειρίδια παρὰ τὸν δεξιὸν μηρὸν παρεωρεύμενα ἐκ τῆς ζώνης. καὶ ἄρχοντα παρεῖχοντο Ὀτάνεα τὸν Ἀναΐντεω πατέρα, τῆς Ξέρξεω γυναικός. ἐκαλέοντο δὲ πάλαι μὲν Ἑλλήνων Κηφῆνες, ὑπὸ μέντοι σφέων αὐτέων καὶ τῶν περιοίκων, Ἀρταῖοι. ἐπεὶ δὲ Περσεὺς ὁ Δανάης παρὰ Διὸς ἀπίκετο παρὰ Κηφέα τὸν Βήλου, καὶ ἔσχε αὐτοῦ τὴν θυγατέρα Ἀνδρομέδην γενέσθαι, οὗτος παῖς τῷ ὀνόματι ἐτέτο Πέρσης. τοῦτον δὲ αὐτοῦ καταλείπει· ἐτύγχανε γὰρ ἄπαις ἐὼν ὁ Κηφεὺς ἔρσεν γόνου. διὰ τοῦτο δὲ τὴν ἐπωνυμίην ἔσχον. Μῆδοι δὲ τὴν αὐτὴν ταύτην ἐσταλμένοι ἐστρατεύοντο. Μηδικὴ γὰρ αὕτη ἡ σκευὴ ἐστι, καὶ οὐ Περσική. οἱ δὲ Μῆδοι ἄρχοντα μὲν παρείχοντο Τιγράνην, ἄνδρα Ἀχαιμενίδην· ἐκαλέοντο δὲ πάλαι ὑπὸ πάντων Ἄριοι. ἀπικομένης δὲ Μηδείης τῆς Κολχίδος ἐξ Ἀθηναίων

a Σαμοθρηίκη. b πλήθει ἀριθμὸν. c πλῆθος, ἑβδομήκοντα. d MS. habet ἐξηριθμηντο. e Etiam habet MS. συνάγαγόν τε. f συνάψαντες. g MS. habet διέτασσον.

ἐς τὰς Ἀ ἐίας τάτας, μεπβαλὼν Ϛ ὅτοι τὸ ἀρχαῖον αὐτοὶ ωΘὶ σφέων ὧδε λέγεσι Μῆδοι. Κίσσιοι δὲ ςρατευόμενοι, τὰ μὲν ἄλλα καλάπερ Πέρσαι ἐσκευάδατο· ἀντὶ δὲ τ πίλων, μιτροφόροι ἦσαν. Κισσίων δὲ ἦρχε Ἀνάφης ὁ Ὀτάνεω. Ὑρκάνιοι δὲ, καλάπερ Πέρσαι ἐσεσίχατο, ἡγεμόνα παρεχόμενοι Μεγάπανον, τ Βαβυλῶν@· ὕςερον τατέων ἐπιτροπεύσαντα. Ἀσσύριοι δὲ ςρατευόμενοι, ωΘὶ μὲν τῇσι κεφαλῇσι εἶχον χάλκεά τε, καὶ πεπλεγμένα τρόπον τινὰ βάρβαρον οὐκ εὐαπήγητον· ἀσπίδας δὲ καὶ αἰχμὰς καὶ ἐγχειρίδια ωΘοσταλήσια τῇσι Αἰγυπτίῃσι εἶχον· ωΘὸς δὲ, ῥόπαλα ξύλων τετυλωμένα σιδήρῳ, καὶ λινέας θώρηκας. ὅτοι δὲ ὑπὸ μὲν Ἑλλήνων σκαλέονλο Σύριοι, ὑπὸ δὲ τ βαρβάρων Ἀσσύριοι σκλήθησαν. τειέων δὲ μεπαξὺ Χαλδαῖοι· ἦρχε δὲ σφέων Ὀτάσπης ὁ Ἀρπαχαίου. Βάκτριοι δὲ ωΘὶ μὲν τῇσι κεφαλῇσι ἀσχόπεζα τ Μηδικῶν ἔχοντες ἐςρατεύονλο, τόξα δὲ καλάμινα ἐπιχώρια, καὶ αἰχμὰς βραχέας. Σάκαι δὲ οἱ Σκύθαι ωΘὶ μὲν τῇσι κεφαλῇσι κυρβασίας ἐς ὀξὺ ἀπηγμένας ὀρθὰς εἶχον πεπηγυίας, ἀναξυρίδας δὲ ἐνεδεδύκεσαν [d]. τόξα δὲ ἐπιχώρια, καὶ ἐγχειρίδια, ωΘὸς δὲ, καὶ ἀξίνας καὶ σαγάρις [e] εἶχον. τατέους δὲ ἐόνλας Σκύθας Ἀμυργίους [f], Σάκας ἐκάλεον. οἱ γὰρ Πέρσαι [g] πάνλας τὰς Σκύθας καλέουσι Σάκας. Βακλρίων δὲ Ϛ Σακέων ἦρχε Ὑςάσπης ὁ Δαρείου τε καὶ Ἀτόσσης τ Κύρου. Ἰνδοὶ δὲ εἵμαλα μὲν ἐνεδεδυκότες ἀπὸ ξύλων πεποιημένα, τόξα δὲ καλάμινα εἶχον, καὶ ὀϊςοὺς καλαμίνους· ἐπὶ δὲ, σίδηρον [h] ἦν. ἐσαλμένοι μὲν δὴ ἦσαν ἅτω Ἰνδοί· παρσεπάχαλο δὲ συςρατευόμενοι Φαρναζάθρῃ [i] τῷ Ἀρταβάτεω. Ἄριοι δὲ τόξοισι μὲν ἐσκευασμένοι ἦσαν Μηδικοῖσι, τὰ δὲ ἄλλα, καλάπερ Βάκλριοι. Ἀρίων δὲ ἦρχε Σισίμνης ὁ Ὑδάρνε@. Πάρθοι δὲ καὶ Χορασμιοι, καὶ Σογδοί τε Ϛ Γανδάριοι Ϛ Δαδίκαι, τὴν αὐτὴν σκευὴν ἔχονλες τὴν Ϛ Βάκλριοι, ἐςρατεύονλο. τατέων δὲ ἦρχον οἵδε· Πάρθων μὲν Ϛ Χορασμίων, Ἀρτάβαζο@ ὁ Φαρνάκεω· Σογδῶν δὲ, Ἄζάνης ὁ Ἀρταίῳ· Γανδαρίων δὲ, καὶ Δαδικέων, Ἀρτύφιο@ ὁ Ἀρταβάνῳ. Κάσπιοι δὲ σισύρας τε [k] ἐνδεδυκότες, καὶ τόξα ἐπιχώρια καλάμινα ἔχονλες Ϛ ἀκινάκεας, ἐςρατεύονλο. ὅτοι μὲν ἅτω ἐσκευάδαλο, ἡγεμόνα παρεχόμενοι Ἀρσάμαρδον τ Ἀρτυφίου ἀδελφεόν. Σαρανγαῖοι δ, εἵμαλα μὲν βεβαμμένα ἔχονλες, ἐνέπρεπον· πέδιλα δ ἐς γόνυ ἀναλείνονλα εἶχον, τόξα δὲ Ϛ αἰχμὰς Μηδικάς. Σαρχεγέων δὲ ἦρχε Φερενδάτης ὁ Μεγαβάζου. Πάκλυες δὲ, σιρυροφόροι [k] τε ἦσαν, καὶ τόξα ἐπιχώρια εἶχον Ϛ ἐγχειρίδια. Πάκτυες δὲ ἄρχονλα παρεῖχον Ἀρτύντεω τ Ἰθαμάτρεω.

dea Colchis. immutaverunt & ipsi nomen. Ita de se ipsi Medi commemorant. Cissii in militia cetero ornatu ut Persæ erant armati, sed pro pileis mitras ferebant. Eis dux erat Anaphes Otanis filius. Hyrcani quoque Persica armatura ornati ducem habebant Megapanum, qui postea Babylonis procurator fuit. Assyrii autem qui militabant, hunc habebant ornatum: æra in capitibus, barbarico quodam modo conserta nec facili ad enarrandum: clypeos autem, hastas, pugiones Ægyptiacis adsimiles: & præterea ligneas clavas ferro quasi callo horridas, ac lineos thoraces. Isti à Græcis Syrii vocabantur, sed à barbaris Assyrii sunt vocati. inter quos Chaldæi sunt. iis præerat Otaspes Artachæi filius. Bactrii ornatu capitis persimili illius Medici militabant, sed more gentis, arundineis arcubus & hastis brevibus. Sacæ, qui Scythæ sunt, in capitibus gestabant pilea, in acutum erectas atque compactiles, induti femoralibus: necnon arcus gentiles atque pugiones, ad hoc secures ac bipennes. Hos, quum sint Scythæ Amyrgii, Sacas appellabant; quod cunctos Scythas Persæ Sacas appellant. Bactriis & Sacis præerat Hystaspes, Darii filius & Atossæ Cyri filiæ. Indi vestiti erant amictu è lignis confecto: arcus arundineos gestabant, itemque arundineas sagittas ferro præfixas: ita instructi Indi, erant sub duce Pharnazathre Artabatis filio. Arii Medicis arcubus muniti erant, cetera Bactriorum similes. Iis præerat Sisamnes Hydarnis filius. Parthi & Chorasmii & Sogdi & Gandarii & Dadicæ eandem quam Bactrii armaturam gestantes militabant. quorum Parthis & Chorasmiis præerat Artabazus Pharnacis filius: Sogdis, Azanes Artæi filius: Gandariis & Dadicis Artyphius Artabani filius. Caspii, sisyris (*genus est rude vestis*) induti, arcus gentili more arundineos gestabant & acinaces, ducem sui agminis habentes Ariomardum Artyphii germanum. Sarangæ indumenta gestantes versicoloria decori erant, caligasque genuum tenus allevatas; sed arcus lanceasque Medicas, duce Pherendate Megabazi filio. Pactyes, & ipsi sisyras ferebant, & vernaculos arcus atque pugiones: quorum dux erat Artyntes Ithamatris filius.

Utii

a χάλκειά τε κρήνεα κ. b τοῖσι Αἰγυπλίοισι. c ἀγχοτάτω. d ἐνδεδύκεσαν. e MS. habet ἀξίνας σαγάριας absque interposito κ. f Idem MS. habet Αἰμυργίους. g οἱ ϗ Πέρσαι. h σίδηρο@. i MS. habet φαρναζάθῃ. k In MS. est σισύρνας τε. & mox σισυροφόροι.

Continuatio ejusdem materiæ. Capillorum varietas in Æthiopibus Afris & Indicis. Syri Cappadoces.

68 Utii & Myci & Paricanii eodem quo Pactyes modo armati erant sub his ducibus: Utii quidem & Myci, sub Arsamene Darii filio: Paricanii vero sub Si-
69 romitre OEobazi filio. Arabes succincti erant ziras, *amiculi genus*, arcusque recurvos, habiles & longos gestabant. Æthiopes pardorum pellibus leonumque amicti, arcus è palmarum spathis factos gerebant, longos, quatuor non minus cubitis; item breves ex arundine sagittas, pro ferro præfixas eo lapide acuminato quo sigilla sculpunt: præterea haftas & in eis capreæ cornu erat acuminatum & instar lanceæ factum; sed & clavas callo clavorum duratas habebant. Hi quum eunt in pugnam, dimidiatum corpus gypso, alterum minio illinunt. Arabum autem Æthiopumque qui super Ægyptum incolunt, dux erat Arsanes, Darii filius & Artystonæ Cyri filiæ: quam Darius ex uxoribus maxime adamans, statuam auream malleo ductam fecit. Arsanes quidem Æthiopibus qui sunt super Ægyptum, atque Arabibus præ-
70 erat. Ii autem Æthiopes qui sunt ab ortu solis, (nam duplices militabant) accensebantur Indis, forma nihil admodum à ceteris differentes, sed voce duntaxat atque capillicio. Nam Æthiopes qui ab sole sunt, promissos crines; qui ex Africa, crispos maxime inter omnes homines habent. Æthiopes autem hi ex Asia, pleraque arma eadem Indis gestabant, sed antefrontes equinas cum auribus excoriatas atque juba in capitibus, ut ipsa juba pro crista esset, & hirtæ aures equinæ rigerent. in locum clypeorum pelles gruum prætendebant.
71 Libyes autem corio armati iere, ac jaculis aduftis, duce Massage Oarizi filio.
72 Paphlagones autem capitibus gerebant consertas plectendo cassides, scuta exigua, hastas haud magnas; præterea jacula, pugionesque; pedibus inductas caligas populares ad mediam tibiam ascendentes. Eandem Paphlagonibus armaturam gestabant Ligyes & Matieni & Maryandeni & Syri. Isti autem Syri à Persis Cappadoces vocantur. Paphlagonum & Matienorum dux erat Dotus Megasidræ filius: Maryandenorum & Ligyum & Syrorum, Bryas Darii filius
73 & Artystonæ. Phryges autem proximam Paphlagonicæ armaturam gerebant paullum differentes: qui (ut Macedones ajunt)

μάτρεω [a]. Οὗτοι δὲ ϵ̓ Μύκοι τε ϵ̓ Παρικάνιοι ἐσκευασμένοι ἦσαν κατάπερ Πάκτυες. τυτίων δὲ ἦρχον οἵδε· Οὐτίων μὲν ϵ̓ Μύκων, Ἀρσιμένης ὁ Δαρείου· Παρικανίων δὲ, Σιρομίτρης ὁ Οἰοβάζου [b]. Αἰθίοπες δὲ, ζεῖραν ὑποζωσμένοι ἦσαν· τόξα δὲ παλίντονα εἶχον πρὸς δεξιὰ, μακρά. Αἰθίοπες δὲ παρδαλέας τε ϵ̓ λεοντέας ἀναμμένοι [c], τόξα δὲ εἶχον ἐκ Φοινίκης ἀπάλης πεποιημένα μακρὰ, τετραπήχεων οὐκ ἐλάσσω· ὀϊστοὶ δὲ, καλαμίνεοι σιδηροῦς μικροὺς [d]. ἀντὶ δὲ σιδήρου ἐπῆν λίθος ὀξὺς πεποιημένος, τῷ ϵ̓ τὰς σφρηγῖδας γλύφουσι. πρὸς δὲ, αἰχμὰς εἶχον, ὀϊστὸς δὲ, κέρως δορκάδος ἐπῆν ὀξὺς, πεποιημένον τρόπον λόγχης. εἶχον δὲ ϵ̓ ῥόπαλα τυλωτά. ϵ̓ δὲ σώματος τὸ μὲν ἥμισυ ἐξηλείφοντο ἰόντες ἐς μάχην, γύψῳ· τὸ δ' ἕτερον ἥμισυ, μίλτῳ. Ἀραβίων δὲ ϵ̓ Αἰθιόπων τῶν ἄνω ἐν Αἰγύπτῳ οἰκημένων ἦρχε Ἀρσάνης [e] ὁ Δαρείου ϵ̓ Ἀρτυστώνης τῆς Κύρου θυγατρός· τὴν μάλιστα γέρας τῶν γυναικῶν Δαρεῖος, εἰκὼ χρυσείῃ στρεπτάλῃ ἐτίμησε. τῶν μὲν δὴ ἄνω ἐν Αἰγύπτῳ Αἰθιόπων ϵ̓ Ἀραβίων ἦρχε Ἀρσάνης [e]. Οἱ δὲ ἀπ' ἡλίου ἀνατολέων Αἰθίοπες (δίξοοι γὰρ ἐστρατεύοντο) παρεσκευάδατο τοῖσι Ἰνδοῖσι, ἀλλάσσοντες εἶδος μὲν οὐδὲν τοῖσι ἑτέροισι, φωνῇ δὲ ϵ̓ τρίχωμα μοῦνον. οἱ μὲν γὰρ ἀπ' ἡλίου Αἰθίοπες, ἰθυτρίχες εἰσὶ· οἱ δὲ ἐκ τῆς Λιβύης, ὀλόθριξ τρίχωμα ἔχουσι πάντων ἀνθρώπων. ἔτι δὲ οἱ ἐκ τῆς Ἀσίης Αἰθίοπες, τὰ μὲν ἄλλα καθάπερ Ἰνδοὶ ἐσεσάχατο, πορμηωπίδια δὲ ἵππων εἶχον ὑπὲρ τῆσι κεφαλῆσι, συύτεα τοῖσι ὠσὶ ἐκδεδαρμένα, καὶ τῇ λοφιῇ [f]. καὶ ἀντὶ μὲν λόφου, ἡ λοφιὴ κατέῤῥεε· τὰ δὲ ὦτα τῶν ἵππων, ὀρθὰ πεπηγότα εἶχον. πορθλήματα δὲ ἀντ' ἀσπίδων ἐποιεῦντο γερεώων δορέας. Λίβυες δὲ σκυτίνῳ μὲν σκυτίνῳ ἔσαν ἔχοντες, ἀκοντίοισι δὲ ὀπισθοπάλτοισι χρεώμενοι· ἄρχοντα δὲ παρείχοντο Μασσαγέτῃ τὸν Ὀαρίζου [g]. Παφλαγόνες δὲ ἐστρατεύοντο, ὑπὲρ μὲν τῆσι κεφαλῆσι ἔχοντες περόνεα πεπλεγμένα, ἀσπίδας δὲ μικρὰς, αἰχμὰς δὲ βραχέας, καὶ μεγάλας· πρὸς δὲ, ἀκόντια καὶ ἐγχειρίδια· ὑπεδεδέατο δὲ τὰς πέδας, πέδιλα ὑπερώεα ἐς μέσην κνήμην ἀναπίνοντα. Λίγυες δὲ, καὶ Ματιηνοὶ, καὶ Μαριανδηνοί τε ϵ̓ Σύροι, τὴν αὐτὴν εἶχον Παφλαγόσι, ἐστρατεύοντο. οἱ δὲ Σύροι [h] ὑπὸ τῶν Περσέων Καππαδόκαι καλέονται. Παφλαγόνων μὲν νυν ϵ̓ Ματιηνῶν Δῶτος ὁ Μεγασίδρης [i] ἦρχε· Μαριανδηνῶν δὲ ϵ̓ Λιγύων, καὶ Σύρων, Βρύης [k] ὁ Δαρείου τε ϵ̓ Ἀρτυστώνης. Φρύγες δὲ ἀγχοτάτω τὴν Παφλαγονικὴν σκευὴν εἶχον, ὀλίγον παραλλάσσοντες. οἱ δὲ Φρύγες (ὡς Μακεδόνες λέ-

γουσι)

a Ἀρσιμίτῃ τὴν Γρημίτεω. b Οἰοβάζου. c ἀναμμένοι. d μικροὺς. e Ἀρσάμης bis. f τῆσι λοφιῆσι. g Μασσαγέτῃ τὸν Ὀαρίζου. h Σύριοι. i Μεγασίδου. k Γαβρύης.

Pergit continuatio ejusdem argumenti. Briges, mox Phryges. Meones facti Lydi. Mysi coloni Phrygum. Bithyni olim Thraces ad Strymonem.

γυσι) ϗαλέονϗο Βρίγες [a] χρόνον ὅσον Εὐρωπηίοι ἐόντες σϖοίκησαν [b] Μακεδόσι· μεταβάντες δὲ ἐς τὴϖ Ἀσίην, ἅμα τῇ χώρῃ Ϲ τὸ ἔνομα μετέβαλον ἐς Φρύγας. Ἀρμένιοι δὲ κατάπερ Φρύγες ἐσεσάχασι, ἐόντες Φρυγῶν ἄποικοι. τυτέων σϖαμφοτέρων ἦρχε Ἀρτόχμης, Δαρείου ἔχων θυγατέρα. Λυδοὶ γὰρ οἱ ἐγχωρίτατοι τῶν Ἑλληνικῶν εἶχον ὅπλα. οἱ γὰρ Λυδοὶ, Μήονες ϗαλεϖτο πάλαι· ἀπὸ δὲ Λυδοῦ τοῦ Ἄτυος ἔσχον τὸϖ ἐπωνυμίην, μεταβαλόντες τὸ ἔνομα. Μυσοὶ δὲ, ὑπὸ μὲν τῶν σφετέρων κεφαλῇσι εἶχον κράνεα ὑπηχόμενα, ἀσπίδας δὲ μικρὰς. ἀκοντίοισι δὲ ἐχρέωντο ὑπηκαύτοισι. ἔστι δὲ εἰσὶ Λυδῶν ἄποικοι· ἀπ' Οὐλύμπου δὲ ὄρεος ϗαλέονται Οὐλυμπηνοί. Λυδῶν δὲ Ϲ Μυσῶν ἦρχε Ἀρταφέρνης ὁ Ἀρταφέρνεος, ὃς ἐς Μαραθῶνα ἐσέβαλε σὺν Δάτι. Θρήικες δὲ, ὑπὸ μὲν τῇσι κεφαλῇσι ἀλωπεκέας ἔχοντες, ἐστρατεύοντο, ϖερὶ δὲ τὸ σῶμα, κιθῶνας· ὑπὸ δὲ, ζειρὰς ϖεριβεβλημένοι ποικίλας· ϖερὶ δὲ τὰς πόδας τε Ϲ τὰς κνήμας, πέδιλα νεβρῶν [c]· ϖρὸς δὲ, ἀκόντιά τε Ϲ πέλτας, καὶ ἐγχειρίδια μικρά. ἔστι δὲ Ἀβραδάντες μὲν ἐς τὴν Ἀσίην, ϗληθῆναι Βιθυνοί· τὸ δὲ πρότερον ϗαλέοντο (ὡς αὐτοὶ λέγουσι) Στρυμόνιοι, οἰκέοντες ἐπὶ Στρυμόνι· ἐξαναστῆναι δέ φασι ἐξ ἠθέων ὑπὸ Τευκρῶν τε Ϲ Μυσῶν. Θρηίκων δὲ τὸν τῇ Ἀσίῃ ἦρχε Βασσάκης [d] ὁ Ἀρταβάνου. ἀσπίδας μὲν ὁμοδοίνας εἶχον μικρὰς, καὶ ϖροβόλους δύο λυκεργέας [e] ἑκὰς ἔχε· ἐπὶ δὲ τῇσι κεφαλῇσι κράνεα χάλκεα· ϖερὶ δὲ τοῖσι κράνεσι, ὦτά τε Ϲ κέρεα ϖροσεοικότα βοὸς χάλκεα. ἐπῆσαν δὲ Ϲ λόφοι. πτερὰς δὲ κνήμας ῥάκεσι φοινικέοισι κατελίχαντο. ἐν τούτοισι τοῖσι ἀνδράσι Ἄρεός ἐστι χρηστήριον. Καβηλέες δὲ οἱ Μήονες, Λασσώνιοι δὲ καλεύμενοι, τὴν αὐτὴν Κίλιξι εἶχον σκευήν· τὴν ἐγὼ, ἐπεὰν κατὰ τὴν Κιλίκων τάξιν διεξιὼν ϕράσω, τότε σημανέω. Μιλύαι δὲ αἰχμάς τε βραχείας εἶχον, καὶ εἵματα ἐνεπερπάλου. εἶχον δὲ αὐτέων τόξα μετεξέτεροι Λύκια· ϖερὶ δὲ τῇσι κεφαλῇσι ἐκ διφθερέων πεποιημένας κυνέας. τυτέων πάντων ἦρχε Βάδρης ὁ Γαύενος. Μόσχοι δὲ ϖερὶ μὲν τῇσι κεφαλῇσι κυνέας ξυλίνας εἶχον, ἀσπίδας δὲ Ϲ αἰχμὰς σμικρὰς· λόγχας δὲ ἐπῆσαν μεγάλας. Τιβαρηνοὶ δὲ, καὶ Μάκρωνες, καὶ Μοσσύνοικοι, κατάπερ Μόσχοι ἐσκευασμένοι ἐστρατεύοντο. τούτων δὲ σατράπεσον ἄρχοντες οἵδε· Μόσχων μὲν Ϲ Τιβαρηνῶν, Ἀριόμαρδος ὁ Δαρείου τε παῖς Ϲ Πάρμυος τ Σμέρδιος Ϝ Κύρου· Μάκρωνας δὲ Ϲ Μοσσυνοίκων, Ἀρταΰκτης ὁ Χερασμίου, ὃς Ξέρξην τὴν ἐν Ἑλλησπόντῳ ἐπεῤῥόπησε. Μάρες δὲ ἐπὶ μὲν τῇσι κεφαλῇσι κράνεα ὑπηχόμενα πλεκτὰ

junt) tamdiu vocati sunt Briges, quamdiu EUropæi fuerunt, Macedonum accolæ; transgressi autem in Asiam, una cum loco nomen immutavere in Phryges. Armenii Phrygum cultu armati erant, utique illorum coloni. His utrisque præerat Artochmes, qui Darii filiam in matrimonio habebat. Lydi proxime ad Græcorum armaturam accedebant, olim Meones vocati: pristinoque nomine mutato, à Lydo Atyis filio cognomen acceperunt. Mysi super capita gentiles galeas ferebant, scutula quoque ac adusta jacula. Sunt autem Lydorum coloni, à monte Olympo Olympieni nominati. Horum utrisque præerat Artaphernes Artaphernis filius, qui collega Datis Marathonem invasit. Thraces vulpinas pelles capitibus gestabant, corpus tunicis, & insuper circumdati variis ziris; ad pedes ac tibias caligæ hinnulorum: ferentes præterea jacula & peltas & pugiunculos. Isti transgressi in Asiam, vocati sunt Bithyni, prius appellati (ut ipsi ajunt) Strymonii, quod Strymonem accolerent: à suisque sedibus exactos se dicunt à Teucris & Mysis. Thracibus autem qui Asiam incolunt præerat Bassaces Artabani filius, gestantibus brevia è crudo corio scuta, & bina singulis venabula ad lupos urgendos, in capitibus æreas cassides, & super cassides ex ære factas aures bovis & cornua, impositis etiam cristis; tibias autem fasciis purpureis involutas. Martis oraculum apud hos viros est. Cabelees Meones (qui Lasonii vocantur) eundem cultum gerebant Cilicibus: quem ego, quum ordine ad Cilices veniam, indicabo. Milyæ autem hastas breves gerebant, & vestes fibulis substrictas, & eorum nonnulli Lycios arcus, in capitibus galeas è pellibus factas. Horum omnium præfectus erat Badres Hystanis filius. Moschi ligneas circa capita galeas gerebant, scutaque ac hastilia brevia, sed longa in hastilibus spicula. Eodem quo Moschi ornatu militabant Tibareni, & Macrones, & Mosynœci, quos hi regebant: Moschos & Tibarenos Ariomardus, Darii filius & Parmyis filiæ Smerdis, filii Cyri. Macrones & Mosynœcos Artayctes, Cherasmis filius, qui Sesti in Hellesponto præses erat. Mares in capitibus gentiles cassides plexas gerebant,

74 75 76 77 78 79

a MS. habet Φρίγες. b συνοίκων. c ἰδρῶν. d Βαγασάκης. e Λυκιουργίας.

bant, scutaque coriacea parva & jacula: Colchi capita tegebant galeis ligneis; aderant scuta ex crudo bovis tergore parva & hastæ breves, præterea machæræ. Præerat autem Maribus & Colchis Pharandates Teaspis filius. Allarodii & Saspires eodem quo Colchi ornatu militabant, duce Masistio Siromitræ filio. 80 Insulanæ gentes, quæ rubro è mari sequntæ sunt ex iis insulis ad quas transportare rex solet quos è suis locis summovet, gerebant proxima Medis & vestimenta & arma: quibus præerat Mardontes Bagæi filius, qui apud Mycalen dux secundo post hæc anno in pugna 81 oppetiit. Hæ erant nationes quæ per continentem ibant, ex quibus constabat pedester exercitus: quibus ii præerant qui commemorati sunt, quique ordinarant milites enumeraverantque & præfectos mille militum, & præfectos decem millium delegerant. nam hi creaverant centuriones decurionesque. Erant & alii agminum & gentium prætores: verum ii qui nominati sunt, erant 82 duces. Horum tamen & totius exercitus pedestris imperatores erant, Mardonius Gobryæ filius, & Trintatæchmes filius Artabani, qui diffuaserat bellum Græciæ inferendum, & Smerdones Otanis filius, ambo hi fratrum Darii filii, Xerxis patrueles: & Masistes Dario & Atossa genitus, & Gergis Arizi & Megabyzus Zopyri filius. Hi erant 83 imperatores omnium pedestrium copiarum, præter illa delecta Persarum decem millia, quibus præerat Hydarnes Hydarnis filius: qui Persæ vocabantur immortales, ob hoc, quod siquis eorum aut nece aut morbo numerum imminueret, alius sufficiebatur: nec unquam plures erant paucioresve decem millibus. Præcipuo inter omnes cultu erant Persæ decori, & iidem præstantissimi. Armaturam quidem habebant talem, quæ dicta est: & præterea multo & immenso auro conspicui, ducentes una carrucas cum pallacis ac familia permulta eaque belle ornata: necnon camelos ac jumenta, præter ceteros milites, quæ commeatum portabant. Equitant autem hæ na- 84 tiones: sed non omnes habebant equos, verum hæ solæ: Persæ, qui eadem erant qua peditatus armatura ornati, nisi quod quidam illorum gestabant in capitibus opera ex ære ferroque ductilia. Sunt

κνὰ εἶχον, ἀσπίδας ᾗ δερματίνας μικρὰς, ϗ αἰχμὰς. Κόλχοι δὲ πρὸ μὲν τῆσι κεφαλῆσι κράνεα ξύλινα, ἀσπίδας δὲ ὠμοβοίνας μικρὰς, αἰχμάς τε βραχέας· ὡυτὸς δὲ, ϗ μαχαίρας εἶχον. Μαρῶν δὲ ϗ Κόλχων ἦρχε Φαρανδάτης [a] ὁ Τεάσπιος. Ἀλλαρόδιοι δὲ ϗ Σάσπιρες, καθάπερ Κόλχοι ὡπλισμένοι ἐσῆισαν. τουτέων δὲ Μασίστιος ὁ Σιρομίτρεω ἦρχε. Τὰ δὲ νησιωτικὰ ἔθνεα τὰ ἐκ τῆς Ἐρυθρῆς θαλάσσης ἐπάμενα, νήσων δὲ ἐν τῆσι τὰς ἀναστάσας καλεομένας κατοικίζει βασιλεὺς, ἀγχοτάτω τῶν Μηδικῶν εἶχον ἐσθῆτά τε ϗ ὅπλα τοιαῦτα δὲ τῶν νησιωτέων ἦρχε Μαρδόντης ὁ Βαγαίου, ὃς ἐν Μυκάλῃ στρατηγέων, δευτέρῳ ἐτεῖ τουτέων ἐτελεύτησε ἐν τῇ μάχῃ. Ταῦτα δὴ τὰ κατ' ἤπειρον στρατούμενά τε ἔθνεα, ϗ τεταγμένα ἐς τὸ πεζόν [b]· τοῦτο μὲν ὦν ὁ στρατὸς ἦρχον ὅσοι εἶπον εἰρέαται· ϗ οἱ διατάξαντες ϗ ἐξαριθμήσαντες, ὅσοι ἦσαν· ϗ χιλιάρχας τε ϗ μυριάρχας ὑποδέξαντες· ἑκατοντάρχας ᾗ ϗ δεκάρχας οἱ μυριάρχαι. πλέων ᾗ ϗ ἐθνέων ἦσαν ἄλλοι σημάντορες. ἦσαν μὲν δὴ ὅσοι, εἶπερ εἰρέαται, ἄρχοντες. Ἐστρατήγεον ᾗ τουτέων τε ϗ ὧν σύμπαντος στρατὸς ἦν πεζὸς, Μαρδόνιός τε ὁ Γωβρύεω, ϗ Τριτανταίχμης ὁ Ἀρταβάνου, ὧν γνώμην ἡμένω μὴ στρατεύεσθαι ἐπὶ τοὺς Ἕλληνας, ϗ Σμερδόνης ὁ Ὀτάνεω, Δαρείου ἀμφότεροι ὄντες ἀδελφεῶν παῖδες, Ξέρξῃ ᾗ ἐγινόντην ἀνεψιοί· ϗ Μασίστης ὁ Δαρείου τε ϗ Ἀτόσσης παῖς, ϗ Γέργις ὁ Ἀρίζου [c], ϗ Μεγάβυζος ὁ Ζωπύρου. Οὗτοι ἦσαν στρατηγοὶ ὧν σύμπαντος στρατὸς πεζὸς [d], χωρὶς τῶν μυρίων. τῶν ᾗ μυρίων τουτέων Περσέων τῶν ἀπολελεγμένων ἐστρατήγεε μὲν Ὑδάρνης ὁ Ὑδάρνεω· ἐκαλέοντο δὲ ἀθάνατοι οἱ Πέρσαι ὅτου δὴ τοῦδε [e]· εἴ τις αὐτέων ἐξέλιπε τὸν ἀριθμὸν, ἢ θανάτῳ βιασθεὶς, ἢ νούσῳ, ἄλλος ἀνὴρ αἱρεέμενος [f]. ϗ ἐγένοντο ἐδεμοὶ ὅτε πλεῦνες μυρίων, ὅτε ἐλάσσονες. κόσμον δὲ παρεῖχον παρεόμενον ἀπὸ πάντων Πέρσαι, ϗ αὐτοὶ ἄριστοι ἦσαν. σκεύεϊ μὲν τοιούτῳ εἶχον ὅπερ εἴρηται· χωρὶς δὲ χρυσόν τε πολλὸν ϗ ἄφθονον ἔχοντες ἐπέπρωσαν· ἁρμαμάξας τε ἅμα ἤγοντο, ἐν δὲ, παλλακὰς ϗ θεραπηίδας πολλὰς τε ϗ εὖ ἐσκευασμένας. σῖτα δέ σφι, χωρὶς τῶν ἄλλων στρατιωτέων, κάμηλοί τε ϗ ὑποζύγια ἦγον. Ἱππεύεσθαι δὲ τούτους τοὺς ἔθνεα· πολλῷ ὁ πάντα παρεῖχε ἵππον, ἀλλὰ τοσήδε μοῦνα· Πέρσαι μὲν, τῷ αὐτῷ ἐσκευασμένοι ϗ ὁ πεζὸς αὐτέων· πολλοὶ δὴ τῆσι κεφαλῆσι εἶχον ἔνιοι αὐτέων ϗ χάλκεα ϗ σιδήρεα ἐξεληλαμένα πολλά.

Εἰσὶ

a Φερενδάτης. b ἐς τὸν πεζὸν. c Ἀρεάζου. d σύμπασος πεζὸς. e MS. habet ἕνεκα διὰ τοῦδε. f αἱρεθεὶς.

Quorundam gentium arma. Præfecti fumini equitum. Infortunium Pharnuchis.

Εἰσὶ δέ τινες νομάδες ἀνθρωποι Σαγάρτιοι καλεόμενοι, ἔθνος μὲν Περσικὸν καὶ φωνῇ, σκευὴ δὲ μεταξὺ ἔχουσι πεποιημένην τε Περσικῆς τε καὶ Πακτυϊκῆς· οἱ παρείχοντο μὲν ἵππον ὀκτακισχιλίην, ὅπλα δὲ οὐ νομίζουσι ἔχειν οὔτε χάλκεα, οὔτε σιδήρεα, ἔξω ἐγχειριδίων. χρέωνται δὲ σφῆσι πεπλεγμένῃσι ἐξ ἱμάντων, ταύτῃσι ποιησάμενοι ἔρχονται ἐς πόλεμον. ἡ δὲ μάχη τυτέων τε ἀνδρῶν, ὧδε· ἐπεὰν συμμίσγωσι τοῖσι πολεμίοισι, βάλλουσι τὰς σφείας, ἐπ' ἄκρεω βρόχους ἐχούσας· ὅτῳ δ' ἂν τύχῃ, τοῦ τε ἵππου, τοῦ τε ἀνθρώπου, ἐπ' ἑωυτὸν ἕλκει. οἱ δὲ ἐν ἕρκεσι [b] ἐμπαλλασσόμενοι διαφθείρονται. τυτέων μὲν αὕτη ἡ μάχη, καὶ ἐπεπόνθασι ἐς τοὺς Πέρσας. Μῆδοι δὲ, τοὺ περ ἐν τῷ πεζῷ εἶχον σκευὴν, καὶ Κίσσιοι ὡσαύτως. Ἰνδοὶ δὲ σκευὴν μὲν εἰσεσάχατο τὴν αὐτὴν καὶ ἐν τῷ πεζῷ, ἤλαυνον δὲ κέλητας καὶ ἅρματα· ὑπὸ δὲ τοῖσι ἅρμασι ὑπῆσαν ἵπποι καὶ ὄνοι ἄγριοι. Βάκτριοι δὲ εἰσεσάδαρσαν ὡσαύτως καὶ ἐν τῷ πεζῷ, καὶ Κάσπιοι ὁμοίως. Λίβυες δὲ καὶ αὐτοὶ καπήρεα ἐν τῷ πεζῷ. ἤλαυνον δὲ καὶ ἅπαντες ἅρματα. ὡς δ' αὖτως Κάσπιοι καὶ Παρικάνιοι εἰσεσάχατο ὁμοίως καὶ ἐν τῷ πεζῷ. Ἀραβίοι δὲ σκευὴν μὲν εἶχον τὴν αὐτὴν καὶ ἐν τῷ πεζῷ· ἤλαυνον δὲ πάντες καμήλους, ταχυτῆτι [d] οὐ λειπομένους ἵππων. Ταῦτα τὰ ἔθνεα μοῦνα ἱππεύει. ἀριθμὸς δὲ τῶν ἵππων ἐγένετο ὀκτὼ μυριάδες, πάρεξ τῶν καμήλων [c] καὶ τῶν ἁρμάτων. οἱ μέν νυν ἄλλοι ἱππέες ἐπεπτάχατο [f] κατὰ τέλεα· Ἀραβίοι δὲ, ἔσχατοι ἐπετάχατο. ἅτε γὰρ τῶν ἵππων ὄπι ἀνεχομένων τὰς καμήλους, ὕστεροι ἐπετάχατο, ἵνα μὴ φοβέοιτο τὸ ἱππικόν. Ἵππαρχοι δὲ ἦσαν Ἁρμαμίθρης τε καὶ Τιθαῖος, Δάτιος παῖδες· ὁ δὲ τρίτος σφίσι συνίππαρχος Φαρνάχης κατελέλειπτο ἐν Σάρδισι νοσέων· ὡς γὰρ ἁρμέωντο ἐκ Σαρδίων, ἐπὶ συμφορῇ τοιῇδε [g] ἀνεθέλητον. ἐλαύνοντι γάρ οἱ, ὑπὸ τοὺς πόδας τοῦ ἵππου ὑπέδεσε κύων· καὶ ὁ ἵππος ἐκ παρηΐδων ἐφοβήθη τε, καὶ τὰς ὀρθὰς ἀπεστήσατο τῶν φαρνάχεα· πεσὼν δὲ, αἵματός τε ἧμεε, καὶ ἐς φθίσιν τοιήνδε ἡ νοῦσος. τὸν δὲ ἵππον αὐτίκα κατ' ὀρχὰς ἐποίησαν οἱ οἰκέται ὡς ἐκέλευε· ἐς τὸν χῶρον ἐν τῷ περ κατέβαλε τὸν δεσπότεα ἀπαγαγόντες, ἐν τοῖσι [h] γόνασι ἀπέτεμον τὰ σκέλεα. Φαρνάχης μὲν οὕτω παρελύθη τὴν ἡγεμονίης. Τῶν δὲ τριήρεων ἀριθμὸς μὲν ἐγένετο ἑπτὰ καὶ διηκόσιαι καὶ χίλιαι, παρείχοντο δὲ αὐτὰς οἵδε· Φοί-

Sunt autem quidam paſtorii homines, qui Sagartii appellantur, gens quidem etiam ſermone Perſica, ſed cultu inter Perſicum & Pactyicum, qui contulerunt equitatum octo millium equitum, armaturam neque aheneam neque ferream aſſueti ferre, præter pugiones, utentes reſte è loris conſerta, qua freti in bellum eunt: Eſt autem pugna eorum virorum hujuſmodi: Cum hoſte congredientes injiciunt eas reſtes in ſummo habentes laqueos, qui quum aut equum aut hominem adepti ſunt, eum ad ſe trahunt: ita illi ſeptis illaqueati conficiuntur. Talis horum pugna eſt, iidemque inter Perſas erant collocati. Medi eandem equites quam pedites armaturam gerunt: & item Ciſſii. Indi quoque eandem quam peditatus ſuus geſtant armaturam. ceterum equos ſingulares agebant & currus: quibus curribus ſuberant & equi & aſini agreſtes. Bactrii eodem ornatu inſtructi erant equites quo pedites, & item Caſpii. Afri & ipſi eandem quam pedites armaturam gerebant: curruum autem hi cuncti erant agitatores. Caſpii quoque & Paricanii itidem atque ſuus peditatus inſtructi erant. Necnon Arabes eo quo pedites ornati cultu; ſed cuncti agitabant camelos nihilo inferiores equis pernicitate. Hæ ſolæ gentes erant equeſtres. Fuitque numerus equitum, octoginta millia, præter camelos & currus. Et alii quidem equites per ordines fuerunt appoſiti: Arabes autem in ultimo locati, ob id poſtremi ne equitatus conſternaretur, equis camelos non tolerantibus. Equitatus autem præfecti erant, Harmamithres & Tithæus, filii Datis: quorum tertius collega Pharnuches Sardibus erat relictus ægrotus. Nam quum Sardibus proficiſcerentur, in calamitatem incidit inſciens. equitante enim eo canis ſub pedes equi intercurrit: quo equus improviſo territus atque erectum ſeſe attollens, Pharnuchem excuſſit. Hic collapſus ſanguinem vomuit, & morbus tranſiit in tabem. Equo autem, à caſu ſtatim domini, fecerunt famuli ut ille juſſerat: Abducto namque in eum locum ubi dominum ſtraverat, crura in genibus abſciderunt. Itaque Pharnuches ita à præfectura ſummotus eſt. Porro triremes inito numero fuere mille ducentæ & ſeptem; quas hi præbuere: Phœ-

85 86 87 88 89

a ἐπὶ. b ἄρκεσι. c αὐτῶν τῶν. d ταχυτῆτι. e τῶν ἄλλων καμήλων. f ἐπεπτάχαδ. g ἐπὶ τοιῇσδε. h σὺν τοῖσι.

Φοίνικες μὲν, σὺν Συρίοισι τοῖσι ἐν τῇ Παλαιστίνῃ, τριηκόσιαι, ὧδε ἐσκευασμένοι· τοῖσι μὲν τῇσι κεφαλῇσι κυνέας εἶχον ἀγχοτάτω πεποιημένας τρόπον τὸν Ἑλληνικόν· ἐνδεδυκότες δὲ θώρηκας λινέους· ἀσπίδας δὲ ἴτυος οὐκ ἐχούσας εἶχον, καὶ ἀκόντια. ἔστι δὲ οἱ Φοίνικες τοπαλαιὸν οἴκεον, ὡς αὐτοὶ λέγουσι, ὅπῃ τῇ Ἐρυθρῇ θαλάσσῃ· ἐνθεῦτεν δὲ διαβάντες τὴν Συρίης οἰκέουσι τὸ πρὸς θάλασσαν· τὴ δὲ Συρίης τοῦτο τὸ χωρίον καὶ τὸ μέχρι Αἰγύπτου πᾶν, Παλαιστίνη καλέεται. Αἰγύπτιοι δὲ νέας παρείχοντο διηκοσίας. ἔστι δὲ εἶχον τοῖσι μὲν τῇσι κεφαλῇσι κράνεα χηλωτὰ, ἀσπίδας δὲ κοίλας, τὰς ἴτυς μεγάλας ἐχούσας, καὶ δόρατά τε ναύμαχα, καὶ τύχας μεγάλας. τὸ δὲ πλῆθος αὐτέων, θωρηκοφόροι ἔσαν, μαχαίρας δὲ μεγάλας εἶχον. ἔστι μὲν οὕτω ἐσταλάδαρ. Κύπριοι δὲ παρείχοντο νέας πεντήκοντα καὶ ἑκατὸν, ἐσκευασμένοι ὧδε· τοὺς μὲν κεφαλὰς εἱλίχαρ μίτρῃσι οἱ βασιλῆες αὐτέων, οἱ δὲ ἄλλοι εἶχον κιθῶνας· τὰ δὲ ἄλλα κατάπερ Ἕλληνες. τετέων δὲ τοσάδε ἔθνεά ἐστι· οἱ μὲν, ἀπὸ Σαλαμῖνος καὶ Ἀθηναίων· οἱ δέ, ἀπ' Ἀρκαδίης· οἱ δὲ, ἀπὸ Κιθνου· οἱ δέ, ἀπὸ Φοινίκης· οἱ δέ, ἀπὸ Αἰθιοπίης, ὡς αὐτοὶ Κύπριοι λέγουσι. Κίλικες δὲ ἑκατὸν παρείχοντο νέας· ἔστι δὲ αὖ τοῖσι μὲν τῇσι κεφαλῇσι κράνεα ἀπιχώρια, λαισήια τε εἶχον ἀντ' ἀσπίδων, ὠμοβοίης πεποιημένα, καὶ κιθῶνας εἰρινεοὺς ἐνδεδυκότες. δύο δὲ ἀκόντια ἕκαστος καὶ ξίφος εἶχον, ἀγχοτάτω τῇσι Αἰγυπτίῃσι μαχαίρῃσι πεποιημένα. ἔστι μὲν τοπαλαιὸν Τραχαιοὶ ἐκαλέοντο, ὅτε δὲ Κίλικος καὶ Ἀγήνορος ἀνδρὸς Φοινικος ἔσχον τὴν ἐπωνυμίην. Παμφυλοι δὲ τριήκοντα παρείχοντο νέας, Ἑλληνικοῖσι ὅπλοισι ἐσκευασμένοι. οἱ δὲ Πάμφυλοι ἔστι, εἰσὶ τῶν ἐκ Τροίης ἀπεσκεδασθέντων ἅμα Ἀμφιλόχῳ καὶ Κάλχαντι. Λύκιοι δὲ παρείχοντο νέας πεντήκοντα, θωρηκοφόροι τε ἐόντες καὶ κνημιδοφόροι. εἶχον δὲ τόξα κραναΐνα, καὶ ὀϊστοὺς καλαμίνους ἀπτέρους, καὶ ἀκόντια· ἔτι δὲ, αἰγὸς δέρμα περὶ τοὺς ὤμους αἰωρεύμενον[a]· περὶ δὲ τῇσι κεφαλῇσι πίλους πτεροῖσι περιεστεφανωμένους. ἐγχειρίδια δὲ καὶ δρέπανα εἶχον. Λύκιοι δὲ, Τερμίλαι ἐκαλέοντο ἐκ Κρήτης γεγονότες· ἀπὸ δὲ Λύκου τοῦ Πανδίονος, ἀνδρὸς Ἀθηναίου, ἔσχον τὴν ἐπωνυμίην. Δωριέες δὲ οἱ ἐκ τῆς Ἀσίης, τριήκοντα παρείχοντο νέας, ἔχοντές τε Ἑλληνικὰ ὅπλα, καὶ γεγονότες ἀπὸ Πελοποννήσου[b]. Κᾶρες δὲ, ἑβδομήκοντα παρείχοντο νέας, τὰ μὲν ἄλλα κατάπερ Ἕλληνες ἐσταλμένοι· εἶχον δὲ καὶ δρέπανα καὶ ἐγχειρίδια. ἔστι δὲ, οἵ τινες πρότερον ἐκαλέοντο, ἐν τοῖσι πρώτοισι τῶν λόγων εἴρηται. Ἴωνες δὲ, ἑκατὸν νέας παρείχοντο, ἐσκευασμένοι

90 rant. Cyprii autem centum quinquaginta naves præbebant, hoc modo armati: Reges eorum mitris redimita capita habebant; reliqui tunicas geſtabant, cetera ut Græci. Quorum illæ gentes ſunt partim à Salamine & Athenienſibus, partim ab Arcadia, partim à Cythno, partim à Phœnice, partim ab Æthiopia o-
91 riundi, ut ipſi Cyprii ajunt. Cilices, centum naves. hi circa capita ferebant gentiles galeas, pro ſcutis parmulas è crudo bovis corio factas, laneis tunicis induti: bina ſinguli jacula geſtantes, & enſem machæris Ægyptiacis perſimilem. Hi quondam Hypachæi appellati fuerant, ſed à Cilice Agenoris filio, viro Phœnice, illud nomen acceperunt. Pamphyli, triginta naves, Græcanicis armis ornati: qui ab illis originem ducunt, qui cum Amphilocho & Calchante è
92 Troia disjecti fuerunt. Lycii præbuerunt naves quinquaginta, thoracibus ocreiſque inſtructi; arcubus quoque è corno factis, & arundineis ſagittis ſine pennis, atque jaculis: gerentes ex humeris ſuſpenſas capræ pellem, & in capitibus pilea pennis circumcoronata, quinetiam pugiones & falces. Hi è Creta oriundi, quondam Termilæ nominati, ſed à Lyco Pandionis filio, viro Athenienſi, Ly-
93 cii fuerunt cognominati. Dorienſes qui ſunt ex Aſia, naves triginta. hi Græca gerebant arma, è Peloponneſo propagati. Cares, ſeptuaginta naves, cetera Græco more ornati, ſed & falces & pugiones gerebant. qui quales prius appellati fuerint, in prioribus libris dictum
94 eſt. Iones, centum naves, armati Græco

a δέρμα περὶ τοὺς ὤμους αἰωρεύμενον. b γεγονότες ἐκ Πελοποννήσου.

Insulani, Æolenses, Helleſponti præter Abydenos & ex Ponto. Militares in eis Perſæ, Medi & Sacæ. Qui duces claſſis: item illuſtriores in ea viri.

σμένοι ὡς Ἕλληνες. Ἴωνες δὲ, ὅσον μὲν χρόνον ἐν Πελοποννήσῳ οἴκεον τῷ νῦν καλεομένῳ Ἀχαΐῃ, καὶ πρὶν ἢ Δάναόν τε καὶ Ξοῦθον ἀπικέσθαι ἐς Πελοπόννησον, ὡς Ἕλληνες λέγουσι, ἐκαλέοντο Πελασγοὶ Αἰγιαλέες· ἀπὸ δὲ Ἴωνος τοῦ Ξούθου, Ἴωνες. Νησιῶται δὲ, ἑπταικαίδεκα παρείχοντο νέας, ὠπλισμένοι ὡς Ἕλληνες· καὶ τοῦτο Πελασγικὸν ἔθνος, ὕστερον δὲ Ἰωνικὸν ἐκλήθη κατὰ τὸ αὐτὸν λόγον, καὶ αἱ δυώδεκα πόλιες Ἴωνες οἱ ἀπ' Ἀθηνέων [a]. Αἰολέες δὲ, ἑξήκοντα νέας παρείχοντο, ἐσκευασμένοι τε ὡς Ἕλληνες, καὶ τοπάρχαι καλεόμενοι Πελασγοὶ, ὡς Ἑλλήνων λόγος. Ἑλλησπόντιοι δὲ, πλὴν Ἀβυδηνῶν· (Ἀβυδηνοῖσι γὰρ παρητήκατο ἐκ βασιλῆος κατὰ χώρην μένοντες, φύλακας εἶναι τῶν γεφυρέων) οἱ δὲ λοιποὶ ἐκ τοῦ Πόντου στρατευόμενοι, παρείχοντο μὲν ἑκατὸν νέας, ἐσκευασμένοι δὲ ἔσαν ὡς Ἕλληνες· ἔθνεα δὲ, Ἰώνων μὲν καὶ Δωριέων ἄποικοι. Ἐπεβάτευον δὲ ἀπὸ μὲν τῶν νεῶν Πέρσαι, καὶ Μῆδοι, καὶ Σάκαι. στρατίων δὲ ἄριστα πλεούσας παρείχοντο νέας Φοίνικες, καὶ Φοινίκων, Σιδώνιοι. τούτοισι πᾶσι δὲ τοῖσι ἐς τὸ πλέον πεπαγμένοισι αὐτῶν ἐπῆσαν ἐπιχώριοι ἡγεμόνες. τοὺς ἐγὼ (οὐ γὰρ ἀναγκαίη ἐξέργομαι ἐς ἐθνέων λόγον) οὐ παραμέμνημαι. οὔτε γὰρ ἔθνεα ἑκάστων ἀπάξιοι ἔσαν οἱ ἡγεμόνες, ἓν τ' ἔθνεϊ ἑκάστῳ ὅσαπερ πόλιες, τοσοῦτοι καὶ ἡγεμόνες ἔσαν. εἵποντο δὲ οὐκ ἐς στρατηγοὶ, ἀλλ' ὥσπερ οἱ ἄλλοι στρατευόμενοι δοῦλοι. ἐπὶ στρατηγοί τε καὶ ἄρχοντες οἱ τὸ πᾶν ἔχοντες κράτος, καὶ ἄρχοντες τῶν ἐθνέων ἑκάστων, ὅσοι αὐτῶν ἔσαν Πέρσαι, εἰρέαταί μοι. Τοῦ δὲ ναυτικοῦ ἐστρατήγεον οἵδε· Ἀριαβίγνης τε ὁ Δαρείου, καὶ Πρηξάσπης ὁ Ἀσπαθίνεω, καὶ Μεγάβαζος ὁ Μεγαβάτεω, καὶ Ἀχαιμένης ὁ Δαρείου· τοῦ μὲν Ἰάδος τε καὶ Καρικῆς στρατιῆς, Ἀριαβίγνης, ὁ Δαρείου τε παῖς καὶ τῆς Γωβρύεω θυγατρός· Αἰγυπτίων δὲ ἐστρατήγεε Ἀχαιμένης, Ξέρξεω ἐὼν ἀπ' ἀμφοτέρων ἀδελφεός· τοῦ δὲ ἄλλης στρατιῆς ἐστρατήγεον οἱ δύο. τριηκοντέροι δὲ, καὶ πεντηκοντέροι, καὶ κέρκουροι, καὶ ἱππαγωγὰ πλοῖα μακρὰ [b] συνελθόντα ἐς τὠυτὸ ἐφάνη τρισχίλια. Τῶν δὲ ὑπαλεάντων μετὰ γε τὰς στρατηγὰς, οἵδε ἦσαν ὀνομαστότατοι, Σιδώνιος Τετράμνηστος Ἀνύσιος [c], καὶ Τύριος Μάρτυλλος Σιρώμου [d], καὶ Ἀράδιος Νέρβαλος Ἀγβάλου [f], καὶ Κίλιξ Συέννεσις Ὠρομέδοντος, καὶ Λύκιος Κυβερνίσκος Σίκα· καὶ Κύπριοι, Γόρτυς τε Χέρσιος, καὶ Τιμώναξ ὁ Τιμαγόρεω· καὶ Καρῶν, Ἱστιαῖός τε ὁ Τύμνεω, καὶ Πίγρης [g] ὁ Σελδώμεω, καὶ Δαμασίθυμος ὁ Κανδαύλεω. Τῶν

co ritu: qui quandiu in Peloponneſo regionem, quæ vocatur nunc Achaia, incoluerunt, & ante adventum Danai & Xuthi in Peloponneſum, ut Græci ajunt, vocabantur Pelaſgi Ægialees, *litorales*, ſed ab Ione Xuthi filio, Iones ſunt appellati. Inſulani, naves decem 95
& ſeptem, armati ut Græci: & ipſi Pelaſgica gens, ſed mox Ionica ob eandem cauſſam, & duodecim oppida Ionica ab Athenis. Æolenſes, ſexaginta naves, more Græco armati, & olim Pelaſgi (ut apud Græcos fertur) vocati. Helleſpontii, præter Abydenos, quibus mandatum erat ab rege ut loco manerent ad pontes cuſtodiendos, ceterique è Ponto, dabant centum naves, Græce ornati, Ionum ac Dorienſium coloni. In omnibus autem navibus epi- 96
batæ erant Perſæ & Medi & Sacæ; quarum optime navigantes præbuere Phœnices, & inter Phœnices, Sidonii. His omnibus, & item pedeſtribus eorum copiis præfecti erant populares duces: quorum ego (quia ratio hiſtoriæ non exigit neceſſario) non faciam mentionem. Neque enim ſingularum nationum duces digni memoria fuere, quarum quot urbes, tot duces extitere: ſequebantur enim non ut ductores, verum ut alii bellantes ſervi: quoniam duces & præfecti penes quos ſumma imperii erat, & ſingularum gentium principes, quinam eorum Perſæ fuerint, à me commemoratum eſt. Nauticis autem hi copiis præ- 97
fuere: Ariabignes Darii, & Prexaſpes Aſpathinis, & Megabazus Megabatis, & Achæmenes Darii filius. Ionicæ quidem claſſi & Caricæ Ariabignes, ex Dario & filia Gobryæ genitus: Ægyptiacæ autem Achæmenes, Xerxis ex utroque parente germanus: reliquæ autem claſſi reliqui duo. Porro triginta aut quinquaginta remorum navigia, & cercuri, cum hippagogis, longa, contracta conſtat ad tria millia pervenſſe. E- 98
orum autem qui in claſſe erant, ſecundum duces, illuſtriſſimi fuere, Sidonius Tetramneſtus Anyſi filius, & Tyrius Marten Siromi, & Aradius Nerbalus Agbali, & Cilix Syenneſis Oromedontis, & Lycius Cybernicus Sicæ filius. Cyprii autem, Gortus Cherſis, & Timonax Timagoræ filius. Carum vero Hiſtiæus Tymnis, & Pigres Seldomi, & Damaſithymus Candaulis filius.

Alio-

a Ἀθηναίων. b μακρὰ. c Ἀνύσιος. d Μάστυος Σιρώμου. e Ἀράδιος. f Ἀγβάλου. g Πύγρης.

Artemisia in navali exercitu describitur. Xerxes è curru pedestres, ex navi navales copias inspicit. Hinc ejus sermo jactabundus cum Demarato.

99 Aliorum nunc præfectorum mentionem facere supersedeo, tanquam non necesse habens. Verum Artemisiæ præcipua me tenet admiratio, mulieris expeditionem adversus Græciam sequutæ: quæ defuncto viro, & ipsa tyrannidem obtinens, quum & filius ei esset adolescens, præstantia animi atque virilitate in militiam concessit nullâ adacta necessitate. Nomen ei erat Artemisiæ, Lygdamis filiæ, paternum genus ex Halicarnasso, maternum è Creta. Imperans hæc Halicarnassensibus, & Cois, & Nisyriis, & Calydniis, quinque cum navibus venit, & universæ classis post Sidonias, naves præbuit celebratissimas. Eadem apud regem optimas inter omnes socios sententias dixit. Quas civitates recensui sub illius imperio fuisse, earum universam gentem annuo Doricam esse; Halicarnassenses quidem Trœzenios, ceteros autem Epidaurios. Hactenus de
100 nautico exercitu. Xerxes, inito copiarum numero, militibus compositis, concupivit illos lustrando oculis obire: quemadmodum & fecit. Itaque inscenso curru unamquamque nationem lustrans, percontabatur; quam professionem scribæ excipiebant, donec ab extremis ad extremos equitum peditumque perventum est. Hoc perfecto, & navibus in mare deductis, ibi Xerxes è curru in navem Sidoniam transcendit: residensque sub aureo tabernaculo, prætervehensque navium proras sciscitabatur de singulis itidem ut de terrestri exercitu fecerat, describique jubebat. Enimvero navarchi productas à litore quatuor fere plethrorum spatio naves stabilierant, conversis ad terram proris, omnes versus frontem, propugnatoribus quoque tanquam ad prœlium armatis; quos Xerxes inter proras & litus navigans con-
101 spicabatur. Ubi autem & classem lustravit, egressus navi arcessivit Demaratum Aristonis filium, comitem hujus adversus Græciam expeditionis, eique arcessito ita inquit, Demarate, juvat nunc me quæ cupio abs te interrogare, qui & Græcus es, & non ex minima neque maxime invalida civitate, ut audio tam ex te quam ex aliis Græcis, qui in sermones mecum veniunt. nunc igitur hoc mihi expone, nunquid Græci sustinebunt manus contra me levare. nam, ut ego opinor, nec si omnes Græci ac ceteri

Τῶν μέν νυν ἄλλων ὑ ϖροφημέμνημαι ταξιαρχέων, ὡς σὺκ ἀναγκαζόμενος· Ἀρτεμισίης ἦ, ἡ μάλιστα θῶϋμα ϖεσῦμαι, ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα στρατευσαμένης γυναικὸς, ἥτις ἀποθανόν|τος ἔ ἀνδρὸς, αὐτή τε ἔχουσα τὴν τυραννίδα, καὶ παιδὸς ὑϖαρχόν|τος νεηνίεω, ὑϖὸ λήμματός τε καὶ ἀνδρηίης ἐστρατεύετο, ἐὸ ἐμιῆς ἐούσης ἀναγκαίης. ὄνομα μὲν δὴ ἦν αὐτῇ Ἀρτεμισίη, θυγάτηρ ἦ ἦν Λυγδάμι|ος· γένος ἦ ἐξ Ἁλικαρνησσῦ, τὰ ϖρὸς ϖατρὸς, τὰ μητρόθεν ἦ, Κρῆσσα. ἦρχε μὲν δὴ Ἁλικαρνησσέων τε ϗ Κώων καὶ Νισυρίων τε ϗ Καλυδνίων, ϖέντε νέας ϖαρεχομένη· καὶ σωφρόνως ἡ στρατιῆς, μετὰ γε τὰς Σιδωνίων, νέας ἐνδοξοτάτας ϖαρείχετο. ϖάντων ἦ τῶν συμμάχων γνώμας ἀρίστας βασιλέϊ ἀϖεδέξατο. τῶν ἦ κατέλεξα ϖολίων ἡγεμονευέων αὐτὴν, τὸ ἔθνος ὑϖοφαίνω ϖᾶν ἐὸν Δωρικόν· Ἁλικαρνησσῆας μὲν, Τροιζηνίους· τοὺς ἦ ἄλλους, Ἐϖιδαυρίους. ἐς μὲν τοσόνδε ὁ ναυτικὸς στρατὸς εἴρηται. Ξέρξης δὲ ἐϖεὶ ἐνέβη σέ τε, καὶ διετάχθη ὁ στρατὸς, ἐϖεθύμησε αὐτὸς σφέας διεξελάσας ϑεήσασθαι· μετὰ δὲ, ἐϖοίεε ταῦτα, καὶ διεξελαύνων ἐϖ' ἁρμάτος ϖαρ' ἔθνος ἕκαστον, ἐϖυνθάνετο. καὶ ἀϖεγράφοντο οἱ γραμματισταί· ἕως ἐξ ἐσχάτων ἐς ἔσχατα ἀϖίκετο καὶ ἡ ἵϖπος καὶ ἔ ϖεζός. ὡς δὲ ταῦτά οἱ ἐϖετέλεε, τὰ νεῶν κατελκυσθεισέων ἐς θάλασσαν, ἐνθαῦτα ὁ Ξέρξης μετεκβὰς ἐκ ἔ ἁρμάτος ἐς νέα Σιδωνίην, ἵζετο ὑϖὸ σκηνῇ χρυσέῃ. καὶ ϖαρέστησε ϖρὸς τὰς ϖρώρας τῶν νεῶν, ἐϖειρωτῶν τε ἑκάστας ὁμοίως ὡς καὶ τὸν ϖεζὸν, καὶ ἀϖογραφόμενος. τὰς δὲ νέας οἱ ναύαρχοι ἀναγαγόν|τες ὅσον τε ϖλέϑρου [b] ϖλέϑρα ἀϖὸ ἔ αἰγιαλοῦ, ἀνεκώχλιζον τὰς ϖρώρας ἐς γῆν τρέψαν|τες ϖάντες μετωϖηδὸν, καὶ ἐξοϖλίσαν|τες τοὺς ἐπιβάτας ὡς ἐς ϖόλεμον. ὁ δ', ἐϖεὶ τῶν ϖρωρέων ϖολέων ἐϖήϊτο καὶ ἔ αἰγιαλοῦ. Ὡς δὲ καὶ ταύτας διεξέϖλωσε, καὶ ἐξέβη ἐκ τῆς νεὸς, μετεϖέμψατο Δημάρητον τὸν Ἀρίστωνος συστρα|τεύσόμενον αὐτῷ ἐϖὶ τὴν Ἑλλάδα. καλέσας δ' αὐτὸν, εἶϖε τάδε, Ὦ Δημάρητε, νῦν μοί σε ἡδύ τι ἐστὶ ἐϖείρεσθαι τὰ ϑέλω. σὺ εἷς Ἕλλην τε, καὶ (ὡς ἐγὼ ϖυνθάνομαι σεῦ τε καὶ τῶν ἄλλων Ἑλλήνων τοὺς ἐμοὶ ἐς λόγους ἀϖικνεομένων) ϖόλιος οὐ σμικρῆς, οὐδ' ἀσθενεστάτης. νῦν ὦν μοι τόδε φράσον, εἰ Ἕλληνες ὑϖομενέουσι χεῖρας ἐμοὶ ἀνταειρόμενοι. ἐ γὰ, ὡς δοκέω ἐγὼ, οὐδ' εἰ ϖᾶσαι Ἕλληνες, καὶ οἱ λοιποὶ

a Hæc vocula ἐξ non est in MS. b ὅσον πίστεος.

Demarati ex verò responsum jussi celebratio Græcorum, sed maxime Lacedæmoniorum, quam ridendo refutat Xerxes.

,, οἱ πρὸς ἑωυτέρης οἰκέοντες ἄνθρωποι συλλεχθέ-
,, ησαν, οὐκ ἀξιόμαχοί εἰσι ἐμὲ ὑπιόντα ὑπο-
,, μεῖναι, μὴ ἐόντες ἀριθμοί. ἐθέλω μέντοι καὶ
,, τὸ ὑπὸ σεῦ, οἰκήιόν τι λέγων πρὸς αὐτέων, πυ-
,, θέσθαι. ὁ μὲν ταῦτα εἰρώτα. ὁ δ', ὑπολαβὼν
,, ἔφη, Ὦ βασιλεῦ, κότερα ἀληθείῃ χρήσο-
,, μαι πρός σε, ἢ ἡδονῇ; ὁ δέ μιν ἀληθείῃ χρῆ-
,, σθαι κέλευε, φὰς οὐδέν οἱ ἀνιαρότερον ἔσεσθαι ἢ
,, πρότερον ἦν. Ὡς δὲ ταῦτα ἤκουσε Δημάρητος,
,, ἔλεγε τάδε, Βασιλεῦ, ἐπειδὴ ἀληθείῃ κε-
,, χρήσεσθαί πάντως με κελεύεις τοῦτα λέγοντα,
,, τὰ μὴ ψυδόμενός τις ὕστερον ὑπὸ σεῦ ἁλώ-
,, σεται, τῇ Ἑλλάδι πενίη μὲν αἰεὶ συντροφός[a]
,, ἐστι· ἀρετὴ δὲ ἔπακτος ἐστι, ὑπό τε σοφίης
,, καλλιχασμένη καὶ νόμου ἰσχυροῦ· τῇ Δεισιδεω-
,, μένῃ ἡ Ἑλλὰς, τήν τε πενίην ἀπαμύνεται,
,, καὶ τὴν δεσποσύνην. αἰνέω μέν νυν πάντας Ἕλ-
,, λήνας τοὺς περὶ κείνους τοὺς Δωρικοὺς χώρους
,, οἰκημένους. ἔρχομαι δὲ λέξων οὐ περὶ πάντων
,, τούσδε τοὺς λόγους, ἀλλὰ περὶ Λακεδαιμονίων
,, μούνων· πρῶτα μέν, ὅτι οὐκ ἔστι ὅκως κοτὲ σοὺς
,, δέξονται[b] λόγους δουλοσύνην φέροντας τῇ Ἑ-
,, λλάδι· αὖτις δὲ, ὡς ἀντιώσονταί τοι ἐς μάχην,
,, καὶ ἢν οἱ ἄλλοι Ἕλληνες πάντες τὸ σὸν φρονέω-
,, σι. ἀριθμὸν μὲν πέρι, μὴ πύθῃ ὅσοι τινὲς ἐόντες
,, ταῦτα ποιέειν οἷοί τέ εἰσι. ἢν γὰρ τύχωσι ἐξε-
,, κρατεύμενοι χίλιοι, ὅτοι μαχέσονταί τοι, ἢν τε
,, ἐλάσσονες τουτέων, ἢν τε ἐπὶ πλείοσι. Ταῦτα
,, ἀκούσας Ξέρξης, γελάσας ἔφη, Δημάρητε, οἷον
,, ἐφθέγξαο ἔπος, ἄνδρας χιλίους στρατιῇ τοσῇδε
,, μαχέσασθαι; ἄγε, εἰπέ μοι, σὺ φὴς τουτέων τῶν
,, ἀνδρῶν αὐτὸς βασιλεὺς γενέσθαι; σὺ δὲ ὧν ἐθελήσοις
,, αὐτίκα μάλα πρὸς ἄνδρας δέκα μάχεσθαι[c], καί
,, τοι εἰ τὸ πολίτευμὸν ὑμῖν πᾶν ἐστι τοιοῦτον οἷον σὺ
,, διαιρέεις, σέ γε τῶν κείνων βασιλῆα πρέπει πρὸς
,, τὸ διπλήσιον ἀντιάσεσθαι κατὰ νόμους τοὺς ὑ-
,, μετέρους. εἰ γὰρ κείνων ἕκαστος δέκα ἀνδρῶν
,, τῶν στρατιῆς τῆς ἐμῆς ἀντάξιός ἐστι, σὲ δέ γε[d]
,, δίζημαι εἴκοσι εἶναι ἀντάξιον· καὶ ἅτω μὲν ὀρ-
,, θοῦται ἂν ὁ λόγος ὁ πρὸς σεῦ εἰρημένος. εἰ δ'
,, τοιοῦτοί τε ἐόντες, καὶ μεγάθεα τοσοῦτοι ὅσοι σύ
,, τε καὶ οἱ παρ' ἐμὲ φοιτῶσι Ἑλλήνων ἐς λόγους,
,, αὐχεῖτε τοσοῦτον, ὅρα μὴ μάτην κόμπος ὁ
,, λόγος οὗτος ὁ εἰρημένος εἴη. ἐπεὶ φέρε ἴδω
,, παντὶ τῷ εἰκότι, πῶς διωσαίατο χίλιοι, ἢ καὶ
,, μύριοι, ἢ καὶ πεντακισμύριοι, ἐόντες γε ἐλεύθε-
,, ροι πάντες ὁμοίως, καὶ μὴ ὑπ' ἑνὸς δεχόμενοι,
,, στρατὸν τοσόνδε ἀντιστῆναι· ἐπεί τοι πολεῦσι[e]
πρὸς

teri ad occasum incolentes homines congregarentur, pares essent ad me invadentem sustinendum, siquidem non sint concordes. Libet tamen mihi abs te audire quid de hoc dicas. His verbis ille interrogavit. Demaratus autem excipiens, Utra, inquit, apud te rex utar, veritate an jucunditate? Ille ut veritate uteretur jubere. neque enim sibi ob id eum minus jucundum fore quam antea fuisset. Hoc 102
ubi Demaratus audivit, Quoniam, inquit, me jubes, rex, omnino veritatem proloqui, ea dicentem ob quæ nemo mendacii postea à te convincetur; Græcia semper quidem alumna fuit paupertatis, hospes virtutis, quam à sapientia accivit & à severa disciplina, quam usurpans Græcia, & paupertatem abigit & dominatum. Ita laudo quidem omnes Græcos qui circa Dorica illa loca incolunt: sed non de cunctis eis hæc verba faciam, verum de Lacedæmoniis solis. Jam primum fieri non poterit, ut tuas voces admittant, afferentes Græciæ servitutem: deinde venient tibi obviam ad pugnandum, etiam si ceteri Græci omnes sentiant tecum. Neque vero de numero eorum quæras, quot illi sint qui hoc facere possint. nam si in exercitu eorum mille fuerint, ii tecum congredientur; & item sive pauciores sive etiam plures. Hæc quum au- 103
disset Xerxes, cachinnans inquit, Demarate, quodnam extulisti verbum? mille omnino viros cum tanto exercitu congressuros? Agedum, dic mihi, nonne teipsum ais istorum virorum fuisse regem? visne igitur sine mora tu cum decem viris dimicare? Quod si vestri populares omnes tales sunt, quales tu prædicas, profecto secundum vestra instituta decet te, qui illorum es rex, ad duplum comparari. nam si denis è meo exercitu singuli eorum pares sint, jure abs te posco ut viginti sis par; ita verba quæ dixisti, comprobabuntur. Atqui si tales sunt illi ac proceritate tanti, quanti tu, ac Græci qui in colloquium meum venerunt, tantopere gloriamini, vide ne frustra id insolenterque faciatis. nam age intelligam quacunque probabilitate, unde fieri queat, ut mille aut decem millia vel etiam quinquaginta millia hominum, qui pariter omnes liberi, nec uni

imperio subjecti, tanto exercitui obsisterent: quum simus nos plures quam mil-

a αἰεί κοτε συμτροφος. b σοὶ δέξονται. c μαχίσασθαι. d σέ γε. e ἐπή τι πλείυσι.

milleni ad singulos eorum, si fuerint quinque millia. Nam sub uno, quemadmodum apud nos fit, imperatore milites, illius metu etiam contra suam ipsorum naturam meliores efficiuntur, adactique flagello, vel pauciores adversus plures eunt: iidem remisso libero sibi arbitrio, neutrum horum facerent. Adeo opinor Græcos etiam pares numero Persis, ægre cum eis solis certaturos. quinimo istud apud nos est id quod ais: verum non ita multum, sed rarum. sunt enim è Persis meis satellitibus qui velint cum ternis viris Græcis pariter dimicare: quorum tu inexpertus
104 multa blateras. Ad hæc Demaratus, Intelligebam, inquit, rex, ab initio me veritate utentem, non jucunda tibi dicturum: sed quia tu dicere me verissima coegisti, dixi quæ erant ex officio Spartanorum. Quanquam ipse optime intelligis quantopere nunc illos ego amem, qui me honore & decore paterno exutum, extorrem profugumque fecerunt: quem pater tuus exceptum, victu ac domicilio donavit. Quare non est credibile virum prudentem respuere benevolentiam exploratam, sed maxime observare. Ego autem neque cum decem viris promittam me posse dimicare, neque cum duobus: ac ne singulari quidem certamine volens certaverim. At si necesse fuerit, aut vehemens discrimen institerit, libentissime cum uno quolibet istorum hominum dimicarem, qui se singulos ajunt idoneos ad certandum cum ternis Græcorum. Etenim Lacedæmonii pugnando cum singulis, non sunt illi quidem ullis deteriores viris: at conferti, cunctorum virorum sunt excellentissimi. nam licet sint liberi, non tamen sunt omnia liberi: quippe quibus præest domina lex, quam multo magis metuunt quam tui te. Faciunt ergo quæcunque illa cogit. cogit autem idem semper, vetans eos ex acie fugere quantamvis hominum multitudinem, sed ut ordinem non deserentes, aut vincant aut occumbant. Hæc ego loquens, si tibi blaterare videor, volo posthac in ceteri silentium agere. Hactenus loquutus sum coactus: tibi vero ex sententia contingat, rex.
105 Hæc loquuto Demarato, Xerxes ad risum versus, nulla indignatione permotus est, sed comiter hominem remisit.

„ ὡδὲ ἕνα ἕκαστον γινόμεθα, ἢ χίλιοι, ἐόντων
„ ἐκείνων πέντε [a] χιλιάδων. ὑπὸ μὲν γὰρ ἑνὸς
„ ἀρχόμενοι κατὰ τρόπον τὸ ἡμέτερον, γλυκίατ'
„ ἂν δειμαίνοντες τῶτον καὶ παρὰ τὴν ἐωϋτῶν
„ φύσιν ἀμείνονες· καὶ ἴοιεν ἀναγκαζόμενοι
„ μάστιγι ἐς πλεῦνας ἐλάσσονες ἐόντες· ἀ-
„ νειμένοι δὲ ἐς τὸ ἐλεύθερον [b], οὔκ ἂν πιέ-
„ οιεν τετρᾶων ἑκάτερα. δοκέω δὲ ἔγωγε καὶ ἂν-
„ ισωθέντας πλήθεϊ, χαλεπῶς ἂν Ἕλλη-
„ νας Πέρσῃσι μούνοισι μάχεσθαι. ἀλλὰ παρ'
„ ἡμῖν τῶτό ἐστι [c] τὸ σὺ λέγεις. ἔστι γε μέντοι
„ ἀ πολλὸν, ἀλλὰ σπάνιον. εἰσὶ γὰρ Περσέων
„ τῶν ἐμῶν αἰχμοφόρων, οἳ ἐθελήσουσι Ἕλ-
„ λεσι ἀνδράσι τρισὶ ὁμοῦ μάχεσθαι· τῶν σὺ
„ ἐὼν ἄπειρος, πολλὰ φλυαρέεις. Πρὸς ταῦ-
τα Δημάρητος λέγει, Ὦ βασιλεῦ, ἀρ-
„ χῆθεν ἠπιστάμην ὅτι ἀληθείῃ χρεώμενος, οὐ
„ φίλα τοι ἐρέω· σὺ δὲ ἐπεὶ ἠνάγκασας λέ-
„ γειν τῶν λόγων τὰς ἀληθεστάτας, ἔλεγον τὰ
„ κατήκοντα Σπαρτιήτῃσι. καίτοι ὡς ἐγὼ
„ τυγχάνω τὰ νῦν τάδε ἐξεργασμένος ἐκείνους, αὐ-
„ τοὺς μάλιστα ἐξεπίστεαι, οἵ με πρεσβύτερα καὶ
„ γέρεα ἀπελόμενοι πατρῷα, ἄπολίν τε καὶ
„ φυγάδα πεποιήκασι· πατὴρ δέ σοι ὑπο-
„ δεξάμενος, βίον τέ μοι καὶ οἶκον δέδωκε.
„ ἄκων εἰκὸς ἐστὶ ἄνδρα τὸν σώφρονα ἀνοήτου
„ φαινομένου διωθέεσθαι, ἀλλὰ στέργειν μάλιστα.
„ ἐγὼ δὲ ἔτε δέκα ἀνδράσι ὑπάρχειμι οἷός
„ τε εἶναι μάχεσθαι, ἔτι δυοῖσι· ἐκών γε εἶ-
„ ναι οὐδ' ἂν μονομαχέοιμι. εἰ δὲ ἀναγ-
„ καίη εἴη, ἢ μέγας τις ὁ ἐπιτρεπτῶν ἀγών,
„ μαχοίμην ἂν πάντων ἥδιστα ἑνὶ τετρᾶων τῶν
„ ἀνδρῶν, οἳ Ἑλλήνων ἕκαστον φασὶ τριῶν
„ ἄξιον εἶναι. ὡς δὴ καὶ Λακεδαιμόνιοι, κα-
„ τὰ μὲν ἕνα μαχεόμενοι, οὐδαμῶν εἰσὶ κα-
„ κίονες ἀνδρῶν· ἀλκέες δὴ, ἄριστοι ἀνδρῶν ἁ-
„ πάντων. ἐλεύθεροι γὰρ ἐόντες, οὐ πάντα ἐλεύ-
„ θεροί εἰσι. ἔπεστι γάρ σφι δεσπότης, νόμος,
„ τὸν ὑποδειμαίνουσι πολλῷ ἔτι μᾶλλον ἢ οἱ σοὶ
„ σέ. ποιεῦσι γῶν τὰ ἂν ἐκεῖνος ἀνώγῃ. ἀνώ-
„ γει δὲ τωὐτὸ αἰεί, οὐκ ἐῶν φεύγειν οὐδεν πλῆ-
„ θος ἀνθρώπων [d] ἐκ μάχης, ἀλλὰ μένοντας
„ ἐν τῇ τάξει, ὑπικρατέειν, ἢ ἀπόλλυσθαι. σοὶ
„ δὴ, εἰ φαίνομαι ταῦτα λέγων φλυαρέειν,
„ τἄλλα σιγᾶν ἐθέλω [e] τὰ λοιπά. νῦν δὲ ἀναγ-
„ καθεὶς ἔλεξα. ἡδοίτο μέν τοι κατὰ νόον τοι
„ βασιλεῦ. Ὁ μὲν δὴ ταῦτα ἀμείψατο. Ξέρξης
δὲ ἐς γέλωτά τε ἔτρεψε [f], καὶ οὐκ ἐποιήσατο ὀρ-
γὴν οὐδεμίην, ἀλλ' ἠπίως αὐτὸν ἀπεπέμψατο.

a ἰσόνων πείσῃ. b ἐλευθέρου. c ἡμῖν μὲν μείονός τοῦτό ἐστι. d ἀνδρῶν. e Habet codex MS. φλυηρέειν, ἄμεινον δέλω. f ἐτρέψατο.

Maſcames Doriſco præpoſitus & laudatus; ut & Boges, additis cauſis. Galaica vel Briantica regio Thraciæ, ubi poſtea Cicones.

τύτῳ δὲ ἐς λόγους ἐλθὼν Ξέρξης, ϗ ὕπαρχον ἐν τῷ Δορίσκῳ τύτῳ καταϛήσας Μασκάμην τ Μεγαδόσεω, τ δὲ ὑπὸ Δαρείῳ ταχθέντα καταπαύσας, ἐξήλασε τ ϛρατὸν ἀπὸ τ Θρηίκης ὁδὸν τὴν Ἑλλάδα. Κατέλιπε δὲ ἄνδρα τοιόνδε Μασκάμην ἡγεόμενον, τῷ μουνῳ [a] Ξέρξης δῶρα πέμπεσκε, ὡς ἀριϛεύονϊ [b] πάντων ὅσους κατέϛησε αὐτὸς ἢ Δαρεῖος ὑπάρχους· πέμπεσκε δὲ ἀνὰ πᾶν ἔτος· ὡς δὲ Ἀρτοξέρξης ὁ Ξέρξεω, τοῖσι Μασκαμείοισι ϲκηνοῖσι. κατέϛασαν γὰ ἔτι ϖρότερον ταύτης τ ἐλάσιος ὑπάρχοι ἐν τῇ Θρηίκῃ τῷ Ἑλλησπόντῳ [c] πανταχῇ. ἦτοι ὧν πάντες, οἵ τε ἐκ Θρηίκης τ Ἑλλησπόντου, πλὴν τ ἐν Δορίσκῳ, ὑπὸ Ἑλλήνων ἐλάσθησαν· τὸν δὲ ἐν Δορίσκῳ Μασκάμην ἐδαμοί κω ἐδυνήθησαν ἐξελεῖν, πολλῶν πειρησαμένων. Διὰ τῦτο δέ οἱ τὰ δῶρα πέμπε) ϖᾶσα τ βασιλεύονϊ αἰεὶ ἐν Πέρσῃϲι. Τῶν δὲ ἐξαιρεθέντων ὑπὸ Ἑλλήνων ἀνδένα βασιλεὺς Ξέρξης ἐνόμισε εἶναι ἄνδρα ἀγαθὸν, εἰ μὴ Βόγλην μοῦνον τ ἐξ Ἠιόνος· τῦτον δὲ αἰνέων ϖαύεϲθαι ϖοιεόμενος, ϗ τὰς ϖοιεούσας αὐτὸ ἐν Πέρσῃϲι ϖαῖδας ἐτίμα μάλιϲα. ἐπεὶ δὲ ἄξιος αἴνου μεγάλου ἐγένετο Βόγης· ὃς, ἐπειδὴ ἐπολιορκέετο ὑπὸ Ἀθηναίων καὶ Κίμωνος τ Μιλτιάδεω, παρεὸν αὐτῷ ὑποϖτον ὁνδον ἐξελθεῖν καὶ νοϲήσαντα ἐς τὴν Ἀσίην, οὐκ ἐθέλησε, μὴ δειλίη δόξῃ ϖρὸς βασιλέα, ἀλλὰ διεκαρτέρεε ἐς τὸ ἔσχατον. ὡς δὲ οὐδὲν ἔτι φορβῆς ἐνῆν ἐν τῷ τείχεϊ, σωρήσας πυρὴν μεγάλην, ἐσφαξε τὰ τέκνα καὶ τὴν γυναῖκα καὶ τὰς ϖαλλακὰς, ϗ τὸς οἰκέτας· ϗ ἔπειτα ἐσέβαλε ἐς τὸ πῦρ. μετὰ δὲ ταῦτα, τ χρυσὸν ἅπαντα τ ἐκ τ ἄϛεος καὶ τ ἄργυρον ἐσθρε ὅσον τ τείχεος ἐς τ Στρυμόνα. ποιήσας δὲ ταῦτα, ϗ ἐωϋτὸν ἐσέβαλε ἐς τὸ πῦρ. ὕτω μὲν δὴ τος δικαίως αἰνέες) ἔτι καὶ ἐς τόδε ὑπὸ Περσέων. Ξέρξης δὲ ἐκ τ Δορίσκου ἐπορεύετο ὅπη τὴν Ἑλλάδα. τὸς δὲ αἰεὶ γινομένους ἐμποδὼν, συϛρατεύεσθ ἠνάγκαζε. ἐδεδόκητο γὰ (ὡς καὶ ϖρότερόν μοι δεδήλωται) ἡ μέχρι Θεσσαλίης ϖᾶσι, ϗ ἣν ὑπὸ βασιλῆα δασμοφόρος, Μεγαβάζου τε καταϛρεψαμένου, ϗ ὕϛερον Μαρδονίου. ϖαρημείβετο δὲ ϖορευόμενος ἐκ Δορίσκου, πρῶτα μὲν τὰ Σαμοθρηίκια τείχεα, τ ἐχάτη πεπόλιϛαι ϖρὸς ἑσπέρην πόλις τῇ ὄνομά ἐϛι Μεσαμβρίη· ἔχεται δὲ ταύτης Θασίων πόλις, Στρύμη· διὰ δὲ σφέων δ μέσου λίσος ποταμὸς διαῤῥέει· ὃς τότε οὐκ ἀντέχετο τὸ ὕδωρ παρέχων τῷ Ξέρξεω ϛρατῷ, ἀλλ' ἐπέλιπε· ἡ δὲ χώρη αὕτη πάλαι μὲν ϲκαλέετο Γαλαϊκὴ [d], νῦν δὲ Βριανική. ἔϛι μέν-

Poſt Demarati colloquium, ubi Doriſco illi præfecit prætorem Maſcamem Megadoſtis filium, amoto eo quem Darius præfecerat, ire cum exercitu per Thraciam adverſus Græciam pergit. Huic Maſcami, quem illic reliquit Xerxes, uni tanquam omnium prætorum præſtantiſſimo quos ipſe aut Darius conſtituiſſet, dona quotannis miſit; & item ejus poſteris Artaxerxes filius Xerxis. Etenim ante hanc expeditionem in Thracia & in Helleſponto ubique prætores fuerant, qui omnes poſt eandem expeditionem à Græcis ejecti ſunt & è Thracia & ex Helleſponto, præterquam iſte in Doriſco, quippe hunc in Doriſco Maſcamem nulli unquam, etſi multi conati fuerint, tamen ejicere nequierunt. ob id huic ab eo qui ſemper in Perſis regnat, dona mittuntur. Eorum vero qui à Græcis expulſi ſunt, neminem rex Xerxes virum egregium eſſe dixit, præter unum Bogem ex Ejone, quem laudare non deſinebat, ejuſque qui ſuperfuere liberos maximo inter Perſas honore proſequebatur. Siquidem magnis ferri laudibus Boges meruit: qui quum ab Athenienſibus & Cimone Miltiadis filio obſideretur, liceretque ei accepta fide egredi & in Aſiam remeare, tamen abnuit, ne regi præ metu ſuperfuiſſe videretur, ſed ad extremum uſque perſtitit: atque ubi nihil in mœnibus commeatus reliquum fuit, collato ingenti rogo, interemit liberos, conjugem, concubinas, familiam, eoſque mox in ignem injecit: dehinc omne aurum urbis atque argentum è muro diſperſit in Strymonem. his actis, etiam ſemetipſum miſit in ignem. Ita hic meritò à Perſis ad hoc uſque tempus celebratur. Xerxes è Doriſco in Græciam tendens, ut quoſque populos adibat, ſecum militare cogebat. Erat autem (ut ſuperius à me expoſitum eſt) omnis ad Theſſaliam uſque tractus in ditionem redactus & regi tributarius effectus à Megabazo & mox à Mardonio. Digreſſus à Doriſco, præteriit primum Samothracica caſtella, quorum ultimum oppidum ad veſperam ſitum eſt, nomine Meſambria, cui vicinum eſt oppidum Thaſiorum, Stryma: quæ oppida interfluit amnis Liſſus, cujus aqua tunc non ſuffecit copiis Xerxis, ſed defecit. Hæc olim regio vocabatur Galaica, nunc autem Briantica: quæ tamen

a Hæc vox non eſt in MS. b Habet MS. ὡς ἀείσῃ ἔτι. c In eodem eſt Ἑλλησπόντου. d Habet MS. Γαλδαικὴ.

Urbes & paludes; quas præteriit Xerxes; regiones, quas transiit ad fluvium Strymona usque. Satrarum propria. Castella Pierum. Pangæus mons. Phyllis regio.

109 men optimo jure Ciconum est. Transmisso alveo fluminis Lissi arefacto, Xerxes has Græcas urbes prætergressus est: Maroneam, Dicæam, Abdera, eas inquam præteriit, & has quæ juxta eas sunt, nominis clarissimi paludes, Ismaridem, quæ Maroneam Strymamque interjacet: Bistonidem Dicææ contiguam, in quam duo flumina ingrediuntur, Trauus & Compsatus. Juxta Abdera autem nullum nobilem lacum præteriit Xerxes, sed fluvium Nestum mare subeuntem. Post has regiones pergens mediterraneas urbes præteriit: in quarum una est lacus triginta ferme stadiorum in circuitu, piscosus & admodum salsus: quem sola jumenta quum aquarentur exsiccavere. Huic urbi nomen est Pystirus. Has urbes & maritimas & Græcas sinistrorsum
110 relinquens præteriit Xerxes. Per quas autem gentes Thraciæ iter fecit, hæ sunt: Pæti, Cicones, Bistones, Sapæi, Dersæi, Edoni, Satræ. Quarum quæ maritimæ erant, navibus sequutæ sunt: quæ vero mediterraneæ, quæ & commemoratæ sunt à me, præter Satras, ceteræ omnes pedestres sequi coactæ sunt.
111 Satræ nulli unquam hominum, quantum nos scimus, fuere subjecti, sed soli è Thracibus ad meam memoriam liberi semper perstitere. Editos enim montes incolunt omnigenis arboribus ac nivibus obsitos: suntque viri in re bellica eximii. apud quos oraculum est Liberi, idque in editissimis montibus. Ex Satris qui in illo templo vaticinantur, sunt Bessi: antistes vero quæ reddit responsa, quemadmodum Delphis, & ni-
112 hilo magis varie. Peragrata autem quam dixi regione, Xerxes secundo loco transiit muros Pierum, quorum uni nomen est Phagræ, alteri Pergamo. Et hac quidem iter propter eos muros faciebat, à manu dextera relinquens montem Pangæum, magnum atque excelsum, in quo aurea sunt & argentea metalla, quæ cum Pieres & Odomanti, tum præcipue Sa-
113 træ exercent. Super Pangæum ad aquilonem habitantes Pæones, Doberes & Pæoples prætergressus Xerxes, occasum versus contendit, donec ad flumen Strymonem pervenit, & urbem Eionem, cujus prætor Boges (cujus paulo ante feci mentionem) adhuc vivebat. Regio autem hæc Pangæo monti circumjecta nominatur Phyllis; hinc occasum

μέντοι τῷ δικαιοτάτῳ τ̃ λόγων ἐ αὕτη Κικόνων. Διαβὰς ὴ ᾧ Λίσσυ ποταμῦ τὸ ῥέεθρον ἀποξηρασμένον [a], πόλιας Ἑλληνίδας τάσδε παραμείβετο, Μαρώνειαν, Δικαίαν, Ἄβδηρα. ταύτας τε δὴ παρεξήϊε, ϗ κατὰ ταύτας, λίμνας ὀνομαστὰς ταύτας· Μαρωνείης μὲν μεταξὺ ἐ Στρύμης κῃμένην Ἰσμαρίδα· κατὰ ὴ Δικαίαν, Βισωνίδα, ἐς τὴν ποταμοὶ δύο εἰσεῖσι τὸ ὕδωρ, Τραῦός τε ἐ Κόμψατος [b]. κατὰ ὴ Ἄβδηρα, λίμνην μὲν ἀδεμίην ἐοῦσαν ὀνομαστὴν παρήμειψε Ξέρξης, ποταμὸν ὴ Νέστον, ῥέοντα ἐς θάλασσαν. μ̃ ὲ ταύτας τὰς χώρας ἰὼν, τὰς ἠπειρώτιδας πόλις παρῄϊε· τ̃ ἐν μι῀ λίμνη ἐοῦσι τυγχάνῃ ὡσεὶ τριήκοντα σταδίων μάλιστά κη τὴν περίοδον, ἰχθυώδης τε ἐ κάρτα ἁλμυρή. ταύτην τὴν ὑποζύγια μόνα ἀρδόμενα ἀνεξήρηνε. τ῀ ὲ πόλι ταύτῃ ὄνομά ἐστι Πύστιρος [c]. ταύτας μὲν δὴ τὰς πόλις τὰς παραθαλασσίας τε ἐ Ἑλληνίδας ἐξ ὀνόματος χρὸς ἀπέργων παρεξήϊε. Ἔθνεα δὲ Θρηίκων, δι' ὧν τ̃ χώρης ὁδὸν ἐποιέετο, τάσδε· Παῖτοι, Κικόνες, Βίσσονες, Σαπαῖοι, Δερσαῖοι, Ἤδωνοὶ, Σάτραι. τούτων οἱ μὲν παρὰ θάλασσαν κατοικημένοι ἐν τῇσι [d] νηυσὶ εἵποντο· οἱ δὲ αὐτέων τὴν μεσόγαιαν οἰκέοντες, παραλελεγμένοι τε ὑπ' ἐμεῦ, πλὴν Σατρέων, οἱ ἄλλοι πάντες, πεζῇ [e] ἀναγκαζόμενοι εἵποντο. Σάτραι δὲ ἀδενός κω ἀνθρώπων ὑπήκοοι ἐγένοντο, ὅσων ἡμεῖς ἴδμεν, ἀλλὰ διαμεμενήκασι τὸ μέχρι ἐμεῦ αἰεὶ ἐόντες ἐλεύθεροι μοῦνοι Θρηίκων. οἰκέουσί τε γὰρ ὄρεα ὑψηλὰ, ἴδησί τε παντοίῃσι ϗ νιφάσι [f] σωρηρεφέα· ϗ εἰσὶ τὰ πολέμια ἄκροι. ἔστι οἱ ᾧ Διονύσῳ τὸ μαντήϊον εἰσὶ ἐκτημένοι. τὸ δὲ μαντήϊον τοῦτο ἔστι μὲν ὀρέων τ̃ ὑψηλοτάτων, βηστοὶ δὲ τ̃ Σατρέων εἰσὶ οἱ προφητεύοντες τ῀ ἱρῷ. προμαντὶς δὲ ἡ χρέωσα, καθάπερ ἐν Δελφοῖσι, ϗ οὐδὲν ποικιλωτέρη. Παραμειψάμενος δὲ ὁ Ξέρξης τὴν εἰρημένην, δεύτερα τειχέων ἀπεδείκνυτο τείχεα τὰ Πιέρων, τ̃ ἑνὶ φάγρης ἐστὶ ὄνομα, ϗ ἑτέρῳ Πέργαμος. ταύτῃ μὲν δὴ παρ' αὐτὰ τὰ τείχεα τὴν ὁδὸν ἐποιέετο, ἐκ δεξιῆς χερὸς τὸ Πάγγαιον ὄρος ἀπέργων, ἐὸν μέγά τε ἐ ὑψηλὸν, ἐν τῷ χρυσά τε ἐ ἀργύρεα ἔνι μέταλλα· τὰ νέμονται Πιέρές τε ἐ Ὀδόμαντοι, ϗ μάλιστα Σάτραι. Ὑπερικέοντας δὲ τὸ Πάγγαιον πρὸς βορέην ἄνεμον, Παίονας, Δόβηράς τε ἐ Παιόπλας [g] περιξιὼν, ἦϊε πρὸς ἑσπέρην· ἐς ὃ ἀπίκετο ὅθι ποταμόν τε Στρύμονα ἐ πόλιν Ἠϊόνα. ἐπὶ ζωὸς ἐὼν ἦρχε Βόγης, ἀπ' ὀλίγου [h] πρότερον τούτων λόγον ἐποιεύμην. ἡ δὲ γῆ αὕτη ἡ περὶ τὸ Πάγγαιον ὄρος, καλέεται Φυλλὶς [i], κατὰ-

a ἀπεξηραμμένον. b Habet MS. σφεῦσι ϗ κόμψατος. c Πίστυρος. d καθιππεύοι τῇσι. e πεζοὶ. f Habet MS. ϗ χιόνι. g In MS. est ϗ Ὄπλας. h ὀλίγον. i Φιλλὶς.

Novem viæ Edonorum urbs. Defodere vivos Perſicum eſt. Argilus Biſaltiæ, Stagirus, Acanthus. Viæ hujus notitia ſervata. Artachæi mors.

καταπίνεσθαι, τὰ μὲν πρὸς ἑσπέρην, ὑπὲρ πεδίον Ἀγγίτην, ἐκδιδόντα ἐς τὸν Στρυμόνα· τὰ δὲ πρὸς μεσημβρίην, πίνεσθαι ἐς αὐτὸν τὸν Στρυμόνα, ἐς τὸν οἱ μάγοι ἐκαλλιερέοντο, σφάζοντες ἵππους λευκούς. Φαρμακεύσαντες δὲ παῖδα ἐς τὸν ποταμὸν, καὶ ἄλλα πολλὰ πρὸς τούτοισι, ἐν Ἐννέα ὁδοῖσι τοῖσι Ἠδωνῶν, ἐπορεύοντο κατὰ τὰς γεφύρας, τὸν Στρυμόνα εὑρόντες ἐζευγμένον. Ἐννέα δὲ ὁδὸς πυνθανόμενοι τὸν χῶρον τοῦτον καλέεσθαι, τοσούτους ἐν αὐτῷ παῖδάς τε καὶ παρθένους ἀνδρῶν τῶν ἐπιχωρίων ζώοντας κατώρυσσον. Περσικὸν δὲ τὸ ζώοντας κατορύσσειν [a]. ἐπεὶ καὶ Ἀμηστρίν τὴν Ξέρξεω γυναῖκα πυνθάνομαι γεράσασαν δὶς ἑπτὰ ἐόντων ὑπὲρ φανέων Περσέων παῖδας ὑπὲρ ἑωυτῆς τῷ ὑπὸ γῆν λεγομένῳ εἶναι θεῷ ἀντιχαρίζεσθαι κατορύσσουσαν. Ὡς δὲ ἀπὸ τοῦ Στρυμόνος ἐπορεύετο ὁ στρατὸς, ἐν δεξιῇ πρὸς ἠλίου δυσμέων ἔσται αἰγιαλὸς, ἐν τῷ οἰκημένην Ἄργιλον πόλιν Ἑλλάδα παρεξήιε. αὕτη δὲ, καὶ ἡ κατύπερθε ταύτης, καλέεται Βισαλτίη. ἐσβεβήκεε δὲ κάλπον τὸν ὑπὸ Ποσειδηίου ἐξ ἀργυρέης χέρνος ἔχων, ἦιε δι᾽ Συλέος πεδίον καλεόμενον, Στάγειρον πόλιν Ἑλλάδα παραμειβόμενος· καὶ ἀπίκετο ἐς Ἄκανθον, ἅμα ἀγόμενος τῶν ἑκάστων τὸν ἐθνέων, καὶ τὸν πρὸς τὸ Πάγγαιον ὄρος οἰκεόντων ὁμοίως, καὶ τὸν πρότερον κατέλεξα· τοὺς μὲν πρὸς θαλάσσης ἔχων οἰκημένους, ἐν νήσοισι στρατιὴν ἀγείρων· τοὺς δὲ ὑπὲρ θαλάσσης, πεζῇ ἑπομένους. τὴν δὲ ὁδὸν ταύτην τὴν βασιλεὺς Ξέρξης τὸν στρατὸν ἤλασε, ὅτε συγχέασι θρῆικες, ὅτ᾽ ὑπερβαίνουσι· σέβονταί τε μεγάλως τὸ μέχρι ἐμεῦ. Ὡς δὲ ἄρα ἐς τὴν Ἄκανθον ἀπίκετο, ξεινίην τε ὁ Πέρσης πᾶσι Ἀκανθίοισι προσεῖπε, καὶ ἐδωρήσατό σφεας ἐσθῆτι Μηδικῇ· ἐπῄνεέ τε, ὁρέων ἑωυτοὺς, προθύμους ἐόντας ἐς τὸν πόλεμον, καὶ τὸ ὄρυγμα ἀκέων. Ἐν Ἀκάνθῳ δὲ ἐόντι Ξέρξεω, ξυνέβησαν ὑπὸ νόσου ἀποθανεῖν τὸν ἐπεστεῶτα τὸ διώρυγος Ἀρταχαίην, δόκιμον ἐόντα παρὰ Ξέρξῃ, καὶ γένος Ἀχαιμενίδην· μεγάθεί τε μέγιστον ἐόντα Περσέων· (ἀπὸ γὰρ πέντε πηχέων βασιληίων ἀπέλιπε τέσσερας δακτύλους) φωνέοντά τε μέγιστον ἀνθρώπων. ὥστε Ξέρξεα, συμφορὴν ποιησάμενον μεγάλην, ἐξενείκαί τε αὐτὸν κάλλιστα & τάφῳ. ἐτυμβοχόεε δὲ πᾶσα ἡ στρατιή. τούτῳ δὲ τῷ Ἀρταχαίῃ θύουσι Ἀκάνθιοι ὡς ἥρωϊ, ἐπονομάζοντες τοὔνομα. Βασιλεὺς μὲν δὴ Ξέρξης, ἀπολομένου Ἀρταχαίεω, ἐποιέετο συμφορήν. Οἱ δὲ ὑποδεκόμενοι Ἑλλήνων τὸν στρατὸν, καὶ δειπνίζοντες Ξέρξεα, ἐς πᾶν κακὸν ἀπικέατο, ἅτε

caſum verſus porrecta ad fluvium Angitem, qui Strymonem intrat: hinc meridiem verſus ad ipſum Strymonem, ad quem magi mactatis equis candidis litaverunt. His & aliis compluribus incantamentis circa flumen factis, per Novem vias Edonorum iere ad pontes Strymonem junctum invenientes. Audientes autem eum locum Novem vias appellari, totidem illic pueros ac virgines virorum indigenarum vivos defoderunt. Perſicum enim eſt defodere viventes. nam & Ameſtrin Xerxis uxorem, jam provectæ ætatis, audio bis ſeptem illuſtrium Perſarum liberos defodiſſe ſic gratificantem deo qui ſub terra eſſe fertur. Ubi à Strymone progreſſus eſt exercitus, illic ad ſolis occaſum eſt litus, in quo ſitam urbem Græcam nomine Argilum præteriit. hæc & quæ ſuper eam eſt regio, vocatur Biſaltia. Illinc autem, ſinum ad Neptuni templum à læva manu habens, proceſſit trans campum nomine Syleum, præteriens Stagirum Græcam urbem, pervenitque Acanthum, ducens ſimul unumquemque horum populorum, & item ex accolis montis Pangæi, & ex illis quos ſuperius commemoravi: iis qui maritimi erant, claſſe, qui procul à mari aberant, terreſtri itinere ſequentibus. Hanc autem viam qua rex Xerxes duxit exercitum, Thraces neque confundunt, neque ſerunt, ſed ad mea uſque tempora magnopere venerantur. Poſteaquam autem Acanthum pervenit, imperavit Perſa Acanthiis hoſpitalia, eoſque Medica veſte donavit: laudavitque quod alacres cerneret eſſe ad bellum, quodque audiret foſſam eſſe abſolutam. Xerxe autem apud Acanthum agente contigit, ut Artachæes, qui foſſæ faciundæ præfuerat, morbo decederet, vir Xerxi ſpectatus, genere Achæmenides, ſtatura inter Perſas proceriſſima. quippe cui quatuor digiti deerant à longitudine quinque regiorum cubitorum; clamabatque maxime præ aliis. Xerxes magno damno ducens eum fato functum, apparatiſſime funeravit, inferias illi faciente toto exercitu: cui tanquam heroi ex oraculo Acanthii ſacrificant, nomine eum nuncupantes. Et rex quidem Xerxes amiſſo Artachæ jacturam ſe feciſſe exiſtimabat. At ii Græci qui exercitum excipiebant, quum Xerxi cœnam præberent, in omnem miſeriam

ἅτε

a Hujus monitionis nihil eſt in MS.

riam devenere, adeo quidem ut suis laribus fierent extorres; dum & Thasii pro suis urbibus quæ in continente sunt accipiunt Xerxis copias & cœnam iis præbent, Antipater Orgis filius, electus ab civibus, vir quam maxime probatus,
119 erogavit in cœnam quadringenta pecuniæ perfecta talenta. Sic igitur magistratus & aliarum urbium similiter proposuere rationem. Tale enim convivium parabatur, utpote jampridem indictum, & multa cura instructum; partim quidem simulatque audiverunt præcones passim annunciantes, tunc vero oppidani frumentum quod in urbibus erat, inter se distributum in farinam & pultem omnes redigebant ad complures menses: partim pecora saginabant pretio optima reperientes & altiles aves habebant terrestres paluſtresque, in cortibus & in vivariis, ad excipiendum exercitum: partim etiam aurea argenteaque pocula & crateres faciebant, & cetera omnia quæ ad mensam ponuntur. Hæc quidem ipsi regi & iis qui cum illo vescebantur, fiebant: cetero autem exercitui, quæ ad esum duntaxat imperata erant. adveniente autem exercitu, tabernaculum stetit fixum paratumque, in quo mansionem caperet rex; reliqui sub dio agebant. Ubi tempus cœnæ aderat, illi sane qui excipiebant distinebantur labore: isti vero, quum expleti noctem illic exegerant, postero die revulso tentorio & omni paratu sumpto,
120 ita abscedebant, nihil relinquentes, sed omnia asportantes. Unde Megacreontis viri Abderitæ elegans dictum extitit, qui suasit Abderitis, ut universi, mares pariter ac feminæ, sua delubra adirent, suppliciterque diis assidentes precarentur,
• ut posthac dimidium futurorum malorum à se propulsaretur. nam de præteritis magnam se gratiam illis habere, quod rex Xerxes non bis quotidie cibum capere consuesset. Fore enim ut Abderitæ, si juberentur etiam prandium simile cœnæ instruere, aut non præstolarentur Xerxem advenientem, aut præ-
121 stolati, pessime inter omnes homines affligerentur. Et isti quidem quanquam gravate, tamen quod sibi imponebatur exsequebantur. Xerxes vero ex Acantho duces classis à se dimisit, jussos ad Thermam cum classe se opperiri. Est autem Therma in Thermæo sinu sita, à qua ipse

ἔτω ὥςτε ἀνάσεσθαι ἐκ τ οἰκίων ἐγένοντο· ὅκως γε Θασίοισι ὑπὲρ τ ἐν τῇ ἠπείρῳ πολίων τ σφετέρων δεξαμένοισι τὴν Ξέρξεω στρατιήν, καὶ δειπνίσασι, Ἀντίπατρος ὁ Ὄργιος αἱρεμμένος τ ἀστῶν, ἀνὴρ δοκιμος ὁμοῖα τῷ μάλιστα, ἀπέδεξε ἐς τὸ δεῖπνον τετρακόσια τάλαντα ἀργυρίου τετελεσμένα. Ὡς δὴ ὦν ἐπλήσιος καὶ ἐν τῇσι ἄλλῃσι πόλισι οἱ ἐπιστεῶτες ἀπεδείκνυσαν τὸν λόγον. τὸ γὰρ δεῖπνον τοιόνδε τι ἐγίνετο, οἷα ἐκ πολλῆς χρόνου παρασκευασμένου καὶ πρὸς πολλὴν ποιεύμενον. τοῦτο μὲν, ὡς ἐπύθοντο τάχιστα τῶν κηρύκων τῶν προαγγελλόντων, δασσάμενοι σῖτον ἐν τῇσι πόλισι οἱ ἀστοὶ, ἄλευρά τε καὶ ἄλφιτα ἐποίευν πάντες ὑπὸ μοῦσαν συχνήν· τοῦτο δὲ, κτήνεα ἐσιτέυον, ἐξευρίσκοντες τιμῆς τὰ κάλλιστα, ἔτρεφόν τε ὄρνιθας χερσαίους, καὶ λιμναίους, ἔν τε οἰκήμασι καὶ λάκκοισι, ἐς ὑποδοχὰς ἐσιτίου· τοῦτο δὲ, χρύσεά τε καὶ ἀργύρεα ποτήριά τε καὶ κρητῆρες ἐποιεῦντο, καὶ τάλλα ὅσα ἐπὶ τραπέζαν τιθέαται [a] πάντα. ταῦτα μὲν δὴ αὐτῷ τε βασιλέϊ καὶ τοῖσι ὁμοσίτοισι μετ' ἐκείνου ἐπεποίητο· τῇ δὲ ἄλλῃ στρατιῇ, τὰ ἐς φορβὴν μοῦνα ποιεόμενα. ὅκως δὲ ἀπίκοιτο ἡ στρατιὴ, σκηνὴ μὲν ἔσκε πεπηγυῖα ἑτοίμη, ἐς τὴν αὐτὸς στεθμὸν ποιεέσκετο Ξέρξης, ἡ δὲ ἄλλη στρατιὴ ἔσκε ὑπαίθριος. ὡς δὲ δεῖπνα γίνοιτο ὥρη, οἱ μὲν, δεκόμενοι ἔχεσκον πόνον, οἱ δὲ, ὅκως ταλαιπωρέοντες νύκτα αὐτὸ ἀγάγοιεν, ἐν τῇ [b] ὑστεραίῃ τήν τε σκηνὴν ἀναστάσαντες, καὶ τὰ ἔπιπλα πάντα λαβόντες, ὥτω ἀπελαύνεσκον, λείποντες οὐδὲν, ἀλλὰ φερόμενοι. Ἔνθα δὴ Μεγακρέοντος ἀνδρὸς Ἀβδηρίτεω ἔπος εὖ εἰρημένον ἐγένετο, ὃς συνεβούλευσε Ἀβδηρίτῃσι, παρδημεὶ αὐτοὺς καὶ γυναῖκας, ἐλθόντας ἐς τὰ σφέτερα ἱρὰ, ἱζομένους ἱκέτας τῶν θεῶν, εὐχομένους καὶ τὸ λοιπὸν σφι ἀπαμύνειν τ ὀπίσω κακῶν τὰ ἥμισεα· τῶν τε παροιχομένων ἔχειν σφι μεγάλην χάριν, ὅτι βασιλεὺς Ξέρξης ἐν ὁτέῃ ἡμέρῃ ἐνόμισε σῖτον αἱρέεσθαι· παρέχειν γὰρ ἂν Ἀβδηρίτῃσι, εἰ καὶ ἄριστον ἐπειρῆτο ὁμοῖα τῷ δείπνῳ εὐωχίζειν, ἢ μὴ ἐπομένους Ξέρξεα ὀπίσω, ἢ καταμείναντας, κάκιστα πάντων ἀνθρώπων διατεθῆναι. Οἱ μὲν δὴ πιεζόμενοι, ὁμοίως τὸ ὀπισσόμενον ἐπετίλεον. Ξέρξης δὲ ἐκ τῆς Ἀκάνθου ἐκπλώσας τοῖσι στρατηγοῖσι τ ναυτικὸν στρατὸν ὑπολιπόμενον ἐν Θέρμῃ, ἀπῆκε ἀπ' ἑωυτοῦ τὰς νέας πρόσω· Θέρμη δὲ τῇ ἐν τῷ Θερμαίῳ κόλπῳ οἰκημένῃ,

Ggg

[a] πάντα. [b] ἀγάγοιεν, τε.

Divisio copiarum pedestrium in tria agmina. Classis Persica ab Acantho Thermam navigat: locorum nomina, quæ præteriit.

κεμένη, ἀπ' ἧς ἐς ὁ κόλπος ὅρος τῷ ἐπωνυμίῳ ἔχει. τούτῃ γὰρ ἐπιστάμενος συντομώτατον εἶναι. μέζοι μὲν νυν Ἀκάνθου ὧδε τεταγμένος ὁ στρατὸς ἐς Δορίσκον τὴν ὁδὸν ἐποιέετο· τρεῖς μοίρας ὁ Ξέρξης διασείμενος πάσης τῆς πεζῆς στρατιῆς, μίαν αὐτέων ἔπαξε διὰ θαλάσσης ἰέναι ὁμοῦ τῷ ναυτικῷ· τούτης μὲν δὴ ἐστρατήγεον Μαρδόνιός τε ἐὼν Μασίστης. ἑτέρη δὲ τεταγμένη ἦιε διὰ στρατιῆς τρηχιμοιρὶς τὴν μεσόγαιαν, ἐστρατήγεον Τριτανταίχμης τε ἐὼν Γέργις[a]. ἡ δὲ τρίτη τῶν μοιρέων μετ' ἧς ἐπορεύετο αὐτὸς ὁ Ξέρξης, ἦιε μὲν τὸ μέσον αὐτέων, στρατηγὸς δὲ παρεῖχε Σμερδομένεά τε[b] ἐὼν Μεγαβύζου. Οἱ μὲν νυν ναυτικὸς στρατὸς ὡς ἀπείη τοῦ Ξέρξεω, ἅμα ἐξέπλωσε[c] τὴν διώρυγα τὴν ἐν τῷ Ἄθῳ γλυφομένην, διέχεσαν δὲ ἐς κόλπον ἐν τῷ Ἄσσά τε πόλις ἐστὶ Πίλωρός τε ἐὼν Σίγγος ἐστὶ Σάργη[d] οἰκέων). ἐνθεῦτεν, ὡς ἐκ τούτων τῶν πολίων στρατιὴν παρέλαβε, ἔπλεε ἀπέμενος[e] ἐς τὸν Θερμαῖον κόλπον. καμπτέων δὲ Ἀμπελον τὴν Τορωναίην ἄκρην, παρῆιε Ἐλληνίδας τάσδε πόλις, (ἐκ τῶν νέας τε ἐστρατιὴ παρέλαβε) Τορώνην, Γαληψὸν, Σερμύλην, Μηκύβερνάν, Ὄλυνθον. ἡ μὲν νυν χώρη αὕτη, Σιθωνίη καλέεται. Οἱ δὲ ναυτικὸς στρατὸς ὁ Ξέρξεω, παπτήνων ἀπ' Ἀμπέλου ἄκρης ὅτι Κανάστραίην ἄκρην, τοῦδε πάσης τῆς Παλλήνης ἀνέχει μάλιστα, ἐνθεῦτεν νέας τε ἐστρατιὴ παρελάμβανε ἐκ Ποτιδαίης, καὶ Ἀφύτιος, καὶ Νέης πόλιος, καὶ Αἰγῆς, καὶ Θερμαίου, καὶ Σκιώνης, καὶ Μένδης, καὶ Σάνης. αὗται γάρ εἰσι αἱ τὴν νῦν Παλλήνην, πρότερον δὲ Φλέγρην καλεομένην νεμόμεναι. Θυσσαλιώων δὲ ἐστὶ τοῦτο τὸ χωρίον, ἔπλεε ἐς τὸ προκείμενον, παραλαμβάνων στρατιὴν ἐκ τῶν προσεχέων πολίων τῇ Παλλήνῃ, ὁμηρευσάντων τῷ Θερμαίῳ κόλπῳ· τῆσι ἐνόμασται ἔστι τάδε, Αἰσπάλιος, Κωμῆρα, Λίσαι, Γίγωνος, Κάμψα, Σκίλλα, Αἶνία. ἡ δὲ τούτων χώρη, Κροσσαίη ἔτι ἐστὶ ἐς τόδε καλέεται). δεῦτερος δὲ Αἰνείης, ἐς τὴν ἐπλεύτων καταλέγων τὰς πόλις, ἀπὸ ταύτης ἤδη ἐς αὐτόν τε τὸν Θερμαῖον κόλπον ἐγίνετο τῷ ναυτικῷ στρατῷ πλόος, καὶ γῆν τὴν Μυγδονίην. πλέων δὲ ἀπίκετο ἔς τε τὴν προκειμένην Θέρμην, καὶ Σινδὸν τε πόλιν ἐστὶ Χαλέστρην, διὰ τοῦ Ἄξιον ποταμὸν, ὃς μέζων ῥέει χώρην τὴν Μυγδονίην τε ἐστὶ Βοττιαιίδα· τὰ ἔχουσι τὸ πρὸς θάλασσαν εἶδος χωρέων πόλις τε ἐχεται τε καὶ Πέλλα. Οἱ μὲν δὴ ναυτικὸς στρατὸς, αὐτῇ τῇ πρὸς Ἄξιον ποταμὸν, καὶ πόλιν Θέρμην, καὶ τὰς μεταξὺ πόλις τυπέων, ἐνεμένεον βασιλῆα, ἐστρατοπεδεύετο. Ξέρξης δὲ καὶ ὁ πεζὸς στρατὸς ἐπορεύετο ἐκ τῆς Ἀκάνθης, τὴν μεσόγαιαν τέμνων τὴν ὁδὸν, βαλόμενος ἐς τὴν Θέρμην ἀπίκεσθαι. ἐπορεύετο δὲ διὰ

ipse sinus habet cognomen. Hanc enim compendiariam magis viam esse audiebat. nam è Doriscо ad Acanthum usque ita instructus exercitus iter fecerat, tripartito divisus omnis, jussu Xerxis; ut una pars secundum mare iret pariter cum classe, cui parti præerant Mardonius & Masistes: altera per mediterranea, cui præerant Trintatæchmes & Gergis: tertia inter has media, cum qua Xerxes ipse incedebat, ducibus Smerdomene & Megabyzo. Nauticus porro 122
exercitus ubi à Xerxe discessit, fossam enavigavit in Atho depressam, ac perductam ad sinum, in quo Assa & Pidorus & Singus & Sarga urbes sitæ sunt. Ex quibus sumpto commilitio, perrexit ire ad sinum Thermæum: circumvectusque Ampelon promontorium Toronæum, præternavigavit has Græcas urbes, (unde & naves & commilitium sumpsit) Toronam, Galepson, Sermylam, Mecybernam, Olynthum: quæ regio nunc Sithonia nominatur. Ab eo 123
promontorio Ampelo corripiens cursum usque ad promontorium Canastræum, quod ex tota Pallene prominet maxime, illinc quoque & naves & commilitium sumpsit, ex Potidæa, ex Aphyti, ex Neapoli, ex Ægа, ex Therambo, ex Sciona, ex Menda, ex Sana. Hæ sunt urbes sitæ nunc in Pallena, Phlegra prius appellata. Præternavigata hac etiam regione, ad præstitutum locum pervenit, sumptis etiam militibus è vicinis Pallenæ urbibus ac Thermæo sinui conterminis: quibus hæc nomina sunt, Lipaxus, Combrea, Lissæ, Gigonus, Campsa, Smila, Ænea. quarum regio adhuc Crossæa nominatur. Ab Ænea autem, (in qua finis enumerandarum urbium mihi factus est) jam ad ipsum Thermæum sinum cursus classi extitit, & ad terram Mygdoniam: donec ad Thermam, quo præceptum erat, perventum est, & ad urbem Sindum, & ad Chalestram super Axium sitam flumen, quod Mygdoniam terram dirimit à Bottiæide: cujus terræ Bottiæidis arctum ad mare locum obtinent urbes Ichnæ & Pella. Hic navales 124
copiæ circa flumen Axium & urbem Thermam & alias in medio horum urbes stativa habuere, regem opperientes. Huc pervenire volens Xerxes, Acantho profectus cum terrestribus copiis mediterraneam viam sequebatur, peragrans

Præo-

a Σίργις. b Σμερδόνιός τε. c διέπλωσε. d MS. habet Σάργη. e ἀπικόμενος. f MS habet ἐξ.

Per Pæoniam & Creſtonen progredientes cameli invaduntur ab leonibus, qui illic erant. Boves agreſtes. Spatium, quod iſtæ belluæ tenent, & caſtrorum. Peneus inter Olympum & Oſſam.

Pæonicum agrum atque Creſtonicum, ſuper amnem Chidorum, qui è Creſtonæis initio ſumpto, per terram Mygdoniam fluens, propter paludem quæ
125 eſt ſupra Axium evolvitur. Hâc iter faciente Xerxe, leones impetum dederunt in camelos qui commeatum portabant. Sub noctem enim relictis locis conſuetis eo deſcendebant, nulloque alio neque jumento neque homine tacto in camelos ſolos graſſati ſunt. Cujus cauſſam admiror, quæcunque illa erat, quod leones compelleret abſtinentes ab aliis adoriri camelos: quod animal nunquam antea nec viderant nec
126 experti illic fuerant. Sunt autem per ea loca leones multi, & boves agreſtes prægrandibus cornibus, quæ ad Græcos veniunt. Leonum autem terminus eſt hinc Neſtus flumen per Abdera, inde Achelous per Acarnaniam fluens. nam neque ad auroram trans Neſtum viſerit quis leonem uſquam gentium in Europa, aut trans Acheloum ad occidentem in reliqua continente: ſed in horum fluviorum medio leones gignuntur. Poſt-
127 quam autem Thermam venit Xerxes, ibi ſubſtitit, tantum ad mare ſpatii occupantibus caſtris quantum eſt ab urbe Therma & Mygdonia uſque ad Lydian & Haliacmona, qui amnes agrum Bottiæicum Macedonicumque terminant in eundem alveum confluentes. In his locis ſtativa habuere barbari: quibus ad potum ſolus ex iis qui commemorati ſunt amnibus Chidorus è Creſtonæis
128 fluens non ſuppetiit, ſed defecit. Xerxes è Therma proſpiciens Theſſalicos montes, Olympum & Oſſam, præcelſæ magnitudinis, audienſque in medio eorum canalem anguſtum eſſe, per quem fluit Peneus, & illic viam eſſe quæ in Theſſaliam fert, cupidine captus eſt navigandi ad oſtium Penei inſpiciundum: quia ſuperiorem viam tenenti erat eundum per Macedones ſuperne habitantes ad Peræbos, præter Gonnum urbem. nam hâc tutiſſimum iter eſſe audiebat. Atque ut concupivit, ita & fecit. itaque conſcenſa navi Sidonia, (quam ſemper conſcendebat quoties ei tale aliquid facere libebat) extulit ſignum ceteris quoque navibus ſolvendi, relictis illic terreſtribus copiis. Eo poſtquam pervenit, oſtium Penei contemplantem ingens admiratio quum ſub-

Παίονικῆς καὶ Κρηστωνικῆς ὅπῃ ποταμὸς Χείδωρος, ὃς ἐκ Κρηστωναίων δεξάμενος, ῥέῃ διὰ Μυγδονίης χώρης, καὶ ἐξίῃ ἐς τὸ ἕλος τὸ ἐπ' Ἀξίῳ ποταμῷ. Πορευομένῳ δὲ ταύτῃ, λέοντες οἱ ἐπεθήκαντο τῇσι σιτοφόροισι καμήλοισι. καταφοιτέοντες γὰρ οἱ λέοντες τὰς νύκτας, καὶ λείποντες τὰ σφέτερα ἤθεα, ἄλλα μὲν ὐδενὸς ἅπτοντο ὅτι συζυγίη, ἔτι ἀνθρώπου, οἱ δὲ τὰς καμήλους σκεραΐζον μούνας. Θωυμάζω δὲ τὸ αἴτιον, ὅ, τί κοτε ἐὼν, τὰ ἄλλων τὸ ἀναγκάζον ἀπεχομένους τὰς λέοντας, τῆσι καμήλοισι ἐπιτίθεσθαι· τὸ μήτε πρότερον ὀπώπεσαν ἐὸν μήτ' ἐπεπειρέατο αὐτοῦ. Εἰσὶ δὲ κατὰ ταῦτα τὰ χωρία καὶ λέοντες πολλοὶ, καὶ βόες ἄγριοι, τὰ κέρεα ὑπερμεγάθεά ἐστι τὰ ἐς τοὺς Ἕλληνας φοιτέοντα. ἔρχεται δὲ τοῖσι λέουσί ἐστι ὅ, τε δι' Ἀβδήρων ῥέων ποταμὸς Νέστος, καὶ ὁ δι' Ἀκαρνανίης ῥέων Ἀχελῷος. ἔτε γὰρ τὸν πρὸς τὴν ἠῶ τοῦ Νέστου ἐλαμόν τις πάσης τῆς ἔμπροσθεν Εὐρώπης ἴδοι τὶς ἂν λέοντα, ἔτε πρὸς ἑσπέρης τοῦ Ἀχελώου ἐν τῇ ὑπολειπομένῃ ἠπείρῳ, ἀλλ' ἐν τῇ μεταξὺ τούτων τῶν ποταμῶν γινόνται. Ὡς δὲ ἐς τὴν Θέρμην ἀπίκετο ὁ Ξέρξης, ἵδρυσε αὐτοῦ τὴν στρατιήν. ἐπέσχε δὲ ὁ στρατὸς αὐτοῦ στρατοπεδεύμενος τὴν πρὸς θάλασσαν χώρην τοσήνδε· δεξάμενος ἀπὸ Θέρμης πόλιος καὶ τὸ Μυγδονίης, μέχρι Λυδίεω τε ποταμοῦ καὶ Ἁλιάκμονος, οἳ ἐρύσσι γῆν τὴν Βοττιαιίδα τε καὶ Μακεδονίδα, ἐς τωὐτὸ ῥέεθρον τὸ ὕδωρ συμμίσγοντες. ἐστρατοπεδεύκεντο μὲν δὴ ἐν τούτοισι τοῖσι χωρίοισι [b] οἱ βάρβαροι. τὸ δὲ καταλεχθέντων τουτέων πολλαμῶν, ἐκ Κρηστωναίης [c] ῥέων Χείδωρος, μοῦνος οὐκ ἀντίκρησε τῇ στρατιῇ πινόμενος, ἀλλ' ἐπέλιπε. Ξέρξης δὲ ὀρέων ἐκ τῆς Θέρμης ὄρεα τὰ Θεσσαλικὰ, τόν τε Ὄλυμπον καὶ τὴν Ὄσσαν, μεγάθεί τε ὑπερμήκεα ἐόντα, διὰ μέσου τε αὐτέων αὐλῶνα στενὸν πωθανόμενος εἶναι, δι' οὗ ῥέῃ ὁ Πηνειός, ἀκέων τε εἶναι τοῦτον ὁδὸν ἐς Θεσσαλίην φέρουσαν, ἐπεθύμησε θηήσασθαι τὴν ἐκβολὴν τοῦ Πηνειοῦ· ὅτι τὴν ἄνω ὁδὸν ἔμελλε ἐλᾶν διὰ Μακεδόνων τῶν κατύπερθε οἰκημένων ἐς Περαιβοὺς καὶ Γόννου πόλιν· τούτῃ γὰρ ἀσφαλέστατον ἐπιστάμενος εἶναι. ὡς δὲ ἐπεθύμησε, καὶ ἐποίεε ταῦτα, ἐσβὰς ἐς Σιδωνίην νέα, ἐς τριήρεα ἐσέβαινε αἰεὶ ὅκως τοι ἐθέλοι τοιοῦτο ποιῆσαι, ἀνέδεξε σημήιον καὶ τοῖσι ἄλλοισι ἀνάγεσθαι, καταλιπὼν αὐτοῦ τὸν πεζὸν στρατόν. Ἐπεὶ δὲ ἀπίκετο, καὶ ἐθηήσατο Ξέρξης τὴν ἐκβολὴν τοῦ Πηνειοῦ, ἐν θωύματι μεγάλῳ ἐνέχε-

[a] τουτέῳ. [b] χώρῃσι. [c] Κρηστωναίων.

Theſſaliæ ſitus, & hinc Penei dominium. Neptunus terram movens. Xerxis in Theſſalos ſcomma.

ξιέχετο. καλέσας ὦν τὺς καθηγεμόνας τ ὁδῦ, εἴρετο εἰ ἔ ποταμόν ἐστι ἀποτρέψαντα, ἑτέρῃ ἐς θάλασσαν ἐξαγαγεῖν. Τῷ δὲ Θεσσαλίην λόχῳ ἐστὶ τοπαλαιὸν εἶναι λίμνην, ὥςε γε συγκεκλημένην [a] πάντοθεν ὑπερμήκεσι ὄρεσι. τὰ μὲν γὰ αὐτῆς πρὸς τὴν ἠῶ ἔχοντα, τό, τε Πήλιον ὄρος ἐστὶ καὶ Ὄσσα ἀποκλείῃ, συμμίσγοντα πρὸς ὑπωρείας ἀλλήλοισι· τὰ δὲ πρὸς βορέω ἀνέμου, Οὔλυμπος· τὰ δὲ πρὸς ἑσπέρην, Πίνδος· τὰ δὲ πρὸς μεσαμβρίην τε καὶ ἄνεμον νότον, ἡ Ὄθρυς· τὸ μέσον δὲ τουτέων τῶν λεχθέντων ὀρέων ἡ Θεσσαλίη ἐστὶ, ἐοῦσα κοίλη. ὥστε ὧν ποταμῶν καὶ ἄλλων συχνῶν ἐς αὐτὴν [b] ἐσβαλλόντων, πέντε δὲ τῶν δοκίμων μάλιστα τῶνδε, Πηνεῦ, καὶ Ἀπιδανοῦ, καὶ Ὀνοχώνου, καὶ Ἐνιπέος, καὶ Παμίσου· οἱ μέν νυν ἐς τὸ πεδίον τοῦτο συλλεγόμενοι ἐκ τῶν ὀρέων τῶν περικληιόντων τὴν Θεσσαλίην ὀνομαζόμενοι, δι' ἑνὸς αὐλῶνος καὶ τούτου στενοῦ, ἔκροον ἔχουσι ἐς θάλασσαν, προσυμμίσγοντες τὸ ὕδωρ πάντες ἐς τωὐτό· ἐπεὰν δὲ συμμιχθέωσι πάντα, ἐνθεῦτεν ἤδη ὁ Πηνεὸς τῷ ὀνόματι καταλαμβάνων, ἀνωνύμους τὰς ἄλλας ποιέει εἶναι. τὸ δὲ παλαιὸν λέγεται, οὐκ ἐόντος κω τοῦ αὐλῶνος τοῦ διεκρόου τούτου, τοὺς ποταμοὺς τούτους, καὶ πρὸς τοῖσι ποταμοῖσι τούτοισι τὴν Βοιβηίδα λίμνην, ὥστε ὀνομάζεσθαι κατάπερ νυῦ, ῥέζειν τε οὐδὲν ἧσσον ἢ νυῦ· ῥέοντας δή, ποιέειν τὴν Θεσσαλίην πᾶσαν πέλαγος. αὐτοὶ μέν νυν Θεσσαλοὶ φασὶ Ποσειδέωνα ποιῆσαι τὸν αὐλῶνα, δι' ὃν ῥέῃ ὁ Πηνειός· εἰκότα λέγοντες. ὅστις γὰ νομίζει Ποσειδέωνα τὴν γῆν σείειν, καὶ τὰ διεστῶτα [c] ὑπὸ σεισμοῦ, τοῦ θεοῦ τούτου ἔργα εἶναι, κἂν ἐκεῖνο ἰδὼν, φαίη Ποσειδέωνα ποιῆσαι. ἔργον γάρ ἐστι σεισμοῦ, (ὡς ἐμοὶ φαίνεται) ἡ διάστασις τῶν ὀρέων. Οἱ δὲ καταγιόμενοι, εἰρομένου Ξέρξεω εἰ ἔστι ἄλλη ἔξοδος ἐς θάλασσαν τῷ Πηνειῷ, ἐξεπιστέμενοι ἀτρεκέως, εἶπον, Βασιλεῦ, ποταμῷ τούτῳ οὐκ ἔστι ἄλλη ἐξήλυσις ἐς θάλασσαν κατήκουσα, ἀλλ' ἥδε αὐτη· ἴσασι γὰ πᾶσι καὶ Θεσσαλίη. Ξέρξεα δὲ λέγεται εἰπεῖν πρὸς τούτους, Σοφοὶ ἄνδρες εἰσὶ Θεσσαλοί. τοῦτ' ἄρα πρὸ πολλοῦ ἐφυλάξαντο γνωσιμαχέοντες καὶ τἆλλα, καὶ ὅτι χώρην ἄρα εἶχον εὐαίρετόν τε καὶ παχυάλωτον. εἰ γὰ ποταμὸν πρῆγμα ἂν ἐὼ μοῦνον ἐπιναὶ σφέων ὅτι τὴν χώρην, χώμασι ἐκ τοῦ αὐλῶνος ἐκβιβάσαντα, καὶ προσαγαγόντα δι' ὧν νυῦ ῥέει ῥεέθρων· ὡς Θεσσαλίην πᾶσαν ἔξω τῶν ὀρέων ὑποβρυχίην γενέσθαι. ταῦτα δὲ ἔχοντα ἔλεγε ἐς τοὺς Ἀλευέως

ſubiret, accitos viæ ductores interrogavit nunquid flumen poſſet averti, ut alibi mare ingrederetur. Narratur autem 129
Theſſalia quondam palus fuiſſe, utpote concluſa undique prælatis montibus. nam quæ ejus ad auroram ſpectant, ea Pelion mons & Oſſa junctis inter ſe radicibus præcludunt; quæ ad ventum aquilonem, Olympus; quæ ad occaſum, Pindus; quæ ad meridiem & ventum auſtrum, Othrys: quod inter hos, quos dixi, montes medium, id Theſſalia eſt, ita cava, ut cum alii frequentes amnes in eam influant, tum hi quinque maxime præcipui, Peneus, Apidanus, Onochonus, Enipeus, Pamiſus: qui è montibus Theſſaliam cingentibus in eam planitiem confluentes & nominibus cogniti, per unum canalem & eum arctum in mare evadunt, in unam aquam omnes ante redacti: & ſimulac confluentem fecerunt, Peneus excellens ſuo nomine ceteros innominatos reddit. Fertur quondam, quum nondum eſſet hic canalis & effluxus, hos fluvios & præter eos paludem Bœbeidem non habuiſſe nomen, quemadmodum nunc, & tamen non minus quam nunc fluxiſſe, ſed ſuis fluentis omnem Theſſaliam effeciſſe pelagus. Ipſi quidem Theſſali memorant Neptunum feciſſe convallem per quam meat Peneus, haud abſurde ſentientes. qui enim arbitratur Neptunum terram quatere, & quæ terræmotu diducta ſunt, hujus dei eſſe opera, is etiam cernens hunc locum dixerit Neptunum feciſſe. namque diductio illa montium (ut mihi videtur) terræmotus eſt opus. Xerxi au- 130
tem interroganti nunquid alius foret exitus in mare Penei, duces viæ rem compertam habentes, Rex, inquiunt, nulli ſunt huic flumini alibi in mare tendentes exitus, quam iſte hic. cuncta enim undique montibus redimita Theſſalia eſt. Ad hoc Xerxes dixiſſe fertur; Solertes ſunt viri Theſſali, qui ſuæ ſibi imbecillitatis conſcii, jampridem cum alia cuſtodiverunt, tum vero hoc, quod regionem habeant facilem occupatu, & mature expugnabilem. Solum enim hoc eſſe negocium, flumen, obſtructo canali, averſoque alveo per quem meat, in eorum terram inducere, à quo omnis Theſſalia præter montes aquis mergeretur. Hæc vero Xerxes dixit filios Aleuæ

a συγκεκλησμένον. b Hæc duæ voces εἰς αὐτὴν non exſtant in MS. c διεστῶτα.

Theſſali primi dederunt ſe Perſis; & qui alii? De illis jusjurandum Græcorum. Cur Xerxes nullos miſerit Athenas aut Spartam petituros terram & aquam. Talthybii cultus Spartanorum & ira in eos.

leuæ reſpicientia, quoniam Theſſali è Græcis primi ſeſe regi tradiderant, ratus illos ab tota natione polliceri amicitiam. Hoc loquutus, & locum con-
131 templatus, Thermam renavigavit. Ubi complures dies circa Pieriam eſt commoratus (nam montem Macedonicum, ut illac in Peræbos omnis tranſiret exercitus, tertia ejus pars tondebat) eodem legati qui dimiſſi in Græciam fuerant ad terram petendam, regreſſi ſunt partim inanes, partim terram & aquam
132 ferentes. Quam qui dederunt eorum, hi fuere, Theſſali, Dolopes, Eniences, Perræbi, Locri, Magnetes, Melienſes, Achæi Phthiotæ, & Thebani, ceterique Bœoti præter Theſpienſes & Platæenſes: adverſus quos ii Græci qui bellum contra barbarum ſumpſerunt, conceperunt jusjurandum: id erat hoc exemplo. Quicunque Græci ſe ipſos dediderunt Perſæ, non adacti neceſſitate, rebus ſuis bene conſtitutis eos decimare deo qui Delphis eſt. Ita apud
133 Græcos jusjurandum ſe habebat. Xerxes autem neque Athenas neque Spartam legatos terram petitum miſerat, ob id quod quos ante Darius ad hoc ipſum miſiſſet, eorum alios iſti in voraginem, alios in puteum dejecerant, jubentes eos illinc terram & aquam ferre ad regem. Hac de cauſſa nullos ad petendum miſit. Et Athenienſibus quidem, quod ita legatos tractarint, quid triſte contigerit non queo dicere, niſi quod eorum ſolum cum urbe vaſtatum eſt: quod tamen ipſum non ea cauſſa ſuſpicor con-
134 tigiſſe. Lacedæmoniis vero ira Talthybii, qui fuit Agamemnonis præco, incubuit. eſt enim Spartæ Talthybii templum; ſed & ſunt ejus poſteri Talthybiadæ nominati, quibus legationes Spartanæ omnes inſtar præmii tribuuntur. Itaque poſt eam rem Spartiatæ, quum læta exta eis immolantibus non eſſent, idque diu contingeret, pertæſi hujus calamitatis Lacedæmonii, cœtu frequenter coacto, hoc præconium ediderunt, ſiquis Lacedæmoniorum vellet pro Sparta occumbere. Tunc Sperthies Aneriſti & Bulis Nicolai filius, viri Spartiatæ, & ingeniis egregii & opibus inter primos, ultro ſe obtulerunt ad ſolvendam Xerxi Darii filio ultionem ob legatos Spartæ interemptos. Ita hos Spartiatæ tanquam mortem obituros, miſerunt ad Me-

λεύεω παῖδας, ὅτι πρῶτοι Ἑλλήων ἐόντες Θεσσαλοὶ ἔδοσαν ἑωυτοὺς βασιλέϊ, δοκέων ὁ Ξέρξης ἀπὸ παντὸς σφέας ἔθνεος ἐπαγγέλλεσθαι φιλίην. εἶπας δὲ ταῦτα, καὶ θωμάσιμον, ἀπέπλεε ἐς τὴν Θέρμην. Ὁ μὲν δὴ περὶ Πιερίην διέτριβε ἡμέρας συχνάς. τὸ γὰρ δὴ ἄρος τὸ Μακεδονικὸν ἔκειρε ἡ στρατιὴ τριτημορίς, ἵνα ταύτῃ διεξίῃ ἅπασα ἡ στρατιὴ ἐς Περαιβούς. οἱ δὲ δὴ κήρυκες οἱ ἀποπεμφθέντες ἐς τὴν Ἑλλάδα αἰτήσιν γῆς αἴτησιν, ἀπικέατο, οἱ μὲν κενοὶ, οἱ δὲ φέροντες γῆν τε καὶ ὕδωρ. Τῶν δὲ δόντων ταῦτα ἐγένοντο οἵδε, Θεσσαλοὶ, Δόλοπες, Ἐνιλῆες, Περραιβοὶ, Λοκροὶ, Μάγνητες, Μηλιέες, Ἀχαιοὶ οἱ Φθιῶται, καὶ Θηβαῖοι, καὶ οἱ ἄλλοι Βοιωτοὶ, πλὴν Θεσπιέων τε καὶ Πλαταιέων. Πρὶ τούτοισι οἱ Ἕλληνες ἔταμον ὅρκιον, οἱ τῷ βαρβάρῳ πόλεμον ἀφρόμενοι. τὸ δὲ ὅρκιον ὧδε εἶχε· Ὅσοι τῷ Πέρσῃ ἔδοσαν σφέας αὐτοὺς, Ἕλληνες ἐόντες, μὴ ἀναγκασθέντες, καταστάντων σφι εὖ τὰ πρηγμάτων, τούτους δεκατεῦσαι τῷ ἐν Δελφοῖσι θεῷ. τὸ μὲν δὴ ὅρκιον ὧδε εἶχε τοῖσι Ἕλλησι. Ἐς δὲ Ἀθήνας καὶ Σπάρτην οὐκ ἀπέπεμψε Πέρσης πρὶ γῆς αἴτησιν κήρυκας, τῶνδε εἵνεκα· πρότερον Δαρείου πέμψαντος ἐπ' αὐτὸ τοῦτο, οἱ μὲν αὐτέων, τοὺς αἰτέοντας ἐς τὸ βάραθρον, οἱ δὲ ἐς φρέαρ ἐσκαλόντες [a], ἐκέλευον γῆν τε καὶ ὕδωρ ἐκ τούτων φέρειν τῷ βασιλέϊ. τούτων μὲν εἵνεκα οὐκ ἔπεμψε [b] Ξέρξης τοὺς αἰτήσοντας. ὅ, τι δὲ τοῖσι Ἀθηναίοισι ταῦτα ποιήσασι τοὺς κήρυκας συνώφλισκε ἀνεθέλητον γενέσθαι οὐκ ἔχω εἰπεῖν, πλὴν ὅτι σφέων ἡ χώρη καὶ ἡ πόλις ἐδηώθη. ἀλλὰ τοῦτο μὲν ἀπὸ ταὐτὸν τοῖσι αἰτίοισι δοκέω γενέσθαι. Τοῖσι δὲ ὧν Λακεδαιμονίοισι μηνῖς κατέσκηψε Ταλθυβίου τοῦ Ἀγαμέμνονος κήρυκος. ἐν γὰρ Σπάρτῃ ἐστὶ Ταλθυβίου ἱρόν· εἰσὶ δὲ καὶ ἀπόγονοι, Ταλθυβιάδαι [c] καλεόμενοι, τοῖσι αἱ κηρυκηΐαι αἱ ἐκ Σπάρτης πᾶσαι γέρεα δίδονται. μετὰ δὲ ταῦτα, τοῖσι Σπαρτιήτῃσι καλλιερήσαντι θυομένοισι οὐκ ἐδυήθη· τοῦτο δὴ ἦν χρόνου συχνοῦ δή σφι. ἀχθομένων δὲ καὶ συμφορὴ ἐγένετο Λακεδαιμονίων, ἁλίης τε πολλάκις συλλεγομένης, καὶ κήρυγμα τοιόνδε ποιεύμενον, εἴ τις βούλοιτο Λακεδαιμονίων ἑκὼν ὑπὲρ Σπάρτης ἀποθνήσκειν, Σπερθίης τε ὁ Ἀνηρίστου καὶ Βοῦλις ὁ Νικολέω, ἄνδρες Σπαρτιῆται, φύσει τε γεγονότες εὖ, καὶ χρήμασι ἀνήκοντες ἐς τὰ πρῶτα, ἐθελοντὴ ὑπεδύσαν ποινὴν τίσαι Ξέρξῃ τῷ Δαρείου κηρύκων τῶν ἐν Σπάρτῃ ἀπολομένων. ὕτω Σπαρτιῆται τούτους ὡς ἀποθνησομένους ἐς

Ggg 3 Μή-

a ἐμβολίδας. b οὐκ ἀπέπεμψε. c ἀπόγονοι Ταλθυβίου, Ταλθυβιάδαι.

In deditos & moti parati Laconas mira magnanimitas Xerxis.

Μήδους ἀπέπεμψαν. Αὕτη τε ἡ τόλμα τυτίων τῶν ἀνδρῶν θωῦμαί(ω) ἀξίη, καὶ τάδε πρὸς τούτοισι τὰ ἔπεα. πορευόμενοι γὰρ ἐς Σοῦσα, ἀπικνέονται παρὰ Ὑδάρνεα. ὁ δὲ Ὑδάρνης ἦν μὲν γνώ(ω) Πέρσης, στρατηγὸς δὲ τῶν παραθαλασσίων ἀνθρώπων τῶν ἐν τῇ Ἀσίῃ· ὃς σφέας, ξείνια προθέμενος, εἰρώτα. ,, ξεινίζων δὲ, εἴρετο τάδε, Ἄνδρες Λακεδαιμόνιοι, ,, τί δὴ φεύγετε βασιλέϊ φίλοι γνέαι; ὁρᾶτε γὰρ ,, ὡς ἐπίστα) βασιλεὺς ἄνδρας ἀγαθοὺς τιμᾶν, ἐς ,, ἐμέ τε καὶ τὰ ἐμὰ πρήγματα ἀποβλέποντες· ἔστω ,, δὴ καὶ ὑμεῖς εἰ δοίητε ὑμέας αὐτοὺς βασιλέϊ, (δε- ,, δόξαται γὰρ παρὰ ἀνδρὸς εἶναι ἀγαθοὶ) ἕ- ,, κασος ἂν ὑμέων ἄρχοι γῆς Ἑλλάδος, δούλιος βα- σιλῆ(ω). πρὸς ταῦτα ὑπαμείψαντο τάδε, Ὑδάρ- ,, νες, οὐκ ἐξ ἴσου γνώ(η) ἡ συμβουλίη ἡ ἐς ἡμέας ,, πίνουσα. ἐλεύθερος μὲν γὰρ πεπρημένου συμβουλεύεις, ἔμ- ,, πειρος ἀπείρου ἐών. τὸ μὲν γὰρ δοῦλον εἶναι ἐξεπίστεαι, ,, ἐλευθερίης δὲ ἄκρου ἐπειρήθης, ἔτι εἰ ἔστι γλυκύ, ,, ἔτι εἰ μή. εἰ γὰρ αὐτῆς πειρήσαιο, οὐκ ἂν δόρασι ,, συμβουλεύοις ἡμῖν περὶ αὐτῆς μάχεσθαι, ἀλλὰ καὶ πελέκεσι. ταῦτα μὲν Ὑδάρνεα ἀμείψαντο. Ἐν- θεῦτεν δὲ ὡς ἀνέβησαν ἐς Σοῦσα, καὶ βασιλέϊ ἐς ὄ- ψιν ἦλθον, πεζῶν μὲν, τῶν δορυφόρων κελεύοντων, καὶ ἀνάγκλιν σφι προσφερόντων προσκυνέειν βα- σιλέα προτείνοντας, οὐκ ἔφασαν, ὠθεόμενοι ὑπ' αὐτῶν ἐπὶ κεφαλὴν, ποιήσειν ταῦτα ἁδαμά. ἔτε γάρ σφι ἐν νόμῳ εἶναι ἄνθρωπον προσκυνέειν, ἔτε κατὰ ταῦτα ἥκειν. ὡς δὲ ἀπεμαχέσαντο τούτῳ, δεύτερά σφι λέγουσι τάδε, καὶ λόγου τοιοῦδε ἐχόμε- ,, να, Ὦ βασιλεῦ Μήδων, ἔπεμψαν ἡμέας Λα- ,, κεδαιμόνιοι ἀντὶ τοῦ ἐν Σπάρτῃ ἀπολομένων κή- ,, ρυκων, ποινὴν ἐκείνων τίσοντας. λέγουσι δὲ αὐ- τοῖσι ταῦτα, Ξέρξης ὑπὸ μεγαλοφροσύνης, οὐκ ἔφη ὁμοῖος ἔσεσθαι Λακεδαιμονίοισι· κεῖνος μὲν γὰρ συγχέας τὰ πάντων ἀνθρώπων νόμιμα, ἀπε- κτείνας τοὺς κήρυκας· αὐτὸς δὲ, τὰ ἐκείνοισι ἐπε- τωλήσατο, ταῦτα ἀ ποιήσω, ἀπολεῖ ἀναπεκτείνας ἐκεί- νους, ἀπολύσων Λακεδαιμονίους τὸ αἰτίης. Οὕτω ἡ Ταλθυβίου μῆνις, καὶ ταῦτα ποιησάντων Σπαρ- τιητέων, ἐπαύσατο τότε φανεῖσα, κοίπερ ἀπονοσησάντων ἐς Σπάρτην Σπερθίεώ τε καὶ Βού(ω)λι(ω)· χρόνῳ δὲ μετέπειτα πολλῷ ἐπηγέρθη κατὰ τὸν Πελο- ποννησίων καὶ Ἀθηναίων πόλεμον, ὡς λέγουσι Λα- κεδαιμόνιοι. τοῦτό μοι ἐν τοῖσι θειότατον φαίνε) γνώμῃ. ὅτι μὲν γὰρ κατέσκηψε ἐς ἀγγέλους ἡ Ταλ- θυβίου μῆνις, οὐδὲ ἐπαύσατο πρὶν ἢ ἐξήλθε, τὸ δί- καιον ἔτω ἔφερε· τὸ δὲ συμπεσεῖν ἐς τοὺς παῖδας τῶν ἀνδρῶν τυτίων τῶν ἀναβάντων πρὸς βασιλέα διὰ τὴν μῆνιν, ἐς Νικόλαον τε τὸν Βούλι(ω), καὶ ἐς Ἀνήριστον τὸν Σπερθίεω, ὡς εἷλε ἁλιέας τοὺς ἐκ Τίρυνθ(ω), ὁλκάδι καταπλώσας πληρέϊ ἀν- δρῶν,

Medos. Digna autem admiratione cum 135
hæc audacia horum virorum, tum verba ab eis habita. nam Susa tendentes, ad Hydarnem Persam in Asia subjectorum litoralium præfectum venerunt: qui eos hospitaliter munificeque acceptos, his verbis interrogavit, Viri Lacedæmonii, quid tandem respuitis esse amici regis? cernitis enim ex me & meo statu quam scit honore prosequi rex viros egregios. Sic & vos, si vos ipsos ei dederitis (nam ab illo existimati estis viri egregii) unusquisque vestrûm rege donante, regioni Græciæ præerit. Ad hæc illi respondentes, Hydarnes, inquiunt, non ex æquo oritur consilium tuum ad nos spectans. quippe condicionem suades, quam expertus es, alterius inexpertus. nam servitutem subire quidem nosti; libertatis autem nondum expertus es, utrum sit res dulcis an non. quæ si tibi experta foret, non ut hastis, sed ut etiam securibus pro ea dimicaremus, nobis suaderes. Hæc Hydarni responderunt. De- 136
hinc vero ut ascenderunt Susa, & in conspectum regis venerunt, principio jubentibus satellitibus ac vim afferentibus ut procumbentes regem adorarent, negaverunt, vel si in caput ab eis truderentur, se unquam id esse facturos. neque enim sibi esse consuetudinem hominem adorandi, neque se ad id venisse. Posteaquam autem in hoc repugnaverant, secundo loco hæc & his similia dixere, Rex Medorum, nos miserunt Lacedæmonii ad luendam pœnam pro iis legatis qui Spartæ interiere. Hæc illis dicentibus, Xerxes præ magnanimitate negavit se fore Lacedæmoniis similem. illos enim interimendis legatis jus omnium hominum confudisse: se vero quod illis exprobraret, id non esse facturum: neque eos vicissim occidendo, Lacedæmonios culpa soluturum. Hac re sic per Spartiatas gesta, in præ- 137
sens ira Talthybii cessavit, etsi Spartam reversis Sperthie & Buli; sed longo deinde tempore interjecto excitata sit in bello inter Peloponnenses & Athenienses, ut Lacedæmonii ajunt. quod mihi divinitus maxime videtur esse gestum: quippe iram Talthybii ingruisse in nuncios, nec quievisse priusquam excesserit & eventum nacta fuerit, fas ita ferebat. Quod autem inciderit in eorum qui ad regem propter iram istam ascenderunt filios, Nicolaum Bulis, & Aneristum Sperthiæ filium, quum piscatores Tirynthios navi oneraria plena viris

Status Græciæ & discordia ad adventum Xerxis. Libertas Græciæ venit ab Athenis. Nisi hæ fuissent decrevissent, nihil opis erat in Lacedæmoniis.

ris adnavigans cepit; manifestum igitur est apud me divinitus id factum esse, ex ira. Nam nuncii in Asiam à Lacedæmoniis missi, proditi à Sitalce Terei filio Thracum rege, & à Nymphodoro Pythæ filio, viro Abderita, excepti sunt juxta Bisanthen quæ est in Hellespontο, & abducti in Atticam, ab Athenienſibus necati sunt: cumque iis Aristeas Adimanti filius, Corinthius. Verum hæc multis post regis expeditio-
138 nem annis gesta sunt. Quæ expeditio (ut ad superiorem orationem redeam) nomen quidem habebat, quasi tenderet contra Athenas, sed descendit contra cunctam Græciam. Eam diu ante Græci quum percepissent, non perinde omnes affecti sunt. nam ii qui terram & aquam dederant Persæ, fiduciam animo præsumebant tanquam nihil ingratum passuri à barbaro: qui non dederant, magno in metu versabantur, quippe quum nulla tanta classis esset in Græcia quæ posset excipere invadentem, etiam plerisque detrectantibus resistere, & libenter ad partes Medorum inclinanti-
139 bus. Hoc ego loco necesse habeo ferre sententiam apud plures quidem homines invidiosam, at tamen qua mihi videtur esse verum, non inhibebo. Si Athenienses formidantes periculum quod impendebat, patriam deseruissent, aut etiam, non deserentes, sed manentes sese dedissent Xerxi, nulli omnino adversus regem in mari tentavissent: si igitur nemo mari se opposuisset Xerxi, hæc in continenti gesta essent: si etiam multæ murorum essent tunicæ ductæ à Peloponnensibus per Isthmum; proditi Lacedæmonii ab sociis non voluntariis, sed necessitate per singulas urbes à classe barbara captis desolati fuissent; desolatique & magna opera edentes, generose occubuissent. Aut hæc passi essent, aut priusquam id fieret, videntes etiam alios Græcos cum Medis sentientes, fœdus cum Xerxe iniissent etiam. Ita utroque modo sub Persis Græcia fuisset. Nam murorum per Isthmum ductorum quænam utilitas futura esset rege mari potiente, nequeo percipere. Nunc autem siquis Athenienses Græciæ liberatores extitisse dicat, profecto non aberret à vero. nam hi in quæcunque advertissent, hæ partes erant præponderaturæ: quum vero prætulerint Græciam

δρῶν, δῆλον ἂν μοι ὅτι θεῖον ἐγένετο τὸ πρῆγμα ὀργὴ φ μήνι⊙. οἱ γὰρ πεμφθέντες ὑπὸ Λακεδαιμονίων ἄγγελοι ἐς τὴν Ἀσίην, ἀποδεχθέντες ὑπὸ Σιτάλκεω τ Τήρεω [a], Θρηίκων βασιλῆ⊙, καὶ Νυμφοδώρου τ Πύθεω ἀνδρὸς Ἀβδηρίτεω, ἥλωσαν κατὰ Βισάνθην τὴν ἐν Ἑλλησπόντῳ, καὶ ἀπαχθέντες ἐς τὴν Ἀττικὴν, ἀπέθανον ὑπὸ Ἀθηναίων· μετὰ δὲ αὐτέων, καὶ Ἀριστέας ὁ Ἀδειμάντου, Κορίνθι⊙ ἀνήρ. ταῦτα μέν νυν πολλοῖσι ἔτεσι ὕστερον ἐγένετο τ βασιλέ⊙ στόλου. Ἐπαύρω δὲ ὅτι τ πρότερον λόγον. ἡ δὲ φρατπλασίη ἡ βασιλέ⊙ ἔνομα μὲν εἶχε ὡς ἐπ' Ἀθήνας ἐλαυνό, κατέστη δὲ ἐς πᾶσαν τὴν Ἑλλάδα. πυνθανόμενοι δὲ ταῦτα οἱ πολλῷ οἱ Ἕλληνες, οὐκ ἐν ὁμοίῳ πάντες ἐφρόντιζον. οἱ μὲν γὰρ αὐτέων δόντες γῆν τε & ὕδωρ τῷ Πέρσῃ, εἶχον θάρσο⊙ ὡς ἀδέν πεισόμενοι ἄχαρι πρὸς τ βαρβάρου· οἱ δὲ ἀ δόντες, ἐν δείματι μεγάλῳ κατίστασαν, ἅτε ἔτι νεῶν ἐουσέων ἐν τῇ Ἑλλάδι ἀριθμὸν ἀξιομάχων δέκεσθαι τὸν ἐπιόντα, ἔτε βουλομένων τῶν πολλῶν ἀντιστῆναι τ πολέμου, μηδιζόντων δὲ μᾶλλον. Ἐνθεῦτεν ἀναγκαίη ἐξεργομαι γνώμην ἀποδέξασθαι, ὀπίφθονον μὲν πρὸς τῶν πολλῶν ἀνθρώπων, ὅμως δὲ, τῇ γέ μοι φαίνεται εἶναι ἀληθές, οὐκ ὀκνήσω. εἰ Ἀθηναῖοι [b] καταῤῥωδήσαντες τὸν ἐπιόντα κίνδυνον, ἐξέλιπον τὴν σφετέρην, ἢ καὶ μὴ ἐκλιπόντες, ἀλλὰ μείναντες, ἐδούλωσαν σφέας αὐτοὺς Ξέρξῃ, κατὰ τὴν θάλασσαν οὐδαμοὶ ἂν ἐπῆρῶντο ἀντιόμενοι βασιλέι. εἰ τούνυν κατὰ τὴν θάλασσαν μηδεὶς ἠντίου Ξέρξῃ, κατά γε ἂν τὴν ἤπειρον τοιάδε ἐγίνετο· εἰ & πολλοὶ τῶν τειχέων κιβδηλεύμενοι ἀπὸ τ Ἰσθμοῦ Πελοποννησίοισι, προδοθέντες [c] ἂν Λακεδαιμονίοισι ὑπὸ τῶν συμμάχων οὐκ ἑκόντων, ἀλλ' ὑπ' ἀναγκαίης, καθ' πόλις ἁλισκομένων ὑπὸ τ ναυτικοῦ στρατοῦ τοῦ βαρβάρου, ἐμεμνήσησαν. μεμνησθέντες δὲ ἂν, καὶ ἀποθνῄσκοντες ἔργα ἐξεργάσαντο γενναῖα, ἀπέθανον γενναίως. ἢ τοῦτο ἂν ἔπραξαν, ἢ πρὸ τ, ὁρῶντες ἂν καὶ τοὺς ἄλλους Ἕλληνας μηδίζοντας, ὁμολογίην ἂν ἐποιήσαντο πρὸς Ξέρξεα. καὶ ἔστω ἐπ' ἀμφότερα ἡ Ἑλλὰς ἐγένετο ὑπὸ Πέρσῃσι. τὴν γὰρ ὠφελίην τὴν τῶν τειχέων τῶν ἀπὸ τ Ἰσθμοῦ ἑλληνομένων οὐ δύναμαι πυθέσθαι ἥτις ἂν ἦν, βασιλέος ὑπερκρατέοντο⊙ τῆς θαλάσσης· νῦν δὲ Ἀθηναίους ἄν τις λέγων σωτῆρας γενέσθαι τὴν Ἑλλάδ⊙, οὐκ ἂν ἁμαρτάνοι τοῦ ληθέος. οὗτοι γὰρ ὅτι ὁκότερα τῶν πρηγμάτων ἐτρέποντο, τούτῳ ῥέψειν ἔμελλε· ἑλόμενοι δὲ τὴν Ἑλλάδα

a Τήρεω. b ἐπιχέων. οἱ Ἀθηναῖοι. c προδόντες.

δα πρεῖναι ἐλευθέρῳ, τοῦτο τὸ Ἑλληνικὸν πᾶν τὸ λοιπὸν ὅσον μὴ ἐμήδισε, αὐτοὶ ἕτοι ἔσαν οἱ ἐπεγείραντες, καὶ βασιλῆα μετά γε θεὸς ἀνωσάμενοι. ἁδέ σφεας χρηστήρια φοβερὰ ἐλθόντα ἐκ Δελφῶν, καὶ ἐς δεῖμα βαλόντα, ἔπεσε ἐκλιπεῖν τὴν Ἑλλάδα, ἀλλὰ καταμείναντες, ἀνέσχοντο τ' ἐπιόντα ἐπὶ τὴν χώρην δέξασθαι. Πέμψαντες γὰρ οἱ Ἀθηναῖοι ἐς Δελφοὺς θεοπρόπους, χρηστηριάζεσθαι ἔσαν ἑτοῖμοι. καί σφι ποιήσασι τὰ ἱρὰ τὰ νομιζόμενα, ὡς ἐς τὸ μέγαρον ἐσελθόντες ἵζοντο, χρᾷ ἡ Πυθίη, τῇ οὔνομα κεῖται Ἀρισονίκη, τάδε,

Ὦ μέλεοι, τί κάθησθε; λιπὼν φεῦγ' ἔσχατα γαίης
Δώματα, καὶ πόλιος τροχοειδέος ἄκρα κάρηνα.
Οὔτε γὰρ ἡ κεφαλὴ μένει ἔμπεδον, οὔτε τὸ σῶμα,
Οὔτε πόδες νέαται, οὔτ' ὤν χέρες, οὔτί τι μέσσης
Λείπεται, ἀλλ' ἄζηλα πέλει. καλὰ γάρ μιν ἐρείπει
Πῦρ τε καὶ ὀξὺς Ἄρης, συρίηφιν ἅρμα διώκων.
Πολλὰ δ' ἄλλ' ὀπόλεῖ πυργώματα, καὶ τὸ σὸν οἶον.
Πολλοὺς δ' ἀθανάτων νηοὺς μαλερῷ πυρὶ δώσει,
Οἵ πυ γυῖ' ἱδρῶτι ῥεόμενοι ἑστήκασι,
Δείματι πελλόμενοι. καθὰ δ' ἀκροτάτοις ὀρόφοισι
Αἷμα μέλαν κέχυται, προϊδὸν κακότητος ἀνάγκας.
Ἀλλ' ἴτον ἐξ ἀδύτοιο, κακοῖς δ' ὑπικίδνατε θυμόν.

Ταῦτα ἀκούσαντες οἱ τῶν Ἀθηναίων θεοπρόποι, συμφορῇ τῇ μεγίστῃ ἐχρέωντο· παρεβάλλοντο δὲ σφέας αὐτοὺς ἵνα τε κακοῦ τε κεχρημένα, Τίμων ὁ Ἀνδροβούλου τε Δελφῶν ἀνὴρ δόκιμος ὁμοῖα τῷ μάλιστα συνεβούλευε σφι ἱκετηρίην λαβοῦσι, δεύτερα αὖτις ἐλθόντας χρᾶσθαι τῷ χρηστηρίῳ ὡς ἱκέτας. πυθομένοισι δὲ ταῦτα τοῖσι Ἀθηναίοισι, καὶ λέγουσι, Ὦναξ, χρῆσον ἡμῖν ἄμεινόν τι περὶ τῆς πατρίδος, αἰδεσθεὶς τὰς ἱκετηρίας τάσδε τάς τοι ἤκομεν φέροντες. ἢ οὐ τοι ἀπιμεν ἐκ τοῦ ἀδύτου, ἀλλ' αὐτοῦ τῇδε μενέομεν, ἔστ' ἂν καὶ τελευτήσωμεν. ταῦτα λέγουσι ἡ πρόμαντις χρᾷ δεύτερα τάδε,

Οὐ δύναται Παλλὰς Δι' Ὀλύμπιον ἐξιλάσασθαι,
Λισσομένη πολλοῖσι λόγοις καὶ μήτιδι πυκνῇ.
Σοὶ δὲ τόδ' αὖτις ἔπος ἐρέω, ἀδάμαντι πελάσας.

Τῶν

ciam superesse liberam, hi ipsi fuere qui quicquid Græciæ reliquum erat cum Medis non sentiens erexerunt; quique secundum deos, regem repulerunt; neque illos oracula horrenda ac terribilia, quæ à Delphis veniebant, induxerunt ad Græciam deserendam, sed persistentes sustinuerunt excipere hostem sua invadentem. Siquidem consultoribus Del- 140
phos missis, uti oraculo Athenienses volebant: iisque factis apud templum quæ ritus postulabat, ubi ædem ingressi confederunt; Pythia cui nomen erat Aristonice, ita vaticinatur,

O miseri! quid adestis? ad extima cedite terræ,
Ædibus & globida desertis collibus urbis.
Non etenim firmum remanet caput, ac neque corpus,
Extremive pedes; manibus pariter medioque
Nil salvi est. destructa jacent. illam ignis & horrens
Mars vastat Syrio in curru furibundus & armis.
Hic tibi non solum, hic aliis castella revellit,
Permultaque deûm sævis dabit ignibus ædes,
Quas nunc hic illic spectas sudore fluentes,
Atque metu tremulas; & de laquearibus altis
Prospiciens fati ærumnas cruor editur ater.
Ite sed ex adyto, atque malis effundite mentem.

His auditis Athenienſium conſultores 141
maximo ſunt mœrore affecti. quibus inter ſeſe agitantibus tam triſte reſponſum, Timon Androbuli filius, vir apud Delphos illuſtris ut qui maxime, ſuaſit illis, ut ſumpto ſupplicum habitu de integro reverterentur ad conſulendum oraculum ut ſupplices. Obtemperantibus ei Athenienſibus & dicentibus, O Rex, redde nobis oraculum melius de patria, reveritus hæc pignora ſupplicantium, quæ geſtantes ad te venimus. alioqui ex adyto non abimus, ſed hîc alibi manemus vel ad obitum uſque; Hæc dicentibus, antiſtes iterum hoc modo reſpondit,

Officiosa Jovem dominantem Pallas Olympo
Nec ratione potest sed nec placare precando.
Hoc tibi sed rursum ipso adamante perennius ejo:

Nam

Oraculum de bello Xerxis ſecundum & benignius, ſed in eo varietas interpretationum, vincente tandem Themiſtocle.

Nam captis reliquis, quæ limes Cecropis intus
Comprendit, quodcunque ſacer penetrale Citharon,
Jupiter è ligno muris Tritonida donat.
Qui ſoli invicti tibi ſint natiſque ſaluti.
Tu vero adventum peditumque equitumque quietus,
Terreſtreſque acies ne præſtolare: ſed hoſti
Terga dato, vel ſi tibi fors erit obvius uſquam.
O Salamis divina, teres tu pignora matrum,
Sit licet aut diſperſa Ceres, aut prompta coire.

142 Hæc legati, ut erant, arbitrati prioribus mitiora, poſtquam conſcripſerunt, Athenas rediere, reverſique ad populum recitavere; tum multæ & aliæ ſententiæ exſtiterunt oraculi mentem quærentium, & hæ quas maxime ſolidas eſſe apparebat: quidam è majoribus natu dixere, videri ſibi deum reſpondere ſalvam fore arcem. olim enim Athenienſium arx præſepta vallo fuit. & ii quidem ad vallum conjiciebant ſpectare hunc ligneum murum. Alii vero dicebant deum ſignificare naves, eaſque ceteris omiſſis parari jubebant. Verum eos qui ajebant naves eſſe ligneum murum, fallebant duo poſtrema dicta ab Pythia,

O Salamis divina, teres tu pignora matrum,
Sit licet aut diſperſa Ceres, aut prompta coire.

Circa hos verſus confundebantur eorum ſententiæ, qui naves dixerunt eſſe ligneum murum. nam oraculi interpretes illuc ea accipiebant, quaſi oporteret circa Salaminem ipſas vinci pugnam navalem aggreſſos. Erat autem inter Athenienſes vir ad primores recens progreſſus,
143 nomine Themiſtocles, Neoclis filius. Hic vero negabat interpretes omnia recte conjectare: talia dicens, Si illud carmen quod dictum eſt ad Athenienſes ſpectaret ullo modo, non ita placide videri deum fuiſſe reſponſurum, ſed ſic, O Salamis miſera, pro eo quod dixit, O divina Salamis; ſi circa eam incolæ forent oppetituri: ſed enim recte conjectanti ſentiendum à deo contra hoſtes

Τῶν ἄλλων γὰρ ἁλισκομένων ὅσα Κέκροπος οὖρος
Ἐντὸς ἔχει, κεύθμών τε Κιθαιρῶνος ζαθέοιο,
Τεῖχος Τριτογενεῖ ξύλινον διδοῖ εὐρύοπα Ζεύς
Μοῦνον ἀπόρθητον τελέθειν, τό σε τέκνα τ' ὀνήσει.
Μὴ δὲ σύ γ' ἱπποσύνῃ τε μένων καὶ πεζὸν ἰόντα
Πολλὸν ἀπ' ἠπείρου στρατὸν ἥσυχος, ἀλλ' ὑποχωρεῖν,
Νῶτον ἀποστρέψας, ἔτι τοι καὶ καίντὶς ἔσσῃ.
Ὦ θεῖη Σαλαμὶς, ἀπολεῖς δὲ σὺ τέκνα γυναικῶν,
Ἢ που σκιδναμένης Δημήτερος, ἢ συνιούσης.

Ταῦτά σφι (ἠπιώτερα γὰρ τῶν ὀπισθίων ἐδόκεε εἶναι) συγγραψάμενοι, ἀπελλάσσαντο ἐς τὰς Ἀθήνας. ὡς δὲ ἀπελθόντες οἱ θεοπρόποι ἀπήγγελλον ἐς τὸν δῆμον, γνῶμαι πολλαὶ καὶ ἄλλαι ἐγίνοντο, διζημένων τὸ μαντήιον, καὶ αἵδε συνεσκιῶσαι μάλιστα. τῶν πρεσβυτέρων ἔλεγον μετεξέτεροι [a], δοκέειν σφι τὸν θεὸν τὴν ἀκρόπολιν χρῆσαι περιέσεσθαι· ἦν γὰρ ἀκρόπολις τοπάλαι τῶν Ἀθηναίων ῥηχὼ ἐπέφραχτο. οἱ μὲν δὴ καλεῦσι τὸ φράγμὸν, σφεας δὲ ἔλεγον τοῦτο τὸ ξύλινον τεῖχος εἶναι· οἱ δ' αὖ ἔλεγον τοὺς νέας σημαίνειν τὸν θεόν, καὶ τοίσιν παρεστεῶτα σκέλεσθαι, τὰ ἄλλα ἀπιέντας. τοὺς ὦν δὴ τοὺς νέας λέγοντας εἶναι τὸ ξύλινον τεῖχος, ἔσφαλλε τὰ δύο τὰ πλαστὰ ῥηθέντα ὑπὸ τῆς Πυθίης,

Ὦ θεῖη Σαλαμὶς, ἀπολεῖς δὲ σὺ τέκνα γυναικῶν,
Ἢ που σκιδναμένης Δημήτερος, ἢ συνιούσης.

καλεῦσι τοῦτο τὰ ἔπεα συνεχέοντες οἱ γνῶμαι τῶν φαμένων τοὺς νέας τὸ ξύλινον τεῖχος εἶναι. οἱ δὲ χρησμολόγοι τοῦτο τοῦτο ἐλάμβανον, ὡς ἀμφὶ Σαλαμῖνα δεῖ σφέας ἐστῶθηναι, ναυμαχίῃ παρασκευασαμένους [b]. Ἦν δέ τις τῶν Ἀθηναίων ἀνὴρ ἐς πρώτους νεωστὶ παρελθών, τῷ οὔνομα μὲν ἦν Θεμιστοκλέης, παῖς δὲ Νεοκλέος ἐκαλέετο. ἔστω δὴ οὗτος ἔφη πᾶν ὀρθῶς τοὺς χρησμολόγους συμβάλλεσθαι, λέγων τοιάδε, Εἰ ἐς Ἀθηναίους εἶχε τὸ ἔπος εἰρημένον ἐόν κως, οὐκ ἂν ἔτι μιν δοκέειν [c] ἠπίως χρηστηριᾶσθαι, ἀλλὰ ὦδε, Ὦ σχετλίη [d] Σαλαμὶς, αὐτὶ σέο, Ὦ θεῖη Σαλαμίς· εἰπὲρ γε ἔμελλον οἱ οἰκήτορες ἀμφ' αὐτῇ τελευτήσειν. ἀλλὰ γὰρ ἐς τοὺς πολεμίους τῷ θεῷ εἰρῆσθαι τὸ χρηστήριον, συλλαμ-

a MS. habet μιξέτεροί τε. b περισκιασθέντες. c ἔτι μοι δοκέειν. d σχετλία.

Pecunia publica Athenis ex metallis Laurci, opportuna ad navium fabricam ſuaſu Themiſtoclis. Concordia Græcorum inter ſe & bella abolita.

ξάνουλι κατὰ τὸ ἀρχὸν, ἀλλ' οὐκ ἐς Ἀθηναίους. προσκλάζεσθαι ὦν αὐτὰς ὡς ναυμαχήσοντας συνεβούλευε, ὡς τοῦτο ἐόντος ξυλίνου τείχεος. ταύτῃ Θεμιστοκλέης ἀποφαινόμενος, Ἀθηναῖοι ταῦτά σφι ἔγνωσαν αἱρετώτερα εἶναι μᾶλλον ἢ τὰ τῶν χρησμολόγων, οἳ οὐκ ἔων ναυμαχέειν ἐρτέεσθαι. τὸ γὰρ σύμπαν εἶναι, ἐνδὲ χεῖρας ἀνταείρεσθαι, ἀλλὰ σκλιπόντας χώρεῦν τὴν Ἀττικὴν, ἄλλην τινὰ οἰκίζειν. Ἐτέρη τε Θεμιστοκλέι γνώμη ἐμπεσοῦσα ταύτης ἐς καιρὸν ἠείσευσε, ὅτε Ἀθηναίοισι, χρωμένων χρημάτων μεγάλων ἐκ τῶν μετάλλων σφι προσῆλθε τῶν ἀπὸ Λαυρείου, ἔμελλον λάζεσθαι ἀρχηθὲν ἕκαστος δέκα δραχμὰς· τότε Θεμιστοκλέης ἀνέγνωσε Ἀθηναίοις, τὴν χρημάτων παυσαμένους, νέας τριήρων τῶν χρημάτων ποιήσασθαι διηκοσίας ἐς τὸν πόλεμον, τὸν πρὸς Αἰγινήτας λέγω. ἔστι γὰρ ὁ πόλεμος οὗτος, ἔσωσε τότε τὴν Ἑλλάδα, ἀναγκάσας θαλασσίους γενέσθαι Ἀθηναίους. οἱ δὲ ἐς τὸ μὲν ἐποιήσαντο, οὐκ ἐχρήσαντο, ἐς δέον δὲ ἦτον τῇ Ἑλλάδι ἐγένοντο. αὐταί τε δὴ αἱ νέες τῶν Ἀθηναίοισι προσοικοδομήθησαν ὑστέρησαν, ἤπειρός τε ἔδει προσκαταπαγέσθαι. ἔδοξε τέ σφι μετὰ τὸ χρηστήριον βουλευομένοισι, ἀπιόντα ἀπὸ τὴν Ἑλλάδα τὸν βάρβαρον δέκεσθαι τῇσι νησὶ παυδημεὶ, τῷ θεῷ πειθομένους, ἅμα Ἑλλήνων τοῖσι βουλομένοισι. τὰ μὲν δὴ χρηστήρια ταῦτα τοῖσι Ἀθηναίοισι ἐγεγόνεε. Συλλεγομένων δὲ ἐς ταὐτὸ τῶν κατὰ τὴν Ἑλλάδα Ἑλλήνων τῶν τὰ ἀμείνω φρονεόντων, καὶ διδόντων σφίσι λόγον καὶ πίστιν, ἐνθαῦτα ἐδόκεε βουλομένοισι αὐτοῖσι, πρῶτον μὲν χρημάτων πάντων καταλλάσσεσθαι τοὺς τε ἔχθεας καὶ τοὺς κατ' ἀλλήλους ἐόντας πολέμους. ἦσαν δὲ τοῖσι πρὸς καὶ ἄλλους ἐγκεχρημένοι· ὁ δὲ ὢν μέγιστος, Ἀθηναίοισί τε καὶ Αἰγινήτῃσι. μὴ δὲ, πυθομένοισι ἔρξια σπεύδειν τῷ στρατῷ εἶναι ἐν Σάρδισι, ἐβουλεύσαντο κατασκόπους πέμπειν ἐς τὴν Ἀσίην τῶν βασιλέος πρηγμάτων· ἐς Ἄργος τε ἀγγέλους, ὁμαχμίην συνθησομένους [a] πρὸς τὸ Πέρσεων, καὶ ἐς Σικελίην ἄλλους ἀνδρῶν φράσοντας τὰ Γέλωνα τὸ Δεινομένεος, ἐς τε Κέρκυραν, καλέοντας βοηθέειν τῇ Ἑλλάδι, καὶ ἐς Κρήτην ἄλλους· φρονήσαντες ἐκ κοινοῦ ἂν τὰ μάλιστα τὸ Ἑλληνικὸν, καὶ εἰ

hoſtes editum eſſe oraculum, non contra Athenienſes. Itaque ſuadebat ut ſeſe inſtruerent tanquam prœlio navali certaturi, utpote quum hic eſſet ligneus murus. Hanc Themiſtoclis ſententiam Athenienſes potiorem eſſe cenſuerunt magis quam illorum interpretum oraculi, qui diſſuadebant apparatum pugnæ navalis: ſed hanc eſſe ſummam ſententiæ dicebant, non levandam in hoſtem manum, ſed ex Attica regione demigrantes aliam quandam incolere. Exti- 144
tit & alia ante hanc Themiſtoclis ſententia ad tempus egregia. magna vis pecuniæ collecta erat ex reipublicæ vectigalibus. Unde illam è proventu metallorum quæ ſunt è Laureo, erant æque diviſuri viritim denis in ſingulos puberes drachmis; tunc Themiſtocles hanc diſſuaſit Athenienſibus diſtributionem, ſed ex iſta pecunia claſſem ducentarum navium ad Ægineticum bellum comparare ſuaſit. Hoc enim bellum tunc conflatum Græciæ ſalutem attulit, cogens Athenienſes nauticos fieri. Hæ vero naves quidem in quem uſum comparatæ fuerant, non fuerunt adhibitæ; at tamen ita in oportunitatem Græciæ ceſſerunt. Iſtæ igitur naves jam præparatæ Athenienſibus erant, & alias exædificari oportebat; placuitque illis, inito poſt oraculum conſilio, barbarum Græciam invadentem navibus excipere univerſos Atticos, deo obſequentes, una cum Græcis ita volentibus. Et hæc quidem oracula Athenienſibus ſunt reddita. Coactis autem in eundem locum 145
Græcis qui circa Græciam melius ſentiebant, interque ſe colloquutis interpoſita fide, ibi conſilio habito viſum eſt ante omnia faciendum, ut reconciliarentur inimicitiæ & bella quæ ipſis inceſſerant. Quippe erant jam adverſus quoſdam & alios inchoata; ſed maximum inter Athenienſes & Æginetas. Poſteaquam autem Xerxem cum exercitu Sardibus eſſe audiere, Athenienſes decrevere cum aliquos in Aſiam mittendos ad res regis explorandas, tum nuncios partim Argos, ad contrahendam adverſus Perſam belli ſocietatem, partim in Siciliam ad Gelonem Dinomenis filium; ſed & in Corcyram, etiam in Cretam, jubentes opem Græciæ ferri: eo animo ut ſi fieri poſſet, omne Græcum nomen unum eſſet,

&

a MS. habet ὁμαχμίην τε συνθησομένους.

Magnus Xerxis animus erga ſpeculatores captos circa Sardes, & in naves frumentarias Æginæ & Peloponneſi præternavigantes Abydum.

& ad idem agendum omnes incumberent, utpote calamitate cunctis ſimiliter Græcis impendente. Ferebantur autem res Gelonis magnæ eſſe, ut nullis
146 Græcis non majores haberet vires. Ubi hæc eis placuere, & in gratiam inter ſe rediere, primo exploratores in Aſiam tres viros miſere: qui quum Sardes veniſſent, & in ſpeculando regis exercitu deprehenſi eſſent, à ducibus pedeſtrium copiarum torti ducebantur tanquam perituri, lata in eos mortis ſententia. Id ubi Xerxes audiit, reprehenſa ducum ſententia, mittit quoſdam è ſatellitibus jubens ut ſi vivos adipiſcerentur ſpeculatores, ad ſeſe ducerent. Eos adhuc ſuperſtites adepti ſatellites, in regis conſpectum adduxerunt; qui ſciſcitatus qua de cauſſa veniſſent, præcepit ſatellitibus, ut homines circumducerent, peditatum omnem equitatumque oſtentantes: & eos, ubi contemplando illa expleti fuiſſent, ſine noxa dimitterent quocunque locorum ire ipſis libuiſſet. Hoc Xerxes ea ratione imperavit, quod cogitabat fore, ut ſi ſpeculatores necati fuiſſent, neque Græci præſciſcerent potentiam ſuam eſſe fama majorem, neque graviter læderent hoſtem tribus viris interemptis: at iiſdem in Græciam regreſſis, fore ut Græci (quod ſe opinari dicebat) auditis rebus ſuis antequam expeditio hæc accederet, propriam libertatem proderent, atque ita non oporteret ſuſcipere moleſtiam de exerci-
147 tu in eos ducendo. Hæc ſententia Xerxis cum altera quadam congruit. nam quum Abydi ageret Xerxes, vidit naves curſum tenentes per Helleſpontum, quæ frumentum è Ponto in Æginam Peloponneſumque portabant. quas ubi audiere ejus aſſeſſores eſſe hoſtium, ſeſe ad eas corripiendas accingebant, intuentes in regem, quando id agi præciperet. Xerxes eos interrogavit quonam illi tenderent; qui quum reſpondiſſent, Ad hoſtes tuos, domine, frumentum vehentes: tunc Xerxes excipiens inquit, Nonne eodem, quo iſti, & nos navigamus, tum rebus aliis, tum frumento inſtructi? quid igitur hi officiunt nobis, quibus commeatum portant? Ceterum ſpeculatores illi rebus inſpectis dimiſſi in Europam rediere.
148 Poſt quorum reditum Græci qui contra Perſam conjurarant, nuncios iterum Ar-

εἰ συγκύψαντες τοῦτο πέμψοιεν πάντες, ὡς δεινῶν ἐπιόντων ὁμοίως πᾶσι τοῖσι Ἕλλησι. τὸ δὲ Γέλωνος πρήγματα, μεγάλα λέγεσθαι εἶναι, ὑδαμῶν Ἑλλησικῶν τὰ πολλὸν μέζω. Ὡς δὲ ταῦτά σφι ἔδοξε, καταλυσάμενοι τὰς ἔχθεας, πρῶτα μὲν κατασκόπους πέμπουσι ἐς τὴν Ἀσίην ἄνδρας τρεῖς. οἱ δέ, ἀπικόμενοί τε ἐς Σάρδις καὶ καταμαθόντες τὴν βασιλέος στρατιὴν, ὡς ἐπείσοι ἐγίνοντο, βασανιζόντες ὑπὸ τῶν στρατηγῶν καὶ πεζῆς στρατῆς, ἀπήγοντο ὡς διαφθαρμένοι. καὶ τοῖσι μὲν κατεκέκριτο θάνατος. Ξέρξης δὲ ὡς ἐπύθετο ταῦτα, μεμφθεὶς τῶν στρατηγῶν τὴν γνώμην, πέμπει τῶν τινας δορυφόρων, ἐντειλάμενος, ἢν καταλάβωσι τοὺς κατασκόπους ζωοὺς, ἄγειν παρ' ἑωυτόν· ὡς δὲ ἔτι σφεῖσι ὀνησόμενοι αὐτοὺς κατέλαβον, καὶ ἤγαγον ἐς ἔψιν τὴν βασιλέος, τὸ ἐνθεῦτεν πυθόμενος ἐπ' οἵοισι ἦλθον, ἐκέλευσε σφεας τοὺς δορυφόρους περιάγοντας ἐπιδεῖξαι πάντα τε τὰ πεζῆς στρατοῦ καὶ τὴν ἵππον· ἐπὴν δὲ ταῦτα θεησάμενοι ἐῶσι πλήρεες, ἀποπέμπειν ἐς τὴν ἂν αὐτοὶ ἐθέλωσι χώρην ἀσινέας. ἐπιλέγων δὲ τὸν λόγον τόνδε, ταῦτα ἐνετέλλετο, ὡς εἰ μὲν ἀπώλοντο οἱ κατάσκοποι, ὅτ' ἂν τὰ ἑωυτῶν πρήγματα περιπύθοντο οἱ Ἕλληνες ἐόντα λόγου μέζω, ὅτ' ἄν σφι τὴν πολεμίην μέγα ἐσινέατο, ἄνδρας τρεῖς ἀποκτείναντες· νοησάντων δὲ τάχιστα ἐς τὴν Ἑλλάδα, δοκέειν ἔφη ἀκούσαντας τοὺς Ἕλληνας τὰ ἑωυτοῦ πρήγματα περὶ ἁλὸς ἅτε γινομένης, ὀλιγωρήσειν τὴν ἰδίην ἐλευθερίην, καὶ οὕτω οὐδὲ δεήσειν ἐπ' αὐτοὺς στρατηλατίσαντας πρήγματα ἔχειν. Οἷα δὲ αὐτὸς αὐτῇ ἡ γνώμη τῇσι ἄλλῃσι. ἐὼν γὰρ ἐν Ἀβύδῳ ὁ Ξέρξης, εἶδε πλοῖα ἐκ τοῦ Πόντου σιταγωγὰ, διεκπλώοντα τὸν Ἑλλήσποντον, ἐς τε Αἴγιναν, καὶ Πελοπόννησον κομιζόμενα. οἱ μὲν δὴ παρεδροι αὐτοῦ ὡς ἐπύθοντο πολέμια εἶναι τὰ πλοῖα, ἑτοῖμοι ἦσαν αἱρέειν αὐτὰ, ἐσβλέποντες ἐς τὸν βασιλέα, ὁκόσε τράψειε. ὁ δὲ Ξέρξης εἴρετο „αὐτοὺς ὅκη πλέοιεν· οἱ δὲ εἶπαν, Ἐς τοὺς „σοὺς πολεμίους, δέσποτα, σῖτον ἄγοντες. ὁ „δὲ, ὑπολαβὼν ἔφη, Οὐκῶν καὶ ἡμεῖς σκεῦ „πλέομεν, ἔνθα περ ἔστι, πολλοί τε ἄλλοι„σι ἐξηρτημένοι [a] καὶ σῖτος. τί δῆτα ἀδικέουσι „ἔστι ἡμῖν σῖτα φορτηγέοντες; Οἱ μὲν νυν κατάσκοποι ἅτε θεησάμενοί τε καὶ ἀποπεμφθέντες, ἐνόησαν ἐς τὴν Εὐρώπην. οἱ δὲ συμμάχων Ἑλλήνων ὅτι τῷ Πέρσῃ, μετὰ τὴν ἀποπομπὴν τῶν κατασκόπων, δεύτερα ἔπεμπον ἐς

Hhh 2 Ἄρ-

[a] ἐξηρτυμένοι.

Argivi invitati ad societatem belli contra Persam, quid egerint; sed ex relatione Argivorum.

Ἄργος ἀγγέλους. Ἀργεῖοι δὲ λέγουσι τὰ κατ' ἑωυτοὺς γενέσθαι ὧδε. πυθέσθαι μὲν αὐτίκα κατ' ἀρχὰς τὰ ἐκ τοῦ βαρβάρου ἐγειρόμενα ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα· πυθόμενοι δὲ, καὶ μαθόντες ὡς σφέας οἱ Ἕλληνες πρήσσοιεν [a] ἐπιβαλλόμενοι ἐπὶ Πέρσῃσι, πεμψαι θεοπόρους ἐς Δελφούς, τὸν θεὸν ἐπερησομένους ὅκως σφι μέλλοι ἄριστα βουλεύσεσθαι γενέσθαι· νεωστὶ μὲν γὰρ σφέων τεθνάναι ἑξακισχιλίους ὑπὸ Λακεδαιμονίων καὶ Κλεομένεος τοῦ Ἀναξανδρίδεω. τοῦδε δὲ εἵνεκα πέμπειν. τὴν δὲ Πυθίην ἐπερωτῶσι αὐτοῖσι ἀνελεῖν τάδε,

Ἔχθρὴ μὲν μακαρέεσσι, φίλη δ' ἀθανάτοισι θεοῖσι,
Εἶσω τ' αἰθούσης ἔχουσ', ἐπιφυλαγμένη ἔσο,
Καὶ κεφαλὴν φύλασσε· κάρη [b] δὲ τὸ σῶμα σαώσει.

τοῦτα μὲν τὴν Πυθίην χρῆσαι πρότερον. μετὰ δὲ, ὡς ἐλθεῖν τοὺς ἀγγέλους ἐς δὴ τὸ Ἄργος, ἐσελθεῖν [c] ὅπως τὸ βουλευτήριον, καὶ λέγειν τὰ ἐντεταλμένα. τοὺς δὲ περὶ τοῦ λεγομένου ἀνακρίνασθαι, ὡς ἑτοῖμοί εἰσι Ἀργεῖοι ποιέειν πάντα, τριήκοντα ἔτεα εἰρήνην ἀγεισάμενοι [d] Λακεδαιμονίοισι, καὶ ἡγεόμενοι κατὰ τὸ ἥμισυ πάσης τῆς συμμαχίης. καί τοι καὶ γε τὸ δίκαιον γίνεσθαι τὴν ἡγεμονίην ἑωυτῶν, ἀλλ' ὅμως σφι δοκέειν καὶ τὸ ἥμισυ ἡγεομένοισι. Ταῦτα μὲν λέγουσι τὴν βουλὴν ὑποκρίνασθαι, καί περ ἀπαγορεύοντος σφι τοῦ χρηστηρίου μὴ ποιέεσθαι τὴν πρὸς τοὺς Ἕλληνας συμμαχίην· ἀπορδὴν δὲ ἔχειν ἀπονδὰς ἡτέας τριηκονταέτιδας, καὶ περὶ τοῦ χρηστηρίου φοβεομένοισι· ἵνα δὴ σφι οἱ παῖδες ἀνδρεωθέωσι ἐν τούτοισι τοῖσι ἔτεσι, μηδὲ ἀπονδέων ἐουσέων ὑπολέγωσι, ἢν ἄρα σφέας καταλάβῃ πρὸς τῷ γεγονότι κακῷ ἄλλο πλαίσμα πρὸς τὴν Πέρσην, μὴ τολοιπὸν ἔωσι τοὺς Λακεδαιμονίων ὑπήκοοι. τὸν δὲ ἀγγέλων τὸν ἀπὸ τοῦ Σπάρτης πρὸς τὰ ῥηθέντα ἐκ τοῦ βουλῆς ἀμείψασθαι τοῖσδε, πρὸς μὲν ἀπονδέων ἀνοίσειν ἐς τοὺς πολεῦνας, πρὸς δὲ ἡγεμονίης, αὐτοῖσι ἐντεταλθαι ὑποκρίνασθαι, καὶ δὴ λέγειν, σφι μὲν εἶναι δύο βασιλῆας, Ἀργείοισι δὲ ἕνα· οὐκων δυνατὸν εἶναι τοὺς ἐκ Σπάρτης δεύτερον πάσασθαι τὴν ἡγεμονίης. μὴ δὲ δύο τοὺς σφετέρων ὁμαίμονον τοὺς Ἀργείων εἶναι, κωλύειν [e] δέον. ἔτοιμοι δὲ καὶ οἱ Ἀργεῖοι φασὶ εἶναι ἀνασχέσθαι τὴν Σπαρτιητέων τὴν πολεμονξίην, ἀλλ' ἐλέσθαι μᾶλλον ὑπὸ τοὺς βαρβάρους ἄρχεσθαι ἢ τι κατεῖξαι [f] Λακεδαιμονίοισι. πρόφασίν τε τοῖσι ἀγγέλοισι, πρὸ δυοῖν ἡλίοιν ἀπαλλάσσεσθαι ἐκ τῆς Ἀργείων χώρης.

Argos miserunt. Sed Argivi narrant hoc negotium apud se ita confectum esse. Audisse se statim ab initio ea quæ ab barbaro excitarentur adversus Græciam, & quum accepissent intellexissentque ab Græcis se tentatum iri, ut ipsos adsciscerent contra Persam, misisse Delphos qui deum consulerent quid sibi facientibus esset optime eventurum. nuper enim sex millia suorum fuisse interempta à Lacedæmoniis & Cleomene Anaxandridæ filio, eaque de caussa se mittere. Ita qui missi fuerant interrogantibus, sic Pythiam respondisse,

Finitimis invise, deis dilecte beatis,
Interius tutamen habens, cautusque sedeto,
Et tutare caput: nam membra tuebitur illud.

Hæc illis Pythiam prius respondisse. Postea vero quam nuncii Argos venerunt, senatumque ingressi mandata retulerunt, Argivi responderunt ad ea quæ dicebantur, se promptos esse in triginta annos pacificare cum Lacedæmoniis, percusso fœdere, & dimidium imperii penes se esse postulare. quanquam enim æquum foret jus imperandi ipsorum esse, tamen dimidio imperii se esse contentos. Hoc ajebant suum senatum re- 149
spondisse, quamvis dissuadente oraculo societatem contrahere cum Græcis: & licet formidarent oraculum, tamen serio urgere, ut fœdus triginta annorum feriretur; intra quos annos liberi sui in virilem ætatem adolescerent: hac videlicet ratione, ne si qua calamitas ad superius malum accederet in bello Persico, nisi fœdera forent, in posterum subjecti Lacedæmoniis essent. His dictis Argivorum à senatu, nuncios Spartanos ita respondisse, quod ad fœdera quidem attineret, se ad eos qui plures essent relegare: quod autem ad imperium, id vero sibi demandatum esse, ut responderent, ac sane dicere, sibi duos esse reges, Argivis unum, ideo non posse fieri ut alterutri Spartæ regi abrogaretur imperium: quominus cum iis duobus rex Argivus parem dignitatem obtineret, nihil obstare. Ita Argivi dicunt se noluisse perpeti Spartanorum insolentiam, sed præoptasse à barbaro imperari sibi, quam Lacedæmoniis cedere. atque ita edixisse nunciis, ut priusquam occideret sol, ex agro Argivo excederent;

a πρήσσοιεν. b MS. habet κάρη. c MS. habet ἐπιελθεῖν. d MS. habet ἀπειτόμβοι. e κωλύει. f ἢ κατεῖξαι.

150 rent; alioqui hostium loco futuros. Hæc ipsi Argivi sic se habere memorant; aliter tamen per Græciam narratur, Xerxem antequam bellum Græciæ inferret, misisse Argos caduceatorem: quo quum pervenit, ita fertur verba fecisse, Viri Argivi, Xerxes rex hæc vobis inquit, Nos arbitramur, Persem, ex quo nos progeniti sumus, fuisse filium Persei Danaës filii, ex Andromeda genitum, quæ fuit Cephei filia. ita igitur ex vobis oriundi sumus. Quod quum ita sit, nefas est & nos progenitoribus nostris inferre bellum, & vos aliis opem ferendo, nobis adversarios fieri; sed potius domi vestræ vos considentes otium tenere. nam si mihi ex sententia succedet, nullos majores quam vos faciam. Hæc Argivi quum audissent, habuisse alicujus momenti dicuntur, & statim quidem nihil promittentes vicissim poscere: sed quum ab Græcis adsciscerentur, tunc partem imperii popposcisse, gnari eam Lacedæmonios non concessuros,
151 ut hoc prætextu tranquilli agerent. Quibus conveniisse etiam hanc narrationem quidam Græcorum memorant, rei multis postea annis gestæ: Quum Susis Memnoniis alterius negocii gratia essent Athenienssium legati Callias Hipponici filius & collegæ qui pariter ascenderant, contigit ut Argivi & ipsi per idem istud tempus Susa miserint legatos, qui Artaxerxem filium Xerxis interrogarent, utrum amicitiam quam cum Xerxe contraxissent, ipsis adhuc continuaret, an ab illo pro hostibus haberentur. Quibus Artaxerxes, imo vero maxime perdurare respondit, nullamque sibi civitatem
152 amiciorem putare quam Argos. Verum an caduceatorem Xerxes Argos miserit ad ea dicenda, & an Argivorum nuncii qui Susa ascenderunt, Artaxerxem de amicitia interrogaverint, pro comperto dicere non possum, nec ullam de his aliam ferre sententiam, nisi quam Argivi ipsi edunt. Id demum scio, si omnes homines qui domestica mala in medium contulissent, cum vicinis mutare volentes, mala vicinorum intuiti fuissent, libenter reportaturos rursus illorum singulos ea quæ ipsi attulissent. Ita non turpissime ab Argivis actum est. Ego vero quæ dicuntur dicere debeo, attamen non omnino omnibus credere: quod in universam historiam à me dictum

ρης· εἰ ἢ μὴ, ὠφείλεσθαι ὡς πολεμίους. Αὐτοὶ μὲν Ἀργεῖοι τοσαῦτα τεκμαίρων ὧδε λέγουσι. ἔστι δὲ ἄλλος λόγος λεγόμενος ἀνὰ τὴν Ἑλλάδα, ὡς Ξέρξης ἐπεμψε κήρυκα ἐς Ἄργος πρότερον ἢπερ ὁρμῆσαι στρατεύεσθαι ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα. ἐλθόντα δὲ „τοῦτον λέγεται εἰπεῖν, Ἄνδρες Ἀργεῖοι, βασι„λεὺς Ξέρξης τάδε ὑμῖν λέγει· Ἡμεῖς νομίζομεν „Πέρσην εἶναι, ἀπ' ἧς ἡμεῖς γεγενήμεθα, παῖδα „Περσέος τοῦ Δαναΐης, γεγονότα ἐκ τῆς Κηφέος „θυγατρὸς Ἀνδρομέδης. οὕτω ὦν ὧν εἴημεν ὑμέτε„ροι δοτόγονοι. ὥστε ὦν ἡμέας εἰκὸς ἐπὶ τοὺς ἡμε„τέρους προγόνους στρατεύεσθαι, ὥστε ὑμέας ἄλλοισι „προσρέοντας, ἡμῖν ἀντίους γενέσθαι, ἀλλὰ „παρ' ὑμῖν αὐτοῖσι ἡσυχίην ἔχοντας κατῆσθαι. „ὦδε γὰρ ἐμοὶ γνώμη κατὰ νόον, ἐὰν μὲν μέζονας ὑμέων ἄξω. τοῦτο ἀκούσαντας Ἀργείους λέγεται πρῆγμα ποιήσασθαι, καὶ ὠθισμὸν μὲν οὐδὲν ἐπαγγελλομένους μεταπέμψαι· ἐπεὶ δὲ σφέας παραλαμβάνειν τοὺς Ἕλληνας, ὥστε δὴ ἐπισταμένους ὅτι ἐς μεταδώσονται τῆς ἀρχῆς Λακεδαιμονίοις, μεταπέμψαι, ἵνα δὴ τοιῷδε προφάσι ἡσυχίην ἄγωσι. Συμπεσεῖν δὲ τούτοισι καὶ τόνδε τὸν λόγον λέγουσί τινες Ἑλλήνων, πολλοῖσι ἔτεσι ὕστερον γενόμενον τούτων· τυχεῖν ἐν Σούσοισι τοῖσι Μεμνονείοισι ἐόντας ἑτέρου πρήγματος εἵνεκα ἀγγέλους Ἀθηναίων, Καλλίην τε τὸν Ἱππονίκου, καὶ τοὺς μετὰ τούτου ἀναβάντας· Ἀργείους δὲ, τὸν αὐτὸν τοῦτον χρόνον πέμψαντας καὶ τούτους ἐς Σοῦσα ἀγγέλους, εἰρωτᾶν Ἀρτοξέρξεα τὸν Ξέρξεω, εἰ σφι ἔτι ἐμμένει τὴν πρὸς Ξέρξεα φιλίην συνθέσθαι, ἢ νομίζοιατο πρὸς αὐτοῦ εἶναι πολέμιοι. βασιλῆα δὲ Ἀρτοξέρξεα μάλιστα ἐμμένειν φάναι, καὶ οὐδεμίην νομίζειν πόλιν Ἄργεος φιλιωτέρην. Εἰ μέν νυν Ξέρξης τε ἀπέπεμψε [c] τοῦτον λέγοντα κήρυκα ἐς Ἄργος, καὶ Ἀργείων ἄγγελοι ἀναβάντες ἐς Σοῦσα ἐπηρώτων Ἀρτοξέρξεα πρὸς φιλίης, οὐκ ἔχω ἀτρεκέως εἰπεῖν [d]. οὐδέ τινα γνώμην περὶ αὐτέων ἀποφαίνομαι ἄλλην γε ἢ τὴν περ αὐτοὶ Ἀργεῖοι λέγουσι· ὀλίσθημα δὲ τοῦτο, ὅτι εἰ πάντες ἄνθρωποι τὰ οἰκήια κακὰ ἐς μέσον συνενείκαντες [e], ἀλλάξασθαι βουλόμενοι τοῖσι πλησίοισι, ἐπικύψαντες ἂν ἐς τὰ τῶν πέλας κακὰ, ἀπασάμενοι ἕκαστοι αὐτέων ἀποφερόμενοι ὀπίσω τὰ ἑωυτῶν. οὕτω δὴ οὐκ Ἀργείοισι μοῖρα πεποίηται. ἐγὼ δὲ ὀφείλω λέγειν τὰ λεγόμενα, πείθεσθαί γε μὴν ἐμαυτῷ ὀφείλω. καί μοι τοῦτο τὸ ἔπος ἐχέτω ἐς πάντα τὸν

a αἰτήσειν. b ἀπαγγελλόμενος. c Ξέρξης ἀπέπεμψε. d εἶπαι. e συνενείκαντες.

Gelo Siculus ad bellum contra Xerxem invitatus. Gelonis majorum fata. Gela colonia Teli & seditio. Telines sacerdos. Tyranni Gelæ.

λόγον. ἐπεὶ καὶ ταῦτα λέγεται, ὡς ἄρα Ἀργεῖοι ἔσαν οἱ ἐπικαλεσάμενοι τὸν Πέρσην ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα, ἐπῳδὴ σφι γενὸς Λακεδαιμονίοις κακῶς ἡ αἰχμὴ ἐσήκεε, πᾶν δὴ βυλόμενοί σφι εἶναι τοῦ παρεόντος λύπης. τὰ μὲν δὴ Ἀργείων εἴρηται. Ἐς δὲ τὴν Σικελίην ἄλλοι τε ἀπίκατο [a] ἄγγελοι ἀπὸ τῶν συμμάχων συμμίξοντες Γέλωνι, καὶ δὴ καὶ ἀπὸ τῶν Λακεδαιμονίων Σύαγρος. Τοῦ δὲ Γέλωνος τούτου γενομένου, οἰκήτωρ ὁ ἐν Γέλῃ ἐὼν ἐκ νήσου Τήλου τῆς ἐπὶ Τριοπίῳ κειμένης· ὃς καλεομένης Γέλης ὑπὸ Λινδίων τε τῶν ἐκ Ῥόδου, καὶ Ἀντιφήμου, οὐκ ἐλείφθη [b]. ἀνὰ χρόνον δὲ αὐτοῦ οἱ ἀπόγονοι γενόμενοι, ἱροφάνται τῶν χθονίων θεῶν διετέλεον ἐόντες, Τηλινέω ἑνὸς τοῦ τῶν προγόνων κτησαμένου τρόπῳ τοιῷδε. ἐς Μακῶνα πάλιν τὴν ὑπὲρ Γέλης οἰκημένην, ἔφυγον ἄνδρες Γελῴων, ἐσωθέντες στάσι. τούτους ὦν ὁ Τηλίνης κατήγαγε ἐς Γέλην, ἔχων οὐδεμίην ἀνδρῶν δυνάμιν, ἀλλ' ἱρὰ τούτων τῶν θεῶν. ὅθεν δὲ αὐτὰ ἔλαβε, ἢ αὐτὸς ἐκτήσατο, τοῦτο δὲ οὐκ ἔχω εἰπεῖν. τούτοισι δὴ ὧν πίσυνος ἐὼν κατήγαγε, ἐπ' ᾧ τε οἱ ἀπόγονοι αὐτοῦ ἱροφάνται τῶν θεῶν ἔσονται. θωῦμά μοι ὧν ἐς τοῦτο γέγονε πρὸς τὰ πρωθήνομεν καταργάσασθαι Τηλίνην ἔργον τοσοῦτον. τὰ τοιαῦτα γὰρ ἔργα οὐ πρὸς παντὸς ἀνδρὸς νενόμικα γίνεσθαι, ἀλλὰ πρὸς ψυχῆς τε ἀγαθῆς, καὶ ῥώμης ἀνδρηίης. ὁ δὲ λέγει πρὸς τὸν Σικελίης τῶν οἰκητόρων τὰ ἀνταναντία τούτων πεφυκέναι, θηλυδρίης τε καὶ μαλακώτερον ἀνέρα. ἔστω μέν νυν ἐκτήσατο τοῦτο τὸ γέρας. Κλεάνδρου δὲ τοῦ Παντάρεω [c] τελευτήσαντος τὸν βίον, ὃς ἐτυράννευσε μὲν Γέλης ἐπὶ ἔτεα, ἀπέθανε δὲ ὑπὸ Σαβύλλου ἀνδρὸς Γελῴου, ἐνταῦτα ἀναλαμβάνει τὴν μοναρχίην Ἱπποκράτης, Κλεάνδρου ἐὼν ἀδελφεός. ἔχοντι δὲ Ἱπποκράτεϊ τὴν τυραννίδα, ὁ Γέλων ἐὼν Τηλίνεω τοῦ ἱροφάντεω ἀπόγονος, πολλῶν μετ' ἄλλων, καὶ Αἰνησιδήμου τοῦ Παταϊκοῦ, ὃς ἦν δορυφόρος Ἱπποκράτεος, μετὰ δὲ ὁ πολλὸν χρόνον δι' ἀρετὴν ἀπεδέχθη πάσης τῆς ἵππου εἶναι ἵππαρχος. πολιορκέοντι γὰρ Ἱπποκράτεϊ Καλλιπολίτας τε καὶ Ναξίους, καὶ Ζαγκλαίους τε καὶ Λεοντίνους, καὶ πρὸς, Συρηκουσίους τε καὶ τῶν βαρβάρων συχνοὺς, ἀνὴρ ἐφαίνετο ἐν τούτοισι τοῖσι πολεμίοισι ἐὼν ὁ Γέλων λαμπρότατος. τῶν δὲ εἵπετο πολίων τούτων, πλὴν Συρηκουσίων, ἑκὼν πέφυκε δυλοσυνήλιος πρὸς Ἱπποκράτεα. Συρηκουσίους δὲ Κορίνθιοί τε καὶ Κερκυραῖοι ἐρρύσαντο, μάχῃ ἐσωθέντας ἐπὶ ποταμῷ Ἑλώρῳ. ἐρρύσαντο δὲ ὅτε ἐπὶ τοῖσδε καταλέξαντες, ἐπ' ᾧτε Ἱπποκράτεϊ Καμαρίναν

ctum sit. quoniam & hoc narratur, Argivos extitisse qui Persam in Græciam arcessiverint, posteaquam cum Lacedæmoniis male pugnassent, præ dolore præsenti quidvis præoptantes. Talia quidem de Argivis dicta sunt. In Siciliam autem ad 153
agendum cum Gelone, tum alii legati à sociis iere, tum vero etiam à Lacedæmoniis Syagrus. Hujus Gelonis progenitor inhabitans Gelam erat, ex insula Telo quæ Triopio adjacet: qui dum Gela conderetur à Lindiis, qui sunt è Rhodo, & Antiophemo, relictus non est. Interjecto autem tempore, posteri ejus deorum inferorum antistites esse perseveraverunt, Teline, uno ex majoribus consequuto hunc in modum: Viri Geloi in seditione inferiores, in Mactorium urbem sitam supra Gelam profugerunt: hos Telines Gelam reduxit nullis virorum copiis adjutus, sed horum deorum sacris. quæ unde acceperit, aut ipse possederit, id vero dicere non possum. His sacris fretus, reduxit illos, pactus, ut posteri sui illic deorum antistites forent. Admiratio igitur & mihi incessit ad ea, quod audio tantum opus Telinem effeciisse: qualia opera non à quocunque viro effici opinor, sed ab eo qui sit bonæ mentis & virili robore. At ille fertur ab incolis Siciliæ contra fuisse ab natura comparatus, nempe & effeminatus ac mollior vir. Hunc in modum ille hoc decus adeptus est. Cleandro 154
autem Pantarei filio qui septem annos Gelæ tyrannide potitus est, vita functo, (à Sabyllo autem viro Geloo fuit interfectus) ibi frater ejus Hippocrates suscepit imperium. Quo tyrannidem obtinente, Gelon inter posteros Telinis vatis, cum aliis multis & Æneside mo Pataici filio, qui erat satelles Hippocratis, non diu post ob virtutem declaratus est totius equitatus præfectus. nam quibus in bellis Hippocrates obsedit Callipolitanos & Naxios & Zanclæos & Leontinos, atque insuper Syracusanos & permultos barbarorum, in iis bellis Gelon extitit vir clarissimus; adeo ut nulla omnium quas retuli civitatum effugerit Hippocratis dominationem, præter Syracusanos: quos pugna ad flumen Elorum superatos Corinthii Corcyræique liberaverunt: qui id fecerunt certis conditionibus, quas recensuerunt, atque etiam hac, ut Syracusani Camarinam,

a ἀπικίαθ. b ἐλίφθη. c Παντάρεω.

nam, quæ ipsorum jam olim fuerat,
155 Hippocrati traderent. Hippocrates autem quum totidem annos quot frater Cleander tyrannidem obtinuisset, illato Siculis bello, apud urbem Hyblam periit. ita Gelon per caussam tuendi liberos Hippocratis, EUclidem & Cleandrum, ubi cives, quod abnuerent dicto amplius audientes esse, prœlio vicit, re vera ipse Geloorum imperium adeptus est, liberis Hippocratis dominatu fraudatis. Post hoc commentum, Syracusanorum Gamoros, ut vocabantur, à plebe & servis suis qui Cyllyrii nominabantur ejectos, in patriam ex urbe Casmena reducendo potitus etiam est ipsis Syracusis. nam ei venienti plebs Syracusana & urbem & seipsam tradidit.
156 Quam Gelon ubi accepit, Gelam quam tenebat minoris faciens, Hieroni fratri demandavit, sibique Syracusas habuit, & quidem omnia erant Syracusæ, ideoque ea civitas confestim convaluit ac floruit; partim deductis eo Camarinæis omnibus, quos cives fecit, quum Camarinam everteret; partim dimidio & eo amplius Geloorum perinde usus ut Camarinæis. Necnon Megarensium qui sunt in Sicilia, quum obsessi ad deditionem venissent, locupletes quoque, qui & bellum ei intulerant, & ob id se perditum iri putabant, Syracusas traducens, etiam cives fecit. at plebem Megarensem, quæ belli movendi fuerat expers, quæque nihil mali se passuram expectabat, Syracusas adductam venundedit, ea conditione, ut ex Sicilia exportaretur. Idem hoc fecit Eubœensibus qui sunt in Sicilia, postquam distinxisset. Hoc autem ideo de utrisque statuit quod arbitraretur contubernium plebis rem esse molestissimam. Ea ratione
157 magnus tyrannus effectus est Gelon. Ad quem legati Græcorum, posteaquam Syracusas venerunt & admitti contigit, ita loquuti sunt; Lacedæmonii pariter & Athenienses eorumque socii nos misere ad te in societatem assumendum adversus barbarum. nam prorsus audisti hunc irruentem in Græciam, ut vir Persa juncto pontibus Hellesponto, secum omnes orientis ex Asia copias ducens, bellum inferat Græciæ; titulo quidem utens belli Athenis inferendi, sed in animo habens omnem Græciam redigere in suam potestatem. Tu igitur, cui magna

ναν Συρηκοσίας ϖροδοῦναι. Συρηκοσίων ἢ ἰῶ Καμαρίνα ταρχαῖον. Ὡς ἢ Ϛ Ἱπποκράτια τυραννευσάσα ἴσα ἔτεα τῷ ἀδελφεῷ Κλεάνδρῳ κατέλαβε ἀποθανεῖν τὸς πόλι τ' Ὕβλη, ϛρατ[ω]θύμενον ὑπὸ τὺς Σικελὺς, ὕτω δὴ ὁ Γέλων τῷ λόγῳ τιμωρέων τοῖσι Ἱπποκράτε⟨ς⟩ παισὶ Εὐκλείδῃ τε Ϛ Κλεάνδρῳ [2], ὐ βυλομένων τ̃ πολιητέων κατηκόων ἔτι εἶναι τῷ ἔργῳ, ὡς ἐπεκράτησε μάχῃ τ̃ Γελώων, ἦρχε αὐτὸς ἀποσερήσας τὺς Ἱπποκράτε⟨ς⟩ παῖδας. μετὰ ἢ τ̃το τὸ εὕρημα, τὺς μαμόρυς καλεομένυς τ̃ Συρηκοσίων, ϖκπεσόντας ὑπό τε ϛ̃ δήμυ, ϗ τ̃ σφετέρων δύλων, καλεομένων ἢ Κυλλυρίων [b], ὁ Γέλων καταγαγὼν τύτυς ἐκ Καμένης πόλι⟨ος⟩ ἐς τὺς Συρηκοσίυς, ἔσχε Ϛ ταύτας. ὁ γὰ δῆμ⟨ος⟩ ὁ τ̃ Συρηκοσίων ἐπιόνλι Γέλωνι ϖροδιδοῖ τὴν πόλιν Ϛ ἑωϋτόν. Ὁ δὲ, ἐπεί τε ϖαρέλαβε τὰς Συρηκόσας, Γέλης μὲν ἀπικρατέων, λόγον ἐλάσσω ἐποιέετο, ἀπιτρέψας αὐτὴν Ἱέρωνι ἀδελφεῷ ἑωϋτ̃. ὁ δὲ τὰς Συρηκοσὰς ἐκρατύνε, ϗ ἔσσα ἀπαντα αἱ Συρήκοσαι· αἱ δὲ ϖροσυτὶ ἀνά τ' ἔδραμον Ϛ ἔβλασον [c]. τ̃το μὲν γὰ, Καμαριναίυς ἅπαντας ἐς τὰς Συρηκόσας ἀγαγὼν, πολιήτας ἐποίησε, Καμαρίνης δὲ τὸ ἄξυ κατέσκαψε· τ̃ῦτο δὲ, Γελώων ὑσερημίσεας τ̃ ἀσῶν τ̃ῶϋτὸ τοῖσι Καμαριναίοισι ἐποίησε. Μεγαρέας τε τὺς ἐν Σικελίῃ, ὡς πολιορκεόμενοι ἐς ὁμολογίην ϖροσεχώρησαν, τὺς μὲν αὐτίων παχέας, ἀνεϛαμένυς τε [d] πόλεμον ὑπὲρ ϗ ϖροσδοκέοντας ἀπολέεσθ[αι] ἀφ' τ̃τω, ἄγων ἐς τὰς Συρηκόσας, πολιήτας ἐποίησε· τ̃ὸ δὲ δῆμον τ̃ Μεγαρέων, οὐκ ἐόντα μεταίτιον ϛ̃ πολέμυ τύτυ, ὐδὲ ϖροσδεκόμενον κακὸν ὐδὲν πίσεσθ[αι], ἀγαγὼν ϗ τύτυς ἐς τὰς Συρηκόσας, ἀπέδοτο ἐπ' ἐξαγωγῇ ἐκ Σικελίης. τ̃ῶϋτὸ ἢ τ̃το ϗ Εὐβοέας τὺς ἐν Σικελίῃ ἐποίησε Δαμαρήνας. ἐποίεε ἢ ταῦτα τύτυς ἀμφοτέρυς, νομίσας δῆμον εἶναι σωοίκημα ἀχαρισόταλον. Τοιύτῳ μὲν τρόπῳ τύραν⟨νος⟩ ἐγενέτε μέγας ὁ Γέλων. τότε δ[ὴ] ὡς οἱ ἄγγελοι τ̃ Ἑλλήνων ἀπίκατο [e] ἐς τὰς Συρηκόσας, ἐλθόντες αὐτῷ ἐς λόγυς, ἔλεγον τάδε, Ἔπεμ-
„ψαν ἡμέας Λακεδαιμόνιοι, ϗ οἱ τύτων σύμ-
„μαχοι, ϖροθελαμιόμενοι σε ϖὺς τ̃ Βάρ-
„βαρον. τ̃ὸ γὰ ϖιόνα ὁρᾷς τὴν Ἑλλάδα ϖᾶσαν
„κὰ ϖωϛήνεαν, ὅϖι Πέρσης ἤπειρ μέλλει, ζεύ-
„ξας τ̃ Ἑλλήσποντον, ϗ ἐπάγων ϖάσῃ τ̃ ἠῶον
„ϛρατὸν ἐκ τ̃ Ἀσίης, ϛρατηλατήσειν ὅϖι τὴν
„Ἑλλάδα· ϖρόφασιν μὲν ποιεύμεν⟨ος⟩ ὡς ἐπ'
„Ἀθήνας ἐλαυνέ, ἐν νόῳ ἢ ἔχων ϖᾶσαν τὴν
„Ἑλλάδα ὑφ' ἑωϋτῷ ϖοιήσασθαι. σὺ ἢ δυνά-
μιός

a MS. habet ϗ Καωσάνδρῳ. b MS. habet Κιμμερίων. c ἀνέβλασον. d ἀνεϛαμένυς τε. e ἀπικέατο. f ϛρατηλατίην.

Responsio Gelonis pollicentis plurima, sed affectantis titulum Imperatoris Græciæ; cujus spem penitus amputat Laco.

„μιός τε ἥκεις μεγάλης, καὶ μοῖρά τοι τῆς Ἑλ-
„λάδος οὐκ ἐλαχίστη μέτα ἄρχοντί γε Σικε-
„λίης· βούλῃ τε τοῖσι ἐλευθερῶσι τὴν Ἑλλάδα,
„καὶ συνελευθέρωσ. ἀλλὰ μὲν δὴ χρωμένη πᾶσα ἡ
„Ἑλλὰς, κακὸς μεγάλη συμάχη ἦ, καὶ ἀξιόμαχοι
„γινόμεθα τοῖσι ἀντιοῦσι· ἢν δὲ ἡμέων οἱ μὲν κα-
„ταπροδιδῶσι, οἱ δὲ μὴ θέλωσι τιμωρέειν, τὸ δὲ
„ὑγιαίνον τῆς Ἑλλάδος ἢ ὀλίγον, τοῦτο ἦ ἤδη δε-
„νὸν γένηται, μὴ πᾶσα ἡ Ἑλλὰς. μὴ γὰρ
„ἐλπίσῃς, ἢν ἡμέας καταστρέψηται ὁ Πέρσης μά-
„χῃ κρατήσας, ὡς οὐκὶ ἥξει ἐπὶ σέ γε, ἀλ-
„λὰ πρὸ τούτου φύλαξαι. Βοηθέων γὰρ ἡμῖν σε-
„αὐτῷ τιμωρέεις· τῷ δὲ εὖ βουλευθέντι πρήγματι
„πλούτῳ ὡς τοιούτῳ χρῆσθαι ἐθέλει ἀπαγίνεται.
οἱ μὲν ταῦτα ἔλεγον. Γέλων δὲ πολλὸς ἐνέκειτο
„λέγων τοιάδε, Ἄνδρες Ἕλληνες, λόγον ἔχον-
„τες τὸν ὑπερεκτείνω, ἐτολμήσατε ἐμὲ σύμμαχον
„ἐπὶ τὸν βάρβαρον ἀπαγγαλέοντες ἐλθεῖν· αὐτοὶ
„δὲ, ἐμεῦ πρότερον δεηθέντος βαρβαρικὸν στρα-
„τὸν συνεπάραντες, ὅτε μοι πρὸς Καρχηδονίους
„νεῖκος συνῆπτο, ἀπισκήπτοντός τε τοῦ Δωριέος
„τοῦ Ἀναξανδρίδεω πρὸς Αἰγεσταίων φόνον ἐκ-
„πεπρήξαντες, ὑποτεινόντος τε τὰ ἐμπόρια συνε-
„λευθερώσειν, ἀπ' ὧν ὑμῖν μεγάλαι ὠφέλειαί τε
„καὶ ἐπιρρήσιες γεγόνασι· οὔτε ἐμεῦ εἵνεκα ἤλ-
„θετε βοηθήσοντες, οὔτε τοῦ Δωριέος φόνον ἐκ-
„πρηξόμενοι· τὸ δὲ κατ' ὑμέας, πάντα πάντῃ
„ὑπὸ βαρβάροισι νέμεται. ἀλλ' εὖ γὰρ ἡμῖν καὶ
„τὸ ἄμεινον κατίσῃ· νῦν δὲ ἐπιδὴ τάχιστα ἐλεύ-
„σεται ὁ πόλεμος καὶ ἀπίκηται ἐς ὑμέας, ἴστω
„δὴ Γέλων μνῆστις γέγονε. ἀτιμίης δὲ τοὺς
„ὑμέων κυρήσας, οὐκ ὁμοιώσομαι ὑμῖν, ἀλλ'
„ἑτοῖμός εἰμι βοηθέειν, παρεχόμενος δικοσ-
„σίας τε τριήρεας, καὶ δισμυρίους ὁπλίτας,
„καὶ δισχιλίους ἵππον, καὶ δισχιλίους τοξότας,
„καὶ δισχιλίους σφενδονήτας, καὶ δισχιλίους ἱπ-
„ποτρόμους ψιλούς· σῖτόν τε ἀπάσῃ τῇ Ἑλλή-
„νων στρατιῇ, ἔστ' ἂν ἀπολεμήσωμεν, ὑπο-
„δέκομαι παρέξειν. ταῦτα δὲ λόγῳ τοιῷδε τάδε
„ὑπισχνέομαι, ἐπ' ᾧ στρατηγός τε καὶ ἡγεμὼν
„τῶν Ἑλλήνων γνήσομαι τοὺς τὸν βάρβα-
„ρον· ἐπ' ἄλλῳ δὲ λόγῳ οὐκ ἂν αὐτὸς ἔλ-
„θοιμι, οὐκ ἂν ἄλλους πέμψαιμι. Ταῦτα ἀ-
κούσας ὑπερέχθη ὁ Σύαγρος, εἶπέ τε τά-
„δε, Ἦ μὲν δὴ οἰμώξεσθαι ὁ Πελοπίδης Ἀγα-
„μέμνονα, πυθόμενον Σπαρτιήτας τὴν ἡγεμο-
„νίην ἀπαιρεθῆναι [a] ὑπὸ Γέλωνός τε καὶ Συ-
„ρηκοσίων. ἀλλὰ τούτου μὲν τοῦ λόγου μηκέ-
τι

gna potentia adest, nec minima Græciæ portio, quum sis Siciliæ princeps, ferto opem iis qui Græciam à servitute vindicant, eamque una cum illis liberato. Coacta enim cuncta Græcia, constabit magna manus, & ad pugnam pares erimus invadentibus nos: quod si è nobis alii proditores fuerint, alii nolint adjuvare, quod sincerum supererit Græciæ, exiguum sit; jam hoc periculum est ne omnis Græcia pessum eat. Neque enim speraveris Persam, si nos prœlio superaverit, ad te non esse venturum: quinimo hoc ante caveris. nobis namque opem ferendo, temetipsum tutaris. Rei bono consilio gestæ salubris plerumque vult adesse exitus. Hæc legati dixere. Sed Gelon vehemens erat in urgendo, 158
utens hac oratione; Viri Græci, insolentem habetis orationem, qui ausi estis me adire, hortantes ad ineundam adversus barbarum societatem: at vos ipsi quum orarem prius adversus exercitum barbaricum juvare bellum, quod mihi erat cum Carthaginensibus; etiam quum obtestarer ut ultio necis Doriei Anaxandridæ filii de Ægestanis exigeretur; quin & quum offerrem me adjutorem ad liberanda emporia, unde vobis magna emolumenta atque commoditates provenerant, vos neque mei causa auxilii, neque ultionis de nece Doriei exigendæ venire voluistis. Itaque quod ad vos pertinet, omnia hæc à barbaris obtinentur. Verum nobis hæc bene & in melius reciderunt. nunc autem postquam circumiit bellum, atque vos attigit, ita demum Gelonis memoria fit. Sed in contemptum apud vos lapsus, non ero vestri similis; sed paratus sum ferre opem collaturus ducentas triremes, & viginti millia gravis armaturæ, ac duo millia equitum, totidem sagittariorum, totidem funditorum totidemque cursores equestres leviter armatos. Sed & rem frumentariam cunctis Græciæ copiis, donec fuerit debellatum, suppeditaturum recipio. Cæterum ea lege hæc polliceor, ut ego sim adversus barbarum Græcorum dux & imperator: aliter neque ipse venirem, neque alios mitterem. Ea Syagrus audiens, non tulit; sed, O 159
quam ejularet, inquit, Pelopides Agamemnon, si audiret Spartiatas imperio spoliatos esse ab Gelone atque Syracusanis. Tu vero ne feceris hujus rei mentionem

[a] ἀπαγελεῖσθαι.

Gelonis cupido impetrandi copiis Græcis vel terrâ vel mari rejecta.

tionem amplius, ut nos tibi tradamus ducatum; sed si tibi animus est opem ferendi Græciæ, esto dicto audiens Lacedæmoniis: si dedignaris mandari, o-
160 pem ne feras. Ad hæc Gelon ubi vidit verba Syagri aversa, hanc ad extremum protulit orationem, Hospes Spartiata, contumeliæ homini immissæ solent irritare indignationem. tu tamen contumelias in verbis invehens, non induces me, ut vicem meam indecorus sim. Sed ubi vos ita ducatum amplectimini, me magis quam vos decet illum amplecti, qui multo majorum copiarum imperator sum ac plurium navium. Ceterum, quoniam vobis oratio ista tam difficilis accidit, nos aliquantum à superiore oratione decedemus. Si vos terrestribus copiis præfueritis, ego nauticis præero: sin vos mari imperitare juvat, ego terrestribus volo. Ex quo oportet vos aut ad alterutram harum conditionum accedere, aut tantis sociis destitutos abscedere. Hanc Gelon
161 conditionem offerebat. Cui legatus Atheniensis Lacedæmoniorum legatum antevertens, ita respondit; Rex Syracusanorum, Græcia nos ad te misit, non imperatoris indiga, sed exercitus: tu vero præ te fers non missurum te exercitum, nisi sis Græciæ dux; videlicet ut illius exercitui imperes affectas. Itaque quatenus quidem cuncto Græcorum exercitui præesse postulabas, sufficiebat nobis Athenienſibus silentium agere, intelligentibus Laconem fore idoneum ad reddendam de utrisque rationem: quoniam vero dejectus ab imperio summo omnium poscis ut imperio classis præsis, ita habeto: nos, etiam ut Lacon permittat, non esse permissuros præesse te classi. nostrum enim munus hoc est, nisi Lacedæmonii id velint: quibus præesse classi volentibus non contradicimus, alteri vero concederemus nemini. nam frustra maritimas copias Græcorum plurimas possideremus, si Syracusanis imperio cederemus, qui sumus Athenienses, antiquissimæ originis gens, solique Græcorum qui nunquam solum vertimus: è quibus virum instruendo ornandoque exercitu aptissimum Homerus etiam versificator ait Ilium venisse. Adeo non est dedecus
162 nobis ista commemorare. His Gelon ista respondit, Hospes Athenienſis, vos qui præsint habere videmini; quibus præ-

„ τι μνησθῆς, ὅκως τὴν ἡγεμονίην τοι ἀφελόμε-
„ σωμεν. ἀλλ' εἰ μὲν βέλεαι βοηθεῖν τῇ Ἑλ-
„ λάδι, ἴσθι δεξόμενος καὶ Λακεδαιμονίων.
„ εἰ δ' ἄρα μὴ δικαιοῖς ἄρχεσθαι, σὺ δὲ μηδὲ βο-
„ ήθει. Πρὸς ταῦτα ὁ Γέλων, ἐπειδὴ ὧρα ἀπεστρεμ-
„ μένους τοὺς λόγους ἔτι Συάγρου, τὸ πλεῦστον σφι
„ τόνδε ἐξέφηνε λόγον. Ὦ ξεῖνε Σπαρτιῆτα, ὀνεί-
„ δεα καλιόντα ἀνθρώπῳ, φιλέει ἐπαείρειν τὸ θυ-
„ μόν. σὺ μέν τοι δοτὸν δεξάμενος ὑβρίσματα ἐν τῷ
„ λόγῳ, ἵνα με πίσης ἀχνύμενα ἐν τῇ ἀμοιβῇ ὑβρί-
„ ζειν. ὅκως δὲ ὑμεῖς ἔτω προέξετε τὸ ἡγεμονίης,
„ οἰκὸς ἐμὲ μᾶλλον ὑμέων προέχειν, στρατιῆς
„ τε ἐόντα πολλαπλασίης ἡγεμόνα, καὶ νηῶν πολὺ
„ πλεύνων. ἀλλ' ἐπεί τι ὑμῖν λόγου ἔτω προσ-
„ άντης κατίστατο, ἡμεῖς τοι ὑποστείξομεν τὸ δί-
„ καιον λόγου· εἰ τὸ μὲν πεζὸν ὑμεῖς ἡγήσεσθε, τὸ
„ ναυτικὸν ἐγώ· εἰ δὲ ὑμῖν ἡδονὴ τὸ κατὰ θά-
„ λασσαν ἡγεμονεύειν, τὸ πεζὸν ἐγὼ θέλω. καὶ ἢ
„ τούτοισι ὑμέας χρεὼν ἐστὶ ἀρέσκεσθαι, ἢ ἀπιέ-
„ ναι συμμάχων τοιῶνδε ἐρήμους. Γέλων μὲν δὴ
ταῦτα προεβάλετο. Φθάσας δὲ ὁ Ἀθηναίων ἄγε-
λος τὸ Λακεδαιμονίων, ἀμείβεται τοῖσδε, Ὦ
„ βασιλεῦ Συρηκουσίων, οὐκ ἡγεμόνος δεομένη
„ ἡ Ἑλλὰς ἀπέπεμψεν ἡμέας πρὸς σέ, ἀλλὰ στρα-
„ τιῆς· σὺ δὲ ὅκως μὲν στρατιὴν πέμψῃς μὴ ἡ-
„ γεύμενος τὸ Ἑλλάδος, ἐπιφαίνῃς· ὡς δὲ
„ στρατηγήσῃς αὐτῆς, γλίχεαι. ὅσον μέν νυν
„ πάντες τὸ Ἑλλήνων στρατοῦ ἐδέεσθε ἡγέσθαι, ἐξήρ-
„ κει ἡμῖν τοῖσι Ἀθηναίοισι ἡσυχίην ἄγειν, ἐπι-
„ στεμένοισι ὡς ὁ Λάκων ἱκανός τοι ἔσεται ἔσε-
„ σθαι καὶ ὑστέρῃ ἀμφοτέρων λόγον δοῦναι.
„ ἐπεί τε δὲ ἀπάσης ἀπελαυνόμενος, δέεαι τῆς
„ ναυτικῆς ἄρχειν [a], ἴστω ἔχειν τοι, οὐδὲ λὼ ὁ
„ Λάκων ἀπεῖπε τοι ἄρχειν αὐτῆς, ἡμεῖς ἐπίσα-
„ μεν· ἡμετέρη γάρ ἐστι αὕτη γε μὴ αὐτέων βου-
„ λομένων Λακεδαιμονίων. τούτοισι μὲν ὦν ἡγέ-
„ εσθαι βουλομένοισι σὺκ ἀντιτείνομεν, ἄλλῳ δ'
„ παρήσομεν ἑωυτὸν ναυαρχέειν. μάτην γὰρ ἂν ὦ-
„ δε πάσαλον Ἑλλήνων στρατὸν πολλῷ σμικρότερον εἴημεν
„ κτημένοι, εἰ Συρηκουσίοισι ἐόντες Ἀθηναῖοι
„ συγχωρήσομεν τὴν ἡγεμονίης, δεξαιότατον μὲν
„ ἔθνος πυνθανόμενοι, μέγιστοι δὲ ἐόντες ἀνα-
„ πάντων Ἑλλήνων. τὰ καὶ Ὅμηρος ὁ ἐποποιὸς
„ ἄνδρα ἄρμοσον ἔφησε ἐς Ἴλιον ἀπικέσθαι, τά-
„ ξαι τε καὶ διακοσμῆσαι στρατόν. ἔστω σὺκ ὄνει-
„ δος ἡμῖν ἐστι ὧδε λέγειν τὰ τοιαῦτα. Ἀμείβετο Γέλων τοῖσδε, Ξεῖνε Ἀθηναῖε, ὑμεῖς οἱ-
„ κατὰ τὰς ἀρχουσας ἔχειν, τὰς δὲ δεξο-

a ναυτικῆς ἀρχὰς ἄρχειν.

Vel ex anno exemptum. Gelonis animo in expeditione Xerxis. Cadmi Coi abstinentia alieni. Tumultus in Sicilia.

„μένης οὐκ ἔξειν. ὑπεὶ [a] τούτων ἐόντων οὕτω ἐχόντων τὸ πᾶν ἐθέλειν, σὺν ἂν φθάνοντε τῷ „ταχίστῳ ὀπίσω ἀπαλλασσόμενοι, καὶ ἀγγέλ„λοιτε τῇ Ἑλλάδι ὅτι ὁκόταν ὁ σύμμαχος τὸ ἔαρ „αὐτῇ ἐξαμήσῃ. ἔστω δὲ ὁ νόμος ὁ μῆκος, τὸ ἐθέλω λέγων. δῆλα γὰρ ὡς ἐν τῷ ἑωυτοῦ ἐστὶ τὸ ἔαρ δοκιμώτερον, τὸ δὲ τῶν Ἑλλήνων σφαγῆς, τῷ ἑωυτοῦ σφαγῇ. σπερχομένου ὦν τοῦ Ἕλληνος τῷ ἑωυτοῦ συμμαχίῃ, εἶναί ὡς εἰ τὸ ἔαρ ἐκ τοῦ ἑωυτοῦ ἐξαμηχανημένον εἴη. Οἱ μὲν δὴ τῶν Ἑλλήνων ἄγγελοι τοσαῦτα τῷ Γέλωνι χρηματισάμενοι ἀπέπλεον. Γέλων δὲ ὡς τάχιστα πάντα δείσας μὲν καὶ τοῖσι Ἕλλησι μὴ οὐ δυνῶν [b] τὸ βάρβαρον ὑπερβαλέσθαι, δεινὸν δὲ καὶ οὐκ ἀναγκαῖον ποιησάμενος ἐλθὼν ἐς Πελοπόννησον ἄρχεσθαι ὑπὸ Λακεδαιμονίων, ἐὼν Σικελίης τύραννος, παύσασθαι μὲν τῆς ὁδοῦ ἐκέλευσε, ὁ δὲ ἄλλης εἴχετο. ἐπεί τε γὰρ τάχιστα ἐπύθετο τὸν Πέρσην διαβεβηκότα τὸν Ἑλλήσποντον, πέμπει πεντηκοντόροισι τρισὶ Κάδμον τὸν Σκύθεω, ἄνδρα Κῶον, ἐς Δελφοὺς, ἔχοντα χρήματα πολλὰ, καὶ φιλίους λόγους; παραδεξόμενον τὴν μάχην, ἢ πίσας. καὶ ἢν μὲν ὁ βάρβαρος νικᾷ, τά τε χρήματα αὐτῷ δώσοντα, καὶ γῆν τε καὶ ὕδωρ, τῆς ἂρχῃ ὁ Γέλων· ἢν δὲ οἱ Ἕλληνες, ὀπίσω ἀπάξοντα. Ὁ δὲ Κάδμος οὗτος, δεύτερον τυράννων παραδεξάμενος ἀπὸ πατρὸς τὴν τυραννίδα Κώων, εὖ βεβηκυῖαν, ἐκόντα τε εἶναι, καὶ δρηϊδίου ἐόντος, ἀλλ' ὅσια [c] δικαιοσύνης, ἐς μέσον Κώοισι καταθεὶς τὴν ἀρχὴν, οἴχετο ἐς Σικελίην. ἔνθα μιν Σαμίων ἔχει τε καὶ κατοίκησε πόλιν Ζάγκλην τὴν ἐς Μεσσήνην [d] μετωνομασμένην τὸ ἔνερθε. τοῦτον δὴ ὧν ὁ Γέλων τὸν Κάδμον καὶ τοιούτῳ τρόπῳ [e] ἀπικόμενον, διὰ δικαιοσύνην, τήν οἱ αὐτὸς ἄλλων συμφορὴν εὗρε, ἔπεμπε. ὃς δὴ τοῖσι ἄλλοισι δικαίοισι τοῖσι ἐξ ἑωυτοῦ ἐργασμένοισι, καὶ τόδε οὐκ ἐλάχιστον τῶν ἔργων ἐλείπετο. κρητῆρας γὰρ μεγάλων χρημάτων, τοὺς οἱ Γέλων ἐπετρέψατο, πυρὸν καταχέας, οὐκ ἐθέλησε· ἀλλ' ἐπεὶ οἱ Ἕλληνες ἐπεκράτησαν τῇ ναυμαχίῃ, καὶ Ξέρξης οἰχώκεε ἀπαλαιώσων, καὶ δὴ καὶ οὗτος ἀπίκετο ἐς τὴν Σικελίην, λόγου πάντα τὰ χρήματα ἄγων. Λέγεται δὲ καὶ τόδε ὑπὸ τῶν ἐν Σικελίῃ οἰκημένων, ὡς ὅμως καὶ μέλλων ἄρχεσθαι ὑπὸ Λακεδαιμονίων ὁ Γέλων, ἐβούλησε ἂν τοῖσι Ἕλλησι, εἰ μὴ ὑπὸ Θήρωνι τῷ Αἰνησιδήμου Ἀκραγαντίνων μουνάρχῃ ἐξελαθεὶς ἐξ Ἱμέρης Τήλλου ὁ Κλεινίππου, τύραννος ἐὼν Ἱμέρης, ἐπῆγε ἐπ' αὐτὸν τὸν χρόνον τοῦτον, Φοινίκων, καὶ Λιβύων,

præsint nequaquam. Quocirca quum nihil cedentes totum obtinere velitis, quamcelerrime hinc retro abscedatis, renunciaturi Græciæ, ver ex anno illi exemptum esse. Cujus dicti sensus hic est, quem vult dicere; constat enim probatissimam anni partem esse ver; talem esse suum exercitum in exercitu Græcorum. Igitur si Græcia privaretur sua societate, quasi quoddam ver ex anno sublatum esse conjectabat. Hoc 163
responso Gelonis accepto legati Græcorum abnavigarunt. Post hæc Gelon timens quidem ille Græcis, ne superare barbarum non possent, & tamen indignum atque intolerandum sibi ratus, ut profectus in Peloponnesum subesset Lacedæmoniis, qui Siciliæ tyrannus esset, omissa hac via aliam iniit. Nam simulatque audiit Persam transmisisse Hellespontum, Delphos misit cum tribus navibus quinquagenûm remorum Cadmum Scythæ filium Coum, multa cum pecunia ac placidis verbis, ad observandum quo casura esset pugna: ut si barbarus vinceret, ei pecuniam traderet terramque & aquam eorum locorum quibus Gelon imperaret; sin vincerent Græci, retro navigaret. Hic Cad- 164
mus ante id tempus quum tyrannidem Coorum à patre accepisset bene cedentem & nullo molesto incurrente, sed sua sponte ob justitiam, in medium Cois reddito imperio, in Siciliam abiit. ubi una cum Samiis tenuit atque incoluit urbem Zanclam, cujus nomen in Messanam mutatum est. Hunc igitur Cadmum, hoc modo accedentem, Gelon ob justitiam quam illi ex aliis rebus adesse noverat, misit: qui homo præter alia quæ edidit opera justa, hoc non minimum illorum reliquit; quod tantum pecuniæ à Gelone commissum intervertere quum posset, noluit, sed posteaquam Græci pugna navali superiores extitere, & Xerxes cum exercitu abiit, ipse etiam in Siciliam rediit cum omni pecunia. Fertur autem & hoc ab 165
iis qui Siciliam incolunt, Gelonem inducto ad obtemperandum Lacedæmoniis animo, fuisse laturum Græcis auxilia, nisi Terillus Crinippi filius ejectus ex Himera, ubi erat tyrannus, à Therone Ænesidemi filio Agrigentinorum monarcho, contra ipsum adduxisset per id tempus Phœnicum & Afrorum

a οὐκοῦν. ἐπεὶ. b δύνασθαι. c ὑπὸ. d MS. habet ἐν Μεσσήνῃ. e καὶ τοιῷδε τρόπῳ.

Causa per Siculos jactata expeditionis Amilcaris in Siciliam, post cladem se cremantis, ut nuspiam foret, unde erga eum superstitio. Corcyræorum astutia.

rum & Iberorum & Ligurum & Elisyccrum & Sardonum & Cyrniorum trecenta millia, duce eorum Amilcare Annonis filio Carthaginensium rege: quem Terillus conciliatum & hospitii necessitudine, & præcipue prompta animi voluntate Anaxilai Cretinei filii, Rhegini tyranni, qui filios suos Amilcari obsides dedit, induxit in Siciliam ulciscendi soceri caussa. habebat enim Anaxilaus in matrimonio Terilli filiam, nomine Cydippam. Ita Gelonem, quum nequiret auxilia Græcis ferre, Del-
166 phos misisse pecuniam. Præterea ajunt iidem contigisse, ut eodem die Gelon & Theron Amilcarem Carthaginensem in Sicilia superarint, quo Græci in Salamine Persam. Quinetiam Amilcarem, qui à patre quidem Carthaginensis, à matre vero Syracusanus erat, & ob virtutem rex Carthaginensium, quum conflixisset, prœlio victum, è conspectu fuisse ablatum audio, nec usquam gentium aut vivum aut mortuum comparuisse. omnia enim Gelonem indagando
167 lustravisse. Apud ipsos autem Carthaginenses illius imaginem servantes, hæc fama est, dum barbari cum Græcis in Sicilia ab aurora ad crepusculum pugnarent, (tamdiu enim traxisse dicitur conflictus) interea Amilcarem in castris manentem sacrificasse atque litasse in ingenti pyrâ integra corpora adolentem: sed quum conspiceret suos in fugam versos, ut erat adfundens libamenta sacris, sese in ignem misisse, atque ita combustum è conspectu sublatum. Cui, sive hoc modo, ut Phœnices, sive alio, ut Carthaginenses memorant, ex oculis ablato, partim sacrificant, partim extruxerunt monumenta in omnibus coloniarum urbibus & præcipuum in ipsa Carthagine. Hactenus quæ ad Siciliam
168 attinent. Corcyræi autem aliud legatis responderunt, aliud fecerunt. nam quum eos iidem qui in Siciliam ierant, adsumerent, iisdem quibus Gelonem verbis alloquuti, hi vero polliciti sunt confestim se auxilia missuros ac præsidio futuros, negantes sibi Græciam pereuntem neglectui habendam: quæ si collaberetur, nihil aliud sibi superesse, quam ut primo quoque die servirent; ideoque sibi, quoad maxime possent, illam esse adjuvandam. Hæc illi aspectu speciosa responderunt: at ubi ferre opem oportuit, aliud habentes in animo, sexaginta

Βύων, καὶ Ἰβήρων, καὶ Λιγύων, καὶ Ἐλισύκων, καὶ Σαρδόνων, καὶ Κυρνίων τριήκοντα μυριάδας, καὶ στρατηγὸν αὐτέων, Ἀμίλκαν τὸν Ἄννωνος, Καρχηδονίων ἐόντα βασιλῆα. κατὰ ξεινίην τε τὴν ἐωυτῷ ὁ Τήριλλος ἀναγνώσας, καὶ μάλιστα ὑπὸ τοῦ Ἀναξίλεω καὶ Κρητινέω πεποιημένην, ὃς Ῥηγίου ἐὼν τύραννος, τοὺς ἐωυτοῦ τέκνα δοὺς ὁμήρους Ἀμίλκᾳ, ἐπῆγέ μιν ἐπὶ τὴν Σικελίην, τιμωρέων τῷ πενθερῷ. Τηρίλλῳ γὰρ εἶχε θυγατέρα Ἀναξίλεως, τῇ οὔνομα ἦν Κυδίππη. ἔτω δὴ τὸν οἷόν τε ἡγεόμενον Γέλωνα βοηθέειν τοῖσι Ἕλλησι, ἀποπέμπειν ἐς Δελφοὺς τὰ χρήματα. Πρὸς δὲ καὶ τάδε λέγουσι, ὡς συνέβη τὰ αὐτῆς ἡμέρῃ ἔν τε τῇ Σικελίῃ Γέλωνα καὶ Θήρωνα νικᾶν Ἀμίλκαν τὸν Καρχηδόνιον, καὶ ἐν Σαλαμῖνι τοὺς Ἕλληνας τὸν Πέρσην. τὸν δὲ Ἀμίλκαν, Καρχηδόνιον ἐόντα τὰ πρὸς πατρὸς, μητρόθεν δὲ Συρηκούσιον, βασιλεύσαντά τε, κατ' ἀνδραγαθίην, Καρχηδονίων, ὡς ἡ συμβολή τε ἐγένετο, καὶ ὡς ἑωυτὸν τῇ μάχῃ, ἀφανισθῆναι πυθόμενον. ἔτε γὰρ ζῶντα, ἔτε ἀποθανόντα φανῆναι ἀδαμοῦ γῆς· τὸ πᾶν γὰρ ἐπεξελθεῖν διζήμενον Γέλωνα. Ἔτι δὲ ὑπ' αὐτέων Καρχηδονίων ὅδε ὁ λόγος λεγόμενος, εἰκότι χρεωμένων, ὡς οἱ μὲν βάρβαροι τοῖσι Ἕλλησι ἐν τῇ Σικελίῃ ἐμάχοντο, ἐξ ἠοῦς ἀρξάμενοι μέχρι δείλης ὀψίης· ὅτι τοσοῦτο γὰρ λέγεται ἐλκῦσαι τὴν σύρασιν. ὁ δὲ Ἀμίλκας ἐν τούτῳ τῷ χρόνῳ μένων ἐν τῷ στρατοπέδῳ, ἐθύετο καὶ ἐκαλλιερέετο ὅτι πυρῆς μεγάλης σώματα ὅλα κατακαίων· ἰδὼν δὲ τροπὴν τῶν ἑωυτοῦ γινομένην, ὡς ἔτυχε ὑπαιτιηθέντων τοῖσι ἱροῖσι, ὥστε ἑωυτὸν ἐς τὸ πῦρ. ἔτω δὴ κατακαυθέντα ἀφανισθῆναι. ἀφανισθέντι δὲ Ἀμίλκα τρόπῳ εἴτε τοιούτῳ (ὡς Φοίνικες λέγουσι) εἴτε ἑτέρῳ, (ὡς Καρχηδόνιοι) τούτῳ μέν οἱ θύσαι, τοῦτο δὲ, μνήματα ἐπίησαν ἐν πάσῃσι τῇσι πόλισι τῶν ἀποικίδων· ἐν αὐτῇ τε μέγιστον Καρχηδόνι [2]. Τὰ μὲν ἀπὸ Σικελίης, τοσαῦτα. Κερκυραίοισι δὲ τάδε ὑποκρινάμενοι τοῖσι ἀγγέλοισι, τοιάδε ἐποίησαν· καὶ γὰρ τούτους παρελάμβανον οἱ αὐτοὶ οἵπερ καὶ ἐς Σικελίην ἀπίκοντο, λέγοντες τὰς αὐτὰς λόγους τὰς καὶ πρὸς Γέλωνα ἔλεγον· οἱ δὲ ὠθαυτίκα μὲν ὑπέσχοντο πέμψειν τε καὶ ἀμυνέειν, φερόντες ὡς ἢ σφι βοηθὴ ἐσὶ ἡ Ἑλλὰς ἀπολλυμένη· (ἦν γὰρ σφαλῇ, σφέας γε οὐδὲν ἄλλο ἢ δουλεύσουσι τῇ πρώτῃ τῶν ἡμερέων) ἀλλὰ τιμωρητέον εἴη ἐς τὸ δυνατώτατον. ὑποκρινάντων μὲν ἔτω εὐπρόσωπα. ἐπεὶ δὲ ἐδέδε βοηθέειν,

2 Καρχηδόνιοι.

Serum adventum post pugnam quomodo excusaverint apud Græcos. Cretes oraculo adacti non adjuverunt bellum contra Persas, unde repetita antiqua Minois.

ἄλλα νοέοντες, ἐπλήρωσαν νέας ἑξήκοντα. μόγις δὲ ἀναχθέντες, προσέμιξαν τῇ Πελοποννήσῳ. καὶ περὶ Πύλον καὶ Ταίναρον χῆς τῆς Λακεδαιμονίων ἀνεκώχλουν τὰς νέας, κατιδοκέοντες καὶ ὅτι τὸν πόλεμον, ἢ πεσεῖται· ἀελπτέοντες μὲν τοὺς Ἕλληνας ὑπερβαλέεσθαι, δοκέοντες δὲ τὸν Πέρσεα, καὶ μακρῷ πολλὸν, ἄρξειν πάσης τῆς Ἑλλάδος. ἐπίεσαν ὦν ὀπίσω ἵνα ἔχωσι πρὸς τὸν Πέρσεα τοιάδε [a], „Ὦ βασιλεῦ, ἡμεῖς, παραλαμβανόντων τῶν „Ἑλλήνων ἡμέας ἐς τὸν πόλεμον τοῦτον, ἔχον„τες δυνάμιν οὐκ ἐλαχίστην, οὐδὲ νέας ἐλα„χίστας παρεχόντες ἂν, ἀλλὰ πολλάς, „μετά γε Ἀθηναίους, οὐκ ἐθελήσαμέν τοι ἐν„αντίους εἶναι, οὐδέ τι ἀποθύμιον ποιῆσαι. τοιαῦτα λέγοντες, ἤλπιζον πολλόν τι τῶν ἄλλων οἴσεσθαι, εἴπερ ἂν καὶ ἐγένετο, ὡς ἐμοὶ δοκεῖ. πρὸς δὲ τοὺς Ἕλληνας σφι σκῆψις ἐπεποίητο, τῇπερ δὴ καὶ ἐχρήσαντο. αἰτιωμένων γὰρ τῶν Ἑλλήνων ὅτι οὐκ ἐβοήθεον, ἔφασαν πλεῦσαι μὲν ἑξήκοντα τριήρεας, ὑπὸ δὲ ἐτησιέων ἀνέμων ὑπερβαλέειν Μαλέην οὐκ οἷοί τε γενέσθαι. ὥστε οὐκ ἐπικέσθαι ἐς Σαλαμῖνα, καὶ οὐδεμιῇ κακότητι λειφθῆναι τὴν ναυμαχίης. ὅτοι μὲν ὧν οὕτω διεκρέσαντο τοὺς Ἕλληνας. Κρῆτες δὲ, ἐπεί τε σφέας παρελάμβανον οἱ ὑπὸ τούτοισι τεταχθέντες Ἑλλήνων, ἐποίησαν τοιόνδε· πέμψαντες κοινῇ θεοπρόπους ἐς Δελφούς, εἴρετο τὸν θεὸν ἐπειρώτων εἰ σφι ἄμεινον γένοιτο τιμωρέοντι τῇ Ἑλλάδι. ἡ δὲ Πυ„θίη ὑπεκρίνατο, Ὦ νήπιοι, ὑπερμέμφεσθε „ὅσα ὑμῖν ἐν τῷ Μενελάῳ τιμωρημάτων Μίνως „ἔπεμψε, μισθὸν δακρύματα. ὅτι οἱ μὲν οὐ „συνεξεπράξαντο αὐτῷ τὸν ἐν Καμίκῳ θάνατον „γενόμενον, ὑμεῖς δὲ κείνοισι τοῖσι ἐκ Σπάρτης „ἁρπαχθεῖσαν ὑπ' ἀνδρὸς βαρβάρου γυναῖκα. ταῦτα οἱ Κρῆτες ὡς ἀπενειχθέντα ἤκουσαν, ἔσχοντο τῆς τιμωρίης. Λέγεται γὰρ Μίνεων [b] κατὰ ζήτησιν Δαιδάλου ἀπικόμενον ἐς Σικανίην, τὴν νῦν Σικελίην καλεομένην, ἀποθανεῖν βιαίῳ θανάτῳ· ἀναστὰς δὲ χρόνον Κρῆτας, θεοῦ σφε ἐπο„τρύναντος, πάντας, πλὴν Πολιχνιτέων τε καὶ Πραισίων, ἀπικομένους στόλῳ μεγάλῳ ἐς Σι„κανίην, πολιορκέειν ἐπ' ἔτεα πέντε· πάλιν Κά„μικον, τὴν κατ' ἐμὲ Ἀκραγαντῖνοι ἐνέμοντο· τάλῳ δὲ, ὡς δυναμένους ἔτι ἐλεῖν, ἔτε παραμένειν, λιμῷ συνεχομένους, ἀποστέαντας οἴχεσθαι. ὡς δὲ κατὰ Ἰαπυγίην γενέσθαι πλέοντας, ὑπολαβόντα σφέας χειμῶνα μέγαν ἐκβαλέειν ἐς τὴν γῆν. συναραχθέντων δὲ τῶν

ta naves instruxere: ægreque in altum evecti, Peloponnesо applicuere, ac circa Pylon ac Tænaron oræ Lacedæmoniorum naves in salo statuerunt; observantes & ipsi bellum quo caderet, desperantes quidem fore ut Græci superarent, sed opinantes Persam multo superiorem universæ Græciæ imperaturum. Itaque studio & astu id egerunt, ut hæc ad Persam haberent, Adsciscentibus nos Græcis ad hoc bellum, O rex, qui copias habemus non sane minimas & naves præbemus non minimas, sed plurimas secundum Athenienses, tamen adversus te ire noluimus, aut quippiam tibi ingratum facere. Hæc dicendo sperabant se plus aliquid quam ceteros ablaturos. quod etiam, ut mihi videtur, contigit. Ad Græcos autem excusationem paravere, qua etiam usi sunt. accusantibus enim Græcis quod opem non tulissent, dixere sexaginta se triremes armavisse, sed per ventos etesias superare Maleam nequisse: atque ita ad Salaminem non venisse, nec ullam malitiam in causa fuisse, ut post navalem pugnam venerint. Et isti quidem ita Græcos summoverunt. Cretes autem, post- 169
quam adsciti sunt ab iis Græcis quibus hoc negocium datum erat, ita faciendum putarunt, ut communiter Delphos mitterent consultores deum rogaturos, numquid sibi satius foret Græciam defendere. Quibus Pythia respondit, O stulti, reprehendite quæcunque ob ultionem Menelai vobis Minos misit, indicans lacrimas. Quoniam illi quidem non adjuverunt ulcisci in illo cædem in Camico factam: vos autem in illis mulierem è Sparta à viro barbaro raptam. Hæc Cretes allata ubi audiere, ab auxilio ferendo supersedere. Siquidem fertur, Mi- 170
noëm, quum Dædalum vestigans in Sicaniam, quæ nunc Sicilia dicitur, pervenisset, violenta nece occubuisse: interjecto deinde tempore omnes Cretes, præter Polichnitanos & Præsios, divinitus impulsos, cum magna classe in Sicaniam trajecisse, & quinquennio obsedisse Camicum, quam mea ætate Agrigentini incolunt: ad extremum quum neque illam expugnare possent, neque permanere, fame compulsos relicta urbe abiisse: & dum circa Japygiam cursum tenerent, ingenti eos tempestate adorta, in terram fuisse ejectos: laceratisque

a Πέρσῃ λέγειν τοιάδε. b Μίνω.

Micythus Anaxilai famulus, procurator Rhegii, exul Tegeæ vixit Olympiam ſtatuis ornans. Cretæ calamitates. Theſſali quales ſe geſſerint.

tiſque navibus, quia nullus in Cretam receptus oſtendebatur, illic ſubſidentes urbem Hyriam condidiſſe: & mutato nomine pro Cretibus Japyges Meſſapios eſſe effectos, & pro inſulanis continentia incolas: & ab urbe Hyria alias incoluiſſe. quas diu poſt Tarentini evertentes, magnam in ruinam devenere, ut hæc maxima cædes omnium quas novimus, extiterit, tum ipſorum Tarentinorum, tum Rheginorum, qui à Micytho Chœri filio ad tria millia civium adacti opem ferre Tarentinis, interiere. Ipſorum autem Tarentinorum qui cæſi ſunt, numerus non eſt initus. Micythus autem, quum Anaxilai famulus eſſet, procurator Rhegii relictus, ubi ex ea urbe excidit, Tegeam Arcadum incoluit, complureſque ſtatuas in Olym-
171 pia conſecravit. Sed mihi Rheginorum & Tarentinorum res ſint interpoſitio hiſtoriæ. In Cretam igitur deſolatam Præſii ajunt cum alios homines, tum præcipue Græcos immigraſſe: tertiaque à morte Minois ætate, res Trojanas fuiſſe, in quibus non deterrimos extitiſſe Cretes Menelai defenſores: & ob id eos Troja reverſos una cum ſuis ovibus fame peſtilentiaque correptos, iterumque deſolatam Cretam cum reliquis, à tertiis Cretenſibus habitari. Harum rerum memoriam refricando, Pythia illos ad ferenda Græcis auxilia animatos cohibuit. At Theſſali neceſſitate ſubacti circa initia Medorum partes foverunt, quum oſtenderent non placere ſibi quæ Aleuadæ excogitaſſent. nam quum primum audierunt Perſam trajicere in Europam, legatos ad Iſthmum mittunt, ubi proviſores Græciæ delecti è civitatibus coacti erant, quæ de Græcia meliora cogitabant. Ad quos poſtquam venere legati Theſſalorum, ita verba fecere, Viri Græci, Olympicum ingreſſum cuſtodiri expedit, ut Theſſalia pariter atque omnis Græcia ſit ſepta ab bello. Nos equidem ad cuſtodiendum ſimul parati ſumus: ſed vos quoque debetis multum mittere copiarum; quas niſi mittatis, ſcitote nos pactionem inituros eſſe cum Perſa. Neque enim decet nos adeo ante ceteram Græciam poſitos pro vobis ſolos occumbere. Quibus ferre opem ſi recuſatis, nullam poteſtis injungere neceſſitatem. Nulla namque fortior neceſſitas eſt imbecil-

τῶν πλοίων, ἀδεμίλιν γὰρ σφι ἔπι κομιδὴ ἐς Κρήτην φαίνεσθαι, ἐνθαῦτα Τεγέην πόλιν κτίσαντας, καταμεῖναί τε καὶ μεταβαλόντας, ἀντὶ μὲν Κρητῶν, Ἱππέας Μεσσαπίους γενέσθαι, ἀντὶ δὲ νήσου εἶναι ἠπειρώτας. ἀπὸ δὲ Τεγέης πόλιος τὰς ἄλλας οἰκήσαι, τὰς δὲ Ταραντίνοι χρόνῳ ὕστερον πολλῷ ἐξανιστάντες, περιέπεμψαν μεγάλως· ὥστε φάναι Ἕλληνας μέγιστον ἔργον δὴ ἐξεῖπε πάντων τῶν ἡμεῖς ἴδμεν, αὐτίων τε Ταραντίνων καὶ Ῥηγίνων· οἳ ὑπὸ Μικύθου τοῦ Χοίρου ἀναγκαζόμενοι τῶν ἀστῶν, καὶ ἀπικόμενοι τιμωροὶ Ταραντίνοισι, ἀπέθανον τρισχίλιοι ἄνδρες. αὐτίων δὲ Ταραντίνων οὐκ ἐπέλαβε ἀριθμός. ὁ δὲ Μικύθης, οἰκέτης ἐὼν Ἀναξίλεω, ἐπίτροπος Ῥηγίοις κατελέλειπτο ἔτι. ὅστις ἐκπεσὼν ἐκ Ῥηγίου, ἐς Τεγέην τὴν Ἀρκάδων οἴκησιν, ἀνέθηκε ἐν Ὀλυμπίῃ τοὺς πολλοὺς ἀνδριάντας. Ἀλλὰ τὰ μὲν κατὰ Ῥηγίνους τε καὶ Ταραντίνους, ἐν λόγῳ μοι παρενθήκη γέγονε· ἐς δὲ τὴν Κρήτην ἐρημωθεῖσαν, ὡς λέγουσι Περίοικοι, ἐπικλύζεσθαι ἄλλους τε ἀνθρώπους, καὶ μάλιστα Ἕλληνας· τρίτῃ δὲ γενεῇ μετὰ Μίνεω [a] τελευτήσαντα, γενέσθαι τὰ Τρωϊκά· ἐν τοῖσι δὲ Φλαυροτάτους φαίνεσθαι ἐόντας Κρῆτας τιμωροὺς Μενέλεῳ. ἀπὸ τούτων δὲ σφι ἀπονοήσαντι ἐκ Τροίης [b], λιμόν τε καὶ λοιμὸν γενέσθαι καὶ αὐτοῖσι καὶ τοῖσι προβάτοισι· ἐς τε δεύτερον ἐρημωθεῖσαν Κρήτην μετὰ τὸν ὑστεραῖον, τρίτους αὖτις νῦν νέμεσθαι Κρῆτας. ἡ μὲν δὴ Πυθίη ὑπεμνήσαντο ταῦτα, ἔχουσι βουλομένους πέμπειν τοῦτο Ἕλλησι. Θεσσαλοὶ δὲ ὑπὸ ἀναγκαίης πεπεῖσθαι ἐμήδισαν, ὡς ἐδόκεον, ὅτι ἄν σφι ἥδιστα τοῖσι ἐκ Ἀλευάδαι ἐμηχανέωντο. ἐπεί τε γὰρ ἐπύθοντο πέμψαι μέλλοντα διαβαίνειν τὸν Πέρσην ἐς τὴν Εὐρώπην, πέμπουσι ἐς τὸν Ἰσθμὸν ἀγγέλους. οἱ δὲ τῷ Ἰσθμῷ ἔσαν ἁλισμένοι παρέσεσθαι τοὺς Ἕλληνας, ἀραιρημένοι ἀπὸ τῶν πολίων τῶν τὰ ἀμείνω φρονεόντων περὶ τὴν Ἑλλάδα. ἀπικόμενοι δὲ οὗτοι τάδε τῶν Θεσσαλῶν οἱ ἄγγελοι, ἔλεγον, Ἄνδρες Ἕλληνες, δεῖ φυλάσσεσθαι τὴν ἐσβολὴν τὴν Ὀλυμπικήν, ἵνα Θεσσαλίη τε ἀσινὴς ἦ καὶ σύμπασα ἡ Ἑλλὰς ἐν σκέπῃ ἐοῦσα πολέμου. ἡμεῖς μέν νυν ἕτοιμοι εἰμεν συμφυλάσσειν. πέμπειν δὲ χρὴ καὶ ὑμέας στρατιὴν πολλήν· ὡς εἰ μὴ πέμψετε, ἐπίστασθε ἡμέας ὁμολογήσειν τῷ Πέρσῃ. ἐπὶ γὰρ ὑμῖν ἐστὶ καὶ ἡμέας τῶν ἄλλων Ἑλλήνων μοῦνους τοῦτο δεῖ ὑπολέσθαι· βοηθέειν δὲ βουλόμενοι, ἀκαταγώνιον ἡμῖν ἐθέμεθα εἶναι τὸ ἐν τῷ στόμῳ τῷ ἐφ'

a Minoa. b Κρήτης.

Irrita auxilia Theſſalis miſſa, ideo Medorum amicis. Græca conſilia de Thermopylis ad belli ſedem eligendis.

„ἔφυ. ἡμεῖς ἢ πρησόμεθα αὐτοί τινα σωτηρίην
„μηχανεώμενοι. ταῦτα ἔλεγον οἱ Θεσσαλοί. Οἱ
ἢ Ἕλληνες ταῦτα ἐβουλεύσαντο ἐς Θεσσαλίην
πέμπειν κατὰ θάλασσαν πεζὸν στρατὸν φυλάξοντα
τὴν ἐσβολήν. ὡς ἢ πανελέχθη ὁ στρατὸς, ἔπλεε δι'
Εὐρίπου. ἀπικόμενον ἢ τὸ Ἀχαιΐης ἐς Ἅλον [a],
ἐκβάς ἐπορεύετο ἐς Θεσσαλίην, τὰς νέας αὐτοῦ
καταλιπών. ἐπ ἀπίκετο [b] ἐς τὰ Τέμπεα ἐς τὴν
ἐσβολήν, ἥπερ ἐκ Μακεδονίης τὸ κάτω ἐς Θεσ-
σαλίην φέρει διὰ Πηνεὸν ποταμόν, μεταξὺ ἢ Οὐ-
λύμπου τε ὄρεος ἐόντα καὶ τὸ Ὄσσης. ἐνθαῦτα ἐστρα-
τοπεδεύοντο τὸ Ἑλλήνων κατὰ μυρίους ὁπλίτας συλ-
λεχθέντες· καὶ σφι προσῆν ἡ τῶν Θεσσαλῶν ἵππος.
ἐστρατήγεε ἢ Λακεδαιμονίων μὲν, Εὐαινέτου ὁ Καρη-
νέω ἐκ τῶν [c] πολεμάρχων ἀραιρημένος, ἐγένετο
μέντοι ἐὼν ἐκ βασιληίης· Ἀθηναίων ἢ, Θεμιστο-
κλέης ὁ Νεοκλέος. ἔμειναν ἢ ὀλίγας ἡμέρας
ἐνθαῦτα. ἀπικόμενοι γὰρ ἄγγελοι παρὰ Ἀλεξάν-
δρου τοῦ Ἀμύντεω, ἀνδρὸς Μακεδόνος, συνε-
βούλευόν σφι ἀπαλλάσσεσθαι, μηδὲ μένοντας ἐν
τῇ ἐσβολῇ, καταπατηθῆναι ὑπὸ τοῦ στρατοῦ πλη-
θόος· σημαίνοντες τὸ πλῆθος τοῦ στρατοῦ καὶ τὰς
νέας. ὡς ἢ ἔπεσι σφι ταῦτα συνεβούλευον, (ἔτυ-
χε γὰρ ἐδόκεον συμβουλεύειν, καὶ σφι εὔνοος ἐ-
φαίνετο ἐὼν ὁ Μακεδών) ἐπείθοντο. δοκέειν δέ
μοι, ἀρρωδίη λῦσε τὸ πεῖθον, ὡς ἐπύθοντο καὶ
ἄλλον ἐόντα ἐσβολὴν ἐς Θεσσαλοὺς κατὰ τοῦτο
ἄνω Μακεδονίδα διὰ Περραιβῶν κατὰ Γόννον
πόλιν, τῇπερ δὴ καὶ ἐσέβαλε ἡ στρατιὴ ἡ Ξέρξεω.
καταβάντες ἢ οἱ Ἕλληνες ἀπὸ τὰς νέας, ὁπί-
σω ἐπορεύοντο ἐς τὸν Ἰσθμόν. Αὕτη ἐγένετο ἡ ἐς
Θεσσαλίδα στρατιὴ, βασιλέος τε μέλλοντος
διαβαίνειν ἐς τὴν Εὐρώπην ἐκ τῆς Ἀσίης, καὶ
ἤδη ἐόντος ἤδη ἐν Ἀβύδῳ. Θεσσαλοὶ ἢ ἐρημωθέντες
συμμάχων, οὕτω δὴ ἐμήδισαν προθύμως, ὥστε
τε ἐνδοιαζῶς, ὥστε ἐν τοῖσι πρήγμασι ἐφαί-
νοντο βασιλέϊ ἄνδρες ἐόντες χρησιμώτατοι.
Οἱ ἢ Ἕλληνες ἐπεί τε ἀπίκατο [d] ἐς τὸν Ἰ-
σθμὸν, ἐβουλεύοντο περὶ τὰ λεχθέντα ὑπὸ
Ἀλεξάνδρου, ἢ τι σήσονται τὸν πόλεμον καὶ ἐν
οἵοισι χώροισι. ἡ νικῶσα ἢ γνώμη ἐγένετο, τὴν
ἐν Θερμοπύλῃσι ἐσβολὴν φυλάξαι. στενοτέρη
γὰρ ἐφαίνετο ἐοῦσα τῆς ἐς Θεσσαλίην [e], καὶ ἅμα
ἀγχοτέρη τε τῶν ἐωυτῶν. τὴν ἢ ἀτραπὸν
δι' ἣν ἥλωσαν οἱ ἁλόντες Ἑλλήνων ἐν Θερμο-
πύλῃσι, οὐδὲ ἤδεσαν ἐοῦσαν πρότερον ἤπερ ἀπι-
κόμενοι ἐς Θερμοπύλας ἐπύθοντο Τρηχινίων. ταύ-
την ὦν ἐβουλεύσαντο φυλάσσοντες τὴν ἐσβολὴν,
μὴ

becillitate. Itaque noſmet ipſi aliquam ſalutem comparare conabimur. Hæc Theſſali. Ob quæ Græci illuc mitten- 173
dum decrevere exercitum pedeſtrem per mare ad ingreſſum cuſtodiendum. Exercitus, ubi coactus eſt, per EUripum navigavit. Qui poſtquam ad Alum Achaiæ pervenit, egreſſus, relictis illic navibus, in Theſſaliam contendit, & ad Tempe pervenit, ad ingreſſum, qui ab inferiore Macedonia in Theſſaliam fert, juxta amnem Peneum inter Olympum & Oſſam montes. Ibi caſtra poſuere Græci, ad decem millia gravis armaturæ coacti: quibus aderat Theſſalorum equitatus, ducibus Lacedæmoniorum quidem EUæneto Careni filio, delecto ex polemarchis, quamquam non eſſet è regio genere; Athenienſium autem, Themiſtocle Neoclis filio. Verum paucos illic dies morati ſunt. advenientes enim ab Alexandro Amyntæ filio viro Macedone legati, ſuaſerunt eis ut diſcederent, ne in illo ingreſſu perſtantes, ab exercitu irrumpente proculcarentur; multitudinem terreſtrem nauticamque indicando. Horum conſilio Græci (nam & bene ſibi conſuli, & bono erga ipſos animo Macedo eſſe videbatur) obtemperaverunt. Quamquam mihi videtur diffidentia id ſuaſiſſe, quum audirent alium etiam eſſe in Theſſalos ingreſſum per Perrhæbos, in ſuperiori Macedonia, juxta urbem Gonnon, quâ & tranſivit exercitus Xerxis. Ita Græci ad naves regreſſi, rurſus ad Iſthmum ſe receperunt. Hæc fuit in Theſſaliam 174
ſumpta expeditio, dum rex in Europam ex Aſia tranſiturus erat, & Abydi jam agebat. A ſociis autem deſerti Theſſali, ita prompti ad Medos tranſiere, jam mihil ambigentes, ut in rebus gerendis ſeſe regi præſtiterint utiliſſimos. Græ- 175
ci autem ad Iſthmum reverſi, ob ea quæ ab Alexandro dicta erant, conſultabant & qua bellum ſtatuerent, & quibus in locis. evicitque hæc ſententia, ut præſidio aditum Thermopylarum cuſtodirent, quippe qui videbatur & anguſtior quam ille Theſſaliæ, & ſimul ipſorum terræ propinquior. Nam ſemitam qua intercepti ſunt apud Thermopylas ne quidem noverant illi Græci qui capti ſunt, prius quam ingreſſi Thermopylas ab Trachiniis ſciſcitati ſunt. Hunc igitur aditum tuendo decreverunt, non ſine-

re

a Ἅλον. b ἀπικέαται. c Καρήνου τοῦ. d ἀπικέαται. e τῆς ἐν Θεσσαλίῃ.

Descriptio Græciæ, ubi mare Ægæum excipiatur angustiæ prope Sciathum & Magnesiam & Eubœam & Artemisium & Thermopylas.

re barbarum transire in Græciam, utque classis navigaret in Histiæotidem oram super Artemisium. Hæc enim loca inter se vicina sunt, ut audiri utrinque possint quæ apud alteros gerantur.
176 Quæ loca ita se habent: Artemisium quidem à pelago Thracico, ex laxitate in arctum cogitur trajectum, qui est inter insulam Sciathum & continentem Magnesiam: ab angustiis autem EUbœæ jam Artemisium excipit litus, in quo est Dianæ templum. Ingressus vero in Græciam per Trachinem, ubi arctissimus, dimidiati plethri est. quanquam ad cæteram regionem non est hic locus arctissimus, sed ante postque Thermopylas: juxtaque Alpenos à tergo sitos, tantummodo ad agendum vehiculum via patet: anterius etiam juxta flumen Phœnicem, prope urbem Anthelam solùm agendo vehiculo rursus via sufficit. Thermopylarum autem quod ad occasum vergit, mons est inaccessus & prærealti præcipitii, procedens usque ad OEtam. quod autem viæ vergit ad auroram, mare excipit ac vada. In hoc autem ingressu sunt calida lavacra, quæ χύτρους, *id est ollas*, indigenæ vocant: & prope illa est ara Herculi extructa. Ad hos ingressus, murus ædificatus erat, & olim portæ aderant. Eum autem murum ædificaverant Phocenses metu Thessalorum, quoniam illi ex Thesprotis veniebant antea Æolidis terræ habitatores, quam nunc possident; quippe Thessalis conantibus eos evertere, hoc præsidio impositio se tutabantur: aquamque illam calidam in ingressum immisere, ut esset lacunosus locus; omnia excogitantes, ne in suam terram Thessali incursarent. Hic tamen antiquus murus quondam extructus, majori ex parte jam vetustate erat collapsus: quem qui rursus excitaverunt, visum est illis faciendum ut illac barbarum arcerent à Græcia. Est autem proxime viam vicus nomine Alpeni, unde frumentari Græ-
177 ci statuerant. Et hæc quidem loca videbantur Græcis opportuna. cuncta enim ante rimati atque ratiocinati, ubi barbari neque multitudine neque equitatu uti possent, ibi illum Græciæ turbatorem excipere statuerunt. Postea vero quam Persam in Pieria esse audiere, ex Isthmo digressi sunt; peditatus ad Thermopylas insidendas, ceteri mari, ad Artemisium.

μὴ παρελέναι ἐς τὴν Ἑλλάδα τὸ βάρβαρον, τὸ δὲ ναυτικὸν στρατὸν πλέειν ὑπὸ γῆς τὴν Ἱστιαιῶτιν ὑπὸ Ἀρτεμίσιον· τοῦτο γὰρ ἀγχοῦ τι ἀλλήλων ἐστὶ, ὥστε πυνθάνεσθαι τὰ κατ' ἤπειρον ἐόντα. Οὗτοι χῶροι ὧδε ἔχουσι· τὸ μὲν τὸ Ἀρτεμίσιον ἐκ τῆς παλαίης Θρηικίης ἐξ εὐρέος ἀναγκαίη ἐς στεινὸν πόρον, τὸ μεταξὺ ἐόντα νήσου τε Σκιάθου καὶ ἠπείρου Μαγνητίδος· ἐκ δὲ τοῦ στεινοῦ τὸ Εὐβοίης, ἤδη τὸ Ἀρτεμίσιον δέκεται· αἰγιαλός· ἐπὶ δὲ, Ἀρτέμιδος ἱρόν. ἡ δὲ κατὰ Ἀλπηνοὺς Τρηχῖνος ἔσοδος ἐς τὴν Ἑλλάδα ἔστι, τῇ στεινοτάτη, ἡμίπλεθρον· ἀ μέντοι κατὰ τοῦτό γε ἐστὶ τὸ στενότατον τῆς χώρης τῆς ἄλλης, ἀλλ' ἔμπροσθέν τε Θερμοπυλέων καὶ ὄπισθεν· κατά τε Ἀλπηνοὺς ὄπισθεν ἐόντας ἁμαξιτὸς [b] μούνη, καὶ ἔμπροσθεν κατὰ Φοίνικα ποταμὸν, ἀγχοῦ Ἀνθήλης πόλις, ἁμαξιτὸς ἄλλη μένει. τὰ δὲ Θερμοπυλέων τὸ μὲν πρὸς ἑσπέρης, ὄρος ἄβατον τέ καὶ ἀπόκρημνον, ὑψηλὸν, ἀναβαῖνον ἐς τὴν Οἴτην. τὸ δὲ πρὸς τὴν ἠῶ τὴν ὁδὸν, θάλασσα ἐσδέκεται καὶ τενάγεα. ἔστι δὲ ἐν τῇ ἐσόδῳ ταύτῃ θερμὰ λιτρὰ, τὰ χύτρους καλέουσι οἱ ἐπιχώριοι· καὶ βωμὸς ἵδρυται Ἡρακλέος ἐπ' αὐτοῖσι. ὁδώμητο δὲ τεῖχος κατὰ ταύτας τὰς ἐσόδους· καὶ τό γε παμπαλαιὸν [c] πύλας ἐπῆσαν. ὁδῶσαι δὲ Φωκέες τὸ τεῖχος, δείσαντες, ἐπεὶ Θεσσαλοὶ ἦλθον ἐκ Θεσπρωτῶν οἱ κτησόμενοι [d] γῆν τὴν Αἰολίδα, τὴν πρὸ σφέων οἰκέουσι, ἄτε δὴ πρωιμένων τῶν Θεσσαλῶν καταστρέφεσθαι σφέας, τοῦτο προεφυλάξαντο οἱ Φωκέες· καὶ τὸ ὕδωρ τὸ θερμὸν τότε ἐπῆκαν ἐπὶ τὴν ἔσοδον, ὡς ἂν χαραδρωθείη ὁ χῶρος· πᾶν μηχανεώμενοι ὅκως μὴ σφι ἐσβαλοιεν οἱ Θεσσαλοὶ ἐπὶ τὴν χώρην. τὸ μὲν νυν τεῖχος τὸ ἀρχαῖον ἐκ παλαιοῦ τε ἐδέδμητο, καὶ τὸ τοῖον αὐτὸ ἤδη ὑπὸ χρόνου ἐγεγόνεε. τοῖσι δὲ αὖτις ὀρθώσασι, ἔδοξε ταύτῃ εἰσπεμιούσῃν δοῦναι τὴν Ἑλλάδα τὸ βάρβαρον. κώμη δέ ἐστι ἀγχοτάτω τῆς ὁδοῦ, Ἀλπηνοὶ οὔνομα· ἐκ ταύτης δὴ ἐπισιτίζεσθαι ἐλογίζοντο οἱ Ἕλληνες. Οἱ μὲν νυν χῶροι ἅτοι τοῖσι Ἕλλησι εἶναι ἐμφαίνοντο [e] ἐπιτήδεοι. ἄπαντα γὰρ προσκεψάμενοι καὶ ἐπιλογισθέντες, ὅτι ἔστε πολλοὶ ἔσονται χρεῶν οἱ βάρβαροι, ἔστε ἵππῳ, ταύτῃ σφι ἔδοξε δέκεσθαι τὸ ἐπίοντα ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα. οἳ δὲ ἐπύθοντο τὸ Πέρσην ἐόντα ἐν Πιερίῃ, διαλυθέντες ἐκ τοῦ Ἰσθμοῦ, ἐσῆλαινον αὐτέων οἱ μὲν, ἐς Θερμοπύλας πεζῇ, ἄλλοι δὲ, καταὶ θάλασσαν ἐπ' Ἀρτεμίσιον.

a ὑπὸ γῆν. b ἰσθμὸς ἑκὼν ἀμαξιτός. c τό γε παλαιόν. d οἰκέοντες. e ἐφαίνοντο.

Oraculum Delphis datum de ventis Græciæ adjutoribus. Thyia locus. Decem naves præmissæ ex classe Persica fugant tres Græcas naves ad Sciathum & mox capiunt, Leon & Pythes.

τεμίσιον. Οἱ μὲν δὴ Ἕλληνες καλὰ τάχεα ἐσόμενον ἀλαλαχθέντες· Δελφοὶ δὲ ἐν τούτῳ τῷ χρόνῳ ἐχρήσαντο τῷ θεῷ, ὑπὲρ ἑωυτῶν τε καὶ Ἑλλάδος καταρρωδήσαντες. καί σφι ἐχρήσθη ἀνέμοισι εὐχεσθαι· μεγάλους γὰρ τούτους ἔσεσθαι τῇ Ἑλλάδι συμμάχους. Δελφοὶ δὲ δεξάμενοι τὸ μαντήιον, πρῶτα μὲν Ἕλλησι τοῖσι βουλομένοισι εἶναι ἐλευθέροισι, ἐξεγέλασαν τὰ χρησθέντα αὐτοῖσι· καί σφι δεινῶς καταρρωδέοντι τοὺς βαρβάρους ἐξαγγέλαντες, χάριν ἀθανάτου κατέθεντο. μετὰ δὲ ταῦτα οἱ Δελφοὶ τοῖσι ἀνέμοισι βωμόν τε ἀπέδεξαντο ἐν Θυίῃ, (τῇπερ τὸ Κηφισοῦ θυγάτηρ Θυίη τὸ τέμενος ἔσχε, ἐπ' ἧς καὶ ὁ χῶρος οὗτος τὴν ἐπωνυμίην ἔσχε) καὶ θυσίησι σφέας μετήισαν. Δελφοὶ μὲν δὴ κατὰ τὸ χρηστήριον ἔτι καὶ νεῶ τοὺς ἀνέμους ἱλάσκονται. Ὁ δὲ ναυτικὸς Ξέρξεω στρατὸς ὁρμεώμενος ἐκ Θέρμης πόλιος, παρέβαλε νήσοισι τῇσι Ἀλωΐτῃσι καλεομένῃσι δέκα, ἐν δὴ Σκιάθῳ· ἔνθα ἔμελλον προφυλάξουσι νέες τρεῖς Ἑλλανίδες, Τροιζηνίη τε καὶ Αἰγιναίη [a] καὶ Ἀττική. προϊδόντες δὲ ἔπλεον τὰς νέας τῶν βαρβάρων, ἐς Φυγελέα ὁρμήσασαι. Τὴν μὲν δὴ Τροιζηνίην, τῆς ἦρχε Πρηξῖνος, αὐτίκα αἱρέουσι διαπρησάμενοι οἱ βάρβαροι. καὶ ἐπὶ τῇ Ἀθηναίων αὐτῆς τὴν καλλιστεύουσαν ἀναγόντες ἐπὶ τὴν πρώρης τὸ νηὸς ἔσφαξαν, ἁλα δέξιον πιεύμενοι τῶν εἵλον τῶν Ἑλλήνων πρῶτον καὶ κάλλιστον. τῷ δὲ σφαγιασθέντι τούτῳ τὄνομα ἦν Λέων. τάχα δ' ἄν τι καὶ ὃ ἀνὴρ οὗτος ἐπωφελήσειε τοὺς ἑωυτοῦ. Ἡ δὲ Αἰγιναίη, τῆς ἐτριηρέαρχε Ἀσωνίδης, καί τινα σφι χρυσοῦν παρέχε, Πυθέω δὲ Ἰσχενόου Ἀκραιφιέντος, ἀνδρὸς δόξῃ ὑπερφερομένου τοῦτον τὸν χρόνον· ὃς, ἐπείτε ἡ ναῦς ἁλίσκετο, ἐς τοῦτο ἀντεῖχε μαχόμενος, ἐς ὃ καὶ ἐκρεκερεγμένος ἅπας. ὡς δὲ πεσὼν οὐκ ἀπέθανε, ἀλλ' ἦν ἔμπνους, οἱ Πέρσαι οἵπερ ἐπέβαινον τῶν νεῶν, δι' ἀρετὴν τὴν ἐκείνου, πυκνοῖσι μὲν τοξεύμασι οὐκ ἐβούλοντο, πυκνοῖσι δὲ ἀκοντίοισι ἐπαίοντες, συμφορήσαντές τε ἰώμενοι τὰ ἕλκεα, καὶ σινδόνος βυσσίνης τελαμῶσι καλλιστεύσαντες. καί μιν, ὡς ὀπίσω ἀπέκλινε ἐς τὸ ἑωυτῶν στρατόπεδον, ἐπιδεικνύοντες ἐκπαγλεόμενοι πάσῃ τῇ στρατιῇ, ἐσεποίησαν εὖ· τοὺς δὲ ἄλλους τοὺς ἔλαβον ἐν τῇ νηῒ ταύτῃ, ὡς εἶπον ὡς ἀνδραπόδοια. Αἱ μὲν δὴ δύο τῶν νεῶν οὕτω ἐχειρώθησαν. ἡ δὲ τρίτη, τῆς ἐτριηρέαρχε Φίρμος, ἀνὴρ Ἀθηναῖος, φεύγουσα, ἐξοκέλλει ἐς τὰς ἐμβολὰς τοῦ Πηνειοῦ· καὶ τοῦ μὲν σκάφεος ἐκράτησαν οἱ βάρβαροι, τῶν δὲ ἀνδρῶν, ὡς γὰρ δὴ πάχιστα ἐπώκειλαν τὴν νέα οἱ Ἀθηναῖοι, ἀποθορόντες, κατὰ Θεσσαλίην πορεύόμενοι ἐκομίσθησαν

a Αἰγινήτη.

temisium. Et Græci quidem ex jussu 178
propere ad succurrendum tendunt; interea vero Delphi deum consuluere, de seipsis & de Græcia soliciti. His responsum est ut ventos precarentur: illos enim maximos fore Græciæ auxiliatores. Delphi quod accepere oraculum, cum iis primum Græcis communicavere quibus libertas cordi erat; quo nuncio illos quod barbarum magnopere timerent, immortali beneficio demeruere. Deinde statuta ventis ara in Thyiæ, ubi fanum est Thyiæ Cephisi filiæ, à qua & locus hic habet nomen, etiam hostiis illos prosequuti sunt: propter quod oraculum etiam nunc Delphi ventos propitiant. Nauticus autem Xerxis exercitus ex ur- 179
be Therma movens, decem ex omnibus navibus velocissimas recta trajecit in Sciathum, ubi erant tres præsidiariæ naves Græcæ, Trœzenia, Æginæa, Attica: quæ prospicientes barbarorum naves, in fugam se proripuerunt. Sed ex 180
iis Trœzeniam, cui præerat Praxinus, insequuti barbari, continuo capiunt; ac deinde strenuissimum propugnatorum ejus ducentes, in prora navis jugulant, perfaustum existimantes, quem primum & strenuissimum Græcorum ceperant: huic autem, quem mactaverunt, nomen erat Leon; fortasse etiam non nihil ipso nomine fruitus est. Æginæa vero, cu- 181
jus trierarchus erat Asonides, nonnihil tumultus hostibus præstitit, quod inter propugnatores erat Pythes Ischenoi filius, vir eo die præstantissimus; qui quum caperetur navis, tamen eousque pugnando restitit, donec totus in frusta carnis concisus est; quumque collapsus non esset mortuus, sed spiraret, Persæ qui in navibus militarem operam præstabant, admiratione virtutis, magnum operæ pretium putaverunt servare, vulnera myrrha sanantes, sindonisque byssinæ fasciis obvolventes. ac rursus in castra sua reversi, hominem universo exercitui ostentabant admirabundi, ac probe excipientes: quum alios quos in eadem navi ceperant, tanquam mancipia tractarent. Duabus navibus ita in- 182
terceptis, tertia, cui præerat Phirmus vir Athenienfis, dum fugit, ad ostia Penei impacta est; qua sine viris barbari potiti sunt. nam Athenienses, simulatque navem impegerunt, ab ea desilientes, iter Thessaliam intenderunt, seque

Græci hinc ab Artemiſio ſe receperunt Chalcidem. Perſæ tribus navibus ſcopulo Myrmeci impactis proceſſerunt ad oram Magneſiæ Sepiadem incolumes. Summa navium, propugnatorum, nautarum, peditum, equirum, lixarum.

ſeque Athenas receperunt. Hujus rei per ignes è Sciatho editos facti certiores Græci qui ad Artemiſium caſtra habebant, & ob id perterriti, illinc Chalcidem conceſſerunt quidem ad EUripum tutandum, relictis tamen per edita EUbœæ loca diurnis ſpeculatoribus.
183 Ex illis autem decem barbarorum navibus tres ad ſaxum, quod eſt inter Sciathum & Magneſiam, nomine Myrmecem, invectæ ſunt. quo loco ubi barbari lapideam columnam apportatam impoſuere, ipſi qui ex Therma ſolverunt, poſtquam omnia ante oculos fuerunt pura, cum totâ claſſe adnavigabant undecim diebus ex quo rex à Therma diſceſſerat, interpoſitis: ſed eos ad id ſaxum quod erat in trajectu deducebat præcipue Scyrius Pammon. Hinc totum diem navigantes barbari, partem oræ Magneſiæ peragunt ad Sepiadem, & litus quod eſt inter urbem Caſthanæam & oram Sepi-
184 adem. Ad hunc uſque locum atque Thermopylas exſors malorum Xerxis exercitus fuit: & adhuc multitudo erat, quemadmodum ego conjiciendo invenio navium quidem ex Aſia mille ducentarum ſeptem antiquam turbam è ſingulis nationibus millia ducenta & quadraginta unum ac quadringentos, ducenos ſupputando viros in unaquaque nave: & in his navibus præter indigenas ſingularum propugnatores, erant Perſarum Medorumque ac Sacarum triceni epibatæ. Hæc alia turba conſtabat ex triginta ſex millibus, ducentiſque ac decem. Adjiciam autem huic & ſuperiori numero eos qui ſunt ex navibus quinquaginta remorum, ſupponens, quidquid plus erat in eis aut minus, ad ſingulas octoginta viros. Quarum navium ſumma, ut ſuperius jam à me dictum eſt, trium millium fuit. ita in eis fuerint virorum ducenta & quadraginta millia. Hæc igitur erat claſſis ex Aſia, quingentorum & decem millium virorum in univerſum, & præterea ſeptem millium ſexcentorum decem. Peditatus fuit decies ſepties centenum millium: equitatus, octoginta millium: quibus addo Arabes qui camelos, Afros qui currus agitabant, quos facio viginti millium. Quæ copiæ claſſiariæ & terreſtres in ſummam redactæ fiunt ter & vicies centena & præterea decem & ſeptem millia, ſexcenti & viginti.

σαν ἐς τὰς Ἀθήνας. Ταῦτα οἱ Ἕλληνες οἱ ἐπ' Ἀρτεμισίῳ στρατοπεδεύόμενοι πυθάνονται ὑπὸ πυρσῶν ἐκ Σκιάθου πυθόμενοι δὲ καὶ καταρρωδήσαντες, ἐπεὶ δὲ Ἀρτεμισίου μετωρμίζοντο ἐς Χαλκίδα, φυλάξοντες μὲν τὸν Εὔριπον, λείποντες δὲ ἡμεροσκόπους ἐπὶ τὰ ὑψηλὰ τῆς Εὐβοίης. τῶν δὲ δέκα νεῶν τὰ βαρβάρων τρεῖς ἐπέλασαν ἐπὶ τὸ ἕρμα τὸ μεταξὺ ἐόν Σκιάθου τε καὶ Μαγνησίης, καλεόμενον δὲ Μύρμηκα. ἐνθαῦτα οἱ βάρβαροι, ἐπείτε λίθινον λίθον ἐπέθηκαν, χρισάμενοι πρὶν τὸ ἕρμα, ὁρμηθέντες αὐτοὶ ἐκ Θέρμης, ὡς σφι τὸ ἐμπόδιον ἐγεγένητο καθαρὸν, ἐπέπλεον πάσῃσι τῇσι νηυσὶ, ἕνδεκα ἡμέρας παρέντες μετὰ τὴν βασιλέος ἐξέλασιν ἐκ Θέρμης. τὸ δὲ ἕρμα σφι κατηγήσατο ἐὸν ἐν πόρῳ μάλιστα Πάμμων Σκύριος. πανημερὸν δὲ πλώοντες οἱ βάρβαροι, ἐξανύουσι τὴν Μαγνησίης χώρης πρὸς Σηπιάδα τε καὶ τὸ αἰγιαλὸν τὸ μεταξὺ Κασθαναίης πόλιος ἐόντα ἐς Σηπιάδος ἀκτῆς. Μέχρι μέν νυν τούτου τοῦ χώρου ἐς Θερμοπυλέων, ἀπαθής τε κακῶν ἦεν ὁ στρατὸς· καὶ πολλῆθος ἦεν τοιόνδε καὶ οὕτω, ὡς [a] ἐγὼ συμβαλεόμενος εὑρίσκω, τὸ [b] μὲν ἐκ τῶν νεῶν τὸ ἐκ τῆς Ἀσίης ἐσταίων ἐπτὰ ἐς δισχιλίων καὶ χιλιέων· τὸ μὲν δὴ ἀρχαῖον ἑκάστων τῶν ἐθνέων ἐόντα ὁμιλον, πεντήκοντα ἐς εἴκοσι μυριάδας, καὶ πρὸς, χιλιάδα τε ἐς τεσσαράκοντα· ὡς ἀνὰ δισχιλίους ἄνδρας λογιζομένοισι ἐν ἑκάστῃ νηΐ. ἐπεβάτευον δὲ ὅτι τοιῶν τῶν νεῶν, χωρὶς ἑκάστων τῶν ὑπηρετέων ὑπὸ Βατίων, Περσέων τε καὶ Μήδων καὶ Σακέων, τριήκοντα ἄνδρες. ἔστι δὲ ἄλλο ὅμιλος γενόμενοι τρισμύριοι, καὶ ἑξακισχίλιοι, καὶ πρὸς, δισχίλιοί τε καὶ δέκα. προσθήσω δέ κου τούτῳ καὶ τῷ πρότερῳ ἀριθμῷ τοὺς ἐκ τῶν πεντηκοντόρων, ποιήσας ὅτι πλέον ἢ ἔλασσον ἀνὰ ὀγδώκοντα ἄνδρας ἐνεῖναι. συνελέχθη δὴ τοῦτο τὸ πλοῖα (ὡς καὶ πρότερόν μοι ἐρρήθη) τριχίλια. ἤδη ὦν ἄνδρες ἦν εἶεν ἐν αὐτοῖσι πίσσυρες μυριάδες, καὶ εἴκοσι. τοῦτο μέν νυν τὸ ἐκ τῆς Ἀσίης γαυτικὸν ἓν σύμπαν ἐὸν, πεντήκοντα μυριάδες, καὶ μία· χιλιάδες τε ἑπτὰ σὺν τούτοισι ἑπτὰ, καὶ πρὸς, ἑκατοντάδες ἓξ, καὶ δεκάς. τὸ δὲ πεζὸν, ἑβδομήκοντα καὶ ἑκατὸν μυριάδες ἐγένοντο· τὸ δὲ ἱππικὸν, ὀκτὼ μυριάδες. προσθήσω δ' ἔτι τούτοισι τοὺς καμήλους τοὺς ἐλαύνοντας Ἀραβίους, καὶ τοὺς τὰ ἅρματα Λίβυας, πλῆθος ποιήσας δισμυρίους ἄνδρας. τὸ δὲ τό, τε ἐκ τῶν νεῶν τὸ πεζὸν πλῆθος συνιθέμενον, γίνεται δισχιλιάδες τε μυριάδες, καὶ τριήκοντα, καὶ μία, καὶ πρὸς, χιλιάδες ἑπτὰ, καὶ ἑκατοντάδες ἓξ καὶ δεκάδες δύο.

a τριακοῦται ἔτι (ὡς. b εὑρίσκω) τόνου τὸ.

Summa eorum, qui Europæi collecti fuerint in Persico exercitu, & navium, ut auctor mirctur cibaria illis potuisse sufficere.

δύο. τῦτο μὲν δὴ τὸ [a] ἐξ αὐτῆς τ Ἀσίης στράτευμα ἐξανακτὲν εἴρηται, ἀνδ τε τ Θερσπήης τ ἑπομένης, καὶ τ σιταγωγῶν πλοίων, καὶ ὅσοι ἐνέπλεον τυτοισι. Τὸ δὴ ἐκ τ Εὐρώπης ἀγόμενον στράτευμα, ἐπὶ τοῦτο λογιστέω τύτῳ παντὶ τῷ ἐξηριθμημένῳ. δόκησιν δὴ δεῖ [b] λέγειν. νέας μὲν νεῶν οἱ ἀπὸ Θρηίκης Ἕλληνες, καὶ ἐκ τ νήσων τ πρὸς Θρηίκῃ κειμένων τῇ Θρηίκῃ, παρείχοντο εἴκοσι ἑκατόν. ἐκ μὲν νεῶν τετέων τ νεῶν, ἄνδρες τετρακισχίλιοι καὶ δισμύριοι γίνονται. πεζὸν δὴ, τ Θρήικες παρείχοντο, καὶ Παίονες, καὶ Ἐορδοὶ, καὶ Βοττιαῖοι, καὶ τὸ Χαλκιδικὸν γένος, καὶ Βρύγοι, καὶ Πίερες, καὶ Μακεδόνες, καὶ Περῥαιβοὶ, καὶ Ἐνιῆες, καὶ Δόλοπες, καὶ Μάγνητες, καὶ Ἀχαιοὶ, καὶ ὅσοι τ Θρηίκης τὸν Θερμαῖον νέμονται· τετέων τ ἐθνέων, τριηκόσιαι μυριάδες δοκέω γενέσθαι. αὕτη ὦν αἱ μυριάδες ἐπείνῃσι προσετέθεισαν τῇσι ἐκ τ Ἀσίης, γίνονται ἀνδρῶν αἱ πᾶσαι μάχιμοι μυριάδες δηκόσιαι, καὶ ἑξήκοντα, καὶ τέσσερες. ἔπεσι δὲ ταύτῃσι ἐπαλέγονται ἐκπαίδεκα, καὶ δεκάς. Τῷ μαχίμῳ δὲ τύτῳ ὁσονδήποτε ἀριθμὸν τοσῦτο, τῷ Θερσπηίῳ τὴν ἑπομένην τύτοισι, καὶ τὰς ἐν τοῖσι σιταγωγοῖσι ἀκάτοισι [c] ἐόντας, καὶ μάλα ἐν τοῖσι ἄλλοισι πλοίοισι, τοῖσι ἅμα τελέσῃσι τῇ στρατιῇ, τύτους τ μαχίμων ἀνδρῶν ἐὸντέω εἶναι ἐλάσσονας, ἀλλὰ πολεμίους. καὶ δή σφεας ποιέω ἴσους ἐπείνοισι εἶναι, καὶ ἔτι πολεμίους, ἔτι ἐλάσσονας ἐόντ. ἐξισώμενοι δὲ ἕτοιτῷ μαχίμῳ, ἐκπληρῶσι τὰς ἴσας μυριάδας ἐπείνῃσι. ἕτω πεντηκοντόσιαί τε μυριάδες ἐκ ἔπεσι καὶ ὀκτὼ, καὶ χιλιάδες τρεῖς, καὶ ἑπτακοσιάδες δύο, καὶ δεκάδες δύο ἀνδρῶν ἦγαγε Ξέρξης ὁ Δαρείυ μέχρι Σηπιάδος, καὶ Θερμοπυλέων. Οὕτω μὲν δὴ ἔχει σὺν ἀπαντὶ [d] στρατεύματι καὶ Ξέρξεω ἀριθμός. γυναικῶν δὲ σιτοποιέων, καὶ παλλακέων, καὶ εὐνούχων, ὐδεὶς ἂν εἴποι ἀτρεκέα ἀριθμόν. ὐδὲ αὖ ὑποζυγίων τε, καὶ τῶν ἄλλων κτηνέων τῶν ἀχθοφόρων, καὶ κυνῶν Ἰνδικῶν τῶν ἑπομένων, ὐδὲ ἂν τετέων ὑπὸ πλήθεος ὐδεὶς ἂν εἴποι ἀριθμόν. ὥστε ὐδέν μοι θωῦμα παρέσεται τοσῦδε σῖτα τὰ ῥέεθρα τῶν ποταμῶν ἐσίων, ἀλλὰ μᾶλλον ὅπως τὰ σιτία ἀντέχοντο θωῦμά μοι μυριάσι τοσαύτῃσι. εὐρίσκω γὰρ συμβαλλόμενος, εἰ χοίνικα πυρῶν ἕκαστος τ ἡμέρης ἐλάμβανε, καὶ μηδὲν πλέον, ἔνδεκα μυριάδας μεδίμνων πολεμίους ἐπ' ἡμέρῃ ἑκάστῃ, καὶ παῖδας, τριηκοσίας τε ἄλλας μεδίμνους, καὶ παραφαινομένας γυναῖκάς τε καὶ εὐνούχους, καὶ ὑποζυγίοισι, καὶ κυσὶ, ἃ λογίζομαι. ἀνδρέων δὲ ἐσταότων παρα-

ginti. Has copias ex ipsa Asia fuisse eductas dictum est, præter servitia quæ comitabantur, & frumentarias naves, & quot in eis vehebantur. Huic omni enumerato exercitui adjiciendus est ille ductus ex Europa, de quo ex opinione dicere oportet. Isti igitur Græci ab Thracia, & ex insulis Thraciæ objacentibus, præbuerunt naves centum viginti, quarum viri fiunt viginti quatuor millia: terrestres copias præbuerunt Thraces, & Pæones, & Eordi, & Bottiæi, & genus Chalcidicum, & Brygi, & Pieres, & Macedones, & Perrhæbi, & Enienes, & Dolopes, & Magnetes, & Achæi, & qui maritima Thraciæ habitabant. Harum nationum reor trecenta millia fuisse: quæ myriades illis Asiaticis adjectæ, fiunt in summa virorum pugnantium ducentæ sexaginta quatuor, & præterea mille sexcenti ac decem. Hoc autem ipso tali pugnantium numero non pauciora sed plura fuisse arbitror, quæ eos comitabantur ministerii instrumenta, & eos qui in frumentariis acatiis erant, & omnino in aliis navibus quæ una cum exercitu procedebant. Et sane facio illos istis pares esse, & neque plures neque ulla parte pauciores. Ita æquati numero pugnantium, explent easdem illis myriadas. Sic quingentas & viginti octo myriadas, & tria millia ducentos & viginti viros Xerxes Darii filius duxit ad Sepiadem usque & ad Thermopylas. Hic est universarum copiarum Xerxis numerus. Nam mulierum pinsentium & pallacarum & eunuchorum numerum nemo pro comperto dixerit: ac ne impedimentorum quidem, aliorumque jumentorum farcinariorum, neque canum Indicorum exercitum comitantium, præ multitudine quisquam iniverit numerum. Quo minus miror prodidisse flumina quorundam amnium; magis miror, quomodo tot myriadibus cibaria suppetierint. nam subducta ratione comperio, si singuli quotidie singulos frumenti chœnicas [1], & non amplius acceperunt, absumpta fuisse singulis diebus centum decem millia medimnorum, & alios trecentos ac quadraginta medimnos [2]. Haud annumero datum mulieribus eunuchisque, & jumentis, atque canibus. In quo exercitu quum tot virorum

a μὲν τὸ. b δόκησιν δὲ δεῖ. c ἀκάτοις. d σύμπαντι.

1 id est, semodia.
2 qui singuli constant e senis modiis.

rorum myriades forent, nec specie nec magnitudine corporis quisquam eorum Xerxe ipso erat dignior qui illud impe-
188 rium obtineret. Navales autem copiæ, postquam è statione solverunt, provectæque litus terræ Magnesiæ tenuerunt, quæ est inter urbem Casthanæam & oram Sepiadem, primæ quæque naves ad terram habuere stationem, aliæ deinceps in ancoris; utpote quum non magnum foret litus, capitibus in pontum obversis stabant etiam ad octavum usque ordinem, atque ita per istam noctem. Sub ipsum vero diluculum, ex sereno cœlo & tranquillo quum mare efferbuisset, incidit in eam atrox tempestas; ac vehemens ventus subsolanus, quem Hellespontiam nuncupant qui circa illa loca habitant. Eum ventum quicunque augescere animadverterunt, & quibus per condicionem stationis licuit, ii tempestatem prævenerunt retrahendo naves, & sese atque illas incolumes præstiterunt: at quas naves ventus in alto nactus est, earum alias ad loca quæ dicuntur Ἵπνοι, *id est*, *furni*, quæ sunt in Pelio, extulit, alias in litus, aliæ in ipsam Sepiadem illisæ sunt, aliæ in urbem Melibœam, aliæ in Casthanæam expellebantur. erat enim intoleranda
189 vis ejus. Enimvero feruntur Athenienses divinitus Boream invocasse, allato ad eas oracculo alio, ut generum suum ad sibi opitulandum invocarent. Habet autem (ut apud Græcos fertur) Boreas in matrimonio Orithyiam, Atticam, Erechthei filiam. Ex hac affinitate (ut fama est) Athenienses inducti sunt ad conjectandum Boream sibi generum esse, & dum in Chalcide Euboeæ excubarent, quum intelligerent auctum iri tempestatem, aut etiam ante hoc tempus, sacrificaverunt, & invocaverunt Boream & Orithyiam, ut sibi auxilio essent, & barbarorum naves corrumperent, quemadmodum prius etiam circa Athon. Num autem ob id Boreas ingruerit in barbaros stationem agentes, non queo dicere: certe Athenienses ajunt Boream, qui ante fuerit ipsis auxilio, etiam tunc illa effecisse. atque digressi illinc, delubrum Boreæ extruxere ad amnem Ilissum. In hac clade qui pauciss̃imas na-
190 ves, ii non pauciores quadringentis periisse ajunt, viros quoque innumerabiles, ac vim pecuniarum immensam; ut A-

τοσυτέων μυριάδεων, κάλλεός τε εἵνεκα, καὶ μεγάθεος, ὀδεὶς αὐτέων ἀξιονικότερος ἦεν αὐτοῦ Ξέρξεω ἔχειν τὴν τὸ κράτος. Οἳ δὴ ναυτικὸς στρατὸς, ἐπεί τε ὁρμηθεὶς ἔπλεε, καὶ κατίσχε τῆς Μαγνησίης χώρης ἐς τὸν αἰγιαλὸν, τὸν μεταξὺ Κασταναίης τε πόλιος ἐόντα καὶ Σηπιάδος ἀκτῆς; αἱ μὲν δὴ πρῶται τῶν νεῶν ὥρμεον πρὸς τῇ γῇ, ἄλλαι δ' ἐπ' ἐκείνῃσι ἐπ' ἀγκυρέων· ἦν γὰρ ἐξ αἰγιαλοῦ ἐόντος μεγάλου, προκρέσσαι ὁρμέοντο ἐς πόντον, καὶ ὄπισθε ὀκτὼ νέας. ταύτῃσι μὲν τῷ εὐφρόνῃ ἔτω. ἅμα δὲ ὄρθρῳ, ἐξ αἰθρίης τε καὶ νηνεμίης τῆς θαλάσσης ζεσάσης, ἐπέπεσε σφι χειμὼνι μέγας καὶ πολλὸς ἄνεμος ἀπηλιώτης, τὸν δὴ Ἑλλήσποντον καλέουσι οἱ πρὲς ταύτῃ τὴ χώρῃ οἰκημένοι. ὅσοι μὲν ὦν αὐξόμενον [a] ἔμαθον τὸν ἄνεμον, καὶ τοῖσι ἔτω εἶχε ὅρμια, οἵδε ἔφθησαν τὸν χειμῶνα, ἀνασπάσαντες τὰς νέας; καὶ αὐτοί τε ἐσώθησαν καὶ αἱ νέες αὐτέων· ὅσας δὲ τῶν νεῶν μεταρσίας ἔλαβε, τὰς μὲν ἐξέφερε πρὸς Ἵππας καλεομένας, τὰς ἐν Πηλίῳ, τὰς δὲ ἐς τὸν αἰγιαλόν· αἱ δὲ πρὸς αὐτῷ τῷ Σηπιάδι προσέπιπτον, αἱ δέ, ἐς Μελίβοιαν πόλιν, αἱ δὲ ἐς Κασταναίην ἐξέφερόσαντο. ἐν τε δὲ χειμῶνι τούτῳ πρῆγμα ἀφόρητον. Λέγεται δὲ λόγος ὡς Ἀθηναῖοι τὸν Βορέην ἐκ παλαιοπόλιος ἐπεκαλέσαντό, ἐλθόντος σφι ἄλλα χρηστήρια, τὸν γαμβρὸν ἐπίκηρον καλέσασθαι. Βορῆς δὲ, κατὰ τὸν Ἑλλήνων λόγον, ἔχει γυναῖκα Ἀθηναίην, Ὠρειθυίην τὴν Ἐρεχθῆος. κατὰ δὴ τὸ κῆδος τοῦτο οἱ Ἀθηναῖοι (ὡς φάτις ὥρμηται) συμβαλλόμενοί σφι τὸν Βορῆν γαμβρὸν εἶναι, καὶ ναυλοχέοντες τῆς Εὐβοίης ἐν Χαλκίδι, ὡς ἔμαθον αὐξόμενον τὸν χειμῶνα, ἢ καὶ πρὸ τούτου, ἐθύσαντό τε καὶ ἐπεκαλέσαντο τόν τε Βορῆν καὶ τὴν Ὠρειθυίην, τιμωρῆσαί σφι, καὶ διαφθεῖραι τῶν βαρβάρων τὰς νέας, ὡς καὶ πρότερον πρὶ Ἄθων. εἰ μέν νυν διὰ ταῦτα τοῖσι βαρβάροισι ὁρμέουσι Βορῆς ἐπέπεσε, οὐκ ἔχω εἰπεῖν [b]· οἱ δ' ἂν Ἀθηναῖοί σφι λέγουσι βοηθήσαντα τὸν Βορῆν πρότερον, καὶ τότε σκεδάσαι. καὶ ἱρὸν ἀπελθόντες Βορέῃ ἱδρύσαντο πὰρ ποταμὸν Ἰλισσόν. Ἐν τούτῳ τῷ πόνῳ νέας οἱ ἐλαχίστας λέγουσι διαφθαρῆναι, τετρακοσιέων οὐκ ἐλάσσονας, ἄνδρας τε ἀναρίθμητους, χρημάτων τε πλῆθος ἄφθονον· ὡς

a μὴ νυν αὐτέων αὐξόμενον. b MS. habet εἰπεῖν.

Aminoclis locupletatio ex naufragio Persarum & tempestate quatridui. Navalia castra ex fractis naufragii. Magorum sacra. Thetis ac Nereides ab Ionis, ab Græcis Neptunus Servator cultus. Pagasæ. Jason & Hercules. Apheta.

Ἀμεινοκλέι τῷ Κρητίνεω, ἀνδρὶ Μάγνητι, γενεχέουλι τοῦ Σηπιάδα, μεγάλως ἡ ναυηγίη αὕτη [a] ὠφελήσε ἐγένετο· ὃς πολλὰ μὲν χρύσεα ποτήρια ὑστέρῳ χρόνῳ ἐκβεβαιούμενα ἀνείλετο, πολλὰ δὲ ἀργύρεα· θησαυρούς τε τῶν Περσέων εὗρε, ἄλλά τε χρύσεα ἄφατα [b] χρήματα ἀνευβάλετο. ἀλλ' ὁ μὲν, πάντα οὐκ εὐτυχέων, εὑρήμασι μέγα πλούσιος ἐγένετο. ἐὼν γάρ τις καὶ τούτῳ ἄχαρις συμφορὴ λυπεῦσα παυδοφόνος [c]. Σιταγωγῶν δὲ ὁλκάδων, καὶ τῶν ἄλλων πλοίων διαφθειρομένων, οὐκ ἐπιλῦ ἀριθμός· ὥστε δεινῶς οἱ στρατηγοὶ τῷ ναυτικῷ στρατῷ μὴ σφι κεκακωμένοισι ἐπιθέωνται οἱ Θεσσαλοὶ, ἔρκος ὑψηλὸν ἐκ τῶν ναυηγίων ἀνεβάλοντο. ἡμέρας δὲ δὴ ἐχείμαζε τρεῖς· τετάρτῃ δὲ, ἔντομά τε ποιεῦντες, καὶ καταείδοντες γόητι τῷ ἀνέμῳ οἱ μάγοι, ἔς τε τύφοισι, καὶ τῇ Θέτι καὶ τῇσι Νηρηίσι θυσίας, ἔπαυσαν τέταρτῃ ἡμέρῃ, ἢ ἄλλως κως αὐτὸς ἐθέλων ἐκόπασε. τῇ δὲ Θέτι ἔθυον, πυθόμενοι παρὰ τῶν Ἰώνων τὸν λόγον, ὡς ἐκ τοῦδε χώρου τύτου ἁρπασθείη ὑπὸ Πηλῆος, εἴη τε ἄπασα ἡ ἀκτὴ ἡ Σηπιὰς ἐκείνης τε καὶ τῶν ἄλλων Νηρηίδων. ὁ μὲν δὴ τετάρτῃ ἡμέρῃ ἐπέπαυτο. Τοῖσι δὲ Ἕλλησι οἱ ἡμεροσκόποι ἀπὸ τῶν ἄκρων τῶν Εὐβοϊκῶν κατιδρα[d]μόντες δευτέρῃ ἡμέρῃ, ἀπ' ἧς ὁ χειμὼν πρῶτον ἐγένετο, ἐσήμαινον πάντα τὰ γιγνόμενα παρὰ τὴν ναυηγίην. οἱ δὲ, ὡς ἐπύθοντο, Ποσειδέωνι σωτῆρι εὐξάμενοι, καὶ ἀγῶνα παραχειμάσαντες, τῷ ταχίστῳ ἀπίσω ὑπεῖχον ἐπὶ τὸ Ἀρτεμίσιον· ἐλπίσαντες ὀλίγας τινὰς [d] σφι ἀντιξόους ἔσεσθαι νῆας. οἱ μὲν δὴ τὸ δεύτερον ἐλθόντες παρὰ τὸ Ἀρτεμίσιον, ἐναυλόχεον, Ποσειδέωνι σωτῆρι ἐπωνυμίην ἀπὸ τούτου ἐπὶ [e] τόδε νομίζοντες. Οἱ δὲ βάρβαροι, ὡς ἐπαύσατό τε ὁ ἄνεμος, καὶ τὸ κῦμα ἔσχετο, κατασπάσαντες τὰς νῆας, ἔπλεον παρὰ τὴν ἤπειρον. κάμψαντες δὲ τὴν ἄκρην τῆς Μαγνησίης, ἰθέαν ἔπλεον ἐς τὸν κόλπον τὸν ἐπὶ Παγασέων φέροντα. ἔστι δὲ χώρος ἐν τῷ κόλπῳ τούτῳ τῇ Μαγνησίης, ἔνθα λέγεται τὸν Ἡρακλέα καταλειφθῆναι ὑπὸ Ἰήσονός τε καὶ τῶν συνεπαινεόντων ἐπὶ τῆς Ἀργοῦς ἐπ' ὕδωρ πεμφθέντα, εὖ τε ἐπὶ τοῦτο τὸ κῶας ἔπλεον ἐς Αἶαν τὴν Κολχίδα ἐνθεῦτεν. ἤδη γὰρ ἔμελλον ὑδρεύσεσθαι ἐς τὸ πέλαγος ἀφήσειν. ἐν τούτῳ δὲ τῷ χώρῳ ἔνοικα γένεος Ἀφέτης ἐπὶ τούτου [f] ὧν ὁρμῶν οἱ Ξέρξεω ἐπορεύοντο. Πεντεκαίδεκα δὲ τῶν νηῶν τουτέων ἑστη-

Aminoclis Cratini filio, viro Magneti, circa Sepiadem possessiones habenti, majorem in modum fuerit fructuosum hoc naufragium, qui sequenti tempore multa pocula aurea per æstum ejecta, multa argentea sustulit, thesauros que Persarum invenit, affatimque aliarum ex auro rerum lucratus est: & quum alioqui non esset fortunatus, è rebus repertis mirifice est ditatus. nam & hunc calamitas quædam tristis lugere cogebat ob liberorum cædem. Navium autem frumentariarum aliorumque navigiorum quæ perierunt, numerus iniri non potest. Unde præfecti navalium copiarum, veriti ne sibi post acceptam calamitatem Thessali incursarent, excelsum vallum è naufragiis circumdederunt. Triduo enim tempestas perstitit: quarto tandem die magi humanis hostiis, & præstigiis incantando ventum, ad hæc Thetidi ac Nereidibus sacrificando, tempestatem compescuerunt; sive alioquin ipsa sua sponte cessavit. Thetidi autem sacrificavere, quod ab Ionibus acceperant Thetin ex eo loco raptam fuisse à Peleo, omnemque eam oram Sepiadem illius esse, aliarumque Nereidum. Et illa quidem quarto die conquievit. Græcis diurni sui speculatores ex Euboicis promontoriis decurrentes, altero die exorta tempestate, die indicarunt omnia quæ circa naufragium contigerant. Quæ isti ubi audiere, fusis ante votis Servatori Neptuno ac libamentis, celerrime rursus ad Artemisium revehuntur, sperantes sibi paucas aliquas naves fore adversarias. Ita ad Artemisium revecti iterum stationem habuere ad templum Neptuni cognomine Servatoris: quod nomen ab illis inditum, ad hoc usque tempus perdurat. Barbari, posteaquam ventus quievit, & fluctus strati sunt, deductis navibus, præter continentem enavigabant, circumvehentesque promontorium Magnesiæ, rectum cursum in sinum qui ad Pagasas fert tenebant. In hoc Magnesiæ sinu locus est, in quo fertur Hercules, quum è navi Argo aquatum missus esset, derelictus fuisse ab Jasone, atque à sociis, dum in Æam urbem Colchidis ad vellus navigarent. Illinc enim aquati in pelagus erant abituri, eaque de re nomen loco fertur esse Apheta. Hoc in loco Xerxis naves stationem habuerunt: quarum quindecim,

a Vox αὕτη non est in MS. b Vox ἄφατα non est in MS. c παιδοκτόνος. d Vox τινὰς non est in MS. e ἀπὸ τοῦδε ἔτι. f ἐς τοῦτο.

Sandoces cruci olim fixus & refixus vivus. Aridolis Alabandensium tyrannus. Penthylus ex Papho. Thessalici equi infra Persicos. Onochonus & Apidanus fluvii siccati. Jupiter Aphlystius.

cim, quæ longe ultimæ navigabant, prospectis Græcorum ad Artemisium navibus, ratæ suas esse, in medium earum hostilium navium delatæ sunt: quarum dux erat Sandoces Thaumasiæ filius, Cymæ Æolidis præfectus: quem ante hæc tempora Darius in hoc crimine deprehensum cruci affixerat, quod quum è regiis judicibus esset, iniquam sententiam ob pecuniam tulerat; sed ejus in cruce suspensi Darius reputans plura peccatis esse beneficia in domum regiam collata, hoc reperiens, agnoscensque properantius se quam prudentius egisse, hominem solvit. Ita regem Darium elapsus, ut ab eo non occideretur, supererat; tunc vero in Græcos delatus, non iterum erat elapsurus. hos enim ad se cursum tenentes Græci ubi videre, cognito hominum errore, contra inve-
195 cti, facile eas cepere. In quarum navium una captus est Aridolis, Alabandensium qui sunt in Caria tyrannus; in altera Penthylus Demonoi filius, dux Paphius, qui è Papho duodecim naves quum duxisset, amissis earum undecim tempestate quæ ad Sepiadem extiterat, cum una quæ superabat tendens ad Artemisium, captus est. Hos Græci quæ volebant de Xerxis exercitu scisciitati, vinctos ad Corinthiorum Isthmum dimise-
196 runt. Cetera barbarorum classis, præter quindecim naves quibus præfuisse Sandocem dixi, ad Aphetas pervenit. Xerxes cum terrestribus copiis per Thessaliam & Achaiam iter faciens intraverat & quidem post triduum in Melienses: quum in Thessalia certamen equorum suorum fecisset, Thessalici equitatus experiendi gratia, illum optimum in Græcis esse edoctus. in eo autem certamine multo inferiores fuerunt equi Græci. Fluviorum porro qui sunt in Thessalia, solus Onochonus potanti exercitui non sufficit. Fluviorum autem Achaiæ quum maximus sit Apidanus, ne hic quidem
197 sufficit, nisi maligne. Xerxi ad Alum urbem Achaiæ tendenti, duces viæ cuncta referre cupientes, enarrabant id quod de templo Jovis Aphlystii ab indigenis narratur: Athamantem Æoli filium, inito cum Ino consilio necem Phrixo machinatum: deinde Achæos ex oraculo tale certamen illius posteris proposuisse, ut qui ex eo genere maximus natu esset, huic aditu prytanei, quod leitum Achæi

ἔτυχόν τε ὕστατα πολλὸν ἐξαφαχθεῖσαι, καί κως κατεῖδον τὰς ἐπ' Ἀρτεμισίῳ τῶν Ἑλλήνων νῆας· ἔδοξάν τε δὴ τὰς σφετέρας εἶναι οἱ βάρβαροι, καὶ ὡλέσθαι, ἐπέπτοντο ἐς τὰς πλεμίας, τῶν ἐστρατήγεε ὁ ἀπὸ Κύμης τῆς Αἰολίδος ὕπαρχος Σανδώκης ὁ Θωὔμασίου· τὸν δὴ πρότερον τυτέων βασιλεὺς Δαρεῖος ἐπ' αἰτίῃ τοιῇδε λαβεῶν, ἀνεσκολόπωσε, ἐόντα τῶν βασιληίων δικαστέων· ὅτι [a] ὁ Σανδώκης ἕν τισι χρήμασι ἄδικον δίκην ἐδίκασε. ἀναχρεωσθέντος ὦν αὐτοῦ, λογιζόμενος ὁ Δαρεῖος, πλέω [b] ἀγαθὰ τοῦ ἁμαρτημάτων πεποιημένα ἐς οἶκον τὸν βασιλήιον· εὑρὼν δὲ τοῦτο ὁ Δαρεῖος, καὶ γνοὺς ὡς ταχύτερα αὐτὸς ἢ σοφώτερα ἐργασάμενος [c] εἴη, ἔλυσε. βασιλῆα μὲν δὴ Δαρεῖον ἔτω Ἀλαφυγὼν μὴ ἀπολέσαι, φείλῳ· τότε δὴ ἐς τὰς Ἑλλάδας καταπλώσιος, ἐμελλε ἀποδεύτερον Ἀλαφυγὼν ἔσεσθαι. ὡς γὰρ σφέας εἶδον παραπλαίοντας οἱ Ἕλληνες, μαθόντες αὐτέων τὴν γινομένην ἁμαρτάδα, ἐπαναχθέντες, εὐπετέως σφέας εἷλον. Ἐν τυτέων μιῇ Ἀρμοδωλις πλέων ἦλω, τύραννος Ἀλαβάνδων τῶν ἐν Καρίῃ· ἐν ἑτέρῃ δ', ὁ Πάφιος στρατηγὸς Πενθύλος ὁ Δημονόου· ὃς ἦγε μὲν δυώδεκα νῆας ἀπὸ Πάφου, ἀποβαλὼν δὲ σφεων τὰς ἕνδεκα τῷ χείμωνι τῷ γνομένῳ κατὰ Σηπιάδα, μιῇ τῇ περιγινομένῃ καταπλέων ἐπ' Ἀρτεμίσιον ἦλω. τύτυς οἱ Ἕλληνες ἐξισορήσαντες τὰ ἐθέλοντο πυθέσθαι ἀπὸ τοῦ Ξέρξεω στρατιῆς, ἀποπέμπυσι δεδεμένυς ἐς τὸν Κορινθίων Ἰσθμόν. Οἱ μὲν δὴ ναυτικὸς ὁ τῶν βαρβάρων στρατὸς, πάρεξ τῶν πεντεκαίδεκα τῶν εἶπον [d] Σανδώκεα στρατηγέοντα, ἀπίκετο ἐς Ἀφέτας. Ξέρξης δὲ ὁ πεζὸς προβὰς διὰ Θεσσαλίης καὶ Ἀχαιίης, ἐσκεβληκὼς ἐς καὶ δὴ τριτάῳ ἐς Μηλιέας· ἐν Θεσσαλίῃ μὲν ἅμιλλαν ποιησάμενος ἵππων τῶν ἑωυτοῦ, ἀποπρώμενος καὶ τὸ Θεσσαλίης ἵππυ· πυθόμενος ὡς ἀρίση εἴη τῶν ἐν Ἕλλησι, ἔνθα δὴ αἱ Ἑλληνίδες ἵπποι ἐλίποντο πολλόν. τῶν μέν νυν ἐν Θεσσαλίῃ ποταμῶν, Ὀνόχωνος μοῦνος οὐκ ἀπέρκεσε τῇ στρατιῇ τὸ ῥέεθρον, πινόμενος· τῶν δὲ ἐν Ἀχαιίῃ ποταμῶν ῥεόντων, οὐδὲ ὅστις μέγιστος αὐτέων ἐστὶ Ἦπιδανὸς, οὗτος ἀντέσχε, εἰ μὴ φλαύρως. Ἐς Ἅλον [e] δὲ τὸν Ἀχαιίης ἀπικομένῳ Ξέρξῃ οἱ κατηγεμόνες τῆς ὁδὸς βυλόμενοι τὰ πάντα ἐξηγέεσθαι, ἔλεγόν οἱ ὑπερχώμενον λόγον, τὰ περὶ τὸ ἱρὸν τοῦ Ἀφλυσίου Διὸς, ὡς Ἀθάμας ὁ Αἰόλου ἐμηχανήσατο φείξῃ μόρον σὺν Ἰνοῖ βυλεύσας· μετὰ δὲ, ὡς ἐκ θεοπροπίου Ἀχαιοὶ παρεθήκαντο τοῖσι ἐκείνου ἀπογόνοισι ἆεθλυς τοιόνδε· ὃς ἂν ἡ τοῦ γένεος τύτου πρεσβύτατος, τύτου ὑπαπάξαντες ἔργεσθαι τοῦ πρυτανηίου, αὐτοὶ φυλακὰς ἔχυσι· Λήιτον δὲ καλέυσι τὸ πρυτανήιον οἱ

a Vox ὅτι non est in MS. b ἀναλογιζόμενος ὁ Δαρεῖος, εὗρε οἱ πλέω. c ἐργασμένος. d πεντεκαίδεκα νεῶν, ὧν εἶπον. e Ἅλυν.

Cytiſſorus Athamantis adjutor, iram Dei in poſteros meruit. Petræ Trachiniæ. Anticyra. Sperchius, Dyras, Melas, Aſopus, Phœnix amnes.

Ἀχαιοί· ἰὼ δὲ ἐσέλθῃ, σὺν ἔσι ὅκως ἔξεισι, πρὶν ἢ θύεσθαι μέλλῃ. ὥστε τι περὶς τύτοισι πολλοὶ ἤδη τῶν μελλόντων τυτέων θύεσθαι, δείσαντες, οἰχόντο ἀποδράντες ἐς ἄλλην χώρην· χρόνῳ δὲ περιόντος, ὀπίσω κατελθόντες, ἦν ἀλίσκωνται, ἐσέλλοντο ἐς τὸ πρυτανήιον, ὡς θυσίης τε ἐξηγέοντο, σιμμαζι πᾶς πυκασθεὶς, καὶ ὡς σὺν πομπῇ ἐσαχθείς. ταῦτα δὲ πάσχειν οἱ Κυτισσώρῳ τῷ Φρίξου παῖδος ἀπόγονοι, διότι κατερμὸν τῆς χώρης πιθομένων Ἀχαιῶν ἐκ θεοπροπίης Ἀθαμάντῃ τῷ Αἰόλου, καὶ μελλόντων μιν θύειν, ἀπικόμενος ἔτος ὁ Κυτίσσωρος ἐξ Αἴης τῆς Κολχίδος, ἐρρύσατο. ποιήσας δὲ τοῦτο, τοῖσι ὀπιθομένοισι ἐξ ἑωυτοῦ μῆνιν τοῦ θεοῦ ἐνέβαλε. Ξέρξης δὲ παῦτα ἀκούσας, ὡς κατὰ τὸ ἄλσος ἐγένετο, αὐτός τε ἔργετο αὐτοῦ, καὶ τῇ στρατιῇ πάσῃ παρήγγειλε· τῶν τε Ἀθαμάντος ἀπεγόνων τιμὰ οἰκίῃ ὁμοίως καὶ τὸ τέμενος ἐσέβετο. Ταῦτα μὲν τὰ ἐν Θεσσαλίῃ, καὶ τὰ ἐν Ἀχαιίῃ. ἀπὸ δὲ τυτέων τῶν χώρων ἦιε ἐς τὴν Μηλίδα κόλπον θαλάσσης, ἐν τῷ ἄμπωτίς τε καὶ ῥηχίη ἀνὰ πᾶσαν ἡμέρην γίνεται. ἔστι δὲ τὸ κόλπον τοῦτον ἔσι χώρον πεδινὸς, τῇ μὲν, εὐρὺς, τῇ δὲ, καρτὰ [a] στενός. ἔστι δὲ τὸ χωρίον ἄρεα [b] ὑψηλὰ καὶ ἄσαλα περικληίῃ πᾶσαν τὴν Μηλιάδα γῆν, Τρηχινέα πέτρας καλεόμενα. πρώτη μέν νυν πόλις ἐσὶ ἐν τῷ κόλπῳ ἰόντι ἀπ' Ἀχαιίης, Ἀντικύρη· παρ' ἣν Σπερχειὸς ποταμὸς ῥέων ἐξ Ἐνιήνων, ἐς θάλασσαν ἐκδιδοῖ. ἀπὸ δὲ τύτου, ἄλλος εἴκοσι καὶ σταδίων ἄλλος ποταμὸς, τῷ ὄνομα κεῖται Δύρας, τὸν μυθεύονται βοηθῆσαι Ἡρακλέι καιομένῳ ἀναφανέντα. ἀπὸ δὲ τύτου, δι' ἄλλων εἴκοσι σταδίων ἄλλος ποταμός ἐσι, ὃς καλέεται Μέλας. Τρηχὶς δὲ πόλις ἀπὸ τοῦ Μέλανος τύτου ποταμοῦ πέντε σταδία ἀπέχει· αὕτη δὲ καὶ εὐρύτατόν ἐσι [c] πάσης τῆς χώρης ταύτης ἐκ τῶν ὀρέων ἐς θάλασσαν, κατ' ἣν Τρηχὶς πεπόλισται. διχίλιά τε γὰρ καὶ δισμύρια πλέθρα τὸ πεδίον ἐσί. τοῦ δὲ ὄρεος, τὸ περικληίει τὴν γῆν τὴν Τρηχινίην, ἔσι ἀφορμὴ πρὸς μεσαμβρίην Τρηχῖνος. ἀπὸ δὲ τὸ ἀφορμέου Ἀσωπὸς ποταμὸς ῥέει παρὰ τὴν ὑπωρείην τοῦ ὄρεος. Ἔσι δὲ ἄλλος φοινιξ ποταμὸς ὀλίγας πρὸς μεσαμβρίην τοῦ Ἀσωποῦ· ὃς ἐκ τῶν ὀρέων τυτέων ῥέων ἐς τὸν Ἀσωπὸν ἐκδιδοῖ. κατὰ δὲ τὸν φοίνικα ποταμὸν στενότατόν ἐσι· ἁμαξιτὸς γὰρ μία [d] μούνη δέδμηται. ἀπὸ δὲ τοῦ φοίνικος ποταμοῦ πεντεκαίδεκα σταδιά ἐσι ἐς Θερμοπύλας. ἐν δὲ τῷ μεταξὺ φοίνικος ποταμοῦ καὶ Θερμοπυλέων κώ-

Achæi vocant, interdicentes ipſi excubias agunt; quod ſiquis intraviſſet, non prius exire poſſet quam mactandus eſſet. Ita multos, quum jam mactandi eſſent, eo metu in aliam profugiſſe regionem: interjecto deinde tempore quum reverſi eſſent, ſi deprehenderentur in prytaneum mittebantur & quemadmodum mactarentur, referebant toto corpore infulis cooperto, & cum pompa educti. Hoc autem poſteros Cytiſſori Phrixo geniti ob id pati, quod quum Achæi ad expiandam regionem elegiſſent ex oraculo Athamantem Æoli filium, eumque eſſent immolaturi, Cytiſſorus iſte ex Æa Colchide veniens illum liberavit: eoque facto poſteris ejus iram dei fuiſſe injectam. Hæc quum audiſſet Xerxes, ubi ad lucum adfuit, & ipſe ab eo abſtinuit, & idem ſuis copiis imperavit, domumque poſterorum Athamantis item ac fanum veneratus eſt. Hæc in Theſſalia Achaiaque; à quibus 198
locis proceſſit Xerxes in Melidem juxta maris ſinum, ubi totum diem æſtus atque reciprocatio fluctuum fit. Huic ſinui circumjectus eſt locus campeſter, alibi ſpatioſus, alibi arctus admodum. Suntque ipſi campo circumjecti montes editi atque inacceſſi, omnem Meliadem cingentes regionem, quæ petræ Trachiniæ nominantur. Prima in ſinu urbs ab Achaia euntibus eſt Anticyra, quam amnis Sperchius præterlabens, ex Enienibus in mare defluit. A quo alter amnis xx ferme ſtadiis abeſt, cui nomen inditum eſt Dyras, quem fama eſt emerſiſſe ad ferendam Herculi quum cremaretur opem. Ab hoc totidem ſtadiorum intercapedine alius amnis eſt, qui vocatur Melas. Unde urbs Trachis quinque ſtadia abeſt. Illic eſt ampliſſimum re- 199
gionis totius ad quæ eſt ſita urbs Trachis, ſpatium à montibus ad mare, utpote duorum & viginti millium plethrorum planitie; montis vero qui terram Trachiniam circumdat, eſt ad Trachinis meridiem anfractus, per quem Aſopus circa radices montis defluit. Ad 200
cujus meridiem alius non magnus amnis eſt, nomine Phœnix ex his montibus in Aſopum defluens. Juxta Phœnicem amnem eſt anguſtiſſimum: quippe ubi ſola una via munita eſt, qua plauſtrum agi poteſt. A flumine Phœnice ad Thermopylas quindecim ſtadiorum eſt intervallum: in iſto autem ſpatio inter fluvium Phœ-

a τῇ κάρτα. b χῶρον τῦτον ὄρεα. c εὐρυχωρότατόν ἐσι. d Vox μία non eſt in MS.

Memorabilis ejus Thermopylas, quas & Trachinem qui Græci & quot insederint. Dux omnium Leonides, cujus generis series ad Herculem.

Phœnicem ac Thermopylas, in quo vicus
est nomine Anthela, quem præterfluens
Asopus in mare evolvitur: & ei locus spa-
tiosus est circumjectus, ubi templum Ce-
reris Amphictyonidis, extructum visitur,
& sedilia Amphictyonibus, & ipsius Am-
201 phictyonis delubrum. Ceterum rex Xer-
xes quidem in Trachinia Melidis castra
habebat, Græci vero in transitu: qui lo-
cus à plerisque Græcorum vocatur Ther-
mopylæ, ab indigenis autem atque acco-
lis Pylæ. Hæc erant utrorumque castro-
rum loca; Xerxe omnibus, quæ ad ven-
tum boream spectant usque ad Trachi-
nem, potito: Græcis, quæ in hac con-
tinente ad austrum & meridiem ferunt,
202 tenentibus. Qui hoc in loco Persam
Græci opperiebantur, hi fuere, Spar-
tanorum trecenti armati, Tegeatarum
& Mantinensium mille, totidem ex utris-
que; ex Orchomeno Arcadiæ centum
viginti, ex reliqua Arcadia mille. tot
quidem Arcades. A Corintho autem qua-
dringenti: à Phliunte ducenti, & My-
cenæorum octoginta. hi ex Peloponne-
so aderant: ex Bœotis autem The-
spienses septingenti, Thebani quadrin-
203 genti. Præter hos evocati erant Locren-
ses Opuntii cum omni copia, & Pho-
censium mille. Ipsi enim Græci eos e-
vocaverant, missis nunciis, qui dicerent
ipsos quidem præcursores aliorum veni-
re, ceteros autem socios quotidie pe-
nes ipsos, atque etiam expectari: ac tu-
telam maris esse in Athenienſium præ-
sidio Æginetarumque, & eorum qui-
bus res navalis injuncta esset. nec ipsis
quippiam esse formidolosum. non enim
deum esse qui bellum Græciæ inferret,
sed hominem: nec mortalem quempiam
aut esse aut fore, qui ex quo natus est,
mali exsors sit: & ut quique maximi sunt,
ita mala maxima. debere itaque fieri,
ut quum mortalis esset qui bellum infer-
ret, ab opinione sit casurus. Hæc illi au-
dientes, in Trachinem auxilio iere. E-
204 rant his cum alii duces suæ quisque civi-
tatis, tum vero, penes quem summa im-
perii erat, quem maxime admirabantur,
Lacedæmonius Leonides, Anaxandridæ
filius, qui Leontis, qui EUrycratidæ,
qui Anaxandri, qui EUrycratis, qui
Polydori, qui Alcamenis, qui Telecli,
qui Archelai, qui Agesilai, qui Do-
ryagi, qui Leobotis, qui Echestrati,
qui Agis, qui EUrysthenis, qui Ari-
sto-

κώμη τις ἐστι τῇ ὄνομα Ἀνθήλη κεῖται, παρ' ἣν δὴ ῥέων ὁ Ἀσωπὸς, ἐς θάλασσαν ἐκδιδοῖ, ἀμφὶ δὲ χῶρος αὐτόθι [a] εὐρὺς, ἐν τῷ Δήμητρός τε ἱρὸν Ἀμφικτυονίδος ἵδρυται, καὶ ἕδραι εἰσὶ Ἀμφικτύοσι, καὶ αὐτὸς ὁ Ἀμφικτύων ἱρέν. Βασιλεὺς μὲν δὴ Ξέρξης ἐστρατοπεδεύετο ἐν Μηλιδι τῇ Τρηχινίῃ· οἱ δὲ δὴ Ἕλληνες, ἐν τῇ διόδῳ. καλέεται δὲ ὁ χῶρος ὑπὸ μὲν τῶν πλεόνων Ἑλλήνων, Θερμοπύλαι· ὑπὸ δὲ τῶν ἐπιχωρίων καὶ περιοίκων, Πύλαι. ἐστρατοπεδεύοντο μέν νυν ἑκάτεροι ἐν τούτοισι τοῖσι χωρίοισι. ἐπικρατέειν δὲ, ὁ μὲν τῶν πρὸς βορηΐῳ ἄνεμον ἐχόντων πάντων μέχρι Τρηχῖνος· οἱ δὲ [b], τῶν πρὸς νότον καὶ μεσημβρίην φερόντων τὸ ἀπὸ τούτης τῆς ἠπείρου. Ἔσαν δὲ οἵδε Ἑλλήνων οἱ ὑπομένοντες τὸν Πέρσην ἐν τούτῳ τῷ χώρῳ· Σπαρτιητέων τε τριηκόσιοι ὁπλῖται, καὶ Τεγεητέων [c] καὶ Μαντινέων χίλιοι, ἡμίσεες [d] ἑκατέρων· ἐξ Ὀρχομενοῦ τε τῆς Ἀρκαδίης, εἴκοσι καὶ ἑκατόν· καὶ ὄκου τῆς λοιπῆς Ἀρκαδίης, χίλιοι. τοσοῦτοι μὲν Ἀρκάδων. ἀπὸ δὲ Κορίνθου, τετρακόσιοι· καὶ ἀπὸ Φλιοῦντος, διηκόσιοι· καὶ Μυκηναίων ὀγδώκοντα. ἔσποντο μὲν ἀπὸ Πελοποννήσου τοσῆσδε παρῆσαν. ἀπὸ δὲ Βοιωτῶν, Θεσπιέων τε ἑπτακόσιοι, καὶ Θηβαίων τετρακόσιοι. Πρὸς τούτοισι προσκληθεῖσι ἐσῆισαν Λοκροί τε οἱ Ὀπούντιοι πανστρατιῇ, καὶ Φωκέων χίλιοι. αὐτοὶ γὰρ σφέας οἱ Ἕλληνες ἐπεκαλέσαντο, λέγοντες δι' ἀγγέλων ὡς αὐτοὶ μὲν ἥκοιεν πρόδρομοι τῶν ἄλλων, οἱ δὲ λοιποὶ τῶν συμμάχων, προσδέκιμοι πᾶσι εἰσὶ [e] ἡμέρῃσι· ἡ θάλασσά τε σφι εἴη ἐν φυλακῇ, ὑπ' Ἀθηναίων τε φρουρεομένη, καὶ Αἰγινητέων, καὶ τῶν ἐς τὸ ναυτικὸν στρατὸν παρεθέντων, καί σφι εἴη δέος οὐδέν· ἐπ' ἀνδρὶ γὰρ εἶναι τὸν ἐπιόντα θεὸν τιὰ Ἑλλάδα, ἀλλ' ἄνθρωπον· εἶναι δὲ θνητῶν οὐδένα, οὐδὲ ἔσεσθαι, τῷ κακὸν ἐξ ἀρχῆς γενομένῳ οὐ συνεμίχθη· τοῖσι δὲ μεγίστοισι αὐτέων, μέγιστα. ὀφείλειν ὦν καὶ τὸν ἐπελαύνοντα, ὡς ἐόντα θνητὸν, ἀπὸ τοῦ δοκέειν πεσέειν ἄν. οἱ δὲ, ταῦτα πυνθανόμενοι, ἐβοήθεον ἐς τιὰ Τρηχῖνα. Τούτοισι ἕσπετο μέν νυν καὶ ἄλλοι στρατηγοὶ κατὰ πόλιας ἑκάστων. ὁ δὲ θωυμαζόμενος μάλιστα καὶ πάντος στρατεύματος ἡγεόμενος, Λακεδαιμόνιος ἦν, Λεωνίδης ὁ Ἀναξανδρίδεω, τοῦ Λέοντος, τοῦ Εὐρυκρατίδεω, τοῦ Ἀναξάνδρου, τοῦ Εὐρυκράτεος, τοῦ Πολυδώρου, τοῦ Ἀλκαμένεος [g], τοῦ Τηλέκλου [h], τοῦ Ἀρχέλεω, τοῦ Ἡγησίλεω, τοῦ Δορυσσοῦ, τοῦ Λεωβώτεω, τοῦ Ἐχεστράτου, τοῦ Ἄγιος [i], τοῦ Εὐρυσθένεος, τοῦ Ἀριστο-

a MS. habet αὐτῇ. b ὁ δὲ. c Τεγεατέων. d χίλιοι, καὶ ἡμίσεες. e διηκόσιοι ὁπλίσιαι, καὶ. f εἶεν. g MS. habet Ἀλκαμβρίος. h MS. habet Τηλείλου. i Ἡγησίος.

Anaxandrides pater quatuor filiorum, quorum tertius Leonides. Thebanus dux Leontiades. In evocando prudentia Leonidæ, & Græcorum vanæ opiniones de Thermopylis.

σοδήμυ, ☞ Ἀ ριστομάχυ, ☞ Κλεοδαίυ, ☞ Ὕλλυ, ☞ Ἡρακλέος· κτησάμενος τὴν βασιληίην ἐν Σπάρτῃ ἐξ ἀσεσσοδοκήτυ. Διξῶν γὰρ οἱ ἐόντων πρεσβυτέρων ἀδελφεῶν, Κλεομένεός τε καὶ Δωριέος, ἀπηλλάγη τὰ φρονπίδος περὶ τὰ βασιληίης· ἀπηβεωνόντος δὴ Κλεομένεος ἄπαιδος ἔρσενος γόνυ, Δωριέός τε οὐκέτι ἐόντος, ἀλλὰ πεπολυτήκοντος καὶ τότυ ἐν Σικελίῃ, ἔτω δὴ ἐς Λεωνίδεω ἀνέβαινε ἡ βασιληίη· καὶ διότι πρότερος ἐγένετο Κλεομβρότυ, (ἦν γὰρ δὴ νεώτατος Ἀναξανδρίδεω παῖς) καὶ δὴ καὶ εἶχε Κλεομένεος θυγατέρα. ὃς τότε ἰὼν ἐς Θερμοπύλας ὑπολεξάμενος ἄνδρας τε τοὺς κατεστεῶτας τριηκοσίους, καὶ τοῖσι ἐτύγχανον παῖδες ἐόντες. Θηβαίων ἠπίστατο καὶ Θηβαίων τοὺς ἐς τὸ ἀριθμὸν λογισάμενος εἶπον, τῶν ἐστρατήγεε Λεοντιάδης ὁ Εὐρυμάχυ. τοῦδε δὲ εἵνεκα τότυς παρεδίδου ἐποιήσατο Λεωνίδης μάλυς Ἑλλήνων βουλεσθαι, ὅτι σφέων μεγάλως κατηγόρητο μηδίζειν. παρεκάλεε ὧν ἐς τὸ πόλεμον, θέλων εἰδέναι εἴτε συμπέμψυσι, εἴτε καὶ ἀπερέυσι ἐπὶ τῷ ἐμφανέος τὴν Ἑλλήνων συμμαχίην. οἱ δὲ, ἀλλοφρονέοντες, ἔπεμπον. Τότυς μὲν τοὺς ἀμφὶ Λεωνίδεω πρώτυς ἀπέπεμψαν Σπαρτιήτας, ἵνα τούτυς ὁρῶντες οἱ ἄλλοι σύμμαχοι, στρατεύωνται· μηδὲ καὶ οὗτοι μηδίζωσι, δεδοκημένυς αὐτοὺς πυθόμενοι ὑπερβαλλομένυς. μετὰ δὲ, Κάρνεια γὰρ σφι ἦν ἐμποδών, ἔμελλον ὀρτάσαντες, καὶ φυλακὰς λιπόντες ἐν τῇ Σπάρτῃ, καταὰ τάχος βοηθέειν πανδημεί. ὡς δὲ καὶ οἱ λοιποὶ τῶν συμμάχων ἐνενῶντο καὶ αὐτοὶ ἕπεσθαι τοιαῦτα ποιήσαν· ἦν γὰρ καὶ τὰ τῶυτὸ ὀλυμπιὰς τούτοισι τοῖσι πρήγμασι συμπεσοῦσα· οὐκων δοκέοντες κατὰ τάχος οὕτω διακριθήσεσθαι τὸν ἐν Θερμοπύλῃσι πόλεμον, ἔπεμπον τοὺς προδρόμυς. Οὗτοι μὲν δὴ οὕτω διενενώνητο ποιήσαν. οἱ δὲ ἐν Θερμοπύλῃσι Ἕλληνες ἐπιδὴ πύλας ἐγίνετο τῆς ἐσβολῆς ὁ Πέρσης, καταῤῥωδέοντες, ἐβουλεύοντο περὶ ἀπαλλαγῆς. τοῖσι μέν νυν ἄλλοισι Πελοποννησίοισι ἐδόκεε ἐλθοῦσι ἐς Πελοπόννησον, τὸν Ἰσθμὸν ἔχειν ἐν φυλακῇ· Λεωνίδης δὲ, Φωκέων καὶ Λοκρῶν παρεισπερχεόντων τῇ γνώμῃ ταύτῃ, αὐτός τι μέγα ἐνηφίζετο, πέμπειν τε ἀγγέλυς ἐς τὰς πόλιας, κελεύοντάς σφι ἐπιβοηθέειν, ὡς ἐόντων αὐτέων ὀλίγων στρατὸν τὸν Μήδων ἀλέξασθαι. Ταῦτα βουλευομένων σφέων, ἔπεμπε Ξέρξης κατάσκοπον ἱππείην, ἰδέσθαι ὁκόσοι τέ[b] εἰσι, καὶ ὅ, τι ποιέοιεν. ἀκηκόεε δὲ ἔτι ἐὼν ἐν Θεσσαλίῃ, ὡς ἀλισμένη εἴη παρ-

ſtodemi, qui Ariſtomachi, qui Cleodæi, qui Hylli, qui Herculis filius fuit: adeptus ex inopinato Spartæ regnum. Nam quum duo forent ei fratres natu majores, Cleomenes & Dorieus, aberat à cura regni adipiſcendi: verum Cleomene ſine virili ſobole defuncto, & Dorieo jam non ſuperſtite, ſed & ipſo in Sicilia vita functo, ita regnum ad Leonidem pervenit, quia & major natu erat Cleombroto (is enim noviſſimus fuit Anaxandridæ filiorum) habebatque in matrimonio Cleomenis filiam. Qui tunc ſe ad Thermopylas contulit, delectis trecentis compoſitis viris, & quibus filii erant: aſſumpſeratque eos Thebanos, quorum de numero feci mentionem, quorum dux erat Leontiades EUrymachi filius. Hac de cauſſa Leonides dedit operam ut Græcos ſumeret hos ſolos, quod eos maxime inſimulabat cum Medis ſentire. Evocabat igitur eos ad bellum, ſciendi cupidus utrum ſimul mitterent auxilia, an ex profeſſo abnegarent Græcorum ſocietatem: ſed illi aliud ſentientes, tamen auxilia miſerunt. Eos qui cum Leonide fuere, primos miſerunt Spartiatæ, ut his inſpectis alii ſocii militiam ſumerent, neve cum Medis etiam ipſi ſentirent, ſi ipſos cunctari audirent. Ipſi autem celebratis Carniis, (hæc enim ſacra morabantur eos) relictis Spartæ cuſtodibus, erant cum omni copia illuc celerrime ituri auxilio. Reliqui autem ſocii ad id agendum itidem animati (nam tempus Olympiadis in hæc negocia inciderat) haud ſuſpicati tam cito apud Thermopylas bello decernendum, antecurſores miſerant. Ita iſti ſibi faciendum ſtatuerant. At ii Græci qui in Thermopylis erant, ubi ad ingreſſum Perſa adventabat, metu perculſi de diſcedendo conſultabant. Ac ceteri quidem Peloponnenſes cenſebant faciendum, ut reverſi in Peloponneſum, Iſthmi cuſtodiam agerent: huic autem ſententiæ quum valde infenſi eſſent Phocenſes & Locri, Leonides ſuadebat illic perſtandum, & nuncios ad arceſſenda ſubſidia per civitates dimittendos, tanquam ſe paucioribus quam ut Medorum exercitum arcerent. Hæc iſtis conſultantibus, Xerxes equitem quendam ad ſpeculandum quales illic eſſent, & quid agerent, mittit. Audierat enim jam tum quum in Theſſalia eſſet, eò loci contractam eſſe

a ἀπίκιτο. b ἰδέσθαι ὁκόσοι τε.

Eques speculatum missus & referens tenuia omnia apud Græcos cogit Xerxem rursus cum Demarato agere: qui vera monens non auditur. Spartanus comam pectens.

esse exiguam copiam, ejusque duces esse Lacedæmonios, atque Leonidem è genere Herculis. Eques ubi ad stationem Græcorum successit, contemplatur aspicitque non ille quidem omnes milites (nam eos, qui intra murum quem excitaverant excubabant ad ejus custodiam, intueri nequibat) sed eos qui extra murum agebant. Erant autem eo tempore exterius manendi in Lacedæmoniorum statione vices: eos animadvertit partim se ludo gymnastico exercentes, partim comam pectentes. Hæc cum admiratione intuitus, etiam cognito corum numero, ac omnibus plane perceptis, per otium sese recipit. nemo enim insequebatur, sed hominem magno contemptui habebant. Regressus ad Xerxem, cuncta quæ inspexerat
209 refert. Quæ Xerxes audiens, non poterat conjectare quod erat, eosque parare se, tanquam perituri, & perdituri, quantum possent. Sed (ridiculam enim rem facere sibi videbantur) arcessit Demaratum Aristonis filium, qui in exercitu erat: quem, ut venit, interrogavit horum singula, cupiens nosse quid ab Lacedæmoniis ageretur. Et ille, Audisti, inquit, & antea me, dum adversus Græciam proficiscceremur, de his viris: & quum audisses loquentem hæc ipsa quæ eventura providebam, derisui habuisti: nam mihi summa contentio est adversus te, o rex, veritatem colere; audias vero nunc utique. Hi viri ad nobiscum pugnandum de introitu venere, atque hoc apparant. nam ita sese apud eos habet consuetudo: quoties adire vitæ periculum debent, tunc capita comunt. sed scito, si & hos & quod in Sparta residuum est, subegeris; nulla hominum gens alia est, quæ contra te, rex, audeat tollere manus. Etenim nunc adversus regnum atque civitatem in Græcia pulcherrimam atque viros præstantissimos tendis. Et admodum hæc dicta incredibilia Xerxi videbantur, & denuo interrogabat, quo pacto tantillæ copiæ cum suis pugnabunt. ille vero inquit, O Rex, utere me ut viro mendaci, nisi hæc ti-
210 bi evenerint, prout ego dico. Hæc dicens, tamen Xerxi non persuasit. Itaque quatriduum Xerxes superscdit, ratus eos illinc fugam esse facturos. Quinto die quum non discederent, atque ipse putaret impudentia illorum atque temetipsa gratia ὀλίγη, καὶ τοὺς ἡγεμόνας, ὡς εἶπον Λακεδαιμόνιοί τε καὶ Λεωνίδης ἐὼν γόνος Ἡρακλείδης. ὡς δὲ κατοπτεύσας ὁ ἱππεὺς ἦλθε πρὸς τὸ [a] στρατόπεδον, ἐθηεῖτο τε ἁπάντα καλῶς πᾶν μὲν οὐ τὸ στρατόπεδον· τοὺς γὰρ ἔσω τεταγμένους τοῦ τείχεος, τὸ ἀνορθώσαντες εἶχον ἐν φυλακῇ, οὐκ οἷά τε ἦν καθορᾶσθαι· ὁ δὲ τοὺς ἔξω ἐμάνθανε, τοῖσι κατὰ τοῦ τείχεος τὰ ὅπλα ἔκειτο. ἔτυχον δὲ τοῦτον τὸν χρόνον Λακεδαιμόνιοι ἔξω τεταγμένοι. τοὺς μὲν δὴ ὥρα γυμναζομένους τῶν ἀνδρῶν, τοὺς δὲ τὰς κόμας κτενιζομένους. ταῦτα δὴ θεώμενος, ἐθωύμαζε, καὶ τὸ πλῆθος ἐμάνθανε. μαθὼν δὲ πάντα ἀτρεκέως, ἀπήλαυνε ὀπίσω κατ' ἡσυχίην. οὔτε γάρ τις ἐδίωκε, ἀλογίης τε ἐνεκύρησε πολλῆς. ἀπελθὼν δὲ, ἔλεγε πρὸς Ξέρξεα πάντα ὁπόσα ἔπερ ὁπώπεε πάντα. Ἀκούων δὲ Ξέρξης, οὐκ εἶχε συμβαλέσθαι τὸ ἐὸν, ὅτι κατατυφλάζοιντο ὡς ἀπολεόμενοί τε καὶ [b] ἀπολέοντες κατὰ δύναμιν. ἀλλ' (οὕτω γελοῖα γὰρ ἐφαίνοντο ποιέειν) μετεπέμψατο Δημάρητον τὸν Ἀρίστωνος ἐόντα ἐν τῷ στρατοπέδῳ. ἀπικόμενον δέ μιν ἠρώτα Ξέρξης ἕκαστα τυτέων, ἐθέλων μαθεῖν τὸ πρευμενὲς πρὸς τῶν [c] Λακεδαιμονίων. ὁ δὲ εἶπε, „Ἤκουσας μέν μου καὶ πρότερον, εὖτε ὁρμώ„μεν ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα, περὶ τῶν ἀνδρῶν τού„των. ἀκούσας δὲ, γέλωτά με ἔθευ, λέγοντα „τάπερ ὥρων ἐκβησόμενα πρήγματα ταῦτα. „ἐμοὶ γὰρ τὴν ἀληθείην ἀσκέειν ἀνάγκη σεῦ, ὦ „βασιλεῦ, ἀγὼν μέγιστός ἐστι· ἄκουσον δὴ καὶ „νῦν. οἱ ἄνδρες οὗτοι ἀπίκαται μαχεσόμενοι ἡ„μῖν περὶ τῆς ἐσόδου, καὶ ταῦτα παρασκευά„ζονται. νόμος γάρ σφι ἔστι ἔχων ἐστί· ἐπεὰν „μέλλωσι κινδυνεύειν τῇ ψυχῇ, τότε τὰς κε„φαλὰς κοσμέονται. ἐλπίσασι δὲ, εἰ τούτους τε „καὶ τὸ ὑπομένον ἐν Σπάρτῃ καταστρέψεσθαι, „ἔστι ἤδεν ἄλλο ἔθνος ἀνθρώπων τὸ σε, ὦβα„σιλεῦ, ὑπομενέει χεῖρας ἀνταφρόμενον. νυνὶ „γὰρ περὶ βασιληίου τε καὶ πολιητέων πάλιν τε ἐν „Ἕλλησι περιφέρεται, καὶ ἀνδρῶν ἀρίστων. κάρτα τε δὴ ἄπιστα Ξέρξῃ ἐφαίνετο τὰ λεγόμενα, καὶ δεύτερα ἐπηρώτα, ὁκόσα τρόπον, τοσοῦτοι ἐόντες, τῇ ἐωυτοῦ στρατιῇ μαχέσονται [d]. ὁ δὲ εἶπε, „Ὦ βασιλεῦ, ἐμοὶ χρῆσθαι ὡς ἀνδρὶ ψεύστῃ, „ἢν μὴ ταῦτά τοι ἐκβῇ, τῇ ἐγὼ λέγω. Ταῦ„τα λέγων, οὐκ ἔπειθε τὸν Ξέρξεα. πέμπτην δὲ μιν ἡμέρην παρεξῆκε ἡμέρας, ἐλπίζων αἰεὶ σφέας ἀποδρήσεσθαι. πέμπτῃ δὲ, ὡς οὐκ ἀπαλλάσσοντο, ἀλλά οἱ ἐφαίνοντο, ἀναιδείῃ τε καὶ ἀβουλίῃ

a ἱππεὺς ἐς τὸ. b ἀπολυμένους καὶ. c ὑπὸ τῶν. d ἐόντες, οἷοί τέ εἰσι τῇ ἑωυτοῦ στρατιῇ μαχέσασθαι.

Præclaræ Spartanorum pugnæ in Medos, Ciſſios, Perſas & Immortales. Phocenſium culpa. Xerxem æſtuantem levat Epialtes.

Διεχρεώμενοι, μένειν, πέμπει ἐπ' αὐτοὺς Μήδους τε καὶ Κισσίους ζωγρήσοντας ἄγειν ἐς ὄψιν τὴν ἑωυτοῦ. ὡς δὲ ἐπέπεσον φερόμενοι ἐς τοὺς Ἕλληνας οἱ Μῆδοι, ἔπιπτον πολλοί· ἄλλοι δὲ ἐπεσήισσοντο, καὶ οὐκ ἀπελαύνοντο, καίπερ μεγάλως κακουμενοι. δῆλον δὲ ἐποίεε παντὶ τεῳ, καὶ οὐκ ἥκιστα αὐτῷ βασιλέι, ὅτι πολλοὶ μὲν ἄνθρωποι εἶεν, ὀλίγοι δὲ ἄνδρες· ἐγίνετο δὲ συμβολὴ καὶ ἡμέρης. Ἐπεί τε δὲ οἱ Μῆδοι τρηχέως προσείποντο, ἐνθαῦτα ἔτοι μὲν ὑπεξήισσαν, οἱ δὲ Πέρσαι ἐκδεξάμενοι ἐπήισσαν, τοὺς ἀθανάτους καλέεε βασιλεὺς, τῶν ἦρχε Ὑδάρνης, ὡς δὴ ἔτοί γε εὐπετέως κατεργασόμενοι. ὡς δὲ καὶ ἔτοι σὺν μίσῳ τοῖσι Ἕλλησι, οὐδὲν μᾶλλον ἐφέροντο τῆς γραλιῆς τῆς Μηδικῆς, ἀλλὰ τὰ αὐτὰ, ἅτε ἐν στενοπόρῳ τε χώρῳ μαχόμενοι, καὶ δόρασι βραχυτέροισι χρεώμενοι ἤπερ οἱ Ἕλληνες· καὶ σφι οὐκ ἔχοντες πλήθεσι [a] χρήσεσθαι. Λακεδαιμόνιοι δὲ ἐμάχοντο ἀξίως λόγου, ἄλλά τε ἀποδεικνύμενοι ἐν σφι ἀπειρεσίοισι μάχεσθαι ἐξεπισάμενοι, καὶ ὅκως ἐντρέψαντα τὰ νῶτα, ἀλλέες φεύγοντα δόξειε. οἱ δὲ βάρβαροι ὀρέοντες φεύγοντας, βοῇ τε καὶ πατάγῳ ἐπήισσον. οἱ δὲ ἂν καταλαμβανόμενοι, ὑπέστρεφον ἀντίοι εἶναι τοῖσι βαρβάροισι· μεταστρεφόμενοι δὲ, κατέβαλλον πλήθεϊ ἀναριθμήτους τῶν Περσέων. ἔπιπτον δὲ καὶ αὐτῶν τῶν Σπαρτιητέων ἐνθαῦτα ὀλίγοι. ἐπεὶ δὲ οὐδὲν ἐδυνέατο προσκαλεῖν οἱ Πέρσαι τῆς ἐσόδου πειρεώμενοι, καὶ κατὰ τέλεα καὶ πανδοίως προσβάλλοντες, ἀπήλαυνον ὀπίσω. Ἐν ταύτῃσι τῇσι προσόδοισι τῆς μάχης λέγεται βασιλέα θηεύμενον, τρὶς ἀναδραμεῖν ἐκ τοῦ θρόνου, δείσαντα περὶ τῇ στρατιῇ. τότε μὲν δὴ οὕτω ἠγωνίσαντο· τῇ δ' ὑστεραίῃ οἱ βάρβαροι ὧδε ἄμεινον ἀέθλεον. ἅτε γὰρ ὀλίγων ἐόντων, ἐλπίσαντες σφέας καταστερωματῶσθαί τε, καὶ οὐκ οἵους τε ἔσεσθαι ἔτι χεῖρας ἀνασείεσθαι, πρόσκαλλον. οἱ δὲ Ἕλληνες κατὰ τάξις τε καὶ κατὰ ἔθνεα κεκοσμημένοι ἔσαν, καὶ ἐν μέρεϊ ἕκαστοι ἐμάχοντο, πλὴν Φωκέων· ἔτοι δὲ ἐς τὸ ὄρος ἐτάχθησαν, φυλάξοντες τὴν ἀτραπόν. ὡς δὲ ὧδε εὕρισκον ἀλλοιότερον οἱ Πέρσαι ἢ τῇ προτεραίῃ ἐνώρων [b], ἀπήλαυνον. Ἀπορεόντῳ δὲ βασιλέϊ ὅ, τι χρήσαιτο τῷ παρεόντι πρήγματι, Ἐπίαλτης ὁ Εὐρυδήμου, ἀνὴρ Μηλιεὺς, ἦλθε οἱ ἐς λόγους, ὡς μέγά τι

meritate fieri, ut manerent, ira percitus, Medos in eos ac Ciſſios mittit, imperans ut illos caperent vivos & in conſpectum ſuum ducerent. Medi, ubi facto impetu in Græcos impreſſionem fecerunt, multi cadebant, aliiſque ſupervenientibus nihil tamen depellebantur, etſi vehementer ingruerent: palam facientes aliis omnibus, & non minimum ipſi regi, penes ipſum quidem multos homines eſſe, at paucos viros. Fuit autem hic pugnæ congreſſus interdiu. Poſt, 211
ubi Medi aſpere fuiſſent excepti, tum vero ipſi ſe ſubduxere, Perſæque ſubeuntes excepere, immortales quorum dux erat Hydarnes, rex appellavit, tanquam facile rem profligaturos. Ubi & hi cum Græcis congreſſi, nihilo magis quam Medi proficiebant, ſed eodem modo, utpote in loco anguſto, pugnantes, & brevioribus haſtis quam Græci utentes, & nullus multitudinum erat uſus: ibi Lacedæmonii dignam memoratu pugnam edebant, cum aliis in rebus oſtentantes ſe peritos inter imperitos pugnare, tum vero in eo, quod quoties terga vertebant, conferti fugiebant. Quos barbari dum fugientes cernerent, cum vociferatione & ſtrepitu ingruebant: at Græci deprehenſi revertebantur, ut adverſis pectoribus barbaros exciperent: & ſic converſi quamvis Perſarum innumeram multitudinem proſternebant; aliquot tamen illic ex ipſis etiam Spartiatis occubuere. Perſæ, poſteaquam & catervatim & univerſis copiis introitum occupare conati, nihil tamen promovebant, iterum ſeſe receperunt. Fertur autem Xerxes, 212
quum ad ſpectaculum adeſſet, in his pugnæ congreſſibus ter è ſolio reſiluiſſe, quod videlicet exercitui ſuo timeret. Tunc igitur ita pugnarunt. Poſtridie autem nihilo melius barbari prœliati ſunt. Ita enim pugnabant, ut qui exiſtimarent illos, utpote paucos, ſaucios eſſe, eiſque adhuc ad tollendas manus vires non ſupereſſe. At Græci eos excepere, inſtructis ordinibus, ac per nationes digeſti, & in ſuo quiſque loco præter Phocenſes, qui in monte ad iter obſidendum locati erant. Perſæ ubi nihil aliud diſcriminis quam in pridiana pugna vident, abſcedunt. Ibi regem ancipitem quodnam in 213
re præſenti conſilium capeſſeret, Epialtes EUrydemi filius, vir Melienſis, alloquuturus adiit, tanquam magna aliqua re

a πλήθεϊ. b ἰώρων.

Epialtes ſpe doni Xerxi indicat tramitem ad aſcenſum; & per eum ducit Hydarnem & milites, poſtea ab pylagoris ideo damnatus.

re ab illo remunerandus, indicavitque ei tramitem qui per montem in Thermopylas ferebat: quo virtutem eorum Græcorum qui illic manſerant, evertit. Is poſtea Lacedæmoniorum metu in Theſſaliam profugit; ſed cui profugo ab pylagoris, Amphictyonibus ad Pylæam congregatis, pecunia præconio publico impoſita fuit: qui interjecto deinde tempore ab Athenade viro Trachinio, Anticyræ (nam illuc redierat) interemptus eſt. Quem, etſi ob aliam cauſſam, quam ego in ſequentibus reddam, Athenades hic interemit, nihilo tamen ſecius à Lacedæmoniis præmio affectus eſt. Hunc in modum Epialtes poſtea in-
214 teriit. Eſt & alia quæ fertur fama, Onetem Phanagoræ filium, virum Caryſtium, & Corydalum Anticyrenſem, fuiſſe, qui ea dixerint regi, & circum montem Perſas duxiſſe. Quod apud me prorſus fide caret. nam partim hinc licet conjectemus, quod Græcorum pylagori non Onetæ & Corydali, ſed Epialtæ Trachinii capiti pecunia & præconio periculum moverunt, id ſcilicet compertiſſimum habentes: partim quod Epialten ob hoc crimen ſcimus ſe fuga proripuiſſe. Sane quidem etiam, quanquam vir Melienſis Onetes tramitem illum noviſſet, ſi in ea regione multum verſatus fuiſſet: ſed enim Epialtes eſt, qui montem circumduxit, & quod ad tramitem
215 pertinet, illi culpam adſcribo. Xerxes ea quæ Epialtes ſe confecturum ſpondebat, probans, majorem in modum lætus, ſine mora Hydarnem cum iis quibus præerat copiis miſit. Ille circa primam facem è caſtris profectus eſt. Tramitem vero illum indigenæ Melienſes veſtigaverunt; coque inveſtigato Theſſalos deduxere adverſus Phocenſes, eo tempore quo Phocenſes interſepta muro ſemita, erant in loco ſecuro belli; & ex tanto tempore monſtratus eſt nihil utilis Melienſi-
216 bus. Sic autem ſeſe habet ille callis: incipit ab Aſopo fluvio, qui per montis meat anfractum, cui monti ac viæ idem nomen eſt inditum Anopæa. hæc Anopæa per dorſum montis porrecta, deſinit juxta Alpenum urbem, quæ prima eſt ex Locridibus, Melienſes verſus ac juxta lapidem nomine Melampygum ac juxta Cercopum ſedes, ubi anguſtiſſimus
217 eſt. Hac ipſa via atque ita ſe habente Perſæ Aſopum tranſgreſſi, iter tota nocte ſe-

βασιλῆϊ δοκέων οἴσεσθαι· ἔφερόν τε τὸν ἀτραπὸν τὸν διὰ Ἥρης φέροντα ἐς Θερμοπύλας, καὶ διέφθειρε τὰς ταύτῃ ὑπομείναντας Ἑλλήνων. ὕστερον δὲ δείσας Λακεδαιμονίους, ἔφυγε ἐς Θεσσαλίην· καὶ οἱ φυγόντι, ὑπὸ τῶν πυλαγόρων, τῶν Ἀμφικτυόνων ἐς τὸν Πυλαίην συλλεγομένων, ἀργύριον ἐπεκηρύχθη· χρόνῳ δὲ ὕστερον (κατῆλθε γὰρ ἐς Ἀντικύρην) ἀπέθανε ὑπὸ Ἀθηνάδεω, ἀνδρὸς Τρηχινίου. ὁ δὲ Ἀθηνάδης ὅτῳ ἀπέκτεινε μὲν Ἐπιάλτεα δι' ἄλλην αἰτίην, τὴν ἐγὼ ἐν τοῖσι ὀπισθεν λόγοισι σημανέω· ἐτιμήθη μέντοι ὑπὸ Λακεδαιμονίων οὐδὲν ἧσσον. Ἐπιάλτης μὲν οὕτω ὕστερον τυτέων ἀπέθανε. Ἔστι δὲ ἕτερος λεγόμενος λόγος, ὡς Ὀνήτης τε ὁ Φαναγόρεω, ἀνὴρ Καρύστιος, καὶ Κορυδαλὸς Ἀντικυρεὺς, εἰσὶ οἱ εἴπαντες πρὸς βασιλέα τούτους τοὺς λόγους, καὶ προτρεψάμενοι τὸ ἔρος τοῖσι Πέρσῃσι· ἐδαμῶς ἐμοιγε πιστός. τοῦτο μὲν γὰρ, τόδε χρὴ καθυμώσασθαι, ὅτι οἱ τῶν Ἑλλήνων πυλαγόροι [b] ἐπεκήρυξαν οὐκ ὅτι Ὀνήτῃτε Κορυδαλῷ ἀργύριον, ἀλλ' ὅτι Ἐπιάλτῃ τῷ Τρηχινίῳ, πάντως καὶ τὸ ἀτρεκέστατον πυθόμενοι· τοῦτο δ', Φεύγοντα Ἐπιάλτεα τοῦτον τὸν αἰτίην οἴδαμεν. εἰδείη μὲν γὰρ ἂν καὶ εἰ μὴ Μηλιεὺς τοῦτον τὸν ἀτραπὸν Ὀνήτης, εἰ τῇ χώρῃ πολλὰ ὡμίληκὼς εἴη. ἀλλ' Ἐπιάλτης γάρ ἐστι ὁ προτρεψάμενος τὸ ἔρος· καὶ κατὰ τὴν ἀτραπὸν, τοῦτον αὖτις γράφω. Ξέρξης δὲ, ἐπὶ οἱ ἤρεσε [c] τὰ ὑπέσχετο ὁ Ἐπιάλτης κατεργάσεσθαι, αὐτίκα προθυμίης χρώμενος, ἔπεμπε Ὑδάρνεα, καὶ τοῦ ἐστρατήγεε Ὑδάρνης. ὡρμέατο δὲ περὶ λύχνων ἅψας ἐκ τοῦ στρατοπέδου. τὴν δὲ ἀτραπὸν ταύτην ἐξεῦρον μὲν οἱ ἐπιχώριοι Μηλιέες· ἐξώρμησαν δὲ, Θεσσαλοῖσι κατηγησάμενοι ἐπὶ Φωκέας, τότε ὅτε οἱ Φωκέες φραξάμενοι τείχεϊ τὴν ἐσβολὴν, ἔσαν ἐν σκέπῃ τοῦ πολέμου· ἔκ τε τόσου δὴ καὶ ἐδέδεκτο [d] ἐκεῖσε ἀεὶ χρῆσιν Μηλιεῦσι. Ἔχει δὲ ὧδε ἡ ἀτραπὸς αὕτη· ἄρχεται μὲν ἀπὸ τοῦ Ἀσωποῦ ποταμοῦ τοῦ ἀπὸ τῆς Ἀλπηνοῦ ῥέοντος, οὔνομα δὲ τῷ ὄρεϊ τούτῳ τῷ τῇ ἀτραπῷ τωὐτὸ κεῖται, Ἀνόπαια. τείνει δὲ ἡ Ἀνόπαια αὕτη κατὰ ῥάχιν τοῦ ὄρεος, λήγει δὲ κατά τε Ἀλπηνὸν πόλιν, πρώτην ἐοῦσαν τῶν Λοκρίδων πρὸς τὴν Μηλιέων [c], καὶ κατὰ Μελάμπυγόν τε καλεόμενον λίθον, καὶ κατὰ Κερκώπων ἕδρας· τῇ καὶ τὸ στενότατόν ἐστι. Κατὰ ταύτην δὴ τὴν ἀτραπὸν καὶ οὕτω ἔχουσαν οἱ Πέρσαι τὸν Ἀσωπὸν διαβάντες, ἐπορεύοντο πᾶσαν

a ὑπερβάσιος. b πυλαγόραι. c MS. tantum ἐπεὶ ἤρεσε. d κατεδέδεκτο. e πρὸς Μηλιέων.

Phocenſes in cacumine cuſtodientes & turbati diſſugiunt, quia ſpernebantur; quod teneri ab Perſis tribus nunciis intellexit Leonides, aliiſque digreſſis ipſe cum ſuis manſit.

τὴν νύκτα, ἐν δεξιῇ μὲν ἔχοντες ὄρεα τὰ Οἰταίων, ἐν ἀριστερῇ δ', τὰ Τρηχινίων. ἠὼς τε δὴ διέφαινε, καὶ οἱ ἐγίνοντο ἐπ' ἀκρωτηρίῳ ἕκαστα ὄρεος. κατὰ δὴ τοῦτο τὸ ὄρεος ἐφύλασσον (ὡς καὶ αὐτόθεν μοι δεδήλωται) Φωκέων χίλιοι ὁπλῖται, ῥυόμενοί τε τὴν σφετέρην χώρην, καὶ φρουρέοντες τὴν ἀτραπόν. ἡ μὲν γὰρ κάτω ἐσβολὴ ἐφυλάσσετο ὑπὸ τῶν εἰρηται· τὴν δὲ διὰ τοῦ ὄρεος ἀτραπὸν ἐθελοντὴν Φωκέες ὑπεδέξαντο Λεωνίδῃ ἐφύλασσον. Ἔμαθον δὲ σφέας οἱ Φωκέες ὧδε ἀναβεβηκότας· ἀναβαίνοντες γὰρ ἐλάνθανον οἱ Πέρσαι τὸ ὄρος, πᾶν ἐὸν δρυῶν πεπίλεον. ἰὼ μὲν δὴ νεμεσίη, ψόφου δ' ἁμῶς πολλοῦ, ὡς εἰκὸς ἰών, φύλλων ὑποκεχυμένων ὑπὸ τοῖσι ποσί, ἀνά τε ἕσταμον οἱ Φωκέες [a], καὶ ἐνέδυνον τὰ ὅπλα, καὶ αὐτίκα οἱ βάρβαροι παρῆσαν. ὡς δ' εἶδον ἄνδρας ἐνδυομένους ὅπλα, ἐν θωυμαλέῃ ἐγίνοντο. ἐλπόμενοι γὰρ οὐδέν σφι [b] φανήσεσθαι ἀντίξοον, ἐνεκύρησαν [c] κρατῷ. ἐνθεῦτεν Ὑδάρνης καταῤῥωδήσας μὴ οἱ Φωκέες ἔωσι Λακεδαιμόνιοι, εἴρετο τὸν Ἐπάλτεα παντὸς εἴη ὁ κρατός· πυθόμενος δὲ ἀτρεκέως, διέτασε τοὺς Πέρσας ὡς ἐς μάχην. οἱ δὲ Φωκέες, ὡς ἐβάλλοντο τοῖσι τοξεύμασι πολλοῖσί τε καὶ πυκνοῖσι, οἴχοντο φεύγοντες ἐπὶ τὸ ὄρεος τὸ κορυφαῖον, ὑπισάμενοι ὡς ἐπὶ σφέας ὡρμήκεσαν ἀρχῆθεν, καὶ παρεσκευάδατο ὡς ἀπολεόμενοι. ἔστι μὲν δὴ ταῦτα ἐφρόνεον. οἱ δὲ ἀμφὶ Ἐπάλτεα καὶ Ὑδάρνεα Πέρσαι Φωκέων μὲν ὀδένα λόγον ἐποιεῦντο, οἱ δὲ κατέβαινον τὸ ὄρος κατὰ τάχος. Τοῖσι δὲ ἐν Θερμοπύλῃσι ἐοῦσι Ἑλλήνων, πρῶτον μὲν ὁ μάντις Μεγιστίης ἐσιδὼν ἐς τὰ ἱρὰ, ἔφερε τὰ μέλλοντα ἔσεσθαι ἅμα ἠοῖ σφι θάνατον· ἐπὶ δὲ καὶ αὐτόμολοι ἦσαν οἱ ἐξαγγείλαντες τὴν περίοδον Περσέων, ἔτι μὲν ἔτι νυκτὸς ἐσήμηναν· τρίτοι δὲ οἱ ἡμεροσκόποι, καταδεδρομότες ἀπὸ τῶν ἄκρων, ἤδη ἀμφαινούσης ἡμέρης· ἐνθαῦτα ἐβουλεύοντο οἱ Ἕλληνες, καί σφεων ἐφάνησαν αἱ γνῶμαι. οἱ μὲν γὰρ σὺν ἦσαν τὴν τάξιν ἐκλιπεῖν, οἱ δὲ ἀντίπτυον. μετὰ δὲ ταῦτα διακριθέντες, οἱ μὲν ἀπαλλάσσοντο, καὶ διασκεδασθέντες, κατὰ πόλις ἕκαστοι ἐτράποντο· οἱ δὲ αὐτῶν ἅμα Λεωνίδῃ μένειν αὐτοῦ παρεσκευάδατο. Λέγεται δὲ ὡς αὐτὸς σφέας ἀπέπεμψε Λεωνίδης, μὴ ἀπολωνται κηδόμενος· αὐτῷ δὲ καὶ Σπαρτιητέων τοῖσι παρεῦσι οὐκ ἔφη εὐπρεπέως ἐκλιπεῖν τὴν τάξιν ἐς τὴν ἦλθον

fecerunt, habentes à dextra OEtæorum montes, à ſiniſtra Trachiniorum; ac ſub exortum auroræ in cacumen montis evaſerunt: quo in montis loco (ſicut ſuperius oſtenſum eſt) mille Phocenſium armatorum præſidium excubabat, tum ad liberandam ſuam terram, tum ad callem tutandum. nam ingreſſus inferior à quibus dictum eſt cuſtodiebatur, & hanc per montem viam ultro polliciti Leonidæ cuſtodiebant Phocenſes. Hoc autem modo Phocenſes aſcendiſſe Perſas dicerunt: nam quum montem iſti aſcenderent, prorſus latebant, quia totus erat obſitus quercubus. Quum vero eſſet cœli tranquillitas, edito multo ſtrepitu (ut res poſtulabat) propter frondes ſub pedibus ſtratas, Phocenſes recurrerunt; & dum ſibi arma induunt, confeſtim barbari adfuere: qui conſpicati viros arma ſibi circumdantes, obſtupuere. quippe qui adverſarium nihil ſibi ſperabant appariturum, inciderunt in exercitum. Ibi Hydarnes formidans ne Phocenſes forent Lacedæmonii, Epialten percontatus eſt, cujas ille eſſet exercitus. Mox certior rei factus, Perſas tanquam in aciem inſtruxit. quorum ſagittis multis crebriſque Phocenſes quum ferirentur, fugerunt in verticem montis, gnari adverſus ſe omnino illos veniſſe; & ſe præparabant tanquam perditi. Ita iſti ſentiebant. Verum Phocenſes hos nihili æſtimantes ſpernebant ii qui circa Epialten & Hydarnem erant: ita illi rapide de monte deſcendunt. At iis Græcis qui in Thermopylis erant, primum vates Megiſtias extis inſpectis indicavit mortem illis cum aurora impendere. Poſtquam vero etiam transfugæ notum fecere Perſarum montis circuitum, illi quidem adhuc noctu ſignum dederunt. Tertio loco ſignificavere ſpeculatores diurni, qui à verticibus montis decurrerant jam die illuceſcente. Hic inter ſe conſultantes Græci, ſententiis diſcrepabant. alii enim ſtationem non ſinebant deſerere, alii contra tendebant. Ita diſſidentes partim abſcedunt, dilapſique in ſuam quiſque urbem ſe recipiunt: partim cum Leonide ad illic perſtandum ſe accingunt. Fertur autem ipſe Leonides eos qui abſceſſere dimiſiſſe, ne perirent procurans; ſe vero & Spartiatas, qui adeſſent, non facturos è ſua dignitate, ſi ſtationem deſererent,

ad

a Φωκαίης. b ὀδένα σφι. c ἐσκίροωσαν.

Digressi sodii dubium sponte, an missu Leonidæ, ut credit auctor & probare vult. Oraculum Spartanis futura prædicens. Manserunt Thespienses & Thebani.

ad quam veniſſent omnino cuſtodituri. Ad hanc quoque ego magis opinionem vergo, Leonidem, poſteaquam animadvertit ſocios minime promptos eſſe & nolle ſimul periculum ſubire, veniam eis abeundi dediſſe, ſibi vero decedere inhoneſtum putaſſe: permanenti autem illic ingentem gloriam futuram, & Spartæ felicitatem non defuturam. Siquidem jam inde ab initio moti hujus belli Spartiatis conſulentibus à Pythia redditum erat oraculum, fore ut aut Sparta everteretur à barbaris, aut rex ipſorum occumberet. Quod oraculum hexametris illa verſibus reddidit, in hæc verba,

Vobis, amplivagæ colitis qui mœnia Spartæ,
Aut urbs clara dabit Perſa victore ruinam:
Aut (ſi non erit hoc) oriundus ab Hercule quidam
Flebitur extinctus rex in Lacedæmonis ora.
Nam neque taurorum neque vim feret ille leonum,
Sed Jovis, & cujus reor haud tolerabile robur,
Alterutrum donec paſſim diſcerpſerit horum.

Hæc reputantem Leonidem, cupidumque gloriæ ſolius comparandæ Spartiatis dimiſiſſe ſocios potius, quam illos qui abierunt, in ſententiis diſſidentes, 221 tam deformite abiſſe. Cujus rei non minimo id mihi teſtimonio eſt, quod non modo alios, ſed etiam vatem Megiſtian, hujus expeditionis comitem, Acarnanem, qui à Melampode oriundus dicebatur, hunc qui etiam prædixit ex extis ea quæ erant illis eventura, propalam Leonides dimiſerit, ne ſecum periret; at iſte dimiſſus tamen ipſe non deſeruit, filium modo, qui ei unicus 222 erat, una militantem miſſum fecit. Ita ſocii quos Leonides remittebat, ei obtemperantes abiere. Theſpienſes tantum atque Thebani perſtitere cum Lacedæmoniis: Thebani quidem, inviti ac nolentes, quippe quos Leonides loco obſidum diſtinebat: Theſpienſes vero libentiſſimi, qui negaverunt ſe Leonide & iis qui cum eo erant deſertis abſceſſuros: permanenteſque una cum illo occubuerunt[a]: quorum dux erat Demophilus 223 Diadromæ filius. Xerxes, ſub exortum ſolis libaminibus factis, tantiſper moratus

ἦαν φυλάξοντες ἐρχλέ. ταύτῃ καὶ μᾶλλον τῇ γνώμῃ πλεῖς ⊕ εἰμὶ, Λεωνίδεω, ἐπεί τε ἤθελε τὰς συμμάχους ἐόντας ἀποπέμψασθαι, καὶ σφέας ἐθέλοντας συναπολέσθαι ἀνδρηίους γενέσθαι· αὐτῷ δὲ ἀπρεπὲς ἐφάνη ἀπολιπόντι τὴν τάξιν, ἐν τῇ καλῶς ἔχων ἔμενε, δεῖν μένοντα μέγα κλέος ἐλείπετο, καὶ ἡ Σπάρτης εὐδαιμονίη οὐκ ἐξηλείφετο. ἐπέχρησε γὰρ τοῦτο ἡ Πυθίη τοῖσι Σπαρτιήτῃσι χρεωμένοισι περὶ τοῦ πολέμου τούτου κατ' ἀρχὰς ἐγγινομένου, ἢ Λακεδαίμονα ἀνάστατον γενέσθαι ὑπὸ τῶν βαρβάρων, ἢ τὸν βασιλέα σφέων ἀπολέσθαι. τοῦτο δὲ σφι ἐν ἔπεσι ἑξαμέτροισι ἔχοντα ἔλεγε ὧδε,

Ὑμῖν δ', ὦ Σπάρτης οἰκήτορες εὐρυχόροιο,
Ἢ μέγα ἄστυ ἐλαυνόμενον ὑπ' ἀνδράσι Περσείδῃσι
Πέρθεται· ἢ τὸ μὲν οὐκί, ἀφ' Ἡρακλέος δὲ γενέθλης
Πενθήσει βασιλῆ [b] Φθίμενον Λακεδαίμονος ἤρ.
Οὐ γὰρ τοῦ ταύρων ἀλκὴ μένος οὐδὲ λεόντων
Ἀντιβίου. Ζηνὸς γὰρ ἔχει μένος· οὐδέ ἑ φημὶ
Σχήσεσθ', πρὶν τὸ δ' ἕτερον ἀφ' ὅτου πάντα δάσηται.

τοῦτό τι δὴ ὑπολεγόμενον Λεωνίδεω, καὶ βουλόμενον κλέος καταθέσθαι μοῦνον Σπαρτιητέων, ἀποπέμψαι τοὺς συμμάχους μᾶλλον, ἢ γνώμῃ διενεχθέντας ἔτω ἀκόσμως οἴχεσθαι τοὺς οἰχομένους. Μαρτύριον δέ μοι καὶ τόδε οὐκ ἐλάχιστον τούτου πέρι γέγονε. ὁ γὰρ μοῦνον τοῦτον ἄλλως, ἀλλὰ καὶ τὸν μάντιν ὃς εἵπετο τῇ στρατιῇ ταύτῃ, Μεγιστίεω τὸ Ἀκαρνᾶνα, λεγόμενον εἶναι τὸ ἀνέκαθεν ἀπὸ Μελάμποδος ⊕, τοῦτον ἅπαντα οὐκ [c] τὰ ἱρῶν τὰ μέλλοντά σφι ἐκβαίνειν εἰπόντα [d], φανερός ἐστι Λεωνίδης ἀποπέμπων, ἵνα μὴ συναπόληται σφι. ὁ δ', ἀποπεμπόμενος ⊕, αὐτὸς μὲν οὐκ ἀπελίπετο, τὸ δὲ παῖδα συστρατευόμενον, ἐόντα οἱ μονογενέα, ἀπέπεμψε. Οἱ μέν νυν σύμμαχοι οἱ ἀποπεμπόμενοι, οἴχοντό τε ἀπιόντες, καὶ ἐπείθοντο Λεωνίδῃ. Θεσπιέες δὲ καὶ Θηβαῖοι κατέμειναν μοῦνοι παρὰ Λακεδαιμονίοισι. τιτέων δέ, Θηβαῖοι μέν, ἀέκοντες ἔμενον, καὶ ὁ βουλόμενοι· καλέοντος γάρ σφεας Λεωνίδεω, ἐν ὁμήρων λόγῳ πιεύμενος· Θεσπιέες δέ, ἑκόντες μάλιστα· οἱ οὐκ ἔφασαν, ἀπολιπόντες Λεωνίδεω τε καὶ τοὺς μετ' αὐτοῦ, ἀπαλλάξεσθαι, ἀλλὰ καταμείναντες συναπέθανον. ἐστρατήγεε δέ αὐτέων Δημόφιλος Διαδρόμεω. Ξέρξης δέ, ἐπεὶ ἡλίου ἀναλάμψαντος σπονδὰς ἐποιήσατο,

a MS. habet ἐμάχοντο. b βασιλῆα. c MS. habet τοῦτον ἐπόντα οὐκ. d Vocem ἐπόντα ignorat MS.

Expugnatio Thermopylarum. Mors Leonidæ. Certamen de cadavere. Fratres duo Xerxis cadunt.

ὀπίσω χρόνον, ἐς ἀγορῆς κυ μάλιστα πληθώρην πεφοιτέοντα ἐπιέσθαι. κὴ γὰρ ἐπέστελλε ἐξ Ἐπιάλτεω ὧδε. ἀπὸ γὰρ τοῦ ὄρεος ἡ κατάβασις συντομωτέρη ἐστὶ, κὴ βραχύτερος ὁ χῶρος πολλὸν ὑπερ ἡ περίοδός τε κὴ ἀνάβασις. οἵ τε δὴ βάρβαροι οἱ ἀμφὶ Ξέρξεα προσήισαν, κὴ οἱ ἀμφὶ Λεωνίδην Ἕλληνες, ὡς τὴν ὀπὶ θανάτῳ ἔξοδον πιεύμενοι ἤδη πολλῷ μᾶλλον ἢ κατ' ἀρχὰς ἐπεξήισαν ἐς τὸ εὐρύπαστον τοῦ αὐχένος. τὸ μὲν γὰρ ἔρυμα τοῦ τείχεος ἐφυλάσσετο. οἱ δὲ, ἀνὰ τὰς προτέρας ἡμέρας ὑπεξιόντες ἐς τὰ στενότερα, ἠμάχοντο· τότε δὴ συμμισγοντες ἔξω τῶν στενῶν, ἔπιπτον πολλοὶ τῶν βαρβάρων. ὄπισθε γὰρ οἱ ἡγεμόνες τῶν τελέων ἔχοντες μάστιγας, ἐρράπιζον πάντα ἄνδρα, αἰεὶ ἐς τὸ πρόσω ἐποτρύνοντες. πολλοὶ μὲν δὴ ἐσέπιπτον αὐτέων ἐς τὴν θάλασσαν, κὴ διεφθείροντο· πολλῷ δὲ ἔτι πλείους καταπατεόντο ζωοὶ ὑπ' ἀλλήλων. λύη δὲ λόγου ἐδεὶς ἦν ἀπολλυμένων. ἅτε γὰρ ἀπισταμένοι τὸν μέλλοντά σφι ἔσεσθαι θάνατον ἐκ τῶν περιόντων τὸ οὖρος, ἀπεδείκνυντο ῥώμης ὅσον εἶχον μέγιστον ἐς [b] τοὺς βαρβάρους, ἀδηφαγεόμενοί τε κὴ ἀτίοντες. Δόρατα μέν νυν τοῖσι πλέοσι αὐτέων τηνικαῦτα ἐτύγχανε κατηγέατα ἤδη, οἱ δὲ τοῖσι ξίφεσι διεργάζοντο τοὺς Πέρσας. Λεωνίδης τε ἐν τούτῳ τῷ πόνῳ πίπτει, ἀνὴρ γενόμενος ἄριστος, κὴ ἕτεροι μετ' αὐτοῦ ὀνομαστοὶ, πολλοὶ δὲ καὶ ὀνομαστοὶ Σπαρτιητέων [c], τοὺς ἐγὼ ὡς ἀνδρῶν ἀξίων γενομένων ἐπυθόμην τὰ ἐνόματα. ἐπυθόμην δὲ κὴ ἁπάντων τῶν τριηκοσίων. κὴ δὴ κὴ Περσέων πίπτουσι ἐνθαῦτα ἄλλοι τε πολλοὶ κὴ ἀνομαστοὶ, ἐν οἷς δὴ κὴ Δαρείου δύο παῖδες, Ἀβροκόμης τε κὴ Ὑπεράνθης, ἐκ τῆς Ἀρτάνεω [d] θυγατρὸς Φραταγούνης γεγονότες Δαρείῳ. ὁ δὲ Ἀρτάνης, Δαρείου μὲν τοῦ βασιλέος ὢν ἀδελφεὸς, Ὑστάσπεος δὲ τοῦ Ἀρσάμεος παῖς. ὃς κὴ ἐκδιδοῖ τὴν θυγατέρα Δαρείῳ, τὸν οἶκον πάντα τὸν ἑωυτοῦ ἐπέδωκε, ὡς μούνης οἱ ἐούσης παιδὸς τῆσδε τέκνου. Ξέρξεώ τε δὴ δύο ἀδελφεοὶ ἐνθαῦτα πίπτουσι μαχεόμενοι ὑπὲρ τοῦ νεκροῦ τοῦ Λεωνίδεω· Περσέων τε κὴ Λακεδαιμονίων ὠθισμὸς ἐγένετο πολλός· ἐς ὃ τοῦτόν τε ἀρετῇ οἱ Ἕλληνες ὑπερεξέρυσαν [e], κὴ ἐτρέψαντο τοὺς ἑωυτῶν τετράκις. τοῦτο δὲ συνεσήκεε μέχρι οὗ οἱ σὺν Ἐπιάλτῃ παρεγένοντο. ὡς δὲ τοῦτο ἤκουσαν ἐπύθοντο οἱ Ἕλληνες, ἐνθεῦτεν ἤδη ἐτρωπῶντο τὸ νῶτον. ἐς τε γὰρ τὸ στενὸν τὸ ὀδοῦ ἀνεχώρεον ὀπίσω, κὴ καταβάντες τὸ τεῖχος, ἐλθόντες,

tus dum tempus eſſet quo forum ſolet maxime frequens eſſe hominibus, è caſtris movit. etenim ita ab Epialte erat mandatum. nam deſcenſus à monte, compendiarius magis ac brevioris multo ſpatii quam circuitus atque aſcenſus. Et Barbari igitur, qui circa Xerxem erant, acceſſere, & Leonides ac Græci, qui cum eo erant, tanquam ad necem exitum facturi, jam multo magis quam à principio itidem progreſſi ſunt ad faucium partem laxiſſimam. nam munitiones muri eos tutabantur. Et qui ſuperioribus diebus in loca arcta prodeuntes dimicaverant, tunc extra anguſtias facto conflictu permulti barbarorum cadebant. Nam duces à tergo ſui quiſque agminis, flagellis quæ geſtabant unumquemque cædebant, aſſidue ad procedendum adhortantes. unde multi eorum in mare decidentes abſumebantur, multo plures invicem vivi proculcabantur, quum nulla pereuntis ratio haberetur. Quumque ſcirent impendere ſibi necem ab iis qui montem circumiverant, quantum maxime roboris poterant id in barbaros oſtendebant, ingruentes ac ſeſe intrudentes. Quorum pleriſque quum jam lanceæ 224
diffractæ eſſent, illi vero gladiis Perſas obtruncabant, & Leonides in hoc diſcrimine cecidit, navata ſtrenuiſſime opera, & cum eo alii inſignes, multi vero etiam non inſignes Spartani: quorum ego tanquam dignorum virorum nomina ſciſcitatus ſum; ſed & ſciſcitatus fui trecentorum omnium. Perſarum quoque illic cum multi alii celebres ceciderunt, tum vero duo Darii filii, Abrocomes & Hyperanthes: quos Darius ex Phrataguna Artanis filia ſuſtulerat. Artanes autem, Darii regis frater, & Hyſtaſpis filius nepos Arſamis erat, qui quum Dario filiam nuptum dedit, omnem inſuper ei domum tradidit, ut qui eſſet unicæ pater. Xerxis igitur duo fratres 225
de cadavere Leonidæ pugnantes occubuere; adeoque vehemens fuit Perſarum Lacedæmoniorumque conflictus, donec Græci & cadaver Leonidæ virtute ſubtraxerunt, & quater adverſarios fugere compulerunt. & eouſque perſtiterunt, dum ii qui cum Epialte erant adfuere. Quos ubi venire audierunt Græci, tum vero pugnandi ardor immutatus eſt. nam ad anguſtias viæ ſeſe retro recepere: & prætergreſſi murum, quum veniſſent, in tu-

a στόμιον. b ὅσον ἶχον μέγεθος ἑᾳ. c μετ' αὐτῶν ὀνομαστοὶ Σπαρτιήτων. d Ἀτάρνεω & mox Ἀτάρνης. e ὑπερεξέρυσαν.

Leo lapideus ad ſepulchrum Leonidæ. Locus ubi cæteri perierint. Dieneces, Alpheus & Maron maxime laudati, & Dithyrambus Theſpienſis. Carmina funebria Amphictyonum.

tumulo addenſati federunt cuncti, præter Thebanos. Eſt autem iſte tumulus in ingreſſu, ubi nunc ad Leonidem ſtat lapideus leo. Hoc in loco defenſantes ſe gladiis ſuis, qui adhuc ſupererant, barbari & manibus & mucronibus obruerunt inceſſentes; alii ex adverſo urgentes, & in munitionem muri terra congeſta; alii undique circumvenientes & circumſtantes. Lacedæmonii autem atque Theſpienſes quum tales extiterint, præſtantiſſimus tamen extitiſſe fertur Dieneces Spartiata: quem, antequam cum Medis confligeretur, hoc dictum dixiſſe ajunt: quum à quodam Trachinio audiſſet barbaros ubi emiſſuri eſſent arcus, præ multitudine ſagittarum ſolem obducturos, tantam eorum eſſe copiam, adeo non his expavefactus eſt, ut parvi faciens Medorum turbam, reſponderit, Omnia ſibi bona Trachinium hoſpitem nunciare, ſi Medis ſolem occultantibus ſub umbra cum illis, & non in ſole pugna ipſis futura eſſet. Hæc & alia hujuſmodi dicta ajunt Dienecem Lacedæmonium reliquiſſe monumenta. Poſt hunc è Lacedæmoniis duo fratres præſtantiſſimi feruntur fuiſſe, Alpheus & Maron, Orſiphanto geniti: è Theſpienſibus autem excelluit maxime Dithyrambus Harmatidæ filius. His eo loci ubi ceciderunt ſepultis, & iis ſociis qui prius occubuerunt, quam à Leonide dimiſſi abierunt, epigrammata his verbis inſcripta ſunt,

226

227

228

Terdecies centum hic certarunt millibus olim
E Peloponneſo millia quarta virûm.

Hæc univerſis ſuperſcripta ſunt: iſta peculiariter Spartiatis,

Nos Lacedæmoniis refer hic, peregrine, jacentes,
Illorum dictis dum damus obſequium.

Et Lacedæmoniis quidem iſtud: vati autem quod ſequitur;

Nobilis hoc buſtum eſt (Medi occidere) Megiſtæ,
Sperchium ad fluvium: non ſed inultus obit.
Qui vates obitum quamvis præſciret adeſſe,
Sparta haud ſuſtinuit deſerviſſe duces.

Qui hos inſcriptionibus & cippis exornarunt, præter inſcriptionem vatis Amphictyones fuere: at iſtud vatis Megiſtiæ, Si-

ἡνῆες, ἵζοντο ὅπῃ τὸν κηλωνὸν πάντες ἀλέες οἱ ἄλλοι πλὴν Θηβαίων. ὁ δὲ κηλωνὸς ὅτ[a] ἔστι ἐν τῇ ἐσόδῳ ὄκῃ νυῦ ὁ λίθινος λέων ἕστηκε ὅπῃ Λεωνίδης. ἐν τούτῳ σφέας τῷ χώρῳ ἀλεξομένους μαχαίρῃσι τῇσι αὐτῶν αἳ ἐτύγχανον[b] ἔτι ἐοῦσαι, καὶ χερσὶ καὶ στόμασι κατέχωσαν οἱ βάρβαροι βάλλοντες, οἱ μὲν, ἐξ ἐναντίης ὑπαντιόμενοι, καὶ τὸ ἔρυμα τοῦ τείχεος συγχώσαντες· οἱ δὲ, περιελθόντες πάντοθεν περισσεδόν. Λακεδαιμονίων δὲ καὶ Θεσπιέων τοιούτων γινομένων, ὅμως λέγεται ἄρασσος ἀνὴρ γένος Σπαρτιήτης Διηνέκης· τὸ τόδε φασὶ εἰπεῖν[c] τὸ ἔπος πρὸν ἢ συμμῖξαι σφέας τοῖσι Μήδοισι, πυθόμενον πρὸς τοῦ τῶν Τρηχινίων ὡς ἐπεὰν οἱ βάρβαροι ἀποιέωσι τὰ τοξεύματα, τὸν ἥλιον εἶναι ὑπὸ τῆς πληθέος τῶν οἰστῶν ἀποκρύπτουσι· τοσοῦτό τι πλῆθος αὐτέων εἶναι. τὸν δὲ, οὐκ ἐκπλαγῆναι τούτοισι, εἰπεῖν[c] (ἐν ἀλογίῃ ποιεύμενον τὸ Μήδων πλῆθος) ὡς πάντα σφι ἀγαθὰ ὁ Τρηχίνιος ξεῖνος ἀγγέλλοι, εἰ ἀποκρυπτόντων τῶν Μήδων τὸν ἥλιον, ὑπὸ σκιῇ ἔσοιτο πρὸς αὐτοὺς ἡ μάχη, καὶ οὐκ ἐν ἡλίῳ. ταῦτα μὲν καὶ ἄλλα τοιαῦτά φασι Διηνέκεα τὸν Λακεδαιμόνιον λιπέσθαι μνημόσυνα. Μετὰ δὲ τοῦτον ἀρίστους λέγουσι Λακεδαιμονίων δύο ἀδελφεοὶ, Ἀλφεός τε καὶ Μάρων, Ὀρσιφάντου παῖδες. Θεσπιέων δὲ εὐδοκίμεε μάλιστα τῷ οὔνομα ἦν Διθύραμβος, Ἁρματίδεω. Θαφθεῖσι δὲ σφι αὐτοῦ τούτοισι τοῖσι ἔπεσον, καὶ τοῖσι πρότερον τελευτήσασι ἢ τὸν Λεωνίδεω ἀποπεμφθέντας οἴχεσθαι, ὑπογέγραπται γράμματα λέγοντα τάδε,

Μυριάσιν ποτὲ τῇδε τριηκοσίοις ἐμάχοντο
Ἐκ Πελοποννάσου[d] χιλιάδες τέτορες.

ταῦτα μὲν δὴ τοῖσι πᾶσι ὑπογέγραπται. τοῖσι δὲ Σπαρτιήτῃσι ἰδίη,

Ὦ ξεῖν', ἄγγελλον Λακεδαιμονίοις ὅτι τῇδε
Κείμεθα, τοῖς κείνων ῥήμασι πειθόμενοι.

Λακεδαιμονίοισι μὲν δὴ τάδε· τῷ δὲ μάντι, τόδε,

Μνῆμα τόδε κλεινοῖο Μεγιστία, ὅν ποτε Μῆδοι
Σπερχιὸν ποταμὸν κλῖναν ἀμφιβάμενοι·
Μάντιος, ὃς τότε κῆρας ἐπερχομένας σάφα εἰδὼς,
Οὐκ ἔτλη Σπάρτης ἡγεμόνας προλιπεῖν.

Ὑπογράμμασι μὲν νυν καὶ τούτοισι, ἔξω ἢ τὸ τοῦ μάντιος ὑπόγραμμα, Ἀμφικτύονες εἰσὶ σφέας οἱ ὑποσημήναντες· τὸ δὲ τοῦ μάντιος Μεγιστίεω, Σι-

a Hæc vox ὅτ[ος] non eſt in MS. b αὐτέων ἐτύγχανον. c εἶπαι bis. d Ἐκ Πελοποννήσου.

Etiam Simonidis. Mentis diversitas in Eurytò & Aristodemo, & hujus infamia, mors quoque, sed honestior. Pantitæ feritas. Thebanorum cupido vitæ & transitus ad Persas.

Σιμωνίδης ὁ Λεωπρέπεός ἐστι κατὰ ξεῖνίην ὁ Ἰητιγενέσας. Δυο ἢ τετρέων τε τριηκοσίων λεγομένων Εὐρυτόν τε & Ἀριστόδημον, παρεὸν αὐτοῖσι ἀμφοτέροισι, κοινῷ λόγῳ χρησαμένοισι, ἢ σῶσασθαι ὁμοῦ ἐς Σπάρτην, ὡς μεμελημένοι τε ἔσαν ὑπ' ἀσπίδων ἰέναι Λεωνίδεω, καὶ κατεκέατο ἐν Ἀλπηνοῖσι ὀφθαλμιῶντες ἐς τὸ μέγιστον· ἢ εἰ μὴ ἐβούλοντο νοσῆσαι, ἀποθανεῖν ἅμα τοῖσι ἄλλοισι· παρεόν σφι τετρέων τὰ ἕτερα ποιέειν, οὐκ ἐθελῆσαι [a] ὁμοφρονέειν. ἀλλὰ γνώμῃ διενειχθέντας, Εὐρυτον μὲν, πυθόμενον τὴν τῶν Περσέων περίοδον, αἰτήσαντά τε τὰ ὅπλα, καὶ ἐνδύντα, ἄγειν αὐτὸν κελεῦσαι τοὺς εἵλωτας ἐς τοὺς μαχομένους· ὅκως δὲ αὐτὸν ἤγαγε, τοὺς μὲν ἀγαγόντα, οἴχεσθαι φεύγοντας· τοὺς δὲ, ἐσπεσόντας ἐς τὸ ὅμιλον, διαφθαρῆναι. Ἀριστόδημον δὲ, ἀποψυχέοντα διαφθαρῆναι. εἰ μέν νυν ἓν μοῦνον Ἀριστόδημον ἀλογήσαντα [b] ἀπονοσῆσαι ἐς Σπάρτην, ἢ καὶ ὁμοῦ σφέων ἀμφοτέρων τὴν αὐτὴν ἰθέην, δοκέειν ἐμοὶ, οὐκ ἂν σφι Σπαρτιήτας μισῖν ὑδεμίαν ἐπιθεῖναι· νυνὶ δὲ τοῦ μὲν αὐτῶν ἀπολομένου [c], τοῦ δὲ, τὸν μὲν αὐτῆς ἐχομένην ἐπιφάσιον, οὐκ ἐθελήσαντα ἀποθνήσκειν, ἀναγκαίως σφι ἔχειν μισέεσθαι μεγάλως Ἀριστοδήμῳ. Οἱ μὲν νυν ὕστερον σωθῆναι λέγουσι Ἀριστόδημον ἐς Σπάρτην, καὶ διὰ τοιάδε ἐπιφορὴν τοιήνδε· οἱ δὲ, ἄγγελον πεμφθέντα οὐκ ἐθελῆσαι, ἐξεὸν αὐτῷ καταλαβεῖν τὴν μάχην γινομένην, οὐκ ἐθελῆσαι, ἀλλ' ὑπομεῖναντα ἐν τῇ ὁδῷ, ἐπειγόμενον· τὸν δὲ συνάγγελον αὐτοῦ, ἀπικόμενον ἐς τὴν μάχην, ἀποθανεῖν. Ἀπονοσήσαντα δὲ ἐς Λακεδαίμονα ὁ Ἀριστόδημος, οἰδόντος τε εἶχε τὸν κνημὸν, πάχεος δὲ τοιάδε, ἀτίμωτον· ὅτι οἱ πῦρ ἐδιὰς ἔναυε Σπαρτιητέων, ὅτε διελέγετο. ἔνδοξός τε εἶχε, ὁ τρέσας Ἀριστόδημος καλεόμενος. ἀλλ' ὁ μὲν ἐν τῇ ἐν Πλαταιῇσι μάχῃ ἀνέλαβε πᾶσαν τὴν ἐπενεχθεῖσάν οἱ αἰτίην. Λέγεται δὲ ἄλλον ἀποπεμφθέντα ἄγγελον ἐς Θεσσαλίην τῶν τριηκοσίων τούτων, ἐπιχωρέοντα, τῷ ὄνομα εἶναι Παντίτην· νοσήσαντα δὲ τοῦτον ἐς Σπάρτην, ὡς ἠτίμωτο, ἀπάγξασθαι. Οἱ δὲ Θηβαῖοι, τοῦ Λεοντιάδεω ἐσταθμεῦντος, τέως μὲν μετὰ τῶν Ἑλλήνων ἐόντες ἐμάχοντο, ὡς ἀναγκαίης ἐχόμενοι, ἐπὶ τὴν βασιλέος στρατιήν· ὡς δὲ εἶδον κατυπέρτερα τῶν Περσέων γινόμενα τὰ πρήγματα, οὕτω δὴ τῶν σὺν Λεωνίδῃ Ἑλλήνων ἐπιχωρεόντων ἐπὶ τὸν κολωνὸν, ἀποσχισθέντες τούτων, χεῖρας τε προέτεινον, καὶ ἦισαν ἄσσον τῶν βαρβάρων· λέγοντες τὸν ἀληθέστατον τῶν λόγων, ὡς ἐμη-

Simonides Leoprepis filius, propter hospitii jucunditatem inscripsit. Ex his trecentis feruntur duo EUrytus & Aristodemus, & quum liceret ambobus publico jure utentibus aut salutem sibi parare Spartam euntibus, sicut erant è castris ab Leonide remissi, & decumbebant in Alpenis acerrime oculis laborantes; aut, si reverti recusarent, una cum aliis occumbere: quum liceret illis alterutrum facere, noluisse idem consilium sequi: sed quum discreparent, EUrytum quidem audita Persarum circuitione petiisse arma, & quum induisset jussisse hilotam ad pugnantes ducere. hunc ubi duxit, illum qui duxerat fugæ se mandantem abiisse, illum dato in agmen impetu occubuisse: Aristodemum vero præ ignavia remansisse. Quod si vel Aristodemus solus redire Spartam neglexisset, aut si pariter ambo reduces fuissent, videntur mihi Spartiatæ nullam iis pœnam irrogaturi fuisse; nunc autem altero eorum extincto, altero qui vicinus eidem occasioni, tamen occumbere noluerit, necessario debuisse magnopere irasci Aristodemo. Quidam hunc in modum & ob hanc caussam Aristodemum sospitem rediisse Spartam ajunt. Alii autem ab exercitu pro nuncio missum, quum possetpugnæ quæ fiebat adesse, noluisse, sed moratum in via, fuisse superstitem: sociumque ejus qui una mittebatur, in pugnam profectum oppetiisse. Lacedæmonem igitur regressus Aristodemus probro & ignominia notatus est: qualia quum exciperet, erat infamis, neque eum quisquam Spartiatarum igni aut alloquio impertivit; & ignominiam subibat Aristodemus fugax appellatus. Verum hic omnem sibi objectam culpam in pugna apud Platæas gesta delevit. Fertur item alius ex eisdem trecentis superfuisse, in Thessaliam pro nuncio missus, cui nomen erat Pantitæ: sed Spartam reversus, quum opprobrium esset, sese strangulasse. Thebani autem, quorum dux erat Leontiades, hactenus vi retenti à partibus Græcorum dimicaverunt adversus regis copias; at ubi res Persarum superiores esse animadverterunt, ibi à Græcis cum Leonida ad tumulum ire properantibus se dissociantes, manus ad barbaros protenderunt, ad eosque propius accesserunt, referentes, quod verissimum erat, sese cum Me-

229 230 231 232 233

a MS. habet ἐθέλησαν. b ἀλγήσαντα. c μὲν, ἀπολομένου.

Et tamen aſpere habiti. Hinc Xerxis cum Demarato conſilium de Lacedæmoniorum numero, & modo eos ſubigendi. Cytheræ inſulæ ratio, & Chilonis de ea judicium.

Medis ſentire, terramque & aquam regi inter primos dediſſe; at vi coactos ad Thermopylas veniſſe, & à culpa cladis regi illatæ abeſſe. Hæc allegantes, quorum etiam Theſſalos teſtes habebant, ſervati ſunt: non tamen omnia fortunati fuerunt. nam barbari qui eos illuc progreſſos cepere, aliquos horum ut accedebant etiam obtruncaverunt; pluribus, juſſu Xerxis, regias notas inuſſerunt, à duce Leontiade exorſi: cujus filium EUrymachum poſtea Platæenſes, quadringentorum Thebanorum ducem, quum urbem ipſorum teneret, interemere.
234 Hunc quidem in modum Græci ad Thermopylas dimicaverunt. Xerxes autem accitum Demaratum interrogavit, hinc orſus, Demarate, virum te bonum eſſe indicio veritatis experior; quæ enim dixiſti, ea omnia perinde evenere: nunc hoc mihi pandito, Quotnam ſunt reliqui Lacedæmonii; quotve eorum tales in re bellica? an & univerſi? Cui Demaratus, Multitudo, rex, inquit, Lacedæmoniorum omnium magna eſt, & civitates multæ. Quod autem diſcere vis, ſcies: Eſt enim in Lacedæmone urbs Sparta octo millium ferme virorum, qui omnes iis qui hîc pugnavere ſunt ſimiles; ceteri Lacedæmonii, non illis quidem ſimiles, ſed tamen ſtrenui. Ad hunc Xerxes, Demarate, inquit, agedum expone quo pacto hos viros minimo cum labore ſubigamus. tu namque calles quo tendant eorum conſilia, ut-
235 pote quorum rex fuiſti. Cui Demaratus, Quum, inquit, me, ô rex, libenter conſulas, æquum eſt me tibi expromere, quod ſit optimum; nempe, ſi trecentas naves ex navali copia in oram Lacedæmoniam mittas. adjacet autem illi inſula nomine Cythera: quam obrui mari quàm extare conducibilius eſſe Spartiatis Chilon ajebat, vir apud nos ſapientiſſimus: videlicet expectans ſemper ab ea aliquid tale futurum, quale nunc ego expono; non ille quidem tuam claſſem prævidens, ſed quamcunque ſimiliter extimeſcens. Ex hac igitur inſula exorti tui Lacedæmonios territent. Ita illi ex vicino nacti domeſticum bellum, nihil tibi erunt timendi, ne ceteræ Græciæ, quum à tuis pedeſtribus copiis expugnatur; auxilia ferant: ſubacta autem reliqua Græcia, Laconica ſola jam linquitur invalida. Quod niſi feceris, hoc fo-

μηδίζεσι, ϗ γλῶ τε Ϲ ὕδωρ ἐν πρώτοισι ἔδοσαν βασιλέϊ· ὡς δὴ ἀναγκαίης ἐχόμενοι, ἐς Θερμοπύλας ἀπικοίατο, ϗ ἀναίτιοι εἶεν [a] ϒ πρώματος ϒ γεγονότος βασιλέϊ· ὥστε ταῦτα λέγοντες ὀρθὰ λέγοντο· εἶχον γὰρ Ϲ Θεσσαλοὶ τὸ λόγων τούτων μάρτυρας. ὁ μέντοι τάγε πάντα ηὐτύχησαν· ὡς γὰρ αὐτοὺς ἔλαβον οἱ βάρβαροι ἰόντας, τοὺς μέν τινας αὐτέων [b] ϗ ἀπέκτειναν προσιόντας, τοὺς δὲ πλεῦνας αὐτέων, κελεύσαντος Ξέρξεω, ἔστιζον στίγματα βασιλήϊα, δεξάμενοι δὲ τὸ στρατηγὸν Λεοντιάδεω. τοῦ δὲ παῖδα Εὐρύμαχον χρόνῳ μετέπειτα ἐφόνευσαν Πλαταιέες, στρατηγήσαντα ἀνδρῶν Θηβαίων τετρακοσίων, ϗ χόνα τὸ ἄστυ τὸ Πλαταιέων. Οἱ μὲν δὴ περὶ Θερμοπύλας Ἕλληνες ὧδε ἠγωνίσαντο. Ξέρξης δὲ καλέσας Δημάρητον, ἠρώτα „ δεξάμενον· ἐνθένδε, Δημάρητε, ἀνὴρ εἶς ἀγαθός. „ τεκμαίρομαι δὲ τῇ ἀληθείῃ· ὅσα γὰρ εἶπας, ἅ- „ παντα ἀπέβη ἔτω. νῦν δέ μοι εἰπὲ κόσοι τινές „ εἰσι οἱ λοιποὶ Λακεδαιμόνιοι· ϗ πλέων ὁκόσοι „ τοιοῦτοί τὰ πολέμια, εἴτε Ϲ ἅπαντες. ὁ δ' εἶπε, „ Ὦ βασιλεῦ, πολλὸς μὲν πάντων τ' Λακεδαι- „ μονίων πολλὸν, ϗ πόλις πολλαί· τὸ δὲ θέλεις „ σκέμασθαι, εὐδήσεις. ἔστι ἐν τῇ Λακεδαίμονι [c] „ Σπάρτη, πόλις ἀνδρῶν ὀκταχιλίων μάλιστα· „ ϗ ἔτοι πάντες εἰσὶ ὁμοῖοι τοῖσι ἐνθάδε μαχε- „ σαμένοισι. οἵγε μὲν ἄλλοι Λακεδαιμόνιοι, πλέ- „ τοισι μὲν οὐκ ὁμοῖοι, ἀγαθοὶ δέ. εἶπε δὲ ὡς τοῦ- „ τα Ξέρξης, Δημάρητε, τέῳ τρόπῳ ἐπιστησόμε- „ θα τὸ τ' ἀνδρῶν τελέων ὀλιγοστήσομεν; ἴθι, ἐξη- „ γέο. σὺ γὰρ ἔχεις αὐτέων τὰς διεξόδους [d] τ' βουλ- „ μάτων, οἷα βασιλεὺς ἡγεόμενος. Ὁ δ' ἀμείβε- „ το, Ὦ βασιλεῦ, εἰ μὲν δὴ συμβουλεύεαί μοι πρό- „ θυμως, δίκαιόν μέ σοί ἐστι φράζειν τὸ ἄριστον. „ εἰ τῆς ναυλικῆς στρατιῆς νέας τριηκοσίας ἐπι- „ στείλας ἐπὶ τὴν Λάκαιναν χώρην. ἔστι γὰρ ἐπ' „ αὐτῇ νῆσος ἐπικειμένη, τῇ ὄνομά ἐστι Κύθη- „ ρα· τὴν Χείλων [e], ἀνὴρ παρ' ἡμῖν σοφώτα- „ τος ἡγεόμενος, κέρδος μέζον ἔφη εἶναι „ Σπαρτιήτῃσι κατὰ τὴν θαλάσσης καταδεδυκέναι „ μᾶλλον ἢ ὑπερέχειν, αἰεί τι προσδοκῶν ἀπ' „ αὐτῆς τοιοῦτο ἔσεσθαι οἷόν τι ἐγὼ ἐξηγέομαι· ὅτι „ τὸν στόλον προειδὼς, ἀλλὰ πάντα ὁμοίως φο- „ βεόμενος ἀνδρῶν στόλον. ἐκ ταύτης ὦν τὴν νή- „ σον ἑρμεώμενοι, φοβεόνταν τοὺς Λακεδαιμονίους. „ παροίκου δὲ πολέμου σφι ἐόντος οἰκηίου, ἥδεν „ δεινοὶ ἔσοντά τοι, μὴ τὰ ἄλλης Ἑλλάδος ἀλισκο- „ μένης ὑπὸ τοῦ πρὸς, βοηθέωσι ταύτῃ. κατα- „ δουλωθείσης δὲ τὰ ἄλλης Ἑλλάδος, ἀσθενὲς ἤδη „ τὸ Λακωνικὸν μοῦνον λείπεται. λῦε δὲ ταῦτα μὴ

a εἶναι. b Vox hæc αὐτέων non eſt in MS. c Λακεδαιμονίῃ. d αὐτέων διεξόδους. e Χίλων.

Alia ſententia Achæmenis, & victrix, ne pars Perſicæ claſſis mittatur in Laconicam. Xerxis bona opinio de Demarato, & de invidia inter hoſpites aut cives.

„ποιῆς, ταῦτά τοι προσδόκα ἔσεσθαι· ἔστι δ' Πε-
„λοποννήσῳ ἰσθμὸς ἔθνος. ἐν τούτῳ τῷ χώρῳ
„πάντων Πελοποννησίων συνομοσίνλων ὅπλα σοὶ,
„μάχας ἰσχυροτέρας ἄλλας τ' ἠμυένων προσ-
„δέκεο ἔσεσθαί τοι. ἐκεῖνο δὲ ποιησαντι, ἀμαχη-
„τὶ ὄ, τε ἰσθμὸς ἔστω καὶ αἱ πόλις προσχω-
„ρήσουσι. Λέγει μὴ τοῦτον Ἀχαιμένης, ἀδελ-
φεός τε ἐὼν Ξέρξεω, καὶ ἔχων ναυτικοῦ στρατοῦ στρα-
τηγὸς, εὐδοκιμώτατόν τε τῷ λόγῳ, καὶ δείσας μὴ
„ἀναγνωσθῇ Ξέρξης ποιέειν ταῦτα, Ὦ βασι-
„λεῦ, ὁρέω σε ἀνδρὸς ἐκδεκόμενον λόγους, ὃς
„φθονέει τοι εὖ πρήσσοντι, ἢ καὶ προδιδοῖ πρή-
„γματα τὰ σά. καὶ γὰρ δὴ καὶ τρόποισι τοιού-
„τοισι χρεώμενοι οἱ Ἕλληνες χαίρουσι· ἔχ τε
„εὐτυχέοντ φθονέουσι, καὶ τὸ κρέσσον συγίουσι.
„εἰ δ' ὅπλα τῆσι παρεούσῃσι τύχῃσι, τῶν νέες
„ἐναυμηχήκασι πεντακόσιαι, ἄλλας ἐκ τῆς βαρ-
„βάρου τριηκοσίας ἀποπέμψεις προσπολεμέειν Πε-
„λοποννήσου, ἀξιόμαχοί τοι γενόνται οἱ ἀντί-
„παλοι· ἀλλὰ δὲ ἐὼν ὁ ναυτικὸς στρατὸς, δυσμε-
„τοχείρωτός τε αὐτοῖσι γίνεται, καὶ δεχθεὶς
„οὐκ ἀξιόμαχοί τοι ἔσονται· καὶ πᾶς ὁ ναυτι-
„κὸς τῷ πεζῷ ἀρήξει, καὶ ὁ πεζὸς τῷ ναυτι-
„κῷ, ὁμοῦ πορευόμενοι. εἰ δὲ διαπάσεις,
„ὅτε σὺ ἔσεαι κείνοισι χρήσιμος, ὅτε κεῖνοι
„σοί· τὰ σεωυτοῦ δὲ τίθεμενος εὖ, γνώμιν ἔ-
„χων τὰ τῶν ἀντιπολέμων μὴ ὅπιλέγεσθαι
„πρήγματα, τῇ τε ἡσσονται τὸν πόλεμον, τά
„τε ποιήσουσι, ὅσοι τε φλῆός εἰσι. ἱκανοὶ γὰρ
„ἐκεῖνοί γε αὐτοὶ ἑωυτῶν περὶ φροντίζειν εἰσὶ,
„ἡμεῖς δὲ ἡμέων ὡσαύτως. Λακεδαιμόνιοι δὲ,
„λὺ ἴωζι ἀντία Πέρσῃσι ἐς μάχλω, ὀδὲν τὸ
„πρεὸν τρῶμα ἀνιεῦσιν. Ἀμείβεται Ξέρξης
τοῖσδε, Ἀχαίμενες, εὖ τε μοι δοκέεις λέ-
„γειν, καὶ ποιήσω ταῦτα. Δημάρητος δὲ
„λέγει μὲν τὰ ἄριστα ἔλπεται εἶναι ἐμοὶ,
„γνώμην μέν τοι ἐσθλὴν ὑπὸ σεῦ. ὁ γὰρ δὴ
„ἐκεῖνό γε ἐνδέξομαι, ὅκως οὐκ εὐνοέει τοῖσι
„ἐμοῖσι πρήγμασι, τοῖσι τε λεγομένοισι πρό-
„τερον ἐκ τούτου σταθμώμενος, καὶ τῷ ἐόντι·
„ὅτι πολίτης μὲν πολίτῃ εὖ πρήσσοντι φθο-
„νέει, καὶ ἔστι δυσμενὴς τῇ σιγῇ· ὀδὲ ἐν [a] συμ-
„βαλλομένῳ γε ἀστῷ, πολίτης ἀνὴρ τὰ ἄριστα
„σέο οἱ δοκέοντα εἶναι ὑποθήσεται, εἰ μὴ περὶ σὺ
„ἀρετῆς ἀνήκει· (ἀπάνιοι δ' εἰσὶ οἱ τοιοῦτοι)
„ξεῖνος δὲ ξείνῳ εὖ πρήσσοντι ἐστὶ εὐμενέστα-
„τον πάντων, συμβαλλομένῳ τε ἂν συμβα-
„λεύσαι τὰ ἄριστα. ὕστω ὧν κακηγορίης περὶ τ
„ἐς Δημάρητον, ἐόντος ἐμοὶ ξείνου, ἀποσχέσθαι
πινα

fore expecta: Eſt Peloponneſi arctus iſthmus, quo in loco Peloponnenſibus omnibus adverſum te conjuratis, alia tibi prœlia ſuperioribus atrociora futura expecta. At ſi illud feceris, citra prœlium & iſthmus hic & civitates tibi ſe dedent. Poſt hunc Achæmenes, Xerxis frater, claſſis præfectus, quum ei colloquio intereſſet, veritus ne Xerxes ad id agendum induceretur, Animadverto, inquit, te, ô rex, verba admittere viri qui tibi proſpere agenti invidet, aut etiam res tuas prodit. His enim moribus uti Græci gaudent, ut & fortunato invideant & meliorem oderint. Quod ſi è præſenti condicione, quum naves quadringentæ naufragium fecerint, trecentas alias è cetera claſſe miſeris ad obeundam Peloponneſum, fiunt nobis adverſarii pares ad decertandum. at ſi conjuncta claſſis fuerit, inoppugnabilis illis redditur, & omnino nobis illi impares erunt: ſimulque omnis exercitus nauticus terreſtri, & invicem terreſtris, una iter faciens, nautico erit auxilio. Quos ſi diſtraxeris, neque tu illis uſui eris, neque illi tibi: ſed tua ipſius bene conſtituens eoque animo agens, ut adverſariorum res non perpendas, vel ubi bellum geſturi ſint, vel quæ acturi, vel quot numero ſint. Illi enim ſoli ad ſibi-ipſis proſpiciendum ſufficiunt, & nos itidem ad conſulendum nobis. Quod ſi Lacedæmonii adverſus Perſas in pugnam ibunt, præſens hoc vulnus minime ſanabunt. Ad hæc ſubjiciens Xerxes, Recte, inquit, Achæmenes, mihi videris dicere: quæ & faciam. Demaratus, quod optimum ille quidem mihi ſperat eſſe, id ſuadet: ejus tamen ſententia à tua ſuperatur. Neque enim illud admitto, eum nolle rebus meis bene conſultum, ut ex iis quæ antea ab eo dicta ſunt, & ex ipſa re conjecto. Quoniam civis quidem civi ſecundis rebus prædito invidet, & in taciturnitate eum male odit: neque quidquam civi conſultanti, vir civis quæ optima ſibi videntur, ſuadeat; niſi prope accefferit ad virtutem, quales pauci ſunt. Hoſpes autem hoſpiti proſpera fortuna utenti, omnium eſt benevolentiſſimus, eique conſultanti optima conſuluerit. Quapropter ab infectatione in Demaratum, quum ſit hoſpes mihi, poſthac abſtinere jubeo.

[a] ἀσὶ ἂν.

Xerxi placuit transire per mortuos & illudere fata Leonidæ per crucem. Lacedæmonii per Demaratum primi sciverunt consilium regis de invadenda Græcia.

beo. Hæc Xerxes loquutus, inter cæsos transiit, ubi erat Leonides: quem quum audisset Lacedæmoniorum regem eundemque ducem fuisse, jussit, postquam abcidissent caput, in crucem tolli. Et mihi cum multis quidem aliis indiciis, tum hoc non minimo factum fuit manifestum, regem Xerxem maxime omnium excanduisse in Leonidem viventem: nam alioqui nunquam in defunctum hoc genere deliquisset; quum ex omnibus quos ego novi hominibus Persæ maxime soleant viros in re militari præstantes honore afficere. Illi igitur quibus imperatum erat, id exequuti sunt. Redeo ad eam narrationem unde antea defecit. Lacedæmonii primi regem adversus Græciam tendere perceperunt, atque ita Delphos ad oraculum miserunt: ubi responsum est id redditum, cujus paulo ante memini. Perceperunt autem miro modo. Demaratus enim Aristonis filius qui profugit ad Medos, non ille erat Lacedæmoniis benevolus (ut ego quidem arbitror, & ratio mecum militat) tamen hoc fecit, sive in hoc bene illis consultum vellet, ut conjectare licet, sive quod insultaret. Nam posteaquam Xerxes statuit adversus Græciam sumere expeditionem, id Demaratus qui Susis erat, quum accepisset, censuit Lacedæmoniis esse indicandum: sed quum aliter nequiret, (quippe periculosum erat ne deprehenderetur) hanc rem commentus est. Sumptis duplicium paginarum pugillaribus, ceram illinc eradit: deinde in eorum ligno consilium regis exarat. quod litteris exaratum, rursus cera inducit, nequid negocii apud viarum custodes exhiberent pugillares vacui qui ferrentur. Sed & ubi Lacedæmonem allati sunt, non poterant Lacedæmonii conjectura adsequi, antequam (ut ego accipio) Cleomenis filia, eademque Leonidæ uxor, Gorgo, illos edocuit sola ipsa, quum excogitavisset, jubens ceram eradi. fore enim ut litteras in ligno reperirent. Ita ei auscultantes litteras repertas legerunt, easque deinde ad alios Græcos miserunt.

238

239

,,τινα δ λοιπὸν κελεύω. Ταῦτα εἰπας Ξέρξης διεξήιε διὰ τ νεκρῶν· καὶ Λεωνίδεω πέρι [a] ἀκηκοὼς, ὅτι βασιλεύς τε ἦν ὁ στρατηγὸς Λακεδαιμονίων, ἐκέλευσε ἀποταμόντας τὴν κεφαλὴν ἀνασταυρῶσαι. δῆλά μοι πολλοῖσι μὲν ὁ ἄλλοισι τεκμηρίοισι, ὃν ἦ δὲ ὁ τῷδε σὺκ ἥκιστα γέγονε, ὅτι βασιλεύς Ξέρξης πάντων δὴ μάλιστα ἀνδρῶν ἐθυμώθη ζώοντι Λεωνίδῃ. ἐ γὰρ κοτε [b] ἐς τ νεκρὸν τοῦτο παρεύομενος· ἐπεὶ τιμᾷν μάλιστα νομίζει τ ἐγὼ οἶδα ἀνθρώπων Πέρσας ἄνδρας ἀγαθὸς τὰ πολέμια. οἱ μὲν δὴ ταῦτα ἐποίευν τοῖσι ἐπετέτακτο ποιέειν. Ἄνειμι δ ὀπίσω ἐς λόγυ τὸν μοι πρόσθεν ἐξέλιπε. ἐπύθοντο Λακεδαιμόνιοι ὅτι βασιλεὺς στέλλοιτο ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα, πρῶτοι, καὶ ἅτω δὴ ἐς τὸ χρηστήριον τὸ ἐς Δελφοὺς ἀπέπεμψαν. ἔνθα δή σφι ἐχρήσθη τὰ ὀλίγῳ πρόσθεν εἶπον. ἐπύθοντο δ τρόπῳ θωϋμασίῳ. Δημάρητος γὰρ ὁ Ἀρίστωνος, φυγὼν ἐς Μήδους, ὡς μὲν ἐγὼ δοκέω, καὶ τὸ οἰκὸς ἐμοὶ συμμάχεται, σὺκ ἐὼν εὔνοος Λακεδαιμονίοισι. πάρεστι δ εἰκάζειν εἴτε εὐνοίῃ ταῦτα ἐποίησε, εἴτε καὶ καταχαίρων. ἐπεί τε γὰρ Ξέρξῃ ἐδόκεε στρατηλατέειν ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα, ἐὼν ἐν Σούσοισι [c] ὁ Δημάρητος, καὶ πυθόμενος ταῦτα, ἠθέλησε Λακεδαιμονίοισι ἐξαγγεῖλαι. ἄλλως μὲν δὴ σὺκ εἶχε σημῆναι· ὑπικινδυνον γὰρ ἐὼν μὴ λαμφθείη· ὁ δ, μηχανᾶται τοιάδε· δελτίον δίπτυχον λαβὼν, τ κηρὸν αὐτὸ ἐξέκνησε, καὶ ἔπειτα ἐν τῷ ξύλῳ δ δελτίῳ ἔγραψε τὴν βασιλέος γνώμην. ποιήσας δ ταῦτα, ὀπίσω ἐπέπηξε τ κηρὸν ἐπὶ τὰ γράμματα, ἵνα φερόμενον κεινὸν τὸ δελτίον, μηδὲν πρῆγμα παρέχοι πρὸς τῶν ὁδοφυλάκων. ἐπεὶ δ καὶ ἀπίκετο [d] ἐς τὴν Λακεδαίμονα, σὺκ εἶχον συμβαλέσθαι οἱ Λακεδαιμόνιοι, πρίν γε δή σφι, ὡς ἐγὼ πυνθάνομαι, Κλεομένεος μὲν θυγάτηρ, Λεωνίδεω δ γυνὴ, Γοργὼ, ὑποθέτερ [e], ἐπιφρασθεῖσα αὐτὴ, τ κηρὸν κνᾶν κελεύσασι, καὶ εὑρήσειν σφέας γράμματα ἐν τῷ ξύλῳ. πυθόμενοι δ, εὗρον, καὶ ἐπελέξαντο, ἔπειτα δ τοῖσι ἄλλοισι Ἕλλησι ἐπέστειλαν [f].

a Vox hæc πέρι non est in MS. b ἐ γὰρ ἄν κοτε. c Σούσῃσι. d ἐπεὶ δ ἀπίκετο. e ὑποθεῖσα. f Apponuntur in MS. hæc verba, Ταῦτα μὲν δὴ ἅτω λέγεται γοῦν. ΗΡΟΔΟΤΟΥ Ζ.

ΗΡΟΔΟΤΟΥ
ΤΟΥ
ΑΛΙΚΑΡΝΑΣΣΕΩΣ
ΙΣΤΟΡΙΩΝ ΟΓΔΟΗ,
ΕΠΙΓΡΑΦΟΜΕΝΗ ΟΥΡΑΝΙΑ.

HERODOTI
HALICARNASSEI
HISTORIARUM
LIBER OCTAVUS,
QUI INSCRIBITUR URANIA.

ΤΑΥΤΑ μὲν δὴ ὕτω λέγεται γενέσθαι. οἱ δὲ Ἑλλήνων ἐς τὸ ναυτικὸν στρατὸν παχθέντες, ἦσαν οἵδε. Ἀθηναῖοι μὲν, νέας παρεχόμενοι ἑκατὸν καὶ εἴκοσι καὶ ἑπτά· τοῦτο δὲ ἀρετῆς τε καὶ προθυμίης Πλαταιέες, ἄπειροι ἐόντες ναυτικῆς, σφι ἐπλήρωσαν τοῖσι Ἀθηναίοισι τὰς νέας. Κορίνθιοι δὲ παρεσκευάσαντο νέας παρείχοντο· Μεγαρέες δέ, εἴκοσι. καὶ Χαλκιδέες ἐπλήρουν εἴκοσι, Ἀθηναίων παρεχόντων σφι τὰς νέας· Αἰγινῆται δὲ, ὀκτωκαίδεκα· Σικυώνιοι δὲ, δυοκαίδεκα· Λακεδαιμόνιοι δὲ, δέκα· Ἐπιδαύριοι δὲ, ὀκτώ· Ἐρετριέες δὲ, ἑπτά· Τροιζήνιοι δὲ, πέντε· Στυρέες δὲ, δύο· καὶ Κῖοι, δύο τε νέας, καὶ πεντηκοντέρους δύο. Λοκροὶ δέ σφι οἱ Ὀπούντιοι ἐπεβοήθεον πεντηκοντέρους ἔχοντες ἑπτά. Ἔστι μὲν ὧν ὅτοι οἱ στρατευόμενοι ἐπ' Ἀρτεμίσιον. εἴρηται δέ μοι καὶ ὡς τὸ πλῆθος ἑκάστοι τῶν νεῶν παρείχοντο. ἀριθμὸς δὲ τῶν συλλεχθεισέων νεῶν ἐπ' Ἀρτεμίσιον, τοῦτο, πύρεξ τῶν πεντηκοντέρων, διηκόσιαι καὶ ἑβδομήκοντα καὶ μία. τῶν δὲ στρατηγὸν τὸν μέγιστον κάρτος ἔχοντα, παρείχοντο Σπαρτιῆται, Εὐρυβιάδεα τὸν Εὐρυκλείδεω. οἱ γὰρ σύμμαχοι οὐκ ἔφασαν, οὐ μὴ ὁ Λάκων ἡγεμονείῃ, Ἀθηναίοισι ἕψεσθαι ἡγεομένοισι, ἀλλὰ λύσειν τὸ παράπαν ἐστεῶτα στρατόπεδον.

ATQUE hæc quidem ita gesta dicuntur esse. Græci autem quibus res navalis delegata erat, hi fuere. Athenienses, qui naves centum & septem viginti præbuere; sed quas virtute & promptitudine stimulante, Platæenses rei nauticæ inexperti, propugnatoribus instruxerunt. Corinthii, qui attulere naves quadraginta: Megarenses, qui viginti. Chalcidenses totidem sibi ab Athenienſibus præbitas armaverunt: Æginetæ, duodeviginti: Sicyonii duodecim, Lacedæmonii, decem: Epidaurii, octo: Eretrienses, septem: Trœzenii, quinque: Styreenses, duas: Cii, totidem, cum totidem navigiis quinquagenûm remorum. Quibus auxiliares erant Locri Opuntii cum septem navibus L remorum. Hæ naves ad Artemisium in statione erant: quarum quot quique præbuerint, à me dictum est. Universarum vero præter naves L remorum, ad Artemisium coactarum, numerus fuit ducentarum septuaginta unius. His ducem, penes quem summa imperii esset, Spartiatæ præbuerunt EUrybiadem EUryclidæ filium. Nam socii negaverunt se, nisi Lacon esset imperator, sequuturos esse Athenienses ductores, sed exercitum qui futurus erat soluturos.

Ἐγέ-

E-

Athenienſium prudens ceſſio imperii. Sapiens largitio Themiſtoclis ad ſocios retinendos prope Artemiſium ex petitu Eubœenſium.

3 Etenim jam inde ab initio, antequam in Siciliam ad ſocietatem ineundam mitteretur, agitatum ſermone erat, tanquam expediret rem nauticam Athenienſibus permittere: ceterum recuſantibus ſociis, ceſſere Athenienſes, quod magni facerent Græciam ſupereſſe; quam intelligebant eſſe perituram, ſi de ducatu contenderent; recte ſentientes. Nam inteſtina ſeditio tanto deterior eſt bello quod concorditer geritur, quanto bellum pace. Hoc itaque ipſum intelligentes, non repugnaverunt, ſed ceſſerunt uſquedum magnopere illis indigebant, quemadmodum oſtenderunt. Siquidem poſteaquam expulſo Perſa jam de illius terra certabant, ſuperbiam Pauſaniæ cauſſati, Lacedæmonios ducatu abdicaverunt. Verum hæc poſterius geſta ſunt.

4 Tunc autem ii Græci qui ad Artemiſium ſe contulerant, ubi viderunt & multum navium ad Aphetas eſſe contractum, & omnia plena militum, perculſi metu, quod præter opinionem ſuam expectationemque res barbarorum ſuccederent, conſultabant de facienda fuga ex Artemiſio intus in Græciam. Quorum conſultatione cognita, EUbœenſes obſecrabant EUrybiadem ut exiguum temporis præſtolaretur, uſquedum ipſi liberos atque mancipia ſubducerent. Ubi non perſuadent, ad ducem Athenienſium Themiſtoclem tranſgreſſi, paciſcuntur cum eo triginta talentis, ut manentes ante EUbœam pugna navali decreturi

5 eſſent. Themiſtocles autem hac ratione Græcos retinuit. EUrybiadæ ex hac pecunia, quinque talenta impertit, tanquam de ſuo donans ſcilicet: hoc perſuaſo, Adimantum Ocyti filium Corinthium ducem, qui ſolus reluctabatur negans ſe permanſurum, ſed ab Artemiſio profecturum, ita alloquutus eſt jurejurando interpoſito; Tu vero nos non deſeres, quem ego majoribus donabo muneribus, quam quæ rex Medorum tibi mitteret ſocios deſerenti. Hæc loquutus, ſtatim ad navem Adimanti tria miſit argenti talenta. Iſtis donis icti obtemperabant, & EUbœenſibus gratificatus eſt. Sed & ipſe Themiſtocles lucratus eſt & clam reliqua tenuit: ſed qui partem illius acceperant, putabant eam ab Athenienſibus ad hoc ipſum profectam eſſe.

6 Ita in EUbœa perſtitere, ac prœlium mari fecere, quod ita geſtum eſt. Barbari

Ἐγίνετο γὰρ κατ' ἀρχὰς λόγος, πρινὴ καὶ ἐς Σικελίην πέμπειν ὅπλα συμμαχίην, ὡς τὸ ναυτικὸν Ἀθηναίοισι χρεὼν εἴη ὑπηρέτην. ἀντιβάντων δὲ τῶν συμμάχων, εἶκον οἱ Ἀθηναῖοι, μέγα περιημένοι τῆς Ἑλλάδος· καὶ γνόντες, εἰ στασιάσουσι περὶ τῆς ἡγεμονίης, ὡς ἀπολέεται ἡ Ἑλλάς· ὀρθὰ νοεῦντες. στάσις γὰρ ἔμφυλος πολέμου ὁμοφρονέοντος τοσούτῳ κακίόν ἐστι, ὅσῳ πόλεμος εἰρήνης. ὑπεξαιρεόμενοι ὦν αὐτὸ τοῦτο, οὐκ ἀντέτεινον, ἀλλ' εἶκον μέχρι ὅσου καρπὸν ἐδέοντο αὐτέων, ὡς δεδέξαντο· ὡς γὰρ δὴ ὠσάμενοι τὸν Πέρσεα, περὶ τῆς ἐκείνου ἤδη τὸν ἀγῶνα ἐποιεῦντο, περφαίνειν τὴν Παυσανίεω ὕβριν ποιεόμενοι, ἀπείλουν τὴν ἡγεμονίην τοῖς Λακεδαιμονίοις. ἀλλὰ ταῦτα μὲν ὕστερον ἐγένετο. Τότε δὲ ὅτε οἱ καὶ ἐπ' Ἀρτεμίσιον Ἑλλήνων ἀπικόμενοι, ὡς εἶδον νέας τε πολλὰς καταχθείσας ἐς τὰς Ἀφέτας, καὶ στρατιῆς ἅπαντα πλέα, ἐπὶ αὐτοῖσι δὴ δόξαν τὰ πρήγματα τῶν βαρβάρων ἀπέβαινε ἢ ὡς αὐτοὶ κατεδόκεον, καταρρωδήσαντες, ὁρμηδὸν ἐβουλεύοντο ἀπὸ τοῦ Ἀρτεμισίου ἔσω ἐς τὴν Ἑλλάδα. γνόντες δὲ σφέας οἱ Εὐβοέες ταῦτα βουλευομένους, ἐδέοντο Εὐρυβιάδεω στρατιὴν μεῖναι χρόνον ὀλίγον· ἔστ' ἂν αὐτοὶ τέκνα τε καὶ τοὺς οἰκέτας ὑπεκθέωνται. ὡς δ' οὐκ ἔπειθον, μεταβάντες, τοὺς Ἀθηναίων στρατηγοὺς πείθουσι Θεμιστοκλέα ὑπὲρ μισθῷ τριήκοντα ταλάντοισι, ἐπ' ᾧ τε καταμείναντες περὶ τῆς Εὐβοίης ποιήσονται τὴν ναυμαχίην. Ὁ δὲ Θεμιστοκλέης τοὺς Ἕλληνας ὑπισχνεῖτο ὧδε ποιέειν· Εὐρυβιάδῃ τετρώων τὰ χρήματα μεταδιδοῖ πέντε τάλαντα, ὡς παρ' ἑωυτῷ δῆθεν διδούς. ὡς δέ οἱ ἔτι ἀνεπέπαυτο, Ἀδείμαντος γὰρ ὁ Ὠκύτου, Κορίνθιος στρατηγὸς, τῶν λοιπῶν ἦν μοῦνος, φάμενος ἀποπλεύσεσθαί τε ἀπὸ τοῦ Ἀρτεμισίου, καὶ οὐ περιμενέειν· τοῖς δὴ τοῦτον εἶπε ὁ Θεμιστοκλέης „ἐπομόσας, Οὐ σύ γε ἡμέας ἀποπλείσεις. ἐπεί „τοι ἐγὼ μέζω δῶρα δώσω, ἢ βασιλεὺς ἄν „τοι ὁ Μήδων πέμψειε ἀποπλώσαντι τοὺς συμμάχους. ταῦτά τε ἅμα ἠγόρευε, καὶ πέμπει ὑπὸ τὴν νέα τοῦ Ἀδειμάντου [b], τάλαντα δεκαεπτὰ ἀργυρίου. ἕτοιμοί τε δὴ ἦσαν τοῖσι μὲν δώροισι, ἀναπεπεισμένοι ἔσεσθαι, καὶ τοῖσι Εὐβοέῃσι σκεπτόμενοι· αὐτός τε ὁ Θεμιστοκλέης σκέρδηνε, ἐλάνθανε δὲ τὰ λοιπὰ ἔχων· ἀλλ' ὑπισχνεῦντο οἱ μεταλαβόντες τετρώων τῶν χρημάτων, σὺν τοῖς Ἀθηναίων ἐλθεῖν ὑπὲρ τῷ λόγῳ τούτῳ τὰ χρήματα. Οὕτω δὴ καταμείναντες περὶ τῇ Εὐβοίῃ, καὶ ναυμάχησαν. ἐγένετο δὲ ὧδε·

a al. b ἀπὸ τοῦ Ἀδειμάντου.

Consilia Persarum de Græcis ad Artemisium opprimendis, & circumnavigatio Euboeæ. Scyllias utinator transfugit ad Græcos.

ἐπεί τε δὴ ἐς τὰς Ἀφέτας ϖϵὶ δείλλω ϖεωίλω ἡμομένλω ἀπίκαϙο [a] οἱ βάρϐαροι, πυθόμενοι μὲν ἐπὶ κϕὶ ϖϵϑτερον ϖϵὶ τὸ Ἀρτεμίσιον ναυλοχέειν νέας Ἑλλωΐδας ὀλίγας, τότε ϑὴ αὐτοὶ ἰδόνλες, ϖεθυμοὶ ἔσαν ϑπιχϕρέϕν εἴ κως ἕλοιεν αὐτάς. ὁκ μὲν δὴ τ ἀντίης ϖεοσπλώϕν [b] ἄκω σφι ἐδόκεε, τῶνδε εἵνεκα· μή κως ἰδόντες οἱ Ἕλλωες ϖεοσπλώονζας, ἐς Φυγλὼ ὁρμίσϕαν, φεύγονζάς τε εὐφρόνη καταλαμϐάνη, ϰ ἐμελλον δῆθεν ὁκφεύξεϑζ. ἐδϕ ϑὴ μηδὲ πυρφόρον, τῷ ὁκείνων λόγῳ, ὁκφυγόνζα ϖϵιηϕέϑζ. Πρὸς ταῦτα ὧν τάδε ἐμηχανέοντο· τ νεῶν ἁπασέων ἀπικρίναντες δηκοσίας, ϖϵιέπεμπον ἔξωθεν Σκιάθϕ, ὡς ἂν μὴ ὀφθείησαν [d] ὑπὸ τ πολεμίων ϖϵιπλέουσαι Εὔϐοιαν, καζά τε Καφηρέα, ϰ ϖϵὶ Γερϑιστὸν, ἐς τ Εὔριπον, ἵνα δὴ ϖϵιλάϐοιεν. οἱ μὲν, ταύτῃ ἀπικόμενοι, ϰ φράξαντες αὐτῶν τῷ ὀπίσω φέρουσαν ὁδὸν, σφέας ϑὴ ϑπιασόμενοι ἐξ ὑναντίης. Ταῦτα ϐυλλοὺμενοι, ἀπέπεμπον τ νεῶν τὰς ταχθείσας· αὐτοὶ ὁκ ὑν νόῳ ἔχονλες ταύτης τ ἡμέρης τοῖσι Ἕλλησι ϑπιθήσεϑαι, ϐδὲ ϖϵϑτερον ἢ τὸ σώθημά σφι ἔμελλε φανήσεϑαι ϖϵϱὶ τῶν ϖϵιπλεόνλων, ὡς ἠκόνλων. ταύτας μὲν δὴ ϖϵιέπεμπον. τ δὲ λοιπέων νεῶν ὑν τῇσι Ἀφέτῃζι ἐπισεῶτο τ ἀριθμόν. Ἐν ϑὴ τούτῳ τῷ χρόνῳ, ὑν ᾧ ἔτοι ἀριθμὸν ἐπισεῶτο τ νεῶν, λὼ γὸ ὑν τῷ ϛρατοπέδῳ τούτῳ Σκυλλίης Σκιωναῖος, δύτης τ τότε ἀνθρώπων ἄρισος· ὃς Ϲ ὑν τῇ ναυηγίῃ τῇ κατὰ τὸ Πήλιον ϝομένῃ, πολλὰ μὲν ἔσωσε τ χρημάτων τοῖσι Πέρσῃσι, πολλὰ ϑ Ϲ αὐτὸς ϖϵιεϐάλετο· ἔτος ὁ Σκυλλίης ὑν νόῳ μὲν εἶχε ἄρα Ϲ ϖϵότερον αὐτομολήσὼν ἐς τὺς Ἕλλωας, ἀλλ' ὐ γάρ οἱ παρέσχε, ὡς τότε. ὅπεω μὲν δὴ τρόπῳ τὸ ὐνθεῦτεν ἔπι ἀπίκετο ἐς τὺς Ἕλλωας, ὁκ ἔχω εἰπεῖν ἀτρεκέως· ϑωϋμάζω ϑ εἰ τὰ λεγόμενά ἐϛι ἀληθέα. λέγϵ ϑ γὸ ὡς ἐξ Ἀφετέων δὺς ἐς τὸ ϑάλασσαν, ὐ ϖϵότερον ἀνέσχε πρὶν ἢ ἀπίκετο ϑπὶ τὸ Ἀρτεμίσιον, ϛαδίως μάλισά κη τούτους ἐς ὀγδώκοντα λϕὸ τ ϑαλάσσης διεξελθών. λέγϵ μέν νυν Ϲ ἄλλα ψαδέσι εἰκελα ϖϵὶ ϝ ἀνδρὸς τούτου· τὰ ϑ μετεξέτερα, ἀληθέα. ϖϵὶ μέντοι τούτου γνώμη μοι ἀποδεδέχθω, ϖλοίῳ μιν ἀπικέϑζ ϑπὶ τὸ Ἀρτεμίσιον. ὡς ϑ ἀπίκετο, αὐτίκα ἐσήμηνε τοῖσι ϛρατηγοῖζι τλώ τε ναυηγίῳ, ὡς ἤκοιτο, ϰ τὰς ϖϵιπεμφθείσας τ νεῶν ϖϵὶ Εὔϐοιαν. Τῦτο ϑ ἀκύσαντες οἱ Ἕλλωες, λόγον σφι αὐτοῖζι ἐδίδοσαν· πολλῶν ϑ λεχθέντων, ἐνίκα, τλὼ ἡμέρλω ἐκείνλω αὐτῇ μείναντάς τε Ϲ αὐλιοθέντας, μετὰ ϖᾶτα νύκζα μέσλω παρέντας, πορευέϑαι, ϰ ἀπαν-

1 bari ad Aphetas circa diluculum progressi, quum etiam ante audivissent paucas Græcas naves ad Artemisium stationem habere, tunc autem ipsi cernentes cupidine tenebantur aggrediendi, si forte eas interciperent. Ceterum ex adverso invadendum ideo non videbatur, ne Græci, conspectis ipsis obviam tendentibus, fugam capesserent, noxque fugientes exciperet, atque ita eventurum esset ut hi scilicet effugerent; at illorum, prout jactabant Persæ, ne ignifer quidem evadere debebat. Igitur ad eam rem hoc sunt machinati: Ducentas ex omnibus navibus delectas extra Sciathum circummittunt, ne circumvehentes EUbœam ab hoste cernerentur prope Capharea & circa Geræstum ad EUripum, ut sic circumdarent, illi quidem huc tendentes, & viam quæ retro ferebat obsepientes; ipsi vero ex adverso ingruentes. Hoc capto consilio quas constituerant naves miserunt, non habentes in animo ipsi eo die Græcos adoriri, nec priusquam signum ab illis qui circumvehebantur, ederetur jam de suo adventu. His circummissis navibus, reliquarum apud Aphetas numerum inibant. In qui- 8
bus recensendis dum occupati sunt, Scyllias quidam Scionæus qui iisdem in castris erat, omnium ejus tempestatis hominum optimus urinator, qui etiam in naufragio ad Pelium facto multam pecuniam Persis servavit, multa & sibi lucratus est. Hic Scyllias jampridem in animo habuerat ad Græcos transire, sed quum ad eam diem non fuisset nactus occasionem, tunc ad Græcos transfugit. Sed incertum quonam modo illinc transierit. demiror tamen si vera sunt quæ referuntur. Fama est enim, quum ex Aphetis mare subiisset, non prius emersisse quam ad Artemisium pervenit, octoginta ferme illa stadia per mare emensus. De hoc viro & alia memorantur, partim mendaciis similia, partim vera: de quo mihi ea probatur opinio, eum navigio ad Artemisium perveniisse. Is ubi eo pervenit, duces certiores fecit & naufragii facti & navium ad circumeundam EUbœam dimissarum. Hoc 9
Græci audito inter se colloquuti sunt: & quum multæ essent sententiæ, illa evicit, ut eum diem illic maneretur & in statione perstaretur; dehinc media nocte præterita proficiscerentur, & classi ho-

a ἀπικίαζε. b MS. & hoc loco & ubique in hac parte retinet σεσπλέϕν. c κατ' ἑλκόμενοι. d ὀφθέωσι.

Navale prœliam inter Perſas & Græcos ſub Pelio, nocte diremptum; poſtremi tamen fuere feliciores, Lycomede primo navem hoſtilem capiente, capto Philaone, Antidoro Lemnio ad Græcos transfuga.

hoſtium quæ circumageretur occurrerent. Poſt, ubi nemo ſe ex adverſo fert, obſervato diei crepuſculo ipſi feruntur in barbaros, animo experiundæ fortunæ cum in pugnando, tum in perrum-
10 pendo. Quos Xerxiani milites duceſque paucis cum navibus venientes in ſe conſpicati, magnæ hoc illis dementiæ dantes, & ipſi naves educunt, ſperantes facile ſe illos ire interceptum. merito ſane id ſperantes, quod viderent paucas Græcorum naves, ſuas vero multo plures atque velociores. itaque præ contemptu illos in medio concludunt. Ex Ionibus tamen illi qui Græcis bene volebant, inviti militabant, magnæ calamitatis loco ducentes quod viderent circumveniri illos, quorum neminem animadverterent eſſe rediturum: adeo infirmæ res Græcorum eſſe illis videbantur. At ii Iones quibus id quod fiebat voluptati erat, pro ſe quiſque adnitebatur, ut ipſe primus aliqua navi Athenienſium capta, dona ab rege acciperet. Nam apud exercitum plurimus erat per hos de Athenienſibus ſermo
11 atque reſpectus. Græci, ubi eis ſignum datum eſt, primùm converſis in barbaros proris, puppes in medium coëgerunt; deinde ſecundo ſigno dato, opus capeſſunt, quanquam in exiguo ſpatio deprehenſi, & à fronte: mox triginta barbarorum naves excipiunt, in quibus & Philaonem Cherſis filium, Gorgis Salaminiorum regis germanum, & in eo exercitu virum eximium. Græcorum autem primus navem hoſtium cepit vir Athenienſis Lycomedes Æſchreæ filius; idemque palmam rei bene geſtæ retulit. In hac pugna quum invicem nunc hi, nunc illi ſuperiores eſſent, interventu noctis dirempti ſunt: & Græci quidem ad Artemiſium avecti, barbari vero ad Aphetas, multo majus opinione ſua certamen experti. In hoc prœlio, ſolus è Græcis qui cum rege erant, Antidorus Lemnius ad Græcos transfugit; quem Athenienſes ob eam rem loco in Salamine dona-
12 runt. Ubi nox adfuit (erat autem anni tempus mediæ æſtatis) immenſa vis aquarum extitit per totam noctem, & dura tonitrua à Pelio. Cadavera quoque ac naufragia ad Aphetas efferebantur, & circa navium proras volvebantur, & remorum palmulas perturbabant. Hæc audientes qui illic erant milites, metu conſternabantur, credentes ſe eſſe utique

ἐκπαύλῶν τῆσι ϖϱειπλεούσῃσι τ̃ νηῶν. μ̃ ἢ τοῦτο, ὡς ἀδήϊς σφι ἐπέπαλτο, δείλῃ ὀψίῃ γινομένῃ τ̃ ἡμέρης φυλάξαντες, αὐτοὶ ἐπαπέπαλτον ἐπὶ τὰς βαρβάρους, ἀπάρχεσθαι αὐτέων παιήσασθαι βουλόμενοι τ̃ τε μάχης καὶ τ̃ διεκπλόου. Ὁρέοντες δὲ σφέας οἵ τε ἄλλοι στρατιῶται οἱ Ξέρξεω καὶ οἱ στρατηγοὶ ἐπιπλώοντας νηυσὶ ὀλίγῃσι, πάγχυ σφι μανίῃ ἐπινεικάντες, ἀνῆγον καὶ αὐτοὶ τὰς νέας, ἐλπίσαντές σφεας εὐπετέως αἱρήσειν· εἰκότα κάρτα ἐλπίσαντες. τὰς μέν γε τ̃ Ἑλλήνων ὁρέοντες ὀλίγας νέας, τὰς ἢ ἑωυτ̃ν, πολλῷ τ̃ πολλαπλησίας [a], καὶ ἀμείνονα πλωτεύσας, καταφρονήσαντες τοῦτο, ἐκυκλοῦντο αὐτὰς ἐς μέσον. ὅσαι μέν νυν τ̃ Ἰώνων ἔσαν εὔνοοι τοῖσι Ἕλλησι, ἀέκοντές τε ἐστρατεύοντο, συμφορὴν τε ἐποιεῦντο μεγάλην, ὁρέοντες ϖεριεχομένας αὐτὰς, καὶ ϖάντα μένοι ὡς ἀδήϊς αὐτέων γνοίησαν· ἤτοι ἀσθενέα σφι ἐφαίνετο εἶναι τὰ τ̃ Ἑλλήνων πρήγματα. ὅσοισι ἢ ἥδομένοισι ἐπ' αὐτῷ τὸ γινόμενον, μᾶλλον ἐποιεῦντο ἑωυτ̃ν ἔχειν αὐτὸς ἕκαστος πρῶτος [b] νέα Ἀττικὴν ἑλεῖν, δῶρα ϖαρὰ βασιλῆος λαμψόμενος. Ἀθηναίων γὰρ αὐτοῖσι λόγος ἦν ϖολεῖσι ἀνὰ τὸ στρατόπεδον. Τοῖσι ἢ Ἕλλησι ὡς ἐσήμηνε, πρῶτα μέν, ἀνέπεσον τοῖσι βαρβάροισι γινόμενοι, ἐς τὸ μέσον τὰς πρύμνας συνήγαγον· δεύτερα ἢ σημήναντος, ἔργον εἶχον οὐ ὀλίγῳ πᾶν ἀποπλαμφθέντες, καὶ καλὰ στόματα. συνῆλθε τριήκοντα νέας αἱρέσει τ̃ βαρβάρων, καὶ τ̃ Γόργου τ̃ Σαλαμινίων βασιλῆος ἀδελφεὸν Φιλάονα τ̃ Χέρσιος, λόγιμον ἐόντα ἐν τῷ στρατοπέδῳ ἀνδρα. πρῶτος δὲ Ἑλλήνων νέα τ̃ πολεμίων εἵλε ἀνὴρ Ἀθηναῖος Λυκομήδης Αἰσχρέος [c], καὶ τὸ φέρεσθαι ἔλαβε ἔπαθλον. τὰς δ' ἐν τῇ ναυμαχίῃ ταύτῃ ἐστρατηλάτεον ἀγωνιζομένας νὺξ ἐπέλθοῦσα διέλυσε. οἱ μὲν δὴ Ἕλληνες ὑπὸ τὸ Ἀρτεμίσιον ἀπέπλεον, οἱ δὲ βάρβαροι ἐς τὰς Ἀφέτας, πολλὸν ϖαρὰ δόξαν ἀγωνισάμενοι. ἐν ταύτῃ τῇ ναυμαχίῃ Ἀνδρων Λήμνιος, μοῦνος τ̃ σὺν βασιλέϊ Ἑλλήνων ἐόντων, αὐτομολέει ἐς τοὺς Ἕλληνας, τῷ οἱ Ἀθηναῖοι διὰ τοῦτο τὸ ἔργον, ἔδοσαν αὖτις χῶρον ἐν Σαλαμῖνι. Ὡς δὲ εὐφρόνη ἐγένετο [d], ἦν μὲν τ̃ ὥρης μέσον θέρος, ἐγένετο δὲ ὕδωρ τε ἄϖλετον διὰ ϖάσης τ̃ νυκτὸς, καὶ βρονταὶ σκληραὶ ἀπὸ τ̃ Πηλίου· οἱ δὲ νεκροὶ καὶ τὰ ναυήγια ἐξεφέροντο ἐς τὰς Ἀφέτας· καὶ ϖερί τε τὰς πρῴρας τ̃ν νεῶν εἰλίσσοντο, καὶ ἐπῆρσον τοὺς ταρσοὺς τ̃ν κωπέων. οἱ δὲ στρατιῶται οἱ ταύτῃ ἀκηκοότες ταῦτα, ἐς φόβον κατέστατο, ἐλπί-

a ϖολλαπλασίας. b ὅκως ἕκαστος αὐτέων πρῶτος. c MS. habet Αἰσχρέω. d Ὡς εὐφρόνη ἐγεγόνεε.

Atrox tempestas nocuit parti classis, quæ circumnavigabat Eubœam, ad hujus Cava superveniens. Græca classis aucta supplemento Attico, naves Ciliſſas destruit. Persæ denuo invadunt Græcam classem.

ἐλπίζοντες πάγχυ ἀπολέεσθαι, ἐς οἷα κακὰ ἥκον. πρὶν γὰρ ἢ καὶ ἀναπνεῦσαι σφέας, ἔκ τε τῆς ναυηγίης καὶ ἐκ χειμῶνος ἐγγινομένης κατὰ Πήλιον, ἐπέλαβε ναυμαχίη καρτερή· ἐκ δὲ τῆς ναυμαχίης, ὄμβρος τε λάβρος, καὶ ῥεύματα ἰσχυρὰ ἐς θάλασσαν [a] ὁρμημένα, βρονταί τε σκληραί. καὶ τούτοισι μὲν τοιαύτη νὺξ ἐγένετο. Τοῖσι δὲ παραλαβοῦσι αὐτέων περιπλώειν Εὔβοιαν, ἡ αὐτὴ περ ἐοῦσα νὺξ, πολλὸν δὴ ἔτι ἀγριωτέρη, τοσούτῳ ὅσῳ ἐν πελάγεϊ φερομένοισι ἐπέπιπτε. καὶ τὸ τέλος σφι ἐγίνετο ἄχαρι. ὡς γὰρ δὴ τρέψασι αὐτοῖσι χειμών τε καὶ τὸ ὕδωρ ἐπεγένετο, ἐοῦσι καταὶ τὰ κοῖλα τῆς Εὐβοίης, φερόμενοι τῷ πνεύματι, καὶ οὐκ εἰδότες τῇ ἐφέροντο, ἐξέπιπτον πρὸς τὰς πέτρας. ἐπιέετο τε πᾶν ἐκ θεοῦ [b], ὅκως ἂν ἐξισωθείη τῷ Ἑλληνικῷ τὸ Περσικὸν, μηδὲ πολλῷ πλέον εἴη. ἔστι μέν νυν πρὸς τὰ κοῖλα τῆς Εὐβοίης διεφθείροντο. Οἱ δ' ἐν Ἀφέτῃσι βάρβαροι, ὡς σφι ἀσμένοισι ἡμέρη ἐπέλαμψε, ἀτρέμα τε [c] εἶχον τὰς νέας· καί σφι ἀπεχρέετο κακῶς πρήσσουσι ἡσυχίη ἄγαν ἐν τῷ παρεόντι. τοῖσι δὲ Ἕλλησι ἐπεβοήθεον νέες τρεῖς καὶ πεντήκοντα Ἀττικαί. αὐτάς τε δὴ σφέας ἐπέρρωσαν ἀπικόμεναι, καὶ ἅμα ἀγγελίη ἐλθοῦσα, ὡς τῶν βαρβάρων οἱ περιπλέοντες τὴν Εὔβοιαν πάντες εἶησαν διεφθαρμένοι ἐκ θεοῦ καὶ γνώμης χρημοσύνης. Φυλάξαντες δὴ τὸν αὐτὸν ὥρην, πλώοντες ἐπέπεσον νήυσι Κιλίσσῃσι. παύσας δὲ διαφθείραντες, ὡς εὐφρόνη ἐγένετο, ἀπέπλωον ὀπίσω ἐπὶ τὸ Ἀρτεμίσιον. Τρίτῃ δὲ ἡμέρῃ δεινόν τι ποιησάμενοι οἱ στρατηγοὶ τῶν βαρβάρων, νέας ὀλίγας λυμηνάσθαι, καὶ τὸ ἀπὸ Ξέρξεω δείματος ἐόντες, οὐκ ἀνέμεναν ἔτι τὸν Ἑλλησι μάχης ἄρξαι, ἀλλὰ προεκελευσάμενοι, κατὰ μέσον ἡμέρης ἀνῆγον τὰς νέας. συνέπιπτε δὲ ὥστε τῇσι αὐτῇσι ἡμέρῃσι τὰς ναυμαχίας γίνεσθαι τρισσὰς καὶ τὰς πεζομαχίας τὰς ἐν Θερμοπύλῃσι. ἦν δὲ πᾶς ὁ ἀγὼν τοῖσι κατὰ θάλασσαν τῷ μὲν Εὐρίπῳ, ὥσπερ τοῖσι ἀμφὶ Λεωνίδεα, τὴν ἐσβολὴν φυλάσσειν. οἱ μὲν δὴ παρεκελεύοντο, ὅκως μὴ παρήσουσι ἐς τὴν Ἑλλάδα τοὺς βαρβάρους, οἱ δ' ὅκως τὸ Ἑλληνικὸν στράτευμα διαφθείραντες, ἐκ πόρου κρατήσουσι. Ὡς δὲ παραξάμενοι οἱ Ξέρξεω ἐπέπλωον, οἱ Ἕλληνες ἀτρέμας εἶχον πρὸς τῷ Ἀρτεμισίῳ. οἱ δὲ βάρβαροι μιλτοειδέες ποιησάμενοι τὰ νεῶν, ἐκυκλεύοντο ὡς περιλάβοιεν αὐτούς. ἐνθεῦτεν οἱ Ἕλληνες ἐπανέπλεόν τε

a ἰσχυρὰ καταὶ θάλασσαν. b ἐκ θεοῦ. c ἀτρέμας τε.

que perituros, ut qui in tantum malorum devenissent: quippe quos, antequam respirassent è naufragio & tempestate quæ ad Pelion extiterat, excepisset atrox pugna navalis, ex pugna navali vehemens imber & validi in mare fluxus turbantes, ac dura tonitrua. Et istis quidem hujusmodi nox contigit. At iis qui- 13
bus negocium datum erat, ut EUbœam circumirent, eadem sane illa nox, etiam multo atrocior erat: tanto quidem, quanto majus est quod eos dum in pelago ferrentur invasit: adeo ut tristis exitus fuerit. Ut enim eos cursum tenentes tempestas ac pluvia adorta est, quum essent ad cava EUbœæ, ac flatu ferrentur, ignari quo ferrentur, ad petras impingebantur. Et omne à deo fiebat, quo Græcæ classi par redderetur id navium Persicarum quod supererat, nec multo plus foret. Atque hi quidem circa EU- 14
bœæ cava periere. Barbari vero qui apud Aphetas erant, ubi ipsis libentibus dies illuxit, naves tenebant tranquillas, satis habentes, quum male agerent, quietem captare in præsens. At Græcis auxilio tres & quinquaginta naves Atticæ supervenere: quæ suo adventu illos corroboraverunt & simul nuncium allatum, eos barbaros qui EUbœam circumvehebantur, tempestate illa quæ extiterat cunctos interiisse. Itaque Græci eadem observata hora profecti, naves Ciliſſas invasere. Quas ubi corrupere, & nox advenit, iterum se ad Artemisium receperunt. Tertio die barbarorum duces, 15
tum indigne ferentes naves tam paucas ipsis insultare, tum à Xerxe supplicium timentes, non expectarunt amplius, ut Græci priores pugnam capesserent, sed cohortati sese naves circa meridiem eduxerunt. Contigit autem ut per eosdem dies & hæc navalia prœlia & illa in Thermopylis terrestria gererentur. Erat autem omne certamen his in mari de EUripo, quemadmodum illis qui cum Leonide erant de transitu custodiendo. & Græci quidem sese adhortabantur, ne barbaros intrare Græciam sinerent; barbari vero, ut Græcorum copijs profligatis, transitu potirentur. Procedente 16
autem Xerxianorum classe in aciem ordinata, dum Græci se apud Artemisium immotos tenerent, tunc eos barbari, ut comprehenderent, lunata classe circumdabant. Ibi Græci ex adverso pro-

Magna utrinque clade, hinc Ægyptiis, inde Clinia celebratis. Themiſtoclis aſtus in Ionibus & Caribus mutandis. Euboœenſium negligentia verſus oraculum Bacidis.

prodeuntes conflixere. Qua in pugna pari marte pugnatum eſt. nam Xerxiana claſſis præ magnitudine & copia ſua in ſe incidebat, perturbatis navibus & mutuo incurſantibus: reſiſtebat tamen neque cedebat. Indigna enim res videbatur, à paucis navibus in fugam converti. Itaque multæ Græcorum naves interibant, multi etiam viri, ſed multò plures barbarorum & naves & viri: atque ita dimicantes utrique ab al-
17 teris abſceſſere. Hoc in prœlio Xerxianos inter milites optimam Ægyptii navaverunt operam, cum aliis magnis editis operibus, tum hoc, quod quinque Græcas naves cum viris omnibus cepere. E Græcis autem eo die præſtantiſſimi extitere Athenienſes, & inter Athenienſes, Clinias Alcibiadis filius; qui domeſtico ſumptu ac propria
18 navi cum ducentis viris militabat. Ubi utrique libenter in diverſum abiere, ad ſtationem feſtinabant. Græci autem diremptò prœlio revecti, etſi cæſorum corporibus ac naufragiis potiebantur, tamen quod aſpere vexati eſſent, præcipueque Athenienſes, quorum dimidium navium vulneratum erat, de fugiendo interius in Græciam
19 deliberabant. Themiſtocles, reputans, ſi ab viribus barbari abduceret Iones & Cares, fieri poſſe ut reliquos ſuperarent, dum EUbœenſes pecora ad mare iſtud propellunt, duces contraxit, eiſque dixit ſe viam quandam habere, qua ſperaret optimos ſociorum ab rege abductum iri. Hactenus rem enudavit, addiditque in rebus præſentibus hoc ab illis agendum eſſe, ut EUboicorum pecorum quantum vellet quiſque mactaret; ſatius enim eſſe ſuos milites potiri quam hoſtem. Ac monuit ut ſuis quique popularibus præciperent ignem accendere; ſibi autem de diſceſſu tempus curæ fore, ut ſine noxa abirent in Græciam. Hoc illis probatum quum eſſet, accenſis ignibus ad pecora eſt itum.
20 Nam EUbœenſes, contempto Bacidis oraculo, tanquam nihil dicente, neque exportaverant quicquam, neque importaverant, velut impendente eis bello, & res ſibi quoque ipſis ambiguas effecerant. ita enim habebat de his oraculum Bacidis,

Dum juga barbaricus canabacea jactat in æquor,

τε καὶ σωέμισγον. ἐν μέντοι τῇ ναυμαχίῃ παραωλήσιοι ἀλλήλοισι ἐγίνοντο. ὁ γὰρ Ξέρξεω στρατὸς ὑπὸ μεγάθεός τε καὶ πλήθεος, αὐτὸς ὑπ' ἑωυτοῦ ἔπιπτε, παρασκομενέων τε τῶν νεῶν καὶ σφεας περιπιπτόντων σφὶ ἀλλήλας· ὅμως μέντοι ἀντεῖχε, καὶ οὐκ εἶκε· δεινὸν γὰρ χρῆμα ἐποιέοντο, ὑπὸ νεῶν ὀλίγων ἐς φυγὴν τραπέσθαι. πολλαὶ μὲν δὴ τῶν Ἑλλήνων νέες διεφθείροντο, πολλοὶ δ' ἄνδρες, πολλῷ δὲ ἔτι πλεῦνες νέες τε τῶν βαρβάρων καὶ ἄνδρες. ἔστω δὴ ἀγωνιζόμενοι, διέσησαν χωρὶς ἑκάτεροι. Ἐν ταύτῃ τῇ ναυμαχίῃ Αἰγύπτιοι μὲν τῶν Ξέρξεω στρατιωτέων ἠρίστευσαν· οἱ ἄλλά τε μεγάλα ἔργα ἀπεδέξαντο, καὶ νέας αὐτοῖσι ἀνδράσι εἷλον Ἑλληνίδας πέντε. τῶν δὲ Ἑλλήνων κατὰ ταύτωυ τὸν ἡμέρην ἠρίστευσαν Ἀθηναῖοι, καὶ Ἀθηναίων Κλεινίης ὁ Ἀλκιβιάδεω· ὃς δαπανέων οἰκηίῃσι παρεχόμενος, ἐστρατεύετο ἀνδράσι τε ἰδιωτῃσι καὶ οἰκηίῃ νηί. Ὡς δὲ διέσησαν ἀσμενοι ἑκάτεροι, ἐς ὅρμον ἐπείγοντο. οἱ δὲ Ἕλληνες, ὡς διακριθέντες ἐκ τῆς ναυμαχίης ἀπηλλάχθησαν, τῶν μὲν νεκρῶν καὶ τῶν ναυηγίων ἐπεκράτεον, τρηχέως δὲ διεφθείροντο, καὶ οὐκ ἤκουσε Ἀθηναῖοι, τῶν αἱ ἡμίσεαι τῶν νεῶν τετρωμέναι ἔσαν, δρησμὸν δὴ ἐβάλλοντο [a] ἔσω ἐς τὴν Ἑλλάδα. Νόῳ δὲ λαβὼν ὁ Θεμιστοκλέης ὡς εἰ διαπρήσσοιτο ἀπὸ τῶν βαρβάρων [b] τό, τε Ἰωνικὸν καὶ τὸ Καρικὸν φῦλον, οἷοί τε εἶησαν τῶν λοιπῶν κατύπερθε γενέσθαι· ἐλαυνόντων τῶν Εὐβοέων κτήνεα ὑπὸ τὴν θάλασσαν ταύτῃ, συλλέξας τοὺς στρατηγοὺς, ἔλεγέ σφι ὡς δοκέοι ἔχειν τινὰ παλάμην, τῇ ἐλπίζοι [c] τῶν βασιλέος συμμάχων ἀποστήσειν τοὺς δορίσους. ταῦτα μὲν νυν ἐς τοσοῦτο παρεγώμνα. ὑπὸ δὲ τοῖσι κατήκουσι πρήγμασι τάδε ποιητέα εἶναί σφι ἔλεγε· τῶν τε προβάτων τῶν Εὐβοϊκῶν ὅσα τις ἐθέλοι καταθύειν· κρέσσον γὰρ εἶναι τὴν στρατιὴν ἔχειν ἢ τοὺς πολεμίους. προεῖπέ τε προσφέειν τοῖσι ἑωυτῶν ἑκάστους πῦρ ἀναιθαίειν [d], ἡμιδέης δὲ περὶ τὴν ὥρην αὐτῷ μελήσειν· ὥστε ἀσινίας ἀπικέσθαι ἐς τὴν [e] Ἑλλάδα. ταῦτα ἤρεσέ σφι ποιέειν· καὶ αὐτίκα πῦρ ἀνακαυσάμενοι, ἐτρέποντο [f] πρὸς τὰ πρόβατα. Οἱ δὲ Εὐβοέες προσδεξησάμενοι τὸν Βακιδέος χρησμὸν ὡς οὐδὲν λέγοντα, ἔτ' ἐξεκομίσαντο οὐδὲν ὅτε προσοίξαντο, ὡς παρεσομένου σφι πολέμου, προεπεπτέα τε ἐποιήσαντο σφίσι αὐτοῖσι τὰ πρήγματα. Βακιδὶ γὰρ ὧδε ἔχει προϊστορίη ὁ χρησμὸς,

Φράζεο, βαρβαρόφωνον ὅταν ζυγὸν εἰς ἅλα βάλλῃ

EU-

Nnn Βύ-

a ἐξωλισθῆσαι. b βαρβαρικῶν. c ἐλπίζει. d πυρὶ ἀναιθαίειν. e ἀπικίαζ ἐπὶ τὴν. f ἐτράποντο.

Quæ illis nocet. Speculatores inter copias navales ac terrestres. Illæ audito exitu Leonidæ deserunt Artemisium. Themistocles exsequitur propositum.

Βύβλιον, Εὐβοίης ἀπέχειν πολυμηκάδας αἰγας.

τούτοισι δὲ ὧδε τοῖσι ἔπεσι χρησαμένοισι ἐν τοῖσι τότε παρεοῦσί τε καὶ προσδοκίμοισι κακοῖσι, περιῆν σφι συμφορῇ χρηθῆναι πρὸς τὰ μέγιστα. Οἱ μὲν δὴ ταῦτα ἔπρησσον, παρῆν ὁ ἐκ Τρηχῖνος κατάσκοπος. ἦν μὲν γὰρ ἐπ' Ἀρτεμισίῳ κατάσκοπος Πολύας, γένος Ἀνδρικυρεὺς, τῷ προστέτακτο· καὶ εἶχε πλοῖον κατῆρες ἑτοῖμον, εἰ παλήσαι ὁ ναυτικὸς στρατὸς, σημανέειν τοῖσι ἐν Θερμοπύλῃσι ἔασι. ὡς δ' αὖτως ἦν Ἀβρώνυχος ὁ Λυσικλέος Ἀθηναῖος καὶ αὐτὸς Λεωνίδῃ ἑτοῖμος τοῖσι ἐπ' Ἀρτεμισίῳ ἔασι ἀγγέλλειν τριηκοντέρῳ ἦν τι καταλαμβάνῃ νεώτερον τὸ πεζόν. ἔστι ὧν ὁ Ἀβρώνυχος ἀπικόμενος ἐσήμαινέ σφι τὰ γεγονότα περὶ Λεωνίδεα καὶ τὸ στρατὸν αὐτοῦ. οἱ δὲ, ὡς ἐπύθοντο ταῦτα, οὐκέτι ἐς ἀναβολὰς ἐποιεῦντο τὴν ἀποχώρησιν, ἀκμάζοντα δὴ ὡς ἕκαστοι ἐτάχθησαν· Κορίνθιοι πρῶτοι, ὕστατοι δὲ Ἀθηναῖοι. Ἀθηναίων δὴ νέας τὰς ἄριστα πλωούσας ἐπιλεξάμενος Θεμιστοκλέης, ἐπορεύετο πρὸς τὰ πόσιμα ὕδατα, ἐντάμνων ἐν τοῖσι λίθοισι γράμματα, τὰ Ἴωνες ἐπελθόντες τῇ ὑστεραίῃ ἡμέρῃ ἐπὶ τὸ Ἀρτεμίσιον, ἐπελέξαντο. τὰ δὴ γράμματα τάδε ἔλεγε, Ἄνδρες Ἴωνες, ἃ ποιέετε δίκαια ἐπὶ τοὺς πατέρας στρατεύομενοι, καὶ τὴν Ἑλλάδα καταδουλέμενοι, ἀλλὰ μάλιστα μὲν πρὸς ἡμέων γίνεσθε· εἰ δὲ ὑμῖν ἐστι τοῦτο μὴ δυνατὸν ποιῆσαι, ὑμέες δὲ ἔτι καὶ νῦν ἐκ τοῦ μέσου ἡμῖν ἔσεσθε καὶ αὐτοὶ, καὶ τοὺς Καρῶν δέεσθε τὰ αὐτὰ ὑμῖν ποιέειν. εἰ δὲ μηδέτερον τουτέων οἷόντε γίνεσθαι, ἀλλ' ὑπὸ ἀναγκαίης μέζονος κατίζεσθε ἢ ὥστε ἀφίστασθαι, ὑμέες γε ἐν τῷ ἔργῳ, ἐπεὰν συμμίσγωμεν, ἐθελοκακέετε, μεμνημένοι ὅτι ἀπ' ἡμέων γεγόνατε, καὶ ὅτι δι' ἐμὲ ἤρξατο ἡ ἔχθρη πρὸς τὸ βάρβαρον ἀπ' ὑμέων ἡμῖν γέγονε. Θεμιστοκλέης δὲ ταῦτα ἔγραφε, δοκέειν ἐμοὶ, ἐπ' ἀμφότερα νοέων, ἵνα ἢ λαθόντα τὰ γράμματα βασιλῆα, Ἴωνας ποιήσῃ μεταβαλεῖν καὶ γενέσθαι πρὸς ἑωυτῶν, ἢ, ἐπείτε ἀνενειχθῇ, καὶ διαβληθῇ πρὸς Ξέρξεα, ἀπιστίῃ ποιήσῃ τοὺς Ἴωνας, καὶ τῆς ναυμαχίεως [b] αὐτοὺς ἀποσχῇ. Θεμιστοκλέης μὲν ταῦτα [c] ἐνέγραψε. τοῖσι δὲ βαρβάροισι αὐτίκα μετὰ ταῦτα πλοίῳ ἦλθε ἀνὴρ Ἱστιαιεὺς [d], ἀγγέλλων τὴν δρησμὸν τὴν ἀπ' Ἀρτεμισίου τῶν Ἑλλήνων. οἱ δὲ ὑπὸ ἀπιστίης τὴν μὲν ἀγγελίην εἶχον ἐν φυλακῇ, νῆας δὲ ταχείας ἀπέστελλον προσκοψομένας. ἀπαστ-

EUbœa capra mecenies fac procul absint.

His versibus quum nihil illi uterentur in malis, quæ tum aderant, tum impendebant, debebat fieri ut maxima calamitate afficerentur. Dum hæc isti 21
agebant, advenit ex Trachine speculator. nam erat apud Artemisium speculator Polyas, genere Anticyrensis, cui datum erat negocium, & habebat expeditum & remis instructum navigium, si copiæ navales conflixissent, ut renunciaret iis qui apud Thermopylas erant. Similiter Abronychus Lysiclis filius Atheniensis apud Leonidem erat paratus cum triginta remorum navigio ad nunciandum iis qui ad Artemisium agebant, si quid novi pedestribus copiis contigisset. Hic igitur Abronychus adveniens, indicavit ea quæ circa Leonidem & ejus exercitum gesta erant. Qua isti re audita non jam sibi differendum abitum putaverunt: sed ut quique locati erant, abscesserunt; primi Corinthii, postremi Athenienses. Quorum Athe- 22
nienſium velociſſimis navibus delectis, Themistocles ad aquas potabiles se conferens, in lapidibus litteras incidebat; quas postero die Iones ad Artemisium venientes legerunt, in hæc verba: Viri Iones, haud juste facitis, militantes adversus patres, & Græciam redigentes in servitutem. Sed maxime quidem state à nobis: sin hoc facere non potestis, at vos saltem & nunc è medio nobis eritis & ipsi & Cares ut eadem vobis faciant obsecrate. Quod si horum neutrum fieri potest, & maiori necessitate estis obstricti quam ut possitis desciscere, utique vos in re gerenda, dum pugnam conferemus, tergiversamini, memores à nobis vos esse oriundos, & inimicitiarum nobis cum barbaro principium à vobis extitisse. Hæc Themistocles (ut arbitror) duplici consilio scripsit, ut si litteræ regem laterent, Iones induceret ad deficiendum à rege ad se; sin ad eum deferrentur, darenturque crimini, infidos eidem redderet Iones, & à prœliis navalibus summoveret. Postquam autem 23
hæc Themistocles inscripsit, extemplo vir Histiæensis navigio advectus, barbaris nuncium attulit Græcos ab Artemisio profugisse. Illi homine, quod fidem non haberent, servari iusso, naves veloces ad rem explorandam miserunt.

qua

a MS. tantum habet ἀνάγκης. b συμμαχίων. c μὴ πω ταῦτα. d Ἱστιὺς.

Perfica classis progressa ad Artemisium & Histiæam. Xerxis vanus astus in spectaculo cæsorum in Thermopylis. Arcades pauperes transfugæ. Græci spectant Olympia.

qua re per istas nunciata, prout erat, simulatque refulsit sol, omnis classis addensata ad Artemisium contendit: ubi ad meridiem usque immorata, mox ad Histiæam processit. Eo appulsi, urbe Histiæorum potiti sunt, & Hellopiæ portionis, regionis autem Histiæotidis maritimos vicos omnes incursaverunt.

24 Dum isti hoc in loco agunt, Xerxes præparatis quæ volebat circa cadavera, præconem ad classiarios mittit. Hæc autem præparaverat. Quicunque è suo exercitu apud Thermopylas cæsi (erant autem viginti millia) eorum mille ferme relictis, ceteros depressis fossis humavit: & ne à classiario exercitu cerni possent, foliisque constravit, & humum aggeravit. Præco ubi ad Histiæam transiit, facto totius exercitus cœtu, hæc dixit, Viri socii, rex Xerxes dat veniam cuicunque libet relictis ordinibus ire visum, quemadmodum pugnet cum amentibus hominibus, qui se superatu-

25 ros speraverant copias regis. Hæc denunciante præcone, mox nihil infrequentius fuit navigiis: ita multi visere cupiebant. Illuc transvecti & transeuntes cernebant cadavera. Cuncti vero sciebant omnes Lacedæmonios esse ac Thespienses qui jacebant, quum etiam hilotas cernerent. Itaque eos qui transmisere non latuit Xerxes, qui circa suorum cadavera id feciſſet. Etenim erat res profecto etiam ridicula, ut illorum quidem mille jacentes occisi extarent, isti vero omnes conferti eundem in locum quater milleni comportati essent. Atque hunc quidem diem in spectaculo consumpserunt: postero autem classiarii Histiæam ad classem remeaverunt. Xerxes & qui

26 cum eo erant, iter ingressi sunt. Verum ad hos pauci quidam ab Arcadia perfugæ venerunt, victus inopes, & operam suam præstare cupientes: qui in conspectum regis adducti, interrogatique cum ab aliis Persis, tum vero præcipue à quodam, de Græcis, quæ agerent, responderunt eos agere Olympia, & spectare certamen gymnicum atque equestre. Rursus eodem percontante quodnam illis præmium esset propositum propter quod certarent, oleaginam coronam inquiunt esse qua donarentur. Ibi Tigranes Artabani filius generosissimam quum dixisset sententiam, à rege pro timido est habitus. Audiens enim præ-

ἀπαγγλάντων δὲ τετίων τὰ ἦν, ὕτω δὴ ἅμ' ἡλίῳ σκιδναμένῳ πᾶσα ἡ στρατιὴ ἐπέπλεε [a] ἀλὴς ἐπὶ τὸ Ἀρτεμίσιον. ἀπιχόντες δὲ ἐν τούτῳ τῷ χώρῳ μέχρι μέσου ἡμέρης, τὸ ἀπὸ τούτου ἔπλεον ἐς Ἱστιαίην. ἀπικόμενοι δὲ, τὴν πάλιν ἔχον τῆς Ἱστιαίων, καὶ τῆς Ἑλλοπίης μοίρης, γῆς δὲ Ἱστιαιώτιδος τὰς παραθαλασσίας κώμας πάσας ἐπέδραμον. Ἐνθαῦτα δὴ τετίων ἐόντων, Ξέρξης ἑτοιμασάμενος τὰ περὶ τοὺς νεκροὺς, ἔπεμπε ἐς τὸ ναυτικὸν στρατὸν κήρυκα. προετοιμάσαντο δὲ τάδε· ὅσοι μὲν στρατοῦ τοῦ ἑωυτοῦ ἔσαν νεκροὶ ἐν Θερμοπύλῃσι, (ἔσαν δὲ καὶ δύο μυριάδες) ἀπολιπόμενος τετίων ὡς χιλίους, τοὺς λοιποὺς, τάφρους ὀρυξάμενος, ἔθαψε· φυλλάδα τε ὑπεβαλὼν, καὶ γῆν ἐπαμησάμενος, ἵνα μὴ ὀφθείησαν ὑπὸ τοῦ ναυτικοῦ στρατοῦ. ὡς δὲ διέβη ἐς τὴν Ἱστιαίην ὁ κήρυξ, σύλλογον ποιησάμενος πάντας τοῦ στρατοπέδου, ἔλεγε τάδε, Ἄνδρες ξύμμαχοι, βασιλεὺς Ξέρξης τῷ βουλομένῳ ὑμέων παραδίδωσι, σκιλλοῦντα τὴν τάξιν, καὶ ἐλθόντα, θηήσασθαι ὅκως μάχεται τοῖς τοὺς ἀνοήτους τῶν ἀνθρώπων, οἳ ἤλπισαν τὴν βασιλέος δύναμιν ὑπερβαλέεσθαι. Ταῦτα ἐπαγγλαμένου, μετὰ ταῦτα οὐδεὶς ἐμίνεν πλοίων ἀπανιστέρου· ὕτω πολλοὶ ἤθελον θηήσεσθαι. Διαπερασιωθέντες δὲ ἐθηεῦντο διεξιόντες τοὺς νεκρούς. πάντες δὲ ἠπίσταντο τοὺς κειμένους εἶναι πάντας Λακεδαιμονίους καὶ Θεσπιέας, ὁρέοντες καὶ τοὺς εἵλωτας. ὁ μὲν δὴ ἐλάνθανε τοὺς διαβεβηκότας Ξέρξης ταῦτα πρήξας περὶ τοὺς νεκροὺς τοὺς ἑωυτοῦ. καὶ γὰρ δὴ καὶ γελοῖον ἦν· τῶν μὲν χίλιοι ἐφαίνοντο νεκροὶ κείμενοι, οἱ δὲ πάντες ἐκέατο ἀλέες συγκεχωρισμένοι ἐς τωὐτὸ χωρίον, τέσσερες χιλιάδες. ταῦτα μὲν τὴν ἡμέρην ἐς ἦλιον ἐτεράποντο· τῇ δ' ὑστεραίῃ οἱ μὲν ἀπέπλωον ἐς Ἱστιαίην ἐπὶ τὰς νῆας, οἱ δὲ ἀμφὶ Ξέρξεα, ἐς ὁδὸν ὥρμεατο. Ἧκον δέ σφι αὐτόμολοι ἄνδρες ἀπ' Ἀρκαδίης ὀλίγοι τινὲς, βίου τε δεόμενοι, καὶ ἐνεργοὶ βουλόμενοι εἶναι. ἀγαγόντες [b] δὲ τούτους ἐς ὄψιν τὴν βασιλέος, ἐπυθάνοντο οἱ Πέρσαι περὶ τῶν Ἑλλήνων τὰ ποιέοιεν· εἰς δέ τις περὶ πάντων ἦν ὁ ἐρωτέων αὐτοὺς ταῦτα. οἱ δέ σφι ἔλεγον, ὡς Ὀλύμπια ἄγοιεν [c], καὶ θεωροῖεν ἀγῶνα γυμνικὸν καὶ ἱππικόν. ὁ δὲ ἐπείρετο ὅ, τι τὸ ἆεθλον εἴη σφι κείμενον [d], περὶ ὅτεο ἀγωνίζοντο· οἱ δὲ εἶπον, τὸν ἐλαίης τὸν διδόμενον στέφανον. ἐνθαῦτα εἶπας γνώμην γνωμοσάτην Τιγράνης ὁ Ἀρταβάνου, δειλίην ὄφλεε παρὰ βασιλέϊ. πυθομε-

a ἔπλωον. b MS. habet ἄγοντες. c MS. habet Ὀλύμπια ἄγυσι. d περικείμενον.

Tigranis laudatio Græcorum. Phocenſium cum Theſſalis bella & illorum victoriæ, quibus hi nunc ſub umbra Xerxis volunt inſultare.

νόμενοι. [a] οἳ δὲ τὸ ἆθλον εἶναι στέφανον, ἀλλ' ἐκ χρήματος, ἔπι ἠνέσχετο σιγῶν, εἶπέ τι ἐς πάντας [b] τάδε, Παπαὶ Μαρδόνιε, κοίους ἐπ' ἄνδρας ἤγαγες μαχησομένους ἡμέας, οἳ οὐ περὶ χρημάτων τὸν ἀγῶνα ποιεῦνται, ἀλλὰ περὶ ἀρετῆς; τοῦτο μὲν δὴ ταῦτα εἴρητο. Ἐν δὲ τῷ μετὰ χρόνῳ ἐπί τι τὸ ἐν Θερμοπύλῃσι πρῆγμα ἐγένετο, αὐτίκα Θεσσαλοὶ πέμπουσι κήρυκα ἐς Φωκέας, ἅτε σφι ἔχοντες αἰεὶ χόλον, ἀπὸ τοῦδε τοῦ ὑστάτου πρήγματος. Ἐς τὸ κάρτα. ἐσβαλόντες γὰρ πανστρατιῇ αὐτοί τε οἱ Θεσσαλοὶ καὶ οἱ σύμμαχοι αὐτέων ἐς τὰς Φωκέας, καὶ πολλοῖσι ἔτεσι πρότερον πεύσης τὸ βασιλῆος στρατηλασίης, ἐσατώησαν ὑπὸ τῶν Φωκέων, καὶ περιέφθησαν τρηχέως. καὶ ἐπί τε γὰρ κατηλήθησαν ἐς τὸ Παρνησσὸν, οἱ Φωκέες ἔχοντες μάντιν Τελλίην τὸν Ἠλεῖον, ἐνθαῦτα ὁ Τελλίης ἐστὶ σοφίζεται αὐτοῖσι τοιόνδε· γυψώσας ἄνδρας ἑξακοσίους τῶν Φωκέων τοὺς ἀρίστους, αὐτούς τε τούτους, καὶ τὰ ὅπλα αὐτέων, νυκτὸς ἐπιθήκατο τοῖσι Θεσσαλοῖσι· προφάνεις αὐτοῖσι, τὰ ἂν μὴ λελευκασμένα ἴδωνται, τούτων κλείνειν. τούτους ὦν αἵ τε φυλακαὶ τῶν Θεσσαλῶν πρῶτα ἴδοσαι, ἐφοβήθησαν, δόξασαι ἄλλό τι εἶναι τέρας· καὶ μὴ τοὺς φυλακὰς αὐτὰ ἡ στρατιὴ, ὥστε τετρακισχιλίων κρατησάσης νεκρῶν καὶ ἀσπίδων Φωκέας, τὰς μὲν ἡμισείας ἐς Ἄβας ἀνέθεσαν, τὰς δὲ λοιπὰς [c], ἐς Δελφούς· ἡ δὲ δεκάτη ἐγένετο τῶν χρημάτων ἐκ ταύτης τῆς μάχης, οἱ μεγάλοι ἀνδριάντες οἱ περὶ τὸν τρίποδα ποιεύμενοι, ἔμπροσθεν τοῦ νηοῦ τοῦ ἐν Δελφοῖσι, καὶ ἕτεροι τοιοῦτοι ἐν Ἄβῃσι ἀνακείαται. Ταῦτα μὲν νυν τὸν πρόσθεν εἰργάσαντο τῶν Θεσσαλῶν οἱ Φωκέες, πολιορκεόμενοι ἐωυτούς· ἐσβαλοῦσαν δὲ ἐς τὸν χῶρον τὸν ἵππων αὐτέων, ἀλυμήναντο ἀνηκέστως. ἐν μὲν τῇ ἐσβολῇ ἣ ἐστὶ κατὰ Τἄμπολιν, ἐν ταύτῃ πόρον μεγάλως ὀρύξαντες, ἀμφορέας κενεοὺς ἐς ταύτην κατέθηκαν. χοῦν δὲ ὑπιφορήσαντες, καὶ ὁμοιώσαντες τῷ ἄλλῳ χώρῳ, ἐδέκοντο τοὺς Θεσσαλοὺς ἐσβάλλοντας. οἱ δὲ, ὡς ἀναρπασόμενοι τοὺς Φωκέας φερόμενοι, ἐσέπιπτον ἐς τοὺς ἀμφορέας· ἐνθαῦτα οἱ ἵπποι τὰ σκέλεα διεφθείροντο. Τοιῶν δὴ σφι ἀμφοτέρων ἐχόντων ἔγνωσαν οἱ Θεσσαλοὶ, πέμψαντες κήρυκα, ἠγόρευον τάδε, Ὦ Φωκέες, ἤδη νῦν μᾶλλον γνωσιμαχέετε μὴ εἶναι ὁμοῖοι ἡμῖν. πρόσθεν τε γὰρ ἐν τοῖσι Ἕλλησι ὅσον χρόνον ὑμέων

27 præmium coronam eſſe, non pecunias, ſilentium tenere non potuit quin coram omnibus diceret, Papæ Mardoni, in quos viros induxiſti nos ad pugnandum? qui non pecuniarum certamen agitant, ſed virtutis? Hæc ab illo dicebantur. Eo interim tempore poſt acceptam apud Thermopylas calamitatem confeſtim Theſſali caduceatorem ad Phocenſes mittunt, utpote iis infenſi, cum ſemper antea, tum præcipue poſt noviſſimam cladem. Quippe non multis ante hanc regis expeditionem annis, quum ipſi Theſſali omni cum copia & eorum ſocii aggreſſi eſſent Phocenſes, à Phocenſibus fugati ſunt aſpereque vexati. Etenim quum ad Parnaſſum concluſi eſſent, Phocenſes habentes Telliam faticinum Eleum, ibi Tellias hic hujuſmodi rem eis commentus eſt. Sexcentos viros è Phocenſibus præſtantiſſimos gypſo tam ipſos quam arma illinit, eoſque ſub noctem in Theſſalos immiſit, dato præcepto ut quemcunque non albicantem cernerent, eum obtruncarent. Hos primi Theſſalorum excubitores, aliud quoddam prodigium eſſe arbitrati, & poſt has excubias, ipſe exercitus adeo exhorruerunt, ut quatuor millibus cæſorum atque ſcutorum Phocenſes potiti ſint; quorum ſcutorum dimidium apud Abas, reliqua apud Delphos dedicaverunt: & ex decimis pecuniarum hujus pugnæ factæ ſunt ſtatuæ grandes, quæ circa tripodem è regione delubri Delphis viſuntur: & alteræ ejuſmodi in Abis repoſitæ. Hæc 28 Phocenſes in peditatum Theſſalorum, à quibus obſidebantur, egerunt: equitatum quoque eorundem, qui in ſuum agrum incurſaverat, inſanabili clade afflixerunt. ad ingreſſum enim qui eſt juxta Hyampolin, depreſſa iſtic ingenti foſſa, amphoras inanes in ea depoſuerunt, humumque deſuper injecerunt, eamque reliquo ſolo exæquaverunt: atque ibi Theſſalos exceperunt incurrentes. Theſſali impetu ſumpto, tanquam eos rapturi, in amphoras inciderunt, 29 ibique equorum crura corrupta ſunt. Ob hæc ambo Phocenſibus infenſi Theſſali, miſſo caduceatore ita dixere, O Phocenſes, nunc aliquid amplius reſipiſcentes agnoſcite non eſſe vos nobis pares; qui & antehac inter Græcos, quandiu partes illorum nobis placuerunt, ſemper vo-

a πυθόμενοι. b ἔπι τε πρὸς πάντας. c Hæc vox λοιπὰς non eſt in MS.

vobis antecelluimus, & nunc apud barbarum adeo pollemus, ut penes nos ſit & agro vos exui, & præterea in ſervitutem redigi. Quam facultatem etſi obtinemus, tamen injuriarum non ſumus memores, niſi ut eo nomine quinquaginta talenta rependatis: & nos vobis recipimus, damna omnia nos ab agro veſtro averſuros.
30 Hæc Theſſali Phocenſibus denunciabant, quod ſoli Phocenſes inter ejus loci homines cum Medis non ſentiebant; idque nulla alia cauſſa, ut ego conjectura comperio, quàm Theſſalorum odio; partes Medorum (ut mihi videtur) ſequuturi, ſi Theſſali partes Græcorum foviſſent. Hæc deferentibus Theſſalis, negarunt ſe Phocenſes pecuniam daturos; & ſibi itidem, ut Theſſalis, facultatem eſſe ſentiendi cum Medis, ſi aliter ſentire vellent: ſed nequaquam fore ut ſponte
31 eſſent proditores Græciæ. His verbis renunciatis ita Theſſali irritati in Phocenſes barbaro duces itineris extiterunt, & ex Trachinia Doridem regionem incurſaverunt. nam ejus regionis limes anguſtus illuc triginta non amplius ſtadia in latum pertinet, inter Meliadem ac Phocenſem regionem ſitus, quæ olim Dryopis erat. Hæc autem regio, Dorienſium qui ſunt in Peloponneſo, metropolis eſt. Hanc igitur Doridem regionem ingreſſi barbari nihil læſerunt; cum Medis enim, etſi Theſſalis non videbatur, ſen-
32 tiebant. Poſteaquam autem è Doride in Phocidem ingreſſi ſunt barbari, ipſos quidem Phocenſes non ſunt adepti: eorum enim nonnulli cacumina Parnaſſi conſcenderant; & eſt vertex Parnaſſi juxta urbem Neonem ſitus, nomine Tithorea, in ſe aptus turbæ capiendæ, in quam aut vecti erant, aut ipſi aſcenderant: ſed plures ad Locros Ozolas exierant in urbem Amphiſſam, quæ ſupra Criſæum ſita eſt campum. At barbari omnem agrum Phocenſem incurſaverunt: ſic enim ducebant exercitum Theſſali; & omnia quæ nacti ſunt, igni ferroque vaſtarunt, in urbes etiam & ſacras æ-
33 des igne injecto. Nam peragrantes Phocidem juxta Cephiſſum amnem, cuncta populati ſunt, & hinc urbem Drymon incenderunt, illinc Charadram & Erochum & Tethronium & Amphicæam & Neonem & Pedieas & Triteas & Elateam & Hyampolin & Parapotamios, fluminis accolas, & Abas: ubi delubrum A-

„ ὑμέων ἐφερόμεθα· νῦν τε ἀνδρὶ τῷ βαρβάρῳ
„ τοσοῦτον δυνάμεθα, ὥστε ἐπ' ἡμῖν εἶναι τὴν γῆν
„ ἐστρῆσθαι καὶ κατασωφρονισθῆναι ὑμέας. ἡμεῖς
„ μέντοι τὸ πᾶν ἔχοντες, οὐ μνησικακέομεν,
„ ἀλλ' ἡμῖν χρέα θῶ ἀντ' αὐτέων πεντήκοντα τά-
„ λαντα δέχεσθε· καὶ ὑμῖν ὑποδεκόμεθα τὰ
„ ὑπόντα ὅλα τὴν χώρην ἀποῤῥέψειν. Ταῦτά
σφι ἐπαγγέλλοντο οἱ Θεσσαλοί. οἱ γὰρ Φωκέες
μοῦνοι τῶν ταύτῃ ἀνθρώπων οὐκ ἐμήδιζον, κατ'
ἄλλο μὲν οὐδέν, ὡς ἐγὼ συμβαλλεόμενος εὑ-
ρίσκω, κατὰ τὸ ἔχθος τὸ Θεσσαλῶν· εἰ γὰρ
Θεσσαλοὶ τὰ Ἑλλήνων ἤυξον, ὡς ἐμοὶ δοκέειν,
ἐμήδιζον ἂν οἱ Φωκέες. ταῦτα ἐπαγγελλομέ-
νων Θεσσαλῶν, ἔτι δόσιν ἔφασαν χρήματα,
παρέχειν τε σφι Θεσσαλοῖσι ὁμοίως μηδίζειν,
εἰ ἄλλως βούλοιατο· ἀλλ' οὐκ ἐσεσθαι ἐκόντες εἶ-
ναι προδόται τῆς Ἑλλάδος. Ἐπεὶ δὲ ἀγλωσσί-
χθησαν ἔτοι οἱ λόγοι, ἔτω δὴ οἱ Θεσσαλοὶ κε-
χολωμένοι τοῖσι Φωκεῦσι, ἐγίνοντο ἡγεμόνες τῷ
βαρβάρῳ τῆς ὁδοῦ. οὐκ μὲν δὴ τὴ Τρηχινίης ἐς τὴν
Δωρίδα ἐσέβαλον. τὴ γὰρ Δωρίδος χώρης πε-
δεὸν ἕρνος ταύτῃ καταπίνῃ, ὡς τριήκοντα στα-
δίων μάλιστά κη εὖρος, κείμενος μεταξὺ τῆς
τε Μηλιάδος καὶ τῆς Φωκίδος χώρης, ἥπερ
πρὸς τοπαλαιὸν Δρυοπίς. ἡ γὰρ χώρη αὕτη ἐστὶ μη-
τρόπολις Δωριέων τῶν ἐν Πελοποννήσῳ. ταύτην
οὖν τὴν Δωρίδα γῆν οὐκ ἐσίναντο ἐσβάλλοντες
οἱ βάρβαροι· ἐμήδιζόν τε γὰρ, καὶ οὐκ ἐδόκεε
Θεσσαλοῖσι. Ὡς δὲ οὐκ τῆς Δωρίδος ἐς τὴν
Φωκίδα ἐσέβαλον, αὐτοὺς μὲν τοὺς Φωκέας οὐκ
αἱρέουσι. οἱ μὲν γὰρ τῶν Φωκέων ἐς τὰ ἄκρα τοῦ
Παρνησσοῦ [a] ἀνέβησαν. ἔστι δὲ καὶ ὀπίσω δέ-
ξασθαι ὅμιλον τοῦ Παρνησσοῦ ἡ κορυφὴ, κατὰ
Νέωνα πόλιν κειμένη, ἐπ' ἰωνίης [b]. τιθορέα
οὔνομα αὐτῇ. ἐς τὴν δὴ ἀνέβησαν, καὶ αὐ-
τοὶ ἀνέβησαν· οἱ δὲ πλεῦνες αὐτέων ἐς τοὺς
Ὀζόλας Λοκροὺς ἐξεκεκόμισαντο, ἐς Ἀμφισ-
σαν πόλιν τὴν ὑπὲρ τοῦ Κρισαίης πεδίου οἰκεο-
μένην. οἱ δὲ βάρβαροι τὴν χώρην πᾶσαν
ἐπέδραμον τὴν Φωκίδα· Θεσσαλοὶ γὰρ οὕτω
ἦγον τὸν στρατόν. οἰκία δὲ ἐπέκρων, πάντα ἐ-
πέφλεγον καὶ ἔκαιον, καὶ ἐς τὰς πόλις ἐνι-
έντες πῦρ καὶ ἐς τὰ ἱερά. Πορευόμενοι γὰρ ταύ-
τῃ ἔνδα τε Κηφισσὸν ποταμὸν, ἐδῄουν πάν-
τα· καὶ κατὰ μὲν ἔκαυσαν Δρύμον πόλιν,
κατὰ δὲ Χαράδραν [c], καὶ Ἔροχον, καὶ Τε-
θρώνιον, καὶ Ἀμφίκαιαν, καὶ Νέωνα, καὶ Πε-
διέας, καὶ Τριτέας, καὶ Ἐλάτειαν, καὶ Τάμπο-
λιν, καὶ Παραποταμίους, καὶ Ἄβας· ἔνθα δὴ ἱρὸν
Ἀπόλ-

a ὄρεος τοῦ Παρνησσοῦ. b ὑπ' ἰωνίῃ. c Χαραδρίην.

Abæ cum oraculo crematæ. Phocenſes cum agris peſſime habiti. Xerxes per Bœotos petit Athenas: reliqua pars Delphes, quos deus defendit.

Ἀπόλλωνος πλούσιον, ἀναθήμασι πολλοῖσι κατεσκευασμένον. ἐνῶ δέ μιν καὶ τότε καὶ νῦν ἔτι χρηστήριον αὐτόθι. καὶ τοῦτο τὸ ἱρὸν συλήσαντες ἐνέπρησαν, καὶ τινας διώκοντες εἵλον τῶν Φωκέων περὶ τοῖσι ἄντροισι· καὶ γυναῖκάς τινας διέφθειραν μισγόμενοι, ὑπὸ πλήθεος. Παραπορευόμενοι δὲ καὶ οἱ βάρβαροι, ἀπίκοντο ἐς Πανοπέας· ἐνθεῦτεν δὴ ἤδη διακεκριμένη ἡ στρατιὴ αὐτέων ἐφέρετο. τὸ μὲν πλέον καὶ δυνατώτατον καὶ στερεὸν, ἅμα αὐτῷ Ξέρξῃ πορευόμενον ἐπ' Ἀθήνας, ἐσέβαλε ἐς Βοιωτούς, ἐς τιμὴν τοῦ Ὀρχομενίων. Βοιωτῶν δὲ πᾶν τὸ πλῆθος ἐμήδιζε. τοὺς δὲ πόλις αὐτέων ἄνδρες Μακεδόνες διατεταγμένοι ἔσωζον, ὑπὸ Ἀλεξάνδρου ἀπεπεμφθέντες· ἔσωζον δὲ τῇδε, βάλόμενοι δῆλον ποιέειν Ξέρξῃ ὅτι τὰ Μήδων Βοιωτοὶ φρονέουσι. ὅτοι μὲν δὴ τοῦ βαρβάρων ταύτῃ ἐτράποντο. Ἄλλοι δὲ αὐτέων ἡγεμόνας ἔχοντες, ὁρμέατο ἐπὶ τὸ ἱρὸν τὸ ἐν Δελφοῖσι, ἐν δεξιῇ τὸν Παρνησσὸν ἀπέργοντες. ὅσα δὲ καὶ ὅτοι ἐπίκτητον τῆς Φωκίδος, πάντα ἐσυλεύμενον. καὶ γὰρ τοῦ Πανοπέων τὴν πόλιν ἐνέπρησαν, καὶ Δαυλιέων, καὶ Αἰολιδέων [a]. ἐπορεύοντο δὲ ταύτῃ [b] ἀποκλινθέντες καὶ ἄλλης στρατιῆς, τῶνδε εἵνεκα, ὅκως συλήσαντες τὸ ἱρὸν τὸ ἐν Δελφοῖσι, βασιλέι Ξέρξῃ ἀποδέξαιεν τὰ χρήματα. πάντα δὴ ἤπιστο τὰ ἐν τῷ ἱρῷ ὅσα λόγου ἦν ἄξια Ξέρξης (ὡς ἐγὼ πυνθάνομαι) ἄμεινον ἢ τὰ ἐν τοῖσι οἰκίοισι ἐλιπε, πολλῶν αἰεὶ λεγόντων, καὶ μάλιστα τὰ Κροίσου τοῦ Ἀλυάττεω ἀναθήματα. Οἱ Δελφοὶ δὲ, πυθόμενοι ταῦτα, ἐς πᾶσαν ἀρρωδίην ἀπίκατο [c]· ἐν δείματι δὲ μεγάλῳ καθεστεῶτες, ἐμαντεύοντο περὶ τῶν ἱρῶν χρημάτων, εἴ τί σφεα κατὰ γῆς κατορύξασι, εἴτε ἐκκομίσασι ἐς ἄλλην χώρην· ὁ δὲ θεὸς σφέας οὐκ ἔα κινέειν, φὰς αὐτὸς ἱκανὸς εἶναι περὶ τῶν ἑωυτοῦ περισσαίνεσθαι. Δελφοὶ δὲ ταῦτα ἀκούσαντες, σφέων αὐτέων περὶ ἐφρόντιζον· τέκνα μέν νυν καὶ γυναῖκας περὶ ἐς τὴν Ἀχαιΐην διέπεμψαν· αὐτέων δὲ οἱ μὲν πλέονες ἀνέβησαν ἐς τοῦ Παρνησσοῦ τὰς κορυφὰς, καὶ ἐς τὸ Κωρύκιον ἄντρον ἀνωρύγησαν· οἱ δὲ ἐς Ἀμφισσαν τὴν Λοκρίδα ὑπεξῆλθον. πάντες δὲ ὦν οἱ Δελφοὶ ἐξέλιπον τὴν πόλιν, πλὴν ἑξήκοντα ἀνδρῶν, καὶ τοῦ προφήτεω. Ἐπεὶ δὲ ἀγχοῦ τε ἦσαν οἱ βάρβαροι ἰόντες, καὶ ἀπόρεον τὸ ἱρὸν, ἐν τούτῳ ὁ προφήτης, τῷ οὔνομα ἦν Ἀκερατος, ὁρᾷ πρὸ τοῦ νηοῦ ὅπλα προκείμενα ἔσωθεν ἐκ τοῦ μεγάρου ἐξενηνειγμένα ἱρὰ, τῶν οὐκ ὅσιον ἦν ἅπτεσθαι ἀνθρώπων ὁδε-

Apollinis erat locuples & theſauris donariiſque compluribus exornatum; ubi etiam tunc erat, ſicut nunc quoque eſt oraculum. Hoc delubrum poſteaquam diripuere, incenderunt. Phocenſium etiam quoſdam ad montana inſequuti ceperunt, & mulieres aliquot, præ multitudine ſtuprantium extinxerunt. Præ- 34
tergreſſi quoque Parapotamios, pervenere ad Panopeas. Inde copiæ delectu habito diviſæ fuerunt: quarum plurima pars ac validiſſima cum ipſo Xerxe Athenas verſus tendens in Bœotos, in agrum Orchomeniorum ingreſſa eſt. Bœoti autem cum Medis univerſi ſentiebant: quorum urbes viri Macedones in eis collocati, qui ab Alexandro miſſi fuerant, ſervaverunt, volentes planum facere Xerxi Bœotos ſentire cum Medis. Et hi quidem barbari hac iter intenderunt. Ceteri vero commiſſi ducibus 35
Parnaſſum à dextra præſtringentes, ad templum quod eſt Delphis proceſſerunt; quicquid agri Phocenſis etiam hi nanciſcebantur, id omne fœdantes. nam & Panopenſium oppidum incenderunt, & Dauliorum, & Æolidarum. Ideo autem hâc ab aliis ſejuncti pergebant, ut direpto quod Delphis eſt templo, pecunias monſtrarent Xerxi regi; qui omnia quæ in eo templo erant memoratu digna, melius norat (ut ego audio) quam quæ in ædibus ſuis reliquerat; permultis aſſidue referentibus cum alia, tum præcipue Crœſi Halyattis filii donaria. Hoc Delphi quum audiſſent, in extre- 36
mam prorſus devenere formidinem: qua attoniti, deum de ſacris opibus conſultarunt, numquid eas humi defoderent, an alium in locum tranſportarent. Et deus illis interdixit, ne moverent: ſe enim idoneum eſſe, qui rebus ſuis præſideret. His auditis Delphi de ſemetipſis curandum putaverunt, liberis uxoribuſque in Achaiam trajectis. Ipſorum plerique quidem vertices Parnaſſi ſuperaverunt, & ad Corycium antrum delati ſunt; quidam ad Amphiſſam Locridem ſe ſubduxerunt. Ita omnes Delphi urbem deſeruerunt, præter ſexaginta viros, ac prophetam. Poſtea vero quam barbari ſubeuntes ap- 37
propinquabant, templumque cernebant, interim propheta cui nomen erat Aceratos, aſpicit ante delubrum ſacra arma propoſita è penetrali, ab intus exprompta, quæ nefas erat cuiquam mortalium con-

a Αἰολίδων. b MS. habet ταύτῃσι. c ἀπικίατο.

Miracula Delphis viſa, etiam partes montibus abruptæ oppreſſerunt Perſas. Heroes Phylacus & Autonous. Græci ab Artemiſio abeunt Salamina propter Peloponnenſium inertiam.

contingere. quod oſtentum Delphis qui aderant perrexit nunciatum. Ubi autem barbari urgentes venere ad fanum Minervæ quod eſt ante templum, tum vero etiam majora quam ſuperius prodigia illis exhibita ſunt. Nam & res hæc profecto valde miranda eſt, arma Martia ſua ſponte extra delubrum propoſita apparuiſſe. Quod tamen ſecundo loco evenit, ex omnibus miraculis maxima eſt admiratione dignum. quum enim barbari ad ſacellum Minervæ quod eſt ante templum, accederent, interea è cœlo fulmina in eos deciderunt; & à Parnaſſo duo abſciſſi vertices, magno cum fragore ſunt devoluti, permultoſque eorum interceperunt: atque ex ipſo ſacello Minervæ vociferatio jubilatioque ex-
38 titerunt. Quibus omnibus pariter ingruentibus, terror incuſſus eſt barbaris, ut fugæ ſe mandarent. Ea re cognita Delphi deſcendentes magnam eorum ſtragem edidere. Qui autem ſuperfuere, recta ad Bœotos fugerunt: & qui ex eis redierunt, referebant (ut ego accipio) ſe præter iſta etiam vidiſſe alia divina, duos armatos humana natura auguſtiores inſtitiſſe ſibi, cædem facien-
39 tes atque inſequentes. Hos autem duos Delphi ajunt indigenas heroas eſſe, Phylacum & AUtonoum, quorum fama exſtant circa ſacellum: Phylaci quidem, ſecundum ipſam viam ſuper ædem Minervæ: AUtonoi vero, prope Caſtaliam, ſub Hyampeo vertice. Saxa autem quæ à Parnaſſo deciderunt, adhuc ad noſtram uſque memoriam ſalvæ erant in fano Minervæ protemplaris locata, ad quod per barbaros devoluta pervenere. Atque hic diſceſſus à templo horum vi-
40 rorum fuit. Græcorum autem claſſis ab Artemiſio profecta, rogatu Athenienſium ad Salaminem ſubſtitit. Quod ut facerent ideo rogaverant Athenienſes, tum ut liberos atque uxores ex Attica ſubducerent; tum ut conſultarent quid ſibi agendum eſſet. Nam pro rebus quæ contigerant, conſilium capturi erant, tanquam opinione fruſtrati: quippe qui quum putaſſent inventuros ſe Peloponnenſes communiter ad excipiendum barbarum in Bœotia ſubſidentes, horum nihil invenerant, ſed audiebant illos Iſthmum ad Peloponneſum muro ſepire, hoc plurimi facientes ut ipſi ſupereſſent, & iſtam obtinentes tutarentur, omiſſis ce-

ἀδεῶς. ὁ μὲν δὴ ἦλθε Δελφῶν τοῖσι παρεῦσι σημαινέων τὸ πρῆγμα. οἱ δὲ βάρβαροι, ἐπείδὴ ἐγένοντο ἐπὶ χώρῳ ἐπόψιμοι κατὰ τὸ ἱρὸν τῆς Προναίης Ἀθηναίης, ἐπιγίνεταί σφι τέρεα ἔτι μείζονα ἢ πρὶν ἡμέων γενόμενα τέρεα. θώϋμα μὲν γὰρ ἐν τῷ κάρτα ἐστί, ὅπλα ἀρήϊα αὐτόματα φανέωσα ἔξω προκείμενα τοῦ νηοῦ· τὰ δὴ ἐπὶ τούτῳ δεύτερα ἐπιγόμενα, τῷ πάντων φασμάτων ἄξια θωϋμάσαι μάλιστα. ἐπεὶ γὰρ δὴ ἔσαν ἐπιόντες οἱ βάρβαροι κατὰ τὸ ἱρὸν τῆς Προναίης Ἀθηναίης, ἐν τούτῳ ἐκ μὲν τοῦ ἀδύτου κεραυνοὶ αὐτοῖσι ἐνέπιπτον, ἀπὸ δὲ Παρνησσοῦ ἀποῤῥαγεῖσαι δύο κορυφαὶ ἐφέροντο πολλῷ πατάγῳ ἐς αὐτούς, τῷ κατέλαβον συχνούς σφεων· ἐκ δὲ τοῦ ἱροῦ τῆς Προναίης βοή τε ἅμα ἀλαλαγμὸς ἐγένετο. συμμιγέντων δὲ τούτων πάντων, φόβος τοῖσι βαρβάροισι ἐνέπεπτώκεε. μαθόντες δὲ οἱ Δελφοὶ φεύγοντάς σφεας, ἐπικαταβάντες, ἀπέκτειναν πλῆθός τι αὐτέων. οἱ δὲ σωιεόντες, ἰθὺ [b] Βοιωτῶν ἔφευγον. ἔλεγον δὲ οἱ ἀπονοσήσαντες οὗτοι τῶν βαρβάρων (ὡς ἐγὼ πυνθάνομαι) ὡς σφεῖς τοῦτοισι ἅμα ἄλλα ὥρων θεῖα. δύο γὰρ ὁπλίτας μείζονας ἢ κατὰ ἀνθρώπων φύσιν ἐσχάνταs, ἕπεσθαί σφι κτείνοντάς τε καὶ διώκοντας. Τοὺς δύο δὲ τούτους Δελφοὶ λέγουσι ἐπιχωρίους ἥρωας εἶναι, Φύλακόν τε καὶ Αὐτόνοον· τῶν τὰ τεμένεα ἐστὶ περὶ τὸ ἱρόν· Φυλάκου μὲν, παρ' αὐτὴν τὴν ὁδὸν κατύπερθε τοῦ ἱροῦ τῆς Προναίης, Αὐτονόου δέ, πέλας τῆς Κασταλίης, ὑπὸ τῇ Ὑαμπείῃ κορυφῇ. οἱ δὲ πεσόντες ἀπὸ τοῦ Παρνησσοῦ λίθοι, ἔτι καὶ ἐς ἡμέας ἔσαν σῶοι, ἐν τῷ τεμένεϊ τῆς Προναίης Ἀθηναίης κείμενοι, ἐς τὸ ἐνέσκηψαν φερόμενοι τῶν βαρβάρων. τούτων μέν νυν τῶν ἀνδρῶν αὕτη ἀπὸ τοῦ ἱροῦ ἀπαλλαγὴ γένετο. Οἱ δὲ Ἑλλήνων ναυτικὸς στρατὸς ἀπὸ τοῦ Ἀρτεμισίου, Ἀθηναίων δεηθέντων, ἐς Σαλαμῖνα κατέσχε τὰς νέας. τῶνδε δὲ εἵνεκα προσεδέηθησαν αὐτέων σχεῖν πρὸς Σαλαμῖνα Ἀθηναῖοι, ἵνα αὐτοὶ παῖδάς τε καὶ γυναῖκας ὑποξαγάγωνται ἐκ τῆς Ἀττικῆς· πρὸς δὲ, καὶ βουλεύσωνται τὸ πρηκτέον αὐτοῖσι ἔσται. ἐπὶ γὰρ τοῖσι κατήκουσι πρήγμασι βουλὴν ἔμελλον ποιήσεσθαι, ὡς ἐωυσμένοι γνώμης. δοκέοντες γὰρ εὑρήσειν Πελοποννησίους παμπληθεὶ [c] ἐν τῇ Βοιωτίῃ ὑποκατημένους τὸν βάρβαρον, τὸ μὲν εὖρον οὐδέν ἐὸν, οἱ δὲ ἐπυνθάνοντο τὸν Ἰσθμὸν αὐτοὺς τειχέοντας ἐς τὴν Πελοπόννησον, πολλοῦ τινὸ ποιεύμενους περιεῖναι, καὶ τοιοῦτο ἔχοντας ἐν φυλακῇ, πάλαι δὲ

a γιγραμμένα. b MS. αὐθὶ habet. c In MS. eſt παμδημὶ.

Athenæ evacuantur, etiam angue arcis custode digresso, quem colunt. Naves Peloponnesiorum ex Trœzene abeunt Salamina. Dorienses & Dryopes in Peloponneso.

δὲ ἀπέναι. ταῦτα πυθόμενοι, ὧδε δὴ ἐσεδέηθησάν [a] σφεων αὖτις τὴν Σαλαμῖνα. Οἱ μὲν δὴ ἄλλοι κατέσχον ἐς τὴν Σαλαμῖνα, Ἀθηναῖοι δὲ ἐς τὴν ἑωυτῶν. μετὰ δὲ τὴν ἄπιξιν, κήρυγμα ἐποιήσαντο, Ἀθηναίων τῷ τις δύναται σώζειν τὰ τέκνα τε καὶ τοὺς οἰκέτας. ἐνθαῦτα οἱ μὲν ταλαῖποροι ἐς Τροιζῆνα ἀπέστελλον, οἱ δὲ, ἐς Αἴγιναν, οἱ δὲ, ἐς Σαλαμῖνα. ἔσπευδον δὴ ταῦτα ὑπεκθεῖναι, τῷ χρησμῷ τε βουλόμενοι [b] ὑπηρετέειν, καὶ δὴ καὶ τῆσδε [c] εἵνεκα οὐκ ἧκιστα· λέγουσι οἱ Ἀθηναῖοι ὄφιν μέγαν φύλακα τοῦ ἀκροπόλιος ἐνδιαιτᾶσθαι ἐν τῷ ἱρῷ. λέγουσί τε τοῦτο, καὶ δὴ ὡς ἐόντι ὀφιμιλίῃ ὑποπελέουσι [d] τοῦ προπύλαια. τὰ δὲ ὀφιμιλίῃ, μελιτόεσσά ἐστι. αὐτὴ δὲ ἡ μελιτόεσσα ἐν τῷ πρόσθεν αἰεὶ χρόνῳ ἀναισιμωμένη, πότε ἐὼν ἄψαυστος. σημηνάσης δὲ τοῦτα τῆς ἱρείης, μᾶλλόν τι οἱ Ἀθηναῖοι καὶ πρότερον [e] ἐξέλιπον τὴν πόλιν, ὡς καὶ τῆς θεοῦ ἀπολελοιπυίης [f] τὴν ἀκρόπολιν. ὡς δὲ σφι πάντα ὑπεξέκειτο, ἔπλωον ἐς τὸ ναυτικόν. Ἐπεὶ δὲ οἱ ἀπ' Ἀρτεμισίου ἐς Σαλαμῖνα κατέσχον τὰς νέας, συνέῤῥεε καὶ ὁ λοιπὸς πυθόμενος ὁ τῶν Ἑλλήνων ναυτικὸς στρατὸς ἐκ Τροιζῆνος. ἐς γὰρ Πόγωνα τὸ Τροιζηνίων λιμένα πρόθυμος συλλέγεσθαι. συνελέχθησάν τε δὴ πολλῷ πλεῦνες νέες ἢ ἐπ' Ἀρτεμισίῳ ἐναυμάχεον, καὶ ἀπὸ πλείονων πλευνῶν. ναύαρχος μέν νυν ἐπῆν ὠυτὸς ὅσπερ ἐπ' Ἀρτεμισίῳ, Εὐρυβιάδης ὁ Εὐρυκλείδεω, ἀνὴρ Σπαρτιήτης, ὃς μέντοι γε [g] βασιληίης ἐών. νέες δὲ πολλῷ πλείους τε καὶ ἄμεινον πλωούσας παρείχοντο Ἀθηναῖοι. Ἐστρατεύοντο δὲ οἵδε· ἐκ μὲν Πελοποννήσου Λακεδαιμόνιοι, ἑκκαίδεκα νῆας παρεχόμενοι· Κορίνθιοι δὲ, τὸ αὐτὸ πλήρωμα παρεχόμενοι τὸ καὶ ἐπ' Ἀρτεμισίῳ· Σικυώνιοι δὲ, πεντεκαίδεκα παρείχοντο νῆας· Ἐπιδαύριοι δὲ, δέκα· Τροιζήνιοι δὲ, πέντε· Ἐρμιονέες δὲ, τρεῖς. ἐόντες ἕκαστοι, πλὴν Ἐρμιονέων, Δωρικόν τε καὶ Μακεδνὸν [g] ἔθνος, ἐξ Ἐρινεοῦ τε καὶ Πίνδου καὶ τῆς Δρυοπίδος χώρης ὑστάτης ὁρμηθέντες. οἱ δὲ Ἐρμιονέες, εἰσὶ Δρύοπες, ἀπὸ Ἡρακλέος τε καὶ Μηλιέων ἐκ τῆς νῦν Δωρίδος καλεομένης χώρης ἐξαναστάντες. ἕκαστοι μέν νυν Πελοποννησίων ἐστρατεύοντο. Οἱ δὲ ἐκ τῆς ἔξω ἠπείρου, Ἀθηναῖοι μὲν, πρὸς πάντας τοὺς ἄλλους, παρεχόμενοι νῆας ὀγδώκοντα καὶ ἑκατὸν μούνους· ἐν Σαλαμῖνι γὰρ οὐ συνεναυμάχησαν Πλαταιέες Ἀθηναίοισι, διὰ τοιόνδε πρῆγμα [h]. ἀπαλ-

ceteris. Hæc Athenienses quum audissent, ita socios obsecrarunt, ut ad Salaminem sisterent classem. Quo aliis ap- 41
pulsis, Athenienses in terram suam profecti, præconio edixerunt, ut qua quisque Athenienssium ratione posset servaret liberos atque domesticos. Ibi plurimi quidem Trœzenem miserunt, quidam in Æginam, nonnulli in Salaminem, pro se quisque properantes sua pignora exportare, & quod oraculo vellent obsecundare, & non minime propterea, quod Athenienses ajunt ingentem anguem arcis custodem in templo solitum obversari. Hæc & dicunt, & tanquam re vera esset, serpenti menstrua non cessant libamina proponere. Ea menstrua sunt placenta melle condita: quæ quum semper superioribus temporibus depasceretur, tunc illibata manserat. Id quum templi antistita indicasset, eo magis Athenienses eoque prius deseruere urbem, tanquam à dea etiam destituta arce. exportatis itaque rebus omnibus, ad castra navigaverunt. Posteaquam autem eos qui ab Artemisio 42
solverant, ad Salaminem substitisse auditum fuit, reliqui classiarii qui ad Trœzenem erant, eodem confluxere. nam ut in Pogonem Trœzeniorum portum coiretur erat edictum. ita multo plures contractæ sunt naves quam ad Artemisium decertaverant, & à pluribus civitatibus, eodem quo ad Artemisium duce, EUrybiade EUryclidæ filio, viro Spartiata, non tamen è genere regio: quarum multo plurimas atque optime navigantes præbebant Athenienses. Quæ 43
classis ex his constabat: Ex Peloponneso Lacedæmonii sedecim naves præstabant: Corinthii, totidem quot ad Artemisium præstiterant: Sicyonii, quindecim: Epidaurii, decem: Trœzenii, quinque: Hermionenses, tres. Hi Doricæ ac Macednæ gentis (Hermionensibus exceptis) ex Erineo & Pindo & Dryopide noviſſime profecti. nam Hermionenses Dryopes sunt, ab Hercule & Melienſibus è regione quæ Doris nunc vocatur, abducti. Hæ copiæ Peloponnensium erant. Eorum autem qui sunt in exterio- 44
re continente, Athenienses quidem pares omnibus aliis, præstabant naves centum octoginta soli; quippe quibus non adfuerunt in pugna ad Salaminem gesta Platæenses, ob hanc causam: quod

quum

a ταῦτα δὴ πυθανόμενοι, ὧδε σφεδέηθησαν. b χρησμῷ τε πειθόμενοι καὶ βουλόμενοι. c τόδε. d ὀφιμιλίῃ τιλέουσι. e σωφρονέστερον. f MS. habet ἀπολιλοιποίης. g Μακεδονικὸν. h τοιόνδέ τι πρῆγμα.

Platæenſes abſuere ab prælio ad Salaminem, & qua occaſione. Recenſio Græcorum ex continente & inſulis, qui illic interfuere, variæque eorum origines.

ἀπελλαγομένων τ Ἑλλήνων ἀπὸ ξ Ἀρτεμισίου, ὡς ἐγίνοντο κατὰ Χαλκιδα, οἱ Πλαταιέες ἀποβάντες ἐς τὴν περαίην τ Βοιωτίης χώρης, πρὸς ἁρπαγὴν ἐτράποντο τ οἰκετίων. ἔτοι μέν νυν τότε σώζοντες ἐλείφθησαν. Ἀθηναῖοι δὲ ὅτε μὲν Πελασγῶν ἐχόντων τὴν νῦν Ἑλλάδα καλεομένην, ἔσαν Πελασγοὶ, ὀνομαζόμενοι Κραναοί· ὅτε δὲ Κέκροπος βασιλῆος ἁκληθησάν [a] Κεκροπίδαι· ἀνδεξαμένης δὲ Ἐρεχθῆος τὴν ἀρχὴν, Ἀθηναῖοι μετωνομάσθησαν· Ἴωνος δὲ ξ Ξάθου ἡγεμονεύοντος Ἀθηναίοισι, ἁκλήθησαν ἀπὸ τούτου Ἴωνες. Μεγαρέες δὲ τωὐτὸ πλήρωμα παρείχοντο τὸ καὶ ἐπ' Ἀρτεμισίῳ. Ἀμπρακιῶται δὲ, ἑπτὰ νέας ἔχοντες ἐπεβοήθησαν· Λευκάδιοι δὲ, τρεῖς, ἔθνος ἐόντες ὅτι Δωρικὸν ἀπὸ Κορίνθου. Νησιωτέων δὲ, Αἰγινῆται, τριήκοντα παρείχοντο. ἔσαν μέν σφι καὶ ἄλλαι πεπληρωμέναι νέες· ἀλλὰ τῇσι μὲν τὴν ἑωυτῶν ἐφύλασσον, τριήκοντα δὲ τῇσι ἄριστα πλεούσῃσι ἐν Σαλαμῖνι ἐναυμάχησαν. Αἰγινῆται δέ εἰσι Δωριέες, ἀπὸ Ἐπιδαύρου· τὴ δὲ νήσῳ πρότερον ὄνομα ἦν Οἰνώνη. μετὰ δὲ Αἰγινῆται, Χαλκιδέες τὰς ἐπ' Ἀρτεμισίῳ εἴκοσι παρεχόμενοι, καὶ Ἐρετριέες τὰς ἑπτά· ἔτοι δέ, Ἴωνές εἰσι. μετὰ δὲ, Κῖοι, τὰς αὐτὰς παρεχόμενοι, ἔθνος ἐὸν Ἰωνικὸν ἀπὸ Ἀθηναίων. Νάξιοι δὲ παρείχοντο τέσσερας, ἀποπεμφθέντες μὲν ἐς τὰς Μήδους ὑπὸ τ πολιητέων, καταπερ οἱ ἄλλοι νησιῶται, ἀλογήσαντες δὲ τ ἐντολέων, ἀπίκατο ἐς τὰς Ἑλλήνας, Δημοκρίτου ἀνδρὸς τ ἀστῶν δοκίμου, καὶ τότε τριηραρχέοντος· Νάξιοι δέ εἰσι Ἴωνες ἀπ' Ἀθηναίων γεγονότες. Στυρέες δὲ τὰς αὐτὰς παρείχοντο νῆας τάς περ ἐπ' Ἀρτεμισίῳ· Κυθήριοι δὲ, μίαν καὶ πεντηκόντερον, ἐόντες σαφαμφότεροι ὅτι Δρύοπες. καὶ Σερίφιοί τε καὶ Σίφνιοι καὶ Μήλιοι ἐστρατεύοντο. ὅτοι γὰρ οὗτοι ἔδοσαν μοῦνοι νησιωτέων τῷ βαρβάρῳ γῆν τε καὶ ὕδωρ. Οὗτοι μὲν ἅπαντες ἐντὸς οἰκημένοι Θεσπρωτῶν καὶ Ἀχερουσίου ποταμοῦ, ἐστρατεύοντο. Θεσπρωτοὶ γάρ εἰσι οἱ ὁμουρέουσι Ἀμπρακιώτῃσι καὶ Λευκαδίοισι· οἳ ἐξ ἐσχατέων χωρέων ἐστρατεύοντο. τ δὲ ἐντὸς τούτων οἰκημένων, Κρητωνιήτας μοῦνοι ἔσαν οἳ ἐβοήθησαν [b] τῇ Ἑλλάδι κινδυνευούσῃ, νηὶ μιῇ, τ ἦρχε ἀνὴρ τρὶς πυθιονίκης, Φάυλλος· Κροτωνιῆται δὲ γένος εἰσὶ Ἀχαιοί. Οἱ μέν νυν ἄλλοι,

quum Græci ab Artemiſio diſceſſerunt, ubi juxta Chalcidem appulſi fuere, Platæenſes exſcendentes in oppoſitam oram Bœotiæ, ad exportandos domeſticos converſi ſunt. ita dum in ſuis conſervandis occupantur, relicti fuere. Athenienſes autem ſub Pelaſgis eam quæ nunc Græcia nuncupatur tenentibus, Pelaſgi erant, Cranai nominati; ſub rege autem Cecrope, Cecropidæ ſunt vocati; Erechtheo autem adepto imperium, immutato nomine Athenienſes appellati: deinde Iones, ab Ione Xuthi filio, qui
45 dux extitit Athenienſis exercitus. Megarenſes autem tantundem copiarum, quantum ad Artemiſium, attulerunt: Ampraciotæ ſeptem cum navibus auxilio venerunt: Leucadii cum tribus, Dorica gens, & à Corintho oriunda.
46 Ex inſulanis autem Æginetæ triginta naves exhibuerunt: quibus aliæ quoque erant naves inſtructæ, ſed iis oram ſuam tutabantur: verum cum triginta omnino navibus ad navigationem optimis ad Salaminem dimicaverunt. Sunt autem Æginetæ Dorienſes, ab Epidauro, cui inſulæ nomen antea fuerat OEnone. Poſt Æginetas eaſdem quas ad Artemiſium viginti naves præbuere Chalcidenſes: & Eretrienſes, ſeptem. hi Iones ſunt. Dehinc autem Cii eaſdem præbuere, gens ab Athenienſibus Ionica. Naxii autem naves præbuere quatuor, qui quemadmodum & ceteri inſulani, à popularibus ad Medos miſſi erant, ſed illorum juſſa aſpernati, tranſiere ad Græcos, ſuaſu Democriti, viri inter cives illuſtris, & tunc trierarchi. Naxii autem Iones ſunt ab Athenienſibus ducentes originem. Styreenſes quoque eaſdem quas in Artemiſio naves præbuere. Cynthii unam omnino, & penteconterum. horum utrique Dryopes ſunt. Seriphii etiam & Siphnii & Melii fuere in partibus. hi enim ſoli ex inſulanis terram barbaro & a-
47 quam negaverunt. Intra Theſprotos iſti omnes & amnem Acherontem incolentes militabant. Siquidem Theſproti, ſunt contermini Ampraciotis ac Leucadiis, qui ex ultimis regionibus in militiam venerunt. Eorum autem qui extra hos habitant, ſoli fuere Crotoniatæ qui Græciæ periclitanti auxilium una navi tulere, cui præerat Phayllus, vir ter Pythiorum victor. Sunt autem Crotoni-
48 atæ genere Achæi. Et ceteri quidem ex hac

a ἐπικλήθησαν. b οἱ βοηθήσαντες.

Congressi ad Salaminem Græci dum consultant de loco prælii, ut plerique Isthmum præferrent, venit fama post crematas Thespiam & Platæam Athenas captas tertio mense ab discessu Hellespontii. Quales eas acceperit Xerxes.

τριήρεας παρεχόμενοι ἐστρατεύοντο· Μήλιοι γὰρ, καὶ Σίφνιοι, καὶ Σερίφιοι, πεντηκοντήρεις. Μήλιοι μὲν, γένος ἐόντες ἀπὸ Λακεδαιμονίων, δύο παρείχοντο· Σίφνιοι δὲ καὶ Σερίφιοι, Ἴωνες ἐόντες ἀπ' Ἀθηναίων, μίαν ἑκάτεροι. ἀριθμὸς δὲ ἐγίνετο ὁ πᾶς τῶν νεῶν, πάρεξ τῶν πεντηκοντήρων, τριηκόσιαι καὶ ἑβδομήκοντα καὶ ὀκτώ. Ὡς δὲ ἐς τὴν Σαλαμῖνα συνῆλθον οἱ στρατηγοὶ ἀπὸ τῶν εἰρημένων πολίων, ἐβουλεύοντο, προτίθεται Εὐρυβιάδεω γνώμην, ἀποφαίνεσθαι τὸν βουλόμενον, ὁκῶ δοκέοι ἐπιτηδεώτατον εἶναι ναυμαχίην ποιέεσθαι τῶν αὐτοὶ χωρίων ἐγκρατέες εἰσὶ ἢ γὰρ Ἀττικὴ ἀφεῖτο ἤδη, τῶν δὲ λοιπέων περὶ προτίθεσαν οἱ γνώμας δὲ τῶν λεγόντων αἱ πλεῖσται συνεξέπιπτον, πρὸς τὸν Ἰσθμὸν πλώσαντας ναυμαχέειν πρὸ τῆς Πελοποννήσου· ἐπιλέγοντες τὸν λόγον τόνδε, ὡς, εἰ νικηθέωσι[a] τῇ ναυμαχίῃ, ἐν Σαλαμῖνι μὲν ἐόντες, πολιορκήσοντες ἐν νήσῳ, ἵνα σφι τιμωρίη οὐδεμίη ἐπιφανήσεται· πρὸς δὲ τῷ Ἰσθμῷ, ἐς τὰς ἑωυτῶν ἐξοίσοντες. Τοῦτο τῶν ἀπὸ Πελοποννήσου στρατηγῶν ἐπιλεγομένων, ἐλήλυθε ἀνὴρ Ἀθηναῖος, ἀγγέλλων ἥκειν τὸν Βάρβαρον ἐς τὴν Ἀττικὴν, καὶ πάσαν αὐτὴν πυρπολέεσθαι. ὁ γὰρ Ξέρξης Βοιωτῶν τεταμένος στρατὸς ἅμα ξέρξῃ, ἐμπρήσας Θεσπιέων τὴν πόλιν, αὐτέων ἀπολελοιπότων ἐς Πελοπόννησον, καὶ τὴν Πλαταιέων ὡσαύτως, ἦκέ τε ἐς τὰς Ἀθήνας, καὶ πάντα ἀπόλεμα ἐόντα. ἐνέπρησε δὲ Θεσπιέων τε καὶ Πλαταιέας, πυθόμενος Θηβαίων ὅτι σὺν ἐμήδιζον. Ἀπὸ δὲ τῆς Βοιωτίης καὶ Ἑλλησπόντου, ἔνθεν πορεύεσθαι ἤρξαντο οἱ βάρβαροι, ἕνα αὐτὸν διαιρέψαντες μάλιστα, ἐν τῷ διέβαινον ἐς τὴν Εὐρώπην, ἐν τρισὶ ἐτέροισι μησὶ ἐγένοντο ἐν τῇ Ἀττικῇ, Καλλιάδεω ἄρχοντος Ἀθηναίοισι· καὶ αἱρέουσι ἔρημον τὸ ἄστυ, καὶ πάντας ὀλίγους εὑρίσκουσι τῶν Ἀθηναίων ἐν τῷ ἱρῷ ἐόντας, ταμίας τε τοῦ ἱροῦ, καὶ πένητας ἀνθρώπους· οἳ φραξάμενοι τὴν ἀκρόπολιν θύρῃσί τε καὶ ξύλοισι, ἡμύνοντο τοὺς ἐπιόντας· ἅμα μὲν οὐκ ἀθενίης βίον σὺν ἐσχωρήσαντες ἐς Σαλαμῖνα· πρὸς δὲ, αὐτοὶ δοκέοντες ἐξεύρηκέναι τὸ μαντήιον τὸ ἡ Πυθίη σφι ἔχρησε, τὸ ξύλινον τεῖχος ἀναλώσιμον ἔσεσθαι, καὶ αὐτὸ δὴ τοῦτο εἶναι τὸ χρησφύγετον καλὰ τὸ μαντήιον, καὶ οὐ τὰς νῆας. Οἱ δὲ Πέρσαι ἱζόμενοι ἀντίον τοῦ καλεομένου ὑπὸ τῶν ἀκροπόλιος ὄχθον, τὸν Ἀθηναῖοι καλέουσι Ἄρρειον πάγον, ἐπολιόρκεον τρόπον τοιόνδε· ὄχεα συρτὰ πρὸς τοὺς οἰστοὺς πρὸ τῶν ἐνδεδεμένες ἄψεσαν, ἐπὶ τοῦτο-

hac classe triremes præbuerunt: Melii autem & Siphnii & Seriphii quinquaginta remorum naves, Melii duas, Siphnii Seriphiique unam utrique: Melii, à Lacedæmone genus ducentes; Siphnii & Seriphii, ab Athenienſibus Iones. Summa navium, præter illas quinquaginta remorum, fuit trecentæ ſeptuaginta octo. Ut vero duces ex iis quas dixi ur- 49
bibus ad Salaminem convenerunt, conſultabatur, EUrybiade referente, ut qui vellet ſententiam diceret, ubinam ex iis locis quibus ipſi potirentur, commodiſſimum videretur pugna navali decernere. jam enim Attica pro derelicta erat: itaque de ceteris deliberabatur. Pleræque igitur illorum ſententiæ in hoc congruebant, ut profecti ad Iſthmum ante Peloponneſum decertarent, hac videlicet ratione, quod, ſi male pugnaſſent, ad Salaminem quidem, obſeſſis ſibi in inſula nullum ſubſidium oſtendebatur; ad Iſthmum vero dabatur ad ſuos effugium. Hæc ratio quum à ducibus qui ex Pelo- 50
ponneſo erant redderetur, advenit quidam Athenienſis nunciatum, jam Atticam barbarum ingredi, eamque omnem igne vaſtare. nam copiæ quæ cum Xerxe erant, Bœotiam peragrantes, incenſa tum Theſpienſium, qui in Peloponneſum abſceſſerant, tum Plataeenſium urbe, Athenas pervenerant, & omnia illa pervaſtabant. Ideo autem Theſpiam & Platæam incenderunt, quod à Thebanis acceperant illas civitates non ſentire cum Medis. A trajectu autem Hel- 51
leſponti ex quo iter ingredi coeperebarbari, unum menſem trivere tranſeundo in Europam; tres alios dum in Atticam pervenere, Calliade ſummum Athenis magiſtratum gerente; urbemque deſertam cepere, paucis quibuſdam Athenienſibus in templo repertis, nec non quæſtoribus templi, & hominibus egenis, qui præſepta foribus atque lignis arce ſubeuntes arcebant: qui non exierant illinc ad Salaminem, ſimul præ inopia victus, ſimul opinione oraculi intellecti, quod reddiderat ipſis Pythia, murum, ligneum inexpugnabilem fore: id interpretantes) ex oraculo effugium eſſe, non naves. Hos Perſæ, caſtris 52
ex adverſo arcis poſitis in colle, quem Martium collem Athenienſes vocant, hunc in modum obſederunt: Sagittas ſtupa circumdatas ubi incenderant, emit-

[a] ὡς ἐὰν νικηθέωσι.

Arx Attica capta, ubi maxime erat prærupta & hinc secura. Aglauros filia Cecropis ibi culta. Nuncius Susa missus. Superstitio Xerxis ex sacra olea cremata sed tamen fruticante.

mittebant in sepem. Athenienses, quanquam obsessi, & ad ultimum malorum deducti, etiam quum sepes prodidisset, tamen resistebant; ac ne verba quidem Pisistratidarum condicionem deditionis offerentium admittebant: & cum alia ad repugnandum excogitarunt, tum vero hoc, quod in barbaros portis subeuntes devolvebant saxa molaria: adeo ut Xerxes perdiu inops consilii fuerit,
53 quod eos expugnare non posset. Tandem ex difficultatibus accessus quidam apparuit barbaris. necesse enim erat, secundum oraculum, omnem Atticam quæ in continente est, subjici Persis. Igitur à fronte arcis, à tergo autem portarum & ascensus, qua parte nemo excubabat, quaque nemo credebat quempiam hominum ascensurum, hac parte, etsi loco prærupto, quidam ascenderunt, juxta templum Aglauri filiæ Cecropis. Quos ubi in arcem ascendisse viderunt Athenienses, partim è muro sese præcipitaverunt, atque extincti sunt, partim in ædem refugerunt. At Persæ qui ascenderant, primum ad portas contendunt, eisque patefactis supplices trucidant: atque ubi omnium stragem fecerunt, direpto templo arcem totam in-
54 cendunt. Athenis omnino Xerxes potitus, equitem nuncium Susa mittit Artabano nunciaturum felicitatem præsentem. Postero die quàm nuncium miserat, convocatis Athenienſium exulibus, expeditionis suæ comitibus, jussit ut conscensa arce hostias suo ritu immolarent: sive ita jusserit ex aliquo in somniis visu, sive religio ei fuerit objecta quod templum concremasset. Exules Athenienses id quod jussi erant exequuti
55 sunt. Cujus rei cur mentionem fecerim exponam: Est in arce hac, Erechthei (qui fertur fuisse terrigena) templum, in quo olea est & mare, ut apud Athenienses prædicatur, Neptuno & Minervæ in testimonium posita quod de regione decertassent. Hanc igitur oleam una cum cetero templo contigit ab barbaris exuri: quam Athenienses qui ab rege jussi erant rem divinam facere, altero ab incensione die quum in templum ascendissent, aspexerunt fruticasse, edito à stipite virgulto cubiti instar. Et hæc
56 quidem illi narraverunt. At Græci qui apud Salaminem erant, ubi nunciatum est, uti res circa Athenienſium arcem se ha-

ἐτόξευον ἐς τὸ φρόγμα. ἐνθαῦτα Ἀθηναίων οἱ παλιορκεόμενοι, ὅμως ἐμηχάνεντο, καίπερ ἐς τὸ ἔσχατον ἔρκεος καὶ κακῶν ἀπιγμένοι, καὶ ἔτι φρόγμα τοῦτο ἐποιήσαντο· οὐδὲ λόγους τοὺς Πεισιστρατιδέων ποιεύμενοι περὶ ὁμολογίης ἐνεδέκοντο· ἀμυνόμενοι δὲ, ἄλλα τε ἀνημηχανέοντο, καὶ δὴ καὶ τοὺς ποτὶ σφέων ἐλαυνομένους ἐπὶ τὰς πύλας, ὑπερέχοντες ἀπίεσαν, ὡς τε Ξέρξεα ἐπὶ χρόνον συχνὸν ἀπορίῃσι ἐνέχεσθαι, ὅκως δυνάμενόν σφεας ἐλεῖν. Χρόνῳ δὲ κου τοῦ ἀπόρων ἐφάνη δή τις ἔξοδος τοῖσι βαρβάροισι. ἔδεε γὰρ κατὰ τὸ χρηστήριον πᾶσαν τὴν Ἀττικὴν τὴν ἐν τῇ ἠπείρῳ, δουλοσύνην ὑπὸ Πέρσῃσι. ἔμπροσθεν ὦν πρὸ τῆς ἀκροπόλιος, ὅπισθεν ἦν τῶν πυλέων, καὶ τῆς ἀνόδου, τῇ δὴ ἔκαθέ τις ἐφύλασσε, ἔστ' ἂν ἤλπισε μηδέ τις κατὰ τοῦτο ἀναβαίη ἀνθρώπων, τούτῃ ἀνέβησάν τινες κατὰ τὸ ἱρὸν τῆς Κέκροπος θυγατρὸς Ἄγλαύρου, καίτοιπερ ἀπορρήμνου ἐούσης χώρου. ὡς ἦν εἶδον αὐτοὺς ἀναβεβηκότας οἱ Ἀθηναῖοι ἐπὶ τὴν ἀκρόπολιν, οἱ μὲν ἐρρίπτεον ἑωυτοὺς κατὰ τεῖχος κάτω, καὶ διεφθείροντο, οἱ δὲ ἐς τὸ μέγαρον κατέφυγον. τῶν δὲ Περσέων οἱ ἀναβεβηκότες, πρῶτον μὲν ἐτράποντο πρὸς τὰς πύλας, τούτους δὲ ἀνοίξαντες, τοὺς ἱκέτας ἐφόνευον· ἐπεὶ δέ σφι πάντες κατέσφαγντο, τὸ ἱρὸν συλήσαντες, ἐνέπρησαν πᾶσαν τὴν ἀκρόπολιν. Σχὼν δὲ παντελέως τὰς Ἀθήνας Ξέρξης, ἀπέπεμψε ἐς Σοῦσα ἄγγελον ἱππέα, Ἀρταβάνῳ ἀγγελέοντα τὴν παρεοῦσαν σφι εὐπρηξίην. ἀπὸ δὲ πέμψις ἦν κήρυκος δευτέρῃ ἡμέρῃ συγκαλέσας Ἀθηναίων τοὺς φυγάδας, ἐωυτῷ ἦν ἑπομένους, ἐκέλευε τρόπῳ τῷ σφετέρῳ θύσαι τὰ ἱρὰ ἀναβάντας ἐς τὴν ἀκρόπολιν· εἴτε δὴ ὧν ὄψιν τινὰ ἰδὼν ἐνυπνίῳ ἐνετέλλετο ταῦτα, εἴτε καὶ συνῳμόσιον οἱ ἐγένετο ἐμπρήσαντι τὸ ἱρόν. οἱ δὲ φυγάδες τῶν Ἀθηναίων ἐποίησαν τὰ ἐντεταλμένα. τοῦ δὲ εἵνεκεν τυτέων ἐπεμνήσθην, φράσω. ἔστι ἐν τῇ ἀκροπόλι ταύτῃ Ἐρεχθῆος τοῦ γηγενέος λεγομένου εἶναι νηός, ἐν τῷ ἐλαίη τε καὶ θάλασσα ἔνι· τὸ λόγος παρ' Ἀθηναίων Ποσιδέωνά τε καὶ Ἀθηναίῃ ἐριστεύσας ἐπὶ τῆς χώρης, μαρτύρια θέσθαι. ταύτην ὦν τὴν ἐλαίην ἅμα τῷ ἄλλῳ ἱρῷ κατέλαβε ἐμπρησθεῖσα ὑπὸ τῶν βαρβάρων· δευτέρῃ δὲ ἡμέρῃ ἀπὸ τῆς ἐμπρήσιος, Ἀθηναῖοί οἱ ἱέναι ὑπὸ βασιλῆος κελευόμενοι, ὡς ἀνέβησαν ἐς τὸ ἱρὸν, ὥρων βλαστὸν ἐκ τοῦ στελέχεος ὅσον τε πηχυαῖον ἀναδεδραμηκότα. ταῦτα μέν νυν αὐτοὶ ἔφρασαν. Οἱ δὲ ἐν Σαλαμῖνι Ἕλληνες, ὡς σφι ἐξηγγέλθη ὡς ἔχει τὰ περὶ τὴν Ἀθηναίων ἀ-

Capta arce territi Græci volunt deserta Salamine ad Isthmum cedere, id consilio Mnesiphili fit massent Eurybiadem. Themistocles, cujus comitas in alterando & cautela non offendendi socios notatur.

κρόπολιν, ἐς τοῦτον ἁρυβδον ἀπικόντα, ὡς ἐνίσι τῶν στρατηγῶν ἀδὲ κυρωθῆναι ἐόντος τὸ προκείμενον πρῆγμα, ἀλλ' ἐς τὰς νῆας ἐσπλέοντας, καὶ ἱστία αἴροντας ὡς ἀποπλευσόμενοι· τοῖσί τε ἀναλεγομένοισι αὐτέων ἐκυρώθη πρὸς τὸν Ἰσθμῷ ναυμαχέειν· νύξ τε ἐγίνετο, καὶ οἱ ἀμφὶ λοφίδην ἐπὶ τὸ συνέδριον, ἐσβαίνουσι ἐς τὰς νῆας. Ἐνθαῦτα δὴ Θεμιστοκλέα ἀπιόμενον ἀπὸ τῆς νεὸς, εἵρπει Μνησίφιλος, ἀνὴρ Ἀθηναῖος, ὅ, τι περὶ εἴη βεβουλευμένον. πυθόμενος δὲ παρὰ αὐτοῦ ὡς εἴη δεδογμένον ἀναγὴν τὰς νῆας πρὸς τὸν Ἰσθμὸν, καὶ περὶ τῆς Πελοποννήσου ναυμαχέειν, εἶπε, Οὔτ' ἄρα νῦν ἀπαίρωσι τὰς νῆας ἀπὸ Σαλαμῖνος, ὦ ἀδεμιτὶ ἔτι πατρίδος ναυμαχήσῃς. καλὰ γὰρ πόλιας ἕκαστοι πρείψονται. καὶ ἔτέ σφεας Εὐρυβιάδης καλέσῃ δυνήσεται, ἔτέ τις ἀνθρώπων ἄλλος, ὥστε μὴ διασκεδασθῆναι τὴν στρατιήν· ἀπολεῖται τε ἡ Ἑλλὰς ἀβουλίῃσι. ἀλλ' εἴπις ἐστὶ μηχανὴ, ἴθι, καὶ πρῶ διαχέαι τὰ βεβουλευμένα, ἤν κως δυνῇ ἀναγνῶσαι Εὐρυβιάδεα μεταβουλεύσασθαι, ὥστε αὐτοῦ μενέειν. Κάρτα δὴ τῷ Θεμιστοκλέι ἤρεσε ἡ ὑποθήκη· καὶ ἀδὲν πρὸς ταῦτα ἀμειψάμενος, ἦιε ἐπὶ τὴν νῆα τὴν Εὐρυβιάδεω. ἀπικόμενος δέ, ἔφη θέλειν οἱ κοινόν τι πρῆγμα συμμίξαι. ὁ δὲ αὐτὸν ἐς τὴν νῆα ἐκέλευε ἐσβάντα λέγειν εἴ τι θέλοι. ἐνθαῦτα ὁ Θεμιστοκλέης παρεζόμενος οἱ καταλέγει κεῖνά τε πάντα τὰ ἤκουσε Μνησίφιλος, ἑωυτῷ ποιεύμενος, καὶ ἄλλα πολλὰ προσποιήσας· ἐς ὃ ἀπέγνωσε χρηίζων ἔκ τε τῆς νηὸς ἐκβῆναι τὸν Εὐρυβιάδεα [a], συλλέξαι τε τοὺς στρατηγοὺς ἐς τὸ συνέδριον. Ὡς δὲ ἅρα συνελέχθησαν, πρὶν ἢ τὸν Εὐρυβιάδεα προθεῖναι τὸν λόγον, τῶν εἵνεκα συνήγαγε τοὺς στρατηγοὺς, πολὺς ἦν ὁ Θεμιστοκλέης ἐν τοῖσι λόγοισι, οἷα κάρτα δεόμενος. λέγοντος δὲ αὐτοῦ, ὁ Κορίνθιος στρατηγὸς Ἀδείμαντος ὁ Ὠκύτου εἶπε, Ὦ Θεμιστόκλεες, ἐν τοῖσι ἀγῶσι οἱ προεξανιστάμενοι ῥαπίζονται. ὁ δὲ, ὑπολυόμενος, ἔφη, Οἱ δέ γε ἐγκαταλειπόμενοι γε στεφανοῦνται. Τότε μὲν ἡπίως πρὸς τὸν Κορίνθιον ἀμείψατο· πρὸς δὲ τὸν Εὐρυβιάδεα ἔλεγε κείνων μὲν ἔτι ἀδὲν τὸ πρότερον λεχθέντων, ὡς ἐπὰν ἀπαίρωσι ἀπὸ Σαλαμῖνος, διασπάσοντας. (παρεόντων γὰρ τῶν συμμάχων, οὐκ ἔφερέ οἱ κόσμον ἀδένα κατηγορέειν) ὁ δὲ ἄλλα λόγια εἶχε, λέγων τάδε, Ἐν σοὶ νῦν ἐστι σῶσαι τὴν Ἑλλάδα, ἢν ἐμοὶ πείθῃ ναυ-

haberent, eo perturbationis devenire, ut nonnulli è ducibus non expectarent, dum propositum negocium constitueretur, sed in naves irruerent, ac vela tollerent tanquam profecturi: ceteriquè qui relinquebantur, statuerent sibi ante Isthmum prœlio navali decernendum. Et quum nox adfuisset, digressi è concilio, naves conscenderunt. Ibi Themistoclem pergentem ad navem seiscitatur Mnesiphilus vir Atheniensis, quidnam ab ipsis decretum esset: & quum ab eo audisset decretum esse, ut ad Isthmum navigarent, & ante Peloponnesum dimicarent, Si isti, inquit, à Salamine proficiscantur, jam tu pro nulla adhuc patria dimicabis. ad suam enim quique patriam remeabunt: ut nec EUrybiades, nec alius hominum quispiam illos cohibere possit quominus copiæ dilabantur; Græciaque peribit consilii inopia. Quare siquid comminisci potes, perge, & quæ decreta sunt tenta disjicere, si forte possis EUrybiadem à sententia revocare, ut hic perstet. Themistocles, quum hæc admonita sibi admodum probarentur, nullo reddito responso ad EUrybiadæ navem perrexit. ubi hominem conveniens, ait velle se de negocio communi cum eo colloqui. Hunc ille in navem ingressum jubet loqui quæ vellet; cui Themistocles affidens, quæcunque à Mnesiphilo acceperat, tamquam à semetipso refert, & alia adjicit multa, donec EUrybiadem à sententia revocavit; persuasitque ut è navi prodiret, & duces ad concilium contraheret. Ii posteaquam congregati sunt, priusquam ad eos EUrybiades referret id cujus gratia ipsos coëgerat, Themistocles multis agebat verbis, prout magnopere expetebat. Quem interfatus Corinthiorum dux Adimantus Ocyti filius, Themistocles, inquit, in certaminibus ii qui ante tempus surgunt, colaphis cæduntur. Eum refellens Themistocles, At, inquit, qui domi relinquuntur, non coronantur. Comiter autem Corinthio quum respondisset, ad EUrybiadem conversus, nihil amplius eorum dicebat quæ dixerat prius, illos, posteaquam à Salamine profecti fuissent, dilapsuros: (præsentibus enim sociis, non putabat sibi decorum quempiam accusare) sed aliunde oratione sumpta, In te nunc, inquit, situm est servare Græciam, si mihi assentiens, na-

a Hæc voces τὸν Εὐρυβιάδεα non exstant in MS.

Diversitas prælii prope Salaminem ab eo prælio prope Isthmum. Indigna exprobratione irritatur Themistocles, ut Græcos, maxime Corinthios sperneret. Patria ejus.

navale prœlium hîc manens facias, & non ab horum quibusdam orantibus persuasus, classem ad Isthmum retrahas. utrumque enim, quum audieris, inter se comparato. Si ad Isthmum confliges, in patenti pelago dimicabis, ubi nobis minimum expedit, naves habentibus & graviores & numero inferiores. Ex quo, etiam si in aliis feliciter nobis omnia sint eventura, tamen amittes Salaminem & Megara & Æginam. nam illorum navales vires una comitabitur suus pedester exercitus. atque ita tu eos in Peloponnesum duces, omnemque Græciam discrimini
2 objicies. Sin autem id feceris quod suadeo, hæc in eo reperies commoda: Primum si in arcto conflixerimus, paucæ naves cum multis, profecto si probabilia ex bello contingent, multo superiores erimus: quoniam in arcto pugnare, pro nobis est, in spatioso, pro illis. Præterea Salamis servatur, ubi nostri nunc liberi collocati sunt & uxores. Est in his & aliud in quod etiam præcipue incumbitis; hîc manens similiter pro Peloponneso pugnabis, perinde ac ad Isthmum: neque illos,
3 si sapis, ad Peloponnesum duces. Quod si id quod spero continget, ut classe vincamus, barbari neque ad Isthmum nobis aderunt, neque longius ab Attica procedent, sed nullo ordine abeunt; & nobis lucrifaciemus quæ servaverimus, Megara, Æginamque, atque Salaminem, in qua etiam nobis oraculum dicit hostibus fore superiores. Consentanea equidem rationi deliberantibus, ut plurimum solent evenire: secus facientibus ne deus quidem solet velle accedere ad humanas sententias.
61 Hæc dicentem Themistoclem rursus interpellabat Corinthius Adimantus, jubens silere eum, cui patria non esset; quin etiam EUrybiadem non finens ex viri extorris sententia decernere, & ita demum id permittere, quum urbem Themistocles habuisset: videlicet hæc exprobrans, quod Athenæ captæ essent, tenerenturque ab hoste. Tunc Themistocles, & illi & Corinthiis multa ingerens probra, ratione ostendit, sibi esse & solum, & urbem majorem quam illis, quamdiu naves ducentæ ipsis adessent sociis navalibus ac militibus armatæ, quas nulli Græcorum invadentes possent depellere. Hæc quum sermone significasset, ad EUrybiadem transiens, majori cum acrimonia loquebatur, inquiens,

,,ναυμαχίαν αὐτὸν μένοντα πολεμεῖν, μηδὲ πείθε-
,,σθαι τοῖς τῶν ἄλλων λέγουσι, ἀναζεύξαντα πρὸς
,,τὸν Ἰσθμὸν τὰς νῆας. ἀντίπαλος γὰρ ἑκάτερον, ἀ-
,,μύνεσθαι πρὸς μὲν τῷ Ἰσθμῷ συμβαλλόντων, ἐν
,,πελάγει ἀναπεπταμένῳ ναυμαχήσεις, ἐς ὃ ἡ-
,,μῖν συμφορώτερον ἔσται, νῆας ἔχουσι βαρυ-
,,τέρας, καὶ ἀριθμὸν ἐλάσσονας. τὸ δὲ, ἀπο-
,,λέσεις Σαλαμῖνά τε καὶ Μέγαρα καὶ Αἴγιναν,
,,ἔνθα καὶ τἆλλα εὐτυχήσομεν. ἅμα γὰρ
,,τῷ ναυτικῷ πρήγματι αὐτῶν ἕψεται καὶ ὁ πε-
,,ζὸς στρατός [b]. καὶ ὅτω σφέας αὐτὸς ἄξεις ὀπὶ
,,τὴν Πελοπόννησον, κινδυνεύσεις τε ἁπάσῃ τῇ
,,Ἑλλάδι. ὧν γὰρ ἐγὼ λέγω πρῆγμα [c], τοσόνδε
,,ἐστὶ αὐτῶν χρηστήριον εὑρίσκω. πρῶτα μὲν, ἐν στε-
,,νῷ συμβάλλοντες νηυσὶ ὀλίγῃσι πρὸς πολλάς,
,,ὧν τὰ οἰκήια ἐν τῷ πολέμῳ ἐσκέδαται, πολλὸν
,,κεκτήσομεν. τὰ γὰρ ἐν στενῷ ναυμαχέειν, τοῖς
,,ἡμέων ἐστὶ ἐν εὐρυχωρίῃ δέ, τοῖς ἐκείνων.
,,ταύτης δ', Σαλαμὶς σωιζομένη, ἐς τὸν ἡμῖν
,,ἐστὶ ἐκκεκλημένη τέκνα τε καὶ γυναῖκες. καὶ μὴν
,,καὶ τόδε ἐν αὐτῇσι ἔνεστι, τῷ καὶ σφέας ἐχέσθαι
,,μάλιστα ὁμοίως [d] ὑμῖν τε μένουσι, προναυμα-
,,χήσουσι Πελοποννήσου, καὶ φεύγουσι τὸν Ἰσθμόν. ἐ-
,,ὰν δὲ σφέας, εἴπερ εὖ φρονέουσι, ἄξεις ὀπὶ τὴν
,,Πελοπόννησον. ὧν δὲ γε καὶ τὰ ἐγὼ ἐλπίζω
,,γενήσεσθαι, καὶ νικήσωμεν τῇσι νηυσὶ, ἔστι ἡμῖν
,,ἐς τὸν Ἰσθμὸν παρέσονται οἱ βάρβαροι, ἔστε προ-
,,βήσονται ἑκάστῳ τὰ Ἀττικῆς. ἀπιᾶσί τε εὐκό-
,,σμως, Μεγαρεῦσί τε κερδαλέομεν ἀφιεῖσι,
,,καὶ Αἰγινήτῃ [e] Σαλαμῖνι, ἐν τῇ ἡμῖν [f] λόγιόν ἐστι
,,τὰ ἐχθρῶν κατύπερθε γενέσθαι. οἰκότα μέν νυν
,,βουλομένοισι ἀνθρώποισι, ὡς τὰ πολλὰ ἐξε-
,,λθεῖν γίνεσθαι· μὴ οἰκότα δὲ βουλομένοισι, οὐκ
,,ἐθέλει εὔδε ὁ θεὸς προσχωρέειν πρὸς τὰς ἀνθρω-
,,πηίας γνώμας. Ταῦτα λέγοντα Θεμιστοκλέα,
αὖτις ὁ Κορίνθιος Ἀδείμαντος ἐπιφέρεται, σι-
χᾶν τε κελεύων τῷ μὴ ἔστι πατρίς, καὶ Εὐρυ-
βιάδῃ οὐκ ἐῶν ὑπιψηφίζειν ἄπολι ἀνδρί· πόλιν γὰρ
τὴν Θεμιστοκλέα παρεχόμενον, ἅτω σκέλλε γνώμας συμβάλλεσθαι. ταῦτα δὲ οἱ προέφερε, ὅτι ἡλώκεσάν τε καὶ καθείχοντο αἱ Ἀθῆναι. τότε δὴ ὁ Θεμιστοκλέης ξείνου τε καὶ τοὺς Κορινθίους πολλά τε καὶ κακὰ ἔλεγε· ἐωυτοῖσί τε ἐδήλου λόγῳ, ὡς εἴη καὶ πόλις καὶ γῆ μέζων ἥπερ κείνοισι, ἐς τ' ἂν διηκόσιαι νῆες σφι ἔωσι πεπληρωμέναι. ἐδαμοὺς γὰρ Ἑλλήνων αὐτοὺς ὀλιγοστίας ὑποκρίσασθαι. Σημαίνων ἢ ταῦτα τῷ λόγῳ, διέβαινε ἐς Εὐρυβιάδεα, λέγων μᾶλλον ἐπισταμ-

a ἐλάσσονας. b πεζὸς κ̣. c ποιέσῃς. d Ἢ κ̣ ταὐτὸ χρεὼ μάλιστα χρεὼ· ὁμοίως.

„μένα; Σὺ εἰ μενέεις αὐτοῦ, καὶ μένων ἔσεαι
„ἀνὴρ ἀγαθός· εἰ δὲ μὴ, ἀνατρέψεις τὴν Ἑλ-
„λάδα. τὸ πᾶν γὰρ ἡμῖν ἐν πολέμῳ φέρουσι αἱ
„νῆες. ἀλλ' ἐμοὶ πείθεο. εἰ δὲ ταῦτα μὴ ποιήσεις,
„ἡμεῖς μὲν ὡς ἔχομεν ἀναλαβόντες τοὺς οἰκέτας,
„κομιεύμεθα ἐς Σίριν τὴν ἐν Ἰταλίῃ, ἥπερ ἡ-
„μετέρη τέ ἐστι ἐκ παλαιοῦ ἔτι, καὶ τὰ λόγια
„λέγει, ὡς ἡμέων αὐτὴν [a] δέειν κτισθῆναι· ὑ-
„μεῖς δὲ συμμάχων τοιῶνδε [b] μοιρωθέντες, με-
„μνήσεσθε ἐμῶν λόγων. Ταῦτα δὲ Θεμισο-
κλέϊ λέγοντι, ἀνεδιδάσκετο Εὐρυβιάδης. δο-
κέειν δέ μοι, ἀρρωδήσας μάλιστα τοὺς Ἀθηναίους,
ἀνεδιδάσκετο, μὴ σφέας ἀποπλέποιεν, ἢν πρὸς τὸν
Ἰσθμὸν ἀγάγῃ τὰς νῆας. ἀποπλεόντων γὰρ Ἀθη-
ναίων, οὐκέτι ἐγίνοντο ἀξιόμαχοι οἱ λοιποί. τού-
τῳ δὲ αἱρέεται τὴν γνώμην, αὐτοῦ μένοντας ναυ-
ναυμαχέειν. Οὕτω μὲν οἱ περὶ Σαλαμῖνα, ἔπε-
σι ἀκροβολισάμενοι, ἐπί τε Εὐρυβιάδῃ ἔδοξε,
αὐτοῦ παρεσκευάζοντο ὡς ναυμαχήσοντες· ἡμέρη
τε ἐγίνετο, καὶ ἅμα τῷ ἡλίῳ ἀνιόντι σεισμὸς ἐγένε-
το ἔν τε τῇ γῇ καὶ τῇ θαλάσσῃ. ἔδοξε δέ σφι εὐ-
ξασθαι τοῖσι θεοῖσι, καὶ ἐπικαλέσασθαι τοὺς Αἰ-
ακίδας συμμάχους. ὡς δέ σφι ἔδοξε, καὶ ἐποίευν
ταῦτα. εὐξάμενοι γὰρ πᾶσι τοῖσι θεοῖσι, αὐτόθεν
μὲν ἐκ Σαλαμῖνος Αἴαντά τε καὶ Τελαμῶνα
ἐπεκαλέοντο· ἐπὶ δὲ Αἰακὸν καὶ τοὺς ἄλλους Αἰα-
κίδας νῆα ἀπέστελλον [c] ἐς Αἴγιναν. Ἔνθα δὴ Δι-
καῖος ὁ Θεοκύδεος, ἀνὴρ Ἀθηναῖος, φυ-
γάς τε καὶ σὺν Μήδοισι λόγιμος γενόμενος τῶν
τε χρόνον, ἐπεί τε ἐκείρετο ἡ Ἀττικὴ χώρη ὑπό τε
πεζοῦ στρατοῦ καὶ Ξέρξεω, ἐόντα ἐρῆμον Ἀθηναίων,
τυχεῖν τότε ἐὼν ἅμα Δημαρήτῳ τῷ Λακεδαιμο-
νίῳ ἐν τῷ Θριασίῳ πεδίῳ· ἰδεῖν δὲ κονιορτὸν [d]
χωρέοντα ἀπὸ Ἐλευσῖνος, ὡς ἀνδρῶν μάλιστα
καὶ [e] τρισμυρίων· ἀποθωϋμάζειν τε σφέας τὸν
κονιορτὸν, ὅστεών τε εἴη ἀνθρώπων, καὶ πρῆγμα
τε φωνῆς ἀκούειν, καί οἱ φαίνεσθαι τὸν φωνὸν
εἶναι τὸν μυστικὸν Ἴακχον. εἶναι δὲ ἀδαήμονα τῶν
ἱρῶν τῶν ἐν Ἐλευσῖνι γινομένων τὸν Δημάρητον·
εἴρεσθαί τε αὐτὸν ὅ, τι τὸ φθεγγόμενον εἴη τοῦτο.
„αὐτὸς δὲ εἶπαι, Δημάρητε, οὐκ ἔστι ὅκως ὐ
„μεγά τι σὸν ἔσαι τῇ βασιλῇ στρατῷ. πά-
„σῃ γὰρ ἀρίδηλα, ἐρήμου ἐούσης τῆς Ἀττικῆς, ὅπ
„θεῖον τὸ φθεγγόμενον, ἀπ' Ἐλευσῖνος ἰὸν ἐς
„τιμωρέειν Ἀθηναίοισί τε καὶ τοῖσι ξυμμάχοισι.
„καὶ ἢν μέν γε κατασκήψῃ ἐς τὸν Πελοποννησον,
„κίνδυνος αὐτῷ τε βασιλέϊ καὶ τῇ στρατιῇ τῇ ἐν
„τῇ ἠπείρῳ ἔσαι· ἢν δὲ ἐπὶ τὰς νῆας τρέπηται
„τὰς ἐν Σαλαμῖνι, τὸ ναυτικὸν στρατὸν κινδυνεύσῃ
βα-

[a] Minatur, ni pugna ad Salaminem fiat, se cum suis petiturum Sirin Italicam. Decernitur manere ad Salaminem. Terræ motus. Pietas erga Æacidas. Miraculum ex pulvere excitato.

ens, Tu vero si hîc manes, vir eris egregius: sin minus, Græciæ eversor. totum enim belli momentum nobis naves sustinent. Sed mihi crede, nisi hoc feceris, nos, prout sumus, ubi domesticos receperimus, profecturos ad Sirin quæ est in Italia, & ab prisco tempore nostra ea fuit, & quam, ut oracula ajunt, à nobis condi oportet. Vos autem talibus sociis destituti meorum verborum reminiscemini. Hæc dicente 63
Themistocle EUrybiades edocebatur: & ob id edocebatur, ut mihi videtur, quod maxime formidabat ne si ad Isthmum classem eduxisset, ab Athenienssibus desereretur: quibus deserentibus, jam reliqui non essent in pugnando hostibus pares. Ita sententiam eam probavit, ut illic permanentes, pugna navali decernerent. Quod ubi EUrybiadi placuit, ii 64
qui altercationibus velitati fuerant circa Salaminem, quum illic sese apparent tanquam prœlium navale facturi, dies illuxit: & simul oriente sole extitit terræ & maris motus; propter quod visum est votum diis faciendum, & ut Æacidas in auxilium invocarent. Decretum factumque. Nam post omnibus diis vota nuncupata, illinc è Salamine & Ajacem & Telamonem invocaverunt, navemque ad Æacum & alios Æacidas Æginam miserunt. 65
Narrabat autem Dicæus Theocydis filius, vir Athenienssis, atque exul, & apud Medos factus illustris, per id tempus quo Attica regio Athenienssibus desolata, à pedestri Xerxis exercitu vastabatur, se forte fuisse una cum Demarato Lacedæmonio apud campum Thriasium, vidisseque pulverem triginta ferme millium virorum procedentem ab Eleusine: & quum demirarentur quorumnam hominum esset ille pulvis, statim se audisse vocem, quæ vox ipsi videretur Iacchus mysticus: & Demaratum (ut qui esset sacrorum quæ fierent in Eleusine ignarus) interrogasse quidnam esset quod ita sonaret? seque dixisse, Demarate, non aberit quin grandis aliqua clades contingat regis copiis. Hoc enim palam est, quum Attica sit desolata, numen ab Eleusine resonans, venire auxilio Athenienssibus ac sociis: & siquidem in Peloponnesum incumbat, periculum ipsi regi erit, ejusque copiis quæ sunt in continente: sin ad classem, quæ ad Salaminem est, vertatur, periculum adibit rex, ne nauticum ami-

[a] αὐτέων. [b] τοιέων. [c] ἀπίσταλαν. [d] ἰδεῖν κονιορτὸν. [e] μάλιστα καὶ.

Demarati utilis commendatio silentii. Ad Phalerum venerunt Persæ integris copiis ob nova supplementa Græcorum, qui ab eis stabant. Ibi consilium de bello habitum. Pariorum pravitas.

amittat exercitum. Hæc autem solennia Athenienses quotannis celebrant Cereri atque Proserpinæ; & his sacris quicunque vult etiam aliorum Græcorum initiatur: & vocem quam audis, in hoc festo per Iacchum emittunt. Ad hæc dixisse Demaratum, Sile, neve alteri cuiquam hunc sermonem dixeris. nam si ad regem referantur hæc verba, capite plecteris, ut nec ego te nec alius quispiam hominum queat eripere. quamobrem tene silentium. hæc autem expeditio diis curæ erit. Hoc quidem Demaratum admonuisse. Ex illo autem pulvere ac voce coiisse nubem, eamque in sublime eductam, Salaminem versus ad Græcorum exercitum fuisse delatam. Ita ipsos didicisse nauticas Xerxis copias esse perituras. Hæc Dicæus Theocydis filius referebat, Demaratum atque alios testes ci-
66 tans. Classiariæ autem Xerxis copiæ, ubi conspecta strage Lacorum ex Trachine in Histiæam trajecerunt, triduum illic moratæ, per EUripum navigabant, & intra totidem dies ad Phalerum præsto fuerunt. Nec vero minore (ut mihi videtur) numero, vel qui terra venerunt vel qui navibus, Athenas invaserunt, quam quum ad Sepiadem atque Thermopylas accesserunt. nam in supplementum eorum qui aut tempestate, aut ad Thermopylas, aut in navalibus ad Artemisium præliis interierunt, hos substituam qui nondum regem tunc sequebantur, Melienses, Dorienses, Locros, Boeotos, qui cum omni copia advenerunt, exceptis Thespiensibus & Platæensibus: nec non Carystios, Andrios, Tenios, ac ceteros omnes insulanos, præter quinque civitates, quarum nomina superius commemoravimus. nam quo magis penetrabat intro in Græciam Perses, eo plures cum
67 nationes sequebantur. Qui omnes, exceptis Pariis, postquam Athenas venere, & ad Phalerum, (Parii autem in Cythno relicti, quo bellum caderet expectabant) ceteri ergo ut venerunt ad Phalerum, ibi Xerxes ipse ad classem descendit, animo cœtum classiariorum adeundi, & audiendi sententias. Eo profectus ubi præsedit, assidentibus qui accitu ejus ex navibus aderant, suæ quibusque gentis tyrannis ac ordinum ductoribus, ut cuique rex honorem dederat; quorum primus erat Sidonius rex, tum Tyrius, deinceps alii. Sic ubi deinceps

„βασιλεὺς ἀποβαλέεσθαι. τὴν δ' ἑορτὴν ταύτην ἄγουσι Ἀθηναῖοι ἀνὰ πάντα ἔτεα τῇ μητρὶ καὶ τῇ κόρῃ [a], καὶ αὐτέων τε ὁ βουλόμενος καὶ τῶν ἄλλων Ἑλλήνων μυεῖται· καὶ τὴν φωνὴν τὴν ἀκούεις, ἐν ταύτῃ τῇ ἑορτῇ ἰαχχάζουσι. τοῖς ταῦτα εἰπὼν Δημάρητον, Σίγα τε καὶ μηδενὶ ἄλλῳ τὸν λόγον τοῦτον εἴπῃς. ἐγὼ γάρ τοι ἐς βασιλέα ἀνενειχθῇ τὰ ἔπεα ταῦτα, ἀποβαλέεις τὴν κεφαλήν· καί σε ἔστι ἐγὼ οὔτε φυλάξαι μοῦνον οὔτε ἄλλον ἀνθρώπων οὐδένα. ἀλλ' ἔχ' ἥσυχος. τοῖσι δὲ σημήνας τῇσδε θεοῖσι μελήσει. τὸ μὲν δὴ ταῦτα ἐκεκύφει. ἐπεὶ δὲ ἐκ τοῦ κονιορτοῦ καὶ τῆς φωνῆς νεφέλη μεγάλη, καὶ μετεωρισθεῖσα, φέρεσθαι ἐδόκει Σαλαμῖνος, ἔνθα τὸ στρατόπεδον τὸ τῶν Ἑλλήνων. ἔστω δὴ αὐτοῖς μαθεῖν ὅτι τὸ ναυτικὸν τὸ Ξέρξεω ἀποβαλέεσθαι μέλλοι. ταῦτα μὲν Δικαῖος ὁ Θεοκύδεος ἔλεγε, Δημαρήτου τε καὶ ἄλλων μαρτύρων καταστησαμένων. Οἱ δὲ ἐς τὸ Ξέρξεω ναυτικὸν στρατὸν πεσόντες, ἐπείτε ἐν Τρηχῖνι ἐκτήσαντο τὸ τρῶμα τὸ Λακωνικὸν, διεβήσαν ἐς τὴν Ἱστιαίην, ἐνταῦθα μένοντες ἡμέρας τρεῖς, ἔπλωον διὰ Εὐρίπου, καὶ ἐν ἐπτὰ τῇσι ἡμέρῃσι ἐγένοντο ἐν Φαλήρῳ· ὡς μὲν ἐμοὶ δοκέειν [b], οὐκ ἐλάσσονες ἐόντες ἀριθμὸν, ἐσέβαλον ἐς τὰς Ἀθήνας, κατά τε ἤπειρον ἐπόντων σφι τῶν νηυσὶ ἀπικεόμενα, ἢ ἐπεί τε Σηπιάδα ἀπίκοντο καὶ ἐς Θερμοπύλας. ἀνέθησαν γὰρ τοῖσί τε ἐκεῖ ἀπολλυμένοισι καὶ τοῖσι ἐν Θερμοπύλῃσι, καὶ τῶν ἐπ' Ἀρτεμισίῳ ναυμαχησάντων, τάσδε τὰς τότε ἕκαστοι ἐπεμένεσαν βασιλέϊ, Μηλιέας, καὶ Δωριέας, καὶ Λοκροὺς, καὶ Βοιωτοὺς, πάρεσχε δὲ καὶ Θεσπιέων τε καὶ Πλαταιέων· καὶ μάλα Καρυστίους τε καὶ Ἀνδρίους, καὶ Τηνίους τε καὶ τοὺς λοιποὺς νησιώτας πάντας· πλὴν τῶν πέντε πολίων τῶν ἐπορεύθημεν [c] τελευταίων τὰ οὐνόματα. ὅσῳ γὰρ δὴ προσέβαινε ἐσωτέρω τῆς Ἑλλάδος ὁ Πέρσης, τοσούτῳ πλέω ἔθνεα οἱ εἵπετο. Ἐπεὶ ὦν ἀπίκατο [d] ἐς τοὺς Ἀθηναίους πάντες ὅτοι πάρην [e] Παρίων· Πάριοι δὲ ἐν Κύθνῳ, σκοπεόμενοι τὸν πόλεμον τῇ διέβησαν, οἱ δὲ λοιποὶ ὡς ἀπίκοντο ἐς τὸ Φάληρον, ἐνθαῦτα καὶ αὐτὸς Ξέρξης ἦλθε τάς τε νέας, ἐθέλων σφι συμβουλίην τε καὶ πυθέσθαι τῶν παρεόντων τὰς γνώμας. ἐπεὶ δὲ ἀπικόμενος ἵζετο, παρῆσαν μετάπεμπτοι οἱ τῶν ἐθνέων τῶν σφετέρων τύραννοι καὶ ταξίαρχοι ἀπὸ τῶν νηῶν, καὶ ἵζοντο, ὡς σφι βασιλεὺς ἑκάστῳ τιμὴν ἐπεποίηκεε· πρῶτος μὲν, ὁ Σιδώνιος βασιλεύς· μετὰ δὲ, ὁ Τύριος· ἄλλοι δὲ, ἄλλοι

a MS. legit κούρῃ. b δοκέει. c ἐπεμπόθην. d ἀπικέατο. e πάντες, πλὴν.

Plerique suadent pugnare, Artemisia dissuadet, certas proferens causas.

ὦ ἄλλοι. ὡς δὲ κόσμῳ ἐπεξῆς ἴζοντο, πέμψας Ξέρξης Μαρδόνιον, ἠρώτα, ἀποπειρώμενος ἑκαστα, εἰ ναυμαχίῃ ποιεῖντο [a]. Ἐπεὶ δὲ περιὼν ἠρώτα ὁ Μαρδόνιος ἀρξάμενος ἀπὸ Σιδωνίδος, οἱ μὲν ἄλλοι κατὰ τὠυτὸ γνώμῃσι ἐξεφέροντο, κελεύοντες ναυμαχίῃ ποιέεσθαι. Ἀρτεμισίη δὲ τάδε ἔφη, Εἰπέ μοι [b] πρὸς βασιλῆα, Μαρδόνιε, ὡς ἐγὼ τάδε λέγω, ὅτε κακίσῃ γνωμένη [c] ἐν τῇσι ναυμαχήσῃσι τῇσι πρὸς Εὐβοίῃ, ὅτε ἐλάχιστα ἀποδεξαμένη [d], δέσποτα. τίνὼ δὲ ἐξόντων γνώμῃσι με δίκαιόν ἐστιν ἀποδείκνυσθαι, τὰ τυγχάνω φρονέουσα ἄριστα ἐς πρήγματα τὰ σά. καίτοι τάδε λέγω, φείδεσθαι τῶν νηῶν, μηδὲ ναυμαχίῃ ποιέειν. τοὶ γὰρ ἄνδρες τῶν σῶν ἀνδρῶν κρέσσονες τοσοῦτόν εἰσι κατὰ θάλασσαν, ὅσον ἄνδρες γυναικῶν. τί δὲ πάντως δέῃ σε ναυμαχήσῃσι ἀνακινδυνεύειν; σὸν ἔχεις μὲν τὰς Ἀθήνας, τοῦ περ εἵνεκα ὁρμήθης στρατεύεσθαι; ἔχεις δὲ τὴν ἄλλην Ἑλλάδα; ἐμποδὼν δέ τοι ἴσταται οὐδείς· οἱ δέ τοι ἀντέσχοσαν, ἀπήλασαν ἅτω ὡς ἐκείνοις ἔπρεπε. τῇ δὲ ἐγὼ δοκέω ἀποβήσεσθαι τὰ τοῦ ἀντιπολέμων πρήγματα, τοῦτο φράσω· ἢν μὲν μὴ ἐπιχθῇς ναυμαχίῃ ποιευμένῳ, ἀλλὰ τὰς νῆας αὐτοῦ ἔχῃς πρὸς γῇ μένων, ἢ καὶ προβαίνων ἐς τὴν Πελοπόννησον, εὐπετέως τοι, δέσποτα, χωρήσει τὰ νοέων ἐλήλυθας. οὐ γὰρ οἷοί τε πολλὸν χρόνον εἰσὶ τοι ἀντέχειν οἱ Ἕλληνες, ἀλλὰ σφέας διασκεδασῖς [e]. καὶ γὰρ ἡ πόλις ἑκάστοισι φεύξονται· ὅτε γὰρ σιτία σφίσι ἐν τῇ νήσῳ ταύτῃ, ὡς ἐγὼ πυνθάνομαι, ὅτι αὐτοῖς οἰκοῖς, ἦν σὺ ἐπὶ τὴν Πελοπόννησον ἐλαύνῃς τὸν πεζὸν στρατόν, ἀτρεμήσει τὰ νῦν κεῖθεν αὐτίων ἥκοντας· οὐδέ σφι μελήσει πρὸ τοῦ Ἀθηναίων ναυμαχέειν. ἢν γὰρ αὐτίκα ἐπιχθῇς ναυμαχήσαι, δείδοικα μὴ ὁ ναυτικὸς στρατὸς κακωθεὶς τὸν πεζὸν προσδηλήσηται [f]. πρὸς ταῦτα, ὦ βασιλεῦ, καὶ τάδε ἐς θυμὸν βάλεο [g], ὡς τοῖσι μὲν χρηστοῖσι τῶν ἀνθρώπων κακοὶ δοῦλοι φιλέουσι γίνεσθαι, τοῖσι δὲ κακοῖσι, χρηστοί. σοὶ δὲ ἐόντι ἀρίστῳ ἀνδρῶν πάντων, κακοὶ δοῦλοί εἰσι· οἳ ἐν συμμάχων λόγῳ λέγονται εἶναι, ἐόντες Αἰγύπτιοί τε καὶ Κύπριοι, καὶ Κίλικες, καὶ Πάμφυλοι, τοῦ ὄφελός ἐστι οὐδέν. Ταῦτα λεγόντων πρὸς Μαρδόνιον, ὅσοι μὲν ἦσαν εὔνοοι τῇ Ἀρτεμισίῃ, συμφορὴν ἐποιεῦντο τοὺς λόγους, ὡς κακόν τι πρησσομένης πρὸς βασιλέος, ὅτι οὐκ ἐᾷ ναυμαχίῃ ποιέεσθαι· οἳ δὲ ἀγαμόμενοί τε καὶ φθονέοντες αὐτῇ, ἅτε ἐν πρώτοισι τετιμημένης [h] ὑπὸ πάντων τοῦ συμμάχων, ἐτέρποντο τῇ ἀνακρίσι,

ceps ordine confederunt, misit ad eos Mardonium tentandi gratia, sciscitatum singulos, an prœlium navale facerent. Postea-quam Mardonius à Sidonio exorsus, singulos circumiens interrogavit, ceteri quidem eandem dixere sententiam, jubentes fieri prœlium: Artemisia vero, Hæc, in- 1
quit, Mardonie, regi referas me dicere, quæ in prœliis ad EUbœam gestis non ignavissima extiti, neque minima ostendi, domine. Sententiam vero quam habeo, æquum est me proferre quæ in rem tuam maxime esse sentio. Itaque hoc tibi suadeo, ut navibus parcas, nec prœlium navale facias; illi enim viri tanto sunt tuis viris in mari præstantiores, quanto feminis viri. Quid vero necesse habes omnino venire in discrimen pugnæ navalis? nonne Athenas habes, quarum gratia expeditionem sumsisti? nonne reliquam Græciam? ac nemo tibi obsistit. Qui tibi obsistebant, ita summoti sunt ut eos decebat. Quo au- 2
tem ego exituras hostium res arbitror, id exponam: Si non instabis pugnæ navali committendæ, sed classem perges hic continere ad terram, aut etiam tendere in Peloponnesum, tunc tibi, domine, succedent ea quorum gratia venisti. neque enim diu tibi resistere Græci possunt, sed illos dissipes, & ad suas quique urbes defugient; quoniam neque commeatus est eis in hac insula, ut ego audio, neque, si tu in Peloponnesum pedestres copias duces, hîc eos credibile est perstituros qui illinc huc advenerunt, neque de pugna pro Athenien-sibus facienda curaturos. At si pu- 3
gnam navalem gerere approperabis, vereor ne copiæ nauticæ male re gesta insuper pedestribus sint exitio. Præterea hoc etiam, rex, in animum demitte: usu venire, ut bonis quidem hominibus mali servi sint, malis autem boni. Ideoque tibi (qui virorum omnium es optimus) servi sunt mali, qui numero sociorum censentur, Ægyptii, Cyprii, Cilices, Pamphyli, è quibus nulla utilitas est. Hæc loquente Artemisia, quicun- 69
que ei bene volebant, noxiam illi rebantur suam orationem, tanquam aliquid mali passuræ ab rege, quem vetaret pugnam facere navalem: at ii qui male consultum illi volebant invidebantque, utpote cui inter primos sociorum omnium honos haberetur, gaudebant ejus sententia,

a ποιεῖσθαι. b MS. habet εἰπεῖν μοι. c MS. habet κακίσῃ γνωμδήσα. d MS. ἀποδεξαμδήσα. e Ἀσκεδαῖς. f προσδηλήσηται. g βαλεῦ. h τετιμημδένης.

Manet tamen Xerxes in consilio pugnæ ineundæ, nocte tunc diem eximente, quando Græcis anxiis de patria, exercitus terrestris tendit in Peloponnesum, Græcis iter obstruentibus, & quibusnam?

tia, tanquam perituræ. Sed Xerxes, postquam ad eum sunt relatæ sententiæ, magnopere delectatus est Artemisiæ sententia; & quum jam antea seriam esse sensisset, tunc multo impensius laudavit. Nihilominus ut pluribus staretur jussit, ratus ad EUbœam suos sponte male pugnasse, quod videlicet ipse abfuisset: itaque constituit spectaculo pu-
70 gnæ navalis interesse. Classiarii, ubi nunciatum est illinc esse solvendum, classem Salaminem versus ducunt, & per ocium in aciem sunt digesti. Sed quum eos dies defeciisset quominus prœlium committerent, (nox enim supervenit) in posterum diem sese instruebant: quum interim Græcos metus formidoque cepit, cum alios, tum vero non minime Peloponnenses, quod ipsi desidentes in Salamine, pro Athenienſium terra essent certaturi: qui si superarentur, in insula deprehensi forent obsidendi, sua
71 terra sine præsidio relicta. Per eandem noctem pedester exercitus barbarorum contendebat in Peloponnesum: quanquam cuncta quæ poterant excogitata erant, ne barbari per continentem ingrederentur. Nam ubi Leonidem cum suis apud Thermopylas occubuisse accepere Peloponnenses, celerrime ex urbibus concursu facto, Isthmum insederunt, duce Cleombroto Anaxandridæ filio, Leonidæ fratre. Ibi considentes, primum viam Scironidem obstruxerunt; deinde consilio inito Isthmum muro inædificabant, opusque perficiebant, quippe nemine (quum tot millia virorum essent) cessante. nam & lapides & lateres & ligna, & cistas sabulo plenas afferebant, nullo temporis momento opus intermittentes, neque diurno neque nocturno.
72 Hi autem è Græcis fuerunt qui ad Isthmum auxilio cum omni copia venerunt: Lacedæmonii, & Arcades omnes, & Elei, & Corinthii, & Sicyonii, & Epidaurii, & Phliasii, & Trœzenii, & Hermionenses. Hi fuerunt qui quidem auxilio venerunt, metuentes periclitanti Græciæ. Ceteris enim Peloponnensibus id nihil admodum curæ erat, &
73 Olympia jam & Carnia præterierant. Incolunt autem Peloponnesum gentes septem, quarum duæ indigenæ eundem quem habitarunt olim locum nunc habitant, Arcades & Cynurii: una, Achaica, quæ nunquam illa quidem è Pelo-

κρίσι, ὡς ἀπολεομένης αὐτῆς. ἐπεὶ ἢ ἀνέωσεί-
χθησαν αἱ γνῶμαι ἐς Ξέρξεα, κάρτα τε ἥδη τῇ
γνώμῃ ἦ Ἀρτεμισίης· καὶ νομίζων ἔτι πρότερον
ἀγαθὰ εἶναι, τότε πολλῷ μᾶλλον ἄινεε. ὅμως
ἢ τοῖσι πολέοισι πεῖρα ἐκέλευε, τάδε καταδό-
ξας· τοὺς μὲν Εὐβοίης σφέας ἐθελοκακέειν, ὡς ἀ-
παρεόντα αὐτά, τότε ἢ αὐτὸς παρεσκευάσατο ἡσ-
σασθαι ναυμαχέουσι. Ἐπεὶ ἢ παρήγγελλον ἀνα-
πλώειν, ἀνῆγον τὰς νῆας ἐπὶ τὴν Σαλαμῖνα,
καὶ παρεκρήθησαν Ἑλληνες κατ' ἡσυχίην.
τότε μέν νυν οὐκ ἐξέχρησέ σφι ἡ ἡμέρη ναυ-
μαχίην ποιέεσθαι. νὺξ γὰρ ἐπεγένετο. οἱ ἢ παρε-
σκευάζοντο ἐς τὴν ὑστεραίην. τοὺς ἢ Ἕλληνας εἶ-
χε δέος τε καὶ ἀρρωδίη, οὐκ ἧκιστα ἢ τοὺς ἀπὸ
Πελοποννήσου. ἀρρώδεον ἢ, ἐπὶ αὐτοὶ μὲν ἐν Σα-
λαμῖνι κατήμενοι, ὑπὲρ γῆς ἦ Ἀθηναίων
ναυμαχέειν μέλλοιεν· νικηθέντες τε, ἐν νήσῳ
ἀπολαμφθέντες πολιορκήσοντας, ἀπέντες τὴν ἑ-
ωυτῶν ἀφύλακτον. Τῶν ἢ βαρβάρων ὁ πεζὸς
ὑπὸ τὴν παρεοῦσαν νύκτα ἐπορεύετο ἐπὶ τὴν Πε-
λοπόννησον· καίτοι τὰ διωλά πάντα ἐμεμηχά-
νητο, ὅκως κατ' ἤπειρον μὴ ἐσβάλλοιεν οἱ βάρ-
βαροι. ὡς γὰρ ἐπύθοντο τάχιστα Πελοποννήσιοι τὰς
ἀμφὶ Λεωνίδῃ ἐν Θερμοπύλῃσι τετελευτηκέναι,
συνδραμόντες ἐκ τῶν πολίων, ἐς τὸν Ἰσθμὸν ἵζοντο.
καὶ σφι ἐπῆλθον στρατηγὸς Κλεόμβροτος ὁ Ἀναξαν-
δρίδεω, Λεωνίδεω δὲ ἀδελφεός. ἱζόμενοι δὲ ἐν
τῷ Ἰσθμῷ, καὶ συγχώσαντες τὴν Σκιρωνίδα ὁ-
δὸν, μετὰ τοῦτο ὡς σφι ἔδοξε βουλευομένοισι, ὠ-
κοδόμεον διὰ τοῦ Ἰσθμοῦ τεῖχος· ἅτε δὴ ἐσέων
μυριάδεων πολλέων, καὶ παντὸς ἀνδρὸς ἐργαζο-
μένου, ἠνύετο τὸ ἔργον. καὶ γὰρ λίθοι, καὶ πλίν-
θοι [b], καὶ ξύλα, καὶ φορμοὶ ψάμμου πλήρεες
ἐσεφέροντο, καὶ ἐλίνυον ἐδένα χρόνον οἱ βοη-
θήσαντες ἐργαζόμενοι, ἔστε νυκτὸς, ἔστε ἡμέ-
ρης. Οἱ δὲ βοηθήσαντες ἐς τὸν Ἰσθμὸν πανδη-
μεὶ, οἵδε ἦσαν Ἑλλήνων· Λακεδαιμόνιοί τε,
καὶ Ἀρκάδες πάντες, καὶ Ἠλεῖοι, καὶ Κο-
ρίνθιοι, καὶ Σικυώνιοι, καὶ Ἐπιδαύριοι, καὶ
Φλιάσιοι, καὶ Τροιζήνιοι, καὶ Ἑρμιονέες. ἔστι
μὲν ἦσαν οἱ βοηθήσαντες, καὶ ὑπερῤῥω-
δέοντες τῇ Ἑλλάδι κινδυνεύσῃ· τοῖσι δὲ ἄλ-
λοισι Πελοποννησίοισι ἔμελε ἐδέν. Ὀλύμπια δὲ
καὶ Κάρνεια παροιχώκεε ἤδη. οἰκέουσι δὲ τὴν Πε-
λοπόννησον ἔθνεα ἑπτά· τετρῶν δὲ τὰ μὲν δύο,
αὐτόχθονα ἐόντα, κατὰ χώρην ἱδρυται· νεῖμί
τε καὶ τοπάρχας οἴκεον, Ἀρκάδες, καὶ Κυνή-
γιοι. ἓν δὲ ἔθνος τὸ Ἀχαϊκὸν, ἐκ μὲν Πελο-

a ἰχθύϊβ. b Hæ duæ voces καὶ πλίνθοι absunt ab MS.

Peloponnensium vii gentes earumque origines. Græca classis etiam vultu illuc tendere, sed impedivit Themistocles, cujus memorandum strategema.

πονήσας οὐκ ἐξεχώρησε, οὐκ μέντοι τῆς ἐωϋτῶν· οἰκέει δὲ τὴν Φλοσγείην. τὰ δὲ λοιπὰ ἔθνεα τὰ ἐπῆλυδά ἐστι, Δωριέες τε καὶ Αἰτωλοὶ, καὶ Δρύοπες, καὶ Λήμνιοι. καὶ Δωριέων μὲν, πολλαί τε καὶ δόκιμοι πόλιες· Αἰτωλῶν δὲ Ἦλις μούνη· Δρυόπων δὲ, Ἑρμίων τε [b], καὶ Ἀσίνη ἡ ἐπὶ Καρδαμύλῃ τῇ Λακωνικῇ· Λημνίων δὲ, Παρωρεᾶται πάντες. οἱ δὲ Κυνέριοι αὐτόχθονες ἐόντες, δοκέουσι μούνοι εἶναι Ἴωνες. ἐπειδὴ δὲ ἐμήκυνε, καὶ οὗτοι τε Ἀργείων δεχόμενοι, καὶ αὐτοὶ χρόνου ἐόντες Ὀρνεᾶται [c], καὶ οἱ περίοικοι. τούτεων ὦν τῶν ἐπὶ τὰ ἔθνεα αἱ λοιπαὶ πόλιες πάρεξ τῶν κατέλεξα, οὐκ ἐν μέσῳ σκαπάτῃ· οἱ δὲ ἐλαφρότερος ἐξέπεσον εἶπαι, οὐκ ἐν μέσῳ κατήμενοι, ἐμηδίζον. Οἱ μὲν δὴ ἐν τῷ Ἰσθμῷ, τοιούτῳ πόνῳ συνέσεσαν, ἅτε περὶ ἐν πάντος ἤδη δρόμου θέοντες, καὶ τῇσι νήυσι οὐκ ἐλπίζοντες ἁλώσεσθαι· οἱ δὲ ἐν Σαλαμῖνι Ἕλληνες [d], ὅμως τοῖσι πυνθανόμενοι, ἀρρώδεον, οὐκ ἔτι περὶ σφίσι αὐτοῖσι δεδιημένοι, ὡς περὶ τῇ Πελοποννήσῳ· ἕως μὲν δὴ αὐτέων ἀνὴρ ἀνδρὶ παρεσκὼς σιγῇ λόγον ἐποιέετο, θώϋμα ποιεύμενοι [e] τὴν Εὐρυβιάδεω ἀβουλίην· τέλος δὲ, ἐξερράγη ἐς τὸ μέσον, σύλλογός τε δὴ ἐγίνετο, καὶ πολλὰ ἐλέγετο περὶ τῶν αὐτέων. οἱ μὲν, ὡς ἐς τὴν Πελοποννησον χρεὼν εἴη ἀποπλώειν, καὶ περὶ ἐκείνης κινδυνεύειν, μηδὲ παρὰ χώρης δορυαλώτου μένοντας μάχεσθαι· Ἀθηναῖοι δὲ, καὶ Αἰγινῆται, καὶ Μεγαρέες, αὐτοῦ μένοντας ἀμύνασθαι. Ἐνθαῦτα Θεμιστοκλέης, ὡς ἐστέρητο τῇ γνώμῃ ὑπὸ τῶν Πελοποννησίων, λαθὼν ἐξέρχεται ἐκ τοῦ συνεδρίου. ἐξελθὼν δὲ, πέμπει ἐς τὸ στρατόπεδον τὸ Μήδων ἄνδρα πλοίῳ, ἐντειλάμενος τὰ λέγειν χρεών· τῷ οὔνομα μὲν ἦν Σίκινος, οἰκέτης δὲ καὶ παιδαγωγὸς ἦν τῶν Θεμιστοκλέος παίδων· τὸν δὴ ὕστερον τούτων τῶν πρηγμάτων Θεμιστοκλέης Θεσπιέα τε ἐποίησε, ὡς ἐπεδέκοντο οἱ Θεσπιέες πολίτας, καὶ χρήμασι ὄλβιον. ὃς τότε πλοίῳ ἀπικόμενος, ἔλεγε πρὸς τοὺς στρατηγοὺς τῶν βαρβάρων τάδε, Ἔπεμψέ με στρατηγὸς ὁ Ἀθηναίων λάθρη τῶν ἄλλων Ἑλλήνων, (τυγχάνει γὰρ φρονέων τὰ βασιλέος), καὶ βουλόμενος μᾶλλον τὰ ὑμέτερα κατύπερθε γενέσθαι ἢ τὰ τῶν Ἑλλήνων πρήγματα) φράσοντα ὅτι οἱ Ἕλληνες ἀρημονέουσι· βουλεύονται καταρρωδηκότες. καὶ νῦν παρέχει καλλιστα ὑμέας ἔργων ἀπεόντων ἐξεργάσασθαι, εἰ μὴ ἀφίετε διαδράντας αὐτούς. ἅτε γὰρ ἀλλήλοισι ὁμοφρονέοντες, οὐκ ἀνοχήσονται ὑμῖν·

ponnesо excessit, sed pristino loco egressa, alienum incolit: reliquæ è septem sunt quatuor adventiciæ, Dorienses, Ætoli, Dryopes, Lemnii. Ac Dorienſium quidem multæ sunt & insignes civitates: Ætolorum sola Elis: Dryopum autem Hermion & Asina, quæ ad Cardamylam Laconicam sita est: Lemniorum autem, omnes Paroreatæ. Cynurii autem, quum sint indigenæ, soli putantur Iones esse, sed effecti sunt Dores, sub imperio Argivorum siti, & progressu temporis, quum essent Orneatæ, itemque accolæ. Harum igitur septem gentium ceteræ præter eas quas recensui, è medio cesserunt; & (si ingenue loqui fas est) è medio sedentes cum Medis sentiebant. Apud Isthmum quidem 74
in tali labore isti occupati erant, utpote pro omni jam cursu currentes, & nequaquam opinantes navibus se illustres futuros. Quæ audientes illi qui in Salamine erant, formidine afficiebantur, non tam pro seipsis quàm pro Peloponnesо solliciti; & adhuc quidem in eis vir viro adstans clanculum loquens admirabatur in EUrybiade consilii inopiam: tandem vero erupit in medium, conciliumque contractum est, & multa de hoc ipsо dicebantur, ab bis quidem, oportere in Peloponnesum navigare, & pro illa adire periculum, non autem manentes, pro captiva regione pugna decernere: ab Athenienſibus vero & Æginetis & Megarensibus, satius esse illic manentes dimicare. Ibi Themistocles, postquam 75
sententia Peloponnensium evictus fuit, clanculum è concilio egressus, misit ad classem Medorum navigium, cum quodam edocto quæ dicere oporteret; cui nomen erat Sicino, domestico suo, atque eodem pædagogo liberorum suorum: quem post has res gestas ipse Thespiensem fecit, quando Thespienses in civitatem recipiebant, atque locupletem. Is tunc navigio ad duces barbarorum profectus, hæc inquit; Dux Athenienſium, quod partibus regis favet, præoptatque res vestras quàm Græcorum esse superiores, misit me clam aliis Græcis indicatum vobis, illos metu perculsos fugam facere velle, & nunc offerri vobis occasionem exequendi rem omnium præclarissimam, nisi per negligentiam eos dilabi sinatis. nam neque inter se consentiunt, neque vobis amplius obsistent:

a Vocula ista καὶ destituitur MS. b Ἐρμιόνη τε. c Ὀρνεᾶται. d Hæc vox Ἕλληνες non est in MS. e ποιεύμενος.

Pſyttalea; Ceos, Cynoſura circa Salaminem. Perſæ incipiunt circuitu includere Græcos ignaros. Oraculi fides.

ſtent : ſed inter ſe dimicantes cernetis eos qui vobiſcum & eos qui contra vos ſentiunt. Hac re Sicinus indicata, ab il-
76 lis abſceſſit. Cui fidem habentes barbari, tum in inſulam parvam nomine Pſyttaleam, quæ inter Salaminem & continentem ſita eſt, multos Perſarum trajiciunt, tum mediam circa noctem cornu quod ad occaſum ſpectabat producunt Salaminem verſus, eam circumituri : producunt autem qui circa Ceon & Cynoſuram inſtructi erant, occupantes navibus omne fretum Munychia tenus. Ideo autem & naves producebant, ne qua Græcis liceret effugere : ſed circumventi in Salamine pœnam redderent prœliorum ad Artemiſium geſtorum. Ad inſulam autem Pſyttaleam trajiciebant Perſas ob hanc cauſam, tanquam commiſſo navali certamine, illuc præcipue ejiciendis & viris & naufragiis, (erat enim inſula in trajectu, ubi futura erat pugna, ſita) hos quidem ſervarent, alios vero interimerent. Hoc autem ne hoſtes ſentirent, clanculum egere. Atque ita illi nulla no-
77 ctis parte conceſſa ſomno parabantur. In has ego res intuens, non habeo adverſari oraculis tanquam non veris, nolens evidenter loquentia conari refellere;

Auricoma denſis ubi litora ſacra Dianæ
Navibus inſternent & litoream Cynoſuram,
Spe ſtolida fortes quod Athenas dilacerarunt,
Compeſcet juvenem meritiſſima pœna ſuperbum,
Inſtinctum furiis, ſibi cedere cuncta putantem.
Nam miſcebitur æs æri, mars ſanguine pontum
Inficiet : Graiis tunc libera tempora reddet
Saturno genitus, ſimul & Victoria pollens.

Quum ita evidenter in his à Bacide dicatur, profecto de contradicendo oraculis neque ipſe auſim dicere, neque ab
78 aliis dici ſuſtineam. Porro inter duces qui in Salamine erant ingens conflata eſt rixa, nondum ſcientes à barbarorum navibus ſe circumveniri; ſed ſicut per diem viderant eos collocatos, ita exiſtimabant eos illo ordine manere.
79 Quibus congregatis, applicuit ex Ægina Ariſtides Lyſimachi filius, Athenienſis

„μῖν. πρὸς ἑωυτὸς τε σφέας ὄψεσθε ναυμα-
„χέοντας τὰς τὰ ὑμέτερα φρονέοντας, καὶ τὰς
μή. ὁ μὲν, ταῦτά σφι σημήνας, ἐκποδὼν ἀπελ-
λάστερ· τοῖσι δὲ ὡς πιστὰ ἐφάνερ τὰ ἀγγελθέν-
τα, τὸτερ μὲν, ἐς τὴν νησίδα τὴν Ψυτταλέαν,
μεταξὺ Σαλαμῖνός τε κειμένην καὶ τῆς ἠπείρε, πολ-
λὰς τῶν Περσέων ἀπεβίβασαντο· τοῦτο δέ, ἐπεὶ
ἐγένοντο μέσαι νύκτες, ἀνῆγον μὲν τὸ ἀπ' ἑσπέ-
ρης κέρας κυκλέμενοι πρὸς τὴν Σαλαμῖνα,
ἀνῆγον δὲ οἱ ἀμφὶ τὴν Κέον τε καὶ τὴν Κυνόσυραν
τεταγμένοι, κατέχον τε μέχρι Μυνυχίης πάντα
τὸ πορθμὸν τῇσι νηυσί. τῶνδε δὲ εἵνεκα ἀνῆγον πᾶς
νῆας, ἵνα δὴ τοῖσι Ἕλλησι μηδὲ φυγὴν ἐξῇ, ἀλλ'
ἀπολαμφθέντες ἐν τῇ Σαλαμῖνι, δοίεν πίσιν τῶν ἐπ'
Ἀρτεμισίῳ ἀγωνισμάτων. ἐς δὲ τὴν νησίδα τὴν
Ψυτταλέαν καλεομένην ἀπεβίβαζον τῶν Περσέων
τῶνδε εἵνεκα, ὡς ἐπεὰν γένηται ναυμαχίη, ἐνταῦτα
μάλιστα ἐξοισομένων τῶν τε ἀνδρῶν καὶ τῶν ναυη-
γίων (ἐν γὰρ δὴ πρὸς ναυμαχίης τὸ μελλόσης ἔσεσθαι
ἔκειτο ἡ νῆσος) ἵνα τοὺς μὲν σωσοποιῶσι, τοὺς δὲ
διαφθείρωσι. ἐποίεον δὲ σιγῇ ταῦτα, ὡς μὴ
πυθοίατο οἱ ἐναντίοι. οἱ μὲν δὴ ταῦτα τὸ νυ-
κτὸς, οὐδὲν ὀλιγωρήσαντες, παρεσκευάτοντο. Χρη-
σμοῖσι δὲ οὐκ ἔχω ἀντιλέγειν ὡς οὐκ εἰσὶ ἀλη-
θέες, ὁ βυλόμενος ἐναργέως λέγοντας πρὸς βίαν
καταβάλλειν, ἐς τοιάδε πρήγματα ἐσβλέψας,

Ἀλλ' ὅταν Ἀρτέμιδος χρυσάορον ἱερὸν ἀκτὴν
Νηυσὶ γεφυρώσωσι, καὶ εἰναλίῃ Κυνόσυ-
ραν,
Ἐλπίδι μαινομένη λιτομοιρίας πέρσαντες Ἀθή-
νας,
Δῖα δίκη σβέσσῃ κεραλέον κόρον, ὕβριθο-
ρόον,
Δεινὸν μαιμώοντα, δοκεῦντ' ἀνὰ πάντα πυθέ-
σθαι.
Χαλκὸς γὰρ χαλκῷ συμμίξεται, αἵματι δ' Ἄρης
Πόντον φοινίξει· τότ' ἐλεύθερον Ἑλλάδος ἦμαρ
Εὐρώπᾳ Κρονίδης ἐπάξει, καὶ πότνια Νίκη.

ἐς τοιαῦτα μὲν καὶ ἔτω ἐναργέως λέγοντα Βάκι-
δι ἀντιλογίης χρησμῶν πέρι, ἔτε αὐτὸς λέγειν
τολμέω, ἔτε παρ' ἄλλων ἐνδέκομαι. Τῶν δὲ ἐν
Σαλαμῖνι στρατηγῶν ἐγίνετο ὠθισμὸς λόγων
πολλός. ἤδεσαν δὲ ἔκω ὅτι σφέας περιεκυκλέοντο
[b] τῇσι νηυσὶ οἱ βάρβαροι· ἀλλ' ὥσπερ τὸ ἡμέ-
ρης ὥρων αὐτὰς τεταγμένας, ἐδόκεον κατὰ χώ-
ρην εἶναι. Σωσηνόρων δὲ τῶν στρατηγῶν, ἐξ Αἰγί-
νης διέβη Ἀριστείδης ὁ Λυσιμάχου, ἀνὴρ Ἀθηναῖ-
ος

a Pro hac voce πάντα legitur in MS. πᾶσι. b περιεκυκλεῦντο.

Aristides tunc etsi indicat Græcis facta Persarum. Hinc reconciliatio ejus cum Themistocle. Aristidi vix fides habetur, sed Tenia triremis eam firmat.

ος μὲν, ἐξωστρακισμένος ὑπὸ τοῦ δήμου τὸν ἐγὼ νενόμικα, πιθανόμενος αὐτοῦ τὸν τρόπον, ἄνδρα ἡγέεσθαι ἐν Ἀθήνῃσι καὶ δικαιότατον. ὅτε ὧν μιν σὺν τοιούτῳ ἐόντα, ἐξεκαλέσατο Θεμιστοκλέης, ἐόντα μὲν ἑωυτῷ φίλον, ἐχθρὸν δὲ πρώιστα. ὑπὸ δὲ μεγάθεος τῶν παρεόντων κακῶν, λήθην ἐποιέετο ποιεύμενος ἐξεκαλέετο, θέλων αὐτῷ συμμίξαι περὶ τοιούτου. ὁ δὲ ὅτι παρεύδοιεν οἱ ὑπὸ Πελοποννήσου ἀναδέξαι τὰς νῆας πρὸς τὸν Ἰσθμόν. ὡς δὲ ἐξῆλθε οἱ Θεμιστοκλέης, ἔλεγε Ἀριστείδης τάδε· Ἡμέας χρεὸν ἐστὶ διαφέρεσθαι ἐν τῷ ἄλλῳ καιρῷ, καὶ δὴ καὶ ἐν τῷδε, περὶ ὅκοτερος ἡμέων πλέω ἀγαθὸν τὴν πατρίδα [a] ἐργάσεται. λέγω δέ τοι ὅτι [b] ἴσον ἐστὶ πολλά τε καὶ ὀλίγα λέγειν περὶ ἀποστόλου ἐνθεῦτεν Πελοποννησίοισι. ἐγὼ γὰρ αὐτόπτης τοι λέγω γινόμενος, ὅτι νῦν, ἢν θέλωσι Κορίνθιοί τε καὶ αὐτὸς Εὐρυβιάδης οἷοί τε ἔσονται ἀνακωλῶσαι. περιεχόμεθα γὰρ ὑπὸ τῶν πολεμίων κύκλῳ· ἀλλ' ἐσελθὼν σφι τοῦτο σήμηνον. Ὁ δὲ ἀμείβετο τοῖσδε, Κάρτα τε χρηστὰ παρακελεύεαι, καὶ εὖ ἤγγελας. τὰ γὰρ ἐγὼ ἐδεόμην γενέσθαι, αὐτὸς αὐτόπτης γινόμενος, ἥκεις. ἴσθι γὰρ ἐξ ἐμέο τὰ ποιεύμενα ὑπὸ Μήδων. ἔδεε γὰρ ὅτι οὐκ ἐθέλοντες ἔθελον ἐς μάχην καταστῆναι οἱ Ἕλληνες, ἀέκοντας ἀμυνασθῆναι. σὺ δ' ἐπείπερ ἥκεις χρηστὰ ἀπαγγέλλων, αὐτός σφι ἄγγελον. εἰ γὰρ ἐγὼ αὐτὰ λέγω, δόξω πλάσας λέγειν, καὶ οὐ πείσω, ὡς οὐ ποιεύντων τῶν βαρβάρων ταῦτα. ἀλλά σφι σήμηνον αὐτὸς παρελθὼν ὡς ἔχει. ἐπὰν δὲ σημήνῃς, εἰ μὲν πείθωνται, τοῦτο δὴ τὸ κάλλιστον· εἰ δ' αὐτοῖσι μὴ πιστὰ γένηται, ὁμοίως ἡμῖν ἔσεσθαι. οὐ γὰρ ἔτι διαφεύξονται, εἴπερ ἀνέχομεθα πανταχόθεν, ὡς σὺ λέγεις. Ταῦτα ἔλεγε παρελθὼν ὁ Ἀριστείδης, φάρεος ἐξ Αἰγίνης τε ἥκων, καὶ μόγις ἀνακωλύσας λαθὼν τὰς ἐπορμέουσας· ἀνέχεσθαι γὰρ πᾶν τὸ τραπόπεδον τὸ Ἑλληνικὸν ὑπὸ τῶν νεῶν τῶν Ξέρξεω· παρακελεύσασθαί τε σφεῖ ἀμύνεσθαι, ὡς ἀλεξησομένοισι. καὶ ὁ μὲν, ταῦτα εἰπὰς, μετέσκεε· τῶν δὲ αὖτις ἐγίνετο λόγων ἀμφισβασίη. οἱ πολεῖται γὰρ τῶν στρατηγῶν οὐκ ἐπείθοντο τοῖσι ἐξαγγελθεῖσι. Ἀπιστεόντων δὲ τούτοισι, ἦκε τριήρης ἀνδρῶν Τηνίων αὐτομολέουσα, τῇ ἦρχε ἀνὴρ Παναίτιος ὁ Σωσιμένεος, ὅπερ δὴ ἔφερε τὴν ἀληθείην πᾶσαν. διὰ δὲ τοῦτο τὸ ἔργον ἐνεγράφησαν Τήνιοι ἐν Δελφοῖσι ἐς τὸν τρί-

fis quidem, sed testa in exilium à populo ejectus, quem ego, ut ejus mores accepi, virum optimum fuisse Athenis atque justissimum censui. Hic vir concilio assistens, Themistoclem evocavit, non amicum sibi, sed in primis inimicum: verum præ magnitudine præsentium malorum oblitus simultatum, evocavit hominem colloquendi gratia. præsenserat enim Peloponnenses maturare ad Isthmum classem reducere. Qui, quum prodiisset Themistocles ad eum, inquit, Nos & alio tempore & hoc ipso contendere debemus inter nos hac de re, uter nostrûm de patria præclarius mereatur. te vero certiorem facio, peræque esse Peloponnensibus multa verba facere ac pauca de abducendis hinc navibus. Ego enim tibi quod ipsemet vidi, refero: nunc, ne si velint quidem, Corinthios atque ipsum EUrybiadem enavigare posse, quoniam circumdati ab hostibus undique sumus: quare ingressus eis hæc indicato. Cui respondens Themistocles, Utilia valde, inquit, jubes, ac bene annunciasti. Nam quæ ego precabar ut fierent, ea ipse tu conspicatus fieri, venis. ut enim scias, quæ fiunt à Medis, per me fiunt: quoniam opus facto fuit, ut Græci qui nolebant sua sponte ad pugnam descendere, descenderent inviti. Tu vero, quandoquidem utilia nunciatum venis, ipse illis nunciato. Quoniam si ego retulero, videbor rem commenticiam dicere, nec persuadebo, tanquam non hoc agentibus barbaris. Itaque tute ingressus, uti res habet ipse illis referas. Quod ubi feceris, si tibi fidem habebunt, optime habet; sin minus, perinde nobis erit. neque enim si undique circumdati sumus, ut tu ais, amplius isti defugient. Aristides concilium introgressus, eadem retulit, dicens se ex Ægina venisse, & ægre elapsum, latendo stationem hostium. Omnem enim classem Græcorum, à Xerxis classe circumventam; ideoque hortari se, ut ad defensionem sui illi se præpararent. Hæc loquutus Aristides, retro abiit. Rursus autem inter duces altercatio orta, plerisque eorum fidem nuncio non habentibus. Quibus non credentibus advenit triremis transfuga virorum Teniorum, cui præerat Panætius Sosimenis filius, quæ omnem veritatem attulit. Cujus facti nomine Tenii in tripode qui Delphis dedicatus

a τῇ πατρίδι. b λέγω ἢ ὅτι.

Classis Græca 380 navium. Themistoclis concio ante pugnam. Navis Æacidas ab Ægina adferens. Initium pugnæ incertum. Ionum varietas. Orosangæ.

τρίποδα, ἐν τοῖσι τ βάρβαρον καπλ ἔστ. σὺ δ' ὦν ταύτῃ τῇ νηὶ τῇ αὐτομολησάσῃ ἐς Σαλαμῖνα, καὶ τῇ πρότερον ἐπ' Ἀρτεμίσιον τῇ Λημνίῃ, ἐξεπλήρωσε τὸ ναυλικὸν τοῖσι Ἕλλησι ἐς τὰς ογδώκοντα καὶ τριηκοσίας νῆας· δύο γὰρ δὴ νηῶν τότε κατίδεε ἐς τ ἀριθμόν. Τοῖσι δὴ Ἕλλησι ὡς πιστὰ δὴ τὰ λεγόμενα ὑπὸ τ Τηΐων ῥήματα, παρεσκευάζοντο ὡς ναυμαχήσοντες. ἠὼς τε διέφαινε[a], καὶ οἱ σύλλογον τ ὑπηκόων ποιησάμενοι· προηγόρευε εὖ ἔχοντα μὲν ἐκ πάντων Θεμιστοκλέης, πρὸ δὲ ἕπεα ὑπὲρ πάντα προέτρωπε τοῖσι ἥκιστα ἀντιλαθέμενα. ὅσα δὲ ἐν ἀνθρώπῳ Φύσι καὶ καταστάσι ἐγγίνεται, ἀγαθίνεσθαι δὴ τούτων τὰ προέτρωπε αἱρέεσθαι, καὶ καταπλέξας τῷ ῥήσιν, ἐσβαίνειν ἐκέλευε ἐς τὰς νῆας. καὶ ἔτοι μὲν δὴ ἐσέβαινον, καὶ ἦκε ἡ ἀπ' Αἰγίνης τριήρης, ἡ κατὰ τὰς Αἰακίδας ἀπεδήμησε. ἐνθαῦτα ἀνῆγον τὰς νῆας ἀπάσας οἱ Ἕλληνες. Ἀναγομένοισι δέ σφι, αὐτίκα ἐπεκέατο οἱ βάρβαροι. οἱ μὲν δὴ ἄλλοι Ἕλληνες ὀπὶ πρύμνῃσι ἀνεκρέοντο, καὶ ὤκελλον τὰς νῆας· Ἀμεινίης δὲ Παλληνεὺς, ἀνὴρ Ἀθηναῖος, ἐξεναχθεὶς, νηὶ ἐμβάλλ. συμπλακείσης δὲ τ νηὸς, καὶ ἀ δυναμένων ἀπαλλαγῆναι, ἔτω δὴ οἱ ἄλλοι Ἀμεινίῃ βοηθέοντες συνέμισγον. Ἀθηναῖοι μὲν ὦν λέγουσι γνώσῃ τ ναυμαχίης τῆσδε ἀρχὴν Αἰγινῆται γενέσθαι, τῷ κατὰ τὰς Αἰακίδας διαδημήσαντα ἐς Αἴγιναν, ταύτῃσι εἶναι τιὰ ἄρξασαν. λέγεται δὲ καὶ τάδε, ὡς φάσμά σφι γυναικὸς ἐφάνη· φανεῖσαν δὲ διακελεύσασθαι, ὥστε καὶ ἅπαν ἀκοῦσαι τὸ στρατόπεδον τ Ἑλλήνων· ὀνειδίσασαν πρότερον τάδε, Ὦ δαιμόνιοι, μέχρι „κόσου ἔτι πρύμνῃσι ἀνακρέασθε; Καλὰ μὲν δὴ Ἀθηναίους ἐτετάχατο Φοίνικες· ἔτοι γὰρ εἶχον τὸ πρὸς Ἐλευσῖνός τε καὶ ἑσπέρης κέρας. κατὰ δὲ Λακεδαιμονίους, Ἴωνες· ἔτοι δὲ εἶχον τὸ πρὸς τιὰ ἠῶ τε καὶ τὸ Πειραιέα. ἐθελοκάκεον μέντοι αὐτέων, κατὰ τὰς Θεμιστοκλέος ἐντολὰς, ὀλίγοι, οἱ δὲ πλεῦνες, ἔ. ἔχω μέν νυν συχνῶν ἐνόμασα τριηράρχων καταλέξαι, τῶν νῆας Ἑλληνίδας ἑλόντων· χρήσιμα δὲ αὐτοῖσι ὦδεν, πλὴν Θεομήστορός τε καὶ Ἀνδροδάμαντος, καὶ Φυλάκου καὶ Ἱστιαίου, Σαμίων ἀμφοτέρων. τῶνδε εἵνεκα μέμνημαι τούτων μούνων, ὅτι Θεομήστωρ μὲν δὴ τοῦτο τὸ ἔργον Σάμου ἐπεφάνδωσε, καταιτιώμενος τ Περσέων· Φύλακος δὲ, εὐεργέτης βασιλέος ἀνερράφη, καὶ χώρῃ οἱ ἐδωρήθη πολλή. οἱ δὲ εὐεργέται καὶ βασιλέος, ὀροσάγγαι καλέονται Περσιστί.

85 ti, quousque remis inhibebitis? Ceterum adversus Athenienses instructi erant Phœnices: nam hi cornu tenebant quod ad Eleusinem occidentemque vergebat. Adversus Lacedæmonios instructi erant Iones. hi autem cornu tenebant quod ad auroram spectabat & Piræum: quorum pauci admonitu Themistoclis de industria ignave agebant, plerique minime. Enimvero complurium trierarchorum nomina commemorare possem, qui Græcas naves expugnavere: sed neminem nominabo præter Theomestorem Androdamantis filium, & Phylacon Histiæi filium, ambos Samios. quorum duntaxat ideo mentionem facio, quod Theomestor ob hanc navatam operam à Persis tyrannus Sami sit creatus: Phylacus inter bene de rege meritos adscriptus sit, & multo tractu soli donatus. Bene meriti autem de rege, Persica lingua Oro-

84 mnes naves Græci solverunt. In quos moventes continuo barbari sunt invecti. Ibi ceteri quidem Græci quum inhiberent remis, cessimque irent, Aminias Pallenensis, vir Athenienſis, evectus navi in hostilem incurrit: cui implicitus quum hæreret, nec abstrahi posset, ita ceteri venientes auxilio conferti sunt. Hunc in modum ajunt Athenienses extitisse initium pugnæ: Æginetæ vero, navem quæ ad Æacidas abierat fecisse initium: Quanquam etiam hoc refertur, simulacrum mulieris fuisse eis oblatum: & quum apparuisset, ita illos exhortatum ut omnis Græcorum exercitus exaudierit: sed prius his verbis convitiatum, O imperi-

a MS. habet ἐπὶς τι δὲ ἴφαινε.

Pugna navalis ad Salaminem. Virtus Athenienſium & Æginetarum, ſimiliterque Perſarum, & ſingulatim Artemiſiæ.

ωθὲ μέν νυν τάτως ἄτω εἶχε. Τὸ δὲ πλῆθος τ νηῶν ἐν τ Σαλαμῖνι ἐκερμάζετο, αἱ μέν, ὑπὸ Ἀθηναίων διαφθειρόμεναι, αἱ δ, ὑπὸ Αἰγινητέων. ἄτε γὰρ τ μὲν Ἑλλήνων σὺν κόσμῳ ναυμαχεόντων κατὰ τάξιν, τ δ βαρβάρων ἀτεταγμένων ἔτι, ἅτε συὶ νόῳ πιεόντων ἀδὲν, ἔμελλε τοιοῦτό σφι συμβήσεσθαι οἱόνπερ ἀπέβη. καί τι ἔσαν γε ἐγώγε παύτῃσι τλὺ ἡμέρῃσι μακρῷ ἀμείνονες αὐτοὶ ἑωυτῶν, ἢ πρὸς Εὐβοίῃ, πᾶς τις προθυμεόμενος δειμαίνων Ξέρξεα· ἐδόκεέ τε ἕκαστος ἑωυτὸν θεήσεσθαι βασιλῆα. Κατὰ μὲν δὴ τοὺς ἄλλους, οὐκ ἔχω μετεξετέρους εἰπεῖν ἀτρεκέως, ὡς ἕκαστοι τ βαρβάρων ἢ τ Ἑλλήνων ἠγωνίζοντο· κατὰ δ Ἀρτεμισίην τάδε ἐγένετο, ἀπ' ὧν εὐδοκίμησε μᾶλλον ἔτι πρὸς βασιλῆι. ἐπειδὴ γὰρ ἐς θόρυβον πολλὸν ἀπίκετο τὰ βασιλήια πρήγματα, ἐν τούτῳ τῷ καιρῷ ἡ νηὺς ἡ Ἀρτεμισίης ἐδιώκετο ὑπὸ νηὸς Ἀττικῆς· καὶ ἣ οὐκ ἔχουσα διαφυγήν, (ἔμπροσθεν γὰρ αὐτῆς ἦσαν ἄλλαι νῆες φίλιαι, ἡ δ αὐτῆς πρὸς τῶν πολεμίων μάλιστα ἐτύγχανε ἐοῦσα) ἔδοξέ οἱ τόδε ποιῆσαι, τὸ καὶ συνήνεικε ποιησάσῃ. διωκομένη γὰρ ὑπὸ τ Ἀττικῆς, φέρουσα ἐνέβαλε νηῒ φιλίῃ, ἀνδρῶν τε Καλυνδέων, καὶ αὐτὴ ὑπερωλεονῆι τ Καλυνδέων βασιλῆι Δαμασιθύμῳ. εἰ μέν καί τι νεῖκος πρὸς αὐτὴν ἐγεγόνεε ἔτι πρὶ Ἑλλήσποντον ἰόντων, ἀ μέντοι ἔχω γε εἰπεῖν, ἅτε εἰ οὐ προγνοίης αὐτὰ ἐποίησε, ἅτε εἰ συνεκύρησε ἡ τῶν Καλυνδέων κατὰ τύχην προθυμησαμένη νηῦς. ὡς δ ἐνέβαλέ τε καὶ κατέδυσε, εὐτυχίῃ χρησαμένη, διπλᾶ ἑωυτὴν ἀγαθὰ ἐργάσατο. ὅ, τε γὰρ τ Ἀττικῆς νηὸς τριήραρχος, ὡς εἶδέ μιν ἐμβάλλουσαν νηῒ ἀνδρῶν βαρβάρων, νομίσας τλὺ νῆα τ Ἀρτεμισίης ἢ Ἑλληνίδα εἶναι, ἢ αὐτομολέειν ἐκ τῶν βαρβάρων, καὶ αὐτοῖσι ἀμυνέειν, ἀπεστρέψας, πρὸς ἄλλας ἐτράπετο. Τοῦτο μέν, τοιοῦτο αὐτῇ συνήνεικε γενέσθαι διαφυγεῖν τε καὶ μὴ ἀπολέσθαι· τοῦτο δὲ συνέβη ὥστε κακὸν ἐργασαμένῳ, ἀπὸ τούτου αὐτῷ μάλιστα εὐδοκιμῆσαι πρὸς Ξέρξῃ. λέγεται γὰρ, βασιλῆα θεύμενον, μαθεῖν τλὺ νῆα ἐμβαλοῦσαν, καὶ δή τινα εἰπεῖν τῶν παρεόντων, Δέσποτα, ὁρᾷς Ἀρτεμισίην ὡς εὖ ἀγωνίζεται, καὶ νῆα τῶν πολεμίων καλέδυσε; καὶ τ ἐπειρέσθαι εἰ ἀληθέως ἐστὶ Ἀρτεμισίης τὸ ἔργον· καὶ τοὺς Φάναι, σαφέως[b] τὰ ἄπισθεν τ νηὸς ὁρμημένους· τλὺ δὲ διαφθαρεῖσαν ὑπισταλο εἶναι πολεμίην. τά τε γὰρ ἄλλα,

Oroſangæ vocantur. De his quidem ita res habet. Multitudo autem navium ad 86
Salaminem lacerabatur, partim ab Athenienſibus corrupta, partim ab Æginetis, utpote Græcis ſervato ordine ac loco certantibus, barbaris & incompoſite & inconſulte agentibus: ut non eventurum illis eſſet aliud quam evenit. quanquam eo die fuerunt atque extiterunt longe ſe ipſis præſtantiores, quàm ad EUbœam extiterant, pro ſe quiſque adnitentes, ac Xerxem reformidantes, & quod ab rege ſe ſinguli conſpectum iri arbitrabantur. Et de aliis quidem vel 87
barbarorum vel Græcorum ſingulatim, quomodo dimicaverint, non poſſum pro comperto referre. Circa Artemiſiam vero hoc rei geſtum, ex quo impenſius illa regi commendata eſt: Poſteaquam regiæ res magno tumultu miſceri cœperunt, hoc interim tempore Artemiſia, quum navem ſuam navis Attica inſequeretur, nullum habens effugium, quia ante ipſam aliæ naves amicæ, ſua vero proxima hoſtibus erat, hoc ſibi putavit faciendum, quod & feciſſe profuit. nam ut fugiebat Atticam navem, in navem ſociam, quæ erat virorum Calyndenſium, impegit, quaque rex ipſe Calyndenſium Damaſithymus vehebatur. Cum quo etſi huic jam inde quum eſſent in Helleſponto, contentio interceſſerat, tamen incertum utrum conſulto id fecerit, an fortuito navis Calyndenſium præternavigans oblata fuerit. Eam Artemiſia ubi incurrit pariter ac demerſit, proſpero caſu uſa & duplex hinc ſibi bonum eſt adepta. nam trierarchus Atticæ navis eam conſpicatus incurriſſe in barbarorum virorum navem, exiſtimans hanc Artemiſiæ navem aut Græcam eſſe, aut è barbaris profugere, & à Græcis pugnare, ab hac ad alias ſe convertit. Ita ex hoc facto con- 88
tigit Artemiſiæ tum ut exitium evitaret, nec interiret; tum ut è malo opere præcipue ſe probatam apud Xerxem redderet. ſiquidem fertur, quum rex ſpectans animadvertiſſet hanc navem alteri incurriſſe, quendam eorum qui aderant dixiſſe, Cernis Artemiſiam, domine, ut bene prœliatur, utque navem hoſtilem depreſſit? Et regem interrogaſſe nunquid vere id opus Artemiſiæ eſſet: & illos, utpote qui plane noſſent inſigne navis, ita rem habere adfirmaſſe, ratos eam navem quæ corrupta eſſet, hoſtilem fuiſſe. nam præter cete-

ra

a ἐπὶ γ. b σαφῶς.

Laus Artemisiæ data ab rege. Varii pugnæ casus & præsertim Phœnicum perversitas, sed punita. Fugiunt Persæ ad Phalerum.

ra quæ mulieri (ut dictum est) prospere cesserunt, hoc quoque accessit, quod è navi Calyndensi nemo servatus est qui existeret accusator. Unde Xerxem ferunt ad ea quæ narrabantur dixisse, Viri quidem extiterunt mihi feminæ, feminæ autem, viri. Hæc ajunt dixisse
89 Xerxem. In eo prœlio cum alii multi & illustres viri tam Persarum Medorumque quàm aliorum sociorum occubuere, tum vero dux Ariabignes Darii filius Xerxisque frater: è Græcis pauci. quippe qui gnari natandi, ubi suæ naves corruptæ erant, nec in pugna peribant, ad Salaminem enatabant. cujus rei quia imperiti erant barbarorum plerique, in mari periere. Posteaquam autem primæ naves in fugam versæ sunt, tum vero plurimæ corrumpebantur. nam qui in posterioribus locati erant, in anteriora progredi navibus conantes ut & ipsi aliquod opus regi exhiberent, undique in suo-
90 rum naves fugientes incidebant. Quo in tumultu etiam hoc actum est, ut quidam Phœnices quorum naves corruptæ fuerant, regem adeuntes, insimulaverint Iones tanquam proditores, quod propter eos naves amissæ essent. unde id contigit, non ut Ionum duces interficerentur, sed ut ii Phœnices qui illos insimulabant, talem acciperent mercedem. Etenim illis adhuc ea loquentibus, Samothracia navis impacta Atticæ, eam demersit: & in hanc Æginæa impulsa ipsam depressit. Verum Samothraces, ut qui jaculatores essent, propugnatores navis quæ suam depresserat, jaculorum ictibus excussérunt, eorumque conscensa navi potiti sunt. quod factum Iones liberavit. Nam Xerxes ubi egregium facinus Ionum aspexit, conversus ad Phœnices, ut erat supra modum mœstus, & omnes arguens, jussit eorum capita præcidi, ne, quùm ipsi imbelles essent, meliores criminarentur. Quoties enim suorum quempiam aliquod opus edentem in hoc navali prœlio cernebat, de eo homine percontabatur, sedens sub monte qui est è regione Salaminis, nomine Ægaleò, & scribæ trierarchum illum ab patre & urbe annotabant. Quinetiam cladi Phœnicum qui aderant, additus est Ariarammes vir Persa, quanquam amicus regis.
91 Et isti quidem in Phœnices se convertebant: barbaris autem in fugam versis, & ad Phalerum elabentibus, Æginetæ in fre-

ἄλλα, ὡς εἴρηται, αὐτῇ συμπίπτει ἐς εὐτυχέα γιγνόμενα, καὶ τὸ τὸν ἐκ Καλυνδικῆς νηὸς μηδένα ἀποσωθέντα κατήγορον γενέσθαι. Ξέρξεα ἢ εἶπαι πρὸς τὰ λεγόμενα, Οἱ μὲν ἄνδρες, γεγένηνταί μοι γυναῖκες· αἱ δὲ γυναῖκες, ἄνδρες. ταῦτα μὲν Ξέρξην φασὶ εἶπαι. Ἐν δὲ τῷ πόνῳ τούτῳ, ὅπου μὲν ἔθανε ὁ στρατηγὸς Ἀριαβίγνης ὁ Δαρείου, Ξέρξεω ἐὼν ἀδελφεός· ὅπου δὲ ἄλλοι πολλοί τε καὶ ὀνομαστοὶ Περσέων καὶ Μήδων, καὶ τῶν ἄλλων συμμάχων· ὀλίγοι δέ τινες τῶν Ἑλλήνων. ἄπτι γὰρ νέειν ἐπισταμένοισι, τοῖσι αἱ νῆες διεφθείροντο, καὶ μὴ ἐν χρῶν νόμῳ ἀποθνῄσκουσι, ἐς τὴν Σαλαμῖνα διένεον. τῶν δὲ βαρβάρων οἱ πολλοὶ ἐν τῇ θαλάσσῃ διεφθάρησαν, νέειν οὐκ ἐπισταμένοι. ἐπεὶ δὲ αἱ πρῶται ἐς φυγὴν ἐτράποντο, ἐνθαῦτα αἱ τελεῦσαι διεφθείροντο. οἱ γὰρ ὄπισθε τεταγμένοι, ἐς τὸ ἔμπροσθε τῆσι νηυσὶ παρείναι πρώμενοι, ὡς ἀποδεξόμενοί τι καὶ αὐτοὶ ἔργον βασιλέϊ, τῇσι σφετέρῃσι νηυσὶ φεύγουσι ἐπέκειντο. Ἐγένετο δὲ καὶ τόδε ἐν τῷ θορύβῳ τούτῳ. τῶν τινες Φοινίκων, τῶν αἱ νῆες διεφθάρησαν, ἐλθόντες πρὸς βασιλῆα, διέβαλλον τοὺς Ἴωνας, ὡς δι' ἐκείνους ἀποπλοίαν αἱ νῆες, ὡς προδόντων. συνέμιξε δὲ οὕτω, ὥστε Ἰώνων τινὰς τοὺς στρατηγοὺς μὴ ἀποκτεῖναι, Φοινίκων τινὰς τοὺς Δαβαλόντας, λαβεῖν τοιόνδε [a] μισθόν. ἔτι τούτων ταῦτα λεγόντων, ἐνέβαλε νηὶ Ἀττικῇ Σαμοθρηϊκὴ νηῦς. ἥ τε δὴ Ἀττικὴ κατέδυνε, καὶ ἐπιφερομένη Αἰγιναίη [b] νηῦς κατέδυσε τὴν Σαμοθρήϊκαν τὴν νῆα· ἄπτι δὴ ἐόντες ἀκοντιστέες οἱ Σαμοθρήϊκες, τοὺς ἐπιβάτας ἀπὸ τῶν καταδυσάσης νηὸς βάλλοντες ἀπήραξαν, καὶ ἐπέσησάν τε [c] καὶ ἔσχον αὐτήν. τοῦτο γενόμενα, τοὺς Ἴωνας ἐρύσατο. ὡς γὰρ εἶδε σφέας Ξέρξης ἔργον μέγα ἐργασαμένους, ἐτράπετο πρὸς τοὺς Φοίνικας, οἷα ὑπερλυπεόμενός τε καὶ πάντας αἰτιώμενος [d]· καὶ σφέων ἐκέλευσε τὰς κεφαλὰς ἀποταμεῖν, ἵνα μὴ αὐτοὶ κακοὶ γενόμενοι, τοὺς ἀμείνονας βλάπτωσι. ὅκου γάρ τινα ἴδοι Ξέρξης τῶν ἑωυτοῦ ἔργόν τι ἀποδεικνύμενον ἐν τῇ ναυμαχίῃ, κατήμενος ὑπὸ τῷ ὄρεϊ τῷ ἀντίον Σαλαμῖνος τὸ καλέεται Αἰγάλεως, ἀνεπυνθάνετο τὸ πρῆγμα· καὶ οἱ γραμματιστὴς ἀνέγραφον πατρόθεν τὸν τριήραρχον καὶ τὴν πόλιν. τοῖς δὲ ἔτι καὶ προσεβάλετο φίλος ἐὼν Ἀρταυκτάνης ἀνὴρ Πέρσης παρεὼν τότε καὶ ναυμαχίῃ πάρεδρος. Οἱ μὲν δὴ τοὺς Φοίνικας ἐτρέποντο. τῶν δὲ βαρβάρων ἐς φυγὴν τραπομένων, καὶ ἐκπλεόντων πρὸς τὸ Φάληρον, Αἰγινῆται ὑπο-

a μισθόν. b Αἰγινήη. c ἐπίσησάν τι. d πᾶν αἰτιώμενος.

Alii notabiles casus, & egregiorum virorum nomina populorumque, à quibus res optime gesta est. Præmium captæ Artemisiæ ab Athenienſibus pronunciatum. Inertia Adimanti.

ἱστοστάντες ἐν τῷ πορθμῷ, ἔργα ἀπεδέξαντο λόγου ἄξια. οἱ μὲν γὰρ Ἀθηναῖοι ἐν τῷ βυθῷ σπερχόμενοι τάς τε ἀντιταχθείσας καὶ τὰς φυγούσας τῶν νηῶν, οἱ δὲ Αἰγινῆται τὰς ἐκπλεούσας· ὅκως δέ τινες τὰς Ἀθηναίας λάφυσσον, φερόμενοι ἐσέπιπτον ἐς τὰς Αἰγινήτας. Ἐνθαῦτα συνεκύρεον νῆες ἥ τε Θεμιστοκλέος διώκουσα νῆα, καὶ ἡ Πολυκρίτου τοῦ Κρίου, ἀνδρὸς Αἰγινήτεω, νηὶ ἐμβαλοῦσα Σιδωνίῃ· ἥπερ εἵλε τὸν προφυλάσσουσαν ἐπὶ Σκιάθῳ τὸν Αἰγιναίων, ἐπ' ἧς ἔπλεε Πυθέης ὁ Ἰσχένου· τὸν οἱ Πέρσαι καταπρηνέα, ἀρετῆς εἵνεκα εἶχον ἐν τῇ νηΐ σκοπαγλεόμενοι. τὸν δὴ προάγουσα ἅμα τοῖσι Πέρσῃσι ἦλω νηῦς ἡ Σιδωνίη, ὥστε Πυθέα ὕστερον σωθῆναι ἐς Αἴγιναν. ὡς δὲ ἐσεῖδε τὸν νῆα τὸν Ἀττικὴν ὁ Πολυκρίτου, ἔγνω, τό σημήιον ἰδὼν τῆς στρατηγίδος· καὶ βώσας τε Θεμιστοκλέα, ἐπεκερτόμησε, ἐς τῶν Αἰγινητέων τὸν μηδισμὸν ὀνειδίζων. ταῦτα μέν νυν νηὶ ἐμβαλὼν ὁ Πολυκρίτου ἀπέρριψε ἐς Θεμιστοκλέα. Οἱ δὲ βάρβαροι, τῶν αἱ νῆες προεφθάρησαν, φεύγοντες, ἀπίκοντο ἐς Φάληρον ὑπὸ τὸν πεζὸν στρατόν. ἐν δὲ τῇ ναυμαχίῃ ταύτῃ ἤκουσαν Ἑλλήνων ἄριστα Αἰγινῆται· ἐπὶ δὲ, Ἀθηναῖοι· ἀνδρῶν δὲ, Πολυκρίτος τε ὁ Αἰγινήτης, καὶ Ἀθηναίου Εὐμενής τε ὁ Ἀναγυράσιος, καὶ Ἀμεινίης Παλληνεύς· ὃς καὶ Ἀρτεμισίῃ ἀπεδίωξε. εἰ μέν νυν ἔμαθε ὅτι ἐν ταύτῃ ὠλώλεε ἡ Ἀρτεμισίη, οὐκ ἂν ἐπαύσατο πρότερον ἢ εἷλέ μιν, ἢ καὶ αὐτὸς ἦλω. τοῖσι γὰρ Ἀθηναίων τριηκοντέροισι προεκεκέλευστο· πρὸς δὲ, καὶ ἆεθλον ἔκειτο μύριαι δραχμαί, ὃς ἂν μιν ζωὸν ἕλῃ. δεινὸν γάρ τι ἐποιεῦντο γυναῖκα ἐπὶ τοὺς Ἀθήνας στρατεύεσθαι. αὕτη μὲν δὴ (ὡς πρότερον εἴρηται) διέφυγε. ἔσαν δὲ καὶ οἱ ἄλλοι τῶν αἱ νῆες προεφθαρμέναι ἐν τῷ Φαλήρῳ. Ἀδείμαντον δὲ τὸν Κορίνθιον στρατηγὸν λέγουσι Ἀθηναῖοι, αὐτίκα κατ' ἀρχὰς ὡς συνέμισγον αἱ νῆες, σκοταγχθέντα τε ὑπερδείσαντα, τὰ ἱστία ἀειράμενον, οἴχεσθαι φεύγοντα. ἰδόντας δὲ τοὺς Κορινθίους τὸν στρατηγίδα φεύγουσαν, ὡσαύτως οἴχεσθαι. ὡς δὲ ἄρα φεύγοντας γίνεσθαι τὴν Σαλαμινίης κατὰ τὸ ἱρὸν Ἀθηναίης Σκιράδος, προπίπτειν σφι κέλητα θείη πομπῇ· τὴν ἔπειτα πέμψαντα φανῆναι κενεόν, καί τι τῶν ἀπὸ τῆς στρατιῆς εἰδόσι προσφέρεσθαι τοῖσι Κορινθίοισι. τῆδε δὲ συμβάλλονται εἶναι θεῖον τὸ πρῆγμα· ὡς γὰρ ἀγχοῦ γενέσθαι τῶν νηῶν τοὺς ἀπὸ τοῦ κέλητος, λέξαι τάδε, Ἀδείμαντε, οὐ μὲν

freto ſubſiſtentes, opera memoratu digna ediderunt. nam Athenienſes quidem in tumultu naves ſimul obſiſtentes fugientesque expugnabant, Æginetæ vero eas quæ elabebantur: & quoties aliqua effugiebat Athenienſes, eo ipſo curſu in Æginetas incidebat. Quum interim conflixerunt naves duæ, una Themiſtoclis inſequens aliam, altera Polycriti Crio geniti, viri Æginetæ, dum navi Sidoniæ impingit, illi videlicet quæ ſpeculatoriam Æginæam ad Sciathum ceperat, qua vehebatur Pytheas Iſcheni filius: quem Perſæ ſeminecem plagis, tamen admiratione virtutis ſervatum in navi habebant. Sidonia quæ hunc circumferebat navis, una cum Perſis eſt intercepta, ut Pytheas ita ſoſpes rediret in Æginam. Polycritus ubi inſpexit Atticam navem, agnito ſigno navis imperatoriæ, inclamans Themiſtoclem, jocatus eſt, exprobrans Æginetis quod cum Medis ſentirent. Hoc Polycritus ſua navi incurrens, in Themiſtoclem jaculatus eſt. Barbari autem quorum naves ſupererant, fuga ſe proripuerunt in Phalerum pedeſtres ad copias. In hac pugna navali è Græcis optime audierunt Æginetæ, ſecundo loco Athenienſes: è viris, Polycritus Ægineta; Athenienſeſque, Eumenes Anagyraſius, & Aminias Pallenenſis, qui & Artemiſiam eſt inſequutus, non prius deſiturus quam aut illam cepiſſet, aut ipſe captus eſſet, ſi Artemiſiam ea navi vehi animadvertiſſet. quippe trierarchis Athenienſium præceptum erat ut eam caperent, propoſitumque præmium decem millium drachmarum ei qui vivam cepiſſet. Indigne enim ferebant mulierem adverſus Athenas militare. At illa (ut antea dictum eſt) aufugit. Fuerunt & alii, quorum naves incolumes in Phalerum evaſerunt. Adimantum autem Corinthium ducem Athenienſes ferunt ſtatim inter initia concurſus navium expavefactum atque perterritum ſublatis velis fugæ ſe dediſſe: Corinthioſque, inſpecta fuga navis imperatoriæ, itidem abiiſſe: & quum fugiendo veniſſent in orâ Salaminiâ ad templum Minervæ Sciradis, occurriſſe eis celocem divino miſſu: quem quiſnam miſiſſet non apparuiſſe, & nihil de copiarum ſtatu ſcientibus Corinthiis appropinquaviſſe. eos ob id conjectaſſe rem divinam eſſe: ut enim illi qui in celoce erant, propiores fuerunt, ita loquutos fuiſſe, Adimante, tu quidem

Aristidis opera in hoc prælio. Exspectatio secundi apud Græcos. Colias Attica repleta naufragiis, & de ea oraculum. Xerxes aggeres duxit in Salamina, ut videretur non abire velle.

dem conversis in fugam navibus abscedere vis Græcorum proditor: at illi quantum votis conceperunt, victores hostium evadunt. Et quum his verbis fidem non haberet Adimantus, hæc iterum dixisse, ipsos posse pro obsidibus ductos mortem obire, nisi coperirentur Græci victores. Ita conversa navi Adimantum cum ceteris ad classem suorum, re jam ab aliis navata, venisse. Hic de illis apud Athenienses rumor extitit. quod ipsi Corinthii non fatentur, seque inter primos in pugna extitisse affirmant, quibus etiam testimonium dicit
95 reliqua Græcia. Aristides autem Lysimachi filius, vir Atheniensis, cujus paulo ante ut viri optimi mentionem feci, per eum tumultum qui circa Salaminem fiebat, hoc rei gessit: Permultis armatorum qui per litus Salaminis locati erant, genere Athenienses, sumptis & in Psyttaleam insulam ductis exscendit, qui omnes Persas qui in ea insula erant interemerunt.
96 Defuncti navali pugna Græci, deductis in Salaminem naufragiis quæ illic etiamnum supererant, parati erant ad aliam navalem dimicationem, quod expectarent, regem iis quæ sibi reliquæ erant navibus adhuc usurum. Porro naufragiorum pleraque ventus zephyrus suscipiens portavit in oram Atticæ, nomine Coliadem; ut impletum sit tum aliud omne oraculum de hac pugna navali edito à Bacide & Musæo, tum vero id quod fuit de naufragiis illuc evectis ante hos multis annis prædictum in oracu-lo Lysistrato Athenienſi, viro sortilego, quod omnes Græcos latuerat,

Coliades multo trepidabunt remige matres.

Hoc autem futurum erat avecto rege.
97 Cognita sua clade Xerxes, veritus nequis Ionum Græcos subornaret, aut sponte ipsi cogitarent navigare in Hellespontum ad solvendos pontes, unde ipse in Europa deprehensus salute periclitaretur, de fugiendo consultabat. nolens tamen neque à Græcis neque à suis detegi, aggerem in Salaminem tentabat educere; navesque Phœnicum onerarias, ut pro ponte ac muro essent, connectebat: & se, tanquam aliam pugnam navalem facturus, ad bellum instruebat. Quæ agentem videntes ceteri, pro certo habebant eum manendi animo atque bellandi illa apparare: sed nihil eorum Mar-

„ μὲν ἀποτρέψας τὰς ναῦς ἐς Φυγλὴν ὥρμησεν
„ καταπεφοβὼς τοὺς Ἕλληνας· οἱ δὲ δὴ νικῶσι,
„ ὅσον αὐτοὶ ἠρῶντο ἀπικρατήσαι τῶν ἐχθρῶν. ταῦτα λεγόντων, ἀπιστέειν τὸν Ἀδείμαντον, αὖτις τάδε λέγειν· ὡς αὐτοὶ οἷοί τε εἶεν ἀγόμενοι ὅμηροι ἀποθνήσκειν, εἰ μὴ νικῶντες φαίνωνται οἱ Ἕλληνες. ὕστω δὴ ἀποτρέψαντα [a] τὴν νῆα, αὐτόν τε καὶ τοὺς ἄλλους ἐπ' ἐξεργασμένοισι ἐλθεῖν ἐς τὸ στρατόπεδον. τούτους μὲν τοιαύτη φάτις ἔχει ὑπὸ Ἀθηναίων. ἐμοὶ μέντοι αὐτοί γε Κορίνθιοι ὁμολογέουσι, ἀλλ' ἐν πρώτοισι σφέας αὐτοὺς τῆς ναυμαχίης νομίζεσι γενέσθαι. μαρτυρεῖ δέ σφι καὶ ἡ ἄλλη Ἑλλάς. Ἀριστείδης ὁ Λυσιμάχου, ἀνὴρ Ἀθηναῖος, τὸν ἐγὼ ὀλίγῳ τι πρότερον τούτων ἐμνήσθην ὡς ἀνδρὸς ἀρίστου, οὗτος ἐν τῷ θορύβῳ τούτῳ τῷ περὶ Σαλαμῖνα γενομένῳ τάδε ἐποίεε· πολλοὺς τῶν ὑπολοίπων, οἳ περιεπέφευγεσαν [b] περὶ τὴν ἀκτὴν τὴν Σαλαμινίης χώρης, γνόντες Ἀθηναῖοι, ἐς τὴν Ψυττάλειαν νῆσον ἀπέβησαν ἄγων, οἳ τοὺς Πέρσας τοὺς ἐν τῇ νησίδι ταύτῃ κατεφόνευσαν πάντας. Ὡς δὲ ἡ ναυμαχίη διελέλυτο, κατέρυσαντες [c] ἐς τὴν Σαλαμῖνα οἱ Ἕλληνες τῶν ναυηγίων ὅσα τύχῃ ἐτύγχανε ἔτι ἐόντα, ἐτοῖμοι ἦσαν ἐς ἄλλην ναυμαχίην· ἐλπίζοντες τῇσι περιεούσῃσι νηυσὶ ἔτι χρήσεσθαι βασιλέϊ. τῶν δὲ ναυηγίων πολλὰ ὑπολαβὼν ὁ ἄνεμος ζέφυρος, ἤνεικε τὰ Ἀττικῆς ἐπὶ τὴν ἠιόνα τὴν καλεομένην Κωλιάδα· ὥστε ἀποπληῆσαι τὰ χρησμόν, τόν τε ἄλλον πάντα τὸν περὶ τὰ ναυμαχίης ταύτης εἰρημένον Βακιδὶ καὶ Μουσαίῳ, καὶ δὴ καὶ κατὰ τὰ ναυήγια τὰ τούτου ἐξενειχθέντα τὸ εἰρημένον πολλοῖσι ἔτεσι πρότερον τούτων ἐν χρησμῷ, Λυσιστράτῳ Ἀθηναίῳ ἀνδρὶ χρησμολόγῳ, τὸ ἐλελήθεε πάντας τοὺς Ἕλληνας,

Κωλιάδες δὴ γυναῖκες ἐρεμβοῖσι φερέζυγοι.

τῷ δὲ ἔμελλε ἀπελάσαι [d] βασιλῆϊ ἔσεσθαι. Ξέρξης δὲ ὡς ἔμαθε τὸ γεγονὸς πάθος, δείσας μή τις τῶν Ἰώνων ὑποθῆται τοῖσι Ἕλλησι ἢ αὐτοὶ νοήσωσι πλώειν ἐς τὸν Ἑλλήσποντον, λύσαντες τὰς γεφύρας, καὶ ἀποληφθεὶς ἐν τῇ Εὐρώπῃ ἀπολέσθαι κινδυνεύσῃ [e], θρῆσμὸν ἐβούλετο [f]. θέλων δὲ μὴ φανερὸς εἶναι μήτε τοῖσι Ἕλλησι μήτε τοῖσι ἑωυτοῦ, ἐς τὴν Σαλαμῖνα χῶμα ἐπιφέρειν διανοέετο· γαύλους τε Φοινικηίους συνείδεε, ἵνα ἀντί τε γεφύρης ἔωσι καὶ πύργος· ἐπετήδευέ τε ἐς πόλεμον, ὡς ναυμαχίην ἄλλην ποιησόμενος. ὁρέοντες δέ μιν πάντες οἱ ἄλλοι ταῦτα πρήσσοντα, εὖ ἠπιστέατο ὡς ἐκ παντὸς νόου παρεσκευάσατο [g] μένων πολεμήσειν.

Qqq Mar-

a ἀποτρέψαντες. b οἱ περὶ ἐφυγάδευσαν. c κατερύσαντες. d ἐπελάσαντος. e κινδυνεύσαι. f ἐβούλευσε. g παρεσκευάσατο.

Μαρδόνιον δ' ὐδὲν τυτέων ἐλάνθανε, ὡς μάλιστα ἔμπειρον ἐόντα τ ἐκείνε διανοίης. ταῦτά τε ἅμα πέρξῃ ἐποίεε, καὶ ἔπεμπε ἐς Πέρσας ἀγγελέοντας τὴν παρεοῦσαν σφι συμφορήν. Τυτέων δὲ τ ἀγγέλων ἐστὶ ὧδε ὅ, τι ἥκιστα παρὰ μέρος θνητὸν ἐόν· ὅσῳ τοῖσι Πέρσῃσι ἐξεύρηται τοῦτο. λέγουσι γὰρ ὡς ὅσων ἂν ἡμερέων ἡ πᾶσα ὁδός, τοσοῦτοι ἵπποι τε καὶ ἄνδρες διεστᾶσι κατὰ ἡμερησίην ὁδὸν ἑκάστην, ἵππος τε καὶ ἀνὴρ τεταγμένος [a]· τοὺς οὔτε νιφετὸς, οὐκ ὄμβρος, οὐ καῦμα, οὐ νὺξ ἐέργει μὴ οὐ καταπύσαι τὸ προκείμενον ἑωυτῷ δρόμον τὰν ταχίστην. ὁ μὲν δὴ πρῶτος δρομεὺς παραδιδοῖ τὰ ἐπιταλμένα τῷ δευτέρῳ, ὁ δὲ δεύτερος τῷ τρίτῳ· τὸ δὴ ἐνθεῦτεν ἤδη κατ' ἄλλον διεξέρχεται παραδιδόμενα, κατάπερ Ἕλληνες ἡ λαμπαδηφορίη, τὴν τῷ Ἡφαίστῳ ἐπιτελέουσι. τοῦτο τὸ δρόμημα τ ἵππων καλέουσι Πέρσαι ἀγγαρήιον. Ἡ μὲν δὴ πρώτη ἐς Σοῦσα ἀγγελίη ἀπικομένη, ὡς ἔχοι Ἀθηναίους Ξέρξης, ἐτέρψε ὕτω δὴ τοὺς Περσέων τοὺς ὑποτελέας, ὡς τὰς τε ὁδοὺς μυρσίνης πάσας ἐστόρεσαν, καὶ ἐθυμίων θυμιήματα· καὶ αὐτοὶ ἔσαν ἐν θυσίῃσί τε καὶ εὐωχίῃσι. ἡ δὲ δευτέρη σφι ἀγγελίη ἐπιξελθοῦσα σωμέχεε ὕτω, ὥστε τὰς κιθῶνας καταῤῥῆξαντες πάντες, βοῇ τε καὶ οἰμωγῇ ἐχρέωντο ἀπλέτῳ, Μαρδόνιον ἐν αἰτίῃ τιθέντες. οὐκ ὕτω δὴ τοι τῶν νηῶν ἀχθόμενοι ταῦτα οἱ Πέρσαι ἐποίευν, ὡς τοῖσι αὐτῷ βέρξῃ δεδιημένοισι. καὶ τοῖσι Πέρσῃσι μὲν δὴ ταῦτα, τὰ πάντα μεταξὺ χρόνον γινόμενον, μέχρι ἧς Ξέρξης αὐτὸς σφέας ἀπικόμενος ἔπαυσε. Μαρδόνιος δὲ, ὁρέων μὲν Ξέρξεα συμφορῇ μεγάλῃ ἐκ τ ναυμαχίης πιεύμενον, ὑποπτεύων δὲ αὐτὸν δρησμὸν βουλεύειν ἐκ τ Ἀθηναίων, φρονήσας τοῖσι ἑωυτὸν ὡς δώσῃ δίκην, ἀναγνώσας βασιλῆα γραλεύεσθαι ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα, καὶ οἱ κρέσσον εἴη ἀνακινδυνεύσαι, ἢ καταργάσασθαι τὴν Ἑλλάδα, ἢ αὐτὸν καλῶς τελευτῆσαι τὸν βίον, ὑπὲρ μεγάλων εἰωρημένα, πάλαι μέντοι ἔφερέ οἱ ἡ γνώμη καταργάσασθαι τὴν Ἑλλάδα. λογισάμενος ὧν ταῦτα, προσέφερε τὸν λόγον τόνδε, Δέσποτα, μήτε λυπέο, μήτε συμφορῇ μηδεμιῇ μεγάλῃ πρὸ, τόδε δ' γεγονὸς εἵνεκα πρήγματος. ἐ γὰρ ξύλων ἀγὼν ὁ τὸ πᾶν φέρων ἐστὶ ἡμῖν, ἀλλ' ἀνδρῶν τε καὶ ἵππων. σοὶ δ' ἄν τις τυτέων τ τὸ πᾶν σφι δόξῃ δεδοκέναι καταργάσασθαι, ἀποδοὺς δοτὲ τ νεῶν πλάσταν ἀντιωθῆναι, ἴσ' ἐκ τ ἠπείρε τήνδε οἱ τε ἡμῖν ἀντιώσηται, ἔδοσαν δίκας. εἰ μὲν γὰρ

Mardonium latebat, ut maxime quarum ingenii illius. Xerxes & hæc faciebat, & in Persidem misit qui præsentem cladem nunciaret. His nunciis nihil est in 98
rebus humanis, quod pernicius transcurrit, idque hunc in modum est à Persis excogitatum: Quot dierum est tota via, totidem equos ac viros ferunt distare ad diei uniuscujusque iter, equi nempe & vir destinatus; quos neque vis nivium, neque imber, neque æstus, neque nox arcet quin propositum sibi cursum celerrime conficiant. Quorum primus currendo mandata tradit secundo, secundus item tertio; & ita deinceps illa tradita in alium atque alium pertranseunt, quemadmodum apud Græcos lampadis gestatio quam Vulcano peragunt. Hanc equorum cursitationem Persæ angareion appellant. Primum igitur nuncium Susa 99
perveniens, Xerxem Athenis potitum esse, tanta Persas qui relicti erant voluptate affecit, ut omnes vias myrto consternerent, & odores incenderent, & ipsi in sacrificiis ac gaudiis versarentur: secundum autem nuncium illis superveniens ita eos confudit, ut universi vestes dilaniarent, vociterationeque & ejulatu irrequieto uterentur, culpam in Mardonium refundentes. Non tamen adeo de navibus dolentes ista Persæ faciebant, quam de ipso Xerxe solliciti: eaque apud Persas duraverunt toto medio tempore, donec Xerxes ipse illos redeundo sedavit. At Mardonius quum videret Xerxem 100
magnam è pugna navali calamitatem sibi illatam ducere, suspicans agitare eum fugam ex Athenis, de se ipso curam agebat, tanquam pœnas daturus, qui regi persuasisset inferre Græciæ bellum: putabatque sibi conducibilius esse, iterum prælio periclitari aut subigere Græciam, aut magna opera aggressum laudabiliter vita defungi; tamen opinio ejus de subigenda Græcia prævalebat. Hæc quum secum agitasset, regem hac oratione est alloquutus, Domine, noli mœrorem capere, aut gravem maculam ex hac re sic gesta tibi illatam crede. non enim certamen, quo omnia nostra constant, in lignis est, sed in viris & equis. Itaque nemo tibi aut horum qui sibi videntur jam omne confecisse, egressus è navibus conabitur obviam se ferre, aut ex hac continente, & qui se nobis obvios tulere, pœnas dedere. Quod si tibi videtur

a ἐπὶ σὺν τεταγμένοι.

Regi placet consilium Mardonii, ideoque desiderat consensum Artemisiæ, cujus sapientiam laudat; nec illa cunctatur.

tur faciendum, Peloponnesum continuo tentemus; si videtur supersedendum, supersedeamus licet. nec animo consterneris: neque enim ulla possunt ratione subterfugere Græci, quo minus rationem dent eorum quæ & nunc & antea perpetrarunt, tuique sint servi. Et hoc quidem præcipue tibi agendum puta. Quod si tibi constitutum est ut ipse cum exercitu revertaris, aliud quoque habeo ex hoc proposito consilium. Ne committas, Rex, ut Persæ Græcis ludibrio fiant. non enim ab his Persis aliquid rerum est perditum; neque tu ubinam viri fuerimus ignavi dicere potes. quales si Phœnices & Ægyptii & Cyprii & Cilices fuere, nihil ista ad Persas attinet culpa. Quare, quoniam Persæ hujus rei insontes sunt, jam mihi credito. si tibi non videbitur permanendum, remea ipse ad solum natale cum pleraque parte copiarum: ego vero cum delectis de exercitu trecentis millibus militum debeo Græciam in tuam redigere servitutem.

101 His auditis Xerxes, ut ex malis, gavisus est, voluptatemque cepit: & ad Mardonium inquit, se, ubi consilium cepisset, responsurum utrum eorum esset facturus. Et quum deliberaret cum advocatis Persarum, placuit ei Artemisiam quoque ad consultandum arcessere: quam solam constabat antea quæ facienda essent intellexisse. Quæ ubi advenit, eam Xerxes summotis aliis Persarum consiliariis atque satellitibus, hunc in modum alloquutus est; hortatur me Mardonius hîc permanere ad tentandam Peloponnesum, negans ullam culpam hujus damni esse penes Persas atque pedestres copias, sed eis volentibus fiat experimentum. Itaque aut hoc me facere hortatur, aut ipse vult trecenta millia militum deligens subactam mihi tradere Græciam: me vero ad patrias sedes monet cum reliquo exercitu discedere. Tu igitur, etenim de pugna navali quæ contigit, non committenda probe consuluisti, nunc quoque dicito utrum mihi suadeas horum,

102 quod eligendo bene consuluero. Hæc Xerxi consultanti respondens Artemisia, Arduum, inquit, rex, est me quæ dixi optima, consulenti adesse: tamen pro statu rerum præsentium censeo te ipsum retro abire; Mardonium vero hîc relinquas cum iis quos vult, si modo velit ille, atque recipiat se ista facturum. Nam

„νυν δοκέῃ, αὐτίκα πρώμεθα τ̃ Πελοποννήσ-
„σε· εἰ δ̃ καὶ δοκέῃ ὑπισχεῖν, παρέχῃ πιέειν
„ταῦτα. μὴ δ̃ δυαθύμε. ἀ γὰρ ἐστι Ἕλλησι ἀ-
„δεμίη ἔκδυσις, μὴ ἀ δόντας λόγον τ̃ ἐποίησαν
„νεῶ τε καὶ ὕστερον, εἶναι σὺς δούλυς. μά-
„λιστα μέν νυν ταῦτα ποίεε. εἰ δ' ἄρα τι βε-
„βούλευται, αὐτὸν ἀπελαύνοντα ἀπάγειν τὴν
„στρατιὴν, ἄλλως ἔχω καὶ ἐκ τῶνδε βουλήν.
„σὺ Πέρσας, βασιλεῦ, μὴ ποιήσῃς καταγελάστους
„γενέσθαι Ἕλλησι. ἔσθεν γὰρ ἐν Πέρσῃσι τοῖσι δε-
„δήληται τ̃ πρηγμάτων, ἐσθ' ἑρεῖς ὄκως ἐγένο-
„μεθα ἄνδρες κακοί. εἰ δ̃ Φοίνικές τε καὶ Αἰ-
„γύπτιοι, καὶ Κύπριοί τε καὶ Κίλικες, κα-
„κοὶ ἐγένοντο, ἔσθεν τοὺς Πέρσας τοῦτο πρόσ-
„κειται τὸ πάθημα. ἤδη ὦν ἐπιδὴ ἀ Πέρσαι τοι
„αἴτιοί εἰσι, ἐμοὶ πίθεο. εἴ τι δέδοκται μὴ
„διαμένειν, σὺ μὲν ἐς ἤθεα τὰ σεωυτ̃ ἀπέ-
„λαυνε, τ̃ στρατιῆς ἀπάγων τὸ πολλόν· ἐμὲ
„δέ σοι χρὴ τὴν Ἑλλάδα διαχεῖν δεδουλωμέ-
„νην, ποιήσαντα μυριάδας ἐκ πολεξαμένου ἐκ στρατ̃
„διαχεῖν μοι τὴν Ἑλλάδα δεδουλωμένην·
„αὐτὸν δέ με κελεύειν ἀπελαύνειν σὺν τῷ
„λοιπῷ στρατῷ ἐς ἤθεα πρέποντα. σὺ ὦν ἐ-
„μοὶ, καὶ γὼ περὶ τ̃ ναυμαχίης εὖ συνε-
„βούλευσας τ̃ γνωμένης οὐκ ἐῶσι ποιέεσθαι,
„νεῶ τε συμβούλευσον, ὑστερέα ποιέων ἐπι-
τύχω εὖ βουλευσάμενος. ὁ μὲν ταῦτα συνε-
βούλευε. Ἡ δ̃ λέγει τάδε, Βασιλεῦ, χα-
„λεπὸν μέν ἐστι συμβουλευομένῳ τυχεῖν τὰ ἄριστα
„εἰπάσαν. ἐπὶ μέντοι τοῖσι κατήκουσι πρήγμασι,
„δοκέει μοι αὐτὸν μέν σε ἀπελαύνειν ὀπίσω· Μαρ-
„δόνιον δ̃, εἰ ἐθέλει τε καὶ ὑποδέκεται ταῦτα
„ποιήσειν, αὐτὸν καταλιπεῖν σὺν τοῖσι ἐθέλει.

a ἐπὶ συμβουλίῳ. b ἀποφεύξ.

Eo placet Artemisiæ eximiæ illi blandiens, et missa Ephesum cum regiis nothis, custode Hermotimo eunucho, cujus refertur fatum. Pedasenses. Panionius mango eunuchorum.

„τῶν μὲν γὰρ, ἐὰν καταχρήσηται τὰ φῂσι ἐθέ-
„λειν, καὶ οἱ συνεχωρήσῃ τὰ νεώτερα λέγῃ, σὺν
„τὰ ἔργον, ὦ δέσποτα, γένεται· οἱ γὰρ σὺν ἄλλοι
„καλεργέουσι· τῶν δὲ, ἢν τὰ ἐναντία τῷ Μαρ-
„δονίῳ γνώμης γένηται, ἐλαφρὴ συμφορὴ μεγά-
„λη ἔσται, σέο τε σεσωσμένου, καὶ ἐκείνων τῶν
„πρηγμάτων σοὶ εἶκον τὸν οἶκον. ἐμοὶ γὰρ σύ τε πο-
„λλῆς, καὶ εἰκότως, πολλὰς πολλάκις αἰγῶν
„νους δεομένου) σοὶ σφέων αὐτέων οἱ Ἕλληνες
„Μαρδονίου δοκέουσι, ἐμοὶ τι πάθῃ, λόγου ἐόντες χά-
„ριτες· εἰ δέ τι νικῶντες οἱ Ἕλληνες νικῶσι, δέ-
„λον σὸν ὀπολείποντες· σὺ δὲ (τοῦ εἵνεκα τὸν σὸν
„λον ἐποιήσω) πυρώσας τὰς Ἀθήνας, ἀπελᾷς.
Ἥδη τε δὴ τῇ συμβουλίῃ [a] ἔχρᾶτο. λέγουσα γὰρ
ἐπετύγχανε τοῖσι αὐτὸς ἐπινόεε. ἐδόκεε γὰρ εἰ πάν-
τες ἐς πᾶσαν συνεβάλλοντο αὐτῷ μένειν, ἔμενε
ἂν, δοκέειν ἐμοί· ἔτω καταῤῥωδήκεε. ἐπαγείρας
δὲ τὴν Ἀρτεμισίην, παῖδας μὲν ὀπισθέν σφεων ἄγε-
σαν αὐτέ τὰς παῖδας ἐς Ἔφεσον. νόθοι γάρ τινες
παῖδες οἱ συνῆσαν [b]. Συνέπεμπε δὲ τοῖσι παι-
σὶ Φύλακον Ἑρμότιμον, γένος μὲν ἐόντα Πη-
δασέα, φερόμενον δὲ οὐ τὰ δεύτερα τῶν εὐνούχων
τῷδε βασιλέι. οἱ δὲ Πηδασέες οἰκέουσι ὑπὲρ Ἁ-
λικαρνησσοῦ. ἐν δὲ τοῖσι Πηδασέοισι τούτοισι τοι-
όνδε συμφέρει [c] πρῆγμα γίνεσθαι· ἐπεὰν τοῖσι
ἀμφικτίοσι πᾶσι τοῖσι ἀμφὶ ταύτης οἰκέουσι
τὸ πάλαι μέλλῃ τι ἐκ τοῦ χρόνου ἔσεσθαι χαλεπὸν,
τότε ἡ ἱρείη αὐτόθι τῆς Ἀθηναίης φύει πώγωνα
μέγαν· τοῦτο δὲ σφι δὶς ἤδη ἐγένετο. Ἐκ τῶν
δὴ τῶν Πηδασέων ὁ Ἑρμότιμος τῷ· τῷ μεγίστῃ τίσις
ἤδη ἀδικηθέντι ἐγένετο πάντων τῶν ἡμεῖς
ἴδμεν. ἁλόντα γὰρ αὐτὸν ὑπὸ πολεμίων, καὶ πω-
λεύμενον, ὠνέεται Πανιώνιος, ἀνὴρ Χῖος· ὃς
τὸν ζόην κατεργάσατο ἀπ' ἔργων ἀνοσιωτάτων.
ὁκως γὰρ κτήσαιτο παῖδας εἰδεος ἐπαμμένους,
ἐκτάμνων, ἀγενέων ἐπώλεε ἐς Σάρδις τε καὶ Ἔ-
φεσον χρημάτων μεγάλων. ὥνθρωποι γὰρ τοῖσι βαρ-
βάροισι πιμιώτεροί εἰσι οἱ εὐνοῦχοι, πίστεος εἵ-
νεκα τῆς πίστιος, τῆς ἐνορχέων. ἄλλως τε δὴ ὁ Πα-
νιώνιος ἐξέπεμπε πολλούς, (ἦν τε πιεύμενος καὶ
τοιοῦτος τὸν ζόην) καὶ δὴ καὶ τοῦτον. καὶ, ἐπεὰν τὰ
πάντα εὐτυχέῃ ὁ Ἑρμότιμος, ἀπικνέεται
ἐκ τῶν Σαρδίων ὥνθρωπος βασιλῆα μετ' ἄλλων
δώρων· χρόνῳ δὲ ποιεύμενος, πάντων τῶν εὐνού-
χων ἐτιμήθη μάλιστα ὥνθρωπος Ξέρξῃ. Ὡς δὲ τὸ
στράτευμα τὸ Περσικὸν ὥρμα ὁ βασιλεὺς ἐπὶ
τοὺς Ἀθηναίους, ἐὼν ἐν Σάρδισι, ἐνθεῦτα καταβὰς
κατὰ δή τι πρῆγμα ὁ Ἑρμότιμος ἐς γῆν τὴν

Nam sive ea quæ ait se velle, subegerit, & hæc ei quæ cogitans dicit succedant, tuum, domine, opus est; quia id tui servi effecerint: sive Mardonio contra opinionem contingat, non magna sane calamitas erit, salvo & te & rerum domesticarum statu. Etenim si incolumis es & domus tua, profecto Græci sæpenumero pro se ipsis multa certamina cursitabunt: at si quid contingat Mardonio cladis, id nullius erit momenti, Græcique vincendo non vicerint, servo tuo interempto. Tu vero Athenis incensis (cujus rei gratia expeditionem sumsisti) reverteris. Delectatus eo con- 103
silio Xerxes, quod idem illa suasisset quod ipse haberet in animo: quippe qui, ut ego opinor, non remansisset, si vel cuncti atque cunctæ id ei suasissent, adeo perterritus erat. Artemisiam igitur laudatam dimisit, ducentem secum liberos regios Ephesum. nam aliquot eum filii nothi comitabantur. Cum quibus ad eo- 104
rum custodiam misit Hermotimum, genere quidem Pedasensem, sed apud regem inter eunuchos nulli secundum. Incolunt autem Pedasenses super Halicarnassum; apud quos hoc rei fertur contingere, ut quoties accolis omnibus qui circa eam urbem habitant aliquid adversi intra annum est eventurum, tunc Minervæ antistiti, quæ illic est, grandis barba nascatur: quæ res bis apud eos jam accidit. Ex his Pedasensibus Hermoti- 105
mus erat, cui maxima ex omnibus quos quidem ipsi novimus, ultio contigit acceptæ injuriæ. Siquidem eum captum ab hostibus ac venalem mercatus est Panionius, vir Chius, ex hoc impurissimo quæstu vitam sectans. nam quos pueros forma præditos coëmerat, eos castrabat; ductosque aut Sardes aut Ephesum, magna pecunia venundabat. Apud barbaros enim pretiosiores eunuchi sunt quam qui non sunt castrati, universæ fidei gratia. Ceterum ut alios permultos, ita hunc quoque Panionius execuit, ut qui ex hac re vitam toleraret. Sed non omnia infelix Hermotimus, è Sardibus ad regem cum aliis muneribus deductus est, progressuque temporis ex omnibus eunuchis maximo in honore apud regem Xerxem est habitus. Quum 106
autem rex adversus Athenas moveret è Sardibus, per id tempus Hermotimus cujusdam negocii gratia descendit in agrum

a συμβουλῇ. b συνέπεσθαι. c φέρει.

Atarneus in Mysia, ab Chiis habitatur. Mardonius jubetur eligere ex millia. Classis regia ab Phalero pergit Zosteren; Graeci persequuntur Andrum usque.

grum Mysium, qui à Chiis incolitur, sed Atarneus vocitatur: ibi inventum Panionium atque agnitum alloquutus est & multis & comibus verbis, primum recensens ei quot per illum esset assequutus bona, deinde pollicens quam gratiam illius meriti foret relaturus, si homo cum suis domesticis illuc commigrasset. Ea oratione libenter audita Panionius contulit se illuc cum uxore & liberis. Quem postea quam cum omni familia adeptus est Hermotimus, his verbis affatus est, O omnium post homines natos ex nefandissima negociatione quæstum faciens; quid aut ipse ego, aut meorum quispiam majorum vel tibi vel tuorum cuipiam mali fecit, quod me ex viro feceris nihil esse? & putabas fore ut quæ tunc machinabaris laterent deos? qui justa lege utentes, te infandorum opificem tradiderunt in manus meas, ut de pœna à me tibi irroganda queri non possis. Hæc ubi exprobravit homini, filiis in conspectum adductis, coactus fuit Panionius genitalia filiorum suorum qui quatuor erant, abcidere: & coactus illa fecit, & postquam feciſſet, filii adacti virilia ejus abciderunt. Ita ultio ac Hermotimus persequu-
107 tus est Panionium. Xerxes autem filiorum Ephesum deducendorum negocio Artemisiæ demandato, accitum Mardonium jussit è copiis quos liberet eligere, ut consentanea verbis facta exequi experiretur. Hactenus eo die est actum. Noctu autem regis jussu duces è Phalero naves retro Hellespontum versus abduxerunt, pro se quisque accelerantes, ad custodiendas regi rates quibus transiret. Ita navigantes barbari quum Zosteri appropinquarent, minuta quædam continentis illius prominentia promontoria suspicati navigia esse, perdiu illinc aufugerunt: tandem deinde edocti non navigia esse, sed promontoria, in agmen
108 sese receperunt. Ut autem dies illuxit, Græci cernentes ibidem pedestres copias hostium perstare, rati classem quoque circa Phalerum esse, ac pugnam navalem commissum iri, se ad resistendum apparabant. Sed cognito illam vela fecisse, confestim insequi censebant: itaque eam insequuti Andro tenus, cernere quum nequissent, ad Andrum profecti consultabant. Quibus Themistocles suadebat, ut per insulas navigatione instituta, classem hostium insequentes, recta ad Helles-

τὴν Μυσίην, (τὴν Χῖοι μὲν νέμονται, Ἀτάρνεὺς δὲ καλέεται) εὑρόντες τὸ Πανιώνιον ἐσήμηνε. ὁ δὲ ἐπιγνοὺς δὴ, ἔλεγε πρὸς αὐτὸν πολλὰς καὶ φιλίους λόγους· πρῶτα μὲν οἱ καταλέγων ὅσα αὐτὸς δι' ἐκεῖνον ἔχοι ἀγαθά· δεύτερα δέ οἱ ὑποσχνεόμενος ἀντὶ τούτων ἅπερ μιν ἀγαθὰ ποιήσειν, ἢν κομίσας τὰς οἰκέτας [a] οἴκαδε σωθείη· ὥστε ὑπο-δεξάμενον ἄσμενον τοὺς λόγους τὸ Πανιώνιον, κομίσαι τὰ τέκνα καὶ τὴν γυναῖκα. ὡς δὲ ἄρα σὺν οἰκίῃ μιν ἐκτέλαβε, ἔλεγε ὁ Ἑρμότιμος τάδε, „δὲ, Ὦ πάντων ἀνθρώπων ἤδη μάλιστα ἀπ' ἔργων „ἀνοσιωτάτων τὸν βίον κτησάμενε, τί σε ἐγὼ κα-„κὸν ἢ αὐτὸς, ἢ τῶν ἐμῶν τις σε προγόνων ἐργά-„σατο, ἢ σε, ἢ τῶν σῶν τινα, ὅτι με ἀντ' ἀνδρὸς „ἐποίησας τὸ μηδὲν εἶναι; ἐδόκεές τε θεοὺς λήσειν „οἷα ἐμηχανῶ τότε· οἵ σε ποινατοὺς ἀνόσια, νό-„μῳ δικαίῳ χρεώμενοι, ἐνέπλεξαν ἐς χεῖρας „τὰς ἐμὰς, ὥστε σε μὴ μεμψασθαι τὴν ἀπ' ἐ-„μέο τοι ἐσομένην δίκην. ὡς δὲ οἱ ταῦτα ὠνείδι-ζε, ἀχθομένων τῶν παίδων ἐς ὄψιν, ἠναγκάζετο ὁ Πανιώνιος τῶν ἑωυτοῦ παίδων τεσσέρων ἐόντων τὰ αἰδοῖα ἀποτάμνειν. ἀναγκαζόμενος δὲ, ἐποίεε ταῦτα· αἰτησάντων δέ τινων, ὡς ταῦτα ἐργάσαιτο, οἱ παῖδες ἀναγκαζόμενοι ἀπέτεμνον. Πανιώνιον μὲν νυν ἔτω ἐκτίλαι τε καὶ τίσις καὶ ὁ Ἑρμότιμος. Ἐέρξης δὲ, ὡς τὰς παῖδας Ἀρτεμισίῃ ἐπέστειλε ἀπαγαγεῖν ἐς Ἔφεσον, καλέσας Μαρδόνιον, ἐκέλευσέ μιν ἐκ στρατιῆς ἐπιλέξαι τοὺς ἐν βύλεται, καὶ ποιέειν τοῖσι λόγοισι τὰ ἔργα πρώτερον ἐποίεε. τούτων μὲν τῷ ἡμέρῃ ἐς τοσοῦτον ἐγένετο· τῇ δὲ νυκτὸς, κελευσθέντες βασιλῆος, τὰς νῆας οἱ στρατηγοὶ ἐκ τῆς Φαλήρου ἀπῆγον ὀπίσω ἐς τὴν Ἑλλήσποντον, ὡς ταχέως εἶχε ἕκαστος, ἐπιφυλακὴν τῶν χειμέων παρεόντων βασιλέϊ [b]. ἐπεὶ δὲ αἴγχι ἔσαν Ζωστῆρος πλέοντες οἱ βάρβαροι, ἀναλάμπουσι γὰρ ἄκραι λευκαὶ τῆς ἠπείρου ταύτης, ἔδοξάν τε νῆας εἶναι, καὶ ἔφυγον ὅτι τάχιστα. χρόνῳ δὲ μαθόντες ὅτι οὐ νῆες εἶεν, ἀλλ' ἄκραι, συλλεχθέντες, ἐκομίζοντο. Ὡς δὲ ἡμέρη ἐγένετο, ὁρέοντες οἱ Ἕλληνες καὶ τὴν χώρην μένουσαν τὸν στρατὸν τὸν πεζὸν, ἤλπιζον δὲ τὰς νῆας εἶναι περὶ Φάληρον· ἐδόκεόν τε ναυμαχήσειν σφέας, καὶ παρεσκευάζοντό τε ὡς ἀμυνεξομένοι. ἐπεὶ δὲ ἐπύθοντο τὰς νῆας οἰχωκυίας, αὐτίκα μὴ ταῦτα ἐδόκεον ὑπιδιώκειν. τὸν μέν νυν ναυτικὸν τὸν Ξέρξεω στρατὸν οὐκ ἐπείδον διώξαντες μέχρι Ἄνδρου. ἐς δὲ τὴν Ἄνδρον ἀπικόμενοι, ἐβουλεύοντο. Θεμιστοκλέης μέν νυν γνώμην ἀπεδέκνυτο, διὰ νήσων τραπομένους, καὶ ὑπολαβόντας τὰς νῆας, οὕτω ὑπὸ τὸν Ἑλ-

Qqq 3 λήσποντον-

a παῖδας. b βασιλέα.

λήσαντα, λύσαντας τὰς γεφύρας· Εὐρυβιάδης δὲ τῷ ἐναντίῳ ταύτῃ γνώμῃ ἐτίθετο, λέγων ὡς εἰ λύσαιεν τὰς γεφύρας, τοῦτ' ἂν μέγιστον πάντων σφεῖς κακῶν τῷ Ἑλλάδα ἐργάσαιντο. εἰ γὰρ ἀναγκασθείη ὀπλισάμενος ὁ Πέρσης μένειν ἐν τῇ Εὐρώπῃ, πρῶτ' ἂν ἡσυχίην μὴ ἄγειν· ὡς ἄγοντι μέν οἱ ἡσυχίην ἔστι τὰ πρήγματα ἐξιέναι οἷόν τε ἔσεσθαι τῶν πρηγμάτων, ἔστι τις κομιδῇ τὸ ὀπίσω φαντάσεται, λιμῷ τε εἰ ἡ στρατιὴ διαφθαρέεται [a]· ὑπιχθρεόντι δὲ αὐτῷ, καὶ ἔργα ἐχομένῳ, πάντα τὰ καθ' ἑαυτὸν Εὐρώπῃσι οἷά τε ἔσεσθαι προχωρῆσαι κατὰ πόλιας τε καὶ κατὰ ἔθνεα, ἤτοι ἁλισκομένων γε, ἢ καὶ προδιδόντων· τροφήν τε ἕξειν σφέας τὴν ἐπέτειον αἰεὶ τὴν Ἑλλήνων καρπόν. ἀλλὰ δοκέειν γὰρ νικηθέντα τῇ ναυμαχίῃ, οὐ μενέειν ἐν τῇ Εὐρώπῃ τὴν Περσέα. ἐατέον ὦν εἶναι φεύγειν ἐς ὃ ἔλθοι [b] φεύγων ἐς τὸν ἑωυτοῦ· τὸ ἐνθεῦτεν ἤδη σφὶ τὸ σκέπτεσθαι πρόσεσθαι ἤδη τὸν ἀγῶνα σκέλλοντι. τοιούτης ἦν εἴχοντο τὴν γνώμης καὶ Πελοποννησίων τε οἱ ἄλλων οἱ στρατηγοί. Ὡς ἦν ἔμαθε ὅτι οὐ πείσει τοὺς γε πολλοὺς πλώειν ἐς τὴν Ἑλλήσποντον ὁ Θεμιστοκλέης, μεταβαλὼν πρὸς τοὺς Ἀθηναίους, (ἔτυχε γὰρ μάλιστα ἐκπεφυγότων περιημέκτεον· ὡρμέατό τε ἐς τὴν Ἑλλήσποντον πλώειν, καὶ ὅτι σφέων αὐτέων βαλλόμενοι, εἰ οἱ ἄλλοι μὴ βυλοίατο) ἔλεγέ σφι τάδε, Καὶ αὖ „τοὺς ἤδη πολλοῖσι παρεγνώμην, καὶ πολλῷ πλέω „ἀκήκοα τοιάδε ῥηθέντα· ἄνδρας ἐς ἀναγκαίην „ἀπειλημένους, νενικημένους ἀναμάχεσθαί τε καὶ „ἀναλαμβάνειν τὸν πρότερον κακότητα· ἡμεῖς „δὲ, εὕρημα γὰρ εὑρήκαμεν, ἡμέας τε αὐτοὺς „καὶ τὴν Ἑλλάδα, νέφος τοσοῦτον ἀνθρώπων „ἀπωσάμενοι, μὴ διώκωμεν ἄνδρας φεύγοντας. τάδε γὰρ οὐκ ἡμεῖς κατεργασάμεθα, ἀλλὰ θεοί τε καὶ ἥρωες, οἳ ἐφθόνησαν ἄνδρα ἕνα τὸν τε Ἀσίης καὶ τὸν Εὐρώπης βασιλεῦσαι, ἐόντα ἀνόσιόν τε καὶ ἀπάλαθαλον· ὃς τά τε ἱρὰ καὶ τὰ ἴδια ἐν ὁμοίῳ ἐπυίετο, ἐμπιπράς τε [c] καὶ καταβάλλων τὰ θεῶν τὰ ἀγάλματα· ὃς καὶ τὸν θάλασσαν ἀπεμάστιγωσε, πέδας τε „κατῆκε. ἀλλ' εὖ γὰρ ἔχει ἐς τὸ παρεὸν ἡμῖν· „νῦν μὲν ἐν τῇ Ἑλλάδι καταμείναντες, ἡ„μέων τε αὐτέων ἐπιμεληθῶμεν καὶ τῶν οἰ„κετέων. καί τις οἰκίην τε ἀναταλασάσθω, „καὶ σπόρῳ ἀναχῶς ἐχέτω, παντελέως [d] „ἀπελάσας τὸν βάρβαρον· ἅμα δὲ τῷ ἔαρι „ἐς καταπλέωμεν ἐπὶ Ἑλλησπόντου καὶ Ἰωνίης. τοῦ-

Porro quid agendum esset, deliberantibus Græcis quum Themistocles suasisset per insulas Hellespontum petere. obstitit Eurybiades, & alter permisit domum redire, etiam suadens Athenienſibus.

lespontum navigarent, soluturi pontes. Huic contrariam EUrybiades opponebat sententiam, quod diceret fore ut si dissolverent pontes, maxima ob id calamitate afficerent Græciam. Persa enim, si deprehensus manere in Europa cogeretur, tentaturus est quietem non agere; quod sibi otium quidem agenti nec ulla res posset procedere, nec ullus retro ostenderetur receptus, & exercitus suus fame conficeretur: aggredienti vero & rebus gerendis operam danti omnia possent per Europam succedere, tum in urbibus, tum in nationibus quæ vel caperentur, vel antea sese dederent: quinetiam rem frumentariam habituros ex annuis semper fructibus Græcorum. Nunc autem videri, Persam utpote victum navali prœlio, non perstare in Europa: ideoque permitti oportere, ut fugiat, dum in terram suam fugiendo perveniret. de qua terra tunc certamen fieri jubebat. Huic sententiæ aliorum Peloponnensium duces assensere. At Themistocles, postquam animadvertit se non posse plerisque persuadere ut ad Hellespontum navigarent, adiit Athenienses, qui præcipue indignabantur hostem effugere, animatique erant ad navigandum in Hellespontum, etiam per se ipsos, si ceteri recusassent: eosque ita est alloquutus, Et ipse multis jam hujusmodi casibus interfui, & de multo pluribus audivi talia contigisse, viros ad necessitatem redactos etsi victos prœlium instauraſſe, & superiorem inertiam emendasse: itaque nos, quoniam hoc lucro potiti sumus, ut & nosipsos & Græciam tueremur, repulsa tanta hominum nube, non insequamur viros fugientes. Neque enim nos ista effecimus, sed dii pariter & heroës, qui inviderunt unum virum esse & Asiæ regem & Europæ, qui sit impiissimus atque sceleſtus: qui sacra eodem loco atque profana habens, utraque incendit, deorumque simulacra subvertit; qui & mare cecîdit flagellis, & compedes in illud dejecit. Sed bene nobiscum in præsens tempus agitur. ideoque nunc quidem ut & nostri ipsorum & nostrorum domesticorum curam geramus, & ut spatium quis ad reficiendas ædes, faciendamque sementem habeat, in Græcia maneamus, barbaro prorsus ejecto: quum autem ver appetet, tunc in Hellespontum & Ioniam

na-

a διαφθαρείη. b ἔλθῃ. c MS. habet ἐμπιπρεὶς τε. d πωτιλῶς.

Themiſtocles, aſſenſu ſociorum poſtea, inſtigato Xerxi ad fugam ſalvis pontibus Helleſponti ſe commentat. Andrios conſtantes terret Themiſtocles fruſtra.

navigemus. Hæc dicebat Themiſtocles, animo ſibi apud Perſam comparandi receptum, ut ſiquid apud Athenienſes accideret adverſi ſibi, haberet quo ſe con-
110 verteret; prout & contigit. Hæc dicenti Themiſtocli Athenienſes, quum tamen ab eo dociperentur, aſſenſi ſunt. nam quia & antea ſapiens eſſe viſus, vere prudens ac bene conſulens compertus fuit, prorſus ei ad aſſentiendum prompti erant. Ille, ubi Athenienſes ipſius ſententiam probavere, miſit è veſtigio viros cum navigio ad exponenda regi mandata, juſſos tacere, etſi in omne tormentum devenirent; quorum etiam rurſus erat Sicinnus contubernalis. Hi poſteaquam ad Atticam pervenere, ceteris apud navigium remanentibus, Sicinnus ad regem aſcendit, atque ita eum alloquutus eſt, Themiſtocles Neoclis filius, dux quidem Athenienſium, ſed inter omnes ſocios vir optimus ac ſapientiſſimus, miſit me tibi denunciatum, tibi præſtandi officii ergo ſe retinuiſſe Græcos, claſſem tuam inſequi volentes, ponteſque qui ſunt in Helleſponto ſolvere: etiam nunc multa cum tranquillitate te illuc recipias. Hac re nunciata, iſti denuo ab-
111 iere. At Græci, poſteaquam decreverunt neque perſequi ulterius barbarorum claſſem, neque navigare in Helleſpontum ad ſolvendum trajectum, Andrum obſederunt, animo illam delendi. nam primi ex inſulanis Andrii pecunias poſcenti Themiſtocli denegaverant, eique alleganti Athenienſes illuc ire duobus magnis numinibus fretos, Suadela & Neceſſitate, & ita ſibi dandas utique eſſe pecunias, reſponderant ad hæc, Athenas merito magnas eſſe atque felices, & diis bonis bene vigere. quoniam Andrii ad maximam ſoli tenuitatem redacti eſſent & ipſorum inſulam totidem damnoſa numina nunquam derelinquere, ſed ſemper incolere, Inopiam & Impoſſibilitatem: quibus diis potientes Andrios pecuniam non daturos; nunquam enim ſua imbecillitate validiorem fore Athenienſium potentiam. Hæc illi quum reſpondiſſent, nec pecuniam dediſſent, ob-
112 ſidebantur. Themiſtocles vero, neque enim ab acquirendo ceſſabat, ad ceteras inſulas minacia verba mittens, pecuniam flagitabat, eiſdem nunciis eiſdemque verbis utens quibus ad Andrios fuerat uſus: niſi pecuniam darent quam poſce-

τοῦτα ἔλεγε, ἀποδήμιον [a] μᾶλλον ποιήσεσθαι ἐς τ Περσέα, ἵνα δὴ ἄρα τι μιν καταλαμβάνῃ παρὰ Ἀθηναίων παθεῖν, ἔχῃ ἀποτροφιν. τότε μὲν δὴ καὶ ἐνθεῦτεν. Θεμιστοκλέης τοῦτα μὲν λέγων, ἐδόκεεν, Ἀθηναῖοι δὲ ἐπίθοντο· ἐπειδὴ γὰρ καὶ πρότερον δεδογμένον εἶναι σοφὸς, φρόνιμος ἐὼν ἀληθέως σοφός τε καὶ εὐβουλος, πάντως ἐτάμοι ἔσεσθαι λέγοντα πείθεσθαι. οἱς δὲ ἔνεστι οἱ ἀνεγνωσμένοι ἔπεσι, αὐτίκα μὲν ταῦτα ὁ Θεμιστοκλέης ἄνδρας ἀπέπεμπε ἔχοντας τὰ λοῖσον, τοῖσι ἐπέτελλε σιγᾶν, ἐς πᾶσαν βάσανον ἀπικνευμένοισι [b], τὰ αὐτὰ ἐνετέλλετο βασιλέϊ φέρουσι· τ καὶ Σίκιννος ὁ οἰκέτης αὐτῷ ἐνθεῦτεν. οἱ ἐπειδὴ ἀπίκοντο ἐπὶ τὴν Ἀττικὴν, οἱ μὲν κατέμενον ἐπὶ τῷ πλοίῳ, Σίκιννος δὲ ἀναβὰς ἐπὶ Ξέρξεα, ἔλεγε τάδε, Ἔπεμψέ με Θεμιστοκλέης ὁ Νεοκλέος, στρατηγὸς μὲν Ἀθηναίων, ἀνὴρ δὲ τ συμμάχων πάντων ἄριστος καὶ σοφώτατος, φεύγοντά τι ὅτι Θεμιστοκλέης ὁ Ἀθηναῖος, οἱ βέλεμνος ἐστερχέειν, ἔφη τὰς Ἑλλήνων, τὰς νῆας βουλομένους θώκειν, καὶ τὰς ὧν Ἑλλησπόντου λύειν. καὶ νῦ κατ' ἡσυχίην πολλὴν κομίζεσθαι οἱ μὲν, παῦτα σημήναντες, ἀπέπλεον ὀπίσω. Οἱ δὲ Ἕλληνες, ἐπεὶ τὸ σφέων ἀπέδοξε μήτ' ἐπιδιώκειν ἔτι περσεωτέρω τ βαρβάρων τὰς νῆας, μήτε πλώειν ἐς τ Ἑλλήσποντον τὸν λύσοντας τ πόρον, τὴν Ἄνδρον ὡρμήσαντο, ἐξελεῖν ἐθέλοντες. πρῶτοι γὰρ Ἄνδριοι νησιωτέων, χρήματα αἰτηθέντες πρὸς Θεμιστοκλέος, οὐκ ἔδοσαν· ἀλλὰ προσχόμενος Θεμιστοκλέης λόγον τόνδε, ὡς ἥκοιεν Ἀθηναῖοι σὺν ἑωυτοῖς ἔχοντες δύο θεὼ μεγάλω, Πειθώ τε Ἐ Ἀναγκαίην, ἔτω τέ σφι πάσῃ δοτέα εἶναι χρήματα· ὑπεκρίναντο πρὸς ταῦτα, λέγοντες ὡς καλὰ λόγον ἔσεσθαι ἄρα σφι Ἀθήνας μεγάλας τε Ἐ εὐδαίμονας, καὶ θεῶν χρηστῶν ἥκοιεν εὖ. ἐπεὶ Ἄνδρίους γε εἶναι χρηστέους ἐς τὰ μάλιστα [c] ἀνήκοντας, καὶ θεὼ δύο ἀχρήστους σφέων τὴν νῆσον, ἀλλ' αἰεὶ Φιλοχωρέειν, Πενίην τε Ἐ Ἀμηχανίην· καὶ τυτέων τ θεῶν ἐπιβόλους ἐόντας Ἀνδρίους, μὴ δώσειν χρήματα. ἐδείκνυε γὰρ τ ἑωυτῶν ἀδυναμίης τὴν Ἀθηναίων δύναμιν εἶναι κρείσσω. ἔστοι μὲν δὴ ταῦτα ὑποκρινόμενοι, καὶ μὴ δόντες χρήματα, ἐπολιορκέοντο. Θεμιστοκλέης δὲ, ἐπεὶ γὰρ ἐπαύετο πλεονεκτέων, ἐστέμπων ἐς τὰς ἄλλας νήσους ἀπλητοφόρους λόγους, αἰτέων χρήματα ἅμα τ αὐτῶν ἀγγέλων, χρεώμενος λόγοισι τοῖσι Ἐ πρὸς Ἀνδρίους ἐχρήσατο· λέγων ὡς εἰ μὴ δώσουσι τὸ αἰτεόμενον,

a ἀποδήμιον. b ἀπικομένοισι. c ἐς τὰ μάλιστα.

τεόμενον, ἐπάξει τὴν στρατιὴν τὴν Ἑλλήνων, καὶ πολιορκέων ἐξαιρήσει. λέγων ταῦτα, συνέλεγε χρήματα μεγάλα ἀνδρὶ Καρυστίων τε καὶ Παρίων· οἱ πυθανόμενοι τὸν τε Ἄνδρον ὡς πολιορκεοίτο, διότι ἐμήδισε, καὶ Θεμιστοκλέα, ὡς εἴη ἐν αἴνῃ μεγίστῃ τῶν στρατηγῶν, δείσαντες ταῦτα, ἔπεμπον χρήματα. εἰ δὲ δή τινες καὶ ἄλλοι ἔδοσαν νησιωτέων, οὐκ ἔχω εἰπεῖν· δοκέω δέ τινας καὶ ἄλλους δοῦναι, καὶ οὐ τούτους μούνους. καίτοι Καρυστίοισι οὐδὲν, τούτου εἵνεκα, ἧσσον παρὰ τὴν ὑποτροπὴν ἐγίνετο· Πάριοι δὲ Θεμιστοκλέα χρήμασι ἱλασάμενοι, ἔφυγον [a] τὸ στράτευμα. Θεμιστοκλέης μέν νυν ἐξ Ἄνδρου ὀρμεώμενος, χρήματα ἀνδρὶ νησιωτέων ἐκόμισατο [b], λαθὼν τοὺς ἄλλων στρατηγούς. Οἱ δὲ ἀμφὶ Ξέρξεα, ὑπισχόμενοι ὀλίγας ἡμέρας μοῦνον τὴν ναυμαχίην ἐξαναστῆναι ἐς Βοιωτοὺς τὴν αὐτὴν ὁδόν. ἔδοξε γὰρ Μαρδονίῳ, ἅμα μὲν στρατεύσαι βασιλέα, ἅμα δὲ ἀνωρίη [c] εἶναι σφι ἔτεος πολεμέειν· χειμερίσαι δὲ ἄμεινον εἶναι ἐν Θεσσαλίῃ, καὶ ἔπειτα ἅμα τῷ ἔαρι πειρᾶσθαι τῆς Πελοποννήσου. ὡς δὲ ἀπίκατο [d] ἐς τὴν Θεσσαλίην, ἐνθαῦτα Μαρδονίου ἐξελέγετο πρώτους μὲν Πέρσας πάντας τοὺς ἀθανάτους καλεομένους, πλὴν Ὑδάρνεος· τοῦτον γὰρ οὐκ ἔφη λείψεσθαι βασιλέα· μετὰ δὲ, τῶν ἄλλων Περσέων τοὺς θωρηκοφόρους, καὶ τὴν ἵππον τὴν χιλίην· καὶ Μήδους τε καὶ Σάκας, καὶ Βακτρίους, καὶ Ἰνδούς, καὶ τὸ πεζὸν, καὶ τὴν ἄλλην ἵππον. ταῦτα μὲν ἔθνεα ὅλα εἵλετο· ἐκ δὲ τῶν συμμάχων [e] ἐξελέγετο κατ' ὀλίγους, τοῖσι εἰδέά τε ὑπῆρχε ἀξιολέγων, καὶ εἴ τισί τι χρηστὸν συνήδεε πεπoιημένον. ἐν δὲ, πολέες ἔθνεα Πέρσας αἱρέετο, ἄνδρας στρεπτοφόρους τε καὶ ψελιοφόρους· ὧδε δὲ, Μήδους. ἔστι δὲ πολλῷ μὲν οὐκ ἐλάσσονες ἔσαν τῶν Περσέων, ῥώμῃ δὲ ἴσοι. ὥστε συμπάντας, τριήκοντα μυριάδας γενέσθαι σὺν ἱππεῦσι. Ἐν δὲ τούτῳ τῷ χρόνῳ ἐν τῷ Μαρδόνιός τε τὴν στρατιὴν διέκρινε, καὶ Ξέρξης ἦν ἐν Θεσσαλίῃ, χρησμὸν ἐληλύθεε ἐκ Δελφῶν Λακεδαιμονίοισι, Ξέρξεα αἰτίην δίκας τίσαι Λεωνίδεω φόνου, καὶ τὸ δίδομενον ἐξ ἐκείνου δέκεσθαι. πέμπουσι δὴ κήρυκα τὴν ταχίστην Σπαρτιῆται· ὃς ἐπιδὴ κατέπλακε ἐοῦσαν ἔτι πᾶσαν τὴν στρατιὴν ἐν Θεσσαλίῃ, ἐλθὼν ἐς ὄψιν τὴν Ξέρξεω, ἔλεγε τάδε· Ὦ βασιλεῦ Μήδων, Λακεδαιμόνιοί τε σε καὶ Ἡρακλεῖδαι οἱ ἀπὸ Σπάρτης αἰτέουσι φόνου δίκας, ὅτι σφέων τὸν βασιλέα ἀπέκτανας φυόμενον τὴν Ἑλλάδα.

Ex aliis insulis pecunias nactus clam reliquis ducibus. Exercitus cum Xerxe redit in Bœotiam, ut hiemet in Thessalia, unde ccc millia eligit Mardonius, inferias Leonidæ.

serentur, exercitum se Græcorum illuc adducturum, & obsidendo deleturum. Hæc dicendo, ingentem pecuniæ vim coëgit à Carystiis atque à Pariis: qui audito tum Andrum obsideri, quod cum Medis sensisset, tum Themistoclem maximo in honore inter duces esse, hoc metu pecuniam misere. Aliarum autem insularum aliqua pecuniam dederit necne, affirmare nequeo: reor tamen alias quoque quasdam dedisse, non has solas. Quanquam Carystiis ne hac quidem re contigit effugere cladem, ut Pariis, qui Themistocle pecunia delenito, expeditionem devitarunt. Ita Themistocles ex Andro exortus, clam ceteris ducibus exegit pecunias ab insulanis. At copiæ 113
Xerxis illic aliquot post pugnam dies immoratæ, moverunt in Bœotos eadem qua venerant via. Quippe Mardonio visum est simul regem prosequi, & simul intempestivum anni tempus esse ad belligerandum; atque etiam in Thessalia satius esse hybernare, & deinde ineunte vere tentare Peloponnesum. Itaque ubi in Thessaliam perventum est, ibi Mardonius ante omnia Persas universos, qui immortales vocantur, elegit, excepto eorum duce Hydarne, qui negavit se rege esse cariturum. Item ex aliis Persis thoracatos, & millenarium equitatum: ad hæc Medorum, Sacarum, Bactrianorum, Indorum & peditatum & equitatum reliquum. Has nationes sibi totas desumpsit: ex sociis autem elegit discernens quibus aut species aderant, aut à quibus aliquod egregium facinus peractum cognoverat. Sed plurimos ex una gente Persarum delegit torquatos & armillatos; secundo loco Medos, qui non numero Persis inferiores erant, sed robore: ita ut universi, trecenta millia una cum equitibus essent. Hoc interim tempore quo 114
Mardonius habebat delectum copiarum, & Xerxes circa Thessaliam agebat, oraculum è Delphis ad Lacedæmonios venit, ut Xerxem pœnas necis Leonidæ poscerent, & quod daretur ab eo acciperent. Mittunt igitur quam citissime Spartiatæ caduceatorem. Is adhuc in Thessalia nactus integrum exercitum, ubi in conspectum Xerxis venit, ita verba fecit; Rex Medorum, Lacedæmonii te & Heraclidæ ab Sparta pœnas cædis poscunt, quod regem ipsorum interemisti, dum Græciam protegit.

a διέφυγον. b ἠείδη. c ἀνωρίῃ. d ἀπίκοιτο. e τῶν ἄλλων συμμάχων.

Fœdissimus Xerxis ex Græcia discessus. Sacer Jovis currus raptus ab Thracibus. Magnus & liber animus Regis Thracum. Xerxes Abydum venit & Sardes.

git Ad ea Xerxes cachinnos tollit: ac diu responso non reddito, Hic, inquit, (monstrato Mardonio, ut ille ei assisteba) pœnas tales dabit quales illos decet. Caduceator hoc responso accepto discessit. Xerxes Mardonio in Thessalia relicto, ipse ad Hellespontum ire maturabat: intraque quinque & quadraginta dies ad trajectus locum pervenit, nullam, ut ita dicam, partem copiarum ducens: quocunque autem veniebant, & ad quoscunque homines, eorum direptis fructibus vescebantur: ubi autem nihil fructuum reperiebant, ipsa herba, ut è solo germinabat; & arborum delibratis corticibus, & strictis frondibus utebantur tam agrestium quam mansuetarum, nihil omnino relinquentes. hoc autem præ fame facere cogebantur. Quos deinde pestilentia excipiens ac dysenteria, vel alvi tormina, inter viam extinguebat. Eorum etiam nonnullos Xerxes ægrotos reliquit, injungens civitatibus, ut in quamque veniebat, uti illos curarent & pascerent: quosdam etiam in Thessalia, & aliquot in Siri Pæoniæ, & in Macedonia; ubi sacrum Jovis currum, quem in Græciam tendens reliquerat, reversus non offendit. Eum Pæones Thracibus quum dedissent, tamen reposcenti Xerxi dixere, equas pascentes fuisse abactas à Thracibus superioribus, qui Strymonis circa fontes incolerent. Quo in loco rex Bisaltarum ac terræ Crestonicæ, Thrax, facinus supernaturam fecit. hic & se volentem negavit Xerxi serviturum, eoque in superiora ad montem Rhodopen abiit: & filiis interdixit adversus Græciam militare. Illi patre contemptui habito, sive alioqui belli libidine inspiciundi, militavere cum Persa. qui postquam incolumes reverterunt omnes (erant autem sex) ob eam culpam oculos pater effodit. Et isti quidem hanc mercedem accepe-
117 runt. Persæ autem, ubi ex Thracia ad trajectum pervenere, urgentes Hellespontum navibus trajecere ad Abydum. non enim intentas adhuc rates invenere, sed tempestate dissolutas. Ibi copiosiorem quam in itinere commeatum adepti, nullo cum modo sese reficientes, ac mutatis aquis, permulti interibant de exercitu qui supererat: ceteri cum
118 Xerxe Sardes pervenere. Narratur autem & alia hæc res, Xerxem, postea quam Athenis profectus venit ad Eïonem

ὁ ὃ, γελάσας τε ἐκαγχὼν πολλὸν χρόνον, ὡς οἱ ἐτύγχανε παρεσεὼς Μαρδόνιος, δεικνὺς ἐς ,,τοῦτον, εἶπε, Τοιγάρ σφι Μαρδόνιος ὅδε δί-,,κας δώσει τοιαύτας οἵας ἐκείνοισι πρέπει. ὁ μὲν δὴ, δεξάμενος τὸ ῥηθὲν, ἀπαλλάσσετο. Ξέρξης δὲ Μαρδόνιον ἐν Θεσσαλίῃ καταλιπὼν, αὐτὸς ἐπορεύετο κατὰ τάχος ἐς τὸν Ἑλλήσποντον· καὶ ἀπικνέεται ἐς τὸν πόρον τὸν Ἀβυδηνῶν, ἐν πέντε ἐκ πασεξήκοντα ἡμέρῃσι, ἀπάγων τὸ στρατιῆς ἐδὲν μέρος, ὡς εἶπα. ὅκου δὲ πορεύόμενοι γινόιατο, καὶ κατ' ἔθνεα τινὰς ἀνθρώπους, τὰ τεθέων καρπὸν ἁρπάζοντες ἐσιτέοντο· εἰ δὲ καρπὸν μηδένα εὑροιεν, οἱ δὲ τῶν πίλων τῶν ἐκ τῆς γῆς ἀναφυομένων, καὶ τὰ δενδρέων τὰ φλοιὸν ἀπολέποντες, καὶ τὰ φύλλα καταδρέπόμενοι κατήσθιον, ὁμοίως τά τε ἡμέρων ἐκ τῶν ἀγρίων· καὶ ἔλιπον ἐδέν. ταῦτά σφι ἐποίεον ἐπὶ λιμῷ. ὀπίσω δὲ λοιμός τε [a] στρατὸν ἐκ δυσεντερίη κατ' ὁδὸν ἔφθαρε. τοὺς δὲ νοσέοντας αὐτῶν καταλιπὼν, ὀπίσεσθαι τῇσι πόλισι, ἵνα ἑκάστοι γίνοιτο [b] ἐλαιῶν, μελεδαίνειν τε ἐκ τρέφειν· ἐν Θεσσαλίῃ τέ τινας, καὶ ἐν Σίρῃ τῇ Παιονίης, καὶ ἐν Μακεδονίῃ. ἔνθα καὶ τὸ ἱρὸν ἅρμα καταλιπὼν τοῦ Διὸς, ὅτε ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα ἤλασε ἀπὸν, οὐκ ἀπέλαβε· ἀλλὰ δόντες οἱ Παίονες τοῖσι Θρηίξι, ἀπαιτέοντος Ξέρξεω, ἔφασαν νεμομένας ἁρπαχθῆναι ὑπὸ τῶν ἄνω Θρηίκων τῶν περὶ τὰς πηγὰς τοῦ Στρυμόνος οἰκεομένων. Ἔνθα καὶ ὁ τῶν Βισαλτέων βασιλεὺς γῆς τε τῆς Κρηστωνικῆς, Θρηίξ, ἔργον ὑπερφυὲς εἰργάσατο· ὃς ἅτε αὐτὸς ἔφη τῷ Ξέρξῃ ἐκὼν εἶναι δουλεύειν, ἀλλ' οἴχετο ἄνω ἐς τὸ ὄρος τὸ Ῥοδόπην, τοῖσί τε παισὶ ἀπηγόρευε μὴ στρατεύεσθαι ὑπὸ τὸν Ἑλλάδα. οἱ δὲ, ἀλογήσαντες, ἢ ἄλλως σφι θυμὸς ἐγένετο θήσασθαι τὸν πόλεμον, ἐστράτευον ἅμα τῷ Πέρσῃ. ἐπεὶ δὲ ἀνεχώρησαν ἀσινέες πάντες, ἐξ ἑπτὰ ἐόντες, ἐξώρυξε αὐτέων ὁ πατὴρ τὰς ὀφθαλμούς, διὰ τὸν αἰτίην τοιήνδε. καὶ ὅτοι μὲν τοῦτον τὸν μισθὸν ἔλαβον. Οἱ δὲ Πέρσαι ὡς ἐκ τῆς Θρηίκης πορευόμενοι ἀπίκοντο ὑπὸ τὸν πόρον, ἐπιγόμενοι, τὴν Ἑλλήσποντον τῆσι νηυσὶ διέβησαν ἐς Ἄβυδον. τὰς γὰρ γεφύρας οὐκ εὗρον ἔτι ἐστεγμένας, ἀλλὰ χειμῶνι διαλελυμένας. ἐνθαῦτα δὴ καθεζόμενοι, σιτία ὠλέω ἢ κατ' ὁδὸν ἐλάγχανον· ἐδέατό τε κόσμον ἐμπιπλάμενοι, καὶ ὑδατα μεταβάλλοντες, ἀπέθνησκον τε καὶ ἐγρηγόρεε πολλοί. οἱ δὲ λοιποὶ ἅμα Ξέρξῃ ἀπικνέονται ἐς Σάρδις. Ἔτι δὲ ἄλλος ὅδε λεγόμενος λόγος, ὡς, ἐπεὰν Ξέρξης ἀπιλαυνέων ἐξ Ἀθηναίων, ἀπίκηται ἐπ' Ἠιόνα

a λοιμὸς τότε ἦν. b γίνηται.

Alia diſceſſus illius narratio, ſed haud probabilis. Abdera ubi ſita.

να τῳ ἀπὸ Στρυμόνι, ἐνθεῦτεν οὐκέτι ὁδοιπορίῃσι διεχρᾶτο [a], ἀλλὰ τῳ μὲν στρατῷ γῆ δάρνῃ ἀπιτρέπει ἀπάγειν ἐς τὸ Ἑλλήσποντον, αὐτὸς δὲ ἀπὸ νηὸς Φοινίσσης ἀναβὰς, ἐκομίζετο ἐς τὴν Ἀσίην. πολέονος δέ μιν ἄνεμον Στρυμονίῃσι ὑπολαβεῖν μέγαν τε κυματίην· καὶ δὴ, μᾶλλον γάρ τι χειμαίνεσθαι γεμίσσης τὸ νηὸς, ὥστε ἀπὸ τε καταστρώματος ἐπόντων συχνῶν Περσέων τῶν σὺν Ξέρξῃ κομιζομένων, ἐνθαῦτα ἐς δεῖμα πεσόντα τὸν βασιλῆα, εἰρέσθαι βώσαντα τὸν κυβερνήτεα, εἴ τις ἐστὶ σφι σωτηρίη. καὶ τὸν εἰπεῖν, „Δέσποτα, οὐκ ἔστιν ὑδεμίη, εἰ μὴ τοῦτέων ἀπαλλαγή τις γένηται τῶν πολλῶν ἀναβατέων. καὶ Ξέρξεα λέγεται ἀκούσαντα ταῦτα, εἰπεῖν, „Ἄνδρες Πέρσαι, νῦν τις ἀναδεξάτω ὑμέων „βασιλέος κηδόμενος· ἐν ὑμῖν γὰρ οἶκε [b] ἐμοὶ εἶναι ἡ σωτηρίη. τὸν μὲν ταῦτα λέγειν· τοὺς δὲ, προσκυίσαντας, ἐκπηδᾶν ἐς τὴν θάλασσαν· καὶ τὴν νῆα ἀπικνέεσθαι ἔτω δὴ ἀσφαλέα, ὥστε διασωθῆναι ἐς τὴν Ἀσίην. ὡς δὲ ἐκβῦναι τάχιστα ἐς γῆν τὸν Ξέρξεα, ποιῆσαι τοιόνδε· ὅτι μὲν ἔσωσε βασιλέα τοιόνδε τὴν ψυχὴν, δωρήσασθαι χρυσέῃ στεφάνῃ τὸν κυβερνήτεα· ὅτι δὲ Περσέων πολλοὺς ἀπώλεσε, ἀποταμεῖν τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ. οὕτω δὲ ἄλλως λέγεται ὁ λόγος περὶ Ξέρξεω νόσου, ἐδαμῶς ἐμοιγε πιστός, εἰ μὴ ἄλλως, εἰ τὸ Περσέων τοῦτο πάθος. εἰ γὰρ δὴ ταῦτα ἔτω ἐρρήθη ἐκ τοῦ κυβερνήτεω πρὸς Ξέρξεα, ἐν μεγίστοισι γνώμῃσι μίλιον ἂν ἔχω ἀντίξοον, μὴ οὐκ ἂν ποιῆσαι βασιλῆα τοιόνδε· τοὺς μὲν δὴ τοῦ καταστρώματος, καταβιβάσαι ἐς κοίλην νῆα, ἐόντας Πέρσας, καὶ Περσέων τοὺς πρώτους· τοὺς δὲ ἐρετέων, ἐόντων Φοινίκων, ὅκως οὐκ ἂν ἴσον πλῆθος τοῖσι Πέρσῃσι ἐξέβαλε ἐς τὴν θάλασσαν. ἀλλ' ὁ μὲν (ὡς καὶ πρότερόν μοι εἴρηται [c]) ὁδῷ χρεώμενος ἅμα τῷ ἄλλῳ στρατῷ, ἀπενόστησε ἐς τὴν Ἀσίην. Μέγα δὲ καὶ τόδε μαρτύριον· φαίνεται γὰρ Ξέρξης ἐν τῇ ὀπίσω κομιδῇ ἀπικόμενος ἐς Ἄβδηρα, καὶ ξεινίῃ τέ σφι σωθέμενος, καὶ δωρησάμενος αὐτοὺς ἀκινάκῃ τε χρυσέῳ καὶ τιάρῃ [d] χρυσοπάστῳ. καὶ, (ὡς αὐτοὶ λέγουσι Ἀβδηρῖται, λέγοντες μὲν οὐδαμῶς ἐμοὶ πιστὰ) πρῶτον ἐλύσατο τὴν ζώνην φεύγων ἐξ Ἀθηναίων ὀπίσω, ὡς ἐν ἀδείῃ ἐών. πρὸς δὲ Ἑλλησπόντου δὴ μᾶλλον τὰ Ἄβδηρα ἵδρυται, ἢ δὲ Στρυμόνος, καὶ τὸ Ἠιόνος. ὅθεν δή μιν φασὶ ἀναβῆναι ἐπὶ τὴν νῆα. Οἱ δὲ Ἕλληνες, ἐπεί τε οὐκ οἷοί τε ἐγένοντο ἐξελεῖν τὴν Ἄνδρον, πρασσόμενοι ἐς Κά-

nem urbem Strymoni appoſitam, illinc non amplius per viam iter feciſſe: ſed exercitu Hydarni permiſſo, quem ad Helleſpontum deduceret, ipſum navem Phœniſſam conſcendiſſe, ut in Aſiam ſe reciperet: & dum curſum tenet, à Strymonia ingenti vento & fluctuoſo fuiſſe exceptum; & eo vehementius tempeſtate vexatum quod navis referta vectoribus erat, utpote quum ſuper contabulata eſſent frequentes Perſæ qui cum Xerxe vehebantur. Ibi metu perculſum regem cum clamore interrogaſſe gubernatorem num qua ſalus eis eſſet. Et quum ille reſpondiſſet, Here, nulla admodum eſt, niſi horum multorum propugnatorum aliqua fiat abitio: tunc Xerxem eo audito ita loquutum, Viri Perſæ, nunc aliquis veſtrûm declaret ſe curam habere regis. in vobis enim videtur ſita eſſe ſalus mea. Hæc ubi dixit Xerxes, illos eo adorato exſiluiſſe in mare: atque ita levata navi, Xerxem incolumem in Aſiam perveniſſe. Et ubi primum in terram egreſſus eſt, hoc egiſſe: gubernatorem, quod regis quidem animam ſervaſſet, aurea corona donaſſe; quod autem multos Perſarum perdidiſſet, decollaſſe. Hic autem alter modus qui narratur reverſionis Xerxis, haudquaquam fidem apud me habet cum propter alia, tum propter iſtum caſum Perſarum. nam ſi iſta regi à gubernatore ſic dicta ſunt, in infinitis ſententiis unam non habeo repugnantem regem non feciſſe iſtud: illos quidem Perſas in tabulato juſſurum in cavam navem demitti, utpote qui & Perſæ & primores Perſarum eſſent, at remigum, qui erant Phœnices, multitudinem Perſis numero parem in mare ejecturum. Sed is (ut dictum eſt ſuperius) itinere pedeſtri cum reliquo exercitu in Aſiam reverſus eſt. Cujus rei id quoque magno eſt teſtimonio, quod apparet, Xerxem, quum rurſus in Aſiam reciperet ſe, Abdera perveniſſe, & hoſpitii fœdus cum illis pactum eſſe, & acinace aureo eos ac tiara auro intertexta donaſſe: & ut ipſi oppidani ajunt, quod apud me fide caret, Xerxes, poſtquam ex Athenis retro fugit illic primum zonam ſolvit utpote jam terrore liber. Sunt autem Abdera propius ad Helleſpontum ſita quàm Strymon, atque Eïon, unde navem illum conſcendiſſe ferunt. Ceterum Græci poſtea quam Andrum expugnare nequibant, converſi in

Ca-

a διεχρέετο. b ἔοικε. c πρότερον εἴρηται. d τιάρῃ.

Dona diis data ad memoriam pugnæ, etiam Delphos missa; sed Æginetas exigente Deo. Frustra conveniunt Græci ad monstrandum qui primas ferret, Themistocli secundæ concessæ.

Καρυστον, καὶ δηιώσαντες αὐτέων τὴν χώρην, ἀπαλλάσσοντο ἐς Σαλαμῖνα. πρῶτα μέν νυν τοῖσι θεοῖσι ἐξεῖλον ἀκροθίνια ἄλλά τε καὶ τριήρεας τρεῖς Φοινίσσας· τὴν μέν, ἐς Ἰσθμὸν ἀναθεῖναι, ἥπερ ἔτι καὶ ἐς ἐμὲ ἦν· τὴν δέ, ὑπὲρ Σουνίου· τὴν δέ, τῷ Αἰακῷ αὖτις ἐς Σαλαμῖνα. μετὰ δὲ τοῦτο, διεδάσαντο τὴν λείην, καὶ τὰ ἀκροθίνια ἀπέπεμψαν [a] ἐς Δελφούς· ὅσον τῶν ἐχθρὸν ἀνδριὰς ἔχων ἐν τῇ χειρὶ ἀκροστήλιον νηός, εἰὼν μέγαθος δυωκαίδεκα [b] πηχέων· ἑστήκεε δὲ ὅτος τοῦ Μακεδὼν Ἀλέξανδρος ὁ χρύσεος. Πέμψαντες δὲ ἀκροθίνια οἱ Ἕλληνες ἐς Δελφοὺς, ἐπηρώτεον τὸν θεὸν κοινῇ, εἰ λελάβηκε πλήρεα καὶ ἀρεσκὰ τὰ ἀκροθίνια. ὁ δὲ παρ' Ἑλλήνων μὲν τῶν ἄλλων ἔφησε ἔχειν, παρ' Αἰγινητέων δὲ, οὔ· ἀλλ' ἀπαίτεε αὐτοὺς τὰ δρεῖα τῆς ἐν Σαλαμῖνι ναυμαχίης. Αἰγινῆται δὲ πυθόμενοι, ἀνέθεσαν ἀστέρας χρυσέους, οἳ ἵστᾶσι χαλκέου ἑστῶτες τρεῖς ὑπὸ τὴν γωνίην, ἀγχοτάτω τοῦ Κροίσεω [c] κρητῆρος. Μετὰ δὲ τὴν διαίρεσιν τῆς λείης ἔπλωον οἱ Ἕλληνες ἐς τὸν Ἰσθμὸν, ἀριστεῖα δώσοντες τῷ ἀξιωτάτῳ γνωμένῳ Ἑλλήνων ἀνὰ τὸν πόλεμον τοῦτον. ὡς δὲ ἀπικόμενοι οἱ στρατηγοὶ διένεμον [d] τὰς ψήφους ὑπὸ τοῦ Ποσειδέωνος τῷ βωμῷ, τὴν πρώτην καὶ τὸν δεύτερον κρίνοντες ἐκ πάντων· ἐνθαῦτα πᾶς τις αὐτέων ἑωυτῷ ἐπῆγε τὴν ψῆφον, αὐτὸς ἕκαστον δοκέων ἄριστος γενέσθαι. δευτέρην δὲ, οἱ πολλοὶ συνεξέπιπτον Θεμιστοκλέα κρίνοντες. οἱ μὲν δὴ ἐμαχέσαντο· Θεμιστοκλέης δὲ δευτερείοισι ὑπερεβάλλετο πολλόν. Οὐ βουλομένων δὲ τούτων κρίνειν τῶν Ἑλλήνων φθόνῳ, ἀλλ' ἀποστολοῦσι ἑκάστοις ἐς τὴν ἑωυτῶν ἀκρέτων, ὅμως Θεμιστοκλέης ἐβάθη τε καὶ ἐδοξώθη εἶναι ἀνὴρ πολλὸν Ἑλλήνων σοφώτατος ἀνὰ πᾶσαν τὴν Ἑλλάδα. ὅτι δὲ νικῶν οὐκ ἐπιμήθη πρὸς τοὺς ἐν Σαλαμῖνι ναυμαχησάντων, αὐτίκα μετὰ τοῦτο ἐς Λακεδαίμονα ἀπίκετο, θέλων τιμηθῆναι· καί μιν Λακεδαιμόνιοι καλῶς μὲν ὑπεδέξαντο, μεγάλως δὲ ἐτίμησαν. ἀριστεῖα μέν νυν ἔδοσαν Εὐρυβιάδῃ ἐλαίης στέφανον· σοφίης δὲ καὶ δεξιότητος, Θεμιστοκλέϊ, καὶ τούτῳ στέφανον ἐλαίης. ἐδωρήσαντο δέ μιν ὄχῳ τῷ ἐν Σπάρτῃ καλλιστεύοντι. αἰνέσαντες δὲ πολλὰ, προέπεμψαν ἀνιόντα τριηκόσιοι Σπαρτιητέων λογάδες, ἵππεες καλέοντες, μέχρι ὅρων τῶν Τεγεητικῶν.

122 aureus. Missis Delphos primitiis, Græci publice deum percontati sunt, nunquid perfectas & gratas primitias accepisset. Quibus ille respondit habere se à Græcis quidem aliis, verum non ab Æginetis: sed reposcebat eos donum optime navatæ ad Salaminem operæ in pugna navali. Id quum audissent Æginetæ, aureas stellas tres dedicaverunt, quæ super malum navis æreum stant apud angulum, proxime Crœsi
123 craterem. Post dispartitam prædam Græci ad Isthmum navigaverunt, daturi virtutis præmium Græcorum meritissimo in hoc bello. Eò ubi perventum est, duces Græci in aram Neptuni suam quisque sententiam scriptam detulere, quemnam ex omnibus primum & quem secundum judicarent. In ea autem suum quisque nomen inscripsit, se illum qui præstantissimus extitisset existimans: sed in secundis partibus Themistocli adjudicandis plerique congruerunt. Ita quum singuli in primo loco singulos calculos haberent, in secundo Themistocles mul-
124 to superior extitit. Et licet hanc rem Græci livore supersederint judicare, in suam quisque patriam revecti, tamen Themistocles & habitus est & celebratus per universam Græciam omnium Græcorum longe prudentissimus. Ipse tamen quia victor non fuisset honore affectus ab iis qui ad Salaminem dimicassent, ut honore afficeretur Lacedæmonem se contulit. Eum Lacedæmonii & splendide exceperunt, & magnifice honoraverunt: & primas quidem partes rei bene gestæ, EUrybiadæ; solertiæ vero ac dexteritatis, Themistocli dederunt, utrumque oleagina corona donantes: præterea hunc vehiculo, quod Spartæ erat præstantissimum: laudatumque verbis amplissimis, trecenti ex delectis Spartiatarum, qui equites vocantur, recedentem ad Tegeati-

a ἔπεμψαν. b δυώδεκα. c Κροίσου. d διενέμοντο.

Themistoclis obtrectator Timodemus derisus. Artabazus Xerxen deduxit ad trajectum, ac mox circa Pallenen res gerit, Olyntho capta.

κῶν. μοῦνον δὴ τοῦτον πάντων ἀνθρώπων τῶν ἡμεῖς ἴδμεν, Σπαρτιήτας προέπεμψαν. Ὡς δὲ οὐκ ἦν Λακεδαίμονος ἀπίκετο ἐς τὰς Ἀθήνας, ἐνθαῦτα Τιμόδημος Ἀφιδναῖος, τῶν ἐχθρῶν μὲν τῶν Θεμιστοκλέος ἐών, ἄλλως δὲ ὑπὸ τῶν ἀστῶν ἀνάρμοστος ἐών, φθόνῳ καταμαρπτέων, ἐνείκεε τῷ Θεμιστοκλέϊ, τὴν ἐς Λακεδαίμονα ἄπιξιν προφέρων, ὡς δι' ἐκεῖνον Ἀθηναῖοι ἔχοι [a] τὰ γέρεα τὰ παρὰ Λακεδαιμονίων, ἀλλ' οὐ δι' ἑωυτόν. ὁ δέ, ἐπεί τε ἐνέκλη [b] οὐκ ἐπαύετο ταῦτα λέγων ὁ Τιμόδημος, εἶπε, Οὕτω ἔχει τοι· ἔστ' ἂν ἐγὼ ἐὼν Βελβινίτης ἐτιμώμην ὑπὸ Σπαρτιητέων, ἔστ' ἂν σὺ ὢν ἄνθρωπε, ἐὼν Ἀθηναῖος. ταῦτα μὲν ἐς [c] τοσοῦτον ἐχώρεε. Ἀρταβάζος δὲ ὁ Φαρνάκεος, ἀνὴρ ἐν Πέρσῃσι λόγιμος καὶ πρόσθεν ἐών, ὃς δὴ τὴν Πλαταιϊκὴν καλλίονα ἐπιγινομένην, ἔχων ἐξ Μυκαλάσσης στρατὸν τὸν [d] Μαρδονίου ἐξελέξατο, προέπεμπε βασιλέα μέχρι τοῦ πόρου. ὡς δὲ ὁ μὲν ἐν τῇ Ἀσίῃ, ὁ δὲ, ὀπίσω πορευόμενος, κατὰ τὴν Παλλήνην ἐχώρεε, ἅτε Μαρδονίῳ τε χρεωμενίζοντι περὶ Θεσσαλίην τε καὶ Μακεδονίην, καὶ οὐδέν κω καταπεπονημένῳ ἥκειν ἐς τὸ ἄλλο στρατόπεδον, οὐκ ἐδικαίου ἐντυχόντες ἀπεστεῶσι Ποτιδαιήτῃσι μὴ οὐκ ἐξανδραποδίσασθαι σφέας. οἱ γὰρ Ποτιδαιῆται, ὡς βασιλεὺς παρεξεληλάκεε, καὶ ὁ ναυτικὸς τοῖσι Πέρσῃσι οἰχώκεε φεύγων ἐκ τῆς Σαλαμῖνος, οὐκ ἔτι φανερῶς ἀπέστεωσαν ἀπὸ τῶν βαρβάρων· ὡς δὲ καὶ οἱ ἄλλοι οἱ τὴν Παλλήνην ἔχοντες. ἐνθαῦτα δὴ Ἀρταβάζος ἐπολιόρκεε τοὺς Ποτιδαίτας. Τυρσηνοὺς γὰρ καὶ Ὀλυνθίους ἀπίστασθαι ἀπὸ βασιλέος, καὶ τούτους ἐπολιόρκεε. εἶχον γὰρ αὐτοὺς Βοττιαῖοι, οἱ ἐκ τοῦ Θερμαίου κόλπου ἐξαναστάντες ὑπὸ Μακεδόνων. ἐπεὶ δὲ σφέας εἶλε πολιορκέων, κατύσφαξε ἐξαγαγὼν ἐς λίμνην· τοὺς δὲ πόλιν ἔδοσαν Ὀλυνθίοισι Κριτοβούλῳ Τορωναίῳ ἐπιτροπεύειν [e], καὶ τῷ Χαλκιδικῷ γένει. καὶ ἔτω Ὄλυνθον Χαλκιδέες ἔσχον. Ἐξελὼν δὲ καὶ τούτους ὁ Ἀρταβάζος, τῇ Ποτιδαίῃ ἐπεστρατεύετο· προσείχοντο δέ οἱ προθύμως συνθήκας προδοσίης Τιμόξεινος ὁ τῶν Σκιωναίων στρατηγός· ὅντινα μὲν τρόπον, δέχομαι ἐγὼ μὲν οὐκ ἔχων εἰπεῖν· (ἐκ γὰρ ὧν λέγεται) τέλος μέντοι, τοιάδε ἐγίνετο· ἔκωε βιβλίον γράψας ὁ Τιμόξεινος ἐθέλων πρὸς Ἀρταβάζον πέμψαι, ἢ Ἀρταβάζος πρὸς Τιμόξενον, τοξεύματι πρὸς τὰς γλυφίδας προσδήσας, καὶ περώσας τὸ βιβλίον, ἐτόξευσε ἐς συγκείμενον χωρίον. ἐπὰς ἦν ἐνθαῦτα ὁ Τιμόξεινος προϊδὼς τὴν Ποτιδαίαν. τοξεύων γὰρ ὁ Ἀρταβάζος ἐς τὸ συγκείμενον, ἁμαρτὼν τοῦ χω-

ticos usque fines comitati sunt. Hunc solum ex omnibus quos novimus hominibus Spartiatæ abeuntem deduxerunt. Eidem, postquam ex Lacedæmone Athenas venit, ibi Timodemus Aphidnæus unus ex inimicis ejus, alioqui non è claris viris, livore insaniens, crimini dabat itionem in Spartam: dicens illum Athenarum respectu, non sui, ab Lacedæmoniis honores assequutum. Et quum non faceret finem talia dicendi, inquit ei Themistocles, O homo, ita res habet, neque ego si Belbinitanus forem, sic à Spartanis honoratus fuissem: neque tu, etsi Atheniensis. Atque hæc hactenus. Artabazus autem Pharnacis filius, vir inter Persas cum antea illustris, tum ex rebus Platæensibus factus illustrior, regem deducebat sexaginta millibus ex exercitu, unde sibi Mardonius delegerat: quem ubi trajectu tenus comitatus est, quum jam ille in Asia esset, regressus circa Pallenen agebat, utpote Mardonio per Thessaliam Macedoniamque hybernante, nec etiamdum urgente venire in alia castra, non existimabat jus esse non diripere rebelles Potidæatas, in quos casu incidisset. Etenim Potidæatæ, postquam rex præteriit, & classis Persica à Salamine fugiens abiit, manifeste à barbaris defecerant: mox aliis quoque qui Pallenen incolebant rebellantibus. Tunc vero Artabazus Potidæam obsedit: sed suspicatus etiam Olynthios ab rege deficere, & ipsam obsedit. Eam autem tenebant Bottiæi, qui è sinu Thermæo fuerant à Macedonibus ejecti. Hos Artabazus postquam obsidione cepit, in paludem deductos trucidavit, urbemque administrandam Critobulo Toronæo tradidit, etiam huic genere Chalcidico. Ita Chalcidenses Olynthum obtinuere. Expugnata Olyntho Artabazus Potidææ impensius incumbebat. Hoc faciens, cum Timoxeno Scionæorum magistratu de facienda proditione transegit, prorsus incertum mihi quonam modo; neque enim traditur. ad extremum ita evenit: Quoties exaraverat libellum aut Timoxenus ad Artabazum mittere volens, aut Artabazus ad Timoxenum, eum sagittæ circumvolvebant prope crenas, & aptatum quasi alas, ad locum de quo convenerat sagittam emittebat. Sed Timoxenus qui Potidæam prodebat, proditionis compertus est. nam Artabazus ad compactum locum sagittam dirigens, fru-

a ἔχει. b Hæ voces οὐκ ἐπαύετο καὶ non sunt in MS. c τοσοῦτον μὲν ἐγένετο. d ὁ. e MS. habet Κριτοβούλῳ ἐπιτρέψαι, omissa voce Τορωναίῳ.

Epistolæ fagittis alligatæ, proditorem indicarunt, non tamen punitum. Circa Pallenen cluvies & cædes Persarum. Artabazus reversus ad Mardonium. Navales reliquiæ versus Ioniam.

fruſtrante jactu humerum cujuſdam Potidæatæ percuſſit. Quem faucium turba quum circumcurriſſet, ut adſolet in bello fieri, hi ſubito ſagittam, quum animadverterent libellum, nacti detulerunt ad magiſtratus. aderat autem & ceterorum Pallenenſium commilitium. Perlecto libello magiſtratus & cognito proditionis autore, non tamen cenſuerunt Timoxenum eſſe proditionis ſupplicio plectendum, Scionææ civitatis gratia, ne in poſterum ſemper Scionæi pro proditoribus haberentur. Atque hunc quidem in modum Timoxenus proditionis manifeſtus fuit. Artabazum vero tres jam
129 menſes obſidentem ingens æſtus maris excepit, & is diutius: unde barbari videntes locum factum lacunoſum, in Pallenen conceſſerunt. cujus itineris quum duas partes permeaſſent, tres aliæ ſupererant, quas ubi pertranſiſſent, oportebat intrare Pallenen. ſed eas ibi tanta maris æſtuatio invaſit, quanta nunquam extiterat, ut indigenæ ajunt, quum ea frequenter illic acciderit. Eorum qui nandi erant ignari, interiere: qui erant gnari, eos Potidæatæ navigiis adorti trucidavere. Hujus autem æſtus ac reſtagnationis & cladis Perſarum ferunt Potidæatæ hinc cauſſam extitiſſe, quod iſti è Perſis qui ſunt à mari oppreſſi, in templum Neptuni & ejus ſimulacrum quod ſitum eſt in ſuburbano, impie ſe geſſerant. Hanc fuiſſe cauſſam illi videntur mihi vere dicere. Eos autem qui ſuperavere, Artabazus in Theſſaliam ad Mardonium duxit. Et cum iis qui regem reduxerunt ita eſt a-
130 ctum. Navalis autem Xerxis exercitus qui ſuperfuerat, ubi à Salamine fugiens attigit Aſiam, rege & copiis è Cherſoneſo Abydum traducto, hyemavit apud Cymam. Idem primo ſtatim vere Samum convenit, ubi nonnullæ etiam naves hyemaverant. Ejus claſſis plerique propugnatores erant ex Perſis & Medis, ducesque iis acceſſerant, Mardontes Bagæi, & Artayntes Artachæi filius, cujus patruelis Amitres ab eodem aſcitus erat iſtorum collega. Hi utpote magnopere percuſſi, non altius proceſſerant occaſum verſus, neque ullus ad hanc neceſſitatem eos adegit; ſed Samo deſidentes Ioniam cuſtodiebant ne deficeret, trecentas naves cum Ioniis habentes. Neque expectabant Græcos in Ioniam ituros, ſed illis ſatis fore, ſi ſua tutarentur; duχωρέων τάτε, βάλλει ἀνδρὸς Ποτιδαιήτεω τὸ ὦμον· τὸ δὲ, βληθέντα τοιόνδε μοι λόγον, (οἷα φιλέει γίνεσθαι ἐν πολέμῳ) οἱ αὐτίκα τὸ τόξευμα λαβόντες, ὡς ἔμαθον τὸ βιβλίον, ἔφερον ἐπὶ τοὺς στρατηγούς· παρῆσαν [a] δὲ καὶ τῶν ἄλλων Παλληνεώων συμμαχίη. τοῖσι δὲ στρατηγοῖσι ἐπιλεξαμένοισι τὸ βιβλίον, καὶ μαθοῦσι τὸ αἴτιον τῆς προδοσίης, ἔδοξε μὴ καταστρωτῆξαι Τιμόξεινον προδοσίῃ, τῆς Σκιωναίων πόλιος εἵνεκα, μὴ νομιζοίατο εἶναι Σκιωναῖοι ἐς τὸ μετόπισθε χρόνον αἰεὶ προδόται. ὁ μὲν δὴ τοιούτῳ τρόπῳ ἐπάις ἐγένετο. Ἀρταβάζῳ δὲ, ἐπιδὴ πολιορκέοντι ἐγένοντο τρεῖς μοῖραι, γίνεται ἄμπωτις τῆς θαλάσσης μεγάλη, καὶ χρόνον ἐπὶ πολλόν. ἰδόντες δὲ οἱ βάρβαροι τέναγος γιγνόμενον, παρῆσαν ἐς τὴν Παλλήνην. ὡς δὲ τὰς δύο μὲν μοίρας διεξεπόρευσαν, ἔτι δὲ τρεῖς ὑπελοιποι ἦσαν, τὰς διελθοῦσας χρεὼν ἦσαν εἶναι ἐν τῇ Παλλήνῃ, ἐπῆλθε πλημμυρὶς τῆς θαλάσσης μεγάλη, ὅση ἐδεδμά κω, ὡς οἱ ἐπιχώριοι λέγουσι, πολλάκις γιγνομένη. οἱ μὲν δὴ νέειν αὐτέων οὐκ ἐπισταμένους διεφθείροντο, τοὺς δὲ ἐπισταμένους Ποτιδαιῆται ἐπιπλώσαντες πλοίοισι ἀπώλεσαν. αἴτιον δὲ λέγουσι Ποτιδαιῆται τῆς τε ῥηχίης καὶ τῆς πλημμυρίδος καὶ ὅ Περσικὸν πάθος γενέσθαι τόδε, ὅτι τοῦ Ποσιδέωνος ἐς τὸν νηὸν καὶ τὸ ἄγαλμα τὸ ἐν τῷ περιστύῳ ἱσίεσαν ἕτοι τῶν Περσέων τοίπερ καὶ διεφθάρησαν ὑπὸ τῆς θαλάσσης. αἴτιον δὲ τοῦτο λέγοντες, εὖ λέγειν ἔμοιγε δοκέουσι. τοὺς δὲ περιγινομένους ἀπῆγε Ἀρτάβαζος ἐς Θεσσαλίην παρὰ Μαρδόνιον. ὅτοι μὲν οἱ περὶ πέμψαντες βασιλῆα, ὅτῳ ἔπεμπον [b]. Ὁ δὲ ναυτικὸς ὁ Ξέρξεω [c] περιγινόμενος, ὡς περὶ μιξε τῇ Ἀσίῃ, φεύγων ἐκ Σαλαμῖνος, καὶ βασιλῆά τε καὶ τὴν στρατιὴν ἐκ Χερσονήσου διεπόρθμευσε ἐς Ἄβυδον, ἐχείμασε ἐν Κύμῃ. ἔαρος δὲ ἅμα ἐπιλάμψαντος, πρὸς Σάμον ἔπλεε· αἱ δὲ τῶν νηῶν ἐχείμασαν αὐτοῦ. Περσέων δὲ καὶ Μήδων οἱ πλεῖστοι ἐπεβάτευον. στρατηγοὶ δέ σφι ἐπῆλθον, Μαρδόντης τε ὁ Βαγαίου καὶ Ἀρτεμπάτης ὁ Ἀρταχαίου· συνῆρχε δὲ τοῖσι [d] καὶ ἀδελφεὸς αὐτοῦ Ἀρτεμπάτῃ προσκεκλημένος ὁ Ἀμήστρης· ἦν δὲ μεγάλως πληθύων, ὑπὸ πρόσσω τε τὸ πρὸς ἑσπέρης, ὑπὸ ἐπλευσάγκαζε ὀλίγους· ἀλλ' ἐν τῇ Σάμῳ κατήμενοι, ἐφύλασσον τὴν Ἰωνίην μὴ ἀποστῇ, νῆας ἔχοντες σὺν τῇσι Ἰάσι τριηκοσίας. ὑπὸ μὲν ὀλίγου προσεδέχοντο τοὺς Ἕλληνας προσπλεύσεσθαι ἐς τὴν Ἰωνίην, ἀλλ' ἀποτρέψειν σφι τὴν ἑωυτῶν φυλάσσειν· ὡς θυμένοισι

Rrr 3 μένοισι

a παρῆσαν. b Hæ duæ voces ὅτῳ ἔπεμπον absunt ab MS. c ναυτικὸς στρατὸς ὁ Ξέρξεω. d τοῖσι.

μεύμενοι ὅτι σφέας οὐκ ἐπεδίωξαν φεύγοντας ἐκ Σαλαμῖνος, ἀλλ' ἄσμενοι ἀπαλλάσσοντο. κατὰ μὲν νυν τὴν θάλασσαν εὐσωμένοι ἦσαν τῷ θυμῷ, πεζῇ δὲ ἐδόκεον πολλῷ κρατήσειν τὸν Μαρδόνιον. ἐόντες δὲ ἐν Σάμῳ, ἅμα μὲν ἐβουλεύοντο εἴ τι δυναίατο [a] κακὸν τοὺς πολεμίους ποιέειν, ἅμα δὲ καὶ ὑπακούσεσθαι ὅκη πείσεται τὰ Μαρδονίου πρήγματα. Τοὺς δὲ Ἕλληνας τό, τε ἔαρ γιγνόμενον ἤγαγε, καὶ Μαρδόνιος ἐν Θεσσαλίῃ ἐών. ὁ μὲν δὴ πεζὸς ἅκων συνελέγετο· ὁ δὲ ναυτικὸς ἀπῖκτο ἐς Αἴγιναν, νῆες ἀριθμὸν δέκα καὶ ἑκατόν. στρατηγὸς δὲ καὶ ναύαρχος ἦν Λευτυχίδης ὁ Μενάρεος, τοῦ Ἡγησίλεω, τοῦ Ἱπποκρατίδεω, τοῦ Λευτυχίδεω, τοῦ Ἀναξίλεω, τοῦ Ἀρχιδήμου, τοῦ Ἀναξανδρίδεω, τοῦ Θεοπόμπου, τοῦ Νικάνδρου, τοῦ Χαρίλου, τοῦ Εὐνόμου, τοῦ Πολυδέκτεω, τοῦ Πρυτάνιος, τοῦ Εὐρυφῶντος, τοῦ Προκλέος, τοῦ Ἀριστοδήμου, τοῦ Ἀριστομάχου, τοῦ Κλεοδαίου, τοῦ Ὕλλου, τοῦ Ἡρακλέος· ἐὼν δὲ ἑτέρης οἰκίης τῆς βασιληίων. ἕπτα πάντες, πλὴν τῶν δυῶν τῶν μὴ Λευτυχίδεω πρώτων καταλεχθέντων, οἱ ἄλλοι, βασιλῆες ἐγένοντο Σπάρτης· Ἀθηναίων δὲ ἐστρατήγεε Ξάνθιππος ὁ Ἀρίφρονος. Ὡς δὲ παρεγένοντο ἐς τὴν Αἴγιναν πᾶσαι αἱ νῆες, ἀπῖκτο Ἰώνων ἄγγελοι ἐς τὸ στρατόπεδον τῶν Ἑλλήνων· οἱ καὶ ἐς τὴν Σπάρτην ὀλίγῳ πρότερον τυραννίδων ἀπικόμενοι, ἐδέοντο Λακεδαιμονίων ἐλευθεροῦν τὴν Ἰωνίην, τὸν καὶ Ἡρόδοτος ὁ Βασιλείδεω ἦν· οἱ στασιῶται σφι γενόμενοι, ἐπεβάλοντο θανάτου Στράτιν τὸν Χίον τυραννεύοντα, ἐόντες ἑξακόσιοι ἐπιλεκτοί. ἐπεξελεύσαντες δὲ ὡς φανεροὶ ἐγένοντο, ἐξενείκαντο τὴν ἐπιχείρησιν ἑνὸς τῶν μετεχόντων, ὕστερον δὲ οἱ λοιποὶ ἐξ ἐόντες ὑπεξέσχον ἐκ τῆς Χίου, καὶ ἐς Σπάρτην ἀπίκοντο, καὶ δὴ καὶ τότε ἐς τὴν Αἴγιναν, τῶν Ἑλλήνων δεομένοι καταπλῶσαι ἐς τὴν Ἰωνίην· οἱ προήγαγον αὐτοὺς μόγις μέχρι Δήλου. τὸ γὰρ πρόσω πᾶν δεινὸν ἦν τοῖσι Ἕλλησι, ὅτι τῶν χώρων ἐῦσι ἐμπείροισι, στρατιῆς τε πάντα πλέα ἐδόκεε εἶναι· τὴν δὲ Σάμον ἠπίστατο δόξῃ καὶ Ἡρακλέας στήλας ἴσον ἀπέχειν. συνέπιπτε δὲ τοιόνδε, ὥστε τοὺς μὲν βαρβάρους τὸ πρὸς ἑσπέρης ἀνωτέρω Σάμου μὴ τολμᾶν καταπλώσαι καταῤῥωδηκότας, τοὺς δὲ Ἕλληνας, χρηϊζόντων Χίων τὸ πρὸς τὴν ἠῶ καλωτέρω Δήλου. ὕστω δέος τὸ μέσον ἐφύλασσόν σφεων. Οἱ μὲν δὴ Ἕλληνες ἔπλωον ἐς τὴν Δῆλον· Μαρδόνιος δὲ πρὸς τὴν Θεσσαλίην ἐχείμαζε.

a εὐναυλ.

Vere primo pedites Græci tardiores, at classis it circa Æginam Leutychide xxi ab Hercule, duce & Xanthippo. Occasio Ionum Græcos orantium liberare Ioniam. Ignari tunc Græci rerum ultra Delon.

ducta ex hoc conjectura, quod ipsos è Salamine fugientes non fuissent insequuti, sed libenter abscessissent. Ac mari quidem victi erant animo; at longe superiorem terra Mardonium futurum arbitrabantur. Qui dum Sami erant, simul consultabant si quid mali possent facere hostibus, simul etiam subausculta- bant quonam res Mardonii caderent. At 131
Græcos excitabat tum veris adventus, tum Mardonius in Thessalia agens. & eorum quidem exercitus pedestris nondum cogebatur: naves autem Æginam abierant numero centum ac decem, præfecto atque navarcho Leutychide, qui fuit Menaris, qui fuit Agesilai, qui fuit Hippocratidæ, qui fuit Leutychidis, qui fuit Anaxilai, qui fuit Archidami, qui fuit Anaxandridæ, qui fuit Theopompi, qui fuit Nicandri, qui fuit Charili, qui fuit Eunomi, qui fuit Polydectis, qui fuit Prytanis, qui fuit EUryphontis, qui fuit Proclis, qui fuit Aristodemi, qui fuit Aristomachi, qui fuit Cleodæi, qui fuit Hylli, qui fuit Herculis filius, ex altera regum familia. Hi omnes, præter duos qui post Leutychidem primi commemorati sunt, reges Spartæ fuerunt: Athenienſium autem, duce Xanthippo Ariphronis filio. Hac 132
omni classe Æginam profecta, adveniunt in Græcorum castra nuncii Ionum iidem qui paulo ante ierant Spartam ad orandos Lacedæmonios ut Ioniam liberarent, quorum unus fuit Herodotus Basilidæ filius. Hi septem omnino erant, qui conjuratione inter se facta de trucidando Stratte Chii tyranno, postea conspiratione patefacta per unum qui particeps erat, ceteri qui sex erant, è Chio se subduxerunt, Spartamque se contulerunt, & tunc Æginam, oraturi Græcos ut in Ioniam navigarent; ægreque exoratos Delon usque perduxere. Nam ulteriora omnia Græcis formidolosa erant, cum locorum ignaris, tum plena omnia hostium esse videbantur, & Samum vero sciebant opinione & Herculis columnas tantundem distare. Contigitque huic rei, ut neque barbari occidentem versus supra Samum navigare auderent, metu perterriti; neque Græci Chiorum rogatu, orientem versus, infra Delon. ita timor medium eorum tuebatur. Dum 133
Græci navigavere Delon, Mardonius qui in hibernis circa Thessaliam erat, in-

Mardonii cupiditas sciendi futuri ex oraculo. Oracula Græca Mus consulit. Affinitas regum Macedoniæ cum Persis. Alabanda.

inde movens misit ad oracula quendam genere Europensem, cui nomen Mus, jubens ut ubicunque consulens vaderet ac pertentans quæ liceret. Quid tandem volens ab oraculis scire talia mandaverit, haud compertum habeo. non enim memoratur: opinor autem ob nihil aliud
134 mississe quam de rebus præsentibus. Constat hunc Myn in Lebadiam venisse, & mercede corrupto quodam indigenarum ad Trophonium descendisse, & in Abas Phocensium, ad oraculum: quinetiam ad Thebas primum quum adisset, ibi tum Apollinem Ismenium consuluisse, quod illic, quemadmodum in Olympia, fas est in templis sciscitari oracula: tum ab quodam peregrino & non Thebano, pecunia corrupto, impetravisse ut in Amphiarai iret dormitum. Ideo autem nemini Thebano licet eo in loco vaticinari, quod quum Amphiaraus optionem eis per oracula dedisset, utrum mallent eligere ex his, vate uti se an auxiliatore, alterutro carentes: Thebani sibi auxiliatorem eum maluerunt. ea propter nefas est
135 ulli Thebano illic obdormiscere. Tunc autem maximum extitisse miraculum à Thebanis mihi narratur: Myn Europensem, pervestigatis omnibus oraculis, isse etiam ad fanum Apollinis Ptoi. vocatur autem id fanum ita; sed est Thebanorum, situm supra paludem Copaidem, ad montem, proxime urbem Acræphiam. Ad hoc templum postquam perveniisset is qui Mus appellaretur, sequutos eum tres urbanos viros publice delectos ad describenda ea quæ homini responderentur. & statim antistitem barbara lingua usam: & qui eos subsequebantur, stupuisse audientes barbaram linguam pro Græca. Quumque nescirent quid in præsenti negocio agerent, Myn Europensem pugillares ab eis quos ferebant abstuliisse, & in illis ea quæ dicerentur à propheta exaratse, eaque, ut dicebant, lingua Carica: & ubi illa scripsisset, digressum in Thessaliam abiisse.
136 Ea Mardonius intelligens quid dicerent, nuncium dehinc Athenas mittit Alexandrum Macedonem Amyntæ filium, tum quia in eum propensi erant Persæ, (quippe cujus sororem Gygæam Amyntæ filiam in matrimonio habuerat Bubares vir Persis, ex qua genuerat Amyntam in Asia, avi materni ferentem nomen, cui ab rege data erat colenda urbs Phrygiæ A-

ζε. ἐνθεῦτεν ἢ ὁρμεώμενος, ἔπεμπε κατὰ τὰ χρηστήρια ἄνδρα Εὐρωπέα γλῶσ-, τῷ ὄνομα ἦν Μῦς· ἐντελλόμενος πανταχῇ μιν χρησόμενον ἐλθεῖν, τι οἷά τε ἦν σφι ὑποπτήσσοντα. ὁ, τι μὲν βουλόμενος ἐκμαθέειν ὡς τὰ χρηστήρια ταῦτα ἐνετέλλετο, οὐκ ἔχω φράσαι· (ἐγὼ μὲν οὖν λέγω τάδε) δοκέω δέ μιν ἔγωγε περὶ τῶν παρεόντων πρηγμάτων, καὶ οὐκ ἄλλων περὶ πέμψαι. Οὗτος ὁ Μῦς ἐς τε Λεβάδειαν ἀπικόμενος φαίνεται, καὶ μισθῷ πείσας τὸν ὑπάρχοντα ἄνδρα, καταβῆναι οἱ ἐς Τροφώνιον· καὶ ἐς Ἄβας τὰς Φωκέων ἀπικόμενος ἦλθε τὸ χρηστήριον. καὶ δὴ καὶ ἐς Θήβας πρῶτα ὡς ἀπίκετο, τοῦτο μὲν, τῷ Ἰσμηνίῳ Ἀπόλλωνι ἐχρήσατο· ἔστι δὲ, καθάπερ ἐν Ὀλυμπίῃ, ἱροῖσι αὐτόθι χρηστηριάζεσθαι. τοῦτο δὲ, ξείνου τινὰ ἕνα Θηβαίων χρήμασι πείσας, καλεσάμενος ἐς Ἀμφιάρεω[a]· Θηβαίων δὲ ἐόντι ἔξεστι μαντεύεσθαι αὐτόθι μοῦνα τόδε· ἐκέλευσε σφέας[b] ὁ Ἀμφιάραος μοῦνα χρηστηρίων πιεύμενος, ὁκότερα βέλονται ἑλέσθαι τιτάων, ἑωυτῷ ἢ ἄτε μαντὶ χρέεσθαι, ἢ ἄτε σύμμαχῳ, τοῦ ἑτέρου ἀπεχομένους· οἱ δὲ σύμμαχόν μιν εἵλοντο εἶναι. μοῦνα τοῦτο μὲν οὐκ ἔξεστι Θηβαίων ἑνὶ αὐτόθι καταγνωμονῆσαι. Τότε δὲ θῶυμά μοι μέγιστον γενέσθαι λέγεται τῶν Θηβαίων· ἐλθεῖν ἄρα τὸν Εὐρωπέα Μῦν, ἐξεπισταμένον πάντα τὰ χρηστήρια, καὶ ἐς τοῦ Πυθίου Ἀπόλλωνος τὸ τέμενος· τοῦτο δὲ τὸ ἱρὸν, καλέεται μὲν Πυθίων, ἔστι δὲ Θηβαίων· κεῖται δὲ ὑπὲρ τῆς Κωπαΐδος λίμνης τοῦτο ἔρεϊ, ὑπωρείτιον Ἀκραιφίης πόλιος. ἐς τοῦτο τὸ ἱρὸν ἐπεί τε παρεγένετο τὸν καλεόμενον τοῦτον Μῦν, ἕπεσθαι δέ οἱ [c] τοὺς ἀστοὺς ἐκέλευε ἄνδρας τρεῖς ἀπὸ τοῦ κοινοῦ, οἳ ἀπογραψόμενοι τὰ χρηστήρια ἔμελλον. καὶ τούτους τε τὴν ἀπόμοιρον βαρβάρῳ γλώσσῃ χρᾶν· καὶ τοὺς μὲν ἑπομένους τῶν Θηβαίων ἐν θωύματι ἔχεσθαι ἀκούοντας βαρβάρου γλώσσης ἀντὶ Ἑλλάδος· οὐδὲ ἔχειν, ὅ, τι χρήσωνται τῷ παρεόντι πρήγματι· τὸν δὲ Εὐρωπέα Μῦν ἐξαρπάσαντα παρ' αὐτέων τὴν ἐφέρουσι δέλτον, τὰ λεγόμενα ὑπὸ τοῦ προφήτεω γράψαντα ἐς αὐτήν. (Φάναι δὲ Καρίῃ μιν γλώσσῃ χρῆσθαι) συλλεξάμενον δὲ, οἴχεσθαι ἀπιόντα ἐς Θεσσαλίην. Μαρδόνιος δὲ ἐπιλεξάμενος ὅ, τι δὴ ἦν λεγόμενα τὰ χρηστήρια, μετὰ ταῦτα ἔπεμψε ἄγγελον ἐς Ἀθήνας Ἀλέξανδρον τὸν Ἀμύντεω, ἄνδρα Μακεδόνα· ἅμα μὲν, ὅτι οἱ προξεναὶ οἱ Πέρσαι ἔσαν. (Ἀλεξάνδρου γὰρ ἀδελφεὴν Γυγαίην, Ἀμύντεω δὲ θυγατέρα, Βουβάρης ἀνὴρ Πέρσης ἔσχε, ἐκ τῆς οἱ ἐγεγόνεε Ἀμύντης ὁ ἐν τῇ Ἀσίῃ, ἔχων τὸ οὔνομα τοῦ μητροπάτορος· τῷ δὴ ἐπεβασίλευε τῆς Φρυγίης ἑσπόμη Ἀλά-

a Ἀμφιάρεω. b σφίσι. c ἕπεσθαί οἱ.

Mardonii conatus in reconciliandis Athenienſibus per Alexandrum Macedonem. Occaſio regni Macedonici ab Perdicca Temenida conſtituti.

Α'λάβανδα πόλις μεγάλη νέμεσθαι) ἅμα τε ὁ Μαρδόνιος πυθόμενος ὅτι φιλόξενός τε εἴη καὶ εὐεργέτης ὁ Α'λέξανδρος, ἔπεμπε. τὰς γὰρ Α'θηναίους ἅτε ἐδόκεε μάλιστα προσκτήσεσθαι, λεών τε πολλὸν ἄρα ἀκόντων εἶναι καὶ ἄλκιμον· τά τε κατὰ τὴν θάλασσαν συντυχόντα σφι παθήματα κατεργασαμένους μάλιστα Α'θηναίους ἠπίστατο. τούτεων γὰρ προσγωμένων, κατήλπιζε εὐπετέως τε θαλάσσης κρατήσειν· τάπερ ἂν καὶ ἐγένετο. πεζῇ τε ἐδόκεε πολλῷ εἶναι κρέσσων. ἔτω τε ἐλογίζετο κατυπερθὲ οἱ τὰ πρήγματα ἔσεσθαι τῶν Ε'λληνικῶν. τάχα δ' ἂν καὶ τὰ χρησήρια ταῦτα οἱ προλέγοι [a] συμβουλεύοντα σύμμαχον τὸν Α'θηναῖον ποιέεσθαι· τοῖσι δὴ πυθόμενοι ἔπεμπε. Τῷ γὰρ Α'λεξάνδρῳ τότε ἕβδομος γενεὴ ἦρχε Περδίκκης ἐών, ὁ κτησάμενος τὸν Μακεδόνων τὴν τυραννίδα τρόπῳ τοιῷδε· ἐξ Α'ργεος ἔφυγον ἐς Ι'λλυριοὺς τρεῖς Τημενοῦ ἀπόγονοι ἀδελφεοί, Γαυάνης τε καὶ Α'έροπος καὶ Περδίκκης· ἐκ δὲ Ι'λλυριῶν ὑπερβαλόντες ἐς τὴν ἄνω Μακεδονίην, ἀπίκοντο ἐς Λεβαίην πόλιν. ἐνθεῦτεν καὶ ἐπὶ θυρέων ὀλίγοισι μισθῷ ἐθήτευον παρὰ τῷ βασιλέι, ὁ μὲν, ἵππους νέμων· ὁ δὲ, βοῦς· ὁ δὲ νεώτατος αὐτέων Περδίκκης, τὰ λεπτὰ τῶν προβάτων. ἔσαν γὰρ τοπάλαι καὶ αἱ τυραννίδες τῶν ἀνθρώπων ἀσθενέες χρήμασι, οὐ μόνον ὁ δῆμος. ἡ δὲ γυνὴ τοῦ βασιλῆος, αὐτὴ τὰ σιτία σφι ἔπεσσε. ὅκως δὲ ὀπίῴη [b] ὁ ἄρτος τοῦ παιδὸς τοῦ θητὸς τοῦ Περδίκκεω, διπλήσιος ἐγίνετο αὐτὸς ἑωυτοῦ. ἐπεὶ δὴ αἰεὶ τωὐτὸ τοῦτο ἐγίνετο, εἶπε πρὸς τὸν ἄνδρα ἑωυτῆς. ὡς δὴ ἤκουσε, ἐπῆλθέ οἱ αὐτίκα ὡς εἴη τέρας, καὶ φέροι ἐς μέγα τι. καλέσας δὴ τοὺς θῆτας, προηγόρευέ σφι ἀπαλλάσσεσθαι ἐκ γῆς τῆς ἑωυτοῦ. οἱ δὴ, τὸ μισθὸν ἔφασαν δίκαιον εἶναι ἀποδιδόντες [c], ἔτω ἐξιέναι· ἐνθαῦτα ὁ βασιλεὺς, ἔτι μισθοῦ πέρι ἀκούσας, ἐπὶ μὲν καὶ τῷ καπνοδόκῃ ἐς τὸν οἶκον ἐσέχων ὁ ἥλιος, εἶπε, πρὸς τοὺς ἡμετέρους, Μισθὸν δὲ ὑμῖν ἐγὼ ὑμέων ἄξιον τόνδε ἀποδίδωμι· δείξας τὸν ἥλιον. ὁ μὲν δὴ Γαυάνης τε καὶ ὁ Α'έροπος οἱ πρεσβύτεροι ἔσαν ἐκπεπληγμένοι, ὡς ἤκουσαν ταῦτα. ὁ δὲ παῖς, ἐτύγχανε γὰρ ἔχων μάχαιραν, εἶπας τάδε, Δεκόμεθα [d] ὦ βασιλεῦ τὰ δίδοις, προσχράσθαι τῇ μαχαίρῃ ἐς τὸ δαφορθῆναι τοῦ οἴκου τὸν ἥλιον. προσχρήσας δὲ, ἐς τὸν κόλπον τρὶς ἀρυσάμενος τοῦ [e] ἡλίου, ἀπαλλάσσετο αὐτός τε καὶ οἱ μετ' αὐτόν [f]. οἱ μὲν δὴ ἀπέσαν. Τῷ δὲ βασιλέι σημαίνει τις τῶν παρέδρων οἷόν τι χρῆμα ποιήσαι ὁ παῖς, καὶ ὡς σὺν νόῳ ἐκείνων ὁ νεώτατος λάβοι τὰ δεδομένα. ὁ δὲ, ταῦτα ἀκούσας, καὶ ὀξυθυμίσας, πέμπει ἐπ' αὐτοὺς ἱππέας ἀπολέοντας. πόταμος δέ ἐστι

Alabanda) tum quia audiebat hoſpitalem atque munificum eſſe virum, Mardonius mittendum duxit: hac præcipue ratione arbitratus ſe conciliaturum ſibi Athenienſes, populum & multum & ſtrenuum eſſe audiens, & qui cladis Perſicæ in mari acceptæ præcipuus autor extitiſſet. Quibus ſibi conciliatis, ſpem concipiebat facile potiundi maris, prout etiam contigiſſet. nam terreſtribus copiis longe ſuperior eſſe videbatur. Ita colligebat ſuas res fore ſuperiores rebus Græcorum. Cui fortaſſis oracula illa reddita ſuadebant, ut Athenienſem ſibi ſocium aſciſceret. His obtemperans, Alexandrum hunc mittebat ſeptimum à Perdicca, qui Macedonum tyrannidem obtinuit hunc in modum: Tres fratres à Temeno oriundi, Gavanes, Aëropus, Perdiccas, ex Argo in Illyricos profugerunt: & ex Illyriis tranſgreſſi ſuperiorem Macedoniam, pervenerunt ad urbem Lebæam. ubi ſe ad mercenariam operam regi locaverunt, unus quidem equis, alter vero bobus, minimus autem natu, minutis pecoribus paſcendis. Erant enim olim quoque imperia hominum debilia in re nummaria, non ſolum popularis ſtatus: ipſa autem regi ſua uxor coquebat cibaria. Quum panis pueri mercenarii Perdiccæ coqueretur, efficiebatur altero tanto major quam erat; id ipſum quoniam ſemper contingebat, indicavit marito. Ille ut audivit, illico eum ingreſſa eſt opinio, quaſi oſtentum foret, ac cederet in aliquid magnum: moxque accitis mercenariis, ut à ſua terra diſcederent, imperavit. Et quum iſti dicerent, ita demum ſe abſcedere juſtum eſſe, ubi mercedem accepiſſent: ibi rex de mercede audiens quum forte per fumarium ſol penetraret in domum, Hunc, inquit, ſolem oſtendens, dignam vobis mercedem reddo. Hæc audientes majores natu Gavanes & Aëropus, ſtetere attoniti. at puer, Accipimus rex quæ das, præloquutus, gladio (nam gladium gerebat) circumſcripſit in pavimento domus ſolem: circumſcriptumque quum ter in ſinum ſuum hauſiſſet, abiit cum ceteris. Quale autem eſſet id quod fecerat puer, & quod cum illorum aſſenſu acceperit minimus natu, renunciat quidam aſſeſſorum regi. Hoc audito, rex ira percitus equites ad eos interimendos mittit. Eſt autem in ea regione amnis cui

137

138

a προλέγει. b ὀπίζω. c ἀπολαβόντες. d MS. habet τάδε ὦδε δικόμεθα. e ἀρυτάμενος ἐκ τοῦ. f MS. habet μετ' ἐκείνου.

Horti Midæ. Silenus captus. Bermius mons. Temenidæ Macedoniam tenent. Regum nomina. Alexandri oratio ad Athenienſes, ſuadens pacem cum Xerxe.

cui tanquam Soſpitatori immolant ex incolis iſtis poſteri ab Argo orti: hic amnis, poſteaquam eum Temenidæ tranſierant, ita auctus fluxit, ut ab equitibus tranſiri nequierit. Temenidæ in aliam Macedoniæ plagam tranſgreſſi, habitarunt prope hortos qui ferebantur eſſe Midæ Gordio geniti, quibus in hortis ſua ſponte naſcuntur roſæ ſexagenûm foliorum ſingulæ, fragrantiori odore quam ceteræ; in quibus etiam ut fertur à Macedonibus, Silenus fuit exceptus. Super eos hortos ſitus eſt mons, nomine Bermius, per hyemem inacceſſus. Hinc egreſſi poſtquam eam plagam obtinuerunt Temenidæ, ce-
139 teram Macedoniam ſubegerunt. Ab hoc autem Perdicca hunc in modum Alexander oriundus eſt: Amyntæ filius fuit Alexander, Amyntas Alcetæ, pater Alcetæ fuit Aëropus, Aëropi Philippus, Philippi Argæus, hujus Perdiccas, qui paravit imperium. Ita Amyntæ fuit A-
140 lexander filius. Qui ubi Athenas venit à
1 Mardonio miſſus, ita verba fecit, Viri Athenienſes, Mardonius hæc inquit, Nuncius mihi ab rege venit in hæc verba, Athenienſibus injurias quas mihi intulerunt omnes remitto. nunc autem, Mardoni, ita facito: partim quidem eis regionem reddito: partim aliam inſuper ad iſtam pro ſuo arbitratu capiant, ſuisque legibus potiantur. Quinetiam eorum templa, ſi mecum fœdus inire volent, omnia quæ ego incendi, reſtituito. Hæc quum mihi allata eſſent, neceſſe habeo iſta exequi, niſi per vos ſteterit. Ego vero hæc vobis duco dicenda. Nunc quid inſanitis, bellum regi inferentes, cui nec unquam præſtare, nec ſemper obſtare poteritis? Noſtis enim Xerxis & copias bellicas & facta: auditis quoque nunc de exercitu qui mecum eſt: quod ſi etiam nos ſuperaveritis atque viceritis, cujus nulla vobis, ſi bene ſapitis, ſpes eſt, alius huic par exercitus eſt adfuturus. Nolite igitur, æquiparando vos regi, privari ſolo veſtro, & pro vobiſipſis aſſidue currere. imo redite in amicitiam, quum honeſtiſſime liceat vobis iram deponere rege huc propenſo. Eſtote liberi, ſocietate belli nobiſcum inita citra dolum & fraudem. Hæc me juſſit, Athenienſes, apud vos Mardonius dicere. Ego vero de mea in vos benevolen-
2 tia nihil commemorabo. neque enim nunc primum eam cognoveritis. Obſecro au-

ἐστὶ ἐν τῇ χώρῃ ταύτῃ, τῷ θύσοντι οἱ τῶνδε τῶν ἀνδρῶν ἀπ' Ἄργεος ἐπίγονοι σωτήρια. ἔτος, ἐπεί τε διέβησαν οἱ Τημενίδαι, μέγας ἔτω ἐρρύη ὥστε τὰς ἱππέας μὴ οἵους τε γενέσθαι διαβῆναι. οἱ δὲ, ἀπικόμενοι ἐς ἄλλην γῆν τῆς Μακεδονίης, οἴκησαν πέλας τῶν κήπων τῶν λεγομένων εἶναι Μίδεω τοῦ Γορδίεω· ἐν τοῖσι φύεται αὐτόματα ῥόδα, ἓν ἕκαστον ἔχον ἐξήκοντα φύλλα, ὀδμῇ τε ὑπερφέροντα τῶν ἄλλων. ἐν τούτοισι δὲ ὁ Σιληνὸς τοῖσι κήποισι ἥλω, ὡς λέγεται ὑπὸ Μακεδόνων. ὑπὲρ δὲ τῶν κήπων ὄρος κεῖται, Βέρμιον οὔνομα, ἄβατον ὑπὸ χιμῶνος. ἐνθεῦτεν δὲ ὁρμεώμενοι, ὡς τούτων ἔσχον, καὶ ἐπέρφοντο τὴν ἄλλην Μακεδονίην. Ἀπὸ τούτου δὴ τοῦ Περδίκκεω Ἀλέξανδρος ὧδε ἐγένετο [a]. Ἀμύντεω πῶς ἦν Ἀλέξανδρος· Ἀμύντης δὲ, Ἀλκέτεω· Ἀλκέτεω δὲ παῖδα ἦν Ἄεροπος· τοῦ δὲ, Φίλιππος· Φιλίππου δ', Ἀργαίου· τοῦ δὲ, Περδίκκης, ὁ κτησάμενος τὴν ἀρχήν. ἐγένετο μὲν δὴ ὧδε Ἀλέξανδρος ὁ Ἀμύντεω. Ὡς δὲ ἀπίκετο ἐς τὰς Ἀθήνας πεμφθεὶς ὑπὸ Μαρδονίου, ἔλεγε τάδε, „Ἄνδρες Ἀθηναῖοι, Μαρδόνιος τάδε λέγει, Ἐ„μοὶ ἀγγελίη ἦκε παρὰ βασιλῆος, λέγουσα „τάδε, Ἀθηναίοισι τὰς ἁμαρτάδας τὰς ἐξ ἐκεί„νων ἐς ἐμὲ γενομένας πάσας μετίημι· νῦν τε „ὦδε Μαρδόνιε ποίεε. τοῦτο μὲν τὴν γῆν σφι „ἀποδοὺς· τοῦτο δὲ, ἄλλην πρὸς τούτῃ ἐλέσθων „αὐτοὶ ἥντινα ἂν ἐθέλωσι, ἐόντες αὐτόνομοι. ἱερά „τε πάντα σφι (ἢν δὴ βέλωνται γε ἐμοὶ ὁμολο„γέειν) ἀνόρθωσον, ὅσα ἐγὼ ἐνέπρησα. τοιῶν δὲ „ἀπιγμένων, ἀναγκαίως ἔχει μοι ποιέειν ταῦτα, ἢν „μὴ τὸ ὑμέτερον αἴτιον γένηται. λέγω δὲ ὑμῖν τά„δε, Νῦν τί μαίνεσθε πόλεμον βασιλέϊ ἀνταί„ρόμενοι; οὔτε γὰρ ἂν ὑπερβάλοισθε, οὔτε οἷοί τε „ἐστὲ ἀντέχειν τὸν πάντα χρόνον. εἴδετε μὲν γὰρ τὴν „Ξέρξεω στρατηλασίης τὸ πλῆθος, καὶ τὰ ἔργα· „πυθάνεσθε δὲ καὶ τὸν νῦν παρεοῦσάν μοι δυνά„μιν· ὥστε καὶ ἢν ἡμέας ὑπερβάλησθε, καὶ νικήσητε, τοῦπερ ὑμῖν οὐδεμίη ἐλπὶς, εἰ περ εὖ „φρονέοιτε [b], ἄλλη παρέσται πολλαπλησίη. μὴ „ὦν βουλήσεσθε παρεισάμενοι βασιλέϊ, στρεσθαι „μὲν τὴν χώρης, θέειν δὲ αἰεὶ πρὸ ὑμέων αὐτῶν· „ἀλλὰ καταλύσεσθε [c]. παρέχει δὲ ὑμῖν κάλλιστα „καταλύσιος, βασιλεῦ ταύτῃ ὁρμημένῳ· ἐστὲ „ἐλεύθεροι, ἡμῖν ὁμοιχμίῃ σωθέντες ἄνδρα τε „δόλῳ καὶ ἀπάτῃ. Μαρδονίῳ μὲν ταῦτα ὦ Ἀ„θηναῖοι ἐπετέλεσε μοι εἰπαι πρὸς ὑμέας. ἐγὼ „δὲ πρὸ μὲν εὐνοίης τῆς πρὸς ὑμέας ἐούσης ἐξ ἐμεῦ, „οὐδὲν λέξω. ἐπεὶ δὲ ἂν νῦν πρῶτον ἐκμάθοιτε. πρὸσ-

Sff

χρήζω

a MS. habet ἐγένετο. b MS. φρονέοιτε. c καταλύσεσθε.

„χρήζω ὦ ὑμέων πείθεσθαι Μαρδονίῳ. ἐπορέω „γὰρ ὑμῖν οὐκ οἵοισί τε ἐσομένοισι τὸ πάντῃ χρό- „νον πολεμέειν Ξέρξῃ. εἰ γὰρ ἐνώρων τοῦτο ἐνὸν „ὑμῖν [a], οὐκ ἂν κοτε ἐς ὑμέας ἦλθον, ἔχων „λόγους τοῖσδε [b]. καὶ γὰρ δυνάμιος τοσοῦτον ἄνθρω- „πων ἡ βασιληΐς ἐστι καὶ χεὶρ τοσουτομήκης. ἢν „ὦν μὴ αὐτίκα ὁμολογήσητε, μεγάλα πρήγ- „ματα ἐπ' οἷσι ὁμολογέειν ἐθέλουσι, δείμαίνω „τοσοῦτον ὑμέων, οὐ τελέσω τε μάλιστα οἰκημένων „τῆς συμμάχων πάντων, αἰεί τε φθειρομένων. „μένων, ἐξαίρετόν τι μετάχμιον τιθεὶ γῆν ἐ- „κτημένων. ἀλλὰ πείθεσθε. πολλοῦ γὰρ ὑμῖν ἄξια „ταῦτα, εἰ βασιλεύς γε ὁ μέγας μούνοισι ὑμῖν „Ἑλλήνων τοὺς ἀμαρτάδας ἀπιεὶς, ἐθέλῃ φί- „λος γενέσθαι. Ἀλέξανδρος μὲν ταῦτα ἔλεξε. Λακεδαιμόνιοι δὲ, πυθόμενοι ἥκειν Ἀλέξανδρον ἐς Ἀθήνας, ἐς ὁμολογίην ἄξοντα τῷ βαρβάρῳ Ἀθηναίους, ἀναμνησθέντες τῶν λογίων, ὡς σφέας χρεὼν ἐστι ἅμα τοῖσι ἄλλοισι Δωριεῦσι ἐκπίπλειν ἐκ Πελοποννήσου ὑπὸ Μήδων τε καὶ Ἀθηναίων, κάρτα τε ἔδεισαν μὴ ὁμολογήσωσι τῷ Πέρσῃ Ἀθηναῖοι, αὐτίκα τί σφι ἔδοξε πέμπειν ἀγγέλους. καὶ δὴ συνέπιπτε ὥστε ὁμοῦ σφέων γίνεσθαι τὴν κατάστασιν. ἐπανέμειναν γὰρ οἱ Ἀθηναῖοι διατρίβοντες, εὖ ἐπιστάμενοι ὅτι ἔμελλον Λακεδαιμόνιοι πεύσεσθαι ἥκοντα τοῦδε τοῦ βαρβάρου ἄγγελον ἐπ' ὁμολογίῃ· πυθόμενοί τε, πέμψειν κατὰ τάχος ἀγγέλους. ἐπίτηδες ὦν ἐποίεον, ἐνδεικνύμενοι τοῖσι Λακεδαιμονίοισι τὴν ἑωυτῶν γνώμην. Ὡς δὲ ἐπάουσε λέγων Ἀλέ- ξανδρος, διαδεξάμενοι ἔλεγον οἱ ἀπὸ Σπάρ- „της ἄγγελοι, Ἡμέας δὲ ἔπεμψαν Λακεδαιμό- „νιοι δεησομένους ὑμέων, μήτε νεώτερον ποιέειν „μηδὲν κατὰ τὴν Ἑλλάδα, μήτε λόγους ἐνδέ- „κεσθαι παρὰ τοῦ βαρβάρου. ἔστε μὲν δίκαιον ἐδά- „μως, ἔστε κόσμον φέρον ἔτι γε ἄλλοισι Ἑλ- „λλείων ἐδαμοῖζι, ὑμῖν δὲ δὴ καὶ διαπάντων ἥ- „κιστα, πολλῶν εἵνεκα. ἐγείρατε μὲν τόνδε τὸν πό- „λεμον ὑμεῖς, ἀέκοντων ἡμέων βουλομένων, καὶ ὡς τὸ ὑμετέρης δεχῆς ὁ ἀγὼν ἐγένετο· νεῦν δὲ φέ- „ρει καὶ ἐς πᾶσαν τὴν Ἑλλάδα. ἄλλως τε, τυπτέων „ἁπάντων αἰτίην μεγάλην δουλοσύνης τοῖσι Ἕλλησι „Ἀθηναίους, ἐδαμῶς ἀναεκτέον· οἵτινες αἰεὶ καὶ „τὸ πάλαι [c] φαίνεσθε πολλοὺς ἐλευθερώσαντες „ἀνθρώπων. πιεζομένοισι μέντοι ὑμῖν σπουδὴ γε- „νέσθαι, καὶ ὅτι καρπῶν ἐστερήθητε [d] δισσῶν ἤδη, καὶ „ὅτι οἰκοφθορηθῆτε χρόνον ἤδη πολλόν. ἀντὶ τού- „των δὲ ὑμῖν Λακεδαιμόνιοί τε καὶ οἱ σύμμαχοι ἐπαγ-

autem ut Mardonio morem geratis, quos animadverto non ſemper validos fore ad gerendum cum Xerxe bellum: quales ſi animadverterem eſſe, nequaquam huc cum his verbis veniſſem. Quippe regis poteſtas ſupra humanam eſt & manus prælonga. Quod niſi propere paciſcamini, quum magnas proponant condiciones, quibus paciſci volunt, timeo veſtram vicem, qui ex omnibus ſociis maxime in via habitatis, & ſoli ſemper perdimini, & poſſideatis eximiam quandam terram in acierum intervallo poſitam. Itaque perſuadeant iſta vobis, quum ſint illa quantivis pretii, ſi rex iſte magnus vobis Græcorum ſolis injurias remittens, velit fieri amicus. Hæc Alexander. Quem Athenas ire ad inducendos in barbari ſocietatem Athenienſes quum audiſſent Lacedæmonii, id ne fieret vehementer extimuerunt, reminiſcentes oraculorum, quibus prædictum erat, fatale eſſe ut ipſi cum ceteris Dorienſibus è Peloponneſo ejicerentur à Medis pariter & Athenienſibus: ideoque ſine mora mittendos illuc cenſuere legatos. Et ſane contigit, ut concioni adeſſent Lacedæmonii. extraxerant enim Athenienſes tempus, probe ſcientes fore ut Lacedæmonii audirent venire à barbaro legatum ad ſocietatem contrahendam, & poſtquam audiſſent, celeriter miſſuri eſſent legatos. quare de induſtria id fecere declarantes Lacedæmoniis ſententiam ſuam. Ubi dicendi finem fecit Alexander, excipientes nuncii ab Sparta, ita loquuti ſunt, Nos vero miſere Lacedæmonii oratum vos, ne quid novi circa Græciam agatis, neque verba à barbaro admittatis. Id enim nullo modo juſtum ſit, neque decorum cum aliis ullis Græcis, tum inter omnes vobis, idque multis de cauſſis. Vos enim hoc bellum excitaſtis etiam nobis invitis, & propter imperium veſtrum eſt decertatum: quod certamen nunc in univerſam Græciam emanavit: præſertim vero horum omnium autores fieri ſervitutis Græcis Athenienſes res nullo pacto toleranda. quos conſtet ſemper jam inde à priſcis temporibus vindicaſſe multos homines in libertatem. Et triſtem quidem condicionem veſtram dolemus, quod jam bis proventu frugum fraudati eſtis, & jam diu domibus quæ dirutæ ſunt caretis. quo nomine Lacedæmonii vobis ac ceteri ſocii ſpon-

141

142

a MS. habet τοῦτο οὐ ὑμῖν. b τοιῶσδε. c αἰεὶ καὶ τὸ πάλαι. d ἐστέρησθε.

ſpondent ſe uxores veſtras & omnia ad bellum inutilia ad domeſticos pertinentia, quoad bellum hoc ſteterit, alituros. Neque vobis Alexander Macedo perſuadeat, molliens Mardonii orationem. facit enim quod ſibi faciendum eſt: quippe qui tyrannus tyranno operam præſtat. Sed non ſunt hæc ab vobis facienda, ſiquidem recte ſapitis, qui ſcitis nihil barbaris eſſe neque fidum neque verum.
143 Hæc quum nuncii dixiſſent, Athenienſes Alexandro quidem ita reſponderunt, Et ipſi cognitum habemus hoc, vires Medo etiam atque etiam majores eſſe quam nobis, ut id nihil oportuerit exprobrare: attamen in tutanda libertate eatenus reſiſtemus, quatenus valebimus. ſocietatem vero cum barbaro contrahere, neque tu perſuadere nobis tentes, neque nos tolerabimus. Tu vero renuncia Mardonio Athenienſes dicere, quoad ſol eodem itinere meabit quo etiam nunc meat, nunquam nos cum Xerxe ſocietatem inituros, ſed eum exſequuturos propulſando, fretos ope commilitonum deorum atque heroum, quorum ille, nihil penſi habens, & templa & ſimulacra incendit. Tu quoque poſthac cum oratione iſtiuſmodi ne committe ut in Athenienſium venias conſpectum, neve dum videris commoda ſubminiſtrare, ad infanda nos facienda adhorteris. nolumus enim te ingratum quippiam ab Athenienſibus pati, quibus & hoſpes & amicus es.
144 Hæc Alexandro reſponderunt. nunciis autem ab Spartâ iſta, Sane quidem Lacedæmonios vereri, ne fœdus ineamus cum barbaro, valde humanum eſt: ſed turpiter videmini, habentes mentem Athenienſium exploratam, vereri: quoniam neque tantum auri uſquam gentium eſt, neque regio ulla ſpecie & bonitate valde præſtans, quæ nos adepti velimus cum Medis ſentientes tradere ſervituti Græciam. Multa enim & magna ſunt, quæ deterrent talia facere, vel ſi velimus: primum atque idem maximum, deorum ſimulacra & ædificia cremata pariter & in tumulos aggerata, quæ nos ultum ire vel maxime neceſſe eſt potius quam cum eo fœderari qui iſta fecerit: deinde, Græcanici ſanguinis conjunctio & ſermonis fœdus, & deorum & fana communia & ſacrificia, & mores conſimiles; quorum proditores fieri Athenienſes, non bene ha-

„ἐπαγγέλλοντα γυναῖκάς τε καὶ τὰ ἐς πόλε-
„μον ἀρκέσαι οἰκετέων ἐχόμενα πάντα ἀπιθρέ-
„ψειν ἔστ' ἂν ὁ πολεμος ὅδε συνεχήκῃ. μηδὲ
„ὑμέας Ἀλέξανδρος ὁ Μακεδὼν ἀναγνώσῃ,
„λείπειν τὸ Μαρδονίου λόγον. τάυτῳ μὲν γὰρ πᾶ-
„σι ποιητία ἐστί· τύραννος γὰρ ἐὼν, τυραννῳ
„συγκαπερνᾷ. ὑμῖν δὲ ἀ ποιητία, εἴπερ εὖ
„τυγχάνετε φρονέοντες, ἀπιστεομένοισι, ὡς βαρ-
„βάροισι ἐστὶ ἄπιστον, ἔστε ἀληθὲς ἔδεν. ταῦτα
ἔλεξαν οἱ ἄγγελοι. Ἀθηναῖοι δὲ πρὸς μὲν Ἀ-
λέξανδρον ὧδε ἀπεκρίναντο τάδε, Καὶ αὐτοὶ τὸ-
„τό γε ἐπιστάμεθα, ὅτι πολλαπλησίη ἐστὶ τῷ
„Μήδῳ δύναμις ἢπερ ἡμῖν· ὥστε ἔδεν δεῖ τῶ-
„τό γε ὀνειδίζειν. ἀλλ' ὅμως ἐλευθερίην σκε-
„πόμενοι, ἀμυνεύμεθα ἕτω ὅκως ἂν καὶ δυ-
„νώμεθα· ὁμολογῆσαι δὲ τῷ βαρβάρῳ μήτε
„σὺ ἡμέας πρῳ ἀναπείθῃν, ἔτε ἡμέες πείσόμε-
„θα. νεῦ τε ἀπάγγελλε Μαρδονίῳ ὡς Ἀθη-
„ναῖοι λέγουσι, ἔστ' ἂν ὁ ἥλιος τὼ αὐτῶ
„ὁδὸν ἴῃ τῆπερ καὶ [a] νεῦ ἔρχεται, μήκοτε ὁ-
„μολογήσθν ἡμέας Ξέρξῃ· ἀλλὰ θεοῖσί τε συμ-
„μάχοισι πίσυνοί μιν ἐπέξιμεν ἀμυνόμενοι,
„καὶ τοῖσι ἥρωσι, τῶ ἐκεῖνος ἐδεμίαν ὄπιν ἔ-
„χων, ἐνέπρησε τάς τε οἴκιας καὶ τὰ ἀγάλ-
„ματα. σύ τε δὲ λοιπὸν λόγους ἔχων τοιούσδε μὴ
„ὑπιφαίνεο Ἀθηναίοισι· μηδὲ δοκέων χρῆσαι
„ὑπουργόν, ἀθέμιτα ἔρδειν ὑποθήσεαι. ἐπὶ γὰρ σε
„βουλόμεθα ἔδεν ἄχαρι πρὸς Ἀθηναίων παθεῖν,
„ἐόντα πρόξενόν τε ἐμὸν καὶ φίλον. Πρὸς μὲν Ἀλέξαν-
δρον ταῦτα ἀπεκρίναντο· πρὸς δὲ τὲς ἀπὸ
Σπάρτης ἀγγέλους, τάδε. Τὸ μὲν δεῖσαι Λα-
„κεδαιμονίους μὴ ὁμολογήσωμεν τῷ βαρβάρῳ,
„κάρτα ἀνθρωπήιον ἦν. ἀτὰρ αἰσχρῶς γε οἰκάσ-
„ἐξεπιστάμενοι τὸ Ἀθηναίων φρόνημα ἀρρώδησαι·
„ὅτι ἔτε χρυσός ἐστι γῆς ἐδαμόθι τοσοῦτος,
„ἔτε χώρη κάλλεϊ καὶ ἀρετῇ μέγα ὑπερφέρου-
„σα, τὰ ἡμεῖς δεξάμενοι, ἐθέλοιμεν ἂν μη-
„δίσαντες, καταδουλῶσαι τῷ Ἑλλάδα. πολλά
„τε γὰρ καὶ μεγάλα ἐστὶ τὰ ἀναγκάζοντα τοῦ-
„τα μὴ ποιέειν, μηδ' ἦν ἐθέλωμεν. πρῶτα μὲν
„καὶ μέγιστα, τὰ θεῶν τὰ ἀγάλματα καὶ τὰ οἰ-
„κήματα ἐμπεπρησμένα τε καὶ συγκεχωσμέ-
„να, τοῖσι ἡμέας ἀναγκαίως ἔχει τιμωρέειν ἐς
„τὰ μέγιστα μᾶλλον, ἢπερ ὁμολογέειν τῷ ποιή-
„τα ἐργασαμένῳ· αὖτις δὲ, τὸ Ἑλληνικὸν ἐὸν
„ὅμαιμόν [b] τε καὶ ὁμόγλωσσον, καὶ θεῶν ἱδρύ-
„ματά τε κοινὰ καὶ θυσίαι, ἤθεά τε ὁμότροπα.
„ὧν προδόται [c] γενέσθαι Ἀθηναίους οὐκ ἂν εὖ
ἔχοι.

a MS. habet τῇ καὶ. b Ἑλληνικόν τε ὅμαιμόν τε. c ὧν καὶ προδόταις.

„ἔχοι· ὀπίσω δέ τε ἔτω, εἰ μὴ πρότερον ἐ-
„τυγχάνετε ὀπισσόμενοι, ἔστ' ἂν κῆ εἰς πρὸ-
„Ἀθηναίων, μηδαμᾶ ὁμολογήσοντας ἡμέας ξέρ-
„ξῃ. ὑμέων μέντοι ἀγαμεθαι τὴν προνοίην, τὴν
„πρὸς ἡμέας ἔσχες, ὅτι προείδετε ἡμέων οἰκο-
„φθορημένων ἔτω, ὥστε ὀπιθρέψαι ἐθέλειν ἡμέων
„τὰς οἰκέτας. καὶ ὑμῖν μὲν ἡ χάρις ἐκπεπλή-
„ρωται· ἡμέες μέντοι λιπαρήσομεν ἔτω ὅκως ἂν
„ἔχωμεν, ἀδέα λυπέοντες ὑμέας. νῦν δὲ ὡς ἔ-
„τω ἐχόντων, σταλεῦ ὡς τάχιστα ἐκπέμπετε.
„ὡς γὰρ ἡμεῖς εἰκάζομεν, οὐκ ἐκὰς χρόνῳ πα-
„ρέσται ὁ βάρβαρος ἐσβαλὼν ἐς τὴν ἡμετέρην·
„ἀλλ' ἐπιδὰν τάχιστα πύθηται τὴν ἀγγελίην, ὅτι
„ἀδέα ποιήσομεν τὸ ἐκεῖνος ἡμέων προσδέεται·
„πρὶν ὧν παρεῖναι ἐκεῖνον ἐς τὴν Ἀττικὴν, ἡ-
„μέας καιρὸς ἐστι βοηθῆσαι ἐς τὴν Βοιωτίην.

haberet. Et certe ita ſcitis, ſi antea neſciebatis, dum vel unus Athenienſium ſupererit, nunquam nos conventuros eſſe cum Xerxe. Veſtram nihilominus erga nos providentiam, quod conſulatis nobis domi perditis ita ut domeſticos noſtros alere velitis, gratam habemus. Et vobis quidem beneficium prorſus conſummatum eſt: nos tamen ita illud tolerabimus, prout poterimus, ut nihil vobis moleſtiæ adferamus. Nunc vero quum ita ſe hæ res habeant, copias primo quoque tempore emitti curate. nam, ut nos conjectamus, non diu differet barbarus invadere regionem noſtram; ſed ſimulatque acceperit nuncium nos nihil eorum eſſe facturos quæ ille oravit, aderit. qui ante quam adſit in Attica, tempus eſt nos prius in Bœotiam auxilio ire.

HPO-

ΗΡΟΔΟΤΟΥ
ΤΟΥ
ΑΛΙΚΑΡΝΑΣΣΕΩΣ
ΙΣΤΟΡΙΩΝ ΕΝΝΑΤΗ,
ΕΠΙΓΡΑΦΟΜΕΝΗ ΚΑΛΛΙΟΠΗ.

HERODOTI
HALICARNASSEI
HISTORIARUM
LIBER NONUS,
QUI INSCRIBITUR CALLIOPE.

1 Hoc ab Athenienſibus reddito reſponſo Lacedæmonii Spartam reverterunt. Mardonius autem, poſteaquam regreſſus ad eum Alexander Athenienſium reſponſa indicavit, movens è Theſſalia, citato agmine Athenas ire contendit, quacunque iter faciebat, illine viros ad bellum ſumens. At Theſſaliæ principes adeo non pœnitebat eorum quæ antehac egerant, ut etiam multo ſtudioſius Perſam inducerent. E quibus Thorax Lariſſæus & Xerxem effugientem deduxerat, & tunc Mardonium propalam tranſmittebat in 2 Græciam. Poſtquam vero exercitus progrediens in Bœotos venit, Thebani Mardonium exceperunt; ſuadendoque non ſinebant progredi longius, quod negarent ullum locum ponendis caſtris opportuniorem eſſe quam illum, ubi ſubſidens conſequeretur, ut omnem Græciam ſine prœlio ſubigeret. Arduum enim eſſe univerſis etiam hominibus vi ſubigere Græcos inter ſe convenientes: quod & antea cognoviſſent. Si vero feceris (dicebant) quod nos ſuademus, occupabis nullo negocio validiſſima quæque illorum conſilia. Mitte pecuniam ad eos qui

Ἱ μὲν, ταῦτα ἐπαναμενόντων Ἀθηναίων, ἀπαλλάσσοντο ἐς Σπάρτην. Μαρδόνιος δὲ, ὡς οἱ ἀπονοστήσας Ἀλέξανδρος τὰ παρὰ Ἀθηναίων ἐσήμηνε, ὁρμηθεὶς ἐκ Θεσσαλίης, ἦγε τὴν στρατιὴν σπουδῇ ἐπὶ τὰς Ἀθήνας. ὅκῃ δὲ ἑκάστοτε γένοιτο, τύτους παρελάμβανε. τοῖσι δὲ Θεσσαλίης ἡγεμόνεσι ἔπε τὰ μὲν τῦ πεπρηγμένα μετέμελε ἐδέν, πολλῷ τε μᾶλλον ἐπῆγον τὸν Πέρσην· καὶ συμπαρέπεμψέ τε Θώρηξ ὁ Λαρισαῖος Ξέρξεα φεύγοντα, καὶ τότε ἐκ δὲ φανερῦ παρῆκε Μαρδόνιον ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα. Ἐπεὶ δὲ πορευόμενος γένετο ὁ στρατὸς ἐν Βοιωτοῖσι, οἱ Θηβαῖοι κατελάμβανον τὸν Μαρδόνιον· καὶ συνεβάλλοντο αὐτῷ, λέγοντες ὡς οὐκ εἴη χῶρος ἐπιτηδειότερος ἐνστρατοπεδεύεσθαι ἐκείνυ. ἐδὲ ἐῶν ἰέναι ἐκαστέρω, ἀλλ' αὐτῦ ἱζόμενον, πιέζειν ὅκως ἀμαχητὶ τὴν πᾶσαν Ἑλλάδα καταστρέψηται. κατὰ μὲν δὴ τὸ ἰσχυρὸν Ἕλληνας ὁμοφρονέοντας, οἵπερ καὶ πάρος ταυτὰ ἐγίνωσκον, χαλεπὰ εἶναι προσγενέσθαι καὶ ἅπασι ἀνθρώποισι· εἰ „ δὲ ποιήσας τὰ ἡμεῖς προσαινέομεν, (ἔφασαν „ λέγοντες) ἔξεις δοκίμως ἅπαντα τὰ κεί„ νων ἰσχυρὰ [a] βεβεύματα. πέμπε χρήματα ἐς

Sff 3 τὸν

a Vox hæc ἰσχυρὰ non eſt in MS.

Thessali Thebanique eximie student Persis. Mardonius denuo capit Athenas, & incolas ejus in Salamine fallaciter allicit per Murichidem, unde Lycidas & familia ejus lapidibus cecisa.

,, τὰς δωμαξεύσας ἀνδρας ἐν τῇσι πόλισι· πέμ-
,, πων ἢ, τῷ Ἑλλάδα ἄρξησός· ἐνθεῦτεν ἢ
,, τὰς μὲν τὰ σὺ φρονέοντας, ῥηϊδίως μὴ τ ἐπε-
,, σιωτέων καταστρέψαι. Οἱ μὲν ταῦτα συνε-
βάλλοντο· ὁ δ' οὐκ ἐπίθετο, ἀλλά οἱ δεινὸς ἐνέ-
στεκε ἵμερος τὰς Ἀθήνας δευτέρα ἑλεῖν· ἅμα
μὲν ὑπ' ἀγνωμοσύνης, ἅμα δ' πυρσοῖσι δι' ἀ-
νήσων ἐδόκεε βασιλέι δηλώσειν ἐοῦσι ἐν Σάρδισι,
ὅτι ἔχοι Ἀθήνας. ὃς δὴ τότε ἀπικόμενος ἐς
τὴν Ἀττικὴν εὗρε τὰς Ἀθηναίας, ἀλλ' ἔν τε
Σαλαμῖνι τὰς πολείτας ἐπιθυμέοντο εἶναι, ἔν τε
τῇσι νησοὶ, αἱρεθέντα τε ἐρῆμον τὸ ἄστυ. ἡ δὲ βασι-
λέος αἵρεσις ἐς τὸν ὑστέρῳ [a] τὴν Μαρδονίου ἐ-
πιστρατηίην, δεκάμηνον ἐγένετο. Ἐπεὶ δὲ ἐν Ἀ-
θήνῃσι ἐγένετο Μαρδονίῳ, πέμπει ἐς Σαλαμῖνα
Μυριχίδην, ἄνδρα Ἑλλησπόντιον, φέροντα τὰς
αὐτὰς λόγους τὰς περ Ἀλέξανδρος ὁ Μακεδὼν
τοῖσι Ἀθηναίοισι διεπέρθμευσε. ταῦτα δὲ δεύτε-
ρον ἀπέστελλε, προέχων μὲν τὸ Ἀθηναίων ἀ φι-
λίας γνώμας, ἐλπίζων δέ σφεας ὑπ' ἑωυτῷ ἔσεσθαι
δι' ἀγνωμοσύνης, ὡς δορυαλώτου ἐόσης τῆς Ἀττικῆς
χώρης, καὶ ἐόσης ὑπ' ἑωυτῷ. τοῦτον μὲν εἵνεκα
ἀπέπεμψε Μυριχίδην ἐς Σαλαμῖνα. Ὁ δὲ, ἀπι-
κόμενος ἐπὶ τὴν βουλὴν, ἔλεγε τὰ περὶ Μαρ-
δονίου. τις δὲ βουλέων Λυκίδης εἶπε γνώμην,
ὡς ἐδόκεε ἄμεινον εἶναι, δεξαμένους τὸν λόγον τόν
σφι Μυριχίδης προφέρει, ἐξενεῖκαι ἐς τὸν δῆμον.
ὁ μὲν δὴ τοιαύτην γνώμην ἀπεφαίνετο, εἴτε
δὴ δεδεγμένος χρήματα παρὰ Μαρδονίου, εἴτε
οἱ καὶ ταῦτα ἐάνδανε. Ἀθηναῖοι δὲ, αὐτίκα δεινὸν
ποιησάμενοι, οἵ τε ἐκ τῆς βουλῆς ἐόντες καὶ οἱ ἔξωθεν,
ὡς ἐπύθοντο, προεισάντες, Λυκίδεα κατέλευσαν
βάλλοντες, τὸν δὴ Ἑλλησπόντιον Μυριχίδην, ἀπέ-
πεμψαν ἀσινέα. γυναικὸς δὲ θορύβου ἐν τῇ Σα-
λαμῖνι περὶ τὸν Λυκίδεα, πυθόμενοντας τὰς Ἀθη-
ναίων αἱ γυναῖκες τὸ γινόμενον. Διακελευσα-
μένη δὲ γυνὴ γυναικὶ, καὶ περιλαβοῦσα, ἦλθε
τὴν Λυκίδεω οἰκίην ἤεσαν αὐτοκελέες· καὶ κα-
τὰ μὲν ἔλευσαν αὐτοὶ τὴν γυναῖκα, κατὰ δὲ τὰ
τέκνα. Ἐς δὲ τὴν Σαλαμῖνα διέβησαν Ἀθη-
ναῖοι ὧδε· ἕως μὲν προσεδέχοντο τὰς ἐκ τοῦ Πελο-
ποννήσου σφίσι ἥξειν τιμωρήσοντάς σφι, οἱ δὲ ἔ-
μενον ἐν τῇ Ἀττικῇ. ἐπεὶ δὲ οἱ μὲν μακρότερά
τε καὶ χολαίτερα ἐποίεον, ὁ δὲ βάρβαρος καὶ δὴ ἐν
τῇ Βοιωτίῃ [b] ἐλέγετο εἶναι, ἤδη δὴ προεξεκο-
μίσαντό τε πάντα, καὶ αὐτοὶ διέβησαν ἐς Σαλα-
μῖνα· ἐς Λακεδαίμονά τε ἔπεμπον ἀγγέλους, ἅ-
μα μὲν, μεμφομένους τοῖσι Λακεδαιμονίοισι ὅτι
προϊσ-

qui præpotentes sunt in civitatibus: missa pecunia Græciam separando conturbabis: hinc eos qui tecum non sentient, cum factiosis facile evertes. Hæc Thebani suadebant: quibus ille obtemperandum non putavit, partim acri quadam libidine Athenas iterum occupandi, partim animi fastu; denique quod videbatur incensis per insulas ignibus significaturus regi Sardibus agenti, Athenas ab ipso teneri. Igitur in Atticam contendens, quum illic Athenienses ne tunc quidem inveniſſet, sed plerosque aut Salamine, aut in classe esse audiret, urbem cepit desertam, decimo mense quàm fuerat ab ipso rege capta. Illic 4
quum esset, Salaminem mittit Murichidem, virum Hellespontium, cum eisdem mandatis quæ Alexander Macedo ad Athenienses pertulerat. Mittebat autem eadem vice altera, gnarus ille quidem non benevolo erga ipsum animo esse Athenienses, sed sperans contumaciam deposituros, tanquam subacta Attica regione, & sub ipsius imperio posita. hac de caussa Murichidem misit Salaminem. Is ubi in senatum venit, Mardo- 5
nii mandata exposuit. & è senatoribus Lycidas sententiam dixit, Satius videri sibi esse, ut ea quæ Murichides apud senatum diceret, ipsi admittentes ad populum referrent. Hanc ille sententiam dicebat sive quod pecuniam à Mardonio accepisset, sive quod ea ipsi probarentur. Quod simulatque audiere Athenienses, tam ii qui ex senatu, quam qui extra eum erant, confestim indigne ferentes, Lycidam circumsteterunt, lapidibusque interemerunt: Hellespontium vero Murichidem dimisserunt illæsum. Excitato circa Lycidam Salamine tumultu cognoscunt quod gestum erat, Athenienſium uxores; & alia aliam exhortantes atque prehendentes, ultro domum Lycidæ adiere, hominisque uxorem ac liberos lapidaverunt. Hoc autem modo Athenien- 6
ses in Salaminem transierunt: Quamdiu ipsi copias è Peloponneso venturas sibi auxilio expectabant, tandiu in Attica manserunt: at ubi & socii tardius segniusque agunt, & Mardonius adventans jam esse in Bœotia audiebatur, ita exportatis omnibus rebus & ipsi in Salaminem trajecerunt, nunciosque Lacedæmonem miserunt, simul conquestum de Lacedæmoniis, qui neglectui haberent

a ὑστεραίῳ. b ἐς τὴν Βοιωτίην.

rent barbarum in Atticam ingressum, neque cum ipsis ei in Bœotiam occurrissent; simul admonituros, quæ sibi, si ad eum deficere vellent, Persa spopondisset: tum prædicere, nisi præsidio Athenienſibus essent, se aliquod remedium inventuros. Agebant per id tempus Lacedæmonii solennia quæ vocantur Hyacinthia: quæ festa dei celebrare plurimi faciebant. ad hæc murum sibi in Isthmo extruebant, qui jam pinnas accipiebat. Posteaquam nuncii Athenienſium Lacedæmonem venerunt, ducentes simul Megarensium ac Platæensium legatos, ad Ephoros admissi, ita loquuti sunt,

1 „Athenienses miserunt nos, dicentes regem Medorum cum nostram nobis regionem reddere, tum societatem nobiscum velle æquis condicionibus inire citra fraudem & dolum, tum velle quoque aliam regionem nostræ addere, „quam ipsi nostro arbitrio optaverimus: nos tamen reverentia Jovis Græci, & pro atroci ducentes prodere Græciam, non annuimus, sed omnia recusavimus, quamvis injuria affecti à Græcis ac vehementer proditi. Qui, etsi non ignoremus conducibilius esse nobis societatem inire cum Persa, quam bellum gerere, tamen sponte nostra societatem non inibimus. Et sic quidem quod nostri est officii, purum simplexque admi-

2 „nistratur erga Græcos. At vos, qui tunc in omnem metum deveneratis ne paciscerémur cum Persa, posteaquam compertam penitus habuistis sententiam nostram, nequaquam prodendi Græciam, & murum quem in Isthmo inædificabatis absolvistis, & sane nullam habetis Athenienſium rationem; & quum conveneritis nobiscum de occurrendo Persæ ad Bœotiam, desertores extitistis, pro nihilo ducentes barbarum Atticam esse ingressum. Itaque vobis Athenienses in præsens usque succensent, quod non estis officio functi: quod superest, ut primo quoque tempore nobiscum copias mittatis jubent; quo barbarum in Attica excipiamus. Quoniam enim in Bœotia tergiversati sumus, nostra in terra campus Thriasius appositissimus est ad

8 „dimicandum. Hæc ubi accepere Ephori, responsum in diem posterum distulerunt, postero die in alterum: idque in decem dies fecerunt, diem de die extrahentes. Intra quod tempus universi Peloponnenses

„πρεσβεῖδον ἐμβαλόντα [a] τ̃ Βάρβαρον ἐς τὴν Ἀτ̃τικλῆ, ἀλλ' ὐ μ̃ σφέων ἠντίασαν ἐς τὴν Βοιωτίλη· ἅμα ἦ, ὑπομνήσοντας ὅτι σφι ὑπέσχετο ὁ Πέρσης μεταβαλεῖσι δώσειν· πρεῖπαι τε [b] ὅτι εἰ μὴ ἀμυνεῖσι Ἀθηναίοισι, ὡς ἓ αὐτί τινα ἀλεωρλὴ εὑρήσονται. οἱ γὰ δὴ Λακεδαιμόνιοι ὥρταζόν τε τ̃τον τ̃ χρόνον, καί σφι λὴ Ὑακίνθια· πρὸ πολέος δ' ἦγον τὰ ἓ θεῦ πρσιόντα. ἅμα ἦ τὸ τεῖχός σφι τὸ ἐν τῷ Ἰσθμῷ ἐπείχεον, καὶ ἤδη ἐπάλξεις ἐλάμβανε. Ὡς δὲ ἀπίκοντο ἐς τὴν Λακεδαίμονα οἱ ἄγγελοι οἱ ἀπ' Ἀθηναίων, ἅμα ἀγόμενοι ἔκ τε Μεγάρων ἀγγέλυς καὶ ἐκ Πλαταιέων, ἔλεγον τάδε ἐπελθόντες δ̃ τὲς ἐφόρυς, Ἔπεμψαν ἡμέας Ἀθηναῖοι, λέγονλες „ὅτι ἡμῖν βασιλεὺς ὁ Μήδων, τ̃τον μὲν, „τλὴ χώρλν ἀποδιδῶ· τ̃τον ἦ, συμμάχυς „ἐθέλῃ ἐπ' ἴσῃ τε καὶ ὁμοίῃ πιήσασθαι, ἄνευ „τε δόλυ καὶ ἀπάτης. ἐθέλῃ ἦ καὶ ἄλλλν χώ„ρλν πρὸς τῇ ἡμετέρῃ δίδόναι, τλὴ ἂν αὐ„τὸ ἐλώμεθα. ἡμεῖς ἦ, Δία τε Ἑλλήνιον αἰ„δεσθέντες, καὶ τλὴ Ἑλλάδα ξεῖνον ποιεύμενοι „πρόδυναι, ὐ καταινέσαμεν, ἀλλὰ πάντα τε „ἀπώσάμεθα, καίπερ ἀδικεόμενοι ὑπ' Ἑλλή„νων καὶ καταπροδιδόμενοι· ὑπισχνεύμενοί τε ὅ„τι κερδαλεώτερόν ἐστι ὁμολογέειν τῷ Πέρσῃ „μᾶλλον ἤπερ πολεμέειν· ὐ μὲν ὐδὲ ὁμολο„γήσομεν ἐκόντες εἶναι. καὶ τὸ μὲν ἡμέτερον „ὅτω [c] ἀκίνδηλον ἐὸν νέμεται δ̃τὲς Ἕλ„λλσας· ὑμεῖς ἦ, ἐς πᾶσαν ἀρρωδίλν τότε „ἀπικόμενοι μὴ ὁμολογήσωμεν τῷ Πέρσῃ, ἐ„πεί τε ἐξεμάθετε τὸ ἡμέτερον φρόνημα σα„φέως, ὅτι ὐδαμᾶ προδώσομεν τλὴ Ἑλλάδα, „καὶ διότι τεῖχος ὑμῖν ἀμφὶ τῷ Ἰσθμῷ ἐλαυ„νόμενον ἐντελές ἐστι, καὶ δὴ λόγον ὐδένα τ̃ „Ἀθηναίων ποιέεσθε· σωθέμενοί τε ἡμῖν τὸν „Πέρσλν ἀντιώσεσθαι ἐς τὴν Βοιωτίην, προ„δεδώκατε, πρεπίδετί τε ἐσβαλόντα ἐς τὴν „Ἀτ̃τικλὴ τὸν βάρβαρον. ἐς μέν νυν τὸ πα„ρεὸν Ἀθηναῖοι ὑμῖν μλωίσι. ὐ γὰ ἐποιήσατε „δικαίως. νλῦ δὲ ὅτι τάχος στατιλὴ ἅμα „ἡμῖν ἐκέλευσαν ὑμέας ἐκπέμπειν, ὡς ἂν τ̃ „βάρβαρον δεκώμεθα ἐν τῇ Ἀτ̃τικῇ. ἐπειδὴ γὰ „ἡμάρτομεν τ̃ Βοιωτίης, τ̃ γε ἡμετέρης δικαι„οτάτην ἐστὶ μαχέεσθαι τὸ Θριάσιον πε„δίον. Ὡς δὲ ἄρα ἄκυσαν οἱ ἔφοροι ταῦτα, ἀνεβάλλοντο ἐς τὴν ὑστεραίλν ἀποκρίνασθαι· τῇ δὲ ὑστεραίῃ, ἐς τὴν ἑτέρλν. τ̃τον δὲ καὶ δ̃τὶ δέκα ἡμέρας ἐποίεον, ἐξ ἡμέρης ἐς ἡμέρλν ἀ„ναβαλλόμενοι. ἐν δὲ τούτῳ τῷ χρόνῳ τ̃ Ἰσθμὸν ἐτεί-

a ἰσβαλόντα. b πρεῖπε τε. c MS. habet τὸ μὲν ἀπ' ἡμέων ὅτω.

Causa prioris timoris & præsentis fiduciæ. Chileus Ephoros instigat, ut statim emittant auxilia sub Pausania, & præveniant querelas.

ἐτείχεον, ἀσφαλὲς ἔχοντες πολλῷ πάντες Πελοποννήσιοι· καί σφι ἓν τοῦτο πρὸς πολλά. ἀτὰρ ἔχω εἰπεῖν τὸ αἴτιον, διότι ἀπικομένου μὲν Ἀλεξάνδρου τοῦ Μακεδόνος ἐς Ἀθήνας ἀσφαλέϊ μεγάλῳ ἐποιήσαντο μὴ μηδίσαι Ἀθηναίους, τότε δὲ ὥρεον ἐποιήσαντο ἀδεμίαν, ἄλλο γε ἢ ὅτι ὁ Ἰσθμὸς σφι ἐτετείχιστο· καὶ ἐδόκεον Ἀθηναίων ἕτι δεῖσθαι οὐδέν. ὅτε δὲ ὁ Ἀλέξανδρος ἀπίκετο ἐς τὴν Ἀττικήν, οὔκω ἀπετετείχιστο· ἐργάζοντο δὲ, μεγάλως καταῤῥωδηκότες τοὺς Πέρσας. Τέλος δὲ, τό τε ὑπολειπόμενον ἐξοδοῦ τοῦ Σπαρτιητέων ἐγίνετο τοιόσδε· τῇ προτεραίῃ τοῦ ὑστάτου καταστάσιος μελλούσης ἔσεσθαι, Χίλεος ἀνὴρ Τεγεήτης, δυνάμενος ἐν Λακεδαίμονι μέγιστον ξείνων, τοῦ ἐφόρων ἕνα ἐπύθετο [b] πάντα λόγον τὸ δὴ οἱ Ἀθηναῖοι ἔλεγον. ἀκούσας δὲ ὁ Χίλεος [c], ἔλεγε, „Ἄρα σφι τάδε ὕστερον ἔχει, ἄνδρες ἔφοροι· Ἀθη„ναίων ἡμῖν ἰόντων μὴ ῥᾳθμίων, τῷ δὲ βαρβάῤ„ῳ συμμάχων, καίπερ τείχεος λιθοῦ τοῦ Ἰσθμοῦ „ἐληλαμένου κραταιροῦ, μεγάλαι κλισιάδες ἀνα„πεπτέαται ἐς τὴν Πελοπόννησον τῷ Πέρσῃ. ἀλλ' „ἐσακούσατε πρίν τι ἄλλο Ἀθηναίοισι δόξαι σφάλ„μα τῇ Ἑλλάδι φέρον. Οἱ μέν σφι ταῦτα συνεβούλευε· οἱ δὲ, φρενὶ [d] λαβόντες τὸν λόγον, αὐτίκα φεύγουσι οὐδὲν τοῖσι ἀγγέλοισι τοῖσι ἀπιγμένοισι ἀπὸ τῶν πολίων, νυκτὸς ἔτι σκηπτοῦχοι πεντακισχίλιοι Σπαρτιητέων, καὶ ἑπτὰ ὡσὶ ἕκαστον τάξαντες τῶν εἱλωτέων, Παυσανίῃ τῷ Κλεομβρότου ἀπιτάξαντες ἐξάγειν. ἐγένετο μὲν ἡ ἡγεμονίη Πλειστάρχου τοῦ Λεωνίδεω· ἀλλ' ὁ μὲν, ἐὼν ἔτι παῖς, ὁ δὲ, τούτου ἐπίτροπος τε καὶ ἀνεψιός. Κλεόμβροτος γὰρ ὁ Παυσανίεω μὲν πατὴρ, Ἀναξανδρίδεω δὲ παῖς, οὐκέτι ὤφειλεν, ἀλλὰ ἀπαγαγὼν ἐκ τοῦ Ἰσθμοῦ τὴν στρατιὴν τὴν τὸ τεῖχος δείμασαν, μετ' οὐ πολλὸν χρόνον τινὰ βιοὺς ἀπέθανε. ἀπῆγε δὲ τὴν στρατιὴν ὁ Κλεόμβροτος ἐκ τοῦ Ἰσθμοῦ διὰ τόδε· θυομένῳ οἱ ἐπὶ τῷ Πέρσῃ, ὁ ἥλιος ἀμαυρώθη ἐν τῷ οὐρανῷ. προσαμείψατο δὲ ἑωυτῷ Παυσανίης Εὐρυάνακτα τὸν Δωριέος, ἄνδρα οἰκίης ἐόντα τῆς αὐτῆς. οἱ μὲν δὴ σὺν Παυσανίῃ ἐξεληλύθησαν ἔξω Σπάρτης. Οἱ δὲ ἄγγελοι, ὡς ἡμέρη ἐγεγένεε, οὐδὲν εἰδότες περὶ τὴν ἔξοδον, ἐπῆλθον ἐπὶ τοὺς ἐφόρους, ἐν νόῳ δὴ ἔχοντες ἀπαλλάσσεσθαι καὶ αὐτοὶ ἐπὶ τοὺς [e] ἑωυτῶν ἕκαστος· ἐπελθόντες δὲ, ἔλεγον τάδε, Τμεῖς μὲν ὦ Λακε„δαιμόνιοι αὐτοῦ τῇδε μένοντες, Τακίνθια τε ἄ„γετε καὶ παίζετε, καταπροδόντες τοὺς συμμάχους „Ἀθηναίους ἡμᾶς, ὡς ἀδικεομένοις ὑπὸ ὑμέων, χή-

ses magno studio incumbentes, Isthmum muro intercluſere, ad finemque perduxere. Neque auſim dicere cauſſam, cur iſti magnopere ſolliciti fuerint, quum Alexander Macedo Athenas venit, ne Athenienſes Medum amplecterentur, nunc autem nihil prorſus curaverint, aliam; quam quod ipſis Iſthmus inædificatus erat. Ita putabant non amplius quicquam Athenienſibus indigere. At ſub adventum Alexandri in Atticam, murus nondum perfectus erat; ſed extruebant, Perſarum vehementi metu capti. Tandem & 9
reſponſum & exitus Spartiatarum fuit hujuſmodi: Pridie quam ultima conſtitutio futura eſſet, vir Tegeata, nomine Chileus, apud Lacedæmonios maximæ inter peregrinos potentiæ, ſciſcitabatur ex uno Ephororum omnia quæ Athenienſes dixiſſent; & quum audiviſſet, his verbis eos alloquutus eſt, Ergo ita ſe res habet, viri Ephori: ſi Athenienſes non ſentiunt nobiſcum, ſed cum barbaro ſocietatem iniverint, quamvis valido muro ſit Iſthmus inædificatus, tamen magnæ fores patefactæ ſunt Perſis in Peloponneſum. Quare prius eos audiatis, quam aliquid decernant quod cladem Græciæ adferat. Hoc Chileus conſilium dedit. 10
quod in animum admittentes Ephori, confeſtim nihil colloquuti cum nunciis qui à civitatibus venerant, quinque millia Spartiatarum quum adhuc nox eſſet emittunt, ſeptenis helotis circa unumquemque collocatis Pauſania Cleombroti filio juſſo eos educere. erat quidem præfectura Pliſtarchi Leonida geniti: ſed adhuc is puer erat, alter ejus tutor & patruelis. nam Cleombrotus Anaxandridæ filius, pater Pauſaniæ, jam non ſupererat, non diu pòſt quàm copias quæ murum extruebant in Iſthmo, reduxerat, vita functus. Reduxerat autem ab Iſthmo copias Cleombrotus ob eam cauſſam, quod ſibi inter ſacrificandum adverſus Perſam ſol in cœlo obſcuratus eſſet. Adſcivit autem Pauſanias ſibi EUryanactem, Doriei filium, ſuum gentilem. His copiis è 11
Sparta cum Pauſania profectis, nuncii de illarum profectione ignari, ubi dies illuxit, Ephoros adeunt, habentes ſcilicet in animo abire in ſuam quique civitatem. Ubi adierunt, ita verba fecere, Vos quidem, Lacedæmonii, deſidentes hîc Hyacinthia agitis, ac luditis, ſociis fœde proditis: Athenienſes vero, ut à vobis læſi, & ob penuriam ſociorum, ita

ut

a Hæc vox ἀμαυρὴ non eſt in MS. b MS. habet τοῦ ἐφόρου ἑκάστου, ſine vocula ἕνα. c ἀκούσας δὲ ταῦτα ὁ Χίλεος. d οἱ δὲ φρενὶ. e ἐπὶ τοὺς habet MS.

Quod etiam fit. Argivorum fatuum in Persas studium. Mardonius frustra tentans reconciliare Athenienses omnia diruit & Bœotiam petit, ante tamen Megara accedens.

ut poterunt inimicitias cum Persa dissolvent. Dissoluta autem inimicitia palam prorsus, quum regis fuerimus socii militiæ, commilitabimus in quamcunque regionem nos illi educent. Inde vos discetis quidnam vobis ex ea re eveniat. Hæc loquutis nunciis Ephori jurejurando interposito dixere suas se copias putare in Orestio esse, tendentes adversum peregrinos. Peregrinos enim barbaros appellabant. Hoc illi non intelligentes, quid diceretur scisciabantur. Scisciati, & rem omnem edocti atque stupefacti, quamcelerrime abiere ad illos insequendos, & cum iis quinque millia finitimorum Lacedæmoniorum delecta. His Isthmum versus ire maturantibus, Argivi, ubi primum audiere copias è Sparta cum Pausania profectas, præconem, quem optimum è diurnis cursoribus invenerunt, in Atticam mittunt ad Mardonium: qui videlicet antea receperant se futuros impedimento, quominus Spartiata egrederetur. Præco ubi Athenas pervenit, Mardoni, inquit, miserunt me Argivi nunciatum tibi juventutem è Lacedæmone esse progressam, seque ne illa progrederetur præstare nequisse. Ad hæc tu bonum consilium adhibe. Hoc ille loquutus, retro abscessit. Quo audito Mardonius jam non censebat amplius perstare in Attica: ubi ideo antequam istud intelligeret, immoratus fuerat quod cuperet scire consilia Atheniensium & quid acturi essent, neque populans neque lædens Atticum agrum, assidue sperans fore ut secum illi paciscerentur. Quod ubi desperavit, re comperta, priusquam Pausanias cum copiis Isthmum egrederetur, subduxit exercitum, incensis Athenis, & siquid aut murorum aut ædium aut templorum rectum extabat, eo omni diruto atque obruto. Ideo autem excedendum sibi putavit, quod neque equitabilis esset Attica regio, neque, si ipse male pugnasset, evadi poterat nisi per anguſtias, ubi à paucis hominibus transitu prohiberi posset. Statuit igitur recedere illinc Thebas, ut confligeret prope civitatem amicam, ac regionem equitibus opportunam. Profecto illinc ita Mardonio & jam iter facienti perfertur nuncius properans, alium exercitum mille Lacedæmoniorum Megara iter habere. Eo audito consultabat siquo pacto hos primum posset excipere. I-

„τεί τε συμμάχων, καταλύσονται τῷ Πέρσῃ
„ὅτω ὅκως ἂν δυώνται. καταλυσάμενοι γὰρ,
„δῆλα γὰρ δὴ ὅτι σύμμαχοι βασιλῆϊ γινό-
„μεθα, συστρατευσόμεθα ὅπῃ τὴν ἂν ἐκεῖνοι
„ἐξηγέωνται· ὑμεῖς δὲ τὸ ἐνθεῦτεν μαθήσεσθε
„ἐκβαῖον ἄν τι ὑμῖν ἐξ αὐτοῦ ἐκβαίνῃ. ταῦτα
λεγόντων τῶν ἀγγέλων, οἱ ἔφοροι εἶπαν ἐπ' ὅρ-
κῳ, καὶ δὴ δοκέειν εἶναι ἐν Ὀρεστείῳ στείχοντας
ὅπῃ τοὺς ξείνους. ξείνους γὰρ ἐκάλεον τοὺς βαρ-
βάρους. οἱ δὲ, ὡς οὐκ εἰδότες, ἐπηρώτεον τὸ
λεγόμενον· ἐπαρόμενοι δὲ, ἐξέμαθον πᾶν τὸ
ἐόν· ὥστε ἐν θωύματι γινόμενοι, ἐπορεύοντο τῷ
ταχίστῳ διώκοντες. σοὶ δὲ σφι, τῶν στρατοπέ-
δων Λακεδαιμονίων λογάδες πεντακισχίλιοι ὁ-
πλῖται τῶυτὸ τοῦτο ἐποίεον. Οἱ μὲν δὴ ἐς τὸν
Ἰσθμὸν ὑπείγοντο. Ἀργεῖοι δὲ, ἐπεί τε τάχιστα
ἐπύθοντο τοὺς μετὰ Παυσανίεω ἐξεληλυθότας ἐκ
Σπάρτης, πέμπουσι κήρυκα, τῶν ἡμεροδρό-
μων ἀνδρόντες τὸν ἄριστον, ἐς τὴν Ἀττικήν,
πρότερον αὐτοὶ Μαρδονίῳ ξυνδεξάμενοι σχήσειν
τὸν Σπαρτιήτων μὴ ἐξιέναι. ὃς ἐπεί τε ἀπίκε-
το ἐς τὰς Ἀθήνας, ἔλεγε τάδε, Μαρδόνιε,
„ἔπεμψάν με Ἀργεῖοι φράσοντά τοι ὅτι ἐκ
„Λακεδαίμονος ἐξεληλύθε ἡ νεότης, καὶ ὡς
„ἃ δυνατοὶ αὐτῇσι ἔχειν εἰσὶ Ἀργεῖοι μὴ οὐκ
„ἐξιέναι. πρὸς ταῦτα τύγχανε εὖ βεβουλόμε-
νος. ὁ μὲν δὴ, εἰπὰς ταῦτα, ἀπαλλάσσετο
ὀπίσω. Μαρδονίῳ δὲ ἐδαμῶς ἔπι πρόθυμος
ἦν μένειν ἐν τῇ Ἀττικῇ, ὡς ἤκουσε ταῦτα.
πρὶν μέν νυν ἢ πυθέσθαι [a], ἀνεκώχιζε, θέ-
λων εἰδέναι τὸ παρ' Ἀθηναίων, ὁκοῖόν τι ποιή-
σουσι· καὶ ὅτε ἐπήισμενε ὅτι εἶεν περὶ γῆν τὴν
Ἀττικήν, ἐλπίζων μιν πάντως δή κου ὁ-
μολογήσειν σφέας· ἐπεὶ δὲ οὐκ ἔπιξε, πυθόμε-
νος τὰ πάντα λόγιον, πρὶν ἢ τοὺς μετὰ Παυσανίεω
ἐς τὸν Ἰσθμὸν ἐμβαλεῖν, ὑπεξεχώρεε· ἐμπρή-
σας τε τὰς Ἀθήνας, καὶ εἴ κου τι ὀρθὸν ἦν τῶν
τειχέων ἢ τῶν οἰκημάτων, ἢ τῶν ἱρῶν, πάντα κα-
ταβαλὼν καὶ συγχώσας, ἐξέλαυνε τῶνδε εἵνε-
κα· ὅτι ὅτε ἱππασίμη ἡ χώρη ἦν ἡ Ἀττική, εἴτε
νικῴη συμβαλών, ἀπάλλαξις οὐκ ἦν, ὅτι μὴ
κατὰ στόμα, ὥστε καὶ [b] ὀλίγους σφέας ἀνθρώ-
πους ἴσχειν. ἐβουλεύετο ὦν, ἐπαναχωρήσας ἐς
τὰς Θήβας, συμβαλεῖν περὶ πόλι τε Φιλίῃ,
καὶ χώρῃ ἱππασίμῃ. Μαρδονίῳ μὲν δὴ ὅτῳ [c]
ὑπεξεχώρεε. ἤδη δὲ ἐν τῇ ὁδῷ ἐόντι αὐτῷ ἦλθε
ἀγγελίη περὶ δρόμου, ἄλλῳ στρατιῇ ἥκειν ἐς
Μεγαρέα, Λακεδαιμονίων χιλίους. πυθόμενος δὲ
ταῦτα, ἐβουλεύετο, θέλων, εἰκὼς τούτους πρῶ-

Ttt τον

a μὴ πυθέσθαι. b Hæc vocula καὶ non est in MS. c Etiam hæc vox ὅτῳ non est in MS.

Terminus expeditionis Perſicæ. Caſtra Mardonii ad Scolon in agro Thebano. Convivium Attagini. Perſæ ibi ad convivam Theſſandrum deploratio.

τον ἔλοι. ὑπερέψας ὦν τὸν στρατιὴν ἦγε ἐπὶ τὰ Μέγαρα· ἡ δὲ ἵππος προσελθοῦσα καλλιπαύσιον χώριον τὴν Μεγαρίδα. ἐς ταύτην δὴ ἑκαστάτω τῆς Εὐρώπης τὸ στρατὸν ἡλίου δυσμῇσι ἡ Περσικὴ αὕτη στρατιὴ ἀπίκετο. Μετὰ δὲ ταῦτα, Μαρδονίῳ ἦκε ἀγγελίη ὡς ἀλέες εἶησαν οἱ Ἕλληνες ἐν τῷ Ἰσθμῷ. ἔτω δὴ ὀπίσω ἐπορεύετο διὰ Δεκελείης. οἱ γὰρ Βοιωτάρχαι μετεπέμψαντο τὰς προχώρας τῶν Ἀσωπίων. ἔστι δὲ κατὰ τὴν ὁδὸν ἡγήσαντο ἐς Σφενδαλέας· ἐνθεῦτεν δὲ, ἐς Τάναγραν. ἐν Τανάγρῃ δὲ νύκτα ἀναυλισάμενος, καὶ πρήσας τῇ ὑστεραίῃ ἐς Κῶλον, ἐν γῇ τῇ Θηβαίων ἦν. ἐνθαῦτα δὲ τῶν Θηβαίων, καίπερ μηδιζόντων, ἔκαυσε τὰς χώρας, ἄπο καλὰ ἔχοντος αὐτέων, ἀλλ' ὑπ' ἀναγκαίης μεγάλης ἐχόμενος· βουλόμενος ἔρυμά τε τῷ στρατοπέδῳ ποιήσασθαι, καὶ ἦν συμβαλόντι οἱ μὴ ἐκβαίνῃ ὀκοῖόν τι ἐθέλοι [b], κρηπφύγετον τοῦτο ἐποιέετο. παρῆκε δὲ αὖτις τὸ στρατόπεδον, ἀρξάμενον ἀπὸ Ἐρυθραίων κατὰ Γραΐας. κατέπλησε δὲ ἐς τὴν Πλαταιίδα γῆν, κατὰ τὸ Ἀσωπὸν ποταμὸν τετραμμένον. ἐπὶ μέντοι τόγε τεῖχος τοσοῦτον ἐπῆλθε, ἀλλ' ὡς ἐπὶ δέκα σταδίους μάλιστά κη μέτωπον ἔκαστον. ἐχόντων δὲ τὸν πόνον τοῦτον τῶν βαρβάρων, Ἀτταγῖνος ὁ Φρυνώνος, ἀνὴρ Θηβαῖος, ἐστιήσας μεγάλως, ἐκάλεε ἐπὶ ξείνια αὐτόν τε Μαρδόνιον καὶ πεντηκοντα Περσέων τοὺς λογιμωτάτους· κληθέντες δὲ ἔστι ἔπεμπε. ἐπὶ δὲ τὸ δεῖπνον ποιεύμενον ἐν Θήβῃσι. Τάδε ἤδη τὰ ἐπιλοίπια ἤκουον Θερσάνδρου, ἀνδρὸς μὲν Ὀρχομενίου, λογίμου δὲ ἐς τὰ πρῶτα ἐν Ὀρχομενῷ. ἔφη δὲ ὁ Θέρσανδρος κληθῆναι ἐς αὐτὸς ὑπὸ Ἀτταγίνου ἐπὶ τὸ δεῖπνον τοῦτο· κληθῆναι δὲ καὶ Θηβαίων ἄνδρας πεντήκοντα, καὶ σφέων ἐπὶ χοίνικας ἑκατέρους κλίναι, ἀλλὰ Πέρσῃσι τε καὶ Θηβαίων ἐν κλίνῃ ἑκάστῃ. ὡς δὲ ἀπὸ δείπνου ἔσαν, διαπινόντων, τὸν Πέρσην τὸν ὁμόκλινον, Ἑλλάδα γλῶσσαν ἱέντα, εἰρέσθαι αὐτὸν ὁπόθεν ἐστί, αὐτὸς δὲ ὑποκρίνασθαι ὡς εἴη Ὀρχομένιος. τὸν δὲ εἶπαι, Ἐπεὶ νυῦν ὁμοτράπεζός τέ μοι καὶ ὁμόσπονδος ἐγένεο, μνημόσυνά τοι γνώμης τῆς ἐμῆς καταλείψω θέλω· ἵνα καὶ προφρόνως αὐτὸς περὶ σεωυτοῦ βουλεύεσθαι ἔχῃς τὰ συμφερόντα. ὁρᾷς τούτους τοὺς δαινυμένους Πέρσας, καὶ τὸν στρατὸν τὸν ἐλίπομεν ἐπὶ τῷ ποταμῷ τῷ στρατοπεδευόμενον; τούτων πάντων ὄψεαι, ὀλίγου πινὸς χρόνου διελθόντος, ὀλίγους τινὰς τοὺς περιγινομένους. ταῦτα ἅμα τε τὸν Πέρσην λέγειν, καὶ μιλτώσαντα πολλὰ τὸν δακρύων. αὐτὸς δὲ θωυμάσας τὸν λόγον, εἶπαι πρὸς αὐτόν, Οὐκῶν Μαρδονίῳ τε ταῦτα

Itaque converſum exercitum ducebat Megara, præmiſſo equitatu qui oram Megaridem incurſaret. Huc uſque Europæ ad ſolem occidentem verſus longiſſime proceſſit hæc Perſica expeditio. Poſt hæc nuncius ad Mardonium venit, 15
Græcos in Iſthmo frequentes coactos eſſe: atque ita retroceſſit per Deceleam. Magiſtratus enim Bœotorum accolas Aſopiorum arceſſierant, qui Mardonium in Sphendaleas & illinc in Tanagram duces itineris deduxerunt. In Tanagra noctem moratus Mardonius, poſtero die ad Scolon converſus in agro Thebano erat. Ibi Thebanorum rura, tametſi Medicas partes foventium, vaſtavit; non illorum odio, ſed ingenti neceſſitate adactus: quod vellet munimentum caſtris apponere, & ſi ſibi in acie non cederet ex ſententia, effugium comparare. Exporrexit autem caſtra ſua ab Erythræis, ſecundum Hyſias, Platæenſi tenus agro, juxta flumen Aſopum: muro communiens, ſed non pro magnitudine caſtrorum, verum per ſingulas fronte dena ſtadia habente. Hoc in opere barbaris occupatis Attaginus Phrynonis filius, vir Thebanus, convivio magnifice apparato Mardonium ipſum & Perſarum honoratiſſimos quinquaginta ad hoſpitales epulas invitavit. invitati illi hominem ſunt ſequuti. fiebat autem cœna Thebis: Cetera quæ referam, ex Theſſandro accepi, viro quidem Or- 16
chomenio, ſed Orchomeni inter primos honeſto: qui ſe quoque ajebat ad hanc cœnam ab Attagino fuiſſe invitatum cum quinquaginta Thebanis: nec utroſque ſeorſum diſcubuiſſe, ſed in quovis lecto Perſam & Thebanum. Poſt cœnam quum potioni daretur opera, Perſam qui eodem toro recumbebat, Græce ipſum interrogaſſe cujas eſſet; ſe vero reſpondiſſe Orchomenium eſſe: tum illum dixiſſe, Quoniam tu mihi menſæ conſors & libaminum effectus es, volo tibi relinquere ſententiæ meæ monumenta, ut ipſe quoque præſcius hujus rei, queas tibi conſulere. Cernis hos Perſas in convivium acceptos, & copias quæ ad flumen in caſtris relictæ ſunt? horum omnium parvo poſt tempore pauculos cernes ſuperſtites. Et inter dicendum multas lacrymas Perſam effudiſſe. Admiratumque ſe eam orationem, ad illum dixiſſe, Nonne hæc Mardonio expedit

di-

a MS. habet κλθέ. b ἐθέλοι.

Neceſſitatem ab deo illatam non vitari. Mardonius in Bœotia. cui adſunt omnes finitimi Græci. Veniunt & M. Phocenſes, ambiguum, an ab equitatu trucidandi.

dicere, & iis Perſis qui ſecundum eum in honore ſunt? Et illum poſt hæc ſubjeciſſe, Hoſpes, quicquid ex deo fieri oportet, id ab homine nulla ratione averti poteſt. nam ne credibilia quidem dicentibus credere quiſquam vult. Atque hæc permulti Perſarum quum ſciamus, tamen ſequimur illigati neceſſitate. Eſt autem mœror hic in hominibus acerbiſſimus, eum qui multum ſapit nullius rei potentem eſſe. Hæc ego ex Orchomenio Therſandro audiebam, atque iſta inſuper, ipſum hæc ſtatim per homines ſparſiſſe, priuſquam
17 prœlium ad Platæas factum eſt. Porro Mardonio in Bœotia ſtativa habenti, præbuerunt copias alii quidem omnes, & ſimul invaſerunt Athenas, quotquot cum Medis ſentiebant, ex Græcis illic habitantibus; ſoli hujus irruptionis non fuere participes Phocenſes. nam & iſti vehementer Medis ſtudebant, non tamen voluntarii, ſed coacti. Sed iidem non multis poſt diebus quam Thebas itum eſt, & ipſi advenere, mille armati, duce Harmocyde inter populares ſpectatiſſimo. Eos Mardonius, ubi Thebas pervenere, miſſis equitibus juſſit ſeorſum in campo ſubſidere: quod quum feciſſent, protinus adfuit univerſus equitatus. Unde poſtea rumor exercitum Græcorum qui cum Medis erant, pervaſit, Phocenſes ab equitatu jaculis confoſſum iri. quinetiam per ipſos Phocenſes idem divulgatum eſt. quos tunc dux ſuus Harmocydes his verbis adhortabatur, O Phocenſes, palam eſt hos homines certæ nos neci deſtinaſſe, accuſatos (ut ſuſpicor) à Theſſalis. Quare unumquemque veſtrûm jam oportet egregium virum eſſe. Præſtat enim facientes aliquid & defendentes finire vitam, quam dedentes nos fœdiſſima morte trucidari. Sed & diſcat eorum aliquis illos barbaros Græcis hominibus mortem ma-
18 chinatos fuiſſe. His ſuos Harmocydes hortabatur. Quos ubi concluſere equites, invehebant tanquam ad eos occidendos; & ſane tela intendebant, veluti emiſſuri: & forſan aliquis emiſit. Phocenſes ex adverſo ſtantes & undiquaque ſe vertentes & quammaxime condenſati quum ſeſe opponerent, ibi equites digreſſi retro abiere. Affirmare autem pro certo nequeo, an ad hos interficiendos rogatu Theſſalorum ierint; & poſteaquam animadverterunt eos ad defen-

„τα χρεών ἐστι λέγλν, καὶ τοῖσι μετ' ἐκεῖνον ἐν αἴνῃ ἐῶσι Περσέων. τ ἢ μετὰ ταῦτα εἰ-
„πας, Ξεῖνε, ὁ, π δεῖ γλυέσθαι ἐκ ϑεῦ,
„ἀμήχανον ἀποτρέψαι ἀνθρώπω· ὐδε γὰ πι-
„στὰ λέγοισι ἐθέλᾳ πείϑεσθαι ὐδείς. ταῦτα ἢ
„Περσέων συχνοὶ ὀϑιζόμενοι, ἑπόμεϑα ἀναγ-
„καίῃ ἐνδεδεμένοι. ἐχθίστη ἢ ὁδωὴ ἐστὶ τῶν
„ἐν ἀνθρώποισι αὕτη, πολλὰ φρονέοντα, μη-
δενὸς κρατέειν. ταῦτα μὲν ϑ Ὀρχομενίϗ Θερ-
σάνδρϗ ἤκουον· καὶ τάδε ϖρὸς τούτοισι, ὡς
αὐτὸς αὐτίκα λέγλ ταῦτα ϖρὸς ἀνθρώπϗς ϖρῶ-
τερον ἢ γλυέσθαι ἐν Πλαταιῇσι τῳὼ μάχῳ. Μαρ-
δονίϗ ἢ ἐν τῇ Βοιωτίῃ στρατοπεδευομένϗ, οἱ μὲν
ἄλλοι παρείχοντο ἅπαντες στρατιῳὼ, καὶ συνεσ-
έβαλον ἐς Ἀθήνας, ὁσοιπερ ἐμήδιζον Ἑλλήνων
τ ταύτῃ οἰκημένων· μοῦνοι ἢ Φωκέες ϗ συνεσέ-
βαλον. ἐμήδιζον γὰ δὴ σφόδρα [a] Ϲ ἔστι, οὐκ
ἑκόντες, ἀλλ' ὑπ' ἀναγκαίης. ἡμέρῃσι ἢ ϗ
πολλῇσι μετὰ τὴν ἄπιξιν τὴν ἐς Θήβας ὕστερον,
ἦλθον αὐτέων ἱππόται χίλιοι. ἦγε ἢ αὐτὸς Ἁρ-
μοκύδης, ἀνὴρ τ ἀστῶν δοκιμώτατϗ [b]. ἐπεὶ
δὲ ἀπίκεατο Ϲ ἔστι ἐς Θήβας, πέμψας ὁ Μαρ-
δονίϗ ἱππέας, ἐκέλευσέ σφεας ἐπ' ἑωυτῶν [c]
ἐν τῷ πεδίῳ ἵζεσθαι. ἐπεὶ δὲ ἐποίησαν ταῦτα,
αὐτίκα παρὼ ἡ ἵππϗ ἄπεσα. μετὰ δὲ ταῦ-
τα, διεξῆλθε μὲν διὰ ϗ στρατοπέδϗ ϗ Ἑλλωι-
κὸ ϗ μὴ Μήδων ἐόντϗ· φήμη ὡς καταϗνέοι
σφεας· διεξῆλθε δὲ δι' αὐτέων Φωκέων τοῦτο
τοῦτο. ἔνϑα δή σφι ὁ στρατηγὸς Ἁρμοκύδης πα-
„ρῄνεε, λέγων τοιάδε, Ὦ Φωκέες, ϖρόδη-
„λα γὰ ὅτι ἡμέας ἔστι οἱ ἄνθρωποι μέλλσι
„ϖρόπω ϑανάτω δώσειν, διαβεβλημένους ὑπὸ
„Θεσσαλῶν, ὡς ἐγὼ εἰκάζω. νυῦ ὧν ἄνδρα
„τινὰ πάντα ὑμέων χρεών ἐστι γλυέσθαι ἀγαθόν.
„κρέσσον γὰ, ποιεῦντάς τι καὶ ἀμυνομένους
„πελάτῃσι τ αἰῶνα, ἢπερ παρέχοντας διὰ-
„φϑαρῆναι αἰσχίστῳ μόρῳ. ἀλλὰ μαϑέτω τις
„αὐτέων ὅτι ἐόντες βάρβαροι ἐπ' Ἕλλησι ἀν-
„δράσι φόνον ἔῤῥαψαν. Οἱ μὲν ταῦτα πα-
ρῄνεε. οἱ δὲ ἱππῆες, ἐπεί σφεας ϗκυκλώ-
σαντο, ἐπήλαυνον ὡς κατολέοντες, καὶ δὴ διε-
πίνοντο τὰ βέλεα ὡς ἀπήσοντες· καί κϗ τις
καὶ ἀπῆκε. καὶ οἱ ἀντίοι ἔστασαν, πάντη
στρέψαντες [d] ἑωυτούς, καὶ πυκνώσαντες ὡς
μάλιστα. ϗϑαῦτα οἱ ἱππόται ὑπέστρεφον, καὶ
ἀπήλαυνον ὀπίσω. οὐκ ἔχω σὶ ἀτρεκέως εἰ-
πᾶν ὅτε εἰ ἦλθον μὲν κατολέοντες τοὺς Φω-
κέας, δεηθέντων Θεσσαλῶν· ἐπεὶ δὲ ὥρων
ϖρὸς ἀλέξησιν τραπομένους, δείσαντες μὴ
καί

Ttt 2

a γὰ μεγάλως. b MS. habet διαβώτατϗ. c ἀπ' ἑαυτῶν. d στρεψάντας.

καὶ σφισι γλυπτὴν τρῶμα, ἵνα δὴ ἀπήλαυνον ὀπίσω, ὡς γάρ σφι ἐπετείλατο Μαρδόνιος· ἅτε εἰ αὐτέων πρηῦνναι ἠθέλησε εἴ τι ἀλκῆς μετέχουσι. ὡς δὲ ὀπίσω ἀπήλασαν οἱ ἱππόται, πέμψας Μαρδόνιος κήρυκα, ἔλεγε τάδε, Θαρσέετε ὦ Φωκέες· ἄνδρες γὰρ ἐφάνητε ἐόντες ἀγαθοὶ, οὐκ ὡς ἐγὼ ἐπιθυμέω. καὶ νῦν προθύμως φέρετε τὸν πόλεμον τοῦτον· εὐεργεσίῃσι γὰρ ἢ νικήσετε ἔτε ὧν ἐμὲ [a], ἔτε βασιλῆα. τὰ μὲν δὴ Φωκέων μέχρι τοσοῦτον ἐγένετο. Λακεδαιμόνιοι δὲ, ὡς ἐς τὸν Ἰσθμὸν ἦλθον, ἐν τούτῳ ἐστρατοπεδεύοντο. πυθομένοισι δὲ ταῦτα οἱ λοιποὶ Πελοποννήσιοι, τοῖσι τὰ ἀμείνω ἐάνδανε, οἱ δὲ καὶ ὀρέοντες ἐξιόντας Σπαρτιήτας, οὐκ ἐδικαίουν λείπεσθαι τὴν ἐξόδου Λακεδαιμονίων. ἐπὶ δὴ ὧν ᾗ Ἰσθμῷ καλλιερησάντων τὰ ἱρῶν ἐπορεύοντο πάντες, καὶ ἀπικνέονται ἐς Ἐλευσῖνα· ποιήσαντες δὲ καὶ ἐνθεῦτα ἱερὰ, ὡς σφι ἐκαλλιερέετο, πρόσω ἐπορεύοντο· Ἀθηναῖοι δὲ ἅμα αὐτοῖσι, διαβάντες μὲν ἐκ Σαλαμῖνος, συμμιγέντες δὲ ἐν Ἐλευσῖνι. ὡς δὲ ἄρα ἀπίκοντο τὴν Βοιωτίης ἐς Ἐρυθρὰς, ἔμαθόν τε δὴ τοὺς βαρβάρους ἤδη τῷ Ἀσωπῷ στρατοπεδευομένους· φραθέντες δὲ τοῦτο, ἀντιπάσσοντο ἤδη τὴν ὑπωρείην ᾗ Κιθαιρῶνος. Μαρδόνιος δὲ, ὡς ἐκατέδαινον οἱ Ἕλληνες ἐς τὸ πεδίον, πέμπει ἐς αὐτοὺς [b] πᾶσαν τὴν ἵππον, τὴν ἵππαρχέε Μασίστιος, εὐδοκιμέοντα πρὸς Περσέων· (τὸν Ἕλληνες Μακίστιον καλέουσι) ἵππον ἔχοντα Νισαίην χρυσοχάλινόν τε, καὶ ἄλλως κεκοσμημένον καλῶς. ἐνθαῦτα ὡς προσέβαλλον οἱ ἱππόται πρὸς τοὺς Ἕλληνας, προσέπιπτον κατὰ τέλεα· προσβαλόντες δὲ, κακὰ μεγάλα ἐργάζοντο, καὶ γυναῖκας σφέας ἀπεκάλεον. Κατὰ συντυχίην δὲ Μεγαρέες ἔτυχον ταχθέντες ἢ τὸ ἐπιμαχώτατον τοῦ χώρου πάντος, καὶ προσιππάζοντο μάλιστα ταύτῃ ἐπὶνέλο τῇ ἵππῳ. προσβαλόντος δὲ τοῦ ἵππου, οἱ Μεγαρέες πιεζόμενοι ἔπεμπον ἐπὶ τοὺς στρατηγοὺς τῶν Ἑλλήνων κήρυκα. ἀπικόμενος δὲ ὁ κήρυξ πρὸς αὐτοὺς ἔλεγε τάδε, „Μεγαρέες λέγουσι, Ἡμεῖς, ἄνδρες σύμμαχοι, „ἐόντες τοῖσι Περσέων ἵππον δέκεσθαι, „μοῦνοι ἔχοντες στέσιν ταύτην ἐς τὴν ἔσημεν ἐκ„κλίνομεν· ἀλλὰ ἐς τόδε λιπαρέῃ τε καὶ ἀρετῇ ἀν„τέχομεν, καίπερ πιεζόμενοι. νῦν τε, εἰ μή τι„νας ἄλλους πέμψετε διαδόχους τῆς τάξιος, ἴστε „ἡμέας ἐκλείψοντας τὴν τάξιν. ὁ μὲν δὴ σφι ταῦτα ἀπήγγελε. Παυσανίης δὲ ἀπιπρέσβευτο τῶν Ἑλλήνων, εἴ τινες ἐθέλοιεν ἄλλοι ἐθελοντὴν ἰέναι τε ἐς τὸν χῶρον τοῦτον καὶ τάξασθαι διάδοχοι Μεγαρεῦσι. ὁ

a ἔτε ἐμὲ. b ἐπ' αὐτοὺς.

Sed parcit eis Mardonius & laudat. Ex Isthmo transeunt per Eleusina Græci ad Erythras & Cithæronis radices, ubi ab equitatu Persico pressi Megarenses petunt subsidium.

fendendum se convertere, veriti ne sibi quoque vulnera inferrentur, ita retro abscesserint, tanquam à Mardonio jussi: an experiri voluerint num quid isti roboris haberent. Post abscessum autem equitatus, misso ad eos præcone, Mardonius ita inquit, Bono estote Phocenses animo: viros enim strenuos vos esse dedistis specimen, non tales quales ego audieram. Quo magis alacri animo tolerate hoc bellum. non enim aut me beneficiis aut regem vincetis. Hactenus quæ circa Phocenses sunt gesta. Lacedæmonii ubi ad Isthmum venere, illic castra communiere. quod quum audirent ceteri Peloponnenses, quibus meliora cordi erant, alii quoque cernerent Spartiatas egressos, indignum putaverunt à Lacedæmoniis se in exeundo superari. itaque quum pulchre litatum esset, cuncti ex Isthmo profecti sunt & Eleusinem perveniunt: ubi quum factis sacris etiam pulchra fuissent exta, ire perrexerunt; cumque illis Athenienses è Salamine transmittentes, & in Eleusine admixti. Isti posteaquam ad Erythras Bœotiæ venere, cognito barbaros ad Asopum castra habere, inito de hac re consilio, è regione tetenderunt ad Cithæronis radices. In quos Mardonius, quod in campum non descenderent, omnem immittit equitatum, cui præerat Masistius (à Græcis Macisius dictus) vir apud Persas inclytus, Nisæo equo insidens, aureo freno & aliis insignibus eximie ornato. Equites ubi appropinquarunt Græcis, per turmas aggressi, multum detrimenti inferebant, & feminas eos appellabant. Erant forte Megarenses ea parte collocati, qua nulla alia magis oppugnari nullaque magis ab equitatu adiri poterat: hâc, impressione facta equitum, Megarenses quia premebantur, mittunt ad duces Græcorum præconem, qui ita, quum venit, verba fecit, Megarenses ajunt, viri socii, Nos excipiendo hostium equitatui impares sumus, qui soli tenemus hanc in qua collocati sumus omnino stationem: ubi hactenus tametsi pressi, tamen strenue fortiterque restitimus. nunc nisi alios nobis substituatis, qui excipiant pugnam, scitote nos ab acie discessuros. Hæc ubi præco nunciavit, Pausanias experiri fecit Græcos, siqui alii ultro ad locum irent, ut Megarensibus succederent. Recu-

Quod præstant Athenienses ecc duce Olympiodoro, & Masistium occidunt equo potiti, mox & cadavere, unde luctus Persarum.

cusantibus ceteris, Athenienses suscepere hoc munus, videlicet eorum trecenti delecti, quibus præerat Olympiodo-
22 rus Lamponis filius. Hi fuere qui succederent, & præ aliis Græcis ad Erythras castra habentibus in aciem compositi fuerunt, sagittariis assumptis. qui quum aliquamdiu pugnassent, hic fuit pugnæ exitus: Impressionem faciente per turmas equitatu, equus Masistii, ut erat præ aliis eminens, sagittâ latera ictus est: quo dolore in pedes erectus, Masistium excussit. Collapsum confestim Athenienses urgent: & tum equum prehendunt, tum hominem sese defensantem interimunt, quum aliquamdiu non potuissent. Ita enim erat armatus: scilicet intus gerebat thoracem aureis squamis consertum, desuper purpuream tunicam. Ejus thoracem quum ferirent, non prius aliquid profecerunt, quam quidam re animadversa illum percussit in oculo. Ita Masistius collapsus interiit. Hæc autem res latebat alios equites. non enim eum aut ab equo cadentem viderant aut occumbentem. & quum in prælio fieret nunc recessus, nunc subvectio, quod actum erat non cognovere; sed postquam constitere, quia nemo ipsis imperabat, statim desideraverunt: cognitoque quod gestum erat, mutuo se adhortati, omnes in hostem equos admisere, ut cadaver eriperent.
23 Eos autem conspicati Athenienses non jam turmatim sed universos pariter irruere, ceterum exercitum inclamaverunt. Sed dum omnis peditatus auxilio veniebat, interea cietur acre prœlium de cadavere. Quamdiu igitur soli erant isti trecenti, multo inferiores erant, & cadaver deserebant: at ubi præsidio venere copiæ, non amplius perstitere equites, neque illis contigit mortuum eripere, sed alios super illum è suis amisere. Digressi illinc duo circiter stadia, consultantes quid facto opus esset, decrevere sibi carentibus præfecto eundum ad
24 Mardonium. Ubi in castra rediere, maximus luctus cum omnem exercitum, tum vero Mardonium cepit, extincti Masistii: & scipsos & equos & jumenta tondentes ejulatu tristissimo usi sunt, ita ut ejus echo omnem Bœotiam pervaserit, utpote amisso viro secundum Mardonium honoratissimo tam apud Persas quam apud regem. Et barbari quidem suo more Masistium defunctum honorabant.

ὃ βυλομένων ἢ τῶν ἄλλων, Ἀθηναῖοι ὑποδέξαντο, καὶ Ἀθηναίων οἱ τριηκόσιοι λογάδες, τῶν ἐλοχήγεε Ὀλυμπιόδωρος ὁ Λάμπωνος. οὗτοι ἦσαν οἵ τε ὑποδεξάμενοι, καὶ οἱ σὺν τῶν ἄλλων τῶν παρεόντων Ἑλλήνων ἐς Ἐρυθρὰς ταχθέντες, τὺς τοξότας προσελόμενοι. μαχομένων δὲ σφέων ὑπὸ χρόνον, τέλος τοιόνδε ἐγένετο ὑπὸ τῆς μάχης [a]· προσβαλόντες τῷ ἵππῳ κατὰ τέλεα, ὁ Μασιστὶος προέχων τῶν ἄλλων ἱππος βάλλεται τοξεύματι τὸ παλτὸν· ἀλγήσας ὦν, ἴστατο ὀρθὸς, καὶ ἀπεστείετο τὸν Μασίστιον. πεσόντι ὦν αὐτῷ οἱ Ἀθηναῖοι ἐπίπτον· τὸν μὲν ἵππον αὐτὸν λαμβάνουσι, καὶ αὐτὸν ἀμυνόμενον κτείνουσι, κατ' ὀλίγας δὲ δυνάμενοι. ἐνεσκεύαστο γὰρ ἄτω· ἐντὸς θώρηκα εἶχε χρύσεον λεπιδωτὸν· κατύπερθε δὲ τοῦ θώρηκος, χιτῶνα φοινίκεον ἐνεδεδύκεε. τύπτοντες δὲ ἐς τὸν θώρηκα αὐτοῦ [b], ἐπίδυν ὀδέν· πρίν γε δὴ μαθών τις τὸ ποιεύμενον, πατάξι μιν ἐς τὸν ὀφθαλμόν· ἄτω δὴ ἔπεσέ τε καὶ ἀπέθανε· πεῦτα δὲ κως γινόμενα ἐλελήθεε τὺς ἄλλους ἱππέας. ἔστε γὰρ πεσόντα μιν εἶδον ἀπὸ τοῦ ἵππου, ἔστι ἀποθνήσκοντα. ἀναχωρήσιός τε γινομένης ἐκ ὑποστροφῆς, οὐκ ἔμαθον τὸ γινόμενον· ἐπεί τε δὲ ἔστησαν, αὐτίκα ἐπόθεσαν, ὡς σφέας ἀδεὲς εἰὼ ὁ πάσων. μαθόντες δὲ τὸ γεγονὸς, ἀλαλαξάμενοι, ἤλαυνον τὺς ἵππους πάντες, ὡς ἂν τὸν νεκρὸν ἀνελοίατο. Γδόντες δὲ οἱ Ἀθηναῖοι οὐκέτι κατὰ τέλεα προσελαύνοντας τὺς ἱππέας, ἀλλὰ πάντας, τῷ ἄλλῳ στρατῷ ἐπεβοήθεε, ἐν τέτῳ μάχη ὀξέια ἦν περὶ τοῦ νεκροῦ γένεται. ἕως μέν νυν μοιῶοι ἦσαν οἱ τριηκόσιοι, ἐσσῶντό τε πολλὸν, καὶ τὸν νεκρὸν ἀπέλιπον· ὡς δέ σφι τὸ πλῆθος ἐπεβοήθησε, ἔτω δὴ οὐκέτι οἱ ἱππόται ἐπίμενον [c], ἀλλ' ἐξεχώρεον τὸν νεκρὸν ἀνελέσθαι, ἀλλὰ πρὸς ἐκείνῳ ἄλλυς προσαπώλεσαν τῶν ἱππέων. διαβήσαντες ὦν ὅσον τε δύο στάδια, ἐβουλεύοντο ὅ, τι χρεὼν εἴη ποιέειν· ἐδόκεε δέ σφι, ἀναρχίης ἐούσης, ἀπελαύνειν παρὰ Μαρδόνιον. Ἀπικομένης δὲ τῆς ἵππου ἐς τὸ στρατόπεδον, πένθος ἐποιήσαντο Μασιστὶον πᾶσά τε ἡ στρατιὴ καὶ Μαρδόνιος μέγιστον· σφέας τε αὐτοὺς κείροντες, καὶ τοὺς ἵππους καὶ τὰ ὑποζύγια, οἰμωγῇ τε χρεώμενοι ἀπλέτῳ. ἅπασαν γὰρ τὴν Βοιωτίην κατεῖχε ἠχώ, ὡς ἀνδρὸς ἀπολομένου μετὰ γε Μαρδόνιον λογιμωτάτου τῶν τε Περσέων καὶ βασιλέϊ. οἱ μέν νυν βάρβαροι τρόπῳ τῷ σφετέρῳ ἀποθανόντα ἐτίμων Μασίστιον.

Ttt 3 Οἱ

a ἐχθρὸς τῆς μάχης. b Vox αὐτοῦ abest à MS. c MS. habet ἀπίρμον.

Hinc aucta & ſtimulata virtus Græcorum. ut ad Platæas tranſirent. Tegeatæ vindicant ſibi alterum cornu. Fons Gargaphie. Androcrates heros. Heraclidæ ſub Hyllo.

Οἱ δὲ Ἕλληνες, ὡς τὴν ἵππον ἐδέξαντο προσπεσόντα, καὶ δεξάμενοι ὥσαντο, ἐθαρρησάν τε πολλῷ μᾶλλον· καὶ πρῶτα μὲν ἐς ἅμαξαν ἐσῆλθον τὸν νεκρὸν, περὶ δὲ τὰς τάξις ἐκόμιζον· ὁ δὲ νεκρὸς ἦν θέης ἄξιος, μεγάθεος εἵνεκα, καὶ κάλλεος. τῶνδε εἵνεκα καὶ ταῦτα ἐποίεον, ἐκλείποντες τὰς τάξις ἐφοίτων [a] θεησόμενοι Μασίστιον. μετὰ δὲ, ἔδοξέ σφι ὑπὲκ καταβαίνειν ἐς Πλάταιας. ὁ γὰρ χῶρος ἐφαίνετο πολλῷ ἐὼν ὑπτιηδεώτερός σφι ἐνστρατοπεδεύεσθαι ὁ Πλαταϊκὸς ἢ Ἐρυθραίη, τά τε ἄλλα, καὶ εὐυδρότερος. ἐς τοῦτον δὴ τὸν χῶρον, καὶ ὑπὲκ τοῦ κρήνεω τὴν Γαργαφίην, τὴν ἐν τῷ χώρῳ τούτῳ ἐοῦσαν, ἔδοξέ σφι ἕξεων εἶναι ἀπικέσθαι, καὶ διαταχθέντας στρατοπεδεύεσθαι. ἀναλαβόντες δὲ τὰ ὅπλα, ἦισαν διὰ τῆς ὑπωρείης ἢ κατὰ Κιθαιρῶνος πρὸς Ὑσιὰς ἐς τὴν Πλαταϊδα γῆν· ἀπικόμενοι δὲ, ἐπέστησαν κατὰ ἔθνεα, πλησίον τε τὸ κρούνης τὸ Γαργαφίης, καὶ ἔτι τεμένεος ἔτι Ἀνδροκράτεος ἔτι ἥρωος, δι' ὄχθων τε οὐκ ὑψηλῶν, καὶ ἀπέδου χωρίου. Ἐνθαῦτα ἐν τῇ διατάξι ἐγένετο λόγων πολλῶν ὠθισμὸς Τεγεητέων τε καὶ Ἀθηναίων. ἐδικαίευν γὰρ αὐτέων ἑκάτεροι ἔχειν τὸ ἕτερον κέρας, καὶ κοινὰ καὶ παλαιὰ φέροντες ἔργα. τοῦτο μὲν, οἱ Τεγεῆται ἔλεγον τάδε, „Ἡμεῖς αἰεί κοτε ἀξιεύμεθα ταύτης τῆς τάσιος [b] „ἐκ τῶν συμμάχων ἁπάντων, ὅσαι ἦδη ἔξοδοι „κοιναὶ ἐγένοντο Πελοποννησίοισι καὶ τὸ παλαιὸν „καὶ τὸ νέον, ἐξ ἐκείνου δὲ χρόνου ἐπεὶ Ἡρα„κλεῖδαι ἐπειρῶντο μετὰ τοῦ Εὐρυσθέος θανάτου „καταιόντες ἐς Πελοπόννησον. τότε εὑρόμεθα τοῦ„το, διὰ πρῆγμα τοιόνδε, ἐπεὶ μετ' Ἀχαιῶν „καὶ Ἰώνων τῶν τότε ἐόντων ἐν Πελοποννήσῳ, „ἐκβοηθήσαντες ἐς τὸν Ἰσθμὸν, ἱζόμεθα ἀντίοι „τοῖσι καταιοῦσι. τότε ὦν λόγος ἦλθε ἀγο„ρεύσασθαι, ὡς χρεὼν εἴη τὸν μὲν στρατὸν τῷ „στρατῷ μὴ ἀνακινδυνεύειν συμβαλόντα· ἐκ δὲ „τῶν Πελοποννησίων στρατοπέδου, τὸν ἂν σφέων „αὐτέων κρίνωσι εἶναι ἄριστον, τοῦτον οἱ μά„νομαχῆσαι ὑπὲρ διακριμένοισι. ἔδοξέ τε τοῖ„σι Πελοποννησίοισι ταῦτα εἶναι ποιητέα, καὶ „ἔταμον ὅρκιον ὑπὲρ λόγου τοιοῦδε· ἢν μὲν Ὕλ„λος νικήσῃ τὸν Πελοποννησίων ἡγεμόνα, καθ„ιέναι Ἡρακλείδας ὑπὲρ τὰ πατρῷα· ἢν δὲ „νικηθῇ, τὰ ἔμπαλιν Ἡρακλείδας ἀπαλλάσ„σεσθαι, καὶ ἀπάγειν τὴν στρατιὴν ἑκατόν τε „ἐτέων μὴ ζητῆσαι κάτοδον ἐς Πελοπόννησον. „προσεκρίθη τε δὴ ἐκ πάντων συμμάχων ἐθε-

λοντὴς

bant. Græci autem, poſtquam equita- 25
tum invadentem excepere, & exceptum repulere, tum multo ſunt audaciores effecti, tum ante omnia cadaver plauſtro impoſitum per ordines circumtulerunt. erat autem ſpectaculo digna proceritatis ac formæ gratia. Idcirco etiam iſtud faciebant; relictis ordinibus ad intuendum Maſiſtium pergebant. Dehinc cenſuerunt ad Platæas deſcendendum, quod ſibi Platæenſis ager multo videbatur opportunior habendis caſtris quam Erythræus, cum propter alia, tum propter aquæ ubertatem. Ad eum locum & ad fontem Gargaphien, qui ibidem eſt, decreverunt abeundum eſſe, & bene diſpoſitos metari caſtra; & ſumptis armis ierunt per radices Cithæronis circum Hyſias in agrum Platæenſem. Eo quum pervenere, ordinati ſunt nationatim proxime fontem Gargaphien, & fanum Androcratis herois, per non editos tumulos & locum planum. Ibi in diſponendis na- 26
tionibus magna ſane altercatio extitit inter Tegeatas & Athenienſes, utroſque ſe dignos qui alterum cornu tenerent arbitrantes, & ſua facinora præclara tum recentia tum priſca referentes. Dicebant quidem his verbis Tegeatæ, Hoc nos ſemper digni loco, ubi ſtaremus, è ſociis omnibus habiti ſumus, quoticſcunque à Peloponnenſibus communiter in externas peregrinationes itum eſt, & proxime, & quondam, jam inde ex quo Heraclidæ poſt mortem EUryſthei ſunt conati in Peloponneſum redire. quo tempore hanc dignitatem aſſequuti ſumus ob hanc rem geſtam. Poſteaquam cum Achæis & Ionibus, qui tunc Peloponneſum incolebant, nos auxiliarii in Iſthmum profecti conſedimus adverſus eos qui redibant; tunc Hyllus orationem habuit, non expedire ut uterque exercitus confligendo periclitaretur: ſed ut ex Peloponnenſi exercitu quem ſuorum judicarent præſtantiſſimum eſſe, is ſecum ſingulari certamine dimicaret conceptis legibus. Placuitque ita fieri Peloponnenſibus, & jusjurandum in hæc verba dederunt; Si vinceret Hyllus Peloponnenſium ducem, ut Heraclidæ in paterna reverterentur; ſin victus eſſet, retro Heraclidæ cederent, & exercitum abducerent, neve per annos centum de redeundo in Peloponneſum agitarent. Ab omnibus ſociis ad eam rem voluntarius electus

a τάξις, καὶ ἐφοίτων. b MS. habet τάξιν.

Hyllî cædes. Heraclidæ fugerunt contumeliam Mycenæorum & Eurysthei. Argivi ad Thebas cum Polynice cæsi Eleusine sepulti. Amazonides à Thermodonte fluvio.

ctus est dux atque idem rex noster Echemus Aëropi filius, Phegei nepos, qui singulari congressus certamine Hyllum interemit. Ex quo facto nos cum alia decora magna inter ejus ætatis Peloponnenses assequuti sumus, quæ adhuc obtinemus, tum hoc, ut alteri cornu præesse mus quoties communiter itur in expeditionem. Et vobis quidem Lacedæmonii non adversamur, sed optionem cedentes utri cornu præesse malitis indulgemus: alteri vero cornu ut nos præsimus, dicimus convenire, quemadmodum in anteriore tempore. Etiam vero citra hoc factum quod narratum est, Athenienssibus sumus digniores, qui hujus ordinis decus obtineamus: quippe qui prospere & multa vobiscum, viri Spartiatæ, certamina decertavimus, & multa cum aliis. Quo fit ut æquius sit nos alterum cornu tenere quam Athenienses: à quibus non tales gestæ res sunt quales à nobis, neque recentes neque
27 vetustæ. Hæc Tegeatæ. Ad quæ hunc in modum responderunt Athenienses, Scimus quidem has copias pugnandi cum barbaro, non altercandi gratia esse contractas; tamen quoniam Tegeata referre constituit præclara facinora tum vetusta tum nova, quæ per omne tempus ab utrisque edita sunt, necesse habemus & nos exponere apud vos, unde nobis patrium sit, dum publice utiles sumus, semper esse primis potius quam Arcadibus. Heraclidas, quorum ducem isti apud Isthmum se prædicant interfecisse, primo quidem ejectos prius ab omnibus Græcis, quos illi adibant fugientes servitutem Mycenæorum, nos soli excepimus; & EUrysthei injuriam una cum eisdem pugnando propulsavimus, victoriaque potiti sumus de iis qui tum Peloponnesum tenebant: deinde Argivos, qui ad Thebas cum Polynice militaverant, vita defunctos & insepultos, ducta in Cadmeos expeditione dicimus recepisse sua cadavera & in nostra terra apud Eleusinem humavisse. Jam vero nostrum præclarum facinus extat etiam in Amazonidas, quæ à flumine Thermodonte aliquando in Atticam terram excurrere. Ac quidem in laboribus Troicis nequaquam fuimus segnes. Sed nihil admodum proficit horum fecisse mentionem. etenim qui tunc egregii fuere, iidem nunc queant esse inertiores, & tunc in-

,, λοντὴς Ἔχεμος ὁ Ἠερόπυ τ Φηγέος, σεσ-
,, τηγός τε ἐὼν κ βασιλεὺς ἡμέτερος· κ ἐμυ-
,, νομάχησέ τι κ ἀπέκτανε Ὕλλον. ἐκ τύτυ τ
,, ἔργυ εὑρόμεθα ἐν τοῖσι Πελοποννησίοισι τοῖσι
,, τότε κ ἄλλα γέρεα μεγάλα, τὰ Δωριπλέομεν
,, ἔχοντες, κ τ κέρεος τ ἑτέρυ αἰεὶ ἡγεμονεύομεν,
,, κεινῆς ἐξόδυ γινομένης. ὑμῖν μέν νυν, ὦ Λα-
,, κεδαιμόνιοι, οὐκ ἀντιτεύμεθα, ἀλλὰ διδόντες
,, αἵρεσιν ὁκοτέρυ βέλεσθε κέρεος ἄρχειν, πα-
,, ρίεμεν· τ δ ἕτερυ φαμὲν ἡμέας ἐκνέεσθαι ἡ-
,, γεμονεύειν, καπάπερ ἐν τῷ σεσθεν χρόνῳ.
,, χωρίς τε τύτυ τ ἀπεργασμένυ ἔργυ, ἀξιονι-
,, κότεροι εἰμὲν Ἀθηναίων ταὐτῃσι τῇσι πάξιν ἔ-
,, χειν. πολλοὶ μὲν γάρ τε καὶ εὖ ἔχοντες σεσὸς
,, ὑμέας ἡμῖν ἄνδρες Σπαρτιῆται ἀγῶνες ἀγω-
,, νίδαται, πολλοὶ ἢ καὶ σεὸς ἄλλυς. ἔτω ὧν
,, ἡμέας δίκαιον ἔχειν τὸ ἕτερον κέρας, ἅπερ
,, Ἀθηναίυς. ὐ γάρ σφι ἐστὶ ἔργα οἷάπερ ἡμῖν
,, κατεργασμένα, ὔτ' ὢν καινὰ, ὔτε παλαιά.
οἱ μὲν ταῦτα ἔλεγον. Ἀθηναῖοι ἦ σεὸς τῶν-
,, τα ὑπεκρίναντο τάδε, Ἐπισάμεθα μὲν σύνο-
,, δον τῆνδε μάχης εἵνεκα συλλεγῆναι σεὸς τ
,, βάρβαρον, ἀλλ' ὐ λόγων· ἐπεὶ ἦ ὁ Τεγεά-
,, της σεσέθηκε παλαιὰ καὶ καινὰ λέγειν τὰ ἐ-
,, κατέροισι ἐν τῷ παντὶ χρόνῳ κατέργασαι χρη-
,, σὰ, ἀναγκαίως ἡμῖν ἔχῃ δηλῶσαι σεὸς ὑ-
,, μέας, ὅθεν ἡμῖν πατρῷόν ἐστι, ἐξεῖ χρηστοῖ-
σι, αἰεὶ πρώτοισι εἶναι μᾶλλον ἢ Ἀρκάσι. Ἡ-
,, ρακλείδας, τῶν φασι ἔστι ἀποκτῆναι τὸν
,, ἡγεμόνα ἐν Ἰσθμῷ, τῷ μὲν, τύτυς σεσέ-
,, τερον ἐξελασαμένυς ὑσὸ πάντων τῶν Ἑλλή-
,, νων, ἐς τὺς ἱκετεύοντας φεύγοντες δυλοσύνην
,, σεὸς Μυκηναίων, μούνυς ὑσοδεξάμενοι,
,, τὴν Εὐρυσθέος ὕβριν κατείλομεν, σὺν καὶ-
,, νοισι μάχῃ νικήσαντες τὺς τότε ἔχοντας Πε-
,, λοπόννησον· τῷ ἦ, Ἀργείυς τὺς μετὰ Πο-
,, λυνείκεος ἐπὶ Θήβας ἐλάσαντας, τελευ-
,, τήσαντας τὸν αἰῶνα, καὶ ἀτάφυς κειμένυς,
,, σεστυσάμενοι ἐπὶ τὺς Καδμείυς, ἀνελέσθαι
,, τε τὺς νεκρὺς φαμὲν, καὶ θάψαι τῆς ἡμε-
,, τέρης ἐν Ἐλευσῖνι. ἔτι ἦ ἡμῖν ἔργον εὖ ἔχον
,, καὶ ἐς Ἀμαζονίδας, τὰς ἐσποθώκας τὰς ἐσὸ
,, Θερμώδοντος σοταμῦ ἐσβαλούσας σοτὲ ἐς γῆν
,, τὴν Ἀττικήν. καὶ ἐν τοῖσι Τρωϊκοῖσι σόνοισι
,, οὐδαμῶν ἐλασσόμεθα. ἀλλ' ὐ γάρ σ σεύχῃ τυ-
,, πτων ἐκτετμεμνῆσθαι. καὶ γὰρ ἂν χρηστοὶ [a] τότε
,, ἐόντες, ὡυτοὶ νυῦ ἂν εἶεν φλαυρότεροι· καὶ
,, τότε ἐόντες φλαῦροι, νεῦ ἂν εἶεν ἀμείνονες,
πα-

a ἢ γὰρ χρηστοί.

Marathon Athenienſes extollit ſupra Tegeatas. Acieī Græcæ ordo ad Platæas.

„παλαιῶν μέν νυν ἔργων ἄλις ἔστω· ἡμῖν δ',
„εἰ μηδὲν ἄλλο ἐστὶ ἀποδεδαγμένον, ὥσπερ ἔστι
„πολλά τε καὶ εὖ ἔχοντα, εἰ ποιοῖσι καὶ ἄλλοισι
„Ἑλλήνων, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τοῦ ἐν Μαραθῶνι ἔρ-
„γου ἄξιοι εἰμὲν τοῦτο τὸ γέρας ἔχειν, καὶ ἀλ-
„λα πρὸς τούτῳ· οἱ πάντες μούνοι Ἑλλήνων δὴ
„μουνομαχήσαντες τῷ Πέρσῃ, καὶ ἔργῳ το-
„σούτῳ ἐπιχειρήσαντες, ὠφελημένοι καὶ ἐ-
„νικήσαμεν ἔθνεα ἔξ τε καὶ πεντεήκοντα. ἆρ'
„οὖν δίκαιοι εἰμὲν ἔχειν ταύτην τὴν τάξιν ἀπὸ
„τούτου μούνου τοῦ ἔργου; ἀλλ' οὐ γὰρ ἐν τῷ τοιῷδε
„τάξιος εἵνεκα στασιάζειν πρέπει. ἄρτιοι εἰ-
„μὲν πείθεσθαι ὑμῖν, ὦ Λακεδαιμόνιοι, ἵνα
„δοκέῃ ἐπιτηδεώτατον ἡμέας εἶναι ἑστάναι, καὶ
„κατ' ἄς πινας. πάντη γὰρ τεταγμένοι, πάρη-
„σόμεθα εἶναι χρηστοί. ἐξηγέεσθε γὰρ ὡς πρεσβυ-
νων. Οἱ μὲν ταῦτα ἀμείβοντο· Λακεδαιμο-
νίων δὲ ἀνέβωσε ἅπαν τὸ στρατόπεδον Ἀθηναίους
ἀξιονικοτέρους εἶναι ἔχειν τὸ κέρας ἢπερ Ἀρκά-
δας. ἅτε δὴ ἔχον οἱ Ἀθηναῖοι, καὶ ἐπαρε-
βάλοντο τοὺς Τεγεήτας. μετὰ δὲ ταῦτα, ἐπισ-
σοντο ὧδε οἱ ἐπιφοιτῶντες τε καὶ οἱ ὑστερον ἐλ-
θόντες Ἑλλήνων. τὸ μὲν δεξιὸν κέρας εἶχον
Λακεδαιμονίων μέρεοι· τούτων δὲ τοὺς πεντα-
κισχιλίους ἐόντας Σπαρτιήτας ἐφύλασσον ψιλοὶ
τῶν εἰλωτέων πεντακισχίλιοι καὶ τρισμύριοι, ὠνὴ
ἄνδρα ἕκαστον ἑπτὰ τεταγμένοι. ὠνομάζοντο δὲ
σφι εἵλοντο ἑστάναι οἱ Σπαρτιῆται τοὺς Τεγεήτας,
καὶ τιμῆς εἵνεκα καὶ ἀρετῆς. τούτων δ' ἔσαν
ὁπλῖται χίλιοι καὶ πεντακόσιοι. μετὰ δὲ τούτους
ἵσταντο Κορινθίων πεντακισχίλιοι. ὠνὴ δὲ σφίσι
εὕροντο ὠνὴ Παυσανίεω ἑστάναι Ποτιδαιητέων τῶν
ἐκ Παλλήνης τοὺς παρεόντας τριηκοσίους. τού-
τοισι δὲ ἐχόμενοι ἵσταντο Ἀρκάδες Ὀρχομένιοι
ἑξακόσιοι· τούτοισι δὲ, Σικυώνιοι τρισχίλιοι. τού-
τοισι δὲ εἴχοντο, Ἐπιδαυρίων ὀκτακόσιοι. ὠνὴ
δὲ τούτους, Τροιζηνίων ἐτάσσοντο χίλιοι· Τροι-
ζηνίοισι δὲ ἐχόμενοι, Λεπρεητέων [a] διηκόσιοι.
τούτοισι δὲ, Μυκηναίοισι καὶ Τιρυνθίων τετρα-
κόσιοι. τούτοισι δὲ ἐχόμενοι, Φλιάσιοι χίλιοι.
ὠνὴ δὲ τούτους ἔστασαν Ἑρμιονέες τριηκοσίους.
Ἑρμιονέων δὲ ἐχόμενοι ἵσταντο Ἐρετριέων τε
καὶ Στυρέων ἑξακόσιοι. τούτοισι δὲ Χαλκιδέες [b]
τετρακόσιοι. τούτεων δὲ, Ἀμπρακιητέων πεντα-
κόσιοι. μετὰ δὲ τούτους, Λευκαδίων καὶ Ἀνακτο-
ρίων ὀκτακόσιοι ἔστασαν. τούτεων δὲ ἐχόμενοι,
Παλέες οἱ ἐκ Κεφαλληνίης διηκόσιοι. μετὰ δὲ
τούτους Αἰγινητέων πεντακόσιοι ἐτάχθησαν. ὠνὴ δὲ

instrenui, nunc sint meliores. Itaque satis sint de rebus priscis ista. Ut nullæ autem res aliæ nobis gestæ sint, quæ multæ & præclaræ sunt, si ullis etiam aliis Græcorum, certe ob rem in Marathone gestam digni sumus qui hoc decus & alia insuper obtineamus; qui soli Græcorum per nos cum Persa dimicavimus, & rem tantam aggressi, victores evasimus, sex & quadraginta nationibus superatis. quo solo nomine an non meruimus, ut hunc loci honorem juste consequamur? Verum non decet in hac rerum condicione de ordine contendere: ubicunque & juxta quoscunque vobis, Lacedæmonii, videbitur appositissimum nos stare, illuc euntes obtemperabimus. Ubicunque enim loci nos collocati fuerimus, conabimur strenui existere. itaque ducite nos, tanquam vobis parituros. Hæc quum pro sua parte dixissent 28
Athenienses, cunctus Lacedæmoniorum exercitus succlamavit digniores qui cornu tenerent Athenienses quam Arcades. Ita Athenienses Tegeatis superiores habuere cornu. Mox hunc in modum ordinati sunt & qui supervenere Græcorum, & qui à principio venerant: Dextrum cornu tenebant Lacedæmoniorum decem millia: quorum quinque millia erant Spartiatæ, quos custodiebant leviter armata triginta quinque hilotarum millia, septenis circa singulos viros collocatis. Applicuerant autem sibi Spartiatæ Tegeatas, ut proximi starent, honoris & virtutis ergo, numero mille & quingentos armatu pleno. Secundum hos stabant Corinthiorum quinque millia. Prope ipsos impetraverant ab Pausania stare trecentos Potidæatas eorum qui ex Pallene erant. Juxta hos stabant Arcades Orchomenii sexcenti: juxta hos Sicyoniorum tria millia. His adpositi erant Epidauriorum octingenti: super hos locati erant Trœzenii mille. juxta Trœzenios ducenti Lepreatæ. post hos Mycenæorum & Tirynthiorum quadringenti. Secundum hos, mille Phliasii: dehinc Hermionenses trecenti. juxta Hermionenses, Eretrienſium & Styrensium sexcenti. juxta hos, Chalcidenses quadringenti. post hos, Ampraciatarum quingenti. post eos, Leucadiorum & Anactoriorum octingenti. Hos sequebantur Paleenses ex Cephallenia, ducenti. post hos instructi Æginetarum quingenti. juxta hos Me-

a Λεπρεατέων. b ἢ ἐχόμενοι, Χαλκιδέες.

Megarenſium tria millia, quibus adſtabant Platæenſes ſexcenti. Ultimi & iidem primi ſtabant Athenienſes, lævum tenentes cornu, octo millia, duce Ari-
29 ſtide Lyſimachi filio. Hi omnes, præter eos qui ſepteni circa ſingulos ab Spartanis ſtatuti erant, fuerunt numero triginta octo millia & ſeptingenti. Gravis quidem armaturæ omnes, adverſus barbarum contracti, tot erant. Leviter vero armati, triginta quinque millia, ſepteni circa ſingulos Spartiatas collocati, quorum unuſquiſque ad pugnandum erat inſtructus. Ceterorum autem Lacedæmoniorum ac Græcorum leviter armati, utpote viro uno circa virum unumquemque ſtante, triginta quatuor millia quingenti. Summa igitur totius levis armaturæ, quæ pugnare poſſet, ſexagin-
30 ta novem millia quingenti. Totus autem Græcus exercitus qui ad Platæas coiit pugnæ aptus, tam levis quam gravis armaturæ, fuit centum & decem millium, minus mille & octingentis. Sed numerus centum & decem millium explebatur ab Theſpienſibus, qui aderant; quippe etiam Theſpienſes in exercitu ſuperſtites ad mille & octingentos, qui nec ipſi arma habebant. Et hi quidem ad flumen Aſo-
30 pum poſiti caſtra metabantur. Barbari vero qui cum Mardonio erant, poſteaquam Maſiſtium eluxerunt, cognito Græcos apud Platæas eſſe, & ipſi ad Aſopum qui illac fluit, ita ſunt è regione à Mardonio collocati: Adverſus quidem Lacedæmonios Perſæ, qui quia copia antecedebant, & in ordines plures erant digeſti, uſque ad Tegeatas opponebantur: ita ut quod robuſtiſſimum in exercitu erat, id omne contra Lacedæmonios; quod infirmius, id contra Tegeatas eſſet. Hæc faciebat Mardonius Thebanorum indicio atque admonitu. Juxta Perſas autem collocavit Medos, ut ex adverſo eſſent Corinthiis & Potidæatis & Orchomeniis & Sicyoniis. Poſt Medos collocavit Bactrios ex adverſo Epidauriorum & Trœzeniorum & Lepreatarum ac Tirynthiorum, Mycenæorumque & Phliaſiorum. Secundum Bactrios collocavit Indos ex adverſo Hermionenſium & Eretrienſium Styrenſiumque & Chalcidenſium. Poſt Indos ſtatuit Sacas oppoſitos Ampraciatis, & Anactoriis, & Leucadiis, & Palenſibus, & Æginetis. Poſt Sacas poſuit ex adverſo Athenienſium

δὲ τάτας ἐπάσοντο Μεγαρέων τρισχίλιοι· εἶχον δὲ τὸ πτερὸν, Πλαταιέες ἑξακόσιοι. πλεῦνας δὲ ἐς πρῶτοι Ἀθηναῖοι ἐπάσοντο, κέρας ἔχοντες τὸ εὐώνυμον, ὀκτακισχίλιοι· ἐστρατήγεε δ' αὐτέων Ἀριστείδης ὁ Λυσιμάχου. Οὗτοι, πλὴν τῶν ἐπιλέκτων τοῖσι ἕκαστον τεταγμένων Σπαρτιήτῃσι, ἔσαν ὁπλῖται, σύμπαντες ἐόντες ἀριθμὸν τρεῖς μυριάδες, καὶ ὀκτὼ χιλιάδες, καὶ ἑκατονταπλάδες ἐπλά. ὁπλῖται μὲν οἱ πάντες συλλεγόμενοι ἀπὸ τοῦ βαρβάρου, ἔσαν τοσοῦτοι. ψιλῶν δὲ πλήθεϊ τόδε· τῶν μὲν Σπαρτιητικῆς τάξιος, πεντακισχίλιοι καὶ τρισμύριοι ἄνδρες, ὡς ἑνὸς ἑκάστου ἐόντος ἄνδρα· καὶ τετρακοσίοι δὲ τῶν τεταγμένων ὡς ἐς πόλεμον. οἱ δὲ τῶν λοιπῶν Λακεδαιμονίων καὶ Ἑλλήνων ψιλοὶ, ὡς εἷς ἕκαστον ἐὼν ἄνδρα, πεντακόσιοι καὶ τετρακισχίλιοι καὶ τρισμύριοι ἔσαν. ψιλῶν μὲν δὴ τῶν ἀπάντων μαχίμων λεὼς τὸ πλῆθος ἓξ τε μυριάδες, καὶ ἑπτὰ χιλιάδες, καὶ ἑκατοντάδες πέντε. ὁ δὲ σύμπας ὁ Ἑλληνικὸς ὁ συνελθόντος ἐς Πλαταιὰς σύν τε ὁπλίτῃσι καὶ ψιλοῖσι τοῖσι μαχίμοισι, ἕνδεκα μυριάδες ἔσαν, μιῇ χιλιάδος, πρὸς δὲ ὀκτακοσίων ἀνδρῶν καταδέουσαι. σὺν δὲ Θεσπιέων τοῖσι παρεοῦσι ἐξεπληρώθη αἱ ἕνδεκα μυριάδες. παρῆσαν γὰρ καὶ Θεσπιέων ἐν τῷ στρατοπέδῳ οἱ περιεόντες, ἀριθμὸν ἐς ὀκτακοσίους καὶ χιλίους. ὅπλα δὲ οὐδὲ οὗτοι εἶχον. ἔτοι μέν νυν παρῆσαν ἐπὶ τῷ Ἀσωπῷ ἐστρατοπεδεύοντο. Οἱ δ' ἀμφὶ Μαρδόνιον βάρβαροι, ὡς ἀπεκηδέσαν Μασίστιον, παρῆσαν, πυθόμενοι τοὺς Ἕλληνας εἶναι ἐν Πλαταιῇσι, καὶ αὐτοὶ ἐπὶ τὸν Ἀσωπὸν τὸν αὐτὸν ῥέοντα. ἀπικόμενοι δὲ, ἀντιτάσσοντο ὧδε κατὰ Μαρδονίην· κατὰ μὲν Λακεδαιμονίους ἔστησε Πέρσας. καὶ δὴ, πολλὸν γὰρ πλείους ἦσαν Περσέων, ἐπὶ τε τάξις πολεμίους ἐκεκοσμέατο, καὶ ἐπεῖχον τοὺς Τεγεήτας. ἔταξε δὲ ὧδε· ὅ, τι μὲν ἦν αὐτῷ δοκιμώτατον πᾶν ὁπλέξας, ἔστησε ἀντίον Λακεδαιμονίων· τὸ δὲ ἀσθενέστερον παρέταξε κατὰ τοὺς Τεγεήτας. ταῦτα δ' ἐποίεε, φραζόντων τε καὶ διδασκόντων Θηβαίων. Περσέων δὲ ἐχομένους ἔταξε Μήδους· ἔτοι δὲ ἐπεῖχον Κορινθίους τε καὶ Ποτιδαιήτας, καὶ Ὀρχομενίους τε καὶ Σικυωνίους. Μήδων δὲ ἐχομένους ἔταξε Βακτρίους· ἔτοι δὲ ἐπεῖχον Ἐπιδαυρίους τε καὶ Τροιζηνίους, καὶ Λεπρεήτας τε [a] καὶ Τιρυνθίους, καὶ Μυκηναίους τε καὶ Φλιασίους. μετὰ δὲ Βακτρίους ἔστησε Ἰνδούς· ἔτοι δὲ ἐπεῖχον Ἑρμιονέας τε καὶ Ἐρετριέας, καὶ Στυρέας τε καὶ Χαλκιδέας. Ἰνδῶν δὲ ἐχομένους Σάκας ἔταξε· οἱ ἐπεῖχον Ἀμπρακιήτας τε καὶ Ἀνακτορίους, καὶ Λευκαδίους, καὶ Παλέας, καὶ Αἰγινήτας. Σακέων δὲ ἐχομένους ἔταξε ἀντία Ἀθηναίων

a Λεπρεήτας τε.

Phocenſium diviſio. Sed Perſis admixta magna varietas nationum, etiam Ægyptiis ex claſſe huc tranſlatis, ut ſuper trecenta millia auctor conjectet adhuc quinquaginta millia. Tiſamenus Græcorum vates.

ναίων τε καὶ Πλαταιέων καὶ Μεγαρέων, Βοιωτούς τε καὶ Λοκροὺς, καὶ Μηλιέας, καὶ Θεσσαλοὺς, καὶ Φωκέων τοὺς χιλίους. ἐλέγετο γὰρ ὧν ἅπαντες οἱ Φωκέες ἐμηδίσαν, ἀλλά τινες αὐτέων. καὶ τὸ Ἑλλήνων ἠύξον, ἐπεὶ τὸν Παρνησὸν κατειλημμένοι. καὶ ἐνθεῦτεν ὁρμεώμενοι ἐφέρόν τε καὶ ἦγον τῷ τε Μαρδονίῳ στρατιῇ καὶ τοὺς μετ' αὐτοῦ ἐόντας Ἑλλήνων. ἔταξε δὴ καὶ Μακεδόνας τε καὶ τοὺς περὶ Θεσσαλίην οἰκημένους [a] κατὰ τοὺς Ἀθηναίους. Ταῦτα μὲν τῶν ἐθνέων τὰ μέγιστα ὀνόματα τῶν ὑπὸ Μαρδονίῳ τεταγμένων, πλὴν ὅτι φανέεται καὶ τοῦτο καὶ λόγου πολλοῦ. ἐνῆσαν δὲ καὶ ἄλλων ἐθνέων ἄνδρες ἀναμεμιγμένοι, Φρυγῶν τε καὶ Θρηίκων, καὶ Μυσῶν τε καὶ Παιόνων, καὶ τῶν ἄλλων· ἐν δὲ, καὶ Αἰθιόπων τε καὶ Αἰγυπτίων, οἵ τε Ἑρμοτύβιες, καὶ οἱ Καλασίριες, καλεόμενοι μαχαιροφόροι· οἵπερ εἰσὶ Αἰγυπτίων μοῦνοι μάχιμοι. τούτους δὲ ἔπι ἐὼν ἐν Φαλήρῳ, ἀπὸ τῶν νηῶν ἀπεβιβάσατο, ἐόντας ὁπλίτας. οἱ δὲ ἐτάχθησαν ἐς τὸν πεζὸν τὸν ἅμα Ξέρξῃ ἀπικόμενον ἐς τοὺς Ἀθηναίους Αἰγύπτιοι. τῶν μὲν δὴ βαρβάρων ἦσαν τριήκοντα μυριάδες, ὡς καὶ πρότερόν μοι [b] δεδήλωται· τῶν δὲ Ἑλλήνων τῶν Μαρδονίῳ συμμάχων οἵδε μὲν ἀριθμὸν· (οἱ γὰρ οὐκ ἠριθμήθησαν) ὡς δὲ ἀπεικάσαι [c] ἐστὶ, ἐς πέντε μυριάδας συλλεγείην εἰκάζω· ἔθνεα οἱ παρατεταγμένοι πεζοὶ ἦσαν. ἡ δὲ ἵππος χωρὶς ἐτάχθη. Ὡς δὲ ἅπαντες οἱ ἐτετάχατο κατὰ ἔθνεα καὶ κατὰ τέλεα, ηὐχοῦντο τῇ δευτέρῃ ἡμέρῃ ἐθύοντο καὶ ἀμφότεροι. Ἕλλησι μὲν, Τισαμενὸς Ἀντιόχου ἦν ὁ θυόμενος. ὅτου γὰρ δὴ εἵπετο τῷ στρατεύματι τούτῳ μάντις· τῷ, ἐόντι Ἠλείῳ, καὶ γένεος τοῦ Ἰαμιδέων Κλυτιάδῃσι, Λακεδαιμόνιοι ἐποιήσαντο λεωσφέτερον. Τισαμενῷ γὰρ μαντευομένῳ ἐν Δελφοῖσι περὶ γόνου, ἀνεῖλε ἡ Πυθίη, ἀγῶνας τοὺς μεγίστους ἀναιρήσεσθαι πέντε. ὁ μὲν δὴ ἁμαρτὼν τοῦ χρηστηρίου, προσεῖχε τοῖσι γυμνασίοισι, ὡς ἀναιρησόμενος γυμνικοὺς ἀγῶνας. ἀσκέων δὲ πενταέθλου, ἔδοξε ἐν πάλαισμα ἕξαμε νικᾶν Ὀλυμπιάδα, Ἱερωνύμῳ τῷ Ἀνδρίῳ ἐλθὼν ἐς ἔριν. μαθόντες δὲ Λακεδαιμόνιοι οὐκ ἐς γυμνικοὺς, ἀλλ' ἐς ἀρηίους ἀγῶνας φέρον τὸ Τισαμενοῦ μαντήιον, μισθῷ ἐπειρῶντο πείσαντες Τισαμενὸν τοιέεσθαι ἅμα Ἡρακλειδέων τοῖσι βασιλεῦσι ἡγεμόνα τῶν πολεμίων. ὁ δὲ, ὁρέων σφεῖ πολλοῦ ποιευμένους Σπαρτιήτας

nienſium Platæenſiumque ac Megarenſium, Bœotos & Locros & Melienſes & Theſſalos, & mille Phocenſium. Non enim Phocenſes omnes à partibus Medorum ſtabant, ſed eorum nonnulli & Græcis ſtudebant apud Parnaſum deprehenſi; & illinc excurrentes, invadebant & vexabant Mardonii copias pariter & Græcorum qui cum illo erant. Contra Athenienſes item poſuit Macedonas, Theſſaliæque accolas. Hæ nationum ma- 31
ximæ nominatæ ſunt à Mardonio in aciem inſtructæ, quæ & celeberrimæ erant & plurimi fiebant. Aderant ceterarum quoque gentium intermixti viri, tum Phrygum, Thracum, Myſorum, Pæonum, & aliorum. Quinetiam Æthiopum & Ægyptiorum qui Hermotybies & Calaſiries nominantur, gladio cincti, qui ſoli ſunt ex Ægyptiis pugnaces: à Mardonio, quum adhuc eſſet in Phalero, è navibus in quibus propugnatores erant, in terram tranſlati. non enim cum pedeſtribus copiis, quæ cum Xerxe Athenas ierant, Ægyptii cenſi fuerant. Barbarorum igitur (ut etiam ſuperius oſtenſum eſt) trecenta millia fuere: Græcorum vero Mardonii auxiliariorum, nemo numerum (neque enim numerati fuerant) novit. Ut autem conjectura colligere licet, ad quinquaginta millia fuiſſe conjecto. Tot ex adverſo inſtructi fuere pedites: equitatus vero ſeorſum erat collocatus. Ita diſpoſiti nationatim 32
manipulatimque quum eſſent omnes, utrique etiam altero die ſacrificaverunt. Apud Græcos ſacrificus erat Tiſamenus Antiochi filius. is enim hunc exercitum vates comitabatur, Eleus quidem & ex genere Jamidarum Clytiades, à Lacedæmoniis populo ipſorum inſertus. Nam huic conſultanti oraculum apud Delphos de prole reſpondit Pythia quinque ipſum maxima certamina excepturum. Quo non intellecto Tiſamenus gymnaſiis operam dabat, tanquam gymnicos agones excepturus, quumque ſe exerceret in quinquertione, præter unum ludicrum ei proceſſit vincere Olympia, veniens in contentionem cum Hieronymo Andrio. Lacedæmonii autem interpretantes non ad gymnica certamina ſpectare Tiſameni oraculum, ſed ad bellica, conabantur eum mercede conducere, ut una cum Heraclidarum regibus dux bellicorum certaminum foret. Hic videns Spartiatas

a οἰκιεμβρύους. b Vocula hæc μοι non eſt in MS. c MS. habet ἐπεικάσαι.

Pretiosa opera vatum. Melampodis solertia. Tisamenus Eleus factus civis Spartanus, per quinque prælia adfuit Spartanis. Quid sacra Græcis & Persis prædixerint.

tas plurimi facere ipsius amicitiam, id animadvertens, extendebat amicitiæ suæ decus: quod negaret se alio pretio id facturum, quam si Spartiatam se civem facerent, omnia jura civitatis impertientes. Id Spartiatæ quum primo audissent, ferentes indigne, oraculum missum omnino fecerunt: tandem imminente ingenti Persici istius exercitus metu, indulgentes annuebant. Eos iste immutatos intelligens, negare jam se eis solis esse contentum: sed oportere fratrem suum Hegiam etiam fieri Spartiatam eadem condicione qua & ipse fieret. Hoc
33 autem dicens imitabatur, ut conjectare licet, Melampodem, regnum pariter & civitatem poscendo. Etenim Melampus quum ab Argivis mercede conduceretur è Pylo ad compescendum morbum furoris mulierum suarum, poscebat pro mercede dimidium regni. recusantibus id Argivis atque digressis, quum plures è mulieribus insanirent, ita obtemperantes, quod Melampus poposcerat daturi reverterunt. Ibi ille cernens hos esse immutatos, plura optavit, negans se indulturum quæ vellent, nisi & fratri suo Bianti tertiam partem regni donassent. Argivi in arctum redacti hoc quoque annu-
34 erunt. Ita Spartiatæ, quum majorem in modum Tisameno egerent, prorsus ei assenserunt: & concessu istorum Tisamenus Eleus Spartiata effectus quinque maxima certamina vaticinans cum eis suscepit. Hi ex omnibus hominibus soli sunt à Spartiatis civitate donati. Quinque autem certamina hæc fuere: Unum & id primum hoc quod pugnatum est ad Platæas: alterum, quod in Tegea cum Tegeatis atque Argivis: tertium, quod in Dipæensibus cum universis Arcadibus præter Mantineos: quartum, quod cum Messeniis ad Isthmum: ultimum, quod in Tanagra cum Atheniensibus & Argivis. Hoc autem ultimum peractum fuit
35 quinque certaminum. Tisamenus igitur Spartiatarum tunc ductor vaticinatus est Græcis in agro Platæensi: & apud Græcos quidem pulchre litatum est, si se defenderent: non si Asopum transgressi
36 pugnam capesserent. Mardonio autem capessendæ pugnæ avido non extitere pulchra exta, nisi & ipse sese defenderet. nam is quoque Græcis sacrificiis utebatur, haruspicem habens Hegesistratum virum Eleum, & Telliadarum præstantis-

τας φίλον αὐτὸν ποιεῖσθαι, μαθὼν τὸν, ἀνετίμα, σημαίνων σφι, ὡς ἢν μιν πολίτην σφέτερον ποιήσωνται, τῶν πάντων μεταδιδόντες, ποιήσει ταῦτα, ἐπ' ἄλλῳ μισθῷ δὲ οὔ. Σπαρτιῆται δὲ, πρῶτα μὲν ἀκούσαντες, δεινὰ ἐποίευν τε καὶ μετέσων τὴν χρησμοσύνης παραφάσιν· τέλος δὲ, δείματος μεγάλου ὑπικρεμαμένου σφι Περσικοῦ τούτου στρατεύματος, καταίνεον μελέντες. ὁ δὲ, γνοὺς τετραμμένους σφέας, ἐπεὶ ἔτω ἔφη ἐπ' ἀρχαίοισι τούτοισι μούνοισι, ἀλλὰ δεῖν ἐπὶ τῷ ἀδελφεὸν ἑωυτοῦ Ἡγίην γενέσθαι Σπαρτιήτην ὑπὲρ τοῖσι αὐτοῖσι λόγοισι τοῖσι καὶ αὐτὸς γένηται. Ταῦτα δὲ λέγων ἔτος ἐμιμέετο Μελάμποδα; ὡς εἰκάσαι, βασιληίου τε πολιτηίου αἰτεόμενος. καὶ γὰρ δὴ καὶ Μελάμπους, τὸν ἐν Ἄργει γυναικῶν μανεισέων, ὡς μὲν οἱ Ἀργεῖοι ἐμισθοῦτο ἐκ Πύλου πᾶσαι τὰς σφετέρας γυναῖκας τὸ νέον, μισθὸν προσετείνετο τὸ βασιληίης τὸ ἥμισυ. οὐκ ἀναχομένων δὲ τῶν Ἀργείων, ἀλλ' ἀπιόντων, ὡς ἐμαίνοντο πολλῷ πλείους τῶν γυναικῶν, ἔτω δὴ ἱστορέοντες τὰ ὁ Μελάμπους προετείνατο, ἤισαν δώσοντες οἱ ταῦτα. ὁ δὲ ἐνθαῦτα δὴ ἐπορέγετο, ὀρέων αὐτοὺς τετραμμένους, φὰς, οὐ μὴ καὶ τῷ ἀδελφεῷ Βίαντι μεταδῶσι τὸ τριτημόριον τῆς βασιληίης, ἢ πιήσειν τὰ βέλοντα. οἱ δὲ Ἀργεῖοι, ἀπαληθέντες ἐς φρένα, καταινέουσι καὶ ταῦτα. Ὡς δὲ καὶ Σπαρτιήτῃσι, ἐδέοντο γὰρ δεινῶς τοῦ Τισαμενοῦ, πάντως συνεχωρέοντο οἱ. συγχωρησάντων δὲ καὶ ταῦτα τῶν Σπαρτιητέων, ἔτω δὴ πέντε σφι μαθόμενος ἀγῶνας τοὺς μεγίστους Τισαμενὸς ὁ Ἡλεῖος, νικήσας Σπαρτιήτης, συγκαταιρέει. μοῦνοι δὲ δὴ πάντων ἀνθρώπων ἐνίκησε δὴ Σπαρτιήτης πολίτης. οἱ δὲ πέντε ἀγῶνες, οἵδε ἐνίκησε· εἰς μὲν τὸν πρῶτον, ὅτε ὁ ἐν Πλαταιῇσι· ὑπὸ δὲ, ὁ ἐν Τεγέῃ πρὸς Τεγεήτας τοὺς Ἀργείους νικήσας· μετὰ δὲ, ὁ ἐν Διπαιεῦσι πρὸς Ἀρκάδας πάντας, πλὴν Μαντινέων· ὑπὸ δὲ, Μεσσηνίων ὁ πρὸς τῷ Ἰσθμῷ· ὕστατος δὲ, ὁ ἐν Ταναγρῃ πρὸς Ἀθηναίους τε καὶ Ἀργείους νικήσας. ἔτος δὲ ὕστατος καλλιρροαθῆ τὰ πέντε ἀγώνων. Οὕτω δὴ τότε τοῖσι Ἕλλησι ὁ Τισαμενὸς, ἀγόντων τὰ Σπαρτιητέων, ἐμαντεύετο ἐν Πλαταιΐδι. τοῖσι μέν νυν Ἕλλησι καλὰ ἐγένετο τὰ ἱρὰ ἀμυνομένοισι· Δαιδάσι δὲ τὰ Ἀσωπὸν, καὶ μάχης ἄρχουσι, οὔ. Μαρδονίῳ δὲ προθυμεομένῳ μάχης ἄρχειν, οὐκ ὑπιτήδεα ἐγένετο τὰ ἱρά· ἀμυνομένῳ δὲ καὶ τότε, καλά. καὶ γὰρ οὕτω Ἑλληνικοῖσι ἱροῖσι ἐχρᾶτο[a], μάντιν ἔχων Ἡγησίστρατον, ἄνδρα Ἠλεῖον τε καὶ τῶν Τελλιαδέων ἐόντα

[a] ἰχρᾶτο.

Hegesistrati mirum effugium ex carcere Spartano, postea tamen ab eis occisi. Hippomachus vates Græcorum in Persicis castris. Timogenidæ consilium de tramitibus Citharonis servandis.

τα λογιμώτα|ον· τ̃ δὴ πρότερον τούτων Σπαρτιήτας λαβόν|ες, ἔδησαν ὡς ἐπὶ θανάτῳ, ὡς πεπονθότες πολλά τε κ̃ ἀνάρξια ὑπ' αὐτ̃. ὁ δὲ, ἐν τούτῳ τῷ κακῷ ἐχόμεν|ος, ὡς|ε τρέχων ἐκ τ̃ ψυχῆς, πρό τε τ̃ θανάτ|ου πεσόμεν|ος πολλά τε κ̃ λυγρὰ, ἔργον ἐργάσα|το μέζον λόγ|ου. ὡς γὰρ δὴ ἐδέδε|το ἐν ξύλῳ σιδηροδέτῳ, ἐσενειχθέντ|ος κως σιδηρίῳ ἐκρήτησε. αὐτίκα δὲ ἐμηχανᾶτο ἀνδρειόταλον ἔργον πάντων τ̃ ἡμεῖς ἴδμεν. στεθμησάμεν|ος γὰρ ὁκῶς ἐξελεύσετα|ί οἱ τὸ λοιπὸν τ̃ ποδὸς, ἀπέταμε τ̃ ταρσὸν ἐωυτ̃. ταῦτα δὲ ποιήσας, ὡς φυλασσόμεν|ος ὑπὸ φυλάκων, διορύξας τ̃ τοῖχον, ἀπέδρη ἐς Τεγέην, τὰς μὲν νύκτ|ας προβώμεν|ος, τὰς δὲ ἡμέρας καταδυών ἐς ὕλην, κ̃ αὐλιζόμεν|ος ἄτω, ὡς|ε Λακεδαιμονίων παντὸς μᾶλλον διζημένων, τρίτῃ εὐφρόνῃ γενέσθαι ἐν Τεγέῃ· τὰς δὲ ἐν Σπάρτῃ μεγάλῳ ἐνέχεσθαι τ̃ τε τολμης, ὁρέοντας τὸ ἡμίτομον τ̃ ποδὸς τ̃ κείμενον, κἀκεῖνον ἀ δυναμένους εὑρεῖν. τότε μὲν ἄτω λαφυγὼν Λακεδαιμονίους, καταφεύγει ἐς Τεγέην, ἐόσαν οὐκ ὀλιγάνθρωπον Λακεδαιμονίοισι τ̃τον τ̃ χρόνον. ὑγιὴς δὲ γενόμεν|ος, κ̃ ποησαμεν|ος ξύλινον πόδα, κατεφήκεε ἐκ τ̃ ἰθείης Λακεδαιμονίοισι πολέμι|ος. ἀ μέν τι ἐς γε τέλ|ος οἱ συνήνεικε τὸ ἔχθ|ος τὸ ἐς Λακεδαιμονίους συγκεκυρημένον. ἤλω γὰρ μαθὼν μελλόμεν|ος ἐν Ζακύνθῳ ὑπ' αὐτῶν, κ̃ ἀπέθανε. Ὁ μέντοι θεσπρω|τὸς ὁ Ἡγησιστράτ|ου, ὕστερον ἐγένε|το τ̃ Πλαταιϊκῶν· τότε δ' ὑπὸ τῷ Ἀσωπῷ τῷ Μαρδονίῳ μεμισθωμέν|ος οὐκ ὀλίγου, ἐθύετό τε ἐπισφαγιαζόμεν|ος καπά τε τὸ [a] ἔχθ|ος τὸ Λακεδαιμονίων, κ̃ κατὰ τὸ κέρδ|ος. ὡς δὲ οὐκ ἐκαλλιέρεε ὡς|ε μάχεσθ̃, ὅτε αὐτοῖσι Πέρσῃσι, ὅτε τοῖσι μετ' ἐκείνων ἐόσι Ἑλλήνων, (εἶχον γὰρ κ̃ ὅτοι ἐπ' ἐωυτῶν μάντιν Ἱπτόμαχον, Λευκάδιον ἄνδρα) ὑπερρεόντ|ων δὲ τ̃ Ἑλλήνων, κ̃ γινομένων πλεόνων, Τιμογενίδης ὁ Ἕρπυ|ος, ἀνὴρ Θηβαῖ|ος, συνεβούλευσε Μαρδονίῳ τὰς σκοπὰς ὑπὸ Κιθαιρῶν|ος φυλάξαι· λέγων ὡς ὑπερρέουσι οἱ Ἕλληνες αἰεὶ ἀνὰ πᾶσαν ἡμέρην, κ̃ ὡς ὀπολάμψοιτο συχνούς. Ἡμέραι δέ σφι ἀντικατημένοισι ἤδη ἐγεγένεσαν ὀκτὼ, ὅτε ταῦτα σκεψάμεν|ος συνεβούλευε Μαρδονίῳ. ὁ δὲ, μαθὼν τὴν παρασκευὴν εὖ ἔχουσαν, ὡς εὐφρόνη ἐγένετο, πέμπει τὴν ἵππον ἐς τὰς σκοπὰς τὰς Κιθαιρωνίδας, αἳ ὑπὸ Πλαταιέων Φέρυσι· τὰς Βοιωτοὶ μὲν, τρεῖς κεφαλὰς καλέουσι, Ἀθηναῖοι δὲ, δρυὸς κεφαλάς· πεμφθείσας δὲ οἱ ἱππόται, ἀ μάτην ἀπῆκτο. ἐσβάλλουσα γὰρ ἐς τὸ πεδίον, λαμ-

tissimum. Hunc ante ea tempora Spartiatæ quum cepissent, in vincula conjecerant morte affecturi, ut à quo multa & intoleranda perpessi fuissent. Ille in hac calamitate positus, utpote de vita periclitans, & qui ante mortem multa ac tristia foret passurus, rem perpetravit dictu majorem. nam ut erat constrictus nervis ferro vinctis, ferro forte illato fuit potitus, & confestim excogitavit opus omnium, quæ nos novimus, maxime virile. Conjectans enim qua ratione reliquum pedis educeretur, præcidit sibi plantam pedis. hoc acto, quum ab excubitoribus observaretur, tamen subfosso muro profugit Tegeam, noctu progrediens, interdiu sylvis se abdens atque immorans ita, ut Lacedæmoniis eum passim perscrutantibus, trinoctio Tegeam pervenerit, utque admirarentur magnopere hominis audaciam, cujus dimidiatum pedem jacentem cernerent, ipsum invenire non possent. Ita Hegesistratus Lacedæmoniis elapsus, Tegeam, quæ per id tempus non erat pacata Lacedæmoniis, transfugit. Sanato vulnere & ligneo pede adscito, ex professo Lacedæmoniis hostis extitit. Sed non ad postremum ei protractum in Lacedæmonios odium profuit. nam in Zacyntho quum vaticinaretur, ab his captus atque interemptus est. Verum hic Hegesistrati in- 37
teritus posterior rebus Platæensibus fuit. Tunc autem is à Mardonio non exigua summa conductus, cupide sacrificabat, cum in Lacedæmonios odio, tum lucri gratia. Quum igitur exta non essent pulchra ad pugnam committendam neque ipsis Persis, neque Græcis qui cum illis erant, (habebant enim & Græci illi seorsum suum haruspicem quendam Leucadium Hippomachum) quumque adfluerent Græci, & eorum numerus cresceret, suasit Mardonio Timogenides Herpyis filius vir Thebanus, ut exitus Citharonis custodiret, quod diceret assidue indies adfluere Græcos, ac fore, ut multos interciperet. Jam autem dies 38
octo abierant positis è regione castris, quum iste Mardonio hoc consilium dedit. Mardonius, admoneri se probe intelligens, primis tenebris equitatum mittit ad egressus Citharonis, qui Platæas ferunt: quæ Bœoti Tria capita, Athenienses Capita quercus appellant. Equites missi non frustra pervenere. nacti enim in-

[a] κατὰ τὸ.

Ubi ſupplementa & commeatus intercipiuntur. Aſopus ſeparat pugnandi cupidos. Conſilia diverſa Artabazi & Mardonii.

ingredientia campum quingenta jumenta, quæ commeatum è Peloponneſo ad exercitum ſubvehebant, cum hominibus qui ſequebantur vehicula, capiunt. Perſæ hanc prædam nacti, immiſericorditer trucidant, neque jumento ulli neque homini parcentes. In quibus occidendis poſteaquam ſatis ſunt graſſati, cum ceteris quæ corripuerant, ad Mardonium ſunt &
39 ad exercitum reverſi. Poſt hanc rem geſtam biduum abſumptum eſt, neutris pugnam laceſſere volentibus. nam etſi Aſopo tenus barbari proceſſerant irritandi Græcos gratia, neutri tamen ſibi tranſeundum ſtatuebant. equitatus modo Mardonii progrediebatur, & Græcos infeſtabat: quia Thebani, utpote in amorem Medorum vehementer propenſi, ferebant alacriter bellum, & aſſidue provehebantur uſque ad prœlium: deinde excipientes Perſæ ac Medi, præcipue præ-
40 clara facinora edebant. His amplius ad decem uſque dies nihil eſt actum. at ubi undecimus dies exſtitit confidentibus ex adverſo copiis ad Platæas, & Græcis longe plures acceſſerant, quum etiam Mardonius ſtativa illa gravaretur, ibi venere in colloquium Mardonius Gobryæ & Artabazus Pharnacis filius, vir apud Xerxem inter paucos Perſarum probatus. quorum conſultantum hæ fuere ſententiæ: Artabazi quidem, expedire motis quamprimum caſtris ire ad mœnia Thebana, quo multum rei frumentariæ ipſis multumque pabuli jumentis comparaviſſent; atque ibi conſidentes tranquille rem conficerent ita agendo. Quippe quum multum auri tum ſignati, tum non ſignati haberent, multum etiam argenti ac poculorum, ne parcerent illis, ſed ea ad Græcos mitterent, eos præcipue qui civitatibus præſiderent. fore enim, ut illi ſuam celeriter traderent libertatem: neque rurſus pugnandi adire diſcrimen. Eadem autem Thebanorum quæ iſtius ſententia erat, tanquam aliquid plus iſto proſpiciente. Mardonii autem ſententia ferocior pertinaciorque, & nullo modo cedens: quippe opinantis multo meliorem ſuum eſſe quam Græcorum exercitum, & primo quoque tempore confligere, quam committere ut plures quam coacti erant cogerentur: Hegeſiſtrati vero auſpicia valere ſinere, nec eis vim afferre: quinimo Perſarum more
41 ſervato confligere. Mardonio ita opus fa-

λαμβάνοντι ὑποζύγιά τε πεντακόσια, σιτία ἄγοντα ἀπὸ Πελοποννήσου ἐς τὸ στρατόπεδον, καὶ ἀνθρώπους, οἳ εἵποντο τοῖσι ζευγέσι. ἐλόντες δὲ ταύτῃσι τῇσι ἄρῃσι οἱ Πέρσαι, ἀφειδέως ἐφόνευον, καὶ φειδόμενοι [a] ὅτε ὑποζυγίου ἀδενὸς, ὅτε ἀνθρώπου. ὡς δὲ ἄδην εἶχον κτείνοντες, τὰ λοιπὰ αὐτῶν ἥλαυνον προβαλλόμενοι πρόφασιν τὸν Μαρδόνιον καὶ ἐς τὸ στρατόπεδον. Μετὰ δὲ τοῦτο τὸ ἔργον, ἑπτέας δύο ἡμέρας διέτριψαν, οὐδέτεροι βουλόμενοι μάχης ἄρξαι. μέχρι μὲν γὰρ τοῦ Ἀσωποῦ ἐπέσαν οἱ βάρβαροι, πρώμενοι τοὺς Ἕλληνας, διέβαινον δὲ οὐδέτεροι. ἡ μέντοι ἵππος καὶ Μαρδονίου αἰεὶ προσεκειτό τε καὶ ἐλύπεε τοὺς Ἕλληνας. οἱ γὰρ Θηβαῖοι, ἅτε μηδίζοντες μεγάλως, προθύμως ἔφερον τὸν πόλεμον, καὶ αἰεὶ κατηγεόντο μέχρι μάχης. τὸ δὲ ἀπὸ τούτου προδεκόμενοι Πέρσαι τε καὶ Μῆδοι, μάλα ἔσκον οἱ ἀπεδέκνυσαν ἀρετάς. Μέχρι μέν νυν τῶν δέκα ἡμερέων οὐδὲν ὅτι πολεμίως ἐγένετο τοῖσι. ὡς δὲ ἐνδεκάτη ἐγεγόνεε ἡμέρη ἀντικατημένοισι ἀλλήλοισι [b] ἐν Πλαταιῇσι, οἵ τε δὴ Ἕλληνες πολλῷ πλεῖοι ἐγεγόνεσαν, καὶ Μαρδόνιος προεμέκτεε τῇ ἔδρῃ, ἐνθαῦτα ἐς λόγους ἦλθον Μαρδόνιός τε ὁ Γωβρύεω καὶ Ἀρτάβαζος ὁ Φαρνάκεος, ὃς ἐν ὀλίγοισι Περσέων ἦν ἀνὴρ δόκιμος παρὰ Ξέρξῃ. Βουλευομένων δὲ αἵδε ἔσαν αἱ γνῶμαι· ἡ μὲν Ἀρταβάζου, ὡς χρεὸν εἴη ἀναζεύξαντας τὴν ταχίστην πάντα τὸν στρατὸν, ἰέναι ἐς τὸ τεῖχος τὸ Θηβαίων, ἔνθα σῖτόν τε σφι ἐσενηνείχθαι πολλὸν, καὶ χόρτον τοῖσι ὑποζυγίοισι· κατ' ἡσυχίην τε ἰζομένους ἀλαπάζεσθαι πρὸς τοὺς Ἕλληνας. ἔχειν γὰρ χρυσὸν πολλὸν μὲν ἀπίσημον, πολλὸν δὲ καὶ ἄσημον· πολλὸν δὲ καὶ ἀργυρόν τε καὶ σκευάσματα· τούτων φειδομένους μηδενὸς, ἀλαπέμπειν ἐς τοὺς Ἕλληνας, Ἑλλήνων δὲ μάλιστα ἐς τοὺς προεστεῶτας ἐν τῇσι πόλισι· καὶ ταχέως σφέας προδώσειν τὴν ἐλευθερίην, μηδὲ ἀνακινδυνεύειν συμβάλλοντας. τοῦτο μὲν ἡ αὐτὴ [c] ἐγίνετο καὶ Θηβαίων γνώμη, ὡς προειδότος πολλοῦ τι καὶ τοῦτο· Μαρδονίου δὲ, ἰσχυροτέρη τε καὶ ἀγνωμονεστέρη, καὶ ἐδαμῶς συγγινωσκομένη. δοκέειν τε γὰρ πολλῷ κρέσσονα εἶναι τὸν σφετέρων στρατὸν τοῦ Ἑλληνικοῦ, συμβάλλειν τε τὴν ταχίστην, μηδὲ προιέναι συλλεγομένους ἐπὶ πλεῦνας γίνεσθαι [d] τῶν συλλεγομένων. τά τε σφάγια τὰ Ἡγησιστράτου ἐᾶν χαίρειν, μηδὲ βιάζεσθαι, ἀλλὰ νόμῳ τῷ Περσέων χρεωμένους συμβάλλειν. Τοῦτο δὲ ἔτω δικαιεῦτο,

ἀντί-

a ἐφόνευον, φειδόμενοι. b Vox ἀλλήλοισι non eſt in MS. c τοῦτο μὲν νυν ἡ αὐτὴ. d Vox γίνεσθαι non eſt in MS.

Qui prælii certus inaniter firmare ad id vult ſuos Græcolque ſocios duces per oracula. Bacidis oraculum. Alexander Macedo prodit Perſas.

ἀνέλεγε ἀδεὶς, ὥςε ἀντέτεε τῇ γνώμῃ· τὸ γὰρ κράτος εἶχε ἡ γραπτὴς ἢ ἐν βασιλῆος, ἀλλ' οὐκ Ἀρταβάζου. μεταπεμψάμενος ὧν τὰς ταξιάρχας τῶν πελέων, καὶ τῶν μετ' ἑωυτὸν ἐόντων Ἑλλήνων τοὺς στρατηγὸς, ἠρώτα εἴ τι εἰδοῖεν λόγιον περὶ Περσέων, ὡς διαφθερέονται ἐν τῇ Ἑλλάδι. σιγώντων δὲ τῶν ἐπικλήτων, τῶν μὲν οὐκ εἰδότων τοὺς χρησμοὺς, τῶν δὲ, εἰδότων μὲν, ἐν ἀδείῃ δὲ ποιευμένων τὸ λέγειν, αὐτὸς Μαρ-
„δόνιος ἔλεγε, Ἐπεὶ τοίνυν ὑμεῖς ἢ ἴστε οὐδὲν,
„ἢ δὲ πλιάτε λέγειν, ἀλλ' ἐγὼ ἐρέω ὡς εὖ ἐ-
„πιστάμενος. ἔστι λόγιον ὡς χρεών ἐστι Πέρσας
„ἀπικομένους ἐς τὴν Ἑλλάδα, διαρπάσαι τὸ
„ἱρὸν τὸ ἐν Δελφοῖσι, μετὰ δὲ τὴν διαρπαγὴν
„ἀπολέσθαι πάντας. ἡμεῖς τοίνυν αὐτὸ τοῦτο ἐπι-
„στάμενοι ἔτοι τε ἴμεν ἐπὶ τὸ ἱρὸν τοῦτο, ἔτε
„ἐπιχειρήσομεν διαρπάζειν· παύτης τε εἵνεκα
„τὴν αἰτίης οὐκ ἀπολεόμεθα. ὥςε ὑμέων ὅσοι
„τυγχάνουσι εὖνοοι ἐόντες Πέρσῃσι, ἤδεσθε τοῦδε
„εἵνεκα, ὡς θωυμασομένους ἡμέας Ἑλλήνων. ταῦ-
τά σφι εἶπας, δεύτερα ἐσήμαινε θωρήσσεσθαί τε πάντα, καὶ εὐκρινέα ποιέεσθαι, ὡς ἅμα ἡμέρῃ τῇ ἐπιούσῃ συμβολῆς ἐσομένης. Τοῦτον δὲ ἔγωγε τὸν χρησμὸν τὸν Μαρδόνιον εἰπεῖν ἐς Πέρσας ἔχειν, ἐς Ἰλλυριοὺς τε καὶ τὸν Ἐγχέλεων στρατὸν οἶδα πεποιημένον, ἀλλ' οὐκ ἐς Πέρσας. ἀλλὰ τὰ μὲν Βακιδὶ ἐστὶ ἐς ταύτων τῷ μάχλῳ πεποιημένα,

Τῷ δὲ ἐπὶ Θερμώδοντι καὶ Ἀσωπῷ λεχεποίῃ
Ἑλλήνων σιώδον, ἀχὴ βαρβαρόφωνον ἰύγλῃ,
Τῇ πολλοὶ πεσέονται, ὑπὲρ λάχεσίν τε μόρου τε,
Τοξοφόρων Μήδων ὅταν αἴσιμον ἦμαρ ἐπέλθῃ.

ταῦτα μὲν ὁ θωυμάσια τούτοισι ἄλλα Μουσάῳ ἔχοντα οἶδα ἐς Πέρσας. ὁ δὲ Θερμώδων ποταμὸς ῥέει μεταξὺ Τανάγρης τε καὶ Γλισαντος. Μετὰ δὲ τὴν ἐπερώτησιν τῶν χρησμῶν, καὶ θωυμάσιον τὸν ἐν Μαρδονίῳ, νύξ τε ἐγένετο, καὶ ἐς φυλακὰς ἐπέστασαν. ὡς δὲ θέσσω τε νυκτὸς παρελήλατο, καὶ ἡσυχίη ἐδόκεε εἶναι ἀνὰ τὰ στρατόπεδα, καὶ μάλιστα οἱ ἄνθρωποι εἶναι ἐν ὕπνῳ, τότε παρελάσας ἵππῳ παρὰ τὰς φυλακὰς τῶν Ἀθηναίων Ἀλέξανδρος ὁ Ἀμύντεω, στρατηγός τε ἐὼν καὶ βασιλεὺς Μακεδόνων, ἐδίζητο τοῖσι στρατηγοῖσι ἐς λόγους ἐλθεῖν. τῶν δὲ φυλάκων οἱ μὲν πολλοὶ παρέμενον, οἱ δὲ ἔθεον ἐπὶ τοὺς στρατηγούς. ἐλθόντες δὲ ἔλεγον ὡς ἄνθρωπος ἥκοι ἐπ' ἵππου ἐκ μεγάλου στρατοπέδου τῶν Μήδων· ὃς ἄλλο μὲν οὐδὲν θωυμάσιον ἔπος, στρατηγοὺς δὲ ὀνομάζων,

facto eſſe cenſenti nemo contradicebat. qui, ubi ſententia ſua vicit, ſicut penes eum erat ſumma imperii, non penes Artabazum, accitis cohortium præfectis & qui ſecum erant ducibus Græcorum, eos percontabatur, num aliquod oraculum ſcirent de Perſis tanquam perituris in Græcia. Silentibus illis quos advocaverat, partim quod ignorarent oracula, partim quod haud tutum putarent proferre quod ſcirent, inquit ipſe Mardonius, Quoniam vos aut nihil noſtis, aut promere non audetis, ego rem proferam, utpote bene cognitam habens. Eſt oraculum, Perſis fatale eſſe, ut in Græciam profecti diripiant templum quod Delphis eſt, utque direpto templo omnes intereant. Quocirca, quum hoc ſciamus, neque adibimus templum iſtud, neque diripere conabimur, ob hanc cauſſam interitum devitaturi. quo nomine quicunque veſtrûm bene Perſis volunt, voluptatem capiant, tanquam nobis Græcos ſuperaturis. Hæc loquutus, ſecundo loco ſignum dedit, ut omnia apparent, & bene diſpoſita haberent, veluti ſub lucis exortu prœlio futuro. Oraculum autem, quod ad Perſas ajebat ſpectare Mardonius, id ego ſcio non Perſis redditum eſſe, ſed Illyriis & Encheleum copiis. Ab Bacide autem de hoc prœlio iſta edita ſunt, 42

Gramineis ripis Aſopi ac Thermodontis
Barbarica Graiis acies clamore colibunt.
Hic multi occumbent defuncti munere vitæ,
Quando ſagittiferis aderit lux ultima Medis.

Hæc ego atque alia his ſimilia è Muſæo novi ad Perſas ſpectaviſſe. Fluvius autem Thermodon Tanagram ac Gliſantem interfluit. Poſtquàm Mardonius de oraculis interrogavit, exhortatuſque ſuos eſt, excubiæ diſpoſitæ fuere. Ejus noctis quum multum proceſſiſſet, conticiniumque in exercitu eſſet & tempus maxime concubium, tunc Alexander Amyntæ filius, dux & idem rex Macedonum, ad excubias Athenienſium adequitavit, efflagitavitque ut cum ducibus colloqueretur. Id audientes excubitores, plerique quidem remanſerunt, nonnulli ad duces concurrerunt: quibus aditis inquiunt quendam equo advehere è caſtris Medorum: qui nihil aliud proloqueretur, niſi nominatim appellans duces, 43

vel-

velle se in colloquium illorum venire.
44 Duces, hoc audito, confestim ad locum excubiarum sequuti sunt. quos Alexander ubi venere, his verbis alloquutus est, Viri Athenienses, hæc ego vobis verba pro deposito trado arcana, ne cui efferatis nisi Pausaniæ: ne ob id me perditum eatis. Quæ haudquaquam dicerem, nisi de universa Græcia sollicitus essem: quippe qui vetusta origine Græcus sum, nec vellem videre Græciam pro libera servam. Itaque vos certiores facio, Mardonium atque exercitum litare non posse; alioqui olim jam confligeretis. Is nunc sacrificia valere sinere constituit, & ubi primum illuxerit, vobiscum confligere: extimescens admodum (quantum ego conjicio) ne plures ad copias vestras accedant. Ad hæc vos parati estote. Quod si differet Mardonius, nec committet certamen, vos perseverate hîc manere: ad paucos enim dies eis suppeditat commeatus. Quod si hoc bellum vobis ex sententia finietur, decebit etiam aliquem recordari meæ liberationis, qui Græcorum caussa rem adeo periculosam, libenter tamen feci, ut ad vos consilium Mardonii deferrem; ne barbari ex improviso vos non exspectantes adorirentur. Ego autem sum Alexander Macedo. Hæc loquutus Alexander, ad exercitum se recepit ad suam-
45 que stationem. Duces Athenienssium ad cornu dextrum profecti, quæ ab Alexandro audierant Pausaniæ retulere. Hoc sermone Pausanias in metum Persarum adductus, Quoniam igitur, inquit, sub auroram prœlium fiet, necesse est vos Athenienses stare in acie adversus Persas; nos autem contra Bœotos & vobis oppositos Græcos, ideo quod Medos cognoscitis & pugnam eorum, ut qui in Marathone pugnaveritis: nos vero eorum sumus inexperti atque ignari; nemo enim Spartiata fecit periculum Medorum, sed Bœotos & Thessalos sumus experti. Itaque opus est sumptis armis vos in hoc, nos in sinistrum cornu transire. Ad hæc ita responderunt Athenienses, Nobis quoque olim jam inde ab initio, posteaquam aspeximus Persas adversus vos esse collocatos, fuit in animo istud dicere quod vos dicere occupastis: sed verebamur ne non grata esset vobis oratio. nunc quandoquidem ipsi feciistis hujus rei mentionem, & vobis jucunda oratio est, etiam

μάζων, ἐθέλειν φησὶ ἐς λόγους ἐλθεῖν. Οἱ δὲ ἐπεὶ ταῦτα ἤκουσαν, αὐτίκα ἔποντο ἐς τὰς φυλακάς. ἀπικομένοισι δὲ ἔλεγε Ἀλέξανδρος τάδε, Ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ἀπόῤῥητα ποιεύμενος πρὸς μηδένα λέγειν ὑμέας ἄλλον ἢ Παυσανίην, μή με διαφθείρητε· οὐδὲ γὰρ ἂν ἔλεγον, εἰ μὴ μεγάλως σκηδόμενος σωτηρίης τῆς Ἑλλάδος. τοῦτό τε γὰρ Ἕλλησι φίλος εἰμὶ τὠρχαῖον, καὶ ἐλευθέρης δεδουλωμένην οὐκ ἂν ἐθέλοιμι ἰδεῖν τὴν Ἑλλάδα. λέγω δὲ ὡς ἔστι Μαρδονίῳ τε καὶ τῇ στρατιῇ τὰ σφάγια οὐ δύνατα καταθύμια γενέσθαι· πάλαι γὰρ ἂν ἐμάχεσθε· νῦν δέ οἱ δέδοκται, τὰ μὲν σφάγια ἐᾶν χαίρειν, ἅμα ἡμέρῃ δὲ διαφαι σκεύῃ συμβολὴν ποιέεσθαι. καταῤῥώδηκε γὰρ μὴ πλεῦνες συλλεχθῆτε, ὡς ἐγὼ εἰκάζω. πρὸς ταῦτα ἑτοιμάζεσθε. ἢν δὲ ἄρα ὑπερβάλῃ τὴν συμβολὴν Μαρδόνιος, καὶ μὴ ποιῆται, λιπαρέοντες μένοντες. ὀλίγων γὰρ σφι ἡμερέων λείπεται σιτία. ἢν δὲ ὑμῖν ὁ πόλεμος ὧδε κατὰ νόον τελευτήσῃ, μνησθῆναί τινα χρὴ καὶ ἐμεῦ ἐλευθερώσιος πέρι, ὡς Ἑλλήνων εἵνεκα οὕτω ἔσχον ἀργαλέου τινὸς ἔρκεσμα ὑπὸ πρηνείης, ἐθέλων ὑμῖν δηλῶσαι τὴν διάνοιαν τὴν Μαρδονίου, ἵνα μὴ ὑπιπτεύωσι ὑμῖν ἐξαίφνης οἱ βάρβαροι μὴ προσδεκομένοισι κω. εἰμὶ δὲ Ἀλέξανδρος ὁ Μακεδών. ὁ μὲν, ταῦτα εἰπὰς, ἀπήλαυνε ὀπίσω ἐς τὸ στρατόπεδον καὶ τὴν ἑωυτοῦ τάξιν. Οἱ δὲ στρατηγοὶ τῶν Ἀθηναίων, ἐλθόντες ἐπὶ τὸ δεξιὸν κέρας, ἔλεγον Παυσανίῃ περὶ ἧκουσαν Ἀλέξανδρος. ὁ δὲ, τούτῳ τῷ λόγῳ καταῤῥωδήσας τὸς Πέρσας, ἔλεγε τάδε, Ἐπεὶ τοίνυν ἐς ἐμὲ ἡ συμβολὴ γένηται, ὑμέας μὲν χρεὼν ἐστι τὸς Ἀθηναίους σῆναι καλὰ τὸς Πέρσας· ἡμέας δὲ καλὰ τὸς Βοιωτούς τε καὶ τὸς καλ' ὑμέας τεταγμένους Ἑλλήνων, τῶνδε εἵνεκεν· ὑμεῖς μὲν ἐπίστασθε τὸς Μήδους καὶ τὴν μάχην αὐτέων, ἐν Μαραθῶνι μαχεσάμενοι· ἡμεῖς δὲ ἄπειροί τε εἰμὲν καὶ ἀδαέες τυτίων τῶν ἀνδρῶν. Σπαρτιητέων γὰρ οὐδεὶς πεπείρηται Μήδων. ἡμεῖς δὲ Βοιωτῶν καὶ Θεσσαλῶν ἔμπειροι εἰμέν. ἀλλ' ἀναλαβόντας τὸ ὅπλα χρεών ἐστι ἐναντίους ὑμέας μὲν ἐς τόδε τὸ κέρας, ἡμέας δὲ ἐς τὸ εὐώνυμον. πρὸς δὲ ταῦτα εἶπαν οἱ Ἀθηναῖοι τάδε, Καὶ αὐτοῖσι ἡμῖν πάλαι ἀπ' ἐλπίδος, ἐπεί τε εἴδομεν καλὰ ὑμέας τασσομένους τὸς Πέρσας, ἐνόῳ ἐγίνετο εἰπεῖν ταῦτα τάπερ ὑμεῖς φθάντες προφέρεσθε· ἀλλὰ ἀρρωδέομεν μὴ ὑμῖν οὐκ ἡδέες ἦσαν οἱ λόγοι. ἐπεὶ δὲ αὖτοὶ ἐμνήσθητε, καὶ ἡδομένοισι ὑμῖν οἱ λόγοι γεγόνασι,

a μέ με διαφθείρητε. b συναχθῆτε. c εἵνεκα τούτου τοῦ ἔργου ὧδε πρηνέος. d αὐτέων, ἐπὶ Μαραθῶνι.

Quod & fit, ſed Mardonio, ubi ſcivit, ſimiliter aciem ſuam mutante omnia reſtituuntur. Mardonius hinc exprobratione facta Lacedæmoniis, equitatum emittit in Græcos.

γόναζι, καὶ ἑτοῖμοι εἰμὲν ποιέειν ταῦτα. Ὡς δ' ἤρεσκε ἀμφοτέροισι ταῦτα, ἠώς τε διέφαινε, καὶ ἐμάλλεόντων τὰς τάξις. γνόντες δὲ οἱ Βοιωτοὶ τὸ ποιεύμενον, ἐξαγορεύουσι Μαρδονίῳ. ὁ δ' ἐπεί τε ἤκουσε, αὐτίκα μελισσάνας καὶ αὐτὸς ἐπήγαγε, παράγων τὰς Πέρσας κατὰ τοὺς Λακεδαιμονίους. ὡς δὲ ἔμαθε τοῦτο ποιεῦτο ἡγεόμενον ὁ Παυσανίης, γνοὺς ὅτι ἐ λανθάνει, ὀπίσω ἦγε τοὺς Σπαρτιήτας ἐπὶ τὸ δεξιὸν κέρας· ὡς δ' αὖτως καὶ ὁ Μαρδόνιος ἐπὶ τοὺς εὐωνύμους. Ἐπεὶ δὲ κατέζησαν ἐς τὰς ἀρχαίας τάξις, πέμψας ὁ Μαρδόνιος κήρυκα ἐς τοὺς „Σπαρτιήτας, ἔλεγε τάδε, Ὦ Λακεδαιμόνιοι, „ὑμεῖς δὴ λέγεσθε εἶναι ἄνδρες ἄριστοι ἀπὸ τῶν „τῇδε ἀνθρώπων, σκοπαγλεομένων ὡς ἔστι φεύ„γετε ἐκ πολέμου, ἔστι τάξιν ἐκλείπητε· μένον„τάς τε ἢ ἀπόλλυτε τοὺς ἐναντίους, ἢ αὐτοὶ ἀπόλ„λυσθε. τῶν δ' ἄρ' ἐμοὶ οὐδὲν ἀληθέες. πρὶν μὲν ἢ „συμμίξαι ἡμέας, ἐς χεῖρων τε νόμον ἀπικέσθαι, „καὶ δὴ φεύγοντας ἐκ σεῦ σφέας ὑμέας εἴ„δομεν· ἐν Ἀθηναίοισί τε τιμὴν φερομένους, „μένους, αὐτούς τε ἀντία δούλων τῶν ἡμετέρων „τασσομένους. ταῦτα οὐδαμῶς [a] ἀνδρῶν ἀγαθῶν „ἔργα· ἀλλὰ πολλῷ δὴ ἐν ὑμῖν ἐψεύσθημεν. „προσδεκόμενοι μὲν καλὸν κλέος, ὡς δὴ πέμψετε „ἐς ἡμέας κήρυκα προκαλεύμενοι, καὶ βουλόμενοι „μούνοισι Πέρσῃσι [b] μάχεσθαι, ἄριστοι ἐόντες ποιέειν „ταῦτα· ἀδὲν τοιοῦτο λέγοντας ὑμέας εὑρόμεν, ἀλλὰ „πλωσονέστερα μᾶλλον. νυνὶ ὦν ἐπειδὴ οὐκ ὑμεῖς ἤρ„ξατε τούτου οὕνεκα λόγου, ἀλλ' ἡμεῖς ἄρχομεν, τί δὴ „ἀ προ μὲν τῶν Ἑλλήνων ὑμεῖς, ἐπεί τε δεδόξωσθε „εἶναι ἄριστοι, πρὸ τῶν βαρβάρων ἡμεῖς, ἴσοι πρὸς „ἴσους ἀριθμὸν ἐμαχεσάμεθα; καὶ νῦν μὲν δοκέοι [c] „καὶ τοὺς ἄλλους μάχεσθαι, οἵοί τ' ὦν μετέπειτα μαχέ„σθων ὕστεροι. εἰ δὲ μὴ δοκέοι, ἀλλ' ἡμέας μούνους „ἀποχρᾶν, ἡμεῖς δὲ ἀμμαχεσόμεθα. ὁκότεροι δ' „ἂν ἡμέων νικήσωσι, τούτους τῷ ἄπαντι στρατοπέδῳ „νικᾶν. Ὁ μὲν, ταῦτα εἶπας τε, καὶ δόκησιν χρόνον, ὡς οἱ ἀδεὶς ἀδὲν ὑπεκρίνατο, ἀπαλλάσσετο ὀπίσω. ἀπελθὼν δὲ ἐσήμαινε Μαρδονίῳ τὰ κατα„λαβόντα. ὁ δὲ, πρεσχαρὴς γενόμενος, καὶ ἐπαρθεὶς ψυχῇ νίκῃ, ἐπῆκε τὸν ἵππον ἐπὶ τοὺς Ἕλληνας. ὡς δὲ ἐπήλασαν οἱ ἱππόται, ἐσήνεγκε πᾶσαν τὴν στρατιὴν τὴν Ἑλληνικὴν, ἐσαναστίζοντές τε καὶ τοξεύοντες, ὥστε ἱππασιάζοντά τε ἐόντας, καὶ προσφέρεσθαι ἄπορον [d]. τὸν τε κρηνίην τὴν Γαργαφίην, ἀπ' ἧς ὑδρευετο πᾶν τὸ στράτευμα τὸ Ἑλληνικὸν, συνετάραξαν καὶ συνέχωσαν. ἔσαν μὲν δὴ κατὰ τὴν κρηνίην Λακεδαιμόνιοι μοῦνοι τεταγμένοι· τοῖσι δὲ ἄλλοισι Ἕλλησι ἡ μὲν κρηνίη πρόσω ἐγένετο, ὡς

iam parati ſumus iſtud exequi. Ubi hoc 46
utriſque placitum eſt, ſimul aurora illuxit, ſimul loca permutaverunt; rem vero advertentes Bœoti, ad Mardonium detulerunt. Ea audita Mardonius extemplo & ipſe conatus eſt Perſas contra Lacedæmonios obducere. Pauſanias autem hoc fieri intelligens, nec latere factum ſuum, rurſus in dextrum cornu Spartiatas reducit; ſimiliter etiam Mardonius ſuos in ſiniſtrum. Poſtquam acies priſtino in 47
loco ſtetere, idem miſſo caduceatore ad Spartiatas ita inquit, Lacedæmonii, vos vero ab his gentibus mire celebramini eſſe præſtantiſſimi, qui neque è bello fugiatis, neque ordines deſeratis, ſed perſtantes aut interficiatis hoſtes, aut ipſi occumbatis. Horum nihil admodum veri eſt. quippe antequam congreſſi eſſemus & manus conſererentur, vos cernimus fugientes, locumque deſerentes, & delegato Athenienſibus experiendi principio, conſiſtentes ex adverſo noſtrorum fervorum: quod neutiquam eſt factum præſtantium virorum. Ex quo plurimum de vobis nos fefellit opinio, quos expectabamus pro gloria miſſuros caduceatorem ad nos, quo provocaretis, quod cum ſolis Perſis, tanquam ad id parati, pugnare velletis. At nihil tale invenimus vos dicere, ſed potius eſſe perterritos. Nunc igitur quoniam vos non incepiſtis hoc dicere, ſed nos incipimus, quidni vos pro Græcis quia præſtantiſſimi eſſe exiſtimamini, & nos pro barbaris, dimicavimus totidem utrique numero? &, ſi videatur ut ceteri quoque itidem, & illi poſtmodum pugnent: ſin hoc non videatur, ſed ſatis eſſe nos ſolos, nos ſane decernamus, & utri è nobis vicerint, ii totum exercitum viciſſe cenſeantur. Hæc fatus caduceator, quum aliquamdiu 48
expectaſſet, nemine quippiam reſpondente, retro abiit, & rem Mardonio retulit. Ille majorem in modum lætatus, & frigida victoria elatus, equitatum in Græcos immiſit. Equites illuc invecti, omnem Græcum exercitum pervexabant, jaculis ſagittiſque inceſſentes; quippe equites ſagittarii, & acceſſu ad cominus pugnandum difficiles. Itaque fontem Gargaphien, unde cunctus Græcorum aquabatur exercitus, conturbarunt obſtruxeruntque. Eum juxta fontem ſoli Lacedæmonii ordinati erant; ceteri Græci, ut quique locum nacti erant, procul

a ταῦτα ἤδαμῶς. b μοῦνοι Πέρσῃσι. c δοκέῃ bis. d προσφέρεσθαι ἀπόρους.

Aquæ & cibi inopia apud Græcos, & infestant Persæ, unde duces censent mutari castra: sed exercitus abiit ulterius ad ipsas Platæas.

cul aberant, Asopus autem in propinquo: sed aquari ex eo ab equitibus missilibusque prohibiti, ita ad fontem per-
49 gebant. Hæc quum talia forent, duces Græcorum, quippe aqua exercitu carente, & perturbato ab equitatu, tum his, tum aliis de caussis frequentes ad Pausaniam in dextrum cornu veniunt. Qui, etsi talis esset rerum status, tamen magis angebatur, quod jam re frumentaria deficiebantur, & illorum servi in Peloponnesum missi frumentatum, intercluderentur ab equitatu quominus ad
50 castra reverterentur. De hoc autem deliberantibus ducibus visum est, si Persæ eo die supersederent committere prœlium, esse eundum in insulam quæ ab Asopo & à fonte Gargaphie, ubi tunc castra habebant, decem stadiis aberat, ante oppidum Platæense; ita ut insula sit in continente, hunc in modum: Fluvius superne è Cithærone delabens in campum, divortia facit; intercapedine trium ferme stadiorum sua fluenta separans, & post commiscet in unum. Nomen est Oëroë; quam Asopi filiam esse indigenæ ajunt. In hunc locum Græci transire decreverunt, ut & affatim aquæ ad usum haberent, neque ab equitatu, sicuti quum ex adverso erant, infestarentur. Et decreverant transire secunda noctis vigilia, ne ipsos proficiscentes conspicati Persæ, insequente equitatu in tumultum venirent. quinetiam quum ad eum locum ventum esset, ubi Asopi filia Oëroë divortio aquarum è Cithærone cingitur, mitterent sub noctem istam dimidium copiarum in Cithæronem ad recipienda servitia quæ frumentatum concesserant. erant enim illa in Cithærone intercluſa.
51 Hæc ubi statuerunt, totum illum diem incessente equitatu immensum laborem pertulerunt. Sub abitum diei digressis equitibus ea noctis hora qua de abeundo convenerat, plerique sublatis utensilibus abscesserunt, non habentes in animo locum qui convenerat petere. immo illi, ut moveri cœptum est, cupide equitatum effugerunt ad urbem Platæensem, in templumque Junonis fugiendo perveniunt, quod situm est ante urbem, à fonte Gargaphie viginti stadiis distans. Quo ubi pervenere, positis pro templo armis, circa templum ipsum castra posuere.
52 Hos Pausanias cernens ab exercitu digressos, præcepit & ipse Lacedæmonis,

ὡς ἕκαστοι ἔτυχον τεταγμένοι, ὁ μὲν Ἀσωπὸς, ἀγχῦ. ἐρυκόμενοι δὲ ὑπὸ τοῦ Ἀσωποῦ, ὕστω δὴ ὑπὸ τὴν κρηνίδιον ἐφοίτεον. ὑπὸ δὲ πολλοῦ χάρ σφι ὁδὸν ἐξῆν ὕδωρ φορέεσθαι, ὑπό τε τῶν ἱππέων καὶ τεξόμάτων. Τούτων δὴ τοιούτων γινομένων, οἱ τῶν Ἑλλήνων στρατηγοὶ, ἅτε δὲ τε ὕδατος στερηθείσης τῆς πηγαίης, καὶ ὑπὸ τῶν ἵππων παρασοομένης, συνελέχθησαν περὶ αὐτίων τε τουτέων καὶ ἄλλων, ἐλθόντες δὲ καὶ Παυσανίαν ὑπὸ τὸ [a] δεξιὸν κέρας. ἀλλὰ γὰρ τουτέων τοιούτων ἐόντων, μᾶλλόν σφεας ἐλύπεε. ὅτε γὰρ σιτία εἶχον ἔτι, οἵ τε σφέων ὀπίσωνες, ἀποπεμφθέντες ἐς Πελοπόννησον ὡς ἐπισιτιεύμενοι, ἀπεκεκλέατο [b] ὑπὸ τῶν ἵππων, οὐ δυνάμενοι ἀπικέσθαι ἐς τὸ στρατόπεδον. Βουλευομένοισι δὲ τοῖσι στρατηγοῖσι ἔδοξε, ἢν ὑπερβάλωσι κείνῳ τὴν ἡμέρην οἱ Πέρσαι συμβολὴν ποιεύμενοι, ἐς τὴν νῆσον ἰέναι. ἡ δὲ ἐστὶ ἀπὸ τοῦ Ἀσωποῦ τῆς κρήνης τῆς Γαργαφίης, ἐς τὴν ἐστρατοπεδεύαντο τότε, δέκα σταδίους ἀπέχουσα, πρὸς τὴν Πλαταιέων πόλιν. νῆσος ἢ ὕτω ἂν εἴη ἐν ἠπείρῳ· ῥέοντος ὁ ποταμὸς ἄνωθεν ἐκ τοῦ Κιθαιρῶνος, ῥέει κάτω ἐς τὸ πεδίον, διέχων ἀπ' ἀλλήλων τὰ ῥέεθρα ὅσονπερ τρία στάδια· καὶ ἔπειτα συμμίσγει ἐς τὠὐτό. ὄνομα δέ οἱ Ὠερόη. θυγατέρα ἦ ταύτην λέγουσι εἶναι Ἀσωποῦ οἱ ἐπιχώριοι. ἐς τοῦτον δὴ τὸν χῶρον ἐβουλεύσαντο μεταναστῆναι, ἵνα τε ὑδατι ἔχωσι χρᾶσθαι ἀφθόνῳ, καὶ οἱ ἱππέες σφέας μὴ σινοίατο, ὥσπερ καὶ πρὸ τοῦ ἐόντων. μεταχινέεσθαί τε ἐδόκεε τότε, ἐπεὰν τὴν νυκτὸς ἡ δευτέρη φυλακὴ, ὡς ἂν μὴ ἰδοίατο οἱ Πέρσαι ἐξορμεωμένους, καὶ σφέας ἑπόμενοι παραδόσοιεν οἱ ἱππόται. ἀπικομένων δὲ ἐς τὸν χῶρον τοῦτον, τὸν δὴ ἡ Ἀσωπὶς Ὠερόη περιέχει, ῥέουσα ἐκ τοῦ Κιθαιρῶνος, ἐπὶ τὴν νύκτα ταύτην ἐδόκεε τοὺς ἡμίσεας ἀποστέλλειν τοῦ στρατοπέδου πρὸς τὸ Κιθαιρῶνα, ὡς ἀναλάβοιεν τοὺς ὀπίσωνας ὑπὸ τὰ σιτία οἰχομένους. ἔσαν γὰρ ἐν τῷ Κιθαιρῶνι ἀποκεκλαμμένοι. Ταῦτα βουλευσάμενοι, κείνῳ μὲν τῷ ἡμέρῃ πᾶσαν παρασκευὴν τοῦ ἵππου, ἔχον πόνον ἄτερπνον· ὡς δὲ ἡ ἡμέρη ἔληγε, καὶ οἱ ἱππέες ἐπέπαυντο, νυκτὸς δὴ γινομένης, καὶ ἐούσης τῆς ὥρης ἐς τὸν σιτέκλεον, ἐνθαῦτα ἀειρθέντες οἱ πολλοὶ ἀπαλλάσσοντο, ἐς μὲν τὸν χῶρον ἐς τὸν σιτέκλεον, οὐκ ἐν νόῳ ἔχοντες· οἱ δὲ, ὡς ἐκινήθησαν, ἔφευγον ἅσμενοι τὸν ἵππον πρὸς τὴν Πλαταιέων πόλιν. φεύγοντες δὲ, ἀπικνέονται ὑπὸ τὸ Ἡραῖον. τὸ δὲ πρὸς τοῦ πόλιός ἐστι τῶν Πλαταιέων, εἴκοσι σταδίους ἀπὸ τῆς κρήνης τῆς Γαργαφίης ἀπέχον. ἀπικόμενοι δὲ ἔθεντο πρὸς τῷ ἱρῷ τὰ ὅπλα. καὶ οἱ μὲν πρὸς τὸ Ἡραῖον ἐστρατοπεδεύοντο. Παυσανίης δὲ, ὁρέων σφέας ἀπαλλασσομένους ἐκ τοῦ στρατοπέδου, παρήγγελε τοῖσι Λακεδαιμονίοισι,

a πρὸς τὸ. b ἀπεκλείσθη.

Amompharetus cum ſua cohorte moratur in loco, morem patrium ſervans, ut rixaretur cum aliis Spartanis.

μενίοισι, ἀναλαβόντας τὰ ὅπλα, ἰέναι καθ' τοὺς ἄλλους τοὺς τεταγμένως, νομίσας αὐτοὺς ἐς τ' χῶρον ἰέναι ἐς τ' συνεθήκαντο. ἐνθαῦτα οἱ μὲν ἄλλοι ἄρτιοι ἦσαν τ' ταξιηρχέων πείθεσθαι Παυσανίῃ· Ἀμομφάρετος δ' ὁ Πολιάδεω, λοχηγέων [a] δ' Πιταναητέων λόχου, οὐκ ἔφη τοὺς ξείνους φεύξεσθαι, οὐδὲ ἐκὼν εἶναι αἰσχρωτέρην τὴν Σπάρτην· ἐθωύμαζέ τε ὁρέων τὸ ποιεύμενον, ἅτε οὐ παραγινόμενος τῷ τεταγμένῳ λόγῳ. ὁ δὲ Παυσανίης τε καὶ ὁ Εὐρυάναξ δεινὸν μὲν ἐποιεῦντο τὸ μὴ πείθεσθαι σφίσι, δεινότερον δὲ ἐπὶ, κενεὸν τοῦτ' ἀναινομένου, ἀπολιπεῖν τ' λόχον τ' Πιτανήτην, μὴ, ἢν ἀπολίπωσι ποιεῦντες τὰ συνεθήκαντο τοῖσι ἄλλοισι Ἕλλησι, ἀπολειφθεὶς αὐτὸς τε Ἀμομφάρετος καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ. ταῦτα λογιζόμενοι, ἀτρέμας εἶχον τὸ στρατόπεδον τὸ Λακωνικὸν, καὶ ἐπειρῶντο πείθοντές μιν ὡς ἀρξεῶν εἴη ταῦτα ποιέων. καὶ οἱ μὲν παρῆσαν Ἀμομφάρετον, μοῦνον Λακεδαιμονίων τε καὶ Τεγεητέων λελειμμένον. Ἀθηναῖοι δὲ ἐποίεον τοιάδε· εἶχον ἀτρέμας σφέας αὐτοὺς ἵνα ἐπίσχωσι, δόξαντες τὰ Λακεδαιμονίων φρονήματα, ὡς ἄλλα φρονεόντων καὶ ἄλλα λεγόντων. ὡς δὲ ἐκινήθη τὸ στρατόπεδον, ἔπεμπον σφέων ἱππέα, ὀψόμενόν τε εἰ πορεύεσθαι ἐπιχειρέοιεν οἱ Σπαρτιῆται, εἴτε καὶ πανδόκτου μὴ διανοεῦνται ἀπαλλάσσεσθαι· ἐπιόντα τε Παυσανίῃ τὸ χρεὼν εἴη ποιέειν. Ὡς δὲ ἀπίκετο ὁ κήρυξ ἐς τοὺς Λακεδαιμονίους, ὥρα τε σφέας κατὰ χώρην τεταγμένους, καὶ ἐς νείκεα ἀπιγμένους αὐτίων τοὺς πρώτους. ὡς γὰρ δὴ παρηγόρεον τ' Ἀμομφάρετον ὅ, τε Εὐρυάναξ καὶ ὁ Παυσανίης, μὴ κινδυνεύειν μένοντας μούνους Λακεδαιμονίους, ἔκως ἔπλεον· ἐς ὃ ἐς νείκεά τε συμπεσόντες ἀπίκεατο, καὶ ὁ κήρυξ τ' Ἀθηναίων παρελάστο σφι ἀπιγμένος. νεικέων δὲ ὁ Ἀμομφάρετος, λαμβάνει πέτρον ἀμφοτέρῃσι τῇσι χερσὶ καὶ πρὸς ποδῶν τ' Παυσανίεω, ταύτῃ τῇ ψήφῳ ψηφίζεσθαι ἔφη, μὴ φεύγειν τοὺς ξείνους· λέγων τοὺς βαρβάρους. ὁ δὲ, μαινόμενον καὶ ἀφρενήρεα καλέων ἐκεῖνον, πρός τε τὸν Ἀθηναίων κήρυκα ἐπιρρωδέοντα τὰ ἐπιτηδεόμενα, λέγειν ὁ Παυσανίης ἐκέλευε τὰ παρεόντα σφι πρήγματα· ἔχρηζέ τε τῶν Ἀθηναίων πρόχωρῆσαί τε πρὸς ἑωυτοὺς, καὶ ποιέειν πρὸ τῆς ἀτάκτου τάπερ ἂν καὶ σφεῖς. Καὶ ὁ μὲν ἀπαλλάσσετο ἐς τοὺς Ἀθηναίους· τοὺς δὲ ἐπεὶ ἀναπαυομένους πρὸς ἑωυτοὺς κὼς κατελάμβανε, ἐν τούτῳ τῷ χρόνῳ καπήμενος ὁ Παυσανίης, ἅτε δοκέων τ' Ἀμομφάρετον λείψεσθαι, τ' ἄλλων Λακεδαιμονίων ἀπο-

is, ut ſumptis armis irent quâ ceteri præcederent, ratus illos tendere ad locum conſtitutum. Ibi ad obtemperandum Pauſaniæ ceteri præfecti parati quum eſſent, Amompharetus Poliadæ filius tribunus cohortis Pitanatarum, negare ſe fugiturum peregrinos, neque ultro dedecoraturum eſſe Spartam: quinetiam mirari id quod fieri cerneret, quippe qui colloquio ſuperiori non interfuiſſet. Pauſanias autem & EUryanax cum indigne ferentes non parere ſibi illum, tum indignius cohortem Pitanenſem relictum iri tribuno repugnante: quod erat futurum, ſi ipſi eos miſſos facerent, gratia exequendi ea quæ cum aliis Græcis conſtituiſſent, ut periret deſertus Amompharetus & qui cum eo erant. hoc reputantes ſubſtiterunt cum Laconicis copiis, conabanturque perſuadere homini non id facto opus eſſe. & alii quidem hortabantur Amompharetum ſolum ex Lacedæmoniis ac Tegeatis relictum. Athenienſes autem hoc ſibi faciendum putarunt, ut ubi collocati erant, ibi tranquille ſiſterent, intelligentes Lacedæmoniorum ingenia aliud ſentientium, aliud dicentium. Itaque ubi exercitus movere cœpit, equitem è ſuis miſerunt ſpeculatum nunquid Spartiatæ tentarent abire, an vero abire prorſus in animo non haberent; ſciſcitatumque à Pauſania quidnam facere oporteret. Nuncius ubi pervenit ad Lacedæmonios, cernit in loco inſtructos, eorumque primores deveniſſe ad rixas. Hortantibus enim Amompharetum EUryanacte & Pauſania, ne Lacedæmonii ſoli remanentes periclitarentur, necdum perſuadentibus, donec ventum eſt ad jurgia, intervenit nuncius Athenienſis, Amomphareto inter altercandum ſumente ambabus manibus ſaxum, & illud ante pedes Pauſaniæ ponente, ac dicente, ſe illo calculo ſententiæ ſuæ calculum dare, non fugere peregrinos: appellans barbaros. Eum Pauſanias inſanum nec potentem mentis vocans, ad nuncium Athenienſium, quæ juſſus erat percontantem, reſpondit ut illis referret præſentem rerum ſuarum ſtatum, obſecrans eos ut ad ſeſe venirent, & de diſceſſu eadem quæ ipſi agerent. Nuncio ad Athenienſes reverſo, hos inter ſe altercantes aurora deprehendit. Ad id tempus moratus Pauſanias, ratus Amompharetum non deſerturum alios, Lacedæmonios dif-

[a] λοχαγείων.

Tandem Pausaniam digressum sequitur Amompharetus cum cohorte, & sic loco ab Græcis mutato insultat Mardonius, maxime ridens Lacedæmonios.

discedentes, prout & contigit, dato signo ceteros omnes per edita abduxit, Tegeatis sequentibus; Athenienses vero servatis ordinibus in contrarium iverunt Lacedæmoniis; nam hi tenebant prærupta & Cithæronis radicem metu equitatus, Athenienses vero deorsum ad campum deflexe-
56 re. Amompharetus autem prorsus non credens ausurum ipsos relinquere Pausaniam, contendere, ut illic manentes non desererent ordinem. At ubi ii cum Pausania procedebant, tunc ratus ex bellicæ artis jure illum deserere, sumptis armis cohortem lento gradu duxit ad reliquum agmen, quod decem circiter stadia digressum ad amnem Moloëntem, in loco qui dicitur Argiopius (ubi situm est templum Cereris Eleusiniæ) substiterat, opperiens Amomphareti cohortem, eo consilio, ut si Amompharetus cum sua cohorte non discederet loco in quo instructa erat, sed in eo persisteret, retro ad hominem suppetias iret. Itaque & Amompharetus cum suis ad ceteros pervenit, & omnis barbarorum equitatus ingruebat, agens pro sua consuetudine. nam quum inspexisset locum, ubi superioribus diebus habuerant Græci castra, vacuum, admissis equis assidue ulteriora petens, il-
57 los adeptus urgebat. Mardonius quoque cognito Græcorum nocturno abitu, inspectoque loco deserto, accitis Thorace Larissæo & fratribus ejus EUrypylo & Thrasydejo, inquit, Filii Aleuæ, quidnam dicetis adhuc, quum hæc deserta cernatis à Lacedæmoniis, quos negabatis vos finitimi ex acie fugere, sed viros summos esse in re bellica? quos & prius vidistis locum in acie immutare, & nunc proxima nocte se fuga propripuisse videmus omnes: ostenderuntque quia illos oportebat cum iis prœlio decernere, qui non falso sunt hominum præstantissimi, nullius sese pretii, inter Græcos, & ipsos nullius pretii viros, demonstrari. Ceterum vobis Persarum inexpertis, sanequam facile ignoscebam, quum laudaretis istos in quibus aliquid etiam notum simul erat: Artabazum autem vehementius admirabar formidare Lacedæmonios, & præ formidine sententiam dicere ignavissimam, expedire ex his castris nos in urbem Thebanorum concedere obsidendos. quam sententiam ipse rex ex me audiet. Sed de hoc alias dicetur. Nunc autem istis ita facientibus non

διοσκόντων (τὰ δὴ Ϲ ἐγθύτερ) σημήνας ἀπῆγε ἀϕὲ τ κολωνῶν τὰς λοιπὰς πάντας· εἵπετο γὴ Ϲ Τεγεᾶται. Ἀθηναῖοι γὴ ταχθέντες ἦσαν τὰ ἔμπαλιν ἢ Λακεδαιμόνιοι. οἱ μὲν γὰρ τ τε ὄχθων ἀντείχοντο καὶ τ ὑπωρείης ϗ Κιθαιρῶνος, ϕοβεόμενοι τὴν ἵππον· Ἀθηναῖοι γὴ, κάτω τετραμμένοι ἐς τὸ πεδίον. Ἀμομφάρετος γὴ, ἀρχήν τε ἀδαμᾶ δοκέων Παυσανίην τολμήσειν σφέας ἀπολιπεῖν, ἐπεὶ ἴσχετο αὐτὸν μένοντας μὴ ἐκλιπεῖν τὴν τάξιν· ὑστερεόντων γὴ τ σὺν Παυσανίῃ, καταδόξας αὐτὸς τὴν ἰδίην τέχνην ἀπολιπεῖν αὐτὸν, ἀναλαβόντα τ λόχον τὸν [a] ὅπλα ἦρε βάδην πρὸς τὸ ἄλλο ϛίϕος· τὸ γὴ, ἀπελθὼν ὅσον τε δέκα ϛάδια, ἀνέμενε τ Ἀμομφαρέτεα λόχον πρὸ ποταμὸν Μολόεντα ἱδρυμένον, Ἀργιόπιόν τε χῶρον καλεόμενον, τῇ Ϲ Δήμητρος Ἐλευσινίης ἱρὸν ἦσαν. ἀνέμενε γὴ τῇδε εἵνεκα, ἵνα μὴ ἀπολίπῃ τ χῶρον ἐν τῷ ἐτετάχατο ὁ Ἀμομφάρετός τε Ϲ ὁ λόχος, ἀλλ' αὐτοῦ μένωσι, βοηθέοι ὀπίσω παρ' ἐκείνους. καὶ οἵ τε ἀμϕὶ τ Ἀμομφάρετον παρεγίνοντό σφι, καὶ ἡ ἵππος ἡ τ βαρβάρων προσέκειτο πᾶσι· οἱ γὰρ ἱππόται ἐποίεον οἷον Ϲ εἰώθεσαν ποιέειν αἰεί. ἰδόντες γὴ τ χῶρον κενὸν ἐν ᾧ ἐτετάχατο οἱ Ἕλληνες τῇσι προτέρῃσι ἡμέρῃσι, ἤλαυνον τὰς ἵππους αἰεὶ προσόω· καὶ ἅμα καταλαβόντες, προσεκέατό σφι. Μαρδόνιος γὴ, ὡς ἐπύθετο τοὺς Ἕλληνας ὑποχωμένους ϗ νύκτα, εἰδέ τε τ χῶρον ἐρῆμον, καλέσας τ Λεϕυστίου Θώρηκα, καὶ τοὺς ἀδελφεοὺς αὐτοῦ Εὐρύπυλον καὶ Θρασυδήϊον [b], ἔλεγε, Ὦ „ παῖδες Ἀλεύεω, ἔπι τί λέξετε ταῦτα ὀρέοντες ἐ„ ῥῆμα; ὑμεῖς γὰρ οἱ πλησιόχωροι ἐλέγϐε [c] Λα„ κεδαιμονίους ὡς Φεύγειν ἐκ μάχης, ἀλλὰ ἄν„ δρας εἶναι τὰ πολέμια πρώτους· τοὺς προτέρου „ τε μετιζαμένους ἐκ τ τάξι Ϲ εἴδετε, νυῦ τε „ ϗ τὴν παροιχομένην νύκτα, καὶ οἱ πάντες „ ὁρέομεν ἀϕαδράντους. διέδεξάν τε, ἐπεί σφεας „ ἔδεε πρὸς τοὺς ἀψαύδεως ἀρίστους ἀνθρώπων „ μάχῃ ἀμείλῆναι, ὅτι ἀδένες ἄρα ἐόντες ἐν „ ἐδαμοῖσι ἔϐσι Ἕλλησι ἐναπεδείκνυατο. καὶ „ ὑμῖν μὲν ἐοῦσι Περσέων ἀπείροισι, πολλὴ ἔκ „ γε ἐμεῦ ἐγίνετο συγγνώμη, ἐπαινεόντων τούτους, „ τοῖσί τι καὶ σαφηδέατον· Ἀρταβάζου γὴ θωῦ„ μα καὶ μᾶλλον ἐποιεύμην, τὸ καὶ καταῤῥω„ δέοντας Λακεδαιμονίους· καταῤῥωδήσαντά τε, „ ὑποδέξασθαι γνώμην δειλοτάτην, ὡς χρεὼν „ εἴη ἀναζεύξαντας τὸ στρατόπεδον, ἰέναι ἐς „ τὸ Θηβαίων ἄστυ πολιορκησομένους· τὴν ἔπι „ πρὸς ἐμεῦ βασιλεὺς πεύσεται. καὶ τυτέων μὲν „ ἐπέρωθι ἔσται λόγος· νυῦν γὴ σκείνοισι ταῦτα

a ἀναλαβόντα τὰ. b Θρασυδήϊον. c λέγεσθε.

Mox tamen Asopum invadit Græcos, Lacedæmoniis simul & Athoniensibus incusso metu, urque priorum multi caderent.

„ ποιεῦσι οὐκ ὑπερθετέα ἐστὶ, ἀλλὰ διωκτέοι εἰ-
„ σὶ· ἐς ὃ καταλαμφθέντες, δώσουσι ἡμῖν τῶν
„ δὴ ἐποίησαν [a] Πέρσαι πάντων δίκας. Ταῦτα
εἶπας, ἐπὶ τοὺς Πέρσας, δρόμῳ ἀρμήσαντας Ἀ-
σωπὸν κατὰ τάχος τῶν Ἑλλήνων, ὡς δὴ διωκο-
μένους ὑπεκπίπτοντας· ἐπεὶ δέ τε ὑπὸ Λακεδαιμονίους τε καὶ
Τεγεήτας μοῦνους. Ἀθηναίους γὰρ τραπομένους ἐς
τὸ πεδίον, ὑπὸ τὸ ὄχθον ἐκέλευσε. Πέρσαι δὲ
ὁρέοντες ἀφεστεῶτας διώκοντας τοὺς Ἕλληνας οἱ
λοιποὶ τῶν βαρβαρικῶν τελέων ἄρχοντες, αὐτί-
κα πάντες ἦρον τὰ σημήια, καὶ ἐδίωκον ὡς τα-
χέως ἕκαστος εἶχον, ἄτε κόσμῳ οὐδενὶ κοσμηθέν-
τες, ἄτε τάξι. καὶ ἅτε μὲν βεβήκασί τε καὶ ὁμίλῳ
ἐπήισαν, ὡς ἀναρπασόμενοι τοὺς Ἕλληνας· Παυ-
σανίης δὲ, ὡς ἀπεσήκεσε ὁ ἵππος, πέμψας
ἐπὶ τοὺς Ἀθηναίους ἱππέα, λέγει τάδε, Ἄν-
„ δρες Ἀθηναῖοι, ἀγῶνος μεγάλου προκειμέ-
„ νου, ἐλευθερίην εἶναι ἢ δεδεγλωμένην τὴν Ἑλ-
„ λάδα, προδεδόμεθα ὑπὸ τῶν συμμάχων ἡ-
„ μεῖς τε οἱ Λακεδαιμόνιοι, καὶ ὑμεῖς οἱ Ἀθη-
„ ναῖοι, ὑπὸ τὴν παροιχομένην νύκτα λιποράν-
„ των. νῦν ὦν δέδοκται τετυχεῦτον τὸ ποιητέον
„ ἡμῖν· ἀμυνομένους γὰρ τῇ δυνάμεθα ἄριστε
„ βοηθέειν ἀλλήλοις. εἰ μέν νυν ἐς ὑμέας ὥρ-
„ μησε ἀρχέειν ὁ ἵππος, χρεὼν δὴ ἡμέας τε καὶ
„ τοὺς μετ' ἡμέας τὴν Ἑλλάδα ἀναδιδόναι
„ Τεγεήτας, βοηθέειν ὑμῖν· νῦν δ', ἐς ἡμέας
„ γὰρ ἅπασι κεχώρηκε, δίκαιοί ἐστε ὑμεῖς πρὸς
„ τὴν πιεζομένην μάλιστα τῶν μοιρέων ἀμυνέον-
„ τες ἰέναι. εἰ δ' ἄρα αὐτοὺς ὑμέας καταλελά-
„ βηκε ἀδυνάτου τι βοηθέειν, ὑμεῖς δ' ἡμῖν τοὺς
„ τοξότας ἀποπέμψαντες χάριν ἴσατε· σαω-
„ σάμενοι δ' ὑμῖν ὑπὸ τὴν παρεοῦσαν τόνδε πόλεμον
„ ἐῦ σοι πολλὸν προθυμοτέρους, ὥστε καὶ ταῦτα
ἐσακοῦσαι. Ταῦτα οἱ Ἀθηναῖοι ὡς ἐπύθοντο,
ὡρμέατο βοηθέειν, καὶ τὰ μάλιστα ἐπαμύνειν.
καὶ σφι ἤδη εἴχοντο ὑπιππότεαι οἱ ἀνίσχοντες
τῶν Ἑλλήνων τὴν μὲν βασιλῆος χωρεόντων, ὥστε
μηκέτι δυνάσθαι βοηθῆσαι. τὸ γὰρ προκείμενον
σφέας ἐλύπεε. ὕστερον δὴ μετανοήσαντες Λακεδαιμό-
νιοι καὶ Τεγεήτας, ἐόντες σὺν ψιλοῖσι ἀριθμὸν,
οἱ μὲν, πεντακισμύριοι, Τεγεῆται δὲ, τρισχίλιοι· (ὕστερον γὰρ ἀθαμὰ ἀπεφέροντο ἀπὸ Λακεδαι-
μονίων) ἐσφαγιάζοντο, ὡς συμβαλέοντες Μαρ-
δονίῳ καὶ τῇ περσικῇ τῇ παρεούσῃ. καὶ ἀ γὰρ σφι
ἐγίνετο τὰ σφάγια χρηστὰ, ἔπιπτον ὑπ' αὐτῶν ἐν
τούτῳ τῷ χρόνῳ πολλοὶ, καὶ πολλῷ πλεῦνες ἐ-
τρωματίζοντο. Φερέζαυλες γὰρ τὰ γέρρα οἱ Πέρσαι,
ἀπέ-

non eſt concedendum, ſed inſtandum, donec intercepti nobis dent pœnas eorum omnium quæ in Perſas perpetrarunt. Hæc loquutus, Perſas Aſopo tranſ- 58
miſſo curſim ducit per veſtigia Græcorum, tanquam fugam capeſſentium, & in Lacedæmonios ac Tegeatas ſolos ingruebat. nam Athenienſes ſubter præ-rupta in planum digreſſos non cernebat. Ceteri autem barbarorum agminum præfecti Perſas moventes ad Græcos inſequendos conſpicati, ſublatis confeſtim & ipſi ſignis cuncti inſequuntur, pro ſe quiſque accelerantes, nulla diſciplina nulloque compoſiti ordine. Et iſti quidem cum vociferatione ac turba inſtabant Græcis, tanquam rapturi. Pauſa- 59
nias autem, ubi equitatu premi cœpit, equite ad Athenienſes miſſo, hæc dicit, Viri Athenienſes, propoſita dimicatione maxima, ut aut libera Græcia ſit aut ſervituti obnoxia, prodimur à ſociis nocte præterita elapſis & nos Lacedæmonii & vos Athenienſes. Inde igitur ita nobis viſum eſt eſſe faciendum, ut quam ſtrenuiſſime poſſumus defenſantes, mutuo ſimus auxilio. Ac ſi quidem in vos prorſus impetum dediſſet equitatus, oporteret ſane nos, & qui poſt nos ſtant, Tegeatas Græciam non prodentes, ſubſidio vobis venire: nunc, quoniam totus in nos contendit, juſtum eſt vos ad partem maxime laborantem ſuppetias ferre. Quod ſi vobis ipſis aliquo diſcrimine occupatis fas non eſt ſubſidio venire, ſaltem hoc gratificamini nobis, ut ſagittarios mittatis: quos agnoſcimus longe omnium qui in hoc bello ſunt promptiſſimos eſſe ut etiam hæc exaudiant. Hæc ubi audiere Athenienſes, 60
moverunt ad ferendam opem, & ſtrenuiſſime propugnandum. At hos jam incedentes ea pars Græcorum qui partes regias ſequebantur ex adverſo inſtructi, invadit, ut amplius auxilium ferre non poſſent; nam quod objiciebatur negocium, eos dolore afficiebat. Ita deſtituti Lacedæmonii, numero cum levi armatura quinquaginta millia, & Tegeatæ numero tria millia (hi enim nuſquam ab Lacedæmoniis dirimebantur) ſacrificaverunt tanquam conflicturi cum Mardonio præſentibuſque copiis: & quum litare non poſſent, multi eorum interea cadebant, multo plures vulnerabantur. Confertis enim gerris Perſæ ingentem vim

a ἐποίησαν.

Sed eroviere Juno & impetus Tegeatarum arma restituit. Persis nocuit multa armatura. Mardonius occisus ab Aeimnesto, cæteri fugerunt.

vim sagittarum emittebant, adeo instanter, ut laborantibus Spartiatis, & quia litare non poterant, respiciens ad templum Junonis Platæenium Pausanias, imploraverit deam, obsecraveritque ne
61 spes sua ipsos frustraretur. Adhuc eo deam his verbis invocante, Tegeatæ prius exsurgentes in barbaros tendunt: statimque post Pausaniæ preces sacrificantibus Lacedæmoniis extra pulchra extitere: qui aliquanto post & ipsi in Persas eunt. Persæ omissis arcubus ex adverso stetere. Ad quorum gerra primum pugna commissa est; quæ quum cecidissent, jam atrox pugna constitit juxta ipsum Cereris templum, eaque pertinax, donec ad propulsionem ventum est. Siquidem barbari prehensantes lanceas confringebant, nec audacia nec robore inferiores: sed inermes erant & præterea imperiti, nec hostibus prudentia pares. qui etsi in singulos deni plurevse aut pauciores irruebant, tamen quia incidebant in Spartia-
62 tas, conficiebantur. Mardonius, qua parte ipse ex equo albo ciens pugnam, mille delectis Persarum præstantissimis stipatus erat, ea maxime parte hostem urgebat. qui quamdiu superfuit, Persæ resistentes seseque defensantes, stravere multos Lacedæmoniorum. Postea vero quàm Mardonius mortuus fuit, & agmen quod circa illum robustissimum erat occubuit, tum demum alii quoque terga vertentes cessere Lacedæmoniis; quippe eis plurimum officiebat vestis armis vacans: inermes enim cum armatis
63 prœlium faciebant. Ibi & ultio necis Leonidæ de Mardonio peracta est, secundum oraculum Spartiatis redditum: & victoria omnium quas unquam novimus speciosissima potitus est Pausanias Cleombroti filius, Anaxandridæ nepos. Hujus autem superiorum majorum nomina in Leonida recensui. illius enim iidem qui & Pausaniæ majores fuere. Oppetiit autem Mardonius ab Aeimnesto, viro inter Spartiatas eximio: qui aliquamdiu post bellum Medicum trecentos viros secum habens, apud Stenyclerum belli tempore cum omnibus Messeniis conflixit, ubi ipse & trecenti illi occubue-
64 re. Ad Platæas autem Persæ, postquam à Lacedæmoniis in fugam versi sunt, nullo ordine ad castra sua contendunt, & ad murum ligneum quem fecerant in parte agri Thebani. Tenet autem me admira-

ἐπίεσαν τοξεύμασιν πολλὰ ἀφειδέως ἔτω, ὥστε πιεζομένων τ Σπαρτιητέων, καὶ τ σφαγίων μὴ γινομένων, ἀποβλέψασα τ Παυσανίην πρὸς τὸ Ἡραῖον τὸ Πλαταιέων, ἐπικαλέεσθαι τὴν θεὸν, χρήζοντα μηδαμοῦ σφέας ψεύσασθαι τ ἐλπίδος. Τεγεῆται δ' ἐπὶ τούτῳ ἐπικαλεομένῳ, προεξαναστάντες πρότεροι οἱ Τεγεῆται ἐχώρεον ἐς τοὺς βαρβάρους. καὶ τοῖσι Λακεδαιμονίοισι αὐτίκα μὴ τὴν εὐχὴν τὴν Παυσανίεω, ἐγένετο θυομένοισι τὰ σφάγια χρηστά. ὡς δ' ἐχώρεον καὶ ἐγίνετο, ἐχώρεον καὶ αὐτοὶ ἐπὶ τοὺς Πέρσας, καὶ οἱ Πέρσαι αὐτίκα, τὰ τόξα μετέντες. ἐμάχετο δ' πρῶτον περὶ τοὺ χάρρα μαχὴ· ὡς δ' τούτους ἐπεπτώκεσαν, ἤδη ἐμάχετο ἡ μάχη ἰσχυρὴ παρ' αὐτὸ τὸ Δημήτριον, καὶ χρόνον ἦν πολλὸν, ἐς ὃ ἀπίκοντο ἐς ὠθισμόν. τὰ γὰρ δόρατα ἐπιλαμβανόμενοι κατέκλων οἱ βάρβαροι. λήμμασι μέν νυν καὶ ῥώμῃ οὐκ ἔστονες ἔσαν οἱ Πέρσαι, ἄνοπλοι δ' ἐόντες, καὶ σφεῖς, ἀνεπιστήμονες ἔσαν, καὶ οὐκ ὁμοῖοι τοῖσι ἐναντίοισι σοφίῃσι. περιεξαίσσοντες δ' κατ' ἕνα, καὶ δέκα, καὶ πλεῦνάς τι καὶ ἐλάσσονες συρρεφόμενοι, ἐσέπιπτον ἐς τοὺς Σπαρτιήτας, καὶ διεφθείροντο. Τῇ δ' ἐνίγχανε αὐτὸς ἐὼν Μαρδόνιος, ἀπ' ἵππου τε μαχόμενος λευκῆ, ἔχων περὶ ἑωυτὸν λογάδας Περσέων τοὺς δρίστους χιλίους, τούτῳ δὴ καὶ μάλιστα τοὺς ἐναντίους ἔπιεσε. ὅσον μέν νυν χρόνον Μαρδονίῳ παρῆν, οὐδὲ ἀντέσχον, καὶ ἀμυνόμενοι κατεβάλλοντο πολλοὺς τῶν Λακεδαιμονίων· ὡς δ' Μαρδόνιος ἀπέθανε, καὶ τὸ περὶ ἑωυτὸν τεταγμένον ἦν ἰσχυρότατον ἔπεσε, ἔτω δὴ καὶ οἱ ἄλλοι ἐτράποντο, οὐ δι' ἕν τοῦτο Λακεδαιμονίοισι. πολλῷ γὰρ σφέας ἐδηλέετο ἡ ἐσθὴς ἐρήμους ἐοῦσα ὅπλων. ἦσαν γὰρ οὐ πάλαι ἐόντες γυμνῆτες ἀγῶνα ἐποιεῦντο. Ἐνθαῦτα ἥ τε δίκη ἡ Φόνου ἡ Λεωνίδεω, καὶ τὸ χρηστήριον, τοῖσι Σπαρτιήτῃσι ἐκ Μαρδονίου ἐπετελέετο, καὶ νίκῃσι ἀνευφέεσθαι καλλίστῃσι ἁπασέων τ ἡμεῖς ἴδμεν, Παυσανίης ὁ Κλεομβρότου ἡ Ἀναξανδρίδεω. τ δ' καταπερθὲ οἱ προγόνων τὰ ὀνόματα εἴρηται ἐς Λεωνίδεω· οὗτοι γάρ σφι συγχάσασι ἐόντες. ἀπεθνήσκε δ' Μαρδόνιος ὑπὸ Ἀεμνήστου, ἀνδρὸς ἐν Σπάρτῃ λογίμου· ὃς χρόνῳ ὕστερον μετὰ τὰ Μηδικὰ, ἔχων ἄνδρας τριηκοσίους, στρατεύσας ἐπὶ Στενυκλήρῳ, πολέμιος ἐὼν, Μεσσηνίοισί τε πᾶσι· καὶ αὐτός τε ἀπέθανε καὶ οἱ τριηκόσιοι. Ἐν δὲ Πλαταιῇσι οἱ Πέρσαι ὡς ἐτράποντο [a] ὑπὸ τ Λακεδαιμονίων, ἔφυγον ἐδένα κόσμον ἐς τὸ χαράκωμα τὸ ἑωυτῶν, καὶ ἐς τὸ τεῖχος τὸ ξύλινον, τὸ ἐποιήσαντο ἐν μοίρῃ τῇ Θηβαΐδι. θωῦμα δέ μοι

a ἐτράπησαν.

Judicium de decreto Deæ. Artabazus Phocenſes petiit. Bœoti laudati. In ſolis Perſis ſumma res hujus pugnæ ſita fuit.

ὅκως ϖ̃ϑοὶ [a] τ̃ Δήμητρος τὸ ἄλσος μαχομένων, ὧδε εἰς ἐφάνη τῶν Περσέων ὅτε ἐσελθὼν ἐς τὸ τέμενος, ὅτε ἀναπηδησὰς ϖ̃ρὸ τὸ ἱρὸν, ῥὶ ϗ̃ ϖολεῖσι ἐν τῷ βεβήλῳ ἔπεσον. δοκέω ϗ̃, (εἴ τι ϖρὸ τῶν θείων πρηγμάτων δοκέειν δεῖ) ἡ θεὸς αὐτὴ σφέας οὐκ ἐδέκετο [b], ἐμπρήσαντας τὸ ἱρὸν τὸ ἐν Ἐλευσῖνι ἀνάκτορον [c]. αὕτη μέν νυν ἡ μάχη ὧδὶ τοσοῦτον ἐγένετο. Ἀρτάβαζος ϗ̃ ὁ Φαρνάκεος αὐτίκα τε οὐκ ἀρέσκετο, κατ' ἀρχὰς λιπομένῳ Μαρδονίῳ ὑπὸ βασιλῆος· καὶ τότε ϖολλὰ ἀπαγορεύων, οὐδὲν ἤνυε, συμβάλλειν οὐκ ἐῶν. ἐποίησέ τε αὐτὸς τοιάδε, ὡς οὐκ ἀρεσκόμενος τοῖσι ϖρήγμασι τοῖσι ἐκ Μαρδονίου ϖοιευμένοισι· τῶν ἐστρατήγεε ὁ Ἀρτάβαζος· εἶχε ϗ̃ δυνάμιν οὐκ ὀλίγην, ἀλλὰ καὶ ἐς ϖεντεκαίδεκα μυριάδας ἀνθρώϖων ϖᾶν ἐωυτόν· τούτους ὅκως ἡ συμβολὴ ἐγίνετο, εὖ ἐξεπιστάμενος τὰ ἔμελλε ὑϖοδήσεσθαι ὑϖὸ τῆς μάχης, ἦιε [d] κατηρτισμένος, ϖᾶν στρατηλάτας κατ' αὐτὸ ἱέναι ϖάντας τῇ ἂν αὐτὸς ἐξηγήται, ὅκως ἂν αὐτὸν ὁρέωσι ϖαρόντα. ταῦτα ϖᾶν στρατηλάτας, ὡς ἐς μάχην ἦγε δὴ τὸν στρατόν, ϖροτρεύων ϗ̃ τῆς ὁδοῦ, ὥρα δὴ καὶ Φεύγοντας τοὺς Πέρσας. ὅτω δὴ οὐκέτι τὸν αὐτὸν κόσμον κατηγέετο, ἀλλὰ τῷ ταχίστῳ ἐτρόχαζε Φεύγων, ὅτε ἐς τὸ ξύλινον οὔτε ἐς τὸ Θηβαίων τεῖχος, ἀλλ' ἐς Φωκέας, ἐθέλων ὡς τάχιστα ὑϖὸ τὸν Ἑλλήσϖοντον ἀϖικέσθαι. καὶ δὴ ὅτοι μὲν ταύτῃ ἐτράϖοντο. Τῶν ϗ̃ ἄλλων Ἑλλήνων τῶν μετὰ βασιλῆος ἐθελοκακεόντων, Βοιωτοὶ Ἀθηναίοισι ἐμαχέσαντο χρόνον ὑϖὸ συχνόν. οἱ γὰρ μηδίζοντες τ̃ Θηβαίων, ὅτοι ἔχον ϖρόθυμίην οὐκ ὀλίγην, μαχεόμενοί τε ϗ̃ οὐκ ἐθελοκακέοντες ὅτω, ὥστε τρισχιλίοισι αὐτῶν οἱ ϖρῶτοι καὶ ἄριστοι ἐνθαῦτα ἔϖεσον ὑϖὸ Ἀθηναίων· ὡς ϗ̃ ἐτράϖοντο καὶ ὅτοι, ἔφυγον ἐς τὰς Θήβας, οὐκ ἦϖερ οἱ Πέρσαι, καὶ τ̃ ἄλλων συμμάχων ὁ ϖᾶς ὅμιλος, ὅτε διαμαχεσάμενος ὑδενὶ, ὅτε ὑϖοδεξάμενός τι, ἔφυγον. Δηλοῖ τέ μοι ὅτι ϖάντα τὰ ϖρήγματα τῶν βαρβάρων ἤρτηο οὐκ Περσέων, εἰ καὶ τότε ὅτοι, ϖρὶν ἢ καὶ συμμίξαι τοῖσι ϖολεμίοισι, ἔφυγον, ὅτι καὶ τὰς Πέρσας ἑώρων. ὅτω τε ϖάντες ἔφυγον, ϖολὺ τ̃ ἵϖϖῳ τ̃ τε ἄλλης καὶ τ̃ Βοιωτίης. αὕτη δὲ τοσοῦτο ϖρόσωφέλεε τοὺς Φεύγοντας, αἰεί τε ϖρὸς τῶν ϖολεμίων ἄγχιστα ἐοῦσα, ἀϖείργουσά τε τοὺς φιλίους Φεύγοντας ὑϖὸ τῶν Ἑλλήνων. οἱ μὲν δὴ νικῶντες εἵϖοντο, τοὺς Ξέρξεω διώκοντες καὶ φονεύον-

ratio, quum juxta lucum Cereris dimicaretur, ne unum quidem Perſarum viſum eſſe intraſſe fanum, neque circa templum occubuiſſe, ſed pleroſque in profano: ſed opinor (ſiquid de rebus divinis opinari oportet) deam ipſam eos non recepiſſe, qui ſacrum quod eſt in Eleuſine Anactorum concremaverant. Hactenus pugna hæc geſta eſt. Artabazus autem Pharnacis filius, cui jam inde ab initio diſplicuerat Mardonium relinqui ab rege, quique multis verbis pugnam diſſuadens nec ſinens præliari nihil profecerat, hoc ſibi agendum putavit. Is, quod ſibi non placerent quæ à Mardonio fiebant, eos quibus præerat (præerat autem non parvis copiis, ſed ad quadraginta uſque millibus hominum) illos, inquam, dum prœlium fiebat, quid futurum è prœlio eſſet probe intelligens, quum paraſſet, ibat, teſſera data, ut omnes irent quacunque ipſe duceret, & quâ viderent ipſum feſtinantem. Sic juſſas tanquam ad pugnam copias ſcilicet ducens, ſed paullum progreſſus cernit Perſas fugientes. ita non ſervato amplius eodem ducendi ordine, ſed repente effuſo curſu fugæ ſe dedit, non ligneum murum verſus, aut Thebana mœnia, ſed ad Phocenſes, animo celerrime perveniendi ad Helleſpontum. & hi quidem iſtuc iter intenderunt. Ceteris autem Græcis qui ſtabant à regis partibus, ignaviter de induſtria agentibus, Bœoti tamen perdiu cum Athenienſibus decertaverunt. Nam ex Thebanis ii qui cum Medis ſentiebant, non parva ſtrenuitate utebantur, pugnanteſque & non ignaviter agentes, ita ut trecenti primores eorum ac fortiſſimi illic ab Athenienſibus occiſi fuerint. Ubi autem & iſti terga dederunt, fugerunt non quo Perſæ & aliorum ſociorum univerſa multitudo, quæ & cum nemine pugnaverat, & nihil forte demonſtraverat, ſed Thebas verſus fugerunt. Omnem autem barbarorum rem pependiſſe à Perſis, inde mihi fides fit, quod tunc & ipſi, antequam etiam cum hoſte congrederentur, fugæ ſe mandaverunt, quod Perſas quoque cernebant fugientes. atque ita cuncti fugam capeſſerunt, præter equitatum, tum alium, tum Bœotium: qui hactenus profuit fugientibus, ut aſſidue hoſtibus proximus iret arcens amicos fugientes ab Græcis, qui quidem ſane victores ſequebantur urgendo

Xer-

a ϖρὶ. b ἰδίξατο. c ἀνακτόριον. d ἦγε.

Ad famam victoriæ ostentant se infelicitèr Corinthii, à Thebanis repulsi ac cœsi. Ab Athenienſibus ruptus thurus ligneus aperit viam ſtragi Perſarum ſæviſſimæ. Mardonii præſepe.

68 Xerxianos atque interficiendo. Inter hunc cœdis tumultum nunciatur reliquis Græcis qui circa templum Junonis conſtituti erant, & à prœlio abfuerant, peractum eſſe prœlium & Pauſaniam cum ſuis vincere. Ea re audita, Corinthii nullo ordine eunt per radicem montis & per colles viam in alta ferentem recta qua itur ad Cereris templum: Megarenſes & Phliaſii per campum, quæ planiſſima viarum erat. Quos utroſque jam hoſti propinquos nullo ordine irruere conſpicati Thebanorum equites, quorum præfectus erat Aſopodorus Timandri filius, equos in illos incitaverunt, & invecti ſexcentos iſtorum ſtraverunt: ceteros ad Cithæronem impulerunt perſequendo. Et hi quidem nulla cum laude
69 perierunt. At Perſæ ceteraque multitudo poſtquam ad ligneum murum fugerunt, turres, antequam Lacedæmonii advenirent, aſcendere occupant. Illis conſcenſis quamoptime poſſunt murum præſtruunt. ex quo ſubeuntibus mox Lacedæmoniis, acrior extitit muri oppugnatio. Nam quoad Athenienſes abfuere, non modo ſeſe defenſabant, ſed etiam Lacedæmoniis multo antecellebant, utpote ignaris murorum oppugnandorum: ut vero Athenienſes ſupervenere, tum atrox circa murum pugna extitit, eaque magno temporis ſpatio: ſed tandem virtute & pertinacia Athenienſes murum tranſcenderunt, ſubrueruntque, atque ea parte Græci infundebantur, quorum Tegeatæ introiere principes; iidemque ſunt, qui tentorium Mardonii diripuerunt, & ex eo cum alia, tum vero equorum præſepe ex ære totum, ſpectatu dignum: quod præſepe Mardonii Tegeatæ in templo Aleæ Minervæ repoſuerunt. nam cetera quæ cepere, in unum cum ceterorum Græcorum præda contulerunt. Proruto muro barbari non amplius catervam cogere, nemo ſtrenuitatis memor eſſe; & erant ſtupefacti, quippe intra exiguum tempus exterriti & multæ myriades hominum interceptæ. Quos tam licite Græci trucidabant, ut ex trecentis millibus militum (exceptis quadraginta cum quibus Artabazus aufugit) reliquorum ne tria quidem millia cœdi ſuperfuerint. E Lacedæmoniis autem qui Spartani eſſent, unus & nonaginta ſunt omnino deſiderati: Tegeatarum, ſedecim: Athenienſium, duo &
70 quinquaginta. Porro inter barbaros ſtrenuiſſimi

νεύοντες. Ἐν δὲ τούτῳ τῷ γινομένῳ φόβῳ ἀγγέλλεται τοῖσι ἄλλοισι Ἕλλησι τοῖσι τεταγμένοισι περὶ τὸ Ἡραῖον, καὶ ἀπεῳλιμένοισι τῆς μάχης, ὅτι μάχη τε γέγονε, καὶ νικῶεν οἱ μετὰ Παυσανίεω. οἱ δὲ, ἀκούσαντες ταῦτα, ἀδόκα κόσμον ταξάμενοι, οἱ μὲν ἀμφὶ Κορινθίους, ἐτράποντο διὰ τῆς ὑπωρέης καὶ τῶν κολωνῶν τὴν φέρουσαν ἄνω, ἰθὺ δ' ἰρᾶ τῆς Δήμητρος· οἱ δὲ ἀμφὶ Μεγαρέας τε καὶ Φλιασίους, διὰ δ' πεδίου τὴν λιοτάτην τῶν ὁδῶν. ἐπεί τε δὴ ἀγχοῦ τῶν πολεμίων ἐγίνοντο οἱ Μεγαρέες καὶ Φλιάσιοι, ἀποδύντες σφέας οἱ τῶν Θηβαίων ἱππόται ἐπιόμενοι ἀδόκα κόσμον, ἤλαυνον ἐπ' αὐτοὺς τοὺς ἵππους, τῶν ἐπῆρχε Ἀσωπόδωρος ὁ Τιμάνδρου. ἐπαγαγόντες δὲ κατέστρεψαν αὐτῶν ἑξακοσίους, τοὺς δὲ λοιποὺς κατήραξαν διώκοντες ἐς τὸν Κιθαιρῶνα. ἔνθα μὲν δὴ ἐν ὀλίγῳ λόγῳ ἀπώλοντο. Οἱ δὲ Πέρσαι, ὡς ὁ ἄλλος ὅμιλος, ὡς κατέφυγον ἐς τὸ ξύλινον τεῖχος, ἔφθησαν ὀλίγοι τοὺς πύργους ἀναβάντες, πρὶν ἢ τοὺς Λακεδαιμονίους ἀπικέσθαι· ἀναβάντες δὲ, ἐφερέζαντο ὡς ἠδυνέατο ἄριστα τὸ τεῖχος. προσελθόντων δὲ τῶν Λακεδαιμονίων, κατεστήκεε σφι ἡ χομαχίη ἐρρωμενεστάτη. ἔως μὲν γὰρ ἀπῆσαν οἱ Ἀθηναῖοι, οἵπερ ἠμύνοντο, ἦν πολλῷ τὸ χλέον ἔχοντες τῶν Λακεδαιμονίων, ὥστε οὐκ ὑποστειμένων τὴν χομαχέειν· ὡς δὲ σφι οἱ Ἀθηναῖοι προσῆλθον, οὕτω δὴ ἰσχυρὴ ἐγίνετο ἡ χομαχίη, καὶ χρόνον ἐπὶ πολλόν. τέλος δὲ, ἀρετῇ τε καὶ λιπαρείῃ ἐπέβησαν Ἀθηναῖοι τοῦ τείχεος, καὶ ἤρασσον, τῇ δὴ ἐστεχέοντο οἱ Ἕλληνες. πρῶτοι δὲ ἐσῆλθον Τεγεῆται ἐς τὸ τεῖχος, καὶ τὸν σκηνὸν τὸν Μαρδονίου ἕλοντο ἔσαν οἱ Δωρικάσαλες, τά τε ἄλλα ἐξ αὐτῆς, καὶ τὸν φάτνην τῶν ἵππων ἐοῦσαν χαλκέην πᾶσαν, καὶ ἡνίας ἀξίλους. τὸν μέν νυν φάτνην πρῶτον τὸν Μαρδονίου ἀνέθεσαν ἐς τὸν νηὸν τῆς Ἀλέης Ἀθηναίης Τεγεῆται, τὰ δὲ ἄλλα ἐς τὠυτὸ ὅσαπερ ἔλαβον ἐσήνεικαν τοῖσι Ἕλλησι. οἱ δὲ βάρβαροι οὐδέν ἔτι σφι ἐποιήσαντο πεσόντος τοῦ τείχεος, οὐτέ τις αὐτέων ἀλκῆς ἐμέμνητο· ἀλυκτάζόν τε οἷα ἐν ὀλίγῳ χρόνῳ πεφοβημένοι τε καὶ πολλαὶ μυριάδες κατῳλημμέναι ἀνθρώπων. παρῆν τε τοῖσι Ἕλλησι φονεύειν οὕτω, ὥστε τριήκοντα μυριάδων στρατοῦ, καταδεκτέων τεττέρων, τὰς ἔχων Ἀρτάβαζος ἔφυγε, τῶν λοιπῶν μηδὲ τρεῖς χιλιάδας πεφυγέναι. Λακεδαιμονίων δὲ τῶν ἐν Σπάρτης ἀπιόντων οἱ πάντες ἐν τῇ συμβολῇ, ἐόντες καὶ ἐννενήκοντα· Τεγεητέων δὲ, ἑκκαίδεκα· Ἀθηναίων δὲ, δύο καὶ πεντήκοντα. Ἡγήσατο δὲ

Peculiaria pugnæ ad Platæas, præsertim de virtute illic probata. Tyndaridæ repetunt Helenam.

δε τῶν βαρβάρων πεζὸς μὲν, ὁ Περσέων, ἵππῳ δὲ, ἡ Σακέων· ἀνὴρ δὲ λέγεται Μαρδόνιος. Ἑλλήνων δὲ ἀγαθῶν γνωμένων καὶ Τεγεητέων καὶ Ἀθηναίων, ὑπερεβάλοντο ἀρετῇ Λακεδαιμόνιοι. ἄλλῳ μὲν ὑδενὶ ἔχω ἀποσημήνασθαι· ἅπαντες γὰρ ἴσοι τοὺς κατ' ἑωυτοὺς ἐνίκων. ὅτι δὲ κατὰ τὸ ἰσχυρότατον στρατόπεδον ἐστρατεύσαντο, καὶ τοιῶν ἐκράτησαν, καὶ ἄριστος ἐγένετο μακρῷ Ἀριστόδημος κατὰ γνώμας τὰς ἡμετέρας· ὃς ἐκ Θερμοπυλέων μούνος τῶν τριηκοσίων σωθεὶς, ἔχε ὄνδος καὶ ἀτιμίην. μετὰ δὲ τοῦτον [a], ἠείσαντο Ποσειδώνιός τε καὶ Φιλοκύων καὶ Ἀμομφάρετος Σπαρτιήτης. καίτοι γνωμένης λέχης ὃς γένοιτο αὐτέων ἄριστος, ἔγνωσαν οἱ παραγενόμενοι Σπαρτιητέων, Ἀριστόδημον μὲν βουλόμενον φανερῶς ἀποθανεῖν ἐκ τῆς παρεούσης οἱ αἰτίης, λυσσῶντά τε καὶ ἐκλείποντα τὴν τάξιν, ἔργα ἀποδέξασθαι μεγάλα· Ποσειδώνιον δὲ, ἀβουλόμενον ἀποθνήσκειν, ἄνδρα γενέσθαι ἀγαθόν· τοσοῦτο τοῦτον εἶναι ἀμείνονα. ἀλλὰ ταῦτα μὲν καὶ φθόνῳ ἂν εἴποιμεν [b]. ἕτοι δὲ τοὺς κατιλεξαμένους, πάλιν Ἀριστόδημος, τῶν ἀποθανόντων ἐν τούτῃ τῇ μάχῃ, τίμιοι ἐγένοντο. Ἀριστόδημος δὲ, βουλόμενος ἀποθανεῖν ἀπὸ τοῦ προειρημένου αἰτίου, ἐκ ἐτιμήθη. Οὗτοι μὲν τῶν ἐν Πλαταιῇσι ὀνομαστότατοι ἐγένοντο. Καλλικράτης γὰρ ἔξω τῆς μάχης ἀπέθανε, ἐλθὼν ἀνὴρ κάλλιστος ἐς τὸ στρατόπεδον τῶν τότε Ἑλλήνων, οὐ μόνον αὐτέων Λακεδαιμονίων, ἀλλὰ καὶ τῶν ἄλλων Ἑλλήνων. ὃς, ἐπεὶ ἐσφαγιάζετο Παυσανίης, κατήμενος ἐν τῇ τάξι, ἐτρωματίσθη τοξεύματι τὰ πλευρά· καὶ δὴ οἱ μὲν ἐμάχοντο, ὁ δ' ἐξενεωγμένος ἐδυσθανάτεέ τε, καὶ ἔλεγε πρὸς Ἀμπνηστον [c], ἄνδρα Πλαταιέα, οὐ μέλειν οἱ ὅτι πρὸ τῆς Ἑλλάδος ἀποθνήσκει, ἀλλ' ὅτι οὐκ ἐχρήσατο τῇ χειρὶ, καὶ ὅτι ὑδὲν ἐστὶ οἱ ἀποδεδεγμένον ἔργον ἑωυτοῦ ἄξιον προθυμούμενος ἀποδέξασθαι. Ἀθηναίων δὲ λέγεται εὐδοκιμῆσαι Σωφάνης ὁ Εὐτυχίδεω, ἐκ δήμου Δεκελῆθεν· Δεκελέων δὲ τῶν τότε ἐργασαμένων ἔργον χρήσιμον ἐς τὸν πάντα χρόνον, ὡς αὐτοὶ Ἀθηναῖοι λέγουσι. ὡς γὰρ δὴ τοπάλαι καλὸν Ἑλένης κομιδὴν Τυνδαρίδαι ἐσέβαλον ἐς γῆν τὴν Ἀττικὴν σὺν στρατῷ πολλῷ, καὶ ἀνίσασαν τοὺς δήμους, ἐκ εἰδότες ἵνα κατέχεται ἡ Ἑλένη, τότε λέγουσι καὶ τοὺς Δεκελέας, οἱ δὲ αὐτὸν Δέκελον, ἀχθομένου τε τῇ

nuissimi extiterunt, è peditibus quidem Persæ, ex equitibus autem Sacæ, è viris vero, Mardonius: inter Græcos autem cum Tegeatæ Athenienſesque multum eminuerunt, tum virtute ſuperaverunt Lacedæmonii. Quod nulla alia re poſſum oſtendere, niſi quod omnes hi eos qui ſibi oblati ſunt vicerunt; Lacedæmonii vero quod robuſtiſſimum fuit hoſtilis exercitus ſuperaverunt. Quorum longe præſtantiſſimus extitit mea ſententia Ariſtodemus, is qui ſolus trecentorum, quod ex Thermopylis evaſiſſet, dedecus ignominiamque acceperat. Secundum hunc navavere operam Poſidonius & Philocyon & Amompharetus Spartiata. Quanquam quum ſermo haberetur quiſnam eorum præſtantiſſimus extitiſſet, ii Spartiatæ qui adfuere, cenſuerunt, Ariſtodemum, quum vellet mori propalam ex inflicta ipſi criminatione, furibundum & deferendo ordinem præclara facinora edidiſſe: Poſidonium vero, qui perire noluiſſet, ob id extitiſſe tanto præſtabiliorem virum. verum id quidem etiam livore dixerimus. Quos hac in pugna mortem oppetiſſe edidi, omnes honore affecti ſunt, præter Ariſtodemum: qui ideo caruit honore, quod ob cauſſam prædictam ſibi occumbendum putavit. Hi ſunt qui ad 71
Platæas nobiliſſimi extitere. nam Callicrates extra prœlium occubuit: quo nemo tunc in caſtra Græcorum præſtantior venerat, non modo ipſorum Lacedæmoniorum, ſed etiam aliorum Græcorum. Hic, quum Pauſanias ſacrificaret, ſedens in ordine, ſagitta latera ictus eſt: & aliis pugnantibus ipſe exportatus, ſeſe morientem miſerabatur, ad Arimneſtum virum Platæenſem inquiens, non ſe curare quod pro Græcia periret, ſed quod nihil manu uſus eſſet, nullamque operam navaſſet dignam ſe & ſua cupiditate navandi. Ex Athenienſi- 72
bus eminuiſſe fertur Sophanes Eutychidis filius, è populo Decelenſi: Decelenſes autem rem aliquando geſſerunt, ut ipſi Athenienſes ajunt, in omne ævum fructuoſam. ſiquidem quum olim ad reportandam Helenam Tyndaridæ cum magnis copiis oram Atticam invaſiſſent, & populos è ſedibus ſuis eiicerent, ignari quonam loci ſubducta Helena eſſet, tunc Decelenſes feruntur, & (ut quidam volunt) ipſe Decelus, tum dolore contume-

a MS. habet τούτων. b ἔποιμεν. c Ἀμύνησον.

meliæ quam Theseus intulisset, tum metu totius Athenienſium ſoli, ne vaſtaretur, expoſuiſſe illis omnem rem geſtam, eoſque deduxiſſe ad Aphidnas, quas Titacus indigena Tyndaridis proderet. Quo ex facto Decelenſibus permanſit ad hanc uſque memoriam in Sparta immunitas vectigalium, & dignitas præſidendi: adeo quidem ut bello quod multis poſtea annis inter Athenienſes atque Peloponnenſes geſtum eſt, Lacedæmonii quum ceteram Atticam popularentur, à Decelea temperaverint. Ex hoc populo ortus
73 Sophanes, & præclariſſime tunc inter Athenienſes navata opera, ancipiti ſermone celebratur: uno, fertur geſtaſſe ferream ancoram è balteo thoracis catena alligatam, quam, quoties adventantibus hoſtibus propinquus erat, objiciebat, ne illi irruentes, ipſum ex ordine ſummovere poſſent: rurſus eiſdem in fugam ſe vertentibus, reſumpta ancora ita fugientes inſequebatur. Altero ſermone à ſuperiori differente fertur geſtaſſe ancoram non ferream ex thorace alligatam, ſed inſignitam in ſcuto, quod nun-
74 quam quieſcens, aſſidue rotabatur. Extat & alterum Sophanis præclarum facinus, quod obſidentibus Æginam Athenienſibus, EUrybatem virum Argivum quinquertionem ex provocatione interemit. Sed aliquanto poſt hæc geſta virum egregium exhibens, dum Athenienſium una cum Leagro Glauconis filio dux eſſet, ac de metallis aureis decertaret, contigit ut ab Edonis apud Da-
75 ton occumberet. Poſtquam barbari ab Græcis ad Platæas ſtrati ſunt, acceſſit illuc ad hos mulier quædam transfugiens, quæ quum accepiſſet Perſas periiſſe & Græcos victores, pallaca Pharandatis filii Peaſpis, viri Perſæ, multo auro ornata, tum ipſa, tum ancillæ, & cum veſte ſpecioſiſſima præ omnibus quæ aderant; deſcendens ex carpento pergit ad Lacedæmonios adhuc in cæde occupatos: & intuita Pauſaniam illa omnia adminiſtrantem, cujus & nomen jam pridem & patriam noſcebat, ut quod utrumque ſane audierat, cognovit Pauſaniam: Ejus genua amplectens, Spartæ rex, inquit, libera me ſupplicem captivitatis ſervitute, quam etiam hoc facto demeritus es quod iſtos extinxiſti neque dæmonum neque deorum reſpectum habentes. Equidem genere ſum Coa, He-

τῇ Θησεῖ ὕβρει, καὶ δειμάνοντα τοῖς πάσῃ τῇ Ἀθηναίων χώρῃ, ἐξηγησάμενόν σφι τὸ πᾶν πρῆγμα, κατηγήσασθαι δὲ τοὺς Ἀφίδνας, τοὺς δὴ Τιτακὸς ἐὼν αὐτόχθων καταπροδοῦναι Τυνδαρίδῃσι. τοῖσι δὲ Δεκελεῦσι ἀπὸ τούτου τοῦ ἔργου ἐν Σπάρτῃ ἀτελείη τε καὶ προεδρίη διαπεπόλεϊ ἐς τόδε αἰεὶ ἔτι ἐοῦσα ἔτω, ὥστε καὶ ἐς τὸν πόλεμον τὸν ὕστερον πολλοῖσι ἔτεσι τούτων γενομένων Ἀθηναίοισί τε καὶ Πελοποννησίοισι, σινομένων τὴν ἄλλην Ἀττικὴν Λακεδαιμονίων, Δεκελείης ἀπέσχοντο. Τούτου δὲ δῆμος ἦν ὁ Σωφάνης, καὶ ἀριστεύσας τότε Ἀθηναίων, δίξυς λόγος λεγομένους ἔχει· τὸν μὲν, ὡς ἐκ τοῦ ζωστῆρος τοῦ θώρηκος ἐφόρεε χαλκέην ἄλυσι δεδεμένην ἄγκυραν σιδηρέην, τὴν, ὅκως πελάσειε ἀπεικνεόμενος τοῖσι πολεμίοισι, βαλλέσκετο, ἵνα δή μιν οἱ πολέμιοι ἐκπίπτοντες, ἐκ τῆς τάξιος μετακινῆσαι μὴ δυναίατο. γινομένης δὲ φυγῆς τῶν ἐναντίων, δέδοκτο, τὴν ἄγκυραν ἀναλαβόντα, ἕτω διώκειν. ἕτος μὲν ἕτω λέγεται. ὁ δ' ἕτερος τῶν λόγων, τῷ πρότερον λεχθέντι ἀμφισβατέων [a], λέγεται ὡς ἐπ' ἀσπίδος αἰεὶ τεθειμένην [b] καὶ ὑδαμᾷ ἀτρεμιζούσης ἐφόρεε ἄγκυραν, καὶ οὐκ ἐκ τοῦ θώρηκος δεδεμένην σιδηρέην. Ἔτι δὲ καὶ ἕτερον Σωφάνεϊ λαμπρὸν ἔργον ἐξεργασμένον· ὅτι περικατημένων Ἀθηναίων Αἴγιναν, Εὐρυβάτην τὸν Ἀργεῖον ἄνδρα πενταέθλον ἐκ προκλήσιος ἐφόνευσε. αὐτὸν δὲ Σωφάνεα χρόνῳ ὕστερον τούτων κατέλαβε, ἄνδρα γενόμενον ἀγαθὸν, Ἀθηναίων στρατηγέοντα ἅμα Λεάγρῳ τῷ Γλαύκωνος, ἀποθανεῖν ὑπὸ Ἠδωνῶν ἐν Δάτῳ, περὶ τὸν μεταλλον τὸν χρυσέων μαχεόμενον. Ὡς δὲ τοῖσι Ἕλλησι ἐν Πλαταιῇσι κατέστρωντο οἱ βάρβαροι, ἐνθεῦτό σφι ἐπῆλθε γυνὴ αὐτόμολος· ἡ ἐπεὶ ἔμαθε ἀπολωλότας τοὺς Πέρσας, καὶ νικῶντας τοὺς Ἕλληνας, ἐοῦσα παλλακὴ Φαρανδάτεος τοῦ Τεάσπιος, ἀνδρὸς Πέρσεω, κοσμησαμένη χρυσῷ πολλῷ καὶ αὐτὴ καὶ ἀμφίπολοι, καὶ ἐσθῆτι τῇ καλλίστῃ τῶν [c] παρεόντων, καταβᾶσα ἐκ τοῦ ἁρμαμάξης, ἐχώρεε ἐς τοὺς Λακεδαιμονίους ἔτι ἐν τῇσι φονῇσι ἐόντας [d]. ὁρῶσα δὲ πάντα ἐκεῖνα διέποντα Παυσανίην, πρότερόν τε τὸ ἄνομα ἐξεπιστα μένη καὶ τὸν πάτρον, ὥστε πολλάκις ἀκούσασα, ἔγνω τε τὸν Παυσανίην, καὶ λαβομένη τῶν γονάτων, ἔλεγε τάδε, Ὦ βασιλεῦ Σπάρτης, λῦσόν με τὸν ἱκέτιν αἰχμαλώτου δουλοσύνης. σὺ γὰρ καὶ ἐς τόδε ἵκησας, τοσόνδε ἀπολέσας τοὺς οὔτε δαιμόνων οὔτε θεῶν ὄπιν ἔχοντας. εἰμὶ δὲ γένος μὲν Κῴη, θυγάτηρ δὲ

Yyy

a ἀμφισβητέων. b ἀσπίδος ἀξιοθειότης. c καλλίστῃ ὧν τῶν. d Vocem ἐόντας non agnoſcit MS.

Serus adventus Mantineenſium & Eleorum, unde duces puniti. Conſilium Lamponis ad falſam gloriam de ſæviendo in mortuos.

,, δε Η'γησοκλέος τ Α'νταγόρεω. βίη δέ μι λαβεῖν
ἐν Κῷ ἔχε ὁ Πέρσης. ὁ δε ἀμείβετο τοῖσδε,
,, Γύναι, θάρσει, καὶ ὡς ἱκέτις, καὶ εἰ δὴ καὶ
,, τούτῳ τυγχάνεις ἀληθέα λέγουσα, καὶ εἰ θυγά-
,, τηρ Η'γησοκλέος τ Κῴου, ὃς ἐμοὶ ξεῖνος μά-
,, λιστα τυγχάνει ἐὼν τ ἐκ Κῴου τοὺς χώρους
,, οἰκεομένων. ταῦτα δε εἶπας, τόπε μὲν ἐπέτρε-
ψε τ Ε'φόρων τοῖσι παρεοῦσι, ὕστερον δε ἀπέπεμ-
ψε ἐς Αἴγιναν, ἐς τὠυτὸ ἤθελε ἀπικέσθαι. Με-
τὰ δε τὴν ἄπιξιν τ γυναικὸς, αὐτίκα μ ταῦ-
τα ἀπίκοντο Μαντινέες ἐπ' ἐξεργασμένοισι. μα-
θόντες δε ὅτι ὕστεροι ἦκαν τ συμβολῆς, συμφο-
ρὴν ἐποιεῦντο μεγάλην, ἄξιοί τε ἐφάσαν εἶναι
σφέας ζημιῶσαι. πυθομένοι δε τὺς Μήδους
τοὺς μ Α'ρταβάζου φεύγοντας, τούτους ἐδίωκον
μέχρι Θεσσαλίης. Λακεδαιμόνιοι δε οὐκ ἔων
φεύγοντας διώκειν. οἱ δε ἀναχωρήσαντες ἐς τὠ-
ὐτῶν, τὺς ἡγεμόνας τ στρατιῆς ἐδίωξαν ἐκ τ
χώρης. μ δε Μαντινέας, ἦκον Η'λεῖοι. καὶ ὡσαύ-
τως οἱ Η'λεῖοι τοῖσι Μαντινεῦσι συμφορὴν ποιησά-
μενοι, ἀπελάσαντο· ἀπελθόντες δε καὶ οὗτοι,
τὺς ἡγεμόνας ἐδίωξαν. τὰ κατὰ Μαντινέας μὲν
ὧδε Η'λείοισι τοσαῦτα. Ε'ν δε Πλαταιῆσι ἐν τῷ στα-
τοπέδῳ τ Αἰγινητέων λὼ Λάμπων ὁ Πύθεω, Αἰ-
γινητέων τὰ πρῶτα Φέρων [b]· ὃς ἀνοσιώτατον λό-
γον ἔχων, ἔπεα πρὸς Παυσανίην. ἀπικόμενος
,, δε ἀγορὴν, ἔλεγε τάδε, Ω' παῖ [c] Κλεομβρό-
,, του, ἔργον ἔργασαί τοι ὑπερφυὲς, μέγαθός
,, τε καὶ κάλλος. καί τοι θεὸς παρέδωκε ῥυσά-
,, μενον τὴν Ε'λλάδα, κλέος καταθέσθαι μέ-
,, γιστον Ε'λλήνων τῶν ἡμεῖς ἴδμεν. σὺ δε ς τὰ
,, λοιπὰ τὰ δὴ τότεσι ποίησον, ὅκως λόγος
,, τέ σε ἔχῃ ἔτι μέζων, καί τις ὕστερον φυλάσ-
,, σηται τῶν βαρβάρων μὴ ἐπάρχειν ἔργα ἀ-
,, τάσθαλα ποιέων ἐς τὺς Ε'λληνας. Λεωνίδεω
,, γὰρ ἀποθανόντος ἐν Θερμοπύλῃσι, Μαρδόνιός
,, τε καὶ Ξέρξης ἀποταμόντες τὴν κεφαλὴν ἀν-
,, εσταύρωσαν. τῷ σὺ τὴν ὁμοίην ἀποδιδὲς, ἔπ-
,, αινον ἕξεις πρῶτα μὲν ὑπὸ τῶν Σπαρτιητέων
,, πάντων, αὖτις δε ς πρὸς τῶν ἄλλων Ε'λλήνων.
,, Μαρδόνιον γὰρ ἀναισχολοπίσας, τιμωρήσεις ἐς
πάντων τ σὺν Λεωνίδῃ. ὁ μὲν, δοκέων χα-
ρίζεσθαι, ἔλεγε τάδε· Ο' δε ἀντημείβετο
,, τοῖσδε, Ω' ξεῖνε Αἰγινῆτα, τὸ μὲν εὐνοεῖν τε
,, καὶ προορᾶν, ἄγαμαι σεῦ· γνώμης μέντοι ἡ-
,, μάρτηκας χρηστῆς. ἐξάρας γάρ με ὑψοῦ, καὶ
,, τὴν πάτρην καὶ τὸ ἔργον, ἐς τὸ μηδὲν κατέβα-
,, λες, ὠθισμένεόν νεκρῷ λυμαίνεσθαι· καὶ, λὼ τοῦ-
,, τα ποιέων, φὰς ἄμεινόν με ἀκούσεσθαι, τὰ πρέπ-
μάλ-

Hegetoridæ filia, Antagoræ neptis, quam vi raptam ex Co Perſa habuit. Huic reſpondens Pauſanias, Bono, inquit, o mulier, animo eſto, tum quia ſupplex, tum ſi inſuper loqueris illa vera, & filia es Hegetoridæ Coi, mihi inter omnes qui illa circa loca incolunt hoſpitis præcipui. Hæc loquutus, eam impræſentiarum Ephoris qui aderant commendavit: poſtmodum in Æginam, quo illa voluit, dimiſit. Poſt hujus mulieris digreſſum continuo Mantineenſes ſupervenerunt rebus confectis: qui ſe animadvertentes veniſſe ſero ad pugnam, magnæ jacturæ loco id ſibi eſſe putaverunt, ſed idoneos ſe eſſe ad ſumendas de ipſis pœnas dixere. Itaque cognito, Medos qui cum Artabazo erant, fugæ ſe mandaſſe, eos in Theſſaliam uſque perſequuti ſunt, etſi vetantibus Lacedæmoniis inſequi fugientes. Iidem poſtea domum reverſi, duces ſuos exilio mulctaverunt. Poſt Mantineenſes venere Elei, qui itidem ut Mantineenſes magno id ſibi detrimento exiſtimantes, diſceſſerunt, ſuoſque & ipſi duces exilio mulctaverunt. Hactenus de Mantineenſibus & Eleis. Erat autem apud Platæas in exercitu Æginetarum è primoribus Lampon Pythei filius, qui Pauſaniam adiens, infandiſſima uſus eſt oratione, inquiens, Fili Cleombroti, rem tu mirificam & magnitudine & fulgore geſſiſti, cui deus tribuit ut liberata Græcia, omnes quos novimus Græcos gloria ſupergredereris. quod ſupereſt in hac re, agas ita, ut & tu majore fama celebreris, & aliquis barbarorum poſthac caveat nefanda facinora inchoare in Græcos. Etenim Leonidæ apud Thermopylas interempti reciſo capite Mardonius ac Xerxes truncum in crucem ſuſtulerunt: cui ſi vicem reddes, laudem nanciſceris, primum ab omnibus Spartiatis, ſecundo loco ab univerſis Græcis, ſiquidem ſuffixo Mardonio, Leonidam patruum tuum fueris ultus. Hæc Lampon gratiam ſe initurum ratus apud Pauſaniam dicebat. Cui reſpondens Pauſanias, Tuam, inquit, hoſpes Ægineta, benevolentiam atque providentiam amplector: tamen ab æquitate judicandi deerras. nam qui & me & patriam in altum extuliſti & hæc geſta, ad nihilum redigis, quum ſuades mihi ſævire in mortuum, aiſque me auditurum melius, ſi iſtud fecero, quod barbaros decet

[a] ἀμείβετο. [b] Hæc vox φέρων non eſt in MS. [c] ἴλιγε, Ω' παῖ.

cet potius facere quam Græcos, quodque in illis exprobramus. quare ego neque Æginetis, neque iis quibus ista probantur assentior: contentusque sum Spartiatis placere ut in negociis dictisque fas tuear. Leonidæ autem, cui me jubes parentare, affirmo magnifice esse parentatum; nam funeribus horum innumerabilibus vindicatus est & ipse & ceteri, qui apud Thermopylas occubuerunt. Tu vero posthac hærens in hac eadem cogitatione ne me adieris: quod tibi impune
79 esse, loco beneficii ponas. Hoc quum ille audisset, abiit. Pausanias autem quum præconio edixisset, nequis de præda quid tangeret, jussit helotas omnem comportare pecuniam. Illi per castra dispersi inveniunt tentoria auro & argento ornata, lectosque ex auro & argento, crateras etiam aureos, phialasque, & alia vasa potoria, nec non saccos super plaustra, interlucentibus intus inclusis ex auro & argento lebetibus. Quinetiam cæsorum cadavera spoliabant armillis & torquibus, sed & acinaces aureos tollebant. Nam diversicolora vestimenta nullius momenti habebantur. Ibi tum multa furto subtrahentes helotæ Æginetis venundabant; multa, quæ occultare non poterant, monstrabant: prorsus ut inde extiterint ingentes divitiæ Æginetis; utpote aurum ab helotis pro ære mercantibus.
80 Collata autem pecunia decimam selegerunt deo, qui Delphis est, ex qua tum tripes aureus ibi repositus est, insistens super tricipiti ex ære colubro, proxime aram: tum deo qui est in Olympia, æreus decem cubitorum Jupiter: tum deo qui est in Isthmo, æreus septem cubitorum Neptunus. Hac parte selecta, ceteras inter se distribuerunt, pro suo quisque merito accipientes: itemque pallacas Persarum, & aurum & argentum & reliquas opes cum jumentis. Quæ autem eximia data sint iis qui optimam operam navaverant ad Platæas, refertur à nemine, data tamen illis fuisse arbitror: certe Pausaniæ sunt ex omnibus dena, & ea delecta, dono data, ex mulieribus, equis, talentis, camelis, & item
81 ex ceteris rebus. Feruntur autem hæc quoque acta esse: Xerxem, dum è Græcia fugit, omnem apparatum suum Mardonio reliquisse: & Pausaniam dum eum apparatum videt, ex auro argentoque & velariis diversicoloribus confectum, jus-

„μᾶλλον βαρβάροισι ποιέῃν ἤπερ Ἕλλῃσι, κα-
„κείνοισι ἢ ὀνειδιζόμεν. ἐγὼ σὶ ὧν τάτε εἵ-
„νεκα μήτε Αἰγινήτῃσι ἄδοιμι, μήτε τοῖσι τἀ-
„τα ἀρέσκεται· ἀντιχρᾶ δέ μοι, Σπαρτιήτῃσι
„ἀρεσκόμενον, ὅσια μὲν ποιέῃν, ὅσια ἢ καὶ λέ-
„γειν. Λεωνίδῃ ἢ, τῷ με κελεύῃς τιμωρῆσαι, φη-
„μὶ μεγάλως τετιμωρῆσθαι. ψυχῇσί τε τῇσδε ἀν-
„αρεθμήτοισι τετίμηται αὐτός τε καὶ οἱ ἄλλοι οἱ
„ἐν Θερμοπύλῃσι τελευτήσαντες. σὺ μέντοι ἔτι
„ἔχων λόγον τοιόνδε, μήτε προσέλθῃς ἔμοιγε,
„μήτε συμβουλεύῃς· χάριν τε ἴσθι, ἐὰν ἀπα-
ϑῇς. Ὁ μὲν, ταῦτα ἀκούσας, ἀπαλλάσσετο. Παυ-
σανίης ἢ κήρυγμα ποιησάμενος, μηδένα ἅπτε-
σθαι τῆς λείης, συγκομίζειν κέλευε τὰς εἰλωτίδας
τὰ χρήματα. οἱ ἢ, ἀνὰ τὸ στρατόπεδον σκιδνά-
μενοι, εὕρισκον σκηνὰς καταστρωμένας χρυ-
σῷ τε καὶ ἀργύρῳ, κλίνας τε ἐστιγμένας τε καὶ ἐπαργύρους· κρητῆράς τε χρυσέους, καὶ φιάλας τε καὶ
ἄλλα ἐκπώματα· σάκκους τε ἐπ' ἁμαξέων εὕ-
ρισκον, ἐν τοῖσι λέβησι ἐφαίνοντο ἐνεόντες χρύ-
σεοί τε καὶ ἀργύρεοι. ἀπό τε τῶν κειμένων νεκρῶν
ἐσκύλευον ψέλιά τε καὶ σπειρὰς, καὶ τοὺς ἀκινά-
κας, ἐόντας χρυσέους· ἐπεὶ ἐσθῆτές γε ποικίλης
λόγου ἐγίνετο οὐδείς. ἐνθαῦτα πολλὰ μὲν κλέ-
πτοντες ἐπώλεον πρὸς τοὺς Αἰγινήτας οἱ εἵλωτες,
πολλὰ ἢ καὶ ἀπεδείκνυσαν, ὅσα αὐτέων οὐκ οἷά τε
ἦν κρύψαι· ὥστε Αἰγινήτῃσι οἱ μεγάλοι πλοῦτοι
ἐκ τούτου ἐνθεῦτεν ἐγένοντο, οἱ τὸ χρυσὸν, ἅτε ἐόντα
χαλκὸν δίζεν, πρὸς τὰ εἰλωτίων ὠνέοντο. Συμφο-
ρήσαντες ἢ τὰ χρήματα, καὶ δεκάτην ἐξελόντες τῷ
ἐν Δελφοῖσι θεῷ, ἀπ' ἧς ὁ τρίπους ὁ χρύσεος ἀνε-
τέθη, ὁ ὑπὸ τὸν τρικάρηνον ὄφιν καὶ χαλκέην ἑπτε-
ὼς ἄγχιστα βωμοῦ· καὶ τῷ ἐν Ὀλυμπίῃ θεῷ ἐξελόν-
τες, ἀπ' ἧς δεκάπηχυν χάλκεον Δία ἀνέθηκαν·
καὶ τῷ ἐν Ἰσθμῷ θεῷ, ἀπ' ἧς ἑπτάπηχυς χάλκεος
Ποσειδέων ἐξεστήκει. ταῦτα ἐξελόντες, τὰ λοιπὰ δι-
αιρέοντο ἔλαβον ἕκαστοι, τὰ ἄξιοι ἦσαν, καὶ πρὸς
πάλλακάς τε Περσέων, καὶ τὸ χρυσὸν, καὶ τὸ ἄργυρον,
καὶ ἄλλα χρήματά τε καὶ ὑποζύγια. ὅσα μέν νυν
ἐξαίρετα τοῖσι ἀριστεύσασι αὐτέων ἐν Πλαταιῇσι
ἐδόθη, οὐ λέγεται πρὸς οὐδαμῶν, δοκέω δὲ ἔγω-
γε καὶ τούτοισι δοθῆναι. Παυσανίῃ ἢ πάντα δέκα
ἐξαιρέθη τε καὶ ἐδόθη, γυναῖκες, ἵπποι,
τάλαντα, κάμηλοι, ὡς ἢ αὕτως καὶ τἆλλα
χρήματα. Λέγεται ἢ καὶ τάδε ἡνέσθαι, ὡς Ξέρ-
ξης φεύγων ἐκ τῆς Ἑλλάδος, Μαρδονίῳ τὴν
κατασκευὴν καταλίποι τὴν ἑωυτοῦ· Παυσα-
νίην ὧν ὁρέοντα τὴν Μαρδονίου κατασκευὴν
χρυσῷ τε καὶ ἀργύρῳ καὶ ποικιλτοίσμασι παι-
κίλοισι καταεσκευασμένην, κελεῦσαι τοὺς τε

Differentia cœnæ Persicæ & Laconicæ. Locuti Persicæ post ab Platæensibus reperti, item notabilia in ossibus. Mardonius ab ignoto sepultus. Græci suos quo modo sepeliverint.

δεῖπνον κελεύειν τοὺς ὀψοποιοὺς καὶ τοὺς μαγείρους καθὼς Μαρδονίῳ δεῖπνον παρασκευάζειν. ὡς δὲ ἀκούσαντα ταῦτα τὸν Παυσανίην ἰδόντα κλίνας τε χρυσέας καὶ ἀργυρέας εὖ ἐστρωμένας, καὶ τραπέζας χρυσέας καὶ ἀργυρέας, καὶ παρασκευὴν μεγαλοπρεπέα τοῦ δείπνου, ἐκπλαγῆναι τὰ προκείμενα ἀγαθὰ, κελεῦσαι δὴ τοὺς ἑωυτοῦ διηκόνους παρασκευάσαι Λακωνικὸν δεῖπνον. ὡς δὲ τοῖσι τοιήνδε παρασκευὴν ἐπιτελέσασι λίην πολλὸν τὸ μέσον, τὸν Παυσανίην γελάσαντα μεταπέμψασθαι τῶν Ἑλλήνων τοὺς στρατηγούς· συνελθόντων δὲ τούτων, εἰπεῖν τὸν Παυσανίην, δεικνύντα ἐς ἑκατέρην τοῦ δείπνου τὴν παρασκευήν, Ἄνδρες Ἕλληνες, τῶνδε εἵνεκα ἐγὼ ὑμέας συνήγαγον, βουλόμενος ὑμῖν τήνδε τοῦ Μήδων βασιλῆος τὴν ἀφροσύνην δεῖξαι· ὃς τοιήνδε δίαιταν ἔχων, ἦλθε ἐς ἡμέας ἔχοντας ἀπορηθησόμενος. ταῦτα μὲν Παυσανίην λέγειν εἰπεῖν πρὸς τοὺς στρατηγοὺς τῶν Ἑλλήνων. τῷ δὲ μετὰ ταῦτα καὶ τῶν Πλαταιέων εὑρεῖν συχνοὺς ζήκας χρυσοῦ καὶ ἀργύρου, καὶ τῶν ἄλλων χρημάτων. ἐφάνη δὲ καὶ τόδε ὕστερον δὴ τῶν τῶν νεκρῶν σαρκωθέντων τοὺς ὄφεις· παραφόρεον γὰρ τὰ ὀστέα οἱ Πλαταιέες ἐς ἕνα χῶρον· εὑρέθη κεφαλὴ σὺν ἔχουσα ῥαφὴν ἑνὸς ἡμίσεος, ἀλλὰ ἐξ ἑνὸς ἐόντος ὀστέος. ἐφάνη δὲ καὶ γνάθος, καὶ τὸ ἄνω [a] τῆς γνάθου, ἔχουσα ὀδόντας μουνοφυέας, ἐξ ἑνὸς ὀστέος πάντας τούς τε ὀδόντας καὶ τοὺς γομφίους· καὶ πενταπήχεος ἀνδρὸς ὀστέα ἐφάνη. Ἐπείτε δὲ Μαρδονίου δευτέρῃ ἡμέρῃ ὁ νεκρὸς ἠφάνιστο [b], τοῦτο ὅτεω μὲν ἀνθρώπων, τὸ ἀτρεκὲς οὐκ ἔχω εἰπεῖν· πολλοὺς δέ τινας ἤδη καὶ παντοδαποὺς ἤκουσα θάψαι Μαρδόνιον, καὶ δῶρα μεγάλα οἶδα λαβόντας πολλοὺς τοῦ Ἀρτόντεω τοῦ Μαρδονίου παῖδος δι' αὐτὸ τοῦτο τὸ ἔργον· ὅστις μέντοι ἦν αὐτῶν ὁ ἐπιτελόμενός τε καὶ θάψας τὸν νεκρὸν τὸν Μαρδονίου, ἐκ δυνάμεως ἀτρεκέως πυθέσθαι. ἔχω δέ τινα Φάτιν καὶ Διονυσοφάνης, ἀνὴρ Ἐφέσιος, θάψαι Μαρδόνιον. ἀλλ' ὁ μὲν τρόπῳ τοιούτῳ ἐτάφη. Οἱ δὲ Ἕλληνες ὡς ἐν Πλαταιῇσι τὸν λήϊον διείλοντο, ἔθαπτον τοὺς ἑωυτῶν, χωρὶς ἕκαστοι. Λακεδαιμόνιοι μὲν τρίξας ἐποιήσαντο ζήκας. ἔνθα μὲν τοὺς ἱρέας ἔθαψαν, τὸν καὶ Ποσειδώνιος καὶ Ἀμομφάρετος ἔσαν καὶ Φιλοκύων τε καὶ Καλλικράτης. ἐν μὲν δὴ ἑνὶ τῶν τάφων ἔσαν οἱ ἱρέες, ἐν δὲ τῷ ἑτέρῳ, οἱ ἄλλοι Σπαρτιῆται· ἐν δὲ τῷ τρίτῳ, οἱ εἵλωτες. ὧδε μὲν ὧτε ἔθαπτον· Τεγεῆται δὲ χωρὶς πάντας ἀλέας [c]· καὶ Ἀθηναῖοι τοὺς ἑωυτῶν ὁμοῦ,

ordered his cooks and bakers to prepare a dinner for Mardonius. When they had done so, Pausanias, seeing the couches spread with rich coverlets, and the tables of silver and gold, and the splendid preparation of the feast, was astonished at the abundance before him, and ordered his own servants to prepare a Laconian dinner. When the two dinners were prepared, and the difference was very great, Pausanias laughed, and sent for the Grecian generals. When they were assembled, he pointed to each dinner, and said, "Men of Greece, I have called you together because I wished to show you the folly of the Median king, who, with such a dinner as this, came to rob us who live on acorns." Such is the story told by Pausanias to the Grecian generals. Afterwards, when the Greeks had conquered the Persians at Platæa, Pausanias found many chests of gold and silver, and other treasure. It was also discovered, after the bodies had become skeletons, that the Platæans, in carrying the bones to one place, found a skull which had but one piece of bone, the jaw and the teeth being all of one piece. They found also the bone of a man five cubits high. The day after Mardonius disappeared, he was seen by [b] some one, I cannot say by whom, but many persons have told me that they buried him, and that they received large presents from Artontes the son of Mardonius for doing so. Who it was that took up the body and buried it I cannot learn with certainty; but I have heard from Dionysophanes of Ephesus that it was buried in a manner which he described. The Greeks divided the corn-land of Platæa, and buried their dead, each nation by itself. The Lacedæmonians made three trenches, and buried their priests in one, the others in the second, and the helots in the third. The priests were Posidonius, Amompharetus, Philocyon, and Callicrates. In the trench where the priests were buried, the Spartiatæ were buried in the second, and the helots in the third. Such was the order in which they buried. The Tegeatæ buried all their dead together [c]; and the Athenians their own,

[a] τὸ ἐπάνω. [b] ἰφάνισαν. [c] πάντας ἔθαψαν ἀλίας.

jussisse pistores & coquos cœnam sibi uti Mardonio instruere. quod quum illi ex jussu fecissent, tum Pausaniam lectos intuentem aureos argenteosque probe stratos, mensas etiam aureas ac argenteas, magnificumque cœnæ apparatum, propositis bonis stupefactum, imperasse ad risum suis ministris ut Laconicam instruerent cœnam. Ea quum esset parata & pateret magnum intervallum, ibi eundem cachinnantem arcessiviisse Græcorum duces, eisque ubi convenerunt, inter ostendendum utrumque cœnæ apparatum, dixisse, Viri Græci, hac ego vos de caussa convocavi, quod volebam vobis amentiam hujus Medorum regis ostendere, qui quum talem vitam duceret, ad nos spoliandos venit qui tam misere victitamus. Hæc Pausanias apud Græcorum duces dixisse fertur. Interjecto deinde tempore complures Platæensium repererunt loculos auri argentique & aliarum pecuniarum. Hoc quoque rei apparuit postmodum in his cadaveribus carne nudatis, ut quum eorum ossa comportarent unum in locum Platæenses, inventum sit caput nullam futuram habens, sed ex uno osse solidum; item maxilla, cum eo quod super maxillam est, habens dentes, etsi distinctos, tamen ex uno osse universos tam molares quam ceteros. quinetiam ossa viri quinque cubitorum. Postquam vero cadaver Mardonii altero die subductum fuit, à quo hominum certum non habeo dicere, audivi tamen jam multos, immo omnigenas sepeliisse Mardonium; & ob id multos scio ingentia dona ab Artonta Mardonii filio accepisse. Sed quis illorum curam susceperit cadaveris Mardonii subtrahendi & humandi, pro comperto non possum scisciari. habet tamen nonnihil famæ Dionysiophanes vir Ephesius sepelisse Mardonium. At hic quidem hoc modo tumulatus est. Græci vero, posteaquam prædam Platæensem dispertierunt, cæsos separatim quisque suos tumularunt. Lacedæmonii, tribus sepulcris effectis, in eorum uno sacerdotes, è quibus fuere Posidonius & Amompharetus & Philocyon & Callicrates. In uno igitur sepulchrorum fuerunt sacerdotes; in altero reliqui Spartiatæ, in tertio helotæ. Sic quidem illi humaverunt: Tegeatæ vero seorsum omnes confertos, & Athenienses suos simul, nec

nec non Megarenſes atque Phliaſii ſuos ab equitatu interemptos. Horum igitur quidem omnium ſepulcra fuerunt repleta. At aliorum ſepulcra quotquot ad Platæas oſtenduntur, illi ſunt (quantum ego accipio) tumuli ab iis ſingulis excitati communiter, qui erubeſcebant ſe à pugna abfuiſſe, reſpectu poſterorum hominum. Quippe tumulus illic eſt etiam qui dicitur Æginetarum: quem ego audio vel decem poſt hanc pugnam annis rogatu Æginetarum à Cleade AUtodici filio, viro Platæenſi, illorum hoſpite
85 aggeratum fuiſſe. Græcis ſtatim à cæſorum humatione in agro Platæenſi, inito conſilio viſum eſt bellum Thebis inferendum, expoſcendumque eos qui cum Medis ſenſiſſent: & in primis Timegenidem & Attaginum, qui principes factionis inter primos extitiſſent; &, ni eos dedidiſſent, non prius ab urbe diſcedendum quam eam evertiſſent. Hoc ubi decrevere, undecimo à pugna die moventes obſedere Thebanos, jubentes dedere quos diximus viros. Abnuentibus dedere Thebanis, agrum eorum popu-
86 labantur, murumque adoriebantur. Quorum ager quum continenter vaſtaretur, viceſimo die Timegenides ad populares ita inquit: Viri Thebani, quandoquidem Græcis ita conſtitutum eſt, non prius abſcedere ab oppugnatione Thebarum, quam aut eas expugnaverint, aut nos illis dedideritis, abſit ut noſtra cauſſa Bœoti ager amplius vexetur: ſed ſive per cauſſam depoſcendi nos, pecunias cupiunt, pecunias eis è publico demus: nam & publice cum Medis ſenſimus, non autem nos ſoli. ſive revera depoſcentes nos urbem obſident, nos ipſi nos in diſceptationem exhibemus. Eum Thebani ſane probe & opportune loquutum arbitrantes, è veſtigio caduceatorem ad Pauſaniam miſere, velle ſe viros
87 dedere. Ea re inter eos conventa, Attaginus ex urbe profugit: cujus liberos ad ſe Pauſanias adductos culpa abſolvit, negans pueros factionis Medicæ eſſe participes. Ceteri quos Thebani dedidere, ipſi quidem putabant ſe adepturos diſceptationem, atque etiam intellexerant pecunia disjectum iri. Pauſanias autem hoc ipſum ſuſpicans fore, ubi accepit, dimiſſis omnibus ſociorum copiis, etiam illos Corinthum deductos ſupplicio affe-
88 cit. Hæc hactenus quæ ad Platæas & ad The-

ὁμῶ, ϗ Μεγαρέες τε καὶ Φλιάσιοι τὰς ὑπὸ τ῀ ἵππυ Δραφθαρένλας. τελέων μὲν δὴ πάντων πολύρεες ἐγένοντο οἱ τάφοι. τ῀ δ᾽ ἄλλων ὅσοι κατὰ φανέντα ἐν Πλαλαιῇσι ἐόντες τάφοι, τύτυς δὴ, ὡς ἐγὼ πυνθάνομαι, ἀπαιχμωμένυς [a] τῇ ἀπεχθῇ τ῀ μάχης, ἑκάστυς χώματα χώσαν κοινὰ, τ῀ ὀπιγινομένων εἵνεκα ἀνθρώπων. ἔστι ϗ Αἰγινητέων ἐνὶ αὐτόθι καλεόμενος τάφος, τ῀ ἐγὼ ἀκούω ϗ δέκα ἔτεσι ὕστερον μετὰ ταῦτα, δεηθέντων Αἰγινητέων, χῶσαι Κλεάδεω [b] τ῀ Αὐτοδίκυ, ἄνδρα Πλαταιέα, πρόξενον ἐόντα ἑωυτῶν. Ὡς δὲ ἄρα ἔθαψαν τοὺς νεκροὺς ἐν Πλαταιῇσι οἱ Ἕλληνες, αὐτίκα βυλευομένοισι σφι ἐδόκεε στρατεύειν [c] ἐπὶ τὰς Θήβας, ϗ ἐξαιτέειν αὐτέων τοὺς μηδίσανλας· ἐν πρώτοισι δὲ αὐτέων, Τιμεγενίδεα, ϗ Ἀτταγῖνον, οἳ ἐχρηγέτας ἀνὰ πρώτυς ἔσαν· ἢν δὲ μὴ ἐκδιδῶσι, μὴ ἀπαίρεσθαι ἀπὸ τ῀ πόλιος πρότερον ἢ ἐξέλωσι. ὡς δέ σφι ταῦτα ἔδοξε, οὕτω δὴ ἑνδεκάτῃ ἡμέρῃ ἀπὸ τ῀ συμβολῆς ἀπικόμενοι ἐπολιόρκεον Θηβαίυς, κελεύοντες ἐκδιδόναι τοὺς ἄνδρας. ὑ βυλομένων δὲ τ῀ Θηβαίων ἐκδιδόναι, τὸν τε γυῶ αὐτέων ἐπαμυνόμενον Ϲ προσέβαλλον πρὸς τὸ τεῖχος. Καὶ, ὑ γὰρ ἐπαύοντο σινόμενοι, εἰκοστῇ ἡμέρῃ ἔλεξε τοῖσι Θη-
„ βαίοισι Τιμεγενίδης τάδε, Ἄνδρες Θηβαῖοι,
„ ἐπειδὴ ἅτε δέδοκται τοῖσι Ἕλλησι, μὴ πρότερον
„ ἀπαναστῆναι πολιορκέοντας, πρὶν [d] ἢ ἐξέλωσι
„ Θήβας, ἢ ἡμέας αὐτοῖσι προδιδῶτε, νυῦν ὦν
„ ἡμέων εἵνεκα γῆ ἡ Βοιωτίη πλέω μὴ ἀνατλήσ-
„ σῃ [e]. ἀλλ᾽ εἰ μὲν χρημάτων χρήζοντες, πρό-
„ χρημα ἡμέας ἐξαιτέονται, χρήματά σφι δῶ-
„ μεν ἐκ τ῀ κοινῦ. σὺν γὰρ τῷ κοινῷ καὶ ἐμηδί-
„ σαμεν, ὑ δὴ μοῦνοι ἡμεῖς. εἰ δὲ ἡμέων ἀλη-
„ θέως δεόμενοι πολιορκέυσι, ἡμεῖς ἡμέας αὐ-
„ τὰς ἐς ἀντιλογίην παρέξομεν. κάρτα τε ἔδοξε
εὖ λέγειν, ϗ ἐς καιρόν· αὐτίκα τε ἐπεκηρυκεύ-
οντο πρὸς Παυσανίην οἱ Θηβαῖοι, θέλοντες ἐκ-
διδόναι τὰς ἄνδρας. Ὡς δὲ ὡμολόγησαν ἐπὶ τού-
τοισι, Ἀτταγῖνον μὲν ἐκδιδρήσκει ἐκ τ῀ ἄστεος, παῖδας δὲ αὐτ῀ ἀπαχθέντας Παυσανίης ἀπέλυ-
σε τ῀ς αἰτίης, φὰς τ῀ μηδισμὸν παῖδας οὐδὲν εἶναι μεταιτίυς. τὰς δὲ ἄλλυς ἄνδρας τὰς ἐξέ-
δοσαν οἱ Θηβαῖοι, οἱ μὲν ἐδόκεον ἀντιλογίης τε κυρήσειν, ϗ δὴ χρήμασι ἐπεπύθεον [f] διωθέε-
σθαι. ὁ δὲ, ὡς παρέλαβε, αὐτὰ ταῦτα ἐποιέων, τὸν στρατὸν τὸν τῶν συμμάχων ἀπέσω ἀπῆκε, ϗ ἐκείνυς ἀγαγὼν ἐς Κόρινθον διέφθειρε. Ταῦτα μὲν τὰ ἐν Πλαλαιῇσι ϗ

a ἐπαιχμολίας. b MS. habet Ἀλκείδεω. c στρατείαν. d Vox iſta πρὶν non eſt in MS. e ἀνατλάσῃ. f ἐπιπείθεσθαι.

Artabazus cum 40000 quomodo redierit in Asiam. Prælium ad Mycalen. Origo ejus. Ionum cupiditas libertatis.

Θήβῃσι γινόμενα. Ἀρτάβαζος ὁ Φαρνάκεος, φεύγων ἐκ Πλατωιέων, καὶ δὴ πρόσω ἐγίνετο. ἀπικόμενον δέ μιν οἱ Θεσσαλοὶ ἐφοίτεον σφέας, ἥτε ξείνια σκάλεον, καὶ ἀνηρώτεον ὡς τὰ στρατιῆς τὰ ἄλλης, ἐὼν ἀπίστεες τὰ ἐν Πλαταιῇσι γεγομένων. ὁ δὲ Ἀρτάβαζος, γνοὺς ὅτι εἰ ἐθέλοι σφι πᾶσι τὴν ἀληθείην τῶν ἀγώνων εἰπεῖν, αὐτός τε κινδυνεύσοι ἀπολέσθαι καὶ ὁ μετ' αὐτοῦ στρατός· ἐπιστήσεσθαι γὰρ οἱ πάντα τινὰ οἴετο πυθανόμενον τὰ γεγονότα· ταῦτα σκοπεόμενος, ἅτε πρὸς τὰς Φωκέας ἐξηγριωμένος οὐδέν, πρός τε τοὺς Θεσσαλοὺς ἔλεγε τάδε, „Ἐγὼ μέν, ὦ ἄνδρες Θεσσαλοί, ὡς ὁρᾶτε, ἐ„πείγομαί τε κατὰ τὴν ταχίστην ἐλῶν[a] ἐς Θρῃ„κην, καὶ σπουδὴν ἔχω, πεμφθεὶς κατά τι „πρῆγμα ἐκ τοῦ στρατοπέδου μὴ τῶνδε. αὐτὸς δὲ „ὑμῖν Μαρδόνιος, καὶ ὁ στρατὸς αὐτοῦ οὗτος κατὰ „πόδας ἐμεῦ[b] ἐλαυνων, πρόσθυμός ἐστι. τοῦ„τον δὲ ξεινίζετε[c], καὶ εὖ ποιεῦντες φαίνεσθε. οὐ „γὰρ ὑμῖν ἐς χρόνον ταῦτα ποιεῦσι μεταμελήσει. ταῦτα δὲ εἰπας, ἀπέλαυνε σπουδῇ τὴν στρατιὴν διὰ Θεσσαλίης τε καὶ Μακεδονίης ἰθὺ τῆς Θρηίκης, ὡς ἀληθέως ἐπειγόμενος, καὶ τὴν μεσόγαιαν τάμνων τῆς ὁδοῦ. καὶ ἀπικνέεται ἐς Βυζάντιον, καταλιπὼν δὲ στρατιὴν τὴν ἑωυτοῦ συχνὴν ὑπὸ Θρηίκων τε κατακοπεῖσαν κατ' ὁδὸν, καὶ λιμῷ συσκεῖσαν καμάτῳ. ἐκ Βυζαντίου δὲ διέβη πλοίοισι. αὐτὸς μὲν ἔτω ἀπενόστησε ἐς τὴν Ἀσίην. Τῆς δὲ αὐτῆς ἡμέρης τῆς περ ἐν Πλαταιῇσι τὸ τρῶμα ἐγένετο, σωσεκύρησε γλεάζ ἐν Μυκάλῃ τῆς Ἰωνίης. ἐπεὶ δὲ ἐν τῇ Δήλῳ ἐκάπαυσε οἱ Ἕλληνες, οἱ ἐν τῇσι νηυσὶ ἅμα Λευτυχίδῃ τῷ Λακεδαιμονίῳ ἀπικόμενοι, ἦλθόν σφι ἄγγελοι ἀπὸ Σάμου, Λάμπων τε Θρασυκλέος, καὶ Ἀθηναγόρης Ἀρχεστρατίδεω, καὶ Ἡγησίστρατος Ἀρισταγόρεω, πεμφθέντες ὑπὸ Σαμίων λάθρη τῶν τε Περσέων καὶ τοῦ τυράννου Θεομήστορος[d] τοῦ Ἀνδροδάμαντος, τὸν κατέστησαν Σάμου τύραννον οἱ Πέρσαι. ἐπελθόντων δὲ σφέων ὅτε τοὺς στρατηγοὺς, ἔλεγε Ἡγησίστρατος πολλὰ καὶ παντοῖα· ὡς λεὼ μέγα ἰδωνται αὐτοὺς οἱ Ἴωνες, ἀποστήσωνται ἀπὸ Περσέων, καὶ ὡς οἱ βάρβαροι οὐκ ὑπομενέουσι· εἰ δὲ καὶ ἄρα ὑπομείνωσι[e], οὐκ ἐπίλοιπον ἄρξειν τοιαύτην εὑρεῖν ἂν αὐτούς. θεούς τε κοινοὺς ἀνακαλέων, παρήνεε αὐτοὺς ῥύσασθαι ἄνδρας Ἕλληνας ἐκ δουλοσύνης, καὶ ἀπαμῦναι τὸν βάρβαρον· εὐπετές τε αὐτοῖσι ἔφη ταῦτα γίνεσθαι· τάς τε γὰρ νῆας αὐτέων κακῶς πλέειν, καὶ οὐκ ἀξιο-

Thebas gesta sunt. Artabazum autem Pharnacis filium, ut è Platæis fugiens porro se proripuerat, Thessali, quum ad ipsos venit, hospitio invitatum interrogabant de reliquo exercitu, ignari prorsus rei ad Platæas gestæ. Iste intelligens, si omnem veritatem pugnarum illis referret, aditurum se vitæ discrimen cum suo exercitu; fore enim ut unusquisque cognita re ipsum adoriretur: hæc considerans, nec apud Phocenses retulerat quippiam, & tunc ad Thessalos ita loquutus est: Equidem, viri Thessali, maturo (ut cernitis) quam celerrime pervenire in Thraciam, idque operam do missus ex castris cum hac exercitus parte ad quoddam negocium. Mardonius autem ipse cum suo exercitu, meis vestigiis insistens, exspectandus est, cui & hospitium & officium præstate. non enim vos in tempus hæc præstitisse pœnitebit. Hæc fatus, copias festinabundus per Thessaliam Macedoniamque agebat, recta Thraciam versus, tanquam vere properans: ac regionem mediterraneam viæ præcidens pervenit Byzantium, permultis sui exercitus in itinere relictis, qui vel à Thracibus obtruncati fuerunt, vel fame atque labore enecti. Ex Byzantio navigiis transmisit. Hunc in modum iste quidem rediit in Asiam. Quo autem die ad Platæas vulnus illatum est, ea die contigit & apud Mycalen Ioniæ inferri: quum apud Delon Græci considerent, ii qui una cum Leutychide Lacedæmonio navibus venerant, eo appulsi sunt è Samo legati, Lampon Thrasyclis & Athenagoras Archestratidæ & Hegesistratus Aristagoræ filii, missi à Samiis clam Persis ac tyranno Theomestore Androdamantis filio, quem Persæ tyrannum Sami constituerant. Hi quum adierunt duces, verba fecit Hegesistratus multa & varia: Fore enim ut si tantummodo viderent hos Iones, à Persis deficerent, nec barbari manerent: etiam, ut manerent, tamen fore ut non aliam prædam talem isti reperirent. Præterea deos communes invocans obsecrabat, ut Græcos Græci liberarent ex servitute, ulciscerenturque barbarum. quæ facilia eis dicebat factu esse, quia naves illorum segnes essent ad cursum, nec

89

a ἐλθεῖν. b πόδας μου. c τοῦτον ξεινίζετε. d MS. habet Θεομήτορος. e ὑπομείνωσι.

Hegesistratus manet in classe Græca, alii Samii domum rediere ad suos incitandos. Deiphonus vates classis, cui pater Euenius & casus ejus. Oves solis apud Apolloniatas.

nec pares Græcis ad prœlium. Siquid vero apud hos suspicionis subesset, ne dolo ipsos deducerent, dicere paratos esse se ut in horum navibus pro obsidi-
90 bus veherentur. In his obsecrandis quum multus esset hospes Samius, scisciteba-tur Leutychides, (sive ominis gratia volens audire, sive casu, deo agente) Samie hospes, quod est tibi nomen? Ille respondet, Hegesistrato. Leutychides interpellata reliqua oratione, si quam instituerat, Accipio, inquit, omen Hegesistrati, hospes Samie; effice tu, ut & ipse fide data abnaviges, & isti qui tecum sunt, certe Samios promptos fo-
91 re nobis socios. Hæc loquutus, & rem pariter exequi aggressus est. nam quum Samii extemplo fidem interposito etiam jurejurando dedissent de societate cum Græcis, Leutychides dimissis domum ceteris legatis, jussit eum, cujus nomen pro augurio acceperat, secum navigare. Græci eum illic diem commorati, po-stridie pulchre litavere, haruspice Dei-phono EUenii filio Apolloniata, ex A-
92 pollonia quæ est in sinu Ionio. Hujus patri EUenio res hujusmodi contigit. Sunt in hac Apollonia sacræ solis oves, quæ interdiu secundum flumen pascun-tur, quod è monte Lacmone per Apol-loniatem agrum fluit in mare juxta O-ricum portum. noctu autem delecti vi-ri, divitiis & genere inter populares suos splendidissimi, illi custodiunt sin-gulis annis singuli; nam ex oraculo quo-dam Apolloniatæ eas oves permagni fa-ciunt. Stabulantur autem in antro pro-cul ab urbe. Ibi EUenius hic, quum aliquando delectus ad custodiendas oves non excubaret vigilans, sed obdormis-set, ingressi antrum lupi oves circiter sexaginta trucidarunt. Id ubi iste ani-madvertit, rem suppressit, neminique aperuit, habens in animo totidem mer-cari, quas substitueret. at Apolloniatæ ubi acceperunt (neque enim eos quod gestum erat latuit) adductum in judi-cium EUenium condemnaverunt, ut, quia vigiliam edormisset, visu privare-tur. Quem posteaquam excæcaverunt, mox eis neque pecora fœtificabant, ne-que humus pro consuetudine fructum fe-rebat. Erant autem illis prædicta & in Dodona & in Delphis. Interrogati mox prophetæ de caussa mali præsentis, re-sponderunt illis caussam esse, quia cu-stodem

ἀξιομάχους κείνοισι εἶναι. αὐτοί τε ἐπὶ πλεύσαι μὴ δόλῳ αὐτοὺς πρόφασιν, ἐν τῷπερ νηυσὶ ἑτοίμους εἶναι τῇσι ἐκείνων ἡγεμόνας ἕπεσθαι. Ὡς δὲ πολλοῦ λιτόμενον ὁ ξεῖνος ὁ Σάμιος, εἴρετο Λεωτυχίδης, (εἴτε κλήδονος εἵνεκα θέλων πυθέσθαι, εἴτε καὶ κατὰ συντυχίην, θεὸς ποιεῦντος) Ὦ ξεῖνε Σάμιε, τί τοι τὸ οὔνομα; ὁ δὲ εἶπε, Ἡγησίστρατος. ὁ δέ, ὑπαρπάσας τὸ ἐπίλοιπον λόγον, εἰ τινα ὥρμηται λέγειν ὁ Ἡγησίστρατος, εἶπε, Δέχομαί τε οἰωνὸν τὸ Ἡγησίστρατε, ὦ ξεῖνε Σάμιε· σὺ δὲ ἡμῖν ποίεε ὅκως αὐτός τε δῷς πίστιν ἀποστελεῦσαι, καὶ οἱ σοὶ στὶ ἑόντες οἵδε, ἢ μὲν Σαμίους ἡμῖν προθύμως ἕσεσθαι συμμάχους. Ταῦτά τε ἅμα ἠγόρευε, καὶ τὸ ἔργον προσῆγε. αὐτίκα γὰρ οἱ Σάμιοι πίστιν τε καὶ ὅρκια ἐποιεῦντο συμμαχίης πέρι πρὸς τοὺς Ἕλληνας. ταῦτα δὲ ποιήσαντες, οἱ μὲν ἀπέστελλον· (μετὰ σφέων γὰρ ἐκέλευε στέλλειν ὁ Ἡγησίστρατον, οἰωνὸν τὸ οὔνομα ποιεύμενος) οἱ δὲ Ἕλληνες, ἐπιχόντες ταύτῃ τῇ ἡμέρῃ, τῇ ὑστεραίῃ ἐκαλλιερέοντο, μαθόμενοι σφι Δηιφόνα τὸν Εὐήνιον, ἀνδρὸς Ἀπολλωνιήτεω, Ἀπολλωνίης δὲ τῆς ἐν τῷ Ἰονίῳ κόλπῳ. Τότε δὲ πατέρα κατέλαβε Εὐήνιον πρῆγμα τοιόνδε· ἔστι ἐν τῇ Ἀπολλωνίῃ ταύτῃ ἱρὰ ἠλίου πρόβατα, τὰ τοὺς μὲν ἡμέρας βόσκεται πρὸς ποταμὸν, ὃς ἐκ Λάκμωνος ὄρεος ῥέει διὰ τῆς Ἀπολλωνίης χώρης ἐς θάλασσαν, παρ' Ὥρικον λιμένα· τὰς δὲ νύκτας ἀρισπημένοι ἄνδρες οἱ πλούτῳ τε καὶ ἡλικίῃ δοκιμώτατοι τῶν ἀστῶν, οὗτοι φυλάσσουσι ἐνιαυτὸν ἕκαστον. πρὶν μὲν οὖν δὴ ποιεῦν Ἀπολλωνιῆται τὰ πρόβατα ταῦτα, ἐκ θεοπροπίου τινός. ἐν δὲ ἄντρῳ αὐλίζουσι ἀπὸ τοῦ πόλιος ἑκάς. ἔνθα δή τότε ὁ Εὐήνιος οὗτος ἀρισπημένος ἐφύλασσε· καί κοτε αὐτὸν καταχειμάσαντος τὴν φυλακὴν, παρελθόντες λύκοι ἐς τὸ ἄντρον, διέφθειραν τῶν προβάτων ὡς ἑξήκοντα. ὁ δὲ, ὡς ἐπήισε, εἶχε σιγῇ, καὶ ἔφραζε οὐδενὶ, ἐν νόῳ ἔχων ἀντικαταστήσειν ἄλλα πρόβατα. καὶ οὐ γὰρ ἔλαθε τοὺς Ἀπολλωνιήτας ταῦτα γενόμενα· ἀλλ' ὡς ἐπύθοντο, ὑπαγαγόντες μιν ἐπὶ δικαστήριον [b], κατέκριναν, ὡς τὴν φυλακὴν καταχειμήσαντα, τῆς ὄψιος στερηθῆναι. ἐπεί τε δὴ τὸν Εὐήνιον ἐξετύφλωσαν, αὐτίκα μετὰ ταῦτα οὔτε πρόβατά σφι ἔτικτε, οὔτε γῆ ἔφερε ὁμοίως καρπόν. πρόφασις δέ σφι ἦν τε Δωδώνη καὶ ἐν Δελφοῖσι ἐγίνετο. ἔπειτα ἐπειρώτεων τοὺς προφήτας τὸ αἴτιον τῆς παρεόντος κακοῦ. οἱ δὲ αὐτοῖσι ἔφραζον ὅτι ἀδίκως τὸν

φύ-

a ποιέειν. b ἐς τὸ δικαστήριον.

Grœcorum classis venit Samum. Persæ fugiunt navalem pugnam.

Φυλαχὴν τ῀ ἱρῶν προβάτων Εὐήνιον τῆς ὄψιος ἐστέρησαν. αὐτοὶ γὰρ ἐπορμῆσαι τὰς λύκους · ἀ πρότερόν τε παύσασθαι τιμωρέοντες ἐκείνῳ, πρὶν ἢ δίκας δῶσι τῶν ἐποίησαν, τοιούτας τὰς ἂν αὐτὸς ἕληται καὶ δικαιοῖ. τυτέων ὧν τελεομένων, αὐτοὶ δωσέιν Εὐήνιῳ δόσιν τοιαύτην τὴν πολλὰς μὲν μακαρίζειν ἀνθρώπων ἔχουσαν. Τὰ μὲν χρηστήρια ταῦτά σφι ἐχρήσθη. οἱ δὲ Ἀπολλωνιῆται, ἀποῤῥητα ποιησάμενοι, προέθεσαν τῶν ἀστέων ἀνδράσι ἁμαρτῆσαι. οἱ δέ σφι διέπρηξαν ὧδε · κατημένῳ Εὐήνιῳ ἐν θρόνῳ, ἐλθόντες οἱ παρίζουσι, καὶ λόγους ἄλλους ἐποιεῦντο · ἐς ὃ κατιδεῖνον συλλυπεύμενοι τῷ πάθεϊ. τοιούτῳ δὲ ἀγόντες, ἠρώτεον τινα δίκην ἂν ἕλοιτο, εἰ ἐθέλοιεν Ἀπολλωνιῆται δίκας ἀποσῆναι δώσειν τῶν ἐποίησαν. ὁ δὲ, οὐκ ἀκηκοὼς τὸ πρόσχρημα, εἵλετο, εἶπας, εἴ τίς οἱ δοίη ἀγρούς · τῶν ἀστῶν ὀνομάσας, τοῖσι ἦπιστο εἶναι καλλίστους δύο κλήρους τῶν ἐν τῇ Ἀπολλωνίῃ · καὶ οἴκησιν πρὸς τούτοισι, τὴν ἤδεε καλλίστην ἐοῦσαν τῶν ἐν τῇ πόλι. τυτέων δὲ ἔφη ἐπήβολος γενόμενος, τὰ λοιπὰ ἀμείνων εἶναι, καὶ δίκην οἱ τούτων ἀποδώσειν γενομένην. καὶ ὁ μὲν ταῦτα ἔλεγε. οἱ δὲ παρεδροι εἶπαν ὑπολαβόντες, Εὐήνιε, τάδε δίκην Ἀπολλωνιήτῃσι τῆς ἐκτυφλώσιος ἐκτίνυσί τοι κατὰ τὰ προκείμενα. ὁ μὲν δὴ πρὸς ταῦτα, δεινὰ ἐποιέετο, ἐνθεῦτεν πυθόμενος τὸν πάντα λόγον, ὡς ἐξαπατηθείς. οἱ δὲ, πειάμενοι τῶν ἐκτημένων, δίδοσί οἱ τὰ εἵλετο. καὶ μετὰ ταῦτα αὐτίκα ἔμφυτον μαντικὴν εἶχε, ὥστε καὶ ἀνομαστὸς γενέσθαι. Τοῦτον δὴ ὁ Δηίφων ἐὼν παῖς Εὐήνιος, ἀγόντων Κορινθίων, ἐμαντεύετο τῇ στρατιῇ. ἤδη δὲ καὶ τόδε ἤκουσα, ὡς ὁ Δηίφων ὑπηβαλεύων Εὐήνιος ἀνόματος, ἐξελάμβανε ὑπὲρ τοῦ Ἑλλάδα ἔργα, οὐκ ἐὼν Εὐηνίου παῖς. Τοῖσι δὲ Ἕλλησι ὡς ἐκαλλιέρησε, ἀνῆγον τὰς νέας ἐκ τῆς Δήλου πρὸς τὴν Σάμον. ἐπεὶ δὲ ἐγένοντο τῆς Σαμίης πρὸς Καλαμίσι, οἱ μὲν αὐτοῦ ὁρμισάμενοι κατὰ τὸ Ἡραῖον τὸ ταύτῃ, παρεσκευάζοντο ὡς [a] ἐς ναυμαχίην · οἱ δὲ Πέρσαι, πυθόμενοί σφεας παραπλέειν, ἀνῆγον καὶ αὐτοὶ πρὸς τὴν ἤπειρον τὰς νῆας τὰς ἄλλας, τὰς δὲ Φοινίκων ἀπῆκαν ἀποπλέειν. βουλομένοισι γὰρ σφι ἐδόκεε ναυμαχίην μὴ ποιέεσθαι · ἀ γὰρ ὧν ἐδόκεον ὁμοῖοι εἶναι. ἐς δὲ τὴν ἤπειρον ἀπέπλεον [b], ὅκως

stodem sacrarum ovium EUenium inique luminibus orbassent. se enim immisisse lupos: nec prius ab illius ultione cessaturos quam ei satisfecissent de iis quæ in eum perpetrassent, prout ipse sibi suo arbitrio satisfactum putaret. His perfectis, daturos se EUenio tale donum, quod habentem plerique hominum putarent beatum. Hæc Apolloniatis sunt 93
reddita oracula. Quæ Apolloniatæ silentio supprimentes, quibusdam è civibus exequenda delegaverunt. Isti hunc in modum putarunt exequenda: EUenium in sella sedentem adeunt, eique assidentes aliis de rebus verba faciunt, donec deveniunt ad miserandam hominis calamitatem. Ita introducta ejus rei mentione, percontantur quam mulctam ejus injuriæ optaret, si eam promitterent pendere Apolloniatæ. Hic, qui oraculum non audisset, se optare dixit duo prædia civium, quos nominabat, quorum patrimonia omnium Apolloniatarum putabat esse pulcherrima, & præterea domicilium quod in urbe sciebat esse optimum. Horum si compos effectus esset, non infensum se posthac fore dicebat, sed hac satisfactione contentum. Hoc quum respondisset EUenius, tum ii qui ei assidebant, excipientes, EUeni, inquiunt, hanc tibi satisfactionem Apolloniatæ pro ereptis oculis rependunt, ex oraculis redditis. EUenius, ubi omnem rem audivit, indigno animo tulit se fuisse deceptum. At cives ea prædia à dominis mercati, huic illa quæ optarat dedere: qui mox deinde insitam divinationem obtinuit, unde celebratus fuit. Hu- 94
jus EUenii filius fuit Deiphonus, qui ductus à Corinthiis exercitui vaticinabatur. Jam vero illud quoque audivi, Deiphono negocium in Græcia fuisse exhibitum, quod se filium EUenii, cujus non esset, nuncuparet. Ceterum post- 95
quam litavere Græci, classem è Delo Samum versus solverunt: & quum Samum venissent ad Calamisa, illi quidem istic applicantes circa templum Junonis sese ad prœlium navale parabant. Eos adnavigare quum Persæ audivissent, & ipsi ceteras naves ad continentem reducunt, nisiquod Phœnicum naves abire permiserunt. deliberantes enim censebant pugnam navalem sibi non esse capessendam, quum pares hosti non esse sibi viderentur. In continentem igitur abnavi-

a Vocula ὡς abest ab MS. b Hoc verbum ἀπέπλεον quoque abest a MS.

Persæ ad Mycalen è navibus eunt in terram illic castra munientes, mirantibus Græcis & sequuturis. Iones instigat ad defectionem Leutychides.

vigabant, ut essent sub suo pedestri exercitu qui in Mycale tendebat, ex mandato Xerxis ab aliis copiis relictus ad Ioniam tutandam, numero sexaginta millium, duce Tigrane, Persarum & specie & statura eminentissimo. Ad hunc exercitum constituerunt refugere duces classis, subductisque navibus, munimenta circumdare, in illarum præsidium suum-
96 que refugium. Hoc inito consilio, profecti sunt, & evecti prope Venerandarum templum Mycales ad Gæsonem & Scolopoëntem (ubi Cereris Eleusiniæ cernitur templum, quod Philistus Pasiclis filius condidit, sequutus Neleum Codri filium ad Miletum condendam) ibi subductas naves munimento circumdederunt è saxis stipitibusque mitium arborum, quas exciderunt, & circum munitionem depactis sudibus. Ita se instruxerunt, tanquam & obsidendi & victoria potituri. in utrumque enim casum ratio-
97 ne inita sese parabant. Barbaros abiisse in continentem postquam accepere Græci, tanquam qui effugissent, ægre ferebant, incerti quid agerent, retróne se reciperent, an procederent in Hellespontum. Tandem neutrum horum visum est faciendum esse, sed navigandum versus continentem. Præparatis igitur ad pugnam navalem & descensuum tabulis, aliisque quibuscunque opus erat, ad Mycalen navigant: & quum prope castra hostium fuere, neminem ex adverso obviam navigare vident, sed naves intra murum subductas, & magnam vim peditatus pro litore dispositam. Ibi primum Leutychides in nave prætervehens, litori appropinquans quammaxime, Ionibus per præconem imperabat, inquiens, Viri Iones, quicunque è vobis me exauditis, intelligite quæ dico. nihil enim horum quæ vobis mando intelligent Persæ. Ubi pugnam conseruerimus, primo quidem debetis reminisci libertatis omnium: deinde tesseræ Hebes. Atque hoc qui è vobis non audiit, ab eo qui audiit discat. Facti autem eadem ista mens fuit quæ Themistoclis ad Artemisium: quod videlicet hæc verba, si laterent barbaros, persuasura Ionibus essent; sin mox delata ad barbaros, red-
98 ditura malefidos Græcis. His per Leutychidem admonitis, secundum opus Græcorum fuit, ut naves litori admoventes in litus egrederentur. Et hi sese ad

ὅκως ἔωσι ὑπὸ τ πεζον στρατὸν τ σφέτερον, ἐόντα ἐν τῇ Μυκάλῃ· ὃς, κελεύσαντος Ξέρξεω, καταλελειμμένος τῆ ἄλλῃ στρατῆ, Ἰωνίῃ ἐφύλασσε. τῆ πλῖθος μὲν ἦν ἑξ μυριάδες· ἐστρατήγεε δ αὐτ Τιγράνης, κάλλεί τε καὶ μεγάθεϊ ὑπερφέρων Περσέων. ὑπὸ τοῦτον [a] μὲν δὴ τ στρατὸν ἐβουλεύσαντο καταφυγόντες οἱ τῆ ναυλικῆ στρατηγοὶ ἀνειρύσαι τὰς νῆας, καὶ περιβαλέσθαι ἕρκος, ἕρυμα τ νεῶν, καὶ σφέων αὐτέων χρησφύγετον. Ταῦτα βουλευσάμενοι ἀνήγοντο. ἀπικόμενοι δ ὡς ἐπὶ τὸ τ Ποτνιέων ἱρὸν τ Μυκάλης ἐς Γαίσωνά τε καὶ Σκολοπόεντα, τῇ Δήμητρος Ἐλευσινίης ἱρὸν, τὸ Φίλιστος ὁ Πασικλῆος ἱδρύσατο, Νείλεῳ τῷ Κόδρῳ ἐπιστάμενος ἐπὶ Μιλήτου κτίσιν· ἐνταῦτα τάς τε νῆας ἀνείρυσαν, καὶ περιεβάλοντο ἕρκος καὶ λίθων & ξύλων, δένδρεα σκάψαντες ἥμερα, καὶ σκόλοπας περὶ τὸ ἕρκος κατέπηξαν. καὶ παρεσκευάδατο ὡς πολιορκησόμενοι, καὶ ὡς νικήσοντες. ἐπ' ἀμφότερα ἐπιλεγόμενοι γὰρ παρεσκευάδατο. Οἱ δ Ἕλληνες, ὡς ἐπύθοντο οἰχωκότας τὺς βαρβάρους ἐς τὴν ἤπειρον, ἤχθοντο ὡς ἀκηφόλιτων. ἀπορίη τε εἶχον ὅ, τι ποιέωσι, εἴτε ἀπαλλάσσωνται ὀπίσω, εἴτε καταπλέωσι ἐπ' Ἑλλησπόντου. τέλος δὲ ἔδοξε τοῖσι μὲν μηδέτερα ποιέειν, ἐπιπλέειν δὲ ἐπὶ τὴν ἤπειρον. παρασκευασάμενοι ὦν ἐς ναυμαχίην & ἀποβάθρας & ἄλλα ὅσων ἔδεε, ἔπλεον ἐπὶ τ Μυκάλης. ἐπεὶ δὲ ἀγχοῦ τε ἐγένοντο & στρατοπέδου, καὶ οὐδεὶς ἐφαίνετό σφι ἐπαναγόμενος, ἀλλὰ ὥρων νῆας ἀνελκυσμένας ἔσω τῆ πίχεος, πολλὸν δὲ πεζὸν παρατεταγμένον παρὰ τ αἰγιαλόν, ἐνταῦτα πρῶτον μὲν ἐν τῇ νηὶ παρῄνεον, ἐγχείμψας [b] τῷ αἰγιαλῷ ταμάλιξε Λευτυχίδης, ὑπὸ κήρυκος καὶ προηγόρευε τοῖσι Ἴωσι, λέγων, Ἄνδρες Ἴωνες, οἱ ὑμέων τυγχάνουσι ἐπακούοντες, μάθετε τὰ λέγω. πάντως γὰρ οὐδὲν σωήσουσι Πέρσαι τ ἐγὼ ὑμῖν ἐντέλλομαι. ἐπεὰν συμμίσγωμεν, μεμνῆσθαί πινα χρὴ ἐλευθερίης μὲν πάντων πρώτων· μετὰ δὲ, τὸ σωτήριον Ἥβης. καὶ ταῦτα ἴσχω & ὁ μὴ ἀκούσας ὑμέων παρὰ τὸ ἀκουσθὲν. Οὗτος δὲ ἔστι ἐὰν τυγχάνῃ νόος τὸ πρήγματος καὶ ὁ Θεμιστοκλῆος ὁ ἐπ' Ἀρτεμισίῳ. ἢ γὰρ δὴ λαθόντα τὰ ῥήματα τὺς βαρβάρους ἔμελλε τὺς Ἴωνας πείσειν, ἢ ἔπεμπε ἀνενειχθέντα ἐς τὺς βαρβάρους, πιστὰ ἀπίστοισι τοῖσι Ἕλλησι. Λευτυχίδεω δὲ ταῦτα ὑποθεμένου, δεύτερα δὴ τάδε [c] ἐποίεον οἱ Ἕλληνες· προσσχόντες τὰς νῆας, ἀπέβησαν ἐς τ αἰγιαλόν. καὶ

a ἐπὶ τοῦτον. b ἐγχείψας. c δεύτερα τάδε.

Samiis ſuſpectis ob captivos Athenienſes redemptos auferuntur arma, & Mileſii extra exercitum amoventur. Fama divinitus miſſa de victoria ad Platæas, & utrobique templa Cereris.

ἕτοι μὲν ἐτάσσοντο. οἱ δὲ Πέρσαι ὡς εἶδον τὺς Ἕλληνας ὠθεομένους ἐς μάχην, καὶ τοῖσι Ἴωσι ὠθεμινέοντας, τὺς μὲν, ὑποτονέοντες τὺς Σαμίους τὰ Ἑλλήνων φρονέειν, ἀπαιρέον) τὰ ὅπλα. οἱ γὰρ ὦν Σάμιοι, ἀπιγμένων Ἀθηναίων αἰχμαλώτων ἐν τῇσι νηυσὶ τῶν βαρβάρων, τὺς ἔλαβον ἀνὰ τὸν Ἀτθίδα λελειμμένους οἱ Ξέρξεω, τούτους λυσάμενοι πάντας, ἀποπέμπουσι ἐποδιάσαντες ἐς τὰς Ἀθήνας. τοῦ εἵνεκεν οὐκ ἤκιστα ὑποψίην ἔχον, πεντηκοσίας κεφαλὰς τῶν Ξέρξεω πολεμίων λυσάμενοι. τῶν ἦν, τὰς διόδους τὰς ἐς κορυφὰς τοῦ Μυκάλης φερούσας ποιησάντων τοῖσι Μιλησίοισι φυλάσσειν, ὡς εἰπισαμένοισι δῆθεν μᾶλιστα τὸν χῶρον. ἐποίεον ἦ τοῦτο εἵνεκεν, ἵνα ἐκτὸς ᾖ στρατοπέδου ἔωσι. τούτους μὲν Ἰώνων, τοῖσι ἐκ κατιδόκεον νεοχμὸν ἄν τι ποιέειν, δυνάμιος ἐπιλαβομένοισι, τρόποισι τοιούτοισι ποιεφυλάσσοντο οἱ Πέρσαι. αὐτοὶ ἦ σφι περιφόρησαν τὰ γέρρα ἕρκος εἶναι σφι. ὡς ἦ ἄρα παρεσκεύαστο τοῖσι Ἕλλησι, ποιησόμενοι [a] ποιὸς τὺς βαρβάρους. ἰοῦσι δέ σφι φήμη τις ἐσέπλησε ἐς τὸ στρατόπεδον πᾶν, καὶ κηρυκήιον ἐφάνη ἐπὶ τοῦ κυματώγεος κείμενον. ἡ ἦ φήμη διῆλθέ σφι ὧδε, ὡς οἱ Ἕλληνες τὸν Μαρδονίου στρατὸν νικῶεν ἐν Βοιωτοῖσι μαχόμενοι. δῆλα δὴ πολλοῖσι τεκμηρίοισι ἐστὶ τὰ θεῖα τῶν πρηγμάτων· εἰ καὶ τότε τοῦ αὐτῆς ἡμέρης συμπιπτούσης, ᾗ τε ἐν Πλαταιῇσι καὶ ᾗ ἐν Μυκάλῃ μέλλοντο ἔσεσθαι τρώματα Φήμη τοῖσι Ἕλλησι τοῖσι ταύτῃ ἐσαπίκετο, ὥστε θαρσῆσαί τε τὸν στρατὸν πολλῷ μᾶλλον, καὶ ἐθελῆσαι προθυμότερον κινδυνεύειν. Καὶ τόδε ἕτερον σωέπεσε γνώμενον, Δήμητρος τεμένεα Ἐλευσινίης ἔσεσθαι καὶ ἀμφοτέροις τὰς συμβολὰς εἶναι. καὶ γὰρ δὴ ἐν τῇ Πλαταιίδι παρ' αὐτὸ τὸ Δημήτριον, ἔμελλε (ὡς ἐκ προτέρου μοι εἴρηται) ἡ μάχη, καὶ ἐν Μυκάλῃ ἔμελλε ὡσαύτως ἔσεσθαι. γεγονέναι ἦ νίκην τῶν μὲν Παυσανίεω Ἑλλήνων, ὀρθῶς σφι ἡ φήμη σωέβαινε ἐλθεῖν. τὸ μὲν γὰρ ἐν Πλαταιῇσι πρωῒ ἐπὶ τοῦ ἡμέρης ἐγένετο· τὸ ἦ ἐν Μυκάλῃ, περὶ δείλην. ὅπι ἦ τοῦ αὐτῆς ἡμέρης σωέβαινε γίνεσθαι, μιλωός τε ἔτι αὐτοῦ, χρόνῳ ὑ πολλῷ σφι ὕστερον δῆλα ἀνεμαθάνοντι ἐγένετο. ὣν ἦ ἀρρωδίη ἔσχε σφι πρὶν τὴν φήμην ἐσαπικέσθαι, ὅπι περὶ σφέων αὐτέων ἦτο, ὡς τῶν Ἑλλήνων, μὴ περὶ Μαρδονίῳ παίσῃ ἡ Ἑλλάς. ὡς μέντοι ἡ κληδὼν αὕτη σφι ἐσέπλητο, μᾶλλόν τι καὶ ταχύτερον τὴν πρόοδον ἐποιεῦντο. οἱ μὲν δὴ Ἕλληνες καὶ οἱ βάρβαροι ἔταξάντο ἐς τὸν μάχην, ὡς σφι καὶ αἱ νῆσοι καὶ

ad pugnandum inſtruebant. Quod facientes Græcos quum cernerent Perſæ, & ſcirent Ionas fuiſſe adhortatos, arma Samiis adimunt, ſuſpicati illos ſentire cum Græcis. Quippe Samii devectos illuc claſſe barbarorum Athenienſes captivos, quos exceperat circa Atticam relictos miles Xerxis, redemerant eos omnes, Athenaſque cum viatico remiſerant. Quo nomine non minimum ſuſpicionis attraxerant, qui quingenta capita hoſtium Xerxis liberaverant. Præterea Mileſiis, tanquam maxime loci iſtius gnaris, Perſæ imperant, ut tramites qui ad cacumina Mycales ferunt cuſtodiant; eo conſilio id facientes, ut Mileſii extra exercitum eſſent. Hunc in modum ab iis Ionibus qui aliquid rerum novarum molituri videbantur, ſi facultatem nacti eſſent, Perſæ ſibi præcaverunt. Iidem facto ex ſcutis vimineis ſepimento ſeſe conſtipaverant. Græci, ubi inſtructi fuere, ire in barbaros tendunt: quibus euntibus advolavit in univerſum exercitum rumor, caduceumque ſupra fluctus poſitum apparuit. Rumor autem hujuſmodi ad eos ferebatur, Græcos acie in Bœotia ſuperaſſe Mardonii copias. Multis nempe ſignis res quæ divinitus fiunt, declarantur. ſi etiam tunc eodem die procedente utriuſque cladis, & ejus quæ ad Platæas, & ejus quæ ad Mycalen futura erat, fama huc ad Græcos venit, ita ut reddiderit eos multo ferociores, & ad ſubeundum ultro periculum alacriores. Alterum etiam quiddam concurrere contigit, ut prope ad utramque pugnam fuerint Cereris Eleuſiniæ templa. nam & apud ipſum Cereris fanum (ut à me ſuperius demonſtratum eſt) in agro Platæenſi pugna facta eſt, & ſimiliter in Mycale futura pugna erat, ut non abs re venerit ad iſtos fama victoriæ ab Græcis, qui cum Pauſania erant, paratæ. nam pugna ad Platæas diluculo diei geſta eſt, apud Mycalen veſperi. quarum utramque eodem ejuſdem menſis die geſtam eſſe, non diu poſt ab his rem cognoſcentibus declaratum eſt. Ante rumoris autem adventum ſubibat iſtos timor non tam de ſeipſis quam de Græcis, ne in Mardonio offenderet Græcia: at ubi fama hæc ad eos advolavit, impenſius atque properantius ad congrediendum proceſſerunt. Attamen Græci ac barbari in pugnam feſtinarunt, tanquam & inſulæ eis

& 10

a ποιήσαν.

Pugna ad Mycalen, Perſis quidem ſtrenuis, ſed infelicibus, Samiis & Mileſiis fidem non tenentibus.

& Helleſpontus propoſita præmia eſſent.
101 Athenienſes porro, & qui juxta erant inſtructi, pæne dimidium copiarum, iter tenebant per litus atque planitiem; Lacedæmonii autem, & deinceps collocati, per confragoſa & montes. Quæ dum Lacedæmonii circuibant, interim Athenienſes in altero cornu jam prœliabantur. Perſæ, quoad ipſis ſepimenta manſere recta, ſeſe defenſavere, & nihilo inferiores in pugna erant: poſtea vero quàm Athenienſium & eorum qui cum Athenienſibus erant copiæ adnixæ ſunt vehementius, ſe mutuo adhortantes, ut laus operis ipſorum eſſet, non Lacedæmoniorum, tum commutari jam res, & dejectis ſepimentis Græci confertim impreſſionem facere in Perſas. Illi excepto impetu perdiu reſtitere, ad poſtremum in murum refugere: cum quibus pariter irruperunt Athenienſes & Corinthii & Sicyonii & Trœzenii. ita enim erant ii junctim in acie collocati. Ubi vero & murus captus eſt, ibi barbari non roboris memores eſſe, ſed fugæ, præterquam Perſæ: hi autem ad paucos redacti pugnabant, Græcis aſſidue in murum irruentibus. Et Perſici duo claſſiarii duces, Artayntes & Ithamitres, effugerunt: totidem pugnantes occubuerunt, Mardontes, & pedeſtrium copiarum dux
102 Tigranes. Adhuc autem dimicantibus Perſis ſupervenere Lacedæmonii ac ſocii, qui eos qui ſupererant trucidaverunt. Ipſorum quoque Græcorum complures illic cecidere, & cum alii ex Sicyoniis, tum eorum dux Perilaus. Quinetiam Samii qui in exercitu Medorum militabant, quibus adempta arma fuerant, ubi viderunt ſtatim ab initio pugnam pertinaciorem, quoad poterant Græcis ſuppetias iere. Quos inchoaſſe cernentes alii Ionες, ita & ipſi à Perſis deficientes
103 adorti ſunt barbaros. Mileſiis autem præceptum erat ut exitus viarum cuſtodirent, Perſarum ſalutis gratia, ut ſiquis caſus, qualis accidit, eos deprehendiſſet, Mileſiis ducibus ſalutem ſibi ad Mycales cacumina compararent. hujus quidem rei cauſſa Mileſii illic collocati fuerant, neve ſi exercitui adeſſent, aliquid innovarent. At illi è contrario prorſus quam juſſi fuerant fecere: qui & per alias quæ ad hoſtem ferebant vias illos in fugam verſos deduxere, & ad extremum in eis mactandis omnium extitere maxime

καὶ ὁ Ἑλλήσποντος ἆεθλα προέκειτο. Τοῖσι μέν νυν Ἀθηναίοισι καὶ τοῖσι προσεχέσι τέτοισι τεταγμένοισι, μέχρι κε τῆς [a] ἡμισείης, ἡ ὁδὸς ἐγίνετο κατ' αἰγιαλόν τε καὶ ἄπεδον χῶρον· τοῖσι δὲ Λακεδαιμονίοισι, καὶ τοῖσι ἐπέξης τέτοισι τεταγμένοισι, καλά τε χαράδρην καὶ ὄρεα. ὡς δὲ ὧν ἤ οἱ Λακεδαιμόνιοι προεκύρησαν, ἔτοι οἱ ὑπὲρ τῷ ἑτέρῳ κέρεϊ [b] ἔτι καὶ δὴ ἐμάχοντο. ἕως μέν νυν τοῖσι Πέρσῃσι ὄρθια ἦν τὰ χέρρα, ἠμύνοντό τε, καὶ ὀδὲν ἔλασσον εἶχον τῇ μάχῃ. ἐπεὶ δὲ τῆς Ἀθηναίων καὶ τῶν προσεχέων ὁ στρατὸς, ὅκως ἑωϋτῶν γένοιτο τὸ ἔργον καὶ μὴ Λακεδαιμονίων, ἀναβακελεύσαμενοι, ἔργα εἴχοντο προθυμότερον, ἀνθεῦτεν ἤδη ἐτρέποντο τὸ πρῆγμα. διωσάμενοι γὰρ τὰ χέρρα ἔτοι φερόμενοι ἐσέπεσον ἀλέες ἐς τοὺς Πέρσας. οἱ δὲ δεξάμενοι, καὶ χρόνον συχνὸν ἀμυνόμενοι, τέλος ἔφυγον ἐς τὸ τεῖχος. Ἀθηναῖοι δὲ καὶ Κορίνθιοι καὶ Σικυώνιοι καὶ Τροιζήνιοι (οὗτοι γὰρ ἦσαν ἐπέξης τεταγμένοι) συνεπισπόμενοι, συνεισέπιπτον [c] ἐς τὸ τεῖχος. ὡς δὲ καὶ τὸ [d] τεῖχος ἀραίρητο, οὔτέ τι πρὸς ἀλκὴν ἐτράποντο οἱ βάρβαροι, πρὸς φυγήν τε ὥρμηντο οἱ ἄλλοι, πλὴν Περσέων. οὗτοι δὲ κατ' ὀλίγους γινόμενοι, ἐμάχοντο τοῖσι αἰεὶ ἐς τὸ τεῖχος ἐσπίπτουσι Ἑλλήνων· καὶ τῶν στρατηγῶν τῶν Περσικῶν δύο μὲν ἀποφεύγουσι, δύο δὲ τελευτῶσι· Ἀρταΰντης μὲν καὶ Ἰθαμίτρης [e] ὁ ναυτικὸν στρατηγέοντες, ἀποφεύγουσι· Μαρδόντης δὲ, καὶ ὁ τοῦ πεζοῦ στρατηγὸς Τιγράνης, μαχόμενοι τελευτῶσι. Ἔτι δὲ μαχομένων τῶν Περσέων, ἀπίκοντο Λακεδαιμόνιοι, καὶ οἱ μετ' αὐτέων, καὶ τὰ λοιπὰ συνδιεχείριζον. ἔπεσον δὲ καὶ αὐτέων τῶν Ἑλλήνων συχνοὶ ἐνθαῦτα· ἄλλοί τε καὶ Σικυώνιοι, καὶ στρατηγὸς Περίλεως. τῶν τε Σαμίων οἱ στρατεύομενοι, ἐόντες ἐν τῷ στρατοπέδῳ τῷ Μηδικῷ, καὶ ἀπαρασιημένοι τὰ ὅπλα, ὡς εἶδον αὐτίκα κατ' ἀρχὰς γινομένην ἐπιμαλκέα τὴν μάχην, ἔρδον ὅσον ἐδυνέατο, προσωφελέειν ἐθέλοντες τοῖσι Ἕλλησι. Σαμίων δὲ ἰδόντες οἱ ἄλλοι Ἴωνες ἄρξαντας, ἔτω δὴ καὶ αὐτοὶ ἀποστάντες ἀπὸ Περσέων, ἐπέθεντο τοῖσι βαρβάροισι. Μιλησίοισι δὲ προσετέτακτο μὲν τῶν Περσέων τοὺς διόδους τηρεῖν, σωτηρίης εἵνεκα σφι· ὡς δὲ ἄρα σφέας καταλαμβάνοιεν πρὸ κατέλαβε, ἔχοντες ἡγεμόνας, σώζων ἐς τὰς κορυφὰς τοῦ Μυκάλης. ἐπιχθησαν μέν νυν ὑπὸ τοῦτο τὸ πρῆγμα οἱ Μιλήσιοι τοῦτό γε εἵνεκα, ἵνα μὴ παρεόντες τῷ στρατοπέδῳ πνεοχμὸν ποιέοιεν. οἱ δὲ πᾶν τἀναντίον δὴ προσετετάγμένοι ἐποίεον. ἄλλους τε κατηγεόμενοι σφι ὁδοὺς φεύγοντας, οἳ δὴ ἔφερον ἐς τοὺς πολεμίους· καὶ τέλος, αὐτοί

a μίχρι τοῦ. b κέρεϊ. c συνίσπιπτον. d ὡς ἦ τὸ. e Ἰθαμίτρης.

Persæ victi, & Ionia liberata; de qua post deliberationem censuerunt accensendam Græciæ, in quod juravit. Persæ superstites petunt Sardes.

τοὶ σφι ἐγίνοντο κτείνοντες πολεμιώτατοι. ὕστω δὴ τοδεύτερον Ἰωνίη ἀπὸ Περσέων ἀπέβη. Ἐν δὲ τούτῳ τῇ μάχῃ Ἑλλήνων νέμεσσαν Ἀθηναῖοι· καὶ Ἀθηναίων, Ἑρμόλυκος ὁ Εὐθόνεω [a], ἀνὴρ παγκράτιον ἐπασκήσας· τοῦτον δὲ τὸν Ἑρμόλυκον κατέλαβε ὕστερον τοῦτο, πολέμου ἐόντος Ἀθηναίοισί τε καὶ Καρυστίοισι, ἐν Κύρνῳ τῇ Καρυστίης χώρης ἀποθανόντα ἐν μάχῃ, κεῖσθαι δὲ τοῦτον Γερεστῷ. μετὰ δὲ Ἀθηναίους, Κορίνθιοι καὶ Τροιζήνιοι καὶ Σικυώνιοι ἐνίκεσσαν. Ἐπεί τε δὲ κατέρρεψαντο οἱ Ἕλληνες τοὺς πολλούς, τοὺς μὲν μαχομένους, τοὺς δὲ καὶ φεύγοντας τῶν βαρβάρων, τὰς νέας ἐνέπρησαν, καὶ τὸ τεῖχος ἅπαν, τὸ λοιπὸν πρόνοιαν ποιεύμενοι ἐς τὰ αἰχμάλωτα· καὶ θησαυρούς τινας χρημάτων εὗρον. ἐμπρήσαντες δὲ τὸ τεῖχος καὶ τὰς νέας, ἀπέπλεον. ἀπικόμενοι δὲ ἐς Σάμον οἱ Ἕλληνες, ἐβουλεύοντο περὶ ἀναστάσιος τῆς Ἰωνίης, καὶ ὅκη χρεών. [b] εἶη τὴν Ἑλλάδος καταοικίσαι [c], τοὺς αὐτοὺς ἐγκρατέας ἔσαν· τὸν δὲ Ἰωνίην ἀφεῖναι τοῖσι βαρβάροισι. ἀδύνατον γὰρ ἐφαίνετό σφι εἶναι ἑωυτούς τε Ἰώνων προκατῆσθαι, φρουρέοντας τὴν πᾶσαν χώρον· καὶ ἑωυτῶν μὴ προκατημένων, Ἴωνας οὐδαμῶς ἐλπίδα ἔχον χαίρουσας πρὸς τοὺς Περσέων ἀπαλλάξειν. πρὸς ταῦτα Πελοποννησίων μὲν τοῖσι ἐν τέλεσι ἐδόκεε [d] τοὺς μηδισάντων ἐθνέων τοὺς Ἑλληνικῶν τὰ ἐμπόρια ἐξαναστήσαντας, δοῦναι τὸν χῶρον Ἴωσι ἐνοικῆσαι· Ἀθηναίοισι δὲ οὐκ ἐδόκεε δεκτὸν, Ἰωνίην ἀνάστατον γενέσθαι, οὐδὲ Πελοποννησίοισι πρὸ τῶν σφετέρων ἀποικιέων βουλεύειν. ἀντιτεινόντων δὲ τούτοισι, προθύμως εἶχον οἱ Πελοποννήσιοι· καὶ οὕτω δὴ Σαμίους τε καὶ Χίους καὶ Λεσβίους, καὶ τοὺς ἄλλους νησιώτας, οἳ ἔτυχον συστρατεύομενοι τοῖσι Ἕλλησι, ἐς τὸ συμμαχικὸν ἐποιήσαντο, πίστι καταλαβόντες [e] καὶ ὁρκίοισι, ἐμμένειν τε καὶ μὴ ἀποστήσεσθαι. τούτους δὲ καταλαβόντες ὁρκίοισι, ἔπλεον τὰς γεφύρας λύσοντες. ἔτι γὰρ ἐδόκεον ἐντεταμένας εὑρήσειν. ὅτε μὲν δὴ ἐπ' Ἑλλησπόντου ἔπλεον. Τῶν δὲ ἀποφυγόντων βαρβάρων, ἐς τὰ ἄκρα τοῦ Μυκάλης κατληθέντων, ἐόντων μὲν πολλῶν, ἐγένετο κομιδὴ ἐς Σάρδις· πορευομένων δὲ κατ' ὁδὸν, Μασίστης ὁ Δαρείου ἀδελφεὸς ἀτυχὼν τῷ πάθεϊ τῷ γενομένῳ, τὸν στρατηγὸν Ἀρταύντην ἔλεγε πολλά τε καὶ κακὰ, ἄλλά τε καὶ γυναικὸς κακίω φὰς αὐτὸν εἶναι, τοιαῦτα στρατηγήσαντα· καὶ ἄξιον εἶναι παντὸς κακοῦ, τὸν βασιλέος οἶκον κακώσαντα. ἀδελφεὸς δὲ τοῖσι Πέρσῃσι, γυναικὸς κακίω ἀκέοντι, δεινὸν

me hostiles. Hunc in modum Ionia iterum defecit à Persis. In hoc prœlio præ- 104
clarissimam inter Græcos operam navaverunt Athenienses, & ex Athenien sibus Hermolycus EUthoni filius, vir in pancratio celeber: cui postea contigit, ut bello inter Athenienses & Carystios, in pugna apud Cyrnum agri Carystii occisus in Geræsto sepeliretur. Secundum autem Athenienses egregii extitere Corinthii Trœzeniique ac Sicyonii. Græci 105
vero plerisque barbarorum aliis in pugna, aliis in fuga interfectis, eorum naves incenderunt, totumque murum, ante egesta illinc in litus præda, & quosdam pecuniarum thesauros repererunt. Ubi murum atque naves cremavere, vela fecerunt. & quum Samum appulsi sunt, consultabant de gente Ionica transferenda, & ubinam in Græcia illam locari oporteret, cujus ipsi imperium obtinerent; Ioniam autem barbaris relinquerent. Neque enim videbatur eis fieri posse, ut per omne tempus Ionibus tutandis præessent; sin autem non tutarentur, sperare non poterant, ut Iones à Persis defeciisse gauderent. Ad hæc magistratus Peloponnensium censebant emporia nationum Græcarum quæ cum Medis sensissent, ejectis incolis danda cum agro Ionibus habitanda. Athenienses nullo pacto sedibus summovendos esse Iones censebant, nec Peloponnensibus de ipsorum coloniis consultandum; & quum in hoc contenderent Athenienses, libenter eis cessere Peloponnenses: atque ita Samios & Chios & Lesbios ac ceteros insulanos, qui secum militabant, ad societatis fœdus adsciverunt, data acceptaque fide cum jurejurando, se permansuros in societate, nec ab ea defecturos. Hoc jurejurando perfecto, ad pontes solvendos navigaverunt, rati adhuc illos intentos se esse inventuros. Et quidem in Hellespontum navigabant. Ii ve- 106
ro barbari qui effugerant, quum ad cacumina Mycales veniissent, non ita multi se Sardes recipiebant. Qui dum iter faciunt, Masistes Darii filius, qui pugnæ male gestæ adfuerat, conviciari præfecto Artayntæ cum aliis multis probris; tum vero dicere, illum muliere esse ignaviorem, qui ita ducis munere fuisset functus, dignumque omni malo esse qui de regia domo male meritus esset. Apud Persas autem summo opprobrio datur, au-

a Εὐθόλιω. b ὅποι χρεών. c καθοικῆσαι. d τέλεσι ἔσῃ ἐδόκεε. e πίστι τε καὶ ὁρκίοισι καταλαβόντες.

Masistes, Xerxis frater, convitium facit Artayntæ, nec huic ultio contigit. Xerxis, Sardibus agentis, amor erga fratris uxorem, & discessus Susa, ubi inde turbæ.

audire se muliere esse ignaviorem. Artayntes igitur, ubi multa audiit, indigne ferens, acinacem in Masistem stringit, interficiendi avidus. quem irruentem præveniens Xenagoras Praxilai filius, vir Halicarnassensis, ut stabat à tergo Artayntæ, hominem medium rapit, sublatumque humi allidit. intereaque satellites Masistis adfuere. Eo facto Xenagoras & ipsius Masistis gratiam meruit, & Xerxis, cujus fratrem servasset, ita ut ab eo ob hanc rem totius Ciliciæ præfectura donatus sit. Nihil hoc amplius inter viam barbari egerunt, Sardesque pervenerunt, ubi rex erat ex eo tempore, quo Athenis prœlio navali
107 male gesto, illuc profugerat. Sardibus autem tunc agens, adamabat uxorem Masistis, quæ & ipsa illic erat. ea quum potiri non posset, neque donis missitandis, neque vim afferre vellet, fratris Masistis respectu: quæ res & mulierem retinebat, probe gnaram non se coactum iri vi. ibi Xerxes ceteris prohibitus, huc evasit, ut filio suo Dario in matrimonium daret filiam hujus mulieris ac Masistis; existimans, si hoc fecisset, commodius se illa potiturum. Contracto matrimonio, aliisque ex consuetudine celebratis, Susa profectus est. eo postquam pervenit, & uxorem Dario domum duxit, ita demum ab uxoris Masistis amore cessavit; sed mutato amore ambiit & potitus fuit Darii quidem sui uxore, sed Masistæ filia, cui nomen erat Artayntæ.
108 Qua quum potiretur, processu temporis res patefacta est, hunc in modum: Amestris uxor Xerxis, amiculum quod ipsa texuerat, grande atque variegatum, & spectatu dignum, viro donavit. Quo ille delectatus atque amictus, ad Artayntam se confert: atque ubi se oblectavit cum ea, jussit à se petere mulierem quæ optaret sibi fieri pro bene de ipso meritis. omnia enim quæ peteret, impetraturam. Ad hoc illa respondens, (debebatur enim toti familiæ infortunium) Dabisne, inquit, mihi quicquid à te petiero? Xerxes, omnia alia potius eam petituram ratus, cum jurejurando promisit. Qui postquam juravit, mulier intrepide amiculum poposcit. Xerxes enimvero recusare, non ob aliud quam quod vereretur Amestrin, ne sic illa rem quæ agebatur, jampridem suspicata, deprehenderet: sed offerre ei & urbes, & im-

νῶ μέγιστός ἐστι. ὁ δ', ἐπεὶ πολλὰ ἤκουσε, δεινὰ ποιεύμενος [a], ἀτάτᾳ ἦλθε τὸν Μασίστεω τὸν ἀκινάκεα, ἀποκτεῖναι θέλων. καί μιν ὀλισθόντα φθὰς Ξεναγόρης ὁ Πραξίλεω, ἀνὴρ Ἁλικαρνησσεύς, ὀπίσθε ἐὼν τοῦ Ἀρταΰντεω, ἀρπάζει μέσον· καὶ ἐξάρας, πρὸς τὴν γῆν. καὶ ἐν τούτῳ οἱ δορυφόροι Μασίστεω προσέδραμον. ὁ δὲ Ξεναγόρης ταῦτα ἐργάσατο, χάριτα αὐτῷ τε Μασίστῃ τιθέμενος τοῦ Ξέρξῃ, σῴζων τὸν ἀδελφεὸν τὸν ἐκείνου· καὶ διὰ τοῦτο τὸ ἔργον Ξεναγόρης πάσης ἦρξε Κιλικίης, δόντος βασιλῆος. τὸν δὲ κατ' ὁδὸν πορευομένων βαρβάρων [b], οὐδὲν ἔτι ὠλέον ἐνθένδε τοιῶν [c], ἀλλ' ἀπικνέονται ἐς Σάρδις. ἐν δὲ τῇσι Σάρδισι ἐτύγχανε ἐὼν βασιλεὺς ἐξ ἐκείνου τοῦ χρόνου, ἐπεί τε ἐξ Ἀθηναίων στρατηλάτησε τῇ ναυμαχίῃ, φυγὼν ἀπίκετο. Τότε δὴ ἐν τῇσι Σάρδισι ἐὼν ἄρα, ἤρα τὸν Μασίστεω γυναικὸς, ἐούσης καὶ ταύτης ἐνθαῦτα· ὡς δέ οἱ προσπέμπων οὐκ ἐδυνάτο καταργαθέειν, οὐδὲ βίῃ προσφέρετο, προμηθεόμενος τὸν ἀδελφεὸν Μασίστεω· (τοῦτο δὲ τῦτο ἔχει καὶ τὴν γυναῖκα· εὖ τε φρονέουσα βίης ἐτύγχανε) ἐνθαῦτα δὴ Ξέρξης ἐρασθεὶς τὸν ἄλλων, πρήσσει τὸν γάμον τοῦτον τῷ παιδὶ τῷ ἑωυτοῦ Δαρείῳ θυγατέρα τὴν γυναικὸς ταύτης καὶ Μασίστεω· δοκέων αὐτὴν μᾶλλον λάμψεσθαι οὕτω ταῦτα ποιήσας. ἀρμόσας δὲ, καὶ τὰ νομιζόμενα ποιήσας, ἀπήλαυνε ἐς Σοῦσα· ἐπεὶ δὲ ἐκεῖσε ἀπίκετο, καὶ ἠγάγετο ἐς ἑωυτοῦ Δαρείῳ τὴν γυναῖκα, ἔνθα δὴ τὸν Μασίστεω μὲν γυναικὸς ἐπέπαυτο· ὁ δὲ, ἀμφιψάμενος [d], ἦρα τε καὶ ἐτύγχανε τὸν Δαρείου μὲν γυναικὸς, Μασίστεω δὲ θυγατρός· ἔνοσα δὲ τῇ γυναικὶ ταύτῃ οὐδὲν Ἀρταΰντῃ. Χρόνου δὲ προϊόντος, ἀνάπυστα γίνεται τρόπῳ τοιῷδε· ἐξυφήνασα Ἄμηστρις ἡ Ξέρξεω γυνὴ φᾶρος μέγα τε καὶ ποικίλον τε θέης ἄξιον, δίδοῖ Ξέρξῃ. ὁ δὲ, ἡσθεὶς, περιβάλλεταί τε καὶ ἔρχεται πρὸς τὸν Ἀρταΰντεω. ἡσθεὶς δὲ καὶ ταύτῃ, ἐπέλαβε αὐτὸν αἰτῆσαι ὅ, τι βούλεται οἱ γενέσθαι ἀντὶ τοῦ αὐτοῦ ἔχοντος. πάντα γὰρ τεύξεσθαι αἰτήσοντα. τῇ δὲ κακῶς ἔδεε παντοίκῃ γενέσθαι, τοὺς τοῦτο εἶπε [d] Ξέρξῃ, Δώσεις μοι τὸ ἄν σε αἰτήσω; ὁ δὲ, πᾶν μᾶλλον δοκέων ἐκείνην αἰτῆσαι, ὑπισχνέετο καὶ ὤμοσε. ἡ δὲ, ὡς ὤμοσε, ἀδεὲς αἰτέει τὸ φᾶρος. Ξέρξης δὲ, παντοίως ἐχθέρη, ὡς βουλόμενος δόκησαι· κατ' ἄλλο μὲν οὐδέν, φοβεόμενος δὲ Ἄμηστριν, μὴ καὶ περὶ κατειληφυίη τὰ γινόμενα, οὕτω ἐπιμορφθῇ πρὸς αὐτῶν. ἀλλὰ πόλις

Zzz 3

a ποιησάμενος. b Hæc vox βαρβάρων non est in MS. c Etiam hæc vox τοιῶν abest ab MS. d εἶπας.

Exercitus donum apud Perſas. Tyfta convivium. Fraus Ameſtridis ad caſum uxoris Maſiſtæ.

λις τε ἐδίδου καὶ χρυσὸν ἄπλετον, καὶ στρατὸν ᾧ ἔμελλε ἀδεὶς ἄρξειν ἀλλ' ἡ ἐκείνη· (Περσικὸν δὲ κάρτα ὁ στρατὸς δῶρον) ἀλλ' ἀγάλλετο. ὁτὲ δοὶ τὸ φάρος. ἡ δ', εὐχαρὶς ἐοῦσα τῷ δώρῳ, ἐφόρεέ τε καὶ ἠγάλλετο. Καὶ ἡ Ἀμηστρὶς πυνθάνεται μὲν ἔχουσαν. μαθοῦσα δὲ τὸ πρευόμενον, τῇ μὲν γυναικὶ ταύτῃ οὐκ ἔσχε ἔγκοτον· ἡ δὲ, ἐλπίζουσα τὸν μητρόχ αὐτῆς εἶναι αἴτιον, καὶ ταῦτα ἐκείνου πρήσσοντα, τῇ Μασίστεω γυναικὶ ἐβάλλετο ὄλεθρον. Φυλάξασα δὲ τ' ἄνδρα τ' ἑωυτῆς Ξέρξεω βασιλήιον δεῖπνον παρατιθέμενον· τοῦτο δὲ τὸ δεῖπνον παραπολάζεται ἅπαξ τοῦ ἐνιαυτοῦ, ἡμέρῃ τῇ ἐγένετο βασιλεύς. ἔνομα δὲ τῷ δείπνῳ τούτῳ, Περσιστὶ μὲν, τυκτά· καλὰ δὲ τὴν Ἑλλήνων γλῶσσαν, τέλειον. τότε καὶ τὴν κεφαλὴν σμήξαντα μοῦνον βασιλεὺς, καὶ Πέρσας [a] δωρέεται. ταύτην δὴ τὴν ἡμέρην φυλάξασα ἡ Ἀμηστρὶς, χρήζει τοῦ Ξέρξεω, δοθῆναί οἱ τὴν Μασίστεω γυναῖκα. ὁ δὲ δεινόν τι ἐποιέετο, τοῦτο μὲν, ἀδελφεὴν γυναῖκα παραδοῦναι, τοῦτο δὲ, ἀναιτίην ἐοῦσαν τοῦ πρήγματος τούτου. σωθῆκε γὰρ τοῦ εἵνεκεν ἐδέετο. Τέλος μέντοι, ἐκείνης τε λιπαρεούσης, καὶ ἅτε δὴ νόμῳ ἐξεργόμενος, (ὅτι ἀπυχήσας τ' χρήζοντα, οὐ σφι δυνατὸν ἐστι βασιλήιον δεῖπνον παρακείμενον) κάρτα δὴ ἀέκων καταινέει. καὶ παραδοὺς, ποιέει ὧδε· τὴν μὲν κελεύει ποιέειν τὰ βούλεται· ὁ δὲ, μεταπεμψάμενος τ' ἀδελφεὸν, λέγει τάδε, Μασίστα, σὺ εἶς Δαρείου τε παῖς, καὶ ἐμὸς ἀδελφεός· πρὸς δὲ ἔτι τούτοισι, καὶ εἷς ἀνὴρ ἀγαθός· γυναικὶ δὲ ταύτῃ τῇ νῦν συνοικέεις, μὴ συνοίκεε· ἀλλά τοι ἀντ' αὐτῆς ἐγὼ δίδωμι θυγατέρα τὴν ἐμήν. ταύτην συνοίκεε. τὴν δὲ νῦν ἔχεις (ἐμοὶ γὰρ δοκέει ἐμοὶ) μὴ ἔχε γυναῖκα. ὁ δὲ Μασίστης ἀποθωυμάσας τὰ λεγόμενα, λέγει τάδε, Ὦ δέσποτα, τί μοι λόγον λέγεις ἄχρηστον, κελεύων μοι γυναῖκα, ἐκ τῆς μοι παῖδες νεηνίαι τε εἰσὶ τρεῖς, καὶ θυγατέρες, τήν τε καὶ σὺ μίλα τῷ παιδὶ τῷ σεωυτοῦ ἠγάγεο γυναῖκα· αὕτη τέ μοι καλὰ νόον τυγχάνει κάρτα ἐοῦσα· ταύτην με κελεύεις μεθεῖναι, θυγατέρα τὴν σεωυτοῦ λαβεῖν; ἐγὼ δὲ, βασιλεῦ, μεγάλα μὲν ποιεῦμαι, ἀξιεύμενος θυγατρὸς τῆς σῆς, ποιήσω μέν τοι τοιαῦτα δεόμενος· ἀλλὰ τῇ τε σῇ θυγατρὶ ἀνὴρ ἄλλος φανήσεται ἐμεῦ ἄμεινον ἔσεσθαι, ἐμέ τε ἔα γυναικὶ τῇ ἐμῇ συνοικέειν. ὁ μὲν δὴ τοιούτοισι ἀμείβεται. Ξέρξης δὲ θυμωθεὶς λέγει τάδε, Οὕτω δή τοι Μασίστα πέπρηκται. ἔτι γὰρ ἄν τοι δοίην θυγατέρα τὴν ἐμὴν γῆμαι, ἥτε ἐκείνῃ ἔτι [b] ὠλεωΐα χρόνον

immenſam vim auri, & copias militum, quibus nemo præter illam eſſet imperaturus. Eximium autem donum eſt apud Perſas, exercitu donari. Verum quum non poſſet perſuadere mulieri, amiculum dedit. Quo dono illa ſupra modum læta, eo geſtando geſtiebat. Ameſtris ubi mu- 109
lierem habere amiculum ſcivit, & rem geſtam, non in puellam concepit odium, ſed in illius matrem, penes quam culpam & quam hujus rei autorem eſſe credebat, exitium machinatur. Obſervato itaque tempore quo vir ſuus Xerxes regalem inſtrueret cœnam, quæ cœna ſemel quotannis eo die quo rex creatus eſt inſtruebatur: (cœnæ nomen Perſice Tycta, Græce τέλειον, id eſt, perfecta: in qua rex ſolùm caput ornatur, Perſaſque ſtrenis donat) hoc die obſervato Ameſtris à Xerxe petiit, ut ſe Maſiſtæ uxore donaret. Xerxes id indignum factu nefariumque arbitrari, uxorem germani dono dari, eamque inſontem negocii illius cujus cauſſa uxor ſua eam flagitaret. Tandem hujus precibus evictus, & in- 110
ſtituto, quo nefas eſt regia cœna propoſita orantem non exorare, invitus admodum annuit: tradenſque uxori, ac jubens facere quod liberet, germano ad ſe arceſſito, ita inquit, Maſiſta, tu Darii filius es, idemque mihi frater, præterea vir eximius: tamen iſtam mulierem, cum qua nunc domum communicas, noli habere: in cujus locum do tibi filiam meam, cum qua domum communices. Iſtam autem quam in matrimonio habes (non enim mihi videtur habenda) miſſam facias. His verbis ſtupefactus Maſiſtes, Domine, inquit, quam tu mecum orationem habes importunam: qui uxorem, ex qua liberi mihi ſunt adoleſcentes tres, & filiæ, (quarum unam tu filio tuo duxiſti uxorem) jubes me relinquere, quæ mihi eſt ex animi mei ſententia, ut filiam tuam in matrimonio ducam? Equidem, rex, etſi magni facio me dignari conjugio filiæ tuæ, tamen neutrum iſtorum faciam. tu vero, qui nequaquam neceſſe habes, noli ad hoc rei me cogere. alius non inferior me exiſtet maritus filiæ tuæ: ſine me meæ uxoris conſuetudine frui. Hæc ille quum reſpondiſſet, percitus ira Xerxes, Atqui, inquit, ita tecum, Maſiſta, agetur, ut neque jam tibi filiam meam nuptum dem, neque tu conſuetudine tuæ diu-

a Πέρσαις. b Vocula ἔτι non eſt in MS.

Maſiſtes crudelitatem in uxore exercitam ulturus, in Bactra tendens occiditur. Græci poſt victoriam Seſtum oppugnant, ab Xerxe commiſſam Artayctæ ſacrilego Proteſilai.

diutius fruaris: ut diſcas accipere oblata. Maſiſtes his auditis, exiit, hactenus loquutus, Domine, nondum me in-
111 teremiſti. Hoc interim tempore dum Xerxes cum fratre colloquitur, Ameſtris accitis ſatellitibus Xerxis, uxorem Maſiſtæ excarnificat, mammas præcidit, eaſque canibus objicit: præcidit nares, aures, labra, linguam: atque ita
112 excarnificatam remittit domum. Harum rerum quum nihil audiſſet Maſiſtes, metuens tamen aliquid ſibi eſſe mali, curſu ſe domum proripiebat. ubi vero mutilatam uxorem vidit, confeſtim inito cum liberis conſilio, abiit Bactra cum illis & aliis quibuſdam, tanquam præfecturam Bactriam ad defectionem inducturus, & plurimum mali regi facturus. Quod & contigiſſet (ut mihi videtur) ſi occupaſſet ad Bactrios & ad Sacas aſcendere. etenim præſes erat Bactriorum, à provincialibuſque diligebatur. Sed enim hæc eum perpetraturum Xerxes audiens, miſſis adverſus hominem copiis, & ipſum & liberos & copias in itinere trucidavit. De amore Xerxis & nece Maſiſtæ
113 hæc hactenus. Græci à Mycale profecti Helleſpontum verſus, primum circa Lecton ſtationem habuerunt, à ventis intercepti. Inde Abydum tenuerunt: & quum pontes, quorum præcipue cauſſa illuc ierant, credentes ſe adhuc eos intentos eſſe inventuros, reperiſſent ſolutos, deliberabant. Leutychidi & qui cum eo erant Lacedæmoniis, videbatur in Græciam redeundum: Athenienſibus autem & eorum duci Xanthippo, illic manendum, ut Cherſoneſum tentarent. Itaque illi quidem abiere: Athenienſes autem Abydo in Cherſoneſum trajicientes,
114 Seſtum obſidebant. Huc, poſtquam auditum eſt Græcos in Helleſponto adeſſe, tanquam ad omnium ejus tractus munimentum validiſſimum, convenere cum alii ex aliis circa locis, quæ incolebantur, tum ex Cardia urbe OEobazus, vir Perſa, qui arma è pontibus illuc comportaverat. Tenebant autem id oppidum indigenæ Æolenſes, junctis Perſis pariter & ma-
115 gna ſociorum frequentia. Tyrannidem illius præfecturæ obtinebat Xerxis prætor Artayctes, vir ille quidem Perſa, ſed dirus tamen & facinoroſus, qui & Xerxem Athenas tendentem circumvenit, ſubreptis Proteſilai Iphiclo geniti ex Elæunte pecuniis. Etenim eſt in Elæun-

a Ἐλαιοῦς & Ἐλαιοῦντι & Ἐλαιοῦσα.

ἄνευ σωφρονίσιος· ὡς μάθῃς τὰ διδόμενα δέκεσθαι. ὁ δ', ὡς ταῦτα ἤκουσε, εἶπας τοσόνδε, ἐχώρεε ἔξω, Δέσποτα, ἦ δή κε με ἀπώλεσας. Ἐν δὲ τούτῳ τῷ μεσαιτάτῳ χρόνῳ ἐν τῷ Ξέρξης τῷ ἀδελφεῷ διελέγετο, ἡ Ἀμηστρις μεταπεμψαμένη τοὺς δορυφόρους τοῦ Ξέρξεω, διαλυμαίνεται τὴν γυναῖκα τὴν Μασίστεω· τούς τε μαζοὺς ἀποταμοῦσα, κυσὶ ῥοφέεται· καὶ ῥῖνα, καὶ ὦτα, καὶ χείλεα, καὶ γλῶσσαν ἐκταμοῦσα, ἐς οἶκόν μιν ἀποπέμπει διαλελυμασμένην. Ὁ δὲ Μασίστης, ἐδέν κω ἀκηκοὼς τούτων, ἐλπόμενός τί οἱ κακὸν εἶναι, ἐσπίπτει δρόμῳ ἐς τὰ οἰκία· ἰδὼν δὲ διεφθαρμένην τὴν γυναῖκα, αὐτίκα μετὰ ταῦτα συμβουλευσάμενος τοῖσι παισὶ, ἐπορεύετο ἐς Βάκτρα σύν τε τοῖσι ἐωυτοῦ υἱοῖσι, καὶ δή κου τισὶ καὶ ἄλλοισι, ὡς ἀποστήσων νομὸν τὸν Βακτρίων, καὶ ποιήσων τὰ μέγιστα κακῶν βασιλῆα. τά περ ἂν ἐκ ἐγένετο, ὡς ἐμοὶ δοκέει, εἴ περ ἔφθη ἀναβὰς ἐς τοὺς Βακτρίους, καὶ τοὺς Σάκας· καὶ γὰρ ἔστι γέ μιν, καὶ ἦν ὑπαρχος τῶν Βακτρίων. ἀλλὰ γὰρ Ξέρξης πυθόμενος ταῦτα ἐκεῖνον μὲν ἐπέσχε, πέμψας ἐπ' αὐτὸν στρατιὴν, ἐν τῇ ὁδῷ κατέκτεινεν αὐτόν τε ἐκεῖνον καὶ τοὺς παῖδας αὐτοῦ, καὶ τὴν στρατιὴν τὴν ἐκείνου. κατὰ μὲν τὸν τοῦ Ξέρξεω καὶ τὸν Μασίστεω θάνατον, τοσαῦτα ἐγένετο. Οἱ δὲ ἐκ Μυκάλης ὁρμηθέντες Ἕλληνες ἐπ' Ἑλλησπόντου, πρῶτον μὲν τοῦ Λεκτοῦ ὥρμεον, ἔνθα ἀνέμων ἀπολαμφθέντες· ἐνθεῦτεν δὲ ἀπίκοντο ἐς Ἄβυδον, καὶ τὰς γεφύρας εὗρον διαλελυμένας, τὰς ἐδόκεον εὑρήσειν ἔτι ἐντεταμένας· καὶ τούτων οὕνεκα ἤκισα ἕνεκα ἐς τὸν Ἑλλήσποντον ἀπίκοντο. τοῖσι μὲν νυν ἀμφὶ Λεωτυχίδεα Πελοποννησίοισι ἔδοξε ἀποπλέειν ἐς τὴν Ἑλλάδα· Ἀθηναίοισι δὲ, καὶ Ξανθίππῳ τῷ στρατηγῷ, αὐτοῦ ὑπομένουσι, πειρᾶσθαι τῆς Χερσονήσου. οἱ μὲν δὴ ἀπέπλεον. Ἀθηναῖοι δὲ, ἐκ τῆς Ἀβύδου διαβάντες ἐς τὴν Χερσόνησον, Σηστὸν ἐπολιόρκεον. Ἐς δὲ τὴν Σηστὸν ταύτην, ὡς ἐόντος ἰσχυροτάτου τείχεος τῶν ταύτῃ, συνῆλθον, ὡς ἤκουσαν παρεῖναι τοὺς Ἕλληνας ἐς τὸν Ἑλλήσποντον, ἔκ τε τῶν ἄλλων τῶν περιοικίδων, καὶ δὴ καὶ ἐκ Καρδίης πόλιος, Οἰόβαζος, ἀνὴρ Πέρσης, ὃς τὰ ἐκ τῶν γεφυρέων ὅπλα ἐνθαῦτα ἐκόμισε. ἔχον δὲ ταύτην Αἰολέες, συνῴκεον δὲ Πέρσῃσί τε καὶ τῶν ἄλλων συμμάχων συχνὸς ὅμιλος. Ἐτυράννευε δὲ τούτου γε νομοῦ Ξέρξεω ὑπαρχος Ἀρταύκτης, ἀνὴρ μὲν Πέρσης, δεινὸς δὲ καὶ ἀτάσθαλος· ὃς καὶ βασιλέα ἐλαυνόντα ἐπ' Ἀθήνας ἐξηπάτησε, τοῦ Πρωτεσίλεω τοῦ Ἰφίκλου χρήματα ἐξ Ἐλαιοῦντος[a] ὑφελόμενος. ἐν γὰρ Ἐλαιοῦντι

Astutia ejus in Xerxe decipiendo & impietas: mors Sesto obsessum fames compulit eligere fugam, in qua occisus est cum aliis Persis. Pleistorus Apsinthiorum numen.

ὄντι τ᾽ Χερσονήσῳ ἐπὶ Πρωτεσίλεω τάφῳ τε, καὶ τεμένεϊ ᾧπερ αὐτὸν, ἔνθα ἔλεγε χρήματα πολλὰ, καὶ φιάλας χρυσέας καὶ ἀργυρέας, καὶ χαλκὸν, καὶ ἐσθῆτας, καὶ ἄλλα ἀναθήματα, τὰ Ἀρταΰκτης ἐσύλησε, βασιλέϊ δόντι. λέγων ἢ τοιάδε, Ξέρξεα διεβάλλεε, Δέ-„σποτα, ἔστι οἰκίη ἀνδρὸς Ἕλληνος ἐνθαῦ-„τα, ὃς ἐπὶ γῆν σὴν στρατεύσαμένην, δί-„κης κυρήσας, ἀπέθανε· τοῦτό μοι δὸς τὸν „οἶκον, ἵνα καί τις μάθῃ ἐπὶ γῆν τὴν σὴν „μὴ στρατεύεσθαι. ταῦτα λέγων, εὐπετέως ἔ-μελλε ἀναπείσειν Ξέρξεα δῶναι ἀνδρὸς οἶκον, ὀδὲν ὑποτοπηθέντα τῶν ἐκεῖνον ἐφρόνεε. ἐπὶ γῆν δὲ τὴν βασιλέως στρατεύεσθαι Πρωτεσίλεων ἔλεγε, νοέων τοιάδε· τὴν Ἀσίην πᾶσαν νο-μίζουσι ἑωυτῶν Πέρσαι εἶναι, καὶ ἑωυτοὺς αἰεὶ βα-σιλεύοντας. ἐπεὶ δὲ ἐδόθη τὰ χρήματα, ἐξ Ἐλαιοῦντος ἐς Σηστὸν ἐξεφόρησε, καὶ τέμενος ἔστεψε, καὶ ἐνέμετο· αὐτός τε ὅκως ἀπίκοιτο ἐς Ἐλαιοῦντα, ἐν τῷ ἀδύτῳ γυναιξὶ ἐμίσγετο. τότε δὲ ἐπολιορκέετο ὑπὸ Ἀθηναίων, ὅτε παρεσκευασμένος ἐς πολιορκίην, ὅτε προσδεχόμενος τοὺς Ἕλληνας· ἀφύκτως δέ κως αὐτῷ ἐπέπεσον. Ἐπεὶ δὲ πολιορκεομένοισί σφι φθινόπωρον ἐπεγίνετο, καὶ ἤχαλον οἱ Ἀθηναῖοι ἀπό τε τῆς ἑωυτῶν ἀποδημέοντες, καὶ ἅ δυνάμενοι ἐξελεῖν τὸ τεῖχος, ἐδέοντό τε τῶν στρατηγῶν ὅκως ἀπαγάγοιεν [b] σφέας ὀπίσω. οἱ δὲ σὺκ ἔφασαν, πρὶν ἢ ἐξέλωσι, ἢ τὸ Ἀθηναίων κοινὸν σφέας μεταπέμψηται. οὕτω δὴ ἕτερον τὰ παρεόντα. Οἱ δ᾽ ἐν τῷ τείχεϊ ἀμφὶ τὸν Ἀρταύκτεα [c] ἐς πᾶν ἤδη κακοῦ ἀπιγμένοι ἔσαν οὕτω, ὥστε τοὺς τόνους ἑψοντες τῶν κλινέων, ἐσιτέοντο. ἐπί τε δὲ οὐδὲ ταῦτα ἔτι ἔχον, οὕτω δὴ ὑπὸ νύκτα οἴχονται ἀποδράντες οἵ τε Πέρσαι, καὶ ὁ Ἀρταύκτης καὶ ὁ Οἰόβαζος, ὄπισθε τοῦ τείχεος καταβάντες, τῇ ἧν ἐρημότατον πολεμίων. ὡς δὲ ἡμέρη ἐγίνε-το, οἱ Χερσονησῖται ἀπὸ τῶν πύργων ἐσήμηναν τοῖσι Ἀθηναίοισι τὸ γεγονὸς, καὶ πὰς πύλας ἄν-οιξαν. τῶν δὲ οἱ μὲν παλεωῦς ἐδίωκον, οἱ δὲ τὴν πόλιν ἔχον. Οἰόβαζοι μέν νυν ἐκφεύγον-τα ἐς τὴν Θρηϊκίην, Θρηίκων Ἀψινθίοι λαβόν-τες, ἔθυσαν Πλειστώρῳ ἐπιχωρίῳ θεῷ, τρόπῳ τῷ σφετέρῳ· τοὺς δὲ μετ᾽ ἐκείνου, ἄλλῳ τρό-πῳ ἐφόνευσαν. οἱ δὲ ἀμφὶ τὸν Ἀρταΰκτην, ὕστεροι ὁρμηθέντες φεύγειν, ὡς κατελαμβάνοντο ὀλίγοι ἐόντες ὑπὲρ Αἰγὸς ποταμῶν [d], ἁλεξό-μενοι

unte Cherſoneſi ſepulcrum Proteſilai, & ei fanum circumjectum, ubi inerat ingens vis pecuniæ, nec non phialæ aureæ argenteæque, & æs, & veſtis, aliaque donaria, quæ Artayctes rege donante compilavit, his verbis eum circumveniens, Here, eſt hoc in loco domus viri Græci, qui cum militum copiis terram tuam adortus, meritas morte pœnas dedit: ejus mihi domum dato, ut diſcant alii non militare adverſus regionem tuam. Hæc dicendo facile erat perſuaſurus Xerxi ut largiretur ſibi domum ejus viri, de quo nihil ſuſpicabatur eorum quæ iſte ſtatueret. Enimvero dicebat Artayctes Proteſilaum in terram regis militaſſe, quod videlicet Perſæ omnem Aſiam ſuam eſſe arbitrabantur, & ejus ſemper qui potitur regno. Hic, poſtquam pecuniis ab rege donatus eſt, eas ab Elæunte Seſton exportavit, fanumque ſevit & coluit: & quoties Elæuntem pergebat, in penetrali cum mulieribus concumbebat. Tunc autem ab Athenienſibus obſidebatur, neque paratus ad obſidionem, neque expectans Græcos qui ex improviſo illum invaſerunt. Illi, poſteaquam obſidione advenerat autumnus, tum & gravari peregrinam à patria expeditionem, & quoniam caſtellum expugnare non poterant, orare duces ſuos ut ſe illinc reducerent. Duces negare ſe prius id facturos quam aut caſtellum expugnaſſent, aut ipſos reſpublica Athenienſium arceſſiviſſet: ita illi præſentem rerum ſtatum boni conſulebant. At ii qui cum Artaycte intra muros erant, in omnem adducti calamitatem, adeo ut funibus lectorum elixis veſcerentur; ubi jam ne hos quidem habebant, ita ſub noctem capeſſerunt fugam cum alii Perſæ, tum Artayctes & OEobazus, delapſi ab tergo caſtelli, quod præcipue deſtitutum ab hoſtibus erat. Poſtquam illuxit, Cherſoneſitæ è turribus rem indicavere Athenienſibus, portaſque patefecere, quorum pleriſque fugientes Perſas perſequentibus, alii urbem tenuere. OEobazum in Thraciam fuga elapſum, Thraces Apſinthii exceptum, Pleiſtoro indigenæ deo, ritu ſuo immolaverunt; ceterum ejus comites aliter interfecerunt. Artayctes autem cum ſuis inita poſterius fuga, quum pauci deprehenderentur ſupra Capræ fluenta, quum perdiu

116

117

118

a στρωτῷ. b MS. habet ἀπάγοιεν. c Hæ tres voces ἀμφὶ τ᾽ Ἀρταύκτεα non ſunt in MS. d ποταμῶ.

Artayctes captus discit ostento futuram ultionem Protesilai, quam fatue cogitans redimere occiditur cum filio, nepos Artembaris, qui sub Cyro suadebat Persis migrare ad meliorem regionem incolendam.

μενοι χρόνον ἐπὶ συχνὸν, οἱ μὲν ἀπέθανον, οἱ δὲ, ζῶντες ἐλήμφθησαν. καὶ σωδιασθέες σφέας οἱ Ἕλλωες, ἦγον ἐς Σηστόν· μετ' αὐτέων δὲ καὶ Ἀρταΰκτεω δεδεμένον, αὐτόν τε καὶ τὸν παῖδα αὐτοῦ. Καί πω τῶν Φυλακρύων λέγεται ὑπὸ Χερσονησιωτέων τειχέων ὀπλῶντι, τέρας γενέσθαι τοιόνδε· οἱ τείχεοι ἐπὶ τῷ πυρὶ κειμένοι ἐπάλλοντό τε καὶ ἐπαφίρον, ὅκως περ ἰχθύες νεάλωτοι [a]. καὶ οἱ μὲν, θωϊχυσθέντες, ἐθωύμαζον. ὁ δὲ Ἀρταΰκτης ὡς εἶδε τὸ τέρας, καλέσας τὸν ὀπλῶντα, Ξεῖνε Ἀθηναῖε, μὴ δεῖν φοβέο τὸ τέρας τοῦτο. ἐ γὰρ σοὶ πέφηνε, ἀλλ' ἐμοὶ σημαίνει ὁ ἐν Ἐλαιοῦντι Πρωτεσίλεως, ὅτι καὶ τεθνεὼς, καὶ τείχεα ἐὼν, δύναμιν παρὰ θεῶν ἔχει τὸν ἀδικέοντα πανέσθαι. νῦν ὦν ἄποινά οἱ τάδε ἐθέλω ἀπενεῖκαι· ἀντὶ μὲν χρημάτων τῶν ἔλαβον ἐκ τοῦ ἱροῦ, ἑκατὸν τάλαντα καταθεῖναι τῷ θεῷ· ἀντὶ δὲ ἐμεωυτοῦ καὶ τοῦ παιδὸς, ἀποδώσω τάλαντα δικαιότατα Ἀθηναίοισι θωϊζόμενος. ταῦτα ὑποσχόμενος, τὸν στρατηγὸν Ξάνθιππον οὐκ ἔπαθε. οἱ γὰρ Ἐλαιούσιοι [b] τῷ Πρωτεσιλάῳ τιμωρέοντες, εὐθέως μιν κατεχρήσαντο, καὶ αὐτοῦ τοῦ στρατηγοῦ ταύτῃ ὁ νόος ἔφερε. ἀπαγαγόντες δὲ αὐτὸν ἐς τὸν ἀκτὸν ἐς τὸν Ξέρξης ἔζευξε τὸν πόρον, (οἱ δὲ λέγουσι, ἐπὶ τὸν κολωνὸν τὸν ὑπὲρ Μαδύτου πόλεος) σανίδα περιπασσαλεύσαντες, ἀνεκρέμασαν· τὸν δὲ παῖδα ἐν ὀφθαλμοῖσι τοῦ Ἀρταΰκτεω κατέλευσαν. Ταῦτα δὲ ποιήσαντες ἀπέπλεον ἐς τὴν Ἑλλάδα, πολλὰ μὲν ἄλλα χρήματα ἄγοντες, καὶ δὴ καὶ τὰ ἅπαλα τῶν γεφυρέων, ὡς ἀναθησόντες ἐς ἱρά· καὶ κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο, ἄδεν ἔτι πλέον τούτων ἐγένετο. Τούτου δὲ τοῦ Ἀρταΰκτεω τοῦ ἀνακρεμασθέντος πατὴρ Ἀρτεμβάρης ἦν, ὁ Πέρσῃσι ἐξηγησάμενος λόγον, τὸν ἐκεῖνοι ὑπολαβόντες, Κύρῳ προσήνεικαν, λέγοντα τάδε, Ἐπεὶ Ζεὺς Πέρσῃσι ἡγεμονίην διδοῖ, ἀνδρῶν δὲ σοὶ Κῦρε, καπηλῶν Ἀσυρίη, Φέρε, γεῦ γὰρ ἐκτήμεθα ὀλίγην, καὶ ταύτην τοῦ ἔχειν, μεταναστάντες ἐκ ταύτης ἄλλην ἔχωμεν ἀμείνω· εἰσὶ δὲ πολλαὶ μὲν ἀσυγκείτονες, πολλαὶ δὲ καὶ ἑκατέρω· τῷ μέλλοντι πρόσχωρα ἔσεσθαι ἐόντα θωϊμαστότερα. εἰκὸς δὲ ἄρχοντας ἀνδρὸς τοιαῦτα ποιέειν. κότε γὰρ δὴ καὶ παρέξει κάλλιον, ἢ ὅτε γε ἀνθρώπων τε πολλῶν ἄρχομεν, πάσης τε τῆς Ἀσίης;

119 diu sese defensassent, partim occubuerunt, partim vivi sunt capti. Quos Græci alligatos Sestum duxerunt, interque eos Artayctem cum filio suo æque liga-
119 tum. Tunc uni eorum qui istos servabant fertur ab Chersonesitis, dum salsamenta torret, tale ostentum extitisse: salsamenta igni imposita resilueruntque palpitaveruntque quemadmodum pisces recens capti. Qua de re quum circumfusi admirarentur, Artayctes ostentum ut vidit, accito viro qui salsamenta parabat, Hospes, inquit, Atheniensis, non est quod istud metuas ostentum; quod non tua caussa effulsit, sed mihi Protesilaus qui est Elæunte, signum dat, quantopere mortuus ac sale conditus, habeat à diis potestatem, eum, à quo injuriam accepit, puniendi. Nunc igitur ei præmia redemptionis ista tribuere in animo habeo: pro pecuniis quidem quas è templo sustuli, huic deo centum talenta pendam: pro mea vero ipsius salute ac filii, ducenta talenta Atheniensibus. Hæc pollicens Xanthippum Athenienssium ducem non mitigavit, tum sua sponte animatum, tum ab Elæusiis exoratum, quo Protesilaum ulciscerentur, ut hominem interimeret. Itaque adductum hunc in litus in quo Xerxes trajectum junxerat, (ut alii ajunt, in tumulum urbi Madyto imminentem) depacto humi assere suffixerunt, filio ante patris
120 oculos lapidibus obruto. His actis Athenienses in Græciam remeaverunt, portantes tum alias pecunias, tum vero arma pontium, tanquam apud templa reposituri. Nec aliud præterea quippiam
121 gestum est per eum annum. Hujus autem Artayctæ, qui suspensus est, avus paternus fuit Artembares, qui orationem quandam habuit apud Persas, quam excipientes Persæ, ad Cyrum detulerunt in hæc verba, Quandoquidem Persis Jupiter principatum dedit, & ex viris tibi Cyre, Astyage dejecto, agedum demigrantes ex hac regione, quam exiguam habemus & asperam, obtineamus meliorem aliam. Multæ sunt nobis confines, multæ longinquæ: quarum unam incolentes, efficiemur pluribus admirabiliores. Decet autem hoc eos viros facere qui imperant. nam quando facultas nobis præstabitur melior, quam dum multorum hominum imperium habemus, & universæ Asiæ? Hac oratione audita, Cy-

a MS. habet πεπάλωι. b Ἐλεούσιοι.

Κῦρος δὲ ταῦτα ἀκούσας, καὶ ἐ θωυμάσας τὸ λόγον, ἐκέλευε τοιῆσι ταῦτα. ὅτω δὲ αὐτοῖσι παρήνεε κελεύων ὡς δεησόμενα ἀρχεσίης, ἀλλ' ἀρξομένους· φιλέει γὰρ ἐκ τῶν μαλακῶν χώρων μαλακοὺς γίνεσθαι. ἐ γὰρ τοι τῆς αὐτῆς γῆς εἶναι, καρπόν τε θωυμαστὸν φύειν, καὶ ἄνδρας ἀρίστους τὰ πολέμια. ὥστε συγγνόντες Πέρσαι εἶχον τὰ δοκέοντες, ἐωνωλέοντες τῇ γνώμῃ τὸν Κύρον. ἄρχειν τε εἵλοντο, λυπρὴν οἰκέοντες, μᾶλλον ἢ πεδιάδα ἀρούρας, ἄλλοισι δουλεύειν.

Cyrus haudquaquam admiratus, juſſit eos illud facere: ſed ita ut jubendo admoneret, ſe poſthac præpararent non ad imperandum aliis amplius, ſed aliis parendum. natura enim comparatum eſſe, ut è mollibus regionibus molles viri exiſtant, neve ex eadem terra admirandæ fruges & egregii bello viri gignantur. Hac Cyri ſententia Perſæ ſuperati, diſceſſerunt ſuam damnantes: præoptaruntque exile ſolum incolentes, imperare aliis, quam campeſtre colentes, aliis ſervire.

GERARDUS JO. VOSSIUS *libro* I *de Hiſtoricis Græcis.*

Præter vero Muſarum opus Herodoto etiam tribuitur liber de vita Homeri. Qui tamen an genuinus ſit, nondum ſatis convenit inter eruditos. Meminit ejus Stephanus in Νέον πῖχος. Ὡς Ἡρόδοτος ἐν Ὁμήρου βίῳ. Mea ſententia eſt, non eſſe antiqui illius Herodoti. Ac movet, quod in vita ea legere ſit, fuiſſe Homerum annis CLXVIII poſt bellum Trojanum: annis IↃCXXII ante expeditionem Xerxis in Græciam. At Herodotus longe aliter: ut qui in Euterpe ſua referat, Homerum, ac Heſiodum, fuiſſe ante ſe annis non amplius quadringentis: ac proinde annis totidem poſt captum Ilium.

LUCAS HOLSTENIUS *de vita & ſcriptis Porphyrii Philoſophi.*

Illi vero qui de vita & dogmatibus clarorum virorum, eorumque operibus tractarunt, longe plurimi ab antiquis recenſentur. & ſuperſunt etiam nunc præſtantes aliquot in hoc genere ſcriptores, inter quos Herodotus, edito de genere & vita Homeri libro principem locum meretur.

TANAQUILLUS FABER *in notis in D. Longinum pag.* 364, *ubi agit de verſu* Ἔστ' ἂν ὕδωρ τι ῥέῃ καὶ δένδρεα μακρὰ πεφύλῃ.

Unde? ex Homero? non ex Iliade tamen aut Odyſſea; ſed ex epitaphio Midæ. Locus integer eſt apud Herodotum in libello de vita Homeri. Sed ille, quem dico, libellus, non magis Herodoti eſt, quam Ciceronis aut T. Livii.

HPO-

ΗΡΟΔΟΤΟΥ
ΤΟΥ
ΑΛΙΚΑΡΝΑΣΣΗΟΣ
ΕΞΗΓΗΣΙΣ
ΠΕΡἸ ΤΗ̃Σ ΤΟΥ̃ ὈΜΉΡΟΥ ΓΕΝΈΣΙΟΣ ΚΑἸ ΒΙΟΤΗ̃Σ.

HERODOTI
HALICARNASSEI
DE GENERE
VITAQUE HOMERI LIBELLUS.

G. I. Lectori.

QUum operæ Marnii noſtri jam ad hunc libellum perveniſſent, poſcerentque porro exemplum, commodum in mentem venit, me olim dum Heidelbergæ vivebam apud patronum meum V. ampliſſ. Georg. Mich. Lingelsheimium, ipſo mihi hæc ocia faciente, illam περὶ Ὁμήρου ἐξήγησιν ad mſ. Palatinum comparaſſe, cum forte ea aliorum ſcriptis uno libro eſſet juncta. An quid boni tamen nec quod in faba ſe reperiſſe pueri clamitare ſolent inde eruiſſem, mehercle jam oblitus eram, ne qui inter ſcidas meas jacere excerpta illa neglexiſſem, nec inſpexiſſem amplius. Jamjam itaque daturus typothetis noſtris exemplum, quo operam ſuam continuare pergerent, viſo etiam, H. Stephanum nihil ſcripta lectionis variantis, ſicut fecerat in præcedenti novenarum ſororum choro, iſti libello adſcripſiſſe, forte quod hic eum mſ. deficeret, parui monenti animo, & vix inventa illa excerpta mſ. Palatini, perluſtrare cœpi. Quid multis? παῦρα μὲν, ἀλλὰ μάλ' ὀρθῶς. & Ἀλφέρυς χαφὰς vulgatis, niſi fallor, fere meliores. verbulo etiam interdum auctior mſ. immo toto verſu locum cap. IX egregie ſupplens, quem cui ſuboluit defectum? minutiora alia, ſed rectiora tamen. Et nulla invidia, credo, ſi nos etiam in minutis iſtis, quod verum & rectum, maximorum Criticorum exemplo, invenire labor habet, inveniſſeque juvat. Qui aliter ſentiunt, iis non ideo tamen κλαίειν λέγομεν, uti Dario Indathyrſus. Ceterum in contextu, ſicut eum H. Stephanus edidit, nihil mutavimus: ſed eadem religione, qua in prioribus libris, & hic verſari mihi fuit decretiſſimum. Iſta vero excerpta omnia præpoſitis ſiglis ἓξ in oram contextus Græci ſuis locis ſpectanda appoſuimus ſingula. Tu ideo te Bibliotheca Palatina debere ſcias, mi lector.

1 HERODOTUS Halicarnaſſeus de natalibus, ætate atque vita Homeri iſta in hiſtoriam contulit, conatus quam veriſſime referre. Quum enim illa quondam Æolum civitas Cyme conderetur, eodem cum aliæ omnis Græci generis gentes confluxerunt, tum è Magneſia & alii, & inter hos Melanopus Ithagene Crithonis filio genitus, homo fortunæ non per-

Ἡρόδοτος ὁ Ἁλικαρνασσεὺς περὶ Ὁμήρου γενέσεως καὶ ἡλικίης καὶ βιοτῆς τάδε ἱστόρηκε, ζητήσας ἐπεξελθεῖν εἰς τὸ ἀτρεκέστατον. ἐπεὶ γὰρ ἡ πάλαι Αἰολιὼτις Κύμη ἐκτίζετο, συνῆλθον ἐς ταυτὸ πανταδαπὰ ἔθνεα Ἑλληνικά, καὶ δὴ καὶ ἐκ Μαγνησίης, ἄλλοί τέ τινες, καὶ Μελάνωπος ὁ Ἰθαγένεος τοῦ Κρίθωνος, ὑὸς πλούσιος[a], ἀλ-

Aaaa 2 λὰ

a MS. Ox. πολύφορος.

λὰ βραχέα ϗ βίᾳ ἔχων. ἔτ῀ ἦ ὁ Μελάνω-π῀ ἔγημεν ἐν τῇ Κύμῃ τὴν θυγατέρα Ὠμύ-ρητ῀, καὶ αὐτῷ γίνεται ἐκ ταύτης θῆλυ τέ-κνον, ᾧ ὄνομα τίθεται Κριθηΐς. καὶ αὐτὸς μὲν ὁ Μελανωπ῀ ϲ̀ ἡ γυνὴ αὐτοῦ ἐτελεύτησαν τὸ βίον· τὴν δὲ θυγατέρα ἐπιτρέπει ἀνδρὶ ᾧ ἐχρῆτο μάλιστα, Κλεάνακτι τῷ Ἀργείῳ. Χρόνῳ δὲ ὕστε-ρόντ῀, συμβῆναι τὴν παῖδα μιγεῖσαν ἀνδρὶ λα-θραίως, ἐν γαστρὶ ἔχειν. τὸ μὲν δὴ πρῶτα ἐ-λάνθανεν. ἐπεὶ δὲ ἤσθετο ὁ Κλεάναξ, ἤχθετο τῇ συμφορῇ, καὶ καλέσαμεν῀ τὴν Κριθηΐδα χωρὶς πάντων, ἐν αἰτίῃ μεγάλῃ εἶχεν, ἐπι-λεγόμεν῀ τὴν αἰσχύλην τὴν πρὸς τοὺς πολί-τας, προβουλεύεται δὲ περὶ αὐτῆς τάδε· ἔτυχον οἱ Κυμαῖοι κτίζοντες ϗ Ἑρμέω κόλπῳ τὸ μυ-χόν· κτιζομένοισι δὲ τὴν πόλιν Σμύρναν ἔθετο τὸ ὄνομα Θησεύς, μνημεῖον ἐθέλων καταλεῖψαι τὸ ἑωυτοῦ γυναικὸς ἐπώνυμον. ἐν δὲ αὐτῇ τέ-νομα Σμύρνη. ὁ δὲ Θησεὺς ἐκ τοῦ τὴν Κύμην κτισάντων ἐν τοῖς πρώτοις Θεσσαλῶν, ἀπὸ Εὐ-μήλου ϗ Ἀδμήτου, κάρτα εὖ ἔχων ϗ βίῳ. ἐν-ταῦθα ὑπεκτίθεται ὁ Κλεάναξ τὴν Κριθηΐδα πρὸς Ἰσμηνίην τὸν Βοιώτιον τῶν ἀποίκων λελογχό-τα, ὃς ἔτυχεν αὐτῷ ἐὼν ἑταῖρ῀ πεμάλιστα. Χρόνῳ δὲ ὑστερόν῀ ἐξελθοῦσα ἡ Κριθηὶς μετ' ἄλλων γυναικῶν πρὸς ἑορτήν τινα ἐπὶ τὸν ποταμὸν τὸν καλεόμενον [b] Μέλητα, ἤδη ἐπίτοκ῀ ἐοῦσα, πίπτει τὸν Ὄμηρον, οὐ τυφλὸν, ἀλλὰ δεδορκότα· καὶ τίθεται ὄνομα τῷ παιδὶ Μελησιγενέα, ἀπὸ ϗ ποταμοῦ τὴν ἐπωνυμίαν λαβόντα. τίως μὲν οὖν ἡ Κριθηὶς ἐν πολλῷ τῷ Ἰσμηνίῃ· πρωϊόν῀ δὲ ϗ χρόνου ἐξῆλθε, καὶ ἀπὸ ἐργασίης χειρῶν ἀρ-μαμένη ἔτρεφε τὸ παιδίον ϗ ἑωυτῇ, ἄλλοτε παρ' ἄλλων ἔργα λαμβάνουσα· καὶ ἐπαίδευσε τὸν παῖδα ἀφ' ὧν ἐδυνάλο. Ἦν δέ τις ἐν Σμύρνῃ τῶτον τὸν χρόνον Φήμι῀ τὄνομα, παῖδας γράμ-μαλα ϗ τῇ ἄλλῃ μουσικῇ διδάσκων πάσαν. ἔτ῀ μισθὸν τὸν Κριθηΐδα, ὡν μονότροπ῀, ἐρωτᾷ αὐτὴν ἔρια πινα ἃ ὠνέα τῶν παίδων εἰς μισθὸς ἐλάμβανεν. ἡ δὲ παρ' αὐτῷ εἰργάζε-το, πολλῷ κοσμίῳ ϗ σωφροσύνῃ πολλῇ χρωμέ-νη, καὶ τῷ Φημίῳ κάρτα ἠρέσκελο. τέλ῀ δὲ προσλωέγκαλο αὐτῇ λόγους, πείθων ἑωυτῷ συν-οικεῖν, ἄλλά τε πολλὰ λέγων οἷς μιν ᾤετο προσοίξεσθαι, καὶ ὅπι τρεφεὶς ϗ παιδευθεὶς παρ' αὐτοῦ, ἄξι῀ λόγου ἔσται· ἐώρα γὰρ τὸν παῖδα ὄντα συνε-τὸν ϗ κάρτα εὐφυέα. ἔστ' ἀνέπεισεν αὐτὸν ποιεῖν τοῦ-

perinde amplæ, ſed arctæ & expeditæ. Hic Melanopus in iſta Cyme Omyretis filiam duxit uxorem; procreavitque inde femineam prolem, cui nomen indidit Critheidem. Et ipſe Melanopus quidem una cum uxore vita functus eſt, commiſſa interim filia Cleanactis Argivi tutelæ, quo familiariſſime uti conſueverat. Porro tempore interjecto accidit, 2
ut puella iſta è furtivo concubitu prægnans fieret: id quod primo ſuppreſſum quum Cleanax reſciviſſet, vehementer rei indignitate commotus, Critheidem ſeorſum ad ſe arceſſitam acerbe objurgavit, commemorans quæ futura eſſet apud populares infamia. Poſtremo hujuſmodi quippiam de illa excogitat. Cymæi tum in Hermei ſinus receſſu ædificabant. Civitati autem quæ condebatur, nomen impoſuit Smyrnam Theſeus, ab uxoris nomine, cujus memoriam relinquere volebat. Hic Theſeus ex primariis Theſſalorum fuit, qui Cymen condiderant, ab Eumelo Admeti filio oriundus, vitæ facultatibus apprime inſtructus. Clam exportatam huc Critheidem Cleanax Iſmeniæ Bœotio commiſit, ex iis qui coloniam illuc duxerant, & in primis ſibi amico. Progreſſu 3
deinde temporis, Critheis cum aliis mulieribus ad feſtum quoddam egreſſa, juxta fluvium Meletem, quum partui jam vicina eſſet, Homerum peperit, non cæcum, ſed videntem; nominavitque eum Meleſigenem à fluvio. Quum autem apud Iſmeniam Critheis antea diverſata eſſet, ab eo digreſſa, manuaria induſtria ſe filiumque alebat, aliunde alia ſuſcipiens opera; unde filium quoque quantum potuit, inſtituit. Erat autem 4
eo tempore Smyrnæ quidam nomine Phemius, qui juventuti litteras muſicenque aliam univerſam tradebat: hic quum eſſet ſolitarius, Critheidem conduxit, quæ lanas quaſdam pararet, quas à diſcipulis in mercedem acceperat. Illa vero in domo ejus operabatur multa elegantia multaque frugalitate utens, ut Phemio impenſe placeret: adeo ut tandem eam verbis ad conjugium ſolicitaret, referens cum alia multa quibus ei fidem facere putabat, tum præterea de filio quem foret adoptaturus, qui liberaliter ab ipſo altus inſtitutuſque vir egregius futurus eſſet. Siquidem hunc cernebat jam miram quandam & ingenii & indolis ſpem de

a Pal. ἐν τῷ. b Sic Ox. vulgo τὸν ποτὸν καλέμενον.

de se polliceri: donec persuasit illi in
5 hoc consentire. Melesigenes cum naturæ bonitate præstans, tum cura accedente institutioneque, continuo omnes adolescentes multum anteceſſit: atque temporis progressu vir factus, nihilo erat ipso Phemio in doctrina inferior. Et quum Phemius vita functus universa ei legasset, non multo post Critheis quoque fato concedit. Melesigenes itaque ludo præfectus, suique jam juris effectus, magnopere ab hominibus conspiciebatur, & in admiratione erat non apud suos modo, verum apud peregrinos etiam, qui illuc conveniebant. Erat enim Smyrna emporium celebre, unde frumenta è vicinis agris abunde convecta exportabantur. Peregrini igitur quum ab opere cessarent, Melesigeni libenter vacabant
6 considentes. Commodum inter hos Mentes fuit nauclerus, qui è finibus Leucadis nave sua huc navigaverat propter frumenta, vir, quantum illa ferebant tempora, & eruditus, & multarum rerum notitia excellens. Hic Melesigeni persuasit, ut relicto ludo secum navigaret, accepturus & mercedem & omnia necessaria; & quod dum juvenis esset, civitates regionesque spectare operæpretium illi fore duceret. Et per talia potissimum eum arbitror pellectum. Forsan enim quoque posi jam animum admovere cogitabat. Proinde dissoluto ludo cum Mente navigavit: & quocunque locorum appellebat, studiose universa perrogabat, quæ forent peculiaria & inspiciens rescisccbat; apparet etiam commentarios eum de sin-
7 gulis scripsisse. Porro quum ex Etruria & Hispania delati in Ithacam deveherentur, contigit Melesigenem oculis jam ante ægrum, extreme laborare: ita ut Mentes, in Leucadem trajecturus, eum medicinæ causa apud Mentorem Alcimi filium Ithacensem reliquerit, hominem sibi vehementer amicum; multis precibus adigens eundem quo Melesigenis curam haberet tantisper dum è Leucade revertens ipsum reciperet. Mentor vero ægrotantem Melesigenem sedulo curavit, vir nimirum facultatibus pollens: quique ob egregiam æquitatem hospitalitatemque ex Ithacensibus maxime prædicaretur. Atque hîc accidit, ut de Ulysse multa Melesigenes percontando cognosceret. Narrantque ipsi Ithacenses, tum visum eum amisisse ibidem: atqui ego affirmare non dubitem, tum eundem convaluisse, at postea apud Colophonem prorsus cæcum factum fuisse.

ταῦτα. ὁ πᾶς ἦ λῷ τι φύσιν ἔχων ἀγαθὴν, ὑπομελὴς τε καὶ παιδείσιν προσγινομένης, αὐτίκα πολλὸν τῶν πάντων ὑπερεῖχε. χρόνῳ ἦ ὑπηλωμένῳ αἰδρέμει, ἐόδει δ' Φημίῳ ὑποδιέφερεν ἦν ἐν τῇ διδασκαλίᾳ. καὶ ἔτως ὁ Φημίος ἐπλεύτησε τὸν βίον, καταλιπὼν πάντα τῷ παιδί. ὑ πολλῷ ἦ ὕστερον καὶ Κρήθηις ἐπλεύτησεν. ὁ ἦ Μελησιγενὴς ὑπὶ τῇ διδασκαλίᾳ καθειςήκει. καθ' ἑωὐτὸν ἦ ἠγάμενος, μᾶλλον ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων ἐωρᾶτο· καὶ αὐτὸ θωύμασι καθειςήκεσαν οἵ τε ἐγχώριοι καὶ τῶν ξένων οἱ ἐσαπικνεόμενοι. ἐμπόριον γὰρ ἦν ἡ Σμύρνη, καὶ σῖτος ἐξήγετο πολὺς αὐτόθι ἐκ τῆς ὑπικειμένης χώρας δαψιλέως κάρτα ἐσαγόμενος ἐς αὐτήν. οἱ οὖν ξένοι, ὁκότε παύσαιντο τῶν ἔργων, ἀπεχόλαζον πρὸς τῷ Μελησιγενεῖ ἐγκαθίζοντες. Ἦν ἦ ἐν αὐτοῖς τότε καὶ Μέντης ναύκληρος ἐκ τῶν πρὸς Λευκάδα τόπων καταπεπλευκὼς ὑπὶ σῖτον, ἔχων ναυῖ, πεπαιδευμένος τε ἀνὴρ ὡς ἐν ἐκείνῳ τῷ χρόνῳ καὶ πολυίςωρ· ὃς μιν ἔπεισε τὸ Μελησιγενῆ μετ' ἑωὐτοῦ πλεῖν καταλύσαντα τὴν διδασκαλίαν, μισθόν τε λαμβάνοντα, καὶ τὰ δέοντα πάντα, καὶ ὅπη χώρας ἢ πόλιος θεήσασθαι ἄξιον εἴη αὐτῷ ἕως νέος ἐστί. καί μιν ὀίομαι μάλιστα τούτοισι προσαχθῆναι· ἴσως γὰρ καὶ τῇ ποιήσι τότε ἐπενόει ὑπηρετήσεσθαι. καταλύσας ἦ τὴν διδασκαλίαν, ἀνῆπτε μετὰ τοῦ Μέντεω. καὶ ὅπου ἑκάστοτε ἀφίκοιτο, πάντα πυθόμενος διεωρᾶτο, καὶ ἱστορέων ἐπυνθάνετο. εἰκὸς δέ μιν ἦν καὶ μνημόσυνα πάντων γράφεσθαι. Ἀναχθέντες ἦ ἐκ Τυρσηνίας καὶ τὴν Ἰθάκην, ἀπικνέονται εἰς Ἰθάκην· καὶ τῷ Μελησιγενεῖ συνέβη, νοσήσαντι τὰς ὀφθαλμὰς, κάρτα δεινῶς ἔχειν, καὶ αὐτὸν θεραπείης εἵνεκα, πλεῖν μέλλοντα εἰς τὴν Λευκάδα, καταλιπεῖν ὁ Μέντης πρὸς ἀνδρὶ φίλῳ ἑωὐτοῦ ἐς τὰ μάλιστα Μέντορι τῷ Ἀλκίμου Ἰθακησίῳ, πολλὰ δεηθεὶς ἐπιμελέως [b] ἔχειν· ἐπαναπλώσας ἦ, ἀναλήψεσθαι αὐτόν. ὁ ἦ Μέντωρ ἐνόσησε [c] αὐτὸν ἐκτενέως. καὶ γὰρ τῷ βίῳ ἀρκεόντως εἶχε, καὶ ἤκουεν εὖ ἐς δικαιοσύνην τε καὶ φιλοξενίην μακρῷ μάλιστα τῶν ἐν Ἰθάκῃ ἀνδρῶν. ἐνταῦθα συνέβη τῷ Μελησιγενεῖ πρὸς Ὀδυσσέως ἐξισορῆσαι πυθέσθαι [d]. εἰ μὲν δὴ Ἰθακήσιοι λέγουσι τότε μιν παρ' ἑωὐτοῖς τυφλωθῆναι· ὡς ἦ ἐγὼ φημι, τότε μὲν ὑγιῆ γενέσθαι, ὕστερον ἦ ἐν Κολοφῶνι τυφλωθῆναι.

a Pal. ὅτι τε χώρης. b Pal. ἐπιμελείν. c Pal. ἐνοσήλευεν. d Pal. ἐξισορῆσαι ἐς πυθέσθαι & Ox.

σωμολογῦσι δέ μοι καὶ Κολοφώνιοι τῦτοις. Ὁ δὲ Μέντης, ἀναπλέων ἐκ τῆ Λυκάδο περιέσχεν εἰς τὸν Ἰθάκην, καὶ ἀνέλαβε τὸν Μελησιγένεα· χρόνον τε ὀπὶ συχνὸν συμπεριέπλη αὐτῷ. ἀπικομένῳ δὲ ἐς Κολοφῶνα σωέβη πάλιν νοσησαντα τὰς ὀφθαλμὰς, μὴ δυνάσθαι διαφυγεῖν τὸν νόσον, ἀλλὰ τυφλωθῆναι ἐνταῦθα. ἐκ δὲ τῆ Κολοφῶνο τυφλὸς ἐὼν ἀπικνέεται εἰς τὸν Σμυρναν, καὶ ἅτως ἐπεχείρει τῇ ποιήσι. Χρόνῳ δὲ περιόντο ἐν τῇ Σμύρνῃ ἄπορο ἐὼν βίῳ, διενοήθη ἀπικέσθαι ἐς Κύμην· πορευόμενο δὲ διὰ τῦ Ἕρμυ πεδίυ, ἀπικνέεται ἐς Νέον τεῖχο, ὑπερκεῖται Κυμαίων. ᾠκίσθη δὲ τῦτο τὸ χωρίον ὕστερον Κύμης ἔτεσιν ὀκτώ. ἐνταῦθα λέγεται αὐτὸν ὑπιστάντα ὑπὸ σκυτεῖόν τι, εἰπεῖν πρῶτα τὰ ἔπεα τάδε,

Αἰδεῖσθε ξενίων κεχρημένον ἠδὲ δόμοιο,
Οἳ πάλιν αἰπεινὴν Κύμην Ἠιόπιδα κούρην
Ναίετε, Σαρδιάνης πόδα νείατον ὑψικόμοιο·
Ἀμβρόσιον πίνοντες ὕδωρ ἀπὸ καμαιῖο
Ἕρμυ δινήεντο, ὃν ἀθανάτο τέκετο Ζεύς.

ἡ δὲ Σαρδιάνη, ὄρο ἐστὶν ὑπερκείμενον τῦ τε Ἕρμυ πεδίυ καὶ τῦ Νέυ τειχυς. τῷ δὲ σκυτεῖ ὄνομα ἦν Τύχι· ἀκούσαντι δὲ τῦ ἐπέων ἔδοξεν αὐτῷ δέξασθαι τὸν ἄνθρωπον. ἠλέησε γὰρ ἀλγοντα τυφλὸν, καὶ μεθέξειν [a] ἔφη τῶν παρεόντων. ὁ δὲ ἐσηλθε. κατημένο δὲ ἐν τῷ σκυτειῳ, παρεόντων καὶ ἄλλων, τήν τε ποίησιν αὐτοῖς ἐπεδείκνυτο, Ἀμφιάρεώ τε τὴν ἐξελασίαν τὴν ἐς Θήβας, καὶ τὰς ὕμνυς τὰς ἐς θεὰς πεποιημένυς αὐτῷ· καὶ τῶν λεγομένων ὑπὸ τῶν παρεόντων ἐς τὸ μέσον γνώμας ἀποφαινόμενο, θωύματο ἄξιο ἐφαίνετο εἶναι τοῖς ἀκούσι. Τέως μὲν οὖν κατεῖχεν ὁ Μελησιγένης τὸν Νέον τεῖχο, ἀπὸ τῆς ποιήσιός γε τὸν βίον τὴν μηχανὴν ἔχων. ἐδείκνυον δὲ οἱ Νεοτειχῆται μέχρις ἐπ' ἐμοῦ τὸν χῶρον ἐν ᾧ κατίζων τῶν ἐπέων τὴν ἀπόδειξιν ἐποιέετο. καὶ κάρτα ἐσέβοντο τὸν τόπον· ἐν ᾧ καὶ αἰγειρο ἐπέφυκει, ἣν ἐκεῖνοι ἔφασαν, ἀφ' ἧ ὁ Μελησιγένης ἦλθεν, αὐτοῖς πεφυκέναι. Χρόνῳ δὲ περιόντι, ἀπόρως κείμενος, καὶ μόλις τὴν τροφὴν ἔχων, ἐπενοήθη εἰς τὴν Κύμην ἀπικέσθαι, ὅτι βέλτιον πρήξει. μέλλων δὲ πορεύεσθαι, τάδε τὰ ἔπεα λέγει,

Αἶψα πόδες με φέροιεν ἐς αἰδοίων πάλιν ἀνδρῶν·
Τῶν γὰρ ἐν θυμὸς περόφρων ἐν μῆτις ἀρίστη.

ἀπὸ

id quod ipsi quoque Colophonii mecum fatentur. At vero Mentes è Leucade Ithacam reversus, Melesigenem recepit, cum quo inde diu huc illuc circumnavigavit; donec Colophonem appellenti eveniret, ut vetere oculorum morbo tentatus, nequiverit eum effugere, sed visu privatus fuerit. E Colophone autem jam cæcus Smyrnam remeans, ad poesin se convertit. Tempore deinde interjecto, quum Smyrnæ victu necessariisque destitueretur, constituit Cymen proficisci: commodumque transjens Hermi pratum, ad eum locum pervenit qui appellatur Novus murus, Cymæorum coloniam. qui locus post Cymen conditus fuit annis octo. Hîc memoratur Melesigenes apud coriarii officinam consistens, hæc prima carmina pronunciavisse,

Hospitium prabete viro profugoque vagoque
Qui sublimem urbem Cymen, Eriopida prolem,
Radicem incolitis Sardenes alticomantis,
Divini potatis aquam qui fluminis Hermi,
Vorticibus torti, pater est cui Juppiter ipse.

Sardena autem mons est imminens Hermo fluvio Novoque muro. At coriario illi nomen erat Tychio, cui continuo auditis versibus visum est hominem recipiendum. miseratus enim est miserum & oculis mulctatum: jussitque præsentibus secum frui. Ille fuit ingressus, & considens in sutrina, præsentibus etjam aliis, tum poesin suam ostendit, & Amphiarai in Thebas expeditionem, & hymnos quos in deos scripserat. Et quum de illis, quæ edebantur ab præsentibus in medium, judicaret, ac sensus suos proferret, in admiratione habitus est ab auscultantibus. Atque hactenus apud Novum murum agens è poesi victus subsidia habebat: ostenduntque ad mea usque tempora Neoteichenses locum, ubi sedens carmina sua exhibuerit, eumque in magna habent veneratione, ubi etiam populus arbor crevit, quam ab Melesigenæ adventu in eo dixerunt natam esse. Porro egestate postea adactus, quum vix alimenta haberet, statuit Cymen ad feliciorem successum reverti. Ituruque hæc pronunciat carmina,

Vos me hominum rapide planta portetis in urbem,
Quorum animus promptus, pollent qui mente sagaci.

8 9 10 11

E

a Pal. αἰδοίοις τυφλὸν ἐν ἐπίλυσιν ἐσιέναι τε αὐτὸν εἰς τὸ ἐργαστήριον ἐν μεθέξ.

E Novo igitur muro proficiſcens venit Cymam, per Lariſſam itinere facto, utpote facillimo: &, ut Cymæi narrant, flagitantibus ejus ſoceris, epigramma hoc ſcripſit Midæ Phrygiæ regi Gordii filio, id quod etiam nunc in cippo monumenti Gordii inſcriptum extat,

Ænea ſum virgo, Mida qua incumbo ſepulcro:
Dum fluit unda levis, ſublimis naſcitur arbor,
Dum ſol exoriens & ſplendida luna relucet,
Dum fluvii labuntur, inundant litora fluctus,
Hic conſtanter ago, lacrymaſque in marmore tinctis
Fixa, Midam moneo tumulatum hic, chare viator.

12 Cymæ igitur in ſenum conventiculis carmina quæ fecerat oſtentabat, colloquiique ſuavitate auſcultantes oblectans, etiam in ſui admirationem pertrahebat. Intelligens igitur Cymæos poëſin ſuam grate recipere, & in conſuetudinem audientes ducens poſtremo hujuſmodi condicionem proponit, dicens ſi publice eum alere vellent, ſe civitatem illorum celeberrimam redditurum. Qui præſentes hæc audiebant, probabant; addentes ſe quoque adiuturos, ſi petitionem ſuam ad ſenatum referret, quod hortabantur eum facere. Meleſigenes his verbis erectus, collecto ſenatu in curiam proceſſit: rogatoque eo cujus id muneris erat, ut in ſenatum duceretur, ille nihil recuſans, ubi opportunum erat, hominem deduxit. Hic conſiſtens Meleſigenes, eadem verba de alimentis habuit in ſenatu quæ paulo ante in conventiculis propoſuerat. Ubi dixiſſet, egreſſus ſedebat. Dum autem ſenatores agi-
13 tarent quidnam par eſſet homini reſpondere, viſumque eſſet cum ei qui deduxerat, tum aliis ſenatoribus quotquot in conventiculis eum audierant, petitionem admittendam: unus tantum è ſenatoribus refertur Meleſigenis poſtulatis calculo ſuo repugnaſſe, interque alia multa, hæc quoque commemoraſſe: ſi femel *ὁμήρους*, hoc eſt, cæcos, alendos ſuſciperent, futurum eſſe, ut turbam & multam & inutilem haberent. Atque hinc primum Homeri nomen Meleſigenis indicium eſt, ab iſto caſu. nam Cymæi cæcos ὁμήρους appellant. Jamque inde,

ὅπου ἦ ξ Νέᾳ τείχει περιόμενον, ἀπικνεῖται εἰς τὴν Κύμην, ἀφ' Λαρίσσης τὴν πορείαν ποιησάμενον· ἦν γὰρ ἔτως αὐτῷ εὐπρωίπελον. καὶ, ὡς Κυμαῖοι λέγουσι, τῷ Φρυγίης βασιλεῖ Μίδῃ τῷ Γορδίεω, δεηθέντων πενθερῶν αὐτοῦ, ποιεῖ καὶ ἐπίγραμμα τόδε[a], τὲ ἔτι καὶ νεῦ ἐπὶ τῇ τύλῃ ξ μνήματος ξ Γορδίεω ἐπιγέγραπται,

Χαλκῆ παρθένος εἰμὶ, Μίδᾳ σ' ἐπὶ σήματι κεῖμαι·
Ἔστ' ἂν ὕδωρ τε ῥέῃ, καὶ δένδρεα μακρὰ πεθηλῇ,
Ἠέλιός τ' ἀνιὼν λάμποι, λαμπράτε σελήνη,
Καὶ ποταμοὶ ῥέοσιν, ἀναβλύζῃ τε θάλασσα,
Αὐτῆ τῇδε μένουσα πολυκλαύτῳ ἐπὶ τύμβῳ[b]
Ἀγγελέω παριοῦσι, Μίδης ὅτι τῇδε τέθαπται.

Καπίζων δὲ ἐν τοῖς λέγουσι τὰ γερόντων ἐν τῇ Κύμῃ ὁ Μελησιγένης τὰ ἔπεα τὰ πεποιημένα αὐτῷ ἐπιδείκνυσι, καὶ ἐν τοῖς λόγοις ἔπεμπε τοὺς ἀκούοντας· καὶ αὐτὸς θωύμασε καθεισήκεσαν. γνοὺς δὲ ὅτι ἐπιδέκονται αὐτὸ τὴν ποίησιν οἱ Κυμαῖοι, καὶ εἰς πυνθάνεσθαι ἔλκων τοὺς ἀκούοντας, λόγους τοιούσδε προσεπλάσσατο, λέγων ὡς εἰ θέλοιεν αὐτὸν δημοσίῃ τρέφειν, ἐπικλεέστερον αὐτῶν τὴν πόλιν ποιήσει. τοῖς δὲ ἀκούσασι, βουλομένοις τε ἦν ταῦτα, καὶ αὐτοὶ παρήνεον ἐλθόντα ἐπὶ τὴν βουλὴν δεηθῆναι τῆς βουλευτέων· καὶ αὐτοὶ ἔφασαν συμπρίξειν. ὁ δὲ ἐπείθετο αὐτοῖς, καὶ βουλῆς συλλεγομένης ἐλθὼν ἐπὶ τὸ βουλεῖον, ἐδεῖτο τῆς ἐπὶ τῇ τιμῇ ταύτῃ καθεσῶτος, ἀπαγαγεῖν αὐτὸν[c] ἐπὶ τὴν βουλήν. ὁ δὲ ὑποδεξάμενός τε, καὶ, ἐπεὶ κυρὸς ἦν, ἀπήγαγε. καταστὰς δὲ ὁ Μελησιγένης ἔλεξε περὶ τῆς τροφῆς τὸν λόγον ὃν καὶ ἐν τοῖς λέγουσι ἔλεγεν. ὡς δὲ εἶπεν, ἐξελθὼν ἐκάθητο. οἱ δὲ βουλευόμενοι ὅ, τι χρεὼν εἴη ἀποκρίνασθαι αὐτῷ. προθυμουμένης δὲ τῆς ἀπαγαγούσης αὐτὸν, καὶ ἄλλων ὅσοι τῆς βουλευτέων ἐν τοῖς λέγουσι ἐπήνεον ἐγένοντο, τῆς βουλευτέων ἕνα λέγειν ἐκκαλεσαμένην τῇ χρήσει αὐτῆς, ἀλλά τε πολλὰ λέγουσαν, καὶ ὡς εἰ τοὺς ὁμήρους δόξει τρέφειν αὐτοῖς, ὄμμον πολλόν τε καὶ ἀχρεῖον ἕξουσιν. ἐντεῦθεν δὲ ἡ τοῦνομα Ὅμηρος ἐπικρατῆσαι τῷ Μελησιγένει ἀπὸ τῆς συμφορᾶς· οἱ γὰρ Κυμαῖοι τοὺς τυφλοὺς ὁμήρους λέγουσιν·

ὥστε

a Pal. ποιεῖ τὸ ἐπίγραμμα τόδε. b Pal. πολυκλαύτῳ ἐπὶ τύμβῳ. c Pal. αὐτόν.

ὥστε πρότερον ὀνομαζομένῳ αὐτῷ Μελησιγένεϊ, τότε γενέσθαι τὄνομα Ὅμηρον· καὶ οἱ ξένοι διέλεγκαν, ὅτε μνήμιον αὐτῷ ἐποιοῦντο. ἐτελεύτα δὲ ὧν ὁ λόγος τῷ ἄρχοντι μὴ τρέφειν τε Ὅμηρον, ἔδοξε δέ πως καὶ τῇ [a] ἄλλῃ βουλῇ. ἐπελθὼν οὖν ὁ ἐπιστάτης καὶ παρεζόμενος αὐτῷ διηγήσατο τὰς ἐναντιωθείσας λόγους τῇ χρήσει αὐτοῦ, καὶ τὰ δόξαντα τῇ βουλῇ. Ὁ δ' οὖν, ὡς ἤκουσεν, ἐσυμφόρησέ τε καὶ λέγει τὰ ἔπεα τάδε,

Οἵη μ' ἄισα δῶκε πατὴρ Ζεὺς κύρμα γενέσθαι,
Νήπιον αἰδοίης ἀπὸ γάστορος μητέρος ἀτάλλων,
Ἣν ποτ' ἐπέργωσαν βουλῇ Διὸς αἰγιόχοιο
Λαοὶ Φρικώνης, μάργοι ἐπὶ ἵπποισιν ἐπιστάμενοι·
Οἳ τοὶ πρότεροι μαλεροῖο πυρὸς κείροντες Ἄρηα
Αἰολίδα Σμύρνην ἀλιγείτονα ποτινίασκον·
Ἣν τε δι' ἀγλαὸν εἴσιν ὕδωρ ἱεροῖο Μέλητος,
Ἔνθεν ἀποτρύνουσαι κέρας Διὸς, ἀγλαὰ τέκνα,
Ἡρέλετ' ἐκλήϊσαι δῖαν χθόνα ἐς πόλιν ἀνδρῶν.
Οἱ δ' ἀπανηνάσθην ἱερὴν ὄπα, φημὶ δαίδων.
Ἀφραδίῃσι τῶν μέν τε παθὼν τις φέρτατα αὖθις,
Ὅς σφιν ὀνειδείησιν ἐμὸν διεμήσατο πότμον.
Κῆρα δ' ἐγὼ τλὰς μοι θεὸς ὤπασε γενομένῳ περ,
Τλήσομαι ἀκρήαντον φέρων τετληότι θυμῷ.
Οὐδέ τι μοι φίλα γῆρα μένειν ἱερῆς ἐν ἀγυιῆς
Κύμης ὁρμαίνουσι, μέγας δέ με θυμὸς ἐπείγει
Δῆμον ἐς ἀλλοδαπὸν ἰέναι ὀλίγον περ ἐόντα.

Μετὰ τοῦτο ἀπαλλάσσεται ἐκ τῆς Κύμης ἐς Φωκαίαν, Κυμαίοις ἐπαρησάμενος μηδένα ποιητὴν δόκιμον ἐν τῇ χώρῃ γενέσθαι ὅστις Κυμαίους ἐπαγλαϊεῖ. ἀπικόμενος δὲ ἐς Φωκαίαν, τῷ αὐτῷ τρόπῳ ἐδιότεύσατο, ἔπεα ἐπιδεικνύμενος ἐν τοῖς λέσχαις κατίζων. ἐν δὲ τῇ Φωκαιῇ τοῦτον τὸν χρόνον Θεσπεσίδης τις ἐδίδασκε γράμματα διδάσκων τοὺς παῖδας, ἀνὴρ δὲ κρήγυος· καταμούσας δὲ ὁ Ὅμηρος τὴν ποίησιν, λόγους ποιήσασθαι αὐτῷ προσήνεγκε, φὰς ἕτοιμος εἶναι θεραπεύειν καὶ τρέφειν αὐτὸν ἀναλαβών, εἰ ἐθέλοι ἄγε πεποιημένα εἴη αὐτῷ τῶν ἐπέων ἀναγράψασθαι, καὶ ἄλλα

a Sic MS. Ox. vulgo δι πως τῇ.

de, qui prius Melesigenes, nomen obtinuit Homerus. Et extraneos discre- 14
pare contigit, quum mentionem ejus facerent. Itaque terminata est deliberatio ab magistratu, non alere Homerum, placuitque id fere cætero senatui. Accedens autem præfectus & adsidens ipsi enarravit contrarias petitioni ejus sententias & consulta senatus: utque audiit, his versibus calamitatem suam deplorabat,

Hei mihi quam fatum dat Juppiter almus iniquum.
Infanti mihi lac venerandæ ex ubere matris
Præbuit, Æolica Smyrna, quam Martia quondam
Gens Phriconitis, certamine fortis equestri,
Condidit ad pelagus, præterlabente Melete.
Docta Jovis proles mecum hinc digressa volebat
Carminibus celebrare urbem, quam nomine dicunt
Cymam, quosque viros intra sua mœnia claudit.
Illi audire sacra spreverunt carmina vocis.
Sed quicunque mihi cladem exitiumque paravit,
Non impune feret læva quod mente volutat.
At mihi quam dederint nascenti numina sortem,
Ægro animo quamvis, certum est perferre patique.
Sed jam per sacra vestigia ponere Cymæ
Compita non suadet mihi mens, potiusque remota
Inque peregrina sedem mihi quærere terra.

Cyma deinde abiens Phocæam contendit, imprecans interim Cymæis, nequis unquam insignis poeta in illa regione existeret qui Cymæos celebraret. Phocææ autem eodem modo victum paravit, in conventiculis passim carmina sua ostentans & considens. Erat autem eo tempore in illa Thestorides quidam, qui pueros litteras docebat, homo fidei parum probatæ. Hic considerata Homeri poësi, hujusmodi verbis eum compellavit, paratum se inquiens & ministrare ei, & victum suppeditare, si carmina quæ meditatus esset, describere 15

bere paterentur, & alia ſubinde faciens,
16 ad ſe deferret. Homerus, jam miniſterii alicujus atque adeo neceſſariorum indigens, recipiendam hanc condicionem putavit: commoratuſque apud Theſtoridem, minorem illam facit Iliadem, cujus initium eſt,

Trojam & Dardaniam canto, quæ mater equarum;
Quæ Danais Mavorte ſatis mala plurima, vexit.

Phocaidem quoque quam vocant, Phocæenſes apud ſe conditam ab Homero ajunt. Iam vero Theſtorides, ubi Phocaidem atque alia omnia ab Homero communicata deſcripſiſſet, conſtituit è Phocæa diſcedere, Homerique poëſin pro ſua venditare. Unde factum, ut quum Homeri non perinde curam haberet, ille ad Theſtoridem hujuſmodi ſit uſus diſticho,

Theſtoride, ex multis, mortalibus abdita quæ ſunt,
Mens habet in primis cæcos humana receſſus.

Theſtorides igitur ex Phocæa Chium conceſſit: ubi erecto ludo, carmina illa pro ſuis evulgans, egregiam ſimul laudem ſibi paravit & fructum. Porro Homerus iterum priſtino more vivere pergebat apud Phocæenſes, è poëſi victum
17 habens. Tempore deinde non multo, viri aliquot è Chio eorum periti Phocæam veniunt; & audientes Homeri carmina quæ antea ſæpius in Chio à Theſtoride audierant, indicabant in Chio hæc ipſa à quodam ludimagiſtro pro ſuis cum magno fructu oſtentari. Homerus intelligens continuo Theſtoridem eſſe, toto ſtudio properabat in Chium tranſmittere. Et quum portum adiiſſet, neque offendiſſet navem quæ illuc trajiceret, eſſent autem qui ob ligna in Erythræam ſolvere pararent, belle convenire videbatur, ſi per Erythræam iter faceret. Accedens igitur nautas, oravit ut comitem ſe navigationis reciperent, multis blandiſque uſus verbis, quibus quod deſideraret perſuaderet. Nautæ admittentes hominis preces, juſſerunt navem eum conſcendere. Quo impetrato Homerus confidens in navi, his verſibus nautis bene precatur,

Audi qui pelagus validо Neptune tridenti
Imperioque regis, ſpatioſaque culta Heliconis: *Da*

ἄλλα ποιᾶν, ὡς ἐωὐτὸν ἀναφέρειν ἀεί. τῷ δὴ Ὁμήρῳ ἀκόσαντι, ἔδοξε ποιητὴν εἶναι ταῦτα· ἐνδεὴς γὰρ ἦν [a] τ ἀναγκαίων & θεραπείης. διατρίβων δὲ ἐνθάδε τῷ Θεστορίδῃ, ποιεῖ Ἰλιάδα τὴν ἐλάσσω, ἧς ἡ ἀρχή,

Ἴλιον ἀείδω & Δαρδανίην εὐπωλον,
Ἧς πέρι πολλὰ πάθον [b] Δαναοὶ, θεράποντες Ἄρηος·

καὶ τὴν καλουμένην Φωκαΐδα, ἣν φασιν οἱ Φωκαεῖς Ὅμηρον παρ' αὐτοῖσι ποιῆσαι. ἐπεὶ δὲ τήν τε Φωκαΐδα & τἄλλα πάντα ἐνθάδε ἔχ Ὁμήρου ὁ Θεστορίδης ἐγράψατο, διενοήθη ἐκ τῆς Φωκαΐνης ἀπαλλάσσεσθαι, τὴν ποίησιν θέλων ἔχ Ὁμήρου ἐξιδιώσασθαι· καὶ δὴ ἔτι ὁμοίως ἐν ἀμελείᾳ εἶχε τὸν Ὅμηρον. ὁ δὲ λέγει αὐτῷ τὰ ἔπεα τάδε,

Θεστορίδη, θνητοῖσιν ἀνωΐστων πολέων περ,
Οὐδὲν ἀφραστότερον πέλεται νόος ἀνθρώποισιν.

ὁ μὲν δὴ Θεστορίδης ἐκ τῆς Φωκαΐνης ἀπηλλάγη ἐς τὴν Χίον, καὶ τὴν διδασκαλίην [c] κατεσκεύασατο· καὶ τὰ ἔπεα ἀποδεικνύμενος ὡς ἐωὐτοῦ ἐόντα, ἐπαινόν τε πολλὸν εἶχε & ὠφελεῖτο· ὁ δὲ Ὅμηρος πάλιν τὸν αὐτὸν τρόπον διητᾶτο ἐν τῇ Φωκαίῃ, ἀπὸ τῆς ποιήσιος τὴν βιοτὴν ἔχων. Χρόνῳ δὲ ὑστέρῳ πολλῷ μετιππεύσαντες ἄνδρες Χῖοι ἔμποροι [d] ἀπίκοντο ἐς τὴν Φωκαίην· ἀκούσαντες δὲ τῶν ἐπέων & Ὁμήρου ἃ πρότερον ἀκηκόεσαν πολλαχοῦ ἐν τῇ Χίῳ & Θεστορίδεω, ἐξήγγελλον ὅτι ἐν τῇ Χίῳ τὶς ἀποδεικνύμενος τὰ ἔπεα ταῦτα γραμμάτων διδάσκαλος, κάρτα πολλὸν ἔπαινον ἔχει [e]. ὁ δὲ Ὅμηρος κατενόησεν ὅτι Θεστορίδης ἂν εἴη, καὶ παντὶ θυμῷ ἐσπεύδαζεν εἰς τὴν Χίον ἀπικέσθαι. καταβὰς δὲ ἐπὶ τὰ λιμένα, ἐς μὲν τὴν Χίον οὐ κατελάμβανε πλοῖον πλέον, ἐς δὲ τὴν Ἐρυθραίαν τινὲς ἐπὶ ξύλα παρεσκευάζοντο πλεῖν. καλῶς δὲ εἶχε τῷ Ὁμήρῳ δι' Ἐρυθραίης τὸ πλοῖον ποιήσασθαι. καὶ προσελθὼν ἔχρῃζε θύρας τῶν ναυτέων δέξασθαι αὐτὸν σύμπλοον, πολλά τε & προσαγωγὰς [f] λέγων οἷς σοφίας ἔμελλε πείσειν. τοῖς δὴ ἔδοξε δέξασθαι αὐτόν· καὶ σκέλος ἐσβαίνειν εἰς τὸ πλοῖον. ὁ δὲ Ὅμηρος πολλὰ ἐπαινέσας αὐτοὺς, ἐσέβη· καὶ ἐπεὶ ἕζετο, λέγει τὰ ἔπεα τάδε,

Κλῦθι Ποσειδάων μεγαλοσθενὲς ἐννοσίγαιε,
Εὐρυχόρου μεδέων ἠδὲ ξανθῆς Ἑλικῶνος·

a Pal. ἦδ εἶναι. b Pal. πολλ' ἔπαθον. c Pal. καὶ διδασκαλίῳ. d Pal. ἵκοντο. e Sic cum Pal. etiam MS. Ox. vulgo πολλὸν ἴσχει ſubſtantivo omiſſo. f Sic MS. Ox. vulgo πολλά τε προ-αγωγά.

Δὸς σ' ἔσαν καλὸν νηῒ ἀπήμονα νόστον ἰδέσθαι
Ναύτῃς, οἳ νηὸς πομπὸν ἅμ' ἐρχὶ ἔασι.
Δὸς δ' ἐς ὑπωρείην ὑψικεράμοιο Μίμαντος
Αἰθρίων μ' ἐλθόντα βροτῶν ὁσίων γε κυρῆσαι.
Φῶτά τε πισύμμιλον, ὃς ἐμὸν νόον ἠπεροπεύσας,
Ὠδύσατο Ζῆνα ξένιον ξενίῃ τε τραπέζῃ.

Ἐπεὶ δὲ ἀπίκοντο εὐσταλήσαντες ἐς τὴν Ἐρυθραίην, τότε Ὅμηρον τὸν αὐλὸν [a] ἐπὶ τῷ πλοίῳ ἐποιήσατο· τῇ δὲ ὑστεραίῃ ἔρεσθαι τῶν ναυτέων τινὰ ἠξίωσαν αὐτῷ ἐς τὴν πόλιν. οἱ δὲ συνέπεμψαν ἕνα αὐτῶν. πορευόμενον δὲ Ὅμηρον ἐπεὶ ἔτυχε τῆς Ἐρυθραίης, τραχείης ἐούσης καὶ ὀρεινῆς ἐούσης, φθέγξατο τάδε τὰ ἔπεα [b],

Πότνια γῆ, πάνδωρε, δότειρα μελίφρονος ὄλβου,
Ὡς ἄρα δὴ τοῖς μὲν Φωτῶν εὔοχθος ἐτύχθης,
Τοῖσι δὲ δύσβουλος καὶ τραχεῖ οἷς ἐχολώθης.

ἀπικόμενος δὲ ἐς τὴν πόλιν τῶν Ἐρυθραίων ἐπηρώτησε τοὺς ἐς τὴν Χῖον πλεῖ· καί τινος προσελθόντος αὐτῷ τῶν ἐπιφανεστάτων ἐν τῇ Φωκαίῃ, καὶ ἀσπασαμένου, ἔρεσθαι αὐτὸν συνεξευρεῖν αὐτῷ πλοῖον, ὅπως ἂν εἰς τὴν Χίον ἀφικοίατο. Ὁ δὲ μὴν δὴ ἐξ ἀμελέος ἐόντος οὐδὲν ἐποιέετο, ἀγὰ δὲ αὐτὸν ἔνθα τῶν ἁλιέων τὰ πλοῖα ὁρμίζεται. καί πως ἐπιτυχὰν μέλλουσί τισι ἀφανεῖν ἐς τὴν Χίον, ὧν ἐδέετο προσελθὼν ὁ ἄγων αὐτὸν ἀναλαβεῖν τὸν Ὅμηρον. οἱ δὲ, οὐδένα λόγον ποιησάμενοι, ἀνήγοντο· ὁ δὲ Ὅμηρος φθέγξατο τάδε τὰ ἔπεα,

Ναῦται πεντοπόροι συγερῇ ἐναλίγκιοι ἄτῃ,
Πτωχάζειν αἰθυίῃσι βίον δύσζηλον ἔχοντες,
Αἰδεῖσθε ξενίοιο Διὸς σέβας ὑψιμέδοντος.
Δεινὴ γὰρ μέτοπις ξενίου Διὸς, ὅς κ' ἀλίτηται.

ἀναχθεῖσι δὲ αὐτοῖς συνέβη, ἐναντίου ἀνέμου γενομένου, παλινδρομῆσαι, καὶ ἐς τὸ χωρίον ἀναδραμεῖν ὅθεν ἀνηγάγοντο, καὶ τὸν Ὅμηρον

Da precor his nautis reditum, ventosque secundos,
Qui mihi sunt comites placidi, navisque magistri:
At mihi da miseræ fortunæ continuare terram,
Aërius qua parte Mimas ad sidera surgit,
Inde hominis justi me fas succedere tectis,
Ulciscique virum qui me improbitate fefellit,
Læsit & hospitii sacra jura Jovemque benignum.

Ubi autem secundo vento Erythræam 18
appulissent, Homerus in navi diversatus est. postero autem die rogavit, ut nautarum aliquis ad urbem eum duceret. Illi unum è suis simul miserunt. Quumque jam pergendo ad Erythræam appropinquasset, quæ est aspera atque montosa, in hæc prorupit carmina,

O sacra multorum largitrix terra bonorum,
Quàm tu plana aliis & parte æqualis ab omni;
Aspera contra aliis, in quas converteris iram.

Ingressus deinde Erythræorum urbem, percontatur de navigatione versus Chium. Et quum forte quidam occurrisset salutaturus, qui eum in Phocæa viderat, ab hoc contendit ut secum dispiceret sicubi navis esset qua in Chium transmitteret. Et quum in portu nullum es- 19
set trajecticium navigium, ille Homerum ad eum locum ducit, ubi piscatoriæ naviculæ stationem habebant. Et forte fortuna incidit in quosdam in Chium trajecturos. Hos adiens ille qui ducebat eum, precatus est ut Homerum acciperent. Verum illi nulla ratione ejus habita solverunt. Homerus autem hæc cecinit carmina,

Infidi nautæ, gens diris tristior ipsis,
Sæva quibus volucri mergis dare æquora victum,
Acriter à vobis Jovis hospitis ara colatur.
Tristis enim vultus Jovis est, panaque parata,
His quibus hospitii non est pia tessera curæ.

At vero in altum jam provectis contigit, ut adverso vento rapti, eodem unde solverant recurrerent, ubi etiamdum Homerum

a Pal. αὐλὸν. b Sic uterque MSS.

merum in litoris crepidine consistentem offenderunt. qui cognito navis recursu, hunc in modum eos alloquitur, *Vos, ô peregrini, ventus adversus excepit; sed me nunc quoque admittite, & secunda vobis navigatio erit.* Piscatores autem, pœnitentia ducti quod prius hominem non receperant, testatique se non relicturos eum si velit simul navigare, jubent
20 navem conscendere. Recepto Homero vela faciunt, & iter peragunt. Quibus ad sua opera digressis, Homerus in litore ea nocte mansit. Ubi diluxit, itineri se accingens oberransque, ad eum locum pervenit qui appellatur Pinus: illicque quiescenti per noctem pini fructus est illapsus, quem aliqui στρόβιλον, alii κῶνον appellant. Homerus autem hos cecinit versus;

Fundantur fructus alia magis arbore dulces,
Quam fovet umbrosis felix in collibus Ida:
Hinc ferrum veniet Martis validaque secures,
His ubi consistet campis Cebrenia pubes.

Eo enim tempore Cymæi Cebrenia ad Idam montem ædificare parabant, unde
21 ferrum effoditur. Ceterum illinc abiens Homerus, vocem caprarum ibidem pascentium secutus, in canes incidit: qui quum adlatrarent, vociferabatur. Quod audiens Glaucus (id enim erat caprario nomen) accurrit festinanter, revocatosque canes, ab Homero excussit. Atque ubi diu admiratus fuisset, quod nimirum cæcus existens solus eo locorum perveniisset & quid vellet, tandem accedens rogabat quisnam esset quibusque modis ad inhabitata illa & non calcata loca divertisset, & cujus rei indigens. Homerus, omnem suam calamitatem commemorans, ad commiserationem Glaucum pertraxit. siquidem homo erat (ut apparet) cordatus. Excipiens igitur Homerum, ad suum deduxit tugurium, incensoque igne cœnam instruxit: qua apposita jussit cœnare hospitem. At vero
22 quum canes à cibo abstinentes non cessarent suo more cœnitantem adlatrare, Homerus Glaucum his versibus alloquitur

Glauce precor, paucis me audi, pareque monenti:
Pra foribus stabuli canibus sua fercula primum

Fac

μῆρον ἀναλαβεῖν καθήμενον ἐπὶ τῆς κυμαίωγῆς. μαθὼν ὃ αὐτὸς πεπαλινδρομηκέναι, ἔλεξε τάδε, Τμᾶς ὦ ξένοι ἔλαβεν ὁ ἄνεμος ἀντίος φυόμενος· ἀλλ' ἔτι καὶ νεῶ με δέξασθε, καὶ ὁ πλοῦς ὑμῖν ἔσται. οἱ δ' ἁλιεῖς, ἐν μεταμελείᾳ φυόμενοι ὅτι ἑτέρου ἐδέξαντο, εἰπόντες ὅτι οὐ καταλιμπάνουσιν ἢν ἐθέλοι συμπλεῖν, ἐκέλευον ἐσβαίνειν· καὶ ὕστερος ἀναλαβόντες αὐτὸν ἀνήχθησαν, καὶ ἴσχουσιν ἐπ' ἀκτῆς. Οἱ μὲν δὴ ἁλιεῖς πρὸς ἔργον ἐτράποντο· ὁ δὲ Ὅμηρος τὴν νύκτα ἐπὶ τῆ αἰγιαλῷ κατέμεινε, τὴν δὲ ἡμέραν πορευόμενος, καὶ πλανώμενος, ἀφίκετο εἰς τὸ χωρίον ὁ Πίτυς καλεῖται. κἀνταῦθα ὑπὸ ἀναπαυομένῳ τὴν νύκτα, ἐπιπίπτει καρπὸς τῆ πίτυος, ὃν δὴ μετεξέτεροι στρόβιλον, οἱ δὲ κῶνον καλέουσιν. ὁ δὲ Ὅμηρος φθεγγεται τὰ ἔπη [b] τάδε;

Ἄλλη τίς σε πεύκη ἀμείνονα καρπὸν ἴησιν
Ἴδης ἐν κορυφῆσι πολυπίδακι ἠνεμοέσσῃ,
Ἔνθα σίδηρος Ἄρηος ὀλιζηνίοισι βροτοῖσιν
Ἔσται, εὖτ' ἂν μιν Κεβρήνιοι ἄνδρες ἔχωσι.

τὴν δὲ Κεβρήνιοι τεῖσιν τὸ χρέον κτίζειν οἱ Κυμαῖοι παρεσκευάζοντο πρὸς τῇ Ἴδῃ· καὶ γίνεται αὐτόθι σίδηρος. Ἐντεῦθεν ἀναστὰς Ὅμηρος ἐπορεύετο κατὰ φωνήν τινα αἰγῶν νεμομένων. ὡς δὲ ὑλάκτουν αὐτὸν οἱ κύνες, ἀνέκραγε. ὁ δὲ Γλαῦκος ὡς ἤκουσε τῆς φωνῆς, (κύων γὰρ τοῦτο ὄνομα τῷ νέμοντι τὰς αἶγας) ἐπέδραμεν ὀτραλέως, τάς τε κύνας ἀνεκαλεῖτο, καὶ ἀπώσατο ἀπὸ τοῦ Ὁμήρου. ἐπὶ πολὺ δὲ χρόνον ὁ θαυμάζει ὢν, ὅκως τυφλὸς ὢν, μόνος ἀπίκοιτο ἐς τοιαύτας χώρας, καὶ ὅ, τι θέλων· προσελθών τέ μιν ἱστόρεεν ὅστις τε εἴη, καὶ τίνι τρόπῳ ἀπίκοιτο ἐς τόπους ἀοικήτους καὶ ἀτριβέα χωρία, καὶ τίνος χρεημένος εἴη. ὁ δὲ Ὅμηρος, αὐτὰ πάσων τὴν ἑωυτοῦ πάθην καταλεγόμενος, εἰς οἶκτον προήγαγε. ἦν γὰρ, ὡς ἔοικεν, ἐὺ φρονέων ὁ Γλαῦκος. ἀναλαβὼν δὲ αὐτὸν ἀνήγαγε ἐπὶ τὸ ἑωυτοῦ· πῦρ τε ἀνακαύσας [c], δεῖπνον παρεσκεύαζε, καὶ προσφθείς, δειπνεῖν ἐκέλευεν ὁ Γλαῦκος. Τῶν δὲ κυνῶν μὴ ἐθιόντων ὑλακτέοντων δειπνεῖν, καθάπερ εἰώθεσαν, λέγει πρὸς τὸν Γλαῦκον Ὅμηρος τὰ ἔπεα τάδε,

Γλαῦκε πέπον, σπεῦδε τὸ ἔπος τὸ ἐνὶ φρεσὶ θήσω·
Πρῶτον μὲν κυσὶ δεῖπνον ἐπ' αὐλείῃσι θύρῃσι

a Pal. μεταμελείᾳ. b Pal. ἔπεια. c Sic MS. Ox. vulgo πῦρ δὲ ἀνακαύσας.

Δησῶσι. ὡς γὰρ ἔφασαν· ὁ γὰρ κύριος πρῶτον οὐκ ἐᾷ
Ἀνδρὸς ἐπερχομένου, καὶ ἐς ἕρκεα θηρὸς ἰόντος.

ταῦτα ἀκούσας ὁ Γλαῦκος, ἥσθη τῇ προρρήσει, καὶ ἐν θυμῷ εἶχεν αὐτά. δειπνήσαντες δ', ἅμα λόγων ἐφιᾶντο. ἀπημαμένου δ' Ὁμήρου τοῦ τε πλοίου τοῦ ἑωυτῶν καὶ τὰς πόλεις ἃς ἐκαπήμησεν, ἔκπληκτος ἦν ὁ Γλαῦκος ἀκούων[a]. καὶ τότε μὲν, ἐπεὶ ὥρη κοίτου ἦν, ἀνεπαύετο[b]. Τῇ δ' ὑστεραίῃ διενοήθη ὁ Γλαῦκος πρὸς τὸν δεσπότην πορεύσεσθαι, μνησθεὶς τῶν περὶ Ὁμήρου. ἀπηγέψας δὲ τῷ συῤῥάπτῃ νέμειν τὰς αἶγας, τὸν Ὅμηρον καταλείπει ἔνδον, εἰπὼν πρὸς αὐτὸν, ὅτι ἅμα παχέων παρείσηται. καταβὰς δὲ ἐς Βολισσὸν, (ἔστι δὲ πλησίον τῆς χώρης τύτης) καὶ συγγενόμενος τῷ δεσπότῃ, ἀπήγγειλε ὅσπερ Ὅμηρος πᾶσιν τὴν ἀλήθειαν, περί τε αὐτοῦ τῆς ἀφίξιος, καὶ ἑωυτοῦ πυνθάνεται· ἠρώτα τε[c] ὅ, τι χρὴ ποιέειν περὶ αὐτοῦ. ὁ δὲ ὀλίγα μὲν προσέτο τῶν λόγων, καταμάνησκε δὲ Γλαύκῳ ὡς ἄφρονα ἐόντα, καὶ τὰς ἀναπήρους δεχομένους καὶ τρέφοντα. ἐπέλευσε δὲ ἅμα τὸν ξεῖνον ἄγειν πρὸς ἑαυτόν. Ἐλθὼν δὲ πρὸς τὸν Ὅμηρον διηγήσατο ταῦτα ὁ Γλαῦκος, καὶ ἐπέλευσε[d] πορεύεσθαι τάχιστα· ἔτω γὰρ εὖ πρήξειν· ὁ δὲ Ὅμηρος ἤθελε πορεύεσθαι. ἀναλαβὼν οὖν αὐτὸν ὁ Γλαῦκος ἦγαγε πρὸς τὸν δεσπότην. Λόγων δὲ ἰὼν τῷ Ὁμήρῳ ὁ Χῖος, εὐμόρως ἐόντα δεξιὸν καὶ πολλῶν ἔμπειρον· ἐπῆλθέ τι αὐτὸν μένειν, καὶ τῶν παιδίων ἐπιμέλεσθαι· ἦσαν γὰρ τῷ Χίῳ παῖδες ἐν ἡλικίῃ. τύτους οὖν αὐτῷ ἐπιτρέψας παιδεύειν, ὁ δὲ ἔπρησσε ταῦτα· καὶ τοὺς κέρκωπας, καὶ βατραχομυομαχίην, καὶ Ἐπικιχλίδας, καὶ πάλλα πάντα ὅσα παίγνιά ἐστιν Ὁμήρου, ἐνέπαιδε ἐποίησε τοῖσι παισὶ τῷ Χίῳ ἐν Βολισσῷ. ὥστε καὶ ἐν τῇ πόλει εὐδόκιμος ἦν ἐγίνετο ἐν τῇ ποιήσει. καὶ ὁ μὲν Θεστορίδης, ὡς τάχιστα ἐπύθετο αὐτὸν παρεόντα, ὄρχετο ἐκπλέων ἐκ τῆς Χίου. Χρόνου δὲ περιιόντος, δεηθεὶς ὁ Χίος πορεῦσαι αὐτὸν εἰς τὴν Χίον, ἀπίκετο εἰς τὴν πόλιν· καὶ ἀνδραπόδων καταπωλεόντων, ἐδίδασκε παῖδας τὰ ἔπεα. καὶ κάρτα δεξιὸς ἐδόκεεν εἶναι τοῖς Χίοις· καὶ πολλοὶ θωύμαζον αὐτὸν καθιστήκεσαν. συλλεξάμενος δὲ βίον ἱκανὸν, γυναῖκα ἔγημεν ἐξ ἧς αὐτῷ θυγατέρες δύο ἐγένοντο· καὶ ἡ μὲν αὐτῶν ἄγαμος ἐτελεύτησε,

Eas tradas: nam sic melius custodient illis.

Nec fera nec fures venient ad septa dolosi.

Haec audiens Glaucus, laetatus est admonitione illa, habuitque hominem in admiratione. Cognati autem, ultro citroque habitis sermonibus oblectabantur. Nam quum Homerus errorem suum, civitatesque quas adiisset, commemoraret, Glaucus haec audiens stupebat: Et tunc quidem, quia cubandi tempus erat, quieti se dabat. Postero die Glaucus cogitavit ad herum suum proficisci, ad haec de Homero indicanda. Proinde commissis conservo capris pascendis, Homerum intra tecta reliquit, promittens se quam festinantissime iturum. Descendens autem ad Bolissum (erat vicinum huic loco) herumque suum adiens, narravit de Homero, quemadmodum res se habebat; deque ejus adventu, quem pro miraculo duceret: demum rogat quid facere in eo conveniat. Herus parum delectatus hoc nuncio, coepit cum Glauco ut stupido expostulare, qui quoslibet mutilos reciperet alereteque; tamen praecepit ut hospitem ad se perduceret. Glaucus vero ad Homerum reversus narravit, jussitque sequi se in urbem. fore enim haec ei ad felicem fortunae successum. Quibus non gravatim assentiens Homerus, caprarium sequitur. Hic Chius colloquutus cum Homero reperit hominem esse politum & multorum peritum, coepit suadere ei ut apud se commoraretur, liberorumque quos habebat adolescentes, formandorum curam susciperet. Ille accepta condicione, pueros sibi creditos erudivit. Interim Cercopas, Batrachomyomachiam, Epicichlidas, & alia omnia quaecunque juvenilia ludicra Homeri extant, apud Chium illum condidit in Bolisso; ita ut ex poëti coeperit per urbem inclarescere. Jam vero Thestorides, utprimum intellexit Homerum adesse, navigans è Chio fugam capessebat. Deinde progressu temporis impetrata ab hero Chium visendi copia, urbem adiit, ludumque illic instituens, pueros carmina docebat. Id quum magna dexteritate Chiis facere videretur, etiam multos sibi admiratores conciliavit. Hinc igitur victum parans copiosum, uxorem duxit, è qua duas suscepit filias, quarum una decessit innupta,

a Pal. ἐσαεῖσιν. b Pal. ἀνέπαυε. c Pal. κοιὐμῦρος· ἠρώτα τε. d Pal. ἐπέλθε.

26 nupta; alteram viro Chio elocavit. Enimvero hic poëfin excolens, gratiam reddidit, quam habuit; & primum quidem Mentori Ithacenfi; in Odyffea; ut qui laborantem ex oculis impenfe curaviffet in Ithaca, ejus nomine poëfi fuæ inferto, quem Ulyffis dicit effe focium: cujus fidei Ulyffes, Trojam navigans, domum familiamque crediderit, tanquam Ithacenfium præftantiffimo atque æquiffimo. Sæpe etiam aliis poëmatis locis eundem laudibus vehit, fiquidem Minervam quoties in fermonem cum aliquo venit, Mentori tradit affimulatam. Ad hæc Phemio præceptori fuo gratiam eruditionis fimul & nutritionis in Odyffea retulit, præcipue in his verfibus,

Phemius at cunctis præftantior arte canendi
Infignem citharam, dederat quam præco, tenebat.

Et rurfum,

Fundere & hanc pulfans modulamina dulcia cœpit.

Meminit & naucleri, in cujus comitatu circumnavigans, urbes locaque plurima perluftravit. Huic nomen erat Mentæ: cujus meminit his verfibus,

Anchialo Mentes forti genitore creatus,
Imperio Taphiis, quibus eft ars nautica cordi.

Habuit etiam Tychio coriario gratiam, qui venientem ad futrinam apud Novum murum hofpitio excepiffet. Hunc enim Iliadi inferfit his verfibus,

Comminus acceffit clypeo feptemplice tectus
Aiax: huic clypeum turris fabricaverat ad inftar
Urbe in Hyle Tychius: non futor doctior alter.

27 A poëfi vero hac inclarefcit Homerus circa Ioniam; jam & in ipfam ufque Græciam de eodem fermo perferebatur. Et quum habitaret in Chio multis vifitatum venientibus, eruditionis exiftimatione augefcens, inciderunt qui fuaderent ut in Græciam fe transferret. Quod confilium admittens, impenfe cupiebat
28 illuc demigrare. Commoduntque intelligens Argos multis egregiifque elogiis celebratum, Athenas non item, poëfi fuæ inferit, in majori quidem Iliade hos verfus, quibus Erechtheum magnifice laudibus vehit, in navium catalogo,

Or-

λεύτησε, τὴν δὲ σαωφρόνισεν ἀνδρὶ Χίῳ. Ἐπιχειρήσας δὲ τῇ ποιήσει, ἀπέδωκε χάριν ᾗ εἶχε, πρῶτον μὲν Μέντορι τῷ Ἰθακησίῳ ἐν τῇ Ὀδυσσείᾳ, ὅτι μιν καμνοντα τὰς ὀφθαλμὰς ἐν Ἰθάκῃ ἐνοσήλευσεν [a] σκιτνῶς, τίνομαι αὐτῷ ἁρμόσας εἰς τὴν ποίησιν, Ὀδυσσέως τε ἑταῖρον φὰς εἶναι· πολίσας, Ὀδυσσέα, ὡς εἰς Τροίην ἔσχε, Μέντορι ἐπιτρέψαι τὸν οἶκον, ἐόντι Ἰθακησίων ἀρίστῳ καὶ δικαιοτάτῳ. πολλαχῇ δὲ καὶ ἄλλῃ τῆς ποιήσεως τιμῶν αὐτὸν, τὴν Ἀθηνᾶν, ὁπότε εἰς λόγον τινὶ καθίσταται, τῷ Μέντορι εἰκάζει πιεῖ. ἀπέδωκε δὲ καὶ Φημίῳ τῷ ἑαυτοῦ διδασκάλῳ τροφεῖα καὶ διδασκαλεῖα ἐν τῇ Ὀδυσσείᾳ [b], μάλιστα ἐν τοῖσδε τοῖς ἔπεσι,

Κήρυξ δ' ἐν χερσὶν κίθαριν περικαλλὲ ἔθηκε
Φημίῳ, ὅστις πολλὸν ἐκαίνυτο πάντας ἀείδων.

καὶ πάλιν,

Αὐτὰρ ὁ φορμίζων ἀνεβάλλετο καλὸν ἀείδειν
μέμνητο γὰρ ἔργα, μετ' ἄρ' ἐκπροέλυσεν, καὶ εἶδε πόλιάς τε πολλὰς καὶ χώρας,
(ᾧ ὄνομα ἦεν Μέντης) ἐν τοῖς ἔπεσι τοῖσδε,

Μέντης Ἀγχιάλοιο δαΐφρονος εὐχομαι εἶναι
υἱὸς, ἀτὰρ Ταφίοισι φιληρέτμοισιν ἀνάσσω.

ἀπέδωκε δὲ χάριν καὶ Τυχίῳ τῷ σκυτεῖ, ὃς ἐδέξατο αὐτὸν ἐν τῷ Νέῳ τείχει, προσελθόντα πρὸς τὸ σκυτεῖον, ἐν τοῖς ἔπεσι καταζεύξας ἐν τῇ Ἰλιάδι τοῖσδε,

Αἴας δ' ἐγγύθεν ἦλθε, φέρων σάκος ἠύτε πύργον,
Χάλκειον, ἐπτάβοειον· ὃ οἱ Τύχιος κάμε τεύχων,
Σκυτοτόμων ὄχ' ἄριστος, Ὑλῃ ἔνι οἰκία ναίων.

Ἀπὸ δὲ τῆς ποιήσεως ταύτης εὐδοκιμεῖ Ὅμηρος καὶ τὴν Ἰωνίαν, καὶ εἰς τὴν Ἑλλάδα ἤδη περὶ αὐτοῦ λόγος ἀναφέρεται· καὶ οἰκείων δὲ ἐν τῇ Χίῳ, καὶ εὐδοκιμέων παρὰ τὴν ποίησιν, ἀπιστεομένων πολλῶν, συνεβούλευον οἱ ἐντυγχάνοντες αὐτῷ εἰς τὴν Ἑλλάδα ἀπικέσθαι· ὁ δὲ προσεδέξατο τὸν λόγον, καὶ κάρτα ἐπιθυμῶν ἀποδημῆσαι. Καταγνοὺς δὲ ὅτι εἰς μὲν Ἄργος πολλαὶ καὶ μεγάλαι εἶεν εὐλογίαι πεποιημέναι, εἰς δὲ τὰς Ἀθήνας ὀλίγαι, ἐμποιεῖ εἰς τὴν ποίησιν, εἰς μὲν Ἰλιάδα τὴν μεγάλην, Ἐρεχθέα μεγαλαύχων ἐν νεῶν καταλόγῳ, τὰ ἔπεα τάδε,

a Pal. ἀνοσήλωσιν. b Pal. Ὀδυσσείᾳ.

Δῆμον Ἐρεχθῆος μεγαλήτορος, ὃν ποτ' Ἀθήνη
Θρέψε Διὸς θυγάτηρ, τέκε δ' ζείδωρος ἄρουρα.
καὶ τ' στρατηγὸν αὐτῶν Μενεσθέα, ὡς πάντων εἰν ἀρίστους τάξαι πεζὸν στεκτὸν καὶ ἱππότας, ὃν τοῖσδε τοῖς ἔπεσιν εἶπε,

Τῶν αὖθ' ἡγεμόνευ' υἱὸς Πετεῶο Μενεσθεύς:
Τῷ δ' ἔπω τις ὁμοῖος ἐπιχθόνι φῦλον ἀνήρ
Κοσμῆσαι ἵππους τε καὶ ἀνέρας ἀσπιδιώτας.

Αἴαντα δ' τὸν Τελαμῶνος καὶ Σαλαμινίους ἐν νεῶν καταλόγῳ ἔταξε πρὸς Ἀθηναίους, λέγων τάδε,

Αἴας δὲ ἐκ Σαλαμῖνος ἄγων δυοκαίδεκα νῆας,
Στῆσε δ' ἄγχιστα Ἀθηναίων ἱστοπέδας Φάλαγγες.

ἐς δὲ τὴν Ὀδυσσείην τάδε ἐποίησεν, ὡς Ἀθηνᾶ ἐς λόγους ἐλθοῦσα τῷ Ὀδυσσεῖ ἐς τὴν Ἀθηναίων πόλιν ἀπίκετο, τιμῶσα τούτους τ' ἄλλων πολλῷ μάλιστα,

Ἵκετο δὲ ἐς Μαραθῶνα εὐρυχόρους ἐς Ἀθήνας·
Δῦσε δὲ Ἐρεχθῆος πυκινὸν δόμον.

Ἐμποιήσας δὲ ἐς τὴν ποίησιν ταῦτα, καὶ ἀσπασάμενος, ἐς Ἑλλάδα βουλόμενος πλεῖσθαι[a] τ' πλοῦν, προσίσχει τῇ Σάμῳ. ἔτυχον δὲ οἱ ἐκεῖσε τὸν τότε χρόνον ἄγοντες ἑορτὴν Ἀπατούρια· καί τις τ' Σαμίων ἰδὼν τ' Ὅμηρον ἀπιγμένον, πρότερον αὐτὸν ἐπισάμενος ἐν Χίῳ, ἐλθὼν ἐς τοὺς φράτορας διηγήσατο, ἐν ἐπαίνῳ μεγάλῳ ποιεύμενος αὐτόν. οἱ δὲ φράτορες ἐπέλθον ἄγειν αὐτόν· ὁ δὲ, ἐντυχὼν τῷ Ὁμήρῳ, ἔλεξεν, „Ὦ ξένε, Ἀπατούρια ἄγεσθαι τ πόλις, καὶ „λύσι σε οἱ φράτορες οἱ ἡμέτεροι συνεορτάσοντα. ὁ δὲ Ὅμηρος ἔφη ταῦτα ποιήσειν, καὶ ἤει μετὰ δὲ καλέοντος. Πορευόμενος δὲ ἐγχρίμπτεται γυναικὶ Κυροτρόφῳ θυούσῃ ἐν τῇ τριόδῳ. ἡ δὲ ἱέρεια εἶπε πρὸς αὐτὸν, „δυσχεράνασα „τῇ ὄψει, Ἄνερ ἄπο τ ἱερῶν. ὁ δὲ Ὅμηρος ἐς θυμόν τε ἔβαλε τὸ ῥηθὲν, καὶ ἤρετο τ ἄγοντα τίς τε εἴη ὁ φθεγξάμενος, καὶ τίνι θεῶν ἱερὰ θύεται. ὁ δὲ οὕτω διηγήσατο ὅτι γυνὴ εἴη Κυροτρόφῳ θύουσα. ὁ δὲ, ἀκούσας, λέγει τάδε τὰ ἔπεα,

Κλῦθί μοι εὐχομένῳ Κυροτρόφε, ὃς δὲ γυναῖκα

Τὴν-

Ortum ab Erechtheo populum: nutriverat illum
Pallas Erechtheum, tellus quem vasta crearat.

Menestheum etiam, ducem Atheniensium, tradit in exercitu tam pedestri quam equestri ordinando peritissimum, idque his carminibus,

Hos tunc ducebat patria virtute Menesthem
Maximus: huic nemo poterat certare regendis,
Aut etiam ornandis vel equis, vel in arcta locandis
Agmina militibus.

Ajacem vero Telamonium ipsosque Salaminios Athenienſibus in navium nomenclatore annumeravit, sic scribens,

Bis sex è Salamine rates Telamonius Ajax
Egit, & adduxit statuens in litore juxta
Cecropias naves.

Postremo in Odyssea Minervam, postquam cum Ulysse in colloquium venerit, ad Athenienſium urbem, quam præcipuè colebat, concessisse fingit.

Ad Marathona dehinc & magnas venit Athenas,
Tectaque Erechthei subiit.

His ubi complevit suam poësin, & apta omnia composuit, animo in Græciam trajiciendi, Samum appulit: contigitque forte ut eodem tempore Samii Apaturia festum agerent. Hic Samius quidam agnito Homero (utpote quem jam ante in Chio vidisset) tribules suos adiens, indicavit ejus adventum cum multa hominis celebratione. Tribules vero jubebant adduci eum. Conveniens igitur Homerum Samius, Quandoquidem, inquit, hospes, Apaturiorum festum agit civitas, invitant te nostri tribules ad idem festum concelebrandum. Homerus adfuturum se affirmans, comitatur invitantem. Illuc pergens, in mulieres impegit quæ Curotropho sacra in trivio faciebant. Sacrifica occursantis aspectu indignata, exclamat, Vir, inquiens, facessas à sacris. Homerus dictum illud in animo volvens, rogabat quisnam esset qui loqueretur, & cui deo sacrificaretur. Dux ejus indicavit mulierem esse, quæ Curotropho sacrificaret. Quod audiens Homerus, hæc carmina protulit,

Dive preces audito meas, mulierque face ista

Aver-

a Pal. ποιήσασθαι.

Aversata tamen juvenili ætate virgentum,
Canorum veterumque senum capiuntur amore,
Est ætas effœta quibus, sed prompta voluntas.

31 Ubi vero ad tribulium collegium accessit Homerus, jamque in limine conclavis, in quo epulabantur, constitit, aliqui narrant jam tum illic ardente igne poëtam ceciniſſe, alii postea eos accendiſſe, quàm carmina ista ceciniſſet,

Ut patris, nati, sic turres sunt decus urbis:
Sic & equi campum decorant, sic æquora naves,
Sic & opes ornant ædes: præsentia regum
Augusto in solio decorat fora læta sedentum:
At lucente domus multo est angustior igne.

Ingressus autem & accumbens, cum tribulibus epulo fruens, in magno honore admirationeque est habitus, ibidemque
32 ea nocte cubile sibi paravit. Crastino die conspicantes eum abeuntem figuli quidam in furno tenuiorem tegulam coquentes, quum intellexissent hominem esse eruditum, ad se vocantes jusserunt canere, pollicentes cum tegulas, tum quidquid aliud haberent, se illi daturos: Homerus hæc illis ceecinit carmina quæ vocantur Caminus, id est fornax.

Si mihi mercedem dabitis figuli, ista canemus.
Huc ades o Pallas, dextraque foveto caminum,
Pulchre ut duresçant calices, & mellia cuncta
Siccenturque probe, & figulis lucra magna reportent,
Vendita perque forum multa, & per compita, multa.
Sic illis quæstus crescat, prudentia nobis.
At si deposito juvat irridere pudore,
Huc precor ut pestes veniant quecunque per orbem
Grassantur, fundant & in hunc mala cuncta caminum.
Irruat huc Smaragus, gravis Asbetus, atque Sabactes:
Contere tu Pallas flammamque & vasa camini,
Ille licet rapido multum nunc ferveat æstu.

Τλιὸς νέων μὲν ἀνηναιδὴς φιλότητα καὶ εὐνὴν,
Ἡ δ' ὀπιπεπίθοι πολιοκροτάφοισι γέρουσιν,
Ἦν ὥρη μὲν ἀπαμελλύῃ, θυμὸς ἢ μενοινᾷ.
Ἐπεὶ ἢ ἦλθεν εἰς τὸ φρήτριον, καὶ ἐς οἶκον ἔνθα δὴ ἐδαίνυντο, ἅμα τ' ἠοῖ ἔην, οἱ μὲν λέγουσι, καιομένου πυρὸς ἐν τῷ οἴκῳ, οἱ δέ φασι τότε ἐκκαῦσαι σφᾶς, ἐπειδὴ Ὅμηρος τὰ ἑπτὰ εἶπεν,

Ἀνδρὸς μὲν στέφανος, παῖδες· πύργοι δὲ πόληος·
Ἵπποι δ' ἐν πεδίῳ κόσμος· νῆες δὲ, θαλάσσης·
Χρήματα δ' αὔξει εἶκον· ἀτὰρ γεραροὶ βασιλῆες
Ἥμενος εἰν ἀγορῇ, κόσμος τ' ἄλλοισιν ὀρᾶσθαι.
Αἰθομένου δὲ πυρὸς γεραρώτερος οἶκος ἰδέσθαι.

εἰσελθὼν ἢ, καὶ κατακλιθεὶς * ἐδαίνυτο μετὰ τῶν Φρατόρων· καὶ αὐτὸν ἐτίμων, καὶ ἐν θαύματι εἶχον· καὶ τότε μὲν τῷ κοίτῳ αὐτὸν ἐποίησαν Ὅμηρος. Τῇ ἢ εἰσαύριον ἀποπερῶντα ἰδόντες κεραμέες πῦρ, κάμινον ἐγκάοντες κεράμου λεπῖδ', ὡσεκαλέσαντο αὐτὸν, πεπυσμένοι ὅτι σοφὸς εἴη· καὶ σκέλυόν σφιν ἀεῖσαι, φάμενοι δώσειν αὐτῷ ἢ κεράμου, καὶ ὅ, τι ἂν ἄλλο ἔχωσιν. ὁ ἢ Ὅμηρος ἀειδὲ αὐτοῖς τὰ ἔπεα τάδε, ἃ καλεῖται κάμινος,

Εἰ μὲν δώσετε μισθὸν, ἀείσω, ὦ κεραμῆες.
Δεῦρ' ἄγ' Ἀθηναίη, καὶ ὑπείρεχε χεῖρα καμίνῳ·
Εὖ δὲ μελαθρεῖεν κύτυλοι, καὶ πάντα μαλ' ἱερά·
Φρυχθῆναί τε καλῶς καὶ πιμπλάμεν ὦνον ἀρέσθαι,
Πολλὰ μὲν εἰν ἀγορῇ πωλεύμενα, πολλὰ δ' ἀγυιαῖς,
Πολλὰ δὲ κερδῆναι· ἡμῖν δὲ δὴ ὥς σφι νοῆσαι.
Ἢν δ' ἐπ' ἀναιδείῃ τρεφθέντες ψεύδεα ἄρηθε,
Συγκαλέω δ' ἤπιτα καμίνῳ δηλητῆρας,
Σιώφριν' ὁμῶς Σμάραγόν τε καὶ Ἄσβετον, ἠδὲ Σαβάκτην,

Ὦ μέ-

Sic MS. Ox. vulgo ἢ, καθακλιθείς.

Ὠμόδαμόν θ' ὃς τῇδε τέχνῃ κακὰ πολλὰ μελέτω.
Πείθετε πυρὶ θυμαίνων καὶ δώματα, σιὼ δ' κάμινον
Πᾶσι κυκηθείη, κεραμέων μέγα κωκυσάντων.
Ὡς γνάθος ἰπνείη βρύχοι, βρύχοι δὲ κάμινος,
Πάντ' ἔνθ' αὐτῆς κεραμήια λεπτὰ πιθέσθω.
Δεῦρο καὶ ἠελίου θύγατερ πολυφάρμακε Κίρκη,
Ἄγελα φάρμακα βάλλε, κακὸν δ' αὐτός τι ἕρξαι.
Δεῦρο δὲ Χείρων ἀγέτω πολέας Κενταύρους·
Οἵ θ' Ἡρακλείους χεῖρας φύγον, οἵ τ' ὀπόλοντο,
Τύπτοιεν πάντα ἔργα κακῶς, πίπτοι δὲ κάμινος.
Αὐτοὶ δ' εἰμώζοντες ὁρῴατο ἔργα πονηρά.
Γηθήσω δ' ὁρόων αὐτῶν κακοδαίμονα τέχνην.
Ὃς δέ κ' ὑπερκύψῃ, τῷδε τύτθ πᾶν τὸ πρόσωπον
Φλεχθείη· ὡς πάντες ὀπίσσαιντ' αἴσιμα ῥέζειν.

Παραχθμάζων δὲ ἐν τῇ Σάμῳ, τῶν νεμεσίαις προσπορδόμενος πρὸς τὰς οἰκίας τὰς εὐδαιμονεστάτας, ἐλάμβανέ τι; ἀείδων τὰ ἔπεα τάδε ἃ καλεῖται Εἰρεσιώνη, (ἀδήγουν δὲ αὐτὸν ἐς συμπαρῆσαν ἀεὶ τῶν παίδων τινὲς τῶν ἐγχωρίων)

Δῶμα προσερχόμεθ' ἀνδρὸς μέγα δυναμένοιο,
Ὃς μέγα μὲν δύναται, μέγα δὲ βρέμει, ὄλβιος αἰεί.
Αὐτὰρ ἀνακλίνεσθε θύραι· πλῆτος γὰρ ἔσεται
Πολλὸς, σιὼ πλήτω δὲ εὐφροσύνη πηλίγα,
Εἰρήνη τ' ἀγαθή. ὅσα δ' ἄγγεα, μεστὰ μὲν εἴη,
Κυβαίη δ' αἰεὶ κατὰ καρδόπε ἕρπυο μάζα.
Τῆ παιδὸς δὲ γυνὴ κατὰ δίφρους βήσεται ὄμμιν·
Ἡμίονοι δ' ἄξουσι κεκτάποδες ἐς τόδε δῶμα.
Αὐτὴ δ' ἰσὰν ὑφαίνοι ἐπ' ἠλακάτῳ βεβαῖα.
Νεῦμά σοι, νεῦμα, σιαύσιν, ὥστε χελιδών.

Insuper Omodamus ferialque & damna det arti.
Omnia misceto, fornacem, vasa, domumque,
Ut fragor immensus fiat, figulique tremiscant:
Non secus ac mala trepitu claudentur equina,
Sic subita fornax crepitetque cadatque ruina;
Inque latum redeant calices & vasa minuta.
Huc quoque Solis ades nata, incantare perita,
Inque ipsos & opus tua noxia spurge venena.
Huc ducat longo Centauros agmine Chiron:
Quique manu Herculea cecidere superque fuerunt,
Illi contundant opus omne, ipsumque caminum
In nihilum penitus redigant. figuli ista videntes
Plorent, & lacrymis spectent ingentia damna.
Improbitatis ego spectabo hæc præmia lætus.
Denique qui pronus fornacem respicit, illi
Flamma vorax faciem circa penitusque perurat.
Sic scelus agnoscent omnes, atque inde cavebunt.

At vero in Samo hybernans, calendis 33
beatiorum ædes adiens aliquid accipiebat, canens hæc carmina, quæ Eiresione, hoc est, ramalia, vocantur: ducente eum semper & comitante aliquot puerorum indigenarum choro,

Venimus ad magnas ædes civemque potentem,
Cujus divitiis resonat domus atque redundat.
Vos aditum præbete fores: feliciter intrent
Divitiæ, & requies hilaris, Chariteſque sequantur:
Vasa opibus tumeant, nihil hic videatur inane:
Sintque laborata Cereris repleta canistra.
Excelso curru nurus hic portetur, & ipsam
Veloci cursu revehant ad limina muli.
Hæc premat electrum pedibus, telasque laboret.
Ast ego vos repetam, repetam (mihi crede) quotannis,

Ἔσηκ' Non

Non secus atque redit sub tectum garrula Progne.
Assumus in porta: seu munera ferre placebit,
Seu nihil, est tamen hinc abeundi certa voluntas.
Non etenim hic habitare diu nec vadosse paramus.

Atque hæc carmina postea in Samo diu à pueris decantabantur, quoties in Apollinis festo stipem colligebant. Incunte deinde vere moliebatur Homerus è Samo Athenas navigare: solvensque una cum nonnullis incolarum, ad Ion appulit; ubi stationem non in urbe, sed in litore habebant. Hic contigit Homerum graviter ægrotare: egressus igitur è navi, in crepidine litoris jacebat invalidus. Quumque diutius illic ob navigandi difficultatem remorarentur, subinde quidam descendentes ex urbe Homero vacabant, eumque audientes, reverenter observabant. Jam vero nautis & aliquot è civitate illic apud Homerum considentibus, forte pueri piscatores eo appulerunt: qui è navicula egressi, hæc illis verba fecerunt, Agite hospites, audite nos, numquid ea quæ vobis proponemus explicabitis? Ibi è præsentibus quidam jubebat proloqui. Illi, Nos, inquiunt, quæcunque cepimus, reliquimus: quæ vero non cepimus, nobiscum portamus. Et quum nemo ex præsentibus interpretari dicta posset, pueri explicabant: significantes nimirum, se, quum piscium nihil capere possent, desidentes in sicco, pediculos venari tentavisse; & horum quotquot cepissent reliquisse, quos autem nequiverunt, domos retulisse. Quæ audiens Homerus, hæc dixit carmina,

Hi vos, o pueri, tales genuere parentes,
Nec latis fundis, gregibus neque mille potentes.

Ex hac autem infirmitate extremum diem clausit Homerus in Io, non (ut arbitrantur aliqui) ænigmatis perplexitate enectus, sed morbo. Extinctus vero in Io Homerus, à comitibus suis atque civibus qui in colloquio cum eo fuerant, in litore ibidem sepultus est. Cujus sepulcro multo post tempore Ietæ, ubi poësis ejus jam publicata ab omnibus celebrabatur, hujusmodi inciderunt carmen elegiacum; neque est Homeri:

Con-

Ἔφη ἐν προθύροισι· καὶ εἰ μέντοι ὀλίγος, εἰ δὲ μή,
Οὐχ ἑσήξομεν· ἃ γὰρ σωσικήσοντι σεθήκε κλήσομεν.

ἤδετο δὲ τάδε ἐν τῇ Σάμῳ ὑπὸ πολλοῦ χρόνου ὑπὸ τῶν παίδων, ὅτε ἀγείροιεν ἐν τῇ ἑορτῇ τοῦ Ἀπόλλωνος. Ἀρχομένης δὲ τοῦ ἔαρος, ἐπεχείρησε πλεῖν Ὅμηρος εἰς τὰς Ἀθήνας ἐκ τῆς Σάμου. καὶ ἀναχθεὶς μετά τινων ἐγχωρίων, ἀπολιμένχθη εἰς τὴν Ἴον· καὶ ὠρμίσθησαν ἀπὸ κατὰ πόλιν, ἀλλ' ἐπ' ἀκτῆς. σωσεβὴς δὲ τῷ Ὁμήρῳ κατὰ πολύ τι ἄρξασθαι μαλακῶς ἔχειν· ἐκβὰς δὲ ἐκ [b] τοῦ πλοίου, ἐκοιμᾶτο ὑπὸ τὴν κυματωγῆς ἀδυνάτως ἔχων. πλείους δὲ ἡμέρας ὁρμούντων αὐτῶν διὰ ἀπλοΐαν, καταβαίνοντές αἰεί τινες τῶν ἐκ τῆς πόλεως, ἀπεχόλαζον πρὸς τῷ Ὁμήρῳ, καὶ ἐν θαύματι εἶχον αὐτόν, οἰκείοντες αὐτό. Τῶν δὲ ναυτῶν, καὶ τῶν ἐκ τῆς πόλεως τινῶν ἡμένων πρὸς τῷ Ὁμήρῳ, παίζοντες οἱ παῖδες ἁλιῆες τὸν τόπον, καὶ ἐκβάντες ἐκ τῶν ἀκατίων, προσελθόντες αὐτοῖς τάδε εἶπον, Ἄγετε ὦ ξένοι, ἐπακούσατε ἡμῶν, ἂν ἄρα δύνησθε διαγνῶναι ἅσσ' ἂν ὑμῖν ἔπωμεν. καί τις τῶν παρεόντων ἐκέλευε λέγειν· οἱ δὲ εἶπαν, Ἡμεῖς ὅσα εἵλομεν, κατελίπομεν· ἃ δὲ μὴ εἵλομεν, φέρομεν. οἱ δέ φασιν μέτρῳ εἰπεῖν αὐτούς,

Ἅσσ' ἕλομεν, λιπόμεσθα· ἃ δ' οὐχ ἕλομεν, φερόμεσθα.

ἀδυναμένων δὲ τῶν παρεόντων γνῶναι τὰ ῥηθέντα, διηγήσαντο οἱ παῖδες, ὅτι ἁλιεύοντες ὀλίγον ἐδύναντο ἑλεῖν· καθήμενοι δὲ ἐν γῇ, ἐφθείροντο. καὶ ὅσους μὲν ἔλαβον τῶν φθειρῶν, κατέλιπον· ὅσους δὲ μὴ ἐδύναντο, εἰς οἴκους ἀπεφέροντο. ὁ δὲ Ὅμηρος, ἀκούσας ταῦτα, ἔλεξε τὰ ἔπεα τάδε,

Τοίων γὰρ πατέρων ἐξ αἵματος ἐκγεγάατε,
Οὔτε βαθυκλήρων, οὔτ' ἄσπετα μῆλα νεμόντων.

Ἐκ δὲ τῆς ἀθηνείας ταύτης συνέβη τὸν Ὅμηρον τελευτῆσαι ἐν Ἴῳ, ὑπὸ τοῦ μὴ γνῶναι τὸ παρὰ τῶν παίδων ῥηθὲν (ὡς οἴονταί τινες) ἀλλὰ τῇ μαλακίᾳ. τελευτήσας δὲ ἐν τῇ Ἴῳ, αὐτοῦ ἐπ' ἀκτῆς ἐτάφη ὑπό τε τῶν συμπλεόντων καὶ τῶν πολιτῶν [c] ὅσοι ἐν διαλογῇ ἐγένοντο [d] αὐτῷ. καὶ τὸ ἐλεγεῖον τόδε ἐπῆρσαν Ἴηται ὕστερον χρόνῳ πολλῷ, ὡς ἤδη ἥ τε πίστις ἐξεπεπλώκει, καὶ ἐθαυμάζετο ὑπὸ πάντων· ὧδε Ὅμηρος ἐστίν.

Cccc Ἐν-

a Pal. μίν τι. b Pal. δ' ὁπ. c Pal. πολιτῶν. d Pal. ἐγιγνόμην αὐτῷ.

Ἐνθάδε τὴν ἱερὴν κεφαλὴν κατὰ γαῖα καλύπτει [a].

Ἀνδρῶν ἡρώων κοσμήτορα θεῖον Ὅμηρον.

Ὅτι δὲ ἦν Αἰολεὺς Ὅμηρος, καὶ ἔστε Ἴων, ἔστε Δωριεύς, τοῖς τε εἰρημένοις δεδήλωταί μοι, καὶ δὴ καὶ τοῖσδε τεκμήρεσθαι παρέχει· ἄνδρα ποιητὴν τηλικοῦτον εἰκὸς ἦν τῶν νομίμων τῶν παρὰ τοῖς ἀνθρώποις πιοῦσιν ἐς τὴν ποίησιν, ἤτοι τὰ κάλλιστα ἐξευρόντα ποιέειν, ἢ τὰ ἑωυτῶν, πατρία ἐόντα. ἤδη τοίνυν τὸ ἐνθένδε αὐτοὶ τῶν ἐπέων ἀκηκόοντες κρινεῖτε. ἱεροποιίην γὰρ ἢ τὴν κρατίστην ἐξευρὼν ἐποίησεν, ἢ τῇ ἑωυτῶ πατρίδι [b] ἐφρόντισεν. λέγει γὰρ ὧδε,

Αὖ ἔρυσαν μὲν πρῶτα καὶ ἔσφαξαν καὶ ἔδειραν,
Μηρούς τ' ἐξέταμον, καθ' τε κνίσῃ ἐκάλυψαν,
Δίπτυχα ποιήσαντες, ἐπ' αὐτῶν δ' ὠμοθέτησαν.

ἐν τούτοις ὡσεὶ ὀσφύος ἄδην εἴρηται, ἢ ἐς τὰ ἱερὰ χρέονται· μονώτατον γὰρ τῶν Ἑλλήνων τὸ Αἰολικὸν ἔθνος ἀ καίει ὀσφύν. δηλοῖ δὲ καὶ ἐν τοῖσδε τοῖς ἔπεσιν ὅτι Αἰολεὺς ὢν, τοῖς νόμοις τοῖς τῶν ἐχρῆτο,

Καῖε δ' ὅλην ὀσφὺν ὁ γέρων, ὅλῃ δ' αὐθι πιὼν οἶνον
Λεῖβε· νέοι δὲ παρ' αὐτὸν ἔχον πεμπώβολα χερσίν.

Αἰολέες γὰρ μόνοι τὰ σπλάγχνα ὅλῃ πάντε ὀβελῶν ὀπτῶσιν, οἱ δὲ ἄλλοι Ἕλληνες ἐπὶ τριῶν. καὶ γὰρ ὀνομάζουσιν οἱ Αἰολεῖς τὰ πέντε, πέμπε. Τὰ μὲν οὖν ὕστερα τῆς γλώσσης καὶ τελευτῆς καὶ βίου δεδήλωταί μοι. Περὶ δὲ ἡλικίης τῆς Ὁμήρου, ἐκ τῶνδ' ἄν τις ἐπισκεπτόμενος, ἀκριβέως καὶ ὀρθῶς λογίζοιτο. ἀπὸ γὰρ τῆς εἰς Ἴλιον στρατείης, τὴν Ἀγαμέμνονα καὶ Μενέλαον ἤγειραν, ἔτεσι ὕστερον ἑκατὸν καὶ τριάκοντα Λέσβος ᾠκίσθη κατὰ πόλεις, πρότερον ἐοῦσα ἄποικος. μετὰ δὲ Λέσβον οἰκισθεῖσαν ἔτεσι ὕστερον εἴκοσι Κύμη ἡ Αἰολιῶτις καὶ Φρικωνὶς καλεομένη ᾠκίσθη. μετὰ δὲ Κύμην, ὀκτωκαίδεκα ἔτεσι ὕστερον Σμύρνα ὑπὸ Κυμαίων κατ-

Condit humus caput hoc sacrum, qui versibus arma
Fortia divinis heroum ornavit, Homerum.

Porro quod Æolensis fuerit Homerus, & non Ion, neque Doriensis, partim è jam dictis perspicuum esse poterit, partim etiam his conjecturis deprehenditur. Siquidem poëtam tantum, qui aliqua ex hominum moribus in suam poësin transferre studuerit, par est aut laudatissimos excogitasse, aut suos, quos patrios habebat, commemorasse. Jam verò ipsi carmina ejus audientes, indidem pronunciabitis. nam sacrificii ritum probatissimum retulit aut ipse eundem excogitavit, aut quod cum patriis institutis conveniret. Sic enim inquit, 37

Protractas jugulant pecudes, & tergora cultris
Detripiunt, femorumque tuos & crura recidunt,
Et partesque secant geminas: tum pinguia nidor
Viscera nube tegit densa.

In his versibus de iliis nulla mentio, quibus in sacrificiis tamen utebantur ceteri, præter unam Æolicam gentem, quæ ilia non concremabat. Indicat præterea his quoque versibus, quod Æolensis existens, suæ gentis ritibus usus sit,

—— tum segmina carnium
Ipse focis multo crepitantibus admovet igni
Cruda senex, & vina super nigrantia fundit:
Quem verubus quinis juvenes onerata tenentes
Brachia circumstant.

Æolenses enim soli intestina quinque verubus fixa torrebant, reliqui Græci tribus. etenim πέμπε dicunt Æolenses pro πέντε, id est, quinque. Atque hæc sane de genere, vita interituque Homeri à nobis relata sint. Ceterum ætatem Homeri siquis diligenter rectèque ratiocinetur, ex hisce facile deprehendet. Nempe ab expeditione, quam Agamemnon & Menelaus in Ilium habuerunt, annis centum post atque triginta Lesbus oppidatim habitari cœpit, quum antea nullam prorsus haberet civitatem. Post Lesbum habitatam annis viginti Cyme Æolica & Phricotis appellata habitata fuit. Porro à Cyme annis duodeviginti, in Smyrnam Cymæi coloniam deduxerunt: 38

a Pal. κάλυψιν. b Sic MS. male vulgo ἑωυτῆ πατρίδα, qui tamen male retinet τὴν.

runt: quo tempore natus fuit Homerus. Ab Homero autem nato anni sunt sexcenti vigintiduo ad Xerxis usque in Græciam trajectum, qui videlicet junctis pontibus Hellesponto cum exercitu ex Asia in EUropam transivit. Ex his igitur tempus illud calculo colligere facile fuerit ei qui prætorum Athenienſium rationem habuerit. Centum autem & sexaginta octo post Trojanum bellum annis extitit Homerus.

κατωκίσθη· ἀφ' οὗ δὲ τοῦτο γέγονεν Ὅμηρος. ἀφ' ὧν δὴ Ὅμηρος ἐγένετο, ἔτεά ἐστιν ἑξακόσια εἰκοσιδύο μέχρι τῆς Ξέρξεω διαβάσεως, ἣν στρατευσάμενος ἀπὸ τῆς Ἑλλάδος, καὶ ζεύξας τὸν Ἑλλήσποντον, διέβη ἐκ τῆς Ἀσίας ἐς τὴν Εὐρώπην. ἀπὸ δὴ τούτου ῥηϊδίως ἐστὶν ἀριθμῆσαι τὸν χρόνον τῷ ἐθέλοντι ζητεῖν ἐκ τῶν δεχόντων Ἀθήνησι. τῶν δὴ Τρωϊκῶν ὕστερον γέγονεν Ὅμηρος ἔτεσιν ἑκατὸν ἑξηκονταοκτώ.

TELOS

τῶν ἐντὸς Μυσῶν Ἡροδότου Ἁλικαρνασσῆος, καὶ ἐξηγήσιος τοῦδε Ὁμήρου.

Notes du mont Royal

www.notesdumontroyal.com

Une ou plusieurs pages sont omises ici volontairement.

EX

JOACHIMI CAMERARII

PROOEMIO

IN HISTORIAS HERODOTI.

QUUM Ricardus Crocus, Britannus, qui Lipſiam advenerat, ſtatuiſſet domi ſuæ quibuſdam privata opera Herodoti hiſtorias explicare, nos etiam tum ad hunc autorem cognoſcendum à magiſtro ſumus miſſi. Etſi autem Crocus vix pervenit ad ſecundum illius autoris librum enarratione ſua, ego tamen captus dulcedine & elegantia atque etiam facilitate ſcriptorum, quum celeriter diverſitatem quandam ſermonis, quam Δωρίσδον vocant, percepiſſem, ita poſtea ſemper in illo legendo hæſi atque perſeveravi, ut qualemcunque (ſentio enim quàm exigua hæc ſit) facultatem Græcæ linguæ conſequuti ſumus, eam magna ex parte Herodoti lectioni acceptam referre debeamus. Itaque & nunc eum quo tum uſus fui (acceptum à magiſtro) Herodoti codicem, tractatum verſatumque à me plurimum, omnibus in pagellis notatiunculis & ſcriptura noſtra inſignem, inter alios omnes & diligo maximè, & quoties fortè aſpexi, non unquam ferè temperare mihi poſſum quin aperiam, & in eo aliquid legam. Tum redit in memoriam puerilis ſtudii jucundiſſima cogitatio: & illum laborem mediocrem, non tamen fuiſſe omnino ἄλιον, ἀλλ' ἀτέλεσον ἰδρῶθ' ὃν ἱδρωσα, lætor. Autorem autem iſtum tanti facio animo meo, ut nullum omnium aliorum huic meritò anteponi poſſe cenſeam.

Paulo poſt.

Neque me fugit, poſſe hoc teſtimonium de Herodoto meum videri magis amoris eſſe erga illum tam longo tempore confirmati, quàm judicii, vel etiam illo hoc eſſe corruptum. Notum enim quod & aſtrologi uſurpant, πλὴ φιλίαν ϗ τὸ μῖσος ἐλαττῶν τὰ μέγιστα, ϗ μεγαλύνειν τὰ σμικρότατα. Quapropter hoc loco placuit cauſſas exponere cur tanti facerem illum, & veluti rationes referre ſententiæ noſtræ, atque etiam reſpondere iis quæ reſciviſſemus adverſus ipſum dici ſolere: ut intelligi poſſet, neque nos temere aut de puerili perſuaſione quadam illum celebrare, & inſectatores ipſius ad malignitatis crimen quandam etiam imprudentiæ ignominiam ſibi accerſere. Ac noſtra ſententia paucis illa quidem confirmabitur. reſponſio erit longior, ut neceſſe eſt: de qua tamen & ipſa, inductio animi mei & rationum concluſio magis atque certius poterit perſpici. Quum igitur in quocunque autore in primis id quod ab illo ſuſceptum eſt ad exponendum, & ipſa expoſitio, conſiderari ſoleat: in priore hæc ferè ſpectanda ad laudem exiſtimo, ſi eæ res ſumptæ delectæque ſint quarum cognitione alii adjuvari, quæque ipſæ ſuapte bonitate placere poſſe videantur: in poſteriore, ſi expoſitio ſit verbis ſententiisque apta atque conſentanea. Quæ breviter dicta late patent ad intelligendum. Sed in utroque quid Herodotus neglexit, vel non præſtitit potius, quominus præclariſſimus & celeberrimus autor haberi debeat? Nam quæ accedit antiquitatis autoritas, quanti & ipſa ſit putanda, quantumque ponderis habeat, quis non videt? Quiſve ignorat, omnium conſenſu maximam huic laudem, admirationem, reverentiam deberi? Quum autem priorum temporum hiſtorias, variarum quidem gentium, ſed potiſſimum Perſarum & Græcorum, componendas & narratione ſua exequendas ſuſcepiſſet, nonne potius præcipuas & præclaras res complexus eſt expoſitione ſua, quam nihili atque futiles? ut fecere, fortaſſe & veteres aliqui, certe poſteriorum ex illo genere ſophiſtico multi, qui nihil niſi inani quadam oblectatione animos levium quorundam afficere ſtuduerunt. ſicut ille Æthiopicorum & Deæ Syriæ autor: de quibus facile exiſtimari poteſt de ſimilibus operibus aliorum. Ergo nihil tale in hoc eſſe autore affirmo? Minime equidem: ſed hoc caput eſſe hiſtoriæ nego, quum ſit potius expolitio & exaggeratio quædam illius. Argumentum autem & caput quod? fundationes, everſiones, mutationes regnorum maximorum, opulentiſſimarum urbium expugnationes, ſucceſſiones potentiſſimorum regum, celeberrimarum civitatum fortunæ & imperia. Oratio vero nonne placidiſſime de-

decurrens, omnibus ornamentis conſpicua eſt & illuſtris? Sola compoſitione (ut Ciceroni placet) diſſolutior, id eſt, numeris carens: quum naturalium quædam in illa tamen numerorum modulatio inſit, à quo ipſo etiam præſtantia quædam non abeſt. Narrationes ſunt diſertæ: indicationes expreſſæ & ſpecioſæ: explicationes accuratæ & evidentes: collectiones certæ atque plenæ: in his rerum geſtarum, hominum, temporum fides: accurata compertorum relatio, dubiorum conjectura ſagax, fabuloſorum verecunda commemoratio: mira ubique ſimplicitas, & eximius quidam candor. Quæ omnia hiſtoriæ potiſſimum famam, dignitatem, virtutem conſtituunt & perficiunt.

His breviter & ſtrictim commemoratis, ad ea quæ in hoc autore reprehendi, quorumque nomine vituperari à quibuſdam ille ſolet, accedamus. Contra quæ quum dicemus, etiam eorum pleraque quæ poſuimus paulo ante, tractabuntur copioſius & enodatius. Ac primùm de illa vulgari & ſane veteri accuſatione mendaciorum pauca diſſeramus: non enim certe res ipſa multa deſiderat. Aldus etiam Manutius jam hoc ante nos crimen diluit. Sed quænam ſunt illa obſecro mendacia? Quidam ſane profitentur ea ſe annotaſſe & confutaſſe: quæ utinam perveniſſent in manus noſtras. ita enim futura eſſet reſponſio copioſior. Neque deſunt qui Herodoti potiſſimum ſcripta illi ſatyræ (*Juven. ſat.* 10.) inſectationi occaſionem præbuiſſe perhibeant, ut audaciam mentiendi in hiſtoria Græcorum exagitaret. Nam Athos (ut ille loquitur) velificatus, deridetur, & compedes Helleſponti, epotaque flumina Medo. Nonnulli fabuloſas quaſdam narratiunculas inſertas paſſim hiſtoriæ, ut hujus gravitate indignas, rejiciunt; & propter illas autorem mendacii damnant. Sed de iis quæ memorantur ab Herodoto propter magnitudinem nobis incredibilia, periniquum fuerit judicium, ſi non vera eſſe ideo ſtatuemus, quod notis cuique rebus, moribus, diſciplinæ non ſimilia, neque rationibus noſtris congruentia eſſe videantur, ſique nonniſi iis quæ facile intelligere & animo complecti poſſimus, fidem habendam eſſe ducemus. Quam multa illi ipſi qui hæc antiquiora falſa fictaque eſſe affirmare audent, ſe vidiſſe referunt & pro certis commemorant, à quibus aſſenſio legentium refugit? Etiam poſteris hoc noſtris accidet, ut multa quæ nunc nimis vere fiunt atque geruntur, expoſitione inflata & amplificata eſſe ſuſpicentur. Sunt ſane quædam inaniora (non enim nego) in talibus, ut in peregrinatorum, qui adiere illa loca quæ tellus extrema refuſo ſummovet oceano, ſermonibus. Cujus inhumanitatis tamen fuerit, univerſum genus narrationum iſtarum ſemel abjicere ut futile & vanum? Quod ſi fiat, omnem hiſtoriæ rationem confundi, habitumque perverti neceſſe ſit. Quid de Babylone prodiderit Herodotus, non eſt ignotum. Hæc nobis ſcilicet probabuntur de ſenſu & cognitione oppidulorum noſtrorum. Quid enim ad illa ſpatia, vel maximæ urbis omnium quas novimus ambitus? itaque & Ariſtoteles (*Polit.* 3.) gentem regionemve appellandam potius Babylona, & ſiqua alia æqualis fuerit, quam civitatem aut urbem, cenſet. Quid? de fertilitate ſoli Aſſyrii quæ narrat, an nos credere poterimus de noſtris arvis? Quo tamen loco ipſe ignorantiæ incredulitatem refutavit. ſic enim ait (*In Clio, c.* 193) *Ita bene fert ea terra fruges ut nunquam non reddat ducena: ſi autem quam poteſt optime tulerit, reddit trecena. Folia tritici & hordei lata naſcuntur digitis commodis quatuor. At milii & ſeſami quam procera arbores exeant, in ſcientia certa non memorabo. Intelligo enim, eos qui in regione Babyloniorum non fuere, minime creditures vel ea quæ de frugibus modo diximus.* Sunt autem hæc etiam diſtinguenda. Alia enim ad utilitatem aliquam legentium, vel explicationem eorum de quibus narratio fit, referuntur atque pertinent: ut Babylonis deſcriptio (*Clio, c.* 178. *& ſ.*) & copiarum Xerxis enumeratio (*Polymnia, c.* 61. *& ſ.*) de quorum altero facile perſpiceretur, merito fuiſſe ſecuros cives in tali & ita munita urbe: alterum & potentiam regni Aſiatici, & in quod tum periculum Græcia venerit, demonſtrat. Utrumque autem documentum quoddam dat, nullas, quamvis magnas, vires, infractas, neque opes invictas eſſe. In aliis nihil quæritur, niſi vel delectatio, vel ut audientium animi moveantur nova mirabilique narratione: ut de gryphibus (*Euterpe.* 73.) formicis Indicis (*Thalia c*, 102. *&* 116.) Phœnice (*Melpom. c.* 13.) & his ſimilibus. Horum, ut illa omni equidem mendacii crimine plane libero, ita haud facile conceſſero, in horum ullo mendacii manifeſti autorem redarguendum eſſe: quum tot deriſa quondam & exibilata, pæne jam comperta eſſe exiſtimentur: quumque non minus iſtis à veritate abhorrentia multa aſſeverentur ab iis, qui non audiviſſe de aliis, ſed ſeipſos aſpexiſſe dictitent: ut nihil tam ſit abſurdum quin fidem reperire poſſe videatur. Sed ab his recedamus.

Ob fabuloſas quidem narratiunculas tantum abeſt ut quaſi mendacem inceſſi vitupe-

rari-

rarique autorem hunc debere putem, ut etiam, quum & aptiſſime illas inſeruerit, & belliſſime concinnarit, & venuſtiſſime compoſuerit, admirandus: quumque inſtructionem in ſingulis aliquam vitæ, conſiliorum, actionum comprehenderit, eximiam gratiam quoque ab omnibus meritus eſſe videatur. Quid quod fidem ſuam in his fere liberat, cavetque nequis ſimplicior decipiatur, quum addit ſemper hujuſmodi quiddam, *Ut ferunt*, *Ut ego audivi*, *Quod veri mihi quidem ſimile non ſit*. In Euterpe vero (*c.* 131.) plane refutat illam fabulam de præciſis ancillarum manibus, *Hæc garrientes ita narrare mihi quidem videntur*. Item Melpomene (*c.* 173.) fabulam de Pſyllis præmunit. ea enim quæ Afri perhibeant ſe memorare ait. Quid autem dicit in Polymnia (*c.* 152) quod meminiſſe in tota hiſtoria vult lectorem? *Ego* inquit, *qua fando cognovi*, *exponere narratione mea debeo omnia: credere autem eſſe vera omnia*, *non debeo*. In conjecturis quidem ſequendis, quum de apparentibus (ut ipſe ait *Euterpe*, *c.* 33.) obſcura colligere ſtuderet, ſi falſus eſt cui obſecro omnium hoc non accidit? Neque qui tale aliquod erratum in ſcriptis veterum animadvertit, ſibi ideo placere & illum contemnere debet: quod fere ineruditiores iſti facere conſuevere, qui exultant ad hos notationum & reprehenſionum ſucceſſus, non ſecus acſi theſaurum inveniſſent: quum hic vere tum theſaurus (ſecundum vetus verbum) in carbones evadat. Sed paulum etiam ad fabulas illas revertamur: quæ, obſecro, cur offendunt animum cujuſquam, quum veritati & integritati hiſtoriæ minime officiant? Sed ut inſertæ apud Thucydidem conciones; (quas certe nemo, ut opinor, non confictas, neque non quidem nullas, ſed non tales ab iis quibus attribuuntur habitas eſſe videt) illæ tamen ut in gravitate hujus autoris, admirationem, ita in dulcedine noſtri, fabellæ voluptatem habent. At egreſſiones, & nihil ad rem pertinentium quaſi inculcationes, ab hiſtoria alienæ ſunt. De quo equidem aliter ſentio, neque in hoc, neque ullo in genere eruditionem, intelligentiam, doctrinam quaſi in anguſtum cogendam, ut non liceat evagari & excurrere, ſi libeat, longius. Immo vel ſolus hic fructus eſt ingenii & induſtriæ ſtudiorum, ut veluti oſtentatione jactantiaque ſui gloriam laudemque petat. Auferat in his mihi aliquis iſta: incorruptam, ſanctam, caſtam, ut virginem, debere eſſe hiſtoriam. Non corrumpunt enim, non violant hæc illam: ſed exornant, ut aurum & gemmæ pudiciſſimarum quoque corpora, puriſſima illa quidem. Nam ut malæ & profligati pudoris feminæ inſigniorem reddunt comptu turpitudinem ſuam: ita, quamvis varia copioſaque ſit quaſi emblematis quibuſdam, ſumma hiſtoriæ falſa & commentitia, merito in ſua hæc infamia quaſi ſuperba improbetur. Itaque non inornatam, non nudam, non contractam, ſed ſplendidam, veſtitam, explicatam (dummodo integram, &, ut ita dicam, probam & incorruptam) decet eſſe hiſtoriam. Cujus fidem omnem nonne in temporum indicatione, in nominum commemoratione, in rerum tam bello quam pace à quibuſque ſuſceptarum atque geſtarum certa enarratione, in occaſionum conſiliorumque prudenti perſecutione omnes poſitam eſſe ſentiunt? Quæ univerſa noſtrum autorem exiſtimo & cuſtodiſſe diligenter, & præſtitiſſe præclare. Quæ enim tempora indicavit falſo, quæve confudit? Quorum hominum locorumve nomina poſuit perperam? Res autem ab iis geſtas quos complexus fuit narratione ſua, accurate illas quidem retuliſſe non dubitarim aſſeverare: certo autem & vere quoque, libenter equidem crediderim, quanquam ab aliquibus aſſenſio quodammodo refugiat. In conſiliis profecto & occaſionibus recenſendis qui circumſpectionem & prudentiam requirit majorem, nimium is quidem eſſe faſtidioſus mihi videtur. Ad hæc, ſi, ut in tabula magni & memorabilis argumenti, adjuncta ſunt veluti παρεργον, quibus undique illa inſignis & conſpicua reddatur, cujus quæſo vel rationis vel ſapientiæ, ne dicam incogitantiæ & ſtultitiæ, fuerit reprehendere? Quum autem hiſtoria non ſolum delectationem cognitionis, ſed inſtructionem etiam animorum continere debeat, ut & voluptatem & utilitatem afferat legentibus: ſi his ipſis quæ ut fabuloſa notantur, etiam monita utilia atque ſalutaria multa inſunt, quis jam eos non modo qui vituperent, ſed qui laudent, iniquius ferre omnino poſſit? Fuit Candaules rex Lydorum: (*Clio*, *c.* 7.) nemo, ut opinor, negare audet. Hoc tempore in aliam familiam tranſlatum fuit regnum Lydiæ. an quiſquam falſo hoc proditum dicit? Cur igitur illa jam culpant de ſatellite coacto aſpicere nudam reginam? Quæ ſi, quod haud ſcio an non ſint, conficta eſſent, quanti multis de cauſſis fieri mererentur? Nonne illam perverſionem animorum, quæ ita mirabiliter, ut divinitus effici videatur, ſæpe urgentibus fatalibus caſibus animadvertitur, demonſtrant? Quam ſpecioſis & bonis ſententiis illuſtris eſt narratio? Idem & in aliis multis poteram, ſine ullo exquiſitionis labore, oſtendere. Expugnari præter

omnium

omnium metum & opinionem Sardis oportuit. Sit jam illud de puero nato cum capite leonino falsum, (*Clio*, *c.* 84.) (quod fortasse minime est) quam pulchrum hoc? quod non circum ille urbem totam latus fuit: quod si factum fuisset, capi secundum responsum divinorum urbs non posset. Sint sane illa Scytharum dona fictitia: (*Melpom. c.* 131.) quid incommoditatis tamen habet, vel quid potius pulchritudinis & bonitatis non habet cum enarratio tum interpretatio, elegans, festiva, acuta? Sed quare ego pravitate quadam animi, non vera esse potius, id est, ita audita cognitaque autori, putem? Eadem & de Xerxis somnio, (*Polymnia*, *c.* 14.) de regibus Macedonum, (*Urania*, *c.* 137.) deque aliis similibus dici possint. Quapropter, quod ad crimen hoc vanitatis attinet, prorsus in nostro autore turpitudinem illam & mendaciorum maculas detersas esse confido. Neque possum satis animo constituere meo, qui factum esse existimem, ut à veteribus quoque illud in hunc conferretur. Nisi unus fortasse aliquis plures in errorem induxit, aut invidia odiumve, vel (ut mollius dicam) animi certa quædam destinataque inductio quosdam ad hujuscemodi calumnias impulit. Sed hæc velle exquirere omittamus.

Nunc ad aliam majore studio susceptam & gravius atque inimicius factam accusationem veniendum, quam intendit huic vir magnæ doctrinæ & sapientiæ laude clarus, Plutarchus Chæronensis, qui nostrum autorem acerbissime postulavit & convincere conatus est malignitatis, edito libello, cui præscripsit περὶ τῆς Ἡροδότου κακοηθείας. Contra quæ, etsi singularis est viri autoritas & celebris eruditio, concedi tamen nobis oportere puto, ut pro Herodoto dicere liceat: si illi permittitur, contra non minus se, quam nobis ipse est, antiquiorem Herodotum scriptio, atque aliquanto certe præstantiorem multis nominibus virtutum. Ipse quidem Plutarchus quo paratior venit ad maledicendum Herodoto, & in eo copiosus fuit ac vehemens, hoc minus læsisse illum putari debet. Quis est vero qui non laudatissima quoque conviciis impetere posse videatur, quum Zoilos & Xenophanes suos habuerit Homerus? Quid autem verbis conquirere & comprehendere homini non infanti neque obtuso difficile? Et dicit hoc egregie Æneas ad Achillem, *Iliad. v.*

Multa licet memoret convicia uterque vicissim,
Quæ neque tentenis remis instructa carina
Perferat. ipsa etenim facilis verbisque redundans,
Sermones variis hinc lingua revolvit & & illinc:
Quisque & forte alii quod dixerit, audiet ipse.

Ut autem contra ea quæ quisque improbet dicere recte possit, ita quomodo dicat diligenter considerandum: nequid vel inscite vel etiam maligne improbare videatur. Nam horum utrumcunque deprehensum & notatum contradictionem omnem infirmat: ita quidem sæpenumero, nemo ut responsione magnopere dignam arbitretur. De quo & elegantissimis versibus & luculento sensu compositum epigramma Græcum Eueni veteris poetæ fertur: quod nos quondam Latinum fecimus ut sequitur,

Est multis pariter mos omnia dicere contra,
Sed non & similis dicere recta labor.
His sat erit verbum me commemorasse vetustum:
Hæc mihi quum placeant, tu licet illa probes.

Plutarchus autem minime cavit ne insimulando malignitatis alterum, malignitatem ipse quandam singularem suam proderet. Nam quum collegisset quasi intimos sensus & reconditam voluntatem pravitatis malignorum, ad illa à se proposita postea, ut pueri à magistris secundum capita quædam traditas materias deducere jubentur, sic accusationem suam applicavit, in autorem hunc (ut ego quidem judico) illa conferens alienæ malignitatis crimina. Ac ne dissimulavit ipse quidem neque texit caussam iræ ac odii sui: nam suam civitatem, id est Bœotos, ignominia affectos, & infamatos (ut ait) immerito, graviter fert & dolenter. Hinc igitur illæ lacrymæ, hæc illa indignatio. Statim igitur quid autoritatis in tali criminatione sit, quam non veritatis sed ultionis cupiditas expresserit, apparet, ut illius quasi filum sequentes, refellere quæ congessit singula nihil sit necesse. Sed ad quædam tamen aliquid dicamus.

Quod vero huic incipiens, suavitatem prationis, qua jucunde commoverentur legentes, exprobrat, ad id nihil aliud respondendum censeo, quam quod Alexander Hectori fratri, qui sibi in jurgio formositatem objecisset, οὔ τοι ἐπίκλητ' ἐστὶ θεῶν ἐριδμία δώρων. Sed malignitatem omnem undique ita colligit: Primum de usu nominum asperiore, de-

que verbis durioribus, in copia molliorum & leniorum. Deinde, si extra historiæ seriem alicujus vitia, vel si in hac laudes jejunius commemorentur. Præterea, quum plurium forte sermones referantur, assentiri deterioribus. omnino enim conjecturas sequi ad pejora, esse malitiosi & infensi animi. Postremo, laudis adjectione veluti condire vituperationem. esse enim simplicitatis hanc simulationem pessimam. Quid ad hæc ergo dicemus? profecto non reperit in Herodoto ista Plutarchus, sed animo suo conquisita in illum intulit. Quare enim usum nominum verborumque in hoc autore non probat? qui quidem (ut existimo) usus est diserta & accurata oratione ætatis suæ, quam à posterioris sæculi forma differre nos quoque intelligere possumus. Quid autem causæ fuerit cur non potius illa vere & simpliciter, quam mendaciter & invide, dici sentiamus? Egregium est quod conquerenti Lasthenis factioni, (quorum scelere prodita fuerat Olynthus) contumeliose à Macedonibus se nefarios proditores appellari, respondisse Philippum regem accepimus, *Macedonas esse indoctum natiouem ac incivilem, solereque ficum nominare ficum, & ligonem ligonem.* Quid autem offendit (obsecro) Plutarchum, quod Herodotus protulit asperius quædam, ac non mollivit appellationibus? Visum enim scilicet illi fuit id dicere quod esset. Nam de conjecturis sequendis deque laude & vituperatione universa hoc licebit unum iterum atque iterum respondere: de suo illum judicio historiam susceptam exposuisse: neque recte facere eum qui ingenii sui vires in alieno opere explicare velit, præsertim ad infamiam autoris. Ego, ut quicque retulit, sic sensisse, audiisse, comperisse existimo. Et cur non in hac potius persuasione perseverem quam illam inducam malevolentiæ, perversitatis, virulentiæ? Quia enim contumelia afficit divina & humana, sacra & profana. Si vera sunt, quæ est contumelia? (recte enim ille in comœdia negat se maledicere, quum, quæ vera sint, dicat) sin falsa, ostendatur falsitas. Sed quomodo ostendit? ratiunculis quibusdam & conclusiunculis levissimis. Quod quasi ipse sentiret, ne hoc quidem agere se ait, ut mendacii, sed ut malignitatis reum peragat Herodotum. Hanc igitur defendamus, si possumus. Ac laudationibus illis minutis & tenuibus (ut vult Plutarch.) quot possunt opponi præclare, & pleno ore (ut dicitur) enunciatæ? Quale enim hoc? (*Erato, c.* 112.) *Omnium quos scimus hominum primi Athenienses cursu illati in hostes sunt: omnium primi sustinuere vestitus Medici & hoc ornatorum aspectum: ad illud autem usque tempus nomen quoque Medorum terribile fuerat.* Addantur his quæ de Cynægiro scripsit (*Ibid. c.* 114.) Ac nequis Athenienses tantum laudatos benignius credat, (in quo nescio quam suspicionem corruptæ largitionibus voluntatis movet Plutarchus, temere quidem, ut videtur, neque ipse quicquam explanat) quid? parcène Lacedæmonios laudavit his verbis? (*Polymn. c.* 104.) *Sunt Lacedæmonii in certaminibus singularibus haud ullis aliis inferiores: in acie vero omnium mortalium præstantissimi.* Quid? horum cives Sperthiam & Bulin parumne prædicatione sua ornavit? (*Polymn. c.* 134. *& s.*) Sed hæc innumerabilia sunt. Atque in nomen sophistæ (*Hoc nomine usus est Herod. in Clio, s.* 29.) etiam invehitur quasi probrosum: quum profecto eos, qui velut opifices quidam essent sapientiæ, & artem quandam facerent illius, sophistas, ut citharistas & grammatistas, vocatos, & postea vitio hominum, (ut in aliis pluribus evenit) nomen quoque male audiisse constet. Nam quod exagitat præclaram sententiam de instabili & incerta fortuna rerum humanarum, quam Herodotus Soloni attribuerit (*Clio, c.* 32.) (cui quidem similes & alibi leguntur) nimiæ sapientiæ & pietati hominis concedatur: qui veritus sit, ne si ita de Deo loquamur, ut humanus intellectus quæ dicuntur percipere possit, parum pii esse videamur. Cur ergo Deo oculos, manus, pedes, aures attribuimus? cur dicimus Deum iratsci? cur ulcisci? etiam vereri profecto, tentare, pœnitere, lætari, dolere. πόρρω δὲ λύπης καὶ χαρᾶς ἱδρῦσθαι τὸ θεῖον. sine quibus illa ne intelligi quidem possunt. Quid Xenophon? (quo nemo fuit numinis colentior, nemo observantior, nemo impietatis erga Deum acrior hostis) nonne eandem sententiam ponere non dubitavit in præclaro illo opere suo historiæ rerum Græcarum? sic enim ait (*Hellenicon l.* 5.) καὶ ὁ θεὸς ἦ, ὡς ἔοικε, πολλάκις χαίρει τὰς μὲν μεγάλας μικρὰς ποιῶν, τὰς δὲ μικρὰς μεγάλας. Hæc igitur sacrilega est in Herodoto sententia, quia secundum hominum intelligentiam φθονερὸν dixit esse τὸ θεῖον. Sed hæc quam sint futilia quis non videt? Omissam autem illam retis fabulam & Pittaci pugnam ferat æquo animo Plutarchus: seque hoc consoletur, quod, ut ait, tot alias exposuerit non magis profecto fabulosas. Sed præterunda sunt certe aliqua, indigna quæ refutentur. Græci quidem animum satis clare memorat eruditionem, & doctrinam fortunæ adversæ (*Clio, c.* 207.) cui τὸ καθύβριμα μαθή-

μαλα

μᾶλα ἐγεγόνει. Neque Xenophon ſapientiſſimus vir dubitavit ſimiliter poſt amiſſum regnum prudentiorem Crœſum producere. Ad alias atgumentationes illius de Epheſiis, Colophoniis, Chiis: ubi quam levi utitur ratione, quod Lampſacenus Charon, antiquior ille quidem Herodoto, quædam non ſcripſerit. Quaſi nihil oportuerit narrare Herodotum, niſi quod in litteras jam eſſet relatum. Quod dictu eſt perquam ridiculum: præſertim quum ipſe profiteatur, eorum quæ alii non comprehenderint, mentionem facere decreviſſe. Sed cum de illis, tum de Samiis, Corinthiis, Lacedæmoniis. de Iſagora, Ariſtogitone, Athenienſibus, Platæenſibus, quæ diſputat, patiamur ſane illum vincere. Quis enim, qui advertere animum paulum modo voluerit, non perſpecturus facile eſt victoriæ iſtius præclarum ſucceſſum?

Venio igitur ad plenam lunam: de qua ingenue fateor non intelligere me quæ à Plutarcho diſputantur. Herodoti luculentiſſima narratio, quum nemini non ſit evidens. Dicit enim (*Erato, c.* 106. *&* 120.) ***negaſſe Lacedæmonios, poſſe contra legem ante plenam lunam in expeditionem ſeſe proficiſci, & remanſiſſe in patria dum luna orbis compleretur: ac poſtea profectos, ita acceleraſſe ut tertio die in Atticam Lacedæmone pervenirent.*** Hæccine narratio illam merebatur tragicam acclamationem, hunc autorem cœlum ipſum, dierum rationem, omnes res confundere? Nam de lege, deque prœlii die, ſua fide affirmante utroque, venia (ut opinor) dabitur ei qui fidem Herodoti pluris ſibi faciendam quam Plutarchi, & illum potius quam hunc ſibi eſſe ſequendum putaverit. De Philippide etiam obſcura eſt inſectatio: & erat hic locus in noſtro libro corruptior.

Reliqua ſunt calumniis manifeſtis referta, & ubique conſperſa nigro ſale, & atrocibus quidem illis ſed infirmis criminibus referta. Sane Thebanos, ut civitatem ſuam, (notum enim, fuiſſe hunc Chæronenſem Bœotum) exquiſita & peraccurata defenſione propugnavit, & in hac parte admodum vexavit autorem noſtrum. In quo quidem ignoſcendum eſt dolori ipſius, ſed reprehendenda profecto impatientia & ira. Quam enim moleſte fert & indigne læſos oratione ab Herodoto ſuos? Hoc igitur (ut apparet) ulcus tangi noluit, neque potuit ferre. Sed mendacii crimine Herodotum (ut opinor) facile liberat non modo fama illis temporibus longe lateque vagata, ſed conſervata etiam ad poſteritatem, proditionis Thebanorum: de qua & Demoſthenes (*Philippica* 2.) argumentum duxit levitatis & infidelitatis illius civitatis: & illud in ſermonibus hominum ſemper permanſit, decimam à Thebanis Apollini perſolvi oportere. Cujus mentionem à Xenophonte ſcimus ſemel atque iterum fieri (*Hell.* 5.) Quum enim communi decreto ſtatuiſſent Græciæ civitates, quæ adverſum barbaros conſenſerant, ab iis qui nulla neceſſitate coacti Perſæ ſe ſubjeciſſent, Delphico Apollini bello confecto decimam exigi debere, Thebani quidem potentia ſua reſtitere decreto: ſed quod illo tenerentur, fama memoriaque hominum conſtantiſſime perduravit. (*Decretum fœderis extat in Polymnia, c.* 132.)

Præterea quamvis malitioſum & pravum Plutarchus faciat Herodotum, non ſtultum tamen fuiſſe neque hebetem confitetur. Quid autem incogitantius fieri potuiſſet, & in ſumma audacia amentius, quam ea affirmare atque tradere, quæ, ſi falſa eſſent, non modo paulo ante defunctorum dictis atque relationibus, ſed memoriæ, vivorum propemodum, teſtimonio refutari atque redargui poſſent? Et ille cum tam impudente mendacio, cum tam inconſentanea expoſitione, cum narratione tam diſſidente, in celeberrimum frequentiſſimumque totius Græciæ conventum (ita enim accepimus) venire, & illa vaniſſima atque leviſſima ſcripta, plena malevolentiæ & obtrectationis, reclamantibus divinorum & humanorum monumentorum inſcriptionibus, recitare non dubitaret? Nimis ineptum & frivolum facis autorem, contra tuam quoque exiſtimationem. Non audiviſſent ac potius exibilaſſent, vel male etiam multatum illo tanto theatro ejeciſſent eum, qui plane ad irridendum & eludendum auditores, quique in communi Græciæ ſolennique cœtu ad nomen Græcum proſcindendum lacerandumque adeſſet. De conſilio autem & facto Leonidæ retinendi Thebanos etſi aſtute diſſerit (*Polymn. c.* 205. *&* 220.) nemini tamen non plurima in mentem venire arbitror quibus hoc etiam loco defendi poſſit narratio. Adduxerat invitos, ſed ſic ut à civitate delectos: ergo non modo illius, ſed ſuorum quoque metus hos continuit. Dimiſit alios, quos minus alacres in aperto eſſe diſcrimine videbat. illis enim parcendum decreverat. Quomodo voluit autem vel potuit omnino quadringentos retinere, quum trecentos ſolum haberet ipſe ſecum? Primum voluiſſe Leonidam perdere iſtos Thebanos dixerat: neque non plures quam trecenti cum illo fuêre. Nam præter Theſpienſes, etſi non dicitur, cum

trecentis tamen Spartanis ſequutos alios plures ditionis ipſorum intelligere debemus. Ita enim fieri ſolitum ſcimus, ut Spartani nequaquam veluti ſolitarii, ſed quodam ſatellitio ſuorum ſtipati in expeditionem proficiſcerentur, quum ſinguli interdum ad ſeptenos adducerent eorum quos εἴλωτας vocarunt (*Calliope*, *c.* 28.) Sed quid facerent? aut in illis anguſtiis quid experirentur tutius quam quod retulit Herodotus? Neque aliud tempus omnino videtur fuiſſe vel defectionis, vel fugæ, vel tranſitionis, quam quod memoravit Herodotus (*Polymn. c.* 233.) Sed in tanto tumultu quo pacto exaudiri potuit imploratio? Et interfectos enim ſcribit nonnullos, & vel de geſtu intellectum fuit ſupplices hos eſſe. Notas quidem cur impudentiſſime confingere voluerit, cauſſam equidem nullam reperio. Accuſat paulo poſt aſperitatem vocabuli, quod de fuga conſuluiſſe dixerit Græcos. Nimis eſt ſeverus noſter Ariſtarchus. Atque etiam illud non tulerit credo, quod rex regum cenſet aufugiendum de Troja. non enim (ut opinor) mollius eſt φεύγωμεν, quam δεσμὸν βυλεύεσθαι. Quid vero de Naxiis & Themiſtocle dicemus? (*Urania*, *c.* 4.) Scilicet in metu tanti belli, & tempeſtate barbaricæ claſſis ingruente, incredibile fuerit, inſulanos homines non ad eos proficiſci voluiſſe quibus nemo non interitum aut ſervitutem impendêre exiſtimaret. Themiſtocli vero indecorum aut turpe fuerit, adjutum ipſum alterius conſilio, non ſolum omnia commentum fuiſſe: at Agamemnonem, non unum aut alterum, ſed decem συμφεράμονας optare non puduit. Nam in Artemiſia quod facetias conſumit ſuas, quibus nequaquam abundat, feciſſe videtur incogitantius.

In iis quæ ſequuntur, quod non modo quid perperam ſcripſerit, ſed quæ ſcribere etiam debuerit Herodotus, docere vult, ſit hoc & ipſum præclaræ & ſingularis ſapientiæ Plutarchi. Cetera involuta ſuſpicionibus, & alienarum rerum mentionibus confuſa, & fallacibus complexionibus intricata, & anxietate quadam mirifica accuſationis ſeſe ipſa infirmantia, vel relinquamus ſane, vel ad priora remittamus. Ad omnia enim ferme reſponderi dicique idem videtur poſſe: inſaniam eſſe & furorem, non perverſitatem, neque fraudulentiam, ea commemorare, quæ quum primum cognita fuiſſent, hominum ſcientia reprobarentur, à poſterioribus autem inter ſe diſſidere & contraria eſſe facile perſpicerentur. Etſi autem homines docti ac ingenioſi non difficulter reperiunt quomodo aliquid dicendo evertere odioſumque reddere aut ſuſpectum poſſint, tanta eſt tamen vis veritatis, ut neſcio quo pacto, quamvis oppreſſa & obſcurata, illa plerunque tamen reſiſtat atque eluceat contra dolos & verſutiam. Quapropter non quid conquiſierit ad inſectationem Herodoti Plutarchus, neque convitia quæ illi facit nimis cupide, neque ſtudium exagitandi autorem antiquiſſimum, ſed rem ipſam ſpectabimus. Ipſi autem Plutarcho hoc dicimus, (*Iliad. η.*)

—— —— σὺ μὲν ἐ καλὰ ταῦτ' ἀγορεύεις.
Οἶσθα δ' ἄλλον μῦθον ἀμείνονα τῶνδε νοῆσαι.
Εἰ δ' ἐτεὸν δὴ τοῦτον ἀπὸ στρατοῦ ἀγορεύεις,
Ἐξ ἄρα δή τοι ἔπφτα θεοὶ φρένας ὤλεσαν αὐτοί.

Sic enim videtur non ille quidem quæ ſenſerit ipſe, in hoc libello diſſeruiſſe, ſed vel aliorum voluntati aſſentatus eſſe: vel quid in mala cauſſa poſſet, oſtendere voluiſſe. Quod ſi de animi ſui judicio & inductione illa ad talem modum diſputavit, profecto in hac parte receſſit à ſe ipſe. Non enim aliter exiſtimo quam fuiſſe Plutarchum, virum non modo eruditum & ſapientem, ſed etiam bonum, quam famam, præſertim probitatis, ut tueretur, minus curaſſe illum apparet in propoſito accuſationis hujus. Sed finem faciamus. Non enim jucunda nobis fuit quaſi contentio & rixa cum tanto viro, quam tamen ut neceſſariam, omittere non potuimus, & in officii (ut rati ſumus) cuſtodia, & in ſtudio nomini bonitatique autoris excellentiſſimi debito.

Objicitur autem & hoc nobis, quod quidam volunt à Thucydide contra Herodotum dici, de fabuloſis narrationibus & hiſtoriis confictis ad auditorum voluptatem (*Thucyd. lib.* I. κτῆμά τε ἐς αἰεὶ μᾶλλον ἢ ἀγώνισμα ἐς τὸ παραχρῆμα ξύγκειται.) *quæ, quum delectatione tantummodo afficerent audientes, in præſentia quidem juvarent, ſed diuturnum fructum non haberent.* Ego vero non magis in Herodotum hæc conferri poſſe puto, quam in quemlibet priorum de ſcriptoribus hiſtoriarum. Et (ut verum fatear) illas plane priſcas expoſitiones antiquiſſimarum rerum oratione & verbis ad venuſtatem, & jucunditate quadam animos perfundendum, compoſitas (quales potiſſimum Pherecydis Syrii fuiſſe accepimus) graviſſimum autorem exiſtimo veritati rerum geſtarum non oportere præferri cenſuiſſe: ac hilaritatem hiſtoriæ cedere ſeveritati, neque ſuavitatis cujuſdam leni-

lenitatem, conſtantiæ & dignitati narrationis anteponi voluiſſe. Sed de hoc quiſque, ut lubuerit, ita ſtatuat atque ſentiat. Nos autem hoc teneamus: non modo propter ſermonis elegantiam, & illam cum ab aliis tum Cicerone laudatam dulcedinem, & quaſi amœnitatem quandam, diligendum hunc autorem, & in manibus ſemper habendum eſſe: ſed propter rerum cognitionem maximarum, propter maxime ad vitam utilium ſententiarum copiam, ob plurima certo, accurate, prudenter, honeſte dicta, magnifaciendum nobis, vel in ſuo potius genere anteponendum univerſis. Nota ſunt ex Latinis Ciceronis & Quintiliani elogia præclariſſima hujus autoris. Græcorum autem quæ opinio de his libris fuerit, ſatis indicat inſcriptio nominum Muſarum, quibus omnem ſapientiam & doctrinam & ingenii præſtantiam, antiquitatem ſignificaſſe notum eſt. Et quicunque meminere ipſius, honoris & laudis præfationem ſemper uſurpaſſe reperiuntur. Quas ob res neque me pigere operæ poſitæ in hoc autore debere puto, neque non hortandi mihi videntur omnes, ut ſtudio ſingulari in hoc autore verſari, & illum præcipuo amore complecti velint. Nam & mihi fructuoſam fuiſſe lectionem hujus videor ſentire, & aliis item futuram eſſe confido. Viſum autem, &c.

DE HERODOTO, EX EODEM JOACH. CAMERARIO.

HERODOTI patrem fuiſſe Lyxem & Dryo matrem perhibent, patria Halicarnaſſenſem: quod præſcriptum nunc etiam in hiſtoria illius legitur. Parentes in ſua civitate bono loco natos tradunt, ipſumque fratrem habuiſſe Theodorum nomine. Quum autem teneretur Halicarnaſſus à Lygdamide tyranno, nepote Artemiſiæ reginæ Cariæ, ſeceſſit Herodotus in Samum inſulam: atque ibi lingua Ionica hiſtoriam magna cum cura compoſuit, relatam in libros novem: (*Lucian. Herodoto, vel Eetione.*) quam quum in frequenti Græciæ conventu Olympiorum recitaviſſet, ſic placuit univerſis ut ita audirent quaſi Muſas loquentes: ideoque libris qui novem (ut diximus) eſſent, Muſarum novem indidere nomina. Quum reverſus in patriam autor fuiſſet civibus ſuis tyranni expellendi, ſucceſſit quidem res, ſed invidia maxima Herodotum excepit. Ita enim fieri ſolet ut periculorum metum parta ſecuritate obtrectationes fere ſequantur. Cedendum igitur, relinquendos ingratos cives ratus, quum Athenienſium tum colonia in Thurios Italiæ populos deduceretur, ſua ſponte illis ſe colonis ſocium addidit: & ibi finivit vitam ſuam: ſepultuſque fertur in foro. etſi quidam Pellæ mortuum fuiſſe tradidere. Ipſe facit mentionem (*Clio*, c. 109.) λόγων Ἀσυρίων & λόγων Λιβυκῶν, (*Euterpe*, c. 161.) quos conſcripſerit: de quibus tamen hæc mentio ſolummodo reſtat. Herodotum ſcribunt, quum recitaret in Olympiis (ut ſupra retulimus) hiſtorias ſuas, audiviſſe Thucydidem qui adhuc ætate puer eſſet: quumque Thucydides tum quaſi divinitus commotus lacrymas profudiſſet, animadvertiſſe hoc Herodotum; & gratulatum fuiſſe patri ipſius Oloro: hortatumque ut erudiendum curaret filium diligenter: gliſcere enim in animo illius cupiditatem bonarum artium atque diſciplinarum. De Herodoto Græcum epigramma fertur, quo memoratur & illa invidiæ fuga & diſceſſio in Thurios.

Ἡρόδοτον Λυξέω κρύπτει κόνις ἥδε θανόντα
Γᾶδ' ἀρχαίης ἱστορίης πρύτανιν,
Δωριέων πάτρης βλασόντ' ἄπο. τῷ γὰρ ἄπληστον
Μῶμον ὑπεκφεύγων, θεῖον ἔχει πάτρῳ.

Extat apud Stephanum; ſed magis integrum in ſcholiis Nebularum Ariſtoph.

quod nos ita aliquando convertimus,

Terra, ſatum Herodotum Lyxe, tegit iſta ſepultum,
Qui priſcæ Ionicæ laudem habet hiſtoriæ.
Dorica produxit tellus hunc: unde fugatus
Invidia, hac patria Thuride ſedit humo.

Ex eo factum eſt ut aliqui præſcriptionem *Halicarnaſſenſis* mutarent in *Thurii*: quod & Plutarchus annotavit in libello De exilio. Reperio relatum hunc in olympiadem LXXVII, & LXXXIIII. cum quo non diſſentit quod traditur, floruiſſe Thucydidem olympiade LXXXVII, & olympiade LXXXVIII mortuum Periclem Xanthippi filium, cujus Herodotus meminit (*Erato*, c. 131.) Plinius ubi de ebeno diſſerit, Herodotum ſcribit Thuriis condidiſſe hiſtoriam anno ab V. C. trecenteſimodecimo. Quod & ipſum cum numero LXXXVII olympiados conſentit, quo aliqui floruiſſe Herodotum tradidere: quum acce-

perimus Romam conditam esse circiter olympiada VI. Sane cum Hellanico vixisse fuisseque apud Archelaum, traditum est: quod tempus & EUripidis poëtæ fuit, quem genitum accepimus eo die quo Persæ fuêre à Græcis fusi. Pherecydes & Hecatæus diu ante illum historias & fabulas componere primi oratione soluta cœpere. Fuit & Xanthus quidam scriptor Lydus, quem in Lydorum historia sequutum Herodotum putant. Fuit & Charon Lampsacenus paulo hoc superior, qui & ipse bellum Persicum descripsit. Sed & Hellanicus suas historias ante Herodotum edidit, quas ipse se legisse significat. Fuit hoc nomine Olophyxius Thrax, qui de nymphis & sacris scripsit: & alius, medicus.

DE DIALECTO IONICA, EX EODEM.

ORATIO Herodoti elegans est, & Ionicæ linguæ propria quadam facilitate, sine omnibus veluti anfractibus, defluens. Dialectus autem (id est peculiare orationis genus) Ionum cum Attica lingua magnam habet communitatem. Nam & hæc quodam tempore appellatio Athenienſium, & Ionicæ omnes coloniæ Athenienſium fuere. In quibus accidit ut sonus vocis & forma sermonis in alieno scilicet solo Asiæ atque insularum mutaretur. Traditum autem est, appellatos primum Cranaos incolas Atticæ, quum Pelasgi adhuc Græciam tenerent: regnante deinde Cecrope, Cecropidas. Cui quum successisset Erechtheus; tum illis fuisse inditum nomen Athenienſium: ac mox ab Ione ductore, Ionum. Hic fuit Xuthi, vel Apollinis (ut poëtæ) filius, susceptus ex Creusa Erechthei filia: & Ægiali ac Helices regnum tenuit. Cujus gens postea à Dorienſibus pulsi, ab Athenienſibus in civitatem recepti fuêre. (*Pauſan. Achaicis.*)

Varietates in Ionica lingua hæ fere annotantur. α in η mutatur, nisi Doricum fuerit α. αυ mutatur in ῃ. Mutatur & ε in η, divisa diphthongo, itemque in genitivis nominum ὁς. οὗν mutatum est ex ὄων. Crassæ mutantur in tenues. Attica mutatio est α in ε. Usurpant Iones & ε cum ο, in genitivis nominum ις, ubi Attici ω ponunt: quum ιος quoque communis sit & Ionica flexio. Vertunt π in κ. Item αυ in ωυ. itaque hæc diphthongus, Ionica vocatur. Pro ω accusativo faciunt οων. Duo σσ in ξ mutant. Metaplasmus οι, in εις, Ionicus est. similiter & aliæ quædam suæ hujus dialecti formæ sunt. Est & mutatio η in α. Mutant ου in ὁ. item ε in α. Addunt Iones finali σ, litteram ι, & in verbis, σι. Syllabam ῶ circumflexam, εω faciunt. Interdum & non circumflexum ου primæ declinationis, εω faciunt. Vocabulis initialibus τ præponunt. ο & ε producunt, addita υ & ι. Tertiæ declinationis genitivum in οιο, de ϝ, proferunt. ῳ faciunt ωϊ. Geminant consonantes, ut σσ, τλ, ππ. Inserunt ε, item σ. nam θα primæ personæ pluralis, σθα, & θον dualis, σθον faciunt. Inserunt α in patronymicis. Iones integris & incontractis verbis nominibusque & participiis adverbiisque, omnibus denique orationis partibus utuntur. Mutant λω in εα. Augmenta præteritorum & aliarum dictionum initia abjiciunt. τ nominum in ας in declinatione elidunt. Utuntur reduplicatione. Utuntur & transpositione tam litterarum quam syllabarum. Abjiciunt ι de diphthongo ᾳ. Initiales litteras abjiciunt. Ex ιε faciunt ι longum. Suas habent tertias personas plurales præteriti perfecti passivi, posita littera α ante ται finale, ut & in aliis. Infinitiva per syllabam μεν producunt. Sunt & contractiones & synalœphæ Ionum: sunt & apocopæ.

Horum exempla promiscue subnotavimus, & aliis quibusdam proprietatibus dialecti Ionicæ indicatis. Ἡροδότου Ἁλικαρνασσῆος ἱστορίης ἀπόδεξις ἥδε, pro Ἁλικαρνασσέως ἱστορίας ἀπόδειξις. Θωυμασὰ, pro θαυμασά. Γοωῦ τῳὺ Γνάχυ, pro Γῶ. Πλεῦνας, pro πλέονας. Ἀπ' ἧς, pro ἀφ' ἧς. Ἀπελόμψοι, pro ἀφελόμψοι. & Ἀξιαπηγήϊόταΐα, pro ἀξιαφηγήϊότατα. Διαπρηξαμψύς ϵ̓ τἄλλα τ̃ εἵνεκεν, pro Διαπρηξαμψύς ϵ̓ τὰ ἄλλα ὧν ἕνεκα. Ἐγεγόνεε, pro ἐγεγόνϵ. Ἤδεε, pro ἤδει. Δεαπότεα, pro δεσπότῃ. Μίδης, pro Μίδας. Θρόνον βασιλήϊον, pro βασίλειον. Ἐσάμψαι, pro ἐσάναι. Ἐπεκρήτεον, pro ἐπεκράτων. Κυρίῃω τ̃ ἡμερέων, pro κυρίαν τ̃ ἡμερῶν. Κιθῶνας, pro χιτῶνας. Ἐπὶ νόον ποιέυσι, pro ὀπὶ νῦν ποιοῦσι. Πελείαπε, pro πέλειπε. Γρὸν, pro ἱερόν. Οὕρτη, pro ἑορτή. Κεῖνϙ, pro ἐκεῖνϙ. Ἐὼν, ἐοῦσα, pro ὤν, οὖσα. Κεχωρίδαΐαι, pro κεχωρισμψοί εἰσί. Ἐτετάχαΐο, pro τεταγμένοι ἦσαν. Τὠρχαῖον, ὤνθρωπε, ὦναξ, ὠνὴρ, ἄτερϙ, τάνθρώπϣ, pro τὸ ἀρχαῖον, ὦ ἄνθρωπε, ὦ ἄναξ, ὁ ἀνὴρ, ὁ ἑτερϙ, ϯ ἀνθρώπϣ. quæ Attica synalœpha & in aliis reperitur: ut θαλέρῳ, ϯ ἑτέρῳ. Τϝελϙ, πόλιϙ, pro ὕϝρεως, πόλεως. Ἐγχιρηδίοισι, pro ἐγχειριδίοις. Ἐπεὰν, ἀδελφεὸς, pro ἐπὰν, ἀδελφός. Τὔνομα, μὲνϙ, ξεῖνϙ, pro τὸ ὄνομα, μένϙ, ξένϙ. Ποιεῦσι, pro ποιοῦσι. ἐδικαίνν.

καίειν. Μέγαθος, τάμνω, pro μέγεθος, τέμνω. Οἴπερνες, pro ὄπαονες. Οἰέων, pro ὁρῶν. ταθμεώμενοι, pro ταθμέμενοι. χρεωμένων, pro χρεομένων. Κυνέη, pro κυνῆ. ἀνθρωπηίη, pro ἀνθρωπῆ. Τυφὼ, ἄθω, pro τυφὼν, ἄθων, quod plane Atticum eſt. Πλεῦν, pro πλέον. Προσδέκεο, pro προσδέχου. Ὧρα, pro ἰώρα. Διξὰ, τριξὰ, pro δισσὰ, τρισσά. ΑΥτόπλεα, pro αὐτόπλεα. Ἐν τῇσι ἀμάξῃσι, pro ἐν ταῖς ἁμάξαις. ac concurſum omnino vocalium Iones amant. Ἄδεργα, pro ἄδεργα, quæ non ſolerent aufugere. Ἐπιδαλίων, pro ἐπιδαλῶν. Οἰκόσον, ὁκυ, κότε, pro ἀπόσον, ὅπυ, πότε. Βυβάλιες, ὄφιες, pro βυβάλεις & ὄφις. Ἐωωθέντες, pro ἠωωθέντες· & ἔωσονες, pro ἤωσονες. Ἀδαίες, pro ἀδαεῖς. Οἴκασι, pro ἐοίκασι. Κέρεα & γέρεα, pro κέρα & γέρα, contracto de κέρεα, cliſo τ. Ἐσελάδατο, ἐσφαμένοι ἦσαν. Κατεσέφατο, κατεσφαμένοι ἦσαν. Τρῶμα, pro τραῦμα, omiſſo υ. niſi magis eſt à verbo Ionico factum quod τρώειν illi dicunt. id eſt, τιτρώσκειν. Apud Homerum Ἐλίκρες, pro ἑλίκροι poſitum volunt: Ἐρυσάρματες ἵπποι. Herodotus ΑΥτοκέλευες, pro αὐτοκέλευστοι. Contrà μάρτυροι & φύλακοι, Ioues, pro μάρτυρες & φύλακες. Ὄψεαι, pro ὄψῃ. quod Atticis eſt ὄψῃ. Ἀπικοίατο, pro ἀφίκοιντο. Οἰρμέατο, pro ὥρμηντο. Μανασέων, pro Μανασσῶν. Λᾶξις, pro λῆξις. οΥ in οιρ ſolutio, & σθ, ac ϑθ, πριηκωτέρον videtur. Τπερώιον, λώιον, pro ὑπερῷον, λῷον. Κεφδίη, pro καρδία. κρατερὸς, pro καρτερός· ut Homero Κεφαθῶν, pro Καράθων. Reduplicationes ſunt Homericæ, Τετύκοντο, ἐκλέλαθον, τεταγὼν. Herodotus Ἀραιρημένοι dixit pro ἠρημένοι. Ἐνθεῦτεν, pro ἐντεῦθεν. Ἀποθανεύμενοι, pro ἀποθανούμενοι. Duplicationes conſonantium Ionicæ illæ quidem eſſe perhibentur, ſed ſunt poëticæ, ut Ὅσσον φέρτερός εἰμι. Ὅτλη τοι ἐν μεγάροισι. Ὀπποῖ ἑκὴς ἐθέλῃ.

EX EODEM.

IONICUS eſt & articuli pleonaſmus. ut, Τὰς μὲν ἀναιρήσεσθαι, ὁ δὲ Ἀτρείδης ἐκαρίζοι, pro ἐκαρίζοι δέ. in quibus ὁ pronomen eſſe volunt, & ſignificare αὐτός, Ionice. Polymnia, εἰ μέν τι ἐνέοι σφάλμα φέρον τῷ βαρβάρῳ, τοῦ μὲν ἔλεγεν οὐδέν, ὁ δὲ τὰ εὐτυχέστατα ἐκλεγόμενος, *ſignid inerat quod frandi eſſet barbaro, eorum nihil memorabat, ſed eligens maxime fauſta.*

Eſt autem & aliorum prohominum hic uſus, εἰ δὲ ταῦτα ἐπιτελώσιν οὐκ ἐθελήσεις, σὺ δὲ πάντως σεωυτοῦ μνάξειν, pro ἀλλὰ πάντως μνάξεις. Et rurſum, ἢ σέ γε, pro ἤ γε. Iliad. ρ.

Ὅς ῥ' ἐπεὶ ἄρκε κάμῃσι πώεας τ' ἄνδρας τ' ἐρεθίζων,
Οἵ τέ μιν οὐκ εἰῶσι βοῶν ἐπὶ πῖαρ ἑλέσθαι,
Πάντυχας ἐγρήσοντες, ὁ δὲ κρείων ἐρεπτίζων Ὑβρίζει.

Ionum ſunt anaſtrophæ. ut, ἄρνυθες ὥς. Iliad. β; -- ἐπεὶ σέ γε ἔοικε κακὸν ὡς ἀποβήσεσθαι. Sic ᾧ ἔπι, pro ἐφ' ᾧ. Et, βιοτὴν πολὺν μὲν ἀνθρωπήιον πέρι. Iliad. β. τότε δὲ ἤδη ἔχεν κακὸν γαῖαν μέλαιναν. i. κατεῖχε.

Sunt & ὑποκοπαὶ Ionicæ verbi ſubſtantivi. ut, ἔνι pro ἔνεστι, μέτα pro μέτεστι. Hom. πάρ' ἔμοι γε καὶ ἄλλοι, id eſt, πάρεισιν ἐμοί.

Cum aliter, tum interpoſito ὦν dirimunt conjungenda. μέχρι μὲν ὦν τούτων. & βάλλω ἐς τὰ πέρεα ἑλίσσων; id eſt, ἐπειελίσσων. & κατ' ὧν ἐκάλυψε, pro κατεκάλυψε. & καί με ἀφαίρεμαξας, pro καὶ ἀφαίρεμαξάς με. & εἶπε τῇ τῆς Βαβυλωνίων, pro τῇ Βαβυλωνίων τῆς. Sic ὡς ᾗ αὐτῶν, pro ὡσαύτως δέ. Iliad. β, καδδέ κεν ἀχνύμενοι. & Iliad. φ, -- ἀτὰρ ᾗ μελιηδέα θυμὸν ἔλαμπε, pro καὶ ᾗ ἀχνύμενοι, & ἀφέλαμπε θυμόν. Iliad. α, ἐκ δ' ἕλον Ἀτρεΐδῃ. i. ἐξεῖλον δέ. Sic ἀτὰρ δ' ἤρεσαν, pro ὑφήρεσαν. Polymn. ἀτὰρ πάντα τὰ χρήματα ἄγων, i. ἀπάγων.

Præpoſitiones abſolute, quaſi adverbialiter, ſæpe ponunt: μέχρι ᾗ, τοῦ στρατοῦ ἀπικομένου εἰς Σάρδις, *poſtea vero, quum exercitus Sardis veniſſet.* Sic, ἢ πρὸς ἀνεπιστήμονες ἔσαν, *præterea*, Iliad. χ, Περὶ δέ μοι τὸ δύσλιον ἔτι φρονέοντ' ἐλέαιρε. Alibi, ἐν δ' αὐτὸς ἐδύσατο νώροπα χαλκόν. Item, Ἀμφὶ περὶ ᾗ ἔσαλο κὴ τ'. Herod. Polymnia, ἐν ᾗ Ἀρτέμιδος ἱρὸν, *in iſto litore eſt fanum Dianæ.*

Ionicum eſt caſum ad præpoſitionem referri quæ cum verbo adjuncto compoſita eſt. ut, ὅτι οἱ ἐπορᾶτο, id eſt ὅ, τι ὁρῶτο ἐν αὐτῷ, *quid in ſe animadverteret.* Iliad. β, -- τὸ δὲ οὔ τις ἐπιμέμφεται, id eſt, ἐπὶ τῷ μέμφῃ. Et ὥμοσαν ἐπεῖν. i. ἐπὶ τοῖς ὤμοσαν. Item Iliad. ν, θέσκελον Ἐκτορέην ἐπιδῆσαι. i. ἐπὶ τὴν Ἐκτορέην. Herod. Clio τρίτα δὲ ἔτεα ἐπαρεσκάλεε τὴν Σαρδίων ἅλωσιν, id eſt, ἐπ' ἔτεα τρία, *in tertium annum diſtulit Sardium expugnationem.* Idem, ἀπέζευξε δὲ χώρης τῆς Ἀραβίης, id eſt, ὄζει ἀπὸ τῆς χώρης.

Singularis uſus infinitivi εἶναι, Ionicus eſt, hoc modo, ἢν τύχωμεν ἐν ἑδενὶ λέγων ποιησάμενος τοῦτο πρώτιστον εἶναι, *ut hæc prima quidem cura eſſet.* Et, ἐδὲ ὁμολογήσομεν ἐκόντες εἶναι, *quod volentibus quidem nobis fiat.* Et, τὸ δὲ σύμπαν εἶναι, *In quo totum verteret*, aut *Reipſa.*

HERO-

HERODOTI
VOCABULA IONICA,
ET QUÆDAM LOQUENDI GENERA, ILLI CUM HOMERO MAGNA EX PARTE COMMUNIA: NECNON ALIA.

Collecta & Latine reddita, partim ab Joachimo Camerario, partim ab Henrico Stephano: littera C *illius nomen,* H *hujus nomen indicante; à quo & addita nunc fuerunt aliquibus Camerarii interpretationibus exempla.*

HENRICUS STEPHANUS LECTIONIS HERODOTI STUDIOSIS.

Si vulgo receptum morem usurpare, quam meum tenere, maluissem, Joach. Camerarii nomen silentio præteriissem: ac titulum huic opusculo præfixissem quo hanc recensionem pariter & interpretationem vocabulorum, quæ quum Herodotus sibi habere peculiaria videatur, habet tamen cum ceteris Ionibus, & nominatim cum ipso etiam Homero (ad pleraque quod attinet) communia, totam suscepissem & in me recepissem. Nec tamen magnum onus humeris meis imposuissem. quæ enim Camerarius de illis vocabulis antea scripserat, meis infarciendo, eaque pro meis ostentando, magnum oneris levamentum in promptu mihi fore animadvertebam. Præsertim vero quum multo plures à me quam ab illo voces recenserentur & exponerentur, sub meæ commentationis prætextu dominium in illius quoque commentatiunculam usurpare, res fuisset quæ multorum exemplis defendi (si exempla malam defendere caussam queunt) potuisset. Verum ego non solum, alienis tantummodo plumis se vestire, corniculæ in morem, sed etiam vel miscere suis alienas, atque id dissimulare, vix ingenui esse hominis, semper existimavi. Atque hoc & meus Thesaurus testari abunde potest. Quinetiam Paralipomena tantum institutionis grammatices (aut saltem eorum partem) scribere malui, quam meam institutionem grammatices ad tam multas aliorum addendo, in aliena plurima manum injicere; simulque miseros lectores crambe toties repetita occidere. Neque tamen sum nescius, reperiri quotidie qui multo majori cum turpitudine plagiarii sint: id est, multo turpius & magis pudendum plagium committant, dum aliena, & quidem è multorum nonnunquam libris consarcinata, sive consuta, aut (sicui Græca vox magis placet) συνῤῥαμμένα (licet eorum nonnulli ne artem quidem talia consarcinandi, sive consuendi, sive ἓ συῤῥάπτειν, calleant) impudentissimo novi tituli libri, aut novi saltem nominis autoris, mendacio, pro suis obtrudentes, & obtrusa venditantes, fucum faciunt: etiamsi nulla futura sit qua vel χῦ tam multis alienis ὄιχοθεν (id est, de suo) insuisse dici possint.

Ceterum, quamvis pauca illa quæ Camerarii sunt, ita meis inseruerim (apposito ubique ejus nomine) ut intacta in illis omnia reliquerim, fuisse tamen ubi ejus interpretationi nonnullarum vocum aliquid adjicere, aut in eam non sine aliquo fortasse lectoris fructu inquirere potuerim, ostendam alias (deo favente) in iis quibus Herodoti lectores, præsertimque ejus valde studiosos, amplius juvabo. Sed malui exemplorum alicubi adjectione, aut exempli, ubi Camer. nullum attulerat, contentus esse. Ne hoc quidem tacebo, me in quibusdam vocabulis exempla Homeri, in quibusdam Hippocratis, (quæ Erotiani, & Galeni lexicis, quum ea excudi, destinaveram) in nonnullis, utriusque, attuliisse.

A.

Ἄγω δὲ φέρω, Ionicum eſt de hoſtilibus direptionibus. Herodot. lib. I. c. 88. φέρουσί τε δὲ ἄγεσι τὰ σά. Et rurſum I, 166. ἠγάγοντο δὴ ἤδη δὲ ἔφερον τὰς ἐφεσίας ἁπάντας. Iliad. ε. Οἷόν κ' ἠὲ φέροιεν Ἀχαιοὶ ἦκεν ἄγοιεν. Neque me fugit, & apud Xenophontem & alios Atticos autores hanc figuram reperiri: nam & alia, quæ ut Ionica annotavimus, illi uſurparunt. utriuſque enim linguæ eadem (ut ſupra diximus) origo fuit. C.

Ἀγινέω vide in Ἀπαγινέω. Paſſ. Ἀγινεόμενοι activa ſignific. *Adducens*, VII, 33. ἀγινεόμενοι γυναῖκας. H.

Ἀγορεύομαι, ῶμαι, *Concionor*, *Concionem habeo*. Unde ἠγορόωντο, VI, 11. ἐγίνοντο ἀγοραί. ἢ δή κε σφι δὲ ἄλλοι ἠγορόωντο. Sic Hom. Il. δ, verſu 1. Οἱ δ' θεοὶ πὰρ Ζηνὶ καθήμενοι ἠγορόωντο. Sed hic eſt potius *Concilium habebant*, *Conſultabant*. At quum dicit, ἀγορήσαντο δὲ μετέῤῥιπτε, eſt *Contionem habuit*. Verbum autem Ἀγορεύω apud hunc (ſicut apud Thucyd. & Ariſtoph.) eſt, *In foro verſor*. H.

Ἀγχίστροφα, *In contrarium mutata*, *Contraria*. ἀγχίστροφα βουλεύομαι, VII, 13. Proprie autem Ἀγχίστροφον q. d. *Converſionem*, id eſt, mutationem, *propinquam habens*, ſive *Mutationi propinquum*. H.

Ἀγωνίδαται pro ἠγωνισμένοι εἰσὶ, ſed paſſiva ſignificat. pro *Decertati ſunt*: IX, 26: 2. πολλοὶ μὲν γάρ τε δὲ εὖ ἔχοντες πρὸς ὑμέας ἡμῖν ἄνδρες Σπαρτιῆται, ἀγῶνες ἀγωνίδαται, *multa certamina decertata ſunt*. Sed perperam in Aldina & Germ. edit. ἄγῶνας pro ἀγῶνες ſcriptum eſt. H.

Ἀδαήτες, *Ignari*, *Imperiti*. IX, 45. ὑμεῖς δὲ ἄπφροί τε εἰμὲν δὲ ἀδαήτες τυτέων τῶν ἀνδρῶν. H.

Ab eodem pro Ἀδαὴς dicitur Ἀδαήμων, ut VIII, 65. ἀδαήμονα τῶν ἱρῶν. Quinetiam verbum Δεδάηκε, *didicit*. H.

Ἀδεῖν & Ἀνδάνω, *Placere*, Ἀλλ' οὐκ Ἀτρείδῃ Ἀγαμέμνονι ἦν δίκαιον θυμῷ. Et, Ὡς ὄφελεν θάνατός μοι ἀδεῖν καλός. C. Vide Ἀπαδεῖν & Ἔαδε.

Αἱμασιαὶ, *Septa*. Sed addit Herod. in primo, c. 180. αἱμασιὴ πλινθέων ὀπτέων. Odyſſ. σ. αἱμασιάς τε λέγων, *Septa ſtruens*. C.

Αἴνη, *Exiſtimatio*. C.

Αἰχμὴ κακῶς ἐσηκέναι dicitur πρός τινα, ab Herodoto, rariſſimo ſed elegantiſſimo loquendi genere, lib. VII. c. 152. de Argivis, ἐπεὶδὴ σφι πρὸς Λακεδαιμονίους κακῶς ἡ αἰχμὴ ἐσήκεε, hoc ſenſu, *Quum minime ſecundum iis adverſus Lacedæmonios prælium fuiſſet*. Quam interpretationem etſi aperte præcedentia & ſequentia confirmant, poſſit tamen ea & Euſtathii teſtimonio comproba-

ri: qui poſtquam dixit δῆρις nonnunquam ſignificare πόλεμον, id eſt, *bellum*, (veluti quum aliquis vocatur δυσὶ πλυτὸς) itidemque vocem αἰχμὴ uſum iſtum habere: unde δορυάλωσ & αἰχμάλωσ ſignificare pariter ὁ ἐν πολέμῳ ἁλούς. ſubjungit, λέγει δέπου δὲ Ἡρόδοτος πρὸ τινῶν, ὡς κακῶς αὐτοῖς ἡ αἰχμὴ ἔσηκε πρὸς τὰς δεῖνα, ἤγουν ἐδυσχώρησεν αὐτοῖς ὁ πόλεμος. Additque, hoc ex conſequenti eſſe dictum. παρακολουθεῖ δὲ τοῖς ἐν μάχῃ δυσχωροῦσι, κακῶς αὐτοῖς ἐξάναι τὴν αἰχμήν. Ceterum in compoſitione quoque nomen hoc pro *bello* uſitatum eſſe apud Ionas ſciendum eſt, quum videlicet appellant ὁμαιχμίην quod alii συμμαχίαν. ut VIII, 140: 1. ὁμαιχμίην συνθέμενοι. Ab eadem voce eſt μεταίχμιος. unde μεταίχμιον τὴν legimus, VIII, 140, 2. μεταίχμιον τὴν ἐπιλελεγμένων. H.

Ἀλέες, *Conferti*. Et Ἀλίζεσθαι ac Συναλίζεσθαι, *Colligi* ſeu *Congregari*. Et Ἀλίη, *Cœtus*. C. Exemplum verbi Ἀλίζεσθαι, I, 79. ἀλίζεσθαι τὴν τῶν Λυδῶν δύναμιν. Utitur & Hippocr. hoc verbo Ἀλίζεσθαι. Invenitur autem & activum Ἀλίζειν apud Herod. VII, 12. necnon compoſitum Συναλίζειν, I, 126. Ad nomen autem ἁλέες quod attinet, ſciendum eſt, ἅλες quoque apud Hipp. exſtare: atque alicubi ἅλες & πολὺν copulari.

Ἀλεινὴ χώρη, *Calida regio*. Et Ἀλέη, *Calor*, ut in locis apricis. C.

Ἀλεωρὴ à Valla redditur *Remedium*, IX, 6. ὡς δὲ αὐτοὶ τινὰ ἀλεωρὴν διῄσοντο. Proprie autem ſonat *Evitatio*, *Declinatio*, *Effugium*. Ac redditur etiam *Levamen*, & *Laxamentum*, necnon *Solatium* Hippocr. ὦν παραγωγαλίαις utitur, Ἄνεσις δὲ νόσου τινὰς χάμνουσι παρέχει μεγάλην ἀλεωρήν.

Ἀλκὴ ut ab Homero, ita etiam ab Herod. quibuſdam loquendi generibus adhibetur: quorum vel frequentiſſimum eſt (niſi me memoria fallit) ἐς ἀλκὴν τρέπεσθαι. quo videtur ſignificari quod vulgo dicimus, *Se mettre en defenſe*. Hoc autem exiſtimatur dici à Livio, *Vim parare*: veluti quum ſcribit, *Alios vim parantes occidit*. III, 78. ἀνά τε ἔδραμον πάλιν ἀμφότεροι, ἢ ὡς ἔμαθον τὸ ποιεύμενον πρὸς ἀλκὴν ἐτράποντο. Quibus verbis ſubjungit. ὁ μὲν δὴ αὐτέων φθάνει τὰ τοξα καταλέμενος, ὁ δὲ πρὸς τὴν αἰχμὴν ἐτράπετο. (ubi obſerva ſimul eundem uſum verbi τρέπεσθαι cum alio accuſativo.) Eſtque πρὸς ἀλκὴν τρέπεσθαι tanquam genus, at πρὸς αἰχμὴν τρέπεσθαι, velut ſpecies. Paulo poſt τῇ χερὶ χρῆσθαι hac in ſignif. uſurpat: ἐρέων δέ μιν ἄρχον ἐστῶτα ὁ Γοβρύης εἴρετο ὅτι ἐ χρῆται τῇ χερί. Alioqui χερὶ χρῆσθαι reddi etiam poteſt *Manum conſerere*. Fortaſſis tamen πρὸς ἀλκὴν ἐτράποντο eo in

loco reddendum potius fuerit, *Vi agere cœperunt*, vel, *Vim moliti sunt*, aut *Totis viribus obsistere cœperunt*. Nam illud *Vim parare*, minus est in quibusdam locis quam ὡρὸς ἀλκλὼ τρέπεσθαι. veluti quum in principio II, 45. dicitur de Hercule, ἐς ἀλκλὼ τραπόμενον πόντος σφέας καταφονεῦσαι. H.

Ἀλογέω, *Nullam rationem alicujus rei habeo*, *Contemno*. Unde ἀλογήσας, III, 124. Sic & compos. Κατηλογέω· unde κατηλογέοντα, III, 121. H.

Ἁμαρτὰς pro ἁμαρτία, *Peccatum*. ut I, 167. ἀκέσασθαι τὸν ἁμαρτάδα. H.

Ἀμβώσας, ἀναβοήσας. C. Sic Ἐπιβώσασθαι pro ἐπιβοήσασθαι, I, 87. initio. H.

Ἀμείνονες αὐτοὶ ἑωυτῶν, *Seipsos vicerunt*. C.

Ἀμφισασία, *Disceptatio*, vel *Dissensio*. C.

Ἀναγινώσκω, *Suadeo*, *persuadeo*, (quemadmodum πείθω utrumque usum habet) ut VII, 10. γνόντα ἐπ' οἷσι ἄνδρας ἀναγινώσκεις βασιλῆα στρατεύεσθαι. ubi est potius *suades*, quam *persuades*: quamvis postea persuaserit. At IV, 158. ἀνέγνωσαν ἐκλιπεῖν· non solum *suaserunt*, sed etiam *persuaserunt*. Sic etiam I, 187. τίς σὲ ἀνθρώπων ἀνέγνωσε, sequente infinitivo καταγλῶαι. Itidem pass. Ἀναγνωσθεὶς, *persuasus*, in IV, 154. ὁ δὲ ἀναγνωσθεὶς ὑπὸ τοῦ γυναικὸς, ἔργον οὐκ ὅσιον ἐμηχανᾶτο ἐπὶ τῇ θυγατρὶ, *Is autem, ab uxore persuasus, rem nefariam adversus filiam moliri cœpit*. At interpres male ἀναγνωσθεὶς reddidit *deceptus*. Omnemque illi excusationem præripit verbum πείθει, quod proxime præcedit, de eadem, πάθει τὰ ἄνδρα ταῦτα ἔχειν ἅτω. Quinetiam lib. III, c. 61, activæ voci ἀναγνώσας aliam tribuit significationem idem interpres: τοῦτον τὸν ἄνδρα ἀναγνώσας ὁ μάγος Παιτιζείθης ὡς οἱ αὐτὸς πάντα διαπρήξει, εἶσε ἄγων ἐς βασιλήιον θρόνον. ita enim hæc reddidit, *Hunc virum magus Patizithes instructum quemadmodum ipse illi omnia peracturus esset, in regium solium perducit*. Quum debuisset ita vertere, *Huic viro quum persuasisset magus Patizithes fore ut ipse illi omnia effecta redderet*. Erat enim Patizithes qui Smerdi omnia confecturus erat, non contra: quod tamen potius præ se ferre videtur altera interpretatio. Ut autem Ἀναγινώσκω, sic etiam Συγγινώσκω apud Herodotum à vulgari usu discedit. Sed quid de Galeno & Erotiano dicemus, verbum ἀναγνῶναι apud Hippocratem, Ionica dialecto utentem & ipsum, non πεῖσαι, id est, *Persuadere*, sed μεταπεῖσαι, (id est, *Dissuadere*, vel *De sententia deducere*, *A sententia dimovere*) necnon μεταδιδάξαι exponentibus? ἢ οὐκ ἠδυνάμην (inquit Hippocr. lib. De artic.) αὐτὸς ἀναγνῶναι, εἰ μὴ μόλις, ὅτι τόδ' ἐστὶ τοιόνδε. Suspicor, unum ex altero sumpsisse, qui loco præpropere (ut fit) lecto, nec bene memoriæ mandato, horum tantum verborum recordatus sit, αὐτὸς ἀναγνῶναι· (ac non horum etiam quæ subjunguntur, ὅτι τόδ' ἐστὶ τοιόνδε) simulque præpositionis ἀνὰ verbo γνῶναι præfixæ usum eum imaginatus sit quem habet in aliis quibusdam verbis, & nominatim in Ἀναδιδάσκομαι, apud ipsum Herodotum. Hoc etiam addo, perperam Galenum, & Erotianum ἀναγνῶναι, non ἀναγνῶσαι legisse apud Hippocratem: & quosdam male lectionem hanc in illam mutandam censuisse. Nam & hîc ex I, 87. habes ἀνέγνωσε, & legitur itidem VI, 75. Eodemque modo exstat ἀνέγνωσαν I, 128. Sic autem & I, 85. ἄλλον γνώσας: ubi repono ἀλλογνώσας.

Ἀναγκαίη pro ἀνάγκη· ut in I, 11. μή μιν ἀναγκαίη ἐνδεῖν. H.

Ἀναδιδάσκεσθαι vide VIII, 63 initio, & quæ adscripsi margini. H.

Ἀναιρεῖσθαι, vide in Ἐπαναιρεῖσθαι.

Ἀναισιμῶσθαι. ut I, 72 fine, πέντε ἡμέρας ἀναισιμῶνται, *Quinque dies insumuntur*. sive *impenduntur*. H.

Ἀνακὰς ἔχειν, Φερονίζειν, seu ἐπιμελὰς ἔχειν. VIII, 109 fine, αὐτόρεα ἀνακὰς ἐχέτω. C.

Ἀναπλῶσαι pro ἀναπλεῦσαι. C.

Ἀνάπυστον, *Quod innotuit*, *Patefactum*, *Palam factum*. VI, 66. extremo, ὑστέρῳ μηνὶ χρόνῳ ἀνάπυστα ἐγένετο ταῦτα. Sed male in Ald. & German. edit. ἀνάπτυστα. contra vero recte in iisdem, paulo ante, ἀνάπυστα γενόμενα ταῦτα. H.

Ἀνεθέλητον, quod ab aliis dicitur ἀβούλητον, *de eo quod triste nobis accidit*. VII, 133 ὅ, τε ἦ τοῖσι Ἀθηναίοισι ταῦτα ποιήσασι τὸν κήρυκας συνήνεικε ἀνεθέλητον γενέσθαι, οὐκ ἔχω εἰπεῖν, πλὴν ὅτι σφέων ἡ χώρη καὶ ἡ πόλις ἐδηώθη, *quid adversi illis contigerit*. Et ἀνεθελητὶ συμφορὴ apud eundem, (sicut dicitur ἀβουλητὶ συμφορὴ) alibi ἄχαρις συμφορή. Quibus in locis vocabulum συμφορὴ ponitur tanquam μέσον, more antiquo. H.

Ἀνιέντα. II, 167. τὰς εἰς πόλεμον ἀνιείσας. *bello deditos*. Sic paulo ante, ἀνιέων δὲ ἐς τὸ μάχιμον. Sed ibi, sicut & in Ald. edit. male ἀνέοντα. H.

Ἀνελεῖν, est *Respondere*, ut de oraculis Latini dixere. I, 13. τὸν μὲν δὴ τὸ χρηστήριον ἀνέλη μιν βασιλέα εἶναι τῶν Λυδῶν. *Si oraculum responderit*, *ipsum regem Lydorum esse*. Euterpe, c. 139. ἀνεῖλε ὡς δέοι αὐτὸν Αἰγύπτιε βασιλεῦσαι ἔτεα πενθήκοντα. C.

Ἀνέωιξα, vide in Ἀνιέντα.

Ἀνοίω, ῶ, ex quo ἐώιγμεν pro ἴσμεν II, 119,

119, initio, ᾗ ξεινίων ἤντησε μεγάλων. quum præcedenti cap. 115. dixiſſet, ξεινίων τυχών. Sic Homerus Iliad. α. ἀνλιάσας dixit pro τυχών, ſive ἐπιλαύσας, aut μεταχών· ubi canit Αἴκέν πως ἀρνῶν κνίσης αἰγῶν τε τελείων Βάλῃ) ἀνλιάσας, ἡμῖν ἐπὶ λοιγὸν ἀμῦναι. Facit autem illud ἀντῶν ut minus mirari debeamus participium ἀπαυλήσαντες genitivo itidem junctum, hoc in verſu, Αἳ δειλοὶ νεότητος ἀπαυλήσαντες ἑκείνης Πρωτοπόρε, δι' ὅσης ἤλθες πυρκαϊῆς. vel πρωτοβόλους, ut alibi legitur. pro quo tamen malim πρωτοβόλοι. Suſpicor autem priorem illum verſum mutatum fuiſſe ab iis quibus inſolens videbatur ille uſus participii ἀπαυλήσαντες. Pro illo enim habetur hic, Anthol. epigr. lib. III, pag. 232. meæ editionis, Ἦν νέον ἡβήσασαν ἐπιδρέψαντες ἐρεταί. H.

Ἀντίζοος, *Adverſarius*, *Hoſtis*, ἐναντίος, πολέμιος. In cap. 218. lib. VII. ἐλπόμενοι γὰρ εὑρήσειν σφι φανήσεσθαι ἀντίζοον, ἐνεκήρυσσον ἑρετῷ. Et adjective, γνώμη ἀντίζοος, *Sententia contraria*, *Sententia repugnans*, VIII, 119. H.

Ἀνλιόμενοι ſunt Ionibus qui aliis ἐναυλιόμενοι, ſive ἐναυλίοι. ut initio Melpomenes, ᾗ νικήσαντες μάχῃ τοὺς ἀνλιομένους. Paulo poſt, εὗρον γὰρ ἀνλιομένῳ σφι ἑρετμὸν οὐκ ὀλίγῳ. At vero alibi VII, 9. cum accuſ. perſonæ, ſequente etiam præpoſitione ἐς, habente ſuum accuſativum, pro *Occurrere* ſeu *obviam venire hoſtiliter*. H.

Ἀνυπόλεμοι, *Hoſtes*, *Adverſarii*, πολέμιοι. VII, 236, fine. H.

Ἀνωσάμενοι, VII, 139. in fine, ᾗ βασιλῆα μετά γε θεοὺς ἀνωσάμενοι. *Qui repulerunt*, pro ἀπωσάμενοι. niſi forte hoc ipſum reponendum ſit. H.

Ἀξιεύμεναι, activa ſignif. pro ἀξιοῦσαι. I, 199. principio, πολλαὶ γὰρ ἡ σὺκ ἀξιεύμεναι ἀναμίσγεσθαι τῇσι ἄλλῃσι. *Quæ non dignantur*, *Quæ dedignantur*. Item VII, 16 initio ἀξιεύμενος activa itidem ſignificatione. Verum σὺκ ἀξιεύμενος ibi non eſt *Dedignans*, ſed *Dignum non judicans ſedere*, vel *rem ſe dignam*, aut, *Indignum ſe judicans qui ſederet*. Eod. cap. 16. n°. 2. tamen voce activa dixit ἀξιώσει, *Dignabitur*. H.

Ἀπαγινέειν ſignificat *Exportare* ſive *Deportare*. Ἀγινέειν, *Apportare*: & ſimpliciter ἄγειν. C. Frequens uſus horum verborum eſt III, 89, 92, 93, 94, 97.

Ἀπαδεῖν, *Diſplicere*: ut Ἀδεῖν, *Placere*. H.

Ἀπεμαξίετο ſignificat apud Herodotum, *Crepitum emiſit*. II, 162. ὁ γὰρ Ἄμασις (ἔτυχε γὰρ ἐπ' ἵππου καθήμενος) ἐπάρας ἀπεμαξίετο. C.

Ἀπεσὼ, *Abſentia*, (ut Democrito ἐνεσὼ, *Bona conſtitutio*) IX, 84. ἐπαιχμωμένους τῇ ἀπεσοῖ τοῦ μάχης. C.

Ἀπὸ μὲν ἔθανε pro ἀπέθανε μὲν, VIII, 89. initio, Sic multa compoſita dividit, inſerta particula ὧν. ut ἀπ' ὧν ἔδωκαν pro ἀπέδωκαν· & κατ' ὧν ἐκάλυψε, pro κατεκάλυψε. H.

Ἀρδις, *Genus teli*, & (ut volunt) *Pharetra*: ſed ſignificat apud Herodotum *Ferrum* (ut opinor) *ſagittæ*. C.

Ἄρθμιος, *Concors*, *Benevolus*, *Amicus*, VII, 101. in principio, μὴ ἐόντες ἄρθμιοι. Et IX, 9. Ἀθηναίων ἡμῖν ἐόντων μὴ ἀρθμίων. At vero ἄρθμια ſubſtantivi vice fungitur, VI, 83. τέως μὲν δὴ σφι ἐν ἄρθμια ἐς ἀλλήλους, *concordia inter eos erat*. Item ἀρθμίη, *Concors*, *Amica*, IX, 36. H.

Ἄρθος de natura equiæ poſuit Herodotus. C.

Ἄση, *Moleſtia*. Et, Ἀσᾶσθαι, *Moleſtia & dolore affici*. C. I, 136 extremo, μηδεμίαν ἄσην ἀηδῆ τῷ παιδὶ προσβαλεῖν. ubi videri poſſit neceſſe minime fuiſſe addere ἀηδῆ. Ab Hippocr. ἄση de certo quodam moleſtiæ genere dicitur: nimirum de ſtomachi faſtidio, necnon de faſtidio ciborum. Quinetiam de inquieta corporis jactatione quæ ægrotis contingit. Unde & Ἀσώδεις hi vocantur. pro quo & Ἀσσώδεις gemino σσ ſcribitur. Sic vero & Ἀσᾶσθαι apud eundem, non ſolum Ἀσᾶσθαι. Vide Hippocr. lexicum.

Ἀσινὴς, *Illæſus*, *Incolumis*. IX, 5. ἀπέπεμψαν ἀσινέα, paſſiva ſignif. Apud Hippocr. activa etiam. ut ἀσινέες ῥήξιες, *innoxiæ*. Sic & adverb. Ἀσινέως apud eundem, *Innoxiè*.

Ἀτὰρ, ſicut & apud Homerum (cui Αὐτὰρ etiam in uſu eſt) pro *Autem*, vel *Sed*. lib. VI, cap. 133. reſpondet particulæ μὲν, cui paſſim δέ· ac interdum apud hunc quoque: ut IX, 115.

Ἀτάσθαλα, *Nefaria*, *Nefanda*, *Sceleſta*. IX, 77. & aliis pleriſque locis. Necnon aliquis dicitur ἀτάσθαλος, ut IX, 115 initio. Frequens eſt & Homero. H.

Ἀτέοντες, *Nihil curantes*. Eſt & Homerus ſimiliter uſus. C.

Ἀτρεκέως, *Verè*. vel *Certò*, ut I, 57. σὺκ ἔχω ἀτρεκέως εἰπεῖν. Sic II, 167. σὺκ ἔχω ἀτρεκέως κεῖναι. Hoc adverbium frequens eſt apud Homerum etiam & Hippocratem: apud Homerum pro *Vere*, apud Hippocratem & pro *Certo*, *Explorato*: & plerumque pro ἀκριβῶς, *Exactè*. ut in Prognoſt. ᾗ δύναται ἀριθμεῖσθαι ἀτρεκέως. Sic & Ἀτρεκὴς pro *Exactus*. Extat etiam Ἀτρεκηίη apud Herodotum, quo ſignificatur *veritas*. Apud Hippocr. ἀτρεκείη ſcribitur: ut ἀτρεκείη κεῖναι apud eum legitur pro eo quod attuli ex Herodoto ἀτρεκέως κεῖναι. H.

Ἄτρυτον πόνον, *Intolerabilem*, IX, 51. initio, ἔχον πόνον ἄτρυλον. C.

Αὐδάζειν, *Vocem emittere*, ſeu *Loqui*. C.

B.

Βαθυζάτη αὐτὴ ἑωυτῆς, *Ubi profundiſſimum eſt*. Item de Iſtro IV, 48. Ἰσο& αὐτὸς ἑαυτῷ ῥέϵ. id eſt *Æquabili flumine fertur*. C.

Βάϵις, in Euterpe, c. 41. Navigium Ægyptiacum. C.

Βαρυσυμφϵρώταλ& ἀνθρώπων, I, 45. id eſt, βαρϵίας συμφοραὶς ἀνθρώπων μάλιστα παθών. vel βαρϵῖαν συμφορήν. *Qui omnium hominum maxime graves calamitates eſt perpeſſus.* ſive *gravem calamitatem.* Vel una voce, *Miſerrimus.* H.

Βασίλϕα, I, 11. ὅκως ἡ βασίλϕα καλέοι. At vero βασιλεία, cum accentu in penult. in lingua communi dicitur *regnum:* apud Herodotum βασιληΐη. ut ibidem ſequitur proxime βασιληΐλω. H.

Βϵβωμμύα, id eſt, πϵβόητ&, *Celebria.* C. Vide Βῶσαι.

Βωθεῖν pro βοηθεῖν, (id eſt, *Auxiliari*) apud hunc ſcriptorem, teſte Euſtathio: afferturque & ab Heſychio. Legimus tamen & cum ου, βοηθησάντων I, 150. in medio. H.

Βῶσαι pro βοῆσαι (ut proxime præcedit βωθεῖν pro βοηθεῖν) *Clamare.* At in fine c. 146, l. 1, μηδὲ ὀνόμαλι βῶσαι τ ἑωυτῆς ἄνδρα, non male, *neque nomine compellare ſuum maritum.* Sic Ἀναβῶσαι pro ἀναβοῆσαι. unde ἀνέβωσϵν I, 10. *exclamavit.* Sic alibi I, 8 ἀμβώσας pro ἀναβοήσας, & ἐπιβώσαντ& I, 87 pro ἐπιβοήσαντ&. Paſſivum autem particip. βϵβαομμύα pro βϵβοημμύα habuiſti paulo ante.

Γ.

Γενέτωρ, *Progenitor*, in Urania, c. 137. Alioqui qui vulgo recepta ſignificatione eſt *pater*. H.

Γένϵα Ægyptiorum eſſe ait ſeptem, II, 164. & alios, ſacerdotes, alios, pugnatores, alios, bubulcos vocari. *&c.* Ubi Valla interpr. *Septem genera hominum.* Sed non minus placeret mihi *Septem ordines*, vel *Septem claſſes.* Sic alibi I, 125. aliquot γένϵα Perſarum eſſe ſcribit. At vero I, 56, legimus ἓξ Δωρικὰ γένϵ&, & ἓξ Ἰωνικά. H.

Γνωσιμαχέϵν interpretantur *Perpendere ſuas vires, quæ inferiores ſint adverſariorum viribus.* Itaque poſſet accipi Thalia, c. 25. εἰ μή νυ μαθὼν ταῦτα ὁ Καμβύσης ἐγνωσιμάχϵϵ. Significare videtur ſimpliciter, τῇ γνώσϵ μάχϵσθαι. hoc eſt, *Mutare ſententiam*, & *perpendere.* Urania, c. 29, γνωσιμαχέϵλϵ μὴ εἶναι ὁμοῖοι ἡμῖν. At Polymnia, c. 130. γνωσιμαχέουλες ϗ τἄλλα, ϗ ὅτι χώρλω ἄϵσ ἔχον ἀμείρϵλον. C.

Δ.

Δεῖπνα annotarunt ab Ionibus appellari Cœtus triginta hominum qui ſimul cibum caperent. Homero tamen δεῖπνον ſimpliciter cibum ſignificat, atque etiam equorum pabulum. ut Νῦν δ' ἔρχεσθ' ἐπὶ δεῖπνον. & Εὖ ϗ τὶς ἵπποισιν δεῖπνον δότω.

Δένν&, *Dedecus*, *Opprobrium.* Unde & verbum Δενναίζω.

Δηλήσαϑαι pro βλάψαι, apud hunc ſcriptorem, ſicut apud Homerum: ut Euſtathius quoque annotat in hunc illius poëtæ locum, Il. α, Οὐδέ ποτ' ἐν Φθίῃ ἐλϕβώλακι βωλαναίῃ Καρπὸν ἐδηλήσαντ'. ἐπήϊ, &c. Apud hunc IV, 198, legitur & δεδήλη&, paſſiva ſignific. Hinc & Δήλησις apud Hippocratem: item Δηληλήϵια φάρμακα, pernicioſa atque adeo lethifera. H.

Διὰ cum genitivo, uſum habens diligenter notandum, hoc in loco, I, 25. θϵίης ἄξιον λϵγὸ πάντων τ ἐν Δϵλφοῖσι ἀναθημάτων, *inter omnia quæ ſunt Delphis donaria.* H.

Διαβάλλν, *Calumniari*, & *Inſectari*, & *Fallere*, & *Verba dare.* C.

Δίαιζαν ποιέϵσθαι, *Diverſari*, *Habitare*, *Commorari.* Sic III, 51. ἤ ὁ ἐξελαθϵὶς ὑπ' αὐτῦ παῖς δίαιταν ἐποιέϵλο, ἐς τύτυς πέμπων ἄγγϵλον (ita enim interpungendum eſt, non inter παῖς & δίαιζαν, ut in Ald. & Germ. editione) id eſt, *Ubi diverſabatur.* ſeu, *Apud quos domicilium habebat.* At vero IX, 81. circa finem, δίαιζαν interpres reddidit *vitam:* de rege Perſarum, ὃς τοιλύδϵ δίαιζαν ἔχων, ἦλθϵ ἐς ἡμέας ἅτω ὀϊζυρλὼ ἔχονζ& ἀπαιρησόμϵν&. Sed malim, *Cui quum talis ſit ratio victus*, ſive, *Qui quum tali victu utatur.* Cum hoc autem uſu nominis δίαιζα, non cum illo, convenit ille qui paſſim apud Hippocratem occurrit, quin etiam apud medicos ejus poſteros, qui ex eo ſunt mutuati: niſi quod multorum ægrotorum δίαιζα, cum illa regis Perſarum comparata, plane eſt ὀϊζυρὴ (ut loquitur illic Pauſanias) præſertim ſi verum eſt illud, *Qui medice vivit, miſere vivit.*

Διασφὰξ, *Crepido rupium.* C.

Διαφέρϵν τ αἰῶνα, III, 40. *Ævum tranſigere*, ſeu *Ævum agitare.* Perinde ac ſi diceretur, *Perdurare in vita.* Apud Hippocr. διαφέρϵσις exponitur etiam *Morbum perferunt.* Atque idem & voce paſſ. Διαφέρϵσθαι utitur pro *Durare:* ſi mendo carent exemplaria.

Δια-

Διαχρῆσθαι pro ſimplici χρῆσθαι. ut VI, 11. εἰ ἦ μαλακίῃ τε & ἀταξίῃ Δαχρήσεσθε. In præcedenti autem cap. 10. dixerat, ἀγναμοσύνῃ τε διεχρέωντο. Sic III, 72. εἴτε ψόδόμβοισι ἢ οἱ τῇ ἀληθηίῃ Δαχρεώμβοισι. At vero VII, 101, cum eodem dativo utitur & compoſito illo & ſimplici verbo, ὦ βασιλεῦ κότερα ἀληθηίῃ χρήσομαι πρὸς σε, ἢ ἡδονῇ. Et ſequitur, ὁ ἦ μὶν ἀληθηίῃ χρῆσθαι ἐκέλευε. Paulo poſt c. 102. ἀληθηίῃ Δαχρήσασθαι. Et mox, τῇ (videlicet ἀρετῇ) Δαχρεωμβίῃ ἡ Ἑλλάς. Verum alicubi pro *Interficere*. ut I, 24. ſed ibi Δαχρεῶντα, pro Δαχρῆντα. Quinetiam compoſitum Καζαχρῆσθαι uſum hunc apud illum habet, ſi bene memini: apud poſteros quidem certe eum habere conſtat. H.

Διδόναι λόγον ἑωυτῷ, vide in Λόγος.

Δίκαια ὀργυιὰ, II, 149. *Quæ ſunt juſtæ magnitudinis*. Utitur autem & lingua Gall. illa voce Lat. hac in ſignific. Apud Hippocratem δίκαιον exponitur εὔλογον: quod non ſolum *rationi conſentaneum*, ſed *proportioni conſentaneum*, alicubi interpretandum eſſe videtur. Alioqui ἴσον etiam exponitur. Erotianus autem & quaſdam expoſitiones affert quæ mihi violentæ videntur. H.

Δικαιῶν ſæpe pro ἀξιῶν, ſequente infinitivo. Proprie autem ſonat perinde ac ſi quis dicat, δίκαιον κρίνῃ, id eſt, *judicare rem eſſe juſtam*. III, 148. ὃς λαβεῖν μὲν δίδόμβα οὐκ ἐδικαίου. ubi Valla, *recipienda non putavit*: ſed malim, *recipere juſtum eſſe non putavit*. Vel potius, *par eſſe non putavit*. H.

Διφάζιον. *Geminum*: ſeu *Duplex*. C.

Item plural. Διφάζια, *Duplicia*. vel *Bina*. aut *Duo*. ut διφάζια τρώματα, I, 18. *Duo vulnera*. Et διφάζια αἰτίαι III, 122. Et διφάζιαι εἰκόνες, II, 182. *Bina imagines*. ſeu *bifaria*. Suſpicor autem ex hoc διφάζιος Latinos mutuatos eſſe ſuum *Bifarius*, itidemque *Trifarius* ex τριφάζιος. Quod ſi ita ſit, rectius ſcribentur per *ph*. H.

Δοξῶσθαι, pro quo dictum poſtea fuit δοξάζεσθαι. IX, 47. ἐπεί τε δεδόξωσθε εἶναι ἄριστοι, *exiſtimati eſtis*. Et VIII, 124. ὅμως Θεμιστοκλέης ἐδώσθη τε & ἐδοξώθη εἶναι ἀνὴρ πολὺν Ἑλλήνων σοφώταῖος ἀνὰ πᾶσαν τὴν Ἑλλάδα. Ubi fortaſſe aliquis ἐδοξώσθη ut ἐδώσθη ſcribendum putet. Sed quid ſi ἐδώσθη male pro ἐδώθη ſcriptum eſt? & ſcribendum eſt ἐδώθη, factum ex ἐβοήθη, (ut antea βῶσαι pro βοῆσαι, βεβωμβία pro βεβοημβία, atque alia hujus ipſius familiæ habuimus) manente altero ἐδοξώθη, ſine σ, ut ἐχρυζώθη abſque littera illa ſcribitur? H.

Δουλότερος, *Magis ſervus*. Et Δουλοτέρη, *magis ſerva* VII, 7. H.

Δωτίναι, δῶρα, ſeu δόσεις, *Munera*, *Largitiones*. Et ἔδωκε δωλίνλω, *dono dedit*. II. 19. Οἵ κέ ἑ δωλίνῃσι θεὸν ὧς τιμήσουσι. Et Δωλινάζειν, *Dona corrogare* II, 179. H.

E.

Ἔαδε, *Placuit*: ea ſignific. qua dicitur *Placuit ita facere*. pro *Viſum eſt*. IV, 145. Λακεδαιμονίοισι ἦ ἔαδε δέκεσθαι τὸς Μινύας ἐπ' οἷσι θέλουσι αὐτοί. Sic alibi, ἐς ὃ σφι ἔαδε ὁμολογίῃ χρήσασθαι. Item ἐάνδανε, circa principium Calliopes, e. 5, ſine infinitivo, εἴτε οἱ & ταῦτα ἐάνδανε, *Sive hæc illi placebant*, *Sive hæc ſentiebat*.

Ἔγκολον in duobus Herodoti locis legi: ſed alios præterea occurrere cupio in quibus hoc vocabulum legatur, antequam de eo dicere auſim quod ſuſpicor. Vix enim in duobus illis ἔγκολον pro κότον dictum eſſe, mihi perſuadere poſſum. H.

Ἐγκυρεῖν, vide in Κυρεῖν.

Ἐθέλω, pro εἴωθα, *Solet*, *Solitum eſt*. Pro quo & φιλέει dicitur. Utrumque eodem loco habes, VII, 50: 1. Quum autem videamus Herodotum in priore quidem membro dicere φιλέει, in poſteriore autem, ἐθέλει: minime dubium eſſe cuiquam debet quin ita ſit accipiendum. Ideoque Galenus, apud Hippocratem ita potius exponere debuit quam verbo δύναται. H.

Ἐκ. Præpoſitio hæc apud Herod. uſum quendam habet, qui non animadverſus fecit ut huic loco abſurda interpretatio daretur, I, 10. μαθεῖζα ἦ ποιηθὲν ὐκ ἔ ἀνδρός. Male enim intellectum fuit, μαθεῖζα ὐκ ἔ ἀνδρὸς, pro τὸ ποιηθὲν ὐκ ἔ ἀνδρός. id eſt, ὑπὸ ἔ ἀνδρός· ut alibi docebo, ſimulque alia hujus uſus exempla proferam. H.

Ἐκαςέρω (pro quo perperam alicubi ἑκατέρω, quum poſitivum ſit ἑκάς) *Longius*, *Remotius*, *Ulterius*: & Ἐκαςάτω, *Longiſſime*. H.

Ἐκγίνεσθαι, *Licere*, *in Facultate eſſe*. Sic III, 142, initio, τῷ, δικαιοῦτῳ ἀνδρῶν βυλομένῳ γνώσθαι, οὐκ ἐξεγένετο. *Non licuit*, *Facultas ei non fuit*, *Datum non eſt*, ſive, *conceſſum*. H.

Ἐκπαγλεόμενοι, *Admirantes*, vel potius *Valde admirantes*, *& ad ſtuporem uſque*. IX, 47. initio ἐκπαγλεομένων ὡς ἔτε φόβητε ἐν πολέμῳ. Derivatum ex Ἔκπαγλος. unde & adverbium Ἐκπάγλως, apud Homerum, necnon apud Hippocratem, non ſimpliciter *Mirum in modum*, ſed *Stupendum in modum*. Niſi quis *Ad ſtuporem uſque* malit dicere. H.

Ἐκπλῶσαι τῶ φρενῶν, *De ſtatu mentis dejectum eſſe*. III, 155. πῶς ὐκ ἐξέπλωσας τῶ φρε-

νῶν ; Alibi in propria signif. ἐκπλώζας, I, 29, de Solone. Sic autem & Ἀναπλώσι, II, 93. ubi proxime præcedit & ἐκπλώοντες. Invenitur tamen alicubi in hoc verbo, & apud hunc, diphthongus ᾳ, more linguæ communis, non ω. sed ex errore, ut opinor. Eorum locorum unus est II, 179, πρὸς ἀνέμους ἀντίους πλέῃ. H.

Ἐκτῆσθαι, pro κεκτῆσθαι, ut apud Homer. unde ἐκτημένων, VIII, 140 extremo. Sic & Hom. Il. ϛ, -- ἐπεὶ ὅσα φασὶν Ἴλιον ἐκτῆσθαι ἀναιόμενον πολίεθρον. Vult tamen Eustathius non minus Atticum esse quam Ionicum. Quamvis autem hoc ex aliorum (ut credibile est) grammaticorum autoritate dicat, aut illi fides habenda non est, aut exemplaribus Aristophanis deneganda. Non ignoro alioqui Atticis cum Ionibus esse quædam communia. H.

Ἐλιννύειν, *Acquiescere*. C.

Ἐλάμψεσθαι, pro ἐλήψεσθαι. ut I, 80 τῷ δήτοι καὶ ἐπῆλθε ἐλάμψεσθαι αὐτός. de equitatu Crœsi. *Quo* (inquit) *& ipse Cyrus oppressum iri se verebatur*. Et Melpom. [V, 21] καταλαμφθεὶς, pro καταληφθείς. à verbo λάμπεσθαι, quod ὑποδέχεσθαι, id est, *accipere*, illis significat. C.

Invenitur & λάμψεται. VII, 39. Quinetiam compositum φοιβόλαμπτον pro φοιβόληπτον, IV, 13. Cum hoc autem usu hujus verbi convenit quod & eod. lib. IV. c. 79. legitur, νῦν δὲ τόν δαίμων καὶ τὰ ὑμέτερον βασιλέα λελάβηκε, καὶ βακχεύει. H.

Ἔμβολον, *Rostrum in navi, & veluti claustrum regionis*. Et de portis, χαλκόδετ' ἔμβολα, Phœnissis. C.

Ἐναγίζειν, vide in Καταγίζειν. H.

Ἐνάρεες, Scythæ evirati & vates Scythici, quorum & Hippocrates meminit ἐν τῷ περὶ ἀέρων, ὑδάτων, τόπων. sed ibi ἀνανδρείης vocat. Aliqui annotarunt ἐνάρεας esse *bellatores* apud Ionas. C.

Ἐνείκω, est ἐνέγκω. C.

Ἐννώσας, id est ἐννοήσας, *Quum intellexisset*, Clio, c. 68. Et ibid. c. 77. ἐνένωλο, τὰ χρηὼν παρεὸς ἅμα τῷ ἥρῃ σεσιδύῃ, *in animo habebat*. Et, ἐνενώκασι, *Animadverterunt*, III, 6. C.

Ἔξεσις de dimissione, seu amandatione uxoris V, 40. Vide Eustathium, qui & uno verbo ἀφεζύγιον exponit. H.

Ἐπαΐσσω, *De quo auditum est aliquid*. ut II, 119. ὡς ἐπαΐσσω ἐγένετο τοῦτο ἐργασμένον. *Postquam auditum fuit eum hoc fecisse*, vel *Innotuit*, *Compertum fuit*, sive *Compertus est*. Sic VIII, 128, ἐπαΐσσω ἐγένετο πεπιδύς. H.

Ἐπεί τε, pro ἐπεὶ vacante particula τε, passim. H.

Ἐπὶ ξυρῇ τῆς ἀκμῆς, vide in Ξυρόν.

Ἐπὶ, cum genitivo quoque *Ad* significat. ut ὑποπλέοντας ἐπ' Αἰγύπτου I, 1 extremo. Quod & ipsum plane Atticum est. ut ἀπῆλθον ἐπὶ φυλῆς. Calliope c. 11. ἀπαλάσσεσθαι ἐπὶ τῆς ἐωυτῆς ἕκαστον. Hæc ipsa præpositio ἐπὶ cum dativo interdum ubi potius moris est uti præpositione ὑπὸ cum suo genitivo. ut I, 15. καλέει Γυγάδας ἐπὶ τῷ ἀναθέντι ἐπωνυμίῃ, quum potius dicendum videretur, sequendo vulgarem sermonis formam, ὑπὸ τοῦ ἀναθέντος ἐπωνυμίης. Imitati autem sunt hunc præpositionis hujus usum quidam ex posteris: quorum ideo loci mendi suspecti fuerunt. Sic apud Arrianum ὀνομασθέντων ἐπὶ μιᾷ τῶν ὀπαδῶν τοῦ Κυρέλης νυμφῶν. At vero ubi hæc præpositio genitivo juncta huic rei significandæ adhibetur, ibi certum est mendosum esse locum. H.

Ἔπιπλα, *Supellex*. C.

Ἐπίστασθαι non solum pro *Scire*, *Nosse*: sed alicubi & pro *Existimare*. In quibusdam autem Homeri & Hippocratis locis exponitur δύνασθαι, ubi tamen non video quid obstet quominus significationem suam retineat. H.

Ἐπίστιος, ἐφέστιος. Et Jupiter ἐπίστιος I, 44. C.

Ἐπισταφέως, *Accurate*, *Vehementer*. Item *Oblique*. C.

Ἐπίτεξ, *Vicina partui*, I, 3. C.

Adjuvat autem valde Hippocratem hic locus Herodoti: quum ostendat legi perperam apud eum ἐπιτέξῃ, & ab aliis ἐπιτόξῃ, pro ἐπίτεξ ἦ, in hoc Περὶ γυναικ. loco, φημὶ ἢ γυναῖκα, ὦ ἐπίτεξ ἦ. H.

Ἐπιφράζεσθαι, *Excogitare*, *Perspicere*, *Animadvertere*: in fine Polymniæ, & in cap. 10. Terpsich. Et Καταφρασθεὶς αὐτὸν ταῦτα ποιεῦντα IV, 76. *Quum animadvertisset illum hæc facere*. H.

Ἔρχομαι φράζων, Ἔρχομαι ἐρέων, Ἔρχομαι λέξων, & in præterito, ἦια λέξων, *Ingrediar exponere*. Virg. *Sic contra est ingressa Venus*. C.

Ἕς τὸ, ἕως ἕ, *Donec*. C.

Εὐεσώ, ea forma qua alibi ἀπεσώ. Videtur autem dativus illius nominis εὐεσώ, videlicet εὐεσοῖ, quod margini adscriptum est I, 85, vera esse lectio: & εὐθωΐα quod in ipso textu est, ad illius expositionem positum, eo irrepsisse. H.

Εὐμαείη, *Stercus*. C.

Εὖτ' ἄν pro ἐπειδὴ ἄν. C.

Εὐφρόνη, *Nox*. ut IX, 38. ὡς εὐφρόνη ἐγένετο. Itidemque Εὐφρόναι, *Noctes*. H.

Εὐχαείσως, idem quod κεχαρισμένως. I, 32, fine. H.

Ἔφη-

Ἔφησε λέγων pro ἔφη, VII, 137. Sic ἔφασαν λέγοντας pro ἔφαζαν, circa initium Calliopes, c. 2. H.

Ἔχειν cum præpoſ. ἐπί. ut ἔχοντας ἐπὶ σφίζι, eo fortaſſe modo quo dicimus, *Ils en ont à moy.* item, *A qui en avez-vous?* Vide inter Galliciſmos Ionicos. H.

Z.

Ζόη, id eſt, βίος, *Vita.* Et Ζωὸς, *Vivus.* ut & Odyſſ. λ, Ζωὸς ἰών. Et Ζωάγρια, Odyſſ. Θ. & Ζωγρεῖν, Iliad. ζ. C.

Quamvis autem ζόη eſſe Ionum dicatur, ab ipſo etiam Euſtathio, tamen & ζωὴ alicubi ſcriptum eſt: ut I, 38. genitivus ζωῆς. H.

Ζώνη, eſt Herodoto πορφυρῆν ἱμάτιον, teſte Suida. H.

H.

Ἤθεα, *Domicilia*, id eſt, Ea loca in quibus vel homines vel animantes aliæ degere ſolent. C.

Ἠμεκλεῖν, *Indignari, Offendi.* C.

Vide Περιημεκλεῖν.

Θ.

Θαλίη, *Convivium lautum & opiparum.* Si à θάλλω derivatur, ſonabit quaſi quis dicat *Convivium florens*, ut in Theſauro ſcripſi: ſed addidi vocem *lætum*. Dixi enim poſſe videri reſpondere his duobus, θαὶς τεθαλυῖα. perinde ac ſi diceretur *Convivium lætum & quaſi florens.* Verum apud Herodotum (ut & Bud. ſcribit) non tantum eſt *Epulum* ſed etiam *Dies feſtus.* Sic autem in iſto ſcriptoris hujus loco in principio cap. 27. ἐν ἦσαν ἐν θαλίῃσι, Valla uſus eſt hac interpretatione, *& celebrando feſto operam dabant.* Non video tamen cur altera ſignificatio locum habere hic non poſſit. H.

Θοινίζειν. *Cibo, Paſco.* Factum ex θοίνη, ita ut ſonet quaſi quis dicat, θοίνῃ παρέχω, vel Εἰς θοίνῃ παρέχω. eodem modo quo ex δεῖπνον fit δειπνίζω. In Clio, cap. 129. cum accuſat. perſonæ & dativo rei, πρὸς τὸ ἑωυτῆ δεῖπνον τό μιν ἐκεῖνος σαρξὶ ἓ παιδὸς ἐθοίνησε. Ubi fortaſſe rectius τῷ quam τὸ poſt δεῖπνον ſcriberetur. Alioqui ſubaudiendum fuerit καίω. H.

Θοῆος, τὸ σπέρμα. C.

Θοητὶ non Θοηὸς habet editio Baſilienſis Hervagii, unde ſumpta hæc Camerarii fuerunt: ſed hunc tamen θρηὸς ſcripſiſſe mihi perſuadeo. Nam illud θοητὶ ne ſpeciem quidem vocabuli Græci præ ſe fert: at θοηὸς ſignificans σπέρμα, id eſt, *ſemen* (ſed intellige *ſemen genitale*) legitur apud hunc noſtrum ſcriptorem, legitur apud Hippocratem. Apud hunc, ut II, 93. principio, ἀναῤῥαίνονται ἓ θοηῦ: apud Hippocratem, ut quum ſcribit libro De morbis ſecundo, ἀπέρχεται οἱ θοηὸς πολὺς ἐς ὑγρός. Scio alioqui fuiſſe qui aliquantulum diſcriminis inter θοηὸν & σπέρμα ponendum exiſtimarint. Obſervandum eſt autem, non ſimpliciter σπέρμα, ſed σπέρμα παιδοποιὸν, ab Herodoto dici, VI, 68. H.

Θυμαλγὴς, *Animo dolorem afferens.* ut θυμαλγέα ἔπεα. I, 29 initio. *Verba dolorem animo afferentia*, vel *Ægritudinem alicui afferentia*, ut loquitur Terentius. Poſſis & ita reddere, *Verba quæ animus ægre fert.* Quoniam autem Homerus quoque iſto compoſito utitur, (veluti quum θυμαλγὲς ἔπος & θυμαλγέα μῦθον dicit) poſſis, magis poëtice loquens, reddere, *Verba animum mordentia.* H.

Θυμὸς, vocabulum valde alioqui & apud ceteros uſitatum, quendam uſum habet qui apud ceteros vix occurrat, niſi ex ejus imitatione. Jungit enim genitivo: ut quum lib. I, cap. 1. dicit, ἀνέεσθ τ φορίων τ σφίσιν θυμὸς μάλιστα. id eſt, *quorum maxime* (vel *potiſſimum*) *erat illis cupido.*

Θύσανοι, id eſt, κρωσσοὶ, *Bulla aut fimbriæ in Clypeis & tunicis.* C.

Θύσανοι geminato σ apud eum antea ſcriptum fuit: ſed ne geminetur σ obſtat quantitas ſyllabica, quum prima brevis ſit apud poëtas: etiamſi, licentia utentes, in θυσανόεις & θυσανόεσσα producant, ut metrum poſſit ingredi. Tum autem & duplicatur illa littera in quibuſdam exemplaribus. H.

I.

Ἰθαγενὲς, *Germanum, Nativum.* II, 17. οὐκ ἰθαγενέα σόμακός ἐστι, ἀλλὰ ὀρυκτὰ, *Non ſunt oſtia nativa, ſed foſſilia.* C.

Uſus eſt hoc vocabulo non ſolum Homerus, ſed Hippocrates quoque: ſed uterque paulo alia ſignificatione quam in loco qui modo ex noſtro ſcriptore allatus fuit. Legimus enim O'δ. ξ.

—— ἀλλά με ἶσον ἰθαγενέεσσιν ἐτίμα.

ubi ἰθαγενέεσσιν ſonat γνησίοις· apud Hippocratem vero ἰθαγενὲς κύημα poteſt quidem fortaſſe exponi itidem γνήσιον, ſed alia tamen ratione. Eſt enim conceptus verus, & qui à falſo, id eſt, à mola, diſtinguitur.

tur. Videndum an vocabula *Genuinus* & *Germanus* & hîc & illic habere locum poſſint. H.

Ἰθὺς & ἰθὺ pro εὐθὺς & εὐθύ, itidemque ἰθέα pro εὐθέα, ſicut apud Homerum & Hippocratem. Dici autem ab Herodoto ἐκ τῆ ἰθείας exponit ἐκ ᾧ φερφανῶς & παρδύ· hunc ejus locum afferens, III, 127. ἐκ μὲν δὴ τῆ ἰθείας ῥηϊδίον ἐπ' αὐτὸν οὐκ ἐδόκεε πέμπειν, ἅτε οἰδεόντων ἔτι τῶν πρηγμάτων. Eſt enim reponenda apud Suidam hæc ſcriptura, οἰδεόντων una voce, pro illa quæ apud eum duas voces habet, οἱ δεόντων. Vide plura ſuper hoc loco in his verbis, Οἰδέοντα τὰ πρήγματα. H.

Ἰκνεομένως, unde Οὐκ ἰκνεομένως & Οὐκ ἰκνευμένως, *Non debitè.* & μᾶλλον ᾧ ἰκνεομένῳ, *Magis quam conveniret.* Hæc Camer. Exempla autem habes VI, 65. Φὰς αὐτὸν οὐκ ἰκνεομένως βασιλεύειν τῶν Σπαρτιητέων. Paulo poſt eod. cap. ἅτε ἰκνευμένως βασιλεύοντα Σπαρτιήτης. Quod autem & aliis in locis feci in Gallorum, & aliorum qui Gallici ſermonis ſtudioſi ſunt gratiam, hîc quoque faciam, ut quam bene conveniat hic adverbii iſtius uſus cum eo quod Gallice dicitur, oſtendam. Quum enim adverb. ἰκνευμένως, vel potius ἰκνεομένως, (hanc enim lectionem præfero) à verbo ἱκνέομαι originem habeat, quod eſt *venire*, Gallicè *venir*: animadvertendum eſt iſta verba, οὐκ ἰκνεομένως βασιλεύῃ, poſſe ita noſtro illo ſermone exprimi, *Il ne luy vient pas de regner.* Eſt autem *vient* à Latino *venit*, (littera i ex fine ad principium tranſeunte) Ionice, οὐκ ἰκνέεται. perinde ac ſiquis diceret, οὐκ ἰκνέεται εἰς αὐτὸν τὸ βασιλεύειν, pro illis, οὐκ ἰκνεομένως βασιλεύῃ. Alioqui & his verbis hoc exprimeret ſermo noſter, *Il ne luy touche pas de regner.* Alterius autem generis loquendi, Μᾶλλον ᾧ ἰκνεομένῳ, exemplum tibi ſuppeditat VI, 84. ὁμιλέοντα μᾶλλον ᾧ ἰκνεομένῳ. quum antea pro μᾶλλον ᾧ ἰκνεομένῳ dixiſſet μεζόνως· utens his verbis, ὁμιλέειν σφι μεζόνως. Nam qui aliquid facit μᾶλλον ᾧ ἰκνεομένῳ, id eſt, magis quam convenit, ſive magis quam par eſt, is dici poteſt illud ποιέειν μεζόνως, quod Ionicum eſt pro μειζόνως. quaſi dicas, *majorem in modum quam oporteat.* Sed Valla male hunc locum cum vertit, non ſecus quam ſi verba illa μᾶλλον ᾧ ἰκνεομένῳ non ad ὁμιλέειν ſed ad ἀκροβολοπολεῖν, ſive ad ἀκροβολοσίλω (ut ibi legimus) referrentur. Addam & hoc, Hippocratem quoque illo adverbio uſum eſſe, & quidem alicubi ſignificare apud illum *Quantum par eſt*, *Quantum ſatis eſt.* ut quum dicit, γάλα πίνῃ ἰκνεομένως. Apud eundem ἐν τῷ ἰκνεομένῳ χρόνῳ *Debito tempore*, *Convenienti tempore*, *Suo tempore.* Miror autem afferri ex illo loco ſcripturam ἰκνευμένῳ· è loco libri De fract. ἐν τῷ ἰκνευμένῳ χρόνῳ, & dici, ἰκνεύμενον χρόνον non minus quam ἰκνεόμενον, in uſu eſſe. quaſi vero illam quoque ſcripturam Græca lingua poſſit admittere, ac non jubeat nos vel ἰκνεύμενῳ vel ἰκνεομένῳ dicere. Ceterum hujus generis loquendi aptum habemus hoc quoque exemplum, γηγηρασκέειν ᾧ χρόνῳ ᾧ ἰκνευμένῳ, *Seneſcere ante debitum tempus.* Et quaſi quis dicat, *Ante legitimum tempus.* Alioqui & ſimpliciter, *Ante tempus*, dici poteſt. Poëtæ autem dicerent etiam (ut opinor) *Ante ſuum tempus.* Ex eodem affertur & hoc, φροντίδες οὐχ ἰκνεύμεναι (ſed malo ἰκνεόμεναι) pro *curis intempeſtivis.* at vero illud, ἐν τῷ ἰκνεομένῳ χρόνῳ, apud Herodotum etiam exſtat. VI, 86.

Ἱστορέειν & Ἱστορεόμενος ſæpe apud hunc ſcriptorem occurrunt, præſertimque illa vox activa. Eſt autem Ἱστορέειν *Interrogare*, *Sciſcitari. Percontari*, *Inquirere:* & Ἱστορέεσθαι, *Interrogari*, *Inquiri.* II, 19, Ἱστορέων αὐτὸς λῶτινα δυνάμιν ἔχῃ ὁ Νεῖλος τὰ ἔμπαλιν πεφυκέναι τῶν ἄλλων ποταμῶν. Et paulo poſt. ταῦτά τε δὴ τὰ λεγόμενα βυλόμενος εἰδέναι ἱστόρεον. Sic I, 61. μεῖζα ᾖ, εἴτε ἱστορέῃ, εἴτε μὴ, φερέτω τῇ ἑωυτῆς μητρί. *Dicit matri ſive percontanti ſive non.* Sed Valla longe ἱστορέειν hic eſſe putavit *Enunciare*, ideoque alienum ab hoc loco ſenſum commentus eſt: ut tibi patebit ex collatione verborum ejus cum iis quæ margini adſcripta ſunt. At vero paſſ. vox ἱστορέεσθαι I, 24. legitur, ſed ita ut activam potius ſignificationem habere videatur. H.

K.

Καὶ δὴ frequens eſt apud hunc, in narrationis velut incremento: ut quum Latine dicitur *Atque etiam*, vel *Tum*, vel *Tum etiam*, & ſimiliter. C.

Κάρτα πάνυ, *Admodum.* C.

Aliquando (I, 71.) & præfixo articulo dicit τὸ κάρτα, ſive τοκάρτα. Euſtathius tamen in librum ista Iliadis, non Ionum ſed Dorum eſſe dicit articuli pleonaſmum ante adverbia. H.

Καλαγίζειν, ut καλαγίζειν πυρὶ, *Igni conſecrare.* Item, *Immolare & ſacrificare*, Clio c. 86. & Melpomene c. 35. Et Ἐναγίζειν, *Inferias mittere:* Euterpe, c. 44. in fine. ὡς ἥρωϊ ἐναγίζουσι. C.

Illi autem Καλαγίζειν addendum eſt Κατηγιάζειν· ſi quidem emendate ſcriptum eſt καλαγιαζομένῳ; I, 202. Sed (verum ut fatear)

tear) ſuſpicione apud me ſcriptura hæc non caret: præſertim quum & Erotianus, ſuo in Hippocratem lexico, Ἐναγίζειν, non Ἐναγιάζειν, ſcribat, exponens, τοῖς κατοιχομένοις ἢ τοῖς καταχθονίοις θύειν. ſicut Helychius, χοὰς ἀποφέρειν, vel θύειν τοῖς κατοιχομένοις. Sed magis priorem probo expoſitionem quam poſteriorem: & in poſteriore placet quod κατοιχομένοις tantum dixerit, non autem cum Erotiano, ἢ τοῖς καταχθονίοις: quoniam hoc de diis inferis dici ſolet. Non ſolum autem *Inferias mittere* dixerunt Latini, ſed etiam *Inferias ferre*, & *Inferias dare*. At *Inferias facere* (ut etiam exponitur) me legere haud memini. H.

Καταδόξαι uſurpat ut alii καταγνῶναι. H.

Καταπεπτῖχθαι interpretantur, *Grate habituros aut impune laturos eſſe*. ἀπὸ τοῦ πεπτικὸς deducto vocabulo. ut Thalia, c. 36. extremo, ἐ καλαπεπτῖχθαι, de iis qui Cræſum conſervaſſent. Et non minus in fine ejuſdem libri, c. 156. & Polym. c. 17. Sed Terpſich. c. 105. poſſe ita accipi videtur ut ſit à verbo ἱκέσθαι Ionico, & ſignificet, *Progredi longius* aut *effugere*, ſimileve aliquid. C.

Καταφεύζομαι, vide in Ἐπιφεύζομαι. H.

Κατέδηξαν φῶρες εἶναι, II, 174. metaphora reſpondente ei quam habet ἀπέλυξαν. H.

Κατηλογέοντο, vide in Ἀλογήσας.

Κείρειν apud Herodotum, *Vaſtare*, *Populari*. veluti quum dicit VIII, 32. πάντα ἐπέφλεγον ἐ ἔκαιον. Et IX, 15. ἔκειρε τὰς χώρας. itidemque paſſive, VIII, 65. ἐκείρετο ἡ Ἀττική. Quem verbi hujus uſum ſumpſit Herodotus ex Homero, utente non ſolum ſimplici, ſed & compoſito Κατακείρειν: ut Odyſſ. χ. —— ὅτι μοι κατεκείρετε οἶκον, *Depredabamini domum*, *Spoliabatis domum*. Herodoti autem exemplo uſurparunt etiam Thucyd. & Plato. H.

Κερματίζειν, *Diripere*, *Sternere*. II, 115. ἀλλὰ ἐ οἰκία ἧς ξώνη κερματίζας ἤκεις. Et Homer. — ὅθι περ Τρῶας κερμάτιζε ἐ ἄλλυς. C.

Κῆ, ut πῆ, item Κη ſine accentu, quum eſt particula παραπληρωματικὴ, id eſt expletiva. Exemplum illius exſtat I, 32 extremo, σκοπέειν ὁ χρὴ παντὸς χρήματος τὸν τελευτῶντα κῆ ὀπτήσεται. At hujus exemplum cum alii plerique præbent loci, tum hic, IV, 124, ταῦτας ὡς ἐξήκοντα μάλιστά κη. H.

Κληδὼν & Κληδών, *Rumor*, *Fama*, *Omen*. χαῖρε ὦ κληδόνι. Odyſſ. ν. C.

Κνυζημάτων, Euterpe, c. 2. *Vagitus puerilis*: ſignificatio πεποιημένως, ut videtur Cam. Quamvis autem ita legatur in edit. illa Baſilienſi, puto tamen Cam. ſcripſiſſe πεποιημένη, non πεποιημένως. aut ita, πεποιημένως (*ut videtur*) *facta*. vel potius *huic vocabulo data*. Vel tale quid.

Κόσμος, τάξις, id eſt, *Ordo*, *Ratio*, I, 99. κόσμον τόνδε ὁ Δηϊόκης πρῶτος ἐσι καταστήσαμενος. *Hanc rationem primus inſtituit*. vel, *ita res regni ordinavit*. Item, II, 13, ἔφυγον ὀδενὶ κόσμῳ, *de effuſa fuga*. Inde Homerica, κοσμήτορε λαῶν. & ἀυτὰρ ἐπεὶ κόσμηθεν ἄμ' ἠγερέθοντο ἕκαστοι. C.

Κυρίδιος ab Herodoto (ſicut & ab Homero ante illum) dicta fuit uxor, quam duxit dum adhuc eſſet κύρη, id eſt *virgo*, & quidem *juvencula*, ſive *juvenilem ætatem non excedens*. Sic in Clio cap. 135. Γαμέεσι δὲ ἕκαστος αὐτῶν πολλὰς μὲν κυρίδιας γυναῖκας. Sed ab Homero terminatione alia κυρίδιη dicitur. Sic Il. ν, Οἳ μεῦ κυρίδιον ἄλοχον ἐ κτήματα πολλὰ Μαὶψ οἴχεσθ' ἀνάγοντες. Sic Iliad. τ, --- Ἀχιλῆος θείοιο κυρίδιον ἄλοχον θήσειν. Verum & κυρίδιος πόσις (id eſt *maritus*) viciſſim ab Homero dicitur. H.

Κυρεῖν, cum genit. τυγχάνειν, ſive τυχεῖν. Item Κυρῆσαι. ut I, 59. circa finem, ἐδέετό τε ἕ δήμου φυλακῆς τινὸς πρὸς αὐτὸν κυρῆσαι. *aliquam cuſtodiam ab illo conſequi*, vel *obtinere*. Hinc & Κυρήσας pro τυχών. Apud Hippocratem participio jungitur, eo modo quo ἔτυχε, vel τυγχάνει plerumque illi jungi videmus. Legimus enim apud illum, ἢν μήπω κυρήσῃ τὸ σῶμα τεθνεὸς, id eſt, *neque dum corpus mortuum fuerit*. Ubi alioqui τύχῃ dici potuiſſet.

Ἐγκυρεῖν itidem pro ἐντυχεῖν, ut lib. VII, 218. ἐνεκύρησαν στρατῷ, *inciderunt in exercitum*. Exſtat vero & aliud compoſitum apud Hippocratem, videlicet Συγκυρεῖν, ut in libro De morb. συγκυρήσῃ ὥσπερ μιγῶσαι μεθύουσα. ſed hoc eſt pro συμβήσεται, id eſt, *veniet*.

Κώμῳ χρῆσθαι, *Comeſſationem exercere*, vel potius *comeſſationes* in Clio, cap. 21 extremo, τότε πίνειν τε πάντας ἐ κώμῳ χρῆσθαι ἐς ἀλλήλους. ubi interpres vertit, *Et inter ſe comeſſationibus uterentur*. Ab hoc nomine eſt κωμάζειν. At vero κῶμαι, quod frequens eſt apud Hippocratem, quamvis conſequi illas τῶν κωμαζόντων compotationes plerumque videamus, mirum tamen eſt ſi Galenus κωμάζειν prius eſſe quam κῶμαι, & hoc ex illo deduci putavit. Nec enim rationi & artis grammatices legibus conſentaneum magis puto κῶμα quam κῶμον ex illo deducere: id eſt, non minus præpoſtere illud quam hoc poſſe fieri.

Κῶς, & κως enclitice, pro πῶς & πώς enclitico, paſſim apud hunc ſcriptorem, præſertimque hoc poſterius: ut lib. III, c.

150. καὶ κως ταῦτα ποιεῦντες ἐλάνθανον.

A.

Ἀβέω, unde Διαλαβέω I, 114. Et Λελάβηκε, IV, 79, νῦν ὕτ῾ ὁ δαίμων ἐς τ᾽ ὑμέτερον βασιλέα λελάβηκε. Paulo ante, ἢ ἡμέας ὁ θεὸς λαμβάνῃ. legitur & λάβε, cum alibi, tum I, 108.

Ἀσπίη, *Parma*, aut *Palta*. C.

Αὐλός, *Angiportum*. ut & Odyſſ. χ. C.

Λέσχη, *Sermo*, *Colloquium*. In Euterpe, c. 32. ἀπικέσθαι ἐς λέσχην τὴν ἐς Νείλον, *mentionem factam* dicit *Nili*. Et Calliope, c. 70. ῥωμένης λέσχης, *verba quum fierent*. Et Ἔλεσχα· ut I, 153. ἐ τὰ ἴωνων πάθεα ἔσται ἔλεσχα, ἀλλὰ τὰ οἰκήια, *non de Ionum malis ſed de ſuis fabulabuntur*. Et Περιλεσχήνευτος, II, 135. *Celebris*. Et apud Heſiod. λέσχη, locus publicus, de fabulis & colloquio vulgi, ut apparet, dictus. Odyſſ. σ, Οὐκ ἐθέλεις δῦναι χαλκήϊον εἰς δόμον ἐλθὼν, Ἠέ τις εἰς λέσχην. C.

Λῃΐζεσθαι, *Rapere*. C.

Λιπαρείη τε ἐ ἀρετῇ, IX, 21. *Conſtantia* (ſeu *tolerantia*) *& fortitudine*. Λιπαρέοντες μένοντες, *durate*, Calliope c. 44. Et Euterpe, c. 42. ἐπεί τε λιπαρέειν τ᾽ Ἡρακλέα, *quum Hercules perſeveraret in flagitando*. C.

Λόγος, etiam *fabulam*, id eſt, μῦθον, ſignificat. ut Clio, cap. 141. ἔλεξέ σφι λόγον. Et, Ἴσιον λογοποιὸς, &, Ἑλλῆνος λογοποιὸς, Euterpe c. 134. & 143. C.

Λόγον ἑωυτῷ διδόναι, *Reputare aliquid*, ſeu *Secum perpendere*. C.

Λωβᾶσθαι, *Fœdare*, eo modo quo dicitur à Virgilio, *Fœdavit vultus*, de facie mutilata. Sic enim apud noſtrum ſcriptorem Zopyrus ſeipſum λωβᾶται, III, 154. Atque ut hic legimus ἑωυτὸν λωβᾶται (additis etiam his duobus verbis, λώβην ἀνήκεστον) ſic paulo poſt, ἑωυτὸν λωβᾷ. Ac parvo intervallo ſequitur cap. 155. λελωβημένον ſignific. paſſiva. Apud Homerum Iliad. β, Ἦ ῥ᾽ ἂν Ἀτρεΐδῃσι νῦν ὕστατα λωβήσαιο, *Nunc poſtremum me injuria affeciſſes*. vel, *contumelia*. Λωβᾶσθαι etiam invenitur, & quidem apud Hippocratem. Ac ſignificationem paſſivam habet λωβέομαι in hoc ejus loco, ἀτὰρ παιδὶ μὲν δὴ ἐ ἄλλα λωβέομαι. ubi redditur, *Probro & dedecore afficiuntur*. H.

M.

Μελεδωνὸς, *Curator*, vel *Curatrix*, *Cui cura rei alicujus demandata eſt*, *Præfectus alicui rei*, *ſeu alicui negotio*. l. II, c. 65. μελεδωνοὶ ἐπεδεδέκατο τ᾽ τροφῆς χοιρὶς ἑκάστῃ, ἢ ἔρσενες ἢ θήλεαι, τ᾽ Αἰγυπτίων. Paulo poſt, τῇ μελεδωνῷ θηρίων. Item, τ᾽ οἰκητῶν μελεδωνόν, III, 61. quod reperitur & c. 63. ſeq. Sed & ipſum verbum Μελεδαίνω habes VIII, 115. Μελεδαίνῃ τε ἢ τρίφῃ, videlicet, τὰς νοσεούσας. H.

Μέμονα, ſequente infinitivo, *Fert animus hoc facere*, *Animatus ſum ad hoc faciendum*. In Erato, c. 84. μετὰ ταῦτα μεμονέναι μιν τίσασθαι. Sic Homerus Iliad. ε, — μάλιστα ἧ Φαίδιμος Ἕκτωρ Ἑλκέμεναι μεμαυῖα. Sic autem dicitur μεμαὼς cum eodem infinitivo, & ad eandem rem ſignificandam, paulo ante, Ἑλκέμεναι μεμαώς.

Μεταδόξαι dicitur, *Qui mutavit ſententiam*, ſeu *quem pœnituit*. H.

Μεταίχμιον γῆς, vide in Αἰχμή.

Μετεξέτεροι, id eſt, τινές. II, 36. Ζεὺς μετεξέτεροι καλέεται. C.

Μῆνις, κότος & ἔγκοτος, *Vehemens ira*. C.

Μῆχος pro μηχανή. ut II, 181. τοῦτο γάρ οἱ κακὸν εἶναι μῆχος. Eſtque reponendum hoc ipſum verbum, & lib. IV. cap. 151. non longe à princ. pro μῆκος. Utitur & Homerus: ut Iliad. β, -- ἀλλά τι μῆχος Εὑρέμεναι δυναίμεσθα. Ut autem μῆχος pro μηχανὴ ab hoc ſcriptore dicitur, ita viciſſim πάθη pro πάθος.

Μὶν dicunt αὐτόν. C.

Μύδρος, *Candens maſſa*. ut μύδρον σιδήρεον. I, 165. vel λίθος διάπυρος· ut ille philoſophus dixit: ſolem eſſe μύδρον, Anaxagoras Clazomenius, Ion. C.

Μυσὶ δι, *Diſſecare*, Hom. μίσυλόν τ᾽ ἄορ τάμνα. In Clio, c. 132. Διαμυσίλας καὶ μίρεα τὸ ἱρήϊον, *ſecta in partes victima*. C.

N.

Νεωχμῶν, *Novare*, id eſt, νεωτερίζειν. C.

Νόμος, ut communiter, *legem* ſignificat: ut, I, 29. Σόλων ἀνὴρ Ἀθηναῖος, ὃς Ἀθηναίοισι κελεύσασι νόμους ποιήσας. Et, *Mores* ac *inſtituta*: quæ & νόμαια· ut Thalia, cap. 38. ὥστε νομίζουσι πολύ τι κάλλιστα τοὺς ἑωυτῶν νόμους ἔχοντες εἶναι. In Melpom. c. 76. ξυνοισῖσι ἢ νομαίοισι ἐ ἔστι οὕτως χρᾶσθαι φεύγουσι. *Et conſuetudinem ac morem*. Εἰ ἐξεπαίρων τοὺς τῶν ποιεύντων νόμους ἴσον εἶ, in Clio, cap. 90. Significat & *Peſtem*: ut apud Homer. quoque ἐπεί κε νόμῳ μιγέωσι. Et *regio*: ut νόμος Θηβαῖος, Μενδήσιος. Et *claſſis*: ut νομοὶ Φόρων, in Thalia, c. 90. &c. Atque hæ poſteriores duæ ſignificationes ſunt acuti nominis. Eſt & *modorum* appellatio: ut de Arione, I, 24. νόμον τ᾽ ὀρθιον διεξ-

διεξελθῶν, quos apparet acutos fuiſſe, & concini ſolitos voce altiore. Ἐν χειρῶν νόμῳ, ſignificat, *In conflictu, conſertis manibus.* C.

Νυν, particula ἀναπληρωματική, id eſt, expletiva, paſſim apud hunc ſcriptorem, pro μέν. Ac ſtatim initio primæ Muſæ, Περσέων μέν νυν οἱ λόγιοι Φοινίκας φασὶ πρηγμάτων τῶν ἀρχηγοὺς αἰτίους. Sæpe autem his particulis μέν νυν reſpondet δέ in altero membro. ut lib. II. circa finem. H.

Ξ.

Ξενίλω & φιλίλω & ὁμαιχμίλω συνθέσθαι & ἀραλύσασθαι, Hoſpitii amicitiæque & belli conjunctionem & diſſolutionem ſignificat. C.

Ξυρὸν, *Novacula.* Adhibetur autem hoc nomen cuidam loquendi generi, quo utitur VI, 11. ἐπὶ ξυρῇ γὰρ τὸ ἀκμῆς ἔχειν ἡμῖν τὰ πρήγματα, ἄνδρες Ἴωνες, ἢ εἶναι ἐλευθέροισι ἢ δούλοισι. Exſtat idem loquendi genus (quod proverbiale fuiſſe videtur) apud Homerum: niſi quod ἴσασι eſt apud eum, non ἔχεσθαι. Iliad. κ.

Νῦν γὰρ δὴ πάντεσσιν ἐπὶ ξυρῇ ἵσαται ἀκμῆς
Ἠὲ μάλα λυγρὸς ὄλεθρος Ἀχαιοῖς, ἠὲ βιῶναι.

In quo proverbiali genere loquendi exponendo uſurpari ſolet vox *Diſcrimen:* quæ tamen utrique parti convenire non poteſt. neque enim dicet aliquis *ſibi imminere diſcrimen de tuenda vita*, ut dicet *diſcrimen de amittenda*: neque *diſcrimen de libertate ſubeunda*, ut *diſcrimen de ſubeunda ſervitute.* Hoc conſtat, eos dici ἐπὶ ξυρῇ τὸ ἀκμῆς ἵσασθαι, vel, ἐπὶ ξυρῇ τὸ ἀκμῆς ἔχεσθαι dici τὰ πρήγματα eorum qui ab ipſo temporis articulo velut opprimuntur, quo vel proſperam vel adverſam fortunam experientur. Nec aliunde videtur petitum hoc loquendi genus (quamvis alii ſecus ſentiant) quam ab iis quæ ăciei cultri ſeu gladii admota, levi manus impulſu amputari poſſunt. Atque ita pertinebit ad id quod proverbialiter itidem dicitur, *Sub cultro eſſe.* Unde apud Horatium, *Et me ſub cultro liquit.* H.

Ο.

Οἰδέοντα πρήγματα, vel οἰδαίνοντα, ad verbum, *Res tumentes*, de iis quæ adhuc ſunt turbulentæ, ſive quæ nondum ſunt compoſitæ: quaſi quis dicat, *quarum tumor nondum reſedit.* In Thalia, c. 127. ἔτε οἱ οἰδεόντων ἔτι τῶν πρηγμάτων. quod male reddit interpres, *Utique rebus nondum ſatis fundatis.* Sic autem & eod. lib. c. 78. ubi Ald. & Germ. editiones οἱ δεόντων habent pro οἰδεόντων. qui error eſt apud Suidam quoque. Sed illo in loco interpres ea verba præterit: ego in margine adſcripta ibi interpretatione reddidi, *rebus flagrantibus.*

Οἰχώκεε, pro ᾠχέλο. Et Iliad. β, ἐπὶ σῇσιν ἀγορῇσι συνοχωκότε. C.

Ὅκως pro ὅπως. *quomodo.* ut III, 116. ὅκως μὲν γινόμην. & paulo ante, ὅκως θαλασσαίεσι τὰ ἐπέκεινα. Sed alium etiam uſum habet iſtud vocabulum, qui non datur illi ὅπως. ut in Clio, c. 11. εὐθέως γὰρ ἡ στρατὸν, ὅκως ἡ βασίλεια καλέοι, φοιτᾶν. ubi redditur *quum* vel *quoties vocaret.* Sic ὅκως ὗοι, *quum* vel *quoties pluerat.* Atque ita plurimis in locis utitur. H.

Ὁλοίτροχον, ſubaudito nomine πέτρον, Saxi quoddam genus eſt, in hoſtes projici vel potius devolvi ſoliti: quod à rotunditate nomen iſtud habere quidam crediderunt. Xenophon ad ὁλοιτρόχους addidit πέτρους. Homerus autem Iliad. ν, quadriſyllabe, ὁλοοίτροχον ὡς ἀπὸ πέτρης, ubi ſubauditur πέτρον. Quidam tenui ſpiritu hanc vocem ſcribunt, tanquam ita dicatur quaſi ὁλοὸς ἐν τῷ τρέχειν. Fuſius de hac voce diſſeritur in meo Theſauro Græcæ linguæ. H.

Ὄνομαι, *Vitupero*, vel *Contemno*, *Pro vili habeo.* ut II, 167. ἤκιστα δὴ Κορίνθιοι ὀνοῦνται τοὺς χειροτέχνας. ubi interpres contrario ſenſu dixit, *Corinthii quoque minimi faciunt opifices.* Sic apud Hom. ὀνοῖτο, Iliad. ν, & Od. ξ. Et ὀνοῦνται, Od. φ.

Ὅτι interdum pro ἀλλὰ τί. ut III, 78. ἔφερτο ὅτι ἐ χρῆται τῇ χειρί. Sic II, 19. circa finem, ἢ ὅτι αὖρης ἀποπνεούσης μᾶλλον πάντων πολεμίων ἐ παρέχεται. H.

Ὅτι τάχος, pro ὅτι τάχιστα, *Quam celerrime*, *Quam citiſſime.* Vel, *Primo quoque tempore.* IX, 7. in fine. H.

Ὅτι μὴ ſignificat εἰ μὴ, *Niſi*, *Praterquam*, & ſimilia. C.

Οὐδαμοὶ, id eſt, οὐδένες. C.

Π.

Παρακλῶσαι, *Introducere.* C.

Παραμίμνημαι alicubi poni videtur pro ſimplici μέμνημαι, ſicut pro hoc ponitur quibuſdam in locis compoſitum ἐπιμέμνημαι, vel ἐπεμνήσθην. H.

Πάρεξ, *Praterquam.* C.

Παρέχει μοι, ſequente infinitivo pro ἔξεστί μοι, *Licet mihi*, *Penes me eſt*, *In me ſitum eſt.* III, 142. H.

Παρεὸν, I, 37. ἔτε ἑνὰ δυοῖν μοι παρεόντοιν

δών. Et paulo post, c. 38. ὅτε ἄλλο ὑδὲν ἀχαιὲς παιεδών τοι. Utrobique pro ἐνιδών positum quidam existimarunt. H.

Παχέες, *Divites*, *Opulenti*, Αἰγινητέων ἦ οἱ παχέες, ubi interpr. vertit *proceres*. Nam sæpe hi sunt ex illorum numero. H.

Περιημεκτέω, ῶ, idem cum simplici Ἡμεκτέω significare videtur: videlicet *Ægre ferre*, *Graviter ferre*, *Indignari*: atque adeo magnam indignationem præ se ferre: quod fit querendo, sive quiritando: Unde factum est ut III, 64. περιημεκτήσας τῇ αἰτιάζῃ συμφορῇ, reddiderim, *De tota calamitate questus*. Sed VIII, 109 initio, absque ullo casu ponitur περιημέκτεον. Apud Suidam & περιεμεκτήσας (non περιημεκτήσας) & περιμάκτεον, non περιημέκτεον. At vero illius περιημεκτεῖν plura tibi exempla Thesaurus meus suppeditabit.

Περιλεχήνδτω, vide in Λέχη.

Πέρξ, *Circum*: ut *Arboribus clausi circum*. vel *Circa*: ut *Corpora multa virum circa*. C.

Περσόμενα σιτία, id est ὀπτώμενα. πέσσειν enim *Coquere* & *Conficere*. ut Homero quoque, metaphorice γέρε περσέμεν. C.

Πίσυρα, id est, πεποιθώς, *Fretus*: ut & Hom. ἠνορέῃ πίσυνοι καὶ κάρτεϊ χειρῶν. Sed & Eurip. Oreste, θορύβῳ τε πίσυρα κἀμαθεῖ παῤῥησίᾳ. C.

Πολέμια, alicubi pro πολεμικά. H.

Πρόκα, *Subito*. lib. VIII, c. 65. καὶ πρόκα τε φωνῆς εἶχεν. C.

Σ.

Σαγήϊς, *Secures*, *aut Bipennes*, *aut aliud barbarici teli genus*. Ita Camer. siquidem fides habenda est illi Basiliensi editioni: ac non potius credendum est illum σαγάϊς scripsisse. H.

Σαρκάζειν, *Tondere* significat seu *Vellere*. ut Melpom. c. 64. Σαρκάζουσι βοὸς πλάϑῃ. Atque id & Hippocrati significat verbum, ἐν τῷ περὶ ἄρθρων, ά. C.

Σαυκέω, *Excolo*, in Melpom. c. 23. τοῦτο ἐπεὰν γένηται πέπον, σαυκέουσι ἰμαλίοισι. ubi tamen interpr. verbo *exprimunt*, non verbo *excolant*, usus est. Sed Eustathius, vel potius Dionysius apud Eustathium, ex hoc nostro historico Herodoto affert etiam χρέμαϑ' ὑπονοσφιζόμενοι. Quinetiam ὑπονοσφίζειν τὸ ὀδὸν esse ait τὸ παρεκκόπτειν καὶ ὑφαιρεῖσθαι (subaudiendum autem puto τὸ ὀδὸν cum hoc verbo ὑφαιρεῖσθαι) atque addit, in hac significatione respici fortasse ad saccum qui paulatim evacuatur. Alioqui σακίζειν dicuntur etiam saccularii fures, sive sacculorum fures: quum Hesychius σακίζειν exponat, τὸ ὁπλισμένως διὰ κλοπὴν τὰς σάκας. Sed apud illum & in verbo & in nomine littera σ geminatur (sicut & in σακκέζει apud Herodotum) quum Ælius Dionysius σάκος etiam non σάκκος ab Atticis scriptum fuisse testetur.

Σπέρχειν, *Adversari* & *Offendi*. Et Σπερχθεὶς *Perturbatus*. C.

Συγγινώσκω (ut admonui in Ἀναγινώσκω) à vulgari usu & ipsum discedit apud Herodotum: qui duobus modis eo utitur. VII, 13. νῦν μέν τοι συγγνοὺς, χρήσομαι τῇ ἐκείνου γνώμῃ. ubi συγγνοὺς est, *Postquam mecum reputavi hanc rem*. vel, *consideravi*, seu *perpendi*. Sic in fine cap. 3. lib. IV. μαϑόντες ὡς εἰσὶ ἡμέτεροι δοῦλοι, καὶ συγγνόντες τοῦτο. Sic & cap. v. in fine. (Talem autem usum esse verbi συμφρονεῖν, in meo linguæ Græcæ Thesauro docui.) Aliter in fine c. 43. lib. IV. ubi infinitivo jungitur, Ξέρξης δὲ οἱ οὐ συγγινώσκειν λέγειν ἀληθέα. q. d. *Non assentiens ipsi vera dicere*, ipsum videlicet. q. d. *Non conscius ipsi veritatis*. In hoc tamen loco libri V, cap. 91. συγγινώσκομεν αὐτοῖσι ἡμῖν οὐ ποιήσασι ὀρθῶς, magis proprie reddi potest, *Conscii nobis sumus*. Quinetiam voce passiva utitur alicubi hac in significat. ut V, 86. ἔοικασι συγγινωσκόμενοι εἶναι, κατὰ τοῦτο ἔξαν. Ubi autem dicit, VI, 92. ὅτε συνεγινώσκομεν, ἦσάν τε αὐθαδέστεροι, significat. *Non agnoscebant culpam*. H.

Συμψήσας interpretantur συνελείψας, Clio, c. 189. Significat autem correptionem. C.

Συναλίζω, vide in Ἀλέες.

Συναμορέειν, *Vastare*, *Perdere*. Et Συνάμορος, *Noxius*. C. Sed scribitur etiam Συναμοργέειν. H.

Συννοίῃ ἐχόμενος, I, 88. *Cogitabundus*. Vel, *Quum in attenta cogitatione versaretur*. H.

Συρματίζειν, *Purgare* τῇ συρμαίῃ· quam alii potionem, alii herbam aut radicem, alii succum quempiam fuisse putaverunt. C.

Συσπουδάω τινι, sequente infinitivo, I, 92. *Studio meo & opera aliquem adjuvo ad aliquid efficiendum*, vel, *Studium meum alicui ad aliquid præsto*. At vero Ἐπισπουδάω & Ἀποσπουδάω alibi in locis vicinis ceu contraria ponuntur. H.

Σφι pro σφίσι ponunt. C.

Σχοινοτενὲς, *Restum*. C.

Τ.

Τάρχας καλάμων, Clio, c. 179. interpretantur *Areolas arundineas, super quibus lateres arescerent*. Sunt & ταρχοὶ ποδῶν.

Et

Et remigia ταρσῶν habent appellationem. Nominantur etiam ταρσοὶ in volucribus. C.

Τέλειον, *Perfectum*, *Confirmatum*, *Evidens*. δι' ὄψιν ὠκείης ἐ τελείω. I, 121. Et, τὰ τέλεα τ῀ πτηνάτων, I, 183. *grandes oves*. C.

Τέλη, *Impensa*, *& Ordines*. C.

Τέῳ interrog. ut I, 117. τέῳ δὴ μόρῳ τ῀ παῖδα κατειργάσαο; *Qua morte interfeciſti?* Eodem modo τεοῖζι ὄμμαζι. I, 37. H.

Τελεύδδ, *Afflictum eſſe*. C.

Τὸ, paſſim pro ὃ, id eſt *quod* relativum. Sic I, 51. εἴδωλον τὸ λέγεζι εἶναι. Et paulo ante, ᾧ ὀνομάζομεν τὸ ὄνομα pro ᾧ, *cujus nomen quamvis ſciam*. Sic alibi ἐν τῷ pro ἐν ᾧ, *in quo*. Pluralis autem genitivus τ῀, quum eſt articulus præpoſitivus, interdum voculam τὶς interjectam habet inter nomen cum quo junctus eſt. ut I, 51. τ῀ τὶς Δελφῶν, pro τὶς τ῀ Δελφῶν. vel potius τ῀ Δελφῶν τις.

Τριφάσιον, *Triplex*: ut διφάζιον, *Duplex*. C.

Τῷ ἐόντι χρηζάμενος, *Veritate uſus*, *Eo quod res erat*. Et τῷ ὄντι γε, *Revera*. Et κατὰ τὸ ἐὸν, *Secundum veritatem*. C.

Τῶν ἴδμεν, pro ὧν ἴσμεν, *Quæ comperta aut cognita ſunt*. uſitata parentheſis Herodoto. C.

Τωὐτὸ, id eſt, τὸ αὐτὸ, ſimilitudinem & æqualitatem & conjunctionem ſignificat. κατὰ τωὐτὸ τὸ ἑ Ἕλληνες λέγεζι, I, 1. *idem ipſum quod Graeci memorant*. χῖοι μὲν νυν ἑ Ἐρυθρηῖοι κατὰ τωὐτὸ ἀμφότεροι) I, 142. *eadem lingua utuntur*. Item τωὐτὸ φρονήσαντες, de conſenſione & concordia, in Clio, c. 59. fin. Et in Polymn. c. 145. συλλεγομένων ἐς τωὐτὸ, *quum convenisſent*. C.

Υ.

Ὑβρις, *Petulantia* & *Laſcivia*: ut de equis, Clio, c. 189. de mulis Melpom. C.

Ὑγιηρὸς, id eſt, ὑγιεινὸς, *Sanus*. C.

Ὑπερθρώσκειν, *Superſilire*, ut II, 66. ὑπερθρώσκουδες τὰς ἀνθρώπους. Apud eundem legimus & καταθρώσκω. apud Homerum autem & Ἀποθρώσκω & Ἐπιθρώσκω legimus.

Ὑπερτίθεμαι uſum quendam apud Herodotum habet multorum auribus valde mirum futurum. Ponitur enim pro *Communico*: ea in ſignific. qua dicimur conſilium noſtrum alicui vel cum aliquo communicare, (utriuſque enim exempla inveniuntur) & qua Cicero dicit, *De ſocietate multa inter ſe communicarent*. lib. V, c. 24. circa finem, νῦν ὦν, ἤπιόν γε πρήγμαζι μεγάλα κατεργάσεδδ, ἀπιτνέο μοι παντως, ἵνα τοι αὐτὰ ὑπερθέωμαι. *Nunc igitur quum res magnas aggredi in animo habeam, fac omnino ad me accedas, ut tecum de iis communicem*. ſed alterum verbum multo aptius mihi videtur. Interpr. reddidit *Aperiam*. Sic VII, 8: 1. διὸ ὑμέας ἐγὼ συνέλεξα, ἵνα τὸ νοέω πρήσσω ὑπερθέωμαι ὑμῖν. Quinetiam I, 8. τούτῳ τῷ Γύγῃ ἑ τὰ πρωτεῖα τ῀ πρηγμάτων ὑπερετίθετο. Utitur vero & activa voce ὑπερτίθημι eadem in ſignific. ut videbis III, 155. & V, 32. H.

Φ.

Φάλαρα, Ornamenta equorum. C.

Φάρμακα, *Colores*. Clio, c. 98. πρὸς μαχεῶνες ἠνθισμένοι εἰσὶ φαρμάκοιζι, *nitent coloribus*. Et φαρμακεύειν, *Tingere*. C.

Φάρσος, *Portio*. C.

Φερέγυος, δυνάμενος, *Sufficiens*. C.

Φρενήρης, *Mentis compos*. C.

Φώς, *Fur*. C.

Χ.

Χεὶ χρῆδδ, ſeu τῇ χειὶ, vide in Ἀλκὴ.

Χρᾶν, *Reſpondere*, id eſt, Oraculum reddere. ἡ δ' ἣ Πυθίη οἱ χρᾷ τάδε, I, 55. *reſponſum Pythia hoc reddidit*. Et, χρήσαντος τοῦ θεοῦ, Clio, c. 69. *Quum oraculum redditum mihi ſit*. Inde & χρηστήριον· ſed hoc communius. C.

Χρῆμα. ut, συὸς μέγα χρῆμα. I, 36. Et, τυφωνὶς χρῆμα σφαλερόν. III, 53. Et, χρῆμα πολὺν νεῶν. VI, 43. Et, χρῆμα χιμαίρης ἀφόρητον. VII, 188. C.

Ψ.

Ψῆνες, Quæ in caprificis beſtiolæ naſcuntur. C.

Ω.

Ὦρεω ἔχειν, I, 3. *Reſpectum habere*, aut *curam*. Et, οὐδαμίη ὥρη ἴσαι, III, 155. *Nihil momenti attulerit*, vel, *Nihil retulerit*. C.

EX EJUSDEM H. STEPHANI PROLEGOMENIS, IN SECUNDA EDITIONE HERODOTI.

QUANTA ſit variis in rebus Gallicæ linguæ cum Græca convenientia, & quam multa Græcorum loquendi genera in Gallicum ſermonem ita verti poſſint ut verbum verbo reddatur, (quum Latina contra Græcis nullo modo reſpondeant) ante multos annos docui, in Gallico libro cui titulus eſt, *De la conformité du langage François avec le Grec* : id eſt, De conformitate (ſi ita lôqui licet) Gallici ſermonis cum Græco : at quum primam Herodoti editionem dedi, vel hunc unum argumento meo non parum exemplorum ſuppeditare animadverti. Quum autem ea illi editioni præfixiſſem, ne in hac quidem prætermittenda, ſed potius cum aliquo auctario exhibenda cenſui.

IONISMI GALLICI, SIVE IONICI GALLICISMI, QUI APUD HERODOTUM LEGUNTUR.

Ἀποβαλέϊς τὴν κεφαλὴν, *Tu perdras la teſte.* VIII, 65

Καμβύσεα ἔτυψε ἡ ἀληθηίη τῶν λόγων, *Cela luy toucha le cœur.* III, 64

Τὰ μὲν ἄνω, κάτω θήσω, τὰ δὲ κάτω, ἄνω, *Je mettray ce que deſſus, deſſous.* id eſt, *Je renverſeray tout l'ordre qui y eſt eſtabli.* III, 3

Οὐκ ὀρθῶς σεωυτῦ προέσηκας, *Vous ne vous gouvernez pas bien.* II, 173

Κόσμον τόνδε Δηϊόκης πρῶτός ἐϛι ὁ καταϛησάμενος, *Il fut le premier qui eſtablit ceſt ordre.* I, 99

Μωρίη πολλὴ λέγειν, *C'eſt une grande folie de dire cela.* I, 146

Ἔρχομαι φράζων, *Je vien à dire.* Utitur autem illo genere loquendi frequentiſſime: ſed mutato interdum partic. φράζων in λέξων, aut ἐρέων. I, 194

Συνέχεσθε, *S'attacher*, de conſerentibus manus. I, 214

Ἵνα ἴδω τί κοὶε ϵ̓ λέξει, *Pour voir qu'il dira.* II, 114

Ἔλαβε τὸν μισθὸν, *Il a receu ſon ſalaire*, vel *ſon payement.* de eo qui punitus fuit pro meritis : ſeu, pœna quam meruit affectus fuit. III, 15

Ὡς δὲ ἐς τὸν οἶνον ἀπίκετο. *Quand il vint au vin*, pro, *Quand il vint à parler du vin.* III, 22

Τὸν ταῦτα ἐπιθέμενον εἰπεῖν, *Qui a donné charge de dire ceci.* III, 63

Ἀπελώφκε Καμβύσεα, *Il emporta Cambyſes.* ut dicitur, *Ceſte maladie l'emporta.* Alibi, λοιμὸς ὁπλαϵῶν ἀπελώφκε. III, 66

Ἐπεί τε δὲ ἐς Δαρεῖον ἀπίκετο γνώμην ὁποφαίνεσθαι, *Quand il vint à Darius de dire ſa ſentence.* III, 71

Ἀπῆκε ἑωυτὸν ἐπὶ κεφαλὴν φέρεσθαι ὁπὸ τοῦ πύργου κάτω, *Il ſe laiſſa tomber.* etiam de eo qui præcipitem ſe dederit. III, 75

Θυμὸν ἔχε ἀγαθὸν, *Ayez bon courage.* III, 85

Προσέφερε Δαρείῳ λόγον τοιόνδε, *Porta ceſte parole à Darius.* III, 134

Ἔσαν ἐν φυλακῇϛι, *Ils eſtoyent ſur leurs gardes.* III, 152

Γνῶναι τὸ θέλει τὰ δῶρα λέγειν. ut dicimus, *Que veut dire cela?* pro, Quid hoc ſibi vult? IV, 131

Ἔδοσαν ἐφίας αὐτέας Ἀπείῃ τῷ Λιγύπλῃ βασιλεΐ, ut dicimus, *Ils ſe donnerent à un tel prince.* IV, 159

Εἰ ὑμῖν φίλον ἐϛί, *S'il vous plaiſt.* quum rogamus ut aliquid fiat. V, 20

Οἷόν τι χρῆμα ἐποίησας; *Qu'avez vous faict?* cum increpatione. V, 23

Ἐκ νέης, *De nouveau*, pro, De integro, Rurſus. V, 116

Ἀταξίη, *Deſordre.* VI, 13

Οὐκ ἀπέδοσαν τὴν ὁμοίην, *Ils n'ont pas rendu la pareille*, vel, *Ils ne rendirent pas.* VI, 21

Τρίτῳ ἔτεϊ τετέων, *Il y a trois ans de ceci.* pro, *Trois ans depuis ceci.* VI, 40

Ἐπὶ σφίσι ἔχοντας. ut dicitur, *A qui en avez-vous?* pro, *A qui en voulez-vous?* VI, 49

Ἐς τὸν ἰκνεόμενον ἔχειν, *A qui il vient*, pro, *A qui il appartient.* Huc pertinent quæ de adverbio ἱκνεομένως dixi in recenſione vocab. Herodoti. VI, 57

Τοῦτο ἀπέρριψε τὸ ἔπος, *Il jetta ce propos.* VI, 69

Καὶ τοῦτο οὐκ ἔϛι ἄλλως εἰπεῖν, *On ne le peut dire autrement.* id eſt, *On ne le peut nier.* VI, 124

Οὐκ ἦλθον ἐς τοῦτον τὸν λόγον ὥϛε μάχεσθαι, *Ils n'en vindrent pas à ces termes.* VII, 9: 2

Τὰς παρεούϛας ἡμέρας, *Ces jours paſſez*, pro, Nuper. VII, 16: 2

Νομίζων Ξέρξεα ὁποδέξειν λέγον τὰ ἐδέη. ut Gall. *Ce n'eſt rien dict.* VII, 17

Πρῆγμα ἂν εἴη μεῖζον, ſequente infinitivo, *On n'auroit autre choſe à faire que*, &c. VII, 130

Πρῶ-

Πρῶτον χρημάτων πάντων, *Devant toutes choſes.* VII, 145
Εὐρίσκω συμβαλλόμενος, ut à nobis dicitur, *Je trouve par mon compte.* VII, 187
Διέξοδοι βαλόμενοι, ut dicimus, *Diſcours.* VII, 234
Ἀριθμὸν ποιέεσθαι, *Faire le compte.* VIII, 7
Ἥκεις δὴ ἄφερς τὴν ἀληθείην πᾶσαν. Tale eſt in noſtro ſermone, *On luy apporta toute la verité du faict.* VIII, 82
Φέρει ἐς πᾶσαν τὴν Ἑλλάδα, *Il emporte à toute la Grece.* VIII, 142
Ἐξέμαθον πᾶν τὸ ἐὸν, *Ils ſceurent tout ce qui en eſtoit.* IX, 11
Ἐκαλέων ὀργυιὰς δίκαιας, ut Gall. *Juſtes*, id eſt, *De juſte meſure.* Juſtæ menſuræ.
Δέσποτα, aliquot in locis ad regem: ut illi dicimus *Sire:* pro quo ſcribi *Cyre*, poſtularet derivatio à voc κύρις (id eſt, *domine*) quæ poſtea depravata fuit in κύρε.

ALIA DE HERODOTI VOCIBUS, ET VARIA IN QUIBUSDAM MS. SCRIPTURA *&c.*

Ex ejuſdem prolegomenis in eadem ſecunda editione.

RATIONI autem conſentaneum mihi videtur ut à quibuſdam illius recenſionis [*præcedentis vocum Herodoti*] locis initium ſumam, ſuper quibus habeo quod te moneam. Primus erit ubi vocabulum ἀτέοντες (VII, 223. in fine) Camerarius interpretatur *Nihil curantes*, addens, Homerum ſimiliter eſſe uſum. Nam ἀτέοντα quidem legimus apud Homer. Iliad. ν, ſed pro βεβλαμμένον, (videlicet εἰς τὰς φρένας, ſive τὴν φρένα. unde dicitur aliquis voce compoſita βλαψίφρων) ab ἄτη. Pro illo igitur ἀτέοντα, ego vel ἀτίοντα (fuit autem facilis lapſus ex ἀτίοντα in ἀτέοντα) vel ἀτίζοντα reponendum cenſeo. Illud tamen mihi nullum lexicum ſed memoria diu ſolicitata ſuppeditavit. Recordatus ſum enim me legiſſe (apud Theognin, ni fallor) hunc verſum,

Πᾶς τις πλήσιον ἄνδρα τίῃ, ἀτίῃ ϑ' ὑπερφρόνως.

At vero ἀτίζων, pro καλαφρονῶν apud Homerum extat Iliad. ν. Quod ſi etiam incidiſſet Camerarius in aliquem Herodoti locum ubi vox ἀτίοντες uſum illum haberet, eam pro mendoſa habendam eſſe, ex iis quæ dixi conſtat.

Fuerunt alioqui vocabula quædam inter illa quæ idem recenſuit, in quorum ſcriptura ab editione Baſilienſi diſcedere non dubitavi, quum manifeſtus eſſe error videretur. Sed tamen, ne meo ſtare judicio neceſſe habeas, hæc ſunt, αἰγινέτην, mutatum in αἰγινήτην· & δίμαξίη, in δίμαξιν· necnon ϑοχὴ, (quod barbarum potius quam Græcum videri poterat) mutatum in ϑοχός. Item χλῶες in ψλῶες, de beſtiolis quæ in caprificis naſcuntur. Monui autem & de nomine σαγήϊς, tanquam ſuſpecto, pro σαγάϊς· quod apud Herodotum legitur.

Sed hinc ad alia venio, quæ ſcrupulum injicere cuipiam poſſint circa interpretationem. Ex his eſt δίμαξιν, quod ille interpretatus eſt *ſtercus*: quum potius *ventris exoneratio* ſignificetur: ſicut & ὑποπάλῳ (quo illud exponitur) hoc ſonat.

In vocabuli Ἐπισφαφίως interpretatione dubitari poteſt de illa voce Latina *Oblique*, poſita inter haſce duas *Accurate* & *Vehementer*: & ſuſpicatus ſum primo aſpectu, *Obnixe* eum ſcripſiſſe: ſed quum poſtea cogitavi, Suidam teſtari, Herodotum eſſe uſum pro αἰπατηλῶς, id eſt, *Fallaciter*, *Decepterie* (ſi & hac uti voce licet) *Fraudulenter*, illud *Oblique* retinendum, & tantum ſedem ei ſuam mutandam cenſui.

In voce χρῆμα locos aliquot, tanquam ejuſdem rei exempla, affert, quum tamen non eundem in omnibus illis locis uſum habeat vox ea de qua agitur. Quatuor enim exemplorum, quæ proponit, primum ei eſt hic locus, συὸς μέγα χρῆμα· ſecundum, iſte, τυφλὸς, χρῆμα σφαλερόν· tertium, χρῆμα πολὺν χρόνον· quartum, χρῆμα χειμῶνος ἀφόρητον. atqui in illo ſecundo loco ubi dicitur, τυφλὸς, χρῆμα σφαλερὸν, non idem eſt uſus vocabuli χρῆμα, qui in ceteris tribus: adeo ut hic χρῆμα in πρᾶγμα mutando, dici queat eodem ſenſu τυφλὸς, πρᾶγμα σφαλερόν· at in ceteris illis locis ubi genitivus jungitur illi nomini χρῆμα, hæc mutatio locum non habeat. Quoniam autem hujus loquendi generis nullam ille expoſitionem addit, ideoque lector eam ſe à me expectare non immerito dicturus eſt, oro ut meum Theſaurum conſulere, & ita vicariam operam illam mihi præſtare, malit: ſimulque diligenter eum quem ibi propono Plauti locum expendere, annon in eo Ionicam illam phraſin repræſentare, aut ſaltem ad eam alludere, voluerit. Simul autem inde diſces, non minus Atticis quam Ionibus uſitatum

il-

illud loquendi genus fuisse, quum & Aristophanes eo utatur. Ac sunt certe & alia plurima quæ Attici ab Ionibus mutuari non dubitarunt.

In iis quæ parvo intervallo sequuntur (pauca enim tantum verba interjecta sunt, quibus vox ψῆνες exponitur: pro qua perperam scriptum esse χῆνες in editione Basilicnsi, paulo ante dixi) postquam ὤρεω ἔχω, interpretatus est *Respectum habere aut curam*: subjungit, *Et*, ἀδεμίη ὤρη ἔσαι, *Nihil momenti attulerit*. Quæ tamen interpretatio convenire loco non potest. Sunt enim verba illa ex hoc lib. III, 155. loco, τ῵ σεωυτ῵ τρηχέης τ῵ ἀδεμίη ὤρη ἔσαι ἀποπνυμένης. Sonant autem hæc, *Cujus amissionem nemo curabit*, vel, *De cujus amissione nihil pensi cuiquam erit.*

Sed nec ad verbi γνωσιμαχέειν interpretationem non satis attentionis attulisse videtur: atque id vel ex iis intelligere poteris quæ in meo Thesauro de verbo illo dicuntur.

Venio nunc ad aliud cujus mentionem obiter tantum feci in illa ipsa recensione, ne, si forte diutius differam, obliviscar. Id autem est de vocabulo Ἔγκοτος. Dixi enim me vix persuadere mihi posse, ἔγκοτον in duobus quos legissem Herodoti locis, pro κότον positum esse. Ideo autem à me dictum hoc est, quod vocem hanc pro adjectivo tantum nomine habeam, & nihilomagis substantivum esse nomen posse existimem quam ἔγκυκλον, aut ἔγγονον, aut ἔμπονον. Confirmant autem mihi hanc opinionem quatuor nostri scriptoris loci: quorum primus sit hic, VI, 73. δεινὸν τινά σφι ἔγκοτον λέγε τ῵ σεφπηλακισμόν ἔχων. Secundus autem hic, VI, 133. ἀτὰρ τινὰ ἔγκοτον εἶχε. Tertius sit iste, VIII, 29. ἔγκοτόν σφι ἀμφοτέρων ἐχόντες. Ad quartum autem antequam veniam, considerare te jubebo in duobus locis sequi participium ἔχων, in uno ipsum verbum εἶχε. Quid tum? dices. Quoniam dico scriptam ab Herodoto fuisse præpositionem ἐν seorsum ab illis duabus syllabis quæ sunt secunda & tertia in voce ἔγκοτον, & illam præpositionem per tmesin à participio & alibi à verbo separasse, remanente in medio voce κότον. ut perinde sit acsi scriptum esset, δεινὸν τινά σφι ἐν κότον ἔχων, pro δεινὸν τινά σφι κότον ἐνέχων. Item, ἀτὰρ τινὰ κότον ἐνεῖχε. Eodem modo in illo tertio loco κότον σφι ἀμφοτέρων ἐνέχοντες. Sed quid me in hanc suspicionem, vel potius sententiam (omnino enim illud mihi persuadeo) adducit? Locus ille qui supersit ex iis quos me allaturum promiseram. Is legitur in Clio, c. 118. Ἀναγνοὺς δ', κρύπτων τόν οἱ ἐνεῖχε χόλον. Esse enim scribendum ἐνεῖχε, ut habet posterior hæc editio, non ἐνείχεε, ut in priore legebatur, (Aldinam & Basilicnsem perperam sequente) luce clarius est. Quomodo enim ab ἐνέχω esse ἐνείχεε possit? Jam vero & absque adjectione dici ἐνέχειν τινι, Thesaurus meus docebit. Ac meminit certe hujus usus verbi ἐνέχειν Eustathius quoque: scribit enim, ἐπέχειν apud Homerum in Odyssea esse καθ' τινὸς ἔχειν· atque hoc dici etiam ἐνέχειν. Ille autem Odysseæ locus est hic, ex libro τ,

Δαιμονίη, τί μοι ὧδ' ἐπέχεις κεχολήστι θυμῷ;

Ubi postquam dixit idem scholiastes, ἐπέχεις (intellige tamen ἐπέχεις μοι) idem esse quod κατ' ἐμοῦ ἔχεις, & præpositione hac indicari interdum ἐναντιότητα, exemplis quibusdam docuit, tandem subjungit, simile verbo ἐνέχειν esse hoc ἐπέχειν. Hoc tantum supersit nunc ut videamus an Herodotus libenter tali tmesi utatur seu dialysi seu diæresi qualem haberet illa quam apud eum repono scriptura. Sed præter unum quod habemus in eodem scholiastæ loco hujus figuræ exemplum ex historico, VI, 49. ὅτι σφίσιν ἔχοντας τὰς Αἰγινήτας pro σφίσιν ἐπέχοντας (nam hoc esse dictum ἀφελεμμένως scribit: & alicubi διηρημένως eadem de re dicit) alia passim apud eum occurrunt. ut ἄνα τ' ἔδεσμον, pro ἀνέδεσμον & ὑπὸ μοῦ ἔθανε, pro ἀπέθανε· & καθὲ μοῦ ἔκλεινεν, pro κατέκλεινε. Ac (ut de alia dialysi loquar quæ illi vel potius dialecto illius est peculiaris) interjicitur & vocula ὧν. ut ἀπ' ὧν ἔδωκαν· & κατ' ὧν ἐκάλυψε, pro κατεκάλυψε. Hæc autem quum ita sint, non immerito (ut opinor) vocabulum illud ἔγκοτος, quatenus quidem substantivi, non adjectivi tantum, sedem obtinebat, è Græcæ linguæ finibus procul amandatur. Nec mirum est tamen tam multis doctis viris & in Græca lingua exercitatis, ac nominatim, Joachimo Camerario, viro doctissimo & hujus linguæ peritissimo, (scribit enim Μῆνις, Κότος, Ἔγκοτος, *Vehemens ira*) non mihi tantum, vocem illam fucum fecisse, quum & Græcis lexicographis fecerit: ac potissimum Suidæ: qui eo etiam magis est reprehendendus quod ex hoc epigrammatis loco, — τίς φθόνος αἰὲν Θησείδας ἀγαθῶν ἔγκοτος αἰὲν ἔχει, colligat, ἔγκοτος ἦν ἡ θυμοῦ ὀργή; & non animadvertat, ἔγκοτος ut adjectivum, jungi cum substantivo φθόνος.

Libet autem eadem opera & de quibusdam aliis vocabulis te commonefacere, quæ quum ex Herodoto afferantur, ut scripta sunt in typographicis editionibus, suspicione

ta-

tamen haud carent, præsertim veteris libri autoritate (ad nonnulla quod attinet) eam augente. Ex his est verbum ἀμφοδοεέϊ, in hoc lib. I, cap. 88. loco, πόλιν τε τὴν ἑλὼν ἀμφαάζει, ἢ χρήματα τὰ σὰ ἀμφοδοεέϊ. Quamvis enim primo aspectu videri possit verbum istud ἀμφοδοεέϊ admitti posse (ut ex nomine ἀμφοδοεὸς factum) tamen Herodoti sæculo in usu fuisse, vix credibile est. Huc autem accedit quod in vet. exempl. non ἀμφοδοεέϊ sed ἀμφοεέϊ legitur. Quod siquis aliud exemplum afferat eodem è scriptore, videlicet VII, 10. extremo, διαφθοεόμενον ὑπὸ κυνῶν· is ex me audiet, ibi pariter in vet. exempl. non διαφθοεόμενον, sed διαφοεόμενον legi. Hunc autem verbi istius usum exprimere videtur voluisse Horatius Latino illi omnino respondente; quum dixit, *Post insepulta membra different lupi.*

Sic autem, quum ὑποθέμενον apud hunc scriptorem habeamus I, 107. ubi scriptum est, ὑποθέμενον ἢ τὸ μάγων τοῖσι ὀνειροπόλοισι τὸ ἐνύπνιον, non dubito quin vet. exempl. sequi oporteat, ex quibus annotatum est ὑπερθέμενον pro ὑποθέμενον, in eo qui hunc non magno intervallo c. 108. sequitur, ἰδὼν ἢ τοῦτο, ἢ ὑποθέμενον τοῖσι ὀνειροπόλοισι. Nam in priori editione mea non minus hîc quam illic ὑπερθέμενον scriptum erat: sed quum hic ex vet. exempl. adscriptum margini invenirem ὑπερθέμενον, malui huic locum illius dare. Quod autem factum hic fuit non dubito quin & priore faciendum loco fuerit, scribendo, ὑπερθέμενον ἢ τὸ μάγων τοῖσι ὀνειροπόλοισι. Haud enim dubito quin haud aliunde quam ex incuria contigerit ut illi etiam præcedenti loco apposita ex iisdem veteribus libris illa lectionis diversitas non esset, eo in libro (scriptus autem & ipse erat, sed minus vetustatem præ se ferens) quem posterior in margine sibi appositum habebat. At editio Aldina in priore quidem loco ὑποθέμενον, at in posteriore ὑπερθέμενον nobis exhibet. Estque & hoc sciendum, fuisse repertum exemplar, quod vicissim pro illo ὑπερθέμενον haberet idem illud ὑποθέμενον, quod non longo intervallo præcesserat. Quorsum tam multa? ut ostendam, quam verisimile sit quædam vocabula, præsertimque verba, ob significationem quæ plerisque lectoribus insolens videbatur, ab eorum aliquo (nimirum eo qui ceteris audacior erat) mutata in alia fuisse, hunc etiam apud scriptorem. Sed quis (dices) verbo ὑπερτίθεσθαι ita unquam usus est? nimirum significare volens, communicare quidpiam alicui: eo modo quo dicimus nos communicare aliquid ei, quod ita exponimus ut simul ejus super eo consilium audire cupiamus. Ipsemet Herodotus (inquam) ita est alibi usus, non uno in loco. E duobus saltem unus quidem exstat, ἐπεί τε ὑμῖν ἀναφέρειν ἐς πλεῦνας ἐδόκεε, ἢ ἐμοὶ ὑπερέθεσθε, ἢ ποιέωμεν σήμερον, &c. Ubi interpres non omnino male vertit, *Sed quoniam statuistis ad plures referendum, & me adhibendum.* Dicens autem, non omnino male hunc locum ab eo esse redditum, hoc addo, dummodo verba ista quibus utitur, *& me adhibendum*, recte intelligantur. Significare enim voluit, *& me adhibendum in consilium.* Alioqui non dubium est quin potius, *& mihi communicandum*, dicere debuerit. Alter autem locus est hic, ex lib. III, c. 71. εἰ μή τοι ὑπερέλιθεα τὰ ἔμελλον ποιήσειν, οὐκ ἄν με ὠφέλεες· νῦν δὲ ἐπ' ἐμεωυτῷ βαλόμενον, ἔπρηξα. Ubi interpres tandem animadvertit quod alibi animadvertere non potuerat: videlicet ὑπερτιθέναι (nam hic voce activa utitur, quum potius passivæ usum hunc dare soleat) esse quod Latini *communicare* dicunt. Ut autem minus mirer istum verbi ὑπερτίθεσθαι usum non tantum novum & mirum visum fuisse, sed etiam mendi suspectam scripturam habuisse, hoc facit, quod verbum quoque ἀνατίθεμαι quum apud quendam historicum significationem istam haberet, interpres *differre* vertit: quemadmodum & ὑπερτίθεσθαι hunc vulgo usum habet. Jam vero & quum apud Appianum ἀνατίθεσθαι τὰ κεκελδυσμένα, sonaret *revocare*, seu *retractare*, interpres *differre* reddidit, ut in Annotationibus admonui. Verum, ut ad mentionem diversitatis lectionum redeam, sciendum est, sicut in præcedente loco pro ὑπερθέμενον scriptum in quibusdam fuisse dixi ὑποθέμενον, ita etiam in eo Herodoti de quo nunc agitur loco, aliam quandam ex uno manuscripto codice habemus, & eam quidem valde miram, videlicet ὑπερφίεσθε· quam si loco huic accommodare lector velit, valde suum ingenium, & quidem frustra, fatiget.

Sunt vero & alii loci in quibus contigisse idem videmus. Nec dubito quin eorum sit è numero iste è lib. V. cap. 92: ζ. ἢ διαπλώσαντα τὸν βίον εὖ. Suspicor enim è lectoribus quempiam, cui insolens valde hæc metaphora lectori videbatur, vocem illam διαπλώσαντα in hanc quam margini adscriptam vides, διαπλέξαντα, mutasse. Atqui cogitandum erat, Herodotum habere nonnulla ejusmodi, & quæ quum in aliis tantum scriptoribus versato, mira & plusquam mira videri queant, esse tamen suspecta non debeant.

Ad hoc quidem certe διαπλόσαι quod attinet, talem ejus usum apud hunc ipsum animadvertisse mihi videor: quod si tamen nullum aliud apud eum exstaret hujus phrasis exemplum, saltem non minus admitti posse quivis concesserit quam quod alibi apud eum legitur, videlicet III, 155. πῶς σὸκ ἐξέπλωσας τ φρενῶν, σεωὐτὸν διαφθείρας; Nam (ut dixi in recensione & interpretatione vocum Herodoti) ἐκπλῶσαι τ φρενῶν est *De statu mentis dejectum esse:* siquidem ad illud ἐξέπλωσας respiciamus. Alioqui, si præsentis significatio alicubi huic aoristo detur, significat *De statu mentis dejici.* vel brevius, *De mente exire.* vel, *è mente.* Aut elegantius, *E potestate mentis exire.* Quod si verbum verbo reddatur, *E mente enavigare.* nam ἐκπλῶσαι τ φρενῶν, quid aliud est? Est autem ἐκπλῶσαι pro ἐκπλεῦσαι. nec dubito quin pro illo διαπλεύσαι Herodotus διαπλώσαι itidem scripserit. Sed de hac apud illum scripturæ inconstantia dicendum in sequentibus erit.

Sunt autem quædam loquendi genera quibus verba adhibentur valde vicina, (præsertim ad scripturam quod attinet) & ita quidem ut modo hoc modo illud verbum iis esse adhibitum videamus, non sine dissensione exemplarium. Horum unum est ἀσκίη ἕλκειν cum accusativo personæ, & interdum τρηχέως ἕλκειν. Nam & ἕλκω huic loquendi generi adhibetur. Ac lib. I, c. 115. legimus quidem, τὰ τῦδε παῖδα ἀσκίη τοιῇδε ἕλκεσθαι, in Aldina etiam editione: sed paulo ante, c. præced. ubi habes itidem τρηχέως κάρζω ἕλκετε, in Aldina legitur ἕλκετε. at ἕλκετε è vet. exempl. est sumptum. Sed tamen initio libri v occurrit, ἕλκεσθαι δεῖται ὑπὸ Παιόνων τρηχέως. quod est à ἕλκομαι. Quinetiam III, 115. extremo habemus ἅτε πολεμίους ἕλκοντας.

Ac sunt è diversis lectionibus nonnullæ quæ haud uno in loco annotantur. ut νομαίοισι pro νόμοισι. nam ut in hoc lib. III. c. 99. loco, νόμοισι τ τοιῶνδε λέγουσι χρᾶται, habes ex vet. cod. νομαίοισι pro νόμοισι· sic & alibi hæc diversa lectio in iisdem libris se offert.

Sunt denique & lectiones nonnullæ margini adscriptæ, quæ germanæ esse videntur: quum illæ quæ in textu sunt, videantur esse vocabula quæ margini expositionis loco adscriptæ à quopiam fuerant. Exemplum nobis suggerit I, 85. ubi pro ἀθλωίῃ margini adscriptum est ἀνεσοῖ, nam illud ἀθλωίῃ fuisse adscriptum margini, ad exponendum illud ἀνεσοῖ, & ex margine (ut fit) in contextum irrepsisse verisimile est.

Sunt vero & nonnullæ lectiones, quæ quamvis merito suspectæ esse videantur, tamen eadem illa vocabula non uno in loco leguntur. Ex his est verbum φερσῆναι pro φθερσῆναι.

Sunt denique & quædam ex illis lectionibus quæ quum per se nullo admitti modo queant, si aliquantum adjuventur (hoc autem fit aliquid in illis emendando) dignæ sunt quæ magis aut saltem non minus quam quæ in textu sunt recipiantur. Sed hoc in meis Annotationibus aliquando (deo favente) exemplis planum faciam.

Ut autem interim intelligas lector quanto accuratius in hac editione fuerit à me emendata Vallæ interpretatio, quam in priore, quæ illis typographis pro exemplari fuit: magnum majoris hujus accurationis indicium vel in prima totius libri periodo habes. Magis tamen insigne exemplum occurret, lib. I, 10. nam ibi si Vallæ interpretationem sequeris, & totum locum attente considerabis, Herodotum sibi non constare, sed aperte sibi repugnare, dicere cogeris. Hæc enim verba, in illa tam celebri historia de Candaule male merito de uxoris suæ pulchritudine, μαθοῦσα ἤ τὸ ποιηθὲν ὑπ᾽ ἀνδρὸς, ὅτε ἀνέκωζεν αἰσχυνθεῖσα· ὅτε ἔδοξε μαθέειν, Laurentius Valla ita vertit, *Hæc ut didicit à viro quid actum esset, neque pra pudore exclamavit, neque visa est percepisse.* Quid (respondebunt hic plerique) peccatum à Valla dici potest? Nonne μαθοῦσα ὑπ᾽ ἀνδρὸς, significat id quod apud eum legitur? *ut didicit à viro.* sive, *ut didicit ex viro.* Certe, μαθοῦσα ὑπ᾽ ἀνδρὸς, non aliud significare potest: sed dico repugnare hoc prorsus illi tam bellæ dissimulationi ipsius, quæ his etiam verbis describitur, ὅτε ἔδοξε μαθέειν, & quam quum in ea permansisset, sequutus est is quem ex ea sperabat exitus. Sed quæ tamen alia loci illius excogitari interpretatio potest? Aliam nihilominus excogitandam esse ajo: nec tamen aliam (meo quidam judicio) excogitari posse quam hanc quæ à me margini est adscripta, *Hæc ut animadvertit quod à viro factum erat.* Sed tu (dices fortasse) ita interpretando, præpositionem ὑπ᾽ cum ποιηθὲν jungis, perinde acsi dictum esset ποιηθὲν ὑπὸ ἤ ἀνδρός. Atque plane novum in Græca lingua hoc esse arbitror. At ego, quidquid tibi & plurimis fortasse aliis in ea novum est, mihi novum esse nego: atque adeo talis usus præpositionis hujus exempla tibi jam nunc duo, duobus è locis, cedo. Unus est, ex eod. lib. I, c. 87. εἴ τι οἱ κεχαρισμένον ἐξ αὐτῆς ἐθωρήθη. Alter autem legitur eod. lib. I, c. 114. non procul ab initio, ἐ γὰρ δὴ ἐποίησε τὸ προσελαχθὲν ὑπ᾽ ἤ Κύρου. Animadverti

ti autem & Dionem, Herodoti imitatione, aliquoties hac præpositione ita esse usum. Jam considera lector quantum errorem inducat interdum ignoratus tam parvæ particulæ extraordinarius (ut ita dicam) usus. Sed libet obiter & aliud de iis quæ in eodem (1, 10.) sequuntur loco addere. Quum igitur hæc subjungantur, ὅτε ἀνέβωζεν αἰσχυνθεῖσα, & hæc ita vertantur a Valla, *neque præ pudore exclamavit*, quasi pudor efficere debuerit ut exclamaret: ego, qui aliam atque adeo contrariam, esse video mentem Herodoti, ita eam expressi *neque exclamavit, utpote pudore retenta.* Quinetiam, ut lectori hanc esse mentem Herodoti subindicarem, inter ἀνέβωζεν & αἰσχυνθεῖσα, interpunctionem posui. Illa autem verba, ὅτε ἔδοξε μαθέειν, quæ vertit, *neque visa est percepisse*, maluissem ut vertisset, *neque visa est animadvertisse*: aut *neque præ se tulit animadvertisse*: ut habes margini à me cum præcedentibus adscriptum.

Alia exempla majoris in hac posteriori editione accurationis (& quidem nonnulla haud minus fortasse insignia) circa emendationes interpretationis Vallæ, ipsemet editionem hanc cum altera conferens, aut annotationes meas legens, invenies: atque in iisdem plurimarum ejus emendationum, margini adscriptarum (quarum pleraque & prior editio habuit) quæ alioqui dubitationem tibi movere possent, reddetur. Simul vero & de quibusdam quæ in ipsa Herodoti dictione (vulgo textum vocamus) vel emendata sunt, vel videntur emendanda, in illis differetur. De emendationibus autem loquor sive iis quas jam prior editio exhibuit, sive iis quas ista nunc exhibet. Emendata porro fuerunt ex veteris quidem exemplaris autoritate plurima, vel potius veterum exemplarium (nam raro absque duorum saltem consensu id facere sum ausus) verum & unus interdum locus ex collatione cum aliis. Sic enim lib. 1, cap. 46. ἐς Ἄθας pro ἐς Σάθας, alio è loco: & lib. II, cap. 40. pro τῇσι repositum τῇ Γσι fuit, alio itidem è loco. Dicitur autem Γσι pro Γσιδι. Verum & quædam (ac non paucæ fortasse) emendationes conjecturales in illis annotationibus proponentur: & quidem nonnullæ quæ nova etiam vocabula Herodoto dabunt: (nova voco quæ antea apud illum non comparebant in illis quæ usquam comparebant exemplaribus) ex quibus sunt ἀλογνώσας & δεσποσυνόμενον. sed de illo quidem ἀλογνώσας vix ulla dubitatio relinquitur: at de hoc δεσποσυνόμενον relinqui mihi dubitationem fateor. Reponetur autem hoc δεσποσυνόμενον pro διεσπασμένον, quod legitur lib. 1, c. 59. initio, adjunctum participio κατεχόμενον interposito particulæ ἢ vinculo. Jam vero ex Plutarcho atque aliis qui locos hujus scriptoris citant, emendationes depromentur. Horum autem in numero est Eustathius suis tum in Homerum tum in Dionysii de situ orbis poëmatium commentariis. Quinetiam ex ipso interprete Valla nonnullæ emendationes sumentur: quarum tales sunt nonnullæ ut quod in nostra lectione affirmatur, id lectio ejus neget, aut vice versa.

Quod vero ad eam scripturæ inconstantiam attinet, de qua me verba facturum promisi, (unde nimirum fit ut eadem vocabula non ubique eam litteræ aut litterarum mutationem habeant quam dialectus Ionica poscit aut poscere videtur) eam inconstantiam non Herodoto sed librariis, dialecti qua ille utitur, sæpe obliviscentibus, imputandam esse ajo: aut certe nonnullis qui alicubi vocum quæ Ionice scriptæ erant scripturam à lingua communi receptam margini apposuissent. Ut enim à mentione verbi ἐκπλῶσαι (quod sermonis hujus occasionem mihi præbuit) initium sumam, quis credat Herodotum ita inconstantem fuisse ut modo πλῶσαι, aut ἐκπλῶσαι, aut ὑποπλῶσαι, modo πλεῦσαι, vel ἐκπλεῦσαι, vel ὑποπλεῦσαι diceret? Atque, ut de hac ipsa littera α loqui pergam, in ejusdem formæ vocabulis, aut etiam iisdem, modo litteram illam ω modo ο habemus, haud enim χρέων tantum, sed χρέον etiam legitur: itidemque ὀρέων & ὀρέον. illud III, 157. hoc, IV, 125. Ac scimus tamen à Corintho scribi, Iones ὀρέω pro ὁράω, itidemque ἐχρέοντο pro ἐχρῶντο dicere. Quinetiam modo hæc littera α, modo η, in uno eodemque verbo occurrit. nam & χρᾶσθαι & χρῆσθαι legitur. Sic ἐχρᾶτο & ἐχρῆτο. Ac quamvis θείσασθαι & θείσεται pro θεάσασθαι & θεάσεται scriptum sit, cum alibi cum 1, 8. itidemque θεησάμενος, non θεασάμενος, 1, 59. item alibi ἀξιοθέητον pro ἀξιοθέατον· quumque in his non alia sit mutatio quam litteræ α in η, tamen ἰδηῆτο, non ἰδεῆτο, alicubi nostris se oculis offert, mutato etiam ε in η. Atque, ut in mentione mutationis litteræ α in aliam maneam, quamvis μέγαθος pro μέγεθος tot loci nobis exhibeant, eodemque modo alicubi ὑπερμεγάθεας pro ὑπερμεγέθεας legamus: tamen & μέγεθος locis aliquot scriptum est: ut 1, 60. Sic etiam τάμνω dicit, pro τέμνω, vocali α locum vocalis ε tribuens: sed ne hæc quidem mutatio ubique fit.

A vocali α ut veniam ad ε, quum hæc Ionico more auferri à principio quorundam

vocabulorum dicatur, & ἐκεῖνϕ inter illa ponatur, tanquam κεῖνϕ non ἐκεῖνϕ, Ionicum ſit: tamen ἐκεῖνϕ quoque hunc apud ſcriptorem ſæpe occurrit. Sic non ſolum ὦρεων pro ἐώρεων, ſed etiam hoc ipſum ἐώρεων apud eum legimus. Ac ne ὀρτὴ quidem pro ἑορτὴ conſtanter ſcriptum eſt. Utque loquar de iis quoque locis ubi contra inſeritur hæc vocalis, præter morem linguæ communis, ſciendum eſt, non μηχανεώμενϕ tantum ſed μηχανώμενϕ etiam, itidemque μηχανῶν) legi.

Ab ε ad η tranſiens, mutari quidem & hanc vocalem η dico in aliam, Ionico more: ſed ne hîc quidem conſtantiam ſervari. nam quum vox νηὸς Ionicæ dialecto aſſignata ſit, non minus tamen νεὸς, vel νέας ſeu νέες· quam νῆα, ſeu νῆας apud eum eſſe ſcriptum videmus. Ac pro ἤσαν & ἠσαυθῆναι legimus ἔσαν & ἐσαωθῆναι multis quidem in locis, (in quorum uno ita eſt allucinatus Valla interpres, ut VII, 18, ex genitivo plurali ἐσσάνων, dicto pro ἠσσάνων, fecerit gentem quæ *Heſſones* diceretur) ſed non tamen in omnibus. Quumque pro οἰκεῖϕ ſcribi debeat οἰκῆϕ, tamen & illud interdum occurrit. Sic etiam μανλεῖον pro μανλήϊον· nec ſolum ἀτρεκηίη, ſed & ἀτρεκίη. Atque adeo IV, 33. ἀσφαλείης, non ἀσφαληίης, legitur.

Ad vocalem ι quod attinet, alicubi nec in ipſa lex Ionicæ dialecti ſervatur. Nam haud tantum εἰμὲν ſed ἐσμὲν quoque apud eum habemus. Ac initio Terpſichores περκλήσεϕ, pro περκλήσιϕ, ut alibi καθεσάσιϕ. Ac, quum ι ſæpe ab Ionibus inferatur, veluti quum ξεῖνϕ pro ξένϕ dicitur, in omnibus tamen ejuſmodi vocabulis id factum non videmus. Quumque viciſſim in multis detrahatur ι, veluti in θητήδεϕ (item in ἐων, in ἐώθεζαν, atque aliis) tamen & θητηΐδϕ legitur. Et alicubi ἀνίῃ, alicubi ἀνίει legitur. Vocalem ο plerique loci habent in pronominibus ἐμέο & σέο, ſed illam (tanta eſt ſcripturæ inconſtantia) eadem pronomina non minus frequenter coguntur relinquere, ejus locum occupantibus ἐμεῦ & σεῦ. Eodemque modo participii ποιεόμενϕ locum ſæpe à ποιεύμενϕ occupari, idemque in aliis hujuſmodi participiis, quinetiam in ipſis verbis, fieri videmus.

Vocalis υ non minus habet & ipſa quod queratur. Quum enim quodam ſuo jure debeat cum vocali ο, ad efficiendam diphthongum, coaleſcere, in pleriſque vocabulis, è quorum numero eſt ὔνομα pro ὄνομα, (quod idem juris cum ὀνομαίνω & ὀνομάζω communicat:) en tibi nihilominus ὀνομάζων, non ὐνομάζων, I, 44.

Nec melior eſt vocalis ω, quam aliarum conditio: quum eam ex verbo πλώω, ſuperveniens ι ſæpe expellat, ut dictum eſt: nec ζωὴ ſemper, ſed plerumque ζόη, ſcribatur.

In ultima vocali ultimus ſit meus hoc de genere inconſtantiæ, qua leges Ioniſmi violantur, ſermo: (alioqui enim, quo plura de illa dico, eo plura ſupereſſe dicenda video) donec non ſolum has lectiones διφασίας (ut Herodoti vocabulo utar) proferre, ſed de iis judicium ferre vacet.

EX EJUSDEM H. STEPHANI PROLEGOMENIS

aliis ibidem, de opera à ſe præſtita in ſecunda editione, quam in noſtra ſequuti ſumus.

Ac primum quidem, ad eos quod attinet quibus ſine cortice natare in Græcorum ſcriptorum lectione datur, id eſt, qui interpretis operam, tanquam χλεηγωγὸς cujuſdam, non requirunt, (quamvis multo pauciores in Herodoto & Thucydide, quam aliis, eam non requirere notum ſatis ſit) ſed ceteris ad hanc lectionem adminiculis eſſe contenti poſſunt: non eas tantum quas antea diverſas ſcripturas (ut Græci διαφόρους γραφὰς appellant) exhibui, ſed numerum earum auxi: & cenſura adhibita, quaſdam exautoravi: non tamen ita ut amandarem, ſed tantum ut loco ſuo motis alium minus honorificum darem. Ex ipſo enim textu (ut hodie moris eſt vocare) in marginem tranſtuli. Sed quaſdam viciſſim majore dignas honore judicavi, ideoque eas hinc illuc tranſtuli. Jam vero & pleroſque locos emendavi, qui tibi faceſſere alioqui negotium poterant: & quidem haud parum negotii nonnulli. Quorum in numero eſt hic qui in Euterpe cap. 40. legitur, ἐπὶ περιηδόσυνῃσι τῇσι, ἢ ἐπὶ καταθύμιον), θύμῃσι πᾶσι βοῶν. Quem enim illa vocula τῇσι non torqueat? cui crucem non figat? Sed eſto, veriſimilem poſſe videri hanc emendationem, unde tamen tantum confidentiæ (dices) ut eas voculas τῇ ſi margini non adſcripſeris, ſed ipſis Herodoti verbis inſererè auſis fueris? Quoniam Herodotum ex Herodoto me emendare, vel (ſi mavis) Herodotum eſſe ſui ipſius emendatorem, videbam. Ita enim ille in ſequentibus, eadem in Muſa, paucarum paginarum inter-

tervallo, cap. 61. ἐν ᾗ Βυσίρις πόλις ὡς ἀναγυιζι τῇ Ἴσι τῇ θεῷ, ἐούσῃ μεγίστου μοι. τύπτονται δὲ μετὰ τὴν θυσίην πάντες ἅμα πᾶσαι, μυρ. Sunt vero & alii loci quibus male affectis ex ipso Herodoto medicinam adhibui. Sed supereſſe fateor qui eandem à me aut ab alio quopiam opem exſpectent. Parum autem abfuit quin & alium quendam emendare mihi permiſerim: ſuum illi vocabulum, antiquum certe, & multorum auribus, etiam in Græca lingua valde exercitatorum, inſolens futurum, reſtituendo. id autem eſt ἀναγυίζας. Nec dubito quin, ſi de hac emendatione, tanquam ex nimia fiducia proficiſcente, accuſatus fuiſſem, cauſæ meæ patrocinium Heſychius ſuſcepiſſet. Sed (ut opinor) nec Hippocrates Ion, quum me ſcriptori Ioni operam præſtantem vidiſſet, opem viciſſim præſtare mihi recuſaſſet: præſertim quum eodem & ipſe vocabulo utatur, paulo quidem alium ſed tamen non alienum ab eo quem apud Herodotum habuiſſet, dans ei uſum. Ut taceam, non abſimile vero eſſe, utrumque ab illo, Hippocrate inquam, datum ei uſum fuiſſe. Eſt vero & alius quidam noſtri hiſtorici locus, qui vocabulum quoddam non minus Hippocrati quam Homero uſitatum requirere videtur: ut in meis annotationibus (deo favente) declarabo. Immo quid obſtat quominus jam nunc illam ſaltem libri illius portiunculam (aut ſiquid portiuncula minus dici poteſt) repræſentem? Scito igitur agi de hoc loco, quem habes lib. II, cap. 47. οἱ δὲ πένητες αὐτῶν, ὑπ' ἀσθενείης βίης ϛαλίγας πλάσαντες ὗς, ἢ ὀπλήσαντες ταύτας, θύϲι. Nam quum in Aldina iſta pariter & Baſilienſi editione habeamus, ὑπ' ἀσθενείης βιής τε τινὰς πλάσαντες ὗς, quid vetat quominus quis pro voce βιὴς ſcribendum βαιὴς ſuſpicetur? Saltem è ſcriptura qua nihil ſignificari poteſt, aliam quæ non incommodum ſenſum habeat, efficiet: idque minima cum mutatione. Talem autem mutationem, id eſt minimam ſive leviſſimam, quum ſufficere ad quorundam locorum emendationem viderem, pro religioſo ſuperſtitioſus eſſe nolui. Atque hinc factum eſt ut in hac poſteriore editione (hoc exemplo contentus ero) pro ἀπϕτῦϲι ſcribere ἀπιπῦϲι non dubitaverim, lib. II, cap. 94. quum manifeſtum ſit ἀπιποῦ eſſe quod Dioſcorides ἐξιποῦ dicit. Adſcripta autem margini lectio ἀπϕτῦϲι, quæ nihil poteſt ſignificare, fieri poteſt ut ex alia manarit, aliis litteris ſcripta, ſed eandem tamen pronunciationem (ut jampridem litteris diverſis eadem pronunciatio dari cœpit) habente: ac audiens aliquis verbum ἀπηθῦϲι (quod eſſe poterat expoſitio illius ἀπιπῦϲι) non illo modo ſcripſerit, ſed hoc, ἀπϕτῦϲι.

Jam vero & commoda quorundam locorum interpunctione magis etiam quam antea lectoribus commodaſſe, & labore illos levaſſe, ex ipſa collatione apparebit. Alicubi tamen eorum diligentiæ hoc reliqui, ut quam interpunctionem in annotatione margini adſcripta ſequutus eſſem, eam in ipſis Herodoti verbis (niſi forte à me diſſentirent) ſequerentur. Ac hujus etiam rei exemplum ſuggeret illa ipſa quæ modo propoſita fuit pagina. In eadem enim, lib. II, c. 95. legitur, τῷ δὲ νύκτα αὐτῷ χρῆται ἐν τῇ ἀναπαύϵι κοίτῃ· ϖϵὶ τούτῳ ἴϛηϲι τὸ ἀμφίβληϲτρον· ſed tamen ſequendo ea quæ margini adſcripſi, poſt χρῆται ponenda eſt τελεία ϲιγμὴ, at poſt κοίτῃ, tantum ὑποϲιγμή. Fateor interim me ſimul etiam mutaturum libenter αὐτῷ in ἕτω.

Paulo poſt.

Ad eos autem ut veniam, quibus contra ſine cortice natare in Græcorum ſcriptorum lectione eſt negatum, eos qui ſine Theſeo è multis illorum locis emergere non poſſunt, eos qui duce filo, ut in aliquo labyrintho, ſua ponere veſtigia neceſſe habent: multo plus & ipſi huic editioni, quam priori, ſe debere, merito fatebuntur: quum me in multo pluribus locis interpretationem Vallæ emendaſſe, in quibuſdam in meipſum etiam, ad emendationem quod attinet, inquiſiviſſe animadvertent. Hoc enim de quibuſdam locis poſſe mihi videor dicere, ubi quæ me non ſatis tum temporis oculatum ſubterfugerant, à me nunc, ceu facto oculatiore, deprehenſa fuerunt. De locis tamen iis non jam loquor, ubi tales erant commiſſi errores quales in nominum quorundam interpretatione: qui nimirum ſunt eorum è genere quos μεταμορφώϲεις ſive μεταμορφωϲικὰϛ appellare ſoleo, quod metamorphoſes, & miras quidem eas, in quibuſdam ſcriptorum Græcorum locis interpretandis faciant. Atque horum è numero unus eſt ubi nomen ἥσσονες, quod ſonat *inferiores*, ſeu *viribus minus valentes*, mutatum fuit ab interprete in nomen populi omnibus geographis, omnibus hiſtoricis incogniti: quum is ab illo vocetur *Heſſones*. Locus ille eſt in Polymnia, c. 18. ἰδὼν τε πομπὰ ϵ μεγάλην πϖϵίνῃ περιγραπτὴν ὑπὸ ἥσσονων. ubi vide quæ margini adſcripta ſunt. Ac eodem modo cod. lib. c. 93. no-

men vel potius pronomen relativum οἵτινες, quod reſpondet Latino *qui*, videbis transformatum in quendam populum. ita enim ille, *quos prius appellatos fuiſſe Hætines, dictum eſt*: quum verba Herodoti (de Caribus loquentis) hæc ſint, ἤτοι ὅ, οἵτινες πρότερον ἐκαλέοντο, εἴρηται. Sonant vero hæc, *Hi autem, quinam* (id eſt, quo nomine) *prius vocarentur, dictum eſt*. Sic lib. I, c. 176. vides, ex ἰητέων, quod Ionica dialecto dicitur pro ἰητῶν, ab ἰητέη, (cujus nominativus ſingularis eſt ἰητής, quo ſignificatur *familia*) quendam populum ſeu quandam gentem ab interprete nobis fieri, cui nomen ſit *Iſtiæi*. Atque his adjiciendus eſt mons *Hirus*, per eandem metamorphoſin factus, lib. I, cap. 80. nam ibi legitur, *qui è monte Hiro matris Dindymenæ lapſus*. ubi admonitiunculam margini adſcriptam vide. Quod ſi ad aliud genus errorum interpretis à me emendatorum veniendum ſit, illi non cedens, quin potius id ſuperans, de nullo potius hoc dici poſſe exiſtimo quam de eo ubi contrarium omnino ſenſum verbis autoris dat interpres. Exemplum quod in mentem venit primum, eſt in Euterpe, cap. 167. hæc enim exhibet iſta Herodoti verba, ἤισχυνε ὁ Κορίνθιος ὀνοῦται τὰς χειροτέχνας, à Valla ſic interpretata, *Corinthii quoque minimi faciunt opifices*: quum Herodotus contrarium de Corinthiis teſtetur, eos nequaquam minimi facere opifices, vel potius, contemptui habere. Aliunde autem non contigit tam magnus error quam ex non intellecto verbi ὀνομαι uſu: ſicut nec compoſitum ex hoc factum καταονοθῇς intellexit Euterp. cap. 136. ubi exſtat inſcriptio, cujus principium hoc eſt, ΜΗ ΜΕ ΚΑΤΟΝΟΘΗΣ ΠΡΟΣ ΤΑΣ ΛΙΘΙΝΑΣ ΠΥΡΑΜΙΔΑΣ. nam has voces ille ita reddit, NE ME LAPIDEIS PYRAMIDIBUS COMPARES. Ubi illum videri aliud verbum quam καταονοθῇς legiſſe, dixi in iis quæ margini adſcripta ſunt: ſed quum ne illius quidem verbi ὀνοῦται ſignificationem aſſequutus ſit, facile mihi perſuadeo, non aliam eum lectionem illic ſequutum eſſe, ſed idem ei in illo etiam verbo quod ex hoc compoſitum eſt uſuveniſſe. Quis igitur eſt illorum verborum ſenſus? Illorum regis Aſychis verborum ſenſum (lectores enim ibi ſuſpenſos reliqui) eſſe hunc arbitror, NE ME CONTEMNAS PRÆ LAPIDEIS PYRAMIDIBUS. Vel, Ne me aſperneris. Ceterum, ad priorem illum quod attinet locum, quem Valla ita vertit, *Corinthii quoque minimi faciunt opifices*, ſuam ei interpretationem vel hoc reddere ſuſpectam debebat, quod ulla vix artificia magis celebrarentur quam quæ Κορινθιουργῆ (eo modo quo Ἀτλαντουργῆ, & Μιλησιουργῆ, & Ναξιουργῆ) nominabantur. Haud ſcio autem an ex ullo nobis clarius & certius eſſe id poſſit loco, quam ex Actorum apoſtolicorum capite XIX. Ibi enim quidam nomine Demetrius vel ex uno artificio procudendi templa Dianæ argentea (ſive thecas templi effigie, aut ſcriniola, ſive nummos celeberrimi illius templi formam repræſentantes, aut alias ejus imagines, intelligere oporteat) magnum artificibus præbuiſſe quæſtum dicitur. In dubium igitur vocari non poteſt quin mea quam vera eſt, tam falſa ſit illa meæ contraria interpretatio. Quod ſi librum hunc evolvere libeat, alios pleroſque locos invenies ubi meam itidem interpretationem, & quidem alteri omnino repugnantem, propono. Taceo de locis ubi Latina ejus verba negant quod Herodotus ait, aut vice verſa: ſed ita ut id è lectione contraria noſtræ contigerit, eique imputari debeat. Ac fateor poſſe alicubi, utri potius lectioni acquieſcendum ſit, dubitari: atque hæc, ut opinor, incidere dubitatio poterit non procul ab initio Cliûs, cap. 24. ubi de Arione legimus, ἦν Ἀρίονος ἐπὶ ἀνάθημα χάλκεον, ἐὸν μέγα, ἐπὶ Ταινάρῳ. contra enim, χάλκεον, μέγα, legiſſe Vallam videmus. At eod. lib. cap. 37. viciſſim negationem ille habet ubi nullam habemus. nam pro ἀποχρεωμένων lectum ab illo fuit οὐκ ἀποχρεωμένων.

Verum, ut de locis in quorum interpretatione peccavit, verba pergam facere, eorum in numero nonnulli ſunt ubi hoc inde contigit, quod non animadverteret verbum quodpiam uſum quendam Herodoto, aut certe ejus dialecto, peculiarem habere. ut I, 45, συγγινωσκόμενος. Nam & activam vocem συγγινώσκειν longe aliud ſonare paſſim apud hunc ſcriptorem, quam *ignoſcere*, in recenſione & expoſitione quorundam ejus vocabulorum à me aliquot exemplis oſtenſum fuit. Minus autem quis miretur fortaſſe illum ἐπιστολὴν reddidiſſe *epiſtolam*, lib. VI, c. 50. quum potius *mandatum* ſignificare videatur. Ac fallitur Euſtathius in eo quod credit, vocem ἐπιστολὴν, quæ apud Æſchylum id ſonat, pro ἐπιτολὴν poſitam eſſe, adjectione litteræ σ. quaſi vero à verbo ἐπιτέλλομαι, quod Homero uſitatiſſimum eſt, deduci eam neceſſe foret, ac non ἐπιστέλλειν quoque, & quidem in ſoluta etiam oratione, eum uſum haberet. Qua de re ſiquis cum Euſtathio dubitat, omnem utrique meus Theſaurus Græcæ linguæ dubitationem tollet.

Inter illa autem de quibus nunc demum in hac poſteriore editione monui, eſt quidam uſus præpoſitionis ἐκ, qui non animadverſus fecit ut in eorum interpretatione quæ de Cambyſe & Gyge

Gyge narrantur, I, 10. aliquid ſit abſurdi: ex eo quod, ubi dicitur, μαθοῦσα δὲ τὸ ποιηθὲν ὑπ' ἐκείνου ἀνδρὸς, interpres non viderit, intelligi debere, non μαθοῦσα ὑπ' ἐκείνου ἀνδρὸς, ſed τὸ ποιηθὲν ὑπ' ἐκείνου ἀνδρός: ut oſtendi in iis quæ recenſioni & expoſitioni vocabulorum hujus ſcriptoris ſubjunxi.

At eorum è numero de quibus in annotationibus agetur, eſt quod dicitur de Perſis, I, 133, μεθυσκόμενοι δὲ ἐνθαῦτα βουλεύεσθαι τὰ ἀνυσιμώτατα τῶν πρηγμάτων. Nec enim eos tantum facere injuriam Herodoto arbitror, qui iſta ex eo afferunt, at quæ ſubjungit tacent: ſed eos etiam qui μεθυσκόμενοι interpretantur *ebrii:* ut intelligamus, Perſas, quum jam ſunt ebrii, de rebus maxime ſeriis conſultare. Cur enim μεθυσκόμενοι pro μεθυσθέντες accipiamus, potius quam id quod proprie ſonat intelligamus? Id vero non aliud eſt quam *dum ſe inebriant.* Quantum autem ſit diſcriminis inter eum qui ad ebrietatem iter facit, eumque qui jam iter illud confecit, atque ad eam pervenit, cuilibet judicandum relinquo. Tantum certe diſcriminis eſt quantum inter eum qui urbem quampiam oppugnat, & eum qui jam expugnavit. Quæ comparatio eſt eo aptior, quod is etiam qui ſe inebriat, mentem ſuam velut oppugnat, & de ſtatu ſuo deturbare conatur: at poſtquam hoc effecit, jam dici poteſt eam expugnaſſe. Quamobrem non video quid obſtet quin participium illud μεθυσκόμενοι interpretemur (ſi verbum verbo reddere nolimus) *inter pocula*, aut ſaltem *inter larga pocula.* Quod ποιηλικώτερον eſſe fateor: quamvis Livius largius vinum etiam dicat. *Largiore vino* (inquit) *uſus.* Nec vero videtur contra me facere quod ſequitur, de eo qui domui in qua ſunt præeſt, proponente poſtridie quod ipſis in ea conſultatione potatoria viſum fuit. Proponit enim tanquam iis qui è menſa (ſi tamen ea tum utebantur) tandem nonniſi ebrii ſurrexerint, ideoque illorum quæ à ſe ſtatuta fuerint, recordari haud queant. At nihil obſtat interim (meo quidem judicio) quin intelligamus illis inter larga pocula, & tamen antequam eſſent ebrii, conſultantibus, ebrietatem ſolitam ſupervenire. Sed viderit alius quiſpiam quid pro Perſis afferri poſſit, ſuper eo etiam quod ſubjungitur, & quomodo illud quoque factum oſtendi minus abſurdum queat quam prima fronte videatur: τὸ δ' ἂν νήφοντες σφεας βουλεύσασθαι, μεθυσκόμενοι ἀναθυμιᾶσθαι.

Exhibebunt porro illæ annotationes meæ, deo favente, & quorundam locorum emendationes, ex conjectura: quandoquidem vetere exemplari (cujus etiam exſpectatio fecit ut editionem hujus ſcriptoris differrem) video me ante bellorum noſtrorum finem potiri haud poſſe. Atque ut hujus quoque operæ aliquod tibi velut γεῦμα interim præbeam, quandam loci quem habet Thalia, c. 130, proponam. Nam ibi pro ἀπολύπλοιζα ſcribo ἀποκύπλοιζα, levi cum mutatione, ſed ejuſmodi tamen, ut quum ex illo ἀπολύπλοιζα nihil niſi ineptum elici poſſit, (præſertim ſiquis Vallæ interpretationem ſequatur) contra in ἀποκύπλοιζα non dubitem quin Herodoti mentem habeamus.

Eodem in opere, eademque opera, de illa quoque ſcripturæ diverſitate agam, qua fit ut ejuſdem vocabuli ſcriptura modo dialecti Herodoti, id eſt, Ionicæ, legem ſervare, modo ab ea diſcedere videatur: & è duabus tribuſve (tot enim ſunt interdum) quam potius recipiendam arbitrer, declarabo. Interim certe adeo in hac parte nihil mutare ſum auſus, ut in ipſo etiam principio Ἁλικαρνησσῆος retinuerim, & in Ἁλικαρνησσῆος mutare noluerim: quamvis ſit Ἁλικαρνησσεύς II, 4. & Ἁλικαρνησσῆ VIII, 104. In eo quidem magna eſt conſtantia, quam valde quis mirari poſſit, quod nuſquam (ſi memoria non me fallit) genitivo Ionico, id eſt, in οιο deſinente, utatur: ſed quemadmodum prima totius operis vox eſt Ἡροδότου, non Ἡροδότοιο, ſic alibi alia virorum nomina illo non hoc ſcripta modo, & Νείλου, non Νείλοιο, ποταμῷ itidem, non ποταμοῖο, atque adeo λόγου etiam, non λόγοιο, habeamus.

Sed quamvis de multis te monuerim, non dubito quin aliqua quæ in eorum eſſe numero debebant, mihi exciderint: quod ſi ita eſt, ſuus illis eodem in opere locus erit.

Jam vero, quoniam, ſi εἰδότι λέγειν non oportet, multo minus, ἐρῶντι λέγειν, quid attinet, quæ hæc EDITIO POSTERIOR adjuncta priori habeat dicere? Sed ea quidem quæ huic Herodoti libro præfixa ſunt, partim mea, partim Joachimi Camerarii, fuerunt tantum locupletata, & quidem ea in parte quæ mea eſt: at quæ ſubjuncta, DE LEGIBUS ET INSTITUTIS TAM PERSICIS QUAM ÆGYPTIACIS, ex variis ſcriptoribus ſumpta, nunc primum adjecta ſunt. At poterant tamen (inquies) ex aliis etiam alia quædam ſumi. Poterant, fateor: ſed iis quæ præcipua videbantur, eſſe contentus volebam.

EX EJUSDEM H. STEPHANI PRÆFATIONE IN PRIMAM EDITIONEM.

HErodoteæ autem hiſtoriæ virtutes non ex ore meo, ſed Joachimi Camerarii, omni genere doctrinæ celeberrimi, accipies. Quem ego virum cum antea plurimum dilexi, (ut

(ut viciſſim ab eo plurimum me diligi animadverti) tum vero ex quo ipſum quoque vehementi amore Herodotum complecti cognovi; illa certe amoris in Herodotum noſtrum ſocietas, priſtinam illam amicitiam, quantum augeri potuit, tantum auxit. Quod ſi lectis illis Camerarii de Herodoto ſcriptis aliquid tibi ocii ſuperfuerit, meæ etiam editioni Latinæ interpretationis præfixa quædam à me ejuſdem argumenti invenies: in quibus ſatis prolixe illis reſpondeo qui mendacem eſſe Herodotum mentiuntur: adeo ut præfationem illam, apologiam Herodoti ideo inſcribendam cenſuerim. Inter alia multa ibi, miram illam hiſtoriam & quæ præ ceteris omnibus judicari fabuloſa poſſet, de Scythis ſervis qui dominis abſentibus in uxorum illorum poſſeſſionem involarant, tandemque quum juſto prœlio repelli ab armatis dominis non potuiſſent, ſolis flagellis repulſi fuerunt: illam inquam hiſtoriam annalibus poſterorum (in his enim & Moſchovitæ numerantur) teſtatam ad hunc uſque diem extare leges: detortis duntaxat (ut fit) nonnullis facti circunſtantiis. Leges item, quod de Threſſis mulieribus narrat Herodotus, eas excedentibus è vita maritis comites ſe certatim offerre, ſimili Indicarum mulierum facto (cujus teſtes oculati hodieque extant) confirmari. Quid quod illa de mulieribus Babylonicis hiſtoria, quæ viris extraneis ſemel in vita ſe proſtituere neceſſe habebant, Jeremiæ Prophetæ teſtimonio confirmatur? Quod autem ad quaſdam de rebus levioribus hiſtorias attinet, (in quibus tamen non minus fides ejus ſuſpecta eſt) eas ab aliis quoque ſcriptoribus, addito non ejus ſed aliorum teſtimonio, referri ſcimus. Cujuſmodi eſt quod de Amaſidis thorace apud hunc noſtrum hiſtoricum legimus: ab illo enim proditum eſt, unamquamque ejus ἀρπεδόνων, quamvis alioqui ἴσων λεπτῶν, habuiſſe in ſe ἀρπεδόνας τετηκοσίας & ἐξήκοντα πάσας φανερὰς. At Plinius nullam Herodoti mentionem faciens, certam tamen huic rei fidem affert, quum ita ſcribit, *Mirentur hoc, ignorantes in Ægyptii quondam regis (quem Amaſin vocant) thorace, in Rhodiorum inſula oſtendi in templo Minervæ* CCCLXV *filis ſingula fila conſtare. quod ſe expertum nuper Roma prodidit Mutianus ter conſul: parvaſque jam reliquias ejus ſupereſſe, hac experientium injuria.* (Taceo inſignem errorem quem interpres hîc commiſerat, ἀρπεδόνας non *fila* ſed *venationes* interpretatus.) Hæc ego aliaque hujuſmodi mecum reputans, & mendacem tamen ſubinde vocari Herodotum audiens, hoc epigramma inter ſcribendam illam apologiam, in calumniatores illos luſi, tanquam ipſum Herodotum compellans:

Ἄφρων ὃς ψεύσῃ σε καλεῖ, ὅτι πεύθεαι ἄπλα.
Καὶ τί γὰρ εἰ ψεύσῃ ψεύδεαι ὅς σε καλεῖ;
Εἰ δ' ἀληθεῦ λέγῃ δεδαηκέναι αὐτὸς ἄμεινον,
Ἄφρων δ' ψεύσῃς δίθυς ἄλιτεν ἰών.

Huic certe potiſſimum ſcriptori id accidit quod præ quovis alio metuiſſe videmus, nimirum ne mendacis à poſteris nomen acciperet. Sed ſi quæcunque incredibilia videntur (dum ea experientia noſtra vel ſenſu noſtro ſive ingenii captu metimur) mendacii inſimulanda eſſent, quam multa in ſacris hiſtoriis, quæ tam certæ ſunt fidei, mendacii inſimularentur? Quem autem librum poſt ſacroſanctos illos habemus in quo res adeo magnæ commemorentur? in quo providentiæ potentiæque divinæ, quæ ſuperbos deprimit, tot tamque luculenta exempla conſpiciantur? ubi regum, potentiſſimorum alioqui (quorum & ipſe ſuperbiam ac veſaniam nobis ante oculos ſæpe ponit) regnorumque adeo horrendæ everſiones narrentur? Quis eſt ex quo certius ſacra chronologia cum profanis hiſtoriis conciliari poſſit? Addo etiam (quod vel maxime commendare nobis hunc ſcriptorem debet) qui religioſius de divina providentia & quidem valde ſimilibus verbis, interdum etiam iiſdem, loquatur? Omitto, priſci illius ſæculi ſimplicitatem, & humile (in quibuſdam etiam regibus) vitæ genus eodem nobis modo utrobique deſcribi. Omitto & hoc, nullum uſquam extare apud Græcos autores ſcribendi genus, quod (ut in omnino diverſa lingua) ad Hebraici brevitatem ſimplicitatemque magis accedat. Nemo certe eſt qui quum legit apud Herodotum hanc inſcriptionem, *Amaſis Polycrati ita dicit:* item, *Mardonius hæc dicit:* non poſſit uſitatum prophetis præſertim ſtylum agnoſcere, *Hæc dicit Dominus Deus.* Nemo eſt item qui quum Herodotum ita ordientem ſuam hiſtoriam audit, *Herodoti Halicarnaſſei hiſtoriæ editio hæc*: de qua interpretatione alibi dicendum erit) ſimile eſſe hoc Eſaiæ exordium faſſurus non ſit, *Viſio Eſaiæ filii Amos.* Nec non iſtud Jeremiæ, *Verba Jeremiæ filii Helciæ.* Cui ſimile eſt omnino apud prophetam Amos, *Verba Amos.*

Jam vero quod ad Homerum attinet (ut à ſacris ad profana veniamus) quiſquis lectionis illius ſtudioſus eſt, ad eam profecto neque magis compendiariam neque magis expeditam viam, quam hunc autorem pervolutando, ſternere ſibi poteſt: nec aliunde melius quæ apud Homerum Ionica ſint, & quæ non tam Ionica quam poëtica, cognoſcere. adeo ut qui ſit φιλόμηρος, eum eſſe etiam φιληρόδοτον, rationi conſentaneum ſit. ΛΕΞΙ-

ΛΕΞΙΚΟΝ ΤΩΝ ΗΡΟΔΟΤΕΙΩΝ ΛΕΞΕΩΝ.

Ex mſ. codice Melchioris Haiminsfeldii Goldaſti.

Ἀνέλη· χρήσῃ.
Ἀναξυρίδας· τὰ βαθέα ϗ βασιλικὰ τ῀ ὑποδημάτων.
Αὐλός· εἶδος ἀκολάστου ὀρχήματος.
Ἀνακῶς· ἐπιμελῶς, φυλακικῶς.
Ἄβρόν· καλὸν, αὔθαδες, τρυφερόν.
Ἀνασιμῶν· δαπανᾶν, ἀναλίσκειν.
Ἀνέγνωζεν· ἀνέπτυσσεν, ἐδίδαξεν.
Ἀντίξον· τὸ ἐναντιούμενον.
Ἀλεξομένους· ἀμυνομένους.
Ἄρδις· Φαρέτρα· ϗ τὸ βέλος.
Ἀπίσας· ἰκανώσας.
[1] Ἀφιδέας· ἀλύσεις· οἱ ῍, ψέλια.
[2] Ἀποφορίῳ· τῷ τελουμένῳ τιμῷ ὑπὸ τ῀ δούλων τοῖς δεσπόταις.
Ἀπολμοῖερος· ἀτίμως.
Ἀπεμαζίιζεν· ἐμώρανεν.
Ἀπηλικίστερον· πρεσβύτερον,
Ἀμύσειν· [3] ταρασσειν, ἐλκεῖν, ξέειν.
Ἀνδρόσφιγξ· σαύθειον ἀνθρωπος ϗ σφίγξ δημιούργημα.
Ἀημωνίῃ· ἤγνευ καθαφρονήσας.
Ἀνδρόγυνος· ἑρμαφρόδιτος.
Ἀμβολάδην· καθ' ὑπερβολήν.
Αἰγίς· ἢ Λίβυες φορεῦσι δορᾶν.
Ἀνθέρικας· τὰς καυλὰς τ῀ ἀσφοδέλων.
Ἀγηλαίεον· διώκειν, φυγαδεύειν, ἐπιζατῖαι, ὑβρίζειν.
[4] Ἀχαιρεσίη· τὸ πρὸς χάριν τοῖς πολλοῖς ζῆν, ϗ τὸ ἐπισάσσειν χρημάτων ποιεῖσθαι.
Ἄφλαστον· τὸ ἄκρον τ῀ πρύμνης.
Ἀρθμία· φιλία.
Ἀιωρηθέντες· μετεωρισθέντες.
Ἀναιρεόμενον· τὸ ἐν γαστρὶ συμβαινόμενον.
Ἀκανθοπλήξ· ὁ πλησσόμενος.
Ἄξιος· ὁ πολύτιμος· ὡς ἄξυλος, ὁ πολύξυλος.
Βυσσός· βυθός.
Βάρις· ναῦς.
Βυπόρους· ὀβελοὺς μεγάλους.
Βαλανάγρα· κλεὶς.
Γαυλός· πλοῖον Φοινίκιον. ϗ Φρέαρ· ἀντλητήριον, ϗ γαλακτοδόχον ἄγγειον.
Γεωπένητες· οἱ γῆς πτωχοὶ ϗ ἄποροι.
Γνωσιμαχεῖν· τὸ γνῶναι τινὶ αὐτῷ ἀσθένειαν ϗ τ῀ ἐναντίων τινὶ ἰσχύν.
Γοργύρη· [5] δεσμωτήριον ὑπογείων.
Γυμνοπαιδία· ἑορτὴ ἐν Σπάρτῃ, ἐν ᾗ γυμνοὶ χοροὺς ἰσᾶσι.
Δημόεργοι· εἰς τὸ δημόσιον κάμνοντες.
Διθύραμβος· ὕμνος εἰς Διόνυσον.
Διασφᾶγες· αἱ διεσῶσαι πέτραι.
Διφροφορεόμενος· Φορείοις φερομένους.
Ἐγχείψαι· ἐμπεσεῖν, ϗαγωνιάσαι.
Ἐσηθισανῖες· ὑλισανῖες.
Ἐνηβηϊήσαι· ἐνδωκηϊήσαι.
Ἐλόχισεν· εἰς λόχους καθέταξεν.
Εὐλέων· σκωλήκων.
Ἐπιφορήματα· τροφήματα.
Ἐπίλαμπος· καθαφανής.
Ἐπαΐς· Φανερός.
Ἔπιπλα· ἡ μὴ βεβαία κίνησις, ἀλλ' ἐπιπόλαιος. ἔπιπλα ϗ τὰ ἐπάνω τ῀ σωμάτων.
Εὐτυκίῃ· ῥᾳδίως εἰργασμένα.
Ἐννώσας· ἐννοήσας.
Εὐμάρεια· ἡσυχία, δίκολία.
Ἔμβολος· χάλκωμα ἐκβεβλημένον ἐκ τινὸς πρώρης τοῖς ναυσίν.
Ἐναίρεις· οἱ ὁπλῖται.
Ἔφεδρον· ὑπόπλεον.
Ἐπίσιον· ἔποικον, καταγώγιον.
Ἔκνιζεν· ἔδακνεν, ὑπὸ τ῀ πόας.
Ἐναγίζειν· χοὰς ἐπιφέρειν τοῖς κατοιχομένοις.
[5] Ἐδώλοισι· ὑποσιρώμασι νηός.
Ἐκύρησεν· ἔτυχεν.
Ἐπικάρσιον· πλάγιον.
Ἐπισρεφέως· ἐπιμελῶς.
Ἐλῶν· ἐλάσας.
Ἐπαμησάμενος· ἀναχινήσας.
Ἐνωμοσίαι· τάξις ἐκ τοῖς Λίτικοῖς.
Ἐρμίς· ὁ κλινόπους.
Ἔλυτρον· σκέπη, θέρμα.
Εἰρεῖν· ἐκ Λακεδαιμονίοις ἐν τῷ πρώτῳ ἐνιαυτῷ ὁ παῖς βωβίδας καλεῖται, τῷ δευτέρῳ ἐκπομιζόμενος, τῷ τρίτῳ μικιζόμενος, τῷ τετάρτῳ ἐφέβας. τῷ πέμπτῳ παῖς, τῷ ἕκτῳ μελείρην. Ἐφηβεύει ἢ παρ' αὐτοῖς ὁ παῖς ἀπὸ ἐτῶν ιδ΄ μέχρι ϛκ΄. Βαρυτόνως ἢ τὸ μελείρην, ὥσπερ πυθμὴν ἀπύθμην, αὐχὴν ὑψαύχην.
Ἐπίδοξα· ἀντὶ ἓξ προσδόκιμα.
Ἔυεσή· ἡ δίημερία, διετερία· ἡ καθίση τ῀ ἑτῶν διαγωγή. Διογνιανὸς ἄνδρ ἓξ ϛ χαφῆ.
[6] Ἐρεή· μίτρα, ζώνη.
Ζύγαις· καθέδραις.
Ζώνη· πορφυρᾶν ἔνδυμα.
Ζάκορος· νεωκόρος, ἱερεύς.
Ἡμιελέων· δυσφορῶν.
Ἡδονόν· μετ' ἰσχύος, μετ' ἀκολασίας, ἐρχηδόν.
Ἥλυζιν· ἔφοδον, πορείαν.

1. ſcr. ἀμφιδ. II, 69. 2. ſcr. ἀποφορίῳ II, 109. 3. f. ἀπαρύσσειν. III, 108. 4. ſcr. ἀχαιρεσίη. VI, 58. 5. ſcr. ἐδωλίοισι. I, 24. 6. Scribendum puto ζωσῆ & refero ad Z. vide VII, 69, & 75.

Ἴλη· τάξις ἱππικὴ, σύνταξις.
Ἰθαγενεῖς· οἱ γνήσιοι πάϑεν.
Ἰσία· δεῖπνα.
Ἰαχάζουσι· λέγουσι, φλυαροῦσι.
Κνάφῳ· ἀκανθα ἔλκους ἱματία.
Καϑατέλεα· τὰ ἀναλώματα, καὶ σωτέδρια.
Κνυζημάτων· γοερῶν ὑποφθεγμάτων.
Κορύνη· ξύλον ὑπακαμπές.
Κρέξ· ἔργον δυσοιώνιστον τοῖς γαμοῦσι.
Καπηλεῖς· ὑποδεχόμενοι.
Καινῶν· τὸ χρήσασθαι λόγῳ καινῷ.
Κομιδή· ἀνάσωσις, ὑπιμέλεια.
Κέρκυρα· νεὼς εἶδος.
Κληρούχους· γεωργούς.
Κρησφύγετον· καϑαφυγὴ, ὀχύρωμα.
Καϑαγινέων· καϑαλύων.
Καϑιερεῦσϑαι· ϑύειν.
Κυμαίνῃ· ὑπαγωγὴ, αἰγιαλός.
Κυρϐασίας· τιάρας.
Λύκη· πάϑος περὶ ὅλον τὸ σῶμα.
Λαῦραι· ῥύμαι, ἀμφόδια.
Λίνον· λύρας χορδὴ, ἢ ᾠδῆς ὕφασμα.
Λάξιν· λῆξιν, μερισμὸν, κλῆρον.
Λάϑη· αἰσχύνη.
Μετεξέτεροι· τινές.
Μύδρον· σίδηρον ἐργόν.
Μελεδωνοί· φρουλοῦσαι.
Μυχοί, καϑαβύσεις.
Νεοχμῶσαι· νεωτὶ κινῆσαι.
Ναυλόχιον· λιμένα.
Ξενίλιον συνεϑήκαλο· ὡς ξενίλιον ἐδωρήσαλο.
Ὄρϑιος νόμος· τρόπος μελῳδίας.
Οὖρον· ὁροθεσία.
Ὄχανα ἀσπίδων· πόρπακες καὶ δεσμοί.
Οὐ καϑαπεῖξεσθαι· περῖκα ποιῆσαι.
Ὀργίσας· μαλάξας.
Οἰσύπη· ῥυπαρὸν περβάτων ἔρια.
Οὐκ ἰκνεομένως· ἀ περσηκόντως.
Ὄνος· τὸ περὶ τὰ τῶ ὑδάτων ἀγγεῖα πολύπτυν καὶ συσρεφόμενον.
Ὀρχηδόν· ἡδηδόν.
Πηκτίς· ὄργανον, ψαλτήριον
Πεσσοί· ψῆφοι.
Περιανδήιον· δεσμοϑέτιον, ϑόλος, καὶ ἡ ἕδρα σίτου ϑήκη.
Προχυσις· τὸ ὑποπεῖσαι.
Πρόπολος· νεωκόρος. μεζὼ ξ σ, ὁ δοῦλος.
Πάταικοι· ϑεοὶ Φοινικικοὶ ἐν ταῖς πρύμναις ἱδρυμένοι.
Παλάϑας· τὰ ἐκ τρυγὸς πλάσματα. κυρίως δὲ ἡ τῶ σύκων ἐπάλληλος ϑέσις.

Περιφόρητα· αἰῶτα.
Πρόξενοι· ϖρεσβεῖται.
Πολέμαρχος· ἄρχων τῶ ξένων.
Πρόκα· ϑύθις.
Ῥηγμίν· πλέγμα.
Ῥῆχις· φραγμὸς, ἢ δέσμης τῶ φραγμοῦ.
Ῥῆχος· φραγμός.
Περχθεὶς· ταραχθείς.
Σκαὴ· ὅπλισις καὶ σολή.
Συμψήσας· συντρίψας.
Σαγάρεις· πελέκεις.
Σχοινοτενές· μακρόν.
Συρματίζειν· καϑαίρειν πόμαλι τῷ ἐκ ζειῶν καὶ ὕδατος.
Σπαδίξας· ἐκδείρας. Σπάδιξ ὁ φλοιὸς ῥίζης πεντίνης. οἱ δὲ, φοίνικος ῥάϐδον. Σπάδικες δὲ καὶ οἱ κύνες. καὶ σπάδιξ, ὄργανόν τι κιθαρεστικόν.
Συρμαία· βρῶμα ἀφὸ τράγου καὶ μέλιτος, ἢ λάχανον σελίνῳ ὅμοιον.
Σκυτάλαις· ῥάϐδοις.
Σῶρον· σωτήρια, λύτρα.
Σώχυσι· τείχεσι.
Σχοίνῳ συμβολεῖς· οἱ ψιαϑοπλόκοι.
Στρόφος· τὸ περὶ τὴν κεφαλὴν ἱρεῖον.
Σταδμός· ὁδὸς μέτρου, καλάλυμα.
Σιναίμορον· κακόχολον.
Σαυρωτῆρ· ξυστὸν, δόρυ. ἢ σύραξ ὃν ἔνιοι καλοῦσιν ἐγχος.
Τριηκάδας· δεῖπνα καλὰ δήμους καὶ χιλιάδας ἀνδρῶν λ'.
Ταρσοὶ καλάμων· πλοκαὶ ὧν ἡ ἐξήρτυσαν τὴν πλόϊον.
Τελφάσιοι· τελφῶσαι, τερπλάσιοι.
Τόρνον· τὸ τρῆμα, καὶ τὸ ἐνιέμενον εἰς αὐτό.
Τόμπια· τὰ ζεναὶ τῶ ὁρῶν, καὶ οἱ σωλῆνες τόποι.
Ταινίαν· λάϐημα.
Ταρσός· ἡ τῶ ἐρίϕων πλέξις.
Φαρμάκους· βασκάνους.
Φάλαγγα· τὰ περὶ τὰς γνάϑους ἀσπάσματα.
Φάρξαι· τεῦξαι, πλάσμα.
Φρενήρης· σώφρων.
Φερμάξασϑαι· φρυάξασθαι, φυσῆσαι.
Φόρμιγξ· πλέγμα, ὁ κόφινος.
Φυλάξαντες· ἐπιτηρήσαντες.
Φορέυγγιον· βασιλικὸν.
Χρήματα· πρόγματα.
Χοιρίδες· πέτραι λεῖαι ἐν θαλάσσῃ.
Χορδάων· τένοντων.
Ὑῆνες· κυνάπτια τὰ ἐν τοῖς ἑλύϑοις τοῦ ἄρσενος.

1. ἴσ. τόμου 3 IV. 72.

ΤΕΛΟΣ.

CHRO-

CHRONOLOGIA HERODOTI.

INITIUM HISTORIÆ HERODOTI.

AB hoc anno Mundi 3246. *deinceps continua ſeries annorum* 240. *in* HERODOTO *extat, à* GYGE *Lydorum Rege, uſque ad Cræſum ipſius abnepotem à Cyro Perſarum Rege captum, & deinceps uſque ad Xerxis & Perſarum ex Græcia fugam, quæ in annum mundi* 3486. *incidit.*

Eſt autem Cræſus à Cyro captus anno mundi 3416. *anno nono ante Cyri Monarchiam.*

A Cræſo capto, uſque ad initium GYGIS, *& interfectum Candaulem, poſtremum ex Heraclidis Lydorum Regem, numerat Herodotus annos* 170. *In vulgaribus vero Chronologiis tantum* 150. *ponuntur.*

Cœpit igitur regnare GYGES, *anno Mundi* 3246. *qui eſt primus annus Manaſſis Regis Juda: cum ante* 34. *annos urbs Roma primum condita eſſet.*

Ab eo tempore, continua Annorum Series in Herodoto, uſque ad 10. *annum Xerxis, extat. Quam ſequenti Tabella, ſeu Chronologia ſpectandam proponemus.*

Anno Mundi	REGES JUDA.	LYDIÆ.	MEDIÆ.
	Ezechias.	Candaules *postremus ex Heraclidis Rex Lydorum, quo interfecto, Satelles ipsius* Gyges *regnavit annis* 38. *Herodot. lib.* 1. *pag.* 2, 3.	
3246	Manasses *Rex Juda annis* 55. 4. *Reg.* 21. 2 *Par.* 33.		
3256		*Cepit Colophonem: & Smyrnam ac Miletum oppugnavit, pag.* 3.	Deioces *vir sapiens, & justus, Medorum rex annis* 53. *Herodot. lib.* 1. *pag.* 21.
3277			*Condidit* Egbathana. *pag.* 22.
3284		Ardys, *secundus Rex Lydorum, annis* 49. *Herodotus lib.* 1. *pag.* 3. *Cepit Prienem.*	*Hic existimatur esse Arphaxad, cujus dux fuit* Holophernes *à Juditha interfectus.*
3293	Amon *Rex Juda* 2. *annis*, 4. *Reg.* 31.	*Ardys tempore* Cimmerii *à Scythis pulsi, Asiam pervagati sunt, & Sardes ceperunt. pag.* 3.	
3301			Phraortes *annis* 22. *Herodot. lib.* 1. *pag.* 22.
3303	Josias, 31. *annis*, 4. *Reg.* 22. *Paral.* 34. 35.		
3316	Jeremias *Prophetа concionari incipit, Jerem.* 1.	Nabuchodonosor *primus Babylone regnat* 35. *annis. Incipit cum Josia.*	
3331			Cyaxares *Medorum Rex, annis* 40.
3333	Joachaz *tribus mensibus.*		
3334	Joachim *rex Juda*, 11. *annis.* 4. *Reg.* 23, 24. 2 *Paral.* 36.	Sadyattes 3. *Rex Lydorum* 12. *annis, pag.* 3.	*Totam Asiam, usque ad Halym fl. Medis subjecit. Cepit Niniven, ut à Propheta Nahum erat prædictum.*
3336	Daniel *cum sociis in Babylonem abductus est. Dan.* 1.		
3338	Jeremias *prædicit captivitatem* 70. *annorum, cap.* 25. *Et dictat volumen comminationum cap.* 36. 45.	Nabuchodonosor *Magnus Chaldæorum Rex annis* 43. *Jerem.* 25.	

ÆGYPTI.	GRÆCIÆ.	ROMÆ.
Ægypti *descriptionem accuratam, & longam Regum Ægyptiacorum seriem, quæ tamen temporum distinctione caret, Herodotus Libro secundo complexus est.*		*Urbs Roma à Romulo condita annis 34. ante Candaulem Lydorum Regem à* Gyge *interfectum.*
Sethon *Sacerdos, & Rex Ægypti, sub quo Sennacherib rex Assyriorum obsidens Peluſium divinitus in fugam vertitur. existimo autem Herodotum voluisse liberationem Jerosolymæ, & Ezechiæ obsessi à Sennacherib indicare. Sed vera historia non integrè ipsi nota fuit.*	Archilochus *Parius Poëta Iambicus, vixit tempore Romuli, (Cicero Tuscul. 1.) & Gygis Lydorum regis. Herodot. lib. 1. pag. 3. Hunc ob mordacitatem Lacedæmonii ex urbe ejeerunt.*	2. Numa Pompilius *regnare incipit anno 4. Gygis, qui est Mundi* 3250.
Duodecim duces Ægypti *post Sethonem, Herodot. lib. 2. pag.* 75.		
Psammetichus *unus ex* 12. *Ducibus, solus regnat annis* 54. *Herodot. lib. 2. pag. 77, 78. 45, 46. 50, 51.* *Ab hoc certa series annorum & rerum in Ægypto gestarum, apud Herodotum extat.*	Battus *filius Polymnesti, & Phronimes ex Insula Thera Coloniam duxit in Lybiam, & urbem* Cyrenen *condidit, juxta fontem Apollinis, Herodot. lib. 4. pag.* 141, 142. *circa annum Mundi* 3300.	3. Tullus Hostilius. *annis* 32.
Necho *Rex Ægypti, annis* 17. *Herodot. lib. 2. pag.* 78.	Cypselus *Corinthi Tyrannus, pater Periandri, Herod. lib. 5. pag.* 167.	
Interfecit Josiam Regem Juda in Mageddo. 2. Paralip. 35. 4. *Reg.* 23.	Phalaris *Agrigenti Tyrannus.*	4. Ancus Martius, 24. *annis.*
Duxit fossam ex Nilo in sinum Arabicum. pag. 78. 122.	Zaleucus *Locrensium legislator. tametsi hunc ad Pythagoræ tempora aliqui referunt.*	
Jussit circumnavigari Africam, ut Terræ ambitum, & magnitudinem exploraret. Herod. lib. 4. pag. 122.	Alcman *Lydus Poeta Lyricus.*	

Anno Mundi	REGES JUDA.	LYDIÆ.	MEDIÆ.
3345	Jechonias *Rex* 3. *menſibus, ſuaſu Jeremiæ, dedidit ſe Babyloniis, anno* 8. *Nabug.* 4. *Reg.* 24. *Hic unà abductus eſt* Mardocheus. *Eſth.* 1. Sedechias *ultimus rex Judæ, annis* 11. 4. *Reg.* 25. *Paral.* 36.	Alyattes 4. *Lydorum Rex, annis* 57. *Herod. pag.* 5. *Ejecit Cimmerios ex Aſia.*	Scythæ *viginti octo annos imperium Aſiæ tenuerunt. Herod. pag.* 25. 115.
3350	Ezechiel *Propheta in Babylone concionari incipit.* Jeroſolyma *everſa à Nabuchodonoſore.* 4. *Reg.* 24. 25. 2. *Paralip.* 36.	*Cepit Smyrnam.* *Obſedit Miletum, cujus Princeps erat* Thraſybulus, *qui Periandro conſilium dat de Spicis extantibus decutiendis, Herodot. lib.* 5. *pag.* 168. *lib.* 1. *pag.* 4.	
3356	*Initium* Captivitatis Babylonicæ, *quæ duravit annos* 70. *Jer.* 25. 29. *Dan.* 9.	*Geſſit bellum cum Cyaxare Medorum Rege. Herod. pag.* 15.	*Scythæ Mediam incolentes transfugiunt ad Alyattem Lydum. Inde ortum bellum ſexennale. Poſt quod Alyattes filiam ſuam Aryenen, filio Cyaxaris Aſtyagi elocat. Herod. pag.* 15. 22.
3371			Aſtyages *Medorum rex, annis* 35. *Herodot. pag.* 28. *Hic fuit ſororius Cræſi Regis Lydorum* (*pag.* 15.) *& avus Cyri maternus. Herod. lib.* 1. *pag.* 23.
3382	Jechonias *liberatur ex carcere, anno* 37. *tranſmigrationis.* 4. *Regum* 25.	*Fuit amicus Periandri Tyranni Corinthiorum, Herodot. lib.* 3. *pag.* 93.	
3390			*Jubet expoſui* Cyrum *infantem, pag.* 23, 24.

A. C. ÆGYPTI.	GRÆCIÆ.	ROMÆ.
Hammys *sex annis in Æthiopia bellum gessit, pag.* 74.	Arion *Methymneus Musicus Delphino ex Italia Corinthum vehitur. Herodot. lib.* 1. *pag.* 5.	5. *L. Tarquinius Priscus* 38 *annis.*
	Stesichorus *Siculus, Poëta Lyricus.*	
	Lacedæmonii à Tegeatis victi & capti sunt. Herod. pag. 13.	
Apries *superbus*, 35 *annis. Hujus mentionem facit Jeremias cap.* 44.		
	SEPTEM SAPIENTES.	
	Thales *Milesius prædixit Eclipsin Solis sub Cyaxare. pag.* 15. 35.	
	Bias *Prieneus, pag.* 5. 35.	
	Pittacus *Mityleneus. pag.* 5. Cleobulus *Lyndius.* Chilon *Lacedæmonius, pag.* 11.	6. *Servius Tullius, Cicero gentilis, annis* 44.
Apries *cum initio opibus, & potentia floruisset, tandem victus est à Græcis ad Cyrenen lib.* 4. *pag.* 142. *lib.* 2. *pag.* 79. *Ideo Lybies ab eo defecerunt, eumque strangulârunt.*	Periander *Corinthi, & Corcyræ dominus. pag.* 4. 93. 94. 167. 168.	
	Solon *Athenienſium Legislator, cujus peregrinationum in Ægyptum, Cyprum, Asiam ad Crœsum, mentio fit, pag.* 82. 172. 6. 7. 18.	
Amasis *Ægypti Rex annis* 44. *attigit initia regni Cambysis.*	*Epimenides Cretensis.*	
	Eodem tempore Anacharsis *Scytha, doctrinæ*	Croe-

Anno Mundi	LYDIÆ.	MEDIÆ.	ÆGYPTI.	GRÆCIÆ
				causa in Græcia peregrinatur. Herodot. libro 4. pag. 128. 123.
3403	Crœsus *Lydorum Rex annis* 14.	Harpago *proponit proprium ipsius filium comedendum. pag.* 26.	Amasis.	
3406	*Ephesum, & vicinas urbes Ionicas suo regno adjecit, Herod. pag.* 5.	Astyages *Medorum rex, cui soror Crœsi Aryenis nupta fuit. (pag.* 15.*) capitur à Cyro Rege Persarum. (pag.* 28.*) Hinc sumitur initium* 29 *annorum* Cyri *regis Persarum, quorum Sacrificia, & mores describuntur, pag.* 29. *Herodoti.*	*Hujus Amasis tempore Ægyptus florentissima fuit.*	
	Colloquium Solonis, & Crœsi *de vita beata. Herod. lib.* 1. *pag.* 6, 7, 18. Adrastus *filius Gordii, nepos Midæ Regis Phrygum, pollutus cæde fraterna, expiatur à Crœso. pag.* 7, 8.			*Pisistratus filius Hippocratis Niseam arcem capit & astu Tyrannidem Athenis occupat. Unde ejectus ab Alcmæonidis, Eretriæ in Eubœa* 21 *annos exulat, Herod. lib.* 1. *pag.* 11. 12.
	Crœsus, *victo Astyage sororio, explorat veritatem oraculorum. Herodotus pag.* 9.	PERSARUM.	Amasis.	
	Delphis accipit oraculum, Κροῖσος ἅλυν διαβὰς μεγάλην ἀρχὴν καταλύσει.	Cyrus *Mazaren Medum, &* Harpagum *mittit, ut Ioniam, Cariam, & Lyciam occuparent, pag.* 33, 34.	*Fuit confœderatus Crœsi, pag.* 16. *Herod.*	Sappho Lesbia, *pag.* 78. 300 *Lacedæmonii cum* 300 *Argivis de Thyria pugnant. pag.* 17.
3416	*Deinde moto adversus Cyrum bello vincitur in Cappadocia (pag.* 16.*) & statim postea Sardibus obsessus à Cyro capitur, Irus & est subito, qui modo Crœsus erat, pag.* 17, 18. *Herodoti.*	Phocenses *obsessi ab Harpago cum conjugibus, & liberis navigant in Corsicam. Inde Rhegium, & Veliam, pag.* 34. *Ab his Phocensibus Massyliam postea conditam esse, Thucydides scribit, lib.* 1. *pag.* 4.	*Amicus* Polycratis *Samiorum Tyranni felicissimi, lib.* 3. *pag.* 91, 92. Amasis.	Alcæus *Poëta Mitylenæus, p.* 168. Arganthonius *Gadium, & Beticæ Rex annis* 80. *Phocensium amicus, pag.* 34.

Judæi

Anno Mundi	JUD.	PERSARUM.	ÆGYPTI.	GRÆCIÆ.	ROMÆ.
		Teji, *relicta patria, urbem Abdera in Thracia condiderunt, pag.* 35. Xanthii *in Lycia obsessi, suas conjuges, & liberos in arce inclusos ipsi comburunt, pag.* 36.	*Duxit uxorem Laodicen filiam Batti Regis Cyrenarum. Herodotus pag* 82. 142.	Pythagoras *Samius. Phocylides Milesius.*	
3424		*CYRUS* Babylonem *cepit (pag.* 37. 40.*) & totius orbis terrarum Monarchiam occupavit.*		Theognis *Megarensis Siculus.*	
3425	Judæi *redeunt ex Babylone, Duce Zorobabel.*	Cyrus *anno primo monarchiæ, qui fuit regni* 21. *publico Edicto concedit Judæis potestatem instaurandi Templum, & Politiam.* 2. *Paral.* 36. *Esd.* 1. *Bellum contra* Massagetas: *cujus anno* 7 *Cyrus à Tomyri Regina captus, & interfectus est. Herod. lib.* 1. *p.* 42. 44.		Anaximander *Milesius.* Zeno *Eleates Dialecticus.* Parmenides *physica carmine scripsit.*	Servius *Tullius.*
3434	*Cambyses prohibet instaurationem Politiæ, & Templi,* 1. *Esd.* 4.	Cambyses *II Monarcha Persarum septem annis. pag.* 97. *Ægyptum regno Persico adjecit. lib.* 3. *p.* 83, 84, 85. Sisamni *Præsidi, quem pecunia corruptum, injuste judicasse resciverat,* pellem detrahi jussit, *eamque in tribunal expandi. Herod. lib.* 5. *pag.* 154. *Suscepit infelicem Expeditionem in Æthiopiam. lib.* 3. *pag.* 87, 88. *Reversus Apim interfecit, & fratrem Smerdim; duxit sororem conjugem, eamque deflentem fratris necem, postea interfecit, &c. p.* 89, 90. *Tandem mota seditione à Magis in Persiam properans, seipsum vulneravit. Ex quo vulnere, cum antea fratris necem miserabiliter deploraſſet mortuus est. p.* 96, 97.	Amasis, *anno primo regni Cambyses moritur, l.* 3. *p.* 84. *Huic successit filius Psammenitus, qui à Cambyse victus, & tandem interfectus est. lib.* 3. *pag.* 85. 86.	Epicharmus *Siculus.* Symonides *Poëta, qui* 89 *annos vixit.* Anacreon *Poëta Polycrati familiaris. pag.* 107. Polycrates *Sami Tyrannus ab Oroete Sardium præfecto, strangulatur. pag.* 107, 108.	7. *L. Tarquinius Superbus* 25 *annis.*
3442	*Aggæus, & Zacharias.*	Darius *rex Persarum à septem Principibus eligitur, lib.* 3. *pag.* 100, 101. *Regnavit annos* 36. *lib.* 7. *p.* 199. *Distribuit regnum in* 20 *Provincias. pag.* 102, 103.			

FAMILIA ACHÆMENIDARUM.

Achæmenes
Cambyſes
Cyrus
Teiſpes
Ariaramnes
Arſamenes, *cujus mentio ſit libro* 1. *pagina* 43, 44.
Hyſtaſpes.

Gobryas *pater Mardonii*, *pag.* 180, 199, 200.	*ſoror Darii.*	*DARIUS rex.*	Atarnes, *p.* 237.	Artaphernes, *p.* 154.	Artabanus. *p.* 130. & 201.
				Artaphernes p. 193, 211, 212.	
Mardonius *Dux adverſus Græcos, lib.* 6. *p.* 180. *deponitur* 189. *Inflammat Xerxem, ut inſtauret bellum. p.* 199. 220.	*Artozoſtre.*	*Artobazanes primogenitus, cedit fratri de regno, pag.* 199.	Xerxes.	*Achæmenes Ægypto præfectus, p.* 200. 214. 239.	*Maſiſtes p.* 213. 285. 286.

PER-

Anno Mundi	PERSARUM.	GRÆCIÆ.
3447		*Plateenſes à Thebanis deficientes adjunxerunt ſe Athenienſibus, Thucyd. lib. 3. pag. 77.* Piſiſtrati *filius* Hipparchus, *ab Ariſtogitone, & Armodio, cujus pudicitiæ inſidiatus fuerat, necatus eſt, Herod. lib. 5. pag. 159. Thucyd. lib. 6. p. 159. anno quarto ante ejectum Hippiam.* Dorieus *frater Cleomenis Coloniam ducit in Siciliam, ſed ab Egeſtanis interfectus eſt, lib. 5. pag. 157.* Hippias *frater Hipparchi propter Tyrannidem Athenis pellitur (anno 20 ante prælium Marathonium) cum Piſiſtratidæ 36 annos Athenis regnaſſent. Seceſſerunt autem una in Sigæum, pag. 161.*	Democedes *Medicus Dario familiaris, ducit filiam Milonis athletæ, lib. 3. pag. 108, 109, 110, 111.* Syloſon *frater Polycratis, in Samum reducitur, pagina 111, 112.* Sibaris *deleta à Crotoniatis. p. 157.* Cleomenes *Rex Spartanus Piſiſtrati Filios Athenis ejicere conatur, lib. 5. pag. 161.* Aryandes *Ægypti Præfectus in Lybiam copias mittit, à quibus urbs Barce capta eſt, & direpta. pag. 144. 149.* Conſules *Romæ Regibus ejectis Remp. regunt.*
3450	*Darius* Babylonem *induſtria & fide* Zopyri *recipit. lib. 3. pag. 113, 114.*	
3352	Bellum *adverſus* Scythas *à Dario infœliciter ſuſcipitur, lib. 4. pag. 115. uſque ad 136. cui expeditioni etiam Miltiades Athenienſis interfuit, pag. 138. 180.*	
3456	Perinthus, *Thracia, Pæonia Perſis ſubjiciuntur à Megabazo Darii capitaneo, lib. 5. pag. 159.*	Cleomenes *rurſus in Atticam exercitum ducit, ut Cliſthenem pelleret, ſed orta diſſenſione cum collega Demarato, re infecta decedit.*
	Darius *mittit legatos ad Amyntam Regem Macedoniæ, qui cum immodeſtius attrectaſſent ſinus mulierum in Gynecæo, interfecti ſunt, lib. 5. pag. 152, 153.*	*Poſtea* Cliſthenes *Alcmeonides, Periclis avus maternus, cum Iſagora de principatu Athenarum contendit: & Decem Tribus inſtituit, pag. 161, 162.*
	Byzantium, *Chalcedon, Lemnus à Perſis capiuntur.*	*Deinde cum Lacedæmoniis, Bæotiis, & Ægynetis bellum gerunt Athenienſes, pag. 165, 166.*
		Lacedæmonii *revocant Hippiam, & ſuadent ſociis, ut eum reſtituant, pag. 166. Sed repugnante Soſicle Corinthio, nihil actum fuit.* *Hippias itaque ad Artaphernen Sardium præfectum fugit. Is Athenienſibus mandat, ut Hippiam recipiant. Quod cum recuſarent Athenienſes, poſtea ſe Ariſtagoræ Mileſio contra Perſas conjunxerunt, pag. 169.*

Anno Mundi	PERSARUM.	GRÆCIÆ.
3458	*Expeditio in Naxum fruſtra ſuſcipitur ab Ariſtagora Mileſio & Artapherne Sardium præfecto, pag.* 154, 155.	Miltiades *Lemnum Athenienſibus ſubjicit, pag.* 197, 198.
	Ariſtagoras Mileſius, *impulſus ab Hiſtiæo deficit à Perſis, & Ionas, & Athenienſes, & Eretrienſes in ſocietatem belli attrahit, quod ſex annos duravit.*	Hecatæus *hiſtoriæ ſcriptor Ariſtagoræ familiaris, pag.* 156. 173. 197.
	Sardes *incenſæ ab Ariſtagora, & Athenienſibus, conflagrarunt, pag.* 169. *Poſtea Ionibus ad Epheſum cæſis, Athenienſes eos deſerunt.*	Athenienſes *Ariſtagoræ* 20 *naves auxilio mittunt,* αὗται ᾖ αἱ νέες ἀρχαὶ κακῶν ἑλλησι πι, καὶ βαρβάροισι. *pag.* 169.
	Tandem Perſæ Ionas, Cares, & Cyprios vicerunt: & Ariſtagoras fugiens in Thraciam, interfectus eſt, lib. 5. *pag.* 173.	Samii *hoc tempore Coloniam in Meſſenem Siciliæ urbem ducunt.*
3464	*Sed* Hiſtiæus *bellum inſtaurat, cujus hic exitus fuit, ut Mileto capta, & direpta, Hiſtiæus cruci affigeretur, libro* 6. *pag.* 176, 178.	Miltiades *Cherſoneſi Thraciæ Præfectus, cum Perſæ, capta Mileto, Thraciam invaderent, Athenas fugit. pag.* 179. *ubi paulo poſt Perſas ad Marathonem profligavit, pag.* 193.
3465	*Circa hæc tempora* Mardonius *gener Darii exercitum in Græciam ducit, & Thaſum Inſulam, & Macedoniam occupat. Sed cum ad Athon montem Naufragium feciſſet, & ipſe à Brygis Thracibus vulneratus eſſet, inglorius in Aſiam rediit, pag.* 180, 181.	Thaſii *à Dario jubentur muros demoliri. pag.* 181.
3467	Darius *legatos in Græciam mittit, petentes ſibi terram & aquam dedi. pag.* 181.	Æginetæ *cum Dario terram, & aquam dediſſent, à Cleomene Lacedæmoniorum rege bello petuntur. pag.* 181, 185.
3471	Datis Artaphernes, & Hippias *Piſiſtrati filius, à Dario ad delendam Eretriam, & Athenas mittuntur, pag.* 190, 191.	Demaratus *Rex Spartanus à Cleomene æmulo pulſus transfugit ad Darium regem Perſarum.*
3472	*Sed cum in campum Marathonium Athenis vicinum Perſæ deſcendiſſent, conſilio Miltiadis ab Athenienſibus profligati ſunt, anno quinto ante mortem Darii.*	
	Hoc prælium anno 20 *poſt ejectum ex Athenis Hippiam, & Piſiſtratidas, factum eſſe ſcribit Thucydides pag.* 160. *& decem annis ante prælium navale ad Salaminem, Plato lib.* 3. *de legibus pag.* 537.	Empedocles *Agrigentinus Philoſophus.*
3477	Darius *anno quinto poſt prælium ad Marathonem mortuus eſt, lib.* 7. *pag.* 199.	Anaxagoras *Clazomenius præceptor Periclis, Socratis, Thucydidis.*

Xer-

Anno Mundi	PERSARUM.	GRÆCIÆ.
3478	Xerxes *Dario ſuccedit. lib. 7. pag.* 199.	
	2. *Xerxes* Ægypto, *quæ ante triennium defecerat, vi recuperatæ, præficit Achæmenem fratrem, qui poſt annos* 20 *ab Inaro rege Libyæ, & Athenienſibus interfectus eſt, lib. 7. pag.* 200. *& lib.* 3. *pag.* 85. *Herod.*	
	3. *Sapientiſſima Deliberatio in ſenatu Regni Perſarum habita, de bello Græcis inferendo, quam deſcribit Herod. lib.* 7. *p.* 200, 201, 202, 203, 204.	*Ariſtides ab ingratis civibus in exilium ejectus.*
	Decreto bello integrum quadriennium in apparatu belli, & perfodiendo monte Atho, conſumit, pag. 204.	
	6. *Xerxes cum exercitu pedeſtri ex Cappadocia movens, ad Pythium Phrygiæ Regem opulentiſſimum divertit, &*	
3483	*per Coloſſas itinere facto, venit Sardes, ubi per hyemem commoratur, pag.* 205, 207.	Græci *audita fama imminentis belli, omnes privatas ſimultates oblivione delent, &* συγχρήσμῳ *facto, mittunt Legatos, petentes auxilium à Gelone Syracuſarum Rege, à Cretenſibus, & Corcyræis. pag.* 223.
	Interea mittit legatos in Græciam, petentes terram & aquam, pag. 206. *&* 220.	
	Et Helleſpontum pontibus jungi, & flagris cædi, & mari compedes injici jubet, pag. 206.	
3484	7. *Xerxes primo vere ex Sardibus movet, pag.* 207. *& Abydi totum exercitum, navalem & terreſtrem, ex ſublimi conſpiciens lachrymat, quod poſt centum annos nemo ex toto illo numero ſuperſtes futurus eſſet. p.* 208.	*Themiſtocles interpretatur oraculum de muris ligneis. pag.* 222, 223.
	Poſtea Helleſpontum tranſit (pag. 210.) *& in Doriſco Thraciæ littore,*	*Decreverunt aditum ad Thermopylas cuſtodiendum, &*
3484	*ad oſtium Hebri, univerſum exercitum numerat, uſque ad pag.* 217. *Fuerunt autem eo tempore in exercitu Xerxis Homines* 3317920.	*claſſem ad Artemiſium mittendam eſſe (pag.* 229, 230.) *ubi reſciſcunt claſſem Xerxis ad Magneſiam naufragio disjectam eſſe. pag.* 232.
	Tranſiens autem per Thraciam, Macedoniam, Theſſaliam (pag. 217, 219, 233.) *tandem ad* Thermopylas, *trecentos Lacedæmonios una cum rege* Leonide *trucidat. pag.* 236, 237. *Tempore Solſtitii æſtivi, quo Olympias* 75 *menſe Maio, aut Junio celebrabatur. pag.* 234, 244.	Gelon *Syracuſanorum Rex, frater* Hieronis *(ad quem multæ Pindari Odæ extant.) Amilcarem Carthaginenſem ducem ad Himeram cum* 30000 *trucidat eadem die, qua ad Thermopylas (ut Diodorus Siculus lib.* 11 *teſtatur) vel qua ad Salaminem dimicatum eſt, ut Herod. pag.* 227, 228. *ſcribit.*
	Inde progreſſi Perſæ per Phocaicam à Templo Delphico fulminibus depelluntur, lib. 8. *pag.* 245, 246.	

Anno Mundi	XERXIS PERSARUM REG.	GRÆCIÆ.
3484	*Xerxes urbem Athenas vacuam capit, & arcem incendit tertio menſe, poſtquam ab Helleſponto diſceſſerat, pag. 247.*	*Græci ad Artemiſium Claſſem Perſicam vincunt, lib. 8. pag. 242.*
		Poſtea decernunt ſe ad Salaminem velle claſſis Perſicæ impetum ſuſtinere, pag. 249.
	Eadem æſtate circa autumnum claſſis Xerxis *ad* Salaminem *profligatur, pag. 253, 255.*	
	Xerxes fugiens die 45 Helleſpontum trajicit (pag. 257, 259.) relicto in Græcia Mardonio, qui imminente hyeme, cum 300000 Perſarum in Theſſalia hybernat, pag. 259, 261.	
	Claſſis Perſica fugiens, ad Cumas Æoliæ, hybernavit, pag. 261.	
		Olynthus ab Artabazo Perſa expugnatur: Sed à Potidææ obſidione æſtu maris depellitur. pag. 261.
3485 *Ante Chriſtum* 477	8. *Mardonius Alexandrum Macedoniæ regem Legatum ad Athenienſes de pace mittit, quam illi ſimpliciter recuſant, pag. 263, 264.*	
		Græci primo vere Claſſem ad Æginam colligunt, & ducibus Leotychide Rege Spartano, & Xantippo patre Periclis Athenienſe (Nam Themiſtocles, propterea quod à Lacedæmoniis dona accepiſſe ferebatur, ducatu privatus eſt, ut Diodorus Siculus lib. 11 recitat) ad Delum navigant, pag. 261, 262.
	Mardonius Thebas cum exercitu venit: Inde miſit ad Athenienſes Legatum Murichidem. Cum autem Lycidas quidam de ejus poſtulatis ad populum ferendum eſſe ſuaderet, lapidibus obrutus eſt. lib. 9. pag. 265. Herod.	
		Inde à Samiis vocati in majorem Aſiam navigant, pag. 282.
	Mardonius urbem Athenarum incendit, & ſolo æquat. pag. 267.	
		Pauſanias *dux Spartani exercitus ad* Platæas *cum Athenienſibus proficiſcitur. pag. 266, 267, 268. Et Mardonio interfecto (pag. 277.) Perſas ex tota Græcia profligavit.*
	Poſtea confligens cum Lacedæmoniis, & Athenienſibus ad Platæas *interficitur. pag. 277, 278. Menſis Auguſti die 3.*	
3485	8. *Eadem die ad* Mycalen *minoris Aſiæ promontorium, Græci terra & mari exercitum Perſicum vicerunt (pag. 284, 285.) cum quidem fama victoriæ ad Platæas eadem die ex Græcia in Aſiam tranſvolaſſet. pag. 284. Xerxes interea Sardibus amori, & nuptiis operam dat, & fratris Maſiſtæ uxorem de adulterio ſolicitat, unde triſtis tragœdia & calamitas totius familiæ extitit, pag. 286.*	
	Allato autem nuncio de Perſis ad Mycalen victis in Perſiam fugit.	
		Poſt prælium abſtinet à captiva Coa, & non ſævit in cadavera Perſarum, edens hanc honeſtiſſimam vocem; ἀποχρᾶ μοὶ Σπαρτιήτησι ἀρεσκόμενον, ὅσια μὲν ποιέειν, ὅσια δὲ λέγειν. *pag. 280.*
		Ionia tota à Perſis deficit, pag. 285.
		Athenienſes Xantippo duce in Helleſpontum navigant, & expugnata Seſto, Artayctem ſacrilegum ſuſpendunt, pag. 288. & ultima Herodoti & Thucydidis, lib. 1. pag. 20.

FINIS CHRONOLOGIÆ.

VARIANTES LECTIONES ET NOTÆ BREVES AD HERODOTI HISTORIAS;

Opera & Cura THOMÆ GALE *Angli.*

Var. Lect. ſuppeditarunt duo codices Manuſcripti; quorum alter profectus eſt è Bibliotheca R. P. G. Sandcroft Arch. Cant. &c. alter eſt Coll. Etonenſis.

Ἡροδότου Ἁλικαρνησσέος.] Cæteris omiſſis ita omnium librorum titulos concipit codex Archiepiſcopi. Lucianus in Libro de ſcribenda hiſtoria, innuit Muſas ab aliis, non ab ipſo Herodoto, hos libros fuiſſe vocatos. Sane ipſe Herod. libro v. & Antiquiores Scriptores fere citant Herodoti α. β. γ. δ.

Ἡροδότου Ἁλικαρν.] Exordium hoc præmiſit Pleſirrhous, Herodoti amaſius. Quæ ſequuntur poſt ἀπηλλαξεν, ſunt verba Herodoti.

Pag. 1. *lin.* 6. Τὰ μὲν Ἕλληνι.] Etonen. MS. legit μὲν ἐν. male.

9. Περσέων μέν νυν οἱ λόγιοι.] Plutarchus in *lib.* de *Herod. Malign.* legit λόγιος, hæc ipſa verba adducens; Ptolemæus Heph. vidit λογίους, hunc locum verbatim adferens. Et hæc eſt potior lectio.

17. Ἄργῳ.] Intelligit Peloponneſiacum.

25. Ἰὼν τὴν Ἰναχου.] Vide quæ dixi ad ſecundum Apollodori. Vide & Parthenium c. 1. Sed Jaſi filiam fuiſſe veri eſt ſimilius. v. Strabonem, l. 14. & 16.

P. 2. *l.* 6. Οὐχ ὑπ' Ἑλλήνων.] Vera eſt lectio; & confirmat Pauſanias l. 2. v. lineam 6. p. 3.

9. Τῆς Φοινίκης.] Hæc omiſit Valla. Vide Apollodorum ſub initio III.

20. Τροχοείδεα.] Vera eſt lectio. Notat Euſtathius ita ſemper loqui Homerum.

30. Περιχωμένων.] Magis placet lectio marginalis, quam ſequutus eſt Euſtathius ad Γ. Iliados.

43. Ἐξελέλαθο.] Steſichorus, ut aliqui volunt, de hac Helena ſcripſit, quod, Ἑλένη ἐκοῦσα ἀπῆλθε. Ob quod famoſum ſcriptum oculos amiſerit.

44. Πίσται.] MS. Eton. πίστας.

P. 3. *l.* 6. Φοίνικες.] Iidem Ἐρυθραῖοι: quoniam mare rubrum accolebant, ut libro ſeptimo ſcribit Herodotus. v. Heſychium in Σιδόνιοι. Plutarchus ait hoc in loco Herodotum mala fide uſum eſſe, in citando Phœnicum teſtimonio.

11. Ἐθελοντιῶ.] Ut Εὐπολήθω, εὐπολήτη· πρόθηθα, προθήθη· ſic ἐθελονθίης, ἐθελονθή. *Euſtath.* vel ut παιδοφόνῳ μητρὸς apud *Euripidem*; ſic ὁ & ἡ ἐθελονθής. Ἑκονθὼν ejuſdem formæ eſt participiale, & nonnulla alia. Vide p. 325.

25. Κροῖσον.] Hunc locum Dionyſius Herodoti popularis ob σύνθεσιν plurimis laudat.

28. Σύρων & Παφλαγ.] Hos Leucoſyros à Strabone, Dionyſio Halic. etiam Herodoto dici conſtat. v. Conſtantinum in Them. l. 1. p. 14. Adi pag. 27, & 196, infra.

42. Καλέουσι.] Codex Eton. cum marginali lectione, ὀνομάζουσι.

44. Ἄργων.] Codd. MSS. Ἄγρων. recte.

P. 4. *l.* 9. Γυναικός.] Quare nomen non poſuit? Herodoti παιδικὰ Pleſirrhous adamabat Nyſſiam, Halicarnaſſeam genere; repulſam paſſus, ſuſpendio vitam finivit. Fuit reginæ huic nomen Nyſſia; quod ideo ſilentio obſcurare voluit Herodotus. Alii vocant Tudun, alii Clytiam, alii denique Abronem.

13. Σπυδαιέσσεσι.] Codd. MSS. σπευδιέσσεσι. Formatio eſt Attica & Ionica; ut Μενέλεως & Χαρίλεως, aliaque.

18. Γύγη.] Hunc locum ob elegantiam συνθέσεως, admiratur Dionyſius Halicarnaſſeus.

30. Δεῖσθαι.] Dionyſius legit, vel intellexit χρῄζειν.

32. Ἀμείβεσθαι.] Dionyſ. ἀμείβεσθο.

34. Περιρρέων.] Lectio quæ ponitur in margine, placuit Dionyſio Hal. & utrique codici MSto.

40. Κοίτῳ.] Ita MSS. codd. & Dionyſius.

43. Παρ-

43. Παρέξει.] Forte *πάρεσται*, ut apud Dionyſium *ὡς ἐὶ συνθέσεως.*

P. 5. *l.* 5. Ὄφεα μιν ἐξιόντα.] Fingunt habuiſſe lapidem Dracontitem; alii ajunt fuiſſe *δίκορον.*

32. Ἀποκλεῖναι.] Margo & Codex Eton. *ἀποκλύναι.* Prior vox eſt gloſſa.

49. Τῷ ᾗ Ϛ.] Archilochus *Gygis* meminit: meminit & Euphorion in *chil.* ut teſtantur veteres Grammatici. Vide & Tatianum, qui de Archilocho hîc Herodotum ſequitur. Scripſit porro Archilochus alia præter Iambica, teſte Athenæo.

P. 6. *l.* 39. Δυῶν ἔτεα.] Suidas hunc locum exſcripſit; & legit *δυοῖν.* Regnavit Olympiade XXII. ut vult Cl. Alexandrinus ex Euphorione; Olympiade XXIII. ut Cyrillus & Tatianus.

47. Ἄρδυϛ.] Suidas addit *πλὼ ἀρχιώ* · quod eſt hîc ineptum. Lege mox *δυώδεκα*; id enim eſt Γ*ενικώτερον*: Itaque perpetuo ſcribit codex Arch. quod ſemel monuiſſe ſuf- Alex. ficiat.

P. 7. *l.* 3. Σμύρνωΐε.] Suidas & MS. Arch. hîc non *ἐπὸ* ſed *ἀπὸ* legunt. Vel igitur *ἀπὸ Κολοφῶνϛ*, poſt Colophonem: vel *ἐπὸ Κολοφῶνϛ*, n.quam Colophonii, Smyrnæis opitulantes, condiderunt: ut intelligat non veterem Smyrnam, ſed poſteriorem. Vide Strabonem l. 14. Vel *κολοφὼν* eſt *ἀκρόλιθιον* quoddam. Suidas mox *ἐξαίλιν* legit.

10. Ἐπολιόρκησε.] Suidas rectius, *ἐπολιόρκεε.* Hæc variatio ſexcenties occurrit.

12. Ἐσέβαλε.] Aliter *ἐσέβαλε.*

13. Γυναικεία.] Ionicoterως, *γυναικητὲ* Ϛ *ἀνδρητὲ.*

16. Κατέσπα.] Margo & Suidas *ἀπέσπα*, uti & Etonenſis MS.

20. Ἐπ' ἰδρης.] Legit Suidas *ἐπίδρης.*

25. Ἐσβάλων.] MS. A. *ἐσβαλών.*

45. Ἀσησίης.] Stephanus Ἄσησὸς πόλις Μιλησίας γῆς. Καὶ Ἀσησία Ἀθηνᾶ, παρ' Ἡροδότῳ. Apud Polyænum ſexto *Strateg.* male Ἀσισία dicitur.

P. 8. *l.* 20. Σιτός.] Polyænus ſexto narrat hoc ſtrategema Thraſybuli.

P. 10. *l.* 3. Τροχηλητέδιον.] Plutarcho Ἐπικαλητέδιον. Deſcribitur apud Athenæum l. v. c. XIII. per *κοπηλὸν*, videtur ſignificare *τὰ συνθήματα*. V. Heſychium, & Plutarchum de Def. Or.

4. Θέης ἄξιον.] Schema eſt Ionicum. Veteres vocant *διάλυσιν*, vel *μεταπτύπωσιν*. Sic dicis Κενὴ δόξα pro κενοδοξία· apud Theocritum *δρυὸς ἄκρος* pro *ἀκρόδρυα*. Et Noſter alibi *νεκρὸς λῶ Θέης ἄξιος*, i. e. *ἀξιοθέατος*.

9. Πρώτοισι.] In Latinis male, *primus.* l. 40. Hæc narrat Polyænus l. I.

40. Ἵνα ὑπὲρ τ.] Mallem *ſuper his Græcis.* Hac linea *ἀρώμυοι* pro *ἀρῶσϛ* habet codex Etonenſis & A. ut in margine.

P. 11. *l.* 7. Ἑλλάδος σοφισαί.] Plutarchus vocem hanc Græcorum ſapientiſſimis indignatur attribui. Vide eundem de Ει apud Delphos.

15. Αὐτᾷ.] Lectio in margine confirmatur MSS.

21. Μεσῇ ᾗ ἡμέρῃ.] Lege cum MS. A. *ἡμέρην.*

34. Ἐπιδείκνυον.] Codd. MS. *ἐπιδείκνυσαν.*

P. 12. *l.* 41. Θεῖον πᾶν ἐὸν φθονερόν.] Hauſit hanc opinionem Herodotus ex Homero, Il. Γ. v. 164. Vide p. 286.

P. 13. *l.* 12. Καὶ πλατείων.] Cod. A. & E. cum margine *πλειόνων.* Adi Cl. Alexand.

17. Εἰ μὴ τύχη.] Codex A. E. & marg. Εἰ μὴ οἱ τύχη.

18. Ἔχουλα τελοδλῆζαι.] Codex A. & Eton. *εὖ τελοδλῆζαι* · quod poſtulat ſententia.

P. 14. *l.* 2. Ὁρᾶν ἐκέλδυε.] Codex Arch. legit *ἐκέλδυεν* · Et perpetuo addit *ν ἐφελκυσικὸν* deſinentibus in *ι* vel *ε*; quod ſemel hîc monuiſſe contentus ero.

19. Ἀνδρεών.] Dicitur Ἀνδρῶν & *ἀνδρεῶν*, ut *χαλκάδρεων, κυκεών.* Apud poſteriores *ἀνδρόδομος* & *τείχιλις*. Eſt hæc forma Ionica & Attica. Nam Attica ab Ionica profluxit dialectus. Vide Herod. p. 467.

25. Κατὰ νόμους.] Scholia in Homerum vide ad verſum I. libri M. ad v. 14. l. Π. ad v. 480. l. Ω. Iliados.

31. Ἐπίσι.] Iones *ψιλωτικοί* · *ἐφέσι* Attice. Mox apud Noſtrum *ζεὺς καθάρσιος* Ϛ *Θήσιος*.

35. Ἀδελφεόν.] Fuit ei nomen Agathon. certamen erat de coturnice.

P. 15. *l.* 6. Ἐξελῶμεν.] Codex Eton. *ἐξελᾶζιν.*

41. Διεφθαρμένον τῷ ἀκολῷ.] Codex Arch. legit *ἀκοῇ.* Quod hîc probo; nam video cur quis mutare potuit *ἀκοῇ* in *ἀκολῷ*; non contra.

P. 16. *l.* 5. Μελήμει.] Codex Arch. propius *μέτημι.* Alibi Noſter, *μελήσασθαι Θὴν Θάλασσαν.*

10. Οἰκίοισι.] Hîc & alibi ſæpe Cod. Arch. habet in forma fœmin. *οἰκίῃζιν.*

17. Ἀπολαμπρύνεται.] Codd. MSS. & margo *ἀπολαμπρύνει*. Quod reſtituendum puto in ſuam poſſeſſionem.

47. Ὅτι ᾗ οἰκίοισι.] Codex Arch. *διότι δὴ οἰκίῃζιν* · ut fere in margine.

P. 17. *l.* 1. Ἐνείκοι.] Codex Arch. *ἐρήοι.*

13. Κακῷ αἴτιος.] A. *κακῷ τίτε.* Homerum *χημαλίζει.*

14. Ἐργάσαο.] Arch. c. *ἐργάσας.*

16. Εἰκὸς λῷ τ' ἦ.] Codex Arch. addit *εἰκὸς λῷ θάψαι.*

21. Αὐ-

21. Αὐτὸς εἶδε.] Margo ἤδεε. Vera lectio eſt codicis A. ἤειδε.

25. Ἀσυάγεω.] Codex Arch. perpetuo Ἀσυάγεω. recte.

32. Καὶ ἐν Λιβύῃ.] Codex A. ἐν Δελφίσι.

P. 18. *l.* 7. οἶδα.] Oraculum hoc citant Euſebius v Præp. Chryſoſtomus, Cedrenus, Suidas in Κροῖσος.

9. Κεφαλαιρή.] Lege κεφαλαιρέοισι. Confirmat margo & Suidas in Κροῖσος. Verſu 26 lego χαλκὸς δ' ἐπίεσαι.

34. Πάντα τεισχίλια.] Interpres Latinus non intellexit hanc locutionem: verte, *trecena omnia*. Strabo, Deipnoſophiſta, & Parthenius in Eroticis conſulendi. Sane Euſtathius in explicatione vocis Ἐκαλόμεθ non videtur hanc phraſin recte explicaſſe. Vide quæ nos ad Parthenium.

P. 19. *l.* 20. Θεοφανίζει.] Plutarchus, Pollux, Syneſius. Delphi celebrabant Apollinis Theophania. Tangit Virgilius, IV Æneidos.

21. Θεοδώρου ἐξ Σαμίου.] Athenæus 12. c. 2.

30. Ἐπισάμου τὸ νόμα, &c.] Huic nomen fuit Æthus, ut volunt Grammatici veteres. Pro ἐπιμνήσομαι alii legunt ἐπιμνησθήσομαι.

37. Ἀρτοκόπου.] Plutarchus l. de *Pythiæ Oraculis*.

P. 20. *l.* 37. ἰδαμᾶ.] Rectius ἰδαμῆ, Cod. Arch.

38. Βασιλδέων.] Codex Arch. præfert βασιλδέσιν. Et ſtatim ᾠκησῆσαν pro ᾠκησήσαντο.

47. Πολυπλάνητον.] Vide Euſtathium ad *Dionyſ.* v. 347.

P. 21. *l.* 7. Πελοπόννησον.] Confer Apollodori l. 1. Cononem *Narratione* 26 & 27. Locum iſtum adducit Stephanus in fragmento quod edidit vir doctus Abrah. Berkelius.

8. Ἥνλινα γλῶσσαν.] Nempe quam à Patre Javane acceperant. V. Reineccium *de Familiis*.

10. Τῶν ὑπὲρ Τυρσηνῶν.] Dionyſius Halicarnaſſeus tradit Pelaſgos Latium etiam inſediſſe. Scholiaſtes Apollonii Argon. I, ſcribit his conſona. Πελασγοὶ, ἔθνος βαρβαρικόν. & paulo poſt, ἢ οἱ Τυρσηνοὶ ἦ, Πελασγοί. Macrobius oraculum conſervavit, quo Pelaſgi jubentur quærere ſedes novas prope Siciliam & Italiam, h. e. in magna Græcia. Pelaſgi videntur dicti ab Atticis per opprobrium. Dodonæos & Pelaſgos Halicarn. Dionyſius cognatos eſſe vult. Dodon & Dodanim à Javane, qui & Ion. Adi Meurſ. *Cecrop.* p. 13.

16. Σύνοικοι ἐχθρὸν Ἀθηναίοισι.] Heracleotes Marcianus.

Ἐξῆς Ἀθηναίους φασὶν οἰκηθῆναι λαβόντα Τὸ μὲν Πελασγὸς πρῶτον. —— Vide Herod. v.

23. Κρησωνιῆτ.] At hi longe alibi gentium. Lego Κροτωνιῆτ. Vide Dionyſium Halicarnaſſeum, Libro I. In III. codex Arch. habet Κροτῶνα. illud rectum.

P. 22. *l.* 4. Παραλίων.] Reſpub. Athenienſis trifariam dividebatur, cum hæc gererentur. Erant Παράλιοι, Πεδιαῖοι, & Διάκριοι, (qui & Ἐπάκριοι, & Ὑπεράκριοι & Παράκριοι dicebantur.) Vide Plutarchum *Solone*.

19. Δορυφόροι.] Haſtis armati nondum erant; ſed puris clavis. De numero non conſentiunt Auctores. Videntur aucti κορωνηφόροι, procedente tempore, ut fit, à quinquaginta ad quadringentos.

44. Φύλη.] Narrat hinc Polyænus in primo.

P. 23. *l.* 16. Ἀλκμαιωνιδέων.] Megacles erat filius Alcmæonis. Cylonem & ſocios ad Minervæ ſimulacrum occidit Megacles. V. p. 311. Hoc eſt Κυλόνειον ἄγος, ὁ quod Alcmæonidæ habebantur ἐναγεῖς. Thucydides, & Suidas. Plutarchus Herodotum malignitatis damnat, quod Alcmæonidas, viros probos proditionis inſimulet. De tota re vide Plutarchum in *Solone*. Schol. Ariſt. *Equit.*

27. Ἵππεῖ ᾧ γνώμῃ.] Duo codd. γνώμῃ. Quod melius, uti & mox χρέῳ pro χώρῳ.

P. 24. *l.* 1. Βοηθέειν.] Mallem ad Ionicam formam, βωθέειν.

12. Νυκλός.] Cl. Alex. Strom. I. notat Amphilytum tempus invadendi hoſtes ſignificaſſe.

14. Συμβαθών.] Lego συμβαλὼν τό. Qui veteres codices ſcriptos legunt, ſæpe poni vident hæc duo pro ſe invicem. Tale eſt συμβαίνειν ἐνύπνια. Noſtro infra p. 27. l. 2. p. 38. l. 22. 24. & alibi.

27. Πιθομβρώτῳ τῷ Ἀθηναίων.] Polyænus in I. Strategema paulo ſubtilius profert.

P. 25. *l.* 28. Ἀνά τε ἕδραμον.] Homericum hoc, ὅδ' ἀνέδραμε ἕρνεϊ ἴσος. Iones dividunt præpoſitionem à verbo. Homerus ἀνὰ ᾧ χρυσ. καλ. βῆσε θεῷ.

35. Βαλανηφάγοι ἄνδρες ἔασιν.] Homerus Il. β. Ἐγχέσπαλοι ἄνδρες ἔασιν.
Deinde illud, οἷσ' ὀπωκωλύσουσιν, eſt parodia ad Homeri —— οἵ με μέγα πλάζουσι ——

P. 26. *l.* 20. Ἔνθ' ἄνεμοι πνείουσι δύο. &c.] Ænigmatice deſcribit officinam ferrarii fabri, folles, & incudem. Hæc duo oracula habet Stephanus in Τέγεα.

29. Λίχης.] Codex Eton. Λιχίδης. Vide Pauſaniam l. III.

46. Ἐπιπήχεϊ.] Solinus, c. 5. *Oſſa* (Oreſtis) *implerunt longitudinem cubitorum ſeptem.*

P. 27. *l.* 24. Δῶρά τε φ.] Cod. Arch. δωρία τε. Quod rarum.

P. 28. *l.* 6. Ἀπελητισαίλο.] Ita quidem Cod. Arch. ſed Eton. facit cum margine.

12. Ἠέρριον.] Codex Arch. ἱερόν. male.

14. Καὶ μὴν νυν κρ.] Deeſt Cod. Arch. νυν.

29. Ἀπαιρήσεαι.] Codex Arch. ἀπαιρήσῃς.

37. Καππαδόκαι.] Ita & Dionyſius Perieg. Herodotum fere ſequens; Strabo autem περιπαροξυλόνυς.

43. Ματιλωϊς.] Matiani. Nam Μανιλωϊὸς cum Cod. Arch. non legerim. De Cappadocia vide Conſtantinum *Themate* 11. & Euſtath. ad *Dionyſium*.

46. Συείης καππ.] Codex Arch. ᾗ καππ. De Paphlagonibus vide Conſt. in *Them.*

P. 29. *l.* 4. Καὶ γῆς ἡμέρῳ.] Legit cod. Arch. γῆς ἐπιθυμιῶν ἤμερον. Eam lectionem ſequutus eſt Interpres: non accedo. Supra χώρλω ἔχονλες τρεχείλω. Nota autem linea 2 deeſſe codici Arch. ἀνδεί. v. p. 43. l. 40.

14. Κυαξάρης.] Druſius, *Axares eſt Aſſuerus, & idem* Κυαxares. ΚΤ *ſignificat Dynaſtam.*

17. Παῖδα.] Interpres recte, παῖδας.

21. Κενῇζι.] Rectius & ἰωνικωτέρως κεινῇζι. Ita margo & cod. Eton.

43. Ἡμέρην.] Vide infra p. 43.

P. 30. *l.* 3. Λαβύνῃ@.] Joſepho, Nabonnedius. Euſebio, Nabonnidochus: idem Danieli, Darius Medus.

5. Ἐπαλλαγλί.] Ἐπιπλοκλί. *Heſych.*

11. Ὁμοχροίην.] Aliud legit Interpres. Lege vel ὁμαιχμίην, vel ὁμοχροίην, τὸ αἷμα. *ut quaſi concolores ſint.* v. p. 243. vel ὁμοχολώ. vide Heſychium in ὁμοχέῃ, & in Ἀχροίην. Vel αἱμορῥοίην. Solinus c. 20. *hauſtu mutui ſanguinis.* v. Voſſium ad Melam.

37. Κῶς γάρ.] Scholiaſtes ad Nubes idem notat.

P. 31. *l.* 8. Οὐδέτεροι νικησ.] Polyænus, alios ſequutus auctores, ait Crœſum fuiſſe victum hoc in prælio.

P. 32. *l.* 18. Ἔλ@.] Præfero Γλ@ cum margine.

27. Ἔβησε.] Suidas legit, ut in ora, ἀνέβησε. Codex Arch. ἔβησεν, Pro ἀνεβίβασεν.

37. Εἵνεκε.] In cod. Arch. εἵνεκεν perpetuo.

42. Ἐπεῖχε ἅλαμ.] Polyænus explicat, μέγα ὄφελος τούτοις ἐφρόνησε Κροῖσ@.

44. Ὥσφαντον.] Strategema hoc paulo aliter narrat Polyænus, ut & Frontinus.

P. 33. *l.* 18. Κύθηρα.] Omnes ſcripti κυθηρίη. Stephanus κυθήριοι, & κυθηρία, & κυθηραία agnoſcit derivata.

P. 34. *l.* 19. Πειρησάμην@.] Ambo ſcripti πειρησαμένης, quod & Interpres legit.

21. Μάρδ@.] Codex A. Μάρδης. Enimvero Μάρδ@ & Ἄμαρδ@ inter Hyrcanos, & Perſas agnoſcit Ethnicographus, Iſidorus & Ammianus.

44. Εὐθηνίᾳ.] In margine ſtat δίεροῖ, cujus δίθηνία eſt explicatio. δίερω dictio eſt Ionica ex Democrito aliiſque nota.

47. Χρησάμην@.] Cod. A. χρησαμένης.

P. 35. *l.* 7. Ἤ τε γάρ τις.] Cod. A. ἦ τ' τις.

8. Ἄλλον γνώσας.] Heſychius ἀλλογνώσας, ἀγνοήσας.

13. Ἄνθρωπε.] Melius Ὤνθρωπε. Hunc puerum Atyn vocat Solinus; Herodotus alium, jam mortuum, ſic nominavit ſupra.

25. Ἀκροθίνια.] Euſtathius ad Ια. ψ. notat in more Gallis fuiſſe aliquem ex captivis ſacrificare tanquam ἀπαρχήν.

33. Παραϊσλῶαι.] Cod. A. περῃῇ legit.

34. Ἀνενδιαμένον.] Non recte Interpres. Vertes *reſipiſcentem, ad ſe reverſum, reſpirantem:* ut infra p. 48. l. 33. Tale eſt Homericum illud, μνησάμην@ δ' ἀνενείκαιο φώνησέν τε, hoc eſt, ἀνέπνευσε.

38. Τέως.] Cod. Arch. ἕως. Quod ponitur quidem pro τέως. Ut apud Homerum, ἕως ὁ ταῦθ' ὥρμαινε καθ' φρένα. Ita quoque hîc legit Euſtathius. Ἕως μὲν σιγῇ ἔχει, i. e. πρὸς τὸ παρόν.

P. 36. *l.* 16. Ἀπόλλωνα.] Cteſias non recte finxit Apollinem templum habuiſſe apud Lydos.

22. Κατασβεσθῆναι.] Ptolemæus Hephæſtio hanc tetigerat Hiſtoriam, teſte Photio. Codex Arch. legit ᾗ σβεσθῆναι. Hæc aliter Cteſias. Vide Cl. Alexandrinum de Crœſo.

28. Ὦ βασιλεῦ.] Hæc parum ſcite ab Herodoto tribui Crœſo contendit Plutarchus: neque enim Cyrum tali monitore opus habuiſſe; & ut habuerit, Crœſo iſtas partes non dandas fuiſſe. Obſerva autem totum hunc locum deſumptum fuiſſe ex Homeri Iliados β. ver. 111.

Ζεύς με μέγα κρονίδης ἄτῃ ἐνέδησε βαρείῃ.

uſque ad

Οὕτω πῃ Διὶ μέλλον ὑπερμενέϊ φίλον εἶναι.

Cteſias nullorum ſermonum meminit.

P. 37. *l.* 6. Ποιδομβίοισι.] Codex Arch. ποδομβίοιζιν.

14. Κάτιζον.] Codex Arch. Θάρρηζον. Probo: ut ſit ἐπιθάρσιον· vel ſaltem θάσσον, quod Heſychius exponit per κάθιζον. Gloſſa ſæpe ex ora in verborum contextum venit.

27. Βέλεα.] Ionica forma poſtulat βέλεε. Ita habet codex Archiepiſcopi. v. Etym. M. in ἠΐδη.

39. Ὀνειδίσαι.] Arch. Codex ὀνειδίσῃ.

P. 38. *l.* 11. Οἷόν τε.] Cod. A. οἵτις τε.

18. Ὀρ-

18. Ὀρθῶς μέμφεται.] Vide Cl. Alex. contra hoc oraculum.

26. Εἶπε τὰ εἶπε Λοξ.] Desunt τὰ εἶπε codici Arch.

27. Τῦτο συνέλαβε.] Ad p. 24. l. 14. dixi συνέλαβε hîc reſtitui oportere. Id hoc in loco habet codex Arch.

29. Μηλρὸς ἀμείνον@.] Codex Arch. ad dialectum Ionicam, ἀμείνο@.

P. 39. *l.* 10. Καείρης.] Homerus γυνὴ —— Μηονὶς ἠὲ Κάειρα.

14. Τῳ̃ ἧσσην.] Plutarchus impotenter hîc in Herodotum inſurgit. Recte & juſte ex more iſtarum gentium, iſtius hominis bona potuit Crœſus in ἀναθήματα ſacrare.

32. Ποργδονίαι πᾶσαι.] Confer Athen. l. 12. c. III.

44. Πρῶτοι κάπηλοι.] Zenobius in Adag. Αυδὸς καπ.

45. Αὐτοὶ Λυδοί.] Xanthus Lydus dedit Herodoto ἀφορμὰς ad ſcribendum, inquit Athenæus; ex eo videtur hæc hauſiſſe.

P. 40. *l.* 1. Ἐπὶ Ἄτυ@.] Lydorum hiſtoricos ſequitur Noſter, & errat cum errantibus. Nam ad Trojam aleam, & aſtragalos, & id genus luſus invenit Palamedes.

10. Πρὸς λιμόν.] Aliter ex noſtro Dionyſius Halic. l. 1. & Athenæus.

P. 42. *l.* 48. Ἐδικαίῳ.] Plutarchus ſine ratione queritur Herodotum traduxiſſe Deiocem.

P. 42. *l.* 1. Συνέσρεψε.] Codex Arch. συνεσρέψαλο. Ita ſolet loqui Herodotus.

8. Ἀπεχέῃτο.] Arch. Cod. ἰωνίζων legit ἀπεχρῆτο.

14. Ἀσυρίων τέτες.] Cod. Ἀσυρίες τέτ.

P. 44. *l.* 27. Χωρὶς δέ.] Hæc ex repetitione; non agnoſcit Interpres.

40. Μανδάνη.] Ita eam & Valerius appellat. Quare Æliano ne fidas cui dicitur Μανδάλη. N & Λ in his literis ſæpe permutantur.

P. 45. *l.* 2. Τρόπε δέ.] Legit Cod. Arch. ἠσύχιον.

8. Τ' περθέμεν@.] Codex Arch. cum margine ὑποθέμεν@· quod placet.

17. Τοιάδε.] Codex Arch. legit τάδε, & quidem perpetuo. Pro πρῳθέω, habet πρωθέω, ut in margine.

19. Παραβάλη.] *Fallas.* ἀπαλήσῃ. Heſychius.

30. Τῳ̃ ἐπὶ θανάτῳ.] Codex Arch. θάναλον.

48. Ἐπιτηδιοθέντας.] Codex Arch. ἐπιληδιόταλα. Infra idem legit συνδύλω.

P. 46. *l.* 4. Σπακώ.] Græca eſt terminatio. Juſtino Spacos. Noſter ait in eam literam terminari nomina, p. 57.

7. Ἐκβαζάνων.] Codex Arch. Ἀγβαλ. ita & Cteſias paſſim. Herodianus grammaticus probabat Ἐκβαλ. Horum teſtis nobis Stephanus.

9. Σαπφείρων.] Supra Σάωφρες. infra p. 198. Σάρπαροι. Stephano Σάπφρες. Codici Arch. Ἀπείρων. Litera σ in πρὸς huc addi debet ut ſit πρὸς Σαπείρων. ſic πρὸς νεῶν, *ante naves.*

21. Πᾶσαν ἡμέραν, τὸ τέκ@.] Cod. Arch. *omni die partui vicina, peperit.* mox μετεπέμψαιλο.

P. 47. *l.* 44. Ὀφθαλμὸν βασιλῆ@.] Dion. Chryſoſt. Orat. III. Ὁ μὲν Πέρζης ἕνα τινα ἔχειν, ὀφθαλμὸν βασιλέ@ λεγόμενον. Ita & Heſychius. Sunt qui plures fuiſſe innuunt.

45. Τὰς Ἀγελίας ἐσφέρειν.] Diæreſis hæc eſt Ionica. Ἀγελιαφόρες dixit, p. 51.

P. 48. *l.* 2. Πεζέασε.] Codex Arch. πρέπει. Pro ἐμελείθη idem habet ἐμασίχθη, τάχισα, ἄσγε.

4. Πεζεμηκλεε.] Codex Eton. gloſſema hîc poſuit, ut ſæpe, ἐδυσχέραινε.

6. Ἤντηζεν.] Herodoto ἀνίᾳν eſt in rem quamvis incidere; vel in bono, vel in malo ſenſu. Anglice, *with what he met.*

46. Ἀνάγκας.] Codex Arch. ἀγκάλας.

P. 49. *l.* 29. Κρύπλων.] Noëma Homeri Iliad. α'. v. 80.

P. 50. *l.* 7. Τραπεζα.] Suidas hîc τραπέζαν ἐπιπλέαν παυλοίων ἀγκθῶν πλαθένλες. Sed propius Cod. Arch. τραπέζαι μηλειῶν κρεῶν.

P. 51. *l.* 15. Προοπλέον.] Cod. Arch. προοπλέον, & paulo infra πλακελδόμεθα.

24. Τῇ σεαυλῆ.] Codex Arch. τ' ἑαυτῆ ἧ μοίρης πρεπῆς.

33. Περιεχώελο.] Cætera ſic cod. Arch. ὁ δὲ σφιν ἔλεγε σφεα, πρὸ ᾧ, &c.

39. Ἤιε τε.] Codex Arch. & Eton. Εἴη τε ταύτῃ ἐπαινέων δ.

P. 53. *l.* 3. Ἔσι δέ.] Codex Arch. ἔσι ἧ τάδε ἔξ, ὧν ὧλοι πάνλες. Lego, ἐξ ὧν ὧλοι πάνλες.

4. Ἀρτεάται.] Eſt Ἀρταῖα primitivum. Perſæ Artæos vocant antiquos homines. Herodianus Herodoti nomenclaturam ſequebatur; alii ἀρταίυς dixerunt. *Stephanus.*

Ibidem. Παζαργάδαι.] Interpres cum Stephano, Περζῶν, τραλόπεδον. Hoc Cyrus munivit; hinc in Aſtyagen movit.

Ibidem. Μεραφίοι.] Stephanus, & Codex Arch. Μαραφίοι.

5. Μάσιοι.] Stephanus legit Μάζπιοι, ut in margine. Codex Arch. legit Κάζιοι. Stephanus agnoſcit Καζίυς inter Perſas.

9. Παυθέλαιοι.] Stephanus Πευθιάδαι legit. Idem Ἀχρυζαῖοι, & Καρμάνιοι.

12. Σαγάρλιοι.] In Cherſoneſo prope mare Caſpium iſti conſidebant.

16. Ἐξημερῶζαι.] Polyænus vocem retinuit. Hæc contra lectionem marginalem.

32. Βυλομένοιζι ἧ, εἰζι.] Codd. A. & E. repetunt ἐμὲο πείθεσθ.

49. Στραληγὸν αὐτέων.] Codex Arch. αὐτέν.

P. 54. *l.* 4. Ὅσοι μή.] Homerus, ὅσοι μὴ βυλῆς ἐπάκουσαν.

14. Ἐσώθη.] Polyæn. VII. narrat Cyrum à Medis in hoc bello semel victum fuisse.

P. 55. *l.* 7. Ἀγάλματος.] Sub Artaxerxe simulacrum Veneris cœpit coli à Persis.

13. Τὸν κύκλον.] Strabo XV. τὸ ἔρεινὸν ἡγέμωνοι Δία. v. Brisson. l. 2. De igne & aqua *Cl. Alex.* ex Dinone. Item Laertius in *Proœmio.*

19. Μύλιττος.] Hesychius Μύλητος. Vide Seldenum de Diis. Vossius putat vocem esse Hebræam Moledeth, cujus mentio *Gen.* 48. 6.

20. Ἄλιττος.] Vide infra ad pag. 162. Videtur esse ejusdem originis cum priori; & hîc rectius, quam ibi, scribi.

Ibidem. Μίτραν.] Pro Venere sumi rarum est. Deinde Μίτρα hîc & alibi apud Nostrum scribitur, non Μίθρα. De Voce Ger. Voss. l. II. *Idol.* Scaliger, aliique.

35. Θεογονίλω.] Oden πολυώνυμον & πολυχρόνιον. Arcana Beli Sacra.

36. Ἀνὰ Μάγυ.] Marcellinus XXIII. *Erat piaculum aras adire, vel hostiam contrectare, antequam Magus conceptis precationibus, libamenta diffunderet præcursoria.*

P. 56. *l.* 7. Σπυδαιότατος.] Athenæus totum hoc χωρίον suum fecit, legitque hîc αὐτῶν πρηγμάτων.

38. Αἰγυπλίης θώρηκας.] Fiebant è lino, funiculis contortuplicatis. Vide pag. 178. λινοθώρηξ, Iliad. β. Libyes gerebant στολάδας, δερμαλινὰς, βυρσινὰς θώρηκας. Hesychius.

39. Πυνθανόμενοι.] Pretium ei proponebatur, qui novam aliquam Regi voluptatem excogitaret. Xenophon in Agesilao; *Persarum Regi universum terrarum orbem circumeunt perquirentes quid illi potu jucundum*, &c.

40. Ἀπ' Ἑλλώων.] Negat Plutarchus.

P. 57. *l.* 6. Ἄσλω.] Codices nostri hîc admiserunt in ordinem βλάβλω, quæ vox est alterius interpretamentum.

9. Μήτε τ' ἄλλων.] Suspiceris deesse hîc, ἴνα. Addit cod. Arch.

33. Εἰς ποταμόν.] Nam colebant tanquam numina, fluvios. Tiridates placando Euphrati equam mactat. Tacitus VI. *Annal.* Herod. VII.

35. Τῶν πάντων.] Id est, *præ cæteris hominibus.*

49. Μάγυς.] Cicero I. Tuscul. *Magorum mos erat, non humare corpora, nisi à feris essent ante laniata.*

P. 59. *l.* 44. Τεσσαράκοντα Ἄπολλ.] Scholiastes Theocriti ad εἰδ. ιζ. Et Hesychius. Abas genuit Triopum, hic condidit Triopium Cnidi ἀκρωτήριον· ibi Δώριος ἀγὼν agebatur Neptuno & Nymphis.

P. 60. *l.* 45. Ἐν Μιλήτῳ.] Ex his conjugiis Milesios ortos innuit. Hoc ægre fert Plutarchus.

P. 61. *l.* 16. Γεφύμα.] Ut Παιωνία, sic Διονύσια, Καφύα, Ταχίνθια, Θαλύσια.

P. 62. *l.* 28. Ἄλεκα.] Interpres aut aliud legit, aut vocem hanc non intellexit. Credo scripsisse Herodotum ἄλλοκα. Λέκτα sunt φλυαρίαι.

37. Κρῆσον ἅμα.] Ctesias ait collocatum fuisse in Barene prope Ecbatana. Tabalus is esse videtur qui Esdræ dicitur Tabeel.

38. Τῷ πρώτῳ εἶναι.] Locus hic mendosus est: nec adjuvant codices: non videntur multa desiderari. Forte *Hanc primam fuisse Ionum servitutem.* v. p. 67. l. 49.

P. 63. *l.* 20. Ἀναμάξας.] Desumsit ex Odyss. T. Terentius, *Mali. (quod suo fuat capiti)* Ita emendandus comicus, ex quadam Ciceronis epistola. Inepte legitur *suas.*

48. Παχύης.] Charo Lampsacenus Herodoto antiquior, apud Plutarchum hanc rem sic narrat. Παχύης ὁ ὡς ἐπύθετο προσελαύνοντα τὸ στρατὸν τὸ Περσικὸν, φεύγει φόβῳ — vides eadem verba.

P. 64. *l.* 7. Ζόης.] Eustathius notat Herodoti libros emendatiores ita hanc vocem scribere.

P. 65. *l.* 8. Ἐπὶ μισθῷ.] Plutarchus iniquum Græcis hîc clamitat esse Herodotum.

47. Ὀγδώκοντος.] Tzetzes ita hîc legit. Cicero, *Arganthonius Gaditanus octoginta regnavit annos, centum viginti vixit.* Valerius Maximus ex Asinio Pollione, & Silius Italicus centum & triginta ei annos tribuunt. Strabo ex Anacreonte quinquaginta ultra centum. Arganthonius, ut bene Bochartus conjectat, significat *longævum.*

P. 66. *l.* 15. Καλυφῶσαι.] Hesychius, Θεῷ ἀναδιδόναι. Interpres aliud.

P. 67. *l.* 1. Κύρνον.] Heroa Herculis filium.

48. Ἄβδηρα.] Condidit Hercules in memoriam Abderi. Hellanicus apud Stephanum, & Apollodorus l. 2.

P. 68. *l.* 26. Νῆσον μεγίστην.] Alexis comicus apud Stephanum de Urbibus Sardiniam, inter septem insulas notas, secundam facit.

31. Θαλέω.] Plutarchus in Herodotum invehitur, quod Thaletem ad Phœnices referat. Sane Democritum & Durin Laërtius; Leandrum Cl. Alexandrinus idem prodidisse testantur.

42. Μίνῳ καλήκοοι.] Confer Parthenium c. I. & XI. Antonin. Liberalem c. 30.

P. 69. *l.* 1. Λογιμώταλον.] Stephanus legit δοκιμώταλον. Forte memoriæ fisus.

19. Μυλασσεῖς.] Aliter Μυλασσεῦς. Ita Stephanus in Καρία. Æolus, Sisyphus, Glau-

Glaucus, Chryſaor, Mylaſos; qui hanc gentem condidit.

38. Καλινδικῶν.] Scribe Καλυνδικῶν. l. 7. ſcribitur Καλυδνίων: quod rectius. in VIII Καλυνδέων· eſt enim Κάλυνδα Cariæ urbs.

P. 70. *l.* 15. Ἀναμείξ.] Suidas ἀναπείσῃ videtur hîc legiſſe, quod & καταλέγει exponit.

47. Ζεὺς γάρ.] Euſebius v. de *Præparatione*.

P. 71. *l.* 7. Μέγαν.] Interpres vidit ἱερὸν, quod gloſſator in μέγαν vertit.

41. Βαβυλών.] Adi Fragmenta in fine, p. 678.

P. 72. *l.* 8. Ἐλκύσαντες.] Heſychius ἀθροίσαντες.

11. Πλίνθοι.] Codex Arch. πλίνθοις. Veteres hunc locum ſic expoſuere: Πλίνθους ἀσφάλτῳ δήσαντες. Diodorus & Joſephus.

Ibidem. Ταρσοὺς καλάμων.] Gregorius (ſive Georgius) Pardus, quem Corinthum fere vocant; (erat autem Corinthi Metropolites) ταρσοὺς explicat per πεσσοὺς, ἃ ξηραίνουσι πλίνθους. Heſychius, πλέγματα καλάμων, quod huc quadrat. Salmaſius in Plinianis maluit, τεσσιά. Et locum totum legit, ἀφ' ἑτοιμασθέντων πλίνθων, ſine ſuffragiis codicum veterum. —— Noſter codex legit ἀφ' ἑτοίμων τοίχων δομῶν· eſt autem δόμη, τοῖχος. Vitruvius, *lateritia ſtruentes alligant eorum alternis choris coagmenta.* Si quid libeat mutare, mallem τοίχους δώρων· ut ſint *lateres* magni —— Ariſtophanes μεγάλοις πλίνθοις, ὥσπερ Βαβυλών. Heſychius videatur in Δῶρον. Interſerebantur ſtramenta ad lateres ſuſcipiendos, tuendoſque, ne ſe attererent, & ſe mutuo ſua duritie confringerent; ſimul, & ad conſpiſſandum & conſtringendum bitumen.

12. Μονόκωλα.] An hinc tibiæ μονόκωλοι apud Pollucem?

14. Ἐνεσᾶσι.] Codex Arch. ἐσᾶσι. infra l. 40. ἐσήκεσαν.

16. Ὑπέρθυρα.] Locum hunc adducit Euſtathius ad Dionyſium, ita uti hîc ſcribitur. Nam codex Arch. legit ὑπέρθυρον. Confer Diodorum. De Babylone lectu digna ſunt quæ habet Ethnicographus in Βαβυλών, & Χαλδαῖοι· &, ad eundem illuſtrandum, Euſtathius ad Dionyſii *v.* 1005.

17. Ἴς.] Phylax quidam hiſtoricus apud Euſtathium hujus meminit.

28. Ἐρυθρὴν θάλασσαν.] Sinum Perſicum, θάλασσαν Περσίδα· cujus accolæ Perſæ. Dionyſius hæc verba fere omnia in verſus concluſit.

38. Ἀγύσας.] Gloſſa eſt; nam Cod. Arch. & E. legunt ἰχύσας. Eadem eſt paginæ 77 lectio ad l. 20.

44. Ἀθηναίερον.] Videtur in his Herodotus velle μεταῤῥυθμίζειν Beroſi verba, quæ extant apud Joſephum libro primo contra *Apionem*, p. 1044.

48. Διὸς Βήλου.] Retulit Belum in deos Ninus filius. Belus primus Babylonem ædificavit. Abydenus apud Euſebium, & Curtius.

P. 74. *l.* 2. Ἀναγείοις.] Qui libri nunquam lucem viderunt.

3. Τείχεα ἐκόσμησαν.] Vide verba Beroſi apud Joſephum contra *Apionem*.

5. Γενεῇ πρώτῃ.] Semiramis antiquior non condidit, ſed reparavit, & auxit Babylonem. (Fuit alia Semiramis hac longe junior, quæ & Atoſſa dicebatur.) Nitocris fuit uxor Nebuchodonoſoris (cujus Daniel meminit, & ex Joſepho Euſebius Præp. IX. c. XLI.) Cum igitur tot anni inter hanc & Semiramidem interceſſerint, non πρώτῃ γενεῇ hîc legerim, ſed numerum ampliarem, ſi faverent codices ſcripti.

13. Ἀραιηνηΐα.] Codex Arch. ἀνηνεμΐα. Interpres ita legit.

29. Παραλείνεσθαι.] Codex Arch. conſentiente E. habet παραλίνεσθαι.

P. 75. *l.* 19. Φοιλέουσες.] Scripti melius, ἀφοιλέουσες.

P. 76. *l.* 3. Λαβυνίτου.] Codex Arch. male Λαβυείτου. Darium Medum intelligit, de quo ſupra.

13. Γύνδου.] Tibullus, *Cyri dementia Gindes.* Fluit porro ex montibus Matienis (ita ſcribes) per Darrhæos (non Dardanenſes) in Tigrim. Vide Stephanum in Δαραί. & p. 82.

38. Καθειλήφθησαν.] Codex Arch. & E. κατειλήθησαν, ut p. 163. & hæc eſt vera lectio.

P. 77. *l.* 12. Γενομένου δ' ἐν τοιούτῳ.] Codd. A. & E. ſemper, τούτῳ, quæ eſt lectio in margine.

24. Μεγάθει.] Confer Jeremiæ c. LI. v. 31, 32.

28. Ὀρτῶν.] Sacea feſtum dierum quinque hoc tempore actum fuiſſe eſt veriſimile.

47. Πολεμιστηρίων.] Codex Arch. πολεμιστείων.

P. 78. *l.* 11. Κηλωνίοισι.] *Antliis ligneis.*

17. Οἰκέαλαι.] Codex Arch. οἰκώκηλο. alii, οἴκηλο.

28. Δένδρα μέγαθος.] Codex Arch. δένδρον.

33. Φοίνικες.] Hunc locum tranſcripſit Athenæus l. 14. apud eum vox Ἕλληνες deeſt, quæ ſequitur pagina proxima.

P. 79. *l.* 25. Ἐπὶ τούτῳ.] Cod. A. τοῦ. Mox χλαμύδιον. & pro ἴχνεσι, ἴχνον.

28. Τῇσι Βοιωτῇσι.] Codex Arch. τοῖσι Βοιώτοισι.

45. Ἠαθείῃ.] Cod. Arch. πηθείῃ.

48. Βαβυλωνίων.] Nicolaus Damaſcenus in Catholica Hiſtoria hinc idem commemorabat.

P. 80. l. 5. Λ'μορφοζώτλω.] Postulat Ias lingua ἀμορφεσάτλω. Atque ita cod. A. Significat porro ἔμπηρ@, eum qui est ἐνεχυρεζόμεν@, ære alieno oppressus, oppignoratus. Interpres non vidit, quæ videre oportuit. Noster paulo infra explicat se ipse —— ubi βίᾳ σπανίζων, idem sonat.

P. 81. l. 7. Σχοινόλενέες.] Jeremias in Epistola hujus moris meminit. αἱ γυναῖκες ὡζωσμέναι σχοινία ἐν ταῖς ὁδοῖς ἐγκάθηνται).

21. Λάμψεαι.] Hinc φοιβόλαμπ@. & in Bibliis Græcis, (quæ Alexandria, in Angliam venerunt) ἀνλαλήμπλως, & ἀνλαμίμψεις, ad eandem Asianam loquendi formam.

P. 82. l. 10. Μανλιλωῶν.] Codex A. Μαλονῶν. Quod ex margine sanabis Μαληνῶν, quemadmodum p. 76. prius emendavi.

27. Ε'ὼν ὀρ.] Cod. A. ut in margine. Idem ubique Καυκάσι@.

45. Η' γῶζις.] Hæc ex Isaia, c. 45 illustrabis. Putat Josephus Cyrum vidisse penes Judæos captivos Prophetæ verba.

P. 83. l. 3. Οὐκ αὐτλώ.] Cod. Arch. ὃ κατ' αὐτλώ. Mox τελεόμενα an τελεύμενα, sive λεγόμενα, aut τελεσθόμενα ex scriptis reponas, incertum.

18. Πχίλως.] Cod. Arch. & reliqui πάνλα.

P. 84. l. 39. Α'ρσάμε@.] Cod. Arch. Α'ρσάμεν@. Arsames & Cambyses fratres fuere; Cyrus & Hystaspes patrueles. Achæmenes fuit pater Arsamis. Ab Achæmene genus paternum duxit Cyrus.

Stemma.

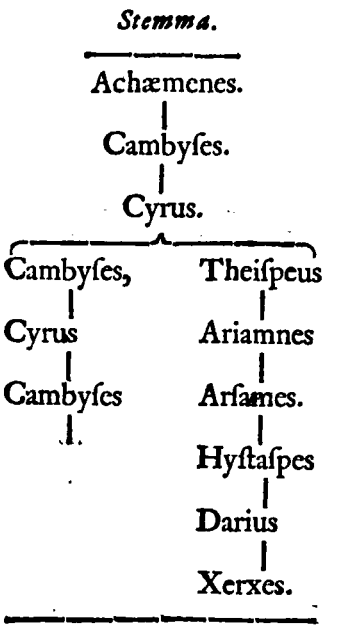

42. Καλαλέλειπλο.] Ælianus tamen in V. H. facit Cyri φαρέλροφόρον.

P. 85. l. 28. Λειφθένλας.] Suidas legit Ἀπλειφθένλας.

43. Δολώσας.] Codex Etonensis δηλώσας· an δηλήσας, quo modo dicitur φάρμακον δηλητήριον? Δολώσας Hesychio ἀπαλήσας· infra ἐλὼν δόλῳ.

P. 86. l. 23. Ε'νὸς δέονλα λ.] Ctesias, Cl. Alexandrinus aliique tribuunt ei annos triginta. Videatur Cicero l. 1. de Divin. ubi Dionysium in Persicis laudat, quem alii Deinonem vocant.

28. Σὺ μὲν ἐμεῦ.] Codex Arch. & Aquædunensis, ἐμὲ ζῶσαν & νικῶσαν.

32. Πιθανώταλ@.] Diodorus scribit eam cruci suffixisse cadaver. Josephus in obscuro relinquit exitum Cyri.

P. 87. l. 14. Θεῶν.] Codex Eton. θεόν. Pro ἵππως Codex Arch. legit ἵππoιζιν. Persæ quoque Soli equum mactant. Ovidius,

—— *Ne detur celeri victima tarda Deo.*

Nescio tamen an hoc ex Herodoto confirmari possit. Quanquam enim Xenophon & Philostratus id asserant, & Eustathius ad Homerum scribat Herodotum hoc de Persis tradidisse; video tamen Eustathium μνημονικῷ ἁμαρτήματι posuisse Persas pro Massagetis. Equos Soli sacratos non mactatos fuisse ex Herodoto constat.

Ad Librum Secundum HERODOTI.

Pag. 88. l. 14. Ψαμμίτιχον.] Codex Arch. perpetuo ψαμμιήτιχον appellat. Favet huic lectioni liber impressus præ manibus; favet & Plinius, & Hieronymus qui apud Eusebium legit Psammetichus. Dictio composita est: Nam ψάμμις est regis Ægyptiaci alius nomen.

P. 89. l. 7. Εἰσιόνλι.] Aut Ἠιόνλι cum codice Arch. aut ἐσιόνλι leges.

8. Βέκκ@.] Scholiastes hæc Herodoti adducit ad IV Apollonii; legit tamen Βὲκ, quod puto rectum, nam @ terminatio Græca est: eadem cum Scholiaste Apollonii habet Scholiastes Aristophanis ad *Nubes*. Hesychio Βέκ@, ut & Galeno II libro de *Diff.* Suidas tamen sequitur lectionem editam.

19. Πρεσβυλέρυς.] Codices E. & Arch. πρώτυς, quam veram puto esse lectionem, quoniam & in Suida comparet.

21. Μάταια πολλά.] Non solus de Græcorum vanitate queritur Herodotus. Hecatæus Milesius ei præivit apud Demetrium Phalereum. Queritur & Porphyrius, ut alibi à nobis dictum.

28. Αὐτέων εἵνεκεν.] Codex Arch. addit αὐτέων τούτων.

P. 90.

P. 90. *l.* 15. Δῶρον πολαμῦ.] Hæc ab Hecatæo ſumſiſſe Herodotum colligas ex Arrhiani l. v.

27. Σερβωνίδ@.] Codices ſcripti, Σελβωνίδ@· ut Interpres. Sæpe in libris calamo exaratis λ & ρ ſimiles reperiuntur.

41. Ἄνω ἰόντι.] Codex Arch. ἀνιόντι.

49. Π.σαν.] Codex Arch. πίσαν ἢ ὅτι ἢ βωμὸν ℔ Δ. & mox pro ἐδῶν, ὀδῶν.

P. 91. *l.* 15. Τέρμαΐα] Codex Arch. τέλματα. Ob ſimilitudinem λ & ρ in MSS. ut alibi infra dictum.

40. Μεγάθεες.] Inepta eſt hæc lectio; nec alibi reperitur. Codex Arch. μεγάθει. Quod pluribus confirmari poteſt exemplis.

P. 92. *l.* 14. Μύχα.] Codex Arch. μάχα. Infra idem Αἰθιοπίῳ, & Συρίῳ recte habet.

P. 93. *l.* 16. Πυνθανόμενοι] Omnes lectiones marginales hujus paginæ agnoſcuntur MSS. codicibus noſtris.

28. Αὐξανομένη.] Codex Arch. αὐξομένη. Quæ eſt Ionica dictio.

41. Ἐσβάλλῃ ἐς αὐτιὼ ὗς.] Varro, *grege jumentorum inacto.* Plutarchus Sympoſ. IV. τὰς ὗς κατέβαλον. Videtur Plutarchus ſumſiſſe ab Herodoto. Equidem vehementer vereor, ut rectè Noſtrum intellexerit; & qui tantæ & tam multijugæ fuerit lectionis, potuit nonnulla (quod & alii exemplis productis oſtendere) minus caute & penſitate ſcribere. Porro, *ſues immiſſæ in ſementem* haud dubie omne frumentum in ventres, potius quam in limum recondent. Adhuc, quis docuit ſues ἀποδινεῖν (ut infra) frumentum? Alia interpretationis via ineunda eſt. Heſychius Υς, ἄλοιφαρ. βοῦς. ſignificat igitur hoc in loco vaccas, vel juvencas, quæ pedibus ſuis in agros miſſæ primo ſemen, molli humo inculcant, & obruunt; deinde ſegetem adultam ſuis itidem pedibus è ſpicis excutiunt. De hoc more ſerendi & triturandi ſcribit Varro l. I. RR. c. LIII. Et aperta ſunt veſtigia in Sacra pagina Eſaiæ c. 28. Hoſeæ 10. 11. Eadem dictio apud Hebræos ſignificat & δάμαλιν & τροχὸν ἁμάξης. Quid de ſuibus ſenſerint Ægyptii, docet Herodotus infra c. 47. Certe libenter non tractabant.

42. Τοῖς ὑσί.] Immo τῇσι. Major boum fœminarum apud Ægyptios religio, quam maſculorum.

48. Ταριχείων.] Cod. Arch. Ταριχηίων. recte.

Ibidem. Ταριχηίων.] Putei ad ſalſamenta curanda: item Inſulæ. v. Strabonem, & Stephanum.

P. 96. *l.* 38. Φλύγιζα.] Homeri verba Γ. Iliados, initio.

P. 97. *l.* 11. Ἡέρ@ ℔ κατ.] Cod. Arch. τὸ κ. mox ἐόσης ἢ ἀνέμων. Cod. Arch. Οὐκ ὄντων ἀνέμων. Infra cum margine, & cod. E. etiam cod. A. ὑπολείπεται.

44. Διεξιόντα.] Cod. Arch. διεξιὼν δ' ἂν ἡμῶν δ. Hæc vidit Interpres: infra ἔστι τε, ἢ τῷ ἀρχῷ. & mox Κρωφὶ & Μωφί.

P. 98. *l.* 44. Τῆς διεκπλ.] Cod. Arch. τὸ δὴ ἐκπλῶσ. ἐκ ℔ N.

P. 100. *l.* 1. Ἡλίῳ δυσμέων.] Codici Arch. non adeſt ἡλίῳ, nec pagina ſequenti l. 36. habetur.

P. 101. *l.* 12. Πυρρίωνος.] Cod. Arch. Πυρήνης. Vide Stephani fragmentum, ωεὶ Γενεάς.

48. Γεγῶται.] Cod. Arch. ἰσά τε. Mox, κομόωσι, & ζηρῶν· ut & ſequenti pagina.

P. 102. *l.* 30. Χαλκέων.] Æris in Sacris uſus celebratiſſimus eſt.

37. Ἐγγίνῃ.] Codex Arch. legit ἐγγίνηαί σφι, Θεραπεύοντες τὲς θεός.

40. Λαβεῖν.] Codex Arch. βαλέειν. Veſtimenta linea & calceamenta papyracea ſola placuere, quoniam ſine cujuſquam animalis nece comparantur.

45. Πεσσόμενα.] Codex Arch. Πασσόμενα.

P. 103. *l.* 6. Ἀνὴκαθίσαι.] Athenagoras, p. 31.

24. Δείρουσι.] Codex Arch. δέρουσι.

27. Ἐμπορ@.] Paulus 1 Cor. x. verſ. 28. εἰδωλόθυτον vocat. Paulus tamen ſcripſerat non εἰδωλόθυτον ſed ἱερόθυτον, ipſorum vendentium voce uſus. Atque ita legit olim Euſebius.

34. Ἐπίσπασιν.] Codex Arch. ἐπίπαζιν. Heſychius πασσάτω, ῥανάτω.

45. Τῇ Γʼσι.] Codex A. τῇσι, καί. male.

P. 104. *l.* 7. Τὲς μέν νυν καθαρές.] Codex Arch. καθαρὲς βῶς τὲς ἔρσενας, & τ. Hunc fuiſſe olim verborum ordinem, colligo ex Athenagora, qui ſic adducit, loco citato.

P. 106. *l.* 11. Ἀπικόμεν@.] Codex Arch. Ἀπικόμην ἢ ἐς Θάσον, ἐν τῇ εὗρον. Hoc Interpres vidit.

P. 107. *l.* 37. Τῆς ὁρτῆς.] Codex Arch. ὁρτῆς τὸ τηδορπίης. Ita & Eton. l. 6. intellige feſtum Pamylitiorum. Plutarchus *Iſide.*

49. Μελάμπυς.] Vide Plutarchum de Herod. p. 857. Lectiones marginales confirmantur paſſim in hac pagina ex codd. A. & E.

P. 108. *l.* 40. Οὐδ' ἕρωζι ἑδέν.] Codex A. & E. ὃ δὴ δρῶζιν ἑδέν.

P. 110. *l.* 8. Δωδωναίων.] Euſtathius ad Ξ Odyſſ. hunc locum expendit: videatur & & Stephani fragm. de *Dodone.*

44. Ἐδόκεε.] Codex Arch. ἐδόκεον.

P. 111. *l.* 3. Προσαγωγάς.] Alii προσεγγίσας vo-

vocant. Κωμασήεια, & κωμασικὴ τάξις apud Ægyptios hæc omnia denotat; de quibus Syneſius ex Cl. Alexandrino.

19. Κομίζουσ.] Mallem κωμάζουσαι. confer Cl. Alex. p. 567.

44. Τῷ ἢ τύπλουσι.] Athenagoras, τὸ ἢ τύπλουσθαι τρόπον.

P. 112. *l.* 14. Πάτρημι.] Codex Arch. pagina priori & hac & infra, cum margine legit Πατρήμι. Putant urbem hanc à Perſis fuiſſe deletam. V. l. 3. c. 12.

P. 113. *l.* 3. Ὀρυθῶν χώρα.] Codex Arch. τέλεα, & τεμνύσι. mox χωρὶς ἑκάστου.

P. 114. *l.* 9. Θήκης.] Codex Arch. Θήβης. Exod. 2. verſ. 3. Porro ἰχνεῦσαι ſunt ἰχνεύμονες.

28. Χαυλιόδουσας.] Quaſi dicas πρεόδουσας. Eſt autem ὀδὼν vox Ionica: inde Ἀμφόδων & Χαλκόδων. Plinius vertit *Dentes pectinatim ſe ſtipantes.* Χαυλιόδουσας. Codex Arch. ſic. Χαυλιόδουσον. Φαῦνον ἑλεῖν. Sed Ariſtoteles conjungit Χαυλιόδουσας ὑποφαινομένους. Homerus de hujuſmodi animalibus loquens dixit, λοξὸν ὀδόντα. Solino, *Dentes aprugni.* Plinio, *adunci.* Sunt crocodili dentes non unius formæ; habet quatuor in anteriori oris parte longiuſculos; in media aliquot craſſiuſculos; alios pleroſque ſagittæ cuſpidi ſimiles, à lateribus ſerratos, undique ad acumen ſcabros; horum aliquot dum hæc ſcribo, manu teneo. Fauces utraſque in comedendo movet Crocodilus.

45. Μοίρῳ.] Codex A. Μύρῳ, & ſic apud Diodorum. Idem c. A. mox λιθωδὲς habet non λιθινά.

P. 115. *l.* 10. Κροκοδείλοισι.] Hoc eſt σαύροις. Hos Heſychius, & Ariſtoteles Χερσαίους κροκοδείλους videntur intellexiſſe.

13. Νῶτον συός.] Codex Arch. νῶτῳ ὑός. Recte. Nam & Ariſtoteles ita hîc legit.

31. Ἐνύδριες.] Solinus. *Enhydrus, alterum ichneumonum genus, penetrat crocodilum, eroſaque exit alvo.*

37. Ἐν τῇ κεφῇ.] Codices Arch. & E. οἱ τῇ. Interpres legit εἰ. mox non πλεῶν ſed πλεύγων. Etymologici magni auctor ait Manethonem quendam ſcripſiſſe ad Herodotum de Phœnice: vide eum in voce.

P. 116. *l.* 19. Ἐπὶ τούτων.] Codices ſcripti, ἔτι τούτων. ſic & margo. Mox καὶ ἀκεχύδαλα.

P. 117. *l.* 5. Ὑγιέσαλοι.] Codex Arch. ὑγιέστεροι. Sophron apud Etymologicum magnum uſus eſt: nec tamen Doricum ideo eſſe ſtatuas, ſed & Ionicum.

8. Μεταβολῆσι.] Hoc Hippocrates paulo aliter effatus eſt.

11. Κυλήσις.] Ita codex Arch. margo, κολλῆς. Athenæus in III libro Κυλάσις. Ita & Heſychius. Athenæus X. Κυλήσιας. Pollux, Καλισεῖς. Hecatæus, Κυλήσιας. Idem Hecatæus ubi de his egerat ſtatim addidit, uti & hîc ſequitur, τὰς ἢ κεφὰς ἐς πεῖον καταλεαίνουσας. Hæc nobis inſinuat Athenæus.

15. Τεταρεχδικότες.] Interpres videtur cum Noſtris legiſſe, Τεταρεχδυμένους.

22. Γδύουσαι.] Codex Arch. χώουσαι. Sane iſtud fiebat in cœnæ fine. Petronius, & Plutarchus p. 148. 357, *Moralium.*

23. Μεμιγμένον.] Codex Arch. μεμιμημένον. Aſtipulatur etiam codex Etonenſis.

29. Νόμοισι.] Non recte interpres. Nam Hymnos intelligit Herodotus, ſic dicimus Terpandri νόμους. Vide Proclum, *Chreſtom.* & Pollucem l. 4. c. 7. §. 1.

31. Καὶ δὴ καί.] Codices ſcripti melius, Καὶ δὴ ἐς ἄεισμα ἔν ἐσι, ὥσπερ ἔν τε Φοινίκῃ ἀοίδιμόν τι, ἢ ἐν Κύπρῳ ἐς ἄκλη. Deeſt ergo vox Λίνον. Intelligit autem Herodotus Ἀδωνιασμούς, quos celebrabant Phœnices, Cyprii, Byblii, Alexandrini, & alii. Vide Stephanum in Ἄμαθος. & Seldenum 2. de *Diis, Syn.* c. 11. Pollucem l. 4. c. 7. §. 2. Bochartum l. 1. c. XLII. de *Phœnicum Col.*

37. Ἔλαθεν τένομα.] Ita quidem Euſtathius: ſed codices ſcripti melius, Ἓν ἢ δὴ ἐς τὸ Λῖνον, ὀκόθεν ἔλαθον τένομα. Vide Heſychium in Μανέρως. Pauſaniam in *Atticis.*

39. Μανέρως.] Dictionis prima pars eſt Μᾶν, vel Μλῶ, vel Μέν. ut Μανεθὼς vel Μενεθώς. Inde Græcis Μήνης, qui primus fuit Ægyptiorum Rex. Hujus filium volunt fuiſſe Manerotem, qui acerba morte periit, adeoque ingenti luctu ab Ægyptiis per ſecula deflebatur. Hæc omnia conveniunt Adonidi ſive Thammuz. Et Oſiridi (nam & is cum iſtis coincidit) quem Hippopotamus rapuit. Vide Plutarchum de *Iſide* p. 357.

41. Ἄωρον.] Codex Arch. & Euſtathius Ἄωρον. Iidemque mox legunt, ἀοιδλῶ τε αὖτλω ἐμένλω σφίσι γένεσθ. Hæc confirmant ſupra legi debere ἔν.

P. 118. *l.* 8. Ὁμολογέυσι.] Codex Arch. ὁμολογέσ.

16. Τῶν Ἑλλώων.] Interpres male omiſit. Intelligit Muſæum & Orphea.

43. Ἐπιζωσμένοι.] Codex Arch. ὑπεζωόμενοι. Infra l. 45. ἐπιζωόμενοι, *capitibus obductis, & opertis.*

45. Κατέαλαι.] Codex Arch. κατατέλαχαι.

P. 119. *l.* 10. Μυξωλήρων.] Scripti, μυκλήρων.

12. Παραχίσανλες.] Hinc dicti apud Ægyptios Παραχίται.

P. 120. *l.* 21. Χέμμις.] Diodorus interpretatur Πανὸς πόλιν.

P. 121.

P. 121. *l.* 11. Δρέψωνζ.] Magis placet δρέψωζι. Sic Codex Arch. Eton. & Euſtathius ad Odyſſ. ι.

13. Ὁ πλήσανλες.] Codex Arch. πλύσανλες. Lege πλύσανλες. ſic quoque Plinius videtur legiſſe: nam vertit *ſiccata tundunt*. Theophraſtus tamen de hac re agens, legit ὁπλήσανλες. Sed prius eſt pinſere, quam facere panes. Rem extra dubium ponit Euſtathius, qui ad Odyſſ. ι. habet πλύσανλες, ex hoc ipſo loco.

15. Καὶ ἰγγλύσῃ.] Codex Arch. ἰγγὺς εἰ. Interpres, *ſuavitate præſtanti*. Scribe, ἰγγλύσῃ, ὄπωικ. ſp. μέγαθ@. καζὰ μῆλον. Intellige malum cotonium.

19. Ῥίζης.] Codex Arch. ut Interpretis, γῆς.

P. 122. *l.* 19. Σιλικύπελον.] Lege Σιλικύπελον. Sili, aliis eſt ſeſeli. Apud Dioſcoridem Σέσελι κύπελον.

44. Ὁμοίη.] Codices noſtri ὁμοιοζάτη. Ita Interpres, ita margo.

P. 123. *l.* 2. Ἀρμονίας.] Verba hæc ferè omnia petiit ex E. Odyſſeæ. mox codex A. pro ἓν legit εὖ, male. Idem pro Ἀλεξαίνελαι habet melius, Ἀλεξύνελαι.

9. Ῥίπῃ.] Codex Arch. ῥιπικαλάμῳ.

22. Αἰγαίῳ κόλπῳ.] Scripti omnes cum Interprete πόντῳ. Diodorus hæc tranſcripſit.

33. Ἐς ὑποδήμαζ@.] Athenæus l. ι. hanc urbem εἰς ζώνας conceſſam ſcribit. V. Stephanum.

35. Ἐξ ὅσ@.] Codex Arch. ἐξ ὅτ@. recte.

37. Ἀρχανδρέ πόλις.] Ptolemæo forte Ἀνδρόπολις. Erat Archondes inter reges Ægyptiacos.

47. Ψάμμιον.] Codex Arch. ψίμμινον.

P. 124. *l.* 23. Νίτωκρις.] Eratoſthene interprete, *Minerva Victrix*. Νεὶθ Platoni Minerva.

29. Τ'πόγαιον.] Arch. codex. ὑπόγειον. & καλέσαζαν.

35. Σπόδε.] Codex Arch. σποδῆς.

39. Μοίρι@.] Codex Arch. & Diodorus, Μύρι@.

42. Πεμέλε@.] Codex Arch. Φεῖοδ@.

49. Σέσωσρις.] Manethoni, Joſepho, Africano Σεθὼς, vel Σέθωζις. Diodoro Σεσόωζις. Sacris Scriptoribus Seſac, & Suſacim. Ariſtoteli, aliiſque multis tum Græcis tum Latinis, Seſoſtris. Scholiaſtes Apollonii, ex Decæarcho, Seſonchoſin appellat.

P. 125. *l.* 3. Περὶ τὠ.] Codex Arch. & margo Φεῖ.

18. Προσανέχαφε.] Rectius, προσενέχαφε.

23. Λιγύπι@ σεβίδος.] Codex Arch. Σέσωσρις.

34. Κόλχοι.] Codex Arch. τῇ χροίῃ. Vide l. 42.

40. Ἀνήκ.] Arch. Cod. ἀφήκ.

42. Κόλχοι.] Quod Colchi Ægyptiorum ἄποικοι ſint, teſtatur Scymnus apud Scholiaſtem Apollonii, l. 4. Dionyſius in Perieg.

45. Καὶ αὐτοί.] Joſephus contra Apionem legit ἔτοι.

46. Σύριοι.] Inter hos numera Thracicam gentem Odomantas, quos Judæos ait eſſe Scholiaſtes Ariſtophanis ad *Acharnenſes*.

P. 126. *l.* 11. Λῖνον ἐργάζονλαι.] Euſtathius ad Dionyſium ait ἀμπέχεσθ· ſed Herodotus tantum φορὶ ὑφῆς loquitur.

15. Ἀπικνεύμενον.] Locum hunc codices ſcripti ſic legunt, ἀπικνεόμενον, κ. Α. Τὰς ὑσήλας τὰς ἴσα καζὰ τὰς χώρας —— οὐκ ἔτι ἐπιφαίνονλαι περ. Habeas apud Tacitum l. 2. *Ann.* 771.

19. Συρίη.] Joſephus capite 3. l. ι. ubi de Sethi columnis loquitur, non diſertim affirmat à Setho poſitas fuiſſe; famam ſequitur. Lateritiam columnam ad ſua uſque tempora permanſiſſe ait καζὰ πὼ Συριάδα.

27. Τοξον.] Codex Arch. τόξα. uti & Interpres.

32. Ἐγὼ πὼδε.] Hanc inſcriptionem integriorem exhibet Diodorus. Πὼδε πὼ χῶρον ὅπλοισι καὶ ἐρρίψαλο τοῖς ἑαυλῦ βασιλεῦς βασιλέων ἢ δεσπότης δεσποίων Σεσόωζις. Ex his corrigas, licet, Herodoti illud ὥμοισι, quod factum ex ὅπλοισι. Sane in codice Arch. legitur νόμοισι.

P. 128. *l.* 31. Λόγον μάλισα ἄξιον.] Codex Arch. λόγ@.

44. Τὸ ἱρὸν Ἑλένης.] Codex Arch. εἶναι Ἑλένης· mox ὡς ἐδιαιλήθη.

P. 129. *l.* 10. Ἐπιβάληλαι.] Codex Arch. ut Interpres, ἐπιλάβηλαι. Euſtathius tamen ἐπιβάληλαι. Infra l 23. ἐργασάμεν@. l. 29. πρωΐ. λέγων. l. 31. ἀπαγάγελε.

21. Θῶνις.] Sunt Ægyptiaca Θὼς & Θῶν. Habes in Μανεθὼς, & Μανεθών. Multa huc ſpectantia collegit Euſtathius ad Odyſſ. Δ.

38. Τὰς ἱκέτας.] Codex Arch. ἱκέτας. ἀναχομισθέντων ὑ πάντων, εἰρώτα. Infra linea 46. οἱ λεγόμενοι οἰκέται.

P. 130. *l.* 5. Καὶ μάλα.] Codex Arch. non agnoſcit μάλα.

15. Μετορμίζεσθ.] Codex Arch. γῆς ἄλλω τινὰ μετεωρίζεσθ.

42. Μενέλα@.] Codex Arch. Μενέλεως. p. 131. l. 15. Τἀκείδα γλῶ.

P. 131. *l.* 16. Μενέλεων.] Hæc apud Homerum Iliados γ.

47. Οὐκ ἐτεφάπιλο.] Codex Arch. confirmat lectionem marginis.

P. 132. *l.* 6. Φρενοβλαβὴς.] Confer Euſtathium ad Odyſſ. Δ. p. 174. Baſil. Infra 20. Codex Arch. legit, ἐπ' ἐκείνῳ, & ἀλλὰ ἢ

Ἔπλωε. Deinde 30. l. ut in margine.

35. Ῥαμψίνιτον.] Codex Arch. Ῥαψίνητον. Africano Ῥαψάκης, Eusebio Ῥάμψες, Diodoro Ῥέμψης dicitur.

40. Καλέυζι Θέρ@.] Propter repetitionem hujus vocis non dubito, quin ea quæ in margine stant, omissa fuerint: nulla est ratio cur quispiam ea adderet, si non ab initio hîc occurrerant.

48. Οἰκοδομέεσθ.] Codex Arch. οἰκονομέεσθ οἴκημα λιθινὸν, ϛ, τ̃.

P. 133. *l.* 26. Στῆσαι.] Codex Arch. hæc quæ sequuntur, habet; 1. ϛλῶαι. 2. ἰσδύντ@. 3. ἰθέως τῇ πάγῃ ἔχεσθ. 4. ἔχον, Ἀφανούμενον. περιόμενον, quod est *abiisse* apud Interpretem.

43. Καθ@ςήσανθ@.] Codex Arch. καθ@ςῆσαι, ἐυδείλαθαί τε σφι. Infra μηχανῆσαι, deinde κομίσῃ & ἀπειλεῖν αὐτιὼ, mox φυλάσσονθ@ς ἰῶ ἴσον τ̀ κρεμ.

P. 134. *l.* 9. Ποδεῶνας.] *Colla, cervices.* Apud Apollodorum 3. Ἀσκεῖ τιὼ πρὲχονία ποδέονα μὴ λύσῃς.

21. Προσαγαγέσθαι.] Codex Arch. προσαγαγεῖν· ut Interpres.

38. Καλίσαι ὅπὶ οἰκήμαί@.] Verte, in *fornice, lupanari.*

P. 135. *l.* 24. Ἀΐδιω.] Ægyptiis dicebatur Amenthes. Plutarchus *Iside.*

P. 136. *l.* 5. Ἑλιώων.] Intelligit *Orphea, Thaletem, Homerum, Pythagoram.*

14. Ἐργάζεσθαι ἑαυτῷ.] Codex Arch. ἑαυτῇ. Infra ἐγχωέσθαι τελ@. codex A. ἐπιγινέσθαι.

25. Πυρ@μίδ@.] Vide Pyramidographiam Joannis Gravii. Cheops ille Diodoro est Chembes.

P. 137. *l.* 26. Μνημόσυνον.] Omnes scripti μνημῆον. Mox τ̀ ἐϛι τὸ κῶλον.

34. Λέγυζι.] Codex Arch. ἔλεγον. deinde Χεβρήνα pro Χεφρελῶα.

P. 138. *l.* 6. Φιλιΐων@.] Cod. Arch. Φιλίτιος.

11. Λαὸν τέτρυμμόν.] Codex Arch. λεὼν τετρυγμόν.

P. 139. *l.* 21. Εὐσεβὴς ὢν.] Codex Arch. Εὐσεβέων. Mox τὸ χρεὼν ἰῶ.

49. Λιπόντων.] Codex Arch. λειπομένων. codex Eton. ἰῶ λειπομένη.

P. 140. *l.* 1. Γάδμον@.] Suidas in Αἴσωπ@, & Ῥοδῶπις· & Plutarchus in libro *de sera numinis vindicta.*

17. Πυρ@μίδα.] Hæc lectio solicitari non debet. Apellas Ponticus apud Suidam credidit Pyramidem ab hac constructam fuisse.

26. Βιτόρυς.] Suidas in Ῥοδῶπις. Scribitur & Βυτόρυς. Vide eundem in Βυτόρ@.

36. Ἦσον.] Codex Arch. χρήσων ϗ τ̀ ἑτέρης ϖελέχιω· ἔτος χαρ. δέ. Aliter legit Interpres.

39. Καλεκερ[illegible]όμησέ μιν.] Nescio an fratrem; certe Rhodopin infectabatur, vocabatque Δωρίχαν, teste Suida.

45. Εὖ γεγλυμμένης.] Codex Arch. ἐγγεγλυμμένης.

P. 141. *l.* 15. Μή με καλονοθῆς.] Codex Arch. καλονομασθῆς. Mox ϖερισέχοιλο. Deinde Αἰθιοπάτε ϗ Σάβακον. Porro οἰκεόντων pro ἀδικεόντων. Denique pro κάρτα ὑψηλαὶ, habet ϗ κάρτα, ut in margine.

43. Βάβασις.] Redditur & αἴλυρ@. *Stephan.*

P. 142. *l.* 10. Ἔϛι δ' ἔσωθεν.] Codex Arch. ἔσωθεν μὲν ἄλσ@ δ. μ. πεφυτδμένον. Deinde l. 17. ἄρχοντα Αἰγ. ἐκχωρήσῃ.

47. Νήσῳ Ἐλεώ.] Solus Eton. Ἐλεώ.

P. 143. *l.* 5. Ἐξαιρέτως.] Codex Arch. ἐξαιρέτως. Infra, τούτοιϛι δή μιν, ut & margo.

37. Γενεαὶ γάρ.] Homerus in Nestoris annis pauciores aliquanto numerat.

49. Καταβλῶαι.] Codex Arch. καταδῦναι.

P. 144. *l.* 4. Ἐκαλαίῳ.] Historicus fuit, non fabulator, tametsi Diodoro inter eos recensetur qui ad fabulas declinare soleant. Scripsit autem libros complures ϗεαλογιῶν, in quibus suam quoque intexuit familiam. Mox ut in margine, codex Arch. Οὐ ϗεαλογήσανλα. Plutarchus libro de Iside, quædam ex Hecatæo adfert de Psammetticho, unde & historias Ægyptias eum attigisse colligas. Hæc autem verba, ἑαυτὸν, ϗ ἀναδήσανλί τε, desunt codici Arch. nam infra occurrunt. Citat Hecatæum Herodotus, p. 376, 377.

21. Ἐϛ ὃ τὰϛ.] Codex Arch. Ἐϛ ἑαυτὰϛ. Pro ἀπέδεξαν, idem ponit ἀπηρίθμησαν αὐτὰϛ, Πίρωμιν ἐκ Πιρώμι@ ϗυόμ@ον.

27. Σφέας πάντας.] Codex Arch. σφ. αὐτάϛ. Hunc locum citat Athenagoras *Legatione*, p. 31. & legit quæ cod. Arch.

41. Λεγομένων.] Θεῶν addit codex Etonensis. Arrhianus l. 11. adfert hunc locum.

P. 145. *l.* 42. Χαλκέη φιάλη.] Vide pag. 147.

48. Μοίρ@.] Codex Arch. perpetuo Μύρι@.

P. 147. *l.* 4. Ἐξαπόδυ.] Codex Arch. ἐξαπέδυ, ut in margine.

17. Μεσόγαιαν.] Codex Arch. μεσόγεαν, & infra ϖαραγέοιζιν· & quidem perpetuo.

42. Φιάλας χρυσέας.] Athenæus VI. c. IV. miris modis pervertit hanc historiam.

P. 148. *l.* 30. Χαλκῷ.] Putat Eustathius ex Homerico, Ἔρκεϊ χαλκείῳ, hoc oraculum fuisse desumtum. Diodorus ait milites Psammeticho conductos fuisse ex Caria, Ionia, & Arabia.

32. Μαθὼν τὸ χρηϛήριον.] Pigres Car docuit Psammetichum suos cives primos galeis cristatis usos esse. Polyænus l. 7. c. 3. Vide

de Schol. Ariſtoph. in *Avibus*, p. 555.

42. Φανῆ ὁ Ἄπις.] Feſtum dicitur Θεοφάνεια.

47. Ἔπαφος.] Æſchylus *Suppl.* Καὶ Ζεὺς γ' ἐφάπτωρ χἠρὶ φυτάλμῳ γόνου. & *Prom.* Ἔπαφον ἀταρβεῖ τ' ἄγαν θίγων μόνον.

P. 149. *l.* 9. Πρὸς ὀλίγον.] Codex Arch. πρὸς θαλάσσης ὀλίγον.

42. Θωῦμαςότερον.] Codex Arch. Θωῦμαςότατον. Quæ autem hîc dicitur Inſula Chemmis, non recte ſic dicitur. Nam Chemmis & urbs & inſula alibi ponitur ab ipſo Herodoto. Adde quod codex Arch. legat Ἔχεμις, quam quidem lectionem ſecutus eſt Euſtathius ad K Odyſſeas. Sane Stephanus in Χέμμις ſcribit hujus inſulæ nomen per β, itaque apud Hecatæum reperiſſe ſe teſtatur. Verba Hecatæi ex Περιηγήσει Αἰγύπτου hæc ſunt: Ἐν Βύτοις, (mallem ἐν Βύτοι) πρὸς τὸ ἱερὸν τῆς Λητοῦς, ἐςὶ νῆσος Χέμβις ὄνομα, ἱερὴ δὲ Ἀπόλλωνος. ἔςι δὲ ἡ νῆσος μετάρσιη, καὶ πρόσπλεῖ δηλ δὲ ὕδατος, καὶ κινεῖται δηλ δὲ ὕδατος. Vides ut alibi, ita quoque hîc, Herodotum ipſa Hecatæi verba poſuiſſe.

P. 150. *l.* 2. Ἐμπεφύκασι.] Poſtulat Ioniſmus ἐμπεφύασι, ut eſt in cod. Arch. & apud Homerum: mox συχναὶ, cod. Arch. l. 11. ὅτε δὴ πᾶν, codex Arch. Idem Ὀσίριος & Λητώ habet.

16. Ὧρος.] Codex Arch. Ὥρεος. l. 20. idem legit ποιηθέων λεγομένων.

20. Δήμητρος.] Diana, Luna & Proſerpina eædem ſunt. Æſchylus in ſeptem ad *Thebas* vocat Dianam; Λητογένειαν κόραν.

26. Ἄζωτος.] Codex Arch. Ἔζωτος. Infra idem τὸ μῆκος μέν.

P. 151. *l.* 3. Ὀρθοσιάδος.] Codex Arch. Ὀρθοσιάδες. Infra pro ἐπιδηλοι, εἰσὶ δῆλοι.

14. Μαγδόλῳ.] Alii cum ω in penultima. Ejus mentio in Exodo, Ezechiele & Jeremia. Euſebius ait fuiſſe πρὸς τῇ ἐρυθρᾷ θαλάσσῃ. Ezechiel. ἀπὸ Μαγδώλου καὶ Συήνης. Atque Mageddo urbs erat mediterranea, prope quam hoc prælium fuiſſe commiſſum Sacra Scriptura teſtatur. Joſuæ cap. 17. Mageddo dicitur Chaldæo Migdo; quod parum abeſt à Migdol, quo modo Pagninus legit Exodi 14. ubi vulgo Magdolum.

15. Κάδυτιν.] Stephanus legit Κάλυτιν. Infra p. 161. Κάνδυτις dicitur codici Arch. in Mappis vulgaribus, *Cadiſſa*. A Magdolo recta tendit Necho ad Carchemishum: ut 2 Chron. 35. verſ. 21. legitur. Hujus ad Euphratem ſitus arguit eam eſſe urbem, quam Ammianus vocat Cercuſium, Zoſimus Κιρκήσιον. Vide Ortelium in *Circeſſum*, & *Caduſii*. Opinor Κάδυτιν primo vocatam hanc urbem, deinde Cerchemishum, à clade; vox enim ſignificat *urbem deletam*. Eam poſt multa ſecula Diocletianus munivit. Vide p. 161.

P. 152. *l.* 24. Ἑλῶν.] Codex Arch. ἐλθών.

P. 153. *l.* 16. Διαφθείρῃ.] Codex Arch. διήφθειρεν. Mox Πατρημίτης, ut ſupra.

24. Σεβεννίτης.] Codex Arch. Σεβεννύτης. Codex Eton. Σενεννίτης.

25. Ὀνυφίτης.] Codex Arch. Κυφίτης· ſed Ptolemæus & Dio Pruſenſis priorem lectionem confirmant. Codex Arch. mox, Ἀνύσι, Μιεκφορίτης.

32. Ἑκδεκόμενοι.] Codex Arch. recipit omnes lectiones, quas margo hujus paginæ habet.

49. Καλασιρίων χιλ.] Codex Arch. — ίων ᾗ χ. —

P. 154. *l.* 7. Ἐπικύρους.] Codex Arch. Κάρρας.

35. Τένομα, ἐν Σαΐ.] Athenagoras aliter, τένομα. Ἐν Σαΐ. Totum locum aliter legit codex Arch. & melius quam editus, ἐχόμενα τοίχε. Sic quoque Athenagoræ interpres legit. Mox pro ἐργασμένη, cod. Arch. ἐρμοσμένη.

46. Εὖρος κείσθω.] Citat Plutarchus l. de defectu Oraculorum. Linea 33, cum margine ἀγνωμοσύνη codex Arch.

P. 156. *l.* 1. Ὅτε ἰῶ ἰδιώτης.] Margo rectius καὶ ὅτε ἰῶ ἰδιώτης. Ita quoque codex Arch. Eandem lectionem habet Athenæus l. VI. c. XVII.

15. Ἀληθέων.] Codex Arch. cum Valla, ἀληθῶς θεῶν ἐόντων.

36. Ἀτὰρ ἔσωθεν.] Codex Arch. ἃ δὲ ἔσωθεν τὸ μῆκός ἐςιν.

42. Ποσῶς, καταχθόμενον.] Codex Arch. hæc omnia ſic leviter ſed in melius mutat, ἀχθόμενον, οἵ τινες, Δρῶ τοῦτο. ἓν δὲ καὶ ἐν M.

P. 157. *l.* 3. Ἐςᾶσι.] Codex Arch. ἐςᾶσιν Αἰθιοπικῷ ἐόντος λίθου.

8. Τῇ ἴσι τε.] Codex Arch. Λέγουσί τε τό.

P. 158. *l.* 15. Λαδίκη.] Codex Arch. Δαδίκη, perpetuo. Vide p. 197. l. 43.

32. Τετραμμένον.] Codex Arch. ἱδρυμένον. Marcellinus in *Vita* Thucydidis non vere pronunciavit, *totus II. Herodoti liber mentitur hypotheſin.*

AD LIBRUM TERTIUM HERODOTI I.

Pag. 159. *l.* 7. Βελῆς.] Codex Arch. συμβελίης. Mox tamen συμβελῇ.

P. 160. *l.* 2. Διαβεβλημένος.] *Deriſus.* παραλογιζόμενος. Heſychius, & Schol. *Ariſtophanis, Avib.*

32. Νιτῆτι.] Codex Arch. Νίκηλι. mox πρεσβύταλον.

42. Ε'πικυέρων Α'μάσι@.] Codex Arch. —ρων τ Α'μ. —— ὄνομα ᾧ λῶ οἱ Φ.

45. Α'μαζιν Αλαδράσκι.] Idem.

47. Οἷα ᾧ ἐνί@.] Codex Arch. ὃ δε.

P. 161. *l.* 14. Καδύτι@.] Codex Arch. Καυδύτι@. Mox Γνύσυ. Stephanus Γνυσ@. Infra τ Α'ρα6. rectius codex Arch. ᾧ Α'ρα6. prout infra. Adhuc, ἀπὸ δὲ Γνύσυ πόλι@ Συρίων.

32. Κείμενον.] Codex Arch. κεινὸν, quod vidit Interpres.

41. Ε'πὶ τ παλαιῶν.] Codex Arch. ἐπὶ τ παλαιόν.

44. Ε'λξανλες ὕδαλι.] Cod. Arch. Σάξανλες ὕδαλι, ἐπὶ τὸ χαρά. ut pagina 162. l. 21. Recte.

47. Λ'ρά6ιον.] Codex Arch. cum Interprete, legit hîc βασιλέα.

P. 162. *l.* 7. Κροκύλω.] Codex Arch. κροκίδα.

16. Γ'πὶρόχαλα.] Codex A. ϖ6ὶρόχαλα. Sic Plutarchus, ex hoc loco. Κυρὶν hanc σισύραν (ex dictione Hebræa) vocant 70, Levit. c. 19. ubi vide Scholia edit. Rom. Chœrilus apud Josephum l. 1. contra Apionem. —— κορυφὰς τροχοκυέλδες ——

17. Οὐροτάλτ.] Codex Arch. Ο'ρατάλ. Eadem est lectio codicis Oxonienſis, uti notat optimus doctiſſimuſque vir, Edoardus Pocockius in Notis ad *Specimen Arab.* p. 107. quem vide.

29. Γ'αψάμενον.] Codex Arch. ἀψάμενον. mox idem pro τάτων, τᾶτον. & infra pro σώζωζι, ποτίζωσιν.

40. Τέσσαρα ϗ τεσσαρακονζα.] Codex Arch. tantum τεσσαρακονζα, at Diodorus ei dat annos ϛϛ.

41. Οὐδὲν οἱ ἀνάρζιον.] Codex Arch. facit cum margine.

46. Γ'θησαν.] Suidas ὕθηζαν δὲ τότε θῆβαι, ἀδαμῶς ϖρότερον ὑσθεῖσαι.

P. 163. *l.* 7. Τῷ Φάνῃ.] Codex Arch. ut prius τ Φάνλω. mox ἐπ' Αἰγύπλε.

19. Πεμκεχυμένων.] Codex Arch. κεχυμένων. infra ξυρῶν) τὰς κεΦ.

33. Φορέυζι.] Addit Codex Arch. τὰς κεφαλὰς, ita & Valla.

P. 164. *l.* 18. Πάρηζαν.] Codex Arch. παρήεζαν. mox ϖΦὰ τὰς παῖ. & ἄλλοι παῖέρες. non, πάνλες.

21. Ψαμμωίζ@.] Codex Arch. perpetuo ψαμμαίνζ@. idem mox ϖρσιδὼν, & παρεξελθυσέων, & ἤγονλο, reliquaque, quæ mox in margine.

43. Ποιδύμενον πᾶν.] Codex Arch. ἅπαν ἐπ' ἐκείνυ ἐξ ἑκάσης ἐξόδυ. Mox ἐπφρώτᾳ.

P. 165. *l.* 48. Κατακαῦσαι.] Vide excerpta Cteſiana p. 653, in fine.

P. 168. *l.* 3. Δολερὸν ϗ αὐτέων.] Hæc ex Herodoto non eſt dedignatus mutuari Plutarchus. Bis tanquam ſuis uſus eſt; ſemel Herodoto attribuit.

17. Σιτύμενοι κύπρον.] Julianus quadam Epiſtola hinc, κόπρια legit.

18. Α'νέφυρον.] Codex Arch. ἀναφέρων.

43. Ε'ξ ὑέλυ.] De his Herodoto contradicit Cteſias pag. 579.

P. 169. *l.* 16. Στρατδύόμεν@.] Codex Arch. ϖορδύόμεν@. uti & Interpres. Mox cod. Eton. pro ἦϊε habet ἦγλω, male.

37. Θηβέων δέ.] Cætera ad καταβὰς non agnoſcit cod. Arch. neque Interpres. Pro Θηβέων idem, ut mox, legit Θηβαίων.

41. Ε'ποροδίονλο.] Hæc ex ſcribæ hallucinatione etiam ſupra ponebantur, loco non ſuo.

43. Ο'ασιν.] Ægypti, vel Libyæ urbem. Duris Samius quoque μακάρων Νῆσον vocabat, teſte Stephano in Λῦασις. vide eundem in Γ'ασις. Cod. Arch. habet μακάρων νῆζοι, quod probo; ſunt enim plures inſulæ: imo Euſtathius ad Odyſſ. Δ, hæc verba legit, ut cod. Arch.

P. 170. *l.* 5. Ε'παίονλες.] Cod. Arch. ἑσπίονλες.

13. Ε'πιφανέος.] Diodorus videatur p. 76. Plutarchus *Iſide* p. 367.

36. Σέλας.] Mela l. 1. *non coitu pecoris, ut ajunt, ſed divinitus & cæleſti igne conceptus.* κατίαχὺν opponitur τῷ ἀνίαχὺν, verte, *deſcendere.* Omnia huc facientia vide apud Pignorium Menſæ Iſiacæ p. 35.

39. Μέγας.] Cod. Arch. & Eton. μέλας. Mela, ubi ſupra, *Bos niger, certis macnlis inſignis:* Euſebius, τὸ μέλαν ᾧ σώμαλος. *Præp. Evang.* l. 3. c. 12.

P. 171. *l.* 6. Ε'δικαιεῦνλο.] Cod. Arch. ἐδικεῦνλο.

22. Α'ρχῃ.] Ut in margine.

40. Βασιληΐδες δικ.] Cod. Arch. καλεομένυς δικ.

44. Τοῖζι.] Addit hîc recte cod. Arch. πέρζῃζι.

P. 172. *l.* 28. Εἴη ἀμείνων.] Cod. Arch. ἐξζα εἴη καλλίων. mox δαζεῖαν, ut in margine. & οἰκειοζάτυς, ut Valla.

P. 173. *l.* 1. Φιλονεικίῃ.] Cod. Arch. cum Valla φιλοινίῃ.

4. Φασὶ Πέρσαι οἶνῳ ϖρσκδσάμενον.] Cod. A. rectius, quam editur.

14. Τῇ γινομένῃ κείσ.] Cod. Arch. melius opinor impreſſo.

19. Σύ νυν μάθε, εἰ.] Cod. Arch. μάθε αὐτός. mox λέγυζι ταῦτα ϖΦαφρονέονλες. ὦ μέν.

39. Ο'μοίως.] Cod. Arch. ὁμοίως.

45. Α'γαθῶν τε ϖρον.] Cod. Arch. ἀγαθόν τε.

P. 174.

P. 174. *l.* 12. Οὗτοι χαίρων.] Cod. Arch. ἔτι χαίρω. mox τὰ τόξα.

34. Πεζοποιοῖς.] Scaliger à Pathach, quod in Piel significat *insculpsit*. Ovidius dixit — *pictos verberat unda deos*. Bochartus à Batsch, *securum esse* deducit. Herodotus locat in prora; Hesychius in puppi; quod est veri similius. Vide Hesychium in Γιγνών & Εὐφεάδης. Item Seldenum de *Diis Syris*. Videntur Patæci fuisse dii tutelares, quos ad naufragia vitanda invocabant. Iidem Cabiri sunt & Corybantes, Magni Dii, i. e. potentes. Vide omnino Bochartum l. 1. c. XII. In Samothracia ante portum duo simulacra, quibus Castor & Pollux denotabantur, stabant. His naufragio liberati vota solvebant. Pauli Apostoli navis eos habebat ἄφθεγμον. Mox ἀλείφουσι, *pingunt*.

41. Παυσχῆ.] Cod. Arch. ποικαχῆ, cod. Eton. ποικαχῆ.

49. Ἄλλον.] Ita cod. Arch.

P. 175. *l.* 10. Καλλαΐας.] Stephanus ex Hecatæo cum unico λ scribit. Eadem est scriptio codicis Arch.

16. Πίνδαρος.] Paulo plenius Plutarchus ad *Principem ineruditum*; Item Cl. Alex. Strom. 2. Νόμος ὁ πάντων βασιλεὺς, θνητῶν τε ἀθανάτων.

32. Ἰθύσαι.] Hoc est ὀρθήσαι. & ἰθὺς, ἢ ὀρθή. Alibi noster παθηλικῶς, ἰθύνοιο σεσιδήρεος. Mox cod. Arch. pro ἕκλητο habet κέκλητο.

45. Πολλῷ δέ τοι.] Cod. Arch. πολλῷ ἢ ἔτι ..... γνομένης.

48. Εἰ δὲ λέγοι.] Suidas in χαίρειν hanc formulam veterem fuisse notat.

P. 176. *l.* 2. Θεῖον φθονερόν.] Eustathius φθονερὰς τὰς θεὰς ἐξ Οἰμήρου οἶδεν Ἡρόδοτος.

15. Τοι τω πὸ τῶδε.] Cod. Arch. τὸ ὑπὸ τύτε ταῖς πάθαις. mox idem ἢ ἐν νόῳ λαβών.

22. Ἦν οἱ σφρηγίς.] Cod. Arch. λῶ ἡ σφ. Mox Θεοδώρου Τιμόκλεος. De hoc Theodoro apud Athenæum, Pausaniam, & supra p. 19. Fuit & alius horum temporum nobilis δακτυλογλύφος, Pythagoræ pater, Mnesarchus. Vide quæ Suidas in Σμάραγδος.

25. Τάδε.] Cod. Arch. hîc & ubique pro τάδε legit τοιάδε.

P. 178. *l.* 2. Εἶχε ἑτοίμως.] Suidas hæc verba laudat in Νεώσοικοι. Legit autem paulo rectius, εἶχεν ἑτοίμως. Mox cod. Arch. ἐξελαθέντες.

11. Ἐφασαν ἀλφ.] Cod. Arch. cum margine, τὸ θύλακον ἀλφ. mox ἐξεργάσαντο.

16. Οὔκω τι.] Cod. Arch. οὐκ ἔτω τιμ. δεόμενοι. Locum hunc acriter vellicat Plutarchus libro contra Herodotum.

24. Ἐκείρουσι ὑπὸ ξύλου.] Codex Arch. legit ζώων ἐνυφασμένων χρυσῷ ἢ ἐλέοις, ὑπὸ ξύλου. Theophrastus novit ἐλεοφόρα δένδρα. Lego etiam ἔλεον ὑπὸ ξύλου dici ὀρτάλεον apud Rhetorem ineditum. Hæc sunt apud Indos frequentissima.

34. Κερκυραίων γάρ.] Plutarchus, l. contra *Herodotum*, hæc examinat. Laërtius in *Periandro* eadem cum Herodoto tradit.

P. 179. *l.* 3. Ἐς τῆτο.] Hæc cod. Arch. sic ordinat, ἐς τῆτο ἢ τόδε ἐγίνετο ἔτι ἐς ταυτὸν, ἐς ὃ οἱ κ.

6. Περιάνδρου.] Petavius in Paralip. lib. de *Doctrina temporum*.

18. Μέλισσαν.] Laërtius, *Periandro* Lysiden vocat. Procles codici Arch. est Patrocles. Perinde est.

P. 180. *l.* 44. Ἀνακείσεως.] Cod. Arch. ἀνακείσεως.

P. 182. *l.* 29. Ἐνθὺς, ἔτε.] Cod. Arch. ἰθὺς, ut & infr. l. 44.

P. 183. *l.* 4. Καπείης.] Cod. Arch. Κυπείης.

47. Προσεξέοντος.] Cod. Arch. προελθόντες. forte προελθόντος. Mox, ἐς μέζον.

P. 184. *l.* 9. Εἶπε, Πρήξαντες.] Cod. Arch. Πρήξαντες, ἔφη, ἕτω μοι διέπρηξας τ. τ. προς. πρῆγμα. Infra 27. ἐς ὄψιν.

34. Ἐπιθέμενον.] Cod. Arch. ἐπιέμενον.

P. 185. *l.* 5. Μύκης.] Scholiastes Nicandri *Alex.* τὸ ἀκρὸν ἔγχος, τὸ καταπλεῖον πλὴν θήκης.

24. Καταλελάβηκε.] Cod. Arch. κατέλαβε. Mox pro ἐκρυπτον, idem ἔπρηστον.

P. 186. *l.* 36. Μήδε ἀνασωζομένοισι ἀρχήν.] Cod. Arch. πλὴ ἀρ. Hæc non vertit Interpres.

24. Καλείρεικον.] Apud Hephæstionem de Metris, καλερύκεσθε χείλεας.

P. 187. *l.* 1. Καταδηλοῖ τρόπῳ.] Cod. Arch. ὃς λῶ. Ita & Interpres.

10. Φαιδύμη.] Cod. Arch. hîc & sequenti pagina Φαιδιμίη.

P. 188. *l.* 3. Μέρος ἐγίνετο.] Vide l. *Esther*, cap. 2.

10. Ἀπαθίνεω.] Cod. Arch. semper Ἀπαθόνεω.

P. 189. *l.* 5. Πάρειμεν.] Cod. Arch. τῇ, πάρειμι, φάς τε ἥκειν.

P. 190. *l.* 6. Ἐν αἴνῃ μεγίστῃ.] Alibi ἐν αἴνῃ, quasi ἐν τιμῇ. Hîc autem ἐν αἰτίῃ legit Valla; & recte vertit; aliter licet sentiat auctor Lexici Ionici. Arch. codex legit αἰτίῃ. ut libro 6.

12. Ὑποχομένης.] Cod. Arch. ut Valla, ὑποδεκομένης. consentit Etonensis.

27. Ὡς ἐς τῆτο.] Rectius τῆτον. Ita cod. Arch. ita Valla.

47. Οἰδεώνων.] Valla hîc nihil vidit, p. 218, eadem hæc locutio recurrit. Infra τεθαρσηκότες.

P. 191. *l.* 35. Σωλεσπίπλιζι.] Magis placet codicis Arch. ſcriptura σωεμπίπλ. Infra ἔτι ἐσεώς. Arch. & Eton. & mox ἐσεῶτα. Tum ἔξω ἔθεον, ut Valla.

P. 192. *l.* 16. Ἐντὸς πένλε ἡμ.] Cod. Arch. ἐκτὸς π. ἡ. ἐγμόνλο.

22. Μέναρχον.] Cod. Arch. cum margine Μέναρχον μηκέλι γῆεσζ.

P. 194. *l.* 14. Μεναρχε.] Cod. Arch. hîc & infra μεναρχίης.

25. Ἐκεῖνοι.] Cod. Arch. ſtabilit lectionem marginis.

34. Καὶ ἄρχεζ.] Cod. Arch. ἢ ὅτε ἄρχεζ πλεῶ τοσαῦτα.

40. Ἑκάσε ἔτες.] Confer paginam 221.

P. 195. *l.* 4. Ἔχθν τλῶ βασιλ.] Cod. Arch. addit Καμβύσεω.

44. Δαρεῖος ὁ Ὑς άσπες.] *A matre expoſitus, equæ uberibus lactatus eſt, ab equorum curatore Spargapiza. Idem hinnitu equi rex declaratur.* Ptol. Heph.

P. 196. *l.* 23. Τὰ ἑκασέρω.] Cod. Arch. προσεχέας, ἄλλοιζιν ἄλλα ἑκαλέρω ἔθνεα νέμων, ἀρχὰς ἢ Φόρων τεθσοδον.

44. Ἀλυσονίων.] Cod. Arch. Λασονίων. Mox pro Ὑγλωνέων cod. Eton. Αὐγλωνέων. cod. Arch. Αὐτενέων. Talentorum ſumma literis numeralibus in margine cod. Arch. ponitur, in ipſo textu dictionibus integris.

48. Συείων.] Cod. Arch. Ἀσυείων, ἑξηκόζια ἢ τεμηκόσια. Infra pro φερυέιζαν, idem habet φοέιζαν, & ἀναισομᾶτο.

P. 197. *l.* 33. Ὀρθοκορυβαντίων.] Cod. Arch. cum margine; mox Παυσιμαθᾶται.

36. Ἀπὸ Βακλ.] Cod. Arch. Βάκλεων ὃ μ. Λίγδων, ἑξηκόζια ἐ τριήκονζα. Mox Παυλοικίης.

P. 198. *l.* 5. Μαυλιωοῖζι.] Margo & cod. Arch. conſentiunt, de his prius. Vide pag. 407.

7. Μαρσοῖζι.] Cod. Arch. Voſſius ad Melam, p. 13.

42. Καλαυλίαι.] Supra p. 175.

49. Ἔταξαν.] Cod. Arch. ἐταξανλο. Ita Valla. Mox Καυκάσοιο.

P. 201. *l.* 40. Εὐπελέως.] Cod. Arch. δυσπετέως. Conſule paginam proximam.

P. 202. *l.* 6. Ἀνιηρά.] Cod. Arch. ἀνιητά. Hinc videtur Ariſtoteles hauſiſſe, τὰ ἀεπαυλικὰ ὄχ ἀγελαῖα.

7. Λαγωός.] Cod. Arch. ubique λαγός. Mallem λαγώς.

12. Ἀναιρέεται.] Euſtath. legit ἐπαναιρέεται, hoc eſt, ἐπαναλαμβάνεται.

18. Αὐξανόμενον.] Cod. Arch. αὐξόμενον. v. p. 211. — ἐσιπνέεται καταγνάφων.

33. Ὀφίων.] Cod. Arch. Eton. ut & margo τέχνων. Valla itidem. Quod haud dubie rectum eſt.

P. 203. *l.* 6. Πεπλασμένας.] Cod. Arch. τεθσπεπλασμθίας ἐκ πηλᾶ.

12. Νεοσσιέων.] Forte νεοσσιῶν. mox Arch. cod. καταπλαμθίας. & linea 19. ἔτι τάτων Θαυμασ.

29. Τεμηχέων.] Margo & codex Arch. τειῶν πηχέων, quod quidem Ἰωνικώτερον.

43. Ἐχαλία.] Scribe Ἐχαλίαι. Vide Stephanum in Λιβύη.

P. 204. *l.* 3. Βαρβαρικόν.] Cod. Arch. & Valla Βάρβαρον. mox, τᾶτο ὃ ἄδενός. mox cod. Eton. μοι λόγονλ@ pro μελείων. cod. Arch. με λέγν.

6. Ἐχάτης.] Cod. Arch. ἐχάτε. Alii ἐχάτων. Forte Ἐχαλιῶν.

22. Θαμανίων.] Cod. Eton. Θαμναίων. Cod. Arch. Θαμναίων. Mox, Ἄκις.

39. Μέλίνλω.] Cod. Arch. μελίλω.

49. Χρήμαλα.] Darius ob hoc caupo merito dicebatur. Huc Martialis Epigramma facit.

Sit ciſterna mihi quam vinea malo.

P. 205. *l.* 23. Οὐ συγχειμθίοιζι.] Cod. Arch. σὺν ἐκείνοιζι. Mox κλαίεσκε ἐ ὠδύρεσκε.

41. Περιεῖναί τοι.] Cod. Arch. elegantius & Herodoteæ phraſi vicinius, τεθσεῖναι, τὸ, ἢ ἀλλοτριώταίτω —— κεχαρισμθίον.

P. 206. *l.* 17. Ἀνδρὸς λόγω.] Cod. Arch. ἄνδρων λόγω.

22. Αὐτῆς.] Cod. Arch. αὐτός. mox δι' ὃν λνα.

30. Ἀναπρέονλα.] Erat Polycratis præceptor. Vide Ælianum in V. H.

36. Ὑποκρίνεσθ.] Hinc ὑποκριλὴς Dramaticorum.

45. Θαλασσοκρελέων.] Caſtor & Apollodorus in chronicis diligenter notarant Θαλασσοκρελᾶνλας. Veſtigia vides apud Euſebium. Mox pro μᾶν@, cod. Arch. ἐσὶ πρῶτα ἑλπ.

P. 207. *l.* 19. Μαίανδρον.] Cod. Arch. Μαιάνδριον. uti infra.

24. Προσδόκιμον.] Cod. Arch. δόκιμον ἐπ. τοιάδε.

31. Ἐσέβελο αὐτὸς ἀπιέναι.] Non autem αὐτόσε.

P. 208. *l.* 21. Ἀπαλαιημθίας.] Cod. Arch. ἀπαλαιεμθίας. Quod melius. Τίς σὰς παρήιδας Φρένας, Archilochus. Mox pro τῇ ἀρχῇ — idem c. A. ταεχχῇ. Vide p. 217. l. 32.

25. Κρεανάπλω.] Cod. Arch. Κρανάτας.

27. Ἀγγαλιηφόρον.] Cod. Arch. Ἀγγαρήιον, multo verius.

30. Ὑπείς.] Ut & margo.

36. Οἰδαινόνλων.] Cod. Arch. (quod prius dictum) hîc quoque οἰδεόνλων.

43. Λογιμωζότας.] Cujus eſt interpretatio δοκιμωζότας.

P. 209. *l.* 36. Θηρῶν.] Cod. Arch. Θηρίων.

44. Ἀχυ-

44. Ἀχυπνίῃζι εἴχελο.] Hunc locum Suidas multo emendatius exſcripſit, ἀχυπνίῃζιν συνείχελο.
P. 210. *l.* 9. Ο' ᾗ ἐνθαῦτα δὴ ὢν.] Suidas δὴ ἐν ἑαυτῷ ὤν.
12. Ἡπιάμαλα.] Codex Arch. ἤπια μεζὰ τὰ ἴχνεα —— ὕπνε μελαλαγχάνῃ, Suidas. Infra δύο ζδίγεζι.
P. 211. *l.* 33. Αὐξανομδίῳ.] Cod. Arch. αὐξομδίῳ, uti prius p. 202. Quid quod Euſtathius hunc locum adducat, legatque, ut dixi. *L.* 39. Codex Arch. lectionem in margine agnoſcit.
P. 212. *l.* 25.] Παύλως.] Codex Arch. πάυλα.
26. Καταλείπῃν.] Mox Ἀπέζελλεν.
32. Φοινίκης.] Ἐκ φοινίκης, ἅμα ᾗ αὐτῇζι.
39. Κρησώνης.] Cod. Arch. diſerte habet Κρότων@. Hoc pacto ſupra legi oportere notavimus p. 21.
P. 213. *l.* 25. Ἐμπίπλδζι.] Cod. Arch. ἐκπίπλδσι, *cum navibus ſuis deferuntur.*
32. Δι' αὐτᾶ.] Ita Valla.
41. Cod. Arch. & E. ἐζάθη.] Hujus videtur locum occupaſſe ἐπρήχθη.
48. Οἴδε ζεῶλ.] Nam id hic deeſt.
P. 214. *l.* 1. Συλοζῶν Αἰάκε@.] Ita omnino. Vide p. 175.
19. Πρὸς ἑαυτόν.] Cod. Arch. αὐτόν, uti & Valla. Mox ᾧ ἐγώ. Infra εἰρώτων.
P. 216. *l.* 30. Κακῶς, ϖεϱσεμ.] Cod. Arch. πάρ@, cum Valla.
P. 217. *l.* 23. Ἐξεκήρυξαν.] Cod. Arch. ἀπέπεμπον. cod. Eton. ἐξώθησαν. Hæc autem gloſſemata ſunt.
P. 218. *l.* 18.] Ἰδῦσι.] Cod. Arch. δύλοιζι.
31. Cod. Arch. ἄλλῳ μὴ νιν, & mox ὑποχδείλιω.
P. 219. *l.* 3. Ἐξέπλωζας.] Codices ſcripti ἐξάμδλωζας. Vide *Heſych.* in ἐξήμδλωζαν.
41. Πεπόνθεε.] Cod. Arch. ἐπεπόνθεε.

AD LIBRUM QUARTUM HERODOTI.

Pag. 222. *l.* 10. Πρότερον.] Supra p. 3. 7. 390. Euſtathius hos peculiariter Τρῆρας vocat. Videndus Geographus.
P. 223. *l.* 40. Γονέας.] Cod. Arch. & margo τοκέας. *l.* 4. Idem πιθανὰ pro πιζά.
44. Λειπόξαϊν.] Cod. Arch. Νιτόξαϊν. Non nunc primum iſtæ duæ literæ ab exſcriptoribus confunduntur.
P. 224. *l.* 4. Ἀπώσαδζ.] Cod. MSS. ἀπαλλάσσαδζ.
11. Τεφίποι.] Pro Τεφίαιες.
49. Χώρῳ.] Cod. Arch. χρόνῳ. Probat quoque Etonenſis.
P. 225. *l.* 9. Μιχθῇ.] Ita cod. Arch. Valla hic male omiſit *Echidnam.*
18. Τρίφιες.] Apud Homerum τρίφι κῦμα. Oppianus τρόφιν habet. Ergo non recte Heſychius dixit poni pro τρίφιμον. Τρόφιες ſunt τέλειοι.
29. Ἐιρύσανλα.] *Educentem.* Interpres male.
P. 226. *l.* 14. Πρὸ πολλῦ.] Alii codd. ϖρὸς πολλὰς, quod ſequitur Valla.
42. Τεχφθέντες.] Cod. Arch. ſεχφέντες. Mox λεγόμη@ pro χωρίμη@.
P. 227. *l.* 15. Τεθνηκώς.] Cod. Arch. τεθνηώς. Mox Ἀρτακίης, ut Valla. Mox ἐόντι, ut Valla, non ἰόντι.
32. Μελαπονλίῳ.] Valla legit, ut in margine. Ita quoque cod. Arch. Idem mox pro πόλιν habet χώρλω, ut paulo infra.
36. Στῆσαι.] Ita codex Arch.
40. Εἰπάνλα.] Ita codex Arch. rectius.
46. Ποιῆται ὄλπτελέα.] Cod. Arch. ταῦτα ἐπιὶ. Deinde ἔϛηκε· quod rectius.
48. Περὶ δέ.] Omnino πέρι. Paulo infra ἀτρεκές, eſt omnium ſcriptorum lectio.
P. 228. *l.* 6. Τῦπερ.] Cod. Arch. ᾧ ϖερὶ ὀλίγου.
12. Λ'κοῆ.] Non agnoſcit Valla, nec cod. Arch.
25. Ἔρημον.] Arch. cod. ἔρημ@, ut mox.
26. Ὑπωρανις.] Cod. Arch. & quidem perpetuo.
P. 229. *l.* 7. Μαιητίδ@.] Antiquior eſt lectio per Ω. eam habet cod. Arch.
19. Τάτσιζι.] Cod. Arch. τάτων —— τάξιν.
27. Γῦρκαι.] Mela legit Τύρκαι· ſed & Plinius.
34. Τελεσμένον.] Cod. Arch. ὑπκλίναντι; quod agnoſcit margo, nec tamen vertit Valla.
P. 230. *l.* 3. Ἄγχυ.] Codex Arch. Ἄγγυ.
14. Ὅς ἂν καλᾳ.] Cod. Arch. φόγων καλαφύγῃ.
16. Ἀργιππαῖοι.] Cod. Arch. Ὀργιεμπαῖοι. Zenobius Ὀργεμ. Plinius ſcriptus Argempheos. Mela *Arympæi.*
25. Ἀτρεκέως.] Cod. Arch. ἀτρεκές.
42. Ἀποχρυσᾶζι.] Cod. Arch. καὶαχρυσᾶζι.
P. 231. *l.* 1. Λέγονῖες μονοφθ.] Cod. Arch. addit bene articulos τὰς μον. & τὰς χρυσοφ. Infra *l.* 7. Οὕτω δή τι. *l.* 11. Idem Τάφρης.
5. Ἄϊμα.] Hæc paulo aliter Euſtathius ad Dionyſium. Æſchylo μόνωψϛραῖός.
27. Οὐδὲ ὄνοι.] Cod. Arch. ὐδὲ Ϛ ὄνοι.
38. Φύϕ.] Cum Interprete Cod. Arch.
40. Προσθήκας.] Opinor ἐπφσόδια dicit, quæ in eo bene multa, ſed & laudata Dion. Halicarnaſſeo. Ipſe alibi vocat παρενθήκας. Has in eo culpat Marcellinus.
P. 232. *l.* 21. Ἐνδεδυμένα.] Cod. Arch. ἐνδεδεμένα. De his lege Pauſaniam in Atticis,

cis, Porphyrium II. de Abſt. §. 18.

39. Περιφερέες.] Cod. Arch. περφέρες. Heſychius, περφερες, θεωροί.

P. 233. *l.* 19. Ἄργιν.] Vid. Callimachum in Hymno in Delum, & Pauſaniam.

26. Ἀγείρονλας.] Forte ἐγείρονλας· Dictio eſt in ſacris propria. Plutarchus de *Iſide*, ὅταν θυάδες ἐγείρωζι τ̀ Λιχνίτλω. & Interpretes Septuaginta ἐγέρθητι κύριε.

32. Ἀγχιοζάτῳ.] Cod. Arch. ἀγχιοζάτη.

P. 234. *l.* 22. Τλὼ ϖ̃ζὰ τλώ.] Cod. Arch. recte omittit ϖ̃ζὰ τλώ. Paulo infra ἔρημ@, quæ lectio ſupra etiam reſtituebatur.

P. 235. *l.* 12. Περιπλώσανλες.] Cod. Eton. πλώσανλες τλὼ Λιβύλω. Valla forte ϖ̃ζαπλ. Cod. Arch. ϖ̃ριπλώονλες Λιβύλω.

15. Τεάπτε@.] Vide p. 410. 541. Male Pauſaniæ Τεάπιδ@.

30. Πεζὰ Ἡρακλ.] Cod. Arch. ϑπὶ Ἡρακλ. Mox Σολόεις, ut Eton. & margo. pro ϖ̃ζὰ Θασιλ. idem legit ἐς βασ.

37. Φὰς τά.] Cod. Arch. σφέας ϖ̃ρσσώταλα, & χρεωμένες.

42. Βρῶτα.] Cod. Arch. ϖ̃ρβάλα. Valla *pecora*. Mox pro ἔλεγε, ἐλέγλο.

P. 236. *l.* 4. Ἐπιλήθομαι.] Cod. Arch. ϑπιλήσομαι.

10. Σκύλακα.] Si Scylax hic ſcripſit ϖ̃ρίπλεν, qui ſub ejus nomine extat, mirum non ſignificaſſe hoc, ut in aliis ſolet, Herodotum. Vide Suidam. Ajunt eum Dario opus inſcripſiſſe.

11. Κασπαλύρε.] Supra, 201. p. Apud Stephanum vitiose Κασπάπυρ@.

37. Λάσίεω.] Stephanus in Ἀσία pro Κότυ@ videtur mihi legiſſe Λεδε. Cod. Arch. habet Βότυ@. Infra Τυρίης, ut in margine, codd. Arch. & Eton. Mox itidem ϖ̃ρβαλέσθαι, & λόγιμον λεγόμενον.

P. 237. *l.* 16. Ἀρότρε.] Cod. Arch. & E. ἄρτε. Paulo infra ἔνυδρ@.

36. Πόρκλα.] Cod. Arch. Τωρκλά. Hinc Mela, Toreatas formavit.

41. Πρὸς ἑσπέρης.] Cod. Arch. ἑσπέρλω. ut mox ϖ̃ρὸς Βορέλω.

43. Ὀρδιασός.] Cod. Arch. Ὄρδησ@. Heſiodo Ἀρδίσι@.

49. Αὔρας ἐ Τιβ.] Cod. Arch. Λύρας ἐ Τίβεσις.

P. 238. *l.* 1. Ἄθρις.] Νοίας ἐ Ἄρλανις. ἐσδιδᾶζι. Cod. Arch.

8. Δέχεϑ.] Cod. Arch. quod præſtat.

9. Κάρμις.] Codd. ambo.

12. Ἐκ Κελτῶν.] Vide Euſtath. ad Dionyſium p. 41, 42.

13. Μεζὰ Κύνηλας.] Stephanus in Γύηλα videtur hunc locum attuliſſe.

15. Πρλῶν.] Cod. Arch. πόλαμῶν.

20. Οἱ.] Utrobique omittit cod. Arch.

25. Ὀλίγον.] Τὰ πάνζα χρέελαι. *l.* 27. Cod. Arch. ut in margine.

36. Τύρης.] Melæ, Tyra. Suidæ in Σκύθαι, Τύρας.

41. Ὕπανις.] Cod. Arch. ſemper Ὕσπανις. male.

44. Μήτης.] Mela, *matrem ejus accolæ appellant.*

49. Κρήνη πικρή.] Stephanus in Ὕπανις idem ex Metrodoro docet. Pro δεινῶς autem hac in linea magis ex Ionica forma habet Cod. Arch. αἰνῶς.

P. 239. *l.* 5. Ἐξαμπαῖ@.] Mela, *ei cognomen eſt Exampeo.*

21. Κήτεά τε.] Cod. Arch. κάτηάτε. De Antacæis meminit Heſychius, Ἀντάκεοι. Euſtathius ad Dionyſium locum exſcripſit.

24. Γερρέε.] Imo Γέρρε, ut infra l. 49. Eſt & hæc codicis Arch. lectio.

36. Ἱππολέων.] Cod. Arch. Ἱππολέω. Scribe, Ἱππόλεω. Nam Dioni eſt Ἱπολάε, in *Orat. Boryſth.*

41. Ῥέῃ μὲν γάρ.] Cod. Arch. ῥέῃ ϑ ἐ ἔτ@.

47. Ὑπάκαρις.] Cod. Arch. cum margine facit; ſed nihil muto.

P. 240. *l.* 9. Ὄγδο@ Τάναϊς.] Tres has lineas citat Arrhianus in III. Euſtath. ad Dionyſium.

29. Παπαῖ@.] Arrhianus in *Bithyn.* Βιθυνοὶ τ̀ Δία καλέσιν Πάπαν. Euſtathius ad E. Ἰλιάδ@.

30. Γῆ ϑ Ἀπία.] Cod. Arch. Ἀπί.

31. Θαμιμασάδης.] Cod. Arch. Θαγιμασά.

42. Καταρξάμεν@.] Omnes ſcripti ut Valla κατάρξάμεν@. Quod ideo obſervat Herodotus, quoniam alius Græcis mos. Ἀπάρχας poſt hæc facicbant, ut mox infra.

P. 241. *l.* 12. Καὶ ταῦτα τ̀ κ̀.] Cod. Arch. τὰ ἄλλα τ̀. Mox Ἀρχαίων, & συνκάλεα.

17. Ἄπεδον.] Cod. Arch. & Eton. ϑπίπεδον.

20. Ὑπονοσέϕ.] Cod. Vallæ videtur obtuliſſe ὑπονοσέϕ.

39. Νομίζυσι, ὡδέ.] Cod. Arch. νομίζυσι χρέεσθαι. Alibi ita loquitur Herodotus.

42. Ἐμπίνϕ.] Cod. Arch. ἐκπίνϕ.

44. Ἀποφέρϕ.] Pro ἀποδείϕ. Mela, *referre.*

48. Ἐξίϕ.] Cod. Arch. Ἐκσείϕ. Cæterum alia hîc legit Interpres.

P. 242. *l.* 1. Ὀργίσας.] Cod. Arch. ὀργήσας. Vulgo ὀργάσας. Heſychio μαλάξας, ἀναδδύσας.

22. Περιχρυσώσας.] Cod. Arch. & Eton. καταχρυσώσας.

30. Ὁ νομάρχης.] Non οὐνομάρχης.

39. Ῥάβδοιζι.] Scholiaſtes in Nicandri Ther. hunc locum reſpexit. Rabdomantia.

46. Οἱ ϑ Ἐνάρεες.] Supra, libro primo ἐναρέες.

ρξες. Cod. Arch. οἱ ἢ Νάρξες οἱ ἀνδρόγυνοι.
P. 243. *l.* 40. Ἐπιζάμνονλες.] Hunc locum expendit Voſſius ad Melam p. 112.
P. 244. *l.* 28. Θερεπδόνλες.] Cod. Arch. ἅτοι δὴ θεραπδόνζι.
31. Καπισδόνζας.] Cod. Arch. non καπίσης.
48. Ἐπ' ἵππαν.] Cod. Arch. melius ἐπ' ἵππον.
P. 245. *l.* 3. Ἐπισήσανλες.] Cod. Arch. ἀνείσανλες. *l.* 20. λινέω.
21. Ταὐτῃ ἢ πολ.] Male Interpres. Cod. Arch. legit ταῦτα. Verte, *his vero longe ſuper cannabis.* Heſychius in Καναμὶς (Κάνναβις) videatur.
34. Ὠρύονλαι.] Cod. Arch. Ὠρύελαι. Vox notat ἐξικμᾶσθαι ἢ πυελασθῆναι. Vide Heſychium in Καναβισθῆναι & Ὀρρῷ. Forte ἰδρόονλαι.
38. Διβάνε ξύλε.] Cod. Arch. Διβανωῖδ. Mox καζαπλάσονλαι.
46. Διέδεξαν Ἀνάχαρζις.] Cod. Ἀναχάρσί τε ἢ δ. αὐ. Σκύλη. Dixit & Homerus, ἢ ἔρετο δεύτερον αὖθις.
49. Ἐκομίζετο ἐς ἤθεα τὰ Σκυθ.] Cod. Arch. ἐκομίζετο ἐς ἤθεα τ̃. Mox πλέων δ' Ἑλλησπόντῳ. Paulo infra μεγαλοπρεπῶς, & κατὰ ἐώρα.
P. 246. *l.* 12. Ἐκδησάμβῳ ἀγάλμαζ.] Verte, *appenſis collo ſimulacris.* intelligit, *cymbalum & tibiam*, &c. Vide Cl. Alexandrinum de Anacharſi. Sunt apud Herodotum Ἀγάλμαζ, ſenſu latiori, ea omnia, quibus quis oblectatur, deorum ἀθύρμαζ.
21. Ἐπίλοπε.] Cod. Arch. Ἐπίτροπον εἶναι, &c. Vide Laërtium & Suidam in Anacharſi. H. St. videtur verum hîc tenuiſſe.
35. Ἄλως πέπλαρται.] Cod. Arch. ἅπαις πέπαυται. Forte ὅλως πέπαυται ὑπὸ αὐτῶν Ἑλλ.
40. Ἀελπείθε.] Cod. Arch. ſemper Ἀελπαθ. Infra Ὀπίη.
P. 247. *l.* 15. Οὔτε ἄλλε.] Cod. Arch. & Eton. λάε. Ita & Valla.
21. Πολλάκις.] Cod. Arch. πλεοναάκις.
37. Διεπρήσθζε.] Forte διεπρέσθζε. Cod. Arch. διετοίσθσε.
P. 248. *l.* 3. Τήρεω.] Sic codex Arch.
9. Σιτάλκης.] Cod. Arch. Σιδάλκης, perpetuo. Male. v. p. 423. l. 4.
18. Μήτρωα.] Cod. Arch. μήτρω Σιδάλκη.
45. Πολλῶν.] Cod. Arch. πολλόν. Ita Valla.
P. 249. *l.* 30. Πρότερον.] Ante Argonautarum tempora. Infra Θωϋμασιόταλον.
35. Pro δικκόσιοι Cod. Arch. τελικόσιοι, quod verum eſt, & ex ſequentibus confirmatur pag. ſeq.
44. Στενότηλα.] Cod. Arch. στενόταλον, ut ſupra διρύταλος. *l.* 45. puto ἰσθιδοῖ reponendum, ut hîc & alibi habet Cod. Arch.
P. 250. *l.* 35. Ἐδωρήσαλο παισὶ δέκα.] Cod. Arch. πᾶσα δέκα. Margo, πᾶσι. H. Stephanus putabat textum Græcum eſſe mendoſum. Lego πᾶσι δέ κεν. Heſychius, ὡς ἐπὶ πάντων ἢ, *donis omnis generis*, vel *eximiis.*
36. Ζωαγραψάμενος.] Cod. Arch. ζῶα γραψάμενος, *ad vivum pingens.*
P. 251. *l.* 10. Καζὰ χεδιλύ.] *Per pontem.*
12. Τέαρος.] Meminit in v. Item Plinius. Euſtathius ad X Iliad. locum hunc in hæc verba adducit, excepto quod δυεῖν habeat pro δυῶν.
41. Κολωνὲς.] Euſtathius λέφος, βυνός. Infra.
47. Κυρμιάναι.] Cod. Arch. Σκυρμιάδαι, quod accedit ad Stephani Σκυμνιάδας. Sunt apud eundem Σκύρμιοι.
Ibid. Μυψαῖοι.] Cod. Arch. Νιψαῖοι, rectiſſime. Stephanus Νίψα & Νιψαῖοι. Herodianum in IV pro Herodoto laudans. Ortelius in hac voce emendandus eſt.
P. 252. *l.* 1. Ἀνδριόταλοι ἐδ.] Cod. Arch. ἢ γυναίτολοι ἐδικ.
3. Ζάμολξιν.] Codex Ζάλμολξιν δαίμονά. Eandem lectionem tuetur margo; item Heſychius. Vide Porphyrium v. *Pythagora.* Heſychium, & Suidam in Ζάλμοξις. Julianus ſcripſit, eos libentius mortem, quam iter obire; tanta in Zamolxe fiducia.
5. Πεντετηρίδος.] Cod. Arch. & Valla πεντηρίδος. Male.
32. Ἑλλώων.] Hellanicus apud Suidam hæc diſertis verbis narrat. Fuit is Herodoto σύγχρονος, at paulo ſenior.
P. 253. *l.* 4. Δαρείε.] Deeſt codici Arch. nec vidit Valla.
11. Ἐρξάνδρε.] Cod. Arch. Γεξάνδρε.
P. 256. *l.* 18. Οὐδὲ δίαιζα ἡ αὐτή.] His addit cod. Arch. ἐσι τοῖς Γελωνοῖζι ἐδ Βεδινοῖζι.
26. Ἴδηζι.] Cod. Arch. ἴδη ἢ πανλοίη. Eſt autem ἴδη lingua Ionica δρυμῶν ὄρος, Heſychio. Didymo ὄρος. Interpres non vertit. Vide 277.
28. Ἐν ἢ ταύτῃ.] C. A. ἐκ ἢ ταύτης. Uti & Vall.
P. 257. *l.* 6. Μάχης.] Cod. Arch. conſentit cum margine.
40. Ἐκτιλώσανλο.] *Mitigabant.* Euſtathius, κτίλος, χειροήθης, ἥμερος, συνηθής.
P. 258. *l.* 36. Σολοικιζονλες.] Cod. Arch. αὐτοὶ ἀ. ᾗ ἀρ. ὅτι.
P. 259. *l.* 37. Καὶ ἐκεῖνοι.] Cod. Arch. ἐκείνοισι.
42. Οὐκ οἰσόμεθα.] Ita legit Valla cum cod. Arch.
P. 260. *l.* 4. Σκώπαζις.] Cod. Arch. Κώπαζις.
11. Ἰνδάνθυρσος.] Cod. Arch. Ἰδάνθυρζος perpetuo. Vide Strabonem, 14.
13. Προσχωμένων, ἡμέρης.] Cod. Arch. προσχωμένης μοίρης. ut ſæpe infra.
P. 261. *l.* 7. Δύκος.] Confer Arrhianum III.

35. Ἐμβαλεῖν.] Cod. Arch. συμβαλεῖν, quod habet hîc locum.

P. 262. *l.* 6. Σὺ δ' ςῆθι.] Cod. Arch. & margo consentiunt.

Μν. Σκυθέων ῥῆσις.] De hoc proverbio Suidas, Adagiographi, & Demetrius, vulgo, Phaleræus.

P. 265. *l.* 45. Αἰακίδης.] Cod. Arch. Αἰάκης, ut supra.

P. 266. *l.* 32. Πρότερον ἐανὸν.] Suidas hîc legit ἐανῶν. idem pro ἦσαν ἦσαν. cod. Arch. ἦσαν.

34. Οἴαδε. & ἀπίκαλο.] Rectius editis.

46. Ἀνελαυθέρους.] Recte. Ita & Vallæ codex.

P. 267. *l.* 11. Κόκκα.] Eustathius, Β. Γλιάδος, ad Τοιῦτοι δέκα μοι συμφοίδμονες εἶεν, adducit hunc locum.

48. Μετέχοντες.] Cod. Arch. μετέχοντας.

P. 268. *l.* 17. Λόγον.] Forte δόλον.

37. Μεμβλάρεω τ. Π. ἄνδρες Φοίνικες.] Stephanus *Ethn.* legit Μεμβλιάρεω. Vide Apollodorum.

P. 269. *l.* 13. Μάγισον.] Cod. Arch. Μάκισον confirmat Stephanus. Idem Arch. c. Θείξας habet pro Φείξαν, ut Stephanus; deinde Ἔπφον, & Νάδειον.

36. Εὐθυμήδης.] Sic quidem Valla. Cod. Arch. Εὐφημήδης.

P. 270. *l.* 6. Συμμίσγυζι.] Cod. Arch. συμμίσθυζι. Ita Valla. Mox Κεράσιος.

26. Ἀκήρατον.] Cod. Arch. ἀπείρατον.

P. 272. *l.* 47. Τέτρηλαι.] Significant loci felicitatem, & ubertatem.

P. 273. *l.* 6. Συνοικίζοντας.] Cod. Arch. συνοικήσοντας. Recte.

P. 274. *l.* 26. Ἐδέετο ςρεβλᾶς.] Eustathius ad Z Γλιάδος. Forte respexit Herodotus præceptum Homericum, Γόν τ' ἠλακάτην τε, —— quod infra sequitur.

P. 275. *l.* 23. Ἀλαζήρ.] Cod. Arch. Ἀλαζείρ.

38. Φόρυς.] Cod. Arch. Φόρον, ut Valla.

39. Ἀρυάνδεω.] Polyænus l. VIII. p. 625. Cod. Arch. Ἀελάνδεω.

49. Δαρεῖος.] Hesychius, Δαρεικοὶ, οἱ χρύσοι ςατῆρες. Lege Χρυσοῖ ςατῆρες.

P. 276. *l.* 28. Τὰς ἑωυτάς.] Cod. Arch. ἑωυτῆς.

32. Ἀδυρμαχίδαι.] Apud Ptolemæum Ἀδυρμαχίται, ut Εὐεσπερίται apud Stephanum, quæ quidem terminatio his & Ægyptiis usitatior. Silio *Adyrmachida*. Stephano Ἀδαρχίδαι, male.

33. Πλεῦνος.] Cod. Arch. Πλυνός. Sic Lycophron quoque.

45. Τεθελιππεύσαται.] V. Hesychium in Βαρναίοις ὄχοις. Athen. 3. l. 21. c.

49. Αὐχίσαι.] Cod. Arch. Αὐχίται. Stephanus, Αὐχίται, ἔθνος Λιβύης ὑπερβάχης. Lege ὑπὲρ Βάρκης. Cæterum qui hîc Γιγάμαι, cod. Arch. Γήγαμαι, Stephano Γιλιγάμβαι.

P. 277. *l.* 11. Ἀτελεύβυς.] Hesychius, ἀπερίδας exponit.

13. Ἔπφτα γάλα.] Rectius cod. Arch. ἔπφτα ταῦθι γάλα θῆπτ. has lacti insperbebant.

42. Γαρφάμαντες.] Mela, Plinius, Capella; Γαμφάσαντες.

P. 278. *l.* 1. Ἐν χροΐ.] Hesychius ἐν χροΐ κυρφά. ἀντὶ τῷ χρωτί.

17. Γλυκύτηβα.] An γλυκάταβα; Eustathius enim sic hîc legit.

P. 279. *l.* 1. Αὐσῆς.] Cod. Arch. Αὐσεῖς. Astipulatur Stephanus. Melæ, *Ausenses*.

47. Μεσαμβείη τε.] Cod. Arch. μεσαμβείης πάρβα.

P. 280. *l.* 3. Θερμὸν ἐς μεσ.] Cod. Arch. Θερμὸν μέσας νύκτας πελάζει.

10. Αἴγιλα.] Cod. Arch. Αὔγιλα. Sic & Stephanus.

26. Τρωγλοδύται.] Eustathius ad Dionysium p. 28. Mox Τρωγλοδ. Αἰθίοπες, & τετείγασι habet codex Arch. cum Eustathio.

P. 282. *l.* 5. Αἰγίδας.] Locum istum diligenter excutit Eustathius ad Ε. Iliad.

7. Πλεῖ γὰρ ὅτι.] Melius Cod. Arch. πλεῖ γὰρ ἢ ὅτι.

13. Αἰγίδας.] Cod. Arch. & Eustathius Αἰγέας, uti & margo.

18. Χρέωνται καλῶς.] Codex Arch. melius χρ. αἱ Λίβυσαι, ἢ χρέων) καλῶς.

P. 283. *l.* 4. Ζορκάδες.] Codices MSS. δορκάδες. Hesychius in Ζόρ. & Callimachus *Hymno* in Dianam.

7. Πήχεες.] Illæ sunt in cithara partes quas ἀγκῶνας vocant.

18. Ζεγέιες.] Hesychio minus recte ζεγεείαι. codex Arch. Λιβύσινον.

25. Ζαύηκες.] Cod. Arch. Ζάβηκες. quod est idem.

27. Ζύγανλες.] Bochartus distinguit inter Ζύγανλας, & Stephani Γύζανλας. Lege l. 33. Κυβαννίν. Sic Arch. c. & Stephanus.

46. Πτελεκῆς.] Cod. Arch. Πόδκίνης. Recte; Hesychius, πόδκινον δάκρυον, πίσαν. Mox ἀναφέρε) non ἀναφαίνε).

P. 284. *l.* 42. Ἐπ' ἑκατοςά.] Cod. Arch. ἑκατόν.

P. 285. *l.* 1. Τὰ μέσα.] Desunt codici Arch.

2. Βυτὸς καλέυζι.] Dictio est Libyca. κολωνὸς, λόφος, Hesychius & Bochartus.

18. Ἐπιχάλκῳ ἀσπίδι.] Eustathius ad Ν. Iliad.

P. 286. *l.* 17. Βάρης.] Supra p. 276. Βάδρης, & Μάρδης. cod. Arch. hîc Μάνδρης. alius, Βαρίδες. V. p. 406.

AD

AD LIBRUM QUINTUM
HERODOTI.

Pag. 287. l. 6. Δαρείᾳ.] Cod. Arch. Δαρείῳ.
7. Περιεφθείλας.] Hesychius ἐκδέψειλαι exponit per ἐκμασιγώσηλαι. Alibi variant codices; aliquando φθισπεῖν scribunt. Vide Hesychium in ἔψειλαι, ubi ait, ὑπὸ δ' ἄπεδδ.
8. οἱ δ' ὦν.] Cod. Arch. Ὡς δ' ὦν. L. cod. Arch. ἀνθικατιζομβώων.
23. Πολλόνδε ἐκεφάτησαν.] Cod. Arch. πολλῶν.
P. 288. l. 5. Δαρείῳ.] Codici Arch. & Vallæ deest.
P. 289. l. 29. Σιγύνας.] Apollonio Rhodio Σίγυννοι.
Ibidem. Συγύννας.] Cod. Arch. Hesychius, Σίγυνοι, τὰ ξυσὰ δόρατα. Eundem vide in Ζηλωύη, Ζιβύνη, Σιβύνη. Aristotelem Poët. c. 2. Schol. Apollonii p. 72.
35. Εἰκότα.] Ionismus postulat οἰκότα.
47. Η'δωνίδα.] Cod. Arch. Sic Valla.
P. 290. l. 5. Πίγρης.] Cod. Arch. Τίγρης ὁ Μασίης. V. p. 410. Fuit & Pigres Artemisiæ frater, Poëta. Plutarchus contra Herodotum, videtur ei tribuere Βαρβαχομυομαχίαν.
15. Ἐπιμελὲς τῷ.] Suidas hîc videtur legisse ἐπιμέλεον.
16. Λυδικά.] Cod. Arch.
19. Φυλάξαι.] Suidas legit γνῶναι.
30. Ποταλοὶ εἶεν.] Cod. Arch.
36. Παιονίη.] Eustathius ad Periegeten, & Iliados B.
P. 291. l. 21. Ὀδομάντας.] Cod. Arch. Ὀδομάντας. prius agnoscit Thucydides II. Vide Scholiastem Aristophanis ad *Acharnenses*.
43. Τίλωνας.] Hinc forte emendandus Hesychius, cui Τίλτον est εἶδος ταεικίου.
P. 292. l. 26. Ἀνλίας.] Cod. Arch. ἀνλία. Illud porro ἀλγηδόνας ὀφθαλμῶν respexit comicus, *ut doleant ei oculi*. Usurpavit quoque Plutarchus, non agnito auctore.
48. Ἀναχαιομβώου.] Certum est Vallam legisse ἀναγομβώου, ut habet codex Arch.
P. 193. l. 28. Μακεδών.] Cod. Arch. Μακεδόνων. Vidit idem Valla.
41. Γυγαίη.] Vide l. VIII. c. 136. l. 1. c. 93.
P. 294. l. 1. Ἐλλωοδίκαι.] Cod. Arch. Ἐλλωίων · ita & Eton. Codex. Nec aliter Valla. De Hellenodicis Ælianus *Var. Hist.* IX. c. XXXI.
15. Μύρκινον.] Ita paulo prius. Cod. Arch. hîc Μύρκιον. Stephanus ex Parthenio cum duplici ν scribit.
20. Ἵνα ἴδη.] Cod. Arch. ἵνα ναυπ. ἐσιν ἴδη ἀφθ. κ. π κ. ἡ μεγάλα ἀργύρεα. Ita Valla.
25. Σύ τοινυν] Melius cod. Arch. σύνυν. Ita enim p. 300. l. 21.
P. 295. l. 35. Ἄνεως κακῶν.] Non est solicitandus iste locus. Est enim ἄνεως, ἥσυχος, Hesychio. Mox πρόχημα significat *propugnaculum*.
P. 297. l. 20. Καὶ τ Βασ.] Suidas & codex Arch. αὐτὸν β. ut mox.
26. Διηκοσίας τελήρεις.] Hinc Suidam emenda, apud quem ἑβδομήκοντα legis.
P. 298. l. 6. Ἐσπέρχεσθε.] Cod. Arch. ἐπέρχεσθε. Hoc Valla videtur sequi. Prior lectio melior, nam σπέρχεσθαι, est hoc in loco θυμοῦσθαι.
36. Ἐσιγμῶν.] Æneas in Poliorcetico, & Polyænus l. 1. idem tradunt.
P. 299. l. 25. Ἐν τῷ πρόσθεν λέρῳ.] Haud dubie, ἐν τῷ πρώτῳ. Ibi de iisdem agit. Cod. Arch. confirmat, & Stephanus in Τέρμερα.
33. Τερμυέα.] Margo & codex Arch. Τερμερέα. Stephanus itidem, Τερμερεύς. Cæterum in I. hos vocat noster Τερμίλας quos hîc diceret Τερμερέας. Vide p. 70. Puto literarum ρ & λ aliquam fuisse etiam in sono affinitatem apud antiquos. Inde trauliſmus. V. Stephanum in Τέρμερα, & in Τερμίλη. ubi Τέρμερος & Τέρμιλος promiscue. Sic Τόργος & Τόλγος, Ἀλύμβας & Ἀρύβας, Ὄλορος & Ὄρολος, Κόραξ & Κόλαξ.
38. Μετείς.] *Adiens*, μετερχόμενος, προσήκων.
40. Cod. Arch. Ἐνίνλες pro Ἔκνλες. & συναποσκάλλο.
P. 300. l. 34. Ἐξέσιος.] Eustathius ad Odyss. ἔκπεμψις, Δαζύγιον.
P. 302. l. 1. Κρήσιν.] Cod. Arch. Κρήσον. Sic & Stephanus.
37. Εἴχελο.] Cod. Arch. οἴχελο.
P. 303. l. 20. Ἀναξυρίδες.] Hunc locum non vertit Valla. *fœminalia*, Hesychio.
28. Κατάκεινται.] Cod. Arch. quod probo. Reliqua in hac pagina cum margine habet idem codex.
P. 304. l. 21. Εὐεπέα.] Cod. Arch. Δυεπείεα. Hoc accedit ad Δυπελέα. v. p. 303. l. 22.
26. Ἐπακύσας.] Lectio marginis placet codici Arch.
32. Ἄρχεται.] pag. seq. l. 8. Δαμείψεται mallem cum codice Arch. quam πρόσμείψεται.
44. Σταθμοί τε βασ.] *Mansiones*. Isiodorus Characenus scripsit σαθμὺς Παρθικούς. Opinor hinc ἀφορμὴν sumsit. In eo legas σαθμὸν βασιλικὸν p. 185. paulo infra Μιρράδα σαθμὸς, βασιξὸς, lego σαθμὸς βασιλικός. Idem porro subinde σαθμὺς commemorat alios, quos βασιλικὺς fuisse certum est. De

Stathmis etiam ſcripſit Amyntas quidam, cujus meminit Athenæus. Hujuſmodi eſt Hieronymi opus de *Manſionibus filiorum Iſrael.* Heſychius exponit σταλικῶν κατάλυσιν. Talis fuit Nazianzum. Suidas in Γρηγόριος.

P. 305. *l.* 24. Ἐσβάλλονῖ.] Cod. Arch. ἐσβάλλονλι, uti mox μεταβαίνονλι. Ferri poteſt prior lectio. Διαβάντων τὴν Εὐφράτην πόλις ἐστὶ Ἀπάμεια. Iſidorus Characenus.

33. Ὁ ὃ θαυμασάγγης.] Vide Briſſonium de *regno Perſ.* item Caſaubonum ad XI Strabonis, ſub finem.

P. 306 *l.* 7. Κτείνυσι.] Vide Marcellinum in V *Thucydidis.* Ejus fides in his deſideratur.

38. Φοινίκων γράμματα.] Vide Scaligeri digreſſionem ad *Euſebii Chron.*

P. 307. *l.* 35. Ἀχαΐης.] Heſychius, ἀπὸ τῆς περὶ τὴν πόρον ἄχυς.

P. 308. *l.* 9. Παείνυ.] Scribe cum codice Arch. Πωείνυ. meminit Pauſanias, & Pollux, & Suidas.

P. 309. *l.* 3. Πελασγικῷ τείχει.] Murum hunc Pelaſgi Athenienſibus condiderunt. V. p. 376.

4. Ἐξέλιον.] Magna eſt diſſenſio de duratione tyrannidis Piſiſt. V. ſc. Ariſtoph. p. 464.

40. Πελέονῖ.] Cod. Arch. Γελέονῖ, Gceleontis.

P. 311. *l.* 7. Τὸν δ.] Cod. Arch. τῷ δήμῳ.

8. Πάντων περὶ τὴν.] Cod. Arch. legit recte πάντα. & l. 12. τῷ δήμῳ. *ipſe populo ſe adjunxit.*

28. Ἐκόμιζε.] *Efferebatur.* ἐπήρθη. Uſus eſt & Ariſtophanes, hac ſententia.

P. 312. *l.* 14. Ἔργα χειρῶν.] *Fortia facta, & animi vim.* λῆμα, eſt βούλευμα, φρόνημα.

P. 313. *l.* 31. Ἰδόσι τὰς Βοιωτάς.] Cod. Arch. Βοιωτίνας.

39. Ἱπποβαλέων.] Vide pag. 363.

43. Ἐν πέδαις.] Cod. Arch. non ἐς πέδας.

46. Περιπεφλεδυσμένων.] Ariſtophani *Nubibus* περιφλυῇ, *amburit fulmine.* Sunt, qui affirmant ignis Medici veſtigia adhuc cerni in marmoreis parietibus cujuſdam templi Palladis, quod Athenis extat.

P. 314. *l.* 10. Ἰσηγορίη.] Hîc ſe ſuæ permiſcet hiſtoriæ, μνησικακεῖ, & oblique animum ſuum aperit.

49. Ἐούσης περὶς.] Cod. Arch. cum margine, ἐχούσης ἐς.

P. 315. *l.* 9. Ἀπεδίδυ.] Cod. Arch. ἀνεδίδυ.

11. Δαμίης.] Meminit Pauſanias.

18. Ἐλαΐαι.] Imo forte in luco Mycenæo. Vide Apollodorum, & quæ ibi attuli p. 70. & 222. Item Herodotum p. 477.

41. Κερδομοίσι.] Feſtum in harum memoriam dicebatur Λιθοβολία. quod imitabatur ἐπισβολία.

45. Εἰσὶ δέ σφι καὶ Ἄρρησοι ἱερηγίαι.] *Celebrant & ſacra quædam arcana,* nempe, præter feſtum jam dictum.

P. 316. *l.* 10. Ἀ ἐῶν τύτυς.] Cod. Arch. τυτέων, οἱ πεμφθέντες.

13. Κομίσων.] Ita cod. Arch.

17. Ἀλλοφρονῆσαι.] Euſtathius, παραφρονῆσαι, μανῆναι.

P. 317. *l.* 5. Τὸν ἐνὰ τυτέων.] Cod. Arch. τοῦτον. ut mox.

6. Ἀθηναῖοι δέ.] Verte, *Athenienſes autem ne hunc quidem tanta cladi ſupervixiſſe,* &c.

21. Δωρίδα.] Heſychius in Δωρίζειν.

44. Ἐπ' Αἰγινήτας.] Valla legit Αἰγίνης. conſentit codex Arch.

P. 319. *l.* 38. Ὁλοίτροχον.] Nempe πέτρον. Apud Homerum N. Iliados, ὁλοόιτροχον. Herodotus infra, ὁλοιτρόχους ἀπίσσαν, *lapides molares devolvebant.*

P. 320. *l.* 47. Κυψέλῳ.] Plutarchus in *Symposio* hæc exſcripſit. Pauſanias I. Eliacων vocat λάρνακα. Apud Heſychium varia ſignificat.

P. 321. *l.* 13. Διαπλάσαντα.] Cod. Arch. & Eton. Διαπλέξαντα. Mallem Διαπλήσαντα, quod eſt διαπληρώσαντα.

12. Ἡπιώτερον.] Homerus, πατὴρ ὡς ἤπιος ἦεν. Vide p. 180.

21. Καὶ τῷ τῷ.] Cod. Arch. καὶ τῷ ἀπό.

23. Ἴδη.] Non ἤδη.

Ibid. Τὰς ὑπερεχούσας τῶν ἀσαχύων.] Hæc verba Ariſtoteles adfert libro III. Pol. c. 9.

32. Συνόμορον.] Cod. Arch. σινόμαρον. Heſychio κακόχολον. Vide *Lex. Herod.*

P. 322. *l.* 12. Ὄργυμα.] Homerus βόθρον vocat, ubi iſta ſacra ſanguine fuſo fiebant.

16. Τοιῦτον ἔργον.] Cod. Arch. cum Valla, τοιούτων ἔργων.

25. Σωτέους.] Puto Vallam ea legiſſe, quæ in textu.

29. Ἡμέραι αἱ νύκται.] Cod. Arch. ἡμεραί. quod non capio. ἀνιᾶσθαι vexari; explicabis hæc ex verbis paginæ 318. l. 35.

P. 323. *l.* 5. Καὶ τοῖσιν.] Locum totum ſic concipit codex Arch. μέτρον τοῦ Γλ. Χω. ἢ ὃ καί σφι ἐν τοῖσιν ἄλλοισιν, ὅσοι Ἑλλήνων σωτ. τὰς Ε.

12. Ταῦτα ὁ Ἀλκαῖος.] Scripſit στασιωτικὰ de ſeditionibus Mityleneenſibus. Hoc in opere multa pro patria dixit, unde & *aureum plectrum* meruit; multa pro ſe. Horatius,

Et te ſonantem plenius aureo
Alcæe plectro.

de fuga ejus, quam tangit Herodotus, iſta capio, — *Du-*

—— *Dura navis,*
Dura fuga mala, dura belli.

Plutarchus libro contra Herodotum p. 858. gravem impingit hiſtorico noſtro culpam, ob Pittaci res geſtas male hìc ſilentio obſcuratas.

P. 325. *l.* 30. Κυβήβης.] Cod. Arch. Κυβίβλης. Reſtitue Κυβέλης. Mons in Phrygia Κύβελον. Virgilio Cybelon, III. Æneidos,

Hinc Mater cultrix Cybeli.

Imo idem, Cybele Ovidio, Faſt. IV. *Inter*, ait, *viridem Cybelen.* Hìc culta, & hinc dicta Cybele, & Cybelle. Claudianus,

Thyaſos ſpectat de more Cybelle.

41. Σιμωνίδεω.] De eo Stephanus in Ἀμοργὸς & Γύλις, inconſtanter. Noſter infra filium Leoprepis facit, p. 452. Scholiaſtes Pindari, Callimachum laudans, hæc habet,

Ὡς ὁ Κῆος Τίμιχυ νέπυς.

unde de genere ejus aliquid amplius colligitur. Ariſtoteles Rhetoricor. 3. taxat hominis tum mores tum dictionem, ut qui de aſinabus dixerit,

Χαίρεῖ' ἀεικοπόδων θύγαῖρες ἵππων.

Plura de eo Scholiaſtes Ariſtoph. p. 532.

P. 326. *l.* 9. Ἐθελονταί.] Hìc codex Arch. & Eton. legit ἐθελοντί. Vide quæ ad p. 3. l. 11.

14. Παρηγορέατο.] Cod. Arch. παρηγορέετο.

19. Στρατιώτης.] Ita codex Arch.

36. Τίσασθαι.] Vide pag. 379.

47. Ἀναγνώσας.] Scholiaſtes ad Dionyſium Thracem notat hanc eſſe locutionem Ionicam. Apud Herodotum frequens eſt.

49. Τοιῶτόν τι.] Codices ſcripti, ut & margo, τέτων τι ἄν.

P. 327. *l.* 7. Ὅσά περ σοί.] Cod. Arch. ἴσα Πέρσῃσι.

17. Οἴκασι.] Cod. Arch. ἤκασιν. id recte.

21. Καταρρήσω.] Paulo ſupra καθαρτισῆρες. & cod. Arch. hìc καθαρτίσω.

29. Διέβαλε.] *Decepit.* Alibi διαβεβλημένος βασιλῆς, *deceptus.* v. p. 552. l. 24.

P. 328. *l.* 8. Ἐμβαίνειν.] Scripti omnes ἐσβαίνειν. Mox codex Arch. in melius reſtituit —— ἔπεμψεν ἡμᾶς τὰ κοινὰ τῶν Ἰώνων. φυλάξοντας.

24. Σολίων.] Cod. Arch. rectius, Σολέων ἀποδέξαντες.

28. Ἀντίσασθαι.] Cod. Arch. ἵσασθαι ὀρθόν. Mox pro κάρτα idem habet πολέμια ἔργα.

32. Ἱσάμενον ὀρθόν.] Hæc confirmant codicis Arch. lectionem, l. 28.

38. Αὐτέων, δέ.] Omnino ut codex Arch. ἢ πάντως. & ut Valla.

46. Προσφερέστερον.] Et codex Arch. & margo.

P. 329. *l.* 10. Οὐ Κάρ δρ.] Cod. Arch. non agnoſcit: ſed pro ὁ Καὶ habet, ὁ ἐπάων, ut pagina præcedenti.

33. Σωσίσασθαι.] Cod. Arch. ἤσεσθαι.

47. Γμένης.] Cod. Arch. Γμαίης.

P. 330. *l.* 5. Περιώπλων.] Cod. Arch. Olim quidem inquit Stephanus Περκώπη dicebatur quæ nunc Περκώτη.

18. Κινδυέος.] Hæc quidem eſt lectio codicis Arch. Eſt apud Strabonem l. 14. Μίνδυα, apud Scylacem Μύνδος in Caria; utcunque hìc nihil muto; nam apud Polybium Κινδιὰς Ἄρτεμις legitur. Syenneſis mentio eſt in I. libro.

21. Καζανύτυ.] Cod. Arch. καζανῶται. mox συμβ. & φόνλες.

38. Στρατίῳ.] Eſt enim is ταμίης πολέμοιο.

P. 331. *l.* 3. Δάσῳ.] Margo lectionem aliam profert Πηδάσῳ. Codex Arch. Λασοῖσιν. Interpres Μύλασα. Quam forte dictionem voluit voluit indicare codex Arch. Qui inſidias ſtruxit, erat Mylaſſenſis.

5. Ἀμόργης.] Cod. Arch. Ἀεμόγης ἢ Συσαμάγκης —— ἢ Μύρσῳ. Cæterum Amorgen novit Cteſias.

15. Γλιάδα.] Cod. Arch. Ἐλιάδα. Vera lectio eſt Αἰολίδα. Sunt in Æolide Gergitha.

16. Ἀπολιφθέντας.] Cod. Arch.

41. Μίλητον.] Mirum cur Henr. Stephanus inſimularet Vallam, ac ſi Pythagoræ hoc nomen dediſſet, quod non fecit.

AD LIBRUM SEXTUM HERODOTI.

Pag. 333. *l.* 9. Ποιδίμῳ.] Valla pagina proxima vertit, *fecit literas*; mallem *opera*, *miniſterio utens.*

P. 334. *l.* 1. Ἀλλ' ὃν τείχεῳ.] Cod. Arch. habet Interpretis lectionem, ἀλλὰ τείχεα ῥύεσθαι.

8. Οἱ Λέσβον νεμ.] Cod. Arch. & Eton.

11. Δώδεκα νησί.] Reliqua ſic pertexit codex Arch. Πελωτέων ἢ εἴχοντο Τηΐοι εἴκοσι νησί. Τηΐων, &c. ita ut nulla hìc ſit mentio Myuſiorum. Numeri autem ſumma ſine iſtis conſtat. Puto nihilominus Myuſios interfuiſſe ob vicinitatem. Vide p. 59. l. 5.

32. Τῶν Ἀρχαίων.] Cod. Arch. Τῶν ἀρχέων. Sic & Valla.

35. Ξυγκαλέσαντες.] Cod. Arch. melius συγκαλ. longius abit codex Eton. συλλεξάμενοι.

46. Κατάξῃ.] Cod. Arch.

P. 335. *l.* 11. Ἐπὶ ξυρῇ.] Homerus hoc uſus eſt proverbio, Ἐπὶ ξυρῇ ἴσαν ἀκμῆς. Vide & Plutarchum contra Herod. p. 870. Longinus hunc locum laudat.

25. Ἑκάστε.] Cod. Arch. Ἕκαστε.

P. 336. *l.* 11. Οὐ βελομβύες.] Cod. Arch. propius ad Vallam ἀργιλομβύες.

25. Ἔνδεκα.] Cod. Arch. δέκα. Ita Valla.

P. 337. *l.* 7. Post Χίων codex Arch. addit ἐδέν. recte.

16. Καταδύσας.] Cod. Arch. καταλύσας.

23. Καὶ ἄκρης.] Homerica est locutio.

25. Συμπεσείν.] Recte. Cod. Arch.

P. 338. *l.* 1. Ἄμπι.] Cod. Arch. Ἄμπη. Ita & Stephanus hîc legit.

15. Μιλήτε ἅλωσις.] Drama, cujus pauci qui de Phrynicho agunt, meminerunt. Callisthenes apud Strabonem XIV. eadem scribit. Vide Longinum Sect. 21.

P. 339. *l.* 14. Τῆς Γνυκ@.] Cod. Arch. Γνύκε. Sic Stephanus in Κάμικ@. Idem tamen in Γνυκίδεν aliter. Nisi forte locus sit mendosus.

P. 341. *l.* 47. Τὼ ἀρχὼ τ' Χ.] Valla & cod. Arch. ut in margine.

P. 344. *l.* 18. Δαρεῖ@.] Marcellinus in vita Thucydidis de hac re dubitat.

P. 345. *l.* 18. Ἄθων.] Charon Lampsacenus scripsit, columbas albas plurimas hoc tempore visas. Ælianus V. H. l. 1. c. 15. Vide p. 362.

P. 347. *l.* 18. Ἀργείλω.] Cod. Arch. Ἀργίνλω. Vall. Αἰγίνλω. Vide Apollodorum II. *Bibl.* Ibi Ἀργεία dicitur.

29. Εἴκως.] Cod. Arch. εἰκός. Ita Valla.

P. 348. *l.* 39. Λογάδας.] Cod. Arch. λογχάδας. Vide Scholiasten Aristophanis ad *Acharnenses* p. 422.

P. 349. *l.* 2. Ἐς Ἀπόλλων@.] Cod. Arch. Ἀπόλλωνα.

17. Ἔχθν, ὦ μήτερ.] Cod. Eton. cum Valla facit ὦ ἡ μήτηρ ἢ ὁ πατήρ.

22. Δύω ψήφες.] Thucydides l. 1, refellit vulgatam de re sententiam. Nescio an Herodotum designet.

P. 351. *l.* 23. Ἐπὶ δακτύλῳ.] Cod. Arch. δακτύλων. vidit Valla.

44. Ἄγι@.] Vide p. 503.

P. 352. *l.* 9. Κατωμοσίλω.] Alii recentiores dicunt διωμοσίλω.

P. 355. *l.* 25. Οὕκως γάρ.] Suidas hæc adducit paulo aliter, ἐνέχραυε τὸ πρόσωπον τῷ σκήπτρῳ. Codici Arch. & Eustathio deest σκῆπτρον.

28. Ἐν ξύλῳ.] *In codice Numellis.*

47. Ἐν ἀλογίῃ.] Cod. Arch. ἐν ἀποείῃ ἐών.

P. 356. *l.* 16. Σίπυα.] Cod. Arch. Σήπυα. Sic Interpres.

20. Ἐπίκοινα.] Vide pag. 337.

P. 358. *l.* 1. Φιγασδύς.] Non puto alibi hoc nomen reperiri. Codices A. & E. Φιλαγδὺς habent. Hinc vero lectio emicat, Φιγαλδύς, quam Stephanus in Φιγαλέα agnoscit.

P. 359. *l.* 48. Λητσασθζ.] Cod. Arch. λησασθαι. Quartum autem versum sic legit,

Αἰὰ' ἔχει πᾶς ἐσιν ἀνώμαλ@, ἀλ' ὅτι χεῖρες

Οὐδὲ πόδας, κεφιπτῶς ἢ μετέρχε) ——

Ultimus versus, si recte memini, est Hesiodi.

P. 360. *l.* 31. Κνοίθε.] Cod. Arch. Κνίθε.

48. Δωρεώ.] Cod. Arch. δωτίνλω. Recte, nam alibi ἤγδρον δωτίνας ἐκ πολίων.

P. 361. *l.* 8. Ἔφερόν τε ἤγον.] *Depradabantur.*

19. Ἐπισασήρων.] Aliter ὑπίσασρον, ῥόπλρον, κορώνη.

P. 365. *l.* 20. Πολεμύλων.] Cod. Arch. πολεμιζόνλων.

26. Δαρεῖ@.] Hesychio, φρόνιμ@· ὑπὸ Περσῶν. ὑπὸ Φρυγῶν Ἔκλως. forte εὔεκλως. Ctesias Δαρεικὸν scribit.

44. Ἱπποβοτέων.] Cod. Arch. De quibus supra jam meminit, p. 313. Nihil hîc muto.

49. Τὼ πόλιν.] Addit codex Arch. ἢ ἐλθεῖν ἐς τὰ ἄκρα. Consentit Valla.

P. 364. *l.* 25. Ἀπολυνύμνοι.] Confer p. 326. l. 6. Ibi unius tantum ἱερᾶ meminit combusti; hîc ἱερῶν.

29. Κατέργονλες.] Cod. Arch. κατεργάζονλες.

42. Ὁμομήτορι.] Quod rectius, Cod. Arch.

43. Τῆσιν αὐτῆσιν ἵπποιζιν.] Uti & paulo infra. *idem.*

P. 367. *l.* 2. Τέθαπλαι.] In his Cimoniis sepulcris ipse Herodotus sepeliebatur. Marcellinus vit. Thucyd.

9. Μιλησίδλω.] Vide Marcellinum in *Vita Thucydidis.*

14. Ἐκπεφθυγών.] Cod. Arch. ἐκπεφθυγώς.

26. Φιλιππίδλω.] Lucianus hæc ridet. Infra Φειδιππίδλω. Cod. Arch. & hic, & ibi Φιλιππίδλω. Ita & Plutarchus, contra *Herodotum*. & Isidorus Peluf. l. 4. Epist. 69.

P. 368. *l.* 4. Γαμβύα.] Ita omnino. vide autem quæ Plutarchus I contra Herodotum p. 861 adfert. confer & Justinum.

24. Ψάμμον.] Cod. Arch. γλῶ. Idem lectiones marginales confirmat, in quibus ὁδὼν Ionicum est, & parit compositum Χαυλιόδων aliaque.

40. Ἑκαλέρω.] Cod. Arch. ἑκασέρω.

P. 367. *l.* 12. Ταῦτα γνόνλες.] Cod. Arch. ἀναγνόνλες.

P. 368. *l.* 27. Θυσίας.] Meminit Scholiastes Aristophanis. Fiebant hæc sacra Brauronе, Pollux VIII. c. IX. §. XXVI.

P. 369. *l.* 28. Αἰτίη, ἣ ἔχε.] Plutarchus, αἰτίλω ἔχον, hîc legit.

30. Ἀναδέξασθζ.] Pagina proxima ἀναδέξαι. Atque ita Plutarchus hîc legit, & codex Arch. & pag. 371. Scutum sublatum erat proditionis signum.

P. 370.

P. 370. *l.* 26. Δεινὸν χόλον.] Puto Vallam vertisse *multum acerbitatis.*

P. 372. *l.* 15. Ἐξενεῖκαι.] Cod. Arch. ἐξενείκασθ ἐσάπαξ.

P. 373. *l.* 6. Δάμας.] Cod. Arch. Δάμασ☉ Ἀνύε☉ξ. Vera est lectio Ἀμύε☉. *Amyris insanis* quid sit norunt parœmiographi.

11. Αἰολίδ☉.] Cod. Arch. Αἰτωλίδ☉. Valla Ætolicæ.

P. 374. *l.* 13. Σχήμαζα.] Cod. Arch. ὀχήμαζα. Ambigo.

P. 375. *l.* 36. Χθονίων θεῶν.] *Deorum inferorum.*

P. 378. *l.* 16. Καζανύσας.] Codex Et. καζαλύσας. sic interpres. Cod. Arch. καζασήσας.

AD LIBRUM SEPTIMUM HERODOTI.

Pag. 379. *l.* 7. Ἐς Σάρδεις.] Vide paginam 236. l. 25. & 26. παλῶ πλέω —— παρεῖχον, Cod. Arch.

P. 380. *l.* 24. Βασιλεῦσαι.] Cod. Arch. ἐβασίλδζεν.

27. Ξέρξεω.] Cod. Arch. melius. Valla non vertit.

P. 381. *l.* 21. Ἀναβεβήκεσαν.] Cod. Arch. ἀναβεβήκεσαν τὸν ἔχθρὸν ☉ςκαταλυσάμενοι. Id est, *inimicitias prius deponentes.*

23. Πεισιςρατίδεω.] Puto sic scripsisse Herodotum. Ita sane cod. Arch.

25. Λάσυ Ἑρμιω☉.] Cod. Arch. sed notior est Lasus Hermionensis ex Procli chrestomathia, & Tzetze ad Lycophronem, Pausania, aliisque, quam ut de eo hîc dubitari possit.

27. Ἐκ τ᾽ Θαλάσσης.] Cod. Arch. cum margine καζὰ τ᾽ θαλ.

38. Ξέρξης.] Darii & Xerxis bella hæc scripsit Charon Lampsacenus Herodoto paulo senior. Item Simonides. *Suidas* & Tertullianus lib. de *Anima*, & Plutarchus, & Pausanias hoc docent.

P. 382. *l.* 1. Σύλλογον ἐπίκλητον.] Posteriores una voce σύγκλητον. aliquando σύγκλητ☉ βυλή. Tragicus quidam λέχω σύγκλητον dixit.

22. Τ᾽περθέωμαι.] Omnino ὑποθέωμαι. unde apud nostrum toties ὑποθήκαι. Sic ὑποθέμω☉, τοῖς ὀνειροπόλοισι τὸ ἐνύπνιον. Quanquam ibi quoque ὑπερθέμω☉ male scribatur. ut etiam p. 389. l. 47. ubi iterum codex Arch. ὑπελίθεε.

P. 383. *l.* 4. Ἀναίτιοι ὑμεῖς.] Codex Eton. hæc interponit, ἡμεῖς μὲν τοσαῦτα ἀγαθὰ ἤξομεν. ὑμεῖς δ᾽. *Nos tot bona reportabimus.* Infra codex Arch. χρὴ συμπαρεῖναι.

24. Τ᾽πάρξαντας ἀδικίης.] Scio alibi sic loqui Herodotum, & alios. Hîc autem in codice Arch. video ἀληθεῖς. Puto igitur Herodotum scripsisse ἁλίτας, *peccatores.* Homerus etiam dixit τίσασθ ἁλείτλω.

P. 387. *l.* 5. Μετὰ δὴ βυλδίσαι.] Cod. Arch. βυλδύσεαι Ω᾽. II. ϛρ. μὴ ἄγϛν, quod rectum est. Vide l. 24.

49. Θεός ἐϛι.] Cod. Arch. Θεός τις ἐϛί. Ita p. 388. l. 16.

P. 388. *l.* 12. Φρονέειν τε εὖ.] Formavit hoc ex noto Hesiodi dicto.

38. Φανήσεϑ.] Cod. Arch. φανῆϑ. Margo φανέτω. vide pag. seq.

49. Οὐδὲ ἐπιφοιτήσϛ.] Cod. Arch. & Eton. & Valla hîc legerunt σὲ ϑ᾽ ἐπιφ. Postulat id sententia.

P. 389. *l.* 8. Νομίζων.] Scripserat ἐλπίζων. Ita legit Valla, ita codex Arch.

47. Τ᾽πετίθεε.] Cod. Arch. ut p. 382. l. 22.

P. 390. *l.* 17. Ἀνομένῳ.] Cod. Arch. ἀναισιμομένῳ. Indubitabilis lectio.

21. Σκύθαι.] Vide paginam 3. & 6.

26. Μυσῶν τε ☾ Τευκρῶν.] Vide p. 406. l. 24. Xerxes finxit Principes Græcorum sibi patriæ proditionem addixisse. Hinc tot gentes non tam ad bellum, quam spolia, confluxêre. Polyænus VII.

36. Τ᾽δωρ πινόμενον.] Juvenalis,

—— epotaque flumina Medo
Prandente ——

Inter hos fuere Onochon, sive Onochonus, Ilissus, Scamander, Melas, Lissus, Echidorus, v. p. 446.

P. 391. *l.* 1. Βυβάεις.] Supra Βυβάρης, ut Οἰβάρης. ita Justinus. Tzetzes falso vocat Βυρβάνλω.

14. Κλεώναι.] Erant & aliæ Cleonæ inter Argos & Corinthum.

P. 392. *l.* 14. Πόνον.] Puto recte se habere. Valla tamen cum codice Arch. legit πόρον. Alii χῶρον.

28. Καταῤῥήϊλης.] Multa de hoc disputat Salmasius ad *Plinium.*

34. Πύθι☉ ὁ Ἄτυ☉.] Omnino contemnenda est lectio marginalis. Locum hunc adducit Eustathius ad B. Γλιάδ☉, non tamen sane.

P. 393. *l.* 9. Γεωπόδων.] Cod. Arch. γεωπεδίων (vel γεωπέδων) ἀρχέων ἐϛὶ βί☉.

44. Καλλάτηϛον.] Cod. Arch. Καλλάτιον π. Forte Καλλατίαν. Nam Stephanus in Κάλλαλις habet καλλαΐα. Idem tamen hîc legisse videtur Καλλάτηϛ☉.

48. Χρυσέῳ.] Tzetzes ad Lycophronem videtur hîc legisse ἐχρύσωζεν.

P. 394. *l.* 2. Γλῶ ☾ ὕδωρ.] Vide Brissonii collectanea de *regno Persico*, l. III.

14. Ma-

14. Μαδύτῳ.] Cod. Arch. Α'ζύδῳ. Vide tamen p. 553. l. 26.

31. Μασιγέας.] Cod. Arch. rectius Σιγέας.

P. 395. *l.* 10. Ὄνυξι. Cod. Arch. ὄροισι. Hoc rectum.

P. 396. *l.* 27. Τῇ ψυχῇ.] Sic legit codex Arch. non τῷ ψυχῷ.

45. Νισαῖοι.] Cod. Arch. & Stephanus Νησ. Arrhianus etiam Νησαῖα ἵπποι genere mutato. Suidas Λεονάτῳ, vulgatos libros sequens scribit Νισαῖοι. Vide supra, p. 201.

P. 398. *l.* 37. Οἴλῳ συ.] Cod. Arch. οἴλωπερ.

38. Μεμνεώμεθα] Cod. Arch.

47. Τ'πόπλεως.] Cod. Arch.

P. 399. *l.* 22. Κομίζεαι.] Cod. Arch. δεῖ κομίζεσθαι. Quæ lectio Vallæ placuit, uti & hæc ἔχων δή τοι λιμ. & l. 29. ὅσον ἂν περβαίνης ἑκατέρω.

P. 400. *l.* 40. Μεταβάλλωζι. Τ.] Cod. Arch. —— λωσι γνώμας ἔχωσι, τ' σύ τε. Valla videtur legisse amplius στρατόπεμα μέγιστον.

P. 401. *l.* 13. Ἐντεταμβύως.] Cod. Arch. ἐντεταμβύως. *Intente.*

31. Διαχρῶαι] Cod. Arch. Διαχεῖναι. Ita Valla.

32. Πέλαγ@.] Uterque legit. ut miram ubique inter Vallæ codicem & hunc nostrum observes concordantiam.

P. 403. *l.* 15. Πλῆθ@, ἑδδ.] Cod. Arch. ἰφάνη ἑδδ. De numero nimium quantum variant Auctores. Ælianus videatur l. 13. c. 3. Diodorus 11. Plinius 33. c. 10. Nepos in vita *Themistoclis*, Justinus, Isocrates *Panathenaico*. De hac expeditione scripserunt horum temporum celebres auctores cum alii tum Charon Lampsacenus, Phrynichus tragichus, quem sequebatur Æschylus in Persis, Chœrilus Samius, qui omnes gentes, teste Josepho, recensuit.

P. 404. *l.* 5. Ἀνάφης.] Cod. Arch. & Valla Ἀναφάνης.

6. Ἐσεσάχαλο.] Cod. Arch. ἐτεβάχαλο. Vide p. 403. l. 28. 406. l. 4.

38. Ἀζάνης.] Cod. Arch. Λ'ρτάνης ὁ Ἀργαίου. Magna est in his ducibus nominum varietas. Quædam finxit Æschylus, nec satis apte, si terminationem spectes.

P. 405. *l.* 6. Παλίνλονα.] Eustathius ad hunc locum respexit, cum τόξον παλίνλονον exponeret κυκλοτερές, τὸ ὀπὶ θάτερα μέρη κλινόμενον.

34. Ἔσαν.] Cod. Arch. ἴσαν, ut Valla.

P. 406. *l.* 6. Φρύγας.] Conon *Narratione* 1.

19. Νεβρῶν.] Cod. Arch. non νώρων. facilis lapsus.

26. Λυκοεργέας.] Athenæus, ἐν Λυκίᾳ εἰργασμένους. l. XI. c. XI.

31. Καβηλέες.] Cod. Arch. Καμηλέες —— Λασίνιοι.

34. Μιλύαι.] De his in 1 dixit; eosdem & Solymos facit. Hinc Josephus cives suos esse vult, quos Chœrilus enumerarat in hoc exercitu, & tribuit iis pro galeis ἱππῶν δορᾶ περόσωπα. Herodotus διφθέρας. V. p. 405. l. 29. Cod. Arch. hîc, Μινύαι.

P. 407. *l.* 23. Τελεβοταύχμης.] Cod. Arch. ut margo & Eustathius Τελταυλαύχμης.

28. Ζερδομβύης.] Cod. Arch. Μασσίσης, & Γέργης. V. p. 418.

34. Θανάτῳ βιωθείς.] Cod. Arch. βιωθείς. Placet μισθείς.

P. 408. *l.* 7. Σειρῆσι.] Potius Ζειρῆσι. *Sagmatis.* ut supra p. 406.

48. Ἐπῖᾶ ὁ Δρακ.] Numerum navium variant Justinus, Tzetzes; Herodotum sequitur Diodorus.

P. 409. *l.* 9. Αἰγύπλιοι πᾶν.] Josephus adducit primo contra Apionem.

26. Ὠμοβοίης.] Eustathius hîc legit ὠμοβοίοις.

31. Παμφύλιοι.] Cod. Arch.

P. 410. *l.* 34. Λ'χαιμβύης.] Cod. Arch. —νης ὁ Δαρείου ἐὼν ἀπ' ἀμφ. ἀδελφεών.

44. Πάπλιν.] Cod. Arch. Μάπην, & Μέρβαλ@, & Ὠρομέδοντ@, & Γόργ@, & Τιμωνᾶς. Mallem hîc pro Α'ρίδι@, legere Α'ραδι@. est enim Α'ραδ@ insula Phœnicia.

48. Πύγρης.] Cod. Arch. Πιγρησιὸς ὁ Σελδ. Fuit Pigres alius ab hoc. Vide & p. 289. Scribitur Tigretus, & πίγρητ@. V. Voss. de Poët. Gr.

P. 411. *l.* 9. Ανγδάμι@.] De hac vide Ptolemæum Hephæstionem l. VII.

12. Καλυδνίων.] Scribe Καλυνδέων, ut pag. 410. Ita & Stephanus. Mox ut in margine, codex Arch. Εὐδοξοτάτας.

P. 412. *l.* 13. Σύνλεοφ@.] Hæc non recte vertit Valla. Mallem, *Paupertas quidem Græcis semper fuit indigena, virtus autem adscititia: Hanc sapientia & legibus rigidis excolunt.*

22. Δυλοσύνην.] Pagina 394. l. 2. γλυῦ ἐ ὕδωρ petebat. Aristoteles ait id servitutem denotare. Himerius vocat σύμβολα δυλείας. Ipse Xerxes, δέλιον ζύγον. Homerus δέλιον ἦμαρ.

31. Εἰπέ μοι, σύ.] Imo ὃ φῄς. Ita & Valla, & sententia postulat.

39. Δίζημαι.] *Postulo, conjicio.* pro ἀντάξιον codex Arch. δίκαιον. & puto sic scripsisse Herodotum, quoniam & alibi sic scripsit: ut δίκαιός ἐσι φέρεσθ τὔνομα. & ὑμεῖς δίκαιοί ἐσε ἀμυνέονλες ἴέναι. *Æquum est vos ire.* Hippocrati δίκαι@, ὅμοι@, ὅλογ@, ἴσ@. *Hesychius.* Vide p. 425. l. 21.

P. 413. *l.* 1. Ἐόνλων πένλε.] Cod. Arch. ἐόνλων ἐκείνων. Ita Valla.

P. 414.

P. 414. l. 2. Μεγαδόσεω.] Cod. Arch. Μεγαλόσεω.
40. Μεγαβύζ.] Cod. Arch.
P. 415. l. 37. Ἐρημιλώην, δ' τερα.] Cod. Arch. χώρην δ.
P. 416. l. 9. Ἐννέα ὁδοί.] Amphipolis.
32. Ξέρξης.] Pro Πέρσης. Cod. Arch.
35. Ἀχαιῶν ἤδη ῥωόμβωον.] Addit Cod. Arch.
49. Ἐς πᾶν κακῦ.] Athenæus hîc legit πᾶν κακῦ.
P. 417. l. 15. Σιτδίεσιον.] Cod. Arch. Quod eſt Ionicum.
P. 418. l. 9. Τεινταλαίχμης.] Euſtathius prius p. 80. l. 5. legit Τελαυλαίχμης. Vide & paginam 407. Pro Σέργις codex Arch. hîc habet Γέρτις, ibi Γέργης. Mox Σμερδομβρέα.
16. Πίδωρ@.] Cod. Arch. πίλωρ@. Ita & Stephanus. Emenda Ortelium.
P. 419. l. 2. Χείδωρον.] Ptolemæo Ἐχείδωρ@. Ita ſcribitur apud Apollodorum.
P. 421. l. 44. Σπερθίης.] Suidas, Σπέρχις. ut & codex Eton. pag. proxima.
P. 422. l. 48. Ὡς εἵλεν.] Cod. Arch. ὃς εἶχεν ἀλίκας. Locus eſt depravatiſſimus.
P. 423. l. 4. Σιτάλκεω.] De Sitalce Thucydides videndus. Pro Τύρεω ſcribe Τήρεω. Vide p. 247.
8. Ἀεισέας.] Thucydidi Ἀεισδός. Vide hanc rem apud eum, libro 2.
25. Οἱ Ἀθηναῖοι.] Cod. Arch. cum Valla, εἱ.
33. Προδόντες.] Cod. Arch. προδοθέντες.
46. Σωτῆρας.] Herodotus, quaſi eſſet Athenienſium hiſtoricus, libenter eos laudat. Diyllus apud Plutarchum ſcribit, ob eam rem, multo auro donatum ab Athenienſibus.
P. 424. l. 22. Συμιηχῶές.] Cod. Arch. Ἀσιηχῶὲς, quod puto eſſe gloſſema. Oraculum hoc extat apud Euſebium *Prep.* V. Suidam in Ἀνεῖλεν, Tzetzem *chil.* IX.
38. Ἰκέλην εἶην.] Cod. Arch. ἱκετηρίας. Ut Valla.
47. Οὐ δύνα) Παλλάς.] Habes apud Ariſtot. *Rhet.* lib. 1. Cl. Alexandrinum, Euſebium, & Suidam.
P. 425. l. 18. Ἀπήισαν.] Pro ἀπαλλάσσονλο, Cod. Arch. & Eton.
43. Ἔπ@.] Cod. Arch. & Eton. & Valla πάθος.
P. 427. l. 16. Ἐς ὄψιν.] Narrat Polyænus VII.
43. Ἀδικέω.] Narrat Polyænus VII.
P. 428. l. 17. Σαώσ.] Cod. Arch. φυλάξει. Extat Oraculum apud Euſebium *Prep.* VI.
P. 429. l. 11. Ἡμέας εἰκός.] Cod. Arch. οἰκός. recte. mox ἔξω, ut in ora.
30. Ἐμμένῳ.] Cod. Arch. Ἐπιμένῳ.
45. Ἀργείοισι.] In his expendendis multus eſt Plutarchus.
P. 431. l. 37. Ἀχαειτώταλον.] Scripti omnes ἀχαειστώταλον.
41. Λακεδαιμόνιοι.] Deeſt ἢ Ἀθηναῖοι. ut toſtatur codex Arch. & Eton.
P. 433. l. 19. Ἀξιοπεσ.] Cod. Arch. ἀξιοχέες.
46. Διακοσμῆσαι.] Intelligit Meneſthea in *Homeri Catalogo.*
P. 434. l. 1. Cod. Arch. Τπιένες. recte.
P. 435. l. 3. Ἀμίλκαν.] Diodorus Ἀμίλκωνα, Polyænus Ἰμιλκῶνα vocat, male. erat hic Himilcas junior.
23. Εἰκόνι χρεωμένων.] An forte εἰκότι. Vide p. 549. l. 48.
24. Ἐν τῇ Σικελίᾳ.] Deſunt codici Arch.
34. Φοίνικες λέγ(ι.] Intelligit Phœnicum Annales, quos cum alibi, tum pagina 2 & 3. laudat.
P. 436. l. 9. Ξέρξην.] Non Πέρσην codex Arch. ut prius. De Amilcaris exitu vide Diodorum.
32. Μηνύων.] Cod. Arch. μηνίων. Cretenſes non ſunt ulti Minois mortem, ſed Menelai injurias ulti ſunt.
P. 437. l. 24. Ἀντὶ τύτ.] Cod. Arch.
25. Ἐκ Κρήτης.] Omnino ut Valla & codex Arch. Τροίης.
36. Φρονεσσέων.] Cod. Arch.
42. Ἐν.] Deeſt, recte.
P. 440. l. 4. Ἀνέμοι(ι.] Vide Heſychium in Βορεασμοὶ, & Herodotum p. 443.
29. Ἀσωπίδης.] Cod. Arch. Ἀσωνίδης.
44. Φόρμ@.] Cod. Arch.
P. 441. l. 2. Διὰ πυρσῶν.] Cod. Arch.
7. Ἐπέλαζαν.] Cod. Arch. & Eton. ἐπεσάλησαν.
12. Ἐκποδών.] Mox ἐπέπλεον. Pro παρέντες videtur Valla legiſſe παραέντες.
P. 442. l. 10. Δισμύριοι.] Cod. Arch. τεσμύριοι.
19. Καὶ τέσσαρες.] Cod. Arch. πέντε. Mox ταύτησι χιλιαὶς ͵ε ἑκατοντάδες ἓξ, ἢ δέκα.
29. Οὕτω πεντηκοσίας.] Sic codex Arch. ὡς συμβαίνειν γίνεσθαι πάντα τ' σεσῖὸν μυρ. πεντηκ. ἢ τελάκοντα ἢ —— ἀνδρῶν τ' ἡγαγῶ, &c.
P. 443. l. 7. Αἱ μὲν δὴ πρ.] Cod. Arch. & Euſtathius, πρὸς τὼ γλῶ.
11. Ἐς Π.] Lege ἐς πόντον. Ita Suidas, Euſtathius & Cod. Arch. ἢ ὅλη ὀκτὼ νέας. Suidas contra omnes auget numerum ad πεντήκοντα.
25. Ἐξεβεβάσσοντο.] Ita & Plutarchus hîc legit. Cod. Arch. ἐξεβάσσοντο. male.
35. Εὐρώπης.] Cod. Arch. & Valla.
P. 444. l. 1. Κρητίνεω.] Plutarchus Κρησίνεω.
9. Παιδοκλόν@.] Plutarchus libro contra Herod. hæc explicat.
15. Ἔντομα.] Scholiaſtes Apollonii l. 1. exponit

ponit τὰ σφάγια. Recurre ad p. 416. ubi σφάζοντες ἵππους λευκοὺς Μάγοι. Nisi τὰ ἔντομα intelligat τὰ ἄνοιγα. Ista enim τοῖς νεωτέροις mactabant.

21. Πηλῆϊ, εἴη τε.] Cod. Arch. ᾧ ὡς εἴη.

26. Πρῶτον.] Cod. Arch.

36. Ἕρματα κῦμα.] Homerus, ἐσόρεσεν ὁ θεὸς μεγαλήτεα πόντον.

P. 445. l. 20. Ἀείδωλις.] Cod. Arch. Ἄιδωλις.

37. Οἰνόχωνον.] V. p. 390. l. 7. Tzetzes Οἰνόχων scribit.

P. 446. l. 5. Ἐσελθόντες.] Cod. Arch. pro ἐξέλοντο.

P. 448. l. 15. Θηβαίων.] De hoc loco multa disputat Plutarchus l. contra Herodotum. L. 29. Cod. Arch. Δορύσσω, ut & margo.

P. 450. l. 18. Βοιωτοῖς.] Cod. Eton. μαχητοι. Ita Valla. Cod. Arch. μικροῖς.

P. 453. l. 6. Κλέον μέγα.] Hæc vellicat Plutarchus.

P. 455. l. 1. Κολωνόν.] Plutarcho pro nomine proprio videtur sumi, l. contra Herod.

24. Ἀλφεός.] Eustathius legit Ἀλφεῖον.

27. Θαφθεῖσι.] Pro ταφεῖσι. Est quidem τοπχυφωνία, sed quæ placuit Homero, Euripidi, & aliis. Vide Eustathium ad Ε. Iliados, ad πρώτῳ μὲν ἑρεφθέντι.

36. Πειθόμενοι νομίμοις.] Strabo. Cicero,

Dic, Hospes, Spartæ, nos te hîc vidisse jacentes,
Dum sanctis patriæ legibus obsequimur.

Diodorus aliud Simonidis epigramma citat.

P. 456. l. 40. Λεονυκίδης.] Negat Plutarchus eum fuisse ducem, sed Anaxandrum.

P. 457. l. 23. Λακεδαιμονίη.] Cod. Arch. Λακεδαίμονι. Ita & Eustathius legit.

31. Βασιλῆς ἡμόμ.] Cod. Arch. βασιλῆς τέτων ἡμ.

35. Λακεδαίμονα χ.] Cod. Arch.

P. 458. l. 27. Ἐπιλέγεσθαι.] Cod. Arch. ἀπιδέχεσθαι.

P. 459. l. 22. Ἔδοξε.] Cod. Arch. ἐδόκει.

30. Ἐπίτηξε τὸ κηρόν.] Vide Vossium ad Just.

33. Ἐπὶ ᾧ ἡμῖν ἀπίκετο.] Cod. Arch.

37. Τοργώ.] Vide p. 302, 305. Meminit Plutarchus in *Laconicis*.

Ibid. Τιπέθεο.] Cod. Arch.

40. Ἄλλοισι.] Deest Cod. Arch. deerat & Vallæ.

Ad Librum Octavum
HERODOTI.

Pag. 460. l. 23. Ἑβδομήκοντα.] Nepos ccc facit.

P. 461. l. 12. περὶ τ.] Lege γῆς. Quamquam & τ ferri possit.

P. 462. l. 10. Πυρφόρον.] Interpres hîc plane hallucinatus est. Πυρφόρος sacerdos est; Sacerdotibus solet parci in præliis. Cum volunt significare cladem maximam, ajunt μηδὲ πυρφόρον, &c. deinde λόγῳ Valla vertit in λόχῳ. Diodorus Siculus rem sic extulit, μηδὲ ἄγγελον, τὸ δὴ λεγόμενον, διασωθῆναι.

32. Ἀλλ' ἡ γάρ.] Codex Eton. ἀλλ' ἅπαν καιρὸς παρέχει. Ita Valla. Diodorus indicem hunc *Samium* facit.

P. 464. l. 35. Παρεκπελασάμενοι.] Cod. Arch. παρεκπλασάμενοι, ut Valla.

P. 466. l. 32. Ὥστε ἀφίσασθαι.] Cod. Arch. ἢ ὥστε μὴ ἀπίσασθαι. Quod probum.

45. Scribe Γσιαιδὺς cum cod. Arch. Plutarcho, & Stephano.

P. 467. l. 14. Ὀρυξάμενον.] Polyænus narrat *septimo libro*.

48. Τιχεάνης.] Cod. Arch. rectissime Τετταρακαίχμης, ut supra.

P. 471. l. 3. Προνοίτης.] Epitheton est Minervæ, *Pronæia*. Pausanias, Diodorus.

P. 474. l. 7. Τελησσοίαι.] Cod. Arch. ὀκτὼ ἢ πενθήκοντα ἐς τελησόσιαι. V. pag. 485.

P. 478. l. 38. Μυσικὸν Γακχον.] Vide Hesychium in ἄλαδε μυσαὶ & Γακχον. & Scholiastem Aristophanis ad Nubes, p. 142.

P. 481. l. 45. Ἐπτά.] Videtur Homerus sex tantum agnoscere. Vide ejus *Catalogum*.

P. 485. l. 47. Εὐεργέτ.] Talis Solosson supra l. III. & Mardochæus. Brissonius l. I. de *Regno Persico*.

P. 486. l. 11. Θεάσασθαι.] Sedit Xerxes sub aurea platano, aderat ei Draco Eupompi F. qui per stadia XX prospicere valuit. is Xerxi omnia narrabat. *Ptol. Hephastio*.

48. Ἐπίσημον τῆς νηός.] Quod erat in prora, τύπον, puta, Cignus, Taurus, Tigris, Sus, unde & nomen navi. παράσημον in puppi. Sed nec hæc ubique distinguuntur.

P. 487. l. 37. Πᾶν αἰτιώμενον.] Cod. Arch. πάντας αἰτιώμενον, ut Valla.

P. 488. l. 37. Ἀδείμαντον.] Hæc finxisse de Corinthiis Herodotum ait Marcellinus. *V. Thucyd. Plutarchus*, & *Dion Chrysostomus*.

P. 496. l. 23. Πρώτους μὲν Π.] Cod. Arch. μὲν τὰς μυείας. ut Valla. Vide Plutarchum in *Themistocle*, ubi Σιρίφιον dicitur.

P. 500. l. 4. Ἀφιδναῖον.] Cod. Arch. Ἀθηναῖον. Mox idem καταμαχείων. Vide Plutarchum in *Themistocle*.

17. Στρατὸν ὄν.] Cod. Arch. melius ᾧ Μαρδ. *exercitus, quem sibi elegerat*, &c.

P. 501. l. 37. Πρῶτον.] Cod. Arch. πρῶτον.

P. 502. l. 13. Ἡγησίλεω.] Cod. Arch. ἡσίλεω.

Ma-

Male. Vide Pauſaniam *Lacon.* Herodotum p. 351. 452. ſed in his recenſendis pauci conveniunt, ſive nomina ſive ordinem ſpectes. V. *Reineccium.*

29. Στασιῶν.] Cod. Arch. ςεχλιῶται.

P. 503. *l.* 3. Παντάχῃ μιν χρησόμενον.] Sic cod. Arch. *ubique terrarum oracula conſuleret.*

16. Ἐς Ἀμφιάρεω.] Ut Thebano nemini licuit dormire in Amphiarai æde, ita in Herculis; nemini peregrino. Plutarchus contra Herodotum.

P. 504. *l.* 30. Ὡς ἦ ἤκουσε.] Codices ſcripti lectionem oræ agnoſcunt.

47. Σιὼ νόῳ.] Homerica eſt locutio; Νόῳ δὲ ἐπίζαλεν ἱμάσθλῳ.

P. 505. *l.* 18. Ἀργεῖος.] Cod. Arch. Ἀργάδης, vel Ἀργεῖος. Ab hoc reges deinceps *Argeadæ* dicti.

35. Παρεῦσαν.] Cod. Arch. cum margine ſtat; nec non & Cod. Eton. Mox καταλύεσθε. *Idem.* V. p. 513. l. 3.

P. 507. *l.* 27. Ἀθέμιζα.] Cod. Arch. ἀθέμιτα ῥέζειν.

45. Τοῖσιν ἐργαζομένοισιν.] Cod. Arch.

P. 508. *l.* 5. Ἐῦσαν.] Cod. Arch. ἔχουσαν.

AD LIBRUM NONUM HERODOTI.

Pag. 510. *l.* 4. Στασιωτέων.] Cod. Arch. ςεχλιωτέων. Non probo.

40. Καὶ ἐμὲ μὴ ἐλ.] Epimone, ſive anaphora; quali Homerus utitur, Ἔνθ' ἔνι μὲν φιλότης, ἔνθ' ἵμερος, ἔνθ' ἀοιδύς.

P. 511. *l.* 27. Καὶ τὸ μὲν ἡμέτερον.] Cod. Arch. ἀπ' ἡμέων ἔτως ἀκίνδηλον νέμεται.

38. Μηνύσι.] Cod. Arch.

41. Ἐκδεκώμεθα.] Cod. Arch.

42. Ἐπιτηδέσαιον.] Cod. Arch.

P. 512. *l.* 13. Χίλεος.] Plutarchi codices habent χείλεως.

27. Ἐπὶ τῷ δὲ ἕκαστον.] Deſunt hæc Cod. A. & Vallæ, & Eton. nec hîc locum habent, nam infra pag. 520. recurrunt. Plutarchus tamen videtur hîc legiſſe.

P. 513. *l.* 9. Ξεινύς.] Heſychius, in ξένοι. Τὸς Πέρσας.

P. 514. *l.* 24. Ἀτραγῖνος ὁ Φρ.] Athenæus libro 11. Ubi Caſaubonus notat in MS. eſſe Ἀτλαμνος. Vide infra 541. Plutarcho Ἀπαγῖνος, male.

P. 516. *l.* 28. Μαχίσιον.] Cod. Arch. Μαχίσιον. Ita & margo. probabilior eſt hæc lectio; abit Tzetzes, cui dicitur Μασίστιος.

P. 517. *l.* 20. Ὀφθαλμόν.] Cod. Arch. ὄμφαλον, *umbilicum.* Recte. Thorax reponebatur Athenis, in Minervæ Poliadis templo. *Pauſanias.*

30. Λλὰ πάντας.] Deeſt ἅμα. ſupplet codex Arch.

43. Κείρονται.] Morem multis teſtimoniis illuſtrat Briſſonius. Ratio hæc ſubeſſe videtur; ἄψυχα ἀψύχοις. Vide Heſychium in αἱμαχεία.

P. 518. *l.* 13. Γαργαφίῃ.] Cod. Arch. Γαργαφείῃ.

23. Ποικίλος ὠθισμός.] Cod. Arch.

41. Ἐπὶ διακειμένοισι.] Interpres non cepit ſententiam. Verte, *ex pacto, ex conſenſu.* Τὰ διακείμενα ſunt ὡρισμέναι συμφωνίαι, συνθεσίαι, ὁμολογίαι, ut Diodorus loquitur. Illud nota, Herodotum ἕκαστον ἕτεα, Diodorum πεντηκοντα ponere.

P. 519. *l.* 42. Τὰς ὑποθήκας.] Hæc dele; neque enim agnoſcit codex Arch. nec Valla, nec margo.

44. Τρωικοῖσι πόνοισι.] Virgilius, *Trojaque labores.* Cod. Arch. hîc ἡρωικοῖσι.

P. 526. *l.* 26. Λλὰ τὰ μέν.] Cod. Arch. τά δὲ μέν.

41. Περιελήλαλο.] Cod. Arch. περιελήλαλο.

P. 527. *l.* 10. Ἐθέλοιμι.] Puto ita ſcripſiſſe Herodotum; habet tamen codex Arch. haud male, ἔλοιμι.

16. Καταῤῥώδηκε.] Rectius, ad normam Ioniſmi, καταῤῥωδήκεε. Mox pro συνέχθητε idem cod. Arch. συλεγῆτε. Eſt autem λιπαρεῖν quod ſequitur λίαν παρεῖναί τισι.

34. Ἀθηναίης.] Vide ut omnes ſcriptores in Athenienſium laudes conſpirent. Plutarchus innuit Herodotum pretio ad hæc fingenda adductum fuiſſe.

P. 528. *l.* 14. Ἐκπαγλεομένων.] Cod. Arch. ἐκπλαγεομένων. Hanc ſcriptionem præfero, quoniam multis aliis in locis ſic video ſcripſiſſe Herodotum.

29. Ἄρχομεν.] Cod. Arch. ἄρξομεν, *Incipiemus.*

45. Εὔποροι.] Cod. Arch. ἄποροι. Ita Valla. & res poſtulat: nam Perſæ cominus, ut Spartani, non pugnabant.

P. 529. *l.* 9. Παρὰ τὸ δεξιόν.] Cod. Arch. & Eton. & Valla, παρὰ Παυσανίῃ ἐπὶ τὸ δεξιὸν κέρας. Rectiſſime.

15. Συμβολὴν ποιεύμενοι.] Atqui locus poſtulat particulam negantem μή. Supplet codex Arch. & Valla.

44. Ἠρήϊον.] Cod. Arch. & Valla ἱρόν. Hæc omnia Plutarchus in *Ariſtide* ſublegit.

P. 530. *l.* 6. Πιτανητέων λόχος.] Erat πιτάνη quidam δῆμος cujus meminerunt Pauſanias, Heſychius, Thucydides, Herodotus ſupra, p. 181. l. 40. Ex hoc populo turma Amompharetum ſequebatur, quæ quidem turma una fuerit ex turmis militaribus Spartanorum. Turmas has, ſeu τάγματα,

quatuor aliqui faciunt, uti legere eſt apud Scholiaſtem Ariſtophanis in *Acharn.* τοῦτο Λακεδαιμονίοις ὑπῆρχον τέσσαρες λόχοι. Ariſtophanes ipſe in *Lyſiſtrata*, τέσσαρες λόχοι ἀνδρῶν μαχίμων. Alii tamen quinque fuiſſe volunt. Heſychius & Harpocration citant Ariſtotelem in *R. P. Lacedæmoniorum*. Has enumerat, opinor ex Ariſtotele, Scholiaſtes inditus in Lyſiſtratam, Ἐδωλῶν, Σίνης, Ἀελμας, Πλέας, Μεσοάγης, vel rectius Μεσοάτης, ut apud Stephanum. Ἐδώλας meminit Heſychius. De tribus reliquis non conſtat. Thucydides affirmat ſeptem fuiſſe: Notat hoc idem Scholiaſtes ad *Lyſiſtratam*, productis Thucydidis verbis. Video alios alium numerum ponere. Negat interim Thucydides ullam fuiſſe apud Lacedæmonios πιτανήλων λόχον, & Herodotum oblique tangit. Eum ſequitur Heſychius, qui tamen etiam apud aliquem poëtam reperiſſe videtur πιτανήτης σφαλός.

P. 531. *l.* 12. Οπλα ἦγε.] Cod. Arch. λόχον ἦγε, rectius; erat enim λοχαγός.

P. 533. *l.* 3. Γινομένων, ὑποβλ.] Cod. Arch. interponit χρησῶν.

42. Ἀειμνήστ.] Cod. Arch. hîc optime Ἀειμνήστ. Sane adſtipulatores habet Plutarchum & Pauſaniam.

P. 535. *l.* 31. Τεῖχ, ἢ τὼ σκιωλώ.] Vide quid hîc ſperabat ſe inventurum Polycrates Athenienſis, apud Schol. Ariſtophanis p. 333.

P. 536. *l.* 36. Ἀείμνησον.] Ita & codex Arch. nam hic Platæenſis alius eſt ab Arimneſto Spartano, de quo ad p. 533.

P. 537. *l.* 23. Ἐφόρεε ἄγκυραν.] Plenius codex Arch. ἐπίσημον ἄγκυραν.

26. Εὐρυβάτλω.] Cod. Arch. Εὐρυβιάδλω.

36. Φαεανδάτης.] Sic Pauſanias. aliter Φερενδάτης. Vide p. 405. & 407. Hic apud Æſchylum in Perſis corrupte dicitur Φαεανδάκης.

46. Λῦσαι.] Placet cum codice Arch. legere ῥῦσαι.

P. 539. *l.* 41. Παυσανίᾳ.] In ejus honorem Παυσάνια feſtum fuit. *Pauſanias.*

P. 540. *l.* 15. Μήδων.] Athenæus hunc locum tranſcripſit. Legit autem ut codex Arch. & margo & Valla ἡγεμόνα.

41. Ἔθαπτον.] Cod. A. ἔθαφθεν. Ita & Valla.

P. 541. *l.* 3. Τῶν ἢ ἄλλων.] Hæc verba omiſit codex Arch. ſed non omiſit Plutarchus, imo acerbe de iis agit cum Herodoto.

6. Κοινά.] Lege κενὰ, *vacua*. κενοτάφια. Ita hîc legit Plutarchus.

P. 542. *l.* 30. Συνεκήρυζε.] Cod. Arch. συνεκύρησε, *evenit.*

P. 543. *l.* 11. Ἡγησισθένη.] Cod. Arch. ἡγησίσθιον.

26. Ποταμὸν ὃς.] Duo ſunt: oportuit nomine diſtinxiſſe. Vide Stephanum in Λάκμων.

P. 544. *l.* 42. Καλαμίσουζι.] Cod. Arch. Λαμίσουζι. N. L. Duris ἐν ὅροις Σαμίων hîc nobis uſui foret.

P. 545. *l.* 15. Κτισίω.] Scribendum κτισύν. ea eſt forma Ionica.

P. 546. *l.* 8. Οἱ Ξέρξεω.] Omnino ut codex Arch. τοῦ Ξέρξεω.

41. Μιώς.] Confer Ælianum in V. Hiſt. l. 2. c. 25. Plutarchum, *Camillo* p. 138.

P. 547. *l.* 27. Ἰθαμίτης.] Cod. Arch. Ἰθαμίτης. Vide p. 405. l. 1.

34. Πελίαο.] Scribe Πελίαως.

P. 548. *l.* 20. Ἀφεῖναι.] Lege ἀπεῖναι.

25. Πελοποννησίων.] Valla videtur vertiſſe Λακεδαιμονίων.

46. Φθάς.] Omnes ſcripti φθασθείς, *percipiens.*

P. 550. *l.* 14. Τυπάι.] Dictio eſt Perſica. Xenophonti, Γενέθλια. Athenæus l. XIII. hæc adducit.

18. Χρήζει.] Habet hîc codex Arch. δέεται. puto ex interpretamento.

37. Εἰσὶ τρεῖς.] Nec Valla nec codex Arch. agnoſcit.

40. Μεθένα.] Repone cum codice Arch. μετένια.

41. Μεγάλα ποιεῦμαι.] Cod. Arch. μέγα. Alibi μέγα ποιούμενος ταῦτα, & μέγα ὑπερφέρουσα.

45. Ἤοσαν.] Scribe ἧσσαν.

49. Γῆμαι.] Cod. Arch. γυναῖκα.

P. 551. *l.* 36. Διαβάντες.] Cod. Arch. Ἀναβαλόντες. Ita prius, διέβαλον ἐκ τῆς Χίης ἐς Νάξον.

41. Οἰόβαζος.] Cod. Arch. Οἰάβαζος, Valla. *Oebazus.*

46. Ἀρταύκτης.] Plura Pauſanias.

49. Τιθραύστεω.] Valla *petitis.* Cod. Arch. αἰτήσας.

P. 552. *l.* 6. Διεβάλετο.] *Fefellit.* Archippus in *Philo*, γέροντα Ἀναβαλέσθαι τήμερον. Ariſtophanes *Avibus*, διαβάλλεταί σε ὁ θεός. Imo καταβάλλεταί σε apud Alcæum, & παραβλήδην ἀγορεύειν apud *Homerum*. Schol. Ariſtophanis horum auctor. V. p. 327. l. 29.

23. Ἀφύκτως.] Cod. Arch. ἀφυλάκτως.

P. 553. *l.* 9. Νεάλωσοι.] Puto hîc Euſtathium legiſſe ἕτερον. Ita ſane apud eum video haberi hodie in Odyſſeam.

17. Τίνεσθε.] Cod. Arch. σίνεσθε, nec dubito quin ita & Vallæ occurrebat. Euſtathius expoſuit per βλάψαι.

36. Ἀρτεμβάρης.] Cod. Arch. Ἀρτεβάρης, & quidem in l. 1, ſic ſemel pinxit: ſed male.

P. 554. *l.* 5. Μαλακὰς ῥυέσθε.] Cod. Arch. ſupplet ἄνδρας, conſentit Valla.

Hæc

L. S.

Hæc ſunt, Lector candide, quæ vere καὶ ἐπιδρομὴν ex Herodoto meo transfudi in calcem hujus editionis; poſtquam acta jam, & tranſacta erant omnia, quæ ad hanc impreßionem concinnandam ſpectare videbantur. Multa ſciens intacta reliqui; ab aliis occupata non repoſui. In Latinis quædam denuo verti; in Græcis quamplurima emendavi. Nec arroganter hoc à me dici quiſquam exiſtimet: Nam conjecturis meis nihil, omnia vero accepta refero ſcriptis exemplaribus; quorum illud, quod mihi utendum dedit R. P. Archiepiſcopus Cantuarienſis, utramque paginam in hoc negotio fecit. Nec pœnitendum interim ſubſidium attulit alter codex MS. cujus Variantes Lectiones mihi ſubminiſtravit Johannes Roſwel, Vir humaniſſimus, & præclararum omnium artium peritiſſimus. Illud vere dicturus videor, me venam ſaltem aperuiſſe ad Herodotum ſanandum. Id certe volui, & ut conſequerer, ex Galeno, Heſychio, Georgio Pardo Ionicarum dictionum Lexicon *auxi & locupletavi; tum etiam Herodotum non indiligenter contuli cum Athenæo, Euſtathio, Suida, aliiſque ſcriptoribus, qui ab eo quicquam fuerant mutuati. Linguæ Ionicæ canon fuit olim Herodotus; Enimvero in vulgatis libris tot occurrunt gloſſemata, tot ab ea dialecto ad alias aberrationes, ut vix trientem Ionici idiomatis nunc ſupereſſe crediderim. Infinita ſunt, quæ ex Codice Archiepiſcopi hoc in genere reſtitui poterant; ſed nunc non erat his locus. Exoriatur aliquis, ita voveo, cui otium ſit uberius & ingenium, ad perpurgandum Herodotum; Ille his noſtris & plura & elegantiora facile inveniet; Ille de optimo ſcriptore, de viris doctis, & de me etiam optime merebitur, ſi, reconditiori inſtructus eruditione, tumultuariam hanc noſtram ſcriptionem, quaſi Herodoto minime dignam, plane diſpungat.* Vale.

JACOBI GRONOVII

NOTÆ

ET

OBSERVATIONES

in novem libros

HERODOTI.

JACOBI GRONOVII NOTÆ ET OBSERVATIONES

in novem libros HERODOTI.

ΗΡΟΔΟΤΟΥ Herodoti.] An recte ſic edatur id nomen, ambiguum facit auctoritas eruditorum, in quibus Henr. Valeſius ad Ammiani Marcellini librum XXI cap. 6. ſuſtinuit palam notare Latinos Græca nomina fere adſpirare ſolere, ut cum „Herodotum & Herophilen & Herodicum „ſcribunt, cum Erodotus & Erophile & „Erodicus emendate ſcribi debeant. Erodotum quidem paſſim in Græcis editionibus adſpirari hodie videas; ſed id mendum eſſe non dubito. Novimus hanc cauſam in ſimilibus vocibus, ut Hannibal, Homerus, ſæpe tractatam fuiſſe, quam relinquimus, quum ſufficiat nunc expromere rationem Mediceæ Bibliothecæ, & ejus longævi codicis, quem antetuli. Nam illic exſtant varia exemplaria hujus voluminis & hiſtoriæ, ubi nomen iſtud ſine dubio adſpiratur. Cæterum in hoc noſtro legitur Κλειώ Α῾ Ηροδότυ ἁλικαρνησσῆος. Harum poſtremarum appellationum primis vocalibus nunc impoſita eſt nota ῾, at non aureæ repetitioni nominis Ηροδότυ in fine libri primi, ubi videas ΗΡΟΔΟ῾ΤΟΥ. non in principio ſecundi, non tertii, non quarti, non quinti, ſed ſexti principio apponitur contrario ductu ῾ (tanquam vetus illud Η præponi ſolitum ſcriba hic librarius divideret: de hac autem pſile & de priore aſpera monuit Salmaſius ad Conſecrationem Regillæ p. 44 & 52, ubi plura huc pertinentia.) ut lenis ſit ſpiritus, quum ſeptimo imponatur ſimilis primo, ut & nono, quum octavus liber eum ignoret. Sed & alter eodem nomine uſus apud auctorem noſtrum 8, 132 ſimili modo adſpiratur in MS. Hic vero ſpiritus nunc aureo, nunc rubro colore inductus eſt. Ex quibus ante omnia præclarum & bona fide odoris veriſſimi plenum patet iſtud ἁλικαρνησσῆος. Ita enim turpiter iſtud appellativum ventilatur variis velut follibus, ut Camerarius in dialecti Ionicæ ſpeciminibus pag. hujus editionis 718 annotaverit Ἁλικαρνασσῆος pro Ἁλικαρνασσέως, & tantum hactenus; Stephanus in Prolegomenis pag. 743 [Interim certe adeo in hac parte nihil mutare ſum auſus, ut in ipſo etiam principio Ἁλικαρνασσῆος retinuerim, & in Ἁλικαρνησσῆος mutare noluerim: quamvis ſit Ἁλικαρνησσεύς 3, 4 & Ἁλικαρνησσεῖ 8, 104] Tanquam hæc ſumma hæſitationis foret, quum Ἁλικαρνησσὸς etiam exſtet 2, 178 & Ἁλικαρνησσεύς 1, 144, quum in eodem libro 1 cap. 175 exhibeatur Ἁλικαρνασσεῖ. Hoc magnum incertum videbat Stephanus, ubi notari debet illud libri 1 cap. 144 Ἁλικαρνησσεύς factum eſſe ab ipſo Stephano, tanto indecentius, quod ibi mox ab ipſo eodem relinquatur etiam Ἁλικαρνησσόν, quum Aldus & Camerarius ediderint Ἁλικαρνησσεύς. Et hic Stephanus etiam ipſum titulum mutavit, etſi id neget, & quum Aldus & Camerarius edant Ἁλικαρνασσέως (ſicut nummi, qui hodie ſuperſtites & in notitiam producti ſunt, fere cuſi ſub Cæſaribus, habent Ἁλικαρνασσέων) ipſe fecit Ἁλικαρνασσῆος; quod placuit etiam Tanaq. Fabro in Epiſtolis Criticis pag. 30. Nunc igitur principio hoc ad veterem & genitivam formam confirmato ex priſca fide, etiam gemino Σ, interdum uno conceſſo, unum illud in libri 1 cap. 175 Ἁλικαρνασσεῖ non pro exterricinio haberi debet, ſed in quo conniverunt oculi inſpicientium libros antiquos, quod meis forſan quoque contigit. Sed ab Stephano deterritus & ipſe fui, quam tamen meram Empuſæ hujus eſſe vanitatem jam declarat codex Mediceus, & omnino poſthac ita mutari debet; tum ex reliquis colligas huic ipſi volumini, quum primo ſcriberetur, adſpirationem non fuiſſe datam, ſed poſtea impoſitam. Etiam hinc patet ſingulorum dein librorum titulos ab iſto Stephano pro lubitu ſuo auctos denſatoſque, nempe ut omnes ad unam formam eamque ſatis verboſam redigerentur; quum nec Aldus nec Camerarius, nec liber certe Mediceus, unde colligo etiam de aliis, habeant illam adjectionem Ἁλικαρνασσέως: quæ an non ſatis eſt, ſi ſemel in primo conſpectu & fronte exſtet? Ut hoc addam, Suidas in v. Λέσχη citat epigramma Callimachi, quod notavit chirographo ſuo Hadr. Junius ex-

ſtare in Anthologia Epigr. 3, 399, eſſe autem Callimachi, in quo dicitur Ξεῖν' Ἀλικαρνασεῦ, ut legitur in editione Baſileenſi, prout etiam exhibet MS. codex Lugdunenſis, ſed perperam Genevæ & Cantabrigiæ mutaverunt in Ἀλικαρνασσεῦ geminato ſigma ex vulgari nimirum pronunciatione. Quum autem Herodotus vel Græcia, ut fere innuit Lucianus, hiſtorias has publico Muſarum nomine inſignitis quibuſque partibus etiam numero novenario definierit, crediderim ab Gellio innui Herodotum, quum ſcripſit in præfatione *alii Muſarum inſcripſerunt*, ſicut notum quoque reddidit Suetonius Aurelii Opilii factum, qui volumina novem unius corporis variæ eruditionis ſcripſit ex numero Divarum & appellatione; videlicet ut obſervatum eſt ab aliis numerum novenarium in diviſione ſcripti & in ſerie rerum per partes digerenda ſæpe placuiſſe; etiam de Cephalæone monuit ad Græca Euſebii Scaliger & alii. His adde, quid in hoc principio cogitaverit Daniel Heinſius ad Horatium pag. 101. Nam cui bono erit inſpicere Neſſelium pag. 143 de Herodoto Viennenſi loquentem?

1,4. Τῷ χρόνῳ ἐξίτηλα.] Hæc recte dicuntur, adeoque videntur placuiſſe Philoni & Gregorio Nazianzeno, ut etiam voluerint imitari, prout patet ex verbis allegatis Henr. Stephano in Theſauro. Itaque affatim prudenter hæc Herodotus conjunxit, ſed quibus non debebant agglutinari præcedentia ἐξ ἀνθρώπων, quod tamen manifeſtiſſime videtur feciſſe interpres Valla, etiam ille ipſe qui continuis recognitionibus, ut vocat, interpretationem ejus luſtravit, Henr. Stephanus, quem occaſione loci 1, 10 μαθοῦσα ἢ ποιηθὲν ὑπ' ἀνδρὸς non tæduit ter de iſta præpoſitione ſcribere, primo in recenſione & interpretatione vocum Herodoti p. 725, ſecundo in Prolegomenis p. 738, tertio in alteris Proleg. pag. 743. Ille tamen reddebat *ex hominum memoria temporis longinquitate deleantur*. Omnino perperam, unde accidit, ut eum ſimul cum Valla aggrederetur in Epiſtolis eiſdem loco citato Tanaq. Faber, quaſi uterque exiſtimaverit poſſe dici Græce ἔργα γιγνόμενα ἐξίτηλα γίνεται ὑπ' ἀνθρώπων. Nam ſane in tribus illis locis Stephanus ſecernit ſe ab Valla, quod debuit Faber agnoſcere, quem ſæpe fervor nimius attollit. Utique clarum eſt in voce ἐξίτηλος non ſupponi alios quam homines, & ſolam memoriam hominum interque eos uſum vox iſta reſpicit, ut illorum mentio iſtic fieri non debeat, præſertim quum agatur de hiſtoria. Jam iſta loquutio per præpoſitionem ὑπ' tam frequens eſt in Herodoto, ut qui ſupponitur eum evolviſſe, doceri de ea non debeat, quum occurrant & ἐρημοῦν ἐξ Οἰτάνου, & τούτων ἐξ ἐμοῦ ὀπτελοῦμαι, & λεγομένα ὑπ' ἐξ Ἀιγυπτίων, ac ſimiliter cum aliis verbis, & ut nunc ſunt γιγνόμενα ἐξ ἀνθρώπων, ita ποιούμενα & ποιηθέντα, ſenſuſque Herodoti eſt, ut neque illa quæ evenerunt vel facta ſunt ab hominibus, tempore exoleſcant. Hinc jam apparet quanto pejus ſit, quod quondam ex Lipſia adferebat Fridericus, *ut neque preterita res ex hominum memoria, temporis longinquitate, exoleſcant*. Nec enim attendit vel ad loquutionem Herodoteam γιγνόμενα ἐξ ἀνθρώπων, vel ad ſententiam plane perfectam in ὡς τῷ χρόνῳ ἐξίτηλα γένηται. Hæc ſi non ſatisfaciant, plane rem conficit Lucianus, in ſcripto de conficienda hiſtoria: Τοιούτοις προοιμίοις οἱ ἄριστοι τῶν συγγραφέων ἐχρήσαντο· Ἡρόδοτος μὲν ὡς μὴ τὰ γενόμενα ἐξίτηλα τῷ χρόνῳ γένηται, μεγάλα καὶ θαυμαστὰ ὄντα &c.

1,8. Ἐπολέμησαν ἀλλήλοις.] Lepidum eſt, quod de his & anterioribus verbis notat Thomas Gale, *Exordium hoc præmiſit Pleſirrhous, Herodoti amaſius. Quæ ſequuntur poſt ἀλλήλοις, ſunt verba Herodoti.* Itaque cauſam hanc ſuam facit, & ex ſua perſona atque auctoritate ſic docet lectorem, quaſi illum quemcunque Pleſirrhoum vidiſſet hanc præfationem anteponere. Oportet unum hoc ſpecimen dari, quia ſimiliter conſulit in aliis, quæ peculiaria hic illic occultata tanquam ſua profert. Sed bonus vir talia θαύμαζε ab Herodoto debebat abigere, & fateri alium eſſe fundum hujus narrationis, quum ipſe auctor eſſe non poſſet, nempe Ptolemæum Hephæſtionem; ex illo enim refert Photius, ὡς Πλησίῤῥους ὁ Θεσσαλὸς ὁ ὑμνογράφος, ἐρώμενος γεγονὼς Ἡροδότου, καὶ κληρονόμος τῶν αὐτοῦ, ἔτος ποιήσαι τὸ προοίμιον τῆς πρώτης Ἱστορίας Ἡροδότου Ἁλικαρνασσέως, non addito, utrum probaverit & crediderit ipſe Ptolemæus, non etiam an firmaverit id iſte Pleſirrhous. Certe quidquid illud eſt, & qualiſcunque iſte Pleſirrhous, obſtare illi videtur Dio Chryſoſtomus in Orat. 53 de Homero. Καίτοι τῶν ἄλλων ἁπάντων, ὁπόσοι τινὰ ἔδοξαν ἔχειν δύναμιν, ἢ περὶ ποίησιν ἢ καταλογάδην συγγράφοντες, καὶ πρῶτον, καὶ τελειότατον, τὸ ἑαυτῶν ὄνομα συγγραφόντων, ποιῶν ἢ ἐν αὐτοῖς τοῖς λόγοις τε καὶ ποιήμασιν solitorum ſcribere ſuum nomen, ὥσπερ Ἑκαταῖός τε καὶ Ἡρόδοτος καὶ Θουκυδίδης. Hujus ſane fides melior, & viciſſim ea juſte illi tribuitur. Et pari modo mox judicari debet de nomine uxoris Candaulæ, item de re-

regina conſpiciente Gygen egredientem ex cubiculo in cap. 10 de dracontite lapide.

1, 19. Διατίθεσθαι τὸ φόρτον.] Conſenſu mirabili intellexerunt interpretes *mercimonia expoſuiſſe*, prout id ſane erat unum ex muneribus eorum, qui ibant in commercia. Sed in Græcis non eſt præteritum perfectum. Deinde non agitur per illam locutionem de digerendis certo loco rebus venalibus per ſeriem decoram ad invitandos ad ſpectacula & hinc emptionem prætereuntes, quod eſt in verbo Latino *exponere*, ſed de diſtrahendis diſponendiſque accepto pretio, quod convenit per illos, qui emerunt. Recte intellexit hoc Æmilius Portus in Lexico Ionico, & adjunxit huic locum capitis 194 ex hoc ipſo libro, ubi vertebant ſimiliter *onuſque expoſuerunt*. Hinc mutavi vitioſa.

1, 24. Τωὐτὸ ὃ Ἕλληνες.] Sic quum exſtaret in optimo codice, non rebar Ioniſmum interpellare, quo minus reciperem pro vulgato τωὐτὸ τὸ Ἕλλ. Nec enim ſic illi adhæret noſter auctor, ut non aliquando deſerat, ſive interdum in ejus uſu aliquid offenderit, ſive alia cauſa compulerit. Interim ſicut nunc exigitur ab codice iſto, ſic jam editur cap. 216. Οἱ δὲ Σκύθας φασὶ Ἕλληνες ποιέειν. Infra etiam ſic MS. c. 186. Ἐν ᾧ δὴ πίμπλαο τῦτο. Etiam c. 202. Ἀνθρώπυς, οἳ σιτέον). Sic 2, 51 & 75 & 131 idem deprehendes. Etiam libro 5 cap. 108 ἄγελω, αἳ καλέονται Κλεισθένες dicit, non ταὶ. Noli iraſci, quum me vides in tenui quoque aliquid molientem: plus enim juſto ſumpſerunt ſibi ad dominandum in eis particulis. Nam & lib. 2 cap. 48 ediderunt Τὰ περιφορέεσι καθὼ κώμας ταὶ γυναῖκες. Satis conſpicuus illic articulus ταὶ, qui nullus apparet in codice Mediceo, & hinc à me non admiſſus; id quod in anteceſſum nunc moneo.

Ibid. Γῦν τὼ Γνάχυ.] Difficile probatu erit apud Herodotum legiſſe videri Pauſaniam non ita, ſed τὼ Γάσυ, ut affirmat doctiſſimus Vindingius in Hellene, in hac re concinens Th. Galeo, qui & ipſe ex fabulatoribus & aliis ut Strabone ipſo ſcribit Iaſi filiam fuiſſe veri eſſe ſimilius, ac mox Pauſaniæ librum II quoque advocat. Oportet hîc cavere. Nam de Io, quem patrem habuerit, nihil profert ex Herodoto Pauſanias, ſed eum tradit ex ſua ſententia, ut nihil iſta nominis proprii appellatio faciat ad Herodotum. Utrius autem verior opinio ſit, id vero aliam conſtituit controverſiam. Pauſaniæ verba ſunt: Γὼ μὲν δὴ Γῦν Γάσυ θυγάτηρ, εἴτε ὡς Ἡρόδοτος ἔγραψεν, εἴτε καθ' ὃ λέγουσιν Ἕλληνες, ἐς Αἴγυπτον ἀφικνεῖται.

2, 10. Βασιλῆος θυγατέος Εὐρώπης.] Hujus narrationis memoriam quum ita renovaviſſet Euſebius ad annum XG Εὐρώπη Ἀγήνορος ὑπὸ Κρητῶν ἡρπάγη ἐμπόρων, ὥς φησιν Ἡρόδοτος. Ἃ ἡ πλοίᾳ προσήμιον λῶ Ταῦρος, in Latinis autem tria iſta verba ὡς φησιν Ἡρόδοτος eſſent omiſſa ab Hieronymo, magnus Scaliger ibi notat: *Omiſit vero Hieronymus Græca*, ὡς Ἡρόδοτος φησίν. *Herodotus ait; quod a Phœnicibus rapta fuerit Io, propterea Græcos hanc injuriam ulturos Europam rapuiſſe.* Vir maximus non cogitat Herodotum verſari in narratione Perſica, & Perſas eſſe, qui ſic narrent de Io, item Perſas eſſe, qui ſic narrent de Europa: nec tamen etiam Græcos injuriæ prioris ulciſcendæ cauſa eam rapuiſſe dicit iſta narratio, ſed ipſos Perſas ita compenſaviſſe crimina, de qua interim re hi Græci, quos Herodotus conjicit fuiſſe Cretenſes, forſan ne quidem cogitaverint. Quod quum ita ſit, fortaſſis hinc Hieronymus omiſit illa tria Græca verba, quæ memorant Herodotum, quem ſciebat alia ſcribere.

2, 12. Ταῦτα δὴ ἴσα πρὸς ἴσα σφι γενέσθαι.] Hic ordo vocum eſt in libro caſtigatiſſimo, quem violant edentes ἴσα σφὶ πρὸς ἴσα, quum non videantur vel Græci vel Herodotus conceſſiſſe, ut iſtam repetitionem ἴσα πρὸς ἴσα interrumperet aliquid alienum: certe ex tali conſideratione videtur veniſſe ἀλλοπροσάλογον. Etiam lib. 7, c. 100 ἐξ ἑκάτων ἐς ἑκατόν ſic junctim ponuntur ſine alio interpoſito; & 5, 102 ἀπ' ἄλλης ἐπ' ἄλλο & ἴσον ἴσῳ πρόσφερε eſt in Mneſithei fragmento. Cæterum in MS. legitur etiam ut in aliis MSStis, ταῦτα μὲν δὴ, quæ vocula inſeri debet.

2, 16. Τῶν ἕνεκεν ἀπίκοντο.] Eſt, non eſt ex vena Ionicæ ſcriptionis, unde præterquam quod in præpoſitione has ipſas voces, prout cito, contulit Porti Lexicon Ionicum Herodoti, inſuper verbum ἀπίκοντο ſeparatim tractat, quum ſane id jam anteceſſiſſet & ſæpius ſequuturum ſit. Nequivi tamen hîc tolerare; nequivi credere ab Herodoto id nunc uſurpatum fuiſſe; tanti ponderis eſt teſtimonium ab optimo codice, qui non tantum ex antiquo ævo candide producebat ἀπίκαο, ſed etiam indicabat ſe veniſſe in manum recentem, quæ juris Græci parum & hodierno ſolum modo guſtaverat, & ita violenta eſſe conabatur ſuperponendo ν, quaſi deberet eſſe ἀπίκανται.

καὶλο. Sed illa ploret. Veriſſima venit manus vetuſta, & aliquoties infra fulgebit, quoniam verbum iſtud eſt continui uſus in hiſtoria, nobis per ſua loca profeſſuris aperte & ſequuturis, quod proprie fuit antiquum : & Herodotus ſectatur varietatem mirabiliter prorſus, ut deprehendes.

2, 30. Τὲς ἢ περιχομένων ταῦτα, περφέρειν σφι.] Quum ſic diu ſit editum in Herodoto, tandem notavit Galeus, ſibi magis placere lectionem marginalem, quam ſequutus eſt Euſtathius ad Γ. Iliados. Idem opinor cogitavit Stephanus, à quo iſta marginalis lectio primum exſtitit, nempe περιχομένοις. Sufficit hîc ſcire nec codices illos duos quos Gale inſpexit, nec Mediceum abire ab vulgato per Aldum : idque in dubium trahi non debet ab Herodoti ſtudioſo, quum is tantopere amet iſtum genitivum in participiis, ut rejiciat conſtructionem vulgarem. Eſt enim ſimile illi, quod exſtat 3, 31. Εἰρομένῳ ὧν ἕ Καμβύσεω, ὑπεκέκαυτο αὐτῷ. Ibi enim poterat ſimpliciter dicere εἰρομένῳ ἢ αὐτῷ ὑπεκέκαυτο. Quod genus loquendi tam frequens occurrit etiam in libris Sacris N. T. immo & apud Latinos, ut agnoſci debeat, non mutari.

2, 34. Μέχρις μὲν ὧν τούτων.] MS. τούτε ; & eo uſum Herodotum oſtendit ſatis repetitio ejuſdem numeri mox ſequens, τὸ ἢ ἐπὶ τούτε, quæ his verbis reſpondent. Accedit, quod iſtud τούτε in τούτων tranſtulerit vecors ad eaſdem literas inclinatio calami, ut quum præmiſiſſet ὧν, id etiam iteraretur in τούτων. Mox dedi vocibus ordinem priſtinum ex MS. ubi vulgo erat ἀνδρῶν ἀδίκων ἔργον νομίζειν εἶναι.

2, 44. Ἁρπαζομένων τ γυναικῶν.] Sunt veſtigia manus alienæ, quæ Stephano & deinceps aliis editoribus non debuerant ita placere, ut ideo manum Herodoti delerent, & terminationibus fœmininorum tam aperta exempli iteratione præcedentibus, huic conſtructioni non idem indulgerent. Sicut enim Aldus & Camerarius ediderunt, ita habet MS. ἁρπαζομένων. Confuſio in contrarium occurret libro II. Cæterum ex tali origine videtur exſtitiſſe lex apud Byzantios quam ſtatuit Achilles Tatius lib. II. Νόμος ἢ ὅλος Βυζαντίοις, εἴ τις ἁρπάσας παρθένον, φθείρας ποιῆσαι γυναῖκα, γάμον ἔχειν τὴν βίαν.

3, 6. Πέρσῃζιν ὕτω Φοίνικες.] MS. Πέρσησι ὕτως Φοίν. & ſic ſtatim λέγυσι ἀγαγεῖν, non λέγυσιν. & rurſum Φοίνικες λέγυσι. ἐγὼ &c. Nam Ioues non impediunt vocales concurrere.

3, 25. Αυδὸς μὴ τὸ ἡμῶ.] Sic & alii & paſſim quidem. Verum nunc MS. delet voculam τὸ, & vult Herodoti eſſe Αυδὸς μὲν ἡμῶ. Et recte, ut cap. 31. Τούτοισι ἢ ἔσει ἡμῶ Ἀργείοισι &c. cap. 162. Ἄρπαγ γέν ἐ αὐτὸς ἐὼν Μῆδ. 2, 114. Ξεῖν γένμὲν Τεύκρ. 4, 6. Γεγενέναι τούτες τ Σκυθέων, οἳ Αὐχάτ γέν καλέον). Immo lib. 9 c. 75 pallaca Pherendatis dicit Εἰμὶ ἢ γέν μὲν κῶα. Mox etiam MS. ut jam ex aliis quoque libris productum fuit, Μυρσίλον ὀνομάζυσι, non καλέυσι, ut vulgo, quum ſufficiat bis illud verbum anteceſſiſſe in hac narrationis parte.

3, 44. Ἄρχων μὲν ἢ ὁ Νίνυ, ἕ Βήλυ &c.] Quantarum turbarum apud eruditos cauſa & fons fuit hic locus? Scaliger lib. III. Canon. Iſag. p. 327 obſtinatus in retinendo Ἄργων, rogat, [quis non miretur Ninum Beli filium unum ex poſteris Herculis fuiſſe, qui annis mille ut minimum Nino Beli filio poſterior fuit : Aut eſt Herodoti, aut librariorum error.] Et mox Omphalen colligit fuiſſe Jardani ancillam. Sic quum maximus ille vir palam efferre non dubitaret ſcrupulum ſuum, mirabiliter eum ipſum fugere conati ſunt, qui maxime appropinquare auſi ſunt. Nam Marshamus in ſæculo XVII omnes hujus narrationis partes circumrodit, Mermnadas quoque nominatim recenſens, ſed hanc partem negligens. Mox acceſſerunt & Palmerius a Grentemeſnil & Tanaq. Faber in Epiſtola ad Petavium, & ſpeculari maluerunt famulam Jardani, quam illa exulcerata, quum ſperaviſſem me excepturum omnia ab illis complanata. Prout editum eſt, ita reperi in MS. Mediceo, etiam in ſuis Gale. Itaque ſicut ſuos Ninos & Belos jactavit Aſia Major, ita videtur & ſuos narraviſſe Lydia, quos eximi illi ab nobis non oportet, vel hoc uno loco teſte, qui ſicut Agronem publice & Alcæum conſpicuum præbet, detur illis quoque hæc venia, ut in Lydia quondam notos ac claros Nilum & Belum poſteris exhibeant manu Herodoti. Neque multum miraberis, ſi intellexeris quæ dehinc ſcribet hic ipſe auctor in Euterpe cap. 79. Ἄργων autem confirmatur ab MS. ut etiam Ἀλκαῖ, pro quo Camerariana editio in poſteriore loco edens Ἀλκμαὶς multos decepit. Etiam de Jardana interpretum nuper monere lectores voluit Holſtenius ad Stephani Ἄρδαν. Interim plus æquo de conjectura ſua exſultat Cl. Faber ; quippe quæ Herodotum non reſtituit, & verum aufert. Omphalen intelligi ante eum viderunt bene multi, ut patet ex interpretatione Fri-

de-

derici. Quæ fuerit licet uxor Jardani, an idcirco in isto imperio Asiaticis simili nequit vocari δέλη? Non cogitavit Faber, quum tamen sciret, præter solos reges omnia illic fuisse serva. Jordani filiam dixerat Palæphatus, sed Tollius restituit Ἰαρδάνε. Adde Peiresciana pag. 445, ubi & Valesius.

4, 2. Παρὰ τούτων ἢ Ἡρακλεῖδαι.] Adversativa abest a MS. quum sit certe nulli bono, & sine ea lenior incedit sermonis nexus. ac deinde ab eodem vocula μὲν interponitur: ἄρξαντες μὲν δὴ δύο τε & ἔχοσι, quod ipsum prorsus est Herodoti.

4, 19. Ὥστε ἀπιστότερα ὀφθαλμῶν.] Hæc respiciens scripsit Lucianus in Saltatione: Ἡροδότῳ μὲν ἔν τε δι' ὀμμάτων φαινόμενα, πιστότερα εἶναι ἢ ὤτων δοκεῖ.

4, 21. Ὁ δὲ μέγα ἀμβώσας.] Nihil est, quod in dubium voces, quum sic repetat 3, 38. Οἱ δὲ ἀμβώσαντες μέγα. & 7, 18. Καὶ ὃς ἀμβώσας μέγα ἀνεθεώσησε. Quæ exempla annotavit & Portus. Quibus addi potest ex 2, 121 τὴν κεφαλὴν μὲν κόπτεσθαι μεγάλα βοῶντα. Sed nihili illa sunt præ codice Mediceo, qui negat locum vocabulo μέγα, & habet tantum ὁ δὲ ἀμβώσας. Et recte, quum ab verbo isto solo satis exprimatur impetus hoc loco adhibitus, sane diversus ab istis reliquis. Hunc clamorem audivit nemo præter Candaulen; unde ita sequutus fui. Etiam paulo ante habet MS. ποίῃ, non ποίεε, & infra sicut edidi, non τινὰ σκοπόν, ut passim, & hinc similiter.

4, 34. Πειρώμενον λέγω λόγον.] Sic integre MS. prout Stephanus notavit ad marginem, quum sine medio verbo omnia sint male integra. Πειρώμενος, quod etiam ponitur illic ab Stephano; & Gale videtur confirmare ex gemino MS. est correctorum, sicut in hoc etiam codice mox aliqua posterior manus facere voluit νος; a qua etiam videtur esse illud τοιάδε post verbum ἀμείβεσθο, quum in MS. prior manus habeat τοῖσδε, illo altero suprascripto postea.

4, 36. Οὕτως ὥστε.] MS. egregie ὕτω ὥστε. ut cap. 11. Hinc & pag. seq. edidi ex eodem ὕτω ὑποθυήσκειν, ubi edunt ὅτως. sæpius reor id corruptum.

4, 44. Στείχῃ δὴ τὴν δίνην.] MS. clare σίχῃ, ut sit a σιχάω. Deinde repetitio particulæ turbat, σοι, σε, quum res ultro satis pateat, & longe mitius sit, dum pro μή σε ὄψε) legit MS. μὴ ἰσόψε) ἰόντα λέγ' ὑμέων, non λέγ' ἅπερ ὑμέων.

4, ult. Ἐδόκεον ὥρη.] MS. iterum abrasa consonante ν finali, ἐδόκεε. & Ἐθηεῖτο pro ἐθηῆτο. Utique sic editur cap. 68. ἐθηεῖτο σίδηρον ἐξελαυνόμενον. Nec dissimile sequetur mox cap. 11. ἐπέρωτα pro ἐπηρώτα, & c. 32. ἐπέρωλᾶς.

5, 8. Ἐν νόῳ ἔχουσα τίσασθαι.] Cap. 73 sic occurrit τίσασθαι θέλων, sed ibi futurum est jam propius. In hoc loco MS. τίσεσθαι, ut c. 86. ἐν νόῳ ἔχων ἀκροθίνια καθαγιεῖν, etsi præsens quoque usurpetur. Etiam MS. non habet μαθέειν, sed μαθεῖν, confirmans etiam ἐποεῦ, quod ex aliis codicibus jam notatum fuit ab Stephano.

5, 10. Ἐς αἰχνίην μεγ. φέρει.] Hoc est Herodoteum, & ideo a MS. probatum, quum præpositio vulgo absit, nec nisi margini credatur. Infra cap. 120. Καὶ νῦν ἐς τί ὑμῖν ταῦτα φαίνεται φέρειν; 9, 32. Οὐκ ἐς γυμνικὸς, ἀλλ' ἐς ἀρητῆρας ἀγῶνας φέρον τὸ μαντήιον.

5, 26. Τὸν ταῦτα βυλδόσαντα.] Ex margine hanc participii formam collegi pro vulgato βυλδσάμενον ad manum Herodoti reponendam; quia sic quoque habet MS. Mediceus, & frequentissima est in hac historia. Unde etiam admisi elisionem in verbo ὑποθωύμαζε, quod & ipsum ita sæpe novi occurrere, sanctiore scilicet codicis ejus manu, quam omnium aliorum, ut rursus cap. 30. Talia sunt & τρώματα cap. 18. Hic vero observabis & in litera Ω & in voce τρῶμα diligenter annotari ab Æmil. Porto in Lexico Ionico pro vulgari τρῶμα; non dici tantum τρώῦμα, sed & τρῶμα: verum in verbo θαυμάζω quanquam mirabiliter scateat exemplis, tamen non nisi hanc mutationem fieri agnoscit, ut dicatur θωῦμάζω addita υ, eadem litera dempta θωμάζω dici aut ignorat aut prætermisit quacunque de causa. Add. Salmasius ad statuam Regillæ pag. 36.

5, 32. Τὸν δεσπότεα ὑποκτῦναι.] Sic tandem relata juste sibi componuntur, quod præclare huc convenit; & vile est verbum ἀποκτεῖναι, quod Herodotus non scripsit, sed captavit varietatem, unde mox tantum habet κτείνῃ. Itaque sic statuo teste optimo codice; quem tuentur alii in margine Stephani, atque item Anglici apud Gale. Notatur hoc verbum ab Suida.

5, 41. Οὐ γὰρ μετίετο ὁ Γύγης.] Anxie hoc in verbo speculando versatus fuit Æm. Portus, in Lexico Ionico interpretans *Gyges negotium susceptum non dimittebat, de manibus non deponebat, de eo conficiendo non remittebat*, fere ad mentem Vallæ interpretati *nihil cunctatus est*. Quod ut in hoc potest tolerari, quî in Porto, quum is ipse notum habuerit ex capite 114 ἐπείτε ἐμετάθη τάχιστα, & verterit, *dimissus est?* Prout sane etiam reddi voluit & intelligi Stephanus; cui parui. Etiam activum eodem sensu in hoc scripto patet. Sed & il-

lud ipsum quinquesyllabicum plane nunc quoque adhibuit Herodotus ex fide optimi codicis.

6, 5. Ἐν ὅπλοισι ἦσαν.] Non debuit hoc instar spumæ expelli ad marginem, ut pejus reciperetur in contextum, præsertim quum præter codices Stephani id probaretur ab Mediceo, ut 9, 75. Εἶναι ἐν φοινῖξι. Ælianus dicit ἐν Μήδοις εἶναι, & imitati sunt Latini.

6, 6. Οἵ τε ἐκ Γύγεω σεσιλῶται.] Mireris unde hi existant, quum novitas regni nondum passa fuerit eos colligi, unde nec Valla milites agnovit, sed factionem Gygianam, hoc est, σασιῶτας, quos ideo Tan. Faber strepitu majore, quam par erat, reducit: exempla vocis ejus Herodotea satis multa monstrat Lexicon Porti Ionicum, sed & posterius hoc perspicue habet MS. unde merito restitui.

6, 7. Ἦν μὲν δὴ τὸ.] Solas voces λῦ μὲν τὸ habet MS. nec quidquam confert particula δή: hinc delevi. Et mox βασιλέα εἶναι Λυδῶν, non τῶν Λυδῶν.

6, 18. Ἀλλ' ὅσα &c.] Nec Valla bene vertit, & Stephanus male interponit *cum alia*. Neuter intellexit separatas voces ὅσα & πλεῖσα in construendo oportere jungi. ἀλλ' ὅσα πλεῖσα μὲν &c. *Sed plurimum quantum quidem est ejus donariorum argenti.*

6, 26. Οὕτω δὴ ὁ Γύγης.] Sicut in ora notatum est ab Stephano, ὅτῳ ἦ ὁ Γύγης, ita legitur in MS. & melius est vulgato. ut paulo ante δημοσίᾳ, non δήμᾳ. Vallam quidem video interpretari *Corinthii populi*, quod sequitur Spanhemius ad Callimach. pag. 68. ut retineat δήμᾳ, sed id sine respectu ejus, quod verum est, sic scribebatur. Quid si senatus posuisset, non foret δημόσιον? Præstat hoc ex MS. retinere, quum plene se exprimat. & statim τὸ Γορδίεω Φρυγίης βασ. ubi iterant τόν.

6, 34. Καλέεται Γυγάδας ἀπὸ τοῦ ἀναθέντος ἐπωνυμίη.] Hoc ipsum exemplum est, quo utitur pag. 726 in recensione vocum Herodoti Henr. Stephanus ad probandum *præpositionem* ἀπὸ *cum dativo interdum poni, ubi potius moris est uti præpositione* ὑπὸ *cum suo genitivo, ut & nunc potius dicendum videretur, sequendo vulgarem sermonis formam*, ὑπὸ τοῦ ἀναθέντος ἐπωνυμίης: Addit aliquid gravius. *Imitati autem sunt hunc præpositionis hujus usum quidam ex posteris: quorum ideo loci mendi suspecti fuerunt. Sic apud Arrianum* ὀνομασθεῖσαν ἐπὶ μιᾷ τῶν ὀπαδῶν τοῦ Κυβέλης νυμφῶν. *At vero ubi hæc præpositio juncta huic rei significandæ adhibetur, ibi certum est mendosum esse locum.* Et hæc pro laudabilibus recoxit Th. Gale, ne patria ipsius foret exsors tantæ doctrinæ. Similiter Portus in Lexico Ionico: Ἐπὶ ᾧ ἀναθέντι ἐπωνυμίη in ἐπὶ explicat, *propter cognomen, vel potius nomen illius, qui hoc dicavit*: sed in v. Ἐπωνυμίη *ob nomen, id est, de nomine illius, qui hoc dicavit.* Et novimus circa tempus Galei ludos de his ortos inter alios. At hîc tamen in voce ἐπὶ cum genitivo profert ex Herodoto quatuor loca de appellando agentia, ubi non tertius casus additur, sed secundus, plane in omnibus. Itaque si exstant illa verba Arriani, valeant, prout jam in hac parte ostendi Arrianum mihi notum esse in illustrationibus, quas ei attuli lib. v. cap. 1. Sed certe dubitari nequit de ejus constructione cum genitivo in ista significatione cognominandi, quum pateat apud omnes Græcos scriptores alios præter Herodotum nostrum, qui in libro 2 cap. 42 ἀπὸ sic usurpat, eandem confirmari, quo spectant verba 5, 65. Ἐπὶ ᾧ Νέσος καὶ Πασιφάη ποιέυμεθα τὴν ἐπωνυμίην. ubi sicut ἐπὶ removetur loco ab voce ἐπωνυμίην, ita oportet etiam in constructione manere ab eo remotam: & cap. 68 Ἐπὶ τῷδε νύξ τε ἐστὶ καὶ ὄνος τὰς ἐπωνυμίας μεταλαθεῖς. Porro est aliquid singulare in hoc loco, quod excedebat captum scribarum, quibus Herodoti exemplaria facere commissum fuit, & proprium est diligentiæ ejus, qui exaravit codicem Mediceum, qui plane exhibet ἐπωνυμίην, ita ut hæc vox videatur absolute & ex proprietate Græcismi posita, sic construendo καλέεται ἐπωνυμίην Γυγάδας ἀπὸ τοῦ ἀναθέντος, ut denotet, *quod ad cognomentum, vocatur Gygadas ab eo qui consecravit.* Prout est hæc grata styli nota & phrasis bene densa in Herodoto, tum in materia nostra 4, 182. Ἐπίκλησιν τῇ αὐτῇ ἡ χρήνη καλέεται ἠλίου, tum in alia quacunque, ut 1, 166. Πλοῖα ἐόντα ἀριθμὸν ἑξήκοντα. 7, 138. Νεῶν ἀριθμὸν αἰχμῶν. 1, 172. Προσεχωρήκασι γλώσσαν μὲν πρὸς τὸ Καρικὸν ἔθνος. 1, 60. Πρῶτοι σοφίην. 2, 20. Ἐπίσημος σοφίην. 9, 61. Ὁμοῖοι σοφίην. 3, 61. Ὁμοῖοι εἶδος. 2, 7. Ὁ δὲ ὡς ἴσας μήκος. Et c. 32, ἅπαντας τοῖσι ἄγκοσι τὸ μέγεθος ἴσους &c. Nec enim placuit *Gygaum*, ut Latine interpretari voluit Stephanus. Nam licet istud adjectivum occurrat apud Propertium, nec ego illud detrectare ausim; tamen & universa venustas appellationis perit, quum omnia ab Gyge profecta sic appellari possint, nec recordatus videtur vir doctus jam antea dictam factionem Gygianam. Sed χρυσὸς hic habuit peculiare quid in appellatione, idque annotan-

tandum cenſuit Herodotus, & proprie additum ab Delphis.

6, 39. Τεσσαρᾳκόντῳ.] MS. τεσσερᾳκόντῳ. Sic quoque perverſe editum erat c. 31 & 206, quod utrobique ex MS. correxi, quum non aliter voluerit Herodotus loqui.

7, 4. Σμύρνῃ τε τῇ ὑπὸ Κολοφῶνι κλυθ.] Quod poſt tot priſca exemplaria adhibita vix exſpectari poterat, ſcito legi in optimo MS. ὑπὸ Κολ. Qua mutatione cernis egregie diſpelli dubitationem Grentemeſnilii, ſive animadverſionem vocare placet, præpoſitionem ὑπὸ conſiderantis nimium arcte, tanquam Smyrna ſita ſub Colophone diceretur, dum detrectat agnoſcere verſionem Vallæ, qui recte intellexit. Ita mihi videtur agendum. Simile ex MS. teſtatur Th. Gale, ſed cætera non intelligo.

7, 10. Ἐπελαύνων δὲ ἐπολιόρκεε.] MS. idem ἐπολιόρκεε, & recte, quum iſtud imperfectum tempus in ſequentibus exacte ſervatum jam nunc eſſet inchoandum.

7, 17. Ἐᾶν δὲ καὶ χώρῳ ἐσάμωμαι.] Opinor hoc eſſe exemplum, quod ante oculos fuit Camerario, dum varietates Ionicæ linguæ in Herodoto annotat pag. 718 hujus editionis: ſed ex corrupto exemplari ab Aldo editum & alibi non uſurpatum jubet hora tandem detergere, quum clare exhibeat optimus MS. ἐσάναι, quod eſt perpetuum in Herodoto. In præcedenti electum à me eſt verbum ἀπέασα, quippe quod ſuppeditabat idem codex & ex ſuis ac Suida confirmabat Th. Gale.

7, 20. Ἐπέδρης μὴ ἐόναι ἔργον.] Si fuit tale ingenium Tanaq. Fabro, nempe deditum ſcribendo, non inquirendo, debuit Petavius, Herodoti attentus lector, certe id caſtigare, quum totus iſte epiſtolæ articulus hilum non mereatur. Quid potuit clarius fieri, quam attulit Æm. Portus [ἐπέδρη Ion. pro comm. ἐφέδρα, mora quæ ab aliquo trahitur, dum alicubi juxta aliquem locum vel perſonam ſedet, manet, morarur, 5, 65. lib. 1. c. 17 vitioſe ſcriptum videtur ἐπ' ἕδρης pro ἐπέδρης unica voce] Item in v. Ἕδρη, quum citaſſet hunc locum, addit [Sed legendum arbitror unica voce ἐπέδρης ut 5, 65] Quum vero & Suidas etiam Galeo notus ipſi offerret hanc compoſitam vocem, certe debuit ſe coërcere.

7, 27. Ἔν τε Λιμενηΐῳ.] Huc tandem venimus, ut dici debeat, hic rodus hic ſaltus, id eſt, manifeſtum indicium præſtantiæ codicis Medicei ſuper omnes alios in Herodoti deliciis non ſupprimendis. Habet enim ἔντε ἐνλιμενηΐῳ. Id quod certe pereruditum & plane Ἡροδότειον; non quod vocabulum loci aliud vulgato hinc procudamus, appellemuſque Enlimeneium, ſed præclara præpoſitionis iteratione educenda Herodotum illuſtremus. Scilicet notavit Camerarius pag. 719 præpoſitiones abſolute quaſi adverbialiter ſæpe poni, & in his ἐν δέ. Item Portus notavit iſtam præpoſitionem ſine ullo caſu verbis expreſſo poni &c. ex c. 74 Ἐν ᾗ δὲ ἐνυκλομαχίῃ τινὰ ἐποιήσαντο. & 185 & 192. Et ſane id quidem eſt perfrequens, prout ab quovis lectore poteſt congeri: facile enim poteſt, & forſan infra occurret quoque nobis dicendum. Sed ut geminari contingat præpoſitionem iſtam, id vero eſt plane ignotum, & tamen firmabimus exemplis. Nunc igitur ſcribendum diſtinctis ſingulis ἔν τε ἐν Λιμενηΐῳ. ut 2, 176. Ἐν ᾗ δὲ ἐν Μέμφι τὸ ὕπλιον κείμενον κολοσσὸν, quod exemplum ab nullo annotatur, etſi maxime conſpicuum, ut ſic in vacuum interjiciatur. Itaque ulterius jam progredi oportet, & quod beneficium præbetur ab MS. optimo, ſic denuo reſtituimus Herodotum ex eo in hujus libri cap. 67. Ἐγὼ δὲ ἐν τῇδε θέλων ἐν τῇ αὐλῇ φρέαρ ποιήσασθαι, ubi poſterius ἐν vulgo abeſt. Ut egregie ſuſpenſa oratio mox demum nanciſcatur plenitudinem, non tam in ſententia, quam elegantia prorſus Herodotea, quæ cauſa eſt, ut cogar ſuſpicari id genus loquendi corruptum eſſe in lib. 3 cap. 38. πολλοῖσι τε δὴ ἄλλοισι τεκμηρίοισι πάρεστι ϛαθμώσασθαι, ἐν ᾗ δὴ δὲ τῷδε. Sic vulgo editur, neque ex aliis exemplaribus quidquam notavi, quum tamen prorſus videatur ſcripſiſſe, ἐν ᾗ δὴ δὲ ἐν τῷδε. Atque ita repurgavi manum Herodoti & exemplari Mediceo ob fidem laudes grateſque egi. Sed an hoc ſolum eſt fulcrum, cui innixus ita de ſcriptoris hujus ſtylo arbitror? Poterat certe id ſolum ſatisfacere, quum ſimilia ſpecimina immenſum illi robur addant. Sed veritas ex puteo protrahenda eſt. Quid igitur volo? Nempe hunc locum citavit etiam Suidas in v. Τρώματα, idque ſcivit Kuſterus; ſed multum abeſt, ut paſſim ille ſolet, ab veritate: ne quidem ex MSS. Pariſienſibus quidquam adfert. Scias igitur oportet in MSto Lugdunenſi abſque ulla litura iſtic exhiberi Ἐν τοῖσι τρώμασι μεγάλα διφάσια Μιλησίων ἐγένετο (non ἐγένοντο) ἔντε ἐν Λιμενηΐῳ. Quod jam caſtellum poteſt munitius exſtrui, quam eſt hic conſenſus? Ita ergo habe. Cæterum quod ad bonum Suidam attinet, oportet noſſe hunc ipſum locum jam antea ab eo fuiſſe adhibitum in voce Γύγης, ubi hanc reſtitutionem ex

iſto

isto MS. commendare non possum, quia quidquid in isto articulo legitur post verba πρωπαίσας μεγάλως, non exstat in MS. Lugdunensi, & nescio a qua male fida manu adjectum esse patet inde, quia id non pertinet ad Gygen. Nisi fallor, sic jam securus esse potes.

7,31. Σαδυάτης ἔτος δ'.] Hæc est series vocum in optimo codice, non ut vulgo Σαδυάτης δ' ἔτος. Ne dubita id venisse ab Herodoto, ut hujus libri cap. 119. Σῶρος δ' παιδὸς δ' μέλλω θύειν. 9,96. Ἐπ' ἀμφότερος δ' ἐπιλεγόμενοι δ' παρεσκευάδαλο. Hujus libri 24. Καὶ τοῖσι ἐσελθεῖν δ' ἡδονλώ. Qui locus adeo non omnibus placuit, ut possideam exemplar, quod vir doctus ita mutavit: Καὶ τὸς μὲν (ἐσελθεῖν δ' ἡδονλῶ, εἰ μέλλοιεν ἀνήσεσθ' δ' ἀείσε ἀνθρώπων ἀοιδὸν) ἀναχωρῆσαι. Sed male.

8,3. Πρὶν ἢ τ' νηὸν ἀνορθώσασι.] MS. ἀνορθώσωσι, sicut mavult illic istum modum subjunctivum ponere, ut infra hoc lib. c. 136 & 8,58. Πρὶν ἢ πενζετὴς γένηται. Alioqui jungit infinitivum.

8,11. Πρὸς τὸ παρὸν.] MS. παρεὸν. Sic plane c. 156. Ἢν τὸ παρεὸν ὑπεκφάμωσι. Infra: Παρεόντων & παρεούσης, & cap. 33. Τὰ παρεόντα ἀγαθὰ. cap. 77. Παρεόντα σφίσιν, ut cap. 24. ἐπεών. cap. 153. Τὸς παρεόντας οἱ Ἑλλήνων. Et quanto plura apud Portum? Immo ut ubique id retineat.

8,24. Αὐτίκα ἔπεμπε κήρυκας.] Pro his κήρυξι infra Herodotus nominat ὑποσόλον, ubi Valla interpretabatur *Dum caduceator Miletum venit* ad singularem redacto sermone. Id videns Henr. Stephanus illic notat se vertere illa verba ὁ μὲν δὴ ὑποσόλος ἐς τλὼ Μίλητον ἰὼν sequendo præcedentia, *dum caduceatores Miletum veniunt Thras.* Sed quæso an commodius hoc loco scribere κήρυκα, quam inferius tantopere turbare? Sane liber MS. plane κήρυκα, sed alia manus deinde superposuit ς, eodem exemplo, quo jam notavi superius, ut rem pretiosissimam scias in mala manu fuisse. Sed & Lipsiæ ab Jo. Friderico κήρυκα editum vidi. Unde singularem retinui, & voci ὑποσόλος, cujus vim & efficaciam non intellexerunt interpretes (quis enim dixit ὑποσόλον εἶναι ἔς τινα πόλιν pro *venire in aliquam urbem*?) suam veramque significationem dedi, de qua forsan alibi. Deinde MS. περιπεπυσμένος, non περιπεπόσμένος, & τὰ Ἀλυάττης μέλλοι, non μέλλ. Sed & alia, quæ ad marginem expulerant vulgo, longe veraciora quam quæ Herodoto dabantur, reposui MSto obsequutus. Habes & κήρυκα cap. 76.

9,5. Τὸν πολὸν δ' χρόνον ἀφιτείσθαι παρὰ Περιάνδρῳ.] Ita ut amicum ejus amatumque scribere potuerit Gellius 16,19. Quod tamen quomodo cum temporis notatione & Olympiadum computo conveniat, jam notavit Scaliger in Animadvers. pag. 84. Vide etiam Jo. Meursium lib. 1. de Archontibus Atticis cap. 10. & Salmasium in Plinianis Exerc. pag. 138.

9,21. Ἐν τοῖσι ἐδώλοισι.] Sic quum duobus plane locis exstaret in optima membrana pro vulgatis ἐδωλίοισι, quæ penitus nota fuerunt Suidæ, Stephano & Scheffero citanti lib. 1. Mil. Nav. c. 41, nequivi id pro nihilo prætermittere vel propter sinceritatem ejus ubique servatam. Jam vero quum sic viderem quoque testari viros doctos legi pag. 745 in Goldasti Lexico vocum Herodotearum, ἐδώλοισι, ὑποτρώμασι νηός, ubi bonus Jungermannus (cujus marginalem notam prætermisit Th. Gale) eam vocem vult fieri quinquesyllabicam, omnino pro vera lectione habendum decrevi, quum Herodotus pluribus in locis abeat ab eo, quod vulgo terebatur, utque idem nunc contigerit, quod optimus codex testatur factum 2,77 in his μικρὸ τ' ἐρυθίων. Et porro huic opinioni testimonium præbetur vel ab voce ἀναίκλορον, ut 9,64 habet MS. pro ἀναικλόεσιον, vel ab voce ἐπωνύμιον, quod occurret 2,112, vel ἔπιδήμιοι 2,39. Quid si & ἄνολδον adjective dixerit, prout bis notavi in MS. legi cap. 32? Sic εἰναλῶ εἰναλίῳ notatum Scaligero Anim. 84. Sic tum ἔπιθαναῖῳ, tum ἔπιθανάῃῳ. Accedit, quod in talibus vocabulis Herodotus habuerit suum aliquid peculiare, quod produco cap. 193 in voce vulgari etiam κηλωνίοισι. Jocosum est, quod vides admitti in cap. 59, ubi quum Herodotus partem tertiam Athenienſium appellet Παραλίους, & sic cum omnibus exhibeat in sua editione Th. Gale, is tamen in notis detrectat aliter illos vocare quam Παραλίους, etiam sic ante notam velut ex Herodoto citans. Quis hanc Herodoti spretionem illi invidebit? Nec ignosci potest Meursio negligentiam nimiam adhibenti & citanti Παραλίων in Pisistrato cap. 3. Recte utroque utitur Marshamus pag. 601 Chronici.

9,30. Ἀποπλέειν ἐς τλὼ Κόρινθον.] Ex tot ante & post exemplis apparet voculam τλὼ profectam ab male otiosa manu, quum & optimus MS. eam non agnoscat; qui etiam vers. 39 Σῶς φὶ Ἰταλίῳ, omissa eadem particula. Deinde pro ἐξενεῖκαι ἐς Ταίναρον MS. idem præfert ἐξενεῖκαι ὅπι Ταίναρον. Id quod

quod etiam præcedens ſermo auctori noſtro vindicat.

10,5. Γλαύκε ϑ Χίε.] Nomen inter antiquos mire celebratum ob peritiam hujus temperaturæ vel fabricæ, ſed ut diſcordent in patria, & de Samio Glauco alii loquantur. De qua ambiguitate crediderim optime ſcripſiſſe Stephanum Byzantinum, niſi ab Hermolao vel ab tempore ſic fuiſſent correpta, quæ ille latius extulit, & tantum miſeris modis contracta ad nos veniſſent. Loca nota ſunt, quæ viri docti vel ex antiquis conduxerunt, vel in quibus ipſi aliquid huc pertinens efferre voluerunt. Addi poteſt Æm. Portus in v. Ἐπιχρηηρίδιον. Sed qui Glaucum Chium venerari quoque ob hanc artem voluit, eſt Achilles Tatius lib. 2. pag. 69, ubi dicit περίηρα μεζὼ Γλαύκε ϑ Χίε δάτερον. Unus Plutarchus eſt, quem video in libello de Oraculorum defectu non modo citare nomen Herodoti, ſed etiam rem immutare in Ἐπικρηηρίδιον, quod poſtremum Stephanus ponit in Indice Theſauri, ita ut ignoret ὑποκρηηρίδιον, quod ſane exiguam meretur laudem. Plutarchus depravato animo maluit ab operculo & ὑψόθεν inſultare Herodoti nomini, quam ex inferiore parte, unde neſcit quid dicat.

10,13. Ἔϛι δε μεταξὺ τ παλαιῆς πόλιος.] MS. τ τε παλαιῆς. Quod ſi ſciviſſet Tan. Faber, exclamaviſſet ad tam feſtivum ἕρμαιον, quippe inventis quaſi duabus literis, etſi loco ſuo emotis & in τε mutatis, quæ fuerant το. Is enim tripudians in Epiſtolis Criticis pag. 105 rogat Petavium, [Numquid dubitas, Vir Maxime, quin legendum ſit ἔϛι ϑ τὸ μεταξὺ τ πόλι Ϛ νηῦ, ἐπ' ϛάδιοι,] gloriaturque per hanc voculam *το orationis vitium, quod a nemine animadverſum fuit, tolli.* Sed eat Faber, quo mitti debent tales alienæ denſationes. Nam primo non ſic hanc ſtructuram effert Herodotus per ſingularem ἐϛὶ, ſed per pluralem εἰσὶ, ut cap. 93. Ἡ μὲν δὴ πρώτη ϑ σήμαί Ϛ εἰσὶ ϛάδιοι ἓξ Ϛ δύο πλέθεα. Et cap. 160. Καὶ γὰρ δὴ καὶ ἡ πρώτη ϑ τείχε Ϛ σὺκ ὀλίγοι ϛάδιοι εἰσί. Præterea hîc nihil deeſt, ſi ἐπ' ϛάδιον ſcribas una voce, quæ ſcribendi vitio diſtracta eſt in duas ἐπ' ϛάδιοι. Mox optimus codex negat Herodotum ubique ſervaſſe illud αὐτέων, ſed habet τοῖσι ϑ αὐτῶν, ut etiam cap. 29 Ἕκαϛ Ϛ αὐτῶν.

10,26. Εἰρομένε ϑ Κροίσε.] Vocula ϑ rurſum hîc non eſt in MS. & debet ejici, oratioque connexa legi.

10,36. Εἰκότα ἐλπίζων.] MS. ἐοικότα, quod nequit Herodoto negari.

10,39. Λαβεῖν ἀρώμυοι Λυδὲς &c.] Vox media eſt per conſpicuam nimietatem omnino ſupervacua. Hinc illa jactatur & in formam diverſam collata, utique ab editionibus Stephani, nempe in ἀρᾶϑ, prout hic infinitivus ſane ex vulgata conſtructione convenit antecedentibus τί δοκέεις εὔχεϑαι ἄλλο ἢ ἀρᾶϑ. Sed contra MSStos hæc lucta eſt, & idcirco audax, unde Stephanus etſi præponens infinitivum, penitus tamen ſpernere non auſus participium, in margine ſignavit, quod plane legitur in optimo libro, ſervatumque fuit Aldo & Camerario. Et utique participiorum uſurpationis, quam Herodotus in deliciis habet, vix commodam alius ediderit rationem, ut illa ponat nullo innixa verbo. Vel unum vide ex 2, 127 de Chephrene: Νῆσον ϖεριῤῥέειν, ἐν τῇ αὐτὸν λέγυσι κεῖϑαι Χέοπα. ὑποδείμας ϑ τ πρῶτον δόμον λίθε Αἰθιοπικὲ ποικίλε, τεσσερακοντα πόδας ὑποβὰς, τ ἐτέρης ταὐτὸ μέγαθ, ἐχομένην τ μεγάλης οἰκοδομῆς. ἐϛᾶσι ϑ ϑὴ λόφε &c. quæ poſteriora nihil pertinent ad participia præmiſſa. Et hîc tamen anteceſſit ἐπύθοντο.

11,12. Ἵνα δὴ μή τινα.] Opinor longe ſuaviorem accidere unicuique ſeriem vocum ita ex MS. digeſtam, quam inverſo vulgi modo ἵνα μὴ δή τινα.

11,16. Τὰς ἂν σφίσι Σόλων ϑῆται.] Inepte putidus fuit calamus, qui ſic abundavit, quum Herodotus una ſyllaba minus ſcripſerit, τὰς ἂν σφι Σόλων. Sic enim MS. idque cum plurimis aliis exemplis approbetur, patiatur, oro, publica utilitas hoc loco conduci notabilia quædam exempla, quæ ſeparatim indicare eſt moleſtius. Nam ſimiliter corruperunt iidem cap. 159. Ὁ ϑ αὖτις τ αὐτὸν σφίσι χρηϖμὸν ἔφαινε. Lib. 2. cap. 2. Καὶ τἰῶ ὤρεω ἐπαγινέειν σφίσι αἶγας. & cap. 13. Ὡς εἰ μὴ ἐθελήσοι σφίσι ὕειν. Quibus omnibus locis MS. conſtanter ſyllabam unam deripit retinens ſolum σφι, ſed & in poſtremo, εἰ μή σφι ϑέλοι ὕειν. Quod rejici nequit propter gemina plane in lib. 3 cap. 117. Τὸν μὲν ϑὴ χθμῶνα ὕει σφι ὁ Θεὸς. Vice tamen contraria idem hoc libro primo cap. 142. Κατὰ ταὐτὰ λεγόμενα σφίσι, non σφι, ut eſt in vulgatis. Lib. 2. cap. 37 Ἐγγίνηλαί σφι. MS. σφίσι. & cap. 39. Ἕλληνες σφίσι ἐῶσι. & cap. 121 parte tertia ἐοτοίλαϑαι σφίσι τ ἂν ἴδωσι. cap. 158 Τὰς μὴ σφίσι ὁμογλώσσυς. lib. 3. cap. 71 Ἐδίδοσαν σφίσι πίσεις.

11,30. Τῆς ποληῆς ϑεωρίης εἵνεκεν ἐπελήλυϑας.] Ante hæc verba videas in editionibus magnam bonæ lectionis copiam ejec-

ctam in margines; quam quum etiam confirmaret Mediceus codex, ut genuina Herodoti recipienda judicavi, nempe Αὐτῶν δὴ ὧν τούτων .... εἵνεκεν; item ἐπεδείκνυζαν. Item θεησάμενον δέ μιν τὰ πάντα ἐς σκεψάμενον &c. Sed quod maximi momenti eſt, & minime præteriri oportuit, ſedet in verbis, quæ prima poſui. Neque enim miror interpretes in hoc loco apte vertendo ab ſe invicem caſtigari, & rejecto Valla ab Friderico præferri verſionem Stephani, *quam, utpote philoſophari volens, multa videndi ſtudio confeciſti.* Sed ubi in Græcis illud *quam?* Immo illi præcipites feruntur, quia corruptis Græcis Latina quî poſſunt bene-emendata eſſe, aut illis corruptis concinne reſpondere? Crediderunt nempe illi Herodotum ab ſe legi, prout credidit tantus lectorum numerus, forſan etiam ab ſe intelligi, quæ legerent. Sed hic dies fidem faciet inepti eſſe omnia velle interpretari, & relictis in vitio verbis ſcriptorum ſententiam ſuam exprimere. Omnino illud ἐπελήλυθας nihili eſt, niſi accuſativum ſuum videat. Igitur ut non tantum intelligatur, ſed & lenitas Herodoteæ manus appareat, corrige pulcherrime ex MSto Ὡς φιλοσοφέων τὴν πολλὴν θεωρίης εἵνεκεν ἐπελήλυθας. Verto autem; *Quemadmodum philoſophari cupiens plurimam mundi partem videndi ſtudio adieris.* Ita perſpicue iſte codex, & miror hîc tacere Galeum. Et univerſa loquutio eſt in illis 2, 157 Ὅτε τὸ πᾶν διζήμενος ὁ Τύφων ἐπῆλθε. Solet enim ſic agere Herodotus, ut voculam γῆν & χώρην ſæpe reticeat, interdum retineat & exprimat, ut 4, 76. Ἐπείτε γῆν πολλὴν θεωρήσας, ἢ ἀποδεξάμενος κατ' αὐτὴν σοφίην πολλήν. Et cap. 171. Μίνω κατεργμένην γῆν πολλήν. Sed quod dixi ſupprimere, habes 5, 103 Καρίης τὴν πολλήν, ut nunc quoque ſub τὴν πολλὴν eadem intelligatur, nec dubito, quin ea obſervatio neglecta fraudis hujus fuerit origo. Sic libri primi cap. 96. Ἐν τῇ ἐωυτῆς ἐὼν ἔτι πρότερον δίκιμος, ubi etiam à turbando abſterret idem codex, quum ſic quoque loquatur lib. 2 cap. 113. Nam rei ipſius exemplum eſt ipſe noſter Herodotus Solonem imitatus, ut patet ex narratione lib. 2 cap. 104, & duobus ſequentibus. Immo verba Herodoti Democritus ad ſe transfert apud Clementem 1 Stromat. Ἐγὼ ἀνθρώπων γῆν πλείστην ἐπεπλανησάμην, ἰσορέων τὰ μήκιστα.

11, 43. Ἐς τοῦτο ἦν ἐν βίῳ εὖ ἤκουλι.] Malus Græciſmus ab Valla ſpectatus, ut interpretaretur, *quum hoc vitæ, quantum in nobis ſitum eſt, bene traduxiſſet.* Nec enim is genitivus aliunde debet pendere quam ab verbo ἥκειν. Itaque Portus in Lexico Ionico vertit (ubi etiam habes affatim exemplorum de iſto genitivo verbum ἥκειν comitari ſolito) *Cum ad hoc uſque tempus vitam feliciter traduxiſſet.* Sed notatio illa temporis ſupervacua, idque ut tibi perſuadeas, liber vetus Florentiæ ignorat iſtud ἐς. Hinc jam manifeſte patet Herodotum ſcripſiſſe Τούτῳ ἦν βίῳ εὖ ἥκουλι, palmaria ſane correctione.

12, 7. Τούτοισι γὰρ &c.] Quam extulerint antiqui rhetores id quod ſequitur, tanquam παράδειγμα διηγήσεως, & quidem petitum ἐκ τῶν προγυμναλικῶν, patet ex notatione Theonis Sophiſtæ in Progymnaſm. pag. 15.

12, 10. Λέγεται ὧδε λόγος.] Rectius in MS. λέγεται ὅδε ὁ λόγος. Sed & paulo poſt MS. ἐκκληϊόμενοι, non ἐκκληϊζόμενοι: in quo unice firmat integritatem ſuam aliis labe temporum infectis, quum id prorſus Herodoti ſit. cap. 182. Τότε ὦν συγκαλακληΐεται. Itaque recte MS. lib. 2 cap. 121. Καὶ ὃ οἰκήμαλος κεκλαμένος pro vulgato καλακεκλεισμένος. Etſi nihil notaverim ad illud 3, 117 Περικεκλεισμένον, quod exſtat in medio vocum περικλήσας & περικλήσουλος & ὑποκεκλημένος.

12, 18. Ἀπίκουλο δὴ τὸ ἱρὸν.] MS. Ἀπίκουλο ἐς τὸ ἱρόν. Contra quam ſupra vidimus accidiſſe. Sed ἐπὶ non ſufficit, quum jam requiſitum fuiſſe dixerit κομισθῆναι ἐς τὸ ἱρόν. Quinimo præclare de Herodoto nunc mereri codicem Mediceum oſtendit Plutarchus in conſolatione ad Apollonium, ubi referens hæc ipſa dicit non modo τῆς εἰς τὴν νεὼν ἀναβάσεως ἦκεν ὁ καιρὸς, ſed etiam ἀγαγεῖν εἰς τὸ ἱερὸν, ubi quum in narratione ſequenti teſtetur ex Pindaro ſe habere illam, in hac ſupprimit auctoris, quem ſequitur, nomen, nec Herodotum agnoſcit, otioſe illi infeſtus. Utique cap. 35 iterum habes ἀπικνέεται ἐς τὰς Σάρδις.

12, 24. Ἐμακάριζον τὸ τεκνίων τὴν γνώμην.] Recta videntur hæc & ideo ſine vitii ſuſpicione ita legi placuit, perinde ut facit Ælianus de Solone 13 Var. Hiſt. 37. καὶ ἐθαύμασον αὐτοῦ τὴν γνώμην οἱ Συβαρίσιοι. Attamen nec ipſe nec alius opinor quiſquam credet ita Herodotum inſtituiſſe; ut eoſdem paulo ante vocaret νεηνίας, nunc τέκνια, verſiculo uno poſt τέκνα: & ſi id factum eſt, utique illud τέκνα vix bene convenit. Præterea animadvertendum eſt ab Herodoto non modo non ſtatim ante, ſed ne deinceps quidem dicere celebratam eſſe γνώμην horum adoleſcentium; quin etiam ne

ne si habuissent adeo piam γιώμω, ut in locum jumentorum succedere & matris currum trahere vellent, id facere potuissent, nisi pares vires ipsis adfuissent. Unde etiam occasione narrationis virium in ipsis ad alteram historiam hanc venit Herodotus. Itaque si non in universa, certe in priore harum vocum parte melius ac rectius existimem legi in optimo codice ἐμαχάρισζον τ' νεηνιέων τὴν ἡώμην, & utrumque probavi.

12, 44. Πολλὰ μέν ἐστι ἰδέειν.] Hæ sunt captationes & acrimoniæ ingeniorum, quum Herodotus teste membrana Medicea ediderit ἐστὶν ἰδεῖν, ut deinde παθεῖν, quibus Valla interposuit insulse *qua nolit quispiam tolerare*. Id enim habet inclusum malum; ideo omittit Herodotus. ἰδεῖν est ambiguum & commune.

12, 47. Παρέχουσι ἡμέρας.] Hoc computum quotidianum erat penes nummularios, ut quum subducerent sua in futurum lucra ex mutuis sub usurâ nummis, non in annos ea aut menses præsignarent, sed & in dies, immo & in horas infinita, ut mireris fere ab Herodoto sic introduci loquentem Solonem, idque inter Lydos, isto tempore tocullionibus uberrimos. Nihilominus recte venit quoque ad dies, nec solum perdurat dixisse annorum numerum, ut sic defungatur. Mentio dierum magis commovet audientem, quum optime sciat exiguitatem singulorum, quæ facile & coleriter circumvolvi potest: sed & dies proprie sunt intervalla, quibus actiones humanæ includuntur; ut vita per dies agi dicatur, non annos, quod constat ex scriptis antiquissimis, quæ modum vitæ humanæ terminantes aut miserantes voce dierum utuntur. Etiam in anaglyphis, ubi mortalitas per alicujus mortem & hinc solennia circa morientem exprimuntur, sæpe solem & lunam reponi pariter deprehendimus diem naturalem peragentes. Quod innuere videtur voluisse auctor cælatæ in pluribus imaginibus urnæ, quarum utrinque seriem includit hinc Luna, inde ab tergo Sol, inter horum vicissitudines vitâ actionibusque hominum provolventibus. Exstat apud Cl. Monfaucon in Diario Italico pag. 314, sed obscurior.

13, 4. Τεσσαρακοντα.] MS. τεσσηκοντα. ut cap. 65 norunt τεσσαράδας: & mox idem MS. τετέων. item ἑξακισχιλιέων & δυσμυριέων.

13, 5. Μιῶες τεσσαρακοντα πέντε.] Sapiens ille Sam. Petitus ad hæc notat *Imo etiam plures*, & præterea errorem Herodoto impingit, quem ego absterfurus non sum. Sed, credo, Petitus doluit, quod ad colloquium Crœsi & Solonis non fuerit admissus tertius; quam minute is hæc omnia regi proposuisset? Sic hominum sunt diversæ factiones. Cæterum his intermiscri debet, quod Herodotus annum statuat dierum 360 manifeste lib. 3 cap. 90, sicut Ægyptios ait τεσσαρακονθημέρους egisse τὰς δυώδεκα μιῶας 2, 4.

13, 11. Πᾶν ἐστι, ἄνθρωπ@ συμφορή] Non dubitavi reponere veterem ex fidelissimo codice lectionem, præsertim quum viderem similiter legi in editionibus priscis Aldi & Camerarii, nisi quod habeant συμφορῇ. Henr. Stephanus est, qui ultra sæculum sic fascinavit sua lectione Herodotum, obtemperante inique Jungermanno, ut in eo legatur Πᾶς ἐστι ἄνθρωπ@ συμφορή, exigens etiam ut verteretur, *Ita igitur, ô Croese, omnis homo est ipsa calamitas*, prout in hac parte ei obsecundavit quoque Fridericus, quum ego mirer sic ordinem verborum, quem dedit Herodotus, turbari, & ubi in illis est *ipsa?* Immo quid vult? Profecto quæsivit Stephanus amplificationem in verbis, quæ ipsam non capiunt nec continent. Nec sane quia quisque dies diversus est ab altero in rebus, quæ adducuntur, ideo omnis homo potest dici ipsa calamitas. Quid igitur dicit Herodotus? Nempe Solonem introducit dicentem Crœso *ita igitur, Crœse, universum est, homo calamitas.* Distinctione enim adjuvandus erat locus. Nonne enim penitus simile est, quod legimus apud Græcos eosdem ἄνθρωπ@ Εὐεργ@, & ἄνθρωπ@ παμφάλυξ vel bulla, ut vertit Varro. Βραχυλογία placuit. Majus corruptelæ momentum accessit ab illis, qui Herodotum ad suas opiniones meditationesque citant, plerumque licenter, ut Clemens Alexandrinus sustinuit libro 3 Stromat. p. 432 citare Πᾶς ἄνθρωπός ἐστι συμφορή, permixto jam Græcorum ordine.

13, 12. Πλυτέων μέγα φαίνεαι.] Non male ita, sed debuerunt pergere, & sequentia componere pari modo, ἢ βασιλεύων πολλῶν ἀνθρώπων aut βασιλεὺς ὤν, quum verbum quoque amet Herodotus conjungere participiis; quod illi nunc displicuisse probant ista βασιλεὺς εἶναι, ut scripsit in sequentibus, & vulgo recte legitur. Docte igitur & in præcedente parte πλυτέειν, ut mox ἢ βασιλεὺς εἶναι, in quo bene convenit codici Mediceo cum codicibus MSS. Galei.

13, 18. Εἰ μὴ ἡ τύχη ἐπίστοιλο πάντα καλὰ ἔχοντι.] Hoc quoque ad Herodoti dulcedinem acidum est. Unum tamen ex fide editores, quod in scriptis exemplaribus in-

venientes ἔχονλα, eam varietatem publicarunt, etsi tantum in margine, quum verbum θπίσσοιλο tertio casu suo fraudari nequiret, sed ignari, quî uterentur. Nos utrumque percommodo remedio emendamus ex optimo MS. qui habet, εἰ μὴ οἱ τύχη θπίσσοιλο πάνλα καλὰ ἔχοντα τελδτῆσαι ἀ βίον. Visum enim fuit Herodoto sufficere, si verbum unum casui suo jungeretur, alter infinitivus ne sua parte careret. Sic cap. 19. Εἴτε δὲ αὐτῷ ἔδοξε πέμψαντα ἀ θεὸν ἐπείρεσθαι ωερὶ τ νόσε. Sic quidem editur vulgo. Sed MS. plane habet πέμψαντα, cui secunda alia manus superinscripsit τι & tanquam elegans potuit prævalere genuino, quod nunc restituimus. Sic etiam cap. 53. Τὰς ἢ Ἑλλήνων δωσλωσάμενος σωτεδάλδον οἱ ἐξδρόντα φίλος ωεμωτέσθαι. Æmil. Portus, quum haberet ante oculos verba ex 7, 10 Εἰ οἱ ἡ τύχη θπίσσοιλο, in nostro tamen loco citando eum dativum ignorat. Incertos nos relinquit Galeus, quum post citata verba ἔχονλα τελδτῆσαι dicit in MSS. suis legi εὖ τελδτῆσαι, idque postulare sententiam. Utrum ergo pro participio est in illis εὖ, an ἔχονλα εὖ τελδτῆσαι? Cuperem id scire. Prave utique judicium exercet, &, quum scribit voculam εὖ postulari ab sententia, labitur, quippe cujus vis est in illis πάνλα καλὰ ἔχονλα. Interim præclare idem confirmat voculam οἱ.

13, 21. Εὐτυχέες.] Hæc prima hujus vocis mentio in hac historia, de qua sic notat Camerarius in historia rei nummariæ non procul ab principio [Apud Herodotum docet Solon Crœsum, quid inter ὄλδιον & δύτυχῆ intersit: ὄλδιον enim dici neminem oportere ante felicem vitæ finem; sed rebus secundis & fortuna prospera δύτυχῆ. Hoc non sapienter monuisse Solonem dicit Cato in tertio Finium] Id non patitur hic ipse Herodoti locus, ubi æque δύτυχέες dicuntur, qui mediocria habent patrimonia.

13, 29. Ἄπαιδος δ' ἐσι, ἄνοσος, ἀπαθὴς κακῶν.] Quid de hoc loco muginati inter se sint Cl. viri, Joh. Georg. Grævius & Tanaquillus Faber, ignoro. Sed hic in Epistolis Criticis pag. 205. de eo testatur ad oram libri sui hæc verba adscripsisse. [Le„gi potest ἄπαιδος δ' ἐσὶ νόσων, ἀπαθὴς κα„κῶν. Itaque, ut vides, in tanto locorum „intervallo συμφωνῶμεν: nam utrique no„strum idem in mentem venerat.] Si hæc ita se habent, potuerant sine damno publico contineri intra privatos parietes. Nam & sancte ista edita sunt ex codicibus antiquis, & sensus cum Græcismo est plenissimus, quum procedat ab generali ad specialia, primo dicens eum esse ἄπαιδον, non tentare multa & hinc etiam non discere quanta varietas sit difficultatum, etiam est ἄνοσος, etiam ἀπαθὴς κακῶν &c. Quid autem volunt illi? an ὄλδιος est ἄπαιδος νόσων? Quo pignore, quo exemplo id probant? an is non circumfert corpus humanum? Certe non est ἄπαιδος νόσων, sed est ἄνοσος, non ut dives luxuriosus & corrupto corpore perpetuis morbis sibi ipsi gravis. Ἄπαιδος, σὺκ ἰδὼν ὐδὲ παθὼν ἃ ποκὰ παθεῖν δεῖ ἄλλος. Ἄπαιδος & Ἀπαθὴς sic junguntur cap. 207, etsi in alia causa.

13, 33. Ἐπισχέειν μηδὲ καλέειν.] Sic viri docti valde anxii sunt de Ionismo. Sed cur non etiam 7, 10? Ἐν ᾗ τῷ ἐπισχεῖν ἔνεσι ἀγαθά. Agnoscis castitatem exemplaris Italici, unde hanc ipsam scripturam huic loco reddidi, ex quo præterea non ὐδεμίη mox leges, sed ὐδεμία.

13, 38. Ἀν τὰ πλεῖσα ἔχοι.] MS. ἔχῃ. Ita rursum cap. 138. Ὅς ἂν λδίκλω ἔχῃ MS. ubi vulgo similiter ἔχοι, & sæpe quod ex MS. decernemus, sed & mox αὐτῶν πλεῖσα, non αὐτέων, quod est morosi.

13, 39. Ὡς ᾗ δὲ ἀνθρώπε σῶμα ἓν ὐδὲν αὐταρκὲς.] Hunc locum imitabatur Cassius Sophista, quum scriberet: *Virgilium illa felicitas ingenii in oratione soluta reliquit, Ciceronem eloquentia sua in carminibus destituit, orationes Sallustii in honorem historiarum leguntur, Platonis oratio pro Socrate scripta nec patrono nec reo digna. Hoc non ingeniis tantum, sed corporibus videmus accidere. Illi nemo luctando par est, ille ad tollendam magni ponderis sarcinam prævalet* &c.

13, 44. Τὸ ἄνομα τᾶτο, ὡς βασιλδῖς, δίκαιος ἐσὶ φέρεσθαι.] Retinui editam antehac mira continentia lectionem, sed quæ doctos lectores sæpe offendit, ut vix credam fuisse quenquam vel exigua peritia, qui non correxerit ὦ βασιλεῦ. Quod etsi protulerit primus Stephanus, habeo tamen & Aldinam, cui docta manus adscripsit, sive illa sit Rudolphi Launæi, quod nomen primis in paginis signatum est, sive alterius. Id nobis nequaquam probatur, qui adhæremus antiquis libris, quos credibile non est, si hoc loco concepta fuit talis alloquutionis formula, non magis tunc eam corrupturos, quam corruperunt in principio, quod est in cap. 30. Et quare non ad illustrandum ὀλδίε decus integrum arcesseret similitudinem regis, quam Crœsus optime noverat? Hic est, qui velut omnia implet felicitatis suæ; qui perpetuo usu possessam semel obtinet felicitatem

tem omnibus amœnitatum deliciis ac votis cumulatam; qui ſicut eſt ſuper omnia, ſic bene mortuus plane eſt ille, qui ſub pedibus ſubjecta habet omnia mortalitatis diſcrimina. Nonne dixit jam ſupra? Ἐμοὶ δὲ σὺ ἐς πλουτέων μέγα φαίνεαι, καὶ βασιλεὺς ἔσεαι πολλῶν ἀνθρώπων. Tale apud Palæphatum in capite de Spartis Cadmi. Κάδμος ἀφίκετο ἐς Θήβας παρὰ τὸν ἀδελφὸν Φοίνικα ἀπολελοιπὼς καὶ τὴν βασιλείαν, ἔχων ἄλλα τε πολλὰ, ὅτε βασιλεὺς, καὶ δὴ καὶ ὀνείρους ἐλεφαντίνους. Nonne τοῖς ἐν τέλει apud Sophoclem in Antigone explicant ſcholia τοῖς βασιλεῦσι? ut βασίλεια ſit τέλος.

14, 4. Ἐκ θεῶν νέμεσις.] MS. ἐκ θεῦ, ut ſemper Herodotus. 2, 13 Εἰ μὴ ἐθελήσαι σφι ὄναν ὁ θεός. Et cap. 64. Εἰ ἄν ἰῶ τῷ θεῷ τοῦτο μὴ φίλον, quum præmittat de deorum templis. 8, 13. Ἐποιέετό τε πᾶν ὅτι θεῦ, ὅκως ἂν &c. Et notabile hujus libri cap. 105. 7, 46 fin. 8, 60.

14, 17. Τοιοῦτον πρῆγμα.] Sic ſæpius & alii. Sed & noſtro Herodoto id impingitur rurſus 2, 5. Verum in hoc loco habet optimus MS. τοιοῦτο. Ut cap. 93 Τοῦτο μὲν δὴ τοιοῦτο ἦεν. cap. 185. Τοῦτο μὲν δὴ τοιοῦτο ἱστορέω. 2, 119. Ἐπειδὴ δὲ τοῦτο δὴ πολὺν τοιοῦτο ἰῶ. & 4, 82.

14, 26. Καθαρσίου ἐδέετο ἀπικνέεσθαι.] Omnino & hoc alienæ liberalitatis ſpecimen eſt. Et quid? an non mirari oportet Æm. Portum annotare noluiſſe hoc compoſiti exemplum, quum ſimplicis verbi κυρεῖν vel ſex loca congeſſerit? Quod amplius eſt, Henr. Stephanus ex Herodoto confirmat hoc compoſitum, non declarans, utrum ex hac parte, an aliunde; etiam mirare eundem ex Heſiodo id compoſitum immiſcentem Græco ſermoni. Scias, bone lector, in Mediceo MS. deleta præpoſitione exhiberi ἐδέετο κυρῆσαι. Neque eſt neceſſe in hoc luxuriari exemplis, quum jam indicaverim iis abundare Lexicon Æmil. Porti, quum interim ſuperſit 9, 87 ἀνὴλογίης κυρήσαν. Deinde MS. ἄνθρωπε pro ἄνθρωπε, quomodo & filium Crœſi infra exclamaſſe teſtatur MS. idem ἄνθρωπε μὴ κτεῖνε Κροῖσον.

14, 31. Ἐπίσιός μοι ἐγένεο.] Interpretatio Latina, *domeſticus mihi factus es.* Sane & hoc ineſt. Sed oportebat exprimi aliquid magis ſpecificum & arctum. Itaque per gradus complures aſcendit Æmil. Portus, & neſcio an ad proprium hujus loci venerit *domeſticus, qui apud aliquem diverſit, vel, qui ad aliquem acceſſit ſupplex. Qui ad alicujus larem ſupplex ſedet.* Sed propior venit Deſ. Heraldus lib. 1. Digreſſionum cap. 26. *Eas quoque ædium partes quandoque occupabant, quas exiſtimabant ſanctiores, veluti focum*, ἑστίαν, *ubi etiam Dii penates.* Ubi plura. Vide & ad 16, 47.

14, 33. Γορδίεω μὲν ἦν Μίδεω παῖς.] Vallam, quum interpretatur *Midæ Gordio prognati filius* legiſſe Μίδεω μὲν ἦν Γορδίεω, quod notat Stephanus, vel puer videat, ut iſta nota non tantum ſit ſupervacua, ſed etiam inutilis. Nec enim inde affertur quidquam melius. An inſpexit locum Ptolemæi Hephæſtionis inter excerpta Photii, ubi ſcribitur Ὅτι παρὰ Βιργοδίτῳ, ἐν τῇ πρώτῃ τῶν ἱστορικῶν, ὡσὰν Ἄδρηστος ἦν Γορδίου ἀνεψιός? Ut eum putet oſtendendum contra Vallam, qui ſufficit refutandæ illi mutationi? Quid in mente fuit Cl. Theod. Bezæ ad Περιήγησιν Διονύσ. 7, 16 ſcribenti [ſed ſubaudiri etiam interdum parentum nomen in hoc dicendi genere liquet ex his Herodoti verbis in Clio, Ἄδρηστος ὁ Γορδίεω, ἦν Μίδεω, id eſt, *Adraſtus nepas Gordii, qui præter fuit Midæ?*] Ipſe dixerit. Nihil in his eſt ſcrupuli.

14, 35. Φανίσας ἦν ἀδελφεὰν.] Cautior profecto in hac parte Grentemeſnilius, traditurus alias circumſtantias, quæ haberi poterant, & nomen fratris, præmittens [ſi fides Ptolemæo Hephæſtioni apud Photium] quam Galeus, qui in hoc indicio fruſtra jungi huic anteceſſori voluit & ridicule adſcribit [Fuit ei nomen Agathon. certamen erat de coturnice] quaſi ſua fide in eo niti lectorem vellet. Mox edidi ἐν ἡμιτέρῳ, & ἐν Κροίσῳ, quod utrumque ſic exſtat in optimo MS. item ſimpliciter ὁμομήτριος ἦν ἐτέου ἐκ θυγατρός.

14, 44. Συὸς χρῆμα γένετο μέγα.] De hoc loco jam olim ita notavit Æm. Portus in Lexico Ionico [Χρῆμα Nomen hoc ſæpe non rem, ſed rei magnitudinem quandam inuſitatam ac admirandam ſignificat. μέγα συὸς χρῆμα Aper eximiæ magnitudinis p. 9, 34.] At Stephanus in Recenſione pag. 733 maluit exempla congerere, nihil ſuum dicens. Illa igitur Porti, niſi fallor, affatim ſunt clara. Quid ergo habet, quod literis imputet Ezech. Spanhemius hæc ipſa Herodoti verba trahens ad Callimachi ἐλάφου, μέγα τι χρῆμα pag. 201. & mirifice illam inſignem magnitudinem inculcans nulli ignoratam? Præſertim quum jam ex Budæo reddiderit Stephanus, quaſi ἀντὶ τοῦ μεγέθους καὶ θαύματος dicunt per genitivum, ut χρῆμα νεῦ &c. ubi etiam habet ex Xenophonte Κατασκάψαι τὸν ἔλαφον καλόν τι χρῆμα ἐς μέγα. Eſt autem id aſſiduum & apud fabulatores quos λογοποιοὺς vocant, & hiſtoricos, in quibus eſt Antoninus Liberalis; ſed magnitu-

gnitudinis ejus notatio non ſedet in vocabulo χρῆμα, verum in adjectivo quod addunt, non addituri, ſi naturaliter inhæreret voci χρῆμα.

14, 45. Τῷ ἔρει.] MS. ὄρει. Et cur non cap. 43 fecerunt τ' ἄλυμπον τὸ ὄρος, ſed retinuerunt ὄρος?

14, 47. Ἐπ' αὐτὸν ἐλθόντες.] MS. ἐπ' αὐτὸν ἐξελθόντες. Id certe ad proprietatem loquendi multo aptius. Notum eſt ὡς ὄπι λῃσὼν ἐξελαλύθαλε.

15, 15. Ἀποχρεωμένων ἢ τούτοισι τοῖσι Μυσῶν.] Nimii hic fuerunt viri docti. Nam quum Valla ſuſtinuiſſet vertere *Cujus verbis quum contenti non eſſent Myſi*, collegit inde Stephanus & in notis & in præfat. pag. 742 lectum ab illo fuiſſe οὐκ ἀποχρεομένων, eamque in nota ait videri veram lectionem eſſe; quomodo & alii & Ælianus 6, 8 Var. Τῷ ἢ Βαγώᾳ οὐκ ἀπέχρησε τὸ ἀποκλεῖναι τ' Ὦχον. Itaque huic obſecutus Jo. Fridericus voculam utramque in contextum & per Græca & per Latina contulit. Sed imperite, præſertim quum jam ante illum monuiſſet Æm. Portus in Lexico, citans hunc locum, & interpretans [*Quum his contenti eſſent Myſi*, Latinus interpres vertit *Quum contenti non eſſent Myſii*. Sed male. vertendum enim, ut hic vertimus, quod aliis exemplis illuſtratum confirmabitur.] Quod ſi multitudo uſurpationis vincere poteſt, omnino prævalet hæc ſententia & explicatio Porti, qui plurima ejus exempla collegit tam in activa, quam media forma; etſi non inique interim cogitaveris, quid ſit intervenire filium, quum contenti eſſent Myſi? ubi nec ullum veſtigium ſuæ animi moleſtiæ hi Myſi præbent, ſicut neque contrarium ſibi oſtendunt valde placere reſponſum Crœſi; niſi ſi ex verbis ſuis id auctor vult colligi. An non poſſet eſſe compoſitum pro ſimplici! ut notaret, quod ſenſus requirit: *dum Myſis hoc reſponſum dabatur*, vel *quum Myſis per iſta reſponſum daretur*. Attamen placeat Portus.

15, 41. Διεφθαρμένον τῷ ἀκολῷ.] Galeus Herodoto confert aliquid dimidiatum, & ex MS. profert ἀκοῇ, ſed articulum non tangit, qui quomodo legatur in MS. certe intererat ſcire. Quod etſi ille probet, ego nihil muto. Nam ſic αἰχρὸς τὸ σῶμα apud Ælian. 10, 6. Ex Lycophrone Pollux καὶ ταγῆς τὸ σιάφιον πληγεὶς ξύλῳ. Noſter 1, 174 Τιτρώσκεσθ τάτε ἄλλα ἢ σώματ, καὶ μάλιστα τὰ περὶ τὺς ὀφθαλμύς. 2, 111. Καμόντ τὺς ὀφθαλμύς. 122. Καταδεδεμένον τὺς ὀφθαλμύς.

16, 2. Ἀμείβε) Κροῖσ τοῖσδε.] Vox poſtrema non exſtat in MS. quum antea probaviſſet.

16, 8. Ἐγώ σε συμφορῇ πεπλημμένον ἄχαρί τι τοι σὺκ ὀνειδίζων ἐκάθημαι.] Hæc improbe ſpuria ſunt, & uno eodemque anhelitu nimis multa ſimul efflat. Et quid eſt, quod Valla non retinet participium, ſed parentheſi admiſſa vertit *non ingrato tibi hæc exprobro?* nec aliter Stephanus etſi corrigens & vim vocis ἄχαρι aliorſum trahens, *quod non dico ut quicquam ingratum tibi exprobrem?* Mirum erit, niſi prior legit in ſuo exemplari ὀνειδίζω. Quod ſane ita exſtat in optimo codice, ejuſque verbi ab Porto derelicti proprietas in Herodoti exemplis hæc eſt. Hujus libri cap. 90. Παραχρεώμεν ἐπεῖναι οἱ τῷ θεῷ τούτων ὀνειδίσαι. 4, 79. Σκύθαι ἢ βακχεύειν πέρι Ἕλλησι ὀνειδίζουσι. 8, 92 Ἐς τ Αἰγινήτεων τ' μηδισμὸν ὀνειδίζων. & 106 Ὡς ἢ οἱ ταῦτα ὠνείδιζε. 143 Ὡς τε ἐδὲν δέη τοῦτο γε ὀνειδίζειν. Quæ variam oſtendunt ejus uſurpationem, faciuntque, ut hæc vulgata ſordida & conſarcinata male exiſtimem (nam neque dicitur apud Græcos verbum ὀνειδίζειν junctum duobus accuſativis) præ illis, quæ in MS. leguntur, nempe: ἀχαριτίῃ τοι σὺκ ὀνειδίζω. & includenda parentheſi. Nam vocis hujus ἀχαριτίης ingenuitas non magis mihi ſuſpecta venit, quam alia, Ἀχάρις in hujus libri cap. 90. vel ἀχάριτα cap. 207. prout hoc ipſum ἀχάριστ etiam modo ex uno exemplo memorant, nempe Plutarchi Solone.

16, 13. Παιδός σε τιμῶ.] MS. ἢ ἐμῶ.

16, 22. Οἰκός ἐσι.] Sic eſt in MS. non εἰκὸς, ut eſt in anteeditis, quod ita frequentatur Herodoto, ut ſolum annotatum ſit ab Porto, vocis εἰκὸς ne mentionem quidem faciat; certe οἰκότα ter repetantur in libri 8 cap. 60. Et jam ſupra habuiſti cap. 27, ac ſæpius infra monere oportebit. Mox vocem ἀπήμονα adnexui verbo ἀποσῴσῃ, à quo per comma in omnibus editionibus ſolebat divelli, quum Valla in Latinis id jam feciſſet.

16, 31. Λογάσι τε νεηνίῃσι τε ἢ κυσί.] Hæc quum ſic confeciſſent editores, etiam verſio ſimilis procuſa eſt *viris delectis juvenibuſque & canibus*. Quo nihil naſutius; tanquam λογάδες non niſi de viris delectis intelligi deberent, & quum Thucydides aliique λογάδας dicunt, non flos militaris ætatis, ſed ſolum viri accipiendi eſſent. Nugæ prorſus. Lege ex optimo MS. deleta una ſupervacua ex copulativis, λογάσι τε νεηνίῃσι ἐ κυσί. *Et delectis juvenibus & canibus*. Quid quod ne petierunt quidem plura Myſi. Dixit paulo ante Προσδεόμεθα σεῦ τ παῖδα ἐ λογάδας νεηνίας ἐ κύνας συμπέμψαι ἡμῖν, prout crebrius hanc vocem uſurpari

in

in hac hiſtoria docet Lexicon Æmil. Porti: & certe hic locus eſt, quem innuit in verbo ἐξηρ[ε]υμένοι, citans ἐξηρ[ε]υμένοι λογάσι νεωΐαις, oblitus Ioniſmi. Salmaſius in Re militari Rom. p. 146. ex Onoſandro adducit λογάδας ϛρατιώτας, quem vide. Sed ne turbet, quod λογάδες ex ſe ſit femininum, annotavit idem ad Simmiæ Ovum pag. 172 ταχυπόδας πόδας & plura. Diodorus Sicul. 14, 67 μιγᾶσιν ἀνθρώποις dixit.

16, 34. Ὁ ξεῖνος αὐτὸς δή.] Sic ſane cap. 84 Ὁ δὲ Τροιάδης αὐτὸς ὁ Μάρδος. MS. tamen hoc loco ὁ ξεῖνος ἦτος δή. Et videtur operoſior Herodotus in demonſtrando Adraſto, ſicut etiam vox iſta intentius eum deſignat; ut ſic repetens cap. 45. Ἄδρηστος ἦν ... ἦτος δὴ ὁ φονεύς. Et cap. 32. Οὗτος ἐκεῖνος ὃν σὺ ζητεῖς. Et c. 85. Ὁ δὲ παῖς ἦτος ὁ ἄφωνος. Et cap. 91. Ὁ Κύρος ἦτος. Et cap. 110. Οὗτος δὴ βακόλος. Nolo tacere in MS. etiam exſtare Ὄλυμπον, non Οὔλυμπον, etſi & ante & poſtea ſic gravet.

16, 38. Ἀγγελέων τῷ Κροίσῳ.] MS. ἀγγελέων Κροίσῳ. Ipſa lectio elatior id commendat. Ac deinde ἐσήμηνε, non ἐσήμαινε: quod nemo non eſt probaturus, etſi ſtatim ſequatur προεσήμαινε.

16, 47. Ἐπίσιον.] Sic dici pro ἐφέσιον, ut Ἰσίη pro Ἔσίη, & Ἰσιηλόεσσον pro ἐσιαλόεσσον notavit bene ſuis locis Æmil. Portus in Lexico. Modo ſi quid ea res juvat literas, iſta ipſa tria notavit quoque Ezech. Spanhemius ad Callimachum pag. 522, niſi quod vitioſe apud Herodotum ſcribit dici Ἰσιαλόεσσον. Fruere, qui potes: ſed ſi de voce hac aliquid placet, potius lege Porphyrii Quæſtiones Homericas num. 2, ubi agit de ignibus Trojanis in poëta aliquoties occurrentibus, ubi vult intelligi ὅσοι Τρῶες αὐθιγενεῖς ἢ ξένοι, ἀλλ' ἐσίαν ἔχοντες, ὡς ἐν ἄλλοις περὶ τῶν αὐτῶν φασὶ Τρῶες μὲν λέξασθαι ἐφέσιοι ὅσοι ἔασι, τετέσιν, ὅσοι πῦρ ἢ ἐσίας ἔχουσιν. ὡς δὲ ἐν ἄλλοις, Ἦλθε μὲν αὐτὸς ζωὸς ἐφέσιος, ἤτοι εἰς τὴν ἐσίαν. ἐσία ἡ οἰκία. Ὁ ἔν κεκτημένος οἰκίαν, ἐφέσιος· ὁ δὲ ἄπολις ἢ φυγὰς, ἀφετήρ, ἀθέμιστος, ἀνέστιος &c. Si ullis aliis, certe his illuſtrantur ea, quæ ſcribit Herodotus 8, 61 inter Themiſtoclem & Adimantum acta.

17, 1. Φύλακα συμπέμψας αὐτῷ.] Nihil cauſæ eſt, ut nunc in loquendo tangat filium, quem modo memoravit. Invidia oneranda eſt in Adraſtum, ut docet optimus MS. legendo αὐτὸν, quum illud αὐτῷ videatur imperite iteratum ex cap. 36. Ex eodem MS. etiam admiſi διῄκοι, quod alii jam ex codicibus ſcriptis protulerant, & poſtea Κροῖσος ἢ τούτων ἀκούων, non ἀκούσας.

17, 7. Καθαίρουσι.] MS. καθήρουσι, quod expreſſi, ut infra καθήρουσι.

17, 16. Ὡς εἰκός.] Ne hîc quidem eam vulgari Græciæ uſurpatam vocem quietam tolerat optimus MS. ſed ut corruptam mutat in ὡς ἐοικός, ut & paulo ante & cap. 137 ἐ γὰ δή φασι οἰκὸς εἶναι. Sic enim habet MS. pro εἰκὸς. Cap. 155. Ὡς οἴκασι, eſt in eodem MS. pro εἴκασι. Cap. 56 lib. 2 οἰκὸς & ibidem οἰκότα pro εἰκότα. Etiam 3, 38.

17, 20. Παρὰ τὸ σῆμα.] Vertunt *ad ſepulcrum*, & divulſa ab antecedentibus volunt jungi ſequentibus. At quæ iſta loquutio: *ad ſepulcrum ſeſe ſuper buſtum transfodit?* an ex altero utro non ſatis perſpicitur mens Herodoti? Senſus erat in his clariſſimus, quum dicitur ſuper buſtum feciſſe quodcunque. Laudemus igitur optimum MS. qui nobis Herodoti manum pariter ſervavit, ac veram ſententiam indicat, exhibendo περὶ τὸ σῆμα, idque non ad ſequentia, ſed ad præcedentia pertinet. Verte igitur mutata diſtinctione; *ubi ſilentium hominum fuit circa ſepulcrum, ... ſeſe ſuper buſtum transfodit.* Deinde MS. αὐτὸς ἥιδε, non εἶδε, non ἤδεε, & jam notavit Gale idem ex ſuorum codicum uno.

17, 30. Καταβαλεῖν αὐτῶν αὐξανομένων.] Vertunt, *potentiam Perſicam priuſquam magna efficeretur, occupare.* At in Græco plus eſt, & non modo occupare deſignat, ſed prorſus tollere & evertere. Sed & id præterquam quod nimium videtur, parum ſenſui convenit, quum plerumque legamus creſcenti imperio aliquem reſiſtere, invidere, & incrementa impedire, non creſcentem potentiam penitus tollere, quod tam facile nequivit Crœſus ſibi proponere. Neſcio quid reſpexerit interpres. Sed MS. Florentiæ habet καταλαβεῖν; idque ad verſionem accedit, quaſi cuperet continere & reprimere dominationem augentem. Cap. 87 Πάντα μὲν ἄνδρα σβεννύντα τὸ πῦρ, δυναμένους ἢ οὐκέτι καταλαβεῖν, in quo loco abſurde ſe movet Æm. Portus.

17, 39. Ἀπέστειλε.] MS. ἀπέστελλε, omnino recte; nec enim id nunc cohæret cum proxime antecedenti ἀπέπεμψε, ſed reſpicit remotius ἐπέμποντο, ἀπεπρέσβετο, & hinc ſequens eſt διέπεμπε. Nec temere à me factum reor, quum paulo ante ex MS. repoſui Ἄβας τὰς Φωκέων pro τῶν, aut mox πρεσβύτερον ex eodem pro πρεσβύτερον.

17, 47. Ἡμερολογέουσι τὸν λοιπὸν χρόνον ἔκαστον τῇ ἡμέρῃ χρᾶσθαι.] Sic quidem editores loquuturos perſuadeor: an vero Herodotus ita ſcripſerit videamus. Nec vero ambigendi

gendi aliam cauſam habeo, quam ſolum codicem MS. Florentinum, quem ipſe inſpexi, aliis quid viderint celantibus, & certe lectorem non inſtruentibus: in eo autem exſtat clare ἕκασθ'. Et probe ſane video vel priora vel poſteriora. Habeo quoque aliquam notitiam vulgatæ ſyntaxeos. Sed cogor indulgere tamen codicis MSti lectioni, etſi vix rationem dare queam. Sed ſuper omnia ſufficere oportet, ſi aperiat ſe Herodotus. Illius enim arbitratu, ſi pateat claris exemplis, ſtare oportet. Is ſcribit lib. 2. c. 73. Τῆς σμύρνης ὡὸν πλάσσειν ὅσον τε δυωλὸς εἶναι φέρειν· μεζὼ δ' πλέσθαι αὐτὸ φορεόντα &c. Et cap. 141. Ὀλοφυρόμενον δ' ἄεσε μιν ἐπελθεῖν ὕπνον, τὸ οἱ δόξαι ἐν τῇ ὄψῃ ἐπιστάντα τ θεὸν θαρσύνειν, ὡς ὑδὲν πείσεται ἄχαρες ἀνιηάζων τ Ἀραβίων στρατόν. ΑΥ̓ΤὈΣ ΓᾺΡ ΟἸ ΠΈΜΨΕΙΝ τιμωρός. τέτοισι μὲν δὴ πίσωον τοῖσι ἐυπνίοισι &c. Omnino quicunque ſcriptor dixiſſet αὐτὸν δὲ οἱ πέμψαι &c. Rurſus eodem ſecundo libro c. 162. Παρίσεσθε δὲ ἐς αὐτὸς ἐς ἄλλυς ἄξειν. Nemo in his vetuiſſet Herodotum ſcribere αὐτὸν, prout hoc caſu etiam utitur, 1, 63. Ἔλεγον τὰ ἐντεταλμένα ὑπὸ Πεισιστράτε, θαρσέειν τε κελεύοντες ἐς ἀπιέναι ἕκαστον ἐπὶ τὰ ἑωυτῦ. Hoc placet omnibus, at non placet MS. Mediceo, in quo legitur ἕκασος. Lib. 3, 63. Φῆς γὰρ ἦκειν ἄγγελος. & 144. Ἔφασαν εἶναι ἑτοῖμοι. lib. 4. cap. 81. Κομισθῶναι τε δὴ χρῆμα πολλῶν ἀρδίων, ἐς οἱ δόξαι ἐξ αὐτέων μνημόσυνον ποιήσανλι λιπέσθαι. Ubi MS. idem ποιήσας. lib. 6. cap. 61. Τῳὼ δ' πάντως κελεύειν οἱ ἀποδεῖξαι· ὀρῶσα δ' τὼ γυναῖκα ἐκὶ πολλῷ ποιεομένῳ ἰδέσθαι, ὅτω δὴ τῳὼ τροφὸν δεῖξαι τὸ παιδίον. ut indicavi exſtare in MS. ubi vulgo ὀρῶσαν. Scilicet quaſi poſt multa in accuſativo prolata reciprocans anhelitum, orationem petit ab integro, & ſtatim poſt id factum reminiſcens priorum iterat quartum caſum, quod grammatici varie appellant. Illic vide plura.

17, 48. Ἐπηρωΐεονθας.] MS. ἐπφρωῖῶνλας. Sicut & mox ἐπφρώτων pro ἐπηρώτεον. Deinde ὅτι ποιέων τυγχάνοι, non τυγχάνῃ, & ἐθέσπιζε pro θεσπίσοι.

18, 10. Κρηΐσιρὴ οἴα χελώνης.] Quum Aldus & Camerarius edidiſſent κρηΐαιρώοιο, neſcio quid ſequutus fuerit Stephanus, ut hac voce in margines expulſa ita inquinaret contextum, ut adeo ineptum aliquid ſupponeret, quum nihil Herodoto noceret, niſi confuſio literarum η & ι, quam ſciebat ab pronuntiatione exſtare. Mediceus MS. plane exhibet κρηΐαιείνοιο. Quæ vox licet ignota Lexicographis Græcis, ſed proba; & ſic legiſſe patrem meum video, qui eam vocem in Lexico Scapulæ, ſicut nec Stephanus in Theſauro annotavit, nedum ejus compilator, appoſuit. Id miror, unde Stephanus arceſſere potuerit centonem adeo inſulſis verbis conſutum, quum haberet ante oculos lectionem Suidæ, in quo edebant Ὀ σμὴ δ' ἐς φρένας ἦλυθέ μὰ κρατεείνοιο χελώνης, inſigni quidem ſocordia in metiendis pedibus, ſed bene intellecto ſenſu, quum Æmil. Portus ibi interpretaretur *pellem robuſtam habentis*. In quo eodem Suidæ loco jam Hadr. Junius manu ſua correxit perſpicue κραιαιείνοιο, & in MS. Lugdun. is ipſe verſus ita exhibetur Ὀ σμὴ μ' ἐς φρένας ἦλυθε κρατ. propius ad veram lectionem. Sed primus publice de Herodoti hoc loco bene meritus fuit Fr. Vigerius ad Euſebii Præparationem, cujus verba hæc „ſunt: Ita Herodoti editio Græco-Lat. „Henr. Stephani: qui è regione hujus verſ. „annotat; in manuſcr. legi κραιαιρήνοιο pro „κραιειρὴ οἴα. Sane vereor, ut κραιειρὸς val„de ſit in uſu pro κραιερὸς, & noſter hic „Oenomaus aliquid ἓξ κραιαιρώοιο ſimilius „probaſſe viſus eſt. Id fortaſſis erat κραιαι„είνοιο (nam & Suidas habet κραιεείνοιο) ut „enim dicunt κραιαιγύαλος, κραιαίπυς & ſi„mil. ſic κραιαίεινος dici queat, hoc eſt, „teſtæ durioris, σκληρόιέρε τ σερρόιέρε δέρ„μαλος. Eſt enim ῥινὸς, δέρμα, βύρσα, im„mo & ἀσπὶς, ut notum eſt, cui non ab„ſimilis illa teſtudinis domuncula σύμφυλος. „Audi Homerum hymno in Mercur. v. 48. „ubi de teſtudine illa novam in citharam „à Mercurio conformata Πειρώμας ἀμφὶ νῶτα „ἀμφὶ ῥινοῖο χελώνης. Prope eſt, ut legen„dum putem κραιαιείνοιο. Quæ enim, aut „cujuſmodi eſt iſta conjunctio, ἀμφὶ νῶτα, „διὰ ῥινοῖο? Hæc præclara. Cæterum ſicut ſtupeas in Lexico Æmilii Porti non occurrere vocem κρηΐαίεινος, quum occurrat tum vox οἴα, tum χελώνη, utrobique hoc ipſo loco memorato, ſed ſine mentione vocis κραιαίεινος; tum non minus ſtupe ad abſurditatem Kuſteri tunc Cantabrigienſis, hoc eſt, compilationem præcedentium in voce Κρεῖσος [ſed putem potius ſic ſcribendum eſſe: Ὀ σμὴ δ' ἐς φρένας ἦλθε κραιαιείνοιο χελώνης. Nam κραιεείνοιο quod Suidas habet metro verſus repugnat. Eſt autem κραιαίεινος χελώνη, teſtudo duro vel firmo corio tecta: à κραιαιὸς firmus, & ῥινὸς corium.] Quum ante xxx annos illa præcedentia habuerim in promptu, ibi nunc ita commentantur. Poſt centum annos veniet alius Ædituus, qui ſtuprum Muſæ inferat. Immo jam antea ſcripſerat Cantabrigiæ Th. Gale [Lego κραιαιείνοιο. Confirmat margo & Suidas

das in Κροῖσος.] Nempe ibi magnas res agunt hoc modo ſcribentes.

18, 10. Ἐμηχανᾶτο.] Longe decentius hoc eſt præ vulgato ἐμηχανήσαλο.

18, 34. Ἢ ὅτι ἓ τᾶτο ἐνόμιζε μ. α. ἐκλῆσθαι *Quam quod & hoc Cræſus verax vaticinium ſe nactum eſſe exiſtimavit.*] Sic vertunt. Sed ſodes, an id dicunt Græca? An quia peregrinus explorans probavit, ideo poteſt dici ἐκλῆσθαι eo ſenſu, quo ſæpiſſime adhiberi ab Herodoto docent exempla in Æm. Porti Lexico collecta? Ubi ſane & hic locus citatur. Omnino Cræſus non poſſidet, non habet hoc oraculum, ut illic vertitur. Tolerabilius eſt Vallæ *nanciſci*. Cæterum MS. τᾶτο νενόμιζε & κεκλῆσθαι. Et puto ſcribendum ἢ ὅτι ἢ τᾶτον ἐνόμιζε μ. α. κεκλῆσθαι: hoc eſt, *quam quod & illum* (nempe Amphiaraum) *verax oraculum tenere arbitratus ſit.* Ad quam ſententiam eximie habes 2, 172. Ὡς ὀδενὸς ἐᾶσι ἀξίοισι, nempe θεοῖσι, ψὰδεά τε μαντήια κεκλημένοισι. Adde ad caput 95 ejuſdem libri.

18, 36. Κτλώσά τε δὴ τὰ θύσιμα πάντα τρισχίλια ἔθυσε.] Quum Valla interpretatus eſſet *Immolavit lecta pecora numero ter mille*, illuſtrare perrexit Æmil. Portus in Lexico: [θύσιμα κλωτὰ Ion. pro comm. ἱερεῖα λεκτά, ἃ θύειν νόμος ἓ θέμις. Pecudes victimæque lectæ, quas immolare licet, fas eſt, & mos permittit vel flagitat] Atque ita hactenus. Sed porro in voce Πάντα commentatur ita [Πάντα Ion. & Poët. redundans. κλωτὰ τὰ θύσιμα πάντα τρισχίλια ἔθυον. *Lectas pecudes, lectas victimas numero ter mille immolavit.*] Mira ſane doctrina, quum ſtatim in iſto Lexico ſequatur ex 9, 80. Παυσανίῃ δὲ πάντα δέκα ἐξαιρέθη. *Pauſaniæ ſunt ex omnibus dena* &c. Itaque merito dixit Cl. Gale Vallam hæc non intellexiſſe. Sed Caſaubonus non modo ad Athenæum hæc illuſtravit, ſed etiam ad Strabonem pag. 70, ubi πάντα monet intelligi ἑκάστε γένες. Quo ipſo modo agit in Moſe ad Exodum 9, 6 Caſtalio. Vult enim Cræſum ita inſtauraviſſe ſacrificium, ut ex omni genere animalium, quod lege ſacrorum licebat Diis offerre, immolarentur tria millia: Nam Galeum fefellit calamus, dum in ejus nota editum vides [lege: *trecena omnia.*

18, 40. Μᾶλλον τοι τούτοισι ἀνακλήσασθαι.] MS. μᾶλλον τι τούτοισι ἀνακλήσεσθαι. Quod ad prius μᾶλλον τι, eſt continuum Herodoti. Cap. 74. Καὶ μᾶλλον τι ἔσπενδον εἰρωτῶν χρήσθαι. & cap. 99. Τὸ ᾗ ἓ μᾶλλον τι ἐπετηδεύθη. Poſterius futurum nequit illi auferri, quum participio ἐλπίζων aut id aut præſens ubique adnectat. Cap. 54 Πάγχυ τε ἐλπίσας κατα-λύσειν τὸν Κύρε βασιλήιον. 3, 143 Ἐλπίζων δέ μιν ἀποθανέεσθαι. Etiam deinde ἐξεπάλασα, τεπάλασα, παλασιᾶσα. Quæ doctiora ſunt, quam ut potuerint noſſe editores: Habuerit reliqua Græcia diphthongum, certe vel Herodotus ex doctrina vel ex more patriæ aut alia conſuetudine poteſt illam vitaviſſe. Id docet inæſtimabilis bonitas codicis Medicei. Ἡμιπλίνθια video reddi Latine *ſemilateres*, ſed Vitruvius agnoſcit *ſemilateria*, quæ etiam expolit Salmaſius in Plinianis Exercit. p. 1233.

18, ult. Τεῖα ἡμιτάλαντα.] Donavi Vallæ ſuam interpretationem, etſi haud dubie factam non ex arte: quippe patet eum pro eodem habere τεῖα ἡμιτάλαντα & τεῖτον ἡμιτάλαντον. Illa enim nunc vertit *pondo duorum & dimidii talenti*, quum debuiſſet *talenti & ſemiſſis*; ut ſemilateria puriſſimi auri habuerint minus pondus, (ut ſemper fieri ſolet) quam iſta λάβδα χρυσᾶ, quæ erant διτάλαντα. Et bene curavit maximus Caſaubonus ad Theophraſti Characterem ἀπονοίας, non tamen ſatis providum & cautum, ut patet ex cap. 3. lib. 1 operis paterni de Pecunia Vetere.

19, 3. Λέοντα· εἰκόνα χρυσᾶ.] Quo animo hunc leonem dedicaverit, aut cujus rei ſymbolum eſſet futurus, quum Herodotus plane taceat, ſuſtinuit ſcribere Pignorius ad tabulam Iſiacam pag. 23. [*Leonis ſignum in Zodiaco Ægyptii domicilium ſolis appellaverunt, & ideo Cræſus Delphos inter alia Anathemata leonem aureum miſit.* Herod. lib. 1.] Quod ſi cui placet, ego non invideo.

19, 5. Κατεκαίετο ὁ ἐν Δελφοῖσι ναός.] Incendio per Piſiſtratidas excitato, prout ex Scholiis Pindari illuſtrat Scaliger in Animadverſionibus p. 94.

19, 11. Μεγάθεϊ μεγάλως.] Facile ſic lingua rapitur ad eandem pronunciationem, ſi modo in proclive trahi ſe ſiverit Herodotus. Nam optimus liber habet μεγέθεϊ, quæ ipſa ratio ſcribendi in eo ſervatur etiam cap. 70, ubi repetebant editiones illud α, quum cap. 60 retineant μέγεθος: Sic certe eripio Æm. Porto hæc duo loca ex libro 1, quibus addo ex cap. 98, (etſi illic tacuerim & reliquerim) in quibus ipſe vidi & notavi ex MS. literam ε, quod in reliquis non feci, ſed credo tamen exſtare, ut fere nuſquam Herodotus ſcripſerit μέγαθος. Præter Portum ſciat hoc etiam Camerarius, qui in propriis Dialecti Ionicæ pagina hujus editionis 719 hoc μέγαθος recenſuit.

19, 18. Ἐπὶ ᾧ πρηνὴς ὁ γωνίης.] Ambi-

guitas ſedet in his vocibus. Et Valla quidem interpretatus *ſuggrundam anguli templi* oſtendit, quomodo conſtruxerit, jungendo ἐπὶ ᾧ πρηνής. Sed Herodotus dicens πρηνήιον, indicat ſuggrundam illam quamcunque non poſſe ſeparari ab voce templi: unde vituperat Vallam Æm. Portus, ſcribens. [πρηνήιον τὸ Ion. & Poët. pro com. πρήνεον, templi veſtibulum. Lat. interpres ſuggrundam vocat. Sed non videtur hæc interpretatio huic loco ſatis apte convenire] Inique prorſus. quum non ſuggrundam, ſed ſuggrundam templi ſcripſerit Valla, niſi Portus quoque velit genitivum *templi* ab antecedenti ſuo ſermone hic iterum intelligi. Videtur Valla quaſi πρηξέδρῳ Xerxis ex lib. 7 huc trahere explicando. Itaque quum Latinis etiam talia compoſita in uſu fuiſſe conſtaret, ut ſunt antefixa, infranares μύσαξ, ſuperalia ἐπερθύτης; veſtibulum Romanis ædibus in hiſtoria Græca relinquens, uſurpavi ex gloſſis præeunte Stephano vocem *antetemplum*; neque opinans ulli ναῷ poſſe apponi varia πρηνήια, ſed unum modo unicuique, cenſui intelligendum ἐπὶ τῇ γωνίῃ ᾧ πρηνὴς *in angulo antetempli*. Utique angulus γωνίη nequit ſupponi habuiſſe peculiare πρηνήιον, ſed forma πρηνὴς poteſt ſic fuiſſe concepta, ut foret anguloſum. Nimirum ædes ſacræ veterum habebant πρηνέας ἢ ὀπισθοδόμους τῶν ἱερῶν, ut clare nos docet Diodorus Sicul. XIV, 42. in hiſtoria Siciliæ ſub Dionyſio, ubi reddunt *veſtibula & poſtica*, quum ignorent, quales πρόναοι fuerint, & vix quidquam ſimile veſtibulo.

19,20. Θεοφανίῃσι.] Si Ægyptia tractaremus, poteram Θεοφανίλῳ hîc tolerare ut 2,62 Λυχνοκαΐλῳ in Sai. Sed verius opinor in MS. legi Θεοφανίοισι, & tam vere, ut priore expulſo poſterius receperim. Et ſatis firmum fidei pignus eſt MS. Mediceus, ſed non eſt dubium, quin ita quoque exſtiterit in exemplari, quo uſus fuit Valla, inde vertens *Theophaniorum*, quod non convenit τῇσι Θεοφανίῃσι. Deinde adeſt ipſa proprietas in feſtorum typis, prout ex Polluce & Syneſio Meurſius habet Θεοφάνια, qui quum omiſerit Herodotum, Pet. Caſtellanus Græca & Latina ex eo citat, prout in editionibus habentur. Sane perperam; & juvit tamen Portum quoque in his ludere, ſed prorſus abſurde: & quæſo quam ſuperſtitioſe, dicam? an attente in Theſauro Stephanus? Ne quid omitteret, præmittens Θεοφάνδια τὰ, ſive Θεοφανίαι, αἱ, feſtum ſolenne, ſubjungit nonniſi hunc locum Herodoti. Quid autem affert Th. Gale? nempe [Θεοφανίῃσι Plutarchus, Pollux, Syneſius. Delphi celebrabant Apollinis Theophania. Tangit Virgilius IV Æneidos] nullo melior antiquioribus. Sane & Θεοφάνια ab aliis memorantur ex Philoſtrato. Etiam 2, 171 ſunt Θεσμοφόρια.

19,29. Βυλόμην χαρίσασθαι.] MS. χαρίζεσθαι.

19,42. Ὁμοίως ἢ αἰχμὴν σεσηλὼν πᾶσαν χρυσέην ἢ τὸ ξυστὸν.] Importunis modis in hoc loco laudi ſuæ eripitur Herodotus, quod etſi conniventes prætermittant viri docti, oſtendunt ſe in parvis acutos, in majoribus cæcutire, etſi rebus probent hæc omnia affatim ab eis examinata fuiſſe. Quid enim fit ex fide interpretum? nempe creditur narrari Crœſum donaviſſe Amphiarao clypeum ex auro totum, totamque ex auro ſolido haſtam, & xyſtum cum ſuis jaculis (pro quibus quatuor vocibus ſuppoſitæ ſunt ab Stephano, *haſtile cum ſuis ſpiculis*, prout quoque recepit in ſuum ſpecimen Fridericus) Porto admittente *haſtile*, in αἰχμαῖς non niſi *haſtam* noſcente. Cæterum major inſidet difficultas. Nam quiſquis es, qui legis, te rogo, an illa quæ annumeravi, non perſpicue aut tria ſunt aut pro quaternis habenda? & tamen dicit Herodotus modo τὰ ἀμφότερα, & vertunt ipſi *quæ ambo*. Quæ quomodo ſimplicitati ſcriptoris hujus conveniunt? Ubi certe non aliter agit, quam paulo poſt in capite ſequenti, quia nunc memorantur oracula duo Delphicum & Amphiarai, ad quæ miſit Crœſus dona, ideo illic rurſus ponit τῶν ᾗ μαντηίων ἀμφοῖν &c. & in libro 2 c. 164 quum nominaviſſet Aprien & Amaſin, ἐχρήσθη ἀμφότερα. Neque enim probari poteſt Herodotum à voce ἀμφότερα excepiſſe clypeum ſolum vel clypeum cum haſta, & tantum eam retuliſſe ad poſtrema, haſtile & ſpicula, aut ad haſtam & haſtile cum ſpiculis, tanquam aliquot ſpicula cum uno haſtili reliqua manſerint Thebis, aut haſta cum haſtili & ſpiculis. Fieri nequit, quin appareat unicuique locum hunc eſſe fœde ſordidum; nec tamen ullius ingenium polire curavit, nedum ut aggreſſus fuerit accuſare. Ut ipſe faciam, poſtquam prima juventus mea in hoc loco hæſit, referas acceptum oportet unico MSto Mediceo, quo arbitro delenda prorſus eſt altera conjunctio, etſi potius non tam delenda eſt, quam demittenda ad inferiorem verſum, ubi eximie & concinnius locum ſuum tuetur. Ita enim perfectiſſime MS. Καὶ αἰχμὴν σεσηλὼν πᾶσαν χρυσέην, τὸ ξυστὸν τῇσι λόγχῃσι ἐὸν ὁμοίως χρύσεον· τὰ

τὰ ἔτι ϗ ἀμφότερα ἐς ἐμὲ ὧν κείμηλα &c. *Solidamque haſtam auream univerſam, haſtile cum acuminibus ſimiliter aureum adeſt, quæ utraque etiam ad meam* &c. Sunt enim partes αἰχμῆς proprie ξυσὸς & duæ ad lædendum λόγχαι, quæ alioqui dici ſolent εὐρωὴς & ἔπιδορατίς. Et in tali ſenſu utplurimum Herodotus uſurpat particulam ϗ, ut optimo jure eam deſcendere in hunc ſuum locum jubeat codex optimus. Eſt enim cap. 92. Ταῦτα μὲν ϗ ἔτι ἐς ἐμὲ ὧν πεμενέιλα, & ſæpiſſime.

20, 1. Προσθέη φίλον.] MS. προσθέοιτο & hîc & inferius, quod gratiſſimum.

20, 7. Ἐξευρημάτων.] Nihil Valla. Stephanus, *dona veſtris inventis convenientia.* Et illud inventum jactat in Lexico Portus. Quod tamen neſcio quomodo minus aptum, ubi ſermo de oraculo; certe nimis plebejum: neque quum cap. 48 dixit ὅτι οἱ ἐξεύρηκε, τὰ αὐτὸς ἐποίησε, Valla verbum *invenire* uſurpat, ſed *quod comperiſſet, quod ipſe fecerat.* Intelligit ergo, *dona digna dedit notitia arcanorum.*

20, 10. Οἱ μὲν ταῦτα ἐπερώτεον.] MS. ἐπερώτων. Et mox κατελῦσαι pro κατελύσειν, quod futurum in proxime ſequentibus haberi oportet.

20, 18. Πέμψας αὖτις ἐς Πυθὼ Δελφὺς, δωρέεται.] Mirifica loquendi ſolennitas Πυθὼ Δελφοὶ velut unius loci nomen. Magis audax & veteratoria verſio *rurſus mitteret Delphos ad Pythiam dona.* Male diſtinctus locus; & ſic componendus: πέμψας αὖτις ἐς Πυθὼ, Δελφὺς δωρέη &c. Δελφὺς enim notat ipſos cives Delphicos, hos donat illis muneribus.

20, 22. Ἀγγελείλω.] Eſt lepidum nec inſuave cognitu, quid viri docti ſpeculentur in hac Herodotea quadam angelia. Probabile ſatis eſt circa iſta celebria oracula ſacerdotes excogitaviſſe varia ad cauſam lucri, quibus conſultores exciperentur vel pro donorum pretio vel beneficiorum reſpectu, quæ hîc tanguntur. Æmil. Porto placet in Lexico [peculiari quodam modo apud Herodotum ſumitur pro præcipua poteſtate renuntiandi oraculi, quod quis audivit. Delphi Crœſo dederunt in oraculo renuntiando prærogativam.] Quod totum ſcilicet eſt imaginarium commentum. Et tamen excogitavit Henr. Stephanus in Herodoti editione *& renunciando oraculo*, quum Valla in verſione Latina id omiſiſſet, quamvis Stephanus notet Vallam legiſſe ἀτελίλω, quod neſcio unde pro juſto proferat, quum nulla vox ſimilis in Latinis interveniat. Sed in Theſaurum ita retulit ibidem Stephanus: [Ἀγγελία pro relatione] ſecundum quoſdam, apud Herodotum lib. 1, ubi quod ille dicit προμαντήϊον ϗ ἀγγελίω, vertit interpres, *primas partes in conſulendo oraculo & referendo.*] Quanto adſtrictior Valla, eo copioſior; ſed plena Italica interpretatio, etiam ſerie donorum mutata, ut προεδρίαν primam ponat: *donarno à Creſo il primo luogo del tempio per ſua ſedia. Le prime parti della conſultatione all' oraculo, perpetua eſſemptione.* Illa autem plerumque ſolet ſequi Vallam, non Herodotea Græca. Unde igitur accepit iſta? Ut ex his nugis igitur tandem eripiamur; beneficium eſt optimi codicis; in quo clare exaratum eſt ἀτελείλω. Indulgentia & comitas ſolennis, qua ſe invicem vicinæ & amicæ urbes honorabant, aut urbes tribuebant regnis propter accepta beneficia. Sed ad Delphos unice pertinet inſcriptio Whelero & Sponio tam feliciter ſpectata ΤΥΧΑ ΔΕΛΦΟ ... ΑΝ ΠΑΤΡΩΝΑ .. ΩΝΙΟ ΕΤΔΩΡΩΙ ... ΤΑΡΧΟΤ ΒΟΙΩΤΟΙΣ .. ΤΑΝΑΓΡΑΣ ΑΤΤΟΙΣ. ΕΓΓΟΝΟΙΣ. ΠΡΟΞΕΝΕΙΑΝ. ΠΡΟΜΑΝΤΕΙΑΝ. ΑΤΕΛΕΙΑΝ. ΑΣΤΛΙΑΝ. ΠΡΟΕΔΡΙΑΝ. ΠΡΟΔΙΚΙΑΝ. ΕΠΙΤΙΜΑΝ &c. Simile eſt inter Marmora Oxonienſia pag. 291. Εἶναι ϑ ἐ αὐτὸν προξενον ϗ διεργέτην ξ ἱερῆ ϗ Δηλίων ϗ αὐτὸν ϗ ἐγγόνους· εἶναι ϑ αὐτοῖς ἀτέλειαν ἐν Δήλῳ, ϗ ..... αν ϗ γῆς ϗ οἰκίας ἔγκτησιν ϗ προεδρίαν πρὸς τῷ βωλῷ, ϗ τ δῆμον πρώτοις μετὰ τὰ ἱερὰ ϗ προεδρίαν ἐν τοῖς ἀγῶσι ϗ αὐτῷ ϗ ἐγγόνοις ϗ τὰ ἄλλα ὅσα ϗ τοῖς ἄλλοις προξένοις ϗ διεργέταις δέδοται. Similis erat προπομπεία apud alios. Dio Chryſoſtomus ad Nicomedienſes pag. 479. Εἰ μή τι νυῦ δοκεῖτε αὐτὰς ὥσπερ τ προπομπείας παλαὸς ἀγωνίζεσθαι, καθάπερ ἐν μυσηείῳ τινὶ, παίζοντας ὥσπερ ἀλλοτρίᾳ πράγμασι. Itaque etiam libro 9, 72 Decelenſibus in urbe Sparta ſcribitur conceſſa ἀτελείη τε ϗ προεδρείη.

20, 38. Βασιλέϊσι Μήδων.] MS. Βασιλέων ὀφ. Quippe & ſequitur πειρωσέας, & antea jam firmavimus.

21, 2. Ὅσιόν τε ϗ τ Οὐλυμπου.] Ut 7, 173. Μεταξὺ ϑ Οὐλύμπου ξ ἔρεβος ὁύτω ϗ τ Ὄσσης. Interim hoc loco mirari certe oportet, quis ſibi tantum arrogaverit; ut quum Aldus & Camerarius ediderint Ὄσσαν, in mediis editionibus uſque ad hanc ætatem id ſic mutaret; præſertim ubi id fieret contra MSS. ſicut & Mediceus codex clare habet Ὄσσαν. Non enim ad hoc quod volo roborandum ſuſtineo adhibere citationem Stephani Byzantini ex fragmento Seguieriano in v. Δώριον, ubi etiam quidem vocat Ὄσσαν; ſed ille ita citat, ut ὄ-

mnia ſigna Ioniſmi ex loco hoc deleret; quod quo jure aut modo fecerit Stephanus, nequaquam adſequor; niſi quod unuſquiſque in Herodoto voluerit ſtultitiam ſuam exercere, ut ex tot exemplis patet. Sed & Dionyſius Halicarn. 1, 17 occaſione Pelaſgorum ita vocat. Utique lectionem, quam repoſui, per vocem ὅσαν probat Herodotus 7, 127, ubi quoniam nunc edunt ὅλυμπον, modo οὔλυμπον, debeo indicare prorſus in optimo exſtare pro poſteriore ὅλυμπον, quod obliviſcebar monere; ſicut 2, 7 Νηὸν δὲ Διὸς δὲ ὁλυμπίου, ut in loco citato ex libro 7 omiſerim annotare.

21, 9. Εἰ ὦ χρεών ἐστι &c.] Locus omni typographiæ tempore, quod nos ſcimus, habitus & intellectus peſſime; cui moleſtiæ primam opinor occaſionem natam ab verſione Laur. Vallæ, quæ neque cohæret, neque illud concludit, quod auſus fuit ipſe Valla adjicere in principio eandem linguam eſſe, qua tempore Herodoti uterentur Pelaſgi Creſtonenſes. Sed neque ex Græcis hoc confici vult Herodotus, qui tantum indagat, utrum barbara fuerit lingua nec ne. Magnum igitur aliquid ac temerarium audendum eſſe judicavit Henr. Stephanus, nonnulla quidem poliens ac mitigans, ſed mire tranſponens, quod tamen ſibi placere teſtantur editores ſequentes; imo ſatagunt, ut id cum laude oſtentent ac proclament in Græco exemplari hunc locum valde fuiſſe perturbatum. Id verbum ſic prolatum eſt ab Stephano, Jungermannus propagavit, Lipſiæ repetivit Fridericus, in Anglia Thomas Gale; Phil. Cluverius autem in Ital. Antiq. pag. 574 non dubitat hunc locum ex ſententia Stephani tranſpoſitum citare, & omiſſis illis verbis Καὶ ὅσα ἄλλα Πελ. ε. π. τ. ε. μετέβαλε, item illo commate quod incipit ab Εἰ τοίνυν ἰῶν ἓ πᾶν &c. non aliter ac ſi ex libris MSS. ſic exſtaret in editionibus, palam vitioſi omnes, & vitioſiores quam Valla in eo quod quum οἴκεον vertiſſent per *incolere*, mox οἰκησάντων intelligant *condiderunt*, quod non ſic directo adfirmavit Herodotus, & videri etiam poteſt in Lexico Porti. Cluverius præterea intolerandus, dum citat contra omnes codices Καὶ τοῖσι τῶν Πλακίην. Immo & fœdior eſt hallucinatio Friderici, qui quum ex Stephano adoptaſſet *Scylacen condiderunt*, adnectit cum parentheſi (*habitantes ad Helleſpontum*) quod deſeritur ab Stephano penitus, ab Cluverio refertur *Scylacem condiderunt apud Helleſpontum*. In Aldi & Camerarii editionibus abſunt illa prima εἰ ὦ, nec indicatur, unde fuerint addita in editionibus Stephani, ſed neglecta in verſione ejus. Sed debent addi & ſunt in MSS. Argumentatio interim Herodotea rite procedit, ſicut in Græcis codicibus digeritur, nec eam auctor vult alia re niti, quam conjectura ſumpta ex certis & tunc haud dubie agnitis pro vero reliquiis Pelaſgorum, maxime binis, tum quæ ſuper Tyrrhenos erant in Italia, tum quæ in Helleſponto circa Placiam & Scylacen. Sed ſic addit hæc bina conſideranda, ut conſtiterit plura fuiſſe Pelaſgorum quoque oppida, quæ interim mutaverint nomen; quod licet contigerit, tamen ſermo eorum illos ſatis prodit etiam ab Pelaſgis aliquid illic manere. Itaque ea non debuerunt ab Stephano tranſponi, quum palam falſum ſit alias civitates Pelaſgicas, quæ nomen mutarunt, mutatas fuiſſe in Hellenas aut ſuam linguam dedidiciſſe, quod non magis contigit aliis, quam ipſis Athenis. Interim & in illis utriſque & in aliis iſtis mutato nomine fuit animadverſa peculiaris quædam loquela, nec plane Græca: unde colligit fuiſſe peregrinam, &, ut ipſe vocat, barbaram & peregrinam Græcis. Athenienſes vero, licet Pelaſgici generis eſſent, ſicut olim ſimul vixerunt, deſeruiſſe ait eandem majorum ſuorum linguam mutatione quæ contigit per diſceſſum Pelaſgorum, & mox vicinia Hellenum eos illiciente, ut in horum ſermone deprehenderent aliquid venuſtius ac blandius ac humanius. Κρησῶνα vero & Κρησωνιῆται defenduntur ab MS. optimo, etſi Dionyſius Halic. abierit ab hac appellatione antiqua Herodoti, non ideo iſta venia aut Stephano aut Cluverio mutandi in Crotonen aut Cortonam. Adde Hellena Doctiſſimi Er. Vindingii circa principium.

21, 29. Τῇ αὐτῇ χρέῃ.] MS. τῇ αὐτῇ λαχεῖ. Quod quidem ſatis notabile, quia Æm. Portus agnoſcit ex Herodoto λαχεῖσθαι, λαχεῖσθαι & λαχεῆσθαι, ſed ut in verbi primi ſignificatione violentum aliquid ad necem uſque agnoſceret ac nihil aliud; in ſecundo vituperat neſcio quos poſt conſideratam lectionem loci 7, 54: in tertio mox velis plenis citationum fertur ad probandam utendi ſignificationem, in quarum tamen copia citat ex editione Stephanica 87, 7 Τῷ αὐτῷ τρόπῳ διαχρῆσθαι *Eodem modo uſum eſſe*. Sed & numerus ille pravus eſt, quum 88, 7 incidat in libri ſecundi caput 127, ubi iſta verba exſtant, & infinitivum iſtud intempeſtive citatur, quum pertineat ad dialectum, quam in hoc loco reſtituo, qua etiam utitur Herodotus

2, 13

2, 13 Ἀύχμῳ διαχεᾶσθαι, quod vel ignoravit Portus, vel neglexit.

21, 31. Ἀπὸ σμικρῆ τέως τῆ ἀρχ. ὁρμ.] Quid in his loci sit vocabulo τέως, nullus opinor me docebit, nec ipse percipio. Immo nec quisquam in vertendo rationem habuit. Scribit Æmil. Portus [τέως Ionice, Poët. & com. Aliquandiu. Ad aliquod tempus 14, 4.] Is est hic ipse locus. In qua igitur versione id exstat, utrum Vallæ, an Stephani, cujus versionem elegit Fridericus? Certe in neutra, quoniam nullum ea vox ibi locum habere potest, licet viri docti manum Herodoti Græcam ita passi fuerint conspurcari, ut illic exstaret. Unde illis merito exprobratur lectio sine intellectu, multo magis depulsio infanda ab notitia dulcedinis Herodoteæ. Hæc enim ut scirem atque exsecrarer, fœdissimam nescio cujus impostoris manum hic grassatam esse, indicavit mihi MS. unde pretiosissima & ad quam nullius acies unquam perventura esset, restitutione corrigo ἀπὸ σμικρῆ τέω τῆ &c. Cujus expositio etiam in margine est τινὸς. Hujus voculæ frequentiam in auctore nostro notavit Portus, ubi quisque potest inspicere; sed præter ista scio exstare lib. 2. 48. Ἐν πολλῷ τέῳ ἔλασσον ἐὸν ἢ φίλον εὑμαι. 67 Λύκιος ἐὸν πολλῷ τέῳ ἐόντας ἀνωπέων μέζονας. Et c. 124. Ἔργον ἐὸν ἐ πολλῷ τέῳ ἔλασσον. 4, 47. Πολλοὶ ἐ πολλῷ τέῳ ἀριθμὸν ἐλάσσονες. Et cap. 86. Οὐ πολλῷ τέῳ ἐλάσσω ἑαυτῆ. Igitur eadem membrana sanat Herodotum lib. 3. cap. 65. Εἴτε ἐ σθένεϊ τέῳ καλεργασάμεθοι, ubi subripiunt Herodoto literam ε, edentes σθένει τῷ.

21, 35. Ὡς δὴ ὧν ἐμαίτε δοκέϊ.] Intellexit Valla, *quæ causa mihi videtur fuisse* &c. Quæ causa quum non satis pateret Stephano, maluit iste interpretari, *& sic quoque mihi videtur*. Idque probatum Lipsiæ. Sed utrumvis æque opportunum. Nam certe quod Hellenica gens multum increverit, causa non potest esse infirmitatis Pelasgorum: nam & hi potuerant increvisse accessione aliarum gentium. Sed neque dici potest, quemadmodum Hellenica gens multum increvit, sic videri posse Pelasgicam, cum barbara esset, non magnopere crevisse. Hoc enim nihil est nisi insipida quædam ex nescio qua similitudine collectio: & barbara quoque gens potuit magnopere crevisse. Omnino hic aliquid peculiare notat, quod non pendet ex præcedentibus, sua inde causam petit. Certissima correctio est, quam profero ex MS. Πρὸς δὴ ὧν ἐμοίγε δοκέϊ &c. hoc est, *præterea quoque mihi videtur*. Sunt enim duæ Herodoti opiniones de duabus gentibus, diversæ per se, non quod altera alterius sit causa. Notat enim particula ista adverbii in modum usurpata talem transitum & apud alios & apud Herodotum. Cap. 71. Πρὸς ἢ σὺκ οἴνῳ διαχρέων). Prout in capite XVI Supplementorum integravi Dionem Cassium, ut huic particulæ suavitas constaret.

21, 45. Χείλων ἢ.] MS. liber, cui magis erat obediendum, quam omnibus editionibus, habet recte Χίλων, perinde ut 7, 235. In multis præplacuit etiam ι, ubi requirebatur ει, notante Salmas. ad Stat. Regill. p. 64. Deinde quum vulgo legant συνεβάλλετο Ἱπποκράτεϊ non male, quoniam ita 7, 235. Εἰ μὲν δὴ συμβαλόμεθά μοι προθύμως: attamen MS. συνεβάλετο, quod refert Ionismi lenitatem.

22, 6. Τῆ Ἀλκμαίων@.] MS. constanter & hoc loco legit Ἀλκμέων@ & cap. 61. Ἀλκμεωνιδέων, & cap. 64. Ἀλκμεονίδεω. Certe hinc est, ut & qui in isto nomine diphthongum in scribendo servarunt, eam corripere voluerint, ut notatum eidem Salmasio ad Simmiæ Ovum pag. 167. Et deinde Ἔδωκέ οἱ, non ἔδωκέν οἱ.

22, 9. Τῶν Ὑπερακρίων πρόσας.] Vertebat Valla *montanos*. Nec forsan valde errat, si modum regionis spectes. Nam quum hos Hyperacrios intelligant, viri docti eosdem Diacriis, prout alii scriptores vocant; pars regionis quam olim habuere describitur etiamnum ab insigni Whelero pag. 387 ita: *entre les montagnes Parnes & Brauron, c'est a dire depuis le mont Pentelicus, la plaine de Marathon & les montagnes Bryleſſus, Lycabettus; & Parnes juſqu'a Oropus, ce qui s'appelloit autrefois Diacria.* Sed quum mentio horum incidat in historiam Pisistrati, nobilissimam illam; & sæpius ab eruditis ingeniis tractandam, ubi jam factiosi non erant extra urbem, sed intra eam, omnino rectius vertisset *Hyperacrios*; quomodo ex Herodoto jam citavit Meursius in Pisistrato cap. 3, & certe pro Diacriis poni evicit. Unde patet valde sero Grentemesnilium venisse ad quærendum, qui sint illi Hyperacrii, & perperam Vallam interpretatum esse, ita ut dixi, quum sint habitantes ὑπὲρ τῶν ἄκρεων. Port. Sane Valla securius vertisset Hyperacrios, ut libro 4, 36 Ὑπερτελέης vertit *Hyperuotios*. Ὑπερακρίης vocat quoque Dionys. Halic. 1, 11. Ἀρχαϊκὸν δὲ φιλοχωρεῖν τοὺς ὄρεσι, ὡς Ὑπερακρίοις μὲν Πεισίστρατον ἐν Ἀθήναις.

22, 25. Ἐπί τε τοῖσι κατεσσόσι ἔμβυε, τῆμι πόλιν τοιῆσι.] Quoniam salva in his est syntaxis, nemo potuit subodorari vitium.

At ſane ſic loqueretur forſan alius, neque inconvenienter; ſi tamen recte ita poſſit intelligi. Nimis enim ſe extendit & vergit ad deſcriptionem boni ac quieti civis loquutio illa ᾠκέων ὅτι τοῖσι καλεσεῶσι, quam ut de Piſiſtrato tyrannidis auctore & factioſiſſimo capi mereatur. Nec vero Herodotus potuit eſſe, qui iſtam adeo laudabilem loquelam ſic inquinaret: quippe quem non ita ſcripſiſſe teſtatur MS. qui habet ἔνεμε. Hanc Herodoti manum eſſe opinor doctiorem, quam ut minus intente editores genium hujus ſcriptoris advertentes obſervarent. Scribe igitur omiſſa diſtinctione Ἐπί τε τοῖσι κατεσεῶσι ἔνεμε τὴν πόλιν κοσμέων καλῶς τε καὶ εὖ. Eſt quidem verborum & νέμειν & κοσμεῖν eadem ferme hoc loco ſignificatio, quæ nimirum ad rectores urbium & regionum pertinet, qui paſſim & νέμειν dicuntur eas & κοσμεῖν. Sed ea præcipua veræ lectionis fides, quippe ſolet auctor ſic congrua & prorſus eadem jungere 1, 82. Συνέζησαν ἐς λόγους συνελθόντες. Sic abundat lib. 7 cap. 8. Πρῶτα μὲν ἐς Σάρδις ἐλθόντες ἅμα Ἀρισαγόρῃ τῷ Μιλησίῳ, δέλῳ ἢ ἐλευθέρῳ, ἀπικόμενοι ἐνέπρησαν τὰ ἄλσεα. Sed noſtrum νέμειν. 3, 39 Καὶ τὰ μὲν πρῶτα τειχῆ θασάμενος τὴν πόλιν τοῖσι ἀδελφοῖσι ἔνεμε. 5, 29. Ἀπέδεξαν τύτους μὲν τὴν πόλιν νέμειν, ἅτε εὑρόντες τὰς ἀγορὰς εὖ ἐξεργασμένας. Adde Portum. Junxit fere has voces in Ovo Simmias ἰχνίων νόμον νέμουσι ῥυθμῷ, de quo Salmaſius pag. 171.

22, 39. Ἀπεκλίθη ἐκ παλαιτέρης τὸ βάρβαρον ἔθνος ὑπὸ Ἑλληνικοῦ.] Mene igitur oportuit primum eſſe, qui inculcatum Herodoto per typos impreſſo ab viris doctis loquendi genus tam molliter procedens, tam ſyntaxi conveniens rurſus expellam, & lectionem ſcriptam ab Henr. Stephano productam quidem, ſed in oras relegatam; & qua turbatur ſenſus, auſus fuerim repetere auctoritate inductus codicis Medicei? Atqui unuſquiſque videt illa ſequentia Ἐὸν δὲ δεξιώτερον &c. referri ad Græcum genus, non ad τὸ βάρβαρον ἔθνος, quo neceſſarie id revocat conſtructio, utriſque nominativum injungens. Verum ſcias oportet miram eſſe incuriam Herodoti circa præcedentia & ſequentia, ſed illam eruditam & non culpandam nec vitioſam, quam exempla patefacient melius. Sic 4, 50. Ἀντιτιθέμενα ἢ ταῦτα ἀντισήκωσις γίνεται, ubi alius dixiſſet ἀντιτιθεμένων ἢ τύτων. 8, 83 Ἠὼς τε διέφαινε, καὶ οἱ σύλλογον ἐκ Δηκαλέων ποιησάμενοι: παρηγόρεε εὖ ἔχοντα μὴ ἐκ πάντων Θεμιστοκλέης. 9, 57. Καὶ ὑμῖν μὲν ἐσσὶ Περσέων ἀπείροισι πολλὴ ἔκ γε ὑμεῦ ἐγίνετο συγγνώμη ἐπαινεόντων τύτους. Ubi omnino dici debuit ἐπαινέζι. ut pluribus jam notavit Æmil. Portus in Lexico in voce Συνηδέαζ. 8, 87 Καὶ ἡ σὸκ ἔχουσα διαφυγέειν . . ἔδοξε οἱ τόδε ποιῆσαι. Quibus ſi addatur id quod collegi in Arriani libro 1. cap. 30, jam certe non eſt, quod quis hæſitet in his ἓξ Ἑλλωικῶ, ἰὸν ἐς δεξιώτερον ἐς ὑηθύης ἠλιθίως ἀπηλλαγμένον μᾶλλον. Quin etiam præcipue in his laſcivit Ælianus, dum vult ſcribere non aliter ac ſi narraret, quando ſæpe accidit ut priorum obliviſcamur, & ita ſubnectamus aliena ab ſyntaxi. Omnino unicum & invictum eſt, quo ſe probat Herodotus, in hujus libri capite 84. Κατηλόγησε τύτε, ὡς ἰὸν ἄμαχόν τε ἐς ἀποτομον, quum poſſet ἰόντ᾽ ἀμάχε τε ἐς ἀποτόμε.

22, 45. Ἀπὸ πηχέων τεσσάρων.] MS. ἀπὸ τεσσέρων πηχέων. Certe & in altero loco, quem notavit Portus 7, 117, ubi eſt eadem ſententia, & pariles voces, quoque ordinat ἀπὸ πέντε πηχέων.

23, 9. Πυθόμενοι.] Neque enim vel neceſſum erat perſuaſos eſſe; ut interpretantur hunc locum; etiam citante Meurſio in Piſiſtrato ſuo; neque etiam probabile ſic temere credidiſſe, ut volunt, qui edunt πειθόμενοι, contra fidem codicis optimi; quum ratio doceat Piſiſtratum habuiſſe multos in civibus conſcios, ad quos relaturi erant, qui audiiſſent quid ab præconibus clamaretur, ut rogarent, an ea res ita ſe haberet. Id exprimere vult Herodotus.

23, 14. Γαμέῃ τὴν θυγατέρα αὐτῦ.] Quod mirum eſt; habet MS. γαμέῃ δὲ Μεγακλέης τὴν θυγατέρα. Id mutarunt, qui repetitionem nominis averſabantur tantopere Herodoto amatam; ut quiſque poteſt annotare. Mox iterum habet ille optimus liber plane Ἀλκμεονιδέων, quod indicare prætermiſi, & tamen ſcire debuit lector.

23, 18. Κατὰ τὸν νόμον.] Plutarchus plerumque ipſa verba Herodoti contrectans in libello, quem de ejus malignitate ſcripſit; inducit puellam matri loquentem, ἐμίγνυτό μοι καθὼ νόμον Πεισίᾳ. Ecce fidem invictam MS. Medicei, dum exhibet, κατὰ νόμον. Hoc Herodoteum 6, 52. Βελεύσας καθὼ νόμον βασιλῆα ποιήσεσθαι. 1, 35. Καθὼ νόμους τοὺς Ἑλληνικούς. Sic & 8, 111. Κατὰ λόγον & καθὼ καιρόν. ut & poſtremum hoc 1, 30.

23, 29. Περσιδέα ὁ κυ ἡ.] Difficile judicium eſt, utrum Herodotus intellexerit, *quæ ipſis nonnihil benevola erant*, quem ſenſum Valla illi præbet, an *ex urbibus antea ſibi minimque cognitis*, quod adfingit illi Stephanus, & Lipſiæ admiſit Fridericus, & in

in hac urbe Meurſius Piſiſtratum colligens cap. 5. quum tamen iſte prætextus valere in tantum nequeat. Elegantiſſime prorſus MS. προσδέαλο, ab eodem verbo, unde eſt ἄδοιμι 9, 78, idque in verſione reſpexi. Nec ad alium fontem videtur ire nos debere in ſpectando verbo συνηδέας in 9, 57, de quo multa ſatagit Æmil. Portus, ut referat ad συνείδειν vel συνείδεσθαι. Atqui inde habemus plane in Herodoto 5, 24. Συνειδώς. In iis quæ ſequuntur elegi ex optimo MS. ἅτοι μὴν & προδύσεσθαι.

24, 7. Ἀμφίλυτος ὁ Ἀκαρνάν.] Non habuit in animo Herodotus, ut diſcederet ab ſententia communi, utque Acarnaniæ ad mare Ionium donaret, quem alii ſcribunt fuiſſe Athenienſem, ut plane vocat Clemens in 1 Stromateo, haud dubie ex Platone, qui eum dicit ἡμεδαπόν, quos bene junxit Cl. Meurſius in cap. v libelli de Piſiſtrato. Itaque quod hic legitur Ἀκαρνὰν poſſet accipi ex genio Ioniſmi, cui indulgens paſſim auctor dicere ſolet δέκεσθαι pro δέχεσθαι, ut aliquoties etiam notabitur, & infinita ſimilia. Quod quidquid ſit, certe terminatio hæc diſcitur ex hoc loco uſurpata etiam fuiſſe antiquis in Attica, præſertim ſi accedat auctoritas Senecæ Hippolytum ſic inducentis loquentem in principio ejus tragœdiæ: *Frigora mollit Durus Acharnan*, ut eſt in omnibus MSStis libris; ut id non debeat tentari aliqua mutatione.

24, 14. Συμβαλὼν τὸ χρηστήριον.] Ita cum aliis quoque refert membrana Medicea, nec video cauſam, cur voluerit mutari hanc lectionem Th. Gale in Συμβαλὼν, prout ſe legere dicit; quum quod prætexit, nihil præferat firmum. Ponantur enim hæc duo verba ſæpe pro ſe invicem in codicibus ſcriptis, & dixerit Herodotus συμβάλλειν ἐνύπνια; id utrumque nullam adfert machinam juſtam ad vexandum hunc locum; ne dicam Herodotum non dicere συμβάλλειν ἐνύπνια, ſed συμβάλλεσθαι. Sed miſerrime vir egregius decipitur in citationibus quas poſuit has (p. 27. l. 34. p. 39. l. 13. 15.) quæ incidunt in hujus libri caput 68, ubi legitur συνεβάλετο & συμβαλόμενος, & cap. 91, ubi legitur συλλαβὼν τὸ ῥηθὲν, & ἰδὲ τοῦτο συνέλαβε; ut palam pateat ex illa varietate deceptum prorſus fuiſſe. Sed ne quid videamur in hoc loco hærere, ſcio illum locum eſſe ex cap. 91, ubi idem Th. Gale notare aliquid voluit, niſi eum typi deluſiſſent. Sic enim illic editur. Τοῦτο συνέλαβε] Ad pag. 24, l. 39 dixi συνέλαβε hic reſtitui oportere. Id hoc in loco habet codex Arch.] Voluit enim vir doctus illic exhiberi συνέβαλε, quod fateor etiam legi in codice Florentino, ut ſuo loco teſtabor & pro vero admittam, etſi forſan non ea ſententia; quam putat Gale, qui omnino videtur nullum uſum habuiſſe Lexici Æmil. Porti; quod certe in lectione Herodoti tuetur aliquem locum & uſum, ubi multa exempla verbi συλλαμβάνεσθαι hoc ſenſu, ſed nullum activi συμβάλλειν. Sed in verbo συλλαμβάνειν habes ex 3, 64 συλλαβὼν ἢ τὸ θεοπρέπιον, quo certiſſime confirmatur vetus lectio. Accedit, quod hujus reſponſi claritas tanta eſt, ut ultro pateat ſenſus, nec aliqua ξυμβολῆς jactatio requiratur. *Accepto reſponſo* dicit Servius ad 2. Æneid. & mille alii.

24, 26. Καὶ ἀπιέναι ἕκαστον ἐπὶ τὰ ἑωυτῶν.] Perquam ſcitu neceſſarium eſt, etiam hunc quartum in optima membrana efferri in caſu primo ἕκαστος. Nec dubitavi quoque illi manum dare tum ob notata jam ad 17, 47, tum quod hic infinitivus conſideratur habere efficaciam imperativi, & verba illa θαρσέειν χελιδόνες, καὶ ἀπιέναι ἕκαστον in conſtructione Herodotea exiſtimantur patrem habere efficaciam, ac ſi dixiſſet θάρσει, χελιδόνες, καὶ ἄπιθι ἕκαστος, ut cap. 60. λέγουσι τοιάδε, Ὦ Ἀθηναῖοι, δέκεσθε. Nec enim neceſſe eſt huc citare, quæ collegi ad Arriani Ἀνάβασιν. Nec diſſimilia ſunt 6, 97. Νῦν ὦν ἐς ἄπιθι ἐπὶ τὰ ὑμέτερα αὐτέων, καὶ τὴν νῆσον νέμεσθε.

24, 36. Καθήρας.] Cl. Meurſius ex hoc ipſo Herodoti loco & verbo dicit Piſiſtratum luſtraviſſe Delum. Dubito an recte. Sacra forſan quædam addita fuiſſe videtur veriſimile. Sed Herodotus utique non dicit, & ex ſepulcris transferre cadavera non eſt luſtrare. Itaque hoc ſenſu καθαρὸς τόπος etiam dicitur in inſcriptione Thyatirena apud Whelerum & Sponium Χορὸν ἔθετο ἐπὶ τόπου καθαροῦ ὄντος πρὸ τοῦ πόλεως πρὸς τῷ Σάμβᾳ θείῳ ἐν τῷ Χαλδαίου φυλάκῳ, ut ſimpliciter intelligi debet inſcriptio tam excelſe ab aliis ſpectata. Sambas enim nomen eſt illo tempore ſatis uſitatum in monumentis antiquis; qui Sambas fuerat avunculus ejus, & non procul inde ſitus erat. Porro mirare in pinguiſſimis illis Obſervationibus ad Callimachi Delum tum in v. 1, pag. 320; tum v. 277, pag. 485 Herodotum, qui primus in hac parte eſt, omnino ſupprimi.

24, 42. Τῆς οἰκίης.] MS. τοῦ οἰκήης, ut στρατηίην cap. 71, alibi ἀνδρηίλεως.

25, 8. Ἥκεις ὦ Λυκίεργε.] Sic & in fine horum verſuum appellatur. Sed optimus MS.

MS utrobique habet Αυκόοργε, quod ego accipiendum puto. Nam ſi vulgata lectio vere declararet pronunciationem nominis reſoluti in quatuor ſyllabas, quod contracte triſyllabicum Αυκῦργος editur; profecto ab aliis populis poſſet nominari Αυκῦργος, non item apud Lacedæmonios, qui ſoliti non fuere vocales οε contrahere in ου, ſed ita retinere, ut patet manifeſte ex hoc ipſo lib. cap. 67 Τῶν ἀγαθοεργῶν καλεομένων Σπαρτιητέων. Procul dubio enim illic innuit Herodotus ſic ipſos Spartæ nominatos fuiſſe, non ἀγαθυργῶν, quomodo potuiſſet enunciare; & præterea ab oraculo eum appellari nunc, prout Laconico more ſolebat extendi diphthongus ου. Sane diffiteri non poſſum contractionem in Græca ſeu verbi conjugatione, ſeu nominis declinatione vocalium εο in υ, ut omnibus Græcis familiarem, ſic quoque Laconibus fuiſſe uſurpatam; ſed ita quoque actum in poſitione contraria earundem vocalium id videtur negare hic codex in tam ſplendido nomine. Unde non tam conjectura, quam concluſio evidens ſequitur, nempe etiam Αυκόοργος dictum fuiſſe hunc legiſlatorem, non Αυκῦργος, ut fecerunt & omnibus fere hiſtoricis hanc appellationem breviorem aut tribuerunt, aut uſurpare permiſerunt, nempe ut in decreto Laconico contra Timotheum Muſicum μῶαν dicunt Lacones, ubi Græci alii Μοῦσαν. Hujus correptionis exemplum quoque eſt apud Grammaticos, ἰατροργὸς ἰατρεργὸς, quod eſt in Favorino. Ubi Stephanus rogat, an pro ἰατόεργος?

25, 23. Τὰς ἐφόρους δ' γέροντας ἔσησε Αυκῦργος.] Locus conſpicuus & ideo notatus ab viris doctis, qui de Ephoris egerunt, præſertim etiam erudito illo Cragio cap. 4. libri 2. de rep. Laced. ſatis ample demonſtrante diſſenſum, qui de hac re eſt inter Herodotum, à quo ſtat & Xenophon, ac Ariſtotelem & Plutarchum alioſque, qui ad Theopompum hos deferunt, prout in pluribus fieri contingit. Ne dicam de Scaligeri Animadverſionibus ad Euſebium proponentis Chilonem ex Laërtio ut primum Ephorum. Sed quod idem aut ſponte animadvertens, aut ex Cragio repetens Jo. Marshamus in Chronico Canone pag. 509, ludit, opinor, & in luſu ſperat lectoribus imponere, id parum laudabile eſt; & ante omnia non debuit eo prolabi, ut publicaret ſibi ſuſpicionem eſſe vocem ἐφόρους in textum irrepſiſſe, prout jam ante ſuſtinuit credere Grentemeſnilius, ſed fide temeraria. Si id jam ita ſit, an Herodoto relinquet τὰς δ' γέροντας ἔσησε? Quæ in connectenda ſerie lenitas Herodotea? Nimis præcox fuit in hac parte. Neque enim fides ulla fieri poteſt hic aliquid irrepſiſſe in contextum, quem tot fidâ monumenta purum ſervaverunt. Cæterum quum circa hos verſus repleta eſſet pagina in exemplari Mediceo, in ima ora erat adſcriptum manu ſane etiam vetuſtiſſima hoc ipſum:

Χρησμὸς ἐν τοῖς Θησέως βίοις ἀναφερόμενος·

Ὄλβιος ἔστω ἀνὴρ, ὃς νιῷ καλῷ λαΐνον ἵδρυ
Φοίβῳ Ἀπόλλωνι Χρηστήριον εἰσαναβαίνῃ.
Ἦλυθεν Δίνομίλῳ διζήμενος· αὐτὰρ ἐγώ σοι
Δώσω, ἵν' σὸν ἄλκῃ ὀπιχθονίων πόλις ἔξει.

25, 29. Οὐκέτι ἀπέχρη.] MS. ἀπέχρεα.

25, 46. Ὅσοι αὐτέων.] MS. αὐτῶν. Et vere, ut c. 64 Οἱ ἦ αὐτῶν.

26, 3. Ἀλαίης.] MS. Ἀλέης. Utique ſic vocavit quoque lib. 9 cap. 69. Et eſt eadem ratio τῶν Ἀλκμεωνιδέων, de quibus ante fuit dictum. Et mox idem codex non ἐσσῶνλο, ſed ἐσσῦνλο, ut 3, 106. Οὗτοι γὰρ ἐσσῦν).

26, 16. Ἔπεμπον αὖτις ἐς τὸ Θεόν.] MS. ἔπεμπον αὖτις τλῶ ἐς Θεόν. Nec placet eam ſcripturam negligere, quum proba ſit intellecto vocabulo ὁδόν. Habet nempe & Herodotus ſuas ellipſes, quæ ab librariis utique omnibus intellectæ non ſunt. Sic ipſe Æmil. Portus τλῶ πρώτλω dici agnoſcit Ion. & Att. κατ' ἔλλειψιν τῆς ὁδὸν. *primum, initio, principio*, vel primo quoque tempore, confeſtim, ut 1, 153. Τὰς Ἴωνας ἐν ὑδενὶ λόγῳ ποιησάμενος τλῶ πρώτλω εἶναι. ubi Camerarius vertebat *ut hæc prima quidem cura eſſet*. Sed acrior eſt Portus ad ſe defendendum in voce Λόγος, ubi ſimul refutat Vallam interpretantem *etiamſi primum adoriendi fuiſſent*, & Stephani ſuſpicionem de mendoſo iſto loco. 3, 134 Ἐπὶ Σκύθας μὲν τλῶ πρώτλω ἴέναι ἔασον. Ita doctiſſimus Mercerus ad Ariſtænetum 1, 15 notat: τλῶ πρώτλω accipio ut ſolet τλῶ ταχίſλω, ἀπαρέμφατικῶς. Accipere ita poteſt, ut tamen non male etiam ſpectaverit Portus. Sed ad noſtram in hoc Herodoti loco brevitatem & præciſam articuli poſitionem non debemus obliviſci, quo unico optimè defenditur, illud vetus, Τλῶ καλῶ σαυλὸν ἔλα. Opinor hoc inexſpectatum ἕρμαιον reſtitutionis Herodoteæ tanti eſt, ut minuta illa, quæ & antea & poſtea annoto me ex eodem codice mutaviſſe, facile pro veriſſimis trahat ac perſuadeat. etiam in τυτέων & ἐρέων expellendis. Deinde ἐγίνοὐλο pro ἐγινέαλο, ne ſimus nimium curioſi. Sed & mox MS. habet non ἐπερησομένους, ſed ἐπέρησομένους: quomodo vox hæc ipſa occurrit 6, 35 & 7, 148.

26, 22. Καὶ τύπῳ ἀντιτύπῳ.] Quum Val-

Valla interpretatus fuiſſet *Forma hoſtis formæ*, omiſſa copulativa (imprudenter omnino; neque enim in his aliquid quod hoſtem oleat, nec ἀντὶ ſemper hoſtem exprimit) Stephanus cenſuit verti *Hic typus antitypus*, nec quidquam poſtea illi cum hoc loco fuit, ita ut noluerit in Theſauro eundem vel citare, nedum accurate inſpicere; niſi quod ut promittit, deinde expoſuit typum vocari malleum ictum incudi impingentem, quem quum viciſſim repellat incus, antitypus vocatur quaſi viciſſim feriens. Atqui nec interpretatio hæc eſt, nec explicatio. Quomodo enim typus & antitypus illa expriment, quum ſint inde remotiſſimæ voces? Et quando malleus impingit ictum incudi talem? Verſionem vero Stephani probat Fridericus, donec nuper in Suidæ mutilata ultra modum & fas editione iſte in Anglia tenebricoſus, in Gallia lucidus Koſterus reddidit: *Ictus ictui contrarius*, quo nihil immitius poteſt aut durius ſuperaddi. Quod quum colligat ex ratiocinatione Stephani, nempe ex vitioſa vitioſum; aut retinet aut non in v. Διάμετρος, ubi ex Eunapio hæc citantur, Ὡς καθ' τινας διαμέτρους κεραίας κεχιῶσθαι τὴν γλῶτταν ταῖς ἀντιτύποις συμβολαῖς τῶν ἀκίδων· *Ita ut lingua ſecundum quaſdam diametros, adverſis & coëuntibus ſpiculorum ictibus decuſſata eſſet.* Iſtic oblivio aut negligentia aut NESCIO QUO PACTO eripuit illi integram vocem κεραίας. At in voce Ἤχω, ubi propria ſedes eſt ἀντιτύπου, in hac voce nil niſi durum agnoſcit. Epigramma tractatur ab Salmaſio in Exercit. p. 636. Ἀργύρεος πόλος ἕστος, ὅπῃ φαέθουσα σελήνη Δερκεται, ἀντίτυπον πιμπλαμένη φαέων. Videntur decipi boni viri iſta explicatione auctoris noſtri de mentione incudis & mallei, quam arripuit quoque Suidas. Horum mentio eos trahit ad violentiam & ictum & feriendum. Atqui illa duo adſunt quidem: ſed in iis non exiſtit typus aut antitypus: tum malleus non tundit incudem, ſed ferrum ignitum, quod ex ictu mallei ſuperne τύπον, & ab altero latere ab forma incudis accipit ἀντίτυπον formam, ſcilicet obverſam alteri typo. Hinc apud Minucium Felicem cap. 23 *tunditur malleis, incudibus figuratur.* Suaviſſime apud Macrobium lib. 2 Somn. Scipionis cap. 1 Pythagoras caſu præterit *in publico fabros ignitum ferrum ictibus mollientes*, ut illic omnino adſit τύπος ἀντίτυπος, quum tamen nulla mentio ibi ſit incudis, quam memorat Jamblichus 1 Vit. Pythag. c. 26 ἐπήκουσε ῥαίστων σίδηρον ἐπ' ἄκμονι ῥαιόντων, ſed ubi ἄκμων nullam edit repercuſſionem. Forma Vallæ omnino recipienda eſt, ut quæ congruit Græco vocabulo, & interpretandum; *Et forma cum adverſâ formâ*, ſed id in Latino minus eſt, quod Græca vox τύπος veniat ab τύπτω, & hinc habeat aliquid incluſum operationis fabrilis, quo deſtituitur Latina.

26, 38. Ἐλθὼν ἐς χαλκήιον.] Forſan non ſimpliciter, ut derideretur aut repelli poſſet, ſed ex Græcæ comitatis more, calefaciendi cauſa, & inſtar λέβητος, prout ad hanc rem talia loca illic petita fuiſſe conſtat. Mox MS. Mediceus non habet ποιεόμενος, ſed ποιεύμενος.

27, 2. Ὁ μὲν δὴ ἔλεγε.] MS. plenior, Ὁ μὲν δή οἱ ἔλεγε.

27, 4. Συμβαλλόμενος & 10. Συμβαλόμενος.] Accurata diſtinctio codicis MSti inter duo participia, quorum prius eſt præſentis aut imperfecti temporis, unde in eo eſt geminum λλ, ſecundum eſt aoriſti ſecundi & de præterito agit. Sic igitur & in interpretatione diſtinxi, quod vulgo non fit.

27, 17. Καὶ τὰ ὅσια συνθέξας.] Quod contigit Erxidide Athenis Archonte, Olympiade octava & quinquageſima, ut ex diverſis colligitur ab Meurſio lib. 1. de Archontibus cap. 11. Quæ notio facit rem probabilem. Sed & poſt id tempus ſervata, ut denique doceat Servius Dianam illam Tauricam ad Laconas tranſlatam fuiſſe, Oreſtis vero oſſa ab Aricia Romam, & condita ante templum Saturni, juxta Concordiæ templum ad 2 Æneid. 116. Hæc potuit, certe debuit quoque ſcire Gellius, quum ſcriberet caput decimum libri III. Hiſtoria vero hæc ſimilis eſt alteri de Phalanthi cineribus in foro Tarentino ſparſis apud Juſtinum lib. 3. cap. 4.

27, 43. Τετέων τε ὧν εἵνεκα.] MS. τέτων τε ὧν εἵνεκεν. Et ſic ſemper. Sed quod me præteriit, ſicut ſupra, nunc quoque MS. habet μεγέθεϊ, non μεγάθεϊ.

28, 6. Ἀπελοίαλο αὐτὸν.] Sic enim ex Stephani marginibus recepi, quod ille viderat in codicibus antiquis, ad quos accedit optimus Mediceus, non ἀπελητόαυλο, ut edidit Aldus & mox Camerarius, quo non ſolet uti Herodotus, ſed ſimplici λητζεσθαι, quod unicuique patere poteſt inſpicienti collectanea Porti in Lexico, eoque etiam utitur in lib. 3. cap. 47, ubi repetitur hæc hiſtoria.

28, 15. Οὕτως ἔχε.] Offero lectori, quod eſt in probatiſſimo codice; non ὅτω ἔχε, ut vulgo, & alibi maluit. Itaque quamvis

perceperim, quid interdum placeat Herodoto, nunc tamen opiner sic voluisse. Nam & cap. 76. Οὕτως ἠγωνίσαντο. Cap. 176. Ξάνθον ὕτως ἔχει ὁ Ἀρταγῶν.

28,28. Οὐ σῦκα, ἐσὺ ἄλλο ἀγαθὸν ὑδὲν.] Nempe σῦκα & σάφυλαι sunt optima teste Lucian. lib. 2 veræ hist. Itaque hic erit locus, quem notavit Julianus in Epistola ad Sarapionem num. 24. cui mittit ἰχάδας ἱκαλὸν, ubi scribit Ἡροδότῳ ἄρα τῷ συγγραφεῖ πρὸς ἐπίδειξιν ἐρημίας ἀληθῆς ἀρκέσαι, εἰπόντι, παρ' οἷς ὅτε σῦκά ἐσιν, ὅτε ἄλλο ἀγαθὸν ὑδέν. Ubi hæreo, an non pro Imperatoria potestate ultra conetur trahere verba ista, quam Herodotus voluit, quum Persæ non sint ἔρημοι, nisi quod postrema verba id tradant, non priora.

28,30. Τοῖσι γε μὴ ἐσι μηδὲν] Et hoc novit Stephanus exstare in MSS. & ut quilibet id sciret, in margine posuit, quod pro Herodoteo habendum testatur Mediceus liber.

28,40. Ὁ γὰρ ἔρῳ.] MS. optimus ὄρῳ, accurate, sed simpliciter circa spiritum, de quo quantopere vexetur Herodotus, vide apud Portum in Lexico.

28,41. Ὁ Ἅλυς ποταμὸς &c.] Exemplo hic locus est, quam incondite scripserit illa sua pinguia ad Callimachum Puteolanus vector, dum pag. 154 audet referre [Halys autem fluvius, qui Lydiam terminat, ut de eo Curtius l. IV. c. V. & pridem ante Herodotus lib. 1. cap. XXXII] Tanquam nihil nisi vitio fœdum posset scribere, & numerus falsus est, & in Herodoto sodes ubi mentio istius Lydiæ? Halys Lydiam ne quidem tangit, immo per quas gentes ille fluat, diserte recenset Herodotus, nec in his ullus Lydiæ locus. At alia res est, si fluviis dicatur imperium regionis alicujus terminare, ut nunc Lydicum & Medicum. Ita profecto jam docebit quoque Spanhemius Halyn fluvium terminare Mediam. Quid potest scribi magis ridiculum & erubescendum?

28,48. Ποταμὸς ὑποτέμνῃ.] MS. ὑποτάμνῃ. Et ut hæc mutatio admittatur, tempus est. Sic libri hujus cap. 82 exstat non tantum ὑποταμνομένη, sed etiam quum istic paulo ante edant ἀποτεμόμενοι, præclare monet MS. codex restitui debere ἀποταμόμενοι ἔχον. Sic cap. 186 ἐταμνέτο λίθες. 2, 33 Τάμνων, & cap. 92 ἀποτάμνουσες. 4,70 Τὰ ὄρχια ταμνομένων.

29, 2. Πέντε ἡμέρας ἀναπαυσαμένῳ.] Hoc ipsum rursus adfirmat lib. 2 cap. 34. Quod testimonium conveniebat cum Scylacis pari numero dierum, unde illic ab Is. Vossio citatur, qui de isto numero sollicitus fuit, adeo ut Herodoto, cui adsueverat, propria manu quondam adscribere non dubitaverit in nostro hoc loco [f. πέντε δὲ δέκα.] Quod non ita debuit prostitui, ut venderetur. Cæterum video Patri meo in mentem aliquando venisse, ut legeret, satis probabiliter: Οὕτω ὁ Ἅλυς ποταμὸς ὑποτέμνῃ μεσὸν πάντῃ τὴν Ἀσίης τὰ κάτω ἐκ θαλάσσης τὴν ἀντίον Κύπρῳ ἐς τὸν Εὔξεινον Πόντον (ἔσι δὲ αὐχὴν ὅτος τῆς χώρης ταύτης ἀπάσης) μῆκος ὁδὸς δυζώνῳ ἀνδρὶ πέντε ἡμέρας ἀναπαυσαμένῳ.

29,7. Τίσασθαι ἐθέλων.] MS. θέλων. Sic & ante edidi ex eo εἵνεκα & μοίρων, quæ utraque sic exhibet, non εἵνεκε, non μοίρῳσι. quod ipsum recurrit cap. 75.

29,11. Νομάδων ἴλη.] MS. εἴλη. Et infra εἰλαδὸν idem MS. Et post ἐκμαθέειν, non ἐκμαθεῖν.

29,17. Παῖδα σφι παρέδωκε.] Ex his Græcis Latina finxi, quum nihil abiret hinc lectio antiqui libri, & fieri potuerit, ut in filio primum Scythas expertus, deinde permiserit aliorum quoque filios ob easdem causas illuc ire, aut simul intelligantur comitati fuisse ab initio regium filium. Alioquin satis probe legit Valla παῖδας, quod & Stephanus videtur probavisse. Fridericus sane sustinuit ad istam formam contextum instituere. Nec mirum, quum non aliter in hoc loco agat Dion. Petavius in citando libro 10. cap. 2, adeo ut pueros ipsis Scythica lingua & sagittandi disciplina instituendos traderet. Thomas etiam Gale testatur recte interpretem sic egisse, ut legeret παῖδας. Cernis omnes miro impetu actos, qui tamen cœcus totus est. Sed videtur succrevisse ex imitatione lib. 2 cap. 154.

29,25. Ἀνάξια σφέων ἐωυτέων.] MS. σφέων αὐτῶν. Sic enim exhiberi oportuit, quippe quod legitur in veteri libro, similiter ac cap. 97, σήσωμεν ἡμέων αὐτῶν βασιλέα. Adde finem capitis 143. Etiam mox in illis Ταῦτα δὲ δὴ ἐγὼ εἶδον vocem tertiam non agnoscit idem codex. Et statim ἐβάλοσαν pro ἐβαλόσαντο.

29,36. Κυαξάρεϊ.] Quum nemo æque noverit virtutes Herodoti, nemo perinde eas celebraverit, ac magnus ille & divinus Jos. Scaliger, nescio quî hæsit is in hoc loco, ut narrationem Herodoti reprehenderet. Id facit in Animadversionibus pag. 89. nec quæ ibi inamæna ei impingat, hic exscribo, quum satis graves eorum pœnas dederit, sequuto truci ultore Dion. Petavio in libro x. de doctrina temporum. Mox accessit Marshamus apud Stan-

Stanleium ad Æschyl. p. 775. Licet utrumque & tertium consulere.

29, 37. Τοῖσι Λυδοῖσι ἐ Μήδοισι.] MS. τοῖσι Λυδοῖσι ἐ τοῖσι Μήδοισι. Id Herodoti esse infinita exempla evincunt. Jam supra habuimus cap. 35. Τοῖσι Λυδοῖσι ἐ τοῖσι Ἕλλησι. Et infra c. 141. Τοῖσι Ἴωσι ἐ τοῖσι Αἰολεῦσι. Nec dissimile est, quod sequitur: Οἱ δὲ Λυδοί τε ἐ οἱ Μῆδοι.

30, 11. Ἐς τὸν ὁμοχροΐτιν.] Quamdiu hîc lectum fuit αἱμορροΐτιν? Id excitabat Stephanus vertebatque, *usque dum sanguis profluat*, junctis scilicet his verbis cum præcedenti ἀπολάμων. Is tamen in Thesauro noluit hunc Herodoti locum nosse, nec quum ὁμοχροίαν tractabat, nec quum αἱμόῤῥοιαν. Nihilominus ut voluit Stephanus, ita locum hunc distinguendum & corrigendum exclamat Æm. Portus, interpretans *secuerint brachia usque ad sanguinis profluvium*. Quin & forte hoc rectius statuit in margine Fridericus, quum interim in Latinis exhibeat *brachia secuerint usque ad sanguinis eruptionem*. At Valla ὁμοχροΐτιν spectavit, quasi designaret locum, nempe *qua brachia humeris connectuntur*, quum teste Vossio Jos. Scaliger intellexerit curvaturam brachii, qua contingunt se partes duæ interiores brachii, cum angulum faciunt. At ipse Vossius succensens omnibus, statuit αἱμορροΐτιν inepte reponi, & quia Tacitus, Valerius Maximus, Lucianus manuum aut digitorum aut pollicum mentionem faciunt, credit rectius ὁμοχροΐτην intelligi mutuum cutis contactum, nempe locum qua se contingebant dextræ invicem implexæ & colligatæ. Neque enim tanti ducit Herodotum Vossius, aut putat ad se facere, quod diserte scribat Herodotus τὰς βραχίονας ἐπιταμέεσθαι. Itaque nos hinc colligimus vanam esse interpretationem Vossii de dextris; & mirari me dico, cur & iste ferus Isaacus & alii viri docti velint ita Herodotum tractare. Porro an brachia possunt dici incidi, ut sanguis non profluat, vel eruptio aut profluvium sanguinis non fiat? An qui dicit τὰς βραχίονας ἐπιταμέεσθαι, debet adhuc mentionem facere αἱμορροΐτιος, idque ex cerebro horum homuncionum, non ipsius Herodoti? Quale monstrum id est? Nihil itaque hîc video nodosum. Dicit auctor, quando brachia inciderint æquo modo, ut sint concoloria; nec dubitari potest, quis color intelligatur. Immo ut ab Herodoto indicari scias, pergit dicere τὸ αἷμα ἀναλ. ἀπ. Nonne habes sic omnia perfecta? Nam Th. Gale instar feræ inclusus occæcatur, ut omnia toleret, & ambiguitatis instrumenta augeat nihil pensi habens, dum varia vocabula ad hanc similitudinem ex copiæ, sed jejunissimæ, scilicet cornu jaciat, quum in Indice habeat inter dictiones Ionicas, ac tandem Vossium inspici velit ad Melam. Quid infaustius?

30, 16. Ἐς τε τὰ χρηϊ. ἔπεμπε, εἰ σφίδιν ἔτι Πέρσας εἰρωτέων.] Habe ex MS. Mediceo simul pignus fidei suæ ac præstantiæ, quam tempori nostro ille præbet; simul specimen suavitatis Herodoteæ. Nam id quod legit huc usque eruditus orbis in hoc loco, non est Herodoti, sed nugatorum, qui cupide sua adsuunt alienis. Etenim illud participium non extat in illo MS. & insulse abundat. Quis enim ignoret ad oracula mittentem mittere consulendi causa? Itaque est hoc elegantiæ & politeræ Græcæ, ut subintelligant, non exprimant quid agant. Ipse noster 3, 13. Κήρυκα πέμπει βαλόμενος αὐτὸς μὲν ἐς Κέρκυρην ἤκειν *Caduceatorem mittit*, qui dicat *se quidem in Corcyram velle concedere*, ut vertit augetque Valla. Sic igitur & Diodorus Siculus 14, 113, ubi Dionysius Rhegio capto cruciat Phytonem κήρυκος συναπολυθῆναι, ὅτι τὸν ἄνδρα Διονύσιος τιμωρεῖται, ubi interpres, *proclamante interim præcone*, nequaquam ex vero. Habent autem omnes ab fonte eruditionis Græcæ. Sic enim Homerus Iliad. Γ, 116.

Ἕκτωρ δ' ἅμα τοῖσι δύω κήρυκας ἔπεμπε

Καρπαλίμως, ἄρνας τε φέρειν, Πρίαμόν τε καλέσσαι.

Interpretantur; *Tum Hector ad urbem duos præcones misit celeriter, qui agnos adferrent, Priamumque vocarent*. Atqui id non est opus præconum, sed indicare & jubere agnos ducendos & Priamum vocandum. Hinc ergo & Livius 22, 50. *Nuncium, qui in majoribus castris erant, mittunt, dum prælio fatigatos quies nocturna hostes premeret, ut ad se transirent*, omisso verbo jussurum vel indicaturum vel moniturum. Ibidem cap. 54. *Nuncium extemplo mittunt, quanta secum peditum equitumque copia esset, scisciatumque simul, utrum* &c. ubi posterior pars mire impletur, prior destituitur. Atque ita patet simul firmitas ejus, quod ante multos annos scripsi ad ejusdem Livii locum 4, 20.

30, 23. Θαλῆς οἱ ὁ Μιλήσιος διεβίβασε.] Longe mollior accidit hæc series vocum istarum, prout exstat in MS. Mediceo; quam vulgo; Θαλῆς ὁ Μιλήσιος διεβίβασέ οἱ. etsi probe norim particulam istam ab Herodoto

rodoto interdum in fine appositam esse, ut cap. 86 & 91.

30, 36. Ἀρχαῖον ῥέθρον.] Sic liquide legitur in MS. nec potui repugnare, etsi modo ante scripserit ἀρχαίων ῥεέθρων.

31, 1. Πέμψας κήρυκας ἐς τοὺς Ἴωνας.] Est eadem causa, quæ occurrebat 8, 14. Nam obloquitur sibi Herodotus, quum cap. 141 ait. Ὅτι δὴ οἱ Ἴωνες πρότερον αὐτῷ Κύρῳ δεηθέντι δι' ἀγγέλων ἀπίσασθαι σφέας ἀπὸ Κροίσου. Ubi unum modo nuncium ab Cyro dicit missum, quum hoc loco plures. Verum non ita immémor sui Herodotus. Immo & MS. clare profert in hoc loco κήρυκα, quod opportunum est egregie, & idcirco repositum in alterius vicem. Sed ne quid celetur, idem MS. in advocatis verbis ex cap. 141 habet δι' ἀγγέλων, ut, nisi pluribus vicibus unum misisse credatur, nihil ἀπελῖξ definire liceat.

31, 22. Ἁλίσας γὰρ δή.] MS. ἁλίσας τε δή, quod hoc in loco jungit concinnius, quam vulgata lectio per adversativam.

31, 25. Φρονέων ἀπίκετο ἐς τὰς Σάρδις, ἔπεμπέ τε κήρυκας.] Longe molliore nexu narratur in MS. Φρονέων, ὡς ἀπίκετο ἐς τὰς Σάρδις, ἔπεμπε κήρυκας, unde non potui ambigere de eligendo.

31, 30. Ἐλπίσας μή κοτε ἐλάσῃ.] MS. ἐλάσῃ, quæ perpetua est Herodoti consuetudo.

31, 35. Φοιτέοντες.] MS. Φοιτῶντες, & paulo ante φανέντων ἢ αὐτῶν, non αὐτέων. Sed & mox longe mitius ἰδόντι ἢ τοῦτο Κροίσῳ, non ἰδόντι ἢ τῷ Κροίσῳ τοῦτο. Nam ex varia lectione non potuit dubitari, quin eligerem ἔπεμπε Θεοπρόπους ἐς τὸ ἐξηγητέον, quum sic legeretur in MS.

31, 46. Πολέμιόν τε εἶναι.] Aut hinc aut paulo ante expellendum videtur verbum substantivum εἶναι. Sane nihil potest hîc esse ambiguum bene consulenti, si quis modo sciverit ex hoc loco id expelli ab MS. Florentino. In priore agnosce manus male feriatas. Nam qui hoc infinitivum ita duplicavit, est ipse Stephanus, quod inde patet, quia editio tam Aldi quam Camerarii exhibet ὄφιν γῆς παῖδα, non ὄφιν εἶναι γῆς παῖδα. Quid tum? an igitur Stephanus pro arbitrio sic voluit abuti isto verbo, ut inculcaret ubi vellet, quamvis non foret necesse? Immo adest illi sua quædam excusatio, quum pateat ex dictis istud verbum ab aliis MSStis illic poni, ab aliis vero istic, ut videatur Stephanus inspexisse varios antiquos codices, unde judicavit præstare, si abundaret potius quam ex alterutro deleret. Cæterum laudetur ac superet sanctitas codicis Medicei, quam modo rursus experiemur.

32, 5. Ὅκως πρὶν ἢ τὸ δεύτερον ἀλ. πρὸς τῶν Λυδῶν δυν. αὐτὸς ἐπικαταλάβοι.] Nihil quidem in his non Græcum. Hoc videlicet est Herodotum vel edere vel legere. Dices vero nihil in his occurrere molestum, quum Valla etiam commodissimo sensu sit interpretatus. Recte. Sed ubi in Herodoto deprehendes talem usum verbi istius decompositi ἐπικαταλαβεῖν? Quum iste scriptor brevius istud καταλαβεῖν toties usurpet, sed peculiari suo modo, ut collegit jam in Lexico Æm. Portus, quomodo credetur decomposito usus tam vulgarem ad modum? Immo quum adeo diligens sit Portus in annotandis decompositis ab Herodoto usurpatis, prout est ἐπικαλακλύσαι, nostrum hoc ἐπικαλαλαβεῖν non dignatus fuit annotare vel ex hoc nostro vel ex alio, qui nempe nullus est, loco? Non Stephanus ipse dignatur in Thesauro agnoscere Herodotum hujus verbi approbatorem. Et quo ista omnia? Nempe ut bene præparatus (etsi forent animadvertenda plura, quæ insipidam faciunt hanc densationem) discere incipias in MS. optimo nec ὅκως nec πρὶν nec αὐτὸς ἐπικαλαλάβοι conspici, & sine injuria ulla abesse queunt. Verti debuerat, *promovere exercitum Sardes, priusquam denuo contraherentur Lydorum copiæ.* Satis clare exponitur scopus Cyri.

32, 14. Ἢ ἦ μάχη σφέων ἰῷ ἀπ' ἵππων.] Nullus miror sic edi, sic legi in hoc loco, quum vix aliter sciret idiota Græcus loqui. Interim est aliquid, quod morari possit legentem. Nam cur ita nunc scribit, qui mox dicet ἀποθορόντες ἀπὸ τῶν ἵππων? Nec sane nova sector, sed auxilia quæ possumus habere veterrima, publicare & illustrare cogor. In his vel primaria est membrana Medicea, quæ intactum ab licentia servavit Herodotum, in qua plane legitur ἀφίππων una voce. Nec temere; etsi enim sciam, quomodo id adjectivum celebrent Lexicographi, novimus tamen illud ἀπὸ non esse semper privativum, etsi id solum isti in hac voce spectent, haud dubie nimis arcte coërcentes. Exemplo est, quod in Strabone notavit maximus Casaubonus ἀφιππάζεσθαι & in Diodoro Siculo ἀφιππάδειν, non desilire ab equo, & eum relinquere, sed abequitare, ut sic dicam, & in equo fugere, ut te eripias. Sic quum in isto composito ludatur, quidni simpliciter μάχη σφέων ἀφίππων dicetur pugna contemplatione dirigendi ictus demittentium plagam ab equis, eorundem sci-

ſcilicet, qui contemplatione ſedendi aliis dicuntur ἔφιπποι? Ita quidem mihi videtur.

32, 17. Ἐὸν μέγα τε ⁊ ὑψηλὸν.] Contra omnem rationis ſpeciem veritas priſcæ ſcripturæ in hoc commentum abiit. Quid ineptius, quam Lydos Sardianos dicere bonos equites, & eoſdem agere in campo non ſolum ſublimi, ſed etiam fluviis interciſo, unicis equitandi impedimentis? Et quid eſt, quæſo, πεδίον ὑψηλὸν? nempe montibus collibuſque inæquale & levatum, ut cap. 110 de Mediæ parte. Ταύτῃ γὰρ πρὸς Σαπρείρων ὀρεινή ἐστι καὶ ⁊ ὑψηλή τε ⁊ ἴδησι συνηρεφής. Idem dicit Strabo de omni Media verſus Boream patente lib. 11. Ἡ πολλὴ μὲν ἔν ὑψηλή ἐστι ⁊ ψυχρά. Nihil æque incommodum equis agitandis, quam hæ locorum deſcriptiones, ut quiſque poteſt comprehendere, imo novit ex Theſſalia. Quare emendatiſſime prorſus membrana Flor. καὶ ψιλὸν, hoc eſt, nudum, patulum, arboribus & vepribus curſum equorum non impediens. Egregie prorſus ſe explicat auctor Herodotus 4, 175. Ὁ δὲ λόφος ὅτος ὁ καρήτων δασὺς ἴδησί ἐστι, ἐὼν τῆς ἄλλης τῆς προκαλαλεχθείσης Λιβύων ψιλῆς. Eodem lib. 21. Πᾶσαν ἐοῦσαν ψιλὴν καὶ ἀγρίων καὶ ἡμέρων δενδρέων. Inſuper occurrit 2, 76 ψιλὴ τὴν κεφαλήν. Immerito vocabulum iſtud penitus omiſit Æm. Portus. Mox ex MS. dedi Γάλος & ὄρεος.

32, 21. Φωκίδα πόλιν.] Si placet ridere, ea culpa eſt Tanaq. Fabri, ut de vulgata in editionibus ſcriptione hujus urbis deplorans in epiſtola ad Petavium, etiam neſcio quid de Sylburgio querens, quaſi à quo Φωκαίη diverſa habeatur urbs ab hac Φωκίη, certe riſum meruerit. Quænam iſta graſſatio, quæ iſta illi queſtio ſupereſt, quum jam diu Salmaſius in Exercitationibus pag. 863 ſcribat Φωκαίην, appellet *Phocaam*, teſtetur male edi Φωκίην. Has utique Petavius bene lectas habuit. Et quanto riſu debuit legiſſe hanc epiſtolæ iſtius XL partem? Utique jam olim Italica verſio *appreſſo alla terra di Phocea*. Ego remittere ſane queo, quod in modò præcedentibus ex communi dialecto retinuerunt οἰκίης, ϛρατίην: huic naſutiæ quis indulſerit non intelligo, ut talem urbem conderent, quum in MS. Fl. aperte & veriſſime legatur Φωκαίην? Sed ita etiam 3, 14. ἐς Πτωχίην fecerint, quum in MS. ſit Πτωχηίην. Res eſt ſatis jocoſa. Æmil. Portus in Lexico citat tria loca, in quibus editur Ξωνίη, nec ipſe de eo aliud quid notavi. At lib. 3 cap. 39 rurſus occurrit ea vox, nec cum locum novit Portus (forſan volens, quia incidit in ambiguitatem) at illic ex MS. reponam ξεινηίην.

32, 35. Συναμβανόμενοι ἀμύνηται.] Verbum utrumque pernotum. Nec prioris ſtatum moveo; ſed in poſteriore, quod ex vulgari modo exemplis quam plurimis firmat in hoc ſcriptore Portus, meretur notari acumen aliquod Herodoteum, cujus notitiam præbet codex optimus, dum exhibet ἀμύνηται, quam literæ ν eliſionem ſpernere nequivi; & dein τῶνδε εἵνεκεν.

32, 42. Τῷ δή τοι ⁊ ἐπεῖκε.] Nullus auſit hoc culpare. Et tamen id facit MS. Mediceus, dum legere jubet τῷ δή τι ⁊, omnino meritus quorumvis obſequia etiam in hoc exiguo, ut quod vere eſt Herodoteum. 3, 12. Οὕτω δή τι ἰσχυραὶ κεφαλαί. 4, 52. Κρήνη ἔτω δή τι ἐοῦσα πικρή.

32, 43. Ἐνθαῦτα ὥσφρανθη τάχιστα τῶν καμ. οἱ ἵπποι ⁊ ἰδόντες αὐτὰς &c.] Eſt fractus & elumbis ſermo & importune variegatus. Nihil candidius membrana Medicea, ἐνθαῦτα ὡς ὥσφρανθη τάχιστα τῶν καμ. οἱ ἵπποι, καὶ εἶδον αὐτὰς, ἐπίσω &c. Mox ex margine recepi in contextum χρόνον δὴ μακρὸν eadem membrana probante.

33, 11. Τοῖσι δὲ ⁊ αὐτοῖσι τοῖσι Σπαρτιήτῃσι.] Ita ex MS. ſupplevi locum addito altero τοῖσι. Quod ſive additum legas, ſive ponas abeſſe, apparet eos qui Herodotum ediderunt, in hac parte non intellexiſſe, acquieſcentes tali verſioni & *ipſis Spartiatis inciderat*; neque enim Græciſmus patitur talem verborum ſeriem τοῖσι δὲ ⁊ αὐτοῖσι Σπαρτιήτῃσι, neque iſta in eo ſenſu reperitur apud Herodotum. Sed eximie ſuccurrit optima membrana ad plenum reſtituens manum & ſententiam Herodoti, qui ſignificat Lacedæmoniis autem & ipſis Spartiatis tale quid contigiſſe. Τοῖσι δὲ nempe ἔστι ἐν Λακεδαίμονος, καὶ αὐτοῖσι τοῖσι Σπαρτιήτῃσι, nempe ex diſtinctione Herodoti, qua ſcribit lib. 7. cap. 234. Ἔστι ἐν Λακεδαίμονι Σπάρτη. Nonne ad hunc modum ſcripſit jam ſupra cap. 65? Φεύσαι τὴν νῦν κατεϛεῶτα κόσμον Σπαρτιήτῃσιν. Ὡς δὲ αὐτοὶ Λακεδαιμόνιοι λέγουσι &c. Et cap. 68. Καὶ ἀπελθὼν ἐς Σπάρτην ἔφραζε Λακεδαιμονίοισι non tantum civibus & incolis Spartæ, ſed qui forent in omni Laconica regione. Et jam ante cap. 65 offendes plane ſimilia. Articulus autem iſte etiam in dativo omiſſus occurret infra aliquoties; ſed bene 4, 35 Αὐτοῖσι τοῖσι θεοῖσι.

33, 18. Κύθηρα.] Equidem ſic etiam vocatur in libro VII, ſed ibi aliter loquitur, nempe ἔστι νῆσος ἐπικειμένη, τῇ ὄνομα ἐστὶ Κύθηρα. nunc jungit ſubjunctivo ſuo conve-

niens adjectivum, & ſcripſit Κυθηρείη νήσῳ, ut eſt in MS. non tantum Florentino, ſed & utroque Britannico apud Th. Gale.

33, 24. Μηδὲ παραμένειν.] Quod nemo potuit cogitare, in tam obſequioſo ſilentio aliorum, unus huic verbo contradicit optimus MS. in ejus locum reponens παραμένειν. Id certe eo magis mireris oportet, quia Cl. Portus utrumque verbum nullius penſi habuit neglexitque in Lexico. Sed certe Herodoti lector debuit cognitam habere differentiam, qua παραμένειν uſurpatur in exſpectando, ut 4, 89 Ἐνθαῦτα αὐτὸν περιμένειν ζυγιῦντας τὸ πέλαμον. 7, 58 Ἐς τὠὐτῷ προειρημένῳ ἀπικομένῳ παραμένειν, qui ſenſus hinc alienus eſt, ubi notatur perſeverare & manere, quod eſt in verbo παραμένειν, ut nunc reſtituo, & tuetur ipſe Herodotus, tum mox iterando, tum perpetuis exemplis. Sic cap. 30. Καὶ σφι εἶδε ἅπασι τέκνα ἐκγεγόμενα ἐς πάντα παραμείναντα. 3, 57. Εἰ αὐτοῖσι τὰ παρεόντα ἀγαθὰ οἷά τε ἐστὶ πολὺν χρόνον παραμένειν. 7, 170 Οὐ δυναμένους ἔτε ἐλεῖν ἔτε παραμένειν. Deinde legitur in eodem optimo MS. Συνθέμενοι ταῦτα abſque interjectione ὧν. Ac ſane nimium brevis eſt hæc clauſula, quam ut toleret eam particulam. Tum etiam ἐσταμένους, non ἑστωμένους, & ejus ſcripturæ plura exempla collegit Portus.

33, 30. Ἀλκίνωρ.] MS. Ἀλκήνωρ.

33, 49. Πολὺν ἂν θυρέων ἀνασωσάντων.] Credo in his voculam ἂν ſatis ſæpe occurrere, ut lector una carere poſſit. Ad cujus ſolatium unica illa Herodoti adjutrix membrana ſecundam voculam teſtatur ſe non reperiſſe in codicibus proxime ætatem Herodoti ſcriptis, ideoque hinc omiſit, & ego expuli rurſus. Deinde eadem τὰ ἐναντία ſolutis & integris verbis, non τἀναντία, quod vulgare: ſicut etiam ex ejus auctoritate ſuſcepi, quæ ad oras erant ab Stephano conjecta, ἐνεστώτων & ἤλωσαν.

34, 19. Περισάμῳ τὸ σφίσι.] His nequaquam congruit interpretatio Vallæ, quæ totum hoc refert ad exercitum, quum hæc Græca referant ad Cyrum, & quidem prave, ut ſcio ex optimo MS. qui præſtanti correctione id ſanat, Περισαμένης, quomodo ſcribendum certe eſt, nec videtur in aliam lectionem incidiſſe Valla, quem defendunt quoque codices Britannici apud Th. Gale. Itaque etiam probari debet προεχώρεε, quod in eo legitur, non προσεχώρεε, quod male ſic mutatum eſt.

34, 25. Ὁ πρότερος βασιλεύς.] Si is primus fuit Lydorum rex, bene eſt. Sed MS. Florentinus ὁ πρότερον βασιλεύς, ut plane expreſſit etiam Valla.

34, 38. Καὶ μετ' αὐτὸν ἄλλοι.] Opinor ſic loqueretur vel ineptiſſimus. MS. Καὶ κατ' αὐτὸν, ut edidi & interpretatus ſum. Et deinde ἔτω δὴ Σάρδιές τε, & videtur Herodotus iſta ſecunda vocula tunc carere noluiſſe, ut 4, 184 Ὑψηλὸν ἦ ἔτω δή τι λέγεται. 9, 65. Οὕτω δὴ ἔτι τὸν αὐτὸν κόσμον καλήγεεν.

34, 43. Ἐν τῇ ὧν παρελθούσῃ διθωνίῃ.] Non miror editores harum hiſtoriarum nequiviſſe diſcedere ab voce tam benigna laudataque non in ſcriptis modo, ſed jam quoque in nummis, ut produxit And. Morellius. Quia tamen abeſſe ab his Muſis debet contumacia aut violentia, ſuſtinuit Stephanus fateri, quid inveniſſet in libris ſcriptis, uno vel altero vel pluribus, nempe διεσοῖ, & ſtatim mentem advertit Portus, ad vocem Διθωνία ſcribens [ubi pro διθωνία ſcribitur ad marginem διεσοῖ,] quaſi non unuſquiſque, id ſatis videret ipſo indicente. Ergo nec tacere potuit Th. Gale [In margine ſtat διεσοῖ, cujus διθωνία eſt explicatio. διεσὼ dictio eſt Ionica ex Democrito & aliis nota] Sic ſcribit quantum vult, non quantum poteſt. Potuit enim aliquid ſalis adſpergere ex ipſo Herodoto, qui reliquit 9, 84. Ἐπαιχνιομένους τῇ ἀπεσοῖ τὸ μάχης, eamque vocem novit Æmil. Porti Lexicon, ſed loci deſignatione per numeros caret, cujus facti occaſionem ignoro, & hinc eam retinuit Plutarchus in fine de Malignitate noſtri ſcriptoris pag. 872. Etiam potuit addere aliquid de lectione duorum MSStorum ſatis bonorum; nec utique indigebat Herodotus explicatione tali. Hoc miror, cur viri boni ſic deſtituerint Lexicon Herodotearum vocum ex codice Goldaſti, ubi legitur pag. 745: Ἐνεσή. ἡ δίημερία, διετηρία (pro διετηρία) ἡ καθίση τῶν ἐτῶν ἀφαγωγή. Διογμιανὸς ἀνδ ξ σ χράφει. An id parvi momenti apud iſtos eſt, & nihil ad incendendos eos facere potuit mentio laudati olim Grammatici, ac ſententia notabilis in eximenda litera ſibilante? Scilicet ſpreverunt, quia διετὴ ex ipſorum ſententia nihil poterat conficere bene Græcum. Hæc igitur omnia in tranquillum redigat ſanctiſſimus codex, & Græci ſermonis notitiam, prout ad nos pervenit, augeamus pulcherrima voce διετοῖ, prout in Herodoto legendum eſſe probat ille Heros ex Florentia.

34, 44. Τὸ πᾶν ἐς ἑωυτὸν ἐπεποιήκεε.] Prout anteceſſit Valla, ſic ſequitur & Stephanus interpretando *pro viribus*, etiam Æm. Portus, & in monſtrando uſu voculæ ἐς citat hunc locum, ubi ἐς ἑωυτὸν ponatur pro τὸ ἐν ἑαυτῷ, *quicquid in ſe erat, fecit. Omnia quæ potuit, pro viribus fecit.* An & ſic

ſic cap. 86. Ἐς ἑωυτὸν λέγων ? nequaquam. Neſcio ubi talia didicerit ; niſi quod nunc harioletur. Eſt enim mera corruptela, quam docet vetuſtiſſimus codex exhibendo ἐς αὐτὸν ſcilicet filium ; ut εἰπεῖν ἐς πάντας 8, 26, quod illic reſtituam. Alias ſolet omittere præpoſitionem, ut 5, 97 Τρεῖς ἦ μυριάδας Ἀθηναίων ἐποίησε τοῦτο, & notavit quoque Portus. Sed nunc in animo oportuit habere, quod anteceſſit cap. 41. Ἐμὲ ποιήσαντα χρησὰ ἐς σε.

34, 46. Ἐπεπόμφεε χρησόμενον.] MS. χρησομένους. Quod eſt neceſſarium. In ipſo autem oraculo MS. liber habet βάλε, non βάλῃ.

35, 7. Ἦτε γάρ τις Περσέων.] Hæc nempe erat Græca lingua, exercitata inter librarios, qui deſcribendo & manu quæſtum faciebant, nati ad corrumpendum, & feſtinato nimis ſcriptu implentes ſeriem membranarum ſine cuſtodia ejus, quod ſequebantur ; non Herodoti, non elegantiorum, non eruditorum, qui ſibi ipſi bibliothecas deſcribebant. Ergo & ſuaviſſime MS. ἦτε γὰρ τῶν τις Περσέων. Id eſt ingenuum auctoris noſtri. Sic infra cap. 109. Δεῖ μέν τοι τῶν τινα Ἀσυάγεον. Et cap. 124. Ἦντε τῶν τις δοκίμων ἄλλον Μήδων. 2, 179. Ἐς τῶν τι ἄλλο σωμάτων ἢ Νείλε. 4, 111. Τῶν τινὸς οἰκετέων εἶναι. 7, 143 Τῶν τις Ἀθηναίων. Et 146. Τῶν τινας δορυφόρων. Et alio modo 8, 90. Τῶν τινες Φοινίκες. Sic cap. 114. idem MS. habebat τῶν δέ κε τινὰ αὐτῶν, non τὸν ἦ, idque placitiſſimum eſt. Immo non aliter paulo ante, ἰδὼν τῇ παρεσκίῃ τῶν τινα Λυδῶν : quamquam illic MS. τόν τινα Λυδῶν, quod non eſt contemnendum, ut cap. 90. Αἴτεο δόσιν τιὼ τινα βάλεαι τοι ἥδιστα. Nam ſic quoque MS. non τιὼ δόσιν τιὼ τινα, ut vulgo. Mox liquide in MS. eodem habetur ἀλλογνώσας. Valeant igitur depravati & hæreant in ſuo ἄλλον γνώσας.

35, 13. Ἄνθρωπε, μὴ κλαῖνε.] Sic eſt. Sonitum vocis, quam edidit hic Crœſi filius, nemo aut illius ſæculi, quo vixit Stephanus, aut noſtri audivit, unde eidem Stephano major libertas fingendi aut ſumendi, quod præplaceret. Ille enim eſt, qui ſic vexavit Herodotum in edendo, quum & Aldus & Camerarius probe ſequuti priſca exemplaria dediſſent Ὤνθρωπε. An ſecurius aut politius eſt ex Gellio (qui citat hæc lib. 5 cap. 9. ut notum eſt) refingere Herodotum, quam ex antiquis ipſius Herodoti exemplaribus ? Quaſi non experiremur illa Græca in Latinis iſtis libris perditiſſime ſcripta eſſe, ut difficillima ſit divinatio ; & præſertim citationes illas ex Herodoto ita mutatas, ita ad communem rationem loquendi redactas, ut omne Herodoteum in eis ſit abolitum. Imo teſtor in optimo MS. exſtare ὤνθρωπε, & Th. Gale, quaſi arbitrum ſe vocatum imaginatus, dum ſcribit [Melius Ὤνθρωπε] opinor indicat in codicibus ſuis ita legi, ut id ſit purum putum Herodoteum.

35, 19. Πολιορκηθέντα καὶ τὸ χρηστήριόν τε, καὶ καταπαύσαντα.] Ita exhibent ac diſtinguunt omnes omnino editiones ab Aldo ad hanc uſque. In quibus tamen vertendis, etſi liberiorem ſe geſſerit Valla, tamen omnes pariter eum ſequuntur, & nullus eſt, qui ut in his Græcis junguntur illa priora uſque ad copulativam καὶ, ita idem in Latinis non faciendum cenſuerit. Nonne inimica bonis auctoribus faſtidia ? Immo neſciverunt ſe expedire, & Græca aſſequuti intelligendo non ſunt : ex quibus & nota diſtinctionis poni debet poſt participium πολιορκηθέντα, & vocula καὶ neceſſario ejici, quum non oraculum dixerit de xiv dierum obſidione, ſed tantum de everſione magni imperii, quod bene advertit interpres. Itaque volente & indicante MS. nos hæc ita repurgavimus.

35, 33. Μηδένα εἶναι τῶν ζωίλων ὄλβιον.] Abeſt ab MS. vox εἶναι, quod expuli ut ſupervacuum pondus ; & paulo ante eidem obſequutus edidi εἵνεκεν, pro vulgato εἵνεκα.

Ibidem. Ἄλλο μιν ἀπάσασθαι τοῦτο.] Negotium eſt peculiare, & vix occurrit ſimilis narratio ; unde exiſtimem magis tenendum eſſe, quod offert optimus codicum MS. προσλῶσαι. Id enim fere ſenſum quoque verbi alterius continet aut ſupplet. ut cap. 119. Ἄραγον ἐκέλευον προσάντες ὑποκαλύπτειν. Hi ſunt adſtantes. 2, 173 Οὐκ ὀρθῶς σεωυτὸν προέτηκας. Et legi meretur defenſio hujus verbi, quam exaravit Portus contra Stephanum in verbo Προσλῶσαι, & plura de hoc loco affert in vocula Ὡς. Iſtam vero præpoſitionem in eo verbo probat quoque apud Th. Gale C. A. ut vocat, ſed ex quo dimidium modo citat προσῆ.

35, 35. Ὀνομάσαι τὸ Σίλων.] Articulus ab MS. non agnoſcitur, qui etiam probat non λειποψυχίης, quod temere fingitur, ſed ἡσυχίης, ſæpe celebratæ ab Herodoto, etiam ut poſt eam vox elatior ſonet, ut in hac narratione fit, præſertim 5, 93, quem locum vide.

35, 42. Ἐπειρώτεον.] MS. ἐπειρώτων, ut & mox ἐρωτώμενον, non ἐρωτεώμενον. Etiam deinde τῇ αὐτῷ πάντα ὑπεβεβήκεε οἱ τῇ περ, interpoſita vocula οἱ, quæ vulgo omittitur, quia non ſatis intelligitur Herodoteæ ſua-

ſuavitatis indoles. Etſi enim dativus eſſet repletus per præcedentem vocem αὐτῷ, ut putaviſſe videntur, id non putavit Herodotus. Hinc 3, 72. Ὁ͂ς ἂν μὴ νεῶ τ῾ πυλωρῶν ἐκὼν παρείη, αὐτῷ οἱ ἄμεινον ἐς χρόνον ἔσαι. 2, 175. Ἐν Σαΐ τῇ Ἀθηναίῃ προπύλαια θωυμάσια οἱ ἐξεποίησε. 3, 55. Καὶ οἱ τῷ πατρὶ ἔφη Σάμιον τέκνομα τεθλῶσι. 6, 68. Ἀπικομένῃ δ᾽ μητρὶ ἐσθεὶς ἐς τὰς χεῖρας οἱ τῶν σπλάγχνων. 7, 125. Πορδομοῦρῳ ταύτῃ λέοντές οἱ ἐπεθήκαντο τῆσι σιτοφόροισι καμήλοισι.

36, 2. Καίεσθαι τὰ πρὸ ἑαυτοῦ.] Succubui turbæ, ut cogerer ſequi, quod priores dederant, etſi forſan inutiliter & incaute. Nam omnes editiones, quas vidi, ſic exhibent, quum tamen non oporteret hîc aliter agi, quam fit lib. 5 cap. 101, ubi vides edi; Ἀπολαμφθέντες πάντοθεν, ὥστε τὰ πρόσχαλα νεμομένου δ᾽ πυρός. Sed accipe verba Stephani ex Theſauro [Προσέχαλα, pro *Extrema* affertur cum hoc exemplo adeſpoto, Προσέχαλα νεμομένου δ᾽ πυρὸς, Extrema jam vaſtante incendio. Sed viderint.] Heu quam imperite!

36, 6. Πυρῇ διδοίη.] Atrocius quid requiritur. Id enim nihil eſt, & longe melius legitur in MS. πυρὶ διδοίη. Ut 7, 140. Νηὸς μαλερῷ πυρὶ δώσει. Vice verſa lib. 4 cap. 145, ubi editiones habent πῦρ ἀνέκαιον. MS. mutat in πυρὶ ἔκαιον, etſi ſequatur πῦρ αἴθοιεν, ſicut confuſe agitur quoque in lib. 8 cap. 19. Παραίνεέ τε προφπεῖν τοῖσι ἑαυτῶν ἑκάστους πυρὶ ἀναπαίειν, quum ſufficiat πῦρ, ut habet ſolum MS. ille optimus.

36, 9. Κελεύειν σφενδόνῃσι &c.] Valde paratum habuit Henr. Stephanus calamum in corrigendo clam & latenter, quod Aldus & Camerarius admiſerant, vitioſe ſcilicet. Itaque quia voluit latere, etiam Germani, qui poſt acceſſere ad Herodotum edendum, tacitum prætermittunt, donum ejus accipientes, ſed forſan neſcii. Certe non Fridericus, non Sylburgius, non Jungermannus aut gratias agunt Stephano de hac correctione, aut ſcire ſe monſtrant eam ab iſto venire; immo ne quidem deliberaviſſe credo, an tolerari deberet: etiam nec Stephanus tanti habuit, ut in margine poneret cum multis aliis: in ipſo contextu graſſatus fuit, & ſine hæſitatione ſcripſit κελεύειν, pro quo duo priores habent κελεύῃ, quod ex judicio Stephani tam fuit fœdum & maculoſum, ut litera ν callide immiſſa ſanaret totam hujus loci connexionem. Quippe antecedunt tot accuſativi, ut aliter fieri nequeat. Recte profecto, niſi tractarent Herodotum, qui fruitur ſuo genio, nec multum curat, quid antecefſerit. Pro teſtimonio ſint verba ex lib. 8 cap. 87 de nave Attica: ἡ δὲ οὐκ ἔχουσα ἀμφυγέειν, ... ἔδοξέ οἱ τόδε ποιῆσαι. Vide alterum locum 9, 57, quem verſat Portus in v. Σωηδέα). Scito igitur ad illos codices, quos tractaverunt Aldus & Camerarius, ex quibus exhibuerunt κελεύει, accedere codicem præſtantiſſimum, etiam illum, qui Oxonii à me eſt inſpectus.

36, 20. Σωφρονέων ἐξαπίνης νέφεα.] Ita in MSto optimo legebam primum verbum ſine captatione dialecti ſingularis, ut vulgo σωφρονέειν. Id eo facilius eligere potui, quia videbam Ælianum ſic voluiſſe loqui deſcribentem ſine dubio hæc ipſa Herodotea & reſpicientem ad hanc hiſtoriam, etſi ſuo jure voluerit uti in nonnullis variandis. Quod quoniam ignoratur ab illis, qui Æliani fragmenta ex Suida collegerunt, & perinde novit is, qui Suidam edidit, verba Æliani hîc appono ex voce Βαθύτατα. Λίθειας δὲ ὅσης ἡ παυηλίη ἡμέρῃ ἄφνω ἐς ἀδοκήτως νέφη σωφρονέειν οἷα δή τι βαθύτατα, ἡ καταῤῥῆξαι πάμπολυν ὑετόν. Sicut huc ſpectare etiam partes fragmentorum itidem ex Æliano apud Suidam in vv. Ἔρκος, Προήκουσι & Τυφώνειος videtur ſubodoratus fuiſſe Kuhnius, dum ea in unum feliciter jungit, etſi ab Æliano veniant illa ἡ τοῖς ἄπω μέγα πλύτου προήκουσι.

36, 37. Κατῆσέ τε ἐγγὺς ἑωυτοῦ.] Quod Ælianus in Varia Hiſtoria 12, 1 dicit ἐκέλευσε πλησίον αὐτοῦ τὰς ἀνθρώπους καθίσαι. Sed prout citavi, ita ſcribitur in MS. libro, non κάτισε, etſi mox c. 89 ſequatur κάτισον: ſed alio ſenſu. Etiam paulo ante ex eodem edidi δαίμοσί τε, non δαίμονι, ſicut Cyrum ſcripſerat auctor in cap. 86 voluiſſe εἰδέναι εἴ τις μιν δαιμόνων ῥύσεται. Nam de vocula τε nequit ulla exiſtere dubitatio, etſi in editionum marginibus oſtentetur τυ. Quod ſi venit ab Stephano, aberravit omnino ejus calamus.

36, 43. Κότερος λέγει.] MS. Κότερον. Hunc etiam ſingularem exigit MS. codex in lib. 3, 32. Κότερον ἀπετελεύτησε ἡ θείδης ἡ δασεῖα εἴη ἀμείνων, ubi plane legitur in illo κότερον, etſi Herodotus frequentia habeat iſta pluralia, & hoc ipſum κότερος mox cap. 91.

36, 44. Ἐν τῷ παρεόντι χρόνῳ.] Ita pleniſſime exſtat ſcriptum in Mediceo, quod indicare debui, quoniam quum priores omiſiſſent ſubſtantivum, Stephanus incidens in exemplaria quæ id confirmabant, ita ambigue appoſuit margini, quaſi pro participio παρεόντι ſubſtitutam eam vocem vellet. Hæc enim eſt ratio notarum ejus per margines.

36, 49.

36, 49. Τὰ σὰ Ἀμφθορέϊ.] Quia Portus hunc locum in Lexico ſuo bis producit, incertus utrum præſtaret legere Ἀμφθορέϊ, quod vulgo obtinet, an διαφορέϊ, quod ex MS. Stephanus non modo poſuit in margine, ſed etiam in Prolegomenis pagina 737 hujus editionis celebrans oſtentat, teſtor in optimo codice legi διαφορέϊ, quod & crebrius ita occurrit in Herodoto, & iram hoſtilem in turbandis omnibus exprimit acrius, ut id mereatur non ſperni, etſi in ipſo contextu tacuerim. Habes etiam ἐναφορέϊν 2, 150.

37, 1. Χρήματα τἀμὰ.] Huic eliſioni nulla adeſt venuſtas, & legit optimus MS. τὰ ἐμὰ, quam veram lectionem eſſe patet tum inde, quod exacte videtur voluiſſe, ut hæc convenirent prioribus τῷ ἐμῷ, ſed vel maxime ex eo, quod mox dicat ᾔδεν γὰρ ἐμοί, non vero ᾔδεν γάρ μοι. Idem occurret in libro 2. Immo & deinde integrius ἔδωκαν.

37, 13. Τοῦτον προσδέχεσθαί τοι] Nec Portus hoc verbum ita ſcriptum dignatus fuit referre in Lexicon, & Camerarius p. 719 notat προσδέκεο pro προσδέχου. Bene igitur legit hoc loco MS. προσδέκεσθε. Ex eodem mox edidi αἰτέο δόσιν &c. quod lege modo, & experieris mollius, quam ut vulgo, αἰτέο τῷ δόσιν. Item χαρίεσσι.

37, 49. Τοιαῦτά τε ἐπῳχωλᾶν.] MS. Ταῦτά τε. Quod quum magis ſit δεικλικὸν, tum vulgatum ingrate repetitur. Etiam paulo ante non putavi rejiciendum ἦκεσε ὁ Κροῖσος, præ iſto vulgari & brevi ἦκε Κροῖσος, quum ne interpres quidem ſuſtineat uti imperfecto.

38, 2. Λυδοῖσι λέγεσι ταῦτα δὴ ἐντεταλμ.] Quantis nugis ſunt illa ipſa incruſtata? quam lenis & grata ſimplicitas in exemplari MS.? Λυδοῖσι ξ λέγεσι τὰ ἐντεταλμ.

38, 5. Πέμπτῳ γὰρ ἀμαρτάδα ἐξέπλησε.] Nihil in his eſt, quod queamus δύχαρισεῖν Æm. Porto. Ita nuſpiam in his cenſuit vel vocem unam eſſe, quæ deceret ejus Lexicon, non ἀμαρτὰς, non γὰρ, non ἐξέπλησε. Stephanus quid conatus fuerit, appareret, nempe ut quum Valla dediſſet *quinta retro ætatis crimen luit*, *hoc eſt*, *abavi*, pro hoc poſtremo offerat tritavum, de qua voce nec cogitavit Herodotus; attamen ex annotatione Suidæ novit ἀμαρτάδα in Theſauro. Unus ſe ſollicitum monſtravit Fridericus, qui quum interpoſitionem ſolitam (hoc eſt, Gygis abavi ſui) hoc loco admiſiſſet, ad caput 13 adnotavit [Abnepos Gygis. Et de hoc dicitur infra, quod, captus à Cyro, quintæ retro ætatis, id eſt, Gygis abavi facinus ſeu crimen luerit) ſic illi. Quid igitur? An γὰρ verti poteſt Latine ætas? vel an *ætas* dici poſſit cujuſque regis in regnando tempus, quod quum diverſis temporibus finiri ſoleat, tum in Lydorum regibus etiam non niſi XII annos duraviſſe invenimus? Neque tamen jam id inquiro, etſi mihi videatur vox moleſta, & melius opinor eam intuebatur, qui in margine Aldini exemplaris, quo utor, adſcripſit [Pœna in quintam generationem] Vides aliquid propius τῷ γένῃ Græco. Id certum eſt non ſolere ita loqui auctores niſi de futuris, non de præteritis, quod hic fit, & ideo interpres in Latinis *retro* interpoſuit: quod in Græcis omnino non legitur. Cæterum quicquid ſit, facile proſternitur inopia perditiſſima lectionis vulgatæ ab elegantia ſcripturæ in membrana Medicea latentis; quæ eſt tum ipſa veritas & Herodoti manus, tum originis in vaniſſimo errore revelatio: unde omnino lege, πέμπτῳ γονέϊ ἁμαρτάδα, hoc eſt, *quinti progenitoris crimen*, qui fuit Gyges. Γονεὰ quidem variis locis celebrat auctor, ut 3, 109 & 4, 5 & alibi monumenta vetera, ut inſcriptio notata Cl. Monfaucon in Diario Italico pag. 273 Οὗ χαρίτων τελεσθεισῶν πανεπηγέλου εἵδει ἔχουσα Αἰνειάδων γονέων φθόνῳ ἤρπασεν, ubi editur Αἰνειάδων εων. Sed ita ſuppleri debet. Γονεὺς igitur proprie pater eſt, ſed quum capite hujus libri 146 dicit quoſdam ex Athenienſi prytaneo in Ioniam tranſgreſſos duxiſſe Caricas fæminas, τὰς ἐφόνευσαν τοὺς γονέας, in his nullum avum fuiſſe vix credas, ut γονεὺς non utique referri debeat ad primam & noviſſimam generationem. Quem nunc γονέα dicit, eum 8, 136 vocat γενέτορα. Τῷ δὲ Ἀλεξάνδρῳ τούτῳ ἑβδόμῳ γενέτωρ Περδίκκης ἐσί. Denique voluit his verbis Herodotus alludere ad verba oraculi, prout ab ipſo fuerunt edita cap. 13. Ὡς Ἡρακλείδῃσι τίσις ἥξει ἐς τὸ πέμπτον ἀπόγονοι Γύγεω. Huic ἀπογόνῳ eſt oppoſitus γονεύς.

38, 9. Τοὺς παῖδας τοὺς Κροίσου.] MS. τοὺς παῖδας τοὺς Κροίσου. quod quodammodo gravius.

38, 20. Μεγάλῳ ἀρχὴν καταλύσειν.] Quum Latina non aliter ſint ſalva, niſi dicatur, *eum eſſe magnum imperium everſurum*, quæ res vetuit editores in Græcis id ipſum clare exprimere? Omnino requiritur μεγ. ἀρχὴν αὐτὸν καταλύσειν, ut eſt in optimo MS. quod etiam credo innui ab marginali nota Stephani, ſed quam animadverto in omnibus editionibus prave legi ἀρχὴν αὐτὸν μεγ. Quid vult iſta poſtrema & decurtata vox? Non debuerat eam tolerare Jungermannus, multo minus Th. Gale.

38,23. Ἡ τῷ Κύρῳ λέγῃ ἀρχῶν.] MS. λέγοι.

38, 27. Οὐδὲ τοῦτο σωέβαλε.] Accurate exprimo, quod in optimo exemplari exstare vidi, ut scilicet ita nunc legeretur, non σωέλαβε, quod vulgo in hac parte legebatur. Duo ista verba solertius ex vero distinguuntur in hac lectione. Nam prius de solvendo imperio exprobrat Crœsum nec comprehendisse nec denuo rogare voluisse; quod utrumque certe ita contigit: at posterius de mulo ne quidem tanti putavisse, ut vel menti adhiberet veritatis inquirendæ ergo, & suspicando saltem vellet assequi, quis ille mulus ab oraculo tam certo diceretur. Id etiam supra sic narravit auctor, ut prorsus acciderit. Itaque vulgata sunt maculosa.

38,33. Δεσποίνῃ τῇ ἑαυτῆ σωοίκεε.] Sic MS. Medic. non συνῴκεε. ut 2, 140. Νῆσον χώσας οἴκεε. Singularis enim cura Herodoti in augmento inde pellendo.

38,35. Ἀπήγγειλαν τῷ Κροίσῳ.] Articulus non agnoscitur à MS.

38,44. Ἐν ᾗ προνηίοις τοῖσι ἐν Δελφοῖσι.] Hic locus est, quem innuit Æm. Porti Lexicon in v. Προνήϊον, per hunc numerum 25, 14. Is enim ex editione Stephani in paginam hanc versumque incidit; sed unde apparet eum hîc hæsisse. Et sane sermo est intricatus & inexplicabilis. Nam si fuerunt Delphis plura vestibula (prout nunc interpretabatur Valla *in vestibulis templi apud Delphos*) & unus tantum in iis clypeus à Crœso suspensus fuit; vel clypeum illum in plures partes pro vestibulorum numero divisum oportet, vel in uno tantum ex illis fuisse, plurali velut posito pro singulari. Quod si fuit, cedo, in quo tandem? Profecto sunt hæ nugæ nugacissimæ. At quam eximie membrana Medicea! Ἐν ᾗ Προνηίης τ᾽ ἐν Δελφοῖσι. hoc est, in fano Pronææ vel Prodomiæ Delphis: quo cognomine Minervam Delphis cultam testatur denuo ipse Herodotus lib. 8 cap. 37. in quo ter habetur ejus mentio, & quarta atque quinta accedit in cap. 39. quæ quinque loca fieri non potuit, quin recte simul viderit eximius Meursius, quum scriberet libri secundi Atticarum Lectionum caput XVII, ubi tamen modo duo Herodoti loca profert, quorum respectu laudat Vallam præ Henr. Stephano. At nunc ipse testor sic plane legi προναίης in illo optimo libro per quinque ista loca, cui præclare indicat concinere codicem Vaticanum ad restitutionem Harpocrationis. Hic autem præstantissimus adjutor Græci sermonis, quum diserte ex Herodoti libro octavo mentionem hujus προναίας illic se novisse ex annotatione ostendat, patet hanc ex libro primo verissime à nobis restitutam ei fuisse ignoratam, ut apparet, certo indicio, ipsius jam tempore corruptum & obumbratum hunc locum fuisse in nonnullis exemplaribus & iis certe, quibus ipse utebatur. Sed interest cognoscere, quam bene viri docti noverint hanc Minervam, & quam vane illa usi fuerint. Nam quum *Meursius* illic præter Herodotum citaret quoque Æschyli locum & Callimachi, hos duos posteriores legens Henr. Valesius adscripsit sui Harpocrationis margini cum præclaro loco Demosthenis, in quo describitur Προναίης Ἀθηνᾶς, etsi in eo adhuc siverit exstare Προνοίας; quum interim eruditus ille Stanleius Æschylum illustrans in initio Eumenidum rursus ex Callimacho id demonstrare voluerit & ex Pausania in Phocicis, quem ideo emendat, etiam locum Æschinis ab Harpocratione indigetatum. Denique prodierunt illæ densæ Observationes ad Callimachum, ubi pag. 620. octoginta post Meursium annis renovatur cantilena Ἀθηνᾶς Προναίας ex Æschylo & Callimacho, & Pausanias etiam, si Musis placet, emendatur. Nonne hoc præsegnem Ocnum ostentat? Sed & quum illic video identidem dici *ei ante ædem Delphicam sacellum & simulacrum erectum*, item *ita de Delphis hujusque Minervæ ibidem templo seu sacello agens*, apparet non bene nosse quid illic obtinuerit Minerva. Sacellum vocat. Nisi fallor, id bene conveniet cum verbis Demosthenis: Καὶ Προναίας Ἀθηνᾶς ὡς μεγάλης καὶ ἀγαθῆς θεᾶς, ἣ πρὸ τῶ Ἀπόλλωνι ἐν Δελφοῖς καλλιστον καὶ μέγιστον νεὼς δίθυρ᾽ εἰσιόνθ᾽ εἰς τὸ ἱερόν. Ne quid ad hanc confirmationem omittatur, ipsa phrasis ἐν τ῾ Προνηΐης evincit non aliunde se nisi ab Herodoto venire. Sic cap. 35. Ὁ μὲν δίαιλον εἶχε ἐν Κροίσου. Et cap. 111. Κλαυθμὸν καλεσεῶται ἐμφανέα ἐν Ἀράξῃ. Cap. 133. Στέγαρχος, ἐν ᾧ ἂν ἰόντες βυλδίων). Ita mox in hoc ipso capite ἐς ᾧ Ἀμφιάρεω, quam locutionem sine articulo ex eodem MS. restituam auctori in libro 8 cap. 134, quippe ubi absurde corruperunt, ἐς Ἀμφιάρεω.

38,47. Ἐν Βραγχίδῃσι τῇσι Μιλησίων.] Nullus adsequor, quemadmodum tot editiones Herodoti potuerint tacitæ in tam vitioso loco se oblectare: nam licet forsan in eo deprehenderent viri docti corruptos libros, utique tamen intererat verbo monere, ut saltem constaret ipsos bene nosse hanc labem, sed non sustinuisse mutare, quum auctoritas vetustatis intercederet. Certe ego nihil notavi ex MS. & tamen offen-

offendor hac lectione, ſed nec ita mutare ſuſtinui, quamvis cap. 158 aperte legatur ἐς τὰς Βραγχίδας, ubi præcedit ἐν Βραγχίδῃσι, ut quidem de Herodoti manu vel ſententia ambigere nullus queat. Sed locus hic eſt ſingularis & jam olim mire agitatus, quod docent Porphyrii Homericæ Quæſtiones, ubi pag. 20 quæſtione octava exſtant hæc verba, quæ refert ab omnibus inſpici Philemonis Symmicta memorantis: Φησὶ γὰρ ὅτι ἐν τῇ πρώτῃ Ἡροδότου τῶν ἱστοριῶν φησὶ Κροίσῳ δὲ Λυδῷ πολλά τε ἄλλα διήλεκτο. καὶ μάλιστα ὅτι θεοσεβέσταλος γένοιτο, καὶ διαπρεπῶς τιμήσοι τὰ Ἑλληνικὰ μαντεῖα, τὰ ἐν Δελφοῖς, τὰ ἐν Θήβαις, τὸ δὲ Ἄμμωνος, τὸ δὲ Ἀμφιαρέως. Τούτων μὲν δὴ ἄλλοις ἄλλα πέμψαι δῶρα. ἀνέθηκε δέ τινα καὶ ἐν Βραγχῖσι (prave pro Βραγχίδῃσι) τῇσι Μιλησίων. Καὶ γέγραπται ἤδη καλῶς πάνυ ἁπλῶς τὰ ἀντίγραφα τὸ τῆς ἀρθρου σὺν τῷ ἴωτα ἰσοδυναμοῦν τῷ ταῖς. Οὐδένα γε μὴν Ἑλλήνων ἀτομοῦσθαι θηλυκῶς τὰς Βραγχίδας ἂν εἰπεῖν· Ἡρόδοτον γοῦν μᾶλλον ἂν ἑτέρων φυλάξασθαι ἀκριβῆ τε ὄντα καὶ τὰ ὀνόματα, καὶ πάνυ ἐπιεικῶς φρονήσικον. Τοῦτο δὴ θεραπόντων τις οὐχ Ἡροδότου φησὶν ἁμάρτημα γεγονέναι, μᾶλλον δὲ συγγραφέα φησὶ διαμαρτεῖν παρεμβαλόντα τὸ σι· πολλοὶ δὲ φέρουσι μέχρι νῦν ἁμαρτήματα κατὰ τὴν Ἡροδότου συγγραφήν. Unde cognoſcimus litem vel obſcuritatem jocoſam antiquitatis, ſed indignam & pertinacem, quum etiam libro 2, c. 159 exſtet ἐς Βραγχίδας τὰς Μιλησίων. Sed tam tetrum nævum non æſtimaverim ego majoris momenti, quam quum 2, 15 editur γνώμῃζι τοῖσι Ἰώνων, quum ejuſdem libri cap. 18 edant τῇσι ἐμεωυτοῦ γνώμῃσι; ſeu eod. lib. cap. 8 ἐν τοῖσι ὁδοῖσι.

39, 6. Ἀνήσασιώτας κατεσήκεε.] Quum vox prima in Aldi editione haberet ultimam ſyllabam nota vel compendio expreſſam tali ˜, eam Camerarius explicavit per τας, quaſi foret accuſativus pluralis, quum haud dubie Valla ex codicibus, quos in interpretando Latine ante oculos habuit, tale quid non verterit, ſed id ipſum, quod & ego reperi clare in Mediceo MS. ἀνήσασιώτης repugnans. Unde merito cenſebimus hoc quoque recipiendum. Neque id impedit uſus verbi κατεσήκεε, quod ut non nego ſenſu activo ſumi poſſe, ita pro neutro adhibuiſſe Herodotum quoque patet ex cap. 132. Θυσίη δὲ τοῖσι Πέρσῃσι ἥδε κατεσήκεε. cap. 178. Ἔνθα τὰ βασιλήϊα κατεσήκεε. cap. 197. Δεύτερος δὲ σοφίῃ ὅδε ἄλλος σφι νόμος κατεσήκεε.

39, 17. Θωῦμα δὲ γῆ.] Magnopere liberam conſtructionis licentiam attribuerunt Herodoto, qui ſic eum præmiſiſſe ſtatuunt, ut ſequatur εἶα τε, & non εἶόν τε. Sed bene Mediceus MS. Θωύματα.

39, 32. Τὸ δὲ Λυδῶν δήμου αἱ θυγατέρες αὐτῶν ἑωυτάς.] Hoc integrum membrum Deſid. Heraldo, ut ſcribit lib. 1. Adverſar. cap. 10, videtur adeo non ſitum naturaliter, ut Herodotus illi ſit pro monſtro, nempe quia cenſet iſta omnia poni debere poſt verbum καταπορνεύονται, ut iſta corruptelæ Lydiacæ relatio ſit continens nec diducatur. Mirabar equidem interpretationem Vallæ ſolitam graſſari in talibus tranſpoſitionibus hunc locum illi reſiduum feciſſe. Ac ſane ſi ſolam contempleris, ſicut ſolam ibi allegat Heraldus, ſatis concinna foret iſta ſic cohærens continentia. Sed alia eſt Herodoti mens. Quippe hanc periodum præmittit, non ut doceat fœdam Lydiæ diſciplinam; ſed indicet, unde puellis Lydorum tantæ opes, ut potuerint tam grande opus ſuſcipere, & quidem ita ut ei quoque ſuffecerint. Id neceſſario ſtatim lector ſcire debuit, alioquin pro falſo vituperaturus, quum nuſpiam ea pecuniarum copia ſit penes puellas. Hoc igitur ſtatim abſolvens interponit, ac paulo poſt occaſione legum otioſe repetit, prout licuit. Nihil ergo boni eſt in hac Heraldina ſolertia.

39, 35. Ἡ μὲν δὴ ὁδὸς ἡμέων εἰσὶ σάδιοι ἓξ, καὶ δύο πλέθρα τὸ μῆκος.] Quomodo hæc menſura intelligatur ab viris doctis, qui tam multi eam legerunt, non aſſequor. Utique πλέθρα nihil faciunt ad circuitum, ſed ad longum aut latum ampliandum, prout vel in hoc vel in iſto latere ſunt poſita. Sed neque quum calculus loci circumſepti incepit poni, quod ad circuitum pertinet, per ſtadia, neſcio poſſe in iſta parte ſpatium relinqui, quod per πλέθρα aut debeat aut ſoleat menſurari. Nec video exitum, ſi neges aliquid excidiſſe. Itaque ſit ſatis me monuiſſe, docte lector, ut conferas, ſi quid in promptu tibi ſit melius. Quod me attinet, interea legere ſolitus ſum: Ἡ μὲν δὴ ὁδὸς ἡμέων εἰσὶ σάδιοι ἓξ· καὶ δύο πλέθρα τὸ μῆκος. τὸ δ' εὖρος ἐστὶ &c.

39, 44. Ἀποικῆσαι.] Eſt ergo hæc manus & ingenium Henr. Stephani, quum Aldus & Camerarius ederent ἀπονικῆσαι, in quo nimis ſe exercuit Portus, damnans hoc poſtremum, Stephanum recuſans nominare, ipſe tamen aut ejus probans correctionem quam citavi, aut ex ſe offerens ἀποικῆσαι; quod poſtremum plane legitur in codice MS. atque ideo elegi.

40, 9. Τῷ εὑρέσιν.] MS. τῷ ἐξεύρεσιν; quod compoſitum continuo uſu anteceſſit. Paulo ante cur edant καὶ ἄλλων πασέων, non

tantum omisso articulo τ, sed cur media vox non merebatur eandem terminationem, quam postrema, ut pateret esse fœminini num ἀπλέων? Etiam in MS. non inveni geminum σ, sed unum in voce πεσῶν, eodem lusu, qui est in ὅσσον & ὅσον.

40,34. Ὑπὸ Πέρσῃσι δεδήλωνται.] MS. ἐδεδήλωντο.

40,48. Τωὐτὸ Μήδοισι.] Habes hoc loco unum specimen omissi articuli præpositivi in tertio casu plurali, haud dubie ab illis, qui non intelligebant lenitatem Herodoti lente & tractim procedentem. Nam clare & prorsus suaviter Mediceus MS. Τωὐτὸ τοῖσι Μήδοισι. Sed & in proxime antecedentibus τὰ ἄπλα, non τἄπλα.

41,1. Ἀνὴρ ἐν τοῖσι Μήδοισι ἐγένετο.] Bene constat hæc loquutio, ut 2,53. χρησηρίων ἢ πέρι τῶντε ἐν Ἕλλησι ἓξ ἐν Λιβύῃ. Et plena manu effudit similia in capite 92. Attamen particula ἐν non admittitur jam ab optimo MS. qui tantum habet Ἀνὴρ τοῖσι Μήδ. Quod nec ipsum improbæ monetæ. Immo quî possum temperare lætitiæ, deprehendens ab hoc inæstimabili monumento sic Herodotum dari adjutorem illis, quæ ad Stephanum in voce Ἄσσα, sane etiam ex MS. produxeram, & fidejussione Diodori Siculi, Strabonis, Jamblichi confirmaveram? quibus socium se jungit nunc Sophocles Oedipo Tyr. 919. Τὸν Ἄσσαισι ναόν. Immo & fragmentum nobile ex Farnesiana columna editum ab Cl. Sponio in Miscellaneis pag. 49, ubi inter Herculis gesta refertur ΚΑΙ ΠΟΛΙΝ ΤΗΝ ΣΙΒΑΙΣ ΟΙΚΙΖΕΙ, quod bonus ille vir interpretatur *& urbem Sibais habitavit.* At Σίβαι dicuntur populus Indiæ, in quo populo urbem condidit, ubi intelligitur particula ἐν, aut vult dativus hic significare in eorum gratiam & commodum ab Hercule id factum.

41,6. Καὶ μᾶλλόν τε ἢ.] Nimia copulativæ repetitio, nec necessaria. Immo exigit MS. Καὶ μᾶλλον τι ἢ. Id prorsus Herodoteum, ut patuit 18,40. Nam quod præcessit ἐν γῇ ἑωυτῆ, debui mutare, secundam vocem in τῇ, ut jam in ora Stephanus, cui adsentitur MS. Italicus. Ipsa res requirit. Eadem ista membrana mox non aliter legit quam μνώμῳσι, non μνεώμῳσι, nec ἐφοίτεον, sed ἐφοίτων.

41,15. Πρὸς τῶν πολιτέων.] Effugit igitur hoc specimen diligentiam Æm. Porti, qui omnia loca enumerat, ubi mentio fit πολιητέων. Πολιτέων omnino obliviscitur, tanquam qui nulli sint in Herodoto. Equidem nec ipse memini alio in loco eos conspici, ut mihi imaginer, si Herodotus usus fuerit vocabulo octo literarum, prorsus eum scripsisse κωμητέων.

41,46. Ποιέῃσι δὴ ταῦτα.] MS. ποιεῦσι. Talia persæpe in antecedentibus habuimus.

42,8. Ἐνεσσῶτα.] Recte codex MS. Ἐνεσσεῶτα, qui etiam exhibet Ἀγβάτανα.

Ibid. Οὕτω τὸ τεῖχος.] MS. suavissimo procedendi tractu, ὕτω τῦτο τὸ τεῖχος.

42,11. Τὸ μὲν καί τι.] Hæc est series, quæ in his vocabulis placuit Herodoto, ut cap. 61. Αἵ τινές σφι προηδέατό κα τι. 9,13. Καὶ εἴ κα τι ἐρθὸν ἐῶ. Itaque hanc seriem probat optimus ex Italia codex, non τὸ μέν τι κα.

42,13. Κύκλων ἐόντων τῶν συναπτόντων ἐπ' ἀλλ.] Video equidem ab interpretibus muros hos, nunc unum alteri veluti confines dici, nunc istos ambitus dici contiguos; quum Æmil. Portus hunc locum innuens scribat, *conjunctum esse, contiguum esse.* Id sane an verum sit, & quomodo muri hi sese contingere potuerint, nec ipse conjicere & intelligere, nec ex verbis Herodoti colligere queo. Unius modo hujus loci verba tale quid videntur innuere; sed qui haud dubie vitiosus est. Etsi enim οἱ συναπτόντες κύκλοι aliis fortasse auctoribus in modum neutrum usurpari potuisse videantur, at noster auctor ea constructione non utitur, nisi volueris huc trahere eandem nuditatem, qua utitur 4,8. Μελλόντων ἢ αὐτῶν συναπτειν: ubi idem Æmil. Portus notat esse ἔλλειψιν nominis τὰς χεῖρας. Sed fraus est clarissima cogitanti non esse hanc occasionem enarrandi, quo cursu ac ductu positi sint hi circuli, & utrum se contingant nec ne, quum tantum velit colligere numerum, & nihil aliud. Laudatissima ergo est auctoritas MS. Medicei, unde præclare restituo Κύκλων ἐόντων τῶν συναπτόντων ἐπ' ἀλλ. Ita & sententia est perfectissima & vox Herodotea. Sic cap. 134. Ἦρχε τὰ ἔθνεα ἁπάντων, συναπτόντων μὲν Μῆδοι. cap. 178 Ἔτοι σάδιοι τὸ μὲν εὐρύ τὸ πόλιος γίνονται συνάπασαι ὀγδώκοντα καὶ τετρακόσιοι. 2,39. Αἰγύπτῳ τῇ συναπτούσῃ. Et c. 112. Ὁ χῶρος ἔτος ὁ συνάπτων. Quæ colligere fas fuit, tum quia Portus vix ex uno loco aut novit aut voluit producere; tum quia emendari debet Herodotus 7,187, ubi editur ξ σύμπαντος σταδίμαίος, quum liquide exstet in MS. συνάπτοντος.

42,29. Μήτε ἐσιέναι πρὸς βασιλέα μηδένα συγχωρέειν.] Verbum postremum non apparet in egregio MS. & puto debere abesse. Etsi enim commoda aliqua interpretatione adjuvari possit; tamen non magis credendus est Herodotus huic loco apposuisse

fuisse, quam cap. 155 Ἀ'πεῖπε μέν σφι πέμψας, ὅπλα ἀρήια μὴ ἐκτῆσθαι. Cap. 183 Καὶ τ' ἱρέα ἀπέκλεινε ἀπαγορεύουσα μὴ κινέειν τ' ἀνδρίαντα. Quippe κόσμον καλασῆσαι μηδένα ἐσιέναι, est idem quod ἀπαγορεύειν vel ἀπειπεῖν μηδένα ἐσιέναι. Κόσμος enim iste circa regem consistit in vetando, & ut ne quis eum accedat.

42, 34. Περὶ ἑωυτὸν ποιέεσθαι.] Quæ hic ad marginem leguntur in editionibus ab Stephano procuratis & post illum, & re ipsa & auctoritate libri Medicei confirmantur, ut sine dubio ea pro vera lectione haberi debeant. Tantum rectius MS. ἐσέμυνε τῶνδε εἵνεκεν, ὅκως ἂν μὴ ὁρῶνται. & reliqua prout exhibui: & deinde φλαυρολέρης, non φαυλολέρης. Id quoque Herodotus suum esse probat, dum cap. 86 ait, Θησάμενος πάντα τ' ἑωυτῦ ὅλβον ἀποφλαυρίσαί οἱ. Sed tot paginæ occurrunt in Herodoto insignitæ hoc vocabulo, ut nec omnes possint nec quædam ex his debeant citari. Sufficit illic reperiri; sed nusquam oportet arbitrium optimi codicis inter duo ista adjectiva rejici, unde nec tacuerim in libri 1 capite 120 quum legantur ista, Ἀποσκήψαντος δ' ἐνυπνίου ἐς φλαῦρον, ibi contraria vice in isto codice legi φαῦλον, quod & recepi securus. Denique veram esse sententiam in iis, quæ aut Stephanus posuit tenerior in margine, aut ego firmatus majore fulcro in contextu, patet ex eo, quod falsa sint omnia, si de Medis, aut eorum regibus cunctis ea accipias, & toleres interpretationem *hac ideo faciunt apud regem*. Sed ad solum Deiocem & ejus regiminis tempus, immo fere tantum novitatem hæc respiciunt, ut est perspicuum.

42, 38. Ἀ'λλ' ἑτεροῖον.] Nescio utrum subintelligi velint χρῆμα, ut videtur voluisse Valla, an habeant pro accusativo. Sed utrumcunque non est melius illo, quod legitur in Mediceo MS. ἀλλ' ἑτεροῖος. Sane hoc rectum.

43, 4. Γένεα μὲν Μήδων ἐστὶ τάδε.] Non poterat Cl. Stanleius aliter citare in notis ad Æschyli Persas, ubi etiam Μάγος deprehendit esse nomen gentilicium, n. 318. quum non nisi ex editionibus ita repeteret: neque ille tunc indolem suavitatis Herodoteæ respexit. Sed rectius videtur in MS. Mediceo Γένεα μὲν δὴ Μήδων ἐστὶ τοσάδε. Repetit enim ex more perpetuo easdem voces, quas ante adhibuit.

43, 19. Δύο τε δὲ εἴκοσι.] Nihil frugiferum in isto τε, & simplicius est in optimo MS. δύο δὲ εἴκοσι.

43, 28. Μαχεσάμενος, ὅτε νὺξ ἡ ἡμέρῃ ἐγένετο &c.] Narrationem agnoscis bicipitem & veram quidem, sed cujus capita prorsus dilacerari & secerni volunt numeri Chronologorum, quos non placet jam attrectare.

44, 5. Ἀ'πολέπῃ προσωλέρω.] MS. Ἀ'πολέπῃ τοπροσωλέρω. Id quoque fert genius Herodoti, ut multis variæ naturæ vocibus has duas literas vel potius articulum hunc præfigat, ut τοπάλαι, τοανέκαθεν, τοενθεῦτεν, τολοιπὸν, τομέχρι, τοπρὸν, τοπρότερον, τοδεύτερον. 7, 58. τοπρόσω, quorum multa monstrat Lexicon Æm. Porti, aliqua omisit. Ex quo patet prave edi 3, 45. τὸ προσωλέρω, quum etiam 7, 166 liber optimus legat τόγε τοπαλαιὸν, & libro 3 cap. 133 editur ἐνέμειο προσω haud dubie vel pro ἐνεμε τοπρόσω vel pro ἐνέμειο τοπρόσω quum formam mediam in hoc verbo colat quoque Herodotus. Deinde etiam MS. Ἀ'σκάλωνι πόλι, non πόλῃ, certo manus Herodoteæ indicio.

44, 10. Ἐσύλησαν τὸ ἱρὸν.] Hactenus igitur Herodotus. At Scaliger in Animadversionibus pag. 83 prorsus scribit incendisse. Mox bene suaviter MS. Φοίνικές εἰσιν οἱ ἰδρυσάμενοι ἐκ ταύτης τ' Συρίης ἐόντες, non ὄντες, ut 3, 49. Εἰσὶ ἀπηλοισὶ Δῆφοροι ἐόντες. Et deinde νοσέειν pro vulgato νοσεῖν.

44, 18. Ἐνέσκηψε ὁ Θεὸς θήλειαν νοῦσον.] Quam conspectus hic locus antiquitati fuerit, apparet ex Dionysii Longini περὶ ὕψους cap. 28, ubi de postrema parte plurimum sudaverunt docti editores, ut θήλειαν νόσον producerent, etiam advertentes, quod festinans & nimium tribuens memoriæ Dionysius scripserit ἐνέβαλεν pro verbo ἐνέσκηψε, quod sæpe in morbos ab Græcis adhibetur. Id relinquunt, quod Dionysius non dubitet citare ἡ Θεὸς, quod non exstat in MS. sed prout dixi, plane ὁ Θεός. Et Æm. Portus quidem in Lexico hinc collegit exempla, ubi quum præmisisset hæc [Θεὸς ἡ Ion. & Poët. & comm. pro Θεὰ quod longe frequentius] ostendit porro sic declinavisse Herodotum, τ' Θεῦ, τῇ Θεῇ, τὼ Θεὸν, additis locorum & paginarum numeris, ubi tamen notari debet, id quod citat sub numero 8, 16, id incidere in 1, 31. ubi agitur de Junone Argiva, & tam ὁ Θεὸς occurrere, quam τὼ Θεόν. Secundum τ' Θεῦ est ex hoc loco, ubi omittit memorate ὁ Θεὸς. Reliqua conveniunt ejus proposito. Itaque quum pateat singulare aliquid in nostro loco esse, ista ὁ Θεὸς non opinor revocanda esse ad hanc Venerem, sed prout Græci solent exprimere porrecta notione, sicut alii dicunt τὸ Θεῖον, ut significet numen, perinde ut 8, 13. Ἐποιέετό τε πᾶν τοῦτο

θεῦ, ὅκως ἂν ἱζωθείη τῷ Ἑλληνικῷ τὸ Περσικόν, Valla *à deo fiebat*. Sed nullus ante nominatus fuit. Rectius, *à numine fiebat*.

44,45. Ἕκαστα ἐκμαθών.] MS. μαθών. Etsi compositio utatur rursum cap. 124. Τάσε ἦ πάλαι δοκέω πάντα ἐκμεμαθηκέναι, tamen nimis sæpe in præcedentibus utitur simplici verbo, quam ut credi queat nunc jam deflexisse ad compositum. In superioribus mutavi ex optimo MS. sed quæ levia sunt.

45,5. Ἐδόκεέ οἱ.] MS. ἐδόκεε δέ οἱ, quæ vocula necessarium præbet huic loco transitum. Deinde MS. ὄπίτοκα, quod novit nemo, non ὄπίτεκα, quod ut recta demissum ab primo casu ὄπίτεξ, quæ vox statim sequitur c. 11, norunt omnes. Sed habuit Herodotus suum aliquid, cur literam *o* in multis præferret, etiam in declinando. Nonne sic vulgo creditur effecisse eum χαμόθεν ab χαμαί, ut 4, 171? Sed nos talibus non omnia parebimus.

45, 11. Καὶ ἐκγαίῃ οἱ.] Putida est hoc loco copula, ut recte MS. eam non agnoscat. Nam particula οἱ in talibus debet esse vox tertia. Hæc lex Herodoti. 5, 92. Ἐκ δέ οἱ ταύτης τῆ γυναικὸς παῖδες ἐγένοντο. 6, 63. Ἐν δέ οἱ χρόνῳ ἐλάσασι .. τίκτῃ. Præterea ὄλλοι μέλλοι, pro μέλλῃ. Tum integra scriptura, Ἀντὶ ἐκείνου, non ἀντ' ἐκ.

45, 19. Μηδαμῇ ὡδαχῇ.] Mirum est hîc fluctuare Herodotum in terminatione adverbii, utrum μῇ an μᾶ, quum vetustius utroque sit μηδαμῶς. quod clare exstat in optimo libro, & supposui justa fiducia. Deinde ex his verbis ἐξ ὑστέρης σεωὑτῷ ὡδιπ. demonstrare voluit Æm. Portus in Lexico sic dicere Herodotum pro σεαυτῷ. Sed nescivit hæc esse correpta & corrupta indecenter, quum Herodotus dederit ἐξ ὑστέρης σοι ἐωὑτῷ, prout scriptum exstat Florentiæ, & jubet fortius de se ipso cogitare. Præterea ἡ Μανδάνη absque vocula ἂν, quod & ipsum severius. Quod sequitur φέρε ἦ ἐς ἐωὑτὸν, numquid manifeste vitiosum est? Id negat Æmil. Portus, ex hoc ipso loco deducens [Ἐωὑτὸν Ion. pro com. ἑαυτὸν, hocque pro σεαυτὸν, Tui ipsius 29, 18] Unde constabit veritas hujus tam acute inventi Ionismi? Immo id notare non potest *in suam domum*, sed tantum si tertius quis de eo loquitur, quid de se aut de propria ejus domo fecerit, ut cap. 21. de Thrasybulo, Οὕτω δὴ ἐν τῷ ἄρχεῖ σῖτον ἐς ἐωὑτὸν ἐς ἰδιωτικός. Et prout mox Herodotus narrat Harpagum φορέζειν τῇ ἐωὑτὸν γυναικί. Optime vero in hac parte legit præclarus MS. ἐς σεωὑτὸν.

45, 34. Εἰ ὡδαφρονήζειέ τε.] Hæc non conveniunt sequentibus ἦ μανεῖται, quæ sunt in indicativo, sed oportune adjuvat MS. εἰ ὡδαφρονήζει τε.

45, 46. Ταῦτα εἶπας αὐτίκα &c.] Multo melius & ad Herodoti consuetudinem concinnius hæc ita refert MS. ταῦτα εἶπε, ἦ αὐτίκα ἄγγελον ἔπεμπε ὄπὶ τὸ βοκόλου τὸ Ἀσυάγεω, τὸ ἠπίσαλο. Certe istud τὸ βοκόλου τὸ Ἀσυάγεω, τὸ &c. est bubulci sermo. Cæterum acriter in hac vicinia grassati sunt in hoc articulo præter fas *immittendo* vel mutando ejus genere; quæ omnia reparavi ad vetustissimum exemplar, ut apparet in imis contextus oris.

46, 18. Διαλέταγμαι ἐγὼ.] Inolevit in hac parte Lexici Cl. Æmil. Porti nævum, quod omnino in aliorum culpam rejici debet, ubi hæc ipsa verba Latine explicat *Ego impero*. Interim negari nequit verbum διατάτλεσθ magis convenire pluribus, quam uni; ut 7, 178. Οἱ μὲν δὴ Ἕλλωες καζὰ τάχος ἐβοήθεον διαλαχθέντες. 8, 34. Τὰς δὲ πόλις αὐτῶν ἄνδρες Μακεδόνες διατεταγμένοι ἔσωζον. Activi quoque exempla habet Portus. Hinc apparet, quam fœde corruperint hunc locum, in quo scripserat Herodotus Τέταγμαι ἐγὼ, prout legitur in unica ista membrana Florentina.

46, 28. Ἅρπαγον μετεπέμψαλο.] Stolida & cæca iteratio ejus quod præcessit; ubi si ea tolerari potest, sicut tanta legentium copia inficete toleravit, certe multo oportunius est, quod Herodotus scripsit, & exhibetur in optimo MS. μεζαπέμψαίλο. Et mox idem habet, ἐς δεσπότας τὰς ἡμετέρας, non prout in editionibus legitur, δεσπότεας ἡμετ. quæ lectio unde exorta sit, ignoro, quum etiam cap. 112 edant, Ἀδικέων τὰς δεσπότεας, ubi constanter MS. retinet δεσπότας, prout cap. 129 similiter jam ediderunt, Νῦν ἡμέας δεσπότας, quod confirmat quoque codex Mediceus. Cæterum quod præcedit τὸ μήτε ἰδεῖν ὄφελον, Portus proscribit quasi poëticum potius quam solutæ orationis verbum. Sed notavit hunc locum Thomas magister. Ἀπαρεμφάτῳ δε (ὄφελον συντάσσε?) ὅτε ἀντὶ ἧς εἴθε ἔμελλον τίθεται. Ἡρόδοτος ἐν τῇ πρώτῃ. μήτε ἰδεῖν ὄφελον. Sic ergo etiam 3, 65. Εἶδον ὄψιν ἐν τῷ ὕπνῳ, τὴν μηδαμᾶ ὄφελον ἰδεῖν, ait Cambyses. Cæterum hic ipse Thomas est, unde in præfatione sua Jungermannus ad 1, 117 notavit Ἐθαψάμην, quod nescio cur ille vir insignis non maluerit ocius proscribere ut plane suppositicium, quam favorabiliter producere, quasi forte alicui non displiceat ista lectio. Est enim certe alienissimum ab Herodoto, qui non utitur isto medio, sed & lib. 3 cap. 62 dicit ἔθαψά μιν, & 6, 30 de

de Hiſtiæo τὴν κεφαλὴν ἐκείλαλο θάψαι, & 7, 117. Ξέρξεα συμφορὴν ποιησάμενον μεγάλην ἐξενεῖκαι τε αὐτὸν & θάψαι.

46, 39. Τὸν τοιαῦτα ἐπιθέμ.] MS. τ' ταῦτα ἐπιθέμ. Certe de eadem hac re dicit cap. 113. Καὶ αὐτίκα ἐποίεε ταῦτα. Mox elegi, quod Stephanus in margine publicavit, ac mihi apparuit in veterrimo codice, non ἔνθεν χρεὼν, ſed ἔνθεν γε ἰὼν, apertiſſima labentis calami fraude.

46, 45. Καὶ δὴ κατ' ὁδὸν πυνθάνομαι.] Hic vero longe aliter MS. Καὶ κρὸ κατεδὴ κατοδὸν. Quod quum videatur merum nugis conſtare, literarum tamen ſeries, etſi confuſe diviſa, monſtrabat apertam viam ad Herodoti manum, quam inde ſatis vere ac perite educentes arbitramur ſententiam ſic abſolviſſe: Καὶ κρόκα τε δὴ κατ' ὁδὸν πυνθάνομαι, hoc eſt, *& ſtatim in via ſciſcitor* &c. ſcilicet, ſimulatque ex ædibus Harpagi egreſſus ſuſpenſæ & curioſæ ob tam inopinatum conſpectum menti ſatisfacio & ſciſcitor ex comite, plane ut fieri ſolet. Exempla vocis omnino reſtituendæ πρόκα ex Herodoto præbet Lexicon Æmil. Porti. Et ſicut illis duobus jam novum hoc addi poteſt, ita quod ille omiſit, ſcias etiam uſurpari ab auctore noſtro 6, 134. Καὶ πρόκα τε φεύγης αὐτὸν ἐσελθούσης, ut tanto magis tibi conſtet veritas.

46, 48. Τῆς Ἀστυάγεω θυγατρὸς.] MS. optimus non aliter nunc declinat, quam infra, nempe Ἀστυάγεϊ, idque recepi, quia mox ita ſemper in hoc nomine, & infra cap. 114 intelliges etiam Ἀρτεμβάρεϊ.

47, 11. Πᾶσα γε ἀνάγκη.] Ignorat mediam particulam MS. πᾶσα ἀνάγκη. Et quæ fides eam deducet ab Herodoto? qui ſic ſcribit 2, 90. Τέτυς πᾶσα ἀνάγκη ἐστὶ ταριχεύσαντας θάψαι. Paulo ante ex margine & Italico MS. recepi ἐποψομένους, non κατοψομένους.

47, 18. Οὐκ ἀποπλέζει.] MS. οὐκ ἀποπλέῃ, delicatiſſima temporis mutatione.

47, 32. Τὸ μὲν ἐθαπλετο.] MS. ἐτέθαπλο, ut magis aſſeveret ita factum eſſe; qui codex etiam antea probabat prolatum ab Stephano φύλακον.

47, 35. Καὶ ὅτε δὴ ἰὼν.] MS. Καὶ ὅτε ἰὼν, nec locus nunc particulæ iſti.

47, 44. Τὰς ἀγγελίας ἐσφέρειν.] Hi ſunt illi ipſi, quorum meminit in irruptione ſeptem Perſarum libro 3 c. 77. ut de eis dicat, Ἐνέκυρσαν τοῖσι τὰς ἀγγελίας ἐσφέρουσι ἀνύχοισι. Ut mireris nec in Theſauro Henr. Stephanum, nec in Lexico Portum voluiſſe id compoſitum verbum eo reſpectu annotare, utpote quod plane adæquat verbum εἰσκομίζειν, quod uſurpat in hac cauſa Ælianus lib. 1 Variæ H. cap. 21 de Tithrauſte. Interim ſcire oportet huic uſui eximi hunc locum debere, quippe in quo legit optimus MS. tantum φέρειν. Idque propterea omnino reſtituendum; atque etiam, quia hoc ſimplex non dubitat pariter in hoc munere uſurpare, ut 3, 34. Τὸν ἐτίμα τε μάλιστα, καὶ οἱ τὰς ἀγγελίας ἐφόρεε ἕτερος, quem locum attulit quoque Briſſonius in regno Perſarum: ſed quem non attulit, quia non agit de Perſis, habes cap. 53. Οὐδὲ ἀναχρίζεται ἀξίως τὸν φέροντα τὴν ἀγγελίην. Jam vero iſtud ſimplex huic loco videtur commodius Herodoto viſum fuiſſe, ut tam de ferendis nunciis ad regem, quam de referendis reſponſis ab rege ad ſupplices intelligatur, hoc eſt, integro internuncii officio. Inde ergo etiam ἀγγελιηφόρος in hoc ipſo caſu appellat cap. 120 hujus libri & 3, 118 & 4, 71.

48, 31. Προσφέρεσθαι ἐδόκεε ὡς ἑωυτόν.] Notanda amplitudo interpretationis apud Vallam, ut pateat eam ab ipſo non leviter effuſam: *viſaque eſt figura oris referre ac repræſentare ipſum.* An hoc dicetur προσφέρεσθαι ὡς ἑωυτόν? Immo ait Portus verbum iſtud [apud Herodotum interdum accipitur pro ſimilem eſſe, referre, repræſentare aliquid... ſui ſimilis, vel, ſibi ſimilis eſſe videbatur. Ibi agitur de vultus figura] Ergo volunt Herodotum dicere nepotem avo fuiſſe ſimilem. Quod ſi fuiſſet, non ſuffeciſſet Trogo (ex quo hæc ipſa verba exſcripſit Juſtinus) *Atque ita cum & vultus ſimilitudo & expoſitionis tempora convenirent.* Cur enim iſta ſimilitudo ad avum utique referetur, & non potius ad matrem, aut ad ipſum adhuc recentem à matre, ut iſta lineamenta primæ vitæ inhæſerint Aſtyagi avo, qui tunc viderat, vividius & acrius? Quidquid ſit, alium his verbis ſenſum adeſſe opinatus fuit Trogus, etiam longe aliter hæc leguntur in fideliſſimo MS. nempe ἐδόκεε ἐς αὐτὸς, quod prætuli. At nulli prope præmittuntur, qui iſti αὐτοὶ intelligi poſſunt. Immo nullus legit hæc fata Cyri pueri, quin proxime continuo in mente habeat Mandanen & Cambyſen. Mox etiam ἐκθέζεται pro ἐκθέσεως.

48, 38. Ὡς τε & παῖδα τὸν σὸν &c.] Indignum prorſus tamdiu his inſidere potuiſſe manifeſtum defectum. Indigniſſimum tam vitioſis calamis & libris commiſſa eſſe Herodotea. Quæ, oro, vis eſt in interpretatione vocis *quoque*? An vero filius graviore querela deplorabat plagas ſuas? Immo ſane pater videtur tenerior longe fuiſſe in miſeranda iſta

ista contumelia, atque ideo is potissimum Astyagi querelam detulit, non filius. Portus in v. Ἐπιμέμφεσθαι non alia retulit, quam ἄσχε τὸν σὸν παῖδα μὴ ἐπιμέμφεσθαι. Sed documento etiam hic locus erit, quantum fide exsuperet omnes alios codex Mediceus, in quo legitur ὡς τε σε ὁ παῖδα τὸν σὸν ut & te & filius tuus. Quid potest aut mollius proferri aut commodius optari?

48,42. Μυνωθέντα τάδε αὐτὸν εἴρετο.] Hæc omnibus numeris constant, & fere aliquid scrupuli moverit hic locus de existimatione optimi codicis. Nequivi tamen ne nunc quidem opinari in eo esse aliquid, quod decedere debeat aliis. Sane verbum hoc esse & probum & Herodoteum nemo ambigat, & loca etiam ab Porto diligenter notata id satis affirmaverint, pro quo cap. 209 dicitur ἀπολαβὼν μοῦνον Τρώαστεα. Jam vero ita intempestivum nunc est participium istud, ut locum habere non debeat, quum jam modo proximis verbis rusticus dictus fuerit ἀπολειφθεὶς μούνῳ, unde sequentia verba non sunt separata, ut idem dicendo & iterando velut per gradum ascendat, quod fit interdum. Hoc tale non est, & requirit aliquid de Astyage, qui abire omnes suos jussit. Et id vult Herodotus. Omnino codex Florentinus proscribit hoc participium, temere huc usque porrectis syllabis, quas ei voci Herodotus modo tres dederat, nimirum μυνόθεν τάδε. Quod si verum est, sicut ego quidem non habeo ullam causam secus de eo statuendi, ne mihi invidiæ sit, si discurrenti, inquirenti & sedulo laboranti aliquid occucurrerit in sermone quondam Græco usque ad hanc ætatem nostram ignoratum, etiam illis, qui nuper jactantissime eo usi fuerunt. Augeo enim notitiam ejus reparatione hujus incogniti adhuc vocabuli. Et quidni hujus vocabuli? quum nec in derivatione quidquam appareat vitii, & MS. hic liber ex tot perfectissimis indiciis debeat esse instar omnium. Et amat talia adverbia hic scriptor, ut probant vel ἀρχῆθεν vel μητρόθεν vel πέρηθεν. Denique jam olim hîc hæsitatum fuisse indicat liber Oxoniensis, unde exsignavi μυνωθέντα τάδε αὐτόν, scilicet bis repetita eadem voce, quum litera ω impediret eos μυνόθεν aspicere.

49,2. Καὶ συγγνώμην ἐωυτῷ κελεύειν ἔχειν.] Ex omni parte melius exstat in MS. κελεύων, ut statim καλέεσαι. λέγων.

49,14. Ποιήσω καλὰ νόον &c. ποιέω δὴ ὦδε.] Id sane est ex vero infuscare nitorem linguæ Herodoteæ, & dulcedinem universam, quippe fractis omnibus, expellere. Quod satis patet ex restituto per codicem scriptum utroque verbo, tum contracto, tum in eodem tempore, qui assiduus & perdulcem omnino continens repetitionem mos est hujus scriptoris in narrando, ut opus non sit per exempla fuse adstruere, quum quævis pagina id demonstret. Deinde ἄχεα ἔ, non ἄχεας.

49,29. Τὸν οἱ ἐνεῖχε.] MS. ἐνείχεε. Quæ est infamis nota violentiæ Stephani, ut in ejus posterioribus editionibus ita exhiberetur, quum Aldus & Camerarius & ipsius prima editio jam dederint probum ἐνείχεε, nisi quod & Jungermanni culpa est, quod huc usque ea ineptia propagata fuerit; neque enim Th. Gale animum habuit emendandi Herodoti. Quin immo non aliter quam nunc reposui, citat Portus in Lexico, etsi frustra hîc operosus. Sed ne dubites, Stephanus etiam in Prolegomenis p. 736 vituperat, quod ego nunc tueor, tum Aldinam æque ac Basileensem: & nihil profert, nisi quomodo ab ἐνέχω esse ἐνείχεε possit? Roget ergo Herodotum, unde similiter habeat ἀποβεβήκεε vel κεχωρήκεε. Ac rursum καθάπερ ἤκουσε αὐτὸς πρὸς &c. quum vulgo absit αὐτὸς.

49,40. Πάρειθί μοι.] MS. πάρειωθί μοι. Nam & statim dicit παρῆσαν. repetita, ut solet fieri, ejusdem verbi aliqua derivatione. & cap. 126 παρεῖναι in negotio simili.

50,4. Ἔπειτα ἢ τὸ ὦρης.] Necessario scribendum ex MS. ἐπείτε ἢ τὸ &c. nec post vocem Ἄραγος ponenda est finalis nota, sed media quædam, ut appareat omnia hæc cohærere, nec dissecanda esse, ut bene fit in Latinis. Idem vitium occurret 2,52.

50,7. Παρετιθέατο τραπέζια ἐπίπλεα.] Ab Aldo & Camerario hîc editum ἐπίπλεια. Mutavit Stephanus & ab eo sic editur, quum tamen in antiquis libris sibi lectum testetur τραπέζαν ἐπιπλέαν, ut probant ejus margines: quasi vellet indicare *librarios* dubitavisse de verbo, utrum id deberet pro activo haberi, an passivo, quod ad sensum & syntaxin. Portus interim, cui magna cura fuit ista resolutio per vocales εα, accepit vocem παρετιθέατο pro παρετίθεντο *apposuerunt*, ut activam, & tamen in v. ἐπίπλεος noluit aliud agnoscere quam τράπεζα ἐπιπλέα μηλίων κρεῶν, ut nihil ab eo adjuvetur hic locus, & multo rectius in interpretando se gesserit Valla, dum exponit, *mensæ appositæ sunt*, prodens nescio quomodo aliquam notam, quasi incidisset in codicem veterem, ubi legebatur παρετιθέατο τράπεζαι ἐπίπλεαι. Et sane id ipsum servatur in optimo libro, & propterea

pterea in locum repoſui, præſertim quum huc quoque Cod. Arch. dirigat, ſed Th. Gale dimidium dante, nempe τεφπεζαι, adjectivum omittente. Neſcio quidem quid velit, quum Suidam hìc citet ex alio loco τεφπεζαν ὄπιπλέαν παντοίων ἀγαθῶν ὡφαβέντες. Nec nuperus Suidæ editor ſcivit hæc eſſe Herodoti verba, nec Gale, niſi quod Suidas præponat nomen, ſed ſumpta illa verba ex fine libri ſexti huc nihil faciunt, niſi quod ſint parallela.

ſ0,8. τῷ ἑωϋτῷ παιδὸς πλιὼ ἢ κεφ.] Rude hoc & durum. At quam ſuave iſtud ex MS. ᾧ παιδὸς ᾧ ἑωϋτῷ πλιὼ κεφαλῆς τε.

ſ0,22. Οὗτοι θηρίε κρέα βεβρώκαϛ.] Longe melius MS. βεβρώκοι. Idem dein ἔρδῃ, non ἔρδοι, quæ terminationes crebro fuerunt confuſæ. Sed & ex margine ab Stephano productam ſumpſi ταύτῃσι ex ejuſdem libri auctoritate.

ſ0,32. Εἰ ἐπέζησε.] MS. ἐπέζωσε, quod ſatis probabis inſpiciens collectanea Porti in v. Ζώειν.

ſ0,44. Τῶν λογίων ἡμῶν ἔνια κεχώρηκε.] Sic ſane allegat hæc quoque in Lexico Portus, & liquidiora conatur reddere interpretando *Nonnulla de noſtris vaticinationibus in exigua evadunt*, id eſt, *exitum parum firmum certumque habent*. Id quidem crediderim; ſed non video aliquid melius ab eo dici, quam ab Valla. Immo nec ſatis video id ab his magis dici. Omnino enim oportuit ἡμετέρων ſic dici. Utinam quoque aperuiſſet, quaſnam intelligeret vaticinationes magorum! Itaque mutavi, quum omnino λόγια ſint vaticinia vel oracula. Ex his quædam ceſſiſſe in jocum & vanum & mimicum, non id quod videbantur ſignificare, ſerium & meticuloſum, narrant regi, ut minus mirum ſit, ea quæ inſomnio monſtrata ſunt, ad ludicrum abire, quum etiam data ab Diis oracula deprehenderint ſimiliter, quum exſpectarent maxima, in exiguum aut jocoſum tranſiſſe.

ſ0,47. Ταύτῃ πλεῖϛ ϴ τῇ γνώμῃ εἰμί.] Debui manum dare marginibus Stephani, dum illic notat omiſſo articulo πλεῖϛ ϴ γνώμιω inventum ſibi in nonnullis MSS. quod plane tuetur codex Florentinus, & eſt haud dubie genuinum Græciſmi, ut patere poteſt ex ſ,41: etſi in libro 7 cap. 220 exſtet eadem locutio, bene annotata ab Porto, ſed in qua regnat dativus, etiam ex conſenſu exemplarium MSStorum.

ſ1,2. Ὅμως μέν τοι.] Hæ poſteriores particulæ jam ſic junctæ antea occurrerunt, ſed augeri vult MS. μὴν γέ τοι, quod edidi. Deinde idem σέο ἐγ ϲ σῆς ἀρχῆς, quum vulgo σέο τε ἐϲ ϲ.

ſ1,18. Καί σοι ἕτερα τοιαῦτα ἀμαχελδόμεθα.] Non Stephanus hoc verbum in Theſauro illuſtrare ex Herodoto, non Portus in Lexico annotare voluerunt. Rectè quod ad hunc locum; ubi non ſolum MS. Mediceus, ſed etiam Cod. Arch. apud Th. Gale habent, ὡφαχελδόμεθα, quod propterea pro vero recipi debet. Interim tamen & in Herodoto exſtat verbum Διαχελδύω. Mox quoque, ἔλεγέ οἱ τάδε, non τοιάδε; & rurſus μεγάλως ἀπατάζοντο, neglecto augmento, quod mire noſtro placet.

ſ2,3. Τὰς πάθας ᾧ Κύρε τῇ ἑωϋτῷ ὁμοιώμενοϴ.] Sic eſt; unum modo vulnus & miſerabilem caſum Harpagi novimus. Sed quantas id ei calamitates aut etiam contumelias attulerit, & quidem tantas, ut velut novæ πάθαι quotidie poſſent cenſeri, id neſcimus, ut hoc reſpectu unam modo in Harpago agnoſcat vulgata Herodoti narratio, etſi neſcio quomodo puerilis in repetitione articuli ad genus ſubſtantivæ vocis commutati. Hinc oportunitatem quandam vides in eo τῇσι, quod in margine publicavit Stephanus, ſed integre præclaram opem accipit Herodotus, antehac publice non ſuus, ex optimo MS. qui perhibet Τὰς πάθας τὰς Κύρε τῇσι ἑωϋτῷ. Elegantiſſima & hiſtoriæ integratione & articuli in eodem genere conſervatione. Sed major corruptela latet in illis ſequentibus, ϖρὸς δ' ἔτι τούτῳ τάδε οἱ κατέργαϛο. Quorum interpretatio eſt, *præterea vero hæc ab eo facta erant*. Ex quibus intelligas præter hæc quæ ſequuntur, alia adhuc citata fuiſſe ab Harpago, quæ nulla fuere; dona miſit Cyro, ſed non aperuit, quo ſenſu id faceret: neque enim auſus fuit. Omnia priora in animo coxit ac tenuit, niſi quod Cyrum veneratus fuit donis licitis. Nunc Cyro adulto parat cœtum, ut non *præterea* id fecerit, ſed primum, quum Medos ante ſollicitaſſet ac pellexiſſet. Itaque & in hoc tam minuto, ſed permultas ineptias ſecum trahente vocum ſerie, Lector, vide quam venerabilis ſit fides vetuſtiſſimi exemplaris, unde corrigo; Πρὸ δέ τι τούτου τάδε οἱ κατέργαϛο, hoc eſt, aliquo tempore ante quam id Cyro indicaret, hæc ab eo facta ſunt. Nam quæ quis machinatur ad efficiendum aliquid, utique is ea ante excogitat, quam illud efficitur. In exemplari quidem illo poſt primam vocem ſunt eædem literæ quatuor ac ſe invicem ſequentes, prout exſtant in editionibus, ubi quum ſic ſeparentur ϖρὸς δ' ἔτι, in libro MS. vergunt ad aliam ſeparationem, nempe δέτι, quod ideo nequivi ſpernere, qui didi-

ci, quam ſuaviter Herodotus ludat in iſta vocula τι, ut etiam per merum pleonaſmum interponat, ubi vix locum habere videbatur, quum in hoc loco habeat aliquam vim. 3, 12. Αἱ ὧν τῶν Αἰγυπτίων κεφαλαὶ ἄτω δή τι ἰσχυραὶ. 4, 52. Κρωμὴ ἄτω δή τι ἐοῦσα πικρή.

§ 2, 15. Καὶ ἀδὲν ἀποτίλας.] Valde taciturnum oportet fuiſſe Stephanum, qui Laur. Vallæ interpretationem non magnopere venerans *ut nihil omnino reſcinderetur*, ideoque ſubjiciens *nihil lacerando*, nuſpiam voluit patefacere, quid de iſto participio Græco ſtatueret. Eo lautius luxuriari in eo voluit Æm. Portus, ut non modo interpretationis Stephanicæ requireret auctorem, ſed etiam totus laberetur ad verbum ἀποτίλειν, & quidem per hæc verba [Ἀποτίλειν Herodoteum verbum, ἀπό τινος τὰς τρίχας τίλειν, ἀποσπᾶν, ἐκσπᾶν, Ab aliquo pilos detrahere, pilos evellere, vellicare, depilare, ἀδὲν ἀποτίλας ἢ λαγῶ, cum nullam leporis partem depilaſſet, pilis nudaſſet. Sic enim ibi legendum videtur: non autem, ut in vulgatis Herodoti codicibus legitur, ἀποτείλας, quod ab ἀποτέλλω deducitur, quod verbum non reperitur apud eos, qui Lexica varia conſcripſerunt] Nonne hæc ſingula deſtruunt ſententiam Porti? Non uſurpat Herodotus ἀποτίλειν, niſi cum accuſativo rei, quæ eximitur. 3, 16 ἢ τὰς τρίχας ἀποτίλειν. Cur autem hinc pili detraherentur? An id ſolitum eſt fieri? Neſcio quid velit in negando eum feciſſe, quod fieri nunquam ſolet. Immo tamen id fieri, quod reor nunquam factum eſſe, ſtatuens Jo. Fridericus interpretabatur: *cum leporem arte compoſuiſſet, ejuſque ventrem reſcidiſſet, nulla parte depilata*, quod eſt plenum joci; quum hæc narratio occurrat apud Antonin. Liber. cap. 12. ὁ δὲ Φύλιος ἀναῤῥήξας τὸν λαγωὸν, καὶ δὲ αἵματος ἐαυτὸν ἀναπλήσας ἐπὶ τὸ γῆς ἔκειτο· non etiam vellus nudavit. Sic deſerunt viri docti Herodotum, certe fruſtra eum ſcriptis onerant. Mihi quum nulla apparuerit diverſitas ſcribendi in MS. etiam ſuccrevit inde fides de veritate vulgatæ editionis, ut nec ex ſupervacuo abundare aliquid in eo verbo videatur, nec defici vel litera aliqua: & quum in Græco ſermone ἀτιλὴ non poſſim mihi imaginari veniſſe ab ἀτάω; ut volunt, (nec licet Homerus ſcribat ἀταμὸς ὠτειλὰς, idcirco iſtud utique innuit) ſed adſpici debere ut vocabulum ei ſimile ἀπειλὴ, undecunque primum ω venerit, certe reliquum corpus videtur veniſſe ab hoc verbo, cujus unicum tempus nobis præbetur ab Herodoto, ſive in ſimplici fuerit ὠτέλλω, cujus primam vocalem lenem fecerit more ſuo Herodotus, ſive quid aliud fuerit per minus ο.

§ 2, 16. Ἐπέθηκε βιβλίον τά οἱ ἐδόκεε ἐγγράψας.] Tanquam nunc eadem verba adhiberi oporteret, quæ uſurpavit 3, 42. Γράφῃ ἐς βιβλίον πάντα τὰ ποιήσαντά μιν οἷα κατελελάβηκε· γράψας δὲ ἐς Αἴγυπτον ἐπέθηκε. Etiam ἐγγράφειν habet 4, 91. Sed nunc probe MS. ἐπέθηκε βιβλίον γράψας τά οἱ ἐδόκεε. Sic ſane mox de Cyro, γράψας ἐς βιβλίον τὰ ἐβούλετο. Quod autem infra Stephanus in margine oſtentat αὐτοχειρίᾳ, id quum viderem quoque in MS. Mediceo, probare debui, quum etiam cap. 140 ſcribat μάγοι πάντα αὐτοχειρίᾳ κλείνυσι.

§ 2, 26. Θεοὶ ἐποῤῥώσι.] Multus eſt in hac paralyſi εω celebranda Portus in Lexico, producitque tum ὀρέων, tum ἑώρεα: hoc ipſum illic omiſſum affert in Ἐποῤῥᾶν, & prave curavit ſcribi ἐπωῤῥώσι. Sed quidquid ſit, potuerat tacere. Nam id adſciticium eſt hoc loco, & Herodotum ſcripſiſſe teſtatur optimus MS. ἐποῤῥῶσι. Et pro ἀπίκνεο ſtatim ἀπίκθ, omiſſo ν, ut ſupra ἀμύνται, & cap. 153. ὀμῶνται. Terminationem quoque ut Ionici ſaporis monſtravit Portus variis in ſpeciminibus, ſed hoc ipſum ab eo negligitur.

§ 2, 28. Τὸν ἑωυτῆ φονέα.] Hoc non poteſt aliter intelligi, quam de eo, qui ſe ipſe interficit: quod nulla ratione huc convenit, ut c. 129. τὸ ἑωυτῆ δεῖπνον. Sed jam ſimilis pravitas in conſideranda hac voce fatigavit nos antea. Itaque emendandum eſt τὸν σεωυτῆ φονέα, quod perquam tempeſtive nobis ſuppeditat eximia membrana Medicea, & ſic intelligimus, *tua necis auctorem*.

§ 2, 38. Ἔσαι τοι τὰ σὺ βούλεαι.] Potuit ſic dixiſſe de futuro Harpagus. Cæterum MS. habet ἐσὶ τὰ σὺ βούλεαι. Quod ut eſt in præſenti, ita ſane efficacia ejus eſt vehementior; & potuit ſic etiam promiſiſſe Harpagus, ut qui omnia ad voluntatem deficientis ita præparaverat, quo non tam deſiderare quidquam, & pro futuro certe ſibi polliceri, ſed potius velut præſentibus uti poſſet. Et eſt egregium in his temporibus exemplum cap. 126. Βουλομένοισι μὲν ἐμέο πείθεσθαι, ἔσαι τάδε τε καὶ ἄλλα μύρια ἀγαθὰ, ἀδένα πόνον δυσπορεπέα ἔχουσι· μὴ βουλομένοισι δὲ, εἰσὶ ὑμῖν πόνοι τῷ χθιζῷ ἀβάπλητοι ἀναρίθμητοι. Sic quidem illic vel editoribus vel ante eos aliis librariis libuit exſtare, tanquam formoſa eſſet hæc temporis variatio: quum ipſa oppoſitionis ratio utrique

que eundem attribuat ſtatum, & tam volentibus rebellare ſtet paratus ante fores bonorum cumulus, quam deſidentibus continentia heſterni laboris. Prorſus nulla in his poteſt reponi varietas; unde ex laudatiſſimo libro illic reponendum, Ἐς τάδε τε ἐς ἄλλα, quaſi præſentia eſſent, parataque, modo aperirent ſinum; ut minus mirum ſit in ſacris libris idem uſurpari.

§2, 45. Εὔεισε ταῦτα.] MS. ἀείσει ταῦτα. Sed & deinde, ut pleno numero procedat acceptæ Herodoto vocis repetitio, MS. ἐποίεε δὴ ταῦτα, non τάδε.

§3, 5. Ἐξ ὧν ἄλλοι πάντες.] MS. ἐξ ὧν ὥλλοι πάντες. Ne dubita, quin ſit ipſum Herodoti. Jam ſupra ſic reſtituimus. Sed & mox cap. 162 Οὕτω ὤνησε. Et 173. Τὠρχαῖον. Et 199. τὠπὸ τότε. lib. 2. cap. 36. Καὶ κεφθέων ὥλλοι. Nam & ibi MS. accentu circumflexo utitur, nec novit niſi unum ſpiritum lenem. Quod obiter nunc annotandum cenſui propter illa, quæ acuta huc congerebat in Lexico Æmil. Portus, verba nempe & nihil aliud.

§3, 21. Ἔθυε δὲ παρεσκεύαζε ὡς δεξιωσόμενος.] MS. ἔθυτε & δεξόμενος, non illud quod editur auctis ſyllabis. Certe jam habuimus c. 122 δεξάμενοι parentes Cyrum. Item ἐς λειμῶνα, non λειμῶνας. Et ſcriptam lectionem videtur agnoviſſe interpres, recte quidem, quoniam illic prata & arva immenſi ſpatii, ut non contigerit eis per plura ſeparari.

§3, 35. Μὴ βαλομένοισι ᾖ.] An hoc loco ellipſin amaverit auctor, ita ambiguum eſt, ut editiones ſine hæſitatione eam ſtatuant. Sed his omnibus contradicens optimus MS. ex jam præmiſſis ſpeciminum exemplis pignoratur ſibi certiorem fidem, quam illæ omnes: unde etiam nunc credas licet Herodotum adjunxiſſe ἐμέο πάθεα. Neque enim id ab facilitate & ſimplicitate Herodoti alienum. Dubitatur etiam? Habes igitur 4, 127. Καὶ γνώσεσθε τότε, εἴτε ὑμῖν μαχησόμεθα εἰ τῷ τάφῳ, εἴτε οὔ μαχησόμεθα. Immo rurſus in hoc iterandi vocabuli genere adjuvabimus Herodotum 3, 12.

§4, 1. Ἀπέδειξε Ἄρπαγον.] MS. ἀπέδεξε.

§4, 5. Αὐτομόλεον ἐς τοὺς Πέρσας.] Sententiæ quidem nihil intereſt, quin hoc pro Herodoteo cedat: adeo multa exempla hujus præpoſitionis ἐς congeſſit Portus, & in iis quoque hunc ipſum locum, ut omnia liquida videantur. Attamen optimus MS. πρὸς τοὺς Πέρσας. Quod rejici non debuit. Pejus eſt, quod in editionibus Stephani contigit 2, 32. ubi editur φάναι ἐλθεῖν πότε παρ' αὐτῶν Ναταμῶνας ἄνδρες, ubi Aldus & Camerarius recte dederant παρ' αὐτόν, nec aliter legit Valla, & hinc providere melius debuerat Jungermannus.

§4, 11. Λιπεῖν μετεῖναι τὸ Κῦρον.] Nullum eſt hoc loco momentum Thomæ Magiſtri, quem obſervavit Jungermannus in citando eo mutaſſe nonnihil, nempe ut pro ſecundo verbo ponat μὲ κλεῖναι, unde ipſe ſcilicet pro vulgato iſto conjicit forte legendum μὴ κλεῖναι. Vere enim ſuaſerant ἀποπέμψαι. Alterum incertum & ignotum eſt. Sane non debuit vir doctus ita ratiocinari, quoniam ita citat Thomas, ideo veteres codices ita habuiſſe: nec enim innuit iſte Thomas, ſe pluribus uno exemplaribus uſum eſſe, & utique ſuffecit illi impenſas feciſſe in unum exemplar: certe veteres codices plures inſpecti quoque erant ab Aldo & Stephano. Et uter ille horum eſt, Thomas an Jungermannus, cujus in auribus perſonabat clamor filii Cræſi, Lydiaco ſermone uſi, ſed quem Herodotus more veteri Græce exprimens in fine capitis 35 protulit μὴ κλᾶνε Κροῖσον?

§4, 24. Καὶ τὸ ῥῆγμα δὴ &c.] Copula iſta in principio turbat, ut videtur, derivata ex poſtrema ſyllaba præcedentis verbi χεάψαι, ut recte non appareat in optimo MS. & debeat tolli. Sed nec particula δὴ in eodem conſpicitur, & vides his omiſſis integerrimum eſſe ſermonem. Quod ſi tamen aliquid infulcire placet, decentiſſime conveniet in illis ſtatim ſequentibus exhibere, δι' ἑωυτῆ γε ἐπρήχθη, ut eſt in MS. quum particula tertia vulgo abſit.

§4, 30. Εἰ γὰρ δὴ δεῖν.] Recte MS. δέον.

§4, 44. Ὀπίσω κατεσεφίζαν.] MS. κατεσεφίθησαν.

§4, 48. Κακὸν ὀδὲν ἄλλο ποιήσας ἔχε παρ' ἑωυτῷ.] Non videntur hæc ſatis clara, ſi credimus editori Juliani, cui in hoc loco citatur in notis pag. 213 Herodotus, hoc addito judicio [non indicans, an in liberali tantum cuſtodia, ſecuritatis ergo, ne avitum regnum repeteret, eum retinuerit, an vero, quod ait Juſtinus, non tam à ſe victum, quam ut avum, ſingulari in honore ad mortem uſque coluerit.] Eſt ergo politicum hoc arcanum & congruum in procellis Puteolanis fugienti ad vota ex Anthologia Græca. Loca quæ huc adducuntur, ſæpe vidi ab aliis ante ipſum conducta. Hoc miror, ab nullo in hac parte allegari Iſocratem, qui in Euagora pag. 422 ſcribit: Κῦρος ὃ τὸ παλαίειν τοὺς μηδεὶς ἀπέκλεισεν. Sed notari debet eſſe Græcis & Latinis in promtu figuram extenuationis, quum ea

forma dicendi adhibetur, ut minus dicatur, ubi plus in intellectu relinquitur, de qua integrum caput compoſuit in Adverſariis ſuis doctiſſimus Gatakerus 1, 7, & quaſi λιτότητα, quæ ſupponit, quum dicitur nihil mali effeciſſe, intelligi plurima bona contuliſſe. Juſtinus ſcribit noluiſſe ipſum reverti in Medos; puduit illorum oculos ſubire: ergo præpoſitum fuiſſe Hyrcaniæ. Utrumque poteſt ita eſſe, utrumque poteſt Juſtinus vel magis Trogus ex probatis ſcriptoribus petiviſſe. Sive ſciverit Herodotus, ſive ignoraverit, nequit à nobis adfirmari; certe totum hoc reticet. Sed quid communius quam adſignari gubernandam provinciam primati viro, quem tamen rex jubet apud ſe manere præſentem? Utique in Juſtino non dicitur eum in iſtam provinciam iviſſe. Sed rurſus quid celebratius in Palatiis Regum, quam dierum & fortunæ diverſitas? Utique qui ſcribitur noluiſſe reverti in Medos, haberi monſtratur in honore & oblata fuiſſe iſti hæc ſatrapia.

ſſ, 10. Οὐκ ἀνθρωποφυέας ἐνόμιζαν τοὺς θεούς.] Fieri nequivit, quin hæc Herodoti capitula aliquid Perſicum attrahentia allicerent eruditiſſimum virum Th. Stanleium, ut in notis ad Æſchyli Perſas debuerit aliquid Herodoteum dicere. Sic quum in hoc loco diſpliceret illi interpretatio Vallæ *ex hominibus ortos* (quod inſcite circumrodit Portus) intellexit potius *humana forma præditos eſſe*.

ſſ, 11. Διὶ, Οὐρανίῳ, Ἀφροδίτῃ &c.] Videndus, quem dixi, Stanleius p. 762 & 769. Cæterum debet hoc loco pervulgari, quantum mendacium hinc conſuere potuerit Johannes Clericus in Artis Criticæ p. 11 S. 1. c. XIII. ita ſcribens [Quia apud Græcos, Deorum ſummus Ζεὺς vocabatur, ideo Græcorum Hiſtorici, ubi loquuntur de Numine, quod apud aliam gentem ſummum habebatur, id etiam Δία vocant. Ita Herodotus poſtquam dixit à Perſis neque ſtatuas, neque templa, neque aras Diis conſecrari, quod non crederent eos ἀνθρωποφυέας, uti Græci, ſubjicit: *Jovi ſolent ſacra facere in altiſſima montium aſcendentes, ambitum omnem cœli Jovem vocantes.* Nemo non crediderit, his lectis, Perſas eodem nomine ſummum Numen appellaſſe, quo Græci utebantur, niſi aliunde notum eſſet Linguam Perſicam nihil habuiſſe commune cum Græca &c.] Quid falſius illa Perſarum ſummi Numinis appellatione? Vel Stanleji notæ id vituperarint. Is enim in poſtrema citatione non modo notat, *Cœlum, ut Herodoto placet, ſub nomine* Διὸς *haburiſſe Perſas*, ſed mox iterum: *Maxime vero Perſis convenit hæc loquendi formula, quos Solem pro ſummo Deo habuiſſe Herodotus lib.* 1. & alii *tradiderunt.* Ita priore loco monuerat Hiſtoricos, Geographos alioſque Deorum Græcorum nomina Diis Perſicis accommodaſſe, & Δία ab Herodoto & Strabone dici, quem Agathia teſte dixerint Βῆλ. Stanleius ergo evincit mendacii eum in hac parte, prout omnia ſic conſpurcata ſunt, quæ in iſtas paginas congeſſit.

ſſ, 15. Θύουσι δὲ Ἡλίῳ τε καὶ Σελήνῃ καὶ Γῇ καὶ Πυρὶ καὶ Ὕδατι καὶ Ἀνέμοισι.] Niſi inſuper deſit ἢ Ἀστρῇσι: nam videtur aut ex hoc loco aut ex Perſis certe habuiſſe Epicharmus, quod ex eo interpretabatur Menander hoc diſtricho:

Ὁ μὲν Ἐπίχαρμος τοὺς θεοὺς εἶναι λέγει
Ἀνέμους, Ἥλιον, Γῆν, Ὕδωρ, Πῦρ, Ἀστέρας.

ſſ, 18. Καλέουσι δὲ Ἀσσύριοι τὴν Ἀφροδίτην Μύλιττα.] De hac dixeritne omnia quæ ſciverit Th. Gale, an quæ voluerit, non facile aſſequar. Cæterum ſunt valde exigua de omnibus his tribus, ex Seldeno ſcilicet ac Voſſio. Et Seldenus quidem primum pagina 249 Syntagmatis ſecundi ita ſcripſit: *Vocabant Aſſyrii Mylittam, Arabes Alilat, Perſæ Mitram, ut ſcripſit Herodotus, quem videſis in primo & tertio.* At pag. 253 citat verba Herodoti, & ſibi objicit eſſe in Herodoto Ἀλίττα: additque, *anne corrupti codices heic Herodoti, & Alilat ſubſtituendum?* Eſt ſane magna πολυπραγμοσύνη. Sed quid inde lucri fecit præclarus ille vir, niſi quod ſe oſtenderit intricatum, nec expedire potuiſſe, quantacunque etiam adfuerit peritia Aſiaticarum linguarum. Cur ſic leviter contemnit aut librarios ſcribas Herodoti, aut ipſum Herodotum; ut utique expromi debuerit ſuſpicio prorſus lapſabunda? Nec vero *Mitram* vocat Herodotus, ſed *Mitran:* quam poſteriorem literam non minus illic ſervari debere opinor, quam *a* in prioribus appellationibus, utpote in lingua Perſica perinde finalem literam utique in hac voce, ac apud Aſſyrios & Arabas litera *a*. Sic enim prorſus ſtatuo hîc agendum, ut Herodotea Μίτρην, nihil habuerit commune cum virili appellatione quam creduntur Soli attribuiſſe ſub nomine & titulo Μίθρης, ut in pleriſque locis ſcribi video, nec ego tergiverſor. Attamen id adeo mirum apparuit interpreti, immo omnibus, qui citaverunt & Latinam interpretationem addiderunt (& quis non ita fecit?) ut in Latinis dixerint *Mylittam* & *Alittam*; quod quidem interpres facit eodem jure, quo lib. 4 cap. 59 Scythicos Deos, omnes ab Herodoto poſitos

tos in nominativo, in Latinis noluit videri niſi in quarto caſu. Id quod pergit facere etiam lib. 2 c. 199, ubi Græca ſunt Ἐπικαλέω τοι τὴν Θεὸν Μύλιττα, & Μύλιττα ἢ καλέουσι τὴν Ἀφροδίτην Ἀσσύριοι. Nihilominus etſi liquida ſit mentio τῆς Ἀφροδίτης, Cl. Sponius *dans les recherches Curieuſes d'Antiquité* num. 28 non veretur producere epiſtolam amici, in qua ſcribitur *avec celuy de la Junon des Aſſyriens appellée Melitta*, & alteram ejuſdem, in qua repetitur, *que les Aſſyriens repreſentoient leur Junon appellée Melitta*. Quis id illi aperuit? Id igitur pro abſurdo rejiciendum. Major moleſtia in eo, quod Nicol. Damaſcenus in Excerptis Peireſc. pag. 429 ſcribit: Καὶ ἐπώμοζε τόντε Βῆλον & τὴν Μόλιν. ὕτως γὰρ τὴν Ἀφροδίτην καλοῦσι Βαβυλώνιοι, ubi Cl. Henr. Valeſius non deſiit diverſitatis ſpectandæ cauſa Herodoteam appellationem adducere: utinam adjeciſſet potuiſſe Babylonios aliquam differentiam in hac appellatione habere ab reliquis Aſſyriis, de quibus agebat Herodotus! Nam Herodoti ſectionem tot pignoribus fundatam tentare non fert animus; quodcunque etiam ſpecioſum & probabile poſſet videri alicui, ut fateri jam ſuſtinuit Seldenus in Alitta. Quod tanto ſtabilius in me eſt, quia ſpeciem novam vel anſam conatur præbere auctor funeris Helleniſticæ linguæ, dum probans ſcriptores ſæpe accommodare ſuo ſermoni, quo utuntur, nomina peregrina, inter alia ſcribit pag. 383. [Sic Nicolao Damaſceno Μόλις pro Μολίδ.] Ubi retinet biſyllabum, quod cur prætuleris Herodoteo triſyllabo, niſi quod vox illa terminet in conſonantem, quam didicit & ipſe & alii ex idoli Βὴλ ſimilitudine terminaviſſe iſtos populos? Sic certe quis velit quoque Arabicam Ἄλιτ, valde congruam idolo Allatt, quod habuerunt Arabes notante Cl. Pokockio ad Abulfaraium, & in ſcripturâ vicinam urbi Ailat, quæ ab Hieronymo ſcribitur in extremis finibus Palæſtinæ, juncta meridianæ ſolitudini & mari Rubro. Interim non debet hîc omitti, quod notatur ab Caſaubono & Freinshemio; ab illo quidem ad Strabonem pag. 255. [*Quod Soli ſacrificent, & Herodotus ait aliique multi: quod ſolem vocent Mithram, diſſentit ille, qui ſic Venerem à Perſis vocari ſcribit: niſi* Μίθρην *&* Μιθρὴν *differre putet*] ab hoc in Indice Curtii in voce MITHREN [*Herodotus* 1, 131 *aſſerit* Μίθρην *apud Perſas cenſeri Venerem. Niſi ex Theologia Phyſicorum idem Sol atque Venus eſt: cauſa & fons generationis.*] Sciat quiſque hæc licet; nihil inde frugiferum aut Herodoto aut lectori ejus. Quibus omnibus annectenda ſunt ejuſdem Seldeni verba in notis ad Marmora Arondelliana, ut pateat, quantopere magnificus ille vir ſua mutaverit ſcribens illic pag. 124. *Iis vero Uraniam hanc* Μύλιττα, *ſeu* Μύλητα *dictam eſſe teſtes ſunt Herodotus in Clio & Heſychius.* Μύλιττα *autem* Γενέτειραν, *ſeu Genetricem denotat Syris, ut* Ἄλίττα *pro eodem numine Arabibus etiam, apud Herodotum loco citato, uſurpatum.*

55,24. Τῶνδε ὡς ἑκάστῳ θύειν θέλῃ.] Præcedentia narrantur omnia in plurali, ut neſciam an Herodoteæ lenitatis ſit tranſire tam leviter in ſingularem, quum videatur plene dediſſe Τῶνδε ὥς τις ἑκάστῳ θύῃ θέλῃ. An excidit ἕκαστος ex ſimilitudine literarum?

55,26. Τὴν τιάραν.] Citant hunc locum varii, ſicut omnes legerunt, inter alios bona fide Caſaubonus ad Strabonem p. 255. Briſſonius de regno Perſar. lib. 11, pag. 174, quem ita citaviſſe mirari non licet, quum liber iſte plenus regii ſplendoris in gerenda τιάρᾳ ὀρθῇ Græculis plurimum, & nominatim apud Suidam Philarcho, jactatâ, mentem impleviſſet hoc genere. Prior potuit aliquanto diffidentior huc accedere, quum procul dubio ſciverit & meminerit exſtare etiam 7,61 Τιάρας καλεομένας πίλους ἀπαγέας, ubi maſculina ratio tantum momenti habet, quantum fœminea. Jam vero Muſas omnes teſtor, in pervetuſto illo Mediceo exemplari legi τὸν τιάραν, ut divinum Virgilium juſta Herodoti admiratio & imitatio compulerit dicere *ſacerque tiaras*, deſtituente illic Servium tota eruditione, quod propterea genus opportune pluribus exemplis confirmabat ad Prudentii Apotheoſin v. 145 Nic. Heinſius in iſto loco Prudentii unum modo reperiens Puteaneum codicem ſervare, quod à manu auctoris venit, corruptis reliquis, quod idem certe in Herodoto nunc etiam perſpicue apparet. Neque enim Portus in Lexico aliter ſe gerit, quam ut lector dicat eum νοσῆσαι φρένας. Quam erudite in Heſychio conjectavit Guyetus, Ἡρόδοτος ἢ ἐν ἀ ἀρσενικῶς? Quid peti poteſt amplius?

55,30. Ἐν δὲ δὴ τοῖσι ἅπασι Πέρσῃσι ἑωυτὸς γίνεται.] Apparet igitur, unde hunc ſenſum exceperit Seneca, plane Latinus in hac parte interpres Herodoti, lib. 6 de Beneficiis cap. 19. *Primum cum cogitavit Princeps Gallis omnibus prodeſſe, & mihi cogitavit prodeſſe; eram enim Gallus, & me etiam, ſi non mea, publica tamen nota comprehendit.*

55,32. Τροπαίας ποιήν.] Non contigit mihi videre ullam editionem, quæ non ita

haberet. Prout Aldus incepit, excepere Camerarius, Stephanus, Fridericus, Jungermannus, Galeus. Et nemo tamen controversiam refert interpretationi Vallæ; immo illam fovent ac retinent, adeo quidem, ut Portus hoc verbum ne quidem dignatus fuerit in Lexico tangere, ingrata austeritate, aut magis absurda, quoniam Græco ὑποσπάσας non respondet Latinum *substernens*, sed contra *subtrahens*. Agnosce igitur in publica negligentia curam ejus, a quo optimum Mediceæ Bibliothecæ exemplar conscriptum est, unde produco emendatissime ὑποπάσας. Hoc habebat sub oculis Valla interpretans. Etsi enim sit nunc velut abolitum ex memoria, sedet tamen ac viget in tam conspicuo monumento, cui etiam aliqua appropinquat illud Aristophanis in Ἱππεῦσι 99. Πάντα ταυτὶ καταπάσω βελθμάτων. Et fragmentum comœdiæ antiquæ apud Grotium pag. 917. Ἀψινθίῳ κατέπασας Ἀττικὴν μέλι. Contrarium quid describit Palæphatus de Glauco Minois. ὃς ἰδὼν δράκοντα ἑτέρῳ δράκοντι πόαν ἐπιθέντα τεθνεῶτι, ἣ ἀνασήσαντα αὐτόν. Sed compositum καλαπάσαι notum est. De nostro ὑποπάσαι quam puerliter, quam ultra fidem imperite scripserit H. Stephanus, refert ut hîc cognoscas [Ὑποπάσσω, subinspergo. Unde ὑπόπασον subinspersum. Ex Plut. affertur pro alia etiam signific. verum ex loco qui suspectus est.] Neque hæc ille posuit loco justo & solenni inter composita ab verbo πάσσω post istud Συμπάσσω, sed relegavit ex patria, & sepositi in indice. Nullum dubium est, quin sicut 4, 172 potuit dicere ἐμπάσσοντες γάλα, ita nunc dixerit ὑποπάσας ποίην.

55, 46. Λεπτῷ τῶν πρεβάτων.] Plane id ipsum, quod exprimitur in fragmento Menandri, quod supereſt ex comœdia Μέθη.

Εἶτ' οὐκ ἀτοπώτατα πράττομεν ἢ θύομεν,
Ὅπου γε τοῖς θεοῖς μὲν ἡγορασμένον
Δραχμῶν ἄγω πρεβάτιον ἀγαπητὸν δέκα.

Sed de isto pecore sic iterum Herodotus 8, 137. Οἱ μὲν ἵππους νέμων, ὁ δὲ βῶς, ὁ δὲ νεώτατος αὐτέων Περδίκκης τὰ λεπτὰ τῶν πρεβάτων.

55, 48. Καὶ ὃ καλοῦσι.] MS. καλέσι. Et quamvis exemplum aliud vocis hujus non exstat, certe annotatum non est, non audeo tamen rejicere, & vel Græciam hac quotidianæ vocis nova declinatione, vel Herodotum manus suæ veritate reparata fraudare, præsertim quum adversus barbaram contumaciam, ut spero, evicerim ac Arriano restituerim πρηνὸς & πρηνὴς: Sic δίρυχος & δίρυχος, ἄενναος & ἀένναος, & quod adhuc ignotum sequetur infra ὑγιηρὸς & ὑγιηρός. Sed hactenus; & vide an non sit ἢ οὐκ ἀλέσι?

56, 7. Τὰ σπυδαιότατα.] Prout creditur scripsisse etiam 2, 87. Τὸν μὲν σπυδαιόταλον αὐτέων. Idque nihil moror. Sed hoc loco purus ille MS. τὰ σπυδαίσατα. Agnoscis ejusdem genii delicias, quasi quæ Herodoto nunc magis fuissent obversatæ ac placitæ, etsi hanc usurparit jam supra c. 8, ut annotavit Portus, Τῷ γύγῃ τὰ σπυδαίσεα τῶν πρηγμάτων ὑπερέλιθεο. Quibus annecti debet superlativum, quod sequitur c. 196 ἀμορφεσάτῳ, ut plane etiam legitur in MS. Mediceo. Hæc enim duo adjectiva sunt, quæ hanc terminationem Græciæ considerans Eustathius ad Β Ὀδυσσείας etiam conjungit, notans ἀμορφέσαλος γυνὴ παρ' Ἡροδότῳ ἐν ἀκλεσθεσέροις ἀνηκάφοις, in quorum idcirco numerum vel præcipue mitti meretur codex ille, cujus divina munera cummaxime publico, cui propterea nefas est obstrepere.

56, 38. Λιγυπλίης θώρηκας.] MS. θώρηκας.

56, 41. Κνημίδες γυναῖκας.] Sicut in libro 5 c. 18 dicit auctor γυναῖκας κνημίδας, ita nunc quoque scripsit κνημίδας, prout exstat in MS. Mediceo, cui fides ista nequit negari. Plane sic inscriptio Attica apud Sponium Itiner. 11 p. 349 Μνῆμ' ἀλόχῳ φιλίῃ θῆκαλο κνεμίδη, quam constructionem heroës illi petunt ab primævo auctore Homero.

57, 6. Μηδεμίλῳ ἄσλῳ ἀσηθέϊ.] Quum sicut hoc loco substantivum, ita 3, 41 verbum ἀσηθείη Herodotus adhibeat, ita agunt Stephanus & Portus, ut hic in Lexico Ionico nihil voluerit agnoscere præter postremum, Stephanus in Recensione vocum Herodoti hæreat totus in illo substantivo, velut fastidio fatuo abalienati, forsan quod Portus non haberet, quo coërceret Stephanum, qui sustinebat illic projicere, *ubi videri possit necesse minime fuisse addere* ἀηδῆ, quum tamen sæpe loquutionibus addita percipiamus vocabula, quæ necesse non fuerat. Sed in Stephano ut agnoscas aliquid velut ex oraculo præceptum, facit fidelissimus codex ex Italia, unde prorsus abest istud adjectivum, nec ulla fuit causa ut pro Herodoteo haberetur aut ulterius habeatur. Insuper idem MS. μηδεμίαν, non μηδεμίλῳ, prout etiam paulo ante auxi vocabulo τῦτο ὕτω ποιέϊλω, ubi vulgo media vox non agnoscitur, nisi Stephano ad marginem, quum sit vera auctoris nostri.

57, 15. Πατέρα ἢ μητέρα.] MS. πατέρα δὲ μητ. Quod valde probo, ut per æquales gradus ad utrumque parentem procedat amor ac reverentia filii, non alter alteri adhæreat.

57, 19.

57, 19. Εἰκὸς εἶναι.] Habes ergo primum exemplum veriſſimæ mutationis ex optimo MS. unde edidi οἰκὸς, quod ſupra notavi aliquoties in Herodoto corruptum legi.

Ibidem. Τόν γε ἀληθῶς ταχέα.] Unde hoc? & certe ab cumulo Porti citationum vocis ἀληθέως hic locus exulat. Immerito prorſus. Nam plane MS. ἀληθέως, idque toties in Herodoto, ut fere ſit aſſiduum.

57, 20. Ἄσσα δέ σφι ποιεῦν οὐκ ἐξεσι.] Præclara veteris Herodotei calami reſtitutio, quam expulerat ſatis ſubdole explicatio ejus ὁκόσα, quod quum modo anteceſſerit, credibile eſt non placuiſſe auctori, cui ἄσσα etiam grata fuerunt c. 179, ſcilicet ex Homero repetitione facta; ut mirer pigrari voluiſſe Stephanum, quum verum haberet in manibus. Sic quoque mox recepi οὐδὲ ἄλλον οὐδένα φθειρῶσι, prout legitur in MS. non, ut prodit Stephanus, φθειρέεσι, quum quod vulgo ſuppoſitum legitur, ita vagum ſit & infinitum, ut terminum ignoret; quod eſt ridiculum.

57, 35. Σέβονται ποταμὸς ὑπὲρ πάντων μάλιστα.] Intrepide igitur & Valla, verum aſtute: *ſed flumina inter omnia religioſiſſime colunt.* Neque enim ὑπὲρ πάντων μάλιστα notat *inter omnia*, idque ipſe optime noverat, qui lib. 2 cap. 37 θεοσεβέες ὑπερφιάλως ἐόντες μάλιστα πάντων ἀνθρώπων interpretatur *in Deos ſupra modum ſupraque omnes homines religioſi ſunt.* Ubi quum Herodotus præbuerit vocem quam adjectam velit voci πάντων, nimirum ἀνθρώπων, cur Valla nunc recuſat ſubintelligere, ſed πάντων vult habere pro neutro? Ineptit Valla: ſed bonus vir penetrare nequivit, quid noxæ ſubeſſet. Scito igitur duas illas voces ὑπὲρ πάντων abeſſe ab MS. quæ fideliſſima eſt admonitio.

57, 37. Ἡμέας γὰρ ἐ.] Satis ruſtice & abrupte, quod non eſt Herodoti. Itaque Mediceus MS. ἡμέας μέντοι ἐ. Quod ſatis politum & ad genium auctoris. ut cap. 58. Ἀποχιῶθεν μέν τοι ἀπὸ τοῦ Πελασγικοῦ. Cap. 120. Ὅμως μέν γε τοι συμβεβλεύκατέ μοι. Et mox ſequitur.

57, 39. Τελευτῶσι ἐς ταὐτὸ χρήματα.] Id non ſuſtinuit admittere ſimpliciter maximus Scaliger, ideoque obducebat quædam nomina aliam ſortem habentia: ſed repellere ea doctiſſimus Stanleius ad Æſchylum pag. 756 conatus eſt.

57, 48. Περὶ ἂν ὧν ὅρμηθεν .. ἐλκυσθῇ.] Quaſi facta foret hæc periodus ad tutelam loci, quem tractavi in numeris 33, 49. Alio tamen modo in hac agi oportet exigente optimo codice, etiam Valla, quum verterit *trahatur*, tranſeunte in aliud Græco tempus. Sed ejus vim apertius probat codex MS. dum pariter oſtendit verbum in fine truncatum eſſe, infinitivum uſurpans ἑλκυσθῆναι. Ea eſt æque frequens Herodoti phraſis, ſed jam ulterius indicat tractum eſſe.

58, 29. Κύρῳ δεηθέντι δι' ἀγγέλων.] Hærent hæc inter ipſum auctorem & interpretem, qui uno legato non ſatis honoratus reddidit *per legatos*; quam licentiam oportebat reprehendi, niſi is procul dubio ab exemplari antiquo invitatus fuiſſet ad hanc ſententiam, quum huc quoque vergat fidelitas Medicei codicis, quam probare debui.

58, 34. Ἴωνες δὲ ὡς ἤκουσαν τούτων, ἀνενεχθέντες ἐς τὰς πόλιας, τείχεά τε ἐπεβάλλοντο.] Sic accurate jam diſtinxit ipſe Aldus, ut iſta media ſic fluitarent inter antecedens & conſequens. Neque ſane ſcio, de quibus Ionibus loquatur, utrum de legatis, an vero de magna multitudine quadam, quæ huc excucurrerit ac novum Lydiæ regem ſpectatum iverit: nam quæ mox prædicat de urbium mœnibus firmatis, certe id non pertinet ad legatos, ſed ad populum Ionicum. Inſuper quum non diſerte numerum legatorum ab Ionibus miſſorum expediat Herodotus, ſed tantum dixerit Jonas atque Æolenſes miſiſſe ἀγγέλους πρὸς Κύρον, æque potuerunt unum ſinguli miſiſſe quam plures. Sed hoc mitto. Potius videndum, an Græciſmus patiatur Ἴωνες ἀνενεχθέντες pro *reverſi*. Agnoſcit hunc unum locum Portus. Sed nec de Æolenſibus tale quid dicit, qui tamen etiam reverſi ſunt. Totum eſt hiulcum ac male diffiſſum, & tanto majoris pretii, ac longe magis mihi arridet, quod exſtat in unico illo MS. Ὡς ἤκουσαν τούτων ἀνενεχθέντων ἐς τὰς πόλιας. Id vere Herodoteum, & ſic participio iſti vera ſedes redditur ubique uſurpato de ipſis rumoribus aut reſponſis, quæ renunciantur. Sic cap. 158. Ταῦτα ὡς ἀπενεχθέντα ἤκουσαν οἱ Κυμαῖοι. Quæ totidem apicibus repetit cap. 160. Sic lib. 2 cap. 121. Ὡς δὲ ταῦτα ἐς τὸ βασιλέα ἀνενείχθη. Lib. 5 c. 89. Ταῦτα ὡς ἀπενειχθέντα ἤκουσαν οἱ Ἀθηναῖοι. Lib. 7 c. 169. Ταῦτα οἱ Κρῆτες ὡς ἀπενεχθέντα ἤκουσαν.

58, 42. Τὸ μὲν ἐρυθρὸν δὴ τὸ τῶν ἐρέων.] Sunt eadem, per quæ Daram Parthicam celebrat Juſtinus 41, 5. *Cujus loci ea conditio eſt, ut neque munitius quidquam eſſe, neque amœnius poſſit. Ita enim & præruptis montibus undique cingitur, ut tutela loci nullis defenſoribus egeat, & ſoli circumjacentis tanta ubertas eſt, ut propriis opibus expleatur.* Alioqui tanta vicinia eſt vocum ὠρέων, ὑρέων & ὑρέων, ut poſſet ſupponi confuſio. Pro vulgato autem ὑρέων legitur cap. 172 ὕρων, & ὕρεα quidem

dem pro ὄρεα notavit ex Ioniſmo Salmaſius ad conſecrat. Regillæ p. 36. Sed ſpecimen Herodoteum in ὄρος, ὁ, eſt ſub numeris 28, 40.

58, 45. Τ᾽ωὐτὸ ἐποιέετο Ἰωνίη.] Scilicet quia inceperat per imperfectum ἐτύγχανον ἱδρυσάμενοι, in eo debuit progredi, quum longe alterius generis ſit prior pronunciatio, quam hæc, quæ amplificat præcedentia, & monſtrat, unde illa noſci queant, & in quo conſiſtat illarum urbium beatitudo. Itaque ſuaviſſimum eſt, quod legitur in optimo MS. τωὐτὸ ποιεῦ τῇ Ἰωνίῃ. Sic patet, unde venerit iſtud grande ἐποιέετο. Neque enim hîc imperfectum tolerari poteſt. Dent veniam tot lectores.

59, 1. Τ᾽πὸ δ᾽ θερμῦ ἠ.] MS. ὑπὸ δ᾽ θερμοῦ τε ἠ; ſic quam præclare ſermo reſpondet antecedentibus ψυχροῦ τε ἠ ὑγροῦ. Sed & deinde τέσσερας. Sic etiam ſeq. pag. τέσσερες. Unde etiam 1, 166 feci τεσσερεσκοντα, etſi non notarim ex MS.

59, 8. Αἴδε ἐν τῇ Λυδίῃ· Ἔφεσος.] Id probare annixus fuit Vir doctiſſimus I. Rutgerſius, unde hinc inchoavit caput primum libri ſecundi Variarum Lectionum.

59, 19. Ὅρκια ποιησάμενοι.] Magna oblivio præcedentium. Itaque quum ſic male conſpirent alii, unus ille optimus & continentior MS. reſervat ὅρκιον. quod omnino vindicandum & reducendum in ſedem ſuam eſt. Nam & ſic paulo ante dixit Πρὸς τούτους ὅρκιον Κῦρος ἐποιήσατο. Infra rurſus cap. 169. Μιλήσιοι ᾗ αὐτῷ Κύρῳ ὅρκιον ποιησάμενοι. Paulo ante etiam ex MS. edidi σφίσι ᾗ ὁμοφωνέουσι, ubi vulgo, σφὶ ᾗ, de quo confer annotata ſub numeris 11, 16.

59, 34. Ἐπί τε σφέων αὐτέων.] Primo MS. ἐπὶ σφέων ſine copula. Cæterum locus eſt conclamatus per ſpecioſam medicinam Henr. Stephani, qui tam leniter videtur abſterſiſſe totam moleſtiam, ut omnes poſteri gratias illi agant, quum interim univerſam Herodoti mentem hinc expulerit. Nam Aldus & Camerarius ediderunt ἐπεί τε σφέων αὐτέων τἔνομα. unde quum Stephanus refinxit ἐπί τε, ſane molliter, creditur Herodotus, nihil aliud niſi indicare fanum quoque de ſuo nomine conſtruxiſſe eos Panionium, (& meminerat Stephanus locutionis ἔθνη σφέων ἔνομα θέσθαι) aucta in immenſum Latina interpretatione per voces Græcis ignotas & falſas, tanquam Panioniis nomen ſibi indiderint. At longe alia nunc gloriatur Herodotus de his Ionibus, nempe auſos fuiſſe ſpernere reliqua & in ſuis rebus lætos egiſſe, quod beneficentia ſuaviſſima mihi ſignificatum ab optimo MS. nunc communico cum omnibus, dum legit diſerte ἠ ἱρὸν ἱδρύσαντο ἐπὶ σφέων αὐτέων, τῷ ἔνομα ἔθεντο *& fanum conſtruxerunt ſibi peculiare*, (aut *ſeparatim ſuis opibus*) *cui nomen dederunt Panionio.* Sic cap. 149. Ἄγεσιν ὀρθῷ, τῇ ἐθέντο τοὔνομα Πανιώνια.

59, 42. Τριοπικὸν ἱρὸν.] Sic ſcripſit, quum tamen mox ſequatur Τριοπίου Ἀπόλλωνος. Ita accuratus fuit Herodotus in diſtinguendo ethnico derivato ab poſſeſſivo, quod proinde ex eodem facit quoque Stephanus de Urbibus in v. Τριόπιον. Facit etiam ſtudioſe & laudabiliter Salmaſius ad conſecrationem Regillæ pag. 58, etſi inſcriptio iſta nonniſi gentile agnoſcat. Fecit quoque Jo. Fridericus. Non facit Valla interpretans *Triopium ſacrum*, non Stephanus *Triopium templum*, non Marshamus in Chronicis Herodotum citans & ſequens Stephanum pag. 341, ut reddat *ad Templum Triopium*; & poteſt fieri, ut bene adſciverit Stephanus vocem *templum*. Sed quid frequentius apud antiquos occurrit, quam ſermo de communione ſacrorum (ut loquitur Holſtenius ad Stephanum in v. Ἄκυφας, ubi Dorica in Græcia & altera Dorica in Aſia confundi apparet, quod vitare debuerat editor) & ſocietate, unde alios arceant, alios ad eam admittant? Nec ſacri celebratio intelligitur abſque templo, quod hîc adfuiſſe etiam clariſſime patet ex ſequentibus, & ſimile eſt in cap. 171. Cæterum ad illuſtrationem hujus antiqui moris de tripodum in locis ſacris dedicatione utitur hoc loco Caſaubonus ad Suetonium in Auguſto c. 52.

60, 21. Καὶ Δύμη.] Sic edidi, non Δεύμη, obtemperans Caſaubono rite monenti ad Strabonem pag. 167, quum jam anteiviſſet recte Valla in interpretando: à quo cur diſceſſerit Jo. Fridericus, & pag. 239 ediderit *Poſtea Drima & Tritaenſes* viderit. Certe nulla poteſt oriri ſuſpicio urbem iſtam ita quoque fuiſſe appellatam, quippe quod in larga ſua ἐπιφορῇ annotaviſſet Stephanus Seguierianus.

60, 25. Ὡς γε τοι μᾶλλον.] Eſt hoc diſſolutum, ut nihil proprie afferat, quum debeat id facere, prout declarat codex MS. ὡς γε τι μᾶλλον. Sic de præſenti; mox ſequitur de præterito, & utrobique debet adeſſe τι, non τοι.

60, 30. Μινύαι ᾗ Ὀρχομενίοισι ἀναμεμίχαται.] Ut alii in ſuis, ita ipſe reperi in codice Florentino. Inde negat Grentemeſnilius emergere commodum ſenſum, niſi legat Ὀρχομενίοι, ut referatur ἀναμεμίχαᾶ ad Ionas. Explicat ſe paulo obſcurius. Si enim vult ἀναμεμίχαᾶ bis poni eodem, & innuere tum Minyas Orchomenios mixtos fuiſ-

fuisse Ionibus, tum Cadmeos, Dryopas, & Phocenses mixtos fuisse iisdem Ionibus, debuit cogitare tunc solere fieri aliam seriem verborum, ut cap. 163. Ἐδίδυ σφι χρήματα τῆχ@ ωὲιϐαλέωζ τὼ πόλιν· ἐδίδυ ϑ ἀφειδέως. 2, 35. Οἱ ϑ ἄνδρες κατ' οἴκυς ἐόντες ὑφαίνυζι· ὑφαίνυζι ϑ οἱ μὲν ἄλλοι &c. Itidem alii. Cæterum sic agit Herodotus, quasi Minyæ fuerint tam pauci, ut pro numero populi in Ioniam trajecti nequirent haberi, nec in illa expeditione Minyæ singulatim fuerint nominati: sed Orchomenii legantur fuisse nomen justi populi, & hinc nominati lib. 8 in transitu Xerxis, quibus tamen constet fuisse intermixtos Minyas, ut fuerunt illi Argonautarum posteri etiam ex Lemno erratici, de quibus agit lib. 4. Certe Minyas nec Scylax nominat, & Ὀρχόμενον Μινύειον Græcis poëtis celebratissimum habemus, quod istam videtur habere originem. Huc pertinent quæ in Hellene collegit Cl. Erasmus Vindingius, & jam ante notavit Casaubonus ad Strabonem pag. 178.

60, 31. Φωκέες ἀποδάσμιοι.] Hoc adjectivum est, in quo Saturnalia lusisse viros doctos dicas, si cogitando recenseas, ut Valla pigratus fuerit interpretari Latine, Stephanus id notaverit, nec quidquam suum addiderit: in Thesauro reddiderit *Portionalem*, non tamen citans hunc locum: Æmil. Portus riserit tacentem Stephanum, & illud *portionalis* noluerit agnoscere nisi in Scapula, mox ἀποδάσμι@ illi visus fuerit ὁ τ δασμόν τινι ἀποφέρων, vel ὁ ἀποδεδασμέν@, quæ omnia imitatus fuerit Jo. Fridericus, sed denique ambo desponderint. Maxime vero & penitus desperaverit Grentemesnilius, in hæc verba prolapsus [Phocenses Herodotus Ἀποδασμίυς vocat, *Apodasmios*, qua de causa dubium, & difficile est dicere, quomodo intelligenda sit ea vox. Vide locum] Galeus suppleverit notationem Stephani clam immittendo *vectigales*. At hos quum vult innuere auctor, dicit δασμοφόρυς, ut 3, 96. Sane participium ἀποδασάμν@ usurpatur quoque ab Herodoto 2, 103. Etiam memini legisse ἀπόδασμον de turba hominum ex patriis regionibus excitorum in alium locum translata & ibi collocata, quod jam valde propinquum est. Quin etiam Phocenses certe sunt, quorum partibus contigit dividi ac separari, ut Delphos ipsos ab vicinis. Cæterum ista literis vicina sunt, sejuncta vero ab proprietate significationis, quam pono in tributo. Quippe semper existimavi designari partem Phocidos, cujus incolæ ob rupes & aspera terrarum nihil poterant conferre, ut illorum vita esset inops, & idcirco libenter potuerint ex natali solo digredi, quod hi fecerunt. Nota est ex Pausania ἡ ἀσθένειά τε ἡ ἐξ ἀρχῆς & ἡ τ χρημάτων ἔνδεια, nota in aliis ἀπάνις ὕδατ@ ϑέρυς ὥρᾳ, ut non nisi ab quatuor, alibi ab tribus stadiis aquam petere possent, aliam partem ψυχεὸν & ἀνεμώδη, etiam Λεδονίυς ὑπὸ ἀσθενείας ἐκλιπόντας τὼ πόλιν. Horum partem opinor innui ab Herodoto, quam nullæ patriæ illecebræ deterrebant ab Ioniæ celebratæ deliciis sectandis abstinere. Herodotus autem compositis suam quandam sententiam sæpe tribuit.

60, 45. Αὐτοῖσι συνοίκεεν.] Prout jam cap. 37 questus fuit Crœsi filius, κοίῳ ϑ ἐκείνη δόξει ἀνδρὶ συνοικέειν; Sed masculinum istud hoc loco intolerabile est, quod & vidit Valla, qui nimis longo circuitu dicit, *simul orbas ad concubitum violenter rapuissent:* quod non dicit Herodotus. Attamen scribe αὐτῇσι συνοίκεον, ut clare exstat in egregio MS.

61, 8. Τῆς Μυκάλης χῶρ@ ἱρὸς ωὲρὶ ἄρκλον τετ.] Hinc ita doctrinam publicam condecorat & illustrat Ezech. Spanhemius ad Callimachum pag. 596. [Sic Panionia primum celebrata in *sacro luco* prope Mycalen juxta Herodotum lib. 1 cap. CXLVIII] An non oportuit illum alios reliquis hominibus habuisse oculos? In Græcis certe lucus ille nullus exstat. Debuit ergo hanc partem Herodoti Latine legisse, ut pro *loco* syllabizaret *luco*. An non egregium? Non enim potest esse dubium, quum illic agat de lucis. Nam ἱερὸς χῶρ@ potest esse admodum varius, & quidem extra lucum. Idem tamen in iisdem commentis pag. 404 aliter & rectius egit, sed male scribens [Hinc juxta Herodotum l. 1 c. XLVIII Ποσιδεῶνι Ἑλικωνίῳ *Neptuno Heliconio* sacer ille ad Mycalen locus Panionium dictus, ubi nempe solemnis Ionum panegyris & Neptuni cultus, eo nempe delatus ex hac *Helice*] Quasi hanc antegressam scriptionem voluisset emendare per posteriorem. Certe non fuit bonæ memoriæ.

61, 14. Οὔ τι μόναι αἱ Ἰώνων.] Ubi Ionismus? at eum clare effert optimus MS. μοῦναι. Et ab hoc quidem nævo nulli sunt immunes. Sed cap. 188 habet Aldus & Camerar. ϑ μόνυ πίνει, ubi Stephanus corrupit tertiam vocem in μόνυ, idque retinent posteriores, usque ad hanc ipsam; quis credat? quantum ludunt? Mox idem deducte ἐς τὸ αὐτὸ χάμμα τελϐυτῶσι, non ἐς τωὐτὸ χάμμα τελϐυτῶσαι, ubi etiam in præcedentibus confirmavit, quod Stephanus ad

marginem ponebat Ἑλλώων πάντων, ut omnia nunc sint complanata.

61, 20. Τῆν@.] Vicinæ prorsus appellationes sunt Temnus, quæ hæc urbs est, Tenus & Telus insulæ, etiam Teus, ex 2, 178, ut non debuerint confundi, & omnes in historiam hujus auctoris conveniunt. Itaque Holstenius ad Stephanum pronunciat male sic edi in Herodoto. At tamen nec Mediceus nec alii MSS. quidquam mutant, licet Temnus Τῆμν@ satis constanti appellatione signetur & nota sit omnibus tum per historias, & Geographos, tum per nummos veteres. Itaque reliqui vocabulum istud certiori probationi & Holstenio, ut ipse corrigeret, meaque manus abstinui, qui scio, quod & ipse cogitare debebat, lemniscos ab Latinis dici, qui sint ab λημνίσκ@, & πίπλημι pro πίμπλημι, & λαμφθῆναι, etiam occurrere nunc Πάπρημις, nunc Πάμπρημις, Παπρίημις 2, 71.

61, 22. Πόλιες ἀρχαῖαι.] MS. πόλιες αἱ ἀρχαῖαι, medio interposita particula, quam & Ioniæ urbibus apposuit: & similiter statim δυώδεκα αἱ ἐν τῇ ἠπείρῳ, ubi vulgo ignorant articulum αἱ.

61, 38. Αἱ ἠπειρώτιδες Αἰολίδες πόλιες.] Quum in editione anni 1592 male cessisset Stephano, ac operæ typographicæ notam Stephani, qua in margine apponi volebat χρ. Αἰολίδες πόλιες, adnexuissent verbis antecedentibus αἱ ἕνδεκα πόλιες, Jungermannus defectus copia codicum MSS. huic vitio mederi nequivit, & eodem pede progredi editionem suam passus est, eo faciliore venia dignus, quod ne in Anglica quidem id corrigere conatus fuerit Th. Gale, quum supponam ex eis codicibus, quos ille ad manum habuit, certe id potuisse caveri. Nunc igitur moneo mentem Stephani eam fuisse, ut testaretur in MSS. legi ἠπειρώτιδες Αἰολίδες πόλιες. Ex quibus censeo vocem Αἰολίδες omnino esse Herodoteam, idque fide optimi codicis, & debere eam conspici hoc in loco, ubi hæc editio eam censa est.

61, 42. Ἀφίσθαν Λεσβιάδα πόλιν.] Bene improbavit periodi hujus versionem ab Valla datam Erasmus Vindingius in Hellene de Lesbiis, & sic correxit: *Sextam in Lesbo civitatem everterunt Methymnæi, civesque in servitutem abstraxerunt, cum tamen ipsorum consanguinei essent.*

62, 13. Ὡς ἐμοὶ δοκέει.] Edidi ex MS. ὡς μοὶ ἐμοὶ δοκέει.

62, 18. Πόλιν συναμφοτέρην.] Joach. Camerarius hanc vocem ita scriptam probat, exponitque vastare, perdere: cui subnotavit H. Stephanus scribi etiam συναμφοέην. Portus postquam verbo συναμφοέω dedisset suam stationem, mox locat Συνάμφ@ vel συνάμφω@, ubi alios agnoscit per ι & ο scribendum censere, ita ut mox redeat ad prius συναμφοέην, etiam ibi notans esse, qui συναμφοῆν per ι scribendum putent. Sed est purum putum vitium primo scribarum, mox typothetarum. MS. optimus ad nos transmittit clare συναμφοέην non modo per ι, sed & per μικρὸν ο. Itaque rectius decrevit Stephanus in Thesauro, ubi perperam scribi ait συναμ. Quod debuerat in hac prorsus editione observatum fuisse, sed quo minus factum fuit, variæ interim causæ obfuerunt. Firmus autem est codex in tuendo μηδεμίαν, non μηδεμίην.

62, 28. Οὐ τὰ Ἰώνων πάθεα ἔσαι ἔλεχα.] Non intelligo, quid in hoc loco egerint viri docti. Aldus & Camerarius ediderant ἔλεχα. Quod quum videretur nihili, Stephanus ista voce in oras expulsa reposuit ἄλεχα, quod satis pro imperio. Et tamen in Thesauri indicem is ipse contulit [Ἔλεχα dicuntur τὰ ἐν λέσχῃ ὄντα, quæ omnium in ore sunt & in omnium sermone versantur, vulgata Herodot. lib. 1] Quæ varietas dedecet. Portus neutrum voluit agnoscere. Sed ex Stephano Jo. Fridericus edere sustinuit ἔλεχα, cum hac notatione [ἔλεχα τὰ ἐν λέσχῃ & λόγῳ ὄντα, quæ sunt in omnium ore & sermone. Male in cunctis pene codicib. legitur ἄλεχα: alicubi etiam ἔλεχα] Sublimia audis; sed lutosa, etsi agnoscas Stephanum. Postremus accedit Th. Gale, ex inopinato citans ἄλεχα [Interpres aut aliud legit, aut vocem hanc non intellexit. Credo scripsisse Herodotum ἔλλεχα. Λέσχαι sunt φλυαρίαι.] Adeo nihil de illis duobus codicibus MSS? Non ex ipsius fide pendet Herodotus. Itaque ut omnia posthac sint serena, scito, mi lector, in vetustissimo codice legi prorsus ἔλεχα, unde merito hinc omnia alia abegi. Vox est clarissima, & λέσχαι nimis sæpe illustratæ.

63, 9. Ὡς εἴ τις παλέρα ἀποκλείνας &c.] Ex hoc igitur loco hausta illa doctrina est, qua posteriores tyranni calide fuerunt usi, adeo ut Philippus Persei pater quoque inde versum compositum in ore habuisse dicatur Νήπι@, ὃς πατέρα κλείνας ὑὸς ἀπολείπῃ apud Polybium in Excerptis Peirescianis pag. 118.

63. 20. Καὶ ἐγὼ κεφαλὴν ἀναμάξας φέρω.] Elegi quod erat verissimum, utpote jam ab Stephano in MSS. lectum & ideo in margine notatum, quod etiam exstare cernebam in codice optimo. Si qui exhibuerunt

runt ἐμῇ κεφαλῇ &c. adulteratam Homeri (dicentis ita σῇ κεφαλῇ) imitatione Herodoto invito ingerunt. Et quoties istud *capite* apud Latinos, ut apud Græcos κεφαλῇ, & quidem sic solâ, in legendis antiquis occurrit? Opportune Livius 2, 52. *Duo millia æris damnato mulctam edixerunt. Ea in caput vertit.* In Phædro notissimum, *Ab universis capite est protrusus foras.* Etiam 2, 35 Ἐπὶ τῶ κεφαλέων φορέσι, absque αὐτῶν. Adde, quæ proferentur ad 2, 39.

63, 25. Μήτε δεινοί τε ἔωσι.] Ingrata plane repetitio particulæ τε & omnino inanis, quam præclara ope adjecta declarat optimus MS. unde processerit, legendo: μήτε δεινοί τοι ἔωσι. quod vides egregie firmari in sequentibus his, ὥστε ἀδὲν δεινοί τοι ἐσον) μὴ ἀποσέωζι. Sed & MS. κεκλῆσθαι, non ἐκτῆσθαι, quomodo rursus cap. 170 ἐν βουλυτήριον ἵωνας κεκλῆσθαι.

63, 34. Ταῦτα οἱ ὑπεκλύθετο.] Eleganter MS. ταῦτα τε οἱ ὑπεκλύθετο, nempe præterquam quod iram ejus ab Lydis conabatur avertere in se ipsum (quod fecerat in priori parte hujus collocutionis) hæc etiam ei monita adjecit.

63, 35. Αἱρεθώτερα, ἢ ἀνδραποδισθέντας πρηθῆναι.] Hæc prorsus illa ipsa sunt, quæ Romæ jactabat Fabricius Luscinus, ut ex Ciceronis libro II de Oratore & Gellio 4, 8 discimus: *Nihil est, quod miremini; si malui compilari, quam venire.*

65, 1. Ἔλθοιτε δὴ τὸ χρηστ.] MS. ἐλθητε.

65, 12. Ἐξ ἱρῆ Ἀθηναίης Πολιούχου.] Hæc in Chio, prout Palæphatus scribit Ἀργείους Πολιοῦχον· αὐτοῖς τὴν Ἥραν ἡγεῖσθαι. Ita vocabulum istud transiit per civitates & Deas.

65, 47. Ὀγδώκοντα.] MS. ὀγδοήκοντα. Quod propterea nunc libentius noto, ut vetustas & veritas ejus vocis ac numeri perinde ac sequentium εἴκοσι καὶ ἑκατὸν confirmetur etiam ex fide illius codicis contra amaram suspicionem Grentemesnilii, qua vitiosam memoriæ Luciani aberrationem audet præferre stabili auctoris ipsius lectioni; quum vel ex ipsius nota, quam habet ad caput 57 de Crestone, constare illi posset vitiosa ratio antiquorum in alleganda aliqua parte ex hoc Herodoto, testante illic Dionysio Halicarnasseo, quasi popularis ejus appellassēt incolas Κρισωνιάτας. Inprimis vero absurdum mihi videtur in hac re citare quoque Strabonem, nec tamen consulere Casaubonum, qui ad illum ipsum Strabonis locum levitatem istam Luciani jure perstrinxerat, quem ut nunc quoque videas, moneo.

66, 33. Ἐξελάσαντο.] MS. simpliciter, ἐξέλασντο.

67, 9. Καὶ ἄγον δὴ ἤδη.] Ita sane alibi Herodotus augmenti notam negligit. Nunc tamen ut opiner non sprevisse, evincit fides codicis optimi, præsertim si consideretur commoditas, quam simul huic parti affert, ubi nullus locus, nulla vis voci ἤδη. Itaque habet MS. Καὶ ἦγον δὴ δὴ. Et rursum cap. 169 Μιλήσιοι ἦ ἡσυχίαν ἦγον.

67, 29. Διάφορα δὲ ἔμπυρα δὲ ὑποπλησθέα.] Reliqua sane percipio: sed quæ sint πεφθέα vel ὑποζύγια ἔμπυρα vel, ut interpretes, animalia igne sacro correpta, nondum satis potui discere. Certe quum id videatur nihil esse, longe apud me antecellit scriptura veteris membranæ, δὲ ἔμπηρα, eamque puto esse Herodoti manum; hoc est, debilia & stupida', aut quæ parte aliqua corporis capiebantur aut mutila nascebantur. Infra cap. 196. Ἀνίση ἂν τῳ ἀμορφοτάτῳ, ἢ εἴ τις αὐτέων ἔμπηρος ἦε, ubi Valla legens ἔμπορος alienissima Latina ediderat; sed quibus succurrerunt Stephanus & Fridericus. Mirabili suavitate vertit Livius 7, 4. *Ne mutas quidem bestias minus alere ac fovere, si quid ex progenie parum prosperum sit.*

67, 40. Ἥτις νῦν Τέλη καλέεται.] Mirari oportet Stephanum illum Byzantium, tanta doctrina & lectione instructum, potuisse sic decipi ab chirographo, quo is exaratum Herodoti exemplar habuit, ut inde produceretur ab eo Θυέλλα urbs, plane citato hoc loco, prout in præfatione observavit Cl. Jungermannus, quod genus erroris ex nostris exemplaribus nequit oriri. Sicut autem citavi, plane exstat quoque in Mediceo, ut & in aliis. Cæterum in eo, quo fuit usus ille Stephanus, videtur scriptum fuisse ἥτις νῦν Θυέλη καλέεται, vel gemino λ, pro quo solet dicere ἥτις δὲ νῦν Τέλη, prorsus vitiose pro more Herodoti.

67, 42. Κύρνον, ἥρων ἐόντα, ἀπ' ὃ τῳ νῆσον.] Id enim vel ab ratione fabulandi promanavit in Græcam linguam, vel industria naturæ ac proprietate insita comparatum est, ut eadem nomina regionum & urbium tradantur quoque fuisse ipsorum hominum, de qua re singularem locum captavit Stephanus Byzantius in v. Αἰμονία, quem utinam ipsum illic possemus legere!

67, 47. Πλέονες δὴ τ' Θρηϊκίης.] Ita est in editionibus, nec scio aliter legi in MSStis. Attamen Salmasius hæc citans in Plinianis pag. 161 ponit δὴ τ' Θρηϊκης, ut Herodotus 9, 88. Ἐλῶν ἐς Θρηϊκίω.

68, 1. Ὑπὸ Θρηϊκων ἐξελαθεὶς.] Ita prorsus conjugavit 3, 46. 4, 3 ἐξελαθέντες & plu-

ribus locis, ut notavit Portus. Sed prout in his concedit liber optimus, ita in hoc loco pervicax est ille ipse, ut omnino inseri velit sibilum, scribendo ἐξελασθεὶς. Nec id in hoc tantum loco, sed etiam inferius cap. 173. Λύκῳ Πανδίονι ἐξελασθεὶς ἔτι. Deinde MS. ἐπὶ Τηΐων τῶν ἐν Ἀβδ. ubi vulgo articulum omittunt.

68, 10. Ἔμψυον καὶ χώρῳ ἕκαστον.] MS. ἕκαστοι, quod verum, quum agat de populis, non de singulis hominibus. Sic 2, 41. Τὰς δὲ ἕρσενας καλορύσσουσι ἕκαστοι ἐν τοῖσι περιοικίοισι. Et cap. 63. Εὐχωλὰς ἀποτελέουσι πλεῦνες χιλίων ἀνδρῶν, ἕκαστοι ἔχοντες ξύλα &c.

68, 22. Κοινῷ σόλῳ Ἴωνας ἀειρθέντας. Sic fine capitis 165, & alium addit locum Portus. Nihilominus nunc legitur in optimo MS. ἀειρεθέντας, & est differentia.

68, 32. Ἀνέκαθεν ἠρώτα.] Reparatio præclara ex MS. Mediceo, qui habet τὸ ἀνέκαθεν, quod jam supra vidimus placere Herodoto articulum sic addere adverbiis; qui nunc occasione præcedentis verbi ἠρώτεον elapsus est. Etiam hic locus apponendus est illis, quæ notavimus 3, 25.

68, 37. Οὕτω μὲν δή σφι.] Apparet Vallam legisse ἔστι, idque commodum foret, aliter tamen in priscis libris.

68, 43. Τὸ δὲ παλαιὸν ἐόντες Μίνω καλήκοοι ἐκαλ.] Tanquam ubi Herodotus & τὸ & τε interposuit, alterum delendum statuissent nonnulli curiosi, ita nunc etiam ediderunt, quum legatur eximie in optimo MS. τὸ δὲ παλαιὸν ἐόντες Μίνω τε καλήκοοι ἐκαλ.

69, 2. Καὶ μαχρῷ μάλιστα.] Copula καὶ non est in MS. optimo, unde ferendam non putavi. Ut enim potest locum quendam hîc tueri & alibi, quid? an etiam Herodotus eam posuit 2, cap. 41. Βὸς θηλέας σέβονσι πρεσβάτων πάντων μάλιστα μαχρῷ. Et c. 77. Μνήμιον ἀνθρώπων πάντων ἐπασκέοντες μάλιστα λογιώταλοι εἰσὶ μαχρῷ &c.?

69, 32. Ἴλαδὸν συγγίνεσθαι.] MS. εἰλαδὸν. An placuit scribis hanc diphthongum deprimere pro arbitrio, & ubi contra libuit, ostentare, atque ita lusum exercere? In Chilone vidimus supra; & sic mox in editis legitur ἔπονλο, pro quo MS. habet ἔποντο. Atqui cap. 202 edunt καλὰ ἔλας.

70, 6. Ὑπὸ ἀδελφεῷ.] MS. ἀδελφεΐ. Et quomodo potuerunt aliter vel scribere vel edere, quum & in fine capitis 7, & toties aliis locis id usurpetur? Etiam ante paulo Ἀθλιέων, ut 7, 6.

70, 11. Οὐδαμοῖσι ἄλλοισι συμφέρον ἀνθρώπων.] Locus jam olim conspicuus, adeo ut denique Portus, quum varia hujus loquelæ exempla conducturus esset, atque hæc ipsa vertisset, *cum nullis aliis hominibus consentiunt*, sustinuerit quoque efferre [Hunc locum nec Latin. interpres, nec Steph. ejus corrector satis fideliter est interpretatus] quod ipse præstet. Cæterum alius hic erat nodus & alia securis adferenda. Primo enim an in hoc loco unum modo peculiare Lyciorum sequitur expressum? an non plura? nempe de appellatione materna. Hoc prius. Alterum est de conjuge Lycia & servo. Tertium de marito Lycio & conjuge peregrina vel pallaca. Certe hæc unitatem excedunt. Accedit quod mirari oporteat tot voces ab Herodoto coacervari, ut bis idem dicat: quid enim illa ἐν τόδε ἴδιον νενομίκασι notant diversum ab istis οὐδαμοῖσι ἄλλοισι συμφέρον ἀνθρώπων? Quod vero caput est, legitur aperte in exemplari optimo συμφέρονσα. Id vero quam variis modis queas considerare? sive quum de legibus agat, ex media materia oporteat subintelligere νόμον, ut sit accusativus singularis: sive quum inceperit loqui per neutrum genus, etiam nunc in eo perseverare voluerit, nequaquam anxius vicem numeri, & quum in singulari præmiserit, jubeat subsequi aliquid in plurali; qualia habere hunc Herodotum plura ostendi 36, 9, in quibus recusat ad rationem vocari, ut nunc quoque negari non deceat potuisse numeros subita mutatione disconvenire, qui etiam dixit 1, 89. Κύρῳ δὲ ὀπιμελὲς ἐγένετο τὰ Κροίσου εἰπεῖν. Cæterum quæ hoc modo notantur ab Herodoto, tetigit quoque Nicolaus Damascenus in Peirescianis, ubi videndæ Valesii notæ pag. 122.

70, 14. Καὶ τὰς μητρὸς ἀναμνήσεσθαι τὰς μητέρας.] Nauseam fere parit violenta grassatio, quæ Herodotum ut alibi, ita nunc miserrime vexavit. Etenim quum Aldus & Camerarius sancte ex antiquis libris edidissent ἀνανεμέσθαι, ea fuit audacia Stephani, ut in vicem ejus verbi subjiceret id quod posui in citatione, & jam ultra centum annos pro Herodoteo legitur, nec tamen est Herodoteum. Tanto autem monstrosior est hæc suppositio, quod illius ipsius Stephani est hæc in Thesauro animadversio [Suidas ἀνανέμειν ab Epicharmo poni ait pro ἀναγινώσκειν. ab Herodoto autem ἀνανέμεσθαι pro καταλέγειν, id est, recensere. At in v. l. affertur ex Herodoto ἀνανεμέετο τὰς μητρὸς τὰς μητέρας, quæ lectio suspecta est] An hæc sunt studia ejusdem viri? Hæc ingrata varietas quum sit Stephani, quæ tandem suavitas est Æmilii Porti? Ille vero in Lexico Ionico novit ac suo ordine ponit verbum ἀναμνέεσθαι, explicat, citationem

tionem hujus loci addit & exsequitur explicationem, plane quasi ambiguitas nulla eum ureret, adeo ut illic ne noverit quidem verbum ἀναπέμπεσθαι. Quid igitur? Nempe hic Portus Suidam quoque delenire conatus est; unde quum in Suida ad verbum Ἀναπέμπειν veniret, id quidem nec attingere voluit, sed post citationem Herodoti prave & ex Stephani corruptela factam scribit ista [Ἀναμνέεσθαι] vero dictum Ionice, pro communi ἀναμνάσθαι & Attice ἀναμνᾶται. Quare Suidæ locus non caret mendi suspicione. Fortasse scribendum Ἀναμνέειν &c.] Sic denique cernimus bonum illum virum tam effrontem esse, ut à quo abstinere jubebat ipsa series literarum in isto Lexico, sustinuerit contra ipsam sic irrumpere, ut Suidam adhuc magis perderet: ut ego certe hanc unam ex infeliciſſimis Porto illuxisse horis existimem, quas Suidæ impendit. Atqui hanc eandem pro una probatissima ingessit lectori & commendavit Cantabrigiensis non editio, sed editio editionum, ut notam sex versibus ineptissime vitiosis conflatam integram chartæ inquinandæ descripserit, editore tunc cum Apolline suo λοιδορίᾳ versus Berolinum aut Amstelodamum aut Roterodamum aut denique Lutetiam ad tripodas & victorias volante, ut nesciverit QUO PACTO. Haud dubie enim vetus ille Lexicographus docte & doctius, quam aut Stephanus aut Portus aut Kusterina vanitas, ad illam priscam respexit lectionem, immerito ab illis in suspicionis nefas vocatam, cujus fides adeo est aperta. Nam vulgatum ἀναμνέεσθαι suspectum debere esse potius ostendit vox præcedens καταλέξει. Cur enim non pergit Herodotus in eo tempore? Sed & ἀναμνᾶσθαι aliena vox est, ut non debeat poni tanquam parallela verbo καταλέγειν. Quod volo, hoc est, ut omnino probanda fides sit illius veteris ἀνανεμέεσθαι, vindicante eam tum ipsa ratione ac significatione, tum optima membrana Medicea, quæ perfectissime exhibet ἢ τὸ μητρὸς ἀνανεμεῖται μητέρας. Cernis facilitatem corruptionis. Nam Th. Gale bonus vir est, qui notat [Suidas ἀνανέμεσθαι videtur hîc legisse, quod & καταλέγειν exponit] nec ulla mentio alicujus ex duobus codicibus tam dignis memorari.

70, 15. Ἦν μοὶ γυνή.] Dulcius ex MS. ἦν μοί γε γυνή.

70, 42. Ἔπεμπον ἐς Δελφοὺς ἐπερησομένους.] MS. una voce auctior ἐς Δελφοὺς θεοπρόπους ἐπερησομ. Nonne sic Herodotum sentimus, qui in cap. 67 dixit? πέμψαντες θεοπρόπους ἐς Δελφοὺς ἐπηρώτεον. lib. 6 c. 135 dicit θεοπρόπους πέμπουσι ἐς Δελφοὺς· ἔπεμπον δὴ ἐπιχρησόμενοι. Et multa habet Lexicon Porti.

71, 7. Ἡ ἱέρεια τῆς Ἀθηναίης.] Confert hunc locum cum Strabone Is. Casaubonus in notis ad lib. 13 pag. 228.

71, 16. Καταληθέντες ἐς τὸ ὦτυ συνείλησαν.] Ac si in his paucis eadem voce usus fuerit Herodotus, & sonus diphthongi perinde accidisset auribus Herodoti, ac ipsis. Verbum συνείλησαν probum est, sed quo nunc auctor usus non fuit, sed, prout legitur in optimo MS. συνήλισαν, quod æque probum, & nunc Herodoto præplacuit.

71, 34. Πλέω παρήσομαι.] MS. παρήσομαι. Quod quamvis sequatur singulare ἐπιμνήσομαι, tamen ne ipsum quidem male habet, aut vitiosum videri potest. Nam similiter quum soleat plerumque interjicere ὡς ἐγὼ οἶκα, ὡς ἐμοὶ δοκέει, idem tamen sæpe quoque adhibere solet, τῇ ἡμεῖς ἴδμεν.

71, 35. Κῦρος δὲ ἐπείτε τὰ πάντα.] MS. ignorat voculam δὲ, & recte, ut prorsus in nova narratione.

71, 37. Ἔστι μὲν καὶ ἄλλα.] MS. ἔστι τὰ μὲν καὶ ἄλ.

71, 47. Τάφρος μὲν πρῶτα βαθέα ... περιθέει.] Nemo potest colligere in his aliquid omissum esse, quum περιθέειν sic rursus occurrat c. 180. Attamen præter encliticam in numero secundo MS. agnoscit inter vocabula tertium & quartum alteram unisyllabicam μὶν, quam tanto cautius, quam priorem, custodiri oportuerat, quoniam utique tantum momenti adferebat, quam altera prior, in qua nihil est ullius momenti. Lib. 2, 138 dicit περιθέει δὴ αὐτὸ αἰμασιή.

72, 11. Διὰ τειχονται δόμων πλίνθοι ταρσοὶ καλάμων ὑπαποδέζονται.] En verba nitida profecto & Herodotea, sed intellectu ardua, quem ingrediar forsan instar Labyrinthi, unde vix exitus sperandus. Laudabile opinor in Valla, Stephano & Porto, quod Græcorum legitime securi neque ea violanda opinantes id egerint, ut ex Latina versione verus pateret intellectus. Id displicuit Salmasio, ut in Plinianis Exercitat. p. 1230 testetur se emendare ἀμφὶ τῶν ἰσοδόμων πλίνθων, ex ordine progrediens porro in explicando, tum τέλμα, tum inter singulos ordines laterum texta cannarum stipata fuisse, ut interpretetur *& inter ordinariam laterum structuram texta cannarum stipantes*, quæ nimis docta per majorem doctrinam insuper decorat, ita ut tandem in se collabantur. Sumantur enim texta cannarum: an illa stipaverunt inter structuram, ut stuppa stipatur in navium fabrica

inter junctúras tabularum? Certe ita iſtud textum contunderetur, nec textum maneret: cur igitur non ſolutas arundines? Accedit quod in Salmaſiana fabrica tantum uſum præbuerint ταρσοὶ καλάμων, quantum ἡ ἄσφαλτος θερμή. Quod ſi ita eſſet, jam dixiſſet auctor, τέλμαῖι χρεώμενοι ἀσφάλτῳ θερμῇ ἢ ταρσοῖς καλάμων, ἐδείμαντο. Nulla enim utriuſque diverſitas fuit. Sed quod amplius eſt, hæc mutatio tollit ſublimitatem menſuræ, quæ ſumta fuit ad comprimendum flumen, plane vagam in ea re cogitationem relinquens, quam Herodotus ſapienter definivit. Quis ea carere velit? Certe illis nequeo uti. Poſt acceſſit Tan. Faber in eadem iſta Epiſtola ad Petavium, & infando ictu vocem τέλμαῖι expellit ut gloſſema aſphalti, pro χρεώμενοι formans χριόμενοι *illinentes* vel *intingentes*, tanquam lateres aſphalto ferventi illinerentur, quo tenacior eſſet compages & junctura murorum, qui ex tam exiguis conſtarent partibus; quum Herodotus clare non dicat ferventem aſphaltum, etſi ita vertat quoque Valla, ſed modo calentem. Quantum diſtat *illinere* ab *intingere?* Denique in eo quod ſummam ſpectat, fere ſcurriliter jocatur. Quis enim vertit *per triginta domos lateris?* quod ſic exagitat & majuſculis literis oſtentat, haud dubie tunc febricitantis delirium, quod in aliis ridens exiſtimat legi debere ἀνὰ τεσσαρακονταδῶν πλίνθων. Quod jocoſum eſt, addit Gallica, *A chaque trentiéme rang de brique.* Atqui hæc ipſa ſunt verba Porti in voce Δόμος, quem tamen veretur nominare. Porro τεσσαρακονταδῶν πλίνθων non poſſunt habere eum ſenſum; ſed ſolummodo iſtæ notant triginta ſolos lateres in ratione computandi, ubi iſte numerus multiplicatus eſt, non laterum ordines. Nocuit viris doctis, quod non viderint vere antiquos Herodoti libros, unde didiciſſent reverentiam antiquitati debitam præſtare, nec mutare, quod ſanctum eſt, præſertim in deſignatione antiqui ædificii, quod inde ſolummodo fidem capit, non ex noſtra fictione. Τέλμαῖι χρεώμενοι ἀσφάλτῳ θερμῇ omnino recte dicitur, & recte intelligitur *loco & vice luti utentes bitumine calido*; ubi certe eſt eadem appoſitio, quæ cap. ſeq. αἱ ὕπικαμπαὶ αἱμασιαὶ πλίνθων. Dehinc recte ſequentia vulgo leguntur, ubi δόμοι dicuntur ab verbo δέμω, quod mox ſubnectitur bis ab Herodoto, adeo ut ea vox auferri ei non debeat, quum ſuam eſſe evincat 2, 127. Ὑποδείμας ἢ τὸ πρῶτον δόμον λίθου Αἰθιοπικοῦ ποικίλου, ubi neſcio cur Valla verterit *domum*, Stephanus *ædificium*. Ex Demetrio Phalereo ſervavit hanc vocem Polybius 10, 22. καθάπερ ἐν οἰκοδομίαις, ἐὰν καθ' ἑκάστην πλίνθον θῇς ἢ καθ' ἕνα δεσμὸν ἢ καθ' ἕνα δόμον. Diodorus Sicul. 1, 64. Τὰς δὲ τοίχους ὑπὲρ μὲν πενταικαίδεκα δόμους καλεσπόδιζεν ἐκ μέλανος λίθου. Et 17, 115. Εἰς τεσσάκοντα δὲ δόμους διελόμενος τὸν τόπον, ἢ καταξηράνας τὰς ὁροφὰς φοινίκων στελέχεσι &c. Et exemplum aliud eſt in citatione fragmenti anonymi apud Caſaubonum ad Strabonem pag. 270. Poſui ergo *compagem*; bene etiam Valla *ordinem*, niſi quod Græca vox congruat magis compagi, in qua rite facienda conſiſtit officium ἢ δείμαντος, & illic eſt ſedes bitumini vel calci, &, quas hic admixtas dicit, ταρσοῖς καλάμων. Quas conſiderent alii ex lubitu, vocabula explicant *alas arundinum*, quas Valla vocavit *ſummitates*, quoniam in ſummo arundinis naſcuntur, materia nempe leviſſima & par alis avium; quæ cur inſtipata fuerit, dicant periti. Salmaſius dicit ſimpliciter accipi de textis canniciis, quæ ſingulis laterum ordinibus interpoſita erant & bitumine oblita ad continendam ſtructuram. Primo ſi interpoſita, certe non ſtipata: interponuntur enim omnia leniter ad fabricam neceſſaria: alia ratio eſt ſtipandi. Deinde quod ſcribit de ſingulis ordinibus, eſt falſa illius ſuppoſitio. Porro ſi tam multiplex canna adfuit, eaque canna addidit tantam firmitatem ſtructuræ, certe auctores junxiſſent bitumini cannam loquentes de his muris, qui tamen ſolum norunt bitumen. Ridiculus præſertim hac in parte eſt Faber, ſcribens [Quæ texta cum bitumine illita, immo imbuta, eſſent, magnum laterum numerum ſua latitudine tegebant & continebant] Abjicit Salmaſianam ſtructuræ continentiam, & aliam continentiam inducit de numero laterum cum ſua latitudine. Atqui ταρσοὶ iſtæ non illinebantur ex ipſius emendatione, ſed πλίνθοι, quæ commodum præceſſerunt. Sane poſt aliquot ordines demum adhibebantur iſti ταρσοὶ, non per ſingulos; in quo lapſus eſt Salmaſius. Quid autem erunt ἀνὰ τεσσαρακονταδῶν δόμων vel δώρων? Hæc utraque offert Th. Gale, prius teſtans ex MS. alterum ex Heſychio, ut perinde ipſe in hoc faciat, quod in Salmaſio videtur culpare, ſine ſuffragiis codicum veterum. Vel maxime cave illi credas in eo, quod tanquam faber addit [Interſerebantur ſtramenta ad lateres ſuſcipiendos, tuendoſque ne ſe attererent, & ſe mutuo ſua duritie confringerent; ſimul & ad conſpiſſandum & conſtringendum bitumen] Non interſerebantur, ſed perſtipabantur; non ſunt ſtramenta,

ta, ſed κάλαμοι & quidem horum ταρσοὶ, non ſuſcipiebant lateres, ſed poſtquam inferior ordo poſitus eſſet, illi infundebatur bitumen calidum, & ſtipabantur alæ arundinum, ut ταρσοὶ etiam fuerunt πλεκτὰ ἄκεα in avibus. Et quando ſaxa vel lapides coctos vidit quis ſe atterere & mutuo ſua duritie confringere, quum in ædificando alter imponeretur alteri? Et quomodo lateres potuerunt conſpiſſare & conſtringere bitumen? Sunt hæc plena ἀδυναμίας. Et quid ſcripſit nuper Tavernerius? Nempe tomo 1. Itinerarii pag. 238. de Bagdat, quam vicinam veteri Seleuciæ, aut ipſam volunt. *La fabrique eſtoit de cette maniere. Sur un lit de cannes ou roſeaux concaſſez & meſlez avec de la paille de bled de l'epaiſſeur d'un pouce & demi, il y a ſept ordres ou rangs de ces briques les unes ſur les autres, y aiant entre chacune un peu de paille. Aprés il y a un autre lit ou couche de meſmes roſeaux ſur lequel on met ſix rangs de brique & cela continuë ainſi en diminuant juſques au haut.* Hinc apparet, quo illa res pertinuerit. His addi debet, quod ſcribit capite ſequenti: *Il y a des reſtes de murailles qui ſont ſi larges qu'il y pourroit paſſer ſix caroſſes de front. Elles ſont de brique cuite au feu, & chaque brique eſt de dix pieds en quarré & de trois d'epais. Les Chroniques du pais diſent que ce ſont les ruines de l'ancienne Babylone.*

72, 15. Οἰκήμασι μονόκωλα.] Contignationem Vallæ approbat Æmil. Portus, quum Salmaſius intelligat ædificia, quæ plura membra adjuncta non habent, ſed ſingulari ſtructura ſurgunt; quibus tamen contraria dicit quæ pluribus cænaculorum contignationibus coaxata ſunt, in Plinianis iiſdem pag. 1006. Erant domunculæ unius conclavis, ut haberent modo unum membrum, prout 2, 126 memorat pyramidem filiæ Cleopis, τὸ ἐπὶ τὸ κῶλον ἕκαστον &c.

72, 33. Αἱ ἔπικαμπαὶ &c.] Abſit ut poſſit videri in his quidquam irrepticium, quod ab Stephano projectum oſtentant editiones, ut pateat nihil eas intelligere. Verte; *quod autem ſequitur, curvaturæ* (vel lineæ per cubitos aut angulos flexæ) *juxta utrumque fluminis labrum maceria coctilium laterum prætexitur.* Innuit utraque extremitate muri angulos occurrere, qui ſolent cubiti appellari & qui ducti fuerint ad fluvium, ut inde poſt urbem undiquaque mœnibus incluſam flexura fieret ad interiorem murum, atque item maceriam, quæ utraque hinc initium capientia progrederentur ſecus amnem, maceria quidem inſtar loricæ, & minus emineret, altior vero foret murus. Sic diverſi numeri in appoſitione cap. 205. Γεφύρης τε ζευγνύων ἔνθεν καὶ ποταμὸν διάβασιν τῷ τείχεϊ. Ut mirer Stephanum irrepticiam vocem cauſari; neque incurvæ ſunt utriuſque ripæ, ut ſcripſit Valla, quippe quas recta præter fluvium ductas ſupra affirmavit & ipſe & Herodotus. Concedit tamen Stephano Fridericus, eum non ſine cauſa ſuſpicari irrepticiam [non ſatis enim inter ſe verba cohærent. Et ſatis alias ſententia conſtat; quemadmodum ex adjecta interpretatione liquet.] Interpretatur autem bonus homo: *Cæterum utrique fluminis ripæ maceria è latere coctili prætexitur.* Sic nihil putat intereſſe, utrum ex Herodoto diſcamus, unde incipiat hæc maceria, an non.

72, 34. Αἰμασιὴ πλίνθων ὀπτέων.] Jam dixi in his eſſe epexegeſin. Cæterum hujus αἰμασιᾶς mentio quæ ſequitur ita ut iteretur, advocari huc debet, ut omnia conjuncta nos adjuvent. Itaque mox ait, Καλὸν ἐκάτερθεν ὁδὸν ἐν τῇ αἰμασιῇ τῇ παρὰ τὸ ποτα μὸν πυλίδες ἐπήεσαν. & cap. 191. Καὶ αὐτοὶ ἔνθεν τὰς αἰμασιὰς ἀναβάντες τὰς παρὰ τὰ χείλεα τοῦ ποταμοῦ ἐληλαμένας. Sic ter ejus meminit, ut affatim notitia ejus pateat. Unde apparet indecentiſſima oblivio Stephani, qui in neutra αἰμασιᾷ, quam ſub litera H deſignavit, vel unam portam monſtrat in icone Babylonis, quam edidit, ut nihil illic ſit niſi cæca linea; quod ita conſpici non debebat, præſertim quum in eadem ſit alter lapſus, quod portas Babylonis concipit in ſummo arcuatas, quum omnis vetuſtas diſtinxerit arcus & portas, quæ ſimpliciter poſitæ non intelliguntur niſi quadratæ. Quid autem in hac parte agit Suidas ille nunc per Cantabrigiam tantopere celebratus? Ille vero ad hæc attendit, ſcribitque: Αἰμασιὰ, τὸ ἐκ χαλίκων οἰκοδομημένον τεῖχος ἄνευ πηλοῦ παρὰ Ἡροδότῳ. ἢ τινες ἤρπαζον. οἱ δὲ Ἴωνες οὕτω χρῶνται. δηλοῖ δὲ Ἡρόδοτος ἐν τῇ πρώτῃ. Quæ quum nequeant intelligi, ecce tamen quam præclare intelligat Cantabrigienſis ille editor: *Sic apud Herodotum vocatur murus ex parvis lapidibus ſine luto conſtructus, quem nonnulli ἤρπαζον appellant. Sic Iones vocabulum hoc accipiunt, ut declarat Herodotus libro primo.* Itaque illius plagæ aër eſt, qui iſtum ædituo nugaci ſimillimum interpretem docuit, eſſe gentem aut turbam hominum, quæ ἤρπαζον appellet talem murum. Nam tota hæc Latina interpretatio eſt Cantabrigiæ nata, quum Portus aliter interpretatus eſſet, & ſic *quam* maceriam *quidam rapiebant.* Ita hanc ovem ſuam iſta urbs lupo commiſit. Venit raptus quaſi ad Suidam imparatus omnino. Quippe ante XL annos

jam

jam Menagius in Amænitatibus Juris pag. 133. locum Herodoti cum Suida conferens monuerat legendum *ὦ τινες ἄρπεζον*, idque probat loco Euſtathii ad Odyſſ. Σ, ubi apparet etiam conſenſus Ælii Dionyſii. Hæc utique cum ſint notiſſima vel mediocriter eruditis vel qui prima labra huic poculo admoverunt, tum lepidius eſt, quod reſtat. Nam in MS. Lugdunenſi clare exſtat ſcriptum *ἄρπεζον*. An credibile eſt non item id ipſum exſtare in ullo ex tribus Bibliothecæ Regiæ, unde & luſcus poterat doceri? Alter locus Herodoti ab Grammaticis apud Menagium citatus exſtat lib. 6 cap. 74. Vos, Menagiani manes, agitate illum turbatorem quietis Suidæ, illum nugacem in tot ſacris locis & vaniſſimum impiumque antiſtitem, furiis meritis præcipitate in iſtam voraginem, ubi ære gravi preſſus anhelet.

72, 38. *Τὰς δὴ τὸ ποταμὸν ἀγάσας.*] Eleganter & maxime commoda ad Herodotum reſtitutione corrigo ex MS. *ἰχύσας*. Solitus eſt enim noſter iſto verbo ſic uti. Ut cap. 191 de his ipſis: *Πάσας τὰς ἐς τὸ ποταμὸν πυλίδας ἰχύσας*. Sic 2, 17. *Ἢ ὃ ἑτέρη τὸ ὀδὸν πρὸς ἀπέρῳ ἔχει*. Imo etiam cap. ſeq. *Ἀνάβασις ἐς αὐτὰς ἔχουσα*. Et 4, 42 corruperunt iterum hoc Græci ſermonis Herodoteum decus. Notavit quoque Stephanus in Theſauro. Itaque quum idem in Anglicis teſtetur Th. Gale, recte pro gloſſa habens illud *ἀγάσας*, non dubitavi reponere probabilius.

72, 41. *Ὅσαπερ λαῦραι.*] MS. *ὅσαπερ αἱ λαῦραι*. Omnino lenius ac politius, etſi prout alii vulgo ediderunt non aliter ſcivit hunc locum citare maximus Caſaubonus ad Athenæum 12, 10. Ubi præclare meretur eruditiſſimus vir de hac Græca *λαῦρα*, ſed miris modis turbatur in verbis Athenæi *ἡ Σαμίων λαῦρα σενή τις ὧν γυναικῶν*, neque aſſequi poteſt, quid in iſto adjectivo *σενὴ* lateat, ut varia proferat indigna certe, quum vitium ſit in ſcriptura & legi debeat *σέγη τις*. vere aliquod lupanar.

72, 48. *Περιβόλῳ τε μεγάλῳ ἐς ἰχ.*] MS. accurate perfecteque *περιβόλῳ τε μεγάλῳ τε ἰχ*. Sed inſuper vitioſum eſt, quod præcedit *ἐν ᾗ φάρσει ἑκαλέρῳ*. Nam dixit jam duo *φάρσεα* fuiſſe Babylonis: modo non id agit, ut ſcribat regias fuiſſe in ambobus illis *φάρσεσι*, ſed in altero fuiſſe palatia, in altero templum Beli, ut adeo ſcribi debeat *ἑτέρῳ*. Utiqué ſic intellexit quoque Stephanus in icone Babylonis, ponens ſub litera M *la tour ſituée de l'un des coſtez de la ville*, & ſub altera litera N *le palais du roy aſſis de l'autre part*. Sed aliter prorſus agi oportet, nec error eſt in hac voce *ἑκαλέρῳ*, verum in verbo *ἦεν*. Res autem ita habet, ut ſcribi debeat *Ἐν ᾗ φάρσει ἑκαλέρῳ τὸ πόλι· ἐτείχιστο ἐν μέσῳ· ἐν τῷ μὲν τὰ βασιλήια περιβόλῳ τε μεγάλῳ τε καὶ ἰσχυρῷ· ἐν ᾗ τῷ ἑτέρῳ Διὸς Βήλου ἱρὸν* &c. *In utraque autem civitatis parte exſtructa ſunt in medio, in una quidem palatium regis, conſepto etiam tum magno, tum valido; in altera templum Jovis Beli* &c. proceſſu narrationis æquiſſimo. Hoc autem Jovis templum diligenter peregit Salmaſius vel ad Hiſtoriam Auguſtam p. 377. vel in Plinianis Exercit. p. 1235.

73, 4. *Καὶ δὴ τούτῳ τῷ πύργῳ ἄλλος πύργος ἐπὶς.* &c.] Eſt ipſa forma ipſaque deſcriptio, ad quam poſtea Romani inſtruxerunt Cæſareum rogum, de quo ſunt hæc verba Herodiani in libro IV, ubi ait eſſe *τελεύτωνόν τι ἐς ἰσόπλευρον ἐκ μόνης συμπήξεως ξύλων μεγίστων εἰς σχῆμα οἰκήματος· ἐπ' οἰκοδόμῳ δ' ἑτέρου σχήματος μὲν ἁπλούστερον, μικρότερον δ' ἐπίκειται, τρίτον τε ἐς τέταρτον, ἀεὶ δ' ὑποκειμένου μεῖον, ἐς τελευταῖον βραχύτατον περαιοῦται*, & hanc adjicit eſſe fabricam pharorum.

73, 6. *Ἀνάβασις ἔξωθεν κύκλῳ ἐπὶ πάντας* &c.] Tale quid hodieque narratur in locis prope Tigrim exſtare, ſcribente Tavernerio pag. 229. *A cinq cens pas de cette Moſquée on voit une tour fort ingenieuſement baſtie. Elle a deux eſcaliers par dehors faits en limacon, l'un deſquels eſt plus enfoncé dans la tour que l'autre. Je remarquay ſeulement, qu'elle eſt de brique & qu'elle marque fort ſon antiquité. A un demis lieu de là on voit auſſi trois grands portaux qui ſemblent avoir eſté l'entrée de quelque palais. Il y a meſme de l'apparence qu'il y a eu autrefois en ce lieu-la une grande ville; car plus de trois lieües le long de fleuve on ne voit que des ruines.*

73, 11. *Νηὸς ἔπεσι μέγας.*] Quam bene nunc convenit Tanaquillo Fabro cum Laurentio Valla! ut quum hic omiſſo Græco poſtremam vocem reddiderit per *aliud*, ipſe Græcam quoque trahat ad eandem metamorphoſin, ut ſcribatur *ἄλλος* ex neceſſitate quadam proportionum, ut ſuſtinuerit rogare, [ſi octava turris omnium minima fuerit, quî potuit in illa fuiſſe magnum templum?] Fallit ſe ipſe. Cur enim in minima turri Babylonica non potuit fuiſſe magnum templum? Nonne magnum templum fuit, in quo poterat eſſe lectus & quidem magnus, potuit fuiſſe menſa? Quæ plura illic fuerint, non memorat; ſed certe locus debuit fuiſſe ad apparandum hominibus. Neſcit veteres *νηοὶ* parvi præſertim per Aſiam quales fuerint. Uterque videtur

detur præcipitatus fuisse ad istam vocem ἄλλο per verba quæ mox sequuntur : Ἔστι δὲ ἐν Βαβυλῶνι ἱρὸν ἄλλο κάτω νηὸς, donec tandem sequatur ἄλλο βωμὸς μέγας. Ita scilicet hoc etiam in loco scripsit Herodotus, si temeritati credimus. Certe etiam Fridericus retinuit istud *aliud*. Sed subtilior Marshamus sine dubio ponit νηὸν *μέγαν fanum ingens*.

73, 13. Καὶ ἡ τράπεζα.] Sic nempe per articuli præpositionem debebat demonstrari mensa ista, & quum κλίνη illo careat, τράπεζα carere non poterat. Quid nugacius tali aut librariorum aut editorum turba? Laudatissime membrana MS. exhibet Herodoti veram manum καί οἱ τράπεζα, ut infra, Καί οἱ τράπεζα μεγάλη παρακέεται χρυσέη.

73, 20. Καὶ ἀμπαύεσθαι.] Scio & Græcis & Herodoto talia esse, ut ἀμβώσας, ἀμβολάδην, immo & paulo ante præcessisse vocem ἀμπαυσήριοι, velut ad confirmationem in antecessum vocis sequuturæ ex eadem derivatione. Attamen Mediceus MS. ἀναπαύεσθαι. Itaque probavi. Mireris forsan cur id fecerim, quum sic exigat ipsa fides.

73, 27. Οὐ γὰρ δὴ αἰεί ἐστι.] MS. οὐ γὰρ ὧν αἰεί ἐστι.

73, 28. Ἔστι δὲ ἐς τὸ νεών.] MS. ἔστω ἐν τῷ νηῷ.

73, 32. Καὶ τὸ βάθρον.] Valla reddit *& sustentaculum*. Fero, si intellexerit. Certe βάθρον isti usui non inservit, ut foret sustentando. Commodius igitur ab Stephano redditur *scamnum*; idque accepit Fridericus, etiam in Chronicis usurpavit Marshamus pag. 550. Quod tamen cum sit vagum nimis, & βάθρον duplici usui fuerit, tum ad adscendendum in thronum, tum ad pedes sedentis, ut illi inniterentur instar ὑποποδίου, malui interpretari *gradum*.

73, 39. Χίλια τάλαντα.] Res clara est. Verterat tamen Valla *centum millia talentorum*. Eum arguit in verbo καταγίζειν Æmil. Portus, negans id esse in Græco, mira taciturnitate prætermittens Stephanum, qui Porti versionem sic fœde immutabat *quotannis libanotum ad pondus centum mill. tal. adolent*. Id correxi; neque enim opinor illis aliquam causam fuisse, ut in Græco scripserint aut suspicati fuerint δεκάκις μύρια, vel ut Fridericus ἑκαλοντακισχίλια, si ita Græci modo dixerunt: nam in illo numero jam venerunt ad myriadas.

73, 43. Μέν νυν οὐκ εἶδον.] Polite explet defectum sermonem MS. μέν μιν οὐκ εἶδον. Quid vero? an istam vocem insero ex arcana lectione codicis Italici? Immo sic plane edidit Aldus, edidit Camerarius, Stephanus in culpa est, ex cujus editione anni 1592 exulare cœpit, & perseverat Germana atque item Anglica.

74, 6. Χώματα ἀνὰ τὸ πεδίον.] Quæ illustrantur ab Scaligero in Animadversion. pag. 16. Mox quod margini apposuit Stephanus ῥέοντα πρότερον ἰθὺ probat MS. Mediceus, unde excepi libens, quotiescunque etiam iteretur id verbum.

74, 15. Εὐφρήτῃ πόταμὸν, ῥέοντα πρότερον ἰθὺν, ὃς σφι διὰ τῆς πόλιος μέσης ῥέῃ &c.] Hæc sunt leniissima & ad intelligentiam bene prona. Quum Ninum recuperare nequiret, aut ad munimentum validum restituere, & ibi limites suos munire, illi urbi valere dicens magnanima Nitocris, circumspexit, quid posset excogitari ad muniendam aliam urbem & quidem caput regni, nempe Babylonem, cujus ille situs erat, ut fluvius Euphrates per mediam flueret. Unde igitur isti pio ac probo Bocharto potuit innasci tantus amor criminandi, ut citaret hunc locum & scriberet in Phaleg lib. 4 cap. 22 [Quid quod horum singuli sibi non constant, & de situ ejusdem urbis scribunt plane ἀσύρτατα. Herodotus lib. 1 cap. 185 obiter de Nino loquutus, Euphratem amnem fluere scribit διὰ τῆς πόλιος μέσης *per mediam urbem*. Sed id recantat idem his verbis cap. 193 ejusdem libri: τὸν Τίγρην παρ' ὃν Νῖνος εἰκίαται, *Tigrim ad quem Ninus habitatur*. Et rursus cap. 150 libri secundi; τὸν Τίγρεα ποταμὸν παραῤῥέοντα τὴν Νῖνον *Tigrim fluvium Ninum præterfluentem*.] Mihi præ dolore excidunt lacrimæ. At vos, doctissimi Viri, tu Sarravi, tu Grentemesnili, qui cum Bocharto vixistis, & Herodotum legeratis, potuistis taciti concoquere, ut tot editionibus tam magna manus conspurcaretur? Debuit viventi Bocharto id indicari, ut verteret manum stylumque ac meliora sciens desisteret ab tam calumniosa dica scribenda. An per hæc loca reclamare etiam aliquid dicetur Herodotus, ille immo distincte variat sermonem de fluviis, & Tigrin ait præterfluere Ninum, quum Euphrates transfluat mediam Babylona. Quicunque proximus sanguine superstes es, cura ut hujus nævi memoria universa aboleatur. Herodotus major est, quam ut sic attaminetur. Sed quum talis sit Theologia, quid mirum, si Chronologia cæco furore ruens & per aërem imaginata se videre momenta temporum per Parcas cifris Ægypti, Arabiæ, Chaldææ & Persidos æternis tabulis inciśa exclamet Herodotum mentiri?

74, 29. Ὦρυσε ἕλυρον λίμνης.] MS. λίμνη. Quod adeo temerarium non videtur, ut sic ab Herodoto scriptum opiner; nam ita rursus pag. seq. ἐπεί τε δὴ ὦρυσε τὸ ἕλυρον τῇ λιμνῇ.

74, 31. Εὖρος δὲ τὸ πλέθρον &c.] Ut solet interdum Jo. Fridericus Vallam, quem in præfatione nominavit, hîc illic per notulas veterem interpretem vocare & carpere, sic & hoc loco arguit versionem ejus *latitudine vero ejus quoquo versus*, idque propterea quod sic intellexerit latitudinem vel τὸ πλάτος καθ' διάμετρον, quum Herodotus intelligat latitudinem seu flexum circumcirca, quam versionem pro Vallensi supponit, &, quod in eadem notulâ addit, ambitum paludis & id quod mox dicit μακρὴν περίοδον τῆς λίμνης. Non opinor aliud intellexisse Vallam, etsi per istas voces dederit occasionem aliter de eo cogitandi.

74, 35. Λίθους ἀγομένη.] MS. ἀγαγομένη. Cap. 196 Ἀπαγαγέσθαι. 2, 64 Ἀγαγόμενον ἀνθρώπους. Huc pertinet, quod in fine cap. 186 restitui jubebat codex optimus Ἐκ τῆς λίμνης ἐξήγαγε pro vulgato ἐξάγαγε, ut 2, 115 ἀνήγαγε MS. habet pro vulgato ἀνῆγε.

74, 41. Περίοδος τῆς λίμνης μακρή.] MS. μακρός. Sic viciſſim cap. 193 μεδίμνῳ Ἀτταικῇς, quod notaverat jam Stephanus, ipse quoque deprehendi in MS. optimo. vide alia ad 38, 47.

74, 47. Τῶν περσέων βασιλέων.] MS. περσέων. Sic supra, sic infra, at 2, 140 dicit οἱ περσέων γενόμενοι βασιλῆες Ἀμυρταίου.

75, 7. Ἐν τῷ ἐπίμπλαο τοῦτο.] MS. ἐν ᾧ. ut jam patefeciſſe memini. Utrum hîc notatio mutat? ut sic de tempore, sed τῷ de aliis maluerit? an quæcunque alia causa?

75, 9. Τὰ χείλεα ξὺ ποταμῷ καθὰ τὴν πόλιν καὶ καθὰ τὰς καταβάσιας.] Non vitupero repetitionem præpositionis καθά, utpote quæ repetitio etiam placet Herodoto, sed ubi placere potest, ut cap. 191. Κατά τε τὸ ποταμὸν καὶ καθὰ τὴν λίμνην. Sed magna prorsum in his residet ineptia. Nam quum dicit labra fluvii per urbem, an possunt alia ulla intelligi, quam quæ sunt prope descensus, imo quam in quibus ipsis descensus est extra portulas? Certe enim non per alias urbis partes cucurrit flumen, ita ut quum dicatur Nitocris fluvii labra per omnem urbem lapide struxisse, id omnino intelligi debeat & tantum possit, factum circa descensus ex transversis plateis ad fluvium. Legendum procul dubio deleta altera particula καθὰ τὴν πόλιν καὶ τὰς καταβάσιας. Innuit enim Herodotus tum reliquis partibus simplicem circa fluvii ripas murum ductum, tum ipsos illos descensus ab ipsa recte concinnatos fuisse, & majore quadam impensa & mole, quam alia ripæ pars, roboratos. Jungi enim oportet τὰ χείλεα ξὺ ποταμῷ καὶ τὰς καταβάσιας. Ignorat purissime spuriam particulam codex MS. & videtur quoque non agnovisse interpres.

75, 15. Ἐπλείνεσαν ἢ ἐπ' αὐτ.] MS. ἐπλέινεσαν. Sic ἐσάγεσκον, πωλέεσκε, & quæ sic plura: certe ejus quoque generis est, quod sequitur ἀπαίρεσκον, quod ut Stephanus vidit in suis, ita ipse in Mediceo id offendens reposui pro vulgato ἀπαειρέσκον: prout etiam Ἀμφοιτέουλες pro simplici φοιτέουλες. quæ accessio est meritissima.

75, 26. Ἡ δὲ αὐτὴ βασίλεια.] MS. ἡ δὲ αὐτὴ αὕτη βασίλεια. ut 2, 198. Ταυτὰ ἢ ταῦτα ἢ Αἰγύπτιοι ποιέουσι. Deinde est in eodem λεωφόρων, non λεωφόρων.

76, 2. Τῷ παιδὸς ξ ἐωυτῷ τύνομα Λαβυνίτου.] De hoc loco quum scripsisset Scaliger in Animadversionibus pag. 91 ita [apud Babylonios Labynitus, id est Nabonidus, & Nabuchodonosorus idem Herodoto] in Emendatione Temporum pag. 579 & hoc ipsum & alia grandiora profert, quæ videas licet.

76, 3. Στρατιὴν ἢ βασιλεύς.] MS. ἢ δὴ βασ. Erat enim hic excessus ad morem regis Persici tam novus, quam in præcedente periodo est reditus in historiæ viam, ut utrobique ista particula merito interponatur.

76, 9. Ἅμαξαι τετράκυκλοι ἡμιόνειαι.] Interpretatur Valla, *carrucæ quatuor rotarum*, quum carrucas pateat non fuisse fabricatas in hunc usum, quem colligere licet ex capite 27 libri 11 de re vehicularia Cl. Schefferi, qui idcirco in capite 19 ejusdem libri statuit rectius futurum *multa plaustra quatuor rot.* Recte ad differentiam, quum alioquin ἁμάξας dicat simpliciter, ut 4, 62. Attamen Gatakerus lib. 2 cap. 5 Adversar. reddiderat *petorritis multis secum inter impedimenta vehendam.* Nam de Choaspe egerunt & alii & Salmasius in Plinianis pag. 699.

76, 11. Ὅποι ἂν ἐλαύνοι.] Ubique occurrens verbum. Sed nunc MS. ὅποι ἂν ἐλαύνησι. Quid dicemus? utrum placet postremam syllabam σι natam ex corrupta diversa lectione οι, hærente librario priore inter voces ἐλαύνῃ & ἐλαύνοι (ut videmus hæc in MSS. mixta) ac propterea utramque postremam syllabam exprimente, quæ postea ex οι in σι depravata adhæsit ipsi verbo? an ve-

vero esse aliam hujus verbi formam, nunc quidem abolitam, sed Herodoti tempore Helladi & Herodoto usurpatam abscondi ἐλαύνημι. An non simile huic verbum κατειργνῦσι, quod exstat 4, 69, non observatum Porto, quum habeat καθέργω *Ion. pro com.* κατείργω, quod etiam habet hic scriptor; sicut observat alterum ἐσειργνῦσι ex 2, 86. Quæ composita nec ipse Stephanus annotavit in grandi Thesauro.

76, 21. Κάρτα γὰρ δή.] Id vero jam nimium quidem, nec tam adversativa ex spectatur, sed ut narrationis pars leniissime succedat. Id probat MS. κάρτα τε δή. ac mox γόνυ ἐ βρεχόσας, non γόνυ μὴ βρ. quod vani & prolationem Herodoteam non ferentes videntur sic mutavisse.

76, 31. Ἤνετο μὲν τὸ ἔργον.] Sic edidi sane non invitus, quum emendatissima membrana Medicea conspiraret cum MSStis, unde id ipsum verbum produxit Stephanus; sed adeo non curavit, ut id nunc in marginem abjiciens, in Thesauro pulcherrimum hoc exemplum annotare detrectarit, ubi tamen de hac forma istius verbi agit, & quasi ipse nesciret, sub Budæi nomine ex Herodoto citet ἀνόμωον ἔτος de exacto anno, quod scimus exstare 7, 20. Πέμπτῳ γὰρ ἔτει ἀνομώῳ, etsi neque Portus memorare voluerit.

76, 39. Καταληφθησόμενοι ἐς τὸ ἄστυ.] Lapsum credo esse typographicum pro καταληθησόμενοι. quod est in MS. & semper auctori adhibitum, plane ut in libri hujus capite 176, cujus varia exempla composuit diligenter Portus in Lexico, qui & hunc locum recte producit, ut pateat hunc errorem ignoratum prioribus, adeo ut etiam Stephanina anni 1592 ab eo sit immunis, ab Germanica incaute fuisse admissum, Anglica imitante.

76, 42. Προσάξαντο.] Nescio unde petant hoc verbum lectores, nescio unde petiverint interpretes: certe Latinum *comportaverant* proprie huc non accedit. Portus hunc locum noluit attingere, sed producit verbum προσεσάξαντο ex lib. 8. cap. 20. At hoc ipsum est, quod in hoc loco adhibuit Herodotus. Sic enim planissime scriptum habet optimus MS. προσεσάξαντο.

77, 2. Τῇ ἑξῆς.] MS. ἐξῆ. Et hoc verbum est, quo antea de Halye fluvio, infra de Nilo utitur auctor, ut videre est apud Portum. Mox deinde Stephanus eandem pruriginem scabit ὅτῳ γὰρ δὴ τάξας ponens in margine, quum vulgo edatur ὅτῳ δὴ τάξας. Sed verum est ὅτῳ τε δὴ τάξας, quod profero ex MS. Mediceo.

77, 14. Καθὼ τὸ ῥέεθρον ᾧ Εὐφρήτεϊ ποταμῷ ξυνενοσηκότος ἀνδρείως ἐς μέσον μηρὸν μάλιστά κη καθὼ τοῦτο ἐσηεσαν.] Negari nequit bellos Herodoto contigisse interpretes & curatores, qui & edere ita & explicare hæc omnia potuerunt. At profecto nec dictum uspiam ulli Græco reor ἀνδρείως ἐσιέναι, ut illi jungunt in Latinis; quum palam sit in Græcis ita eos distinguere, ut verba ξυνενοσηκότος ἀνδρείως ἐς μέσον μηρὸν μάλιστά κη separata velint esse ab reliquis. Id illi interpretari debuerunt sine tormento trajectarum vocum & Herodoti sententiam expiscari, non omnibus permixtis suam exponere. Sed & laudatio illa, quasi viriliter fecerint, intempestiva prorsus est, nec aliter etiamnum se gerunt, quam stolide audaces & quidem in perniciem suam, si adfuisset Babyloniis bona mens. Immo ut videas omnia rejicula esse (id enim certe fateberis) nisi ex utilissimo apographo sic restituantur & distinguantur, en tibi quod fero: καθὼ τὸ ῥέεθρον, ᾧ Εὐφρήτεω ποταμῷ ξυνενοσηκότος ἀνδρεί ὡς ἐς μέσον μηρὸν μάλιστά κη, καθὼ &c. Verto. *Persæ, qui ordinati erant prope alveum, postquam Euphrates fluvius subsedisset, ut transiret vir circiter medio femore tenus, illic Babylonem introierunt.* Non fallit me animus, quin egregius lector hanc unam præstantissimam emendationem clarissime causas corruptelæ aperientem sit exosculaturus, adeo ut fides optimi libri dubia ulterius esse non possit. Dativus ille ἀνδρεὶ plane Geographicus illustrationem accipit ex notis paternis ad Livium lib. 1. cap. 8. Ἀνδρεὶ ponit pro quocunque transeunte, ut plane videas Herodotum sibi similem, ecce lib. 7 cap. 60. Αἰμασιὴ περιέβαλον καθὼ τὸ κύκλον, ὕψος ἀνήκοντα ἀνδρεὶ ἐς τὸ ὀμφαλόν. Sed neque dissimilia sunt 3, 22. Ὀγδώκοντα δὲ ἕτεα ζόης πλήρωμα ἀνδρεὶ μαχρόταλον περκέεται. 4, 22. Ἐπεὰν ἀνδρεὶ ἀποθάνῃ πατήρ. Etiam ejusdem generis 4, 20 Διαβάντι, & seq. cap. Ἀποκλίναντι. 7, 198 ἰόντι. Distinguere potes, ut volueris, & voces ᾧ Εὐφρήτεω ποταμῷ possunt perinde commode referri ad præcedens ῥέεθρον, quam ad sequentia ξυνενοσηκότος &c. Ideo nunc aliter exhibeo, quam in contextu. Utere quo libet.

77, 36. Τὰς τέσσερες τρίφυ μυρ.] Maligni sunt & parci erga Herodotum posteriores, qui ne illa quidem ei volunt linquere, quæ ipse ad copiam protulit. Hinc enim MS. τὰς τέσσερες μυρίας τρίφυ μιν. Omnino rectissime.

77, 42. Τελαίχμῃ τῷ Ἀρταβάζου.] MS. Τεταναίγμη. idque probum judico, ut in li-

bro 7, 82. Est enim idem nomen : quod scribo per tertiam literam, quia sic exstat in scripto libro, non per χ.

78, 11. Καὶ κηλωνίοισι.] MS. liquide refert καὶ κηλωννήοισι. Quæ est illa ipsa forma, quam usurpamus hodieque in lib. 6. cap. 119, quæ hinc quidem confirmatur esse verissima, quicquid etiam suspicetur Portus. Et hinc apparet, quod supra occurrebat ἐδωλίοισι, non scripturum fuisse Herodotum, sed ἐδωληΐοισι, si usus ea vocis forma fuisset, quod nimis facile crediderunt. Quod mireris, non aliter citat Salmasius in Plinianis pag. 589. Hoc rectum. Sed contineat quæso manum, & ne doceat Herodotum, quomodo Ionice pronunciari ea vox debeat. Illic etiam pag. 581 citat sequentia Herodoti verba Ἐπὶδὰν ἄεισα αὐτὴ ἐωυτῇς ἐνείκῃ, quum in editionibus exstet ἐπεὰν ᾖ ἄεισα. Quod miror, quoniam in MS. legebam ἐπειδὴ ἂν ἄεισα, quod & sequutus fui, sed δὲ invasit male. Sed & sequentia vides citata esse ab viro maximo, prout edita sunt, quod patuit ad 74, 15. ut videatur rejecisse, quod Stephanus ad marginem posuit οἰκηΐο. Quam felix fuisset ejus memoria, si universum locum omisisset? Nec enim cognitam habuit Herodoti manum, quam nunc accipe ex MS. Mediceo, πόλις οἱ ὠικηΐο.

78, 27. Τετρήρεων δικελέων δακτύλων.] At quinam sunt illi δικελεῖς δάκτυλοι, quia velut in materiariam tabernam ingressi culmina ad digitorum mensuras mercabimur? Dicit ergo Valla *maximorum*. At sanctitas publica negat esse easdem justas mensuras vel maximas vel minimas. Non enim respicimus in communi usu ad cubitos regios. Alius est Valla, alius Herodotus, qui scripsit δικέλεως, ut præter MSS. Stephani probat inculpatus ille codex Florentiæ. Non fui igitur segnis in reparando auctore. Cl. Fridericus nequivit hinc abire sine mentione variæ lectionis in hoc adverbio, & addit [ut sic quaternûm fere digitorum latitudo significetur] quum notet aut juste impleri aut superari potius hanc mensuram, & *fere* sibi servare potuerit.

78, 28. Ὅσον ἓν δένδρεα μεγαθος γίνεται.] Hoc plebeium est ad id quod scripsit Herodotus, exstatque fideliter custoditum in MS. ὅσον ἓν δένδρον μέγεθος γίν. ubi notabis vocem μέγεθος esse quarti casus, ut addi debeat illis, quæ notavi sub numeris 6, 34. prout etiam simile est c. 202. Λέσβῳ μεγάθεα παρεκπλησίας. Perinde ut 2, 32. Πάσῃσι τοῖσι ἀγῶσι τὸ μέγεθος ἴσως. Et c. 71. Immo nunquam Herodotus in his locutionibus vocem μέγεθος ulli alii junctam voluit, estque inprimis notabile exemplum 118, 42. ubi MS. plane δίπηχυ. Prorsus simile est quod c. 199 sequetur: Τὸ ᾗ ἀρχύρεον μέγεθός ἐστι ὅσον ὦν, ubi post tertiam vocem prave distinguunt.

78, 36. Τὰς συκέων τρόπον θερμαίνεσι.] Citatur hic locus ab Salmasio in Plinianis pag. 1334, ubi plenis follibus legi & distingui jubet verba, quæ vulgo non recte habeant. Ea tu scrutare lector. Nam quia vitiose illic magis credo ab typis actum, huc adferre commode illa nequeo, & incommode non placet.

78, 42. Κατάπερ δὴ οἱ ὄλυνθοι.] MS. omittit particulam δὴ. & mox ἀπιῶσι pro ἀπιᾶσι.

78, 48. Νομέας ἰτέης ταμόμενοι.] Hi νομέες sæpe versati sunt & cæsi & in eis Valla ambustus. Ultimus qui accessit, est Cl. Græv ius ad Solœcistam Luciani pag. 113. Nonne satis tarde? nam post Brodeum & Leopardum popularis ipsius Fridericus jam bene correxerat pag. 321 etiam omissis *pecuariis*, quos cognatus ejusdem Jungermannus, alia vitiosa bene mutans, reliquerat. Jubet videre quæ docuerit Schefferus. Vide quæso illa, & dic mihi, an non sint oppido macilenta? immo quæ sint illa, quæ doceat?

79, 13. Ἐπεὰν ἕν.] MS. ἐπεὰν ὦν, quod certe Ionicum & continuum in Herodoto, ut nunc id ei eripi non debuerit.

79, 16. Ἀπεχήρυξαν.] Est notum verbum in jure etiam Græco, sed non hujus loci, & ut notet abdicare & ultro abjicere, ut pro lucro habeatur ea re spoliatum esse. At hi sane non sic consuluerunt in navigiis suis. Hinc oppido notabile est, quod legitur in optimo MS. ἀπινεχήρυξαν, ita ut super ι habeat positum ε, ut etsi forte quid lateat nesciam, hactenus tamen observaverim, ut ediderim ἀπενεχήρυξαν, ut decompositum pateret, satis alioqui rarum, sed ideo Herodoteum, & quod notet, ibi in urbe solitos ea præconio subjicere; quod intelligis plurimum distare ab isto composito nimis hîc incommodo.

79, 25. Καὶ ἐπὶ τούτῳ.] MS. καὶ ἐπὶ τοῦτον. Et recte ex modo scribendi, nec intercedit terminatio sic ter geminata. In qua tamen videntur offendisse lectores: unde enim potuit huc delabi Fridericus, ut ederet ἐπενδύνεσι, quum ante illum ab omnibus fuerit editum ἐπενδύνῃ. Id quidem est principale facinus. Sed inconsulte agitur in distinguendo. Nam cur in Latinis non ita distinguitur pænula ab calceis, ut in

Græ-

Græcis? Sed ſcias oportet hic quoque ſubeſſe fallaciam, quam aperit optimus MS. legendo ϖεὶ βαλλόμενον ὑποδήματα ἔχων. Sic omnia planiſſima.

79, 28. Βοιωλικῇζι.] MS. Βοιωλίῃζι, ut ex oraculo citat Βοιώτιον ἄνδρα Stephanus Byz. in v. Ἄρνη. Et 5, 88 ἑσθῆτα Δωρίδα mavult, quam Δωρικὴν.

Ibidem. Κομῶντες τὰς κεφαλὰς, μίτρῃζι ἀναδέουλαι.] Reliqui Herodotum arbitrio aliorum, qui conſenſu ita diſtinguunt, quum ego gnarus κομᾶν non licere homini in humeris aut brachio, crederem Herodotum junxiſſe τὰς κεφαλὰς μίτρῃζι ἀναδέοντ᾽, ut apud Ælian. 4 Var. 22. Κορύμβους ἢ ἀναδήματα ἢ ἐν τῇ κεφαλῇ τειχῶν.

79, 33. Μῆλον ἢ ῥόδον ἢ κρίνον ἢ αἰετὸς.] Hoc ſpecimen conſuetudinis Babylonicæ melius ob oculos hodie poni nequit, quam ex tabula Iſiaca, ubi talia ſceptra vel haſtæ infinitæ cum iſtis ornamentis, ut ſic quaſi Herodoto interprete diſcamus, unde ea res ad Ægyptios venerit; quippe Babylona ſtatuit quaſi originem hujus rei, & ubi præcipuus erat uſus. In cap. 198 vides aliud commune Babyloni & Ægypto.

79, 37. Ὁ μὲν σοφώτατος ὅδε, καὶ &c.] Sic diſtinxi hunc locum obſequutus neceſſariæ, poſt deviam ab vero interpretationem Vallæ, monitioni præclari viri Jo. Friderici, quam large commendat in præfatione.

79, 45. Περσθείη.] MS. περηθείη. 2, 54 Ἐς Διὸς Πηλὼ περηθέσαν. Et non diu ante legimus ἀνδραποδισθέντας περηθεῶναι.

80, 6. Ὅς τις θέλοι.] MS. θέλοι. Deinde quod ſequitur, τῷ τὸ ἐλάχιστον ἐπισαμβώ, & vertitur, *qui minimo contentus eſſet*, ſi recte inſpicias, omnino nihil tale exprimit, & neceſſario corrigendum ὑπισαμβώ, ut legitur in MS. donec adhæreret illi, qui in minimum conſentiret aut promitteret. ut cap. 208 ὑπέσχε de pollicendo.

80, 15. Οὕτω ἀνάγεσθαι.] Unde locum huic compoſito ad hanc cauſam? Longe æquius legitur in MS. ἀπάγεσθαι. Deinde MS. διετέλεσε, quo inclinabant etiam codices Stephani, ſed Ioniſmo abciſo.

80, 34. Οὔπω σφι ἔξεσι.] Vox prima non eſt hujus ſententiæ, & bene MS. ἐ σφὶ ἔξεσι.

80, 38. Πυρὶ θυμίημα καταγιζόμενον ἵζει.] Ad iſta ſic annotavit Jo. Fridericus, quum vertiſſet *igni ſuffitum adolendo facit* [τὸ ἵζειν active hic accipio, ut ex interpretatione liquet. Valla minus accommodate ad verba *adhibito thymiamati aſſidet*. Niſi is forte (ut ſuſpicor) pro πυρὶ legit ϖεὶ θυμίημα καλαγ. ἵζει] Sic ille, addens quoque in præfatione Vallam nimis frigide vertiſſe, & ex auctoritate Herodoti & Vallæ interpretatione errorem irrepſiſſe in vulgata Lexica. Et ſane H. Stephanus in indice Theſauri exponit *adolere*, & citat ex Herodoto καταγιζόμενον πυρὶ θυμίημα, ut appareat unde iſte hæc habeat. Immo ſic obſedit eundem inſignem virum hic locus ita lectus, ut non dubitaverit ſcribere etiam in Recenſione vocum Herodoti pag. 728 hujus editionis [καταγίζειν, ut καταγίζειν πυρὶ *igni conſecrare*, Item immolare & ſacrificare Clione c. 86. & Melpomene c. 35] Scias in neutro loco exſtare vocem πυρί. Qualiacunque ea ſunt, MS. Mediceus plane habet ϖεὶ. Et quod exiſtimat Fridericus de verbo ἵζειν, Herodotus pronunciat illum falli 5, 25. Ἐς τὸ ἵζον ἐδίκαζε, ubi omnino eſt *ſedens*, non *ſtatuens*, ut putabat intelligendum.

80, 40. Λάνται ἀμφότεροι.] Vim ſuam affert, quod legitur in optimo MS. λᾶνται ἢ ἀμφότεροι. ac deinde ποιεῦζι pro ποιέυζι.

81, 19. Εἴδεός τε ἐπαγμῶαι] Mire in hoc participio agunt Henr. Stephanus & Æmil. Portus. Ille enim in indice Theſauri ſui ſic notavit [Ἐπαμμῶαι εἴδεϊ παῖδας, Pueros forma præditos ex Herodoto] Proculdubio alluſit ad 8, 105. At vero poſterior ſic agit in Lexico Ionico [Ἐπαγμένος Ion. pro com. ἐπηγμένος. Ad aliquid addictus. Ad aliquid progreſſus. ὅσαι γυναῖκες εἴδεϊ ἐπαγμέναι εἰσί. Quotquot mulieres ad formam ſunt progreſſæ. 1. Quotquot ſunt formoſæ 52, 6] qui numerus innuit hunc locum. Sed & aliud ab eo projicitur [Εἴδεϊ ἐπαμμένοι παῖδες. Herodotea locutio p. 314, 6. Pueri formoſi, q. d. Pueri, qui formam attingunt egregiam ſcil. 1. Pueri egregia forma præditi. Εἶδος enim eſt mediæ ſignificationis vocabulum.] Ergo hactenus Stephanus. Sed Porto notus fuit uterque locus. verum qua ratione comparari deberent, uterque aut neſcivit, aut detrectavit loqui & lectorem pro virili inſtruere. Sed quid aliud proferunt, quam quod valde clauſos relinquit oculos lectoris, Porto tantum in his poſtremis exiguam ſcientiam projiciente & alterum audacter diſtinguente ab altero. Quid enim aliud hic eſt, quam participium ab præſenti ἐφάπλομαι, unde quum vulgo ſit ἐφημμένος, noſter more ſuo præbet ἐπαμμένος. Ne dubita. Nam & egregia Medicea membrana prorſus habet ἐπαμμένα, quod eſt ejuſdem prorſus monetæ illi ἀπαμμένως lib. 2 cap. 121.

81, 28. Κατεῖσαζι] MS. κατεῖᾶζι.

81, 37. Τ' ἐωϋτὸν ποιήσασθαι.] MS. ὑπ' ἐωϋτῶι.

82, 4. Καλαγιαζομένη.] Equidem venit hoc ab ipso Aldo. Sed est nullius momenti, quum & optimus MS. legat καλαγιζομένη, & ipse Herodotus passim non aliter loquatur, ut notavit exempla Portus.

82, 12. Στόμασι δὲ ἐξερρύηκε τεσσερακοντα.] Hæc verba observari oportet ad spectandum insigni exemplo, quam magnifice & ample largiti sint de Herodoteo etiam antiqui. Scribit enim claris verbis Strabo lib. XI Herodotum dicere eum εἰς τετρακοσίους ποταμοὺς ἀφίεσθαι, μεγίστην δὲ Σκύθας καὶ Βακτριανούς. Unde abest longe Herodotus, nec si fluvius inter montana profluens, hic illic inveniens vallem, ita ut in eam effluat aliquid aquæ, is statim fluvius novus dici debet, præsertim si ista aqua dispergatur in arenas aut paludes, ut clare de hoc Araxe testatur Herodotus. Itaque Vossius ad Melam lib. 3 cap. 5 mirabiliter circumiens in quærendo Araxe non tantum in meridiano latere Caspii maris, sed etiam boreali, & ubique eum reperiens, testatur Herodotum scribere Araxem quadraginta ostia, sive potius ἐκβολὰς habere. Prius recte: quod cur corrigendum ita censuerit, ignoro. Non enim sunt ἐκβολαὶ dicendæ, quippe quæ integros possunt constituere fluvios. Idem Vossius lib. 2 cap. 2 ibidem tangit quæ Herodotus de accolis Araxis scribit, eos invenisse talia quorum odore inebriarentur. Primo an iste *potus* vocari possit, viderit. Secundo non herbam aut plantam esse dicit Herodotus, uti hederam, arbutum, cyclaminum aut simile origano, sed ἐξαυρῆσθαι δένδρεα καρπὸς τοιούσδε τινας φέροντα. Itaque ut ludicrum exitu simile est, ita nequeunt hæc ita inter se componi, ut eadem re pariter Thraces & Araxeni fuerint usi. Quam bene dixit Herodotus ἐξερρύηκεσθαι?

82, 14. Κατοικεῖσθαι.] MS. κατοικῆσθαι. An non notavit Portus ἠείνεσθαι dici ab Herodoto pro εἰείνεσθαι, quum cap. 203 dicat tamen εἰέλω.

82, 20. Τὸν μὲν γὰρ Ἕλληνες ναυτίλλονται πᾶσαν.] Ita scribunt nugatores, & qui male coctum aliquid hodiernum eructant, ut nempe conveniant rite casus. Sed non οἱ χαριέστεροι. Utique pereleganter & proprie ad manum Herodoti Mediceus ille codex MS. præfert πᾶσα. Sic enim omnino scribendum. Syntaxis est, πᾶσα γὰρ, τὸν Ἕλληνες μὲν ναυτίλλονται. *Omne enim illud mare, quod quidem Græci navigant.* Sine ope istius codicis ne odorari quidem ullus potuisset hanc emeditatam profecto Herodoti loquutionem.

82, 23. Εἰρεσίῃ χρεωμένη.] Observari debet conditio hæc, quam ponit Herodotus, & absque qua non debet de longitudine hujus maris disputari: id quod strenue fecit Vossius ille idem ad Melam 3, 5, & ipsi quoque, quibus illic obtrectat.

82, 30. Ἐξ ὕλης ἀρχαίης ζώουσι.] Rarus quidem præpositionis istius usus *in* hoc genere sermonis apud auctorem nostrum, ut 8, 106 ποιεύμενοι ἐκ τυτέων τῶν ζόων. Sed libentior & gratior fuit altera ἀπὸ, prout nunc quoque habet optimus MS. ἀπ' ὕλης. In fine hujus libri ἀπὸ κτηνέων ζώουσι καὶ ἰχθύων. 2, 92, Ζῶσι ἀπὸ τῶν ἰχθύων μούνων. 4, 22. ζώουσι ἀπὸ θηρίων. & 103. Ζῶσι δὲ ἀπὸ ληΐης τε καὶ πολέμου. Imo & 2, 18 πίνειν ἀπὸ ποταμοῦ. 2, 36. Ἀπὸ πυρῶν καὶ κριθέων ἄλλοι ζώουσι.

82, 40. Πεδίον εὐδαίμονα.] MS. εὐδαίμονα, ut semper, immo non aliter habet Aldus, ut sit lapsus editionum sequentium.

82, 46. Δεύτερον δὲ.] Sic scriberet quoque alius quidam, & poterat omnino etiam scribere Herodotus, ut facit 2, 22, ubi etiam nectuntur πρῶτον, δεύτερον, τρίτον. Sed habet insuper Herodotus aliquid inexspectatum, ut quum incipiat per πρῶτον, desinat per τρίτον, medium tamen ponat in plurali, prout nunc habet optimus MS. δεύτερα δὲ. plane ut 2, 137 πρῶτον & δεύτερα, & 3, 22 δεύτερα & τρίτον. Adde 3, 65. Et mox γνωμένη, non γεγνωμένη.

83, 3. Τόμυρις συνέσσα.] MS. συνιεῖσα. ut συνιεὶς τὸ ποιηθὲν 5, 92. ac statim προσεχώρεε, non προσεχώρεεν.

83, 18. Εἰ μεγάλως προθύμεαι.] MS. ἰὼ μεγ.

83, 33. Εἶπον μὲν καὶ πρότερόν τοι, ἐπεί με Ζεὺς ἔδωκέ τοι &c. ἀποτρέψειν.] Non potest in his vocibus ulla injuria animadverti; adeo apparent omnia integra, & robusti coloris ac nitentia. At vero per similes literas absorpta est vocula, quam codex MS. interpositam sic restituit legitque: εἶπον μὲν καὶ πρότερόν τοι, ὅτι ἐπεί με &c. ἀποτρέψει. Quod quanto est electius, suavius, atque etiam apertius? Id enim quoque Græcæ urbanitatis est, particulam ὅτι quidem immiscere, & nihilominus tamen verbi quod sequitur formam ex ea non gubernare, sed, perinde ac si admixta ipsa non esset, ex præcedenti periodo.

83, 41. Κύκλῳ τὴν ἀνθρωπηίων ἐστὶ πραγμάτων.] Quum hic locus sit, qui tantopere placuerit Latinis, ac præsertim Ciceroni toties hinc jactanti istum orbem reipublicæ esse conversum, non debet abire indictus.

ctus. Quippe qui iſtam loquutionem & ſimiles in Latinis legit, & hæc Herodoti verba in numerato non habet, fieri nequit, ut is dici poſſit aut credi debeat intelligere iſta erudita Latina. Audimus hæc in Aſia dici inter duos reges, utroſque id expertos, alterum in perſona ſua, alterum in eis, quos ſubegit. Inde igitur exſtitit & ortum eſt. Quod minime cogitans Simeo Boſius ad librum 2 epiſt. 9 ad Atticum nihil poteſt in eo niſi cæcutire, ut revera eſt, deducens ab ludo Græco qui diceretur κεικολασία, quum tempora horum regum adſcendant ad eam vetuſtatem, ut tunc apud Græcos κεικολασία nec dicta fuerit nec cogitata nec peracta: certe ipſe ex ſeris tantum temporibus profert: ne dicam ab eo videri nimis exiguam & puerilem facere originem rei maximæ, quæ univerſi generis humani ſtatum & eventum exprimeret. Interpono igitur nummum Hadriani, & ab ingenioſiſſimo Principe cuſum oculis offero ad ſpectandum quod ho-

mines pragmatici & ipſe Cicero de volventibus rerum humanarum vicibus habuerunt in ore. Nummus hic aureus penes Occonem, illum primarium hujus doctrinæ promum condum, jam fuit, à quo dicitur pulcherrimus, qualem nunquam vidit alias. De eodem quoque ſcripſit Triſtanus in Hadriano. Sed qui monetam publicavit, eſt Morellius, præ duobus illis infelix prorſus in hac eruditionis parte, niſi quod calleret opificio imitandi in charta. Sicut oſtendit quoque in tabula XII[a] Speciminis, nihil afferens, quam quod vel Occo vel Triſtanus dixerunt. Sed egregie Jupiter eſt, qui & ſtat in orbe, ut divinæ majeſtatis præſentiam innuat; & eum tenet, ut in eo plane dominetur, etiam convertens prout vult; cujus quoque alteri parti admovet terram, alteri phœnicem, ſcilicet prout vult mactare gloria & aureum donare ſæculum aut viciſſim deprimere.

84, 30. Τὰς ἐναντιωμένας.] Hoc eſt unicum in Herodoto exemplum hujus ſic compoſiti verbi; per reliqua non occurrit niſi ſimplex ἀντιόω. Quod quum exſtet tam crebris locis, certe iſta ipſa multitudine hoc debet fieri ſuſpectum. Jam vero ut plane ab Herodoto expulſum fuiſſe ſcias, leginus in Mediceo MS. τὰς ἀντικειμένας: idque crede tam Herodoto placuiſſe, quam Thucydidi compoſitum. Præterea MS. ſtatim Τομύεις, non Τομύεισι, & videtur ita maluiſſe Herodotus, non ut pro lege aliquid in eo ſequeretur, ſed pro lubitu variaret. Quamvis enim libri 2 capite 41 notaverim ex MS. Ὀσίεισι, tamen cap. 156 in eodem MS. exſtat Ὀσίεις, & ſic infra MS. ſemper Τομύεις, ſic & Γύγις & 2, 111 Στεσάγεις, & c. 50 Θέμις. Talia ſunt Ῥοδώπις, Ἀβάεις, Ἀναχάρσις, Λυγδάμις, Σαμύεις. Sed etiam mox MS. αἰσχρὸν γὰρ οὐκ ἀναχετὸν, ſine vocula τε.

84, 5. Γυναικὶ ἔξαυτις ὑποχωρῆσαι τὸ μάχης.] *Detrectare pugnam* reddidit quoque interpres. In omni hac relatione veſtigium nullum eſt prorſus, unde Crœſus hoc firmamentum & ſtatumen argumentationis ſuæ potuit jure & merito hauſiſſe, vel potius ad quæ ſuperius narrata Herodotus his verbis queat reſpicere. Non in aliorum ſententia; nam non ideo jubebant Tomyrin recipere in regnum ſuum, quod detrectaret pugnam, ſed vere, ut locum pugnandi conciceret. Non in Cyri animo; quippe is ipſe bellum prior inferebat, quod ſine prælio confici non poſſe ipſe ſatis ſciebat; & qui haud dubie amavit pericula ſibi tum glorioſa, tum felicia. Certiſſime igitur hoc ſpurium eſt, & rurſus aureum purgatiſſimumque, quod ex optimo MS. ſuppono: ὑποχωρῆσαι τὸ χώρης. Id namque unum agebatur.

84, 7. Διαβάντα πρόσω.] Et hoc ſatis commode, ſi ad præcedentia reſpicias, in quibus cum ſolo Cyro egit, eumque alloquutus eſt. Nunc vero & in ſequentibus agit de omni exercitu, & quid eum facere potiſſimum oporteat, conſilium dat. Itaque videmus illic ποιεῦντας, καλακόψαντας, σκιδάσαντας, & ſi hæc ipſa quoque non minus ad Cyrum quam ad milites pertineant æque ac præcedentia. Sed Herodoto ita placuit. Aggrediamur igitur & hoc loco legere διαβάντας, ut exſtat in MS. Mediceo. Etiam mox habet MS. ἐκφυέσθαι, non ἐκγίνεσθαι.

85, 6. Σὺ τοίνυν.] MS. σὺ νυν.

85, 11. Τῷ δὲ ὁ δαίμων.] MS. τῷδε οἱ ὁ δαίμων. Hoc vitium ſcripturæ aut ineptiam librarii vocabit iners Græcæ polituræ cultor, aut Herodoti incurioſus. Sed eſt exquiſitum prorſus ac delicatum. Geminus da-

dativus ſic junctus placet. Jam ſupra in cap. 34 dixit: μή τι οἱ κρεμάμενον τῷ παιδὶ ἐμπέσῃ. Et 205. 2, 89. Μή σφι οἱ ταεμχθέντα μίσγων) τῇσι γυναιξὶ. & ibid. 175. τῇ Ἀθηναίῃ προπύλαια θαυμάσιά οἱ ἐξεποίησε. 3, 55. Καὶ οἱ τῷ παιδὶ ἔφη. Σάμιον τύραννα τεθλιῶσι. 6, 68. Ἀπικομένῃ δὲ τῇ μητρὶ ἐς τὰς χεῖρας οἱ τὸν ἀπολάγχνων.

85, 13. Ἀμείβε) ὧν δὴ.] MS. ἀμείβεταί οἱ δὴ ὧν.

85, 48. Εἰ δὲ μὴ ταῦτα σὺ ποιήσεις.] MS. εἰ δὲ ταῦτα ἃ ποιήσεις. Sed ita ut appareat negativam ἃ manifeſte ex vocula σὺ immutatam eſſe ab eo ſcilicet, qui particulam μὴ in antiquiſſimis exemplaribus non reperiens, quum tamen requireretur negatio, intelligebat tandem in pronomine σὺ errorem admiſſum eſſe, quem recte ita abſtergebat. Non magis σὺ nunc locum habet, quam in præmiſſis.

86, 2. Τῶν ἐπέων τουτέων ἀνευρεχθέντων, ὁδέκα ἐποιέετο λόγον.] Quis negabit molliter fluere ſeriem horum verborum ita concinnatam? Univerſa plebs ita loqueretur. Juncta enim ſunt, quæ jungi decebat, & ſeparata, quæ erant interſcindenda. Sed id non placuit ſemper Herodoto, qui etiam mox ſcribit: ἥτε δὴ πολλὴ τῆς Περσικῆς αὐτῇ τρηχείης ταύτῃ διεφθάρη. Atqui paſſim dicit αὐτῇ ταύτῃ junctis & connexis omnino vocibus. Id nunc etiam placuerat Herodoto, ut docet præſtantiſſimus codex ſervans τῶν ἐπέων ὁδένα τούτων ἀνευρεχθέντων ἐποιέετο λόγον.

86, 17. Καὶ δὴ κῆ πυνθάνομαι.] Quam bene geminatæ occurrunt iſtæ copulæ mox κῆ δὴ κῆ αὐτὸς Κῦρος τελεῦτᾷ, tam nulli uſui inſervit, immo turbat conſequentiam hujus loci penitus ſecunda vocula κῆ, ut omiſerit quoque Valla. Et certe non exſtat in optimo MS. unde omiſi.

86, 26. Ἐναπῆκε αὐτῇ τῷ κεφαλῷ.] Venimus ad partem hiſtoriæ per omnia ſæcula memoratam & temporis ſui glorioſiſſimam notam. Quæ quum ideo deberet habita eſſe ſanctiſſime, prout ab humano genere accepta erat ex Herodoti manu, vide, quam malevole & ingrate fuerit tractata. Neque enim ſic dubitavit edere Aldus, non Camerarius, non Stephanus, capitales in hoc auctore triumviri; ſed tamen poſtremus ita, ut margo ejus obduceret aliquid editioni vulgatæ, nempe ἐναπῆπτε. Ex quibus quid proprie expreſſerit Valla per hanc interpretationem *caput in utrem demiſit*, non facile dixeris; niſi quod videtur reſpexiſſe Valerium Maximum, qui lib. 9 c. 10 dicit: *in utrem humano ſanguine repletum demitti juſſit; exprobrans illi inſatiabilem cruoris ſitim, ſimulque pœnas occiſi ab eo filii ſui exigens.* Valla hinc certe illud απ, quod in iſto decompoſito eſt, voluit plane exprimere, quum Juſtinus dicat tantum *conjici*. Neque poteſt dici id non ſufficere ad exponendam rem. Attamen Herodotus noluit uſurpare verbum ἀείρω, quod habet 8, 32. ἐς τὰς πόλις ἐνιέντες πῦρ. Itaque omnino putavit Valla exprimendum iſtud ἐπὶ. Sed quod ex illis duobus ante oculos habuit? Immo unde ſic proſiluit Stephanus cum iſta altera lectione? an ignorata Aldo ſimul & Camerario? Miror, ſed res tamen indicat ita eſſe. Atqui neutrum verbum attingere voluit Æmil. Portus, quum Ἀπήσων, Ἀπίσσω & Ἀπίσθε non præteriret, certe minoris illa momenti. Quid ergo eſt, quod ſcribere potuit Stephanus in Theſauro? [Ἀφάπτω ſuſpendo, unde ἀπαμμένος, pro *ſuſpenſus* Herodoto ab ejus paſſiva voce. Idem ἐναπῆπε) αὐτῇ τῷ κεφαλῷ ἐς τὸ ἐσωτὸν, demiſit vel afflixit in utrem cruore plenum. Ἀφάπτω idem Applico, Admoveo. Suid. Hactenus Bud.] Quid iodes hæc afferunt? Jam Budæus aliquid notavit in Herodoto, quod ejus editores neſciverunt? & quum is jam id notaviſſet, latuit per ſæculum, donec Stephanus incondite id proferret in Theſauro; ac denique ad margines Herodoti bene aperiret? Quis cogitet narrationem æque ridiculam, aut de ſtudiis docte & ſapienter ſentiat? Oportet eos, qui in Herodoto verſati fuerunt, hiſtoriam hanc ſatis agreſti modo percepiſſe. Quoniam hîc fuit aliquid peculiare, ideo Herodotus etiam uti voluit verbo non quotidiani curſus. Dixit ἐναπῆπτε. Ita habet quoque codex Mediceus, ut ſcias & Budæum potuiſſe id noſſe, & unde id notum habuerit. Hoc verbo dicitur, non demiſiſſe aut conjeciſſe caput in utrem, ut illic putreſceret ac diſſolveretur, ſed egregie inſultans alligavit ſuperiori ejus ori, ut modo poſſet demittere quaſi ad potandum, modo rurſus attrahere, ut intermitteret, quum interim per muliebres intemperies & inſaniam Scythicam aliis ludibriis id horrificaret, etiam alios contumeliæ modos in reliquum corpus ſimiliter exſerens.

86, 28. Σὺ μὲν ἐμεῦ ζώσης τε &c.] Crede hanc citationem ita progredi, ut incluſum habeat verbum κορέσω. An quiſquam ex viris doctis, qui ſic multi & fauſti fuerunt in literis reſtituendis, ita ſe geſſit, ut oſtenderit ſe intellexiſſe iſta verba, aut potius acrimoniam in illis abditam? Valla vertit lectionem corruptam ſatis accurate?

Sed

Sed nihil profert, unde appareat hoc apophthegma dignum esse quod ostentaret Herodotus: tantum enim enunciatur res, prout gesta est, ut nulla ibi sit hilaritas, nullum acumen. Nonnisi in posteriore parte notare licet aliquam venustatem in interpretatione duplici verborum ἄμαλ@ χορεῖν. At priora pingui modo efferuntur, sine acrimonia aut ullo sale, quæ vere acciderunt. Pejora sunt quæ sequuntur. Nam quum tot constructionum modos admittat verbum νικᾷν, non memini uspiam aut me observasse aut ab aliis observatum esse νικᾷν ἐς μάχλω. Ipse ille Portus, à quo in præpositione Ες tot exempla congeruntur, ubi videtur poni pro ἐν, ab hoc tamen exemplo manum abstinet. Tetrius factum est hoc ulcus, ex quo Th. Gale in duobus codicibus fuit testatus legi ἐμὲ ζῶσαν ἢ νικῶσαν, quod ipsum quoque notavi in Oxoniensi. Sed quid proderit, quum maneat νικῶσαν ἐς μάχλω? Satis magna equidem turba accusativorum. Itaque hæc illa margarita est, quam ab ingenio Herodoti perpolitam, sed ab sordidis tractantium manibus luto collecto, quod omnem fulgorem obnubilaret, mirabiliter fœdatum jactitare volui fidem curamque codicis Mediceis, qui solus cimelium tanti temporis incorruptum servavit, exhibendo Σὺ μὲν ἐμὲ ζῶσαν τε ἢ νικῶσαν σε μάχῃ ἀπώλεσας, παῖδα τ' ἐμὸν ἐλὼν δόλῳ. In primo audimus validissimum oxymorum & plane paradoxum, ut occisus vivam vincentemque perverterit; sed cujus clara & plana sequitur explicatio, nempe ex filio unico & successore amisso. Hæc est conquestio assidua parentum. Hinc Niobe apud Ovidium 6 Metam. *Per funera septem Efferor.* Lucianus Tyrannicid. pag. 801 inducit exclamantem patrem: Τίνι με φυλάττει λοιπὸν τέκνον περαινηκέναι, in filii nempe morte jam antea occisum. Inscriptio apud Capaccium lib. 1 Neap. p. 351. *Crispe. fili. lepidissime. heu. heu. orcus. cum. te. voravit. delicium. mihi. omne. abstulit. baculum. exactis. medullis. edentulæ. senectutis. secuit.* Id pluribus suspiriorum formulis hoc ἀνθρώπινον πάθ@ approbant Gruteri notæ nuper utiliter editæ in Publii Syri illud *Homo toties moritur, quoties amittit suos.* Nec enim tantum in propria subole id evenit, sed in omnibus caris. Hinc Propertianum illud, 1, 14.

Conjugis Euadne miseros elata per ignes
Occidit Argivæ famæ pudicitiæ.

Clamat Halcyone apud Ovidium: *Et sine me me pontus habet*, nempe per submersum maritum. Josephus lib. 8 p. 275. Νομίσας αὐτὸν βεβληθαι τοῖς λίθοις, οἷς τ' ὑπηρετῶν ἀπέκλεινεν αὐτῷ τὸ πλῆθ@. Jam crebrum in eo est verbum Ἀπόλλυμι. Hinc Heliodorus 2 pag. 63. Ἀπολώλεκάς με τ' ἥδιστον ἀφελόμεν@ θάλαμον. Achilles Tatius lib. 5 p. 351. Ὦ θάλασσα, πλέουσαν μέν με διέσωζας, σώσασα δ' μᾶλλον ἀπολώλεκας. Sic cap. 45 hujus libri gemit Adrastus ὡς τ' καθ' ἑαυτὸν ἀπολωλεκὼς εἴη in filio occiso.

JACOBI GRONOVII
NOTÆ ET OBSERVATIONES
in librum secundum HERODOTI.

88, 13. Ἑλλώων τ' ἱπεκφέρει.] Sic consperat codex Mediceus cum libris Stephani, unde is ad marginem conjecerat pro vulgato Ἕλλωας, quum nimis foret Herodoteum, substantiva voce ad casum relativi sequentis flexa.

88, 14. Πρὶν μὲν ἢ Ψαμμήτιχον σφέων βασιλεῦσαι.] MS. Ψαμμήτιχ@, & recte. ut 5, 24. Μέγα ποιεύμεν@ βασιλέως σύμβολ@ γενέσθαι.

88, 16. Ἐπειδὴ ἦ Ψαμμήτιχ@.] Sic legit liber citatus: quod nescio an voluerit & Stephanus, quum ad marginem ponit ἐπεὶ δὴ pro vulgato ἐπεὶ δέ.

88, 20. Ψαμμήτιχ@ δὲ ὡς.] MS. ἦ ὡς. Est quippe principium narrationis de hoc rege & quidem isto ejus facto. Neque enim necesse est monere alios id narrare de Sesonchosi.

88, 25. Μηδένα ἀνδρῶν αὐτέων.] Interpretatio Vallæ est, *neminem coram eis.* Sed hoc imperii genus proficeret nihil, & iste nemo est frustraneus. Etenim licet hominis nullius vocem audiant, quid si animalium alicujus? Haud dubie familiaris & creber auditus ovis balantis, sicut videtur hic pastor supponi talis pecudum generis fuisse, aut si fuerunt etiam alia, certe istorum alicujus sonitus quotidie auditus iis inculcaret similem sonum & exstingueret simplex naturæ ac propriæ indolis discrimen, quod

Pſammetichus dicitur inquiſiviſſe. Optime proinde membrana Medicea oſtendit Herodotum ſcripſiſſe μηδὲν ἀντίον. Sic prorſus omnia ab eis removentur, eumque fuiſſe vel Pſammetichi vel Herodoti ſenſum manifeſte probant hæc ſequentia ἐν σίγῃ ἐρήμῃ ἐπ' ἀυτῶν πίεσθαι.

88, 27. Καὶ τῲ ὥρῃ ἐπαγινέειν σφίσι αὖγας.] De hoc verbo ἐπαγινέειν valde ſollicitus fuit Portus, adeo ut in Lexico non tantum id oſtentet loco, quem poſtulat prima ſyllaba, ſed etiam in cognato Ἀπαγινέειν. Interim hoc eſt unicum exemplum ejus compoſiti in Herodoto, cui tam denſa erat occaſio ſæpius adhibendi. Hinc igitur exiſtima & quod legitur clare in optimo MS. ἐπάγῃν σφι αὖγας, quod prætuli, quum & Stephanus ex ſuis MSS. noverit poſueritque in margine. Sed illa τῲ ὥρῃ nec notant *in tempore*, ut Valla, nec *certis temporibus*, ut H. Stephanus interpretantur, ſed proprie de veſpera uſurpant ac cœna. Quod eſt tritum.

89, 1. Πλήσαντες ἂν βουκόλοι.] Satis commoda ad intelligendum oratio, ſi ſupponere licet unum ſolummodo paſtorem eundemque iſtum, cui Rex id imperaverat, curaturum puerulos per integrum biennium, ita ut nemo alius vicem ejus interdum ſubeat. Certe quaſi id non ita facile fieri poſſet aut ſoleret, ſcito in optimo MS. exſtare πλήσαντες, ut nunc iſte, nunc ille paſtor eos nutriri curaret.

89, 2. Ἐποιέετο δὲ ἐνετέλλετο.] MS. ἐποιεέ τε δὲ ἐνετ. multo rectius.

89, 8. Βέκκος.] Ante omnia poni hîc oportet verba doctiſſimi Mauſſaci in Diſſertatione ad Harpocrationem pag. 358 [Quod autem Phryges panem ſic vocitent, patet ex Herodoti Euterpe. Hunc conſule, ut & enarratores Apollonii Rhodii ad illud lib. 4 Argonaut. Οὗτοι δέ πω Δαναῶν ἱερὸν ῥῶμον ἔτευξαν, Comici ſcholiaſtem ad vocem Βεκκεσίλεως, & Suidam ead. voce. Adverte vero quoſdam βὲκ, quoſdam βίκκος vel βέκκος ſcribere] Hinc videat Th. Gale, quam non notet, quæ ignota ſunt. Neque vero quoniam ſcholia iſta ſcribunt βεκ, ideo iſtud vere Phrygium eſt, & altera ſyllaba Græca; quæ ipſa forſan quoniam fuit conjectura auctoris illorum ſcholiorum, unam modo ſyllabam ſcripſit ſane temere & nimis ſero, quum Herodotus teſtetur fuiſſe biſyllabicum. Cæterum in MS. Mediceo legitur βεκὸς, quod præter Heſychium habuit quoque Suidas in editione Baſileenſi, nec aliter legitur in MS. Exemplari hujus Bibliothecæ Academicæ, quæ mihi valida ſuerunt documenta; præſertim quum & Stephanus in ſuis ita invenerit, ut opinor typis vitioſe exprimentibus κεκὸς. Paulo ante legebatur ἀνοίγοντί τε τῲ Θ. ubi illud τε ignorat codex optimus, & habuit Herodotus cauſam omittendi.

89, 28. Αὐτέων εἵνεκεν.] MS. præclare αὐτέων τυτέων εἵνεκεν, & neſcio an non Valla id habuerit. Sic & antea auxi ex MS. τῶν ἱρέων ϗ Ἡφαίςυ ϗ ἐν Μέμφι, quum poſterius illud ϗ vulgo ignoretur.

89, 31. Λέγουϑ Αἰγυπτίων εἶναι λογιμώτατοι.] Neſcio an recte verterint, *feruntur Ægyptiorum ſolertiſſimi*. In Herodoto frequentiſſime occurrunt ἄνδρες λόγιμοι vel λογιμώταϊοι, etiam πόλις λόγιμος, etiam ἱερὰ λόγιμα. Sed nihil in eis eſt hoc intellectu. Certe verbis libri 1 cap. 143. Ὅτι γὰρ μὴ Ἀθῆναι, τῷ ὐδὲν ἄλλο πόλισμα λόγιμον, nequaquam ſolertia applicari poſſet, quum agatur de potentia & robore. Itaque nec ipſe Valla ibi ſolertiam indicari credidit, quum interpretetur *nulla urbs alia inſignis erat*. Forſan rectius; ſed inſignis multum diſtat ab ſolerte. Iterumque hoc lib. 2 cap. 98. Τυτέων ϗ ἡ μὲν Ἀνθυλλα ἐοῦσα λογίμη (ſic enim illic ſcribit) πόλις, *Harum urbium Anthylla quæ eſt inſignis*. Ut ex his exemplis ſane quam claris exiſtimatio facienda ſit in locis, ubi nonnihil dubia videri poteſt ſignificatio. Sic lib. 1 cap. 171. Τὸ Καρικὸν τῷ ἔθνος λογιμώταϊον τῶν ἐθνέων ἁπάντων, ubi vertunt *Caricæ gentis ingenioſiſſimæ*. Quamvis enim ſequentia (ibi narrantur tria ipſorum inventa, ſicut Samios alibi ait feciſſe tria maxima) faciant, ut tolerari iſtic interpretatio illa poſſit; nihilominus ex aliis apparet Herodoti hanc mentem non fuiſſe, nec tam ad ea reſpexiſſe, quam ad omnem ejus gentis præſtantiam ac famam. Similiter hoc loco tam laudata argutaque omnium Ægyptiorum ingenia obumbrare non videtur voluiſſe Herodotus palmam Heliopolitis *ſolis tribuendo*, quum utique in ſequentibus *nihil* præcipuum Heliopoleos narret, *ſed* omnium Ægyptiorum. Itaque quum ingenium omnibus Ægyptiis ſit acutum, tum poſſunt in uno aliquo ſuperaſſe reliquos Ægyptios Heliopolitæ. Quod videtur extitiſſe in cultu liberalium artium, ac proinde exoſculari cogor, quod mihi ſuggeſſit *MS.* optimus, λογιώταϊοι. Id enim nunc agitur, nempe de hiſtoria & cognitione antiquitatis Ægyptiacæ, ab temporibus ſcilicet Pſammetychi; eam ait Herodotus ſe voluiſſe quoque ab Heliopolitis diſcere tanquam maxime in ea verſatis. Λόγος quin etiam proprie Herodoto hiſtoria, unde &

ipſi

ipſi cognomen λογοποιὸς. Unicum ad hæc omnia eſt, quod ait lib. 4 cap. 46 circa Euxinum habitare dicens ἔθνεα ἀμαθέσταϖα· ἔστε μὲν ἔθνϖ ἦν ἐντὸς ϛ Πόντε ὁδὸν ἔχοντα πλοῖα καλέϵ ϛ σοφίης πέρι, ἔστε ἄνδρα λόγιον οἴδαμεν γενόμενον πάρεξ ϛ Σκυθικῦ ἔθνεϖ ϵ Ἀναχάρσι. Sed & hoc libro c. 77 Αἰγυπτίων μάλιϛα λογιώταλοί εἰσι μακρῷ, dum vertit *longe excellentiſſimi*, nihil agit. Strabo lib. 13 pag. 618. Ἅπανταϛ μὲν δὴ λογίϛυς ἐποίησε τὺς μαθητὰς Ἀριϛοτέλης, λογιώταλον δ' Θεόφραϛον. Sane Jamblichus imitari Herodotum videtur in Vita Pythag. 1, 28 p. 144. ὧν ἐνέμοιλο γλῶ Αἰγυπλίων οἱ λόγιοι.

89, 28. Καὶ ἐϛ Ἡλιόπολιν.] Hæc prima mentio urbis celebratæ in Ægypto, quam toties poſthac commemorabit. Sed quoniam in nulla parte etiam ſimul refert conditorem ejus Actinem, creditum Solis filium; ideo Tan. Faber in Epiſtolis Criticis num. 8. contendit ſatis acerbe nomen ejus excidiſſe exſcriptorum vitio; qui ſuſtulerint voces ἀπὸ ἀκλίνϵ, quibus intelligebant *ab radio* dici, non *ab Actine*, & fortaſſe etiam plura. Cauſa primæva eſt, quoniam apud Hermolaum in Ἐθνικοῖς ſcribitur Ἡλιόπολις, πόλις Αἰγύπλε, λῶ ἐκλήθην Ἀκτὶς ὁ Ἡλίε ϵ Ῥόδης. Ἡρόδολοϵ ἐν δλυτέρᾳ. Sed nullus in eo loco ita fatuus fuit, ut inde colligeret ab Herodoto nominari debere conditorem ejus urbis, quum abunde ſufficiat illa mentio, ſi urbs ipſa in iſta parte ſcripti Herodotei nominetur. Nullus ex tribus, qui nuper exſtitere, Stephani fautoribus aliter dicet. Faber tamen iterat pag. 70 ejuſdem voluminis.

89, 36. Ἐξαναγκαζόμεναϵ.] Id quum viderit in MSS. Stephanus, ipſe etiam in Italico, cur non opiner eſſe Herodoti?

89, 41. Ἐκ ϖ ἀϛέρων.] Nequivit hoc ex ſtellis fieri. Itaque rectius in MS. ἄρων, ut ζώδια intelligat.

89, 42. Ὡϛ ἐμοὶ δοκέϵι.] MS. ἐμοὶ δοκέων omiſſa vocula priore. Et id Herodoti eſſe docet quælibet pagina, ut ſuperſedeam exemplis per alios affatim annotatis.

89, 44. Τῶν ὡρέων εἵνεκεν.] Hæc in Herodoto laudat Sam. Petitus de anno Attico cap. 8, & tamen Herodotum arguit, qui annum hic non Lunarem confuderit cum Lunari: dubito an recte, quum toto iſto loco nihil dicat de ſtatu, quem ponit Herodotus, nempe quo per triennia intercalatio fit; quod videtur clarius ponere Pet. Haguelonus in Calendario Trilingui, ubi illud πάρεξ ϛ ἀριθμῦ ab Valla omiſſum videtur interpretari *cum quadrante*, ſcribens *Ægyptii vero quinas addunt dies cum quadrante.*

90, 4. Τετέων μὲν νῦν.] Non eſt hic mollis nec Herodoteus nectendi modus. Bene MS. ϗ τέτων μὲν νῦν.

90, 5. Βασιλεῦσαι ϗ πρῶτον ἀνθρώπων ἔλεγον Μῆνα.] Quod edidi ϗ πρῶτον Αἰγύπλε ἀνθρώπων, plane ſic exaratum eſt in MS. optimo. Vide igitur quid fecerit Stephanus. Poſuit ille ad marginem velut ex MSS. ſuis ϗ Αἰγύπλε πρῶτον. Non credo, & vereor ſeriem verborum ab eo mutatam eſſe, quoniam videbatur ea nimis involuta & fere confuſa. Sed huc jam pertinet, quod notavi 86, 2. Cæterum quem editiones hoc loco appellant Μῆνα, eum vocat optimus MS. Μῆνα. Ne hoc quidem contemni decet, licet paulo ante dixerit μῆνας: ita enim plane hoc lib. cap. 82. Μείς τε ϵ ἡμέρη ἑκάϛη θεῶν ἔτευ ἐϛί. Et de hoc vocabulo agit etiam Caſaubonus ad Strabonem pag. 228 B. Infra cap. 99, ubi repetit hoc ipſum de iſto rege, continue deprehendi in MS. Μῆνα. Etiam in hac parte loquax eſt Etymologicum.

90, 9. Ἐνέρθε λίμνης ϖ Μύριϵ.] Collegit Portus varia exempla hujus adverbii, & ubique ut notaverit *infra*. Iſta vidit ſane & Valla. Quid eſt igitur, ut nunc interpretetur, *ſupra ſtagnum Myrios*. Quid igitur id differt ab iſtis ſequentibus κατύπερθε ϖ λίμνης, quod etiam vertitur *ſupra ſtagnum?* Eſt ſane id puerile, & minus idcirco debuerat connivere Jungermannus aut Th. Gale. Ἔνερθε ϖ λίμνης dicuntur, quæ ſunt verſus mare. Præterea MS. Μοίριϵ, non tantum hoc loco, ſed etiam cap. 149, & 3, 91, ubi licet edatur Μύριϵ, Valla tamen retinuit *Mœridis*. Notavit de hac ſcribendi varietate Caſaubonus ad Strabonem, tum pag. 33, tum pag. 270, in eo fruſtratus, quod notet apud Herodotum reperiri duplicem lectionem per υ & per οι, Et ſcire & notare debuerat in editionibus ita fieri: nam de bonis MSS. jam contraria intelligit lector.

90, 12. Δῆλα γὰρ δὴ ϗν.] Crebro ſic loquitur Herodotus, quum ſermo exigit *quia haud dubie*, ut interpretabatur Valla 1, 207. Tale quid in hac parte non habet locum, unde accuratam agnoſce manum optimi codicis MS. quæ exhibet δῆλα γὰρ ϗν, quod plane, opinor, habuit Valla, dum interpretatur *manifeſtum enim eſt.*

90, 18. Ἐϛὶ δ' ἕτερον τοιοῦτον.] Sicut prænonui ad 14, 17, MS. τοιόνδε. Nec moratur ejuſdem vocis triplex repetitio.

90, 24. Αὐτῆς ϗ ϖ Αἰγύπλε ὀπὶ μῆκϵ.] Lege hunc locum quiſquis es, & deteſtaberis arenas ſine calce. Nam quid longitudo

Ægypti ſecus mare habet commune cum illis quæ dicta ſunt de luto quod ab aquis Nili provolvitur in mare? Immo certe ego, quum in declaranda indole telluris Ægypti ſupra oſtenderit ſe particulatim ire velle per numeros, atque adeo incipiat ex more ſuo πρῶτα μὲν, (perperam vertente Valla *Jam primum*, quaſi obſcurare id Herodoti propoſitum conaretur) ſæpe ſolitus ſum hîc circumſpicere, quod ſecundum hujus declarationis caput eſſe oporteret. Expectavi aut δεύτερα ἢ, ut eſt 82, 46, aut ſimile quid & æquivocum: δεύτερα αὖτις 7, 141 junctim habet. Utrum dememineriſſe ſui ſtatuemus Herodotum, qui tam nitide perfecteque ſcripſit? An in hac quoque parte injurias ab incurioſo hominum genere pati debuit? Quodcunque ſit, quomodo legerunt hucuſque omnes Herodotum, quum nihil intelligerent? Ipſe certe nihil potui invenire, niſi poſtquam præclara manus antiquæ membranæ Mediceæ me docuit putidas eſſe has voces & infamem in modum corruptas & reciſas præ veris, quas ita extendebat, Αὖτις ἢ αὐτῆς ἐστι Αἰγύπτου μῆκος, id eſt, *Rurſus* vel *Deinde* vel *præterea ipſius Ægypti longitudo eſt.* Deinde MS. Πλινθινήτεω, quum edant Πλινθηνήτεω. Attamen Valla expreſſit noſtrum iſtud.

90, 29. Ταύτης ὧν οἱ ἑξήκοντα χοῖνοί εἰσι.] Nec hanc ſcripturam conſideraviſſe videtur interpres, qui vertit *Itaque ab hac parte ſexaginta ſchœni ſunt*; nec quam vertit aut ipſe potuit intellexiſſe, aut alius poterit divinare. Certe vox ταύτης non poteſt referri, niſi ad Σερβωνίδος λίμνης, quum alterum Αἰγύπτου ſit ſane remotum. Et tamen verſio imperfecta eſt admodum, niſi de tota maritima Ægypti parte intelligatur. Has tricas neſcio unde ortas diſſolvit præſtantiſſimus MS. legendo ταύτης ὧν ἀπὸ οἱ ἑξήκοντα χ. *ab hac igitur* (n. palude Serbonide ad ſinum Plinthinetem) *ſexaginta illi ſchœni ſunt.* Sed & in antecedentibus παρ' ὦ τὸ Κάσιον ὄρος τείνει vox poſtrema ab MS. ignoratur. Nam hunc locum Valla dum vertit *ad quod mons Caſius uſque pertingit*, facit præter elegantias ſuas. Et ſane non ad id modo pertinet iſte mons, ſed ad alia quoque, quum dorſum ducat ſatis laxe. Immo videtur differre Herodotus verbi hujus notionem in alium hiſtoriæ ſuæ locum, nempe 3, 5, ubi integrans omnia ſcribit παρ' ὦ δὴ τὸ Κάσιον ὄρος τείνει ἐς θάλασσαν. Nunc ſufficit præmonuiſſe juxta illam celebratiſſimam paludem eſſe montem Caſium.

90, 30. Ὀρύσσοντες μεμελήκασι τῷ χώρῳ.] Valla *metiuntur*, non male, niſi quod Herodotus aliter loquatur, & perfectum præteritum poſuerit, idque judicavi magis convenire, quoniam conſuetudo ex præteritis debet colligi; intelligit enim *metiri ſolent*, ut cap. 47. Διότι ἢ τὰς ὗς ἐν μὲν τῇσι ἄλλῃσι ἑρτῇσι ἀπεσυγήκασι, ἐν ἢ ταύτῃ θύουσι. 3, 38. Ὡς ἢ ἄτω νενομίκασι τὰ περὶ τοὺς νόμους πάντες ἄνθρωποι. Sic 4, 183 Troglodytæ γλώσσαν ὑδεμιῇ ἄλλῃ παροιμοίῳ νενομίκασι, ἀλλὰ τελεύγασι. Non aliter infra hoc lib. c. 36. Τοῖσι μὲν ἄλλοισι ἀνθρώποισι χωρὶς θηρίων δίαιτα ὑποκέκρυται, Αἰγυπτίοισι ἢ ὁμοῦ θηρίοισι ἡ δίαιτά ἐστι.

90, 38. Ἐνθεῦτεν ἤδη μέχρι.] MS. ἐνθεῦτεν μὲν ἤδη μέχρι. Quæ particula ſatis oportuna eſt, ut appareat nunc ſermonem redire ad ſcopum, quem interpoſita nonnulla abruperunt.

90, 45. Ἐς τε Πίσσαν.] MS. ἔς τε Πείσαν, ut & rurſum ἐς Πείσαν. Quæ vero Stephanus poſuit in margine, nimirum τὸ Ἀμφοτερον & ἴσας μῆκος εἶναι, ambo approbantur ab optimo codice, ubi vulgo edebant Ἀμφότερον & omiſſa voce μῆκος.

91, 1. Καταδὰς πεντεκαίδεκα σταδίων, ὡς μὴ εἶναι πεντακοσίων.] Potius dixiſſet ὡς εἶναι πεντακ. nam minus quindecim ſtadiis fuiſſe innuit mille quingentorum. Itaque deficitur tot ſtadiis, ut impleat alterum numerum. Sed alia ratio fuit loquutionis Herodoteæ, quum particula ὡς in MS. non exiſtat: & omnino deleri debet. Dicit defectu quindecim ſtadiorum non implere numerum mille quingentorum; carens *illis* paucis non eſt MD, ἀπολείπεται alias dicunt.

91, 8. Ἐν τῷ ἤ λιθοτομίαι εἰσί.] *Ibi inſunt & lapidicinæ*, ut induſtrie interpretatur Valla; tanquam & aliud illic memorandum ineſſe dixerit Herodotus. Quod ſi forſitan eſt, (neque enim ulla cauſa id vetat) at auctor id nunc non retulit, ut nec illa huc conveniant & corrigi debeat ex MS. ἐν τῷ αἱ λιθοτομίαι εἰσί *Ibi inſunt lapidicinæ*. Vides ſegnitiam manus & calami corrupiſſe tantum auctorem, & quidem facillime, & forſan cum ratione, quod non αἱ deberet tradi, ſed ταὶ, more Herodoti & Ionico. Sic autem cogitabat in hoc loco vel ſcriba vel malus lector, quia primum erat, non proſpiciens & ſtatim repeti illud αἱ, & altera vice ſequi, ἐν τῷ αἱ πυραμίδες εἰσί. Cæterum error erat, quum & prorſus hæc ipſa repetantur cap. 158. Τὸ καλὸν Μέμφιν ὄρος, ἐν ᾧ αἱ λιθολομίαι εἰσί.

91, 19. Ψάμμῳ κατειλημμένον.] Statuunt igitur viri docti montem recte dici καταλαμβάνεσθαι ψάμμῳ. Quid hoc erit? Certe Portus quum plurima collegerit de verbis

πε-

καταλαμβάνειν & καταλαβεῖν, non novit vocem κατειλημμένον, nisi ex lib. 9 c. 69, vertens *interceptus* propter lapsos muros. Mons vero an recte intelligetur *obsitus sabulo?* Nescio quî id fiat. Sed quanto conspectius & sanius est, quod legitur in MS. κατειλυμένον? Nonne hæc est ipsa & mera Homeri imitatio, quippe quem non frustra legit Herodotus: Κάδδε μιν αὐτὸν Εἰλύσσω ψαμάτοισι? Sed de tanta doctrina librarii cogitare nequiverunt. Stephanum miror, qui locum Homericum bene notavit in Thesauro. Quod ipsum præcipue quidem huc idoneum ad declarandum ista lapidosa juga involuta esse arenis ac tegi, sive id naturaliter ac perpetuo ita fuerit, seu paulatim magis magisque venti illuc compulerint. Stephanus tom. 1 pag. 1126 confuse affert Lucianum & Herodotum, quæ sunt diversi thematis verba.

Ibid. Τεταμένον] Non quæro, quid id verbi huc afferat, quidque velit; sed potius à quo sit inculcatum. Certe à MS. prorsus abest, & debet abesse; nec interpres quidquam ejus expressit, sed recte concepit ea quæ sequuntur, non narrari de processu jugi montani, sed facie, qua sibi similis est uterque hic mons super saxa gerens arenam.

91, 22. Τῶν δ' ἀρέων.] MS. ignorat adversativam, quæ nihil huc adfert.

91, 27. Πέφυκε μὲν ὦν.] At MS. μὲν νῦν, quod particulæ genus leni huic dissertationi multo melius convenit.

91, 34. Ὅσον δὴ τῇ ἀπό.] Quid illa vocula tertia habeat muneris, nequivi intelligere; immo prorsus inducebam, quum prorsus mihi displiceret. Sed MS. ὅσον δέ τι ἀπό. Et vere: nam id interponit, ut mox cap. 11. Μαχρὸς ὕτω δέ τι ἐς γενός. Ita solet.

91, 40. Ἐδόκεε δὴ ἐ.] Recte MS. ἐδόκεε δέ, omissa adversativa, quæ additur frustra. Etiam deinde μεταξὺ ἐφαίνετο rejecto γ': cui tamen verum locum attribuit idem MS. exhibendo mox ὥσπερ γε τὰ πρὸ.

92, 3. Οὐ καλῶ τ' Νεῖλον ἐόντες μεγάθεος.] An credam hæc lecta esse ab viris doctis, & potuisse eos sub prætextu Ionismi talem locutionem Herodoto ingerere? Imo scribit bonus Æmil. Portus Μεγάθεος ποταμοὶ *Ion. pro comm.* μεγάλοι πόταμοὶ *Magni fluvii.* Quin etiam, quod maximo tædio est, potuit hæc describere summus vir Isac. Casaubonus, & inserere notis ad Strabonem pag. 35 D. Quod quis credat? Ex qua, non dico Ionia, sed Græcia petiverunt istud adjectivum μεγάθεος? Itaque rite id rejecit Th. Gale. An non post tot annorum pœnas exclamabis macte fide istum codicem, qui tibi testabitur Herodotum scripsisse μεγάθεα, ut certe est in optimo libro, & passim iste accusativus ab hoc auctore usurpatur. Nam quod Th. Gale offert ex codice quem vidit, μεγάθεϊ, ut quod pluribus confirmari posset exemplis, vereor ne tunc longe Herodotus illi abfuerit.

92, 16. Γῆχίη δ' ἐν αὐτῷ ἐ ἄμπολις &c.] Etsi Valla videatur in versione largior fuisse ad verba danda potius quam sensum; ideo tamen non debuit hunc locum venditare velut gloriæ suæ datum Tanaq. Faber in epistola LXXI ad Petavium, quum Portus illam ῥαχίαν bene satis ornavisset in Lexico.

92, 18. Δοκέω γλυέσθαι κτ.] Particula postrema accessit nunc ex optimo codice tum eleganter, tum oportune *fuisse* nempe *aliquando.* Mox recepi ἐχέουσα pro ἐσίχουσα quod vulgabatur, quia isti testimonium veri præbet codex optimus, qui sane penitus ita nunc repetit ὅκου τὸ βορέης θαλάσσης κόλπον ἐχέουσα. Sed quod majoris momenti est, idem iste codex in præcedentibus non legit Ἕτερον τοιοῦτον κόλπον ἐς ἀπὸ τοῦ Αἰγυπτίου δοκέω γλυέσθαι, sed particulam ἀπὸ ignorat, & ipsam Ægyptum in primi temporis vetustate fuisse vult nihil aliud, quam sinum.

92, 22. Ἀλλήλοισι συμπεριχώσαντες τὰς μυχάς.] Hîc vero pretium suum extendit mirabiliter codex Mediceus. Verbi hujus tres notiones contulit in Thesaurum suum magnus ille Stephanus, nempe vel *una perficio*, vel *concludo & colligo more dialectici*, vel *coitum perago.* Istarum nulla, si quid video, apte huic loco accommodari potest, ut mirari liceat diligentissimum illum Herodoti lectorem oculos nunc accurate non advertisse. Sed & quid sibi vult illud Vallæ, *prope inter se suos recessus terminant?* Sane perspicuum magis foret, si omisisset illud *inter*. Et cur sic in silentio jacet Portus? Quicquid autem sit, vox συμπεριχώσαντες quacunque demum notione hinc videtur expellenda, quum non *una finire*, sed potius *conjungere & una peragere* requiratur. Vult enim Herodotus eos sinus in continentem tanto impetu irrumpere, ut finibus suis vel intimis recessibus pene coëant, parva modo terræ lacinia instar isthmi interjecta & separante. Ubi jam nihil confert istud verbum, ut patet vel ex συμπεραινόμενα μεγάλα ἐνιαυσίῳ περιόδῳ, quæ sunt verba Plutarchi apud Valesium ad Euseb. p. 221, vel ex Appiani tom. 1 pag. 288. Οὕτω συμπεριχώσαντες τὸ μέτρον. Unde etiam συμπέρασμα in Martiano Capella p. 98. Et συμπεράσματα conclusiones Gregorio Nysseno, ut notarunt docti, & Eusebius contra Marcellum lib. 3 cap. 16. Itaque venerari libet neque secus ac cœleste munus suspicio præstantissimi codicis scripturam, ex quo rarissimi verbi & pene intermortui usum in Græcia redaugeo. Scribendum enim συλλεπερχώσαντες. Sane quam idonea & significantissima vox, hoc est, *perforando pene commiscentes recessus suos*, quod Seneca in Medea 35 dicit Corinthus *cremata flammis*

naria committat duo, pro quo dicit 4, 52. Συνάγουσι τὰ τέρμαλα ὅτε Τύρης ὁ Ὑπανις. Portus noſter agens quidem induſtrie collegit Τέτρηται & Τετρωμένος & Διατέλεσμένεις ex 3, 12 in Διατέλεσμένη. Etiam Stephanus in verbo Συντέλεσμένη tenuiſſimus eſt, quod miror: quum & uſurpaverit Diodorus Sic. 3, 19 Αὐλῶνας ἀβαθεῖς καὶ πρὸς ἀλλήλους συντετρημένους. Et Strabo lib. 7 p. 317. Συντετρῆσθαι τὰ πελάγη. Adriaticum & Ægæum ut perforando & cuniculo pertuſo conjungantur, ubi tamen Caſaubonus deſtitutus hoc loco Herodoti notabat. [Imo terram potius συντετρῆσθαι, quæ eſt inter duo πελάγη,] non attendens, quomodo in utraque lingua loquutiones transferre amant ſententiam, ut quod alteri attribui oportet, attribuatur alteri, ut quum dicunt *digito inſeri annulum*, *terra mari expurgare Pœnos* apud Florum.

92, 23. Εἰ ὧν δὴ ἐθελήσῃ &c.] MS. codex optimus negat voculam δὴ eſſe Herodoti. Et ſane ſine ea prout nunc de Nilo loquitur, ita de terra agens dicit 7, 49. Εἰ ἐθέλῃ τοι μηδὲν ἀντίξοον καταστῶσα. Cæterum in illis, quæ ſequuntur, difficultas eſt peracute, ut videtur, pungens eos, qui dum magna ſibi proponunt, exigua prætereunt. Talis certe eſt interpretatio Vallæ. Quid enim protulit ille per multas voces? *Ego enim credo, intra decem millia annorum qui ante me natum tranſierunt, ſicubi ſiccanea facta ſunt, nimirum & ſiccaneum fieri poſſe, etiam multo quam hic eſt majorem* &c. Quis tam nugax eſt, ut non credat etiam ſuo tempore poſſe terras exſiccari, ut narrantur antea exſiccatæ? Si hæc quæſtio foret, facile decidi poſſet. Sed quis Herodotum judicabit tam ſtolidum, ut ante ſuam vitam ſcribat effluxiſſe decem millia annorum? Nihil vanius. Igitur quum Stephanus quoque hunc locum oſtentaviſſet ſtigmate, adſcribens [Hîc Græca exemplaria mendoſa eſſe videntur] commodare ab ingenio ſuo cuneum robuſtiorem voluiſſe opinor viros inſignes, ſed tacuerunt, donec Cl. Grævius ſuſtinuit excitare Tan. Fabrum; quorum prior quid cogitaverit, quum ſit occultum, audiamus ſimul poſterioris & judicium de eo & auxilium quod Herodoto confert ex Epiſtola LIX [Ad priorem autem Herodoti emendationem quod attinet, ſic judico, textum ſcilicet, ſeu κείμενον, corruptum eſſe, id quod vel Stephano tacente liquet. Sed tuane emendatio an noſtra, quæ jam aſcribetur, verior ſit, tute judicabis. Sic igitur ad libri oram annotaveram: Locus corruptus; lege, Ἐγὼ μὲν γὰρ ἔλπομαί γε εἰ μυρίοις ἔτεσιν τῷ προαναισιμωμένῳ χρόνῳ πρότερον ἢ ἐμὲ γενέσθαι ἐχώθη, ὡς ἂν κά γε δὴ χωθείη κόλπος ἐς πολλῷ μέζων &c. Id autem, ſi nihil aliud, certe ratiocinatio probaverit] Vellem hæc ab ipſo Fabro in Latinum verſa fuiſſe; deprehendiſſet ſaltem erronee hinc expulſam eſſe negativam ante verbum χωθείη, ne quid dicam de ſuppoſiticio tempore decem millium annorum: & tota ratione ſanandi, qua plus luxat & convellit, quam integrat. Maxime labitur in judicio de contextu, in quo nulla adeo corruptela eſt, ut ſermo ſit plane ὁλόκληρος, & in quo moveri nihil oportet. Contigit tantum in editione Aldina, ut omitteretur diſtinctio poſt voces χωθῆναι ἄν. Poſt debuerat ſequi κἄ γε δὴ ἐν τῷ προαναισιμωμένῳ. Nam in ratiocinando vocula ἄν eſt ſermonis terminatrix. Sic 7, 203. Ὀφείλειν ὦν μὴ τὸ ἐπελαύνουσα, ὡς ἐόντα θνητὸν, ὑπὸ τῆς δόξης πεσεῖν ἄν. Et capitis 16 fine. Porro in eodem ratiocinandi genere initium ſumit ab particula κἄ & aliis annexis 3, 6. Κἄ δὴ τὰ ταῦτα ἀναισιμῶν; Dicit ergo Herodotus: *quid illum prohibet fluente iſto oblimari intra viginti millia annorum? Ego enim quidem opinor intra decem millia oblimatum fore: quomodo igitur in tempore conſumpto antequam ego naſcerer non fuiſſet alte* vel *denuo aggeratus ſinus, etiam longe major iſto, ab tanto ſt.?* Nam ἀναχωθείη, quod verbum in margine vibrat Stephanus ex ſuis MSS. legitur quoque in MS. Mediceo, non ἂν χωσθείη. Tum in eodem eſt ἔλπομαί γε ὁ μυρίων, ubi vocula μὴ vulgo omittitur omnino neceſſaria. Cæterum hinc vides non poſſe haberi illa exemplaria optimæ notæ, quæ probant omnia huic paginæ commiſſa ab Stephano, ut de ſuis judicat Th. Gale.

92, 42. Μελάγγεών τε.] MS. μελάγγαιόν τε.

92, 44. Κατανενειγμένων.] MS. κατανωνειγμένων.

93, 4. Ἀρδέσκει.] Non ſic optimus MS. ſed ſimpliciter ἄρδεσκε.

93, 5. Καὶ Μύρις ἔκω ἰὼν ἔτεα ἐννακόσια τετελδυτηκώς.] Euge & belle, ſi plebeji alicujus Græculi & nihil niſi macilentam, dicam? an ſcabioſam ſyntaxeos neceſſitatem ſpectantis ſermonem te habere putare potes. Totum fatuum ac ſpinoſum, immo nihil ſi ad ſuavem ſublimitatem polituramque linguæ Herodoteæ conferas. Scribe ex MS. optimo καὶ Μοίρις ἔκω ἰὼν ἔτεα ἐννακόσια τετελδυτηκότι. Mirabilis certe reparatio, ut cap. 145. Ἡρακλέι μὲν δὴ ὅσα αὐτοὶ Αἰγύπτιοι φασὶ εἶναι ἔτεα ἐς Ἄμασιν. Sic cap. 124. Τῇ δὲ πυραμίδι αὐτῇ χρόνον γενέσθαι εἴκοσι ἔτεα ποιδμένη. 4, 76. ἔτεα δέ σφι τὰ σύμπαντα λέγουσι εἶναι χιλίων ἐπλέω. 8, 129 Ἀρταβάζῳ δὲ ἐπειδὴ πολιορκέοντι ἐγεγόνεσαν τρεῖς μῆνες. Achilles Tatius lib. 5 pag. 293. Καὶ ἤδη μοι γεγόνασι μῆνες ἕξ, καὶ τὸ πολὺ δὴ πένθος ἤρχετο μαραίνεσθαι. Sed ſciendum in MS. exſtare ſemper Μοίριος quoque, ut dixi.

93, 9. Δοκέουσι δέ μοι.] Longe nitidior connexio in MS. δοκέουσι τέ μοι, qui etiam probabat inventum in ſuis ab Stephano πυθόμενοι, non πυνθανόμενοι.

93, 31.

93, 31. Εἰ μήτε γδύσεῖαί σφι ἡ χώρη τὰ ἀπὸ Διὸς μήτε ὁ ποταμὸς &c.] Hæc certiſſima eſt illorum manus, qui quum pulchre ſibi viderentur concinnaſſe verbum γδύσεσθαι, ſimilem labro iſti lactucam comparaverunt, reperiendo τὰ ἀπὸ Διὸς. Neque enim hæc poſtrema aliter conſiderari oportet, quam inaniter & violente iterata, quæ videbant præceſſiſſe commodum ἐκ τοῦ Διὸς, quod furtum per mutatam præpoſitionem voluerunt velare. Quid vero eſt, quod vult neſcio quis, ſed primus videtur Stephanus, & conſentiunt poſtea Jungermannus ſimul cum Th. Gale, ſubnotans? [Lego autem ὕσεσθαι pro γδύσεσθαι.] Quod genus illud vel Græciſmi vel humani ſermonis erit εἰ μήτε ὕσεῖαί σφι ἡ χώρη τὰ ἀπὸ Διὸς? Etſi tamen laudabilis hactenus conatus iſtorum, qui incredibilem tranſlationem & ab Herodoto alienam maluerunt aliquid agendo tentare, quam nimis ex ſe improbi eſſe. Sed quid ego nunc antepono conatum Stephani illis priſcis corruptoribus & centonis male ſumpti adſutoribus, quum hic locus videatur ſepoſitus fuiſſe ab Æmil. Porto, ut feriret acriter Stephanum, immodice quidem incenſus, & hinc miſerandus, ut Herodoto adtribuat *pluvias cœlitus cadentes*, ſic cavens opinor, ne quis intelligat alias: etiam arceſſens Euangelium Joannis & Epiſtolam ad Hebræos cap. 6 v. 5, ubi tacet aut pudet illum loqui de varietate conſtructionis verbi γδύεσθαι in duobus deinceps verſibus. Utique Herodotus non imitatur iſta loca; immo ille neſcit γδύεσθαι aliter conſtruere, quam cum genitivo. Sic γδύεσθαι τῶν ἀγαθῶν dicit lib. 1, non τὰ ἀγαθὰ, ut mendaciter fingens ſupplet Portus. Sic γδύεσθαι ἀλδυθεείης lib. 6. Sic quum pateat in hoc loco nihil boni actum eſſe, ſpero me ſecurum fore, & ut opinor, eſſe poſſum, reſtituens ex fide optimi MS. εἰ μή τε γε ὕσεῖαί σφι ἡ χώρη, tribus vocibus exploſis. An nocuiſſe dicam illis primis tantæ pravitatis fabris, quod ὕσεσθαι noluerint paſſivo ſenſu intelligere, quum tamen dicat Herodotus πολιορκησόμενοι pro πολιορκηθησόμενοι, ἱρήσεσθαι pro ἱρηθήσεσθαι, θύεσθαι. Nam quæ præcedunt θέλοι & παροιχομένου ab Stephano appoſita in margine laudat exemplar vetus, unde probavi & ipſe. 3, 10 dicit ἐς γὰρ δὴ ὕεῖαι τὰ ἄνω τῆς Αἰγύπτου τοπαρέρπαν· ἀλλὰ τότε ὕσθησαν αἱ Θῆβαι ψεκάσι.

93, 37. Τῶν ἄλλοι ἀνθρωποι.] MS. τῶν οἱ ἄλλοι ἄνθ. Nam quæ præcedentia habet in margine Stephanus οἷός τ' ἔσαι ἐς τὰς ἀρ. item νομίζονται ἐκ γῆς, probabat idem MS. ubi omittebantur voces ἐς τὰς, & pro ultimis ſcribebatur ἐκλὸς. Male utrumque. Infra etiam recepi ἐπελθὼν.

93, 43. Τὸν ἀμηλὸν.] Priorem voculam ignorat MS. qui mox etiam retinet καζπαλήσῃ τῇσι ὕσι.

93, 45. Γνώμῃζι τοῖσι Ἰώνων.] MS. recte τῇσι. Sed eſt vitium ex editione Jungermanni ſola, credo quia putabant typographi illud τῇσι hîc ſatis fuiſſe dominatum.

93, 48. Μέχρις ταριχέων τῶν Πηλουσιακῶν.] Quum & Stephanus & Portus ita anteceſſerint, facile fuit & mihi, indulgere tantum verſioni Vallæ, ut lucraretur *Tarichœas Peluſiacas*; niſi quod agnoſcebam non bene convenire, quum ταριχοθέντες, & τιταριχευμένοι, & vicina vocabula Latino ſermone decoraveris, ſi ſubſtantivum hoc non ſimiliter lectori noſcendum tradas, neque id hoc tantum loco, ſed etiam cap. 113 ἐς τὸ νῦν Καταβατικὸν στόμα ἔβ Νείλου ἐς ἐς ταριχείας, unde certe diſcimus juxta illa Nili oſtia & per Ægypti litora fuiſſe tales apparatus ad ſalſamenta condienda in copia inſigni piſcium, ut nequeat de iſta re moveri aliquid dubitationis. Attamen doctiſſimus Stanlejus ad Æſchyli Prometheum vinctum rejicit ac faſtidit has ταριχείας, & ait [Legerim βαραίθρων. ſic enim loca circa Peluſium vocari ſolita ex Strabone conſtat] Mireris in hac mutandi propenſione non veniſſe viro doctiſſimo in mentem Δάφνας τὰς Πηλουσιακὰς ex cap. 107. Conſtet ſane hæc ita fieri, ut refert Stanlejus: an idcirco etiam Ταριχείαι eſſe pariter nequiverunt? Non crediderim ullam hinc neceſſitatem talem inferri. Sed & alia erant, per quæ nobile eſt Peluſium: nec ideo tamen depellendæ hinc operæ ad ſalſamenta. Paulo ante χεῖσθαι τὰ περὶ Λιγύπτου, atque item καλεομένης firmat codex optimus. Sicut Tyrotarichi patinam bis memorando offert ex vetuſtate alioquin perdita Tullius, quidni ſic & Peluſiotarichum hinc credimus?

94, 1. Ἐς μεσόγαιαν τείνων αὐτῶν.] MS. αὐτῷ. Alterum nullius eſt pretii. Paulo poſt codex Mediceus plane habebat περιεργάζονλο, non ut Stephanus περιεργάζονλο, non ut vulgo περιεργάζονται.

94, 13. Τίνα γλῶσσαν πρώτῳ ἀπύσιζι.] Adducit H. Stephanus hunc locum in Theſauri magni Indice allegans ἀπύζι, & exponit φθέγγονται; affertque illic plura ad confirmandum hoc verbum. At Portus in Lexico citat ἀπύσιζι, & large exponens ἀπύειν, ut Ion. & Poët. pro com. φωνεῖν, βοᾶν, λέγειν, προφέρειν, q. ἐπύειν ab ἔπος. Neque his ego repugno, nec doctrinam invideo. Sed nec celare debeo in MS. illo tantæ fidei exſtare ἀπήσυσι, quod eſt verbum Herodoti alibi, & quidni etiam in hoc loco?

94, 19. Αἱ Θῆβαι Αἰγυπτίου ἐκαλέετο.] Confirmare id conatur Voſſius ad Pomponium Melam circa finem capitis noni libro primo.

94, 26. Τῷ γλῷ πᾶσαν.] Etſi forſan ad rem parum faciat, tacere tamen non debeo ab optimo MS. articulum præpoſitum ignorari,

ut ſtatim cap. 21. Τὸν δ' Ὠκεανὸν γλῶ πᾶσαν ῥέειν. Et deinde idem MS. Τέταρτον δὲ σφέας δεῖ προσλογίζεσθαι, non δὲ δὴ σφέας. Nam quid velit Stephanus poſito ad marginem δὴ εἰ, non intelligo.

94, 38. Οἴδαμεν ὐδὲν εἰν.] En tricas editionum. Nam quum Aldini typi verbum ita ſeparaviſſent οἶδά μεν nullo accentu in tribus poſtremis literis, ſequutus id fuit Camerarius, etiam Stephanus, ſed accentu acuto ſignato ſuper literas μεν, idque admiſit Jungermannus, quum interim omnes uterentur verſione Vallæ *ſcimus*, quod certe indignum eſt.

94, 44. Ἀρξάμενον ἀπὸ τῦ Καταδάπων.] Ad hunc modum ſane mox præceſſit ἀπὸ Καταδάπων τε καὶ Ἐλεφαντίνης πόλιος. Nunc tamen in MS. legitur ἀρξάμενος ἐκ τῦ Κατ. Quod Herodoti non eſſe vix impune dici poteſt, quum ſic lib. 1 cap. 174. ἀρχμένης ἐκ τῦ χερσονήσε τῦ Βυζαντίης. Lib. 2 cap. 33. Ἴσος ἀρξάμενος ἐκ Κελτῶν &c. Et c. 150. ἐκ σφετέρων οἰκιῶν ἀρξάμενοι. Lib. 4 cap. 21. ἐκ δὲ μυχῦ ἀρξάμενοι. Et c. 99. Ἀρξάμενοι ἐκ Βρεντεσίε λιμένος ἀπὸ ζομοίατο μέχρι Ταράντου, καὶ νεμοίατο τὴν ἄκρην. ubi neſcio quid cogitaverit Valla interpretans *diviſa terra à Brunduſio uſque Tarentum, promontorium incoleret*, quorum ſenſum reparare debui.

94, 48. Καὶ ἡ μὲν πρὸς ἠῶ τρέπεται, καλέεται.] Imperfectus eſt in hoc ſermone genius Herodoti, niſi ita augeas τρέπεται, τὸ καλέεται. Ita plane eſt in MS. Utique ad eandem formam exſequitur ea, quæ proxime junguntur. Alioqui duntaxat edidiſſet auctor καὶ ἡ μὲν *& qua quidem*. Sed aliter placuit.

95, 5. Παρεχόμενον ταύτη.] Allegatur hic locus ab Salmaſio in Plinianis Exerc. pag. 477 ſine ulla hæſitatione, prout editur. Utinam & vertiſſet! Et quanquam iſta pars ſit, cui adeo aſperum ſtrigilem admovit Voſſius, Herodoti locum deſerit. Quo autem credimus eos retuliſſe ταύτῃ? Valla enim quum interpretatur *huic alveo*, videtur ad ὁδὸν referre, quum proximum ſit θαλάσσῃ. Sed neutrum ſatis oportunum, certe ſi conferatur cum ea concinnitate, qua teſtatur optimus codex Herodotum ſcripſiſſe ταύτῳ. Quod ideo libens probavi, reſtitui & in interpretatione expreſſi.

95, 9. Τῷ μὲν Σαϊτικὸν &c.] Vir Clariſſimus Joh. Marshamus Chronici pag. 373 Latine proferens hunc locum, quum nominaviſſet Saïticum, in parentheſi addit *forſan Taniticum*. Et mox diſputat ita: [Neque eſt quiſquam veterum, qui *Saïtici* oſtii meminerit: *Taniticum*, quod hic deſideratur, agnoſcunt omnes. Itaque pro Σα-- reponendum videtur Ταν-. Hunc Herodoti locum Strabo reſpexiſſe videtur, cum ſcripſerit τὸ Τανιτικὸν στόμα, ὅ τινες Σαϊτικὸν λέγουσι. Fruſtra quidem: *Tanis* ad ortum eſt, & juxta Peluſium; *Saïs* ad occaſum, & juxta Canobum poſita] Quæ opinor tangunt Salmaſium ex loco illo Strabonis ſtatuentem eidem oſtio contigiſſe & Taniticum nomen & Saïticum pag. 478.

95, 12. Μαρτυρέῃ δὲ μοι τῇ γνώμῃ.] Hæc eſt offenſa maxime conſpicua, in quam impegerunt ſcribæ & editores Herodoti, ut identidem delerent uſum gemini dativi, quem maxime amabat iſte ſcriptor. Ita nunc ſegniter ſane in hoc loco legunt hodie, quum clare exhibeat optimus MS. μοι τῇ γώμῃ, quibus plane paria corruperant 4, 29. Μαρτυρέῃ δέ μοι τῇ γνώμῃ Ὁμήρε ἔπος, etiam edentes μου. Sed jam ſupra produxi genium Herodoti. Quin idem codex legit & mox ὅσῳ ἐγὼ ἀποδείκνυμι ſine voce τινὰ. Tum εἴργεσθαι integra ſcriptura, non ἔργεσθαι.

95, 22. Καὶ ὐδὲν ὁμολογέῃν.] MS. tantum καὶ οὐκ ὁμολ. quod ſatis eſt. Et utrumque in libro priore anteceſſit.

95, 37. Τροπέων τῦ θερινῶν.] MS. θερινέων, ut ſtatim, nec cauſa eſt mutandi. Sed eſt hic locus inſignior per ſequentia, ubi editur πελάσας ἢ ἐς τὸ ἀερθμὸν. Hic enim locus quum ita in editionibus exhibeatur, citat eum & pertractat Salmaſius in Plinianis Exercit. p. 436, ut hinc non Plinium modo refutet, qui diſerte Herodotum citat, ſed etiam Latinum interpretem Vallam. Itaque & verbum πελάζειν docte illuſtrat, & negat id eum dicere, quod voluit interpres, totidem eum diebus decreſcere, quot increverat, ſed quum in centum dierum ſpatio excreverit, tum retro redire ac reſidere: Plinium vero tradere ex Herodoto tam incrementa quam decrementa Nili centeſimo die abſolvi per eoſdem creſcendi decreſcendique gradus, quinquaginta nimirum dies dare augeſcenti, totidemque recedenti. Verum non hanc eſſe mentem Herodoti: quippe qui clare dicat Nilum à ſolſtitio incipientem, per centum dies abundare, & cum in hoc dierum ſpatio excreverit, tum retro redire ac reſidere. Etiam ferox ille, nunc vanus Harduinus accedit ad Salmaſii vorticem; ut patiatur ſe in eo circumagi. Tantum eſt cognoſſe auctores ex editionibus, non inquiſiviſſe in bona vetuſtatis exemplaria, ſicut in hoc loco Valla procul dubio aliter legit; legit autem prout Herodotus ſcripſit. Scripſit autem, quod indicat codex optimus Mediceus πέλας δὲ ἐς τὸ ἀερθμὸν, non πελάσας.

95, 46. Δὴ τὰ λεγόμενα.] Hoc participio plerumque utitur Herodotus de rumore publico & quod in vulgus dicitur. Ab eo nunc mens auctoris aliena eſt, ut oſtendit liber MS. exhibens λελεγμένα, nempe modo à me.

96, 7. Πολλάκις δὲ ἐτησίαι μὲν ἔχων ἔπν.] Citantur hæc ab Salmaſio in Plinianis Exerc.

Pag.

pag. 428, sed nescio an illis recte utatur. Nam Herodotus hæc dicit pro causa materiæ, quam tractat rejiciens hinc efficaciam Etesiarum, per quos nonnulli statuebant alveum Nili arceri ab mari, ut hinc in eo extolleretur. Id quod aperte ita refellitur, si probetur interdum attolli Nilum vel sublatum fuisse, etsi nulli flarent Etesiæ. Hoc *interdum* vel πολλάκις non utique supponit confessionem de flatu istorum ventorum illo ipso tempore, quia istud πολλάκις intelligere licet, quantum scit ille, qui loquitur. Herodotus dicit hoc πολλάκις, & nunquam approbat contrarium evenisse; itaque istud πολλάκις est, quoties aut ipse observavit præsens, aut de eo in aliorum monumentis legit, vel etiam audivit ex sermonibus aliorum.

96, 11. Καζὰ ταὐτὰ.] Sic contraxerunt id librarii, quum Herodotus resolverit in tres voces καζὰ τὰ αὐτὰ, si fides optimo codici, quam plenissimam meretur. Simile prorsus fuit 1, 88. Οὔτε χρήματα τὰ ἐμὰ ἁρπάζει.

96, 26. Ἀπὸ τ῀ θερμοτάτων ῥέων ἐς τὰ ψυχρότατα.] Frigidissima prorsus ratiocinatio. Itane sine ulla exceptione per eam patiatur aliquis circa Alexandriam & ubi se Nilus exonerat, vocari loca talia, quæ sint ψυχρότατα? Quis feret? aut quis ab Herodoto ita scriptum credere potuit, credatve? Est certe locus hic insignis ad noscendum, quam obnoxius habitus fuerit hic præclarus scriptor, & quas non maculas adsperserit grex librariorum. Certe moderatius longe in optimo MS. hæc leguntur ita; ἀπὸ τ῀ θερμοτάτων τόπων ῥέων ἐς τὰ ψυχρότερα. Vocem τόπων in editis videntur omisisse propter sequens neutrum, quasi in hoc genitivo etiam tale supponi oporteret, quum Valla in MS. videns expressam vocem τόπων etiam expresserit in Latinis: & sicut ea vox sic facili negotio omitti potuit, ita eadem deleta alterum superlativum trahere debere alterum pari stultitia opinati fuerunt.

96, 27. Ἀνδρὶ λογίζεσθαι.] MS. ἀνδρί γε λογίζεσθαι. Sed male ista vertuntur.

96, 33. Πᾶσα ἀνάγκη ἐστὶ ὕσαι ἐν πέντε ἡμέρῃσιν.] Ne hoc problema agnosceretur solummodo ab Græcis, potuit tam benignus esse Valla, ut id Latine efferens traderet aliis quoque Europæis *necesse omnino est intra quinque dies pluere*. idque pro munere venerari potuerunt Stephanus & Portus. Quis credat? donec Tan. Faber apud suum Petavium fateri potuit se equidem mirari ita scribere virum maximum, mirabilem observationem: denique id falsum esse: itaque nunquam dubitavisse, quin pro ἐν πέντε ἡμέρῃσιν legendum ἔν τισιν ἡμέρῃσι, *intra aliquot dies*, idque verum, & rationem facile posse ex Meteorologicis afferri. Quam debuit risisse catus ille Dionysius, quum talia blandimenta istius ingenii acciperet? An hoc igitur melius? Nequaquam. Non enim magis plueret intra aliquot dies, quam intra aliquot noctes. Sane solet Herodotus dicere iter vel navigationem tot dierum; sed ea alia res est, ut felicius opinor & verius in cap. 34 ab auctore dici iter ex Cilicia ad Sinopen esse πέντε ἡμερέων. Dein puerilis annotatio est in locis ubi per hiemem gelat, & ningit, ibi per æstatem pluere. Sed neque ἐν nunc notat utique *intra*, sed tantummodo in quibusdam diebus, si ita vellet. Sed vir insignis prout in vulgato falsum deprehendit, ita quod lateret verum non perspexit. Res ipsa & literæ monstrant ἐν παντὶ τ῀ μέρεϊ, *in tota* regione, *aut partibus*. Certe si ningeret, etiam accideret, ut interdum pluviæ caderent, vel universam regionem nubibus madefacientibus, vel has aut illas partes, prout contingit.

96, 35. Τρίτον ἦ.] Locutio est moris triti: sed Herodoteus libenter in his aliquid mutat; prout nunc quoque contigisse docet liber optimus exhibens τρίτα, quod prætuli. Sic c. 137. Τὸ μὲν γὰρ πρῶτον ... δεύτερα ἦ &c. Et vide ad numeros 82, 46.

96, 40. Εἰ τοίνυν ἰσχνίζει ἐς ὀσονῶν.] MS. cum multo majore efficacia, εἰ τοίνυν ἰσχνίζει, εἰ ἐς ὀσονῶν. In quo etiam statim ante legebatur χειμασίλω, quod in MSS. vidit & Stephanus, non χειμαδίλω, sicut & mox Mediceus MS. habebat λῷ ἂν τέτων ἐδὸν, prout testatur Stephanus de suis, ubi vocem tertiam immerito mutant cum his τι τοιῶτον.

96, 49. Αὐτέων ὠϱὶ τ῀ ἀφανέων.] Stulta manus id finxit, nec primæ vocis ullam rationem in vertendo habuit Valla. Lege ex MS. αὐτὸν ὠϱὶ. Etiam MS. πληθύεσθ῀ pro πληθύνεσθ῀.

97, 1. Ἔρχει τ῀ Λιβύης ἐς τὰ ἄνω.] Recte interpres *meat in superiora Africæ*. Nihil potuit fieri accuratius. Notant enim ista verba motum ipsum solis, dum in eo est, ut ad Libyæ superiora deveniat. Sic seq. pag. ἀπέρχεται ὁ ἥλιος ἐς μέσον τ῀ ὑεροινὸν ὀπίσω. Sed ea non videtur esse mens & sententia scribentis Herodoti, & innuentis hyberno tempore, quum ab hyeme sol ex pristino meatu ejectus jam est (ita enim vertenda erant, ex quibus nescio quid procudebat interpres, *sol abscedens subter hiemale sidus*) solem existere & versari in Libyæ superioribus. Id quum res ipsa probare videatur, tum confirmat præclare MS. ex quo scribendum remissa particula ἔρχεται τ῀ Λιβύης τὰ ἄνω. hoc est, *permeat superiora Africæ*. Sed & ipse Herodotus probat cap. 26. Ἥλιος ἂν ἀπελαυνόμενος ἐκ μέσε τ῀ ὑεροινῦ ὑπὸ τ῀ χειμῶνος ἐς τ῀ βορέω, ἦϊε ἂν τὰ ἄνω τ῀ Εὐρώπης, κατάπερ νῦν τὰ (MS. τῆς) Λιβύης ἔρχεται. Pro

eo dicit lib. 7 c. 121. Ἥκιστα τῷ μεσόγαιαν. Egregie Seneca Hippol. 332

Qua terra ſalo cingitur alto,
Quaque per ipſum ſidera mundum
Candida currunt.

97,6. Τῆς γὰρ ἀγχοτάτω γε χώρης ἔστιν ὁ θεὸς.] Defecta eſt oratio, nec bene cohæret, ut credere licet, edentium vitio. Unde licet Valla ſufficienter reddiderit *Deum hunc, ut cuique terræ proxime accedit, ita eam maxima ſiti afficere credibile eſt*, tamen omiſit totum iſtud κἡ καθ' ὥτινα, neque poterit dicere, unde arceſſat iſta *ut accedit*. Videtur omnino habuiſſe aliam lectionem, & fortaſſis illam ipſam, quæ exſtat in optimo MS. τῇ γὰρ ἀγχοτάτω ἦ χώρης, *Cui enim terræ hic deus proxime appropinquat, & verſus quam tendit*. Hæc ſimpliciſſima reſtitutio hujus loci eſt & inde probabilior, quod ex variis jam patuit exemplis iſtam encliticam particulam γε arreptam mire fuiſſe ab librariis vel repellendo vel adſciſcendo, ut turbarent Herodotum. Sed inprimis iſta medicinæ dulcedo comprimit laſciviam ingenii, quam monſtravit Tan. Faber etiam arbitro Petavio, dum queritur turbatum hic eſſe aliquid, atque etiam excidiſſe videri, ut hinc corrigat ac ſuppleat tanquam præſenti ope Τῷ γὰρ ἀγχοτάτω χώρῳ ἔστιν ὁ θεὸς ἐς κατ' ὥτινα θέῃ: iſtud poſtremum vero interpretatur PERCURRIT. Nihil bonum, nihil felix. Solummodo mutatæ in deterius duæ literæ.

97,11. Αἰθείῃ τε ἐόντι ἔῃ ἠέρι.] Vox ἐόντι ab MS. ignoratur, nec videtur ab Herodoto veniſſe; qui ſi ſequi rationem iſtam in replendo ſermone & multiplicando illo participio nunc voluiſſet, haud dubie mox etiam ſcripſiſſet κἠ ἀνέμων ἐόντων ψυχρῶν. Sed & ibi omittit, & in prima parte omiſit, quum ſufficeret in medio poſitum, unde & præcedens & ſequens poſſet ducere, quod opus erat. Neque vero iſta vertenda fuerunt *omne veris tempus ſit ſerenum*, quod ne ad rem quidem quidquam attinet, ſed *quum omni tempore circa hæc loca ſit aër ſerenus*. Aliud eſt ἠὴρ, aliud ἄηρ; item ἠέρι & ἄηρι.

97,31. Πολλὸν ὑπονδέστερον.] MS. πολλῷ, ut paulo ante ex vocibus αἰθείῃ ἔῃ ὕδατι expellit medium articulum, ac bis refert οἰκότως, non εἰκότως. Non hæc magni momenti, ſed intereſt legere vetuſtiſſima.

97,34. Τούτου αἴτιον.] MS. τούτων. Sic quoque ſcripſiſſe auctorem cenſeo, vel propterea quod præmiſerat cap. 19. τούτων ὧν πέρι.

97,36. Διακαίων τῷ διέξοδον αὐτῷ.] MS. αὐτῷ, quod perquam videtur ingenioſum. hoc eſt, ſibi ipſi tranſitum candefaciens. Sed & paulo ante legit MS. ut notavit ex ſuis Stephanus, non ξηρὸν ταύτῃ, ſed ξηρὸν ἡ ταύτῃ; ac denique διεξιόντα δ' ἂν μιν, non διεξιόντα δέ μιν. Unde forſan particula ἂν expulſa fuit, quod eadem mox ſequeretur ποιέειν ἂν τἄλλοισι, neque conveniret eandem repeti in eadem periodo. Sed id nihil eſt, quum paulo ante dixerit ὁ ἥλιος ἀν ἀπελαυνόμενος ... ἧκε ἂν τὰ ἄνω &c.

97,47. Οὐκ ἀποπνέῃ ἀπὸ ἧς Νείλου.] Tria poſtrema verba non occurrebant in MS.

98,6. Οὗτος δέ μοι παίζειν.] Plenior MS. δ' ἐμοί γε παίζειν.

98,22. Εἰ δὲς ταῦτα ῥηόμενα ἤκουε.] Rite has voces conſideravit magnus Caſaubonus, quum clauderet os Straboni inique in Herodotum invehenti lib. 17 pag. 818, quaſi Herodotus ex ſe iſta ſcriberet ac pro veris traderet, quum palam fateatur eſſe hæc ipſi audita ex alio, atque etiam ſubdubitans de veritate iſtius hominis; quum interim illa quæ narravit, illuſtrare conatus fuerit Salmaſius in Plinianis Exercit. pag. 439 &c.

98,23. Οἷα ἢ ἐμβαλούσης.] MS. οἷα ἐμβαλόντος, nec memini additam voculæ οἷα hanc adverſativam. Ab eodem mox καταπρηνηνείην, non καταπρεανηείλω, quam ſcripturam ignorat quoque Portus.

98,29. Τὸ ἦ ἀπὸ τοῦδε.] Hæc eadem ſequuntur in fine capitis 31. Sed nunc MS. ἀπὸ τούτου, ut cap. 2 hujus libri. Ἀπὸ τούτου νομίζουσι. 1, 82 habes & ἀπὸ τούτου ἧς χρόνου. quod eſt etiam 2, 52. & ἀπὸ τούτου. Item 2, 14.

98,32. Διαθήσαντας.] MS. Ἀναθήσαντας. Id mutarunt, qui nimis religioſe intuiti ſunt præcedens participium ἰόντι. Quod participium in iſto dativo quum addatur ex more loquendi, etſi notet nihil, ac poſſit omitti, prout notavi 77, 14, non debuit aliquam normam præſcribere huic participio, quod videtur reſpicere duos homines, quos requiri indicat iſtud ἀμφοτέρωθεν, id eſt, vel ab utroque latere, vel ab prora & puppi, ut quocunque modo oporteat eſſe duos, qui ſinguli funem navi alligatum teneant. Singularis numerus venit demum poſt enavigatam paludem *ad oſtium Nili, quando unuſquiſque incedit ſibi*.

98,33. Ἴξεται φερόμενον.] Longe melius in MS. οἴχεται φερ. ut 1, 189. Οἴχεο φέρων.

98,39. Ἀπίξεαι.] MS. ἀπίξαι, Omnino recte; continuatur enim hoc ab præcedente verbo διεκπλῶσαι, ut ſit idem illi modus, ut idcirco minor diſtinctio interponi debeat, quam in editionibus contigit.

99,1. Διεξελθὼν ἢ τῇσι τεσσερσίκ.] MS. ἢ ἐν τῇσι τεσσερσίκ. Ut cap. 32. Διεξελθόντας ἢ χῶρον πολλὸν ψαμμώδεα, ἢ ἐν πολλῇσι ἡμέρῃσι. 4, 43. Περήσας ἢ θάλασσαν πολλὴν ἐν πολλοῖσι μησί. Ita ſolet hic auctor exprimere in his præpoſitionem. Mox in codice MS. non legebam ἔπειτα ἵξεαι, ſed ἔπειτα ἥξεις.

99,14. Τῷ μητροπόλιν τῶν Αἰθιόπων.] MS. τῷ μητρόπολιν τῷ Αἰθιόπων.

99,15.

99, 15. Ὄνομά ἐστι Ἀχάμ.] Sic quum præter codices ab Stephano inſpectos etiam reperirem in optimo libro, non debui dubitare, quin hoc verius foret præ vulgato Ἀσμάχ. Unde etiam exiſtimari poteſt, quam vitioſo Herodoti codice fuerit uſus Stephanus Byzantius, qui de Automolis agens novit Ἀσμάχ, etiam Ταχόμψω potuit prima ſyllaba mulctare. Neque vero Valla debuerat ſcribere *quod verbum Græca in lingua idem pollet* &c. In ea quippe lingua nihil pollet, ſed dicit Herodotus eam vocem pollere, ac ſi Græce explicueris tales.

99, 24. Ἀραβίων τε καὶ Ἀσσυρ.] Plane ut cap. 241. Σαναχάριβον βασιλέα Ἀραβίων τε καὶ Ἀσσυρίων. Nunc tamen legitur tantum in MS. Ἀραβίων δὲ Ἀσσ.

99, 39. Διδοῦσι σφέας αὐτούς.] MS. σφέας ἑωυτούς.

100, 3. Ἀπὸ τάδε μέν.] Omiſſis duabus literis legit optimus MS. ἀπὸ τὰ μέν: quod etiam exhibui, modo id poſſit ſatisfacere ſenſui. Certe enim quum acrius conſidero, videtur latere aliud & clarius, nempe ἀπ' ἄκρης μέν, quod 1, 197 dixit ἄκρα.

100, 5. Ἀτρεκίῃσι ἐς λόγους Ἐτεάρχῳ.] Sic ingenia medii temporis formarunt Herodotum, tanquam aptiore & amœniore futura ejus hiſtoria, ſi amputatum foret, quod videri poſſet redundare. Exciderunt igitur tres voces ὡς ἐς Νείλου ante vocem poſtremam, quas non ſervat niſi unica illa Medicea membrana. An laudabile id iſtorum librariorum factum? Nempe mox illæ tres voces ponuntur, ut certe videantur jam ſupervacuæ. Immo inſana eorum cura de Herodoto; qui recte illas voces nunc ſtatim ponit, ut ſignificet multa alia de iſto fluvio in ſermone iſto annotata fuiſſe & verſata, & quum in illis aliquamdiu ſe exercuiſſent, denique acceſſiſſe quoque ad ſermonem de ejus fontibus talem. Prima in colloquendo illis obvenerunt propria ejus de exundatione, de feris in eo capi ſolitis, de limo & quæ ſunt alia ejus generis; ſed deinceps quoque dixiſſe de fontibus, quomodo eos nemo noſceret. Quem ordinem quis negare auſit maxime eſſe naturalem? Cæterum quum ita prudenter rem illius temporis obſcuriſſimam conetur illuſtrare Herodotus arceſſendo qualiacunque narrationum auxilia, an is meritus fuit ita contumelioſe excipi, prout in illo ſtatuit Diodorus Siculus lib. 1 cap. 37 ſcribens? Ὅτι τὰ μὲν πρὸς τὰ ἔω ἐκ τῆς ποταμοῦ τούτου καὶ τὰ πρὸς ἑσπέραν Λιβύην ἀφορίζων Ἡρόδοτος ἀνατίθησι Λίβυσι τοῖς ὀνομαζομένοις Νασαμῶσι τὰ ἀκριβῆ θεωρίαν ἐκ βραχέος, καὶ φησιν ἔκ τινος λίμνης λαμβάνοντα τὰ ἀέρχεσθαι τὸν Νεῖλον φέρεσθαι διὰ χώρας Αἰθιοπικῆς ἀμυθήτου· ἃ μὴ αὐτόθεν ὄντα τοῖς ἐπιοῦσι Λίβυσιν ὄντα τῷ συγγραφεῖ πρόσχειρον ἀναπόδεικτα λέγοντι. Videbimus.

100, 19. Τῶν μακροτάτων ἱδομένων.] MS. Ϝ τὰ μακρότατα ἰδ.

100, 25. Καὶ Ϝ ὑπὸ θάλασσαν καλινκόντων.] Sic vulgo creditur Herodotus ſcripſiſſe. At quæ differentia eſt inter eos, qui dicuntur καθῆσθαι τὴν θάλασσαν παρήκειν, & hos, quos dicit τὰς ὑπὸ θάλασσαν κατήκειν? niſi quod priores latius potuerint ſic habitaviſſe, interdum quoque nequaquam. Apparet clariſſime Vallam hîc ineptiviſſe, dum agnoſcit oram maritimam omnem obtinere Libyas & eos qui ad mare incolunt. Toties enim deſcribere per eadem verba non eſt Herodoti, quem docet codex Mediceus ſcripſiſſe ἡ τῶν ὑπὲρ θάλασσαν κατ. Ita clarius agit de illis, qui ſupra mare pertinent. Et ſane ſic diviſerunt Africam.

100, 30. Ὑδάτι τε ἐκ σιτίοισι.] MS. ὕδασί τε. Et videtur Herodotus aliquid præbuiſſe plurali numero, unde 3, 52 dicit ἀλεσίῃσί τε ἐκ ἀσιτίῃσι συμπεπλωκότα.

100, 39. Ἄνδρας μικρὰς, μελέων ἐλάσσονας ἀνδρῶν.] Ita quum legatur ſummo conſenſu & in MSS. & in editis exemplaribus, neſcio quî contigerit, ut Caſaubonus ad Theophraſtum in Charactere τῆς μικρολογίας pag. 2393 ubi temere effundit varietates emendationum, citaverit ἄνδρες μικρὸν μελέων ἐλάσσονες ἀνδρῶν.

100, 43. Ἄγειν τε αὐτάς.] MS. ἄγειν τε δὴ αὐτάς, ut tractim magis incedat ſermo de ducendis peregrinis agens.

100, 45. Πάντας εἶναι.] MS. ἀπαντᾶν εἶναι.

101, 12. Καὶ Πυῤῥήνης.] Maluit hanc vocem Valla deſcribere ex uſu ſui temporis, quam, quum tamen verteret Herodotum, ex hujus ſcriptura eam exhibere duplicata litera r. In quo aberrat ab boni interpretis officio, & quam libenter Græci geminent iſtam caninam, ubi vulgaris uſus modo uſurpabat unam, docent Salmaſiana in Plinianis Exercitat. pag. 707.

101, 16. Τελευτᾷ ἐς ὁ Ἴστρος &c.] Eraſmus Vindingius judicat hæc non ſatis commode interpretari Vallam, ſic reddendo: *Exonerat ſeſe Iſter, per univerſam Europam fluens, in Pontum Euxinum, quo in loco habitant Iſtriani Mileſiorum coloni*, in Hellene col. 419. Non magis ita Vallam increpat, quam ipſum Herodotum, cujus verborum ordinem detrectat ſervare; præſertim quum iſtud ῥέων ita obſcæ pſerit Herodotus, ut noluerit aliis verbis conjungi, quam illis ſolis ἐς θάλασσαν τὴν ἐξ Εὐξείνου Πόντου. Hæc iſtud antecedunt, hæc ſequuntur, atque adeo in medio amplectuntur. Ille tamen inde eximit.

101, 24. Ἀντίη.] Etiam MS. Italicus aſſentiens codicibus Stephani præfert ἀντίον, quod judicavi ſane recipiendum ob miram auctoris ad variandum propenſionem. Ut plane ſic

iſta quidem conveniant. Cæterum conſtructio Herodotea omnino videtur intercedere; & quum gratulari nobis liceat invento errore calami librariorum, quo adjectivum poſuerunt in vicem adverbii, ſtatui oportet iſtud ἀντίον non in hoc loco reponi debere, ſed in loco præcedente, ubi dicitur de Ægypto, τὸ ὀρεινῆς Κιλικίας ἀντίη κέεται. Illic reſtitui debet ἀντίον, quum in vago aberraverit aut Stephani ipſius aut typothetarum manus. Cauſa eſt, quod perpetuo Herodotus illud adverbium conſtruit cum genitivo, quem illic vides; at adjectivum ἀντίος cum dativo. In capite 2 hujus libri. Μηδὲν ἀντίον αὐτέων μηδεμίλιον φωνὴν ἴέναι. 1, 72. Θαλάσσης τὸ ἀντίον Κύπρου. Adde Portum.

101, 26. Πέντε ἡμερέων ἰθεῖα ὁδὸς διζώνῳ ἀνδρί.] Loco hoc jam fuit uſus Voſſius ad Scylacem vel illuſtrandum vel emendandum in capite de Cilicia. Sed Herodotea adſtricta ſunt certis conditionibus, quas advertere eum oportet, cui non placet aſſentiri Herodoto: id quod requirebam ab Scymno Chio, qui ſuſtinuit verſus ſuos inquinare hoc cavillo; ὁ δὲ Ἡρόδοτος ἔοικεν ἀγνοεῖν λέγων, Ἐκ τῆς Κιλικίας πέντε ἡμερέων ὁδὸν εἰς Πόντον, quum ipſe ſtatuat eſſe ſeptem dierum, nulla habita commeantium, quorum gradus ſolet eſſe diverſus, ratione; ut nihil ſit cur iſti verſificatori cedat Herodoti numerus. Sed & univerſa hæc contemplatio Herodotea aut ludibrio exponitur, aut attenuatur vocibus inde ſubducendis ἡ γὰρ Αἴγυπτος τῆς ὀρεινῆς Κιλικίης μάλιστά κη ἀντίη κέεται. ἐνθεῦτεν γὰρ ἐς Σινώπην τὴν ἐν τῷ Εὐξείνῳ Πόντῳ πέντε ἡμερέων ἰθεῖα ὁδὸς διζώνῳ ἀνδρί. ἡ δὲ Σινώπη τῷ Ἴστρῳ ἐκδιδόντι ἐς θάλασσαν ἀντίον κέεται, & in libri 4 caput 47 transferendis ab Tan. Fabro Crit. Epiſt. 8, quum ei occaſio eſſet ad id patefacta ab Ludov. Fabricio, Viro Doctiſſimo. Sed lepidiſſimus ille Faber non cogitat, quam pauca montium per Hiſpaniam & Galliam diſtincta nomina aut exſtiterint etiamnum iſto tempore, aut deportata fuerint in alias regiones ad notitiam peregrinorum: ut ſi idcirco tractum montanum ab Pyrene ſecus Galliam ex Alpibus ductum, & ſic pariter Abnubam (haud dubie locale nomen) incluſerint appellationi Pyrenes, mirari non oporteat. Porro Celtas non ſtatuit Herodotus *ultra Herculis columnas*, ut ait pag. 28. Quid hoc eſt? aut quo reſpectu ita loquitur, quum antea dixerit *extra columnas H.* & ſic dicit Herodotus, & quid ſignificetur, optime intelligitur, perinde ut Γάδειρα ἔξω θῖν Ἡρακλήων στηλέων dicuntur 4, 8. Sic de Celtis loqui nequibat, quia ſunt remotiores, & demum ſequuntur Cyneſios vel Cynetas, ut non conveniat de illis dicere ἔξω θῖν Ἡρ. Sed bene ἔξω. Geographia Græca non gaudet illa diviſione ultra vel citra columnas Herculis poni, ſed intra vel extra. Quid igitur obſcœnius Fabro, quum dicit pag. 31. *Illum quidem Herodoti locum de Celtis ultra Herculis Columnas poſitis fateor mirabilem eſſe.* Ipſe mirabilem facit. Sed Herodotus ſuo ævo nequibat melius exprimere ſitum iſtorum. Jam vero ſtatuere videtur ſeveriſſimus Muſarum Faber, quaſi non liceret interdum jocari, & cogitationem undecunque ortam & qualemcunque lætabunda & familiari velut declaratione amplecti; nec concedit, ut qui comparavit Ægypti veteris ſinum cum ſinu Arabico, & cogitavit eum verſa in illum aliqua Nili eluvie poſſe ita ſiccari & aggerari, ſicut aggerata eſt Ægyptus, idque intra eum annorum numerum, de quo nullus ſe ſollicitat, ut res ſane ſit momenti nullius. An illi non concedet eloqui, quid ſpeculatus ſit mente ocioſa de Nilo & Iſtro? præſertim qua in parte multum conveniant? & quum ſit iſta ætas, qua curſum Rheni nemo forſan fuerat ſequutus, in hoc hærere, ut ſicut Nilus perluit omnem Africam, ita Iſter univerſam Europam perfluat, nempe quam habitari ſciebat. Hæc qui poſuit, an illi non licebit etiam tranſire ad locum iſtum ornandum de ſitu ipſo aut commoda ratione itineris ex Ægypto per litora maris circa Syriam in Aſiam & hinc profectionis terreſtris ex Cilicia ad Sinopen, unde per camaras recta erat vectura per Pontum ad Iſtri oſtia? Quid vult Faber, quum Danubium ponit? Ignotum iſtud nomen Herodoto & illi tempori, quo conſideratur ſimilitudo Nili & Iſtri. Removeri hinc debet iſta appellatio. Quis ſcripſit *hinc recta rectum iter?* Denique quod ſcribit illa non poſſe videri ipſi ab Herodoto ſcripta hoc quidem loco, ſed ex libro 4 circa finem ſectionis XXXVI & XXXVII huc tranſmota, peto ut quis inſpiciens hæc duo capita monſtret aliquam concinnitatem inſerendi. Nullo modo illuc tranſmoveri queunt, ſed aut Faber in ſcribendo, aut typographus in numeris ponendis deliravit. Non erat neceſſe duorum capitum *numeros* citare; quod ſimile his eſt, *occurrit in fine* capitis 49. Quum eximius ille *in Italia* codex omnino nihil mutet, nullum tantæ tranſpoſitionis indicium præbeat, non opinor aliter Herodotum ſcripſiſſe, quam prout in editionibus exhiberi ſolet.

101, 31. Ὅτι πλέω θωυμάσια ἔχει ἡ ἄλλη.] MS. ὅτι πλεῖστα θωμάσια ἔχει.

101, 40. Τὰ φαίνεσι οἱ μὲν.] MS. ὑφαίνεσι δὲ οἱ μέν. Quæ neceſſaria eſt particula & ſolita in talibus iterationibus verborum apponi, ut 1, 137. Αἰνέω μέν νυν τόνδε τὸν νόμον: αἰνέω δὲ κ τόνδε. Facile ignoſcimus Salmaſio in his verbis citandis cum vulgo particulam iſtam omittenti ad Flavium Vopiſcum pag. 401. ubi docet quid ſit ἄνω vel κάτω ὑφαίνειν.

102, 4.

102, 4. Ξυρῶν.] Ita plane legitur Florentiæ, non ξυρεῶν, quod edidit Aldus, nedum ξηρεῦνται, quod sic corrupit Stephaniana editio anni 1592 & Jungermanniana, tanto inanius, quia mox sequitur ἐξυρημένοι. Et locum hunc lumine suo illustrat Salmasius in Epistola de Coma p. 541. Mox idem codex habet simpliciter ἀπὸ πυρῶν ἢ κεμβέων ἄμοι, non πυρέων, & seq. cap. redit ξυρεῦνται, nisi & illic eodem modo habeat MS. codex, etsi annotare supersedi.

102, 29. Νόμοισι τοιοῖσδε.] MS. vere Ionicum habet, τοιοῖσί δε. Tum MS. idem ἀλφσμῶνται, non ἀλφσμέωνται, quod quinquesyllabicum agnoscebat Portus.

102, 36. Μήτε φθεῖρ μήτέ τι ἄλλο μυσαρὸν μηδέν.] Quis locus in his particulæ τι, quum sequatur μηδέν? Huic utique illud est inclusum. Itaque recte legit optimus MS. μήτε φθεὶρ μήτε ἄλλο.

102, 41. Λοῦνται ἢ δὶς τ' ἡμέρας ἑκάστης ὕδατι ψυχρῷ.] Proba lectio, nec potest dubia esse, quum ad lavandum aqua requiratur, unde etiam 4, 75 de Scythis: Οὐ γὰρ δὴ λοῦνται ὕδατι τοπαρέσπαν τὸ σῶμα. Attamen in MS. optimo non exstat vox ultimam antecedens, & possum credere eam ab Herodoto non venisse, qui forsan alludere voluit ad ψυχρολουσίαν & ψυχρολοῦσθαι, atque etiam sic ut solet forsan alibi substantivum inferere, ita quoque scio interdum solitum oblivisci. Sic 1, 132 placuit ei dicere ἐς χῶρον καθαρὸν ἀγαγὼν τὸ κτλῶ, at ejusdem libri cap. 203 tantum profert διὰ καθαροῦ.

103, 4. Τῶν ἅς ἐσι ἀρχιερέως.] An sic Ionem ostendunt Herodotum? & à quo paulo ante dicti sunt ἱρέες & mox repetetur ἱρέων, nunc illorum primus sic vocabitur? Nefas id quidem, & hinc pateat fides optimi MS. ἀρχιέρεως exhibentis. Cap. 142 dicitur ἀρχιρέας. Paulo ante probavi verbum πατέονται, quod ut traditur ab MSStis libris Stephani, ita ab Mediceo.

103, 15. Περὶ τὰ κέρεα ἐλίσσων.] MS. εἰλίσσων. & dein: ὅκως ἂν θύωσι, non θύσωσι. Recte utrumque.

Ibid. Γλῶ σημαντρίδα ἐπιπλάσας.] Genus scilicet natum in Ægypto aut certe illic paratum, non advectum aliunde. Mos enim iste videtur recidere in tantam vetustatem, ut omnem peregrinationem ignoret. Salmasius tamen longe aliter sustinet intelligere scribens in Plinianis Exerc. pag. 80. [Creta signabantur olim epistolæ, de quo more nos alibi ... Ἐρετριάδα γλῶ vocat Dioscorides. Herodotus σημαντρίδα γλῶ appellat, qua epistolæ & res aliæ signabantur.] Non est ullo genere credibile has duas appellationes convenisse jam tunc in Ægypto uni cuidam speciei illic usurpari solitæ, & quæ illuc ex Eubœa adveheretur.

103, 22. Ἐπισπεισάντες καὶ ἐπικαλέσαντες τὸν θεόν.] Explicat ad amussim ex superstitionis illius solennitate Valerius Maximus 2, 6, 8. *Diffusis Mercurio delibamentis & invocato numine ejus.*

103, 24. Σῶμα μὲν δὴ ξ.] Nulla hic concinnitas est vocularum δὴ. Itaque etiam MS. σῶμα μὲν ξ. Tum statim MS. κεφαλῇ ἢ κείνῃ ποκὰ κατηφησάμενοι, non ἢ ἐκείνῃ. Quæ necessaria est immutatio, modo sequentia adhibere & Herodotum narrantem audire volumus. Ipsa hæc verba Latina fecit poëta: *Per caput hoc juro, per quod pater ante solebat.* Huc confer, quæ dixi ad 63, 20.

103, 26. Ἐπίδημοι ἔμποροι.] Non male: nec tamen pejus est, quod exstat in optimo MS. ἐπιδήμιοι. Imo sine dubio probabilius, quum testimonium habet codicis, cujus est explorata fides, & calamo Herodoti videatur placentius ex illis, quæ allata ad 9, 21.

103, 27. Ἀπ' ὧν ἐδονλο.] Quasi media vocula foret pronomen, tum Stephanus, tum Jungermannus, tum Th. Gale ediderunt ὧν, certe perperam: sed caveri oportet ab talibus sæculum jam superantibus.

103, 42. Ἐπλω στεφανησάσωσι τῇ ἕτσι ἐπλω κατάξωνται, θύσσι τλω βῶν, ἢ ἀποδείραντες, κοιλίλω μὲν κείνλω πᾶσαν ἔξω ἕλον.] Locus hic est pars conspicua gloriæ Henr. Stephani, quam non modo abstulit, sed abstuliste gavisus fuit & venditavit ex labore & docto & ingenioso, quo is Herodotum vel universum vel in hoc potissime loco, ubi legebatur στεφανησάσωσι τῇσι ἢ, ornare annisus est & sane ornavit: ejusque tanta dedit indicia, ut nunquam possit exolescere, nedum ut ego coner exterere ullo modo aut abstergere. Verum agitur causa Herodoti, unius haud dubie ad juvanda studia validissimi scriptoris, quem omni vita veneratus sum & cummaxime salvum esse cupio. Inspicias igitur Prolegomena oportet ipsius Stephani pag. 30, quæ incurrit in hujus editionis paginam 740, & quod decus ille attulerit, ex verbis ejus discas. Nam præterquam quod non concoquerem istud τλω βῶν, quum ubique Herodotus non noverit nisi βῦν, tum cur scriberet mox αὐτῷ λείπεσι ἐν τῷ σώματι, non assequebar. An αὐτῷ foret adverbium loci? atqui illa ἐν τῷ σώματι id explent. Johannes Fronto in Dissertatione de cultu sanctorum tantum citat, prout ante Stephanum legebantur, & intelligit *post jejunia ei preces sacrificant*, nimis quidem adstricte. Jam vero unde ista omnia processerint, difficilis sane investigatio est. Sed pro iis legebam in codice Mediceo, ἐπεὰν ἀποδείρωσι τὸ βῦν κατάξαμενοι κοιλίλω μὲν κείνλω πᾶσαν ἐξ ὧν ἕλον. Hic quæritur, utrumnam ex iis videatur esse Herodotea manus. Et ego quidem non dubito, quin quam inepta &

ſpuria ſint retro vulgata, tam vera & eximia ſint, quæ nunc ex MS. produxi. Primo quidem veroſimilius eſt mentionem Iſidis poſtea demum factam, ubi eam deſcribit, ut fieri ſolet. Deinde quod vulgata id abſurdi importent, quod bis ſine cauſa ulla dicant idem: quid enim aliud ſonant iſta ſequentia προγευσάμενοι ἢ θύσει. Ita quum θύειν Herodotus non accipiat de aliis præparatoriis, ſed de ſola ſacrificii ante præparati miſſione in ignem (nam id oſtendunt ſequentia καυμένων τῶν ἱρῶν) non poſſunt priora, in quibus itidem dicitur θύειν, Herodoti eſſe. Tertium eſt haud dubie firmiſſimum argumentum ex ratione phraſeos ἐξ ὧν εἶλον. quam quum vulgata neglexerit, immutaveritque, merito pronunciamus eam videri degeneraviſſe ab ſimplicitate ac ſinceritate genuina. Eſt enim id purum putum Herodoti, ut docent vel ſolius hujus libri exempla. Sic præter id quod modo anteiit, infra cap. 86. Παραχρίονται ἐξ ὧν εἶλον τῳ κοιλίῳ πᾶσαν. Cap. 96. Ἔσωθεν ἢ τὰς ἀρμονίας ἐν ὧν ἐπάκτωσαν τῇ βύβλῳ. Cap. 122. Φάρῳ ἐξυφήνασαι οἱ ἱρέες κατ' ὧν ἔδησαν ἑνὸς αὐτῶν μίτρῃ τὰς ὀφθαλμούς. Ita apte & non inelegante invertit propoſitionem ſuam Herodotus, & quum promiſiſſet de maxima Ægyptiorum dea, & de maximo ejus feſto ſe narraturum, primo deſcribit ordinem ſacrificii, & tum de dea ipſa agit, ſermone bene congruo ac perfecto.

104, 7. Καθαρὰς ἔρσενας τῶν βοῶν.] MS. καθαρὰς βοῦς τὰς ἔρσενας.

104, 19. Τρόπον τοιόνδε.] MS. τόνδε. Item MS. σημηΐα εἵνεκεν, non εἵνεκα.

104, 25. Προσωπίτιδι καλεομένης.] MS. καλουμένης.

104, 27. Ἐν ταύτῃ δὴ ὧν.] MS. ἐν ταύτῃ ὧν, quum male moretur lectorem iſta particula.

104, 32. Ἐς ἄλλας πόλιας.] MS. πόλις, etſi anteceſſerit nominativus πόλιες.

104, 35. Τἄλλα κλινέα ἅπαντα.] Ab MS. exulat vox poſtrema, neque poteſt ullo prætextu deſiderari. Mox omnino MS. Mediceus conſentit cum codicibus Stephani in Διὸς Θηβαίου ἱδρυσίαι ἱρὸν. Nec licet tum lib. 1 cap. 182, tum infra cap. 54 dicat Διὸς Θηβαιέος, ideo nunc id quoque uſurpandum eſt contra MSS.

104, 38. Οὗτοι μὲν πάντες.] MS. ἕτοι μὲν νυῦ πάντες.

104, 43. Ὅσοι μὲν δὴ ἐκ Μενδήτου.] MS. ὅσοι δὴ ἐκ Μενδ. Et recte, quum ſit quædam apodoſis priorum ὅσοι μὲν δὴ Διὸς Θηβαίου &c.

104, 49. Τέλος ἐπείτε.] MS. τέλος ἢ ἐπείτε. Sic paſſim, & hoc libro c. 139 iſta jungit. Poſtea MS. ἀπιδέξαι, non ἀπιδεῖξαι: quum interim in medio rurſus bene conveniat inter codices MSS. Stephani, in quibus ille reperit non προσκυνέοντά τε, ſed προσέχεσθαί τε, & exemplar Mediceum ſimiliter exhibens; quod longe elegantius, quum verbo προσκυνέω non ita utantur. 1, 141. Ἀνάσας αὐτέων τὰ πρόσχυλα. 2, 30.

105, 7. Φωνὴν μεταξὺ ἀμφοτέρων νομίζοντες.] Hanc uſurpationem verbi νομίζειν cur raram vocet Franc. Vigerus (ſic enim facit in libello de idiotiſmis Græcæ dictionis pag. 179) non intelligo, quum in Herodoto ſolo eam abundare pateat exemplis ab Porto collectis.

105, 18. Ἥκουσα ὡς εἴη.] MS. ἤκουσα ὅτι εἴη. Sed & MS. conſtanter retinet Ἡρακλέης.

105, 25. Ἐν ᾗ δὴ ἐς τόδε.] Voluerunt replere ſermonem, perinde ut meminerant ſæpe occurrere in hoc ſcriptore ἐν ᾗ ὃν ἐς τόδε. ut 3, 38. 1, 185. Sed aliud in hoc loco eſt, & oportet νήφειν. Itaque quum MS. Mediceus tantum præbeat ἐν ᾗ ἐς τόδε, libens accedo ad expellendam iſtam voculam δή, ut ſæpe jam contigit.

106, 1. Σμαραγδου λίθου.] MS. μαραγδου: de quo neceſſe non eſt, ut hîc verbum proferatur, quum jam bis Salmaſius in Plinianis Exerc. agens de Græcæ literaturæ hac parte, quæ licentiam dat literæ ſibilanti, ut modo præponatur, modo abſit, in neutro verſari potuerit, quin vocis μάραγδος exemplum inſereret. Utinam ille ſciviſſet hanc Herodoti manum! Locus enim hic conſpectiſſimus eſt ob notitiam iſtarum columnarum, unde non dubitavit Triſtanus Sanctamantius tomo primo pag. 493 agens de columnis Tyri Ambroſiis tum citare, tum afferre ipſa hæc verba exſcripta & interpretari *reſplendiſſante a merveilles dans l'obſcurité de la nuict*. Inſuper hinc animadvertas eum lectum fuiſſe ab Huëtio multa ſuper columnis agitante in Propoſitione IV pag. 152. Sed qui ſuam rem agit, & columnas notat: Herodotum niſi nomine non tangit. In quo tamen aſper ſcrupulus paulo ante offenderat Tan. Fabrum in eo quod additur ab auctore λάμποντος τὰς νύκτας μέγαθος, quod non potuit, certe non debuit Valla interpretari *majorem in modum*. Verum iſte ſic arbitro ſumpto Petavio ſtatuit [Quis dubitet, quin ibi legendum ſit μεγάλως? Quamvis enim vox Ionica ſit & Herodotea τὸ μέγαθος pro communi μέγεθος, tamen vitium erit in oratione, niſi legatur μεγάλως, id eſt, δεινῶς, σφόδρα, πάνυ. Hunc errorem typographi arbitrarer, niſi Sylburgianam editionem cum Stephanica conſentientem viderem.] Sic omnes priores adorſus ille Faber negat Græca noviſſe. Debuerat tamen ipſe etiam ſcrutari & ſcire quid actum eſſet. Nam hæc ipſa conſcripſit in Lexico ſuo Æmil. Portus [Interdum μέγαθος adverbialiter poni videtur pro μεγάλως, ut λάμποντος τὰς νύκτας μέγαθος *Nocte valde ſplendentis*] Et ad hanc traditionem ſubtimi-

de

de notat Stephanus in Theſauro [Sed affertur ex Herodoto μέγαθ@· poſitum etiam adverbialiter pro *Majorem in modum.*] Nec ſcio an ludibrii cauſa; certe nihil ipſe quidquam decernit. MS. Mediceus nihil mutat. Ipſe cogitavi multa; ſed forſan fruſtranea. Utique λάμπον|@· ſatis eſt, & toties apud auctores occurrit λάμπειν ſine adverbio aut termino fulgoris, ut hinc etiam jure poſſit abeſſe: neque enim credo Fabrum dicere velle ὑπὲρ τὸν λαμπρότητα ἥλιε. Itaque opinari quis poſſet excidiſſe rem, cui ſplendorem iſtum comparat. Id ſolet dicere auctor μέγεθ@· ὅσον ... ut I, 199 Ἀγόρευον μέγαθός ἐστι ὅσον ὦν. Hujus libri c. 76. Μέγαθ@· ὅσον κρέξ. c. 175. Ὅσων τε τὸ μέγαθ@· λίθων ἐστί. 4, 177. Μέγαθ@· ὅσον τὸ ἐν Χοίνῳ. & Μέγαθ@· ὅσον τε πάντη πηχυαῖον pro quo dicit in cap. 92. μέγαθ@· καλὸν μᾶλον. Sed quum nuſpiam Herodotum ſuum & lectorem deſtituat caſtitas Medicei libri, cur id nunc ab eo factum imaginabimur in loco tam claro? Nihil enim deeſt, & rectiſſime ſe habent vulgata, ἡ δ, μαραγδε λίθε, λάμπον|@· τὰς νύκτας, μέγεθ@·, ut aurea illa columna potuerit quomodocunque fuiſſe facta; at hæc altera non fuerit, niſi maragdi lapidis magnitudo, qui per noctes illic luceret. Μέγεθ@· ad oppoſitionem aureæ, quæ ex partibus fuit coagmentata; ſmaragdina conſtiterit ex uno nativo lapide, cujus tamen magnitudo celebraretur.

106, 8. Τεμηνόσια δὲ διχλια.] Hic locus quum ſignatus inter primarios emineret in abacis chronologorum, etiam nequivit prætermittere eminens ille Cardinalis Noriſius, mihi & aliis nimium cognitus. Cupiebat enim Græca diſcere, ex quo Piſas venerat. Itaque Herodotum quoque inſpexit & hæc verba, ut fatetur in Epochis Syromacedonum Diſſertat. IV cap. 2 ubi ita ſcribit [„Herodotus lib. 2 narrat ſe Tyrum eo conſilio „profectum, ut Herculis, cujus antiquiſſi„mum ibidem templum celebrabatur, ori„ginem ac vetuſtatem noſceret, ſibique à ſa„cerdotibus Tyriis reſponſum fuiſſe, urbem „una cum templo exſtructam: *eſſe autem à „Tyro condita bis mille ac trecentos annos*] De his poſt nonnulla interpoſita cenſet more ſuo, quo & homines & res ſuſque deque habens, omnia conjiciebat in riſum [At fabuloſam ſuæ urbis antiquitatem memorati ſacerdotes jactaverint] In his quod ſcribit de origine noſcenda, nihil prorſus exſtat in Herodoto, ubi modo rogatur ὁκόσ@· χρόν@·, non etiam ὅθεν: nec reſponderunt ſacerdotes urbem una cum templo exſtructam, ſed templum pariter cum urbe exſtructum. Interim nihil iſte diſtinguit, utrum de Palætyro intelligat & templo Herculis in continente, an vero de inſula. Cæterum mox MS. idem ἱδρυθλῶαι, non ἱδρυνθλῶαι.

106, 12, Ἀπικόμθ@· ἧ ἐς Θάσον, εὗρον &c.] Non abſurda quidem iſta, ſed longe melius diſtincta hæc diſputatio & conciſa lenius ad Herodoti genium in MS. ἀπικόμλω ἧ ἐς Θάσον, ἐν τῇ εὗρον.

106, 14. Καὶ ταῦτα δὲ πέντε.] Hoc ipſum teſtatur codex optimus profectum eſſe ab manu Herodoti, & nihil aliud, quum vulgo poſterius δὲ omittatur, quod interponi debet diverſa notione. Quo jam dicit Herodotus utique quinque ætatibus anteriora eſſe, ſi non pluribus. Atque utinam hæc poſſint placare viros eruditos! Sed ſunt aſperiores, utpote chronologi. Hinc ad Harpocrationem pag. 144 ſcribit Mauſſacus ex ſua conjectura re„ſtituendum ἧ ταῦτα δέκα ἡμερῇσι, impuros e„nim librarios ex ι feciſſe ε, & nobis craſſiſ„ſimum hunc errorem in textum puriſſimum „& purgatiſſimum Herodoti intruſiſſe. Oho! Modeſtius Lud. Nonnius in Goltzii Græciam p. 236 ætates ac generationes fabulares recenſet, Herodotum adducit ac diſcrepantiam proponit, ſecutus nempe per omnia Scaligerum in Animadverſionibus pag. 37.

106, 19. Διξὰ Ἡρακλεα.] Hæc lumine quodam adſpergere conabatur Cornelius Tollius in notis ad Palæphatum, ex ſententia Taciti, qui credebat omnia ubique magnifica in claritatem Herculis ex conſenſu referri, & hinc ab Herodoto cognoſci Olympium & Græcum Herculem. Atqui certe Thaſium Herculem pro Græco bona fide habuit Lyſander, quando aſylum ejus reveritus & parcens Thaſiis ex factione Attica illuc refugientibus ſcribitur ab Polyæno dixiſſe ἐν Ἡρακλέους πόλει ἧ Πατρῴᾳ, ſic agnoſcens patrium Spartæ numen & Thaſi idem.

106, 45. Γεράφυζι ἧ δὴ.] Connexio junctior eſt in MS. χεάφυσί τε δὴ. Deinde junctim ſequi vides γλύφυζι οἱ ζωγεάφοι ἧ οἱ ἀγαλματοποιοὶ ἧ Πανὸς, κατάπερ Ἕλληνες, τ' ὠγαλμα αἰγοπρόσωπον. Nihil poterat legi mollius & concinnius: nam bene illud χεάφειν refertur ad ζωγεάφυς, & γλύφειν ad ἀγαλματοποιὺς; ut quicunque iſta legeret, frueretur tam concinna convenientia. Id quod adjuvabat leniſſime Stephanus per tot commatum diſtinctiones, ne ab aliquo iſta legente cogitarentur dici ab Herodoto ζωγεάφοι ἧ ἀγαλματοποιοὶ ἧ Πανὸς, ſicut in editionibus Aldi & Camerarii iſta conjunguntur, ita ut ſequantur κατάπερ Ἕλληνες τ' ὠγαλμα, αἰγοπ. quæ aliter ſeparavit Stephanus in lectoris commodam gratiam. Neque enim quiſquam hiſcere ſuſtinuit de importuna interpoſitione vocum κατάπερ Ἕλληνες inter illa quæ connecti oportuit Πανὸς τ' ὠγαλμα, quia interdum ſimile occurrit apud alios ſcriptores. Sed ridebis opinor hæc omnia, ubi intellexeris in veterrimo codice MS. pro illis tantum exhiberi γλύφυζι οἱ ζωγεάφοι,

χεάφοι, ᾧ Πανὸς τ' ὠγαλμα κατάπερ Ἕλληνες αἰγοπ. Omnino apparet alienas manus injuriam attuliſſe huic loco, quaſi γλύφιν cum ζωγεάφοι non conveniret: unde addiderunt etiam ἀγαλματοποιὺς tanquam opificum genus, quod proprie pertineret ad τέχνιν γλυφικὴν, quum nihil vetet utrumque ad ζωγεάφους reſpicere, & ſub his ſolis comprehendere quoſcunque opifices ad effigies parandas, ſicut mox pro utroque hoc verbo ponit unum χεάφιν. ὅτε δ' ἕνεκα τοιοῦτον χεάφουσι αὐτόν.

107, 2. Πάντας τὺς αἶγας.] Nulla ex MSto mihi notata varietas, unde oportuit relinqui. Sola Camerarii editio habet πάντες, ex induſtria an errore neſcio; certe nulla eſt cauſa ſic mutandi. Sed ſignavit hunc locum H. Stephanus in Theſauro.

107, 7. Τῷ Μενδησίων νομῷ.] Si modo ita ſcripſerit Herodotus, etſi nihil poſſim afferre ex MS. Utique cap. 42 dicit νομῦ ᾧ Μενδησίυ. Ex hac norma deberet hîc legi τῷ Μενδησίῳ νομῷ, quod opinor ab Herodoto ſcriptum eſſe.

107, 13. Αὐτοῖσι τοῖσι ἱματίοισι ἀπιὼν ἔβαψε ἑωὐτὸν βὰς ἐς τ' πόλαμὸν.] Aut non intellexerunt viri docti hunc locum, aut ſi id contigit & acquieſcere potuerunt, debuit eis Herodotus videri ſtolidus ſcriptor, qui eandem rem ſic ter exprimit. Nam dum dicit ἀπιὼν ἔβαψε, illud participium nequit explicari niſi in fluvium: ſed & deinde ἔβαψε ἑαυτὸν manifeſte reſpicit non aliam aquam, quam Nili: denique βὰς ἐς τ' πόλαμὸν, idem facit, quod ἀπιὼν, quod βάψας ἑαυτὸν. Itaque nihil futilius vel hoc ſcripto, vel his lectoribus: quos inter vaniſſimus eſt Claud. Dauſquejus ad Silii Italici librum 3 ita citans: ὧ τις ψαύσῃ αὐτῶν παρεόντων ὑὸς αὐτοῖς, τοῖς ἱματίοισι ἀπιὼν ἔβαψε ἑωὐτὸν βὰς ἐς τ. π. Nam βὰς ἐς τ' πόλαμὸν non eſt *ad flumen*, aut ripam ejus, ſed *in illud*. Sæpe & attente hunc locum ab Huetio lectum fuiſſe docet ejus Propoſitio quarta, ubi plurima de ſuilla carne profert, ſed ſatis nota & nimis crebro dicta; verum is Græca non tangit, contentus ſummas rerum libaviſſe, & dum ſcopo ſuo inſervientem Herodotum honore citationis dignatur, mutui auxilii comitatem non impertitur. Tanta fœditas ergo ut tandem abſtergatur, egregium eſſe patet & ultra quam expectari poterat, quum pro iſto inſulſo participio ἀπιὼν codex optimus reſtituit ἀπ' ὧν ἔβαψε, quod genuinum Herodoti eſſe patet vel ex paulo ante conſcriptis. Deinde pergit ἀπ' ὧν ἔβαψε ἑωὐτὸν βὰς ὅθεν τ' πόλαμ. Nam in fluvium intraviſſe continetur in verbo Ἔβαψε, quod aliter fieri nequit. Itaque dicit fore, ut eat ad fluvium, & quum venerit, in eo ſe mergat.

107, 19. Ἀπ' ἐκδίδουσ' οἱ συς.] Molliſſimam connexionem interponit MS. ἀπ' ἐκδίδουσί τε οἱ συς. Quod deinde Stephanus ex MSS. ſuis propoſuit, ἐν τῇ ἂν τὰ ἱερὰ θύσωσι, firmat liber Mediceus, & probius eſt, quam vulgatum θύωσι.

107, 41. Πλὴν χοίρων.] Sicut duplicem fortaſſe ſenſum patiuntur appoſita verba cum vicinis, & vix decernas, utrum de alio Bacchi feſto, ut intellexit Valla, an potius reliquam feſti ejus unius ſolennitatem intelligat auctor, prout intelligendum ſtatuit Stephanus; ita ſane ſcio hæc de porcis porcina vere & ſui nominis eſſe. Nam ſive de eodem feſto accipias, id quod eſſe opinor veriſimilius, ſatis Græci videbant, ex narratione, quam de porci mactatione jam fecit, Ægyptios alio ipſis modo Dionyſia celebrare, ut id tam præpoſteræ inculcationis velut ὑπομέτρῳ monere non deberet. Si de alio feſto interpreteris, utique ſi in illo etiam porci mortem ſpectari Ægyptiis ſuperſtitio imperaſſet, id nullus dubito, quin *Herodotus* non ita negligenter tranſiluiſſet, ut tantum obiter annotaret convenire in aliis Dionyſiis Græcos & Ægyptios præterquam in porco: ex qua relatione neſcias à quibuſnam horum mactari adſueſſe porcum Herodotus innuat. Itaque aliud rurſus diſcrimen inter Ægyptia & Græca Dionyſia refertur, ut poſt narratam in porci mactatione cærimoniam dicat Herodotus in reliquis convenire, niſi quod in uno etiam adhuc differant. Id quale ſit, præclare mihi patefecit MS. Mediceus, ex quo idem alios doceo, corrigendo πλὴν χορῶν. Nempe eadem utriſque hilaritas adeſt, nebrides, clamor &c. niſi quod choros non ducant Ægyptii, quum Græci præſertim in Bacchi feſto eos duxerint alludente ſatis Propertio in prima elegia libri tertii, tum teſte Dionyſio Alexandrino, Καὶ μετὰ Λιναίων ἱερὸν χορὸν ἱσήσαντο &c. Sed cur in citando ad hunc hærco, quum tota Græcia vetus id hodieque clamet, cauſamque hanc adeo feliciter conſummaverit maximus Caſaubonus in *origine* Satyricæ poëſeos? Cæterum tales Græcas ſolennitates annotare ſolet Herodotus. Sic de Babyloniis cap. 191. Τὺς τὸ μέσον οἰκέουσι τῶν Βαβυλωνίων, ἐ μανθάνειν ἑαλωκότας, ἀλλὰ (τυχὸν γάρ σφι ἔῦσαν ὀρτὴ) χορεύειν τε τὺτον τὸν χρόνον, ᾗ ἐν Διπαθείῃσι εἶναι. Nam dum id memorat, pariter declarat choros illis uſitatos fuiſſe. Contra de feſto Ægyptiorum primario in Bubaſto ait c. 60 eos crotalis, tibiis, cantu, plauſu manuum, dicteriis, ſaltu, revelatione obſcœna recreari: nil de choris. Hinc 5, 67. Τὰ πάθεα αὐτῦ τραγικοῖσι χοροῖσι ἐγέραιρον· τὸν μὲν Διόνυσον ἐ τιμῶσι, τ' ᾧ Ἄδρηστον, ubi adde caput 83. Hoc igitur quum ſit liquidum ſpecimen, quo priſcæ fidei codex arguit eos, qui ex voce genuina χορῶν ſimul in fœdatis membranis ſcripſerunt, ſimul ediderunt

runt per typos χοίρων, certiſſima ab eodem aperitur via ad Æliani emendationem confirmandam, qua in libro 2 Var. Hiſt. 11 Holſtenius ſimiliter χοροὺν reſtituit pro vulgato χοῖρον, ubi profert iſte auctor dictum Socratis ſimile illis jambis, quos teſte Diogene Laërtio συνεχὲς ἀνεφθέγγετο·

Τὰ δ' ἀργυρώματ' ἐσὶν ἥτε πορφύρα
Εἰς τὰς τραγῳδὰς χρήσιμ', ὄχι εἰς τ' βίον.

Ad quæ tacentibus aliis ſcribit Menagius [Cujus ſint iſti Jambi, dicat alius] Abſurda negligentia, quum diu jam dixerit Stobæus ſerm. 222 eſſe ex Philemonis Βατταλίνῳ p. 736 in laudatione agri & ejus culturæ, niſi quod illic dicit elegantius ἄθετα, non χρήσιμα. Sed ut dixi, obtinet Holſteniana conjectura eximiam hinc confirmationem. Non tamen in ea re agi oportet temere. Nam licet ſimile ſit, quod tentavit in Herodiani libro III Tanaq. Faber, ſicut prodit in epiſtola ad Patrem meum ſcripta, quæ eſt in prima iſta collectione num. 76 ὡς χοίροις αὐτὸ μᾶλλον ἀεμόζειν τ' βίον ἢ φάλαγξιν, quæ deridet quidem etiam, ſed riſu Sardonio & ipſius negligentiam aperienti, jocatus rem egregie comparatam *porcos & inſtructam aciem*, quaſi non paulo poſt in parte ſecunda epiſt. 63 ſcripſiſſet *reges & exercituum ductores aſinarii vidcantur*, de qua comparatione mentem quoque ſuam patefecit Voſſius ad Melæ librum 2 de Thracia in principio. Et quid in hac parte præſtant χοῖροι præ illis, qui vocantur ὄνοι? Sed Faber graviſſime errat, ita vertens Herodianum: *Quis vero delicatum vivendi genus, quo utitur ille exercitus, non novit? Tale Hercule eſt, ut porcis magis, quam inſtructo exercitui, conveniat.* Atqui non loquitur illic de vita exercitus, ſed de vita ipſius Albini: ea talis eſt, ut conveniat bene porcis, non phalangibus. Sincerus igitur ille locus eſt ſi quiſquam.

108, 3. Διονύσε τὸ ἔνομα ἐς τὸν Θυσίλεω.] Signantior loquutio in MS. Διονύσε τό τε ἔνομα ἦν.

108, 7. Μελάμπες ἐσι ὁ καλλιγενεάμφαο.] Sic enim Stephani libris convenit ac Mediceo in hoc verbum, non ἀπεγενεάμφαο, quod vulgo obtinet: qui etiam mavult communi modo ποιέεσι τὰ ποιέεσι, non ποιεῦσι τὰ ποιεῦσι.

108, 16. Ὁμότροπα γὰρ ἐών.] Auctior MS. ὁμότροπα γὰρ ἂν ἐών. Tum quoque ἐσαγμῷα, non ut vulgo, ἰσηγμῷα, non ἰσηγημῷα, quod in oram conjecit Stephanus.

108, 28. Ὅτι γὰρ δὴ μὴ Ποσειδέωνος ... ἢ τ' ἄλλων.] Locus adhuc nihilminus quam ulla parte ſaltem explanatus. Nam ne de Vallæ interpretatione loquar, quæ palam & temere detruncata eſt; quid, oro, ſententiæ aut ſaporis eſt in illa ſive Henr. Stephani ſive Jungermanni? *Nam præterquam Neptuni &c. Nereidum & aliorum deorum nomina Ægyptii ſemper olim in ſua regione habuerunt.* Quid enim illud tandem erit, quod habuerunt Ægyptii? anne nomina Ἥρης, Ἴσιος, Θέμιος? Sic videntur velle interpretes. At ea ſunt pura puta Græcorum, Ægyptiis non audita, niſi quum ſimul Græcam linguam audiverunt. Cur vero iſta magis quam Ποσειδέωνος καὶ Διοσκόρων? quod rurſum dicunt interpretes, qui iſtas *Neptuni & Dioſcurorum* appellationes interponunt verbis Herodoti affirmantis Ægyptios ejurare agnitionem iſtorum vocabulorum. Profecto non poſſunt divelli, aut ſeparato ſenſu accipi ſeptem iſta vocabula, quum ſint plane ſincera omnia Græca, nihil Ægyptium. Tantum ineptiæ una vocula tribus conſtans literis conciliare poteſt. Legendum: ὅτι γὰρ δὴ μὴ Ποσειδέωνος ... Ἥρης καὶ Ἴσιος καὶ Θέμιος καὶ Χαρίτων καὶ Νηρηίδων, τ' ἄλλων θεῶν Αἰγυπτίοισι αἰεί κοτε τὰ ὀνόματά ἐσι ἐν τῇ χώρῃ. Vertendumque: *Nam præterquam Neptuni & Caſtorum .. & Junonis & Veſtæ & Themidis & Charitum & Nereïdum* (ſc. appellationes) *reliquorum Deorum nomina Ægyptii ſemper olim habuerunt.* Quod quum res ipſa probet, tum qui ſint hi reliqui Dii, ipſe ſe explicans Herodotus refert non tantum mox cap. 59, ubi illis cognitas cultaſque ſcribit Ἄρτεμιν, Δημήτερα, Ἀθηναίην, Ἥλιον, Λητὼ, Ἄρεα, ſed etiam cap. 83, ubi ait in Ægypto eſſe μαντήια Ἡρακλέος, Ἀπόλλωνος, Ἀθηναίης, Ἀρτέμιδος, Ἄρεος, Διὸς, Λητοῦς. Quæ quum ignoretur quando ſint condita, colligendum eſt ab vetere origine illic fuiſſe. Sed & ſequentia male diſtinguuntur, male intelliguntur, quum ſint ea ſic accipienda: Τῶν γὰρ ἐ φασὶ θεῶν γινώσκειν τὰ ὀνόματα, ἔτοι δέ μοι δοκέουσι ὑπὸ &c. *Quorum vero Deorum negant ſe noſcere nomina, illi mihi videntur ſic ab Pelaſgis nominati, præter Neptunum.* Debes hanc veriſſimam de prima Deorum memoria reſtitutionem optimæ membranæ Mediceæ.

108, 37. Οὐδαμῇ γὰρ.] Hoc adverbium tumultuoſe hîc præmittitur, quum licet tolerari poſſit, deplorandum tamen ſit tot egregios lectores caruiſſe notitia concinnitatis Herodoteæ, quam ſervavit unicus ille codex Florentiæ, exhibens ὐδαμοὶ γὰρ, quod debuerat noviſſe Portus adeo in hac voce ſedulus.

108, 47. Ἀθηναίοισι γὰρ δὴ τηνικαῦτα.] MS. Ἀθηναίοισι γὰρ ἤδη τηνικαῦτα, quod multo acrius.

109, 2. Ἐπιτελέεσι λαβόντες πρὸς Πελ.] Hic quoque MS. ut antea & poſtea προσλαβόντες πρὸς Πελ. tanquam in eo prætulerint compoſitum.

109, 3. Οἶδε τὰ λέγω.] MS. τὸ λέγω. Quod ipſum totidem & his ipſis literis occurrit iterum 4, 32. Hunc vero locum citat quoque Raph. Fabrettus ad Columnam Trajani cap. 3 pag. 77, non ut Græca inſpiceret, nedum ea ornaret, (hæc enim extra illum & valde pro-

cul erant) ſed ut Vallæ verſionem deſcriberet, & quidem ut plerumque ſolet, perquam vitioſe. Ibi enim legas *quiſquis Cabirorum ſacra imitatur*; addit *novit à Pelaſgis eſſe ſumpta*. Atqui tale nihil in Græcis Herodoti, nec ibi quiſquam dicitur talia noviſſe. Et hic tantus heros ſuſtinuit nihilominus ſcribere pag. 81 Herodotum lib. 2 cap. 51 eoſdem Cabiros cum Samothracibus confundere: tale quid vitioſum in Herodoti hoc loco nullus video.

109, 4. Οὗτοι τοίπερ.] Denuo præclarus ille MS. οἵπερ. Quod pertinet ad 1, 24.

109, 11. Ἔθυον ὦν ἢ πάντα πρότερον.] Ab MS. ignoratur vocula ἢ, nec video quid profuerit.

109, 17. Ἔπειτα ὦ χρόνῳ.] Hic locus vitioſus jam indicatus eſt ſupra. Nam MS. habet ἐπεί τε ὦ χρόνῳ. Sic continue ſuevit Herodotus agere, ut cap. 134. Ἐπεί τε γὰρ πολλάκις κηρυσσόντων τῶν Δελφῶν. 3, 25. Vide Porti Lexicon in Ἐπείτε. Mox & διεξελθόντα pro διελθόντα. Sicut etiam ἀπικόμενα clare ibi legitur, non ἀπιγμένα, non ἀπηγμένα.

109, 22. Νενόμιζο.] Eluſit me copia ſcribendorum. Neque enim aut verbum iſtud relinqui decebat in contextu, aut ego ceſſare ab ſtigmate in id conjiciendo, quum liquide notaverim ex MS. νενόμισα, quod eſt convenientiſſimum.

109, 24. Ἐπεὶ ὦν ἐχρηστηριάζοντο ἐν τῇ Δωδώνῃ οἱ Πελασγοί.] Hunc locum voluit quoque oſtendere ſe legiſſe Spanhemius, unde ſcripſit in notis ad Callimachum pag. 496 [Immo unde *Pelaſgi Dodonæi*, qui Theſſali olim, ut notum, aut ab iis orti, hîc à Callimacho dicuntur, & à quibus nempe fundatum primo Dodonæum oraculum tradiderunt veteres, Herodotus lib. 11 cap. 52.] Quæ verba eum commoverint ad tale quid ſtatuendum, ego nullus video, neque in hoc capite quidquam de Pelaſgis fundatoribus illius oraculi. Pelaſgi hîc oſtenduntur primo nonniſi Deos coluiſſe ſine diſtinctis nominibus, quæ deinde ad ipſos ex Ægypto venerunt, neque temere putarunt recipienda, ſed ab oraculo iſto voluerunt edoceri, an id ipſis liceret. Mox in MS. Mediceo etiam exſtat, quod in ſuis vidit Stephanus, ἐξεδέξαντο, non ἐδέξαντο.

109, 29. Ὅθεν ὦ ἐγχώριοι &c.] Sic quidem credant alii recte ſcripſiſſe Herodotum & gaudeant; nos deludi ſedulo eos credimus, quum auctor ſcripſerit ἔνθεν, teſte exemplari Mediceo. Hoc ſuum ipſe vindicat, ut cap. 142. Καὶ ἔνθεν νῦν ἀντέλκω, ἐνθαῦτα δὶς καλαβλῶσι. Et cap. 177. Ὁ μὲν ἔνθεν, ὁ ὦ ἔνθεν ἕξ μεγάρα. 4, 38. Ἔνθεν μὲν ἡ αὐτὴ ἡ ἑτέρη ἀρξαμένη &c. Et ſæpe alibi. Mox autem denſavi illa εἴτε ἀεὶ ἦσαν, ubi erudite MS. immittit voculam δὲ, ut in utraque periodo adhibeatur.

109, 32. Μέχρι δὲ πρώην τε ἢ χθὲς] Genus loquendi eruditis Græcis uſitatiſſimum, & quod jam Caſaubonus ad Strabonem attendens ex Græcis & Hebræis illuſtrare conatur pag. 3 lib. 1. Sed ubi obſervat modo ſic, modo τουτῳγε καὶχθὲς, modo χθὲς ἢ τήμερον prolatum fuiſſe. Idque obiter denuo tangit ad dictos ab Perſio ſat. 3 *heſternos Quirites*. Certe non aliud eſt, quod exiit ex ore Servatoris apud Lucam 13, 32. Ἰάσεις ἐπιτελῶ σήμερον & αὔριον. Et Paulus ad Hebræos 13, 8. Χθὲς ἢ σήμερον. Habent & multi, ut Fagius ad Geneſin 31, 2. Grotius ad Exodum 4, 10. Interim id ipſum, quod in Herodoto legendum hoc loco dederunt, exſtat apud Diodorum Siculum lib. 2 cap. 5, & Plutarchum in Amatoria, ubi ſine copula editur χθὲς πρώην, ſed Rhodomannus in Indice appoſuit. item apud Lucianum in Hermotimo & in Saltatione. Sic nempe Herodoto cum his convenit. Sed noli credere ab ipſo Herodoto etiam id proveniſſe. Ille enim ſcripſit μέχρι ἧς πρώτης & χθὲς. Sic habet membrana emendatiſſima, ut nulla ſit in eo dubitandi cauſa. Licuit enim & ſequentibus eligere iſtam formulam, & perinde Herodoto licuit aliter loqui, ut Græcæ vetuſtatis amans ſuſpicere debeat hoc πρὶν, tanquam quod deerat notitiæ ſermonis Græci, quum Herodotus dicat πρὶν & χθὲς· ſicut notante Stephano, pro iſto vocabulo πρώην dixit τρίτῳ ἡμέρᾳ Xenophon. Sic Herodotus voce πρὶν complecteretur & illam & vicinas.

109, 33. Τετρακοσίοισι ἔτεσι δοκέω μὲν πρεσβυτέρους.] Locus hic eſt perinſignis, unde fieri nequivit, quin veniret in multorum oculos tam vetuſta & ſimplex confeſſio pervetuſti temporis de Diis Græcis. Hinc Cyrillus Ἀμφότατον ἱστορίαν hanc Herodoti appellans libro 3 contra Julianum deſcribit hunc locum, ſed quam vitioſe? videas illic δοκέομεν, duabus vocibus in unam correptis, quaſi ita Herodotus loquatur. Videas illic πλείοσιν, εἰσὶν, ἢ θεοῖσι, ἢ ἰδέαν αὐτῶν. Sic certe in eo editur, etiam in poſtrema cura, neſcio utrum Cyrilli ipſius licentia, an aliorum. Fieri non poteſt, quin hinc pateat, quam miſere tortus fuerit Herodotus; quid mirum ſi etiam in ſuis exemplaribus id denique contigerit? Quin immo & Athenagoras ad hunc locum curam ſuam contulit in Legatione pag. 16. ubi poſtquam recenſuit priora, mox ita claudit, ἢ ἐ πλέοσι. τὰς ἢ χώρη ἢ ὀνόματα δόντας.

109, 39. Ἐμοὶ δοκέειν.] MS. cum ſuavi interpoſitione ἐμοίγε δοκέειν. Hoc ſane mireris oportet. Nam quum in citatione Cyrilli tot ſint corrupta, hanc libri Medicei integritatem iſta ejus citatio confirmat.

109, 41. Τὰ ὦ ὕστερον.] Non eſt cauſa ſic diſcrepandi in terminatione. Ergo recte habet MS. Τὰ ὦ ὕστερα.

109, 43.

109, 43. Χρηστήριον ἢ πέρι τῶντε ἐν Ἕλλησι ἐὸν καὶ ἐν Λιβύῃ.] Ita eſt. In Africa unum modo fuit oraculum: in Græcia & Dodonæum & Delphicum & Abis & alia complura. Sed de nullo iſtorum omnium nunc loquitur Herodotus, verum de uno tantum Dodonæo. Itaque licet hîc apprehendere falſarios in ſcribendo, qui corruperunt Herodotum: licet deridere negligentiam eorum, qui legere hæc ita & pro probis habere potuerunt. Quippe non decenter magis quam neceſſarie corrigo ex optimo codice τῦτε ἐν Ἕλλησι. Lege Herodotum, & attende, an de ullo alio agat, quam de Dodonæo; immo nec potuit agere, quia tantum vult agere de vetuſtiſſimo, nec agnoſcitur ullum vetuſtius. Sed præterea idem non agnoſcit præpoſitionem, & ſolummodo habet τῦτε Ἕλλησι. Fateor, paulo ſupra habuimus ἀρχαιότατον δὲ ἐν Ἕλλησι χρηστήριον. Sed nec alterum propterea auſim rejicere. Vide quæ notavi ad ſimile genus pag. 41 num. 1.

110, 8. Τὰ δὲ Δωδωναίων.] MS. τάδε δὲ Δωδ. Quomodo niſi ſcribas, parum iſta bene aut potius nullo modo cohærent. Sed hoc leve eſt præ eo quod ſequitur, ubi ſub nomine Herodoti edunt πελειάδας μ... ἀναπλαμψάς, quomodo nequaquam legitur in optimo MS. ſed ἀναπλομψάς, ut hinc jam poſſit diſcere Henr. Stephanus in Theſauro, unde hoc tempus in illo verbo acceperit Ariſtophanes in Avibus circa verſum 1783, & miſere hæret inter iſtud ac ἀναπλαμψάς, in quod etiam Guietus detorquere voluit Heſychium, in quo habes ἀναπλομένας, etſi interpretetur ἀναπεταθείσας. Hanc vero hiſtoriam ex Herodoto commemorat Servius ad Virgilii Eclogam 9, ubi Virgilio vocante *Chaonias columbas* notat: *Chaonias autem Epiroticas. Nam in Epiro dicitur nemus fuiſſe, in quo reſponſa dabant columbæ, quod ideo fingitur, quia lingua Theſſala Peliades & columbæ & vaticinatrices vocantur. Herodotus hanc columbam de Ægypto veniſſe ait.*

110, 20. Τῇ δὲ μετ' αὐτὸν.] MS. μετὰ ταύτην. Nec multo poſt exhibui, quod ipſe ille optimus codex ſuppeditabat ἢ οἱ ἄλλοι, pro vulgato ἢ ἄλλοι, omiſſo medio pronomine: modo ex hac varietate non appareat Herodotum dixiſſe ἤ ἄλλοι.

110, 31. Ἀμφιπολεῦσαν.] Sic omnes editi; nec male, ab verbo ἀμφιπολέω, ut ſolet inde eloqui ποιεῦσαν. Sed MS. ἀμφιπολάζαν, quaſi Herodotus prætuliſſet id deducere ab ἀμφιπολάω. Nec ſane ratio ulla eſt, cur, ut δυλάσσα præcedit, ſic non credatur magis fuiſſe ipſi in animo id poſterius. Innuit & Stephanus in Theſ.

110, 32. Ἔνθα ἀπίκεῖτο.] MS. ἐνθαῦτ' ἀπίκεῖτο. Id autem non debet verti *hinc proceſſit*, ſed *quo venit*, &, ubi conſedit.

110, 41. Ἀνθρωπίνῃ φωνῇ.] Ita jam olim fuiſſe lectum, ſed in exemplaribus negligenter ſcriptis, patet ex Scholiis Sophoclis ad locum notiſſimum Trachiniis 175, ubi ſic ſcribitur: Ἡρόδοτος δὲ ἐν δευτέρᾳ φησί· Πελειάδες δέ μοι δοκέουσι κεκλῆσθαι πρὸς Δωδωναίων αἱ γυναῖκες, διότι βάρβαροι ὄσαι ἐδόκουν ὁμοίως ὄρνισι φθέγγεσθαι· μετὰ δὲ χρόνον δοκῆσαι ἀνθρωπίνῃ φωνῇ φθέγξασθαι, ἐπείπερ ἐκ Θηβῶν Αἰγυπτίων ἦσαν. Sed puriorem & à vulgo remotiorem fuiſſe Herodotum probat omnium codicum vetuſtorum puriſſimus, exhibendo ἀνθρωπηΐῃ & hîc & ſtatim πελειάς γε ἀνθρωπηΐη. Sane hoc ipſum adjectivum, quod reſtituo, ſolum agnoſcitur ab Porti Lexico, ut mirer, quomodo id obrepſerit in hunc locum. Cap. 148 Μέζονα ἀνθρωπηΐων ἔργων. 3, 65. Ἐν τῇ ἀνθρωπηΐῃ φύσι. Ut idcirco dubitare nequeam, quin & in capite 55, ubi leguntur iſta, ἰζομένῳ δέ μιν ἔδοξε φηγὸν αὐδάξασθαι φωνῇ ἀνθρωπίνῃ, pro ultimo hoc vocabulo illic exſtet ἀνθρωπηΐῃ, ſed quod, ut ſolet fieri, oculos meos fugerit, & ideo reliqui.

111, 1. Τῶν ἱρῶν ἡ μαντικὴ.] Vertunt; *Eſtque divinandi in templis ratio.* Id probent oportet, qui primi affirmare auſi ſunt: non enim Herodotum ei fidei auctorem eſſe reor. Id quod vel inde poterat cognoſci, quod nullus hîc divinationi in templis locus; ſive per illam interpretis divinationem in templis intelligas arctiore notione eam, quæ incubatio Latinis dici ſolet, quæ nec Thebis nec Dodone obtinuiſſe uſpiam legitur; ſive ampliore quamcunque, quia Dodone non conveniunt auctores oracula in templo edita fuiſſe. Fagus enim dicitur à multis edidiſſe murmur, unde τὰ ἐκ δρυὸς μαντεύματα appellata. At fagus iſta templi ædificio comprehenſa non fuit, utique prima forma & ſimplici inopia, vel ipſo Herodoto judice, qui dicit ἱδρύσασθαι ὑπὸ φηγῷ πεφυκυίῃ Διὸς ἱρὸν. Sed & ſi tale quid auctor voluit, an non & potuit & propius fidem eſt voluiſſe quoque ſcribere ἐν τοῖσι ἱροῖσι? Quid igitur? nempe diſſertare multa licet, ſed qua ratione verum nunquam detegeretur, quod idcirco accipiendum eſt ab una membrana Medicea, quæ habet τῶν ἱρέων ἡ μαντικὴ. Hæc una litera denuo adjecta omnes hos ſcrupulos molliet. Non enim agit ultra Herodotus de Thebis ac Dodone; ſed amplificat Ægyptiorum alia inventa in ſacris, ex quibus unum fuit τῶν ἱρέων ἡ μαντικὴ, hoc eſt, vaticinatio ſacerdotum, quod ſacerdotes ſciant ex certo murmure vel ſono audito vel viſu viſo vel quo alio voluntatem divinam conjectura aſſequi & conſulentibus edere. Quod quidem primitus Dodone etiam factum nonnulli teſtantur. Euſtathius ad Od. ξ. Οἱ δὲ τὸ παλαιὸν μὲν ἄνδρας προφητεύειν φασὶν. Sed hoc ab illo in vagum projicitur.

111, 2. Παντηγύρεις δὲ.] MS. hoc loco παντη-

γύρεις, infra autem πανηγύεις, ut voluerit variare. Cæterum quum ſic junxerit Herodotus tria vocabula ex cerimoniis Græcorum petita, in eis duo priora ſæpe occurrunt in Græcis libris, ideoque ſunt notiſſima; poſteriora quæ intelligat per πομπαγωγὰς, non ita liquet, præſertim quum Valla interpretans *conciliabula* irritaverit Henr. Stephanum, ut rejecto eo intelligeret *collocutiones cum Diis per ſequeſtrem & interpretem*, ſatis denſa explicatione, ut ne illos πομπαγωγεῖς hinc abigeret ſæpe & nimis inſpectos ab viris doctis, quum interim nihil tale in Theſaurum retulerit, & doctrina etiam Porti hìc ita conſtiterit, ut in Lexico nec hiſcere ſuſtinuerit. Nec ſcio deinde quidquam in eo vocabulo tentatum eſſe, donec Johannes Fronto in Diſſertatione de cultu ſanctorum citans hunc locum interpretaretur *cœtus & proceſſiones & ſupplicationes*, ex quibus duo priora relinquo ipſi, in ipſis Græcis multo clariora præ iſtis Latinis. Tertium eſt notabile & longe arceſſitum. Certe enim & duobus primis intermixta intelligitur ſupplicatio, & quum nulla pars divini cultus ſine ea poteſt recte peragi, non videtur recte tertia ſpecies ſic exprimi. Poſt iſtum quæ prolata ſunt, nimia macie intereunt, ut rationem illorum ducere ne liceat quidem. Unde quum aut nihil aut perperam viderem in eo actum eſſe, ſimpliciter indolem vocis Græcæ declaratam in verſione videre malui, ut inde unuſquiſque ex ſuo ſenſu intelligeret. Proximæ enim iſti vocabulo ſunt Latinæ *adductiones* vel *oblationes*, ut 3, 24 θυσίας οἱ πομπάγονλες. Sed inprimis huc pertinent Scholia Ariſtophanis ad Aves verſ. 854. ubi iſte ſcriptor jactat Συμπαρῳνέσας ἔχω πομπόδια μεγάλα Σεμνὰ πομπιέναι θεοῖς, quæ ab illis explicantur. Οὕτω ἔλεγον τὰς πομπαγομένας τοῖς θεοῖς θυσίας, ἢ πομπόδια τὰ εἰς πανηγύρεις τ̃ θεῶν ποιήμαλα, fere quaſi illa comparata eſſent ex hoc loco, cujus tria vocabula cernimus quoque illic in unum convenire, etſi πομπαγωγὰς mutatas. Hinc delatum eſt id verbum quoque ad Chriſtianos, quorum ſunt illa. Μὴ ἐξὸν ἔςω πομπάγεσθαί τι ἕτερον πρὸς τὸ θυσιαςήριον: & Καὶ γὸ ἡ παρ' ἡμῶν ἐπιτελεμένη ℔ σώμαλ@· ℔ Κυρίε τελετὴ ἁ θυσιῶν ἐςι διαφόρων προσαγωγὴ, ἀλλὰ τ̃ ἅπαξ προσενηνεγμένης θυσίας ἀνάμνηςις.

III, 20. Ποιεῦσι τάδε.] MS. τοιάδε. Utroque loco. Sed mox mutat verbum ſcribendo ποιέυζι τάπερ εἴρηκα, non ποιεῦζι; item poſtea ἑορτάζεσι, non ὁρτάζεσι.

III, 42. Τύπλον γὰρ δὴ.] MS. τύπλον μὲν γὰρ δὴ.

III, 44. Τῷ γ τύπλον, ἔ μοι ὅσιόν ἐςι λέγειν.] Ut ſuperſtitio univerſa eſt abſurda, ſic fere efferri quoque ultra modum patitur ſe doctiſſimus ſcriptor. Ita enim quum ſcribit, ſi pergas in legendo & attendas de Caribus dici eos frontes ſecare machæris, videri queat nunc de Ægyptiis quoque aliquid tradere pertinens ad flagellum quo verberantur, ut ſic repetat filum, quod abrupit in fine cap. 40. Et niſi fallor, id credidit interpres Valla, unde Latine reddit *quo autem verberentur*, ut paulo ante etiam *verberantur enim*. Et in talem intellectum jam olim diſſeruit Geſnerus ad Athenagoram, cujus verba habemus in Bibliotheca Patrum pag. 33, ubi ſic edunt, ac ſi Athenagoras citaviſſet τ̀ γ τύπλον τρόπον. Ad hæc ille Conradus ita notavit [Herodoti codex noſter habet τῷ γ τύπλον, ἔ μοι ὅσιόν ἐςι λέγειν. Suſpicetur aliquis rem turpem & obſcœnam, quam aures honeſtæ vix etiam in profanis rebus nominandam audire ſuſtineant. Quum Typhon inventum Oſiridis cadaver in partes XIV diviſum disjeciſſet, Iſis perquirendo ſingulas reperit, præter pudendam, quæ in fluvium projecta mox à phagro & oxyryncho piſcibus devorata fuerat. Illius *igitur* loco ad ejus ſimilitudinem factum τ̀ φαλλὸν conſecravit, cui etiam nunc diem feſtum Ægyptii celebrant. Hæc Plutarchus. Hoc etiam phallo percuti ſolitos in ſacris illis exſecrandis Ægyptios probabile eſt.] Sed ſcire oportet aliam quoque vim eſſe in hac loquutione τῷ γ τύπλον, nempe *cui numini verberantur*, vel in cujus numinis honorem, aut factorum memoriam, prout talis dativus ſic junctus verbo, à quo faſtiditur ille caſus, exſtat lib. 4 cap. 34. Τῇσι γ παρθένοισι ταύτῃσι κείρονλαι ℭ αἱ κόραι ℭ οἱ παῖδες τ̃ Δηλίων. Sic Seneca in Hercule Fur. 301. *Tibi muta fide longas Eleuſin tacita jactabit faces.* Troad. 117. *Tibi noſtra ferit dextra lacertos*, nempe Priamo. Ita dicebatur πηλῦσθαι τῷ θεῷ, de quo agit Caſaubonus ad Perſium pag. 201. Quod etſi forſan vel utrumque vel alterutrum perinde ſententia ac vox Græca patiatur, nova tamen hìc oritur moleſtia, quod difficulter decernas, utrum active, an paſſive verbum intelligi oporteat. Etenim Herodotus verbum τύπλεσθαι utroque modo & intellectu ſolet uſurpare. Nam in activo ſenſu exſtat clare cap. 42. Ταῦτα δὲ ποιήσανλες τύπλονλαι οἱ πρὸ τὸ ἱρὸν ἅπανλες τ̀ κελόν. Cap. 132. Ἐπεὰν τύπλωνλαι οἱ Αἰγύπλιοι τ̀ σὺν ἐνομαζόμενον θεὸν ἐπ' ἐμεῦ δὴ τοιούτῳ πρήγμαλι &c. Quum 4, 70 dicat τύψανλες ἑωυτέαλι σμικρὸν ℭ σώμαλ@· 2, 70 Ταύτῃσι τύπλ. Certe enim accuſativus appoſitus, quod dixi flagitat; qui ubi omiſſus eſt, videtur id verbum in medio & ancipiti pendere, prout vides fieri in exponendis verbis cap. 40. Καιομένων γ τ̃ ἱρῶν τύπλονλαι πάνλες. ἐπεὰν γ ἀποτύψωνλαι, δαῖτα πρητίθενλαι. Interpretatur ibi, certe voluit Valla, *omnes verberantur. Poſteaquam vapulaverunt.* Stephanus vero, *Omnes ſe ipſos verberant. Poſteaquam autem verberare deſierunt*, qui plane

ne vult ſubintelligi ἑωϋτῶς : cujus tamen accuſativi reformatio ab Stephano videtur petita ex verſione Vallæ 2, 85. Αὗται ἀνὰ πᾶν πόλιν ϛροφώμεναι τύπτονται, & mox, ἑτερῶθεν ἢ οἱ ἄνδρες τύπτονται, *ſe plangunt, ſe verberant*. At cur non ex Ovidii libro 8 Met.? *ſciſſæque capillos Planguntur matres Calydonides Eueninæ*. Qualecunque id eſt, certe morem firmum perpetuumque Herodoti tranſgreditur; & omnino potius erit, ut quemadmodum verba capitis 42 docent Ægyptios exenteratum arietem, & quibuſdam partibus truncatum in ſacris Thebani Jovis & Herculis verberare, propter expreſſum quartum caſum & adnexum; ita in his ſacris Iſiacis omiſſo illo etiam non verberent aliquid, ſed ipſi ab ſe verberentur. Neque enim omiſſionem illam quarti caſus negligere nobis licet. & quum hæc jungi debeant cum fine capitis 40, prout ibi poſitum ſimpliciter τύπτονται accipimus paſſive, idem in hoc loco facere oportet. Sic & lib. 6 cap. 138. Εἴ τι τύπτοιτό τις αὐτέων ὑπ' ἐκείνων τινῶν. Sed quid ita diſputamus? Nempe deductus fuit Geſnerus ab vulgati generis codice, ut cum aliis decreverit ſcribere τῷ ἢ, quum Athenagoras viderit ac ſervaverit veram lectionem τὸ δὲ, ſed quem corruperunt alii addenda voce τρόπον, quæ præter fidem ab nugatore addita eſt. Id docet egregie veterrima illa membrana Medicea nihil aliud agnoſcens quam τὸ ἢ τύπτονται. Quid enim hîc cauſæ eſt, ut credamus auctorem notare voluiſſe in flagello aliquid cerimoniæ ſitum fuiſſe? An non potius quum tacite id ab eo prætermiſſum fuerit in ſacro Jovis Thebani & Herculis; ita in hoc etiam non fuiſſe cauſam dicimus, ut tam ſolenniter id animadverteret? Immo ſecurius ex mea opinione erit, ut nec illic, ita nec hîc de flagello quidquam annotatum fuiſſe ſtatuere & ad hanc rem ipſa manu ut in planctu uſos fuiſſe; vice autem verſa ut illic arietem ſacrum cæſum fuiſſe docuit, ita nunc quoque voluiſſe dicere, quem reſpicerent illa verbera, & cujus Dei aut Deæ factorum notitia commemoraretur, ut ſolebant ſacra illa; ſed prohibitum δεισιδαιμονίᾳ maluiſſe declarare ſe ſcire quidem quem verberarent, ſed fas velle, ut ſilentio pio & juſſo abſconderetur. Hinc præcipuas cenſeo gratias agendas vel vetuſtati vel fidei codicis Medicei, exhibentis id quod dixi, *quem autem verberentur*. Habet nempe id ſermo Græcus, ut verba in communi uſu more ſolito uſurpata, ſi ad ſacra aut ſolennitatem peculiarem transferantur, ubi ſunt multa inſolita, debeant ad inſolita iſta exprimenda pati aliquid alias non ferendum. Tale eſt, quod habet Lucas in Euangelio 8, 52. Ἔκλαιον δὲ πάντες καὶ ἐκόπτοντο αὐτήν. Quid vulgo ea verba notent, & quomodo aliter ibi ſumantur, novimus. Eodem vergit Maccab. 1, 70 Ἐκόψαντο αὐτὸν κοπετὸν μέγαν, *planxerunt ſuper eum*, ut κόψονται ἐπ' αὐτὸν Apocalypſ. 1, 7.

112, 1. Ἐπεὰν συλλεχθῶσι τῇσι θυσίῃσι ἐν τῇ νυκλὶ.] MS. ἐπεὰν συλλεχθέωσι τῇσι θυσίῃσι ἔν τινι νυκλὶ. Sic cap. 68 Εὑρεθέωσι. Hæc duo omiſit Portus, quum in Lexico norat Ἐὼ λέγλυσιν, ubi habet ὁρμηθέωσι, ἑστωθέωσι, αἱρεθέωσι &c. Deinde quaſi innueret, licet forſan eſſet anniverſarium, non tamen eſſe ſtatum & legitimum, ſed fuiſſe in poteſtate regis aut ſacerdotum ſtatuere & eligere tempus.

112, 3. Ἐμβάφια ἔμπλεα ἁλὸς καὶ ἐλαίου.] Hæc illuſtravit Salmaſius in Plinianis p. 375.

112, 4. Ἐπιπολῆς ἔπεσι αὐτὸ τὸ ἐλλύχνιον.] Non eſt credibile ita ab Aldo & primis editoribus intellectum fuiſſe hunc locum, prout vertit Valla *cum multo lychno*, unde recte Stephanus annotavit corrigens *Quibus ſuperſtans incumbit ipſum ellychnium*. Satis durum iſtud *ſuperſtare*, ac potius dixiſſet *ſupernans*. Itaque & Cl. Grævius ad Luciani Solœciſtam hunc locum & alterum ex libro 1 elegit ad proprietatem Græci uſus in voce ἐπιπολῆς monſtrandam: cur ita, neſcio, quum Porti Lexicon abundet exemplis, ac Latine reddidit *ſuperne ineſt ipſum ellychnium*.

112, 13. Ἐς ἣν Ἠλίδα τε πόλιν.] Admodum caute interpoſita hæc copulativa & nimis. Nec enim ob vocem Ἠλίδα additur, ſed Ἠλιδόπολιν, ut magis deberet ſequi ultimam partem. Verum recte omittitur ab MS. ἐς ἣν Ἠλίδα πόλιν, ut ſcripſerunt Græci hanc urbem.

112, 15. Ποιέυζι. εὖτ' ἂν ἢ γένηλαι.] MS. ποιεῦζι. εὖτ' ἂν δὴ γένεται.

112, 18. Ἐκ ξύλων κορύνας ἔχοντες.] Hoc modo etiam loquitur alibi, ut 1, 194. Ἐκ ξύλων ποιεῦνται τὰ πλοῖα. 2, 71. Ξυρὰ ποιέεται ἐξ αὐτοῦ. Etiam Caſaubonus ad Strabonem pag. 89 lib. 4 notavit ſcriptos habere γεφύρωσις ταῖς μὲν ἐκ ξύλων πεποιημέναις, ταῖς δὲ ἐκ λίθων, ubi in libris impreſſis omittebatur præpoſitio. Attamen præpoſitio ab MS. in hoc loco ignoratur. Et ſane ita ſæpius, ut 1, 59. Ξύλων δὲ κορύνας ἔχοντες εἵποντό οἱ ὄπισθεν in hiſtoria Piſiſtrati. 2, 125. Μηχανῇσι ξύλων βεβαχέων πεποιημένῃσι. 5, 82. Πότερα χαλκοῦ ποιέονται τὰ ἀγάλματα, ἢ λίθου, ἢ ἢν Πυθίη κέλεται τέτων ἕα, ἀλλὰ ξύλου ἡμέρας ἐλαίης. Denique 7, 65. Ἀπὸ ξύλων πεποιημένα εἴματα.

112, 48. Μίσγονται ἐν ἱροῖσι.] Annotaverunt hanc Herodoti in iſta parte differentiam, tum ad infamiam Commodi Iſa. Caſaubonus ad Lampridium pag. 98, tum Chriſt. Ad. Rupertus ad Valerii Maximi librum 8 cap. 15. Sed cauſa univerſa conſiſtit in ſpectatione fabuloſæ narrationis de Hippomene & Atalanta, quam habet Ovidius in fine libri decimi Metamorphoſeon. Verba Procli ſunt ad Heſiodi Ἔργα. Ἀλλὰ καὶ εἰκόνας ἀγαθῶν τινες σέβονται, καὶ ἐπ' αὐταῖς ἐνυάζι τινα πονηρὸν πρᾶξιν πρά-

ξαι, ὡς ἡ μὴ ϖεϱσιεμένη τ ἱϱασλῶ ἐταῖϱα δϱάσαι τι ἄϱϱητον ὑϖὸ τῆ Ξενοκϱάτεος εἰκόνι ϑ σώφϱονα, ϖολλῷ μᾶλλον ὑϖὸ θεῶν τῦτο χϱὴ ϖοιεῖν.

112, 37. Ἐλθεῖν ἐξανδϱωμένον.] In MS. hæc utraque vox mihi non occurrebat, niſi tantum in margine, ubi nuperus calamus eas adſcripſerat. Certe ſi placet verbum ἐλθεῖν retinere, utique altero participio poſſim carere.

113, 4. Ἐν τοῖς τεμένεσι.] Sic enim legit codex optimus, ubi vulgo habetur τεμένεσι. Portus quidem aliqua collegit de iſta terminatione dativi οισι, ſed nihil ad hoc genus. Nos interim ſequimur ac probamus fidem veterrimi exemplaris. Sicut etiam deinde expreſſimus, quod jam Stephanus quoque in ſuis repererat τοιαῦτα ὑϖολέγοντες ϖοιεῦσι, quum ederent τοιαῦτα ϖοιεῦντες ὑϖολέγουσι, & τ ἢ εἵνεκεν, non εἵνεκα.

113, 15. Ἀναγκαίη καταλαμβανόμενον.] MS. ἀνάγκῃ, ut ſtatim τεθνάναι ἀνάγκη.

113, 31. Ἀϖολύειν ζημίλω.] Herodotus varietatem mire ſectatur, quod ſcimus: verumtamen fieri non poteſt, ut approbetur in Græciſmo hic infinitivus; utique nimium diſtat ab finali ἀνάγκη: ut prorſus legendum ſit, prout eſt in MS. ϗοπολύσ.

113, 33. Πολλῶν ϑ ὄντων.] Lege ex MS. ϑ ἐόντων. Quî potuit hoc Ionicum tamdiu latere?

113, 43. Φιλότεκνον ϗϑ.] Inepte Valla voluit jungere, quod junctim poni poterat & debebat, ſi tamen Herodotus voluiſſet; quippe qui id noluit. Ideo hunc ordinem ſermoni tribuit; qui etſi confuſus Vallæ & aliis, quaſi hæc parentheſis debuiſſet ſequi vocem ἐϖιϑυμέουσαι, tamen ſæpe occurrit. Quinetiam modo ſuccurrit vexationi huic MS. exhibens φιλότεκνον ϑ. Hæc particula magnopere mitigat tarditatis, quæ videri poterat inconvenientiam. Neque per iſta vult auctor utique cauſam reddere, ut voluit Valla, quam declarare iſta occaſione indolem beſtiæ. Sic cap. 84 interponit ϖάντα δ' ἱητϱῶν ἐϛὶ ϖλέα, & reddit Valla, *Itaque omnia referta ſunt medicis*, quod Herodotus in animo non habuit. Paulo ante conſentiebat cum Stephani lectione in ſcriptis libris inventa codex optimus in δωτέονται, non ϖατέονται.

113, 45. Τὰς αἰλύϱας.] MS. hoc loco exhibet clare αἰελύϱας & ſic ſemper inferius etiam clare; quod addo, quoniam in ſuperioribus ſimiliter ſcriba primus fecerat, ſed neſcio quis vocalem iſtam eraſerat, haud dubie exiſtimans pro diverſa lectione eam appoſitam, ut ſolet ſæpius αι & ε commiſceri, quod in hac voce non videtur cogitandum, quamcunque ei etymologiam concinnaverit Salmaſius in Plinianis. Cæterum quæ hic tam perſpicue commemorat Herodotus, non potuit ſibi conciliare notiſſimus ille Oudanius Romanæ potentiæ index in quarto colloquio pag. 179. ita interpretans vernaculo ſermone, poſtquam in anteceſſum ita deploraviſſet [Hier tegen wijſt Herodotus eenige middel aen, dogh die zoo ingewikkelt by hem gevonden word, dat 'er naulijks eenig beſcheyd uyt te rapen is, ten zy duſdanig] ubi peſſime intelligit attribuens maſculis, quod Herodotus ſcribit femellarum eſſe; tum duo ſeparata ſpecimina in unum claudens, unde omnis intelligentia debuit periiſſe. Sic igitur vertens ſcribit: *datſe* namentlijk *de katten, na datſe eens geworpen hebben, van de mannetjes afhouden, en zelf de jongen benemen, en dooden, waer over de katten, die zeer begerig na haer jongen, en tot de vermenging zeer verhit zijn alle weer doen om by de katers te geraken, dan bewaren de Egiptenaars de zelven zeer nauw, en leggen in haar huyzen groote vieren aan, daar, dewijlze ze alsrechts verzuymt hebben, uyt te dooven, de katten eyndelijk van verwoedheyd over en in ſpringen, en alzoo om hals geraken.* Hæc ille. Nec intelligo quemadmodum homo mentis integræ queat eſſe tam vanus, ut ſimpliciſſime & clariſſime ſcripta tam miris imaginationibus & ſomniis infuſcare ſuſtinuerit, falſe omnia intelligens aut miſerrime commiſcens, quæ Herodotus commodiſſimo ordine ſeparavit. His adde imaginem Ægyptiacam αἰελύϱου, prout ab illa gente coli potuit, Romæ ſervatam & in Diario Italico publicatam ab D. Montfauc. pag. 226, cui ſimilis eſt illa cum Leonino vultu apud Pignorium in Menſæ Iſiacæ Expoſitione pag. 35, utraque ſedens, ut Oſiridis ſtantis ſimulacrum edidit Al. Donatus in Roma 1, 22.

113, 49. Ἐσάλλον ϑ ἐς τὸ πῦϱ.] Sic antea dixit ἐσϑάλλῃ ἐς αὐτλῶ ὗς. Nunc tamen MS. ἄλλονται, & ſufficit.

Ibidem. Τέτων ϑ γινομένων.] Non ſine locupletiſſimo integritatis ſuæ teſtimonio optimus codex, ταῦτα ϑ γινόμενα. Ut enim procul dubio vulgata ſcriptura eſt librarii Grammatices & ϖαιδικῆς σωτάξεως canonibus callentis, ita vera Herodoti, univerſa Græcæ linguæ politura inter doctiſſimos florentiſſimi hominis, ſcriptura eſt, quam ex tam vetuſto libro nunc produco. Quippe ut aliorum, ſic Herodoti quoque eſt illas ipſas terminationes hoc genere pro abſolutis caſibus uſurpare. Sic cap. 48. Πηχυαῖα ἀγάλμαϑα νδϱόϖασσε, τὰ ϖεϱιφοϱέϵσι καϑ' ὡϱας αἱ γυναῖκες, νεῦον τὸ αἰδοῖον, ὡ ϖολλῷ τέῳ ἔλασσον ἐὸν ϑ ἄλλε σώματϑ. Mirari licet neminem veniſſe, qui reſcriberet νδίοντϑ ϑ αἰδοίε &c. Rurſus cap. 41. Τὰς ϑ ἔϱσενας κατϱύσασι, τὸ κέϱας τὸ ἕτεϱον ἢ ἑ ἀμφότεϱα ὑϖεϱέχονται. Hic quoque potuit vel ὑϖεϱέχονται vel τῷ κέϱαϊ τῷ ἑτέϱῳ ἢ ἑ ἀμφοτέϱοις ὑϖεϱέχουσι. Cap. 134. Ἵνα οἱ δυώδεκα ἕτεα ἀντὶ ἓξ ἐτέων

γήϱ-

γύκτας, αἱ νύκτες ἡμέραι παιδύμεναι, ipſe interpres non audet hoc in Latinis retinere, ſed vertit *diebus factis ex noctibus*. Præclare ad hunc modum Acta Martyrum Sincera pag. 147. *Proconſul juſſit eum adhuc ætate adoleſcentulum tendi in rotis, & ligna in circuitu poſita, vinculis fortiter totum corpus ejus fecit conſtringi.* Quod nequivit concoquere eruditiſſimus Ruinartus, unde vel *inter ligna* vel *lignis in c. poſitis* ait videri legendum. Nihil tale.

114, 2.] Ἐν ὀτέῃζι δ' ἂν οἰκίῃζι.] At melior MS. ἐν ὀτέοιζι δ' ἂν οἰκίοιζι. Hoc eſt Herodotium.

114, 10. Ἰχνδῖαι θάπλουν.] Poterat in hac parte ſine culpa Th. Gale omiſiſſe notam Stephani, qua *canes maſculos ferarum indagatores* explicat, quum hi Ichneutæ non aliud ſint quam ἰχνεύμονες, ut probat Salmaſius in Plinianis pag. 447, quod ut ſues ſemper roſtro quærat & inveſtiget, unde addidi hoc ſubſtantivum. Locum Heſychii & Nicandri memoratum illic Salmaſio adhibuit quoque Valeſius, quaſi apud Salmaſium non legiſſet.

114, 11. Τὰς ἢ ἴσις ἐς Ἐρμέω πόλιν.] Quum has voces perinde ut Stephanus in codicibus ſuis, ipſe in optimo Mediceo legerem, dempſi hanc contumeliam Herodoto, quem vulgo truncant & has eripiunt. Sic autem ſcribit ille codex, non Ἑρμεώπολιν. Idem crede dici de voce ἀτανίας.

114, 12. Τὰς ἢ ἄρκτους &c.] Fax ingenii Lipſiani & materia certaminis inter eruditos, quam decidit Salmaſius in eiſdem Plinianis pag. 311.

114, 16. Τὰς χειμεριωτάτας μήνας.] Superlativum iſtum explicuit idem in citato opere pag. 453.

114, 21. Τῆς τε αἰθερίης.] MS. τ' αἰθερίης. Quod ſcire Salmaſius nequivit, unde in citando hoc loco duas literas iſtas retinet, explicans τὴν αἰθερίαν eſſe ſubdivum, ut quum in terra moratur, ſub dio agat, *quia noctes frigidæ ſunt, & aqua per noctem tepidior, ideo noctes in flumine degit crocodilus*; item, *quod aqua ſcilicet tepidior per noctem ſit ſubdivali ſereno.* Sic vir ille maximus ex his Herodoti verbis & alteris Ariſtotelis τὴν ἢ νύκτα ἐν τῷ ὕδατι (τὸ πλεῖσον ἀφαιρεῖται) ἀλεεινότερον γίνεσθαι. Igitur ab crocodilo τ' αἰθερίας vult quæri teporem, qui major ſit in Nilo per noctem. Quis vel alterutrum ex his credat? An aqua Nili tepidior eſt per noctem, quia tunc ſol inde remotus eſt? Opinarer hanc cauſam eſſe majoris frigoris. Item an crocodilus ac reliqui piſces quærunt teporem? Qua de cauſa? an ut coquant ſe ipſi? Plena joci. Herodotus teſtatur per diem diſplicere crocodilis aquam, ut nimis tepidam, tepidiorem certe, quam eſt manſio ſubdivalis & roſcida: hæc tunc gratior & commodior huic animali, quam aqua, quam noctu intrat ut rurſus tunc frigidiorem. Et utique per diem extra aquas eſſe crocodilum docet quoque muſivum opus apud Ath. Kircherum in Latio 4, 4, ubi inter alia vel animalia vel opera, quibus dies deſignatur, etiam crocodilus inſiſtit inſulæ vel inſidians vel eſcam petens ex fruticibus. Interim ignoro quid voluerit Valla *calidiore aqua quam nocturno ſereno & roſcido.* Nihil iſtius *nocturni* eſt in Græcis.

114, 24. Οὐ πολλῷ μέζω.] MS. μέζονα.

114, 43. Ὁ ἢ ὠφελεόμενος.] MS. ὠφελούμενος.

115, 1. Ἐς τὰ ὦτα ἐσθένλες.] Locutio vel frequens hujus auctoris, ut 4, 179 Ἐσθέμενον ἐς αὐτὸν (Ἄργω) ἄλλο ἐκαλόμεθα. 9, 25 Ἐς ἄμαξαν ἐσθένλες τὸν νεκρὸν &c. 1, 164. Sic & ἐς γε τὰ ἱρὰ ἐσφέρεται. Nunc tamen MS. ἐνθέντες. Habes ſane cap. 73 Τὸν πατέρα ἐς αὐτὸ ἐντιθέναι. 1, 164. Sed & paulo ante MS. habet tantum τρέφουσι pro ἐκτρέφουσι.

115, 2. Ἀμφιδέας.] Vox & olim uſurpata Græciæ, ut ex Hippocrate, Lyſia & Ariſtophane præter hunc Herodotum probant certa documenta; ſic deinde multiplicem curam per omnes fere ætates experta obſervataque Galeno, Polluci, Harpocrationi, Heſychio ac Suidæ, imo etiam Goldaſtino Lexico vocum Herodoti, tantum ut dicerent quædam convenientia locis illorum ſcriptorum vel ad ornandum, vel ad claudendas fores, idque ſequuti ſunt viri docti poſt renatas literas, in quibus vel infauſtiſſimus fuit Henr. Stephanus, dum in Theſauro excidere ſibi paſſus neſcio quomodo iſta verba [apud Herodotum ἀλύσιος catenas; nimirum ubi ait ἀμφιδέας καὶ τὰς πόδας διδόντες. Solent enim captivorum pedes catenis circumligari, aut etiam numellis includi] Unde potuit hic illi ſenſus obvenire, ſi Herodotum inſpexiſſet? Utique non agitur hîc de captivorum pedibus coërcendis. Etiam non magis huc pertinet participium iſtud, quam præcedens ἐνθέντες, licet Stephano ſimilis ſit Portus in voce διδόντες admovenda, ſed Caſaubonus ad Athenæum lib. 4 cap. 27 jam citatus in notis ad Heſychium omittit ſcribens tamen negligenter εἰσθέντες. In hoc autem loco non Valla tantum agnovit catenas, ut ad Suidam ſcripſit nuper ille, qui miſerrimis modis eum Cantabrigiæ conſpurcavit, ſed fere omnes etiam ipſo agnoſcente ibi Caſaubono, qui fatetur in Lyſiæ loco ſic interpretari poſſe, & hinc etiam in verbis Ariſtophanis: imo addit obſervare antiquos Grammaticos Lyſiam ἰδίως appellaſſe ἀμφιδέας iſtas catenas ferreas. Jam vero ſi liceret circulos tales intelligere, quos exiſtimat Caſaubonus, cedo quare iſtæ ἀμφιδέαι fuerint inditæ primoribus pedibus, & non etiam poſterioribus, qui utique perinde hono-

honorati. Crediderim ſane illas ἀμφιδέας, aut circumligaturas, ut vox ſonat, fuiſſe genus ſimile, quod μανιάκας alioqui vocant, iiſque adnexas fuiſſe catenulas, ut ſi feritas forſan naturalis rediret, diſcurrere nequirent impeditis prioribus pedibus, & tamen ornatis: ſicut in nummo, qui præfert *Imp. Divi f. p. p.* ab altero latere eſt crocodilus ἀμφιδέαν talem collo circumdatam gerens, cui innectitur catena, cujus extremitas altera abſconditur cacumine palmæ. Cujus nummi ſenſus videtur coloniam Nemauſenſem hoc impetraſſe, ut Ægyptum duplici victoria, nempe ab Divo Julio & ab Imperatore filio, ſubactam celebrare ludis & agonibus liceret, in quibus daretur corona & palmæ & lemniſci, idque incepiſſe tunc, quum anno V. C. 751 crocodili 36 in naumachia occiſi, & unus tunc Nemauſum devectus & monſtratus fuit incolis. Non enim ſatis ſingula deteguntur.

115, 4. Ταειχόσανλες.] Non major cauſa eſt ſcribendi hoc participium in aoriſto, quam ſequens verbum θάπλωσι. Recte igitur MS. ταειχόωνλες.

115, 12. Ἡ δι' ὧν ἐμοίγε δοκέϊ.] MS. ἐμοὶ δοκέϊ. Dein νῶτον νἱὸς, non συὸς. Sed & in MS. Mediceo legitur θηρδλῆς, prout Stephanus invenit in ſuis, non θηρδλῆε.

115, 30. Ὥστε αὖτ γῳ. ξυσὰ ποιέεδαι.] MS. rectiſſime ποιέεδϑ, quum hæc ipſa ſic etiam exſcripſerit Ariſtoteles, quem citat Salmaſius in Plinianis pag. 455, ubi de hoc monſtro agit.

115, 33. Καὶ τ ἰχθύων τ καλέμενον λεπιδωλὸν.] MS. ϗ πάνλων ἰχθύων. Quod ſi noviſſet Valla, propius ad verba auctoris interpretationem ſuam concinnaſſet. Quamvis primo ſane nihil intereſſe appareat *piſcium genus quod vocatur ſquamoſum*, & *ex piſcibus eum qui ſquamoſus vocatur*, præſertim ſi intelligat piſcium genus ſquamoſum multiplex. Sed omnia perperam. Nam ſi genus piſcium quod vocatur ſquamoſum, foret ſacrum, jam fraudarentur menſæ Ægyptiæ nimis magna piſcium copia; nec loquitur Herodotus de genere piſcium. Nunc apparet eximi ab eo ex omnibus piſcibus eum qui proprie illic vocetur ita λεπιδωτὸς κατ' ἐξοχλὼ. Certe talem fuiſſe docent loca ab Henr. Stephano citata in Theſauro, & forſan hinc Lepidoton urbs Ægypti Ptolemæo. Hæc vox etiamnum exſulat inique loco ſuo depulſa ex Apologia Apuleji pag. 44, quam diligentiſſime Florentiæ inſpexi, quum alia ſint ab Pricæo deprehenſa; ſed reliquorum medelam à ſe non vult exſpectari, cum nonnulla exiſtimet corruptiora, quam ut ullatenus reſtitui poſſint, ut felicioribus ingeniis eruenda deleget. Remittamus talia. Locus autem ſic legendus ex veſtigiis antiquiſſimæ ſcripturæ: Σελάχεα, μαλάκια, μαλακόσεγκα, χονδράκανθα, ὀσρακόδερμα, καρχαρόδοντα, ἀμφίβια, λεπιδωλὰ, φολιδωλὰ, δερμόπτερα, πεζὰ, νέποδα, μονήρη, συναγελαϛικά.

115, 37. Ἐγὼ μὲν μιν σὺκ εἶδον, εἰ μὴ ὅσον χεσφῇ.] Ingenuitas Herodoti vel laudatiſſima; quam quoties licuit expectare in aliis per ſimiles occaſiones? quod fruſtra plurimum feceris. Non deſunt tamen, qui eadem fuerunt uſi. Ipſe Cicero, quum lib. 1 Divin. cap. 45 ſcripſiſſet auditos eſſe Faunos, tamen libro 3 Nat. Deor. cap. 6 *Fauni vocem equidem nunquam audivi.* Sic quum ita ample de cygni cantu & quidem interdum præſago loquutus fuiſſet Socrates in Platonis Phædone, illuc forſan reſpiciens Ælianus adeo cautam ſubjecit curæ ſuæ commendationem, ut ſcripſerit lib. 1 Ποικιλ. 14. Ἐγὼ ϑ ἤδοντ@ κύκνυ σὺκ ἤκυσα, ἴσως ϑ ὐδὲ ἄλλ@, quod apud Lucianum in ſcripto de Electro confirmant navicularii.

115, 39. Πενϗακοσίων.] Conferendus Salmaſius in Plinianis pag. 550.

115, 40. Φοιτᾷν δέ τοτε.] Quum paulo ante præmittatur ϑπφοιᾷ, an id ita mutari oportebat? Imo optimus MS. φοιτᾷν.

115, 42. Τὰ μὲν χρυσόκομα τ πλερῶν.] Jam dudum pronunciaverat Salmaſius vix credendum dixiſſe Herodotum χρυσόκομα pro χρύσεα, atque ideo legendum χρυσόκοκκα, ut ſit color ex auro & cocco mixtus, quæ vox alioqui apud Græcos non uſurpata ſervetur ab Apuleio de baſilica, *florem habens chryſococcum*, ob caudam, quæ apud auctorem de Phœnice

Porrigitur fulvo diſtincta metallo,
In cujus maculis purpura mixta rubet,

ubi plane χρυσόκοκκον Herodoti expreſſum ſit, rubens purpura auro mixta chryſococcum colorem facit. Quæ ſatis ſpecioſa, tamen noluit apud Petavium ſuum agnoſcere Tanaquillus Faber, ut quaſi nulla forent, & ipſe ſolus ægrota omnia animadverteret ac ſtatim ſanaret, eodem impetu & citans & peragens in *citatis* jam Epiſtolis ait; [Sane legendum χρυσόχροα, quæ aurei coloris eſſent] Recte Faber, ſed hactenus, ut rear ita ruſticos circa Salmurium loquuturos fuiſſe; nam Herodotus politior eſt. Etiam ſi Herodotus hoc loco ſcripſiſſet χρυσόχροα, non eſt probabile eam vocem ab ſciolis mutatum iri, non magis quam μελάγχροες 2, 104. Præte ea Salmaſiani venerabiles manes ignoſcant, ſi dixero Herodotum non eſſe occupatum in ſola cauda depingenda, ſed generaliter exhibendo τὰ πλερὰ, ut partim ſint χρυσόκομα, partim ἐρυθρά. Quid? an pennæ ab utroque latere quod habent leviſſimum enatum, & præſertim maxime vergens ad extremum, proprium ad captandam auram, non inſtar comarum conſiderari poteſt? Ego quidem puto non tantum poſſe,

ſed

sed etiam debere. Itaque gratiam facio utriusque conjecturæ, & quod tanta vetustate commendatum est, pro probissimo mordicus teneo. Si χρυσῖτις potuit appellari herba χρυσόκομος, quidni pennæ?

115, 43. Περιήγησιν ὁμοιόταλον.] Vocem primam docte spectat & illustrat Salmasius in Plinianis pag. 97, ubi occasione Solini, præbentis verbum *circumvehi* in describendo, considerat hanc Græcam quasi formæ circumscriptionem & voce Lucretiana circumcæsuram, unde περιηγεῖν assumserit notionem verbi ζωγράφειν. Sed vide.

115, 49. Ὅσον δυνατός ἐστι φέρειν.] MS. ὅσον τε δυνατὸς εἶναι φέρειν. Perquam polite. Vide ad 17, 47.

116, 5. Ἐγκειμένη ἢ ᾗ παλῆος.] Nemo ignorat hanc quoque significationem esse hujus verbi ἐγκεῖσθαι: sed rariorem, quum frequentior sit, quæ habet violentiæ notam, ut sit urgere & instare & premere. Quidquid sit, de Herodoto elegantissimum reor, quod præbet optimus MS. ἐσκειμένη. Deinde item MS. νομίζειν μιν ἐπ' Αἰγύπτῳ. Exigit claritudo loquendi, ubi vulgo μὶν omittunt.

116, 9. Οὐδαμᾶ δηλήμονες.] MS. οὐδαμῶς.

116, 15. Περὶ τῶ πτερωτῶν ὀφίων.] Vox πτερωτῶν in MS. non legebatur. In quo & ipso vide an non exemplum sit diligentissimæ librarii curæ in codice isto Mediceo apparando. Nam quum vulgo fama apud Græcos foret pennatos ejusmodi serpentes illic volitare, curiosa Herodoti sedulitas auctorem quoque illuc direxit, invenitque non tam esse pennatos, quam membranula instar vespertilionum instructos. Itaque inferius ubi loquitur de fama & ex ore vulgi, ait, ἅμα τῷ ἔαρι πτερωτὸν ὄφις πέτεσθαι, addens vocem πτερωτὸς, plane uti narrabatur. At hîc loquens ex persona sua videtur de industria omisisse eam vocem, omnia suspendens, donec præmissa primum vulgi fabula, deinde ipse indicaret, quid veri invenisset, nempe πτερωτὸς non esse.

116, 18. Σωροὶ ἦ ἦσαν ἀκανθέων.] MS. σωροὶ ἦ ἦσαν τῶν[1] θεῶν, & in margine adscriptum erat cum eodem hoc signo .l. ὁσίων. Certe id præferendum vulgato, quum etiam ante Herodotus ἀδύνατος maluerit scribere, respiciens ad ὅσια, quam ἀδυνάτους, ut referretur ad ἀκάνθας, quæ vox est propior.

116, 20. Ἐν ᾧ αἱ ἄκανθαι.] MS. ἐν τῷ αἱ. Nam paulo ante applaudebat idem codex libris Stephani exhibentibus ἱλάσκονται ἔτι τέτων, non θεὸν, ut vulgo.

116, 31. Τῆς ἱρῆς.] MS. τὸ μὲν ἱρῆς.

116, 34. Τῶν μαχομενέων.] Eodem modo, quo 5, 18 Πεισομένων ἢ τῶν γυναικῶν, & pluribus ita in locis. Nihilominus nunc habet optimus MS. τῶν μαχομένων. Et sane quamvis illa forma Ionica alibi extendat ita istud participium, non tamen omittit alibi id retinere vulgari more prolatum & contractum, ut videre potes infra cap. 137. Τ'ψηλέων τανυομένων πολλῶν. 4, 124. Ἁλισκομένων ἢ τῶν πολίων.

116, 37. Ψιλὴ πλὼ κεφ.] MS. ἡ ψιλὴ πλὼ κ. deinde etiam ἢ ᾗ αὐχένος, item ἐ ᾗ πυγαίης ἄκρης, in quibus vocula ᾗ negligebatur.

116, 49. Τοιῶδε ἀφροδισίῳ.] Tanquam librarios cepisset similitudo aliqua phrasium Herodoti, ut hinc semel lectam ubique inculcare voluerint; ita nunc id placuit, quia mox sequitur οἴνῳ ἀφροδισίῳ. At nequaquam ita egisse auctorem probat optimus MS. exhibens τοιῶδε δὴ χρείῳ. Sane in tali causa satisfecit Herodoto simplex 1, 78. Τὸ Ἑλληνικὸν γλώσσῃ μὲν ἀεί κοτε τῇ αὐτῇ χρέεται.

117, 2. Πλὼ ὑγιεῖ.] MS. πλὼ ὑγιείῳ. Deinde quoque pro ὑγιέσταται πάντων ἀνθρώπων MS. habet ὑγιηρέσταται πάντων ἀνθρώπων. quæ & vox est certe Herodotea & restitutio cætera necessaria. Idem tradit sic scribens libro 4, 187. Εἰσὶ γὰρ ὡς ἀληθέως οἱ Λίβυες ἀνθρώπων πάντων ὑγιηρόταται, τῶν ἡμεῖς ἴδμεν, ad quod sequuturum haud dubie nunc respiciebat.

117, 9. Τῶντε ἄλλων εἵνεκα πάντων.] Agnosce fatui hominis emblema: nimirum quia statim præcessit τῶ ὡρέων εἵνεκεν, (etiam corrupta voce postrema, quam Herodotus terminaverat in κα, quod fucosi illi fartores transscripserunt in vocem insiticiam ex cap. 4 h. l.) simile quid nunc sequi debuit isto judice. At nos istud εἵνεκα longe gentium hinc exulare jubemus ex auctoritate MS. Est enim perfectissima oratio: ἐν γὰρ τῇσι μεταβολῇσι τοῖσι ἀνθρώποισι αἱ νοῦσοι μάλιστα γίνονται τῶν τε ἄλλων πάντων, καὶ δὴ καὶ τῶ ὡρέων μάλιστα. *nam hominibus præcipue morbi exoriuntur in mutationibus tum omnium aliarum rerum, tum maxime tempestatum.* Sic enim & in MS. repetitur istud μάλιστα. & ut dico, ὡρέων εἵνεκα.

117, 11. Κολλήσις.] Quibusnam in MSS. legatur κολλῆς, quod in margine apponi ab Stephano vides, dixerint indices. Credo enim aliud voluisse virum doctum. In Oxoniensi erat clare κύλλῃ. Sed in Mediceo κυλλήσις, media syllaba signata accentu, ex dialecto Herodoti pro κυλλήσεις. Et sic scribendum appareret. Vide Casaubonum ad Athenæum 3, 29. Mox cum ejusdem Stephani MSStis legit Mediceus τεταραχθμένης, non τεταραχθκότες.

117, 17. Τὰ μικρὰ τῶν ἐρινθίων.] MS. rursum ὀρνίθων. Et satis patet ὀρνίθια non intelligi, sed similes eis quas nominaverat, ὄρνιθας.

117, 22. Ἀπὸ δείπνου γεύωνται.] Nempe quum in Aldi editione exhiberetur γλύωνται, mutavit Camerarius in literas γεύωνται. id retinuit Stephanus mutans in formam typis nostris ignotam, unde sub Jungermanno γδύωνται exstitit. Male pro γίνωνται, ut est in MS. & solum verum.

117, 23. Μεμιγμένον ἐς ταμάλυσα.] Locus

mire administratus. Interpretes *maxime imitantem*. Legerunt igitur μεμιμημένον, quod etiam exstat in MS. & sine dubio genuinum est. Immo expressit quoque Aldus, etiam Camerarius. In Stephani editionibus perverti cœpit, ut mirer tam imprudentem fuisse Jungermannum. Quo sic decepto, ecce ut Petavio suo blandiatur, repente ingenium Tanaquilli Fabri, etiam fatentis operam ludere, qui in probando suo scilicet μεμιμημένον operam ponat. At quid juris isti Fabro accedendi ad hanc partem, in qua tamen verborum satis multorum operam lusit? quum verba hæc allegans Cl. Dausqueius ad Silii Italici librum 13 p. 554 scribat ita: πεποιημένον, μεμιμημένον [præfuit μεμιγμένον in cod. H. S.] ἐς ταμάλισα. Et tamen adhuc placuit Th. Gale huc afferre *Cod. Arch.* & *Adstipulatur etiam codex Etonensis*. Et quis codex aliter haberet? Cap. 86. Παραδείγματα νεκρῶν ξύλινα τῇ γραφῇ μεμιμημένα. Cap. 132. Ὁ δ' ἥλιος κύκλῳ μεμιμημένῳ ἔπεσι χρύσεῳ. Cap. 169. σύλοισι φοινικας τὰ δένδρεα μεμιμημένοισι.

117, 25. Μέγαθος ὅσον τε πάνυ πηχυαῖον ἢ δίπηχυ.] Sic vulgabatur antea, quum nos ex optimo MS. restituerimus δίπηχυ. Quidni? quum hic locus sit peculiaris efficaciæ, sed validissimæ ad monstrandam constructionem Herodoti, quam dum renatæ sunt literæ nullus vidit. Quis enim hæc vulgata non approbavit? quis hæsit? Et tamen longe aliter spectari oportet, & unica sunt hæc verba ad firmandum quod scripsi ad 78, 28.

117, 30. Τοῖσι ἄλλα τε πολλὰ ἐπάξιά ἐστι νόμιμα.] Per Euterpes dulcedinem! an nunc demum tempus est laudandi Ægyptios ob alia egregia instituta? Itaque hinc statim vides primo totum hoc esse supervacuum, quum jam præcedentia comprehendant. Deinde, si hoc loco id agere voluit Herodotus, an in ejus demonstrationem hic sceleti tralatus ad incendendam potationem adducendus fuit, vel cantilena tot locis susurrata? Tertio mirum, cur non reperiatur in Vallæ interpretatione expressum illud πολλὰ, sed tantum *quibus cum alia sunt egregia instituta*. Quarto si Herodotus tamen hoc voluit, dixisset ἄξια λόγου, ut solet perpetuo, non ἐπάξια. Nimirum interpres videtur in exemplari suo forsan legisse, ut legitur in MS. Oxonienſi τοῖσιν ἄλλα τε ἐπάξια ἐστι. Sed sunt meræ insaniæ & deliriationes ab vero. Nam post memoratas quasdam Ægyptiorum consuetudines progreditur ad describendam eorum tenacem indolem in pristinis ritibus custodiendis ac conservandis. Aureus igitur hoc loco codex Mediceus ita habet τοῖσι ἄλλα τε ἄπαξ ἃ ἐστι νόμιμα. Confice igitur præclaram sententiam: Παρείοισι ἢ χρεώμενοι νόμοισι ἄλλον ἐθέντα ὑπερβαίνεται τοῖσι, ἀλλ' ἅτε ἅπαξ ἃ ἐστι νόμιμα, καὶ δὴ &c. Sic enim rescribendum modò deprehendo. *Patriis vero utentes moribus alium nullum iis adsciscunt. Sed quæcunque semel ea sunt instituta: tum sane etiam Linus cantio apud eos celebratur.* Ratio loquendi nonnisi ex solo Herodoto illustranda, cui nonnihil gemina est cap. 61. συμφορέωσι ἢ ὅ τι ἀνὴρ ἢ γυνὴ ἐσι πλὼ παιδίον.

117, 40. Βασιλεύσαντα Αἰγυπτίων.] MS. Αἰγύπτιε. ut cap. 98 hujus libri. Τῷ μὲν βασιλεύοντι Αἰγύπτιε. Et c. 99. Τὸν Μῆνα πρῶτον βασιλεύσαντα Αἰγύπτιε. Paulo ante convenit codicibus Stephani & Mediceo in ἔλαβον pro vulgari ἔλαβε.

117, 43. Ταύτῃ μέντοι εἶναι, καὶ πρώτῃ σοφίσι γραφῆς.] Formosam, credo equidem, distinctionem vocum εἶναι & γράφεσθαι. Non videtur tamen ita legisse interpres, vertens *cantilenam hanc eamque solam ipsis institutam*. Quæ verba video per omnes editiones propagata, quum clare in his pateat invito ipso excidisse *primam*: deinde ex duobus infinitivis alterum modo versum per participium. Quid quæris? Immo ita ex MS. Arch. & Eustathio profert Th. Gale, ἀοιδὴν τε αὖτην καὶ μέντοι σοφίσι γραφῆς. Sed neque ita scripsit Herodotus, & majorem fidem meretur fidelissimus codex MS. ubi sic plane & integerrime legitur, ταύτῃ πρώτῃ καὶ μέντοι σοφίσι γραφῆς. Quibus nihil perfectius. Etiam ex libro 1 sic expulimus pro supervacuo & spurio verbum εἶναι.

117, 49. Τόδε μέν τοι ἄλλο Ἑλλήνων ἐδαμοῖσι.] Et sic placuit nonnullis velut apodosin præcedentium τόδε ἄλλο concipere. Quinam illi sint, qui sic impotenter alienum inverterunt, nequit ambigi, si ordine procedas. Non enim ita edidit Aldus, non etiam Camerarius. Non etiam interpres Valla, *qua in re cum nullis aliis Græcorum conveniunt*. Res ipsa nos ducit ad Stephanum: hujus editiones fædatæ sunt hac stultitia, unde ad ipsum remittimus has sordes; quum auctor scripserit τόδε μέντοι ἄλλοισι Ἑλλήνων &c. quem sensum, ut vides, excepit quoque interpres, & legitur Florentiæ.

118, 2. Μίχεα ἐς γυναῖκα.] Quum recte & simpliciter interpretatus sit Valla, Cl. Brauwnius in Vestitu sacerdotis Hebræi pag. 213 vertit *circa femina*. Morosius est quod sequitur, ubi quum interpretatio sic habeat *candida ferunt amicula linea superjecta*, in quibus *linea* per vitium typorum ponuntur pro *lanea*, ibi notavit Stephanus [*Valla*, ferunt amicula tanquam superjecta: *omittens οἰείνεα id est* lanea] quum non sit mihi ad manum prima editio Vallæ, cogor acquiescere. Sed ibidem Brauwnius quoque notat [Nota Vallam omittere hoc οἰείνεα *laneum*] fit ita; ego nescio, sed sufficiebat Stephanus unus. Interim & hoc scias, notam istam Stephani non esse in editione anni 1566, sed demum 1592. Citat hæc verba etiam Def. Heraldus ad Arnobium

bium lib. III, p. 136, ubi tangit verbum ἐπαναβάλλειν & Φιλυθέναι.

118, 8. Τοῖσι Ὀρφικοῖσι καλεομένοισι καὶ Βακχικοῖσι, ἐοῦσι δὲ Αἰγυπτίοισι καὶ Πυθαγορείοισι.] Magna hæc fabulatio, & infiniti libri huc conferendi, si mysterium hoc explicari rite deberet. Sed illos quidem relinquimus suæ fidei, quos fere convocatos plurimos, sed ut opinor, invitos opineris illic, ubi sub Orpheo statuitur latitare Moses. Quæ nunc ex Herodoto audimus, mirifica in iis monstra; mirifica conjunctio eorum, quæ sunt alienissima ab se invicem. Quid enim est? *quæ Orphica appellantur & Bacchica, sunt autem Ægyptia & Pythagorea.* An quæ ab antiquis Bacchica orgia appellabantur, Herodotus nescio unde edoctus nunc pronunciat esse eadem Pythagoreis? Quæ duo instituta fuere unquam magis diversa? Non enim agitur de una aliqua opinione aut parte sacrorum hic aut illic enarrata ab aliquo, in qua potuerunt concordare. Sed summam sacri rem spectamus; hæc nullo genere inter ista est similis. An probari possint esse Ægyptia, illis relinquo, qui scribunt Orpheum Ægyptiacis disciplinis imbutum fuisse, quod sane refert Marshamus pag. 143 ex Tzetzæ Chiliadibus; ut vix peregrinatus illuc legatur Orpheus, nisi apud illos, qui id nesciverunt; tantum in Thracia & oppositaPhrygia & itinere ad inferos celebratus. Bacchica autem solennia non exigebant vestes lineas, sed celebratissimas suas nebrides, de quibus notavit Harpocration in maximo oratore τὴ νεβρίζουσαν, quem illustrat quoque Scaliger in Animadversion. pag. 33. Immo, quum cerimonias sepulturæ Ægyptias referat, quomodo convenit, quum dixerit eas esse similes certis Græcorum cerimoniis, addere Græca illa etiam esse Ægyptia? tum enim non dicis similes, sed prorsus easdem. Et unde tamen credemus hæc originem habere? non aliunde, quam ex eodem fonte, qui tot ineptissimas nugas codicibus Herodoti impegit, ut unus ille Mediceus genuina ejus scripta ad hanc ætatem servaverit, qui idcirco vel præcipue nunc meretur fidem. Nam in isto tantum legitur τοῖσι Ὀρφικοῖσι καλεομένοισι καὶ Πυθαγορείοισι. Id verum esse vel inde opinari possumus, quod passim scriptores Pythagorica tractantes citare soleant Orpheum & ejus carmina, quia videlicet ista utraque in plurimis conveniebant. Itaque illa media εἰς κακὸς κόρακας. Unde maculosi isti potuerunt sibi imaginari ab Herodoto scripta & appellata esse Βακχικὰ, qui ipsum numen Βάκχον appellet nusquam, qui in hoc ipso libro dixerit τὰ περὶ τὸ Διόνυσον ὄργια, qui Βακχεύειν tantum & Βακχεῖον ut Græca vocabula usurpet. nempe unde similes illis potuere in indicem mittere [Bacchantium ex 8, 6.] ubi agitur de mystico Iaccho. Utique ex Ægypto pleraque Græca veniisse jam dixit, ut non necesse sit addere ἐοῦσι δὲ Αἰγυπτίοισι.

118, 14. Ὀτέοισι ἐγκυρήσῃ.] MS. τέοισι. Multiplex omnino & crebrum in usu Herodoti, ut patere potest ex collectaneis Porti. Sed & mox conspirat cum codicibus Stephani Florentinus in verbum ἀνδρήῃ, ita ut etiam habeat σφὶν.

118, 25. Καὶ Ἀθλωσίης.] MS. Ἀθήνης, ut supra ἀναγκης maluit. Sed hic locus acriter observatus est in honorem Minervæ fatidicæ ab Spanhemio ad Callimach. pag. 620. & Latonæ, de qua mox sequitur, in pag. 524, ubi habes & *Messenios in Achaia* & *in urbe Bubi*. Bene hanc Ἀθήνλω Herodoti spectat in voce Νηὶθ Marshamus sæculo VII pag. 89. Ad Butum urbem vindicandam Latonæ instrumenta validissima præbet Epiphanius apud Pignor. Mensæ Isiacæ pagina 26.

118, 33. Οἱ δὲ τὸ καλεόμενον νηδύν.] MS. οἱ δὲ καλεόμενον νηδύν. Et sufficit: ideo *partium* ex versione delevi. Non assequor, unde Mercurialis lib. 2 Var. Lect. c. 8 hunc locum allegans scripserit οἱ δὲ τὸ καλεόμενον νηδὺν ἢ τὸ ἀφανέων νόσων.

118, 34. Θελῶσι δὲ καὶ ταφαὶ &c.] In ingressu hujus materiæ bonum erit audivisse verba Laur. Pignorii, quæ scribit in Expositione Mensæ Isiacæ pagina citata. *Ut suspicari liceat Herodotum de funeribus Ægyptiorum loquentem religione aliqua impeditum, Ori nomen consulto subticuisse.*

118, 38. Τῷ κεφαλῷ πηλὸν ἐπὶ τὸ πρόσωπον.] Ut sine distinctione affectuum unaquæque deturpare universum illud deberet, in quo ornando præcipuum decus ponunt. Rude hoc & inamænum spectaculum, & dubites an non nimium. Nonne satis fuerit, si alterutrum ita inquinetur? Certe satis fuisse putat MS. Mediceus, qui docens omissam esse vocem leniter omnia sanat & legit τῷ κεφαλῷ πηλὸν ἢ ἐπὶ τὸ πρόσωπον. Agnoscis credo quam sedule & accurate id scriptum fuerit; quam penitus oleat Herodoti curam; quam congruat domesticæ familiaritatis ingenio. Nunquam non ita contingit, ut diversitas sit propensionis in conjunctos, unde quo quisque cariorem amisisset, eo magis oblini solitos superstites innuit.

118, 47. Δεικνύσι &c.] Et hic & statim MS. δεικνύασι. Adde lib. 3 cap. 119.

119, 15. Θυμιήμασι τετελεμμένοισι.] Sic compulsus fui nunc edere, quum codices Stephani consensu cum Mediceo relinquerent nihil liberum; & vulgatum περιτετελεμμένοισι plane non foret melius. Immo & Salmasius in citando hoc loco prætulit simplex in Plinianis pag. 1058, qui tamen in altero, quod sequitur, τὴν ἄλλων θυμιημάτων, eodem consensu probatum, deseruerit, retinens θυωμάτων,

ſine ulla cauſæ juſtitia, unde nihil me fuit moratus. Hujus anatomiæ conſpectum protulit Ath. Kircherus in Oedipo Ægyptiaco pag. 512.

119,20. Ταριχεύσι νίτρῳ.] Prout mox τὰς σάρκας καθαπτήκῃ dicitur νιτρον, ex quo miraculum in ſtructura pyramidum nonnullos Ægyptios narraviſſe ſcribit Diodorus Sicul. 1,63. Interim in MS. optimo legitur λίτρῳ· nec impetro à me, ut id pro vili habeam, quum ex Athenæo ipſa hæc ſcriptura probetur, & ſæpe in aliis literæ λ & ν commiſceantur.

119,29. Ἐν οἰκήμασι θηκαίῳ.] Quod etiam illuſtrat Salmaſius in eiſdem Plinianis pag. 1208. Sed florida juventus Heinſii in notis illis politis ad Silium inſuper requirebat hanc verſionem: *Conſanguinei effigiem ligneam fabricandam curant in hominis figuram, ſculptam cavatamque, cui poſtea includunt mortuum, incluſumque hoc modo in reconditorio illo ad parietem erectum diligenter ſervant.* Velim & ipſe; ſed noluit Herodotus ſcribere de cavando, quum id poſſet facillime intelligi.

119,33. Ἐπεὰν κλυσῆρες.] MS. ἐπεὰν τὰς κλυσῆρας. Sic & poſtea ταριχεύσι τὰς ἑβδομήκοντα ἡμ. ubi etiam vulgo negligunt vocem τὰς.

119,37. Ἐπιλαβόντες τὸ κλύσμα &c.] Hæc eſt conſtans antiqui temporis lectio, quam nec ex Vallæ verſione nec ex ſua licentia attaminare debuit Tan. Faber pag. 243 Epiſtol. Critic. ubi prætexens ſuperiorum ſæculorum negligentiam quædam arguere ſtatuit, vel Vallæ lectionem revocandam, vel emendandum ἢ ἐπιβαλόντες τὸ κλύσμα διὰ τ ὀπίσω ἐδῶ, *& immittentes clyſma per poſteriora.* Atqui id ipſum eſt, quod modo dixerat καθὼ τῳ ἑδρῳ ἐσηθήσαντες, ut neceſſario nunc quid aliud proferat. Et certe aliud quid profert, nempe ut non patiantur id ſtatim rejici, ſicut ſtatim rurſus evolveretur & efflueret, niſi id impedirent, quæ eſt ſignificatio hujus verbi ἐπιλαβεῖν, & obturarent quocunque modo illud oſtium: idque ait mox per certa temporis ſpatia ſic conſervari, donec ἐξιεῖσι ἐκ τ κοιλίης τῳ κεδρίνῳ. Nam quod notat in lexico Herodoteo legi ἐσηθίσαντες, quod in Herodoti exemplaribus legitur ἐσηθήσαντες, jam diu notaverat quoque Stephanus in Theſauro.

120,8. Κατεῖπαι ἢ.] MS. κατιπεῖν ἢ, plane ut 1,20. Πέμψαντα ἄγγελον κατιπεῖν.

120,17. Ἢ ἄνθρωπον νεκρὸν.] MS. Mediceus legit ἢ ἀνθρώπου νεκρὸν, quod longe præferendum, prout in collegio ſtudioſorum publice olim jam monebat pater ſcribi debuiſſe apud Ælianum 4 Variæ hiſt. cap. 7.

120,23. Εὐθωυέειν πᾶσαν τῳ Αἰγυπτίου.] MS. πᾶσαν Αἰγυπτίου. Infra cap. 147. Δασάμενοι Αἰγυπτίου πᾶσαν. Sed hanc Ægypti διάθωσιν, etſi alterius temporis, ſpecta ex nummo Antonini Pii, apud Morellium Tab. XII.

120,44. Αἰτίῳ τῳ ἀχ.] MS. αἰτίῳ ὦ ἀχ.

121,3. Οἱ ἐν τοῖς ἕλεσι καλοικημένοι.] Notat & probat Salmaſius in Plinianis p. 970. Sed quod mirum, ubi agit de illis qui circa paludes colebant, tanquam ſoli faba Ægyptia victitarint, de qua nihil hîc Herodotus.

121,8. Ἐπεὰν πλήρης γένηται ὁ ποταμὸς.] Probat Salmaſius in Plinianis pag. 979.

121,13. Τῇ μήκωνι.] Non aliter citavit Salmaſius, nec aliter potuit: nec enim ſcivit legi in optimo MS. τῷ μήκωνι, & utrumque dici annotatum eſt ab viris doctis. Sed & claritati temporis noſtri debetur, ut denique, ſine metu convellendi, tandem confirmetur, quod infra perperam editur ἐγγλύσῃ, quum in MS. ſit ἐγγλύσῃ, quod ipſum diu ſic non ſolum ex Heſychio emendatum produxit poſtea Salmaſius in Plinianis pag. 965, ubi plenis velis evehitur ad lotum & colocaſiam rite diſtinguendam, ut in hoc loco plurimus fuerit: ſed & antea ipſe Stephanus in Indice, ubi vertit *indulcat, dulcedinem ori infert.* Sed nihil ab certa veritate potuerunt præſtare. Interim Salmaſius quum citet illic integrum locum, prout editur, hoc tantum verbo reparato, mox pag. 977 alteram partem certe ſimiliter vitioſam in participio ἐπλήσαντες corrigit πλύναντες *ubi pinſerunt.* Paulo ante concordia codicis Medicei & illorum quos Stephanus inſpexit, mihi viſa fuit exigere ἀρέψωσι, non ἀρέψωνται, quod vulgo obtinet.

121,34. Ποιέῃσι.] MS. ποιεῦσι.

121,44. Καταπίνῃσι ἰοχόμενοι.] MS. ἐπόμενοι, plane ut antea de femellis, ἐπόμεναι ἀναπίνῃσι. At ἰοχόμενοι eſt plane ſupervacuum, ac nihil affert; unde merito credetur ab Herodoti manu non veniſſe.

122,4. Ἵνα δὴ μὴ ἀμαρτεῖ.] Voculam δὴ ignorat MS. Tum quoque πίπλασθαι, non πίμπλασθαι, etſi contrarium decernatur ab Valeſio ad Euſebii librum x pag. 387, ſed quum vitioſam ſcripturam produxiſſet.

122,16. Οἱ ἰχθύες ἕστασι.] Quaſi vero demonſtrativum quid hîc requireretur, aut de certa ſpecie iſtorum natantium ageretur; quum quod tunc fit in Nilo, fieri queat, imo ſoleat in pleriſque æſtuariis, quæ hinc crebro celebrantur piſcoſa. Hinc pulcherrimæ notæ eſſe opinor, quod indicat Mediceus codex, dum voce ultima caret, quippe quæ in vacuum adjecta eſt. Deinde in MS. legitur ἀεὶ μὲν τὰς ἰχθῦς (prout mox cap. 95) ἕστω ἔχει, non ἀεὶ τ ἰχθύων, ut cap. 112. ἔλεγον δέ μοι οἱ ἱρέες ἰσοφόιτα τὰ ἀεὶ Ἑλένῃ γένεσθαι ὧδε.

122,19. Ἀπὸ τ σιλικυπρείων &c.] Quum hic locus extra hiſtoricas narrationes ab Herodoto immiſſus fuerit ad oblectationem ſcrutantis talia hominum animi, etiam denſe is adſumtus eſt ad eam cauſam, ut quidem præcipue

cipue Salmaſius eum tractare amaverit in Plinianis, vel pag. 977, ubi vult omnino ſcribi σιλικυπείων, vel pag. 1002 etiam σίλι & σιλικύπεια jactitans. Et ſane undiquaque profertur illud σίλι, quod negari nequit. Neque tamen aliter in optimo exemplari ſcriptum utroque loco reperi, quam prout vulgo editur, cum gemino λλ, unde diſcedendi pudor adegit me ad venerationem ejus quoque in hac parte, ſive obiter ita ſcripſerit Herodotus, ſive de induſtria, & ex pronuntiatione aut ſcriptione Græcorum, quas in Ægypto adibat. Nam quum Salmaſiana probent σίλι eſſe vetus, quod deinde reſolutum eſt in σέσελι, & in Plinii vetuſtiſſimis exemplaribus pro *ſili* ſcriptum eſſe *ſibi*, quid mirum, ſi & contractio iſta duplicaverit literam, & in Plinio ſtatuam illud *b* exſtitiſſe ex gemino *ll*, cujus poſtrema linea correptior fuit quam prior. Neque tamen demoror alios, quin dicant more ſolito *ſili*.

122, 22. Αἰγύπτιοι κίκι.] Cernis hæc eſſe innexa præcedentibus. Itaque fieri non debuit, ut in illis ſeduli omitterent hanc partem adeo memorabilem, nec ſine Herodoto obtinendam. Itaque plurima ſunt, quæ viris primariis convehere huc placuit, ac præſertim τῷ πάνυ Salmaſio ex ſe & ex Dioſcoride ad confirmandam hanc ſcripturam, ut labefieri nequeat. Sed & jam antea Joſepho Scaligero laborioſe perſpectum colligere licet ex Epiſtolis ejus, in quibus pag. 289 Arabicum Elkeroa cenſet nihil aliud eſſe, quam κίκι Ægyptiorum, vocans *ſtirpem etiam pueris notam, quæ in Syria & in Ægypto in juſtam ficus magnitudinem attollitur. ... Quare*, addit, *omiſſis interpretum ſomniis* KIK *eſt verum* κίκι, *nomine, figura, aliiſque cum illo conveniens.* Ex quibus ita rem ſitam video, ut Scaliger quidem loci Herodotei non meminerit, nec de illo aliquid confirmaverit, ſed tantum de ipſo fructu & vocabulo. Unde interim hoc auxilii fluit, quod non tantum celebrari teſtetur in Ægypto, ſed & aliis regionibus. Quod ſi eſt & fuit quoque jam tunc, Herodotus haud dubie id ſciviſſet, & ſic non magis ut Ægypti vocem inſeruiſſet ſuo contextui, quam ſimul aliarum regionum, appoſitis quoque appellationibus, quibus illæ regiones uterentur, quum lectoris perinde intereſſet. At multo interius hunc penetrare non voluit nuper, ſed penetraviſſe imaginatus eſt ſibi, & velut non inficiandam Ægypto vocem familiariter ipſe eſſet ſequutus, denique ejus opem adſcivit ad grande aliquid tentandum venenis ille truculentis obſitus Joannes Clericus, fatalis ſcabies ad perdendas Muſas. Ars enim iſta Critica pag. 135. part. 1. quum nullas uſpiam habeat æqui judicii notas, ſed multas, ob quas eam dixeris exſecrabilem ac nefariam, ad hunc quoque locum pervenit, ut eum citet. Sed quid? an citat tantum? immo ex hac appellatione in nugaciſſimis codicibus Herodoti ille proſilit ad vim inferendam Eſaiæ. Quantum inverecundiæ? Quod certe antequam inciperet, debuiſſet primo Ægyptiam vocem noſcere. At vero nihil novit. Nam quia Herodoti corrupta lectio, utique ambigua, attribuit paluſtribus Ægyptiis unguentum dictum Kiki, ergo Eſaias debuit non ſcripſiſſe *kaukau*, ut hodie legitur, ſed *kiki*. Nonne id inceptum improbum? Nam in hac re judicii non plus eſt, quam pag. 92 in Cebetino loco per mendacia & falſiſſimas ſuſpiciones ad corrumpendum perducto. Accedit ipſe Diodorus Sicul. 1, 34. Χρῶνται δὲ αὐτῷ πρὸς τὰς τῶν λύχνων καύσεις ἐπιχέοντες ἀντ' ἐλαίου τὸ ἀποθλιβόμενον ἐκ τινος φυτοῦ προσαγορευομένου κίκι. Ut quidem edunt, ubi αὐ nullam habet vim aut venerem. Sed & ille potuit decipi. Licebit igitur obſtantes illos obices aut frangere aut flexu prætereuntem ſine crimine publicare in illo optimo MS. exſtare τήκι. Quod ſi contemnis aut faſtidis, ede quæſo, ubi aut vidiſti aut audiviſti memorari codicem Herodoteum pleniorem fidei?

122, 22. Τὰ δὲ ἐν Ἕλλησι] Mireris profecto, cui placuerit diſtinguere ita ſermonem, ut vulgo fit: unde junguntur res impares, ut procreatio cum fructificatione. Sed id debuerunt facere propter interpoſitam voculam γάρ. Scias oportet eam nullam ſpectari in optimo MS. & tantum in eo legi, τὰ ἐν Ἕλλησι, quæ optima ſunt, modo recte diſtinguas, ut feci.

122, 26. Ἀποῤῥέον αὐτοῦ.] MS. ἀποῤῥέον ἀπ' αὐτοῦ, quod negari Herodoto nequit. Sed de eo quod præceſſit, tum verbo ἀπιπτοῦσι, tum de ſenſu loci, videndus de hoc poſteriore verbo Salmaſius in citati libri pagina etiam citata 977, ubi vult verti *contuſum exprimunt, alii frictum excoquunt:* quod ipſum credo voluit & Stephanus, cujus in Prolegomenis ſententiam de hoc ipſo verbo habes bene declaratam pag. hujus edit. 741. Etiam quod mox ſequitur, exhibet MS. κοιμῶνται, non κοιμέονται.

122, 31. Οἱ πύργοι ὠφελέουσι.] Id non aliunde clarius didiceris, quam ex conſpectu muſivi operis ab Kirchero editi, ubi videmus domibus additas turres paulo altiores, quæ cui commodo inſervierint, non facile conjectari poſſet ſine hac notitia ex Herodoto petita.

122, 36. Ἀμφίβληστρον ἰκλῆ.] Quod doctrina ſua decorat Iſaacus Caſaubonus in notis ad Hiſtoriam Auguſtam pag. 45 per conopea Ægyptia in ſatiris deriſa, ſed ex vero. Et niſi fallor, id quoque ad viſum exprimitur in opere Muſivo, quod ſupra citavi, apud Kircherum. Locus qui ſequitur, ita debebat diſtingui:

τῷ δ' ἡμέρης μὲν ἰχθῦς ἀγορᾶς, τὸν δὲ νύκτα αὐτῷ χρᾶται· ἐν τῇ ἀναπαύεσθαι κοίτῃ, ὡς καὶ ταύτῃσι ἴσησι τὸ ἀμφίβληστρον. Quod optime animadvertit & monuit Stephanus in Prolegomenis pag. 741, ut libenter etiam vocem αὐτῷ mutaverit in ἕτερα. Sed certe ſententia foret optima & pleniſſima, ſi utrumque iſtud αὐτῷ χρᾶσθαι abeſſet: τῷ δ' ἡμέρης μὲν ἰχθῦς ἀγορᾶς· τὸν δὲ νύκτα, ἐν τῇ ἀναπαύεσθαι κοίτῃ, ὡς καὶ ταύτῃσι ἴσησι τὸ ἀμφίβληστρον. Sed, ut dicam breviter, Herodotus voluit interpoſitum αὐτῷ χρᾶσθαι, tanquam *ſibi utitur*, & ad corporis ſui commoditatem adhibet.

122, 40. Ἐν ἰμαλίῃ ἑλιξάμενον.] Percommode MS. ἐνελιξάμενον.

122, 44. Ὁμοιοτάτη τῷ Κυρηναίῳ λωτῷ.] Ita edidi, quum codicibus Stephani conſpiraret Mediceus, non ὁμοίη, præſertim quum ſuperlativum iſtud jam in citando uſurpaviſſet Salmaſius in Plinianis pag. 1036.

123, 1. Ζυγὰ ἐπιπολῆς τίνυσι.] Ita notabiliter ſcriptum hoc poſterius verbum habet codex Mediceus, nec credidi ineptia ſcriptoris factum (quippe quæ nulla fuit, etſi infra exſtet ἐκλείνειν) ſed ex archetypo fideliter propagatum, præſertim quum in noſtro ſcriptore pro ulciſci nunquam ponatur τίνειν, ſed τίνεσθαι.

123, 4. Τοῦτο ἀγὼ τὸ τρόπιον διαβαίνεται.] Devorent hoc illi, quibus tam horridæ maxillæ ſunt. Tolerare quoque potuerit prior omnis ætas, tam curioſa in ſcrutandis Græcæ linguæ intimis gazis, & tot lexicorum ac theſaurorum confectrix. Quod quum ita factum eſſe animadvertamus, ut per omnia Herodotus agnitus fuerit tanquam dictator & princeps, quid cauſæ eſſe dicemus nuſpiam vocem διαβαίνεσθαι reperiri annotatam, nedum activa ſignificatione, quam nunc interpretes ei affingunt? An hic locus fuit ſeptus nebula & ab oculis eorum abſconditus, ut ne ſemel quidem in aliquo angulo iſtud ignoratum διαβαίνομαι liceat nunc nobis annotatum cernere? Ita futuro διαβήσομαι daretur optatiſſimus comitatus, certe in hoc ſcriptore, qui iſtud futurum medium amavit, & plus vice ſimplici adhibuit. Ego pro meo in Græcis profectu id nunquam intelligere potui, nec etiamnum illuc perveni, ut capiam, quî fieri id queat. Utique non deſtiti mirari Stephanum qui cognoſci hîc debet. Is enim in præcedentis commatis indecora verſione adhæret ita ut ſcribere potuerit in Theſauro hæc ipſa: *in hoc verò Herodoti loco, quem ibidem affert* Euſtathius ad Odyſſ. ε. παχέσι τὰς ἀεμονίας βύβλῳ, *exponens* κατασφαλίζονται, *malim in prima ſignif. interpretari* compingunt, coagmentant. Unde patet nec loci ſedem, ubi ea fuerint ſcripta ab Herodoto, illi cognitam fuiſſe, & levitas ejus in fingendo vocabulo Græco. Is igitur, quum vicinum locum ſic verſaverit, ab hoc cavet, & verbum adeo conſpicuum tranſilire potuit. Dignos eſſe tædio interpretes eos, qui omnia in alias linguas transfundere non verentur, etiam quæ ipſi ignorant, hic locus probabit, quem illorum intellexiſſe neminem dico. Nec aliter affirmare poſſum de Th. Gale, qui ex ſuis libris producit διαδύσεται. Recte, quod præ vulgato quæſiit promitque aliquid commodius; ſed id quod ſubſtituit, nihil habet huc aptum, ut patet ex Grammaticis, & Herodotus non uſurpat niſi ἐνδύνῃ, ἐνδύναι, κατεδύνων. Itaque pro tenebris offert caliginem. Sic circumactus ipſe ut tandem vere intelligerem, fecit codicis illius præſtantiſſimi Medicei inſpectio, unde & ſenſum pulcherrimum integre reſtituo, & Græcæ linguæ fines inſignis teſtimonii acceſſione profero, corrigendo τῦτο ἀγὼ τὸ τρόπιον διαδύσεται. De hac voce notat ita H. Stephanus. [Διαδύνομαι trajicio, penetro. Affertur enim ex Herodoto, διαδύσεται διὰ τὸ ἀριστερῆς ὀϊστὸς, pro *ſagittis dextram trajiciunt.*] Heu quanto ſtudio iſta ſcripta ſunt! Locus Herodoti iſte eſt lib. 4 cap. 71. Διὰ τὸ τε ἀριστερῆς χειρὸς ὀϊστὸς διαδυόντα *ſiniſtram manum ſagittis trajiciunt.* Et quid de iſto loco notat Portus? nempe quum in v. Διαδυέσθαι, εἴσθαι citaviſſet διὰ τὸ ἀριστερ. χ. ὀ. διαδυόντα. *Per ſiniſtram manum ſagittas trajiciunt*, addit: [In vulgatis Lexicis legitur διαδύσεται à διαδύνομαι. Et hic Herodoti locus nullo libro notato pro exemplo affertur. Sed utrumque bene habere poteſt. Nam à gravitonis circumflexa Attice & Ionice non raro deducuntur.] Quidquid ſit, Herodotus certe in loco noſtro nunc ſe agnoſcit, & verbo διαδύνομαι ſua ſedes reddita eſt, &, ut hoc addam, mihi nunquam in ambiguo fuit, quin hinc deduci deberet origo vocabuli σιδύνιον. Nec enim compoſitum modo διαδύνομαι in uſu fuit, ſed & ſimplex δύνομαι.

123, 6. Ταῦτα ἀνὰ τὸ πολεμικὸν ἐὸν δύναται πλέω.] Solet enim amare Herodotus hoc ambiguum in neutris pluralibus, ut fecit modo cap. 94. Τὰ αὐτόματα ἄρχια φύεται &c. Itaque de iiſdem mox ſequitur & παρέλκεται & νομίζεται. Interim tamen optimus codex liquide habet δύναται, ut placuerit præbere indicium ſummæ varietatis, quæ etiam Homero placuit. Mox edidi ὄπισθεν ἑλκόμενον, ut eſt in Mediceo & Stephani codicibus, non ὄπισθε ἑλκόμενον.

123, 15. Ἕλκε τὸν βάριν.] Hunc locum reor innui ab illo omnium rerum præter veri & boni peritiſſimo Jano Broukhuſio, dum ad Propertium 3, 9 erronee citat Herodotum, quaſi & illum, non legerit, ſed inſpexerit, ut fabricam baridos audiret; audi quid ſcribat [Ex Herodoti Euterpe, ſive l. 2 c. 6 colligas,

ligas, fuiſſe quidem magnorum ponderum capaces, ſed Nilo duntaxat arando idoneas] Hodie quum ſic ſcribatur, credas intelligi tanta ſaltem onera, quam onerantur in illis, quæ nunc per Hollandiæ aquas aguntur. Atque ita ſimul opineris quoque lectum ab eo fuiſſe Herodotum, ſed prudenter id intellige. Primo enim non ſciviſſet hoc, niſi edocuiſſet eum index ſolitus apponi. Tum dedit ſe decipiendum oculis per exſtantes genas ferme præcluſis & iſti indici editionis Jungermanni, ubi quia ſic exprimitur numerus 96, ut in priore præter orbem fere nihil appareat ex inferiore linea, ſitque adeo tenuis, & nigrum habeat perfuſorium ac fere exoletum, inde ſcripſit eſſe cap. 6. Jam vero ποταμοὶ χιλιάδες ταλάντων quum dicuntur, quot requiſivit ille in navibus, ut eſſent magnorum ponderum capaces? Ita patet ingenio & oculis imparem fuiſſe ad aliquid nitide ſpectandum. Sed ex Herodoto potuiſſe hiſtoriolas repetere etiam ad Tibullum, ubi novit & Indiæ fœminas, & Indos Padæos, & Ginden, & devotionem Amaſis. Sic utebatur Voſſii Etymologico.

123,20. Αἱ πόλις.] MS. αἱ πόλιες; qui etiam mox habet Αἰγαίῳ πόντῳ, quod & Stephanus notavit ex ſuis, non κόλπῳ. Cap. 113 dicit tantum ἐν τῷ Αἰγαίῳ.

123, 37. Ἀπὸ Δαναοῦ γαμβρεῦ Ἀρχάνδρου Φθίου Ἀχαιοῦ.] Interpretantur *ab Archandro Danai genero Phthii Achæi filio.* Potius *ab Archandro Danai genero, Phthii filio, Achæi nepote.* Exempla ſunt lib. 1 cap. 7. Aſpexit hunc locum Bochartus in Phaleg 1,15 verſus finem.

123,41. Ὅψις τε ἐμοὶ καὶ γνώμη.] Recte MS. ὄψις τε ἐμὴ καὶ γν.

123,43. Προσέσται δέ τοι καὶ αὐτοῖσι τί.] Quomodo ſoleat hanc formulam concipere Herodotus, patet ex collatione cap. 147. Προσέσται δέ τι αὐτοῖς καὶ τῆ ἐμῆς ὄψι. Quid igitur in hoc loco valet illud innexum τοι καὶ? Scias licet illas ſex literas in optimo libro non exſtare, ut tantum habeat προσέσται ἢ αὐτοῖσι τί.

123,44. Ἀποτεφυρῶσαι τῷ Μέμφιν.] Quid notetur hoc verbo, patet diſcrepare eruditos, Valla reddente *junxiſſe pontibus Nilum ad Memphin*, pro quo Stephanus mallet *aggeſſiſſe Memphin*, ut certe teſtatur in notulis ad interpretationem Vallæ, quum in Theſauro ſic agat, ut inter τεφυρόω & ἀποτεφυρόω nullam agnoſcat differentiam, notentque *ponte vel pontibus jungere fluvium.* Ex quibus ſecundum ſane iſtud eſt intolerabile. Sed & Vallæ libertas nimia eſt, ut quod Herodotus refert de Memphi, ille ad fluvium transferat; neque uſquam Nilum legimus pontibus junctum fuiſſe. Itaque quod ſupereſt, colligebam id ab eo rege curatum eſſe, ut nonniſi pontibus hæc urbs intrari poſſet, undique abciſa & per pontes adeunda. Quod certe eſt, quod per ſequentia demonſtrat. Sed inſuper habet optimus MS. ἀποτεφυρῶσαι καὶ τῷ Μέμφιν. ut oſtendat ſe præterire alia opera; ſed inter illa quum ſit quoque munitio Mempheos, de ea aliquid dicturum.

123,45. Οἱ ἱρέες ἔλεγον.] Honoris Herodoti cauſa non per hos intelligo ignobile & incertum vulgus per iſta collegia, ſed multiplici conventu ſpectatos & bene expertos, ſi recte poſſent de talibus ſcire aliquid vel pronunciare. Nec enim puer fuit Herodotus, ut quodlibet ab quolibet grata manu acciperet, ſed accurate exploravit & elegit. Hinc cap. 55 teſtatur quidem ſe audiviſſe τὰ ἐν Θήβῃσι ἱρέων, & ibidem audivit Δωδωναίων τὰς προμάντιας, & cap. 44 ἐς λόγους ἦλθε τοῖσι ἱρεῦσι θεοῦ Herculis in Tyro. Sed hinc ille Saïticus γραμματιστὴς accepit teſtimonium cap. 28 παίζειν ἐδόκεε. Quod exemplum transferri debet in omnes. An verò Strabo ſic eſt integer puruſque, ut nequierit ferre in ætate Herodoti, iſtâ ignorantiâ curſus Nili, varias quaſdam narrationes, ita ut hunc debuerit criminari lib. XVII pag. 819 φλυαρεῖν ὥσπερ μέλος ἢ ῥυθμὸν ἢ ἦθός τι τῷ λόγῳ τῷ περιόντι προσφέροντας? Utique nihil apud Herodotum tam vile. Cavilletur itaque alios; eum qui melior ipſo eſt, intactum relinquens abeat. Sufficit Herodotum ſtatuere de iſto homine & narratione ejus, quod æquum erat; & pateat inde Herodotum non omnes nec omnia ſignaviſſe linea alba. Non alius Diodorus Siculus cœce invectus in meliorem.

124,10. Τοῦτο μὲν ἐν αὐτῷ πόλιν κλῖσαι ταύτῃ.] Dum modo Nilum dicit ipſum ἀπειργμένον, modo ipſam regionem, offenſæ nonnihil eſt de ſede urbis hujus. Nec cum Valla queas agere, rudiori certe in proxime præcedentibus vertendis. Stephanus ſtatuit in ea parte à qua fluvium arcuerat, continente facta, urbem hanc conditam. At vero fluvium non arcuerat aliunde, niſi ab ſuo alveo, ut ſic in alveo Nili ſit condita hæc urbs. Quod opinor abſurdum & latius fuit porrecta. Id venit ex prava lectione. Nam iſtud ἐν αὐτῷ videntur feciſſe ex ſequenti ἐν αὐτῇ. Atqui præpoſitio ἐν nulla eſt in MS. Mediceo, ut illud αὐτῷ reſpiciat præcedens τῷ Μινί, quod pronomen ponit ex ſupervacuo quidem repetens dativum, qui illic non requirebatur, nihilominus ab Herodoto ſic iterari ſolitus, quo tot voces præcedentes colligit in unum retento caſu, quem antea dederat.

124,13. Πρὸς βορέω τε καὶ ἀπαρκτίου.] MS. πρὸς βορέην τε καὶ πρὸς ἀπαρκτίην, quod recepi.

124,23. Τόπερ τῇ Βαβυλωνίῃ.] Ut videas certius particulam ἐν luſui nonnullis fuiſſe, & hinc ablatam ad ſuperiora vectam, teſtor legi

legi in optimo MS. τόπες ἐν τῇ Βαβυλ.

124,34. Αὐτὼ μὲν ... ῥίψαι.] Particula μὲν nunc abundat & locum habet nullum. Emendavi igitur ex MS. αὐτὼ μὲν ... ῥίψαι *ipsam se abjeciſſe*. Nam paulo ante καλίσαζαν ab Stephani codicibus & Mediceo firmatum amovere ulterius nequivi.

124,36. Ῥίψαι, ἔχως ἀτιμώρητ@ γλύπ}.] Neque enim τιμωρία erat, ſi propria ſponte ſumeret mortem: ſed futura erat, ſi traderetur ludibriis. Ergo id notat Herodotus illam in cineris copia obturaviſſe anhelitum. Hæc enim, ut ego intelligo, cauſa hujus ſaltus fuit. Accipe tamen, prout hanc narrationem intellexerit Joh. Marshamus ſæculo VII pag. 90 ita referens: *Ipſa autem ſeſe conjiciens in domum cinere plenam illæſa evaſit.* Non opinor. Hiſtoria autem hæc habet aliquid ſimile fato ſtatuariorum, quod deſcripſit Suidas in Διοπείθης, etiam in Ægypto peractum.

124,42. Τῆς ἡ πεδίμελ@.] MS. τ^ ἡ πεδιοδ@. Infra cap. 149 de hac eadem palude ait τ^ τὸ πεδίμελεον τ^ πεδιόδω εἰσὶ ſταδίοι 3600. 1,185. Ἐκδέκηλαι πεδιοδ@ τ^ λίμνης μαχεή. 7,109. Λίμνη ἐοῦσα ὡσεὶ τελάκοντ@ ſταδίων τὸν πεδίοδον.

125,5. Μηκίτι πλατὶω.] MS. σὐκίτι πλατὶω. & paulo ante edidi τὰς πρὸ τὸν Εὐφρήτην, non πρὶ, quia ſic jubebat idem codex ſtipatus codicibus Stephani. Sed & ſtatim reſtituta particula quæ periit, & tamen deſideratur, ſcripſi ἐνθεῦτεν ἤ ὡς ὀπίσω. Sic edidit ſancte Aldus, ſic & Camerarius, in culpa ſunt editiones Stephani, quæ neſcio quomodo omiſerunt, ſequentibus Jungermanno & Th. Gale. Ne dubita exſtare etiam in MS. integerrimo. Edunt enim ἐνθεῦτεν ἤ ὀπίσω.

125,12. Τούτοισι μὲν ſήλας ἀνίſη.] Recte MS. ἐνίſη. Tum MS. δυνάμι & τὰς πόλιας.

125,18. Προσανέχαφε.] MS. προσενέχαφε, & ὡς ἔηſαν, non ὡς ἦſαν.

125,29. Αὐτῦ κατέλιπε.] MS. αὐτῦ καταλείπι, potius ad ſtylum Herodoti, qui ad talia mirabiliter ludit in præſentis temporis verbis.

125,31. Ἐν τῇ πλάνῃ αὐτῦ ἀχθεσθέντες.] Particula ἐν non exſtat in MS. & omnino ut vana & ſupervacua deleri debet. Ipſe noſter cap. 173. Ἀχθεσθέντες ἤ τούτοισι οἱ φίλοι αὐτῦ. Nec aliter uſurpatur in locis ab Suida ad hoc verbum citatis. Scire imo oportet imputandam eſſe hanc particulam editionibus Stephani, quum nec Aldus nec Camerarius illam noverint.

125,41. Τοῖσι δὴ μᾶλλον.] Longe plenius & mollius id extulit Herodotus, ut probat optimus MS. τοῖσι δὴ ἢ μᾶλλον.

126,6. Τεκμήριον γίνεſθαι.] Hoc, quod in margine monſtrabat Stephanus, reperi etiam in codice Mediceo, non μαρτύριον, atque ideo probavi, ut & mox φέρε νῦν, non δή.

126,12. Λίνον μοῦνοι δὴ τοί τε ἢ Αἰγύπτιοι ἐργάζονται καῖ@ ταυτὰ.] *Illi ſoli atque Ægyptii linum eadem ratione operantur*, vel ut mutare placuit Stephano, *elaborant*, *apparant*. Agnoſce vinculum inexplicabilis argumenti, vel potius ſententiam, quæ quantum ad eruditorum hominum examen & fidem attinet, ab Herodoto tam polito & bene ratiocinari ſolito ſcriptore pronunciata fuiſſe creditur, ambigua & labans ultra modum puerilis ineptiæ. Colchi & Ægyptii linum eadem ratione apparant, ergo alteri ab alteris deſcendunt. At quæ non gentes erunt metropoles, quæ non coloniæ aliarum, ſi quæ in uno aut altero rei alicujus apparandæ modo conveniunt, inde dicentur repente aliæ ex aliis proveniſſe? Senſus profecto fatuus. Atqui Diodorus ut Atticos probet colonos ex Ægypto veniſſe, 1. ex nomine urbis ἄſυ, 2. ex ratione ordinum & diviſione populi, 3. ſimilitudine myſteriorum colligit, ac denique Ægyptios non recuſatos duces ab Atticis p. 24 & 25. Tot documenta quum in tali ratiocinatione ſupponat ille antiquior, quid faciunt novelli? Nempe hinc Bochartus in Phaleg lib. 4 cap. 31, præter illa aliud obſervat Herodotus, quod nimirum ſoli Colchi & Ægyptii *linum ἐργάζονται καῖ@ ταυτὰ, eodem modo elaborant*. His junctus Pindari ſcholiaſtes, Strabo &c. Etiam hinc ad Sæculum XIV notat Marshamus pag. 365. *Utrique linum eodem modo elaborant.* Hinc etiam Cl. Brauwnius ille, qui pag. 758 ſtatuit credibile non eſſe, Herodotum, Plutarchum, alioſque auctores ſi qui antiquiores exſtiterunt, quicquam certi ſciviſſe ultra tempora Salomonis de rebus Ægyptiis, utut etiam nonnunquam eorum fere æternitatem crepare videantur, in Veſtitu Sacerdotis Hebr. 1, 7 p. 144. *Herodotus quoque tradit libro ſecundo: in Ægypto linum fieri, ut in Colchide.* Neque ſane ita, ut nunc Herodotum iſti contemplantur, conſideravit Strabo, qui haud dubie hunc Herodoti locum reſpiciens ſcribit lib. 12 pag. 498 de Colchis: ἡ μὲν οὖν λινουργία καὶ τεθρύλληται· καὶ γὰρ ἐκ τῆς ἔξω τόπυς ἐκκομίζον· καί τινες βυλόμενοι συγγενέſθαί τινα τοῖς Κόλχοις πρὸς τὰς Αἰγυπτίους ἐμφανίζειν, ὅτι τούτων πιſτεύεται. Non ulterius progreditur illic cautiſſimus Strabo, nec de ſimilitudine opificii vel minimum muſſat. Sed qualis ibi magnus ille Iſaacus? nempe ubi Caſaubonus vere Herodotum intelligi annotavit: ſed perinde ac ſi Strabo non ſatis vim rationis Herodoteæ aperuiſſet, diſerte addendum putavit *præter alia argumenta hoc quoque affert* nim. Herodotus, *quod linum ſoli Colchi & Ægyptii* ἐργάζονται καῖ@ ταυτά. Sed per nos quidem εἰς αἰῶνας χαίρῃ ὁ ἥρως ὁ τοσοῦτ@, & potius in eo laudibus proſequentes vel noſtram vel præteriti temporis felicitatem, abhinc hoc agamus,

ut

ut Herodoto inſerviatur; quod ſpero me facere præclare auxilio membranæ Mediceæ, quæ una ad hujus loci verum intellectum, ut opinor, me duxit, ex qua ſcribo & locum diſtinguo: λῖνον μοῦνοι ἔτοι τε ἡ Αἰγύπτιοι ἐργάζονται· καὶ ταυτὰ & ἡ ζόη πᾶσα &c. *Linum ſoli illi & Ægyptii adminiſtrant. Sed & vita omnis pari modo* &c. Id magnum iſto tempore potuit eſſe cognationis duorum populorum argumentum eodem modo pariter in plurimis aut magis univerſis negotiis & rebus agere; atque item ſi aliis regionibus ignotum opificium aliquod ſolæ duæ gentes tractare norint, ut hi linum bene conficere. Diodorus Siculus lib. 1 cap. 55 ſatis clare oſtendit ſibi hunc locum Herodoti ante oculos fuiſſe, ſed hanc lini culturam ne quidem tangere voluit.

125, 44. Ὁμολογέεσι παρ' Αἰγυπτίων μεμαθηκέναι.] Quanto beatior fores, ſi quo momento has & antecedentes voces commiſiſti albæ Melonis paginæ, ita ungues, mi Herodote, momordiſſes, ut extremum digitum, qui continebat calamum, ſimul penitus abſtuliſſes, & neque ſcribere potuiſſes! Quia ſecus feciſti, nomen nunc tuum per omnia ſæcula delatum fuit, nec ceſſabit deferri, quia irritaſti nationem, cui & tacere non placet, eademque ſemper iterat, & te non minus conculcat, quam tu pro nullis habuiſti Hieroſolyma vix ab gravi lapſu recipientia ſpiritum. Et prævit formulam iſte ſacerdotalis Joſephus, Ἡρόδοτον ἅπαντες ψευδόμενον ἐπιδείκνυσιν. Unde qui modeſte agunt, errorem tuum eſſe dicunt, quod Phœnices circumciſionem ab Ægyptiis habere aſſeras. Sic enim loquuntur. An id facis? Ego nihil aliud in te video, quam ut ſcribas, quid illi Phœnices & Syri in Palæſtina fateantur. ἢ αὐτοὶ ὁμολογέουσι. Multum abeſt, ut id ex perſona tua adfirmes ita ſe habere. An igitur hæc Herodoti culpa eſt? Immo quum id ſcripſiſti, mentitus es, quia eorum qui in Palæſtina ſunt, ſoli Judæi circumciduntur, uti recte obſervavit idem Joſephus. Itane? an quia tempore certo non circumcidebantur habitantes in Palæſtina, propterea id nec uſquam contigit, nec tempore poſteriore, nec illo, quo vixit Herodotus, aut ullo alio ad uſque Joſephum, qui ita ſuſtinuit negare, præter Judæos circumcidi ſuos quoſdam incolas vidiſſe Palæſtinam? Sed Joſephi iſtam declarationem jam in arctum compulit Ill. Huetius, quod non debebat ignorari. De Ammonitis quidem palam teſtari Theodoretum notavit alius. Sed & quum Arabes obtinuerunt Azotum, & alia Palæſtinæ emporia ad mare mediterraneum habuerunt in poteſtate, an tunc quoque valere potuit iſta pronunciatio Joſephi? Sed hallucinatus es, quod Colchos ſcripſiſti tantum non fingens, circumciſionem ἀπ' ἀρχῆς habuiſſe. Etſi enim tibi illa ἀρχὴ non excedat ulterius, quam prout memoria humana tenet, quæ raro ad primam originem appropinquat, ſed vel longiſſime demum poſt vera initia incipit, utique in illa gentiliſmi miſeria publica non penetrante ad iſtam niniam vetuſtatem; tamen noſſe primæva Judæorum tempora, & omnibus gentibus, quas adieras, anteriora facta & ad ipſas veras rerum origines conferri te æquum fuit, non ſolum ad aliquam Salmonaſſaris forſan ætate peractam inſtituti alieni communicationem. Sed tu patere, ut ſic fruantur genio ſuo, quum tu indulſeris tuo, & forſan non pauca etiam proferre poſſis, cur Judæos ſpreveris non modo Deorum hominumque odia, ſed vix reſurgentes tunc ab univerſa rerum Judaicarum everſione, quæ paulo ante contigerat, ut per peregrinationis tuæ tempora in nullo fuerint numero. Si te hi faſtidiunt, gaude Ælian tamen te eſſe ἱκανὸν τεκμηριῶσαι teſtante.

126, 24. Ἐς Φοίνικαν ἐρχεῖται.] Sic quum reperirem in optimo codice, non fuit cauſa, cur morarer compoſitum κατέρχεται, quod vulgo obtinet. Sed & poſtea MS. τῇ δ' ἀριστερῇ τόξα, non τόξον, & videtur id verius eſſe, ut arcus & ſagittæ ſimul capiantur. 3, 78. Φθάνει τὰ τόξα κατελόμενος, ὁ δὲ πρὸς τὸν αἰχμητὴν ἐτράπετο. Similiter jungit 7, 64 tribuens Bactriis τόξα καλάμινα ὀπίσω ἐκ αἰχμὰς βραχεῖς, ubi ſæpius. Nec poteſt dubitari, quum ſic deſcripſerit Diodorus Siculus loco citato 1, 55. Καλεσκόμαζεν εἰκόνα λιθίνην, τόξα τε λόγχην ἔχουσαν.

126, 25. Ἐκαλέρωθεν δὲ ἀνήρ.] Et quomodo id interpretari potuit Valla *in quarum utraque*, quum notet *utrinque*, *ab utroque latere?* Videtur omnino habuiſſe notitiam ſcripturæ melioris, quam reſtituo ex optimo MS. ἑκατέρωθι. Sic ἑτέρωθι & ſtatim infra & 3, 12. Sic αὐτόθι cap. 162 & 181 hujus libri. Videtur enim amare has lenes terminationes. Sic ἐδαμόθι, ἑτέρωθι mox & alibi ἄλλοθι. Paulo ante excepi, quod Stephanus in ora poſuerat, juſſu libri Medicei καθὰ τὰς χώρας, non ut vulgo καθὰ χώραν.

126, 39. Πολέας ἀνθρώπους.] MS. ſimpliciter πολλὰς ἀνθ. & ſtatim ἀδελφεὸν ἑωυτῆς, non αὐτῆς, quod exſtat vulgo.

127, 4. Τρόπῳ τοιῷδε.] MS. τρόπῳ τοιούτῳ. ut cap. 137 in inſcriptione pyramidis: καί με τρόπῳ τοιούτῳ ἐξεποίησαν. & mox quod eruit Stephanus ὤρυσσον, erat etiam in illo ipſo, non ὦρυξαν.

127, 20. Ἔκτιστο πόλις.] MS. ἔκτηντο τὰς πόλις, ut edidi.

127, 28. Ἀποφορὴν ἐπετέλεον.] Nihil frequentius in Herodoto, quam hoc verbum;

& notavit ſedulo Portus. Attamen MS. ὑποτελέων.

127, 38. Μὲν δὴ ὅτ@ δὴ μὲν@.] Non intelligo hæc ſupplementa nimium repetita. MS. μὲν δὴ ὅτ@ μὲν@ rectiſſime.

127, 48. Στάναι ἔμπροσθεν.] MS. ἱστάναι.

128, 1. Μὴ σὺκ ὑπερβαλλόμψον τοῖσι ἐκείνυ ἔργοισι.] Eſt vitioſa ſcriptura, vel ad rationem Græcæ linguæ vel ad ipſam ſententiam; nam vox ἐκείνυ non minus hoc loco & verbis quæ citavi, quam præcedente verſu reſpicere debet Seſoſtrin, quum tamen ſic exprimantur opera Darii. Hinc ut Græca loqueretur, debuerat Herodotus ſcripſiſſe ἐκεῖνον, quum ſic loquantur ὑπερβάλλεσθαί τινα ἔργοις. ut cap. 175. Πολὺν πάντας ὑπερβαλλόμψ@ τῷ τε ὕψι καὶ τῷ μεγάθει. Itaque vox ἐκείνυ expungatur, quam nec agnoſcit MS. nec videtur habuiſſe Valla in exemplari, ad quod verſionem paravit.

128, 4. Παῖδα αὐτῆ Φερῶν.] Quum ita notaſſet ad marginem ex ſuis Stephanus, mihique occurreret in Mediceo, nequivi tolerare ſuppoſiticium Φέρωνα. Ita etiam mox ὡς σὺκ ἀνέβλεπε, cujus verbi eadem cauſa eſt pro ἀνέβλεψε.

128, 10. Ἀταυθαλίῃ χρησάμψον.] Citat hæc Deſ. Heraldus in Animadverſionibus ad Arnobium pag. 11, neque enim ſatisfacit interpretatio Vallæ *facinus admiſiſſe*, nec Stephani correctio *protervitate quadam ſumptum*, & Herodotus denuo uſurpat.

128, 32. Ἐξ ἑνὸς ἑνὸ@ς ἑκάτερον λίθυ.] MS. ἑνό@. Sic utique ſcripſit Herodotus & naſuti ſunt plus æquo, qui id mutarunt. cap. 176. δύο κολοσσοὶ εἰκοσ̣ὶ ποδῶν τὸ μέγαθ@ ἑὼν ἑκάτερ@.

128, 33. Πηχέων ἑκαλὸν, εὖρ@ ᾗ ὀκτὼ.] MS. iterum auctius ὀκτὼ πηχέων, quæ eſt ſimplex facilitas Herodoti. Sed & mox καλὰ τλὼ Ἑλλήνων non habet MS. ſed amplius καλὰ τλὼ τῶν Ἑλλ.

128, 39. Φοίνικες Τύριοι.] Cujus abſtruſæ hiſtoriæ cauſam aliquam & tentamen ſi petis, inſpice Demonſtrationem Euangelicam Ill. Huetii Propoſit. IV pag. 88, ſi Joh. Tzetzæ Chiliades ad hoc poſſunt valere.

128, 43. Τὸ ἱρὸν Ἑλένης.] MS. τὸ ἱρὸν εἶναι Ἑλένης. Quem infinitivum apponit plerumque, ut, συνεβάλλετο εἶναι τ̀ Νεῖλον ſupra cap. 33. Συνεβάλλετο τ̀ Ὀρεσέα τῦτον εἶναι. 1, 68. Et ſæpius. Immo non aliter edidit plane Camerarius, quum per notam id feciſſet Aldus, ut Stephani editiones accuſandæ ſint. Tum quoque idem MS. ὡς ἐδιαιλήθη, ubi vulgo augmentum negligitur.

128, 46. Ξείνης Ἀφροδίτης ἐπώνυμόν ἐσι.] Et hîc progrediamur rurſus ad augendam Græcæ eloquentiæ varietatem. Neque enim licet paſſim hæc ſcriptura occurrat, atque etiam hoc loco in omnibus aliis MSS. reperiatur, tamen vix credo ita nunc Herodotum conceſſiſſe, quum iſte inviolatæ bonitatis codex habeat ἐπωνύμιόν ἐσι. Nuſquam ea vox poſita ab Grammaticis memoratur: ſed ſufficit mihi ſola iſta veritas toties ſpectata, tum analogia. Eodem enim modo licet παρώνυμον recte dicatur, tamen & à Plutarcho videmus παρωνύμιον & à Platone παρωνύμι@ uſurpatum. Adde ſimilia ad 9, 21.

128, 47. Ὅσα γὸ ἄλλη ἄλλης Ἀφροδ.] MS. tantum & longe mollius ὅσα γὸ ἄλλα Ἀφροδ. Et mox ἰδαμῶς, quod jam protulit quoque Stephanus.

129, 15. Ἱκέται ᾗ ἱζόμενοι.] MS. ἱζόμενοι. Prioris non placuit Porto in adnotando rationem habere, ſed certe id quod repoſui eſt Herodoteum. 3, 11. Ἐπεὶ ἴζοντο πέλας τῶν Αἰγυπλίων.

129, 24. Ἔργον ᾗ ἀνόσιον ἐν τῇ Ἑλλάδι ἐργασμένος.] Ita voluerunt hoc loco orationem componere quicunque fuerunt iſti ſive librarii, ſive editores; at paulo infra fecerunt iidem ἀνόσια ἐξεργασμ@ ξεῖνον τ̀ ἑωυτῦ. Nec primâ fronte apparet hæc eſſe incongrua, quum hæc poſteriora repetantur tum 3, 30. Πρῶτα μὲν τ̀ κακῶν ἐξεργάσαλο τ̀ ἀδελφεὸν, & 127 Μέλλ τι ὧν μέζον ἐξεργάσασθαί μιν Πέρσας κακόν. & 6, 3 ᾗ κακὸν τοσῦτον οὐκ ἴωνας ἐξεργασμ@. tum 7, 10. Μαρδόνιον μέγά τι κακὸν ἐξεργασάμψον Πέρσας. At contra plane hæc omnia invertuntur in MS. Mediceo, nunc exhibente ἔργον ᾗ ἀνόσιον ἐν τῇ Ἑλλάδι ἐξεργασμ@, mox autem ἀνόσια ἐργασμ@ ξεῖνον τ̀ ἑωυτῦ. An vero fas eſt in his dubitare, quidnam ſit genuinum Herodoti, quid vero alienum & otioſe ludentis ac fruſtrantis calami? Vel hoc decernat, quod habeamus 6, 61. Καὶ κοινὰ ἐν τῇ Ἑλλάδι ἀγαθὰ πρηγμαλεύμψον, ut exſtat in unico Mediceo, ubi vulgo omittunt præpoſitionem. Ibi clare cernis expreſſam hanc ipſam locutionem ex MS. repoſitam per compoſitum.

129, 28. Ἐς γλῶ τλὼ σλὼ ἀπενεχθεὶς.] MS. ἐς γλῶ ταύτλω ἀπενεχθεὶς.

129, 33. Ἵνα ἰδῶ τί καλὸ ᾗ λέξῃ.] Potuit curioſior fuiſſe & videre voluiſſe, quod innuunt hæc Græca. Sed optimus codex MS. legit ἵνα εἰδῶ ὅτι κότε· & hoc decet noſſe ac ſcire quid excuſet: immo id ipſum interpretatur quoque Valla, ut debuerit ſic legiſſe. *Dein* etiam ἀκούσας ᾗ ταῦτα ὁ Θῶνις, non cum vulgatis τῦτο. Certe ταῦτα recte conveniunt antecedenti τάδε, ubi dixit λέγον@ τάδε.

129, 36. Λυτόν τε τῦτον ἀνῆγε ἐς Μέμφιν.] Non male, ſed quanto magis conſpicuus Herodotus in verbo ἀνήγαγε? quod eſt in MS.

129, 38. Ἀνακομισθέντας ᾗ πάντων.] Lapſu typorum opinor pro ἀνακομισθέντων ᾗ πάντων. Certe Aldina ſic habet & Camerariana. Incepit

cepit error ab Stephaninis, quas nec Jungermannus nec Gale debuerunt revereri in contextu, nedum ut quasi res demonstratione opus haberet, ex probatione Cod. Arch. reduceret genitivum iste posterior. Mox MS. Mediceus abcisam interrogationem melius proferre videtur Τίς εἰη, ἢ ὀπίσθεν πλέοι, quam τίς τε εἰη, καὶ.

129, 47. Τέλος δέ σφι.] MS. τέλος ἦ δή σφι.

129, 48. Λέγων ὅτι εἰ μὴ ὡς πρὸς μίμλω &c.] MS. λέγων ὅτι ἐγὼ εἰ μὴ &c. Et quamvis eadem vocula repetatur inferius, opinari tamen nequeo spuriam.

130, 5. Περὶ δὲ σεωυτῦ ξείνε τοῦ γυναῖκα τοῦ ἔχων ἦλθες.] Miris modis hæc periodus turbata est, & turbat locum omnem. Vult nimirum Herodotus in hac exprobratione amplificare Paridis facinora per tres gradus, stuprum Helenæ, raptum uxoris hospitis, & furta rei familiaris. At quis iste modus, ut primo exprimat simpliciter raptum; deinde quasi meminisset ipsius stupri objiciat ei non suffecisse τὸ συγχωρέσθαι αὐτῇ, & rursus redeat ad raptum? Nullo enim genere diversa sunt illa τοῦ ἔχων ἦλθες & ista ἀναπεισάμενος αὐτοῦ οἴκε λαβών: ex quibus sine dubio alterum manus est indocte & ineleganter liberalis. Clarius & liquidius tum res ipsa & judicium, quod de Græcis fero, tum ineptia hujus liberalitatis patebit, si versionem Vallæ quomodocunque apparatam inspicias *à tuo ipsius hospite erepta uxore; neque his contentus cum ea abisti.* Id vere est anserem παπαίζοντα audire. Et quæso, cur Stephanus non vidit unum idemque esse, *à tuo ipsius hospite erepta uxore, & sublata illa abiisti?* Has salebrosas quisquilias dissipo, & compono adlata eximia ope ex fide optimi libri, qui profitetur Herodotum scripsisse πρὸς δὲ σεωυτῦ ξείνε τοῦ γυναῖκα ἦλθες, ἢ μάλα ταῦτα τοι οὐκ ἤρκεζε. ἀλλ' ἀναπ. *ad tui hospitis uxorem intrasti, nec sane id satis tibi fuit* &c. Est hæc phrasis propria Herodoti, si quis alius, circumspecti in honesto rei fœdæ tegendæ sermone viri. Sic cap. 64. Martem Ægyptium ait ἐσελθεῖν πρὸς τοῦ μητέρα. Cap. 66. αἰλέρων, ait, αἱ θήλεαι οὐκέτι φοιτέουσι πρὸς τοὺς ἔρσενας. Et paulo ante cap. 111. γυναικὸς, ἥτις πρὸς τ' ἑωυτῆς ἄνδρα μᾶλλον πεφοίτηκε. 3, 69. ἐπεί τε αὐτῇ μέρος ἐγίνετο τὸ ἀπίξιος πρὸς τ' μάγου. Lib. 4 cap. 1. αἱ τ' Σκυθέων γυναῖκες ἐφοίτεον πρὸς τοὺς δούλους. 5, 70. Κλεομένεα εἶχε αἰτίη φοιτᾶν πρὸς τὸ Ἰσαγόρεω τοῦ γυναῖκα. 6, 68. Κνέσσάν σε ἐκ τὸ πρωτέρω ἀνδρὸς ἔτω ἐλθεῖν πρὸς Ἀρίφωνα &c. Nescio qui contigerit vocem πρὸς in contextu transponi; prout citavi, fac ut habeas. In his omnibus quum ita loquatur Herodotus, & belle quidem, multo minus tolerari potest, quod editur cap. 121. Ἐσελθόντα δὲ ἐς τὸ βασιλέος τοῦ θυγατέρα, quam periodum Portus in operosa sua annotatione voculæ ἐς non tetigit. At quid illo magis obscœnum? Ubi præclare docet codex optimus Herodotum scripsisse ὡς τὸ βασ. τοῦ θυγατέρα, quam vocem constat sumi ut notet idem quod πρὸς, quomodo cap. 126 τὸ ἐσιόντος πρὸς αὐτοῦ ἐκάστε, & exempla ejusdem restitutionis occurrent tum 140, 38, tum 214, 19, vel ideo notanda, quod nihil ejus in Herodoto agnoverit Portus. Mox autem consensu suo firmat eadem Medicea membrana, quod Stephanus in suis libris inventum posuit in margine οἴκεαι ἔχων ἐκκλέψας, non οἴκε λαβών. Quæ est mirifica & Herodotea abundantia in participio ἔχων; nec fuit intellecta illis, qui mutaverunt.

130, 27. Ἔπεα ὧδε.] MS. ἔπεα ἅτω. & mox ἂς αὐτὸς, non τὰς αὐτὸς.

130, 42. Μενέλαος.] MS. Μενέλεος, etsi mox vulgata ratio per ω sequatur.

131, 7. Εὐαέι τε πνοίμαλι.] Molesta horum prolatio, quam lenies scribendo ex MS. *δ'αέι πνοίμαλι.*

131, 14. Ἐλθεῖν μὲν δή.] MS. ἐλθεῖν δή.

131, 21. Τὰ οἴχελο κλέψας.] MS. τά οἱ οἴχελο κλέψας.

131, 47. Οὔκε ἔτι ἐτεόπελο, οὐκ ἔχον.] Hoc quod edidi, certe volui edere (nam video aberrasse typos) vides ab Stephano proditum esse in margine, & id ipsum legi Florentiæ, & est emendatissimum. Sophocles in fine Antigones: Οὐδ' ἔχω, ὅπα πρὸς πότερον ἴω, πᾷ μὴ θῶ.

132, 13. Οὐκ ἔσι ὅτε οὐ δύο.] Ita legunt omnes, quippe quod habet speciem, ut dicat nunquam non evenisse pugnam, quin duo aut tres perirent. Quod sævum & regii sanguinis effusionem nimiam supponit, ut ea mens Herodoti esse nequeat. Accedit, quod in Mediceo liquide legebam οὐκ ἔσι ὅτε ἢ δύο. Quod verissimum, dicitque, *postquam non interdum ipsius Priami vel duo vel tres vel etiam plures adhuc filii prælio conserto perirent.* sed nempe sæpius: quod posterius cogitando supplendum, ut fit interdum. Alioqui posses & prius οὐκ supprimere.

132, 14. Εἰ χρὴ τοῖσι ἐποπ.] MS. εἰ χρή τι τοῖσι.

132, 21. Καὶ πρεσβύτερος ἢ ἀνὴρ ἐκεῖνε μᾶλλον γ' ἐών.] Priores quatuor voces prorsus ignorantur ab MS. Et utrumque forsan suppositicium est. Quid enim desiderari potest in tali sermone? ἀλλὰ Ἕκτωρ ἐκεῖνε μᾶλλον γ' ἐών.

132, 25. Ἰδίη τε αὐτῷ ἢ τοῖσι.] MS. ἰδίη τε ἢ αὐτῷ ἢ. *& privatim quoque ipsi, & aliis.*

132, 31. Καταφανὲς τοῦτο τοῖσι ἀνθ. ποιήσωνται.] Sic quidem editur; sed quum Stephanus offerat in margine ex suis libris MSS. ποιήσωσι, nec aliter in Mediceo ipse offenderim

ſcriptum eſſe, ſpurium iſtud juſſi locum dare vero; quod vel maxime facere debui in periodo capitis ſequentis partim truncata, partim ſtructuræ incongruæ, quum optime digeſtam accepiſſet jam ex membranis ſuis Stephanus, ut probat in margine, nec aliter ſcripta exſtet in optimo illo Florentino. Aliter cenſet Th. Gale, ut nullam ſtatuat eſſe rationem, cur quiſpiam ea adderet, ſi non ab initio hîc occurrerant. Mireris ſane, cur id aperiat, & non clare edat, quid in codicibus iſtis exſtiterit. Quod ſi eſt, certe non debuerat obviare arbitrio Herodoti, qui illa omnia interponi voluit. Et hoc ſufficiebat. Sed quæſo, an non progreſſus narrationis longe amœnior incedit illis interpoſitis, quam ſi ejiciantur cum vulgo codicum? Quid ingratius eſt, quam differri tamdiu appellationem ejus, quod eſt verſus auſtrum? Apparet id quod vulgo editum fuit, ab viro docto excogitatum eſſe, quum in codicibus perdita eſſent priora vocabula, emplaſtri inſtar, cui infricta illa πρὸς νότον integrarent quodammodo omnia. Certe 2, 44 columnas duas in templo Tyrii Herculis ſtatim de altera poſt alteram narrat.

132, 39. Τὸν μὲν πρὸς βορέλω.] Sic loquitur cap. 148. ἓξ μὲν πρὸς βορέλω, ἓξ δὲ πρὸς νότον, & lib. 4 c. 25. MS. tamen & nunc & illic legit πρὸς βορέα, & videtur habuiſſe cauſam mutandi ex concurſu accuſativi caſus. Immo ut id peragam, 3, 101 legit codex idem πρὸς ἠῶ τε καὶ βορέω ἀνέμω καλοικημένοι, non βορέω, ut vulgo.

132, 44. Οὐδένα τὸν ὕστερον ἀπηριθμημένων βασιλέων.] Tanquam ex catalogo inſcriptos ſingulos recitaret. Itaque bonus Valla fideliter vertens ſequitur *nemo regum qui deinceps ſcripti ſunt*. Nec tamen recitat omnes, ut apparet ex cap. 144. At quidni potius maluit ἐπιλεχθέντων? Commemorat enim illos Herodotus, prout ab ſacerdotibus Ægyptiis ei relati in ſermone erant. Sed & alia multumque diverſa notio eſt vocis ἐπιγραφὴς. Accipe igitur leniſſimi Herodoti accuratiſſimam & vere Græcam manum, quam ſervat caſtiſſimus ille Mediceus codex MS. perſpicue exhibens ἐπιγεγραφένων, quomodo quin Herodotus ſcripſerit nullus dubito, nec poteſt Græca doctus dubitare, in quo ſibi placet admodum hic ſcriptor. 1, 7. Παρὰ τούτων οἱ Ἡρακλεῖδαι ἐπιγεγραφένες ἔχον τιμὴ ἀρχῆ.

133, 14. Οὐκ ἐς μαχρὸν.] Sic Mediceus confirmans lectionem ab Stephano productam nos legere jubet, non μαχρὴ.

133, 21. Καταπεκλεισμένα.] Liber optimus non modo contentus eſt abacta compoſitione, ſed etiam habet πεκλεισμένα, quod male expreſſum eſſe retento ſibilo patuit jam antea.

133, 22. Ἀνοίξαντι αἰεὶ ἐλάσσω φαίνεσθαι.] Ab MS. abeſt vocula αἰεὶ, quod ſatis auctoritatis eſt ad eam pellendam.

133, 28. Εὐθέως τῇ πάγῃ ἐνέχεσθαι.] MS. ἰθέως. Utique quum & ſtatim hoc ipſum iteretur, & Portus ita egerit in Lexico, ut nihil niſi hoc noſcat, unde venit illud ἀθέως?

133, 35. Φέρουσι τὴν κεφαλὴν.] Sic Stephani codices, ſic Mediceus, non ἀπάγουσι, quo non ita utitur Herodotus. Mox idem habet ἐκλείπεσθαί σφισι, non σφι.

134, 1. Διαπειλέειν αὐτῷ.] MS. αὐτὴν, quod melius convenit.

134, 3. Χαλεπῶς ἐπιλαμβάνεο ἡ μήτηρ ἐμεῦ πεπαύεσθαι.] Adhibet hunc locum maximus Caſaubonus, ut ſub ejus fiducia tentet verba Theophraſti in charactere λογοποιίας, ut inde doceat ἐπιλαβέσθαι notare coarguere & reprehendere; ſed deceptus ab male ſcriptis, male editis codicibus; quum optimus MS. ſimpliciter habeat ἐλαμβάνετο. Quæ tam memorabilis mutatio nos docet verbum λαμβάνεσθαι apud primates Græcos ſumptum eſſe pro reprehendere, & objurgare, quod non potuit affirmare Stephanus. Compoſitum autem eo minus commodum huic loco eſt, quia mox pagina ſequente ſequitur, τὴν ἢ ἐπιλαβομένην, ubi notat ſimplex prehendere.

134, 9. Λύειν ἀπαμμένους.] Sic 4, 98. ἀπάψας ἄμμακα, & tetigi libro 1, 199. Nunc tamen optimus MS. habet ἀφαμμένους. Et paulo poſt animadverti concordiam librorum veterum Stephani & Florentini in verbum ὑπίεσθαι pro vulgato ὑπολύεσθαι, ut 1, 156 ὑπεὶς τῆς ὀργῆς jam dixit, & alibi.

134, 21. Ἐς γέλωτα προσαγαγέσθαι.] MS. προσαγαγέσθαι. Nam hoc agitur, ut procedat laſcivia.

134, 26. Ἐπιδῦναι αὐτοῖσι τῶν ἀσπῶν.] Hæc ſola ſunt Herodotea ex monitu optimi codicis, & quæ vulgo plura habentur καὶ ἄλλων, eſſe ab aliis aſſuta, ut credibile eſt, quia ſententia paucis illis affatim benigne exprimitur; ſic nota eſt conſtructio.

134, 38. Τὴν θυγατέρα τὴν ἑωυτοῦ.] MS. τὴν δὲ θυγ.

135, 1. Ἐσελθόντα ἢ ἐς.] Male ſic vulgo legi, & ex MS. emendari debere εἰς modo dixi ad 130, 5.

135, 7. Τοῦ ἀδελφεοῦ κρεμάμενον νέκυν.] Certe cadaver illic erat pendens. Sed πάθος non eſt in cadavere, ſed quia erat fratris. Hinc perperam ſic mutaverunt nonnulli, quum legat optimus MS. κρεμαμένου.

135, 32. Οὐ μέν τοι εἴτε δι' ἄλλο τι, εἴτε διὰ ταῦτα ἐτάζουσι.] Prout ratio loquendi publica libenter habet geminatas illas voces εἴτε. In hoc tamen loco partem iſtam εἴτε δι' ἄλλο τι penitus ignorat membrana Medicea, ut tanto mitius agi debeat cum Valla, qui in verſione eas quoque omiſit. Sed in margine

ta-

tamen appositum habet ἔστε δι' ἄλλο ὅτι. Cæterum illud εἴ τε sic semel ponit in vestiganda causa rei, de qua scripserat simpliciter, cap. 125.

135, 33. Φάρεϊ ἢ αὐτημερὸν &c.] Cl. Brauwnius lib. 2 cap. 4 de vestitu sacerdotis Hebræi, quum hinc collegisset Ægyptiorum sacerdotes & pallio vestiri & mitra caput tegere & oculos velare, interpretatur Latine; *Velum autem quod uno die detexitur, sacerdotes uni illorum imponunt, & mitra oculos tegunt.*

135, 46. Δήμητρος.] Hoc elegi, & quidem auctore libro Florentino, in isto ambiguo, quo ludunt editiones exhibentes Δήμητρα. Nec enim quum aliquoties occurrat genitivus Δήμητρος, de quarto casu oportet dubitari. Vidit in suis MSS. quoque Stephanus.

135, 47. Αἰγύπλιοι εἰσὶ εἰπόνλες.] Lectissima interpositione optimus MS. εἰσὶ οἱ εἰπόνλες.

136, 3. Τῷ περιείλησιν ἢ αὐτῇ χρέσθαι.] Nota vox & propinqua origini participii, quod placuit nostro aliquoties κατειληθένλες. Cæterum quum Portus in Lexico nihil hîc nisi acquiescat, atque adeo statuat Herodotum ita loqui de Ægyptiis, forsan quasi animam per tantum spatii instar porci circumvolvi credidissent; H. Stephanus quum notasset περιειλέω circumplico, circumvolvo, & περιείλημα involucrum, subjungit [Περιείληζις circuitus, quasi dicas circumvolutio v. l.] Nescio an hunc Herodoti locum ante oculos habuerit vel ipse vel iste veteris lexici auctor. Sed hoc scio esse pertristem durumque metaphoræ transitum ab fasciis ad annos, tanquam & hi tempus circumplicent, ut istæ infantem. Quod si grassari licet (grassatos enim fuisse singulæ hæ paginæ manifestant) potius dicerem, ut ab ἀνελίττω evolvo est ἀνέλιξις evolutio & volutatio; sic fieri potuisse ab περιελίττω vocem περιέλιξις, quæ facili negotio huc detorqueri potuerit. Sed & vulgata lectio, & ea quæ dicta sunt mera haberi debent somnia, & omnis hujus vocis gratia ab unico Mediceo codice expectanda fuit, qui sine nostra hedera rursum se hîc aperiet ad commendationem linguæ Græcæ & vocis vere Herodoteæ propagationem. Ex eo enim scribendum dico τῷ περιήλυζιν ἢ. Servavit eam adhuc Hesychius, ubi etiamnum male editur περίληζις, exponens περιόδῳ etiam notante Stephano & interpretante *circuitus*, sed quod mirer in indice tantum magni Thesauri, velut vocem ignoratæ originis, quum in ipso thesauro ab verbo ἐλεύθω deducta habeat εἰσηλύσιον (debuit εἰσηλύσιον) & προσήλυσις προσήλυθα, κατήλυς & κατήλυζις, & similes. Cur non debuit huc quoque referri περιήλυζις? Jam vero esse sinceram Herodoteam quo testimonio manifestius declarabitur, quam præfixo editionibus vulgaribus Lexico τῶν Ἡροδοτείων λέξεων ex codice MS. Goldasti, in quo recensetur quoque primitivum Ἥλυσιν & explicatur ἔφοδον, πορείαν? Hinc & toties usurpata ἐξήλυζις.

136, 34. Οὕτω πλέθρα.] Hæc quum alios, tum valde exercuerunt insignem virum, Marcum Velserum, ut de iis cum viris doctis per epistolas identidem egerit, ut cum Lipsio pag. 825, cum Rob. Titio pag. 859. Sed ad primum sic retulit. [Primus Herodotus maximæ pyramidi octo plethra tribuit: alius eorum qui deinde XI sequuntur, opinor, DCCC LXXXIII, aut ut quidam codices habent, & quæ meo sensu sanior lectio, DCCLXXXIII. Has ergo sententias Plinium ita confudisse existimo, ut unam ad modum areæ, alteram ad lateris mensuram imperite conferret. Cum Herodotus plethris certe latus mensus sit. Familiare autem Latinis, etiam optimi sæculi, jugera, quamvis tanto majora, pro plethris reddere. Sic enim Lucretius, Virgilius, Tibullus, Ovidius, Higinus, novem Tityi apud Homerum plethra, totidem jugera interpretantur. Mela rem propius attigit: *Maxima, tres namque sunt, quatuor fere soli jugera sua sede occupat, totidem in altitudinem erigitur.* Hero quippe Mathematicus duo plethra unum jugerum conficere scripsit, quod & ipsum tamen rotunde magis quam vere dictum] Ubi id quod attinet ad πλέθρα & jugera, centies repetitum & inculcatum: nuper tamen quoque in notis ad Callimachum pag. 252 id debuit reponi, quas ut hîc quoque videas quanta cura sint scriptæ, patet ex citatione loci Liviani *ne quis plus quinquaginta jugera possideat.* Et hic ipse numerus quum ab Dionysio Halic. tribuatur Capitolio ἑκτα-πλέθρῳ τὴν περίοδον, ἀμφὶ ποδῶν ἑξήκοντα τὴν πλάθρῳ ἴσην ἔχουσι ἑκάστην, fieri nequivit, quin jam quoque attingeret Justus Rycquius in Capitolio Rom. cap. XII. Sed & Is. Vossius tacitum ferre nequivit, quum locum Melæ sub manum haberet lib. 1 cap. 9, etsi eum tractaverit pessime. Nam ut monstrosum aliquid pareret, ipse prius se fecit monstrum; primo, dum liberat Melam ab imitatione Herodoti, quod facit semper; secundo, augens in infinitum magnitudinem spatii; & tertio, ut id obtineat, audens in publicum fateri, se, quum ex optimis MSS. illic proferret *jugera quæ cede occupat, quæ sede occupat, quæ cedat occupat*, (quas omnino scio esse & aliorum MSStorum lectiones) putare scripsisse Melam *quoque latere occupat.* Quæ mutatio in qua parte antiquæ lectionis conspici potest? Sed liquide satis patet scripturam Melæ fuisse *quatuor fere soli jugera æqua sede occupat.* Æquam enim sedem in pyramidibus, quæ statuuntur ἰσέπλεθρα, intelligit ab quatuor

prospectibus circa fundamentum ac terræ proxima pari spatio patentem, & ipsam ἰσοπλάθειαν, prout 3, 9, 6 dicit Æthiopas *æqui corporis*. Quin imo & nuper ad Ποικίλην Æliani lib. 3 cap. 1 repetita hæc video, quod facile patior; modo non scriberetur [Sed & Pyramidi maximæ Plinius octo jugera soli assignat, secus quam Mela, qui quatuor tantum jugera illi largitur.] quum Mela non sic abrupte describat, sed ut in talibus caute fieri solet, addiderit *fere*, credens ita convenire duplex Græcum πλέθρον cum Romano jugero, ut tamen aliquid discrepet, quod verum est. Porro autem quod Hesychius notat πέλεθρον esse μέρος γῆς, ὃ φασι μυρίους πόδας ἔχειν, per ea verba notat Euripidem, cujus hos habemus versiculos:

Πλέθρα σαθμήσας μηκῶ εἰς δύγώνιον
Μέτρημ' ἔχουσαν τῶν μέσω γε μυρίων
Ποδῶν ἀριθμὸν, ὡς λέγουσιν οἱ σοφοί.

136, 42. Χαμόθεν.] Tradunt hoc & Græcum & Herodoteum omnes, & in his nominatim Henr. Stephanus & Portus in lexico, excitans alium locum ex 4, 172. Χαμόθεν ὡσεὶ λαβύντες λείχουσι. Sit Græcum: certe non est Herodoteum; quippe tam in loco libri 4, quam in nostro libri 2 præfert optimus ille MS. χαμάθεν. quod emendari aut pulchrius tornari nequit.

136, 46. Ἐπὶ τὸ δεύτερον εἵλκεῖο.] MS. ἥλκεῖο.

137, 4. Λελίχθω γὰρ ἡμῖν.] Nulla hîc gratia vocis mediæ, nulla oportunitas, ut hinc deceat amare optimum codicem MS. in quo media vocula omittitur, ut tantum exhibeat λελίχθω ἡμῖν.

137, 10. Συρμαίην.] Adnotatum est in margine: εἶδος πλακοῦντος καθαρικοῦ. quo & verbum συρμαΐζειν refert Lexicon Herodoteum Goldasti. Itaque inde poterat facile concinnari versio Latina; sed valeat Valla. Diodorus Sicul. 1, 64 jungit λάχανα καὶ συρμαίαν.

137, 19. Καὶ ἄγον.] At notam augmenti exigit MS. καὶ ἦγον.

137, 26. Μνημήιον καταλιπέσθαι.] Sic restitui, quum & Stephanus ex suis libris id prompsisset substantivum, & ipse vidissem in Mediceo, non μνημοσύνῳ, ut cap. 135. item mox τὸ ἐς τὸ κῶλον.

137, 34. Αἰγύπτιοι λέγουσι.] Non ita solet Herodotus in tali narratione scribere, sed Αἰγύπτιοι ἔλεγον. ut paulo post repetit, Βασιλεῦσαι ἔλεγον Χεφρῆνα. Itaque quum sic offenderem in optimo libro, libens adscivi.

138, 2. Πᾶσαν εἶναι κακότητα καὶ ἀσέβειαν κατακληισθέντα.] Notavit Petavius ad Synesii epistolam 58, ubi Chephrenis hujus meminit in simili Pentapoleos tyrannide.

138, 6. Ποιμένα Φιλιτίωνα.] MS. Φιλίτιον. Certe hoc est ex vero Ægyptium, quum de altero, quod vulgo obtinet, jure ambigas.

138, 11. Τὸν λαὸν τετρυμ.] MS. τὸν λεὼ, quod mirificæ suavitatis donum cupide adhibui, quum Stephanus testaretur simile quodammodo in suis scriptis sibi inventum esse. Debuerat enim Herodotus quoque in simplici usurpavisse, quod bis annotatur in composito ostentavisse. Mutaverunt hoc illi, qui nimis inhæserunt præcedentibus in capite 124 τελεομένῳ τῷ λαῷ, quasi non aliter debuisset nunc loqui.

138, 25. Θάψαι ταύτῃ δὴ τῇ ὑποθανοῦσαν.] Sic augeo sermonem Herodoti interposita secunda & tertia voce ex fide codicis optimi, quam videntur & ipsæ præstare ex consuetudine loquendi ab Herodoto usitata. Cæterum dubitaveris merito, an non ita distingui oporteat καὶ ἔπειτα καταχρυσώσασά μιν ταύτῃ ἔσω, ἐν αὐτῇ, quum vulgo distinguatur ante ἔσω, prout interpretatio ad hunc quoque sensum relata est. Non enim vult extrinsecus eam inauratam fuisse, sed intus; *quod ad externa attinet*, sufficit quod dicit cap. 132 eam esse opertam strato puniceo, ita ut cervix & caput exstent, quæ sint aurata; non igitur corpus reliquum, quod colore etiam inductum fuisse non dicit. Quod monumentum quocunque casu Venetias delatum quoniam Cl. Jo. Pricæus in notis ad Apuleii Apologiam laudabiliter protulerit, sed in multis exemplaribus notarum ejus non exstet, judicavi hanc veram ejus spectaculi sedem esse, ut deberet nunc repeti Herodotea descriptione ad amussim conveniente.

138, 35. Γυμναὶ ἐγγασμῶσαι.] Sic enim ex suis codicibus jam exhibuerat in ora Stephanus, pro vulgato κείμῶσαι, quod plane firmabat liber optimus, qui etiam inferius habebat ἔτι καὶ εἰς ἐμὲ, ut notaverat ex suis Stephanus, ubi vulgo omittunt καὶ, quod tamen frequentius solet auctor addere.

139, 21. Μέλλοι ταχέως.] Recte MS. μέλλοι ταχ. & mox τὸ χρεὼν ἰὼν, quod & in suis vidit Stephanus, non εἴη.

139, 28. Ταῦτα ἢ ἀκούσαντα.] MS. ταῦτα ἀκούσαντα. Nec averseris, quum ita narret 3, 141. Ταῦτα ἀκούσας Δαρεῖος &c. 4, 3. Ταῦτα ἀκούσαντες οἱ Σκύθαι &c. Quid in præcedentibus fatigaverit virum doctissimum, non assequor; sed quum id aperuisset per literas Cl. Tanaq. Fabro, hic ita respondit in Epistolis Criticis pag. 202 partis primæ. [Altera quidem emendatio mihi sane allubescit: tamen arbitror nil mutandum, immo tuendam lectionem τῇ κεφαλῇσαν, ut Græci Magistri vocare solent, cujus sensus hic mihi esse videtur, Deorum consilium fuisse scilicet, ut Ægyptus per CL annos male vexaretur & gravissima pateretur exilia: priores autem illos reges id didicisse, Mycerinum vero minime: non esse itaque, cur Deorum judicium converti postularet:

Defi-

Desine fata Deûm flecti sperare precando, ait ille.] Non adsequor, quid aliud quisquam potuerit in hoc loco requisivisse.

139, 37. Πυεγμίδα ἢ ἢ ἴτ@.] MS. πυεγμίδα ἢ ἴτ@.

139, 40. Μετεξέτεροι φασὶ Ἑλλήνων.] Notanda verba, ut pateat varie jam ante Herodotum referri de istius nominis sive una sive pluribus fœminis, ut minus mirum sit varia scribi in illis reliquiis temporis antiqui, quæ ad nos pervenerunt, quarum auctores junctim nominavit Is. Casaubonus ad Strabonis librum XVII pag. 269.

139, 43. Οὐ γὰρ ἂν οἱ πυρ.] MS. οὐ γάρ οἱ πυρ. quomodo acrius firmat sententiam suam.

140, 13. Σαπφοῦς τ' Μυσοποιοῦ.] Equidem non scio aliter exstare in ulla editione, aut etiam codice ante typographiam scripto. Fulv. Ursinus tamen ad carmina novem illustrium feminarum citans hunc locum pag. 23 profert μελοποιοῦ, ut opinor, lapsu calami. Quin etiam scribit illic Μυλαιωαίς, ut reor, ex nummis, ubi plerumque legitur Μυτιλήνη, quod utique non sequitur ab Herodoto prælatum esse communi Græcorum consuetudini passim usurpatæ Μιτυλήνη.

140, 14. Κομίσαιλός μιν.] Ut post pauca, Σαπφὼ πολλὰ καλεκεβλόμησέ μιν, similiter ordinato fine ejus periodi. Sed tamen ista vocula μὲν nunc ab MS. aberat, quod certe tutius sequemur cupientes Herodotum salvum habere.

140, 33. Ὡς ἢ πάντες.] MS. ὡς ἢ οἱ πάντες.

140, 38. Ἐς Μιτυλήνην.] Atqui optimus codex MS. ὡς Μιτυλήνιων, an debuit hoc sperni atque ita mutari? Nihil minus: & meministi supra.

140, 41. Γενέσθαι Ἄσυχιν.] Nemo non videt in hac periodo ita ex propinquo iterari verbum γενέσθαι, ut alterum prorsus abundet neque ullo modo tolerari possit, quod fit tamen in editionibus. Utique quum optimus codex ignoret illud infinitivum, quod præmittitur nomini Ἄσυχιν, maximo jure videor illud delevisse.

141, 6. Καὶ μὴ βιλομβώῳ ὑποδῦναι.] Copulam ignorat MS. & procul abesse jubet consuetudo Herodoti.

Ibidem. Μή με καταγνοσθῇς.] Ita testor legi in codice optimo.

141, 19. Κοιλῷ γὰρ ὑποβύπλοιλες ἐς λίμνιον.] Mirum quî conceperit hoc Valla, in quo utique nulla mentio fundi est, & videtur stagnum hoc ita lutosum fuisse ac visci plenum, ut cuicunque ligno immisso statim plurimum adhæreret: id quod clare Herodotus ostendit per mentionem conti, quem si quis moveret quasi tundens stagnantem & crassum liquorem, ut non fuerit necesse ad fundum demitti. Itaque poterat mentio fundi abesse. Sed lepidius & blandius est, quo nuper orarunt Aves Aristophanis in recenti editione. Ibi ad τὸ ὑποτύπλειν requiritur datum aliquod instrumentum fossorium; requiritur ut illud impingatur in terram, humum, vel cæmentum aliamve quamvis materiam; requiritur ut hæc eo excepta egeratur vel in vas aliquod conjiciatur; immo etiam dicitur hæc vox eo sensu occurrere apud Herodotum. Sic duo si non cœci, certe lusci ducunt se invicem. At Herodotus non exigit instrumentum fossorium, nedum latum; non exigit impingi in aliquam materiam; non exigit, ut excepta egeratur vel in vas aliquod conjiciatur. Sunt illa mendacia: quæ est enim latitudo conti? quid conto foditur? ratem subigi audivi. Quid? an ille etiam cogitavit de lato instrumento fossorio, & de impactione in materiam egerendam & cætera nugarum, qui scripsit ὑποτύπλειν ἀμβολώ? Adde Portum in lexico de altero ejus verbi loco apud Herodotum.

141, 27. Ἐλάσαι ἐς Αἴγυπλον.] Sed optimus MS. ἐπ' Αἴγυπλον. Accurate prorsus. Namque omnino est differentia, quam vel exempla ab Porto congesta probant, & ita ut ἐπὶ indicet vim & hostilem aditum. Sed & statim cap. 141 habes ἐπ' Αἴγυπλον ἐλαύνῃ στρατόν. Cap. 163 Ἔπλιζε τὰς ὁπλίτερας, ἢ ἔμελλε ἐπὶ τοὺς Αἰγυπλίους. Ut vix dubitem, quin etiam scribi debeat 3, 63. Ἐξ ὅτε βασιλεὺς Καμβύσης ἤλασε ἐπ' Αἴγυπλον, ubi adhuc legitur ἐς.

141, 42. Μάλισα ἡ ἐν Βυβάσι πόλις ἐξεχ.] Quis hæc intelligit aut intellexit? Non certe Valla; nam ille interpretatur *Bubastis urbs, ubi præcipue terra exaggerata*. Junxit igitur vocem Βυβάσι cum voce πόλις, ut haberent utraque eundem casum. At quid lector cogitavit de illa Βυβάσι? utrum θεᾷ, an νομῷ? Certe νομὸς non dicebatur nisi Βυβασίτης aut Βυβάσι@, ut est apud Stephanum. Prius non habet hîc locum. Reverere igitur codicem optimum, qui ex tam cœnosis sordibus eripit Herodotum, qui scripsit Μάλισα μὲν Βυβάσι πόλι ἐξεχώσθη, ut edidi, & nisi fallor, Latina versione sensum in his Græcis latentem liquide declaravi. Cæterum quum hæc sedes fuit idoli, de quo mox dicet Ναὸν μέγαν, ἐν τῷ δὴ τῶγαλμα ἔνι, quod vel ipsum Romam translatum fuit, vel ad cujus similitudinem aliud elaboratum est, quod nuper Romæ effossum in rempubl. literariam protulit Cl. Montfaucon in Diarii Italici pag. 226, opinor & hîc commode illam ostentatum iri.

141, 44. Μέζω μὲν γὰρ ἢ ἄλλα.] Illud ἢ huc delapsum statuit optimus codex in aliis exemplaribus, quod debebat jam antecessisse in illis ἔστι δὲ Αἰθίοπ@ κάρῃ ὑψηλαὶ ἐγ. Ubi jam Stephanus in ora notavit ex codicibus suis, sed nescivit unde illud reposci deberet, quod fieri debet ex hoc loco. In qua utraque re quum

quum gnomonem fidiſſimum habeam optimum codicem, utrobique ei ſum obſequutus, ut & nunc ederem μείζω μὲν δὴ ἄλλα, & paulo ſupra ἔτι Αἰθίοπα ἡ καλὴ ὑψηλή.

142, 9. Ἔσοπλεόν ἐστι.] Sic & interpres *templum pro ſpeculo eſt*. At quid velit templum pro ſpeculo eſſe, aut quî fieri queat, parum intelligo: maxime quum ipſa hæc urbs dicatur multum fuiſſe exaggerata, templum autem ſemper eodem modo ab principio relictum, ut haud dubie urbs altior præbuerit templo ſedem altiſſimam, ut & inde potuerit commode deſpici, & qui in humiliore ſolo ad urbem accederent, egregie poſſent illud contemplari extollendo in altum oculos. Quod eſt contrarium ſpeculo. An vero placet capere ruſticorum ſpeculo, id eſt, aqua. Ne unus quidem omnium, qui hunc locum legerunt, etiam intellexit, quam venuſtatem mihi largitus fuit codex optimus, & nunc indulget omnibus, dum exhibet ἔσοπλόν ἐστι, hoc eſt, videri & conſpici poteſt, quod eſt percommodum. Plane ut ante præmiſit, καλοσκόπται πάντοθεν σκεπιόνλι. Niſi fallor, locus hic eſt clariſſimus. Quis credat tamen? ex hac voce expedire ſe nequivit Henr. Stephanus tantus in diſciplina Græca vir: & quod magis mireris, ne omnis quidem illa turba, quæ nuper coiit ad Pollucem denſandum in oneroſa volumina, qui debebat eſſe ad manum factus & ad uſum habilis, adeo ut nec interpretationem Latinam dignentur dare, & Stephanus indignetur, quod Pollux non explicuerit. Habes certe in hoc loco præclarum ejus vocabuli teſtimonium.

142, 18. Φέρει δ' ἐς Ἑρμέω ἱρὸν.] Sic & interpres *fert ad Mercurii templum*. Et in Græcis ſic occurrere patuit ad 5, 10. Et ſimillime dicit lib. 1 c. 122 ὁδὸν φέρουσαν ἐς ἱρὸν Δήμητρος. Sed & in Veronenſi inſcriptione apud Gruterum 1020, 6, *Partem in porticu quæ ducit ad ludum publicum column.* IIII *cum ſuperficie & ſtructura pictura, volente populo dedit*. Quam ſententiam fuiſſe Herodoti nullatenus mihi perſuadeo. Nam quo illam notitiam templi Mercurii, quum id ſolum agatur, ut pateat eam ducere ad templum Dianæ? Deinde quum auctor ſic deſcripſerit planiſſime viam illam à fauce, qua Bubaſtios templum annectit reliquæ urbi, quam vocat ἔσοδον, per forum verſus orientem pergere; nihil videtur poſſe ad hanc deſcriptionem ulterius deſiderari, atque adeo parum decori eſt poſt inde addere ferre eam ad Mercurii templum, quum id potuerit ſtatim addi illis, in quibus ait eam pergere verſus orientem, ubi occurreret Mercurii templum. Sed neque præſtantiſſimus codex MS. vulgatum ſenſum ſcripturamve probat, habens tantum φέρει δ' Ἑρμέω ἱρὸν, abſque particula ἐς. Utrum ipſa δένδρεα φέρουσι, ſicut πέφυκε, ſic & φέρει? Certe δένδρεα φέρουσι, verum non ἱρὸν, ſed quidem καρπὸς & φύλλα. Ergo vetus ſcriptura videri poſſet indicare in ipſa via eſſe adhuc fanum Mercurii, ipſam inſuper ferre ſacellum Mercurii, quod conſiderandum, perinde ut apud Melam 2, 7 Cypros *nunc aliquot urbes ferat*. 3, 5 Gades *fert in altero cornu ejuſdem nominis urbem opulentam*. Item Britannia *fert nemora, lacus ac prægrandia flumina*.

142, 24. Διαζωμεῖν.] Egregie ad Herodoti manum MS. Ἀμφιζωμέειν. Et mox quum Stephanus viderit in ſuis MSS. prout ipſe in Mediceo ἐκχωρήσειν, id repoſui pro vulgato ἐκχωρέειν.

142, 43. Ταύτῃ τῇ νῆσον ἐόσης πλείστον ἐδυνάσθη Ἀμυρταίου ἐξωρῆσαι.] Hæc præmittit auctor utens propoſitione perquam generali, qua ſtatuit aut plurimos aut omnes iviſſe quacunque cauſa incenſos quæſitum hanc inſulam; ſed ſic manſiſſe abditam, ut *non* reperirent. Immo mox addit gravius, & unde id magis exiſtit mirabile, ut & reges dicat ſtudioſe id egiſſe, ut inquirerent, & tam multos propter ſæculorum intervalla interpoſita, quibus varios reges exſtitiſſe liquet. An hæc merentur conjici in tautologiæ crimen? Sic opinor tautologiam impegit Athenæus Herodoto 2, 133 omittens ἀναψαυσθαι αὐτὰ, quaſi quod intelligi debeat in λυχνὰ ποιησάμενον: fruatur ſuo, ſed & Herodotus fruatur ſuo, cui licuit ſic nunc agere, ut ſic cap. 144 de Diis regnatoribus Ægypti. Τέσσαλον δὲ αὐτῆς βασιλεῦσαι Ὦρον τὸ Ὀσίριος παῖδα, τὸ Ἀπόλλωνα Ἕλληνες ὀνομάζουσι· τοῦτον καταπαύσαντα τυφῶνα, βασιλεῦσαι ὕστατον Αἰγύπτου. Nam alia quæ video hîc licenter decidi, dedignor tangere.

142, 47. Μέγαθός ἐστι.] MS. μέγαθος δ' ἐστι.

143, 10. Ἀποδύρεσθαι.] MS. Ἀποδύρεσθαι, ut ſolet hæc facta in præſenti tamen edere. Dein nitide MS. ἐν τῇ ὄψι, non ὄψει. Etiam mox cum Stephano & MSS. τούτοισι δή μιν πίσυνον, non μοὶ δή.

143, 25. Γυμνῶν ὅπλων.] Ut de Gelone Ælianus 13 Var. Hiſt. 37 Γέλων τοίνυν ὑμῖν ἐν χιτωνίσκῳ γυμνὸς τῶν ὅπλων παρέσηκα. Attamen MS. γυμνῶν ἀνόπλων.

143, 39. Τῶν ἐπιλοίπων γενεῶν.] Accuratiſſime MS. γενέων. In reliquis nullum eſt ambiguum, ut neque cauſa eſt, cur generationibus undecim non opinemur recte datos annos mille trecentos & quadraginta, quum ſufficiat poſteriorem γενεὰν procedere & currere ſive ab principio, ſive in medio, ſive prope finem.

143, 49. Δὶς καταβλῶσα.] Cur ita nunc maluerint, quum ſtatim ante præcedat καὶ αδύς, viderint; mihi ratio nulla apparet, præſertim quum & in MS. legatur καταδῦσα. Paulo ante revocavi ἀναπέλλῃ, quod Stephanus in

orâ posuerat & ab optimo codice servabatur, non ἀντέλλῃ, ut inique contrahunt editiones.

144, 4. Ἐκαίλαίῳ τῷ λογοποιῷ ἐν Θήβῃσι γῆν ἐνειλογήσαντι.] Quæ fuit hujus viri curiosa industria perveniendi fortassis ad indagationem temporis, quod ante illum videbat processisse sine notitia recte animadversa, ut ita per generationes, quæ designari probabiliter possent, illuc adscenderet. Unde toties talium Hecatæi genealogiarum fit mentio apud eruditos grammaticos, ut Stephani exemplo docet Salmasius in Plinianis pag. 846.

144, 11. Αὐτόθι ἱζᾶσι.] MS. ἵζαται. Nec aliter ἵζασθαι εἰκόνα dicitur, quam ἐζήσαντο δυώδεκα βασιλέας cap. 147. Et paulo ante exhibui ἐγενεαλογήσαντο, quod ex Stephano cognitum probabat MS. Mediceus, non συγγενεαλογήσαντο.

144, 15. Διὰ πασέων, ἕως ἐς ἀπέδεξαν ἀπάσας αὐτάς.] Quum ex tot vocibus nihil exstet in optimo libro, cogor certe attendere, an ab hoc facto stet ratio. Sed vix attentione opus. Quid enim continent aliud hæc verba, quam quod jam dixit ἐξηελίθμεον δεικνύντες κολοσσὸς ξυλίνους τοσούτους ὅσπερ εἶπον.

144, 20. Πίρωμιν ἐκ Πιρώμιος γεγ.] Hic locus est, quem respiciebat Synesius lib. 1 de Providentia pag. 93. Οὐ γὰρ ἀπιστοῦσιν Αἰγύπτιοι μυρίους καθ' ἕνα θεοὺς αὐτῶν βασιλεῦσαι, πρὶν ὑπ' ἀνθρώπων ἀρχθῆναι τὴν γῆν, ἢ γενεαλογηθῆναι τοὺς βασιλέας Πίρωμιν ἐκ Πιρώμιδος. Quod quidem non monet Petavius, nec tamen satis caute versatur in interpretandis postremis *ac regium genus à majoribus, ut Piromis à Piromide, censeretur.* Itaque Piromin considerat aliquem diversum ab regibus, quod nec Græca dicunt, nec intelligentia veri permittit.

144, 40. Τῶν πρώτων λεγομένων θεῶν εἶναι.] Vox postrema hoc loco ignoratur ab MS. & rejicitur post ista, Ἡφαιστοῦ δὲ τοῦ δωδεκάτου, τοῦ δυώδεκα λεγομένων εἶναι. Idque longe suavius est, ut media decurrentia ultro, claudantur in septo hujus verbi, quod in principio & exitu positum est.

145, 6. Κατὰ εἰναικόσια.] Addit MS. ἕτεα, ut solet Herodoti is mos esse.

145, 9. Κατὰ ὀκτακόσια.] MS. καζὰ τὰ ὀκζακόσια.

145, 28. Οἵ τε ἄλλοι ἄνθρωποι.] MS. tantum οἱ ἄλλοι ἄνθ. Mox miror unde potuerit fieri προσέσαι δέ τι αὐτοῖς ἢ τὸ ἐμῆς ὄψιος, quum in MS. Mediceo clare exstet αὐτοῖσι, quod religiosissime retinet ubique hic auctor; pari negligentia contractum, qua mox ediderunt νόμοισι τοῖσδε, exhibente fideliter optimo codice isto τοῖσιδε.

146, 7. Πολλῶν ἢ μεγίστων ἀνταξίη.] MS. μεγάλων. Neque solet Herodotus in illis variare modos. 4, 109. Ἐν ᾗ τῇ Ἴδῃ τῇ πλείστῃ ἐστὶ λίμνη μεγάλη τε καὶ πολλή. 7, 9. Ἄλλά τε ἔθνεα πολλὰ καὶ μεγάλα. 18. Ἐγὼ οἶα ἀνθρωπος ἰδώνιος πολλὰ καὶ μεγάλα πρήγματα πέπονθα ὑπὸ ἡσσόνων. 8, 144. Πολλά τε γὰρ καὶ μεγάλα ἐστὶ τὰ διακωλύοντα.

Ibidem. Ὁ δὴ Λαβύρινθος καὶ τὰς πυραμίδας ὑπερβάλλῃ.] Non possunt hæc verba fallere. Nihilominus hodie video scribi *Nihil majus & operosius in Ægypto, atque ejus historia, invenimus exstructione Pyramidum.* Hæc sunt mera falsa.

146, 13. Τὰ δὲ μελίωρα ὑπ' ἐκείνῃζι.] Verba satis vexata ab interpretibus, ex quibus Valla proculdubio aliam lectionem sequutus est, dum vertit *illis imposita:* neque enim hoc patiuntur Græca, etsi sequatur quoque Stephanus, tantum sollicitus, quo referat illud ἐκείνῃζι. Quod quum vicinum nihil habeat, retrahit è longinquo vocem αὐλαῖς, & versioni Latinam *aulis* inserit. Quod quidem satis est violentum. Quis enim cœcus non videat primo hæc domicilia non alibi ab Herodoto narrari, nisi in istis aulis? Deinde non possunt dici cubicula aulis imposita, quum aulæ istæ ex significatione sua sint loca aperta, in quorum seu rotundorum seu quadratorum circuitu solent exstrui conclavia, ut ex locis illis subdivis lumen comparent, & quamvis dicantur καζύσεγοι, tamen ita ut illis nihil sit impositum, sed circumdatæ porticibus & parietibus, quibus alia deinceps imponi possunt. Denique Græcus sermo sententiam Stephani, etsi maximi τοῦ Ἑλληνιζόντων, nequit pati, atque adeo corruptissimus est. Legendum quippe ex opt. MS. μελίωρα ἐπ' ἐκείνοισι. Hoc enim ratio ipsa ædificandi docet, ut superiora sint imposita inferioribus vel planis vel iis, quæ sunt inferiora terris. Itaque retinendum in interpretatione *illis imposita*, sed ut non ad aulas, verum ad subterranea præcedentia referas. Plane ita dicit seq. capite: Καὶ ἐπ' ἀμφοτέρῃσι pyramidibus ἔπεσι κολοσσός. Error hic librariorum jam alibi castigatus est.

146, 20. Τῶντε ἀρχὴν τοῦ λαβύρινθον τοῦτον.] Est hoc δεικτικὸν prorsus inane, & sola vox λαβύρινθον docet satis, de quo labyrintho verba fiant: etiamsi tandem iteret non tantum ὃ λαβύρινθος τοῦτο, sed etiam ὁ ὃ λαβύρινθος ἕτος, sed postquam descriptio finita est. Hinc opinor legi recte in MS. τούτων. Hoc Herodoteum. Cap. 152. Τὸν ὑπὸ Ψαμμίτιχον τοῦτον τὸν δεύτερον φοβεύγοντα ... τοῦτον φοβεύγοντα &c.

146, 40. Στάδιοι ἑξακόσιοι καὶ χιλιοι.] Aut ridet Is. Vossius aut miratur tantam magnitudinem tribui huic paludi ab Herodoto potuisse; sed se etiam posse ostendere, Herodotum omnia Ægyptiaca longe feciisse ampliora, quam revera erant, & ipsam Ægypti longitudinem latitudinemque altero tanto majorem feciisse, quam sit. Sic ille ad Pomponium Melam 1, 9, quia scilicet optime

sui fuit conscius, inde existimat de aliis.

147, 4. Ἐξαπέδυ.] Sic edidi, quod non audebat Stephanus nisi in orâ ponere: sed probat id ipsum liber optimus, ut nullum sit dubium.

147, 16. Ἐς τὸν Σύρτιν τὸν ἐν Λιβύῃ.] Et quis hæc posteriora requirat? aut quibus credidit Herodotus se gratificari, qui talia addebat? An credimus? immo somnium est nugatoris alicujus, qui Herodoteam scriptionem non intelligebat. Nam optimus codicum MSS. ἐς τὸν Σύρτιν τὸν ἐς Λιβύην. Ut cap. 152. Πέμψαντα δὲ οἱ ἐς Βυτῦν πόλιν ἐς τὸ χρηστήριον.

147, 24. Ἕτερόν τι τοιοῦτο.] MS. ἕτερον τοιοῦτο, ut mox τοιοῦτον ἕτερον, & ἁδὲν τοιοῦτο 2, 20, sed & MS. Σαρδαναπάλλας.

147, 30. Τὸν ἐκφερόμενον.] MS. τὸν ἐκφορεύμενον.

147, 47. Κυνέας δὲ καὶ οἱ ἄλλοι πάντες.] Mira in particulis grassatio aliorum & in voce postrema, exhibente Mediceo MS. κυνέας ἢ καὶ οἱ ἄλλοι ἅπαντες. Ex quibus adversativam noverat jam olim Stephanus, ut & mox Ψαμμίτιχος μὲν νυν, non ut vulgo δέ. Hæc Stephanica firmat consensu suo optimus codicum. Quod vero testatur ab regibus Ægypti gestatas fuisse tales galeas, ista notitia fidem clarissimam accipit ex monumento Mycerini, quod supra adduximus, & insuper ex egregio musivo, quod publicavit Ath. Kircherus in Latio, ubi plures reges videntur in Nili insulis festa celebrare, qui reges galeis talibus pelliceis noscuntur.

148, 13. Πατέρα Νεκὼν ἀπέκλεινε.] MS. πατέρα ἑκὼν ἀπέκλεινε. Quod si intelligatur de Græco ἑκὼν, nihil erit; nam debellatum qui occidit, non est necesse, ut sermone exprimatur, quo animo id fecerit: fecit enim certe sponte & volens. Sed neque accentum gravem agnoscebat codex optimus, quum sic referret. Existimavi igitur esse quartum casum nominis proprii. ut cap. 111. Τὸν παῖδα αὐτῶν Φερωὸν, & 141. Τῷ ὄνομα εἶναι Σεθών. Et videtur ad hunc locum distuliisse commemorationem patris illius principis, quam alioquin ante feciisset. Ex defectu autem spiritus videtur prima litera abesse, ut majori nimirum charactere postea apponeretur ad ornamenta scripturæ more solito, & pater Psammitichi fuerit Νέκως, sicut deinde iterum in filio id nomen repetitum.

148, 17. Καταλαμβάνῃ μιν δ. τ. κ. φθόγεω.] Offerenti hoc postremum verbum Stephano ex antiquis libris non debui resistere, quum & liber optimus eam lectionem probaret, non φθόγοιλα, & usus Herodoti per frequentiam bene cognitus id exigeret.

148, 20. Ἐπενόεε.] MS. ἐπενόῃ.

149, 4. Καὶ δὴ καὶ παῖδας.] MS. καὶ δὴ παῖδας.

149, 6. Ἐκμαθόντων τὸν Ἑλλάδα γλῶσσαν.] Vox tertia in MS. non reperitur, ut quamvis tolerari queat, non tamen debeat credi ab Herodoto venisse, etsi centum ex illis tralaticiis libris eam ostentent.

149, 13. Ἐξανασήσας, ἐντεῦθεν κατοίκησε ἐς Μέμφιν.] Hæc distinctio continuata est ab Aldi usque editione, prorsus tamen contra mentem Herodoti, qui adverbium voluit cum participio conjungi, prout semper verbo ἐξανασῆσαι, quacunque etiam forma, addit vel ἐξ ἠθέων, vel ἐκ τῆ νήσων, vel ἐκ τῆ Ἰσιαωτιδῶ, quem sensum nunc involvit adverbio, sed sine controversia jungendo cum participio ἐξανασήσας. Vide Portum.

149, 20. Ἐξ ὧν ἢ ἀνέσηζαν.] MS. ἐξ ὧν ἢ ἐξανέσηζαν, accurate servato integro verbo.

149, 25. Τὸ δὲ χρηστήριον τοῦτο τὸ ἐν Αἰγύπτῳ.] MS. τοῦτο ἐν Αἰγύπτῳ sine vocula τὸ; quippe qua admissa nihil nisi repetitur quod modo præcessit.

149, 35. Τῶν φανερῶν ἐῶν θωῦμα.] Ab MS. non agnoscitur verbum substantivum, in quo præterea scribitur θῶμα, sicut & statim ἱρόν ἐσι θωμασότατον, non θωῦμασότατον, quod editur, de quo jam actum in libro priore.

149, 40. Ἐπικέλαι.] MS. ἐπίκηται, & mox καλαμμένη idem codex pro καλεομένη.

150, 5. Λόγον ἢ τόνδε.] Ex margine recepi quod publicabat ex MSS. Stephanus, quum probaret codicum optimus, ex quo mox etiam posui Ὀσίεω, non ut vulgo Ὀσίεδω.

150, 15. Λητὼ ἢ τροφὸν &c.] Ita scribitur non tantum in libris inspectis ab Stephano, qui id in margine notavit, sed & in optimo Mediceo, cujus scripturæ veritas notabili casu hîc confirmatur ab Athenagora, qui ita hunc locum citat in Legatione pro Christianis, ut, inquam, Λητὼ dicat, non Λητοῦς. Et agnoscis hunc locum ipsum esse, quem citat eruditus ille commentator orationum Ciceronis ab nobis olim primum ex chirographo paterno editus ad librum 1 in Verrem cap. 18, sed quum pro hoc nomine proprio in MS. illic exstent hæ literæ TOYCINΔE, nequit decidi, quomodo pronunciaverit. Cujus scriptum quum postea quoque sit additum in editionem Cl. Grævii, noli credere in MSto exstare vel *opinioni*, vel *persequitur*: utrobique exstat tum *opioni*, tum *persequeretur*.

150, 25. Ἐς τὸ ἐξῆλε.] Sic est & postulat Ionismus. Sed in MS. Mediceo clare legi ἐσὸ ἐξῆλε, quod est ἐς ὃ ἐξῆλε, de quo dubitare nemo potest attendens ad varia exempla jam in præcedentibus prolata. Immo vicissim animadvertes pag. 151 vers. 12, ubi οὐκ ἔτι οἱ ὀλκοὶ edebatur, me restituisse ex eodem MS. τῆ ἔτι.

150, 33. Ὁμοῦ ἐλαυνομένας.] Is ipse codex MS. præfert ἐλαυνεομένας, prout hæc ipsa verba

ba iterantur 7, 24, non ignaro Porto. Etiam mox auxi ὑπὸ ᾧ Κασίῳ ἔρι@, ut notabat articulum ex ſuis libris Stephanus, nec aliter in Mediceo.

151, 3. Ἐπὶ Νεκὼ βασιλῆϊ@ ὀρύσσοντϊ@.] Nempe quia ſequitur Νεκὼς ὀρύσσων. Atqui ita perit ſenſus. Hinc & optimus MS. ὀρύσσοντες. Id neceſſario reponendum; quod videntur auſi non fuiſſe, qui nimis & inſcite attendebant ad vocem ſequentem μυριάδες, quaſi non ſæpe ſermo admitteret conſtructionem non ab vocabulo, quod in promtu adeſt, ſed ab intellectu & ſenſu.

151, 6. Τῷ βαρβάρῳ αὐτὸν παρεργάζεσθαι.] Sane ita habent editiones ab Aldo, & ad hanc ætatem propagant. Verum an credi poteſt ita legiſſe interpretem Latinum? *eum id opus barbaro præmunire.* Immo ille novit, quod vidi in optimo MS. παρεργάζεσθ. Mox habebat MS. liber μὴ σφισι ὁμογλώσσους, ubi vulgo σφι.

151, 22. Ἠλείων ἄνδρες ἄγγελοι.] Nec habet quidquam venuſti aut ſententiæ vox media, nec in MS. exſtat, ut mirer, unde venerit, quam longe abeſſe debere fides firmiſſima optimi codicis, quem allegavi, probat. Si quid ad rem facit, Diodorus Sic. 1, 95 ſcribit: φασὶ γὰρ τοὺς Ἠλείους, ἀγωνάζοντας περὶ τὴν Ὀλυμπιακὸν ἀγῶνα, πρεσβύτας ὑποτεῖλαι.

151, 36. Καὶ σφέων ἢ ἄλλων.] MS. ἢ τῶν ἄλλων. Paulo ante etiam edidi ex eodem optimo codice εἴ σφιν οἱ πολῖται.

151, 41. Ἠλείων ᾧ μηδενὶ ἐξεῖναι ἀγωνίζεσθ.] Quamvis ita antecedat, nihilominus in MS. ſimpliciter exſtat tantum εἶναι, quod ipſum ejuſdem eſſe notionis conſtat & nullus ignorat.

151, 49. Ἐξεδέξαλο τὴν βασιληΐην.] Poſtrema duo vocabula non agnoſcit MS. Quid voluerunt hi jactatores copiæ ſuæ, ut inde aliquid deceret præberi Herodoto? Veniunt ſeri & nimis importuni, præſertim quum ante oculos habere potuiſſent 1, 103. Φραόρτεω τελευτήσαντϊ@ ἐξεδέξαλο Κυαξάρης.

152, 4. Ἐπεὶ δέ οἱ ἔδεε κακῶς γενέσθ.] Quod ab Jeremia prædictum fuit, cujus conſenſum cum Herodoto miratur Scaliger in Animadverſionibus pag. 88.

152, 8. Στρατόμαχα ὁ Ἀπρίης μέγα.] Hanc ultimam vocem Latine reddendam non judicavit interpres Valla, ſi modo eam vidit, quod valde dubito. Etſi enim ediderit Aldus, tamen potuit exemplar, quo alter utebatur, ea caruiſſe, ſicut teſtor eam non exſtare in optimo MS. ut jure æquiſſimo uſus fuerim in ea non toleranda, perinde ut jam contigit in libro priore. Deinde ἀσφαλέστερον ἄρχοι idem MS. codex, non ἄρχῃ, ut vulgo.

152, 30. Ὁ δὲ Ἄμαζις.] Adverſativam hanc quoque non habet MS. optimus, nec quidquam momenti huc affert.

152, 34. Ὑποκείναθ.] Plane id nonnulli codices antiqui acceperunt ab correctoribus propter tot ſimilia tempora huc coëuntia. Attamen debuit eos deterrere præcedens ἀξιῶν, cui hoc verbum opponitur, ut laudari mereantur & Stephanus & ejus codices, ex quibus produxit in margine ὑποκείνεθ, quod & ipſe inveni in Mediceo. Eademque ratio eſt in iis quæ ſequuntur tam τὰ πρασόμενα, quam ἄγον@.

153, 2. Ἄνδρας ὀπικούρους τετραμυείους.] Vox τετραμυείους in optimo MS. non legitur, niſi nupero calamo ad marginem adſcripta; in ipſo verborum ordine vetus manus eam ignoravit. Et videndum ſane, numquid is numerus ſit enormis: unde enim tot Cares & Iones? Etſi fatear eſſe eundem confirmatum à Diodoro Siculo ἠναγκάσθη καταφυγεῖν ἐπὶ τοὺς μισθοφόρους ὄντας ὡς τετραμυείους. Quod ſi ex Herodoti ſua ætate exemplaribus hauſit, ſub Caribus & Ionibus latet omne auxiliorum genus. Non videtur tamen Diodorus in hac hiſtoria Herodotum ſequutus fuiſſe; nam quum hic prælium in urbe Momemphi (de qua ſatis dixi ad Stephanum de Urbibus) commiſſum referat, Diodorus 1, 69 περὶ τὴν Μεμφίτιν κώμην ait. Certe Apries non ſtatim ſtrangulatus eſt, ut feſtino curſu narrat Diodorus.

153, 8. Ἐπὶ@ γλώσα.] At Scaliger lib. 3 Canonum Iſagog. pag. 517 ſibi placet, dum redigens neſcio cur illa Herodotea ſeptem in quatuor, ſub nomine Τεχνιτῶν comprehendit καπήλους & ἐμπορίτας & κυβερνήτας, & quarto numero habet βυκόλους & ποιμένας. Sed prætulerim diſtinctionem Herodoti.

153, 20. Ὅτε δὴ πλείστους ἐγχώριους.] Ita confirmabat codex Mediceus id quod ex ſuis libris Stephanus monſtrabat in margine, ut pro vero debuerim recipere, ejecto ficticio γενοίαλο. Idem ſtatui debet in eo quod ſequitur ἐκδεκόμενο@, non ἐκδεκόμενοι.

153, 36. Ἡγεομένους πολιητέων.] Si ita ſcripſerit Herodotus, fruantur eo lectores. Sed certe alio longe ſenſu eadem ſcribit 9, 1. Τοῖσι δὴ Θεσσαλίης ἡγεομένοισι, quem locum vide. Præterea ſcire oportet in hoc loco exhibere codicem ſanctiſſimum omnium ἡγημόνας πολιητέων. Quid in ea lectione non infinitis modis præſtat vulgato? Ex eodem etiam recepi ſequens illud νομιζομένους Stephano diu indicatum.

154, 1. Καλασιρίων χίλιοι καὶ Ἑρμοτυβίων ἄλλοι.] Vox ultima ignoratur ab MS. nec meretur in hac parte ullum locum, quum & optime poſſit intelligi. Inſuper ab Stephano adſcivi ἕκαστοι, non ἕκαστον, ex auctoritate ejuſdem codicis.

154, 19. Ὡς οὐ ποιῶ.] MS. ποιοῖ.

155, 2. Διδάξασαι τὰς Πελασγιωτίδας γυναῖκας.] Et ubi quæſo? Nequivit forſan dicere

Herodotus, quia potuit eveniſſe in ipſo itineris errore, ubi in aliqua parte Græciæ in eas inciderunt. Sed Ezech. Spanhemius ſcivit demonſtrare locum, ubi id acciderit ad Callimachum pag. 650 ſic ſcribens: [Accedit, quod ex Ægypto Græciam, & à Danaidibus quidem, ac proinde Argos, ubi eædem cum patre Danao dicuntur adpuliſſe, illatum primo hoc ceteris feſtum, Θεσμοφόρια à Græcis dictum, tradat Herodotus l. II c. 170.] Indue fidem aliquot ſtadia latam, & crede.

155, 10. Δημότιν τοπεὴν ἰόντα.] Sic quum præter codices Stephani exſtaret quoque in Mediceo, non debui id faſtidire, nec quod ſequitur ἀγνωμοσύνη, quum vulgo darent τοπεώτερον & δύγνωμοσύνη.

155, 25. Εἰ γὰρ πεώτερον εἶναι δημότης.] Sic exhibui quod jam in ſuis ſcriptis offenderat Stephanus & margini commiſerat, nec aliud ipſe videram in libro Mediceo. Id fuit hujus mutationis ſacramentum. Non enim fatigabat me conſtructio vulgatæ lectionis, quæ pro infinitivo habet ἦεν, quomodo id paſſim uſurpatur, ut potuerim relinquere. Fatigabat me raritas illius verbi in Herodoto. Fatigabat ſuaviſſima repetitio infinitivi in melioribus & vetuſtioribus libris; ut licet delicias ejus loquutionis non caperem, mirabiliter tamen me afficeret, ut ſuſpendi & conſecrari optarem eam in meliora tempora, quod facio, comparari poſſe opinatus cum his Æliani 3 Var. Hiſt. 29. Διογμίης συνεχῶς ἐπέλεγεν ὑπὲρ ἑαυτῦ, ὅτι τὰς ἐν τ τραγῳδίας ἀρρὰς αὐτὸς ἐκπληροῖ καὶ ὑποκρινόμενος· εἶναι γὰρ πλάνης, ἄοικος, παλαιόδερμος ἐσερημένος, πλωχὸς, δυσείμων, βίον ἔχων τ ἐφήμερον.

155, 28. Ἐχρῆτο.] MS. ἐχέατο. Quod neſcio cur hîc faſtidiverint, quum probent cap. 189. Τῆσι γὰρ ἄλλῃσι γυναιξὶ ἐχέατο. & χεᾶσθαι pro χρῆσθαι Ion. quot locis monſtravit Portus? Deinde σε γὰρ ἐχρεῶ, non χρεῶ.

155, 42. Ἐπεὰν γὰρ χρήσων ἐκλύσῃ.] Videntur ſane hæc neceſſariam apodoſin afferre præcedentibus, ut in utramque conſummata ſint fundamenta prudentiæ quam concepit Amaſis, & quam proferre vult ad ſui patrocinium. Attamen omnia iſta ab optimo MS. codice abſunt, & nullum ex illis ibi apparet. Et quid? An non iſta nimis plena ſatietas videbitur exiſtere ex calamo ingenii plus quam opus eſt explanare cupientis, quum Herodotus ex una dictione ac periodo omnia intelligenda exiſtimaverit. Negari nequit, quin qui dicet miles intendit arcum, quum oportet uti, ſtatim præbeat ſimul intelligendum, in tempore non neceſſario eſſe arcum laxatum ac remiſſum. Hoc facit Amaſis. Hoc exprimit Herodotus. Sed & MS. ἐκτανύσῃ, non ἐκτεννύσῃ. Quin & paulo prius ἀμείβετο τοῖσι δὲ αὐτὰς, quod plane eſt Herodoteum, non τοῖσδε.

156, 3. Οὐδαμῶς καὶ ἐστυδασμένον ἀνήρ.] Locum hunc in notis ad Arnobii librum quintum exornare & polire voluit Deſid. Heraldus, quem inſpicere licet. Sed mirum quod ſcribit. Nam quum velut ex Herodoto, ſuaviſſimo ſcriptore, attuliſſet hæc verba, ita ut daret οὐδαμῶς ἐστυδασμένον, addit [quem locum profert Athenæus lib. VI & legit κατεστυδασμένον ἄνδρα &c.] Atqui plane contrarium in modum ſe res habet, & quum Herodotus utatur compoſito, ipſe Athenæus etiam ſic vocat, ſed negativam particulam corripit dicendo οὐ κατεστυδασμένον. At rurſus vice verſa, ubi antea dixit Herodotus ἔπινέ τε οὐ κατέσκωπτε τὺς συμπότας, Athenæus ſcribit Herodotum dicere eum παιγνιήμονα εἶναι καὶ σκώπτειν τὺς συμπότας, hoc eſt, facit, ut qui citant antiqui Herodotum, exiſtimaverunt ſibi licere facere plane non attentis ad ſtyli Herodotei proprietatem. Statim ante edidi ex libris Stephani quibus Mediceus conſentit, λέγεσθαι ὁ Ἄμαζις οὐ ὅτε ἰδιώτης, quum vulgo οὐ omittatur, atque etiam deinde ἀπέφυγε, non ὑπέφυγε.

156, 10. Ἐποίησε τάδε.] MS. τοιάδε.

156, 22. Ἀνδρόσφιγγας.] Quos Portus concipit ſtatuas, quæ viri & ſphingis ſpeciem ac figuram habent. Certe Hebererus in ſervitute Ægyptiaca novit ſuo tempore vocari Ἀνδρόσφιγγα. Hoc tamen notari debet jungi ab Herodoto coloſſos, ut ſimplices ſtatuas Portus loqui non debuerit. Opinor ſic inter pyramidas fuiſſe γυναικόσφιγγα, & tales Perſepoli fuiſſe ἱππόσφιγγας.

156, 26. Πλόον εἴκοσι ἡμ.] MS. πλόον καὶ εἴκοσι ἡμ. ut majorem attentionem excitet, merito interpoſita iſta vocula. Mox adſcivi illud ἐκέμιζον ab Stephano in margine monſtratum & ab optimo codice firmatum, pro vulgato ἐκόμιζε. Recte illud ἐκόμιζε poſitum in præcedente periodo, ubi de rege dicitur; nunc agitur de ipſis operariis.

156, 38. Τὸ γὰρ εὖρος, δώδεκα πήχεων.] Vix eſt, quod de his vocibus in tanta antiquitate affirmari poteſt. Valla in verſione omiſit. Et ſane quæ cauſa eſt, ut longitudo interiorum partium tribus cubitis minor ſit exteriore, atque totidem etiam altitudo (illa enim ab XXI ad XVIII, hæc ab VIII ad V decreſcit) latitudo autem modo duobus cubitis, nempe ab XIV ad XII? Et de longitudinis atque altitudinis proportione acquieſcere poſſumus, quum cauſa ſit ignota. Sed de latitudine fatigamur. Nam quum eadem denſitas muri in poſtico juſte ponatur, quæ in lateribus, certe oportebat idem ubique fieri ſpatium, & parili parte utrobique variare numerum. Quidquid ſit, utique in optimo iſto MS. ea quinque vocabula non apparent.

157, 17. Οὗτοι βιῶται.] Eximie, ut βίοι in ſel-

ſellulariorum lucris conſiderentur pro ipſis opificiis, ut inſtrumentis vivendi. Attamen hoc loco optimus MS. habebat βεβαιῦται. Quod palmarium, vel ob verba Epiſtolæ ad Hebr. cap. 9 verſ. eod. Καλὸν γὰρ χάριτι βεβαιῦσθαι τὴν καρδίαν, ἢ βρώμασι.

157, 27. Ἔδωκε χώρης ἐνιδρύσασθαι βωμούς.] Hæ ſunt reciſæ ſententiæ, ut verbis ſua ſubſtantiva junctim annectantur, quæ prorſus non eſt Herodotea cura, licet ſic potuerint venditare tot codicum vetuſtorum numeri, tot docti lectores Græcorum ſibi blandiri, quaſi Herodotum legerent. Quam lene igitur eſt, quam vere Græcum, quam aperte declarans originem corrumpendi, quod in MS. legitur χωρίοις, quod propterea credo prorſus eſſe Herodoti, ſicut alibi dicit ἐνιδρύεσθαι ἐν νήσῳ νηὸν ἢ βωμούς.

157, 37. Αὗται αἱ πόλιες.] Et nunc αὗται αἱ πόλις & ſtatim ἄλλαι πόλις legit optimus librorum MSS. ubi etiam vulgo iteratur πόλιες.

158, 1. Τεσσερηκοσίων ταλάντων ἐξεργάσασθαι.] MS. ἐξεργᾶσθαι.

158, 7. Χίλια συπληγίνης τάλαντα.] At quale oro, iſtud ædificativum alumen? ut videtur innui ex modo ſcribendi; utrum firmum & concretum, an ſolutum? Quid? An mittendum erat ex Ægypto, quod affatim adfluebat in vicinia? Ælian. 13, 16. MS. ille optimus συείνης. Vel hanc ignotam vocem reddi Herodoto præſtat, quam obſideri ab mendacio tum rei, tum vocabuli. Quod ut ſciamus unde veniat, per ſimilitudinem ab gelu docet Virgil. 3 Georg. 366, & Salmaſ. in Plinian. 368.

158, 8. Κυρηναίοισι δὲ ἐς ἀλλήλους Ἄμασις.] Nomen proprium nunc contemnitur ab MS. & merito; nec enim in hac parte magis conſpici & iterari oportuit, quam in duabus minimum partibus, quæ proximæ ſequuntur. Sane quid huc apportet, nullus adſequor. Mox recepi ex margine Stephani αὐτόθεν, quod firmabatur Florentiæ.

158, 18. Εἶπε δὴ ὁ Ἄμασις.] MS. εἶπε ὁ Ἄμ. omiſſa ſecunda vocula, qua etiam egere poteſt hic locus.

158, 20. Καὶ ἔστι ἑστεμία μηχανή.] Hunc credo locum eſſe, unde homines perverſi illam vocem duarum literarum ſubreptam tranſtulerunt in præcedentia, unde ab optimo MS. expelli teſtabar. Nam ille ipſe nunc auctior exhibet: καί ἐστι τι ἑστεμία μηχανή. At procul dubio eam dixerunt jam olim iſti ſupervacuam, & nunc etiam multi dicent, ſed non illi, qui bene legerunt Herodotum, agnoſcuntque quemadmodum ab eo ſolcat iſtud neutrum infarciri. 1, 185. Τὸν Βύφρητην πόλεμον, ῥέοντα ἐθνῶ, ἔτω δή τι ἐποίησε σκολιόν. 3, 12. Αἱ ὦν τῶν Αἰγυπτίων κεφαλαὶ, ἔτω δή τι ἰσχυραὶ. Et ſæpe.

158, 24. Εὔχετο ἐν τῷ νόῳ τῇ Ἀφροδίτῃ.] Forſan ut ille in Inſcriptione apud Gruter. *Ingratæ Veneri ſpondebam munera ſupplex Erepta conjux virginitate tibi:* aut, ut nebulo apud Petronium, timidiſſimo murmure votum facit. Sed non erat hæc Dearum Deorumve credulitas, ut ſine fidei pignore ſic cogitationi, ſanctæ licet, tamen facili ad mutationem adquieſcerent. Inſuper patet poſt infelicem ac ſterilem noctem tranſactam cum minis, per diem ſequentem contigiſſe id votum in noctem venturam; unde multum præplacet quod eſt in optimo codice ἐν τῷ νηῷ. Fuit haud dubie illic fanum Veneris, ubi talia vota ſine rubore plura ſunt concepta, & verbis planis ad Veneris aures miſſa, prorſus ut Eurydice apud Sophoclem in Antigone Παιᾶσ' Θεᾶς ἄγμάτων προσήγορος, in ipſo templo nempe volens alloqui; immo etiam tabellis inſcripta ſuſpenſaque, prout nos aliquando vocabula in metrum coërcuimus ad conſpectum gemmæ apud clariſſimum virum & veterem amicum meum D. de Wilde.

158, 36. Ἀνέθηκε ὃ τε ἄναθήματα Ἄμασις πέμψας ἐς τὴν Ἑλλάδα.] Ab MS. abeſſe video participium πέμψας, & ab Herodoto id veniſſe omnino non perſuadeor, cujus perpetua phraſis eſt ἀνέθηκε ἐς τὴν Ἑλλάδα, ut perſæpe jam in ſuperioribus occurrit: ſed & mox ſequitur, ἐς μέν νυν Σάμον ἀνέθηκε.

158, 47. Ἱδρύσασθαι προσχόσας.] MS. ἱδρῦσθαι.

JACOBI GRONOVII NOTÆ ET OBSERVATIONES

in librum tertium HERODOTI.

159, 12. Αἴτεε ἰητρὸν ὀφθαλμῶν.] Quod haud dubie fecit inductus celebritate peritiæ Medicorum Ægypti, unde & Darius in parte felicitatis ſuæ ſtatuit πρὸ ἑωυτοῦ ἔχειν Αἰγυπτίων τοὺς δοκέοντας εἶναι πρώτους τὴν ἰητρικὴν 3, 129, & hanc eorum rationem fuiſſe notavit antea lib. 2 c. 84, ut medicina eſſet δεδασμένη, & οἱ μὲν γὰρ ὀφθαλμῶν ἰητροὶ καὶ ἐστέαζι. An id fecerit Cyrus, ut poſtularet ab eo, tanquam qui obſequi ſibi deberet, habeat ſibi ille, qui ſcribere ſuſtinuit, Ægyptum fere ad nihilum redigens. Nam cur id non fecit ex aliqua alia regione ſibi ſubjecta? Immo quia conſtabat non eſſe alibi meliores.

159, 22. Ἐποίησε ταῦτα.] MS. τάδε, pari mutatione, quæ plus vice ſimplice occurrit. Paulo ante codices Stephani adjuvat idem in voce συμβολῇ, non συμβολίῃ, etſi utrumque notaverit Portus. Mox quoque ἰσθῆτι τε ἢ χρυσῷ, ubi illud τε omittunt vulgo.

160, 19. Ὅτι Κασανδάνης.] MS. gemino σσ Κασσανδάνης & nunc & infra.

160, 25. Ἐσελθοῦσα.] MS. εἰσελθοῦσα.

160, 34. Τοίγαρ ὦ μῆτερ.] MS. τοί γάρ τοι ὦ μῆτερ. Mox adſumpſi ἐς τὠὐτὸ θησαύριζον ταύτῃσι, quod ab ſe excitatum Stephanus relinquebat in margine, quum vox ipſa ſe probet digniſſimam manu Herodoti, & par ſit θησαυλήτῃ in libro 9 cap. 3, & certe probetur ab MS. Mediceo.

160, 44. Τὰ πολέμια.] Quæ huc non pertinent, niſi placeat ex imitatione poëtica huc intelligere πολεμήια ἔργα. Sed Herodotus jam 1, 4 dixit Πέρσας αἰεὶ ἡγήσασθαι τὸ Εὐρωπαῖον σφίσιν εἶναι πολέμιον. MS. τὰ πολεμικά. Recte: nam ſunt diverſa & bene diſtincta.

161, 2. Τὸν πισσάλεον ἀποσείλας τειρεῖ.] Hic eſt ſermo Græcus, quo ſane opinor uſuros editores Herodoti, utpote qui ſatisfacit regulis per Grammaticam puerilem poſitis. Unde occurrit 3, 44. Ἐπιλέξας τῶν ἀστῶν τοὺς .. ἀπέπεμπε τετρακοσίους τειρήσοντας. Cæterum Herodotus ſublimior jam & politior ſcripſit ex fide optimi codicis MS. τειρήσῃ. Hæc nempe duplicatio quarti caſus viſa fuit illis horrida & removenda, quoniam nimis placebat Herodoto, cujus manum denuo reſtituit idem codex MS. libro hoc tertio cap. 52. Περιανδρος ἐξ ὀφθαλμῶν μὲν ἀποπέμπει σείλας πλοῖον ἐς Κέρκυραν, ubi vulgo etiam exhibent πλοίῳ, ſed mihi aliud injunxit præſtantia exemplaris Medicei, & nimis hilariter hic ſcriptor geminat accuſativa vocabula, quam ut poſſit ambigi. Sic dixit 1, 163. Ἐδίδου σφι χρήματα τεῖχος ποιησάμενοι τὴν πόλιν. 2, 116. Καὶ ὑδαμῇ ἄλλῃ ἀνεπόδιζε ἑωυτὸν πλάνῳ τὴν Ἀλεξάνδρου.

161, 15. Καδύτι πόλι, ἥ ἐστι Σύρων &c.] Dedi viris doctis, qui hanc partem conſideraverunt, quodcunque potui, modo corrigeretur Latina interpretatio, quam ab ordine Herodoti deducit Valla, ſcribendo *quæ eſt urbs*, quum Græca ſint πόλι ἥ ἐστι; tum augendo *eorum Aſſyriorum*, ubi Græca modo Σύρων. Igitur agnovi Cadytin urbem Syriæ, prout jam Stephanus Byzantinus tradidit, licet prave Δ in Α mutans, ex Herodoti Euterpe, ubi certe Συρίης πόλιν appellavit, quod noluit ſequi Ortelius, ſtatuens circa Ægyptum eſſe, quod mireris, ex ipſo hoc Herodoto, ita ut ſibi imaginatus fuerit etiam legiſſe in Clio. Sed quum interim Vallæ interpretatio ſuſtineat adeo eſſe libera, ut vindicet eam Aſſyriis, qui Palæſtini vocantur, relinqui etiam quidem illi id à me potuit, ſed nequaquam ut credam aut aſſenſerim unquam. Cur enim nunc definiret eam Palæſtinæ Syriæ, tanquam fateretur in loco priore aliquid ab ſe omiſſum eſſe, quod neceſſario nunc deberet ſuppleri. At quidquid illud eſt, nemo ejus rationem habere dignatus fuit, & Stephanus putavit ſatisfieri per ſolam vocem Συρίης, detrectans addere Παλαιστινῶν. Certe riſum meretur Valla, apud quem primo dicatur magna Syriæ urbs; mox urbs *Aſſyriorum* Palæſtinorum. Incondite etiam *hinc* ab Jungermanno (nam in editione Stephanica aliter legitur) in indice ponitur *Cadytis magna Syriæ vel Palæſtinæ urbs*. Immo ut acrius inhærerem, exegit ipſe ſermo Herodoti, qui ita fluctuat, ut nequeat haberi pro integro, & defectus videtur latere in hoc membro, unde ſequentia omnia dependent. Res ipſa ſtatim patebit, ubi indicavero ſic à me legi ſolitum hunc locum: Ἀπὸ γὰρ Φοινίκης μέχρι οὔρων τῶν Καδύτι πόλι γῆ ἐστι Σύρων τῶν Παλ. *Nam ab Phœnice uſque ad fines Cadytis urbis, regio eſt Syrorum Palæſtinorum, ut vocantur.* Procede ſic ordine, & vides leniſſima eſſe Herodotea, & demonſtraro tres diverſitates incolarum, qui poſſident terras inter Syriam Phœnicen & Ægyptum; nempe primi ſunt Palæſtini, ſecundo emporia Arabum ad mare Mediterraneum, tertio rurſus Syri ab Ienyſo urbe ad paludem Serbonidem; hinc initium Ægypti. Ad caput 96 lib. 1 ſub numeris 41, 6 jam patuit hac vitioſitate correptum fuiſſe Herodotum ex confuſione vocum γῇ & τῇ. Etiam ex abundantia ſupervacua inoleviſſe 2, 16 τὠὐτῷ γῷ. Hæc olim; quibus danda eſt acceſſio propter conatus nuperos, in quibus de Cadyti & Magdolo multa verba fiunt, ſed nihil promovetur. Cadytin hanc ita deſcribit Herodotus, ut videatur ſui juris fuiſſe, ſita quidem in Syria, ſed nec Palæſtinis attributa, nec Arabiæ emporiis; itaque ſuis viribus ac legibus nixa. Hinc magna fuit. Periculoſa autem conjectura eſt de delenda ἥ in verbis ἥ ἐστι Σύρων &c. quum ea in MSS. *omnibus* exſtet, & deleta faciat loquutionem, *cui* nulla ſimilis in Herodoto occurrit *tot* genitivis accumulatis ſine fulcro ullo.

161, 23. Ἀπὸ ταύτης ἤδη αὖγ.] MS. ἀπὸ ταύτης δὴ αὖγ. Unde etiam antea repoſui ἐμπόρια τὰ ὑπὸ Φαλάσσης, ut ex ſuis MSS. etiam notarat Stephanus in margine, pro ἐπὶ.

161, 33. Εἰδέσθαι.] MS. ἰδέσθαι. & deinde ταῦτα ἀναιζιμοῦνται, non ἀναιζιμοῦνται. Utrumque notæ melioris. Quin & prolatum ab Stephano Φοινίκης paulo ante probavit idem codex.

161, 41. Ἐπὶ τῶν παλαιῶν.] MS. ἐπὶ τὰ παλαιὰ. Nihil ſimplicius, & hinc quoque nihil emendatius aut verius, quum ignorem cur ſic elabatur Stephanus ad *ultra veteres*, quas dein

dein putat aliis & pluribus verbis explicandas. Omnia in Herodoto ſunt nunc planiſſima.

161, 43. Ἐσβολὴν τ. ὡρμημένους ἐς Αἴγυπτον.] Non ſufficit hæc loquutio, nec commoda nunc eſt, ubi agitur de expeditione adverſus eam facienda. Optime optimus MS. ἐπ' Αἴγυπτον. Jam antea id patuit, quum dixit στρατεύεσθαι ἐπ' Αἴγυπτον.

162, 7. Ἱματίῳ ἐκαλέεν κροκύδα.] Sic edidi jungens Mediceum codicem codicibus Stephani, unde is ita in margine poſuerat, quam lectionem ſatis claram reddunt Pliniana Salmaſii, quum κροκύλῳ vulgo hîc poſitam ignoret.

162, 9. Ἐπικαλέσαντα ἢ τέτε ταῦτα.] Et cur non maluit dicere τέτες, n. θεὸς? an vero credimus, ut alibi uſurpat τὸ θεῖον, ita nunc ſubintelligi velle θεὸς? Mirificæ ineptiæ, quæ tamen egregium Herodotum inquinare potuerunt. Omnino lege, ut eſt in MS. ἐπιτελέσαντα, quod colligere viri docti ſatis potuerant ex crebro auctoris uſu, quem tradit Portus. Et certe turbatus fuit Valla, nihil proferens niſi *Hoc acto.* an ſuboluit illi?

162, 30. Ῥαψάμενον ὠμοβοέων ἢ τ ἄλ. δερμ. ὀχεῖον.] Recte iſta, neque ullus in dubium vocare poterit; adeo & ſimplex ῥάπτειν & compoſitum συῤῥάπτειν frequenter occurrunt in hiſtoria Herodoti, & ſatis concinne, ut probat locus ab Porto citatus 9, 17, cui addas ex initio libri 6 ἐῤῥαψας ὑπόδημα. Et hinc 4, 64 Συῤῥάπτουσι κατάπερ βαίτας. Et in tempore adeſt Achilles Tat. p. 205. Δέρμα περιβάντες λαβόντες ὡς ὅτι ῥαδιώτατον συῤῥάψωμεν εἰς σχῆμα βαλαντίε ὅσον γαστρὸς. Et tamen cur nunc quoque Herodotus non adhæret ſuo activo? Ubique iſtud adhibuit, nunc trajicit ſe in iſtam formam? Nempe ſi Muſis placet. Ego enim multo tamen prætulerim, quod reponit optimus MS. ἀψάμενον τ ὠμοβοέων &c. Equidem exempla, quæ de verbo ἅπτεσθαι vulgo adducuntur, maxime apparent de laqueis ac nodis & ſimilibus: at vero Herodotus eo utitur, ut denotet ſic jungere quocunque modo & nectere, ut ipſum Latinum *ſuere* non teneat firmius, & quod alioqui Græci dicunt ῥάπτειν. Id clarum erit, ſi huic exemplo jungas contrarium ex libro 2 cap. 121. Ἐπισασάσαντα τ ἀσκῶν δύο ἢ τρεῖς ποδιὰς αὐτὸν, λύφν ἀπαμμένες. Rurſus lib. 1 cap. 199. Εἶδε ἐπαμμένας τῇ μεγάθε. Activum ἐναπῆπλε, etſi decompoſitum, ſic occurrit circa finem libri 1.

162, 36. Διὰ ὀχείων τελῶν.] Si modo ita fecit. Nam MS. illud τελῶν plane non habet, & poteſt plures canales in tria loca conduxiſſe.

162, 37. Ἐστρατοπεδεύσατο Ψαμμηνίτε.] Plane ſic & Valla *caſtra habebat.* Nec hæreo, modo in locis tam arctis & difficilibus potuerint caſtra poni. Certe Diodorus Siculus lib. 18 καλασιρίοπεδίων quidem dicit Perdiccam ex Syria aggreſſum irrumpere in Ægyptum, & poſt infelicem tentationem ἐπανελθεῖν ὡς τὴν ἰδίαν στρατοπεδείαν; ſed nuſquam tale quid attribuit Ptolemæo, qui intus erat. Similis omnino caſus rerum hic videtur eſſe, unde legitur in MS. ἐστρατεύετο. Eadem plane ratio occurrebat mihi in Suida in v. Δανιὴλ, ubi vulgo legitur Εἶτα τ ἀλλοφύλων καὶ Σαὴλ ἐστρατοπεδευκότων, ᾧ ὃ πρὸς τ ἐγγαστρίμυθον ἀπελθόντα &c. Ibi in MS. Lugdun. exſtat ἐστρατευκότων, & melius eſt ad mentem ejus loci. Etiam videntur hoc vulgatum feciſſe, ut eodem ſenſu foret; idque forſan ex ſequente ſtatim loco, ubi verſa vice Herodotus στρατόπεδον vocat aciem confligentem. Mox Mediceus codex habet ὑδέν οἱ μέγα ἀνάρσιον πρῆγμα, ut Stephanus viderat in ſuis, unde id recepi.

163, 1. Τοσθησαν αἱ Θῆβαι ψεκάσι.] MS. εἴσθηζαν ψακάδι, quod videtur ex prava ignorantia mutatum eſſe, quum magnitudo miraculi ſic augeatur, quod ubique obſervata eodem tempore fuerit lapſa ex aëre una gutta, & mox ceſſaverit, non geminando lapſu.

163, 25. Ὡς μόγις ἂν λ. π. διαῤῥήξειας.] MS. ignorat particulam ὡς, & deinde habet διαῤῥήξεις. Et profecto ſcribit ſæpe Herodotus, ac ſi narraret, ut non connexa, ſed rupta utatur narratione, per quam tamen ſententia eſt integerrima; οὕτω δή τι ἰσχυαὶ, μόγις ἂν λίθῳ παίσας διαῤῥήξεις. Nec Herodotus ſolum, ſed & alii. Ut Pauſanias VIII, p. 483, τῶν ὃ ἐρετικῶν οὐ πόῤῥω κρημνός ἐστιν ὑψηλὸς. οὐχ ἕτερον ἐς τοσοῦτο ἀνήκοντα ὕψος οἶδα. Potuit non frangere orationem ita ὑψηλὸς ὥτως, ὡς οὐχ. Tale eſt Petronii Traguriani; *Quum interim nemo curat, quid annonam mordet: non mehercules hodie buccam panis invenire potui*, ubi etiam poterat connexo ſermone uti, *quid annonam mordeat, ita ut meh. hod. bu. panis invenire non potuerim.*

163, 34. Ὅτι ἀσθενέας φορέυσι.] MS. rurſum apponit ὅτι ἀσθενέας φορέυσι τὰς κεφαλὰς. Quæ repetitio non eſt alicujus extranei; imo eſt ipſius Herodoti ſic amantis præbere integerrimum ſermonem. Simile jam ſupra memini obveniſſe ad 53, 35.

163, 35. Πίλας τιάρας τε φορέοντες.] Communis hæc ſagina omnium qui tiaram vel nominare voluerunt, longo contextu enumerandi, præſertim B. Briſſonii in libro 11 Regn. Perſ. Sed etiam citat hunc locum in theſauro Stephanus, & notat; [Quum hic dicat ita, tanquam hæc ſeparans, alibi contra tiaras genus pileorum facit in Polymnia cap. 61. Πέρσαι μὲν ὧδε ἐσκευασμένοι· κεφαλῇσι μὲν τῇσι κεφαλῇσι εἶχον τιάρας καλεομένας πίλας ἀπαγέας.] Sic ille, ſatis infauſta contemplatione inclinatus & compulſus in hæc verba. Nam profecto, etſi vulgata ſcriptura eſſet Herodoti, non

non poſſet continuo dici πίλον & τιάραν ab eo ſeparari propter interpoſitam copulam. Noviſſime etiam D. Monfaucon in Diario Italico pag. 422 non aliter potuit hanc demonſtrationem Herodoti citare, ut dum Græca ſolitis verbis ponit, Latine addat *geſtantes pilea tiaraſque*, non addito, quemadmodum intelligat; quum tamen ibi allegare ſuſtineat in præcedentibus ωεὸς ἢ τ ἥλιον, quum in noſtris exemplaribus exſtet, καὶ ωεὸς τ: ubi etiam quum interpretetur ſuperiora *oſſa eorum qui in acie ceciderunt cum jacerent fuſa, & ſeparatim poſita*, vix intelligas, quum quæ fuſa jacent, mixtim poſita ſint. Illud vero permirum eſt, quomodo Heſychius ita ab exemplaribus Herodoti decipi potuerit, prout certe deceptum apparet, dum ex ſolo libro primo auctoris noſtri vidit tiaram maſculino genere poni; in aliis vero partibus incertum relinquere. Locum ſane libri primi ſine ullo offendiculo per Medicei exemplaris claram fidem indicavimus ita, ut verum pateret Heſychium eſſe, in capite 132. Sed quum Herodoto ſæpius de tiara ſcribendum fuerit, & auctor iſte agat ſeria, debuit ſciviſſe plura talia in eo documenta eſſe. Quod ut nos jam denique doctiores bene intelligamus, teſtificor in MS. Mediceo plane legi πίλας τιάρας φορέοντες. Itaque & maſculinum eſt lib. 8 cap. 120: nam MS. plane τιήρεϊ χρυσοπάσῳ. Ubi tale quid requiri, non vero cogitandum de triere, docet mos Perſicus in xeniis, de quo etiam Herodotus 7, 116 in Acanthiis, ubi veſtes ſunt, non naves.

164, 19. Ἀνεβόων τε καὶ ἀνέκλαιον.] Minus ſuccenſendum illis, qui procudere ſuſtinuerunt hanc lectionem ex ſequentibus ἔτε ἀνέβωσας ἔτε ἀνέκλαυσας, idque inſuper exemplo ipſius auctoris alibi jungentis compoſita verba ab eadem præpoſitione, ut ἐπαείρουσε καὶ ἐπολύνοντα, καὶ ἐχαιρε καὶ ἐκελόμεε, & ſimilia. Sed tamen ab alieno manum oportuit abſtineri, quum in poſtremo exhibeat optimus MS. ἀντέκλαιον, quod haud dubie Herodoti eſt, & hinc præfero; quum etiam alterum videatur reſervaviſſe ad locum inferiorem ἀναπλαύσας μέγα. Quod vero Stephanus ante notaverat in margine τοιάδε, poſtea ὧδε, confirmata ab eodem codice recepi.

164, 23. Δεύτερόν οἱ τ παῖδα ἐξέπεμπε.] MS. ſimpliciter ἔπεμπε. Sed & quod ſequitur verbum ἦγον, ignoratur ab MS. & omnino non ſolum ſine ſenſu eſt, ſed etiam ſine ulla conſtructione hic intruditur, ut omnino debeat expelli. Quippe ut antea dixit à Cambyſe traductas fuiſſe filias ſervili habitu & aquam portaturas, ita nunc filios vinctos colla funibus & capiſtratos ora; ut etiam mox ille ipſe MS. non præfert ἄγοντο, ſed rectiſſime ἦγοντο & ἠγεόμην.

164, 33. Τοῦτο ἐποίησε τὸ καὶ ὅτι τῇ θυγ.] Particula καὶ in MS. non exſtat, quam ſicut vulgus infereret huic ſententiæ, Herodotus arcendam judicavit.

164, 42. Αὐτῦ τρεῖς φύλακοι.] An credimus hunc numerum? an obſervationis hujus tam accuratam fidem conſtare voluerunt Perſæ? Immo eſt nugaciter inculcatum iſtud numeri vocabulum, ut bene illud τρεῖς abſit ab optimo MS. Mox prodita ab Stephano ποιεύμενα & πυνθάνες) ſtabilita ab eodem codice admiſi, ut certe probabiliora.

165, 5. Τὸ ἢ ἕ ἑταίρε πάθο.] Crediderim ſic pleroſque loquuturos, & Herodoto etiam attributuros hoc vocabulum, quod ſæpe adhibet, ut & fœmininum πάθη, quæ eandem habet intentionem. Sed quam ſingulare, quam purum eſt, quod nunc offert ex calamo Herodoti codex optimus? nempe πένθο. Nonne hoc ipſum recte ab Herodoto dicitur πένθο in amiſſi patrimonii damno? quum in cauſa ſimili divina Apocalypſis 18, 15. Οἱ ἔμποροι τύτων οἱ πλυτήσαντες ἀπ' αὐτῆς ἀπὸ μακρόθεν σήσον) λέγ τ φόβον ἕ βασανισμῦ αὐτῆς κλαίοντες καὶ πενθῦντες, & rurſum verſ. 19. Ex eodem mox poſui πλωχήτην pro πλωχίην, ut notatum eſt 32, 21.

165, 16. Εὗρον αὐτῦ οἱ μελιόντες.] Vocula αὐτῦ non eſt in MS. & plane nihil in ſe habet roboris, nec in vertendo rationem ejus ullam habuit Valla.

165, 23. Ἦν καί σφεων ἀποσέωσι.] MS. εἰ καί. Ac ſtatim ἐν ἢ καὶ τῷδε, non ἐν ἢ δὴ καὶ τῷδε, quæ tamen ipſæ voces ſic repetitæ exſtant cap. 38 hujus libri.

165, 27. Τῷ Λίθο Γνάρῳ παιδί.] Primæ duæ voces non habentur in MS. & ſatis patriam notavit antea.

165, 32. Κακὰ πλέα.] MS. πλέω, quod hinc pro genuino habeo, etſi iſta πλέα interdum quoque antea jam dixerit.

166, 1. Τὸ ὦν καταπαύειν τὰς νεκρὰς.] MS. τὸ ὦν καταπαύειν τε τὰς νεκρὰς.

166, 3. Θεῷ οὐ δίκαιον εἶναι λέγεσι.] Quid potuit fieri accommodatius ab editoribus? nempe præcedit Πέρσῃσι; neceſſario his debuit reſpondere caſus alter; ut ne canonibus Grammaticæ injuria fieret. Quid tamen, ſi Herodotus aliter ſcripſerit; noſtrumne erit non eum ſequi, quam potius ex noſtro ſenſu formabimus? Sane MS. plane profert λέγοντες, nec habeo cauſam, cur non id etiam Herodoti eſſe rear, idque ex more veteris Græciæ frequenter ita variantis, neque hîc modo, ſed etiam 4, 132. Δαρείῳ μέν νυν ἡ γνώμη ἐλῶ Σκύθας ἐωὐτῷ διδόναι σφέας τε αὐτοὺς καὶ γλῶ τε καὶ ὕδωρ· εἰκάζων τῇδε. Ita enim præclarus quoque MS. ubi ſubſtitutum eſt εἰκάζοντο. Talia ſunt apud Arrianum 2 cap. 7. Λέγε) ἢ καὶ Ξενοφῶντο καὶ τ ἅμα Ξενοφῶντα μυρίων

ἑς

ἐς μνήμλιν ἐλθεῖν, ὡς οὐδὲν ἦν οὔτε καζὼ πλέῳ οὔτε καζὼ τλὼ ἄλλω ἀξίωζιν σφίσιν ἐπεοικότες. At potuit ἐπεοικότῳ vel ἐπεοικότων, ut vidi etiam in uno MS. At non placuit Arriano.

166, 8. Οὐδαμῶς σφί ἐσι.] MS. φησίν ἐσι. Quod ipsum quoque opinor esse Herodoti: nempe sicut post relatam opinionem Persarum addit, eos dicere non licere Deum pasci cadavere; ita post opinionem Ægyptiorum de igne traditam, addit, eos dicere non igitur licere ullo modo belluis (in his est ignis) cadaver præbere; ut non de se ipsis tantum concludant, sed generatim.

166, 15. Ἀμάζι λυμαίνεσθαι.] Recte: nam sic notat Portus ex 9, 78 λυμαίνεσθαι νεκρῶ, quod poterat habere ex libro 1 c. 214 iisdem in verbis λυμαινομένη ὑ τῷ νεκρῷ. Nec tamen hæc omnia vetant, audiri etiam ex codice MS. Ἄμαζιν, & hunc accusativum placuisse nunc similiter Herodoto, sicut placuit 8, 28. Ἐσζαλοῦζαν ὑ ἐς τὴν χώρην τὴν ἵππον αὐτέων ἐλυμήναντο ἀνηκέσως. Itaque voluit in utrumque ludere.

166, 19. Ἔθαψε ἐν τῇσι θύρῃζι.] MS. ἐπὶ τῇσι, & id desideratur.

167, 8. Τὰ λέγλν χρῶ.] Pejor est hic infinitivus, quam indicativus ille, qui exstat in MS. χρᾷ.

167, 16. Ἐς τοὺς ἀπέπεμψε.] Circa hunc locum perversa contigit mutatio in editionibus, ut ita nunc exhibeatur, quum legatur in optimo MS. ἀπέπεμπε, & recte. Deinde etiam νόμοιζι ὑ ϗ ἄλλοιζι χρᾶσθαι αὐτοὺς ϗ κεχωρισμένοιζι. Vulgo abest secunda copula.

167, 27. Ἡμέας τε ἀπέπεμπε.] MS. idem contra nunc ἀπέπεμψε. Vides plane lasciviam.

167, 41. Ἐπειδὰν οὕτω.] MS. ἐπεὰν οὕτω.

167, 44. Μέχρι ὑ τούτων.] MS. τούτε.

168, 4. Τὸν χρυσὸν ἠρώτα ςρατιὸν.] MS. χρυσοῦν; certe & supra vocavit χρύσεον. Sed etiam MS. & supra & nunc ψέλια. Et 4, 168. de qua scriptura egit Salmasius in Plinianis pag. 245.

168, 23. Ἕτερα μὲν ἐς εἴκοζι.] Prorsus quasi nonnisi puerile quoddam aut vulgare styli genus tanto scriptori adfuisset. At vero optimus MS. sine præpositione ἕτερα μὲν εἰκοζὶ ϗ ἑκατὸν ἀπικνέεσθαι. Quod ipsum cur non ausim Herodoto vindicare, quum & Ælianus, quanquam præmisisset ἐις Ἀρκάδας ἀφίκετο, non recusarit mox subnectere ἀφικέσθαι σφίσι τ ἄνδρα dativum adamans 2, 42, ubi noster quartum casum? Tale utique est lib. 2 cap. 36. Τοῖσι ἄλλοιζι ἀνθρώποιζι νόμῳ ἅμα κήδεϊ κεκάρθαι τὰς κεφαλὰς, τοῖς μάλιζα ἰκνέε῀.

168, 31. Ἀπ' αὐτῆ ὑπιπλέειν.] Quid hoc erit? Certe nequit verti *in ea innatare*, quod tamen profert Valla, haud dubie aliam lectionem sequutus, & veram, quam nunc reposui ex optimo MS. ἐπ' αὐτῆ.

169, 2. Δολερὸς &c.] Quam belle id repetiverit in sene Ceo Archidamus, refert Ælianus 7 Var. H. 20.

169, 6. Ἴσασι πρὸ τλὼ πόλιν.] MS. ἰσᾶσι. Deinde ἐμμανής τε ἐὼν, ubi Herodoto invident Ionismum illic plerumque usurpatum, edentes ὢν.

169, 36. Ἐκ Θηβέων ὑ ἱπρομάντιν ἔχονλες ἀγωγὲς, ϗ καζαβὰς &c.] Mira varietas numeri, ut modo exercitum, modo Cambysen spectaverit; quod tamen ferri quacunque ratione posset, nisi vel puer videret ista ἔχονλες ἀγωγὲς inepte ex inferioribus huc esse inculcata; ut mirari oporteat Stephanum, quum Valla istas voces in interpretando omisisset, Stephanum dico illa sic integrare, *Thebis autem iter faciebant, itineris duces habentes*, quæ nec omisit Th. Gale, etsi cod. Arch. eum doceret illas voces non esse antiquas. Itaque quum istius codicis testimonio subscribat etiam Mediceus, & res nimium pateat, non censui ulterius pro Herodoteis jactanda, quæ ipsa clamabant se esse suppositicia. Cæterum ex eodem MS. scripsi Θηβῶν, non Θηβέων, ut Jungermannus, non Θηβαίων, ut Aldus prior.

170, 7. Ἄμεινον ὑ αἱρεομλύοιζι.] MS. ἄμεινον αἱρεομλύοιζι, omissa adversativa, quæ prorsus nullam hic habet tutelam, sed præterea αὐτέοιζι, non αὐτοῖζι.

170, 23. Θεὸς παρείη φανεὶς.] MS. θεὸς εἴη φανεὶς. Et videtur alterum temere repetitum ex præcedente versu, quum ista exprimant ultra modum, & condonandum Casaubono, quum ad Spartianum pag. 23 citat hæc verba, prout vulgo legebantur.

170, 39. Ἐὼν μέγας.] Præclare conveniunt codices Arch. & Eton. apud Thom. Gale cum Mediceo exemplari ad expellendum quod nulli bono est, & restituendum, quod certe debuit ab Herodoto notari μέλας. Et quum Stephanus testatur sua exemplaria habere μέγας, illa vero nihil nisi obstinatam produnt pervicaciam corruptelæ in vulgaribus Herodoti codicibus: recte interim ipse præfert μέλας, quod unde habeat, non aperit, & priores editi retinent μέγας. Sed male. Quare enim vocat μέγαν, quum jam dixerit esse μέλαν? Nec reliqui auctores de illa magnitudine præcipua quidquam tradunt. Color vero quis in eo dominatus fuerit, annotari debuit. Præterea quod post vocem τελεχίγωνον sequitur verbum φορέῃ, ab eo abest, & videtur esse aliorum, qui sufficere non judicarunt verbum proxime antecedens ἔχῃ, unde tamen omnia recte dependent.

170, 47. Τοιῦτοι θεοὶ.] MS. ἔτοι οἱ θεοὶ.

170, 49. Οὕτῳ ὁ θεὸς.] Notabili geminatione particulæ MS. ἔτῳ γε ὁ θεὸς, & mox ὁρτὴ μὲν δὴ διελέλυλο, ubi vulgo δὴ abest.

171, 15. Ὅτι τόξον.] MS. ὅτι τὸ τόξον. Et mox ὁ πρὸς τῇ Αἰ. ἤνεικαν, non τὸ.

171, 43. Ἐς ἔ Σποθάνωζι, ἦν σφι μὴ παρδρεθῇ τι ἄδικον, μέχρι τούτων.] Nihil potest di-

ci inſulſius hoc Græco ſermone, cui tale principium & par clauſula adjungitur, quorum ſignificatio eſt eadem; & hinc iſta geminatio tolerari nequibat, niſi & gemina foret periodi iſtius argumentatio ac bipartita. Id niſi fieret, ſupervacua erant illa μέχρι τότου. Debuit duntaxat deleri negativa μὴ, ut eſſet ἢν σφι παρόρεσθῇ τι ἄδικον, μέχρι τότου. ut doceret eos eſſe judices ad vitam; ſin alicujus injuſti convincantur, eo uſque. Sed Herodoti mentem præclare ab auctore expoſitam depravarunt nimiæ aliorum manus, quam nunc ita ex illuſtri MS. Mediceo reponimus, ἐς ὃ κ' ἀποθάνωσι, ἢ σφι παρόρεσθῇ τι ἄδικον, μέχρι τότου, *Donec moriantur, aut dum alicujus injuſti comperiantur, eo uſque.*

171, 39. Οὐκ εὐθότα ἐπινόεε ποιήσειν.] Hæc conſueta qualia ſint, quum poſſit dubitari, idcirco Ez. Spanhemius citans hunc locum in notis ad Julianum pag. 89 ſuſtinet opinari quod antea apud eos inuſitatum, à Cambyſe Cyri filio, & quidem nulla Perſarum lege prohibente, primo inductum, tradere nunc Herodotum. Quod quî potuit venire illi in mentem, aut nobis erit credibile? Sane non dicitur id ab Herodoto clare, ſed facile colligi poteſt: & ex Cambyſis jocoſa interrogatione, qua quærit, an ſit lex quæ jubeat, oſtendit ſe ſcire eſſe, quæ vetet. Nam ut primum exemplum det ignoti facti, an de eo ſollicitum dicimus futurum fuiſſe Cambyſen? Deinde an verba iſta ἐξεῖναι ποιέειν τὸ ἂν βούληται poſſunt dici de ignoto? quum ſit propria formula de vetitis.

171, 47. Ὑπεκρέναντο.] MS. ὑπεκρένοντο.

172, 11. Ἔπλωες μοῦ γὰρ λέγουσι.] Vocula γὰρ ab MS. exulat.

172, 26. Τῶν γυναῖκα φερτίλαν.] MS. φερτέλαν, quod poteſt referri ad 52, 15. Quin etiam Herodoto conſtitit ratio, ut maluerit nunc ſcribere κότερον φέρτ. non κότερος, ut vulgo, in conjunctis tot fœmininis. Deinde MS. εἰη καλλίων, non εἰη ἀμείνων, prout in Anglicis etiam libris inveniebat Gale.

172, 29. Ταύτῃ μὲν δὴ κοτε σὺ.] MS. μέν τοι κότε σὺ. Opinor autem hæc notanda ſigno interrogationis, ut vertatur: *at tu cur hanc lactucam imitatus es evulſa Cyri domo?* Nam iſtud κότε vel *aliquando* in exprobratione foret abſonum, quum videatur id contigiſſe modo poſt factum. Et mox πολλὰ ἐώθεε, non ἔωθε. Et rurſum τιμὴ ἣ γὰρ αὕτη ἁμιλλή.

173, 1. Τῇ ἧς φιλονικίῃ.] Quis non videat male iſti ambitioni locum dari, qui dicatus eſt φιλοινίῃ, ut notavit Stephanus de libris MSS. tacens? At quum Gale in ſuis duobus, ipſe in Mediceo non aliter legerim, an cauſa ulla ſupereſt vel reminiſcendi τῆς φιλονικίας? Omnino repoſui verum. Et ſtatim MS. Mediceus τοιάδε ἀμείβεσθαι, non τοῖσδε.

173, 8. Κοῖσι τις δοκέῃ.] MS. δοκέοι, quod penitus requiritur.

173, 17. Ἤθη τε ταῦτα ἀκούσας.] Vox ultima in MS. non apparet; & forte non deſideres: gaviſus eſt quod ad illa. Etſi videam lib. 4 cap. 88. Ἡσθεὶς τῇ χρείῃ. Lib. 3 cap. 119. Ἡσθεὶς αὐτῇ. Cap. 134. τῷ ἔπει. Quæ conſiderationem habent aliam; & recte vox ἀκούσας repellitur, quum ſcribat hujus libri cap. 28. Οἱ δ' ἀκούσαντες τούτων, quæ etiam lectio confirmatur ab eodem MS.

173, 45. Ἀγαθόνε πρ. εἶναι.] Curavi, ut Græca Latinis reſponderent; quæ quum ſic formaverit Valla, *conducit tibi te providum eſſe*, certe is non legit ἀγαθῶν, quod in omnibus editis, quos ad manum habeo, exſtare ſcias, ſed prout edidi. Sic & iidem inique mox conſpirant in πολήτας, quum egregie legatur in optimo codice πολήτας.

174, 7. Ἀφίξεα.] Sic iterum omnes editi, quum MS. Med. ſimpliciter exhibeat Ἀφίξεω.

174, 12. Ἀπ' οὗ τοι χαίρων.] MS. ἀπ' οὗ τε χαίρων. Rurſum deinde intereſt noſſe ſic legi in optimo MS. ἐπεί τοι ἡ πάλαι ἐς σε περφάσιός τοι ἐδεόμην. εἶπας ἐλάμβανε τὸ τόξον. quum vulgo poſt verbum ἐδεόμην addatur ἐπιλαζέσθαι, & ſic inferatur quoque Ταῦτα ἧς. Quæ quum per inertiam legentium tanto tempore inquinare Herodotum potuerint, ego quoque relinquere illa ob verſionem Vallæ potui. Sed iſta brevitas meo judicio non tantum longe eſt nervoſior, ſed admirabilis. Quid enim volunt illa *quia olim jam debebam captare in te occaſionem?* Si enim illud debebat, utique capita criminum duo oſtendit ſe in promptu habuiſſe, ut quolibet momento eum corripere potuerit: certe graviora crimina committi ab Crœſo nequibant, & illa jam monſtrat Cambyſes ſe bene captata habuiſſe, ut prorſus nunc indicat iſta Cambyſis ratiocinatio. Sed aliud quid ab eo profertur: nempe *quippe & olim prætextu adverſus te aliquo egebam*, quem ſcilicet nunc opportune nactus ſum, ut quum juſtas iræ cauſas mihi dediſſes, noluerim tamen illis uti, ſed ſpecioſiores & recenti flagitio inſignes aucupari maluerim, quo probatior foret mea vindicta. Sequentes duas voces nec Valla videtur agnoviſſe, ſed ſucceſſit Stephanus huic labori, ut centonem hunc bene conſueret.

174, 20. Καὶ ἐπιζητοίη.] MS. ἢ ἐπιζητῇ. Et mox ἵνα ἧς μὴ μεταμελῇ, quod eſt ſimplicius & explicatius, quam vulgatum ἵνα μὲν δὴ μὴ μεταμελῆται.

174, 31. Ἐς ἧς δὴ ἡ Ἡφαίςτου τὸ ἱρὸν.] MS. ὡς ἧς δὴ ἡ ἐς τὸ Ἡφαίςτου ἱρὸν. Agnoſcis jam ſpectatum corruptelæ genus, quo particula ἐς occupavit ſedem voculæ ὡς, ut patuit ad librum ſecundum.

174, 36. Ἐγὼ δέ οἱ σημανέω.] MS. pro his

tam

tam multis habet ista pauca, sed ad declarandum non minus, imo vel magis valida, ὧδε σημανέω.

174, 40. Ὅμοια τοῖσι ᾗ Ἡφαίῃ.] Ut videtur Herodoto probatior fuisse hujus adjectivi constructio cum tertio casu, quod docent exempla apud Portum. Attamen MS. ὅμοια ᾗ Ἡφαίῃ. Et est æquissima causa sic variandi. Neque enim in præcedentibus agnovit quædam ἀγάλματα ᾗ Ἡφαίῃ, ad quæ referri hoc plurale τοῖσι posset, sed tantum dixit ἔστι γὰρ ᾗ Ἡφαίῃ τὼγάλματα.

174, 44. Εἰ γάρ τις προθείη πᾶσι ἀ. ἐκλέξεσθαι.] Sic adduco, quia reliqui intactam editionum lectionem, contentus id quod Florentiæ legeram, in ora apposuisse, ut quisque eligeret. Ne tamen interea credar ambiguus hæsisse, omnino falsum est, quod solet legi, & omnino verum, quod aperio ex Florentia. Nam προτίθεσθαι quidem in libro primo bis usurpat de apponendo cibo, etiam de exponendo puero, etiam de consultatione in concilio, ad qualem sensum respexit Valla interpretans *præbeat facultatem*, qui sermo nescio an deceat aulam Persicam, quam nunc mente concepit auctor, unde nunc quidem non oblivisci tur ᾗ κελεύειν, quod plane non expressit Valla, sane perperam. Itaque sententia Herodoti est, si quis imperet vel imponat omnibus hominibus, jubens eligere. Hoc autem est προσταθέναι, ut bene notavit Portus & est in MS.

175, 1. Γέλωτα τὰ τοιαῦτα τίθ.] MS. Γέλωτα τοιαῦτα τίθ. Et plane agnoscimus hunc esse fontem, unde apud Petronium cap. 17 mulier hausit *petoque & oro, ne nocturnas religiones jocum risumque faciatis.*

175, 6. Ἐπὶ πόσῳ ἂν χρημ.] MS. ἐπὶ κόσῳ ἂν χρ. ut 8, 85. Μέχρι κόσου ἔτι πρόμενλω ἀναχρήσεσθε.

175, 17. Οὕτω μὲν νυῦ.] MS. ἕτω νυῦ.

175, 26. Ξεινίλω Ἀμάσι τῷ Αἰγυπλίων βασ. συνεθήκαλο.] Voci primæ apponunt signum, ut inde notent in margine pro ξεινίλω in MSS. legi quoque φιλίλω, ipso etiam Gale hanc normam imitante, nec de codicibus Anglicis quidquam diversum testificante, perinde ut pro Αἰγυπλίων vulgato indicant Αἰγύπλε in eisdem legi. Quod si ita est, functi sunt officio: sed verendum est, ne manus Stephani aberraverit, quum vellet indicare utramque vocem & φιλίλω & ξεινίλω exstare in libris antiquis. Ecce enim quam magnifice & ample magis MS. Mediceus profert hanc manum Herodoti: ξεινὴν Ἀμάσι τῷ Αἰγύπλε βασιλεῖ φιλίλω συνεθήκαλο. Quo magis hæc & alia inspicio, certe crescit reverentia erga præclarum istud vetustatis munus, unde discimus per epenthesin hæc dici, ut intelligatur adeo arctam fidamque amicitiam inter hos constitutam fuisse, ut usque ad sanctum hospitii vinculum procederet; illud nempe, quod vix videbatur fieri posse, utpote inter principes tanto intervallo separatos, & quorum nemo videri poterat unquam peregrinaturus. Hæc clara est sententia. Quod si tamen ad vulgares formulas crediderimus propius accessisse hanc ipsam, sane facili momento persuadebitur lector Herodotum scripsisse ξεινὴν Ἀμάσι τῷ Αἰγύπλε βασιλεῖ καὶ φιλίλω συνεθήκαλο. Id confirmat ipse auctor mox in Amasios epistola. Ἡδὺ μὲν πυνθάνεσθαι ἄνδρα φίλον καὶ ξεῖνον εὖ πρήσσοντα. Et sic 8, 143. Εὐνὰ προξεινόν τε καὶ φίλον. Plutarchus de virtut. mulier. p. 255.

175, 33. Ἔκτηλο ἢ πενλ.] Plane legitur in optimo MS. ἐκέκτηλο.

175, 45. Πολλῷ δέ τοι πλεῦν.] MS. πολλῷ ἢ ἔτι πλεῦν.

176, 8. Ὅς τις ἐς τέλος ἐ κακῶς ἐτελεύτησε.] Sit hoc pulchellum aliis, qui antehac operam Herodoto dederunt. At mihi tum mirabiliter sordet, tum sententiæ nullius videtur, & prorsus indignum Herodoto. Quid enim est τελευτᾶν ἐς τέλος? quum si voluisset utique præpositione ista uti, debuisset ὅς τις τέλος οὐκ ἐς κακὸν ἐτελεύτησε, qui tandem non in malum desierit. Sic enim dicunt Græci τελευτᾶν ἐς τοῦτο τι. & sic afferunt ex hoc nostro ἐτελεύτησαν ἐς τοῦτο, idque legitur hoc libr. c. 126, ut sic ad ipsam materiam & argumentum attendatur; aut etiam retento substantivo nec converso in adverbium posuisset ὅς τις οὐκ ἐς τέλος κακὸν ἐτελεύτησε. Sed peregregie & aberrationis in scribendo origo & simplicissima restitutio debetur denuò exemplari Mediceo, in quo legitur ὅσις ἕτερος ἐ κακῶς ἐτελ.

176, 10. Σὺ ὦν νῦν.] MS. σὺ νῦν. sed præterea verbum ποίησον in MS. non apparet, nisi in margine, ut considerandum sit, an non uno tractu scripserit auctor, σὺ νῦν ἐμοὶ πάθος, πρὸς τὰς δυτυχίας τοιάδε φροντίσας τὸ ἂν εὕρῃς &c. (nam & sic MS.) ἀπόβαλε.

176, 15. Μὴ ἐναλλὰξ ἤδη αἱ δύτυχίαι τοι τῶ̓πὸ τῦδε αὐτοῖσι πάθεσι.] Longe speciosiorem seriem, quam simul veriorem facit mutatio ex libris Stephani in margine notata αὐτᾶσι πάθεσι, his vocibus tam præpostere digestis & permixtis, etiam dissipatis, quas conjungi oportuerat, prout auctor conjunxerat, præbet liber MS. μὴ ἐναλλὰξ ἤδη τ' ὠπὸ τύτε αἱ δύτυχίαι τοιαύταισι πάθεσι. Res ipsa clamat. Mox etiam MS. idem ἐπελήθεο, non ἐπιπλήθεο.

176, 21. Ἐπ' ᾧ ἂν μάλιστα τὸν ψυχὸν ἀσηθείη.] Hic locus est, quem respiciebat in notis ad Luciani Timonem Tanaq. Faber, vir ille incertus, suspensus & præcipitans, dum spernit codices antiquos, ad insulsas conjecturas aut fidem nimis facilem, quam nunc præbuit editionibus Herodoti, ut adjuvaret scholiasten Aristophanis Διάσια satis absurde

ſpectantem. Et Portus hinc ἀσᾷν jactitare potuit verbum Herodoti, quum is debuerit ſcire lib. 1 cap. 136 occurrere μηδεμίαν ἄσιν, diverſam ſane ab ἄτῃ. Itaque in hoc loco Herodoti exhibebat codex optimus ἀσθείῃ. ut liceat hoc exemplum apponere locis illorum, quos Græci ſermonis Patres agnoſcimus, vel Ἡ μὲν τ' ἀζομένη κεῖται, vel γύναι᾽α σείεσθ' ἄζῃ.

176, 25. Ἐποίεε ταῦδε.] MS. τοιάδε.

176, 27. Ἀναγαγεῖν ἐκέλευσε.] MS. ἐκέλευε, nimirum ut modo dixit ἐποίεε.

176, 49. Κεχαρηκότες.] Ut ſimilia duo exempla huc confert Portus, etſi exſtent plura. Attamen cur tacebitur legi in optimo MS. κεχαρηότες? quod quidem perinde bonum. Et ut non diſplicuiſſe pateat ſcriptori noſtro, etiam lib. 4 cap. 14 habet τεθνηώς, ubi vulgo τεθνηκώς.

177, 8. Καὶ ὅτι ὡς οὐκ εὖ.] MS. ἢ ὅτι οὐκ εὖ. Et quid affert vocula ὡς, quam merito expellit liber optimus?

177, 18. Πέμψας ἢ κήρυκα λάθρῃ Σαμίων Πολυκράτης.] Quaſi vero periculum eſſet, ut crederetur tyrannus in legationibus & quidem talibus mittendis uſus fuiſſe conſilio aut conſcientia eorum, quos oppreſſerat; ideone debuit ſic cavere prænonendo Herodotus, & non quiſque facile ſuſpicetur? Vide igitur aliquid inſigne. Nam optimus ille MS. tantum habet Πολυκράτης ἢ πέμψας τοῦδε Καμβύσεα. Quæ prorſus ſufficiunt.

177, 32. Ὑπὸ Πολυκράτεος.] Etiam abſunt hæ voces ab MS. & mire verboſus eſt in hac parte contextus, qui nihil memorabile exprimit.

177, 45. Ἐπίκουροί τε μισθωτοὶ ἢ τοξόται.] Etſi ita concipiat quoque hanc loquutionem c. 54, attamen nunc MS. ἐπίκουροι μισθωτοί. Et ſufficit. Mox etiam in eodem effertur ἐξελασθέντας, prout jam ſupra notavi & rurſus cap. 54. Denique ex eodem edidi ἐ φύλακον ἀλφίτων δέεσθαι ſine articulo τῶν. De defectu autem verborum in Laconico reſponſo quid dicam? niſi ſi videatur etiam nimis largum eſſe & abhorrens ab Urbis illius more, prout vulgo effertur, ut licet illud ſit ſatis decens ex ſenſu, tamen eum videatur concinnaſſe vir politior præter manum Herodoti, quum Lacones tantum reſponderint τὰ μὲν πρῶτα λεχθέντα ἡμῖν συνιέναι, ſive primam orationis partem intelligas, ſeu præcipuum caput materiæ. Quid autem differt inter iſtud ἐπιλελῆσθαι hîc ita inculcatum, & οὐκ ἐμέμνηντο, quod poſitum ab auctore in cap. 51?

178, 1. Οὔκω τι τιμωρῆσαι.] Quam facinoroſe conturbatæ ſunt literæ in hac lectione? quam egregie contra expoſitæ juxta Herodoti manum in optimo MS. οὐκ ἔτω τιμωρῆσαι?

178, 4. Ἐπ' οἵσι ἀγοίατο οἱ παῖδες.] Duas poſtremas voces non agnoſcit MS. optimus, & quis non eas proſcribat in tanta iteratione?

179, 4. Οἴχοιντο.] MS. οἴχοιτο, idque ſatisfacit.

179, 13. Ἔπεμπε δὲ.] MS. ἀπέπεμπεν δὲ. Agnoſcis hoc ipſum compoſitum eſſe, quo jam ante de hoc facto fuit uſus, ut ſit omnino probabilius, quam ſimplex. Miror, unde Stephanus acceperit ἔπεμψε. Ex eodem libro bis recepi εἵνεκεν.

180, 1. Ἀπελαυνόμενοι δ' ἄν.] Quid utile huic loco ex iſta adverſativa inſerta? Nimium conjunctus eſt ſermo, quam ut poſſit ferri; & ſane legit MS. Ἀπελαυνόμενοι ἄν.

180, 4. Οἳς ἂν οἰκίοισι.] Molliter ac diſtincte MS. ὃς ἂν ἢ οἰκίοισι. Mox in oratione Periandri habebat codex ἐξεργασάμην, non ἐξεργ. Item νέας πλοῖον, non πλοίῳ. Quæ certe non cedunt vulgatis.

180, 41. Ἐπεκάλεε ἡ Λυκοφ.] An igitur hîc factum eſt, quod in verbo ἐπικαλεῖν vulgo intelligitur? MS. ἀπεκάλεε, quod multo elegantius. Nonne exſtat 9, 20? Καὶ γυναῖκας σφέας ἀπεκάλεον.

180, 43. Οὐκ ἐνεώργα.] Utitur hoc verbo & ſic compoſito Herodotus, prout exempla collegit Portus; ſed alio quodam modo, ut illa docent. Et quod non ſperabam, hoc loco edit optimus MS. ἔχων ἐώργα, in illum prorſus non conjiciebat oculos. Et ibidem in parvo licet, tamen Herodoti cuſtos membrana Medicea retinet τῷ ἀδελφεήν, ut ſemper auctor noſter, non ἀδελφῷ.

181, 7. Τὰ παλαιὰ ἀπέβαλον.] Nimis aperte & ruſtice, quam ut politam Corinthum deceat. Itaque pretioſiſſimum mihi videtur, quod exſtat in optimo MS. μετέβαλον.

181, 12. Ὑπεκινόμεν.] Hoc exemplum Portus ſubnexuit multis aliis, in quibus apparet aoriſtus ὑπεκινήθη, quod tempus etiam nunc adhibitum fuiſſe docet optimus MS. exhibens plane ὑπεκινάμεν.

181, 41. Δήμῳ δὲ τούτῳ ἰῶν.] Nequivi indulgere aut Vallæ aut Stephano corrigenti *Vallam*, in id conſpirantibus, ut δῆμον vertant *tribum*, quum nec vocis Græcæ *natura* id ferat, nec publicus illius uſus qui præcipue valuit in Attica, ut norunt omnes. In prioribus etiam volui Latina concinnare ad formam Græcorum, ſed ubi excidiſſe deprehendo vocem *nepos*, *qui Archiæ nepos*, *Samii filius*. Aliter concepit Vindingius, dubito an bene; ſcribit enim [Archiæ à Samiis publice funus factum fuit, ejuſque filius ſuo filio Samii nomen indidit, quod Archias Sami ſtrenue pugnans cecidiſſet.] quaſi ille Samius proprie appellatus eſſet nepos ejus qui in Samo cecidit.

181, 46. Ταφῶν δημοσίῃ ὑπὸ Σαμίων εὖ.] Eadem in vocula terminat orationem cap. 82. Παλαίας νόμους μὴ λύειν ἔχοντας εὖ. Itaque hactenus

nus commode ad Herodotum. Cæterum qui δημοσίᾳ apud veteres vel Græcos vel Romanos ſepultus eſſe dicitur, facile ſimul & neceſſario intelligitur εὖ & egregie ſepultus eſſe, ut prorſus hæc expoſitio ſit ſupervacua, & idcirco quum à MS. eadem vocula abeſſet, cur ea inquinaret hanc editionem?

181, 49. Ε'ς τὸν Πελοπόννησον.] MS. ἐς Πελοπόννησον.

182, 5. Ταύτῳ πρώτῳ ϛρατῷ.] Ut ſolent poſt enarratam memorabilem expeditionem vel aliam rem, quæ deinde contigit ſæpius, plerumque inſtar epimetri addere, ut lectorem moneant attentum eſſe in obſervando primo ejus exemplo. Cui ſimile occurrit in cap. 138. Id nunc vulgo creditur fieri etiam ab Herodoto. An tanti fuerit hæc expeditio, ut ſequentibus in Aſiam expeditionibus, & ſane celeberrimis & maximi momenti, initium dederint, merito dubites. Utique non agnoſcit optimus codex aliud, quam ταύτῳ τῷ ϛρατῷ, quod ſequor. Major difficultas eſt in eo, quod ſtatim dicuntur Dores hanc expeditionem per Lacedæmonios feciſſe, prout vertit Valla, ſed nempe in obſcuro apprehendens, quod ad manum venit, qualecunque eſſet. Etenim ille ſenſus plane non in Græcis affatim corruptis exprimitur: ſed pulcherrimam opem adfert codex Mediceus, in quo non legitur Λακεδαιμονίοισι, ſed tantum Λακεδαιμόνιοι. Et certe ſyllaba iſta poſterior σι delenda eſt, quum innuat Lacedæmonios Dorienſes jam factos hac militia functos eſſe.

182, 15. Ὅμοια τοῖσι πλησιαζώτοισι.] Citantur hæc ab Bocharto in Canaan 1, 14, ſed ita ut primam vocem jubeat legere ὅμοιον, quia nimirum antecedit θησαυρὸς. Quæ conjectura decet eum, qui nihil in legendo attendit ad ſtylum ſcriptoris. In libro VII bis occurrit ἀνὴρ δόκιμος, ὅμοια τῷ μάλιϛα. Quæ notari hodie propter nauſeam vix poſſunt, ſæculis bene cognita, nec debuit ipſe ignorare.

183, 7. Πρότεροι δ'.] Sic enim legitur in optimo codice, quod propterea teſtor, quia Stephanus ita agit, quaſi in ipſius libris MS. legeretur quidem etiam πρότεροι, ſed vocula μὲν quoque ſervaretur, quæ nulla eſt in MS.

183, 19. Βάθος ὀρώρυχ'.] MS. ὤρυχ'.

183, 43. Οὔνομα τώυτὸ εἶχε Σμέρδις.] MS. Σμέρδιν. Et videtur Græciſmus Herodoti exigere, ut nomen proprium efferatur in eodem caſu; quo vocabulum ὄνομα. Sic enim 4, 6. Σύμπαζι δὲ εἶναι ὄνομα Σκολότης. Prout ſic & alii ſunt loquuti.

184, 1. Καὶ δὴ καὶ ἐπ' Αἴγυπτον.] Non male, longe tamen plenior per unam literam optimus MS. Καὶ δὴ καὶ οἱ ἐπ' Αἴγ.

184, 4. Στὰς ἐν μέσοισι.] Conſtructio eſt illa ipſa, qua Arion libro 1 dicitur bis ϛὰς ἐν τοῖσι ἐδώλοισι. Unde oritur alia ſententia. Mirum vero eſt, unde ſic corruptis aliis libris exhibeat præclarus ille ab Florentia codex MS. ϛὰς ἐς μέσον. Id certe Herodoti eſſe dicit ipſe, tum cap. 130. ϛαθεὶς δὲ ἐς μέσον ἠρώτα. tum cap. 140. ϛὰς δὲ ἐς μέσον.

184, 13. Νεῖκός τι ἔσαι.] Nonne ſuaviter ſatis jam particula τι ſuo loco poſita eſt? Quid quærunt illi, qui ſic repetunt? quum legatur in MS. νεῖκος τοι ἔσαι.

184, 31. Οὐκ ὄπωπα.] MS. οὐκων ὄπωπα. Immo non aliter ediderat Aldus, non aliter Camerarius, Stephanus ſine cauſa mutavit.

185, 8. Οἱ δὲ εἶπον ὅτι.] MS. ἄπαν, & certe ſic varietas ſoni ſentitur. Paulo ante mutavi ordinem, quum ederetur Τρωμαλιθεὶς δὲ κατὰ τᾶτο αὐτὸς τῇ πρότερον, antea autem Aldi & Camerarii editio diſtingueret Τρωμαλιθεὶς δὲ κατὰ τᾶτο, αὐτὸς τῇ; hanc diſtinctionis notam omiſit editio Hervagii 1557 & Stephanus. Sed nunc multo melius.

185, 40. Σμέρδιος ὑπεραιρημένου.] Compoſiti illius nulla hîc opportunitas, & corriges vel ὑπαραιρημένου, ut mox ὑπαιρεθῆναι, vel ὑπεξαιρημένου. Nam ex MSto nihil notavi.

185, 46. Ἔργον ἔργασαί μοι.] MS. ἐξέργασαί μοι, ut paulo ante dixit ἐξεργασθέντος δὲ κακῦ τοσᾶτου.

186, 10. Αὖτις ἐς Μήδους πρελθεῖν.] Citatur hic locus ab Doct. Stanleio ad Æſchylum pag. 773 & 777, ut aut conetur aut ſibi imaginetur penetrare acrius, quam vel Cambyſes vel Herodotus credi poſſunt in mente habuiſſe, n. de Medo & Dario Medo, quum uterque modo cogitet de natione Medorum. Mox cur ediderim σθένει τέῳ, ubi vulgo erat τῷ, cauſam dixi ſub numeris 21, 31.

186, 14. Γῆ τε καρπὸν ἀνέφεροι &c.] Has obteſtationes vetuſtiſſimo tempore uſurpatas fuiſſe in utramque partem libet nunc oſtendere ſubnectendo exemplo exſecrationis, quod nuper deſcriptum eſt ex ſaxo Aphrodiſienſi, & eſt in manibus Eruditiſſimi Maſſoni, quod ita habet: Καζὰ τὸν γνώμον καὶ βάλησίν μου ἔσαι ἐπάρατος καὶ ἀσεβὴς καὶ τυμβώρυχος καὶ ἔτε ἡ γῆ αὐτᾷ καρπὸν ἐνέγκῃ, ἔτε ἡ θάλασσα αὐτῷ πλωτὴ γένηται, σπορά τε παίδων αὐτᾷ ἐξολεῖται, καὶ ἑτέρα ἀφ' ἑνὸς ἕ γένηται, καὶ ζῶντι μὲν αὐτῷ ὅσα θεοὶ καζὰ ἀνθρώπων τεθείκαϛιν· θανόντι δὲ ὑδὲ ἡ γῆ παρέξῃ αὐτῷ τάφον.

186, 15. Γυναῖκες τε καὶ ποίμνια.] Quam molliter MS. ποῖμναι.

186, 24. Καλείρεικόν τε.] Egregie MS. κατήρεικόν τε. quod propius jam accedit ad Heſychium καληρείκονλο κατεϛιζονλο.

187, 4. Οὕτω ὧν ὁ Ὀτάνης.] MS. ἕτω δ' Ὀτάνης. Nec ſolet in iſta repetitione interſerere particulas. 7, 123. Ἀπὸ δὲ Αἰνείης, ἐς τὸν ἐτελεύτων καζαλέγων τὰς πόλις, ἀπὸ ταύτης. 4, 44. Βυλόμενον Ἴνδον ποταμὸν, ὃς κροκοδείλους παρέχει, τοῦτον τὸν πόταμὸν εἰδέναι.

187, 11. Καὶ ταύτῃ συνοίκεε.] MS. ᾗ ταύτῃ τε συνοίκεε. Mox videtur MS. velle παρ' αὐτῆ τλωΘυγαλέρα.

187, 25. Τῶν συγκαλημένων γυναικῶν.] An Valla fuit tam putidi oris, ut potuerit hoc interpretari *mulierum cum illo cubantium*, quod Herodotus satis declarari putat ab verbo *confidentium* loquutione sumpta perquam & scita & venusta, ut quum Romani *stare* in lupanari dixerint meretrices, ille præferat verbum *sedere*, quod forsan etiam novit Herodotus in sermone Persico sic obtinuisse. Mire contemptum est hoc lepidissimum verbum ab H. Stephano, ita ut in Thesauro id inter composita verbi Κάθημαι omittat, in Indice sine notitia hujus loci jejunissime recenseat.

187, 33. Ὑποδύνῃ κελεύει.] MS. κελεύῃ. Et statim ex Stephano & MS. sic augenda oratio: ἰὼ γὰ δὴ μή ἐσιν, unde exulat istud δὴ. Mox idem ἡ καταδοκίω, omisso ἂν.

187, 45. Ἀφάσυζα.] Nempe ut antecedit ἄφασον & mox ἤφασε. Attamen optimus MS. ἀφάσυζα, & dein ὑπεδέξαλο τ. τ. π. κατεργάσεσθαι, prout in aliis tot exemplis futurum illi verbo adjunxit, congestis bene ab Porto. tum δὴ αἱ γυναῖκες.

188, 14. Τοῦ Ὀτάνεω.] Fateor dictum, ut Καμβύσεω, quod aliquoties præcessit, & sequentur aut præcesserunt similia. Attamen optimus MS. nunc habet Ὀτάνε. Nec sane statim dicit Ὑστάσεω, sed Ὑστάσε.

188, 17. Ὁ ᾗ Γωβρύης.] MS. Γωβρύης ᾗ. Contra in Suida restitui in v. Ἀποχαφή.

188, 29. Καὶ αὐτοῦ τούτε εἵνεκεν.] Multo politius optimus MS. ᾗ αὖ τούτε. Paulo ante erat in eodem ἐδόκεον μὲν αὐτὸς.

188, 44. Ὀφείλετε ἐπ' ὑμέων αὐτῶν βυλόμενοι ποιέειν.] Mirifica est hîc vocis βυλόμενοι usurpatio; & magis tamen considerandus interpres, qui potuit hinc facere *qui cœperatis*. Sed nihil in eo Herodoteum esse declarat MS. Mediceus, qui eximia restitutione hunc locum juvat ἐπ' ὑμέων αὐτῶν βαλόμενοι. *debebatis in vos ipsos id recipientes exsequi*. Ut cap. 155. νῦν δ' ἐπ' ἐμεωὐτοῦ βαλόμενο ἔπρηξα. 4, 160. Καὶ ἐπ' ἑαυτῶν βαλόμενοι ἕλησαν πόλιν. 5, 106. Ὅσθι αὐτὸν ἐπ' ἑωὐτοῦ βαλόμενον πεπρηχέναι. Alia habet Portus.

189, 26. Καί ἳς μᾶλλον σφίσι ἐπιθέσθαι.] Quis hæc Græca intellexit, aut Latina Vallæ *Et alius huc, alius illuc magis propensus est*, sententiâ etsi bonâ, tamen prorsus non hujus loci? aut altera Latina emendatoris Stephani & verbosi, *Et aliquis magis ipsis convertatur*, vel *flectatur*, id est, *morigerum se præbeat* &c. Utique poterant commodius, *& illis*, nempe veritatem ita sectantibus, *plus aliquis commiserit*, qui sensus ferri poterat. Sed insuper macula est in Græcis, ut ostendit fidelissimus codex MS. in quo legitur καί ἳ μᾶλλον σφ. ἐπιῖ. *Et aliquid amplius illis committatur*; tanquam hi posteriores videri possint fide esse magis digni, quam priores.

189, 28. Τοῦτῳ σφεςχόμεθα.] Locum vides, in quo vehementer offendit Portus, ita ut quum Herodoti locutionem vocans, mox vacillans ex versione Vallæ, tandem decernat Nihil tamen mutandum. At ne Græca quidem loquutio est: & testatur optimus codex Mediceus nunc scripsisse Herodotum, ut semper τούτου σφεςχ. Unde id vere genuinum. Exempla collegit Portus, in *quibus est*, quod paulo ante occurrit Περιανδρῳ ᾧ σφεςχόμενῳ ᾧ νεηνίσω. Habeo exemplar Herodoti ab viro docto usurpatum & hîc illic conscriptum, qui nunc apponit [Ego malim, Itaque eodem collimantes iisdem tenemur.]

189, 36. Κάλλιον παρέξῃ.] Mireris oportet, cur hæc Græca ponant in infinitivo, quum Latina præbeant in indicativo. Atqui & optimus MS. legit παρέξῃ, & sic corrigendum, quum de efficacia significationis Portus affatim congesserit.

190, 8. Πίσῃ τε λαβόντες ᾗ ὁρκίοισι.] Quæ duo apud Græcos scriptores ita crebro juncta, & quidem huic verbo adfixa occurrunt, ut corruptoribus fieret promptior larva ad decipiendum. Sed quis dixit λαβεῖν ὅρκους πίσῃ. Id absurdum, certe præ eo, quod nunc profero ex optimo codice πίσις τε. Id vero est continuum: & temere videntur mutasse, qui eundem huic voci casum dandum putaverunt, in quo est sequens ὁρκίοισι, quum id non ad λαβόντες pertineat, sed ad προσεκλέωντο.

190, 9. Ἐξοίσῃ σφὶ μηδενί.] Præpositioni huic locus & justus & concinnus datus est in proxime antecedentibus verbis: in hac phrasi nihil habet. Unde optime reparo ex MS. ἐξοίσῃ μηδενί.

190, 22. Συγκαλέσαντες τοὺς Πέρσας.] Mediam vocem non habet MS. Deinde etiam δὴ τύραννον sine τ, perinde ut paulo ante.

190, 43. Στείχοντες.] MS. σίχοντες. Deinde ὑπερβαλέεσθαι pro ὑπερβαλέσθαι. Et tandem πυλωροῖσι, non πυλωροῖσι, ut jam cap. 72, & mox 79, etsi posterius quoque exstet.

191, 18. Ἐόντες εἴσω.] MS. ἐόντες τε εἴσω.

191, 26. Ἐόντων τε ἀγχῦ αὐτῷ τῶ πολεμίων.] Diversimode construit voculam istam Herodotus. Habes enim cap. 85. σφεήγαγε ἀγχῦ τῇ ἵππῳ. Rursus cap. 111. Καί σφεα θέντας ἀγχῦ τῶ νεοσιέων. Cæterum hoc in loco plane abest ab MS. illud αὐτῷ.

191, 47. Ὥσε τε τὸ ἐγχειρίδιον.] Simpliciter MS. ὥσε τὸ ἐγχ.

192, 11. Ἐν αὐτῇ κοινῇ ὀρτλῳ μεγάλῳ ἀγωνι.] Quomodo boni lectores potuerunt hoc tolerare? Atqui egregius ille MS. habet tantum ἐν αὐτῇ ὀρτλῳ μεγάλῳ ἀνάγκι. Utrumque vel inprimis probandum. Nam nec vox κοινῇ in hac

hac periodo nisi inepte & cum crasso tautologiæ errore iterari potest, & ἀνάγω ἐρτὴν si negamus propriam, certe diffiteri nequimus frequentem quoque esse in Herodoto phrasin. Nam & cap. 97. Καὶ τῷ Διονύσῳ ἀνάγουσι τὰς ὄρτας, & 4, 76. Καὶ εὗρε δὴ τῇ Μηλεὶ τῶν Θεῶν ἀνάγοντες τὰς Κυζικηνὰς ἑορτὰς, & sæpius, etsi id annotandum non censuerit Portus, quum in verbo Ἄγω cumulet exempla. Mox perspicue in MS. legebatur Μαγοφόνια, quod ut probissimum reor, ita Stephani annotationem non capio. Et simile jam tractavimus in libro primo.

192, 26. Τῇ ἕξεσι ἀνδθύνας ποιέῃν.] MS. ἀνδθύνῳ, & melius est, in qua licet uni supra leges posito & sine ulla causæ dictione facere quæ vult.

192, 28. Στάντες ἐς ταὐτὸν τὸν ἀέρχων.] Perinde quidem est, sed tamen MS. non probat duas postremas voces; & commodissime antecessit μυναρχίη, ut nimia sit in his vocum coacervatio.

192, 30. Ἐνεμφύῃ.] Reliqui Herodoto id verbum, prout anteriores id ausi sunt Herodoto obtrudere, non nisi ut pateret ex uno exemplo teterrimi stigmatis, quam vili loco posuerint Herodotum omnibus meliorem. Etenim quis sane & probe agens non videt rationem compositionis fatuam, quippe quæ per eandem præpositionem duplicatur? Nec tamen id verbum hîc modo conspicitur; sed inter composita ab verbo φύω refert ipse H. Stephanus in Thesauro: [Ἐνεμφύομαι innascor, ingenitus sum, dativo. v. l.] Immo crede te nihil boni videre; & error est describentium, qui egregie patet ex vetustissima illa & optima membrana Medicea, vix superanda ab ipsius auctoris, si esse posset, αὐτοχειρίῃ, in qua legitur ἐνφύεσθαι, sic ut super literam secundam positum sit μ, ac si voluerit ἐμφύῃ. Posteriores perperam assumpserunt utrumque. Hinc suavissimo sermoni tam putidum compositionis specimen est illatum, idque, si Musis placet, cuditur in officina exactissimi Herodoti. Quis credat? Mireris fere cur non & cap. 82 dixerint ἐνεγγίνεσθαι.

192, 49. Πάλῳ μὲν γὰρ ἀρχὰς.] MS. πάλῳ μὲν ἀρχὰς.

193, 12. Οὐδὲ ὑθρισικώτερον.] MS. ὑθρισότερον.

193, 16. Τῷ δὲ ἀδὲ γινώσκειν ἔνι.] Quum Valla vertisset *at plebi suum est*, *nihil intelligere*, unde patet ἀδὲν γινώσκειν, Stephanus mutavit, ut vellet, *& plebi nulla intelligentia est*, fere quasi illa ipsa Græca quæ citavi exprimeret. At hic Stephanus in suas editiones recepit ἀδὲ γινώσκειν, prout non modo Aldus & Camerarius ediderunt, sed etiam exhibetur in MS. Id divinum mihi videtur, & verissimum istud exprimitur, quod historia in Atticis & similibus intemperiis & acrimoniis docet, violente agi ab plebe, nec tamen scire, quid agat. Sed Latina Vallæ multo sunt efficaciora, quippe quæ dum tradunt proprium aliquid populi omnino miserrimum, etiam id quod Stephanus vult, simul trahens ut necessarium & ideo non dignum dictu. Hinc omnino Valla propior ad Herodotum, qui scripsit τῷ δὲ γινώσκειν.

193, 43. Ἄχθεσθαι ἄτε θωπείαν ἡγεμόνος.] Regie omnino exercuerunt licentiam in hoc Herodoti scriptum, ut modo patuit. Jam vero testatur idem codex Mediceus, nec participium hoc ἡγεμόνος, nec verbum ἡγέεσθαι in modo antecedentibus esse Herodoti, utrimque abigens. Et sane tot alia sunt in vicino, unde sensum hujus verbi facile possis extrahere, ut ego neutro utar, etsi spongiam non adhibuerim.

194, 19. Αὗται προσκέαλο.] Opinor vitio typorum, sed tamen per omnes editiones, pro προσκέαλο, ut accurate etiam scriptum in Mediceo.

194, 31. Τότε εἶπαι τοῦτα συνεχώρεον.] MS. interponit particulam ὡς, sic ut videatur esse continens oratio, & mutatis distinctionibus legendum: τότε εἶπαι τοῦτα ὡς συνεχώρησαν οἱ ἐξ ὑπὸ τούτοισι, ἔτος μὲν δὴ σφι &c. & accommodanda his versio.

194, 33. Ἔχθεα μὲν οὐκ ἐγγίνεσθαι τοῖσι.] Patet Vallam addere adhuc vocem, at eam nescit Aldi, nescit Camerarii editio. Sed quod mirum est, eam vocem membro suo abscinderunt attribuentes alteri, cui Valla eam non attribuerat, nec Herodotus causam attribuendi dederat *exorta malitia in republica inter malos*, *non odia fiunt*. Res patet, ubi audiveris in MS. Mediceo legi Κακότητι τοίνυν ἐγγινομένης ἐς τὰ κοινὰ, ἔχθεα μὲν οὐκ ἐγγίνεσθαι τοῖσι κακοῖσι. Agnoscis quam prave & Græca hæc & Latina sint tractata.

195, 12. Εἴ τινα ἔχοις σοφίαν.] MS. simpliciter ἔχεις.

195, 35. Προσκυνέον μιν τὸ Δαρεῖον.] Rident credo editores in licentia sua vexandi Herodoti, ut quasi non sufficeret modo ante dixisse ἐτελέωσέ μιν, nunc è vestigio deberet ea vocula rursus inseri, & tamen addi τὸ Δαρεῖον. Ubi audita est talis fallacia? Immo vocula μιν nec ullo genere hîc commoda est, nec ab MS. optimo agnoscitur.

195, 38. Ἔχῃ αὐτῷ κρύψας.] MS. ἔχοι.

196, 10. Πάντες οἱ ἐπιμπλέαλο.] Nihil habeo, quod carpam, quum jam præcesserit 1, 186 ἐπίμπλαλο, & in principio libri seq. exstet πίμπλασθαι, in cujus capite 72 ἐμπιπλᾶσι. Etiam citavi sub numeris 75, 7. Nunc tamen probatissimus MS. habet ὑπιπλέαλο. Et dememinisse nequeo, quod notavi 61, 20. Quin etiam sodes considera, quod lib. 4 cap. 14 ἐς

ἀφισθα-

ἀφισθασίας ἀπινύεσθε notavi habere membranam MS. optimam pro vulgato ἀμφισθασίας.

196, 11. Τύπον ποιησάμενοι λίθινον.] Sic miſere & inutiliter vexant Herodotum, & auferunt illi iſtam iterationem quarti caſus, qua tam lepide utitur, ſermonem ex maſcula gravitate detorquentes ad aliquid puerile, ut nunc fecerunt τύπον λίθινον. At eximius ille hujus Herodoteæ conſuetudinis, etiam in hoc libro ſub numeris 161, 2 cuſtos MS. exhibet λίθον. Rectiſſime, & toties jam habuimus exempla; ipſe diſtingues, prout libuerit. Cæterum quum Herodotus geminam narrationem poſuerit ab Perſis celebratam de Darii progreſſu ad regnum, & poſteriores ſcriptores, maxime Latini, priorem probaverint, poſteriore neglecta, apud Perſas contrarium videtur obtinuiſſe, ut tradiderint non ex admiſſione equæ contigiſſe, ſed ex manu Oebaris. Id hodieque videtur monſtrari poſſe ex lapide, ut ego explico & conjicio, inſculptum Darium, equum, & Oebarem, à quo manus profertur & oſtentatur Dario, item unum ex proceribus adorantem & tiaram Perſicam habente, prout ex vetuſtatis Perſepolitanæ reliquiis nuper attulit clariſſimus Aſiæ illius partis metator Cornelius de Bruyn, cujus typum hîc habe.

196, 37. Ὅτι ἤπιός τε ἡ ἀγαθὰ σφι πάντα ἐμηχανήσατο.] Quid igitur? an nihil dabitur adminiculi vocabulo ἤπιος, ut ſic ſola ſequentia habeant ſuum fulcrum? Cui bono inſerviat illa utraque copulativa, quum ea deleta belle omnia procedant? Securus igitur omnium citat hunc locum ille citator omnium Ezech. Spanhemius ad Julianum pag. 80. Nempe nullus hîc cognovit Herodotum, & abundat aliquid, ſed non in iſta parte, ſed prout Herodotum ſcripſiſſe monſtrat præclarus ille MS. ὅτι ἤπιός τε ἡ ἀγαθὰ σφι τὰ ἐμηχ. Videtur igitur vertendum: *quod & mitis ille, & ipſis utilia quæ excogitavit.* Hæc veriſſima eſſe unde clarius liquebit, quam ex ipſo Suida, qui hanc partem ex hoc loco deſcripſit, ut quiſque videt? ſed in eo editur ὅτι ἤπιός τε, ἡ ἀγαθά σφι ἐμηχανήσατο. Atqui in MS. Lugdunenſi legitur ἡ ἀγάσφι τα ἐμηχ. plane per contractionem eliſis quibuſdam literis, ſed egregie ſervatis illis τα, ut non dubitem, quin exſtet quoque in aliis antiquis exemplaribus, egregia concordia cum MS. Mediceo ad reſtitutionem Herodoti. Deinde MS. ὁ μὲν δὴ πρῶτος ἔτος οἱ νομὸς &c.

196, 45. Πεντακόσια τάλαντα ἀργυρίου.] Vox poſtrema abeſt ab MS. & quod mirum eſt, non agnovit eam in interpretatione Valla. Et ſufficit interdum repetiviſſe. Et deinde item τεσσεράκοντα ἡ ſine vocula μὲν. & ſtatim ἀναισιμοῦτο MS. non ἀναισιμοῦνται, ut ſupra occurriſſe memini.

197, 8. Ἐπ' ἔρεσι.] Unicus ille MS. perſpicue legebat ἐπ' ἔροισι. Hoc autem illud fuit, in quo offendit H. Stephanus, dum Laurentii interpretationem *in finibus*, certe bene ſanam notat, nempe ut in ſuſpicionem adducat, quum adminicula ejus ignoraret. Haud dubie enim in ejus exemplari, quod in vertendo ante oculos habuit, exſtitit iſta lectio, eamque reor obſervari quoque debuiſſe ſupra in capite ς hujus libri.

197, 17. Ἐκεκοσμέατο.] Exſtat hæc forma lib. 1 cap. 101. An auctor illam ipſam penitus nunc adhibuerit, dubites. Certe optimus MS. ἐκοσμέατο. Tum ſtatim Μοίρῃσι, ut in verſione Laurentius.

197, 20. Καὶ ὃ δεκατευόμενος σίτου.] MS. μετρεόμενος, quod & ipſum videtur agnoviſſe Valla, etſi perperam vertens *& certo frumenti numero*: neque enim debuerat hoc frumentum jungi præcedenti pecuniæ ex piſcibus, ut uterque quæſtus exciperetur. Sed difficilius eſt, quod ſequitur. Ibi exiſtimat interpres utique Valla in Albo caſtello Memphios ſedifſe vel 120 millia Perſarum; quod *ipſum* quis credat? quis credat ab Herodoto dici tam numeroſa præſidia Perſarum ipſorum poſita in Ægypto fuiſſe? Itaque *mirabiliter* & exquiſite legit optimus MS. πρὸς δὲ δύο ἡ δέκα μυριάσι. Longe alia jam facies hujus loci eſt, alia ſententia, & quidem longe verior iſtâ vulgatâ, ut numerus ille non pertineat ad præſidiarios, ſed ad medimnos frumenti; quò etſi traherent quodammodo Græca præponendo vocabulo σίτου, id tamen vides ex verſione Latina Vallæ quò fuerit detortum. Neſciebant ſcilicet quo nudos hos numeros referrent: hinc & nonnulli Græculi vocem σίτου finxerunt, & Latini protulerunt tot millia Perſarum. Atqui ſententia eſt: *Inſuper enim*

120 *millia medimnorum Perſis etiam in Albo caſtello Memphios conſidentibus metiuntur & eorum auxiliariis.* Conſuetudo iſta Græci ſermonis erat in frumento & argento μυριάδας tantum exprimere, quum materia menſuræ & ſpecies nummi publice conſtarent.

197, 24. Σατταγύδαι.] In his populorum appellationibus diſcrepant nonnullæ, & aliter ſcribuntur in MS. Mediceo, quam in editionibus, omnino ut opinor melius. Certe hæc appellatio videtur concinnata eſſe ad molliorem pronunciationem, quum in antiquo libro extaret Σατγαγύδαι. Sed & ſtatim exhibebat ἢ Δαδίκαι ἢ ἢ, quod neglexi ſuo loco monere.

197, 27. Νομὸς ἕβδομος ἔτος.] Sed ſimiliter præciſa nunc recuſavit Herodotus ex fide MS. qui exhibet nunc νομὸς ἢ ἔτος ἕβδομος.

197, 30. Ἀσυρίης χώρης.] Abeſt ab MS. vox poſtrema: & opinor recte, utpote ex ſuperioribus repetita, ubi tamen Herodotus utebatur alia conſtructione.

197, 39. Νομὸς δωδέκατος.] MS. δωδέκατος.

197, 42. Σαγαρτίων.] MS. Mediceus Σαρ-γαλίων, quum videantur diverſi ab Sagartiis 1, 125. Nota autem ſunt, quæ huc per varios dies attulere viri docti, ut Παύσιρις à Voſſio ſcribantur Παυσίρις, Μέκων ab Holſtenio Μύκων, & Μαλιλωοῖσι pro Μαυλιανοῖζι, pro extremis Μάρδοισι ab eodem Voſſio Μαρσί.

197, 48. Διηκόσια ἀπαγίνεον.] MS. ἀγίνεον.

198, 12. Πρὸς πάντας τὰς ἄλλας.] Non notat *ſuper cæteros omnes*, ut Valla, id enim parum foret, ſed *par cæteris omnibus*, ut non fuerint in cenſendo benignius tractati, quam reliqui ſubjecti, & debuerint pro numero ſuo æquare ſummam tributi ſimilem aliis provinciis. Eſt enim comparativum, ut 2, 35. Αἴγυπτος ἔργα λόγου μείζω παρέχεται πρὸς πᾶσαν χώρην.

198, 28. Οἰκεομένων.] MS. οἰκημένων. Etiam pro κεκαμένας, quod ſequitur, legit idem κεκαμένους. Hoc igitur quum vetuſtius exſtiterit in exemplaribus Herodoti, an debuit ab altero expelli? Ita video rem natam eſſe, ut ab Stephano Κεκάμινος relegetur in indicem, ut ex ſolo Heſychio notum; non autem liceat recenſeri inter propinqua vocis Κέκαμος. Portus ne meminiſſe quidem voluerit, tantum ex vita Homeri recenſens Κεκαμήν. Quo iſta vaniſſima judicia? An non 4, 70 Ἐς κύλικα μεγάλην κεκαμένην? Immo ſuſtinet ſcribere Stephanus [Κεκαμικὴ κύλιξ Herodot.] Abſurdus eſt totus, quum nec analogia impediat. Cur mox πλοίων καλαμίνων? Καμμίνος in lib. 2 cap. 99? Utique ab σήσαμος dictæ σησάμιναι φάλαγγες, de quibus agit Salmaſius in Plinianis 1033, ut mox apud Herodotum φάλαγγας ἑκείνας.

198, 32. Αὐταὶ μὲν νῦν.] Vocula νῦν non eſt in MS.

198, 36. Ἀγίνεον.] Satis polite & conſiderate MS. ἀγίεον, ut ſolet ludere hic ſcriptor in litera ν quod notari fas eſt.

199, 8. Ταῦτα μὲν ὦν.] Voculam poſtremam ignorat MS.

199, 11. Ἀπ' ἧς τὸ ψῆγμα τῷ βασιλέϊ τὸ εἰρημένον κομίζεται.] Verbum κομίζεται ejicit MS. nec credo eſſe Herodoti. Sed & deinde pro τοιῶνδε κτέων) MS. τοιῶνδε δεκάων). Verbum novum, ſed non defectum ſua analogia, etſi videatur ipſe Herodotus teſtari, fuiſſe τοιῶνδε ἢ κτῶνται, (ita enim edi oportuit) quum cap. 105 repetat; τὸ μὲν δὴ πλέον ἢ χρυσὸς ἔστι οἱ Ἰνδοὶ κτῶνται. Sic enim MS. non ἔστι.

199 14. Τῶν ἢ πέρι ἀτρεκές τι λέγ.] MS. τ πέρι, omiſſo ἢ, quod noviſſe videtur Valla, ſicut etiam vocabulo Ἰνδοὶ poſt illa ὧν τῇ Ἀσίᾳ.

199, 24. Ἦν ἐπεὰν.] Citat hunc locum Salmaſius & ad Tertulliani Pallium, unde hauſit etiam Brauwnius in Veſtitu Sacerd. Hebr. pag. 324, ubi φλοιὸν uterque interpretatur junceam; ſed & in Plinianis aliquoties, nec aliter, quam prout ſolet edi; ignarus utique ab præſtantiſſimo codice pro teſtimonio efferri, quaſi particula ὦ non veniſſet ab manu Herodoti, certe ex ipſo ſit omiſſa, quæ etiam non requiritur ſane. Cæterum in illis Plinianis pag. 999 contendit intelligi debere de herba ſingulari, quam phleon appellat, herbam paluſtrem & fluviatilem, reprehendens Vallam, quod interpretetur *tegetem*. Sed habui cauſas, cur Gloſſaria & Grammaticos Græcos noluerim pro tempore ſpernere de libro accipientes.

199, 34. Σφίσι ἀλφθείρειν.] MS. ἀλφθείρεσθαι, ſive illud in genere medio conſideretur, ſive in paſſivo, ut is eſt Herodoti genius αὐτῶν ἀλφθειρεσθαι κρέα *cum ipſis* vel *in noxam ipſorum corrumpi quod ad carnes*. Mox etiam ἀποκλείναντες, quod oportunius, quam præſens ἀποκλείνοντες.

199, 39. Ἐκ ἧς τούτου ἢ λόγου &c.] Plane hæc verba non conveniunt. Præcedunt enim duæ rationes, propter quas ad ſummam ſenectam nulli Indorum, certe non multi, perveniant, vel quia neminem in morbum incidere ſinunt occidentes eum utique iſto prætextu, vel quia etiamſi qui perpetuo ſani vivant, tamen augeſcentibus annis eos occidunt. Itaque interpolavit mirifice Latina interpres: *Ideoque cum hac de cauſa, tum quia omnes qui in morbum incidunt necantur, non multi ſane eorum ad ſenectutem perveniunt.* Invertit ratiocinationem Herodoti, ut aliquam ei attribuat connexionem, ipſe abſurdam ratiocinationem commentus, ut morbum & ſenectutem temere miſceat. Itaque hæc legere quemadmodum ullus potuerit, neſcio, quorum nihil intellexit ullus. Sed tales nugas perpulchre con-

contempsit & Herodotum ostendere sategit MS. Mediceus, exhibens priscam scripturam veramque ἐς ἢ τότε λόγον ἐ πολλοί τινες αὐτέων ἀπικνέονται. In antecedentibus dixit, proximos senectuti occidi solere. Sed, addit, ad eam pauci perveniunt, in ejus rationem, numerum pauci transferuntur, quippe ante eam omnes ægrotare incipientes interficiunt. Quod in genere subnectit, quia quis unus pene sine morbis ad senectutem pervenit? Loquutio est 7, 11. Οὐκ ἦλθον ἐς τοῦτον λόγον ὥστε μάχεσθαι.

199, 43. Οὔτε ἀτείρεζι.] Non solet Herodotus ita destitutum usurpare hoc verbum, prout 4, 17 dicit σῖτον ἢ ἡ ἀτείρεζι, & mox cap. 19 νομάδες νέμονται, ἔτέ τι ἀτείρονες ὑδὲν. Igitur & hoc loco profert optimus MS. ἔτέ τι ἀτείρ.

200, 15. Καὶ οἱ ὅπὶ ἡ χρυσὸν &c.] MS. ἢ ὅπὶ ἡ χ.

200, 19. Ἀλωπέκων.] MS. notissima terminatione ἀλωπέκεων. Deinde MS. non habet εἰσὶ γὰ ἐξ αὐτέων, sed εἰσὶ γὰ αὐτῶν.

200, 25. Καὶ τὸ εἶδ@· ὁμοίοζατοι ἔτοι.] MS. Καὶ αὐτοὶ εἶδ@· ὁμοιόταλοι, quas voces in contextu contigit male inverti.

200, 27. Σειροφόρον.] MS. σειρηφόρον.

200, 32. Δυναλώτερα πολῷ.] MS. πολὸν. Nec dubitare licet, quin auctor hoc loco illam captaverit varietatem, ut 8, 13. Ἡ αὐτήπερ ἐοῦσα νὺξ πολὸν ὧν ἔτι ἀγελωΐεζα. Alia habet Portus. Deinde per compositum ὑ συγχέφω, non simplex χέφω.

201, 11. Ὁμοίαν τούτῳ.] Quod ex suis codicibus in ora posuit Stephanus, id firmat codex Mediceus in voce ἔτω: sed quod plane novum est, adjectivum habet ὅμοιον, subintelligi volens μύρμηκα vel θηρίον, etsi medium inter μύρμηκας, ut hæc haberi debeat vera scriptura. *Quod ad pernicitatem, nulli est alii simile, ita ut nisi* &c.

201, 17. Ἐνδιδόναι μαλακὸν ὑδὲν.] Sunt ipsa verba illa, quæ occurrebant 3, 51. Exstant eadem in Dionysio Halicarnass. Immo ab viris doctis etiam annotatus est locus Aristophanis ex Pluto, ut patet ex Stephano, ut fere studio nimio in Mediceas membranas abductus dici queam. Sed scias me non detrectare sequi. Attamen si quis velit rite considerare, satis ample hæc exprimunt, ut fere alterutrum suffecturum posset videri, quum ἐνδιδόναι τι in hoc sensu supponat μαλακότητα. Quidquid sit, utique in hoc loco optimus MS. διδόναι solum novit. Ex eo etiam mox legi ἔτοι οἱ Ἰνδοὶ, non ἔτω.

201, 24. Ὀλίγω πρότερον.] MS. ὀλίγον πρ. Et mox πέλγνα, non πετήνα. Sed etiam τοῦτο ἢ ἐσσωῦται, sane optime, non ἔτοι γὰ ἐσσ.

201, 33. Εἶεα καλουῆ προφέρονα ἡ ἀρετῆ τῆ ὑπὸ τῶν ὁίων.] Nemo ita loquitur Græcus. Quid enim est τῆ ὑπὸ τῶν ὁίων? aut quo respicit vocula τῆ? Nequit referri nisi ad καλουῆ aut ἀρετῆ, quum tamen de his virtutibus non agatur, sed de lanis. Itaque respicere debet εἶεα; quod ut fiat, scribe ex MS. τῶν ὑπὸ τῶν ὁίων.

201, 37. Καὶ μύνῃ.] Copulativa non est in MS. Deinde etiam ταῦτα πάνζα sine vocula γὰρ.

201, 44. Οἵτινες ὀνοπέλεροι.] Satis minute describit auctor, creditus subalatos vocavisse, quos Bochartus lib. 2 cap. 17 Phal. statuit esse eos qui habent efficaciam ἢ ἄκεσθαι & acontiæ dicuntur vulgo.

202, 1. Ἐπιμπλέεσθο.] Notavit hoc verbum & locum Portus inter circumflexa ex gravitonis formata. Attamen plane optimus MS. ἐπίμπλεσθο. Deinde ὅσα μὴν γὰ ψυχμῷ τε, huc restituta particula γὰ, ubi optime convenit, quam transtulerant in superiores versus. Sed & mox ὅπιλίπηται, non ὅπιλίπῃ, ut notatur ad marginem, dubites quo sensu.

202, 8. Γίνὸ παιδὸς θηρεύεται.] Id Plinius Latine interpretatus *omnium prædæ nascens* monstratur ab Salmasio in Plinianis pag. 282 ex Herodoto imitatus, etiam addente pro ἀναιρέεσθ apud Athenæum, qui verba illa citat Herodoti legi ἐπαναιρέεται. At longo tempore post venit Ezech. Spanhemius, & notat ad Callimachum pag. 124 [Ac unde ex Herodoto refert Athenæus l. IX p. 400 quod omnia *leporem venentur* feræ, aves, homines.] Locus nempe Herodoti exulat è memoria ejus.

202, 27. Πρὶν ἂν ἀφαφάγῃ.] MS. πρὶν ἀφαφάγῃ.

203, 6. Πεπλασμένας πηλῷ.] Variis locis ad hunc locum in Plinianis Exerc. respexit Salmasius, nunc ut notaret Κάρφεα, nunc aves magnas non nominari, nunc incerta loca esse; sed ubi ponit ipsa hæc verba, exemit paginam ϛϛϛ, nec aliter citat, quam solet edi. Qua quanto perfectiorem lectionem exhibet optimus, sed productam jam ab Th. Gale, MS. περιπεπλασμένας ἐκ πηλοῦ. quam eo magis compulsus fui iterum proferre, quia in scribendo mire videtur aberravisse Stephanus, proferens quasi ex MSS. suis περιεκπεπλασμένας πηλῷ, quod posset aliquos deducere, quum aliter revera legatur in MSS. Sed auctor dicit egregie nidos esse confictos & adaptatos ex cœno; inque eos deferri ista frusta, non addens ob quam causam, quæ potuit fuisse multiplex.

203, 16. Ἐπὶ τοῦ γοῦ.] Ita denique utrumque arreptum est, quum forsan posterius aut non foret clare in eo, quod hi scribæ habebant primævum, exemplari scriptum, aut prius maculatum. Utique optimus MS. tantum habet ὅπὶ γοῦ, eandem ita hîc hallucinationem ostendens, quam habuimus antea. Deinde

inde συλλέγειν ὕστω τὸ κινη. ſine vocula μὲν.

203, 19. Ἐκ τούτου θαυμασιώτερον.] Nihil ex MS. optimo referre poſſum; nihil bene etiam interpretatur Valla, dum primas voces includit Latino *tamen*. Percommodum eſt, quod ex Arch. cod. effert Th. Gale ἔτι τούτων. Ea quæ ſequuntur, citat Salmaſius in Plinianis pag. 365, neque dubitat, hoc modo: τὸν δὲ αἰγῶν ἢ τὸν τεράτων, quæ copulativa in nulla eſt editione, quum tamen requiratur maxime. Id ſatis mihi fuit hîc indicare.

203, 25. Θυμιαμάτων πέρι.] In MS. eſt θωμάτων: ſed in margine etiam vetuſta manus recte adſcripſit θυμιαλῶν, ut 2, 40 λιβανωτὸν ἢ σμύρνης ἢ τὸν ἄλλων θυμιάτων.

203, 29. Τετμήχεων οὐκ ἰλάσσονας.] MS. τριπήχεως, οὐκ ἰλάσσονας. Hoc eſt Herodoti.

203, 43. Ἐσχατιαί εἰσι.] MS. ἔσχατοί εἰσι. Recte; ut in fine hujus capitis ἐξ ἐσχάτης Europæ. Nam ἐσχατιαὶ conveniunt agris & minoribus regionum partibus, ut in Europæ latere occidentali, quod ignorabant niſi parva parte, dicit περὶ ἧς τὸν ἐν τῇ Εὐρώπῃ τὸν πρὸς ἑσπερίην ἐσχατιήν. Hinc factæ & hæ ἐσχατιαὶ.

204, 8. Πολλῷ τοι πλείσῳ.] MS. πολλῷ πλείσῳ tantum.

204, 22. Σαρηγγαίων καὶ Θαμανίων.] Cur poſteriori appellationi auferatur litera α, quæ cap. 93 illi inſerta fuit, neſcio. Certe in MS. erat Θαμαναίων, quo etiam declinat varia lectio apud Th. Gale; & his Grotius adſignat originem ex Geneſeos cap. 36 verſ. 41. Sed iſte codex tertium α ignorabat in appellatione priore, quam ſcribebat Σαρηγγέων, quod utrumque ἰθυνικὸν quia commodum eſt, nequivi contemnere hoc poſterius.

204, 32. Τῆς διεξόδου.] MS. τὴν ἐξόδου. Hæc enim modo requiritur.

205, 6. Καὶ δὴ καὶ ὁ νόμος.] Ingeminat copulam MS. καὶ γὰρ δὴ καὶ ὁ νόμος.

205, 14. Ποιέει τάδε.] MS. τοιάδε.

205, 16. Ἀνέσεως τὸ χαλινὸν ἔχ ἵππου.] Quum vertiſſet Valla: *ac lora freni equini ad cervices ipſorum alligavit, hominesque dimiſit* (quod miris modis intricatum) Æmil. Portus ſic hæc vertenda monuit: *cum equini freni lora nexuiſſet, circa cervices ipſorum* (*ea*) *ligavit*, vel, *Equini freni loris, quæ nexuerat, cervices ipſorum illaqueavit*. Quæ & ipſa, licet ampliora, tamen ſatis imperfecta. Quid enim eſt nexuiſſe lora? Sed & ipſa Herodotea ſunt per nimiam brevitatem nonnihil ambigua. Quid enim poſt cervices illorum circumcinctas fecit? Dimiſiſſe non potuit, niſi & equum freno liberaverit, quod nullo hinc indicio colligas: aut frenum utique diſſecuerit; nec id dicitur. Sed nec ſecum duxiſſe potuit, quia plane dicit auctor καὶ ἀπῆκε. Nihilominus dimiſit omnino & illos & frenum pariter; quod ut clarius intelligas, ſcribe ex MS. καὶ ἀνέσεως τὸ χαλινὸν ἔχ ἵππου, περὶ τὰς &c. *& annectens* (n. nares abſciſas aureſque) *circa frenum equi, circumdedit ipſorum cervicibus*. Patet autem ex his illum exuiſſe loro equum, quum non ipſe crudelitatis ſuæ pignora circumgeſtare ſecum voluiſſe videatur; & facile fuit acquirere aliud frenum.

205, 18. Δεικνύσι ἑωυτὸς.] MS. liquide δεικνύσι, quod non debuit mutari. Sic & 2, 86. Δεικνύσι τοῖσι κομίσασι παράδειγμα ἕτερον.

205, 25. Τὸν παῖδα.] Et ſcio quid ſequatur, habet tamen MS. τὰ παῖδα. Unum ſcil. natu maximum, ut mox vocat τῶν παίδων τὸν πρεσβύταλον, & nominatu digniſſimum, quo nominato apparet cæteris non abſtinuiſſe.

205, 48. Ἐξέλεξα ταῦτα.] Id bene convenit antecedenti ἄλλα. Nec tamen ita forſan ſcripſit auctor, quum tantum perhibeat optimus MS. ἔλεξα. Id ſane interpretatus fuit Valla, & ſtatim debuit H. Stephanus reprehendere, quum bonos codices non vidiſſet.

206, 23. Τοῦτο λέγεται.] MS. τοῦτο γε λέγεται.

206, 41. Οἰκεομένην.] Denuo MS. οἰκημένην.

207, 2. Ταῦτα Δημοδόκου.] MS. ταῦτα μὲν Δημοδόκου. Id optime convenit.

207, 8. Ἐμοὶ μὲν δή.] Ut pateat quo illam trium literarum vocem modo reſtitutam nonnulli depulerint, ecce in hoc loco tantum agnoſcit optimus MS. ἐμοὶ δή. Ἕνεκεν quod mox edidi, ſuppeditavit MS. idem, non εἵνεκα, ut vulgo.

207, 16. Τῷ ἐγὼ ἐπιδείξω.] Mire in hoc hærent Valla *cui ego fidem faciam*, Stephanus *cui ego oſtendam* vel *repræſentabo*. Poſterius nimium; prius non explicat præpoſitionem ἐπὶ. Vallæ autem interpretatio vaga eſt. Portus illi tribuit Latinum *deſignare*. Vix ſcias quo te vertas. Sed bene hinc eripit nos MS. ἐπιδείξω, quod eſt creberrimum. Sed & paulo ante ἀπάσης τῆς Ἑλλάδος, ubi vulgo articulus negligitur.

207, 19. Μαιάνδρου.] MS. Μαιάνδριον, ut legiſſe apparet quoque Vallam, & ſic infra perpetuo, etiam cap. 142.

207, 24. Ἐποίεε τάδε.] MS. τοιάδε.

207, 30. Μαντίων ἀπαγορευόντων.] Dubites merito, an non, ſi Polycrates eo de negotio ad oracula quædam miſerit, an non, inquam, Herodotus id fuerit declaraturus manifeſtius, ut ſolet ſemper: maxime quum in ipſa inſula Samo nullum magni nominis oraculum exſtiterit. Sed veriſſime mutat MS. legens μαντίων, hoc eſt, augurum, & vatum, & aruſpicum, quos haud dubie magno numero circum ſe aluit Polycrates, eoſque facile potuit conſulere, non utique oracula.

207, 38. Ἐπεφημίζετο.] Locum hunc & verbum annotavit Portus, Stephanus in multo diſcurſu Theſauri neglexit. Uter melior? Certe Herodotus non fuit uſus compoſito; cu-

jus fidei pignus eſt optimus ille codex Mediceus exhibens ἐφημίζέλο. Vides in Heſychio φημίζεται, μαλθάττεται. Sed non omitendus locus Diodori Siculi, unus utramque hanc notam roborans 17, 10. φήμας δέ τισι μάλιστα τῶν θεῶν σημείοις ἠπορῦλο.

208, 2. Οἱ Συρηκοσίων χῶμψοι τύραννοι.] Sic actum eſt in Herodoto. Ubi videbatur ſibi debere eſſe adfluentior, illic mutilando eum contraxit indigne ætas poſterior; ubi judicavit continere, illic aſſuta ei ſunt neſcio quæ, ut in hac pericope vocabulum poſtremum; quippe quod non exſtat in MS. illo probatiſſimo, nec ulla neceſſitas exigit.

208, 32. Ἐπεθύμηζε.] Ut cap. 120. Ἐπιθυμῆσαι οὐκ ἔτω ἐ ἐπαοῖ ταῦτα τίσασθ. Sic in hac hiſtoria adhibet jam illic hoc tempus. Nihilominus hinc abit codex optimus, probans imperfectum ἐπεθύμεε. Unde etiam paulo ante ſuſcepi præſens κλαίνῳ pro ἔκλαιγε, ut mox repetit ipſe Darius in concilio.

208, 38. Μεγάλῳ τῷ ἰσχύι.] Prima vox huic loco parum venit opportuna. Neque enim Herodotus vult aut poteſt dicere magnam ejus hominis eſſe potentiam, præſertim ſi ex oppoſito comparetur ipſe Perſarum rex, ut fit hoc loco. Immo ille tantum ſpeciatim determinare voluit, ut inde appareret iſtum valere aliquid, nempe vim ejus hanc eſſe, ut mille Perſæ ipſi apparerent ſatellites &c. Ita enim per partes enumerat, quod inertes medio tempore lectores non adſequentes immiſerunt vocabulum μεγάλῳ, quod penitus ab MS. abeſt, & abeſſe debere cenſeo.

209, 20. Εἰ οἱ ἐνδεξαίαλο.] Vix intelligo, cur ſic edatur. Certe Portus ſcivit δεξαίαλο apud Herodotum dici pro δέξαιλο, & in verbo Ἐνδέκεσθαι citat totum hunc locum ita ut particulam οἱ plane omittat. Atqui iſta prorſus eſt lectio codicis optimi, εἰ ἐνδεξαίατο, nec debet aliter legi. Et mox ἔπεα τάδε, non τοιάδε.

209, 49. Οὐκ ἀδικέλε ἀπημελημένον.] MS. optimus tantum novit ὅκως δὴ ἀπημελ.

210, 23. Ὑποτύπλωσα ᾗ αὐτέων ἑκάστη, φιάλλῳ ᾗ χρυσῇ σὺν θήκῃ ἐδωρέελο ἑ Δημοκήδεα.] Verba operoſe tractata ab viris doctis, ut oſtenderetur in eo nihil ab ſe intelligi. Inde ſuſtinet in Prolegomenis pag. 173 H. Stephanus producere ad venditandum ὑποκύπλωσα, quaſi in ὑποτύπλωσα nihil ſit niſi ineptum, præſertim ſi quis Vallæ interpretationem ſequatur, quum ſuum iſtud explicare non audeat vel nequeat. Portus in Vallæ quidem verſione ſenſum bonum eſſe ait, ſed Græca verba aliud indicare, & ὑπολύπλειν eſſe ſubverberare, ſuccutere, leviter verberare, quatere verberando, pulſando decutere. Et quo non ille trahere conatur vim verbi ejus, ut exornet ſuum impetum, quo vult ab unaquaque phialæ thecam leviter verberatam & ſuccuſſam, ut exciderent nonnulli aurei, addita magna continentiæ jactantia de neceſſitatis ademptione. Quæ omnia ignorans ante ſe ab his duobus acta eſſe Nob. Grentemeſnilius ei ſuam quoque fiduciam admovit vel in Valla convincendo erroris vel in correctione tentanda. Quorum ut alterum ſucceſſit ei feliciſſime, perinde ut reliquis; ita quis probet tantam libertatem in aliena manu? ut reponatur ὑπεσάτλωσα ᾗ αὐτέων ἑκάστη φιάλλῳ τε χρυσέῃσι σὺν θήκῃ. Longe aliud cogitandum. Primo MS. habet φιάλῃ ᾗ χρυσῇ. quod admittendum eſt, quum teſtante documento tam vetere & certo nequeat hinc repelli loquutio tam ſæpe ab hoc ſcriptore uſurpata, prout exempla in promptu poſuit Æm. Portus in lexico. Unde paulo ante confirmatur gemina locutio auctoris, δωρέεται μιν ὁ Δαρεῖος πεδέων χρυσέων δύο ζεύγεα. Quod certiſſimum eſt itaque, attingere hanc partem vir doctiſſimus non debuit. Sed nec in cæteris aliquid mutandum eſt, & modo vertendum: *tum unaquæque* pectus *ſubverberans*, vel reverentiæ & honoris regii cauſa, vel læticiæ ac pietatis, vel denique conſpectu viri extranei *phiala auri cum theca Democedem donavit*. Eſt enim hæc pulcherrima Græci ſermonis ratio, ut verbis, quibus aliqui feciſſe quid in ſe ipſis narrantur, licet ſint modi, ut loquuntur, activi, & hinc requirerent additum quartum caſum, nihil addant, ſed nude tantum ponant, intellectui reliqua committentes. Tale eſt ἀναφέρων vel ἀνενεγκών, quo utitur Dio de Claudio reſipiſcente, & in cujus exemplis longiſſimus eſt Theſaurus Stephani, non addito ἑαυτόν. Tale iſtud ἀποδυσείσας eleganter illuſtratum in notis Caſauboni ad Theophraſti characterem περὶ ἀδολεσχίας. Tale ἐπαίρων 2, 162. Οὐ γὰρ λῦμασις ἐπάρεχε ἀπεμαλάϊσε. Id quoque nihil eſt, niſi femora & propinqua natibus membra ſubintelligas. Tale iſtud pulcherrimum ἔχουσαν in lib. 5 cap. 41 de gravida. Tale eſt politum illud ἀποῤῥίψαι apud Lucam in Actis Apoſt. 27: 43. Ἐκέλευσέ τε τὺς δυναμένυς κολυμβᾶν ἀποῤῥίψαντᾶς πρώτυς ἐπὶ τὸ γῆ ἐξιέναι. Quod etiam nihil eſt, niſi vel ſe ipſos, vel veſtimenta ſubintelligas. Et ita Ὑπολύπλωσα.

210, 31. Πολυκράτεϊ ὠμίλησε παλαὶ, ὃς συνέχελο &c.] Ridiculum & miſerabile eſt hoc loco acumen Stephani in emendanda Laurentii interpretatione, *cum Polycrate patre verſatus, quum aſperam ejus iracundiam ferre non poſſet* &c. Quis enim ille Polycrates pater, aut cujus? certe Democedis eſſe nequit, quum iſtum jam ante Herodotus Calliphontem appellaverit. Recte ad amuſſim Valla; cui ut conveniant quoque Græca, deleta vocula ἐ; ex auctoritate libri Medicei, qui eam ignorat,

rat, ſcribe omnia: Πολυκρήτει ὡμίλησε. Πατρὶ συνέχελο ἐν τῇ Κρότωνι &c.

210,40. Δυοῖν ταλάντοιν.] MS. δυῶν ταλάντων, ut lib. 4, cap. 1. δυῶν δέοντα τεσσάκοντα.

210,45. Καὶ τὰ αὐτὰ ἦν τοῦτον χρόνον.] Vox τοῦτον exulat ab MS.

211,17. Ἐξορκεῖ μιν.] Video annotaſſe Stephanum [ἐξορκέω, ἐξορκίζω & ἐξορκόω, adigo ad jusjurandum, jurisjurandi verba præeo: Secundo uſus eſt Plutarchus dicens &c. Primo Herodotus dicens ἐξορκεῖ μιν, jurejurando eum adſtringit. Sic Demoſthenes ὅταν ἐξορκῇ τὰς γενεάς.] Etiam Æm. Portus in lexico ex hoc uno loco oſtentat ἐξορκεῖν jurejurando adigere ad aliquid faciendum, quum deinde particulari articulo multa proferat de verbo ἐξορκῶν. Quicquid ſit, ego vero teſtor in optimo libro exſtare ἐξορκοῦ.

211,19. Ὅσα αἰσχύνην ἐσὶ φέρονλα.] Sic quilibet loqueretur, quod non eſt Herodoti. Elegantiſſime MS. ὅσα ἐς αἰσχύνην ἐσὶ φέρονλα.

211,41. Λέγε δὴ Ἄτοσσα.] MS. ignorat adverſativam. Deinde idem ὅδε νῦν, ἐς Σκύθας, non δή.

212,7. Ἅμα ἕπε τ' εἶπε.] Id certe fieri contigit. Sed non eſt hæc ſcriptio (fatua ſatis per illud geminatum εἶπε) docti Herodoti, cujus manum ſane interioribus ſtudiis politam reſtituit optimus MS. ἅμα τ' ἕπε ἔφα.

212,24. Οὔ τι ἐπιδραμὼν, πάντως τὰ δίδομ. ἐδέκ.] Sic legunt ac diſtinguunt editiones priores; quod quomodo legerit Valla, difficilis divinatio eſt ex hac verſione: *tanquam fugitivum, ſi cuncta ſibi oblata caperet.* Unde Stephanus mutat nequaquam omnia quæ dabantur percurrit, id eſt, recenſuit, & accepit. ut legatur πάντα ex vet. cod. pro πάντως & ἐπιδραμὼν accuſative ſumatur, quaſi dicat non percurriſſe numerum, tanquam nihil omittere volentem. Hinc patet jam olim hunc locum varie adminiſtratum fuiſſe, præſertim ſi attendas ex Th. Gale in Arch. codice legi πάντα. Ita in omnem caſum voluta fuit hæc vox; ubi omnino vincere debet ac præferri, quod eſt in MS. Mediceo πάντων. Ἐπιδραμὼν poſſet nunc accipi vicino quodam ſenſu verbi ἐπεξαπατάω, cujus exempla collegit Æm. Portus, unde accipiebam pro offendere, ut caveret reſpectu ullius partis dare offenſam, ſi nempe inſpexiſſet & de diverſis indicaviſſet utrum accipienda an rejicienda.

212,34. Ἅμα δ' αὐτοῖσι.] MS. ἅμα δ' αὐτῇσι, quod ex neſcio quo etiam novit proferre Th. Gale, ut τελήεις ſit fœminini generis, ut 8, 121 τελήεσσι τρεῖς, Φοινίσσας, in quo temere hæſerunt. Cæterum hoc loco abuſus fuit ſcriptor Etymologici Magni, in voce Γαῦλος ita exponens: Λέγεται ἡ καὶ τελήεις γαῦλος, ἀφ' οὗ τὸ πλεῖσα δέχεσθαι, ὡς φησὶν Ἡρόδοτος ἐν τῇ τρίτῃ τῶν ἱστοριῶν. Neque enim iſta confuſione utitur hic noſter Herodotus. Et mox προσίσχοντες ἦ αὐτῆς, non αὐτῇ, quod vulgo edunt: ut forte ſit diſtinguendum: προσίσχοντες ἦ, αὐτῆς τὰ ἐμβαλάσσια.

213,4. Τῇσι σκυτάλῃσι.] MS. τοῖσι σκυτάλοισι. Sane hæc gemina terminatio earundem vocum in ος & η crebrior fuit, quam nos ſcimus. Et mox φευξοῦσθαι, non φευξείσεσθαι. Perperam tamen ad hoc verbum dativus caſus refertur ab Valla, quem ſequitur in Lexico Æm. Portus, in verbo Ἐκχρήσω interpretans *quomodo vobis conducet hanc injuriam Regi Dario facere*, idque probat in Theſauro Stephanus, quum tamen in Græcis nulla ſit mentio τοῦ *vobis*, ut quæ perſpicue dicunt, quomodo regi Dario placebit tam contumelioſa hîc toleraviſſe?

213,10. Ἐπὶ τίνα ἦ ταύτης προτέρω.] MS. ἐπὶ τίνα ἦ τῆσδε προτ. Mox quoque omiſſa adverſativa ταῦτα λέγοντες. Et deinde ἤγοντο, non ἄγοντο.

213,25. Ἐμπίπτουσι τῇσι νηυσὶ ἐς Ἰηπυγίην.] Nec Græca hæc phraſis bene habet, & multo minus Latina ei reſpondent *ad Japygiam in quaſdam naves inciderunt.* Præclare codici Arch. accedens membrana Medicea legit ἐκπίπτουσι, hoc eſt, navibus ſuis in Japygiam ejecti ſunt, ex curſu, quem tenebant, depulſi per tempeſtates. Paſſim iſte uſus verbi apud hiſtoricos, & nimium frequens, quam ut hic locus tanta vanitate premi debuerit. Sed & denuo noſter 8,13. Φερόμενοι τῷ πνεύματι, ἢ οὐκ εἰδότες, τῇ ἐφέροντο, ἐξέπιπτον πρὸς τὰς πέτρας.

213,48. Οἱ μὲν ὡς εἰκὸς, κατ' ἐμπορίην στρεφόμενοι, οἱ δέτινες.] Aut perverſa ſunt hæc verba, aut defecta in Græcis, quæ tamen quam molliſſime integra habuit Valla, aut quaſi integris perfectam interpretationem præbuit. Ego ex membrana priſca notavi nihil. Th. Gale participio στρεφόμενοι præponit οἵ δε, additis verbis [Nam id hic deeſt] nulla addita mentione vetuſtorum codicum, an ex ingenio fecerit. Certe nequeunt conjungi κατ' ἐμπορίην στρεφόμενοι, & reſtitui oportebit vel οἱ μὲν, ὡς εἰκὸς, κατ' ἐμπορίην, ἢ στρεφόμενοι, οἱ δέ τινες καὶ, vel οἱ μὲν, ὡς εἰκὸς, κατ' ἐμπορίην, στρεφόμενοι δὲ οἵ τινες, ἢ αὐτῆς &c.

214,1. Συλοσῶν ὁ Αἰακαῖος.] MS. ὁ Αἰάκεος, ut & legit Valla, & attulit jam Th. Gale.

214,7. Ἐπεθύμησε τοῦ χλανίδος.] Ut confeſſus ſum, exſtat in MS. Mediceo ἐπιθυμέει, unde recte confeceris ἐπεθυμέη ad mediæ conjugationis notionem paſſivo flexu. Nihil impedit ſequens ἐπιθυμέοντος.

214,14. Οἱ μὲν ὦν Συλοσῶν.] MS. ὁ μὲν δὴ Συλοσῶν.

214,19. Βασιληΐη προσελαλύθη εἰς τοῦτον τὸν ἄνδρα.] Ut ſolebant hæc legi, ſed ubi codex optimus me docuit ab Herodoto ſcriptum

fuisse ὡς τοῦτον, ut antea aperui.

214, 23. Ἀναγγέλλ᾽ ταῦτα ἀκ.] MS. ἀγγέλλ. Neque enim in aula Persica Græci dicebant ἀναγγέλλειν, sed ἀγγελίας & εἰσαγγελίας.

214, 27. Ἀναβίβηκε δέ τις ἢ ὑδείς κω.] MS. δὲ ἤ τις ἢ ὑδείς σω. Sic plane iterata σ.

214, 28. Ἔχω ᾗ χρέῳ, ὡς εἰπεῖν, ὑδέν.] Voces illæ ὡς εἰπεῖν ita interpositæ vim habent eam, ut extenuent quidem, nihilominus rem aliquatenus veram esse fateantur. Id quod nunc Darius negare omnino vult, neque prorsus vel minimum debitum Græco cuiquam agnoscere. Ad hanc igitur sententiam quum pertineat ista loquutio temere huc immixta, optime restituo ex MS. omissa particula ἔχω ᾗ χρέῳ εἰπεῖν ὑδέν.

215, 4. Ἐπιλεοπάδιον.] Sic dixit in consilio Persarum ἐπιλεοπάδιοι ἂν ἀμαμήτως ἔ πλήθεϊ. Attamen nunc MS. ἐπιλεοπίην.

215, 22. Γέρεα ἐμεωυτῷ χρυσέϊα.] Hoc propagatur ab editionibus citerioribus, haud dubie per errorem typorum ex vicinia in proxime sequentibus huc attrahentium idem tempus, quum Aldus & Camerarius in utraque Hervagiana dederint γενομένοις, quasi in antecessum decerni illud voluerint, priusquam libertatis dulcedinem acciperent. Omnino id opinor reponendum, etsi ex MS. nihil notaverim & taceat Gale.

215, 33. Τελεσίαρχος.] Ab membrana Medicea nominatur Τελίσαρχος.

216, 16. Ἄξιον δουμᾶ δῆσαι γοργύρης ἑξήκοντα.] Hæc quum corrupta sint, tamen intelligere & explicare voluit Æmil. Portus, quasi per Atticam & Ionicam ellipsin ita diceretur pro ἐπὶ γοργύρῃ δῆσαι, Latina autem licet apud eum videre. Sed frustra omnia. Necessario δήσας, ut est in MS.

216, 27. Ἐμεῖλε ὑπολάμψασθαι.] Certe non recordor hæc tempora vidisse conjuncta: & omnino recte MS. ὑπολάμψεσθαι, prout passim id fit.

216, 30. Παθόντες οἱ Πέρσαι κακῶς μετεμεμπτικραντέως &c.] Offendit ad hunc locum Th. Gale, unde notat aliquid vix intelligendum, nempe quum duo postrema verba allegavisset, [Cod. Arch. πάρεϊ cum Valla.] At nec in Valla id apparet, nec alia in his molestia est, quam quod male vacuæ manus interposuerint adverbium κακῶς, quod testor non esse in MS. Mediceo, & quantopere in Herodoto verbum παθεῖν possit ad miserias verti, docent πάθεα, quæ toties usurpat in partem pessimam. Infra cap. 155 ὡς ὑπὸ σεῦ τάδε ἔπαθον.

216, 42. Πιεζόμενοι ᾗ.] MS. πιεζόμενοι ᾗ.

216, 45. Τὰς Δαρεῖος οἱ ὑποσπόνδων ἐνετέλλετο.] Vocula tertia in MS. non apparet; quæ & prorsus videtur male collocata, unde Portus in Lexico hunc locum adducens omittit participium ὑποσπόνδων, ut voculam οἱ adserat suo verbo.

217, 12. Ἀπεθωύμαζε.] MS. ἐπεθωύμαζε.

217, 25. Ἔρημον ἔδοσαν ἀνδρῶν.] Sic apparet eum velle notabiliter veritatem paroemiæ antiquæ, & hinc exortæ, patefacere, qua dicebatur ἔκηλα Συλοσῶνι δώρυχωρίη, prout est inter fragmenta Heraclidæ Pontici.

217, 36. Τῷ ἂν ἐβούλετο.] MS. sine media vocula τῷ ἐβούλετο. Nec tamen delendam esse, sed ab mala manu huc nimis festine translatam patebit ex nota sequente.

218, 3. Ἐλπίζων ἡμίονον τεκεῖν.] MS. ἐλπίζων ἂν ἡμίονον τεκεῖν.

218, 12. Μεγαβύζῳ τύτῳ ὀϊ.] MS. μεγαβύζῳ ᾧ ὀϊ. Quæ duæ literæ pro geminato τύτῳ interdum usurpantur, ut 2, 111, de Pherone. Τὸν ἀποδέξασθαι μὲν ὑδεμίην σφαλερήν.

218, 31. Ἄλλῳ μὲν γὰ σόκ.] MS. absque vocula γαῖ, qua hic locus bene potest carere, ἄλλῳ μὲν σόκ. Tum δυναλὸς εἶναι, non δυναλὸν, quod aureum est Herodoto in illis nominativis mire lascivienti. Sed & αὐτοχωρίην nunc suppedito ex eodem codice, ubi inepte nonnulla alia adferebantur, unde & versionem concinnavi.

219, 2. Τί δ᾽ ὦ μάταιε.] MS. τί ὦ μάταιε, & modò dedi ex eodem πολιορκεομένους, non πολιορκεομένους.

219, 15. Ταύτῃ χιλίους.] Recte MS. ταύτης, nam de militum parte agitur, non de loco.

219, 41. Τὰ πεπόνθεε.] MS. simpliciter & integre, perinde ut Anglici apud Th. Gale, τὰ ἐπεπόνθεε. Deinde ἐπεί τε ᾗ ὑδεὶς cum particula adversativa, quæ vulgo negligitur.

220, 23. Στρατάρχης.] MS. στρατάρχης, & deinde ἐν τῇ ἐωυτῦ τάξι, non τάξει. Quod quum restituam ex scriptis libris, tum ride negligentiam, quæ hoc loco invexit in editiones Διὸς Βήλε τὸ ἱρὸν, ubi Aldus & Camerarius perhibent rectissime ἱρὸν, quod reponendum.

220, 46. Γυναῖκας ἐς Βαβυλῶνα κατιζάναι &c.] Locus hic videtur pessime ab vario lectorum genere exceptus fuisse, etsi in editionibus vulgatis mire mentiatur sanitatem. *Vel* vocem γυναῖκας toties in tam brevi multiplicare an id est Herodoti? Certe alium novimus. Jam vero istud ἐσαεδὴ plane non conspicitur in nobili isto Mediceo, quod certum est documentum eam vocem ab perito Herodotei styli viro ex alio loco sublectam esse, ut hoc, quidquid esset non sine veri specie sanaret, quæ bis in hoc libro adhibita obversabatur hinc menti ejus. Quin etiam in verbis quæ citavi, idem codex MS. non legit γυναῖκας, sed γυναῖκα, omnia huc dirigentia, ut varietatem in his ab Herodoto adhibitam & malevole suppressam per vestigia tamen quædam ostenderet. Videtur enim sic processisse manus ejus: Ἐπέταξε τοῖσι περιοίκοισι ἔθνεσι γύναια ἐς Βαβυλῶνα καλιζάναι, ἐκάστοισι ἐπιτάσσων,

τάσων, ὥστε πέντε μυριάδων τὸ κεφαλαίωμα τῶν γυναικῶν συνῆλθε. Dicit nempe Herodotus edicto injunxiſſe vicinis circa gentibus, ut magnam iſtam urbem mulieribus inſtruerent, ita ſingulis deſcribens, ut quinquaginta millium ſumma fæminarum convenerit.

221, 6. Πολλάκις ἢ Δαρεῖον λέγεται.] Nomen proprium in MS. non eſt, & poteſt abeſſe.

221, 12. Ἄλλα πολλὰ ἀπέδωκε.] MS. ἐπέδωκε, quod vult mens Herodoti.

JACOBI GRONOVII NOTÆ ET OBSERVATIONES

in librum quartum HERODOTI.

222, 23. Ἀμέλγεσι.] MS. ἀμέλγωσι.

223, 5. Περισήσαντες καλῶ τὰ ἀγγήια τὴς τυφλὴς.] Hunc plebeji Græculi ſermonem fore nullus ignorat. At Herodotus verborum exquiſitior non ita ſcripſerat, ſed indicante vetere membrana περισίξαντες, tanquam acutis quibuſdam ex ferro aut ſpina vinculis coërcuerint eos manere circa iſta vaſa, unde Latinæ verſioni datum eſt verbum *compungentes*. Sed videtur latere aliquid ſeu commune in ſcriptura vetere, ſed proprium Herodoteæ, in qua jam bis occurrit σίχειν pro σείχειν. Unde producit & exponit Heſychius περισίξαι, περικυκλῶσαι, περιελθεῖν, περιελάσαι, ἀπὸ τῆς σίχεως. Id deſeritur ab noſtris, & univerſa ea vel ſignificatio vel explicatio ignota eſt Stephano & aliis, attamen vera, & ideo neglecta, quoniam utique volunt ſcribi περισείχειν & περισεῖξαι, unde idem Stephanus in verbo Στείχω adducit ex Homeri Odyſſ. δ. Τρεῖς δ' περισείξας κοῖλον λόχον ἀμφαφόωσα. Et tamen idem rurſus in Indice [Περισήκω idem quod περιΐσαμαι circumſto: unde participium περισήξαντες quod exponitur etiam circumpoſiti.] Sed optime ſe exhibet Herodotus 4, 202. Τῶν δέ σφι γυναικῶν τὰς μαζὸς ἀποταμοῦσα περισέσιξε ἢ τούτοισι τὸ τεῖχος. Itaque quum verba Heſychii in ſuis quoque notaverit Suidas, apparet, quam malevolens ſit ille genius, à quo nuper illis Cantabrigiæ ſubnotatum ſit [Malim περιστεῖξαι] Porro quod Herodotus dicit ἀπαρύσαντες, non interpreter *delibatur*, quod violente huc trahitur, ſed *exantlatur*, quod proprium quodammodo illic eſſe docet vel Plautinum *ſæpe exantlavit merum ſcitiſſime*, vel Ennianum *materno ſanguine exantlando patrem ulciſci*. Non pertinet huc σίζειν.

223, 6. Ἡγέοντ' εἶναι.] MS. ἡγεῦντ'. Deinde MS. ἠνίκεύτο αὐτοῖσι καλεῦσι, non τοῖσι.

223, 16. Ἀνιηκαλιζόμενοι.] Portus id habere poteſt Ionicum pro communi ἀνιηκαλιζόμενον, idque pro ἀνιηκαλιζόμενον. Debuiſſet igitur monſtrare locum, in quo abſconderetur ἀνιηκαλιζόμενον. Vix enim dixeris eſſe Græcum, unde in principio libri 5 dicit ἀνιηκαλιζόμενοι, ubi etiam eſt ἀνιζομένων. Mediceus codex egregie ἀνιηκαλιδύμενοι omiſſa litera.

223, 20. Αὐτοί τε ἐλάσσονες κεινόμενοι γινόμεθα.] Voces iſtæ αὐτοί τε in MS. non exſtant. Nec certe quidquam præter ſonum nudum adferunt, quum utraque periodus ad eandem partem & partis actiones pertineat, & ideo hæ voces non habeant aliquod oppoſitum, ubi ſolent adhiberi. Eſt autem hic locus, in quo dicitur ἐς αὐτῶν Scytharum, ſive ſciverit nomen & innoteſcere noluerit, ſive ignoraverit, ἔλεξε τάδε, plane geminus illi Polybiano in Legat. 46 Ὅτε καὶ τις ἐκκαλεσάμενον &c. quod tam commode interpretatus eſt Caſaubonus. Sed non eſt mirum malle multos ineptire.

223, 30. Ἐκπλαγῆτες ὑπὸ τῷ ἡμομένῳ.] Præpoſitio ὑπὸ abeſt ab optimo codice, in quo vides Herodotum ex 1, 116 τούτοις ἐκπλαγεὶς. In eodem mox etiam recurrit ἐξελαυθέντες conſtanti ſcripturæ modo, ut in præcedentibus patuit.

223, 33. Τρόπῳ τοιῷδε.] MS. τοιούτῳ.

224, 5. Ἐπελθόντι καταστῆναι.] Habes in his exemplum ejus, quod ait in Theſauro Stephanus, quum dediſſet exempla compoſiti καταστέννυμι, adjungens [Item καταστῆναι exſtinctum eſſe tanquam à καταστῆμι, ſicut ἀπέστην tanquam ab ἀποστῆμι.] Sic infeliciter id relinquens, ut nullam ei auctoritatem commodet. An igitur vel ipſe vel alii, unde exſcripſit, ad hoc Herodoti ſpecimen reſpexerunt? Exſtat hîc ſane, quod negari nequit. Sed tamen ratio illis debuit adeſſe. Nam quum hîc non anteceſſerit vox πῦρ, ſed tantum dictum ſit χρυσὸν καίεσθαι & χρυσὸν καιόμενον, dubitare primo de iſtius verbi καίεσθαι termino ſignificationis pandendæ oporteat, utrum ad flammæ ejectionem uſque, an tantum ad ignitum tactum, & hinc etiam alterius verbi καταστῆναι non ſolum de modo, ſed enimvero etiam de fide ambigere debeas. Ego ſane non tantum dubito, ſed libens concedo optimæ membranæ, quæ teſtatur Herodotum ſcripſiſſe καταστῆναι, quod conſtat maximi, immo majoris, quam ut à nobis definiri poſſit, uſus in Græca literatura eſſe.

224, 16.

224, 16. Οὕτω λέγω.] MS. ὧδε.

224, 49. Νεμομένας ἐν τούτῳ τῷ χώρῳ ἀφανισθῶσι.] MS. χρόνῳ, quod ex utroque Anglicano profert etiam Th. Gale: & sic tacens noluit fateri hanc lectionem videri quoque agnoviſſe Vallam. At is hinc vertit *interea*; ſed enim ille tam miris modis Græca compoſuit, ut efficeret iſtam ſententiam *equas ejus à curru paſcentes divina quadam ſorte motas*, quaſi rem ita concepiſſet ita eveniſſe, ut non eas Hercules dormituriens videatur potius jugo exſolviſſe, ſed alligatas currui ſic paſtum miſiſſet. Hoc reliqui quidem illi; ſed haud dubium mihi prius videtur & veriſimum iſtud χρόνῳ cum tali ſenſu, ut patet ex illis quæ ſtatim ſequuntur.

225, 9. Πρὶν ἢ οἱ μιχθῶσι.] Quanquam ſic loquutus etiam fuerit in capite primo hujus libri, tamen ejecto ἢ nunc præbet, MS. πρίν οἱ μιχθῶσι. Habet utrumque.

225, 33. Ζωστῆρα ἔχοντα ἐπ' ἄκρης τῆς συμβολῆς φιάλῃ χρυσέῃ.] Forte erat fibula phialam aliquo modo repræſentans, ſubnotat ad has voces Rev. Brauwnius in Veſtitu ſacerd. Hebr. 2, 3. At eam non ita exprimeret Herodotus. Dum enim agnoſcit συμβολῶ, certe agnoſcit in extremitatibus aliquid fuiſſe ad connectendum: fibula id fuerit, an globulus, an quid aliud, noſtrum non eſt eligere. Sed in omnibus baltheis tale quid fuit. Jam vero in Scytharum baltheis intelligit Herodotus præter talem nectendi machinulam fuiſſe adhærentem phialam ad hauriendum ſubito paratam.

225, 39. Δύο μὲν οἱ τῶν παίδων.] MS. δύο μὲν τῶν παίδ.

225, 43. Τὸν ἢ νεώτερον.] Ut ſæpe comparativum loco ſuperlativi. MS. tamen νεώταλον. Et ſane quum paulo ante dixerit Σκύθην ἢ νεωτάτῳ, cur placuit aliis ab Herodoto abire?

225, 47. Ἔτι ἢ ἐς τόδε.] Particula ἢ nec tolerari hîc poteſt, nec habetur in MS. Sed ſequentia mire obſcurata ſunt per editiones. Nam quum Aldus & duæ deinceps Hervagianæ protuliſſent Τὸν δὴ μοῦνον μηχανᾶσθαι τὴν μητέρα Σκύθην, ſtatim Stephanus edere ſuſtinuit Τὸ δὴ μοῦνον, non admonito lectore, quum id tanto commodius facere potuiſſet, quia quartum verbum in margine notat χ. μηχανήσασθαι. Id omne ſic molitus fuiſſe videtur Stephanus ex interpretatione Vallæ *& id ſolum Scythæ matrem excogitaſſe*, ubi apparet neutrum & aoriſtum; ſed in extremis vehementer diſcedit ab Græcis, in quibus quare non etiam mutaverunt τὴν μητέρα Σκύθαι? Fœdum prorſus univerſum, & quod ita retinui, ſed nequaquam aſſentiens; immo contra decernens debere retineri maſculinum, etiam teſtans μηχανᾶσθαι eſſe in MS. Mediceo, & fatuam eſſe verſionem opinans de matre Scythæ. Dicit enim ſimpliciter Herodotus, *& ſolum effeciſſe matrem Scytham*, vel ut ſolus eſſet Scytha & tantæ potentiæ princeps, artificio matris accidiſſe. Res clariſſima.

226, 5. Πολέμῳ πιεσθέντας.] MS. more ſueto πιεσθέντας. & deinde πολαμὸν Ἀξέξω, non Ἀξέξεα.

226, 14. Μηδὲ πρὸς πολλῶν δεόμενον κινδυνεύειν.] MS. δεόμενα. Et indulſi MSto, etſi locus alioquin ſatis intricatus ita reddatur aut reddi videatur intricatior; ſi interpretes quis ſequatur, qui ſtulte δεόμενον interpretantur *oportere*, ac ſi idem foret τῷ δέον: deinde neſcio unde apponant aliam lectionem πρὸς πολλούς, quod in nullo MSto reor exſtare. Ego autem facilius inſpexero verba & manum Herodoti, quam ſententiam. Habet nempe primo id Herodotus, ut jucunde ludat in neutro plurali, ubi ſingularis poterat ſatisfacere, ut δῆλα, δεύτερα, τρίτα &c. Hinc etiam hoc loco rejici non potuit iſta mutatio, ſed admitti pro Herodotea. Nempe vocem μηδὲ ita ponit, ut divelli debeat, perinde ut apud Latinos *neque*. Hinc igitur ſcribo μηδὲ πρὸς πολλῶν δεόμενα κινδυνεύειν *& magnopere petentia non periclitari bello* &c. Ita enim loquutus fuit 1, 207. Νῦν ὦν γνάμῃ ἔχω πρὸς ταῦτα ἐμοὶ προκείμενα πρήγματα καὶ τὰ ἔμπαλιν ἢ ἄλλοι. Agnoſcis neutrum plurale τὰ, quum poſſet τοὺς. Hoc primum. Nodoſius eſt illud πρῆγμα εἴη, quod idcirco illi, qui hanc loquutionem (eſt enim quoque Herodotea) illuſtrare voluerunt, ita per alia loca producunt, ut hunc negligant. Vide in pagina 734 circa finem in Indiculo Ioniſmorum Gallicorum ſive Ionicorum Galliciſmorum: etiam Portum in *Lexico*; noluit allidi ad hunc ſcopulum. *Peſſima* vero eſt interpretatio Vallæ, ubi ἀπαλλάσσεσθαι reddit *abſtinendum bello*, quod eſt ἀπέχεσθαι. Quid autem eſt *nec oportere adverſus multos pugnando adire periculum?* An igitur hic populus fatuos facit omnes, qui adverſus multos pugnaverunt? Num poteſt talis ſententia concipi, & quidem circa Aſiam? Italicus interpres Vallam partim ſecutus, partim furens ait: *parea di non tentare la battaglia con tanta moltitudine, ma di abandonare il paeſe conducendo via quello che portare ſi poteſſe*. Verba volunt excedere primarium eſſe, & jam pridem rogare non periclitari bello.

226, 19. Τῶν χώρων ἀποδιδόντας.] MS. παραδόντας.

226, 41. Ἐς ὃ ἱστέαλον.] MS. ἐς ἕ ἱστέ. Sic quoque enim ſolet Herodotus. Cap. 30. Ἐς ἕ ἂν χῶσι αἱ ἵπποι ἐν γαστρὶ.

226, 44. Γαυδόνων δ' ὑποτοιοίσιν.] Adverſativa non apparet in MS.

227, 11. Οὐδενὸς χώρου ὑποδεέστερον.] Recte MS. χώρου, ubi denuo vides articulum τὸ non præponi ab auctore, ut notavi ſub numeris 3, 25, & eſſe illum eundem accuſativum, qui pla-

placet auctori in voce μέγεθος, 78, 28.

227, 21. Προσήκουσα τῷ νεκρῷ.] Locum hunc descripsit Origenes lib. 2 contra Celium, ubi videbis citari τῷ νέκυι & alias discrepantias non agnitas nostris exemplaribus.

227, 27. Ἀφανισθῶμι τοδὶ τέρον.] Posterior vox non legitur in MS. Sed & in illis vicinis Ἀρισέω δ' Προκοννησίς posteriores duas idem non agnoscit, quas forsan nec in exemplari suo habuit Valla, unde in interpretatione omisit: & sane tum in principio relationis hujus, tum in inscriptione statuæ sic patriam ostentari sufficit. Itaque posteriora ista expuli. Prius suo loco retinui, quia forsan nemo censuerit deleri, & per istud præmissum τὸ prorsus crediderint omnes Herodoti esse, ut solet. Attamen non dixit jam Herodotus primam vicem posse appellari ἀφανισμὸν, nec ipse sic appellat. Alia est ratio ejus, quod mox sequitur ex appellatione seu aliorum hominum, seu Metapontinorum, certe non sua.

227, 33. Μεταποντῖνοι γάρ φασι.] Vocula γὰρ etiam non est in MS.

227, 46. Ἔσησε ἀνδριὰς.] MS. ἔσηκε. Sed scito esse cacoëthes mutationis ex editionibus Stephani, quum Aldus & Hervagianæ non aliter habeant, quam ut nunc ex MS. reposui. Rem incredibilem!

228, 6. Οὐδὲ γὰρ ἐδὲ Ἀρισέης.] Oratio hæc, non minus, quam historia quam tractat, fando inaudita, & exempli nullius. Quis enim unquam ter geminavit negativam, ut hîc fit? Non quod id contigisse negem, sed ut per eandem vocem ista tertiatio confieret, ut jam vides οὐδὲ γὰρ οὐδὲ Ἀρισέης — οὐδὲ ἔτος &c. Certe exstant tam intentæ negationes 6, 11 & 8, 77 & alibi, sed diversis vocibus. Itaque quum id sit enorme, noli opinari hujus augmenti exemplum nunc ab Herodoto datum fuisse, sed ejus corruptoribus. Optimus enim MS. habet οὐδενὸς γὰρ οὐδὲ Ἀρισέης, non ut ad sequentia id conferatur, sed per se ut constet subintellecto tantum ac repleto ex præcedentibus αὐτόπλεω ἐόντα πυθέσθαι. Itaque vertenda omnia, *Ex nemine enim intelligere potui, qui diceret se nosse, quia ipse vidisset. Quippe neque ex tali ullo Aristeas, cujus paulo ante feci mentionem. Neque etiam iste in illis carminibus ait se progressum esse ultra Issedonas.* Ut appareat Herodotum distinguere rationes loquendi αὐτόπλεω πυθόμενον λέγειν, & ἀκοῇ πυθόμενον λέγειν: etsi revera qui per αὐτόπλω aliqua relata narrat, is narret quæ ἀκοῇ acceperit: quasi ἀκοῇ λέγειν sit proximum fabulis, etsi queat multa vera continere, ut de se modo intelligi vult auctor. Aristeas apud Issedonas fuit, ex his potuit aliquis αὐτόπλης fuisse, qui rumorem istum inter suos sparserit. At Herodotus non fuit inter Issedonas, & idcirco narrabit omnia ἀκοῇ. Sed quid agimus? an credibile est sic corrumpi auctores? Οὐδενὸς est antiqua lectio, quam videre potes in Aldo, & Hervagianis: mutilarunt Stephaninæ.

228, 10. Ἔλεγε ἀκοῇ.] Vox ultima non est in MS. Mediceo, prout de Arch. testatur Th. Gale & de Valla: ut omnino nullum ibi mereatur locum, & res ipsa id clamet.

228, 20. Καὶ σκόροδα.] MS. exquisitius σκόρδα.

228, 27. Πρὸς ἑσπέρεω δ' Βορυσθένεος.] MS. πρὸς ἑσπέρης. Id jam probum Herodoti fecit frequentia in superioribus & varietatis desiderium. Cujus specimen pariter alterum ponere compellor, ut quum nunc dici videamus Βορυσθενεῖται & Βορυσθενειτέων, & sic cap. 70 & seqq. quater aut quinquies, tamen cap. 53 dicuntur Βορυσθενῖται etiam ex causa varietatis Herodoto obortum; at Holstenius ad Stephanum pag. 71 putat perperam sic scribi.

228, 45. Ὑλὴ δ' ἐνδρέων ἡ πᾶσα αὕτη γῆ πλὴν τῆ Γελοίης.] Fero sane, tanquam Γελοίη proprie sit regio nominis sui, idque ei inditum sit ab lingua Græca, & ipse noster cap. 76 infra de Anacharsi, καταδὺς ἐς τὴν καλεομένην Γελοίην· ἡ δ' ἐστὶ μὲν παρὰ τὸ Ἀχιλήιον Δρόμον, τυγχάνει δ' πᾶσα ἐοῦσα δενδρέων παντοίων πλέη. Et hinc omnia vicina sicut appellationem istam respuunt, ita rebus quoque probant diversam suam faciem esse, nec quidquam provenire silvarum. Sed sodes an ista exceptio Hylææ non est vana & inanis, quum ipsa appellatio semper testetur, qualis sit, nec pascua Scythica desiderant silvas? Res mira satis. Quid tamen? Optimus MS. hîc tantum agnoscit Ὑλὴ δ' ἐνδρέων ἡ πᾶσα αὕτη τῆ Γελοίης. quasi Hylæa quidem dicatur universa regio, & ista Nomadum similiter contineatur: sed tamen continue incipiat sui esse dissimilis, ubi acceesseris ad pascua Nomadum, quæ etiam comprehendantur in appellatione Hylææ.

229, 4. Κατήκουσι δ' ἔτοι.] MS. κατοικῶσι.

229, 7. Λίμνης τῆ Μαιήτιδος.] Sicut de codice Arch. testatur Th. Gale, ita etiam Mediceus MS. Μαιώτιδος, & in eo notavi diserte etiam infra sibi constantem esse.

229, 16. Νέμον δὲ τὰ πρὸς βορέην.] MS. τὸ πρὸς.

229, 32. Ἐπεὰν δ'.] MS. ἐπὰν δ'.

229, 34. Καὶ ὁ κύων ἕπεται.] An igitur id aliud, quam ἕτοιμός ἐστι ἡ κύων? Certe ille qui ἕτοιμος, ἕπεται, & sine flagro adest. Sed & ἕτοιμος & qui ἕπεται, nihil juvat, nisi etiam ultra aliquid emoliatur. Hinc clarius lucere debet ratio haud dubie pulchra venationis: cujus quæ tandem erit felicitas, si ipse venator tantum equo feram persequatur, cane sic demum comitante? Non igitur illi sunt canes ὠκύποδες, qui equum non nisi comitantur; ut taceam in Græcis dici eum sequi. Sed nec Scythæ tam stulti sunt, ut tale

canum genus alant, nec Herodotus tam delirus, ut ita ſcriberet. Eſt enim edentium iniquitas. At priſcam veramque lectionem reſtituo ex MS. ᾗ ὁ κύων ἔχει, ſive id velis interpretari *& canis corripit*, ſive *& canis proxime veſtigiis feræ inhæret*. Nempe ſimul venator equum aſcendit, ſimul canis jam captam feram corripit. Ita felix venationis eventus apparet, & dignus narratu.

230, 3. Τῦτο ἢ ᾗ λείχει.] MS. τῦτο ᾗ λείχει omiſſa adverſativa, quæ non deſideratur. Et ſtatim ὡ γάρ τι ατυδαῖαι νομαὶ αὐτόθι, non ὡ γάρ τοι, prout alibi exquiſitum iſtum uſum voculæ ἡ in Herodoto probavimus.

230, 4. Ὅς ἂν καταφύγῃ.] Hic locus eſt, in quo vere elegantem & proprium characterem Herodoto reſtituimus integrum, quem aut ſemirutum vix ſervant aut plane delent alii codices. Sed exſpectanda erat inquiſitio & exploranda cuſtodia fideliſſimæ membranæ, quæ nunc legit ὃς ἂν καταφύγων καταφύγῃ. Cujus ſuaviſſimæ copiæ ſuæ exemplum ſimile auctor præbuit cap. 29. Οἱ θῶς εἰρημένον ἐν τοῖσι θερμοῖσι ταχὺ παραγίγνεσθαι τὰ κέρεα· ἐν ᾗ τοῖσι ἰσχυροῖσι ψύχεσι ἢ ὡ φύειν κέρεα τὰ πλήσια ἀρχέω, ἢ φύοντα φύειν μόγις. Potuit ex his ſecure omittere illud φύοντα, quod ſponte ſatis ſubintelligeretur. Itaque & Euſtathius hunc Herodoti locum laudans ad Odyſſ. Δ v. 85 eam vocem in nullo putavit habendam numero, & plane omiſit, ut videlicet inde diſceremus eum in pleriſque citationibus ſuo uſum eſſe arbitrio. Præterea video eum locum ab interpretibus converti *at in vehementibus frigoribus aut non oriuntur ſtatim pecoribus cornua, aut ſi oriuntur, vix oriuntur*. In quibus nullam explico illam contrarietatem, de qua iſtic agit Herodotus; certe enim quæ vix oriuntur, eadem illa ſunt, quæ non ſtatim oriuntur, ut potius paria illa dici debeant, quam contraria. At pleniſſimo ſenſu ſtatuebat Herodotus ad expoſitionem Homeri in vehementibus frigoribus omnino non naſci pecoribus cornua, aut naſcentia nihilominus, vix naſci. Tale eſt 1, 67. Καλυπέρλεροι τῷ πολέμῳ ἐγεγόνεσαν τρόπῳ τοιῷδε χρώμενοι. Infra hoc libro c. 46 Φερέοικοι ἐόντες πάντες ἔασι ἱππολοξόι. 2, 7. Ἐὶ δὲ ἀρέα Αἴγυπτον ἔασα πᾶσα ὑπερπλήη τε ᾗ ἀνυδρον. Tale in hoc ipſo libro c. 36. Περὶ Λιβύεον ὡ λέγω λέγων, ὡς τὸ οἰκὸν ὠφελέρεε. Apud Sophoclem ſic habes in Oedipo Tyr. 1390 βλασῶσα ὅπως ἔβλαστε. Oed. Col. 1097 ἔχων ἔχεις. Hæc nos ad teſtandam fidem codicis Medicei; ſed ſcire oportet vitium omne hic admiſſum debere imputari ſoli editioni Henr. Stephani anni 1592, quæ prima omiſit, quum Aldina & Camerariana & Hervagiana ſancte exhibeant. Hinc quoque judicium fieri debet laboris, quem Herodoto Thomas Gale impendit, qui ſequens defectam Stephani editionem & citans vitioſe ὃς ἂν κατα. notat in cod. Arch. fuiſſe ὃς ἂν φύγων καὶ αφύγῃ, quod vix credo.

230, 16. Ἀργιππαῖοι.] Nihil diverſum in eo nomine notavi ex membrana, quam inſpexi. Attamen quoniam appellationes omnes, quæ occurrunt apud alios ſcriptores, ut Arimphæi, Aremphæi, Ὀργεμπαῖοι, habent literam *m*, Salmaſius fuit ita circumactus, ut crediderit ſcribendum apud Herodotum Ἀργιμπαῖοι, ut fatetur in Plinianis pag. 209. Ante eum Turnebus in notis ad Ciceronem de Fato pag. 64 ex Mela Arymphæi, prout etiam agnovit Grotius ad Marcianum Capellam pag. 214. His Th. Gale ex cod. Arch. Ὀργιμπαῖοι, mira Voſſii revolutione in Appendice, ut erat inſtabilis. Sed unus omnia Mediceus.

230, 24. Τῶν φαλαχρῶν.] Aldus hanc poſtremam vocem inchoavit litera majuſcula Φ, quaſi foret appellativa; in vicinis vero facit parvam. Camerarius etiam in hoc loco extenuavit. Stephanus denuo in grandem formam conjecit, quod ſequitur & Jungermannus & Th. Gale. A quibus merito diſcedo; nec enim fuit hæc eorum appellatio, ſed nota genitiva, ab reliquis diſtinguens.

230, 26. Οὐδεὶς σφεα ὑπερβαίνει.] Præmiſit ſane ὄρεα. & ſic tamen MS. habet σφέας ὑπερβαίνει. Ita quidem in cap. 33 quum dixiſſet τὰ ἱρὰ ἐνδεδυμένα, pergit ſcribere τὰς πλησιοχώρους θηκήπλειν, κελεύοντας παρπέμπειν σφέας ἀπ' ἑωυτῶν ἐς ἄλλο ἔθνος. Ubi σφέας tam poteſt reſpicere ἱρὰ, quam ipſos vicinos.

230, 28. Αἰγίποδας ἄνδρας.] Quod miror, MS. habet ἱπποβάτας ἄνδρας, ut cap. 170 occurrunt in Africa τεθρεππροβάται.

230, 30. Ἀνθρώπους εἶναι.] Nec hoc loco εἶναι, nec inferius ἀτρεκέως ab MS. confirmatur. Et ſane quod ad prius, opinor expelli rectiſſime, ut ab Herodoto non ſcriptum. Nam ſic intelligimus eorundem montium partem quoque incoli ab his hominibus, alias videntur plane ultra vel trans montes eſſe. Quod ad poſterius, etiam ratio evincit. Quum ſic quoque in fine capitis 26 de iiſdem Iſſedonibus hactenus tantum concludat: γινώσκουσι μὲν δὴ ᾗ ἔτοι, perinde ut hoc loco ſolum iſtud verbum ſimiliter adhibuit. Utique multum foret, ſi Herodotus ſuo periculo ſic adſeverare auderet. Imo etiam Gale teſtatur de MS. Arch. ἀτρεκὲς, quæ varietas docet ſubditivum eſſe.

231, 2. Γρύπας εἶναι.] Etiam hinc verbum ſubſtantivum debet faceſſere, ſi credimus MSto, utpote ubi intelligitur οἰκέειν.

231, 24. Ὡς ᾗ ᾗ ὧν σεισμὸς.] MS. ὡς ᾗ ὧν σεισμὸς. Deinde pro illis ὡς τέρας θωυμάζεται MS. tantum habet τέρας νενόμιται.

231, 30. Τὸ χρῶν τῶν βοῶν τοκαθόλα ὡ φύειν κέρεα.] Locus miſerabilem in modum interpolatus. Volunt enim Herodotum hoc loco di-

dicere omnino cornua bovino generi illic non ſuccreſcere, idque propter vicinum ſeptentrionem & magna frigora. Quod ſi tam directe abrupteque id jam negavit, cur in ea pronunciatione non perſtat, & in ſequentibus ſtatim tantummodo maluit dicere, ἐν ᾧ τοῖσι ἰχυροῖσι ψύχεσι ἢ ὐ φύειν κέρεα τὰ κλήνεα ἀέχλω, & ſic perſeverare in firma generalique negatione, quam potius mollire deinceps adjungendo ἢ φύονλα φύειν μόγις? hoc eſt, ut poſtquam pernegaſſet fieri aliquidpiam, atque adeo iteraviſſet quoque eandem negationem, ſtatim tamen fateretur & fieri & fieri poſſe. Nam & qui dicit vix naſci, utique tamen confitetur naſci, etſi raro, etſi tarde, utique tamen contingere interdum; & Herodotum id non ſcribere ſine experientia certiſſime perſuadeor, ſive ipſe viderit illinc locorum cornutum aliquo modo bovem, ſive eos inveniri interdum adſeveraverint ei accolæ. Pereant, qui tantam inſulſitatem Herodoto inferre ſuſtinuerunt. Quid igitur? Nempe ait H. Stephanus in Theſauro [κόλος, mutilus, truncatus, curtus, mancus, ut κόλος βῦς apud Euſtathium ὁ κεκολωσμένος τὰ κέρατα: qua ſignif. B. ex Herodoto affert κόλον μόσχον τῶν βοῶν, id eſt, κολοβόν, mutilum, hoc eſt ἄκερον] Hæc nec unde odorari potuerit Budæus capio, (nam ab Aldo editiones omnes conveniunt in iſtud τοκαθόλω) nec quemadmodum quum id jam in mundo eſſet, editores, alioquin docti viri, potuerint eſſe tam ſordidi, ut id voluerint contemnere & tam perverſam Herodoto mentem impingere. Perfecte enim in optimo exemplari MS. legebam δοκέει δέ μοι καὶ τὸ γένος τῶν βοῶν τὸ κόλον λέγειν ταῦτα. Videndus Suidas in Κόλον, qui recte illuſtrat.

231, 32. Καὶ Ὀμήρου ἔπος.] Particula καὶ non eſt in MS. nec ullum ejus momentum eſt, unde nec Valla expreſſit. Quod autem antecedentia edidi μαρτυρέει δέ μοι τῇ γνώμῃ, ubi vulgo edunt leguntque μοι, cauſam probavi ſub numeris 35, 42.

231, 44. Ἐκ καθάρσεως τευ.] Vox illa τείχεα μος non eſt in MS. ſed nec habet Aldus, nec Hervagianæ. An non patet nimis anxie inculcatam ab Stephano? Illi igitur reddidi.

231, 46. Προσίῃ ἡ ὥρη.] MS. προσῇ ἡ ὥρη.

232, 9. Ἀποίκησις.] Id ex pluribus locis Herodoti vulgo firmatur. Sed nunc quidem optimus MS. ἀνοίκησις.

232, 14. Οὔτε ὑπὸ Σκύθαι λέγεσι ὐδὲν.] Solœcum id eſt, ac multo minus Herodoti: ſed ab mala manu compoſitum, quaſi æque opportunum ultima vox hic locum haberet ac paulo infra. Quin non eſt in MS. illa ὐδὲν, quod ſatis fidei ad eam eradendam, quum temere per oculi fraudem ab ſcriptore ſit repetita ex mox ſequente verſu.

232, 17. Ὡς ἢ περὶ τῶν μεν] Particula ἢ non eſt in MS.

232, 20. Πολλῷ δ' ἔτι πλείσας.] MS. πολλῷ δὴ πλείσας.

232, 21. Ἱρὰ ἐνδεδυμένα.] Quum Valla interpretetur, *ſacra alligata*, patet cuique eum legiſſe ἐνδεδεμένα. Itaque ſic exhibebant etiam primæ editiones, ut apud Aldum & Hervagium. Quis hæc mutaverit, ignoro, niſi quod in editione Stephani 1592 videò in contextum aſſumi id quod nunc citavi, & alterum ἐνδεδεμένα rejectum in marginem. Salmaſius itaque retinet ἐνδεδυμένα, idque explicans vocibus ab antiquitate petitis, nunc Pauſania, nunc Servio præbente vocat *ſtipula triticea involutas*, *innexas ſtipula frumenti*, *occultatas in faſcibus ſtipularum*, item *obvolutas & obtectas*, in Plinianis pag. 208. Et tamen modo ad hos Hyperboreos & iſta ſacra accedens quoque Ez. Spanhemius defungi nequivit, niſi locum hunc Herodoti majuſculis lileris oſtentans ad Callimachum pag. 493 citaret ΕΝΔΕΔΕΜΕΝΑ, Latine edens ADLIGATA, nec ullo patrocinio facinus illud munit, quod idcirco ſordere in republica literaria debet. Opinor tamen abreptum auctoritate cod. Arch. ex quo ἐνδεδευμένα tradit Th. Gale. Quis autem Romanus *adligata ſacra* dicet, niſi in narratione funeſta & mali ominis? MS. autem Mediceus omnino habet ἐνδεδυμένα, quod præclare explicuit Salmaſius: recte ſacra occultata, & quæ cognoſci nefas, dicuntur aut quaſi veſte vel indumento circumdata, aut ingreſſa in involucrum, ut Ægyptius ἐνδὺς ὑπ' ἀμφιβλήστρῳ I, 95. Immo an non ſatis certa & valida confirmatio eſt vocis ἐνδεδυμένα, quod ſtatim in hoc ipſo capite iterari comperimus τὰ ἱρὰ ἐνδεδυμένα ἐν πυρῶν καλάμῃ, ubi Stephanus omnino deſerit alterum ἐνδεδεμένα, etiam primæ editiones, Aldina ſcil. & Hervagianæ, retinent ἐνδεδυμένα?

232, 37. Ἅμα ᾗ αὐτοῖσι.] Non opinor Ioniſmum in hoc conſiſtere, ut & fœminina mutet in maſculina, id quod hîc factum eſt. Cur vero non αὐτῇσι, ut eſt in MS. clare præferente αὐτῆσι?

232, 39. Οἳ νῦν περιφερέες καλέονται.] Hoc robuſte adſeverat Ez. Spanhemius ad Callimach. pag. 506, [ut iidem juvenes, & juxta eundem Herodotum περιφερέες inde appellati in grati animi exantlatique laboris memoriam juxta dictas virgines fuerint culti] Detrectavit igitur nunc aures dare Cod. Arch. ex quo Galeus proferebat Περφέρες, quum tamen antea ei obediret. Cæterum non ita modo verſavit hanc vocem, ſed in nota ſequente citans ipſum Herodoti locum audet interpretari, *quos nunc peripheras*, (ſeu *circumferentes*) *vocant*. Ubi habes declinationem perinde &

ſignificationem ex lege penitus Græcæ vocis; tanquam tacite indicaret ſe ex Herodoto didiciſſe vim ejus vocis, & talem Περιφερέα fuiſſe Abarin, quem principio capitis 36 ſcribit auctor ita celebrari ὡς τὸν ἴσον Περίφερες. Sed in iſta utraque, quem debet, magnum excitat riſum. Quid enim? an hoc eſt ingenio & Muſis operari, ut vocem mere barbaram trajicias in Græciam? Eſt utique vox Scythica. Quum Heſychius ſcribat Περφέρες, Θεοὶ, eumque locum alleget oportune Th. Gale, cur in ea ſcriptura & explicatione non potuit acquieſcere? Sunt enim iſta veriſſima, & περφερέες ab MS. Mediceo etiam exhibentur, ut de eo dubitari non debeat, prout nec de explicatione Heſychii, & Scythis relinquantur ſua, etſi nonnullæ eorum voces habeant aliquid vicinum Græco, ut in capite 48 fluvium ſcribit Scythis Πόρατα vocari, quem Græci Πυρετὸν.

233, 3. Οὐκ ἄνδ' πυρῶν καλάμης θυώσας τὰ ἱερά.] Certe operam abutitur Herodotus in minimi momenti comparatione. Quid namque facit ad ſacra Hyperboreorum, quorum ſolennitas & ſacramentum quaſi erat ſacra in ſtraminibus portare, ſi alicubi ſtramina cum ſacris fuerint combuſta & immolata? qui mos fortaſſis non modo fœminarum Thracicarum, quas velut præcipue in hac re eminentes advocat, ſed etiam plurium aliarum fuit, ut vel integrum ignem ex ſtramine conficerent vel ſaltem eo incenderent. Quis hæc intellexit? Nos abhinc melius de Herodoto cogitemus, quem corruperunt hoc loco maleſedulæ & ingratum officioſæ manus, quum ipſe non θυώσας ſcripſerit, ſed ἐχώσας, ut eſt in MS. Nempe non ſecus ac Athenis erant in ſacris nonnullis Καυηφόραι, ſic apud Hyperboreos & Pœonas & Thracas erant Καλαμηφόραι. Deinde MS. ἢ ταῦτα δὴ οἶδα ſine vocula μὲν.

233, 10. Οἱ δ' παῖδες.] Quantum tumultus? adeo ut ipſa Græcorum diſpoſitio, hoc eſt, ipſa mens Herodoti penitus diſplicuerit Vallæ, & in interpretatione idcirco noluerit ordinem Herodoti ſequi, tanquam iſtæ adverſativæ particulæ οἱ μὲν, οἱ δ' non debeant tanto intervallo disjungi, ut quidem disjungit Herodotus, interponens locum ſepulchri, quod Valla inde excerptum poſtponit. An non ſatis multum iſte tribuit ſuo judicio? Monſtroſius quod Stephanus & alii id obſervare potuerint. Sed hæc omnia, tantopere ab juſto & decoro aberrantia, veniunt ex mera corruptela horum verborum, quæ MS. Mediceus exhibet ὅσοι δ' παῖδες. Ita profecto licet ſpatium amplius interponi, nec nocet, ſi etiam deſcriptio loci, in quo ſepulchrum eſt, ſtatim ſequatur crines puellares. Itaque & in Latinis feci, ut Herodotus ſpectaretur, non Valla, arbitrii ſui indomitus laudator. Morem ipſum in ornandis per crines ſepulchris tetigit paterna Diatribe ad Statium cap. LIII.

233, 17. Λαοδίκης.] Mere Græcum, quo valde inclinant correctores. Sed quæſo an non ipſum tempus vetat? quod veſtigium Græcæ linguæ potuit fuiſſe tunc apud hos extremos populos, quum prima, ſi qua fuit, vice contingeret iſta primitiarum ſacrarum deportatio? Hinc licet Hyperoche habeat quoque omnia Græca, tamen exiſtimans conſiderandam eam appellationem ut penitus Scythicam, etiam libens hanc poſtremam vocavi, ut ſubjiciebat optimus MS. Λαοδόκῳ, omnino ſic reliquiſſe Herodotum credens. Porro licet toties ſint cumulata collectanea de his puellis, præſertim Opide & ſocia, nihilominus idem iſte Spanhemius ſibi arripuit privatim jus ſine fine accumulandi loca antiquorum auctorum de illis, & quidem ita, ut adderet [In quibus autem poſtremis Herodoti locis, pro Ἄργιν vel Ἄργῳ, omnino Ἐκαέργῳ legendum patet, prout hic apud Callimachum & alios adhuc auctores] & hinc in Indice habes [*Herodotus emend. pag.* 503] Et hæc ſuſtinuit mittere ad Cl. Grævium, ut Ultrajecti publicarentur. Nonne magna ſæculi infamia? Quippe univerſum hoc jam ab eruditiſſimo Leopardo in libro Emendationum 10 cap. 24 cogitatum & publicatum fuit: immo inſuper medio tempore honorifice iteratum ab magno Voſſio in libro 11 de Idololatriæ Origine cap. 29, ut plane non fuerit ea res abſtruſa. Immo & Sylburgiana hanc ingerant huic loco. Nam Stephanus quo ſenſu poſuerit eam appellationem in margine, & præpoſuerit χ. nec intelligo nec explicuero aliis. Hoc ſciat lector, in MS. Mediceo, hoc eſt, optimo, præter iſtud Λαοδόκης, nullam exſtare varietatem in nominibus, & ego quidem Herodotum cenſeo eſſe parem Callimacho, Pauſaniæ, Servio & quicunque alii ſe ad illam phalangem adjunxerint, undecunque illam Ἐκαέργῳ petiverint. Suſpicio nulla poteſt eſſe mutatæ in Herodoto hujus aliquando appellationis, multo minus excidiſſe literas Εκα, quum habeatur τῷ Ἄργιν & τῷ δ' Ἄργιν & ἢ Ἄργιν & ἢ Ἄργιῳ nulla ſimilitudine inumbrante.

233, 43. Τῷ Λοίῳ τῇ Εὐρώπῃ ποιεῦσι ἴσῳ.] MS. ποιοῦνῳσιν. Id ſatis apparet dictum, ut 1, 89, οἳ λεγόνῳσι πρὸς τὰς ἐκφέροντας *qui dicant*, prout ſimilia collegit Æm. Portus in v. ὄντων ubi ex Herodoto novit ἐχόνῳσι, κλινέσθων, παχόνῳσι. 7, 235. Φοβεόνῳσι τὰς Λακεδαιμονίας. Item Suidas in Φρονόνῳσι. Itaque verti & intelligi debet Herodotus: *Qui & Oceanum pingunt circumfluere, & terram eſſe orbiculatam velut ab torno, Aſiam quoque Europæ faciant æqualem.* Nam ut hoc nunc ſimul fatear, verbum

κά-

γράφειν omnino de pingendo intelligi debere opinor, non ſcribendo, ut intellexit Valla: nec enim tunc exſtabant etiamnum tot volumina ſcripto explicantia curſus marium ac terrarum, ſed in tabulis pingere per colores geſtiebant, ut patet ex Agathemero, prout etiam *picta Manethonis aſtra* explicui in Paulino, quoniam quidquid ab Manethone verſibus erat ſcriptum, ſolebat in eadem pagina coloribus diverſis appingi, ut ſpectaretur conjunctio vel ſeparatio Planetarum, & inde opera eorum; prout etiam exſtare dicitur Oppianus in Biblioth. Regia cum animalium, de quibus in ſcripto agitur, imaginibus. Neque id eripiet mihi homo inſulſus, quem nominare dedignor, & cujus humanitati bellum indixi, ſi ſciat docere verbum pingere etiam intelligi de ſcribendo. Quis ſupponi debet illud neſcire, niſi aliquis ipſi ſimilis, plane fraterculus lente gradientis aſelli, quum ante fæcula fuerit hæc materies Hermanni Hugonis, cui unum exemplum tunc ſuffecit non neceſſaria eſſe plura judicanti. Qui plura poſthac adſtruxerunt, eodem ineptiæ morbo laborarunt, quo hic pravus Manethonis ſpectator. Exarabatur enim Manetho ad rationem eorum, qui loca cœli omnia diſpoſitis ſignis ornata locarunt, teſte Lucretio, quod ut huic exemplari, quod Florentiæ eſt, non contigerit, & tantum calamo ducta ſint quædam & verbis expreſſa, imputari debet vitio temporis, quo confectum eſt exemplar. Quod quum ex certo ſcripti antiqui indicio notum habeam, gratulor illud à me ſuppreſſum eſſe, ut ſic iſta harpyia id involare non potuerit, nihil adferens de Manethone, niſi quod à me habet, ſed non jam ita ridicule ingenuus, ut in Livio & Gellio, quod ſatis fatuum.

233, 44. Καὶ οἵη τις ἐστί.] Valla *& quanta ſint*. Rectius ad Græca Stephanus *& quales ſint*. At non agit nunc de natura & qualitate regionum. Et certe quum Stephanus id in ora ſuſtinuit apponere, debuit pariter monſtrare, cujus regionis qualitatem Herodotus per ſequentia demonſtret; certe ab illis quæ ſcribit, longe alio modo illud οἷος & οἵη ab auctore adhibetur, ut in fine capitis quadrageſimi. Cæterum ut ſcias Vallam non egiſſe leviter, & ut omnia conveniant, corriges ex optimo MS. ᾗ ὅση τε ἐστί. Sic enim in eo legitur.

234, 3. Τὸ πρὸς ἠπείρῳ.] MS. ἠπείρης. Sic & mox τὰ ᾗ πρὸς νότῳ, non νότον. Immo & verſu 24 hujus paginæ rurſum τὰ πρὸς ἠπείρης.

234, 9. Μαριανδηνῶν.] Sic edunt omnes, & tamen in Latina volunt *Mariandyni*. & cur non ibi quoque exprimendus Herodotus? Sed vetuſtiſſimus & optimus codicum MSStorum hujus hiſtoriæ tantum habet Μαριανδύων, quod edidi, ut inde ſplenderet malis perſpicacia Doctiſſ. Holſtenii unice repo-nentis Μυριανδρηνῶν, ab Myriandro urbe ibi ſatis nota & celebrata. Hæc certe eſt palmaria reſtitutio, niſi codex unicus clare monſtraret Μυριανδρίων.

234, 10. Πρὸς Φοινίκῃ.] MS. φοινίκη, ut 3, 111 Πρὸς ἀποκρήμνοισι ἕρεσι.

234, 22. Παρά τε Συρίῃ τῇ πρὸς τῇ Παλαιστίνῃ. Quæ erit illa Syria, quam his verbis prorſus incondite creditur deſcribere noſter auctor? Omnino apparet Vallam fuiſſe ſatis aſperum in examinando, & hinc prætermittendo, quod judicabat non eſſe hujus ingenii. Quippe plus in his eſt, quam dedit Herodotus errore opinor editionum, quarum ſordes abluere poſtea nequiverunt. Optimus MS. egregie tantum πρός τε Συρίην τὴν Παλαιστίνην, ut ſolus legit Valla, & intellexiſſe dicendus eſt.

234, 25. Τῆς Ἀσίης ἔχονται ἐσί.] Vox ultima abeſt ab MS. Prorſus eadem epilogi ratione, qua ſtatim ante αὕτη μὲν νυν ἡ ἑτέρη τῶν ἀκτέων.

234, 35. Ἡ ἀκτὴ αὕτη σμικρή ἐστι.] Certe non circa omnem Ægyptum anguſta eſt; ſed quia ſequitur mentio τούτου, debebat ejus appellatio antecedere, quaſi non ſatis declarati in numero orgyiarum. Sed vide. Pro his in MS. legitur ἡ ἀκτὴ αὕτη ἐστὶ ἡ ἐστι. quod agnoſcis qua occaſione corruptum ſit, & genus ſcribendi vere aliquid Herodoteum, & extra ineptias fallacium iſtorum ſapientium. Nam pari locutionis modo utitur auctor cap. 50. Γῆρος δὲ μὲν χειμῶνος ἐστὶ ὅσοσπέρ ἐστι.

234, 49. Διώρυχα τῷ ὀνόματι δὲ Νείλῳ διέχουσαν ἐς τὴν Ἀραβίην. κόλπον.] Hic locus eſt quem innuebam ſub numeris 72, 38. Nam quum ſic edant, optimus MS. redigit hoc compoſitum ad ſimplex, & ἔχουσαν modo probat, non διέχουσαν.

235, 5. Ἐρυθρῆς καλεομένης θαλάσσης.] Vox media non conſpicitur in MS. & toties facta eſt mentio maris Rubri, etiam ſine iſto participio, ut eo jam opus non ſit, nec minus tædii ſit in legendo, quam in ſcribendo.

235, 12. Περιπλώσαντες ἐς τὴν Λιβύην.] Particula ἐς omnino ſupervacua eſt, vel potius vitioſa; nec legitur in MS. Utique mox ſequitur ἐπεὶ περίπλωσε Λιβύην.

235, 26. Ἐς ὃ ἂν ἀφίκηται.] Sic legitur in Mediceo, tanquam voluerit Herodotus non pro parte ſe ſegregare ab Ioniſmo, ſed prorſus eum deſerere; & ſicut inceperat ἐς ὅ, ita ſtrenue progredi edendo ἀφίκηται, non ἀπίκηται.

235, 41. Καταλιπόντες τὰς πόλιας.] MS. λείποντες.

235, 45. Οὐ δυνατὸν ἔτι εἶναι πρηΐζειν.] Verbum ſubſtantivum ab MS. abeſt. Et deinde ἐπὶ οἱ συγγινώσκων, non autem οἱ ἐπὶ συγγ.

236, 10. Καὶ ᾗ ἡ Σκύλακα.] MS. ἡ δὴ Σκύλακα.

236,32. Λιβύη μὲν δὴ Λιβύης λέγεϑ ἔχϑν τὄνομα.] Quum congererem ea, quæ habentur ſub numeris 6, 34, non ſuſtinui adieverare libere, quod in Herodoto cernere nullus poterat. Nam in hoc etiam loco legebatur ἀπὸ Λιβύης, ut de eo dubitari non liceret: at abhinc exſtabit, prout prima manus voluerat, & quod cuſtoditur in codice Mediceo, quod in citatione adhibui, ſicut etiam mox δὴ τ Προμηθέως γυναικὸς, & ἀλλ' οὐκ δὴ τ Προμηϑέως Ἀσίης, item δὴ Ἀσίεω, non ut ἀπὸ prorſus expellat, ſed mixtim poni oſtendat. Id quod ita repetitum occurrere deprehendes in cap. 107. ἐπ' ὧν ἢ τὰς ἐπωνυμίας ἔχουσι. Ita cap. 149 vicina cernes. τῇ ϑ νήσῳ δὴ ϑ οἰκισέων Θήρης ἡ ἐπωνυμίη ἐγένϵτο. Ἐπὶ ϑ ἔπεϑ τούτῳ τὸ ὄνομα ἐγένϵτο. Ἐπ' ϑ Αἰγείδαι καλέϑντ), perinde ut vulgo exſtat in capite 184. Ἐπὶ ϑ ἕρεϑ τούτῳ ἄνθρωποι ἕτοι ἐγένοντο ἐπώνυμοι. & 7, 61 & 74. Adde & 7, 58.

236,48. Ἐκ Κρήτης ἢ ἐς Λιβύην.] Quæ hæc arcana hiſtoria ſit, quæ Europam ex Creta deinde extuliſſe referebat in Africam, non facile dixerim, & animadverto hunc locum ab viris doctis derelictum, quum ad vicina guſtanda ſane acceſſerint. Magis mirum eſt magiſque arcanum, quemadmodum homines futiles Herodotum potuerint inſcribere tam fictæ li hiſtoriæ, quum ſcirent eum ſcripſiſſe ἐς Λυκίην, prout teſtatur omni fide digniſſimus codex Mediceus. In hoc igitur ſe quiſque exerceat, ut ex Herodoto omnia falſariorum ſigna deleantur.

237,5. Σοφίης πέρι &c.] Animadverterunt hæc viri docti, adeo ut Herodotum ex diametro pugnare cum Apulejo ſtatuat Jo. Pricæus, qui in Apologia *Socordiſſimos Scythas* dixit, ut inde cenſeat Herodotum intellexiſſe unam eorum gentem ita proprie vocatam, quam Scymnus Nomadicam appellaſſe videatur. Ita ille pag. 75 & 76. Sequitur Alex. Morus ad quædam loca N. F. pag. 231, ubi & Herodoti hunc locum & tandem Apuleji producens, ſed Pricæum ignorans, monet ἐπὶ ϑ Πόντῳ verti non debuiſſe *circa Pontum*, quod certe non fecit Valla, σοφίαν & λογιότητ reſpiciens ita, ut parum ſerio locutus eſſe videatur auctor. Qualiacunque hæc. Illud mirum, quod voces ἀποφυγέων τε μηδένα ἐπελθόντ ἐπὶ σφέας intelligat *nemo eorum qui in ipſos incidunt, poſſit effugere*, quum alludatur ad eventum Cyri, & quem mox relaturus eſt, Darii, dicatque neminem, qui bello eos aggrediatur, & ideo in fines eorum auſit transire, effugere.

237,15. Ζώοντές τε μὴ ἀπ' ἀρότρου.] Poëticum nimis, & recte cum Stephani codicibus Mediceus MS. ζῶντες μὴ ἀπ' ἀρότου. Nec dubito id ipſum quoque exſtare in cod. Arch. & E. quamvis ex eis in editione Th. Gale ſit exhibitum ἄρτου. Ac dein προσμίσγϵν, non προσμιγνύν.

237,21. Πιώδης τε ἡ δυυδρός ἐστι.] *Uliginoſa ſua ſponte* vertit Valla. Sed & aliæ ſimiliter uliginoſæ reperiuntur, quæ tamen tale quid non permittunt. Corrigendum eſt neceſſario ex MS. ποιώδης *herboſa*, ut hujus libri cap. 53 Σπόρϑ τε παρ' αὐτὸν ἄριστ γίνϵϑ ποίη τε. Et 58. Ἐστὶ ἐπιχυλωδέστη πασέων ποιέων. Et 120. Τὴν ποίην τε ὁμ τ γῆς ἐκλείβειν.

237,43. Διὰ μέσης τελέων ῥέοντες.] Quaſi ob inopiam & tenuitatem aquæ non mererentur id verbum, teſtatur MS. codex Herodotum edidiſſe Δι' μέσης τούτων ἰόντες, à quo etiam bis appellatur Ὀρδησσὸς, non Ὀρδισσὸς.

237,49. Καὶ Τίβησις.] Ita citat quoque Voſſius ad Melam pag. 37, ut opinor, perperam, quum manifeſte in MS. perhiberetur Τίβισις, ut ſtatim Ἄθυς, & Ἀρτάνης, non Ἄθρης & Ἀταρνης.

238,3. Μέσον ἀγίζων τ Αἷμον.] *MS.* μέσϑ, ut malunt iſtud adjectivum transferre in id quod facit, quam quod patitur.

238,8. Ἴστρϑ Δι' ἀδέκϵϑ.] Vix capio, quo pacto notionem hujus verbi ad fluvios confluentes detulerint. Certe in hoc loco optimus MS. Ἴστρϑ δέκϵϑ, qui quum ita approbet lectionem Cod. Arch. ab Th. Gale editam, qui & ipſe judicabat id præſtare, merito ſic reſtitui.

238,9. Καὶ ἄλλϑ Ἄλπις] Hic quoque MS. ſubjungit ποταμὸς.

238,10. Καὶ ἕτοι ἐσδιδοῦσι.] MS. ἐκδιδοῦσι.

238,12. Ἔσχαλοι πρὸς ἡλίου δυσμέων μ. Κ. οἰκέουσι τ ἐν τῇ Εὐρώπῃ.] Citat hunc locum Ez. Spanhemius ad Callimach. pag. 436, ſed ita, ut particulam τ neglexerit, unde interpretatur *qui in Europa ad Solis occaſum extremi ſunt poſt Cynetas*, quum Herodotus diſerte ſcripſerit, ut intelligeretur populorum in Europa extremos eſſe. In quo ſibi conſtat hic ſcriptor, qui exhibuerat jam 2, 33. Κυνησίοισι, οἳ ἔσχαλοι πρὸς δυσμέων οἰκέουσι τ ἐν τῇ Εὐρώπῃ κατοικημένων. Quem locum neſcio cur non citare maluerit, utpote in Herodoti lectione prius occurrentem. Sed hinc patent ſtudia ejus viri, cui forte fortuna locus libri quarti obvenit, ut inde omitteret, quod liberet. Sed eſt aliquid inexſpectatum in exemplari Mediceo, dum retinet περὶ ἡλίου δυσμ.

238,18. Ὁ Νεῖλϑ πλήθει ἀπικνέϵται.] Forſan ita ſæpius loquitur hic auctor. Verum hoc loco legit optimus MS. ἀπικνέϵται. Et hoc ipſum utique compoſitum ſic uſurpatur cap. 75. Ὡς τε Ἑλληνικὴ ἀδεμίη ἂν μιν πυθέη ἀπικνεῖσϑαι.

238,20. Ἐς πλῆθϑ οἱ συμβάλλϵλαι οἱ.] Jocoſum plane; & quis eos docuit ita Græce loqui? Quid dicas aliud, quam Herodotum pro nugatore habitum? Sed ſcias poſterius

ει non esse in MS. Mediceo. Non enim intelligo, quod notat Th. Gale [utrobique omittit codex Arch.] Id quippe fieri non debet.

238, 36. Ποσειδῶν τοῖσι Σκίθῃσι.] In optimo MS. non est vox media. Et de Hypani deinde ὀρμᾶται ἐκ Σκυθικῆς omissa vocula μὲν. Nempe quoniam semel usurpaverat paulo ante in Tyre, nunc quoque id fecisse debuit.

239, 5. Ἑξαμπαῖον.] Quod nomen iterat cap. 81, & tum hîc, tum illic ita id confirmat certa fides codicis Medicei, ut flocci fieri debeat imperium Vossii, quum in notis ad Melam utrobique statuit rescribendum Ἑξάμπεον.

239, 9. Ποσειδεὼς ὃς ἐστί τε.] In MS. illud ὃς desideratur, ut pro fluvii magnitudine utatur velut abrupto sermone, qui talem materiam decet.

239, 15. Νομάς τε καλλίστας καὶ εὐνομιδεστάτας.] Quid hoc ultimum vocabuli sit, non comprehendo. Et inhæsit auctori huic ab primis editionibus, ut certus quasi Portus scribat [Herodotea locutio. Pascua pecoribus accommodatissima] Nec melius expectes ab Stephano, quippe cujus & ipsius verba sunt [Εὐνομιδεστάτη νομαὶ κτήνεσι ex Herodoto affertur pro pascua accommodatissima pecoribus.] prout scripsit in Thes. Scilicet quia huic voci insunt literæ νομι, ea aurigare debent ad Græcum aliquid pascua denotans. At quæso quæ judicii sanitas tolerare vel vocem vel sensum talem potest, ubi continenter antecessit νομὰς καλλίστας, hoc est, prorsus idem. Non est hic loquendi modus, nec ulla politura ingenii. Melius de nobis meritus est Herodotus, quam qui in tantis sordibus consenescat: certe non ulterius, quoniam juvat nos codex Mediceus, testans Herodotum scripsisse εὐνομιδεστάτας, hoc est, velut cum cura cultas. Quam potuisset hinc illustrare Herodotum Stephanus, qui in Thesauro nequivit omittere Hesychium scribentem Εὐνομιδὴς, εὐηγμένος, εὐνόμως, ἐν ἐπιμελείᾳ? Rite vides id annotatum ab Hesychio: rite vides illustrari inde Herodotum, optimamque sententiam dari huic loco.

239, 17. Λείους Δημητρὸς καὶ πλείους.] Copulativa in MS. non exstat.

239, 37. Ἱρὸν Δήμητρος ἐνίδρυται.] Si modo id verum est. Nam quomodo illic potest esse templum Δήμητρος, ubi ne coli quidem eandem pro Dea legimus, nec vel auditam. Ipse Herodotus mox dicet, nonnisi Vestam, Jovem, Tellurem, Apollinem, cœlestem Venerem, Martem, Herculem & Neptunum in cœlestium numero haberi apud Scythas. Quis locus igitur isti Δήμητρι? Sane etiam in MS. perspicue legitur ἱρὸν Μητρὸς ἐνίδρυται. Quid? Immo verum reor ἱρὸν Μητρὸς, id est, per excellentiam Matris Scythicæ aut Vestæ, quam vidimus nominari infra capite 127. Sed hanc utique Vestam intelligi necesse non est, quum & in singulis regionibus jam didicerimus ex inscriptionibus certis Matribus, ut appellant, divinos honores datos, unde patet palmariam hanc esse reparationem. Utique cave cogitare de Cybele, quam neglexerunt Scythæ, ut patet ex cap. 126 & seq. Posset alioquin & Tellus intelligi; sed & ab eâ est hæc Mater distincta.

239, 42. Ἀπὸ βορέω τε καὶ ἐκ λίμνης.] Particula καὶ non est in MS.

240, 17. Ἐπιχολωζάτη πασέων ποιέων.] Ut quidem exponitur in editionibus, quas vidi; quum Henr. Stephanus in Indice Thesauri sub voce Ἐπίχωλος addat [At in v. l. Aridus. Et ἐπιχολοζάτη ποίη gramen aridissimum] ut appareat diuturnam & tetram nimis cœcitatem hîc dominatam fuisse, præsertim si adhibeatur quoque Lexicon Porti absinthia sua miro colore commendantis. Si ab vulgata lectione transivissent ad ἐπιχλοωζάτη, potuisset aliqua venia editoribus dari, quorum socordia certe restituti hujus loci palmam præbuit Tan. Fabro, ut ego quidem opinor, in Epistolarum Criticarum tertia decima, recte cogitandi, dum effert ad suum Petavium illic ἐύχιλωζάτη, ut ad χιλὸν respiciatur, quod unice verum est. Sed quod præpositionem, hoc est, primam syllabam vocis mutet, id sine causa facit, quum licet ἔυχιλος notum sit lexicographis, certe ἐπίχιλος perinde probari debeat, ut sic exprimens, quod confert ad chilum & succos.

240, 26. Οἱ δὴ καλεόμενοι βασιλήιοι.] Vox tertia non legitur in MS. quam nec credibile est nunc adhibitam ab auctore, qui jam ante dixit τῷ τε τῶν Νομάδων χώρῳ καὶ τῷ τῶν βασιληίων Σκυθέων. Statim ἐνομάζει habet MS. non ἐνομάζουσι. Recte: non enim hoc verbum respicit nisi unam Vestam: quod sequitur, habet suum καλεόμενος.

240, 31. Ἀρτίμπασα.] Non aliter sane Hesychius, Ἀρτίμπασαν ἑορτὴν Ἀφροδίτῃ παρὰ Σκυθῶν. Ubi nescio à quo cœco auctore subnotari videas Ἀρτίμβασαν legere Herodotum, quod frustra ponitur, nec ex vero, quum nullam editionem ab vulgato cernam discedere. Attamen MS. habet Ἀείππασα. quod unice credo ab Scythis fuisse pronunciatum, & ab Herodoto nunc referri haud dubie ab Scythis bene auditum. atque etiam Θαμιμασάδας, non Θαμιμασάδης, etsi eadem forma cap. 80 sic editur Ὀκταμασάδης.

240, 35. Ἑρδομένη δὴ ὧδε.] MS. ἑρδομένη ὧδε. ut cap. 72 ὧδε ἀναβιβάζοντες. Et deinde ἐμπεποδισμένον τὰς ἐμπροσθίους πόδας sine vocibus τὰς δύο. Illa in participio mutatio, qua liber scriptus refert ἐμπεποδισμένον pro neutro ἐμπεπο-

πεποδισμένον, licet antecedat ἱρήϊον quoque neutrum, est notabilis, & videtur relata ad intellectum βῶς aut simile.

240, 47. Ἔπειτα δὲ ἰσοβάλλουσι.] MS. ἔπειτα ἰσοβάλλουσι.

240, 48. Λεσβίοισι κρητῆρσι.] Itane Herodotus nobis tradit istam delicatam insulam hoc habuisse, ut suo placitissimo vino proprium genus crateris invenerit, disconveniens Græcis reliquis? Id singulare ei debemus? Immo etiam in tanta peregrinatione inter crateres ubique usurpatos nonnisi Scythicum & Lesbium conveniisse notavit? Curiose admodum. Vix crediderim, & aliud latet, unde admiranda bonitas libri Medicei agnoscitur, in quo est Λεβίοισι. Ita patet hunc locum esse, unde Grammatici habent Λέβια.

241, 27. Ἄνδρα ἕνα θύσῃ.] Vox ἕνα non est in MS.

241, 37. Τῇ ἂν πίσῃ κέλευ.] MS. κέαλευ. Sic quoque mox Δαρκέαλευ.

241, 48. Λαβόμενος τ' κεφαλῆς ἐξίει.] Sic & MS. Sed in margine ἐκσείει, quod est interpretis *excutit*.

242, 3. Τὸν ἂν αὐτὸς ἐλαύνῃ.] MS. τ' αὐτὸς ἐλ. Et mox ἔχῃ, non ἴσχοι.

242, 9. Καὶ Δαρειναίοις αὐτοῖσι ὄνυξι.] Quid intellexerit Herodotus per duo ista priora, nequeo dicere. Et licet; quia nec Valla, nec ejus corrector Stephanus in interpretando ausi fuerunt attingere. Etsi cur Herodotum nomino? immo illi, qui invitæ Melpomenæ ea intruserunt. Certe quum Valla id præterierit in interpretando, suspicari licet in isto codice, quo utebatur, id participium non extitisse. De quo ut minime ambigas, nunc testor in MS. Mediceo non exstare, ut laudandi sint interpretes & dedecus sit edentium, quum recte sequantur infra suo loco.

242, 16. Κεφαλὰς ἤτοι πάντων.] MS. κεφαλὰς ἤ τι πάντων.

242, 21. Ἢν ᾖ πλέοσι.] MS. ἰὼ ᾖ ἢ πλέοσι, prorsus repetens, ut præmiserat, ex more suo.

242, 24. Ἢν τις ἀπεχεθήσῃ.] MS. ἰὼ ἀπεχεθήσῃ. Hæc tria si consideres, deprehendes sic longe ex MS. venustiora.

242, 28. Ταύτῃ τῇ ἀνδραγαθίαν λέγεται.] Intolerabilis pravitas. Lege ex MS. λέγουσι, quomodo videtur legisse interpres. Nec obest numerorum variatio. Hoc certe participium comprehendit de variis casibus dicentes.

242, 36. Ὅσοι ᾖ ἂν αὐτῶν.] MS. ὅσοι ᾖ αὐτῶν.

242, 45. Αὕτη μέν τοι ἡ μανικὴ παλαιὴ σφι ἐστί.] MS. αὕτη μέν σφι ἡ μανικὴ παλαιὴ ἐστί.

242, 49. Φιλύρῃσι τείχα χίσῃ.] MS. τεία.

243, 19. Ἢν ᾖ οἱ ἐπελθόντες.] MS. ἢ ἰὼ ᾖ οἱ ἐπελθ.

243, 23. Ἀποκτῦσι ᾖ αὐτούς.] MS. ἀποκτῦσι δῆτα αὐτούς.

243, 24. Ἅμαξαν καμάρης.] Mirifice dictum. Sed in MS. vox καμάρης non apparet.

243, 34. Τὰς δ' ἂν ἀποκλείσωσι.] MS. ἀποκλείσῃ.

243, 39. Τύψαντες σφέαλι ἢ ὀπίσω.] Tanquam quæ duo sunt valde vicina, & certe primariæ actiones ad eliciendum sanguinem; prout etiam Valla interpretatur *percutientes cultello aut incidentes gladio*. Verum unde potuit Valla noviisse vocabulum Græcum σφέαλι esse par Latino *cultello?* Utique statim post hinc ostendit Stephanus se offensum, & jam ante illum alii, quos testatur vocem Græcam suspectam habuisse, nec quid ipse censeat, unum verbum hiscere audet, Vossio etiam testante viros eruditos nescire quid illud sit, ideoque σφάθῃ reponere. Similiter Portus novit, quibus vocabulum hoc de mendo suspectum videatur; apud nullos enim alios ullum hujus vocis vestigium reperiri: adeo nihil auxilii ab ipso adfertur. Ita res hæsit, donec Vossius in notis ad Melam sustinuit *profiteri* ὀπίσω scribendum, & ὄπεας esse idem, quod in Polluce ὀπήτιον, quod quamdiu ante Vossium ediderat in Thesauro Stephanus, sed immemor Herodoti? Ita hucusque venimus. Ego tamen non mutavi vocem σφέαλι, tum propter fidem codicum antiquorum; tum quidquid hoc sit, nihil aliud præstitit Vossius, quam quod in Glossariis Bonav. Vulcanius ad col. 205, ubi quum legeretur *fubula* σφήλιον, περόνη, ille corrigit ὀπήλιον, quod occurrebat pagina antecedente & hinc facile alludebat memoriæ, ut & col. 270. quum tamen Salmasius in Plinianis p. 916 non dubitet ex Veteris Grammatici capite de *ferreis* instrumentis citare Γ'πήτιον *fubla*, qui pag 223 attulerat fubula ὀπήλιον. Etiam quoties & illic & in aliis scriptis reperiuntur mixta ο & υ pariter in Græcis ac Latinis? Quod taceri non debet, lector hinc animadvertet ab hac manu venisse, quod in secundam editionem Etymologici Vossii additum & insertum est ad vocem Subula [Suba, Subula, ab ὀπὴ, ὀπέας & ὀπήτιον.]

244, 6. Τείχας φελλέρσι, βεγχίνας φελαμῶσι.] Horum omnium nihil confirmatur ab MS. exemplari, unde universa absunt. Sane quod ad alterutrum attinet, fieri non potuit, ut brachia utraque amputarentur, ista βεγχίνας φελάμωσι integre intelligendo & nihilominus sinistram manum sagittis trajicerent, nempe cadaveri annexam; ita ut posterius aut certe falsum sit, aut sequentia intelligi debeant de manu sinistra ab cadavere direpta & prope cadaver alicubi poni solita. Potuerunt interim aliquid concessisse in loquutione quam citavi. Sed satis in his mihi videtur auctoritas tanti documenti ex Etruria.

244, 38. Ἀναβιβάζουσι αὐτούς.] MS. ἀναβιβάζουσι.

244, 40.

244, 40. Τ'πέχυζι τὰς ὦμας τ῀ ἵππων.] MS. ὑπεφέιχυζι.

244, 47. Α'ναβιβάζυζι ἐπ' ἵππων.] MS. ἐπὶ τ῀ ἵππον.

245, 7. Ἐν ἀμάξῃσι κειμένας.] MS. ἐν ἀμάξῃ κειμ.

245, 38. Καὶ ἔπειτα ὑποβάλλυζι τὸ σπέρμα ἐπὶ τὰς &c.] Nimium iners fuit Valla in interpretanda hac parte & proxime antecedente, quam utramque & bene diſtinctam ille compreſſit in unum & nimis arctum *ſub pileis occulunt ſupra lapides igne perſpicuos*, nec indicat ubi ſint illi, qui id faciunt. Sed neque bene commorantur ὑποβάλλειν & ἐπὶ λίθυς. Quin etiam ſupra lapides non ſolent res occuli. Videtur ab corruptis Græcis irritatus fuiſſe, ut in tenebris voluerit micare & licentia ſua ſtrenue abuti in ordine dictorum Herodoti mutando. Nam præclare ſubveniens optimus MS. habet ἐπιβάλλουσι, unde univerſa narrandi facies mutatur in clariſſimum ſenſum, quem conatus fui exprimere, quippe veriſſima reſtitutione.

245, 39. Παχὺ ἐὸν καταπάσσονται.] Quod Stephanus in ora poſuit καταπλάσσονται, probat quoque Mediceus codex, & accedit conſenſus cod. Arch. apud Th. Gale, ut id pro vero haberi debeat. Sed inſuper, quod illi tacent, in optimo illo MS. interponitur vocula παχὺ ἐὸν ἢ καταπλάσσονται, non ut habeat vim copulativæ, quæ nulla requiritur, ſed contrahendæ dictionis: neque enim opinabatur quiſquam ſe auditurum biduo illis oblitam faciem & corpus geri; videbatur ſufficere, ſi dicerentur ad momentum fricare & linere cutim. Sed non ita eſt: dicit ergo illud denſum ſane etiam inducunt per cutim corporis ac faciei.

245, 42. Τῳὼ καταπλαςῳὼ.] Hinc Stephanus in Theſauro [Sed & καταπλασὴ ex Herodoto affertur pro medicamento.] Solertior fuit Portus, qui de hac voce nihil protulit. Nos autem confiſi & fide &, quam merito inde ſibi ſpondet, auctoritate vetuſtiſſimi exemplaris legendum judicavimus καταπλασὺν, & hac quoque nunc demum renata voce Græcam linguam ampliamus. Neque enim aliter conſiderari poteſt hæc vox, quam λησὺς, qua utitur 5, 6. κλησὺς alibi, utraque etiam ſatis rara, ut notior eſt ὀρχησὺς & ſimilia.

245, 45. Ἐ'λλωικοῖσι ἢ ἤκιςα.] MS. Ἐ'λληνικοῖσι ἢ ἢ ἤκιςα, in quo eſt ſua vis. Deinde πλέων ἢ δι' Ἐ'λλησπόντου, quod eſt neceſſarium, & fortaſſe aliquid omiſſum eſt in relatione Th. Gale, ſcribentis in Cod. Arch. eſſe πλέων δι' Ἐ'λλησπόντῳ.

246, 12. Ἐκδησάμῳ ἀγάλματα.] Quam infeliciter jactatus fuit hic locus, antequam illuceſceret hæc ſerenitas literarum, quam heroica certe pectora elegantium virorum pererunt? Sufficit audire notam Stephani [Legit Valla ἐκδυσάμῳ, pro ἐκδησάμῳ, pro quo perperam legitur in vulg. edit. ἐπιδημησάμῳ.] Vidit ergo Stephanus quoque in MSStis id quo nunc utimur; ſed quia id non intelligebatur, ecce duas mutationes omnino non nauci. Verum id Stephanus perinde ut priores cognoverat, ut tantundem cerneret. Portus latitat. Sed vehementer me fefellit Th. Gale, qui in ſplendida luce jam verſans noluit plane verum perſpectare, adeo ut notet [Verte, *appenſis collo ſimulacris.* intelligit Cymbalum & tibiam &c. Vide Cl. Alexandrinum de Anacharſi. Sunt apud Herodotum Α'γάλματα ſenſu latiori, ea omnia, quibus quis oblectatur, deorum ἀθύρματα] Sic dum voluit acumen Iſ. Voſſii tacite imitando ad ſe transferre, quod 2, 26 uſurpatum inepte jactabat ad Melam 2, 1, 61, præcipitat ſe ex curſu, quem feliciter inceperat tenere. Et tamen diu ante jam produxerat illos primarios Galli Matris Magnæ ornatus, quos Græci vocabant περιηθίδια ἢ τύπτες, excellens illud ſtudiorum decus Henricus Valeſius, quod obſcure interpretatus fuit Livius *cum inſignibus.* Nam & hunc adpoſuit Valeſius, quem etſi nominet fraudulentus ille Suidæ in Cantabrigia editor, tamen & omnia, quæ habet magnus ille vir, recoquere quaſi ſua eſſent, veritus non fuit. Sed plena lux exorta eſt per clariſſimæ & doctrinæ & peregrinationis virum Jac. Sponium, poſtquam in Miſcellaneis Eruditæ Antiquitatis pag. 151 exhibuit publico aſpectui iſtam Laberiam Feliciam Sacerdotem Maximam Matris Deum M. I. cum dependentibus ab humero utroque tum vittis, tum capite, plane ut videas περιηθίδιον, & ſerta tenentem manu ſiniſtra, ut dextra adoleat. Id quod adeo minus mirari nos oportet, quia diu antea jam notatus fuit ab viris doctis caſus Apuleji ob geſtatum Mercuriolum, unde ipſe ſcribit in Apologia: *Hiccine eſt ſceletus? Hæccine eſt larva? Hoccine eſt quod appellitabitis Dæmonium? Magicumne iſtud, an ſolemne & commune ſimulacrum eſt?* Sicut & Matris Magnæ ſacra eximie culta in iſta urbe Cyzico inprimis docent nummi iſtius urbis, iſtam Deam multi præferentes, quem ex Strabone confirmant.

246, 25. Τ'πὸ ᾧ ἀδελφιδεῦ ὑποθαυὼν.] Interpretes quoque *à patruele fuiſſe interceptum.* quod an ab Valla ipſo etiam venerit, ignoro, qui primam verſionis ejus editionem non habui. Sed valde hîc commoveor; quia deprehendo apud Aldum & Hervagium non legi ἀδελφιδεῦ, ſed ἀδελφεῦ, ut ex Stephano ſolo ſit prognatum iſtud prius, nec ſcio utrum ex MStis nec ne; quum interim omnino ſit legendum ἀδελφεῦ. Id conſtat ex ipſa Herodoti genealogia, qui dicit Anacharſin fuiſſe πάτρων Γνδαθύρσυ. Quod ſi fuit patruus Inda-

thyrsi, pater vero Indathyrsi fuerit Saulius; certe Saulius debet fuisse frater Anacharsidis, à quo Saulio etiam interfectus Anacharsis. Cæterum liber MS. Mediceus non vocat illum Ἰνδάθυρσον, sed Ἰδάνθυρσον, quod tanto magis genuinum existimandum puto, quanto propius accedit ad ejusdem nominis formationem, quam alii inde constituerunt *Iancyrus*, omissa litera δ. Adde Th. Gale. Præterea idem MS. Timnem non facit tutorem τῆς Σπαργαπίθεος, sed τῆς Ἀριαπείθεος, quod nomen etiam infra custodit circa historiam Sculæ, qui dicitur illic ὁ Ἀριαπείθεος, & sic per omnes casus, quum Spargapithes tantum cognitus sit ut Lyci pater, avus Gnuri; ac postea rex Agathyrsorum, interfector Ariapeitheos.

246, 28. Ἀπὸ τῆς Σκυθ. βασιλέος.] MS. ἀπὸ τῶν Σκυθέων βασ. Recte, si cognoscebatur bene ipse ille Rex, à quo erat missus. Alioqui ex hac varietate videretur sequi ἀπὸ τοῦ τῶν Σκυθέων βασιλ. *ab aliquo Scytharum rege.*

246, 32. Ἀσχόλως εἶναι πρὸς πᾶσαν.] Gregorius Nyssenus Homil. 3 in Canticum Canticorum amat dicere σπεύδω πρὸ τοῦ πλούτου τῶν ἰματίων ἄσχολος ὤν, & πᾶσα ἡ πρὸ τοῦ γάμου ἀσχολία. Quum interim neutro forsan usus fuerit Herodotus, quippe testatur eum scripsisse optimus MS. εἰς πᾶσαν.

246, 35. Ἀπὸ τῶν Ἑλλήνων.] MS. ἀπ' αὐτῶν Ἑλλ.

246, 37. Οὕτω δή τι ἔπρηξε.] Id interpretabatur Valla *& ipse quidem ita egit*, ubi plane omittitur τι. pro quo Stephanus malebat *& huic quidem talia contigerunt*, ubi perinde negligitur. Et miror rationem horum hominum, ut magis solliciti sint de versione, quam de eo quod interpretantur, quodque prorsus demonstrant se non intelligere. Omnino enim nullam habent Græcismi rationem, qui vulgatum istud valent tolerare, & πρήσσειν in hoc usu de fatali casuum & actionum vitæ eventu nequit ferre voculam τι, ut neque fit aliis locis, ut 2, 172. Ἤδη ὦν ἔφη λέγων ὁμοίους αὐτοὺς τῷ ποδανιπτῆρι πεπρηχέναι. 3, 25. Ὁ μὲν ἐπ' Αἰθίοπας στόλῳ ἔτρηξε. Sic apparet illud τι mittendum in malam rem. Et sane tantum legitur in optimo MS. ἔτω δὴ ἔπρηξε.

247, 21. Οἰκιά τε ἐδείμαλο.] MS. ἡ οἰκιά τε ἐδείμα. Sic & mox τωύτε πέλεξ, ubi vulgo τῷ πέλεξ. Utraque recte.

247, 32. Τετέων εἵνεκα.] MS. certe venustius τούτου εἵνεκα.

247, 37. Διεπρήσθησε τοῦ τις βοᾷ.] Hinc notat ita H. Stephanus. [Διαπρήσσω indicium defero. Affertur enim ex Herodoto διεπρήσθησε πρὸς τοὺς Σκύθας, pro indicium detulit Scythis, indicavit.] Non dissimilia sunt, quæ attulit Portus [Valla, *Scythis quidam indicium detulit.* Sed fortasse τὸ Διαπρησθῆναι, quod à Διαπρήσσειν deductum videtur, idem significat. Scilicet pertransire, percurrere. Quare locus hic ita vertetur, *Quidam ad Scythas transiit, profectus est, ivit.*] Nihil ipse adfero. Sed ista puerilia sunt, & sine damno potuerant supprimi. Verum MS. Mediceus habet simplex ἐπρήσθησε. quod mihi videtur illustrari posse per πρησῆος, qui inter cætera notat σφοδρὸν ἄνεμον, ut rarissimo verbo coactus fuerit uti ad Borysthenitæ istius desiderium notandum & cupiditatem, qua ille velut vento actus festinavit ad Scythis exprobrandum eosque vituperandos in rege ipsorum.

247, 38. Ἡμῖν ἦ καταγελᾶτε.] MS. ἡμῖν γὰρ καταγελᾶτε. Quæ propria formula est objiciendi primo & dein transitum quærendi ad interrogationem. Infra cap. 27 Ἐπὶ γλῶ γὰρ μέλλεις στρατεύεσθαι &c. 6, 11 incipit loqui Dionysius Phocæensis, Ἐπὶ ξυρῇ γὰρ τὰ ἀκμῆς ἔχεται ἡμῖν τὰ πρήγματα.

247, 41. Καὶ βακχεύσῃ γε.] MS. ἢ βακχεύσῃ τε γε. Et mox κάτισε, non ἐκάτισε.

248, 3. Τῆς Τύρεω θυγατρός.] MS. Τήρεω; quod est egregium, & notum in Thracia vocabulum ex ipsis fabulis Prognes & Philomelæ, videturque ita legisse interpres, quum male verteret *Teris*. Sic quoque hic optimus liber exhibet 7, 187 Σιτάλκεω τοῦ Τήρεω, Θρηίκων βασιλῆος, ubi vulgo dant etiam Τύρεω.

248, 9. Μελόντων ἢ αὐτέων συναίρεσιν.] MS. συναίψιν, ut jam supra.

248, 16. Πεφυγὼς τοῦτον.] Vox postrema non est in MS.

248, 16. Ἐκδὸς ἦ τ' ἑωυτοῦ μήτρωα Σιτάλκην.] MS. ἐκδιδοὺς, & Σιτάλκη. quod utrumque ita bonum, ut alterum sit maxime necessarium.

248, 28. Ἔστι μεταξὺ βοᾷ.] MS. ὡς ἔστι μετ. βοᾷ. Quæ conjunctio satis grata.

248, 33. Ἄπολον ποιέῃ.] MS. ποιέῃν. Id quoque Herodoto vindicandum, quum omnia procedant in infinitivo.

248, 34. Μεγάθεϊ ἐξαπλήσιον.] MS. μεγάθεϊ ἢ ἐξαπλ.

248, 46. Καὶ οἱ δόξαι ἐξ αὐτέων μνημόσυνον ποιήσασθαι λιπέσθαι.] Nihil potuit effici ordinatius in comparandis legitime casibus. Sed & Herodoti elegantia est, repente, quum exspectes casum præcedentibus quibusdam respondentem, eum convertere & vel referre ad insequentia, vel sibi innitentem separatim servare. Id nunc quoque factum docet MS. optimus, qui hoc loco agnoscit ποιήσας, quod nemo suspicari posset. Sic lib. 1 cap. 19. Εἴτε ἢ αὐτῷ ἔδοξε πέμψαντι τὸν θεὸν ἐπείρεσθαι. Ita quidem edi vulgo videas; sed præclarus noster codex illic quoque manifeste πέμψαντα: sed ita, ut post secunda manus accesserit & in medio versuum spatio literas τι superposuerit, satis nasute. 4, 109. Ὅρη ἂν εἴη ὑμῖν ἐκβαίνας ἀπὸ τῶν νεῶν τάσσεσθαι.

249, 2. Ἀνθυπομεῖναι ἄξιον, πάσεσθαι.] MS. ante

te

te poſtremam vocem inſerit particulam ἢ, ſatis tempeſtive.

249, 24. Τὰς δὴ τυτέων ἑπεσεῶτας.] Vertit Valla *præpoſitos filiis Oeobazi*, Stephanus *eos, quorum id officium erat*. Debebat enim diverſa eſſe interpretatio & expoſitio eorum, quæ non alium in finem erant addita, quam ut ſcrupulum darent lectoribus ab aliquo male otioſo. Itaque mihi conſideranti indolem Herodoti, perplacet ſequi auctoritatem libri unici MSti & duas voces δὴ τυτέων inducere. Etenim Herodoto οἱ ἑπεσεῶτες quum primo ſint adſtantes, tum deinde ſunt ſtipatores, ſatellites, nempe arceſſita voce ab ipſorum officio. Libro 2 cap. 148 de Labyrintho. οἱ δὲ ἑπεσεῶτες τῶν Αἰγυπτίων δεικνῦναι αὐτὰ ἠδάμως ἤθελον. Ubi vides ſimiliter nihil addi. Lib. 1 cap. 59. Θύσανθον δὲ αὐτῇ τὰ ἱερὰ, οἱ λέζοντες ἑπεσεῶτες ἔζεσαν. Lib. 7, 117. Ἀποθανεῖν τὸν ἑπεσπόμενον τὸν διώρυχον. Etiam paulo ante MS. ἐκέλδοσε.

249, 31. Ἐθηῆτο τὸν Πόντον.] MS. ἐθηεῖτο.

249, 48. Ἐν μαχρῇ ἡμέρῃ.] Hoc nugatoris eſt; & fortaſſis ejuſdem, qui δείλῃ concedere Herodoto nequivit, de quo actum 34, 41, ut proprietates Græcæ loquutionis non toleraret. Non licet ambigere, quin Herodotus ſcripſerit ἐν μαχρημερίῃ. Ita enim legitur in MS. & donamus id quoque nunc Græciæ ignoratum antehac, quantum ſcio, infeliciter.

250, 9. Δύο νυχθῶν πλόον.] Ita quidem antea incepit, ἡμερέων ἐννέα πλόον ἐσὶ. Id haud dubie putarunt illi, qui Herodotum curarunt, nunc quoque exſtare in eo debere, etſi forſan in vetuſtis ſcriptis aliter reperirent. Atqui præter ſpem video legi in optimo MS. πλόον, ut cohæreant omnia per epexegeſin vel acceſſionem, ut incepit dicere ἐς Θερμώδοντα, eadem forma qua in principio ſequentis capitis dicit σήλας ἔσησε ἐναμῶν χαράμματα ἔθνεα πάντα, ὅσαπερ ἦγε. ubi videas licet Stephanum Latina augentem.

250, 14. Ὁ Πόντος ἕτερος ἐκδιδοῦσαν.] Vocula tertia non eſt in MS. & patet repetitam temere ex ſuperioribus.

250, 20. Στήλας ἔσησε δύο ἐπ' αὐτῷ.] Cur non ἐπ' αὐτῷ, ut 7, 226. Ὁ λίθινος λέων ἕσηκε δὴ Λεωνίδῃ, ubi etiam interpretantur *ſuper Leonidem?* Immo optimus MS. ἐπ' αὐτὸν. Et ſane ſuper Boſporum erigere cippos neſcio an Latinus intelligat: facile vero *ad Boſporum*. Mox quoque habet idem MS. ἐς μὲν τὸν Ἀσσύριον, ſine vocabulo ἑτέρων. Certe Græci illud ἕτερος uſurpant ita demum in ſecundo membro, non primo.

250, 26. Κομίσαντες ἐς τὸν πόλιν.] Quod ſatis intelligitur tunc ab eis factum fuiſſe, quum dominium Boſpori penes illos fuit, ut certe conſtat nonnullis temporibus eam urbem in poteſtate ſua habuiſſe iſtum tractum. Cæterum de toto hoc loco & Orthoſia Diana agit docte Pet. Gyllius lib. 2 Topographiæ cap. 2, ut locum hunc citat quoque Spanhemius ad Callimachum pag. 250 non ultra docens lectorem, quam quiſque ſatis ſciebat.

250, 28. Οὕτως ἢ κατελείφθη.] MS. ἕτως κατελείφθη.

251, 16. Εἰσὶ δὲ τύτῳ αἱ πηγαὶ.] Si hæc poteſt eſſe cauſa efficaciæ hujus fluvii in ſananda ſcabie, videri poſſet recte ſe habere. Sed etiamſi eſſet, retinenda tamen eſt manus vera Herodoti, quæ fuit εἰσὶ ἢ αὐτῷ αἱ πηγαὶ. Sic bene MS. Mediceus.

251, 26. Γεγράμματα ἐγχράψας.] MS. χαράμματα χράψας, quod etiam videtur probare auctor mox repetendo Ταῦτα ἢ ἐνθαῦτα ἐγράφη. Et jam ſimile occucurrit 52, 16.

251, 41. Κολωνὰς μεγάλας τῶν λίθων.] Nolui præcipere judicium lectoris & poſterorum, retinens in contextu, quod antea exſtiterat, quum tamen exhiberet optimus codex μεγάλων. Prorſus recte. Etenim quum Darius quemque militem non juſſerit βάλλειν, vel συμβάλλειν, ſed τιθέναι, ſatis apparet veram eſſe ſcriptam lectionem, & non fuiſſe exiguos aut miſſiles ſilices, aut minuta fruſta. Ipſos autem hos cumulos etiam fuiſſe magnos opinor ſponte ſatis patere, etiamſi non dicatur.

251, 44. Γέτας τὺς ἀθανατίζοντας.] Hæc eſt vetus lectio ab ipſo etiam Mediceo libro probata; quam licet Tan. Faber Epiſt. 21 gemina pronunciatione damnet ut vitioſam, tamen plura & validiora certe ſunt illi obviantia, quam eſt id geminum quod affert, tum ab Euſtathio citari Herodotum ita, ut dixerit ἀπαθανατίζοντας; tum aliud eſſe ſimplex, aliud compoſitum. Poſterius enim plane rejicitur ab Etymologo in Ζάμολξις. ἀθανατίζους ἢ ἢ Τέτζους ἢ Κρόβυζους, ἢ τὺς ἀποθανόντας ὡς Ζάμολξιν φασὶν οἴχεσθαι. Non uſus fuit tanta libertate Henr. Stephanus, qui oſtendit in Theſauro ſatis ſe in promptu habuiſſe in hoc verbo Herodoti & Arriani locum, & ex Philone toties iſtud ſimplex producit, ut melius fuerit Fabro iſta inſpicere, quam illa ejicere. Porro quemadmodum ſoleat Herodotus paſſim citari, oppido multis experimentis jam ſpectatum eſt; & omitti nequit, quin præſenti alio documento id perhibeatur. Nam quum ſtatim nominentur Μυψαῦοι, ſcriptis codicibus univerſis concordibus, illi ab Stephano dicuntur Νιψαῦοι & quidem ex hoc Herodoti loco. Itaque omnis illa Stephanina cohors, Holſtenius, Berkelius, Suidas, irruit in hanc primam Herodoti literam, & ex Stephano corrigunt Herodotum, quem ab ipſorum tactu immunem faciunt tot antiquiſſima ſidei inſtrumenta, quæ me corroboraverunt, ut fruſtrarer eorum impetum, quos tamen

etiam scire oportet, quidquid illi dicant & afferant, diu ante eos dixisse & protulisse Ortelium in Thesauro, sed, ut ego opinor, ex festinata Stephani in excerpendo celeritate. Interim in MS. Mediceo legebatur Ἀρησκῶ, non Ἀρῖσκῶ.

252, 5. Νομίζουσι γε βελείζειν.] MS. νομίζουσι βελείζειν. Quis dijudicabit? An in nonnullis codicibus videtur fuisse νομίζουσί γε βελείζειν, quod alii sic corruperunt, ut particula media apponeretur voci sequenti? Etiam antea idem codex ἀφὶ σάλμοξιν δαίμονα, & semper deinceps, ubi notabis idem principium esse in Σαλμυδησσὸς.

252, 10. Διαλαζόνιες ἢ ὀπτεμπομένους] MS. τὰς ὀπτεμπομένους. Et hoc quoque non puto ab Herodoto, mirifico in captandis duobus accusativis auctore, alienum, Διαλαζόνιες τὰς ὀπτεμπομένας τὰς χεῖρας ἢ πόδας; eos qui mittuntur arripientes manus & pedes. Nec obstat numeri, qui sequitur, differentia.

252, 25. Ἐνθεῦτεν ἢ ἡρώμεθον.] MS. ἐνθεῦτεν ἢ αὐτὸν ἡρώμεθον.

252, 47. Ἐγὼ ἢ ἀφὶ μὲν τούτου ἢ καταγαίου.] Voces illæ τούτου ἢ sunt prorsus supervacuæ. Nam particulatim ordine deinceps refert, quid de hac narratione & de ipso Zamolxi credat, aut in dubium conjiciat, ut adeo ambigue decernere & pronunciare vix nunc potuerit. Certe nec in MSto habentur, nec interpres eas agnovit. Sed etiam mox elegantius legitur in MS. ἔτ' ἂν πιεσθέω τι λίθω.

253, 4. Ὑπὸ Δαρείου ἢ Περσέων.] MS. ignorat duo media verba.

253, 13. Ἀποδέξασθαι.] Melius ad Ionicum modum MS. ἀποδέκεσθαι. Et mox δυνεώμεθα, non δυνάμεθα, ut liceat Porto collectanea sua de εω dialysi Ionica hoc exemplo augere.

253, 28. Ἐς μέσον φέρω.] MS. ἐς μέσον φήσω, quod videntur abjecisse, qui futurum non patiebantur in eo, qui isto ipso momento peragebat.

253, 33. Ταῦτα εἶπας.] MS. ταῦτα ἢ εἶπας.

253, 41. Ἢν ἢ ἐν τούτῳ τῷ χρόνῳ μὴ παρέῃ.] Particula ἐν abest ab MS. sed & idem διέλθωσι, non διεξέλθωζιν.

254, 6. Ἀρχαίη Σκυθίη.] MS. Σκυθικὴ, idque est Herodoti.

254, 22. Τοιοῦτον ἡ Ταυρικὴ ἐστι.] Sed MS. τοιοῦτον.

254, 46. Οὕτω ἂν εἴη τὸ Σκυθικὸς τὰ ἐπικάρσια.] An clausulam hujus materiæ & definitionem obliquæ & rectæ Scythiæ sic auctor contulerit in duas sectiones, merito dubites: certe una poterat commode utramque complecti, præsertim si obedias Mediceo codici longe, si quid video, præferendum aliquid suggerenti, quod tale est, οὕτω ἂν εἴη πρὸς Σκυθικῆς τὰ ἐπικάρσια τετρακισχιλίων σταδίων ἢ τὰ ὀρθία &c. ut interpretemur: *Ita sint ad Scythiam obliqua quatuor millium stadiorum, etiam recta, quæ ad mediterranea tendunt, aliorum totidem stadiorum.* Quæ est consummatissima periodus, una duas Scythiæ magnitudines considerans.

255, 2. Ἰθυμαχίῃ δηώσασθαι.] Interpretato semel Valla *prælio repellendis*, mireris, quemadmodum posteriores id retinere potuerint, tantopere fluctuantes, quoniam id nulla ratione ex Græcis exhaurias; tamen satis nasuti & sagaces, si penetrare potuissent. Itaque refert, ut cognoscatur Portus; cujus hæc sunt verba in v. Δηοῦν [Valla & Stephanus Vallam sequutus, τὸ δηώσασθαι pro repellere sumsit. Sed si bona est eorum interpretatio, διώσασθαι legendum erit, ἀφὶ τὸ διωθέω. Alioqui jam cædere significat, ut ante declaratum. Verbum διωθέω habemus paulo post.] Item in v. Λόγον. [Valla & cum eo Stephanus τὸ δηώσασθαι sumit pro διώσασθαι, id est, repellere: sed vel διώσασθαι scribendum, si repellere significare velis, vel cædere, si vulgatam lectionem retineas] Satis apertos vides oculos fuisse, sed incertos quo vergerent. H. Stephanus nihil de eo scribit, nisi tantum in verbo Δηιόω [Media etiam voce hoc verbum ponitur, ut δηώσασθαι τὴν (male τὴ) νῆσον insulam populari apud Herodotum] Itaque sequutus hanc notionem primus interpres & retinens vulgatum mutare ita debuerat *prælio consumendis & occidendis.* Sed nulla in hoc culpa ejus, qui proculdubio veram lectionem ante oculos habuit, legens διώσασθαι, quod percommode ad hunc locum Hesychius exponebat διωσάμενοι, ἀπωθησάμενοι, ἐκβαλόντες, sive ita accipere placuerit, sive pro disjicere, dispellere. Certe Græca ista vox ipsa Herodoti manus est, quod pignorari te posse testor ex fide præstantissimi codicis Medicei. Et quum hoc ita se habeat, an vero cunctari fas est etiam alterum, quod subnectam, æque verum esse? Habet enim quoque idem MS. ἰθυμάχῃ, etsi infra ad c. 120, ubi ponit ἰθυμαχίλω, nihil notaverim.

255, 19. Τὰς ἂν χρεώσωσι.] MS. χρεώσωσ'.

255, 43. Ἐς τοῦτο τὸ κατίσας.] Recte satis; nisi quod per has voces intelligatur magis lupus manere & ejus formam retinere, quam rursus humanam recipere; & ideo melius credo istud optimi codicis ἐς ταυτὸ.

256, 2. Ἀπ' ὧν ἢ τὰς ἐπωνυμίας ἔχουσι.] Sed edidi ex MS. ἐπ' ὧν, & causam dixi antea.

256, 21. Οὐδὲ πῶ ἰδέλω ὁμοιοι.] MS. ἰδὲν ἰδέλω ὅμοιοι.

256, 29. Δέρμασι ἀφὶ τὰς σισύρας.] Non capio id vestimenti genus. Nam σισύρα proprie & ipsa notat consutas pelles, ut constat ex Hesychio, παχὺ ἱμάτιον ἀπὸ αἰγείων δερμάτων, vel διφθέρα tum ad circumjiciendum, tum ad insternendum. Itaque quid erit, quorum pelles

les adſuuntur vel certæ veſti conſutæ ex pellibus vel ſtragulæ ſpiſſæ? Quod quid eſt aliud, quam intus & extra habuiſſe pelles, ut fieri poteſt, ſed id etiam commodius poterat ab Herodoto exprimi. Salmaſius igitur ad ſtatuam Regillæ pag. 106 dicit vertendum, *quorum pelles ſiſuris & veſtibus adſuuntur*. Minimum ſic dixiſſet auctor περὶ τὰς σισύρας. Sed latebat aliud, quod perbelle MS. Mediceus offert, non modo ut hunc locum ſanet, ſed etiam ut novo exemplo doceat, quantopere litera ρ in Herodoto fuerit jactata & convulſa, nimirum σισύρνας, quas idem Heſychius interpretatur & vel ex eo vel cum eo infiniti alii χιτῶνα & εἶδος. & ab ſiſyris differre oſtendit, notabili convenientia cum teſtimonio Ammiani Marcellini lib. 16 c. 5 de Juliano, eum exſurrexiſſe ex tapete & ſyra, quam vulgaris ſimplicitas ſiſyrnam appellabat. Etiam Baliares σισυρνοδῦται ab Lycophrone appellati bene illuſtrantur ab Bocharto in Canaan. Itaque huc pariter conferre debeo aliam fidem codicis Medicei, dum 7, 67 etiam teſtatur Herodotum ſcripſiſſe Κάπποι δὲ σισύρνας τε ἐνδεδυκότες, non σισύρας, ut vulgo, atque etiam mox Πάκτυες δὲ σισυρνοφόροι τε ἔσαν, quibus non negligemus uti, quum & illic neſciantur niſi σισυροφόροι. Itaque debuit hoc bona fide reſtitui.

256, 30. Ὄχεες αὐτέων εἰσί.] MS. αὐτοῖσι.

256, 33. Οἰόπαλλα.] Ita quum proferatur hoc vocabulum in optimo MS. & pari conſtantia mox Οἰὸς, nullam moram habui, quin id præferrem vulgatis Λιοπαλλὰ & αἰὸς.

256, 38. Ὅσας ἡδυναίαλο.] MS. ἠδυνέαλο. quod ipſum ita exſtat 9, 69. Sic & pag. ſequenti ἐδυνέαλο MS. pro ἐδυναίαλο.

257, 27. Πρόσω ἀπ' ἀλλ.] MS. προσὼ δὴ ἀπ' ἀλλ.

257, 33. Ἐς τὠυτὸ ὑστεραίῳ ἰλθεῖν.] In MS. nuſpiam legitur particula ἐς.

257, 38. Δευτέρῳ αὐτὸν ὑπομένυζαν.] Quum interpretatus eſſet Valla, *Amazonem expectantem ſociam*, quod ſane nihili eſt; Stephanus id voluit corrigere mutando *Amazonem alteram ipſum exſpectantem*. Sed nec hoc ulla parte melius. Non enim poterat idem juvenis, qui priſtino die adfuerat, ſibi imaginari alteram Amazonem ipſum exſpectare, quum ipſa eadem juſſiſſet alterum juvenem adduci, pollicita ſe quoque adducturam alteram Amazonem. Miſera Herodoti agitatio, cujus nulla fuit culpa in perſpicue ſcribendo, quod confirmat egregie MS. Mediceus exhibendo δευτέρῳ αὐτῷ ὑπομένυζαν, hoc eſt, ipſam cum alia exſpectantem. Certe niſi vidiſſem has doctorum hominum tricas, pro typorum lapſu illud αὐτὸν habuiſſem.

258, 2. Οὐδαμὰς ἄλλας.] Notavit hunc locum Portus, addiditque alium, quem non reperio. Interim licet noverimus ἑδαμοῦ, ἑδαμῶν, hac vice tamen exhibet optimus MS. ἑδαμέας ἄλλας.

259, 10. Ἢ ἢ ἐπὶ ὑμέας.] Non mirum ita legi in editionibus & in codicibus ſcriptis, unde editiones factæ ſunt, quia non aliter media plebs erat loquutura, quum ſenſus videatur impletus, qui ex more Herodoteæ loquutionis non eſt etiamnum impletus; unde ſic auget optimus MS. ἢ ἐ ἢ ἐπὶ ὑμέας. Quæ negativa etſi accedat ſupervacua, tamen eſt hæc manus Herodotea, quod probant verba 5, 92. Οὐδὲν μᾶλλον Λίολεῦσι μέλεον ἢ Γλαύκῳ χώρης, ἢ ἐ ἢ σφίσι ἢ τοῖσι Ἕλλησι.

259, 25. Οἱ μὲν δὴ Γελωνὸς] Particula δὴ in MS. non exſtat.

259, 38. Ἡμεῖς δ' ἔτε] Adverſativa quoque non eſt in MS.

259, 41. Ἄρξῃ ἀδικέων.] Peſſumdatur hîc Græcæ ſyntaxeos nitor. Unde recte MS. ἄρξῃ τε ἀδικέων. ut paulo ante ἄρξωμες πολέμιοι. Sed male diſtinguuntur Græca, quod ſic fieri oportuit: ἦ μέν τοι ἐπίῃ ἢ ἐπὶ τὠυτῷ ἡμεῖζε, ἄρξῃ τε ἀδικέων.

260, 2. Διχῇ σοφίας διελόντες.] MS. διχᾶ. quod ejuſdem calami eſt, cujus eſt ὑψᾶ aliquoties in hac hiſtoria occurrens, nunc cum verbo ἐξάγω, nunc cum πέτομαι. Et ſane, ut hærere in hoc nequeamus, exſtat quoque τειχᾶ 7, 36.

260, 24. Ἐν τῇσι σφι ἁρμοσάτο.] Recte quidem, ſed MS. ἐδιωτάτο. Dein quoque τὰ περὶ Καλα πλὼ ὅσα omiſſo vocabulo πάντα, quod inſerebatur poſt περὶ Καλα. Sed & ὑπολιπόμενοι, non ἀπολιπόμενοι.

260, 30. Ταῦτα μὲν δὴ περιομίζονλο.] MS. περιομίζελο.

261, 9. Παυσάμενος δ' ὁρόμυ.] Hæc ipſa ſic repetit cap. 126. Nunc tamen MS. Παυσαμένυ. ut cod. cap. Ὡς δὲ ποιὸν τοῦτο ἐγώνελο, ἢ ἐκ ἐπαύελο.

261, 21. Ἐς τὠυτὸ Σκυθικὼ ἀπίκελο, ἐς ὃ ἐνέκυρσε.] Præpoſito vocabulo liber MS. ὡς ἐς τὠυτὸ Σκ. ἀπίκελο, ἐνέκυρζε &c. omiſſis illis ἐς ὃ, quæ antecedunt verbum ἐνέκυρζε. Certe iſta quum progrediantur leniſſime, placuit tamen nonnullis videre aliquid lenius, ut ſibi imaginabantur, prout citavi, quod conſpui meretur præ illo vetuſto. Pertinebant illa ἐς ὃ ad paginam 268.

261, 47. Οὐκέτι ἀπείπαντας ἀπικνέονλο.] MS. ἀπικνέονλ'.

262, 2. Ἔλεγε τάδε.] MS. λέγῃ τάδε.

262, 11. Ὦ Πέρσα.] MS. ὦ Πέρζαι.

262, 13. Ἔωθα ποιέειν.] MS. ἐώθεα.

262, 17. Τάχιον συμμίσγοιμεν.] Nequivit hoc ſpecimen comparativi minus Ionicum effugere acumen perſpicaciæ Grævianæ, quo minus ad Luciani Solœciſtam oſtentaretur, quum in Thalia apud eum Cambyſes dixerit

cap. 65 ἐποίησα ταχύτερα. Nec licet dicere Herodotum alienum fuisse ab istis contractionibus, quippe apud quem occurrunt, καλέω, αἰσχίονα & similia. Cæterum interest cognosse in hoc ipso loco perspicue & egregie exhibere optimum codicem Mediceum ταχύτερον. Quod utinam vir iste præclarus sciisset, ut saltem ex illa incertarum sordium sentina sciret ad Herodotum nihil pertinuisse.

262, 44. Αἰεὶ ἐπεκέρεε.] MS. ἂν ἐπεκέρεε. Quomodo idem sensus satis clare manet.

263, 10. Ὀρθὰ ἰῶνες.] MS. ἰσάνες.

263, 15. Παρεμβάλλοντες ἀνιῶντο.] MS. ἀνιῶιατο, quam formam notavit ex Herodoto Portus in terminatione ώαο, ubi habet πειρώαο, ὁρώαο. Deinde ἐποίεον τοιάδε, non τοιόνδε.

263, 29. Τὸ θέλω.] MS. τὸ ἐθέλω. Et mox γνώμην ἔχω.

263, 33. Εἰκάζοντο τῇδε.] Optimus ille MS. plane εἰκάζων τῇδε, enallage prorsus notabili, sed cujus amœnitate lætatus fuit Herodotus. Peperci tamen mutationi.

263, 43. Ἐς τὰς λίμνας ἐκπηδήσηε.] MS. ἐσπηδήσηε.

263, 45. Πέρσαι μὲν δὴ ἅτω.] Vox postrema non est in MS.

264, 22. Φαίνεται Γοβρύης εἶπαι.] MS. εἰπεῖν.

264, 29. Ἐπεὰν τάχιστα νὺξ ἐπέλθοι.] MS. ἐπὶ τάχιστα νὺξ ἔλθῃ.

264, 35. Οἷόν τε ἦσαι.] Sic quidem passim. At nunc vox ultima abest ab MS. Ceterum pessime vertitur hic locus, ut cavere oportuerit.

264, 40. Κατέλιτε αὐτῷ ἐν τῷ ϛρ.] MS. auctior κατέλιπε αὐτῷ ταύτῃ ἐν τῷ ϛρ. quam vocem hîc intercidisse monstro simile est, quum toties bene servata comitetur illud suum αὐτῷ, ut sit duntaxat dignissimum Herodoto augmentum. 1, 189. Τὴν θερείην πᾶσαν αὐτῷ ταύτῃ διέτρεψαν. Et cap. 210. Ὡς αὐτὸς μὲν τελευτήσειν αὐτῷ ταύτῃ μέλλοι. Et passim. Infra etiam MS. bis ἄνεκεν.

264, 47. Τοῖσι ὑπολειπομένοισι.] MS. τοῖσι ὑπολελειμμένοισι.

265, 1. Οὕτω μὲν δὴ μᾶλλον.] MS. ἅτω δὴ μᾶλλον. Nec plus requiritur. Et mox χεῖρας τε ὀπίσω, non ὀπίστιον.

265, 26. Μιλτιάδεω μὲν ἦ.] MS. Μιλτιάδεω ἢ ἦ. Cæterum quod sequitur in editionibus χερσονησιωτέων opinabar lapsum esse typorum in editionibus citimis; sed inquirens video consensu omnium inustum Herodoto stigma esse, unde testor me edidisse, quod in optimo libro deprehendebam rectum & sincerum, de quo nihil potest ambigi, quum & 6, 38 occurrant Χερσονησῖται.

265, 45. Λαοδάμας Φωκῆς.] Reliquissem libens hoc intactum, ut inserviret notitiæ veteri, qua Φώκαια Φωκέα, & hinc Φωκαιῆς & Φωκῆς pro iisdem sumta esse constat, & quidem ex ipsis nummis, ut sit hoc indubitabile. Sed Herodotum hinc eximit optimus codex, in quo clare legitur Φωκαιῆς. Quod autem mirari cogor, hoc est, quod videam hoc specimen tam eximium non fuisse excitatum ab illis, qui nuper eam causam vindicare cœperunt.

266, 18. Ὑμέων αὐτῶν.] MS. ὑμέων αὐτέων.

266, 32. Ἀπόδρησιν ποιήσασθε.] Certe requiritur aliud tempus. Quippe si illam jam peregerunt, sera hæc consilia. Optime MS. ποιέεσθε. Et mox φυλάσσοντες ἦισαν, ita per circumflexum signato verbo, ut innueretur duarum syllabarum esse, unde per subscriptionem ᾖ ἴωτα edidi. Vulgo ἦσαν, non satis bene.

267, 18. Γενόμενόν γε ἐν Βυζαντίῳ.] Hoc quidem bonum: nisi melius esset quod legitur in MS. ἐρόμενον.

267, 32. Πελασγῶν ἐκ Βραυρώνων.] MS. optimus Πελασγῶν τ' ἐκ Βραυρώνων: cujus voculæ defectus induxit pravitatem distinctionis, cui voluit succurrere Grentemesnilius, nova inducenda qua nunc non egemus, & tamen omnia recte se habent ad confirmationem veritatis in hoc loco. Vide 6, 138. Sed & mox in eodem legitur ὑπὸ τούτων ἢ ἐξελαθέντες, unde omitti solet vocula tertia.

267, 36. Πυθίῳ ἔκαιον.] Sic enim dixi MS. optimum exhibere, non πῦρ ἀνέκαιον.

267, 37. Ἄγγελον ἔπεμπον, πυθόμενον.] Recte. Nam haud dubie & ipse nuncius verba facit, estque solus πυθόμενος, ut simplex ratio loquendi ita bene sit custodita. Sic 7, 32. Ἀπέπεμπε κήρυκας ἐς τὴν Ἑλλάδα αἰτήσοντας &c. Dummodo usus, ille loquendi dominus, non aliud introducere potuerit; unde forsan est, quod in optimo codice manifeste exstat πυθόμενοι. Sic enim 5, 108. Κήρυκας διέπεμπε ἐς τὴν Ἰωνίην, ἐπικαλεόμενός σφεας. 6, 97. Πέμπων κήρυκα, ἡγόρευέ σφι τάδε. 5, 92. Πέμψας δὲ Θρασύβουλον κήρυκα ἐπυνθάνετο. 3, 13. Misit Cambyses Νέα Μιτυληναίην κήρυκα ἄγγελον ἀνδρα Πέρσην προσκαλεόμενον.

267, 40. Προσχόντας ἢ τότε.] Pro media vocula legitur in MS. ᾗ. Ne Valla quidem illud ἢ sustinet agnosse.

268, 15. Ἐσελθὼν ἐς τὴν ἐρετὴν.] Multo magis efficax & Græca oratio latet in MS. qui habet ἐσὸ ἐλθὼν τε ἐν. Quod mutandum non in ἴσω ἐλθὼν, quod Stephanus posuit in margine nescio unde, sed in ἐς ὃ ἐλθὼν τε ἐς, hoc est, eo usque, ut & intrarent in carcerem, & cum suo quæque marito in sermonem veniret.

268, 17. Οὐδένα λόγον δοκέουσες.] Quî fieri potuit, ut sic legi Græce compulsus fuerit Herodotus, quum adeo diversam, sed simul adeo pulchram interpretationem ei donavisset Valla? In Græco nihil boni est, nihil acre,

cre, ut mirari non liceat perſpicue exſtare in optimo MS. ὑδίνα δόλον. Hoc enim prorſus requiritur, & agnoviſſe apparet interpretem. Sed etiam MS. ποιέυζι τοιάδε, non τάδε.

268, 23. Τρόπῳ τύτῳ.] MS. τρόπῳ τοιύτῳ.

268, 31. Τῶν ἀδελφιδῶν.] MS. Ϝ ἀδελφιδέων.

268, 42. Καπελείπϵ ἐν τῇ νήσῳ.] MS. καζαλείπϵ γὰρ ἐν τῇ νήσῳ. Quod non alienum incrementum, ſed veriſſima Herodoteæ manus reſtitutio, qui inprimis amat grandiori periodo, & quidem mediæ, particulam iſtam alioquin inchoativam interjicere ornamenti cauſa. Nec enim vel ad ſenſus perfectionem erat neceſſaria, & omnia mirabiliter manent uſque ad eam tamen ſuſpenſa. Plane ut 3, 105. Τὰς μέν νυν ἕρσενας Ϝ καμήλων, ἅτε γὰρ ἥσσονας ἐοῦσαι Ϝ θηλέων &c. Nec diſſimile ſupra in cap. 76 hujus libri. Προσίϵϵ ἐς Κύζικον· ἡ γὰρ εὖρε τὴν Μηλὶ ἀνάγοντας ὁρτλύ. Et ita ſæpius.

269, 3. Βελομένων.] Si modo id jam denuo decretum fuiſſe conſtat. Moderatius certe in optimo MS. legitur βελδομένων, quod tempeſtivius.

269, 16. Ἐπὶ δ οἰκιϵῖ Θήρᾳ ἡ ἐπωνυμίη ἐγένϵλο.] Ita quum reperirem in vetuſto libro, nequivi eſſe cunctator in repetendo & vindicando quod certe erat Herodoti, quum vulgo legeretur ἀπὸ δ, & quidem ad uſque triplam iterationem conſtanter libro vetere expellente præpoſitionem ἀπὸ, quod ſatis validum.

269, 20. Καί κως τῦτο.] MS. καί κως τὸ ἔνομα τῦτο. Quæ repetitio eſt Herodotea. Etiam paulo ante τοιγαρῶν, non τοιγαρῦν. Nam cur deleverunt Ioniſmum?

269, 35. Γέν Εὐθυμήδης.] Certe ad ſententiam Herodoti propius acceſſit Stephanus dicendo utique aliquid, quam Laurentius per ſilentium prætermittendo. Sed quid erit tamen *Euthymedes genere ex Minyis?* Eſt enim Euthymedes & re ipſa & forma nomen proprium, ut genere Euthymedes nullus ſit. Sed nec Battus Euthymedes aut dictus fuit, aut dici potuit, ex Laconum conſuetudine, qui uno tantum nomine utebantur. Etiam vetat res ipſa, ut qui dictus antea ſit nomen habuiſſe Batti, poſtea indicetur dici Euthymedes, quaſi ex genere. Certe id nihili eſt, & intellexit nullus, quod hinc patere poteſt, quia quum Caſaubonus ſcripſiſſet in notis ad Strabonem pag. 28 [Vocat Theran Callimachus Λακωνίδα, quia à Seſamo fuit condita, qui erat unus è poſteris Euphemii Lacedæmonii] adeo ut non dubitet ſubnectere quoque Herodotum; ſtatim proceſſit Grentemeſnilius, notans [lege meo periculo Εὐφημίδης ex Pindaro. Μινύων accipe, non quod ex progenie Minyæ fuerit Battus, ſed quod Euphemus, à quo originem ducebat, fuerat unus ex Argonautis.] In his nihil eſt, cui ſi aperueris ſinum, beatior ſis futurus, etſi iſta quoque repetens adjuverit Ez. Spanhemius ad Callimach. p. 91 & 92. Sic niſi fallor patet utique non intelligi nec rite tractari hunc locum; prout nec abhinc quiſquam intelligeret, niſi clamaret præſtantiſſima illa membrana Medicea legendum eſſe Εὐθυμίδης. Scilicet inter Minyas fuit Εὔθυμος, inde παλαιωνυμικὸν Euthymides. Non dubito falli Th. Gale.

269, 40. Τῶνδε Ϝ νεαλίεων.] Ab MS. abeſt vox prior; & ſane poteſt ſufficere eam particulam legi ſtatim in hac ipſa pericope, prout quidem vulgo hæc projiciuntur. Sed fidelis ille codex ne ibi quidem in verbis κέλδε ποιέειν τάδε hanc poſtremam vocem tolerat, omnino ſubſtituens κέλδε ταῦτα ποιέειν. ἅμα.

270, 2. Κακῦ ὀδὸν ὧ σφι μῆχος.] Nimia foret ambiguitas. Quum per voces libri 2, cap. 81 Portus cognitum haberet ex auctore noſtro μῆχος *remedium*; de hoc tamen loco ſic ratiocinatur: [Μῆχος Ion. pro comm. & poët. μῆκος] an credibile id eſt? ut quum in Herodoto μῆκος paſſim de longitudine uſurpetur, unum ab eo locum proſtitutum fuiſſe, qui tam fatue in ambiguo penderet? Ut tranquille agas, redde Herodoto ſuum, & ſcribe omnino ex MS. Mediceo μῆχος. An credimus tantum ſtultitiæ dolum vel Herodoto vel Porto nocere potuiſſe? Immo Aldus & Hervagianæ habent ſatis expreſſe μῆχος. Stephani totus error eſt.

270, 8. Ἐς Πλάταιαν.] MS. ἐς Πλαλίαν. & ſic ſemper; quomodo editores quum jam immutare auſi fuerint in capite 169, quidni opinemur in hac ſcribenda fuiſſe manum eandem? quod ſequutus ideo ſum, vel ad pertinaciam Vallæ exprobrandam, qui etiam illic utebatur diphthongo.

270, 13. Σιτία καταλιπόντες ἴσον δύο μηνῶν.] Vix pro vero haberi debet iſte numerus, adeo eſt incongruus. Nam quum Corobius beneficio Samiorum poſt duos ſaltem menſes illos iſtuc venientium adhuc in annum ſibi proſpexerit cibariis; quis credat eum à principio nonniſi bimeſtrem penum accepiſſe, tanquam interea abitus redituſque ex Africa Theram abſolvi in iſta ſæculi & navigationis ruditate potuerit? Ea cauſa eſt ut gratiſſime admittam, & omnino admittere debui in contextum, quod habetur in MS. ὅσων δὴ μηνῶν, hoc eſt, certorum aliquot menſium. Relinquit enim in incerto, quaſi non bene conſtiterit, quanti temporis frumentum ei conceſſerint, idque amat efferre noſter Herodotus adjectione ſyllabæ vel voculæ δή, ut 1, 160. Παρεσκευάζοντο ἐπὶ μισθῷ ὅσῳδή, & ſæpius, interdum ὁσοσδήποτε.

270, 18. Πλέυσα ἀπ' Αἰγύπλυ.] Hæc quoque me-

memoria & monumentum eſt correctoris inſipidiſſimi, quicquid conniveant interpretes. Quid enim? illi qui ab Ægypto redeunt (ita vertuntur hæ voces) poſſunt dici γλιχόμενοι Αἰγύπτῳ, ut ait poſt paulo Herodotus, *Ægyptum optantes?* Litora litoribus contraria. Itaque feliciter huic loco mentem & peritiam ſuam admovit Tanaq. Faber in Epiſtolis pag. 249 plane adſequutus conjectando, quod exſtat in MS. Mediceo, ἐπ' Αἰγύπτῳ *in Ægyptum navigans.* Viciſſim verſu 43, ubi editur ἀδελφεὸν ἐπ' ἀδελφεῷ πέμπῃ, quomodo explicari poteſt *fratribus inter ſe ſortitis quis potius mitteretur?* quum revera non poſſit non ſignificare *fratrem ſuper fratrem mittere.* Sed illic quoque ex eodem MS. corrigendum ἀπ' ἀδελφεῦ.

270, 33. Πέρι ξ ἢ αὐτῷ.] Citatur hoc exemplum in Porti lexico de voce Πέρι, quæ vox demonſtratur iſtic nunc ſecundo caſui, nunc quarto jungi. Certe Mediceus perſpicue in hoc loco habet αὐτό.

270, 39. Φιλίαι μεγάλαι συνεχείθησαν.] Agnoſcit idem Portus Herodoteam locutionem, retinens in illuſtrando verbum Vallæ *contrahere.* Sed eſt nihili, & quanto oportunius huc pertinebit verbum συγχεόω aut συγχεόννυμι? Sic enim pulcherrime exhibet Mediceus MS. συνεχεήθησαν, prout loquutus fuit idem Scriptor in loco, quem bene noverat idem Portus 7, 151. Τῷ πρὸς Ξέρξεα φιλίῃ συνεχεόμενος. Cæterum ut Portus, ita etiam Stephanus in Theſauro utrumque agnovit; quid enim aliud potuit?

270, 43. Πάλῳ λαχόντα.] MS. λαγχάνοντα.

271, 9. Ἐπενείκασά οἱ.] Haud dubie exaſciatum ad normam ejus quod exſtat 1, 68. Ἐκ λόγου πλαστοῦ ἐπενείκαντες οἱ αἰτίῃσιν, quod Portus notat Ion. & Poët. in aor. 1. dictum eſſe ab ἐπιφέρω, pro quo Ion. & poëtæ ἐπενείκω dicunt. Fruatur illo. Membrana Medicea in hoc loco perſpicue legit ἐπενεγκεῖσα οἱ. Plane ſic quoque 6, 112. Μανίην τε τοῖσι Ἀθηναίοισι ἐπέφερον καὶ πάγχυ ὀλεθρίην.

271, 14. Παρὰ Λακεδαιμονίων ἐπὶ ξενίῃ.] Nempe quia ſequitur, quod in nota proxima citabitur, optime ſic utrobique idem vocabulum retinuit Herodotus, utique ex arbitrio editionum. Sed an ſic novimus hunc ſcriptorem? Itaque ſcias oportet ſcriptum eſſe in optimo MS. ξείνια, ut 7, 135. Ξείνια προθέμενος εἰρία. Ex quo exemplo videtur etiam 5, 18 ſcripſiſſe καὶ σφέας ἐπὶ ξείνια καλέει, παρασκευασάμενος δεῖπνον μεγαλοπρεπὲς &c. Alibi προθεῖναι ξείνια.

271, 19. Διαλυσάμενος τὴν ξενίην.] MS. præmittit voculam καὶ, etſi forſan non neceſſario requiſitam, tamen ab Herodoto poſitam & ideo adſciſcendam. Et mox MS. ὑποσιόμενος, quum male edatur ὑποσχόμενος, contra quod tam viriliter ſe exſuit optimus Portus, ut plane veritatem, quam nobis effert optimus ille Mediceus, conjectando adſequeretur prorſus laudabiliter. Item χοινίοισι, non χοίνοισι, qua eadem negligentia fuerunt uſi in capite 172 edendo ὄρχοισι, ubi MS. ἐρχίοισι. quæ diſſoluta ſocordia quantopere fraudi fuerit Herodoto, docent ea quæ notavi ſub numeris 9, 21.

271, 33. Ἣν ἔχῃ.] An hæc eſt obſervatio Ioniſmi, quem in Herodoto ſuſpexit omnis ætas? Nihil magis inde abire potuit, ſed & nihil magis iterum appropinquare velut ex recidiva quadam ope, quam quod habet optimus MS. τλῶδι ἔχῃ.

272, 1. Λέγων ὅ κη ἐπῇδε.] Non eſt hoc Herodoteum, ſed καὶ ἐπῇδε, prout eleganter legit MS. Mediceus, ut queat hoc tertium exemplum accedere illis duobus, quæ collegit Portus.

272, 3. Καζὼ ταυτὸ ἐθέσπιζε οἱ ἢ ἡ ἀστέρος.] MS. ignorat particulam ἢ.

272, 26. Ἄστυ ἐμεῦ Λιβύην μηλοβόφον &c.] Video ſane interpretes reddidiſſe *Lanigeræ Libycs urbem.* Sed quo animo & qua fide, ipſi teſtentur. Si enim id voluit Pythia, cur non etiam ad hunc modum immutavit ἄστυ Λιβύης μηλοβοτόφον, quod ſine ulla difficultate potuit? Utique illa epexegeſis tolli non merebatur in Latinis. Latet aliud. MS. ἄστυ. An non ſubindicat eſſe particulam? Αἰ τὺ ἐμεῦ Λιβύλω. *Eïa tu Libyam pecorigeram* &c.

272, 30. Ἀκέσανδες τέτων.] MS. ἀκέσανδες ἢ τέτων. Mox etiam τῷ ἔνομα ἰῷ, non τῇ: omnino recte & quidem in utroque.

272, 38. Ὡς ἀμείνονα χ. ἄξ.] MS. ὡς ἐς ἀμείνονα. quod omnino deſideratur.

272, 46. Ἐνταῦθα ὑμῖν ἁπιτήδεον.] Idem codex ἐνταῦθα μὴν ἁπιτήδ.

273, 21. Ἐπὶ κρήνῃσι Θέσιν.] Etſi forſan ad fontem non reſpiciens, tamen nomen iſtud in Africa novit, & quidem urbis, Stephanus, ſed ab omnibus derelictus in hac parte, qui nuper tam denſi eum erexerunt, ſolo Ortelio Herodotum & Stephanum conducente. Et fors fuat, ut tandem ad hunc fontem condita ſit urbs iſto nomine. Sed quidquid adfert Stephanus, alienum hinc eſt, quum optima membrana teſtetur ab Herodoto fontem appellari Θέσην.

273, 27. Ἀρκεσίλεω.] MS. Ἀρκησίλεω, quod etſi ita ſemel notaverim, feci proculdubio, quod & inſequentibus ita reperierim, ut ideo etiam illic ita reformaverim.

273, 38. Ἐς ὃ ἐν Λάκωνι.] Is modus loquendi paulo præceſſit. Nunc igitur MS. ἐς ἔ ἐν Λευκ. prout cap. 181 etiam loquitur ἐς ἔ δύεται ὁ ἥλιος, & jam ſæpe antea. Quin & cap. 166 legit MS. idem ἐς ἔ ἔλαβε τὸ μισθὸν, ubi idem accidit.

273, 41.

273, 46. Τότε δ' Ἀρκεσίλεω.] Vox prior abeſt ab MS. Et mox MS. χωλός τε ἐὼν, ubi vulgo tantum χωλὸς ἐὼν.

274, 26. Ἀπικομένη δ' ἐς τοῦτο.] Mira hæc pervicacia omnium editionum, quarum nulla hinc diſcedit, quum tamen legi debeat ἐς τοῦτο, ut cap. 164 in fine, quod etiam interpretatus fuit Valla. Ex MS. tamen nihil notavi.

274, 34. Προσλῶ δ' οἱ ἡ ἔλεον.] Particulam οἱ non habet MS. Recte, & eodem caſu, quo aliquoties jam particulas tales ſuo loco motas, & vel ad priora vel ad poſteriora tranſlatas deprehendimus, ſicut infra mox patebit. Et ſtatim εἰπάσης, non ἐπειπάσης.

274, 41. Πυθίη χρᾷ τάδε.] MS. πυθίη οἱ χρᾷ τάδε. Ubi valde utilis dativus ille.

275, 18. Ἔρχεσθαι ἐκὼν τὴν Κυρηναίων πολ.] Non poſſunt hæc coire nec in unam pronunciationem conjungi. Verbum ἔρχεσθαι non patitur ἐκόντα. Unde quam ſubdola meditatione uſus fuit Valla interpretans *exceſſit ultro?* Aliud eſt in Græcis. Itaque illa vox ἐκὼν ſine dubio eſt commenticia alterius, ut viciſſim auro penſari mereatur, quod offert Mediceus MS. ἔρχεσθαι ἐκ τῆς Κυρηναίων πόλιος. Sic ſana omnia.

275, 23. Τῇ ἄνομα ἦν Ἀλαζίρ.] MS. Ἀλαζίρ, quod certe magis Africanum, ut poſtea Ἄζιες; idemque codex mox literis quidem ſanctè ſervatis, ſed in ſcribendo tranſpoſitis Ἀλιζάες pro Ἀλαζίες. Sic certe notavi.

275, 24. Βαρκαῖοί τε ἄνδρες ἡ τῆς ἐκ Κυρ. φυγάδων τινὲς.] Vocula ἡ non exſtat in MS. quaſi non duplex hominum genus fuiſſet, ſed unum, nempe Barcæi, qui Cyrenis tamen habitaverant, & nunc male tractati eſſent ab rege, ut ex illa urbe compulſi fuiſſent fugere; etſi illud τε videatur eam tueri.

275, 27. Ἐξαμαξῶν δ' χρησμῷ.] Prima etiam ſyllaba primæ vocis non eſt in MS. & videtur fortuito in vulgaribus libris repetita ex ſequente ejus proſpectu.

275, 38. Φόρος ἐτάξατο.] MS. φόρον. Nonne hæc eſt continua, & uſitatiſſima loquutio in regno Perſico, ut prodidit ſatis ample 3, 90?

275, 39. Ἱκέτις ἵζετο.] Genus loquendi, quod codex Mediceus vindicavit Herodoto, ut dixi ſub numeris 129, 15. Is vero ipſe nunc perſpicue habebat ἕζετο. & poſt non ἐπανιζάσατο, ſed ἐπανιέατο, de quo tam diligenter inquiſivit Portus.

276, 10. Πρὶν δ' ἀποσῆλαι.] MS. πρὶν δ' ἢ ἀποσῆλαι.

276, 13. Αὐτὸν ὑποδεκέατο.] Tanquam præceſſiſſet vox θάνατον. Sed quæ nulla eſt, unde vitio laborat, quod vulgo editur, & præclare ſubvenit codex optimus præbendo αὐτοῦ, quod omnino admittendum. Sed etiam ſimpliciter in eo ſcribitur ὑποδέκοντο.

276, 18. Ὡς ἐμοὶ δοκέει.] MS. δοκέειν. Ita jam illud *Nec dubito* ſummi apud Muſas ſimii Joannis Clerici vim ſuam omnem amittit, quod ponere ſuſtinuit in Arte Critica 2, 1, 10 pag. 365. *Nec dubito quin ſi ſemel aut iterum duntaxat eo uſus eſſet Herodotus, nec alibi exſtaret, id emendaturi fuiſſent librarii aut Critici.* Emendare vocat mutare in pejus, & ſtatuit mutare librarios aut Criticos ea quorum uſus non eſt frequens. Hîc enim iſtud contigit, etſi uſus exſtiterit nimis frequens, quam ut caſu facta videretur iſta loquutio. Interim tamen vel ſi ſemel tantum exſtaret, ita etiam dubitare liceret, an id mutaturi forent illi, quum toties in eo ſcriptore ὡς occurrat cum infinitivis variis poſitum, quæ infinitiva ſingula tantum ſemel occurrunt, nec tamen ſunt mutata. Nimis hæc ſunt illuſtrata, quam ut caligo iſtius veſpertilionis intelligere ea poſſit. Nec apud Herodotum pronunciet occurrere anomala multa, ſed in ſuis ſtudiorum & artium nugis. Eandem formulam reſtituit MS. 5, 57.

276, 24. Οἵην οἱ ἄλλοι.] MS. interjectione amœniſſima οἵην περ οἱ ἄλλοι. Quin & mox ex eodem rite notavi ψέλιον, non cum vulgo ψέλλιον, quod jam antea ſimiliter monui.

276, 34. Γιγάμαι.] In Herodoto ita hoc nomen iſtius populi accidit contrahi, ſicut Scylacis ætate penitus deleri. Hinc enim reor eveniſſe, ut nulla eorum mentio in iſto periplo manſerit, quum Adyrmachidæ locum ſuum teneant. Sed hoc triſyllabicum augetur in MS. Mediceo exhibitum nunc hac forma τιλιγάμμαι, at mox γιλιγαμμέων, unde clare oſtendit qualem habeat iſtam primam literam. Quæ certe reſtitutio eſt pretioſiſſima, quum ſic Stephano reddatur plena gratia, qui ex Herodoto eam gentem non aliter appellat cum mœſta agitatione omnium illorum, à quibus hæc pars Stephani tacta eſt, Ortelii, Holſtenii, Berkelii. Nec poteſt illuſtrius præſtantiæ documentum de ullo vetere ſcripto libro deſiderari, nedum dari, ut quum omnia ejus alia exemplaria ſic fallaciter devecta ſint ad poſteros, hoc unum vel ex tali archetypo vel ab tam ſancta manu ſit deſcriptum, ut omnes illos nævos abegerit.

276, 36. Τῷ μεταξὺ χώρῳ τούτῳ.] In his vel conſtructio vel ſententia concinna non eſt. MS. τῷ μεταξὺ τούτου χώρου. Hoc veriſſimum, & ad quod interpretando voluit Valla accedere, ſed aberravit à ſcopo. Nam mens eſt *in loco interpoſito*, vel intervallo quod patet inter Giligambas & inſulam Aphrodiſiada.

276, 38. Ἄζιες.] Non aliter codex Florentinus. Unde opinor ſatisfactum à me eſſe commodo publico occaſione notarum, quas dedi Scylacis periplo pag. 109, fere eodem tempore progreſſas, quo Ezech. Spanhemius

ſcripſit ad Callimachum pag. 104, unde inter mea iſta & altera illius de Africano loco arbitrari licet: certe imbecillis probatio eſt, utrum in Callimacho ſcribi debeat Ἄζιλις, an vero Ἄζιεις, ex H. Stephani editione & poſtrema Pariſina; & tantos commentarios ſcribere ne ullo quidem MSto inſpecto, quum tantopere per Europam vagatus fuerit.

276, 43. Ἀσβύσαι.] Juſta appellatio gentis Africanæ, quæ nequit ex cenſu illius regionis expungi, quum tot teſtimonia antiquitatis eam agnoſcant. Verum nequeunt illi huc pertinere, ſi accurate egit Callimachus in fragmento, quod citat Stephanus in hoc ethnico, ubi vocat Tritonem Asbyſtam, qui nimium hinc remotus eſt. Sed poteſt Callimachus poëtica propagatione uti voluiſſe. Sed & Dionyſius in Periegeſi & Euſtathius ponunt eos ſuper Cyrenen, ut inde liceat decernere de Callimacho, & prius verum eſſe. Certe quidquid eſt, ſatis in ſe acquieſcit membrana Medicea adminiculis incorruptis fulta, quæ nunc exhibet Ἀσύλαι, idque mox repetit, ſicut etiam Ἀσυλέων.

Ibidem. Οὗτοι τὸ ὡσαύτως Κυρ.] Particula τὸ non legitur in MS. nec eget ea Herodotus. & alia eſt ratio, quum dicitur ἔχουλαι τὸ πρὸς ἑωυτέρης.

277, 9. Ἐς Αὔγιλας.] Sic quum perſpicue legerem in codice Mediceo, novum fidei ejus ſpecimen amplecti non cunctatus ſum, utpote conveniente prorſus ſcriptura, quam habet Stephanus, etſi auctorem proferens Apollodorum; & Voſſius in notis ad Melam pag. 45 fruſtratur ac ludit per ignorantiam projiciens modò *Augila vel Ægila*, modò *Libri aliquot Ptolemæi legunt hoc loco* Αὔγιλα, *uti Herodotus*. Ita utrumque parietem linit, quum nobis bibliothecam ejus recognoſcentibus nequaquam patuerit ab eo inſpectos fuiſſe aliquot libros Ptolemæi. Licet nunc nobis concludere Αὔγιλα non eſſe niſi aut ipſius ſcripturæ vitium, aut error lectionis, quum illa Αυ & Αι in antiquis libris valde ſibi ſint conſimilia.

Ibidem. Ὀπωρεύνλες τὰς φοίνικας.] Hæc propoſiti eorum deſcriptio, niſi fallor, quod conſiſtit in cogendis fructibus, affatim coarctat illud quod dixit θέρος, & definit illam æſtatis partem, quæ annexa eſt autumno, vel plene autumnum ipſum comprehendit, quippe quo tempore fructus palmarum matureſcunt & carpi ſolent. Id Voſſius adoleſcens & adhuc Salmaſiocolax nequivit aſſequi, & quia Scylax quoque in loco Peripli de Naſamonibus dicit ἔστ᾽ ἂν θέρος, eodem reſpectu & de eadem parte intellexit. quum Scylax nullam faciat mentionem legendi fructus, ſed tantummodo innuat, quid fiat propter armenta aut greges. Hinc male abreptus & gratulans ſibi ſuſtinet publicare [Si legatur, nempe in Herodoto, οἱ μετὰ τὸ θέρος, ſublata fuerit omnis difficultas] quum vulgata in Herodoto & Scylace nullam habeant difficultatem, ſed ipſe aperiat ſuam laſcivam ineptiam. Nempe quum venit vera & propria æſtas, tranſeunt in mediterranea cum pecore, ubi eſt aquarum dulcium copia; ubi accedit autumnus, quando ſolent vicina litoribus irrigari, *illuc rurſus* trajiciunt pecora; quo facto *illi relictis ibi* gregibus, quia tum dactyli matureſcunt, *repetunt* mediterranea & divitias illas colligunt. Nihil ſimplicius. Utique dum Cyrus ſcribitur ad Gynden θερείαν πᾶσαν μεῖναι, etiam tempus autumnum eo continetur lib. 1.

277, 11. Τὰς δ᾽ ἀτελεύτους &c.] Infauſta interpretatio Vallæ poſt renatas literas bene incurrit in indignationem hominum doctorum, & poſtquam Deſid. Heraldus in *Adverſariis* 1, 10 illam reprehendit, pluribus perſtrinxit, ut debuit, Æm. Portus in Lexico Ionico, ut noſtro tempori non conveniat in ulcus jam coaleſcens & ſanatum ungues mittere, quod video per ſummam temeritatem in quibuſdam obſervationibus fieri, quum non deceat.

277, 16. Σκίμπωνα προσήσωνλαι.] Non eſt, quod quis offendat, niſi dicas abſurdam & fœdam eſſe noxam, quæ quidvis Herodoto ſuppoſuit. Nam eximius ille Mediceus MS. tanto tempore ſervat σκίπωνα, & nullus ex eo reſtituere dignatus fuit. Habes igitur in monumento illuſtri vocem iſtam poſitam, ut minime mireris ab Grammaticis eam omnibus annotari. Adhibeas licet Stephani Theſaurum.

277, 26. Κατιξάμενοι ἀπικνεομένους.] Tanquam hîc quoque placuiſſet illa echo in iteratione præpoſitionis κατὰ, quam paulo ante habuimus in Καταφύγων κατὰ φύγῃ ad paginam 230. Itaque ſic quoque citat Salmaſius in Plinianis pag. 412. Sed eam opinionem diſſipat optimus MS. exhibendo ἀπικομῶν, quod probari omnino debet. Salmaſius autem quam præcipitans & furens in citando fuerit, omnemque attentionem prævertens, inde cognoſcitur quod habet λεγομένους γενέσθ τῶν τύμβων ἀψάμενοι. Sed & mox τὸ δ᾽ ἂν ἴδῃ ἐν τῇ ὄψῃ ἐνύπνιον, non ἴδοιεν τῇ. Editores nimirum volunt videri exacti cuſtodes numerorum, Herodotus ſe monſtrat eſſe liberum, & utrumque numerum bene poſſe concurrere. An dubitamus, quis audiri debeat?

277, 41. Γαραμάντες.] Dauſquejus ad Silium Italicum lib. 3 duravit interrogare [An Herodotus Garamantes ſuppoſuit Gamphaſantibus?] Cui reſpondendum videtur ſtatuiſſe Salmaſius in Plinianis pag. 413.

277, 47. Οἱ λόφους κείρουσι.] Quis horum ver-

verborum ſenſus ſit, parum conſtat. Valla reddebat *qui ſummum capitis verticem radunt*. Nec dubitat ſequi Æmil. Portus, tam in v. Κείρειν interpretans *qui ſummum capitis verticem tondent*, quam in v. Λόφος, ubi quidem agit uberius, & retinet vocem *radunt*. Eodem modo progreditur Salmaſius in Epiſtola de Coma, ubi pag. 254 negat λόφους κείρεσθαι verti poſſe aut debere *criſtas tondendo efficere*, & λόφους ibi cervices eſſe: ubi videtur refellere ea, quæ exſtant ſcripta ad Maccoth pag. 124 & explicant *criſtas tondendo efficiunt. Nam in medio capillos ſinentes creſcere, utrimque in cute raduntur*. Certe quod prætexit Salmaſius, non videri Herodotum dixiſſe λόφους κείρεσθαι eo ſenſu, quo volunt illa, pro veriſſimo haberi debet, quia non alio ſenſu dicit mox τὰ ἔμπροσθεν καὶ ἔνθεν κείρουσι. Ibi profecto non eſt efficere aliquid tondendo, ſed amputari & detonderi, ut in tanta vicinia nequeat videri luſiſſe in duplici notatione. Sed quod obſervandum erat, quamdiu iſta verba ſic leguntur. Videlicet nequibant iſta legitime ſic verti & intelligi, dum ſic iſtud κείρουσι illic repetitur. Nam quæ gratia eſt ſic bis ponere κείρουσθαι? Itaque tempus jam eſt diruendi iſta palam falſiſſima lectionum, quæ viris excellentibus cæcitatem attulerunt; quum non correctiſſime tantum, ſed & elegantiſſime optimus MS. legat κείρουσιν ἐν χερσῖ, ut duo ſint participia & omnia cohæreant, ad quem ſenſum modumque Latina accommodavi, ut pluribus liceat ſuperſedere.

278, 2. Φορέεσι.] MS. φέρεσι, tanto venuſtius, quia ſtatim ſequetur φορέει.

278, 12. Μαχέων ἢ τύπτων.] MS. τυτέων.

278, 17. Ὅσον τὸ τοῦ χίνος.] MS. ὅσον τε τοῦ χίνος. Et hoc eſt Herodoteum. 2, 78 Μέγαθος ὅσον τε πάνυ πηχυαῖον. Et mox τῷ λωτῷ τῷ οὗτοι, ubi vulgo omittitur articulus.

279, 9. Τῶν Ἀθηναίην καλέουσι.] Hoc vero mendaciſſimum eſt, utique ſi capias de tempore, quo Græcæ coloniæ nondum illic fuerint ductæ. Et quis Ἀθηναίης nominis originem ex barbaris Afris potius, quam ex uno illo domicilio omnis eloquentiæ petiturus eſt? Sed nempe illud verbum poni debebat in eadem forma, qua mox in verſu abhinc ſecundo repetitur. Nonne hæc ſcabies magnam corrumpendi cauſam attulit? Quin tu ſcribe omnino, prout habet pretioſiſſimus ille codex, καλέομεν. Sane & interpres paulo minus quam ineptit dum vertit *nominavimus*. Hoc audax; at Græcum nullus intellexit.

279, 10. Τρωῦμάτων.] MS. τρωμάτων. ut in capite 160. Μεζὼ ἢ τὸ τρῶμα τοῦτο, & ſæpe.

279, 28. Τῷ ἂν ἦχυ.] Notiſſima contentio virorum eruditorum poſt Vallæ aberrationem in interpretando, & pravam labem in legendo. Id evitatum fuiſſet, ſi contigiſſet eis incidere in Codicem Mediceum, qui clare habet οἴκῃ, quod excepit Salmaſius in Plinianis p. 384 ſcribens [ἔοικα, Ionice οἴκα, ut οἴκε τε pro ἔοικέ τε ibidem apud Herodotum] Quæ ſunt eximia. Sed ea noluit agnoſcere Voſſius ad Melam pag. 45, ea quæ ſubnectuntur ab Salmaſio ſupervacua, carpens, quia notas ad Melam ſcribebat offenſus Salmaſio, ut ipſe confeſſus fuit in appendice, ut ſic malo animo ad iſtas obſervationes acceſſerit; unde non mirum eſt, ſi ſcribat recte legiſſe Vallam, ſed male interpretatum eſſe. Unde enim hoc collegerit? ut cap. 198 οἴκε.

279, 32. Ὀφρύη ψάμμου.] Mirum eſt tam prudenter ab hac Camarina doctos noſtræ ætatis ſcriptores, in aliis Herodoti locis tam ſordide volutatos, abſtinere potuiſſe, ut præter Portum & Stephanum vix ullus tetigerit. Utique nullus hæc intellexit, & ne ipſi quidem, quos citavi. Quæ enim hæc conſtructio? Toties de arena occurrit apud Herodotum, an & hoc epexegeſeos ſpecimen? Sic enim dicit Portus figurate dictum videri ἀντὶ τῆς ὀφρύην ψάμμου, quod putat probari ex ſequentibus ἀπὸ τῆς ὀφρύος τοῦ ψάμμου, unde nihil tale colligi poteſt; quod utique non conſideravit Valla inſtar appoſitionis, ſed vertit *ſupercilium ſabuli*, prout genitivus ibi poſterior regitur ab præcedente, qui poſſet alterius etiam caſus eſſe. At Stephanus indicat eſſe aliquos, qui pro ψάμμου legant ψάμμυ. Id quod poteſt fieri, ſi modo recte. Turbat ergo vox poſterior, in qua tanto firmius defendi debet litera poſtrema ς, quanto magis eam expulſam volunt, utpote quæ ſignificat hîc latere aliquid. Id vero in lucem revocat codex Mediceus exhibens ψάμμης. Quippe ſic legendum, voce quidem nova, ſed ratione Herodoti propria, ut πάθη, ut hoc ipſum ὀφρύη.

279, 37. Ἑκάστου τῶν κολωνῶν.] MS. ἑκάστου ἐς κολωνόν.

280, 3. Ἐς μέσας νύκτας πελαγίζει.] Quam ſignificationem poſtremo verbo viri docti, dum vel legunt iſta vel interpretantur, induant, viderint; ego certe ſcio nullam poſſe, & male immutatam vocem male percipi. Certe hic locus nec vel uni intellectus fuit. Patet ex verſione Vallæ, qui totum verbum omiſit. Patet ex lexico Porti, qui quum duo loca verbi πελαγίζειν conferret, hunc tertium contrectare auſus non fuit. Nullus locus eſt vulgatæ lectioni, & mihi gratulatus fui per triginta & plures annos, cui licebat legere expuncta ſyllaba πελάζει, hoc eſt, quum magis procedit ad calorem, ad mediam noctem appropinquat. Ita plane inæſtimabilis ille Mediceus MS. Ipſum verbum cum eadem conſtructione ſic obtulit Herodotus 2, 19 de Nilo: Πελάσας δὲ ἐς τὸ ἀριθμὸν τυτέων τῶν ἡμε-

ρέων, quum 7, 141 in oraculo edat ἀδάμαντα πελάσας.

280, 42. Δι' ἀλλέων δέκα ἡμερέων ὁδός.] Sæpe hæc ſingula iterata ſunt. At nunc vox poſtrema non eſt in MS.

280, 44. Τῷ ἔνομα Ἄτλας.] MS. τῷ ἔνομά ἐστι Ἄτλας, magis decore.

280, 46. Ὑψηλὸν ἦ ἔστω δή τι λέγεις.] Ut 1, 163. Περσφιλέες ἔστω δή τι ἐγχώριον. Nunc tamen optimus MS. ἔστω τι λέγεις, quod ſane etiam eſt Herodoteum. Et mox τῶτο τὸ κίονα, ubi media vocula ſolet abeſſe.

281, 11. Οὐ γὰρ ἡδυναίατο.] MS. ὃ γὰρ ἂν ἡδυνέατο. Mutatio hæc jam aliquoties apparuit.

281, 22. Δικαιεῦσι παλέεσθαι.] Quum Stephani nomen in Lexico ſuo delerat Portus, (ad hanc enim ſæculo integro vetuſtiorem pugnam pueriliter ſe exuunt alii) patet inde, quid noxæ ab eo ſit illatum huic verbo, & ſuſpectum eſſe ſcripſerit; cui repugnat acriter ille, quem nominavi, Portus, quod in libro allegato videas licet. Nam quum uterque ignoraret ſtatum hujus loci, pugnant in tenebris. Itaque ut tam gravi moleſtia liberemus hanc Herodoti particulam, repetimus ex vetuſtiſſimo & fideliſſimo ejus exemplari MS. ἄπλεσθαι Id enim in eo legitur, neque ulla ambigendi mihi cauſa eſt.

281, 34. Οἰσύπῃ περσάτων.] Quam licet pluribus allegationibus in Theſauro ſuo declaraverit Henr. Stephanus, tamen quia ſcripſerat Th. Bartholinus de Latere Chr. aperto p. 98 [Auctorum quibus οἴσυπος de ſordibus, non lana, adhibetur. Niſi pro lana acceperit Herodotus l. 4, apud quem οἰσύπῳ περσάτων venas verticales uſſerunt Libyæ populi infantes ſuos curaturi] hinc & Salmaſio indicta fuit opera, ut breviter in libello de Cruce, vocem hanc & vim ejus verſaret, ſed ubi nonniſi οἴσυπος & οἴσυπον memoratur. Sed præter omnia memorabilis eſt hæc mentio Herodotea. Nam quum ſicut vulgo editur, ita etiam citaretur hæc οἰσύπη in Lexico Goldaſtino pag. hujus editionis 746 cum explicatione ὑπαρχὴ περσάτων ἕρια; notes tamen licet ab hac tam valida vulgi conſuetudine auſum fuiſſe diſcedere Suidam, ut memoraretur ab eo οἴασπη cum eadem explicatione, & quidem ſub adminiculo unius Herodoti, quem diſerte nominat, ſcribens Οἴασπη, ὑπαρχῶν προβάτων ἕρια. Ἡρόδοτος. An credis? Quis non perinde infamet Suidam, & hoc ipſo crimine vituperet, æque ac fecit ille Cantabrigienſis editor infamia & vituperatione maxima dignus, quia Suidam edidit, quem ignorabat. Atqui hoc ipſum, quod ex tot ſæculorum memoria teſtatur Suidas, hodie oculis conſpici poteſt Florentiæ, ubi in Laurentianis pluteis membrana illa venerabilis plane habet expreſſam eam ipſam vocem. Eant jam, & afferant ſimilia in ſuis ſcriptis. Ne autem nimium mireris, faciet ſimile documentum, quod monſtravi ſub numeris 7, 27. Non enim eo nunc ulterius, niſi quod utroque loco & ante & poſt in eodem libro legatur εἰπεῖν, non εἶπαι, quod editur.

282, 7. Πλὴν γὰρ ὅτι.] MS. πλὴν γὰρ ἢ ὅτι. 2, 111. Πλὴν ἢ τὸ τῷ ἕρῳ νηψάμενος ἀπέβλεψε.

282, 9. Οἱ θύσανοι οἱ ἐκ τῆς αἰγίδων αὐτῆσι.] Quis ſermo magis inſipidus aut vilis fingi poteſt? Certe vel ἐκ τῶν αἰγίδων, vel αὐτῆσι debet deleri ut ſupervacuum: ſicut tale quid cogitavit Valla vertens *pendentes ex eis fimbriæ*. Sed ille plura quam debuit, in proxime antecedentibus omiſit. Hoc mihi conſtat interim, aliter hæc dediſſe Herodotum. Unde pro voce poſtrema MS. optimus habet αὐτῇ εἰσι. Verbum iſtud ſubſtantivum etiam in aliis duobus codicibus legi, ſed ut iſta adeſſet varietas, nempe αὐτοῖς εἰσιν. Ex quibus omnibus videtur ſcripſiſſe ἢ οἱ θύσανοι, οἳ ἐκ τῶν αἰγίδων αὐτῇ εἰσι, εἰσὶ ὄφιες εἰσι, hoc eſt, *& fimbriæ, quæ ex ægidibus Palladi dependent, non ſunt ſerpentes* &c.

282, 19. Τέσσερες ἵππους ζευγνῦναι.] MS. συζευγνῦναι.

282, 26. Ἐξ ἀνθερίκων ἐστεμμένων.] MS. ἐστερμμένων. Et cur huic verbo demunt literam ι, quum ferant in Ἐστῖναι, & de verbo ἐνείχεε vide Portum. Περὶ τῶν ἀνθερίκων multa ſatis dixit Portus ex Euſtathio, & Cl. Grævius tetigit quoque in tomo primo Luciani.

282, 46. Καὶ οἱ κυνοκέφαλοι, οἱ ἐν τοῖσι στήθεσι.] Abſurda eſt hæc editorum licentia. Nam nec in ullo MS. hanc lectionem, quæ ab ipſis in contextum recepta eſt, conſpici exiſtimo, & contra omnem fabularem hiſtoriam eſt cynocephalorum oculos in pectore ponere. Rurſum cynocephalos delere (quo vergit Stephanus) quæ auctoritas ipſis permittit? Nihil certius, nihil verius, quam interpretem ex MS. optimam verſionem dediſſe. Nam ſic plane codex Mediceus ἢ οἱ κυνοκέφαλοι, ἢ οἱ ἀκέφαλοι οἱ ἐν τοῖσι στήθεσι &c.

282, 48. Ὡς δὴ λέγεταί γε.] MS. λέγονταί γε.

283, 2. Πολλὰ θηρία ἀναβέβρωκε.] Nullam habui cauſam alicujus mutationis tentandæ, quum codex Mediceus hæc ita prodidiſſet ad noſtram ætatem, nec Valla videretur deſcruiſſe verum ſenſum. Sed nuper huc acceſſit Vir Eximius, & quem propter doctos labores revereor, Montfaucon in Palæographia Græca pag. 343, & teſtatus, ex ſuppoſito errato, quod Laur. Valla & poſt eum Henr. Stephanus in editis Herodoti admiſerint, probans proclivitatem labendi in diuturno exſcribendi & vertendi atque emendandi munere ut contingat vel naſutioribus, & vel in rebus obviis & facillimis interdum corruere; fatetur ubi primum hoc legit, riſiſſe ſane fe-

ras

ras illas haud dissimulatas & veraces : hunc enim esse loci sensum, si stet prior lectio ; & mendum statim subodoratus legendum putavit ἀκαζάψαυσα, codicesque Regios adiit, qui hanc lectionem habeant ; quam veram & germanam esse nemo non fateatur. Vertendum itaque, *Nec non viri feminæque agrestes, & aliæ permultæ feræ intractabiles.* Valde vereor, ne hæc sint specimina Νεογραφίας potius Ἑλληνικῆς, quam Παλαιογραφίας. Nam quod Vallæ & Stephani aliquid ridere potest, nescio an hoc præscribat formula vitæ, quam elegit, ut in viris doctis si quid fiat humanitus debeat ridere, quo nihil puerilius, nihil æque plebejum. Ab ipso autem id factum esse non magis quis miretur, quam potuisse ipsum edere in Cosma pag. 124 ἔπφτα ἐν μέρῃ ᾧ ἑρπετὰ ἐσιν, ὡς ἐν μέρῃ βερχυτάτῳ ἕσα, etiam vertere. Deinde quum hoc loco ex istis duobus alter produxerit versionem, alter toleraverit *feræ haud ementitæ*, an credimus illos intellexisse *haud dissimulatas & veraces ?* Quid ? an non apud Ciceronem perinde exstant *ementitis auspiciis*, quam *ementitus es auspicia ?* ut tam passive, quam active usurpatum istud Latinum fuerit. Unde Vallam opinor dixisse *haud ementitæ* nimirum vel ab fama vel ab quibusdam qui peregrinati illuc ita retulerunt, vel ab vicinis, ut ille rumor esset. Sed non agitur de versione Vallæ, quem admittat sensum ; verum de Græcis credo intelligi ab viro doctissimo, quoniam addit, *si stet prior lectio*, ut ἀκαζάψαυσα θηεία dici debeant *feræ haud dissimulatæ & veraces.* Nihil credo. Nam, ne asperius agatur, nihil vetat, quo minus ἀκαζάψαυσα intelligatur passive, quam active, ut apud Suidam recensentur & explicantur Ἀκαζάληπτα, Ἀκαζέλητα, Ἀκαζμάχητα, Ἀκαλαύλατα, Ἀκαλόϊτας. Et quot huc alia aliunde arcessi possunt? Ἀκαλονόμας, Ἀκαταάγγελτα, Ἀκατάλυτα &c. Inspiciatur modo index Stephani. Itaque & hæc pars non procedit. Jam vero ut prodeat ἀκαζάψαυσα, nescio quî fieri possit, quum canalis ejus, unde commoditas derivationis constaret, vel incisus sit vel obturatus. Nam novi in sermonis Græci usu esse καζψάδεσθαι, & καζάψασθαι, unde porrigi potest ἀκαζάψαυσα. At vero καζψαύομαι vel καζάψαυσα, quum vicina ψάω & παύομαι noverint tale compositum, nullum habeo ab ψαύομαι, & novi nullum. Certe ego non observavi, nec video apud Lexicographos, ut discere cupiam. Codicibus Bibliothecæ Regiæ gratulor, non utor.

283, 3. Ἄλλα τάδε.] MS. ἄλλα τοιάδε.

283, 6. Τῶν καζὰ κέρεα.] Vides quomodo versionem Vallæ *quibus ulnales palmæ* mutare voluerit Stephanus, ut καζὰ sit positum ad comparationem vel æstimationem *ad quarum cornua.* Et frequens est ille usus præpositionis istius etiam in Herodoto, ut mox καζὰ βῶν. Sed hoc tamen deprehendimus circa istam præpositionem & sensum ejus hæsitatum esse. Quod si insuper licet secreta studia ad oportunitatem publicam proferre, mercabar nuper exemplar Herodoti, editionis Hervagianæ 1557, quod Joannes à Bodeghem quæsiverat ex auctione librorum Cap. Damman habita in Curia Hollandiæ 1596, ab hoc valde conscriptum, & in hoc loco additum [f. circa cornua, vel instar cornuum] Sed ut verbo absolvam, istud καζὰ hoc loco tam falsum est, ut maximus ille Salmasius in Plinianis pag. 223 citans hunc locum exhibuerit τὰ κατὰ κέρεα. Eum illic vide. Quid dicam? testor plane & simpliciter sic legi in MS. Mediceo τὰ καὶ κέρεα.

283, 6. Καὶ βασσάρεια.] Hoc igitur respicitur in Etymologico magno, dum scribitur. Βάσσαρος· ἀλώπηξ λέγει καζὰ Ἡρόδοτον ἀπὸ Κυρηναίων.

283, 20. Οἱ ἢ ἐχῖνες.] MS. ἐχινέες.

283, 27. Τούτων ἢ Ζύγαντες ἔχονται.] In hoc etiam loco hucusque turbatum fuit, ut videre est in Ortelii Lexico. Post eum Casaubonus in notis ad librum secundum Strabonis prope finem pronunciavit [apud Herodotum in vulgatis codd. corrupte jam Stephani temporibus Γύζαντες : hodie etiam corruptius Ζύγαντες. Legendum Βύζαντες] Moderatur ista eruditissime Salmasius in Plinianis pag. 320 [Βύζαντες Græce hi populi Africæ. Herodoto Γύζαντες, quod Æolicum est, ut γλέφαρον &c.] Quæ novissima hîc adnotavit quoque Holstenius. At quis interim fuit ille tam improbus, qui in codices Herodoti intulit Zugantas, quos Stephanus tantum haurire potuit ex Hecatæo & Eudoxo? Id plane non assequor. Interim in vetustissimo MS. Mediceo liquide legitur Γύζαντες, quomodo primis temporibus hîc lectum fuisse non bis modo monet Stephanus, sed etiam tertia vice iterat in v. Κυρηνίς ; idque ex significatu vocis *gazin* 1. apes, conatur firmare Bochartus : unde egregium ætatis ac fidei testimonium ei codici debet peti. Nec infirmius sane videtur, quod sequitur. nam pro voce Κύρηνιν, quam insulam illic locorum facit Herodotus, quamque vertunt *Cyranin*, ille idem MS. legit Κυρήνην, more frequentissimo, quo η & ι sunt confusa. Inde enim patet fuisse Κύρηνιν. At contradicit Stephanus, qui eandem insulam addita litera vocat Κυρηνίς, idque ex libro IV Herodoti, ut proculdubio huc respexerit. ubi quum nullius momenti sint Holsteniana, tum mirum quantum tricarum scriptoribus vetustis à temeritate posterorum invectum sit. Nec enim contradixit olim Stephanus teste & indice MSto ejus Grammatici codice, qui Perusiæ in Abbatia S. Petri asservatur ; in quo totidem prorsus literis

teris deprehendi Κυρηνὶς, & deinde ὁ νησιώτης Κυρηνίτης. quod majoris ponderis eſt quam Bocharti Κύρεμιν, *id eſt*, *Cyramis* vitium, in Chanaan 1, 26. Vide quam belle omnia & exacte concordent.

283, 49. Ὅτι δ' ἂν ἐωτέσοι.] MS. ἐωτέσῃ.

284, 13. Ἐκβάντας σκέψασθαι.] Mediceus ἐπιπτεῦσθαι. quod commodius; ſicut Ioniſmus antea requirebat ἐπεξῆς, quod eſt in eodem libro, non ἐφεξῆς, ut ediderunt. Sic etiam mox ἀπελόμενοι, non ἀνελόμενοι.

284, 15. Ἦν ᾖ μὴ ἄξιος.] Eſt imperfectus ſermo, quem optime ſupplet Mediceus ἢν ᾖ μὴ εἴη ἄξιος.

284, 19. Περὶ ἂν σφι ἀπισωθείη.] Sed MS. ille ἀπισωθῇ.

284, 24. Τοσοῦτον ᾖ ἔτι.] Sane ita claudit ſermonem in fine capitis 199. Ταῦτα μὲν νυν δὴ τοσοῦτον εἰρήσθω, quaſi ad iſta jam præpararetur lector. Attamen Herodotum teſtatur codex idem dediſſe τοσόν δε ἔτι. & ſatis eſt. Quin etiam ſtatim νέμειν ταύτῃσι, non αὐτῇσι.

284, 34. Μελάγγαιός τε.] MS. μελάγγειός τε, ut ſolet exiſtere hæc confuſio, & poſtea ſequi animadvertes γεωργιόνλας.

284, 47. Ἀξίας θωύματος.] MS. θωύμαλος. ut ſupra jam aliquoties notavi. Et mox τὸ ὑπερθαλασσιδίων χώρων egregie connexa voce, quam diſſecabant ὑπὲρ τ' θαλασσιδίων, tanto ſtrenuius aſſumenda, quod & Stephanus in ſuis MSS. eam invenerit, ut docent margines.

285, 19. Προσίχε πρὸς τὸ δάπεδον.] Prout ſæpe in verbo compoſito repetitur præpoſitio. Sed accuratiore manu ſcriptus eſt hic locus in optimo MS. nempe dempta litera Προσίχε. Nam ad pavimentum urbis fuiſſe admotam novimus jam per præpoſitionem ſequentem; oportet etiam noſci illud ita factum fuiſſe, ut ante ad iſtud poneretur. Itaque bis hoc repeti oportuit. Antea poſui ἀπίκαλο ex MS. pro ἀπίκονλο.

285, 31. Ποιεῖ τάδε.] MS. τοιάδε, omnino repetens vocem modo uſurpatam. Et mox τάφρεων, non τάφρον.

285, 41. Τ'ποτελέειν φάναι.] Sic 1, 171. φόρον μὴ ἐθέναι ὑποτελέονλες. Itaque illud notum. Sed Herodotus uti maluit aliquo vel ignoto vel minus noto, quod perhibet optimus MS. edens ὑποτελείων φάναι, ita volens indicare ὑποτελείων ſubſtantive condicere regi tributum æquum & dignum, ut ἀτελητίων alibi habet; ſive innuat ſolam ſubjectionem & obſequia, ſive & tributariam collationem.

285, 43. Καὶ Βαρκαίων.] MS. Βαρκαίης.

285, 48. Ἔθεον ἔσω ἐς τὸ τεῖχος.] Recte, ſi ita conſtaret ſcripſiſſe Herodotum. Nam MS. Florentinus habet clare ἔξω, ut dicat foris cucurriſſe eos vel in ipſum murum, vel in caſtellum, ut dixit.

286, 13. Ἐξανδραποδισάμενοι.] Minus literarum in MS. ἀνδραποδισάμενοι.

286, 21. Ἐπὶ Διὸς Λυκαίου ὄχθῳ.] Non probat hoc poſtremum ille optimus MS. ſed uſitatius ὄχθον, ſicut nec ἐπόδια, ſed ἐφόδια, quum utique toties occurrat etiam ἔφοδος; nec etiam probat illud ἀπικέαλο, ſed ſimplici utitur ἀπικονλο: quæ nobis ſatisfacere queunt.

JACOBI GRONOVII NOTÆ ET OBSERVATIONES in librum quintum HERODOTI.

287, 10. Ἀνλιζομένων.] MS. ἀνλικαλιζομένων.

287, 15. Ἐκ περιλήσεός σφι ἐγγύθεν.] In MS. non apparet illud σφι.

288, 5. Ἡμερέμῳ βασιλεῖ Δαρείῳ.] Nomen proprium in MS. non eſt.

288, 8. Φρονέοντα καὶ τωὐτὸ.] MS. Φρονέοις. Apparet enim eſſe negligentem iterationem ſyllabæ το.

288, 11. Μή κοτε ἐγγένηται.] Sane ἐγγίνεσθαι notat aliquando *licere* apud Herodotum, quod huc referri non debet, ut voluit tamen referre Valla prorſus alienans verſionem ſuam ab Græcis ita *& nulla ratione contingere poteſt*. Licet enim Thracibus idem ſentire, ſed ipſi non poſſunt vel nolunt. Multo elegantius ac potius eſt quod legitur in MS. μή κοτε ἐν γένηται, quo ſenſus plene abſolvitur.

288, 21. Ποιεῦσι τάδε.] MS. τοιάδε.

288, 34. Σφάζεται ἐπὶ τὸ τάφον.] MS. ἐς τ. non igitur ad tumulum, ut remiſſe Valla, ſed in ipſo tumulo, vel ſuper mariti cadaver, vel ad latus. Certe Mela bene intellexit *ſuper mortuorum virorum corpora interfici*.

288, 44. Τὸ μὲν ἐσίχθαι.] Huic verbo lumen infert Salmaſius ad Fl. Vopiſcum pag. 512.

288, 46. Γῆς ἐργάτιν ἀτιμότατον.] Quæ veſania infatuavit olim plures, ut collegit Dauſquejus ad Silium Italicum pag. 128.

289, 15. Ἀλλὰ τὰ πέλω.] Vocula τὰ non eſt in MS. Statim quoque ἐωθῆτι ᾖ χρεωμ. ubi particulam mediam ignorant editiones.

290, 2. Οὗτοι μὲν καὶ τὰ εἴλονλο ἐτεόν.] MS. omittit particulam τὰ.

290, 6.

290, 6. Μαυσίης.] MS. Μαυλίνης.

290, 7. Ἐπὶ τί Δαρεῖος διέβη ἐκ τῆς Εὐρώπης ἐς τὴν Ἀσίαν.] An vero tot verbis egebat lector, ut hanc ſententiam conficeret? & ſi quis in hac enarratione peregerit legendo præcedentia omnia, is adhuc neceſſario debebat inſtrui de tranſitu Darii ex Europa in Aſiam? Utique cum Dario & Herodoto tamdiu is verſatus in Europa eſt, ac tandem tranſiit in Aſiam, ut quum bene intelligat de tranſitu Darii in Aſiam (quippe quo notatur tempus, quando id contigerit, & ubi) tum non ſine puerili repetitione percipiat rurſus mentionem fieri Europæ, quippe quam ignorare non potuit. Omnino has voces non expreſſit Valla, non tam ex ſuo, ut opinor, arbitrio omittens, quam quod in libro ſuo non exſtarent. Mihi certe ita videtur cognoſcenti, quemadmodum antiquitus lectum fuerit in hoc loco, quum iſtæ voces ἐκ τῆς Εὐρώπης nullæ exſtent in egregio illo Mediceo, ut per me vetentur ulterius noxam ferre Herodoto, qui vix uno verſu ante poſuerat illa ipſa verba, ubi merito leguntur, fatue nunc iterata.

290, 14. Καὶ κλώθεσαν.] MS. κλῶσαν. ſed ita ut alterum σα poſtea ſit ſuperſcriptum à manu, ſive illa ſapiente & laudanda, ſive invidente huic ſcriptori & æternæ poſteritati notitiam neſcio quam, unde à me illa relinquitur aliis ſcrutanda.

290, 20. Ὅτι χρήσαιτο.] Simpliciter MS. χρήσεται.

290, 30. Ποδαπὴ εἴη.] MS. ὁποδαπὴ ἄρα. Non crediderim id quoque proferre voluiſſe Galeum, qui bis videtur deſtitutus fuiſſe atramento, nihil notans, niſi *Cod. Arch.* tum ad Ἀνδικὰ, tum ad πόλεσι, ut citat, quod non intelligo. Sed noſtrum hoc eſt quantivis pretii, ut ſic altero loco firmetur id quod exſtat 9, 19, & citatur ab Porto, ſed qui perperam ſcribit in vulgatis Lexicis Græcol. ſine ulla auctoritate id ſcriptum legi, quum clare Stephanus adducat verba Platonis. Et mox ἢ τί κῶνοι, omiſſa vocula δὴ, ante vocem κῶνοι interponi ſolita, non certe neceſſaria.

290, 39. Ταῦτα ἔκαεσα.] MS. αὐτὰ ἔκαεσα, longe nervoſius.

290, 43. Εἵνεκα ἢ ἐποιέετο.] Particula ἢ non legitur in MS. & recte poteſt omitti. Quin & deinde χάφῃ χάμμαξι Μεγαβάζῳ, ubi vulgo πρὸς Μεγάβαζον.

291, 6. Ἐσβαλόντας.] Sane ut mox ἐσβολὴν, & ſæpius. Attamen MS. ἐμβάλοντας.

291, 8. Πυθόμενοι συναλισθέντας.] MS. συναλίσαι. Et rectius, quum videatur nunc Herodotus varietati indulſiſſe, quam vulgus nequit recte aſpicere.

291, 17. Σιγοπαίονες.] Quid Vallæ in animo fuerit, ut Latine ſcriberet *Syropæones*, non aſſequor; & tamen is ſæpe exprimit, quod ſolus ſciebat in MSStis legi, unde nihil in eo mutavi, licet in Mediceo nulla occurreret differentia ab vulgato. Bene tamen & acute Holſtenius arripit Stephani Σιγοπαίονες in v. Σίγες, ſed cave, quoniam Holſtenius jam nimis ſe dat Stephano, interdum optimos libros ſequuto, ut patuit.

291, 40. Σπυρίδα κενὴν.] Non debed ſupprimere in optimo exemplari prætermitti Ioniſmum & ſcriptum eſſe κεινὴν, quæcunque cauſa fuerit. Interim in Marmoribus Oxonienſibus, præclaro certe monumento, pag. 127 talis cernitur lapis, quo ſedet aliqua tergo ſpectantibus obverſo (quam mulierem eſſe & forſan ancillam colligas ex capillis, qui perinde compoſiti ſunt ac in marmore pag. 81.) Ea torquet fuſum, ut filum deducatur ex colu ſublimiore, & prope ſtante equo, cujus caput accepit.

292, 1. Πρῶτα μὲν δή.] MS. πρῶτον.

292, 10. Ἐπὶ ξενίῃ ἐκάλεε.] Sic 9, 15. Παρεσκευάσαμεν μεγάλως ἐκάλεε ἐπὶ ξενίῃ αὐτόν τε &c. Et ſimile fuit 4, 154. Nihilominus nunc MS. in præſenti, ut ſæpe narrationes etſi diu præteritas inſtituit auctor, profert καλέει. De prioribus quid mihi videretur, modo dixi ad locum citatum. Utique alias dixit ξεινίης & ξεινίην. An dativum non formaret eodem modo?

292, 31. Ἀλγηδόνας ὀφθαλμῶν.] Quum vix aliter potuerint Perſæ illas deſcribere, ut plene exprimerent, quid ad ſummam hilaritatem deeſſet; nec Herodotus ſuſtinuerit alias ſubſtituere voces, quam quibus illos fuiſſe uſos noverat: tamen mire ſe exaſperat Dionyſius Longinus cap. 4, ut Herodoto non ignoſceret. Itaque poſt patrocinia etiam nonnulla ad excuſandum eum excogitata decernit, quamvis ἐκ τοιούτων πραγμάτων, ἀλλὰ μικροψυχίαν illum ſtatui debere ἀχθεσθεῖν πρὸς τὰ αἰῶνα ἅπαντα. Quod ego magis opinor occurſurum huic Dionyſii judicio, quam Herodoteæ relationi. In qua non ita ſimul & ſemel formoſæ mulieres, καλαὶ γυναῖκες, traducuntur, ſed ab libidinoſis paucis, qui abuti eis nequeunt. Quid? an aliud eſt in Tantalo διψαλέη ὀδύνη, ut dixit Epigramma Græcum, aut ut in Petronio, *quem ſua vota premunt*, nonne ἀλγηδόνες aut χειλῶν aut ὄχων recte dicerentur, dum inde accenduntur deſideria?

293, 1. Νεοχμῶσαι πρὸς ἄνδρας.] MS. κατ' ἄνδρας, ut alibi iſta præpoſitio etiam occurrit in tali ſenſu.

293, 5. Ἔλεγε ὁ Ἀλέξανδρος.] MS. rurſum in præſenti λέγει ὁ Ἀλέξ.

293, 6. Πολλή ἐστι ἐν ὑμῖν εὐπειθείη.] Particulam ἐν feliciter ignorat MS.

293, 18. Παρῆγε εἴσω.] Quid hîc loci eſt illi

illi compoſito, quod ſtatim demum adhibet, ubi convenit. Sed optimus MS. habet ἦγε. Veriſſime & juſto ordine. Primo narrat ductas eſſe, mox prope adductas.

293, 20. Παυδαυσίῃ τελέῃ αἰσιῆσῃ.] MS. ἰσιῆσῃ. Quidni laudatiſſima reſtitutione? & mox ὀπιδαψιλεύμεθα, non ὀπιδαψιλευόμεθα. An non palam conſtat paſſim iſtam literam ο in iſto plurali ab auctore ſupprimi?

293, 36. Ἅμα πᾶσι κείνοισι.] MS. vocem πᾶσι ignorat, omnino decentiſſime; quum & per αὐτὰς & per ἕτοι & per αὐτοὶ ita perfecte notitia iſtorum ſit tradita, ut hoc vocabulum ſit nulli bono.

294, 1. Τὸν ἐν Ὀλυμπίῃ διέποντες ἀγῶνα.] Plane ut 2, 160. Κάλλιστα τιθέναι τὸ ἐν Ὀλυμπίῃ ἀγῶνα. Sed in hoc loco MS. ignorat particulam ἐν.

294, 11. Καὶ ἐνθεῦτεν ἀμφότερ.] Conjunctiva abeſt ab MS. & ſine ejus ope ſermo commode ſatis nectitur.

294, 18. Οἷόν τι χρῆμα.] Verum Herodoteum propinat optimus MS. ποῖόν τι χρ.

295, 34. Οὕτω μὴ νῦν τοσαῦτα.] Nequeo diffiteri, quin ad guſtum vulgi ſatisfactura ſit hæc loquutio. Sed Mediceus MS. ἕτω ἢ τοσαῦτα.

296, 8. Ὥσπερ ἢ τὸ σφετέρων.] Similiter ita ſuppletum & perfectum ſermonem haberet vulgus; ſed idem iſte MS. non agnoſcit illud ἢ.

296, 39. Προσέθεντο τῷ Ἀεισαγόρῃ.] Conſideravit hunc locum Portus & quidem multa cum attentione in lexico velut Herodoteæ loquutionis ſpecimen, pro communi συνισάναι commendare, aut etiam alicui adhærere. Verum in MS. Mediceo legebam προσέθεσαν, quod ipſum activum notatur ex 3, 62. Οὔτι μοι διεπρήξαο τό τοι προσέθηκα πρῆγμα.

296, 48. Νάξῳ εἴη νήσῳ.] An non ridiculum hoc Geographiæ vocabulo jam uti apud virum maris Ægæi ſatis peritum? Non eſt hæc remota ab Aſia, ut de Eubœa mox convenientius ſit ea deſcriptione uti. Quidquid ſit, certe vox ultima non eſt in MS.

297, 1. Χρήμασι ἢ ἔχοι ποιῆσαι.] Nullus poſſet in his aliquid vel deſiderare vel animadvertere; adeo lepide falſa manus ſe occuluit. Sed etiam nullum fore opinor, qui non velut ἄνευς ſpectaturus ſit elegantiam & agnituras hinc fidem optimi codicis, qui pro his habet χρήμασι ἢ ἔνι ποιῆσαι. Ut 1, 206. ὅδε τοι ἐν αὐτῷ κίνδυνος ἔνι. Et alibi.

297, 7. Ταῦτα μὴν ἢ δίκαια ἡ. τ. ἄγ. παρέχειν.] Dum nimis volunt Herodotum imitari corruptores, aperiunt ſuum vitium. Nempe Herodotus ſæpe in neutris talibus amat pluralem, unde nunc in eum converti debuit adjectivum δίκαια. Atqui Herodotus id amat, ubi inde nequit exiſtere ambiguum & turbidum aliquid. At quam præclarum eſt, quod ex optimo notavi MS. δίκαιον, addito vocabulo ἔσι poſt verbum παρέχειν? Quo nihil perfectius.

297, 18. Ἀντὶ ἧς τὸ ἑκατὸν.] MS. ἀντὶ ἧ ἑκατὸν, ut iſtud τὸ etiam debeat expelli, quod me fefellit.

297, 20. Καὶ τὸ βασιλῆα.] MS. ἢ αὐτὸν βασιλῆα.

297, 22. Ἀπῆλθε ἐς Μίλητον.] MS. ἀπῆιε. ut cap. 49. Τῷ δὴ ἐς λόγους ἦιε. Etiam ἦιε ἐς τὰ οἰκία paulo poſt.

297, 39. Ἐς Καύκασον.] Portio valde obſcura inſulæ Chii, ſed ex hoc ſitu bene conſpicua & vetuſtis nautis percognita, cui tamen Mediceus codex non præbet ipſum nomen Scythici montis, ſed vocat Καύκασα.

298, 7. Οὐδὲ ἀπέσειλε.] Eſt imperfectum hoc quidquid eſt. At quam leniter Valla *nonne te miſit Artaphernes* &c. quod plane habuit ex codice, qui ſimilis erat Mediceo. Ex hoc enim reſtituo, quod accuratiſſime ſervavit σὲ σὲ ἀπέσφλε.

298, 18. Καὶ σιτία.] At MS. ἢ σῖτα. Nonne ſic cap. 65. Οἵτε Πεισιστρατίδαι σίτοισι ἢ ποτοῖσι εὖ παρεσκευάσατο. 6, 52 Τιμῶσαν τὸ σεύτερον ἢ σίτοισι ἢ λιξοῖσι, etſi in alieno genere?

298, 28. Ἀπαλλάσσοιλο.] MS. ἀπαλλάσσαιλο.

298, 34. Βασιλῆην τε Μιλήτε ἀπαιρήσεσθαι.] Futurum medium ſenſu paſſivo, ut paulo ante πολιορκησόμενοι. Sed plane nunc exſtat in Mediceo MS. ἀπαιρεθήσεσθαι.

299, 19. Τῳ δύναμιν τὸ Μιλ.] MS. optimus mavult repeti particulam τῳ, ut legatur τῳ δύναμιν τῳ Μιλ.

299, 40. Συναπισταίλο.] MS. συναπιταίλο, quam taceri non oportet eſſe ipſam conjecturam Porti. Vide Lexicon ejus in αἰαλο.

300, 18. Γένος τὸ Εὐρυσθένος.] Interpres quoque *Euryſthei genus*. At nihil ad Lacedæmona aut Spartiatas genus Euryſthei, & ejus propagatio, qui Argis tantum famam dedit. Miror equidem, quemadmodum viri *docti* tolerare id potuerint, atque etiam nullus ex MSS. dederit meliora, quum pateat legendum prorſus ex optimo MS. Εὐρυσθένος, de quo narrat auctor lib. 6, & inter alia habet has voces cap. 51. καὶ πρεσβυγλωσσίην δέ κως τετιμῆσθαι μᾶλλον ἢ Εὐρυσθένεος. Et ibidem mox cap. 52. Καὶ οἱ ἔνομα τεθλιῶσι Εὐρυσθένεα.

300, 21. Ἄπες, ἄλλῳ ἢ γῆμον.] Rude propoſitum; quod tamen ita videntur peregiſſe ex ſequentibus, ubi ipſe perſtringit hanc abſurditatem ταύτῃ ἀπένειμε, quaſi repetens verbum ab Ephoris editum. Attamen ſcire licet in MS. Mediceo verbum ἄπες non exſtare, ſive taciturnitatis honeſtior ratio viſa fuerit, ſive intellexerit Herodotus: *Tu nunc illam quidem habes uxorem; tamen quoniam non parit ex te, aliam ducito.*

300, 27.

300, 27. Γέφυλες συμβαλδσάμβοι.] MS. tantum βαλδσάμβοι.

300, 38. Οὐδαμῶ Σπαρτηλιακὰ.] MS. ὐδαμῶς, quod concinnius.

301, 6. Περινηλάδεω.] MS. Περινηλάδεω.

301, 16. Αἰτήσας λαὸν Σπαρτιήτας ἄγε.] MS. αἰτήσας ληὸν Σπαρτιήτας ἦγε. Utraque mutatio perelegans.

301, 21. Καλιγέοντο δέ οἱ ἄνδρες Θηβαῖοι.] Si ullus est locus in Herodoto, cui rixam excusate liceret inferri, certe hîc mendacissimum aliquid legerunt & admiserunt ejus lectores. Unde enim huc Thebanos, tantopere ab Sparta remotos contemptosque, ut fiant navigationis duces illi, quos nec situs nec notitia maris nec navigandi fama aut frequentia ad eam rem instruxit? Quæ suspicio quum sit justissima, ne tamen in alicujus mentem irrepat, ocius purgemus ab ea Herodotum, quem testimonio venerabili demonstrat MS. Mediceus scripsisse Θηγαίους. Vix intelligo, quemadmodum hæc appellatio potuerit mitti in tantam corruptelam, quum totus liber quartus plenus & conspersus sit ea ipsa, & quidem ita, ut inde constaret cursum in Africam trajectu frequentissimo ab istis insulanis fuisse confectam.

301, 29. Αὐτὰ Ἡρακλέος κλησαμένου.] Unde apud Parutam in nummis Erycinorum aut Venus consecrata est aut Hercules, quo certissimo documento monstratur opinio istius populi, quam Herodotus nunc explicat. Sed addi debet Diodorus Siculus 4, 23.

301, 47. Τὰ ἱρὰ ἃ προσεχώρεε.] Male conveniunt hæc ad sententiam componendam, longeque commodius occurrit in fine hujus capitis; ut idcirco optimum sit in MS. προσχώρεε, Ex quibus duobus prius negligenter ab Porto citatur, posterius prorsus omittitur, pro quo solet usurpare alibi γίνεσθαι.

302, 13. Εἰ συνεπελάβετο.] Annectit MS. particulam γε.

302, 22. Καὶ Αἰγεσαίων.] Hos ipsos ita rursus appellat 7, 158, unde cunctatus fui quidquam mutare, quamvis rite in MS. Mediceo exstet Καὶ Ἐγεσαίων, non illic, sed etiam in sequentibus καὶ Ἐγεσαίων, prout apud Parutam in nummis dicuntur modo Ἐγεσαῖοι, modo Σεγεσαῖοι, aut Σαγεσαῖοι. Sed quoniam in loco libri septimi nihil annotavi, liceat hoc intactum relinqui.

302, 27. Πυθαγόρεω.] MS. Πειθαγόρεω.

303, 8. Ἔλεγε πρὸς αὐτὸν τοιάδε.] MS. τάδε.

303, 13. Προεσίαλε.] MS. προείσαλε.

303, 19. Τόξα, καὶ αἰχμὴ βραχέα.] Non erat ferendum, ut Valla per suam versionem tam inanes ludos ederet, dum exhibet *breves arcus & brevia spicula*, quum istud adjectivum semel modo occurrat in Græcis. Unde Brissonius delusus scribit lib. 3 de regno Persarum [Breves vero fuisse Persarum arcus, testis est, isque oculatus, non auritus, Aristagoras Milesius, qui apud Herodotum lib. v hæc de Persarum armatura Cleomeni renunciat.] Quibus deinde opponit locum ex lib. 7, ut arcus grandes definire debeat. Prorsus eadem videbis apud Stanleium ad Æschylum pag. 759, ut nauseare oporteat.

304, 36. Τπεδέδεκτο.] MS. ὑπεδέδεκτο.

305, 17. Πρῶτος μὲν Τίγρης.] Quia Stephanus in margine posuit αἰ. Πίγρης, hinc incredibilem in modum deduci se passus fuit Salmasius, in Plinianis pag. 695, ut quum Herodotum MStum inspexisset nullum, dicat ita scribere vetusta Herodoti exemplaria, & tres illos fluvios Πίχρας vocari. Perinde Aldus & Camerarius fide digni, ac Stephanus. Varietas potest occurrere in hoc MSto, quæ non est in altero. Certe Mediceus codex servat primam literam T, & utique Valla in suo exemplari non agnoscit fuisse aliam.

305, 24. Ἐσβάλλουσι ἐς Μαλιηνὸν κάδιοι.] MS. ἐσβάλλουσες.

305, 38. Ἐπ' ἡμέρῃ ἑκάστῃ διεξιοῦσι.] Apparet cuicunque, quibus hoc iter destinetur. Aristagoras id exputat & dinumerat regi Laconum, quos vult ab mari tantum abducere, non certe per otia commeantes, sed ut instructo & bene armato exercitu ad regiam illam ascendant. Ἐλόντες δὲ ταύτην τὴν πόλιν n. Susa ait cap. 49. Hæc summa est harum actionum. Et tamen scribit Ezech. Spanhemius ad Julianum pag. 176 talia centum quinquaginta stadia pro unius diei, non militum, & gravis quidem armaturæ peditum, sed viatorum itinere adnumerare Herodotum in hoc loco.

306, 31. Ἐτεφάνωσε ἐπ' Ἀθηναίων.] MS. Ἀθηνέων, ut cap. 63 ἐξ Ἀθηνέων.

306, 39. Ὡς ἐμοὶ δοκέειν.] Ut dixi, rursus legitur in MS. δοκέειν.

307, 2. Διαφθείρῃσι αἰγείῃσι.] MS. αἰγέῃσι. Recte, ut 4, 189.

307, 10. Ἀμφιλύων μὲν ἀνέθηκεν.] Vides, quid huc contulerit Th. Gale, advocans Scaligeri digressionem ad Eusebii Chron. Sed mirabiliter in hac parte regnavisse Salmasium docent notæ ad consecrationem templi in agro Herodis tum pag. 35, tum pag. 54, tum pag. 229. Ille utique docet, quales Phœnicias literas concipi oporteat: ille ῥυθμὸν & μεταρύθμισαι exposuit de forma & literarum modulo, quum à primigenia figura descivissent, deque ipsa scriptione. In quo rythmo intelligendo scrupulosus adhuc erat Morinus, & vult respicere musicam & diversam secundum tonos modulationem, & similia alia hariolatur, quæ nauci non sunt. Sed & mate-

riam hanc tangit Nob. Grentemeſnilius in Græciæ cap. 9, ubi locum Diodori ſimpliciſſime ſcriptum ſic torquet, ut nolit intelligere. Quinimmo etiam deinceps ea contentum ſe fuiſſe oſtendit Stephanus Morinus in parte ſecunda Exercitationum de linguis cap. 4. Quibus merito applaudimus; quum interim exiſtant jam & alii acerbius inquirentes.

307, 31. Οἱ δὴ Γεφυραῖοι ὑπολειφθέντες.] Nimis frequens eſt hoc participium in Herodoto, quam ut ſcriptura ejus mercatur in crimen vocari; unde malui ſimpliciter interpretari. Sed poſt hoc participium debebat poni diſtinctio, quæ vetus perperam retenta eſt.

308, 9. Παρὰ τὴν λίθον.] Neſcio vel quid ſit vel unde venerit; certe non placet ita alluſiones captare, præſertim quum & optimus MS. plene Παρὰ τὴν, nec aliter in editione ipſa Aldi & Baſileenſi exſtet, ſervetur immo etiam adhuc in Stephanina anni 1592, ut ſolum Jungermannum huic α poſſim inſcribere, quem ſequitur temere Th. Gale. Notiſſimus utique eſt hic Porinus lapis, & commode ad hunc locum inſpexeris Salmaſium in Plinianis pag. 183.

309, 26. Ἀξιόχρεω.] MS. ἀξιόχρεα.

Ibid. Περὶ Γωνίην τε ὄντος.] MS. περὶ ἡ Γων.

309, 27. Ἐπ' ἔτεα ἓξ ἢ τεσσαράκοντα.] De quorum annorum intellectu ſollicite & docte agit Henr. Valeſius ad Diodorum Sic. in Excerptis Peireſcianis pag. 42.

309, 31. Ἐν δὴ αὐτοῖσι.] Nimis ſubita generis mutatio; unde jam offendiſſe hîc doctos lectores perſuadet exemplar, quo eorum quis utens adſcripſit fœmininum. Nunc tacentibus omnibus teſtor legi plane in MS. Mediceo ἐν δὴ αὐτῇσι, quod repoſui.

310, 13. Μελάνιππον τὸν Ἀσακέα.] MS. Ὀσακέα. Sive id vere nomen fuerit, ſive ita Herodoto placuerit, quum reliquis appellaretur Ἀσακὸς, eodem prorſus jure, quo beſtiolæ appellationem variaverunt, Heſychio notante in v. Ὀσακὸς.

310, 23. Ἐώθασι μεγαλωστὶ.] MS. ἐώθεσαν.

310, 49. Αἰγαλέας.] Eſt error editionis Jungermanni, quem non debuit propagare Th. Gale. Nam & priores editiones & omnibus vetuſtior MS. habet plane Αἰγιαλέας.

312, 13. Τιμησίθεον τὸν ἀδελφεὸν.] Quam hæſerit in eo editor, præſertim Stephanus, etſi celaverit, patet ex eo, quod nulli indices faciant illius mentionem, ut plane ſtupuerint; tanto magis, quod nullæ ſint ſuppetiæ in MSStis, & utique Herodotus ſolet addere nomen ejus, cujus frater fuit, ut 1, 92. 7, 67. Itaque ſagaciter & probabiliter excitavit Grentemeſnilius τὸν Δελφὸν.

312, 47. Ἔμελλον μνήμιον ποιήσασθαι.] MS. ποιήσασθαι, ut jam in hoc ipſo libro alibi & mox μελλόντων δὴ συνάψειν.

313, 1. Κορίνθιοι μὲν πρῶτα σφι.] Nihil adfert hæc tertia vox. MS. πρῶτοι, quod proculdubio erat ante oculos Vallæ interpretaturi. Et mox μετεβάλοντό τε καὶ, non μετέβαλόν τε.

313, 10. Παραλυομένου δὴ τούτων δ' ἑτέρου.] Verbi iſtius hunc modum non attigit Portus, quod non aſſequor: ſed ſimillima his ſunt verba Polybii ex 6, 31, quæ citavit H. Stephanus: αἱ δὴ τῶν Τριακοσίων σημαῖαι τὸ μὲν τῶν χιλιάρχων παραλύονται λειτουργίας. Sed non patitur hæc ita legi, nedum accipi optimus MS. exhibendo παραλυομένων. Sic παραλύεσθαι notat domi manentem ab militia vacare, ut ſimile exemplum citat ex Polybio Stephanus. Quid quod non aliter videtur legiſſe Valla; vertit enim *Et his ſejunctis*. Sed quæ interpretatio nequit ſatisfacere, etſi plane habeat ſic participium nomini conveniens. Quid ergo? Nempe Græca dicunt *Illis autem* liberis & *remiſſis ab altero* nempe opere, quod *collega* exſequitur, hoc eſt, bello vel expeditione. Nam δ' ἑτέρου videtur in neutro poni.

313, 42. Χρόνῳ δὴ ὕστερον ἔλυσαν.] Locutio hæc plena, nec commovenda, niſi appareret ex fide codicum antiquorum eſſe interpolatam ab alienis manibus. Nam Mediceus MS. ignorat vocem ὕστερον, & recte, ut ſolet, quum non determinat ſpatium, utrum fuerit grande, an breve, & exempla jam notavit Portus.

313, 46. Περιπεφλασμένων πυρὶ.] Citat hunc locum Meurſius in Cecropia cap. 30, ubi tantum agnoſcit πεφλασμένων: præcedentia vero in capite 25, ubi male vertit *ad dextram manum*.

313, 49. Ἔσχε πρῶτα ἰσίου.] MS. πρῶτον. Neſcio quid loci iſtud plurale hîc teneat.

314, 5. Δεσμῷ ἐν ἀχλυόεντι.] Recte prorſus, & conveniente epitheto, niſi rarius quid Herodoto nunc incidiſſe teſtaretur liber Mediceus, exhibendo ἀχνυνθέντι. Sed ita, ut primo illic ſcriptum fuerit, quod *indicavi*, dein literæ tertiæ ſuperpoſitum ſit λ, neſcio quo correctore imperante ut legatur ἀχλυνθέντι. Certe licet in eis quæ collecta de *his* vocibus ſunt, denſior uſus ſit *derivationum* ab ἀχλὺς & ἀχλύω, quam ab ἀχνὸς & ἄχνυμι, haud dubie tamen vetus eſt ſimpliciſſimum, & dolor ac tædia perinde in captivis & carcere ſupponi debent, quam obſcuritas.

314, 33. Συνεῖναι τὸ ἐθέλειν λέγειν ἡμῖν τὸ χρησιμώτατον.] Pro iis in MS. optimo legitur συνιέναι τὸ ἐθέλειν λέγειν τὸ μανθάνειν, mira licentia quorundam in ſpernendis antiquioribus.

314, 43. Αἰακίδας συμπέμψαι ἔφασαν.] Itane? ergo dum mittunt cum ſociis Æacidas, Æginetæ ſe iis ſpoliant? Nequeunt credi id unquam feciſſe. Nec fiebat tale quid ab gentilibus niſi ob ſingulares cauſas, ut Mater Deûm & Æſculapius ab ſuis populis dimiſſi

ita

ita Romam ſunt. Quam præclara igitur eſt membrana Medicea, quæ docet Herodotum ſcripſiſſe συμπείθειν? Quod ipſum prorſus eſt, quo apud Juſtinum 20, 2 Spartani jubent Locrenſes legatos ſupplices precantes auxilium petere ab Caſtore & Polluce. Itaque & eodem modo Thebas redierunt, quaſi & Deos illos adveherent, prout faciebant ibi Locrenſes. Hinc pariter ſequentia ſic debent intelligi, quibus ſcribuntur Thebani Æginetis ὑποδιδόναι τὰς Αἰακίδας, quos in verbis & opinione locatos ſicut acceperant, ita reddebant, petentes aliquid militarium virorum ſibi potius tradi. Etiam in illo συμπείθειν eſt quaſi pollicerentur ſe quoque oraturos, ut velint cum Thebanis ire, ut ſic certe ſimul perſuaderent.

315, 6. Μεγάλως Ἀθηναίους ἐσινέοντο.] An credibile eſt ita ſcripſiſſe Herodotum? ut quod ex Porto patet, alibi ſcribens ἐσινέατο, alibi ἐσίνοντο, alibi ἐσίναντο, nunc novam varietatem adderet, quæ & ab Porto eſſet omiſſa, & ignoraretur, quomodo illuc appropinquaret. Quod notabile eſt, legebam in Mediceo MS. ἐσιπνέοντο. Quod faſtiditum penitus iri credens nolui publicare cum cæteris: neque enim uſpiam ita uſurpatur; neque anſa videtur eſſe ulla, cur ſic jure uſurpetur in malam partem.

315, 8. Ἐξ ἀρχῆς τοιῆσδε.] Bene, niſi hæc probarent rudem manum, quum Mediceus MS. oppido attentiſſimam habeat τοιήδε, ad quod concinnavi interpretationem. Et mox rurſum ἡ γῆ καρπὸν ἐδένα ἐδίδυ, non ἀπεδίδυ. Recte, quum ὑποδῦναι modo anteceſſerit, ſed alia notione.

315, 18. Λέγεται δὴ καὶ ὡς ἐλαῦσι ἔσαν ἄλλοθι γῆς ἐδαμῆ.] Ample ſatis hanc rem explanat Dauſquejus ad Silium Italicum lib. 3, additque quibus iſta narratio non diſplicuit. Etiam tangit Cl. Gatakerus in Adverſariis pag. 264 confeſſus Herodotum id referre ex quorundam ſententia; ſed quod ille notat falſiſſimum eſſe conſtare ex ſacris literis: quaſi quum Herodotus ſcribat ἄλλοθι γῆς ἐδαμῆ, tunc etiam ſupponi debeat cogitare de regionibus, quas nunquam adiit, & de quibus audivit nihil; immo etiam de ſcriptis, quæ nullam habuerat inſpiciendi copiam, & ſi habuiſſet, ſprevisſet. Itaque eſt hæc eadem criminatio, qua invehuntur in Herodoteam chronologiam ac circumciſionem.

315, 19. Ἡ Ἀθήνη ζῇ.] MS. Ἡ ἐν Ἀθήναις.

315, 25. Ἡ γῆ σφι ἔφερε καρπὸν.] Eſt omnino id ex vulgatiſſima ratione ſcribendi, qua etiam utitur auctor 6, 139. 9, 92, quum interim in hoc loco vox poſtrema abſit ab MS. & abeſſe ſine fraude poſſit.

315, 30. Τὸ δὴ ἀπὸ τοῦδε.] MS. τότε δὴ ἀπὸ τοῦδε. Recte, nec enim poſtrema habent notionem temporis, ſed facti & occaſionis.

315, 36. Ἐκομίσαντό τε ἀῦ.] MS. ἐκομίσαντο ἀῦ.

315, 39. Ἐς εἴκοσι ἀπέχει.] Periculoſe ſic determinat, quod mollit optimus MS. ὡς εἴκοσι ἀπέχ. mutatione ſæpius occurrente.

316, 13. Ἐπιφοῖτο ἐκ τῶ βάθρων ἑλκυσαντῆρ.] Hîc contigit aliquid omnino non reticendum. Apparet enim verbum ἐπιφοῖτο non ſufficere vel tot accuſativis qui ſequuntur, vel infinitivis itidem ſequentibus κρεῖσσον, ἔλκειν &c. quamvis Valla ex ſe addere ſuſtinuerit *trahere tentaſſe*, quod poſtremum poterat omitti, relicto ſolo *traxiſſe*. Quid ergo? Nempe ſcias in optimo codice legi tantum πειρᾶν pro ἐπιφοῖτο. Quorum ſicut hoc ſapit manum correctoris, ita illud Herodoti: cujus inter propria & priva eſt participium ſolutum ponere ſine verbo cui innitatur, quod clariſſime patet ex ſpecimine libri 2 cap. 127, ut quamvis id nunc auctori non reddiderim, tamen perinde certus ſim ab eo id nunc denuo factum eſſe.

316, 21. Ἀθηναῖοι μὲν νυν ὕστω.] Particula νυν ignoratur ab MS.

316, 43. Ἐς τὴν Αἰγινήτην.] MS. Αἰγιναίην, quod utique neceſſarium: & cur aut unde ſic incruſtatum? Mox junctim idem codex ἀῦ ἔτεινον βοηθέοντας, non παρεῖναι.

317, 5. Τὸν ἕνα τετέων πεπληρέωϛ.] Hæc deſcriptio jam ſatis liquide anteceſſit. MS. Τὸν ἕνα τῶτον περ. Nam demonſtratio hæc rectius unam illam perſonam tangit.

317, 7. Κομισθεὶς δὲ.] Aſſeveratio quidem certa, ſed quæ hîc non exſpectabatur, quum nemo contradiceret. Unde dulciſſimum eſt, quod exhibetur ab optimo MS. κομισθεὶς ἄρα: q. d. Sane delatus iterum in patriam urbem: ſed quid ei accidit? Et ſtatim ὅκως εἴη, non ὅκη.

317, 33. Χυτρείδων ἀπηχωείων.] MS. ἀπηχωειέων.

317, 37. Τῆς πρὸς Αἰγινήτας Ἀθηναίοισι γνωμένης.] MS. ἐξ Ἀθηναίων, quod cur ita removeri placuerit, non video.

317, 45. Ἐπιχώσας ὑπὸ δ Αἰγινητέων αἰκίᾳ.] Per tenuia procedebat ſolatium, quod ex MS. Mediceo adferre ſategi huic libro quinto Herodoti. Sed debebatur aliquid illuſtrius, & quale quatuor antecedentium librorum primariis certe locis attuli. Et ecce habes quod optare poteram, ut adunco naſo ſuſpenſos videres eruditos in admittendo, quod nihil erat, & nimium cœcos, quam ut ad verum penetrarent. Nam ut omnia habeas ſub oculis, hîc interpretatur Valla, *ab Æginetis lædendis abſtinerent*. Unde in Theſauro Stephanus, [Hinc Αἴκιον, ᾱ, τὸ læſio, damnum apud Herodotum B. in lex.] Et cum his duobus bene concordans Æm. Portus ſic ſcribit in Lexico [Αἴκιον, αἰκίᾳ, τὸ. N. H.

pro com. αἰκία, ας. Fœda verberatio, pulsatio, læsio. κάκωσις. Verberatio, damnum, maleficium, quo quis affigitur. Contumelia, injuria, ab Æginetarum læsione abstinentes. .1. Ab Æginetis maleficio afficiendis abstinentes] Horum partem repetit in v. Ἐπέχειν. Ferme in his ostendit se magis sollicitum Portus de Latinis, quam de Græco, quod tamen ipsius erat opus. Quid si addamus nullum ex Latinis commodum hîc esse, ubi non tam agitur de læsione, damno, verberatione & reliquis aliis, quam de ulciscendo per relationem similis facti, quam Athenienſibus intulerant? Neque quid uspiam aliud de hac voce; id quod monstro simile haberi potius oportet, ne unum quidem auctorem inveniri, qui Herodotum in ejus usurpatione sequi voluerit. Quod quidem omnino persuadeor futurum fore, si sua veritas huic loco constitisset. Cur enim & ipse noster alibi & reliqui scriptores dicunt αἰκίας? Sed magnas denuo gratias codici Mediceo, qui latentem hîc offensam unus detegit, & incomparabili ope succurrit, exhibens ὅσοι δ' Αἰγινητέων ἀδικίης. Vox convenientissima, & quæ unice requirebatur, quamque sic explices, *ab ultione Æginetarum injuriæ*. Ἀδίκιον enim propria vox in tribunalibus Græcis. Harpocration, Ἀδικίη, οἷον ἀδικήματος· ἐστὶ δὲ ὄνομα δίκης, additque simpli eam restitutione aboleri, si intra decimum annum reddatur; sin, duplo. Sic & Hesychius & Suidas: quorum fidei in ista voce conservanda egregias suppetias fert hic locus.

318,4. Ἀπεπεπχθέντες ἄκουσαν.] MS. recte ἤκουσαν.

318,22. Τὰς ἐκτίλωσι.] MS. ἐκέκτιλωσι.

318,29. Γ'σόρροπον τὸ ἑωυτῶν ἂν γίνοιτο.] MS. γίνοιτο, & particulam ἄν ignorat. Mox etiam μαθόντες ἢ τυτέων, unde vulgo adversativa exsulat. Omnia tria meliora illis, quæ publicabantur.

319,5. Τὰ ἀπειλόμεθα.] MS. τὰ χ' ἀπειλόμεθα.

319,8. Κορίνθιος Σωσικλέης.] Nomen sæpe posthac iteratum, sed in MSto Mediceo non agnoscitur nisi unum Σωκλῆς. Id semel dixisse interest, sed sæpius ita usu evenit: nec enim dissimile est, quod notabam in decretis Romanis apud Josephum modo Σώσιλος appellari, modo Σωσίλεως.

319,12. Οὔτε ὑμεῖς.] MS. ὅτε γε ὑμεῖς.

320,34. Πρὸς τῇσι θύρῃσι.] MS. πρὸς αὐτῇσι τῇσι θύρῃ. Quod necessarium. Et mox καταχρύπτῃ, non καταχρύπτῃ.

320,39. Ὑποτρέψαντες ἐς ζήτησιν ἀπικοίατο.] Posterius est nugatorium, & requiritur subjunctivum tempus. Egregie optimus MS. ἀπικνέοιντο. Sed & mox pro ἐσελθοῦσι δὲ habet MS. ἐλθοῦσι δὲ. Omnino rectius.

321,10. Τοιοῦτος δή τις ἀνὴρ ἐγένετο.] Mira suppositio, quum vetusta lectio sit in MS. τοιοῦτος δή τις ἦν ἀνὴρ.

321,20. Ὅκου τρόπου.] MS. ὅκου ἂν τρόπου, vocula scilicet, quam præceperant ante duas paginas, huc revocanda.

321,27. Ὅκως τινὰς ἤδη τῶν ἀσαχ. ὑπερέχοντας τῶν ἄλλων.] Nescio an sit sermo integer: quod si est, erit tantum integer ex opinione Stephani, unde processit hæc lectio, quum & in Aldina, & illa Camerarii atque etiam altera Hervagiana recte exstet ἴδοι pro ἤδη, quod sic mutatur in Stephanina 1592. Certe præclarum est, quod exhibet Mediceus MS. ὅκως τινὰ ἴδοι τῶν ἀσαχύων ὑπερέχοντα, duabus postremis vocibus τῶν ἄλλων neglectis, quas ab nasuto facile credideris adjectas, sensu prorsus perfecto etiam abrasis illis.

321,39. Τὰς ὑπερόχας τῶν ἀσσῶν.] MS. ὑπερόχας, ut est in versiculo vulgari.

322,2. Νεκρῷ ἰσόψυχος Μελίσσῃ.] Elegantissime MS. νεκρῷ. hoc est Melissæ, quæ jam cadaver erat.

322,18. Ἡμέας ἢ αὐτὰς τὰς Κορ.] Pronomen αὐτὰς non est in MS. nec ullam hoc loco habet vim.

322,36. Σωσικλέες ἤνεσαν εἰπασίῃ, ἐλευθέρους ἅπας τοὺς αὐτέων &c.] Magnæ verborum sordes, sed speciosius collectæ; tamen rejiciendæ, si bene inspicias. Nam quum negotium sit de libertate rerum publicarum, & huc spectet γνώμη tum Soclis, tum omnium, minus digno loco ponitur istud ἐλευθέρους, nempe ubi agitur de non continendo ore, sed audendo aliquid soni proferre. Patebit melius ex reparatione. Nam videtur mirabiliter verba & sententiam Herodoti, hoc est, unius doctissimi scriptoris, concinnare MS. optimus ita exhibendo εἰπασίῃ· ἐλευθεροῦσθαι, πᾶς τις αὐτέων, *jubentis*, statuentis, dicentis *liberare*. Vix necesse est, ut repetam tum hoc loco MS. Σωκλέης, tum antea habuisse constanter Σωκλῆς.

322,38. Περὶ πόλιν Ἑλληνίδα.] Sic novimus lib. 4 cap. 203. Βάρκην μούνην Ἑλληνίδα πόλιν. Nunc tamen MS. præferebat Ἑλλάδα. Ambigo, an habeant differentiam. Certe & lib. 7, cap. 22. Σάνη πόλις Ἑλλάς. & ibid. 115 videbis Ἄργιλον, item Στάγειρον, similiter ita vocari.

322,39. Οὕτω μὲν ταῦτα ἐπαύθη.] Recte, & conveniens Herodoto sæpe jungenti plurale nomen verbo singulari. Attamen MS. ὅτω μὲν τῦτο ἐπ.

323,5. Καὶ τοῖσι Ἕλλησι ὅσοι.] Mire in incertum conjectus per editores locus. Nam quod sic cito, merum est Stephani, quum sit in Aldina τοῖσι ἄλλοισι Ἕλλησι ὅσοι συνεπρ. Sic quoque Camerariana. Hanc vocem ἄλλοισι omittit Stephanus in editione sæpius jam citata, & hinc ita processit Jungermannus. At optimus MS. longe aliter & quanto rotundius?

dius? Καὶ τοῖσι ἄλλοισι ὅσοι Ἑλήνων. & deinde Μενέλεῳ, non Μενελάῳ.

323, 8. Παυσανίῃ ἐγίνετο τῇσι μάχῃσι.] Eximius ille Mediceus habet plenius ἐγίνετο ἐν τῇσι. An probanda hæc ejus interpositio? Immo Fulvius Ursinus in Illustrium fœminarum carminibus pag. 314 citans hunc locum plane sic habet suppletum.

323, 18. Νέμεσις ἀμφοτέρους.] Hoc vitiosum est, & quomodo fieri potuit? Clarissime MS. ἀμαλίους.

323, 44. Εἰκὸς σφι εἶη ῥύσιος δυναμένους.] Sane si ita hæc scripsit Herodotus, debuit in ista tam vicina junctura etiam sequentia in eundem modum concipere ῥύ. δυναμένοις. Sed male seduli voluerunt imitari Herodotum, & ex ipso acumen suis commentis immitti; nempe ut interdum varietatem sectatur in casibus, quos vulgo exigunt eosdem esse, ut 1, 53. Συνεβάλοντο οἱ ἐξοδυρόμῃ φίλοι ποιησάσθαι, ubi alius diceret ἐξοδυρόμῃ. Sed Herodotus plane aliter egit, quod docet MS. optimus exhibendo εἰκὸς σφέας εἶη ῥύσιος δυναμένους.

324, 5. Ἀρχαὶ κακῶν ἐγένοντο.] MS. in singulari numero ἀρχὴ.

324, 35. Ἀθηναίοισι ἀπικέατο.] Hic clare legitur in MS. Mediceo ἀπίκατο. In reliquis locis exhibuimus, quod ab eodem codice firmabatur, quidquid etiam in marginibus offerret Stephanus.

325, 22. Ἐπὶ τοῦτον δὴ τὸν πολεμόν.] Satis perspicua narratio, & nemo in hac parte hæreat. Quin etiam pluribus in locis hunc morem teneat, ut præsertim 4, 44. Βυλόμενον Ἰνδὸν πολεμόν, ὃς μεγαλοδείλους δούτερον ἔτον π. π. παρέχεται, τοῦτον τὸν πολεμὸν εἰδέναι. Ita mavult relativum subjicere, quam nomen proprium iterare. Attamen testatur MS. nunc auctorem aliter fecisse, & scripsisse ἐπὶ τοῦτον δὴ τὸν Παιονικόν.

325, 28. Καὶ Σάρδιες μὲν ἐνεπρήσθησαν.] Hoc vulgi certe est. At optimus MS. αἱ δὴ Σάρδις ἐνεπρ.

325, 39. Εὐαλκίδεα.] MS. Εὐελκίδου.

325, 42. Οἱ δὲ αὐτέων αὐτίκα ἀπέφυγον.] Omnino male favente & benignæ Herodoto manus huc intruserunt vocem αὐτίκα, cum in MS. non sit, & omnia penitus turbet. Potius antea dictum fuisset πολλοὺς αὐτέων αὖθις φονεύσι οἱ Πέρσαι, aut rectius sequetur aliquoties iteratum in Ionum expeditione Cypria.

325, 44. Οὐδὲν ἧσσον.] MS. auctius οὐδὲν δὴ ἧσσον.

326, 26. Ἀλύσας ἐμπεσεῖσθαι.] Longe lenius in MS. ἐμπεπρῆσθαι.

326, 34. Ἄνω ἰὸς τὸ μεσαίτιον.] MS. ἄνω πρὸς τὸ μέσ. Et sane altera particula mox sequitur.

326, 36. Ἐκχωρέσθω μοι Ἀθην. τίσασθαι.] MS. ἐκχωρίσθαι. Rectissime, quia intelligitur εὐχομαι.

327, 10. Βαλόμενον πεπρηχέναι.] MS. πεποιηκέναι, ut miscerentur exacte hæc verba.

327, 26. Τὸν ἔχω λιθῶνα.] MS. ἔχων, quod & necessarium est, & agnovit interpres.

327, 32. Ἀγγελίη τε περὶ τῶν Σαρδίων.] MS. præpositionem περὶ non agnoscit neque antecedens τε.

328, 5. Πέρσῃσι ἢ Φοίνιξι.] MS. ἢ Πέρσῃσι ἢ Φοίνιξι.

328, 17. Οὔκω ἐτάχθημεν.] MS. ἐπ' ἔ ἐτάχθημεν. Quod est valde commodum. Deinde etiam MS. πειρησόμεθα εἶναι χρηστοὶ, non χρηστοὶ γενέσθαι.

328, 30. Ἦν γάρ οἱ ὑπαπιστὴς γνώμην μὲν τὰ πολέμια κάρτα δόκιμον.] Debuit exstare in libro quinto specimen secundum scriptionis Herodoti, quod legerent quidem omnes, sed nulli in toto hoc triplo sæculo intelligerent; scilicet ut sic fides codicis Medicei toties jam spectata singulari experientiâ anteiret omnes antiquas Herodoti membranas. Attende enim modo, quod anteriores non fecerunt; & videbis voces quidem singulas esse integerrimas, & ferme periculum deberi ab illo qui ausit aliquid de illis pronunciare sequius, & tamen sunt corruptissimæ. Licet enim earum interpretationem numeris omnibus absolutam dederit Valla, inque eam consenserit Stephanus; utique ridicule Aldus sequuto Hervagio posuit distinctionem post illa γνώμην μὲν, quæ mirabiliter auget ridiculam & ineptam scripturam, quum nulla sententia sit ἦν γάρ οἱ ὑπαπιστὴς γνώμην μὲν. An vero jungi voluerunt ἦν γνώμην ex stylo Herodoti, quem alibi illustravi? Sed non fuerunt tam cati. Itaque distinctionem istam recte delevit Stephanus. Sed ubi legit Stephanus in Herodoto ἦν γάρ οἱ ὑπαπιστὴς γνώμενον δόκιμον? Sæpissime enim ab Herodoto dicitur δόκιμον in variis negotiis, & nusquam illud γνώμην additur. Aliud est quum dixit δόκιμον ἐόντα πρὸς Ξέρξην. Itaque sic dum alii prave interstinguunt, alii distinctionem delent, utraque pars opprimit quod verum est. Nam inde oritur, ut mox cap. seq. nullus intellexerit neque etiamnum intelligat istud ἐνθαῦτα ὁ Κὰρ δρεπάνῳ πλήξας. Vidit quidem Valla necessario Satellitem intelligi, sed omittit Græca. Sed unde potuit scire per illum Κάρα intelligi satellitem? Callide hæc præterit Stephanus, ut denique Cl. Gale neget ὁ Κὰρ in codice Archiepiscopi agnosci, sed pro ὁ Κὰρ habere ὁ ὀπαίων, quod haud dubie ipse prætulit ex pagina præcedente. An autem verum sit, quod ita notat, ipse viderit: neque enim extra ipsum ullus in isto loco invenit in veteri codice ὁ ὀπαίων. An Valla id quoque vidit in sua membrana? Sed locus foret infaustissimæ indolis, nisi tandem

repeteremus vera, & ipſum excitaremus Herodotum, in cujus fideliſſimo codice ſcribitur γῷ μὴ κάρῃ ἢ πολέμια κάρῃ δόκιμ. Quam præclare hinc omnia bona exſiſtunt? ἰὼ γάρ οἱ ὑπαπιστὴς, γῷ μὴ Κὰρ, τὰ ἢ πολέμια κάρῃ δόκιμ.

328, 38. Αὐτῶν, ἢ πάντως τὸ ἂν ἀπιτάσης.] Sic edidi, quum & pleniſſimæ ſit ſententiæ, & non aliter exſtet in editionibus ulterioribus, tam Aldina quam Hervagiana. Jungermannus eſt, à quo editur, αὐτέων, ἢ πάντως. An credi poteſt? Omnino eſt error typorum. Et tamen ſequitur Th. Gale idemque expreſſit. Nihil minus exſpectatum. Certe cum editis prioribus conſentit codex Florentinus. Tam fatuum hoc duxi, ut non notaverim in ima ora. Deinde habet MS. etiam ἢ δεύτεραν, non δεύτερα.

329, 28. Ἀπεκρέμαζαν.] MS. ἀνεκρέμαζαν.

329, 35. Ἀμαθύσιοι μέν νυν ἐποίδυν.] Particula νυν non eſt in MS.

329, 48. Καὶ Γμέης τε.] MS. ἢ Γμαίης τε. & ſic ſemper, etiam in fine hujus libri.

329, 50. Τὺς ἐς Σάρδις ϛρατευσαμένυς.] Plane ut cap. 122. τῶν ἀπιδιωξάντων τὺς ἐς Σάρδις ϛρατευσαμένυς ἀπ' Ἰώνων. Ubi nihil in MS. deprehendi. Sed in hoc loco exhibet ille ipſe ἐν Σάρδισι, quod plane non improbo, immo & præfero, utpote dictum ſimiliter ut paulo ante ἐν Κύπρῳ ναυμαχήσαντες, ubi naſutus nimium Valla detrectabat ſimpliciter agere, vertendo *ad Cyprum*, quod illi nunc non indulſi, ſed mutavi ad Græca. Quid enim aliud eſt 7, 166. Καὶ λέγυσι νικᾶν ἐν Σαλαμῖνι τὺς Ἕλληνας ἀπ' Πέρσων, quod eſt etiam 8, 70. Notabile eſt 3, 45 ἐγένοντο ἐν Καρπάθῳ πλέονες, nec fuit auſus ſequi Valla, unde reddidit *in Carpathio mari*. Atqui & loquutio & intelligentia prorſus eadem apud Latinos, & eſt Geographica.

330, 6. Ἐπ' ἡμέρας ἑκάϛης.] MS. ἐπ' ἡμέρῃ ἑκάϛῃ.

330, 7. Ἦλθε ἀγγελίη.] MS. ἦλθε οἱ ἀγγελίη, in qua particulæ οἱ geminatione perpetue ſibi conſtat auctor. Capite 43 hujus libri. Ἐνθαῦτα δέ οἱ Ἀνιχάρης, ἀνὴρ Ἐλεώνιος, συνεβάλοσέ οἱ &c. κλίζων.

330, 11. Ἐξαγγέλθη πρότερον πρὶν ἢ ἀπ' Δ. ἀπικέσθαι.] Similis ſyntaxis exſtat 8, 8, ut bene locum illum notavit Portus. Sed in his utique alterutrum abundat. Quidquid ſit, hoc quidem in loco Mediceus codex ignorat voculam πρὶν, & quin abſit ſane. Lib. 7 cap. 2. ἔσαν ϗδ Δαρείῳ ἢ πρότερον ἢ βασιλεῦσαι. Cap. 54. παύσῃ καταϛρέψασθαι πρότερον ἢ ἄλλη τέρμαϛι γένηϑ. Lib. 9 cap. 86. μὴ πρότερον ἀπαναστῆναι πολιορκέοντας, πρὶν ἢ ἐξέλωσι Θήβας. Ubi ſimiliter juncta vides, ſed ita, ut idem MS. illic deleat voculam πρὶν. Sed tamen repetit eodem lib. cap. 92. ἢ πρότερον παύσεσθαι τιμωρέοντες ἐκείνῳ πρὶν ἢ δίκας δῶσι. Et lib. 7 cap. 8. ἢ πρότερον παύσομαι πρὶν ἢ ἕλω. & lib. 4 cap. 45.

330, 18. Πιξοδάρῃ ϗ Μαυσώλυ, ἀνδρὸς Κινδυέος.] Ita legunt editi & ſcripti. Quod quam diſpliceat viris doctis, poteſt patere vel ex impetu, ſane Gallico, ſed tamen tardo, Nob. Grentemeſnilii rejicientis verſionem *Vallæ*, quia nuſpiam locorum ſit iſta Cindya, & hinc ſuo periculo jubentis legere Κνιδίος à Cnido Cariæ. Neſcio utrum ſe conſideret nunc militem, an mercatorem. Certe adeſt poſt Ortelium, qui quum ſuo loco *Cindyenſem* ex Herodoto nominans dixiſſet [circa Cariam puto. Vide Mindya] mox in hac appellatione notat [Mindya pagus in Caria, circa Myndum, Strabo lib. 14 KYNDIA. Κινδύη autem legendum putat Caſaubonus ex Polybio 16, ubi Cindyadis Dianæ meminit] An hæc fuerunt Grentemeſnilii ſtudia, ut iſtud omne ignoraverit, certe convenientius ſua Cnido? Agit autem de ea Caſaubonus ad *Strabonem* pag. 239. Omnino quum utrumque nomen ſit proprium Cariæ in hiſtoria vetere, poteſt Caſaubonianum iſtud ſufficere. Alioqui ſi pateret eum nihilominus non eſſe Carem, ſed Cilicem, eſt in Ciliciâ Anazarbus, aliquando Κύινδα appellata, unde potuiſſet ſcribere Κυϊνδέος. Sed omnino videtur fuiſſe Car.

330, 26. Δηλαδὴ ἵνα ἰὼ φυγὴ.] Hæc periodus nimio pluribus eſt particulis ſenta & ſqualida. MS. delet ἵνα & id debet abjici, prout evincitur ſimillimo exemplo 4, 135.

330, 30. Συνεβάλοντό τε.] MS. συνέβαλόντε.

330, 35. Ἐς Λάϐεσυνδα.] Sic exhibui plane ex optimo MS. quem & nummis duobus Holſtenio ad Stephanum citatis & Harduino cognitis tum demum, quum Addenda ſcriberet, præfero; immo etiam omnibus citationibus, quas habet theſaurus Brandeburgenſis ad nummum Hecatomni pag. 266, in hoc non probandus, quod ſcribit Labram Caribus dici ſecurim, quum Græca Plutarchi clare habeant Λάϐρυν. Hinc forſan exſurgit origo literæ υ, ut aliis Λάϐεσον dicere contendentibus, aliis Λάϐρυν, alii dixerint Λάϐεσυν, & hinc urbi nomen.

330, 38. Κατϕληθέντες ὦν.] MS. κατϕληθέντες ἢ ὦν. Et mox ὁκότερος ἢ προδόντες σφέας, idque rectum eſt præ vulgari iſto ὁκότεροι οἱ παραδόντες &c.

331, 3. Ἐλοχήσαντο τὴν ἐν Πιδάσῳ ὁδὸν.] Huic lectioni debere decedere judicavi vel quod habet Valla *via quæ in Mylaſſa fert*, vel quod habent editiones apud Aldum, Hervagium, Stephanum, Jungermannum, Th. Gale ἀπὶ Δάσῳ, etiam in Stephani marginibus ἐν Πηδάσῳ; quoniam hæ literæ ordine ſuo extabant in optimo MS. & convenit hæc appellatio cum Stephani marginibus. Eſt enim eadem ſive per η ſive per ι. Hæc autem via in

agro

agro Pidaſenſi erat annexa Mileſiæ, in montibus hanc excipiens, ut colligi poteſt ex 6, 20. & 8, 104.

331, 5. Σισαμάκης.] MS. Σισιμάκης, præclaro bonitatis hujus MS. argumento ſuper reliqua exemplaria, quæ dicuntur habere σισφιάκης. Fuit enim frequens in Oriente, ut ab his ſyllabis propria nomina committerentur, quod patet ex Σισίνης, Σισίκοτ[illegible], Σισιμίθρης, &c.

331, 17. Αὐτὸς μὲν Τμέης.] MS. αὐτός τε Τμάης, quod commodiſſimum.

331, 25. Ὡς διέδεξε.] Pererudite de hoc verbo & ſententia ejus egit Æmil. Portus in Lexico, approbante tum hîc, tum alibi id quod conjectura protulit, Mediceo libro, unde id expreſſi, unde etiam in principio hujus periodi edidi Ἀλισκομένων, ubi editiones habent Ἁλισκομένων.

JACOBI GRONOVII NOTÆ ET OBSERVATIONES

in librum ſextum HERODOTI.

332, 7. Ἔρετο Ἀρταφ.] MS. ἤρετο Ἀρτ. Et ſtatim δοκέοι, non δοκέῃ.

332, 14. Τοῦτο τὸ ὑποδημα.] Feſtiva hæc & Aſiatica criminis graviſſimi objectio dicam? an extenuatio cognita ſatis & annotata antiquis ſæculis fuit, adeo ut eam ipſam adhibeat in diſceptatione, utrum Joviano culpa tot regionum trans Tigrin ereptarum Romano imperio, an Juliano dari debeat Nicephorus Calliſtus lib. 10 Hiſt. Eccleſ. cap. 38.

332, 23. Καὶ ἀγνωσθεὶς ὑπ' αὐτέων.] MS. ὡς ὑπ' αὐτέων.

333, 28. Ἀπωσὸς ἐκ τοῦ ἑωυτοῦ.] MS. ἀπωσὸς τοῦ ἑωυτοῦ. Cui conceſſi, etſi ſciam alioqui ſine iſto genitivo, & ſine illa præpoſitione ab auctore noſtro uſurpari iſtud vocabulum ἀπωσός. Niſi quod etiam lenius eſt omittere ſolam præpoſitionem, quod libens nunc feci.

333, 35. Ὅσοι αὐτέων Ἰσταίῳ.] Nempe ita fuere hoc voluerunt, ut intellectus foret facilior, & ὅσοι quidem eſſent ipſi navigantes, αὐτέων vero antecedens νεῶν reſpiceret. Inſulſe ſatis. MS. ὅσοι αὐτῷ Ἰσταίῳ. Tum πείσεσθε, non πείθεσθαι.

333, 45. Ἐσεστήκοντο.] MS. ἐστήκοτον, quod ſufficit.

333, 49. Στεγὸν μηδένα συλέγειν.] MS. tantum στεγὸν μὴ συλέγειν, & hoc ſatis clarum.

334, 1. Ἀλλ' ἐκ τείχεος ὡς δυναῖον ῥύεσθαι αὐτὰς Μιλησίους. Quæ quum vertiſſet Valla, *ſed Mileſios mœnia per ſe ipſos pro viribus tutari*, neſcio quid offenſus Stephanus ſic immutavit, *Sed è mœnibus Mileſios hoſtium impetum pro viribus propulſare*. Quæ mutatio talis eſt, ut non videatur legiſſe ῥύεσθαι, quod non notat propulſare, ſed ἐρύκειν vel ἐρύκεσθαι, aut aliud ſimile, quod ab ipſo indicari debuit, quum ut dico, verbum ῥύεσθαι ita verti nequeat, ſed *cuſtodire*, *tueri*, *ſervare*, prout magnam copiam ex hoc Herodoto collegit Portus in Lexico, ſed hunc locum præteriit, ubi hærebat forſan. Et utique hanc vim iſtius verbi ſic cognitam habebat Stephanus, ut magis furor in eo fuerit ſic bene agentem Vallam aggredi, quam voluntas bene illuſtrandi. Eſt enim haud dubie interpolata & corrupta ſcriptura illa, qua utuntur editiones, quum verbum ῥύεσθαι nunquam niſi modo activo vel expreſſo vel intellecto adhibeatur, ſic ut quartum ei caſum perpetuo adjungat. Inſpice modo Portum. Scias igitur oportet, quod lectores Herodoteæ hiſtoriæ antehac neſciverunt, eſſe mirifice omnia incruſtata & fere gangrænam aliquam. Habet enim diſerte & magnifice liber Mediceus ἀπὸ τὰ τείχεα ῥύεσθαι αὐτὰς Μιλησίους. Quæ ſic omnia erunt perquam ſana & vere Herodotea, ſive quod ad verbum ſolum ῥύεσθαι pertinet, ſive quod ad omnem loquutionem, cui ſimilem prorſus habes libro hoc ſexto cap. 101. εἰκὼς ἦν Δαφυλάξειν τὰ τείχεα, τότε σφι ἔμελε πέρι. Jam de hac ipſa Mileto, velut probans hanc ſuam manum, dicit auctor cap. 18 hujus libri: ὑπερύσοντες τὰ τείχεα. Ut ſic habeas integerrimam reſtitutionem.

334, 19. Πασέων ἦ τετέων.] MS. πάντων ἦ τετ. Et mox ἀπίκαλο pro ἀπίκονλο, ut in libro antecedente.

334, 30. Ταῦτα ἐπιλεγόμενοι συλέξαντες.] Sic vulgo amant orationem ſuſpenſam tenere & conjuncta hæc participia exſpectare adminiculum illis futurum ex verbo ſequuturo ἔλεγον, ita diſtento ſermone medio, ut etiam parentheſis interponatur. Jam egi de participiis, unde non fuerat neceſſe in tantum habere omnia incerta. Sed eximius ille Mediceus negat hunc locum eſſe ejuſdem generis, integerrime exhibens ταῦτα ἐπιλεγόμενοι ἔλεξαν συλέξαντες. Omnia ſcilicet ſunt referta ſuis membris, neque parentheſi opus eſt. Illa verbi repetitio eſt, ut capite 30. Ἀχθη ἀγόμενος. & clarius patebit, ſi placuerit addere, quod numeris ſu-

superioribus 22, 25 notare incepi. Sic denique post præmissum integrum sermonem, quo melius instruebatur lector, revertitur ad modum loquutionis, quem inchoaverat, ut omnia sint planissima, nec molestе lectorem suspendant.

334, 35. Ἔλεγον τάδε.] MS. ἔλεγον σφὶν τάδε.

334, 37. Τὰς γὰρ ἑωυτῶν ἕκας@.] Quam implexus sermo? At is nulli bono est, & multo lenius exstat in optimo MS. τὰς γὰρ αὐτέων ἕκας@.

335, 4. Τὰ ἴδια ἐμπρήσειαι.] MS. ἐμπεπρήσειαι. Mox etiam μὲν ἐ ποιήσυζι, ubi vulgo μὲν μὴ ποιήσωσιν.

335, 14. Ταλαιπωρίας ἐνδείκεσθ.] Hic locus est, in quo exercet acumen suum Dionysius Longinus cap. 22 elegantissimi libelli, ubi tum alia notari merentur, tum quod & ipse non bene correcto exemplari utens sic citat hæc verba, & ipse sustinuit illa explicare νῦν καιρός ἐστιν ὑμῖν πόνους ὑποδέχεσθ. Quod quam sit vitiosum, ipsa Herodoti verba ostendunt mox sequentia τὸ μὲν πρῆγμα μὲν πόν@ ὑμῖν ἔσαι. Rejicit pluralem, exigit singularem. Sed teterrima in eodem loco sunt vitia, vel Tollii notantis duos codices habere προσισέβαλεν, quod falsum est, quum ipse in MSto viderim esse Προεισέβαλε, etiam cum proximarum vocum varietatibus, quibus relictis id haud dubie etiam fuit Longini verbum; vel interpretis, qui Græca ista ὡς μηδὲ ἀρχὴν πρὸς τὸ ἐφεξῆς δέ@ προσαγορεῦσαι (vitiose editur προσαγρεῦσαι) τὰς ἀκόας Latine vertit *quo minus eos in principio orationis, uti factum oportuerat, compellasset*. Adeo illic quoque ignoratur usus vocis ἀρχὴν, quem toties hæc tempora ostentaverunt, & quia librarii nonnulli etiam ignoraverunt, ideo in nonnullis MSStis exstat ἀρχὴ, mendose sane. Dicit enim *ut omnino ne alloquatur quidem audientes propter imminentem metum*. Porro horrendum illud, quod notat Tollius ὡς δραπέτῃσι si reddatur *tanquam fugitivis* inelegans fore & insolens, & ideo se reddidisse *acerbissimam*; habet contrarios Vallam cum omnibus, qui interpretationem ejus ediderunt, qui non ita statuunt. Sed porro an diffidebat ingenio Herodoti aut peritiæ, qua sciret quid foret elegans? An vero Græcis aliud est elegans, aliud Latinis in hac narratione? Insuper Tollius ex se id non facit, sed ex inepta imitatione Gallici interpretis, *& esclaves misérables*. Immo optime mentem Dionysii intelligebant Iones audienda servitutis ratione, quæ incumbebat fugitivis. Summa rei est, mi lector, ut scias legi in eximio illo Mediceo MS. ταλαιπωρίην δέχεσθ. egregie & boni ominis ergo. Hæc una laboriosa fors & tempestas, quam animose dissipantes lætius agemus & securius.

335, 23. Πολλὸν ἐλασσώσεσθαι.] MS. recte ἐλασσωθήσεσθαι.

335, 40. Τωῦτὸ τῦτο πείσεσθαι.] MS. adnectit voculam εἰσὶ, & debet adnecti.

336, 13. Παρ' ὅτῳ.] MS. παρ' ᾧ.

336, 26. Τελεσφορέχαι ἔμενον.] MS. παρέμενον, quod retinet etiam infra.

336, 37. Οἱ παρείχοντο μὲν.] MS. παρείχοντο μὲν γὰρ. Certe videtur narrationem hic incepisse ab primo ovo, & propterea etiam libero procœmio eam instituere.

336, 48. Οὗτοι ἢ ὡς διωκ.] MS. αὐτοὶ ἢ ὡς.

337, 6. Ὅπως εἶχε πρὸς τῶν Χίων.] MS. ὡς εἶχε πρὸς τῶν Χ.

337, 11. Οὗτοι μέν νυν.] MS. ἔτοι μὲν τοί νυν.

337, 30. Ἐς τὰς Ἀργείους.] MS. ἐς αὐτὰς Ἀργείους.

337, 44. Ἐν Διδύμοισι ὁ νηός τε.] Interponit MS. ἐν Διδύμοισι ἦ ὁ νηός τε, ut sensus sit; *templum vero, quod erat in Didymis, ædes perinde ac oraculum* &c.

338, 1. Ἐρυθρῇ καλεομένῃ Θαλάσσῃ.] Vox media abest ab MS. & merito post toties jam citatum istud mare, & utique libro 2 c. 158 & 159 sine illo participio diu monstratum. Et videtur ipse Stephanus Byzantius indicare hanc Herodoti manum in v. Ἄμπη scribens πόλις πρὸς τῇ Ἐρυθρᾷ Θαλάσσῃ, non addito participio. Nam & quod ad nomen urbis pertinet, plane in MS. Mediceo notavi Ἄμπῃ, non Ἄμπι, quod vulgo edebatur, & hinc eruditis dedit occasionem scribendæ notæ ad Stephanum. Potius debuissent conferre locum ex libro 1 cap. 189, ubi dicit πορεμὸν τίχειν, ὁ ἦ πρὸς ἧπειρον πόλιν ῥέων ἐς τὸν Ἐρυθρὸν Θάλασσαν ἐκδιδοῖ.

338, 17. Ἔπεσαν τὸ θέητρον.] Non oportet affectare nimium delicias, quod videntur alii, quam Herodotus, feciisse. Nam exhibet hoc loco optimus MS. ἔπεσε. Quod est præstantissimum, & si id habuissent cognitum illi heroës ad Dionysii Longini caput 24, prout distinxerunt, quanto aliter ad id scripsissent? quanto paucioribus verbis potuerant defungi? & quidem multo melius, quam pluribus nunc efficiunt, sive Fabrum respicias, sive Tollium, utique in obscuro hariolantes. Ita ut habet MS. Mediceus, legit quoque Dionysius, qui artificium hoc non ponit in eo, ut alius sit numerus verbi, alius nominis, sed in utroque sit idem, sicut in exemplo Thucydidis Πελοπόννησ@ διεσῄκει, ita in Herodoto ἔπεσε τὸ θέητρον. Indignum est hoc tempore edi in Longino ἔπεσαν. In dativo considerando perinfelix est Petra. Ubi vero in Græcis illud *universum*, quod tam ample debuit conspici in Latinis? Non si Thucydides dicat ἅπασα, ideo & Herodoto tale adjectivum placuit exprimere, quod sententia satis demonstrat.

338, 25.

338, 25. Αἰάκιζι δυλδύειν.] Miror potuiſſe iſtum naſutum Stephanum hîc ſilere, ubi longe pulchrior in Græcis videtur oratio, quam in Latinis, ut nomen proprium efferatur plurali modo vel ad ſævitiæ exprobrationem vel ad vilitatis, ut apud Suetonium dicebat Sulla *Julio Cæſari multos Marios ineſſe*. Sed hæc poſſunt ita videri. Omnino præſtantiſſimus codex habet ſimpliciter, quod edidi, Αἰάκεϊ.

338, 32. Οἱ Σάμιοι μοῦνοι Ἴωνες.] MS. Ἰώνων.

338, 43. Ἐξέσαν ἐρήμῳ.] Si inſpexeris collectanea Porti, non alibi in Herodoto notatur hoc adjectivum ſic fœmininum per notam ultimæ ſyllabæ, ſed ipſum ἔρημος implet quoque iſtud genus. Cur igitur non notavit hoc ſpecimen? Sed & hoc loco ſcias legi in optimo MS. ἔρημον. Sic non modo aliquoties ἔρημος ἔσα occurrit, ſed & lib. 8 c. 65 ἐρήμη ἔσης τῆς Ἀττικῆς. Etiam alii.

339, 1. Ὡς ὀπισθαλόντα τὴν πόλιν.] Vocula prima non eſt in MS. in qua neſcio quid caſſæ videtur quæſiviſſe Valla, ut inde reliquis Græcis attribueret ſenſum invidiæ plenum, tanquam urbis deſertori, quum urbem conſiderare videatur Herodotus ut unicum ejus munimentum, quod ille amiſerat, & hinc in manum Hippocratis ab fato delatus.

339, 8. Ἱπποκράτεϊ λαγχάνειν.] Ignoro id genus loquendi, & habet MS. ille optimus perſpicue Ἱπποκράτεα. Non aliter Herodotum loqui videbis ex Porti lexico.

339, 14. Ἐκ τῆς Γυνωμοσυνῆς ἐκδιδρήσκει.] Sic cap. 90 Ἐκδιδρήσκει ἐκ τῆς Αἰγίνης. Atque ita ſæpius. Attamen hoc loco voculæ duæ priores abſunt à MS.

339, 32. Τὰς μὴν ἐθελοντὶ.] MS. ἐθελοντιὴν.

339, 47. Ἡ πόλις ἡ ἔθνεϊ.] Prius ἡ omittit MS.

340, 3. Λοιμὸς ὑποπλαβὼν ἀπήνεικε.] Attende lector; neque enim unquam participium hoc aut alia pars verbi ab Herodoto uſurpatur hoc ſenſu: immo magis ut receptionem, non ablationem & raptum notet. Inſpice modo Porti indicem. Et certe voluerunt in hoc fuiſſe nonnulli lepidi videri, ut nunc quoque duo verba haberent idem principium. Itaque gratulabundus excepi, quod notabam in optimo MS. legi ὑποπλαβών. Hoc verum eſt & Græcum. Λοιμὸς enim ὑποπλαβών, ut ποταμὸς 2, 150, ut ἄνεμος ὑποπλαβὼν τὴν ὀπτῆρα 4, 179.

340, 8. Προσέδεξε.] MS. rite προσέδεξε. Et mox ἐποιήσαντο, non ἐποιήσαλο. nempe Hiſtiæus cum Lesbiis.

340, 20. Πεδίῳ τῷ Μυσῶν.] MS. πεδίῳ τὸν τῶ Μυσῶν.

340, 49. Περισείλαντας δίπρηνῶς ἐνετείλατο θάψαι.] MS. περισείλαντας εὖ ἐνετείλατο θάψαι. Quod ſufficiens, credo, atque etiam ſincerum Herodoti eſt. Libro 2 cap. 90 dicit περισείλαντας ὡς κάπριος. Quod autem ad titulum pertinet, quem auctor addit, quum ab Dario Εὐεργέτης ἑαυτῷ τε καὶ Πέρσῃσι inſcribitur, de eo collegit aliqua Deſider. Heraldus lib. 1 Adverſar. cap. 9.

341, 9. Τῆσδε τῆς τρόπου.] MS. τόνδε τὸ τρόπον. De hoc autem σαγηνεύσεως genere notat aliqua Petavius ad Juliani orationem ſecundam: ubi circa Eretriam idem factum docet ex hoc teſtimonio Platonis & deſcriptione non minus concinna; οἱ περιὼν αὐτῇ, ἐκ θαλάττης εἰς θάλατταν ἁλιεύοντες, συνάψαντες τὰς χεῖρας δικτύου ἅπασαν τὴν χώραν &c. Nam certe quod in Herodoto eſt ἀνὴρ ἀνδρὸς ἀψάμενος διήκουσι dubito an queat omnibus placere. Utique iſtud, quod audimus, διήκουσι, quiſque videt idem eſſe, quod διέχουσι ſequens, ut iſtud nequeat hîc ferri, præſertim quum & optimus ille MS. habeat διήκουσαν, ut ad θάλασσαν νοτίην referri debeat, dicanturque viri manibus junctis ab boreali mari per litus circumdare uſque ad auſtrale continuo tactu pertinens, & ita ſemiorbem ducentes deinde per omnem inſulam tranſire. Apparet autem ſic in maximis imperiis placuiſſe illudere vocabulis, ut graviſſimam miſeriam quæ hominibus inferri poterat, communi privatorum hominum vocabulo gauderent efferre, ut eſt in piſcando σαγήνευσις, quem morem ab antiquo deductum eſſe docet Nemrodes ὁ θηρεύτης, non utique ut occideret, ſed tanquam in vivariis multa animalium genera iſti noſtri Perſæ, ſic ipſe vetuſtior undiquaque, ſed per vim, colligeret homines, & ſubjectos haberet numeroſiores, ſermone extenuante graviſſimas ærumnas. Et mox idem MS. ἐπιπλήσαντο, non ἐπιπείλησαν.

341, 19. Ἀντὶ ἐνόρχων εἶναι διὰ ἐνύχων.] Quod peſſime ſic corruperunt alii, pulcherrima converſione ita reſtituit optimus MS. ἀντὶ εἶναι ἐνόρχιας διὰ ἐνύχων. Hoc vere Herodoteum. 7, 170. ἀντὶ τοῦ δὲ εἶναι νησιώτας ἠπειρώτας. Noluit dicere ἀντὶ νησιωτῶν εἶναι ἠπειρώτας, Nec diſſimile eſt 1, 185. Ἐποίεε δὲ ἀμφότερα ταῦτα τόν τε πόλεμον σκολιὸν, καὶ τὸ ὄρυγμα πᾶν ἕλικα. Item 8, 88. οἱ ἄνδρες ἡμῖν γεγόνασι γυναῖκες· αἱ δὲ γυναῖκες ἄνδρες. Imo cum hoc comparandum videtur iſtud dulciſſimum ultra quam dici poteſt vel prophetæ Hoſeæ, quod citat Paulus ad Roman. 9, 25 Καλέσω τὸν οὐ λαόν μου λαόν μου. vel Joannis in Euangelio 4, 46. Οὗπερ ἐποίησε τὸ ὕδωρ οἶνον.

341, 24. Ὃς δὲ ἐπεξῆς.] MS. ὃς δὲ ἐξῆς. Mox εἰσὶ δὲ αἱ ἐν τῇ Εὐρώπῃ αἵδε. interpoſito illo αἱ ſatis eleganter & inexſpectato.

341, 30. Πόλιες πολέες εἰσὶ.] Quaſi vero. Atqui longe certius MS. πόλιες συχναὶ ἔνεισι.

341, 32. Σηλυβρίη τε.] Ita agit Holſtenius ad Stephanum, tanquam ſolus diſſentiret Herodotus, eamque appellari vellet hoc modo ſine litera μ, quam videt alios interponere & vocare Σηλυμβρίαν. Quid igitur cogitavit de interpretatione Vallæ, in qua dicitur *Selym-*

bria? Ut tricari desinant, testor in MS. Mediceo plane legi Σηλυμβρία, prout haud dubie Valla habuit in exemplari suo, quod expressit, de quo bene cogitare debuit Holstenius, & Florentinum istud Herodoti exemplar potuit inspicere.

341, 34. Ἀλλ' οἴχονλο φθόγονλες ἀπολιπόνλες τλὼ πόλιν.] In his omnia insunt ut præter rationem, ita præter Herodoti manum. Neque enim ulla catachresis defendere potest vocem postremam, quæ ut recte se haberet, duntaxat scribi debuit τὰς πόλιας. Deinde quod exemplum uspiam ita incondite geminati participii? quorum unum non modo nihil sententiæ affert, sed prorsus ab currente calamo & recordante sæpe ab Herodoto esse dictum οἴχονλο φθόγονλες inculcatum videtur. Inspice quam præclare MS. Mediceus ἀλλ' οἴχοντο ἀπολιπόνλες τλὼ σφελέρλω ἔσω. Nam & sic habet, ut rursus in pagina sequente, non ἔσω.

341, 38. Τὰς χώρας τὰς καλαλεχθείσας.] Ferri potest. Sed cur ad se Herodotus id retulerit, & non ad ipsam historiam? Utique nequivit auctor fide sua contendere nullam aliam urbem aut munitionem ab Persis esse deletam præter illas quas memoravit. Itaque multum præplacet lectio, quæ est in MS. καταλειφθείσας.

341, 42. Ὅσας πολχόνλες.] MS. ὅσας πρότερον πολχ. Talis alicujus vocis rationem habuit interpres Latinus.

341, 45. Τῆ Φοινίκων ἔσχλε τότε.] Vox postrema abest ab MS. Utique nullus non bene videt agi de hac navali expeditione Phœnicum.

342, 12. Ἐπ' Ἀθλωαίων.] MS. ἐπ' Ἀθλωέων, quod necessarium est, & expressit interpres. Et mox ἀτὰρ ἐδυνάσθέ τε ἢ.

342, 36. Οἱ ἐπαγόμφοι.] MS. οἱ ἐπαγαγόμφοι. Et statim πρῶτον μὲν ἐπελείχισε, quod verum, quum ἀποτειχίζειν recte sequatur ut summa effectus.

342, 46. Οἱ Λαμψαχλωοὶ οἱ λοχήσανλες.] Nimium illud quidem. Itaque posterius illud οἱ abest ab MS. & quidem necessario.

343, 3. Τί θέλϕ.] MS. τὸ θέλϕ. c. 61 ὅ, τι φέρϕ.

343, 10. Μεῖζω ἢ ταῦτα τελθλᾷ.] Vox ταῦτα abest ab MS.

343, 29. Εἶχε κατ' οἴκυς.] Exstat hæc loquutio 3, 79. Ἀλλὰ κατ' οἴκυς ἐωῦτὺς οἱ μάγοι ἔχυσι τλὼ ἡμέρλω ταύτλω. Hoc tamen loco præfert optimus MS. οἴκυ.

343, 45. Ἔφθυγε Χερσόνησον.] Absurdum dictum præ illo quod est in optimo MS. ἔφθυρψν ἀπὸ Χερσονήσυ.

344, 24. Οὐδὲν ἔτι πλέον ἐγθέλο τυτέων.] MS. οὐδὲν ὑπέπλεον ἐγέν. τυτ. nihil plenum consummatumque ex illis Persis contigit ad miseriam Ionibus futurum.

344, 28. Ἐκ τῶ πολεμίων.] Si modo eo usque extendere se Artaphernis manus potuerint, ut hostes petenti ipsi, ut legatos mitterent, auscultavisse opinemur. Et vero quinam isti πολέμιοι? utrum adhuc in ipsa Asia? an vero transmarini ex Europa? Ridiculus est Valla, quid cogitaverit de accitis hostium nunciis. Omnino amare debemus emendationem Nobiliff. Grentemesnilii ἐκ τῶν πολίων, quam pleniffime confirmat exemplar Mediceum.

345, 29. Πεζῶ στρατῶ στρατοπεδευμένυ.] An pote quid ineptius hac repetitione? Itaque scias mediam vocem ab MS. abesse, quod commodissimum est ingenio per Herodoti scripta mollissime progredi & decurrere adsueto. Πεζῶ enim nihil adest, quod respiciat, nisi antecedens στρατῶ: nisi placeat neutrum esse, sicut infra, ἀπῆγε τὴν στρατιὴν ὀπίζω, ἅτε τῶ πεζῶ τε προαπαλαίσας καὶ τῶ ναυλικῶ.

345, 39. Ἀπηλλάχθη.] MS. ἀπαλλάχθη.

346, 17. Τὰς νέας πάσας.] MS. τὰς νέας τὰς πάσας. ut 7, 68. τὰς μὲν δὴ νέας τὰς πάσας.

346, 34. Ἐπὶ σφίσι ἔχονλας.] Hæc non possunt notare *hostili in ipsos animo*, ut vertit Valla. Nam etsi habere aliquid ἔχθρα τινι dicatur de jure actionis ob noxam, ideo non statim est hostilis animus. Imo Mediceus MS. ἔχθρα σφίσι ἐπέχονλας. Pro quo usurpat accusativum lib. 9 cap. 58. Ἐπεὶχέ τε ἔχθρα Λακεδαιμονίυς τε καὶ Τεγεήτας μένυς.

346, 42. Ἐπειρῶτο συλλαμβάνειν.] MS. συλλαμβάνων. Sane utroque utitur. Sed fidem meretur codex optimus. Certe junctum cum participio duobus locis notavit & Portus. Sed id fit in multo pluribus.

347, 25. Ἴσων ἀμφοτέρων ἐόντων.] Vox media non est in MS. quia scilicet jam δίδυμα antecesserant, etiam τέκνα, etiam τῶ παίδων τὸ πρεσβύτερον. Quid ab alio hîc supponi potest, quam esse ἀμφοτέρυς? Et melius utique sequitur eadem vox.

347, 34. Τιμᾷν ἢ μᾶλλον τὸ γενεήτερον.] Si ita dixit Pythia, supponit igitur non fuisse ὁμοίυς nec ἴσυς, sed uni adfuisse aliquod præ altero γένος. Quod dubito. Certe MS. Mediceus τὸ πρεσβύτερον. Et ex sequentibus apparet Pythiam hac voce usam esse, dum scribit Lacedæmonios reperire nequivisse ne sic quidem τὸ πρεσβύτερον. Quin & in voce γενεήτερος residet aliquid, cui nunc locus nullus est.

348, 5. Τῶ ἢ νεωτέρω.] Et hæc ultima vox abest ab MS. Recte ut credo, quum per præcedentia is optime queat intelligi.

348, 6. Χρόνον τὸ ζόης αὐτέων.] Etiam hæc postrema vox non est in MS. quod quam sit commodum, patet ex ipsa Vallæ versione, eam plane non tangentis.

348, 9. Τάδε ἢ καλαλεγόμφα.] Tanquam in his fuisset composita & descripta series quædam vel rerum vel nominum, in qua solet He-

Herodotus illud verbum καταλέγεσθαι uſurpare paſſim; quæ nulla prorſus eſt, ſed in alia parte narrationis ſequitur, unde ibi dicit καταλεγομένης. ut id haberi prorſus debeat pro ficto & ſuppoſiticio, & unice verum legatur in Mediceo MS. τάδε ἢ κατὰ τὰ λεγόμενα. Quis neget id expreſſum eſſe ab Valla?

348, 18. Εἰρῆλαί μοι.] MS. εἰρέαλαί μοι, quod ex aliis locis jam novit Portus.

348, 40. Ἐν τοῖσι ἐξοδίοισι.] MS. ἐν τῇσι ἐξοδίῃσι. Hanc vocem obſervavit Suidas, non neutrum: quod dubium foret, an pro adjectivo accipi deberet, prout illic dicuntur etiam ἐξόδιοι νόμοι. Itaque Suidam egregie confirmat hic Italicus codex. Deinde etiam cum ederetur θυσίην τις δημοτελὴς ποιέηται, quod ſine ſenſu eſt, hærebam an deberet ſcribi θυσίη, ut verbum eſſet paſſivum; ſed adjuvit me MS. exhibens egregie ἢ θυσίῃ τις δημοτελῆ ποιέῃ, ut verbum ſit medium.

348, 49. Νεημενίας ἢ ἀνὰ πάσας.] Ita qui Herodotum ferre nequiverunt, ex vulgari Græcia ſuppleverunt hunc ejus locum, ut cap. 61 dixit ἐφόρεε αὐτὰ ἀνὰ πᾶσαν ἡμέρην & 2, 37 & 8, 65. Τὰ ἢ ὀρτὰ ταύτῃ ἄγυσι ἀνὰ πάντα ἔτεα. Et 1, 136 ἀνὰ πᾶν ἔτος. Sed particula ἀνὰ nunc abeſt ab MS. & recte. Videtur enim dictum ut ſæpe τοῦτον τὸν χρόνον & cap. 123 τὸν πάντα χρόνον. Sed clariſſime 1, 111 πᾶσαν ἡμέρην.

349, 5. Τούτοισι προσπεῖσθαι.] Pluribus id verbum confirmavit Portus in Lexico, etiam adhibens hunc ipſum locum, interpretans *his hunc honorem tribui*, ut in dubium trahi nequeat: quum tamen perſpicue legatur in optimo MS. προσκεῖσθαι, fere ut 3, 22. Οἰγδώκοντα ἕτεα ζόης πλήρωμα ἀνδρὶ μαχητάτου προκεῖσθαι.

349, 27. Λέβητας χροτέουσι.] Sic & Valla *ollas*. At Cragius *lebetes*. Cedo igitur, quot ejus generis fuerint? An in ſingulis plateis & vicis coactæ fæminæ pulſarunt varios? ut turbulenta eſſet quam maxime Sparta. Immo vero optimus MS. agnoſcit tantum λέβητα. Sic clarior eſt ſermo, ut certæ fæminæ unum conſtituentes cætum pulſantes unum æs circumirent.

349, 33. Τῶν δὲ βαρβάρων.] MS. τὸν δὲ ὧν βαρβ. Nemo qui Herodotum novit, de eo dubitaverit.

349, 46. Επεὰν ἢ θάψωσι.] Debebant nempe codicis Medicei quoque in hunc librum ſextum ſingularia beneficia exſtare. Itaque videtur ea auſpicari ab hoc loco. Quem Cragius quoque ſic intellexit, quaſi in univerſum quo tempore funus fiebat Regi mortuo, decem dierum juſtitium indici, nec magiſtratuum ullum conſeſſum fuiſſe habitum, ſed hos dies ut funeſtos luctu traduci, quibus ſtatim ſubnectit Heracliden corripientem intra tres dies. At vero hæ voces omnes non leguntur ſuo loco in MS. ſed ad marginem allitæ ſunt manu ſatis recente. Quam varietatem quum conſidero, vereri ſane ſoleo ne recte abjiciantur; quippe totum hunc ſermonem ſi ſpectes, ille eſt de ratione efferendi reges. At in hac parte nunc particulatim agit de regibus in prælio interfectis; hos ait efferri in toro magnifice ſtrato, tum decem dierum indici juſtitium, non ſublegi magiſtratus, & nihil aliud Lacedæmona niſi lugere. Ad hæc, ſatis ſic clara, proponenda non videtur mihi ullo modo requiri iſta trias. Tuum erit, mi lector, conſiderare & bene ſapere. Ad quod quum te in tam memorabili loco excitet ille præclarus codex, nec ſtupide omnia admittas, opinor eſſe quod ei gratias agas.

349, 49. Συμφέρον ἢ ἄλλο ὅτοι.] Vox poſterior in MS. non eſt.

350, 14. Κοινὰ τῇ Ἑλλάδι.] Ille ipſe MS. interponit ἐν voculam ſcilicet modo datam τῇ Αἰγίνῃ, & ideo nunc omittendam, ut putarunt. At ille addit plane oſtendens Herodotum ex 2, 114. Ἔργον ἢ ἀνόσιον ἐν τῇ Ἑλλάδι ἐξεργασμένον.

350, 40. Ὡς παιδίον φορέῃ.] Voluerunt nempe aliter loqui Deam, aliter nutricem; ideo mutari debuit vox. An idem fuerit Herodoti judicium, omnino dubito. Immo quum plane habeat MS. φέρῃ, dicendum eſt nugaces manus hinc removeri debuiſſe, & ſancte genuinum retineri.

350, 44. Οἰρῶσαν ἢ τὸν γυναῖκα πρὶν πολλῇ ποιδυμῇσι ἰδέσθαι, ὅτου δὴ τὸν τροφὸν δεῖξαι.] In tanta collectione accuſativorum qui tamen maxima cum concinnitate ſe invicem amplectuntur, ut loquutio ſit quam emendatiſſime coagulata, eſt tamen unum vitioſum, etſi forſan nullo lectore judice, utique tamen ipſo Herodoto, cui hanc cauſam committere debemus, cujus fideliſſimum exemplar MS. habet οἰρῶσα. Quæ mutatio ſi creditur non meruiſſe, ut laudabilis dicatur, utique eſt notabilis, ut patebit reviſenti ad numeros 17, 47. Nec huic diſſimile occurrit 8, 137. Οἱ ἢ τὸ μισθὸν ἔφασαν δίκαιον εἶναι ἀποκαβόντας ὅτου ἐξιέναι. Sed codex antiquus offenſus tot accuſativis ſcribit ἀποκαβόντες. Et vellem plura; ſed ſatis eſt talium.

351, 3. Τὸ πεδίκεδον.] MS. τὸ πεδίκεδ. Et mox ἓν τὸ ἂν αὐτὸς omiſſa particula τι. Utrumque ſi non prægravans vulgatam, certe par, quum & mox verbo reſpondeat καλαινέῃ.

351, 16. Ἀπὶξ ἀπάγεσθαι.] Multum hîc differunt in interpretando Valla & Stephanus: ille aſtutus ad ſpeciem vulgato dandam *ad eam ducendam abiit*, Stephanus *eam abducere permiſit*. Unde potuit id habere iſte Stephanus? non ſane ex ſeſe? & debuerat utique

causam hujus mutationis, quæ nulla in vulgato exprimitur, vel in notulis illis edidisse, vel in ora posuisse, si quid in aliquo MSto reperisset. Et hoc verum est. Sed ipse dolum fraudemque amavit. Nam clare exhibet Mediceus MS. ἀπίηζι.

351, 23. Τὸν χρόνον τῷ ἡγαγέλεο.] Nihil in eo est Græcum. Præclare MS. τ' χρόνον ἐξ ὅτε ἠγάγ.

351, 24. Ἐπὶ δακτύλῳ.] Nempe quia mox addit τὰς μῆνας, hos debuit computare uno digito, quoniam summa est tam exigua pro ratione numerorum, quæ digitis computabatur. Sed inepti sunt, & ad tempus maturescentis fœtus subducendum plures digiti requirebantur, ut omnino auctor scripserit ἐπὶ δακτύλων, quod integerrimum exstat in codice Mediceo; sed & apud Th. Gale in Cod. Arch.

352, 12. Οὐκ ἐανῖᾶ μιν εἶναι.] Vocula μιν non est in MS.

352, 20. Εἰ ἄρα Ἀ'ρίσων@.] MS. tantum εἰ Ἀ'ρίσων@. Tale supra jam occurrit. Nam mox ex eodem edidi ἐβάλετο, quod ab Stephano in MSStis repertum patet in margine, firmatum ab nostro.

353, 5. Μετέρχομαι πρὸς θεῶν.] MS. μετέρχομαι τ' θεῶν. Sic in eodem MS. eliditur præpositio suppositа hac eadem voce in cap. 74 λέγε᾽ εἶναι ὑπ' Ἀ'ρκάδων τὸ Στυγὸς ὕδωρ, quum in MS. sit εἶναι τ' Ἀ'ρκάδων, ubi vide.

353, 26. Ὀλίγον γάρ τι πρότερον.] Sic 7, 113. Τῶπερ ὀλίγον πρότερον τούτων λόγον ἐποιεύμην. Et contra sæpe occurrit πολλὸν ἐλάσσων, & ἀλκιμώτερ@. Et 1, 56 Πολλόν τι μάλιστα πάντων. Nunc tamen optimus MS. ὀλίγῳ γάρ τι πρότερον.

353, 35. Καί τοι πατήρ ἐσι.] Nihil juvat ista secunda vox: plus longe confert optimus MS. scribendo καί σοι πατήρ ἐσι.

353, 39. Ὅτε αὐτῷ ἠγγέλθης γενόμεν@.] MS. ὅτε αὐτῷ σὺ ἠγγέλθης γεγενημέν@, prout lenivi, quod esse durius in scripto exaratum indicavi.

354, 1. Ἀ'ληθέσατ@ πάντ@ ἀνήκοας.] Vox media non est in MS. quum adhuc aliquid responsi superfuisse statim ostendat.

354, 10. Ἐπιδιαβάντες ἦ.] Similia in Herodoto decomposita memini legisse; hoc ipsum non recordor: & sane exhibebat MS. ἐπιβάντες ἦ. Et statim αὐτέ τε ἄπλοντο, non ἄπλονται, quod non mirum irrepsisse in codices vulgares, quum & vulgaris scientia id poscat; sed aliud placuit docto Herodoto. ut ἀπαλλάσσοντο 5, 34, & 6, 75 ἄρχεσθο.

354, 12. Οὐδὲ ἦν ἐξεδίδοσαν.] MS. ὑ ἦν ἐξεδ. Elegantia etiam in exiguis effulgens, quum ad repetitionem nimis subitam illius δὲ offenset lingua.

354, 37. Τῷ Κλεομβρότῳ δι᾽ωδώθη τὸ πρῆγμα.] Est hoc certe communis Græcismi, & ideo non miror hîc conspici verbum, quod tantopere conatur nunc illustrare Portus, & quantis molibus commentatores in epistola Pauli ad Romanos capite 1? Sed acrioris cogitationis aliquid voluisse videtur Herodotus, quod præbetur ab MS. nempe solum ὠδώθη. Neque enim necessario requiritur, ut benè addatur, quum satis sit si dicatur id negotium peregisse viam.

355, 2. Ἦγον ἄλλως τε ἠ.] MS. ἦγον ἢ ἄλλως ἠ, quod est venustius.

355, 5. Παρεθήκω καταλίθειν.] Alibi usurpat simplex τίθεμαι, ut notum est: nunc præfert compositum, ut propior sit voci, quam in hac causa elegerunt Latini, *deponere*? Non sugillo; sed egregie optimus MS. παραθήκω παρατίθεναι, ut & nomen & verbum sit ejusdem formæ, prout alibi πομπὼ πέμπειν, ἀρχὼ ἄρχειν. Hoc libro in fine: δίκας διδόναι ταύτας τὰς ἂν αὐτοὶ Ἀ'θηναῖοι δικάσωσι. Hoc enim illi in mente fuisse patet ex cap. 86, ubi bis dicit παρακαταθήκω, quo decomposito jam vitavit uti.

355, 14. Ἐξορκῶν τὸ Στυγὸς ὕδωρ.] Hæc bene concinnata sunt ab correctoribus, & quæ ullus adeo non sit negaturus, ut Portus in lexico potuerit pro iisdem considerare Ἐπεὶ ἦ ἐξώρκωσέ μιν & Ἐξορκῶν τὸ Στυγὸς ὕδωρ, quæ in objecto differunt maxime. Sed unde sciebat Herodotus eum in animo habere tale factum, nisi id in quibusdam exseruerit & facto declaraverit? Si enim id non ita jam patuerit, horrenda & detestabilis est hæc non jam suspicio, sed opinio. Non is est Herodotus, qui in historia sua ostendat se velle flagellare voluntatem aut cogitationem hominis destitutam omni probatione ex facto. Unde quis est, qui hunc locum intellexit? Videamus igitur. In unico illo MS. legitur non istud participium, sed ἐξόρκια. An non hinc patet Herodotum scripsisse: ᾗ δὴ ᾗ ἐς Νάξ. πόλιν παρέθυμ@ὼν τ' Ἀ'ρκάδων τοὺς πρεσβυτάτους ἀγινέων, ἐξωρκῶτο Στυγὸς ὕδωρ. Itaque si appareat eum incepisse jam id facere & certe fecisse, recte ut historicus narrat hoc factum Cleomenis, non ut conjector dicit *in animo habuisse*. Unde mox etiam addit ταῦτα πρήσσοντα. Hoc verbum jam tetigi sub numeris 211, 17.

355, 16. Λέγε᾽ εἶναι ὑπ' Ἀ'ρκάδων.] Si solorum Arcadum hæc pronunciatio foret, alii dissentirent, posset ista scriptura habere suum locum. At non istius tantum populi hæc fides aut jactantia erat, sed ab omnibus admissa, neque quisquam prolatus est, qui id in dubium traxit, & plane legas apud Pausaniam καλεῦσι δ' Ἕλληνες αὐτὸ ὕδωρ Στυγός. Neque ambiguum, quin & Herodotus, licet Car, idem crediderit. Omnino scripsit auctor λέγε᾽ εἶναι τ' Ἀ'ρκάδων. In hac Arcadum urbe traditur esse. Ita plane habet MS. unde etiam non

mo-

modo ut commodam, ſed ſane perneceſſariam reſtitutionem admittere debui.

355, 18. Ἐκ πέτρης σάζει ἐς ἄγγος.] Quale ſpectaculum hîc ſibi fingunt eruditi? Dicit omnium nomine Valla aquulam è petra emanantem diſtillare in vas quoddam, in gyrum maceria præſeptum. Certe iſta maceria nequit grandis fuiſſe, quum neque vas ſupponi tale poſſit. At quis vidit vas maceria præſeptum? Debet id magnopere meruiſſe cuſtodiam. Niſi fallor, univerſa hæc & ſingula ſunt ineptiæ & abſurditatis plena, ut merito dixerim ab nullo hæc intellecta fuiſſe; & tamen ſuſtinuit hæc non modo legere Caſaubonus, ſed etiam citare ad Strabonem pag. 168. Verum abſurditas ut magis pateat; infinita eſt nimirum hæc diminutio & λιτότης, qua utitur in deſcribenda Styge Herodotus, id tamen effectura, ut hæc omnia poſſint prima fronte videri optime convenire; eodem ſc. modo quo nunc quoque fontium quorundam per viſcera rupium ad fines delapſorum ſcaturigines ſuppoſito excavato vaſe aut cavitate rupis alibi exciſa excipi conſuerunt, quales paſſim peregrinantibus per montana occurrunt. Sed quum id fiat ob certam quandam aquæ iſtius virtutem aut oportunitatem eamque ſalubrem; quæ oro iſta Stygis virtus eſt, ut mereatur tanta cuſtodia excipi ac in ſuos uſus reſervari: quæ adeo ſalubris non eſt, ut teſtimonio Pauſaniæ & Plinii vel epota illico necet, vel virulentia ſua omne immiſſum vitiet ac contundat: & nec odore nec colore in melius differat; atque etiam ipſa appellatio gratiam ejus ſtatim exprimat. Adeo mirum videbitur, ſi accolæ illic de induſtria vas appoſuerint non aquationis tranſeuntium vel hominum vel pecudum cauſa, quod circumſepta maceria has impediebat, ſed conſervandi cauſa. Sed nec de vaſe quidquam Pauſanias, cujus verba ſunt. κρημνός ἐστιν ὑψηλός. ἐκ ἕτερον ἐς τοσοῦτο ἀνήκοντα ὕψος οἶδα. ἐς ὕδωρ καλὸν ἐκ κρημνοῦ σάζει, & aliquanto poſt. τὸ δὲ ὕδωρ τὸ ἀπὸ ἐκ κρημνοῦ ἐκ πλησίον τῶν Νώνακριν σάζον, ἐμπίπλει μὲν πρῶτον ἐς πέτραν ὑψηλὴν, διεξελθὸν δὲ ἀφ' ἧς ἡ πέτρης, ἐς τὸν Κρᾶθιν ποταμὸν κάτεισι. In quibus nihil quidem tale apparet de vaſe, ſed ſolennis fluviorum decurſionis relatio. Nihil aliud fecit Herodotus deſcribens loci naturam, quæ talis fuit, ut Styx è ſumma rupe decidens in petram ab eodem latere exſtantem, inde decucurrerit in vallem, aut cavam rupis partem, & ex iſta petierit Crathin. Id ut habeamus, corrigendum eſt ex MS. optimo, ἐκ πέτρης σάζει ἐς ἄγκος. Habemus in Græcis ἄγκεα, συναγκείας præſertim in Diodoro Siculo, ut ſint omnia notiſſima. Certe apud Suidam in utroque loco habet MS. Lugdunenſis Μισγάγκεια & ξυνάγκεια, ut alii boni codices, nec γ in illis ferri poſſit. Mnaſarchi eſt libro 1 Anthолog. p. 9 Οὔ τοι πρῶνες ἔθ' ὧδε, ὅδε ἄγκεα, πάντα δὲ ἔρωτες.

355, 24. Τ' πέλαβε μανίης νόσος.] Sic quoque citat Suidas in v. Ἐνέχεσυε, ut notum viris doctis. MS. excellenter μανίη. Ita fragmentum veteris ſcriptoris à Suida citatum in v. Ἀπόλεμος. Ἀπόλεμος ὁ λῷ, ἢ ὑπὸ νόσου ποδάγρας ὅτε αἱ χεῖρες ὅτε οἱ πόδες ἐτύγχανον ἄρθροι. Recte enim intelligunt per appoſitionem.

355, 41. Ἀνέγνωζε ἐς τὰ περὶ Δημ. ἠθύμησα λέγειν.] Neſcio an acutior in hoc loco Valla non fuerit, quam quis forſan credat, aut etiam quam debuerit, in interpretando vocabulo ἐς. Confer Latina, quæ certe manere debent; ſed ex Græcis ea vocula expungenda, quippe & abeſt ab MS. & omnino turbat ibi conſtructionem. Plane enim ut cap. 83 dixit auctor οὕτω τὰς ἀλύσεις ἀνέγνωζε ὀπιθέως, ita nunc Cleomenes τῷ Πυθίην ἀνέγνωζε τὰ περὶ Δ. γ. λέγειν.

355, 42. Ὡς ἦ Ἀθηναῖοι μῦνοι.] Et quidni infra quoque dicitur Ἀργεῖοι μῦνοι? Sed MS. illud μῦνοι nunc ignorat.

356, 11. Στεφάνῳ καλῷ.] MS. καλάγαθε.

356, 21. Καὶ τοῖσι Μιλησίοισι.] Vox media non eſt in MS. etſi alibi reminiſcar reſtitutam. Sed & mox legit idem codex λέγον ὧδε, non ὅτως.

356, 28. Τελείῳ.] MS. ἀείῳ. Hæc nempe vox deſtituta erat monumentis, unde fides antiquiſſimæ uſurpationis inter Græcos conſtaret, quæ nunc ei ab Florentia ſubminiſtrantur, ſive ſignificatio ſit privativa, ut ſerpentem nulla ſpirarum volumina colligentem notet ac recte expanſum, ſive valde collectum ex ambiguitate præpoſiti α.

357, 3. Καλὸν πεντήκοντα δὲ ὧν.] Nullum locum habet iſta adverſativa, & quam dulce ac conveniens eſt in MS. καλὸν πεντ. δὴ ὧν.

Ibidem. Ἐκκαλέομαι ὁ Κλεομένης ἀπέχλεινε.] MS. ἐκκαλόμεν ὁ Κλεομένης ἐκλεινε.

357, 8. Ἀναβὰς ἐπὶ δένδρα.] MS. perſpicue legit ἐπὶ δένδρον, quod eſt melleum profecto, & ſemel tantum hoc loco exſtans. Unde recte cum aliis cenſeam fieri, ſi deducantur poſita paſſim δένδρεα. Habet iſta loca Portus, & omnia in iſto plurali: hunc locum non habet, qui eſt primarius, & unde manifeſte ſuppeditatur ſingulare, quod iſte conjectat, qui tamen proxime ante notaverat δένδρεον. Tanto autem ineptius in hoc loco eſt actum, quod in genitivo edant ita ut citavi.

357, 12. Ἐπείρετο τῶν αὐτομόλων.] Potuit altiore voce dixiſſe, quum circumſtaret turba, ut ſic & multi transfugæ velut rogarentur & reſponderint. Verum ubi legerunt docti editores hanc in Herodoto conſtructionem? Exempla ab Porto ſunt quædam collecta in hoc verbo, ſed his diſconvenientia. Recte igitur

MS. ϝ τινα αὐτομόλων. Utique ſic interpretatus fuit Valla, & quam hic ordo fuerit verus Herodoti, jam patuit ex illis, quæ ſcripſi ſub num. 37, 7. Attamen poteris multitudine numeroſiore probatum habere, ut ex lib. 1 cap. 84. Τῶν ἵνα Ανδῶν. Et 187. Τῶν τις ἐμεῦ ὕστερον γινομένων βασιλέων. Et 189. Τῶν ἵς ἱρῶν ἵππων. 2, 28 Τῶν ἵς ἱρέων, prout apud Suidam in v. Καϊαδαρθάνειν, apud quem ſimile eſt etiam in v. Θυμέλη. τῶν ἵς ἱερέων, ut conſtet ab aliis quoque eum obſervatum fuiſſe. Et 103 Τῶν ἵνες ϛρεβλωτέων. Et 137 Τῶν ἵς Αἰγυπτίων. quod exſtat & capite 152. Et 175 Τῶν ἵς αὐτῷ μοχλοδόνων. Adde ad 35, 7.

357, 16. Ἄργῳ με αἱρήσῃ.] Particula media non eſt in MS. & certe Herodoti non eſt, qui eum cura egit, ut ipſa repeteret verba, quæ cap. 76 præmiſerat, Κλεομένεϊ μανθανομένῳ ἐν Δελφοῖσι ἐχρήσθη Ἄργῳ αἱρήσῃ. Ibi enim quoque μιν vel αὐτὸν potuit addi. Sed utrobique caſus perſonam notaturus omittitur.

357, 24. Ἀπαγαγόντας.] MS. ἀπάγοντας.

357, 31. Ἐπεί τε δὴ τὸ ϛ Ἄργυ ἱρὸν εἷλε.] Magnifice, ſi in urbe Sparta ſic venia regi data eſt attribuendi ſibi id, in quo maximam partem habent milites, præſertim ſi citetur ad rationes reddendas. Itaque clarius etiam id ipſum ſignificatum fuiſſe teſtatur Mediceus codex MS., in quo eſt εἷλον, ſi nempe in prima ſingulari perſona intellectum fuerit, plane *cepi*, quo etiam dirigunt ſequentia. ſed malui pro plurali accipere, ut in totius exercitus opera & manus & perſonas transferentem Cleomenem introducat Herodotus.

357, 37. Ὡς οὐκ αἱρέϑ.] Mira hîc ut in vaticiniis & prædictionibus eſt verſio, quæ per futurum incedit, quum Græca utantur præſenti. Sed pro hoc vulgato exhibet MS. ὅτι οὐκ αἱρέϑ.

357, 40. Ἐκ τ ϛηθέων ϑ ἐκλάμψαι.] MS. λάμψαι.

357, 42. Καὶ ἀπέφυγε.] MS. κ διέφυγε.

357, 46. Οὗτοι ἀνακλώμενοι.] Sive illud ὅτοι adſit, ſive omiſſum foret, res perinde clareſceret; ita tantum quod deſcripti ſunt; nec Herodotus immiſcet tam otioſa verba. Unde hoc etiam loco habet MS. ὅτω, nempe ubi robur accepere, non quieſcendo, ſed λέγ τὸ ϑπεβαίνειν.

358, 24. Δημαρήτῳ ἐκτίσαϑ.] MS. ἐκτίσαι, quaſi non capite 79 de redemtionis pretio ſimiliter fuiſſet active loquutus.

359, 7. Ἐπικυδείδε παῖδα.] Officio non liberali fuere functi homines, qui tantum vitii Herodoto inflixerunt, exiſtimantes quia oraculum infra dicit Γλαῦκ Ἐπικυδείδη, ideo patris ejus nomen fuiſſe Ἐπικυδείδης, unde in tot editionibus fulget Latina interpretatio *Glaucum Epicydidis filium*; quum illud ſit denominativum ab Ἐπικύδης, ut Τυδείδης & ſimilia. Scribe igitur Ἐπικύδε, quomodo habetur in MS. Nempe Ἐπικύδης ut Θεοκύδης 8, 65. Δίκαι ὁ Θεοκύδε, hoc eſt, Δίκαι Θεοκυδείδης. 9, 17 Ἀγεμοκύδης. Utique ridiculi fuerunt corruptores, quum nomen Epicydes notum ſatis foret ex Sicilia circa tempora Hieronymi, ubi id memorat Livius & alii hiſtoriæ Romanæ ſcriptores Græci. Tanto autem indignius fuit, ita hæc Græca & Latina tractari, quoniam Italica interpretatio jamdiu habuit *figlivolo di Epicyde*. Hinc ergo etiam intelligendus & corrigendus Michaël Apoſtolius in Proverb. centuria 3 num. 29, ubi exhibent: Τῆς Πυθίας ἡ γνώμη, ὡ ἔφηνε πρὸς Γλαῦκον τ Ἐπικυδίδω Σπαρτιάτην. Latina vero; *Sententia eſt Pythiæ, quam apud Thucydidem Glauco Spartiatæ dixit.* Quî potuiſti tacere, Pantine?

360, 8. Αὐτῷ ἀρεῖν.] MS. αὐτῷ ἴαγειν.

360, 24. Καὶ ὡ γδ δὴ τοῖσι.] Nempe ſtatuerunt librarii, vel qui alii fuerunt, debere hunc locum conſtitui ex ſimilitudine præcedentium, ubi ſæpe vocula ſola & ſequentibus abciſa præmittitur, ut ſic procedant alia. Sic prima particula γ addita vulgatis eſt, quæ tamen nulla in MS. extat, nec debet eſſe, quum ſic quoque cauſas ſoleat auctor interponere, ut c. 99 ἐ γδ δή σφι. In ipſo contextu error admiſſus eſt ab typis, quem ita corriges. Hoc enim verum eſt.

360, 32. Μεμφόμενο τοῖσι.] MS. μεμφόμενο μὲν τοῖσι, quod optime interponitur, ſed hinc debuit expelli ab iiſdem quos memoravi, ut conveniret antecedentibus vicinis μεμφόμενοι τοῖσι Ἀθηναίοισι.

360, 33. Πρότερον ἑωυτὸν ἐξέλασε.] Multa hîc ab Valla in Latinis interponuntur, quæ nulla ſunt in Græcis, & tamen affatim liquidis, prout Latine conſtitui. Sed quod notari debet, obſervavi ſcriptum eſſe in MS. optimo ϖεσλέρλω, non ut ſub eo intelligerem ἡμέραν (id enim tempus videretur *nimis* breve eſſe) ſed ut laxius ſumeretur, perinde ut ἐξ ὑϛέρης ϛ, 106, & ſimilia τλὼ πρώτλω 1, 153 τλὼ ὁμοίλω, τλὼ ταχίϛλω, τλὼ ὀρθίην, etſi pronomen hinc abſtulerit.

361, 2. Ὑϛέρησαν ἡμέρῃ μίῃ.] MS. ὑϛέρισαν.

361, 6. Ἄλλοι τ Αἰγινητέων.] MS. ἄλλοι ἐκ τ Αἰγιν. Ita luſerunt in addendo & tollendo has particulas.

361, 16. Ἑπτηκοσίους γδ ϛ δήμου.] MS. γδ δὴ ϛ. Et mox ϑπλαμβανόμενο. Debet enim eſſe præſens, ut in præcedenti παρφόγι, non ἐπιλαβόμενο.

361, 24. Σφέας οἱ Αἰγινῆται ἐργάσαλο.] Et ſic Valla. *Hæc quum ipſis feciſſent Æginetæ.* Sed quanto urbanius ac dulcius atque etiam clarius ſcripſit auctor? Docet id MS. augens σφέας αὐτὺς οἱ Αἰγινῆται ἐργάσαλο. Quod eſt con-

continuum ipsius, & prorsus eo sensu, prout in Æliano 3, 1 explicandum dixi, cui nihil est oppositum, nisi pravissimum & perfragile & Herodoteæ Chronologiæ par.

361, 32. Ἀπὸ Σικυωνίων ἀνδρες.] Plane Valla interponit vocem *navibus* prorsus necessariam, & licet Aldus cum Camerario & Hervagio omiserint vocem Græcam, non omittitur tamen in codice Florentino, unde restitui Σικυωνίων νεῶν.

361, 39. Διὰ δὴ ταῦτα.] MS. Διὰ δὴ ὧν σφι ταῦτα. Omnes particulæ in Herodoto paginam quamcunque ornantes. Et mox ϛεφίηγὸς ἀνὴρ ᾧ ὄνομα Εὐρυβάτης, quod integrum expressit jam Valla.

361, 46. Τρόπῳ τοιούτῳ ἀποκλείνῃ.] MS. κτείνῃ. Simile & paulo ante præcessit, & non multo post sequitur & c. 138 & 139.

362, 20. Πεζὸν εὖ ἐσκιδασμένον.] MS. πεζὸν ἢ εὖ ἐσκιδασμένον. Quod plane jam agnoscit Valla, unde minus dubitabile; qui infeliciter paulo ante adspexerat Κιλικίας Ἀλήϊον πεδίον, quod quum Aldus & Camerarius majuscula litera A expressérint, ipse tamen redigebat ad ἄλσα, vertens *planiciem maritimam*. Omnia Lexica illud memorant.

362, 26. Ἑξακοσίοισι τελήεσι.] Mirum sic continuari in editionibus, quum perspicue habeat Mediceus MS. ἑξακοσίῃσι.

362, 32. Ποιεύμενοι ταύτῃσι τῇσι κομιδῇσι.] Non sic dicunt Græci, & MS. ταύτῃ. Longe major nitor, & passim fulgens in Herodoto. Itaque mox cap. 107 in fine idem peregregius codex non patitur vitiose Herodotum sic legi ταύτῃσι τῇσι ὄψιν συνεβάλετο ἐξελαλυθέναι, ut fit & factum est per hæc sæcula, sed ταύτῃ, ut quæ sit vera auctoris manus.

362, 46. Πρὸς τῇσι Δήλου προσορμίζεσθαι.] Satis frequens mentio Deli; unde nunc MS. πρὸς τῇσι νήσου προσορμ. Quod idem testatur codex optimus admissum esse in verbis capitis 99 ὡς ἀπῆραν ἐκ τῆς νήσου, ubi vulgo edunt Δήλου.

363, 2. Αὐτὸς ἐπὶ τοσοῦτο γε φρονέω.] Sive hanc scripturam defendas, sive admittas id quod est in margine τοσαῦτα, tantundem refert, nisi & aliud quid tentes. Scribendum enim, ut scripsit Herodotus, αὐτὸς ἔτι τοσαῦτα φρονέω. Sic enim integre MS. & in contextu sic poni debet expulso illo enclitico γε, quod nullum in MS. legitur.

363, 12. Ὡς λέγουσι Δήλιοι.] MS. ὡς ἔλεγον Δήλιοι. Sequentia enim, quibus affirmat nec ante nec post usque ad ipsius ætatem fuisse Delum motam, agnoscit fuisse rem fere incredibilem, quam tamen Delii tunc jactaverunt pro verissima. Hinc imperfectum requiritur. Non enim anxius est auctor de eo, quid dixerint suo tempore. Quum immineret Delo & Græciæ necessitas ultima, tunc gratum est scire, quid censuerint incolæ.

363, 13. Καὶ πρῶτα μὲν ὑποσείσω, τὰ μέχρι ἐμεῦ δ' ἐσσείσα.] Quidquid interpretentur, nihil boni sensus ex hac oratione Græca potest elici, siquidem ea conservetur, prout vulgo obtinet. unde quemcunque ea nacta fuerit lectorem, longe abest, ut potuerit eam intelligere. Et nescio an hanc mendam animadvertens Valla contrariam ei versionem Latinam accommodaverit interpretans, *ad meam usque ætatem tunc & primum & postremum commota*. Ubi vides negativæ ab eo rationem esse habitam nullam. Sed licuit id Vallæ, qui potuit melioris codicis ope adjutus fuisse. An licuit etiam Ezech. Spanhemio? Is enim ostentare audet in notis ad Callimach. pag. 326 hæc Herodoti verba Καὶ πρῶτα μὲν ὑποσείσω τὰ μέχρι ἐμεῦ δ' ἐσσείσα *ad meam usque ætatem tunc & primum & postremum commota*. Si Græca hæc & Latina consentire inter se censuit, certe patet ab eo Græca esse ignorata. Interim sic ego tetigi ipsum caput hujus improbæ corruptelæ. Nam quum particula ista non sit in MS. deleri utique necesse est. Sed & particulam τὰ ignorat idem codex; & omnia egregia erunt scribendo μὲν πρῶτα μὲν ὑσατα μέχρι ἐμεῦ σεισθεῖσα. Nam & sic MS. docens molliter, unde istud δ' tractum sit. Quod si jam gaudes cognoscere, quam culta fuerit hæc insula propter creditos natos Apollinem & Dianam, aut juxta alios solum Apollinem, & quam sacra habita, utrumque plenis testimoniorum patinis apponet tibi idem Spanhemius in illis notis pag. 476 & 320. credo opinabatur hæc ignota esse.

363, 22. Καὶ ἐν χρησμῷ ἓν γεγραμμένον περὶ αὐτῆς ὧδε· Κινήσω μὲν Δῆλον ἀκίνητόν περ ἐοῦσαν.] Quid de hac pericope pronunciandum sit, ego quidem non satago, sed de aliis hæreo, quam tantæ vetustatis tempora videntur ita hoc loco firmavisse, ut convelli, imo nec quati posse videatur. Interim tamen incipe, lector, abhinc attendere. Certe enim quomodo Herodotus dicat aut potuerit dicere γεγραμμένον ἐν χρησμῷ vix capio, neque uspiam simili modo eum loquutum memini. Nisi fallor, habes initium validum, unde jure pateat hanc molitionem in ea verba exerceri. Γεγραμμένον de oraculis usurpat nusquam, nec potuit usurpare. Immo prorsus illa, quæ citavi, exstirpanda puto, quum non videantur Herodoti, sed studentis hominis, qui doctrinam suam ostentare voluit intempestive, quum coërcere nequiret, & ideo glossam ἀκίνητον, qua Herodotus alludebat ad hoc ipsum oraculum, explicare volens, margini adscripsit, quum id forte nuper lectum memoriæ inhæreret. Hoc sane probare videtur vox γεγραμμένον. Hanc opinionem & injecit & confirmat, quod in antiquissimo isto Medi-

ceo

ceo codice à contextu quidem tota abeſt, ſed nuperrima manu ad oram appoſita eſt. Quod per negligentiam librarii ſcribæ accidiſſe non eſt probabile, quum hîc non occurrant pericopæ in ſimilem vocem deſinentes, ut ſæpe inde cauſa omittendi exſtitit, inque Arriano & aliis oſtendimus. Itaque patet non magis Herodoto fuiſſe cauſam adſcribendi oraculi, quam fuit Thucydidi, cujus hæc verba ſunt in lib. 2 non procul ab principio. Ἔτι ἡ Δῆλος ἐσείνηθη ὀλίγῳ πρὸ τούτων, πρότερον ἅπασα σεισθεῖσα, ἀφ' ἧς Ἕλληνες μέμνηνται).

363, 30. Προσίχον.] Ita quidem & alibi Herodotus, ut colligendis locis bene declararunt docti ejus lectores. Celari tamen non oportet in hoc loco legi in MS. προσίχοντο.

364, 13. Κατεχόντες ἢ ἐς ταῦτα.] Quum modo huc anteceſſerint verba οἱ ἢ Ἀθηναῖοι ταῦτα, animi pendeo, ad utrum locum pertineat, quod hîc ex MS. notavi vocem ταῦτα junctim adjici voculæ δε, atque adeo mediam voculam ες deleri in MS. Certe ad alterutrum ea res pertinet, & opinor ad hunc locum.

364, 16. Ἐπεξελθεῖν μὲν ἢ μαχέσασθαι.] Jocoſum certe. At MS. μάχεσθαι.

364, 20. Ἔπιπλον μὲν ἐπὶ.] Hanc quoque particulam μὲν ignorat MS. & delenda ideo eſt ſecure, etſi videam cupide Græcos illam geminaviſſe in una periodo.

364, 23. Προδιδοῦσι τοῖσι Πέρσῃσι τὴν πόλιν.] Duas poſtremas voces non habet MS. Et ſane paulo ante ſic in conſpicuo poſitæ ſunt, ut poſſint ſine periculo abeſſe, nec adſint ſine inani iteratione.

364, 31. Τὰ ἢ τοὺς Ἐρετριέας ἐποίησαν.] Dubito an intellexerit Valla, *rati idem facturos Athenienſes, quod Eretrienſes feciſſent*, quoniam pars ultima neſcio quid ambiguum habet, ac Eretrienſes accipi poſſent tam in primo caſu, ut videtur Valla intellexiſſe, ſequente Italico interprete *ſtimando che il medeſimo doueſſero fare quegli d'Athene che fatto haueano gli Eretrieſi*, an in accuſativo, ut Græca neceſſario poſtulant, ut Perſæ dicantur ſtatuiſſe in Eretrienſes. Hinc accommodavi Latina clarius ad Græca.

Ibidem. Ὁ Μαραθών.] Quum in libro 1 & illis, qui hunc ſextum ſequuntur, multa ſit mentio hujus agri ob gloriam, quam nunc adipiſcitur, in illis locis non diſtinguit genus, quum nunc id faciat, & huc uſque habuerit pro maſculino. Sed optimus ille MS. non deſiit ſervare ἡ Μαραθών, etſi mox aliter occurrat. Et mox ἐξ Ἀθηνέων, ut ſæpe.

364, 41. Νίκῃ ἀνελομένων μιν.] Perſpicue MS. ἀνελομένῳ μιν, quod pono, ut præbeat aliis materiam.

364, 43. Τοῖσι αὐτοῖσι ἵπποισι.] Et hanc ô male tortam lectionem! Quis enim ſecus ſentiat, quum videamus non modo Vallam interpretari *equabus*, (unde mireris, cur capite 125 τεθρίππου φοράς voluerit interpretari *quadrijugos equos alens.*) ſed etiam mox repeti in Herodoto eaſdem voces fæminino genere; imo etiam paulo poſt ſcribere Herodotum αἱ ἵπποι αὗται αἱ τρεῖς ὁλ. ἀνελόμην? Palam MS. habet τῇσι αὐτῇσι ἵπποισι, idque utroque loco, prout etiam in codice quem inſpexit, teſtatur exſtitiſſe Th. Gale. Huc pertinet 7, 57. Ἡμίονον δίξαι ἔχουσαν ἀίδοῖα. Et cap. 43 χιλίας βῦς. Et Cicero 2 Verr. 7. *Greges nobiliſſimarum equarum abactos.* Cæterum mira hîc eſt negligentiæ culpa in Latina verſione, omnia omittente de ejus reditu ab exilio, id quod tamen editiones omnes Stephaninas, Francofurtenſem Jungermanni, Londinenſem Thomæ Gale, (quid igitur illi attenderunt?) etiam omnes minoris formæ obſidet: eam expuli.

365, 11. Κίμωνι Ἀθήνῃζι.] Nota eſt *locutio*; ſed MSto nequit denegari fides, legenti ἐν Ἀθήνῃζι.

365, 14. Ἐκπεφυγώς.] MS. ἢ ἐκπεφυγώς.

365, 21. Ὑπὸ δικαστήριον αὐτὸν εἰσαγαγόντες.] Nequaquam hoc eſt Herodoteum. Certe enim iſto ſenſu adhibuiſſet compoſitum ἀπαγαγόντες. ut ad notionem hujus compoſiti citat Portus verba ſuperiora hujus libri cap. 72 ἀπὸ δικαστήριον ἀπαχθεὶς, & quod etiam citat ex libro 9, 92 ἀπαγαγόντες μιν ἐς τὸ δικαστήριον, ut vides edi vulgo, ſed ubi præclare in MSto exſtat ἀπὸ τὸ δικ. Atqui dicit Portus pro eodem dicitur εἰσάγειν ἀπὸ δικ. & nititur hoc ſolo loco. Fallitur vir optimus. Nam clare in eodem MS. legitur ἀγαγόντες. Quod quidem vel maxime Herodoteum eſt: docetque cap. 136. Οὓς θανάτου ἀπαγαγὼν ἀπὸ τὸ δῆμον. Quippe & illic MS. ἀγαγὼν.

365, 39. Καὶ λαμπάδι ἱλάσκονται.] Non debuit ulterius obtinere illud Vallæ nugaciſſimum, *& ardenti candelabro ſupplicant.* quod huc uſque exſtat in omnibus editionibus, præſertim quum ita candide & fideliter id jam Meurſius notaviſſet in Græciæ Feriatæ lib. 5 in λαμπάς. Cur id non mutavit aut tetigit Th. Gale?

366, 4. Ἦν γὰρ ἰσαμὴν ἢ μηνὸς ἀνάτη.] Mirum eſt in nullo libro antiquo legi ἰσαμέν, quod idcirco Th. Gale ex ſe profert, ut dicat *Ita omnino.* Quippe & cap. 57 ita dixit νουμηνίας ἀνὰ πάσας ἢ ἑβδόμας ἰσαμὴν ἢ μηνός. Ergo & Valla interpretabatur *nonus dies inſtantis menſis*, participium intelligens pro ſimplice *ſtantis.* An placere poteſt enallage?

366, 10. Ὅψιν ἰδὼν ἐν τῷ ὕπνῳ. Quis neget etiam ſtupido lectori ſatisfeciſſe Herodotum in declarando hujus conturbantis viſus modo? quod non dubitavit facere tripliciter, ne quid ambiguum reſtet; primo ὄψιν, deinde

νυκλὸς, tertio ἐν τῷ ὕπνῳ. Potest enim fieri noctu extra somnum, ut Bruto lucubranti ille malus genius. Quæ tria sic junctim veniunt quoque 7, 12 Καὶ ὑπνώσζε, ἢ δή κε ἐν τῇ νυκτὶ εἶδε ὄψιν. Attamen tres ultimæ voces non sunt in MS. Nam sane in illo statu eum deprehensum à somnio satis fatetur addita temporis nota νυκλός. Quam quum non apponat in capite 118, merito illic addit ista nostra ἐν τῷ ὕπνῳ, recte illic convenientia. Sicut etiam cap. 131. pro quo dicit 5, 55 ἰδόντα ὄψιν ἐνυπνίου.

366, 30. Ταύτῃσι τῇσι ὄψισι σωσε.] Limatius & concinnius esse, quod legitur in MS. ταύτῃ, dixi paulo ante.

366, 34. Πιεζόμενοι.] MS. πιεζδόμενοι.

367, 7. Μελόντων ἢ σφέων σωάψειν.] Prorsus ut 5, 75 Μελόντων ἢ σωάψειν τὰ ςρατόπεδα ἐς μάχην. Itaque & hoc loco vocem σφέων non habet liber MS. Reliqua deinde sic scribit; μελόντων ἢ σωάπασιν, ut novimus utrumque recte dici, etiam placuisse Herodoto.

367, 48. Καί κως ἐς ἔτι τετέων ἀνήκῃ &c.] Nullius bonæ mentis oratio hæc Græca: & quis in his inspiciet Latina Laurentii, *quomodo ad te harum rerum arbitrium redeat?* Quod etsi transiliat Stephanus per silentium, tamen ipse mentitus sibi fuit, si credidit Græca ista ab se intelligi, quum id fieri nequeat, nisi ab illo, qui recorrigat ex optimo MS. Καί κως ἐς σέ τι τετέων. Hæc quum videantur haud dubie adfuisse interpreti, unde in tantum mutata sunt? Crebrum in Herodoto usum hujus verbi docent Collectanea Porti, sed unde abest hic locus, nempe quia procedebat solita constructio. Sic ab utroque jacuit desertus hic locus.

368, 10. Οὔκω τι συμβολλὼ ἐποιέετο.] Per literarum transpositiones, tanto magis nefarias, quanto occultiores, periit omnis suavitas, quæ propria est Herodoti; sed quas elegantissima inversione evolvit optimus MS. ἔτι κω συμβολλὼ ἐποιέετο.

368, 14. Δεξιῇ κέρως.] MS. κέρε.

368, 15. Ὡς ἑκάςη αὐτέων.] Nimium hic sermo proclinat in prytaneias ipsas. Itaque melius MS. ὡς ἑκάςῃ αὐτῶν ἐχώρεε πρυτανηίη.

368, 28. Ἐν τῇσι πενλετηρίσι.] Quæ ad Panathenæa respicere notavit Cl. Meursius in libello de eis scripto cap. 26. Mire mox Valla de imitatione aciei Medicæ, quam Attica fecerit. Non sic loquuntur Latini, ut illic ponant verbum hoc. deinde *aciem paucis confertam ordinibus* quis dixit?

368, 43. Αὐτὰς ἐόντας ὀλίγους.] In MS. media vox non est, unde quis ultra desideret?

369, 12. Συναγαγόντες τὰ κέρεα.] MS. auctior συναγαγόντες τὰ κέρεα ἀμφότερα, quod habet suam venerem, & nescio unde ad hoc venerit Italus scribens *contrasero ambe le corna*, quum Valla destituatur eo vocabulo.

369, 14. Ἐς ὃ ἐπὶ τὴν θάλασσαν.] MS. ἐς ὃ ἐς τὸν θάλ. quasi displicuerit librariis repetitio vocularum ἐς.

369, 17. Ἐν τούτῳ τῷ πολέμῳ ὁ πολέμαρχος Καλλίμαχος.] Interpretatur Valla *quo in certamine*, qualitercunque intellexerit. Italus *mori in questa battaglia.* Sane fieri potuit, ut in isto prælio, quod prius cum Persis in Marathone confectum fuit, occubuerit Callimachus: at certe Cynægirum novimus non in priore commissione, sed in hoc contra victores mediæ aciei Persas, sed retroactos, & fere apud naves conflictu occisum esse; adeo ut quum & polemarchum & unum ex ducibus Herodotus jungat Cynægiro, potius videantur etiam illi & loco & tempore eodem, quo Cynægirus, mortui fuisse. Id ut credas verum esse, atque etiam Herodotum voluisse, corriges ex optimo libro ἐν τούτῳ τῷ πόνῳ, quod est oppido exquisitum, & sæpe de parte bellici conflictus adhibitum. Clare 7, 190. Ἐν τούτῳ τῷ πόνῳ νέας ἀμφιφαρῆναι. 8, 89. Ἐν ᾧ τῷ πόνῳ τούτῳ ἀπὸ μὲν ἔθανε ὁ ςρατηγὸς. Et sæpius. Quinetiam appellatio ipsa Καλλίμαχος non exstat in MS. Sed neque MS. scribit Κυναίγειρος, sed Κυνέγειρος.

369, 24. Τρόπῳ τοιῷδε.] MS. τρόπῳ τοιούτῳ.

369, 28. Αἰτίη δ' ἔχει.] Sic 5, 70. Τὸν δὴ Κλεομένεα εἶχε αἰτίη φοιτᾶν ἐς τὸν γυναῖκα. Sed hanc ipsam locutionem variat hic scriptor, ut in isto ipso loco statim apparet. Itaque legitur etiam nunc in Florentino MS. αἰτίην δ' ἔχεν. quod cur rejicias, nihil est. Nam infinitivus nunc ponitur pro nominativo, & constructio sic fingitur Τὸ αὐτὸς ταῦτα ὑπονοηθῆναι ἔχει αἰτίην Ἀθηναίοις ἐξ Ἀλκμαιωνιδέων μηχανῆς.

369, 31. Ἀναδέξασθαι αἰτίδα.] MS. ἀναδέξαι. Et quid eo certius? quum etiam infra cap. 120 rursus dicat Ἀλκμαιωνίδας ἄν ποτε ἀναδέξαι Πέρσῃσι ἐπὶ συνθήμασι αἰτίδα. Et rursum cap. 123. τέτυς γε ἀναδέξαι αἰτίδα. Nam & ibi sic MS. Ita patet bene à Valla adhibitum verbum *ostendere*, sed omnia ab eo confuse acta, dum quod nunc scutum vertit, infra dicit parmam; & maxime quod scribat *Persis adhuc apud insulam agentibus*, non interpretans ἐοῦσι ἤδη ἐν τῇσι νήσοι, quæ sunt verba Herodoti, sed ἐοῦσι ἔτι ἐν τῇ νήσῳ, perperam, ut mirer prætermissam hanc labem ab Stephano. Cæterum phrasin hoc loco ab Herodoto adhibitam usurpavit Dio Cocc. in Excerptis Peirescii pag. 749. Ἀπὸ σημαίας αὐτὸς τὸν αἰτίδα ἀναδείξας, & Latine reddit Valesius *ipse cum clypeo agmen ducens*, quasi supponeret decursionem, quam clypeo moderabantur. At ea nulla fuit; unde debuit ex imitatione hujus loci interpretari simpliciter *ipse ex composito clypeum tollens & ostendens.* Sed

inde patet Dionem nunc quoque legiſſe verbum hoc Herodoti in activo. Quid quod & Plutarchus in Καχηθείᾳ ſui Herodoti non aliter habet quam ἀναδῆξαι? En maxima & plurima fidei pignora!

369, 33. Ὡς ποδῶν εἶχον.] MS. ὡς ποδῶν ἦκαν. Nota eſt elegantia, quam huic verbo per genitivi conſtructionem addidere Græci, & ſæpe utitur Herodotus, ut ab viris doctis paſſim notatum eſt, quæ exempla licet augeat hic locus, ita ex optimo codice correctus. Adde jam prolata 11, 43.

369, 42. Ἑξακισχιλίους ἢ τελεσκοσίους.] Quam conniverint nuper in hoc loco rite ſpectando, res ipſa dicit, & cur ſic corripuerit numerum hic ſcriptor, notavit Berneccerus ad Juſtinum 2, 9.

370, 24. Ὡς προσέσχον ἐς τὴν Ἀσίην πλ.] MS. προσέσχον πρὸς τὴν Ἀσίην.

370, 30. Κιασίης χώρης.] De qua ſedulo collegit aliqua Nob. Thom. Stanlejus ad Æſchyli Perſas p. 756, ideo hîc facile non prætereundus, quia & hanc mentionem Herodoti citat & viros militares ex libro 7.

370, 31. Ἀνδέεσσα.] Sic vulgo. At in MS. Mediceo plane ſcribitur idem nomen, quod exſtat lib. 1 cap. 185, Ἀρδέεσσα, etſi non ſit idem locus, ut patet ex illis, quæ de unoquoque traduntur, tamen ut in diverſis regionibus duo loca exſtiterint pari nomine inſignia, ut ſæpe contigit; ſed quod de hac appellatione nequivit ſibi imaginari Ortelius, ut neque Bochartus, cui cognita literarum mutatio, ut perinde illi ſit per *n* an per *r* ſcribatur, maximam mox immiſit audaciam, quam nec meam facio, nec ultra attingo. Vide eam in Phaleg 4, 16.

370, 36. Ἥμισυ ἀσκοῦ προσδέδεται.] MS. ἥμισυ ἀσκοῦ οἱ προσδ. Sic vere integra locutio.

370, 40. Συνάγεσι ἐν ἀγγείοισι.] Nihil certius, quam & omnia liquida & oleum, quod profluit, excipi debere in vaſa, ut Latini dicunt, ἀγγεῖα, ut Græci, omnino diverſiſſima & multiplicia, & ſic colligi. Itaque apparet verum dici ab auctore; ſed id ita ſimplex eſt, ut fere ſit brutum vel σαθρὸν, quum quia nunquam aliter agitur, nec agi poteſt, id dici non debeat. Sed omnino aliud longe & melior ſenſus ab Herodoto lectori inculcatus fuit. Non enim de eo agebatur, quibus rebus colligeretur oleum; ſed haud dubie erat hoc oleum magnopere diverſum ab oleo naturali, quod ex olivis exprimebatur. Id intererat ſciri, cujus foret naturæ, & in quo diſtaret ab oleo vero. Itaque mirabile eſt, quod bonitas codicis Florentini nos docet ab Herodoto ſcriptum eſſe, videlicet tantum illa, τὸ ᾧ ἔλαιον οἱ Πέρσαι καλέουσι ῥαδινάκην· ἔστι ᾧ μέλαν, ἢ ὀδμὴν παρεχόμενον βαρέαν. Nihil tetigit de vaſis. Sed ſtatim oſtendit Perſis id haberi ſingulare genus liquoris, quod ſimilitudinem olei præ ſe ferat, ſed tamen & colore ſuo & odore ſtatim ſe prodat, ut hinc Perſæ ſpecifica appellatione diſtinxerint, & ſub alio nomine venale in tabernis exſtiterit. Plane igitur dimitto mentionem vaſorum ſine damno Herodoti vel hujus Perſici olei.

370, 48. Τελεῶσι ὀκ Σπάρτης &c.] Ut opinor, bene ceſſit exemplari Mediceo omiſiſſe non neceſſaria, patetque ea deleri debere. Sed non tantum patet mea vis, ut nunc quoque confirmem acceſſionem, quæ his verbis ab illo ipſo codice adduntur interponendo, quod modo vix lectum eſt, μετὰ τὴν πανσέληνον. Nihil occurrit, cur opiner iterari debere. Et tamen quoque imaginari mihi nequeo aliquid fruſtra aut temere in iſto MSto notatum eſſe. Quin tu vide, quam indefinita ſit ſpatii & temporis menſura, poſt plenilunium veniſſe Athenas, ita feſtinos, ut triduo quam egreſſi ſint è Sparta, in Atticam pervenerint. Si rogem quanto tempore poſt plenilunium egerint vel uſi fuerint ad armandum & copias componendas? De eo non dicit, & tamen inde etiam res pendet. Propterea ut id clare appareret, videtur repetere, quaſi dicat iſtos Laconas poſt plenilunium veniſſe Athenas, ſed ea velocitate & cupidine occurrendi ad rem gerendam, ut tertio prorſus die poſt plenilunium adfuerint. Quod iter non conficitur ab hemerodromo, niſi biduo. Et conſidera inſuper tempus neceſſarium in comparando.

371, 15. Καλλίεω ᾧ τούτου &c.] Audimus exceſſum hiſtoriæ, cui ſimilem ſuo operi non indulſit Herodotus; neque inter tot tantoſque viros, qui in eo memorantur, ullus eſt, quem tanta ad laudem famamque commendatio proſequatur, quum tamen certe multi ſint, de quibus dici queat τούτων ἄξιον εἶναι πολλαχῇ μνήμιον πάντα τινα ἔχειν, præſertim quum quæ de hoc Callia narrantur, ſint aliena ab filo hiſtoriæ, quam tractat; & præter palmas in ludis contineant tantum domeſtica de filiabus & largitate dotium. Quid quæris? Certe nullam literam univerſi hujus exceſſus, uſque ad Καὶ οἱ Ἀλκμαιωνίδαι potui reperire in optimo codice, ut hinc dubitare nequeam, quin aliquo poſtea tempore ab alio adſcriptum margini librarius nimium facilis receperit in contextum.

371, 38. Τὰς ὑπολοίπους.] Mire voluerit in negotio prorſus vano declarare Herodotus, quam fuerit proclivis & acutus in non uſurpandis iiſdem vocibus, ſi nunc ſcripſerit ὑπολοίπους, mox uno verſiculo aut non multo amplius certe interpoſito τὰς λοιπάς. Certe in libri ſequentis capite 41, poſtquam dixit ἐκ τῶν λοιπῶν Περσέων, ſubnectere non dubitat οἱ λοιποὶ ὁμιλέουσι. Sed ſcito legi etiam hoc lo-

co in MS. Mediceo τὰς λοιπὰς.

371, 44. Ἴσως ὑπεμεμφόμενοι.] MS. ἴσως τι ὑπεμεμφ. Hoc enimvero deerat, ut crebro amat illic addere adjectivum. In quo id notabile eſt, quod quum ſcribat auctor lib. 1 cap. 116 ex vulgatis editionibus Ὥστε ἢ παῖδα ἢ σὸν μηδὲν ὑπεμέμφεσθαι, Portus in Lexico citet ὥστε ἢ παῖδα ἢ σὸν μὴ ὑπεμέμφεσθαι, quum certe judicaverit Herodotus exigi ab iſto verbo caſum nominis.

372, 16. Ἐξενεῖκαι εἰσάπαξ.] Eam verbi formam aliquoties adhibet auctor. Immo illam videtur quoque in ſuo exemplari legiſſe Dio Chryſoſtomus, qui in fine ſermonis de Avaritia 17 ad hanc narrationem reſpiciens ſcripſit: Τοσοῦτο χρυσίον αὐτοῖς ὑπερέπιπτεν ἐξενεγκεῖν, ὅσον ἔκαστος ἂν δύνηται τῷ σώματι. Nihilominus jam habet MS. ἐξενείκασθαι, & iſtud præpono omnibus, Dionem non magis in hac parte obſervans, quam in opinione, quam affingit Crœſo, quam certe ex Herodoto non colligas, nec Crœſi ſapientia tam altum aſcendit. Habet iſtud medium quoque Th. Gale.

372, 18. Ἐνδὺς χιτῶνα μέγαν.] An hæc deſcriptio ſit Herodoti, deliberato opus eſt. Nec enim ad ſinum profundum & capaciſſimum demittendum facit magnitudo tunicæ Græcæ. Si de Romana toga ſermo eſſet, ibi certe aliquid magis fluxum in ipſa veſte ſupponi poſſet, ut compoſita faceret ſinum laxiſſimum. In tunica Græca id concipi nequit, quum nec plicaretur in rugas, nec tam laxa dependeret, ut per ſiniſtram ſuſpenſa ſinum faceret. Dicit ergo eum veſtitum modo communi fuiſſe, & ſumpſiſſe tunicam, ſed cui adſcitus foret ampliſſimus & ſpacioſe extendendus ſinus. Varinus l'av. intellexit τὸ ἄνω ἢ πέπλω. Sic enim ſcribit in v. Κόλπος, citans hunc Herodoti locum; quale quid quis nequiret ſcribere. ſed unde peplus ad hunc virum? Certe in MS. non eſt illud μέγαν.

372, 19. Κολόφνιος τὴν εὐρῶσαν.] Hæc lectio ſtatim loquitur ſe factam eſſe ab aliquo Ioniſmi nimium memori aut ſtudioſo. MS. κολόφνιος ὃς εὗρε.

372, 31. Καὶ πρὸς ἑτέροισί μιν δωρείῃσι οὐκ ἐλάσσοσι.] MS. ἢ πρὸς ἕτερα δωρείῃσι οὐκ ἐλάσσω. Sicut enim vulgarem conſtructionem alibi offendimus in Herodoto, ita & hanc poſteriorem, ut fide vincat codex MS. Et ſimilis varietas in ſuperioribus apparuit.

372, 35. Τύραννον ἐξῆρε.] Vertit quidem Valla *extulit*, ſed Portus, quum verbo ἐξαιρεῖν dederit duos locos, hunc noluit agnoſcere. Sed eſt magis poëticum & Sophocli familiare. Id Ionicum non erit, niſi reſcribas ἐξήειρε. Sic enim MS. Vide Portum in Αἴρειν.

372, 37. Ἢ πρότερον ὦν] Eadem clauſula 7, 101. Φὰς εἶδέν οἱ ἀνδρὸς ἕτερον ἐόντος ἢ πρότερον ὦν. At modo verbum poſtremum in MS. non eſt.

373, 11. Αἰολίδος.] Quid cogitant eruditi lectores? an ea verſio convenit Græcis? Recte & Valla & Th. Gale Αἰτωλίδος. Quod quum plane ita exhibeatur in exemplari Mediceo, credidi typorum fuiſſe errorem; & expuli.

373, 14. Λεωκήδης.] MS. Λεωκήδης, quod præſtat & plane ſimile illi eſt Δημοκήδης lib. 3. cap. 129. Itaque hactenus Herodotum purgo ultra Grentemeſnilium. Reliquorum error manifeſte hinc ortus fuit, quod verba Ἐκ Ἀργείων τυραννεύων aſcenderint in ſuperiorem verſum, & adjuncta ſint primæ mentioni nominis Φείδωνος, quum deberent adnecti ſecundæ, ut ſic lectio debeat progredi: Ἀπὸ δὲ Πελοποννήσου Φείδωνος παῖς Λεωκήδης, ἀπὸ Φείδωνος δὲ Ἐκ Ἀργείων τυραννεύων, ἐκ τὰ μέτρα ποιήσαντος &c.

373, 19. Ἀζὼν ἐκ Παύ.] Satisfeciſſe me opinor indicando lectionem veterem Πάγαι. Ortelio tantum animi fuit, ut ab eo appellaretur urbs *Pæus* Παῖος, quod vitavit Grentemeſnilius, etſi nihil proferens melius, cum Herodoto conferens Pauſaniam.

373, 30. Ἐκ δὲ Θεσσαλίης ἦλθε.] MS. ἦρχε pro ἤρχετο. Quum ſæpe in hac hiſtoria frequentaviſſet verbum ἦλθε, videtur offenſus tandem voluiſſe aliquid aliud, unde venit primo illud ἀπίκοντο, & mox noſtrum ἤρχετο. Et mox ἐπύθετο, non ἀνεπύθετο.

374, 36. Τῷ δὲ Ἀλκμαίωνι Μεγακλέϊ ἐγγυᾷ.] Pro his in MS. legitur tantum, Μεγακλέϊ δὲ ἐγγυᾷ.

374, 40. Ἀμφὶ μὲν κείσθ.] Ut ſæpe auctor. Sed nunc habet MS. κείσιο.

375, 17. Ἀτάρ τινα ἔγκοιλον εἶχε.] MS. ἀτάρ τινα ἢ ἔγκοιλον εἶχε.

375, 18. Διὰ Λυσαγόρεω.] MS. διὰ Λυσαγόρεα.

375, 23. Ἢν μὴ οἱ δώσι.] Neſcio quando inceperit hæc lectio placere: habent certe eam Th. Gale, Jungermannus & Stephanus jam ab anno 1592, ut ab Stephano veniſſe opiner, quum ante illum habeant λὰν μὴ οἱ δῶσιν, quod poſſet omnino retineri, quum alteram ſcripturam ne Grammaticæ quidem tirocinia ferant. Omnino lege ex MS. λῶν μιν ἐ δῶσιν, ſi illa non dant, prout de vocabulo μιν jam annotatum eſt. Sed verbum prave expreſſum eſt in contextu, quod ſic repara.

375, 36. Προζάκορον τῶν χθονίων Θεῶν.] Tam prava hîc erat interpretatio Vallæ, & tam importunum ſilentium H. Stephani, qui tamen χθονίους θεὸς optime in Theſauro ſe oſtendit intellexiſſe, ut debeam judicare indigenas prioris Deos hinc expulſos eſſe, quum ante ſæculum non tacuerit Portus, ſed recte & Προζάκορον & χθονίους θεὸς adſpexerit. Nec debuit Vindingius in Hellene col. 513 illos

indigenas Deos retinere. Cautior Lud. Nonnius, qui in enarratione nummorum Goltzii Meduſam quoque præferentium id ſubterfugit. Hodie qui id tangit, aquam fert in mare.

375, 43. Τ' περθορέονϛα ϗ.] MS. ὑπερθορόνϛα ϗ. Hoc enim participium præcipue amant. Cujus libri fides in hoc teſtimonio quam ſit verax, docet nos Suidas palam ita exhibens, & ex hoc loco annotans verbum Τ' περθορεών, cui apponit has voces: Τῆς Δήμητρος ἡ δυνάμενος ὑπερθορεῖν τὰς θύρας. Θορόνϛα ϗ εἶναι ἀπὸ τὸ μέγαρον. Quæ ſunt confuſa, & quam fatue poſſint intelligi & Latine verti & conjecturis inquinari, docet editio Cantabrigienſis & nota Cuſteri ubique tranſilientis fores Cereris. Sed ex hoc loco Herodoti omnia rite compones.

376, 32. Οὕτω ἔχει.] MS. ὧδε ἔχει. ut 2, 139. Ὧδε ἔλεγον γνώϗ & centies.

377, 7. Ὅσον παρεὸν αὐτοῖσι.] MS. ὅσῳ, quod omnino reſtituendum.

377, 22. Τὰς Ἀθηναίων ὁρτὰς αὐτῶν.] Non aliter citat Meurſius in Græcia Feriata, ubi exponit Βεμυρώνια. Nec aliter editiones quod ſcio omnes, quum tamen vox ultima ſit ab ineptiſſima manu, ita ut auderem ſuſpicari, an non ſcripſiſſet auctor εὖτε ἐξεπισάμενοι τὰς Ἀθηναίων ὁρτὰς, αὐτῶν ὁρϛασανίων, πενίην. Ita certe concinna erat ſententia, & ſcriptio plena. Sed nunc ſcias vocem illam poſtremam αὐτῶν ignorari penitus ab MS. quem totis velis ſequutus fui.

377, 24. Οὔτε συμμίγνυϑϗ.] Hoc etiam credo inter varietates Herodoti annotari debet, ſi modo ejus eſt, quum legatur in MS. συμμίσγεϑϗ. Quod perpetuum Herodoti eſſe res ipſa docet, virique docti jam obſervarunt.

377, 30. Λόγῳ ἔδοσαν.] MS. ἐδίδοζαν.

377, 38. Περσαποκύνσι ϗ ϗ τὰς μητ.] MS. περσαποκύνζι ϗ σφέων ϗ τὰς μ. ita ut ſequens αὐτέων, quod in editionibus ſolet adnecti, ex MS. omiſſum ſit. Mox etiam ϗ ϗ περτέρω τούτων ὁ ἐργάσαιλο, quod eſt perpetuum Herodoti.

377, 45. Ὁμοίως ἔτιλλον ὡς ϗ περτῖ.] Particula ὡς in MS. non legitur, & abeſſe debet fide libri iſtius Medicei; quam ut ſpectatiſſimam licet propriis indiciis, alienis etiam notis opineris præſtabilem, evincet auctoritas Salmaſii & ſimilitudo exempli, quod ab eo editur in Plinianis Exercit. pag. 832 occaſione loci Strabonis, quem in eo laudat Grentemeſnilius. Sic 8, 60. Ὁμοίως αὐτῇ τε μέναν περναυμαχήσῃς Πελοπεννήσῳ, ϗ περὸς τῷ Ἰσθμῷ. ubi imperfecte Valla, at Stephanus paulo liberior, *hîc manens, pro Peloponneſo & Iſthmo nihilo ſecius pugnabis*, ſed vitioſe cauſam Peloponneſi & Iſthmi in unum conjiciens. Omnino & illic ſubintelligitur ὡς ϗ περὸς &c. Verte: *hîc manens æque pro Peloponneſo pugnabis, ac apud Iſthmum.* Et ſic MS. 7, 100. Ἐπῃρωΐων τε ἑκάσας ὁμοίως, ὡς ϗ ϯ πεζὸν, ϗ ἀπηχαφόμενος. Ibid. 115. Ἅμα ἀγόμενος τετέων ἕκαϛον ϯ ἐθνέων, ϗ ϯ περὶ τὸ Πάγγαιον ὄρος εἰκεϊνίων ὁμοίως, ϗ ϯ περότερον κατέλεξα.

378, 10. Τῦτο εἶπαν.] Quaſi poſt interjectionem repeteret, quæ ante illam extrema poſuiſſet, ut ſolet facere. Sed nec hæc verba ſunt in MS. & iſtud τῦτο ita ſtatim recurrit, ut ſit invenuſtum. Etiam præcedentia ὑπολαβόντες εἶπαν ſatis validum & juſtum præbent his adminiculum, ut debuerint omitti.

378, 16. Ἐξ Ἐλεϋσῖνος.] Hoc inolevit editionibus Herodoti, in cujus hiſtoria ſæpius memorari eam urbem contigit. Sed omnibus locis perperam, ut non modo ex omnibus ſcriptoribus eam citantibus apparet, verum & ex ipſo vetuſtiſſimo codice Mediceo.

378, 22. Καὶ αὐτοὶ παρέσησαν.] MS. ϗ ἔτοι παρές.

JACOBI GRONOVII NOTÆ ET OBSERVATIONES

in librum ſeptimum HERODOTI.

379, 13. Καὶ νέας τε ϗ ἵππους ϗ σῖτον ϗ πλοῖα.] An hæc ita interpretari debemus, ut per νέας intelligantur majores & quas proprie longas dixerunt ac bellicas, πλοῖα vero ſive minuſcula, ſive alia varii generis ad militem aut commeatum vehendum? Certe ita credidit Valla vertens *navigia*. Quin immo ſic videtur facere Herodotus cap. 21. Οἱ μὲν δὴ νέας παρείχονλο, οἱ δὲ ἐς πεζὸν ἐτετάχαλο, τοῖσι δὲ ἵππος περοσελέτακλο, τοῖσι δὲ ἱππαγωγὰ πλοῖα. & mox rurſus adjicit νέας. Certe enim Herodotus quum νέας ſimpliciter dicit, majores & bellicas voluit etiam ibi intellexiſſe; quod ut pateret clarius, ad ſpeciem certam notandam addidit ἱππαγωγά. Idque ipſum, velut ludens in voce νέας, egregio teſtimonio probat ipſe lib. 6 cap. 48 Κελόων νέας τε μακρὰς ϗ ἱππαγωγὰ πλοῖα ποιέεϑϗ. Cap. 95. παραγένονλο δὲ ϗ αἱ ἱππαγωγοὶ νέες. ἐσβαλόμενοι δὲ τὰς ἵππους ἐς ταύτας, ϗ ϯ πεζὸν στρατὸν ἐσβιβάσανλες ἐς τὰς νέας, ἔπλεον ἐξακοσίῃζι τελήρεζι ἐς τλὼ Γυρίνην. Quidquid ſit, quamvis videatur νέας aliis lo-

locis ad majores tantum naves retuliſſe, vix crediderim tamen id ab eo diſtinguendi gratia inter νέας & πλοῖα factum, ac libentius idcirco accederem ad MS. Mediceum, qui voces poſtremas duas ignorat.

379, 15. Ἀσίη ἐδονέετο πᾶσα.] Ut ſolet vox poſterior ſæpe addi, ubi vim ſignificationis non implet, ſed magnam partem continet. Ita nunc quoque ſumi poteſt. Sed quid agimus? Illa vox non eſt in MS. Sane in capite 9 maluit dicere, ἄγουλι ἡ πλῆθος τὸ ἐκ τῆ Ἀσίης, ἡ νέας τὰς ἁπάσας.

379, 17. Τεταέρτῳ ἔτεϊ.] MS. τετάρτῳ ἢ ἔτεϊ, unde ſuſpicio quædam oritur loci hujus male tractati, quem tot participia inſignem faciunt, vix alibi occurrentia ſic junctim. Hinc illud δὲ poſt vocem καταλεγομένων, ubi caſſa & vana eſt ejus vis, transferebam poſt vocem τετάρτῳ. Sic optime procedunt. Τριήρων ἢ πεντηκοντόρων ἡ Ἀσίη ἐδονέετο ἔτι τρία ἔτεα, καταλεγομένων τε ἀρίστων ὡς ἐπὶ τὸν Ἑλλάδα στρατευομένων ἡ παρασκευαζομένων. Τετάρτῳ ἢ ἔτεϊ Αἰγύπτιοι &c. Priora ſunt ſui generis & diverſæ materiæ, nec pertinent ad poſterius.

379, 20. Καὶ μᾶλλον ὥρμηλο ἐπ' ἀμφ.] MS. καὶ μᾶλλον ὥρμηλο καὶ ἐπ' ἀμφοτέρους, in qua repetitione eſt inſigne momentum, etſi nulla varietas voculæ καί.

380, 14. Ὁ μὲν Ἀρτοβαζάνης.] MS. ὁ μὲν δὲ Ἀρτοβ. quod omnino recte inſeritur.

380, 32. Τῷ ὑστέρῳ ἔτεϊ.] De hoc computo agit Dion. Petavius lib. 10 cap. 23.

380, 46. Ἀλλὰ τὸ μὲν νῦν ταῦτα πρήσσοις τάπερ &c.] Aldus diſtinxit: ἀλλὰ τὸ μὲν νῦν, ταῦτα πρήσσοις, τάπερ, unde priorem notam ſuſtulit Camerarius, ſequentibus aliis; Stephanus etiam poſteriorem, unde ſimiliter & Jungermannus & Th. Gale. Sed nulla parte hæc oratio ſcopum attingit adhortationis, quam ſibi propoſuit Mardonius. Quid enim ſive Græca, ſive Latina colligas, aliud ea ſuadet, niſi ut primo res Ægypti curet, deinde Græciæ? id quod ſponte ſua in animo habebat Xerxes. Deinde ineſt his negligentia quædam, qua propoſito Regis obſtare quidem non audet, ſed nec laudat id ipſum, ſed quando ita vult, patitur ut perficiat: ſic enim Valla; *Tu vero quod in manibus habes perfice.* At Mardonius contrarium intendit, conatus perſuadere, ut antiquiorem curam Græciæ habeat, quam Ægypti. Quod quum aperte non ſuſtineret eloqui contra regis deſtinationem, latenter id innuit, ita ut tamen videatur regiæ voluntati indulgere, vocans Ægyptum quidem ἐξυβρίσαντα, ut merita ſit quæ pœnas luat, ſed tamen ante & poſt nominans Athenienſes & Athenas, ut iſtis aures regias impleat. Egregie ſane hoc omne apparebit, ſi ex optimo MS. reſcribas in his verbis: ἀλλ' εἰ τὸ μὲν νῦν ταῦτα πρήσσοις. Sic enim illic habetur, quod mutarunt qui non advertebant particulam εἰ eſſe hîc optativam. *Sed utinam, ut quidem nunc eſt, ea perficias, quæ in manibus habes. at certe pacata Ægypto* &c. Ita blanditur Regi & præſentium propoſitorum felicem eventum optans vel inſtanter urget expeditionem contra Athenas. Ut in laudatiſſimis illis Excerptis Peireſcianis Polybii pag. 150. Εἰ δὲ ἐγὼ ταύτῃ ἴδοιμι τὴν ἡμέρην &c. Et jam eſt obſervatum aliis.

380, 49. Ἵνα λόγον σε ἔχῃ.] MS. ἵνα λόγον τέ σε ἔχῃ. Apodoſis clara ſequitur, ut hoc debeat anteire, ipſo Latino interprete jam oſtentante. Immo ita plene extulit Aldus & Hervagius. Stephanus anno 1592 negligere incepit, quod ſequuti poſteri.

381, 3. Τάτε ἢ ἓξ λόγε.] Hervagius in utraque omiſit ſecundam ἓξ. Sed MS. τῇδε ἢ ἓξ λόγε. & rurſus παρενθήκην ποιέσκετο τήνδε, non ἐποιέετο, quod omnem in partem eſt accuratiſſimum, quum occurrant in Herodoto & Ἐκπέμπεσκε & ἄγεσκον & ἔρδεσκε & ποιέεσκον & φόβεσκον & τρέπεσκε, & ἐλάβεσκον, quæ nec ignota ſunt doctis lectoribus.

381, 4. Περικαλὴς χώρη.] Cur hæ voces minus mereantur verbum cui innitantur, quam ſequentia, non video. Et certe optimus MS. habet περικαλὴς εἴη χώρη, quod eſt oportuniſſimum, nec refert, utrum mox ſequatur φέρῃ, an φέροι. Nam deſcriptio, qua mox Mardonium deſcribit Herodotus, adſumitur ab Cl. Stanlejo ad Æſchyl. pag. 72 ad probandum illum vel præcipue fuiſſe τῶν κακῶν ἀνδρῶν, ut eos vocat iſte poëta.

381, 12. Σύμμαχα γνώμῃ πρὸς τὸ πείθεσθαι.] Recte id quidem, ſed cedere debet optimo MS. in quo legitur ἐς τὸ πείθεσθαι.

381, 19. Ἔτι πλέον προσωφέγουλο.] MS. ὅτι πλέον.

381, 37. Καὶ οἱ Ἀλευάδαι &c.] Eſt concluſio quædam ſermonis ante habiti de Onomacriti & Piſiſtratidarum reconciliatione & conſentiente ſuffragio apud regem Xerxem ad bellum Græciæ concitandum. Hos binos ait coram rege frequenter de hac re egiſſe. Itaque quid oro huc faciunt Aleuadæ, quos ante dixit non niſi nuncios mittendo multa pollicitos eſſe ad evocandum regem in bellum Græciæ? & de quibus ſermonem abſolvit tum, quum Piſiſtratidas retulit ſimiles ipſis ſermones habuiſſe. Certe non poſſunt Aleuadæ per omnia jungi Piſiſtratidis & Onomacrito, quorum hi ſuſis fuerunt, non illi. Nec enim ex Aleuadis quenquam ex Theſſalia notavit trajeciſſe ad regiam Perſicam, arbitratis ſe ſatisfeciſſe per nuncios. An vero hi nuncii ſunt æquales Piſiſtratidis, ut coram rege Xerxe etiam dixerint ſententiam cum illis? Itaque merito videor obſequuturus optimo codici ejuranti tres iſtas voces, quæ

Herodoti non ſunt, ſuperius loco decentiſſimo poſitæ, ut nunc iterari non oporteat. Egregium profecto agnoſcis adulteratæ manus in Herodoto indicium ab illo MSto ſervatum.

382, 11. Τὰ μέν τοι Κῦρός τε.] MS. τὰ μέν νυν Κῦρός τε.

382, 20. Φαυλοτέρων.] At MS. clare φλαυροτέρων. Intererat hunc locum ſic patefieri, quia & Portus rationem hujus vocabuli habuit ex Herodoto, non illius, quod vulgo hîc legebatur.

382, 21. Τ'μέας ἐγὼ συνελ.] MS. ὑμέας νῦν ἐγὼ συνελ.

382, 41. Εὐρίσκω ἀναλογιζόμενος.] Quis hoc loco ἀναλογισμὸς intelligatur, difficile dictu eſt vel inventu, nedum ut ratiocinando compertum dicat Valla. At contra legitur in optimo MS. ἀνδρίσκω λογιζόμενος. Quæ immutatio vel ideo probari debet, quod fere idem ex ore eodem proferri curat Herodotus infra cap. 28. Εὗρον λογιζόμενος. Aliud plane agitur etiam infra cap. 194, ubi exſtat ἀναλογιζόμενος Δαρεῖος εὗρε οἱ πλέω ἀγαθὰ &c. ubi quod oportet dicemus. Etiam paulo ante MS. ἐπ' αὐτέως, non αὐτός.

382, 46. Ὅμοιον ἐοῦσαν τῇ ἡμετέρῃ.] Et quare ſic mutaverit? MS. ὁμοιέουσαν.

383, 10. Νομίζεϊ εἶναι ἐν ἡμετέρῳ.] Quam quæſitæ hîc ambages? & unde iſtud poſtremum, quum Stephanus teſtetur de ſuis ἡμετέρᾳ? Potuit Valla pervenire ad *in noſtra domo*. Utrum aliquid ex his duobus illuc propius accedit, an vero ἡμετέρου? Proculdubio hoc poſtremum, præterquam quod eximium & dulciſſimum. Sit etiam; atqui ita legitur in Medicea membrana, ut multis nominibus, ita certe etiam hoc ipſo veneranda.

384, 9. Ἐγὼ ψοὐδείην.] MS. ἐγώ γε ψοὐδείην. In verbo ſequenti ὑπλεήνας verſionem Vallæ non tetigi, ſed debet conferri Æm. Porti explicatio ſatis docta in Lexico.

384, 22. Λεχθεισέων ἦ, ἔστι· ὥσπερ &c.] Sic ego diſtinxi hunc locum, quem vulgo male concipi in editionibus opinabar, unde etiam prave Valla interpretationem miſcuit, quum Herodotus non dicat *licet tanquam aurum purum deligere*.

384, 25. Ἐγὼ ἦ παλεὶ.] MS. ἐγὼ ἦ ἢ παλεὶ, oportune ſatis.

384, 36. Καὶ δὴ συνήνεικε ἢ ἢ καλὰ γλῶ.] MS. ἢ δὴ ἢ συνήνεικε ἤτοι καλὰ γλῶ. Quæ neceſſaria particulæ iteratio, & haud dubie cognitam habuit Valla, unde uſurpavit particulam *atqui*, ut bene oppoſitionem deprehenderit, ſed in cæteris aberravit.

384, 42. Οὔκων ἀμφοτέρῃσι ἐχώρησε.] Locus putidus & inſipidus. Atqui ſi recte interpretatus fuit Valla, *ergo non utraque in parte ſucceſſit*, debuit ſcribi ἀμφοτέροισι, ut paulo ante quum etiam præceſſiſſent ἢ καλὰ γλῶ ἢ ἢ καλὰ θάλασσαν, ſubnectitur ἢ ἢ κατ' ἀμφότερα. Unde igitur iſta inconcinna generis varietas? Nonniſi ex vitio ſcribarum. Manifeſte patebit error calami, ubi intelliges veram lectionem, quam præbet optimus MS. ἔκων ἀμφοτέρῃ σφι ἐχώρησε. Hic dativus ſimiliter turbatus fuit in loco, quem mollivi ſub numeris 50, 44.

385, 7. Μηδ' ἰωτιώθη.] In hoc verbo exſultavit Mardonius. At nunc MS. μηδ' ἐναντιώθη. Certe apparet ex ſequentibus hoc verbum nunc hæſiſſe in memoria auctoris, ubi habes εἰ δὲ ἢ ἐναντιωθλῶαι τοι θέλῃ, prorſus alio ſenſu, quam cui inhærebat jactabundus Mardonius. Etiam mox πρήγματα γεγωνῆς, non γωνές. Ita ſane Valla, & ſenſus requirit.

385, 10. Μὴ βελόε.] MS. μὴ βελόεσ. & mox πείθῃ, non πείθεσ. item ὅταν τοι δοκέῃ, non δοκές.

385, 25. Ἐπισκήπτῃ βέλεα.] MS. ἐπισκήπτῃ τὰ βέλεα. Ut diſcamus ex Herodoto non tantum uſurpari in illo genere poſſe verbum ἐπισκήπτειν, prout novit vulgus, ſed & alterum compoſitum ab ἐπὶ, quod jam libro 1 uſurpavit de exitu ſomnii, & ab Stephano ſimul Portoque annotatum; ad hunc locum pervenire nequibant.

385, 29. Δι' ὧν ἐσφάλησαν.] MS. δι' ὧν ἐφθάρησαν. Quod ſi non clarius, certe perfectius prodit eventum & ſummam ejus, ut iſte error ſit conjunctus cum extrema pernicie. Nihilominus contextui non inſerui ob frequentem etiam uſum verbi σφάλλειν in hoc ſcriptore.

385, 35. Εὕροί τις ἄν.] MS. ἐξόροι τις ἄν, ut ſolet.

385, 45. Οὐ παρεόντων καλῶν ἐόντων.] Patuit ergo viris doctis jamdiu hîc aliquid male diſponi, ut poſt diſerte poſitum unum ἀδικέόμενον nunc importune diſcedat ad multos, & tot quot nemo poteſt concipere; unde ſive librarios ſcribas ſive ipſos editores cernimus iviſſe in mutationem, quam non ſuppeditabat illis Herodotus, ſed privata violentia & incontinentia. Exſpectari debuit cognitio optimi exemplaris, unde reſtitui ἐ παρεόν τι καλῶν ἐόντων, accuſans aliquid non præſens.

386, 14. Ἐξεργασάμενον Πέρσας.] MS. ἐξεργασμένον. Et hæc eſt forma hujus vocis, qua utitur Herodotus, ut duobus teſtimoniis fecit conſpicuum. Et ſtatim: εἰ μὴ ἄρα ἢ, non εἰ μὴ ἢ ἄρα ἢ.

386, 28. Ἐκ Δαρείου, ϛ Τιτάιος, ϛ Ἀρταμέος.] Quum ſit hoc unum omnino in antiquitate, quod norim, tota monumentum, in quo ſeries & propago generis ex Achæmene deducti recenſeatur; ſatis patet quam

dif-

difficile fit qualecunque de eo judicium. Itaque probare etiam magis possum, quam approbare conatum viri insignis, qui stemmatis ejus duplicem ordinem describi à se putavit posse, præsertim quum ne hic quidem locus manserit intactus ab venenoso calamo. Itaque proponam modo, quid mihi occucurrerit in optimo codice MS. liberis aliorum sententiis. In eo igitur sic exstat. Δαρείου τοῦ Ὑστάσπεος, τοῦ Ἀρσάμεος, τοῦ Ἀρμένεω, τοῦ τε ἵππεος τοῦ Κύρου τοῦ Καμβύσεω, τότε ἵππεος, τοῦ Ἀχαιμένεος. In margine autem majusculis characteribus & antiquis erat notatum ita: Ἀχαιμένης, Τεΐσπης, Καμβύσης, Κῦρος, Τεΐσπης, Ἀρμένης, Ἀρσαμίης, Ὑστάσπης, Δαρεῖος, Ξέρξης. Hæc ut sine dubitatione affirmare possum, ita pronunciare audeo securius fidem haberi huic uni MSto, quam omnibus retro aut editionibus aut jam visis MSStis aut etiam stemmatis hujus confectoribus ac debere inferi alium Teispen Achæmenis filium, quem ubique omittunt. Lætus hoc duntaxat propono.

386, 41. Τιμωρέειν ἔτι γίνεσθαι.] MS. τιμωρέειν ἤδη γίνεσθαι, quod plane habet interpretatio Vallæ, & necessario ad sensum requiritur, à quo particula ἔτι longe abest.

387, 6. Στρατεύμα ἄγειν.] Cur hîc alio modo loquitur quam infra, ὡς ὦν μεταδεδογμένον μοι μὴ στρατεύεσθαι, addita negativa? Nulla sane causa est præter editorum incuriam. nam MS. plane habet στράτευμα μὴ ἄγειν. An ullus lector Herodoti vivere potest, qui non continue observaverit ab eo addi negativam, ubi alius forsan omitteret? Sic 1, 15. Ἀλλ' ἀπέδοξέ σφι μὴ τιμωρέειν Ἴωσι *decretumque illis est auxilium Ionibus non ferre*. At in verbo Ἀπέδοξε id ipsum jam erat. 4, 125. Ἀπηγόρδων Σκύθησι μὴ ἐπιβαίνειν τῆς σφετέρων ἕρων.

387, 7. Προείπας αἰρίζειν Πέρσῃσι στρατόν.] Hoc placuit correctoribus, nempe quia Xerxes consilio suo, id est, Persis imperavit supra, ut pararent se ad tempus, quo esset jussurus convenire exercitum. Sed non ita considerare placuit Herodoto, qui formulam imperii ab Xerxe dati mavult interpretari, & ideo scripsit Πέρσας, ut est in optimo libro. Formula enim imperii velut fuisse supponitur, Persæ, comparate exercitum.

387, 10. Ἐξυλώσας ποιέειν.] MS. ἐξυλώσαο ποι. ut mox ὑπεθήκαο. Scias hoc ipsum verbum esse, quod ab Porto omittitur in exemplis, quæ collegit de hoc ao, quum habeat istud ὑπεθήκαο.

387, 16. Συναλίσας τὰς αὐτὰς.] Voces postremæ non sunt in MS. nec requiruntur, quum integerrima sint & eandem sententiam perfectissime exprimant συναλίσας τὰς ἦγε στρατὸν συνέλεξε, neque etiam desideratur tam famosa versio *coacto eorundem Persarum quos pridie coëgerat concilio*. Sic sibi loquatur Valla. Satis est quum verba capitis 8 σύλλογον ἐπικλησίον ἐποιέετο Περσέων interpretatus fuit *in concilium vocavit*.

387, 20. Ἡ νεότης ἐπίζεσε.] MS. ἐπέξεσε. Valde vereor ne pro ἐπεξέζεσε. Habuimus supra ἐξέζεσε εὐλεων.

387, 36. Περιδεὴς γιγνόμενος.] MS. περιδεὴς ἐγίνετο. Cui lectioni nihil obstat.

387, 38. Πέμπει ἄγγελον Ἀρτάβανον καλ.] MS. interponit præpositionem ἐπὶ ante vocem Ἀρτάβανον. Seu construere placeat πέμπει ἄγγελον ἐπὶ Ἀρτάβανον mittit nuncium ad Artabanum καλέοντα vocantem & jubentem venire, seu ἄγγελον ἐπικαλέοντα Ἀρτάβανον, ut auctor utatur adsueta sua & elegantissima tmesi, ut paulo ante μετὰ δὴ βυλεύεται, ut 5, 81 κατὰ μὲν ἔσυρε Φάληρον, κατὰ δὲ τὸ ἄστυ παρελίης πολλὸς δήμος. & passim. Deinde MS. ἀπικομένῳ δὲ οἱ ἔλεγε, non ἀπιγμένῳ δὲ ἔλεγε, quod nihil minus quam Herodoteum.

387, 40. Οὐκ ἐσωφρόνεον.] MS. οὐκ ἐφρόνεον, & mox χρησὸς εἵνεκα συμβυλίης pro συμβυλῆς, sicut ἀντὶ χρησῆς συμβυλίης etiam dixit 4, 97.

388, 5. Ἐν ἡδονῇ ἐστι γενέσθαι στρατηλασίην.] MS. στρατηλατέειν, quod est oppido accuratum, mutatumque ab eis qui pleonasmum Herodoteum non capiebant. Jungenda enim sunt & construenda, καὶ οἱ πάντως ἐν ἡδονῇ ἐστι γενέσθαι, nempe στρατηλατέειν ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα.

388, 13. Τάδε καὶ ἀμφότερα ἀπικνέεται.] Unde habet Valla istud *quæ ambo tibi cum adsint?* Nullum in vulgatis pronomen illud vel casus accusativus, qui in altero exemplo verbi περιήκειν, quod notavit Portus, appositus est. Itaque est lapsus idem, qui jam supra notatus est. Scribe τά σε καὶ ἀμφότερα ἀπικνέεται. Sed neque ἀπικνέεται ista σφάλλει, non sane; unde codex Mediceus habet statim ὁμιλίαι σφάλλουσι, non ὁμιλίῃ. Ita longe elegantius omnia cohærent, quam quæ vulgo lecta sunt & leguntur.

388, 20. Γνώμεων δύο προκειμένων.] Potuit & participium eadem flexura terminari. Certe habet optimus MS. προκειμένοιν Nec dubito ita quoque extare statim infra in MS. etsi non notaverim. Sed & mox αὐξανόσης, non αὐξόσης. Equidem id jam notavit Portus ex aliis duobus locis, quibus hunc locum annumerare non potuit.

388, 36. Τῆτο τοιόνδε.] MS. τῆτο τοιῆτο. Et statim διαιρέω, non διαιρῶ. Nam intellectus verbi satis clarus est, ut docent Beza & Portus; & cui non lectus Suidas? διαιρῶν, ἀναπλύνων, δοκιμάζων, καὶ Δημοκρίτου τὰ προγράμματα, καὶ οἷον διαίρεσιν αὐτῶν ποιῶν.

389, 1. Μαθητέον ἤδη ἐστί.] MS. ἔστι.

389, 3. Δέδοκται γίνεσθαι.] MS. δεδόκηται. Miror ab Porto in capite illo quo αὐξήσεις συλλαβικαὶ continentur, hoc genus omitti.

389, 4. Ἀλλ' ἤδη ἵημι ἐν κοίτῃ.] Ita vulgo; sed optimus MS. docet aliud subesse. Habet enim:

enim: ἀλλ' ἤδη ἡ ἐμὲ ἐν κοίτῃ. Quod explicandum, nisi si & ipse ego in tuo cubili dormierò.

389, 8. Νομίζων.] Mirum est, quum Valla sic abiret ab hoc verbo, & mallet Latine vertere *speraret*, H. Stephanum in hac ipsa parte non lætum Latinis eaque mutantem, in hoc tamen concordare, ut verbum id ipsum retineret. Duri sunt sane illi in negligendo Græco. An habuit Valla quid aliud? Certe nos abhinc legimus ex optimo MS. ἐλπίζων. Ita enim exhibet.

389, 14. Εἶπε τάδε.] Vocula postrema non est in MS. nec requiritur, & meliorem locum infra obtinet.

389, 26. Ἰδών τε πολλά.] MS. ἰδὼν ἤδη πολλά τε.

389, 31. Μεμνημένῳ ἦ.] Non ut commendem hoc profero, sed gustus varietatis ubique ab Herodoto adhibitæ nunc quoque immittit nescio quam suspicionem, ne opiner plane frustra & in vanum contigisse, ut legatur in optimo MS. μεμνησμένῳ ἦ, quum in priore faciat cum vulgatis.

390, 11. Ἐπὶ τοῖσι ἀνειρημένοισι.] MS. simpliciter εἰρημένοισι.

390, 14. Θύσιον.] Hoc nomen est monumentum futilium Isaaci Vossii in adolescentia studiorum ex nota, quam posuit ad Scylacem, ubi ex Herodoti lib. 7 novit corrigere Θύσῳ, ut mox dubitet, an non Θύσῳ scribendum sit, ut apud Thucydidem legitur Plinium-que, quum Strabonis epitome Θύσσαν vocet. Hæc omnia tamdiu ante eum collegerat Ortelius, ut nihil sit ipsius. Sed uterque labitur in Herodoto, quippe cujus vetustissima manus consentit cum Thucydide & Plinio. Id inquirere debuerat.

390, 28. Διαβάντες ἐς τὴν Εὐρώπην.] Particula ἐς non est in MS. Certe id simile prorsus est ei quod notat Salmasius in Flori Annæi verbis 2, 2 *Serpente latius bello in Sardiniam annexamque Corsicam transit*, voculam *in* abesse omnibus libris.

390, 31. Πρὸς μεσαμβείην.] MS. μεσαμβείης, ut sæpe.

390, 32. Οὐδ' ἕτεραι.] MS. οὐδ' εἰ ἕτεραι.

390, 36. Πινόμφιον ὕδωρ.] MS. πινόμφιόν μιν ὕδωρ. Rectissime.

390, 40. Ἅμα σχιζομένοισι.] Vocula prior ut nulli lectori molestiam attulit, nec forsan allatura esset, quum & forsan alias adscripta sit, tacere tamen non debeo eam non esse in MS. Vel vide cap. 95. Οἱ δὲ λοιποὶ ὅκη ἕ Πόντῳ σχιζόμενοι, παρείχοντο μὲν ἑκαλὸν νέας &c.

390, 41. Τοῖσι δὲ σῖτα.] MS. τοῖσι δ' ἐς σῖτα.

390, 44. Πρὸ τειῶν.] MS. ὅκη τειῶν, ac junctim ἑτέων κε μάλιστα ἐς τὸ Λήθων, quod oppido egregium, & plane Herodotei genii esse probant ista. 1, 119. Ἕτεα δεκά κε μάλιστα. Et 209. Εἴκοσί κε μάλιστα. Nec mirere, quod statim exhibui Ἐλαιοῦντα, ubi vulgo depravant in Ἐλεοῦντα: sed illud exstat integrum in optimo libro.

391, 44. Νέας ἀλφούσας.] Quum Stephanus in antiquis Herodoti libris tam notabiliter reperiret signatum verbum διεφύσας, ut notavit ad margines, miror unde illi non placuerit simpliciter scriptura Hesychii, ut videtur, ex hoc eodem loco istud verbum annotantis, ubi somniat poëticam epenthesin literæ ι contingere. Utique meminerat Herodotum non esse poëtam, in cujus optimo exemplari similiter ipse inveni: & quæso an id aliunde, quam ex eo quod 2, 135 πλίνθους εἵρυσαν. 3, 30. Ὅτι τάχιον εἵρυσε. 4, 10. Τὸν μὲν δὴ εἱρυσαντο τὸ τάχιον τὸ ἕτερον. Et hinc cap. 36. Φραγμὸν παρείρυσαν?

392, 1. Οὕτω ἐποιέετο.] MS. ὅτω ἐποίεε. Et statim παρεσκευάζοντο ἦ κ' ὅπλα, non παρεσκευάζετο, quod ferri poterat, *immo requiri* necessario videbatur, sed cedat genuino, quum ratio Herodoti in participiis bene jam sit inspecta.

392, 22. Οὐδὲ ἦρχε.] Vox media in MS. non est. Sed infelix in his intelligendis & hinc interpretandis fuit Valla.

392, 28. Τῷ ὄνομα τυγχάνει ἐὸν Καταράκτης, ὃς ἐξ αὐτῆς τῆς ἀγορῆς τῆς Κελ.] Recte factum ab Cl. Galeo, quum notulis Stephani intermiscet hoc loco supplementum, quod doctrina Salmasii huc intulit, sane necessarium, si Herodotum oportet comparari cum posterioribus, nempe vt legatur ἐὸν Μαρσύης, ὃς καταράκτης ἐξ αὐτῆς τῆς ἀκρης τῆς Κελ. Neque enim notum hic nomen fluvii Catarractæ, sed Marsyæ *fons ex summo montis cacumine excurrens magno strepitu aquarum cadit*, ut describit Curtius fere locum hunc Herodoti interpretans. Mira hæc codicum vetustorum concordia, quæ cui tempori vel causæ adtribuenda?

393, 12. Χρήματα μεγάλα ἐπαγγέλλεται.] Vox media non est in MS. Et sane si adspicias, deprehendas otiosissimam.

393, 24. Κέκλησό τε αὐτὸς τάχερ ἐκλήσαο.] MS. κέκλησό τε αὐτὸς τάπερ αὐτὸς ἐκλήσαο. Quod & perdulce est, & prorsus non otiosum, ubi significatio vocis αὐτὸς etiam deflectit ad notionem Latinæ vocis *solus*.

393, 27. Οὔτε ἐς τὸ μέλλον μεταμελήσῃ.] Nemo quidquam in his vituperet, quum tamen mira violentia explicationem prætulerit glossæ & manui auctoris. Nam optimus ille MS. habet ἔστε ἐς χρόνον μεταμ. Quod est haud dubie & verum & egregium Herodoteum: immo ipsa verba iterantur 9, 88. ἐ γὰ ὑμῖν ἐς χρόνον ταῦτα ποιεῦσι μεταμελήσῃ. 3, 72. Αὐτῷ οἱ ἄμεινον ἐς χρόνον ἔσαι.

393, 37. Ἐς Κύφαρα πόλιν.] Quam temere da-

damus nos fraudi quorumcunque! Herodoti hunc locum cum Stephano junxit primus Ortelius, cujus ſapiens taciturnitas debet placere, nec minus Berkelii cautiſſima prudentia. Sed Holſtenio quid agas? Hic enim teſtatus [*MSS. legunt* ΚΥΔΡΑ πόλις] pronunciat [*Atque ita legendum*] quæ utraque ſunt falſa, quum quæ adſcripſit Salmaſius ex MSS. adſcripſerit præcedenti Κύδραι πόλις. Habeo ſub oculis chirographum ejus, & ſatis clare id facit diſtincteque. De Herodoto nihil potuit Holſtenius adfirmare, quum exemplar ejus, quod procul dubio Florentiæ in manu habuit, non curaverit inſpici. Manifeſte ibi vidiſſet Κύδραρα, quod inde reſtitui.

393, 41. Ἐπ' ἀριστερὰ ὑπὸ Καρίλου φερόσης.] Lepide quidem partiuntur hunc locum inter duas præpoſitiones ὑπὸ & ἐπ', & quidem ſic æqua portione utrique attributa, ut neutra poſſit queri. Dubites, utrum tantus exactor vocum fuerit vel ipſe Herodotus. Certe, ut nihil aliud dicam, ſcias turbare codicem MS. & legere ἐς ἀριστερὴν ἐπὶ Καρίης φερόσης, quod nequaquam ſpreverim.

394, 21. Ἀθέμιζα ἔργα ἔρδεσκε.] MS. tantum ἀθέμισα ἔρδεσκε. Huc uſque etiam modo pergit Valla.

394, 24. Ἐπὶ σάδια.] MS. σάδιοι.

394, 31. Καὶ μαστιγέας ἅμα τούτοισι ἀπέπεμψε σίξοντας.] Ex hoc uno loco videas probari veritatem vocis Græcæ μαστιγίας. Sic enim notat Henr. Stephanus [μαστιγίας flagellator B. ex Herodoto] Scias hoc notari ab illo, à quo ignoratur σιγλὸς aliter Græcis uſurpari, quam de inſtrumento, quo id ipſum peragitur. Attamen Stephanum ſequitur Portus notans [Μαστιγίας, ἐως, ὁ. *N. H. Virgator*. q. d. flagellator. Qui flagello cædit aliquem. τὸν μαστιγέας p. 251, 35] Quæ notatio incidit in hunc locum. Quod ſi omnis Græca lingua non alio fundamento niteretur, equidem jam omnis cum ipſa Polymnia decidiſſet in mare Ægæum. Nam certe etſi noſtri carnifices iidem ſoleant & virgis cædere & ſtigmata inurere; non inde ſequitur Xerxem pari ratione uſum in caſtigando Helleſponto. Et quid in his ſalis eſt? quippe quum præceſſerit de ipſis οἱ μάστιγι πληγὰς ὑπηκόουσι, num poteſt videri nunc Herodotus dixiſſe μαστιγέας ἅμα τούτοισι, hoc eſt, μαστιγέας ἅμα μαστιγοῦσι? Omnino perridiculum. Sed nos Herodotum liberamus, & importunum unius ſyllabæ donum non magis nunc admittentes, quam in capite 233 ἔσιζον σίγμαλα βασιλήια, aut 5, 6. eam ſyllabam remittimus auctori ſuo, ex MS. ſcribentes ἢ σιγέας. Hæc mea ſunt. Sed & Th. Gale produxit ex cod. Arch. hos σιγέας, & apponit *rectius:* an eadem cogitarit, ipſe dixerit. Neſcio an mirari oporteat, Petrum Gyllium adeo ample ſermocinantem de Darii & Xerxis auſu circa hos trajectus, bis citare locum Herodoti & mentionem facere tum flagellationis, tum compedum, ſed in utraque citatione non ultra pergere, nec de ſtigmatibus vel meminiſſe. Quid illum terruerit, neſcio; quum ultra proceſſerint quondam οἱ τὰ περὶ τῶ Μάγων γράψαντες, quippe qui καταγινώσκουσιν Ἡροδότου, ut ait Diogenes Laërtius, Latino interpretante *in jus vocant mendaciique arguunt*, perinde ut alii agunt in circumciſione, alii in chronologia, tanquam in Herodoto mitius aliquid dedeceat, quam ſic onerare, quum nihil niſi mentiri graviſſime ab his καταγινώσκωσι ſit peractum. Et gratia ſit eximio Kuhnio, qui Herodotum in parte tam ſtolida non dereliquit. Lege interim, quæ habet Jo. Fronto de cultu ſanctor. pag. 386, & Ezech. Spanhem. ad Julian. p. 195. ſatiaberis plus ſatis.

394, 34. Πιεῖν ὕδωρ ἢ ἁλμυρόν.] Duæ voces poſtremæ non ſunt in MS. nec habuit interpres. Et quæſo an non ſufficit exprobratio, quæ ſatis dira inſequitur, & quidem per hanc eandem vocem?

394, 38. Ὡς ὀλίγοις ἀνθρώπων θυὴ ὡς ἐόντι.] Voculam priorem aboleri debere quiſque ſatis videt in tam vicina iteratione ejus voculæ. Itaque recte abeſt ab MS.

394, 46. Ἐξήκοντά τε ἢ τεσσερακοσίας.] Quaſi obnoxius foret Herodotus, ita omne genus flagitii eum vexavit. Quis credat poſthæc verba pericopen omitti, quam nihilominus recte expreſſam habet Valla; & tamen nec ab Aldo, nec ab Camerario, nec ab Stephano qui tamen ita accuratus fuit & ante in capite 32 & poſt capite 40, nec ab Th. Gale rationem ejus habitam vidi. An ita ſaltuatim modo Græca cum Latinis contulerunt tanti viri? Unde majore cum fiducia eam reſtitui, quum in MS. optimo etiam animadvertiſſem.

395, 6. Διέκπλοον ἢ ὑπὸ φαῦσιν κατέλιπον.] Mira deſtitutio Herodoti, ut nemo accedere huc auſus fuerit ad ſpectandum, nedum ſolidandum, ſi diſceſſeris ab conatu Æm. Porti; qui tamen & ipſe perquam eſt vilis, ut rejiciens Vallæ iſtud *relicto ad auroram tranſitu* velit potius dici *tranſitum ſub auroram*, vel *ſub primum diluculum reliquiſſe*, vel ſeparatim ſcripto ὑπὸ φαῦσιν, ſub diluculum. Itaque videtur exiſtimare tempus hîc deſcribi, quo tranſitus daretur. Quod prorſus non placet, quum agat de parte loci, ubi trajectus pateret, & quidem ſemper. Certe non oportuerat ſcribi de navibus antiquis, niſi ante omnia exactus fuiſſet hic locus, quem ſtudioſe vitaverunt. Itaque in tantum obſequutus fui Porto, ut pro vero haberem ſeparationem ὑπὸ φαῦσιν & verti *ſub lumen*, quia quum hunc triplicem tranſitum ſtatuat auctor per penteconteros fuiſſe, credidi illic eum patuiſſe, ubi erant lu-

mina navium, ſicut nos docet locus Livii 29, 25. *Lumina in navibus ſingula roſtratæ, bina onerariæ haberent, in prætoria nave inſigne noctiurnum trium luminum fore.* Hoc lumen Appianus vocat λαμπῆρα lib. 2 de bello Civ. quo minus mirum eſt ab Herodoto φαῦσιν appellari. Quod lumen quum gereretur in puppi, videri poſſet indicare prope puppes penteconterorum ter interpoſitum eſſe ſpatium, per quod vulgo tranſitus daretur minoribus navibus. Auctores antiqui in fabrica navium agnoſcunt φάλκιν circa ſentinam; quæ vox prope quidem huc accedit, ſed prope illam partem tranſitus dari poſſe non videtur. Propterea quum bene perpendo, res ipſa dictat hos patentes trajectus ibi relictos, ubi maxima erat aquæ moles & inde urgentiſſimus ejus curſus, ut optime & celerrime illac poſſent trajicere, & ubi maxime proſpici deberet futura pontis ruptura. Hinc quum medici acutiſſimi in vocibus aliunde petendis ad ſuum microcoſmon, ſervaverint vocem φλύσις in actione corporis, imaginor mihi Herodotum dediſſe ὑπὸ φλύσιν prope eum locum, ubi acerrima erat agitatio fluentis aquæ propter copiam hinc vel inde exundantem.

395, 10. Στρεβλοῦντες ὄνυξι ξυλίνοισι τὰ ὅπλα.] Vertit Laurentius *contenderunt armamenta, contorquentes machinamentis ligneis.* At quæ Latinorum machinamenta contorquentia intelligi queant per Græcum ὄνυχες, dum multum cogito & inquiro, nihil invenio. Proprie quidem eo notatur unguis, deinde translatum ad rei ruſticæ inſtrumentum σιδηρὸς ὄνυξ. Sed id non torquet, ſed ὀπικνίζει, ſcalpit, ut Theophraſtum interpretatur Plinius obſervante Stephano, non aliter ac ſi ungues & ungulas commiſcerent, ut notat Juretus ad Paulinum ab nonnullis factum. Et ad eandem rationem ſimilitudinemque referendæ ſunt reliquæ metaphoricæ notationes, ut ſint abſque vi torquendi. Et tamen refert Stephanus; „[Ξύλινοι ὄνυχες apud Herodotum, „ubi interpretari queas *uncis*. Nam ὄνυξ pro „unco quoque ſive uncino ſumitur, ut apud „Hippocratem ὄνυξ dicitur uncus, quo fœtus mortuus extrahitur. Itidem ἀγκύρης ὄνυξ „dicitur ancoræ uncinus Plutarcho] Vix indignationem tempero! quid enim ad curva iſta facit hoc, quo torqueri debet, non ſcalpi, aut ſcabi, non fœtus extrahi, non unco captari, non ſtabiliri, ſed tantum στρεβλοῦσθαι? Nihil profecto ad hunc rhombum Stephanus, nihil ad ſententiam Herodoteam iſte ὄνυξ. Attamen quam lepide & molliter agit Æmilius Portus ad ſubrependum dicam, an ridendum? Ipſo judice hic ὄνυξ [interdum accipitur pro mechanico inſtrumento ſive ferreo ſive ligneo, quod ad humanorum unguium ſimilitudinem factum eſt incurvum mediocriter ad res aliquas conſtringendas.] Debuiſſet figuram lineis exprimere; habuiſſet lector Herodoti aliquid portentoſum. Ungueſne, mi Porte, adhibuiſti ad conſtringendum? Sed ſatis nugarum. Quas hactenus diſſipavit Th. Gale, ut proferret ex codice Archiep. ὄνοισι, idque judicaret rectius. Utinam & ὄνυχος veteris & ὄνυ novi addidiſſet rationem? Citat hunc ipſum locum Salmaſius in Plinianis Exp. 765, ubi λιθόλινον illuſtrat docens eſſe linum maceratum, quia lavacro niteſcit, non quod linum album quaſi ſpecies lini ſit, ut poſſet credi interpretem cogitaviſſe; ſed bene tranquillus retinet quoque ὄνυξι ξυλίνοις, nec quidquam tangit, quum pag. 659 verſet ſane ὄνον, ſed remotus ab Herodoto. Utamur igitur non neceſſaria minus quam veriſſima & elegantiſſima correctione, ſcribendo ὄνοισι, quoniam iſtud tam præclarum habet quoque optimus Mediceus. Quippe primo dubium non eſt, quin ad hunc locum *referenda* ſit gloſſa ex Lexico Herodoteo Goldaſti pag. 746. Ὄνος τὸ περὶ τὰ ὑδάτων ἀγγεῖα πολύπους καὶ συρεφόμενον. Quod male confuſum iſte quiſquis fuit deſcripſit ex Heſychio Ὄνος τὸ περὶ τὰ ὑδάτων ἀγγεῖα πολύπους ζῶον, καὶ συρεφόμενον. Neceſſaria enim illic eſt diſtinctio, & duæ ſunt interpretationes, nempe & beſtiola talis multipeda, & inſtrumentum, quod torquendo & circumagendo ſeu vaſa in aquam demittit ac reducit ſurſum, ſeu ad alia adducenda torquetur. Plane ſpecies quædam ἄξονος, ut exponit Galenus apud Stephanum, ubi & convenientiſſimum exemplum habes ex Ariſtotele. Locum Suidæ in Μύλη notavit Lindebrogius ad Ammianum 17, 4, ſed amplius ab Suida de eo agitur in v. Ὠνόν. Et quantum ex variis ingeniis produxit ille μύλος ἀσκὸς in ſacris ſcriptis tam infeliciter citatus?

395, 15. Ἐπεὶ ἦ ἐγερθείη.] MS. ἐπειδὴ ἦ ἐγερ.

395, 17. Κόσμῳ ἐπετίθεσαν πατύπερθε.] MS. κόσμῳ ἐτίθεσαν καὶ ὕπερθε.

395, 27. Ἵνα μὴ ἐμπιπλῆται.] MS. ἵνα μὴ πίμπλῃσι.

395, 33. Ἐπὶ νεφέων ἑόντων.] In quibus neſcio quid intelligant. Scio autem Herodoteum & perdoctum legi in MS. ὑπὲρ νεφέλων ἑόντων. Videnda modo in lexicis vox ὑπερνέφελος.

395, 37. Οἱ ἦ ἔφασαν.] MS. ἔφερζον, id quod proprie magorum interpretationes ſignificat. Cap. 219. Πρῶτον μὲν ὁ μάντις ἐσιδὼν ἐς τὰ ἱερὰ ἔφερζε ἢ μέλλοντα θανάσιμον.

396, 11. Ἀμείβετο.] MS. ἀμείβεται. Incitati regii animi & jam parati ad reſpondendum & puniendum indicium clarius eſt hoc præſens.

396, 20. Ὑπερνίκια ἦ τούτοισι.] Et hîc rurſum MS. adjiciens repetit ἐκτόσας.

396, 33.

396, 33. Ποιησάντων ἢ τυτέων τῦτο.] Vox ultima non est in MS. Et sane ministerii abrupta exsequutio magis patefit.

396, 35. Οἱ σκευοφόροι τε ἢ τὰ ὑποζύγια.] Non aliter habent MSS. libri & præsertim ille optimus. Et sequens vox τάτυς non patitur id in suspicionem trahi. Quod probaturi satis sunt illi, qui injustum militis Romani fascem cogitabunt; ut ex ejus proportione in Asiaticis agminibus illos σκευοφόρους portare multa potuisse pateat. Clare exposuit Valla, Porto *calones* interpretante, ut utique non requirantur vehicula, sed singulorum hominum vel animalium quoque terga, præsertim in itineribus, ubi nullum spatium vehiculis. Quid enim legimus in fragmento Suidæ in v. Ἐξήρχε. Οὐ γὰρ ἐξήρχε τὰ ὑποζύγια πρὸς τὴν ὁδὸν χαλεπότητος, ὥστε αἰρόμενοι τὰς ἀμάξας ἐξέφερον ἐκ τῶν δυσπόρων. Et talis via videtur quoque supponi in narratione Æliani 9 Var. 30. In hoc quidem Xerxis agmine omnia adfuerunt.

396, 36. Σύμμικτος στρατὸς παντοίων ἐθνέων ἀναμίξ, ἐξ Ἀβυδηνῶν.] Quia potuerunt huc usque tolerare viri docti, permisi hunc locum etiam in hac editione sic legi. Et est non dissimile in cap. 55 ὁ σύμμικτος στρατὸς παντοίων ἐθνέων. Attamen si attendas, nimis garrule una eademque sententia multis coacervatis verbis exprimitur, ut tanto majorem fidem mereatur MS. liber, in quo vox prima non exstat.

396, 39. Οὐ συνέμισγον βασιλεῖ.] Jam notaverunt viri docti frequentissimum hujus verbi usum, & quidem varia notione, in his Herodoti scriptis. Sed nullus est, qui cogitavit de hac jocosa transpositione literarum, quam affero ex optimo MS. συνέσμιγον, prout Suidas sic habet ἀμιθρῆσαι pro ἀριθμῆσαι, Salmasius in Plinianis p. 321 ἀμιθρὸς pro ἀριθμὸς &c. Hinc non penitus spernendum. Deinde MS. στρατηγεῦντο μὲν δὴ ἱππόται. non μὲν γὰρ, quæ particula ibi non habet locum, etsi expresserit quoque Valla. Sed hæc non præbent causam, cur vera appareant priora; ea enim fiunt per intervallum.

397, 25. Διὰ δὲ Ἀταρνέος ἐς Καρήνων.] Locum hunc proprie notavit Stephanus Byzantius in v. Καρήνη, ut sic ipse vel legerit in suo exemplari, vel corrigendum censuerit describens eam πόλιν Μυσίας. Sed ex hodierna editionum Herodoti fide Ortelius, in Thesauro scribens: *Carine urbs circa Caycum fluvium in Asia minori, Herodoto.* Ibi Herodotum agnoscit, ut in v. Carene ostenderet nihil se concedere Stephano isti Herodotum alleganti, plane prætermittens mentionem Herodoti. Etiam de eo noluit cogitare, quum referret de Carne, quam noverat Stephano dici Æolidis urbem; quod quum notaret, bene sciebat in qua parte mundi versaretur, & in v. Atarneus monet eandem urbem ab aliis poni in Mysia, ab aliis in Æolide, ut debuerit hîc esse attentior. Hinc multæ posterorum scriptiones de mutatione literarum η & ι, Holstenio quidem agnoscente diversitatem scriptionis, sed ita nunc tacente, ut mox ab eo Καρηνὴ πόλις Αἰολίδος confundatur cum Καρηνίᾳ Ἰωνίας, quod nunquam rebor cogitatum esse ab Stephano, Berkelio Καρήνῳ præferente ex fragmentis in v. Βέννα. Sed quantopere abest hæc Herodotea & Æolica Carne ab Ionica Carine? Bone Deus, an igitur illi legerunt Xerxen profectum esse per Ioniam? Ita ægrotant omnes, quia ad verum accedere nequeunt. Omnino verum nomen est Καρήνη, & sic hoc loco optimus codex habebat Καρήνῳ. Hanc quilibet istic videre potest. Hanc tuetur Stephanus in v. Αὔλαι ab Holstenio citatus; hanc apud eum nummus.

397, 35. Ἀπέλιπε τὸ ῥέεθρον.] MS. ἐπέλιπε, ut c. 58. Μέλανα ποταμὸν οὐκ ἀνηχόϊλα τότε τῇ στρατιῇ τὸ ῥέεθρον, ἀλλ' ἐπιλιπόϊλα. Et mox, φόβος ἐς τὸ στρατόπεδον ἐσέπεσε, non ἐνέπεσε, quod video casu prætermissum esse: sed ἐσέπεσε est vera lectio.

397, 45. Γέργιθάς τε ἢ Τευκρούς.] Quod genus hoc hominum? fuitne urbs propria Teucri appellata, ut Gergis? an locus aut pagus, aut gens quædam in Trojana regione singularis? An Τευκρίδα intelligi oportet ex lib. 2 cap. 108 repetitam ex Menelai expeditione? Non opinor. Sane antiquitas omnis de his silet. Itaque nec ab Herodoto eos cognitos crediderim, etsi Heresbachius in margine monstraverit *Gergitæ, Teucros urbs.* Quin tu, mi lector, mecum hæc expende, & accipe, quod suppeditatur ab lectissimo MSto Γέργιθας Τευκρούς deletis interpositis. Id ipse Herodotus confirmat 5, 122. Εἴπερ ἦ Γέργιθας τοὺς ὑπολειφθέντας τῶν ἀρχαίων Τρώων.

398, 22. Οἰκλότερα.] Fingunt sibi viri docti varias dialectos, quarum venia possit litera ϱ jure omitti: sed non est, nisi vitium scripturæ in quibusdam MSS. quum Mediceus recte integret οἰκληότερα. Et mox μᾶλλον ἢ ζώειν MS. non ζῆν.

Ibidem. Οἵην σὺ διαῤῥέεαι.] MS. οἵην περ σὺ διαιϱ.

399, 7. Λήψεσθαι δ' ἐκείνων.] Sic editur in exemplaribus Stephani, sic in editione Galea. Sed ab Aldo & Camerario editum fuit λοίψεσθε, quod hîc requiritur.

399, 22. Ἐόντων τῶν λιμνέων.] MS. ἐόντων τοι λιμνέων.

399, 34. Εἰ βυλεύομεν μὲν ἀῤῥωδέοι.] Est id ipsum, quod de Oreste suspicabatur chorus eum defendens adversus querelas Electræ in hujus nominis tragœdia Sophoclea num. 323 Φιλεῖ γὰρ ἐκεῖν πρᾶγμ' ἀνὴϱ πρόσωπον μέγα. Quam felix viveret Europa, si nostra ætate hanc do-

ctrinam Palatia habuiſſent? Utique patet audiviſſe ſimile theatra Athenienſium, qui ſatis beati fuerunt, quamdiu licuit eis hæc obſervare; ubi ab fortuna & laſciva cupidine paſſi ſunt ſe impelli verſus Siciliam, non bene perpenſis his monitis, omnia iverunt peſſum.

399, 45. Μὴ τὸ βέβαιον ἀποδέξῃς.] Neſcio quid intellexerint, neque unde id petierint, quod ponunt pro verſione, *ut quod firmum eſt infirmetur*. Nec enim ſententiam habet, nec huc pertinet, ſi intelligi poteſt. Nam innuit eum qui in conſultando vias omnes conſiliorum forſan ab aliis prolatas conatus probare invias, non ex ſe produxerit denique aliquid certum, aut indicaverit quid firmum eſſe queat, illum errare ſimiliter &c. Inde patet nihil afferri ab articulo τὸ, & præclare ſcribi in MS. optimo μήτε βέβαιον ἀποδ.

399, 48. Καὶ ὀρέων δύο.] MS. auctior καὶ ὀρέων τοι δύο, etſi ambigam an non legerim in eo ὀρῶν τοι δύο.

400, 6. Γνώμῃζι ἐχρέωντο τῇσι καὶ σὺ.] MS. γνώμῃσι ἐχρέωντο ὁμοίῃζι καὶ σὺ. Et mox οὐκ ἂν κοτε, non πότε. Egregie, & jam Ioniſmus hic notatus eſt.

400, 10. Σφέα προηγάγοντο.] Sæpius id exſtat in Herodoto, ut notarunt etiam viri docti. Sed in hoc loco MS. habet σφέας, mutans repente intentionem ab rebus & πρήγμαζι ad ipſos Perſas. Reliqui tamen ſuo loco vulgatum, ſi quis eo magis oblectaretur: ipſe enim prorſus id faſtidio.

400, 37. Ἀμείβεϑ' πρὸς ταῦτα.] MS. ἀμείβεϑ' καὶ ταῦτα. Mire pulchra immutatione ad patientiam nunc regis præ ferocia alias inſani declarandam.

400, 45. Ἄχαρι ἰδὲν ποιήσαντες.] Quis credat? an fieri poteſt, ut nimis integer etiam ſermo conſuatur? certe hic talis eſt, cui mala manus adjecit longum iſtud in poſtico participium, quum exhibeatur tantum in iſto venerando Mediceo MS. ἄχαρι ἢ ἰδὲν, neque ullum veſtigium eſt illius vocis ποιήσαντες, in qua ita ſollicite ſervanda ſuccedunt ſibi editiones, ſane ob eam cauſam non probatiores; prout certe mihi videtur dulciſſimum, ſi illa auferatur, quum & ſimile occurrat in capite 168 hujus libri.

400, 49. Θυμὸν ἔχων ἀγαθὸν.] MS. ἔχε. Quod & ipſum videtur probandum, ut ſingula tanquam diſtincta capita annumeret, quæ ab eo fieri abhinc velit vel mente vel facto.

401, 7. Ὑμέας συνέλεξα.] Accurati ſunt viri docti in his vertendis, ut quum Valla redderet *ego vos, quorum opera mihi opus eſt, contraxi*, Stephanus mutaverit *ego vos coëgi à vobis hæc requirens*, quod ſic mutari videtur ideo placuiſſe Stephano, quoniam in Vallæ Latinis ſemel tantum dicebatur *vos*, non etiam *vobis*, quod iterat Stephanus, & ne nunc quidem volui omittere. Sed res mira eſt. Nam prorſus mens Vallæ commota eſt ab lectione quæ exſtat in fideliſſimo MS. ubi vox prior nequaquam apparet. Hinc ſtatuo fruſtra repeti, quum ſenſus ſit *ego hos veſtrûm contraxi rogans*, τ' δ' ἐγὼ ὑμέων χρήζων συνέλεξα.

401, 12. Ἀγαϑὸν ἀποδέεται.] Ne nimis conſultator popularis videatur Xerxes & ſuaſor per locum ab communi bono petitum. Longe magis decorum illi eſt, quod legitur in optimo MS. σπεύδεται, ut videtur, Herodoto id nunc agnoſcente quidem activum, ſed cujus caſus quartus ὑμᾶς nomiſi ſubintellectus adhæret. Alioquin poſſet credi ſcripſiſſe auctor σπεύδειε. Certe ξυνὸν πᾶσι ἀγαϑὸν σπεύδειν notat Portus in Lexico. Et ſtatim τῶνδε ἕνεκα.

401, 19. Παρεσπεύαζοντο.] MS. παρεσπεύαζετο, ut ad Xerxen referatur, in cujus nomine intelliguntur omnia.

401, 31. Ἀτρεκέως ἀγγεῖλαι.] Hoc verbum fuit labor Æmilii Porti, partim ut confirmaret, partim ut publicaret conjecturam, qua ipſi videbatur legendum ἀγγελεῖναι: ſed diſcrimen facere nequivit, inops conſilii, cujus copiam bonam nobis præbet optimus MS. exhibens plane ἀγγελεῖναι, quod typos nunc fugit ocius reſtituendum.

401, 32. Καλῆκε ἐς τὴν Θάλασσαν.] MS. Mediceus καλήκει ἐς τὸ πέλαγος, quomodo pro guſtu varietatis ſcripſiſſe crediderim.

402, 39. Ἐπ' ἕ καὶ ὁ Ἑλλήσπ . . . ἐπωνυμίην ἔχει.] Ita edidi ex MS. ubi vulgo erat ἀπ' ἕ. Cauſa ſuperius dicta eſt.

403, 6. Ἐν τῷ Σάλῃ τε Σαμοθρηίκῃ πόλις &c.] Vix decernas, utrum Græca negligentius ſint adminiſtrata, an Latina. Nam & Græca iſta ſtare aut tolerari nequeunt, & Latina video ſic edi jam ab anno 1566 in Stephani editionibus, majoribus illis, *ubi Sala urbs, Samothracia & Zona*, diſtinctione hac repetita in editione anni 1592, etiam repetente Jungermanno, quum editio Th. Gale *illic* ſit oblita atramento incerto & ſordido, quod tamen eſt loco diſtinctionis. Sed & in minore Francofurtina anni 1620. Quæ non tamen ſic diſtincta legit interpres Italicus, ſed pejore modo *diſcendendoſi dalla citta di Sala & di Zona che ſono in Samothracia*. Permittamus nugari, quibus ita placet. In Græcis non intelligo cur meliora ingenia potuerint pati, ut ſplendor Herodoteus tam ſordida umbra fœdaretur. Nam illud Σαμοθρηίκῃ nihil eſt, & liquide codex optimus habet Σαμοθρηικίῃ, quod eſt neceſſarium, & hodie exprimi ſolet Σαμοθρηϊκίῃ, quod eſt gentile; quippe ſicut ab Θρῄκη etiam eſt Θρῄκιος, Θρηϊκίη, ita compoſito Σαμοθρῄκη negari ſimile nequit. Immo cap. 108 habes liquide Σαμοθρηικίαι τείχεα.

403, 12.

403, 12. Παρέσχον πλήθος ἀριθμόν.] Puduit quasi Vallam interpretari vocem postremam, quod vix mirer, quum videatur adeo supervacua. Sed quanto elegantius est, quod habetur in veneranda ista membrana Medicea? παρέσχον πλῆθος ἐς ἀριθμόν. Prorsus enim hæc loquutio pertinet ad id quod scripsit auctor 2, 7. Ἡ δὲ ἐς Ἡλιούπολιν ὁδὸς ἀπὸ θαλάσσης πληρωθεῖσα τὸ ἀριθμὸν τεῖχος. Quam eandem illustrat alio Aristidæ loco doctissimus Vigerus in pagina prima notarum ad Eusebii Demonstrationem Euangelicam. Hoc modo quum suavissime restituissem Græca, curavi quo potui modo ut in Latinis exprimeretur id ipsum.

403, 15. Τὸ πλῆθος ἐξδομήκοντα.] MS. τὸ πλῆθος ἐφάνη ἐξδομήκοντα, quale quid debet inseri, sed hoc est commodissimum & Herodoteum, ut cap. 97. Συνελθόντα ἐς τὸν ἀριθμὸν ἐφάνη τετρακισχίλια. Sed etiam MS. ἐξηριθμησαν, non ἐξηριθμήθησαν, ut paulo etiam post loquitur. Quod etsi nondum admiserim, persuadeo mihi tamen longe concinnius vulgato. Nam sane videtur Herodotus hunc locum in activo exprimere voluisse, utpote proprie actiones Persicas declaraturus, non tam quid contigerit, sed quomodo illi fecerint. Item συνήγαγόν τε, non συνηγάγοντο, ut nec deinde συνάψαντες dici possit, sed συνάξαντες

403, 25. Καθὼς ἔθνεα διετάξατο.] MS. διέταξαν.

403, 28. Τιάρας καλεομένας, πίλους ἀπαγέας.] Mirum est, cur sic placuerit viris doctis sudare circa rem vocemque satis pronam ad intelligendum. Sed excitavit eos mira versione Laur. Valla, cujus *impenetrabiles* acriter conatus fuit tueri Portus, quo descenderet ab ἄγω, frango, κλῶ, θραύω; sed tandem accessit ad πηγνύω, verum ut prima litera α notaret intensionem aut operis elegantiam. Henr. Stephanus in Thesauro quum noverit & τιάρα & ἀπαγὴς, amavit ostendere, quam bene posset aliquid transsilire; nam nec illic nec hîc ad Herodotum vel mutire voluit. Hoc leporis exemplum placuit etiam Barn. Brissonio in Regno (quis credat?) Persarum, libro 3 citans hunc locum pag. 298, sed nec Latine interpretans, nec de isto adjectivo quidquam proferens. At quam speciose rem totam illuminavit divinus iste Salmasius in Plinian. pag. 556? Quum Rex Persarum soleret gestare tiaras rectas, & ita fixas, ut non inclinarentur, quales ipse Herodotus in Sacis Scythis appellavit κυρβασίας πεπηγυίας; vulgus vero in Persia haberet inflexas, incurvas vel in frontem proclinantes ac veluti plicatas, recte Herodotus eas vocat ἀπαγεῖς. In quo etsi vera origo sit tectior, docet tamen clare contrarii habitus descriptio, ut in eo nihil sit cogitandum nisi verbum πήγνυμι vel πηγνύω. Nec sic tamen tacere potuit Cl. Brauwnius, sed præter hoc Salmasianum ausus cogitare de legendo ὀπαγὲς (quod furcillis abigendum) vitiosissime citat locum Herodoti, sic distinguens τιάρας, καλεομένας πίλους, ἀπαγέας, sane ut facit quoque Brissonius, immo etiam editiones omnes, sed non etiam ita citante Salmasio, quum vox καλεομένας necessario referri debeat ad τιάρας, non ad πίλους, quum agat de Persis, à quibus dicuntur tiaræ, quum πίλοι sint in patrio Herodoti sermone. Hæc vox Græca omnino per omnia non convenit cum appellatione Persica; immo in nulla parte convenit, nisi quod notet tegumentum capitis. Hæc una similitudo fecit, ut tiaras Persarum Græci explicarent per suos πίλους. Hæc Persica tegumenta capitum non constabant ex coactilibus, quæ exprimuntur in voce Græca, unde & habet appellationem. Tiaræ omnia erant serica, si forte villis referta, utique non duratis compressisque visco aut simili materia.

404, 2. Περὶ σφέων ὧδε λέγουσι Μῆδοι.] Nempe qui Daritin regionem Arianæ contribuerunt, Medos Arios olim nominatos cogitabant, ut statuit Salmasius in Plinianis pag. 983. Quo non affatim lætus Is. Vossius fabellam esse adseverat ad Melam pag. 9.

404, 9. Χάλκεά τε κράνεα καὶ πεπλεγμένα.] Vox tertia non est in MS. Et sane quum non in Persis, non Medis, non Cissiis, non Hyrcanis agnoscat galeas Herodotus, videtur mirificum, cur in his Assyriis ponat. Sane verum est solum χάλκεά τε, & falsum κράνεα. Nam aut χάλκεα κράνεα dicuntur, aut κράνεα πεπλεγμένα, ut in Paphlagonibus cap. 72 scilicet ex alia materia, non χάλκεα κράνεα πεπλεγμένα, ut tria ista concurrant.

404, 11. Τοῖσι Αἰγυπτίοισι.] MS. τῇσι Αἰγυπτίῃσι, genere relato ad longinquius & quidem remotius, eoque quod notari debet fœminino, ut ad Hebræos 3, 6 Ἐάνπερ τὴν παῤῥησίαν καὶ τὸ καύχημα τῆς ἐλπίδος μέχρι τέλους βεβαίαν κατέχωμεν. Ita Hesiodus Ἔργοις 504. Μῆνα δὲ Ληναιῶνα, καὶ ἤματα, βύδορα πάντα, Τοῦτον ἀλδήσας. Sophocles Antigon. 106 Ἀκτὶς ἡλίου, τὸ κάλλιστον ἐπταπύλῳ Θήβᾳ φανέν πρὸς ὠκεανοῦ χρυσέας ἡμέρας βλέφαρον, Διρκαίων ὕπερ ῥεέθρων μολοῦσα.

404, 17. Ἀγχοτάτω.] MS. ἀγχότατα. Et statim ἐνεδεδύκεσαν, non ἐνδεδυκ.

404, 23. Καὶ ἀξίνας καὶ σαγάρεις.] Mirum erit, si ab viris doctis, præsertim qui ediderunt Herodotum, declarari possit diversitas ἀξίνου separans & σάγαριν, quam πέλεκυν exponit brevis glossa, quæ Herodoto præmitti solet. Unde admittatur potius, quod exhibet optimus MS. καὶ ἀξίνας σαγάρεις, fere scilicet eadem instrumenta, apud Græcos sic dicta, aliter apud illos, ut alibi & quidem

ipſos πίλους τιάρας 3, 12. Mox quoque idem offert Αἰμυργίους, non Ἀμυργίους.

404, 25. Οἱ ἦ Πέρσαι.] Omnino mutandum cum MS. οἱ γὰρ Πέρσαι.

404, 29. Ἔπι ἦ σίδηρ@· ἰῶν.] MS. σίδηρον.

404, 31. Φαρναζάθεϊ.] MS. Φαρναζάθη. & mox σισύρνας atque etiam σισυροφόροι, perinde ut 4, 109.

404, 49. Ἀτραῦλην ἢ Γτραμίτεα.] Non eſt Perſicum, & duntaxat foret Γταμίτεα. Sed optime optimus MS. Ἀρτύντιν ἢ Γθαμάτεα.

405, 4. Ὁ Οἰβάζυ.] Quaſi vellet accurate appropinquare ad Οἰβάζυ. Sed præclare MS. ὁ Οἰοβάζυ.

405, 7. Λεοντίεις ἀναμμένοι.] Bonus Æmilius Portus etiam docet formationem hujus participii. Sed relicto eo exhibet optimus MS. ἐναμμένοι. Quod ubi non uſurpatur? at cui placuit iſtud ἀναμμένοι?

405, 10. Καλαμίνης οἵης μαχρὰς.] Sancta ſit memoria Academiæ Cadomenſis, quam hoc loco oſtendit Nob. Grentemeſnilius ſuſtinuiſſe etiam Muſas Herodoti adjuvare! prorſus egregie, ſi eximia illa ingenia proſpexiſſent, ut Herodotum tractarent, non qualem ad id uſque tempus typi plumbei dederant, ſed prout latebat in antiquis membranis. Id quod debuit ab eis fieri, quia citare audent & libros editos & codices omnes eorumque conſenſum proferre, quum nihil de eo inquiſiviſſent aut ſcirent. Nam ſicut quæ differunt de arcu tenſo, ſpeciem habent; ita dum nolunt in Herodoto agnoſcere οἵης μικρὰς, ſed tantum βραχείας, monſtrant ſe incaſſum captatores vocum inidoneos & Græcæ libertatis ignaros. Quid enim? quum Diodorus Siculus 14, 28 dicat tum βέλη μείζω δυοῖν πηχῶν, tum ſtatim ibidem ὕτω μεγάλοις τοξεῦσθαι οἵοις, & ita ille ſæpius. Equidem quum ita vulgo loquuti fuerint Græci, nequaquam hujuſmodi cavillationem ab illis expectavi. Quantopere autem nugati ſunt de arcu magno vel prægrandi, quum Herodotus dicat τόξα μακρά. Hîc enim mordicus debuerant adhærere iſti ſignificationi, quæ longitudinem denotat, ubi Agatharchides uſurpat vocem μέγας, ſed eodem prorſus ſenſu, & hoc μέγα vel μακρὸν τόξον imaginor mihi fuiſſe hac aut ſimili forma aut non multo majore

curvatura inflexum. Itaque recte μικρὰς, & ſic caſtiſſima illa Medicea membrana legit.

405, 17. Ἀρσάμης.] MS. Ἀρσάνης, ut debeat id bis mutari.

405, 30. Καὶ τῇσι λοφιῇσι.] MS. καὶ τῇ λοφιῇ. Egregie: nam de auribus loquitur in plurali, quia ſingulis in pellibus binæ ſpectabantur, ſed una tantum juba.

405, 36. Μασάγγῃ ἢ Ἀρείζυ.] MS. Μασσάγῃ ἢ Ὀαρείζυ.

405, 45. Ὁ Μεγασίδυ.] MS. ὁ Μεγασίδρυ.

405, 46. Γωβρύης.] Non potui non in hoc nomine tam bene noto, tam ſæpe occurrente, dubius hærere, utrum accederem ad MS. Mediceum ita in principio detruncantem ejus literas, an vulgato inhærerem. Sed ex formato ſemel conſilio dedi tantum vetuſtæ lectioni, ut Bryan fuiſſe opinarer, & ſic edidi ex MS. Βρύης.

406, 1. Ἐκαλέοντο Βέλγες.] MS. Φέλγες. tanquam non in prima litera conſtiterit mutatio, adeo multipliciter in notis paſſim ſcriptis iterata, ſed in vocali primæ ſyllabæ. Et deinde MS. συνοίκησαν, non συνοίκων, non σύνοικοι ἦσαν.

406, 20. Πέδιλα νεβρῶν.] Etiamſi ita ederetur, Valla tamen fraudi non patuit, ſed vidit quid rei eſſet. Certe & ipſe vidi in optimo MS. νεβρῶν.

406, 26. Βαγαδάκης.] Habebant nempe primam ſyllabam in *Bagoas*: inde ſed extendi debuit hæc appellatio, quæ in MS. optimo legitur βαδάκης, idque ſufficit.

406, 27. Περόναις δύο Λυκηγέαι.] Quam acute in hoc loco veteres grammatici verſati ſunt, nempe ut quæ toto cœlo diſtant, moliantur in unum confundi? Hoc enim tempore quid inſtrumenta Lyciis uſitata & in eorum regione confecta & elaborata, quid inquam illa ad Thracas, etſi Aſiaticos, tamen Thracas, hoc eſt, bellicoſiores & ferociores etiam in venando omnibus Lyciis? An hi venatui luporum inſervire non poterant ſine fabris Lyciæ? Neſcio quid perverſius cogitari queat. Λυκηγέα vel Λυκοεργέα relinquantur illis, qui eis utuntur. Herodoto de Thracibus loquenti illa in mentem venire non potuerunt. Abuſus ille fuit lectione ſua, qui recens ab Herodoto tranſiit ad Demoſthenem, & Λυκεργέας voluit comparare cum Λυγικργὶς vel Λυκηργεῖς. Sunt ab ſe invicem aliena & maxime diſtantia. Eſt autem ita, ut citavi & edidi, ſcriptum in optimo codice Λυκεργέας, idque recte verſum eſt ab Valla, non Λυκοεργέας, non Λυκηργέας, prout Harpocrationem in eo utroque adjuvi ex antiquo codice illius ſcriptoris in eadem Bibliotheca Medicea, unica liberalium ſtudiorum reparatrice. Noli in hac parte hærere, ut hæſerunt poſt antiquos Portus, Stephanus. Si voluiſſet Herodotus hîc indicare aliquid Lycium, nonne mox dicit ἔχον ἦ αὐτέων τόξα μετεξέτεροι Λυκίων? Cur id ipſum nunc quoque non poſuit, quo nihil liquidius?

407, 5. Φερενδάτης.] MS. Φαρανδάτης. Ne dubita. Nam 9, 75 rurſus ita eum vocavit.

407, 15. Ἐς ἢ πεζὸν.] Plane ſic ſcripſit rurſus cap. 84 & 96 & cap. 100. Attamen nunc

leg-

legitur in MS. ἐς τὸ πεζὸν. Quod & opiner rectius; quum gravis hic ſcriptor utique nolit ludere, etſi variare gaudeat etiam in hoc maſculino; & hinc ſtatim addit ſubſtantivum ipſum.

407, 28. Ἀ'ελιάζε.] MS. Ἀ'είζε. Omnino ab vetuſtate accipiamus hæc nomina, non ipſi comminiſcamur.

407, 29. Στρεπηγοὶ δ' σύμπαντ@ πεζῆ.] Integre penitus legitur in optimo MS. στρεπηγοὶ δ' σύμπαντ@ στρεπῆ πεζῆ.

407, 33. Ἐκαλέοντο ὑ ἀθανάτοι οἱ Πέρσαι ἤτοι διὰ τῦδε.] MS. ἤτοι ἀμφὶ τάδε διὰ τῦδε. Quas duas voces videntur ex medio iſto deleviſſe, qui opinabantur vim earundem exprimi in ſequentibus, ut idcirco vane videretur idem bis ſcribere. Sed non ita eſt. Nam ἀμφὶ τάδε reſpiciunt antecedens, quod eſſent exquiſiti, ut hujus honoris ergo darent illis hoc nomen, quod illis venerat in mentem ex ſublegendo aſſidue. Haud dubie etiam in aliis corporibus quidam perpetuo ſublegebantur, ut numerus militarium virorum conſtaret, non tamen fruebantur hoc honorifico nomine; neque etiam iſta ſuppletio fiebat tam accurate aut tam celeriter poſt alicujus exceſſum.

407, 34. Ἀ'ναίρηλο.] Id quo ſenſu huc venerit, ignoro. Copioſus certe eſt uſus ejus in Herodoto, ut patet ex Porti collectione; ſed ſemper alia ſignificatione, & Portus hunc locum negligit non tantum in Ἀ'ναιρεῖν, ſed etiam in Ἀ'φαιρημέν@. Unde patet Vallam quidem recte poſuiſſe *ſufficiebatur*, ſed ea vis non eſt in vulgato iſto Græco. Legit immo ἀφαίρηλο, & hoc ipſum eſt in MS.

408, 7. Τῇσι πίσυνοι.] MS. ταύτῃζι, quod multo concinnius.

408, 12. Ἐν ἄρκεζι.] Non male, ſi placet retia & laqueos confundere. Certe ſic plurimum inhæſit huic loco Portus, ut docet ejus Lexicon in v. Ἐμπαλάσσειν, nunc explicans *Ita illi illaqueati conficiuntur*, nunc *illi vero in laqueis impliciti* vel *involuti perduntur, interficiuntur*. MS. ἐν ἕρκεσι.

408, 25. Τῶν αὐτῶν ἢ ἐν τῷ πεζῷ.] MS. τῶν αὐτῶν ὧν ἢ.

408, 26. Ταχυτῆτι ὑ λειποψυχίας.] Suaviſſime ad Græcam rationem MS. ταχυτῆτα.

408, 29. Πάρεξ τ ἄλλων καμήλων.] An credimus auctorem ſic voluiſſe cavere aliis camelis, qui propter varios uſus erant præterea in exercitu, ne cum his modo relatis in numerum hunc jungerentur? Omnino eos tanti fuiſſe non opinor. Itaque aliud latet, quod aperit manus fidiſſima codicis Medicei, hinc abigentis vocem tertiam. Itaque patet Herodotum ab hoc numero eximere illos ipſos camelos, quos modo Arabibus tribuit, ut hic numerus ſolos contineat vere equites; non enormibus ſpectaculis pugnam inquinent. Et mox ἐπελετάχαλο, non ἐτελάχαλο. Eximie. Nec enim id vult Herodotus alios quidem equitas fuiſſe redactos in ordines, ut vertit & intellexit Valla (ubi enim id non in acie ſupponitur?) ſed per ordines fuiſſe ſibi junctim appoſitos.

408, 37. Ἐπὶ συμφορῇσι ἐπέπεσε.] MS. ἐπεπέπεσε.

408, 45. Σιὼ τοῖσι γόνασι ἀπέταμον τὰ σκέλεα.] Vertit Laurentius, *crura cum genibus abjciderunt*. Opinetur lector id factum eſſe, & partem inferiorem femorum cum cruribus ablatam illi ita fuiſſe; an potuit hoc fieri ἀπὸ τ ἀπεζαμένων? neque enim ultra progreditur ſermo auctoris. Quid autem intererat, ſi oſſium in femoribus extrema pars eſſet ſimul amputata potius, quam in ipſo genuum flexu nervi amputati, ut ſucciſis poplitibus cogeretur jacere? Hoc nempe ipſum eſt, quod vult indicare auctor, quem præſtantiſſime adjuvat optimus MS. ἐν τοῖσι γόνασι ἀπέτ. hoc eſt, in commiſſura, qua femur cruribus connectitur, quæ eſt genu. Sic ſtare non poterat, & in terram collapſus mortem debebat cum cruciatu & ſegnitia operiri.

409, 14. Τύχυς.] Huic in margine MS. adnotatum eſt τῦχ@, ἔρυξ, λιθοξοϊκὸν ἐργαλεῖον. Quæ ſic inſederunt Herodoto, ut neſcio unde Camerarius plane hæc omnia ſiverit in contextum ingredi, quem acriter ita corrupit.

409, 37. Δέρμασι δὲ τὰς ὤμυς ἀναῤῥάμματα.] MS. in ſingulari δέρμα δὲ τὰς ὦμυς ἀναῤῥάμενον.

409, 44. Ἐκ Πελοποννήσυ.] MS. ἀπὸ Πελοπ.

410, 10. Ἀ'π' Ἀ'θηναίων.] MS. ἀπ' Ἀ'θωνέων, plane ad formam præcedentis.

410, 40. Ἵππαγωγὰ πλοῖα μικρὰ συνελθόν@.] In hoc loco nihil viderunt Valla & illi qui tolerare ejus interpretationem potuerunt; quia neque biremes hîc locum habent, nec lembi nec actuaria navigia, & quam minuta reliqua intelligat, non aſſequor. Unde non modo Latina redigere ad ſimplicitatem Græcorum debui, ſed etiam in Græcis corrigere μακρὰ, ut habet MS. Mediceus, unde intelligitur omnes, quarum hîc ponitur numerus, fuiſſe naves longas, quæ remis concitarentur, nullam corbitam.

410, 43. Τ'ετρήμυης@ Ἀ'ρήσυ.] MS. Ἀ'ρήσυ.

410, 44. Μάρδιν Σιρώμυ.] MS. Μάρδην Σιρώμυ, pro quo erronee venit in contextum Μάρτιν *Marten*, quod emendabis. Et mox Ἀ'ρήδι@, non Ἀ'ρίδι@, quod & ſponte ſua vidit Grentemeſnilius. Certiores nos ſumus, quum id reportamus ex certa fide antiquitatis.

Ibid. Ἀ'ρβάλυ.] MS. Ἀ'γβάλυ. Mox autem ut dixi, non aliter exhibet iſtud nomen Πίγρης, quam ſolet dici fluvius.

411, 7. Τ'πὸ λήμνιαῖός τε ἢ ἀνδρήης.] Quum

lic

sic tum in hoc loco, tum in Calliope cap. 61 non cura dedita forsan, sed perfusoria opera permissum fuit edi, hinc Cl. Grævii industriæ data fuit materia notandi ad Luciani solœoistam perperam ibi in utraque voce λήμμαΐ@· & λήμμαι impressum esse μμ; nam λῆμμα duplici μμ lucrum, capturam, quæstumque significare, λῆμα vero ab Herodoto poni pro præsentia & præstantia. Sed nescio cur Porti lexicon inspicere tergiversatus fuerit, qui & locum utrumque citavit, & agnoscens errorem typographicum omnino idem illi decernebat ante tot annos. Sed quum acumen ac doctrina intra hæc consistat, quid fiet ς, 72 τᾶ ἔργα χαιρῶν τε ἢ λήμμαΐ@· ἔχοιμ' ἂν μέγιστα καὶ ἀξίως. Et c. 111. Τοὺ ἦ πολέμια πάσχα δόκιμ@·, ἢ ἄλλως λήμμαΐ@· πλέ@·. An ista non pertinent ad Herodotum? Nescio quo discrimine in Herodoteis versati fuerint. Quum vera sint, quæ afferant, ego nihil mutavi, satis mutans, ubi minime fallacem auctorem sequor MS. Mediceum.

411, 9. Γέν@· ἦ ἐξ Ἀλικαρνασσέ.] Particulam ἐξ non habet MS.

411, 33. Ἀπαγαγόντες ὅσον τέσσερας πλέθερας.] MS. ὅσον τε τέσσερας. Itaque similitudine literarum hîc aliquid intercipi non concessit accurate agens scriba, & plenissime enotavit, quod an fecerit etiam paulo ante, tu lector vide. Nam ubi vulgo legitur ὁμοίως ὡς ἢ τὸν πεζὸν, ibi vocula ὡς non legitur in MS.

412, 13. Αἰεί κοΐσι σύντροφ@·.] MS. tantum ἀεὶ σύντροφ@·. Et certe vocula illa κοτε ut hîc nihil habet roboris, ita mox bene sequitur, ut illic legi sufficiat.

412, 21. Ὅκως κοτε σῦ δέξον) λόγες.] MS. ὅκως κοτε σὺς δέξων) λόγες.

412, 33. Πρὸς ἄνδρας δέκα μαχέσασθαι.] Est vitium scripturæ ex præcedenti propagatum per ultimam negligentiam, à qua cavens rite optimus MS. retinuit μάχεσθαι, ut legi debet.

412, 38. Σέ γε δίζημαι.] MS. σὲ δέ γε δίζημαι.

412, 48. Ἐπεί τε πλεῦνες.] MS. ἐπεί τοι πλεῦνες.

413, 2. Ἐόντων πέντε.] MS. ἐόντων ἐκείνων πέντε.

413, 7. Ἀνεμβίοι ἦ ἐς τὸ ἐλεύθερον.] MS. ἐλεύθερον.

413, 11. Πας' ἡμῖν μοῦ μένοισι.] Postremas voces duas ignorat MS., partim ex similitudine ductuum ab currente penna productas, partim per frustraneam repetitionem ex præcedenti versu.

413, 42. Πλῆθ@· ἀνθρῶν.] MS. ἀνθρώπων.

413, 43. Σὺ ἦ εἰ φαίνομαι.] MS. σοὶ ἦ εἰ φαίν. Nescio quomodo vulgatum construant, quum nominativo isti nullus sit locus.

413, 45. Τ' ἄλλα σιγᾷν θέλω.] Ita intelligunt, ac si Demaratus sustinuerit injungere, ne posthac se rogaret; certe etiamsi rogaretur, nihil ab se responsum iri denunciet. An talis sensus aut credibilis, aut nitori satis venusto hujus Demarati conveniens? Porro quid volunt ista τἄλλα, nisi τολοιπόν? Mirabile est, quod legitur in MS. ἄμα θέλω τολοιπόν. Pulcherrima clausula. Si in *his* tibi blaterare videor, non peto in futurum auctoritatem majorem in sermone meo, sed videar tibi semper blaterare. Integra enim sunt postrema θέλω τολοιπὸν φαίνεσθαι φλυέειν, sed subintelligendo. Hunc sensum assecuti *non* sunt, qui Herodotum tractaverunt.

413, 48. Ἐς γέλωτά τε ἐτρέψατο.] MS. ἔτρεψε. Et sane toties ista media forma sequitur, ut queat videri Herodotus merito nunc noluisse uti.

414, 6. Τῷ μένῳ Ξέρξης δῶρα.] Vereor ne hoc sit nimium, in tanto Megistanum numero. Sane & MS. habet tantum τῷ Ξέρξης δῶρα, sed sine vocula μένῳ. *Utique* sufficit gloriæ, quum mox attribuit ei *hoc decus*, ut de illo dicat ὡς ἀείσῃ ὄνλε, quod integrum exhibet idem MS. codex, non ἀεισόμενλε, non ἀείσῃ.

414, 11. Ὑπαρχοι ἐν τῇ Θρηίκῃ ἢ τῷ Ἑλλησπόντῳ.] Non male, sed tamen MS. legit ἢ ἓξ Ἑλλησπόντε, qua varietate, dulcissima certe, nequit fraudari Herodotus.

414, 48. Ἐκαλέετο Γαλαῖκὴ.] In tanto silentio & veterum & recentiorum nihil habeo nunc quod afferam, nisi me reperisse in libro Mediceo Γαλδαϊκὴ. Quod nomen si scriptum olim fuerit majusculis literis ita ΓΑΛΔΑΙΚΗ, apparet quantis mutationibus potuerit esse obnoxium ex errore scribentium. *In* eodem exemplari legebatur Αἴσ@·, & mox Αἴσε. Licet his addere etiam quæ sequuntur, ibidem sic expressa esse σραυόσε ἢ κόμψαΐ@·, tum & Πύσιε@·.

415, 13. Ἀπεξηραμένον.] Nihil quod reprehendas, nisi legeretur in optimo MS. ἀποξηρασμένον. Id omnino non debuit mutari.

415, 23. Τῆσι νησὶ εἰπονίο.] MS. ἐν τῆσι νησὶ εἰπονίο. Quod sicut plenius, & simul minus molestum, ita cogor & in sequentibus fidem optimo codici dare. Etsi enim agnoscam satis eleganter dictum πεζοὶ ἀναγκαζόμενοι εἰπεῖν, tamen ita scribendum non judicavit Herodotus ex ipsius testimonio, verum πεζῇ. De qua deliberes licet, dum nunc auctori reddatur; quippe est vox ejus, ut cap. 115. Τὰς δ' ὑπὲρ Θαλάσσης πεζῇ ἐπομένας.

415, 30. Καὶ νιφάσι συνηρεφέα.] Utramque speciem idoneam ad montes συνηρεφέας faciendos, nempe ἴδας & νιφάδας accurate inspexit Portus in Lexico, quum adjectivum tractaret. Attamen pro secunda profert MS. ἢ χιόνι συνηρεφέα.

415, 38. Τῶν καὶ Νιφάσης ἐστὶ ὄνομα.] Etsi ni-

nihil ex Florentia notaverim, tamen in edendo ita priores ſequi nequivi, quum tot manus in hoc lutum invaſiſſent. Nam & Holſtenius ad Stephanum pag. 338 monet apud Herodotum corrupte legi, & jubet ſcribere τὸ ἐν Φάγρῃς. Recte, & habuiſſet operæ pretium, niſi tot annos ante illum de vitio hoc monuiſſet Ortelius, quem mentionis honore proſequitur Grentemeſnilius, perinde in Phagrete perſpicax, laudato primo hujus vitii depulſore Leopardo in Emendationibus, quod verum eſſe docet liber 8 cap. 1. Ita nullus hic locus Hoſtenio. Nequivi autem temere aſſentiri in vocula ἢ expellenda, ut illi faciunt, neſcio utrum de induſtria, an per incuriam. Id videbis igitur reſtitutum, ut ſcripſerat Herodotus.

415, 45. Καὶ Παιόπλαι.] Populus certe montibus ſuis valde obſcuratus, ut nihil clarum de iis proferri poſſit, niſi auctoritas optimi exemplaris, quod quidem habet tantum ἢ Ὄπλαι, quod mirere.

415, 48. Ὀλίγον πρότερον.] Ut 6, 69. Ὀλίγον γάρ τι πρότερον ἐλθόντα. Attamen etiam nunc probat optimus MS. ὀλίγῳ πρότερον, ut 8, 95. Τῷ ἢ ὀλίγῳ τι πρότερον τετέων ἐμνήσθην. Et 132. Οἱ ἢ ἐς τὴν Σπάρτην ὀλίγῳ πρότερον τελέων ἀπικόμενοι.

415, 49. Καλέεϊ Φυλῆς.] Notavit hanc ſcripturam Holſtenius ad Stephanum, in quo quia ſcribitur Φυλὶς, nequivit hanc differentiam ſine nota prætergredi. Utinam ea prima ab ipſo veniſſet! Sed laudabiliter id ipſum præceperat ille diligentiſſimus Geographorum veterum ſcrutator Ortelius. An ille ab Holſtenio non habitus fuit tanti, quem tamen adeo denſe adhibuit? Quum interim omnia ſint plena ineptiarum, nec Herodotus aliter ſcripſit, quam citavit Stephanus, ut abundantiſſime perſuademur ab vetuſtiſſimo codice Medicæo, ex quo plane notavi Φυλῆς.

416, 12. Περσικὸν ἦ τὸ ζώνας καλοῦσιν.] Horum nihil omnino eſt in MS. Neque ullam cauſam habeo, ut pro Herodoteis habeam, quod illo tempore nequaquam tale fuit creditum; immo clariſſime appareat eſſe lemma ab docto lectore adſcriptum margini ex materia, quæ illud docet, ut ſcribentis habitum accuſare nemo poſſit, qui ubique perdiligenter vigilavit. Adde ad 363, 22.

417, 21. Τίθεϊ πάντα.] MS. τιθέαϊ, ut habeat Portus jam etiam in ſimplice, quod in compoſito προσηθέαϊ notavit 1, 133.

417, 29. Τῇ ὑστεραίῃ.] MS. ἐν τῇ ὑστεραίῃ.

417, 36. Καὶ τὰ λοιπῶν.] Certe hæc ſunt ſine ſenſu, & vitioſe abundant, quum τὰ λοιπὰ ſatis exprimantur per τὰ ἐπιόντα. Nec ſane aſſequor, unde Valla hanc verſionem concinnare & exprimere tam commode potuerit, niſi & ipſe legerit, prout exſtat in optimo MS. ἢ τὰ λοιπὰ, quod exhibui.

418, 4. Τρεῖς μοίρας ὁ Ξέρξης διαιμᾷ πάντα τὸν πεζὸν στρατὸν.] Meminimus alibi aliter apud hunc ſcriptorem legi. Et inde eſt, quod etiam Suidas hunc locum reſpiciens & citans in v. Διαιμᾷ non dubitat his præponere vocalem ἐς, idque tolerant tam in prioribus editis, quam modo Cantabrigiæ. Licuit omnino ſcribere Suidæ prout voluit; ſed non debet ad manum ejus ſolam exigi Herodotus. Nempe iſta præpoſitio nunc non eſt noſtri Herodoti, qui ſe monſtravit etiam 4, 67. Ἐπεὰν τὸν φιλύρεον τρόπον χίσῃ, prout illic indicavi in optimo MS. legi, non τρόχα, quod ſuppoſuerunt. Sed & jam antea duplex ille accuſativus annotatus eſt ad ſanandum auctorem noſtrum.

418, 9. Καὶ Σέργις.] MS. ἢ Γέργις.

418, 12. Σμερδονέα.] Multo magis Perſicum ſonat, quod legitur in MS. Σμερδομένεα. In vulgato prorſus nihil eſt, unde pateat ad Perſica pertinere.

418, 14. Διεπλωσε τὸν διώρυγα.] MS. διεξέπλωσε, quod negari Herodoto nequit, quum & ſic alibi habeat.

418, 16. Σίγγῳ τῇ Σαρηῇ.] Narro tibi, lector, in optima illa & tam vetere membrana clare legi Σάρτῃ, prout ex hoc Herodoti loco eam annotavit Stephanus de Urbibus, ut debuerit pro veriſſima reſtitui iſta appellatio, inter utramque indecenter ſatis ambigente Holſtenio. In voce Πίδωρος ſibi non ſatisfecit, quum ſuper tertiam literam inſcripſerit λ.

418, 18. Ἔπλεε ἀπικόμενος.] Ut mox viciſſim πλέων ἀπίκετο. Attamen plebejum ſatis eſſe opinor ultimum verbum, & potius de alio quocunque itinere uſurpaveris, ut ab hoc loco ſit repulſum, ſi noveris, quid Herodotus ibi ſcripſerit, omnino magis placiturum. Mihi certe videtur perfectiſſimum politiſſimumque eſſe, quod habet MS. optimus ἔπλεε ἀπικόμενος. Plane enim id exprimit illud nauticum velis immittere habenas.

418, 21. Σεμύλλῳ] Infeliciter hoc vocabulum turbatum ab doctiſſimo Mauſſaco, defendit Holſtenius ad Stephaniana.

418, 40. Σινδόν τε πόλιν] Nullam mutationem repertam à me fuiſſe in optimo libro teſtari compellor propter Holſtenium adeo enixe auctori huic opponentem epitomen Stephani, in qua eſt Σίνδος.

418, 45. Παρὰ Λύξιον.] Si non commodius, certe non pejus in optimo MS. πρὸς Λύξιον. Utique tale quid interpretatur Valla.

419, 6. Καὶ Φοίβεονται ἢ οἱ λέοντες.] Hunc locum jam ab Æliano animadverſum tangit Briſſonius in lib. 3 de regno Perſar. p. 315.

419, 25. Χώρῳ τοσόνδε.] MS. τοσοῦνδε, & neceſſario quidem. Forſan typorum vitium.

419, 31. Τοῖσι χώροισι.] MS. χωρίοισι.

419, 32. Ἐκ Κρησωναίων ῥέων.] MS. ἐκ Κρησωνέης ῥέων, pro Κρησωναίης, quod elegi.

419, 45. Ἐς τὠυτὸ ἐσέβαινε.] MS. ἐωέβαινε.

420, 5. Συγκεκλησμένην.] Bene ſpectatum participium, & conveniens turbæ ſimilium in Herodoto compoſitorum. Hoc tamen mirabar, cur Portus maluerit id reponere ſub verbo κλησίω, quum præcedat κλητίζω. Jam vero eximie Mediceus MS. præfert συγκεκλημένλω, cui ſi jota ſubſcripſeris ſub octavam literam, habes præclare ab verbo κλησίω, idque admittendum cenſui, quum & in cap. 41 habeas συνέκλησον. Satis antea jam dictum eſt.

420, 12. Ἐς αὐτλὼ ἐσβαλόνλων.] Priores duæ voces non ſunt in MS. Et non videtur edidiſſe Herodotus, quum nec Θεσσαλίλω ſubintelligere voluerit, ut quæ non noſcebatur, nec λίμνλω, quoniam ea tantum in ſermonibus fuit; an in re ſic fuerit, non definit auctor.

420, 31. Τὰ διεξῶτα.] Merum Ioniſmum præbet MS. τὰ διεξεῶτα. & quidem juſtiſſime, ut ex tot locis jam per alios obſervatis patet.

421, 26. Ἐς Φρέαρ ἐμβαλόνλες.] MS. ἐσβαλόνλες. Deinde MS. οὐκ ἔπεμψε, non ἀπέπεμψε.

421, 36. Ἀπόγονοι Ταλθυβίε Ταλθυβιάδαι.] Vox media non eſt in MS. cui in hac parte bene convenit cum Latina interpretatione, ubi etiam non reperitur iſte genitivus: nec opinor ab Herodoto veniſſe. Ad quam cauſam præclare inſervit Euſtathius commentans Iliad. α, ubi pag. 110. Ἡρόδοτος δὲ τὸ Ταλθυβίε ἱερὸν ἱδρύσασθαί φησιν ἐν Σπάρτῃ, ἢ ὅτι ἀπόγονοι ἐκεῖσε Ταλθυβιάδαι καλόμενοι plane omiſſo Ταλθυβίε nomine, ut certe non magis huc immitti debeat, quam cap. 106 dicit τοῖσι Μασσαγέτῃσι ἐπιγόνοισι, quod quidem eſt corruptiſſimum.

422, 11. Δεδόξασθε.] Multum certe impetraverunt, ſi id jam impetraverint, ut rex regum ita de illis ſentiat; qui tamen cuperet omnes illos Lacedæmonios in malam rem mitti poſſe. Sed nimium liberalis eſt hic Hydarnes, aut potius ab futili aliquo viro ſuppoſitus eſt Herodotus, qui induceret Hydarnen ſic abſurde agentem, quod ipſe ex ingenio ſuo, non illo bene perſpicaci conceperat. Satis erit ſi intra terminos optandi manſerit Hydarnes, prout in hoc loco legit eximie codex iſte Mediceus δεδόξωσθε, ita ut ſuper ω ſint poſitæ literæ οι, ut fiat δεδόξοισθε. futurum erit ut videamini.

423, 4. Σιτάλκεω θ' Τήρεω.] Hujus poſterioris nominis nulla fides eſt in narrationibus Scythicis, quum in eiſdem ubique decantetur appellatio Terei, prout optimus MS. nunc habet Τήρεω, quod lætus reſtitui.

423, 25. Οἱ Ἀθλιοῦσι.] MS. εἰ Ἀθλιοῦσι. quæ immutatio eſt neceſſaria, nec miremur quid animi fuerit Stephano vel contra duplex *an* Vallæ, vel de conditionali particula *ſi* ingerenda Latinis, quum in Græcis non extaret. Magnus tamen fuit in Græcis, ubi licet non exſtaret, ille tamen vel vidit, vel imaginatus ſibi eſt videre, quum ex iis abſque hac ſententiam non niſi imperfectam referas. Præbe igitur libro Mediceo hanc laudem Herodoti redintegrati.

423, 33. Προδόνλες ἂν Λακεδαιμόνιοι.] Hoc certe non eſt niſi activæ ut terminationis, ita ſignificationis. Et Valla tamen, *proditi à ſociis Lacedæmonii*. At catus ille Stephanus hanc inconvenientiam animadvertens, aſtute invertit Latina, ita ut ſententiam eandem quidem (quippe ea neceſſaria eſt prorſus) retineat, ſed verbum tamen in eandem Græcis formam traducat, *ubi eos ſocii prodidiſſent*. Vide quam ludibrioſi fluctus excitentur ab viris alioquin præclaris. Dum male ſuſpicatur ſegnem in hoc loco fuiſſe Vallam, ubi forſan vel attentiſſimus fuit, pro vero ſuſtinet aſſumere προδόνλες ὑπὸ συμμάχων. Recte prorſus Valla, quem condecorat in immenſum fides MSti Medicei plane habentis προδοθέντες ἂν Λακ. quod & de Cod. Arch. teſtatur Th. Gale. Et mox ὑπ' ἀνάγκης, non ἀναγκαίης.

425, 23. Μετεξέτεροι.] MS. μετεξέτεροί τε.

425, 39. Ναυμαχίην παρεσπασμένος.] Quod hoc vel locutionis vel ſententiæ genus eſt, ut probari ab viris Græcæ linguæ gnaris potuerit? An hæc poſſunt notare *inſtructa claſſe pugna navali?* Et cur duntaxat non dicitur εἰς ναυμαχίην, ut ſolet Herodotus? Etiam παρεσπασμένος rectius ex more Herodoti feciſſent ab illo ejus ἀφαιρέεσθαι. Sed præclare concinnat iterum optimus ille codex Mediceus ἀφαισθασαμένος. Hoc convenientiſſimum.

425, 45. Οὕτω μοι δοκέειν.] Id quidem nimis directe profertur, quaſi Herodotus ipſum Themiſtoclem dicentem oſtenderet, *quod* tolerari nequit. An ſtatuerunt *in illo* dativo elegantiam quandam & pleonaſmum, ut ſolet? Cur igitur non factum ἡμῖν, ut certe Valla interpretatur? Immo latet aliud ſatis mire occultatum, quod præclare offert ille Herodoti cuſtos MS. ὅτω μιν δοκέειν. Et mox idem ὦ χετλίη, non χετλία.

426, 43. Ὁμαιχμίην συνθησ.] MS. ὁμαιχμίην τε συνθησ.

427, 43. Ἐξηλυμένοι.] Notum & à viris doctis bene illuſtratum verbum & per ſimilia loca Herodoto vindicatum, ut nulla ei lis poſſet evenire, niſi à veritate ipſa, quam continet liber Mediceus, præter exſpectationem offerens ἐξηλημένοι. Sane etiam bene notum eſt Herodoti verbum ἀρτέω cum

ſuis

fuis compoſitis quibuſdam, & unde exſulabat hæc forma, quam reſtitui.

428,5. Παρήσουν] ἐξαλαμβάνοντες.] Et Valla & Stephanus præcipuam dant materiam publice gratulandi de inſpecto codice Mediceo, & manu Herodoti recepta. Diſceſſit enim, prout potuit Valla, ab corrupto, & ſenſum qualem qualem dedit *& quum accepiſſent intellexiſſentque Græcos ſeſe colligere, tentaturos Perſæ obſiſtere.* Hæc Stephanus liquide noluit aſpicere. Nam quum in his appareat verbum πειρᾶν, quantum in ipſo fuit, Stephanus inde aufugit, & ut diceret aliquid, audacter ſuſtinuit proferre ἐ παρήσουν, ut ſit ad verbum Græcos non omiſſuros ipſos aſſumere. Credo id traxit ex cap. 160, ubi eſt ἄλλῳ ἢ ὑδενὶ παρήσομεν ναυμαχεῖν. Sed nimius eſt bonus vir, & quam egregie legit optimus MS. πειρήσουν, plane ut cap. 172. Ἡμεῖς ἢ πειρησόμεθα αὐτοί τινα σωτηρίην μηχανεώμενοι. Et ſic paſſim.

428,16. Καίει ἢ τὸ σῶμα σαώσῃ] MS. Καίει.

428,19. Ἐσελθεῖν ὅτι τὸ βουλευτήριον.] MS. ἐπελθεῖν.

428,23. Σπεισάμενοι Λακεδαιμ.] An jam fecerint & proſpexerint illud, vix dicas; & ne Valla quidem hoc proferre audet: adeo indefinitus hic aoriſtus, quo longe melius eſt futurum, quo Herodotum uſum teſtatur MS. optimus, exhibens σπεισόμενοι. Unum certe hoc eſt ex conditionibus, quas volunt præſcribere, antequam in arma conſentiant.

428,44. Κωλύει ὑδέν.] MS. κωλύειν. Recte, quum & præcedentia & hoc reſpiciant verbum antecedens ὑπονοέω.

428,47. Ἢ ὑπεῖξαι.] MS. ἤτι ὑπεῖξαι.

429,13. Ἡμῖν ἀντιξόους.] Satis multa habet Portus de hoc adjectivo, ut ex Suida & Ariſtotele etiam noverit ἀντίξυον. Habuit id quoque cognitum Herodotus, ut clare nunc perhibeat MS. ἀντίξους, in quo jam confirmatur Suidas.

429,18. Οὐδὲν ἀπαγγελλόμενος μεταλλέειν.] Participii hujus nullam curam geſſit Portus, etſi locus foret perperam adminiſtratus. Certe iſtud vulgatum ſub Vallæ nomine eſt alieniſſimum. Quid enim vult *& à principio diſſimulantes quod actum eſſet nihil poposciſſe?* Ubi reſidet iſta diſſimulatio in Græcis? aut in ipſo negotio quæ diſſimulatio intelligi hîc poteſt? Sunt meræ nugæ. Id mirum eſt, quod notat Stephanus pro vulgato etiam legi ἐπαγγελλομένους. Ubi hoc? In nullis editis hoc video: ſed vidi in optimo MS. Mediceo, unde id reſtitui.

429,35. Ξέρξης ἀπέπεμψε.] Decenter ſatis in MS. Ξέρξης τε. Et ſtatim ἀτρεκέως εἰπεῖν. quod de induſtria nunc videtur Herodotus tenuiſſe, ut ne deſereret ſuam varietatem, qua non longe infra uſurpabit iſtud ἔπαι.

429,42. Ἐς μέσον συνενείκαιεν.] MS. συνενείκαεν. Aliud ergo appetimus, quam Portus protulit.

430,12. Οὐκ ἐλήφθη.] Simpliciter & Valla *aſſumptus non eſt.* At quomodo igitur illuc venit, & ex Rhodo trajecit in Siciliam? Immo id abſurdum, & unice verum legitur in optimo MS. οὐκ ἐλείφθη. quod probare me teſtor, etſi ſe ipſum ita probet, ut prius pro alieno & pravo dejiciat. Tu negabis inter colonos eum aſſumtum eſſe, & nullam aliam rationem adferes, qua ille in Sicilia vixerit ita ut etiam ejus poſteri ſacerdotes in Sicilia fuerint? Quæ ſtultitia hæc eſt? & eam Herodoto auſi fuerunt ingerere. Paulo ante edidi ex eodem libro ἀπίκαλο, ubi vulgo ἀπίκοντο.

430,31. Τῷ Παλαρέος.] Nihil facilius, quam interpretari *Patareo* cum Valla. Sed quomodo iſte è Lycia in Siciliam? an ſcire id non eſt neceſſe? Utique inter Rhodios eum fuiſſe non dixit auctor. Quid igitur cogitarunt viri docti, qui ita hucuſque legerunt in Herodoto, quaſi ille ſupponeret tyrannidas in Sicilia ſic facile patere Lyciis? Relinquamus illos ſuo genio: Herodotum noſtrum egregie ab nugis nunc redimit codex optimus, unde diſcimus eum ſcripſiſſe Παντάρεος, ut fuerit filius Pantarei.

431,7. Εὐκλείδῃ τε ᾧ Κλεάνδρῳ.] Satis conſtat nomina majorum ſæpe in poſteris repetita fuiſſe, ſicut potuit hic Hippocrates memoriam nominis fraterni in filio conſervare voluiſſe. Si tamen modo ita vocati fuerunt. Nam MS. optimus de poſtremo exhibet ᾧ Καστάνδρῳ.

431,13. Κυμυείων.] Fæx cognita ſatis, ſed ab aliis nomine Κιμικυείων vocata, quum interim Italicus MS. habeat Κιμυείων, de quibus docte ſatis egit Henr. Valeſius ὁ πάνυ ad Peireſciana pag. 39.

431,21. Ἀνάτ' ἑδρᾶμον ᾧ ἀνέβλαστον.] Quam multa de hoc poſteriore verbo ſcripta ſunt? Ipſe Portus vir doctiſſimus recenſet verſionem ſuam, item Vallæ, item Stephani, & nullus in ea rationem ullam habet præpoſitionis ἀνά. Miraberis haud dubie, lector, intelligens legi in MS. ſimpliciter ᾧ ἔβλαστον. quod eſt veriſſimum.

431,28. Ἀειρομένους τε πόλεμον.] Longe ad præſentia commodior MS. ἀειρομένους τε.

431,46. Μέλλει στρηλαλέειν ὅτι τῷ Ἑλλάδα.] Id genus ſupra reſtituimus. Sed hic aliter legitur in optimo MS. στρηλαλήσειν, cui eſt nunc auſcultandum. Sicut paulo ante iterum poſui ex eo ἀπίκαλο, quum vulgo ſit ἀπικέαλο.

432,47. Ἡγεμονίῃ ἀπαρχιρεᾶσθαι.] MS. ἀπαρχιρῆσθαι, ſpoliari cummaxime imperio.

433,7. Ξεῖνε Σπαρτιῆτα.] Annotavit hoc judicium ſani hominis Grotius in notis ad epiſtolam

ſtolam Pauli ad Romanos 12, 21, ubi allegatur ei *Solon Syracuſarum Princeps*, idque ſic propagatur per varias editiones. Miror ab certa hominum natione Herodotum mendacem proclamari, Grotium non.

433, 33. Ναυλιχῆς ἀρχῆς ἄρχειν.] Quid vanius dici queat, vix video. Vox itaque media quum non exſtaret in MS. agnovi codicem optimum, & rationem unicam emendandi Herodoti, qui ſubintellexit στρατιῆς vocem in antecedentibus aliquoties uſurpatam; & ſic omnia recte habent. Portus multa collegit in v. ἄρχειν, ſed hoc genus loquendi ἀρχῆς ἄρχειν prætermiſit.

434, 1. Ἀρξομένους σφέτι.] MS. ἀρξομένους οὐχ ἕξειν. Id quod certe eſt acrius. Quî enim negare poteſt Gelo, Græcis quum fateatur habere qui præſint, abeſſe qui ſubſint, quum ſciret geſta ad Marathonem. Itaque debet in futuro pronunciari id, quod veretur aut denunciat; id erat jocoſe Græcos non habituros, quibus imperaturi forent. Ἀρξομένους ſumit eo ſenſu, quo ἀρχόμενοι, ut collegit Portus in v. ἄρχεσθαι.

434, 13. Μὴ ἐ δύναιτο.] MS. δύνωιτο.

434, 28. Ἀπ' ὑπὸ δικαιοσύνης.] MS. ἀπ' ὑπὸ δικαιοσύνης.

434, 31. Ἐς Μεσσιὴν μεγάλως τ' ὄνομα.] MS. ἐν Μεσσιὴν.

434, 32. Καὶ τοιῷδε τρόπῳ.] MS. ἢ τοιούτῳ τρόπῳ.

435, 37. Καρχηδόνι.] Apparet unicuique Vallam optime vertiſſe. Quidni igitur & crediderunt editores Herodotum optime ſcripſiſſe? Abhinc ut id credatur, teſtor me edidiſſe, prout ſuppeditabat codex optimus; etſi vix crediderim vulgatum aliunde veniſſe, quam ex errore oculi cernentis antecedens, non hunc dativum.

436, 9. Ἔχωσι πρὸς τὸ Πέρσῃσι λέγειν τοιάδε.] Hoc fateor ſatis ſimplex eſſe, & tale, ut etiam ſtipes rudis intelligere poſſit: multo facilius ut id ab Stephano vertatur *operam dabant, ut poſſent hæc Perſæ dicere*. Sed id eſt alienum ab elegantia & circumſpecta ſuavitate Herodoti, unde eſſe opinor, ut verbum λέγειν non ſit in MS. Hoc nempe erat, quod ſciri intererat; hoc quod ab Herodoti manu profectum erat. Hoc accedit ad dulcedinem locutionis in ſacris libris, tum alibi, tum Act. Apoſt. 24, 9 εἴ τι ἔχοιεν πρός με. Verba prorſus ipſa, ſed ſenſus acerbior & tetrior; ſed nihil impedit in utramque partem loquutione iſta uti.

436, 37. Λέγεται δὲ Μίνω.] MS. Μίνεων.

437, 2. Τρηΐην πόλιν.] Quam ejus in hoc ſcriptore mentionem commemorat Strabo lib. 6 pag. 282, quod non intactum præterit diligentia maximi Caſauboni; niſi quod indicari etiam debet in optima membrana legi Τρηδίην & Τρηδίης, ita vetere ſcriptura variante, unde literæ δ in primo loco ſuperpoſitum λ. Sed haud dubie innuitur Herodotus ſcripſiſſe Τρητην, & Τρητης.

437, 22. Μετὰ Μίνωα.] MS. μετὰ Μίνω, & ad ultimam literam loco altiore habet additam literam ν.

437, 25. Ἀπὸ τριῶν δὲ σφι ὁσμωσάμενοι ἐκ Κρήτης.] Hoc quidem eſſe extra oleas, & omnino in hac narratione tolerari non poſſe cui non patet? immo & cui non patuit, etſi ſileat Stephanus aliique? Valla mirabiliter *Troja reverſos*. Oportet ad hoc ſtupuiſſe omnes, etſi viderent diverſitatem in Græcis, hiſcere tamen non auſos, donec Cl. Meurſius in ſcripto de inſula Creta pag. 146 ſuſtinuit conjicere ἐς Κρήτην. Fruſtra, etſi dicat aliquid. Sed prægravat Valla, quum liquide in optimo Mediceo legatur ὁσμωσάμενοι ἐκ Τροίης, quod ideo reſtitui, adjuvante etiam Th. Gale.

438, 6. Ἀχαιὸς ἐς Ἄιδεω.] De hac appellatione, quæ etiam recurrit cap. 197, ſolliciti fuerunt viri docti, Holſtenius ad Stephanum pag. 27 & Grentemeſnilius ad Strabonem pag. 321. Qui quod ſuſpicari potuerunt ex ſimili nomine ab aliis Geographis dato, ipſe vidi liquide ſcriptum in codice MS. qui eſt Florentiæ, unde nulla potuit me remorari hæſitatio ab veri reſtitutione.

438, 8. Ἀπικέαλο.] Nihil confert iſta mutatio, & recte MS. ἀπίκιλο.

438, 15. Τῶν πολεμάρχων αἱρεθεντων.] Vacillat Græciſmus, nec loquutio eſt integra. Unde emendatiſſime profert liber MS. ἐκ τῶν πολεμάρχων αἱρεθείς. Etiam Herodotus addit præpoſitionem.

438, 38. Ἀπικέαλο.] Hoc loco habet MS. ἀπίκαλο.

438, 43. Τῆς ἐν Θεσσαλίῃ.] Sic accurate reſpondet antecedentibus ἐν Θερμοπύλῃσι. Sed nunc in eodem MS. legitur τῇ ἐς Θεσσαλίην.

439, 9. Ἤδη τὸ Ἀρτεμίσιον ἐκδέκεσθαι.] MS. δέκεσθ). Et ſufficit.

439, 15. Ἔσσα αἰμαξιλὸς μύνη.] Vox prior non eſt in MS.

439, 21. Τόγε παλαιὸν.] Satis omnino foret aliis: ſed non Herodoto, cui nunc placuit abundare, ut docet optimus MS. τό γε τοπαλαιὸν.

439, 28. Ἐκ Θεσπρωτῶν οἰκήσοντες γῆν τὴν Αἰολίδα.] An igitur & apud Theſprotos eſt ſuboles Æolidis? aut in Theſprotis Theſſali poſſederunt Æolin? Non intelligo, quemadmodum docti lectores potuerint iſtud narrationis genus componere. Utique Valla ſic expoſuit, & opinor credere lectores huc uſque omnes, quum ſit falſiſſimum & abſurdiſſimum in Geographia. Laudabiliter itaque in optimo MS. exſtat οἰκήσαντες, quod aoriſtum

flum tempus intelligis ut ſuperius dixit βασιλεῦσι & τυραννεῦσαι, ut indicentur *computes* vel *poſſeſſores facti regionis Æolidis.*

439, 42. Εἶναι ἐφαίνοντο Θηλήδειοι.] MS. ἐμφαίνοντο.

440, 20. Καὶ Αἰγινίη.] MS. ἢ Αἰγιναίη, ut mox rurſus.

440, 33. Ἐς ὃ καταχρεωχρεγήθη ἅπας.] De hoc habes judicium illius cati Dionyſii Longini cap. 31.

441, 21. Τιωσαῦτα ἔτι (ὡς ἐγὼ συμβαλεόμῳ εὑρίσκω) τόσον.] MS. ignorat voculam proxime appoſitam ſequenti parentheſi. Quin etiam nec deinceps primam vocem, quæ interjectam eandem parentheſin ſequitur, τόσον. Nec plane ulla ex his tolerari poteſt. Sed valde ineptam ſic apparet eſſe parentheſin, quum omnia ſequentia in quarto caſu concepta & ſtructa pendeant ab verbo εὑρίσκω, quod debet eſſe liberum.

442, 1. Τοῦτο μὲν τό.] MS. τοῦτο μὲν δὴ τὸ.

442, 6. Δόκησιν ἢ δεῖ λέγειν.] MS. accurate ſatis δόκησιν ἢ δὴ δεῖ λέγειν.

442, 22. Σιταγωγοῖσι ἀκάτοις.] Hoc dedecet Herodotum, dedecet Ioniſmum. Immo ἀκάτοισι, ut eſt in MS.

442, 33. Τῷ σύμπαντι στρατεύματι.] Sic jam loquutus fuit cap. 82 ἓξ σύμπαντι στρατῷ ἓξ πεζῷ. Attamen edidi, quod notabam in MS. legi ut præſtantius ad Herodotum, συνάπαντι. Vide ad 42, 13.

443, 17. Ὅσοι μέν νυν αὐτέων αὐξόμενον.] MS. ὅσοι μὲν ἂν αὐξ.

443, 42. Οὐκ ἔχω εἰπεῖν.] MS. εἰπεῖν.

444, 2. Ἡ ναυηγίη αὕτη.] Vox poſterior non eſt in MS.

444, 6. Ἄλλά τε χρύσεα ἀφανίζει.] Hæc quoque poſterior vox non eſt in MS. & quidni bis poſitum πολλὰ ſufficiat ad omnia?

444, 9. Λυπεῦσα παιδοκλόνον.] MS. παιδοφόνον. Et Plutarchus in hac parte memorat παιδοφονίαν, licet in his verbis agnoſcatur ab eo παιδοκλόνον, & p. 871 repetit Ἀμεινοκλέους παιδοφονίαν.

444, 31. Ὀλίγας τινὰς σφι ἀνηλιξόνας.] Secunda vox in MS. non eſt, qui mox etiam legit ἀπὸ τότε ἔτι, non ἀπὸ τοῦδε ἔτι.

444, 47. Ἐν τούτῳ ὧν ὅρμον.] MS. ὅτι τότε.

445, 8. Ὅτι ὁ Σανδώκης &c.] Particula ὅτι non eſt in MS. nec eſſe ab Herodoto ſummopere perſuadeor, qui ſæpius ita loquitur in narrationis inchoando principio neglecta particula iſta.

445, 10. Ἀναλογιζόμενος ὁ Δαρεῖος.] Citat hunc locum bene credulus Deſid. Heraldus lib. 1 adverſarior. cap. 9. Verum ibi primo MS. tantum λογιζόμενος ὁ Δαρεῖος, plane ut cap. 3 hujus libri. Sed & quod ſtatim ſequitur πλέω εὗρε οἱ ἀγαθὰ, duas in medio voces in eo nullas reperi, & quamvis defendi illæ poſſint ex more Herodoti, quo ſolet ille verbum ſæpe aliquod præmittere, cui tunc participium mox ſubjicit, ut nunc vides inſequi εὑρὼν ἢ τοῦτο, malo tamen parere codici veteri, qui offert ipſam manum Herodoti, adſueti ex participiis connectere periodum, quod aliquis non intelligens videtur iſtas voces ingeſſiſſe egreſſus perſonam ſuam. Etiam deinde MS. ἐργασάμενος, non ἐργασμένος.

445, 30. Πενταικαίδεκα νηῶν ὧν ἑπτόν.] Agnoſcis vulgarem loquendi apud Græcos fæcem, in qua primo optimus MS. ſecundam vocem non habet; & deinde reparat Herodotum, prout ipſe bona fide ſcripſit, nempe exhibens tantum πενταικαίδεκα ἕτερον ἑπτόν. Et quis illam requirere poteſt, qui præcedentia Herodoti percucurrit? & quis alteram mutationem rejicere?

445, 43. Ἱρὸν ἓν Ἀφυσίῃ Διὸς.] Quum Ortelius in Theſauro mentionem faceret Laphyſtiæ, ad eum ſic ab Holſtenio annotatum accepimus: *De Laphyſtii Jovis templo extat narratio apud Herodotum lib. 7. recte enim ibi* Λαφυσίῃ *in margine legitur pro* Ἀφλυσίῃ.

446, 8. Κυλοσώρῃ ἓξ Φείξ παιδὸς.] Quum ita clare ſit editum in Herodoto, ut & mox Κυτίσωρος, non adſequor, quid mentis fuerit Th. Munkero ad Hygini fabulam tertiam ſcribenti: [*Majori forte jure* Κυσίσωρον *Herodoti lib.* VII *in* Κυτίσωρον *quomodo ſcriptum in vita Apollonii, transformes.*]

446, 22. Τῇ ἢ κάρῃ σεινὸς.] MS. τῇ ἢ ἓξ κάρῃ σεινὸς, quæ vocula ibi tenet ſuam vim. Et ſtatim ἐπὶ ἢ τὸ χῶρον ἔρεα, ſine vocabulo τοῦτον. Et merito omiſi ſic jubente MS. quum modo ea vox antecederet ad κόλπον ſpectans, unde inconſulte etiam revocata fuit ad vocem hanc χῶρον. Sic juſtiſſime replevi ſimul & accidi.

446, 35. Εὐρυχωρότατόν ἐστι πάσης τῆς χώρης.] Longa vox, ſed quæ nihilo plus adfert, quam brevior & exſtat in MS. εὐρύτατον. Sane abſurdum quid eſt in iſto εὐρυχωρότατον χώρης, nec certe ſtatim cap. 200 dicitur χῶρος ἐπὶ αὐτῷ εὐρύχωρος, ſed εὐρύς.

446, 45. Ἀμαξιτὸς ἣ μία μύνη.] Eſt ſupervacue accurata deſcriptio. MS. optimus illud μία non agnoſcit. Certe cap. 224 dicit ὡς μύνης οἱ ἐούσης ταύτης τέκνα, non addens etiam μίης.

447, 3. Καὶ χῶρος ἐπὶ αὐτῷ εὐρύς.] Sic quiſque ruſticus loqueretur. at Herodotea cura ac dulcedo melius dedit, ut videtur indicare optimus MS. exhibens una litera minus αὐτῇ. Scribe ἡ χῶρος πέρι αὐτῇ εὐρύς. Noluit auctor conjuncta haberi ἐπὶ αὐτῷ, quod notum erat cuilibet.

447, 13. Ὃ ἢ τὸ ἐπὶ νότου.] Neceſſario οἱ ἓξ. Nec fuit tam inſcitus Valla, quin hæc pars pertineret ad Græcos. Mox etiam τε-

γενῆέων, non Τεγαιηῆέων. quod ἐθνικὸν exemplo eſt, quam inania & abſurda potuerint oriri ex illa commixtione diphthongi αι cum vocali ε.

447, 18. Καὶ ἡμίσεες ἐξ ἑκατ.] Copulativa non eſt in MS. & abundat certe vel ipſo Valla arbitro, qui in interpretationem Latinam non admiſit.

447, 21. Διηκόσιοι ὁπλῖται.] Vox poſtrema non eſt in MS. cui & ipſi Valla interdicit ſua parte, & rectiſſime, quum jam auctor non cogitet de alio genere.

447, 29. Πᾶσαν εἶεν ἡμέρην.] MS. εἰσὶ.

447, 45. Τῷ Ἀλκαμενίδῃ ᾧ Τηλέκλε.] MS. ᾧ Ἀλκαιμένεϊ, ᾧ Τηλέκλεϊ.

447, 48. Τῷ Ἡγήσι.] Quis ille Hegeſis ſit, longa mora erit quærere. Vix credibile ex tot ſcriptis ne unum quidem exſtitiſſe codicem, ab inſulſis ſcribentium mutationibus immunem. Et majus portentum eſt viros doctiſſimos maluiſſe in tanta emendandi & mutandi dulcedine hoc ignotum & indictum nomen in iſto regio ſtemmate relinquere, quum ſatis ſcirent quoque eſſe corruptum & falſum. Quiſquis enim legit libri ſecundi caput ſecundum doctiſſimi Cragii de Lacedæmoniorum republica, ſcire nequit in ea urbe Euryſtheni majori filio Ariſtodemi natum fuiſſe Agin, unde iſta poſteritas dicta eſt Agidarum nomine. Atqui MS. Mediceus planiſſime habet ᾧ Ἤγιϊ, ut 6, 65 Ἄγιϊ, quo innuitur ipſe ille Agis, etſi Latini illic eum citare malint *Agidis*. Sed ab Herodoto eſt prima litera Ioniſmo donata, quod decepiſſe videtur certos homines, ut ab veri nominis cogitatione abducerentur. Sed & genitivos ita componit Herodotus, qui hunc ipſum locum innuit 9, 63, ut tanto magis, qui Herodoto favebant, debuerint eum ab errore immunem præſtare. Vivant igitur hactenus Euryſthenidæ, ſicut 8, 131 Proclidæ.

448, 15. Παρελαβὼν ᾧ ἀπίκετο.] MS. ἀπῖκτο.

448, 48. Ὁκόσοι τε εἰσὶ.] An potuit talia imperare Xerxes? an res militaris patitur, ut iſti ſic numerari queant, ac pateat, quot illic eſſent, ut interpretatur quoque Valla. Atqui Florentiæ legit optimus MS. ὅσοι τε εἰσὶ. Certe id commodius, ut hactenus voluerit eos cognoſci.

449, 3. Προσέλαζε ὁ ἵππος ἐς τὸ στρῶμα τὸν.] Id quoque nimis ſe invergit, nec commode jungitur verbum & iſta præpoſitio. Bene prorſus idem MS. πρὸς τὸ στρῶμα τὸν.

449, 13. Μαθὼν ᾧ ταῦτα.] Enimvero iſta ſunt egregia, & digna, ob quæ explorator adeat vel periculum, ut narret quoſdam milites exerceri, quoſdam caput ſordibus purgare. Omnino erant & alia, quæ non oportuit negligi. Itaque ſapienter ſcripſit Herodotus teſte optimo MS. πάντα. Certe hoc exprimitur ab Floro 1, 17. *Ille per noctem paſtorio habitu ſpeculatus omnia refert tutum iter.* 6, 70 dicit πυθόμενος τὰ ἐξείλετο.

449, 19. Ὡς ἀπολιμμένοι ἦσαν.] MS. ὡς ἀπολεόμενοί τε ἦσαν.

449, 24. Μαθέων τὸ ποιεύμενον ὑπὸ τῶν Λακεδαιμονίων.] MS. πρὸς τῶν Λακ.

449, 43. Τοσοῦτοι ἰόντες οἷοί τέ εἰσι τῇ ἑωυτοῦ στρατιῇ μαχέσασθαι.] Habes ſpecioſa emblemata ad extendendum ſermonem ſatis vane. Itaque MS. optimus tribus prioribus verbis neglectis habet τῇ ἑωυτοῦ στρατιῇ μαχέσονται. Quæ verborum paucitas longe acriorem acerbitatem effert, & haud dubie Xerxis vehementiam, qui reſponſo ingratiſſimo velut ſtupefactus, interrogatione pauciſſimas voces, ſed clariſſimas continente percellere vult Demaratum nimia de Spartanis ſuis audentem.

450, 20. Πλήθεϊ χρήσασθαι.] MS. πλήθεσι, quod longe decentius ad has monſtroſas turbas.

450, 45. Τῇ περιεραίῃ ἑώρων.] Non ſolet Herodotus ita formare hoc imperfectum, ut idcirco genuinum videri debeat, quod legi in optimo MS. ἐνέρων.

451, 3. Τὰς ταύτῃ ὑπομένοντας.] MS. ὑπομένοντες.

451, 20. Ἐπὶ λωΐων πυλαγόρων.] Voluerunt igitur viri docti hoc poſterius eſſe etiam ſpecimen varietatis Herodoteæ, ut quum genitivus Πυλαγόρεων, qui præceſſit, ab iis eſſet agnitus venire ex nominativo Πυλάγορος (id diſtincte facit Portus) nunc tamen hunc nominativum ab auctore accipiant pronunciatum ut primæ declinationis. Quid quæris? eſt nimis captatum, & quod in aliis legerunt, cupiunt admiſcere Herodoto, cujus optimus MS. plane legit πυλαγόρεω, id quod retinemus.

451, 28. Ἐπεὶ οἱ ἥρεσε.] MS. ἐπεὶ ἤρεσε, & non amplius.

451, 37. Ἐς τε τόσον δὴ κατεδέδαιλο.] Quis ille angulus eſt, ubi Stephanus muſſitavit de hoc non intelligendo loco, ut jubeat *videre*, quæ alibi dixerit? Multum quæſivi, ſed fruſtra. Sed neque vel καὶεδέδαιλο vel καζεδαίω aut ſimile in lexico Ionico novit Æmilius Portus; ut in verbo Δάσασθαι, eſt ὑποδάσασθαι, ἀμφιδάσασθαι; nec hujus loci verbum in Theſauro iſte Henr. Stephanus. Sedent igitur hic ingenia defixa prorſus, quæ quam fuiſſent gaviſa, ſi ſciviſſent legi in optimo MS. καὶεδέδεκλο. Satis ſimpliciter & vere.

451, 44.] Πρὸς Μηλιέων.] MS. πρὸς τῶν Μηλιέων.

452, 19. Οὐδένα σφι.] MS. οὐδὲν σφι. Validius hoc ad perſuadendum adſcenſum; ut crediderint non modo hominem, ſed nihil, quod ullo genere impediret aut diſcrimen eis movere poſſet. Nam quæ hîc in vicinia apparent

rent ſub nomine Φωκαίες, de quo tamen agit Portus in v. Ἀναδραμεῖν, & ſub verbo ἐκεκύφεσαν, habui errores typorum.

453, 5. Μαχαίρῃσι τῇσι αὐτέων ἐτύγχανον ἔτι περιεοῦσαι.] Ita placuit viris doctis per editiones efferre locum Herodoti de Græcis ultima auſis non ad ſe & locum defendendum, qui commiſſus illis erat, quam ad mortem pro patria obeundam & ultione præſenti, quantum poſſent, honeſtandam. Quales memorandas in hiſtoria ærumnas quum Herodotus ſoleat ſtylo graviore explicare, etiam animadvertere ſolet Dionyſius Longinus in libello περὶ ὕψους, ubi capite 3 περὶ ὑπερβολῶν hæc quoque verba citat, ut Tan. Faber ingenium ſuum in altum evehens fumum captaret, mire detractus ab Tollio, ineptiſſime adhæſuro ad illa τῇσι αὐτέων. Primo igitur mireris licet Fabrum cauſantem non reperiri caſum verbi ἐτύγχανον, unde ad inſolentes delabitur cavillationes, quum & in hoc Herodoto tot fingantur parentheſes, & in Livio eaſdem tam crebras memineraſt. Senſus erat plenus, modo ſic concipiatur μαχαίρῃσι τῇσι αὐτέων (ἐτύγχανον ἔτι περιεοῦσαι) καὶ χ. Sic ſenſus certe erat, etſi non levis nec facilis. Itaque frui oportebat, quod Dionyſius dabat τοῖ ἐτύγχανον, quando recte omnia procedunt, eamque vocem ab Dionyſio datam aut ſimili erudito exiſtimante Herodotum periturum, niſi ad Ioniſmum formaretur, perſuadet nobis fides invicta codicis Medicei, in quo legitur αὖ ἐτύγχανον, & non αὐτέων, ſed αὐτῶν etiam rectiſſime. Certe illud pronomen relativum negari nequit, quin habuerit Laur. Valla, & bene uſus ſit, modo in verſione vocem *barbari* paululum retro moviſſet. Hæc enim mens eſt: *Hoc in loco defenſantes ſe gladiis ſuis, qui adhuc ſupererant, & manibus & oribus, obruerunt barbari jacientes, alii quidem ex adverſo urgentes, & munitionem muri congerentes, alii undique circumeuntes adſtando.*

453, 7. Ἐκέχρηστο δέ.] MS. ἐκέχρηλο δέ.

453, 19. Βασιλῆος φθίμενον.] MS. βασιλῆ φθίμ.

453, 34. Τοῦτον ἅπαντα.] MS. τοῦτον εἰπάντα. Et deinde quod ſequitur εἰπόντα ignorat. Tale quid habuiſſe Vallam, quod legerit, apparet manifeſte ex ejus verſione, in qua non ſit aliqua mentio vocis ἅπαντα.

454, 11. Ἐς τὰ στενότερα.] Nulla hîc ſunt, neque Herodotus in præcedentibus aut gradus anguſtiarum fecit, aut hac vel ſimili comparativo uſus eſt. Hinc optime iſtud vitioſum oſtendit procuratque membrana Medicea ἐς τὰ στενόπορα.

454, 22. Ῥώμης ὅσον εἶχον μέγεθος.] Facile potuit hoc ab futili manu immitti, quum ſic 2, 76 & 78. 3, 26. 4, 178. Sed aliter ex teſtimonio optimi MS. dedit Herodotus, nempe μέγιστον, ut 3, 22 χρόνον ἐκόσον μακρότατον ζοή. Sed & εἶχον legitur in ſcripto libro. Deinde etiam non minus præclare ac nulla parte ſupprimenda MS. habet καὶ Λεωνίδης τε ἐν τούτῳ τῷ πόνῳ πίπτει ἀνὴρ λῷόμενος ἄριστος καὶ ἕτεροι μετ' αὐτοῦ ὀνομαστοὶ, πολλοὶ δὴ καὶ οὐκ ὀνομαστοὶ Σπαρτιήτεων. At patet eum tres ſortes hominum enumeraſſe, unde primo ait de Leonida: deinde illos ὀνομαστοὺς, ſed ultra illos fuerunt adhuc inferioris ordinis non pauci, nec ambigi poteſt, quin adfuerint aliqui hilotæ. Hos denique triplices jungit, ubi vulgo tantum legebatur Λεωνίδης τε ἐν τούτῳ τῷ πόνῳ πίπτει, ἀνὴρ λῷόμενος ἄριστος, καὶ ἕτεροι μετ' αὐτοῦ ὀνομαστοὶ Σπαρτιήτεων, nimis truculenta fraudatione Herodoteam narrationem mulctantibus aliis libris. Vocat omnes ἄνδρας ἀξίους γενομένους, & horum ſe noſſe ait nomina. Immo non horum modo iſta nomina inquiſivit, qui ibi ceciderunt, ſed inſuper addit ultimo etiam omnium 300 nomina ſe didiciſſe.

454, 33. Ἀτάρνεϊ θυγατρός.] Atarne eſt Æolicum, aliquoties etiam in Herodoto memoratum. Optime igitur egregius ille MS. Ἀρτάνεϊ, & ſic mox Ἀρτάνης. Nullus non dixerit id magis convenire ad Perſicam rationem.

454, 40. Ἀδελφεοὶ ἐνθαῦτα πίπτουσι.] Sicut ſupra notavit notabile momentum, quo Leonidas cecidit, nempe quum cogerentur ad gladios rem trahere, atque ita magis cominus trucidare: ita nunc duorum illuſtrium Perſarum caſus non contigit temere in pugna, prout jam aliquamdiu proceſſerat, ſed quum ſingularis ſtimulus incenderet novos impetus, nempe cadaver Leonidæ. Utinam modo manum continuiſſet Stephanus, qui poſt hæc verba interpoſuit comma, quod ignorat Aldina perinde ac Camerariana! Itaque id ejeci, quum ratio poſtulet glorioſis mortibus apponi quoque cauſas, ne temere videantur obitæ, & conjunxi Ἀδελφεοὶ ἐνθαῦτα πίπτουσι μαχεόμενοι ὑπὲρ τοῦ νεκροῦ τοῦ Λεωνίδεω. An vero quinque poſteriora vocabula potius apponi debeant ſequenti periodo, ita ut puncti nota ſtatuatur poſt participium μαχεόμενοι, quod nonnulli profeſſi ſunt ſe ita diſtinguere, nequit illi eſſe ambiguum, qui recte locum inſpiciat. Omnino enim ſupervacuum foret dicere iſtos illic pugnantes cadere, ubi omnes tali in geſtu & animo cadunt nemine nunc deſide aut tergiverſante. Itaque omnino indicat Herodotus his quoque ſtimulum ibi ſingularem accidiſſe, ut in pugnando eſſent promptiores & incautiores, atque ita caderent, nempe cadaver Leonidæ, quod Græci ſtatim ſubducere & ludibriis eximere conati ſunt, Perſæ omnino ſibi vindicare. Jam licet has voces adjungat quis participio μαχεόμενοι, utique tamen ſequentia Περσέων τε καὶ Λακεδαιμονίων

μονίων ὠθισμὸς ἐχώρει πολὺς nequit intelligi casu fieri, ſed eodem ſtimulo utroſque agitante, nempe obtentione cadaveris regii, quod inde patet manifeſte, quia ille ὠθισμὸς tamdiu duravit, ἐς ὃ τοῦτόν τε ἀρεῖῃ οἱ Ἕλληνες ὑπερεξείρυσαν. Quinetiam non ſolet inchoare ſic abrupte ſuas periodos Herodotus, ut incepiſſe ſupponatur Γʹπὲρ δ νεκρῦ δ Λεωνίδεω Περσέας τε &c. quod tamen jam olim videtur cogitaviſſe eruditiſſimus Portus in vocabulo Ὠθισμὸς ſcribens: *Pro Leonidæ cadavere obtinendo vehementer conflixerunt, ita ut ſe mutuo protruderent atque propellerent.*

454, 43. Ἕλλωες ὑπερεξείρυσαν.] Neſcio an iſtud verbum conveniat virtuti Spartanorum, ſicut ipſum Latinum *ſubtrahere* apud Vallam, quaſi furtim aliquid contigiſſet. Igitur prægrande meritum eſt optimi codicis, dum legit ὑπερεξείρυσαν. Merebatur certe gloria temporis noſtri, ne iſtud decompoſitum porro lateret plane ignoratum huc uſque & nulli ſcriptum, niſi nunc mihi, præſertim quum Græcam gloriam adeo clare circumferat. Non enim ſubtractum eſt tunc Leonidæ cadaver, ſed aperte & ſuperne quorundam humeris, & forſan ſcuto exceptum poſt aciem delatum eſt. Sive autem ex vulgato retineatur ὑπερεξείρυσαν, ut antea docui, ſeu minus, jam non agam.

455, 2. Οʹ δ πολωνὸς ἔτος.] Vox ultima non eſt in MS.

455, 12. Φασὶ εἶπαι.] MS. εἰπὼν. Sic aliquoties mutatum.

455, 32. Ἐκ Πελοποννήσου.] Pereximie, ne quid Spartanum hinc abſit & in Doricis mortibus requiratur Dorici mandati os MS. ἐκ Πελοποννάσου. Hinc exiſtimatio facienda exactæ curæ quam adhibuit auctor, quam alii ſcire non potuerunt, nos plane videmus. Cæterum quod ſequitur, τοῖς κείνων ῥήμασι πειθόμενοι, plane ut editur, referebat quoque codex MS. unde eadem fide crediderim deſcripſiſſe Herodotum, dum inſpicit, qua prius, & hinc accuratius, quam eſt omnis illa varietas citationum atque etiam alluſionum in vertendo, ſive ille Cicero ſit, ſive alius quicunque, & mirer nuper pronunciatum eſſe in notis ad Tuſculanas Ciceronis ab Herodoto vitioſe eum verſum relatum eſſe. Id eſt nugari & vitioſe agere.

456, 9. Οὐκ ἐθελῆσαι ὁμοφρονέειν.] MS. οὐκ ἐθέλησαν ὁμοφρον. Infinitivi enim conſtructio jam terminata eſt in verbis ἀποθανέειν ἅμα τοῖσι ἄλλοισι; licet mox ſequentia revertantur ad cultum infinitivi, qui præceſſit. Narratio velut magna nimis eſt, quam ut non interſtinguatur quadam varietate.

456, 17. Ἀλγήσαντα ὑποστρῆσαι.] Hæſi unde exiſtimarem Vallam veniſſe ad talem interpretationem, quæ plane non accedit ad verbum ἀλγεῖν, in qua tamen nullus aliquid ſtatuit advertendum, quod mireris certe, quum intolerabile ſit iſtud vulgatum, quod ex libro tantum nono cap. 22 citat Portus, hunc locum ignorans, perinde ut in v. ἀλογέω. Sed nimirum ille legit, prout exhibetur in optimo MS. ἀλογήσαντα ὑπὸ. Nonne debuerunt huc eos deferre vel ſola verba Herodoti 4, 150. ἀλογίην εἶχον δ χρησμός? Et mox δ μὲν αὐτῶν ἀπολομένῳ, quod pronomen inſeritur etiam ab Valla.

457, 3. Ἀναίτιοι εἶναι.] Immo εἶεν, ut eſt in MS. & neceſſario requiritur.

457, 8. Τὲς μὲν τινας αὐτέων.] Vox poſtrema non eſt in MS. & licet delere.

457, 23. Ἐʹσι ἐν Λακεδαιμονίῃ Σπάρτῃ.] Macte laude, ſapientiſſime Valla, qui unus potuiſti retinere & adſequi manum Herodoti, omnibus poſt te delirantibus, donec Th. Gale ex Cod. Arch. & Euſtathio propoſuit quoque ἐν Λακεδαίμονι, prout exſultavi, quum non aliter legiſſem in Codice Mediceo. Et ſane ita legit Euſtathius ad Iliad. pag. 222. Jam vero cur quum Valla id interpretatur *Lacedæmone*, an rectius id effertur ab Stephano *Lacedæmonio agro?* Quid? an non Polemo apud Suidam dicitur ſcripſiſſe περὶ τῶν ἐν Λακεδαίμονι πόλεων? Non minus hîc caute agunt, quam Stephanus in Herodoto, & interpretantur *de Laconicis urbibus*. Quomodo non ludibria debuit Cragius, ponens cap. 1 lib. 1? *Sed quum intelligatur Lacedæmonis nomine uſitate & ut plurimum regio, ſicut locus illuſtris Herodoti lib. 7 docet, ubi ait:* Ἐʹσι ἐν τῇ Λακεδαιμονίῃ Σπάρτῃ πόλις. Sane ex libro 1 capp. 65 & 68 idem clare apparet ex uſurpatione gentilium nominum Σπαρτιήτης & Λακεδαιμόνιοι.

457, 30. Αὐτέων διεξόδους.] MS. αὐτέων τὰς διεξόδ.

457, 37. Χίλων.] MS. Χείλων, plane contraria vice, quam placuit editoribus. Vide lib. 1 cap. 59. Et mox κέρδος μέζω, non μέζον, ſed ſuper ultimam literam ſuperſcripta habet ον.

458, 42. Οὐδʹ ἂν συμβαλοιμι.] MS. efficacius οὐδὲ ἂν συμβαλοιμι.

459, 2. Λεωνίδεω πέρι ἀκηκοώς.] Vox media non eſt in MS. Nec refragaberis, ſi bene diſtinguas, nempe ita. Καὶ Λεωνίδεω, ἀκηκοὼς ὅτι βασιλεύς τε ἦν καὶ γενεὴν ἐκ γενεῆς Λακεδαιμονίων, ἐπέλθοι ἀποθανόντος τὸν κεφαλὴν &c.

459, 8. Οὐ γὰρ ἂν κοῖτε.] MS. ἐ γάρ κοῖτε.

459, 23. Ἐν Σούσοις.] Emendatiſſime MS. ἐν Σούσοιζι. Et cur id non notavit Briſſonius lib. 1 Regn. Perſ. p. 45? Quid quæro? quum Indici Herodoteo inſerantur etiam ſive ab Stephano ſive ab Jungermanno *Memnoniæ Suſæ*.

459, 27. Δέλτον δίπτυχον.] Hoc annotavit

&

& Pollux, ſed illuſtravit Salmaſius de modo uſurar. cap. 10.

459,33. Ἐπεὶ ἢ ἀπίκετο.] MS. ἐπεὶ ἢ ἡ ἀπίκετο. Et ſtatim ἐπέθετο, non ἐπέθετο. Et denique fini hujus libri adjicit MS. eadem verba, quæ vulgo habentur in principio libri 8, ita ut ibidem quoque retineat ac repetat MS. ταῦτα μὲν δὴ ὅτω λέγεται γνώσῃ. de qua conſuetudine notavit aliqua Iſ. Caſaubonus ad finem libri 3 Strabonis.

JACOBI GRONOVII NOTÆ ET OBSERVATIONES

in librum octavum HERODOTI.

461,10. Μέχει ἔ.] MS. μέχει ὅσυ.

461,42. Τῷ νέᾳ ἓξ Ἀδειμ.] MS. τῷ νέᾳ τῷ Ἀδειμ.

462,6. Προαπλώειν.] MS. & nunc & ſemper in hac hiſtoria προεκπλέειν. Paulo ante legebatur etiam in eodem ἀπίκαλο, non ἀπικέαλο, quod vulgo tenent.

462,9. Εὐφρόνη καθαλάβοι.] Ut c. 16 ἐπιλάβοιεν. MS. tamen nunc καθαλαμβάνῃ.

462,14. Μὴ ὀφθέωσι.] MS. μὴ ὀφθείησαν.

462,27. Δύτης τ' τότε ἄρξ.] Digna ſunt quæ inſpiciantur ad hunc locum notata ab Salmaſio in Plinian. Exercit. pag. 1146.

463,12. Πολλαπλασίας.] MS. πολλαπλησίας.

463,21. Ὅκως ἕκας ἀυτέων πρῶτ.] At longe ſuaviùs in optimo MS. legitur ὅκως αὐτὸς ἕκας πρῶτ. 1, 107. Παρ' αὐτέων αὐτὰ ἕκαστα μαθών.

463,33. Αἰχρέϊς.] MS. Αἰχρεάϊς.

463,42. Ὡς δ' ἀφρόνη δ' ἐγεγόνεσ.] Non placet hic ordo codici Mediceo, qui, & ſane melius, habet ὡς ἢ ἀφρόνη ἐγεγ.

464,2. Ἀναπνεῦσαί σφεας ἔκ τε τ' ναυηγίης.] Quod in ipſis contextus paginis ſubduxi ab publica notitia, plane tamen ſupprimendum non cenſeo; non quia poteſt inducere dubitationem, ſed quod totam rationem ejus codicis cognoſci, puto, intereſt: nempe quod in codice MS. ſecunda manus fecerit ἀναπλεῦσαι, verbum quidem notum, ſed quod nec huc convenit, nec ab Herodoto uſurpari ſolet, amante magis ἀναπλώσαι, ut 1,78. Adde Portum.

464,6. Τ' δίμαλα ἰσχυρὰ καὶ θάλασσαν ὠρμημένα.] An iſta verba ſunt, quæ in vertendo ante oculos habuit Valla *validi in mare aquarum diſcurſus*. Ut fieri forſan potuit, ita nonniſi cum quadam ambiguitate. Certe interpretationem ejus explicant clarius verba quæ leguntur in MS. ἐς θάλασσαν ὠρμημα.

464,16. Τ'πὸ θεῦ.] MS. ὑπὸ θεῦ.

464,20. Ἀτρέμας τε εἶχον τὰς νέας.] Citat hunc locum Portus & conducit cum pluribus, ubi iſta adverbii illius terminatio eſt eadem, prout mox quoque occurrit cap. 15. Compellor tamen teſtari in MS. optimo legi ἀτρέμα τε

465,24. Δρησμὸν δὴ ἐθελδόντο.] Recte: ſed Herodoto non invidenda eſt ſua manus MS. eam monſtrante ἐθέλδον.

465,27. Ἀπὸ ἓ βαρβαρικῆ.] Id quidem nimis amplum laxumque & ex nimia gentium varietate conſtans fiat, quam ut ſic uni voci poſſet includi. Certe MS. ὑπὸ ἓ βαρβάρε.

465,31. Τῇ ἐλπίζει.] Sed opportuniſſime MS. ἐλπίζοι.

465,38. Πυρὶ ἀναπαίειν.] An ut ei pariter omnes aſſiderent & vel ſe calefacerent, vel aſſarent carnes? Bene magna igitur illa eſſe debuit. Nec Valla ante oculos tale quid habuit, ſed πῦρ ἀναπαίειν, ut eſt in MS.

465,39. Ἀπικέσθαι δὴ τὴν Ἑλλάδα.] MS. ἐς τὴν Ἑλλάδα. & mox ἐτρέποντο pro ἐτράποντο, quod ſubjecerunt ex frequenti iteratione aoriſti in his libris, quaſi inde norma dictaretur, ut hoc loco non aliter exſtaret.

465,43. Οὔτ' ἐξεκομίσαντο ἑδὲν.] MS. ἔτέ τι ἐξεκομίσαντο ἑδέν, perquam ſuave, quum ut οἷον τι, πολύν τι, ita & ἑδέν τι. Et præterea inſignis ille codex non habet προσεσάξαντο, quod lib. 1 cap. 190 reduxit, & nunc poſſet idem ſenſus locum habere, ſed fidens ſibi effert προσεσάξαντο, ut non notet *ante importaverant*, ſed ſemper magis magiſque invexerant. Non notantur quidem decompoſita ab προσες, ſed non intelligo, cur non perinde probarentur ac reliqua ab προσεπι.

466,33. Τ'π' ἀναγκαίης.] MS. ὑπ' ἀνάγκης.

466,42. Τῶν συμμαχιέων αὐτὸς ἐπόχη.] Quis ita loquutus fuit? Et quot συμμαχίας potuerunt eodem tempore habere? Inprimis ſi adhibeatur Latina interpretatio Vallæ, *ut à præliis navalibus ſummoverentur*, quam unuſquiſque fateri debet huc eſſe commodiſſimam, ſed male congruam vulgatis Græcis, niſi ea mutentur in Ϝ ναυμαχιέων, ut recte eſt in MS. Non enim aliud legiſſe Vallam mihi imaginor. Deinde etiam Θεμιστοκλέης μὴ ταῦτα, quod jam ſupra quoque occurrebat, caſtigatiore locutione, non μέν νυν ταῦτα.

466,45. Ἀνὴρ Γ'σιεὺς.] Non igitur ad unuſſim voluit interpretari Valla, dum reddit *vir*

quidam Hiſtiæus, voce poſtrema ampliata perſpicue ex Græco Ἱστιαιεὺς, quod plane legitur in optimo codice, licet mox dicantur Ἱστιᾶται, quod eſt ſecundum in iſto populo gentile. Etiam Th. Gale id producit.

467, 2. Ἔπλωε ἀλῆς.] Diligenter Portus annotavit exempla verbi πλώειν & compoſitorum ejus. In eis hoc primarium illic reperio. Melius abſtinuiſſet. Nam eximius ille ex Italia codex legit ἐπέπλεε ἀλῆς.

467, 6. Τῆς Ἐλλοπίης μοίρης.] Hæc Stephano negligente per Sylburgium admiſſa ſunt in Latina, quantum ſcio, qui poſuit in margine *Ellopiique agri & Hiſtiææ regionis maritimos vicos*. Poterant propius explicari, ut feci. Sic quum in hoc loco agi contigerit, etiam Ortelius nullam Ellopiam ex Herodoto commemorat.

467, 40. Λγαγίνιες ἦ τέτες.] MS. ἄγονιες. Et ſatis eſt.

467, 44. Ὡς Ὀλύμπια ἀφάγοιεν.] MS. ſimpliciter ὡς Ὀλύμπια ἄγοεν.

467, 46. Ἄεθλον εἶη σφι περκείμενον.] Ut 9, 100. Ὡς σφι ἢ αἱ νῆσοι ἄεθλα περέκειντο. Nihilominus in MS. erat κείμενον. Et id poteſt ſatiare lectorem, ut cap. 93. Πρὸς ἦ ἢ ἄεθλον ἔκειτο μύεσαι δραχμαὶ.

468, 1. Πυθόμενος δὲ.] MS. πυνθανόμενος δὲ. Manere nempe voluit in tempore mox uſurpato.

468, 2. Εἶπε τε πρὸς πάντας.] MS. ἔπε τε ἐς πάντας, quod debet reſtitui.

468, 27. Τὰς ἦ λοιπάς.] Vox ultima non eſt in MS. & quam bene poteſt abeſſe?

469, 21. Δωρίδος χώρης πολέων ἐόντος.] Hunc πολέων illuſtrat Salmaſius in Plinian. Exercit. pag. 418, quoniam vides in notulis Stephani quanta ſit varietas.

469, 31. Τὸ ἄκρον τὸ Παρνησσεῦ.] MS. τὰ ἄκρα ἐς Παρν.

469, 34. Κειμένη ὑπ' ἐωυτῆς.] Portus obduravit non tangere, etſi animadverteret omiſſa hæc eſſe in Latinis, & Stephanum non acquieſſe. Atqui optimus MS. clare ἐπ' ἐωυτῆς, quomodo ex ingenio conjiciebat Stephanus vertebatque *vertex Parnaſſi, qua ad urbem Neonem vergit, ſeorſum ſitam*. Sed addit, ne illius quidem lectionis ſenſus ſatisfacit. Quæ quum allegem ſub nomine Stephani, non ſequor Holſtenium, qui in notis ad Stephanum Byzantium proponens fruſtra aliam conjecturam ὑπὲρ αὐτῆς, quod plane foret otioſum, & verſionem & conjecturam attribuit Sylburgio, haud dubie deceptus. Equidem poſſideo Latinum Herodotum Francofurti editum M DCXX, in cujus fronte ſcribitur *Acceſſit in hac editione Spicilegium Frid. Sylburgii*, quod verum eſt. Verum hæc verſio & conjectura per eaſdem voces prolata jam exſtat in editione Stephani anni MDXCII, ab cujus fronte penitus abeſt mentio Sylburgii; immo jam in editione Latina MDLXVI. Quin immo Sylburgii Spicilegium exſtat in editione Jungermanni pag. 627 junctim editum, ubi nihil de hoc loco; ut omnino pertineant ad Stephanum. Cui iſta non ſatisfacere cur mirer? Quæ enim iſta deſcriptio eſt, *urbs ſeorſum ſita?* quæ non urbs talis eſt? Vel ipſæ Emporiæ, vel Teos & Clazomenæ debent conſiderari ſeorſum ſitæ, licet junctiſſimæ. Itaque non tam lectio, quam explicatio & ſententia Stephani, ut nec ipſi Stephano, ita nec nobis ſatisfacere poteſt, nec cuiquam. Satisfaciet autem, ſi diſtinguas, ὄρεος δέξασθαι ὅμιλον ἐς Παρνησσεῦ ἡ κορυφὴ, καὶ ἡ Νέωνα πόλιν κειμένη, ἐπ' ἐωυτῆς; & interpreteris *vertex Parnaſſi verſus Neonem urbem vergens, ſuſcipere in ſe poteſt multitudinem*. Aliud eſt 9, 17.

469, 46. Χαρσάδην.] MS. χαρσάδην, ut omnia per primam literam hîc efferantur.

470, 23. Αἰολίδων.] Quos Æolidenſes cogitaverit interpres, non divinaverim. Itaque hunc Vallam in iſta parte ſequi noluit Grentemeſnilius in Græcia antiqua bis hunc locum citans p. 639 & 675, & utrobique interpretans *Æolidum*, quæ vox apud Latinos eſt ambigua, & vel fæminas notans, vel contracte poſita pro Æolidarum; unde neſcio quid velit; ſed utrobique deplorans inopiam hac in parte factam ſtudiis, quod nullus alius mentionem fecerit. Atqui ſit ſatis colligi poſſe hîc remanſiſſe reliquias poſteritatis Æoli, quæ illic tenuerunt. Unde laudabiliter eam vocem reparat optimus MS. ſcribendo Αἰολιδέων, ut lib. 6 Σκοπαδέων & Πεισισρατιδέων. Et cur nobilis ille Vir non cogitat illa Plutarchi: Διασείζον) δὲ ἔνιοι μᾶλιστα τὸ Φωκίδος εἰς Στεῖριν αἰολίζοντας, quæ ipſe citaverat pag. 646. Et mox pro ἐπορεύετο ἦ ταύτῃ, MS. legit ταύτῃν. Item ἀπίκαλο MS. non ἀπικίαλο.

470, 47. Ὅπλα προκείμενα ἔσωθεν ἐν ἑ μεγάρῳ ἐξενηνεγμένα ἐφάνη.] Vindingius in Hellene col. 300 ſic iſta transfert in linguam Latinam: *arma Martia, quæ in conclavi ſervabantur, ſua ſponte extra delubrum propoſita apparuerunt*. Præclare, ſi ipſe hiſtoriam ſcriberet. Sed interpres ſequi debet auctorem ſuum, quod opinor me feciſſe, ut certe volui facere, quum etiam Stephano vulgata minus placerent.

471, 5. Τῷ περὶ γεγρημένῳ.] MS. γρωμένῳ.

471, 19. Ἰθὺ Βοιωτῶν ἔφευγον.] MS. ἴθυ. Portus ita agit, quaſi ἴθυ nuſpiam occurreret apud Herodotum, nec ab eo eſſet uſurpatum.

471, 45. Παυσημέ.] MS. παυσημί, quod vere Ionicum.

473, 1. Ταῦτα δὴ πυνθανόμενοι ἄλλα πρόσθεν.] Multo molliore vocum ſerie MS. ταῦτα πυνθανόμενοι ἄλλα δὴ πρόσ.

472, 9. Τῷ χρηςηρίῳ τε πιθόμενοι ἢ βελόμενοι ὑπηρετέειν.] Qui hanc lectionem concinnarunt, si Herodotum spectarunt, debuissent posteriora potius convertisse in negativam formam hoc modo, ἢ ἐ βελόμενοι ἀνὴβαίνειν. Ita enim crebro procedit ejus stylus. Sed prout nunc leguntur ista, certe vel aut illa verba πειθόμενοι ἢ aut tria sequentia videri possunt, immo debent prorsus supervacua; vel ex indicio interpretis Latini omittentis sane quod spernit. Unde in eo totus eram, an non is egisset temere, & recte duo ponerentur, quorum prius pertineret ad animos, posterius ad exsequutionem, *quod persuaderentur oraculo & vellent obsequi*. Sed Latinus interpres haud dubie sequutus fuit auctoritatem majorem & veterem, & forsan ex hoc ipso MS. libro petitam, quippe qui ignorat priora duo; ad quem accessi. Certe Laurentium Vallam & hanc ejus versionem Latinam ignoravit Stephanus, qui tam libere de eo pronunciat.

472, 10. Καὶ τάτε εἵνεκα.] MS. ἢ τᾶδε εἵνεκα. Cap. 76 τῶνδε εἵνεκα.

472, 14. Ἐπιμελίαι τελέεσι.] MS. Ἐπιμελίαι ἐπιτελέεσι. Aliquoties hanc repetitionem primæ syllabæ deprehendimus, omnino moderandam ex fide vetustatis, unde alibi non admisimus: nam nunc quidem maxime placet. Cæterum Ἐπιμελίαι ista illustrantur in Cl. Meursii Græcia Feriata in Νεμειῶια.

472, 18. Μᾶλλόν τι οἱ Ἀθηναῖοι ἢ προθυμότερον.] Adjectivum hoc sæpe adhibet Herodotus, etiam inde oriens adverbium, ut pro bono debeat haberi, sed non hoc loco, ubi legit MS. ἢ προτέρου, & ita legi debet, quippe quo longe clarius exprimitur illa promptitudo.

472, 19. Ἀπολελοιπυίης.] MS. ἐπιλελοιπυίης.

472, 40. Δωρικόν τε ἢ Μακεδονικὸν ἔθνος.] Infeliciſſima Uranie! quando tibi Mnemosyne inculcavit hanc genealogiam? Hic locus erat, ubi de mendaciis circa Herodotum loqui debebant illi, qui quod absurdissime ipsi committunt, certatim gaudent in alio accusare. Hoc enim mendacium est patentissimum, aut ullos in Peloponneso ducere originem ex Macedonia, aut Erineum & Pindum aut portionem Dryopidis attribui posse Macedoniæ aut unquam factum esse. Lege capp. 72 & 73: nihil reperies. Hoc Chronologiarum stolida, hoc Judæorum spretiones longe superat: & tamen faverunt illi lectores omnes huic mendacio, quod potuissent abolere, si id putassent opus bonorum studiorum abigere hinc inania. Sed vanitas garrire docet. Quin si discesserо ab uno Erasmi Vindingii Hellene, (quod solum in eo quum cernerem, dignissimum censui, qui Thesauro antiquitatum Græcarum insereretur) nullum nominare possum, quin hoc tanto tamque aperto mendacio sit fruitus. Iste autem vir doctissimus sic scripsit column. 330. Δωρικόν τε ἢ Μακεδονικόν. Sic lego pro Μακεδονικὸν ex ipso Herodoto, cui Gens Dorica dicitur habitasse ἐν Πίνδῳ Μακεδνὸν καλεόμενον, & Stephano, cui Μακεδνὸν χωρίον ἐν Πίνδῳ. Politissime profecto eximius ille vir eradit hinc literam ο, & longe aliam regionem ostendit describi, non Macedoniam nimis inde distantem. Sed oportuerat ipsum simul docuisse, unde peteret istud gentile Μακεδνικὸν, quod sciebat non modo nuspiam occurrere, sed ex indicio Stephani claro didicerat τὸ ἐθνικὸν ὁμοίως Μακεδνὸν. Hic igitur jactitet se licet illa splendida membrana Medicea libro VIII Herodoti restituto perinde ut reliquis præcedentibus, plane servans nihil aliud nisi Μακεδνὸν, ex qua jam per quadraginta annos ita solitus fui Herodotum legere. Nam verum est, quod de gentili notavit Stephanus. Sic enim Odyss. η, 106 dixit Homerus μακεδνῆς αἰγείροιο, quem locum novit & Henr. Stephanus, cum reliquo commentantium populo intelligens μακεδνὸν, quomodo etiam intellexit Lycophron scribens Μακεδνὰς ἀμφὶ Κιρκαίης νάπας. Sed certe Homerus potuit quoque intellexisse hoc gentile, ut innuatur populus ex Macedno agro. Certe locum istum videtur respexisse Suidas, quum ponit Μακεδνῆς. An reliqua quæ sequuntur sint ejusdem, vix dixero, nempe ἴσως Μακεδονικῆς, ἢ κατ' ὄπτασιν λίαν κεδνῆς. Ibi prima vox etiam in aliis editionibus depravata, nuper Cantabrigiæ ex editione Mediolanensi & MSS. Parisiensibus bene restituta est, sed ab eo, qui ignorabat quid esset, unde vides illic manere Μακεδονικῆς, quæ nauci non sunt.

472, 49. Διὰ τοιόνδε τι πρῆγμα.] MS. tantum Διὰ τοιόνδε πρῆγμα, & vacuum est illud τι.

473, 9. Ἐπεκλήθησαν.] MS. ἐκλήθησαν, perinde ut mox, nec est causa, cur composito nunc uteretur. Sed hic locus est, qui monet attentos esse debere lectores Herodoti & vigiles, non remissos. Audi enim, quid scribere sustinuerit præclarus ille J. Meursius in Regno Attico lib. 1 cap. 13. *Confundit tempora Herodotus; qui Pelasgis regionem possidentibus, Cranaos vocatos dicit, ut Cecropidas postea à rege Cecrope: cum Cranaus tamen, à quo demum Cranaos vocatos certum est, Cecrope posterior fuerit.* His subnectit ipsa verba Herodoti: in quibus, oro te, an ulla mentio est temporis vel prioris vel posterioris? Unde habet illam vocem *postea?* Nulla scintilla eam lectori ostendit. Itaque cavit ab illa aut simili strenue Eustathius in verbis ibidem ab Meursio citatis. Hujus fraudis origo & fons igitur est Marcianus Heracleota, etiam istic allegatus, qui ad metrum supplen-

dum compulsus fuit circumspicere voculas πρῶτον & μετὰ, incaute profecto, nec ordo narrationis, quam ponit auctor, quidquam habet commune cum ordine temporis. Itaque, quod his addi debet, in scripto de Regibus Atticis lib. 2 cap. 11 citat eadem loca, sed talia crimina Herodoti non disseminat.

473, 45. Οἱ βοηθήσαντες.] MS. οἳ ἐβοήθησαν.

474, 17. Ὡς ἂν νικηθέωσι.] MS. ὡς εἰ νικηθ.

476, 32. Ἔκ τε νηὸς ἐκβλῶσα ἡ Εὐρυβιάδεα.] Duas postremas voces ignorat codex optimus.

476, 38. Κορίνθιος πρεσβυγὸς Ἀθηναίοις.] Ingreditur ergo aliquid Herodotus, quod dubitasse creditur Græcia: sed tamen valde sera sunt, quæ scribuntur ab Dione Chrysostomo in Corinthiaca pag. 456. Vide tamen.

477, 7. Ἀριθμὸν ἐλάσσονας.] Apparet hæc conficta esse ex capite 66. Οὐκ ἐλάσσονες ἐόντες ἀριθμόν. A quibus tamen hæc videntur multum diversa, ut nequaquam conveniant; & longe antefero quod legi in optimo MS. ἐλάσσονα.

477, 11. Ἅμα τῷ ναυλικῷ πρηΐῳ αὐτ. ἔψεῦ ἢ ὁ πεζός.] Adjungit his quoque MS. πρηΐος. Nec ista repetitio videtur offendisse Herodotum, cujus exemplum quoque dedit cap. 47 Τέρεα ἔτι μείζονα ἢ περὶ ἡμομμένα τέρεα.

477, 13. Ἤν γε τὰ ἐγὼ λέγω ποιήσῃς.] MS. ποιῇς.

477, 21. Τῶ ἢ ἀφελέσθαι μάλιστα χρεών.] Macte lascivas manus in supplendo, ubi quid videtur deesse, quia veram manum nequeunt assequi. Certe sic oportebat scribi ad integrum sensum, quum jam incepisset Herodotus ita corrumpi, ut in eo existaret ἀφελέσθαι. Id enim factum ex corruptela, quum legatur in optimo MS. ᾧ ἢ ἀφελέσθαι μάλιστα vocabulo postremo rejecto; quæ quidem patet ex versione mea habere integerrimam sententiam.

478, 8. Τῶν ἡμέων αὐτέων δέειν κλοθλῶσαι.] Quam vacat illa vox tertia? & cur Laurentius eam in versione habuit pro nulla? quum bene posset proferre *à nobis solis*. Sed scias aliter eam lectori offerri, aliter eam ab Herodoto scriptam esse, ut testatur fidelissimus MS. αὐτὰ, quod est rectissimum. In eodem mox legitur συμμάχων τοιῶνδε, non τοιούτων.

478, 27. Νῆα ἀπέσειλαν.] MS. ἀπέσελλον, ut respondeat alteri facto, quod antecessit ἐπεκελεύσθη.

478, 33. Ἰδεῖν κονιορτὸν.] MS. ἰδεῖν ἢ κονιορτὸν. Et mox μάλιστά κω, non κη.

479, 3. Καὶ τῇ κόρῃ.] MS. κύρῃ.

479, 23. Ὡς μὴ ἐμοὶ δοκέῃ.] MS. δοκέειν.

479, 34. Τῶν ἐπεμνήσθην.] Ita persæpe. Attamen MS. τ̄ ἐπεμνήσθημεν.

479, 38. Πάντες πλὴν Πηλείων.] MS. copiosior πάντες ἔτοι πλὴν Παρ. qui etiam paulo ante legebat αἰπίκαλο, non αἰπικέαλο.

480, 3. Εἰ ναυμαχίην ποιεοῖτο.] Suavius in MS. ποιοῖτο.

480, 7. Εἴπε μοι &c.] Mirifice hoc loco MS. in quo legitur εἰπεῖν μοι, & statim κακίσλω ἡμομένω, itemque ἀποδεξαμένω. Quod quo diutius & attentius speculeris, eo amœnius & jucundius accidet, modo intellexeris aliquid, quod antiquæ linguæ crebro ad hujusmodi infinitivos intellexerunt, sane varium & multiplex.

480, 28. Σφέας Ἀγησιλάους.] MS. Ἀγησιλάῃς, ut sæpius subscriptum puncto vel penitus expressum confunditur.

480, 36. Προδηλήσηται.] Dum accurate conantur viri docti concinnare hujus verbi significationem, probant se nimium quam insipidos. Non enim qui alteri est exitio, ille potest dici προδηλεῖσθαι. Verbum enim hoc notat *ante lædere*, ut fatetur Portus, quod qui facit, ille non est utique auctor cladis alicujus, quam tamen idem velut secundam notionem attribuit, ac denique hunc locum vertit: *ne navalis exercitus accepta clade pedestribus copiis sit cladis auctor, sit exitio*. Sensus sat bonus, at nequaquam convenit Græcis, quæ non patuit Porto & aliis corrupta esse, sed quæ præclare restituit MS. προσδηλήσηται.

480, 37. Ἐς θυμὸν βάλῃ.] MS. βάλεε.

480, 48. Φθονέουσες αὐτῇ ἅτε ἐν πρώτοισι τελεμμένῃ.] Perquam egregie MS. τελεμμένης, ut servetur sermonis forma, quam inchoavit in proximis, ubi licet præmiserit in dativo τῇ Ἀρτεμισίῃ, tamen subnectit ὡς πεισομένης, perinde in hoc membro. Quin etiam solet Herodotus sic absolute loqui, non observato, qui casus antecedat. ut cap. 90 διέβαλλον τὺς Ἴωνας, ὡς δι' ἐκείνους ἀπολοίατο αἱ νῆες, ὡς προδόντων. Sic & cap. 108.

481, 12. Νὺξ γὰρ ἐγένετο.] Verba Græca, sed nec opportunitatem tuentia, & nimis quotidiana & aliter cap. 12. MS. ἐπεγένετο, quod huc proprium & unice idoneum. An non hoc imitatur Thucydides IV pag. 129? qui & pag. 123 χειμών τε ἐπιγιγνόμενος μείζων.

481, 32. Καὶ πλίνθοι.] Hæ geminæ voces non sunt in optimo MS. nisi in margine, & quidem recentissimo calamo adscriptæ. Et possunt proscribi. Quid enim quæso in illis momenti? Possunt utique vel intelligi sub multitudine λίθων, & quum hîc tempus non fuerit coquinas lateritias instituendi, tamen credibile est ab locis, ubi copia eorum erat, advectos fuisse per illos, qui murum exstruere conarentur. Particulatim vero ire per omnia ad struendum idonea tempus non patitur.

482, 4. Καὶ Δωρίων μὲν.] Vocula prior abest ab MS. eaque exacta processus sermonis

ac

ac demonstrationis fluit distinctior.

482, 5. Αἰτωλῶν Ἦλις.] Cognita satis archæologia ex Oxylo, quam commemorant & Ubbo Emmius col. 107 tom. 4 Thesauri Antiquit. Græc. & Erasm. Vindingius ibidem tom. II col. 141.

482, 6. Ἐρμιόνη τε.] Nempe voces urbium Græcarum amant ita terminari more fœminino. Sed tamen & recte Herodotus nomen ejus profert scribens Ἐρμιώνιδι, ut legitur in MS. Florentino.

482, 11. Οἰχνεῆται.] MS. Οἰχνεᾶται.

482, 18. Οἱ δὲ ἐν Σαλαμῖνι Ἕλληνες.] Vox postrema non est in MS. neque opinor nunc magis Herodoto placuit subnectere, quam paulo ante agens de Græcis Isthmum obsepientibus.

482, 22. Ἀνὴρ ἀνδρὶ φράσας σιγῇ λόγον ἐποιέετο, θώυμα ποιεύμενος.] MS. ποιεύμενοι.

483, 11. Πάντα τὸ πορθμιὸν.] MS. φὰς τὸ πορθμιὸν.

483, 45. Σφέας φθείσεσυκλεῦντο.] MS. φθισεσυκλέοντο.

484, 14. Πλέω ἀγαθὰ τῇ παλείδι ἐργάσηται.] Citat hunc locum Portus in v. Ἐργάζεσθαι, ut inde illustrem ac conspicuam faciat lectori Herodoteo istam casus varietatem inter rem & personam, ut 3, 15. Sed frustra. Nam MS. clare habet τὴν παλείδα, & hoc est Herodoteum. 7, 5. 8, 28 & 106 & 108. Vide etiam ad 129, 24.

484, 15. Λέγω ἢ ὅτι.] MS. λέγω δέ τοι ὅτι. Particula commodissima, sed per literarum transpositionem intercepta, ut vides.

485, 8. Ἠὼς τε διέφαινε.] MS. δὴ ἔφαινε. Vulgatum nimis arctum & brevis est momenti.

486, 16. Ἐπεὶ χρὸ.] MS. ἐπειδὴ χρὸ.

486, 46. Φάναι σαφῶς.] MS. σαφέως. Hoc certe est Herodoti, & potuit Portus reliquis exemplis apponere hujus loci numeros.

487, 5. Αἱ δὲ γυναῖκες ἄνδρες.] Habemus igitur, quem ante oculos habuerit Ennius, quum scriberet: *Vos etenim juvenes animum geritis muliebrem, Illa virago viri.* Quod nec apud Ciceronem lib. 1 Offic. 18, nec apud Ennium Columna bene vidit.

487, 27. Τοιοῦτον μισθὸν.] MS. τοιόνδε, ut sæpius.

487, 29. Αἰγινέην νηῦς.] MS. Αἰγιναίη, ut c. 92.

487, 33. Ἀπέβησάν τε.] Quod nemo non videt absurdum esse. & ipse Valla vertit, quod exstat in MS. ἐπέβησάν τε.

487, 37. Πᾶν αἰτιώμενος.] Aliter Valla nunc quoque, & plane id ipsum quod exstat in MS. πάνυ. Id quod notatum quoque est ab Th. Gale.

489, 7. Ἀποστρέψαντες τὴν νῆα.] Ut hoc ipsum est perobscurum, ita etiam vix patet, quid in vertendo sequutus fuerit Valla, dum ambigue scribit *conversa navi*, unde nequaquam distinxeris, utrum intellexerit celocem, an vero navem Adimanti: quia tamen junguntur facto Adimanti, certe intellexit Adimantum convertisse navem suam & ad Græcos venisse. Quod plane vult codex optimus, dum exhibet ἀποστρέψαντα, omnino scilicet Adimantum.

489, 16. Οἱ πολλοὶ φράτερες.] Media vox non est in MS. Quid enim huc adfert? Certe nec agnovit Valla. Immo an non satis præcessit πολλὸς τῶν ἱπλιτέων?

489, 21. Καταρρύσαντες.] Portus plura in hoc verbo dixit, quam ut citari queant. Sed MS. κατειρύσαντες, quod addes collectaneis sub num. 391, 44.

489, 37. Ἐπελάσαντο βασιλῆος.] Quamdiu Xerxes ἐπέλασε, non tetigere remi ejus Coliadem; sed quidem nunc, hoc est, debellato, propulsato, & coacto fugere. Itaque præclare MS. ἀπελάσαντος.

489, 42. Ἀπολέσθαι κινδυνεύσαι.] Ferri nequit hæc lectio, quum sicut præcedentia verba in subjunctivo fuerunt, δείσας μὴ ἐπιθῆται, aut νοήσωσι, sic quoque subnecti debet κινδυνεύσῃ, quod liquide legitur in MS. Sed & quod junctim sequitur, scribe δρησμὸν ἐβούλετο, non ἐβούλοτο.

489, 50. Παρεσκεύασο.] MS. παρεσκεύασσαι.

490, 9. Τοσοῦτοι ἵπποι τε καὶ ἄνδρες διεσᾶσι κατὰ ἡμερησίην ὁδὸν ἑκάστῳ τεταγμένοι.] Uranie, Uranie Herodotea, qualis fuisti antehac? & qualis fores posthac, nisi ab Florentia puram tibi aquam ferrem! Patet enim hinc inopia Brissonii in libro primo regni Persarum pag. 147 hunc locum ad verba fideliter describentis, sed nihil explanantis, nec ostendentis ab se bene intelligi, tantum posita leni distinctione post verbum διεσᾶσι, quam in editionibus non video. In quo tamen propter tempus ferri ea res potest. Sed eum ipsum locum ita male descriptum ab Stanleio ad Æschyli Persas pag. 763, & Herodoto junctum Xenophontem cum Josephi iisdem verbis ac Suidæ (omnia Brissoniana) aspicere certe nauseam parat. Nec vero circa difficultatem sententiæ hæreo, sed turbor non adsequens, quî hæc adeo correpta sint. Nam quanto ad indolem Herodoti excellentius legitur hæc notatio in MS. τοσοῦτοι ἵπποι τε καὶ ἄνδρες διεσᾶσι, κατὰ ἡμερησίην ὁδὸν ἑκάστῳ ἵπποι τε καὶ ἀνὴρ τεταγμένος. Nullus opinor hunc locum ita intellexit; quippe ex vulgato ut & ex interpretatione nihil colligas nisi totidem equos, quot homines, per certa intervalla stationem habentes; quæ intervalla Herodotus exprimit eligitque diurna. Ergo quia singulo diurno spatio destinatus est homo unus, idcirco & equus unus citato cursu diem conficere debet. Quod nec credibile est, & si credi oportet, quoniam Herodotus in corruptis exemplaribus ita dicit, me arbitro fatue

priores editores id ſibi potuerunt imaginari, præcipue Valla, tanti mendacii deſcriptionem adeo accurate exſequens. Miror eos, qui circumciſionem, Chronologiam & alias offucias tam perdite tractaverunt, non hîc mendacem Herodotum poſtulaviſſe. Profecto quidquid id eſt, de diurno ſpatio & equo & homine, multum imminuitur ita feſtinatio curſus; quæ eadem augetur contra plurimum, ſi homo iſte diei uni datus in paucas horas mutare equum poſſit, plane ut nunc fieri ſolet. Nolo enim cogitare, quum dicitur ad diei unius viam quamque equi & vir deſtinatus, etiam intelligi poſſe vehicula, ſi non in omnibus, ſaltem in quibuſdam ſtathmis collocata, ad quæ requiritur vir & plures equi in horas certas mutati, ſed innuit equitationem nudam.

491, 26. Ἐπὶ συμβυλίῳ μεταπέμψασθε.] Notavit ſane Portus, & hunc & ſequentem locum in voce Συμβυλὴ, ſcilicet prout ſcire potuit. Sed nunc ſcias legi in optimo MS. ἐς συμβυλίην μεταπ.

491, 31. Ἀποπειρῆσθαι τῶν Πελοποννήσου.] Id quoque defenditur multis ab Porto exemplis, quum tamen legatur in MS. ſimpliciter πειρῆσθαι.

492, 14. Τῇ συμβυλῇ.] Eſt hoc alterum exemplum hujus vocis: ſed ut junctum priori, ita pari firmitate teſtatur præclarus MS. ab Herodoto ſcriptum eſſe τῇ συμβυλίῃ.

492, 20. Παῖδες οἱ συνεπονῖο.] MS. συνέπωνῖο, quod verbi iſtius inſtar adhibet ubique auctor.

492, 25. Τοιόνδε φέρει) πρῆγμα γίνεσθαι.] Truncatum Herodoteum, & egregie MS. συμφέρει). Satis patet Æm. Portum nequiviſſe uti hoc exemplo in v. Συνηνείχθη, ubi colligit exempla hujus uſus verbi συμφέρεσθαι infinita ex auctore noſtro, ut ſcias ipſius eſſe.

492, 29. Διὸς ἤδη ἐχθίεῖο.] Immo τελεῖς, ut notavit lib. 1, quem numerum quum ſervet etiam Strabo lib. 13, Caſaubonus jubet hoc loco corrigere τελεῖς, in qua re nondum illi potui parere.

493, 7. Κομίσας τὰς παῖδας.] MS. κομίσας τὰς οἰκέτας. Quomodo videtur legiſſe interpres, nec opinor alio modo ſcripſiſſe Herodotum. Omnem enim familiam tranſtulit Panionius, unde πανοικίη cum poſtea φιλαθῆν dicitur Hermotimus. Adde cap. 109.

493, 34. Διαφυλαξάσας τὰς ἀρχὰς πορεύθῆναι βασιλῆα.] Non eſt hic quartus caſus vitioſus, ſed languidus & inamœnus; multoque robuſtior erit dativus βασιλεῖ, prout legebam Florentiæ, & maxime probo.

494, 10. Στρατιὴ ἀμφιθερέεται.] Sic à vulgo formatum iri hoc tempus reor equidem; ſed eſt adhuc aliud, nec minus probabile, nempe ἀμφιθαρέε), quod exſtat in optimo MS. Nunc editores primam literam gravati ſunt, & hinc ablatam repoſuerunt in voce verſ. 39 mira perverſitate.

494, 18. Ἐς ὃ ἔλθῃ.] MS. ἔλθοι.

494, 34. Νέφος τοσοῦτον ἀνθρώπων ἀνωσάμενοι.] Quæ hîc arena ſine calce? Remedium quærunt editores ab parentheſeos nota, quæ tota eſt eorum, non Herodoti. Quid? an ille ἄνδρας vocat, quos verſu antecedente dixit ἀνθρώπους? Videant hoc factum ſuum & exſultent. Res ipſa dicit νέφος ἀνθρώπων bono ſenſu dictum eſſe de Græcis, & exputa, quanto commodior ſit ſententia, ſi legas: Ἡμεῖς γὰρ εὕρημα γὰρ διήκαμεν, ἡμέας τε αὐτοὺς καὶ τὴν Ἑλλάδα, νέφος τοσοῦτον ἀνθρώπων, ἀνασωσάμενοι, μὴ διώκ. Ut ſolet interdum γὰρ interius in periodum revocare. Ἀνασωσάμενοι vero clare legitur in MS.

494, 39. Ἐμπιπρεῖς τε.] MS. ἐμπιπρεῖς τε. Cæterum citat hæc ipſa Stanlejus ad Æſchylum pag. 777. Non tamen ut norit *hoc participium*.

494, 46. Παντελῶς ἀπελάσας.] Scilicet hoc unum deerat, ut quum congeſſerit Portus quatuor loca, per quæ teſtatur παντελέως eſſe verbum Herodoteum pro communi παντελῶς, hunc unum locum pergeret dejicere ad quaſdam communitatis ſordes. Scito, bone lector, exſtare plane in optimo MS. παντελέως, quod probavi.

495, 1. Ὑποθήκιον μέλλων ποιήσεσθαι ἐς τὴν Περσέα.] Ὑποθήκη eſt admonitio, conſilium, certe utplurimum in Herodoto (neque etiam hîc cogitare licet de pigneraticio negotio) ut inde extricare ſenſum verum non queas. Conatur tamen ſollicitus mire Æm. Portus ita ſcribens [Animo ſibi apud Perſam ſubſidium comparandi. Æ. P. V. S. admonitionem facturus ad Perſam 1. cum Perſam de ſuo in eum beneficio collato monere ſtatuiſſet. Hoc ex ſequentibus patet. Si Vallæ verſio bona eſt, dicemus ὑποθήκιον jam vocari ſubſidium, quod ſibi quis parat beneficio in aliquem collato, & apud ipſum quodam modo repoſito, ut ſervetur. Quod obſervatione *dignum*, quia præter tritas ſignificationes uſurpatum] Miſera prorſus. Unde acrior H. Stephanus nihil de his verbis citatis in Theſauro ponit, niſi ſibi ſuſpecta eſſe. Et merito. Nam omnino ſcribendum eſt ex MS. ὑποθήκιον. Neque vero dubium eſſe poteſt, quin hic locus ſit, unde apud Suidam concinnata ſunt hæc verba: Ἀποθήκιον· ἀντὶ τοῦ ὑποφορίου. Φίλιος. Bene, quod ſilent.

495, 12. Ἐς πᾶσαν βάσανον ἀπικομένοισι.] MS. ἀπικνεομένοισι. Ter ab iſto verbo incipit Portus novos loculos congerere, & ter poſt pauca de verbo ἀπικνέομαι dicta relabitur ad derivata verbi ἀπίκομαι neſcio cur? quum ſatis ſæpe hoc ipſum ἀπικνέομαι placuerit Herodoto.

495, 33. Πεφύτευ γὰρ Ἀναγκαίην.] Has duas ha-

habes itidem junctas, ſed ex adverſo in Simmiæ Rhodii Alis.

495, 38. Γεωπείνας ἐς ταμάλισα ἀνήκοντας.] Sic eſt: habet Portus diligenter comportata, unde pateat Herodoto placuiſſe iſtud ταμάλισα. Sed an ideo non perinde bene legitur in optimo MS. ἐς τὰ μέγισα? Sic quidem & in fine hujus libri, τοῖσι ἡμέας ἀναγκαίως ἔχει τιμωρέειν ἐς τὰ μέγισα, vel ταμέγισα.

495, 48. Διὰ τῶν αὐτέων ἀγγέλων χρεώμενον λόγοισι τοῖσι ἢ πρὸς Ἄνδρους ἐχρήσαλο.] Incredibile quantum infuſcatus locus. Nullos enim nuncios in præcedentibus legitur ad Andrios miſiſſe Themiſtocles, ſed ipſum popoſciſſe nummos προϊσχόμενον eos ſermones, quos audivimus. Deinde abundantia eſt longe ineptiſſima, ut is, qui paulo ante dixit, Themiſtoclem ad alias inſulas miſiſſe ἀπειλητήρια λόγια, nunc pauciſſimis verbis interpoſitis, dicat eum χρεώμενον λόγοισι τοῖσι ἢ πρὸς Ἄνδρους ἐχρήσαλο. Quis enim tam fatuus eſt, ut non ſponte intelligat eoſdem vel certe ſimiles adhibitos fuiſſe ab eo ſermones in tali negotio, quod totum erat minax? Quin & vide, quantopere hinc abeat MS. in quo tamen videtur reſidere vera manus Herodoti. Διὰ τῶν αὐτέων ἀγγέλων χρεωμένους τοῖσι ἢ πρὸς βασιλέα ἐχρήσαλο. Sic certe ipſe ex eo notavi, & ſtatim in eo maxima lux. Nulli enim fuerunt nuncii ad Andrios, & fatua manus illos huc adduxit, ubi non erant neceſſarii, quum omiſſi ſint, ubi debuerant allegari, ſi fuiſſent. Eadem iſta laſcivia interpoſuit quoque vocem λόγοισι. Sed notat Herodotus Themiſtoclem in imperandis his pecuniis uſum eſſe Sicino, quem in animo habebat locupletare, ſicut etiam locupletaviſſe in ſuperioribus dixit; ad quam rem poterat inſervire hæc curatio. Itaque adhuc abundat in lectione codicis Medicei vox χρεωμένους. quâ deletâ ſunt nitidiſſima omnia.

496, 12. Διέφυγον τὸ ςρᾶτόμα.] MS. ſimpliciter ἔφυγον.

496, 15. Χρήματα πρὸς νησιωτέων ἠτέαλο.] Hoc vulgatum, atque ipſi Herodoto aliquoties uſurpatum; non nego. Quod ſi nihil aliud quam exegiſſet Themiſtocles, quæ inde ad ipſum & Sicinum veniſſent lucra? præſertim ſi detrectaſſent dare, ut Andrii? Inſuper quanto vilius ad lectionem aurei codicis MS. ἐκλέαλο? Ne dubita igitur; obtinuit & poſſedit inde Themiſtocles lautitias.

496, 19. Ἀναιρέην εἶναι.] Præclare MS. ἀναιρεῖν. Neque enim verbum ἔδοξε refutat primum caſum.

496, 22. Ὡς ἦ ἀπίκελο.] MS. ἀπίκαλο. Et hoc melius.

496, 30. Ἐν ἦ τῶν ἄλλων συμμάχων.] Vox quarta non eſt in MS. Et ipſa ineptia ſua vel maxime patula oſtendit in loco iniquo ſe ab ineptis eſſe poſitam, quia ἄλλοι nequeunt alii intelligi, quam σύμμαχοι, & σύμμαχοι non alii quam ἄλλοι, ut plane alterutram vocem facile conviceris falſi.

497, 17. Ἐπιλαβὼν ἢ λοιμὸς τότε.] Inanis prorſus & ſupervacua eſt illa in fine adpoſita qualiſcunque notatio temporis. Itaque peroportune legitur in optimo MS. ἐπιλαβὼν ἢ λοιμός τε τὸ ςρατιὸν ἢ δυσεντ. Nihil pote melius.

497, 20. Ἵνα ἑκάσοτε γίνηται.] MS. γίνοιτο.

498, 2. Διεχρέελο.] MS. διεχρῆτο.

498, 10. Τελήρεϊ.] Quam ridicula hîc ejecit Stephanus! quam ignarus veri in hoc loco fuit? An non ſtultitiam ipſe ſuam aperit, dum interpretationem Latinam exarans [triremi auro intertexta, vel ut alii, triremi inaurata] damnat mox dicendo [certe *intertexta* impropric hîc diceretur] Quanti commenti ſe reum facit, quum addit [At Valla τιάρῃ legit pro τελήρεϊ] Immo, quod dubitari nequit, iſte legit τιήρεϊ, ut eſt ſcriptum in op imo illo Mediceo, quem is fortaſſe ſub oculis habuit.

498, 16. Ἔοικε ἐμοί.] Eximie & attente optimus MS. οἷκε ἐμοί.

498, 35. Πρότερον ἔφη.] MS. πρότερόν μοι ἔφη.

499, 8. Ἀκροθίνια ἐπεμψαν.] MS. ἀπέπεμψαν. Et mox δυωκαίδεκα, non δυώδεκα.

499, 9. Ἀνδριὰς ἔχων ἐν τῇ χερὶ ἀκροτήριον νηός.] An poteſt clarior explicatio dari talium vel ſtatuarum vel brachiorum, quæ multiplicia occurrunt in nummis antiquis & monumentis & ipſo Homericæ conſecrationis ære, de quo agit Raph. Fabrettus ad Column. p. 347, quum & illic fingatur Ulyſſes conſecraviſſe tale apluſtre, memoriam ſuæ navigationis in exitu felicis, ubi & ipſe & alii varia cogitant.

499, 21. Τῇ Κροίσου.] MS. ἧ Κροίσεω.

499, 25. Διενέμοντο τὰς ψήφους.] MS. διένεμον.

500, 8. Ὡς διὰ τὰς Ἀθήνας ἔχοι.] Multo melius in MS. ἔχοι. Sed & ſtatim voces duæ ἐγένετο καὶ abſunt ab eodem libro.

500, 14. Ταῦτα μὲν νυν.] Idem MS. vocula poſtremam non agnoſcit.

500, 17. Στρατὸν ὃν Μαρδόνιος ἐξελέξαλο.] Mirus eſt in vertendo Valla, quum dicit ab illo regem deductum *iis ſexaginta millibus, quæ ſibi Mardonius delegerat*. Ergo caruit tanto numero Mardonius ex 300 millibus. Quod quomodo probaverit? Atqui in optimo illo MS. clare ſcribitur στρατὸν ἧς Μαρδ. quod veriſſimum eſt. Ex eo exercitu, unde ſua millia elegit Mardonius, erant quoque hæc ſexaginta millia. Immo & Th. Gale ſcribit [codex Arch. melius ἧς Μαρδ.] plane pari modo: & lætor. Sed quo ſenſu? Pergit ſcribere [*exercitus quem ſibi elegerat.*]

500, 19.

500, 19. Ὡς ἦ ὁ μὲν ἐν τῇ Ἀσίᾳ.] Verbum ſubſtantivum ignoratur ab MS. elegantiſſime quidem. Quid enim perfectius hac periodo? Ὡς ἦ ὁ μὲν ἐν τῇ Ἀσίᾳ, ὁ ἦ ὀπίσω πορευόμενος καὶ τὸν Παυσάνιον ἐμίσει.

500, 35. Κελοβύλῳ Τορωναίῳ θηλεοπρέπειαν.] Vocem ſecundam ignorat liber MS. Sed, caſtiſſima Urania, quid deinde in tuo gremio geſtaviſti? An ex Herodoti manibus accepiſti Κελοβύλῳ θηλεοπρέπειαν? Hoc enim eſt, quod monſtras accedentibus. At quæſo te, an ullus qui accepit, teſtatus fuit ſe intelligere? an tu intellexiſti? an hæc ſunt placamenta ingenui animi, qui memoriæ rerum antiquarum operam ſuam præbet? Quomodo vertit Valla? *Critobulo Toronæo tradidit, à genere Chalcidenſi.* Sed & in ſermone Italico *la citta poi quaſi deſerta donò à Critobulo da Calcide, à queſto modo ottennero i Calcidieſi Olyntho* &c. At quid lucri inde ad hiſtoriam, ſi noveris originem generis in hoc Critobulo? An ex eo dependent fata univerſa urbis? tum an hoc ſignificant Græca, ut ita Vallam ſimul Portus, ſimul Stephanus tueantur? Longe aliter exiſtimavit Ubbo Emmius V. C. in libro ſ veteris Græciæ ſcribens *Olynthus ab Artabazo Perſa expugnata & Chalcidicis tradita* &c. Agnoſcis magnam differentiam, & debuit vir ille doctiſſimus aliquid perſpexiſſe veritatis fœdum in modum abſconditæ; quæ quum tibi præſertim placet, revertere ad eam ſubſidio præſtantiſſimi codicis Medicei, in quo legitur ἀποδιδοῖ Κελοβύλῳ θηλείπειν ἦ τῷ Χαλκιδικῷ γένει *tradit eam Critobulo, ut etiam præbeat* (vel habitandam indulgeat) *Chalcidicæ nationi.* Ita ſequitur commode, quod ſubnectit; quomodo corriges quoque interpretationem hujus editionis nimis aberrantem. Nempe Critobulus tum alios in eam recipere poteſt, tum particulatim monetur Chalcidenſibus eam aperire.

501, 5. Παρὼν ἦ ... συμμαχίη.] MS. παρῆεαν, quem numerum in verbis amat Herodotus collectivis nominum vocabulis apponere.

501, 32. Οὕτω ἔπρηξαν.] Hæ voces nullæ ſunt in MS. Et videtur perquam commoda relationis præcedentis terminatio ἕτοι μὲν οἱ πρεσπέμψαντες βασιλῆα, nempe tam pauci manſerunt ſuperſtites, & quum nec illic manere, nec trajiciendi in Aſiam haberent copiam, redire debuerunt in Theſſaliam, peræque occidendi ac commilitones perierant.

501, 33. Ὁ ἦ ναυλικὸς στρατὸς.] Hanc quoque vocem ultimam expellit MS. ut rurſum in principio capitis proxime ſequentis. & 9, 95 dicuntur οἱ ἔξ ναυλικῆς στρατιῆγοί. Et toties jam in antecedentibus ὁ πεζός, etiam mox rediens. Quin etiam vox iſta huc non convenit. Neque enim claſſiarius exercitus transfretavit alias pedeſtres copias, ſed nautæ & claſſiarii.

501, 41. Συνῆρχε ἦ τούτοισι.] MS. ἦ τοῖσι.

502, 6. Εἴ τι δύναιτο.] MS. εἴτι δυναίατο, quam ſuave!

502, 17. Τῷ Εὐρυφῶντι, ἔξ Ἱππολάου.] Accuratiſſimus Vindingius in Hellene notat hinc medium ab Herodoto omiſſum eſſe ἔξ Σάου, quem retinuit Pauſanias, unde etiam eum memoravit Cragius lib. 2 cap. 2.

503, 17. Καλεκοίμιζε ἐς Ἀμφιάρεων.] Quid dici poteſt ſordidius? Hoc tu concoquis, ſplendidiſſima Uranie? At tuum eſt ἐς Ἀμφιάρεων. Hoc tu in mentem dederas Herodoto. Hoc caſtigatiſſima membrana Medicea fideliter ſervavit. Et quid elegantius?

503, 18. Ἐπιλάβε σφεας.] MS. ἐπιλάβοε.

503, 31. Ἔπεσθαί οἱ.] MS. ἔπεσθαί δέ οἱ.

503, 49. Τῆς Φρυγίης ἐδόθη Ἀλάβανδα πόλις μεγάλη.] Quum Stephanus de Urbibus mentionem urbis Alabaſtrorum in Phrygia teſtatus eſſet ſe habere ex Herodoto, & Salmaſius in Plinianis pag. 559 negaviſſet in Herodoto exſtare, Holſtenius eam citationem ad hunc locum referebat, ut ab Stephano olim hîc lectum fuerit Ἀλάβασις. Ego nihil varietatis annotavi ex libro vetere, & mira ſunt fata nominis auctoris noſtri. Voſſiano exemplari adſcriptum eſt male Stephanum legiſſe videri Ἀλάβαις.

504, 13. Τὰ χρησήια ταῦτα οἱ προλίγοι.] MS. προλίγοι, ut ſimilis mutatio modi, & pariter polita, occurrebat nuper.

504, 27. Ὅκως δὲ ὀπλῷτο.] MS. ὁπλίῃ.

504, 34. Ἔφασαν δίκαιον εἶναι ἀποδιδόντας.] Sic certe ſcriberet quilibet circumforaneus, cui maximum Herodotum & multo ipſis meliorem varii comparaverunt. Cæterum dicit unicus codex Florentiæ eum ſcripſiſſe ἀποδιδόντες, ut non conſtruatur cum infinitivo. Et ſimile acciderat libro 1, 63 & 6 in fine capitis 61, quod vide.

504, 41. Εἴπας τάδε.] MS. εἶπας τάδε ὧδε. Non inutili augmento, ſi diſtinxerimus εἶπας τάδε, Ὧδε δεκόμεθα. *Hoc modo accipimus*, ut paulo infra ὧδε ἐγεγόνεε. Sed ubi videbis fidem libri veteris 9, 28. Ἐτάσσοντο ὧδε οἱ Φωκαιῆες.

504, 44. Ἀρυσάμενοι ἐκ ἦ ἠιόνος.] MS. ἀρυσάμενοι ἦ ἠιόνος. An dubitas? Antoninus Liberalis cap. 19 ex Bœo ἠρύσαντο ἦ μέλιτος τῶν μελισσῶν. Plutarchus in Oraculor. defectu de Lebadia, ἀρύσασθαι μανικῆς. Et ſæpiſſime alii.

504, 45. Οἱ μετ' αὐτοῦ.] MS. οἱ μετ' ἐκείνου.

505, 15. Ὧδε ἐγεγόνεε.] MS. ὧδε ἐγένετο, ut iſtud poſtea ſequatur amœnius.

505, 39. Εἴτε ἐὺ φρονέοιεν.] MS. εἴτε δι-φρονέοιεν.

505, 43. Ἀλλὰ καταλάσασθε.] MS. ἀλλὰ καταλύσασθε. Omnino recte. Sic enim ſolet repetere & quaſi iterato ſtudio aſſumere idem verbum, ut 9, 56 verbum ἀνέμνα. Habet quoque codex Arch. apud Th. Gale.

505, 48.

505, 48. Πολὺ μὲν δὴ ὁμοίως τὸ πρὸς ὑμέας.] Sic quum loquatur hic Alexander, immo etiam pergat addere ἐμοὶ δὲ ἀνωτέρω ἔτι μᾶλλον εἴρηται, ut sic iste potuerit tunc Atheniensibus imputare multa benevolentiæ documenta, audire vellem, qui ita intellexerit Dion. Petavius, qui locum hunc diligenter excutiens in Pralipomenis pag. 840 sustinet existimare Alexandri patrem Amyntem adhuc vivere, sed mox mori, quia nunc tantum vocat ἀνδρα Μακεδόνα, at 20, 43 τελευτὴν τῆς βασιλείας Μακεδόνων: inter hæc ergo quæ nunc narrat, & quæ scribuntur libro nono, media intercurrit mors Amyntæ. Et quomodo igitur sic Atheniensibus coram jactitare potuit suam benevolentiam, eamque non tunc primum ab eis cognosci, sed varia data fuisse experimenta multo ante, quum nec regnaverit, nec Macedonia tanti fuerit, ut jure potuerit sic gloriari. Certe non satis ex aperto & simplici tacet non sine celandi studio, mox rursus ipsum Alexandrum illum confiteri Εἰμὶ γὰρ Ἀλέξανδρος ὁ Μακεδών.

506, 3. Ἐνώρεον τοῦτο ἐὸν ὑμῖν.] Et quare hoc participium ἐὸν invidit præcedentibus, si judicavit id nunc, ubi prorsus eadem est constructio, adnecti debere? Et sanequam miror Portum in verbo Ἐνώρεον conduxisse utraque hæc membra, & tamen varietatem istam nullo verbo prosequi. Atqui legitur hæc pars ita in optimo MS. τοῦτο ἐὸν ὑμῖν. Prioris autem partis constructio est 1, 89. ὅτι οἱ ἐνορέων ἐν τοῖσι ποιεύμενοισι.

506, 5. Ἔχων λόγους τοιούσδε.] Plane hæc verba mox sequuntur c. 143. At nunc in MS. τοιάδε.

506, 41. Ἄλλως τε τοιῶν ἐπαίνων αἰτίης.] Videtur aliquid molesti his inesse. Unde quum fatis lævus in interpretando fuisset Valla, Stephanus correxit ita: *Adde quod Athenienses, qui horum omnium auctores existerint, primos ex Græcis jugum servitutis subire, res est profecto intoleranda*, ut legerit ἡγεῖσθαι δεινοῦ. Quod ut nulli placere potest, sic nec Ubo Emmio, qui sic exprimit: *vos ejus præcipui auctores fuistis, & in hæc incommoda intentatamque servitutem Græcos conjecistis. Res nullo modo toleranda.* Nihil ex his satisfacit.

506, 43. Διὰ καλῶ τὸ πάλαι.] Non est Græcum, & enervatus est sermo. MS. διὰ καὶ τὸ πάλαι.

506, 46. Καιρῶν ἐσέχοντε.] MS. ἐτερήθητε. Id habet Latina versio.

507, 20. Τῆπερ καὶ νῦν ἔχει.] MS. ἐφ' ᾗ καὶ νῦν ἔχ.

507, 45. Τὸ Ἑλληνικὸν ὅμαιμόν τε.] MS. τὸ Ἑλληνικὸν ἐὸν ὅμαιμόν τε.

507, 48. Οὐ καὶ προδότας.] Copulativa nec locum hic habet, nec ab MS. agnoscitur.

508, 16. Ἐς τὴν Βοιωτίην.] Post hæc etiam MS. subjungit eadem verba, quæ initium faciunt libri 9. οἱ μὲν ταῦτα ὑπεκπεμφθέντων Ἀθηναίων ἀπαλλάσσοντο ἐς Σπάρτην.

511, 4. Προεῖπέ τε.] Stolida orationis inclinatio, quæ ferri nequit. Nec eam secutus est Valla, sed quasi legeretur προεκπόνησε. At ille supinum istud collegit ex eo, quod & ipse vidit in antiquo scripto legi προεῖπαί τε, prout exstat in Mediceo.

511, 28. Τὸ μὲν ἡμέτερον ἔτω ἀκίνδηλον.] Præclare in his consummata est Græcismi concinnitas, & magis etiam, si verbum νέμεται quoque abesset. Passim quippe sic occurrit τόγε ἐμὸν & similia, in perfecto plane sensu. Hinc est, ut opiner omnino venisse ab Herodoto, quod legitur in Florentino MS. τὸ μὲν ἀπ' ἡμέων ἔτω ἀκίνδηλον εἰν νέμεται, ut infra mox dicet τὸ παρ' Ἀθηναίων. Huc etiam declinat codex Arch. ex quo propinat Th. Gale eandem fere lectionem, nisi quod omittat ἐὸν, & ponat ἔτως, utrumque credo per negligentiam.

JACOBI GRONOVII NOTÆ ET OBSERVATIONES in librum nonum HERODOTI.

509, 27. Ἅπαντες τὰ κείνων ἰσχνὰ βουλεύματα.] Vocabulum ἰσχνὸς, in plurimis ab Herodoto adhibitum, tamen nunc non exstat in MS. & magnopere egreditur Valla augens ad *validissima*, qui etiam nescio unde petierit verbum *occupabis*, quum Herodotus innuat, *sine labore omnia eorum consilia opprimes* & coercebis.

510, 13. Ἐς τὴν ὑστεραίην.] Satis vexavit se in leniore hujus loci interpretatione Æm. Portus & docendo ὑστεραίῳ poni, pro quo usitatius sit ὑστέρῳ. Atqui Mediceus ille fidelissimus MS. habet clare ἐς τὴν ὑστέρην.

510, 44. Ἐς τὴν Βοιωτίην ἐλέγετο εἶναι.] Vidi similia in his libris, & aliqua notat etiam Portus. Sed an non monile hoc videri potest ex inferiore huc elevatum? Utique legit optimus MS. ἐν τῇ Βοιωτίῃ.

511, 1. Προεῖδον ἐσβολήν.] MS. ἐμβολήν.

511, 4. Προεῖπέ τε.] Stolida orationis inclinatio, quæ ferri nequit. Nec eam secutus est Valla, sed quasi legeretur προεκπόνησε. At ille supinum istud collegit ex eo, quod & ipse vidit in antiquo scripto legi προεῖπαί τε, prout exstat in Mediceo.

511, 28. Τὸ μὲν ἡμέτερον ἔτω ἀκίνδηλον.] Præclare in his consummata est Græcismi concinnitas, & magis etiam, si verbum νέμεται quoque abesset. Passim quippe sic occurrit τόγε ἐμὸν & similia, in perfecto plane sensu. Hinc est, ut opiner omnino venisse ab Herodoto, quod legitur in Florentino MS. τὸ μὲν ἀπ' ἡμέων ἔτω ἀκίνδηλον εἰν νέμεται, ut infra mox dicet τὸ παρ' Ἀθηναίων. Huc etiam declinat codex Arch. ex quo propinat Th. Gale eandem fere lectionem, nisi quod omittat ἐὸν, & ponat ἔτως, utrumque credo per negligentiam.

512, 13. Χίλι@ ἀνόμαλα.] Abest postrema vox ab MS.

512, 35. Τῶν ἐφόρων ἕνα ἐπύθετο.] Mirari licet, cur, quum ex uno ephoro dicatur resciviſſe, cur, dico, non cum illo colloquatur. Sed ad furcas damnanda eſt vox tertia, quæ nec in MS. apparet, & ſane abſurdum quoque foret, ſi velut arcanum emanaviſſet ex uno forſan ephororum; nec eam agnovit interpres.

512, 16. Ἀκούσας ἧ ταῦτα.] Hæc quoque postrema vox non exstat in MS.

512, 18. Ἀθηναίων ἡμῖν ἑόντων μὴ ἀρθμίων.] Notavit Portus ad Suidam hunc locum ab ipso citari in v. Ἀρθμίη, sed ut dicat μὴ ἑόντων ἄμμιν ἀρθ. Quod reponi debet inter specimina licentiæ, quam quilibet censuit sibi datam esse formandi citationes Herodoteas ex lubitu & arbitrio.

512, 24. Ἐν φρενὶ λαβόντες τὸν λόγον.] MS. ignorat voculam ὦ. Eximie. Vide Portum in φρὴν & νοὸς.

512, 44. Ἐπὶ τὸ ἑωυτῦ ἕκαστ@.] MS. ἐπὶ τὸν ἑωυτῦ ἕκαστ@.

513, 30. Πρὶν μέν νυν πυθέσθαι.] Voluerunt distare hunc locum ab illo qui mox sequitur πρὶν ἢ .. ἐμβαλεῖν. Sed invito Herodoto, ut docet optimus MS. in quo est πρὶν μέν νυν ἢ πυθέσθαι, ut 6, 22. πρὶν ἢ ἀπικέσθαι, quæ utraque addi debent collectaneis Porti in v. Πρίν.

513, 42. Ὡς τε ἧς ὀλίγως.] In MS. media vox non legitur.

513, 45. Μαρδόνι@ μὲν δὴ ἔτω.] Vox postrema non est in MS.

514, 2. Ἵππ@ προσελθοῦσα καλὸν παράγαλο.] Vides ut interpretatus sit Valla. Id non placuit Portq, qui cum eo quidem scribit προελθοῦσα (ex versione enim patet Vallam ita legisse) sed interpretari velit *equitatus vero progressus agrum Megarensem perequitavit*. Postremum clare dicunt Græca. Sed equitatum non opinor solum vagari jussisse Mardonium, sed quum is comitaretur peditem, sic perequitavit istum agrum. Certe MS. nihil mutat in verbo προσελθοῦσα, nec causa est.

514, 5. Μαρδονίῳ ἦκε ἀγγελίη.] An supposititum est hoc verbum ab iis, qui voluerunt apparere in promptu esse Herodoto copiam & varietatem, ne jam uteretur eodem verbo quo tantum quod usus fuit? Certe MS. iterum habet ἦλθε.

514, 17. Ὁκοῖόν τι ἐθέλει.] Suavius in MS. ἐθέλοι.

515, 17. Ἐμήδιζον γὰρ μεγάλως.] MS. ἐμήδιζον γὰρ δὴ σφόδρα.

515, 21. Δοκιμώτατ@.] MS. δυνατώτατ@. Etiam mox ἀπίκηται habet idem liber, non ἀπικέσθαι.

515, 23. Σφέας ἀπ' ἑωυτέων.] Hic Græcus sermo non exprimit Latinum *seorsum*, sed quidem ἐκ ἑωυτῶν, quod ipsum legi in MS. nec aliter diximus 469, 34, ubi, ut puto, citavimus & Portum in ἐκ ἡμέων.

515, 17. Νῦν ὦν ἄνδρα.] Ratiocinationis propriam & bene nectens consequentiam sermonis. Sed ea hic non quæritur. Potius proposito periculo & certissimo & præsentissimo exclamare videtur velle & edere quales debeant esse. Unde justissimum patet esse, si credideris vocem mediam non esse ab Herodoto, qui virum militarem imitatum voluit exprimere, quoniam non exstat in optimo MS. Statim veniet locus, ubi major erit ejus commoditas, etsi inde videatur trajecta ab imperitis.

515, 44. Πάσῃ συρείψασθες.] Notavit hunc locum Æm. Portus, ut doceret hic intelligi *cum se ipsos conglobassent*, *facto globo*, quum id demum notetur per verbum sequens πυκνώσασθες: nunc tantummodo agitur de modo, quum adversi starent, corporum ponendorum vel ad cautelam vel ad vim repellendam, nempe πάσῃ σρείψασθες, ut testatur liber MS. quum vellent orbem volvere.

516, 9. Οὐ νικήσαι ἔτε ἐμέ.] MS. præclare ἔτε ὦν ἐμέ. Sic in medio aut fine periodi habes eam voculam 1, 132. Τροπάσας ποιέει .. ὅτι ταύτης ἔθνεα ὧν πάντα κρέα 2, 39. Οἱ δὲ φέροντες ἐς τὸν ἀγοραῖον ἀπ' ὧν ἔδοντο.

516, 26. Πέμπει ἐπ' αὐτές.] MS. ἐς αὐτές. Nam & hæc particula habet vehementiam & iram.

517, 8. Τέλ@ τοιόνδε ἐγένετο τὸ μάχης.] MS. ἐπὶ τὸ μάχης. In qua erudita certe loquutione est allusio ad verbum ἐπιγίνεσθαι, sed quod dissolvit, & quum dicere debuisset ἐπεγένετο τῇ μάχῃ, prout loquitur 7, 157 in fine, ita maluit nunc mutare.

517, 18. Τύπλουτες δὲ ἐς τὸ θώρηκα αὐτῦ.] Vox postrema non legitur in MS. & omnino est supervacua.

517, 20. Παίει μὲν ἐς τὸ ὀφθαλμόν.] Ita interdum usu venit, ut loquerentur *sine* distinctione, utrum dexter, an sinister foret. Suetonius Jul. cap. 68 *Scæva excusso oculo transfixus femore & humero*. Etiam nihil habeo, quod promam ex Florentia; forsan ideo, quod oculi tunc mei fuerunt sopiti. Sed tamen perexcellens est, quod ex codice Arch. attulit Cl. Thomas Gale, nempe in eo legi ὄμφαλον, quippe quod valde est probabile, quum gladius ipsum thoracem perforare impeditus sine dubio descendere conetur ad imum ventrem & partes corporis ab lorica jam non tectas, non adscendat ad oculum; etsi id fieri quoque interdum possit, præsertim quum non addatur, oculum dextrum vulneraverint, an sinistrum. Ἔξοχα hoc est pretiosissimum me judice.

517, 25. Αὐτίκα ἐτόλμησαν.] Reliqui laudem suam

opus esse, ut omitti nequeat salvo sensu & modo scribendi.

537, 41. Ἔτι ὦν τῇσι φόνῃσι ἑούσῃς.] Vocem postremam non habet MS.

538, 2. Ὁ δ' ἤμαίζετο.] MS. ἀμαίζετο.

538, 25. Αἰγινητέων τὰ πρῶτα φέρων.] Hæc quoque ultima vox non legitur in MS. ut ipse Lampon dicatur Αἰγινητέων τὰ πρῶτα. An hoc dulcedinis mellitissimæ genus potuit averti ab Herodoto? Sane factum est per tot non annos, sed sæcula. Attamen revirescit veritas. Est enim haud dubie purum Herodoteum, ut 6, 100. Αἰσχίνης ὁ Νόθωνος, ἐὼν τῶν Ἐρετριέων τὰ πρῶτα. Non aliter dixerunt πάντα. Accedit, quod 8, 104 dicat φερόμενον ἀπὸ τὰ δεύτερα τῶν δινέχων πρὸς βασιλῆι, non φέροντα in hoc genere loquendi.

538, 27. Ἀπικόμενος ἤ κου δὴ ἔλεγε.] Annectit MS. voculam τάδε.

539, 32. Ὁ δὲ δὴ τελευταίην ὄφιος ἐξ χαλκέης ἐπεστεώς.] Insitum his verbis sensum an possimus assequi liquidius quam ex conspectu? Itaque quum insignis Whelerus inter peregrinationis musicæ lucra Constantinopoli in has oras advexerit hanc tantæ vetustatis fabricam, non me teneo, quin huc reponam, ubi unice describitur, & castius profecto

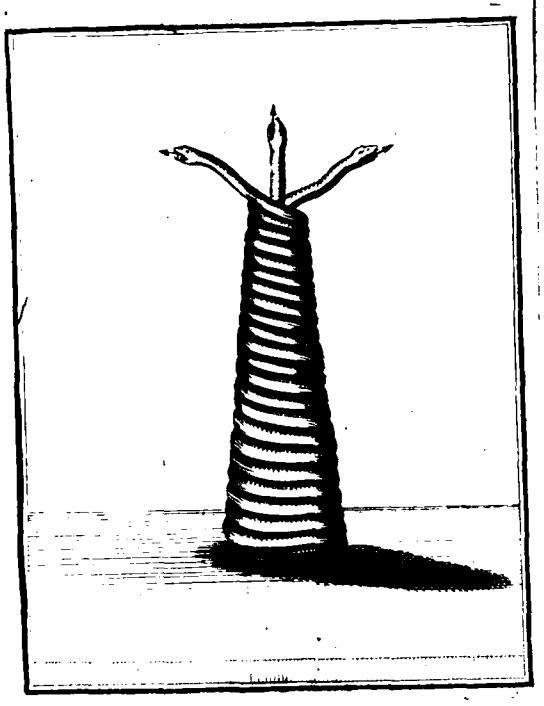

quam fit apud ipsum ab nonnullis, *qui prennent cette antiquité pour un Trepied d'Apollon.* Quis posset ita dicere aspectans hoc nobile monumentum? non habet tripodis maxima propria, sed ea, quæ signat Herodotus.

540, 26. Τὸ ἐπάνω τοῦ γνάθου.] Et cur in hac descriptione auctor uteretur compositio? Optimus ille MS. habet τὸ ἄνω τοῦ γν.

540, 30. Ὁ νεκρὸς ἠφάνισται.] MS. ἠφάνιστο, multo probabilius.

540, 49. Πάντας ἔθαψαν ἀλεεινῶς.] Vox media non exstat in MS. & supervacua est prorsus in tot repetitionibus.

541, 5. Ἐπαισχυνομένους.] Sic se habet: verbum hoc bene notum est eis, qui vel primis labiis gustarunt hæc elementa: ideo debuit Herodoteis immiscerì tam nothum & spurium, quam grande. Sed quæso, mi Valla! an qui erubescebant se à pugna abfuisse, post tumulum hunc excitatum non erubescebant? aut statim dicebant se interfuisse? Id lepidum quidem, & ipse Herodotus, quem tantopere dedisti perstringendum, vos ridet. Ille enim scripsit ἀπαισχυνομένους. Sic plane legitur in vetustissimo exemplari Florentiæ. Et notat repellere pudorem conantes, quem collegerant ex absentia ista. Non Portus, non Stephanus hoc habet. Satis est, quod habeat in decomposito eruditissimus ille Porphyrius lib. 1 Ἀποχῆς pag. 115. Τίς λοιπὸν λόγος τοῖς ἀπαναισχυντεῖν ποιοῦσι τὴν αὐτῶν αἵρεσιν βουλομένοις;

541, 10. Κλεάδεω.] Nomen Bœotium, bene notum vel ex historia citeriore Alexandri Magni. Attamen MS. Ἀλεάδεω.

541, 14. Ἐδόκεε σφεῖς δίεσθαι.] MS. σφεῖσι.

541, 27. Μὴ ποιέειν ... πρὶν ἢ ἐξέλωσι.] Notavi de hoc loco ad librum quintum sub numeris 330, 11.

Ibidem. Πλέω μὴ ἀνατλήσῃ.] Frequens fuit causa hujus verbi in hac historia usurpandi, si id Herodoto fuisset gratum. Ne nunc quidem id ei placuit. Habet enim optimus MS. ἀναπλήσῃ. Hujus rei notitia defuit Æm. Porto, qui tam accommodate ad sententiam hujus loci conatur illustrare hoc verbum ex loco libri 6 cap. 12. Τίνα δαιμονίων παθὼν ἀναπίμπλαμεν τάδε ἀναπίμπλαμεν. Vide eum in verbo Ἀναπιμπλάναι.

541, 44. Ἐπεπείθεσαν διωθέεσθαι.] Magnus enimvero labor Æmil. Porti, ut post tres rivulos factos, unde deduci possit, hoc verbum deploraret ab Valla omissum: quum tamen nulli istorum adsit aqua Pegasæam Aganippen gustu exhibens. Fucata omnia. Nec ita scripsit Herodotus; sed ab eo testatur fidelissimus codex venisse ἐπεπύθεον, vel ut propius veniam ἐπεπίθεον. Hoc autem in scrinio suo fovit huc usque Calliope, ut non exierit in has luminis oras. Pulcherrimum tamen, si inspexeris, quæ notata sunt ad verba apud primarios scriptores occurrentia ἐπέπιθμεν vel πιθήσας, ut notet eos certe constituisse & hanc fiduciam foviisse.

542, 14. Κατὰ τὸν ταχίστων ἐλθεῖν ἐς Θρηϊκίην.] Tanquam privatus iter faceret. Quanto verius ad Herodoti manum & elegantius in optimo MS. legitur? ἐλῶν ἐς Θρηϊκίην. Hic sermo convenit sequentibus & commento hujus ducis.

§42, 10. Κατὰ πόδας μν.] MS. καζὰ πόδας ἐμεῦ. Et ſtatim τῦτον ϗ ξεινίζετε ϗ. quod longe plenius.

§42, 37. Τῦ τυϱάννυ Θεομήσοϱϛ.] Si ita appellatus fuit, nihil invideo, quin maneat. Scire tamen licet in optimo libro vocari Θεομήτοϱϛ, quo fides mea inclinat. Nam in libro 8 cap. 85 nihil notavi.

§42, 43. Ἄϱα ὑπομιμνώσει.] MS. ἄϱα ὑπομένωσι.

§43, 18. Ἐκέλδε ποιέειν.] Immo πλέειν, ut recte eſt in MS.

§43, 25. Ἐϛὶ ἐν τῇ Ἀπολλωνίῃ ταύτῃ ἱεϱὰ ἠλίυ πεϱίϐαλϛ.] Occæcatos vates colligens in obſervationibus ad Callimachum pag. 619 Ezech. Spanhemius Tireſiam & hunc Euenium, poſteriorem ita deſcribit: *Apollinis ovium apud Apolloniatas in Ionia cuſtodis.* Qua fide credidit Ioniam vel viſam ullo tempore fuiſſe ab hoc Euenio? Nempe quod præcedit ἐν τῷ Ἰονίῳ κόλπῳ, intellexit de Ionia, & hinc ſatis aut doctus eſt, aut attentus in iſta parte ſcribenda fuit. Rideas ſane. Cæterum hæc narratio talium ovium docet Apollinem cognomento Nomium vel Nomionem fuiſſe, ut vocatur ab Cicerone lib. 3 de natura Deorum, qui in iſta Apollonia colebatur.

§43, 42. Τϒαγαγόνϵς μιν ἐϛ τὸ δικαϛήϱιον.] Hæc non implent vim loquutionis illius, nedum Herodoteæ. Inſpice modo collectanea Æmil. Porti in v. Τϒάγειν. Itaque etiam ſcriptum exſtat in optimo MS. ὑπὸ δικαϛήϱιον. Egregie. Nam hoc ipſum videbis illic eſſe, quod deſiderat Herodotus.

§44, 4. Παϱεσκιάζοντο ὡϛ ἐϛ ναυμαχίλν.] Particula ὡϛ non eſt in MS. nec ſolet ita loqui hic ſcriptor, verum alii.

§44, 48. Ἐϛ ὃ τὸν ἤπειϱον ἀπέπλεον.] Certe hoc verbum non congruit huic loco, quippe cui aliam longe ſignificationem attribuit in verbis proxime antecedentibus de Phœnicum claſſe, ut notet remeare in patriam, quum hîc tantum de petendo litore ſit ſermo. Et ſane verbum ultimum non eſt in MS. ut omnino abjici debet. Subintelligitur ex ſuperioribus ἀνῆγον.

§45, 6. Ἐπὶ τῦτον μὲν δὴ τ ϛϱαϊὸν.] MS. ὑπὸ τῦτον, ut maneat in uſu præpoſitionis ad hanc cauſam adhiberi ſolitæ.

§45, 15. Ἐπιπωμένϱ ὅτι Μιλήτϒ κτιϛὸν.] Hic locus an pro integro legi debeat, dubito. Citat enim eum Meurſius de Fortuna Attica cap. 6, ubi ſic edit nulla diſtinctione divellens particîpium ὅτιπωμένϱ ab præcedentibus, quod fit in editionibus, quantum ſcio, omnibus, etiam ipſa Thomæ Gale, quod nulli non patet fieri perperam. Sed idem Meurſius illic jam citat κλυὼν, ut nihil habeamus dicere eidem Gale aliquid monenti, niſi quod ſero veniat. Quippe jam & Stephano in indice Theſauri ſic citatur, quaſi vulgo exſtet in editis. Unde id adſcivi nunc merito. Cæterum legitur in optimo MS. non ἐπιπωμένϱ, ſed ἐπιπομψύ, quaſi innueret non Philiſtum abiiſſe cum Neleo, ſed patrem ejus Paſiclem, cujus deinde filius illic templum ſtatuerit. Res pertinet ad hiſtoriam, in qua non auſim decidere,

§45, 33. Ἐγχείψας τῷ αἰγιαλῷ.] MS. ἐγχείμψας.

§45, 48. Δεύτεϱα τάδε ἐποίδν.] MS. δεύτεϱα δὴ τάδε ἐπ.

§46, 20. Πϱοσίηϲαν ϖϱὸϛ τὰϛ βαϱ.] MS. ϖϱοσήϊϲαν, ut cap. 101 ϖϱοήϊϲαν.

§47, 3. Μέχϱι καζὰ τ ἡμίϲεων.] Eſt inaudita loquutio, nec explicari poteſt; ut omnino non aſſequar, quemadmodum tot docti lectores eam concoquere potuerint, & ex optimo MS. corrigendum ſit μέχϱι κϒ τ ἡμ. Quippe quod non modo præſtantiſſimum eſt ad mollienda Græca, ſed pariter *declarat* originem falſæ vocis καζὰ, nempe quod illud κϒ ſic involutum fuerit in ſcribendo, ut quaſi nota fuerit præpoſitionis καζὰ, quum breviter & cito ſcribitur.

§47, 8. Τῷ ἑτέϱῳ κέϱαϊ.] MS. κέϱεϊ.

§47, 20. Συνεπιπομένοι συνέπιπλον.] MS. συνεϲέπιπλον. Manifeſto vulgatæ vitio. Et mox ὡϛ ὃ ϗ τὸ τεῖχϱ, ubi vocula ϗ eliditur vulgo male.

§47, 27. Ἰθαμίτϱης.] Etiam Florentinus MS. Ἰθαμίτϱης habet, prout ex codice Arch. protulit Th. Gale.

§48, 4. Ἐϱμίλυκϱ ὁ Εὐθοίκϒ.] MS. Εὐθόϊκϒ.

§48, 18. Ὅποι χϱεὼν εἴη τ Ἑλλ. καλοικῆϲαι.] MS. primo ἐπῃ. Item καλοικίϲαι. Et utrumque genuinum. Agitur enim de loco in quem deduci Ionas conveniret; quod prius eſt, antequam habitarent.

§48, 25. Τοῖϲι ἐν τέλεϲι ἐοῦϲι.] Ipſa pronunciatio hujus locutionis moleſta eſt, cui egregie occurrit optimus MS. ἐν τέλει ἐοῦϲι. Sic enim ſcio exſtare in illo priſco volumine, quod debuit in contextu hoc exprimi, ubi quid non vitii invectum eſt omiſſo participio & voce τέλεϲι retenta? Etiam Herodotus ſe oſtendit 3, 18. Τὰϛ ἐν τέλει ἑκάϲϒϛ ἰόνϖας τ ἀϛῶν.

§48, 26. Τὰ ἐμπόϱια.] MS. τὰ ἐμπόλια.

§48, 34. Πίϲι τε καταλαϐόντες.] Confuſa eſt hîc copia copulativæ, & non toleranda vel ideo, quia legitur in MS. πίϲι καταλαϐόντες, ut pateat referri hoc non ad præcedentia, ſed ad ſequentia. Certe nec videtur Valla agnoviſſe.

§49, 2. Δεινὰ ποιηϲάμενϱ.] MS. ποιεύμενϱ. Id eſt Herodoteum.

§49, 12. Τῶν ὃ κατ' ὁδὸν ϖοϱδομμύων Βαϱϐάϱων.] Vox poſtrema non eſt in MS. Sicut etiam in ſequentibus iſtis ὐδὲν ἔτι πλέον ἐμμένειν τετέων, voce ultima MS. deſtituitur. Neque ſa-

ſuam integram doctis editoribus in hoc verbo certis jam ab Vallæ verſione, qui interpretabatur *deſideraverunt*, docte, ſed non ut opinor ex mente Herodoti; quod tamen tanto cum labore conatus fuit firmare Portus. Atqui manifeſte apparet hoc verbum ab Herodoto nunc poni in eodem ſenſu, quo antea ἔμαθον. Id plane ipſum nunc effert ἐπύθεσαν.

§17, 35. Οὐκέτι οἱ ἵππόται ἐπέμφυον.] Non eſt hoc verbum aciei dicatum. Itaque & optimus MS. ſervat ὐπέμφυον, quod prorſus oportuit reſtitui.

§18, 7. Καὶ ἐφοίτων θεησόμενοι.] Satis mira eſt verſio, quam ex his concinnabat Valla, *Quod ideo faciebant, quia cuncti* &c. Nec enim id ideo faciebant. Sed quum Græci cadaver veherent per ordines, ut poſſent omnes videre; id vulgo non ſuffecit, ſed inſuper ideo excurrebant, ut viderent. Abundant iſtæ voculæ. Itaque in Græcis copula recte abeſt ab MS. Ita enim ſolet Herodotus, cujus mentem opinor recte à me declaratam eſſe in verſione, quippe quam mutare compulſus fui. Etiam non intelligo, cur non Valla maluerit in antecedentibus dare: *erat autem ſpectaculo dignum.*

§18, 27. Ἀξιούμεθα ταύτης τῆς γάσιος.] Probat hanc loquutionem Portus ex duobus aliis locis, quos ad vocem γάσις conduxit, nempe in hujus libri cap. 21 & 47, in quo utroque loco major aciei & prælii ratio eſt, quam ordinis in locando milite. Unde fieri nequivit, quin magis mihi arrideret vetuſta illa ſcriptura optimi MS. τάξιος.

§19, 42. Ἀμαζονίδας τὰς ὑποθήκας.] Locus deſperatus, de quo forſan nihil melius conſuletur, quam prout conſuluiſſe nonnullos teſtatur Th. Gale ſcribens [Hæc dele: neque enim agnoſcit codex A. nec Valla, nec margo] Bene, ſed hactenus. Cur enim habuit codex Etonenſis? Sic enim merito interpretor ejus de illo ſilentium. Tria quæ nominantur, ſunt valde fragilia. Nam nec margo, id eſt, Stephanus, nec Valla ea agnoſcit, quoniam agnoſcere non poterant, utpote quod non intelligerent. De codice A. reverenter taceo. At plane Stephano ignoſci nequit, quum de hoc loco ne verbum quidem. Æmil. etiam Portus ἀποθήκας ne nominare quidem voluit, ſæpe ad viliora declinans. Sed & ex illo præclaro Mediceo nihil notavi; quum interim non videatur locus eſſe tam ſordidæ obſcuritatis, ut ſic ab eo ingenia ceſſare debuerint aut terrefieri toleraverint, quum manifeſtiſſimum ſit Athienſem dixiſſe ἐς Ἀμαζονίδας τὰς ἀποθήτας, τὰς ὑπὸ Θερμώδ., tanquam furias & minime deſiderabiles fæminas, quæ eſſent crudeliſſimæ, & abominabiles, atque hinc optandæ ut longiſſime abeſſe perſeveraviſſent. Puto liquidiſſimum eſſe eas nunc per λιτότητα morem ſic appellari. Habent hanc vocem omnia lexica.

§19, 46. Καὶ ἢν χρησοὶ] MS. ἢ ἢν ἂν χρησοὶ.

§20, 38. Λεπρεηλέων.] Hoc flocci feci, perinde ut iſtos Vallæ Lepræatas, quum in libro optimo animadvertiſſem ſcriptum Λεπρεηλέων. Sic omnes appellant. Infra in eodem libro ſcriptum erat Λεπρεήτας.

§20, 43. Τετέων ἢ ἐχόμενοι Χαλκιδέες.] Præter varietatem loquendi, & verbi ἔχεσθαι, cujus præcipua hîc requirebatur frequentia, flexionem in varias formas, tum mira eſt auctoris cura in participio ἐχόμενοι aut uſurpando aut omittendo, ut ſubintelligatur, & ne ſemel quidem adhibita iteratio, niſi in hoc uno loco: ubi quum præmiſerit Ἐρμιονέων ἢ ἐχόμενοι, nunc tamen ita ut vides iterat, quum id non fiat in alia parte. Sed propterea ſcias oportet vocem tertiam non eſſe in MS.

§22, 10. Περὶ Θεσσαλίην οἰκεομένους.] MS. οἰκημένους, ut ſæpe alibi.

§22, 24. Πρότερόν μοι δεδήλωται.] Vocula μοι non eſt in MS.

§22, 27. Ὡς ἢ ἀπεικάσαι ἐστί.] Verbum ſit qualecunque, ſcribis Herodoti & editoribus forſan gratum, quod tamen annotare inſuper habuit Æm. Portus. Huc nihilominus vix videtur convenire iſtud compoſitum, unde legitur in optimo MS. ἐπεικάσαι, conjecturam adhibere, quod certe jam requiritur.

§23, 48. Γεοῖσι ἐχρέετο.] Notabile eſt quod legitur in optimo MS. ἐχρέατο, quum ad id pervenire non potuerit curioſitas Æm. Porti tantopere ſe acuens & omnia ruſpans in Εατο, ſed fere pluralia, donec incideret in Παρηγορέατο.

§24, 31. Καθὰ τὸ ἔχθος.] MS. καθά τε τὸ ἔχθος, quo leniſſime conciliatur hæc pars cum ſequente ἢ καθὰ τὸ κέρδος.

§25, 5. Φειδόμενοι ὅτε ὑποζυγίου.] Magis intendit negativam hanc locutionem optimus MS. exhibens ἢ φειδόμενοι ὅτε ὑποζυγ.

§25, 20. Ἀνηκαλημένοισι ἀλλήλοισι.] Paulo ante ſic dixit ἡμέρας δὲ σφι ἀνηκαλημένοισι ἤδη ἐγεγόνεσαν. Sed in eis quæ citavi, vox poſterior non eſt in MS. eamque verius eſt deleri debere, quum & verba illa priora habeant ſuam rationem, & ſane diverſam ab his, in quibus verſamur, & ex principio ipſo libri quinti appareat auctorem hoc decompoſito malle uti ſine addito dativo.

§25, 39. Τότε μέν νυν] Particula poſterior, etſi occurrat ſic adhibita ſæpius, non eſt in MS.

§25, 45. Ἔτι πλεῦνας γίνεσθαι.] Verbum γίνεσθαι non eſt in MS. nec incommode, quum verbum εἶναι proxime antecedat interpoſito tantum verbo.

§27, 7. Μή με ἀμφθείρητε.] MS. μή με ἢ ἀμφθείρ. Quæ vocula affert ſuam venuſtatem.

§27, 16. Μὴ πλεῦνες συναχθῆτε.] MS. συλλεχθῆτε,

ἀεχθῆτε, quod convenientius Græcæ libertati, prout ἀληθέϊον dixit de hac eadem re in cap. 37.

527, 23. Τοῦτο τὸ ἔργον ἔστω πρόσθολον.] MS. tantum ἔστω ἔργον πρόσθολον. Hic ordo vocum visus fuit esse confusior nonnullis, ut particulam demonstrativam requirerent proxime anteponi adjectivo: sed non ita Herodotus.

527, 38. Ἐπὶ Μαρδωνίῳ μαχ.] MS. liquide ἐν Μαρδωνίῳ μαχ. prout habuimus lib. 8 toties ἐν Σαλαμῖνι. Adhibe Porti Lexicon in ἐν cum dativo loci pro πρός ἢ πρός.

528, 22. Ταῦτα ἦ ἀδαμῶς.] Adversativa caret MS. Eleganter profecto, ut sit abruptior exprobratio.

528, 25. Βυλόμενοι μοῦνοι Πέρσῃσι.] Habet id quoque sensum suum, nec male huic loco convenientem. Attamen legi in optimo MS. μούνοισι, ut videtur ante se habuisse interpres. Unde oportet eam solam lectionem habere pro vero, quum id sit, quod exprobret, quod cum servis Persarum videantur congredi voluisse, quos pro gentis gloria decebat solos Persas eligere.

528, 32. Ἤν μὲν δοκέῃ.] Δοκέοι habet MS. & sic bis.

528, 45. Προσφέρεσθαι ἄποροι.] Id notat Stephanus haberi in quibusdam vet. lib. Debuerat addere in quibus legatur εὔποροι. Sic examen institui posset. Certe MS. Mediceus habet ἄποροι. Male Valla de insuetis accepit.

529, 8. Ἐλθόντες πρὸς τὸ δεξιὸν κέρας.] MS. ἐλθόντες πρὸς Παυσανίαν δηλ τὸ δεξ. Et sic quoque interpres. Cur igitur tot voces omissæ sunt? aut cujus beneficio exciderunt? Reposui igitur, præsertim quum & Th. Gale ex cod. Arch. simul & Et. & ipso Valla rectissime judicet ita suppleri.

529, 12. Ἀποκεκλέαλο.] MS. ἀπεκεκλέαλο.

530, 5. Λοχηγετέων.] Verbum memorabile. Id enim quum Valla reddidisset *tribunus cohortis*, quasi derivatum ab λοχηγεῖν, hoc excepit quasi verbum Herodoti pro communi λοχαγεῖν Æmil. Portus, & decem inde versus supplet, ut dicat nihil. Ecce immo & Henr. Stephanus in tomo secundo Thesauri sine hæsitatione refert Λοχηγελέω *sum tribunus cohortis*, ut λοχαγέτης ex Euripide. Sic docemur Græca, sed quæ nunquam intra mare Ionium & Thessaliam addita sunt. Mire si ita habeant alii codices antiqui. Itaque præ hoc incerto & ex aliis inaudito præstat credere ab Herodoto venisse, quod habet optimus MS. λοχηγέων.

531, 11. Αὐτὸν ἀναλαβόντα τὰ ὅπλα.] MS. αὐτὸν ἀναλαβόντα τ λόχον τὰ ὅπλα. Quam accessionem quum viderit Valla, & in versione communicaret, noluit admittere Æm. Portus in Γθεία τέχνη, unde ibi ut nimis docte, sic infelicissime rem gerit. Patet lapsus, ut opus non sit monstrare.

531, 29. Θερσάνδιον.] MS. Θερσανδήιον. Omnino recte. Nam Thrasydæus apud Græcos notum nomen.

531, 31. Τμεῖς γὰρ οἱ πλησιόχωροι λέγεσε.] MS. ἐλέγεσε, ut agnovit interpres.

532, 3. Τῶν δὴ ἐποιήσαντο.] MS. ἐποίησαν.

533, 46. Ὡς ἐτρόπωσαν.] MS. ὡς ἐτρόπωντο. quod in fine capitis 65 & denuo 66 repetitur.

534, 1. Περὶ δ Δήμητρος τὸ ἄλσος.] Atqui id sequitur in versu proximo, & quidem loco oportuno. Sed nunc MS. πρὸ τῆς, & id videtur agnovisse Valla.

534, 6. Οὐκ ἐδέξαντο.] Longe melius ille aoristus convenit participio ἐμπρήσαντας, quam huic verbo, quod agit de re cummaxime instanti. Itaque etiam non admittitur ab optimo MS. sed in eo legitur οὐκ ἐθέλε. quod magis multo est congruum. Sentiebant in animo suo Deam non dare locum.

Ibidem. Τὸ ἱρὸν τὸ ἐν Ἐλευσῖνι ἀνακλόρον.] Hoc unicum memoratur Lexicographis in hac voce exemplum. At MS. optimus hîc quoque refert ἀνάκλορον, de quo ad 9, 21, ut licet in multis placuerit gemina terminatio, in hac tamen voce displicuerit etiam Herodoto.

534, 19. Ἤγε καλλελσμῷ.] Lectio bene colorata, si modo veniisset ab Herodoto, non ab aliis, qui nolebant ulterius differri vocula τότε, quin haberet jam aliquid adminiculi. Sed interim optimus MS. habet ἤιε; Et quidquid aliis videatur, id mutari non debuit, quum opiner omnino sic scripsisse Herodotum, ut vocula ista præcedens τότε quærere inferius debeat aliquid cui innitatur.

536, 12. Μετὰ ἢ τοῦτον.] Non decido inter hanc lectionem vulgatam, & alteram codicis MS. τούτων; ut non Aristodemum solum jam intellexerit. Pervicacis enim pectoris est post eum ponere omnia, quem recenti pugna fatearis in Spartana λέσχη creditum fuisse pro desperato ad necem cucurrisse.

536, 23. Φθόνῳ ἂν εἴποιεν.] MS. εἴποιμι. dixerimus ex livore venisse. Tanquam fateatur auctor esse quasdam arcanas causas propensionis huc repentis, ut magis ad Aristodemum respiciat, quam ullum alium, etiam ipsum Posidonium. Nam λέσχη qua potuit ardere invidia adversus necatum?

536, 36. Πρὸς Ἀείμνηστον.] MS. Ἀείμνηστον. Aëimnestum inter Spartanos alibi memoravit.

537, 21. Ἀμφισβητέων.] MS. ἀμφισβαλέων.

537, 22. Ἀσπίδος πελαθεούσης.] MS. ἀσπίδος αἰεὶ πελαθεούσης. Sic demum impletur descriptio sumpta ex affirmativo, ut perfecte pleneque illi apponi possit altera adscita ex negativo.

537, 39. Ἐσθῆτι καλλίσῃ ἐν τ παρεσσίῳ.] Particulam ἐν non habet MS. nec video ita

fane vel alterutra huc requiritur, ac præsertim illa prior βαρβάρων, quum tam accurate descripserit, quos intelligat per ista τ. κατ' ὁδὸν προσομιλούντων, ut supponat alios fuisse, qui non ita recederent per viam; quos in initio hujus capitis desumpsit τῶν ἢ ἀποφυγόντων βαρβάρων. 549, 42. Ἐπειτ' ἔρξη.] Cespitat constructio, neque ullo genere tolerari potest ille infinitivus; & quam commode exstat in MS. ἔπτε?

550, 14. Περιῆν μὲν τυνὲ, καζὼ ἢ τὴν Ἑλλήνων γλῶσσαν, τέλειον.] Tanquam tunc vere exhilarans suum genium primoresque aulæ, ut non dubitem hoc Persicum componere cum Romanæ consuetudinis inter patronos & clientes cœna recta & sportula, quum cœna recta non alia sit, quam τελείη. Sed ut evilescat Herodotus, quid non sustinent proferre viri insignes? Scaliger in libro tertio Canonum Isagog. ex Ctesia habet in lingua Persica τυνζὲ, idque Persice nihil allud quam *thronus*. Johannes Fronto de diebus festivis Arabice didicerat *Tuc* significare torquem, felicitatem &c. Mox adjicit & *Tucf*. Erunt similia multa quæ ex vicinis linguis ad ignotam Persicam pedibus trahi possunt. Sed an non hæc lascivia est? Morosissima quidem truculentia Isaaci Vossii, qua scripsit Herodotum ignarum linguæ Persicæ & nullis orientis gentium instructum monumentis, quid nisi servile capistrum meretur? Unde enim probat hæc? An in orosangis aberravit Herodotus? an in angariis ostendit nec linguam Persicam nec institutorum consuetudinem sibi cognitam fuisse? Num in Satrapiis? aut aliis denique vocibus? Et unde ea facultas Vossio, ut ille Herodotum in tale crimen vocet? Sed ille nescivit erubescere. Quid enim? an alterutra ex dictis superat Herodoteam? Certe non; si quis ita consideret, ut modo dixi, quod neutrum ex his tribus feciisse opinor.

550, 15. Τῷ κεφαλῷ σμᾶται.] Memorat hoc convivium Brissonius lib. 1 de regn. Pers. pag. 65, notatque eo die Regem caput comere, purgare & mundare &c. Plures alii, sed qui nihil explicant Græcum. Verum doctissime Casaubonus ad Athenæum 4, 10 inspexit, & post eum Freinshemius ad Curtium 8, 9 interpretans *tunc solum rex caput cum cura abluitur*, (hoc alii adferunt ex Loccenio) rejecto Valla & Dalechampio, qui reddiderint κοσμεῖται *ornatur*, quo forsan etiam respicit Stephanus, dum notat Vallam videri sequutum esse diversam à nostra lectionem. Denique cumulum his imponens per Græcæ linguæ nimiam notitiam Ezech. Spanhemius in densis illis observationibus ad Callimachum pag. 564, quum nullum sciat proferre locum, nisi qui ab Casaubono suppeditatur ex Diodoro, tamen & Casaubonum fugillat & ipse nescit, utrum velit *defricare* an *detergere* seu *purgare*. Utique in rege hæc non fuit simplex defrictio aut detersio; & capillorum purgationem oportet omnino frequentiorem attribui regibus Persicis in ista creberrima unguenti affusione, nisi debeant ludibrium maximis sordibus. Cur autem *defricare* potius quam *infricare*, quod elegerat Stephanus in Thesauro? Omnino prudenter existimem fecisse Vallam, dum vertit *ornare*, γλωικῶς verbo isto posito, ita ut in quo proprie consisteret illud σμᾶν, non perite satis assequeretur; prout ornare ad caput & capillos & qualemcunque eorum curam in lingua Latina pertinet, & ornatrices feminæ omni & diversissima cura poliebant. Habes & 4, 73 de Scythis, qui suos humaverunt: σμησάμενοι τὰς κεφαλὰς καὶ ἐκπλυνάμενοι. 2, 37 Sacerdotes Ægyptii ἐκ χαλκείων πωλητρίων πίνουσι διαμυζόντες ἀνὰ πᾶσαν ἡμέρην, ubi reddit *extergentes*, unde patet Vallæ satis cognitum fuisse verbum.

550, 16. Καὶ Πέρσαις δωρέεται.] MS. Πέρσας.

550, 49. Οὔτε ἐκείνη ἔτι πλεῦνα χρόν.] MS. ignorat voculam ἔτι. Ita eam vocem, etiam ubi commodum videtur occupare locum, Herodotus interdum maluit omittere.

551, 42. Τὰ ἐν τ. γεφυρέων ὅπλα.] Nimis simpliciter vertit Laurentius & nunc & cap. 120 *arma è pontibus*, quasi dememinisset 7, 25 ὅπλα ἐς τὰς γεφύρας, ubi dixit *armaturam*; sed declaravit Stephanus, prout nunc quoque fieri oportuit.

552, 8. Ἐπὶ γλῶ σλῶ σραλδόμενο.] MS. σραῖδσάμενο, in quo residet omnis venustas.

552, 28. Ἀπαγάγοιεν σφέας ὀπίσω.] MS. ἀπάγοιεν, quod longe convenientius est, vel magis necessarium, quum vulgata lectio fere supponat id jam factum esse, ut cap. 113.

552, 32. Ἀμφὶ τ. Ἀρταύκτεα.] Harum vocum nulla exstat in MS. ut pateat aliquem sic infuscando voluisse jactare doctrinam. Satis est quod illa descriptio adhuc sequatur.

552, 48. Ὑπὲρ Αἰγὸς ποζαμῦ.] At MS. ποταμῶν. Recte prorsus.

553, 9. Ἰχθύες νεάλωλοι.] Recte, sed quadrisyllabicum porrigit optimus MS. νεοάλωλοι, quo clarius exprimitur vis ejus, ut νεοαρδὲς ἄλωλε maluit dicere Homerus, alii νεοτρεγές. Et sunt plura talia.

553, 17. Ἀποινά οἱ τάδε ἐθέλω ὀπιθεῖναι.] Quam sub scelesta specie averterunt limpidam illam Hippocrenen manus Herodoteæ, ut ejus Calliope æternum doleret? Unde enim hoc, quum 1, 96 usurpetur ἐπιθέμενο? & quidem sine tertio casu? Sæcula licet jam adstrinxerint hunc locum his sordibus, non dubitabo tamen publicare legi in optimo MS. ἐπιχθῆναι. Quod quia non intelligebatur, debuit expelli, quum sciamus tamen illud ἐφίκομαι, &

& derivata ejus afferre tam varias notationes, & huic loco per ſane congruas.

§53, 23. Οἱ δὲ Ἐλαιούσιοι.] Ita quum procedat Græcus Herodotus, id non placuit Vallæ & aliis editoribus, conſenſu porrigentibus id nomen *Elæuntini*. Nec video auctoritatem, quam ſequantur, quum Epitome Stephani non agnoſcat aliud gentile præter Ἐλαιούσιος, & in Herodoto ab Aldo uſque ſemper editum fuerit prout citavi, quod abhinc opinor ceſſabit, quum pateat codex vetuſtiſſimus & fideliſſimus Florentiæ, in quo perſpicue legitur Ἐλαιήσιοι, ut Μυῆς Μυήσιοι etiam Herodoto 6, 8.

§54, 11. Ἄλλοισι δυλλύειν.] In his etiam vocibus finit exemplar Mediceum, ſubjiciens tantummodo has voces & has deinde notas

ΗΡΟΔΟΤΟΥ ΙCΤΟΡΙΩΝ ϴ

ΧΧΗΗΠΙ

ſive ad quaterniones ſignandos, ſeu quidquid etiam illud ſit. Sed Tanaquillus Faber Epiſt. Critic. parte 1 pag. 30 deſiderat hîc poni totum principium quinque verſibus conſtans, quia Dionyſius Hal. ſcripſerit idem initium, eundem finem hiſtoriæ Herodoteæ fuiſſe, quod hodie aliter ſe habeat, ad Cn. Pompejum in Epiſtola: τὸ δὲ αὐτὸ προοίμιόν τε ἦ ἀρχὴ ἦ τέλος ἐστὶ τῆς ἱστορίας, unde concludit alia etiam excidiſſe ex Herodoto; ut facilius obtineat potuiſſe nonnulla ex uno libro vel loco tranſponi in alium. Opinor perinde validum hoc eſſe ſpecimen, ac poſterius de Heliopoli, quod in libro ſecundo vidimus, aut quod tertium adhibet pag. 70 de Alabaſtris, de qua urbe didicit ex Hermolao citationem, quum tamen nil tale apud Herodotum legere meminerit. In loco autem Dionyſii, qui notus bene fuit aliis, & ſolet præmitti in teſtimoniis antiquis de hoc auctore, ut ab Fabro non excitetur, etſi ille ſcriptus ſit non oppido clare & ſimpliciter, aliquid animadvertere poteris ex fine notarum ad librum 7 & 8, in quibus forſan id fit etiamnum, quod Dionyſius Hal. teſtatur. Verum ex eo non probes ex Herodoto aliqua omiſſa eſſe, quæ ad hiſtoriam ejus explendam pertinebant, ſed tantum ſcribas cenſuiſſe nequaquam opus eſſe, ut repeterentur eadem verba, & quæ in fine antecedentis libri poſita eſſent, iterarentur in principio ſequentis.

An & iſta mens fuerit Th. Gataceri, neſcio; ſed ut ſcias quid ſcripſerit ad hanc rem pertinens, in libro 1 Adverſ. cap. 8, quum præmiſiſſet in argumento capitis illius: *Quæ ex Herodoto Ariſtoteles, in ejus ſcriptis jam non patere*, & in loco ipſo monuiſſet [Herodotum Ariſtoteles hiſtor. animal. l. 8 c. 18 reprehendit, quod aquilam in Nini obſidione bibentem inducat, quum τὸ γαμφόνυχα ἄποτα πάμπαν exiſtant,] in fine apponit: [Illud obiter moneo, in Herodoti ſcriptis, quæ ſuperſunt, iſtud neutiquam reperiri; qui lib. 1. quidem Ninum ait à Cyaxare expugnatam, modumque alibi fuſius narraturum pollicetur, ſed in eis, quæ *habemus*, *nuſquam* id præſtitiſſe deprehenditur] Monitio illa quum ſit nuda, etiam ſupervacua eſt & nulli bono; quum & alii Ariſtotelem ante ipſum legerint, eum componentes cum Herodoto, & ſapienter taceuerint: cur enim non de unoquoque ſtudioſo id ſuppoſuerim? Et Gataker utique ſatisfactum fuiſſe oportuit, quod eandem rem abunde annotaviſſet in Hiſtoricis Græcis G. J. Voſſius, qui & anxietatem nimiam Theodori Gazæ in hac parte notat tamdiu editam ante Gatakerum. Sed & Marshamus in Chronico Canone ſæculi XVII pag. 494 notat [Diodorus pag. 84. dicit Herodotum tradidiſſe Cyaxarem (qui quidem Ninum expugnavit) fuiſſe primum Medorum Regem, cum tamen ex ipſo Herodoto conſtet Deiocem primum fuiſſe, Cyaxarem penultimum] Eat ergo, quoniam mihi via nulla alia reſtat, aut ad Aſſyriacos aut ad alios, ſi fuerunt, logos, ad quos toties ex Herodoto citarunt alii. Omiſi etiam poſt librum octavum ita in optimo MS. ſcriptum eſſe

ΗΡΟΔΟΤΟΥ Η̄
ΧΧΗΗΗΔΔΙΙ

FINIS.

INDEX
EORUM QUÆ APUD HERODOTUM SUNT MEMORABILIA.

Monitus esse debes, mi lector, Indicem hunc non ad paginas accommodatum esse, sed ad libros, & capita in quæ eos distribuimus, ad oram interioris paginæ semper adnotata.

Abæ, urbs Phocensium, I, 46 VIII, 27 & 134. ubi erat Apollinis delubrum locuples VIII, 33
ibidem reddita oracula, Herodoti etiam ætate *ibidem*
Abantes EUbœæ non minima portio I, 146
Abaris ferebatur fuisse Hyperboreus IV, 36
de eo & ejus sagittâ fabula *ibid.*
Abdera, VI, 46 urbs à Teiis condita in Thracia, I, 168
eam Xerxes præterit VII, 109
cum Abderitis Xerxes hospitii fœdus iniit, & acinace aureo ac tiara auro intertexta eos donavit VIII, 120
Abrocomes & Hyperanthes, Darii filii, Xerxis fratres, super cadaver Leonidæ occumbunt VII, 224
Abronychus, Atheniensis, filius Lysiclis, speculator apud Leonidem VIII, 21
Abydus, una urbium in Hellesponto V, 117. VII, 33, 34 vicina Dardano VII, 43
ponte à Xerxe jungitur VII, 34
Abydeni prætorium quoddam Xerxi extruunt VII, 44
Acanthus urbs VI, 44
Acanthios Medica veste donat Xerxes VII, 116
Acanthiorum mare VII, 22
Accensio lucernarum, festi nomen II, 62
Accipiter inter animantes Ægyptiis sacras II, 65
eum qui necaverit apud Ægyptios, sive volens, sive nolens, morte mulctatur *ibid.*
eas aves in urbem Butum asportant sepeliendas II, 67
earum paria septem, omen sunt septem Persis III, 76
Acephali populi IV, 191
in pectoribus oculos habent *ibid.*
Aceratos, propheta in templo Delphico VIII, 37
Aces amnis III, 117
unde oriatur *ibid.*
Achæorum, qui Iones è sedibus suis exegerunt, partes duodecim I, 145
Achæi Phthiotæ suppeditant Xerxi terrestres copias VII, 185
eorum in Athamantis posteros actio VII, 197
Achæiæ Cereris templum & orgia V, 61
Achæmenes, Darii filius periit in Ægypto III, 12 Xerxis ex utroque parente germanus VII, 7, 97
Ægypti præses VII, 7
Ægyptiacæ classi præfectus VII, 97
bonum consilium Demarati invertit VII, 236
ab Inaro interfectus III, 12. VII, 7
alius auctor regiæ stirpis per Darium VII, 11
Achæmenes *alius*, Cambysis pater VII, 11
Achæmenidæ compellantur à Cambyse III, 65
eorum tribus apud Pasargadas I, 125
ab iis reges Persidæ sunt oriundi *ibid.*
Achaja VIII, 36
Achelous fluvius II, 10. VII, 126
Acheron fluvius V, 92, 7. VIII, 47
Achilleum oppidum V, 94
Achilleius cursus, locus sic dictus IV, 55, 76
Acinaces Martis, cui immolatur quotannis IV, 62
acinacem in calicem vino & sanguine plenum tingunt Scythæ in fœdere ineundo IV, 70
acinaces Persicus in Hellespontum abjectus à Xerxe VII, 54
Acræphia urbs VIII, 135
Acrisius Danaes pater VI, 53
Acrothoon urbs VII, 22
ex Aculeis jaculorum ahenum factum IV, 81
Adicran, Afrorum rex, agro à Cyrenæis exutus, Apriæ se dedit IV, 159
Adimantus Aristeæ pater VII, 137
Adimantus Ocyti filius, Corinthiorum classis dux, fugam facere vult VIII, 5
ejus dictum in Themistoclem VIII, 59
insolentia erga Themistoclem VIII, 61
ejus turpis fuga VIII, 94
Admetus Eumeli pater H, 2
Adramyttium urbs VII, 42
Adrastus Phryx Midæ filius I, 35, 45
fratris interemptor *ibid.*
à Crœso expiatus I, 35
ei custodiam filii sui ad venationem exeuntis mandat Crœsus I, 41
Crœsi filium transfodit, aprum volens transfigere I, 43
sese super bustum Atyis transfodit I, 45
Adrastus, Talai filius, Sicyonis rex V, 67. pater Ægialei V, 68
in Adrastum Clisthenis Sicyonii odium V, 67
ei honores & dies festi erepti, & Melanippo traditi *ibid.*
Adria V, 9 à Phocæensibus ostensa I, 163
Adyrmachidæ Libyes, Ægyptum versus IV, 168
eorum mores, & uxorum *ibid.*
Æa Colchis VII, 193, 197
Æaces Sylosontis & Polycratis pater III, 139. VI, 13
Æaces, Sylosontis fil. Sami tyrannus, ab Aristagora exutus tyrannide VI, 13
Samios ad defectionem à sociis solicitat *ibid.*
Samum reductus VI, 25
Æacus & Ægina VI, 35
Æacus & Æacidæ à classe Græcorum invocantur VIII, 64
Æaci fanum V, 89
Æacidæ ab Ægineiis, Thebanis missi V, 80. VIII, 84
Æacides Samius IV, 138
Ædes Veneris in Cypro unde extructa I, 105
Minervæ VIII, 39
Protei, dicta Veneris hospitæ II, 112
Vulcani II, 110
deorum & hominum ligneæ IV, 108
fulmine absumptæ IV, 79
Ædificii structura, in quo repositæ erant regiæ pecuniæ II, 121
Ædificio ex urbe Elephantina afferendo triennium consumptum II, 175 & ejus ex solido saxo descriptio *ibid. & seq.*
Ædificium Zamolxis subterraneum IV, 95
Ædificia humanis operibus majora II, 148
Æga urbs VII, 122
Ægæ una ex partibus Achæorum I, 145
Ægææ civitas Æolum I, 149
Ægæum mare IV, 85
Ægaleus mons, unde Xerxes navalem pugnam spectabat VIII, 90
Ægestanorum pugna cum Spartanis ducibus V, 46
Ægeus Pandionis filius Lycum fratrem Athenis pellit I, 173
Ægeus, Ololyci fil. unde Ægidæ IV, 149
Ægialenses, tribus Sicyonia, ab Ægialo Adrasti filio V, 68
Ægialees Pelasgi VII, 93
Ægicores Ionis filius V, 66
Ægidæ in Sparta ingens tribus, à quo dicta IV, 149
Ægila, sive Ægile, locus ad quem Nasamones veniunt ut palmulas decerpant IV, 172, 182
Ægilea, Styreorum insula VI, 107
Ægilia circa Eretriam VI, 101
Ægina & Æacus VI, 35
Ægina, (*alias* Argiva) Aristodemi uxor VI, 52
Ægina & Thebe, sorores, filiæ Asopi V, 80

Ægineteæ cur Samiis infensi III, 59
Samios ut mulctarint *ibid.*
Epidauriis quondam subditi V, 83
eorum in Athenienses odii principium V, 89
terram & aquam Dario dant VI, 49
unde infensos habent Atheniensis, & apud Spartam insimulantur *ibid.* contraque ejus rei autores mittitur Cleomenes VI, 50
primores ipsorum dantur obsides Atheniensibus VI, 73
eorum cum Atheniensibus simultates V, 82
undeque ortæ V, 82, 83 *&c.*
ab iis illatæ Atheniensibus injuriæ VI, 87
auxilia rogantur à Thebanis contra Atheniensis V, 80, 81
ab iis statuæ repetitæ per Atheniensis V, 84
circa Æginetas & Atheniensis acta *ibid. & seq.*
eorum legati contra Leutychidem, Spartam missi VI, 85
eorum piaculum, maximorum eis malorum causa VI, 91
ab Atheniensibus navali prœlio victi VI, 92
præstantissimi in pugna navali contra Persam VIII, 93
aureas stellas tres quæ super malum navis æreum sunt Delphis dedicarunt VIII, 122
unde iis divitiarum principium IX, 79
iis tumulus ipsorum rogatu structus, à quo, & cur, & quando IX, 84
Ægineticum bellum cum Atheniensibus VII, 144
Ægion urbs Achæorum I, 145
Ægira urbs Achæorum I, 145
Ægiroëssa, Æolum civitas I, 149
Ægis Minervæ unde IV, 180
Ægli pop. III, 92
Ægos potami IX, 118
circa AEgrotos Babyloniorum lex I, 197
ægroti apud quosdam Indos deserti in deserto cubant III, 100
apud quosdam Indos interficiuntur & comeduntur III, 99
super ægrotos qui ad aram sunt cinis sparsus in Delo IV, 35
Ægyptus in XII portiones distincta II, 147
Ægyptus fluminis donum II, 5
Ægypti seu Ægyptiacæ regionis natura *ibid.*
ejus longitudo *ibid.*
tota est palustris: vel, (*ut Græcum verbum sonat*) palus II, 4
Ægyptus est quam Nilus irrigat II, 18
Asiæ & Africæ terminus II, 17
Africæ finitima II, 65. III, 91
unde incipiat & qua pateat in eam ingressus III, 5
in regiones (vel potius præfecturas, quæ nomoi vocantur) divisa II, 164
urbes habitari in ea mille & viginti II, 177
montanæ Ciliciæ opposita est II, 34
qualis sit qua parte Africam spectat II, 8
fossas unde tam multas habeat II, 108
propter quas inequitabilis & plaustris inhabilis effecta *ibid.*
de Ægypti magnitudine Ionum sententiæ II, 15 & Herodoti II, 17
plura mirabilia habet quàm omnis alia regio II, 35
sub Amasi rege maxime beata II, 177
Ægypto minatur interitum Cambyses circiter decem annos natus III, 3
eâ potiuntur Persæ III, 7
Persis tributaria III, 91
Ægyptia sacra II, 81
Ægyptii cum Cyri familia cognationem sibi fingunt III, 2
pleraque omnia diversa à ceteris hominibus constituerunt instituta & jura, ut cœli eorum & fluminis diversa est natura II, 35
eorum instituta & jura II, 35, 36 *&c.*
omnium hominum primos se arbitrati II, 2 Phrygas tamen esse priores concedunt *ibid.*
in septem hominum genera distributi II, 164
hominum sapientissimi II, 160
multarum rerum cognitione ceteris antecellunt II, 121
eorum inventa II, 4, 82
primi immortalitatem animarum asseverarunt II, 123
primi annum excogitarunt, & in menses duodecim distribuerunt II, 4
prodigiorum observantissimi II, 82
divinationem certis diis vindicant II, 83
ignem animal esse asserunt III, 16
suis moribus & institutis contenti II, 78 nec ullis aliis uti volunt II, 91
nihil à Græcis mutuati II, 49
eorum in Græcos dicterium II, 13
quibus potissimum inter eos sine agricultura fruges proveniant; utque jacto semine in sua rura sues immittant II, 14
vitibus carent II, 77
eorum vinum ex ordeo *ibid.*
fabis abstinent II, 37
eorum victus *ibid.*
eorum præcipui conventus II, 59
eorum cantilena II, 79
medici apud eos singulis morbis singuli II, 84
eorum sacra II, 39, 40
eorum sacerdotes II, 37 quorum unus est pontifex *ibid.* suntque rasi II, 36, 37
eorum superstitiones II, 65
& nominatim circa bestias quasdam *ibid.*
illis sacrificia sub Cheope interdicta II, 124
à Mycerino restituta II, 129
eorum circa Cererem & Rhampsinitum ceremoniæ II, 123
deorum omnia fere nomina ab iis ad Græcos pervenerunt II, 50
duodecim deorum cognomina primi in usu habuerunt II, 4
primi diis aras & simulacra & delubra statuerunt *ibid.*
quorum deorum nomina nesciant II, 50
quorum deorum oracula habeant II, 83
dii aliquando eorum principatum obtinebant II, 144
pudenda circumcidunt II, 36, 104
cum feris vescuntur II, 36
eorum victimæ II, 41, *&c.*
suem non alunt IV, 186
quo tempore sues immolent & earum carne vescantur II, 47, 48
eorum ablutiones post contactam suem II, 47
qui Thebanæ provinciæ, ab ovib. abstinent & capras immolant II, 42
contra faciunt *Ægyptii Mendesiæ* provinciæ *ibid. & 46*
descriptio eorum qui sunt circa partem Ægypti frumentariam II, 77
eorum qui in paludibus sunt, mores & instituta II, 92, 93
Ægyptiorum luctus & sepulturæ II, 85, 86 *&c.*
mos triplex in condiendis cadaveribus II, 86, 87, 88
eorum scripturæ & litterarum duplex usus II, 36
eorum interpretes à quibus oriundi II, 154
eorum pueri linguam Græcam edocti *ibid.*
Ægyptii maximè salubri corpore ob aërem qui est immutabilis II, 77
purgant se singulis mensibus *ibid.*
eorum capita quam firma, & cur III, 12
Ægyptii medici ceteris præstantiores III, 129
apud Ægyptios viri binas vestes habent, feminæ singulas II, 36
vestes eorum lineæ quales II, 81
unguenta II, 94
naves II, 96
eorum mysteria II, 170, 171
eorum reges II, 99, 100, 101, 102, 111, 112, 121, 124, 127, 129, 136, 137, 141, 147, 151, 158, 160, 161, 172. III, 10
eorum sub duobus regibus calamitas II, 128
Ægyptii bellatores in magno contemptu Sethoni regi suo II, 141
Ægyptii libertatem adepti duodecim sibi reges constituerunt II, 147
Ægyptii à rege Aprie cur desciverint IV, 159
eorum clades à Cyrenæis accepta *ibid.*
in fugam vertuntur à Persis III, 11
morte mulctati à Cambyse quum Apin celebrarent III, 29
à Cambyse subacti, à Persis deficiunt VII, 1

INDEX.

à Xerxe ſubacti denuo VII, 7
ipſi & Phœnices commeatus comportant exercitui Perſico contra Græcos VII, 25
navali in pugna ſtrenui VIII, 17
Ægyptius quidam vocaliſſimus IV, 141
Ægyptio thorace in pugna utuntur Perſæ I, 135
Ægyptiacum linum II, 105
Ænea urbs VII, 123
Æneſidemus Pataici filius, ſatelles Hippocratis VII, 154
Æneſidemus Theronis pater VII, 165
Ænigma Hipparcho per ſomnium dictum V, 56
Ænigma piſcatorium H, 35
Ænyra, regio VI, 47
Ænus urbs IV, 90. VII, 58
Æoles invadit Crœſus I, 26 eoſque ſubegit I, 6, 28
Cyro ſe dedere volunt I, 141
Æoles & Iones hereditarii Cambyſis ſervi II, 1
tributarii Dario II, 90
olim Pelaſgi vocati VII, 95
eorum ſacra & pempobola H, 37
Æoles circa oram Iliadem capti ab Hymæe V, 122
Æolenſes Mitylenæi V, 94
Æolum in Xerxis claſſe arma VII, 95
Æoles Seſtum tenentes IX, 114
Æolicæ undecim civitates I, 149
Æolicæ civitates inſulares quinque I, 151
Æolicæ & Ionicæ ditionis collatio I, 149
Æolidarum oppidum incenſum VIII, 35
Æolis VI, 127
Æolus Athamantis pater VII, 197
Æor apud Scythas virum ſignificat IV, 110
Æorpata, id eſt, viricidæ, Amazones dictæ lingua Scythica *ibid.*
Æquabilitas, res egregia V, 78
Æquitati iniquitas inviſa I, 96
Aër Ægyptiorum nunquam immutatur II, 77
Aëris mutatione exiſtunt præcipuè morbi I, 77
Ærarium Athenienſium VII, 144
Aëropus Temeno natus VIII, 137
Aëropus Philippi filius, Alcetæ pater VIII, 139
Aëropus Echemi pater IX, 26
Æs apud Æthiopas omnium pretioſiſſ. & rariſſimum III, 23
apud Scythas non eſt in uſu IV, 71
ejus copia apud Maſſagetas I, 215
pro ære aurum mercantur Æginetæ IX, 79
Æris alieni debitor mendacio obnoxius I, 138
Æs alienum debere, apud Perſas turpe eſt I, 138
Æris alieni debitor cadaver patris deponit apud Ægyptios II, 136
Ære alieno liberatur apud Spartam, in regis obitu, qui aut regi aut reipublicæ ſit obſtrictus, VI, 59
ut & apud Perſas *ibid.*
AEris fodinæ prope Praſiadem V, 17
AErei viri Pſammitticho auxiliantur II, 152
AEreus Jupiter & Neptunus IX, 80
AEreum totum Mardonii præſepe IX, 69
AEſanius, Grini pater IV, 150
AEſchines, Nothonis filius VI, 100
non ſinit Athenienſium auxiliatorum quatuor millia ſecum perire *ibid.*
AEſchreus, Lycomedis pater VIII, 11
AEſchrionia tribus III, 26
AEſchylus EUphorionis filius II, 156
AEſopus fabularum ſcriptor II, 134
AEſtas ubi ſemper nubila eſt IV, 28
AEſtatis & hiemis ſimulacra II, 121
AEthiopiæ regno ſolus Seſoſtris AEgypti rex potitus II, 110
AEthiopiæ ſitus extremus III, 114
ejus deſcriptio & quarum rerum ferax ſit *ibid.*
AEthiopes quomodo redditi manſuetiores II, 30
pudenda circumcidunt II, 104
AEthiopes macrobii, unde tam longæ vitæ III, 23 quales homines III, 20 *&c.* eorum regis cum Ichthyophagis Cambyſis legatis colloquia III, 21, 22 *&c.* adverſus eos infelix Cambyſis bellum III, 17, 25 *&c.*
AEthiopes alii AEgypto contermini à Cambyſe ſubacti III, 97 eorum ſemen, domus *ibid.*
AEthiopes nomades II, 29
AEthiopum varia genera cum Xerxe militantium VII, 69, 79 eorumque differentia, arma, veſtitus & duces *ibid.*
AEthiopum genitura nigra III, 101
AEthiopicus lapis II, 134
AEtolus Males Agariſtæ procus VI, 127
germanus Titormi *ibid.*
Affines Medi & Perſæ ſimiliter colunt *ibid.*
Africæ termini II, 17
deſerta II, 32
Africæ ſuperiora æſtas ſemper obtinet II, 26 *vide* & Libya.
Africus ventus pluvioſiſſimus II, 25
Agæus Onomaſti pater VI, 127
Agamemnon Pelopides VII, 159
Oreſtis pater I, 67
Agariſta, Cliſthenis filia, Græcorum præſtantiſſimo deſtinata VI, 126
ejus proci totius Græciæ præſtantiſſimi juvenes VI, 127
nubit Megacli VI, 130
ejus liberi VI, 131
Agariſta, Hippocratis ex Agariſta nati filia *ibid.*
Xanthippo nupta *ibid.*
ejus viſum in ſomnis *ibid.*
Periclis mater *ibid.*
Agaſicles, vir Halicarnaſſeus I, 144
legem Apollinis Triopii auſus violare *ibid.*
Agathoërgi Spartæ I, 67
Agathyrſi IV, 102, 125
eorum mores & inſtituta IV, 103
Agathyrſus, Herculis filius IV, 10
Agenor Cilicis Phœnicis pater VII, 91
Ager Caici VI, 28
Creſtonicus, & Pæonius VII, 124
Platæenſis IX, 13
Caryſtius IX, 104
Agricolatores contemptiſſimi apud Thraces V, 6
Agricultura AEgyptiorum quibuſd. nulla II, 14
Ageſilaus Doryagi filius VII, 204
Ageſilaus Hippocratidæ filius VIII, 131
Agetus, Alcidis filius VI, 61
uxorem ſuam amico Ariſtoni collocat dolo adactus VI, 62
Agger viſu mirabilis à Nitocri aggeſtus II, 185
Agger Samiorum III, 60
Agis Menaris pater VI, 65
Aglauriæ Cecropis filiæ templum VIII, 53
Aglomachi turris IV, 164
Agora, oppidi nomen VII, 58
Agrianes fluvius IV, 90
Agrianes pop. V, 16
Agyllenſes vel Agyllæi I, 167
mala illis immiſſa propter Phocenſes *ibid.*
Ahenum ex aculeis ſagittarum factum in Scythia, ejuſque deſcriptio IV, 81
Ahenum à Samiis factum ad exemplum crateris Argolici IV, 152
Ajax pater Philæi VI, 35
Ajax Telamonis fil. pro heroë habitus V, 66
ab Homero celebratus H, 28
à Græcorum claſſe invocatur VIII, 64
ab iis victoribus navis ad Salaminem ei repoſita VII, 121
Aimneſtus Spartiata, Mardonii interfector IX, 63
ejus interitus cum trecentis aliis *ibid.*
Alabanda urbs Phrygiæ VIII, 136
Alabandenſes in Caria VII, 195
Alæ in humeris viſæ I, 209
Alalia à Phocæenſibus condita I, 165
Alarodii III, 94
cum Xerxe militantes VII, 79
eorum armatura & dux *ibid.*
Alazir Barcæorum rex IV, 164
ejus interitus *ibid.*
Alazones IV, 17
Albæ columnæ, ſic dictus locus V, 118
Albus murus Memphiticus III, 91
Album litus, *vide* in Leuce acte.
Alcæus, Herculis filius I, 7
Alcæi poëtæ fuga V, 95
ejus arma ſuſpenderunt in Sigeo Athenienſes *ibid.*
Alcamenes Telecli filius VII, 204
Alcetes pater Amyntæ VIII, 39
Alcibiades Cliniæ pater VIII, 17
Alcides Ageti pater VI, 6
Alcimachus Euphorbi pater VI, 101
Alcimus Mentoris pater H, 7
Alcinor & Chromius Argivi I, 82
Alcmæon Megaclis filius VI, 125
ejus officium erga Lydos, & Crœſi in eum ob id munificentia *ibid.*
quomodo ſe auro ridicule onerarit *ibid.*
ejus domus inde divitiæ *ibid.*
alia Crœſi in illum beneficia *ibid.*
victor in Olympicis *ibid.*
idem Megaclis pater VI, 12

INDEX

Alcmæonidæ obnoxii crimine piaculari I, 61
profugi Athenis propter Pisistratum I, 64 & Pisistratidas V, 62
ipsi Persas in Athenienses excitarint necne VI, 121
tyrannorum & tyrannidis hostes maximi *ibid.* 123
clypeum ex composito Persis ostenderint necne VI, 115, 124
eorum laus VI, 123
per Græciam quomodo celebres facti VI, 125, 126
Alcmæonides V, 62 & 66. VI, 125
Alcmena mater Herculis II, 43, 145
Alcon Molossus è procis Agaristæ VI, 127
Aleæ ludus à Lydis inventus I, 94
Aleæ lusus Cereris & Rhampsiniti II, 122
Aleæ Minervæ templum I, 66. IX, 69
Alejus campus Ciliciæ VI, 95
Aleuæ filii VII, 130. IX, 57
Aleuadæ Thessaliæ reges VII, 6
eorum nuncii ad Xerxem missi ut succurrat contra Græcos *ibid.*
Thessalis invitis VII, 172
Alexander, Priami filius I, 3
Helenæ raptor I, 3. II, 113
ejus cum Helena in AEgyptum adventus *&c.* II, 13, 14 *&c.*
ex Sparta triduo Ilium pervenit II, 117
Alexander Macedo, Amyntæ filius V, 19, VII, 173. VIII, 139
ejus genus VIII, 139
vetusta origine Græcus V, 22. IX, 44
Persarum insolentem libidinem in convivio ulciscitur V, 20
ejus prudentia V, 21
in Olympia cursor primo proximus V, 22
Macedonum tyrannis quomodo ad eum pervenit VIII, 137
Athenienses hortatur ad paciscendum cum Mardonio VIII, 140
Athenienses Mardonii causam prodit IX, 43, 44
aurea ejus apud Delphos statua VIII, 121
Aliarchus fratricida IV, 160
ab uxore fratris necatur *ibid.*
Alilat, eadem Arabibus quæ Urania III, 8
Alitta, Venus dicta ab Arabiis I, 131
Alizones pop. IV, 52
Alleus Sidonii Tetramnesti pater VII, 98
Alluvione fluminis agros decurtatos compensat AEgypti rex II, 109
in Alopecis Atticæ bustum Anchimolii V, 63
Alpeni vicus VII, 176, 177, 229
Alpenus oppidum VII, 216
Alpheus & Miron Orsiphanto geniti VII, 227
eorum virtus ad Thermopylas *ib.*
Alpis fluvius IV, 49
Alus, urbs Achajæ VII, 173
Alyattes, Sadyattæ successor in regno Lydiæ I, 16
ejus acta memoratu digna I, 16, 17, *&c.*
qua ratione Miletum obsidebat I, 17
ejus morbus I, 19
cum Thrasybulo pactiones init I, 21
donaria ab eo Delphos missa I, 25
ejus obitus *ibid.*
ejus sepulchrum quale, & à quibus constructum I, 93
ejus filius Pantaleon I, 92
filia Ariena I, 74
Alysonii pop. III, 90
Amasis AEgypti rex I, 30
ad eum se confert Solon *ibid.*
ejus cum Crœso fœdus I, 77
ejus res gestæ cum Apria, quem regno pepulit II, 162, 163, 169
ejus cum Cyrenæis amicitia II, 181
ejus res gestæ aliæ, solertia, contemptus, mores & ingenium II, 172, 173, 174
ejus opera magnifica II, 175, 176
ejus picturati thoraces III, 47
ejus litteræ ad Polycratem III, 40
cum Polycrate jus hospitii solvit propter ejus nimiam felicitatem III, 43
Græcorum amator II, 178
donaria in Græciam ab eo missa II, 182
primus Cyprum cepit & tributariam fecit *ibid.*
contra eum Cambysis expeditio III, 1
uxorem Cyrenæam ducit & quid ipsi acciderit II, 181
Cambysen deludit, missa Apriæ filia pro sua III, 1
Cambysis contra eum expeditio *ibid.*
ejus obitus III, 10
sepulcrum *ibid.*
in ejus cadaver Cambysæ contumelia III, 16
Amasis, vir Maraphius, dux Pers. contra Barcæos IV, 167
ejus contra Barcæos commentum dolosum IV, 201
ob Cyrenen non direptam pœnitentia ducitur IV, 203
Amathuntis obsidio V, 104, 105, 108 *&c.*
Amathusii V, 104
Amaxampeus fons IV, 52 locus etiam unde fluit, sic dictus *ibid.*
Amazones, AEorpata à Scythis appellatæ IV, 110
earum cum Græcis bellum *ibid.*
earum cum Sauromatis bellum, quomodoque agnitæ sunt esse feminæ IV, 110, 111
quomodo cum Scythis mixtæ IV, 113. 114
viros suos Scythas à parentibus quomodo & quo abduxerint IV, 114, 115, 116
linguam Scytharum ediscunt quum hi non possent illarum IV, 114
Amazonum filiæ expeditionem fecerunt in Atticam IX, 27
Amestris, Otanis filia VII, 61
Xerxis uxor VII, 61, 114
ejus amiculum IX, 108
crudelitas in uxorem Masistæ IX, 111
Amiantus Agaristæ procus VI, 127
Amicus solers possessio pretiosissima V, 24
amici casum flet Psammenitus, non liberorum, causamque reddit II, 14
Amiculum Sylosontis III, 139, 140
amiculum Amestris IX, 108
Amilcar Hannonis filius VII, 165
Carthaginiensium rex & ejus res gestæ & interitus VII, 165, 166, 167
ipsi sacrificia instituta VII, 167
Aminias Palleneus, vir Atheniensis VII, 84
Artemisiam fugientem insequitur VIII, 93
ejus virtus & præstantia in pugna navali *ibid.*
Aminocles Cretini fil. VII, 190
è naufragio classis Persicæ dives *ibid.*
Amitres dux classis cum aliis à Xerxe relictus VIII, 130
Ammonis oraculum in Africa I, 46. II, 32 ejus origo II, 55
Ammon Iovem appellant AEgyptii II, 42
Ammonii populus IV, 181
AEgyptiorum & AEthiopum coloni II, 42
adversus eos Cambysis expeditio infelix III, 25, 26
Ammoniorum rex Etearchus II, 32
Amompharetus Spartiata IX, 52, 53 *&c.*
ejus virtus IX, 70
Amomphareti sacerdotis sepulcrum apud Lacedæmonios IX, 84
Amoribus puerorum dediti Persæ & Græci I, 135
Amores quomodo tractent Caunii I, 172.
Amorgis Persarum ducis interitus V, 121
Ampa urbs VI, 20
Ampelos promontorium Toronæum VII, 122
Amphiarai oraculum I, 46. VIII, 134
verax à Crœso repertum I, 49
eique donaria à Crœso missa I, 52
Amphiaraus, Amphilochi pater III, 91
Amphiarai delubrum VIII, 134
Amphiarai expeditio in Thebas, carmen Homeri II, 9
Amphicæa urbs VIII. 33
Amphicrates Samiorum rex III, 59
Amphictyones II, 180
epigrammatis & cippis ornarunt Leonidem & alios ad Thermop. duces VII, 228
eorum sedilia VII, 200
templum quod nunc Delphis est quot talentis construendum locarint II, 180. V, 62
Amphictyonis delubrum VII, 200
Amphyctionidis Cereris templum *ibid.*
Amphilochus, Amphiarai filius III, 91
colonia ab eo deducta *ibid.*
Amphilochus Troja ejectus VII, 91
Amphilytus Acarnan ariolus I, 62
Amphimnestus procus Agaristæ VI, 127
Amphionis filia clauda V, 92
Amphissa urbs VIII, 32

Amphitryon Herculis pater dictus VI, 53 & Alcmena Herculis parentes II, 43
Amphitryonis tripus V, 59
Ampraciotæ IX, 28
Amyntas rex Maced. à Megabyzo poscitur aquam & terram V, 17
Hippiæ fautor V, 94
ejus prudentia circa Persas nuncios insolenter se gerentes V, 18, 19
Alexandri pater VII, 173. VIII, 136, 139 ut & Gygææ VIII, 136
Alcetæ filius VIII, 139
Amyntas Bubaris fil. VIII, 136
Amyrgii Scythæ VII, 64
Amyrtæus rex Ægypt. II, 140
pluribus malis Persas affecit III, 15
Amytheon Melampodis pater II, 49
Anacharsis sapiens IV, 46
ejus genus & dignitas apud reges Scytharum IV, 76
pervigilium Matri deorum agit *ibid.*
ejus de Græcis & Lacedæmoniis dictum IV, 77
ejus cædes, & causæ hujus IV, 76
eum noviſſe se negant Scythæ *ibid.*
Anacreon Tejus familiaris Polycrati III, 121
Anactorii IX, 28
Anaphes, Otanis filius, dux Cissiorum in Xerxis exercitu VII, 62
Anaphlystus populus Atticæ IV, 99
Anaxander Eurycratis fil. VII, 204
Anaxandrides, Leontis filius, Spartæ rex I, 67. V, 39. VII, 204
ejus duæ uxores, altera jussu Ephororum ducta, & liberi ex iis V, 39, 40, 41, 42
quatuor filii VII, 205
Anaxandrides Theopompi filius VIII, 131
Anava Phrygiæ urbs VII, 30
Anaxilaus Archidami filius VIII, 131
Anaxilaus Cretinei fil. VII, 165
in matrimonium duxit Terilli filiam *ibid.*
Rhegii tyrannus VI, 23. VII, 167
Scythis regis hostis, consilium dat Samiis Zanclam occupandi VI, 23
Anchimolius, Asteris filius, ad pellendos Pisistratidas Sparta missus V, 63
ejus interitus *ibid.*
ejus sepulcrum *ibid.*
Ancillarum opus maximum circa Alyattis sepulcrum I, 193
Ancora ferrea à Sophane gestari solita in prœlio IX, 73
Anderica regionis Cissiæ VI, 119
Andrii pecunias Themistocli dare negant VIII, 111
Androbulus Timonis pater VII, 141
Androcratis hercis fanum IX, 25
Andromeda Persei uxor, Persem ex eo peperit VII, 61
Cephei filia *ibid.* & 150
Androdamas Theomestoris patet VIII, 85. IX, 89
Androphagi IV, 18, 102, 106
eorum mores & descriptio IV, 106
eorum fuga IV, 125
Androsphinges II, 175
Andrus V, 31
à Græcis obsessa, cur VIII, 111
Andrus Myronis pater VI, 126
Aneristus Sperthiei pater IV, 134
Aneristus alius, Sperthiei filius IV, 137
Angarion Persæ quid appellent VIII, 98
Angites flumen VII, 113
Angrus fl. IV, 49
Anguis ingens arcis custos in templo ab Athenienſibus observatus VIII, 41
Anguilla sacra AEgyptiis II, 72
Animalia quæ ab hominibus comeduntur, feracia & fetuosa: quæ noxia sunt, parum fetuosa III, 107
animalia in saxis primi sculpserunt AEgyptii II, 4
animalia quomodo in suis vestibus pingant qui Caucasum incolunt I, 203
animal nullum interimunt Indi quidam III, 100
animalia, tam volucres quàm quadrupedes, in India majora quàm aliis in locis III, 106 præter equos *ibid.*
Animam hominis immortalem & de corpore in corpus migrare primi dixerunt AEgyptii II, 123
quod sibi quidam Græcorum vindicarunt *ibid.*
Animus hominum habitat in auribus VII, 39
Annum primi AEgyptii comperierunt & distinxerunt in menses II, 4
anni humanæ vitæ LXX. I, 32
anni vitæ AEthiopum, & Persarum III, 22, 23
annorum XV millia à Dionyso ad Amasin regem numerant AEgyptii II, 145
Annulum signatorium gestant Babylonii singuli I, 195
Annulus Polycratis signatorius III, 41
Anomia facilis inter gentes liberas I, 95
Anopæa, via & mons VII, 216
Anseres occiduntur in AEgypto II, 45
Antacæi, cete ingentia sic dicta IV. 53
Antagoras Hegetoridæ pater IX, 75
Antandrus ab Otarte capta V, 26
Antandrus Pelasgis VII, 42
Anthela oppidum aut vicus VII, 176, 200
Anthemus Hippiæ oblata V, 94
Antichares Eleonius V, 43
Anticyra urbs VII, 198
Antidorus Lemnius à Xerxe ad Græcos transfugit VIII, 11
Antiochus, Tisameni pater IX, 32
Antiophemus VII, 153
Antiparer, Orgis filius VII, 118
Xerxianas ut excepit copias *ibid.*
Antrum Corycium VIII, 36
Antylla urbs II, 98
in calceamenta datur uxori ejus qui in AEgypto regnat *ibid.*
Anysis rex AEgypti, successor Asychis, cæcus II, 137
fugatur à Sabaco *ibid.*
ubi interim latuerit & ut imperium suum recuperarit II, 140
Anysis urbs II, 137
Anytia plaga II, 166
Aorizus, Masangis pater VII, 71
Aparytæ pop. II, 91
Apaturia festa I, 147, II, 29
Aper immanis Mysorum devastat opera I, 36
in Africa nullus IV, 192
Apes loca trans istrum an obtineant V, 10
animal omnino frigoris intolerans *ibid.*
Aphetæ, loci nomen VII, 193. VIII, 6
Aphidnæ Tyndaridis proditæ IX, 72
Aphidnæus Callimachus VI, 109
Aphlystius Jupiter VII, 197
Aphrodisias insula IV, 169
Aphrhitana plaga II, 166
Aphytis urbs VII, 122
Apia, Tellus dea Scythis IV, 59
Apidanus fluvius VII, 129, 196
Apios urbs II, 18
Apis AEgypt. Deus, Græcis Epaphus II, 133. III, 27, 28
ejus descriptio, signa III, 28
quum apparet, AEgyptiorum festum *ibid.*
aula ejus II, 153
illusus à Cambyse & vulneratus II, 29
moritur eo vulnere *ibid.*
Apollo, Græcorum Deus I, 90
præcipue à Crœso cultus *ibid.*
invocatus à Crœso, ignem pyræ extinguit I, 87
enumerat sua in Crœsum beneficia I, 91
Apollo Sileni Marsyæ pellem ubi suspendit VII, 26
Apollo Ismenius I, 92. VIII, 134
ejus templum V, 59. VIII, 134
Apollo Triopius I, 144
Apollinis oraculum apud AEgypt. II, 83
Apollo, Osiris apud AEgypt. seu Dionysi, & Isidis filius II, 156
à Latona nutrice occultatus *ibid.*
Apollo ad Metapontinos solos Italorum venit IV, 155
Apollo, AEgyptiacè Orus II, 156
Scythice, OEtosyrus IV. 59
Apollinis templum Buto II, 155, 156
Apollinis templum à Milesiis structum II, 78
Apollinis delubrum apud Abas VIII, 33 cultus Spartæ VI, 57
Apollinis Ptoi fanum VIII, 135
Apollinis fons IV, 158
Apollinis simulacrum apud Laconicam in Thornace I. 69
Apollinis arma sponte apparentia Delphis VIII, 37
Apollonia in Ponto Euxino IV, 90
Apollonia in sinu Ionio IV, 91
ubi sacræ solis oves IX, 92
Apolloniates ager *ibid.*
Apollophanes Bisaltis pater VI, 26
Apologus Cyri ad Iones I, 141

INDEX

Apries AEgypti rex, Pſammis filius, regum longo tempore fortunatiſſimus II, 161
res ab eo geſtæ *ibid.*
Afri Cyrenenſes ad eum deficiunt IV, 159
ab eo AEgyptii deſciſcunt, rege electo Amaſi II, 161, 162
ab Amaſi prœlio victus, & vivus captus II, 169
ejus interitus & ſepultura *ibid.*
Apſinthii Thraces VI, 34
Plesthoro indigenæ deo, OEobazum immolant IX, 118
Aqua ſacrificant Perſæ I, 131
aqua quomodo importetur in arida Syriæ loca III, 6
aquam in arida loca quomodo deportarit per canalem Arabum rex III, 9
aqua quædam adeo invalida, ut nihil ſuper eam innatare poſſit, ſed omnia vel ligno leviora in profundum eant III, 23
aqua fontana miræ apud Ammonios naturæ IV, 181 alia ſimilis IV, 182
aqua Stygis IV, 74 perque eam jusjurandum *ibid.*
miro labore & impenſis petita ab Samiis III, 60
Aquiminaria Delphos à Crœſo miſſa I, 51
Ara Delphis à Chiis donata II, 135
ara Apollinis ab Ariſtea extrui juſſa IV, 155
ara Dianæ Orthoſiæ IV, 87
Jovis forenſis V, 46
ara ventis ſtatuta in Thyæ æde VII, 178
ara Herculis VII, 176
Aras non extruunt Perſæ I, 131
aras primi ſtatuere AEgyptii II, 4
aræ & delubra præterquam Marti in Scythia nulla IV, 59
Arabiæ ſitus & qualis ea regio III, 107
ejus jucundiſſimus odor III, 112
Arabiæ mons II, 8
Arabiæ humus II, 12
Arabes cum mulieribus ſuis ut miſceantur I, 198
maximè fidem ſervant inter homines III, 8
fœderis apud eos ineundi mos *ib.*
Dario immorigeri III, 88
tributorum immunes III, 91
Cambyſi aditum permiſere in AEgyptum III, 9, 88
millena talenta thuris Dario pendunt III, 99
Arabum in exercitu Xerxis dux & armatura VII, 69
camelis vehuntur in bello VII, 86
Arabicus ſinus II, 11. IV, 39
Araxus (Argæus) Philippi pater VIII, 139
Ararus fluvius IV, 49
Aratrum in Scythicam regionem ex cœlo demiſſum IV, 5
Araxes fluvius I, 202
ejus accolæ *ibid.*
contra ſolem orientem fluit IV, 40
ponte junctus à Cyro I, 204
Arbalus Nerbali pater VII, 98
Arbores fructus odore, perinde ut vinum, inebriantes I, 202
Arbores omnes in Thera præter unam aridæ factæ IV, 151
Arcades I, 146. II, 171. V, 49
Arcadas invaſuri Lacedæmonii à Pythia prohibentur I, 66
Arcades glandivori *ibid.*
eos contra Spartam ſollicitat Cleomenes VI, 74
Arceſilaus Batti filius rex Cyren. VI, 159
Arceſilaus alius Batti felicis fil. IV, 160
ejus clades ab Afris accepta *ibid.*
interitus à fratre ſtrangulati *ibid.*
Arceſilaus alius Batti claudi fil. IV, 162
in Samum profugit *ibid.*
redux in patriam Cyrenen oraculi immemor, ejuſque crudelia facinora IV, 164
Cambyſi Cyrenen tradidit tributariam IV, 165
ejus interitus IV, 164
Archander, Danai gener, Phthii Achæi filius II, 98
Archandri urbs II, 97
Archelai, tribules Sicyone V, 68
Archelaus Ageſilai filius VII, 204
Archeſtratidas Athenagoræ pater IX, 89
Archiæ & Lycopæ virtus ad Samum III, 55
Archias alius Samii filius *ibid.*
Archidamus, Zeuxidami filius VI, 71
Archidamus Anaxandridæ filius VIII, 131
Archidices nobilis meretricis fama per Græciam II, 135
Archilochus Parius I, 12
ejus jambus trimeter *ibid.*
Architecti: Eupalinus III, 60 Rhœcus *ibid.* Mandrocles Samius IV, 87
Arcu utendi Scytharum artificium I, 73
arcus ab AEthiope Perſarum regi miſſus III, 21, 30
arcus Herculis IV, 10
arcus ſemper intentus rumpitur II, 173
Ardericca vicus Aſſyriæ I, 185
Ardys, Gygis filius, Sadyattæ pater, Sardium tyrannus, & ejus geſta I, 15
Arejus pagus Athenienſium VIII, 52
Arena auroſa III, 102
arenæ cumuli Cambyſis exercitum obruunt III, 26
Argadeus, Ionis filius V, 66
Argæus (Araeus) Philippi pater, Perdiccæ filius VIII, 139
Arganthonius Tarteſſi rex I, 163
ejus longævitas *ibid.*
ejus cum Phocæenſibus amicitia I, 163
Argentum apud Scythas non in uſu IV, 71
nec apud Maſſagetas I, 215
argentum Aryandicum IV, 166
argenti ferax Lydia V, 49
Argentifodina prope Macedoniam V, 17
Argia VI, 52
Argilus urbs VII, 115
Argiopius, loci nomen IX, 56
Argippæi pop. qui eorum mores, victus *&c.* IV, 23
Argis & Opis virgines Hyperboreæ IV, 35
earum hymni, ſepulcrum *ibid.*
Argo navis VII, 193 fabricata IV, 179
Argon, primus Heraclidarum, Sardium rex I, 7
Argos olim Græciæ civitates omnes antecellens I, 1
Argos viris deſolatum à ſervis tenetur VI, 83
Argos Perſis quam amicum VII, 150
ab Homero celebratum maximè II, 28
Argi lucus à Cleomene incenſus VI, 80
Argivorum regio I, 75 & 76, 82
Argivi mercede à Piſiſtrato conducti contra Athenienſes I, 61
eorum totidem cum ccc Lacedæmoniis contentio de loco Thyrea I, 82
Argivorum clades *ibid.*
& eorum lex ideo tonſis capitibus eſſe velle, donec Thyreas recuperarent, & mulieribus aurum gerere interdictum I, 82
Argivi muſica præſtantes inter Græcos III, 131
Argivi contra Athenienſes ab AEginetis arceſſuntur V, 66
multam indicunt AEginetis, & recuſantibus, auxilia negant VI, 92
Argivorum clades à Cleomene VI, 87, 79
Argivorum ſervi res & magiſtratus, urbe eâ clade afflictâ ſuſcipiunt VI, 83, & à filiis cæſorum poſt ejecti, Tirynthem obtinent *ibid.* eorumque bellum diuturnum cum dominis *ibid.*
Argivorum ſex millia à Lacedæmoniis interempta VII, 148
cum Lacedæmoniis paciſci volunt, VII, 148 ſed partem imperii à Lacedæmoniis poſcunt in bello Perſico *ibid.*
oraculum conſulunt an auxilium contra Medos ferre debeant *ib.*
nuncii ab iis Suſa miſſi VII, 151
Perſam in Græciam arceſſiſſe feruntur VII, 152
eorum cum Perſis affinitas VII, 150
mittunt nuncium ad Mardonium IX, 12
Argivi contra Thebas cum Polynice militantes IX, 27
Argivæ feminæ à Phœnicibus raptæ I, 1
Argivarum mulierum furor & inſania IX, 33
Argonautarum poſteri Minyæ, à Lemno ejecti, à Lacedæmoniis recepti, & circa utroſque acta IV, 145 *&c.*
Ariantas rex Scytharum IV, 81
Ariazus Gergis pater VII, 82
Ariabignes, Darii filius, præfectus claſſi Xerxis VII, 97. VIII, 89
Xerxis frater VIII, 89 ejus interitus *ibid.*

Ariaramnis Perſæ interitus VIII, 90
in Arida loca aquam quomodo per canalem deportarit Arabum rex III, 9
Aridolis Alabandenſium tyrannus VII, 195
Ariena Alyattis filia I, 74
Aſtyagi nubit fœderis cauſſa ſervandi *ibid.*
Arietes Thebanis AEgyptiis ſacri II, 42
Arii pop. III, 93
eorum in exercitu Xerxis armatura & dux VII, 65
Arii olim dicti Medi VII, 62
Arima Scythæ unum vocant IV, 27
Arimaſpi III, 116
viri unoculi III, 116. IV, 27
qui & ubi III, 116, IV, 13
Arimaſpei verſus IV, 14
Arimneſtus Platæenſis IX, 71
Ariomardus, Artyphii germanus, Caſpiorum dux VII, 67
Ariomardus, Darii & Parmyis filius VII, 78
dux Moſchorum & Tibarenorum *ibid.*
Arion Methymnæus, citharœdus I, 23
primus docuit dithyrambum *ibid.*
de delphino, inſidente Arione I, 24
ejus donarium apud Tænarum *ibid.*
Ariphron Xanthippi pater VI, 131, 136. VII, 33. VIII, 131
Aripithes rex Scytharum IV, 78
ejus interitus *ibid.*
Arisba Methymnæis ſubjecta I, 151
Ariſtagoras Cymæus IV, 138
Ariſtagoras Heraclidis filius Cymæus captus V, 37 dimiſſus *ibid.*
Ariſtagoras Cyzicenus IV, 138
Ariſtagoras, Molpagoræ filius, Hiſtiæi gener, ac conſobrinus V, 30
Mileti procurator *ibid.*
à Naxiis exulibus ſollicitatur ad eos reducendos *ibid.*
rebellionis Ionicæ autor V, 36, 37
circa eum & Naxios acta V, 33, 34
manifeſto à Dario deficit V, 37
iſonomiam inſtituit, & tyrannos evertit, quaſi ipſe alienus à tyrannide V, 37, 38
Spartam miſſus ad ſocietatem comparandam V, 38 & ejus cum Cleomene acta V, 49, 50, 51
Sparta fruſtra excedit V, 51
Athenas venit, eoſque ad belli ſocietatem inducit V, 97
Pæones ad defectionem ſollicitat V, 98
expeditio ejus contra Sardis V, 99, 100. VII, 8
turbis tantis commotis, conſilii inopia laborat V, 124
ejus interitus V, 126
Ariſtagoras Hegeſiſtrati pater IX, 89
Ariſteas Adimanti filius Corinthius VII, 137
Ariſteas Proconneſius, verſificator, Cauſtrobii filius IV, 13, 15 *ubi* de ejus præſtigiis.
ejus ſtatua IV, 15
Ariſtides Lyſimachi filius, VIII, 79, 95
Athenienſis, in exilium à populo ejectus VIII, 79
Themiſtocli haud amicus *ibid.*
ſimultatem miſſam facit pro bono communi patriæ *ibid.*
vir optimus Athenienſium atque juſtiſſimus *ibid.*
nuncium affert Græcis, eos undique ad Salaminem circumventos VIII, 79, 81
Perſas multos interficit VIII, 95
dux Athenienſium ad Platæas IX, 28
Ariſtocrates, Caſambi pater VI, 73
Ariſtocratia III, 81, 82
Ariſtocyprus, Soliorum rex VI, 113
ejus interitus *ibid.*
Ariſtodemus pater Euryſthenis & Proclis IV, 147. VIII, 131
ejus interitus VI, 52
Ariſtodemus Spartiata à Leonida remiſſus emanet è prœlio VII, 229, 230
fugax dictus, & probro notatus VII, 231
infamiam in pugna ad Platæas delet VII, 231. IX, 70. in qua occumbens honore defunctorum caret ob detractores IX, 70
Ariſtodemus, Ariſtomachi filius VII. 204
Ariſtodicus, Heraclidis filius, Cymæus I, 158
oraculum ut tentarit I, 159
Ariſtogiton & Harmodius, Gephyræi, interfectores Hipparchi V, 55
Ariſtolaidis filius Lycurgus I, 59
Ariſtomachus Cleodæi filius VI, 52, VII, 204. VIII, 131
Ariſton Byzantius IV, 138
Ariſton rex Spartæ I, 67. VI, 6
circa ejus uxores duas & tertiam acta VI, 61, 62, 63
quo commento ab amico Ageto uxorem abduxit VI, 62
ejus dictum ſuper filio nato Demarato VI, 63
ejus uxor ex heroë Aſtrobaco gravida VI, 69
Ariſtonice Pythia VII. 140
Ariſtonymus Cliſthenis pater VI, 126
Ariſtophantus, Cobonis pater VI, 66
Ariſtophilides Tarentinorum rex III, 136
Arizanti Medorum gens I, 101
Arma ſacra ſponte extra templum Delphicum apparent VIII. 37
Armenii cum Xerxe militantes VII, 73
eorum armatura & dux *ibid.*
Armenii pecuarii I, 194. V, 49
Armenus mons I, 72
Arpoxais Targitai apud Scythas filius IV, 5
ab eo oriundi Scythæ IV, 6
Arſames, pater Hyſtaſpis I, 209. VII, 11
avus Darii VII, 224
Arſames Darii filius & Artyſtonæ Cyri filiæ dux Arabum & Æthiopum VII, 69
Arſamenes Darii filius, Utiorum & Mycorum dux VII, 68
Artaba, menſura Perſica I, 192
Artabanus Hyſtaſpis filius, Darii frater, Xerxis patruus IV, 83
bellum contra Scythas Dario diſſuadet IV, 3
ejus oratio qua Xerxi diſſuadet bellum Græcis inferre VII, 10, 11
ejus mirum in ſolio regio ſomnium VII, 17, 18
ejus de Xerxis expeditione, & copiis cumque Xerxe colloquium VII, 46, 47, 48, &c.
Suſa à Xerxe remiſſus, commiſſo regno VII, 52, 53
Artabanus Artyphii pater VII, 66
Artabanus Bagaſacis pater VII, 76
Artabates Pharnazathris pater VII, 65
Artabazus Pharnacis fil. IX. 40 Choraſmiorum & Parthorum dux VII, 66. VIII, 126
cum Mardonio remanet in Europa *ibid.*
Potidæam obſidet VIII, 127
Olynthum capit VIII, 12
ad Potidæam maris æſtu & reſtagnatione male affligitur VIII, 129
diſſuaſor relinquendi in Græcia Mardonii & pugnæ contra Græcos à Mardonio ſuſcipiendæ IX. 60, 65
ejus fuga, defuncto Mardonio IX, 65, *& ſeq.*
fuga quomodo per Theſſaliam ſit elapſus IX, 88
Artace urbs IV, 14. incenſa VI, 33
Artachæes foſſæ apud Acanthum faciendæ præfectus VII, 117
ejus ſtatura *ibid*
interitus & funus *ibid.*
ei ſacrificant Acanthii ex oraculo *ibid.*
Artachæus Artæi fil. VII, 21
Artachæus, Oraſpis pater VII, 63
Artachæus Artayntæ pater VII, 130
Artæi olim, qui Perſæ VII, 61
Artæus Artachæi pater VII, 21
Artæus Azanis pater VII, 66
Artanes Darii frater VII, 224
Artaphernes Darii frater, Sardibus præfectus V, 25, 30, 73
ſolicitatur ab Ariſtagora ad reducendos Naxiorum exules V, 131
una contra Ionas delectus imperator, resque geſtæ V, 123
ejus ad Ariſtagoram dictum VI, 1
Artaphernes Artaphernis filius, contra Athenas & Eretriam miſſus VI, 94
idem Datis ad Marathonem collega, VII, 74
dux Lydorum & Myſorum in exercitu Xerxis *ibid.*
Artayctes, Cheraſmis fil. dux Macronum & Moſynœcorum VII, 79
Seſti præſes *ibid.* & IX, 115
ejus facinora nefaria VII, 33. IX, 115
obſidetur Seſti IX, 115
capitur á Græcis IX, 118
ſuffigitur palo ab Athenienſibus VII, 35. IX, 119

INDEX

Artayctæ filius coram patre ſaxis obrutus IX, 119
Artaynta, Maſiſtæ filia, Dario filio à Xerxe collocata IX, 107
eadem tamen amaſia Xerxis IX, 107, 108
Artayntes Artachæi fil. dux claſſis à Xerxe relictæ VIII, 130 ejus fuga IX, 101
probris impetitus à Maſiſte, contra eum ſtringit acinacem IX, 106
Arteatæ Perſarum genus I, 125
Artembares vir inter Medos clarus I, 114, 115, 116
Artembares avus paternus Artayctæ IX, 121 inſtruit Perſas, qua oratione à Cyro petant meliorem regionem ſibi eligere liceat *ibid.*
Artemiſia contra Græcos expeditionem ſequuta VII, 99
ejus genus & animi præſtantia, virilitas *ibid.*
ejus Imperium *ibid.*
ejus naves poſt Sidonias celebratiſſ. *ibid.*
ſententiæ inter ſocios optimæ *ibid.*
conſilium de non tentanda ad Salaminem pugna VIII, 68
ejus facinus in pugna navali VIII, 87, 88
eam inſequitur Aminias Palleneus, & ut ſervata VIII, 93
præmium propoſitum ei qui vivam cepiſſet, & quantum *ibid.*
in conſilium à Xerxe adhibita ſeparatim VIII, 101, 102
deducit liberos regios VIII, 103
Artemiſium IV, 35. VII, 175
Artimpaſa, Venus Scythice IV, 59
Artiſcus amnis IV, 92
Artobazanes, Darii filius, cum Xerxe fratre de regno contendit fruſtra VII, 2, 3
Artochines Darii gener VII, 73
Artontes, Bagæi pater III, 128
Artontes, Mardonii filius IX, 83
Artoxerxes quid ſignif. VI, 98
filius Xerxis VII, 106 & 151
Artozoſtra Darii filia VI, 43
Artybius Perſa eximius V, 108
equus ipſius bellicoſus V, 111
Artyphius filius Artabani VII, 66
Artyphius Ariomardi germanus VII, 67
Artyſtona Cyri filia III, 88. VII, 69
Arura quid apud Ægypt. II, 168
Aryandes Ægypti prætor ejuſque interitus IV, 166
Aryandicum argentum *ibid.*
Asbyſtæ Afri IV, 170
Aſcalon Palæſtinæ urbs I, 105
Aſchy, liquoris genus IV, 23
Aſia, Promethei uxor IV, 45
Aſiæ magnitudo deſcripta qualis & quanta IV, 37, 38, 39, 40
unde nomen accepit IV, 45
perveſtigata à Dario IV, 14
Libyæ par, præter eam quæ ad ſolem orientem *ibid.*
India tenus habitatur IV, 10
Aſiæ termini II, 17
Aſiam Perſæ putant ſibi neceſſitudine conjunctam I, 4
Aſiæ ſuperioris imperio quamdiu potiti Aſſyrii I, 95
Aſia ſubacta à Phraorte I, 102
Aſiæ imperium amittunt Medi, eoque Scythæ potiuntur I, 104, 105, idque quando Medi recuperarunt I, 106
Aſiæ quædam planities III, 117
Aſias tribus, Sardibus ſic vocata IV, 45
Aſina Argiva VIII, 73
Aſini Armeniorum in navigiis Babylonem commeantium I, 194
aſini in Scythia nulli IV, 28, 129
aſinorum vocem & formam equi Scythici non ferunt IV, 129. aſini cornibus præditi ubi IV, 191. aſini nunquam bibentes ubi IV, 192
Aſinarii cum matre Demarati concubitus falſo ſparſus VI, 68, 69
Aſius Cotyis filius IV, 45
Aſmach, quid II, 30
Aſonides navarchus VII, 181
Aſopii pop. IX, 15
Aſopus amnis IV, 108. VII, 200. IX, 15, 29
Aſopodorus, Timandri filius IX, 68
Aſpathines è Perſarum primoribus III, 70
in femore percuſſus à mago III, 78
Aſphaltus Babylonica I, 179
aſphaltus ubi è puteo hauritur VI, 120
Aſſa urbs VII, 22
Aſſeſus, & Aſſeſia Minerva I, 19
Aſſyria II, 17. IV, 39, ejus ſiccitas I, 193
oppida habet magna & celeberr. I, 178
Aſſyrii à Græcis dicti Syrii VII, 63
quamdiu Aſiæ ſuperioris imperio potiti I, 95, ab iis Medi deficiunt *ibid.* eoſque ſubigunt I, 106 eorum bellum cum Phraorte I, 102 cum Cyaxare I, 103
eorum arma in exercitu Xerxis VII, 62
eos aggreditur Cyrus I, 177, *&c.*
Aſtacus Melanippi pater V, 67
Aſter, Anchimolii pater. V, 63
Aſtrobaci herois conditorium VI, 69
Aſtyages, Medorum rex I, 46, 73, 107
avus maternus Cyri I, 34 acerbe imperat Medis I, 123 magos crucifigit I, 128 à Cyro bello victus & captus I, 75, 128, *&c.* Arienam uxorem ducit I, 74, ejus ſomnia I, 107, 108, geſta cum filia Mandane *ibid.* Harpago filium comedendum proponit I, 119
Aſtyagis & Crœſi affinitas unde I, 73
Aſychis rex Ægyptiorum II, 136
res ab eo geſtæ & pyramis ejus *ib.*
Aſylum Herculis II, 113
Atarbechis urbs II, 41
Atarne urbs VII, 42
Atarnitis regio VI, 28, 29
Atarneus ager I, 160. VII, 42. Myſiæ in dominio Chiorum VIII, 106
Atarnes fluvius IV, 19
Atarnites Hermippus VI, 4
Athamas Æoli filius inito cum Ino-ne conſilio, necem Phrixo machinatur VII, 197
Athenades Trachinius VII, 213
Athenagoras, legatus Samius IX, 29
Athenæ, Ionicarum urbium ſola quondam *inſignis* I, 143 laudatæ ab Homero H, 28
oppreſſæ tyrannide à *Piſiſtrato* I, 59, 60
tyrannide liberatæ V, 55, *&c.* 64, 65
captæ à Xerxe VIII, 151
iterum à Mardonio & incenſæ IX, 13
Athenarum arx occupata à *Cleomene* V, 2 incenſa à Perſis VIII, 53
Athenienſium origo vetuſtiſſ. VII, 162
eorum *diverſis* temporibus diverſæ appellationes VIII, 44
populus 30 millium V, 97
in Ionico genere præcellunt I, 56
& Iones appellitari nolebant I, 143
Ionibus auxiliantur *adverſus* Perſas V, 97
Iones ab illis deſeruntur V, 103
inter Græcos ſapientia primi I, 60
eorum prudentia in bello Xerx. VIII, 3. IX, 27
eorum virtus in prœlio IX, 70, 101
laus fortitudinis ad Marathonem VI, 112, 113. IX, 27
Athenienſ. trecentorum virtus IX, 21
Athen. Græciæ liberatores, & regis repulſores VII, 139
nautici neceſſitate facti VII, 144
eorum vires è navibus quantæ VIII, 61
Athenienſib. leges à Solone cond. I, 29
eorum uxores uxorem & liberos Lycidæ lapidibus obruerunt, poſt obrutum à ſuis maritis Lycidam IX, 5 earum veſtis mutatio V, 87
Athen. uxores à Pelaſgis captæ VII, 138
Athenienſium prytaneum I, 146
quando tribuum apud eos nomina fuerint immutata V, 69
Athenienſium panegyries VI, 111
nunquam ſolum mutarunt *I*, 56, *VII*, 161
eorum cum *Mitylenæis* pugna V, 94
reditus metallici ex Laureo VII, 144
ſub tyrannis infirmi V, 68, 91, 7
Græcorum præſtantiſſ. I, 56
periti in oppugnand. muris IX, 69
Tegeatis præſtantiores VIII, 27, 28
cum Æginetis geſta V, 48 *&c.* VI, 49 *&c.* 87. VII, 145
in Athenienſ. & Æginetarum præſidio mare contra Xerxem VII, 203
Athenienſes in pugna navali præſtantiſſ. poſt Æginetas VIII, 93
Græcorum præſtantiſſ. pugna navali ad Eubœam VIII, 17
eorum prœlium cum finitimis apud Eleuſinem I, 30
con-

contra Peloponnenſes egrediuntur V, 74 &c.
eorum contra Caryſtios bellum IX, 104
Seſtum obſident IX, 113
urbem ſuam deſerunt bello contra Xerxem VIII, 41
Sardis mittunt ad contrahendam cum Perſis ſocietatem, 3 & Dario terram & aquam promittunt legati V, 73
Sardis invadunt VII, 1, 8
apud Darium inſimulati VI, 94 & contrà eos expeditio ſumpta *ibid.*
in Salamineſia quomodo tranſierint IX, 6
Athenienſium legatio Spartam miſſa IX, 7
Attica oppreſſa à Piſiſtrato I, 59
Atticam quater ingreſſi Dores V, 76
Atticæ magnam partem vaſtant Perſæ VI, 102
Attica multo magis ad auſtrum vergit quam Lemnus VI, 139
Attica regio non equitabilis IX, 13
Attica gens, Pelaſgica, in Hellenes tranſiens, linguam Pelaſgorum perdidit I, 57
Atticus medimnus I, 192 medimnus farinæ, *non adjecto vocab.* Atticus VI, 57
Atticarum mulierum cædes VI, 138
Athos mons VI, 44 & 95. VII, 21
ejus deſcriptio VII, 22
circa Athon jactura claſſis Perſicæ VI, 44 & 95. VII, 21
effoſſus à Perſarum copiis VII, 21, &c. 122
Athres fluvius IV, 49
Athribitana plagâ II, 166
Atlas fluvius IV, 49
Atlas mons IV, 184
ejus deſcriptio *ibid.*
Atlantes homines innominati eorumque deſcriptio IV, 184 unde dicti *ibid.*
Atlanticum mare I, 203
Atoſſa, Cambyſis ſoror & Smerdis, eadem Cambyſis uxor, & magi, poſt Darii III, 68, 88
ejus ulcus in mamilla à Democede ſanatum III, 131, 134
potentia ejus apud Darium VII, 3
Atramyttium urbs VII, 42
Atrayntes, Itramitis filius VII, 67
Atridæ VII, 20
Attaginus Mardonium convivio excipit Thebis IX, 15
eum ſibi dedi volunt Græci victores IX, 85 ipſe profugit IX, 87
Attica, *vide poſt* Athenæ & Athenienſes.
Atys Crœſi filius, adoleſcens eximius I, 34, 35
ejus interitus I, 43
Atys, Lydorum rex, Manis filius, Lydi & Tyrrheni pater I, 7, 94. VII, 74
Auchatæ Scytharum genus IV, 6
Auras & Atlas fluvii ex Hæmi jugis fluentes IV, 49
Aures quid ſint ad animum VII, 39
Auri majorem partem quomodo Indi ſibi comparent à formicis III, 102, 103, 104, 105
aurifodinæ Thaſiorum VI, 46
auri magna copia in ſeptentrionalibus Europæ plagis III, 116
auri ramenta è Tmolo I, 93
auri ramenta è quodam lacu ut virgines è limo extrahant IV, 195
auri immenſa vis à Gyge Delphis dicata nominatur Gygadas I, 14
ex auro & argento ubi primum percuſſi nummi I, 94
auri creber uſus, in armis & ornatu equorum apud Maſſagetas I, 215
auro & argento conſtrati lecti, tentoriaque referta in exercitu Perſ. Mardonii IX, 79
auro oneratus Alcmæon VI, 125
aurum ſacrum Scytharum IV, 7
auro merces ut commutant Carthaginienſes cum Afris IV, 196
aurum vili mercantur Æginetæ à ſervis Laced. IX, 79
auri theſauriſmus regum Perſ. III, 96
Aureus tripes apud Delphos IX, 80
aurea phiala in balteo Herculis IV, 10 aurei crateres & phialæ, & alia vaſa pororia &c. in Perſarum exercitu Mardonii X, 9
aurea pocula oblata ſibi Cleomenes recuſat accipere III, 148
aureum aratrum, jugum, ſecuris, & phiala; cœlo delapſa in Scythiam IV, 5
aureæ compedes Democedi donatæ III, 130
aureæ compedes apud Æthiopes III, 23
aurea metalla IX, 74
aurea platanus ac vitis VII, 27
auroſa arena, quæ à formicis egeritur III, 102
Aures hominibus magis incredulæ quam oculi I, 8
aures ignominiæ cauſa præciſæ II, 162. III, 69, 118
aures ſibi præcidit Zopyrus III, 154
in auribus animum habitare VII, 39
Auſchiſæ Afri IV, 171
Auſenſes IV, 180
aratores IV, 191
Auſter pluvioſiſſimus ventus II, 25
Pſyllos contra ſe bellantes arena obruit IV, 173
Auteſion Tiſameni fil. IV, 147. VI, 52
Autodicus Cleadis pater IX, 84
Automoli qui II, 30
Autonous & Phylacus heroes, eorumque fana VIII, 39
Auxeſiæ & Damiæ ſimulacra V, 82, 83
Axius fluvius VII, 123
Azanes Artæi fil. Sogdorum dux VII, 66
Azen Laphanus VI, 127
Aziris, à Cyrenæis habitata IV, 169
Aziriſtus inſula IV, 155
Azotos, Syriæ urbs, diutiſſime inter omnes obſidionem ſuſtinuit II, 157

B.

Babylon urbs celeberr. & validiſſ. Aſſyriæ I, 178
ejus ſitus & magnitudo *ibid.*
ejus centum portæ I, 179
ut extructa I, 179, 180, 181, &c. ubi ejus deſcriptio.
primo capta à Cyro I, 191
ejus potentia, qua tertiam Aſiæ partem æquat I, 192
ejus principatus ſive ſatrapia longe maxima *ibid.*
ſecundo capta à Dario poſt diuturnam obſidionem III, 158
ejus muri & portæ dejectæ III, 159
Babyloniorum leges I, 196, 198, 199
eorum amictus & cultus I, 195
eorum navigia I, 194
ſepulcra & luctus funebres I, 198
cum mulieribus miſcendi fœdus mos I, 199
eorum tres tribus nullo alio niſi piſcibus victitant I, 200
à Babyloniis Græci quæ acceperint II, 109
eorum cura erga ægrotos I, 197
eorum ablutio poſt coitum I, 198
eorum fœdus cum Crœſo initum I, 77
eorum cum Cyro conflictus & fuga I, 190
eorum rebellio ſub Dario adque bellum apparatus II, 150 obſidentur diu, III, 151, &c.
mulieres ſtrangulant fere omnes ne rem frumentariam obſeſſorum abſumant III, 151
eorum tria millia patibulis affixa III, 159
Babylonis reginæ duæ inſignes I, 184, 185
Babylonicarum virginum auctio I, 196
Babylonieæ regionis feracitas I, 193
Babylonicum talentum quid valeat III, 89
Bacchus, Ægypt. Oſiris II, 42
ejus feſtum, ſacra, phalli I, 150. II, 48, 49
Bacchanalia Scythæ cur improbent IV, 79
Bacchantium vox VIII, 65
Bacchica & Orphica II, 81. IV, 79
Bacchiadæ apud Corinthios V, 92
Baccho dati chori V, 67
Bacidis oraculum VIII, 20, 77, 96
Bactrii in Xerxis exercitu militantes, & eorum dux & armatura VII, 64
eorum equites *ibid.* 86
Bactriana natio I, 153. III, 92
Bacula Aſſyriorum I, 195
Badres Paſargades nauticis copiis dux contra Barcæos IV, 167
Badres Hyſtanis filius, Cabeleum & Milyarum dux VII, 77
Bagæus, Artontis filius, ad Orœtem interimendum delectus III, 128
Bagæus Mardontis pater VII, 80
Bagaſaces Artabani filius, dux Thracum VII, 76
Baltens Herculis, in extrema commiſſura habens phialam auream IV, 10
Barba prolixa naſcens ſacrificæ ſeu am-

INDEX

antiſtitæ Minervæ, res ominoſa I, 175. VIII, 104
barbara gens minus dextra quam Græca, *vel potius*, minus dexteritatis habet I, 60
barbaros potius quam Græcos in mortuum ſævire decere IX, 78
barbarorum vociferatio in pugna IX, 58
Barce oppid. III, 91
ejus origo & conditores IV, 160
obſeſſa à Perſis IV, 200
Barcæi Cambyſi ſe dedunt III, 13
interficiunt Arceſilaum IV, 164, 167
circa eos & Perſas acta IV, 201, *&c.*
ſubacti à Pheretima, Arceſilai matre, miſere tractati IV, 202, 203
ad Darium tranſportati, vicum Bactrianæ regionis incolunt cui quoque Barce nomen IV, 204
Bares dux nauticus Perſ. Cyrenen vult diripi, cui obſtat Amaſis IV, 203
Baris navigii nomen II, 96
Baſilides Herodoti cujuſdam pater VIII, 132
Baſſaria feræ quædam IV, 192
Batrachomyomachia Homeri II, 24
Battus Libyca lingua rex IV, 155
Battus rex, Polymneſti filius ex Phronima concubina IV, 150, 155
ejus vitium linguæ, IV, 155
unde dictus ſit Battus IV, 155
quot annos regnavit IV, 159
Battus claudus, Arceſilai ſucceſſor IV, 161
Battus tertius felix appellatus IV, 159
Battiadæ inter ceteros Barcæos cur non direpti IV. 203
Beatus ante obitum nemo appellandus I, 32
beatus ex viventibus nemo I, 86
Beatorum inſula, regio ſic dicta III, 26
Becos, panem Phryges vocant, eaque prima vox à pueris edita in loco ſolo educatis II, 2
Bellariis multis utuntur Perſæ I, 133
è Bello & rapto vivere, pulchrum apud Thraces V, 6
Belus Nini pater I, 7
Belus Cephei pater VII, 61
Belides portæ Babylonis III, 155, 158
Benemeriti de rege, Oroſangæ Perſis dicti VIII, 85 honoreſque conſequuntur III, 154
Benemeriti ſeu benefici Spartiatarum I, 76
Bermius mons VIII, 138
Beſſi vaticinantes VII, 111
Beſtiæ apud Ægyptios ſacræ II, 65, *&c.*
Bias Prienæus, I, 27
ejus ſaluberrimum conſilium Ionibus datum I, 170
Bias Melampodis frater IX, 33
Bibli olim de pellibus V, 58
Biſaltes, Apollophanis filius, Abydenus VI, 26
Biſaltia regio VII, 115
Biſaltarum regis eximium facinus in filios qui contra Græciam militarant VIII, 116
Biſanthe urbs in Helleſponto VII, 137
Biſtones pop. Thraciæ VII, 110
Biſtonis lacus VII, 109
Bithyni à Cræſo ſubacti I, 28
Bithyni, Thraces in Aſia dicti VII, 75
Bitonis & Cleobis hiſtoria & beatitudo I, 31
Bœbeis palus VII, 129
Bœotia II, 49. V, 57
Bœoti ad Thermopylas VII, 202
OEnoen & Hyſiæ occupant V, 74
Chalcidenſibus auxiliantur contra Athen. V, 77
ſed infeliciter *ibid.*
cum Medis univerſi ſentientes VIII, 34
eorum equitatus quantopere juverit Mardonii milites fugientes IX, 67
Bœoticæ ſoleæ I, 195
Boges præfect. Eionis VII, 113
Xerxi fideliſſimus VII, 107
in rogum ſe conjicit *ibid.*
Bolbitinum oſtium II, 17
Boliſſus, loci nomen H, 23, 24
Bonis hominibus uſuvenit ut malos habeant ſervos VIII, 68
Boreas Athenienſium gener VII, 189
ab iis contra Xerxem invocatus *ibid.*
ejus uxor Orithyia *ibid.*
ejus delubrum *ibid.*
Boryſthenes fluvius IV, 45, 47
ejus deſcriptio IV, 53
Boryſthenitæ IV, 18, 53
eorum emporium IV, 17
Boryes feræ ubi gignantur IV, 192
Boves mares Ægyptii immolant; feminæ Iſidi ſacræ ſunt II, 38, 41
boves immolandos ut explorent Ægyptii II, 38
boum ſepulturæ apud Ægyptios II. 41
bos lignea inaurata Mycerini filiæ ſepulcrum II, 129
bos apud Cyrenæos etiam ſacra propter Iſidem IV, 186
bobus ubi cornua non ſuccreſcant IV, 29
boves præpoſtere paſcentes, cornua inflexa anterius habentes IV, 182
Boves feri prægrandibus cornibus circa Macedoniam VII, 126
Boſporus Cimmerius IV. 12 & 100
Boſporus Thracius à Dario ponte junctus IV, 83, 85, 86. *ubi &* ejus dimenſio.
Bottiæi, populus VII, 185. VIII, 127
Bottiæis regio VII, 123 terminabatur per Lydiam & Haliacmona VII, 127
Branchidæ, ubi oraculum Apollinis I, 92, 157. V, 36
Brauron Athenienſium IV, 145. VI, 138
Briantica regio, ante Galaica VII, 108
Brongus fl. IV, 49
Brunduſium urbs IV, 99
Bryges, qui poſtea dicti Phryges VII, 73
Brygi, Thraces VI, 45. VII, 185
Bubali IV, 192
Bubares Perſa, Megabyzi filius V, 21. VII, 21. VIII, 136
Bubaſtis urbs II, 59, 137, 156
Bubaſtis Ægyptiace, Diana II, 137, 154 prope Peluſium II, 156
Bubaſtiana plaga II, 166
Bucolicum oſtium Nili effoſſum II, 17
Budii, Medorum gens I, 101
Budini populus IV, 21, 108
eorum mores *&c.* IV, 108
Bulis Spartiata, Nicolai filius VII, 134
offert ſe ſponte ad Talthybii iram placandam, una cum Sperthie: & eorum acta VII, 134, 135, 136, 137
Bura Achæorum opp. I, 145
Buſæ, Medorum gens I, 101
Buſiris urbs II, 59, 61
Buſiritana plaga II, 165
Butacides V, 47
Butus (*vel potius* Buto) urbs Ægypti, ubi oraculum Latonæ II, 59, 63, 155
Byblesia I, 174
Byblus Ægyptiorum ejuſque deſcriptio II, 92
Byzantium ab Ionibus ſubactum V, 103
Byzantii ab Otane capti V, 26

C.

CAbales gens Africæ IV, 171
Cabalii, populus III, 90
Cabelees Meones, qui & Laſonii, cum Xerxe militantes, & eorum armatura & dux VII, 77
Cabirorum ſacra II, 51
eorum templum Cambyſes profanat III, 37
Cadmus Agenoris fil. IV, 147. V, 58, & 59
Semeles pater II, 45
Theram appellit IV, 47
venit in Bœotiam II, 49
Cadmei I, 146
Pelaſgos ejiciunt I, 56
Cadmei ab Argivis ejecti V, 57, 61
in eos expeditio Athenienſium IX, 27
Cadmeæ litteræ V, 59
Cadmea quædam *victoria* Phocenſibus obtigit I, 166
Cadmus Cous, Scythis filius, homo juſtitiæ amantiſſ. VII, 163, 164
Cadytis, magna Syriæ urbs II, 159. III, 5
à Neco rege occupata *ibid.*
urbs non minor quam Sardis III, 5
Caici campus Myſorum VI, 28
Caicus fluvius VII, 42
Caira veſtis V, 88
Calamiſa IX, 95
Calamitas dimidiata eſt occidi ab digno V, 111
Calantiæ Indi III, 97. *vide* Callatiæ.
Calaſiris veſtis nomen II, 81
Calaſiries Ægyptii pugnatores II, 164. IX, 31
ſoli arti militari operam dant, II, 166, 168 *ubi & alia.*

Calasirium plagæ II, 166
Calchas VII, 91
Calchedonia IV, 85 Calchedonii V, 26
Calculorum ludus inventus à Lydis I, 94
Callatebus urbs VII, 31
Callatiæ Indi parentibus vescuntur. III, 38 *at cap.* 97. *vocantur* Calantiæ.
Calliæ Phænippi filii odium in tyrannos VI, 121
solus bona Pisistrati Athenis ejecti ausus emere *ibid. ubi alia de eodem* 122.
filiabus nuptum dat ex Athenienſibus quem quæque deligat VI, 122
Callias Eleus Jamidarum unus, vaticinus V, 44, 45
Callias Hipponici filius VII, 151
Calliades summum Athenis magistratum gerit VIII, 51
Callicrates ejusque virtus & moribundi dictum IX, 71
ejus sepulcrum apud Lacedæmonios IX, 84
Callimachus Aphidnæus polemarchus VI, 109
ejus virtus & interitus VI, 114
Callipidæ populus Scythiæ: iidem & Græcoscythæ IV, 17
Callipolitani pop. VII, 154
Callista insula IV, 147
Calvi populi ab ipso natali, itidemque feminæ calvæ IV, 23
Calvi pauciſſimi apud Ægyptios, & cur III, 12
Calvitiem quid impediat *ibid.*
Calumnia unde in aulis III, 80
ejus propria VII, 10 §. 7
Calydnii pop. VII, 99
Calyndensium rex, & navis demersa VIII, 87
Calyndici montes I, 172
Camarina quondam Syracusanorum VII, 154
eversa à Gelone VII, 156
Cambyses, Cyri pater I, 46, 107, 112, 207. VII, 11
ei in matrimonium tradita filia Astyagis I, 107
Cambyses rex Pers. Cyri & Cassandanæ Pharnaspe genitæ filius I, 107. II, 1. III, 2
ejus genus sibi vendicant Ægyptii III, 2
regnum Cyri suscipit II, 1
ejus in Ægyptios expeditio *ibid.* & III, 1, *&c.* quidque eum præcipue moverit ad hanc expeditionem III, 1, 2, 3, 4
Ægypto potitur I, 181. III, 7 *&c.*
cum Arabum rege fœdus init III, 7, 9
ei dedunt se Afri, Cyrenæi ac Barcæi munera mittunt III, 13
triplex movet bellum III, 17
exploratores mittit ad Æthiopas III, 20
temeraria & infelix expeditio in Æthiopas III, 25
jubet Ammonios diripere & Jovis oraculum incendere *ibid.*
Cambysis insania III, 25, 29, 30, 33, 34, 38
Apim Deum vulnerat lethaliter III, 29
fratrem occidi curat ex falso somnio III, 30, 61
sororem, eandemque uxorem, interficit III, 31, 32
morbo sacro laborat ab ipsis natalibus III, 33
ejus vinolentia, & inde scelera III, 34, 35
religionis derisor III, 37
ejus fatum, & imprecationes in se III, 64, 65
ejus interitus III, 66
cur Dominus à Persis adpelletur III, 89
Cameirus civitas I, 144
Cameli I, 80. III, 103. VII, 86
cameli Indorum *ibid.*
id animal non solent invadere leones VII, 125
camelos timent equi I, 80
Camicus oppidum, ejusque obsessio VII, 169, 170
Caminus poëmation Homeri II, 32
Campsa urbs VII, 123
Campus Mæandri I, 161
Xanthius I, 175
Canæ mons VII, 42
Canales coriacei miræ longitudinis III, 9
Canastræum promontorium VII, 122
Candaules Myrsi filius, Sardium tyrannus I, 7
Myrsilus à Græcis cognominatus *ibid.*
uxorem suam conspici nudam à Gyge vult I, 8, 9, 10
uxoris & Gygis consilio & dolo interimitur I, 11, 12
Candaules alius Damasithymi pater VII, 98
Canes custodes domus II, 22
Canes Indici I, 192
Canobus II, 97
Canobicum Nili ostium II, 17, 113, 179
Caput nullam futuram habens IX, 82
è capitibus inimicorum cæsorum potant Scythæ IV, 65
capita animantium non degustant Ægyptii II, 39
capita Ægyptiorum cur firma, Persarum vero fragilia III, 12
Capita quercus, locus sic dictus, aliter, Tria capita IX, 38
Cappadociæ fertilitas I, 73
Cappadoces à Græcis Syrii nominati I, 72. V, 49. VII, 72
Cappadocibus bellum infert Crœsus I, 73
Capras Mendesii cur non mactent II, 42, 46
Caprarii in honore apud Mendesios II, 46
Capripedes homines IV, 25
Capreæ & bubali apud Afros IV, 192
Captivorum immolatio apud Scythas IV, 62 & apud Tauros IV, 103
Car fratres habuit Lydum & Mysum I, 171
Caria, pars Ioniæ I, 142
à Persis capitur VI, 25
Cares olim Leleges, eorumque status antiquus I, 171
eorum tria inventa *ibid.*
ajunt se aborigines *ibid.*
à Crœso subacti I, 28
subacti & ab Harpago I, 174
quidam Ægyptum incolentes II, 61, 152, 154. III, 11
eorum à Persis defectio & pugnæ V, 117, 118, 119, 120
naves & armatura in Xerxis exercitu VII, 93
Caricarum mulierum factum contra maritos I, 146
Carine urbs VII, 42
Carius Iupiter I, 171. V, 66
Carcinitis urbs IV, 55, 99
Cardamyla Laconica VIII, 73
Cardia urbs VI, 33. VII, 58. IX, 114
Carenus Euæneti pater VII, 173
Carnia festum VII, 206
Carpathium mare III, 45
Carpis fluvius IV, 49
Carthaginiensium bellum cum Phocæensibus I, 166
rex Amilcar VII, 165
iis vult bellum inferre Cambyses, sed omittit III, 17, 19
colunt imaginem Amilcaris VII, 167
Carystus opp. IV, 33 obsessa VI, 99
Carystii se dedunt Persis *ibid.*
pecuniam dant Themistocli exigenti VIII, 112
contra Athen. bellum gerunt IX, 104
eorum ager vastatur VIII, 121
Casambus, Aristocratis filius Athenienſibus traditus ab Æginetis VI, 73
Casia ubi & quomodo nascatur & metatur III, 110
Casius mons II, 6, 18. III, 5
Casmena oppidum VII, 155
Caspatyrus urbs III, 102. IV, 44
Caspii III, 92, 93
eorum armatura in exercitu Xerxis VII, 67
eorum equites VII, 86
Caspium mare I, 202, 203
Cassandane Cyri uxor, mater Cambysis II, 1. III, 2
Cassiteros, *id est*, *stannum* III, 115
Cassiterides insulæ *ibid.*
Castalia loci nomen VIII, 39
Casthanæa urbs VII, 183, 188
Castor & Pollux Tyndaridæ II, 43
excepti ab Euphorione domo VI, 127
Castores in quo lacu capiantur IV, 109
eorum testiculi morbis matricis auxiliantur *ibid.*
Castra Tyriorum, locus sic dictus II, 112
Castra, nomen loci Ionibus & Caribus ad habitandum in Ægypto dati II, 154
Castrobius, Aristeæ pater IV, 13
Catadupa Ægypti, II, 12
Catarractes amnis Mæandro par VII, 26

INDEX

Catiari & Traſpies, Scytharum genus IV, 6
Cava Eubœæ VIII, 13
Caucaſus mons I, 203, 204. III, 97
Caucones Pylii pop. I, 147, IV, 148
Cauconii I, 172
Caunus ab Harpago capta I, 176
ad Iones deficit V, 103
Caunii eorumque genus & mores I, 172
Cauſtrobius Ariſteæ pater IV, 13
Cayſtrius fl. V, 100
Cebreniorum origo H, 20
Cecrops rex VIII, 44
unde Cecropidæ dicti Athenienſes *ibid.*
Celorum cœnaculum Delphis IV, 35
Celænæ, ubi Mæandri fontes VII, 26
Celees ſocius Doriei V, 46
Celtæ populus I, 33
omnium extremi in Europa ad ſolis occaſum IV, 49
Centum appellatæ inſulæ I, 151
Ceos prope Athenas VIII, 76
Cephenes olim, qui Perſæ VII, 61
Cepheus Andromedæ pater VII, 61, 150
Cepheus Beli fil. VII, 61
Cephiſſus Thyæ pater VII, 178
Cephiſſus amnis VIII, 33
Ceramicus ſinus I, 174
Cercaſorum urbs II, 15, 17, 97
Cercopes Homeri H, 24
Cercopum hedræ VII, 216
Ceres, Ægyptiace Iſis II, 156
cum Cerere alea ludit Rhampſinitus rex II, 122
Ceres & Bacchus inferorum principes II, 123
Cereris matris templum in Scythia IV, 53
Cereris Eleuſiniæ templum IX, 61, 96, 100. & lucus IX, 64
Amphictyonidis templum VII, 200
Achæjæ templum & orgia V, 161
Cereris legiferæ ſacra Theſmophoria I, 16
Cereris & Proſerpinæ ſolemnia VIII, 65
Cervi in Africa nulli IV, 192
Chalcedonii cæci à Megabazo dicti *ibid.* ab Otane capti V, 26
Chalcedonii in ulteriore litore Byzantii VI, 33 vetuſtiores Byzantiis IV, 144
Chalcidenſes oram Atticam populantur V, 74 vaſtantur ab Athenienſibus V, 77 Olynthum obtinent VIII, 27 illis opem ferunt Mileſii V, 99
Chalcidicum genus VII, 185. VIII, 127
Chaldæi VII, 63
Chaldæi inter Aſſyrios *ibid.*
Chaldæi ſacerdotes Jovis Dei I, 181, 183
Chaleſtra urbs VII, 123
Chalybes à Cræſo ſubacti I, 28
Champſæ crocodili dicti II, 69
Charadra oppidum VIII, 33
Charaxus, vir Mitylenæus, Sapphûs frater II, 135. IV, 135
Charileus Mæandrii frater III, 145
Charilus Eunomi filius VIII, 131
Charopinus Ariſtagoræ frater V, 99
Chemmis inſula II, 156
Chemmis oppidum grande Thebaicæ præfecturæ II, 91
Chemmitæ *ibid.*
Chemmitana plaga II, 165
Cheopes *vel potius* Cheops, rex Ægypti, Rhampſiniti ſucceſſor II, 124
ejus geſta, pyramides II, 124, 125, 126
Chephrenis regis Ægypti tyrannis, & pyramis II, 127, 128
Cheraſmis Perſa VII, 78
Cherſis Gorgi pater VII, 98
Cherſis Oneſili pater V, 104
Cherſoneſi urbes ſubactæ & everſæ à Phœnicibus VI, 13
Cherſoneſi tyrannus Miltiades VI, 34
Cherſoneſus quæ eſt in Helleſponto VII, 33 Athenienſ. ditionis fuit VI, 140
Cherſoneſus, aſpera IV, 99
Cherſoneſitæ portas Seſti Athenienſibus aperiunt IX, 117
Cherſoneſitarum primores in vincula conjecti à Miltiade, & quo aſtu capti VI, 39
Chidori fluvii aqua copias Xerxis deficit VII, 127 ejus origo VII, 124
Chilei viri Tegeatæ conſilium IX, 9
Chilo vir Spartæ ſapientiſſ. VII, 235
ejus conſilium Hippocrati datum I, 59
Demarmeni filius VI, 65
Chius Ionum civitas I, 142. II, 178
à Perſis capta VI, 31
Chii ſoli Mileſiis contra Lydos opem ferunt I, 18
Chiorum tyrannus Strattis VIII, 123
Minerva Poliuchos I, 160
eorum lingua I, 142
ut Atarneum obtinuerint I, 160
eorum clades VI, 15, 16, 26 & prodigia quæ præceſſerunt VI, 27
Choaſpes fluvius ad Suſa I, 188. V, 49, 52
ejus aquam ſolam rex potat I, 188
Chœnix menſura VI, 57
Chœreatæ (*q. d. porcales*) tribus Sicyonia V, 68
Chœreæ nomen loci in Eubœa VI, 101
Chœrus Micythi pater VII, 170
Choraſmii populus III, 93
eorum in Xerxis exercitu armatura VII, 66
Chori muliebres laſcivi V, 83
Chori tragici V, 67
Chorus 100 adoleſcentum ex Chio miſſus Delphos VI, 27
Chromius Argivus I, 82
Chutri VII, 176
Cicones gens Thraciæ VII, 59, 108, 110
Cii ex inſula prope Athenas VIII, 26
Cilices II, 28, 72. V, 49, 52
eorum armatura VII, 91
eorum tributum III, 90
Cilicia II, 17, 34
Ciliciæ præfectura IX, 106
Ciliſſæ naves VIII, 14
Cilix Agenoris filius, à quo dicti Cilices VII, 91
Cilla, Æolum civitas. I, 49
Cimmerii I, 6, 15, 16, 103. IV, 1, 11, 12
Cimmerius Boſporus IV, 12, 28, 100
Cimmeria portoria IV, 12, 45
Cimmerii muri IV, 12
Cimon Miltiadæ pater VI, 34, 39
Cimon Steſagoræ pater VI, 38
Cimon, Miltiadis filius VII, 107
mulctam patri *impoſitam* exolvit VI, 136
Cineas rex Theſſal. V, 63
Cinnamomum ubi gignatur, & quomodo colligatur III, 111
Cinyps fluvius IV, 175. V, 42
Cinyps tellus Africæ fertilis, fluvio cognominis IV, 198
Cippus finium index VII, 30
Circumciſio Ægyptiorum II, 36 & aliorum quorundam populorum II, 104
Ciſſii in exercitu *Xerxis militantes* VII, 62
eorum dux & armatura *ibid.*
eorum equitatus VII, 86
eorum tributum III, 91
Ciſſia terra V, 49, 52
Ciſſiæ portæ Babylonis III, 155, 158
Citharonis radices IX, 19, 25 exitus IX, 37
Cius Myſia V, 122
Cius fluvius IV, 49
Claves Cypri, promontorium dictum V, 108
Clazomenæ Ionum civitas I, 142. II, 178
hæc invaditur ab Alyatte, qui cladem accipit I, 16
capitur ab Artapherne & Otane V, 123
eorum theſaurus I, 51
Cleades Autodici filius IX, 84
Cleanax Argivus H, 1, 2
Cleander vates, Phigaſenſis VI, 83
Cleander & Euclides Hippocratis filii VII, 155
Cleander Pantarei f. Gelæ tyrannus VII, 154
Cleobis & Bitonis hiſtoria & beatitudo I, 31
Cleodæus Hylli *filius VI, 52.* VII, 204. VIII, 131
Cleombrotus & Leonides gemini V, 41, 1. *VIII, 71* Anaxandridæ *filius ibid.* & IX, 10 pater Pauſaniæ IV, 81
Cleomenes Anaxandridæ filius V, 41, 64. VII, 148
inops mentis V, 42
Spartæ rex creatus, non propter fortitudinem, ſed propter genus V, 39
auro corrumpi non poteſt à Mæandrio, ideoque virorum juſtiſſ. audit III, 148
diſcordia inter illum & Demaratum VI, 51, 61, 73, 74
Cliſthenem Athenis ejicit V, 70, 72
ejus cum Ariſtagora acta V, 49, 50, 51

inter Cleomenem & Argivos acta VI, 76, 77, 78, 79, 80
proficiſcitur contra Piſiſtratidas V, 64
Achæum ſe eſſe ait, non Dorem V, 72
profugit Sparta & Arcadas ſollicitat contra Spartanos VI, 74
adverſus Athenienſes bellum gerit V, 74, 75
ad inſaniam redactus V, 75, 84
ejus interitus V, 48
Cleonæ urbs VII, 22
Cleonidæus *vel potius* Cleodæus, Hylli filius VII, 204
Clinias Alcibiadis filius Athenienſium præſtantiſſimus in claſſe contra Xerxem VIII, 17
Cliſthenes, Sicyonis tyrannus VI, 126
ejus odium in Adraſtum V, 67
circa Cliſthenem & filiam Agariſtam ac procos acta VI, 126, 127, *&c.*
Cliſthenes Alcmæonides Athenienſis Sicyonii Cliſthenis nepos V, 66, 67. VI, 131
ejus & Iſagoræ factiones V, 66, 66, 70
Clytiades Tiſamenus IX, 32
Cnidus civitas I, 144, II, 178
Cnidii Lacedæmoniorum coloni I, 174
eorum cum Tarentinis amicitia III, 138
ſuam ditionem in inſulæ formam perfodiendo tentant redigere I, 174
& iſthmum perfodere volentes quomodo impediti *ibid.*
Harpago ſe dedunt I, 174
Cyrenæorum quoſd. ſervant IV, 164
Cnoithus pater Nicodromi VI, 88
Cobon Ariſtophanti filius VI, 66
Codrus Athenienſium rex V, 65, 76
Codrus Melanthi f. I, 147
Codrus Nelei pater IX, 96
Cœla Chii VI, 26
Eubœæ VIII, 13
Cœnyrorum & Ænyrorum locus prope quem metalla Thaſia VI, 47
Coës Mitylenæus Erxandri filius IV, 97. V, 11
Mitylenes tyrannidem à Dario accepit V, 11
captus ab Iatragora V, 37
à Mitylenæis lapidibus interfectus V, 38
Coitus in templis II, 64
Colæus, Samiæ navis gubernator IV, 152
Colæus nauclerus *ibid.*
Colaxais Targitai filius IV, 5
ab eo oriundi Scythæ IV, 6
triplex filiis conſtituit regnum IV, 7
Colchi I, 104. progenies Ægyptia II, 104. III, 97. IV, 40
eorum armatura & dux in Xerxis exercitu VII, 79
Colchicum linum Sardonicum dictum II, 105
Colias ora Atticæ VIII, 96
Colleſtes, panis Ægypt. I, 77
Colophon Smyrnæ conditor I, 164
Colophon Ionum civitas I, 142. H, 8
vi capta à Gyge I, 14
Colophonii ſoli cur ex Ionibus ab Apaturiis feſtis arcentur I, 147
Colophoniorum profugi, Smyrnam occupant I, 150
Coloſſæ, oppidum Phrygiæ VII, 30
Coloſſi II, 130, 143, 153, 175, 176
Coloſſi apud Ægyptios cujuſque pontificis II, 143
Columbæ Dodonææ nigræ II, 55
Columbas albas cur expellant Perſæ I, 138
Columnæ albæ in Caria V, 118
Columnæ inſtar palmarum II, 160
Colus Bœot. IX, 15
Comam Lacedæmonii ex quo alant & Argivi non I, 82
comam ut Babylonii gerant I, 195
pectentes Lacedæmonii, VII, 208
comam ut alant & tondeant Macæ IV, 175
comam quomodo geſtent Maxyes IV, 191
Combrea urbs VII, 123
Comedunt in viis Ægyptii, ventrem domi exonerant II, 35
Compſatus fluvius VII, 109
Conchylia in montibus Ægypti II, 12
Coniæus Theſſ. V, 63
Conos pini fructus H, 20
Conſilio bono felix eventus VII, 157
Conſuetudines avitæ placent genti cuique III, 38
Conſultant Perſæ inter pocula, & quidem de rebus etiam maxime ſeriis, ſed ab iiſdem ſobriis confirmari oportet conſilia quæ tum capta fuerint I, 133
conſultare bene maximum eſt lucrum VII, 10. §. 4
Contadeſdus fluvius IV, 90
Convitia irritant iram VII, 160
Copais palus VIII, 135
Corcyra à Corinthiis condita III, 49
ei imperitat Periander III, 52
Corcyræi III, 48, 49
eorum cum Corinthiis perpetua diſcordia III, 49
interficiunt Periandri filium III, 53
in bello Xerxiano aſtute neutrarum partium VII, 168
Coreſus in agro Epheſio V, 100
Corinthiorum tyranni Eetion & Periander filius V, 92
Corinthii cccc adverſus Perſam miſſi VII, 200
Corinthii minime contemptui habent opifices II, 167
Corinthiorum theſaurus I, 14, 50. IV, 162
eorum & Samiorum ſimultates III, 48
eorum cum Corcyræis diſcordia III, 49
Corinthii Peloponnenſes contra Athenienſes deſerunt V, 75
Corinthii naves nummo vendunt Athenienſibus, dono dare lege prohibiti VI, 89
eorum fuga ſocios deſerentium in bello Perſico VIII, 94
eorund. virtus IX, 101
Corinthiæ mulieres univerſæ exutæ à Periandro & cur V, 92
Corinthia veſtis cui ſimillima eſt Doris V, 87
Corinthus felix III, 52
Cornua pecoribus ubi mature aut ſero naſcuntur IV, 29
Corobius purpurarius IV, 151
Corona oleagina Olympiorum præmium VIII, 26
Coronæi Thebanorum vicini V, 79
Corſica vel Cyrnus I, 16
Corycium antrum VIII, 36
Corydalus Anticyrenſis VII, 214
Corys Arabiæ flumen III, 9
Cos civitas I, 144
Cos inſula Tyrannos paſſa VII, 164
Cotys Aſii pater IV, 45
Cranapes Mitrobatis filius, una cum patre ab Oroëte cæſus III, 126
Cranai dicti Athenienſes VIII, 44
Craſtis, & Craſtia Minerva V, 45
Crater, qui Crœſo portabatur, interceptus & cœlatura ejus I, 70. III, 47
crater in oſtio Ponti, à Pauſania dedicatus IV, 81
crater Argolicus IV, 152
crateres Lesbii IV, 61
Crathis Ægarum fluvius perennis, à quo & Italicus ille vocatus eſt I, 145
Cremni, emporium paludis Mæotidis IV, 20
Creſton urbs I, 57
Creſtonæi V, 3. VII, 127
Creſtoniatæ I, 57
Creſtonicus ager VII, 124
Creſtonicæ terræ rex VIII, 116
Creta univerſa à barbaris habitata I, 173
Cretenſes cur auxilium non tulerint Græcis contra Perſam VII, 167, 170, 171 *ubi alia* de eorum migratione & fortuna.
Cretinus Aminoclis pater VII, 190
Crex avis II, 76
Crinippus Terilli pater VII, 165
Criſæus campus VIII, 32
Criſtas galeis imponere primi oſtenderunt Cares I, 171
Critala in Cappadocia VII, 26
Critheis Melanopi filia H, 1
furtivo concubitu prægnans H, 2
parit Homerum H, 3
nubit Phemio H, 4
ejus mors H, 5
Crithon Ithagenis pater H, 1
Critineus (*vel potius* Cretineus) Anaxilai pater VII, 165
Critobuli filia, Amaſis uxor II, 181
Critobulus Toronæus VIII, 127
Crius Polycriti filius VI, 50
circa eum & Cleomenem acta *ibid.*
Athenienſibus traditus ab Æginetis VI, 73
Crius Ægineta, Polycriti pater VIII, 92
Crobyzi Thraces IV, 49
Crocodili deſcriptio II, 68, 69, 70
crocodili ſacri II, 69, 148
eorum ſepulcra II, 148
crocodili Africæ IV, 192
Crocodilorum urbs II, 148
Crœſus rex Lydorum ejuſque genus I, 6, 7, 92

INDEX

Ephesios invadit I, 26
bonus vir, & religiosus, ac deorum cultor I, 87
cum Astyage affinitas I, 73
primus Græcos ad tributum pendendum adigit I, 6, 27
Iones & Æoles subigit *ibid.*
cum Ionibus insulanis hospitium contrahit I, 27
per eum aucta Lydorum potentia I, 28, 29
ejus cum Solone colloquium I, 30, 31, 32, 33
eum deorum indignatio excipit I, 34
Gygis tritavi crimen luit I, 91
ejus somnium I, 33
ejus luctus super filio interfecto I, 44
Cyrum invasurus oraculum consulit varie I, 46, 47 *&c.*
donaria & hostiæ ab eo consecrata & jugulatæ I, 50, 51, 52. V, 36
potentiss. Græcorum amicitiam petit I, 16, 69
crater VIII, 124
ejus expeditio contra Cyrum I, 71, 73
Halyn fl. trajicit I, 75
Pteriam expugnat I, 76
pugna cum Cyro *ibid.*
Sardis redit I, 77, 71
vincitur à Cyro & obsidetur I, 81
in observantia & amore à Cyro habetur, qui ejus consiliis utitur I, 88, 89, 90, 155, 156, 207
Pythio mittit compedes I, 90, 91
alia ejus in Græcia donaria I, 92
fratrem Pantaleontem interficit *ibid.*
Cambysem desipientem admonet, & vix mortem effugit III, 36
alia sententia Cambysi adprobata III, 34
ejus munificentia in Alcmæonem VI, 125
liberat Miltiadem VI, 37
Sardibus captis & ipse capitur, & vivus ad Cyrum perducitur I, 86
rogo impositus ab Apolline invocato servatur, immissa pluvia I, 86. 87
Crœsi filius mutus, quando vocem rupit I, 85
templi Delphici locupletator, VIII, 35
Crophi mons II, 28
Crossæa regio VII, 123
Crotoniatæ, genere Achæi VIII, 47
eorum cum Sybaritis bellum V, 44, 45
Crotonienses, *vel potius* Crotoniatæ medici dicti primi, secundi Cyrenæi III, 131
Cubiti regii mensura I, 178
cubitus Ægyptius Samio par II, 168
Cubiti mensura II, 149
Culicum vis ingens apud Ægyptios palustres & contra eos ab Ægyptiis excogitata II, 95
Cunctatio utilis VII, 10
Cupere multa malum est VII, 18
Cuphagoras Epizeli pater VI, 117
Curium urbs Cypri V, 113
Curienses, Argivorum coloni *ibid.*
Curotropho sacra Sami fiunt à feminis II, 30
Currus bellici V, 113
Currus sacer Jovis in Xerxis exercitu VII, 55
quomodo amissus VIII, 115
Cuniculi hostiles ære deprehensi IV, 20
Cyaneæ insulæ, errabundæ à Græcis existimatæ IV, 85
Cyaxares, Phraortis filius, Deiocis nepos, Medorum rex I, 73, 103
ejus res gestæ I, 103, 104, *&c.*
in ira peracerbus I, 73
ejus interitus & anni regni I, 107
Cybebes templum, Sardibus concrematum V, 102
Cybernisicus Lycius VII, 98
Cyclades insulæ V, 30
Cydippa, Anaxilai uxor, Terilli filia VII, 165
Cydonia in Creta condita à Samiis III, 44, 59
Cydrara oppidum VII, 30
Cyllyrii Syracusanorum quondam servi, dominos ejiciunt VII, 155
Cylon Athenienses tyrannidis affectatæ compertus V, 71
Cyma civitas Æoliæ I, 149. VII, 194. II, 1, 2
vocata & Phriconis I, 149. II, 38
ejus origo II, 1, 2
capitur à Persis V, 123
Cymæi hiberna classis Xerxeæ VIII, 130. oraculum consulunt de reddendo Pactya I, 157, 158, 159
Pactyam in Chium deportant I, 165
tyrannum suum vivum dimittunt V, 38
spernunt inepte Homerum II, 12, 13, 14, 15
Cymæus Aristagoras IV, 138
Cynægirus, Euphorionis filius, navem adversariam prehensans, manu truncatur VI, 114
Cynesii populus II, 33
Cynetæ Celtarum accolæ in ultimis Europæ occidentalis plagis IV, 49
Cyneus Philagri pater VI, 101
Cynisicus appellatus Zeuxidamus VI, 71
Cyno, sive Spaco, Mitradatis, bubulci Astyagis, uxor I, 110
quomodo Cyrum servaverit I, 112, 113
Cyno, semper in ore Cyri I, 122
Cynocephali populi IV, 191
in Cynosarge Herculis templum VI, 116
Cynosura V, 63. VIII, 76
Cynthii, gens VIII, 46
Cynurii, soli putantur Iones, Dores effecti VIII, 73
Cypria carmina, Homeri non sunt II, 118
Cyprus primum ab Amasi capta & tributaria facta II, 182
Persis tributaria III, 91
Cypriorum lex I, 199
Cyprii se dedunt Cambysi III, 19
eorum bella & defectiones à Persis V, 104, 105, 106, *&c.*
in servitutem redacti V, 116
eorum armatura VII, 90
gentes variæ unde sint? *ibid.*
Cypria vox, Sigynas V, 9
Cypri claves, promontorium V, 108
Cypsela quid sit V, 92. §, 5
Cypselus, Eetionis filius I, 114. V, 92. Cypselidæ, Corinthi VI, 128
unde nomen hoc ei impositum V, 92, §, 95
Corinthiorum tyrannus, ut eos tractarit V, 92
Cypselus Miltiadæ pater VI, 35
Cyranis insula IV, 195
lacus in ea picifer *ibid.*
Cyrene circumflua IV, 164
Cyrenen, quam non diripuerant quum esset occasio, frustra adoriuntur postea Persæ IV, 203
Cyrenaicæ regionis plagæ tres miræ fecunditatis IV, 199
Cyrenæi IV, 154, 155, 159, 169, *&c.*
Cambysi se dedunt III, 13
eorum & Ægyptiorum conflictus III, 161. IV, 159
agros Libyum vastant IV, 159
cladem à Libybus accipiunt IV, 160
eorum amicitia cum Samiis IV, 152
oraculum consulunt IV, 161
Cyrenæi medici, secundi sunt: ut Crotoniatæ, primi III, 131
Cyrenææ feminæ bovem superstitiose observant IV, 186
Cyrmianæ Thraces IV, 93
apud Cyrnum civitas à Phocæensibus condita nomine Alalia I, 165
Cyrnus Carystiæ IX, 104
Cyrnus heros I, 167
Cyrnii VII, 165
Cyrus pater Cambysis Cyri patris I, 111
Cyrus Persa I, 120. VII, 11
ejus parentes, avus *&c.* I, 75, 91, 107, 108, (*ubi &* ejus nativitas) I, 111
mulus oraculo (I. 55,) dictus, quia Semimedus & Semiperса I, 91
Harpago traditus interimendus, & quomodo servatus I, 109, 110, *&c.*
educatur ab uxore bubulci I, 113
cur à cane educatus *dicatur* I, 122
bubulci filius cognominatus I, 114
regalis indoles ut enituit in puero *ibid.*
ut à materno avo Astyage agnitus fuerit I, 116
pervenit ad suos veros parentes I, 122
Cyrus *laudatur* III, 89. *ubi dicitur* pater suis appellatus. *Item* III, 160 *ubi dicitur de eo*, cui comparati (*vel potius*, cui se comparare) nullus unquam Persarum dignum se (*vel* rem se dignam) existimavit. *Videtur autem hæc fuisse illorum opinio ob ea præsertim quæ dicuntur de* ejus genitura, ob quam se existimabat majus quiddam homine esse I, 204. & de ejus felicitate *ibidem. Sit vero &* I, 126. divina qua-

quadam ſorte genitum ſe *dicit.*
Cyrus *quæ prudenter dixerit, cum alibi, tum* IX, *ult.*
Cyri *prudentia* in alienandis animis Perſarum à Medis I, 125, 126, 127. *& in eo quod commentus eſt*, ut Perſas ad rebellandum induceret I, 125 *& tamen ſtultè* Gyndi amni minatur I, 189
omnem Aſiam adeptus I, 130
ejus cum Crœſo prœlium I, 76, *&c.* ut ſe adverſus Crœſum geſſerit *in iiſdem uſque* 91. ut ſe geſſerit contra rebellantes Lydos I, 154, *&c.*
ejus apologus ad Ionas I, 141
Smerdi mago aures amputat III, 69
bellum adverſus Labynitem, & Babylonios, quorum urbem capit I, 188, 189, 190, 191 bellum contra Tomyrin, Maſſagetarum reginam I, 205, 206, *&c.* in quo occumbit I, 214 *ubi narrantur & quæ acta circa mortui caput.*
Cythera inſula Argivorum ditionis I, 82 Templum habet Veneris Cœleſtis ex Aſcalone I, 105
eam conducibilius Lacedæmoniis obrui quam extare VII, 235
Cytiſſorus, Phrixo genitus VII, 197
ejus poſterorum calamitas *ibid.*
Cyzicum, urbs Propontidis VI, 33
Cyziceni OEbari Perſæ ſe dedunt *ibid.*
Cyzicenorum feſtum in honorem Matris deûm IV, 76

D.

DAdicæ populus III, 91
eorum in Xerxis exercitu dux & armatura VII, 66
Dædalum veſtigat Minos VII, 170
Dai, Perſarum genus I, 125 pecuarii *ibid.*
Damas Samyris fil. VI, 127
Damaſithymus Candaulis filius, dux in claſſe Xerxis VII, 98
Damaſithymus, Calyndenſium rex VIII, 87
demerſus ab Artemiſia *ibid.*
Damas Sirites VI, 127
Damiæ & Auxeſiæ ſimulacra V, 82, 83
Danaë, Acriſii filia, Perſei mater I, 91. VI, 135. VII, 60, 150
Danaus & Lynceus Chemmitæ II, 91
Danaus Archandri ſocer II, 98
Danai filiæ Theſmophoria in Ægyptum afferunt II, 171
templum Minervæ quod Lindi eſt, extruxerunt filios Ægypti fugientes II, 182
Danai & Xuthi in Peloponneſum adventus VII, 94
Daphnæ Peluſiæ II, 30, 107
Daphnis Abydenus IV, 138
Dardanos urbs V, 117. contermina Abydo VII, 43
Dardanei I, 188
Daritæ populus III, 92
Darius rex, Hyſtaſpis filius I, 183, 210. II, 110. III, 70, VI, 98. VII, 1. VII, 11
è conjuratis in magos fuit unus III, 70
Darius idem ſonat quod ἐχέτης, id eſt, *coercitor* VI, 98
ejus uxores III, 88
Darii liberi III, 12. VII, 2, 64, 68, 69, 72, 78, 97, 224. VIII, 89. IX, 106
de Darii futuro regno Cyri viſio I, 209, 210
qua arte ad adipiſcendum regnum uſus III, 85, 86, 87
eum Perſæ ajunt fuiſſe κάπηλον (*id eſt, inſtitorem*) quoniam omnia quæſtui habebat III, 89
Darii reditus & auri theſaurus III, 95, 96
ſtatua ejus equeſtris III, 88
pecuniarum ſpe fruſtratus ſepulcro Nitocridis aperto I, 187
unde Græciæ infenſior redditus VII, 1
ejus expeditio in Scythas IV, 1, 85, 86, *&c.*
Alia ejus facta præ aliis memoratu digna vide II, 110. III, 88. IV, 44, 88, 135. V, 11, 12. VII, 194
item quædam ejus dicta III, 160. IV, 143. V, 105
ejus cum Indathyrſo colloquium per quendam equitem IV, 126, 127
ejus oratio pro monarchia III, 82
oratio ejuſdem ad primores Perſarum de Orœte interficiendo III, 127
oratio ad Iones de ponte ad Iſtrum cuſtodiendo IV, 98
Darius quondam Cambyſis ſatelles III, 139
bene de ſe meritos remunerat III, 140, V, 11
luxato pede à Democede ſanatur, & acta cum eo. III, 129, 130, 131, *&c.*
Babylonem obſidet, capit, & diruit portas muroſque III, 150, 151, 152, *&c.*
Indos ſubegit III, 44
ejus crudele factum IV, 84
à Macedonibus poſcit terram & aquam V, 17, & à Græcis VI, 48. VII, 133
ejus moneta ex auro puriſs. IV, 166
ejus legati à Græcis in barathrum & puteum projiciuntur VII, 133
ejus obitus VII, 4
Darius Xerxis filius Artayntam ducit IX, 107
Daſcylus Gygis pater I, 8
Daſcylium, urbs, III, 120, 126. VI, 33
Datis Medus contra Athenas miſſus à Dario VI, 94
revocat Delios metu fugientes ipſum VI, 97
viſionem in ſomnis videt VI, 118
ejus filii VII, 88
Datus opp. IX, 74
Dauliorum oppidum incenſum VIII, 35
Dauriſes Darii gener V, 116, adverſus Cariam tendit 122. interitus 121
Decelea IX, 15
Decelus IX, 72
Decelenſium circa Helenæ inveſtigationem acta IX, 72
eorum in Sparta vectigalium immunitas & dignitas præſidendi *ibidem.*
Decelenſis populus *ibid.*
Decima redemptionis captivorum conſcripta V, 77
Decimæ pecuniarum ex prædis VII, 27
Decimum quemque ſorte comedunt inter ſe Cambyſis milites fame adacti III, 25
Deioces Phraortis fil. I, 16, 37, 96
vir ſapiens & juris dicundi peritus I, 90.
ad tyrannidem Medorum quo commento pervenit I, 97, 98
rex Medorum declaratus I, 98
ab eo regnum obtinente acta, & quomodo ſeveritatem in exercenda juſtitia exercuerit I, 98, 99, 100, 101
ejus mors & anni regni I, 102
Deiphonus Euenii filius Apolloniata IX, 91
Delphi I, 51
ad eos miſſa donaria à Gyge I, 14. Crœſo I, 50, 51, 52
apud Delphos primus quis munera poſuerit I, 14
in numerum Delphorum adſcribi volenti jus perpetuum datum Lydis I, 54
Delphi oraculum pro ſe & Græcia conſulunt VII, 178
extreme formidantes Xerxem, urbem deſerunt VIII, 37
barbaros ὸὶ deo ſuo male affectos cædunt VIII, 38
Delphicum otaculum, *infinitis locis.*
Delphicum templum ſua ſponte conflagravit I, 50. II, 180
aliud Amphictyones trecentis talentis conſtruendum locarunt II, 180. & quinam conduxere V, 62
Delta Ægyptiorum II, 13, 15, 16, 17, 18, 19, 179
ſolum Delta, Ægyptum eſſe ajunt Iones non recte II, 15
Delubrum Jovis Carii I, 171. Jovis Olympii II, 7. Cereris IV, 53. Bacchi IV, 87. Amphiarai VIII, 134. Laji & OEdipodis IV, 149
in fano Latonæ admirabiliſſimum, ex uno factum lapide II, 155
delubra primi ſtatuere Ægyptii II, 4
delubra à Perſis incenſa IV, 96. VIII, 144
Delus inſula IV, 33, 34, 35
expiata à Piſiſtrato I, 64
Delos tremit antea inconcuſſa VI, 98
Deliorum fuga ob Perſas VI, 97
revocati à Perſis & nihil paſſi *ibidem.*
Delium Thebanorum VI, 118
Demaratus Ariſtonis filius, rex Spartæ V, 75. VI, 50, 63, *&c.*
de ejus genere & procreatione

varia circumferuntur VI, 63, &c. 69
matrem ſciſcitatur qui verus ipſius parens VI, 68
Demarati, *id eſt*; *à populo votis petiti*, unde nomen impoſitum VI, 63
Cleomenem deſerit in expeditione V, 75
ejus cum Cleomene ſimultates & odium VII, 51, 63. 64, &c.
fuga ad Perſas VI, 70. VII, 3
ejus elogium VI, 70
ejus colloquia de rebus Græcorum cum Xerxe VII, 101, 102, 103, 104, 209, 234. 235, 236
ejus ingenioſa per pugillares clam nunciandi ratio VII, 239
Demarmenus V, 41. VI, 65
Democedes, Calliphontis filius, medicus, quantus vir, ejus fortuna, & in quanto honore habitus à Dario III, 124, 129, 130, 131, 132
quo aſtu è Perſia in patriam rediit III, 132, 133, 134, &c.
Democratiam laudat Otanes III, 80. VI, 43
improbant Megabyzus & Darius III, 81, 82
ejus incommoda III, 81
eam conſtituit in Græcia Mardonius V, 43
Democritus, vir illuſtris, & Naxiorum trierarchus VII, 46
Demonax à Mantineis, Cyrenæis miſſus reip. conſtituendæ IV, 161
Demonous Penthyli pater VII, 195
Demophilus Diadromei filius VII, 222
Dens Hippiæ tuſſi excuſſus evaneſcit: & quid hac re portentum VI, 107
Dentes ex uno oſſe univerſi, tam molares quam ceteri, in quadam maxilla IX, 82
De depoſito nihil aliud cogitandum quam ut repetenti reddatur, quidque acciderit cuidam depoſitum neganti VI, 86
Deruſiæi, Perſarum genus I, 125
Derſæi Thraciæ populus VII, 110
Deſcriptio temporis nunquam V, 92
Detractio res deterr. VII, 10, §. 7
Deucalion rex I, 56
Deus eminentiſſima gaudet deprimere VII, 10, §. 5
deum tentare, idem quod facere VI, 86, §. 3
deus quod fieri vult, nemo effugiat IX, 16
invidens vitæ humanæ ſpatio VII, 46
præſignificat ingentia mala orbi aut regioni ventura VI, 27
Deus Græcorum I, 90
de illo impia cogitatio Apriæ II, 169
Deos nemo latet in ſceleribus VIII, 106
Deorum νέμεσις & φθόνος I, 34. III, 40. VII, 10. §. 5. VIII, 106, & 109
invidiam excitant acres vindictæ IV, *ult.* VIII, 106
deus ab Ægyptiis verberatur quidam II, 132
deorum ira in nepotes etiam extenditur VII, 137
duodecim deorum cognomina ab Ægyptiis Græci ſunt mutuati II, 4
ſacra peragunt Athenienſes VI, 108
omnia fere deorum nomina ex Ægypto in Græciam pervenerunt II, 50
Dii Arabum III, 8. Libyum, IV, 188. Scytharum IV, 59. Thracum V, 7
Græci V, 49
regales V, 106
χθόνιοι IV, 33
deos externos exigunt Caunii I, 172
Diacœle via quædam nominata VI, 103
Diactorides pater Eurydames uxoris Leutychidis VI. 71
Diactorides Cranonius, unus è procis Agariſtæ VI, 127
Diadromeus Demophili pater VII, 222
Diana Oſitis ſeu Dionyſi filia II, 156
eam Cereris filiam unde fecerit Æſchylus *ibid.*
Bubaſtis ab Ægyptiis dicta *ibid.* & 137
Templum Buto II, 155
Dianæ feſtum in Ægypto II. 137
aliud apud Brauronem VI, 138
Dianæ templum maxime memorabile apud Bubaſtin II, 137, 138
Dianæ templum Sami III, 48
ad Trechinem VII, 176
Diana regia IV, 33
Dianæ Orthoſiæ ara IV, 87
Dianæ oraculum II, 83
Dianæ urbem ſuam donant Epheſii obſeſſi I, 26
templum in Artemiſio VII, 176
Dicæa urbs VII, 109
Dicæus, Theocydis filius, exul, apud Medos illuſtris VIII, 65
quædam ſibi viſa portenta narrat, Demaratum teſtem citans VIII, 65
Dictyes, animal IV, 192
Dictynnæ delubrum & à quibus ſtructum III, 59
Dienecis Spartani virtus ad Thermopylas VII, 226
ejus dictum *ibidem.*
Dies, repente nox factus I, 47, 103. VII, 37
certo die non egrediuntur Lacedæmonii ad bellum VI, 106
diei natalis obſervatio apud Ægyptios II, 42
diei in horas diſtributio à quibus facta II, 4
iter IV, 101
dies varii vitæ hominum I, 32
Dindymene mater I, 82
Dinomenes Gelonis pater VII, 140
Diomedis ἀφανισία II, 116
Dion urbs VII, 26
Dionyſiophanes Epheſius IX, 83
Dionyſius Phocæenſis, claſſis Ionum dux ejuſque ad Iones oratio VI, 11
res ab eo geſtæ *ibid.* & *ſeq.*
poſt cladem Ionum quo devenerit VI, 17
Dionyſus, Apollinis & Dianæ pater II, 156
è Semele Cadmi filia à Græcis putatur genitus, II, 145
educatus in cinnamomifera III, 111
ab Jove inſutus in femore II, 146
è deorum noviſſimis apud Græcos, non & apud Ægyptios II, 145
Ægyptiace Oſiris dictus II, 144
Dionyſi feſtum III, 97
Dionyſi trieterica IV, 108
Dionyſus & Urania ab Arabibus invocantur in fœdere ineundo III, 8
Arabibus Urotalt dictus *ibid.*
Dioſcuri VI, 127
eorum nomen *Ægyptiis ignotum* II, 50
Dipæenſium prœlium IX, 34
Dipodes, murium genus IV, 192
Diræ in capita II, 39
Dithyrambus Harmatidæ filius VII, 227
Dithyramborum autor quis fuerit I, 23
Divinatio Ægyptiorum II, 83. Naſamonum IV, 172. Scytharum IV, 67
divina præferenda humanis V, 63
divinum quid videatur Herodoto VII, 137
Divinitatis ſolers prudentia erga homines III, 108
Doberes pop. Pæoniæ V, 16. VII, 113
Dodona II, 52, 58
Dodonæum oraculum I, 46. II, 52, 55
Dodonæorum antiſtites II, 55
Dodonæi IV, 33
Dodonææ columbæ II, 55, 57
Dolia argentea Delphos à Crœſo miſſa I, 51
Dolonci Thraces VI, 34
ab Abſinthiis bello vexati *ibidem.*
oraculum conſulunt *ibid.*
Miltiadem regem creant VI, 35, 36
Dolopes VII, 185
Domus ſubterraneæ Æthiopum III, 97
domos non poſſident Indi nonnulli III, 100
Domeſtica mala Pſammeniti majora quam ut ea deflere poſſit II, 14
Domicilia ſubterranea pyramidis II, 148
domicilia ex micis ſalis IV, 185
domicilia è virgultis, & verſatilia, è lentiſcis ſuſpenſa IV, 190
Dona ad Æthiopes explorandi gratia miſſa II, 20
dona Amaſis Delphis data II, 180
dona Græcorum Ægyptum incolentium ad templum Delph. inſtaurandum II, 180
dona Democedi medico ab rege &

& uxoribus data III, 130
dona quantum apud milites possint VIII, 4, 5
dona ei qui primus muros Sardium ascenderit pollicetur Cyrus I, 84
Donarja Alyattis Delphos missa I, 25
donaria Crœsi varia I, 92
donaria divis data à Crœso ex bonis adversarii I, 92
donaria Delphos à Crœso missa & rursus alia I, 51, 52
donaria Delphos à Gyge missa I, 14
donarium Midæ Delphos missum, regia sella I, 14
donaria in templo Delphico VIII, 35
donarium Lacedæmoniorum I, 51
donaria Amasis II, 182
donaria regis Pheronis II, 111
donaria Rhodopis Delphos missa II, 135
donarium Arionis apud Tænarum I, 25
donaria è præda Persica IX, 80
Dores Euryanactis pater IX, 10
Dores I, 144, 146
Dores à Crœso subacti I, 6, 28
eorum migratio crebra I, 56
Dores & Iones ex insulis egredientes in continenti sedes ponunt I, 171
eorum prima expeditio adversus Asiam III, 56
Dores in classe Xerxis militantes VII, 93
Dores in Atticam quarto profecti V, 76, *ubi & quando iterum ac tertio.*
Dorienses Pentapolin incolentes I, 144
Dorienſium principes ex Ægypto oriundi VI, 53
Dorienſium civitates multæ & insignes VIII, 73
Dorienſium sacra I, 144
Dorica gens unde cognominata I, 56
Doricæ tribus mutantur V, 68
Dorieus Anaxandridæ filius ex prima uxore V, 41
inter æquales excellit V, 42
nolens sibi à fratre imperari, coloniam alio ducit V, 42
ejusque fortuna V, 42, 43, 44, 45, 46
ejus mors V, 45, 46. VII, 158, 205
Doris regio incursata à Medis Thessalorum consilio & odio VIII, 31
Doris vestis V, 87
Doriscus V, 98. VII, 25, 106
Doriscus, Thraciæ litus & campus ingens, & castellum Darii VII, 59
Dorus Hellenis filius I, 56
Dorus Megasidis filius Paphlagonum & Matienorum dux VII, 72
Doryagus Leobotis fil. VII, 204
Dromos Achilleus IV, 55
Dropici, Persarum genus I, 125
Drymus oppidum VIII, 33
Dryopis regio I, 56. VIII, 31
Dryopes pop. I, 146
Dryopum civitates VIII, 73
Dyma Achæorum (*Gr.* Drime) I, 145
Dymanatæ tribus Sicyonia V, 68
Dyras amnis VII, 198
Dysorum mons V, 17
Dysenteria in Xerxis exercitu VIII, 115

E.

EBenum ubi nascatur III, 114
Ecatonnesi I, 151
Ecbatana Syriæ I, 98. III, 62 & eorum extructio atque situs I, 98
Ecbatana Mediæ III, 65
Echecrates Eetionis pater V, 92
Echemus Aëropi filius IX, 26
Hyllum in monomachia interfecit *ibidem*
Echestratus Hegois filius VII, 204
Echinades insulæ II, 10
Echidna III, 108
Echines murium genus sic dictum IV, 192
Eclipsis solis VII, 37
Edoni pop. V, 11, & 124. VII, 110, 114. IX, 74
Eetion Echecratis filius ejusque genus V, 92
ei datum oraculum *ibid.*
Eion urbs super Strymonem VII, 25, 113, VIII, 118
Elatea urbs VIII, 33
Elbo insula II, 140
Electrum unde venire feratur III, 115
Eleonius civis V, 43
Elephantes supra modum grandes in Africa IV, 191
Elephantina urbs Ægypti II, 9, 17, 28, 29, 30, 31, 69, 175
Elæus Chersonesi VI, 140, VII, 21, 33
Elæusii Xanthippum orant de ultione Protesilai sumenda IX, 119
Eleus, Agæi filius, unus è procis Agaristæ VI, 127
Eleus quidam vates III, 132
Eleusis VIII, 65
apud Eleusinem Athenienſium prœlium I, 30
Eleusinem Cleomenes cum Peloponnensibus invadit V, 74, 75, 76
ibi fanum dearum VI, 75
Eleusine sepulti Argivi 9, 27
Eleusiniæ Cereris templum IX, 56, 100
Elis, Ætolorum colonia VIII, 73
Eleorum agonothetæ VI, 127
Eleorum justissimum ac maximum certamen II, 160. quod tamen arguunt Ægyptii *ibid.*
Elei Minyarum oppida delevere IV, 148
Elei venientes post prœlium suos duces exilio cur mulctarint IX, 76
in Eleo agro muli cur nequeant gigni IV, 30
Elisyci VII, 165
Elorus flumen VII, 154
Enagees, *id est piaculares* I, 61, V, 71
Enaries, divinationem à Venere habentes IV, 67 *at*, I, 105. Enarees.
Enchelees V, 42. IX, 61
Eneti, qui sunt ex Illyriis & eorum lex I, 196
Eneti, in Adria V, 9
Enienses VII, 185, 198
Enipeus fluvius Thessaliæ VII, 129
Enneacrunos VI, 137
Enneaodoi VII, 114
Eordi populi VII, 185
Epaphus, qui & Apis II, 153. III, 27, 28
Epaphi boves mares II, 38
Ephesus, civitas Ionum I, 42. II, 10 & 158
ex Epheso ad Sardis iter V, 54
Ephesinum templum II, 148
Ephesii obsessi à Crœso urbem suam donant Dianæ I, 26
Ephesii soli ex Ionibus ab Apaturiis festis arcentur, & cur I, 147
Ephori Spartæ IX, 6
Epialtes Eurydemi filius VII, 213
Thermopylarum proditor VII, 213, 214, *&c.*
ejus fuga & interitus VII, 213
Epicichlides Homeri H, 24
Epicydides Glauci pater VI, 86
Epidaurus, insula, antea OEnone dicta VIII, 46
Epidaurus expugnata III, 52
Epidauri tyrannus Procles III, 50
Epidaurii I, 146
Epidaurii oraculum consulunt, quum eorum tellus nihil produceret V, 82
Epidauriis oleas permittunt Athenienses, & inter eos pacta & acta V, 82, 83, 84
iis Æginetæ antea parentes, ab iis desciscunt, & clades inferunt V, 83
Epigoni Homeri, si modo ejus sunt IV, 32
Epigramma vatis Megistiæ VII, 228
Mandroclis Samii IV, 88
epigrammata Spartiatarum qui occubuere ad Thermopylas VII, 228
tripodum litteris Cadmeis inciſa V, 59, 60, 61
Episcythison, id est, *Age Scytham:* hoc est, intemperantius bibe VI, 84
Epistrophus Amphimnesti pater VI, 127
Epium oppidum IV, 148
Epizelus Cuphagoræ filius VI, 117
cæcus in acie quomodo factus *ibidem.*
Epulæ in festis I, 31
Equa leporem enixa VII, 57
equæ tres Olympiacas victorias adeptæ, ubi sepultæ VI, 103
equæ Thessaliæ optimæ VII, 196
equis pisces pro pabulo ubi V, 16
equi colubros vorant I, 78
equi sacri candidi in Cyri exercitu I, 189
equi sacri in exercitu Xerxis VII, 55
equi fluviales Ægyptiis sacri, eorum natura, & descriptio II, 71
equos præcipue immolant Scythæ IV, 61

INDEX

equi ubi Soli immolantur I, 216
equus camelum reformidat & ideo contra equos cameli instructi I, 80. VII, 87
apud Persas habebant nomina III, 88
equorum regiorum fætura I, 192
equos quadrijugos jungere Græci ab Afris didicere IV, 189
equos ad venatum in ventrem cubare edoctos ducunt Iyrcæ IV, 22
equi Sigynarum quales V, 9
equi satrapæ Babylonii I, 192
equi Indorum III, 106
equi silvestres candidi IV, 52
equorum jubæ pro cristis VII, 70
equi vim hyemis ferunt in Scythia, quam nec muli nec asini IV, 28
equi quinquaginta strangulantur ad sepulcra regum Scytharum IV, 72
equi Nisæi III, 106. VII, 40
equi albi triceni à Cilicibus Dario pendi soliti III, 90
equi hinnitu Darius quomodo regnum nactus III, 85, 86, 87
equus Masistiæ ipsum excutit IX, 22
equo crura cum genibus abscissa, quod dominum straverat VII, 88
equus Artybii in armatum erigi doctus V, 111
Equisonem regis Scythæ cum rege defuncto sepeliunt IV, 71
equisonis & equi virtute Darius ad regnum promotus III, 85, 86, 87
Equitatus Xerxis quantus VII, 84, *&c.*
Equitare docent liberos statim à quinto anno Persæ I, 136
Equites Spartæ VIII, 124
Erasinus fluvius VI, 76
Cleomenis de eo dictum *ibid.*
Erechtheus rex Athenienſium VIII. 44
Orithyiæ pater VII, 189
ab Homero laudatus H, 28
ei apud Athen. sacra afferunt Epidaurii V, 82
ejus templum in arce Athenienſium VIII, 55
Eresione Homeri H, 33
contra Eretriam & Athenienſes, duces Persarum missi V, 94
Eretrienſium & Persarum acris pugna VI, 101
Eretria & Eretrienſes à Persis subacti VI, 101
Eretrienſium naves Mileſiis auxiliantur, ut gratiam reddant V, 99
Eretrienſes Iones VIII, 46
Eretrienſes Susa abducti clementer à Dario tractati VII, 119
Eridanus fluvius fabula Herodoto III, 115
Erinnyes Laii & Oedipi IV, 149
Erinnyum delubrum IV, 149
Erochus urbs VIII, 33
Error parit damna VII, 10. §. 6
Erxander, Cois pater IV, 97. V, 37
Erycis regio, Heraclidarum V, 43
Erycina regio V, 45
Erythia insula IV, 8
Ἐρυθρὴ βῶλος urbs sic dicta, *id est, rubra gleba* II, 111
Erythræ I, 142
Erythræorum cum Chiis bellum I, 18
Erythræ Bœor. IX, 15, & 19
Erythræi & Chii eandem sermonis proprietatem servant I, 142
Erythræa urbs aspera & montosa H, 18
Eryxo, Arcesilai vidua mariti interemptorem necat IV, 160
Etearchus rex Oaxi IV, 154
alius Ammoniorum rex II, 32
Eteocles Laodamantis pater V, 61
Etesias non esse causam augmenti Nili II, 20
Euænetus Careni filius VII, 173
Euagoras Laco VI, 105
Eualcides Eretrienſium dux, vir illustris V, 102
Eubœa insula, magna ac beata, Cypro non inferior V, 31
ad eam prœlium Græcorum cum Persis gestum VIII, 4, *&c.*
Eubœenſes ut tractati à Gelone VII, 156
Eubœenſibus datum oraculum, quod male spernunt VIII, 20
Euboicum talentum III, 89
Euboicæ minæ III, 89
Eubœæ cava VIII, 13
Euclides & Cleander Hippocratis filii VII, 155
Euergetæ regis Persici VIII, 85
Euenius Deiphoni haruspicis pater IX, 91
sacrarum solis ovium custos IX, 92
excæcatus misere, & ultio ob id de Apolloniatis sumpta IX, 92
cæcus divinationem obtinet IX, 93
Euelthon Salaminis rex IV, 162, V, 104
ab eo thuribulum dedicatum Delphis *ibid.*
circa eum & Pheretimam acta *ibid.*
Eueſperidæ bonum solum incolentes IV, 171
Eumelus Admeti fil. H, 2
Eumenes Anagyrasius Athenienſis præstantissimus in pugna navali VIII, 93
Eunomus Polydectis filius VIII, 131
Eunuchi apud Persas pretiosiores quam servi non castrati VIII, 105
Eupalinus, Nausstrophi filius, architectus III, 60
Euphorbus Alcimachi, proditor Eretriæ VI, 101
Euphorion, Æschyli poetæ pater II, 156
Euphorion Cynægiri pater VI, 114
Euphorion Laphanis pater, qui Castorem & Pollucem in domum suam recepit & in omnes homines fuit hospitalis VI, 127
Euphrates flumen I, 180. V, 52
tortuosus à Nitocri redditus I, 185
Euripus V, 77. VII, 173. VIII, 15
Europa à Cretenſibus rapta I, 2
Europæ filii Sarpedon & Minos I, 173
Europa Tyria an nomen Europæ dederit IV, 45
Europa longitudine Asiam & Africam, non & latitudine, assequitur IV, 42, 45
Europæ commoditates VII, 5
Europæ nomen unde impositum IV, 45
Europæ extrema ignota III, 115, 116
Euryanax Doriei filius, collega Pausaniæ IX, 10, 52, 54
Eurybates quinquertio VI, 92
ejus clades & interitus *ibid.* IX, 74
Eurybiades, Euryclidæ filius, dux classis Græcorum VIII, 12
in Eurybiade consilii inopia VIII, 74
Eurybiadæ laus VIII, 124
Euryclides VIII, 2
Eurycrates Polydori filius VII, 204
Eurycratides Anaxandri filius VII, 204
Eurydame Leutychidis uxor VI, 71
ejus genus *ibid.*
Eurydemus Epialtæ pater VII, 213
Euryleon cum Dorieo coloniæ deductor unus superstes è bello V, 46
Selinusiorum tyrannus V, 46
ejus interitus *ibid.*
Eurymachus Leontiadis pater VII, 205
Eurymachus Leontiadis filius interemptus VII, 233
Euryphron Proclis filius VIII, 131
Eurypylus frater Thoracis Lariſſæi IX, 57
Eurysthenes, Aristodemi filius VII, 204
Eurysthenis familia honoratior VI, 51
Eurysthenes & Procles gemini, Spartæ reges IV, 147. VI, 52
oraculum super eis consultum *ibid.*
eorum dissensio per omnem vitam *ibidem.*
circa eos & Theram avunculum pro regno acta IV, 147
Eurystheus IX, 26, 27
genus ejus nolunt labefieri Lacedæmonii V, 39
Eurytus & Aristodemus ob extremam lippitudinem è castris à Leonide remittuntur VII, 229
Eurytii virtus & interitus *ibid.*
Euthœnus Hermolyci pater IX, 104
Euthymus IV, 159
Eutychides Sophanis pater IX, 72
Euxinum mare I, 6, 72
Euxini *ponti nationes* IV, 47
Exampæus locus inter Borysthenem & Hypanin IV, 52, & 81
Exercitu donari apud Persas, eximium IX, 108
Exitus rerum inspiciendus I, 32
cum initio non est manifestus VII, 51
cum initio non est manifestus VII, 51
Experiendo fiunt omnia VII, 9
Expiandi modus idem fere apud Lydos qui apud Græcos I, 35
expiatio Adrasti fratricidæ I, 35
expiatio Deli I, 64

Fa-

IN HERODOTUM.

Fi

Fabas nec serunt Ægyptii nec edunt II, 37
Faba in sortitionibus VI, 109
ad Famem arcendam quid Lydi excogitaverint I, 94
fames immanis in castris Cambysis III, 25
fames in Xerxis exercitu, in rediru VIII, 115
fames obsessorum Sesti IX, 117
Familia quadrigam alens VI, 35
Fanum Jovis Thebani I, 182. Jovis Beli I, 181. Jovis sub fago conditum II, 56. Protei II, 112. Veneris Uraniæ vetustissimum I, 105. Apollinis VIII, 135. Pallenidis Minervæ I, 62. Æaci V, 89. Phylaci VIII, 39. Autonoi *ibid.* Androcratis heroïs IX, 25. fanum Græcum maximum & celeberrimum in Ægypto II, 178
Fato sortem destinatam deo quoque fugere impossibile I, 91
fati necessitas I, 91. III, 43, 63, V, 92
Fax Vulcani VIII, 98
Felis amantissima fœtuum II, 66
Ægyptiorum circa hoc animal superstitio *ibid.*
felium sepulturæ II, 67
Felicitas humana in eodem tenore non perstat I, 5
felicitas Polycratis insidiosa III, 40, *&c.*
Festa ad imitationem instituta III, 48
Festi celebratio, I, 191
Festinatio parit errores VII, 10. §. 6.
Ferrum ad perniciem hominum I, 68
Ferri compactionem solus omnium excogitavit Glaucus Chius I, 25
Festum Cyzicenorum, matri deorum IV, 76. festum Ægyptiorum abrogatum à Cambyse III, 29
festa Ægyptiorum, Dianæ, Isidis, Minervæ, Solis, Latonæ, Martis II, 59
festum Minervæ IV, 180
festum Dionysi II, 48. III, 97
festum Theophania I, 51. festum Persarum, μαγοφόνια dictum III, 79. festa Apaturia I, 47. festi nomen, Accensio lucernarum II, 62
Fidei dandæ modus apud Nasamones IV, 172
fides Arabum firmissima III, 8
Filios regum benigne tractant Persæ III, 15
Fibularum in veste ab fœminis periculum V, 87
Ficus non habebant Persæ I, 71
Finitimos Medi & Persæ colunt I, 134
Flamma è pectore simulacri effulget VI, 82
Fluvios inter omnia religiose colunt Persæ I, 138
fluviorum Scythiæ nomina, Ister, Tyres, Hypanis, Borysthenes, Panticapes, Hypacyris, Gerrhus, Tanais IV, 47. fluviorum Thraciæ nomina, Tearus, Contadesdus, Agrianes, Hebrus, IV, 90 Thessaliæ fl. præcipui hi quinque, Peneus, Apidanus, Onochonus, Enipeus, Pamisus. VII, 129. Penei *autem fit mentio & cap proxime præced.* Araxes qualis & quantus I, 202. Asopus IX, 15, 30. Achelous II, 10. Axius VII, 23. Corys in Arabia III, 9. Cinyps IV, 175. Crathis I, 145. Caicus VII, 21. Contadesdus IV, 90. Choaspes V, 49. Gerrhus IV, 19. Gyndes V, 52. Halys I, 72. Hypanis IV, 47. Is I, 179. Melas VII, 58. Phasis II, 103. IV, 38. Parthenius II, 104. Pirus ingens fluvius I, 145 Panticapes IV, 54. Sperchius VII, 198, 228 Thermodon II, 104. IX, 27. Tigris I, 189. Tanais IV, 20. Tyres IV, 11, 51. Triton IV, 19.
Fluvii quorum aqua exercitui Xerxis defecerit VII, 42, 108, 196 *sit autem mentio hujus defectionis &c.* 21, *&* 187
Fœdus affinitate firmatum I, 74
fœderis ineundi ratio apud Scythas IV, 70. apud Arabes III, 8
fœdus à Babyloniis cum Cræso initum I, 74
fœdus Cræsi cum Amasi Ægyptiorum rege *ibid.* Polycratis cum Amasi rege III, 39
fœdus perfidum Persarum cum Barcæis IV, 201
Fœmina exuta tunica verecundiam pariter exuit I, 8
fœminæ Ægyptiæ humeris bajulant, viri capitibus onera imponunt II, 35
fœminæ apud Ægyptios negociantur *ibid.*
fœminæ Zavecum currus aurigantur in bellum IV, 193
fœminas Athenienfium à Brauronе prædati Pelasgi IV, 145. VI, 138
fœminæ ex Asia raptæ I, 23, 4
fœminarum Barcæarum mamillæ circa muros appensæ V, 302
fœminæ à Babyloniis strangulatæ ne frumentum absumerent III, 150. earum quinquaginta millia Babyloniis à Dario suppeditata, ut succresceret soboles III, 159
fœminæ colo & similibus rebus donandæ, non exercitu IV, 162
fœminas adducere, Persarum convivantium mos V, 18
fœminæ virili virtute VIII, 88
fœminæ agrestes IV, 19
fœmina virgo quæ erat semivipera IV, 9
fœmineus morbus fani Veneris spoliatoribus immissus I. 105
Fodiendi ratio ut terra effossa non prodeat II, 150
Fons Thestis IV, 159. fons Apollinis I, 118. fons Solis IV, 181. fons Gargaphie IX, 25. fontes Mæandri VII, 26. fons, in quo qui loti sunt, efficiuntur perinde atque oleo inuncti, violam olentes III, 28
fons quidam amarissimus IV, 52, 81
fontes novem aquarum, *vide* Novem fontes.
Formicæ Indicæ ubi nascantur canum magnitudine, earumque descriptio III, 102, *&c. ubi* ut illis Indi aurum suffurentur.
Fortunam bonam in vita & in morte experiri difficile est III, 43
fortuna consilium aliquando superat VII, 10. §. 4.
fortunati iidem semper non sunt I, 207
Forum nullum est Persis I, 153
fora Græcorum *ibid.*
Fratrem præ marito & liberis uxor Intaphernis salvum cupit, & sui desiderii rationem reddit III, 119
Frigoris vis apud Cimmerium Bosporum IV, 28
Fructus quarundam arborum qui jactus in ignem odore suo circumstantes inebriat I, 202
tonitrua & Fulgura in Xerxis exercitum ingruunt, & complures occidunt VII, 42
sed apud Herodotum est κεραυνοὶ *quod vertit* fulgura.
Fulmen in ædes Scylæ regis delapsum IV, 79
fulmina grandes arbores aut ædificia percutiunt VII, 10
fulmina in barbaros Delphis è cœlo demissa VIII, 37
Furens homo III, 38
Fures pecuniæ Sardanapali II, 150
fures regiarum Rhampsiniti pecuniarum & eorum solertia II, 121
Fustuaria pugna apud Ægyptios in sacris II, 73

G.

GAdes IV, 8
Gæson locus IX, 96
Galaica regio, ætate Herodoti Briantia VII, 108
Galea Corinthia IV, 180
Galepsus, Græca urbs VII, 122
Gamori Syracusani VII, 155
Gandarii pop. III, 91
eorum armatura & dux in Xerxis exercitu VII, 66
Garamantes pop. & eorum mores IV, 174. *&* 183
Gargaphie fons IX, 25, 48
Gavanes Temeno oriundus VIII, 137
Gebeleizis dæmon IV, 94
Gela à Lindiis condita VII, 153
ejus tyrannus Hippocrates VI, 23
Gela Hieroni à Gelone fratre demandata VII, 156
Gelo Siciliæ tyrannus, ejusque potentia, & opes VII, 145, 153, 157, 158
quomodo creverit & ad regnum pervenerit VII, 153, 154, 155, *&c.*
circa eum & legatos Græcorum acta VII, 153, 154, *&c.*
ejus res gestæ VII, 155, 156, 158
Gelonus Herculis filius IV, 10

Gelonûs Budinorum urbs IV, 104
Geloni quondam Græci IV, 108
eorum mores IV, 109
Gelu maximum ubi IV, 28
Genitura Indorum qualis III, 101
per Generationes Computatio II, 142
Geometria unde ad Græcos venerit II, 109
Gephyræi unde oriundi V, 57
Athenas commigrant, & cur V, 57, 62
ubi templa seorsum ab eis extructa &c. V, 62
Geræstus IX, 104
Gergis Ariazi filius imperator in Xerxis exercitu VII, 82
Gergithæ VII. 43
è priscis Teucris V, 122
Germanii, Persarum genus I, 125
Gerra Persarum IV, 60, 61, 98
Gerrhus locus IV, 53
Gerrhus fluvius IV, 19, 47
ejus descriptio IV, 56
Geryonis vaccæ IV, 8
Getæ immortales à Dario subacti IV, 93. qui dein exercitum Darii sequuntur IV, 96
eorum dæmon Zamolxis IV, 94
Gigamæ Afri & eorum descriptio IV, 169
Gigonus urbs VII. 123
Gillus Tarentinus exul, redimit Persas & ad Darium reportat III, 138
Darius eum frustra per Cnidios reducere Tarentum conatur *ibid.*
Gindanes populus IV, 176
uxorum eorum fimbriæ pelliceæ in vestimentis *ibid.*
Glaucon Leagri pater IX, 74
Glaucus Chius I, 25
solus omnium compactionis ferri excogitator I, 25
Glaucus Chius caprarius II, 21, 22, 23
Glaucus Epicydis fil. VI, 86. §. 1
ejus laus *ibid.* depositum suscipit ab hospite Milesio *ibid.* id postea suscepisse negat VI, 86, §. 2
Pythiam consulit an iurejurando pecuniam intervertat VI, 86, §. 3
ejus genus funditus interit VI, 86, §. 4
Glaucus Hippolochi fil. I, 147
Glisantem & Tanagram Thermodon interfluit IX, 42
Gnurus Lyci filius, Anacharsidis pater IV, 76
Gnomonis inventores Babylonii II, 109
Gobryas è magi occisoribus III, 70, 73, 78
Gobryas Mardonii pater VII, 82
Gobryæ consilium de abeundo è Scythia, Dario datum IV, 132, 134
Gobryæ uxor, Darii soror VII, 5
Gobryæ filia, uxor Darii VII, 2
Gobryas Darii & Artystonæ filius VII, 72
Gonnus urbs VII, 128, 173
Gordius, Midæ pater I, 14. VIII, 138
avus Adrasti I, 35, 55
Gorgo Cleomenis filia V, 48
patrem scite monet ut sibi caveat ab Aristagora V, 51
eadem Leonidæ uxor, ut Demarati tabellas aperiri monuerit VII, 239
Gorgonis caput ex Africa affert Perseus II, 91
Gorgus Salaminis Cypriæ rex V, 104. VIII, 2. VIII, 11
spoliatus à fratre V, 104
eam recipit V, 115
Gortus, *vel* Gorgus, Chersis filius, dux in classe Xerxis VII, 98
Græcia temperatiss. anni tempestates sortita III, 106
Græcia paupertatis alumna, hospes virtutis VII, 102
non imperatorum indiga in bello Pers. sed exercitus VII, 161
in eam primi à Dario exploratores missi III, 135, 138
Græciæ infensior unde redditus Darius VII, 51
in Græciam caduceatores missi ad petendum terram & aquam VI, 48. VII, 32
Græcia à quo tempore & sub quibus plus mali passa VI, 98
Græcorum & Persarum in cultu deorum collatio I, 131
Græcorum cœnæ quo dicto à Persis perstringuntur I, 133
Græcorum festa eadem littera finiunt I, 148
Græcorum negociationes I, 153
Græcorum litteræ & calculi II, 36. V, 58
Græci ab Ægyptiis pleraque sumpsere II, 49, 50, 51, 58
Græca lingua quando primum in Ægyptum introducta II, 154
Græcorum in Ægypto negociationes, fana, urbes II, 178
Græcorum deorum ætas cum Ægyptiorum collata II, 144, 145, 146
Græcorum natalitia IV, 26
Græci in templis non coeunt, ut nec Ægyptii, sicut alii mortales II, 64
Græci vestem & ægidas Minervæ & alia ab Afris mutuati IV, 189
Græcorum & Lydorum leges prope similes I, 94
Græcorum ampla fora I, 153
Græci puerorum amoribus dediti I, 135
Græca gens dexterior quam barbara & ab ineptiis abhorrens I, 60
Græci virtutis certamen agunt, non pecuniæ VIII, 26
Græcos auctores injuriarum ajunt barbari I, 2, 4
universi ante Crœsi imperium liberi fuere I, 6
Græcorum potentissimos sibi conciliat Crœsus I, 56
Ignorantia ante res Persicas, ut Samum & columnas Herculis æque distare opinarentur VIII, 132
Græcis discordiæ principium cum Persis quod extiterit I, 5
Græcis & barbaris malorum initium V, 97
Græcorum variæ sententiæ de loco pugnæ navali constituendo VIII, 49
Græcorum ducum dissensus in bello Persico VIII, 74
Græcorum concilium contra Xerxem VII, 145
Græcorum consultatio insequantur hostes necne VIII, 108, 109
Græcorum consilium de bello Thebis inferendo IX, 85
Græcorum à Mycale profectorum consultatio IX, 113
Græcorum duces ad Pylas VII, 204
Græcorum duces ad Salaminem qui fuerint præstantissimi & præmia iis data VII, 123, 124
Græcorum præstantissimi Lacedæmonii I, 69
Græcorum strenuissimi & civitatum & virorum contra Medos IX, 70
Græcorum præstantissimi ad Mycalen IX, 104
Græcorum præstantissimi in pugna navali VII, 17
Græci Ægyptum incolentes cum Cambyse congrediuntur sanguine epoto. III, 11
contra Græcos expeditionem Xerxis quid moverit VII, 6
ubi Xerxem excipere statuerint VII, 177
Xerxem qui Græcorum opperiebantur ad Thermopylas VII, 202
eorum fœdus contra eos qui non adacti necessitate cum Xerxe pepigerant VII, 132
è Græcis qui terrestres copias Xerxi præbuerint, & qui nauticas VII, 185. & alii qui se recens adjunxerunt Xerxis exercitui VIII, 66
Græcorum exercitus contra Mardonium ad Platæas quibus & quomodo comparatus & instructus IX, 28, 29
Græci contra Mardonium castra ubi locarint IX, 19. quem locum permutant IX, 50, 51
Græci prædam Mardonii inter se dispartiuntur IX, 80
Græci qui naves ad classem Græcorum suppeditarunt VIII, 43, 44, *&c.*
Græcorum prœlium ad Euboeam gestum VIII, 11, 12
Græcorum classis ad Salaminem perstat Athenienſium rogatu VIII, 40
Græci classem ad Samum applicant IX, 95
Græci fugam facere volentes ut à Themistocle retenti VIII, 4
Græci Olympia agentes & alia certamina in medio bello VIII, 26
Græcoscythæ IV, 17
Gratiarum collis IV, 175
Grinus Æsanii filius, Theræ insulæ

læ rex IV, 150.
Grynea urbs I, 149
Grues, plagæ Scythicæ hyemem fugientes quo ſe conferant II, 22
Grypes aurum ſervantes III, 116 IV, 13
Gygadas Delphis dictus theſaurus ab Gyge donatus I, 14
Gygæa palus, proxima Alyattis ſepulcro I, 93
Gygæa, Amyntæ filia V, 21. VIII, 136
Bubari collocata à fratre Alexandro V, 21, VIII, 136
Gyges, Daſcyli filius I, 8
Candaulis fatelles I, 8. vel Heraclidarum I, 91
ejus circa uxorem Candaulis acta I, 8, 9, &c.
Candaulem obtruncat I, 12, 91
uxore Candaulis & regno potitur I, 13, 91
donaria Delphos ab eo miſſa I, 14
& primus barbarorum is munera apud Delphos poſuit I, 14
Mileto & Smyrnæ arma infert, Colophonem vi capit I, 14
quot annos regnarit *ibid.*
ejus filius Ardys I, 15
Gyges pater Myrſi III, 122
Gymnicum certamen II, 91
Gymnopædiæ Lacedæmoniorum VI, 67
Gyndes fluvius unde oriatur, & quo inde fluat I, 189. V, 52. à Cyro in ccc. ac ſexaginta rivos diductus I, 202. V, 52

H.

HÆmus mons Scythiæ, cujus è jugis tres fluvii manant IV, 49
Haliacmon amnis VII, 127
Halicarnaſſus civitas II, 178
cur privata ſacrorum participatione I, 144
Pedaſenſibus vicina VIII, 104
Halizones Scythiæ populi IV, 17
Halys amnis I, 5. VII, 26
poſt Phrygiam V, 52
quos populos interfluat I, 72
ejus fluxum quomodo averterit Thales Mileſius I, 75
intra Halym fluvium populi à Cræſo ſubacti I, 28
Hamilcar, in Amilcar.
Hannon Amilcaris pater VII, 165
Harmamithres & Tithæus Xerxis equitatus præfecti VII, 88
Harmatideus Dithyrambi pater VII, 227
Harmocydes, Phocenſium dux IX, 17
Harmodius & Ariſtogiton Hipparchi interfectores V, 55
liberatores Athenarum VI, 123
Harpagi Medi familiaritas & autoritas apud Aſtyagem I, 108
ei negotium datur interimendi Cyri *ibidem.* & domus in luctu ideo I, 111
quia juſſum non exequutus, carnibus filii ab Aſtyage paſtus I, 119
& ejus conſtantia in perferenda Aſtyagis crudelitate *ibid.*
Aſtyagis ulciſcendi cupidus, quo pacto defectionem molitus fuit I, 123, & *ſeq.*
Aſtyagi a Cyro capto inſultat I, 129
Mazari defuncto ſuccedit I, 162
geſta ab eo adverſus Ionas I, 162, 163, & *ſeq.*
litteræ ejus ad Cyrum ſcriptæ miſſæque occulte I, 123, 124
Harpagus alius Perſa dux VI, 28
capit Hiſtiæum vivum & in crucem agit VI, 28, 30
Haruſpicina Menelai nefaria II, 119
Hebes teſſeram dat Leutychides militibus IX, 97
Hebrus fluvius IV, 90. VII, 59
Hecatæus, Hegeſandri filius, hiſtoriographus II, 143. V, 125. VI, 137
ejus genus, &c. II, 143, & *ſeq.*
bellum adverſus Perſas diſſuadet Ariſtagoræ V, 36
ejuſdem conſilium Ariſtagoræ datum V, 125
Hecatonneſi I, 151
Hector natu major & virtute præſtantior Alexandro III, 120
Hegeſis (Agis) Euryſthenis filius VII, 204
Hegeſicles & Leo Spartæ reges I, 65
Hegeſander Hecatæi pater V, 125. VI, 137
Hegeſipyle, Olori, regis Thracum, filia, Miltiadæ collocata VI, 39
Hegeſiſtratus Sigei tyrannus V, 94
ejus pugna cum Mitylenæis pro Sigeo *ibid.*
Hegeſiſtratus hariſpex, Telliadarum præſtantiſſimus, in Mardonii exercitu IX, 36
ejus audacia mira & interitus *ibid.*
Hegeſiſtratus Ariſtagoræ filius, legatus Samius IX, 89, 90
Hegetoridæ, filii Antagoræ, filia IX, 75
Heglas Tiſameni frater IX, 32
Helene Tyndari filia, & ejus raptus hiſtoria II, 112, & *ſeq.* V, 94. IX, 72
templum Therapnæ VI, 61
Helice Achæorum I, 145
Heliconius Neptunus I, 148
Heliopolis, urbs ſolis II, 3, 7, 8, 9, 59, 63
Heliopolitani Ægyptiorum ſolertiſſimi II, 3
Hellen, Dori pater I, 56
Hellenica gens I, 56, 57
Hellenium fanum II, 178
Hellenodicæ V, 22
Helles Athamantis filiæ ſepulcrum VII, 58
Helleſponti urbes VI, 33
Helleſpontus ubi anguſtiſſimus IV, 85
eum tranſiit Darius V, 11
Helleſpontus ex Aſia in Europam conjungitur à Xerxe VII, 33
denuo ponte junctus VII, 36. & priore ponte rupto, quomodo à Xerxe caſtigatus VII, 35
Helleſponti trajectus ſtadiorum ſeptem VII, 34
Helleſponto phiala aurea datur à Xerxe, aureus crater, & gladius Perſicus ejus placandi VII, 54
Helleſpontii in Xerxis claſſe militantes VII, 95
eis pontium cuſtodia demandata *ibidem.*
Helleſpontias ventus VII, 188
Hellopiæ, VIII, 23
Helotarum ruditas in diſtinguendo ære ab auro IX, 79
Hephæſtienſes in Lemno VI, 140
Heraclea Siciliæ ab Hercule condita V, 43
Heraclidæ Jardani ancilla & Hercule geniti I, 7
eorum imperium quamdiu duraverit in Aſia & ut fuerit tranſlatum I, 7
eorum ultio in ætnepotem Gygis devoluta I, 13
Heraclidæ in Peloponneſum redire conati IX, 26
Heraclides Ibanolis fil. V, 122
ejus inſidiæ Perſis ſtructæ *ibid.*
Heraclides Ariſtodici Cymæi pater I, 158
Heraclides Ariſtagoræ Cymæi pater V, 37
Hercules Amphitryone & Alcmena genitus II, 43, 44, 45, 145, 146
ejus tres liberi ex Echidna IV, 10
ex Hercule & Jardani ancilla geniti Heraclidæ I, 7
Hercules Hylli pater VII, 204. VIII, 131
autor generis Leonidæ VII, 204
Hercules è deorum noviſſimis apud Græcos: apud Ægyptios ſecus II, 145
Hercules Olympius II, 44
Hercules Græcorum II, 43
Herculis templum in Cynoſarge VI, 116
Herculis in Marathone templum VI, 108, 116
Herculis templum ſervis pro aſylo II, 113
Herculis Tyri templum II, 44
Herculis Thaſii templum *ibidem.*
Herculi biſaria templa cur dentur *ibidem.*
Herculis oraculum II, 83
Herculis in Scythiam adventus &c. IV, 8, 9
ejus arcus, baltheus IV, 10
ejus tres filii IV, 10
Scytharum deus IV, 59
ejus veſtigium in petra IV, 82
Herculis ara apud Pylas VII, 176
Hercules relictus ab Argonautis VII, 193
Herculi fert opem fl. Dyras VII, 198
Herculeæ columnæ IV, 181, & 185
Hermeus ſinus H, 2
Hermion Laſi pater VII, 6
Hermion Dryopum civitas VIII, 73
Hermionenſes III, 59. VIII, 43
Hermippus Atarnites, VI, 4
Hermolycus Athenienſis, Euthœni filius, in pancratio celeber IX, 104
Hermophantus dux contra Perſas ad Sardis V, 99
Hermotimus Pedaſenſis inter eunuchos apud regem magnæ autoritatis VIII, 104
exſectorem ſuum Panionium quomodo ultus VIII, 105, 106

Hermotybies, Ægyptiorum pugnatorum genus II, 164. IX, 31. quas plagas incolant II, 165. tantum rei militari vacant II, 165, 168, *ubi & alia.*
Hermus amnis I, 55, 80. V, 101, H, 9
Heroës ignoti Ægypto II, 50
Heroibus Trojanis parentatum à Xerxe VII, 43
Herodotus posterior Homero & Hesiodo annis quadringentis II, 53.
ejus ætas citra Mœrin. II, 13
ejus cautio circa ea quæ ad rem divinam pertinent II, 3, 65. 171
ejus mos in distinguendo VII, 152
ejus colloquium cum Vulcani sacerdotibus II, 3. & item cum quodam Archia III, 55
ejus sententia de Ægypto II, 15. de Nilo II, 24. de Persarum moribus I, 137. de hoc, an, si intra Ilium fuisset Helena, reddita fuisset II, 120
vidit bella Peloponnesiorum & Athenienſium VII, 137
ejus peregrinationes φιλιστορίας gratia II, 1, 2, 44
postponit Alcmæonidis Harmodium & Aristogitona VI, 123
Herodotus Basilidæ filius VIII, 132
Herophantus Parienus IV, 138
Heros conditor urbis I, 168
diversus ab immortali II, 44
Heroum Astrobaci VI, 69
Herpys Timogenidæ pater IX, 37
Hesiodus quadringentis annis extitit ante Herodotum II, 53
Hesiodus & Homerus de diis scripserunt *ibid.*
ejus mentio fit & IV, 36
Hexapolis quæ sæculo Herodoti Pentapolis dicta I, 144
Hidryas regio Cariæ V, 118
Hieron Gelonis frater VII, 156
Hieronymus Andrius IX, 32
Hilotæ septem circa unum Spartanum IX, 28
Himera Siciliæ VI, 24. VII, 165
Hippagogæ naves, quibus equi vehuntur VI, 48. VII, 97
Hipparchus, Pisistrati filius, Hippiæ frater V, 55
Onomacritum Athenis cur ejecit VII, 6
ejus somnium V, 56
ab Harmodio & Aristogitone interemptus V, 55. VI, 123
Hippias, Pisistrati filius I, 61
eum Athenas reducere volunt Lacedæmonii V, 91. sed frustra V, 93
ei visum in somnis oblatum VI, 107
ei dens tussiendo excussus *ibid.*
Hippobatarum prædia V, 77, VI, 100
Hippoclides, Tisandri filius procus Agaristæ VI, 127
ejus majores Cypseli Corinthii propinqui VI, 128
ejus laus præ ceteris procis *ibidem.*
ejus saltationes & gesticulationes propter quas excidit nuptiis VI, 130
Hippoclus Lampsacenus IV, 138
Hippocoon Scæi pater V, 60
Hippocrates Pisistrati pater, Athenarum tyranni I, 59, V, 65
Hippocrates Megacles fil. VI, 131
Hippocrates Gelæ tyrannus, Cleandri frater VI, 23. VII, 154. à Zanclæis arcessitus, eos Samiis prodit *ibid.*
ejus interitus VII, 155
Hippocrates, Smindyridis pater VI, 127
Hippocratides Leutychidis filius VIII, 131
Hippoleon promont. IV, 53
Hippolochus Glauci pater I, 147
Hippomachus, Græcorum qui erant cum Mardonio haruspex IX, 37
Hipponicus Calliæ pater VII, 151
Hipponicus Calliæ filius VI, 121
Hippopotamus II, 71,
Hippotoxotæ IX, 48
Hircus, Ægyptiace mendes dictus II, 46
hirci urina spasmo liberant pueros suos Afri IV, 187
hircorum barbis innatum ledanum apud Arabes III, 112
hircus cum muliere coiens II, 46
Histiæa VIII, 23
Histiæi VIII, 23
Histiæotis ora I, 56. VII, 175
Histiæus Milesius, Lysagoræ filius V, 30
vir solers & industrius V, 23
ejus de ponte non deferendo sententia, qua re de Dario & Persis bene meritus IV, 137. V, 11. VI, 30. VII, 10
à Dario defectionis Ionum insimulatus V, 106
Aristagoram ad defectionem quam occulte sollicitarit V, 35
ejus ad mare fuga VI, 2
à Chiis in vincula conjectus, sed liberatus consilio ejus intellecto VI, 2
Miletum reductus, à quibus rejicitur & vulneratur VI, 5
ejus res circa Byzantium VI, 26. res gestæ contra Chios VI, 26, 27
contra Thasum contendit VI, 28
quomodo captus & interfectus VI, 29
in crucem sublatus ab Artaphernе & Harpago VI, 30
ejus gratia etiam mortui apud Darium VI, 30
Histiæus Phylaci pater VIII, 85
Histiæus Tymnis filius captus V, 37
dux in classe Xerxis VII, 98
Homerus poeta VII, 161
quadringentis annis extitit ante Herodotum II, 53
veritatem cognovit de Alexandri & Helenæ erroribus II, 116
finxit nomen Oceani II, 23
Homeri loci citati *ibid.* IV, 29
Homeri carmina Argos celebrantia, & ideo summota à Clisthene V, 67
Homeri non sunt versus Cyprii II, 117. nec forte Epigoni IV, 32
Homo è deo non gignitur II, 143
homo hominem fato impendentem eripere non potest III, 43, IX, 16
in hominis natura situm non est avertere quod sit eventurum III, 64
hominem omnia consequi est impossibile I, 32
hominum injuriorum est rapere feminas: raptis ulciscendis operam dare amentium: prudentium, pro nulla habere raptarum pulchritudinem I, 4
homini satius mori quam vivere I, 31
mala multa eveniunt III, 33
homines in arbitrio fortuitorum & non contra VII, 49
homo sibi malorum autor, non deus I, 91
homines molles mollis fert regio IX, *init.*
nunc boni in pugna, alio tempore possunt esse segnes IX, 27
homines unoculi *v. Arimaspi*
homines, viri & feminæ calvi nascentes simis naribus & ingenti mento IV, 23
homines hominibus vescentes I, 216. III, 99
homines senos menses dormientes IV, 25
homines radicibus vescentes I, 202
homines piscibus crudis victitantes *ibid.*
homo nullus sine aliquo malo VII, 203
homines capripedes in montibus IV, 25
homines excoriant Scythæ IV, 64
hominum quorumdam cum mulieribus concubitus in propatulo I, 203
cujusque mala VII, 152
Humanæ vitæ anni I, 32
humanæ vitæ brevitas, & ærumnæ VII, 46
humanis in rebus nihil stabile I, 86
humanarum rerum vicissitudo, & condicio I, 32
humanarum rerum circulus I, 207
Horarum inventio II, 109
Hoples Ionis filius V, 66
Hordei foliorum quanta latitudo apud Babylonios I, 193
Horti Midæ, Gordio geniti VIII, 138
Hotaspes in Otaspes.
Hyacinthia Lacedæmoniis solennia IX, 6, 11
Hyænæ, feræ IV, 192
Hyampeus vertex Parnassi VIII, 39
Hyampolis urbs VIII, 28, 33
Hyatæ, nomen unius è tribubus Sicyoniis: quod sonat *sudes* V, 68
Hybla oppidum VII, 155
Hydrias regio V, 118
Hydarnes Persa III, 70. VI, 135
Asianæ oræ præfectus VII, 135
Hydarnes Hydarnis filius imperator in Xerxis exercitu, eorum qui im-

IN HERODOTUM.

immortales appellabantur VII, 83, 211, 113
Hydarnes Siſamnis pater VII, 65
Hyela civitas in agro OEnotriæ à quibus poſſeſſa I, 167
Hygennenſes pop. III, 90
Hylæa IV, 18, 54, 55
ejus regionis ſitus IV, 76
Hyllenſes, nomen unius è tribubus Sicyonis V, 68
Hyllus VI, 51. Herculis filius VII, 204. VIII, 131
ab Echemo in monomachia interfectus IX, 26
Hymæes Darii gener V, 116
capit Cion Myſiam V, 122
ejus res geſtæ & interitus *ibid.*
ſub Hymeſſo regio Pelaſgis data ab Athenienſibus VI, 137
Hymni in deos Homeri H, 9
ab Olene compoſiti IV, 35
Hypacaris fluvii deſcriptio IV, 55. *niſi potius ſcribendum eſt* Hypacyris, *quod legitur* IV, 47
Hypachæi qui poſtea Cilices dicti VII, 91
Hypanis flumen IV, 17, 18, 47
ejus deſcriptio IV, 52
Hypanis mater, palus IV, 52
Hyperanthes & Abrocomes Darii filii cadunt in prœlio VII, 224
Hyperborei IV, 13, 32, 33, 36
eorum ſacra IV, 33
Hyperborearum puellarum hiſtoria IV, 33, 34, 35
Hypernotii IV, 36
Hyperoche & Laodice Hyperboreorum puellæ IV, 33
Hyrcanii, militantes in exercitu Xerxis VII, 62
eorum armatura & eorum dux *ibidem.*
Hyrgis fluvius IV, 57
Hyria oppidum VII, 170
Hyrœades Mardus quomodo Sardis aſcenderit I, 84
Hyſiæ, oppidum VI, 108. IX, 15, & 25
Hyſias & OEnoën, Atticæ populos ultimos, occupant Bœotii V, 74
Hyſtanes, Badris pater VII, 77
Hyſtaſpes Achæmenides, Arſamis filius, Darii pater I, 209, V, 83. VII, 224
Perſis præfectus III, 70
Hyſtaſpes Darii filius & Atoſſæ, dux Bactriorum & Sacarum VII, 64
Hyſtriches ubi gignantur IV, 192

I.

Jacchus myſticus VIII, 65
Jadmon Samius herus Æſopi II, 134
Jalyſſus oppidum I, 144
Jamidæ V, 44. IX, 32
Japygia III, 138. IV, 99. VII, 170
Japyges Meſſapii IV, 99. VII, 170
Jardani ancilla, Herculis uxor, mater Heraclidarum I, 7
Jaſon in Africa IV, 179
ejus æreus tripus *ibid.*
circa Aphetas VII, 193
Jatragoras dolo capit claſſicos duces V, 37
Ibanolis Mylaſſenſis V, 37
Heraclidæ pater V, 122
Iberiam Phocæenſes oſtenderunt I, 163
Ibis Ægyptiis ſacra II, 65, 75
ejus forma, & duplex genus II, 75, 76
Icarium pelagus VI, 95, *& ſeq.*
Ichnæ urbs terræ Bottiæidis I, 123
Ichneutæ II, 67
Ichthyophagi III, 19, 20
Ida I, 151. VII, 42
Jejunia ante ſacrificia & feſtus dies Iſidis II, 40
Jenyſus terminus Arabiæ & Syriæ. III, 5
Ignem Perſæ deum arbitrantur III, 16
infamia notato non dant Spartani VII, 231
ignes in ſpeculis VII, 182
ignis Ægyptiis animata bellua III, 16
ignis laus Homerica H, 33
ne Ignifer quidem elabatur VIII, 6
Ilia in ſacrificiis non cremabant Aeoles H, 37
Ilias minor Homeri H, 16
regio ab Æoliis poſſeſſa V, 122
Iliadi Minervæ mille boves à Xerxe immolantur VII, 43
Ilium II, 10
Ilii obſidio & expugnatio I, 5, II, 118
Ilienſis ager V, 94. VII, 42
Iliſſus fluvius VII, 189
Illyriorum Eneti I, 196
Imbecillitatis neceſſitas ſumma VII, 172
Imbribus carentes Africæ tractus IV, 185
Imbrus capta ab Otane V, 26. VI, 41
Immortales Getæ IV, 93
immortales qui apud Perſas VII, 83. & hinc Immortalis VII, 31
Imperium potens vix quieſcit, I, 185
Impoſſibilitatis numen VIII, 111
Indus fl. fert crocodilos IV, 44
Indi in mare oſtium explorat Darius *ibid.*
Inarus Afer III, 12, 15. VII, 7
Inconſtantiam rerum humanarum notat Herodotus. I, 5
Indathyrſus filius Sauli, rex Scytharum IV, 76, 120
ejus reſponſio ad Darium IV, 127
Indi Callatiæ parentibus veſcuntur III, 38
Indorum multitudo III, 94
Indi Calandiæ III, 97
Indi pecuarii & eorum mores III, 98, 99
Indici canes I, 192
eorum navigia III, 99
Indi Padæi ægrotos ſuos epulantur III. 99
Indorum coitus in propatulo III, 101
genitura nigra *ibid.*
Indis ſol matutinus ardentiſſimus III, 104
Indi ut aurum colligant III, 102, 104, 105
à Dario ſubacti IV, 44
Indorum in Xerxis exercitu armatura VII, 65
Inimicitiarum nihil medium eſt VII. 11
Inopiæ & Impoſſibilitatis numina VIII, 111
Inſanus quis III, 38
Inſomniorum ludibria VII, 16
Inſtitores primi, Lydi extitere I, 94
Inſtitor quare Darius fuerit appellatus III, 89
Inſtitutio Perſarum puerorum I, 136
Inſulæ in Araxe I, 202
inſulæ OEnuſſæ I, 165
inſula natans II, 156
inſulæ Echinades II, 10
inſula Chemmis II, 156
inſulæ beatorum III, 26
inſulæ rubri maris III, 93
inſulæ Caſſiterides Herodoto ignotæ III, 115
inſulani Iones qui I, 142
Intaphernes unus ex ſeptem Magi occiſoribus III, 70
facinus, ejuſque & domeſticorum omnium interitus, præter fratrem uxoris, & filium majorem III, 118, 119
Intercalaris menſis I, 32. II, 4
intercalatio Græcorum & Ægyptiorum II, 4
Invideri melius quam miſeratione habere III, 52
invidia a quo abeſſe debet III, 80
Inycum oppidum VI, 23, 24
Io filia Inachi regis I, 1
à Phœnicibus rapitur *ibidem.*
Io ſtuprata I, 5
Io ut à Græcis depingatur II, 41
Jolcon Theſſali Hippiæ offerunt V, 94
Ion Xuthi filius VII, 94, VIII, 44
Ionis filii, III, 69
Ioniæ tranſlationem impediunt Athenienſes IX, 105
Ioniam Harpagus ſubigit I, 169
Iones à Crœſo primò ſubacti I, 6, 28
ad Cyrum legatos mittunt, & quid Cyrus reſponderit I, 141
Ionum regio, Aſiaticarum pulcherrima, & ejus deſcriptio I, 142
ſecunda defectio a Perſis IX, 103
Ionum duodecim in Peloponneſo civitates I, 143, 145, 246
Iones inſulares à reliquis deficiunt: alios etiam Ionici nominis pudet I, 143
Iones qui nobiliſſimi: & de eorum uxoribus I, 146
Iones ab Achivis, ſuis ſedibus pulſi I, 145
Ionum reges qua progenie oriundi I, 147
Iones veri & genuini qui I, 147
Ionum qui ab Apaturiis arceantur *ibidem.*
eorum univerſorum Panionium ſacrum I, 148
Iones inſulani Cyro ſe dedunt I, 169

INDEX

Ionēs Biantis consilium spernunt I, 170
Iones secundo subacti I, 169
in Ægyptum quomodo venerint II, 152
Ionas Scythæ ut Dario transitum intercludant frustra adhortantur IV, 133, 136
Iones captas Sardis incendunt V, 101
Iones ad Ephesum vincuntur V, 102
tertio subjugati VI, 32
eorum de Ægypto sententia reprehensa II, 16
eorum tributum III, 90. VI, 42
laborum nauticorum insueti VI, 12
Ionum in Xerxis exercitu armatura VII, 94
prius Pelasgi Ægialees appellati VII, 94
Ionicæ rebellionis occasio V, 28, &c. VI, 1
Ionicarum navium catalogus VI, 8
Ionius sinus VI, 127
Ios insula ubi Homerus mortuus H, 34, 36
Iphiclus pater Protesilai IX, 115
Iphigeniæ apud Tauros cultus IV, 103
Ipni locus quidam VII, 188
Irasa locus ubi IV, 158
Is urbs & flumen I, 179
Isagoras Tisandri filius V, 66, 70, 72
Ischenus pater Pythiæ VII, 181. VIII, 92
Isis δημήτης, id est Ceres, dicta II, 59, 156
Isidi vaccæ sacræ II, 41. IV, 186
Isidis simulacrum bubula cornua habens II, 41
Isidis templum maximum in urbe Busiri II, 59
Isidis & Dionysi filii II, 156
Ismaris palus famosissima VII, 109
Ismenias Bœotus H, 2
Ismenii Apollinis templum V, 59
Isonomia, omnium pulcherrima III, 80
Issedones populus I, 201. IV, 13, 16, 26, 27
Issedonum mores *ibid.*
Ister ubi IV, 47, 48, &c.
semper sibi par IV, 48, 50
cum Nilo comparatus II, 33, 34. IV, 50
Istri ortus & fluxus II, 33, 34. IV, 48, &c.
Isthmus Cnidiæ I, 174
Isthmus Chersonesi muro præseptus à Miltiade VI, 36
Istiæotis locus proximus Ossæ & Olympo I, 56. v. & Histiæotis
Italiotæ IV, 15
Ithaca H, 7
Ithagenes Crithonis fil. H, 1
Itanus oppidum IV, 151
Ithamites Persa VII, 67
Judices regii apud Persas III, 14, 31
judicis corrupti justæ vindictæ exemplum V, 25
Junonis festum I, 31
Junonis duæ imagines ubi II, 182
Junonis templa IV, 90. ante urbem Platæas IX, 51, 60
templum Argis VI, 81
Juppiter expiator, hospitalis I, 44
Juppiter apud Persas cœlum I, 131
Bel apud Babylonios I, 181
Ammous II, 42
Thebanus II, 54
liberator, & ejus templum III, 142
Herceus VI, 68
Scytharum deus IV, 59
Papæus apud Scythas *ibid.*
Lycæus IV, 203
Carius V, 66
Lacedæmon VI, 56
cœlestis *ibid.*
æreus decem cubitorum ubi IX, 80
Jovi decimæ necessario reddunter I, 89
Jovis Carii fanum apud Mylassa I, 171
Jovis Beli templum & simulacrum I, 181. III, 158
Jovis Thebæensis templum I, 182 II, 42. IV, 181
Jovis simulacrum arietina facie II, 42
Jovis fanum apud Thesprotos II, 56
Jovis cultus apud Meroën II, 29
Jovis oraculum apud Ægyptios II, 83
Jupiter præcellit omnibus Diis II, 136
iter diurnum 200 stadiorum IV, 101
Jupiter Ammoniorum capite arietino IV, 181
Jovis Ammonii templum à Cambyse incendi jussum III, 25
Jovis forensis ara V, 46
Jovis militaris, στρατίου, templum V, 119
Jovis Olympii delubrum II, 7
Jovis sacer currus in Xerxiano exercitu VII, 40. VIII, 115
Jovis Aphlystii templum VII, 197
Jurare per aquam Stygis VI, 74
Justitia principis in deponenda tyrannide VIII, 164
Justum injusto inimicum I, 96
Justi principis officium III, 148
Jyrcæ populus Scythiæ IV, 22

K.

Kiki (teki) Ægyptiorum II, 94

L.

Labda Amphionis filia & ejus historia V, 92
Labdacus Laji pater V, 59
Labranda, loci nomen V, 119
Labynetus Babyloniorum tyrannus I, 74, 77
Labynitus Assyriæ rex I, 188
Labyrinthus Ægypti II, 148
Lacedæmon de regione VI, 58
Lacedæmonii Crœso amici I, 6, 51
Græcorum potentissimi I, 56
eorum leges à Lycurgo latæ I, 65
bellum Tegeatibus inferunt I, 66
eorum compedes apud Tegeatas I, 66
quomodo Tegeatibus facti sint superiores I, 68
Laconica brevitas III, 46
eorum Argivorumque pro agro Thyrea dimicatio I, 82
Lacedæm. coma post victoriam de Argivis *ibid.*
eorum mandata ad Cyrum I, 153
eorum adversus Polycratem expeditio III, 44. in Samum expeditio *ibid.*
mos in sumendis suppliciis noctu IV, 146
de se ipsis opinio VI, 52
regum apud eos jura, funera &c. VI, 56, 57, 58
eorum observatio lunæ VI, 106
eorum oratio ad Platæenses VI, 108
ad Athenienses VIII, 142
eorum virtus bellica VII, 102, 104
gymnastico ludo se exercent, & comam pectunt VII, 208
Lacedæmoniorum ccc. ad Pylas, clades VII, 224
occisorum sepultura ad Platæas IX, 84
Lacmon mons IX, 92
Lacrines legatus ad Cyrum I, 152
Lactis emulgendi mos apud Scythas IV, 2
Lacus Tritonidis IV, 179
lacus unde pix hauritur IV, 195
lacus Stymphalius VI, 76
lacus Bœbeis VII, 129
lacus Gygæus I, 93
lacus famosissimus Ismaris &c. VII, 109
ad salem parandum VII, 30
Lada insula VI, 7
Ladice uxor Amasis, ejusque votum II, 181
Laii Erinnyum delubrum IV, 149
oracula V, 43
ejus genus V, 59
Lampito Leutychidis filia VI, 71
Lampon, Pythei filius IX, 77
ejus nefandum consilium Pausanias respuit IX, 77
Lampon Thrasyclis fil. IX, 89
Lampon Olympiodori pater IX, 21
Lamponium captum ab Otane V, 26
Lampsacus urbs V, 117
Lana arborea ubi III, 106
Laodamas Samius IV, 138
Laodamas Phocensis *ibid.*
Laodamas Eteoclis filius monarcha V, 61
Laodamas Sostrati pater IV, 152
Laodice Hyperborea puella IV, 33
Laphanes Euphorionis filius VI, 127
Laurei metalla VII, 144
Lapidicinæ ad pyramides Memphios II, 8
Lapis Æthiopicus ad scindendum II, 87. Porinus, & Parius V, 61
Lapis Melampygus VII, 216
Lapis acutus ad cœlanda sigilla VII, 69
Lapidum acervi à Darii copiis congesti IV, 92
Lapideus leo VII, 225
Larissa Æoliæ civitas H, 11
Lasonii pop. VII, 77
Lasus Hermioneasis VII, 6

La-

Latonæ oraculum II, 155
Laus opp. VI, 20
Lecænæ partus unus in vita cur III, 108
Leager Glauconis fil. IX, 74
Lebadia VIII, 134
Lebæa urbs Macedoniæ VIII, 137
Lebedus I, 142
Lectos IX, 113
Ledanum, alias ladanum, ubi naſcatur & quomodo comparetur, ejuſque medica vis III, 112
Legati Darii in puteum conjecti VII, 133
legati non violandi VII, 137
Leges Athenienſium à Solone conditæ I, 29
Leitum Achæi vocant curiam VII, 197
Lemnus capta ab Otane V, 26
Lemno potitur Miltiades VI, 140
Lemnii VIII, 73
Lemnia facinora VI, 138
Leo lapideus VII, 225
Leo Sardius I, 84
Leon & Hegeſicles Spartiatarum reges I, 65
Leon Eurycratidæ fil. VII, 204
Leon rex Spartæ I, 65
Leon, viri nomen VII, 180
Leonis ex auro effigies I, 50
Leonum in Macedonia natura atque loca & ubi tantum gignantur VII, 125, 126
Leobotes Spartiatarum rex *ibid.*
Echeſtrati fil. VII, 204
Leocedes Phidonis Argivorum tyranni filius VI, 127
Leonides rex Spart. naſcitur V, 41
ejus genealogia VII, 204
ejus ſtrenuitas ad Thermopylas & mors VII, 120 *&c.* 224
tollitur in crucem ejus cadaver à Xerxe VII, 238
ejus cædis vindicta VII, 114. IX, 63
Leontiades Eurymachi fil. VII, 205, 233
Leontini populus VII, 154
Leoprepes pater Theaſidæ VI, 85 & Simonidis VII, 228
Lepreum oppidum IV, 148
Leproſos abominantur Perſæ I, 138
Lepus ex equa natus VII, 57
Leporis fecunditas III, 108
Leros inſula V, 125
Lesbus inſula I, 160
ſex urbium I, 151
à Perſis capta VI, 31
quando habitari cœpta H, 38
Lesbii à Polycrate victi III, 39
Leucadii Dorica gens VIII, 45
Leucas H, 6, 7
Leuce acte VII, 25
Leucon oppidum Africæ IV, 160
Leutychides Menaris filius VI, 65. VIII, 131
ejus genealogia *ibid.*
ejus cum Demarato inimicitiæ VI, 65 *&c.*
cauſſæ inimicitiæ ex prærepta ſibi ſponſa VI, 65
jurat Demaratum non eſſe legitimum regem *ibid.*
ejus regis facti in locum Demarati cavillum in Demaratum ſpectantem gymnopædias VI, 67.
Spartiatarum rex *ibid.*
ejus fuga & mors VI, 72.
ejus oratio de depoſito reddendo VI, 86
præfectus claſſis VIII, 131
ejus ſtrategema IX, 97
Leutychides Anaxilai fil. VIII, 131. IX, 89
Lex omnium rex & domina VII, 104
Laconum ne uterque rex exeat V, 75
Liberi cultus apud Meroën II, 38
Liber Græcis Oſiris dictus II, 144 v. Dionyſus.
Libertas eſt gubernari, in quantum quis vult III, 83 auget potentiam V, 90
Libertatis guſtus VI, 5
Libya unde ſortita nomen IV, 45
Libyæ ambitus & magnitudo IV, 41, 42, *&c.*
arboribus nuda IV, 175
Libya theriodes IV, 181
Libyæ incolæ IV, 168, *&c.*
Libyes primi Neptuni nomen habuerunt II, 50
ſolis deorum omnium Soli & Lunæ ſacrificant IV, 188
Ægyptiis ſe quidam eorum dedunt IV, 159
Cambyſi ſe dedunt III, 13
Libyum tributum III, 91
Libyum variæ nationes IV, 168
Libyes Nomades, *id eſt paſtoritii* IV, 181, 186, 187, 188
ſaluberrimo ſunt corpore IV, 187
Libyum paſtoritiorum ſacrificia IV, 188. Libyum inventa quæ Græci didicerunt IV, 189
Libyum in Xerxis exercitu armatura VII, 71, 86
Libycus mons II, 8
Libyſſarum mulierum ejulatus IV, 189
Licentia regis Perſarum III, 31
Liches Spartiata unus ex benemeritis I, 67, 68
Lida mons Cariæ I, 175
Ligures ſupra Maſſiliam V, 9
Ligyum in Xerx. exercitu armatura VII, 72
Liliorum ingens vis ubi II, 92
eorum radices eſui aptæ *ibid.*
Limeneion regionis Mileſiorum I, 18
Lindii populus è Rhodo VII, 153
Lindos oppidum I, 144. II, 182
Linum Colchicum, Sardonicum, Ægyptiacum II, 105
in Pæonia V, 12
Linus, modulationis genus apud Ægyptios I, 79
Lipaxus urbs VII, 123
Lipoxais Targitai filius IV, 5
ab eo oriundi Scythæ IV, 6
Lipſydrium oppidum V, 62, 123
Liſæ oppidum VII, 123
Liſſus fluvius VII, 108 ejus aquæ Xerx. copiis non ſuffecerunt VII, 109
Litteræ Hiſtiæi proditæ VI, 4
litterarum mira occultatio VII, 239
litteræ Themiſtoclis ad Iones lapidi inciſæ VIII, 22
litterarum per ſagittam tranſmiſſio VIII, 128
litteræ capiti impreſſæ V, 35
Litteræ Græcorum à Phœnicibus V, 58
litteræ Cadmeæ V, 59
Phœniciæ V, 58
Litus pulchrum, ubi VI, 23.
Locri Epizephyrii *ibid.*
Opuntii VII, 203. VIII, 1
Locri Ozolæ VIII, 32
Lotio *muliebri viſum recipit* Phero II, 121
Lotos ubi plurima II, 92
loti radix eſculenta *ibid.*
loti fructus deſcriptio IV, 177
Lotus Cyrenæa II, 96
Lotophagi populus IV, 177
Loxias IV, 163
Lucernarum accenſarum feſtum apud Ægyptios II, 62
Lucernarum accenſio, *pro crepuſculo* VII, 215
Lucinæ tributum IV, 35
Lucus platanorum V, 119
Ludorum primi inventores Lydi I, 94
Ludus literarius 120 puerorum VI, 27
Luna Perſarum præſes VII, 37
Lunæ feſtum II, 47
Lupi ex hominibus effici dicuntur Nervi IV, 105
luporum ſepultura II, 67
Lutræ ubi capiantur IV, 109
Ægyptiis ſacræ II, 72
Luxus Perſarum IX, 81
Lycæus Jupiter IV, 203
Lycaretus Mæandrii germanus V, 27
Lycia olim Milyas I, 173
Lycidas ſenator Athen. cum uxore & liberis lapidatur IX, 5
Lycii in poteſtatem Crœſi redacti I, 28
eorum è Creta origo I, 173
à Lyco nomen accepere VII, 92
ab Harpago victi I, 176
populus Dario tributarius III, 90
eorum in Xerxis exercitu armatura VII, 92
quondam Termilæ vocati I, 173, VII, 92
eorum nomen & leges I, 173
Lycii arcus VII, 77
Lycomedes Æſchrei fil. vir ſtrenuus VIII, 11
Lycopæ Lacedæm. ſtrenuitas III, 53
Lycophronis Periandri filii interitus III, 53, *de eo & in præcedentibus cap.*
Lycurgus Ariſtolaidis filius I, 59
Lycurgus & Megacles Piſiſtratum ejiciunt I, 59
Lycurgus Spartiata, integerrimæ vitæ I, 65
ei oraculum à Pythia redditur *ibid.*
legumlator eſt apud Lacedæmonios I, 65
Leobotæ Spartiatarum regis tutor *ibid.*
Lycurgi delubrum apud Spartiatas I, 56
Lycurgus Amianti pater VI, 127
Lycus fluvius VII, 30, 123
Lycus Anacharſidis avus IV, 76

INDEX

Lycus Pandionis filius VII, 92 à fratre Ægeo pellitur Athenis I, 173
Lyda mons I, 174
Lydias fluvius VII, 127
Lydia auri ramenta è Tmolo provenientia habet I, 93 argenti etiam feraciſſima V, 49
Lydi populus ante Meones vocati I, 7. VII, 74
ſtrenua gens I, 79
equitandi peritiſſima *ibid*
Lydorum mores & leges I, 93, 94
ritus ineundi fœderis idem qui apud Græcos I, 74, ut & expiandi I, 35
Lydorum filiæ omnes proſtituuntur I, 93
Lydi primi caupones inſtitoreſque I, 94
eorum partes primæ in conſulendo oraculo Delphico I, 54
eorum Medorumque fœdus I, 74
Lydorum Medorumque quinquennale bellum I, 74, 103
Lydorum cum Perſis conflictus & fuga I, 76, 80
primi omnium aurum argentumque ad utendum percuſſerunt I, 94
primi inventores ludorum *ibid.*
in Thuſciam colonias deduxerunt *ibid.*
Lydorum diviſio *ibid.*
Lydi quomodo à Cyro effeminati I, 155, 157
Lydi Caribus germani I, 171
eorum tributum III, 90
eorum in Xerxis exercitu armatura VII, 74
Lydus Atyis filius VII, 74
Lydus frater Caris I, 171
Lygdamis Artemiſiæ pater VII, 99
Lygdamis Naxius I, 61, 64
Lynceus Chemmita II, 91
Lyſagoras Tiſiæ fil. VI, 133
Lyſagoras Hiſtiæi pater V, 30
Lyſanias, è procis Agariſtæ VI, 127
Lyſimachus Ariſtidis pater VIII, 79, 95
Lyſiſtratus Atheniens. VIII, 96

M.

MAcæ populus Africæ IV, 175. V, 42
Macedones à Dario ſubacti VI, 44
Macedonis terra VII, 127
Macednus, locus I, 56
Machlyes populus IV, 178
Macrobii populus Æthiopiæ III, 17
Macrones pop. II, 104. III, 94. eorum in Xerxis exercitu armatura VII, 78
Mactorium urbs ſuper Gelam VII, 153
Madyes filius Protothyæ, Scyth. rex I, 103
Madytus urbs VII, 33. IX, 119
Mæander fluvius tortuoſus II, 29. III, 122. V, 118 & ejus fontes ubi VII, 26
Mæandri campus I, 18, 161. II, 10
Mæandrius Polycratis ſcriba III, 123
Sami procurator III, 142 & rex V, 27
ejus geſta cum Samiis III, 142, 143, *&c.*
Mæotæ IV, 123
Mæotis palus ubi I, 104. IV, 3, 45, 86, 101, 120
Magdolus oppidum ubi II, 159
Magi populus Mediæ I, 101
magi Perſarum I, 140
heroibus Ilio parentant VII, 43
magorum commentum ut Perſarum imperium occupent III, 61. *&c.* & eorum interitus III, 78
magorum promiſcua cædes III, 79
Magophonia Perſarum feſtum celebre III, 79
Magiſtum oppidum IV, 148
Magna negocia cum periculis ſuſcipiuntur VII, 50
Magneſia urbs I, 161. II, 1. regio VII, 176, 183
Magnetes populus III, 90
Malæ dextræ in contumeliam deraſæ II, 121
Malea regio I, 82. promontorium IV, 179
Malena in regione Atarnitidi VI, 29
Males Ætolus VI, 127
Mandane Aſtyagis filia I, 107
Cambyſi nuptum datur *ibid.*
Mandrocles Samius architectus IV, 87 monumentum ab eo poſitum IV, 88
Maneros Ægyptiis quid I, 79
Manes Lydus I, 94. IV, 45
Mantieni montes I, 189, 202
Mantinei veniunt poſt prœlium IX, 76
Mantinea urbs Arcadum IV, 161. VII, 98
Maraphii Perſarum genus I, 125
Maraphius Amaſis IV, 167
Marathon locus VI, 107
Marathonem occupat Piſiſtratus I, 62
Marathonia clades VI, 113
Mardonius Xerxis exercitus imperator VII, 82 Gobryæ fil, VI, 43. VII, 5, 82. IX, 40
vulneratur VI, 45
à præfectura ſemovetur VI, 94
ejus ad Xerxem oratio de bello Græciæ inferendo VII, 10
ejus cædes IX, 62, 63
Mardontes Perſa VII, 80. VIII, 130
Mardi pop. Perſarum genus I, 125. III, 94
Mardus Hyrœades v. Hyrœades.
Mare Sardonium ubi I, 166 Caſpium I, 202 rubrum I, 189 non patiuntur venti, ut fruatur natura ſua VII, 16 Ionium VII, 20 mare Echinadum inſularum II, 10 Thracicum VII, 176
Mares urbs II, 18, 30
Mares quam armaturam in Xerxiano exercitu tulerint VII, 79
Mari taurus immolatus VI, 76
Mariandeni populus III, 90
Mariandyni à Crœſo ſubacti I, 28
Mariandynorum in Xerxiano exercitu armatura VII, 72
Mariandynus ſinus ubi IV, 38
Maris fluvius IV, 49
Maris natura VII, 16
Maron & Alpheus, Orſiphanti fil. VII, 227
eorum ſtrenuitas ad Thermopylas *ibid.*
Maronea Græca urbs VII, 109
Marſyas fluvius V, 118
Marſyæ Sileni pellis in utrem VII, 26
Martis oraculum II, 83. VII, 76
Marti ſoli ſimulacra faciunt Scythæ IV, 59, 62
ejus delubrum apud Scythas IV, 62
Maſanges Aorizi filius dux Libyum VII, 71
Maſcames VII, 195. Ejus elogium VII, 106
Maſii, Perſarum genus I, 125
Maſiſtes Darii filius, Xerxis exercitus imperator VII 82. IX, 106
Maſiſtæ & liberorum ejus cædes IX, 112
Maſiſtius à Græcis Maciſius dictus IX, 20 ejus interitus IX, 224
Maſiſtius Siromitris fil. VII, 79
Maſſagetæ populus ferus & robuſtus I, 204, 215
eorum deus Sol I, 212, 216
eorum mores *&c.* I, 216
uxores communes I, 216, IV, 172
ſenes immolant I, 216
Cyrum vincunt I, 214
Maſtyes & Pigres fratres V, 12
Maternum genus paterno nobilius apud Lycios I, 173
Matieni populus I, 189, 202. III, 94. V, 49, 52
eorum in Xerxis exercitu armatura VII, 72
Matris Martis templum ubi II, 64
Matten Tyrius VII, 98
Maxyes Libyes IV, 191
Mazares Medus I, 156
Prienenſes ſubigit I, 161
Mæandri campum incurſat *ibid.*
ejus mors *ibid.*
Meci populus III, 93
Meeyberna Græca urbs VII, 122
Medea Colchorum regis filia I, 2. VII, 62
Medeæ raptus à Græcis I, 2
Medicæ regionis tractus I, 110
Medi IV, 40 per vicos habitantes I, 96
Medorum gentes I, 101
Medorum appellatio unde VII, 62
eorum tyrannus Cyaxares I, 73
Medorum & Lydorum mos ineundi fœderis I, 74
Medorum bellum quinquennale cum Lydis *ibid.*
Medorum & Lydorum bello dies repente nox facta *ibid.* & I, 103
Medorum ab *Aſſyriis* defectio I, 95
Medi *Aſſyrios* ſubigunt I, 106
Medorum à Dario defectio I, 190
imperium ut ad Perſas primum tranſlatum I, 130
Medorum in Xerxis exercitu armatura VII, 62, 86
Deiocem ſibi judicem conſtituunt I, 96
regi ſuo regiam ædificant I, 98
à Scythis prœlio fuſi, Aſiæ imperium amittunt I, 104
Ninum civitatem expugnant I, 106
inebriatos Scythas interimunt *ib.*
Medis canis ſpaco dicitur I, 110
Medicum imperium Halys fluvius terminat I, 72

Medicum nomen Græcis terrorem incutere ſolet VI, 112
Medici ſinguli ſingulorum morborum apud Ægyptios II, 84
Medicus oculorum in Ægypto III, 1
medici Crotoniatæ primi dicti, ſecundi Cyrenæi III, 131
Medimnus farinæ VI, 57
Medimnus Atticus I, 192
Megabates Perſa V, 32
Megabazus Megabatis filius VII, 97
Megabyzus Perſa unus ex VII, qui conjurant in magum III, 70
ejus oratio ad ſuos pro oligarchia III, 81
ejus elogium IV, 143, 144
in Pæones exercitum ducit V, 12
Xerxis exercitus imperator VII, 82
Megabyzus Zopyri fil. III, 160
dux adverſus Athenienſ. *ibid.*
Megacles Alcmæonis pater VI, 124
Megacles Alcmæonis filius I, 59. VI, 127, 130
Megacles & Lycurgus Piſiſtratum imperio Athenienſium ejiciunt I, 59, *vide de eo & 60, 61*
Cliſthenis gener factus VI, 130
Megacles Hippocratis filius VI, 131
Megaclis filiam ducit Piſiſtratus I, 61
Megacreon Abderites VII, 120
Megadoſtes VII, 105
Megapanus Hyrcanorum dux VII, 62
Megarenſes Siciliæ VII, 156
Megarenſis plebs venundatur *ib.*
Megaſides Doti pater VII, 72
Megiſtias vates VII, 219, 221
ejus intrepidus animus VII, 221
ejus carmen epitaphium VII, 228
Melampus Amytheonis filius II, 49
ejus poſtulata ab Argivis IX, 33
primus Bacchica Græcis expoſuit, ut & alia ab Ægypto accepta II, 49
Melampygus lapis VII, 216
Melanchlæni populus IV, 20, 102, 106
eorum mores & nomenclatura IV, 107
eorum victus humana caro *ibid.*
Melanippus Aſtaci filius V, 67
Melanippus Alcæi ſodalis V, 95
Melanopus Ithagenis filius H, 1
Melanthus Codri pater I, 147
rex Athen. V, 65
Melas fluvius VI, 40. VII, 198
Melas ſinus & fluvius ejuſdem nominis VII, 58
Meles primus rex Sardium I, 84
Meleſigenes unde appellatus H, 3
Meles fluvius *ibid.*
Melibœa urbs VII, 188
Melienſes VII, 196
Melienſis ſinus IV, 33
Melii ex inſula VIII, 46
Melis regio VII, 198
Meliſſa Periandri uxor III, 50. V, 92
à Periandro occiſa *ibid.*
Mellis ubi maxima copia IV, 194
factio ex myrica & tritico VII, 31
Melyenſes populus III, 90
Memblyares ſocius Cadmi IV. 147
Memnonia regia V, 53
Suſa VII, 151
Memnonis urbs V, 54
Memphis urbs II, 163
à Mene primum condita II. 99
ejus ſitus *ibid.*
Menaues Leutychidis pater VI, 65. VIII, 131
Mendacium dicere quando expediat III, 72
Menda urbs VII, 122
Mendes lingua Ægyptiaca Pan & Hircus II, 46
Mendetis templum II, 42
Mendeſium oſtium Nili II, 17
Mendeſia provincia II, 42, 46
plaga II, 166
Mendeſii cur oves immolent, capris abſtinentes II, 42
capras & maxime capros venerantur II, 46
caprarios præcipuo honore afficiunt *ibid.*
Menelaus Helenam recipit II, 119
Menelaius portus IV, 169
Menes primus regnaſſe fertur II, 4, 99
Meneſtheus dux Athen. H, 28
Menius Eurydames frater VI, 71
Menſa ſolis III, 18, 23
Menſis intercalaris I, 32
à Græcis tertio quoque anno introductus II, 4
Mentes navicularius H, 6, 7
ubi laudatus ab Homero H, 26
Mentiri apud Perſas turpiſſimum I, 138 & tamen fit III, 72
Mentor Ithacenſis ægrum Homerum ſedulo curat H, 7
vir juſtus & humanus *ibid.*
ab Homero ubi laudatus H, 26
Mentulæ circumgeſtatio apud Ægyptios II, 48
Meones Lydorum nomen aſſumpſerunt I, 7
Mercurii ſtatua porrectum veretrum habens II, 51
ejus templum II, 138
à quibus gentibus colatur V, 7
Meretrices Naucratiticæ II, 135
Mermnadæ I, 7
quomodo regnum Lydiæ obtinuere I, 14
Meroë, metropolis II, 29
Meſambria urbs IV, 93. VII, 108
ejus origo VI, 33
Meſſana olim Zancla VII, 164
Meſſapii pop. VII, 170
Meſſeniorum prælium ad Iſthmum cum Lacedæmoniis IX. 34
Metalla aurea atque argentea VII, 112
de metallis aureis certamen IX, 74
metallum ſalis IV, 185
metalla Thaſia VI, 46, 47
Metapontini populi IV, 15
Methymnæ in Lesbo I, 151
Metiochus Miltiadis filius captus VI, 41
Metrodorus Proconneſius IV, 138
Micythus Anaxilai famulus VII, 170
Midas Gordii fil. rex Phrygiæ I, 14. H, 11, apud Delphos munera poſuit I, 14
ejus ſella regia *ibid.*
Midæ horti VIII, 138
Midæ epigrammata epitaphia ſcripta ab Homero H, 11
Mileſiorum cum Alyatte bellum diuturnum I, 17, 18, 19, *&c.*
Cyro confœderati I, 143
Mileſiorum correctio à Pariis delectis V, 28, 29
Mileſiorum & Carum fuga contra Perſas prœlio V, 120
Miletus urbs Ioniæ prima I, 142
oppugnatur à Gyge I, 14
invaditur ab Ardye I, 15
capta diripitur à Perſis VI, 18
Milii Babylonici proceritas I, 193
Militiæ ordine à quo primum diſtributi Aſiani I, 103
Militum Cambyſis depaſtio mutua ob famem III, 25
Milo Crotoniates luctator III, 137
Miltiades Cypſeli filius quomodo Cherſoneſo potitus VI, 34, 35, 36
ejus hoſpitalitas VI, 35
victor in Olympia VI, 36
ejus geſta & captivitas VI, 36, 37
Crœſo charus VI, 37
ejus mors VI, 38
Miltiades Cimonis filius Cherſoneſi tyrannus IV, 137. VI, 34
Athenienſium dux IV, 137
ut Lemnum obtinuit VI, 137, *&c.*
Parios fruſtra obſidet VI, 133, 134
ejus accuſatio & obitus VI, 136
Milyas Aſiæ regio I, 173
Milyæ Solymi dicti *ibid.*
Milyarum in Xerx. exercitu armatura VII, 77
Mimas mons H, 17
Minæ duæ pretium hominis VI, 79
Minervæ Aſſeſiæ templi deflagratio I, 19
pro eo duo ædificata I, 22
Minervæ Pallenidis fanum I, 62
Minervæ feſto virginum pugna ab Auſibus inſtituta IV, 180
Minervæ Pedaſiæ ſacerdoti barba pullulat I, 175. VIII, 104
Poliuchos I, 160
Minervæ Aleæ templum apud Tegeatas I. 76. IX, 69
tutelaris apud Chios templum I, 160
Minervæ oraculum apud Ægyptios II, 83
antefores apud Saitas II, 175
inaurata ſtatua ab Amaſi Cyrenas miſſa II, 182
lapidea duo ſimulacra ab eodem Lindum *ibid.*
Minervæ parentes IV, 181
templum in Sigeo V, 95
Pronææ fanum VIII, 37
Sciradis templum VIII, 94
Minervæ ægis IV, 189
Craſtiæ fanum V, 45
Minervæ in arce Athen. adytum Dorienſibus accedere non licitum V, 72
Minerva πολιὰς V, 82
Minervæ Iliadi mille boves immolantur à Xerxe VII, 43
Minoa Selinuſiorum colonia V, 46
Minos Cnoſſius III, 122

Minos & Sarpedon Europæ filii I, 173
Minois cædes VII, 169, 170
Minyæ populus I, 146. IV, 145
Minyæ commento suarum uxorum liberantur IV, 146
Mitra Venus Persis I, 131
Mitradates pastor, Cyri nutritius I, 120, 121
Mitrobates Dascylii præfectus III, 120
ab Oronte cæsus III, 126, 127
Mitylene II, 178
Mitylenæorum Sigeum V, 64
Mnesarchus Pythagoræ pater IV. 95
Mnesiphilus Atheniensis VIII, 58
Mœnia lignea Budinorum IV, 108, 123
Mœris Ægyptiorum rex II, 101
ejus præclara opera *ibid.*
Mœrios stagnum II, 4, 69, 148
ejus descriptio II, 149
ejus proventus III. 91
Mœror maximus inter homines IX, 16
Moloeis fl. IX, 56
Molossi populus I, 146. VI, 127
Molpagoras Aristagoræ pater V, 30
Monarchæ incontinentia III, 80
Mons Arabicus II, 8, 124
Mons ingens eversus indagandis metallis VI, 47
Mophi mons II, 28
Moræ utilitas VII, 10
Morbus femineus Scythas invadit I, 105
Mors optatissimum perfugium ærumnosæ vitæ VII, 46
optimum homini contingit I, 31
Mortui exemplar apud Ægyptios II, 78, 85
mortuorum apud eosdem condituræ II, 85, 86, *&c.*
Mortui cum lætitia ubi humentur V, 4
Morum vis III, 38
Moschi populus III, 94
eorum in Xerxiano exercitu armatura VII, 78
Mosynœci populus III, 94
eorum in Xerxiano exercitu armatura VII, 78
Mula mulum ancipitia genitalia habentem peperit VII, 57
mulæ partus III, 152
muli ubi non gignantur IV, 30
mulorum species Scythis horrenda IV, 129
Mulier exuendo tunicam & verecundiam pariter exuit I, 8
mulierum raptus illicitus I, 4
mulieris offensio vindictam quærit I, 11
mulieres mulierem prædicant I, 31
mulieris simulacrum ex argento I, 51
mulierum Babylonicarum mos fœdus I, 196
mulierum Ægyptiarum mores II, 35, 36
mulieres quæ oracula in Græciam intulerunt columbæ vocatæ II, 57
muliere pejor dux IX, 106
mulierum pudenda cippis à Sesostre inscripta II, 102
mulieris quæ cum marito suo solo concubuerat urina Pheroni visus restitutus II, 111
mulieri non committitur exercitus IV, 168
mulieres Corinthiorum denudatæ V, 92
mulier ex turpissima, formosissima facta VI, 61
convicium est IX, 20 & 106
mulierum Atticarum una cum liberis cædes VI, 138
mulieres stuprando extinctæ VIII, 53
Multum quod est creditur robustum Persis I, 136
Multos decipere facilius est quam unum V, 97
Munerum regiorum apud Persas eximium IX, 108
Munychia VIII, 76
Mures Africani IV, 192
Murium tria genera apud pastorales Libyes III, 131
murium auxilia in bello Sethonis contra Sanacharibum II, 141
Murichides Hellespontius IX, 4
Muri lignei Budinorum IV, 108, 123
murus ligneus Persarum IX, 64
& ejusdem expugnatio IX, 69
Musæus VIII, 96
Musæi sortes & earundem venditor VII, 6
Musici Argivi III, 131
Mustelæ Libycæ *ibid.*
Mycale promontorium I, 148, VII, 80
Ioniæ IX, 89
Mycenæi servos voluerunt facere Heraclidas IX, 27
Mycerinus rex Ægypti II, 129
ejus clementia & justitia *ibid.*
ejus concubinarum simulacra II, 130
ut elusit oraculum de sua morte II, 133
pyramis ejus II, 134
Mycerini filiæ mors & sepultura II, 129, 130, 131, 132
Myconus insula VI, 118
Mycorum in Xerxis exercitu armatura VII, 68
Myecphoritana plaga II, 166
Mygale II, 67
Mygdoniam à Bottiæide Axius dirimit VII, 123 & 127
Mylassa oppidum I, 171
Mylassensis Heraclides V, 122
Mylassorum fanum I, 171
Myndia navis V, 33
Mypsæi Thraces IV, 93
Mylitta Assyriis Venus appellata I, 131 & 199
Myrcinus urbs Edonum V, 11 & 23 & 124
Myriades singulæ in Persico exercitu numeratæ VII, 60
Myrina Æoliæ civitas I, 149
Myrinæi in Lemno VI, 140
Myrmex scopulus VII, 183
Myris rex II, 13
Myron avus Clisthenis VI, 126
Myrses Persarum dux V, 121
Myrsilus alias Candaules dictus I, 7
Myrsus Candaulis pater *ibid.*
Myrses Gygis filius III, 122. V, 120
Mys Europæus à Mardonio missus ad oracula consulenda VIII, 133, 134, 135
Mysi populus eorumque tributum III, 190
eorum expeditio VII, 20
Caribus germani I, 171
à Crœso subacti I, 28
eorum in Xerxis exercitu armatura VII, 74
Mysia Cios ab Hymæe capitur V, 122
Mysus frater Caris I, 171
Myus urbs Ioniæ I, 142. V, 36
Myusii populus ubi VIII, 8
Mysiam petit Xerxes VII, 42
Mytilene I, 160

N.

Naparis Scythiæ fluvius IV, 48
Nasamones populus II, 32
eorum mores IV, 172
Nascentium deploratio apud quam gentem V, 4
Natho insulæ Papremitis pars II, 165
Naturæ solertia III, 168
Naucrari V, 71
Naucratis celeberr. emporium II, 179
Naucraticæ meretrices II, 135
Naves fluviatiles miræ I, 194
Naves Ægyptiorum è spina II, 96
naves rubrica delibutæ III, 58
naves quinis drachmis venditæ VI, 89
navium Persicarum catalogus VII, 89, *&c.*
navibus longis qui primi usi fuerint I, 163
naviculæ Babyloniorum I, 194
naufragi ubi immolentur IV, 103
Navis Mytilenæa apud Cambysen III, 13
Navigatio diurna, quanta IV, 86
Navigandi ratio in Euphrate ex Armenia I, 192
Nauplia VI, 76
Naustrophus pater Eupalini III, 60
Naxus insula V, 31
à Pisistrato subacta I, 64
Naxii in Sicilia & eorum origo. VII, 154. VIII, 46 ejecti quidam turbas movent V, 30 *&c.*
urbs cum templis cremata VI, 96
Neapolis Ægypti II, 91
Necessitatis numen VIII, 111
Necus rex Ægyptiorum Psammitichi filius II, 158. IV, 42
ejus victoria contra Syros II, 159
Necyomantium Thesprotiæ V, 92, 7
Neleus Codri filius IX, 96
Neleidæ V, 65
Neon urbs VIII, 32, 33
Neptunus terræ quassator VII, 129
Afrorum deus II, 50. IV, 188
Arabice Thamimasades IV, 59
Neptuno Heliconio Panionium locus sacer I, 148
Neptuni Servatoris templum VII, 192
Neptuni templum apud Potidæatas VIII, 192
Neptuni ara VIII, 123
Neptunus æreus septem cubitorum IX, 80

Nerbalus Aradius VII, 98
Nereidibus sacrificant magi VII, 191
Nestus fluvius VII, 109, 126
Nestor pater Pisistrati V, 65
Neuri populus & eorum mores IV, 105
Neuris regio IV, 51
Nicandra Dodonæorum sacerdos II, 55
Nicander rex Spartiat. VIII, 131
Nicodromus Cnœthi filius VI, 88
Nicolas Bulis fil. VII, 137
Niger sinus VI, 41
Nilus Ægypti fluvius IV, 50
ejus origo II, 7, 29
ejus natura & incrementum II, 19, 20, &c. ejus ostia II, 17
solus amnium aura caret II, 19, cur II, 27
fontes ejus ignoti II, 19, 34. IV, 53
Nilus scopulosus II, 112
Africam mediam dividit II, 33
Nili cum Istro comparatio IV, 50. II, 15
Ninus Assyriorum urbs II, 150
ejus situs I, 193
subacta à Nitocri I, 185
eam Cyaxares obsidet I, 103 & expugnat I, 106
Nissa, sacrum oppidum III, 97
Nisæa urbs I, 59
Nisæi equi III, 106
Nisæus campus VII, 40
Nitetis Apriæ regis filia III, 1
Nitocris regina Babylonis I, 185
ejus egregia monumenta *ibid.*
Ninum oppidum subegit *ibid.*
ejus sepulcrum & inscriptio I, 187
Nitocris Ægyptiorum regina II, 100
Nitri vis II, 87
Noctu exiguntur capitalia supplicia Lacedæmone IV, 146
Noës fluvius IV, 49
Nomades Scythæ I, 15
eorum seditio *ibid.*
Nomades Libyes IV, 187
Nomades Sagartii VII, 85
Νόμων omnium rex. III, 38
Nonacris oppid. VI, 74
Nothon Æschinis pater VI, 100
Notium urbs I, 149
Nova urbs oppidum in Pallena VII, 122
Novus murus, civitas Æoliæ & Cymæorum colonia I, 149. II, 9, 10
Novem fontes ubi VI, 137
Novem viæ Edonorum VII, 114
Nox pro die extitit portentose VII, 37
noctes in dies commutatæ à Mycerino rege II, 133
Nudium oppidum IV, 148
Numerus minor affert cladem II, 69
Nummi primum à Lydis percussi I, 94
Nunciorum Persicorum celeritas & ratio VIII, 98
Nymphodorus Pythei f. VII, 137

O.

OArus fluvius IV, 123
Oasis urbs ubi III, 26
Oaxus oppidum Cretæ IV, 154
Obeli, Pheronis donaria II, 111
obeli in fano Minervæ II, 170
Oceani ortus IV, 8
Oceanum fabulosum putat Herodotus fluvium II, 23
Octamasades Scylem fratrem regem Scyth. occidit IV, 80
Oculos in pectoribus gestantes IV, 191
Ocytus VIII, 5
Odomanti populus Pæoniæ V, 16. VII, 112
Odryses pop. IV, 92
OEa locus V, 83
OEbares Darii equiso III, 85
OEbares Megabazi filius VI, 33
OEbazus Siromitris pater VII, 68
OEdipus Laii fil. V, 60
ei delubrum extructum IV, 149
OEnoë demus Atticus V, 74
OEnone insula VIII, 46
OEnotriæ ager I, 167
OEnussæ insulæ I, 165
OEobazus Persa IV, 84
ejus liberorum fatum *ibid.*
OEobazus Persa in obsidione Sesti IX, 174
ejus interitus IX, 118
OEroë Asopis IX, 50
OEtæi montes ubi VII, 217
OEtosyrus Apollo apud Scythas IV, 59
Oiolycus unde appellatus IV, 149
Olbiopolitæ populus IV, 18
Olea quodam tempore sola Athenis V, 83
Olea in arce Athiensi. VIII, 55
oleagina corona Olympiorum præmium VIII, 26
Olen Lycius IV, 35
Olenus pars Achæorum I, 145
Oliatus Mylassensis V, 37
Ollas pulsandi mos VI, 58
Olophyxus urbs VII, 22
Olorus rex Traciæ VI, 39
Olympia V, 22, VIII, 26
Olympiæ oraculum VIII, 134
Olympias VII, 206
Olympieni, Mysi VII, 74
à monte Olympo dicti *ibid.*
Olympiorum institutio derisa ab Ægyptiis II, 160
Olympionices V, 47 & 71
Olympiæ certamen II, 160
Olympii Jovis delubrum II, 7
Olympiorum præmium corona oleagina VIII, 26
Olympiodorus Lamponis filius IX, 21
Olympus mons Mysiæ I, 36, 43. VII, 74
Olympus Thessaliæ mons I, 56. VII, 128, 129
Olynthus urbs VII, 122
Olynthiorum ab Artabazo obsidio & expugnatio VIII, 127
Omen in re propter panes crescentes VIII, 137
Omyretis filia II, 2
Oneatæ, tribus Sicyoniorum V, 68
Onesilus Gorgi frater V, 104
dolo fratrem Salamine excludit *ibid.*
Amathuntem obsidet V, 104, 108
Cyprios ad rebellionem inducit V, 104
ejus victi caput supra portas sus-
pensum ab Amathusiis V, 114
ei tamen dein ut heroi Amathusii sacra faciunt solemnia *ibid.*
Onetes Phanagoræ filius VII, 214
Onochonus Thessaliæ fluvius VII, 129
Xerxis exercitui defecit VII, 196
Onomacritus sortilegus Athenis ejicitur VII, 6
Onomastus Eleus VI, 127
Onuphitana plaga II, 166
Ophrunium VII, 43
Ophryneus urbs *ibid.*
Opifices ubi ignobiles II, 167
Opis virgo Hyperborea IV, 35
Opis civitas ad ostia Tigris I, 189
Opœa uxor regis Scylis IV, 78
Opuntii Locri VII, 203
Ora inter Sestum & Madytum VII, 33
Oraculorum origo secundum sententiam Herodoti II, 54
oracula Græcorum I, 46
oracula apud Ægyptios quæ II, 83
oraculum Alyatti à Pythia redditum I, 19
oraculum Delphicum Crœso redditur I, 47 id quomodo Crœsus verum deprehendit I, 48
oraculum Lycurgo à Pythia redditur I, 65
oraculum captiosum Spartiatis redditum I, 66
oraculum Pythiæ de ossibus Orestis I, 67
oraculum Crœso redditum de muto filio I, 85
oraculi ad Crœsum excusatio I, 91
oraculum Branchidarum de Pactya I, 158
oraculum Hammonis de Ægyptiis II, 18
oraculum Dodonæum omnium vetustissimum II, 52
oraculi Hammonis origo II, 55
oraculum Pheroni regi redditum II, 111
oraculum Mycerini regis ex urbe Buto II, 136
oraculum de ærea phiala II, 151
oraculum Psammitieho datum II, 152
oraculum Batto datum IV, 155. Theræis IV, 156, 157, 159, Arcesilao IV, 163. Clistheni V, 66 Milesiis VI, 77 Glauco VI, 86 Athenienses VII, 140, 141
oraculum Latonæ sacrum II, 152
oraculum Siphniis redditum III, 57 Corinthiis V, 92 Argivis VI, 19. VI, 77. VII, 148 Doloncis VI, 34
oraculum Martis VII, 76 Dionysi VII, 111
oraculum datum Cretensibus VII, 169 Spartiatis VII. 220
oraculum Bacidis VIII, 20, 77, 96 Amphiarai I, 46. IX, 134
oraculum Persis à Bacide redditum IX, 42
oracula Æthiopum II, 139
Oratio Prexaspis ad Persas III, 75
Orationes de triplici statu, regio, optimatum, plebis III, 80, 81, 82
Cois Mitylenæorum præfecti IV, 97

INDEX

Hiſtiæi Mileſii ad Scythas VI, 139
Ariſtagoræ ad Cleomenem V, 49
Soſiclis V, 92
Hiſtiæi ad Darium V, 106
Cypriorum ad Iones V, 109
Perſarum ad Ionum tyrannos VI, 9
Leutychidis de reddendo depoſito VI, 86
Datis ad Delios VI, 97
Cliſthenis ad procos filiæ ſuæ VI, 130
Xerxis de inferendo bello Græciæ VII, 8 & Mardonii VII, 9 & de bello adverſus Græcos ſuſcepto VII, 10
Xerxis ad Perſas VII, 53
Harmocydis ad Phocenſes IX, 17
& aliæ infinitæ.
Orbelus mons V, 16
Orbis partitio ſecundum Herodotum IV, 36
Orbis rerum humanarum I, 207
Orchomenii populus I, 146. VII, 24
Orchomeniorum ager VIII, 34
Ordiſſus Scythiæ fluvius IV, 48
Oreſtæ templum IX, 12
Oreſtes Agamemnonis filius I, 67
ejus proceritas & loculus I, 69
Orges pater Antipatri VII, 118
Orgia Cereris 5, 61
Orgyia II, 5, 149
Oricus portus IX, 92
Oricus regis Aripithis fil. IV, 78
Orithyia Boreæ uxor VII, 189
Orneatæ populus VIII 73
Orœtes Sardium præſes potentiſſ. III, 120, 127
indignè Polycratem ſuffigit cruci & ejus rei cauſſæ III, 120, *&c.* 125
ejus interitus III, 128
Oromedon Syenneſis pater VII, 98
Oropus VI, 100
Oroſangæ qui Perſica lingua VIII, 85
Orphica II, 81
Orſiphantus Alphei & Maronis pater VII, 227
Orthium carmen I, 24
Orthocorybantes populus III, 92
Orus Oſiris filius rex Ægypti II, 144
Græcis Apollo dicitur *ibid.*
Oryes ubi gignantur IV, 192
Oſiris Ægyptiis, Bacchus & Dionyſus dictus II, 144
Oſſa Theſſaliæ mons I, 56. VII, 128, 129
Oſſa viri quinque cubitorum IX, 92
Oſtenta Xerxi oblata VII, 57
oſtenta Delphis quæ barbaris contigerunt VIII, 37, 38
Oſtia Nili ſeptem numero II, 17
Oſtraciſmi exemplum VIII, 79
Otanes Pharnaſpis filius III, 68
conjurationis in magum autor III, 70
oratio ejus de ſtatu populari ad Perſas III, 80
Otanes Ameſtris pater dux Perſarum VII, 61
Otanes miſſus contra Samum III, 141
Otanis morbus III, 149
Otanes dux Perſarum Darii gener V, 116
ejus geſtæ res in Ionia & Æolia V, 123
Otanes Siſamnis fil. ſuper pelle patris ſedens judicat V, 25
Othrys mons Theſſaliæ VII, 129
oves ſacræ Solis ubi IX, 92
Ovium mira duo genera quæ habet Arabia III, 113
Ozolæ Locri VIII, 32

P.

Pactolus fluvius qui ramenta aurea è Tmolo defert V, 101
Pactyæ urbs Cherſoneſi VI, 36
Pactyas Lydus à Cyro deficit I, 154
Perſis traditus I, 160
Pactyica regio III, 92, 102. IV, 44.
lingua VII, 85
Pactyes quam armaturam in Xerxis exercitu tulerint VII, 67
Pactyicus cultus VII, 85
Pæana cantant Perinthii ante victoriam V, 1
Pæoniæ ſitus V, 13
Pæones V, 13, 98. VII, 113
magna pars tranſportati in Aſiam V, 15
Pæonius ager ubi VII, 124
Pæoplæ pop. VII, 113
abducti in Aſiam V, 15
Pæſus urbs Helleſponti V, 117
Pæti Thraciæ populus VII, 110
Pæum oppidum VI, 127
Pagaſæ, & ſinus ad illas ferens VII, 193
Paleſtina Syria I, 105. & Palæſtini III, 5. VII, 89
Paleenſes in Cephallenia IX, 28
Palladis ſacerdotis barba portentum I, 175. VIII, 104
Pallena VIII, 126
Pallena Phlegra prius appellata VII, 122
Pallenidis Minervæ templum I, 62
Palmarum Babyloniarum diverſitas I, 193
palmarum ſpathæ VII, 69
palmæ ubi multæ IV, 172, 182
Pamiſus Theſſaliæ fluvius VII, 120
Pammon Scyrius VII, 183
Pamphylorum in Xerxis exercitu armatura VII, 91
Pamphyli tribules Sicyone V, 68
Pamphyli populus III, 90
à Crœſo ſubacti I, 28
Pan unus inter VIII deos II, 46
Pan Ægyptius vetuſtiſſimus deorum II, 145
Panis templum VI, 106
Panis ſimulacrum II, 46
Pan quibus parentibus ortus II, 145, 146
Panætius Soſimenis filius VIII, 82
Panegyries Athenienſium VI, 111
Panes Perdiccæ dupli effecti VIII, 137
Pangæus mons V, 16. VII, 112
Panionium locus ſacer I, 143, 148, 170
Panionius Chius exſector pœna ſe digna affectus VIII, 105, 106
Panitis Meſſenii conſilium in diſcernendis geminis VI, 52
Panopeæ VIII, 34. Panopenſium oppidum VIII, 35
Panos portus ubi I, 157
Pantagnotus Polycratis frater III, 39
Pantaleon Alyattis f. à Crœſo fratre occiſus I, 92
Pantareus pater Cleandri VII, 154
Panthelæi Perſarum genus I, 125
Pantheræ Libycæ IV, 192
Panticapes fluvius VI, 18, 47
ejus fluxus IV, 54
Pantimathi populus III, 92
Pantites ſeſe ſtrangulat VII, 232
Papæus Jupiter apud Scythas IV, 59
Paphlagones populus I, 6, 72. III, 90
à Crœſo ſubacti I, 28
eorum in Xerxis exercitu armatura VII, 72
Papraces piſces V, 16
Papremis oppidum II, 59. III, 12
Papremiticum feſtum II, 63
Papremitanis equi fluviales ſacri II, 71
Papremitana plaga II, 165
Paralatæ Scythæ IV, 6
Parapotamii populus VIII, 33
Paraſanga menſura II, 6. V, 53
Pareoratæ pop. IV, 148
Paretaceni populus Mediæ I, 101
Parii VIII, 67
Paris Alexander ad Proteum ducitur II, 115
Parion urbs VI, 117
Parius lapis V, 62
Parmys filia Smerdis filii Cyri VII, 78
Parnaſſus mons VIII, 27
ejus vertices duo VIII, 32
Paricanii pop. III, 94
Paroreatæ populus in Peloponneſo IV, 148. VIII, 73
Parthenius fluvius II, 104
Parthenius mons ubi VI, 105
Parthi populus III, 93, 117
eorum in Xerxis exercitu armatura VII, 66
Partus leænæ & viperæ cur *non* copioſus III, 108
partus diverſa tempora decem, novem, ſeptem menſes VI, 69
Parus inſula V, 31
Parus à Miltiade obſidetur fruſtra VI, 133, 134
Parycanii populus III, 92
Parycaniorum in Xerxis exercitu armatura VII, 68, 86
Paſargadæ Perſarum genus I, 125
ex his Badres IV, 167
Paſicles Philiſti pater IX, 96
Pata Scythice, pro occidere IV, 110
Pataicus Æneſidemi pater VII, 154
Pataici *dii* III, 37
Pataicus pater Æneſidemi VII, 154
Patara oppidum Lyciæ I, 182
Pateræ aureæ ſex à Gyge apud Delphos poſitæ I, 14
patera aurea & argentea Delphos à Crœſo miſſæ I, 51
pateræ aheneæ mira capacitas I, 70
Patarbemi aures naſuſque præſcinduntur II, 162
Paterna in opificia ubi ſuccedant & filii VI, 60
Patiramphes Xerxiani currus auriga VII, 40
Patizithes magus III, 61, 63
Patrenſes pars Achæorum I, 145

Patumus oppidum Arabiæ II, 158
Pauſanias Cleombroti filius IV, 81. V, 32. IX, 10, 63
ejus exercitus ordo permutatus IX, 46
victoria de Mardonio IX, 62
Pauſaniæ præda IX, 79
ejus dictum de luxu Perſico IX, 81
Pauſicæ populus III, 92
Pauſiris Amyrtæi filius III, 15
Pax, ejus felicitas præ bello I, 87
Pecuarii Armenii ubi I, 194
pecuarii Indi III, 99
pecuarii Perſæ I, 125
Pedaſenſis Hermotimus VIII, 104
Pedaſii populus ab Harpago expugnatus I, 175. VIII, 104
Pediculorum comeſtores IV, 109
eos viciſſim mordent feminæ Adyrmachidarum IV, 168
Pedieæ oppidum ubi VIII, 33
Pedienſes VIII, 33
Pedis menſura II, 149
Pelaſgi populus I, 145, 146. II, 50. VII, 44 & eorum lingua I, 57
Lemnum & Imbrum tenent V, 26. Lemnum VI, 136, & Antandrum VII, 42
Pelaſgi Ægialees prius, Ionες dicti VII, 94
Pelaſgi ex Attica exacti VI, 136
Pelaſgicus murus Athenis V, 65
Peleus rapuit Thetin VII, 191
Pelius mons vel Pelion ubi IV, 179. VII, 129
Pella urbs Bottiæidis terræ VII, 123
Pellena Achæorum pars I, 145
Pelles ad ſcribendum V, 58
Pelops Phryx Perſarum ſervus VII, 11
Pelopis Phrygis regio VII, 8
Peloponneſi gentes ſeptem VIII, 73
Peloponneſium bellum IX, 72
Peloponneſus pleraque ſub Spartanis I, 68
Peluſium oſtium Nili II, 17, 154. III, 10
Πεμπώβολα Æolum H, 37
Peneus fluvius Theſſaliæ VII, 20, 128, 129, 173
Pennis oppletum aërem Scythæ narrant IV, 31
Pentapolis ante Hexapolis appellata I, 144
Penthylus dux Paphius captus VII, 195
Peræbi populus VII, 128
Percalos, Chilonis filia VI, 65
Percotes urbs V, 117
Perdiccas, Gavanes, & Aëropus fratres VII, 22. VIII, 137
Perdiccæ pueri panes dupli effecti VIII, 138
quomodo Macedoniæ tyrannus factus VIII, 137, 138
Peregrini dicti Spartanis Perſæ IX, 11
Pergamum Priami VII, 43
Pergamum murorum Pierum unus VII, 112
Perialla Delphica vates VI, 66
Periander Cypſeli filius Corinthiorum tyrannus I, 20. III, 48
ei maximum miraculum oblatum I, 23
uxorem necat III, 50
cum defuncta uxore concubuit V, 93
ejus filii III, 50
geſta cum minore III, 50, 51, &c.
Pericles quibus majoribus VI, 131
Perileus IX, 102
Perinetades Demarmeni filius V, 41
Perinthus urbs IV, 90. VI, 33
ejus expugnatio V, 2
Perinthii à Perſis ſubacti V, 1
eorum cum Pæonibus ſingulare certamen V, 1. Thyrodiza VII, 25
Perſarum origo unde VII, 150
complura genera I, 125
aſpera regio I, 71. IX, *ult.*
Perſæ aratores, Perſæ pecuarii I, 125
præſtantiſſimi Paſargadæ *ibid.*
inſtitutio qualis I, 136
numina quæ & religio I, 131
ritus dum Jovi immolant *ibid.*
ritus in ſacrificiis I, 132
Perſarum mores varii I, 133
Perſæ immunes à tributo III, 97
Perſæ Uraniæ Veneri ſacrificant I, 132
Perſis Venus Mitra appellatur *ibid.*
Perſarum natalitia I, 133
Perſæ inter pocula conſultant *ibid.*
Perſarum neceſſitudo vicinitatis maxima I, 134
eorum philautia *ibid.*
externarum rerum ſtudioſiſſimi I, 135
flumina religioſiſſime colunt I, 138
mos in ſepeliendis cadaveribus defunctorum I, 140
gyrum cœli Jovem appellant I, 131
deos ex hominibus ortos eſſe negant *ibid.*
ignem deum arbitrantur III, 16
eorum victus habituſque priſcus I, 71
victus vivendique ſpatium III, 22
eorum ingenium I, 89
Perſarum convivia laſciva V, 18
Perſarum cædes in convivio V, 20
multitudine in præliis victores V, 2 & 119
opprobrium, muliere ignavior IX, 106
Perſæ Æthiopas numero vincunt III, 21
Perſæ criniti VI, 19
Cephenes appellati & Artæi VII, 61
Perſæ immortales qui VII, 83
Perſicus luxus IX, 79, 81
Perſarum uxores per vices concumbunt III, 69
Perſis oraculum redditum IX, 42
Perſarum tabellionum curſus & modus VIII, 98
magi I, 140
ſatrapeiæ III, 89
clementia I, 137. III, 15
capita cur fragilia III, 12
eorum cum Lydis conflictus I, 80
in poteſtatem Medorum à Phraorte redacti I, 182
Perſarum ab Aſtyage defectio I, 27, &c.
Perſarum bellica arma V, 49 cum Caribus conſertum bellum V, 119, &c.
Perſarum minæ Ionibus intentatæ V, 9
Perſarum ornatus in Xerxiano exercitu VII, 61
Perſarum equeſtrium copiarum numerus VII, 87
Perſarum cum Lacedæmoniis congreſſio VII, 211
Perſarum naufragium ad Euboeam VIII, 12
Perſicum imperium ad Caucaſum III, 97
Perſicum mare IV, 39
Perſici equitatus præfecti VII, 88
Perſicarum copiarum apud Platæas ordo IX, 30
Perſes Perſei fil. VII, 61
Perſeus Aſſyrius VI, 53 & 54
Danaës & Jovis filius II, 91. VII, 61
Perſei ſpecula II, 15
ejus templum, ſimulacrum, ſandalium ubi II, 91
gymnicorum ludorum inſtitutor *ibid.*
ejus profectio in Ægyptum *ibid.*
Perſidæ reges I, 125
Petra tribus V, 92
Petræ Trachiniæ VII, 198
Phædyma Otanis filia III, 68 magum prodit III, 69
Phænippus Calliæ pater VI, 121
Phagres caſtellum Pierum VII, 112
Phalerus urbs V, 63
navale Athenienſ. VI, 116. VIII, 91
Phalli in ſacris II, 49
Phanagoras Onetæ pater VII, 214
Phanes Halicarnaſſeus III, 4
ejus aſtutia & effugium *ibid.*
filii in ejus conſpectu mactati III, 11
Pharandates Theaſpis filius VII, 79. IX, 75
Pharbætitana plaga II, 166
Pharenſes pars Achæorum I, 145
Pharnaces pater Artabazi VII, 66
Pharnaſpes Achæmenides III, 2
Pharnazathres dux Indorum VII, 65
Pharnazes Artabazi pater IX, 40
Pharnuches præfectura cedit infelici equi lapſu VII, 88
Phaſelis urbs II, 178
Phaſis I, 104. II, 103. IV, 38, 86. VI, 84
Phayllus pythionices ter VIII, 47
Phegeus Aëropi pater IX, 26
Phemius Smyrnæus Homeri præceptor H, 5
etiam pater ejuſdem adoptivus H, 4
ubi laudatus ab Homero H, 26
Pheneum urbs V, 63. VI, 74
Pherendates Megabazi fil. VII, 67
Pheretime Arceſilai regis mater IV, 162
exercitum poſcit ab Euelthone, & colum accipit IV, 162
in Barcæos crudelitas ejus IV, 202
ejus miſeranda mors IV, 205
Pheron Ægypti rex cæcus II, 111
ei oraculum redditur *ibid.*
ejus donaria *ibid.*
Phiala in balteis Scytharum IV, 10
Phidippides Athen. VI, 105
Phidon Argivorum tyran. VI, 127

INDEX

Phigaſenſis ex Arcadia VI, 83
Philæus Æaci filius VI, 35
Philagrus Cyneæ fil. proditor Eretriæ VI, 101
Philaon Cherſis filius VIII, 11
Philes pater Rhœci III, 160
Philippus Butacidæ f. Olympionices V, 47
Philippus Macedo VIII, 139
Philiſtus Paſiclis fil. IX, 96
Philitio paſtor II, 128
Philocyon Spartan. IX, 71, 84
Philocyprus à Solone verſibus celebratus V, 113
Phirmus Athenienſis VII, 182
Phla inſula IV, 178
Phlegra regio VII, 122
Phliaſii IX, 28
Phlius VII, 202
Phocæa urbs I, 142. II, 106, 178
Phocæa quomodo capta I, 164
Phocaïs Homeri II, 16
Phocæenſes I, 152
primi longis navibus uſi ſunt I, 163
Phocenſium murus *ibid.*
eorum demigratio in Cyrnum I, 65
eorum mutua execratio nequis in patriam rediret I, 165
cum Tyrrhenis & Carthaginienſibus navale bellum I, 166
prœlio victi Cyrno ſecedunt *ibid.*
eis Cadmea victoria obtigit *ibid.*
in Rhegium demigrant *ibid.*
capti lapidantur I, 167
Phocenſis I, 146
Phocenſium in Theſſalos eruptio VIII, 27, 28
Phocenſium regio à barbaris vaſtatur VIII, 32
Phocia urbs I, 80
Phœbi fanum VI, 61
Phœnices II, 104
Phœnices Tyrii II, 112
Phœnices diſſenſionum auctores cum Græcis I, 1
Phœnices ex Palæſtina Syria I, 105 Palæſtini II, 104
Phœnices ad Libyam cognoſcendam miſſi IV, 42
invenerunt aurifodinas Thaſi VI, 47
Phœnices primi litteras in Græciam adtulere V, 58
Phœnicum armatura in exercitu Xerxis VII, 89
Phœnices quidam decollati juſſu Xerxis VII, 90
Phœniciæ litteræ V, 58
Phœnicum averſio in lædendis colonis III, 19
Phœnix Ægypt. avis ſacra II, 73
ejus deſcriptio *ibid.*
Phœnix fluvius VII, 176, 209
Phraortes filius Deiocis, rex Mediæ I, 102
ejus res geſtæ & interitus *ibid.*
Phrataguna Darii regis uxor VII, 224
Phriconis I, 149
Phrixus VII, 197
Phronima Etearchi filia ejuſque fortuna IV, 154
concubina Polymneſti IV, 155
Phryges à Crœſo ſubacti I, 28
Phryges antiquiſſimi hominum II, 2
eorum in Xerxiano exercitu armatura VII, 73
Phryges Bryges dicti antea *ibid.*
Phrynichi comœdia VI, 21
Phrynon pater Attagini IX, 15
Phthiotis ora I, 56
Phya mulier ex tribu Pæanica I, 59
ab ea Piſiſtratus ut reductus *ibid.*
Phylacus Hiſtiæi fil. VIII, 85
Phylacus & Autonous Delphorum heroës & eorum delubrum VIII, 39
Phyllis regio VII, 113
Pidorus urbs VII, 122
Pieria pix IV, 195
Pieres pop. VII, 112
Pierum muri VII, 112
Pigres & Maſtyes fratres V, 12
Pindarus poëta III, 38
Pindus mons Theſſaliæ I, 56. VII, 129
Pinus, locus II, 20
Pinus, fructus nomina *ibid.*
Pinus natura quæ VI, 37
Pirus, ingens fluvius I, 145
Piromis ex Piromi Ægyptiorum II, 143
Piſa urbs II, 7
Piſcatores Tirynthii VII, 137
Piſcatorum ænigma II, 35
Piſcibus Ægyptus abſtinet II, 37
piſcium qui Ægypto ſacri II, 72
piſcium genitura in ſtagnis apud Ægyptios II, 93 piſces pabulum equorum ubi V, 16
Piſiſtratus Hippocratis filius Athenienſ. tyrannus I, 59. VI, 103
ejus nobile commentum, quo Athenarum imperio potitus *ibid.*
Athenis ejicitur I, 59
per feminam mire reducitur I, 60
illegitime cum uxore coit I, 61
Marathonem occupat I, 62
ejus contra Athen. copiæ I, 61, 62
tertio urbe Athenis potitur I, 64
Naxum inſulam ſubegit *ibid.*
Delum inſulam expiat *ibid.*
Piſiſtratidæ Athenis pulſi V, 63, *&c.*
Piſiſtratus Neſtoris fil. V, 65
Piſtricis Crœſi effigies apud Delph. I, 51
Pitana civitas Æoliæ I, 149
Pitane tribus III, 55
Pittaci Mitylenæi reſponſum ad Crœſum I, 27
Pituitæ fluxus remedia IV, 187
Pix Pieria ubi IV, 195
Cyranenſis & Zacynthia *ibid.*
Pixodarus Cindyenſis V, 118
Placianorum lingua I, 57
Platæa inſula Libyæ IV, 151, 153, magnitudo ejus 156, 169
Platæa urbs incenditur VIII, 50
Platæenſes VI, 108
Platæenſis clades IX, 52, 64. 109
Platæenſis ager IX, 15
Platanus aurea atque vitis VII, 27
platanorum ingens lucus V, 119
platanus aureo monili à Xerxe donata VII, 31
Pleiſtorus deus IX, 118
Pleunus portus IV, 168
Plinthinetes ſinus II, 6
Pliſtarchus Leonidæ fil. IX, 10
Pluvia nulla apud Theræos per ſeptem annos IV, 151
pluvia apud Ægyptios portentoſa III, 10
Podeon Doridis VIII, 31
Pœciles IV, 147
Pœnæ modus apud Perſas I, 137
Pœni, *vide ſupra* Libyes.
Pogon Trœzeniorum portus VIII, 42
Poli & gnomonis inventio II, 109
Polichnitani Cretes VII, 170
Pollux & Caſtor IV, 145. *v.* Tyndaridæ.
Polyas Anticyrenſis ſpeculator VIII, 21
Polycratis prodigioſa fortuna III, 39, *&c.*
Polycratis ſmaragdus III, 41
ejus callidum commentum III, 56
Polycratis cædis occaſio III, 120, 121
Polycratis filiæ *ſomnium* III, 124
Polycrates cruci affixus III, 125
Polycritus Ægineta ejuſque ſtrenuitas VIII, 92, 93
Polydectes rex Spart. VIII, 131
Polydorus Alcamenis fil. VII, 204
Polydorus avus Laji V, 59
Polymneſtus Theræus IV, 155
Polynices IV, 147. VI, 52. IX, 27
Ponticum, genus arboris IV, 23
Pontus Euxinus IV, 46, ejus dimenſio IV, 85, 86
Populus contubernium ingratiſſimum VII, 156
Porata fl. IV, 48
Porinus lapis V, 62
Poſideium urbs III, 91
Poſidoniates vir I, 167
Poſidonius Spart. IX, 70, 84
Potidæa urbs VII, 122. obſidio ejus VIII, 127, 128, 129
Præda Græcorum è Perſarum clade IX, 79
præda Pauſaniæ IX, 80
Præſepe Mardonii totum ex ære à Græcis diripitur IX, 69
Præſii Cretes VII, 170, 171
Praſiadis paludis inhabitatores V, 16
Praxilaus Xenagoræ pater IX, 106
Praxinus navarchus Trœzen. VII, 180
Prexaſpes Perſa III, 34
interficit Smerdin III, 30
ſe præcipitem dat è turri habita ante oratione ad Perſas III, 75
Prexaſpes Aſpathinis filius VII, 97
Priami Pergamum VII, 43
Priene urbs Ioniæ I, 142
eam Ardys expugnat I, 15
Prienenſes VI, 8
à Mazare ſubiguntur I, 161
Primogenitus ex lege Spart. ſuccedit in regnum VI, 52
Procles rex Spart. VIII, 131. IV, 147. *vide* Euryſthenes.
Procles Epidauri tyrannus III, 50. capitur III, 52
Proconneſius Ariſteas IV, 13
Proconneſus incenſa VI, 33

Prodigiorum maxima obſervatio apud Ægyptios II, 82
Promenea Dodonæorum ſacerdos II, 55
Promethei uxor Aſia IV, 45
Properare eſt noxium VII, 10
Propontidis dimenſio IV, 85
Proſerpinæ & Cereris feſtum VIII, 65
Proſopitis inſula & ejus latitudo II, 41
ejus plaga II, 165
Proteus Pheronis in regno Ægypt. ſucceſſor II, 112
Protei fanum apud Memphin *ibid.*
Protemplaris Minerva VIII, 39
Proteſilai templum ubi VII, 33. IX, 115
Protothyes Madyis pater I, 103

Proverbia.

Ætheri Jovis contermina regio VII, 8
Animus in auribus habitat VII, 39
Cadmea victoria I, 166
Doloſi homines, doloſa & eorum veſtimenta III, 22
Cum Jove de divitiis certare V, 49
Epiſcythiſon VI, 84
E tripode oraculum IV, 179
Hunc calceum tu quidem conſuiſti: Ariſtagoras autem induit VI, 1
Ignifer non relinquendus VIII, 6
In frigidum furnum panes ingerere V, 92
Iſthmum fodere I, 174
Lemnia facinora VI, 138
Longæ regum manus VIII, 140
Molles viri ex mollibus regionibus IX, *ult.*
Mulæ partus III, 151
Muliere ignaviór IX, 106
Non eſt iſtud curæ Hippoclidæ VI, 129
Ovem lupis relinquere IV, 149
Pinus in modum excidere VI, 37
Syloſontis amiculum III, 139
Ver ex anno exaruiſſe VII, 162
Prytanes Naucrarorum V, 71
Prytanis rex Spart. VIII, 131
Prytaneum Athen. I, 146. VI, 139. VII, 197
Pſammenitus Amaſis filius Ægypti rex II, 10
captus à Cambyſe, ejuſque captivi dicta III, 14
liberatus res novas moliens epoto taurino ſanguine obiit III, 15
Pſammis rex Ægypti, Neci fil. II, 159, 160
ejus mors *ibid.*
Inari pater VII, 7
Pſammitichus Ægypti rex I, 105. II, 2, 28, 151, *&c.* VII, 7
Pſylli, populus IV, 173
eorum expeditio infelix adverſus auſtrum *ibid.*
Pſyttalea inſula VIII, 76 & 95
Pteria locus Cappadociæ munitiſſimus I, 76
Pteriorum urbs à Cræſo expugnatur diripiturque *ibid.*
Ptoum VIII, 135
Pudenda pueris qui præcidant II, 104
pudenda Ægyptii munditiæ cauſſa præcidunt II, 37
Puellæ ex legibus elocantur I, 198
Pugna Sagartiorum cum reſtibus VII, 85
Puteus trifarias rerum ſpecies exhibens VI, 119
Pygargi IV, 292
Pygres Seldomi filius VII, 98
Pylæ VII, 201
Pylæa VII, 213
Pylagoræ VII, 213
Pylii I, 147. V, 65
Pylus locus V, 65. VII, 168
Pyramides apud Memphin II, 8
pyramides Mœris regis Ægypt. II, 101
pyramis regis Cheopis II, 124, 125
pyramis è quæſtu meretricio II, 126
pyramis Chephrenis Ægypt. regis II, 127
pyramides Philitionis paſtoris II, 128
pyramis Mycerini regis II, 134
pyramis Rhodopis mulieris falſo credita II, 134
pyramis regis Aſychis lateritia II, 136
Pyrene urbs II, 33
Pyretos fluvius Scythiæ IV, 48
Pyrgus oppidum IV, 148
Pyſtiros urbs, & lacus in ea ſalſus & piſcoſus VII, 109
Pythagoras Mneſarchi filius IV, 95
ſophiſta celebris *ibid.*
Pythagoras Mileſius patriæ procurator V, 126
Pythagoras monarcha Selinuntis V, 46
Pythermus Phocenſis I, 152
Pythes Iſchenoi f. vir ſtrenuiſſ. captus VII, 181. VIII, 92
liberatus VIII, 92
Pythes Nymphodori pater VII, 137
Pytheus Lamponis pater IX, 77
Pythia corrupta V, 66
Pythiæ oraculum Lycurgo redditum I, 65
de oſſibus Oreſtis, Lacedæmoniis redditum I, 67
ad Cræſum I, 91
de Iſthmo Cnidiis datum I, 174
v. oracula.
Pythii Lacedæmone qui VI, 57
Pythius Atyis f. Lydus VII, 27
ejus ingentes facultates VII, 27, 28
ejus filius à Xerxe diſſectus VII, 39
Pytho I, 54
Pythogenes in Inycum oppidum relegatur VI, 23

R.

Radinaces, Perſis, inſtar olei VI, 119
Raſura Argivorum I, 82
Regem ubi conſpici nefas I, 199
rex ubi ſtatura maximus deligitur III, 20
Reges Saitæ in Ægypto II, 169
Regio nulla ſibi præbet omnia I, 32
Regis Græci civilitas IV, 78
Regna olim pecuniæ egena VIII, 137
Regum jura apud Laconas VI, 56
Regum filios benigne tractant Perſæ III, 15
Rerum humanarum inconſtantia I, 5
rerum omnium inſpiciendus exitus I, 32
res divinitus futuræ ſignis declarantur IX, 99
Reſtibus inſtructa pugna VII, 84
Rex Perſarum non vincitur beneficiis VII. 39. IX, 18
Rhampſinitus rex Ægypti: & ejus ſimulacra II, 121
filiam proſtituit *ibid.*
ejus ingentes pecuniæ *ibid.*
Rhampſinitî deſcenſus ad infernas ſedes II, 122
Rhapſodi propter Homerica carmina expulſi Sicyone V, 67
Rhegium I, 176, 177
Rheginorum maxima cædes VII, 170
Rhenæa VI, 97
Rhodi populus Lindii VII, 153
Rhodium mare ubi I, 174
Rhodope mons IV, 49
Rhodopis meretrix famoſa II, 135
ejus an pyramis una II, 134, 135
ejus donarium in templo Delphico II, 135
Rhodus civitas II, 178
Rhœcus architectus III, 60
Rhœtium opp. VII, 43
Rhypes pars Achæorum I, 145
Ridere coram aliquo apud Perſas indecens I, 99
Roſæ ſexagenûm foliorum VIII, 138
Rubrum mare II, 8, 158, 159
Ruinæ hominibus diſciplinæ ſunt !, 207

S.

Sabacus rex Æthiopum II, 137, 152
Ægyptum ſubigit *ibid.*
ejus acta in Ægypto II, 137, 138
viſo in ſomnis Ægyptum relinquit II, 139
Sabyllus Gelous VII, 154
Sacæ populus III, 93. VII, 9
Sacas omnes Scythas Perſæ vocant VII, 63
Sacarum in Xerxiano exercitu armatura, & dux VII, 64
Sacerdotes Ægyptiorum II, 37
Sacra ante expeditionem IX, 19
Sacra & profana vulgo non diſcreta II, 65
Sacra Cabirorum à Pelaſgis ſumpta II, 51
Sacra Triopii Apollinis I, 143
Sacrificium publicum VI, 57
Sacrum Panionium I, 143
Sadyattes Ardyis fil. rex Lydiæ I, 16, 18
Sagartii, Perſarum genus I, 125. III, 23. VII, 84
eorum tributum III, 93
Sagitta ad cœlum excuſſa à Dario V, 105
Sagittæ, Scytharum robur IV, 132
Sais urbs Ægypti II, 28, 59
Sais urbs regia Apriæ II, 163, 170
Saitana plaga II, 165
Saitanorum regum ſepultura II, 169
Saiticum oſtium Nili II, 17
Sal ſua ſponte creſcens IV, 53

ex lacu VII, 30
falis colles ubi IV, 181, 182, 183
Salinarii Ægyptii concubitus cum muliere mortua II, 89
Sala urbs Samothraciæ VII, 59
Salamis Athenienſium refugium VIII, 56
Salaminii Cypri IV, 162. V, 104. H, 28
Samii à Lacedæmoniis tentati III, 47, fruſtra 55
Samium templum II, 148
Samothracia VI, 47
Samothraciæ populus Pelaſgi II, 51
Samothraces jaculatores VIII, 90
Samothracii muri VII, 108
Samus & Samiorum lingua I, 142
Sami everſionis per Darium cauſa III, 139
Samus Syloſonti traditur III, 149
Samiorum Æſchrionia tribus III, 26
Samiorum crater IV, 152
Samii Zanclam occupant V, 23
Samiorum Apaturia H, 29
Samiorum tria miranda III, 60
Samyris ſapiens VI, 127
San Dorum I, 139
ea littera Perſarum nomina terminantur *ibid.*
Sana urbs VII, 22, 122
Sanacharibus rex Arabum & Aſſyriorum Ægyptum invadit II, 141
fugatur *ibid.*
Sandalium Perſei II, 91
Sandanis Lydus I, 71
Sandoces Thaumaſii f. cruci affigitur, & liberatus tandem capitur VII, 194
Sanguinem lingendo fœderis fit vinculum I, 74
Sapæi Thraciæ populus VII, 110
Sapientes non eſſe potentes, acerbum IX, 16
Sappho poëtria II, 135
Sarangæi populus III, 93, 117
Sarangarum in Xerxis exercitu armatura VII, 67
Sardanapalus rex Nini II, 150
ejus theſaurus *ibid.*
Sardena mons H, 9
Sardinia I, 170
Sardinia inſula maxima V, 106 & 124
Sardis à Cimmeriis captæ I, 15
Sardis una parte ſaltem expugnabiles & earum expugnatio I, 84
captæ & concrematæ ab Ionibus V, 101, 105
Sardium reges Heraclidæ I, 7
Sardium primus rex Argon I, 7 Meles I, 86
Sardius Leo circumlatus ubi I, 86
Sardium expugnatio in tertium annum dilata à deo I, 91
Sardonium linum II, 105
Sardonium mare I, 166
Sarga urbs VII, 122
Sarpedon & Minos EUropæ filii I, 173
Sarpedonium promontorium VII, 58
Saſpires populus III, 94
eorum armatura VII, 79
Sataſpes Achæmenides IV, 43
cruci affixus *ibid.*
Satræ Thraciæ populus VIII, 110, 111
Satrapiæ Perſarum I, 192. III, 89, 90, *&c.*
Sattagydæ populus III, 91
Saulius rex Scytharum IV, 76
interficit patruelem Anacharſin IV, 76, 77
Sauromatæ Amazonibus miſcentur IV, 110, 113, 114
ſolœciſſant lingua Scythica IV, 117
eorum uxores & conjugia IV, 116, 117
Scæus pugil V, 60
Scamander fluvius V, 65
ejus aqua exercitum Xerxis defecit VII, 42
Scamandronymus pater Charaxi II, 135
Scapteſyle VI, 46
Sceptra gerendi ratio apud Babylonios I, 195
Schœnus menſura II, 6
Sciathus inſula VII, 176, VIII, 7 & 90
Scidrus oppidum VI, 20
Sciona urbs in Pallena VII, 122
Sciradis Minervæ templum VIII, 94
Scironis via in Iſthmo VIII, 71
Scholæ tectum in pueros corruens VI, 27
Scolos oppid. IX, 15
Scolopoeis IX. 96
Scolti, Scythæ, unde nominati IV, 6
Scopadæ Theſſali VI, 120
Scopaſis rex Scytha IV, 127
Scutum Perſis oſtendiſſe dicuntur Alcmæonidæ VI, 121 & Herodoti de ea re ſententia VI, 123, 124
Scylace urbs I, 57
Scylax Caryandeus IV, 44
Scylacis cujuſdam ſupplicium V, 33
Scyles Aripithis filius rex Scytharum IV, 78
ejus interitus IV, 80
Scyllias urinator VIII, 8
Scytha Herculis filius IV, 10
Scytharum origo IV, 5
Scytharum regum origo IV, 10
Scythæ nomades pecuarii I, 73. IV, 19, 55. VI, 84
Scytharum nomadum ſeditio I, 73. IV, 11
Scythæ trucidatum coctumque puerum Cyaxari loco venationis offerunt I, 73
ad Alyattem confugiunt *ibid.*
in Aſiam tranſeunt I, 103. IV, 12
Cimmerios ex Europa pellunt I, 103. IV, 11
Mediam occupant I, 104
eorum cum Medis ad Caucaſum congreſſio *ibid.*
fuſis Medis Aſia potiuntur I, 105
Uraniæ Veneris templum depeculantur: unde femineo morbo corripiuntur I, 105
à Medis inebriati, quum Aſiam aliquandiu obtinuiſſent, occiduntur I, 106
à Seſoſtre ſubacti II, 103, 111
Scytharum ſervi cur oculis orbentur IV, 2
Scytharum ratio emulgendi lactis IV, 2
Scythæ aratores IV, 18, 19, 53, 54
Scythæ AUchatæ IV, 6
Scythæ regii IV, 57
Scytharum mores IV, 46, *&c.*
dii IV, 59
jusjurandum IV, 68
eorum mos in cædendis victimis IV, 60
in hoſtes ſævitia IV, 62, 64
mos ineundi fœderis IV, 70
Scyth. regum ſepultura IV, 71, 72
à Scyle Scytharum *defectio* IV, 80
Scythæ ſuorum inſtitutorum obſervantiſſimi IV, 76, 80
Scythis eorumque equis aſinorum & mulorum vox inſueta IV, 129
Scyth. munera ad Darium IV, 130
Scyth. intemperantia VI, 84
Scythæ Perſis Sacæ appellati VII, 63
Scythia vetus ubi IV, 99
Scythiæ duæ partes *ibid.*
Scythiæ flumina IV, 47
Scythia lignorum inops IV, 61
Scythicæ grues ubi hybernent II, 22
Scythicum gramen IV, 58
Scythicus exercitus contra Mediam VII, 20
Scythes Zanclæorum rex VI, 23, 24
Scythes Cadmi Coi pater VII, 163
Sebennitana plaga II, 166
Sebennyticum oſtium Nili II, 17
Seditionis inteſtinæ pravitas VIII, 3
Seldomus Pigris pater VII, 98
Selinuſii pop. V, 46
Selymbria oppidum VI, 33. VII, 33
Semen Indicum quale III, 100
Semiramis Babyl. regina I, 184
ejus egregia monumenta *ibid.*
Senectæ maximus honos apud Ægyptios II, 80
ſenes ubi mactentur III, 99
Sepias litus VII, 183, 188
Sepulcra patria Scytharum IV, 127
Sepulcrum Alyattis apud Lydos I, 93
ſepulcra Babyloniorum I, 198
ſepulcra vitrea III, 24
ſepulcrum Helles filiæ Athamantis VII, 58
Serbonis palus II, 6. III, 5
Seriphii populus VIII, 46
Sermyla Græca urbs VII, 122
Serpentum ſacrorum deſcriptio II, 74
ſerpentum ſepultura in Jovis templo *ibid.*
ſterilitas III, 105
ſerpentes cornuti IV, 192
ſerpentes alati II, 75, 76
ſerpentum alatorum generatio IV, 108, 109 thuriferas arbores obſervantes III, 107
ſerpentum vis apud Neuros IV, 105
ſerpentibus veſcentes IV, 183
ſerpens arcis Athenarum cuſtos VIII, 41
Servium promontorium VII, 59
Servitutem averſantur Phocæenſes I, 164

IN HERODOTUM.

Servi Scytharum cur oculis priventur IV, 2
nulli in Græcia VI, 137
servi boni interdum hominibus malis, & contra VIII, 68
servorum bellum 6, 83
Sesami Babylonici proceritas I, 193
Sesostris rex Ægypti II, 102, &c.
quas gentes subegerit II, 103
ejus cippi & inscriptiones & monumenta II. 106
Sestus urbs IV, 142. VII, 33
à Græcis obsidetur IX, 113, &c.
Sethon Ægypti rex, Vulcani sacerdos II, 141
ejus mira victoria de Assyriis *ibid.*
ejus statua II, 141
Sicinus Themistoelis VIII, 75
Sicas Cybernisci pater VII, 98
Sicania, tempore Herod. Sicilia dicta VII, 170
Sicyon V, 67
Sicyoniarum tribuum nomina V, 68
Sicyoniis & Ægyptiis irrogata multa ab Argivis VI, 92
Sidon Phœnicum urbs II, 116. III, 136
Sidonia navis Xerxis VII, 28
Sigeum & ejus occupatio per Pisistratum V, 65, 94
Sigeum in Hellesponto Troicum IV, 38
ad Scamandrum V, 65
Sigma littera Persarum nomina terminantur I, 139
Sigynæ populus ubi V, 9
sigynarum appellatio quid apud alios notet V, 10
Silenus ubinam captus fuerit VIII, 138
Sileni Marsyæ pellis in utrem formata ubi suspensa VII, 26
Sillicypria eorumque fructus pro oleo in lucernis II, 94
Silphium ubi IV, 170, 192
Simiarum comestores IV, 194
Simiarum ubi maxima vis *ibid.*
Simonides Ceus V, 102
Simonides Leoprepis f. & ejus epigrammata VII, 228
Simulacrum pistritis Crœsi I, 51
simulacra ab Ægyptiis primum diis consecrata II, 4
simulacrum Jovis arietina facie II, 45 Panis II, 46 ætatis & hyemis II, 121
simulacrum ex pelvi factum ab Amasi & cur II, 172
simulacrum Veneris in Cyrene, ob preces exauditas II, 181
simulacra Minervæ lapidea duo II, 182
simulacrum Isidis bubulis præditum cornibus II, 41
simulacrum Mercurii porrectum veretrum habens II, 51
simulacrum Darii lapideum III, 88
simulacrum Vulcani Pataicis simile III, 37
simulacra soli Marti faciunt Scythæ IV, 59
simulacra ex oleis, Damiæ & Auxesiæ V, 82
Sindus urbs VII, 123
Singus urbs VII, 122
Sinope urbs I, 76. II, 34. IV, 12
Sinus Arabici maris descriptio II, 11
Sipia, locus VI, 77
Siphnus insula dives metallis III, 57
multata à Samiis III, 58
Siphnii quas naves Salaminem miserint VIII, 46
Siris Italiæ VIII, 62
Siris Pæoniæ VIII, 115
Siromitres OEbazi f. Paricaniorum dux VII, 68
Masisti pater VII, 79
Siromus Marrenis pater VII, 98
Siromus pater Chersios Salaminii V, 104
Sisimaces dux V, 121
Sisamnes Hydarnis fil. Ariorum dux VII, 65
Sisamnes Otanis pater injuste judicans excoriatus jussu Cambysis V, 25
Sisyra genus penulæ VII, 67
Sitalces Thracum rex IV, 80. VII, 137
Sithonia regio VII, 122
Siuph urbs Ægypti II, 172
Smaragdus Polycratis III, 41
Smerdis Cambysis fr. III, 30
ejus à fratre mandata cædes perpetratur *ibid.*
occisum à se Cambyses luget III, 65
Smerdis fictitius regno potitur *ibid.*
ex auribus amputatis agnoscitur III, 69
occiditur III, 30
Smerdones Otanis fil. Xerxis exercitus dux VII, 82, 121
Smila oppidum VII, 123
Smindyrides Sybarita unus ex procis filiæ Clisthenis VI, 127
Smyrnæ origines I, 16
à Gyge oppugnata I, 14
ab Alyatte capitur I, 16
à Colophoniis condita *ibid.*
uti ab Ionibus dirempta I, 149
Smyrna Thesei uxor II, 2
Smyrna Æoliæ civitas condita eaque celeberrimum emporium II, 5
ut amissa ab Æolibus I, 149
Sobolis procreandæ præmia apud Persas I, 136
Sogdi populus III, 93
eorum in Xerxis exercitu armatura VII, 66
Sol Massagetarum deus I, 212 Soli Massagetæ equos immolant I, 216 Sol auctor exundationis Nili II, 25
Soleæ Bœoticæ I, 195
Solis insoliti ortus, quos referunt Ægyptii II, 142
solis vis in India III, 104
solis mensa ubi III, 18
solis fons IV, 181
solem execrantes IV, 184
solis eclipsis Xerxe movente exercitum contra Græcos VII, 37
sol Græcorum deus *ibid.*
sol pro mercede redditus VIII, 137
sol obscuratus I, 47, 103. VII, 37
solis sacræ oves ubi IX, 91
Soli urbs & ejus obsessio V, 115
Solii in Cypro V, 110
Solon legislator Athen. I, 29
ejus peregrinatio in Ægyptum I, 30
in Cyprum veniens, carminibus celebrat Philocyprum V, 113
ejus cum Crœso de beatitudine colloquium I, 20, 31, 32, 33
Solonis lex Athen. data II, 177
Soloeis promontorium II, 32. IV, 43
Solymi olim Milyæ dicti I, 173
Somnium filiæ Polycratis III, 124
Hipparchi V, 56
Somniorum natura VII, 16
Sophanes Decelensis VI, 92. Eutychidis fil. IX, 72
ejus ancora & præclara facinora IX, 73, 74
Sophistarum totius Græciæ peregrinatio I, 29
Sororem Cambyses ducit, occidit, & aliam superinducit II, 31, 32
Soror eadem & uxor III, 31
Soslicles Corinthii de restituendo Hippia oratio V, 92
Sosimenes Panætii pater VIII, 82
Sostratus Laodamantis fil. IV, 152
Spaco Medis canis appellatur I, 110
Spargapises Tomyridis f. à Cyro capitur I, 211
seipsum interimit I, 213
Spargapithes Agathyrsorum rex IV, 76, 78
Sparta urbs Lacedæmonis VII, 234
Spartiatarum instituta à quo I, 65
Spartiatæ Lycurgum delubro ædificato colunt I, 66
non donant civitate peregrinos IX, 34
Spartiatarum cum Argivis de Thyrea agro contentio I, 82
Spartiatarum regum dignatio & jura VI, 55, &c.
eorum senatus VI, 75
de regibus V, 75
Spart. cædes ad Thermopylas VII, 224
eorumque epigrammata VII. 228
Spasmi remedia IV, 187
Spathæ palmarum VII, 69
Sperchius amnis Anticyram præterlabitur VII, 198, 228
Sperthies Aneristi f. cum Bule se offert ad placandam iram Talthybii, eorumque acta VII, 134, 135, 136, 137
Sphendaleæ opp. IX, 15
Spina Ægypti & ejus gummi II, 96
Sponsa ubi dotem concubitu quærat IV, 172
Spuere apud Persas indecorum I, 99
Squamosus piscis Ægypt. sacer II, 72
Stadium, orgyia, passus, cubitus, pes II, 149
Stagirus Græca urbs VII, 115
Stathmi regii quid V, 52
Stentoris palus VII, 58
Stenyclerus IX, 63
Stesagoras Cimonis pater VI, 34, 103
Stesagoræ cædes VI, 38
Stesenor Curii tyrannus V, 113
Stesileus Thrasyli fil. VI, 114
Strattis Chiorum tyrannus IV, 138. VIII, 132
Strobilos, pini fructus II, 20
Struchates populus Mediæ I, 101

Struthi ſubterranei IV, 192. VI, 775, 192
Strymon fluvius I, 64. V, 113. VII, 113 ejus fontes VIII, 115
Strymonias ventus VIII, 118
Strymonii prius, qui Thraces VII, 75
Stryma Thaſiorum urbs VII, 108, 109
Stymphalis palus VI, 76
Styracis uſus ad thus legendum III, 107
Styreenſes gens Dryopica VIII, 1, 46
Styreorum inſula VI, 107. IX, 28
Styx & ejus aqua VI, 74
Sua quemque inſpicere debere I, 8
Suadelæ numen VIII, 111
Subulci apud Ægyptios profani II, 47
Succeſſionis jus apud Spartiatas VII, 3
Suniacum jugum IV, 99
Sunium VI, 87
Supplex IX, 75
Sus animal ſpurcum apud Ægyptios II, 47
ſus hoſtia Lunæ & Liberi patris *ibid.*
ſues apud Scythas IV, 63
ſue abſtinent Ægyptii II, 28 IV, 186
Suſa oppidum I, 188. V, 49, 52
Memnonia VII, 151
Syagrus Lacedæmoniorum legatus ad Gelonem VII, 153, 159
Sybaris urbs capitur V, 44. VI, 21
maxime florens VI, 127
Sybaritanum bellum V, 45
Syene urbs Thebaidos II, 28
Syenneſis Cilicum rex I, 74. V, 118
Syenneſis Cilix, dux in claſſe Xerxiana VII, 98
Syleos campus VII, 115
Syloſon Polycratis fr. Æaci fil. III, 39, 139, 140, *&c.* 149
Syloës promontorium IV, 43
Symæ vicinum mare ubi I, 174
Syrgis fluvius in Mæotidem influit IV, 123
Syria Ægypto contermina II, 116. III, 5
Syria Palæſtina III, 91. VII, 89
Syrii circa Pteriam I, 76
Syrii Græcis Cappadoces I, 6, 72. III, 90
Syrorum prædia Crœſus devaſtat, eoſque exterminat I, 76. V, 49
Syrorum in exercitu Xerxiano armatura VII, 72. Syrii Palæſtinam incolentes VII, 89
Syrii Græcis, qui barbaris Aſſyrii VII, 63
Syropæones in Aſiam abducti V, 15

T.

TABELLA totius orbis V, 49
Tabellionum Perſarum curſus & modus VIII, 98
Tabiti Scythis Veſta IV, 59
Tachompſo inſula II, 29
Tænarus locus VII, 168
Talaus Adraſti pater V, 67
Talentum Babylonicum III, 89
Talthybii ira in Lacedæmonios VI, 134, 137
Talthybii templum apud Spartiatas VII, 134
Talthybius Agamemnonis præco *ibid.*
Talthybiadarum honos apud Spart. *ibid.*
Tanagra IX, 15 & 34
Tanagram præterfluit Thermodon IX, 42
Tanagræi Thebanorum vicini V, 79
Tanagricus tractus V, 57
Tanais fluvius IV, 20, 123
Tanitana plaga II, 166
Tarentum urbs III, 138. IV, 99
Tarentini III, 138
eorum maxima cædes VII, 170
Targitaus & ejus tres filii IV, 5
Tarteſſiacæ muſtelæ IV, 192
Tarteſſus emporium nobile IV, 152
Tarteſſum Phocæenſes aperiunt I, 163
Tarteſſiorum rex Arganthonius *ibid.*
Tauchira oppidum IV, 171
Tauri Iphigeniam Agamemnonis filiam colunt IV, 103
eorum mons *ibid.*
Taurica gens IV, 99, 103
Taurici montes IV, 3
Taurica regio IV, 99
Taxacis Scythiæ rex IV, 120
Taygetus IV, 145
Tearus fluvius, & ejus medica vis V, 90
ejus fontes partim calidi, partim frigidi *ibid.*
cippus ei à Dario erectus IV, 91
Teaſpes Perſa pater Pharandatis VII, 79. IX, 75
Tegea Arcadum VI, 105. VII, 170
Tegeates I, 65 & Argivi bellant cum Lacedæmoniis IX, 34
Tegeatibus à Lacedæmoniis bellum infertur I, 66. IX, 26
ubi mortuus Leutychides VI, 72
Teii demigrant in Thraciam capta ſua urbe, & Abdera condunt I, 68
Telamon heros VIII, 64
Teleon Ionis filius V, 66
Teleboæ V, 59
Teleclus fil. Archelai VII, 204
Teleion Perſis Tyſta, id eſt, cœna IX, 109
Teleſearchus II, 142
Telines & ejus geſta VII, 153
Telli Athenienſis hiſtoria I, 30
Telliadæ IX, 36
Tellias vaticinus VIII, 27
Tellus eadem non fert omnia I, 32
Tellus Scytharum dea, & Apia Scythis dicitur IV, 59
Telmeſſenſes conjectores I, 78
Telus inſula VII, 153
Telys Sybaritarum rex V, 44
Temeni poſteritas VIII, 137, 138
Tempe locus ubi VII, 173
Templa & ſacra ſeparata V, 61
Tenedus I, 151
capta à Perſis VI, 31
Tenia navis VIII, 82
Teniis honor datus Delphis *ibid.*
Tenus (Temnus) Æoliæ civitas I, 149
Tenus inſula IV, 33. VI, 97
Teos nomen à Pelaſgis II, 12
Teos oppidum I, 142. II, 178
capta ab Harpago I, 168
impenſas adjuvit exſtruendi fani in Ægypto II, 178
Terillus, Crinippi fil. Himeræ tyrannus VII, 165
Termeneus Hiſtiæus V, 37
Termilæ vocantur Lycii Milyadæ I, 173. VII, 92
Terram & aquam poſcere IV, 126. V, 18
terræ diviſio tripartita II, 16
terræ motus tanquam prodigium in Scythia IV, 28
Teſſerarum ludi inventores I, 94
Tethrippotrophus VI, 35
Tethronium oppidum VIII, 33
Tetramneſtus Sidonius VII, 98
Teucri VII, 20 & 43
Teuthrania II, 10
Thales Mileſius defectionem ſolaris luminis Ionibus prædixit I, 74
ejus inventum in traducendo per fluvium Crœſi exercitu I, 75
conſilium Ionibus datum I, 170
ejus de incremento Nili ſententia innuitur II, 20
Thamanæi populus II, 93
Thamimaſades Neptunus apud Scythas IV, 59
Thannyras Inari Afri filius III, 15
Thaſia metalla VI, 46, 47
Thaſii ſubacti à Mardonio VI, 44
muros diruere juſſi VI, 48
in continente poſſederunt Strymam VII, 108
Thaſiorum urbes in continente VII, 118
Thaſus & ejus conditores II, 44. VI, 47
ab Hiſtiæo tentata VI, 28
Thaumaſias Sandocis pater VII, 194
Theaſides Spartiata VI, 85
Thebæ campus VII, 42
Thebæ Ægyptiæ II, 3
ibi pluviam decidiſſe, maximum miraculum III, 10
Thebæ olim Ægyptus vocatæ II, 15
Thebani Jovis fanum I, 182
Thebanis arietes ſacroſancti II, 42
Thebana plaga II, 166
Thebanis ſtigmata inuruntur regia VII, 233
Thebani à Græcis obſidentur *IX*, 85
Thebani eligunt Amphiaraum auxiliatorem *VIII*, 134
Thebe, Aſopi filia V, 80
Themiſtocles *Neoclis f.* VII, 143, 173
corrumpit duces, ut maneant VIII, 5
ejus ſtrategema VIII, 22
litteræ ad Ionas lapidi inciſæ *ibid.*
cum Ariſtide ſimultas VIII, 79
vafrities, exactio, avaritia *VIII*, 75, 112
omnium Græcorum prudentiſſ. *VIII*, 110
ſecundas retuliſſe judicatur è prœlio navali contra Perſas VIII, 23
ut honoratus Spartæ VIII, 124
reſponſum livido cuidam datum VIII, 125
Themiſcyra IV, 86

Themiſon Theræus IV, 154
Theocydes pater Dicæi VIII, 65
Theogoniæ cantus in ſacrificiis Perſarum I, 132
Theomeſtor Androdamantis fil. VIII, 85. IX, 89
Theophaniorum feſtum I, 51
Theopompus rex Spart. VIII, 131
Thera inſula quondam Calliſta IV, 147
à conditore Thera vocata IV, 148
ſeptem annos pluviam non ſentit IV, 151
Theræorum colonia IV, 156
Therambus in Pallena urbs VII, 123
Therapne locus VI, 61
Theres Auteſionis f. Cadmeus genere IV, 147, 148
Therma urbs VII, 123, 127
Thermæus ſinus VII, 123. VIII, 127
Thermodon fluv. II, 104. IV, 86. IX, 27, 42
Thermopylarum mons VII, 176, 219
ad eas prœlium Lacedæmoniorum & Perſarum VII, 213, &c.
Theron Agrigentinorum monarchus VII, 165
Therſander Orchomenius IX, 16
Theræ avus & Auteſionis IV, 147. VI, 52
Theſeus Theſſalus conditor Smyrnæ H, 2
raptor Helenæ IX, 72
Theſmophoria II, 171
Epheſi VI, 16
Theſpia urbs incenditur VIII, 50
Theſpienſes V, 79 adſumunt cives VIII, 75
Theſproti populus V, 92, 7. VIII, 47
Theſſali cæſi ab Phocenſibus VIII, 27 & 28
Theſſaliæ deſcriptio VII, 128, 129
equæ ibi omnium optimæ VII, 196
Theſſalus ſocius Doriei V, 46
Theſtis fons IV, 159
Theſtorides litterarum profeſſor H, 15
ejus perfidia erga Homerum H, 16
quæ illi non bene ſemper vertit H, 24
Thetidi ſacrificant magi VII, 191
Thmuitana plaga II, 166
Thoas in Lemno VI, 138
Thoës in Libya IV, 192
Thomanii populus III, 117
Thonis præfectus Canobici oſtii II, 114
Thoraces picturati Amaſis regis III, 47
Thorax Lariſſæus IX, 57
Thoricum Atticæ IV, 99
Thraces à Cræſo ſubacti I, 28
à Seſoſtre ſubjugantur II, 103
populus Aſiæ III, 90
cannabe veſtiuntur IV, 74
adverſus tonitrua ſagittas excutiunt IV, 94
Bithyni & Strymonii qui appellati VII, 75
Xerxis ſocii VII, 185
Jovis ſacrum currum cum equis abegerunt VIII, 115
Thracum ſepulturæ quales V, 8
Thracum in Xerxiano exercitu armatura VII, 75, 76
Thracia tellus deſcripta IV, 99
Thracia gens ejuſque mores V, 3, &c.
Thraciæ muri VI, 33
Thraſybuli Mileſiorum tyranni commentum I, 21, 22. aliud V, 92
Thraſycles Lamponis pater IX, 89
Thraſydeius Aleuades IX, 57
Thraſyleus Steſilei pater VI, 114
Thriaſius campus VIII, 65. IX, 7
Thrixæ oppidum IV, 148
Thus ubi & quomodo colligatur III, 107
Thyiæ Cephiſſi filiæ fanum VII, 178
Thyni à Cræſo ſubacti I, 28
Thyrea ager VI, 76, & de eo contentio I, 82. III, 59
Thyſſagetæ populus IV, 22
Thyſus urbs VII, 22
Tiaræ III, 12
Tiarantus fl. Scythiæ IV, 48
Tibareni populus III, 94
eorum in Xerxis exercitu armatura VII, 78
Tibeſis fl. Scythiæ IV, 49
Tigranes Achæmenides Medorum dux VII, 62
ejus generoſa ſententia VIII, 26
Tigranis ducis ſpecies & ſtatura IX, 95
Tigris fluvius in rubrum mare infunditur I, 89. V, 52. VI, 20
Tigres tres & eorum ortus V, 52
Tigris oſtium VI, 20
Tilones piſces V, 16
Timareta antiſtes Dodonæa II, 94
Timegenides Theban. IX, 85
Timeſitheus V, 72
Timeſius Clazomenius I, 168
Timnes Spargapithis tutor IV, 76
Timo ſacrifica, Paria genere VI, 134, 135
Timodemus Aphidnæus VIII, 125
Timogenides Thebanus IX, 37
Timon Androbuli fil. Delphus VII, 141
Timonax Timagoræ filius VII, 98
Timoun fœmina ſacerdos VI, 134
Timoxenus Scionæorum imper. VIII, 128
Tiryns VI, 77, 83. VII, 137
Tirynthia regio VI, 76
Tiſamenus Græcorum aruſpex IX, 32
Tiſamenus Spart. IV, 147. VI, 12
Tiſander Hippoclidis pater VI, 127 129
Tiſias Lyſagoræ pater VI, 133
Titacus Aphidnæus IX, 72
Tithæus Datis filius VII, 88
Tithorea Parnaſſi VIII, 32
Titormus Ætolus frater Malæ VI, 127
Tmolus I, 84, 93. V, 101
Tmolus auri ramenta profert I, 93
Tomyris Maſſagetarum regina à Cyro bello petitur I, 205, &c.
ejus magnanimitas I, 212
Cyri caput cruori immergit I, 214
Tonitrua in Xerxis exercitum ingruunt VII, 42
Tornax Laconicæ I, 69
Torona Græca urbs VII, 22, 122
Trachea Cherſoneſus IV, 99
Trachinia regio Melidis VII, 201
Trachiniæ petræ VII, 98
Trachinii VII, 175
Trachis urbs VII, 199
Trapezus Arcadiæ VI, 127
Traſpies Scythæ IV, 6
Trauſi populus Thraciæ V, 4
Travus fl. VII, 109
Tria capita, ſeu capita quercus, locus ſic dictus IX, 38
Triballicus campus IV, 49
Tribus in Sardibus IV, 45
Trintatæchmes Perſa dux VII, 82
Triopii Apollinis ſacrum atque certamen I, 144. IV, 39. VII, 153
Triopium Cnidiorum regio I, 144, 174
Triopium promontorium IV, 38
Tripodes in templo Apollinis Iſmenii V, 59 & 60 & 61
Tripus apud Tritonidem paludem IV, 179
Tritæenſes Achæorum pars I, 145
Tritæchmes Artabazi filius I, 192
Trieterica & Bacchanalia apud Gelonos IV, 108
Triteæ oppid. VIII, 33
Triton fl. & Tritonis palus IV, 178, 191
Trojana ætate tertia poſt Minoën VII, 171
Trophonium VIII, 134
Tutelaris Minervæ templum apud Chios I, 160
Tychius coriarius, Homeri hoſpes H, 9
ab Homero celebratur H, 26
Tyſta, Perſicæ cœnæ regalis nomen IX, 109
Tymnes Hiſtiæi pater V, 37. VII, 98, ubi occultatus III, 5
Tyndaridarum expeditio in Atticam IX, 72.
Tyndaridarum unus relinquitur in urbe Sparta V, 75
Tyndarus II, 112
Typhon II, 156. III, 5
Tyrannis lubrica res III, 53
Tyrannidis incommoda V, 92
Tyrannorum mores III, 80
Tyrannum ſecundum ejecto priore nullus admittit VI, 5
Tyres Scytha IV, 80
Tyres fl. IV, 11, 47, 51, 53, 82
Tyreus (Tereus) Sitalcis pater VII, 137
Tyritæ, Græci IV, 51
Tyrus quando extructa II, 44
Tyriorum caſtra, locus II, 112
Tyrodiza Perinthiorum VII, 25
Tyrrhenus Atyis f. colonias in Tyrrheniam ducit I, 94
Tyrrheni oppugnant Phocæenſes I, 166
Tyrrhenia ſeu Thuſcia I, 163
Tyrrheniam Phocæenſes aperiunt I, 163

V.

Vaccæ Iſidi ſacræ II, 41
Vaccinam non guſtantes IV, 186
Vates in exercitu IX, 32
Vaticini Scytharum IV, 67
Veneris Uraniæ templum à Scythis com-

INDEX IN HERODOTUM.

compilatum I, 105
Veneris fanum apud Cyprum *ibid.*
templum apud Cythera *ibid.*
Mylitta Aſſyriis dicta, Arabibus Alitta, Perſis Mitra I, 131
Veneris templum apud Atarbechin II, 41
Veneris hoſpitæ quæ Helena fuit ædes II, 112
Scytharum dea & ab iiſdem Artimpaſa dicta IV, 59
Vehiculum Spartæ honoratum VIII, 124
Venti eteſiæ non ſunt cauſſa exundationis Nili II, 20
ventorum ara in Thyia VII, 178
Ventus Strymonias VIII, 118
Venus Aſſyria & Babylonica I, 199
Veritas & mendacium ejuſdem precii III, 72
Verua quina Æolum H, 37
Veſta Scytharum dea IV, 59
Veſtes laneæ ubi profanæ II, 81
Veſtis Ionica & Dorica V, 87
Via ſacra VI, 34
Vici Medorum I, 86
Vicinos Medi & Perſæ colunt I, 134
Victimæ cædendæ ritus apud Scythas IV, 60
Vinum palmeum II, 86. ex hordeo apud Ægyptios II, 77
Viperarum generatio cur rara III, 108, 109
Vir prudens in ſuſcipiendo quid cogitet VII, 49
Virginum auctio apud Babylonios I, 196
virgines ubi devirginentur à rege IV, 168
virginum anniverſarius conflictus IV, 180
Viri pauci apud Perſas, homines multi VII, 210
Vita Ionica IV, 95
Vitæ humanæ brevitas & calamitas VII, 46
dies varii I, 32
Vivos defodere Perſis in uſu VII, 114
Ultio fratris neceſſaria III, 65
vehemens apud Deos invidioſa IV, 205
Ulyſſes H, 7, 26
Umbri pop. I, 94. IV, 49
Vocaliſſimus Ægyptius IV, 141
Urbana Minerva V, 82
Urbium Græciæ incrementa decrementaque I, 5
Urbes à Dario in Scythia conditæ IV, 124
Uraniæ Veneris fanum vetuſtiſſimum I, 105
ejus templum à Scythis diripitur *ibid.*
apud Perſas ſacrificia I, 131
Urania Venus Alilat Arabibus dicta III, 8
Urina hirci ſpaſmi remedium IV, 187
Urſorum ac luporum ſepultura II, 67
Urotalt Arabibus, Dionyſius III, 8
Utii populus III, 93 & eorum in Xerxis exercitu armatura VII, 68
Vulcani ſacerdotes II, 3
& maximum templum Memphi II, 99
veſtibula II, 101, 121
Vulcani coloſſus II, 176. & fax VII, 98 Vulcani templum & ſtatua III, 37
Vulpanſeres Ægyptiis ſacri II, 72
Uxor Candaulis Gygi nuda viſa I, 9
uxorum mactatio ad mariti funus V, 5
uxores Athenienſ. raptæ VII, 138

X.

Xanthius campus I, 176
Xanthii populus *ibid.*
Xanthippus Ariphronis f. VI, 131, 136. VII, 33. VIII, 131
Xanthippus dux Athenienſium cruci figit Artayctem IX, 119
Xanthus Samius I, 134
Xenagoras Praxilai f. Halicarnaſſ. IX, 106
Xeni, hoſtes IX, 11
Xerxes Darii filius I, 183
Xerxis genealogia VII, 11
impius & ſceleſtus VIII, 109
Xerxes quid Græcis ſignificet VI, 98
rex Perſarum declaratur VII, 3
cur bellum Græcis intulerit VII, 6, 7
copiæ Xerxis maximæ VII, 20
Xerxes Helleſponto compedes injicit VII, 35
Xerxis crudelitas VII, 39. IX, 111
Xerxis dona in Helleſpontum collata VII, 54
Xerxis exercitus in Europam trajectus VII, 56
Xerxi quæ oſtenta oblata ſint VII, 57
Xerxes exercitum ſuum luſtrat VII, 59
ejus copiarum catalogus & numerus VII, 60, 61, 62 *&c.* 184 *&c.*
Xerxis duces qui fuerint VII, 82, 98
Xerxis magnanimitas VII, 136
confidentia VII, 146
Xerxiana claſſis VII, 184
Xerxis formæ dignitas VII, 187
Xerxi naves quadringentæ ſubmerſæ VII, 190
Xerxis ad Thermopylas clades VIII, 24
Xerxis ridiculum factum *ibid.*
Xerxis impietas VIII, 109
ejus copias fames & peſtis extinguit VIII, 115
ejus reditus in Aſiam VIII, 117, *&c.*
Xerxis amores IX, 107. & *paſſim plurima de eo toto libro* VII & VIII.
Xuthus Ionis pater VII, 94
Xyſtum aureum Amphiarao donatum I, 52

Z.

Zabeces, Afri IV, 193
Zacynthii pop. III, 59. VI, 70
Zacynthus IV, 195. VI, 70
Zancla, nunc Meſſana dicta VII, 154 & 163
pulcherr. urbs VI, 25
Zanclæi populus VI, 22
proditi ab Hippocrate *ibid.*
Zamolxis dæmon ejuſque cultus IV, 19. 95 *ubi* alia de eo.
Zegeries, murium genus in Africa IV, 192
Zeuxidamus Leutychidis f. VI, 71
Zira amiculi genus VII, 69
Zoë IV, 158
Zona urbs Samothraciæ VII, 59
Zopyrus ſe mutilat III, 154
ejus ad Babylonios ficta fuga III, 156
Babylonici exercitus dux declaratur III, 157
ejus præſtantia III, 160
Megabyzi pater *ibid.*
Zopyri filia vitiata à Sataſpe IV, 43
Zopyrus Megabyzi fil. III, 160
Zopyrus à rege deficit & Athenas fugit III, 160
Zoſter locus VIII, 107
Zygantes, Afri IV, 194
ſimiarum comeſtores *ibid.*

FINIS.

IN-

INDEX
RERUM ET LOCUTIONUM ET VOCUM,
DE QUIBUS IN NOTIS AGITUR ET QUÆ IN ILLIS PRODUCUNTUR.

Ἄβας τὰς Φωκέων 807 b
ἀγαγομμύη 850 a
ἀγάλμαζω 929 b
Ἀγβάλης 975 b
ἀγγελιηφόροι 831 b
ἄγγελον ὃν Ἀρτάβανον καλέουζα 967 b
ἀγγέλων, licet unus modo missus sit, sed pluribus vicibus 820 a
ἄγειν Ὀλύμπια 986 a
ἀγίεον 913 b
ἀγίνεον 913 a
Agis Eurysthene natus 982 a
ἄγκ@ 957 a
ἀγνωμοσύνη 900 a
ἀγχόταζω 973 b
ἀγχολάτω χάρης εἶναι 866 a
ἀγχῦ εἶναι 910 b
ἀδελφεὴ 908 b
ἀδελφεὸν ἀπ' ἀδελφεῦ πέμπειν 936 a
ἀδελφεῦ 929 b 844 a
ἀδελφιδέων 935 a
ἀδίκιον 948 a
Ægyptus amplificata Herodoto 897 b
ædium sacrarum θεόναι 810 a
ἄεθλον κείμενον 986 a
ἀεὶ ἢ τοπάλαι 993 b
Ælianus ex Herodoto imitatus 824 b
æqua sedes pyramidis 893 b
ἀεσηφίμνοι 979 b
αἰέλικτ@ 957 b
Αἴζιες 937 b
ἄζω 998 a
αἰπαπατίζοντες 931 b
αἰθέμισα 969 a
Athenagoræ citatio 898 b
Αἰθήνης 883 b
Αἶθρυς 926 b
αἰ pro ἢ 860 b
Αἰάκε@ Ajacis 917 b
αἰ ἀρχαῖαι πόλιες 842 a
Αἰγαίῳ πόντῳ 887 a
αἰγιήσι 945 b
Αἰγὸς ποταμοὶ 929 b
αἰθλέες 878 a
αἰ ἰτύγχανεν ἔτι θελεῦσαι 983 b
αἰθελὸς ἠέρ@ 866 a
Αἰμύργιοι 974 a
Αἰολίδες πόλιες 842 a
Αἰολιδέων 986 b
αἱρεθέντας 844 a
αἰτέο δόσιν 825 a
αἰτίην ἔχειν 961 b
αἰ τὺ 936 b
Αἰτωλίδ@ 963 b
αἰχμῆς partes 811 a
Ἀκαρνὰν in Attica 815 a
ἀκατάψαυς@ 941 a
ἀκάτοισι 981 a
accusativi duo juncti 902 a
accusativus Græcus 798 b
—— duplex 977 b
—— femininus 958 b
ἀκοὴ λέγειν 921 a
ἀκολὼ διεφθαρμέν@ 806 a
Ἀλαζὶρ 937 a
ἀλγηδόνες ὀφθαλμῶν 943 b
Ἀλεάδης 997 b
Ἀλέης 816 b
ἀληθέως 839 a
Ἀλικαρνασεὺς 794 a
Ἀλικαρνησεὺς 793 a. b
Ἀλίτλα indeclinabile 836 b
Halys fl. Lydiam non terminat 818 a
Ἀλκήνωρ 822 a
Ἀλκμέων 812 b
ἀλλ' ἅτε ἅπαξ ἃ ἐσι νόμιμα 882 a
ἅλλεσθ ἐς πῦρ 878 b
ἀλλέων πασέων 828 a
ἀλλ' ἤδη ἡ ἐμὲ 968 a
ἀλλογνώσας 823 a
ἄλλοι ἐκ τῶν Αἰγινητέων 958 b
ἄλλοισι Ἑλλήνων ὑδαμοῖσιν 882 b
ἀλογήσαν@ 984 b
ἀλωπεκέων 914 a
Ἅμαξαι τετρακύκλοι 850 b
ἀμαρεῖν χρησμῷ 937 a
ἀμβώσας 797 a
ἀμείβε ὁ δὴ ὧν 856 a
ἀμορφεσάτη 838 b
Ἄμπη 952 b
ἀμύη omisso ν 821 b
Amyntæ mors 993 a
ἀμφιδέαι pedibus inditæ 880 a
ἀμφιπολεύσαν 875 a
ἀμφὶ χρήσι@ 963 b
ἀμφισβαλέων 906 b
ἀμφότερα 810 b
ἀν bis in una periodo 866 b
ἂν finale 862 b
ἀναβιβάζον@ αὐτὲς 928 b
ἀναγγέλλειν 918 a
ἀνάγειν ὀρτὶῳ 910 a
ἀνάγκη 878 a
ἀναδέξαι 961 b
ἀνακρεμᾶν 950 a
ἀνακλόεσον, ἀνάκλορον 800 b
ἀνάκλορον 996 b
ἀνανέμεσθ 845 a
ἀνὰ πάσας ἡμέρας 955 a
ἀναπαύεσθ 849 a
ἀναπλῆσαι 997 b
ἀναπνεῦσαι 985 a
ἀναπλομμύας 875 a
ἀνασωσάμενοι 990 b
ἀναφέρων n. se ipsum 916 b
ἀναχωρθείη 862 b
ἀνάψας αὐτὰ 896 b
angarorum Persicorum ratio illustrata 989 b
ἀνδρὶ ἐς μέσον μηρὸν ὑπονενοσηκότ@ ποταμῷ 851 b
ἀνδρόσφιγξ, γυναικόσφιγξ 900 b
ἀνέγνωσε λέγειν 957 b
ἀνέθηκε ἐς τὸν Ἑλλάδα 901 b
ἀνείρεσθ τὸν χαλινὸν 915 b
ἀνεθύνω ποιέειν ἔξεσι 911 a
ἀνεύρη 883 b
ἀνήγαγε 850 a. 890 b
ἀνήκοντας ἐς ταμίγισα 991 a
ἀνὴρ τοῖσι Μήδοισι ἐχρᾶτο 828 a
ἀνθέλικες 940 b
ἀνθρωπήϊ@ 875 b
ἄνθρωπ@ συμφορὴ 803 b
ἀνθρωποφυέες θεοὶ 836 a
ἀνιῶῖατο 934 a
annus 360 dierum 803 b
ἀνοίκη@ 923 a
ἄνολβον, ἀνόλβιον 800 b
ἀνόμμον ἔτ@ 851 a
ἀντὶ ἐναι ἐνέρχιας ἀνύχας 953 b
ἀντὶ ἐκείνε 830 a

ἀνλικαὶημμένοισι 995 b
ἀνλικαὶημμένοισι 919 b
ἀνλικατιζόμενοι 942 a
ἀνλικλαίειν 904 a
ἀντίξυς 979 a
ἀντίον τινὸς 867 b
ἀνλημένοι 855 b
ἀξίνας σαγάρεις 973 b
Ἀνύσης 975 b
ἀνωρεία 991 a
ἀπάγειν ὀπίσω 999 b
ἀπαίρεσπον 850 b
ἀπαιχυνόμενοι 997 b
ἀπαλλάσσαιλο 944 b
ἀπαλλάχθη 954 b
ἀπαμμένος 856 b
ἅπαξ ἃ ἐσι 882 a
ἀπ' ἀρότυ ζῶιλες 926 b
ἀπαρύσαιλες 919 a
ἀπέδεξε 835 a
ἀπειλόμεθα 948 a
ἀπεῖπε μὴ ποιεῖν 829 a
ἄπειρος, ἄνυσος, ἀπαθὴς κακῶν 804 b
ἀπεκάλεσε 908 b
ἀπεκεκλέαλο 996 a
ἀπελάσαιλο 989 b
ἀπελοίαλο 817 b
ἀπενεικθέντα 839 b
ἀπενεκήρυξαν 852 b
ἀπέπλεον 998 a
ἀπῆιε 944 b
ἀπήσυσι γλώσσαν 863 b
ἀπιέμην ἔπλεε 977 b
ἀπιεῖσι 852 b
ἀπιέναι κελεύονλες 815 b
ἀπίησι ἀπάγεσθαι 956 a
ἀπίκαλο 795 b
ἀπίκου 834 b
ἀπικνέοιντο 948 a
ἀπικνεόμενοι ἐς βάσανον 990 b
ἀπικόμενα 874 a
ἀπῖκλο 982 a
ἀπίξαι 866 b
ἀπιπῶσι 885 b
ὑποβαλὼν ambigue 953 a
ὑπογεφυρῶσαι ϗ Μέμφιν 887 b
ὑποδάσμιοι 841 a
ὑποδέχεσθαι 932 a
ὑποδέξω 915 b
ὑπὸ δικαιοσύνης 980 a
ὑποθήκη 990 b
ὑπόθηι 995 a
ἀποικίσαι 827 b
ὑπὸ Κολοφῶνος κλυθεῖσα Σμύρνη 799 a
ἀποκρεμῆι 926 b
ἀπολέι 831 a
ἀπολελοιπείης 987 a
ἀπολεόμενοι 982 b
Apollo Nomius 998 a
ἀπολλῦναι 797 b
ἀποξηρασμένων 976 b
ἄπορος πορσφέρεσθαι 996 a
ἀπόρρητον ἀπ' αὐτᾶ 885 b
ἀπορρίψαι 916 b
ἀποσιδύμενος 936 a
aposiopesis, ἄλλω δὲ γῆμον 944 b
ἀποσκήπλειν 966 b
ἀποσκῆψαι ἐνύπνιον ἐς φαῦλον 829 a
ὑπόσολος 800 a
ἀποτάμνῃ 818 a
ἀποτείλας 834 a
ἀποτελέειν ἀποφορλὼ 890 a
ὑπὸ τουτέρων πηχέων 814 b
ὑπὸ τύτυ 866 b. 981 a
ἅπλοιλο 956 a
ἀποχρεόμενος τύτοισι 806 a
ἅπλεσθαι βοῶν 940 a
Apuleii Apologia emendata 880 a
ἀπ' ὕλης ζώειν 854 b
ἀπ' ὧν ἔδοιλο 869 b. 872 a
ἀπωρὸς ἑωυτᾶ 951 a
Ἀρήδι 975 b
ἀρηριεμένος 980 b
ἀραίρηλο 975 a
Ἀρήξιλω 920 b
Ἀργιππαῖοι 922 b
Ἄργις 924 b
Ἄργος αἱρήσειν oraculum 958 a
Ἀρδερίκκα 962 a
ἄρδεσκε 862 b
Ἀριαπείθης 930 a
Ἀρίζης 975 a
ἀριθμὸν ἐξήκοντα πλοῖα 798 a
Ἀρίμνης 996 b
Ἀρίππασα 927 b
ἀρίσυς πλείσυς 927 a
Aristophanis Aves in voce ὑποτύπλειν perperam intellectæ 895 b
Ἀρκησίλης 936 b
Armnes in ſtemmate Achæmenis 967 a
ἁρξάμενος ἐκ. . 864 a
ἀρξη ἀδικείων 933 b
ἀρξομένυς 980 a
ἁρπαζομενέων 796 a genitivus fæmininus.
ἅρπεζος 848 a
Ἀρσάνης 974 a
Ἀρτάνης 926 b. 983 b
ἄρτησις 932 a
ἀρύσασθαι ἡλίκ 992 b
ἄρχειν ναυλικῆς 980 a
ἀρχὴ κακῶν 949 a
ἀρχὼ 952 a. 968 b
ἀρχιέρεως 869 a
ἄρχοι 899 a
ἂς αὐτὰς 891 b
ἄσῃ 838 b
ἀσθείη 908 a
ἀσπαράζοιλο 833 b
ἄσσα 839 a
Ἀσυνέλης 913 a
ἄσρα 859 a
Astyagen ut Cyrus tractaverit 836 a
Ἀσυάγος genitiv. 831 a
Ἀσύνται 938 a
Ἀχαὼμ 867 a
ἄχολος εἰς τι 930 a
ἀτελείη Lydorum Delphis 811 b
ἀτιμώρητος 888 a
ἀτρέμα ἔχειν ναῦς 985 a
ἄτλα 867 a
ἀτλέλεβοι 938 b
Αὔγιλα 938 a
αὐξανόσης 967 b
aures magis infidæ quam oculi 797 a
αὐταρκὲς ἑὰν σῶμα ἦν 804 b
αὐτέοισι 905 b
αὐτέων τυτέων εἵνεκεν 858 b
αὐτῇ εἰσὶ θύσανοι ἐξ αἰγίδων 940 b
αὐτῷ μὲν ῥίψαι 888 a
αὖτις δὲ 860 a
αὐτόθεν 901 a
αὐτοῖσι 897 a
αὐτοῖσι τοῖσι Σπαρλιήτῃσι 821 b
αὐτὸν Δῖ φθείρεσθαι κρέα 913 b
αὐτὸν συμπέμψας φύλακα 807 a
αὐτὸς δὴ 807 a
αὐτὸς ἔκας πρῶτος 985 a
κέκτησο Αὐτὸς ἅπερ αὐτὸς ἐκτήσαο 968 b
αὐτῇ ταύτη 856 a, 934 a
ϗ Αὖ τύτυ 910 a
αὐτοχειρίην 918 b
αὐτοχειρίῃ 834 b
αὐτῷ ad repetendum caſum 887 b
αὐτῷ Δρηκαίων διέξοδον 866 a
αὐτῷ πάντα ἀπεθεβήκεέ οἱ 824 a
αὐτῷ χρᾶται 886 a
ἀφαμμένοι 892 b
ἀφανισθῶσι 921 a
ἀφάσσεσθαι 910 a
ἄφιπποι, ἀφίππων μάχη 820 b
ἀφισθασίας 912 a
ἄχαρι ὕδὼρ 972 a
ἀχαρίτης 806 b
ἀχθεσθέντες πλάνῃ 882 a
ἄχθεται ἅτε θεπτέων 911 b
ἄχθη ἀγόμενος 952 b

ἀχνυμένῃ 946 b
ἄχος ἔ 832 b
ἀψάμενος ὀχείων 903 a

B.

Babylonis & Ægypti communia 853 a
βάθρον 849 a
βάλεο 988 b
βαλόμηνοι ἐπ' ὑμέων 910 a
baris quam capax 886 b
βασιλεύσας Αἰγύπτῳ 882 b
βασιλεὺς ſumma felicitas 805 a
βασιλῇ accuſativus 983 a
Βασσάκης 974 b
βασσάρα 941 b
βέβαιον ὑποδέξῃς 972 a
βεβαιοῦσθ' ὀπόθεν 901 a
βεβρώκοι 833 a
βεκός 858 a
Βελέϊζιν 932 a
Βοιωτίῃσι 852 a
Bocharti audax 962 a
—— vitioſus impetus in Herodotum 849 b
Βορυσθενείτης 921 b
βυβάσι πόλι 895 b
βυλεύεο 966 b
βυλευόμενος ἀῤῥωδεῖ 971 b
βυλεῦσαι 818 b
Byzantii dominium in Boſporum 931 a
βυλευσάμενοι 945 a
βυλεύσας 797 b
βύλῃ 823 a
βῶν 869 b & βᾶς τὰς ἔρσενας 870 a
Βραγχίδῃσι, τῇσι an τοῖσι 827 a
Βρύης 974 b

Γ.

Γαλδαϊκὴ 976 b
γὰρ in objectione 930 b
γὰρ in medio periodi 935 a
γὰρ σφέας, non γὰρ δὴ σφέας 864 a
γὰρ poſt duas voces. Σαδυάττης ἔτι γὰρ 800 a
δι' ἑωῦτὸ Γε 835 b
γεγωνημένος ἠγγέλθης 956 a
γέλωτα τοιαῦτα ποιεῖν 907 a
γωνέων 896 b
γωνηλογίαι Ἑκαταίῃ
γωνέτωρ 825 b
genitivus in participiis, etſi ſequatur nomen in alio caſu 796 a
γῶν μηδ', non τὸ γῶν 796 b
gentes inter Phœnicen & Ægyptum 902 b
genus relatum ad remotius 973 b
γῶνῃ ὑπὸ δείπνου 881 b
γεραίτερον 954 b
Γέργιθες Τεῦκροι 971 b
γοῦνα genitivum habet 863 a
γέφυραι Ἀθήναιος 847 a
γῆν πᾶσαν, non τὴν γῆν π. 863 b
γῆν πολλὴν 802 a
γῇ φέρει 947 a
γιλιγάμμαι 937 b
γίνοιτο 991 b
Glaucus Chius 801 a
γλύφουσι ζωγράφοι 872 a
γονεὺς 825 b
γόνυ ὑ βρεχόσας 851 a
Γορδίεω ἔ Μίδεω παῖς 805 b
γράμματα γεφύρας 931 b
γεφύρειν pingere & ſcribere 925 a
γεφύρειν 872 a
γεφύρι γεφύμματα αὐτῷ 943 a
Grotii nota corrupte edita 980 a
Γυγάδας χρυσὸς 798 b
γυμνῶν ἀνόπλων 896 b
γύναια κατισάναι 918 b
γωνίη πρωνίῃ 810 a

Δ.

Δαίμοσι 824 b
δάκτυλοι ad computandum 956 a
δάσασθαι τρητὸν τρεῖς μοίρας 977 b
δατέονται 878 a
δὲ, non γὰρ in initio 857 a
δὲ in proceſſu & ad declarandum 878 a
δὲ in progreſſu narrandi 931 b
δὲ in tranſitu 830 a
δὲ δή σφι 891 a
δὲ ἔτι, ſine γε 895 a
δεδόκηται 967 b
δεδόξοιτο 978 a
δεικνύασι 883 b. 915 b
δέκεται Ἴσρῳ 926 b
Delphici oraculi incendium 809 b
δένδρῳ 957 b
δεσπότας 830 b
δεύτερα, τρίτον 854 b
δευτέρη αὐτὴ ἐπομμύῃ 933 a
δέχεσθε, non δεξιῶσθε 835 a
δὴ interpoſitum 850 b
ὁ μὲν δὴ 917 b
ἦγον γὰρ δὴ 843 b
ἰὼ γὰρ δὴ μή ἐστιν 910 a
μέα μὲν δὴ 829 a
ἀδὲν δὴ δεινὸν 949 a
δὴ γε μᾶλλον 888 a
μὲν ἔ ſine δὴ 869 b
πρέσω δὴ ἀπ' 933 a
δεύτερα δὴ τάδε 998 b
δή τι 821 b
δή τι ἰσχυρὸς 834 a
δὲ δὴ δεῖ λέγειν 981 a
πολλῷ δὴ πλείστα 923 b
δὴ ὦν 957 b
δῆλα γὰρ δὴ ſine δὴ 859 b
δή μιν πίσυνον τούτοισι 896 b
Δήμητρα 893 a
δῆμος in Attica 908 b
δημόσιον 798 a
δημοτελὴς θυσίη 955 a
δῆτα ἀπολλῦσι 928 a
Ἡφαίστου Εὐρώπῃ 968 a
Ἡφαίστου 886 b
Ἡφαήσαντας 866 b
Ἡφαὶ δὴ ὦν σφι ταῦτα 959 a
Ἡφαιρέω 967 b
Ἡφαιρεῖναι 972 b
Ἡφαιρεῖν ἀποπεμπομένης χεῖρας 932 a
Ἡφανέμειν ψήφους 991 b
Ἡφὶ τάδε δὴ τῇδε ἐκαλέοντο 975 a
Ἡφαιμέειν 896 b
Ἡφατίθεσθ' φόρτον 795 a
Ἡφθαρέες 990 a
διαφοιτέοντες 850 b
διαφορεῖν 825 a
διαφυλαξάσας βασιλεῖ 990 a
διαχεῶται 812 b
διδόναι μαλακὸν ὑδὲν 914 a
διειρύσαι νέας 968 b
διεξαλθόντος 874 a
διεξέπλωσε 977 b
dierum mentio ad vitæ vanitatem 803 a
διεσεῶτα 978 a
διετέλεσε 853 a
διεφθαρμένος ἀκολῷ 806 a
διεχρῆτο 991 b
dii veteres Ægyptii 873 b
δίκαιόν ἐστι 944 b
Diodorus Sic. infeſtus Herodoto 867 a
Dionis Coccejani Excerpta illuſtrata 961 b
Dionyſius Longinus juvat Herodotum 983 a
—— illuſtratus 952 a & b
δὶς ἐξῆς 953 b
διχῇ διελεῖν 933 b
διώσασθαι 932 b
δοκέοι 996 a
δόκιμος πολέμιος 950 a
δόλον ὑδένα 935 a
δόμος 846 a
δρέψωσι 884 b
Δύμη 840 b

INDEX RERUM

δυναίαλο 992 b
δυναῖὸν σὲκέτι 925 b
δυνατώταῖ 994 a
δυνεώμεθα 932 a
δυοκαίδεκα 912 b
δύο ϰ᾽ εἴκοσι 829 a
duplex dativus 856 a. 864 b
δύτης 985 a
δυωκαίδεκα 991 b
δυῶν ταλάντων 917 a
δωδέκατ 913 a
δωρέεται Δελφοὶς 811 a
δωρέεσθαί τινα χρυσῷ 916 b
Δωεὶς ἐθνὴς 853 a

E.

Ἔ᾽Ελασσον 979 b
ἐΕέλδουον 985 b
ἐΕελδύσαο 967 a
ἐΕέλονλο 843 a
ἐγγλύσσω 884 b
ἐγίνονλο 816 b
ἐγχρίμψας 998 b
ἐγὼ εἰ μὴ 891 a
ἐδεδέλωνλο 828 a
ἐδεόμλω ϖϱοφάσιός τοῦ 906 b
ἐδιαιτᾶτο 933 b
ἐδιαιτήθη 890 a
ἔδωλα, æque ut ἐδώλια 800 b
ἐδωλίοισι 852 a
ee in ultima syllaba 832 b
ἔζετο ἱϰέτις 937 a
ἐθελοντλὼ 953 a
ἐθηεῖτο 797 a. 931 a
εἰ ἄϱϱ. sed omisso posteriore 956 a
εἰ ἧ ταῦτα ἐ ποιήσεις 856 a
εἰ δέον 835 b
εἰδῶ ὅτι ϰοῖε 890 b
εἰ ἐθελήσϕ 862 a
εἴησαν 888 a
εἰ ϰ᾽ ὁσονιῶν 865 b
εἰλαδὸν 844 a
εἴλη, εἰλαδὸν 818 b
εἰλίοσων 869 a
εἰ μὴ ἄϱϱ ϰ᾽ 966 b
εἶναι ἀγωνίζεσθ 899 a
— δημότης 900 a
— δυναῖὸς 918 b
— ἐν ὅπλοισι 798 a
— ϖ᾽ Ἀρϰάδων λέγεῖαι 956 b
εἶναι spurium 882 b
εἰνάϋτη ἰσαμψὴ ϖ μλιὸς 960 b
εἰ optativum 965 a
εἰπάσης 937 a
εἰπεῖν μοι 988 b
εἴργεσθ 864 b
εἰρέαται 955 a
εἰρεσίη χρώμλω ad itineris notandam longitudinem 854 b
εἰρύσαι 968 b
εἷς αὐτῶν, vel τις de incerto 919 b
εἰσκομίζειν 831 b
εἴσω 954 a
εἴτε semel positum 893 a
εἴτε ἧ ἀεὶ ἦσαν 874 a
Ἐϰαέργη 924 b
ἕϰασοι 844 a
ἕϰασ ἀπιέναι 815 b
— ἡμερολογέονϖας χρῆσθαι 808 a
ἑϰατέρως 949 a
ἑϰατέρωθι 889 b
ἐϰγλυέσθαι 949 a
ἐϰδέϰεται 854 b
ἐϰδησάμλω ἀγάλμαϖα sacerdos 929 b
ἐϰδιδρήσϰϕ πόλεως 953 a
ἐϰέϰτηλο 907 b
ἐϰέϰτιλλο 948 a
ἐϰθέσι 831 b
ἐϰϰλησιόμψοι 802 b
ἐϰμαθέειν 818 b
ἐϰ ξύλων ϰορύναι 877 b
ἐϰοσμέαλο 912 b
ἐϰπίπλονλες in mari 917 b
ἐϰπλαγέντες τῷ ῥωμλῷ 919 b
ἐϰτανύσσι 900 a
ἐϰτέατο χρήμαϖα 991 a
ἐϰτίσαι τινι 958 a
ἐϰλρέφειν 879 b
ἐϰφοϱεόμλω 898 a
Ἐλαιῆνλ 968 b
Ἐλαυσίοισι 1000 a
ἐλάσσονα ἀϱιθμὸν 988 a
ἐλάσσονες ἔτι 881 a
ἐλαύνημι 851 a
ἔλεγον 894 a
ἐλείφθη 979 b
ἐλεύθεϱον 976 a
ἐλευθεῶσαι 948 b
ἐλθεῖν γὰϱ sine μψὺ. 891 b
ἐλθεῖν τιὼ ὑσεϱαίην 933 a
ἔλθῃ νὺξ 934 a
ἔλθοι 990 b
Elis Ætolorum 989 a
Ἐλλάδα πόλιν 948 b
ἔλλεχον 842 b
Ἑλλίων ϖ ἐπεϰϱάτεε 857 a
ἐλπίσας μὴ ἐλάσσῃ 820 a
ἐλπίζων ἀναϰλήσεσθαι 809 a
ἐλῶν ἐς Θϱηϊϰλω 997 b
ἐμβαίνειν ἐς ἵππα 978 a
ἔμελλε ἁϖολάμψεσθαι 918 a
ἐμὴ ὄψις 887 a
ἐμηχανᾶτο 809 a
ἐμοὶ δοϰέει 880 a
ἐμοὶ δοϰέειν 859 a. 874 b
ἐμπεποδισμέν 927 b
ἐμπεπρήσεῖαι 952 a
ἐμπεπρῆσθαι 949 a
ἔμπηρον 843 b
ἐμπιπρεὶς 990 b
ἐμπόλιαι 998 b
ἐμπόϱια ἀϖὸ θαλάσσης 902 a
ἐμφαίνονλο 981 a
ἐν Μαϱαθῶνι 996 b
ἐν omissum 828 a
τὸν Ὀλυμπίῃ ἀγῶνα sine ἐν 944 a
ἐν Ἀθήναις 947 a
— Ἀθήνῃσι 960 b
Enallage nominativi pro secundo 934 a
ἐναμψύοι 974 b
ἐναπῆπλε 856 b
ἓν γίνεσθαι 942 a
ἐν ᾗ sine casu 799 b
ἓν ᾗ ϰ᾽ τόδε 870 b
ἐν ᾗ ϰ᾽ τῶδε 904 b
ἐνδεδυμψύα ἱεϱὰ 923 b
ἐνδεξαίαλο 916 a
ἐνειϱμψύοι 940 b
ἔνεϱθε λίμνης 859 b
ἐνεἰχεε 832 b
ἐνελιξάμλω 886 a
ἐν Ἑλλάδι ϰοινὰ ἀγαθὰ ϖεϱσεϱγαζόμλω 955 b
ἐνέσϰηψε 829 b
ἐνεσεῶϖα 828 b
ἐν ἡμετέϱῃ 805 b. 966 a
ἐνθάδ᾽ ἀπίϰετο 875 a
ἐνθεῖναι ἐς ὦϖα 879 b
ἔνθεν 874 a
ἔνθεν γε ἰὼ 831 a
ἐνιένλες 856 b
ἐνίϲη σήλας 888 a
ἔνι χρήμαϖ ϖολλὰ 944 a
ἐν Καϱπάθῳ πλέονλες 950 a
ἐν Κύπϱῳ ναυμαχήσας 950 a
ἐν Σάϱδισι ϲεϱτψόμλοι 950 a
ἐν ταύτῃ ὧν sine δὴ 870 a
ἐν τέλει ἐῦσι 998 b
ἔν τε ἐν Λιμενῆϊ, Μέμφι 799 b
ἐν τῇ εὗϱον 871 b
ἐν τῇ ἂν Θύσωσι 872 b
ἐν τῇτιν ἡμέϱῃσι διεξελθὼν 866 b
ἐν τῇ Ϲϖονῆϊς 826 b
ἐν τῇ ὑσεϱαίῃ 977 a
ἓν τὸ ἂν αὐτὸς &c. 955 b
ἔν τίνι νυϰτὶ 877 b
ἐν τῷ 881 a
ἐνφύεσθαι 911 a
ἐνώϱων 982 b
ἐνώϱων ἐν ὑμῖν 993 a
ἐξαναγναζόμεν 859 a
ἐξαναϲήσας ἐντεῦθεν 898 b
ἐξ ἀνθϱώπων γινόμενα, pro ὑϖὸ 794 b
ἐξαπάλασσα 809 b

ἐξάπεδον 898 a
ἐξεδέξατο 899 a
ἐξεδέξαντο 874 a
ἐξειργασάμην 908 b
execrandi formula 909 b
ἐξελασθεὶς 844 a
ἐξελασθέντες 908 a
ἐξελθεῖν ἐπ' αὐτὸν 806 a
ἐξενέγκασθαι 963 a
ἐξεργάσασθαί τινας καλὸν 890 b
ἐξεργᾶσθαι 901 a
ἐξεργασμένον ἔργον 899 b
ἐξέργασαι 909 b
ἐξερεύγεσθαι 854 a
ἐξέρεσιν 827 b
ἐξερήμωσις 811 a
ἐξήγαγε 850 a
ἐξήμερε 963 a
ἐξηλέιθμησαν 973 a
ἐξηρτημένοι 978 b
ἐξίει 851 a
ἐξίτηλον respectu hominum 794 a
ἐξοδίησι 955 a
ἐξοίσειν μηδενὶ 910 b
ἐξορκοῖ 917 a
ἐξ ὅτε 956 a
ἔξω male intelligitur ultra 868 a
ἐξωρκώτο Στυγὸς ὕδωρ 956 b
εο apud Laconas 816 a
ἐοικὸς 807 b
ἐοικότα 801 a
ἐόντες 829 b
ἐόντων 878 a
ἐπαγγελλόμενοι 979 a
ἐπάγειν σφι αἶγας 858 a
Ἐπ' Αἰγύπιον ἐλάσαι 895 b 903 a
ἐπ' Αἰγύπτῳ 936 a
ἐπαμμένον ἅδε 853 b
ἐπανισέαλο 937 a
ἐπάρεας 916 b
ἐπεὰν 921 b
—— ἕτω 905 a
ἐπεγένελο νὺξ 988 b
ἐπέδρης ἔργον 799 a
ἐπέδωκε πολλὰ 919 b
ἐπέζωσε 833 a
ἐπεθύμεε 916 a
ἐπεθυμέε 917 b
ἐπειδὴ ἂν 852 a
ἐπ' ἐωϋτῆς δέξασθαι 986 b
ἐπεὶ δὲ ἦ 985 a
ἐπειδὴ γὰρ 989 a
ἐπειδὴ δὲ & ἐπεὶ δὲ 857 a
ἐπειδὴ δὲ 970 b
ἐπεικάσαι 995 b
ἐπειρώτα 797 b
ἐπειρωτῶντας 898 a
ἐπεί τε δὲ 832 b 918 b
—— vel γὰρ 874 a
ἐπελήλυθας τὴν πόλιν 802 a
ἐπέλιπε 971 b
ἐπενδύτῃ 852 b
ἐπενεγκᾶσα οἱ 936 a
ἐπεξέζεσε 967 b
ἐπεξῆς 942 a
ἐπεπόνθεε 918 b
ἐπεπύθεον 997 b
ἔπεσε τὸ θέηλρον 952 b
ἐπεσεῶτες 931 a
ἐπετετάχαλο 975 b
ἐπέχειν δηί σφισι 954 b
ἐπ' ἡμέρῃ ἑκάσῃ 950 a
δηιδαίνω 989 a
δηιδάιλειν 929 a
δηιδάνλες 956 a
δηιδαψιλεύμεθα 944 a
δηιδέξαι 870 a
δηιδήμιοι 869 b
δηιδήμιοι, δῆιδημοι 800 b
δηιδραμὼν πάνλων 917 a
δηιζητῇ 906 b
ἐπιθάνατον, ἐπιθανάτιον 800 b
δηὶ θύρῃσι 905 a
ἐπιθωϋμάζω 918 b
δηὶ Καρίης 969 a
δηικαταλαβεῖν spurium 820 b
δηίκειλαι 898 b
ἐπικοιμῶνλαι 938 b
ἐπὶ κόσῳ 907 a
ἐπικρηπηείδιον 801 a
Ἐπικύδης 958 b
ἐπιλαβεῖν 884 a
ἐπιλεγόμενοι ἔλεξαν 951 b
ἐπιλέγονλες ποιεῦσι 878 a
ἐπιλίπηλαι 914 b
epilogus ſine verbo 925 b
ἐπιμέμφεσθαί τι 963 a
ἐπιμελώια ἐπιτελεῖν 987 a
ἐπίμπλαλο 914 b
ἐπὶ Νέσορι, υἱὸς in denominando 798 b
ἐπινέφελα 970 b
ἐπὶ ξείνια ὠθεῖσθαι 936 a
ἐπιπλέαλο 911 b
ἐπιπλέειν ἐπ' αὐτῇ 905 a
ἐπίπλεον ἤδὲν ἐγένελο 954 a
ἐπιπολῆς 877 b
ἐπιστείσας 869 b
ἐπίστοιτο οἱ τύχη 804 a
ἐπίσιον 807 a
ἐπίσιον de ſupplice 805 a
Epiſtolæ ad Hebræos locutio illuſtrata 901 a
ἐπισφήτδυσις 902 a
ἐπὶ σφέων αὐτέων ἱρὸν ἱδρύσασθαι 840 b
ἐπιχεῖν 804 b
ἐπὶ Ταίναρον ἐξειτεῖναι 809 b
ἐπιτείνεσκε 840 b
ἐπιτιχίζειν 954 a
ἐπιτελεῖν 903 a
ἐπί τινι ἔχειν τὸνομα 926 a
ἐπίτοκα 830 a
ἐπίλεχΦένλες βασιλῆς 892 a
ἐπίλροπέειν 918 a
ἐπὶ τῷ βακύλων τ' ἠπίσαλο 830 b
ἐπιχθλῶσι 999 b
ἐπίχιλον ποῖα 927 b
ἐπόμενοι καθίπνυσι 884 b
ἔπονλο 844 a
ἐποροῶσι 834 b
ἐπ' ἔ ἐτάχθημεν 949 b
ἐποψόμενοι 831 a
ἐπὶ σάδιον 801 a
ἐπύθεσαν 995 a
ἐπωνυμίην καλέμαι Γυγάδας 798 b
ἐπωνύμιον 800 b, 890 b
ἐργάζεσθαι ἀγαθὰ τὴν παλρίδα 989 a
ἔργεσθαι ἐκ πόλιος 937 a
ἔρημος ἐοῦσα 953 a
ἔρκεσι 975 a
Hercules in nummo Erycinorum 945 a
Ἑρμέω πόλις 879 a
Ἑρμίων urbs 989 a
Hermolai epitome quid notet 859 a
ἑρόμενος 934 b
ἔχελαι τὰ ἄνω Λιβύης 865 b
ἐσαγμένα 873 a
ἐς Ἀμφιάρεω 826 b, 992 b
ἐσήμηνε 807 a
ἐς repetitum 898 a
ἐς ἀελσερλὼ Φερέσης 969 a
ἐς αὐτὸν πεποίηκε 823 a
ἐσέργνυμι 851 a
ἐσηθήσανλες 884 a
ἐσθεῖναι βιβλίον 834 b
ἐσικνέονλο 947 a
ἐς ἱρὸν ἀΦίκεσθαι 802 b
ἐσκεῖσθαι 881 a
ἐς μακρὸν 892 a
ἐς ὃ ἀΦίκηλαι 925 b
ἐς ὃ ἐλθεῖν 934 b
ἐς ὃ, non τὸ 898 b
ἐς ὃ ἐς τὴν θάλασσαν 961 b
ἐσόπλεσθαι 797 a
ἔσοπλον 896 a
ἐς ὅ 936 b
ἐς ὅ ἐσέβαλλον 920 b
ἐς ὅ σφι παρδρεβῇ τι ἄδικον 906 a
ἐς πάντας εἰπεῖν 986 a
ἐσπηδήσηλε 934 a
ἐς σεωϋτὸ 930 a

INDEX RERUM

ἐς Σκύθας ἰέναι n. bello 917 a
ἐσαῦθις 816 b
ἐσάναι καὶ ἀ χώρην ἔα 799 a
ἐς τὰ μέγιστα 991 a
ἔσησε σήλας ἐπ' αὐτὸν 931 a
ἐσί ἢ ἐσι 925 b
ἐσὶ τὰ μέν κα 845 b
ἐσὶ τὰ σὺ βάλεαι, præsens pro futuro 834 b
ἐς τὸν τάφον σφάζεσθαι 942 b
ἐς τύτο λόγον ἀπικνεῖσθαι 914 a
ἐς τὸ ἐξηγητέων ἔπεμπε 820 a
ἐχέουσα 861 b
ἐχαλαὶ 915 a
ἐς χρόνον unquam 968 b
ἔτεα ἀπικνέεσθαι εἴκοσι 905 a
ἔτεα ἰῶ Μοῖρα τετελόυτηκότι 862 b
ἐτέθαπτο 831 a
ἔτερος οὐκ ἐλάσσω 963 a
ἑτεροῖος 829 a
ἕτερον τοιόνδε 859 b
—— τοιῦτο 898 a
ἔτι ἐν φόνῳ 997 a
ἔτι κῆ εἰς ἐμὲ 811 a 894 b
ἔτι κῆ ἐς τόδε, sine ἤ 920 a
ἔτι τοσαῦτα φρονέων 959 a
Εὐελκίδην 949 a
εὖ ἐσκυλασμένον σφέων 959 a
εὐέζω 822 b
εὐέτω ibid.
εὔθετα, χρήσιμα 873 a
εὐθηνία 884 a
Εὐθόνης 998 b
εὐθὺ Βοιωτῶν 986 b
Εὐθυμίδης ab Εὔθυμος uno ex Minyis 935 b
εὐκομιδέσαις 927 a
εὖ πρήξειλαν 953 a
εὐπελέως τεσσέρων δακτύλων 852 a
Europe ex Creta abiit in Lyciam 926 a
εὖρος τὸ πρόμηκες 850 a
Εὐρυσθένεος γένος 944 b
εὐρύταλον χώρης 981 b
εὖ τ' ἂν δὴ 877 b
εὐτυχίες 804 a
εὐφρονέεται 992 b
ἅμα ἕπος Ἔφη 917 a
ἐφόδια 942 b
ἐφοίτων 828 a
ἔχειν ἐς τι 925 b
ἔχειν τι πρός τινα 980 a
ἔχῃ pro ἔχοι 804 b
ἔχεθ' ὁ χύων 922 a
ἐχινέες 941 b
ἔχυσα 916 b
ἐχρέατο 995 b
ἐχρῶτο 900 a
ἔχων ἐκκλέψας 891 b
ἐχώρησέ σφι ἀμφοτέρη 966 b
ἔχω χρέος εἰπεῖν ὐδέν 918 a
ἐώθεα 933 b
ἐώθεε 906 a
ἐώθεσαν 946 a
ἐών 905 b
ἑών ἑκάτερος 890 a
ἑων in genitivo plurali 803 a
ἑωυτῦ 830 a

Z.

Ζεὺς apud Persas 836 a
ζωγράφοι γλύφυσι 872 a
ζώειν ἀπ' ὕλης 854 b

H.

Η duplicatum 908 b
η & ι confusa 808 a
ἢ semel positum, ubi bis 953 a
ἠγημένος πολιητέων 899 b
ἦγον 894 a
ἤγοντο 904 a 917 b
ἡ δι' αὐτὴ αὕτη 850 b
ἤδη ex ἴδη pro ἴδοι 948 b
ἤδη πλωικαῦτα 873 b
ἠδυνέατο 933 a
ἤειδε 807 b
ἢ, ἢ 949 b
ἤιε καληλισμένος 996 b
ἥκουσα ὅτι εἴη 870 b
ἥκων εὖ ἔχ βίε 802 b
ἥκειν ποδῶν 962 a
Heliopolitæ λόγοι 858 b
Ἡλιόπολις 877 b
ἦλκε 894 a
ἡμῖν χώρηκε 833 a
ἡμιπλίνθια 809 b
ἡμιπάλαιστα τεία 809 b
ἢν 975 a
ἢν γνώμην 949 b
ἢν μὴ 906 b
ἢν κῆ 884 b
ἢν μή γε 845 a
ἤν μιν ἐ δῶσιν 963 b
ἠνιώθη 966 b
ἤνετο τὸ ἔργον 851 a
ἤξεις 866 b
Heraldi somnium 900 b
Herodianus defensus 873 a
Herodoti imitator Fabricius Luscinus 843 a
—— prava excerpta 931 b
—— series in narrando 827 b
Ἡρόδοτος sine spiritu 793 a
Herodotum erronee citant antiqui 843 a 874 b
Herodotus temere ab Strabone vituperatur 887 b
—— narrata ab aliis scribit 795 b
ἦσαν 934 b
ἤσθη ταῦτα 906 b
ἡσιῆσι 944 a
ἡσυχίης 823 b
Hesychius illustratus 894 a
ἤ τις ἢ ὐδείς σκω 918 a
ἤ τι ὑπεῖξαι 979 a
ἠφάνισο 997 a

Θ.

Θαμαναίων 915 a
θάψαι, non θάψασθ. 830 b
θέηλον ἔπεσε 952 b
θέλων 818 b
Θεομήτωρ 998 a
θεοπρόποι 845 a
θεὸς, ὁ θεῦ, numen 805 a
Θεοφάνια festum 810 a
θέος, θεσία 938 a
Θέσλω κρήνλω 936 b
Θηβαίε Διὸς 870 a
Θηξῶν 905 b
Θηρεῖοι 945 a
Θηρύτης 953 b
Θηρύτης 880 a
Θεσσυδήϊον 996 b
θρηϊκίης 843 b
θύειν 870 a
θύος 968 a
θυώματα 915 a
θῶμα 942 a
θῶμα, & θωμαςόταλον 898 b
Thomæ magistri incertum 835 b
Thomas magister male legit Herodotum 830 b
θωμάζω 797 b
θωμάσια πλεῖστα 868 b
θώρηκας 838 b

I.

Ι & η confusa 808 a
Ἰάνθυρος 930 a
ἴδη ἐν τῇ ὄψῃ ἐνύπνιον 938 b
ἰδρυθῆναι 871 a
ἱδρῦσθ 901 b
ἴζειν 853 b
ἱζόμενοι ἱκέται 890 b
Ἰθαμίτης 998 b
ἰθέως 892 b
ἰθυμαχη 932 b
ἵνα δὴ μή τινα 801 b
ἵνα μη sine δὴ 884 b
Inscriptio explicata 815 b
ἰόντες ποταμοὶ 926 b
ἱπποβάτας 922 b
ἵπποισι αὐτῆσι 960 a
ἱρέων ἡ μανλικὴ 875 b
ἱρὸν 918 b
ἴσα πρὸς ἴσα 795 b
ἴσαι μῆκος 860 b
ἰσά-

ἰσάναι 890 a
ἴσαθι εἰκότα 892 a
ἰσᾶσι 905 b
ἴσχειν 958 b
Ἰταμάτης 974 a
Judæi in circumcisione non memorati Herodoto 889 a
Ἰὼ ex Herodoto citata Pausaniæ, non ob patrem, sed discessum in Ægyptum 794 a
ἰχνεῦται 879 a

K.

K pro χ 815 a
— cadaver ducis calcar pugnandi 983 b
Κάδμος urbs sui juris 902 b
καθήσασθαι 807 b
καθῆσας Pisistratus Delum 815 b
κἢ ἄλλοισι κἢ κεχωρισμένοισι 905 a
κἢ ἄλλως κἢ 956 b
κἢ γὰ ἂν 995 b
κἢ γὰ δὴ κἢ ὁ 915 a
κἢ δὴ καὶ 966 a
μή με Καὶ Διαφθείρητε 995 b
κἢ δὴ παῖδας sine κἢ 898 a
κἢ δὴ πυνθάνομαι 856 a
κἢ εἰκοσι ἡμέραι 900 b
κἢ ἐξαπλήσιον 930 b
κἢ ἰὼ ἢ οἱ ἐπελθ. 928 a
κἢ κάρτα ξεινὸς 981 b
κἢ κάρτα ὑψηλὸς 896 a
καί κως ἐς σε ἀνήκῃ 961 a
καί κως τὸ ὄνομα τοῦτο 935 a
κἢ μᾶλλον ὥρ. κἢ ἐπ' 965 a
καί οἱ δόξαι ποιήσας λιπέσθαι 930 b
κἢ ὅτε ἰὼ ἰδιώτης 900 b
ἐγὼ ἢ Καὶ πατρὶ 966 a
κἢ ταῦτα ἀμείβεται 972 a
κἢ ταῦτα καὶ πέντε 871 b
κἢ τί δὴ 943 a
καί τι μᾶλλον 900 a
κἢ τούτων μὲν νῦν 859 b
καλθύμιον 898 b
καλθυμένης 870 a
calceus, in locutione politica 951 a
καλίση τ' παρεισέων 996 b
καλλίων pro ἀμείνων 906 a
capite, non suo 843 a
Κάρνη 971 b
κάρτα τε 851 a
Καυσανδάνης 902 a
casus dissimiles juncti, Δαρείῳ εἰκάζων 904 b
— quartus pro primo 955 b
— substantivi ex casu sequentis relativi pendens 857 a
casuum mira varietas 930 b
καταγιζόμενον 854 a
καταδεῖ μὴ εἶναι 860 b
καταδῦναι 896 b
κατακρεκεργεῖσθαι 981 a
κατακρύβει 948 a
καταλαβεῖν impedire 807 b
καταλαμβάνει φεύγειν 898 a
καταλαμβάνῃ διφθέρη 985 a
καταλειφθεῖσαι χῶραι 954 a
καταλύσασθαι 992 b
κατὰ νηδὺν ἑητροὶ 883 b
κατὰ νόμον 814 b
καταπάζω 838 a
καταπειρηνείη 866 b
καταπλασὺς 929 a
κατασβῶσαι 919 b
κατάσιῶσαι ibid.
κατὰ τὰ λεγόμενα 955 a
κατὰ ταυτὰ κἢ πρότερον 936 b
κατὰ τ' αὐτὸν ἢ χρόνον 917 a
κατ' αὐτὸν 822 b
καταφεύγων καταφύγῃ 922 a
κατάψαυσον 941 a
κατεδέδεκτο 982 b
κατειλήθησαν 851 a
κατειλυμένον ψάμμῳ 861 a
κατειπεῖν 884 a
κατείργνυμι 851 a
κατειρύσαντες 989 a
κατεῖσε 824 b
κατειλιγμένη 862 b
κατεσᾶσι 853 b
κατεσήκεε, neutrum 827 a
κατεσφάφθησαν 835 b
κατήγαγε σφατιλῶ 957 b
κατηγησάμην 873 a
κατήειχον 909 b
κατίσασθαι ἐς ταυτὸ 932 b
κατοικῆσθαι 854 a
κατ' οἶκα ἔχειν 954 a
Καύκασα Chii 944 b
κέα 928 a
κείρον aliud, aliud κείρουσι 939 a
κεκλιμένα 892 a
κεκτῆσθαι 843 a
κελεύειν pro infinitivo syntaxi confusa 824 b
κελεύη 910 a
κερφίμνου 913 a
κέρεϊ 998 b
κεφαλῇ κείνῃ 869 b
—— Φέρῳ 842 b
κεχαρηότες 908 a
κηλωνήϊα 852 a
κηλώνια 800 b
κήρυκα mittens loquitur, nōn κήρυξ 934 b
κιθῶνα βαθὺς κόλπους 963 a
κίκι 885 a
Κινδυεὺς ex Caria 950 b
κλᾶσαν 943 a
κοιμῶνται 885 b
κοῖον τι χρῆμα 944 a
colloquia cum simulacris Deorum 901 b
κόλον γένος βοῶν 923 a
κόλπος ἡ Αἰγυπτίου 861 b
commentarius vetus in orationes Ciceronis 898 b
κορύναι ξύλων 877 b
κόσμον κατασῆσαι 829 a
ἐπὶ Κόσῳ 907 a
κότε 972 a
κότερον 824 b. 906 b
κυ 824 b. 998 b
δέκα Κυμάλισα 968 a
κύρη 988 a
κυρηδὸν γυνὴ 838 b
κυ τι, non τι κυ 828 b
κραλαίειν 808 b
Crestone in Italia 812 b
Crocodilus per diem fugit aquam tepidiorem 879 a
Κροίσεω 991 b
κροκύδα 903 a
κτισὺς 998 a
κτῶνται Dii oracula 809 a
Κύδραρα 969 a
Κυθηρίη νῆσος 822 a
κύκλος ἀνθρωπηίων πραγμάτων 854 b
κυλῆσις 881 b
Κυνέγιρος 961 b
Κυνέη regi Ægyptio ad caput tegendum 898 a
Κύρανις 941 b
κυρῆσαι καθαρσίῳ 805 a
Κῦρος ἐπείτε sine ἢ 845 b
κωμῆται 828 b

Λ.

Λάβρανδα 950 b
Λακεδαίμων regio, Σπάρτη urbs 984 b
λαμβάνεσθαι χαλεπῶς 892 b
λαμπάδι ἰλάσκεσθαι 960 b
λάμπῃ 871 a
λαμπτὴρ 970 a
Λαοδόκη Scythicum 924 b
λαοφόρος 850 b
λέβητα κροτέῃ 955 a
Λέβια 928 a
λέγω δέ τοι ὅτι 989 a
λείψεσθαι 971 b
λελεγμένα 864 b
Λεπρεητέων 995 b

Λεωκήδης 963 b
λεὼ τετρυμμένον 894 b
λῆμμα & λῆμα 976 a
ληὸς 945 a
Λητὼ 898 b
licentia veterum in citando Herodoto 900 b
Lini cultura Colchica & Ægyptia male ſpectata 888 b
λίτρον nitrum 884 a
λογάδες γενηίαι ἢ κύνες 806 b
λογιζόμενος ἀνθρώπισκω 966 a
λόγιμος & λόγιος 858 b
λόγχαι 811 a
λοχηγέω 996 a
λυκεργέες πρόβολοι 974 b
Λυκοεργὸς 816 a
λυμαίνεσθαί τινα 904 a
lumina in navibus 970 a
λυσαγορέα 963 b
luto caput aut faciem oblini 883 b

M.

M interpoſitum aut demptum 842 a
Μαγοφόνια 911 a
μαθὼν pro ἐκμαθὼν 830 a
Μαιάνδριος 915 b
Μαιώτιδος 921 b
Μακεδνὸν 987 b
μακρὴ πλοῖα ἱππαγωγὰ 975 b
μακρημερίη 931 a
μακρῷ μάλιστα 844 a
μάλιστά κε 988 a
μᾶλλον γ' ἐκείνε ἐών 891 b
—— τι 809 a. 828 a
—— τι ἢ πρότερον 987 a
μανίη νόσος 957 b
mânes circa Polycraten 915 b
μάραγδος 870 b
Marmor Oxonienſe 943 b
μαρτυρέει μοι τῇ γνώμῃ 864 b, 923 a
Μασσάγης 974 b
Matres in regionibus cultæ 927 b
Μάττιον 975 b
μάτων 855 a
μαχομένων fæm. g. 881 a
μέγας & μέλας confuſa 905 b
Μεγασίδρης 974 b
μεγάθεα ἐόντες καλὰ τὸν Νεῖλον 861 a
μέγαθος vix eſt Herodoti 809 b. 817 b
μέγεθος δένδρου 852 a
—— ὅσον 871 a
—— —— δίπηχυν 882 a
Medici Ægyptii in fama 901 a
μέδιμνος Ἀττικὴ 850 b
μέζονα 879 b
μέζω κέρδος 984 b
μεῖς, μεῖνα 859 a
μελάγγαιος 862 b
μέλλω ξεξηλαλήσειν 979 b
μέλλοντες συνάπτειν 961 a
μελλόντων συνάψειν 930 b
μεμετρήκασι metiri ſolent 860 b
μεμιμημένον 882 a
μεμνησμένος 968 a
ἐντεῦθεν Μὲν ἢ μέχρι 860 b
μὲν γὰρ ἄλλα ſine ἢ 896 a
μὲν γὰρ δὴ 876 a
μέν γε τοι 833 a
μὲν δὴ 971 a. 905 b
μὲν δὴ ὅτι 890 a
μὲν δὴ τὸ 981 a
ἄρξαντες Μὲν ὅτι δύο ἔτη 797 a
μὲν νῦν 861 a. 870 a
μὲν ὰ ποιεῖν, non μὴ 952 a
μέν τοι 839 a
μέν τοι καὶ δὲ 906 a
μέν τοι νυν 952 b
Μενέλεος 891 b
Μενέλεῳ 949 a
menſis 30 dierum Ægyptiis 803 b
μέσος ἀρίζων 926 b
μεταβάλλειν 908 b
μεταβολαὶ ὡρέων 881 b
μετὰ ἢ τελευτᾷ 954 a
μεταπέμψαιτο 830 b
μετὰ τοῦτον 996 b
μετεῖναι 835 b
μετέρχομαι θεῶν 956 a
μετέωρα ἐπ' ἐκείνοισι 897 b
μέχρι γυναικὸς 882 b
—— ὅσου 985 a
—— τούτου 796 a
μὴ additum, ubi alius omitteret 967 a
μηδεμίαν 838 b. 842 b
μηδὲν ἀντίον 858 a
Μῆδοι Ἄριοι 973 b
μή ἐσι μηδὲν 818 a
μῆκος ἴσαι ὁδοὶ 798 b
ὁ μήκων 884 b
μήτε ἄλλο μηδὲν, ſine τι 869 a
Μήτης apud Scythas 927 a
μῆχος 935 b
μικρὴ ὀρνίθων 881 b
—— ὀρνιθίων 800 b
μικροὶ ὀῖσοι, τόξα μακρὴ 974 a
μὶν ἀνελομένῳ 960 a
μὴν Μιν οὐκ εἶδον 849 a
κομίζειν Μιν 881 a
Μίνεων 980 a
Μινύαι Ὀρχομενίοισι ἀναμεμίχαται 840 b
μισγάγκεια 957 a
μίσγεσθαι ἐν ἱροῖς 877 b
Μίτραν indeclinabile 836 b
μίτρησι κεφαλὰς ἀναδεῖν 853 a
mittere nuncium, ut hoc faciant 819 b
Michaëlis Apoſtolii verſio reprehenſa 958 b
μνημήϊον 894 a
μνώμη 828 a
μοίρην 818 b
Μοῖρα λίμνης 859 b
Momemphis urbs 899 b
μονόκωλον οἴκημα 847 a
Morus male agit in Herodoto 926 a
μόνη ἀμάξιτος 981 b
μυνόθεν 832 a
μοῦνοι Ἰώνων 953 a
μούνοισι Πέρσῃσι 996 a
μοῦνος 841 b
Μασσαγέται 895 a
Μύλιττα 836 b
μυελάδες de frumento 913 a
—— ὀρύσσοντες 899 b
Μυελανδρίων 925 b
Μυψαῦοι 931 b

N.

N litera in Herodoto jactata 933 a
ν omiſſum ab Herodoto 834 b
ναυμαχιέων 985 b
ναυλικὸς ὁ 992 a
νεκροὶ 974 b
negationes tres 921 a
νέες μακραὶ 964 b
νεκρὸς ἀνθρώπου 884 a
νεκρῷ ἐούσῃ 948 b
νέκυς 921 a
νέκυς κρεμαμένου ἀδελφεοῦ 892 b
Νέκως pater Pſammetichi 898 a
νέμειν πόλιν & κοσμεῖν 814 a
νενόμισται 874 a
νεοάλωτος 999 b
neutra Herodoti 920 b
νέφος ἀνθρώπων 990 b
νεώτατος 920 a
νῆσος pro Δῆλος 959 a
Ninus & Belus notus Lydis 796 b
νομέες ἰτέης 852 b
νομίζειν 870 b
nomina hominum eadem regionibus 843 b
nominativus abſolutus 878 b
—— immixtus accuſativis 808 a
—— junctus aliis caſibus 814 a

— cum infinitivo 857 a
nominis repetitio 814 b
νομὸς Μενδήσιων 872 a
νοσέειν 829 b
Notæ Anglicæ ad Tuſculana Ciceronis imprudenter pronunciant de Herodoto 984 a
novenarius numerus in voluminibus 794 a
Noriſius licenter agit 871 a
nummus Auguſti illuſtratus 880 a
τὰ μὲν Νυν 966 a

Ξ.

Ξεινίη 821 b
Ξεινήϊην Φιλίην συνεθήκαλο 907 a
καλεῖν ἐπὶ Ξεινίᾳ 943 b
ξυρᾶνται 869 a
ξυσὸς 811 a

O.

Ὀάειζω 974 b
ὀγδοήκονζα 843 a
ὅδε ὁ λόγω 802 b
ὁδὸς φέρουσα ἱρὸν 896 b
ὁδὸν, vox intellecta 816 b
ὁ θεὸς numen 829 b
οἱ geminatum 950 a
οἱ interpoſitum, Θαλῆς οἱ ὁ Μιλήσιω 819 b
ὀκ γὰ Οἱ 830 a
οἷα ἐμβαλόντω 866 b
οἱ ἄλλοι 875 a
οἱ ἄλλοι ἄνθρωποι 863 a
οἵην περ 937 b
οἵην περ σὺ 971 b
οἷκε ἐμοὶ 991 b
οἰκεῖν 812 a
οἰκητὴν 815 b
οἰκημὴν 915 b
οἰκημένοι 995 b
οἰκημένων 913 a
οἰκήσαντες qui inceperunt habitare 981 a
οἰκία 879 a
οἰκὸς 807 b. 839 a. 949 a
οἰκός ἐϛι 806 b
οἰκότως 866 a
οἰκιρότερω 971 b
τὰ Οἱ οἴχετο κλέψας 891 b
Οἰόβαζω 974 a
Οἰὸς & Οἰοπαλὰ 933 a
οἱ πατρὶ vel μητρὶ 824 a
οἵπερ 874 a
οἴωθησαν pro ὤθησαν 903 b
οἴατη 940 a
οἱ τραπεζα πλακέλαι 849 a
οἴχεαι 891 b
οἴχελαι φερόμενον 866 b
οἰχονλο 908 b
ὄκῃ δὴ 916 a
ὀλίγον πρότερον 914 a
ὀλίγῳ πρότερον 977 a
— τι πρότερον 956 a
Holſtenii error in chirographo 969 a
— ejus emendationi in Æliano ſpecies addita 873 a
— ejus confuſio 840 b
Ὄλυμπω 807 a. 812 a
ὅμοια Φάϊσι 907 a
— τοῖσι πλησ. de uno viro, ut πάντα, πρῶτα 909 a
ὁμοίῃσι γὰ σὺ 972 a
ὁμοιοτάτη 886 a
ὁμοίως γὰ πρωτὰ 964 b
— γὰ τὸ πεζὸν 976 a
ὁμῶνλες 834 b
ὁμωρέουσαν 966 a
ὁμοχροΐῃ 819 a
Omphale Jardani ancilla 796 b
ὀνειδίζειν conſtruente Herodoto 806 b
ὄνομα εἶχε Σμέρδιν 909 a
ὀνομάσαι Σόλων 823 b
ὄνω 970 b
ὄπεας 928 b
ὅπη καλοικίσαι 998 b
ὁποδαπὴ 943 a
ὁ πρότερον βασιλεὺς 822 a
optativus λέγοι 826 a
ὁπλώῃ 992 b
orbis reipublicæ 854 b
Ὀρθαγόρης 926 b
ordo Herodoti in narrando non attendit ad tempora 987 b
ὄρχιον ποιεῖσθ 840 a
ὄρω 818 a
ὄρω & ἔρω Herodoti 806 a
Orphica & Pythagorea 883 a
Ortelii confuſio 971 a
ὁρῶσα, ἵτω δεῖξαι 955 b
ὀρύσσειν λίμνην ἔλυτρον 850 a
ὅς, ὃ, αἳ, οἵ etiam Herodoto uſurpata 791 a
ὅσα ἄλλα 890 b
— πλέϊσα 798 a
Ὀσίρις 898 b
ὅσοι αὐτῶν 816 b
— δὴ ϛ 870 a
— μὲν ἦν 981 a
ὅσον μέγιϛον ῥώμης ἔχον 983 b
— τε 939 a
— τε δυνατὸς εἶναι φέρειν 881 a
oſſa alicubi ſepulta ad cuſtodiam 817 b
Ὄσαν 811 b
Ὀσακὸς 946 a
ὄϛεα piſcium 881 a
ὅϛις ἕτερω 907 b
ὁσωνδὴ μιλιῶν 935 b
Ὀτάνης 910 a
ὅτε λῷ 831 a
ὅτι ἐπεί με 854 b
ὅτι μέλλοι 830 a
ϛ apud Laconas non reſolvitur in εϛ 816 a
ϛ γὰ ἂν 940 a
ϛ γάρ κοτε 984 b
ϛ γὰ οἱ, ſine ἂν 895 a
ϛ γινώϛκειν populi eſt 911 b
ϛδαμέας 933 b
ϛδαμοὶ 873 b
ϛδαμῶς 881 a, 945 a
Oudanius male tractans Herodotum 878 b
ϛδὲ ἓν 984 b
ϛδεμία 804 b
ϛδὲν ἀηδέϛερον ἢ πρότερον 963 a
ϛδὲν ὅμοιοι ἰδέην 932 b
ϛδέν τι 985 b
ἢ οὐ γὰ ἐπὶ ὑμέας 933 b
οὐκ ἀλέϛι 838 a
οὐκ ἐδέκελο ἡ θεὸς 996 b
οὐκ ἐϛὶ ὅτε 891 b
οὐκ ἐφρόνεον 967 b
οὐκ ἐωθότα 906 a
οὐκὶ 936 b
οὐκ ὁμολογέειν 864 b
οὐκ ὕτω 908 a
ὑκω ὁπωπα 909 b
ὑκων ἐώρα 908 b
ὑνομάζεται 927 b
ὑ οἱ συγγινώϛκων 925 b
ὕρεα 839 b
ὕροισι 912 b
ὗς εὕρϛκε κυθέρνης 963 a
ὕτι κω 961 a
ὅ τι πάντων 928 a
ὅτι χαίρων 906 b
ὅτοι οἱ θεοὶ 905 b. 909 b
ὅτω δὴ, ὅτω ἐκεῖνω 807 a
ὅτω ἀνακλώμενοι 958 a
— δὴ 986 b
— δὴ μᾶλλον ſine μὴ 934 a
— δή τι 822 b
— ἔργον πλάϐολον 996 a
— μὴν δοκέειν 978 b
— νῦν ſine μὴ 907 a
ὅτως ἔχε 817 b
ὅτω τε δὴ 851 a
— τι λέγεϛ ὑψηλὸν 940 a
— τοῦτο τὸ τεῖχω 828 b
— ὡς τε 797 a
ὑ φειδόμενοι ὅτε 995 b
ὄφελον μὴ ἰδεῖν 830 b
ὄφις τελκάρλω 997 a
ὀχθὸς 942 b
ὄψι, dativus 896 b

ὄψιν ἰδὼν κυκλὸς 961 a

Π.

Παθεῖν in malum 803 a
παθόντες 918 a
παῖδα rex præbet, ubi plures intelligi possunt 818 b
παιδοφόνος 981 a
παλαισιᾶται 809 b
παρδάλεις 986 b
παρηγύρεις 876 a
πάντα κλήνεα τετρακίλια 809 a
πάντα μαθὼν speculator 982 a
Παυσάριδος 979 b
παντελέως 990 b
πάντες ἕτοι 988 b
παντὶ ἢ μάρεσιν 865 b
πάντων ἰχθύων λεπιδωτὸς 880 a
πρὸς pro πρὸς confusum 835 a
πεπελάδομαι 833 b
πελαδόντες 873 b
Πάρος, πάρις 800 b
πελυόμενος τετέων 946 b
πεμπέειν 822 a
πασείσας, non seipsum 916 b
πεπιδυασάμενοι ναυμαχίην 978 b
πρὸ τῆς Ἐρυθρῆς 888 a
πρατίδεν πρατήκιον 956 b
παρ' αὐτὸν ἐλθεῖν 835 b
πραφρονήσῃ 830 b
παρέμβολον 952 b
parentes in filiis occisi 857 b
πάρεξ ἢ ἀριθμοῦ 859 a
παρέξῃ ἡμῖν πάλιον 910 b
παρεὸν 800 a
—— κατηγορεῖν 966 b
παρεάνη χρόνῳ 824 b
παρεληθέσι τραπέζῃ 832 b
παρέχειν πληθος εἰς ἀριθμὸν 973 a
παρέῳ τούτῳ χρόνῳ 932 a
παρ' ὧν τὸ ὄρος 860 a
παρήσομεν pro παρήσομαι 845 b
παρήσομεν 979 a
πάρειθι 832 b
participia sine verbis 981 b
—— solute posita 801 b
participium ὑπατάξας sibi nixum 968 b
πᾶσα ἀνάγκη 831 a
—— τὴν ναυτίλον) 854 a
πᾶσαν Αἴγυπτον 884 a
πᾶσαν ἡμέρην 955 a
Patris interfector filio ne parcat 842 b
πανσαμένῳ δρόμῳ 933 b
πεζῇ ἑπόμενοι 976 b
πεζὸς, nempe στρατὸς 954 b
ὁ πεζὸς 974 b
τὸ πεζὸν 975 a
πείθω 966 b
πειρᾶν ἐξαναστᾶν 947 b
πειρᾶται χώρης 990 a
πειρᾶται συμβάλλων 954 b
πειρησαμένης στρατιᾶς 822 a
πειρήσον) ποιεῦντες 979 a
πειρώμενον λόγον λέγω 797 a
πειρώμενος 807 b
πείσα 860 b
πελάγη συνίστηται 862 a
πελάζειν 939 b
πέλας ἐς ἀριθμὸν 864 b
Pelasgorum lingua 812 b
Πελοποννᾶσος 984 a
Pelusiotarichum 863 b
πέμπῃ εἰ στρατιήν) 819 b
πέμπειν τὴν ἐς θεὸν 816 b
πένθος in jactura bonorum 904 b
πειήκοντά σε ἀμφότερα 967 b
πεὶ Ἄξιον 977 b
πειηρεώς 855 b
πεισεκυκλέοντο 989 a
πεισεχόμεθα τοῦτο 910 b
πεισήγησις 881 a
πεισήλυσις 893 a
πεισηγάζοντο 863 b
πεισθέι μὲν 845 b
πεὶ θυμίημα ἴζειν 853 b
— ἰχθῦς ἕτω ἔχει 884 b
περιμένειν 822 a
πείσος 888 a
—— εἰσὶ σάδιοι tot 801 a
—— μακρὸς 850 a
περιορῶσι 839 a
περιπεφλασμένος 946 b
περιπίπτειν ὑπὸ συμφορῶν 975 b
περιπλώουσι Λιβύην 925 b
περισείλασας εὖ 953 a
περισίξασι 919 a
πεὶ τὸ σῆμα 807 b
περιυβρίζω 917 b
perfectum plurale notat morem 860 b
Περσέρεες Scythicum 924 a
πέσοι 828 a
πετηνὰ 914 a
Petronius ex Herodoto illustratus 907 a
πιεζόμενοι 918 a. 961 a
πικρὸν ὕδωρ 969 b
πίλοι τιάρας 904 a
πινόμενόν μιν ὕδωρ 968 a
Πίρωμιν ἐκ Πίρωμις 897 a
πίστις καταλαβεῖν 998 b
πίστις λαβόντες 910 b
πισόταλον ὑποσείλας τελήεν 902 a
Πλατέαι 935 b
πλέθρα ad circuitum 827 b
πλεῖς τὴν γνώμην 813 a
πλέω κακὰ 964 b
πλήθεσι χρήσασθαι 982 b
πληθύειν 865 b
πλὴν ἢ ὅτι 940 b
πλινθινήτης 860 a
πλοῖα, minora 964 b
πλέον δύο κυκλῶν, ut pendeat ab ἐς Θεμίσκυραν 931 a
Plutarchus prave meritus de Herodoto 801 a
ποδεὼν χώρης 986 a
ποιεῖν ὕδωρ οἶνον 953 b
ποιέῃ τωυτὸ τῇ Ἰωνίῃ 840 a
ποιέσκετο 965 b
ποιεύμενος 817 b
—— δεινὰ 998 b
ποιεύντων 924 b
ποιεῦσι 828. b. 853 b. 877 b. 884 b
ποιῆς 988 a
ποιησάντων sine τοῦτο 971 a
ποιήσεσθαι ἔμελλον 946 a
ποίμναι 909 b
ποιοῖ 899 b
ποιοῖτο 988 b
ποιῶ, ποιῶ 832 a
ποιώδης 926 b
πολεμικὰ 902 a
πόλι 829 b
πόλιας 888 a
πόλιες 887 a
πολιῆται 828 a
πολιήτας 906 b
Πολιοῦχος Ἀθηναίη extra Athenas 843 a
πόλις in plurali numero 870 a. 901 a
πολλάκις 865 a
πολλαπλήσιος 985 a
πολλὸν δυνατώτερος 914 a
πολλὸς ἀνθρώπους 889 b
πολλῷ ἢ ἔτι πλεῶν 907 b
πολλῶν ἢ μεγάλων 897 a
πολλῷ πλεῖς 915 a
πολλῷ εὐπρεπέστερος 866 a
Pomponius Mela correctus 893 b
πόνῳ ἐν τούτῳ 961 b
præconum opus 819 b
præsens pro futuro 834 b
—— de præterito 943 b
præsidium Albi castelli Memphios 912 b
πρηθείη 853 a
πρῆξαι ἕτω 930 a
πρηγδέω 930 b
Pricæus Apulejum male confert cum Herodoto 926 a

pri-

primum aliquid fieri monetur 909 a
πρὶν ἀνασώσωνται 822 a
— ἂν ἑλκυσθῶσι 839 b
— ἀπισωθῇ 942 a
— χωμιῶσι 986 b
— ἀφαφάγῃ, ſine ἂν 914 b
— ἢ ἀνορθώσωσι 800 a
— ἢ ἀποσιῶσι 937 a. 946 a
— ἡλίῳ δυσμέων 926 b
— ἢ πυθέσθαι 994 a
Πεννητάδεω 945 a
πρὶν οἱ μιχθῆναι ſine ἢ 920 a
πρίν τε ἢ χθὲς 874 b
προαγαγέσθαι ἐς γέλωτα 892 a
προβάτων λεπίδι 838 a
πρὸ δέ τι τούτου 833 b
προέδειξε 953 a
προείπας ἁλίζειν Πέρσας στρατὸν 967 a
προεκέαλο 911 b
προεργάζεσθαι 899 a
προεσάξαντο 851 a
προέχεσθαι 870 a
προεχώρεε ἱερὰ 945 a
προηδέατο 815 a
προῖσχε πρὸς δάπεδον 942 b
πρόθυρα 831 a
προκειμένων γνωμέων 967 b
προκίμενον ἄεθλον 986 a
προκῆσθαι τούτοισι 955 a
προνηΐη ἡ ἐν Δελφοῖσι 826 a
προνήϊον antetemplum 810 a
προπεπυσμένος 800 a
προσαγωγαὶ 876 a
πρὸς, adverbium 812 a, b
— β. ἢ πρὸς ἑσπ. 887 b
— βορέω 892 a
προσδέκεσθαι 825 a
προσδηλεῖσθαι 988 b
προσεγχέαφειν 888 a
προσέλασε πρὸς στρατόπεδον 982 a
προσεσάξαντο 985 b
πρὸς ἑσπέρης, νότου 925 a
— ἑσπέρης 921 b
προσέσαι ἢ αὐτοῖσι 887 a
προσέχον πρὸς 962 a
προσῇ ἡ ὥρη 923 a
προσήϊσαν 998 b
προσθέοιτο 811 a
προσίσχοντο 960 a
προσμίσγειν 926 b
πρὸς πάντας ἄλλους 913 a
προσπεπλασμένας ἐκπηλῷ 914 b
προσπλέειν 985 a
πρὸς Σκυθικῆς 932 a
προσῶσι 823 b
προσῳθέναι 907 a
προσῳθέναι τινὰ 944 a
πρὸς Φοινίκη 925 b
προσφέρεσθαι ἐς αὐτὸς 831 b
προσκείνεσθαι χεῖρας 934 a
προτέρω 958 b
τὸ Πρότερον βασιλέων 850 a
πρότερον ἢ ἀπικέσθαι 950 a
—— ὀλίγον 977 a
πρῶτα λεχθέντα 908 a
πτίσσοντες 884 b
Ptolemæi Hephæſtionis dubia 794 b. 805 b
πτωχηΐη 821 a
πτωχηΐην 904 b
πυθόμενοι 814 b. 862 b
πυλαγόροι 982 b
πυλαροὶ 910 b
πυνθανόμενος 986 a
Pyramidum opere aliud eſt majus 897 b
πῦρ ἀναπαίειν 824 a. 985 b
πυρὶ δῆναι 824 a
Πυρρήνη 867 b
πυρῶν καὶ κριθέων 869 a
πώεσι λίθου 946 a

P.

Ῥέθρον 820 a
ῥέοντα, ῥέῃ 849 b
repetitio ξ Τ' Φαίνεσι 868 b
—— vocum ἐμέο πείθεσθαι in dilemmate 835 a
ῥηχίη καὶ ἄμπολις 861 b
ῥύεσθαι τὰ τείχεα 951 b
ruptus ſermo gratior 903 b
ῥώμη νεωτέων 803 a

Σ.

Σαγάρεις ἀξίνας 973 b
σαγλώσσις 953 b
Saiticum oſtium 864 a
σαλμὸς eſt Thracica ſyllaba σάλμοξις 932 a
Sambas 815 b
Σαμοθρηϊκὴ πόλις 972 b
σαραγγέων 915 a
Σαρδανάπαλλος 898 a
Σάρδις in primo caſu 949 a
Σάρτη 977 b
Σατραγύδαι 913 a
σαφέως 989 a
ſedes æqua pyramidum 893 b
σειρηφόρον 914 a
σειροπαίονες 943 a
Semilateria 809 b
Seneca imitator Herodoti 837 b
Sepulchra per crines ornata 924 b
ſeries vocum inſolita 856 b
τὸ Σεωυτῦ φονέα 834 b
Σηλυμβρία 954 a
σημανέος γῆ 869 a
σθένει τῷ 909 b
Sibæ 828 a
σίδηρον in p. c. 974 a
σιλλικύπρια 885 a
σιναμορέειν 842 a
Σίρωμος 975 b
σισαμάκης 951 a
σισύρης & σισύρνα 932 b
σῖτα 944 b
σκέλεα ἐν τοῖσι γόνασι ἀποζωμῶν 975 b
σκηνοφόροι 971 a
σκίπων 938 b
σκίρδα 921 b
σκυτάλοισι 917 b
σμᾶν κεφαλίδι 999 b
Σμερδομένης 977 b
σοι ἐωυτῷ 830 a
Spanhemii (Ezech.) ἀνισορροπίαι 835 b
—— lucus Panionii 841 b
—— lectio Herodoti 926 b
—— ſtudia ſine fulcro 938 a
—— agmen armati militis iter facientis ſumit ad metiendum iter viatoribus 945 b
—— diu dicta rapit ad ſe 924 b
—— fruſtra dicit aliquid inductum primo ab Cambyſe 906 a
—— imperite ſequutus Vallam in interpretatione ſcribit cognita 959 b
—— male ſtatuit Dodonæum oraculum ab Pelaſgis fundatum 874 a
—— Meſſenios ponit in Achaja 883 b
—— negligens eſt in citatione auctorum 893 b
—— ſcribit eadem aliis 931 b. 935 b. inſcite captat 999 b
—— ſordidus in Herodoto 923 b
—— temere citat omnia 912 a. 914 b
—— & definit 900 a
σπεισόμενοι 979 a
σπουδέτω ἀγαθὸν 972 b
σπουδαίεσθαι 838 b
σταδίοι ἑπτὰ 969 a
στὰς ἐς μέσον 909 b
στασιῶται ξ Γύγεω 798 a
στεινόπορα 983 a
Stephani Byz. lectio firmata 937 b
Stephani (Henr.) error in figura Babylonis 847 b
στιγὺς, στιγέες 969 a

σίχη 797 a
σίχοντες 910 b
σόμαζα & ποζαμοὶ diversa 854 a
σραλιδίεως 903 a
σραλιάρχης 918 b
σραλῶ ἔπεσ σραλὸς 988 a
σρέψαντες πάντη 994 b
subula 928 b
συγκαλήμεναι γυναῖκες 910 a
συγκεκλημμένω 978 a
suere, ἄπλεως 903 a
συζυγνῦναι 940 b
Suidas adjutus 987 b
—— emendatus 799 b. 858 a 964 a
—— firmatus 955 a
—— ex MS. restitutus 903 b 912 b
—— illustratus 824 b. 977 b. 990 b.
—— male tractatus 847 b
συλλαβὼν χρησήριον 815 b
συλλεχθέωσι 877 b
συλλεχθῆναι 995 b
συμβαλεῖν 826 a
συμβελὴ 902 a
συμβελίη 990 a
σύμμαχα ἐς τὸ πείθεως 965 b
συμμαχίη παρῆσαν 992 a
συμμίσγεως 964 a
συμπείθειν 947 a
συμφέρεται 990 a
συμφέρονζα δαιμονίοισι 844 b
συναλίσθαι 943 a
συνάξαντες 973 a
συνάπαντα· 981 a
συναπάντων ἑπλὰ 828 b
συναπισαίαλο 944 b
συνδραμεῖν νέφεα 824 b
συνεβάλεε 812 b
συνεκρήθησαν φιλίαι 936 a
συνενείκααν 979 b
συνέζυγον 971 a
συνεζέπιπλον 998 b
συνηδέαλαι 815 a
συνέπαντο 990 a
συνήλιζαν 845 b
συνηρεφέα χιόζι 976 b
συνιεῖζα 854 b
συνοίκεε 826 a
Συνοίκεον αὐτῇζι 841 b
Συνοίκησαν 974 b
Συντελαίνειν 861 b
Σὺ νῦν 855 b
—— νῦν sine ὦν 907 b
Συρμαΐη 894 a
Susa, Susorum 984 b
Συχναὶ πόλιες 953 b
Σφέας αὐτὲς 958 b
—— ἑωυτὲς 867 a
—— ὑπερβαίνῃ ἔρεα 922 b
σφέων αὐτῶν 818 b
σφὶ & σφίσι mixta 801 b
σφόδρα μηδίζειν 994 a
χοινίοισι 936 b
Σωκλῆς 948 a
Σῶ· 992 b

T.

Τὰ ἄλλα 828 a
τὰ αὐτὰ, non ταυτὰ 865 a
τάδε ἦ Δώδων 875 a
—— οἱ ἔλεγε 833 b
τὰ ἐμὰ, non τἀμὰ 825 a
τὰ ἐναντία 822 a
τὰ ἐν Ἕλλησι sine ὧδ 885 b
ταλαιπωρίην δίκεως 952 a
τ' ἄλλα κλήνεα 870 a
τὰ μακρόταζα ἰδεῖν 867 a
τάμνων 818 a
τάξι· ἀξιόμεθα 995 a
τὰ πελέκαζα 824 a
τὰ πρῶτα Αἰγινητέων 997 a
Ταριχῆαι Πηλουσιακαὶ 863 b
ταρσοὶ καλάμων 846 b
τὰς νέας τὰς πάζας 954 b
τὰς πάθας τὰς Κύρε τῆσι ἑαυτῆ ὁμοιέ 833 b
ταῦτα ἀκέσαντα, sine vocula δε 894 b
—— ἀναισιμῶται 902 b
—— γινόμενα pro casu secundo 878 b
—— δύναν) 886 b
τὸν Ταῦτα ἔλιθ. 831 a
ταῦτα ἢ ἐμοί 818 b
—— μοὶ 991 b
—— ἀδαμῶς sine ἦ 996 a
—— προεκομίζετο 933 b
ταῦτά τε ἐπιφερομένων 825 a
ταῦτα ubi malit quam τάδε 835 a
ταύτῃ 961 a
—— ποιδύμοι κομιδιὼ 959 a
ταύτῃ pro ταύτῃ 864 a
—— γιῶ 890 b
—— δὴ 894 b
—— ἐπερβύντο 986 b
tautologia non est in Herodoto 896 b
ταφῶαι δημοσίῃ 909 a
τάφρῳ 942 b
ταχύτερον 934 a
τε adjectum 843 a. 844 a
Teispes, filius Achæmenis 967 a
ἐποίεέ τε ἢ ἐνετέλλετο 858 a
τεκμήριον 888 a
Τελέσαρχο· 918 a
τέλμαλι ἀσφάλτῳ appositio 846 a
τέλο· ἦ ἐπεί τε 870 a
τεμῶζι 878 a
τέοιζι 883 b
τέο σμικρῦ, σμικρῦ τέο 812 a
τέσσερες 840 a
τεσσερεσκαιδεκάνλα 799 a
τέταγμαι ἐγὼ 830 b
τελεμμένα θυμιήμαλα 883 b
τῇ & γῇ confusa 828 a
τήκει 885 b
Τῆμεν·, Τῆν· 842 a
τῖνῶ δ' ἔχε 936 b
τῖνῶ ἐς θεὸν, scil. ὁδὸν 816 b
τῇ νηῷ 849 a
τῖνῶ πρώτιω ἰέναι 816 b
—— ὧρίω 858 a
Τήρεω θυγάτης 930 b
Τηρεὺς 978 a
τιάραι, πίλοι ἀπαγεῖς 973 a
τιάρεον masculine 837 b
Tibi ferio, facto 876 b
Τίβεσις 926 b
Τίχης 945 b
τιήρης 991 b
τιθέαν) 977 a
τιθέναι λίθες 931 b
τίνειν ζυγὰ 886 a
ἐσί τι ἀδεμίᾳ μηχανῇ 901 b
τι interpositum 834 a
ὅσον δέ τι 861 a
ὡς γε τι μᾶλλον 840 b
τί ἐδὲν 985 b
ἐ γάρ τι αἰδαῖαι νομαὶ 922 a
τὸ ἄνω τ' γαθε 997 a
τὸ αὐτὸ 841 b
τόγε τοπαλαιὸν 980 b
τὸ μὴ ἀπ' ἡμέων 993 b
τὸ θέλ 954 a
δεινοί τοι ἔωσι 843 a
τοιάδε 900 b
—— ποιεῦσι 876 a
τοιγαρῶν 935 a
τοιοῖσιδε 869 a
τοιῦτο 805 a
τοιῦτον 932 a
τοιύτῳ τρόπῳ 935 a
τοιῶνδε συμμάχων 988 a
τρόπῳ τοιύτῳ 889 b. 961 b. 980 a
τοῖσδε ἀμείβετο 797 a
τοῖσιδε 897 a. 900 a
τοῖζι Λυδοῖζι ἢ τοῖζι Μήδοιζι 819 a
τοιῷδε δὴ χρέων) 881 b
τὸ καλέες) 864 a
τὸ μὲν νῦν 965 a
Τομύεο·, Οἰσίεο· 855 b
τόνδε τρόπον 870 a
—— τ' τρόπον 953 b

τόξα 889 b
τοπροσωπέρω 829 b
τοσάδε pro τάδε 829 a
τοπεὶν 900 a
τοσόνδε ἔτι 942 a
τό τε ἔνομα καὶ θυσίη 873 a
τῦδε εἵνεκα 987 a
τῆ Ἡφαίςῳ Τῆ ἐν Μέμφι 858 b
τῆ παιδὸς τῆ ἑαυτῆ 833 a
τὰς παῖδας τὰς Κροίςῳ 825 b
τῆτο ἐν Αἰγύπτῳ 898 b
— ὕτω ποιέε) 838 b
— τοιῆτο 967 b
τῆτον φθόγγοιτο. in repetendo 897 b
τύτων αἴτιον 866 a
— ὑδὲν 865 b
τρέψαι ἐς γέλωτα 976 b
τριήκοντα 803 a
τριήρης fœmininum 917 a. 959 a
τριπήχεας, τὲκ ἐλάσσονας 915 a
Τριοπικὸν ἱρὸν 840 b
tripodes in locis ſacris ibid.
τρίτα, δεύτερον 865 b
Τριτανταίγμης 851 b
τροπέων θρηνέων 864 b
τρῶμα 939 a
τύπον ποιησάμενος λίθον 912 a
τύπος ἀντίτυπος 817 a
τύπτεσθαί τινα 876 b
τύχος ad lapicidas 975 b
τῷδε οἱ 855 b
τῷ μεταξὺ τύτε χώρῳ 937 b
τῶν ὧδ ὧν 955 a
τῶν τινα αὐτομόλων 958 a
τῶν τις Περσέων 823 a
τ' ἀπὸ τύτε 907 b
τ'ωυτὸ τὸ ὄπι, ſine ϗ 904 b
τ'ωυτὸ τοῖσι Μήδοισι 828 a

Υ.

Varietas ἀνὴρ ποιδύμους 989 a
— Herodoti 796 a
— in longa narratione 984 a
— ſermonis Ἀρτεμισίη ὡς πεισομένης 988 b
ὑβριςότερον 911 a
ὑγιείη 881 b
ὑγιηρέςαλοι ibid.
ὕδατα ϗ στίβα 867 b
ὕδατος αἰθρίε 866 a
ὑεῖν ςφι 801 b
Τέλη 843 b
Vindingius male vertit Herodotum 867 b
— rejectus 963 b
Hylæa non tota ſui nominis 921 b
ὑμέων αὐτέων 934 b
unus cogitatur in omnibus 837 b
Voſſii ad Melam ira in Salmaſium 939 b
— aliena ſcribit 968 a
— monſtroſus in notis ad Melam 893 b
vota in animo concepta 901 b
ὑπαγαγὼν ὑπὸ δικαςήριον 960 b
ὑπαραιρημένος 909 b
ὕπαρχοι ἐν Θρήκῃ ϗ Ἑλλησπόντῳ 976 b
ὑπέαλε τύψαι 928 b
ὑπειρόχως 948 b
Ὑπερβόρεοι 813 b
ὑπερβαλέεσθαι 910 b
ὑπερβάλλεσθαί τινα ἔργοις 890 a
ὑπερεξέρυσαν 984 a
ὑπὲρ θάλασσαν καλήκειν 867 b
ὑπερθαλασσίδιοι χῶροι 942 a
ὑπερθορόντα 964 a
ὑπ' ἑωυτῶι 854 a
ὑπίεσθαι 892 b
ὑπιςάμενος ἐλάχιςον 853 a
ὑποδέδεκτο 945 b
ὑποδέκεσθαι) 955 b
ὑπὸ δικαςήριον ὑπάγειν 998 a
ὑποκρηπηίδιον 804 a
ὑποκινάμενος 908 b
ὑποκρίνεσθαι 899 b
ὑπολαβὼν λοιμὸς 953 a
ὑπολιπόμενοι 933 b. 934 a
ὑποπάσας 838 a
ὑποτελείην φᾶναι 942 b
ὑπὸ τ' ςεγνὸν 998 a
ὑποτύπτειν 895 a. b
ὑποτυπτήσαι n. ſe ipſam 916 b
ὑπὸ φαῦσιν 969 b
ὑποφθόγγω 900 b
ὑποχωρῆσαι χώρης 855 b
Ὑρκὴν 980 b
ὕσεσθαι) paſſivo ſenſu 863 a
ἐς τὸν Ὑςέρην 993 a
ὑςέριζαν 958 b
ὑψηλὸν πεδίον 821 a

Φ.

Φαίνεται μέγα πλυτέειν 803 b
Φαίνονται) τέλα 973 a
φάλαγγες ςεσάμενοι 913 a
Φασηνδάτης 974 b
Φαρναζάθης 974 a
φέρειν ἀγγελίας 831 b
— παιδίον 955 b
— ἐς αἰχύνην 797 b
φερόμενος δεύτερος 997 a
φέρονται ἐς αἰχύνην 917 a
Φερῶν 890 a
φέρων κεφαλὴν 892 b
φεύγειν ἀπὸ χερσονήςε 954 a
φημίζεσθαι 916 a
φησὶν in altercatione 905 a
φήζω ἐς μέζον 932 a
φθαρῆναι 966 b
φθόνῳ εἰποιμι 996 b
φιάλη in Scythæ baltheo 920 a
ficuum æſtimatio 818 a
Philemoni vindicati ſui verſus 873 a
Φιλίτις paſtor 894 a
Φιλοινία 906 a
Φίλος ϗ ξεῖνος 907 b
Φιλύρεια τεῖα χίζα 928 a
Φλαυροτέρεια 966 a
Φλαυρότερος 829 a
Φλοιὸς liber 913 b
Φλύζις 970 a
Φοινικῆν 880 b
Φοινικῆιες 820 a
Φόρον τάτλειν 937 a
Φορέζειν de Magis 970 b
Φρενὶ λαβεῖν λόγον 994 a
Φρύγες 974 b
Φυγεῖν ςρατόπεδα 991 a
Φυλὶς 977 a
Φύσιος φύειν 922 a
Φωκαίη 821 a
Φωκεὺς, Φωκαιεὺς 934 b

Χ.

Χάλκεα, an κρήνεα 973 b
χαλκήιον ad confabulandum 817 b
χαμάθεν 894 a
χαμόθεν 830 a
χαρήδραν 986 b
χαρίζεσθαι 810 b
χείλεα ϗ καταβάσιας 850 b
χειμασίῃ 865 b
χειρώσονται) 932 b
χερζονησίται 934 a
χθὲς ϗ τήμερον 874 b
χθονίων θεῶν 963 b
χίλια τάλαντα 849 a
Χίλων 812 b
χοροὶ in feſto Bacchi apud Ægyptios 872 b
χρήζων τ' ὑμέων 972 b
χρῆμα μέγα 805 b
χρησομένους πέμπειν 823 a
χρηςήριον τὸ Ἐλλήνων 875 a
χρόνῳ ἔλυσαν 946 b
χρυσόκομα τ' πτερῶν 880 b
χρυσᾶν ςρεπτὸν 905 a
χωρίοις ἐνιδρύσαθαι βωμὸς 901 a

INDEX RERUM ET LOCUTIONUM ET VOCUM.

Ψ.

ψακάδι ὕεσθαι 903 b
ψάμμη, ψάμμος 939 b
ψέλιον 937 b
ψιλὸν χωρίον 821 a
ψυχρῷ λεῖν 869 a
ψυχρότερος 865 a

Ω.

ἐν Ω̃ι 850 a
ὧδε δεκόμεθα 992 b
ὧδε ἑρδομήν 927 b
— ἔχε 964 a
— λέγον 957 b
— λέγωσι 909 a
— σημανέω 907 a
ὠδώθη τὸ πεῖγμα 956 b
ὤικηλο οἱ πόλις 852 a
ὦϊλοι, ὠνὴς 835 a
ὦν 852 b
— ejectum 822 a
— in fine periodi 991 b
ὥ γὰρ Ω̃ν αἰεὶ 849 a
ὤνθρωπε 805 a. 823 b
ὤρυξαν 909 a
ὡς ab principio omissum 903 b
— male expulsum 820 a. 821 b
— ἢ δύφρόνη ἐγ. 985 a
— ἢ ὦ fine καὶ 922 b
— εἴκοσι ἀπέχει 947 b
— εἰ νικηθέωσι 988 a
— εἶχε 952 b
— ἐκάσῳ 837 b
— ἐμοὶ δοκέειν 937 b
— μὲν ἐμοὶ δοκέῃ 842 b
— ἐς ἀμείνονα ἄξουσι 936 b
— & ἐς confusa 906 b
ὥς ἐσι 930 b
ὡς θυγατέρος εἰσελθεῖν 891 b. 895 a
— ποδῶν ἦκον 962 a
ὥστε ποιέεσθαι 880 a
ὡς τῦτον ἐξελαυνόμενον 918 a
ὠτειλὴ, ὠτέλλω 834 a
ὠφελούμενος 879 b

CORRIGENDA AUT INSERENDA

IN CONTEXTU GRÆCO.

Pag. 17 vers. 48 τυγχάνοι n ὁ & in ima ora adde n. τυγχάνῃ. 19, 46 βίαν. 26, 11 ἐπιμεμάσθαι. 29, 25 σφέων αὐτῶν. 30, 7 ἀναγκαίης. 32, 36 ἀμύνῃ). 40. 20 μοιρέαν. 58, 42 ὑρέων. 59, 34 ἐπὶ σφέων αὐτέων τῷ. 72, 48 τὸ τῷ μὲν τὰ. 82, 12 τεσσερήκοντα. 85, 14 οἱ δὴ ὧν. 91, 32 παῖδοι, Αἰγύπτε τὸ. 92, 12 μὲν πλοῖα, ἀξεμα. 94, 46 πόλιος ῥέει ἐς ἰὼν ὁ Νεῖλος· τὸ ἢ λάπ ταύτης τ πόλιος χέζει). 113, 39 ἀμπαζονῆες. 115, 20 θυμάτιος. 118, 25 Αἰθήτης, 127, 2 ἐπ' οἰκίαν. 144, 9 πολοσσὸς ξυλίνης τοσάτης. 176, 19 ὑπιλίθετο. 185, 40 ὑπαμφιερμῶ. 199, 12 πτῶν). 200, 24 ᾗ αὐτοὶ εἰδος ὁμοιότατοι. 240, 48 ἐς λέξηας. 246, 45 Ἀμπκίθης. 361, 42 ὄνομα. 363, 2 ἔτι τοσαῦτα φρονέω. 369, 33 ἶκον. 401, 31 Ἀμφείαν. 410, 47 Γόργος. 412, 22 δέξασθαι. 499, 29 ἔκως. 520, 41 τύτες. 548, 25 τὸ τέλος ἐῶσι.

IN INFIMIS ORIS.

Pag. 27 dele a ἐρῶν. 58 Scribe b ἀνανεχθέντες. c ἀρέων. d ταὐτὸ. 93 k μάτε χαίτησι σφι ἡ χαίτη τὰ ἀπὸ Διός. 108 g Νηρηίδων ᾗ τ' ἄλσεα. 156 e εἰσόμιζε. 255 c MS. ταυτὰ. 360 b ᾗ ὦ γδ. 416 τῇ c. ᾗ τῶν λοιπῶν σφι 517 ὑπίμνον.

IN VERSIONE LATINA.

Pag. 18, vers. 37 lecta pecora numero singula tria millia. 19, 43 hastile spiculis similiter aureum. 21, 31 excrevit, gentibus plurimis se conjungentibus illi, & aliis gentibus barbaris frequentibus. Insuper mihi videtur gens Pelasgica .. fecisse. 22, 41 ut hoc sit. 24, 36 quum præterea etiam. 27, 33 socius armorum, citra. 28, 7 istum. 43, 21 CYAXARES Phraortæ filius. 51, 31 statim tunc mortem. 56, 2 desinere esurire. 56, 4 desinere edere. 58, 15 Æolenses, postquam Lydi ab Persis subversi sunt, celerrime legatos. 59, 33 fanum construxerunt sibi peculiare, cui nomen posuerunt. 65, 11 à Mytilenæis gererentur, missio. 66, 13 oppugnabat. 78, 7 frumenti; rigatum tamen ex fl. 79, 3 orbiculata. 85, 35 reginæ. 101, 14 ultimis: sed Ister totam Eur. 103, 47 extremam coxam. 110, 53 templum, quo processit, memoriam. 114, 20 aqua subdivo sereno. 122, 24 tusum exprimunt, alii fractum excoquunt. 128, 35 longitudinis singulos, oct. 181, 40 Archiæ nepos, Samii. 184, 16 defuncti resurgunt. 184, 23 Cambysi audienti quum plac. 201, 15 resolvi extortos. 205, 49 loquuta sum. Visaque. 235, 13 circumnavigantes, &. 235, 28 circumnavigare. 244, 18 deinde salignis ramis cont. 245, 38 conterunt cupressi & cedri & thuris ligni aliquid. 251, 10 fiunt orgyiarum trecenta. 321, 10 multos in exilium egerit, multos. 350, 2 aliquid aut regi aut reip. 350, 33 Phœbeium. 373, 30 Scopadis. 382, 12 conferuntur. 391, 4 in mare. 407, 43 habebant equitatum. 410, 47 Gorgus 415, 37 Phagreti. 427, 5 nullis non Græcis majores. 440, ult. iter per Thess. 463, 30 Gorgi. 500, 35 tradidit & generi Chalc. 503. ult. urbs Phrygiæ magna. 513, 41 evadere pot. 525, 47 extispicia.

IN

Pag. 794 *b* 24 adde : Iſte autem locus tanto acrius debuit penetrari, quoniam in eo vera cauſa deſignatur, quæ Herodoti animum commovit ad temporis ſui partem tali ſcripto impendendam, quo ſervarentur geſta ab hominibus, nec tempore obliterarentur. Hanc vero cauſam quum pleniſſimo ore ipſe profiteatur, quid eſt, quod ita urget iſte Theophilus ad Autolycum in principio libri III mirum in modum confuſe varia queſtus & ſcripta veterum ad φλυαρίαν redigens pergit : Τί ὠφέλησεν Ἡρόδοτον καὶ Θουκυδίδην αἱ ἱστορίαι αὐτῶν ; Indigne profecto, quum nulla non ſæcula teſtata fuerint eos frui ſcopo, quem petierant, qui non debet alius ſupponi, quam quem ipſi ediderunt, ut confecerint aliquid vel gratum vel utile poſteris.

797 *a* 50 *δίνλω*.] Sic 3, 76 ἔν τε δὴ τῇ ὁδῷ μέσῃ τείχονλες ἐγίνονλο. Sed MS. clare *σίχῃ*. Deinde repet.

799 *b* 38 ἐν ᾗ δὴ καὶ ἐν τῷδε, niſi locum hunc intactum vellent eſſe ſimilia prorſus verba capitis 15 libri ejuſdem tertii.

800 *a* 32. 8, 14.

801 *a* 44 pluralem εἰσὶ, & alio vocum ordine, ut.

803 *b* 37 placuit, quam explanat 7, 49 αἱ συμφοραὶ τῶν ἀνθρώπων ἔρχονσι καὶ οὐκὶ ἄνθρωποι τὰς συμφορέων. Majus.

805 *a* 6 πλείων.

822 *b* 44 ſibilante? Nequiverunt ulterius ire, quam Salmaſius duxerat ad Solin. p. 250, non noſcens niſi *δίετία*, *δίετηρία* & *δίετῶ* & tum *δίετία*. Scilicet.

831 *a* 40 θάψαι. Et cap. 22 ejuſdem libri Πᾶσα ἀνάγκη ἐσὶ ὕσαι.

833 *a* 35 mutavi ex MS. prout oportuit, ἡμῖν.

836 *a* 7 contuliſſe. De Pſammenito ſcribit auctor 3, 15. Ἔνθα δὴ λοιπὸν ἁλοὺς ἔζων ἐδὲν βίαιον, in quo ſane includitur Cambyſen quoque benignum & liberalem circa eum fuiſſe. Juſtinus.

838 *b*. in principio inſere :

56, 1 Πεινῶνλας παύεσθαι.] Annotavit hunc locum Cl. Gatakerus in Adverſariis Miſc. lib. 2 cap. 6, quem parum rite ceperit Valla, vertens *Græcos paſtos jam demum non eſurire amplius*, quum contrarium huic plane voluerint illi, *Græcos ubi edere deſierint, adhuc eſurire*.

56, 7. Μεθυσκόμενοι ἐν ἐώθασι.] Fuit hic inſtar loci communis, qui placuit valde Græculis, ut ubique tranſcriptus exſtaret ; prout apparet ex ſcholiis ad Ariſtophanis Ἱππέας v. 91, unde propagatus fuit bis in Suidæ Lexicon, tum in v. Οἶνος πιεῖν, tum alibi. Sed præclare hinc patet, quam iſti tranſcriptores Herodoto abuſi fuerint, contra quam decebat, & bene de hoc loco meritus fuit Stephanus in Prolegomenis.

57, 12. Μέζω τὰ ἀδικήματα ἐόντα τῶν ἐσσεργημάτων.] Habet igitur hæc lex hunc unum caſum, ut caverit, ne ob unum delictum extrema pœna puniretur homo, ſed tantum ob plura, & ut tunc tantum, ſi pateret crimina majora eſſe, quam erant miniſteria vel obſequia olim ab eo præſtita, liceat iræ indulgere. Quid igitur eſt, quod ex his verbis Herodoti colligit Deſid. Heraldus lib. 1 Adverſar. cap. 9 obſervaſſe Perſas, ut hominem lege multandum, ſi plura bene feciſſet antea, quam male poſtea, vel contra, ſuffragiis omnibus liberarent? De pluribus antea benefactis nihil habet Herodotus ; ut totum id ſit alienum. Adducit & hunc locum Briſſonius lib. 1 regni Perſar. p. 87 ſane imperfecte, ſcribens : *At nec ob unum aliquod admiſſum in reos nocenteſve facinoris convictos, animadverti moris erat : ſed ita demum, ſi comparatis eorum inter ſe bene vel male factis, mala prævalere præponderareque liqueret*. Cæterum hæc lex quidem fuit, ſed quando obſervata ? quot exemplis ab hiſtoria narratis ea conculcata fuit?

838 *a* fin. ἀλέσι, ut 5, 184. ἀλέσι μὲν γάρ σφι ἐσὶ Ἄτλανλες ὄνομα.

843 *a* 2 imitationem.

850 *b* 44 ἀμάξας.

857 *b* 13 *ſecuit*. Et plu-

859 *b* 23 Etymologicum. Quum vero diſerte id ita de hoc rege tradat Herodotus, ut dicat ἔλεγον βασιλεῦσαι, non debuit hinc ſcribi, ut video fieri hodie pag. 65 Ægypt. Orig. *quia, ut diſerte tradit Herodotus* II, 4, *Menes primus ex hominibus regnavit*, & pag. 68 *quod Menes iſte ab Herodoto dicitur primus Rex*. Certe non Menes dicitur Herodoto, ſed eſt uniſyllabicum, nec ſua fide quidquam ejus generis dicit, ſed eorum, ex quibus inquiſivit.

864 *a* 10 ſed accentu, quem gravem vocant, ſignato.

870 adde. 105, 40 Ὡς δ' αὐτοὶ λέγουσι, ἔτεά ἐσι ἐπλακισχίλια καὶ μύρια ἐς Ἄμασιν βασιλεύσαντα] Hinc ſcribitur in Ægyptiis Originibus pag. 17. [Nam ab Hercule, qui ſecundis Diis adſcribitur, uſque ad Amaſin, XVII millia numerari tradit lib. II cap. 43] nempe Herodotus. Tanquam jactaviſſet ſe inſpexiſſe ipſos annales, & hinc traderet numerari. Quam procul hinc diſtat mens Herodoti? ſatis patefacta per quartum ver-

bum citationis, quam præmiſi, ut certe ſcias totum hoc eſſe Ægyptium.

884 *a* 12 commiſceantur, ut notavit Salmaſius in Plinianis pag. 187, ubi ipſum hoc λίτρων pro exemplo ponit.

884 *a* 49 in Theſauro. adde. Ut ſcias quid hac nota & iſta expletione Latinorum, ex adæquatione Græcorum effecerim, ecce quid ſcripſerit Gabriel Clauderus in Methodo balſamandi cap. 4 pag. 58, [Quæ vero de ſecundi generis conditura refert, quod ſine apertione ventris, ſola ſalis vel nitri adſperſione, ac immiſſione olei cedrini in alvum per clyſterem applicatum, quod oleum poſtea reductum ſimul reducat inteſtina tabefacta, mihi ut hoc credam, perſuadere nondum valeo; ſed ſtatuo Auctorem non-Medicum quarundam adhuc neceſſario præſtandarum eſſe oblitum. Quamvis enim huic liquori balſamico per ſiphonem in inteſtina immiſſo ſua efficacia omnino concedatur, tamen quia notum eſt Medicis, pharmaca per clyſterem intruſa lethaliter decumbentibus, pedemque in cymba Charontis habentibus, ſtatim alvo rurſus effluere, partibus nervoſis hæc alias retinentibus, ſed ob ſtuporem ſpirituumque defectum non amplius operantibus, non video, quomodo hoc ſtante, in corporibus mortuis cohiberi, & operari poſtea poſſit. Vel ſi fortean vi intruderetur, ad minimum tam cito ad ſuperiora penetrare non adeo aptus eſt; Et ſi eo penetraret, ſane antequam per tabefacta (uti loquitur) inteſtina quoque tranſiret ad meſenterium, ſtomachum, imo hepar, lienem, ipſaque in Thorace contenta adſcenderet, eadem ſane putredine corrumperentur; præprimis & quod quaſi cardo rei eſt, cum illi exterius præter ſolam ſalituram nullum corruptioni reſiſtens ſuccurrat.]

885 *a* 12 quos.

889 *a* 125, 43 Φοίνικες ἢ καὶ Σύροι οἱ ἐν τῇ Παλαιστίνῃ] Hanc ſcripturam revocare debui, quamvis eadem repeterentur 7, 89 Φοίνικες μετὰ σὺν Συρίοισι τοῖσι ἐν τῇ Παλαιστίνῃ, ubi fateor nihil a me annotatum eſſe, undecunque id contigerit. Attamen dico debuiſſe me ex optimo MS. nunc ſic edere, ut claro exemplo pateret appellationis diverſitas in utroque populo, quum ſequantur mox Σύριοι οἱ περὶ Θερμώδοντα καὶ Παρθένιον πόλαμον. Itaque non aliter habet Herodotus 1, 72, ubi quum etiam præmiſiſſet, Οἱ δὲ Καππαδόκαι ὑπ' Ἑλλήνων Σύριοι ὀνομάζονται, mox addit, Ἔνθεν μὲν Συρίης Καππαδόκας ἀπέργει, ἐξ ὠνύμου δὲ Παφλαγόνας. Nec aliter egit jam in 3, 90, ubi quum dixiſſet Μαριανδηνῶν καὶ Συρίων, mox addit Κιλίκων τε καὶ Σύρων verſus Ægyptum. Itaque etiam lib. 5 cap. 49 Φρυγῶν ἢ ἔχουσι Καππαδόκαι, τὺς ἡμεῖς Συρίους καλέομεν, quæ verba citavit & Caſaubonus ad Strabonem p. 213 D. Item 2, 159. Σύροισι περὶ συμβολῶν Νέκως. Sic quoque magnus ille vir ad Strabonem decreverat ſimiliter Σύρους ad mare mediterraneum ſtatuens pag. 23 B, pag. 26 C, pag. 49 B, donec in paginam 444 incideret, ubi ipſe, ut dico, pag. 213 D apponit verba Herodoti ex tribus locis, ſane fluctuantia in ambiguo, inprimis nodoſum illud ex libro 1 cap. 6 Μεταξὺ Σύρων καὶ Παφλαγόνων, quippe quod plane imitari videtur ſcholiaſtes Apollonii Rhodii ad 2, 366 notans. Ἔστι δὲ μεταξὺ Σύρων τε ἐν τῷ Πόντῳ καὶ Παφλαγόνων εἰς τὸ Πόντον ἐκδιδὺς ὃν καὶ Σινώπην πόλιν. Immo quam his contraria illa 7, 63? Τὰ μὲν Ἑλλήνων ἐκαλέσατο Σύρους, ἐστὶ δὲ τῶν βαρβάρων Ἀσσύριοι, quæ citat & Grævius ad Julium Suetonii cap. 20. Inſpici magis accurate meretur optimus codex, antequam ſtatuatur aliqua Herodoti indifferentia circa iſta, quum 7, 72 omnino Syros vocet illos Ponti finitimos, & quidem ter, ut ex ipſo MS. repoſui, ubi vulgo ſemel intercurrebant ſatis indecore Σύριοι. Debuit hæc lector ſcire. Et eſt aliquoties agitatum.

896 *b* inſere ſuo loco 143, 41 Ἐν μυρίοισί τε ἔτεσι καὶ χιλίοισι καὶ τριηκοσίοισί τε καὶ τεσσερακοντα ἔλεγον] Sunt clara verba Herodoti, de quibus ita video nuper ſcriptum eſſe in Ægyptiis Originibus pag. 17 [Herodotus denique Regibus, poſt Deos, Semideos & Heroas, tribuit lib. 11 cap. 142 annorum 11340 uſque ad Sethon &c.] At nihil tribuit Herodotus, qui modo refert, quid ex nonnullis in Ægypto audiverit.

897 *a* inſere 144, 47 Καὶ τούτῳ πενταχιχίλια καὶ μύρια λογίζονται εἶναι &c.] Nimirum Ægyptii, de quibus omnino & ſolis illic agit; immo & mox perſpicue dicit καὶ ταῦτα Αἰγύπτιοι ἀτρεκέως φασὶ δύνασθαι. Attamen hinc ſcribitur in eiſdem Originibus pag. 17. [at à Dionyſo, qui inter Tertii ordinis Deos exſtitit, uſque ad eundem Amaſin computat (Herodotus) cap. 145 xv *millia*, *idque Ægyptios jactare* ait, *certo ſe ſcire*, *quum ſemper numeraverint & annotaverint annos.*] Nunquam probabitur Herodotus ſic computaviſſe. Doloſe hæc ſcripta.

900 *a* 9 hoc Cereris feſtum.

902 *b* 20 ἔρων.

909 *a* 56 per unam voculam optimus.

911 *b* 10 192, 43.

30 194, 3. Ἔχθεα.

915 *b* inſere 206, 25 Διά τιν' ἃ κακῶς ἤκουσε] Nulla varietas in MSS. nec Italicis nec Anglicis, ut id quod margini impoſuit Stephanus, δι' ὃν τινα κακ. ſtet fide ipſius Stephani, etſi id foret commodiſſimum.

Scri-

Scripti codices tantum ita non dividunt, ut fit in editionibus, ſed ſimpliciter ut & edidi. Cæterum ſcribi oportuit δι' ἅ τινα κακῶς propterea quæ exprobrata illi erant, & male de ſe loqui homines vulgo intellexerat.

917 *a* 35 *nequaquam omnia quæ dabantur percurrit*, id eſt, recenſuit, *& accepit*.

920 *a* 10 rem concepiſſet ita eveniſſe.

928 *a* quinto ab fine: MS. τεἰα, quod confirmat ipſe Herodotus 7, 121. Τρεῖς μοίρας ὁ Ξέρξης δασάμενος πάντα τὸ πεζὸν στρατὸν.

931 *a* inſere 250,7 Ἐκ τοῦ Ἰνδικῆς] Quum viderem Latine verti *è Scythica*, non debui dubitare de interpretis hallucinatione in Geographia, ut maluerit ſic generale aliquid admittere, quum Herodotus indicaret ſpeciale, & hodie ſatis didicerimus Sindos in illo litore habitaviſſe, quorum terram latere ſub manca Græca voce patet cuivis. Interpretationem igitur juvi, quia Herodotum opinor ſcripſiſſe Σινδικῆς.

931 *a* 20 ἐπεστεῶτα.

938 *a* 43 aut errorem lect.

951 *b* 27. Μιλησίους. Et τείχεα ῥύεσθαι quidem notavit & Th. Gale ex Arch. Quæ

952 *a* 33 ἐφεσὸς δέος.

b 31 Ἄμπη, ſicut & Th. Gale ex Arch. non.

959 *b* 50 uſurpare; niſi quum narrat θεωροὺς vel θεοπρόπους miſſos ad conſulendum oraculum, poſtquam omnia peregiſſent, ſcriptum oraculum reportaviſſe domum, ut patria legere poſſet divinum reſponſum, nec error in pronunciando committeretur. Vide 8, 135, & in legatis Crœſi 1, 47 Ex quo ſequitur hunc locum ab aliquo deſcriptum eſſe ex loco auctoris, qui verſaretur in narratione miſſionis ad hoc oraculum, in quo erat ſcriptum de iſta in hunc modum, Movebo &c. Unde prorſus apparet non eſſe Herodoti. Immo

965 *a* 12 ἀπάσας. Eſt plane ἔπεζε τὸ θέηλυον, non addito πᾶν.

969 *b* 36 nec ab Jungermanno, nec ab Th.

970 *a* 30 machinamenta quibus homines contorquent intelligi.

972 *b* ult. τείχεα, & 8, 90 Σαμοθρηικίη νῆυς.

974 *a* 11 Ἰθαμάτρεω. Ipſum plane, quod effertur Ἀρτύνης. 3, 128. 9, 83.

974 *a* inſere 404, 28 Ἀπὸ ξύλων πεποιημένα] Licuit Vallæ interpretari *è lignis confecto*, quippe quod Græca vox notat. Scilicet etiam cum aliis Latinis reddere *è xylis*, quod fere magis in ea voce continetur, & notum ubique genus fili arborei vel lanæ, ut vulgo exprimimus.

982 *a* 36 abducerentur, & in Indice fulgeret Hegeſis Euryſthenis filius 7, 20.

b 11 optimus tertio quartoque & quinto verbis.

989 *a* 44 Offic. 18 commentatores, nec

992 *a* 41 Chalcidenſibus in ea regione habitantibus eam.

996 *a* 11 ab fine: Theſſaliam audita.

1000 *a* 14 Herodoto 6, 8. Et 5, 104 Ἀμαξάνσιοι.

FINIS.